

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

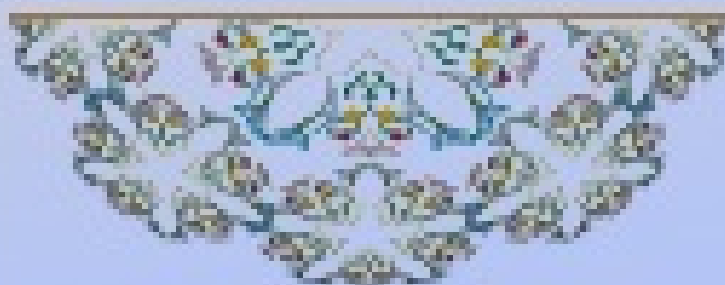
دانشنامه احادیث اهل بیت علیهم السلام
واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای فاطمیه اصفهان

۱۷۲۳۰

حدیث از

علیها السلام

چهارده معصوم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم السلام

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷۳۲	۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم‌السلام
۷۳۲	مشخصات کتاب
۷۳۲	۱- (۴۹۰۴) حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله
۷۳۲	از ۲۰ تا ۲۰۰
۷۳۲	حدیث ۱
۷۳۲	حدیث ۲
۷۳۲	حدیث ۳
۷۳۳	حدیث ۴
۷۳۳	حدیث ۵
۷۳۳	حدیث ۶
۷۳۳	حدیث ۷
۷۳۳	حدیث ۸
۷۳۴	حدیث ۹
۷۳۴	حدیث ۱۰
۷۳۴	حدیث ۱۱
۷۳۴	حدیث ۱۲
۷۳۴	حدیث ۱۳
۷۳۵	حدیث ۱۴
۷۳۵	حدیث ۱۵
۷۳۵	حدیث ۱۶
۷۳۵	حدیث ۱۷
۷۳۵	حدیث ۱۸

۷۳۶	حدیث ۱۹
۷۳۶	حدیث ۲۰
۷۳۶	حدیث ۲۱
۷۳۶	حدیث ۲۲
۷۳۶	حدیث ۲۳
۷۳۶	حدیث ۲۴
۷۳۷	حدیث ۲۵
۷۳۷	حدیث ۲۶
۷۳۷	حدیث ۲۷
۷۳۷	حدیث ۲۸
۷۳۷	حدیث ۲۹
۷۳۸	حدیث ۳۰
۷۳۸	حدیث ۳۱
۷۳۸	حدیث ۳۲
۷۳۸	حدیث ۳۳
۷۳۸	حدیث ۳۴
۷۳۹	حدیث ۳۵
۷۳۹	حدیث ۳۶
۷۳۹	حدیث ۳۷
۷۳۹	حدیث ۳۸
۷۳۹	حدیث ۳۹
۷۳۹	حدیث ۴۰
۷۴۰	حدیث ۴۱
۷۴۰	حدیث ۴۲

۷۴۰	حدیث ۴۳
۷۴۰	حدیث ۴۴
۷۴۰	حدیث ۴۵
۷۴۱	حدیث ۴۶
۷۴۱	حدیث ۴۷
۷۴۱	حدیث ۴۸
۷۴۱	حدیث ۴۹
۷۴۱	حدیث ۵۰
۷۴۲	حدیث ۵۱
۷۴۲	حدیث ۵۲
۷۴۲	حدیث ۵۳
۷۴۲	حدیث ۵۴
۷۴۲	حدیث ۵۵
۷۴۳	حدیث ۵۶
۷۴۳	حدیث ۵۷
۷۴۳	حدیث ۵۸
۷۴۳	حدیث ۵۹
۷۴۳	حدیث ۶۰
۷۴۳	حدیث ۶۱
۷۴۴	حدیث ۶۲
۷۴۴	حدیث ۶۳
۷۴۴	حدیث ۶۴
۷۴۴	حدیث ۶۵
۷۴۴	حدیث ۶۶

۷۴۵	حدیث ۶۷
۷۴۵	حدیث ۶۸
۷۴۵	حدیث ۶۹
۷۴۵	حدیث ۷۰
۷۴۵	حدیث ۷۱
۷۴۶	حدیث ۷۲
۷۴۶	حدیث ۷۳
۷۴۶	حدیث ۷۴
۷۴۶	حدیث ۷۵
۷۴۶	حدیث ۷۶
۷۴۷	حدیث ۷۷
۷۴۷	حدیث ۷۸
۷۴۷	حدیث ۷۹
۷۴۷	حدیث ۸۰
۷۴۷	حدیث ۸۱
۷۴۸	حدیث ۸۲
۷۴۸	حدیث ۸۳
۷۴۸	حدیث ۸۴
۷۴۸	حدیث ۸۵
۷۴۸	حدیث ۸۶
۷۴۹	حدیث ۸۷
۷۴۹	حدیث ۸۸
۷۴۹	حدیث ۸۹
۷۴۹	حدیث ۹۰

۷۴۹	حدیث ۹۱
۷۴۹	حدیث ۹۲
۷۵۰	حدیث ۹۳
۷۵۰	حدیث ۹۴
۷۵۰	حدیث ۹۵
۷۵۰	حدیث ۹۶
۷۵۰	حدیث ۹۷
۷۵۱	حدیث ۹۸
۷۵۱	حدیث ۹۹
۷۵۱	حدیث ۱۰۰
۷۵۱	حدیث ۱۰۱
۷۵۱	حدیث ۱۰۲
۷۵۲	حدیث ۱۰۳
۷۵۲	حدیث ۱۰۴
۷۵۲	حدیث ۱۰۵
۷۵۲	حدیث ۱۰۶
۷۵۲	حدیث ۱۰۷
۷۵۳	حدیث ۱۰۸
۷۵۳	حدیث ۱۰۹
۷۵۳	حدیث ۱۱۰
۷۵۳	حدیث ۱۱۱
۷۵۳	حدیث ۱۱۲
۷۵۴	حدیث ۱۱۳
۷۵۴	حدیث ۱۱۴

۷۵۴	حدیث ۱۱۵
۷۵۴	حدیث ۱۱۶
۷۵۴	حدیث ۱۱۷
۷۵۵	حدیث ۱۱۸
۷۵۵	حدیث ۱۱۹
۷۵۵	حدیث ۱۲۰
۷۵۵	حدیث ۱۲۱
۷۵۵	حدیث ۱۲۲
۷۵۵	حدیث ۱۲۳
۷۵۶	حدیث ۱۲۴
۷۵۶	حدیث ۱۲۵
۷۵۶	حدیث ۱۲۶
۷۵۶	حدیث ۱۲۷
۷۵۶	حدیث ۱۲۸
۷۵۷	حدیث ۱۲۹
۷۵۷	حدیث ۱۳۰
۷۵۷	حدیث ۱۳۱
۷۵۷	حدیث ۱۳۲
۷۵۷	حدیث ۱۳۳
۷۵۷	حدیث ۱۳۴
۷۵۸	حدیث ۱۳۵
۷۵۸	حدیث ۱۳۶
۷۵۸	حدیث ۱۳۷
۷۵۸	حدیث ۱۳۸

۷۵۸	حدیث ۱۳۹
۷۵۹	حدیث ۱۴۰
۷۵۹	حدیث ۱۴۱
۷۵۹	حدیث ۱۴۲
۷۵۹	حدیث ۱۴۳
۷۵۹	حدیث ۱۴۴
۷۶۰	حدیث ۱۴۵
۷۶۰	حدیث ۱۴۶
۷۶۰	حدیث ۱۴۷
۷۶۰	حدیث ۱۴۸
۷۶۰	حدیث ۱۴۹
۷۶۰	حدیث ۱۵۰
۷۶۱	حدیث ۱۵۱
۷۶۱	حدیث ۱۵۲
۷۶۱	حدیث ۱۵۳
۷۶۱	حدیث ۱۵۴
۷۶۱	حدیث ۱۵۵
۷۶۲	حدیث ۱۵۶
۷۶۲	حدیث ۱۵۷
۷۶۲	حدیث ۱۵۸
۷۶۲	حدیث ۱۵۹
۷۶۲	حدیث ۱۶۰
۷۶۳	حدیث ۱۶۱
۷۶۳	حدیث ۱۶۲

۷۶۳	حدیث ۱۶۳
۷۶۳	حدیث ۱۶۴
۷۶۳	حدیث ۱۶۵
۷۶۴	حدیث ۱۶۶
۷۶۴	حدیث ۱۶۷
۷۶۴	حدیث ۱۶۸
۷۶۴	حدیث ۱۶۹
۷۶۴	حدیث ۱۷۰
۷۶۵	حدیث ۱۷۱
۷۶۵	حدیث ۱۷۲
۷۶۵	حدیث ۱۷۳
۷۶۵	حدیث ۱۷۴
۷۶۵	حدیث ۱۷۵
۷۶۵	حدیث ۱۷۶
۷۶۶	حدیث ۱۷۷
۷۶۶	حدیث ۱۷۸
۷۶۶	حدیث ۱۷۹
۷۶۶	حدیث ۱۸۰
۷۶۶	حدیث ۱۸۱
۷۶۷	حدیث ۱۸۲
۷۶۷	حدیث ۱۸۳
۷۶۷	حدیث ۱۸۴
۷۶۷	حدیث ۱۸۵
۷۶۷	حدیث ۱۸۶

۷۶۸	حدیث ۱۸۷
۷۶۸	حدیث ۱۸۸
۷۶۸	حدیث ۱۸۹
۷۶۸	حدیث ۱۹۰
۷۶۸	حدیث ۱۹۱
۷۶۹	حدیث ۱۹۲
۷۶۹	حدیث ۱۹۳
۷۶۹	حدیث ۱۹۴
۷۶۹	حدیث ۱۹۵
۷۶۹	حدیث ۱۹۶
۷۶۹	حدیث ۱۹۷
۷۷۰	حدیث ۱۹۸
۷۷۰	حدیث ۱۹۹
۷۷۰	حدیث ۲۰۰
۷۷۰	از ۲۰۱ تا ۴۰۰
۷۷۰	حدیث ۲۰۱
۷۷۰	حدیث ۲۰۲
۷۷۱	حدیث ۲۰۳
۷۷۱	حدیث ۲۰۴
۷۷۱	حدیث ۲۰۵
۷۷۱	حدیث ۲۰۶
۷۷۱	حدیث ۲۰۷
۷۷۲	حدیث ۲۰۸
۷۷۲	حدیث ۲۰۹

۷۷۲	حدیث ۲۱۰
۷۷۲	حدیث ۲۱۱
۷۷۲	حدیث ۲۱۲
۷۷۲	حدیث ۲۱۳
۷۷۳	حدیث ۲۱۴
۷۷۳	حدیث ۲۱۵
۷۷۳	حدیث ۲۱۶
۷۷۳	حدیث ۲۱۷
۷۷۳	حدیث ۲۱۸
۷۷۴	حدیث ۲۱۹
۷۷۴	حدیث ۲۲۰
۷۷۴	حدیث ۲۲۱
۷۷۴	حدیث ۲۲۲
۷۷۴	حدیث ۲۲۳
۷۷۵	حدیث ۲۲۴
۷۷۵	حدیث ۲۲۵
۷۷۵	حدیث ۲۲۶
۷۷۵	حدیث ۲۲۷
۷۷۵	حدیث ۲۲۸
۷۷۶	حدیث ۲۲۹
۷۷۶	حدیث ۲۳۰
۷۷۶	حدیث ۲۳۱
۷۷۶	حدیث ۲۳۲
۷۷۶	حدیث ۲۳۳

۷۷۷	حدیث ۲۳۴
۷۷۷	حدیث ۲۳۵
۷۷۷	حدیث ۲۳۶
۷۷۷	حدیث ۲۳۷
۷۷۷	حدیث ۲۳۸
۷۷۷	حدیث ۲۳۹
۷۷۸	حدیث ۲۴۰
۷۷۸	حدیث ۲۴۱
۷۷۸	حدیث ۲۴۲
۷۷۸	حدیث ۲۴۳
۷۷۸	حدیث ۲۴۴
۷۷۹	حدیث ۲۴۵
۷۷۹	حدیث ۲۴۶
۷۷۹	حدیث ۲۴۷
۷۷۹	حدیث ۲۴۸
۷۷۹	حدیث ۲۴۹
۷۸۰	حدیث ۲۵۰
۷۸۰	حدیث ۲۵۱
۷۸۰	حدیث ۲۵۲
۷۸۰	حدیث ۲۵۳
۷۸۰	حدیث ۲۵۴
۷۸۱	حدیث ۲۵۵
۷۸۱	حدیث ۲۵۶
۷۸۱	حدیث ۲۵۷

۷۸۱	حدیث ۲۵۸
۷۸۱	حدیث ۲۵۹
۷۸۱	حدیث ۲۶۰
۷۸۲	حدیث ۲۶۱
۷۸۲	حدیث ۲۶۲
۷۸۲	حدیث ۲۶۳
۷۸۲	حدیث ۲۶۴
۷۸۳	حدیث ۲۶۵
۷۸۳	حدیث ۲۶۶
۷۸۳	حدیث ۲۶۷
۷۸۳	حدیث ۲۶۸
۷۸۳	حدیث ۲۶۹
۷۸۴	حدیث ۲۷۰
۷۸۴	حدیث ۲۷۱
۷۸۴	حدیث ۲۷۲
۷۸۴	حدیث ۲۷۳
۷۸۴	حدیث ۲۷۴
۷۸۴	حدیث ۲۷۵
۷۸۵	حدیث ۲۷۶
۷۸۵	حدیث ۲۷۷
۷۸۵	حدیث ۲۷۸
۷۸۵	حدیث ۲۷۹
۷۸۵	حدیث ۲۸۰
۷۸۶	حدیث ۲۸۱

۷۸۶	حدیث ۲۸۲
۷۸۶	حدیث ۲۸۳
۷۸۶	حدیث ۲۸۴
۷۸۶	حدیث ۲۸۵
۷۸۷	حدیث ۲۸۶
۷۸۷	حدیث ۲۸۷
۷۸۷	حدیث ۲۸۸
۷۸۷	حدیث ۲۸۹
۷۸۷	حدیث ۲۹۰
۷۸۸	حدیث ۲۹۱
۷۸۸	حدیث ۲۹۲
۷۸۸	حدیث ۲۹۳
۷۸۸	حدیث ۲۹۴
۷۸۸	حدیث ۲۹۵
۷۸۹	حدیث ۲۹۶
۷۸۹	حدیث ۲۹۷
۷۸۹	حدیث ۲۹۸
۷۸۹	حدیث ۲۹۹
۷۸۹	حدیث ۳۰۰
۷۹۰	حدیث ۳۰۱
۷۹۰	حدیث ۳۰۲
۷۹۰	حدیث ۳۰۳
۷۹۰	حدیث ۳۰۴
۷۹۰	حدیث ۳۰۵

۷۹۱	حدیث ۳۰۶
۷۹۱	حدیث ۳۰۷
۷۹۱	حدیث ۳۰۸
۷۹۱	حدیث ۳۰۹
۷۹۲	حدیث ۳۱۰
۷۹۲	حدیث ۳۱۱
۷۹۲	حدیث ۳۱۲
۷۹۲	حدیث ۳۱۳
۷۹۳	حدیث ۳۱۴
۷۹۳	حدیث ۳۱۵
۷۹۳	حدیث ۳۱۶
۷۹۳	حدیث ۳۱۷
۷۹۳	حدیث ۳۱۸
۷۹۴	حدیث ۳۱۹
۷۹۴	حدیث ۳۲۰
۷۹۴	حدیث ۳۲۱
۷۹۴	حدیث ۳۲۲
۷۹۵	حدیث ۳۲۳
۷۹۵	حدیث ۳۲۴
۷۹۵	حدیث ۳۲۵
۷۹۵	حدیث ۳۲۶
۷۹۶	حدیث ۳۲۷
۷۹۶	حدیث ۳۲۸
۷۹۶	حدیث ۳۲۹

۷۹۶	حدیث ۳۳۰
۷۹۷	حدیث ۳۳۱
۷۹۷	حدیث ۳۳۲
۷۹۷	حدیث ۳۳۳
۷۹۷	حدیث ۳۳۴
۷۹۸	حدیث ۳۳۵
۷۹۸	حدیث ۳۳۶
۷۹۸	حدیث ۳۳۷
۷۹۸	حدیث ۳۳۸
۷۹۸	حدیث ۳۳۹
۷۹۹	حدیث ۳۴۰
۷۹۹	حدیث ۳۴۱
۷۹۹	حدیث ۳۴۲
۷۹۹	حدیث ۳۴۳
۸۰۰	حدیث ۳۴۴
۸۰۰	حدیث ۳۴۵
۸۰۰	حدیث ۳۴۶
۸۰۰	حدیث ۳۴۷
۸۰۱	حدیث ۳۴۸
۸۰۱	حدیث ۳۴۹
۸۰۱	حدیث ۳۵۰
۸۰۲	حدیث ۳۵۱
۸۰۲	حدیث ۳۵۲
۸۰۲	حدیث ۳۵۳

۸۰۲	حدیث ۳۵۴
۸۰۳	حدیث ۳۵۵
۸۰۳	حدیث ۳۵۶
۸۰۳	حدیث ۳۵۷
۸۰۳	حدیث ۳۵۸
۸۰۴	حدیث ۳۵۹
۸۰۴	حدیث ۳۶۰
۸۰۴	حدیث ۳۶۱
۸۰۴	حدیث ۳۶۲
۸۰۵	حدیث ۳۶۳
۸۰۵	حدیث ۳۶۴
۸۰۵	حدیث ۳۶۵
۸۰۵	حدیث ۳۶۶
۸۰۵	حدیث ۳۶۷
۸۰۶	حدیث ۳۶۸
۸۰۶	حدیث ۳۶۹
۸۰۶	حدیث ۳۷۰
۸۰۶	حدیث ۳۷۱
۸۰۷	حدیث ۳۷۲
۸۰۷	حدیث ۳۷۳
۸۰۷	حدیث ۳۷۴
۸۰۷	حدیث ۳۷۵
۸۰۸	حدیث ۳۷۶
۸۰۸	حدیث ۳۷۷

۸۰۸	حدیث ۳۷۸
۸۰۸	حدیث ۳۷۹
۸۰۹	حدیث ۳۸۰
۸۰۹	حدیث ۳۸۱
۸۰۹	حدیث ۳۸۲
۸۰۹	حدیث ۳۸۳
۸۱۰	حدیث ۳۸۴
۸۱۰	حدیث ۳۸۵
۸۱۰	حدیث ۳۸۶
۸۱۰	حدیث ۳۸۷
۸۱۱	حدیث ۳۸۸
۸۱۱	حدیث ۳۸۹
۸۱۱	حدیث ۳۹۰
۸۱۱	حدیث ۳۹۱
۸۱۲	حدیث ۳۹۲
۸۱۲	حدیث ۳۹۳
۸۱۲	حدیث ۳۹۴
۸۱۲	حدیث ۳۹۵
۸۱۲	حدیث ۳۹۶
۸۱۳	حدیث ۳۹۷
۸۱۳	حدیث ۳۹۸
۸۱۳	حدیث ۳۹۹
۸۱۴	حدیث ۴۰۰
۸۱۴	از ۱ تا ۴۰۰

۸۱۴	حدیث ۴۰۱
۸۱۴	حدیث ۴۰۲
۸۱۴	حدیث ۴۰۳
۸۱۵	حدیث ۴۰۴
۸۱۵	حدیث ۴۰۵
۸۱۵	حدیث ۴۰۶
۸۱۵	حدیث ۴۰۷
۸۱۵	حدیث ۴۰۸
۸۱۶	حدیث ۴۰۹
۸۱۶	حدیث ۴۱۰
۸۱۶	حدیث ۴۱۱
۸۱۶	حدیث ۴۱۲
۸۱۷	حدیث ۴۱۳
۸۱۷	حدیث ۴۱۴
۸۱۷	حدیث ۴۱۵
۸۱۷	حدیث ۴۱۶
۸۱۸	حدیث ۴۱۷
۸۱۸	حدیث ۴۱۸
۸۱۸	حدیث ۴۱۹
۸۱۸	حدیث ۴۲۰
۸۱۹	حدیث ۴۲۱
۸۱۹	حدیث ۴۲۲
۸۱۹	حدیث ۴۲۳
۸۱۹	حدیث ۴۲۴

۸۲۰	حدیث ۴۲۵
۸۲۰	حدیث ۴۲۶
۸۲۰	حدیث ۴۲۷
۸۲۱	حدیث ۴۲۸
۸۲۱	حدیث ۴۲۹
۸۲۱	حدیث ۴۳۰
۸۲۱	حدیث ۴۳۱
۸۲۲	حدیث ۴۳۲
۸۲۲	حدیث ۴۳۳
۸۲۲	حدیث ۴۳۴
۸۲۲	حدیث ۴۳۵
۸۲۳	حدیث ۴۳۶
۸۲۳	حدیث ۴۳۷
۸۲۳	حدیث ۴۳۸
۸۲۳	حدیث ۴۳۹
۸۲۴	حدیث ۴۴۰
۸۲۴	حدیث ۴۴۱
۸۲۴	حدیث ۴۴۲
۸۲۴	حدیث ۴۴۳
۸۲۵	حدیث ۴۴۴
۸۲۵	حدیث ۴۴۵
۸۲۵	حدیث ۴۴۶
۸۲۶	حدیث ۴۴۷
۸۲۶	حدیث ۴۴۸

۸۲۶	حدیث ۴۴۹
۸۲۷	حدیث ۴۵۰
۸۲۷	حدیث ۴۵۱
۸۲۸	حدیث ۴۵۲
۸۲۸	حدیث ۴۵۳
۸۲۸	حدیث ۴۵۴
۸۲۹	حدیث ۴۵۵
۸۲۹	حدیث ۴۵۶
۸۲۹	حدیث ۴۵۷
۸۲۹	حدیث ۴۵۸
۸۳۰	حدیث ۴۵۹
۸۳۰	حدیث ۴۶۰
۸۳۰	حدیث ۴۶۱
۸۳۰	حدیث ۴۶۲
۸۳۱	حدیث ۴۶۳
۸۳۱	حدیث ۴۶۴
۸۳۱	حدیث ۴۶۵
۸۳۱	حدیث ۴۶۶
۸۳۱	حدیث ۴۶۷
۸۳۲	حدیث ۴۶۸
۸۳۲	حدیث ۴۶۹
۸۳۲	حدیث ۴۷۰
۸۳۲	حدیث ۴۷۱
۸۳۳	حدیث ۴۷۲

۸۳۳	حدیث ۴۷۳
۸۳۳	حدیث ۴۷۴
۸۳۳	حدیث ۴۷۵
۸۳۳	حدیث ۴۷۶
۸۳۴	حدیث ۴۷۷
۸۳۴	حدیث ۴۷۸
۸۳۴	حدیث ۴۷۹
۸۳۴	حدیث ۴۸۰
۸۳۵	حدیث ۴۸۱
۸۳۵	حدیث ۴۸۲
۸۳۵	حدیث ۴۸۳
۸۳۵	حدیث ۴۸۴
۸۳۵	حدیث ۴۸۵
۸۳۶	حدیث ۴۸۶
۸۳۶	حدیث ۴۸۷
۸۳۶	حدیث ۴۸۸
۸۳۶	حدیث ۴۸۹
۸۳۷	حدیث ۴۹۰
۸۳۷	حدیث ۴۹۱
۸۳۷	حدیث ۴۹۲
۸۳۷	حدیث ۴۹۳
۸۳۸	حدیث ۴۹۴
۸۳۸	حدیث ۴۹۵
۸۳۸	حدیث ۴۹۶

۸۳۸	حدیث ۴۹۷
۸۳۸	حدیث ۴۹۸
۸۳۹	حدیث ۴۹۹
۸۳۹	حدیث ۵۰۰
۸۳۹	حدیث ۵۰۱
۸۳۹	حدیث ۵۰۲
۸۴۰	حدیث ۵۰۳
۸۴۰	حدیث ۵۰۴
۸۴۰	حدیث ۵۰۵
۸۴۰	حدیث ۵۰۶
۸۴۰	حدیث ۵۰۷
۸۴۱	حدیث ۵۰۸
۸۴۱	حدیث ۵۰۹
۸۴۱	حدیث ۵۱۰
۸۴۱	حدیث ۵۱۱
۸۴۲	حدیث ۵۱۲
۸۴۲	حدیث ۵۱۳
۸۴۲	حدیث ۵۱۴
۸۴۲	حدیث ۵۱۵
۸۴۳	حدیث ۵۱۶
۸۴۳	حدیث ۵۱۷
۸۴۳	حدیث ۵۱۸
۸۴۳	حدیث ۵۱۹
۸۴۴	حدیث ۵۲۰

۸۴۴	حدیث ۵۲۱
۸۴۴	حدیث ۵۲۲
۸۴۴	حدیث ۵۲۳
۸۴۵	حدیث ۵۲۴
۸۴۵	حدیث ۵۲۵
۸۴۵	حدیث ۵۲۶
۸۴۶	حدیث ۵۲۷
۸۴۶	حدیث ۵۲۸
۸۴۶	حدیث ۵۲۹
۸۴۶	حدیث ۵۳۰
۸۴۶	حدیث ۵۳۱
۸۴۷	حدیث ۵۳۲
۸۴۷	حدیث ۵۳۳
۸۴۷	حدیث ۵۳۴
۸۴۷	حدیث ۵۳۵
۸۴۸	حدیث ۵۳۶
۸۴۸	حدیث ۵۳۷
۸۴۸	حدیث ۵۳۸
۸۴۸	حدیث ۵۳۹
۸۴۸	حدیث ۵۴۰
۸۴۹	حدیث ۵۴۱
۸۴۹	حدیث ۵۴۲
۸۴۹	حدیث ۵۴۳
۸۴۹	حدیث ۵۴۴

۸۵۰	حدیث ۵۴۵
۸۵۰	حدیث ۵۴۶
۸۵۰	حدیث ۵۴۷
۸۵۰	حدیث ۵۴۸
۸۵۰	حدیث ۵۴۹
۸۵۱	حدیث ۵۵۰
۸۵۱	حدیث ۵۵۱
۸۵۱	حدیث ۵۵۲
۸۵۱	حدیث ۵۵۳
۸۵۲	حدیث ۵۵۴
۸۵۲	حدیث ۵۵۵
۸۵۲	حدیث ۵۵۶
۸۵۲	حدیث ۵۵۷
۸۵۳	حدیث ۵۵۸
۸۵۳	حدیث ۵۵۹
۸۵۳	حدیث ۵۶۰
۸۵۳	حدیث ۵۶۱
۸۵۳	حدیث ۵۶۲
۸۵۴	حدیث ۵۶۳
۸۵۴	حدیث ۵۶۴
۸۵۴	حدیث ۵۶۵
۸۵۴	حدیث ۵۶۶
۸۵۵	حدیث ۵۶۷
۸۵۵	حدیث ۵۶۸

۸۵۵	حدیث ۵۶۹
۸۵۶	حدیث ۵۷۰
۸۵۶	حدیث ۵۷۱
۸۵۶	حدیث ۵۷۲
۸۵۶	حدیث ۵۷۳
۸۵۷	حدیث ۵۷۴
۸۵۷	حدیث ۵۷۵
۸۵۷	حدیث ۵۷۶
۸۵۷	حدیث ۵۷۷
۸۵۷	حدیث ۵۷۸
۸۵۸	حدیث ۵۷۹
۸۵۸	حدیث ۵۸۰
۸۵۸	حدیث ۵۸۱
۸۵۸	حدیث ۵۸۲
۸۵۹	حدیث ۵۸۳
۸۵۹	حدیث ۵۸۴
۸۵۹	حدیث ۵۸۵
۸۶۰	حدیث ۵۸۶
۸۶۰	حدیث ۵۸۷
۸۶۰	حدیث ۵۸۸
۸۶۱	حدیث ۵۸۹
۸۶۱	حدیث ۵۹۰
۸۶۱	حدیث ۵۹۱
۸۶۱	حدیث ۵۹۲

۸۶۲	حدیث ۵۹۳
۸۶۲	حدیث ۵۹۴
۸۶۲	حدیث ۵۹۵
۸۶۲	حدیث ۵۹۶
۸۶۲	حدیث ۵۹۷
۸۶۳	حدیث ۵۹۸
۸۶۳	حدیث ۵۹۹
۸۶۳	حدیث ۶۰۰
۸۶۳	از ۱ تا ۸۰۰
۸۶۳	حدیث ۶۰۱
۸۶۴	حدیث ۶۰۲
۸۶۴	حدیث ۶۰۳
۸۶۴	حدیث ۶۰۴
۸۶۴	حدیث ۶۰۵
۸۶۵	حدیث ۶۰۶
۸۶۵	حدیث ۶۰۷
۸۶۵	حدیث ۶۰۸
۸۶۵	حدیث ۶۰۹
۸۶۶	حدیث ۶۱۰
۸۶۶	حدیث ۶۱۱
۸۶۶	حدیث ۶۱۲
۸۶۶	حدیث ۶۱۳
۸۶۷	حدیث ۶۱۴
۸۶۷	حدیث ۶۱۵

۸۶۷	حدیث ۶۱۶
۸۶۷	حدیث ۶۱۷
۸۶۸	حدیث ۶۱۸
۸۶۸	حدیث ۶۱۹
۸۶۸	حدیث ۶۲۰
۸۶۸	حدیث ۶۲۱
۸۶۹	حدیث ۶۲۲
۸۶۹	حدیث ۶۲۳
۸۶۹	حدیث ۶۲۴
۸۶۹	حدیث ۶۲۵
۸۶۹	حدیث ۶۲۶
۸۷۰	حدیث ۶۲۷
۸۷۰	حدیث ۶۲۸
۸۷۰	حدیث ۶۲۹
۸۷۱	حدیث ۶۳۰
۸۷۱	حدیث ۶۳۱
۸۷۱	حدیث ۶۳۲
۸۷۱	حدیث ۶۳۳
۸۷۲	حدیث ۶۳۴
۸۷۲	حدیث ۶۳۵
۸۷۲	حدیث ۶۳۶
۸۷۲	حدیث ۶۳۷
۸۷۳	حدیث ۶۳۸
۸۷۳	حدیث ۶۳۹

۸۷۳	حدیث ۶۴۰
۸۷۳	حدیث ۶۴۱
۸۷۴	حدیث ۶۴۲
۸۷۴	حدیث ۶۴۳
۸۷۴	حدیث ۶۴۴
۸۷۴	حدیث ۶۴۵
۸۷۴	حدیث ۶۴۶
۸۷۵	حدیث ۶۴۷
۸۷۵	حدیث ۶۴۸
۸۷۵	حدیث ۶۴۹
۸۷۵	حدیث ۶۵۰
۸۷۶	حدیث ۶۵۱
۸۷۶	حدیث ۶۵۲
۸۷۶	حدیث ۶۵۳
۸۷۶	حدیث ۶۵۴
۸۷۷	حدیث ۶۵۵
۸۷۷	حدیث ۶۵۶
۸۷۷	حدیث ۶۵۷
۸۷۷	حدیث ۶۵۸
۸۷۸	حدیث ۶۵۹
۸۷۸	حدیث ۶۶۰
۸۷۸	حدیث ۶۶۱
۸۷۸	حدیث ۶۶۲
۸۷۹	حدیث ۶۶۳

۸۷۹	حدیث ۶۶۴
۸۷۹	حدیث ۶۶۵
۸۷۹	حدیث ۶۶۶
۸۸۰	حدیث ۶۶۷
۸۸۰	حدیث ۶۶۸
۸۸۰	حدیث ۶۶۹
۸۸۰	حدیث ۶۷۰
۸۸۱	حدیث ۶۷۱
۸۸۱	حدیث ۶۷۲
۸۸۱	حدیث ۶۷۳
۸۸۱	حدیث ۶۷۴
۸۸۲	حدیث ۶۷۵
۸۸۲	حدیث ۶۷۶
۸۸۲	حدیث ۶۷۷
۸۸۲	حدیث ۶۷۸
۸۸۳	حدیث ۶۷۹
۸۸۳	حدیث ۶۸۰
۸۸۳	حدیث ۶۸۱
۸۸۳	حدیث ۶۸۲
۸۸۴	حدیث ۶۸۳
۸۸۴	حدیث ۶۸۴
۸۸۴	حدیث ۶۸۵
۸۸۴	حدیث ۶۸۶
۸۸۴	حدیث ۶۸۷

۸۸۵	حدیث ۶۸۸
۸۸۵	حدیث ۶۸۹
۸۸۵	حدیث ۶۹۰
۸۸۵	حدیث ۶۹۱
۸۸۶	حدیث ۶۹۲
۸۸۶	حدیث ۶۹۳
۸۸۶	حدیث ۶۹۴
۸۸۶	حدیث ۶۹۵
۸۸۶	حدیث ۶۹۶
۸۸۷	حدیث ۶۹۷
۸۸۷	حدیث ۶۹۸
۸۸۷	حدیث ۶۹۹
۸۸۷	حدیث ۷۰۰
۸۸۸	حدیث ۷۰۱
۸۸۸	حدیث ۷۰۲
۸۸۸	حدیث ۷۰۳
۸۸۸	حدیث ۷۰۴
۸۸۸	حدیث ۷۰۵
۸۸۹	حدیث ۷۰۶
۸۸۹	حدیث ۷۰۷
۸۸۹	حدیث ۷۰۸
۸۸۹	حدیث ۷۰۹
۸۹۰	حدیث ۷۱۰
۸۹۰	حدیث ۷۱۱

۸۹۰	حدیث ۷۱۲
۸۹۰	حدیث ۷۱۳
۸۹۱	حدیث ۷۱۴
۸۹۱	حدیث ۷۱۵
۸۹۱	حدیث ۷۱۶
۸۹۱	حدیث ۷۱۷
۸۹۲	حدیث ۷۱۸
۸۹۲	حدیث ۷۱۹
۸۹۲	حدیث ۷۲۰
۸۹۲	حدیث ۷۲۱
۸۹۳	حدیث ۷۲۲
۸۹۳	حدیث ۷۲۳
۸۹۴	حدیث ۷۲۴
۸۹۴	حدیث ۷۲۵
۸۹۴	حدیث ۷۲۶
۸۹۴	حدیث ۷۲۷
۸۹۵	حدیث ۷۲۸
۸۹۵	حدیث ۷۲۹
۸۹۵	حدیث ۷۳۰
۸۹۵	حدیث ۷۳۱
۸۹۶	حدیث ۷۳۲
۸۹۶	حدیث ۷۳۳
۸۹۶	حدیث ۷۳۴
۸۹۶	حدیث ۷۳۵

۸۹۷	حدیث ۷۳۶
۸۹۷	حدیث ۷۳۷
۸۹۷	حدیث ۷۳۸
۸۹۷	حدیث ۷۳۹
۸۹۸	حدیث ۷۴۰
۸۹۸	حدیث ۷۴۱
۸۹۸	حدیث ۷۴۲
۸۹۸	حدیث ۷۴۳
۸۹۹	حدیث ۷۴۴
۸۹۹	حدیث ۷۴۵
۸۹۹	حدیث ۷۴۶
۸۹۹	حدیث ۷۴۷
۸۹۹	حدیث ۷۴۸
۹۰۰	حدیث ۷۴۹
۹۰۰	حدیث ۷۵۰
۹۰۰	حدیث ۷۵۱
۹۰۰	حدیث ۷۵۲
۹۰۱	حدیث ۷۵۳
۹۰۱	حدیث ۷۵۴
۹۰۱	حدیث ۷۵۵
۹۰۱	حدیث ۷۵۶
۹۰۲	حدیث ۷۵۷
۹۰۲	حدیث ۷۵۸
۹۰۲	حدیث ۷۵۹

۹۰۲	حدیث ۷۶۰
۹۰۳	حدیث ۷۶۱
۹۰۳	حدیث ۷۶۲
۹۰۳	حدیث ۷۶۳
۹۰۳	حدیث ۷۶۴
۹۰۳	حدیث ۷۶۵
۹۰۴	حدیث ۷۶۶
۹۰۴	حدیث ۷۶۷
۹۰۴	حدیث ۷۶۸
۹۰۴	حدیث ۷۶۹
۹۰۵	حدیث ۷۷۰
۹۰۵	حدیث ۷۷۱
۹۰۵	حدیث ۷۷۲
۹۰۵	حدیث ۷۷۳
۹۰۶	حدیث ۷۷۴
۹۰۶	حدیث ۷۷۵
۹۰۶	حدیث ۷۷۶
۹۰۶	حدیث ۷۷۷
۹۰۷	حدیث ۷۷۸
۹۰۷	حدیث ۷۷۹
۹۰۷	حدیث ۷۸۰
۹۰۷	حدیث ۷۸۱
۹۰۷	حدیث ۷۸۲
۹۰۸	حدیث ۷۸۳

۹۰۸	حدیث ۷۸۴
۹۰۸	حدیث ۷۸۵
۹۰۸	حدیث ۷۸۶
۹۰۹	حدیث ۷۸۷
۹۰۹	حدیث ۷۸۸
۹۰۹	حدیث ۷۸۹
۹۰۹	حدیث ۷۹۰
۹۰۹	حدیث ۷۹۱
۹۱۰	حدیث ۷۹۲
۹۱۰	حدیث ۷۹۳
۹۱۰	حدیث ۷۹۴
۹۱۰	حدیث ۷۹۵
۹۱۱	حدیث ۷۹۶
۹۱۱	حدیث ۷۹۷
۹۱۱	حدیث ۷۹۸
۹۱۱	حدیث ۷۹۹
۹۱۲	حدیث ۸۰۰
۹۱۲	از ۸۰۱ تا ۱۰۰۰
۹۱۲	حدیث ۸۰۱
۹۱۲	حدیث ۸۰۲
۹۱۲	حدیث ۸۰۳
۹۱۳	حدیث ۸۰۴
۹۱۳	حدیث ۸۰۵
۹۱۳	حدیث ۸۰۶

۹۱۳	حدیث ۸۰۷
۹۱۴	حدیث ۸۰۸
۹۱۴	حدیث ۸۰۹
۹۱۴	حدیث ۸۱۰
۹۱۴	حدیث ۸۱۱
۹۱۵	حدیث ۸۱۲
۹۱۵	حدیث ۸۱۳
۹۱۵	حدیث ۸۱۴
۹۱۵	حدیث ۸۱۵
۹۱۶	حدیث ۸۱۶
۹۱۶	حدیث ۸۱۷
۹۱۶	حدیث ۸۱۸
۹۱۶	حدیث ۸۱۹
۹۱۷	حدیث ۸۲۰
۹۱۷	حدیث ۸۲۱
۹۱۷	حدیث ۸۲۲
۹۱۷	حدیث ۸۲۳
۹۱۷	حدیث ۸۲۴
۹۱۸	حدیث ۸۲۵
۹۱۸	حدیث ۸۲۶
۹۱۸	حدیث ۸۲۷
۹۱۹	حدیث ۸۲۸
۹۱۹	حدیث ۸۲۹
۹۱۹	حدیث ۸۳۰

۹۲۰	حدیث ۸۳۱
۹۲۰	حدیث ۸۳۲
۹۲۰	حدیث ۸۳۳
۹۲۰	حدیث ۸۳۴
۹۲۰	حدیث ۸۳۵
۹۲۱	حدیث ۸۳۶
۹۲۱	حدیث ۸۳۷
۹۲۱	حدیث ۸۳۸
۹۲۱	حدیث ۸۳۹
۹۲۲	حدیث ۸۴۰
۹۲۲	حدیث ۸۴۱
۹۲۲	حدیث ۸۴۲
۹۲۲	حدیث ۸۴۳
۹۲۳	حدیث ۸۴۴
۹۲۳	حدیث ۸۴۵
۹۲۳	حدیث ۸۴۶
۹۲۳	حدیث ۸۴۷
۹۲۴	حدیث ۸۴۸
۹۲۴	حدیث ۸۴۹
۹۲۴	حدیث ۸۵۰
۹۲۴	حدیث ۸۵۱
۹۲۵	حدیث ۸۵۲
۹۲۵	حدیث ۸۵۳
۹۲۵	حدیث ۸۵۴

۹۲۵	حدیث ۸۵۵
۹۲۶	حدیث ۸۵۶
۹۲۶	حدیث ۸۵۷
۹۲۶	حدیث ۸۵۸
۹۲۶	حدیث ۸۵۹
۹۲۷	حدیث ۸۶۰
۹۲۷	حدیث ۸۶۱
۹۲۷	حدیث ۸۶۲
۹۲۷	حدیث ۸۶۳
۹۲۸	حدیث ۸۶۴
۹۲۸	حدیث ۸۶۵
۹۲۸	حدیث ۸۶۶
۹۲۸	حدیث ۸۶۷
۹۲۹	حدیث ۸۶۸
۹۲۹	حدیث ۸۶۹
۹۲۹	حدیث ۸۷۰
۹۲۹	حدیث ۸۷۱
۹۳۰	حدیث ۸۷۲
۹۳۰	حدیث ۸۷۳
۹۳۰	حدیث ۸۷۴
۹۳۰	حدیث ۸۷۵
۹۳۱	حدیث ۸۷۶
۹۳۱	حدیث ۸۷۷
۹۳۱	حدیث ۸۷۸

۹۳۱	حدیث ۸۷۹
۹۳۲	حدیث ۸۸۰
۹۳۲	حدیث ۸۸۱
۹۳۲	حدیث ۸۸۲
۹۳۲	حدیث ۸۸۳
۹۳۳	حدیث ۸۸۴
۹۳۳	حدیث ۸۸۵
۹۳۳	حدیث ۸۸۶
۹۳۴	حدیث ۸۸۷
۹۳۴	حدیث ۸۸۸
۹۳۴	حدیث ۸۸۹
۹۳۴	حدیث ۸۹۰
۹۳۵	حدیث ۸۹۱
۹۳۵	حدیث ۸۹۲
۹۳۵	حدیث ۸۹۳
۹۳۵	حدیث ۸۹۴
۹۳۶	حدیث ۸۹۵
۹۳۶	حدیث ۸۹۶
۹۳۶	حدیث ۸۹۷
۹۳۶	حدیث ۸۹۸
۹۳۷	حدیث ۸۹۹
۹۳۷	حدیث ۹۰۰
۹۳۷	حدیث ۹۰۱
۹۳۷	حدیث ۹۰۲

۹۳۷	حدیث ۹۰۳
۹۳۸	حدیث ۹۰۴
۹۳۸	حدیث ۹۰۵
۹۳۸	حدیث ۹۰۶
۹۳۸	حدیث ۹۰۷
۹۳۹	حدیث ۹۰۸
۹۳۹	حدیث ۹۰۹
۹۳۹	حدیث ۹۱۰
۹۳۹	حدیث ۹۱۱
۹۴۰	حدیث ۹۱۲
۹۴۰	حدیث ۹۱۳
۹۴۰	حدیث ۹۱۴
۹۴۰	حدیث ۹۱۵
۹۴۰	حدیث ۹۱۶
۹۴۱	حدیث ۹۱۷
۹۴۱	حدیث ۹۱۸
۹۴۱	حدیث ۹۱۹
۹۴۱	حدیث ۹۲۰
۹۴۲	حدیث ۹۲۱
۹۴۲	حدیث ۹۲۲
۹۴۲	حدیث ۹۲۳
۹۴۲	حدیث ۹۲۴
۹۴۳	حدیث ۹۲۵
۹۴۳	حدیث ۹۲۶

۹۴۳	حدیث ۹۲۷
۹۴۳	حدیث ۹۲۸
۹۴۴	حدیث ۹۲۹
۹۴۴	حدیث ۹۳۰
۹۴۴	حدیث ۹۳۱
۹۴۴	حدیث ۹۳۲
۹۴۴	حدیث ۹۳۳
۹۴۵	حدیث ۹۳۴
۹۴۵	حدیث ۹۳۵
۹۴۵	حدیث ۹۳۶
۹۴۵	حدیث ۹۳۷
۹۴۵	حدیث ۹۳۸
۹۴۵	حدیث ۹۳۹
۹۴۶	حدیث ۹۴۰
۹۴۶	حدیث ۹۴۱
۹۴۶	حدیث ۹۴۲
۹۴۶	حدیث ۹۴۳
۹۴۶	حدیث ۹۴۴
۹۴۷	حدیث ۹۴۵
۹۴۷	حدیث ۹۴۶
۹۴۷	حدیث ۹۴۷
۹۴۷	حدیث ۹۴۸
۹۴۷	حدیث ۹۴۹
۹۴۷	حدیث ۹۵۰

۹۴۸	حدیث ۹۵۱
۹۴۸	حدیث ۹۵۲
۹۴۸	حدیث ۹۵۳
۹۴۸	حدیث ۹۵۴
۹۴۸	حدیث ۹۵۵
۹۴۹	حدیث ۹۵۶
۹۴۹	حدیث ۹۵۷
۹۴۹	حدیث ۹۵۸
۹۴۹	حدیث ۹۵۹
۹۴۹	حدیث ۹۶۰
۹۵۰	حدیث ۹۶۱
۹۵۰	حدیث ۹۶۲
۹۵۰	حدیث ۹۶۳
۹۵۰	حدیث ۹۶۴
۹۵۰	حدیث ۹۶۵
۹۵۱	حدیث ۹۶۶
۹۵۱	حدیث ۹۶۷
۹۵۱	حدیث ۹۶۸
۹۵۱	حدیث ۹۶۹
۹۵۱	حدیث ۹۷۰
۹۵۲	حدیث ۹۷۱
۹۵۲	حدیث ۹۷۲
۹۵۲	حدیث ۹۷۳
۹۵۲	حدیث ۹۷۴

۹۵۲	حدیث ۹۷۵
۹۵۳	حدیث ۹۷۶
۹۵۳	حدیث ۹۷۷
۹۵۳	حدیث ۹۷۸
۹۵۳	حدیث ۹۷۹
۹۵۳	حدیث ۹۸۰
۹۵۴	حدیث ۹۸۱
۹۵۴	حدیث ۹۸۲
۹۵۴	حدیث ۹۸۳
۹۵۴	حدیث ۹۸۴
۹۵۴	حدیث ۹۸۵
۹۵۴	حدیث ۹۸۶
۹۵۵	حدیث ۹۸۷
۹۵۵	حدیث ۹۸۸
۹۵۵	حدیث ۹۸۹
۹۵۵	حدیث ۹۹۰
۹۵۵	حدیث ۹۹۱
۹۵۶	حدیث ۹۹۲
۹۵۶	حدیث ۹۹۳
۹۵۶	حدیث ۹۹۴
۹۵۶	حدیث ۹۹۵
۹۵۶	حدیث ۹۹۶
۹۵۷	حدیث ۹۹۷
۹۵۷	حدیث ۹۹۸

۹۵۷	حدیث ۹۹۹
۹۵۷	حدیث ۱۰۰۰
۹۵۷	از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰
۹۵۷	حدیث ۱۰۰۱
۹۵۸	حدیث ۱۰۰۲
۹۵۸	حدیث ۱۰۰۳
۹۵۸	حدیث ۱۰۰۴
۹۵۸	حدیث ۱۰۰۵
۹۵۸	حدیث ۱۰۰۶
۹۵۸	حدیث ۱۰۰۷
۹۵۹	حدیث ۱۰۰۸
۹۵۹	حدیث ۱۰۰۹
۹۵۹	حدیث ۱۰۱۰
۹۵۹	حدیث ۱۰۱۱
۹۵۹	حدیث ۱۰۱۲
۹۶۰	حدیث ۱۰۱۳
۹۶۰	حدیث ۱۰۱۴
۹۶۰	حدیث ۱۰۱۵
۹۶۰	حدیث ۱۰۱۶
۹۶۰	حدیث ۱۰۱۷
۹۶۱	حدیث ۱۰۱۸
۹۶۱	حدیث ۱۰۱۹
۹۶۱	حدیث ۱۰۲۰
۹۶۱	حدیث ۱۰۲۱

۹۶۱	حدیث ۱۰۲۲
۹۶۲	حدیث ۱۰۲۳
۹۶۲	حدیث ۱۰۲۴
۹۶۲	حدیث ۱۰۲۵
۹۶۲	حدیث ۱۰۲۶
۹۶۲	حدیث ۱۰۲۷
۹۶۳	حدیث ۱۰۲۸
۹۶۳	حدیث ۱۰۲۹
۹۶۳	حدیث ۱۰۳۰
۹۶۳	حدیث ۱۰۳۱
۹۶۳	حدیث ۱۰۳۲
۹۶۳	حدیث ۱۰۳۳
۹۶۴	حدیث ۱۰۳۴
۹۶۴	حدیث ۱۰۳۵
۹۶۴	حدیث ۱۰۳۶
۹۶۴	حدیث ۱۰۳۷
۹۶۴	حدیث ۱۰۳۸
۹۶۵	حدیث ۱۰۳۹
۹۶۵	حدیث ۱۰۴۰
۹۶۵	حدیث ۱۰۴۱
۹۶۵	حدیث ۱۰۴۲
۹۶۵	حدیث ۱۰۴۳
۹۶۶	حدیث ۱۰۴۴
۹۶۶	حدیث ۱۰۴۵

۹۶۶	حدیث ۱۰۴۶
۹۶۶	حدیث ۱۰۴۷
۹۶۶	حدیث ۱۰۴۸
۹۶۶	حدیث ۱۰۴۹
۹۶۷	حدیث ۱۰۵۰
۹۶۷	حدیث ۱۰۵۱
۹۶۷	حدیث ۱۰۵۲
۹۶۷	حدیث ۱۰۵۳
۹۶۷	حدیث ۱۰۵۴
۹۶۸	حدیث ۱۰۵۵
۹۶۸	حدیث ۱۰۵۶
۹۶۸	حدیث ۱۰۵۷
۹۶۸	حدیث ۱۰۵۸
۹۶۸	حدیث ۱۰۵۹
۹۶۸	حدیث ۱۰۶۰
۹۶۹	حدیث ۱۰۶۱
۹۶۹	حدیث ۱۰۶۲
۹۶۹	حدیث ۱۰۶۳
۹۶۹	حدیث ۱۰۶۴
۹۶۹	حدیث ۱۰۶۵
۹۷۰	حدیث ۱۰۶۶
۹۷۰	حدیث ۱۰۶۷
۹۷۰	حدیث ۱۰۶۸
۹۷۰	حدیث ۱۰۶۹

۹۷۰	حدیث ۱۰۷۰
۹۷۱	حدیث ۱۰۷۱
۹۷۱	حدیث ۱۰۷۲
۹۷۱	حدیث ۱۰۷۳
۹۷۱	حدیث ۱۰۷۴
۹۷۱	حدیث ۱۰۷۵
۹۷۱	حدیث ۱۰۷۶
۹۷۲	حدیث ۱۰۷۷
۹۷۲	حدیث ۱۰۷۸
۹۷۲	حدیث ۱۰۷۹
۹۷۲	حدیث ۱۰۸۰
۹۷۲	حدیث ۱۰۸۱
۹۷۳	حدیث ۱۰۸۲
۹۷۳	حدیث ۱۰۸۳
۹۷۳	حدیث ۱۰۸۴
۹۷۳	حدیث ۱۰۸۵
۹۷۳	حدیث ۱۰۸۶
۹۷۳	حدیث ۱۰۸۷
۹۷۴	حدیث ۱۰۸۸
۹۷۴	حدیث ۱۰۸۹
۹۷۴	حدیث ۱۰۹۰
۹۷۴	حدیث ۱۰۹۱
۹۷۴	حدیث ۱۰۹۲
۹۷۵	حدیث ۱۰۹۳

۹۷۵	حدیث ۱۰۹۴
۹۷۵	حدیث ۱۰۹۵
۹۷۵	حدیث ۱۰۹۶
۹۷۵	حدیث ۱۰۹۷
۹۷۶	حدیث ۱۰۹۸
۹۷۶	حدیث ۱۰۹۹
۹۷۶	حدیث ۱۱۰۰
۹۷۶	حدیث ۱۱۰۱
۹۷۶	حدیث ۱۱۰۲
۹۷۶	حدیث ۱۱۰۳
۹۷۷	حدیث ۱۱۰۴
۹۷۷	حدیث ۱۱۰۵
۹۷۷	حدیث ۱۱۰۶
۹۷۷	حدیث ۱۱۰۷
۹۷۷	حدیث ۱۱۰۸
۹۷۸	حدیث ۱۱۰۹
۹۷۸	حدیث ۱۱۱۰
۹۷۸	حدیث ۱۱۱۱
۹۷۸	حدیث ۱۱۱۲
۹۷۸	حدیث ۱۱۱۳
۹۷۹	حدیث ۱۱۱۴
۹۷۹	حدیث ۱۱۱۵
۹۷۹	حدیث ۱۱۱۶
۹۷۹	حدیث ۱۱۱۷

۹۷۹	حدیث ۱۱۱۸
۹۸۰	حدیث ۱۱۱۹
۹۸۰	حدیث ۱۱۲۰
۹۸۰	حدیث ۱۱۲۱
۹۸۰	حدیث ۱۱۲۲
۹۸۰	حدیث ۱۱۲۳
۹۸۰	حدیث ۱۱۲۴
۹۸۱	حدیث ۱۱۲۵
۹۸۱	حدیث ۱۱۲۶
۹۸۱	حدیث ۱۱۲۷
۹۸۱	حدیث ۱۱۲۸
۹۸۱	حدیث ۱۱۲۹
۹۸۲	حدیث ۱۱۳۰
۹۸۲	حدیث ۱۱۳۱
۹۸۲	حدیث ۱۱۳۲
۹۸۲	حدیث ۱۱۳۳
۹۸۲	حدیث ۱۱۳۴
۹۸۳	حدیث ۱۱۳۵
۹۸۳	حدیث ۱۱۳۶
۹۸۳	حدیث ۱۱۳۷
۹۸۳	حدیث ۱۱۳۸
۹۸۳	حدیث ۱۱۳۹
۹۸۴	حدیث ۱۱۴۰
۹۸۴	حدیث ۱۱۴۱

۹۸۴	حدیث ۱۱۴۲
۹۸۴	حدیث ۱۱۴۳
۹۸۴	حدیث ۱۱۴۴
۹۸۵	حدیث ۱۱۴۵
۹۸۵	حدیث ۱۱۴۶
۹۸۵	حدیث ۱۱۴۷
۹۸۵	حدیث ۱۱۴۸
۹۸۶	حدیث ۱۱۴۹
۹۸۶	حدیث ۱۱۵۰
۹۸۶	حدیث ۱۱۵۱
۹۸۶	حدیث ۱۱۵۲
۹۸۶	حدیث ۱۱۵۳
۹۸۷	حدیث ۱۱۵۴
۹۸۷	حدیث ۱۱۵۵
۹۸۷	حدیث ۱۱۵۶
۹۸۷	حدیث ۱۱۵۷
۹۸۷	حدیث ۱۱۵۸
۹۸۸	حدیث ۱۱۵۹
۹۸۸	حدیث ۱۱۶۰
۹۸۸	حدیث ۱۱۶۱
۹۸۸	حدیث ۱۱۶۲
۹۸۸	حدیث ۱۱۶۳
۹۸۹	حدیث ۱۱۶۴
۹۸۹	حدیث ۱۱۶۵

۹۸۹	حدیث ۱۱۶۶
۹۸۹	حدیث ۱۱۶۷
۹۸۹	حدیث ۱۱۶۸
۹۸۹	حدیث ۱۱۶۹
۹۹۰	حدیث ۱۱۷۰
۹۹۰	حدیث ۱۱۷۱
۹۹۰	حدیث ۱۱۷۲
۹۹۰	حدیث ۱۱۷۳
۹۹۰	حدیث ۱۱۷۴
۹۹۱	حدیث ۱۱۷۵
۹۹۱	حدیث ۱۱۷۶
۹۹۱	حدیث ۱۱۷۷
۹۹۱	حدیث ۱۱۷۸
۹۹۲	حدیث ۱۱۷۹
۹۹۲	حدیث ۱۱۸۰
۹۹۲	حدیث ۱۱۸۱
۹۹۲	حدیث ۱۱۸۲
۹۹۲	حدیث ۱۱۸۳
۹۹۲	حدیث ۱۱۸۴
۹۹۳	حدیث ۱۱۸۵
۹۹۳	حدیث ۱۱۸۶
۹۹۳	حدیث ۱۱۸۷
۹۹۳	حدیث ۱۱۸۸
۹۹۳	حدیث ۱۱۸۹

۹۹۴	حدیث ۱۱۹۰
۹۹۴	حدیث ۱۱۹۱
۹۹۴	حدیث ۱۱۹۲
۹۹۴	حدیث ۱۱۹۳
۹۹۴	حدیث ۱۱۹۴
۹۹۵	حدیث ۱۱۹۵
۹۹۵	حدیث ۱۱۹۶
۹۹۵	حدیث ۱۱۹۷
۹۹۵	حدیث ۱۱۹۸
۹۹۵	حدیث ۱۱۹۹
۹۹۵	حدیث ۱۲۰۰
۹۹۶	از ۱۲۰۱ تا ۱۴۰۰
۹۹۶	حدیث ۱۲۰۱
۹۹۶	حدیث ۱۲۰۲
۹۹۶	حدیث ۱۲۰۳
۹۹۶	حدیث ۱۲۰۴
۹۹۶	حدیث ۱۲۰۵
۹۹۷	حدیث ۱۲۰۶
۹۹۷	حدیث ۱۲۰۷
۹۹۷	حدیث ۱۲۰۸
۹۹۷	حدیث ۱۲۰۹
۹۹۷	حدیث ۱۲۱۰
۹۹۸	حدیث ۱۲۱۱
۹۹۸	حدیث ۱۲۱۲

۹۹۸	حدیث ۱۲۱۳
۹۹۸	حدیث ۱۲۱۴
۹۹۸	حدیث ۱۲۱۵
۹۹۹	حدیث ۱۲۱۶
۹۹۹	حدیث ۱۲۱۷
۹۹۹	حدیث ۱۲۱۸
۹۹۹	حدیث ۱۲۱۹
۹۹۹	حدیث ۱۲۲۰
۹۹۹	حدیث ۱۲۲۱
۱۰۰۰	حدیث ۱۲۲۲
۱۰۰۰	حدیث ۱۲۲۳
۱۰۰۰	حدیث ۱۲۲۴
۱۰۰۰	حدیث ۱۲۲۵
۱۰۰۰	حدیث ۱۲۲۶
۱۰۰۰	حدیث ۱۲۲۷
۱۰۰۱	حدیث ۱۲۲۸
۱۰۰۱	حدیث ۱۲۲۹
۱۰۰۱	حدیث ۱۲۳۰
۱۰۰۱	حدیث ۱۲۳۱
۱۰۰۱	حدیث ۱۲۳۲
۱۰۰۱	حدیث ۱۲۳۳
۱۰۰۲	حدیث ۱۲۳۴
۱۰۰۲	حدیث ۱۲۳۵
۱۰۰۲	حدیث ۱۲۳۶

۱۰۰۲	حدیث ۱۲۳۷
۱۰۰۲	حدیث ۱۲۳۸
۱۰۰۲	حدیث ۱۲۳۹
۱۰۰۳	حدیث ۱۲۴۰
۱۰۰۳	حدیث ۱۲۴۱
۱۰۰۳	حدیث ۱۲۴۲
۱۰۰۳	حدیث ۱۲۴۳
۱۰۰۳	حدیث ۱۲۴۴
۱۰۰۳	حدیث ۱۲۴۵
۱۰۰۴	حدیث ۱۲۴۶
۱۰۰۴	حدیث ۱۲۴۷
۱۰۰۴	حدیث ۱۲۴۸
۱۰۰۴	حدیث ۱۲۴۹
۱۰۰۴	حدیث ۱۲۵۰
۱۰۰۵	حدیث ۱۲۵۱
۱۰۰۵	حدیث ۱۲۵۲
۱۰۰۶	حدیث ۱۲۵۳
۱۰۰۶	حدیث ۱۲۵۴
۱۰۰۶	حدیث ۱۲۵۵
۱۰۰۷	حدیث ۱۲۵۶
۱۰۰۷	حدیث ۱۲۵۷
۱۰۰۷	حدیث ۱۲۵۸
۱۰۰۸	حدیث ۱۲۵۹
۱۰۰۸	حدیث ۱۲۶۰

۱۰۰۸	حدیث ۱۲۶۱
۱۰۰۹	حدیث ۱۲۶۲
۱۰۰۹	حدیث ۱۲۶۳
۱۰۱۰	حدیث ۱۲۶۴
۱۰۱۰	حدیث ۱۲۶۵
۱۰۱۰	حدیث ۱۲۶۶
۱۰۱۰	حدیث ۱۲۶۷
۱۰۱۰	حدیث ۱۲۶۸
۱۰۱۱	حدیث ۱۲۶۹
۱۰۱۱	حدیث ۱۲۷۰
۱۰۱۱	حدیث ۱۲۷۱
۱۰۱۲	حدیث ۱۲۷۲
۱۰۱۲	حدیث ۱۲۷۳
۱۰۱۲	حدیث ۱۲۷۴
۱۰۱۳	حدیث ۱۲۷۵
۱۰۱۳	حدیث ۱۲۷۶
۱۰۱۳	حدیث ۱۲۷۷
۱۰۱۴	حدیث ۱۲۷۸
۱۰۱۴	حدیث ۱۲۷۹
۱۰۱۴	حدیث ۱۲۸۰
۱۰۱۴	حدیث ۱۲۸۱
۱۰۱۴	حدیث ۱۲۸۲
۱۰۱۵	حدیث ۱۲۸۳
۱۰۱۵	حدیث ۱۲۸۴

۱۰۱۵	حدیث ۱۲۸۵
۱۰۱۶	حدیث ۱۲۸۶
۱۰۱۶	حدیث ۱۲۸۷
۱۰۱۶	حدیث ۱۲۸۸
۱۰۱۶	حدیث ۱۲۸۹
۱۰۱۷	حدیث ۱۲۹۰
۱۰۱۷	حدیث ۱۲۹۱
۱۰۱۷	حدیث ۱۲۹۲
۱۰۱۷	حدیث ۱۲۹۳
۱۰۱۸	حدیث ۱۲۹۴
۱۰۱۸	حدیث ۱۲۹۵
۱۰۱۸	حدیث ۱۲۹۶
۱۰۱۹	حدیث ۱۲۹۷
۱۰۱۹	حدیث ۱۲۹۸
۱۰۱۹	حدیث ۱۲۹۹
۱۰۱۹	حدیث ۱۳۰۰
۱۰۱۹	حدیث ۱۳۰۱
۱۰۲۰	حدیث ۱۳۰۲
۱۰۲۰	حدیث ۱۳۰۳
۱۰۲۱	حدیث ۱۳۰۴
۱۰۲۱	حدیث ۱۳۰۵
۱۰۲۱	حدیث ۱۳۰۶
۱۰۲۲	حدیث ۱۳۰۷
۱۰۲۲	حدیث ۱۳۰۸

۱۰۲۲	حدیث ۱۳۰۹
۱۰۲۳	حدیث ۱۳۱۰
۱۰۲۳	حدیث ۱۳۱۱
۱۰۲۳	حدیث ۱۳۱۲
۱۰۲۳	حدیث ۱۳۱۳
۱۰۲۴	حدیث ۱۳۱۴
۱۰۲۴	حدیث ۱۳۱۵
۱۰۲۴	حدیث ۱۳۱۶
۱۰۲۵	حدیث ۱۳۱۷
۱۰۲۵	حدیث ۱۳۱۸
۱۰۲۵	حدیث ۱۳۱۹
۱۰۲۵	حدیث ۱۳۲۰
۱۰۲۵	حدیث ۱۳۲۱
۱۰۲۶	حدیث ۱۳۲۲
۱۰۲۶	حدیث ۱۳۲۳
۱۰۲۶	حدیث ۱۳۲۴
۱۰۲۶	حدیث ۱۳۲۵
۱۰۲۷	حدیث ۱۳۲۶
۱۰۲۷	حدیث ۱۳۲۷
۱۰۲۷	حدیث ۱۳۲۸
۱۰۲۷	حدیث ۱۳۲۹
۱۰۲۸	حدیث ۱۳۳۰
۱۰۲۸	حدیث ۱۳۳۱
۱۰۲۸	حدیث ۱۳۳۲

۱۰۲۹	حدیث ۱۳۳۳
۱۰۲۹	حدیث ۱۳۳۴
۱۰۲۹	حدیث ۱۳۳۵
۱۰۲۹	حدیث ۱۳۳۶
۱۰۳۰	حدیث ۱۳۳۷
۱۰۳۰	حدیث ۱۳۳۸
۱۰۳۰	حدیث ۱۳۳۹
۱۰۳۰	حدیث ۱۳۴۰
۱۰۳۱	حدیث ۱۳۴۱
۱۰۳۱	حدیث ۱۳۴۲
۱۰۳۱	حدیث ۱۳۴۳
۱۰۳۲	حدیث ۱۳۴۴
۱۰۳۲	حدیث ۱۳۴۵
۱۰۳۲	حدیث ۱۳۴۶
۱۰۳۲	حدیث ۱۳۴۷
۱۰۳۳	حدیث ۱۳۴۸
۱۰۳۳	حدیث ۱۳۴۹
۱۰۳۳	حدیث ۱۳۵۰
۱۰۳۳	حدیث ۱۳۵۱
۱۰۳۴	حدیث ۱۳۵۲
۱۰۳۴	حدیث ۱۳۵۳
۱۰۳۴	حدیث ۱۳۵۴
۱۰۳۴	حدیث ۱۳۵۵
۱۰۳۴	حدیث ۱۳۵۶

۱۰۳۵	حدیث ۱۳۵۷
۱۰۳۵	حدیث ۱۳۵۸
۱۰۳۵	حدیث ۱۳۵۹
۱۰۳۵	حدیث ۱۳۶۰
۱۰۳۵	حدیث ۱۳۶۱
۱۰۳۶	حدیث ۱۳۶۲
۱۰۳۶	حدیث ۱۳۶۳
۱۰۳۶	حدیث ۱۳۶۴
۱۰۳۶	حدیث ۱۳۶۵
۱۰۳۷	حدیث ۱۳۶۶
۱۰۳۷	حدیث ۱۳۶۷
۱۰۳۷	حدیث ۱۳۶۸
۱۰۳۸	حدیث ۱۳۶۹
۱۰۳۸	حدیث ۱۳۷۰
۱۰۳۸	حدیث ۱۳۷۱
۱۰۳۹	حدیث ۱۳۷۲
۱۰۳۹	حدیث ۱۳۷۳
۱۰۳۹	حدیث ۱۳۷۴
۱۰۴۰	حدیث ۱۳۷۵
۱۰۴۰	حدیث ۱۳۷۶
۱۰۴۰	حدیث ۱۳۷۷
۱۰۴۱	حدیث ۱۳۷۸
۱۰۴۱	حدیث ۱۳۷۹
۱۰۴۱	حدیث ۱۳۸۰

۱۰۴۱	حدیث ۱۳۸۱
۱۰۴۲	حدیث ۱۳۸۲
۱۰۴۲	حدیث ۱۳۸۳
۱۰۴۲	حدیث ۱۳۸۴
۱۰۴۲	حدیث ۱۳۸۵
۱۰۴۳	حدیث ۱۳۸۶
۱۰۴۳	حدیث ۱۳۸۷
۱۰۴۳	حدیث ۱۳۸۸
۱۰۴۳	حدیث ۱۳۸۹
۱۰۴۴	حدیث ۱۳۹۰
۱۰۴۴	حدیث ۱۳۹۱
۱۰۴۵	حدیث ۱۳۹۲
۱۰۴۵	حدیث ۱۳۹۳
۱۰۴۵	حدیث ۱۳۹۴
۱۰۴۶	حدیث ۱۳۹۵
۱۰۴۶	حدیث ۱۳۹۶
۱۰۴۶	حدیث ۱۳۹۷
۱۰۴۶	حدیث ۱۳۹۸
۱۰۴۷	حدیث ۱۳۹۹
۱۰۴۷	حدیث ۱۴۰۰
۱۰۴۷	از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰
۱۰۴۷	حدیث ۱۴۰۱
۱۰۴۸	حدیث ۱۴۰۲
۱۰۴۸	حدیث ۱۴۰۳

۱۰۴۸	حدیث ۱۴۰۴
۱۰۴۹	حدیث ۱۴۰۵
۱۰۴۹	حدیث ۱۴۰۶
۱۰۵۰	حدیث ۱۴۰۷
۱۰۵۰	حدیث ۱۴۰۸
۱۰۵۱	حدیث ۱۴۰۹
۱۰۵۱	حدیث ۱۴۱۰
۱۰۵۱	حدیث ۱۴۱۱
۱۰۵۱	حدیث ۱۴۱۲
۱۰۵۱	حدیث ۱۴۱۳
۱۰۵۲	حدیث ۱۴۱۴
۱۰۵۲	حدیث ۱۴۱۵
۱۰۵۲	حدیث ۱۴۱۶
۱۰۵۲	حدیث ۱۴۱۷
۱۰۵۳	حدیث ۱۴۱۸
۱۰۵۳	حدیث ۱۴۱۹
۱۰۵۳	حدیث ۱۴۲۰
۱۰۵۳	حدیث ۱۴۲۱
۱۰۵۴	حدیث ۱۴۲۲
۱۰۵۴	حدیث ۱۴۲۳
۱۰۵۴	حدیث ۱۴۲۴
۱۰۵۴	حدیث ۱۴۲۵
۱۰۵۵	حدیث ۱۴۲۶
۱۰۵۵	حدیث ۱۴۲۷

۱۰۵۵	حدیث ۱۴۲۸
۱۰۵۶	حدیث ۱۴۲۹
۱۰۵۶	حدیث ۱۴۳۰
۱۰۵۷	حدیث ۱۴۳۱
۱۰۵۸	حدیث ۱۴۳۲
۱۰۵۸	حدیث ۱۴۳۳
۱۰۵۸	حدیث ۱۴۳۴
۱۰۵۸	حدیث ۱۴۳۵
۱۰۵۹	حدیث ۱۴۳۶
۱۰۵۹	حدیث ۱۴۳۷
۱۰۵۹	حدیث ۱۴۳۸
۱۰۵۹	حدیث ۱۴۳۹
۱۰۶۰	حدیث ۱۴۴۰
۱۰۶۰	حدیث ۱۴۴۱
۱۰۶۰	حدیث ۱۴۴۲
۱۰۶۰	حدیث ۱۴۴۳
۱۰۶۱	حدیث ۱۴۴۴
۱۰۶۱	حدیث ۱۴۴۵
۱۰۶۱	حدیث ۱۴۴۶
۱۰۶۱	حدیث ۱۴۴۷
۱۰۶۲	حدیث ۱۴۴۸
۱۰۶۲	حدیث ۱۴۴۹
۱۰۶۲	حدیث ۱۴۵۰
۱۰۶۲	حدیث ۱۴۵۱

۱۰۶۳	حدیث ۱۴۵۲
۱۰۶۳	حدیث ۱۴۵۳
۱۰۶۳	حدیث ۱۴۵۴
۱۰۶۳	حدیث ۱۴۵۵
۱۰۶۴	حدیث ۱۴۵۶
۱۰۶۴	حدیث ۱۴۵۷
۱۰۶۴	حدیث ۱۴۵۸
۱۰۶۴	حدیث ۱۴۵۹
۱۰۶۵	حدیث ۱۴۶۰
۱۰۶۵	حدیث ۱۴۶۱
۱۰۶۵	حدیث ۱۴۶۲
۱۰۶۶	حدیث ۱۴۶۳
۱۰۶۶	حدیث ۱۴۶۴
۱۰۶۶	حدیث ۱۴۶۵
۱۰۶۶	حدیث ۱۴۶۶
۱۰۶۶	حدیث ۱۴۶۷
۱۰۶۷	حدیث ۱۴۶۸
۱۰۶۷	حدیث ۱۴۶۹
۱۰۶۷	حدیث ۱۴۷۰
۱۰۶۸	حدیث ۱۴۷۱
۱۰۶۸	حدیث ۱۴۷۲
۱۰۶۸	حدیث ۱۴۷۳
۱۰۶۸	حدیث ۱۴۷۴
۱۰۶۹	حدیث ۱۴۷۵

۱۰۶۹	حدیث ۱۴۷۶
۱۰۶۹	حدیث ۱۴۷۷
۱۰۷۰	حدیث ۱۴۷۸
۱۰۷۰	حدیث ۱۴۷۹
۱۰۷۰	حدیث ۱۴۸۰
۱۰۷۱	حدیث ۱۴۸۱
۱۰۷۱	حدیث ۱۴۸۲
۱۰۷۱	حدیث ۱۴۸۳
۱۰۷۱	حدیث ۱۴۸۴
۱۰۷۱	حدیث ۱۴۸۵
۱۰۷۲	حدیث ۱۴۸۶
۱۰۷۲	حدیث ۱۴۸۷
۱۰۷۲	حدیث ۱۴۸۸
۱۰۷۲	حدیث ۱۴۸۹
۱۰۷۳	حدیث ۱۴۹۰
۱۰۷۳	حدیث ۱۴۹۱
۱۰۷۳	حدیث ۱۴۹۲
۱۰۷۳	حدیث ۱۴۹۳
۱۰۷۴	حدیث ۱۴۹۴
۱۰۷۴	حدیث ۱۴۹۵
۱۰۷۴	حدیث ۱۴۹۶
۱۰۷۴	حدیث ۱۴۹۷
۱۰۷۴	حدیث ۱۴۹۸
۱۰۷۵	حدیث ۱۴۹۹

۱۰۷۵	حدیث ۱۵۰۰
۱۰۷۵	حدیث ۱۵۰۱
۱۰۷۵	حدیث ۱۵۰۲
۱۰۷۵	حدیث ۱۵۰۳
۱۰۷۶	حدیث ۱۵۰۴
۱۰۷۶	حدیث ۱۵۰۵
۱۰۷۶	حدیث ۱۵۰۶
۱۰۷۷	حدیث ۱۵۰۷
۱۰۷۷	حدیث ۱۵۰۸
۱۰۷۷	حدیث ۱۵۰۹
۱۰۷۷	حدیث ۱۵۱۰
۱۰۷۷	حدیث ۱۵۱۱
۱۰۷۸	حدیث ۱۵۱۲
۱۰۷۸	حدیث ۱۵۱۳
۱۰۷۸	حدیث ۱۵۱۴
۱۰۷۸	حدیث ۱۵۱۵
۱۰۷۹	حدیث ۱۵۱۶
۱۰۷۹	حدیث ۱۵۱۷
۱۰۷۹	حدیث ۱۵۱۸
۱۰۷۹	حدیث ۱۵۱۹
۱۰۷۹	حدیث ۱۵۲۰
۱۰۸۰	حدیث ۱۵۲۱
۱۰۸۰	حدیث ۱۵۲۲
۱۰۸۰	حدیث ۱۵۲۳

۱۰۸۱	حدیث ۱۵۲۴
۱۰۸۱	حدیث ۱۵۲۵
۱۰۸۱	حدیث ۱۵۲۶
۱۰۸۱	حدیث ۱۵۲۷
۱۰۸۱	حدیث ۱۵۲۸
۱۰۸۲	حدیث ۱۵۲۹
۱۰۸۲	حدیث ۱۵۳۰
۱۰۸۲	حدیث ۱۵۳۱
۱۰۸۲	حدیث ۱۵۳۲
۱۰۸۳	حدیث ۱۵۳۳
۱۰۸۳	حدیث ۱۵۳۴
۱۰۸۳	حدیث ۱۵۳۵
۱۰۸۳	حدیث ۱۵۳۶
۱۰۸۴	حدیث ۱۵۳۷
۱۰۸۴	حدیث ۱۵۳۸
۱۰۸۴	حدیث ۱۵۳۹
۱۰۸۴	حدیث ۱۵۴۰
۱۰۸۵	حدیث ۱۵۴۱
۱۰۸۵	حدیث ۱۵۴۲
۱۰۸۵	حدیث ۱۵۴۳
۱۰۸۶	حدیث ۱۵۴۴
۱۰۸۶	حدیث ۱۵۴۵
۱۰۸۶	حدیث ۱۵۴۶
۱۰۸۷	حدیث ۱۵۴۷

۱۰۸۷	حدیث ۱۵۴۸
۱۰۸۷	حدیث ۱۵۴۹
۱۰۸۷	حدیث ۱۵۵۰
۱۰۸۸	حدیث ۱۵۵۱
۱۰۸۸	حدیث ۱۵۵۲
۱۰۸۸	حدیث ۱۵۵۳
۱۰۸۸	حدیث ۱۵۵۴
۱۰۸۹	حدیث ۱۵۵۵
۱۰۸۹	حدیث ۱۵۵۶
۱۰۸۹	حدیث ۱۵۵۷
۱۰۸۹	حدیث ۱۵۵۸
۱۰۹۰	حدیث ۱۵۵۹
۱۰۹۰	حدیث ۱۵۶۰
۱۰۹۰	حدیث ۱۵۶۱
۱۰۹۰	حدیث ۱۵۶۲
۱۰۹۱	حدیث ۱۵۶۳
۱۰۹۱	حدیث ۱۵۶۴
۱۰۹۱	حدیث ۱۵۶۵
۱۰۹۲	حدیث ۱۵۶۶
۱۰۹۲	حدیث ۱۵۶۷
۱۰۹۲	حدیث ۱۵۶۸
۱۰۹۲	حدیث ۱۵۶۹
۱۰۹۳	حدیث ۱۵۷۰
۱۰۹۳	حدیث ۱۵۷۱

۱۰۹۳	حدیث ۱۵۷۲
۱۰۹۳	حدیث ۱۵۷۳
۱۰۹۴	حدیث ۱۵۷۴
۱۰۹۴	حدیث ۱۵۷۵
۱۰۹۴	حدیث ۱۵۷۶
۱۰۹۴	حدیث ۱۵۷۷
۱۰۹۵	حدیث ۱۵۷۸
۱۰۹۵	حدیث ۱۵۷۹
۱۰۹۵	حدیث ۱۵۸۰
۱۰۹۵	حدیث ۱۵۸۱
۱۰۹۶	حدیث ۱۵۸۲
۱۰۹۶	حدیث ۱۵۸۳
۱۰۹۶	حدیث ۱۵۸۴
۱۰۹۶	حدیث ۱۵۸۵
۱۰۹۷	حدیث ۱۵۸۶
۱۰۹۷	حدیث ۱۵۸۷
۱۰۹۷	حدیث ۱۵۸۸
۱۰۹۷	حدیث ۱۵۸۹
۱۰۹۸	حدیث ۱۵۹۰
۱۰۹۸	حدیث ۱۵۹۱
۱۰۹۸	حدیث ۱۵۹۲
۱۰۹۸	حدیث ۱۵۹۳
۱۰۹۹	حدیث ۱۵۹۴
۱۰۹۹	حدیث ۱۵۹۵

۱۰۹۹	حدیث ۱۵۹۶
۱۰۹۹	حدیث ۱۵۹۷
۱۱۰۰	حدیث ۱۵۹۸
۱۱۰۰	حدیث ۱۵۹۹
۱۱۰۰	حدیث ۱۶۰۰
۱۱۰۱	از ۱۶۰۱ تا ۱۸۰۰
۱۱۰۱	حدیث ۱۶۰۱
۱۱۰۱	حدیث ۱۶۰۲
۱۱۰۱	حدیث ۱۶۰۳
۱۱۰۱	حدیث ۱۶۰۴
۱۱۰۲	حدیث ۱۶۰۵
۱۱۰۲	حدیث ۱۶۰۶
۱۱۰۲	حدیث ۱۶۰۷
۱۱۰۳	حدیث ۱۶۰۸
۱۱۰۳	حدیث ۱۶۰۹
۱۱۰۳	حدیث ۱۶۱۰
۱۱۰۳	حدیث ۱۶۱۱
۱۱۰۴	حدیث ۱۶۱۲
۱۱۰۴	حدیث ۱۶۱۳
۱۱۰۴	حدیث ۱۶۱۴
۱۱۰۴	حدیث ۱۶۱۵
۱۱۰۵	حدیث ۱۶۱۶
۱۱۰۵	حدیث ۱۶۱۷
۱۱۰۵	حدیث ۱۶۱۸

۱۱۰۵	حدیث ۱۶۱۹
۱۱۰۶	حدیث ۱۶۲۰
۱۱۰۶	حدیث ۱۶۲۱
۱۱۰۶	حدیث ۱۶۲۲
۱۱۰۶	حدیث ۱۶۲۳
۱۱۰۷	حدیث ۱۶۲۴
۱۱۰۷	حدیث ۱۶۲۵
۱۱۰۷	حدیث ۱۶۲۶
۱۱۰۷	حدیث ۱۶۲۷
۱۱۰۸	حدیث ۱۶۲۸
۱۱۰۸	حدیث ۱۶۲۹
۱۱۰۸	حدیث ۱۶۳۰
۱۱۰۸	حدیث ۱۶۳۱
۱۱۰۹	حدیث ۱۶۳۲
۱۱۰۹	حدیث ۱۶۳۳
۱۱۰۹	حدیث ۱۶۳۴
۱۱۱۰	حدیث ۱۶۳۵
۱۱۱۰	حدیث ۱۶۳۶
۱۱۱۰	حدیث ۱۶۳۷
۱۱۱۰	حدیث ۱۶۳۸
۱۱۱۱	حدیث ۱۶۳۹
۱۱۱۱	حدیث ۱۶۴۰
۱۱۱۱	حدیث ۱۶۴۱
۱۱۱۱	حدیث ۱۶۴۲

۱۱۱۲	حدیث ۱۶۴۳
۱۱۱۲	حدیث ۱۶۴۴
۱۱۱۲	حدیث ۱۶۴۵
۱۱۱۲	حدیث ۱۶۴۶
۱۱۱۲	حدیث ۱۶۴۷
۱۱۱۳	حدیث ۱۶۴۸
۱۱۱۳	حدیث ۱۶۴۹
۱۱۱۳	حدیث ۱۶۵۰
۱۱۱۳	حدیث ۱۶۵۱
۱۱۱۴	حدیث ۱۶۵۲
۱۱۱۴	حدیث ۱۶۵۳
۱۱۱۴	حدیث ۱۶۵۴
۱۱۱۴	حدیث ۱۶۵۵
۱۱۱۴	حدیث ۱۶۵۶
۱۱۱۵	حدیث ۱۶۵۷
۱۱۱۵	حدیث ۱۶۵۸
۱۱۱۵	حدیث ۱۶۵۹
۱۱۱۶	حدیث ۱۶۶۰
۱۱۱۶	حدیث ۱۶۶۱
۱۱۱۶	حدیث ۱۶۶۲
۱۱۱۶	حدیث ۱۶۶۳
۱۱۱۷	حدیث ۱۶۶۴
۱۱۱۷	حدیث ۱۶۶۵
۱۱۱۷	حدیث ۱۶۶۶

۱۱۱۷	حدیث ۱۶۶۷
۱۱۱۸	حدیث ۱۶۶۸
۱۱۱۸	حدیث ۱۶۶۹
۱۱۱۸	حدیث ۱۶۷۰
۱۱۱۸	حدیث ۱۶۷۱
۱۱۱۹	حدیث ۱۶۷۲
۱۱۱۹	حدیث ۱۶۷۳
۱۱۱۹	حدیث ۱۶۷۴
۱۱۱۹	حدیث ۱۶۷۵
۱۱۲۰	حدیث ۱۶۷۶
۱۱۲۰	حدیث ۱۶۷۷
۱۱۲۰	حدیث ۱۶۷۸
۱۱۲۱	حدیث ۱۶۷۹
۱۱۲۱	حدیث ۱۶۸۰
۱۱۲۱	حدیث ۱۶۸۱
۱۱۲۱	حدیث ۱۶۸۲
۱۱۲۲	حدیث ۱۶۸۳
۱۱۲۲	حدیث ۱۶۸۴
۱۱۲۲	حدیث ۱۶۸۵
۱۱۲۲	حدیث ۱۶۸۶
۱۱۲۲	حدیث ۱۶۸۷
۱۱۲۳	حدیث ۱۶۸۸
۱۱۲۳	حدیث ۱۶۸۹
۱۱۲۳	حدیث ۱۶۹۰

۱۱۲۳	حدیث ۱۶۹۱
۱۱۲۳	حدیث ۱۶۹۲
۱۱۲۴	حدیث ۱۶۹۳
۱۱۲۴	حدیث ۱۶۹۴
۱۱۲۴	حدیث ۱۶۹۵
۱۱۲۴	حدیث ۱۶۹۶
۱۱۲۵	حدیث ۱۶۹۷
۱۱۲۵	حدیث ۱۶۹۸
۱۱۲۵	حدیث ۱۶۹۹
۱۱۲۵	حدیث ۱۷۰۰
۱۱۲۶	حدیث ۱۷۰۱
۱۱۲۶	حدیث ۱۷۰۲
۱۱۲۷	حدیث ۱۷۰۳
۱۱۲۷	حدیث ۱۷۰۴
۱۱۲۷	حدیث ۱۷۰۵
۱۱۲۷	حدیث ۱۷۰۶
۱۱۲۸	حدیث ۱۷۰۷
۱۱۲۸	حدیث ۱۷۰۸
۱۱۲۸	حدیث ۱۷۰۹
۱۱۲۸	حدیث ۱۷۱۰
۱۱۲۹	حدیث ۱۷۱۱
۱۱۲۹	حدیث ۱۷۱۲
۱۱۲۹	حدیث ۱۷۱۳
۱۱۲۹	حدیث ۱۷۱۴

۱۱۳۰	حدیث ۱۷۱۵
۱۱۳۰	حدیث ۱۷۱۶
۱۱۳۰	حدیث ۱۷۱۷
۱۱۳۰	حدیث ۱۷۱۸
۱۱۳۰	حدیث ۱۷۱۹
۱۱۳۱	حدیث ۱۷۲۰
۱۱۳۱	حدیث ۱۷۲۱
۱۱۳۱	حدیث ۱۷۲۲
۱۱۳۱	حدیث ۱۷۲۳
۱۱۳۱	حدیث ۱۷۲۴
۱۱۳۲	حدیث ۱۷۲۵
۱۱۳۲	حدیث ۱۷۲۶
۱۱۳۲	حدیث ۱۷۲۷
۱۱۳۳	حدیث ۱۷۲۸
۱۱۳۳	حدیث ۱۷۲۹
۱۱۳۳	حدیث ۱۷۳۰
۱۱۳۴	حدیث ۱۷۳۱
۱۱۳۴	حدیث ۱۷۳۲
۱۱۳۴	حدیث ۱۷۳۳
۱۱۳۴	حدیث ۱۷۳۴
۱۱۳۴	حدیث ۱۷۳۵
۱۱۳۵	حدیث ۱۷۳۶
۱۱۳۵	حدیث ۱۷۳۷
۱۱۳۵	حدیث ۱۷۳۸

۱۱۳۵	حدیث ۱۷۳۹
۱۱۳۶	حدیث ۱۷۴۰
۱۱۳۶	حدیث ۱۷۴۱
۱۱۳۶	حدیث ۱۷۴۲
۱۱۳۶	حدیث ۱۷۴۳
۱۱۳۷	حدیث ۱۷۴۴
۱۱۳۷	حدیث ۱۷۴۵
۱۱۳۸	حدیث ۱۷۴۶
۱۱۳۸	حدیث ۱۷۴۷
۱۱۳۸	حدیث ۱۷۴۸
۱۱۳۸	حدیث ۱۷۴۹
۱۱۳۸	حدیث ۱۷۵۰
۱۱۳۹	حدیث ۱۷۵۱
۱۱۳۹	حدیث ۱۷۵۲
۱۱۳۹	حدیث ۱۷۵۳
۱۱۳۹	حدیث ۱۷۵۴
۱۱۳۹	حدیث ۱۷۵۵
۱۱۴۰	حدیث ۱۷۵۶
۱۱۴۰	حدیث ۱۷۵۷
۱۱۴۰	حدیث ۱۷۵۸
۱۱۴۰	حدیث ۱۷۵۹
۱۱۴۱	حدیث ۱۷۶۰
۱۱۴۱	حدیث ۱۷۶۱
۱۱۴۱	حدیث ۱۷۶۲

۱۱۴۱	حدیث ۱۷۶۳
۱۱۴۲	حدیث ۱۷۶۴
۱۱۴۲	حدیث ۱۷۶۵
۱۱۴۲	حدیث ۱۷۶۶
۱۱۴۲	حدیث ۱۷۶۷
۱۱۴۳	حدیث ۱۷۶۸
۱۱۴۳	حدیث ۱۷۶۹
۱۱۴۳	حدیث ۱۷۷۰
۱۱۴۳	حدیث ۱۷۷۱
۱۱۴۴	حدیث ۱۷۷۲
۱۱۴۴	حدیث ۱۷۷۳
۱۱۴۴	حدیث ۱۷۷۴
۱۱۴۴	حدیث ۱۷۷۵
۱۱۴۵	حدیث ۱۷۷۶
۱۱۴۵	حدیث ۱۷۷۷
۱۱۴۵	حدیث ۱۷۷۸
۱۱۴۶	حدیث ۱۷۷۹
۱۱۴۶	حدیث ۱۷۸۰
۱۱۴۶	حدیث ۱۷۸۱
۱۱۴۶	حدیث ۱۷۸۲
۱۱۴۶	حدیث ۱۷۸۳
۱۱۴۷	حدیث ۱۷۸۴
۱۱۴۷	حدیث ۱۷۸۵
۱۱۴۷	حدیث ۱۷۸۶

۱۱۴۸	حدیث ۱۷۸۷
۱۱۴۸	حدیث ۱۷۸۸
۱۱۴۸	حدیث ۱۷۸۹
۱۱۴۸	حدیث ۱۷۹۰
۱۱۴۹	حدیث ۱۷۹۱
۱۱۴۹	حدیث ۱۷۹۲
۱۱۴۹	حدیث ۱۷۹۳
۱۱۴۹	حدیث ۱۷۹۴
۱۱۵۰	حدیث ۱۷۹۵
۱۱۵۰	حدیث ۱۷۹۶
۱۱۵۰	حدیث ۱۷۹۷
۱۱۵۰	حدیث ۱۷۹۸
۱۱۵۱	حدیث ۱۷۹۹
۱۱۵۱	حدیث ۱۸۰۰
۱۱۵۱	از ۱ تا ۱۸۰ تا ۲۰۰
۱۱۵۱	حدیث ۱۸۰۱
۱۱۵۲	حدیث ۱۸۰۲
۱۱۵۲	حدیث ۱۸۰۳
۱۱۵۲	حدیث ۱۸۰۴
۱۱۵۳	حدیث ۱۸۰۵
۱۱۵۳	حدیث ۱۸۰۶
۱۱۵۳	حدیث ۱۸۰۷
۱۱۵۳	حدیث ۱۸۰۸
۱۱۵۴	حدیث ۱۸۰۹

۱۱۵۴	حدیث ۱۸۱۰
۱۱۵۴	حدیث ۱۸۱۱
۱۱۵۴	حدیث ۱۸۱۲
۱۱۵۵	حدیث ۱۸۱۳
۱۱۵۵	حدیث ۱۸۱۴
۱۱۵۵	حدیث ۱۸۱۵
۱۱۵۶	حدیث ۱۸۱۶
۱۱۵۶	حدیث ۱۸۱۷
۱۱۵۶	حدیث ۱۸۱۸
۱۱۵۷	حدیث ۱۸۱۹
۱۱۵۷	حدیث ۱۸۲۰
۱۱۵۷	حدیث ۱۸۲۱
۱۱۵۸	حدیث ۱۸۲۲
۱۱۵۸	حدیث ۱۸۲۳
۱۱۵۸	حدیث ۱۸۲۴
۱۱۵۹	حدیث ۱۸۲۵
۱۱۵۹	حدیث ۱۸۲۶
۱۱۵۹	حدیث ۱۸۲۷
۱۱۵۹	حدیث ۱۸۲۸
۱۱۶۰	حدیث ۱۸۲۹
۱۱۶۰	حدیث ۱۸۳۰
۱۱۶۰	حدیث ۱۸۳۱
۱۱۶۰	حدیث ۱۸۳۲
۱۱۶۱	حدیث ۱۸۳۳

۱۱۶۱	حدیث ۱۸۳۴
۱۱۶۱	حدیث ۱۸۳۵
۱۱۶۲	حدیث ۱۸۳۶
۱۱۶۲	حدیث ۱۸۳۷
۱۱۶۲	حدیث ۱۸۳۸
۱۱۶۲	حدیث ۱۸۳۹
۱۱۶۳	حدیث ۱۸۴۰
۱۱۶۳	حدیث ۱۸۴۱
۱۱۶۳	حدیث ۱۸۴۲
۱۱۶۳	حدیث ۱۸۴۳
۱۱۶۴	حدیث ۱۸۴۴
۱۱۶۴	حدیث ۱۸۴۵
۱۱۶۴	حدیث ۱۸۴۶
۱۱۶۵	حدیث ۱۸۴۷
۱۱۶۵	حدیث ۱۸۴۸
۱۱۶۵	حدیث ۱۸۴۹
۱۱۶۵	حدیث ۱۸۵۰
۱۱۶۵	حدیث ۱۸۵۱
۱۱۶۶	حدیث ۱۸۵۲
۱۱۶۶	حدیث ۱۸۵۳
۱۱۶۶	حدیث ۱۸۵۴
۱۱۶۶	حدیث ۱۸۵۵
۱۱۶۷	حدیث ۱۸۵۶
۱۱۶۷	حدیث ۱۸۵۷

۱۱۶۷	حدیث ۱۸۵۸
۱۱۶۷	حدیث ۱۸۵۹
۱۱۶۷	حدیث ۱۸۶۰
۱۱۶۸	حدیث ۱۸۶۱
۱۱۶۸	حدیث ۱۸۶۲
۱۱۶۸	حدیث ۱۸۶۳
۱۱۶۸	حدیث ۱۸۶۴
۱۱۶۹	حدیث ۱۸۶۵
۱۱۶۹	حدیث ۱۸۶۶
۱۱۶۹	حدیث ۱۸۶۷
۱۱۷۰	حدیث ۱۸۶۸
۱۱۷۰	حدیث ۱۸۶۹
۱۱۷۰	حدیث ۱۸۷۰
۱۱۷۰	حدیث ۱۸۷۱
۱۱۷۱	حدیث ۱۸۷۲
۱۱۷۱	حدیث ۱۸۷۳
۱۱۷۱	حدیث ۱۸۷۴
۱۱۷۱	حدیث ۱۸۷۵
۱۱۷۲	حدیث ۱۸۷۶
۱۱۷۲	حدیث ۱۸۷۷
۱۱۷۲	حدیث ۱۸۷۸
۱۱۷۳	حدیث ۱۸۷۹
۱۱۷۳	حدیث ۱۸۸۰
۱۱۷۳	حدیث ۱۸۸۱

۱۱۷۳	حدیث ۱۸۸۲
۱۱۷۴	حدیث ۱۸۸۳
۱۱۷۴	حدیث ۱۸۸۴
۱۱۷۵	حدیث ۱۸۸۵
۱۱۷۵	حدیث ۱۸۸۶
۱۱۷۵	حدیث ۱۸۸۷
۱۱۷۶	حدیث ۱۸۸۸
۱۱۷۶	حدیث ۱۸۸۹
۱۱۷۶	حدیث ۱۸۹۰
۱۱۷۶	حدیث ۱۸۹۱
۱۱۷۶	حدیث ۱۸۹۲
۱۱۷۷	حدیث ۱۸۹۳
۱۱۷۷	حدیث ۱۸۹۴
۱۱۷۷	حدیث ۱۸۹۵
۱۱۷۷	حدیث ۱۸۹۶
۱۱۷۷	حدیث ۱۸۹۷
۱۱۷۸	حدیث ۱۸۹۸
۱۱۷۸	حدیث ۱۸۹۹
۱۱۷۸	حدیث ۱۹۰۰
۱۱۷۹	حدیث ۱۹۰۱
۱۱۷۹	حدیث ۱۹۰۲
۱۱۷۹	حدیث ۱۹۰۳
۱۱۷۹	حدیث ۱۹۰۴
۱۱۷۹	حدیث ۱۹۰۵

۱۱۸۰	حدیث ۱۹۰۶
۱۱۸۰	حدیث ۱۹۰۷
۱۱۸۰	حدیث ۱۹۰۸
۱۱۸۰	حدیث ۱۹۰۹
۱۱۸۰	حدیث ۱۹۱۰
۱۱۸۱	حدیث ۱۹۱۱
۱۱۸۱	حدیث ۱۹۱۲
۱۱۸۱	حدیث ۱۹۱۳
۱۱۸۲	حدیث ۱۹۱۴
۱۱۸۲	حدیث ۱۹۱۵
۱۱۸۲	حدیث ۱۹۱۶
۱۱۸۲	حدیث ۱۹۱۷
۱۱۸۳	حدیث ۱۹۱۸
۱۱۸۳	حدیث ۱۹۱۹
۱۱۸۳	حدیث ۱۹۲۰
۱۱۸۳	حدیث ۱۹۲۱
۱۱۸۳	حدیث ۱۹۲۲
۱۱۸۴	حدیث ۱۹۲۳
۱۱۸۴	حدیث ۱۹۲۴
۱۱۸۴	حدیث ۱۹۲۵
۱۱۸۴	حدیث ۱۹۲۶
۱۱۸۵	حدیث ۱۹۲۷
۱۱۸۵	حدیث ۱۹۲۸
۱۱۸۵	حدیث ۱۹۲۹

۱۱۸۵	حدیث ۱۹۳۰
۱۱۸۵	حدیث ۱۹۳۱
۱۱۸۶	حدیث ۱۹۳۲
۱۱۸۶	حدیث ۱۹۳۳
۱۱۸۶	حدیث ۱۹۳۴
۱۱۸۶	حدیث ۱۹۳۵
۱۱۸۷	حدیث ۱۹۳۶
۱۱۸۷	حدیث ۱۹۳۷
۱۱۸۷	حدیث ۱۹۳۸
۱۱۸۷	حدیث ۱۹۳۹
۱۱۸۸	حدیث ۱۹۴۰
۱۱۸۸	حدیث ۱۹۴۱
۱۱۸۸	حدیث ۱۹۴۲
۱۱۸۸	حدیث ۱۹۴۳
۱۱۸۸	حدیث ۱۹۴۴
۱۱۸۹	حدیث ۱۹۴۵
۱۱۸۹	حدیث ۱۹۴۶
۱۱۸۹	حدیث ۱۹۴۷
۱۱۸۹	حدیث ۱۹۴۸
۱۱۹۰	حدیث ۱۹۴۹
۱۱۹۰	حدیث ۱۹۵۰
۱۱۹۰	حدیث ۱۹۵۱
۱۱۹۰	حدیث ۱۹۵۲
۱۱۹۱	حدیث ۱۹۵۳

۱۱۹۱	حدیث ۱۹۵۴
۱۱۹۱	حدیث ۱۹۵۵
۱۱۹۱	حدیث ۱۹۵۶
۱۱۹۲	حدیث ۱۹۵۷
۱۱۹۲	حدیث ۱۹۵۸
۱۱۹۲	حدیث ۱۹۵۹
۱۱۹۲	حدیث ۱۹۶۰
۱۱۹۳	حدیث ۱۹۶۱
۱۱۹۳	حدیث ۱۹۶۲
۱۱۹۳	حدیث ۱۹۶۳
۱۱۹۳	حدیث ۱۹۶۴
۱۱۹۳	حدیث ۱۹۶۵
۱۱۹۴	حدیث ۱۹۶۶
۱۱۹۴	حدیث ۱۹۶۷
۱۱۹۴	حدیث ۱۹۶۸
۱۱۹۵	حدیث ۱۹۶۹
۱۱۹۵	حدیث ۱۹۷۰
۱۱۹۵	حدیث ۱۹۷۱
۱۱۹۵	حدیث ۱۹۷۲
۱۱۹۶	حدیث ۱۹۷۳
۱۱۹۶	حدیث ۱۹۷۴
۱۱۹۶	حدیث ۱۹۷۵
۱۱۹۶	حدیث ۱۹۷۶
۱۱۹۷	حدیث ۱۹۷۷

۱۱۹۷	حدیث ۱۹۷۸
۱۱۹۷	حدیث ۱۹۷۹
۱۱۹۷	حدیث ۱۹۸۰
۱۱۹۷	حدیث ۱۹۸۱
۱۱۹۸	حدیث ۱۹۸۲
۱۱۹۸	حدیث ۱۹۸۳
۱۱۹۸	حدیث ۱۹۸۴
۱۱۹۸	حدیث ۱۹۸۵
۱۱۹۹	حدیث ۱۹۸۶
۱۱۹۹	حدیث ۱۹۸۷
۱۱۹۹	حدیث ۱۹۸۸
۱۱۹۹	حدیث ۱۹۸۹
۱۲۰۰	حدیث ۱۹۹۰
۱۲۰۰	حدیث ۱۹۹۱
۱۲۰۰	حدیث ۱۹۹۲
۱۲۰۰	حدیث ۱۹۹۳
۱۲۰۱	حدیث ۱۹۹۴
۱۲۰۱	حدیث ۱۹۹۵
۱۲۰۱	حدیث ۱۹۹۶
۱۲۰۱	حدیث ۱۹۹۷
۱۲۰۲	حدیث ۱۹۹۸
۱۲۰۲	حدیث ۱۹۹۹
۱۲۰۲	حدیث ۲۰۰۰
۱۲۰۲	از ۲۰۰۰ تا ۲۲۰۰

۱۲۰۲	حدیث ۲۰۰۱
۱۲۰۲	حدیث ۲۰۰۲
۱۲۰۳	حدیث ۲۰۰۳
۱۲۰۳	حدیث ۲۰۰۴
۱۲۰۳	حدیث ۲۰۰۵
۱۲۰۳	حدیث ۲۰۰۶
۱۲۰۴	حدیث ۲۰۰۷
۱۲۰۴	حدیث ۲۰۰۸
۱۲۰۴	حدیث ۲۰۰۹
۱۲۰۴	حدیث ۲۰۱۰
۱۲۰۵	حدیث ۲۰۱۱
۱۲۰۵	حدیث ۲۰۱۲
۱۲۰۵	حدیث ۲۰۱۳
۱۲۰۵	حدیث ۲۰۱۴
۱۲۰۶	حدیث ۲۰۱۵
۱۲۰۶	حدیث ۲۰۱۶
۱۲۰۶	حدیث ۲۰۱۷
۱۲۰۶	حدیث ۲۰۱۸
۱۲۰۶	حدیث ۲۰۱۹
۱۲۰۷	حدیث ۲۰۲۰
۱۲۰۷	حدیث ۲۰۲۱
۱۲۰۷	حدیث ۲۰۲۲
۱۲۰۷	حدیث ۲۰۲۳
۱۲۰۷	حدیث ۲۰۲۴

۱۲۰۸	حدیث ۲۰۲۵
۱۲۰۸	حدیث ۲۰۲۶
۱۲۰۸	حدیث ۲۰۲۷
۱۲۰۹	حدیث ۲۰۲۸
۱۲۰۹	حدیث ۲۰۲۹
۱۲۰۹	حدیث ۲۰۳۰
۱۲۱۰	حدیث ۲۰۳۱
۱۲۱۰	حدیث ۲۰۳۲
۱۲۱۰	حدیث ۲۰۳۳
۱۲۱۰	حدیث ۲۰۳۴
۱۲۱۱	حدیث ۲۰۳۵
۱۲۱۱	حدیث ۲۰۳۶
۱۲۱۱	حدیث ۲۰۳۷
۱۲۱۲	حدیث ۲۰۳۸
۱۲۱۲	حدیث ۲۰۳۹
۱۲۱۲	حدیث ۲۰۴۰
۱۲۱۲	حدیث ۲۰۴۱
۱۲۱۳	حدیث ۲۰۴۲
۱۲۱۳	حدیث ۲۰۴۳
۱۲۱۳	حدیث ۲۰۴۴
۱۲۱۳	حدیث ۲۰۴۵
۱۲۱۴	حدیث ۲۰۴۶
۱۲۱۴	حدیث ۲۰۴۷
۱۲۱۴	حدیث ۲۰۴۸

۱۲۱۵	حدیث ۲۰۴۹
۱۲۱۵	حدیث ۲۰۵۰
۱۲۱۵	حدیث ۲۰۵۱
۱۲۱۶	حدیث ۲۰۵۲
۱۲۱۶	حدیث ۲۰۵۳
۱۲۱۶	حدیث ۲۰۵۴
۱۲۱۷	حدیث ۲۰۵۵
۱۲۱۷	حدیث ۲۰۵۶
۱۲۱۷	حدیث ۲۰۵۷
۱۲۱۷	حدیث ۲۰۵۸
۱۲۱۸	حدیث ۲۰۵۹
۱۲۱۸	حدیث ۲۰۶۰
۱۲۱۸	حدیث ۲۰۶۱
۱۲۱۹	حدیث ۲۰۶۲
۱۲۱۹	حدیث ۲۰۶۳
۱۲۱۹	حدیث ۲۰۶۴
۱۲۱۹	حدیث ۲۰۶۵
۱۲۲۰	حدیث ۲۰۶۶
۱۲۲۰	حدیث ۲۰۶۷
۱۲۲۰	حدیث ۲۰۶۸
۱۲۲۰	حدیث ۲۰۶۹
۱۲۲۱	حدیث ۲۰۷۰
۱۲۲۱	حدیث ۲۰۷۱
۱۲۲۱	حدیث ۲۰۷۲

۱۲۲۱	حدیث ۲۰۷۳
۱۲۲۲	حدیث ۲۰۷۴
۱۲۲۲	حدیث ۲۰۷۵
۱۲۲۲	حدیث ۲۰۷۶
۱۲۲۳	حدیث ۲۰۷۷
۱۲۲۳	حدیث ۲۰۷۸
۱۲۲۳	حدیث ۲۰۷۹
۱۲۲۳	حدیث ۲۰۸۰
۱۲۲۴	حدیث ۲۰۸۱
۱۲۲۴	حدیث ۲۰۸۲
۱۲۲۴	حدیث ۲۰۸۳
۱۲۲۴	حدیث ۲۰۸۴
۱۲۲۴	حدیث ۲۰۸۵
۱۲۲۵	حدیث ۲۰۸۶
۱۲۲۵	حدیث ۲۰۸۷
۱۲۲۵	حدیث ۲۰۸۸
۱۲۲۵	حدیث ۲۰۸۹
۱۲۲۶	حدیث ۲۰۹۰
۱۲۲۶	حدیث ۲۰۹۱
۱۲۲۶	حدیث ۲۰۹۲
۱۲۲۶	حدیث ۲۰۹۳
۱۲۲۷	حدیث ۲۰۹۴
۱۲۲۷	حدیث ۲۰۹۵
۱۲۲۷	حدیث ۲۰۹۶

۱۲۲۷	حدیث ۲۰۹۷
۱۲۲۷	حدیث ۲۰۹۸
۱۲۲۸	حدیث ۲۰۹۹
۱۲۲۸	حدیث ۲۱۰۰
۱۲۲۸	حدیث ۲۱۰۱
۱۲۲۸	حدیث ۲۱۰۲
۱۲۲۸	حدیث ۲۱۰۳
۱۲۲۹	حدیث ۲۱۰۴
۱۲۲۹	حدیث ۲۱۰۵
۱۲۲۹	حدیث ۲۱۰۶
۱۲۲۹	حدیث ۲۱۰۷
۱۲۳۰	حدیث ۲۱۰۸
۱۲۳۰	حدیث ۲۱۰۹
۱۲۳۰	حدیث ۲۱۱۰
۱۲۳۰	حدیث ۲۱۱۱
۱۲۳۱	حدیث ۲۱۱۲
۱۲۳۱	حدیث ۲۱۱۳
۱۲۳۱	حدیث ۲۱۱۴
۱۲۳۱	حدیث ۲۱۱۵
۱۲۳۲	حدیث ۲۱۱۶
۱۲۳۲	حدیث ۲۱۱۷
۱۲۳۲	حدیث ۲۱۱۸
۱۲۳۲	حدیث ۲۱۱۹
۱۲۳۲	حدیث ۲۱۲۰

۱۲۳۳	حدیث ۲۱۲۱
۱۲۳۳	حدیث ۲۱۲۲
۱۲۳۳	حدیث ۲۱۲۳
۱۲۳۳	حدیث ۲۱۲۴
۱۲۳۴	حدیث ۲۱۲۵
۱۲۳۴	حدیث ۲۱۲۶
۱۲۳۴	حدیث ۲۱۲۷
۱۲۳۴	حدیث ۲۱۲۸
۱۲۳۵	حدیث ۲۱۲۹
۱۲۳۵	حدیث ۲۱۳۰
۱۲۳۵	حدیث ۲۱۳۱
۱۲۳۶	حدیث ۲۱۳۲
۱۲۳۶	حدیث ۲۱۳۳
۱۲۳۶	حدیث ۲۱۳۴
۱۲۳۶	حدیث ۲۱۳۵
۱۲۳۶	حدیث ۲۱۳۶
۱۲۳۷	حدیث ۲۱۳۷
۱۲۳۷	حدیث ۲۱۳۸
۱۲۳۷	حدیث ۲۱۳۹
۱۲۳۸	حدیث ۲۱۴۰
۱۲۳۸	حدیث ۲۱۴۱
۱۲۳۸	حدیث ۲۱۴۲
۱۲۳۸	حدیث ۲۱۴۳
۱۲۳۸	حدیث ۲۱۴۴

۱۲۳۹	حدیث ۲۱۴۵
۱۲۳۹	حدیث ۲۱۴۶
۱۲۳۹	حدیث ۲۱۴۷
۱۲۴۰	حدیث ۲۱۴۸
۱۲۴۰	حدیث ۲۱۴۹
۱۲۴۰	حدیث ۲۱۵۰
۱۲۴۰	حدیث ۲۱۵۱
۱۲۴۰	حدیث ۲۱۵۲
۱۲۴۱	حدیث ۲۱۵۳
۱۲۴۱	حدیث ۲۱۵۴
۱۲۴۱	حدیث ۲۱۵۵
۱۲۴۱	حدیث ۲۱۵۶
۱۲۴۲	حدیث ۲۱۵۷
۱۲۴۲	حدیث ۲۱۵۸
۱۲۴۲	حدیث ۲۱۵۹
۱۲۴۲	حدیث ۲۱۶۰
۱۲۴۲	حدیث ۲۱۶۱
۱۲۴۳	حدیث ۲۱۶۲
۱۲۴۳	حدیث ۲۱۶۳
۱۲۴۳	حدیث ۲۱۶۴
۱۲۴۴	حدیث ۲۱۶۵
۱۲۴۴	حدیث ۲۱۶۶
۱۲۴۴	حدیث ۲۱۶۷
۱۲۴۴	حدیث ۲۱۶۸

۱۲۴۴	حدیث ۲۱۶۹
۱۲۴۵	حدیث ۲۱۷۰
۱۲۴۵	حدیث ۲۱۷۱
۱۲۴۵	حدیث ۲۱۷۲
۱۲۴۶	حدیث ۲۱۷۳
۱۲۴۶	حدیث ۲۱۷۴
۱۲۴۶	حدیث ۲۱۷۵
۱۲۴۶	حدیث ۲۱۷۶
۱۲۴۷	حدیث ۲۱۷۷
۱۲۴۷	حدیث ۲۱۷۸
۱۲۴۷	حدیث ۲۱۷۹
۱۲۴۷	حدیث ۲۱۸۰
۱۲۴۸	حدیث ۲۱۸۱
۱۲۴۸	حدیث ۲۱۸۲
۱۲۴۸	حدیث ۲۱۸۳
۱۲۴۸	حدیث ۲۱۸۴
۱۲۴۸	حدیث ۲۱۸۵
۱۲۴۹	حدیث ۲۱۸۶
۱۲۴۹	حدیث ۲۱۸۷
۱۲۴۹	حدیث ۲۱۸۸
۱۲۴۹	حدیث ۲۱۸۹
۱۲۵۰	حدیث ۲۱۹۰
۱۲۵۰	حدیث ۲۱۹۱
۱۲۵۰	حدیث ۲۱۹۲

۱۲۵۰	حدیث ۲۱۹۳
۱۲۵۱	حدیث ۲۱۹۴
۱۲۵۱	حدیث ۲۱۹۵
۱۲۵۱	حدیث ۲۱۹۶
۱۲۵۱	حدیث ۲۱۹۷
۱۲۵۲	حدیث ۲۱۹۸
۱۲۵۲	حدیث ۲۱۹۹
۱۲۵۲	حدیث ۲۲۰۰
۱۲۵۲	از ۱ تا ۲۲۰ تا ۲۴۰
۱۲۵۲	حدیث ۲۲۰۱
۱۲۵۳	حدیث ۲۲۰۲
۱۲۵۳	حدیث ۲۲۰۳
۱۲۵۳	حدیث ۲۲۰۴
۱۲۵۳	حدیث ۲۲۰۵
۱۲۵۴	حدیث ۲۲۰۶
۱۲۵۴	حدیث ۲۲۰۷
۱۲۵۴	حدیث ۲۲۰۸
۱۲۵۵	حدیث ۲۲۰۹
۱۲۵۵	حدیث ۲۲۱۰
۱۲۵۵	حدیث ۲۲۱۱
۱۲۵۵	حدیث ۲۲۱۲
۱۲۵۶	حدیث ۲۲۱۳
۱۲۵۶	حدیث ۲۲۱۴
۱۲۵۶	حدیث ۲۲۱۵

۱۲۵۷	حدیث ۲۲۱۶
۱۲۵۷	حدیث ۲۲۱۷
۱۲۵۷	حدیث ۲۲۱۸
۱۲۵۷	حدیث ۲۲۱۹
۱۲۵۸	حدیث ۲۲۲۰
۱۲۵۸	حدیث ۲۲۲۱
۱۲۵۸	حدیث ۲۲۲۲
۱۲۵۸	حدیث ۲۲۲۳
۱۲۵۹	حدیث ۲۲۲۴
۱۲۵۹	حدیث ۲۲۲۵
۱۲۵۹	حدیث ۲۲۲۶
۱۲۵۹	حدیث ۲۲۲۷
۱۲۶۰	حدیث ۲۲۲۸
۱۲۶۰	حدیث ۲۲۲۹
۱۲۶۰	حدیث ۲۲۳۰
۱۲۶۱	حدیث ۲۲۳۱
۱۲۶۱	حدیث ۲۲۳۲
۱۲۶۱	حدیث ۲۲۳۳
۱۲۶۱	حدیث ۲۲۳۴
۱۲۶۱	حدیث ۲۲۳۵
۱۲۶۲	حدیث ۲۲۳۶
۱۲۶۲	حدیث ۲۲۳۷
۱۲۶۲	حدیث ۲۲۳۸
۱۲۶۳	حدیث ۲۲۳۹

۱۲۶۳	حدیث ۲۲۴۰
۱۲۶۳	حدیث ۲۲۴۱
۱۲۶۳	حدیث ۲۲۴۲
۱۲۶۴	حدیث ۲۲۴۳
۱۲۶۴	حدیث ۲۲۴۴
۱۲۶۴	حدیث ۲۲۴۵
۱۲۶۴	حدیث ۲۲۴۶
۱۲۶۵	حدیث ۲۲۴۷
۱۲۶۵	حدیث ۲۲۴۸
۱۲۶۵	حدیث ۲۲۴۹
۱۲۶۶	حدیث ۲۲۵۰
۱۲۶۶	حدیث ۲۲۵۱
۱۲۶۶	حدیث ۲۲۵۲
۱۲۶۷	حدیث ۲۲۵۳
۱۲۶۷	حدیث ۲۲۵۴
۱۲۶۷	حدیث ۲۲۵۵
۱۲۶۸	حدیث ۲۲۵۶
۱۲۶۸	حدیث ۲۲۵۷
۱۲۶۸	حدیث ۲۲۵۸
۱۲۶۹	حدیث ۲۲۵۹
۱۲۶۹	حدیث ۲۲۶۰
۱۲۶۹	حدیث ۲۲۶۱
۱۲۶۹	حدیث ۲۲۶۲
۱۲۷۰	حدیث ۲۲۶۳

۱۲۷۰	حدیث ۲۲۶۴
۱۲۷۰	حدیث ۲۲۶۵
۱۲۷۱	حدیث ۲۲۶۶
۱۲۷۱	حدیث ۲۲۶۷
۱۲۷۱	حدیث ۲۲۶۸
۱۲۷۱	حدیث ۲۲۶۹
۱۲۷۱	حدیث ۲۲۷۰
۱۲۷۲	حدیث ۲۲۷۱
۱۲۷۲	حدیث ۲۲۷۲
۱۲۷۲	حدیث ۲۲۷۳
۱۲۷۲	حدیث ۲۲۷۴
۱۲۷۳	حدیث ۲۲۷۵
۱۲۷۳	حدیث ۲۲۷۶
۱۲۷۳	حدیث ۲۲۷۷
۱۲۷۳	حدیث ۲۲۷۸
۱۲۷۴	حدیث ۲۲۷۹
۱۲۷۴	حدیث ۲۲۸۰
۱۲۷۴	حدیث ۲۲۸۱
۱۲۷۴	حدیث ۲۲۸۲
۱۲۷۵	حدیث ۲۲۸۳
۱۲۷۵	حدیث ۲۲۸۴
۱۲۷۵	حدیث ۲۲۸۵
۱۲۷۵	حدیث ۲۲۸۶
۱۲۷۶	حدیث ۲۲۸۷

۱۲۷۶	حدیث ۲۲۸۸
۱۲۷۶	حدیث ۲۲۸۹
۱۲۷۶	حدیث ۲۲۹۰
۱۲۷۷	حدیث ۲۲۹۱
۱۲۷۷	حدیث ۲۲۹۲
۱۲۷۷	حدیث ۲۲۹۳
۱۲۷۷	حدیث ۲۲۹۴
۱۲۷۸	حدیث ۲۲۹۵
۱۲۷۸	حدیث ۲۲۹۶
۱۲۷۸	حدیث ۲۲۹۷
۱۲۷۸	حدیث ۲۲۹۸
۱۲۷۸	حدیث ۲۲۹۹
۱۲۷۸	حدیث ۲۳۰۰
۱۲۷۹	حدیث ۲۳۰۱
۱۲۷۹	حدیث ۲۳۰۲
۱۲۷۹	حدیث ۲۳۰۳
۱۲۷۹	حدیث ۲۳۰۴
۱۲۸۰	حدیث ۲۳۰۵
۱۲۸۰	حدیث ۲۳۰۶
۱۲۸۰	حدیث ۲۳۰۷
۱۲۸۰	حدیث ۲۳۰۸
۱۲۸۰	حدیث ۲۳۰۹
۱۲۸۱	حدیث ۲۳۱۰
۱۲۸۱	حدیث ۲۳۱۱

۱۲۸۱	حدیث ۲۳۱۲
۱۲۸۱	حدیث ۲۳۱۳
۱۲۸۱	حدیث ۲۳۱۴
۱۲۸۲	حدیث ۲۳۱۵
۱۲۸۲	حدیث ۲۳۱۶
۱۲۸۲	حدیث ۲۳۱۷
۱۲۸۲	حدیث ۲۳۱۸
۱۲۸۲	حدیث ۲۳۱۹
۱۲۸۳	حدیث ۲۳۲۰
۱۲۸۳	حدیث ۲۳۲۱
۱۲۸۳	حدیث ۲۳۲۲
۱۲۸۳	حدیث ۲۳۲۳
۱۲۸۳	حدیث ۲۳۲۴
۱۲۸۴	حدیث ۲۳۲۵
۱۲۸۴	حدیث ۲۳۲۶
۱۲۸۴	حدیث ۲۳۲۷
۱۲۸۴	حدیث ۲۳۲۸
۱۲۸۴	حدیث ۲۳۲۹
۱۲۸۵	حدیث ۲۳۳۰
۱۲۸۵	حدیث ۲۳۳۱
۱۲۸۵	حدیث ۲۳۳۲
۱۲۸۵	حدیث ۲۳۳۳
۱۲۸۵	حدیث ۲۳۳۴
۱۲۸۶	حدیث ۲۳۳۵

۱۲۸۶	حدیث ۲۳۳۶
۱۲۸۶	حدیث ۲۳۳۷
۱۲۸۶	حدیث ۲۳۳۸
۱۲۸۶	حدیث ۲۳۳۹
۱۲۸۷	حدیث ۲۳۴۰
۱۲۸۷	حدیث ۲۳۴۱
۱۲۸۷	حدیث ۲۳۴۲
۱۲۸۷	حدیث ۲۳۴۳
۱۲۸۷	حدیث ۲۳۴۴
۱۲۸۸	حدیث ۲۳۴۵
۱۲۸۸	حدیث ۲۳۴۶
۱۲۸۸	حدیث ۲۳۴۷
۱۲۸۸	حدیث ۲۳۴۸
۱۲۸۸	حدیث ۲۳۴۹
۱۲۸۹	حدیث ۲۳۵۰
۱۲۸۹	حدیث ۲۳۵۱
۱۲۸۹	حدیث ۲۳۵۲
۱۲۸۹	حدیث ۲۳۵۳
۱۲۸۹	حدیث ۲۳۵۴
۱۲۹۰	حدیث ۲۳۵۵
۱۲۹۰	حدیث ۲۳۵۶
۱۲۹۰	حدیث ۲۳۵۷
۱۲۹۰	حدیث ۲۳۵۸
۱۲۹۱	حدیث ۲۳۵۹

۱۲۹۱	حدیث ۲۳۶۰
۱۲۹۱	حدیث ۲۳۶۱
۱۲۹۱	حدیث ۲۳۶۲
۱۲۹۱	حدیث ۲۳۶۳
۱۲۹۲	حدیث ۲۳۶۴
۱۲۹۲	حدیث ۲۳۶۵
۱۲۹۲	حدیث ۲۳۶۶
۱۲۹۲	حدیث ۲۳۶۷
۱۲۹۲	حدیث ۲۳۶۸
۱۲۹۳	حدیث ۲۳۶۹
۱۲۹۳	حدیث ۲۳۷۰
۱۲۹۳	حدیث ۲۳۷۱
۱۲۹۳	حدیث ۲۳۷۲
۱۲۹۳	حدیث ۲۳۷۳
۱۲۹۴	حدیث ۲۳۷۴
۱۲۹۴	حدیث ۲۳۷۵
۱۲۹۴	حدیث ۲۳۷۶
۱۲۹۴	حدیث ۲۳۷۷
۱۲۹۵	حدیث ۲۳۷۸
۱۲۹۵	حدیث ۲۳۷۹
۱۲۹۵	حدیث ۲۳۸۰
۱۲۹۵	حدیث ۲۳۸۱
۱۲۹۵	حدیث ۲۳۸۲
۱۲۹۶	حدیث ۲۳۸۳

۱۲۹۶	حدیث ۲۳۸۴
۱۲۹۶	حدیث ۲۳۸۵
۱۲۹۶	حدیث ۲۳۸۶
۱۲۹۶	حدیث ۲۳۸۷
۱۲۹۷	حدیث ۲۳۸۸
۱۲۹۷	حدیث ۲۳۸۹
۱۲۹۷	حدیث ۲۳۹۰
۱۲۹۷	حدیث ۲۳۹۱
۱۲۹۷	حدیث ۲۳۹۲
۱۲۹۸	حدیث ۲۳۹۳
۱۲۹۸	حدیث ۲۳۹۴
۱۲۹۸	حدیث ۲۳۹۵
۱۲۹۸	حدیث ۲۳۹۶
۱۲۹۸	حدیث ۲۳۹۷
۱۲۹۹	حدیث ۲۳۹۸
۱۲۹۹	حدیث ۲۳۹۹
۱۲۹۹	حدیث ۲۴۰۰
۱۲۹۹	از ۲۴۰ تا ۲۶۰
۱۲۹۹	حدیث ۲۴۰۱
۱۲۹۹	حدیث ۲۴۰۲
۱۳۰۰	حدیث ۲۴۰۳
۱۳۰۰	حدیث ۲۴۰۴
۱۳۰۰	حدیث ۲۴۰۵
۱۳۰۰	حدیث ۲۴۰۶

۱۳۰۱	حدیث ۲۴۰۷
۱۳۰۱	حدیث ۲۴۰۸
۱۳۰۱	حدیث ۲۴۰۹
۱۳۰۱	حدیث ۲۴۱۰
۱۳۰۱	حدیث ۲۴۱۱
۱۳۰۲	حدیث ۲۴۱۲
۱۳۰۲	حدیث ۲۴۱۳
۱۳۰۲	حدیث ۲۴۱۴
۱۳۰۲	حدیث ۲۴۱۵
۱۳۰۲	حدیث ۲۴۱۶
۱۳۰۳	حدیث ۲۴۱۷
۱۳۰۳	حدیث ۲۴۱۸
۱۳۰۳	حدیث ۲۴۱۹
۱۳۰۳	حدیث ۲۴۲۰
۱۳۰۴	حدیث ۲۴۲۱
۱۳۰۴	حدیث ۲۴۲۲
۱۳۰۴	حدیث ۲۴۲۳
۱۳۰۴	حدیث ۲۴۲۴
۱۳۰۴	حدیث ۲۴۲۵
۱۳۰۵	حدیث ۲۴۲۶
۱۳۰۵	حدیث ۲۴۲۷
۱۳۰۵	حدیث ۲۴۲۸
۱۳۰۵	حدیث ۲۴۲۹
۱۳۰۵	حدیث ۲۴۳۰

۱۳۰۶	حدیث ۲۴۳۱
۱۳۰۶	حدیث ۲۴۳۲
۱۳۰۶	حدیث ۲۴۳۳
۱۳۰۶	حدیث ۲۴۳۴
۱۳۰۶	حدیث ۲۴۳۵
۱۳۰۷	حدیث ۲۴۳۶
۱۳۰۷	حدیث ۲۴۳۷
۱۳۰۷	حدیث ۲۴۳۸
۱۳۰۷	حدیث ۲۴۳۹
۱۳۰۷	حدیث ۲۴۴۰
۱۳۰۸	حدیث ۲۴۴۱
۱۳۰۸	حدیث ۲۴۴۲
۱۳۰۸	حدیث ۲۴۴۳
۱۳۰۸	حدیث ۲۴۴۴
۱۳۰۹	حدیث ۲۴۴۵
۱۳۰۹	حدیث ۲۴۴۶
۱۳۰۹	حدیث ۲۴۴۷
۱۳۰۹	حدیث ۲۴۴۸
۱۳۰۹	حدیث ۲۴۴۹
۱۳۱۰	حدیث ۲۴۵۰
۱۳۱۰	حدیث ۲۴۵۱
۱۳۱۰	حدیث ۲۴۵۲
۱۳۱۰	حدیث ۲۴۵۳
۱۳۱۱	حدیث ۲۴۵۴

۱۳۱۱	حدیث ۲۴۵۵
۱۳۱۱	حدیث ۲۴۵۶
۱۳۱۱	حدیث ۲۴۵۷
۱۳۱۱	حدیث ۲۴۵۸
۱۳۱۲	حدیث ۲۴۵۹
۱۳۱۲	حدیث ۲۴۶۰
۱۳۱۲	حدیث ۲۴۶۱
۱۳۱۲	حدیث ۲۴۶۲
۱۳۱۲	حدیث ۲۴۶۳
۱۳۱۳	حدیث ۲۴۶۴
۱۳۱۳	حدیث ۲۴۶۵
۱۳۱۳	حدیث ۲۴۶۶
۱۳۱۳	حدیث ۲۴۶۷
۱۳۱۳	حدیث ۲۴۶۸
۱۳۱۴	حدیث ۲۴۶۹
۱۳۱۴	حدیث ۲۴۷۰
۱۳۱۴	حدیث ۲۴۷۱
۱۳۱۴	حدیث ۲۴۷۲
۱۳۱۴	حدیث ۲۴۷۳
۱۳۱۵	حدیث ۲۴۷۴
۱۳۱۵	حدیث ۲۴۷۵
۱۳۱۵	حدیث ۲۴۷۶
۱۳۱۵	حدیث ۲۴۷۷
۱۳۱۵	حدیث ۲۴۷۸

۱۳۱۶	حدیث ۲۴۷۹
۱۳۱۶	حدیث ۲۴۸۰
۱۳۱۶	حدیث ۲۴۸۱
۱۳۱۶	حدیث ۲۴۸۲
۱۳۱۷	حدیث ۲۴۸۳
۱۳۱۷	حدیث ۲۴۸۴
۱۳۱۷	حدیث ۲۴۸۵
۱۳۱۷	حدیث ۲۴۸۶
۱۳۱۷	حدیث ۲۴۸۷
۱۳۱۸	حدیث ۲۴۸۸
۱۳۱۸	حدیث ۲۴۸۹
۱۳۱۸	حدیث ۲۴۹۰
۱۳۱۸	حدیث ۲۴۹۱
۱۳۱۸	حدیث ۲۴۹۲
۱۳۱۹	حدیث ۲۴۹۳
۱۳۱۹	حدیث ۲۴۹۴
۱۳۱۹	حدیث ۲۴۹۵
۱۳۱۹	حدیث ۲۴۹۶
۱۳۱۹	حدیث ۲۴۹۷
۱۳۲۰	حدیث ۲۴۹۸
۱۳۲۰	حدیث ۲۴۹۹
۱۳۲۰	حدیث ۲۵۰۰
۱۳۲۰	حدیث ۲۵۰۱
۱۳۲۱	حدیث ۲۵۰۲

۱۳۲۱	حدیث ۲۵۰۳
۱۳۲۱	حدیث ۲۵۰۴
۱۳۲۱	حدیث ۲۵۰۵
۱۳۲۱	حدیث ۲۵۰۶
۱۳۲۲	حدیث ۲۵۰۷
۱۳۲۲	حدیث ۲۵۰۸
۱۳۲۲	حدیث ۲۵۰۹
۱۳۲۲	حدیث ۲۵۱۰
۱۳۲۲	حدیث ۲۵۱۱
۱۳۲۳	حدیث ۲۵۱۲
۱۳۲۳	حدیث ۲۵۱۳
۱۳۲۳	حدیث ۲۵۱۴
۱۳۲۳	حدیث ۲۵۱۵
۱۳۲۳	حدیث ۲۵۱۶
۱۳۲۳	حدیث ۲۵۱۷
۱۳۲۴	حدیث ۲۵۱۸
۱۳۲۴	حدیث ۲۵۱۹
۱۳۲۴	حدیث ۲۵۲۰
۱۳۲۴	حدیث ۲۵۲۱
۱۳۲۴	حدیث ۲۵۲۲
۱۳۲۵	حدیث ۲۵۲۳
۱۳۲۵	حدیث ۲۵۲۴
۱۳۲۵	حدیث ۲۵۲۵
۱۳۲۵	حدیث ۲۵۲۶

۱۳۲۵	حدیث ۲۵۲۷
۱۳۲۶	حدیث ۲۵۲۸
۱۳۲۶	حدیث ۲۵۲۹
۱۳۲۶	حدیث ۲۵۳۰
۱۳۲۶	حدیث ۲۵۳۱
۱۳۲۶	حدیث ۲۵۳۲
۱۳۲۷	حدیث ۲۵۳۳
۱۳۲۷	حدیث ۲۵۳۴
۱۳۲۷	حدیث ۲۵۳۵
۱۳۲۷	حدیث ۲۵۳۶
۱۳۲۸	حدیث ۲۵۳۷
۱۳۲۸	حدیث ۲۵۳۸
۱۳۲۸	حدیث ۲۵۳۹
۱۳۲۸	حدیث ۲۵۴۰
۱۳۲۸	حدیث ۲۵۴۱
۱۳۲۹	حدیث ۲۵۴۲
۱۳۲۹	حدیث ۲۵۴۳
۱۳۲۹	حدیث ۲۵۴۴
۱۳۲۹	حدیث ۲۵۴۵
۱۳۲۹	حدیث ۲۵۴۶
۱۳۳۰	حدیث ۲۵۴۷
۱۳۳۰	حدیث ۲۵۴۸
۱۳۳۰	حدیث ۲۵۴۹
۱۳۳۰	حدیث ۲۵۵۰

۱۳۳۰	حدیث ۲۵۵۱
۱۳۳۱	حدیث ۲۵۵۲
۱۳۳۱	حدیث ۲۵۵۳
۱۳۳۱	حدیث ۲۵۵۴
۱۳۳۱	حدیث ۲۵۵۵
۱۳۳۱	حدیث ۲۵۵۶
۱۳۳۲	حدیث ۲۵۵۷
۱۳۳۲	حدیث ۲۵۵۸
۱۳۳۲	حدیث ۲۵۵۹
۱۳۳۲	حدیث ۲۵۶۰
۱۳۳۲	حدیث ۲۵۶۱
۱۳۳۳	حدیث ۲۵۶۲
۱۳۳۳	حدیث ۲۵۶۳
۱۳۳۳	حدیث ۲۵۶۴
۱۳۳۳	حدیث ۲۵۶۵
۱۳۳۳	حدیث ۲۵۶۶
۱۳۳۴	حدیث ۲۵۶۷
۱۳۳۴	حدیث ۲۵۶۸
۱۳۳۴	حدیث ۲۵۶۹
۱۳۳۴	حدیث ۲۵۷۰
۱۳۳۴	حدیث ۲۵۷۱
۱۳۳۵	حدیث ۲۵۷۲
۱۳۳۵	حدیث ۲۵۷۳
۱۳۳۵	حدیث ۲۵۷۴

۱۳۳۵	حدیث ۲۵۷۵
۱۳۳۵	حدیث ۲۵۷۶
۱۳۳۶	حدیث ۲۵۷۷
۱۳۳۶	حدیث ۲۵۷۸
۱۳۳۶	حدیث ۲۵۷۹
۱۳۳۶	حدیث ۲۵۸۰
۱۳۳۶	حدیث ۲۵۸۱
۱۳۳۷	حدیث ۲۵۸۲
۱۳۳۷	حدیث ۲۵۸۳
۱۳۳۷	حدیث ۲۵۸۴
۱۳۳۷	حدیث ۲۵۸۵
۱۳۳۸	حدیث ۲۵۸۶
۱۳۳۸	حدیث ۲۵۸۷
۱۳۳۸	حدیث ۲۵۸۸
۱۳۳۸	حدیث ۲۵۸۹
۱۳۳۸	حدیث ۲۵۹۰
۱۳۳۹	حدیث ۲۵۹۱
۱۳۳۹	حدیث ۲۵۹۲
۱۳۳۹	حدیث ۲۵۹۳
۱۳۳۹	حدیث ۲۵۹۴
۱۳۳۹	حدیث ۲۵۹۵
۱۳۴۰	حدیث ۲۵۹۶
۱۳۴۰	حدیث ۲۵۹۷
۱۳۴۰	حدیث ۲۵۹۸

۱۳۴۰	حدیث ۲۵۹۹
۱۳۴۰	حدیث ۲۶۰۰
۱۳۴۰	از ۲۶۰۱ تا ۲۸۰۰
۱۳۴۰	حدیث ۲۶۰۱
۱۳۴۱	حدیث ۲۶۰۲
۱۳۴۱	حدیث ۲۶۰۳
۱۳۴۱	حدیث ۲۶۰۴
۱۳۴۱	حدیث ۲۶۰۵
۱۳۴۲	حدیث ۲۶۰۶
۱۳۴۲	حدیث ۲۶۰۷
۱۳۴۲	حدیث ۲۶۰۸
۱۳۴۲	حدیث ۲۶۰۹
۱۳۴۲	حدیث ۲۶۱۰
۱۳۴۲	حدیث ۲۶۱۱
۱۳۴۳	حدیث ۲۶۱۲
۱۳۴۳	حدیث ۲۶۱۳
۱۳۴۳	حدیث ۲۶۱۴
۱۳۴۳	حدیث ۲۶۱۵
۱۳۴۳	حدیث ۲۶۱۶
۱۳۴۴	حدیث ۲۶۱۷
۱۳۴۴	حدیث ۲۶۱۸
۱۳۴۴	حدیث ۲۶۱۹
۱۳۴۴	حدیث ۲۶۲۰
۱۳۴۴	حدیث ۲۶۲۱

۱۳۴۵	حدیث ۲۶۲۲
۱۳۴۵	حدیث ۲۶۲۳
۱۳۴۵	حدیث ۲۶۲۴
۱۳۴۵	حدیث ۲۶۲۵
۱۳۴۵	حدیث ۲۶۲۶
۱۳۴۶	حدیث ۲۶۲۷
۱۳۴۶	حدیث ۲۶۲۸
۱۳۴۶	حدیث ۲۶۲۹
۱۳۴۶	حدیث ۲۶۳۰
۱۳۴۶	حدیث ۲۶۳۱
۱۳۴۷	حدیث ۲۶۳۲
۱۳۴۷	حدیث ۲۶۳۳
۱۳۴۷	حدیث ۲۶۳۴
۱۳۴۷	حدیث ۲۶۳۵
۱۳۴۸	حدیث ۲۶۳۶
۱۳۴۸	حدیث ۲۶۳۷
۱۳۴۸	حدیث ۲۶۳۸
۱۳۴۸	حدیث ۲۶۳۹
۱۳۴۸	حدیث ۲۶۴۰
۱۳۴۹	حدیث ۲۶۴۱
۱۳۴۹	حدیث ۲۶۴۲
۱۳۴۹	حدیث ۲۶۴۳
۱۳۴۹	حدیث ۲۶۴۴
۱۳۴۹	حدیث ۲۶۴۵

۱۳۵۰	حدیث ۲۶۴۶
۱۳۵۰	حدیث ۲۶۴۷
۱۳۵۰	حدیث ۲۶۴۸
۱۳۵۰	حدیث ۲۶۴۹
۱۳۵۱	حدیث ۲۶۵۰
۱۳۵۱	حدیث ۲۶۵۱
۱۳۵۱	حدیث ۲۶۵۲
۱۳۵۱	حدیث ۲۶۵۳
۱۳۵۱	حدیث ۲۶۵۴
۱۳۵۲	حدیث ۲۶۵۵
۱۳۵۲	حدیث ۲۶۵۶
۱۳۵۲	حدیث ۲۶۵۷
۱۳۵۲	حدیث ۲۶۵۸
۱۳۵۲	حدیث ۲۶۵۹
۱۳۵۳	حدیث ۲۶۶۰
۱۳۵۳	حدیث ۲۶۶۱
۱۳۵۳	حدیث ۲۶۶۲
۱۳۵۳	حدیث ۲۶۶۳
۱۳۵۳	حدیث ۲۶۶۴
۱۳۵۴	حدیث ۲۶۶۵
۱۳۵۴	حدیث ۲۶۶۶
۱۳۵۴	حدیث ۲۶۶۷
۱۳۵۴	حدیث ۲۶۶۸
۱۳۵۵	حدیث ۲۶۶۹

۱۳۵۵	حدیث ۲۶۷۰
۱۳۵۵	حدیث ۲۶۷۱
۱۳۵۵	حدیث ۲۶۷۲
۱۳۵۵	حدیث ۲۶۷۳
۱۳۵۶	حدیث ۲۶۷۴
۱۳۵۶	حدیث ۲۶۷۵
۱۳۵۶	حدیث ۲۶۷۶
۱۳۵۶	حدیث ۲۶۷۷
۱۳۵۶	حدیث ۲۶۷۸
۱۳۵۷	حدیث ۲۶۷۹
۱۳۵۷	حدیث ۲۶۸۰
۱۳۵۷	حدیث ۲۶۸۱
۱۳۵۷	حدیث ۲۶۸۲
۱۳۵۷	حدیث ۲۶۸۳
۱۳۵۸	حدیث ۲۶۸۴
۱۳۵۸	حدیث ۲۶۸۵
۱۳۵۸	حدیث ۲۶۸۶
۱۳۵۸	حدیث ۲۶۸۷
۱۳۵۸	حدیث ۲۶۸۸
۱۳۵۹	حدیث ۲۶۸۹
۱۳۵۹	حدیث ۲۶۹۰
۱۳۵۹	حدیث ۲۶۹۱
۱۳۵۹	حدیث ۲۶۹۲
۱۳۵۹	حدیث ۲۶۹۳

۱۳۶۰	حدیث ۲۶۹۴
۱۳۶۰	حدیث ۲۶۹۵
۱۳۶۰	حدیث ۲۶۹۶
۱۳۶۰	حدیث ۲۶۹۷
۱۳۶۱	حدیث ۲۶۹۸
۱۳۶۱	حدیث ۲۶۹۹
۱۳۶۱	حدیث ۲۷۰۰
۱۳۶۱	حدیث ۲۷۰۱
۱۳۶۱	حدیث ۲۷۰۲
۱۳۶۲	حدیث ۲۷۰۳
۱۳۶۲	حدیث ۲۷۰۴
۱۳۶۲	حدیث ۲۷۰۵
۱۳۶۲	حدیث ۲۷۰۶
۱۳۶۲	حدیث ۲۷۰۷
۱۳۶۳	حدیث ۲۷۰۸
۱۳۶۳	حدیث ۲۷۰۹
۱۳۶۳	حدیث ۲۷۱۰
۱۳۶۳	حدیث ۲۷۱۱
۱۳۶۳	حدیث ۲۷۱۲
۱۳۶۳	حدیث ۲۷۱۳
۱۳۶۴	حدیث ۲۷۱۴
۱۳۶۴	حدیث ۲۷۱۵
۱۳۶۴	حدیث ۲۷۱۶
۱۳۶۴	حدیث ۲۷۱۷

۱۳۶۴	حدیث ۲۷۱۸
۱۳۶۵	حدیث ۲۷۱۹
۱۳۶۵	حدیث ۲۷۲۰
۱۳۶۵	حدیث ۲۷۲۱
۱۳۶۵	حدیث ۲۷۲۲
۱۳۶۵	حدیث ۲۷۲۳
۱۳۶۶	حدیث ۲۷۲۴
۱۳۶۶	حدیث ۲۷۲۵
۱۳۶۶	حدیث ۲۷۲۶
۱۳۶۶	حدیث ۲۷۲۷
۱۳۶۶	حدیث ۲۷۲۸
۱۳۶۷	حدیث ۲۷۲۹
۱۳۶۷	حدیث ۲۷۳۰
۱۳۶۷	حدیث ۲۷۳۱
۱۳۶۷	حدیث ۲۷۳۲
۱۳۶۷	حدیث ۲۷۳۳
۱۳۶۸	حدیث ۲۷۳۴
۱۳۶۸	حدیث ۲۷۳۵
۱۳۶۸	حدیث ۲۷۳۶
۱۳۶۸	حدیث ۲۷۳۷
۱۳۶۸	حدیث ۲۷۳۸
۱۳۶۹	حدیث ۲۷۳۹
۱۳۶۹	حدیث ۲۷۴۰
۱۳۶۹	حدیث ۲۷۴۱

۱۳۶۹	حدیث ۲۷۴۲
۱۳۶۹	حدیث ۲۷۴۳
۱۳۷۰	حدیث ۲۷۴۴
۱۳۷۰	حدیث ۲۷۴۵
۱۳۷۰	حدیث ۲۷۴۶
۱۳۷۰	حدیث ۲۷۴۷
۱۳۷۰	حدیث ۲۷۴۸
۱۳۷۱	حدیث ۲۷۴۹
۱۳۷۱	حدیث ۲۷۵۰
۱۳۷۱	حدیث ۲۷۵۱
۱۳۷۱	حدیث ۲۷۵۲
۱۳۷۱	حدیث ۲۷۵۳
۱۳۷۲	حدیث ۲۷۵۴
۱۳۷۲	حدیث ۲۷۵۵
۱۳۷۲	حدیث ۲۷۵۶
۱۳۷۲	حدیث ۲۷۵۷
۱۳۷۲	حدیث ۲۷۵۸
۱۳۷۳	حدیث ۲۷۵۹
۱۳۷۳	حدیث ۲۷۶۰
۱۳۷۳	حدیث ۲۷۶۱
۱۳۷۳	حدیث ۲۷۶۲
۱۳۷۳	حدیث ۲۷۶۳
۱۳۷۴	حدیث ۲۷۶۴
۱۳۷۴	حدیث ۲۷۶۵

۱۳۷۴	حدیث ۲۷۶۶
۱۳۷۴	حدیث ۲۷۶۷
۱۳۷۵	حدیث ۲۷۶۸
۱۳۷۵	حدیث ۲۷۶۹
۱۳۷۵	حدیث ۲۷۷۰
۱۳۷۵	حدیث ۲۷۷۱
۱۳۷۶	حدیث ۲۷۷۲
۱۳۷۶	حدیث ۲۷۷۳
۱۳۷۶	حدیث ۲۷۷۴
۱۳۷۶	حدیث ۲۷۷۵
۱۳۷۶	حدیث ۲۷۷۶
۱۳۷۷	حدیث ۲۷۷۷
۱۳۷۷	حدیث ۲۷۷۸
۱۳۷۷	حدیث ۲۷۷۹
۱۳۷۷	حدیث ۲۷۸۰
۱۳۷۷	حدیث ۲۷۸۱
۱۳۷۸	حدیث ۲۷۸۲
۱۳۷۸	حدیث ۲۷۸۳
۱۳۷۸	حدیث ۲۷۸۴
۱۳۷۹	حدیث ۲۷۸۵
۱۳۷۹	حدیث ۲۷۸۶
۱۳۷۹	حدیث ۲۷۸۷
۱۳۷۹	حدیث ۲۷۸۸
۱۳۷۹	حدیث ۲۷۸۹

۱۳۸۰	حدیث ۲۷۹۰
۱۳۸۰	حدیث ۲۷۹۱
۱۳۸۰	حدیث ۲۷۹۲
۱۳۸۰	حدیث ۲۷۹۳
۱۳۸۰	حدیث ۲۷۹۴
۱۳۸۱	حدیث ۲۷۹۵
۱۳۸۱	حدیث ۲۷۹۶
۱۳۸۱	حدیث ۲۷۹۷
۱۳۸۱	حدیث ۲۷۹۸
۱۳۸۲	حدیث ۲۷۹۹
۱۳۸۲	حدیث ۲۸۰۰
۱۳۸۲	از ۱ تا ۲۸۰ تا ۳۰۰
۱۳۸۲	حدیث ۲۸۰۱
۱۳۸۲	حدیث ۲۸۰۲
۱۳۸۲	حدیث ۲۸۰۳
۱۳۸۳	حدیث ۲۸۰۴
۱۳۸۳	حدیث ۲۸۰۵
۱۳۸۳	حدیث ۲۸۰۶
۱۳۸۳	حدیث ۲۸۰۷
۱۳۸۳	حدیث ۲۸۰۸
۱۳۸۴	حدیث ۲۸۰۹
۱۳۸۴	حدیث ۲۸۱۰
۱۳۸۴	حدیث ۲۸۱۱
۱۳۸۴	حدیث ۲۸۱۲

۱۳۸۴	حدیث ۲۸۱۳
۱۳۸۵	حدیث ۲۸۱۴
۱۳۸۵	حدیث ۲۸۱۵
۱۳۸۵	حدیث ۲۸۱۶
۱۳۸۵	حدیث ۲۸۱۷
۱۳۸۵	حدیث ۲۸۱۸
۱۳۸۶	حدیث ۲۸۱۹
۱۳۸۶	حدیث ۲۸۲۰
۱۳۸۶	حدیث ۲۸۲۱
۱۳۸۶	حدیث ۲۸۲۲
۱۳۸۷	حدیث ۲۸۲۳
۱۳۸۷	حدیث ۲۸۲۴
۱۳۸۷	حدیث ۲۸۲۵
۱۳۸۷	حدیث ۲۸۲۶
۱۳۸۷	حدیث ۲۸۲۷
۱۳۸۸	حدیث ۲۸۲۸
۱۳۸۸	حدیث ۲۸۲۹
۱۳۸۸	حدیث ۲۸۳۰
۱۳۸۸	حدیث ۲۸۳۱
۱۳۸۸	حدیث ۲۸۳۲
۱۳۸۹	حدیث ۲۸۳۳
۱۳۸۹	حدیث ۲۸۳۴
۱۳۸۹	حدیث ۲۸۳۵
۱۳۸۹	حدیث ۲۸۳۶

۱۳۸۹	حدیث ۲۸۳۷
۱۳۹۰	حدیث ۲۸۳۸
۱۳۹۰	حدیث ۲۸۳۹
۱۳۹۰	حدیث ۲۸۴۰
۱۳۹۰	حدیث ۲۸۴۱
۱۳۹۰	حدیث ۲۸۴۲
۱۳۹۱	حدیث ۲۸۴۳
۱۳۹۱	حدیث ۲۸۴۴
۱۳۹۱	حدیث ۲۸۴۵
۱۳۹۱	حدیث ۲۸۴۶
۱۳۹۱	حدیث ۲۸۴۷
۱۳۹۲	حدیث ۲۸۴۸
۱۳۹۲	حدیث ۲۸۴۹
۱۳۹۲	حدیث ۲۸۵۰
۱۳۹۲	حدیث ۲۸۵۱
۱۳۹۲	حدیث ۲۸۵۲
۱۳۹۳	حدیث ۲۸۵۳
۱۳۹۳	حدیث ۲۸۵۴
۱۳۹۳	حدیث ۲۸۵۵
۱۳۹۳	حدیث ۲۸۵۶
۱۳۹۳	حدیث ۲۸۵۷
۱۳۹۴	حدیث ۲۸۵۸
۱۳۹۴	حدیث ۲۸۵۹
۱۳۹۴	حدیث ۲۸۶۰

۱۳۹۴	حدیث ۲۸۶۱
۱۳۹۴	حدیث ۲۸۶۲
۱۳۹۵	حدیث ۲۸۶۳
۱۳۹۵	حدیث ۲۸۶۴
۱۳۹۵	حدیث ۲۸۶۵
۱۳۹۵	حدیث ۲۸۶۶
۱۳۹۶	حدیث ۲۸۶۷
۱۳۹۶	حدیث ۲۸۶۸
۱۳۹۶	حدیث ۲۸۶۹
۱۳۹۶	حدیث ۲۸۷۰
۱۳۹۶	حدیث ۲۸۷۱
۱۳۹۷	حدیث ۲۸۷۲
۱۳۹۷	حدیث ۲۸۷۳
۱۳۹۷	حدیث ۲۸۷۴
۱۳۹۷	حدیث ۲۸۷۵
۱۳۹۷	حدیث ۲۸۷۶
۱۳۹۸	حدیث ۲۸۷۷
۱۳۹۸	حدیث ۲۸۷۸
۱۳۹۸	حدیث ۲۸۷۹
۱۳۹۸	حدیث ۲۸۸۰
۱۳۹۸	حدیث ۲۸۸۱
۱۳۹۹	حدیث ۲۸۸۲
۱۳۹۹	حدیث ۲۸۸۳
۱۳۹۹	حدیث ۲۸۸۴

۱۳۹۹	حدیث ۲۸۸۵
۱۳۹۹	حدیث ۲۸۸۶
۱۴۰۰	حدیث ۲۸۸۷
۱۴۰۰	حدیث ۲۸۸۸
۱۴۰۰	حدیث ۲۸۸۹
۱۴۰۰	حدیث ۲۸۹۰
۱۴۰۰	حدیث ۲۸۹۱
۱۴۰۱	حدیث ۲۸۹۲
۱۴۰۱	حدیث ۲۸۹۳
۱۴۰۱	حدیث ۲۸۹۴
۱۴۰۱	حدیث ۲۸۹۵
۱۴۰۱	حدیث ۲۸۹۶
۱۴۰۲	حدیث ۲۸۹۷
۱۴۰۲	حدیث ۲۸۹۸
۱۴۰۲	حدیث ۲۸۹۹
۱۴۰۲	حدیث ۲۹۰۰
۱۴۰۳	حدیث ۲۹۰۱
۱۴۰۳	حدیث ۲۹۰۲
۱۴۰۳	حدیث ۲۹۰۳
۱۴۰۳	حدیث ۲۹۰۴
۱۴۰۳	حدیث ۲۹۰۵
۱۴۰۴	حدیث ۲۹۰۶
۱۴۰۴	حدیث ۲۹۰۷
۱۴۰۴	حدیث ۲۹۰۸

۱۴۰۴	حدیث ۲۹۰۹
۱۴۰۴	حدیث ۲۹۱۰
۱۴۰۵	حدیث ۲۹۱۱
۱۴۰۵	حدیث ۲۹۱۲
۱۴۰۵	حدیث ۲۹۱۳
۱۴۰۵	حدیث ۲۹۱۴
۱۴۰۵	حدیث ۲۹۱۵
۱۴۰۶	حدیث ۲۹۱۶
۱۴۰۶	حدیث ۲۹۱۷
۱۴۰۶	حدیث ۲۹۱۸
۱۴۰۶	حدیث ۲۹۱۹
۱۴۰۶	حدیث ۲۹۲۰
۱۴۰۷	حدیث ۲۹۲۱
۱۴۰۷	حدیث ۲۹۲۲
۱۴۰۷	حدیث ۲۹۲۳
۱۴۰۷	حدیث ۲۹۲۴
۱۴۰۸	حدیث ۲۹۲۵
۱۴۰۸	حدیث ۲۹۲۶
۱۴۰۸	حدیث ۲۹۲۷
۱۴۰۸	حدیث ۲۹۲۸
۱۴۰۸	حدیث ۲۹۲۹
۱۴۰۹	حدیث ۲۹۳۰
۱۴۰۹	حدیث ۲۹۳۱
۱۴۰۹	حدیث ۲۹۳۲

۱۴۰۹	حدیث ۲۹۳۳
۱۴۰۹	حدیث ۲۹۳۴
۱۴۱۰	حدیث ۲۹۳۵
۱۴۱۰	حدیث ۲۹۳۶
۱۴۱۰	حدیث ۲۹۳۷
۱۴۱۰	حدیث ۲۹۳۸
۱۴۱۱	حدیث ۲۹۳۹
۱۴۱۱	حدیث ۲۹۴۰
۱۴۱۱	حدیث ۲۹۴۱
۱۴۱۱	حدیث ۲۹۴۲
۱۴۱۱	حدیث ۲۹۴۳
۱۴۱۲	حدیث ۲۹۴۴
۱۴۱۲	حدیث ۲۹۴۵
۱۴۱۲	حدیث ۲۹۴۶
۱۴۱۲	حدیث ۲۹۴۷
۱۴۱۲	حدیث ۲۹۴۸
۱۴۱۳	حدیث ۲۹۴۹
۱۴۱۳	حدیث ۲۹۵۰
۱۴۱۳	حدیث ۲۹۵۱
۱۴۱۳	حدیث ۲۹۵۲
۱۴۱۳	حدیث ۲۹۵۳
۱۴۱۴	حدیث ۲۹۵۴
۱۴۱۴	حدیث ۲۹۵۵
۱۴۱۴	حدیث ۲۹۵۶

۱۴۱۴	حدیث ۲۹۵۷
۱۴۱۴	حدیث ۲۹۵۸
۱۴۱۵	حدیث ۲۹۵۹
۱۴۱۵	حدیث ۲۹۶۰
۱۴۱۵	حدیث ۲۹۶۱
۱۴۱۵	حدیث ۲۹۶۲
۱۴۱۵	حدیث ۲۹۶۳
۱۴۱۶	حدیث ۲۹۶۴
۱۴۱۶	حدیث ۲۹۶۵
۱۴۱۶	حدیث ۲۹۶۶
۱۴۱۶	حدیث ۲۹۶۷
۱۴۱۶	حدیث ۲۹۶۸
۱۴۱۷	حدیث ۲۹۶۹
۱۴۱۷	حدیث ۲۹۷۰
۱۴۱۷	حدیث ۲۹۷۱
۱۴۱۷	حدیث ۲۹۷۲
۱۴۱۷	حدیث ۲۹۷۳
۱۴۱۷	حدیث ۲۹۷۴
۱۴۱۸	حدیث ۲۹۷۵
۱۴۱۸	حدیث ۲۹۷۶
۱۴۱۸	حدیث ۲۹۷۷
۱۴۱۸	حدیث ۲۹۷۸
۱۴۱۸	حدیث ۲۹۷۹
۱۴۱۹	حدیث ۲۹۸۰

۱۴۱۹	حدیث ۲۹۸۱
۱۴۱۹	حدیث ۲۹۸۲
۱۴۱۹	حدیث ۲۹۸۳
۱۴۲۰	حدیث ۲۹۸۴
۱۴۲۰	حدیث ۲۹۸۵
۱۴۲۰	حدیث ۲۹۸۶
۱۴۲۰	حدیث ۲۹۸۷
۱۴۲۰	حدیث ۲۹۸۸
۱۴۲۰	حدیث ۲۹۸۹
۱۴۲۱	حدیث ۲۹۹۰
۱۴۲۱	حدیث ۲۹۹۱
۱۴۲۱	حدیث ۲۹۹۲
۱۴۲۱	حدیث ۲۹۹۳
۱۴۲۲	حدیث ۲۹۹۴
۱۴۲۲	حدیث ۲۹۹۵
۱۴۲۲	حدیث ۲۹۹۶
۱۴۲۲	حدیث ۲۹۹۷
۱۴۲۲	حدیث ۲۹۹۸
۱۴۲۳	حدیث ۲۹۹۹
۱۴۲۳	حدیث ۳۰۰۰
۱۴۲۳	از ۳۰۰۱ تا ۳۲۰۰
۱۴۲۳	حدیث ۳۰۰۱
۱۴۲۳	حدیث ۳۰۰۲
۱۴۲۳	حدیث ۳۰۰۳

۱۴۲۴	حدیث ۳۰۰۴
۱۴۲۴	حدیث ۳۰۰۵
۱۴۲۴	حدیث ۳۰۰۶
۱۴۲۴	حدیث ۳۰۰۷
۱۴۲۴	حدیث ۳۰۰۸
۱۴۲۵	حدیث ۳۰۰۹
۱۴۲۵	حدیث ۳۰۱۰
۱۴۲۵	حدیث ۳۰۱۱
۱۴۲۵	حدیث ۳۰۱۲
۱۴۲۵	حدیث ۳۰۱۳
۱۴۲۶	حدیث ۳۰۱۴
۱۴۲۶	حدیث ۳۰۱۵
۱۴۲۶	حدیث ۳۰۱۶
۱۴۲۶	حدیث ۳۰۱۷
۱۴۲۶	حدیث ۳۰۱۸
۱۴۲۷	حدیث ۳۰۱۹
۱۴۲۷	حدیث ۳۰۲۰
۱۴۲۷	حدیث ۳۰۲۱
۱۴۲۷	حدیث ۳۰۲۲
۱۴۲۷	حدیث ۳۰۲۳
۱۴۲۸	حدیث ۳۰۲۴
۱۴۲۸	حدیث ۳۰۲۵
۱۴۲۸	حدیث ۳۰۲۶
۱۴۲۸	حدیث ۳۰۲۷

۱۴۲۸	حدیث ۳۰۲۸
۱۴۲۹	حدیث ۳۰۲۹
۱۴۲۹	حدیث ۳۰۳۰
۱۴۲۹	حدیث ۳۰۳۱
۱۴۲۹	حدیث ۳۰۳۲
۱۴۲۹	حدیث ۳۰۳۳
۱۴۲۹	حدیث ۳۰۳۴
۱۴۳۰	حدیث ۳۰۳۵
۱۴۳۰	حدیث ۳۰۳۶
۱۴۳۰	حدیث ۳۰۳۷
۱۴۳۰	حدیث ۳۰۳۸
۱۴۳۰	حدیث ۳۰۳۹
۱۴۳۱	حدیث ۳۰۴۰
۱۴۳۱	حدیث ۳۰۴۱
۱۴۳۱	حدیث ۳۰۴۲
۱۴۳۱	حدیث ۳۰۴۳
۱۴۳۱	حدیث ۳۰۴۴
۱۴۳۲	حدیث ۳۰۴۵
۱۴۳۲	حدیث ۳۰۴۶
۱۴۳۲	حدیث ۳۰۴۷
۱۴۳۲	حدیث ۳۰۴۸
۱۴۳۲	حدیث ۳۰۴۹
۱۴۳۳	حدیث ۳۰۵۰
۱۴۳۳	حدیث ۳۰۵۱

۱۴۳۳	حدیث ۳۰۵۲
۱۴۳۳	حدیث ۳۰۵۳
۱۴۳۳	حدیث ۳۰۵۴
۱۴۳۴	حدیث ۳۰۵۵
۱۴۳۴	حدیث ۳۰۵۶
۱۴۳۴	حدیث ۳۰۵۷
۱۴۳۴	حدیث ۳۰۵۸
۱۴۳۴	حدیث ۳۰۵۹
۱۴۳۴	حدیث ۳۰۶۰
۱۴۳۵	حدیث ۳۰۶۱
۱۴۳۵	حدیث ۳۰۶۲
۱۴۳۵	حدیث ۳۰۶۳
۱۴۳۵	حدیث ۳۰۶۴
۱۴۳۶	حدیث ۳۰۶۵
۱۴۳۶	حدیث ۳۰۶۶
۱۴۳۶	حدیث ۳۰۶۷
۱۴۳۶	حدیث ۳۰۶۸
۱۴۳۶	حدیث ۳۰۶۹
۱۴۳۷	حدیث ۳۰۷۰
۱۴۳۷	حدیث ۳۰۷۱
۱۴۳۷	حدیث ۳۰۷۲
۱۴۳۷	حدیث ۳۰۷۳
۱۴۳۷	حدیث ۳۰۷۴
۱۴۳۸	حدیث ۳۰۷۵

۱۴۳۸	حدیث ۳۰۷۶
۱۴۳۸	حدیث ۳۰۷۷
۱۴۳۸	حدیث ۳۰۷۸
۱۴۳۹	حدیث ۳۰۷۹
۱۴۳۹	حدیث ۳۰۸۰
۱۴۳۹	حدیث ۳۰۸۱
۱۴۳۹	حدیث ۳۰۸۲
۱۴۳۹	حدیث ۳۰۸۳
۱۴۴۰	حدیث ۳۰۸۴
۱۴۴۰	حدیث ۳۰۸۵
۱۴۴۰	حدیث ۳۰۸۶
۱۴۴۰	حدیث ۳۰۸۷
۱۴۴۰	حدیث ۳۰۸۸
۱۴۴۱	حدیث ۳۰۸۹
۱۴۴۱	حدیث ۳۰۹۰
۱۴۴۱	حدیث ۳۰۹۱
۱۴۴۱	حدیث ۳۰۹۲
۱۴۴۱	حدیث ۳۰۹۳
۱۴۴۲	حدیث ۳۰۹۴
۱۴۴۲	حدیث ۳۰۹۵
۱۴۴۲	حدیث ۳۰۹۶
۱۴۴۲	حدیث ۳۰۹۷
۱۴۴۲	حدیث ۳۰۹۸
۱۴۴۳	حدیث ۳۰۹۹

۱۴۴۳	حدیث ۳۱۰۰
۱۴۴۳	حدیث ۳۱۰۱
۱۴۴۳	حدیث ۳۱۰۲
۱۴۴۳	حدیث ۳۱۰۳
۱۴۴۴	حدیث ۳۱۰۴
۱۴۴۴	حدیث ۳۱۰۵
۱۴۴۴	حدیث ۳۱۰۶
۱۴۴۴	حدیث ۳۱۰۷
۱۴۴۴	حدیث ۳۱۰۸
۱۴۴۵	حدیث ۳۱۰۹
۱۴۴۵	حدیث ۳۱۱۰
۱۴۴۵	حدیث ۳۱۱۱
۱۴۴۵	حدیث ۳۱۱۲
۱۴۴۵	حدیث ۳۱۱۳
۱۴۴۶	حدیث ۳۱۱۴
۱۴۴۶	حدیث ۳۱۱۵
۱۴۴۶	حدیث ۳۱۱۶
۱۴۴۶	حدیث ۳۱۱۷
۱۴۴۶	حدیث ۳۱۱۸
۱۴۴۷	حدیث ۳۱۱۹
۱۴۴۷	حدیث ۳۱۲۰
۱۴۴۷	حدیث ۳۱۲۱
۱۴۴۷	حدیث ۳۱۲۲
۱۴۴۷	حدیث ۳۱۲۳

۱۴۴۸	حدیث ۳۱۲۴
۱۴۴۸	حدیث ۳۱۲۵
۱۴۴۸	حدیث ۳۱۲۶
۱۴۴۸	حدیث ۳۱۲۷
۱۴۴۸	حدیث ۳۱۲۸
۱۴۴۸	حدیث ۳۱۲۹
۱۴۴۹	حدیث ۳۱۳۰
۱۴۴۹	حدیث ۳۱۳۱
۱۴۴۹	حدیث ۳۱۳۲
۱۴۴۹	حدیث ۳۱۳۳
۱۴۵۰	حدیث ۳۱۳۴
۱۴۵۰	حدیث ۳۱۳۵
۱۴۵۰	حدیث ۳۱۳۶
۱۴۵۰	حدیث ۳۱۳۷
۱۴۵۰	حدیث ۳۱۳۸
۱۴۵۱	حدیث ۳۱۳۹
۱۴۵۱	حدیث ۳۱۴۰
۱۴۵۱	حدیث ۳۱۴۱
۱۴۵۱	حدیث ۳۱۴۲
۱۴۵۱	حدیث ۳۱۴۳
۱۴۵۲	حدیث ۳۱۴۴
۱۴۵۲	حدیث ۳۱۴۵
۱۴۵۲	حدیث ۳۱۴۶
۱۴۵۲	حدیث ۳۱۴۷

۱۴۵۲	حدیث ۳۱۴۸
۱۴۵۳	حدیث ۳۱۴۹
۱۴۵۳	حدیث ۳۱۵۰
۱۴۵۳	حدیث ۳۱۵۱
۱۴۵۳	حدیث ۳۱۵۲
۱۴۵۴	حدیث ۳۱۵۳
۱۴۵۴	حدیث ۳۱۵۴
۱۴۵۴	حدیث ۳۱۵۵
۱۴۵۴	حدیث ۳۱۵۶
۱۴۵۴	حدیث ۳۱۵۷
۱۴۵۵	حدیث ۳۱۵۸
۱۴۵۵	حدیث ۳۱۵۹
۱۴۵۵	حدیث ۳۱۶۰
۱۴۵۵	حدیث ۳۱۶۱
۱۴۵۵	حدیث ۳۱۶۲
۱۴۵۶	حدیث ۳۱۶۳
۱۴۵۶	حدیث ۳۱۶۴
۱۴۵۶	حدیث ۳۱۶۵
۱۴۵۶	حدیث ۳۱۶۶
۱۴۵۶	حدیث ۳۱۶۷
۱۴۵۷	حدیث ۳۱۶۸
۱۴۵۷	حدیث ۳۱۶۹
۱۴۵۷	حدیث ۳۱۷۰
۱۴۵۷	حدیث ۳۱۷۱

۱۴۵۷	حدیث ۳۱۷۲
۱۴۵۸	حدیث ۳۱۷۳
۱۴۵۸	حدیث ۳۱۷۴
۱۴۵۸	حدیث ۳۱۷۵
۱۴۵۸	حدیث ۳۱۷۶
۱۴۵۸	حدیث ۳۱۷۷
۱۴۵۹	حدیث ۳۱۷۸
۱۴۵۹	حدیث ۳۱۷۹
۱۴۵۹	حدیث ۳۱۸۰
۱۴۵۹	حدیث ۳۱۸۱
۱۴۵۹	حدیث ۳۱۸۲
۱۴۶۰	حدیث ۳۱۸۳
۱۴۶۰	حدیث ۳۱۸۴
۱۴۶۰	حدیث ۳۱۸۵
۱۴۶۰	حدیث ۳۱۸۶
۱۴۶۰	حدیث ۳۱۸۷
۱۴۶۱	حدیث ۳۱۸۸
۱۴۶۱	حدیث ۳۱۸۹
۱۴۶۱	حدیث ۳۱۹۰
۱۴۶۱	حدیث ۳۱۹۱
۱۴۶۱	حدیث ۳۱۹۲
۱۴۶۲	حدیث ۳۱۹۳
۱۴۶۲	حدیث ۳۱۹۴
۱۴۶۲	حدیث ۳۱۹۵

۱۴۶۲	حدیث ۳۱۹۶
۱۴۶۳	حدیث ۳۱۹۷
۱۴۶۳	حدیث ۳۱۹۸
۱۴۶۳	حدیث ۳۱۹۹
۱۴۶۳	حدیث ۳۲۰۰
۱۴۶۳	از ۳۲۰۱ تا ۳۴۰۰
۱۴۶۳	حدیث ۳۲۰۱
۱۴۶۴	حدیث ۳۲۰۲
۱۴۶۴	حدیث ۳۲۰۳
۱۴۶۴	حدیث ۳۲۰۴
۱۴۶۴	حدیث ۳۲۰۵
۱۴۶۴	حدیث ۳۲۰۶
۱۴۶۵	حدیث ۳۲۰۷
۱۴۶۵	حدیث ۳۲۰۸
۱۴۶۵	حدیث ۳۲۰۹
۱۴۶۵	حدیث ۳۲۱۰
۱۴۶۵	حدیث ۳۲۱۱
۱۴۶۶	حدیث ۳۲۱۲
۱۴۶۶	حدیث ۳۲۱۳
۱۴۶۶	حدیث ۳۲۱۴
۱۴۶۶	حدیث ۳۲۱۵
۱۴۶۶	حدیث ۳۲۱۶
۱۴۶۷	حدیث ۳۲۱۷
۱۴۶۷	حدیث ۳۲۱۸

۱۴۶۷	حدیث ۳۲۱۹
۱۴۶۷	حدیث ۳۲۲۰
۱۴۶۷	حدیث ۳۲۲۱
۱۴۶۸	حدیث ۳۲۲۲
۱۴۶۸	حدیث ۳۲۲۳
۱۴۶۸	حدیث ۳۲۲۴
۱۴۶۸	حدیث ۳۲۲۵
۱۴۶۹	حدیث ۳۲۲۶
۱۴۶۹	حدیث ۳۲۲۷
۱۴۶۹	حدیث ۳۲۲۸
۱۴۶۹	حدیث ۳۲۲۹
۱۴۶۹	حدیث ۳۲۳۰
۱۴۷۰	حدیث ۳۲۳۱
۱۴۷۰	حدیث ۳۲۳۲
۱۴۷۰	حدیث ۳۲۳۳
۱۴۷۰	حدیث ۳۲۳۴
۱۴۷۰	حدیث ۳۲۳۵
۱۴۷۱	حدیث ۳۲۳۶
۱۴۷۱	حدیث ۳۲۳۷
۱۴۷۱	حدیث ۳۲۳۸
۱۴۷۱	حدیث ۳۲۳۹
۱۴۷۱	حدیث ۳۲۴۰
۱۴۷۲	حدیث ۳۲۴۱
۱۴۷۲	حدیث ۳۲۴۲

۱۴۷۲	حدیث ۳۲۴۳
۱۴۷۲	حدیث ۳۲۴۴
۱۴۷۲	حدیث ۳۲۴۵
۱۴۷۳	حدیث ۳۲۴۶
۱۴۷۳	حدیث ۳۲۴۷
۱۴۷۳	حدیث ۳۲۴۸
۱۴۷۳	حدیث ۳۲۴۹
۱۴۷۳	حدیث ۳۲۵۰
۱۴۷۴	حدیث ۳۲۵۱
۱۴۷۴	حدیث ۳۲۵۲
۱۴۷۴	حدیث ۳۲۵۳
۱۴۷۴	حدیث ۳۲۵۴
۱۴۷۴	حدیث ۳۲۵۵
۱۴۷۵	حدیث ۳۲۵۶
۱۴۷۵	حدیث ۳۲۵۷
۱۴۷۵	حدیث ۳۲۵۸
۱۴۷۵	حدیث ۳۲۵۹
۱۴۷۵	حدیث ۳۲۶۰
۱۴۷۶	حدیث ۳۲۶۱
۱۴۷۶	حدیث ۳۲۶۲
۱۴۷۶	حدیث ۳۲۶۳
۱۴۷۶	حدیث ۳۲۶۴
۱۴۷۶	حدیث ۳۲۶۵
۱۴۷۷	حدیث ۳۲۶۶

۱۴۷۷	حدیث ۳۲۶۷
۱۴۷۷	حدیث ۳۲۶۸
۱۴۷۷	حدیث ۳۲۶۹
۱۴۷۷	حدیث ۳۲۷۰
۱۴۷۸	حدیث ۳۲۷۱
۱۴۷۸	حدیث ۳۲۷۲
۱۴۷۸	حدیث ۳۲۷۳
۱۴۷۸	حدیث ۳۲۷۴
۱۴۷۸	حدیث ۳۲۷۵
۱۴۷۹	حدیث ۳۲۷۶
۱۴۷۹	حدیث ۳۲۷۷
۱۴۷۹	حدیث ۳۲۷۸
۱۴۷۹	حدیث ۳۲۷۹
۱۴۷۹	حدیث ۳۲۸۰
۱۴۸۰	حدیث ۳۲۸۱
۱۴۸۰	حدیث ۳۲۸۲
۱۴۸۰	حدیث ۳۲۸۳
۱۴۸۰	حدیث ۳۲۸۴
۱۴۸۰	حدیث ۳۲۸۵
۱۴۸۰	حدیث ۳۲۸۶
۱۴۸۱	حدیث ۳۲۸۷
۱۴۸۱	حدیث ۳۲۸۸
۱۴۸۱	حدیث ۳۲۸۹
۱۴۸۱	حدیث ۳۲۹۰

۱۴۸۲	حدیث ۳۲۹۱
۱۴۸۲	حدیث ۳۲۹۲
۱۴۸۲	حدیث ۳۲۹۳
۱۴۸۲	حدیث ۳۲۹۴
۱۴۸۲	حدیث ۳۲۹۵
۱۴۸۳	حدیث ۳۲۹۶
۱۴۸۳	حدیث ۳۲۹۷
۱۴۸۳	حدیث ۳۲۹۸
۱۴۸۳	حدیث ۳۲۹۹
۱۴۸۳	حدیث ۳۳۰۰
۱۴۸۴	حدیث ۳۳۰۱
۱۴۸۴	حدیث ۳۳۰۲
۱۴۸۴	حدیث ۳۳۰۳
۱۴۸۴	حدیث ۳۳۰۴
۱۴۸۴	حدیث ۳۳۰۵
۱۴۸۵	حدیث ۳۳۰۶
۱۴۸۵	حدیث ۳۳۰۷
۱۴۸۵	حدیث ۳۳۰۸
۱۴۸۵	حدیث ۳۳۰۹
۱۴۸۶	حدیث ۳۳۱۰
۱۴۸۶	حدیث ۳۳۱۱
۱۴۸۶	حدیث ۳۳۱۲
۱۴۸۶	حدیث ۳۳۱۳
۱۴۸۶	حدیث ۳۳۱۴

۱۴۸۷	حدیث ۳۳۱۵
۱۴۸۷	حدیث ۳۳۱۶
۱۴۸۷	حدیث ۳۳۱۷
۱۴۸۷	حدیث ۳۳۱۸
۱۴۸۸	حدیث ۳۳۱۹
۱۴۸۸	حدیث ۳۳۲۰
۱۴۸۸	حدیث ۳۳۲۱
۱۴۸۸	حدیث ۳۳۲۲
۱۴۸۸	حدیث ۳۳۲۳
۱۴۸۸	حدیث ۳۳۲۴
۱۴۸۹	حدیث ۳۳۲۵
۱۴۸۹	حدیث ۳۳۲۶
۱۴۸۹	حدیث ۳۳۲۷
۱۴۸۹	حدیث ۳۳۲۸
۱۴۸۹	حدیث ۳۳۲۹
۱۴۹۰	حدیث ۳۳۳۰
۱۴۹۰	حدیث ۳۳۳۱
۱۴۹۰	حدیث ۳۳۳۲
۱۴۹۰	حدیث ۳۳۳۳
۱۴۹۱	حدیث ۳۳۳۴
۱۴۹۱	حدیث ۳۳۳۵
۱۴۹۱	حدیث ۳۳۳۶
۱۴۹۱	حدیث ۳۳۳۷
۱۴۹۱	حدیث ۳۳۳۸

۱۴۹۲	حدیث ۳۳۳۹
۱۴۹۲	حدیث ۳۳۴۰
۱۴۹۲	حدیث ۳۳۴۱
۱۴۹۲	حدیث ۳۳۴۲
۱۴۹۲	حدیث ۳۳۴۳
۱۴۹۳	حدیث ۳۳۴۴
۱۴۹۳	حدیث ۳۳۴۵
۱۴۹۳	حدیث ۳۳۴۶
۱۴۹۳	حدیث ۳۳۴۷
۱۴۹۳	حدیث ۳۳۴۸
۱۴۹۳	حدیث ۳۳۴۹
۱۴۹۴	حدیث ۳۳۵۰
۱۴۹۴	حدیث ۳۳۵۱
۱۴۹۴	حدیث ۳۳۵۲
۱۴۹۴	حدیث ۳۳۵۳
۱۴۹۴	حدیث ۳۳۵۴
۱۴۹۵	حدیث ۳۳۵۵
۱۴۹۵	حدیث ۳۳۵۶
۱۴۹۵	حدیث ۳۳۵۷
۱۴۹۵	حدیث ۳۳۵۸
۱۴۹۶	حدیث ۳۳۵۹
۱۴۹۶	حدیث ۳۳۶۰
۱۴۹۶	حدیث ۳۳۶۱
۱۴۹۶	حدیث ۳۳۶۲

۱۴۹۶	حدیث ۳۳۶۳
۱۴۹۶	حدیث ۳۳۶۴
۱۴۹۷	حدیث ۳۳۶۵
۱۴۹۷	حدیث ۳۳۶۶
۱۴۹۷	حدیث ۳۳۶۷
۱۴۹۷	حدیث ۳۳۶۸
۱۴۹۸	حدیث ۳۳۶۹
۱۴۹۸	حدیث ۳۳۷۰
۱۴۹۸	حدیث ۳۳۷۱
۱۴۹۸	حدیث ۳۳۷۲
۱۴۹۸	حدیث ۳۳۷۳
۱۴۹۹	حدیث ۳۳۷۴
۱۴۹۹	حدیث ۳۳۷۵
۱۴۹۹	حدیث ۳۳۷۶
۱۴۹۹	حدیث ۳۳۷۷
۱۴۹۹	حدیث ۳۳۷۸
۱۵۰۰	حدیث ۳۳۷۹
۱۵۰۰	حدیث ۳۳۸۰
۱۵۰۰	حدیث ۳۳۸۱
۱۵۰۰	حدیث ۳۳۸۲
۱۵۰۱	حدیث ۳۳۸۳
۱۵۰۱	حدیث ۳۳۸۴
۱۵۰۱	حدیث ۳۳۸۵
۱۵۰۱	حدیث ۳۳۸۶

۱۵۰۱	حدیث ۳۳۸۷
۱۵۰۱	حدیث ۳۳۸۸
۱۵۰۲	حدیث ۳۳۸۹
۱۵۰۲	حدیث ۳۳۹۰
۱۵۰۲	حدیث ۳۳۹۱
۱۵۰۲	حدیث ۳۳۹۲
۱۵۰۲	حدیث ۳۳۹۳
۱۵۰۳	حدیث ۳۳۹۴
۱۵۰۳	حدیث ۳۳۹۵
۱۵۰۳	حدیث ۳۳۹۶
۱۵۰۳	حدیث ۳۳۹۷
۱۵۰۳	حدیث ۳۳۹۸
۱۵۰۴	حدیث ۳۳۹۹
۱۵۰۴	حدیث ۳۴۰۰
۱۵۰۴	از ۳۴۰۱ تا ۳۶۰۰
۱۵۰۴	حدیث ۳۴۰۱
۱۵۰۴	حدیث ۳۴۰۲
۱۵۰۴	حدیث ۳۴۰۳
۱۵۰۵	حدیث ۳۴۰۴
۱۵۰۵	حدیث ۳۴۰۵
۱۵۰۵	حدیث ۳۴۰۶
۱۵۰۵	حدیث ۳۴۰۷
۱۵۰۵	حدیث ۳۴۰۸
۱۵۰۶	حدیث ۳۴۰۹

۱۵۰۶	حدیث ۳۴۱۰
۱۵۰۶	حدیث ۳۴۱۱
۱۵۰۶	حدیث ۳۴۱۲
۱۵۰۶	حدیث ۳۴۱۳
۱۵۰۷	حدیث ۳۴۱۴
۱۵۰۷	حدیث ۳۴۱۵
۱۵۰۷	حدیث ۳۴۱۶
۱۵۰۷	حدیث ۳۴۱۷
۱۵۰۸	حدیث ۳۴۱۸
۱۵۰۸	حدیث ۳۴۱۹
۱۵۰۸	حدیث ۳۴۲۰
۱۵۰۸	حدیث ۳۴۲۱
۱۵۰۸	حدیث ۳۴۲۲
۱۵۰۸	حدیث ۳۴۲۳
۱۵۰۹	حدیث ۳۴۲۴
۱۵۰۹	حدیث ۳۴۲۵
۱۵۰۹	حدیث ۳۴۲۶
۱۵۰۹	حدیث ۳۴۲۷
۱۵۱۰	حدیث ۳۴۲۸
۱۵۱۰	حدیث ۳۴۲۹
۱۵۱۰	حدیث ۳۴۳۰
۱۵۱۰	حدیث ۳۴۳۱
۱۵۱۰	حدیث ۳۴۳۲
۱۵۱۱	حدیث ۳۴۳۳

۱۵۱۱	حدیث ۳۴۳۴
۱۵۱۱	حدیث ۳۴۳۵
۱۵۱۱	حدیث ۳۴۳۶
۱۵۱۱	حدیث ۳۴۳۷
۱۵۱۲	حدیث ۳۴۳۸
۱۵۱۲	حدیث ۳۴۳۹
۱۵۱۲	حدیث ۳۴۴۰
۱۵۱۲	حدیث ۳۴۴۱
۱۵۱۳	حدیث ۳۴۴۲
۱۵۱۳	حدیث ۳۴۴۳
۱۵۱۳	حدیث ۳۴۴۴
۱۵۱۳	حدیث ۳۴۴۵
۱۵۱۳	حدیث ۳۴۴۶
۱۵۱۴	حدیث ۳۴۴۷
۱۵۱۴	حدیث ۳۴۴۸
۱۵۱۴	حدیث ۳۴۴۹
۱۵۱۴	حدیث ۳۴۵۰
۱۵۱۴	حدیث ۳۴۵۱
۱۵۱۵	حدیث ۳۴۵۲
۱۵۱۵	حدیث ۳۴۵۳
۱۵۱۵	حدیث ۳۴۵۴
۱۵۱۵	حدیث ۳۴۵۵
۱۵۱۵	حدیث ۳۴۵۶
۱۵۱۶	حدیث ۳۴۵۷

۱۵۱۶	حدیث ۳۴۵۸
۱۵۱۶	حدیث ۳۴۵۹
۱۵۱۶	حدیث ۳۴۶۰
۱۵۱۶	حدیث ۳۴۶۱
۱۵۱۷	حدیث ۳۴۶۲
۱۵۱۷	حدیث ۳۴۶۳
۱۵۱۷	حدیث ۳۴۶۴
۱۵۱۷	حدیث ۳۴۶۵
۱۵۱۷	حدیث ۳۴۶۶
۱۵۱۸	حدیث ۳۴۶۷
۱۵۱۸	حدیث ۳۴۶۸
۱۵۱۸	حدیث ۳۴۶۹
۱۵۱۸	حدیث ۳۴۷۰
۱۵۱۸	حدیث ۳۴۷۱
۱۵۱۹	حدیث ۳۴۷۲
۱۵۱۹	حدیث ۳۴۷۳
۱۵۱۹	حدیث ۳۴۷۴
۱۵۱۹	حدیث ۳۴۷۵
۱۵۲۰	حدیث ۳۴۷۶
۱۵۲۰	حدیث ۳۴۷۷
۱۵۲۰	حدیث ۳۴۷۸
۱۵۲۰	حدیث ۳۴۷۹
۱۵۲۰	حدیث ۳۴۸۰
۱۵۲۱	حدیث ۳۴۸۱

۱۵۲۱	حدیث ۳۴۸۲
۱۵۲۱	حدیث ۳۴۸۳
۱۵۲۱	حدیث ۳۴۸۴
۱۵۲۱	حدیث ۳۴۸۵
۱۵۲۱	حدیث ۳۴۸۶
۱۵۲۲	حدیث ۳۴۸۷
۱۵۲۲	حدیث ۳۴۸۸
۱۵۲۲	حدیث ۳۴۸۹
۱۵۲۲	حدیث ۳۴۹۰
۱۵۲۳	حدیث ۳۴۹۱
۱۵۲۳	حدیث ۳۴۹۲
۱۵۲۳	حدیث ۳۴۹۳
۱۵۲۳	حدیث ۳۴۹۴
۱۵۲۳	حدیث ۳۴۹۵
۱۵۲۳	حدیث ۳۴۹۶
۱۵۲۴	حدیث ۳۴۹۷
۱۵۲۴	حدیث ۳۴۹۸
۱۵۲۴	حدیث ۳۴۹۹
۱۵۲۴	حدیث ۳۵۰۰
۱۵۲۵	حدیث ۳۵۰۱
۱۵۲۵	حدیث ۳۵۰۲
۱۵۲۵	حدیث ۳۵۰۳
۱۵۲۵	حدیث ۳۵۰۴
۱۵۲۵	حدیث ۳۵۰۵

۱۵۲۶	حدیث ۳۵۰۶
۱۵۲۶	حدیث ۳۵۰۷
۱۵۲۶	حدیث ۳۵۰۸
۱۵۲۶	حدیث ۳۵۰۹
۱۵۲۶	حدیث ۳۵۱۰
۱۵۲۷	حدیث ۳۵۱۱
۱۵۲۷	حدیث ۳۵۱۲
۱۵۲۷	حدیث ۳۵۱۳
۱۵۲۷	حدیث ۳۵۱۴
۱۵۲۷	حدیث ۳۵۱۵
۱۵۲۸	حدیث ۳۵۱۶
۱۵۲۸	حدیث ۳۵۱۷
۱۵۲۸	حدیث ۳۵۱۸
۱۵۲۸	حدیث ۳۵۱۹
۱۵۲۸	حدیث ۳۵۲۰
۱۵۲۹	حدیث ۳۵۲۱
۱۵۲۹	حدیث ۳۵۲۲
۱۵۲۹	حدیث ۳۵۲۳
۱۵۲۹	حدیث ۳۵۲۴
۱۵۲۹	حدیث ۳۵۲۵
۱۵۳۰	حدیث ۳۵۲۶
۱۵۳۰	حدیث ۳۵۲۷
۱۵۳۰	حدیث ۳۵۲۸
۱۵۳۰	حدیث ۳۵۲۹

۱۵۳۰	حدیث ۳۵۳۰
۱۵۳۱	حدیث ۳۵۳۱
۱۵۳۱	حدیث ۳۵۳۲
۱۵۳۱	حدیث ۳۵۳۳
۱۵۳۱	حدیث ۳۵۳۴
۱۵۳۱	حدیث ۳۵۳۵
۱۵۳۲	حدیث ۳۵۳۶
۱۵۳۲	حدیث ۳۵۳۷
۱۵۳۲	حدیث ۳۵۳۸
۱۵۳۲	حدیث ۳۵۳۹
۱۵۳۲	حدیث ۳۵۴۰
۱۵۳۳	حدیث ۳۵۴۱
۱۵۳۳	حدیث ۳۵۴۲
۱۵۳۳	حدیث ۳۵۴۳
۱۵۳۳	حدیث ۳۵۴۴
۱۵۳۳	حدیث ۳۵۴۵
۱۵۳۴	حدیث ۳۵۴۶
۱۵۳۴	حدیث ۳۵۴۷
۱۵۳۴	حدیث ۳۵۴۸
۱۵۳۴	حدیث ۳۵۴۹
۱۵۳۴	حدیث ۳۵۵۰
۱۵۳۵	حدیث ۳۵۵۱
۱۵۳۵	حدیث ۳۵۵۲
۱۵۳۵	حدیث ۳۵۵۳

۱۵۳۵	حدیث ۳۵۵۴
۱۵۳۵	حدیث ۳۵۵۵
۱۵۳۶	حدیث ۳۵۵۶
۱۵۳۶	حدیث ۳۵۵۷
۱۵۳۶	حدیث ۳۵۵۸
۱۵۳۶	حدیث ۳۵۵۹
۱۵۳۶	حدیث ۳۵۶۰
۱۵۳۷	حدیث ۳۵۶۱
۱۵۳۷	حدیث ۳۵۶۲
۱۵۳۷	حدیث ۳۵۶۳
۱۵۳۷	حدیث ۳۵۶۴
۱۵۳۷	حدیث ۳۵۶۵
۱۵۳۸	حدیث ۳۵۶۶
۱۵۳۸	حدیث ۳۵۶۷
۱۵۳۸	حدیث ۳۵۶۸
۱۵۳۸	حدیث ۳۵۶۹
۱۵۳۸	حدیث ۳۵۷۰
۱۵۳۹	حدیث ۳۵۷۱
۱۵۳۹	حدیث ۳۵۷۲
۱۵۳۹	حدیث ۳۵۷۳
۱۵۳۹	حدیث ۳۵۷۴
۱۵۳۹	حدیث ۳۵۷۵
۱۵۴۰	حدیث ۳۵۷۶
۱۵۴۰	حدیث ۳۵۷۷

۱۵۴۰	حدیث ۳۵۷۸
۱۵۴۰	حدیث ۳۵۷۹
۱۵۴۰	حدیث ۳۵۸۰
۱۵۴۱	حدیث ۳۵۸۱
۱۵۴۱	حدیث ۳۵۸۲
۱۵۴۱	حدیث ۳۵۸۳
۱۵۴۱	حدیث ۳۵۸۴
۱۵۴۱	حدیث ۳۵۸۵
۱۵۴۱	حدیث ۳۵۸۶
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۸۷
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۸۸
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۸۹
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۰
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۱
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۲
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۳
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۴
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۵
۱۵۴۲	حدیث ۳۵۹۶
۱۵۴۴	حدیث ۳۵۹۷
۱۵۴۴	حدیث ۳۵۹۸
۱۵۴۴	حدیث ۳۵۹۹
۱۵۴۴	حدیث ۳۶۰۰
۱۵۴۴	از ۱ تا ۳۶۰ تا ۳۸۰

۱۵۴۵	حدیث ۳۶۰۱
۱۵۴۵	حدیث ۳۶۰۲
۱۵۴۵	حدیث ۳۶۰۳
۱۵۴۵	حدیث ۳۶۰۴
۱۵۴۵	حدیث ۳۶۰۵
۱۵۴۶	حدیث ۳۶۰۶
۱۵۴۶	حدیث ۳۶۰۷
۱۵۴۶	حدیث ۳۶۰۸
۱۵۴۶	حدیث ۳۶۰۹
۱۵۴۶	حدیث ۳۶۱۰
۱۵۴۷	حدیث ۳۶۱۱
۱۵۴۷	حدیث ۳۶۱۲
۱۵۴۷	حدیث ۳۶۱۳
۱۵۴۷	حدیث ۳۶۱۴
۱۵۴۸	حدیث ۳۶۱۵
۱۵۴۸	حدیث ۳۶۱۶
۱۵۴۸	حدیث ۳۶۱۷
۱۵۴۸	حدیث ۳۶۱۸
۱۵۴۸	حدیث ۳۶۱۹
۱۵۴۹	حدیث ۳۶۲۰
۱۵۴۹	حدیث ۳۶۲۱
۱۵۴۹	حدیث ۳۶۲۲
۱۵۴۹	حدیث ۳۶۲۳
۱۵۵۰	حدیث ۳۶۲۴

۱۵۵۰	حدیث ۳۶۲۵
۱۵۵۰	حدیث ۳۶۲۶
۱۵۵۰	حدیث ۳۶۲۷
۱۵۵۰	حدیث ۳۶۲۸
۱۵۵۱	حدیث ۳۶۲۹
۱۵۵۱	حدیث ۳۶۳۰
۱۵۵۱	حدیث ۳۶۳۱
۱۵۵۱	حدیث ۳۶۳۲
۱۵۵۱	حدیث ۳۶۳۳
۱۵۵۱	حدیث ۳۶۳۴
۱۵۵۲	حدیث ۳۶۳۵
۱۵۵۲	حدیث ۳۶۳۶
۱۵۵۲	حدیث ۳۶۳۷
۱۵۵۲	حدیث ۳۶۳۸
۱۵۵۲	حدیث ۳۶۳۹
۱۵۵۳	حدیث ۳۶۴۰
۱۵۵۳	حدیث ۳۶۴۱
۱۵۵۳	حدیث ۳۶۴۲
۱۵۵۳	حدیث ۳۶۴۳
۱۵۵۳	حدیث ۳۶۴۴
۱۵۵۴	حدیث ۳۶۴۵
۱۵۵۴	حدیث ۳۶۴۶
۱۵۵۴	حدیث ۳۶۴۷
۱۵۵۴	حدیث ۳۶۴۸

۱۵۵۴	حدیث ۳۶۴۹
۱۵۵۵	حدیث ۳۶۵۰
۱۵۵۵	حدیث ۳۶۵۱
۱۵۵۵	حدیث ۳۶۵۲
۱۵۵۵	حدیث ۳۶۵۳
۱۵۵۵	حدیث ۳۶۵۴
۱۵۵۶	حدیث ۳۶۵۵
۱۵۵۶	حدیث ۳۶۵۶
۱۵۵۶	حدیث ۳۶۵۷
۱۵۵۶	حدیث ۳۶۵۸
۱۵۵۷	حدیث ۳۶۵۹
۱۵۵۷	حدیث ۳۶۶۰
۱۵۵۷	حدیث ۳۶۶۱
۱۵۵۷	حدیث ۳۶۶۲
۱۵۵۷	حدیث ۳۶۶۳
۱۵۵۸	حدیث ۳۶۶۴
۱۵۵۸	حدیث ۳۶۶۵
۱۵۵۸	حدیث ۳۶۶۶
۱۵۵۸	حدیث ۳۶۶۷
۱۵۵۸	حدیث ۳۶۶۸
۱۵۵۹	حدیث ۳۶۶۹
۱۵۵۹	حدیث ۳۶۷۰
۱۵۵۹	حدیث ۳۶۷۱
۱۵۵۹	حدیث ۳۶۷۲

۱۵۵۹	حدیث ۳۶۷۳
۱۵۵۹	حدیث ۳۶۷۴
۱۵۶۰	حدیث ۳۶۷۵
۱۵۶۰	حدیث ۳۶۷۶
۱۵۶۰	حدیث ۳۶۷۷
۱۵۶۰	حدیث ۳۶۷۸
۱۵۶۱	حدیث ۳۶۷۹
۱۵۶۱	حدیث ۳۶۸۰
۱۵۶۱	حدیث ۳۶۸۱
۱۵۶۱	حدیث ۳۶۸۲
۱۵۶۱	حدیث ۳۶۸۳
۱۵۶۱	حدیث ۳۶۸۴
۱۵۶۲	حدیث ۳۶۸۵
۱۵۶۲	حدیث ۳۶۸۶
۱۵۶۲	حدیث ۳۶۸۷
۱۵۶۲	حدیث ۳۶۸۸
۱۵۶۳	حدیث ۳۶۸۹
۱۵۶۳	حدیث ۳۶۹۰
۱۵۶۳	حدیث ۳۶۹۱
۱۵۶۳	حدیث ۳۶۹۲
۱۵۶۳	حدیث ۳۶۹۳
۱۵۶۴	حدیث ۳۶۹۴
۱۵۶۴	حدیث ۳۶۹۵
۱۵۶۴	حدیث ۳۶۹۶

۱۵۶۴	حدیث ۳۶۹۷
۱۵۶۴	حدیث ۳۶۹۸
۱۵۶۵	حدیث ۳۶۹۹
۱۵۶۵	حدیث ۳۷۰۰
۱۵۶۵	حدیث ۳۷۰۱
۱۵۶۵	حدیث ۳۷۰۲
۱۵۶۵	حدیث ۳۷۰۳
۱۵۶۶	حدیث ۳۷۰۴
۱۵۶۶	حدیث ۳۷۰۵
۱۵۶۶	حدیث ۳۷۰۶
۱۵۶۶	حدیث ۳۷۰۷
۱۵۶۶	حدیث ۳۷۰۸
۱۵۶۷	حدیث ۳۷۰۹
۱۵۶۷	حدیث ۳۷۱۰
۱۵۶۷	حدیث ۳۷۱۱
۱۵۶۷	حدیث ۳۷۱۲
۱۵۶۸	حدیث ۳۷۱۳
۱۵۶۸	حدیث ۳۷۱۴
۱۵۶۸	حدیث ۳۷۱۵
۱۵۶۸	حدیث ۳۷۱۶
۱۵۶۹	حدیث ۳۷۱۷
۱۵۶۹	حدیث ۳۷۱۸
۱۵۶۹	حدیث ۳۷۱۹
۱۵۶۹	حدیث ۳۷۲۰

۱۵۷۰	حدیث ۳۷۲۱
۱۵۷۰	حدیث ۳۷۲۲
۱۵۷۰	حدیث ۳۷۲۳
۱۵۷۰	حدیث ۳۷۲۴
۱۵۷۰	حدیث ۳۷۲۵
۱۵۷۰	حدیث ۳۷۲۶
۱۵۷۱	حدیث ۳۷۲۷
۱۵۷۱	حدیث ۳۷۲۸
۱۵۷۱	حدیث ۳۷۲۹
۱۵۷۱	حدیث ۳۷۳۰
۱۵۷۱	حدیث ۳۷۳۱
۱۵۷۲	حدیث ۳۷۳۲
۱۵۷۲	حدیث ۳۷۳۳
۱۵۷۲	حدیث ۳۷۳۴
۱۵۷۲	حدیث ۳۷۳۵
۱۵۷۲	حدیث ۳۷۳۶
۱۵۷۳	حدیث ۳۷۳۷
۱۵۷۳	حدیث ۳۷۳۸
۱۵۷۳	حدیث ۳۷۳۹
۱۵۷۳	حدیث ۳۷۴۰
۱۵۷۳	حدیث ۳۷۴۱
۱۵۷۴	حدیث ۳۷۴۲
۱۵۷۴	حدیث ۳۷۴۳
۱۵۷۴	حدیث ۳۷۴۴

۱۵۷۴	حدیث ۳۷۴۵
۱۵۷۴	حدیث ۳۷۴۶
۱۵۷۵	حدیث ۳۷۴۷
۱۵۷۵	حدیث ۳۷۴۸
۱۵۷۵	حدیث ۳۷۴۹
۱۵۷۵	حدیث ۳۷۵۰
۱۵۷۵	حدیث ۳۷۵۱
۱۵۷۶	حدیث ۳۷۵۲
۱۵۷۶	حدیث ۳۷۵۳
۱۵۷۶	حدیث ۳۷۵۴
۱۵۷۶	حدیث ۳۷۵۵
۱۵۷۶	حدیث ۳۷۵۶
۱۵۷۷	حدیث ۳۷۵۷
۱۵۷۷	حدیث ۳۷۵۸
۱۵۷۷	حدیث ۳۷۵۹
۱۵۷۷	حدیث ۳۷۶۰
۱۵۷۸	حدیث ۳۷۶۱
۱۵۷۸	حدیث ۳۷۶۲
۱۵۷۸	حدیث ۳۷۶۳
۱۵۷۸	حدیث ۳۷۶۴
۱۵۷۸	حدیث ۳۷۶۵
۱۵۷۹	حدیث ۳۷۶۶
۱۵۷۹	حدیث ۳۷۶۷
۱۵۷۹	حدیث ۳۷۶۸

۱۵۷۹	حدیث ۳۷۶۹
۱۵۷۹	حدیث ۳۷۷۰
۱۵۸۰	حدیث ۳۷۷۱
۱۵۸۰	حدیث ۳۷۷۲
۱۵۸۰	حدیث ۳۷۷۳
۱۵۸۰	حدیث ۳۷۷۴
۱۵۸۰	حدیث ۳۷۷۵
۱۵۸۱	حدیث ۳۷۷۶
۱۵۸۱	حدیث ۳۷۷۷
۱۵۸۱	حدیث ۳۷۷۸
۱۵۸۱	حدیث ۳۷۷۹
۱۵۸۱	حدیث ۳۷۸۰
۱۵۸۲	حدیث ۳۷۸۱
۱۵۸۲	حدیث ۳۷۸۲
۱۵۸۲	حدیث ۳۷۸۳
۱۵۸۲	حدیث ۳۷۸۴
۱۵۸۲	حدیث ۳۷۸۵
۱۵۸۳	حدیث ۳۷۸۶
۱۵۸۳	حدیث ۳۷۸۷
۱۵۸۳	حدیث ۳۷۸۸
۱۵۸۳	حدیث ۳۷۸۹
۱۵۸۳	حدیث ۳۷۹۰
۱۵۸۴	حدیث ۳۷۹۱
۱۵۸۴	حدیث ۳۷۹۲

۱۵۸۴	حدیث ۳۷۹۳
۱۵۸۴	حدیث ۳۷۹۴
۱۵۸۴	حدیث ۳۷۹۵
۱۵۸۵	حدیث ۳۷۹۶
۱۵۸۵	حدیث ۳۷۹۷
۱۵۸۵	حدیث ۳۷۹۸
۱۵۸۵	حدیث ۳۷۹۹
۱۵۸۵	حدیث ۳۸۰۰
۱۵۸۶	از ۳۸۰۱ تا ۴۰۰۰
۱۵۸۶	حدیث ۳۸۰۱
۱۵۸۶	حدیث ۳۸۰۲
۱۵۸۶	حدیث ۳۸۰۳
۱۵۸۶	حدیث ۳۸۰۴
۱۵۸۷	حدیث ۳۸۰۵
۱۵۸۷	حدیث ۳۸۰۶
۱۵۸۷	حدیث ۳۸۰۷
۱۵۸۷	حدیث ۳۸۰۸
۱۵۸۷	حدیث ۳۸۰۹
۱۵۸۸	حدیث ۳۸۱۰
۱۵۸۸	حدیث ۳۸۱۱
۱۵۸۸	حدیث ۳۸۱۲
۱۵۸۸	حدیث ۳۸۱۳
۱۵۸۸	حدیث ۳۸۱۴
۱۵۸۹	حدیث ۳۸۱۵

۱۵۸۹	حدیث ۳۸۱۶
۱۵۸۹	حدیث ۳۸۱۷
۱۵۸۹	حدیث ۳۸۱۸
۱۵۸۹	حدیث ۳۸۱۹
۱۵۸۹	حدیث ۳۸۲۰
۱۵۹۰	حدیث ۳۸۲۱
۱۵۹۰	حدیث ۳۸۲۲
۱۵۹۰	حدیث ۳۸۲۳
۱۵۹۰	حدیث ۳۸۲۴
۱۵۹۱	حدیث ۳۸۲۵
۱۵۹۱	حدیث ۳۸۲۶
۱۵۹۱	حدیث ۳۸۲۷
۱۵۹۱	حدیث ۳۸۲۸
۱۵۹۱	حدیث ۳۸۲۹
۱۵۹۱	حدیث ۳۸۳۰
۱۵۹۲	حدیث ۳۸۳۱
۱۵۹۲	حدیث ۳۸۳۲
۱۵۹۲	حدیث ۳۸۳۳
۱۵۹۲	حدیث ۳۸۳۴
۱۵۹۳	حدیث ۳۸۳۵
۱۵۹۳	حدیث ۳۸۳۶
۱۵۹۳	حدیث ۳۸۳۷
۱۵۹۳	حدیث ۳۸۳۸
۱۵۹۳	حدیث ۳۸۳۹

۱۵۹۴	حدیث ۳۸۴۰
۱۵۹۴	حدیث ۳۸۴۱
۱۵۹۴	حدیث ۳۸۴۲
۱۵۹۴	حدیث ۳۸۴۳
۱۵۹۴	حدیث ۳۸۴۴
۱۵۹۵	حدیث ۳۸۴۵
۱۵۹۵	حدیث ۳۸۴۶
۱۵۹۵	حدیث ۳۸۴۷
۱۵۹۵	حدیث ۳۸۴۸
۱۵۹۵	حدیث ۳۸۴۹
۱۵۹۶	حدیث ۳۸۵۰
۱۵۹۶	حدیث ۳۸۵۱
۱۵۹۶	حدیث ۳۸۵۲
۱۵۹۶	حدیث ۳۸۵۳
۱۵۹۶	حدیث ۳۸۵۴
۱۵۹۷	حدیث ۳۸۵۵
۱۵۹۷	حدیث ۳۸۵۶
۱۵۹۷	حدیث ۳۸۵۷
۱۵۹۷	حدیث ۳۸۵۸
۱۵۹۷	حدیث ۳۸۵۹
۱۵۹۸	حدیث ۳۸۶۰
۱۵۹۸	حدیث ۳۸۶۱
۱۵۹۸	حدیث ۳۸۶۲
۱۵۹۸	حدیث ۳۸۶۳

۱۵۹۹	حدیث ۳۸۶۴
۱۵۹۹	حدیث ۳۸۶۵
۱۵۹۹	حدیث ۳۸۶۶
۱۵۹۹	حدیث ۳۸۶۷
۱۵۹۹	حدیث ۳۸۶۸
۱۵۹۹	حدیث ۳۸۶۹
۱۶۰۰	حدیث ۳۸۷۰
۱۶۰۰	حدیث ۳۸۷۱
۱۶۰۰	حدیث ۳۸۷۲
۱۶۰۰	حدیث ۳۸۷۳
۱۶۰۰	حدیث ۳۸۷۴
۱۶۰۱	حدیث ۳۸۷۵
۱۶۰۱	حدیث ۳۸۷۶
۱۶۰۱	حدیث ۳۸۷۷
۱۶۰۱	حدیث ۳۸۷۸
۱۶۰۱	حدیث ۳۸۷۹
۱۶۰۲	حدیث ۳۸۸۰
۱۶۰۲	حدیث ۳۸۸۱
۱۶۰۲	حدیث ۳۸۸۲
۱۶۰۲	حدیث ۳۸۸۳
۱۶۰۲	حدیث ۳۸۸۴
۱۶۰۳	حدیث ۳۸۸۵
۱۶۰۳	حدیث ۳۸۸۶
۱۶۰۳	حدیث ۳۸۸۷

۱۶۰۳	حدیث ۳۸۸۸
۱۶۰۳	حدیث ۳۸۸۹
۱۶۰۴	حدیث ۳۸۹۰
۱۶۰۴	حدیث ۳۸۹۱
۱۶۰۴	حدیث ۳۸۹۲
۱۶۰۴	حدیث ۳۸۹۳
۱۶۰۴	حدیث ۳۸۹۴
۱۶۰۵	حدیث ۳۸۹۵
۱۶۰۵	حدیث ۳۸۹۶
۱۶۰۵	حدیث ۳۸۹۷
۱۶۰۵	حدیث ۳۸۹۸
۱۶۰۶	حدیث ۳۸۹۹
۱۶۰۶	حدیث ۳۹۰۰
۱۶۰۶	حدیث ۳۹۰۱
۱۶۰۶	حدیث ۳۹۰۲
۱۶۰۶	حدیث ۳۹۰۳
۱۶۰۷	حدیث ۳۹۰۴
۱۶۰۷	حدیث ۳۹۰۵
۱۶۰۷	حدیث ۳۹۰۶
۱۶۰۷	حدیث ۳۹۰۷
۱۶۰۷	حدیث ۳۹۰۸
۱۶۰۸	حدیث ۳۹۰۹
۱۶۰۸	حدیث ۳۹۱۰
۱۶۰۸	حدیث ۳۹۱۱

۱۶۰۸	حدیث ۳۹۱۲
۱۶۰۹	حدیث ۳۹۱۳
۱۶۰۹	حدیث ۳۹۱۴
۱۶۰۹	حدیث ۳۹۱۵
۱۶۰۹	حدیث ۳۹۱۶
۱۶۰۹	حدیث ۳۹۱۷
۱۶۱۰	حدیث ۳۹۱۸
۱۶۱۰	حدیث ۳۹۱۹
۱۶۱۰	حدیث ۳۹۲۰
۱۶۱۰	حدیث ۳۹۲۱
۱۶۱۱	حدیث ۳۹۲۲
۱۶۱۱	حدیث ۳۹۲۳
۱۶۱۱	حدیث ۳۹۲۴
۱۶۱۱	حدیث ۳۹۲۵
۱۶۱۱	حدیث ۳۹۲۶
۱۶۱۱	حدیث ۳۹۲۷
۱۶۱۲	حدیث ۳۹۲۸
۱۶۱۲	حدیث ۳۹۲۹
۱۶۱۲	حدیث ۳۹۳۰
۱۶۱۲	حدیث ۳۹۳۱
۱۶۱۲	حدیث ۳۹۳۲
۱۶۱۳	حدیث ۳۹۳۳
۱۶۱۳	حدیث ۳۹۳۴
۱۶۱۳	حدیث ۳۹۳۵

۱۶۱۳	حدیث ۳۹۳۶
۱۶۱۳	حدیث ۳۹۳۷
۱۶۱۴	حدیث ۳۹۳۸
۱۶۱۴	حدیث ۳۹۳۹
۱۶۱۴	حدیث ۳۹۴۰
۱۶۱۴	حدیث ۳۹۴۱
۱۶۱۵	حدیث ۳۹۴۲
۱۶۱۵	حدیث ۳۹۴۳
۱۶۱۵	حدیث ۳۹۴۴
۱۶۱۵	حدیث ۳۹۴۵
۱۶۱۶	حدیث ۳۹۴۶
۱۶۱۶	حدیث ۳۹۴۷
۱۶۱۶	حدیث ۳۹۴۸
۱۶۱۶	حدیث ۳۹۴۹
۱۶۱۶	حدیث ۳۹۵۰
۱۶۱۷	حدیث ۳۹۵۱
۱۶۱۷	حدیث ۳۹۵۲
۱۶۱۷	حدیث ۳۹۵۳
۱۶۱۷	حدیث ۳۹۵۴
۱۶۱۷	حدیث ۳۹۵۵
۱۶۱۸	حدیث ۳۹۵۶
۱۶۱۸	حدیث ۳۹۵۷
۱۶۱۸	حدیث ۳۹۵۸
۱۶۱۸	حدیث ۳۹۵۹

۱۶۱۸	حدیث ۳۹۶۰
۱۶۱۸	حدیث ۳۹۶۱
۱۶۱۹	حدیث ۳۹۶۲
۱۶۱۹	حدیث ۳۹۶۳
۱۶۱۹	حدیث ۳۹۶۴
۱۶۱۹	حدیث ۳۹۶۵
۱۶۲۰	حدیث ۳۹۶۶
۱۶۲۰	حدیث ۳۹۶۷
۱۶۲۰	حدیث ۳۹۶۸
۱۶۲۰	حدیث ۳۹۶۹
۱۶۲۰	حدیث ۳۹۷۰
۱۶۲۰	حدیث ۳۹۷۱
۱۶۲۱	حدیث ۳۹۷۲
۱۶۲۱	حدیث ۳۹۷۳
۱۶۲۱	حدیث ۳۹۷۴
۱۶۲۱	حدیث ۳۹۷۵
۱۶۲۱	حدیث ۳۹۷۶
۱۶۲۲	حدیث ۳۹۷۷
۱۶۲۲	حدیث ۳۹۷۸
۱۶۲۲	حدیث ۳۹۷۹
۱۶۲۲	حدیث ۳۹۸۰
۱۶۲۳	حدیث ۳۹۸۱
۱۶۲۳	حدیث ۳۹۸۲
۱۶۲۳	حدیث ۳۹۸۳

۱۶۲۳	حدیث ۳۹۸۴
۱۶۲۳	حدیث ۳۹۸۵
۱۶۲۳	حدیث ۳۹۸۶
۱۶۲۴	حدیث ۳۹۸۷
۱۶۲۴	حدیث ۳۹۸۸
۱۶۲۴	حدیث ۳۹۸۹
۱۶۲۴	حدیث ۳۹۹۰
۱۶۲۵	حدیث ۳۹۹۱
۱۶۲۵	حدیث ۳۹۹۲
۱۶۲۵	حدیث ۳۹۹۳
۱۶۲۵	حدیث ۳۹۹۴
۱۶۲۵	حدیث ۳۹۹۵
۱۶۲۶	حدیث ۳۹۹۶
۱۶۲۶	حدیث ۳۹۹۷
۱۶۲۶	حدیث ۳۹۹۸
۱۶۲۶	حدیث ۳۹۹۹
۱۶۲۶	حدیث ۴۰۰۰
۱۶۲۷	از ۴۰۰۱ تا ۴۲۰۰
۱۶۲۷	حدیث ۴۰۰۱
۱۶۲۷	حدیث ۴۰۰۲
۱۶۲۷	حدیث ۴۰۰۳
۱۶۲۷	حدیث ۴۰۰۴
۱۶۲۷	حدیث ۴۰۰۵
۱۶۲۸	حدیث ۴۰۰۶

۱۶۲۸	حدیث ۴۰۰۷
۱۶۲۸	حدیث ۴۰۰۸
۱۶۲۸	حدیث ۴۰۰۹
۱۶۲۹	حدیث ۴۰۱۰
۱۶۲۹	حدیث ۴۰۱۱
۱۶۲۹	حدیث ۴۰۱۲
۱۶۲۹	حدیث ۴۰۱۳
۱۶۲۹	حدیث ۴۰۱۴
۱۶۳۰	حدیث ۴۰۱۵
۱۶۳۰	حدیث ۴۰۱۶
۱۶۳۰	حدیث ۴۰۱۷
۱۶۳۰	حدیث ۴۰۱۸
۱۶۳۰	حدیث ۴۰۱۹
۱۶۳۱	حدیث ۴۰۲۰
۱۶۳۱	حدیث ۴۰۲۱
۱۶۳۱	حدیث ۴۰۲۲
۱۶۳۱	حدیث ۴۰۲۳
۱۶۳۱	حدیث ۴۰۲۴
۱۶۳۲	حدیث ۴۰۲۵
۱۶۳۲	حدیث ۴۰۲۶
۱۶۳۲	حدیث ۴۰۲۷
۱۶۳۲	حدیث ۴۰۲۸
۱۶۳۲	حدیث ۴۰۲۹
۱۶۳۳	حدیث ۴۰۳۰

۱۶۳۳	حدیث ۴۰۳۱
۱۶۳۳	حدیث ۴۰۳۲
۱۶۳۳	حدیث ۴۰۳۳
۱۶۳۳	حدیث ۴۰۳۴
۱۶۳۴	حدیث ۴۰۳۵
۱۶۳۴	حدیث ۴۰۳۶
۱۶۳۴	حدیث ۴۰۳۷
۱۶۳۴	حدیث ۴۰۳۸
۱۶۳۴	حدیث ۴۰۳۹
۱۶۳۵	حدیث ۴۰۴۰
۱۶۳۵	حدیث ۴۰۴۱
۱۶۳۵	حدیث ۴۰۴۲
۱۶۳۵	حدیث ۴۰۴۳
۱۶۳۵	حدیث ۴۰۴۴
۱۶۳۶	حدیث ۴۰۴۵
۱۶۳۶	حدیث ۴۰۴۶
۱۶۳۶	حدیث ۴۰۴۷
۱۶۳۶	حدیث ۴۰۴۸
۱۶۳۶	حدیث ۴۰۴۹
۱۶۳۷	حدیث ۴۰۵۰
۱۶۳۷	حدیث ۴۰۵۱
۱۶۳۷	حدیث ۴۰۵۲
۱۶۳۷	حدیث ۴۰۵۳
۱۶۳۷	حدیث ۴۰۵۴

۱۶۳۸	حدیث ۴۰۵۵
۱۶۳۸	حدیث ۴۰۵۶
۱۶۳۸	حدیث ۴۰۵۷
۱۶۳۸	حدیث ۴۰۵۸
۱۶۳۸	حدیث ۴۰۵۹
۱۶۳۹	حدیث ۴۰۶۰
۱۶۳۹	حدیث ۴۰۶۱
۱۶۳۹	حدیث ۴۰۶۲
۱۶۳۹	حدیث ۴۰۶۳
۱۶۳۹	حدیث ۴۰۶۴
۱۶۴۰	حدیث ۴۰۶۵
۱۶۴۰	حدیث ۴۰۶۶
۱۶۴۰	حدیث ۴۰۶۷
۱۶۴۰	حدیث ۴۰۶۸
۱۶۴۰	حدیث ۴۰۶۹
۱۶۴۱	حدیث ۴۰۷۰
۱۶۴۱	حدیث ۴۰۷۱
۱۶۴۱	حدیث ۴۰۷۲
۱۶۴۱	حدیث ۴۰۷۳
۱۶۴۱	حدیث ۴۰۷۴
۱۶۴۲	حدیث ۴۰۷۵
۱۶۴۲	حدیث ۴۰۷۶
۱۶۴۲	حدیث ۴۰۷۷
۱۶۴۲	حدیث ۴۰۷۸

۱۶۴۲	حدیث ۴۰۷۹
۱۶۴۳	حدیث ۴۰۸۰
۱۶۴۳	حدیث ۴۰۸۱
۱۶۴۳	حدیث ۴۰۸۲
۱۶۴۳	حدیث ۴۰۸۳
۱۶۴۳	حدیث ۴۰۸۴
۱۶۴۴	حدیث ۴۰۸۵
۱۶۴۴	حدیث ۴۰۸۶
۱۶۴۴	حدیث ۴۰۸۷
۱۶۴۴	حدیث ۴۰۸۸
۱۶۴۴	حدیث ۴۰۸۹
۱۶۴۵	حدیث ۴۰۹۰
۱۶۴۵	حدیث ۴۰۹۱
۱۶۴۵	حدیث ۴۰۹۲
۱۶۴۵	حدیث ۴۰۹۳
۱۶۴۵	حدیث ۴۰۹۴
۱۶۴۶	حدیث ۴۰۹۵
۱۶۴۶	حدیث ۴۰۹۶
۱۶۴۶	حدیث ۴۰۹۷
۱۶۴۶	حدیث ۴۰۹۸
۱۶۴۶	حدیث ۴۰۹۹
۱۶۴۷	حدیث ۴۱۰۰
۱۶۴۷	حدیث ۴۱۰۱
۱۶۴۷	حدیث ۴۱۰۲

۱۶۴۷	حدیث ۴۱۰۳
۱۶۴۷	حدیث ۴۱۰۴
۱۶۴۸	حدیث ۴۱۰۵
۱۶۴۸	حدیث ۴۱۰۶
۱۶۴۸	حدیث ۴۱۰۷
۱۶۴۸	حدیث ۴۱۰۸
۱۶۴۹	حدیث ۴۱۰۹
۱۶۴۹	حدیث ۴۱۱۰
۱۶۴۹	حدیث ۴۱۱۱
۱۶۴۹	حدیث ۴۱۱۲
۱۶۴۹	حدیث ۴۱۱۳
۱۶۵۰	حدیث ۴۱۱۴
۱۶۵۰	حدیث ۴۱۱۵
۱۶۵۰	حدیث ۴۱۱۶
۱۶۵۰	حدیث ۴۱۱۷
۱۶۵۱	حدیث ۴۱۱۸
۱۶۵۱	حدیث ۴۱۱۹
۱۶۵۱	حدیث ۴۱۲۰
۱۶۵۱	حدیث ۴۱۲۱
۱۶۵۲	حدیث ۴۱۲۲
۱۶۵۲	حدیث ۴۱۲۳
۱۶۵۲	حدیث ۴۱۲۴
۱۶۵۲	حدیث ۴۱۲۵
۱۶۵۲	حدیث ۴۱۲۶

۱۶۵۳	حدیث ۴۱۲۷
۱۶۵۳	حدیث ۴۱۲۸
۱۶۵۳	حدیث ۴۱۲۹
۱۶۵۴	حدیث ۴۱۳۰
۱۶۵۴	حدیث ۴۱۳۱
۱۶۵۴	حدیث ۴۱۳۲
۱۶۵۵	حدیث ۴۱۳۳
۱۶۵۵	حدیث ۴۱۳۴
۱۶۵۵	حدیث ۴۱۳۵
۱۶۵۵	حدیث ۴۱۳۶
۱۶۵۶	حدیث ۴۱۳۷
۱۶۵۶	حدیث ۴۱۳۸
۱۶۵۶	حدیث ۴۱۳۹
۱۶۵۶	حدیث ۴۱۴۰
۱۶۵۷	حدیث ۴۱۴۱
۱۶۵۷	حدیث ۴۱۴۲
۱۶۵۷	حدیث ۴۱۴۳
۱۶۵۷	حدیث ۴۱۴۴
۱۶۵۷	حدیث ۴۱۴۵
۱۶۵۸	حدیث ۴۱۴۶
۱۶۵۸	حدیث ۴۱۴۷
۱۶۵۸	حدیث ۴۱۴۸
۱۶۵۸	حدیث ۴۱۴۹
۱۶۵۸	حدیث ۴۱۵۰

۱۶۵۹	حدیث ۴۱۵۱
۱۶۵۹	حدیث ۴۱۵۲
۱۶۵۹	حدیث ۴۱۵۳
۱۶۵۹	حدیث ۴۱۵۴
۱۶۶۰	حدیث ۴۱۵۵
۱۶۶۰	حدیث ۴۱۵۶
۱۶۶۰	حدیث ۴۱۵۷
۱۶۶۰	حدیث ۴۱۵۸
۱۶۶۱	حدیث ۴۱۵۹
۱۶۶۱	حدیث ۴۱۶۰
۱۶۶۱	حدیث ۴۱۶۱
۱۶۶۱	حدیث ۴۱۶۲
۱۶۶۲	حدیث ۴۱۶۳
۱۶۶۲	حدیث ۴۱۶۴
۱۶۶۲	حدیث ۴۱۶۵
۱۶۶۲	حدیث ۴۱۶۶
۱۶۶۲	حدیث ۴۱۶۷
۱۶۶۳	حدیث ۴۱۶۸
۱۶۶۳	حدیث ۴۱۶۹
۱۶۶۳	حدیث ۴۱۷۰
۱۶۶۳	حدیث ۴۱۷۱
۱۶۶۴	حدیث ۴۱۷۲
۱۶۶۴	حدیث ۴۱۷۳
۱۶۶۴	حدیث ۴۱۷۴

۱۶۶۴	حدیث ۴۱۷۵
۱۶۶۴	حدیث ۴۱۷۶
۱۶۶۵	حدیث ۴۱۷۷
۱۶۶۵	حدیث ۴۱۷۸
۱۶۶۵	حدیث ۴۱۷۹
۱۶۶۵	حدیث ۴۱۸۰
۱۶۶۶	حدیث ۴۱۸۱
۱۶۶۶	حدیث ۴۱۸۲
۱۶۶۶	حدیث ۴۱۸۳
۱۶۶۶	حدیث ۴۱۸۴
۱۶۶۷	حدیث ۴۱۸۵
۱۶۶۷	حدیث ۴۱۸۶
۱۶۶۷	حدیث ۴۱۸۷
۱۶۶۷	حدیث ۴۱۸۸
۱۶۶۷	حدیث ۴۱۸۹
۱۶۶۸	حدیث ۴۱۹۰
۱۶۶۸	حدیث ۴۱۹۱
۱۶۶۸	حدیث ۴۱۹۲
۱۶۶۸	حدیث ۴۱۹۳
۱۶۶۹	حدیث ۴۱۹۴
۱۶۶۹	حدیث ۴۱۹۵
۱۶۶۹	حدیث ۴۱۹۶
۱۶۶۹	حدیث ۴۱۹۷
۱۶۶۹	حدیث ۴۱۹۸

۱۶۷۰	حدیث ۴۱۹۹
۱۶۷۰	حدیث ۴۲۰۰
۱۶۷۰	از ۴۲۰۱ تا ۴۴۰۰
۱۶۷۰	حدیث ۴۲۰۱
۱۶۷۰	حدیث ۴۲۰۲
۱۶۷۱	حدیث ۴۲۰۳
۱۶۷۱	حدیث ۴۲۰۴
۱۶۷۱	حدیث ۴۲۰۵
۱۶۷۱	حدیث ۴۲۰۶
۱۶۷۱	حدیث ۴۲۰۷
۱۶۷۲	حدیث ۴۲۰۸
۱۶۷۲	حدیث ۴۲۰۹
۱۶۷۲	حدیث ۴۲۱۰
۱۶۷۲	حدیث ۴۲۱۱
۱۶۷۳	حدیث ۴۲۱۲
۱۶۷۳	حدیث ۴۲۱۳
۱۶۷۳	حدیث ۴۲۱۴
۱۶۷۳	حدیث ۴۲۱۵
۱۶۷۳	حدیث ۴۲۱۶
۱۶۷۴	حدیث ۴۲۱۷
۱۶۷۴	حدیث ۴۲۱۸
۱۶۷۴	حدیث ۴۲۱۹
۱۶۷۴	حدیث ۴۲۲۰
۱۶۷۵	حدیث ۴۲۲۱

۱۶۷۵	حدیث ۴۲۲۲
۱۶۷۵	حدیث ۴۲۲۳
۱۶۷۵	حدیث ۴۲۲۴
۱۶۷۶	حدیث ۴۲۲۵
۱۶۷۶	حدیث ۴۲۲۶
۱۶۷۶	حدیث ۴۲۲۷
۱۶۷۶	حدیث ۴۲۲۸
۱۶۷۶	حدیث ۴۲۲۹
۱۶۷۷	حدیث ۴۲۳۰
۱۶۷۷	حدیث ۴۲۳۱
۱۶۷۷	حدیث ۴۲۳۲
۱۶۷۷	حدیث ۴۲۳۳
۱۶۷۷	حدیث ۴۲۳۴
۱۶۷۸	حدیث ۴۲۳۵
۱۶۷۸	حدیث ۴۲۳۶
۱۶۷۸	حدیث ۴۲۳۷
۱۶۷۸	حدیث ۴۲۳۸
۱۶۷۹	حدیث ۴۲۳۹
۱۶۷۹	حدیث ۴۲۴۰
۱۶۷۹	حدیث ۴۲۴۱
۱۶۷۹	حدیث ۴۲۴۲
۱۶۸۰	حدیث ۴۲۴۳
۱۶۸۰	حدیث ۴۲۴۴
۱۶۸۰	حدیث ۴۲۴۵

۱۶۸۰	حدیث ۴۲۴۶
۱۶۸۰	حدیث ۴۲۴۷
۱۶۸۱	حدیث ۴۲۴۸
۱۶۸۱	حدیث ۴۲۴۹
۱۶۸۱	حدیث ۴۲۵۰
۱۶۸۱	حدیث ۴۲۵۱
۱۶۸۲	حدیث ۴۲۵۲
۱۶۸۲	حدیث ۴۲۵۳
۱۶۸۲	حدیث ۴۲۵۴
۱۶۸۲	حدیث ۴۲۵۵
۱۶۸۳	حدیث ۴۲۵۶
۱۶۸۳	حدیث ۴۲۵۷
۱۶۸۳	حدیث ۴۲۵۸
۱۶۸۳	حدیث ۴۲۵۹
۱۶۸۴	حدیث ۴۲۶۰
۱۶۸۴	حدیث ۴۲۶۱
۱۶۸۴	حدیث ۴۲۶۲
۱۶۸۵	حدیث ۴۲۶۳
۱۶۸۵	حدیث ۴۲۶۴
۱۶۸۵	حدیث ۴۲۶۵
۱۶۸۵	حدیث ۴۲۶۶
۱۶۸۵	حدیث ۴۲۶۷
۱۶۸۶	حدیث ۴۲۶۸
۱۶۸۶	حدیث ۴۲۶۹

۱۶۸۶	حدیث ۴۲۷۰
۱۶۸۶	حدیث ۴۲۷۱
۱۶۸۶	حدیث ۴۲۷۲
۱۶۸۷	حدیث ۴۲۷۳
۱۶۸۷	حدیث ۴۲۷۴
۱۶۸۷	حدیث ۴۲۷۵
۱۶۸۷	حدیث ۴۲۷۶
۱۶۸۸	حدیث ۴۲۷۷
۱۶۸۸	حدیث ۴۲۷۸
۱۶۸۸	حدیث ۴۲۷۹
۱۶۸۸	حدیث ۴۲۸۰
۱۶۸۸	حدیث ۴۲۸۱
۱۶۸۹	حدیث ۴۲۸۲
۱۶۸۹	حدیث ۴۲۸۳
۱۶۸۹	حدیث ۴۲۸۴
۱۶۸۹	حدیث ۴۲۸۵
۱۶۸۹	حدیث ۴۲۸۶
۱۶۹۰	حدیث ۴۲۸۷
۱۶۹۰	حدیث ۴۲۸۸
۱۶۹۰	حدیث ۴۲۸۹
۱۶۹۱	حدیث ۴۲۹۰
۱۶۹۱	حدیث ۴۲۹۱
۱۶۹۱	حدیث ۴۲۹۲
۱۶۹۱	حدیث ۴۲۹۳

۱۶۹۱	حدیث ۴۲۹۴
۱۶۹۲	حدیث ۴۲۹۵
۱۶۹۲	حدیث ۴۲۹۶
۱۶۹۲	حدیث ۴۲۹۷
۱۶۹۲	حدیث ۴۲۹۸
۱۶۹۳	حدیث ۴۲۹۹
۱۶۹۳	حدیث ۴۳۰۰
۱۶۹۳	حدیث ۴۳۰۱
۱۶۹۳	حدیث ۴۳۰۲
۱۶۹۳	حدیث ۴۳۰۳
۱۶۹۴	حدیث ۴۳۰۴
۱۶۹۴	حدیث ۴۳۰۵
۱۶۹۴	حدیث ۴۳۰۶
۱۶۹۴	حدیث ۴۳۰۷
۱۶۹۵	حدیث ۴۳۰۸
۱۶۹۵	حدیث ۴۳۰۹
۱۶۹۵	حدیث ۴۳۱۰
۱۶۹۵	حدیث ۴۳۱۱
۱۶۹۶	حدیث ۴۳۱۲
۱۶۹۶	حدیث ۴۳۱۳
۱۶۹۶	حدیث ۴۳۱۴
۱۶۹۶	حدیث ۴۳۱۵
۱۶۹۶	حدیث ۴۳۱۶
۱۶۹۷	حدیث ۴۳۱۷

۱۶۹۷	حدیث ۴۳۱۸
۱۶۹۷	حدیث ۴۳۱۹
۱۶۹۸	حدیث ۴۳۲۰
۱۶۹۸	حدیث ۴۳۲۱
۱۶۹۸	حدیث ۴۳۲۲
۱۶۹۸	حدیث ۴۳۲۳
۱۶۹۸	حدیث ۴۳۲۴
۱۶۹۹	حدیث ۴۳۲۵
۱۶۹۹	حدیث ۴۳۲۶
۱۶۹۹	حدیث ۴۳۲۷
۱۶۹۹	حدیث ۴۳۲۸
۱۷۰۰	حدیث ۴۳۲۹
۱۷۰۰	حدیث ۴۳۳۰
۱۷۰۰	حدیث ۴۳۳۱
۱۷۰۰	حدیث ۴۳۳۲
۱۷۰۰	حدیث ۴۳۳۳
۱۷۰۱	حدیث ۴۳۳۴
۱۷۰۱	حدیث ۴۳۳۵
۱۷۰۱	حدیث ۴۳۳۶
۱۷۰۱	حدیث ۴۳۳۷
۱۷۰۲	حدیث ۴۳۳۸
۱۷۰۲	حدیث ۴۳۳۹
۱۷۰۲	حدیث ۴۳۴۰
۱۷۰۲	حدیث ۴۳۴۱

۱۷۰۲	حدیث ۴۳۴۲
۱۷۰۳	حدیث ۴۳۴۳
۱۷۰۳	حدیث ۴۳۴۴
۱۷۰۳	حدیث ۴۳۴۵
۱۷۰۳	حدیث ۴۳۴۶
۱۷۰۳	حدیث ۴۳۴۷
۱۷۰۴	حدیث ۴۳۴۸
۱۷۰۴	حدیث ۴۳۴۹
۱۷۰۴	حدیث ۴۳۵۰
۱۷۰۴	حدیث ۴۳۵۱
۱۷۰۴	حدیث ۴۳۵۲
۱۷۰۵	حدیث ۴۳۵۳
۱۷۰۵	حدیث ۴۳۵۴
۱۷۰۵	حدیث ۴۳۵۵
۱۷۰۵	حدیث ۴۳۵۶
۱۷۰۵	حدیث ۴۳۵۷
۱۷۰۶	حدیث ۴۳۵۸
۱۷۰۶	حدیث ۴۳۵۹
۱۷۰۶	حدیث ۴۳۶۰
۱۷۰۶	حدیث ۴۳۶۱
۱۷۰۶	حدیث ۴۳۶۲
۱۷۰۷	حدیث ۴۳۶۳
۱۷۰۷	حدیث ۴۳۶۴
۱۷۰۷	حدیث ۴۳۶۵

۱۷۰۷	حدیث ۴۳۶۶
۱۷۰۷	حدیث ۴۳۶۷
۱۷۰۸	حدیث ۴۳۶۸
۱۷۰۸	حدیث ۴۳۶۹
۱۷۰۸	حدیث ۴۳۷۰
۱۷۰۸	حدیث ۴۳۷۱
۱۷۰۹	حدیث ۴۳۷۲
۱۷۰۹	حدیث ۴۳۷۳
۱۷۰۹	حدیث ۴۳۷۴
۱۷۰۹	حدیث ۴۳۷۵
۱۷۰۹	حدیث ۴۳۷۶
۱۷۱۰	حدیث ۴۳۷۷
۱۷۱۰	حدیث ۴۳۷۸
۱۷۱۰	حدیث ۴۳۷۹
۱۷۱۰	حدیث ۴۳۸۰
۱۷۱۱	حدیث ۴۳۸۱
۱۷۱۱	حدیث ۴۳۸۲
۱۷۱۱	حدیث ۴۳۸۳
۱۷۱۲	حدیث ۴۳۸۴
۱۷۱۲	حدیث ۴۳۸۵
۱۷۱۲	حدیث ۴۳۸۶
۱۷۱۲	حدیث ۴۳۸۷
۱۷۱۲	حدیث ۴۳۸۸
۱۷۱۳	حدیث ۴۳۸۹

۱۷۱۳	حدیث ۴۳۹۰
۱۷۱۳	حدیث ۴۳۹۱
۱۷۱۳	حدیث ۴۳۹۲
۱۷۱۳	حدیث ۴۳۹۳
۱۷۱۴	حدیث ۴۳۹۴
۱۷۱۴	حدیث ۴۳۹۵
۱۷۱۴	حدیث ۴۳۹۶
۱۷۱۴	حدیث ۴۳۹۷
۱۷۱۴	حدیث ۴۳۹۸
۱۷۱۵	حدیث ۴۳۹۹
۱۷۱۵	حدیث ۴۴۰۰
۱۷۱۵	از ۴۴۰ تا ۴۶۰
۱۷۱۵	حدیث ۴۴۰۱
۱۷۱۵	حدیث ۴۴۰۲
۱۷۱۵	حدیث ۴۴۰۳
۱۷۱۶	حدیث ۴۴۰۴
۱۷۱۶	حدیث ۴۴۰۵
۱۷۱۶	حدیث ۴۴۰۶
۱۷۱۶	حدیث ۴۴۰۷
۱۷۱۶	حدیث ۴۴۰۸
۱۷۱۷	حدیث ۴۴۰۹
۱۷۱۷	حدیث ۴۴۱۰
۱۷۱۷	حدیث ۴۴۱۱
۱۷۱۷	حدیث ۴۴۱۲

۱۷۱۸	حدیث ۴۴۱۳
۱۷۱۸	حدیث ۴۴۱۴
۱۷۱۸	حدیث ۴۴۱۵
۱۷۱۸	حدیث ۴۴۱۶
۱۷۱۸	حدیث ۴۴۱۷
۱۷۱۹	حدیث ۴۴۱۸
۱۷۱۹	حدیث ۴۴۱۹
۱۷۱۹	حدیث ۴۴۲۰
۱۷۱۹	حدیث ۴۴۲۱
۱۷۱۹	حدیث ۴۴۲۲
۱۷۲۰	حدیث ۴۴۲۳
۱۷۲۰	حدیث ۴۴۲۴
۱۷۲۰	حدیث ۴۴۲۵
۱۷۲۰	حدیث ۴۴۲۶
۱۷۲۰	حدیث ۴۴۲۷
۱۷۲۱	حدیث ۴۴۲۸
۱۷۲۱	حدیث ۴۴۲۹
۱۷۲۱	حدیث ۴۴۳۰
۱۷۲۲	حدیث ۴۴۳۱
۱۷۲۲	حدیث ۴۴۳۲
۱۷۲۲	حدیث ۴۴۳۳
۱۷۲۲	حدیث ۴۴۳۴
۱۷۲۳	حدیث ۴۴۳۵
۱۷۲۳	حدیث ۴۴۳۶

۱۷۲۳	حدیث ۴۴۳۷
۱۷۲۳	حدیث ۴۴۳۸
۱۷۲۳	حدیث ۴۴۳۹
۱۷۲۴	حدیث ۴۴۴۰
۱۷۲۴	حدیث ۴۴۴۱
۱۷۲۴	حدیث ۴۴۴۲
۱۷۲۴	حدیث ۴۴۴۳
۱۷۲۵	حدیث ۴۴۴۴
۱۷۲۵	حدیث ۴۴۴۵
۱۷۲۵	حدیث ۴۴۴۶
۱۷۲۵	حدیث ۴۴۴۷
۱۷۲۵	حدیث ۴۴۴۸
۱۷۲۶	حدیث ۴۴۴۹
۱۷۲۶	حدیث ۴۴۵۰
۱۷۲۶	حدیث ۴۴۵۱
۱۷۲۶	حدیث ۴۴۵۲
۱۷۲۷	حدیث ۴۴۵۳
۱۷۲۷	حدیث ۴۴۵۴
۱۷۲۷	حدیث ۴۴۵۵
۱۷۲۷	حدیث ۴۴۵۶
۱۷۲۷	حدیث ۴۴۵۷
۱۷۲۸	حدیث ۴۴۵۸
۱۷۲۸	حدیث ۴۴۵۹
۱۷۲۸	حدیث ۴۴۶۰

۱۷۲۸	حدیث ۴۴۶۱
۱۷۲۹	حدیث ۴۴۶۲
۱۷۲۹	حدیث ۴۴۶۳
۱۷۲۹	حدیث ۴۴۶۴
۱۷۲۹	حدیث ۴۴۶۵
۱۷۲۹	حدیث ۴۴۶۶
۱۷۳۰	حدیث ۴۴۶۷
۱۷۳۰	حدیث ۴۴۶۸
۱۷۳۰	حدیث ۴۴۶۹
۱۷۳۰	حدیث ۴۴۷۰
۱۷۳۱	حدیث ۴۴۷۱
۱۷۳۱	حدیث ۴۴۷۲
۱۷۳۱	حدیث ۴۴۷۳
۱۷۳۱	حدیث ۴۴۷۴
۱۷۳۱	حدیث ۴۴۷۵
۱۷۳۲	حدیث ۴۴۷۶
۱۷۳۲	حدیث ۴۴۷۷
۱۷۳۲	حدیث ۴۴۷۸
۱۷۳۲	حدیث ۴۴۷۹
۱۷۳۳	حدیث ۴۴۸۰
۱۷۳۳	حدیث ۴۴۸۱
۱۷۳۳	حدیث ۴۴۸۲
۱۷۳۳	حدیث ۴۴۸۳
۱۷۳۴	حدیث ۴۴۸۴

۱۷۳۴	حدیث ۴۴۸۵
۱۷۳۴	حدیث ۴۴۸۶
۱۷۳۴	حدیث ۴۴۸۷
۱۷۳۴	حدیث ۴۴۸۸
۱۷۳۵	حدیث ۴۴۸۹
۱۷۳۵	حدیث ۴۴۹۰
۱۷۳۵	حدیث ۴۴۹۱
۱۷۳۵	حدیث ۴۴۹۲
۱۷۳۵	حدیث ۴۴۹۳
۱۷۳۶	حدیث ۴۴۹۴
۱۷۳۶	حدیث ۴۴۹۵
۱۷۳۶	حدیث ۴۴۹۶
۱۷۳۶	حدیث ۴۴۹۷
۱۷۳۷	حدیث ۴۴۹۸
۱۷۳۷	حدیث ۴۴۹۹
۱۷۳۷	حدیث ۴۵۰۰
۱۷۳۷	حدیث ۴۵۰۱
۱۷۳۷	حدیث ۴۵۰۲
۱۷۳۸	حدیث ۴۵۰۳
۱۷۳۸	حدیث ۴۵۰۴
۱۷۳۸	حدیث ۴۵۰۵
۱۷۳۸	حدیث ۴۵۰۶
۱۷۳۹	حدیث ۴۵۰۷
۱۷۳۹	حدیث ۴۵۰۸

۱۷۳۹	حدیث ۴۵۰۹
۱۷۳۹	حدیث ۴۵۱۰
۱۷۳۹	حدیث ۴۵۱۱
۱۷۴۰	حدیث ۴۵۱۲
۱۷۴۰	حدیث ۴۵۱۳
۱۷۴۰	حدیث ۴۵۱۴
۱۷۴۰	حدیث ۴۵۱۵
۱۷۴۱	حدیث ۴۵۱۶
۱۷۴۱	حدیث ۴۵۱۷
۱۷۴۱	حدیث ۴۵۱۸
۱۷۴۱	حدیث ۴۵۱۹
۱۷۴۱	حدیث ۴۵۲۰
۱۷۴۲	حدیث ۴۵۲۱
۱۷۴۲	حدیث ۴۵۲۲
۱۷۴۲	حدیث ۴۵۲۳
۱۷۴۲	حدیث ۴۵۲۴
۱۷۴۳	حدیث ۴۵۲۵
۱۷۴۳	حدیث ۴۵۲۶
۱۷۴۳	حدیث ۴۵۲۷
۱۷۴۳	حدیث ۴۵۲۸
۱۷۴۳	حدیث ۴۵۲۹
۱۷۴۴	حدیث ۴۵۳۰
۱۷۴۴	حدیث ۴۵۳۱
۱۷۴۴	حدیث ۴۵۳۲

۱۷۴۴	حدیث ۴۵۳۳
۱۷۴۵	حدیث ۴۵۳۴
۱۷۴۵	حدیث ۴۵۳۵
۱۷۴۵	حدیث ۴۵۳۶
۱۷۴۵	حدیث ۴۵۳۷
۱۷۴۶	حدیث ۴۵۳۸
۱۷۴۶	حدیث ۴۵۳۹
۱۷۴۶	حدیث ۴۵۴۰
۱۷۴۷	حدیث ۴۵۴۱
۱۷۴۷	حدیث ۴۵۴۲
۱۷۴۷	حدیث ۴۵۴۳
۱۷۴۷	حدیث ۴۵۴۴
۱۷۴۸	حدیث ۴۵۴۵
۱۷۴۸	حدیث ۴۵۴۶
۱۷۴۸	حدیث ۴۵۴۷
۱۷۴۸	حدیث ۴۵۴۸
۱۷۴۸	حدیث ۴۵۴۹
۱۷۴۹	حدیث ۴۵۵۰
۱۷۴۹	حدیث ۴۵۵۱
۱۷۴۹	حدیث ۴۵۵۲
۱۷۴۹	حدیث ۴۵۵۳
۱۷۴۹	حدیث ۴۵۵۴
۱۷۵۰	حدیث ۴۵۵۵
۱۷۵۰	حدیث ۴۵۵۶

۱۷۵۰	حدیث ۴۵۵۷
۱۷۵۰	حدیث ۴۵۵۸
۱۷۵۰	حدیث ۴۵۵۹
۱۷۵۱	حدیث ۴۵۶۰
۱۷۵۱	حدیث ۴۵۶۱
۱۷۵۱	حدیث ۴۵۶۲
۱۷۵۱	حدیث ۴۵۶۳
۱۷۵۲	حدیث ۴۵۶۴
۱۷۵۲	حدیث ۴۵۶۵
۱۷۵۲	حدیث ۴۵۶۶
۱۷۵۲	حدیث ۴۵۶۷
۱۷۵۲	حدیث ۴۵۶۸
۱۷۵۳	حدیث ۴۵۶۹
۱۷۵۳	حدیث ۴۵۷۰
۱۷۵۳	حدیث ۴۵۷۱
۱۷۵۳	حدیث ۴۵۷۲
۱۷۵۴	حدیث ۴۵۷۳
۱۷۵۴	حدیث ۴۵۷۴
۱۷۵۴	حدیث ۴۵۷۵
۱۷۵۴	حدیث ۴۵۷۶
۱۷۵۴	حدیث ۴۵۷۷
۱۷۵۵	حدیث ۴۵۷۸
۱۷۵۵	حدیث ۴۵۷۹
۱۷۵۵	حدیث ۴۵۸۰

۱۷۵۵	حدیث ۴۵۸۱
۱۷۵۵	حدیث ۴۵۸۲
۱۷۵۶	حدیث ۴۵۸۳
۱۷۵۶	حدیث ۴۵۸۴
۱۷۵۷	حدیث ۴۵۸۵
۱۷۵۷	حدیث ۴۵۸۶
۱۷۵۷	حدیث ۴۵۸۷
۱۷۵۷	حدیث ۴۵۸۸
۱۷۵۸	حدیث ۴۵۸۹
۱۷۵۸	حدیث ۴۵۹۰
۱۷۵۹	حدیث ۴۵۹۱
۱۷۵۹	حدیث ۴۵۹۲
۱۷۵۹	حدیث ۴۵۹۳
۱۷۵۹	حدیث ۴۵۹۴
۱۷۵۹	حدیث ۴۵۹۵
۱۷۶۰	حدیث ۴۵۹۶
۱۷۶۰	حدیث ۴۵۹۷
۱۷۶۰	حدیث ۴۵۹۸
۱۷۶۰	حدیث ۴۵۹۹
۱۷۶۰	حدیث ۴۶۰۰
۱۷۶۱	از ۴۶۰۱ تا ۴۸۰۰
۱۷۶۱	حدیث ۴۶۰۱
۱۷۶۱	حدیث ۴۶۰۲
۱۷۶۱	حدیث ۴۶۰۳

۱۷۶۱	حدیث ۴۶۰۴
۱۷۶۱	حدیث ۴۶۰۵
۱۷۶۲	حدیث ۴۶۰۶
۱۷۶۲	حدیث ۴۶۰۷
۱۷۶۲	حدیث ۴۶۰۸
۱۷۶۲	حدیث ۴۶۰۹
۱۷۶۳	حدیث ۴۶۱۰
۱۷۶۳	حدیث ۴۶۱۱
۱۷۶۳	حدیث ۴۶۱۲
۱۷۶۳	حدیث ۴۶۱۳
۱۷۶۳	حدیث ۴۶۱۴
۱۷۶۴	حدیث ۴۶۱۵
۱۷۶۴	حدیث ۴۶۱۶
۱۷۶۴	حدیث ۴۶۱۷
۱۷۶۴	حدیث ۴۶۱۸
۱۷۶۴	حدیث ۴۶۱۹
۱۷۶۵	حدیث ۴۶۲۰
۱۷۶۵	حدیث ۴۶۲۱
۱۷۶۵	حدیث ۴۶۲۲
۱۷۶۵	حدیث ۴۶۲۳
۱۷۶۵	حدیث ۴۶۲۴
۱۷۶۶	حدیث ۴۶۲۵
۱۷۶۶	حدیث ۴۶۲۶
۱۷۶۶	حدیث ۴۶۲۷

۱۷۶۶	حدیث ۴۶۲۸
۱۷۶۶	حدیث ۴۶۲۹
۱۷۶۷	حدیث ۴۶۳۰
۱۷۶۷	حدیث ۴۶۳۱
۱۷۶۷	حدیث ۴۶۳۲
۱۷۶۷	حدیث ۴۶۳۳
۱۷۶۷	حدیث ۴۶۳۴
۱۷۶۸	حدیث ۴۶۳۵
۱۷۶۸	حدیث ۴۶۳۶
۱۷۶۸	حدیث ۴۶۳۷
۱۷۶۸	حدیث ۴۶۳۸
۱۷۶۸	حدیث ۴۶۳۹
۱۷۶۹	حدیث ۴۶۴۰
۱۷۶۹	حدیث ۴۶۴۱
۱۷۶۹	حدیث ۴۶۴۲
۱۷۶۹	حدیث ۴۶۴۳
۱۷۶۹	حدیث ۴۶۴۴
۱۷۷۰	حدیث ۴۶۴۵
۱۷۷۰	حدیث ۴۶۴۶
۱۷۷۰	حدیث ۴۶۴۷
۱۷۷۱	حدیث ۴۶۴۸
۱۷۷۱	حدیث ۴۶۴۹
۱۷۷۱	حدیث ۴۶۵۰
۱۷۷۱	حدیث ۴۶۵۱

۱۷۷۱	حدیث ۴۶۵۲
۱۷۷۱	حدیث ۴۶۵۳
۱۷۷۲	حدیث ۴۶۵۴
۱۷۷۲	حدیث ۴۶۵۵
۱۷۷۲	حدیث ۴۶۵۶
۱۷۷۲	حدیث ۴۶۵۷
۱۷۷۳	حدیث ۴۶۵۸
۱۷۷۳	حدیث ۴۶۵۹
۱۷۷۳	حدیث ۴۶۶۰
۱۷۷۳	حدیث ۴۶۶۱
۱۷۷۳	حدیث ۴۶۶۲
۱۷۷۴	حدیث ۴۶۶۳
۱۷۷۴	حدیث ۴۶۶۴
۱۷۷۴	حدیث ۴۶۶۵
۱۷۷۴	حدیث ۴۶۶۶
۱۷۷۴	حدیث ۴۶۶۷
۱۷۷۵	حدیث ۴۶۶۸
۱۷۷۵	حدیث ۴۶۶۹
۱۷۷۵	حدیث ۴۶۷۰
۱۷۷۵	حدیث ۴۶۷۱
۱۷۷۵	حدیث ۴۶۷۲
۱۷۷۶	حدیث ۴۶۷۳
۱۷۷۶	حدیث ۴۶۷۴
۱۷۷۶	حدیث ۴۶۷۵

۱۷۷۶	حدیث ۴۶۷۶
۱۷۷۷	حدیث ۴۶۷۷
۱۷۷۷	حدیث ۴۶۷۸
۱۷۷۷	حدیث ۴۶۷۹
۱۷۷۸	حدیث ۴۶۸۰
۱۷۷۸	حدیث ۴۶۸۱
۱۷۷۸	حدیث ۴۶۸۲
۱۷۷۸	حدیث ۴۶۸۳
۱۷۷۸	حدیث ۴۶۸۴
۱۷۷۸	حدیث ۴۶۸۵
۱۷۷۹	حدیث ۴۶۸۶
۱۷۷۹	حدیث ۴۶۸۷
۱۷۷۹	حدیث ۴۶۸۸
۱۷۷۹	حدیث ۴۶۸۹
۱۷۷۹	حدیث ۴۶۹۰
۱۷۸۰	حدیث ۴۶۹۱
۱۷۸۰	حدیث ۴۶۹۲
۱۷۸۰	حدیث ۴۶۹۳
۱۷۸۰	حدیث ۴۶۹۴
۱۷۸۰	حدیث ۴۶۹۵
۱۷۸۱	حدیث ۴۶۹۶
۱۷۸۱	حدیث ۴۶۹۷
۱۷۸۱	حدیث ۴۶۹۸
۱۷۸۱	حدیث ۴۶۹۹

۱۷۸۲	حدیث ۴۷۰۰
۱۷۸۲	حدیث ۴۷۰۱
۱۷۸۲	حدیث ۴۷۰۲
۱۷۸۲	حدیث ۴۷۰۳
۱۷۸۲	حدیث ۴۷۰۴
۱۷۸۳	حدیث ۴۷۰۵
۱۷۸۳	حدیث ۴۷۰۶
۱۷۸۳	حدیث ۴۷۰۷
۱۷۸۳	حدیث ۴۷۰۸
۱۷۸۴	حدیث ۴۷۰۹
۱۷۸۴	حدیث ۴۷۱۰
۱۷۸۴	حدیث ۴۷۱۱
۱۷۸۴	حدیث ۴۷۱۲
۱۷۸۴	حدیث ۴۷۱۳
۱۷۸۵	حدیث ۴۷۱۴
۱۷۸۵	حدیث ۴۷۱۵
۱۷۸۵	حدیث ۴۷۱۶
۱۷۸۵	حدیث ۴۷۱۷
۱۷۸۵	حدیث ۴۷۱۸
۱۷۸۶	حدیث ۴۷۱۹
۱۷۸۶	حدیث ۴۷۲۰
۱۷۸۶	حدیث ۴۷۲۱
۱۷۸۶	حدیث ۴۷۲۲
۱۷۸۷	حدیث ۴۷۲۳

۱۷۸۷	حدیث ۴۷۲۴
۱۷۸۷	حدیث ۴۷۲۵
۱۷۸۷	حدیث ۴۷۲۶
۱۷۸۸	حدیث ۴۷۲۷
۱۷۸۸	حدیث ۴۷۲۸
۱۷۸۸	حدیث ۴۷۲۹
۱۷۸۸	حدیث ۴۷۳۰
۱۷۸۹	حدیث ۴۷۳۱
۱۷۸۹	حدیث ۴۷۳۲
۱۷۸۹	حدیث ۴۷۳۳
۱۷۸۹	حدیث ۴۷۳۴
۱۷۸۹	حدیث ۴۷۳۵
۱۷۹۰	حدیث ۴۷۳۶
۱۷۹۰	حدیث ۴۷۳۷
۱۷۹۰	حدیث ۴۷۳۸
۱۷۹۰	حدیث ۴۷۳۹
۱۷۹۱	حدیث ۴۷۴۰
۱۷۹۱	حدیث ۴۷۴۱
۱۷۹۱	حدیث ۴۷۴۲
۱۷۹۱	حدیث ۴۷۴۳
۱۷۹۱	حدیث ۴۷۴۴
۱۷۹۲	حدیث ۴۷۴۵
۱۷۹۲	حدیث ۴۷۴۶
۱۷۹۲	حدیث ۴۷۴۷

۱۷۹۲	حدیث ۴۷۴۸
۱۷۹۲	حدیث ۴۷۴۹
۱۷۹۳	حدیث ۴۷۵۰
۱۷۹۳	حدیث ۴۷۵۱
۱۷۹۳	حدیث ۴۷۵۲
۱۷۹۳	حدیث ۴۷۵۳
۱۷۹۳	حدیث ۴۷۵۴
۱۷۹۴	حدیث ۴۷۵۵
۱۷۹۴	حدیث ۴۷۵۶
۱۷۹۴	حدیث ۴۷۵۷
۱۷۹۴	حدیث ۴۷۵۸
۱۷۹۴	حدیث ۴۷۵۹
۱۷۹۵	حدیث ۴۷۶۰
۱۷۹۵	حدیث ۴۷۶۱
۱۷۹۵	حدیث ۴۷۶۲
۱۷۹۵	حدیث ۴۷۶۳
۱۷۹۶	حدیث ۴۷۶۴
۱۷۹۶	حدیث ۴۷۶۵
۱۷۹۶	حدیث ۴۷۶۶
۱۷۹۶	حدیث ۴۷۶۷
۱۷۹۷	حدیث ۴۷۶۸
۱۷۹۷	حدیث ۴۷۶۹
۱۷۹۷	حدیث ۴۷۷۰
۱۷۹۷	حدیث ۴۷۷۱

۱۷۹۷	حدیث ۴۷۷۲
۱۷۹۸	حدیث ۴۷۷۳
۱۷۹۸	حدیث ۴۷۷۴
۱۷۹۸	حدیث ۴۷۷۵
۱۷۹۸	حدیث ۴۷۷۶
۱۷۹۸	حدیث ۴۷۷۷
۱۷۹۹	حدیث ۴۷۷۸
۱۷۹۹	حدیث ۴۷۷۹
۱۷۹۹	حدیث ۴۷۸۰
۱۷۹۹	حدیث ۴۷۸۱
۱۷۹۹	حدیث ۴۷۸۲
۱۸۰۰	حدیث ۴۷۸۳
۱۸۰۰	حدیث ۴۷۸۴
۱۸۰۰	حدیث ۴۷۸۵
۱۸۰۰	حدیث ۴۷۸۶
۱۸۰۰	حدیث ۴۷۸۷
۱۸۰۱	حدیث ۴۷۸۸
۱۸۰۱	حدیث ۴۷۸۹
۱۸۰۱	حدیث ۴۷۹۰
۱۸۰۱	حدیث ۴۷۹۱
۱۸۰۲	حدیث ۴۷۹۲
۱۸۰۲	حدیث ۴۷۹۳
۱۸۰۲	حدیث ۴۷۹۴
۱۸۰۲	حدیث ۴۷۹۵

۱۸۰۳	حدیث ۴۷۹۶
۱۸۰۳	حدیث ۴۷۹۷
۱۸۰۳	حدیث ۴۷۹۸
۱۸۰۳	حدیث ۴۷۹۹
۱۸۰۳	حدیث ۴۸۰۰
۱۸۰۴	از ۴۸۰۱ تا ۴۹۰۴
۱۸۰۴	حدیث ۴۸۰۱
۱۸۰۴	حدیث ۴۸۰۲
۱۸۰۴	حدیث ۴۸۰۳
۱۸۰۴	حدیث ۴۸۰۴
۱۸۰۴	حدیث ۴۸۰۵
۱۸۰۵	حدیث ۴۸۰۶
۱۸۰۵	حدیث ۴۸۰۷
۱۸۰۵	حدیث ۴۸۰۸
۱۸۰۵	حدیث ۴۸۰۹
۱۸۰۵	حدیث ۴۸۱۰
۱۸۰۶	حدیث ۴۸۱۱
۱۸۰۶	حدیث ۴۸۱۲
۱۸۰۶	حدیث ۴۸۱۳
۱۸۰۶	حدیث ۴۸۱۴
۱۸۰۶	حدیث ۴۸۱۵
۱۸۰۷	حدیث ۴۸۱۶
۱۸۰۷	حدیث ۴۸۱۷
۱۸۰۷	حدیث ۴۸۱۸

۱۸۰۷	حدیث ۴۸۱۹
۱۸۰۷	حدیث ۴۸۲۰
۱۸۰۸	حدیث ۴۸۲۱
۱۸۰۸	حدیث ۴۸۲۲
۱۸۰۸	حدیث ۴۸۲۳
۱۸۰۸	حدیث ۴۸۲۴
۱۸۰۸	حدیث ۴۸۲۵
۱۸۰۹	حدیث ۴۸۲۶
۱۸۰۹	حدیث ۴۸۲۷
۱۸۰۹	حدیث ۴۸۲۸
۱۸۰۹	حدیث ۴۸۲۹
۱۸۱۰	حدیث ۴۸۳۰
۱۸۱۰	حدیث ۴۸۳۱
۱۸۱۰	حدیث ۴۸۳۲
۱۸۱۰	حدیث ۴۸۳۳
۱۸۱۰	حدیث ۴۸۳۴
۱۸۱۱	حدیث ۴۸۳۵
۱۸۱۱	حدیث ۴۸۳۶
۱۸۱۱	حدیث ۴۸۳۷
۱۸۱۱	حدیث ۴۸۳۸
۱۸۱۱	حدیث ۴۸۳۹
۱۸۱۲	حدیث ۴۸۴۰
۱۸۱۲	حدیث ۴۸۴۱
۱۸۱۲	حدیث ۴۸۴۲

۱۸۱۲	حدیث ۴۸۴۳
۱۸۱۳	حدیث ۴۸۴۴
۱۸۱۳	حدیث ۴۸۴۵
۱۸۱۳	حدیث ۴۸۴۶
۱۸۱۳	حدیث ۴۸۴۷
۱۸۱۳	حدیث ۴۸۴۸
۱۸۱۴	حدیث ۴۸۴۹
۱۸۱۴	حدیث ۴۸۵۰
۱۸۱۴	حدیث ۴۸۵۱
۱۸۱۴	حدیث ۴۸۵۲
۱۸۱۵	حدیث ۴۸۵۳
۱۸۱۵	حدیث ۴۸۵۴
۱۸۱۵	حدیث ۴۸۵۵
۱۸۱۵	حدیث ۴۸۵۶
۱۸۱۵	حدیث ۴۸۵۷
۱۸۱۶	حدیث ۴۸۵۸
۱۸۱۶	حدیث ۴۸۵۹
۱۸۱۶	حدیث ۴۸۶۰
۱۸۱۶	حدیث ۴۸۶۱
۱۸۱۶	حدیث ۴۸۶۲
۱۸۱۷	حدیث ۴۸۶۳
۱۸۱۷	حدیث ۴۸۶۴
۱۸۱۸	حدیث ۴۸۶۵
۱۸۱۸	حدیث ۴۸۶۶

۱۸۱۹	حدیث ۴۸۶۷
۱۸۱۹	حدیث ۴۸۶۸
۱۸۱۹	حدیث ۴۸۶۹
۱۸۲۰	حدیث ۴۸۷۰
۱۸۲۰	حدیث ۴۸۷۱
۱۸۲۰	حدیث ۴۸۷۲
۱۸۲۱	حدیث ۴۸۷۳
۱۸۲۱	حدیث ۴۸۷۴
۱۸۲۲	حدیث ۴۸۷۵
۱۸۲۲	حدیث ۴۸۷۶
۱۸۲۳	حدیث ۴۸۷۷
۱۸۲۳	حدیث ۴۸۷۸
۱۸۲۳	حدیث ۴۸۷۹
۱۸۲۴	حدیث ۴۸۸۰
۱۸۲۴	حدیث ۴۸۸۱
۱۸۲۵	حدیث ۴۸۸۲
۱۸۲۵	حدیث ۴۸۸۳
۱۸۲۵	حدیث ۴۸۸۴
۱۸۲۶	حدیث ۴۸۸۵
۱۸۲۶	حدیث ۴۸۸۶
۱۸۲۶	حدیث ۴۸۸۷
۱۸۲۷	حدیث ۴۸۸۸
۱۸۲۷	حدیث ۴۸۸۹
۱۸۲۷	حدیث ۴۸۹۰

۱۸۲۸	حدیث ۴۸۹۱
۱۸۲۸	حدیث ۴۸۹۲
۱۸۲۸	حدیث ۴۸۹۳
۱۸۲۹	حدیث ۴۸۹۴
۱۸۲۹	حدیث ۴۸۹۵
۱۸۲۹	حدیث ۴۸۹۶
۱۸۳۰	حدیث ۴۸۹۷
۱۸۳۰	حدیث ۴۸۹۸
۱۸۳۱	حدیث ۴۸۹۹
۱۸۳۱	حدیث ۴۹۰۰
۱۸۳۱	حدیث ۴۹۰۱
۱۸۳۲	حدیث ۴۹۰۲
۱۸۳۲	حدیث ۴۹۰۳
۱۸۳۲	حدیث ۴۹۰۴
۱۸۳۳	۲- (۷۳) حدیث از حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها
۱۸۳۳	حدیث ۱
۱۸۳۳	حدیث ۲
۱۸۳۳	حدیث ۳
۱۸۳۳	حدیث ۴
۱۸۳۴	حدیث ۵
۱۸۳۴	حدیث ۶
۱۸۳۴	حدیث ۷
۱۸۳۴	حدیث ۸
۱۸۳۴	حدیث ۹

۱۸۳۵	حدیث ۱۰
۱۸۳۵	حدیث ۱۱
۱۸۳۵	حدیث ۱۲
۱۸۳۵	حدیث ۱۳
۱۸۳۵	حدیث ۱۴
۱۸۳۶	حدیث ۱۵
۱۸۳۶	حدیث ۱۶
۱۸۳۶	حدیث ۱۷
۱۸۳۶	حدیث ۱۸
۱۸۳۶	حدیث ۱۹
۱۸۳۷	حدیث ۲۰
۱۸۳۷	حدیث ۲۱
۱۸۳۷	حدیث ۲۲
۱۸۳۸	حدیث ۲۳
۱۸۳۸	حدیث ۲۴
۱۸۳۸	حدیث ۲۵
۱۸۳۸	حدیث ۲۶
۱۸۳۹	حدیث ۲۷
۱۸۳۹	حدیث ۲۸
۱۸۳۹	حدیث ۲۹
۱۸۳۹	حدیث ۳۰
۱۸۳۹	حدیث ۳۱
۱۸۳۹	حدیث ۳۲
۱۸۴۰	حدیث ۳۳

۱۸۴۰	حدیث ۳۴
۱۸۴۰	حدیث ۳۵
۱۸۴۱	حدیث ۳۶
۱۸۴۱	حدیث ۳۷
۱۸۴۱	حدیث ۳۸
۱۸۴۲	حدیث ۳۹
۱۸۴۲	حدیث ۴۰
۱۸۴۲	حدیث ۴۱
۱۸۴۳	حدیث ۴۲
۱۸۴۳	حدیث ۴۳
۱۸۴۳	حدیث ۴۴
۱۸۴۴	حدیث ۴۵
۱۸۴۴	حدیث ۴۶
۱۸۴۴	حدیث ۴۷
۱۸۴۴	حدیث ۴۸
۱۸۴۵	حدیث ۴۹
۱۸۴۵	حدیث ۵۰
۱۸۴۵	حدیث ۵۱
۱۸۴۶	حدیث ۵۲
۱۸۴۶	حدیث ۵۳
۱۸۴۶	حدیث ۵۴
۱۸۴۷	حدیث ۵۵
۱۸۴۷	حدیث ۵۶
۱۸۴۷	حدیث ۵۷

۱۸۴۸	حدیث ۵۸
۱۸۴۸	حدیث ۵۹
۱۸۴۸	حدیث ۶۰
۱۸۴۹	حدیث ۶۱
۱۸۴۹	حدیث ۶۲
۱۸۴۹	حدیث ۶۳
۱۸۴۹	حدیث ۶۴
۱۸۵۰	حدیث ۶۵
۱۸۵۰	حدیث ۶۶
۱۸۵۰	حدیث ۶۷
۱۸۵۱	حدیث ۶۸
۱۸۵۱	حدیث ۶۹
۱۸۵۱	حدیث ۷۰
۱۸۵۲	حدیث ۷۱
۱۸۵۲	حدیث ۷۲
۱۸۵۲	حدیث ۷۳
۱۸۵۳	حدیث ۷۴
۱۸۵۳	۳- (۷۰۸۷) حدیث از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام
۱۸۵۳	از ۱ تا ۲۰
۱۸۵۳	حدیث ۱
۱۸۵۳	حدیث ۲
۱۸۵۴	حدیث ۳
۱۸۵۴	حدیث ۴
۱۸۵۴	حدیث ۵

۱۸۵۴	حدیث ۶
۱۸۵۵	حدیث ۷
۱۸۵۵	حدیث ۸
۱۸۵۵	حدیث ۹
۱۸۵۵	حدیث ۱۰
۱۸۵۵	حدیث ۱۱
۱۸۵۵	حدیث ۱۲
۱۸۵۶	حدیث ۱۳
۱۸۵۶	حدیث ۱۴
۱۸۵۶	حدیث ۱۵
۱۸۵۶	حدیث ۱۶
۱۸۵۶	حدیث ۱۷
۱۸۵۷	حدیث ۱۸
۱۸۵۷	حدیث ۱۹
۱۸۵۷	حدیث ۲۰
۱۸۵۷	حدیث ۲۱
۱۸۵۷	حدیث ۲۲
۱۸۵۸	حدیث ۲۳
۱۸۵۸	حدیث ۲۴
۱۸۵۸	حدیث ۲۵
۱۸۵۸	حدیث ۲۶
۱۸۵۸	حدیث ۲۷
۱۸۵۸	حدیث ۲۸
۱۸۵۹	حدیث ۲۹

۱۸۵۹	حدیث ۳۰
۱۸۵۹	حدیث ۳۱
۱۸۵۹	حدیث ۳۲
۱۸۵۹	حدیث ۳۳
۱۸۶۰	حدیث ۳۴
۱۸۶۰	حدیث ۳۵
۱۸۶۰	حدیث ۳۶
۱۸۶۰	حدیث ۳۷
۱۸۶۰	حدیث ۳۸
۱۸۶۰	حدیث ۳۹
۱۸۶۱	حدیث ۴۰
۱۸۶۱	حدیث ۴۱
۱۸۶۱	حدیث ۴۲
۱۸۶۱	حدیث ۴۳
۱۸۶۱	حدیث ۴۴
۱۸۶۲	حدیث ۴۵
۱۸۶۲	حدیث ۴۶
۱۸۶۲	حدیث ۴۷
۱۸۶۲	حدیث ۴۸
۱۸۶۲	حدیث ۴۹
۱۸۶۳	حدیث ۵۰
۱۸۶۳	حدیث ۵۱
۱۸۶۳	حدیث ۵۲
۱۸۶۳	حدیث ۵۳

۱۸۶۳	حدیث ۵۴
۱۸۶۴	حدیث ۵۵
۱۸۶۴	حدیث ۵۶
۱۸۶۴	حدیث ۵۷
۱۸۶۴	حدیث ۵۸
۱۸۶۴	حدیث ۵۹
۱۸۶۴	حدیث ۶۰
۱۸۶۵	حدیث ۶۱
۱۸۶۵	حدیث ۶۲
۱۸۶۵	حدیث ۶۳
۱۸۶۵	حدیث ۶۴
۱۸۶۵	حدیث ۶۵
۱۸۶۶	حدیث ۶۶
۱۸۶۶	حدیث ۶۷
۱۸۶۶	حدیث ۶۸
۱۸۶۶	حدیث ۶۹
۱۸۶۶	حدیث ۷۰
۱۸۶۶	حدیث ۷۱
۱۸۶۷	حدیث ۷۲
۱۸۶۷	حدیث ۷۳
۱۸۶۷	حدیث ۷۴
۱۸۶۷	حدیث ۷۵
۱۸۶۷	حدیث ۷۶
۱۸۶۸	حدیث ۷۷

۱۸۶۸	حدیث ۷۸
۱۸۶۸	حدیث ۷۹
۱۸۶۸	حدیث ۸۰
۱۸۶۸	حدیث ۸۱
۱۸۶۹	حدیث ۸۲
۱۸۶۹	حدیث ۸۳
۱۸۶۹	حدیث ۸۴
۱۸۶۹	حدیث ۸۵
۱۸۶۹	حدیث ۸۶
۱۸۷۰	حدیث ۸۷
۱۸۷۰	حدیث ۸۸
۱۸۷۰	حدیث ۸۹
۱۸۷۰	حدیث ۹۰
۱۸۷۰	حدیث ۹۱
۱۸۷۱	حدیث ۹۲
۱۸۷۱	حدیث ۹۳
۱۸۷۱	حدیث ۹۴
۱۸۷۱	حدیث ۹۵
۱۸۷۱	حدیث ۹۶
۱۸۷۱	حدیث ۹۷
۱۸۷۲	حدیث ۹۸
۱۸۷۲	حدیث ۹۹
۱۸۷۲	حدیث ۱۰۰
۱۸۷۲	حدیث ۱۰۱

۱۸۷۲	حدیث ۱۰۲
۱۸۷۳	حدیث ۱۰۳
۱۸۷۳	حدیث ۱۰۴
۱۸۷۳	حدیث ۱۰۵
۱۸۷۳	حدیث ۱۰۶
۱۸۷۳	حدیث ۱۰۷
۱۸۷۴	حدیث ۱۰۸
۱۸۷۴	حدیث ۱۰۹
۱۸۷۴	حدیث ۱۱۰
۱۸۷۴	حدیث ۱۱۱
۱۸۷۴	حدیث ۱۱۲
۱۸۷۴	حدیث ۱۱۳
۱۸۷۵	حدیث ۱۱۴
۱۸۷۵	حدیث ۱۱۵
۱۸۷۵	حدیث ۱۱۶
۱۸۷۵	حدیث ۱۱۷
۱۸۷۵	حدیث ۱۱۸
۱۸۷۶	حدیث ۱۱۹
۱۸۷۶	حدیث ۱۲۰
۱۸۷۶	حدیث ۱۲۱
۱۸۷۶	حدیث ۱۲۲
۱۸۷۶	حدیث ۱۲۳
۱۸۷۷	حدیث ۱۲۴
۱۸۷۷	حدیث ۱۲۵

۱۸۷۷	حدیث ۱۲۶
۱۸۷۷	حدیث ۱۲۷
۱۸۷۷	حدیث ۱۲۸
۱۸۷۷	حدیث ۱۲۹
۱۸۷۸	حدیث ۱۳۰
۱۸۷۸	حدیث ۱۳۱
۱۸۷۸	حدیث ۱۳۲
۱۸۷۸	حدیث ۱۳۳
۱۸۷۸	حدیث ۱۳۴
۱۸۷۹	حدیث ۱۳۵
۱۸۷۹	حدیث ۱۳۶
۱۸۷۹	حدیث ۱۳۷
۱۸۷۹	حدیث ۱۳۸
۱۸۷۹	حدیث ۱۳۹
۱۸۸۰	حدیث ۱۴۰
۱۸۸۰	حدیث ۱۴۱
۱۸۸۰	حدیث ۱۴۲
۱۸۸۰	حدیث ۱۴۳
۱۸۸۰	حدیث ۱۴۴
۱۸۸۱	حدیث ۱۴۵
۱۸۸۱	حدیث ۱۴۶
۱۸۸۱	حدیث ۱۴۷
۱۸۸۱	حدیث ۱۴۸
۱۸۸۱	حدیث ۱۴۹

۱۸۸۱	حدیث ۱۵۰
۱۸۸۲	حدیث ۱۵۱
۱۸۸۲	حدیث ۱۵۲
۱۸۸۲	حدیث ۱۵۳
۱۸۸۲	حدیث ۱۵۴
۱۸۸۲	حدیث ۱۵۵
۱۸۸۳	حدیث ۱۵۶
۱۸۸۳	حدیث ۱۵۷
۱۸۸۳	حدیث ۱۵۸
۱۸۸۳	حدیث ۱۵۹
۱۸۸۳	حدیث ۱۶۰
۱۸۸۴	حدیث ۱۶۱
۱۸۸۴	حدیث ۱۶۲
۱۸۸۴	حدیث ۱۶۳
۱۸۸۴	حدیث ۱۶۴
۱۸۸۴	حدیث ۱۶۵
۱۸۸۵	حدیث ۱۶۶
۱۸۸۵	حدیث ۱۶۷
۱۸۸۵	حدیث ۱۶۸
۱۸۸۵	حدیث ۱۶۹
۱۸۸۵	حدیث ۱۷۰
۱۸۸۶	حدیث ۱۷۱
۱۸۸۶	حدیث ۱۷۲
۱۸۸۶	حدیث ۱۷۳

۱۸۸۶	حدیث ۱۷۴
۱۸۸۶	حدیث ۱۷۵
۱۸۸۶	حدیث ۱۷۶
۱۸۸۷	حدیث ۱۷۷
۱۸۸۷	حدیث ۱۷۸
۱۸۸۷	حدیث ۱۷۹
۱۸۸۷	حدیث ۱۸۰
۱۸۸۷	حدیث ۱۸۱
۱۸۸۸	حدیث ۱۸۲
۱۸۸۸	حدیث ۱۸۳
۱۸۸۸	حدیث ۱۸۴
۱۸۸۸	حدیث ۱۸۵
۱۸۸۸	حدیث ۱۸۶
۱۸۸۹	حدیث ۱۸۷
۱۸۸۹	حدیث ۱۸۸
۱۸۸۹	حدیث ۱۸۹
۱۸۸۹	حدیث ۱۹۰
۱۸۸۹	حدیث ۱۹۱
۱۸۹۰	حدیث ۱۹۲
۱۸۹۰	حدیث ۱۹۳
۱۸۹۰	حدیث ۱۹۴
۱۸۹۰	حدیث ۱۹۵
۱۸۹۰	حدیث ۱۹۶
۱۸۹۱	حدیث ۱۹۷

۱۸۹۱	حدیث ۱۹۸
۱۸۹۱	حدیث ۱۹۹
۱۸۹۱	حدیث ۲۰۰
۱۸۹۲	از ۲۰۱ تا ۴۰۰
۱۸۹۲	حدیث ۲۰۱
۱۸۹۲	حدیث ۲۰۲
۱۸۹۲	حدیث ۲۰۳
۱۸۹۳	حدیث ۲۰۴
۱۸۹۳	حدیث ۲۰۵
۱۸۹۳	حدیث ۲۰۶
۱۸۹۳	حدیث ۲۰۷
۱۸۹۳	حدیث ۲۰۸
۱۸۹۴	حدیث ۲۰۹
۱۸۹۴	حدیث ۲۱۰
۱۸۹۴	حدیث ۲۱۱
۱۸۹۴	حدیث ۲۱۲
۱۸۹۵	حدیث ۲۱۳
۱۸۹۵	حدیث ۲۱۴
۱۸۹۵	حدیث ۲۱۵
۱۸۹۵	حدیث ۲۱۶
۱۸۹۵	حدیث ۲۱۷
۱۸۹۶	حدیث ۲۱۸
۱۸۹۶	حدیث ۲۱۹
۱۸۹۶	حدیث ۲۲۰

۱۸۹۶	حدیث ۲۲۱
۱۸۹۶	حدیث ۲۲۲
۱۸۹۷	حدیث ۲۲۳
۱۸۹۷	حدیث ۲۲۴
۱۸۹۷	حدیث ۲۲۵
۱۸۹۷	حدیث ۲۲۶
۱۸۹۸	حدیث ۲۲۷
۱۸۹۸	حدیث ۲۲۸
۱۸۹۸	حدیث ۲۲۹
۱۸۹۸	حدیث ۲۳۰
۱۸۹۹	حدیث ۲۳۱
۱۸۹۹	حدیث ۲۳۲
۱۸۹۹	حدیث ۲۳۳
۱۸۹۹	حدیث ۲۳۴
۱۹۰۰	حدیث ۲۳۵
۱۹۰۰	حدیث ۲۳۶
۱۹۰۰	حدیث ۲۳۷
۱۹۰۰	حدیث ۲۳۸
۱۹۰۰	حدیث ۲۳۹
۱۹۰۱	حدیث ۲۴۰
۱۹۰۱	حدیث ۲۴۱
۱۹۰۱	حدیث ۲۴۲
۱۹۰۱	حدیث ۲۴۳
۱۹۰۱	حدیث ۲۴۴

۱۹۰۲	حدیث ۲۴۵
۱۹۰۲	حدیث ۲۴۶
۱۹۰۲	حدیث ۲۴۷
۱۹۰۲	حدیث ۲۴۸
۱۹۰۳	حدیث ۲۴۹
۱۹۰۳	حدیث ۲۵۰
۱۹۰۳	حدیث ۲۵۱
۱۹۰۳	حدیث ۲۵۲
۱۹۰۴	حدیث ۲۵۳
۱۹۰۴	حدیث ۲۵۴
۱۹۰۴	حدیث ۲۵۵
۱۹۰۴	حدیث ۲۵۶
۱۹۰۴	حدیث ۲۵۷
۱۹۰۵	حدیث ۲۵۸
۱۹۰۵	حدیث ۲۵۹
۱۹۰۵	حدیث ۲۶۰
۱۹۰۵	حدیث ۲۶۱
۱۹۰۶	حدیث ۲۶۲
۱۹۰۶	حدیث ۲۶۳
۱۹۰۶	حدیث ۲۶۴
۱۹۰۶	حدیث ۲۶۵
۱۹۰۷	حدیث ۲۶۶
۱۹۰۷	حدیث ۲۶۷
۱۹۰۷	حدیث ۲۶۸

۱۹۰۷	حدیث ۲۶۹
۱۹۰۸	حدیث ۲۷۰
۱۹۰۸	حدیث ۲۷۱
۱۹۰۸	حدیث ۲۷۲
۱۹۰۸	حدیث ۲۷۳
۱۹۰۹	حدیث ۲۷۴
۱۹۰۹	حدیث ۲۷۵
۱۹۰۹	حدیث ۲۷۶
۱۹۰۹	حدیث ۲۷۷
۱۹۱۰	حدیث ۲۷۸
۱۹۱۰	حدیث ۲۷۹
۱۹۱۰	حدیث ۲۸۰
۱۹۱۰	حدیث ۲۸۱
۱۹۱۱	حدیث ۲۸۲
۱۹۱۱	حدیث ۲۸۳
۱۹۱۱	حدیث ۲۸۴
۱۹۱۱	حدیث ۲۸۵
۱۹۱۱	حدیث ۲۸۶
۱۹۱۲	حدیث ۲۸۷
۱۹۱۲	حدیث ۲۸۸
۱۹۱۲	حدیث ۲۸۹
۱۹۱۲	حدیث ۲۹۰
۱۹۱۲	حدیث ۲۹۱
۱۹۱۳	حدیث ۲۹۲

۱۹۱۳	حدیث ۲۹۳
۱۹۱۳	حدیث ۲۹۴
۱۹۱۳	حدیث ۲۹۵
۱۹۱۴	حدیث ۲۹۶
۱۹۱۴	حدیث ۲۹۷
۱۹۱۴	حدیث ۲۹۸
۱۹۱۴	حدیث ۲۹۹
۱۹۱۴	حدیث ۳۰۰
۱۹۱۵	حدیث ۳۰۱
۱۹۱۵	حدیث ۳۰۲
۱۹۱۵	حدیث ۳۰۳
۱۹۱۵	حدیث ۳۰۴
۱۹۱۶	حدیث ۳۰۵
۱۹۱۶	حدیث ۳۰۶
۱۹۱۶	حدیث ۳۰۷
۱۹۱۶	حدیث ۳۰۸
۱۹۱۶	حدیث ۳۰۹
۱۹۱۷	حدیث ۳۱۰
۱۹۱۷	حدیث ۳۱۱
۱۹۱۷	حدیث ۳۱۲
۱۹۱۷	حدیث ۳۱۳
۱۹۱۷	حدیث ۳۱۴
۱۹۱۸	حدیث ۳۱۵
۱۹۱۸	حدیث ۳۱۶

۱۹۱۸	حدیث ۳۱۷
۱۹۱۸	حدیث ۳۱۸
۱۹۱۹	حدیث ۳۱۹
۱۹۱۹	حدیث ۳۲۰
۱۹۱۹	حدیث ۳۲۱
۱۹۱۹	حدیث ۳۲۲
۱۹۲۰	حدیث ۳۲۳
۱۹۲۰	حدیث ۳۲۴
۱۹۲۰	حدیث ۳۲۵
۱۹۲۱	حدیث ۳۲۶
۱۹۲۱	حدیث ۳۲۷
۱۹۲۱	حدیث ۳۲۸
۱۹۲۲	حدیث ۳۲۹
۱۹۲۲	حدیث ۳۳۰
۱۹۲۲	حدیث ۳۳۱
۱۹۲۳	حدیث ۳۳۲
۱۹۲۳	حدیث ۳۳۳
۱۹۲۳	حدیث ۳۳۴
۱۹۲۳	حدیث ۳۳۵
۱۹۲۳	حدیث ۳۳۶
۱۹۲۴	حدیث ۳۳۷
۱۹۲۴	حدیث ۳۳۸
۱۹۲۴	حدیث ۳۳۹
۱۹۲۴	حدیث ۳۴۰

۱۹۲۵	حدیث ۳۴۱
۱۹۲۵	حدیث ۳۴۲
۱۹۲۵	حدیث ۳۴۳
۱۹۲۵	حدیث ۳۴۴
۱۹۲۶	حدیث ۳۴۵
۱۹۲۶	حدیث ۳۴۶
۱۹۲۶	حدیث ۳۴۷
۱۹۲۶	حدیث ۳۴۸
۱۹۲۷	حدیث ۳۴۹
۱۹۲۷	حدیث ۳۵۰
۱۹۲۷	حدیث ۳۵۱
۱۹۲۷	حدیث ۳۵۲
۱۹۲۸	حدیث ۳۵۳
۱۹۲۸	حدیث ۳۵۴
۱۹۲۸	حدیث ۳۵۵
۱۹۲۸	حدیث ۳۵۶
۱۹۲۸	حدیث ۳۵۷
۱۹۲۹	حدیث ۳۵۸
۱۹۲۹	حدیث ۳۵۹
۱۹۲۹	حدیث ۳۶۰
۱۹۲۹	حدیث ۳۶۱
۱۹۳۰	حدیث ۳۶۲
۱۹۳۰	حدیث ۳۶۳
۱۹۳۰	حدیث ۳۶۴

۱۹۳۰	حدیث ۳۶۵
۱۹۳۱	حدیث ۳۶۶
۱۹۳۱	حدیث ۳۶۷
۱۹۳۱	حدیث ۳۶۸
۱۹۳۱	حدیث ۳۶۹
۱۹۳۲	حدیث ۳۷۰
۱۹۳۲	حدیث ۳۷۱
۱۹۳۲	حدیث ۳۷۲
۱۹۳۲	حدیث ۳۷۳
۱۹۳۲	حدیث ۳۷۴
۱۹۳۳	حدیث ۳۷۵
۱۹۳۳	حدیث ۳۷۶
۱۹۳۳	حدیث ۳۷۷
۱۹۳۳	حدیث ۳۷۸
۱۹۳۴	حدیث ۳۷۹
۱۹۳۴	حدیث ۳۸۰
۱۹۳۴	حدیث ۳۸۱
۱۹۳۴	حدیث ۳۸۲
۱۹۳۵	حدیث ۳۸۳
۱۹۳۵	حدیث ۳۸۴
۱۹۳۵	حدیث ۳۸۵
۱۹۳۵	حدیث ۳۸۶
۱۹۳۵	حدیث ۳۸۷
۱۹۳۶	حدیث ۳۸۸

۱۹۳۶	حدیث ۳۸۹
۱۹۳۶	حدیث ۳۹۰
۱۹۳۶	حدیث ۳۹۱
۱۹۳۷	حدیث ۳۹۲
۱۹۳۷	حدیث ۳۹۳
۱۹۳۷	حدیث ۳۹۴
۱۹۳۷	حدیث ۳۹۵
۱۹۳۸	حدیث ۳۹۶
۱۹۳۸	حدیث ۳۹۷
۱۹۳۸	حدیث ۳۹۸
۱۹۳۸	حدیث ۳۹۹
۱۹۳۹	حدیث ۴۰۰
۱۹۳۹	از ۱ تا ۴۰۰
۱۹۳۹	حدیث ۴۰۱
۱۹۳۹	حدیث ۴۰۲
۱۹۳۹	حدیث ۴۰۳
۱۹۳۹	حدیث ۴۰۴
۱۹۴۰	حدیث ۴۰۵
۱۹۴۰	حدیث ۴۰۶
۱۹۴۰	حدیث ۴۰۷
۱۹۴۰	حدیث ۴۰۸
۱۹۴۱	حدیث ۴۰۹
۱۹۴۱	حدیث ۴۱۰
۱۹۴۱	حدیث ۴۱۱

۱۹۴۱	حدیث ۴۱۲
۱۹۴۱	حدیث ۴۱۳
۱۹۴۲	حدیث ۴۱۴
۱۹۴۲	حدیث ۴۱۵
۱۹۴۲	حدیث ۴۱۶
۱۹۴۲	حدیث ۴۱۷
۱۹۴۳	حدیث ۴۱۸
۱۹۴۳	حدیث ۴۱۹
۱۹۴۳	حدیث ۴۲۰
۱۹۴۳	حدیث ۴۲۱
۱۹۴۳	حدیث ۴۲۲
۱۹۴۴	حدیث ۴۲۳
۱۹۴۴	حدیث ۴۲۴
۱۹۴۴	حدیث ۴۲۵
۱۹۴۵	حدیث ۴۲۶
۱۹۴۵	حدیث ۴۲۷
۱۹۴۵	حدیث ۴۲۸
۱۹۴۵	حدیث ۴۲۹
۱۹۴۶	حدیث ۴۳۰
۱۹۴۶	حدیث ۴۳۱
۱۹۴۶	حدیث ۴۳۲
۱۹۴۶	حدیث ۴۳۳
۱۹۴۶	حدیث ۴۳۴
۱۹۴۷	حدیث ۴۳۵

۱۹۴۷	حدیث ۴۳۶
۱۹۴۷	حدیث ۴۳۷
۱۹۴۷	حدیث ۴۳۸
۱۹۴۸	حدیث ۴۳۹
۱۹۴۸	حدیث ۴۴۰
۱۹۴۸	حدیث ۴۴۱
۱۹۴۸	حدیث ۴۴۲
۱۹۴۹	حدیث ۴۴۳
۱۹۴۹	حدیث ۴۴۴
۱۹۴۹	حدیث ۴۴۵
۱۹۴۹	حدیث ۴۴۶
۱۹۴۹	حدیث ۴۴۷
۱۹۵۰	حدیث ۴۴۸
۱۹۵۰	حدیث ۴۴۹
۱۹۵۰	حدیث ۴۵۰
۱۹۵۱	حدیث ۴۵۱
۱۹۵۱	حدیث ۴۵۲
۱۹۵۱	حدیث ۴۵۳
۱۹۵۱	حدیث ۴۵۴
۱۹۵۲	حدیث ۴۵۵
۱۹۵۲	حدیث ۴۵۶
۱۹۵۲	حدیث ۴۵۷
۱۹۵۲	حدیث ۴۵۸
۱۹۵۲	حدیث ۴۵۹

۱۹۵۳	حدیث ۴۶۰
۱۹۵۳	حدیث ۴۶۱
۱۹۵۳	حدیث ۴۶۲
۱۹۵۳	حدیث ۴۶۳
۱۹۵۴	حدیث ۴۶۴
۱۹۵۴	حدیث ۴۶۵
۱۹۵۴	حدیث ۴۶۶
۱۹۵۴	حدیث ۴۶۷
۱۹۵۵	حدیث ۴۶۸
۱۹۵۵	حدیث ۴۶۹
۱۹۵۵	حدیث ۴۷۰
۱۹۵۵	حدیث ۴۷۱
۱۹۵۵	حدیث ۴۷۲
۱۹۵۶	حدیث ۴۷۳
۱۹۵۶	حدیث ۴۷۴
۱۹۵۶	حدیث ۴۷۵
۱۹۵۶	حدیث ۴۷۶
۱۹۵۷	حدیث ۴۷۷
۱۹۵۷	حدیث ۴۷۸
۱۹۵۷	حدیث ۴۷۹
۱۹۵۷	حدیث ۴۸۰
۱۹۵۸	حدیث ۴۸۱
۱۹۵۸	حدیث ۴۸۲
۱۹۵۸	حدیث ۴۸۳

۱۹۵۸	حدیث ۴۸۴
۱۹۵۹	حدیث ۴۸۵
۱۹۵۹	حدیث ۴۸۶
۱۹۵۹	حدیث ۴۸۷
۱۹۵۹	حدیث ۴۸۸
۱۹۶۰	حدیث ۴۸۹
۱۹۶۰	حدیث ۴۹۰
۱۹۶۰	حدیث ۴۹۱
۱۹۶۰	حدیث ۴۹۲
۱۹۶۱	حدیث ۴۹۳
۱۹۶۱	حدیث ۴۹۴
۱۹۶۱	حدیث ۴۹۵
۱۹۶۱	حدیث ۴۹۶
۱۹۶۱	حدیث ۴۹۷
۱۹۶۲	حدیث ۴۹۸
۱۹۶۲	حدیث ۴۹۹
۱۹۶۲	حدیث ۵۰۰
۱۹۶۲	حدیث ۵۰۱
۱۹۶۳	حدیث ۵۰۲
۱۹۶۳	حدیث ۵۰۳
۱۹۶۳	حدیث ۵۰۴
۱۹۶۳	حدیث ۵۰۵
۱۹۶۳	حدیث ۵۰۶
۱۹۶۴	حدیث ۵۰۷

۱۹۶۴	حدیث ۵۰۸
۱۹۶۴	حدیث ۵۰۹
۱۹۶۴	حدیث ۵۱۰
۱۹۶۵	حدیث ۵۱۱
۱۹۶۵	حدیث ۵۱۲
۱۹۶۵	حدیث ۵۱۳
۱۹۶۵	حدیث ۵۱۴
۱۹۶۵	حدیث ۵۱۵
۱۹۶۶	حدیث ۵۱۶
۱۹۶۶	حدیث ۵۱۷
۱۹۶۶	حدیث ۵۱۸
۱۹۶۶	حدیث ۵۱۹
۱۹۶۷	حدیث ۵۲۰
۱۹۶۷	حدیث ۵۲۱
۱۹۶۷	حدیث ۵۲۲
۱۹۶۷	حدیث ۵۲۳
۱۹۶۷	حدیث ۵۲۴
۱۹۶۸	حدیث ۵۲۵
۱۹۶۸	حدیث ۵۲۶
۱۹۶۸	حدیث ۵۲۷
۱۹۶۸	حدیث ۵۲۸
۱۹۶۸	حدیث ۵۲۹
۱۹۶۹	حدیث ۵۳۰
۱۹۶۹	حدیث ۵۳۱

۱۹۶۹	حدیث ۵۳۲
۱۹۶۹	حدیث ۵۳۳
۱۹۷۰	حدیث ۵۳۴
۱۹۷۰	حدیث ۵۳۵
۱۹۷۰	حدیث ۵۳۶
۱۹۷۰	حدیث ۵۳۷
۱۹۷۱	حدیث ۵۳۸
۱۹۷۱	حدیث ۵۳۹
۱۹۷۱	حدیث ۵۴۰
۱۹۷۱	حدیث ۵۴۱
۱۹۷۱	حدیث ۵۴۲
۱۹۷۲	حدیث ۵۴۳
۱۹۷۲	حدیث ۵۴۴
۱۹۷۲	حدیث ۵۴۵
۱۹۷۲	حدیث ۵۴۶
۱۹۷۳	حدیث ۵۴۷
۱۹۷۳	حدیث ۵۴۸
۱۹۷۳	حدیث ۵۴۹
۱۹۷۳	حدیث ۵۵۰
۱۹۷۴	حدیث ۵۵۱
۱۹۷۴	حدیث ۵۵۲
۱۹۷۴	حدیث ۵۵۳
۱۹۷۴	حدیث ۵۵۴
۱۹۷۵	حدیث ۵۵۵

۱۹۷۵	حدیث ۵۵۶
۱۹۷۵	حدیث ۵۵۷
۱۹۷۵	حدیث ۵۵۸
۱۹۷۶	حدیث ۵۵۹
۱۹۷۶	حدیث ۵۶۰
۱۹۷۶	حدیث ۵۶۱
۱۹۷۶	حدیث ۵۶۲
۱۹۷۷	حدیث ۵۶۳
۱۹۷۷	حدیث ۵۶۴
۱۹۷۷	حدیث ۵۶۵
۱۹۷۷	حدیث ۵۶۶
۱۹۷۷	حدیث ۵۶۷
۱۹۷۸	حدیث ۵۶۸
۱۹۷۸	حدیث ۵۶۹
۱۹۷۸	حدیث ۵۷۰
۱۹۷۸	حدیث ۵۷۱
۱۹۷۹	حدیث ۵۷۲
۱۹۷۹	حدیث ۵۷۳
۱۹۷۹	حدیث ۵۷۴
۱۹۷۹	حدیث ۵۷۵
۱۹۸۰	حدیث ۵۷۶
۱۹۸۰	حدیث ۵۷۷
۱۹۸۰	حدیث ۵۷۸
۱۹۸۰	حدیث ۵۷۹

۱۹۸۱	حدیث ۵۸۰
۱۹۸۱	حدیث ۵۸۱
۱۹۸۱	حدیث ۵۸۲
۱۹۸۱	حدیث ۵۸۳
۱۹۸۱	حدیث ۵۸۴
۱۹۸۲	حدیث ۵۸۵
۱۹۸۲	حدیث ۵۸۶
۱۹۸۲	حدیث ۵۸۷
۱۹۸۲	حدیث ۵۸۸
۱۹۸۳	حدیث ۵۸۹
۱۹۸۳	حدیث ۵۹۰
۱۹۸۳	حدیث ۵۹۱
۱۹۸۴	حدیث ۵۹۲
۱۹۸۴	حدیث ۵۹۳
۱۹۸۴	حدیث ۵۹۴
۱۹۸۴	حدیث ۵۹۵
۱۹۸۵	حدیث ۵۹۶
۱۹۸۵	حدیث ۵۹۷
۱۹۸۵	حدیث ۵۹۸
۱۹۸۵	حدیث ۵۹۹
۱۹۸۶	حدیث ۶۰۰
۱۹۸۶	از ۱ تا ۸۰۰
۱۹۸۶	حدیث ۶۰۱
۱۹۸۶	حدیث ۶۰۲

۱۹۸۶	حدیث ۶۰۳
۱۹۸۷	حدیث ۶۰۴
۱۹۸۷	حدیث ۶۰۵
۱۹۸۷	حدیث ۶۰۶
۱۹۸۷	حدیث ۶۰۷
۱۹۸۷	حدیث ۶۰۸
۱۹۸۸	حدیث ۶۰۹
۱۹۸۸	حدیث ۶۱۰
۱۹۸۸	حدیث ۶۱۱
۱۹۸۸	حدیث ۶۱۲
۱۹۸۸	حدیث ۶۱۳
۱۹۸۹	حدیث ۶۱۴
۱۹۸۹	حدیث ۶۱۵
۱۹۸۹	حدیث ۶۱۶
۱۹۸۹	حدیث ۶۱۷
۱۹۹۰	حدیث ۶۱۸
۱۹۹۰	حدیث ۶۱۹
۱۹۹۰	حدیث ۶۲۰
۱۹۹۰	حدیث ۶۲۱
۱۹۹۱	حدیث ۶۲۲
۱۹۹۱	حدیث ۶۲۳
۱۹۹۱	حدیث ۶۲۴
۱۹۹۱	حدیث ۶۲۵
۱۹۹۱	حدیث ۶۲۶

۱۹۹۲	حدیث ۶۲۷
۱۹۹۲	حدیث ۶۲۸
۱۹۹۲	حدیث ۶۲۹
۱۹۹۲	حدیث ۶۳۰
۱۹۹۳	حدیث ۶۳۱
۱۹۹۳	حدیث ۶۳۲
۱۹۹۳	حدیث ۶۳۳
۱۹۹۳	حدیث ۶۳۴
۱۹۹۴	حدیث ۶۳۵
۱۹۹۴	حدیث ۶۳۶
۱۹۹۴	حدیث ۶۳۷
۱۹۹۴	حدیث ۶۳۸
۱۹۹۵	حدیث ۶۳۹
۱۹۹۵	حدیث ۶۴۰
۱۹۹۵	حدیث ۶۴۱
۱۹۹۵	حدیث ۶۴۲
۱۹۹۶	حدیث ۶۴۳
۱۹۹۶	حدیث ۶۴۴
۱۹۹۶	حدیث ۶۴۵
۱۹۹۶	حدیث ۶۴۶
۱۹۹۶	حدیث ۶۴۷
۱۹۹۶	حدیث ۶۴۸
۱۹۹۷	حدیث ۶۴۹
۱۹۹۷	حدیث ۶۵۰

۱۹۹۷	حدیث ۶۵۱
۱۹۹۷	حدیث ۶۵۲
۱۹۹۷	حدیث ۶۵۳
۱۹۹۸	حدیث ۶۵۴
۱۹۹۸	حدیث ۶۵۵
۱۹۹۸	حدیث ۶۵۶
۱۹۹۸	حدیث ۶۵۷
۱۹۹۸	حدیث ۶۵۸
۱۹۹۹	حدیث ۶۵۹
۱۹۹۹	حدیث ۶۶۰
۱۹۹۹	حدیث ۶۶۱
۱۹۹۹	حدیث ۶۶۲
۱۹۹۹	حدیث ۶۶۳
۱۹۹۹	حدیث ۶۶۴
۲۰۰۰	حدیث ۶۶۵
۲۰۰۰	حدیث ۶۶۶
۲۰۰۰	حدیث ۶۶۷
۲۰۰۰	حدیث ۶۶۸
۲۰۰۰	حدیث ۶۶۹
۲۰۰۱	حدیث ۶۷۰
۲۰۰۱	حدیث ۶۷۱
۲۰۰۱	حدیث ۶۷۲
۲۰۰۱	حدیث ۶۷۳
۲۰۰۱	حدیث ۶۷۴

۲۰۰۲	حدیث ۶۷۵
۲۰۰۲	حدیث ۶۷۶
۲۰۰۲	حدیث ۶۷۷
۲۰۰۲	حدیث ۶۷۸
۲۰۰۲	حدیث ۶۷۹
۲۰۰۲	حدیث ۶۸۰
۲۰۰۳	حدیث ۶۸۱
۲۰۰۳	حدیث ۶۸۲
۲۰۰۳	حدیث ۶۸۳
۲۰۰۳	حدیث ۶۸۴
۲۰۰۳	حدیث ۶۸۵
۲۰۰۴	حدیث ۶۸۶
۲۰۰۴	حدیث ۶۸۷
۲۰۰۴	حدیث ۶۸۸
۲۰۰۴	حدیث ۶۸۹
۲۰۰۴	حدیث ۶۹۰
۲۰۰۴	حدیث ۶۹۱
۲۰۰۵	حدیث ۶۹۲
۲۰۰۵	حدیث ۶۹۳
۲۰۰۵	حدیث ۶۹۴
۲۰۰۵	حدیث ۶۹۵
۲۰۰۵	حدیث ۶۹۶
۲۰۰۶	حدیث ۶۹۷
۲۰۰۶	حدیث ۶۹۸

۲۰۰۶	حدیث ۶۹۹
۲۰۰۶	حدیث ۷۰۰
۲۰۰۶	حدیث ۷۰۱
۲۰۰۶	حدیث ۷۰۲
۲۰۰۷	حدیث ۷۰۳
۲۰۰۷	حدیث ۷۰۴
۲۰۰۷	حدیث ۷۰۵
۲۰۰۷	حدیث ۷۰۶
۲۰۰۷	حدیث ۷۰۷
۲۰۰۸	حدیث ۷۰۸
۲۰۰۸	حدیث ۷۰۹
۲۰۰۸	حدیث ۷۱۰
۲۰۰۸	حدیث ۷۱۱
۲۰۰۸	حدیث ۷۱۲
۲۰۰۹	حدیث ۷۱۳
۲۰۰۹	حدیث ۷۱۴
۲۰۰۹	حدیث ۷۱۵
۲۰۰۹	حدیث ۷۱۶
۲۰۰۹	حدیث ۷۱۷
۲۰۰۹	حدیث ۷۱۸
۲۰۱۰	حدیث ۷۱۹
۲۰۱۰	حدیث ۷۲۰
۲۰۱۰	حدیث ۷۲۱
۲۰۱۰	حدیث ۷۲۲

۲۰۱۰	حدیث ۷۲۳
۲۰۱۱	حدیث ۷۲۴
۲۰۱۱	حدیث ۷۲۵
۲۰۱۱	حدیث ۷۲۶
۲۰۱۱	حدیث ۷۲۷
۲۰۱۱	حدیث ۷۲۸
۲۰۱۲	حدیث ۷۲۹
۲۰۱۲	حدیث ۷۳۰
۲۰۱۲	حدیث ۷۳۱
۲۰۱۲	حدیث ۷۳۲
۲۰۱۲	حدیث ۷۳۳
۲۰۱۲	حدیث ۷۳۴
۲۰۱۳	حدیث ۷۳۵
۲۰۱۳	حدیث ۷۳۶
۲۰۱۳	حدیث ۷۳۷
۲۰۱۳	حدیث ۷۳۸
۲۰۱۳	حدیث ۷۳۹
۲۰۱۴	حدیث ۷۴۰
۲۰۱۴	حدیث ۷۴۱
۲۰۱۴	حدیث ۷۴۲
۲۰۱۴	حدیث ۷۴۳
۲۰۱۴	حدیث ۷۴۴
۲۰۱۴	حدیث ۷۴۵
۲۰۱۵	حدیث ۷۴۶

۲۰۱۵	حدیث ۷۴۷
۲۰۱۵	حدیث ۷۴۸
۲۰۱۵	حدیث ۷۴۹
۲۰۱۶	حدیث ۷۵۰
۲۰۱۶	حدیث ۷۵۱
۲۰۱۶	حدیث ۷۵۲
۲۰۱۶	حدیث ۷۵۳
۲۰۱۶	حدیث ۷۵۴
۲۰۱۶	حدیث ۷۵۵
۲۰۱۷	حدیث ۷۵۶
۲۰۱۷	حدیث ۷۵۷
۲۰۱۷	حدیث ۷۵۸
۲۰۱۷	حدیث ۷۵۹
۲۰۱۷	حدیث ۷۶۰
۲۰۱۸	حدیث ۷۶۱
۲۰۱۸	حدیث ۷۶۲
۲۰۱۸	حدیث ۷۶۳
۲۰۱۸	حدیث ۷۶۴
۲۰۱۸	حدیث ۷۶۵
۲۰۱۹	حدیث ۷۶۶
۲۰۱۹	حدیث ۷۶۷
۲۰۱۹	حدیث ۷۶۸
۲۰۱۹	حدیث ۷۶۹
۲۰۱۹	حدیث ۷۷۰

۲۰۱۹	حدیث ۷۷۱
۲۰۲۰	حدیث ۷۷۲
۲۰۲۰	حدیث ۷۷۳
۲۰۲۰	حدیث ۷۷۴
۲۰۲۰	حدیث ۷۷۵
۲۰۲۰	حدیث ۷۷۶
۲۰۲۱	حدیث ۷۷۷
۲۰۲۱	حدیث ۷۷۸
۲۰۲۱	حدیث ۷۷۹
۲۰۲۱	حدیث ۷۸۰
۲۰۲۱	حدیث ۷۸۱
۲۰۲۲	حدیث ۷۸۲
۲۰۲۲	حدیث ۷۸۳
۲۰۲۲	حدیث ۷۸۴
۲۰۲۲	حدیث ۷۸۵
۲۰۲۲	حدیث ۷۸۶
۲۰۲۲	حدیث ۷۸۷
۲۰۲۳	حدیث ۷۸۸
۲۰۲۳	حدیث ۷۸۹
۲۰۲۳	حدیث ۷۹۰
۲۰۲۳	حدیث ۷۹۱
۲۰۲۳	حدیث ۷۹۲
۲۰۲۴	حدیث ۷۹۳
۲۰۲۴	حدیث ۷۹۴

۲۰۲۴	حدیث ۷۹۵
۲۰۲۴	حدیث ۷۹۶
۲۰۲۴	حدیث ۷۹۷
۲۰۲۵	حدیث ۷۹۸
۲۰۲۵	حدیث ۷۹۹
۲۰۲۵	حدیث ۸۰۰
۲۰۲۵	از ۸۰۱ تا ۱۰۰۰
۲۰۲۵	حدیث ۸۰۱
۲۰۲۵	حدیث ۸۰۲
۲۰۲۵	حدیث ۸۰۳
۲۰۲۶	حدیث ۸۰۴
۲۰۲۶	حدیث ۸۰۵
۲۰۲۶	حدیث ۸۰۶
۲۰۲۶	حدیث ۸۰۷
۲۰۲۶	حدیث ۸۰۸
۲۰۲۷	حدیث ۸۰۹
۲۰۲۷	حدیث ۸۱۰
۲۰۲۷	حدیث ۸۱۱
۲۰۲۷	حدیث ۸۱۲
۲۰۲۷	حدیث ۸۱۳
۲۰۲۸	حدیث ۸۱۴
۲۰۲۸	حدیث ۸۱۵
۲۰۲۸	حدیث ۸۱۶
۲۰۲۸	حدیث ۸۱۷

۲۰۲۸	حدیث ۸۱۸
۲۰۲۹	حدیث ۸۱۹
۲۰۲۹	حدیث ۸۲۰
۲۰۲۹	حدیث ۸۲۱
۲۰۲۹	حدیث ۸۲۲
۲۰۲۹	حدیث ۸۲۳
۲۰۲۹	حدیث ۸۲۴
۲۰۳۰	حدیث ۸۲۵
۲۰۳۰	حدیث ۸۲۶
۲۰۳۰	حدیث ۸۲۷
۲۰۳۰	حدیث ۸۲۸
۲۰۳۰	حدیث ۸۲۹
۲۰۳۱	حدیث ۸۳۰
۲۰۳۱	حدیث ۸۳۱
۲۰۳۱	حدیث ۸۳۲
۲۰۳۱	حدیث ۸۳۳
۲۰۳۱	حدیث ۸۳۴
۲۰۳۱	حدیث ۸۳۵
۲۰۳۲	حدیث ۸۳۶
۲۰۳۲	حدیث ۸۳۷
۲۰۳۲	حدیث ۸۳۸
۲۰۳۲	حدیث ۸۳۹
۲۰۳۲	حدیث ۸۴۰
۲۰۳۳	حدیث ۸۴۱

۲۰۳۳	حدیث ۸۴۲
۲۰۳۳	حدیث ۸۴۳
۲۰۳۳	حدیث ۸۴۴
۲۰۳۳	حدیث ۸۴۵
۲۰۳۴	حدیث ۸۴۶
۲۰۳۴	حدیث ۸۴۷
۲۰۳۴	حدیث ۸۴۸
۲۰۳۴	حدیث ۸۴۹
۲۰۳۴	حدیث ۸۵۰
۲۰۳۴	حدیث ۸۵۱
۲۰۳۵	حدیث ۸۵۲
۲۰۳۵	حدیث ۸۵۳
۲۰۳۵	حدیث ۸۵۴
۲۰۳۵	حدیث ۸۵۵
۲۰۳۵	حدیث ۸۵۶
۲۰۳۶	حدیث ۸۵۷
۲۰۳۶	حدیث ۸۵۸
۲۰۳۶	حدیث ۸۵۹
۲۰۳۶	حدیث ۸۶۰
۲۰۳۶	حدیث ۸۶۱
۲۰۳۶	حدیث ۸۶۲
۲۰۳۷	حدیث ۸۶۳
۲۰۳۷	حدیث ۸۶۴
۲۰۳۷	حدیث ۸۶۵

۲۰۳۷	حدیث ۸۶۶
۲۰۳۷	حدیث ۸۶۷
۲۰۳۸	حدیث ۸۶۸
۲۰۳۸	حدیث ۸۶۹
۲۰۳۸	حدیث ۸۷۰
۲۰۳۸	حدیث ۸۷۱
۲۰۳۸	حدیث ۸۷۲
۲۰۳۹	حدیث ۸۷۳
۲۰۳۹	حدیث ۸۷۴
۲۰۳۹	حدیث ۸۷۵
۲۰۳۹	حدیث ۸۷۶
۲۰۳۹	حدیث ۸۷۷
۲۰۴۰	حدیث ۸۷۸
۲۰۴۰	حدیث ۸۷۹
۲۰۴۰	حدیث ۸۸۰
۲۰۴۰	حدیث ۸۸۱
۲۰۴۰	حدیث ۸۸۲
۲۰۴۰	حدیث ۸۸۳
۲۰۴۱	حدیث ۸۸۴
۲۰۴۱	حدیث ۸۸۵
۲۰۴۱	حدیث ۸۸۶
۲۰۴۱	حدیث ۸۸۷
۲۰۴۱	حدیث ۸۸۸
۲۰۴۲	حدیث ۸۸۹

۲۰۴۲	حدیث ۸۹۰
۲۰۴۲	حدیث ۸۹۱
۲۰۴۲	حدیث ۸۹۲
۲۰۴۲	حدیث ۸۹۳
۲۰۴۳	حدیث ۸۹۴
۲۰۴۳	حدیث ۸۹۵
۲۰۴۳	حدیث ۸۹۶
۲۰۴۳	حدیث ۸۹۷
۲۰۴۳	حدیث ۸۹۸
۲۰۴۴	حدیث ۸۹۹
۲۰۴۴	حدیث ۹۰۰
۲۰۴۴	حدیث ۹۰۱
۲۰۴۴	حدیث ۹۰۲
۲۰۴۴	حدیث ۹۰۳
۲۰۴۴	حدیث ۹۰۴
۲۰۴۵	حدیث ۹۰۵
۲۰۴۵	حدیث ۹۰۶
۲۰۴۵	حدیث ۹۰۷
۲۰۴۵	حدیث ۹۰۸
۲۰۴۵	حدیث ۹۰۹
۲۰۴۶	حدیث ۹۱۰
۲۰۴۶	حدیث ۹۱۱
۲۰۴۶	حدیث ۹۱۲
۲۰۴۶	حدیث ۹۱۳

۲۰۴۶	حدیث ۹۱۴
۲۰۴۶	حدیث ۹۱۵
۲۰۴۷	حدیث ۹۱۶
۲۰۴۷	حدیث ۹۱۷
۲۰۴۷	حدیث ۹۱۸
۲۰۴۷	حدیث ۹۱۹
۲۰۴۷	حدیث ۹۲۰
۲۰۴۸	حدیث ۹۲۱
۲۰۴۸	حدیث ۹۲۲
۲۰۴۸	حدیث ۹۲۳
۲۰۴۸	حدیث ۹۲۴
۲۰۴۸	حدیث ۹۲۵
۲۰۴۸	حدیث ۹۲۶
۲۰۴۹	حدیث ۹۲۷
۲۰۴۹	حدیث ۹۲۸
۲۰۴۹	حدیث ۹۲۹
۲۰۴۹	حدیث ۹۳۰
۲۰۴۹	حدیث ۹۳۱
۲۰۵۰	حدیث ۹۳۲
۲۰۵۰	حدیث ۹۳۳
۲۰۵۰	حدیث ۹۳۴
۲۰۵۰	حدیث ۹۳۵
۲۰۵۰	حدیث ۹۳۶
۲۰۵۰	حدیث ۹۳۷

۲۰۵۱	حدیث ۹۳۸
۲۰۵۱	حدیث ۹۳۹
۲۰۵۱	حدیث ۹۴۰
۲۰۵۱	حدیث ۹۴۱
۲۰۵۱	حدیث ۹۴۲
۲۰۵۲	حدیث ۹۴۳
۲۰۵۲	حدیث ۹۴۴
۲۰۵۲	حدیث ۹۴۵
۲۰۵۲	حدیث ۹۴۶
۲۰۵۲	حدیث ۹۴۷
۲۰۵۲	حدیث ۹۴۸
۲۰۵۳	حدیث ۹۴۹
۲۰۵۳	حدیث ۹۵۰
۲۰۵۳	حدیث ۹۵۱
۲۰۵۳	حدیث ۹۵۲
۲۰۵۳	حدیث ۹۵۳
۲۰۵۴	حدیث ۹۵۴
۲۰۵۴	حدیث ۹۵۵
۲۰۵۴	حدیث ۹۵۶
۲۰۵۴	حدیث ۹۵۷
۲۰۵۴	حدیث ۹۵۸
۲۰۵۵	حدیث ۹۵۹
۲۰۵۵	حدیث ۹۶۰
۲۰۵۵	حدیث ۹۶۱

۲۰۵۵	حدیث ۹۶۲
۲۰۵۵	حدیث ۹۶۳
۲۰۵۵	حدیث ۹۶۴
۲۰۵۶	حدیث ۹۶۵
۲۰۵۶	حدیث ۹۶۶
۲۰۵۶	حدیث ۹۶۷
۲۰۵۶	حدیث ۹۶۸
۲۰۵۶	حدیث ۹۶۹
۲۰۵۷	حدیث ۹۷۰
۲۰۵۷	حدیث ۹۷۱
۲۰۵۷	حدیث ۹۷۲
۲۰۵۷	حدیث ۹۷۳
۲۰۵۷	حدیث ۹۷۴
۲۰۵۸	حدیث ۹۷۵
۲۰۵۸	حدیث ۹۷۶
۲۰۵۸	حدیث ۹۷۷
۲۰۵۸	حدیث ۹۷۸
۲۰۵۸	حدیث ۹۷۹
۲۰۵۸	حدیث ۹۸۰
۲۰۵۹	حدیث ۹۸۱
۲۰۵۹	حدیث ۹۸۲
۲۰۵۹	حدیث ۹۸۳
۲۰۵۹	حدیث ۹۸۴
۲۰۵۹	حدیث ۹۸۵

۲۰۶۰	حدیث ۹۸۶
۲۰۶۰	حدیث ۹۸۷
۲۰۶۰	حدیث ۹۸۸
۲۰۶۰	حدیث ۹۸۹
۲۰۶۰	حدیث ۹۹۰
۲۰۶۱	حدیث ۹۹۱
۲۰۶۱	حدیث ۹۹۲
۲۰۶۱	حدیث ۹۹۳
۲۰۶۱	حدیث ۹۹۴
۲۰۶۱	حدیث ۹۹۵
۲۰۶۱	حدیث ۹۹۶
۲۰۶۲	حدیث ۹۹۷
۲۰۶۲	حدیث ۹۹۸
۲۰۶۲	حدیث ۹۹۹
۲۰۶۲	حدیث ۱۰۰۰
۲۰۶۲	از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰
۲۰۶۲	حدیث ۱۰۰۱
۲۰۶۳	حدیث ۱۰۰۲
۲۰۶۳	حدیث ۱۰۰۳
۲۰۶۳	حدیث ۱۰۰۴
۲۰۶۳	حدیث ۱۰۰۵
۲۰۶۳	حدیث ۱۰۰۶
۲۰۶۴	حدیث ۱۰۰۷
۲۰۶۴	حدیث ۱۰۰۸

۲۰۶۴	حدیث ۱۰۰۹
۲۰۶۴	حدیث ۱۰۱۰
۲۰۶۴	حدیث ۱۰۱۱
۲۰۶۴	حدیث ۱۰۱۲
۲۰۶۵	حدیث ۱۰۱۳
۲۰۶۵	حدیث ۱۰۱۴
۲۰۶۵	حدیث ۱۰۱۵
۲۰۶۵	حدیث ۱۰۱۶
۲۰۶۵	حدیث ۱۰۱۷
۲۰۶۶	حدیث ۱۰۱۸
۲۰۶۶	حدیث ۱۰۱۹
۲۰۶۶	حدیث ۱۰۲۰
۲۰۶۶	حدیث ۱۰۲۱
۲۰۶۶	حدیث ۱۰۲۲
۲۰۶۶	حدیث ۱۰۲۳
۲۰۶۷	حدیث ۱۰۲۴
۲۰۶۷	حدیث ۱۰۲۵
۲۰۶۷	حدیث ۱۰۲۶
۲۰۶۷	حدیث ۱۰۲۷
۲۰۶۷	حدیث ۱۰۲۸
۲۰۶۸	حدیث ۱۰۲۹
۲۰۶۸	حدیث ۱۰۳۰
۲۰۶۸	حدیث ۱۰۳۱
۲۰۶۸	حدیث ۱۰۳۲

۲۰۶۸	حدیث ۱۰۳۳
۲۰۶۹	حدیث ۱۰۳۴
۲۰۶۹	حدیث ۱۰۳۵
۲۰۶۹	حدیث ۱۰۳۶
۲۰۶۹	حدیث ۱۰۳۷
۲۰۶۹	حدیث ۱۰۳۸
۲۰۶۹	حدیث ۱۰۳۹
۲۰۷۰	حدیث ۱۰۴۰
۲۰۷۰	حدیث ۱۰۴۱
۲۰۷۰	حدیث ۱۰۴۲
۲۰۷۰	حدیث ۱۰۴۳
۲۰۷۰	حدیث ۱۰۴۴
۲۰۷۱	حدیث ۱۰۴۵
۲۰۷۱	حدیث ۱۰۴۶
۲۰۷۱	حدیث ۱۰۴۷
۲۰۷۱	حدیث ۱۰۴۸
۲۰۷۱	حدیث ۱۰۴۹
۲۰۷۲	حدیث ۱۰۵۰
۲۰۷۲	حدیث ۱۰۵۱
۲۰۷۲	حدیث ۱۰۵۲
۲۰۷۲	حدیث ۱۰۵۳
۲۰۷۲	حدیث ۱۰۵۴
۲۰۷۳	حدیث ۱۰۵۵
۲۰۷۳	حدیث ۱۰۵۶

۲۰۷۳	حدیث ۱۰۵۷
۲۰۷۳	حدیث ۱۰۵۸
۲۰۷۳	حدیث ۱۰۵۹
۲۰۷۳	حدیث ۱۰۶۰
۲۰۷۴	حدیث ۱۰۶۱
۲۰۷۴	حدیث ۱۰۶۲
۲۰۷۴	حدیث ۱۰۶۳
۲۰۷۴	حدیث ۱۰۶۴
۲۰۷۴	حدیث ۱۰۶۵
۲۰۷۵	حدیث ۱۰۶۶
۲۰۷۵	حدیث ۱۰۶۷
۲۰۷۵	حدیث ۱۰۶۸
۲۰۷۵	حدیث ۱۰۶۹
۲۰۷۵	حدیث ۱۰۷۰
۲۰۷۶	حدیث ۱۰۷۱
۲۰۷۶	حدیث ۱۰۷۲
۲۰۷۶	حدیث ۱۰۷۳
۲۰۷۶	حدیث ۱۰۷۴
۲۰۷۶	حدیث ۱۰۷۵
۲۰۷۷	حدیث ۱۰۷۶
۲۰۷۷	حدیث ۱۰۷۷
۲۰۷۷	حدیث ۱۰۷۸
۲۰۷۷	حدیث ۱۰۷۹
۲۰۷۷	حدیث ۱۰۸۰

۲۰۷۷	حدیث ۱۰۸۱
۲۰۷۸	حدیث ۱۰۸۲
۲۰۷۸	حدیث ۱۰۸۳
۲۰۷۸	حدیث ۱۰۸۴
۲۰۷۸	حدیث ۱۰۸۵
۲۰۷۸	حدیث ۱۰۸۶
۲۰۷۹	حدیث ۱۰۸۷
۲۰۷۹	حدیث ۱۰۸۸
۲۰۷۹	حدیث ۱۰۸۹
۲۰۷۹	حدیث ۱۰۹۰
۲۰۷۹	حدیث ۱۰۹۱
۲۰۸۰	حدیث ۱۰۹۲
۲۰۸۰	حدیث ۱۰۹۳
۲۰۸۰	حدیث ۱۰۹۴
۲۰۸۰	حدیث ۱۰۹۵
۲۰۸۰	حدیث ۱۰۹۶
۲۰۸۰	حدیث ۱۰۹۷
۲۰۸۱	حدیث ۱۰۹۸
۲۰۸۱	حدیث ۱۰۹۹
۲۰۸۱	حدیث ۱۱۰۰
۲۰۸۱	حدیث ۱۱۰۱
۲۰۸۱	حدیث ۱۱۰۲
۲۰۸۲	حدیث ۱۱۰۳
۲۰۸۲	حدیث ۱۱۰۴

۲۰۸۲	حدیث ۱۱۰۵
۲۰۸۲	حدیث ۱۱۰۶
۲۰۸۲	حدیث ۱۱۰۷
۲۰۸۳	حدیث ۱۱۰۸
۲۰۸۳	حدیث ۱۱۰۹
۲۰۸۳	حدیث ۱۱۱۰
۲۰۸۳	حدیث ۱۱۱۱
۲۰۸۳	حدیث ۱۱۱۲
۲۰۸۳	حدیث ۱۱۱۳
۲۰۸۴	حدیث ۱۱۱۴
۲۰۸۴	حدیث ۱۱۱۵
۲۰۸۴	حدیث ۱۱۱۶
۲۰۸۴	حدیث ۱۱۱۷
۲۰۸۴	حدیث ۱۱۱۸
۲۰۸۵	حدیث ۱۱۱۹
۲۰۸۵	حدیث ۱۱۲۰
۲۰۸۵	حدیث ۱۱۲۱
۲۰۸۵	حدیث ۱۱۲۲
۲۰۸۵	حدیث ۱۱۲۳
۲۰۸۶	حدیث ۱۱۲۴
۲۰۸۶	حدیث ۱۱۲۵
۲۰۸۶	حدیث ۱۱۲۶
۲۰۸۶	حدیث ۱۱۲۷
۲۰۸۶	حدیث ۱۱۲۸

۲۰۸۶	حدیث ۱۱۲۹
۲۰۸۷	حدیث ۱۱۳۰
۲۰۸۷	حدیث ۱۱۳۱
۲۰۸۷	حدیث ۱۱۳۲
۲۰۸۷	حدیث ۱۱۳۳
۲۰۸۷	حدیث ۱۱۳۴
۲۰۸۸	حدیث ۱۱۳۵
۲۰۸۸	حدیث ۱۱۳۶
۲۰۸۸	حدیث ۱۱۳۷
۲۰۸۸	حدیث ۱۱۳۸
۲۰۸۸	حدیث ۱۱۳۹
۲۰۸۹	حدیث ۱۱۴۰
۲۰۸۹	حدیث ۱۱۴۱
۲۰۸۹	حدیث ۱۱۴۲
۲۰۸۹	حدیث ۱۱۴۳
۲۰۸۹	حدیث ۱۱۴۴
۲۰۸۹	حدیث ۱۱۴۵
۲۰۹۰	حدیث ۱۱۴۶
۲۰۹۰	حدیث ۱۱۴۷
۲۰۹۰	حدیث ۱۱۴۸
۲۰۹۰	حدیث ۱۱۴۹
۲۰۹۰	حدیث ۱۱۵۰
۲۰۹۱	حدیث ۱۱۵۱
۲۰۹۱	حدیث ۱۱۵۲

۲۰۹۱	حدیث ۱۱۵۳
۲۰۹۱	حدیث ۱۱۵۴
۲۰۹۱	حدیث ۱۱۵۵
۲۰۹۲	حدیث ۱۱۵۶
۲۰۹۲	حدیث ۱۱۵۷
۲۰۹۲	حدیث ۱۱۵۸
۲۰۹۲	حدیث ۱۱۵۹
۲۰۹۲	حدیث ۱۱۶۰
۲۰۹۳	حدیث ۱۱۶۱
۲۰۹۳	حدیث ۱۱۶۲
۲۰۹۳	حدیث ۱۱۶۳
۲۰۹۳	حدیث ۱۱۶۴
۲۰۹۳	حدیث ۱۱۶۵
۲۰۹۳	حدیث ۱۱۶۶
۲۰۹۴	حدیث ۱۱۶۷
۲۰۹۴	حدیث ۱۱۶۸
۲۰۹۴	حدیث ۱۱۶۹
۲۰۹۴	حدیث ۱۱۷۰
۲۰۹۴	حدیث ۱۱۷۱
۲۰۹۵	حدیث ۱۱۷۲
۲۰۹۵	حدیث ۱۱۷۳
۲۰۹۵	حدیث ۱۱۷۴
۲۰۹۵	حدیث ۱۱۷۵
۲۰۹۵	حدیث ۱۱۷۶

۲۰۹۶	حدیث ۱۱۷۷
۲۰۹۶	حدیث ۱۱۷۸
۲۰۹۶	حدیث ۱۱۷۹
۲۰۹۶	حدیث ۱۱۸۰
۲۰۹۶	حدیث ۱۱۸۱
۲۰۹۶	حدیث ۱۱۸۲
۲۰۹۷	حدیث ۱۱۸۳
۲۰۹۷	حدیث ۱۱۸۴
۲۰۹۷	حدیث ۱۱۸۵
۲۰۹۷	حدیث ۱۱۸۶
۲۰۹۷	حدیث ۱۱۸۷
۲۰۹۸	حدیث ۱۱۸۸
۲۰۹۸	حدیث ۱۱۸۹
۲۰۹۸	حدیث ۱۱۹۰
۲۰۹۸	حدیث ۱۱۹۱
۲۰۹۸	حدیث ۱۱۹۲
۲۰۹۹	حدیث ۱۱۹۳
۲۰۹۹	حدیث ۱۱۹۴
۲۰۹۹	حدیث ۱۱۹۵
۲۰۹۹	حدیث ۱۱۹۶
۲۰۹۹	حدیث ۱۱۹۷
۲۰۹۹	حدیث ۱۱۹۸
۲۱۰۰	حدیث ۱۱۹۹
۲۱۰۰	حدیث ۱۲۰۰

۲۱۰۰	از ۱ تا ۱۴۰۰
۲۱۰۰	حدیث ۱۲۰۱
۲۱۰۰	حدیث ۱۲۰۲
۲۱۰۰	حدیث ۱۲۰۳
۲۱۰۱	حدیث ۱۲۰۴
۲۱۰۱	حدیث ۱۲۰۵
۲۱۰۱	حدیث ۱۲۰۶
۲۱۰۱	حدیث ۱۲۰۷
۲۱۰۱	حدیث ۱۲۰۸
۲۱۰۲	حدیث ۱۲۰۹
۲۱۰۲	حدیث ۱۲۱۰
۲۱۰۲	حدیث ۱۲۱۱
۲۱۰۲	حدیث ۱۲۱۲
۲۱۰۲	حدیث ۱۲۱۳
۲۱۰۲	حدیث ۱۲۱۴
۲۱۰۳	حدیث ۱۲۱۵
۲۱۰۳	حدیث ۱۲۱۶
۲۱۰۳	حدیث ۱۲۱۷
۲۱۰۳	حدیث ۱۲۱۸
۲۱۰۳	حدیث ۱۲۱۹
۲۱۰۴	حدیث ۱۲۲۰
۲۱۰۴	حدیث ۱۲۲۱
۲۱۰۴	حدیث ۱۲۲۲
۲۱۰۴	حدیث ۱۲۲۳

۲۱۰۴	حدیث ۱۲۲۴
۲۱۰۵	حدیث ۱۲۲۵
۲۱۰۵	حدیث ۱۲۲۶
۲۱۰۵	حدیث ۱۲۲۷
۲۱۰۵	حدیث ۱۲۲۸
۲۱۰۵	حدیث ۱۲۲۹
۲۱۰۵	حدیث ۱۲۳۰
۲۱۰۶	حدیث ۱۲۳۱
۲۱۰۶	حدیث ۱۲۳۲
۲۱۰۶	حدیث ۱۲۳۳
۲۱۰۶	حدیث ۱۲۳۴
۲۱۰۶	حدیث ۱۲۳۵
۲۱۰۷	حدیث ۱۲۳۶
۲۱۰۷	حدیث ۱۲۳۷
۲۱۰۷	حدیث ۱۲۳۸
۲۱۰۷	حدیث ۱۲۳۹
۲۱۰۷	حدیث ۱۲۴۰
۲۱۰۷	حدیث ۱۲۴۱
۲۱۰۸	حدیث ۱۲۴۲
۲۱۰۸	حدیث ۱۲۴۳
۲۱۰۸	حدیث ۱۲۴۴
۲۱۰۸	حدیث ۱۲۴۵
۲۱۰۸	حدیث ۱۲۴۶
۲۱۰۹	حدیث ۱۲۴۷

۲۱۰۹	حدیث ۱۲۴۸
۲۱۰۹	حدیث ۱۲۴۹
۲۱۰۹	حدیث ۱۲۵۰
۲۱۰۹	حدیث ۱۲۵۱
۲۱۰۹	حدیث ۱۲۵۲
۲۱۰۹	حدیث ۱۲۵۳
۲۱۱۰	حدیث ۱۲۵۴
۲۱۱۰	حدیث ۱۲۵۵
۲۱۱۰	حدیث ۱۲۵۶
۲۱۱۰	حدیث ۱۲۵۷
۲۱۱۰	حدیث ۱۲۵۸
۲۱۱۰	حدیث ۱۲۵۹
۲۱۱۱	حدیث ۱۲۶۰
۲۱۱۱	حدیث ۱۲۶۱
۲۱۱۱	حدیث ۱۲۶۲
۲۱۱۱	حدیث ۱۲۶۳
۲۱۱۱	حدیث ۱۲۶۴
۲۱۱۱	حدیث ۱۲۶۵
۲۱۱۲	حدیث ۱۲۶۶
۲۱۱۲	حدیث ۱۲۶۷
۲۱۱۲	حدیث ۱۲۶۸
۲۱۱۲	حدیث ۱۲۶۹
۲۱۱۲	حدیث ۱۲۷۰
۲۱۱۲	حدیث ۱۲۷۱

۲۱۱۲	حدیث ۱۲۷۲
۲۱۱۳	حدیث ۱۲۷۳
۲۱۱۳	حدیث ۱۲۷۴
۲۱۱۳	حدیث ۱۲۷۵
۲۱۱۳	حدیث ۱۲۷۶
۲۱۱۳	حدیث ۱۲۷۷
۲۱۱۳	حدیث ۱۲۷۸
۲۱۱۴	حدیث ۱۲۷۹
۲۱۱۴	حدیث ۱۲۸۰
۲۱۱۴	حدیث ۱۲۸۱
۲۱۱۴	حدیث ۱۲۸۲
۲۱۱۴	حدیث ۱۲۸۳
۲۱۱۵	حدیث ۱۲۸۴
۲۱۱۵	حدیث ۱۲۸۵
۲۱۱۵	حدیث ۱۲۸۶
۲۱۱۵	حدیث ۱۲۸۷
۲۱۱۶	حدیث ۱۲۸۸
۲۱۱۶	حدیث ۱۲۸۹
۲۱۱۶	حدیث ۱۲۹۰
۲۱۱۶	حدیث ۱۲۹۱
۲۱۱۷	حدیث ۱۲۹۲
۲۱۱۷	حدیث ۱۲۹۳
۲۱۱۷	حدیث ۱۲۹۴
۲۱۱۸	حدیث ۱۲۹۵

۲۱۱۸	حدیث ۱۲۹۶
۲۱۱۸	حدیث ۱۲۹۷
۲۱۱۹	حدیث ۱۲۹۸
۲۱۱۹	حدیث ۱۲۹۹
۲۱۱۹	حدیث ۱۳۰۰
۲۱۲۰	حدیث ۱۳۰۱
۲۱۲۰	حدیث ۱۳۰۲
۲۱۲۰	حدیث ۱۳۰۳
۲۱۲۰	حدیث ۱۳۰۴
۲۱۲۱	حدیث ۱۳۰۵
۲۱۲۱	حدیث ۱۳۰۶
۲۱۲۱	حدیث ۱۳۰۷
۲۱۲۲	حدیث ۱۳۰۸
۲۱۲۲	حدیث ۱۳۰۹
۲۱۲۲	حدیث ۱۳۱۰
۲۱۲۲	حدیث ۱۳۱۱
۲۱۲۳	حدیث ۱۳۱۲
۲۱۲۳	حدیث ۱۳۱۳
۲۱۲۳	حدیث ۱۳۱۴
۲۱۲۳	حدیث ۱۳۱۵
۲۱۲۴	حدیث ۱۳۱۶
۲۱۲۴	حدیث ۱۳۱۷
۲۱۲۴	حدیث ۱۳۱۸
۲۱۲۴	حدیث ۱۳۱۹

۲۱۲۵	حدیث ۱۳۲۰
۲۱۲۵	حدیث ۱۳۲۱
۲۱۲۵	حدیث ۱۳۲۲
۲۱۲۵	حدیث ۱۳۲۳
۲۱۲۶	حدیث ۱۳۲۴
۲۱۲۶	حدیث ۱۳۲۵
۲۱۲۶	حدیث ۱۳۲۶
۲۱۲۶	حدیث ۱۳۲۷
۲۱۲۶	حدیث ۱۳۲۸
۲۱۲۷	حدیث ۱۳۲۹
۲۱۲۷	حدیث ۱۳۳۰
۲۱۲۷	حدیث ۱۳۳۱
۲۱۲۸	حدیث ۱۳۳۲
۲۱۲۸	حدیث ۱۳۳۳
۲۱۲۸	حدیث ۱۳۳۴
۲۱۲۸	حدیث ۱۳۳۵
۲۱۲۹	حدیث ۱۳۳۶
۲۱۲۹	حدیث ۱۳۳۷
۲۱۲۹	حدیث ۱۳۳۸
۲۱۲۹	حدیث ۱۳۳۹
۲۱۳۰	حدیث ۱۳۴۰
۲۱۳۰	حدیث ۱۳۴۱
۲۱۳۰	حدیث ۱۳۴۲
۲۱۳۰	حدیث ۱۳۴۳

۲۱۳۱	حدیث ۱۳۴۴
۲۱۳۱	حدیث ۱۳۴۵
۲۱۳۱	حدیث ۱۳۴۶
۲۱۳۲	حدیث ۱۳۴۷
۲۱۳۲	حدیث ۱۳۴۸
۲۱۳۲	حدیث ۱۳۴۹
۲۱۳۳	حدیث ۱۳۵۰
۲۱۳۳	حدیث ۱۳۵۱
۲۱۳۳	حدیث ۱۳۵۲
۲۱۳۳	حدیث ۱۳۵۳
۲۱۳۳	حدیث ۱۳۵۴
۲۱۳۴	حدیث ۱۳۵۵
۲۱۳۴	حدیث ۱۳۵۶
۲۱۳۴	حدیث ۱۳۵۷
۲۱۳۵	حدیث ۱۳۵۸
۲۱۳۵	حدیث ۱۳۵۹
۲۱۳۵	حدیث ۱۳۶۰
۲۱۳۶	حدیث ۱۳۶۱
۲۱۳۶	حدیث ۱۳۶۲
۲۱۳۶	حدیث ۱۳۶۳
۲۱۳۷	حدیث ۱۳۶۴
۲۱۳۷	حدیث ۱۳۶۵
۲۱۳۷	حدیث ۱۳۶۶
۲۱۳۸	حدیث ۱۳۶۷

۲۱۳۸	حدیث ۱۳۶۸
۲۱۳۸	حدیث ۱۳۶۹
۲۱۳۸	حدیث ۱۳۷۰
۲۱۳۹	حدیث ۱۳۷۱
۲۱۳۹	حدیث ۱۳۷۲
۲۱۳۹	حدیث ۱۳۷۳
۲۱۴۰	حدیث ۱۳۷۴
۲۱۴۰	حدیث ۱۳۷۵
۲۱۴۰	حدیث ۱۳۷۶
۲۱۴۰	حدیث ۱۳۷۷
۲۱۴۱	حدیث ۱۳۷۸
۲۱۴۱	حدیث ۱۳۷۹
۲۱۴۳	حدیث ۱۳۸۰
۲۱۴۳	حدیث ۱۳۸۱
۲۱۴۳	حدیث ۱۳۸۲
۲۱۴۳	حدیث ۱۳۸۳
۲۱۴۴	حدیث ۱۳۸۴
۲۱۴۴	حدیث ۱۳۸۵
۲۱۴۴	حدیث ۱۳۸۶
۲۱۴۵	حدیث ۱۳۸۷
۲۱۴۵	حدیث ۱۳۸۸
۲۱۴۵	حدیث ۱۳۸۹
۲۱۴۵	حدیث ۱۳۹۰
۲۱۴۶	حدیث ۱۳۹۱

۲۱۴۶	حدیث ۱۳۹۲
۲۱۴۶	حدیث ۱۳۹۳
۲۱۴۷	حدیث ۱۳۹۴
۲۱۴۷	حدیث ۱۳۹۵
۲۱۴۷	حدیث ۱۳۹۶
۲۱۴۸	حدیث ۱۳۹۷
۲۱۴۸	حدیث ۱۳۹۸
۲۱۴۸	حدیث ۱۳۹۹
۲۱۴۸	حدیث ۱۴۰۰
۲۱۴۹	از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰
۲۱۴۹	حدیث ۱۴۰۱
۲۱۴۹	حدیث ۱۴۰۲
۲۱۴۹	حدیث ۱۴۰۳
۲۱۵۰	حدیث ۱۴۰۴
۲۱۵۰	حدیث ۱۴۰۵
۲۱۵۰	حدیث ۱۴۰۶
۲۱۵۰	حدیث ۱۴۰۷
۲۱۵۱	حدیث ۱۴۰۸
۲۱۵۱	حدیث ۱۴۰۹
۲۱۵۱	حدیث ۱۴۱۰
۲۱۵۲	حدیث ۱۴۱۱
۲۱۵۲	حدیث ۱۴۱۲
۲۱۵۲	حدیث ۱۴۱۳
۲۱۵۳	حدیث ۱۴۱۴

۲۱۵۳	حدیث ۱۴۱۵
۲۱۵۴	حدیث ۱۴۱۶
۲۱۵۴	حدیث ۱۴۱۷
۲۱۵۴	حدیث ۱۴۱۸
۲۱۵۴	حدیث ۱۴۱۹
۲۱۵۵	حدیث ۱۴۲۰
۲۱۵۵	حدیث ۱۴۲۱
۲۱۵۵	حدیث ۱۴۲۲
۲۱۵۶	حدیث ۱۴۲۳
۲۱۵۶	حدیث ۱۴۲۴
۲۱۵۶	حدیث ۱۴۲۵
۲۱۵۷	حدیث ۱۴۲۶
۲۱۵۷	حدیث ۱۴۲۷
۲۱۵۷	حدیث ۱۴۲۸
۲۱۵۷	حدیث ۱۴۲۹
۲۱۵۸	حدیث ۱۴۳۰
۲۱۵۸	حدیث ۱۴۳۱
۲۱۵۹	حدیث ۱۴۳۲
۲۱۵۹	حدیث ۱۴۳۳
۲۱۵۹	حدیث ۱۴۳۴
۲۱۶۰	حدیث ۱۴۳۵
۲۱۶۰	حدیث ۱۴۳۶
۲۱۶۰	حدیث ۱۴۳۷
۲۱۶۰	حدیث ۱۴۳۸

۲۱۶۱	حدیث ۱۴۳۹
۲۱۶۱	حدیث ۱۴۴۰
۲۱۶۱	حدیث ۱۴۴۱
۲۱۶۱	حدیث ۱۴۴۲
۲۱۶۱	حدیث ۱۴۴۳
۲۱۶۲	حدیث ۱۴۴۴
۲۱۶۲	حدیث ۱۴۴۵
۲۱۶۲	حدیث ۱۴۴۶
۲۱۶۳	حدیث ۱۴۴۷
۲۱۶۳	حدیث ۱۴۴۸
۲۱۶۳	حدیث ۱۴۴۹
۲۱۶۳	حدیث ۱۴۵۰
۲۱۶۴	حدیث ۱۴۵۱
۲۱۶۴	حدیث ۱۴۵۲
۲۱۶۴	حدیث ۱۴۵۳
۲۱۶۴	حدیث ۱۴۵۴
۲۱۶۴	حدیث ۱۴۵۵
۲۱۶۵	حدیث ۱۴۵۶
۲۱۶۵	حدیث ۱۴۵۷
۲۱۶۵	حدیث ۱۴۵۸
۲۱۶۵	حدیث ۱۴۵۹
۲۱۶۵	حدیث ۱۴۶۰
۲۱۶۶	حدیث ۱۴۶۱
۲۱۶۶	حدیث ۱۴۶۲

۲۱۶۶	حدیث ۱۴۶۳
۲۱۶۶	حدیث ۱۴۶۴
۲۱۶۶	حدیث ۱۴۶۵
۲۱۶۷	حدیث ۱۴۶۶
۲۱۶۷	حدیث ۱۴۶۷
۲۱۶۷	حدیث ۱۴۶۸
۲۱۶۷	حدیث ۱۴۶۹
۲۱۶۸	حدیث ۱۴۷۰
۲۱۶۸	حدیث ۱۴۷۱
۲۱۶۸	حدیث ۱۴۷۲
۲۱۶۸	حدیث ۱۴۷۳
۲۱۶۹	حدیث ۱۴۷۴
۲۱۶۹	حدیث ۱۴۷۵
۲۱۶۹	حدیث ۱۴۷۶
۲۱۶۹	حدیث ۱۴۷۷
۲۱۷۰	حدیث ۱۴۷۸
۲۱۷۰	حدیث ۱۴۷۹
۲۱۷۰	حدیث ۱۴۸۰
۲۱۷۰	حدیث ۱۴۸۱
۲۱۷۱	حدیث ۱۴۸۲
۲۱۷۱	حدیث ۱۴۸۳
۲۱۷۱	حدیث ۱۴۸۴
۲۱۷۱	حدیث ۱۴۸۵
۲۱۷۱	حدیث ۱۴۸۶

۲۱۷۲	حدیث ۱۴۸۷
۲۱۷۲	حدیث ۱۴۸۸
۲۱۷۲	حدیث ۱۴۸۹
۲۱۷۲	حدیث ۱۴۹۰
۲۱۷۲	حدیث ۱۴۹۱
۲۱۷۳	حدیث ۱۴۹۲
۲۱۷۳	حدیث ۱۴۹۳
۲۱۷۳	حدیث ۱۴۹۴
۲۱۷۳	حدیث ۱۴۹۵
۲۱۷۴	حدیث ۱۴۹۶
۲۱۷۴	حدیث ۱۴۹۷
۲۱۷۵	حدیث ۱۴۹۸
۲۱۷۵	حدیث ۱۴۹۹
۲۱۷۵	حدیث ۱۵۰۰
۲۱۷۵	حدیث ۱۵۰۱
۲۱۷۵	حدیث ۱۵۰۲
۲۱۷۶	حدیث ۱۵۰۳
۲۱۷۶	حدیث ۱۵۰۴
۲۱۷۶	حدیث ۱۵۰۵
۲۱۷۷	حدیث ۱۵۰۶
۲۱۷۷	حدیث ۱۵۰۷
۲۱۷۷	حدیث ۱۵۰۸
۲۱۷۷	حدیث ۱۵۰۹
۲۱۷۸	حدیث ۱۵۱۰

۲۱۷۸	حدیث ۱۵۱۱
۲۱۷۸	حدیث ۱۵۱۲
۲۱۷۸	حدیث ۱۵۱۳
۲۱۷۸	حدیث ۱۵۱۴
۲۱۷۹	حدیث ۱۵۱۵
۲۱۷۹	حدیث ۱۵۱۶
۲۱۷۹	حدیث ۱۵۱۷
۲۱۷۹	حدیث ۱۵۱۸
۲۱۸۰	حدیث ۱۵۱۹
۲۱۸۰	حدیث ۱۵۲۰
۲۱۸۰	حدیث ۱۵۲۱
۲۱۸۰	حدیث ۱۵۲۲
۲۱۸۱	حدیث ۱۵۲۳
۲۱۸۱	حدیث ۱۵۲۴
۲۱۸۲	حدیث ۱۵۲۵
۲۱۸۲	حدیث ۱۵۲۶
۲۱۸۲	حدیث ۱۵۲۷
۲۱۸۲	حدیث ۱۵۲۸
۲۱۸۳	حدیث ۱۵۲۹
۲۱۸۳	حدیث ۱۵۳۰
۲۱۸۴	حدیث ۱۵۳۱
۲۱۸۴	حدیث ۱۵۳۲
۲۱۸۵	حدیث ۱۵۳۳
۲۱۸۵	حدیث ۱۵۳۴

۲۱۸۵	حدیث ۱۵۳۵
۲۱۸۵	حدیث ۱۵۳۶
۲۱۸۶	حدیث ۱۵۳۷
۲۱۸۶	حدیث ۱۵۳۸
۲۱۸۶	حدیث ۱۵۳۹
۲۱۸۶	حدیث ۱۵۴۰
۲۱۸۶	حدیث ۱۵۴۱
۲۱۸۷	حدیث ۱۵۴۲
۲۱۸۷	حدیث ۱۵۴۳
۲۱۸۷	حدیث ۱۵۴۴
۲۱۸۷	حدیث ۱۵۴۵
۲۱۸۸	حدیث ۱۵۴۶
۲۱۸۸	حدیث ۱۵۴۷
۲۱۸۸	حدیث ۱۵۴۸
۲۱۸۸	حدیث ۱۵۴۹
۲۱۸۹	حدیث ۱۵۵۰
۲۱۸۹	حدیث ۱۵۵۱
۲۱۸۹	حدیث ۱۵۵۲
۲۱۹۰	حدیث ۱۵۵۳
۲۱۹۰	حدیث ۱۵۵۴
۲۱۹۰	حدیث ۱۵۵۵
۲۱۹۰	حدیث ۱۵۵۶
۲۱۹۰	حدیث ۱۵۵۷
۲۱۹۱	حدیث ۱۵۵۸

۲۱۹۱	حدیث ۱۵۵۹
۲۱۹۱	حدیث ۱۵۶۰
۲۱۹۲	حدیث ۱۵۶۱
۲۱۹۲	حدیث ۱۵۶۲
۲۱۹۳	حدیث ۱۵۶۳
۲۱۹۳	حدیث ۱۵۶۴
۲۱۹۳	حدیث ۱۵۶۵
۲۱۹۳	حدیث ۱۵۶۶
۲۱۹۴	حدیث ۱۵۶۷
۲۱۹۴	حدیث ۱۵۶۸
۲۱۹۵	حدیث ۱۵۶۹
۲۱۹۵	حدیث ۱۵۷۰
۲۱۹۵	حدیث ۱۵۷۱
۲۱۹۵	حدیث ۱۵۷۲
۲۱۹۶	حدیث ۱۵۷۳
۲۱۹۶	حدیث ۱۵۷۴
۲۱۹۶	حدیث ۱۵۷۵
۲۱۹۶	حدیث ۱۵۷۶
۲۱۹۷	حدیث ۱۵۷۷
۲۱۹۷	حدیث ۱۵۷۸
۲۱۹۷	حدیث ۱۵۷۹
۲۱۹۸	حدیث ۱۵۸۰
۲۱۹۸	حدیث ۱۵۸۱
۲۱۹۸	حدیث ۱۵۸۲

۲۱۹۸	حدیث ۱۵۸۳
۲۱۹۹	حدیث ۱۵۸۴
۲۱۹۹	حدیث ۱۵۸۵
۲۱۹۹	حدیث ۱۵۸۶
۲۱۹۹	حدیث ۱۵۸۷
۲۲۰۰	حدیث ۱۵۸۸
۲۲۰۰	حدیث ۱۵۸۹
۲۲۰۰	حدیث ۱۵۹۰
۲۲۰۰	حدیث ۱۵۹۱
۲۲۰۰	حدیث ۱۵۹۲
۲۲۰۱	حدیث ۱۵۹۳
۲۲۰۱	حدیث ۱۵۹۴
۲۲۰۱	حدیث ۱۵۹۵
۲۲۰۲	حدیث ۱۵۹۶
۲۲۰۲	حدیث ۱۵۹۷
۲۲۰۲	حدیث ۱۵۹۸
۲۲۰۲	حدیث ۱۵۹۹
۲۲۰۲	حدیث ۱۶۰۰
۲۲۰۳	از ۱ تا ۱۶۰
۲۲۰۳	حدیث ۱۶۰۱
۲۲۰۳	حدیث ۱۶۰۲
۲۲۰۳	حدیث ۱۶۰۳
۲۲۰۳	حدیث ۱۶۰۴
۲۲۰۴	حدیث ۱۶۰۵

۲۲۰۴	حدیث ۱۶۰۶
۲۲۰۴	حدیث ۱۶۰۷
۲۲۰۵	حدیث ۱۶۰۸
۲۲۰۵	حدیث ۱۶۰۹
۲۲۰۵	حدیث ۱۶۱۰
۲۲۰۵	حدیث ۱۶۱۱
۲۲۰۵	حدیث ۱۶۱۲
۲۲۰۶	حدیث ۱۶۱۳
۲۲۰۶	حدیث ۱۶۱۴
۲۲۰۶	حدیث ۱۶۱۵
۲۲۰۶	حدیث ۱۶۱۶
۲۲۰۷	حدیث ۱۶۱۷
۲۲۰۷	حدیث ۱۶۱۸
۲۲۰۷	حدیث ۱۶۱۹
۲۲۰۷	حدیث ۱۶۲۰
۲۲۰۷	حدیث ۱۶۲۱
۲۲۰۸	حدیث ۱۶۲۲
۲۲۰۸	حدیث ۱۶۲۳
۲۲۰۸	حدیث ۱۶۲۴
۲۲۰۹	حدیث ۱۶۲۵
۲۲۰۹	حدیث ۱۶۲۶
۲۲۰۹	حدیث ۱۶۲۷
۲۲۰۹	حدیث ۱۶۲۸
۲۲۰۹	حدیث ۱۶۲۹

۲۲۱۰	حدیث ۱۶۳۰
۲۲۱۰	حدیث ۱۶۳۱
۲۲۱۰	حدیث ۱۶۳۲
۲۲۱۰	حدیث ۱۶۳۳
۲۲۱۱	حدیث ۱۶۳۴
۲۲۱۱	حدیث ۱۶۳۵
۲۲۱۱	حدیث ۱۶۳۶
۲۲۱۱	حدیث ۱۶۳۷
۲۲۱۲	حدیث ۱۶۳۸
۲۲۱۲	حدیث ۱۶۳۹
۲۲۱۲	حدیث ۱۶۴۰
۲۲۱۲	حدیث ۱۶۴۱
۲۲۱۲	حدیث ۱۶۴۲
۲۲۱۳	حدیث ۱۶۴۳
۲۲۱۳	حدیث ۱۶۴۴
۲۲۱۳	حدیث ۱۶۴۵
۲۲۱۳	حدیث ۱۶۴۶
۲۲۱۴	حدیث ۱۶۴۷
۲۲۱۴	حدیث ۱۶۴۸
۲۲۱۴	حدیث ۱۶۴۹
۲۲۱۵	حدیث ۱۶۵۰
۲۲۱۵	حدیث ۱۶۵۱
۲۲۱۵	حدیث ۱۶۵۲
۲۲۱۵	حدیث ۱۶۵۳

۲۲۱۶	حدیث ۱۶۵۴
۲۲۱۶	حدیث ۱۶۵۵
۲۲۱۶	حدیث ۱۶۵۶
۲۲۱۷	حدیث ۱۶۵۷
۲۲۱۷	حدیث ۱۶۵۸
۲۲۱۷	حدیث ۱۶۵۹
۲۲۱۷	حدیث ۱۶۶۰
۲۲۱۸	حدیث ۱۶۶۱
۲۲۱۸	حدیث ۱۶۶۲
۲۲۱۸	حدیث ۱۶۶۳
۲۲۱۹	حدیث ۱۶۶۴
۲۲۱۹	حدیث ۱۶۶۵
۲۲۱۹	حدیث ۱۶۶۶
۲۲۲۰	حدیث ۱۶۶۷
۲۲۲۰	حدیث ۱۶۶۸
۲۲۲۰	حدیث ۱۶۶۹
۲۲۲۰	حدیث ۱۶۷۰
۲۲۲۱	حدیث ۱۶۷۱
۲۲۲۱	حدیث ۱۶۷۲
۲۲۲۱	حدیث ۱۶۷۳
۲۲۲۲	حدیث ۱۶۷۴
۲۲۲۲	حدیث ۱۶۷۵
۲۲۲۲	حدیث ۱۶۷۶
۲۲۲۲	حدیث ۱۶۷۷

۲۲۲۳	حدیث ۱۶۷۸
۲۲۲۳	حدیث ۱۶۷۹
۲۲۲۳	حدیث ۱۶۸۰
۲۲۲۳	حدیث ۱۶۸۱
۲۲۲۴	حدیث ۱۶۸۲
۲۲۲۴	حدیث ۱۶۸۳
۲۲۲۴	حدیث ۱۶۸۴
۲۲۲۴	حدیث ۱۶۸۵
۲۲۲۴	حدیث ۱۶۸۶
۲۲۲۴	حدیث ۱۶۸۷
۲۲۲۵	حدیث ۱۶۸۸
۲۲۲۵	حدیث ۱۶۸۹
۲۲۲۵	حدیث ۱۶۹۰
۲۲۲۵	حدیث ۱۶۹۱
۲۲۲۶	حدیث ۱۶۹۲
۲۲۲۶	حدیث ۱۶۹۳
۲۲۲۶	حدیث ۱۶۹۴
۲۲۲۶	حدیث ۱۶۹۵
۲۲۲۶	حدیث ۱۶۹۶
۲۲۲۷	حدیث ۱۶۹۷
۲۲۲۷	حدیث ۱۶۹۸
۲۲۲۷	حدیث ۱۶۹۹
۲۲۲۷	حدیث ۱۷۰۰
۲۲۲۷	حدیث ۱۷۰۱

۲۲۲۸	حدیث ۱۷۰۲
۲۲۲۸	حدیث ۱۷۰۳
۲۲۲۸	حدیث ۱۷۰۴
۲۲۲۸	حدیث ۱۷۰۵
۲۲۲۸	حدیث ۱۷۰۶
۲۲۲۹	حدیث ۱۷۰۷
۲۲۲۹	حدیث ۱۷۰۸
۲۲۲۹	حدیث ۱۷۰۹
۲۲۲۹	حدیث ۱۷۱۰
۲۲۲۹	حدیث ۱۷۱۱
۲۲۲۹	حدیث ۱۷۱۲
۲۲۳۰	حدیث ۱۷۱۳
۲۲۳۰	حدیث ۱۷۱۴
۲۲۳۰	حدیث ۱۷۱۵
۲۲۳۰	حدیث ۱۷۱۶
۲۲۳۱	حدیث ۱۷۱۷
۲۲۳۱	حدیث ۱۷۱۸
۲۲۳۱	حدیث ۱۷۱۹
۲۲۳۱	حدیث ۱۷۲۰
۲۲۳۱	حدیث ۱۷۲۱
۲۲۳۲	حدیث ۱۷۲۲
۲۲۳۲	حدیث ۱۷۲۳
۲۲۳۲	حدیث ۱۷۲۴
۲۲۳۲	حدیث ۱۷۲۵

۲۲۳۲	حدیث ۱۷۲۶
۲۲۳۲	حدیث ۱۷۲۷
۲۲۳۳	حدیث ۱۷۲۸
۲۲۳۳	حدیث ۱۷۲۹
۲۲۳۳	حدیث ۱۷۳۰
۲۲۳۴	حدیث ۱۷۳۱
۲۲۳۴	حدیث ۱۷۳۲
۲۲۳۴	حدیث ۱۷۳۳
۲۲۳۴	حدیث ۱۷۳۴
۲۲۳۴	حدیث ۱۷۳۵
۲۲۳۵	حدیث ۱۷۳۶
۲۲۳۵	حدیث ۱۷۳۷
۲۲۳۵	حدیث ۱۷۳۸
۲۲۳۵	حدیث ۱۷۳۹
۲۲۳۶	حدیث ۱۷۴۰
۲۲۳۶	حدیث ۱۷۴۱
۲۲۳۶	حدیث ۱۷۴۲
۲۲۳۶	حدیث ۱۷۴۳
۲۲۳۷	حدیث ۱۷۴۴
۲۲۳۷	حدیث ۱۷۴۵
۲۲۳۷	حدیث ۱۷۴۶
۲۲۳۷	حدیث ۱۷۴۷
۲۲۳۷	حدیث ۱۷۴۸
۲۲۳۸	حدیث ۱۷۴۹

۲۲۳۸	حدیث ۱۷۵۰
۲۲۳۸	حدیث ۱۷۵۱
۲۲۳۸	حدیث ۱۷۵۲
۲۲۳۸	حدیث ۱۷۵۳
۲۲۳۹	حدیث ۱۷۵۴
۲۲۳۹	حدیث ۱۷۵۵
۲۲۳۹	حدیث ۱۷۵۶
۲۲۳۹	حدیث ۱۷۵۷
۲۲۴۰	حدیث ۱۷۵۸
۲۲۴۰	حدیث ۱۷۵۹
۲۲۴۰	حدیث ۱۷۶۰
۲۲۴۰	حدیث ۱۷۶۱
۲۲۴۰	حدیث ۱۷۶۲
۲۲۴۱	حدیث ۱۷۶۳
۲۲۴۱	حدیث ۱۷۶۴
۲۲۴۱	حدیث ۱۷۶۵
۲۲۴۱	حدیث ۱۷۶۶
۲۲۴۲	حدیث ۱۷۶۷
۲۲۴۲	حدیث ۱۷۶۸
۲۲۴۲	حدیث ۱۷۶۹
۲۲۴۲	حدیث ۱۷۷۰
۲۲۴۳	حدیث ۱۷۷۱
۲۲۴۳	حدیث ۱۷۷۲
۲۲۴۳	حدیث ۱۷۷۳

۲۲۴۳	حدیث ۱۷۷۴
۲۲۴۴	حدیث ۱۷۷۵
۲۲۴۴	حدیث ۱۷۷۶
۲۲۴۴	حدیث ۱۷۷۷
۲۲۴۴	حدیث ۱۷۷۸
۲۲۴۴	حدیث ۱۷۷۹
۲۲۴۵	حدیث ۱۷۸۰
۲۲۴۵	حدیث ۱۷۸۱
۲۲۴۵	حدیث ۱۷۸۲
۲۲۴۵	حدیث ۱۷۸۳
۲۲۴۶	حدیث ۱۷۸۴
۲۲۴۶	حدیث ۱۷۸۵
۲۲۴۶	حدیث ۱۷۸۶
۲۲۴۶	حدیث ۱۷۸۷
۲۲۴۶	حدیث ۱۷۸۸
۲۲۴۷	حدیث ۱۷۸۹
۲۲۴۷	حدیث ۱۷۹۰
۲۲۴۷	حدیث ۱۷۹۱
۲۲۴۷	حدیث ۱۷۹۲
۲۲۴۷	حدیث ۱۷۹۳
۲۲۴۸	حدیث ۱۷۹۴
۲۲۴۸	حدیث ۱۷۹۵
۲۲۴۸	حدیث ۱۷۹۶
۲۲۴۸	حدیث ۱۷۹۷

۲۲۴۸	حدیث ۱۷۹۸
۲۲۴۸	حدیث ۱۷۹۹
۲۲۴۹	حدیث ۱۸۰۰
۲۲۴۹	از ۱ تا ۱۸۰ تا ۲۰۰
۲۲۴۹	حدیث ۱۸۰۱
۲۲۴۹	حدیث ۱۸۰۲
۲۲۴۹	حدیث ۱۸۰۳
۲۲۴۹	حدیث ۱۸۰۴
۲۲۵۰	حدیث ۱۸۰۵
۲۲۵۰	حدیث ۱۸۰۶
۲۲۵۰	حدیث ۱۸۰۷
۲۲۵۰	حدیث ۱۸۰۸
۲۲۵۰	حدیث ۱۸۰۹
۲۲۵۱	حدیث ۱۸۱۰
۲۲۵۱	حدیث ۱۸۱۱
۲۲۵۱	حدیث ۱۸۱۲
۲۲۵۱	حدیث ۱۸۱۳
۲۲۵۲	حدیث ۱۸۱۴
۲۲۵۲	حدیث ۱۸۱۵
۲۲۵۲	حدیث ۱۸۱۶
۲۲۵۲	حدیث ۱۸۱۷
۲۲۵۲	حدیث ۱۸۱۸
۲۲۵۳	حدیث ۱۸۱۹
۲۲۵۳	حدیث ۱۸۲۰

۲۲۵۳	حدیث ۱۸۲۱
۲۲۵۳	حدیث ۱۸۲۲
۲۲۵۴	حدیث ۱۸۲۳
۲۲۵۴	حدیث ۱۸۲۴
۲۲۵۴	حدیث ۱۸۲۵
۲۲۵۵	حدیث ۱۸۲۶
۲۲۵۵	حدیث ۱۸۲۷
۲۲۵۵	حدیث ۱۸۲۸
۲۲۵۶	حدیث ۱۸۲۹
۲۲۵۶	حدیث ۱۸۳۰
۲۲۵۶	حدیث ۱۸۳۱
۲۲۵۶	حدیث ۱۸۳۲
۲۲۵۶	حدیث ۱۸۳۳
۲۲۵۷	حدیث ۱۸۳۴
۲۲۵۷	حدیث ۱۸۳۵
۲۲۵۷	حدیث ۱۸۳۶
۲۲۵۷	حدیث ۱۸۳۷
۲۲۵۸	حدیث ۱۸۳۸
۲۲۵۸	حدیث ۱۸۳۹
۲۲۵۸	حدیث ۱۸۴۰
۲۲۵۸	حدیث ۱۸۴۱
۲۲۵۹	حدیث ۱۸۴۲
۲۲۵۹	حدیث ۱۸۴۳
۲۲۵۹	حدیث ۱۸۴۴

۲۲۵۹	حدیث ۱۸۴۵
۲۲۵۹	حدیث ۱۸۴۶
۲۲۵۹	حدیث ۱۸۴۷
۲۲۶۰	حدیث ۱۸۴۸
۲۲۶۰	حدیث ۱۸۴۹
۲۲۶۰	حدیث ۱۸۵۰
۲۲۶۱	حدیث ۱۸۵۱
۲۲۶۱	حدیث ۱۸۵۲
۲۲۶۱	حدیث ۱۸۵۳
۲۲۶۱	حدیث ۱۸۵۴
۲۲۶۲	حدیث ۱۸۵۵
۲۲۶۲	حدیث ۱۸۵۶
۲۲۶۲	حدیث ۱۸۵۷
۲۲۶۲	حدیث ۱۸۵۸
۲۲۶۲	حدیث ۱۸۵۹
۲۲۶۳	حدیث ۱۸۶۰
۲۲۶۳	حدیث ۱۸۶۱
۲۲۶۳	حدیث ۱۸۶۲
۲۲۶۳	حدیث ۱۸۶۳
۲۲۶۳	حدیث ۱۸۶۴
۲۲۶۴	حدیث ۱۸۶۵
۲۲۶۴	حدیث ۱۸۶۶
۲۲۶۴	حدیث ۱۸۶۷
۲۲۶۴	حدیث ۱۸۶۸

۲۲۶۴	حدیث ۱۸۶۹
۲۲۶۵	حدیث ۱۸۷۰
۲۲۶۵	حدیث ۱۸۷۱
۲۲۶۵	حدیث ۱۸۷۲
۲۲۶۵	حدیث ۱۸۷۳
۲۲۶۵	حدیث ۱۸۷۴
۲۲۶۶	حدیث ۱۸۷۵
۲۲۶۶	حدیث ۱۸۷۶
۲۲۶۶	حدیث ۱۸۷۷
۲۲۶۶	حدیث ۱۸۷۸
۲۲۶۶	حدیث ۱۸۷۹
۲۲۶۶	حدیث ۱۸۸۰
۲۲۶۷	حدیث ۱۸۸۱
۲۲۶۷	حدیث ۱۸۸۲
۲۲۶۷	حدیث ۱۸۸۳
۲۲۶۷	حدیث ۱۸۸۴
۲۲۶۷	حدیث ۱۸۸۵
۲۲۶۸	حدیث ۱۸۸۶
۲۲۶۸	حدیث ۱۸۸۷
۲۲۶۸	حدیث ۱۸۸۸
۲۲۶۸	حدیث ۱۸۸۹
۲۲۶۸	حدیث ۱۸۹۰
۲۲۶۸	حدیث ۱۸۹۱
۲۲۶۹	حدیث ۱۸۹۲

۲۲۶۹	حدیث ۱۸۹۳
۲۲۶۹	حدیث ۱۸۹۴
۲۲۶۹	حدیث ۱۸۹۵
۲۲۶۹	حدیث ۱۸۹۶
۲۲۷۰	حدیث ۱۸۹۷
۲۲۷۰	حدیث ۱۸۹۸
۲۲۷۰	حدیث ۱۸۹۹
۲۲۷۰	حدیث ۱۹۰۰
۲۲۷۰	حدیث ۱۹۰۱
۲۲۷۱	حدیث ۱۹۰۲
۲۲۷۱	حدیث ۱۹۰۳
۲۲۷۱	حدیث ۱۹۰۴
۲۲۷۱	حدیث ۱۹۰۵
۲۲۷۱	حدیث ۱۹۰۶
۲۲۷۲	حدیث ۱۹۰۷
۲۲۷۲	حدیث ۱۹۰۸
۲۲۷۲	حدیث ۱۹۰۹
۲۲۷۲	حدیث ۱۹۱۰
۲۲۷۲	حدیث ۱۹۱۱
۲۲۷۳	حدیث ۱۹۱۲
۲۲۷۳	حدیث ۱۹۱۳
۲۲۷۳	حدیث ۱۹۱۴
۲۲۷۳	حدیث ۱۹۱۵
۲۲۷۳	حدیث ۱۹۱۶

۲۲۷۴	حدیث ۱۹۱۷
۲۲۷۴	حدیث ۱۹۱۸
۲۲۷۴	حدیث ۱۹۱۹
۲۲۷۴	حدیث ۱۹۲۰
۲۲۷۵	حدیث ۱۹۲۱
۲۲۷۵	حدیث ۱۹۲۲
۲۲۷۵	حدیث ۱۹۲۳
۲۲۷۵	حدیث ۱۹۲۴
۲۲۷۵	حدیث ۱۹۲۵
۲۲۷۶	حدیث ۱۹۲۶
۲۲۷۶	حدیث ۱۹۲۷
۲۲۷۶	حدیث ۱۹۲۸
۲۲۷۶	حدیث ۱۹۲۹
۲۲۷۶	حدیث ۱۹۳۰
۲۲۷۷	حدیث ۱۹۳۱
۲۲۷۷	حدیث ۱۹۳۲
۲۲۷۷	حدیث ۱۹۳۳
۲۲۷۷	حدیث ۱۹۳۴
۲۲۷۷	حدیث ۱۹۳۵
۲۲۷۷	حدیث ۱۹۳۶
۲۲۷۸	حدیث ۱۹۳۷
۲۲۷۸	حدیث ۱۹۳۸
۲۲۷۸	حدیث ۱۹۳۹
۲۲۷۸	حدیث ۱۹۴۰

۲۲۷۸	حدیث ۱۹۴۱
۲۲۷۹	حدیث ۱۹۴۲
۲۲۷۹	حدیث ۱۹۴۳
۲۲۷۹	حدیث ۱۹۴۴
۲۲۷۹	حدیث ۱۹۴۵
۲۲۷۹	حدیث ۱۹۴۶
۲۲۷۹	حدیث ۱۹۴۷
۲۲۸۰	حدیث ۱۹۴۸
۲۲۸۰	حدیث ۱۹۴۹
۲۲۸۰	حدیث ۱۹۵۰
۲۲۸۰	حدیث ۱۹۵۱
۲۲۸۰	حدیث ۱۹۵۲
۲۲۸۱	حدیث ۱۹۵۳
۲۲۸۱	حدیث ۱۹۵۴
۲۲۸۱	حدیث ۱۹۵۵
۲۲۸۲	حدیث ۱۹۵۶
۲۲۸۲	حدیث ۱۹۵۷
۲۲۸۲	حدیث ۱۹۵۸
۲۲۸۲	حدیث ۱۹۵۹
۲۲۸۲	حدیث ۱۹۶۰
۲۲۸۳	حدیث ۱۹۶۱
۲۲۸۳	حدیث ۱۹۶۲
۲۲۸۳	حدیث ۱۹۶۳
۲۲۸۳	حدیث ۱۹۶۴

۲۲۸۳	حدیث ۱۹۶۵
۲۲۸۳	حدیث ۱۹۶۶
۲۲۸۴	حدیث ۱۹۶۷
۲۲۸۴	حدیث ۱۹۶۸
۲۲۸۴	حدیث ۱۹۶۹
۲۲۸۵	حدیث ۱۹۷۰
۲۲۸۵	حدیث ۱۹۷۱
۲۲۸۵	حدیث ۱۹۷۲
۲۲۸۵	حدیث ۱۹۷۳
۲۲۸۵	حدیث ۱۹۷۴
۲۲۸۶	حدیث ۱۹۷۵
۲۲۸۶	حدیث ۱۹۷۶
۲۲۸۶	حدیث ۱۹۷۷
۲۲۸۷	حدیث ۱۹۷۸
۲۲۸۷	حدیث ۱۹۷۹
۲۲۸۷	حدیث ۱۹۸۰
۲۲۸۷	حدیث ۱۹۸۱
۲۲۸۷	حدیث ۱۹۸۲
۲۲۸۸	حدیث ۱۹۸۳
۲۲۸۸	حدیث ۱۹۸۴
۲۲۸۸	حدیث ۱۹۸۵
۲۲۸۹	حدیث ۱۹۸۶
۲۲۸۹	حدیث ۱۹۸۷
۲۲۸۹	حدیث ۱۹۸۸

۲۲۸۹	حدیث ۱۹۸۹
۲۲۹۰	حدیث ۱۹۹۰
۲۲۹۰	حدیث ۱۹۹۱
۲۲۹۰	حدیث ۱۹۹۲
۲۲۹۱	حدیث ۱۹۹۳
۲۲۹۱	حدیث ۱۹۹۴
۲۲۹۱	حدیث ۱۹۹۵
۲۲۹۲	حدیث ۱۹۹۶
۲۲۹۲	حدیث ۱۹۹۷
۲۲۹۳	حدیث ۱۹۹۸
۲۲۹۳	حدیث ۱۹۹۹
۲۲۹۳	حدیث ۲۰۰۰
۲۲۹۳	از ۲۰۰۱ تا ۲۲۰۰
۲۲۹۳	حدیث ۲۰۰۱
۲۲۹۴	حدیث ۲۰۰۲
۲۲۹۴	حدیث ۲۰۰۳
۲۲۹۴	حدیث ۲۰۰۴
۲۲۹۴	حدیث ۲۰۰۵
۲۲۹۵	حدیث ۲۰۰۶
۲۲۹۵	حدیث ۲۰۰۷
۲۲۹۵	حدیث ۲۰۰۸
۲۲۹۵	حدیث ۲۰۰۹
۲۲۹۶	حدیث ۲۰۱۰
۲۲۹۶	حدیث ۲۰۱۱

۲۲۹۶	حدیث ۲۰۱۲
۲۲۹۶	حدیث ۲۰۱۳
۲۲۹۷	حدیث ۲۰۱۴
۲۲۹۷	حدیث ۲۰۱۵
۲۲۹۷	حدیث ۲۰۱۶
۲۲۹۸	حدیث ۲۰۱۷
۲۲۹۸	حدیث ۲۰۱۸
۲۲۹۸	حدیث ۲۰۱۹
۲۲۹۸	حدیث ۲۰۲۰
۲۲۹۹	حدیث ۲۰۲۱
۲۳۰۰	حدیث ۲۰۲۲
۲۳۰۱	حدیث ۲۰۲۳
۲۳۰۲	حدیث ۲۰۲۴
۲۳۰۲	حدیث ۲۰۲۵
۲۳۰۲	حدیث ۲۰۲۶
۲۳۰۲	حدیث ۲۰۲۷
۲۳۰۳	حدیث ۲۰۲۸
۲۳۰۳	حدیث ۲۰۲۹
۲۳۰۳	حدیث ۲۰۳۰
۲۳۰۳	حدیث ۲۰۳۱
۲۳۰۴	حدیث ۲۰۳۲
۲۳۰۴	حدیث ۲۰۳۳
۲۳۰۴	حدیث ۲۰۳۴
۲۳۰۴	حدیث ۲۰۳۵

۲۳۰۵	حدیث ۲۰۳۶
۲۳۰۵	حدیث ۲۰۳۷
۲۳۰۵	حدیث ۲۰۳۸
۲۳۰۵	حدیث ۲۰۳۹
۲۳۰۵	حدیث ۲۰۴۰
۲۳۰۶	حدیث ۲۰۴۱
۲۳۰۶	حدیث ۲۰۴۲
۲۳۰۶	حدیث ۲۰۴۳
۲۳۰۶	حدیث ۲۰۴۴
۲۳۰۶	حدیث ۲۰۴۵
۲۳۰۷	حدیث ۲۰۴۶
۲۳۰۷	حدیث ۲۰۴۷
۲۳۰۷	حدیث ۲۰۴۸
۲۳۰۷	حدیث ۲۰۴۹
۲۳۰۸	حدیث ۲۰۵۰
۲۳۰۸	حدیث ۲۰۵۱
۲۳۰۸	حدیث ۲۰۵۲
۲۳۰۸	حدیث ۲۰۵۳
۲۳۰۸	حدیث ۲۰۵۴
۲۳۰۹	حدیث ۲۰۵۵
۲۳۰۹	حدیث ۲۰۵۶
۲۳۰۹	حدیث ۲۰۵۷
۲۳۱۰	حدیث ۲۰۵۸
۲۳۱۰	حدیث ۲۰۵۹

۲۳۱۰	حدیث ۲۰۶۰
۲۳۱۰	حدیث ۲۰۶۱
۲۳۱۰	حدیث ۲۰۶۲
۲۳۱۰	حدیث ۲۰۶۳
۲۳۱۱	حدیث ۲۰۶۴
۲۳۱۱	حدیث ۲۰۶۵
۲۳۱۱	حدیث ۲۰۶۶
۲۳۱۱	حدیث ۲۰۶۷
۲۳۱۲	حدیث ۲۰۶۸
۲۳۱۲	حدیث ۲۰۶۹
۲۳۱۲	حدیث ۲۰۷۰
۲۳۱۲	حدیث ۲۰۷۱
۲۳۱۳	حدیث ۲۰۷۲
۲۳۱۳	حدیث ۲۰۷۳
۲۳۱۳	حدیث ۲۰۷۴
۲۳۱۳	حدیث ۲۰۷۵
۲۳۱۴	حدیث ۲۰۷۶
۲۳۱۴	حدیث ۲۰۷۷
۲۳۱۴	حدیث ۲۰۷۸
۲۳۱۵	حدیث ۲۰۷۹
۲۳۱۵	حدیث ۲۰۸۰
۲۳۱۵	حدیث ۲۰۸۱
۲۳۱۵	حدیث ۲۰۸۲
۲۳۱۶	حدیث ۲۰۸۳

۲۳۱۶	حدیث ۲۰۸۴
۲۳۱۶	حدیث ۲۰۸۵
۲۳۱۷	حدیث ۲۰۸۶
۲۳۱۷	حدیث ۲۰۸۷
۲۳۱۷	حدیث ۲۰۸۸
۲۳۱۷	حدیث ۲۰۸۹
۲۳۱۸	حدیث ۲۰۹۰
۲۳۱۸	حدیث ۲۰۹۱
۲۳۱۸	حدیث ۲۰۹۲
۲۳۱۸	حدیث ۲۰۹۳
۲۳۱۸	حدیث ۲۰۹۴
۲۳۱۹	حدیث ۲۰۹۵
۲۳۱۹	حدیث ۲۰۹۶
۲۳۱۹	حدیث ۲۰۹۷
۲۳۱۹	حدیث ۲۰۹۸
۲۳۱۹	حدیث ۲۰۹۹
۲۳۱۹	حدیث ۲۱۰۰
۲۳۲۰	حدیث ۲۱۰۱
۲۳۲۰	حدیث ۲۱۰۲
۲۳۲۰	حدیث ۲۱۰۳
۲۳۲۰	حدیث ۲۱۰۴
۲۳۲۱	حدیث ۲۱۰۵
۲۳۲۱	حدیث ۲۱۰۶
۲۳۲۱	حدیث ۲۱۰۷

۲۳۲۱	حدیث ۲۱۰۸
۲۳۲۱	حدیث ۲۱۰۹
۲۳۲۲	حدیث ۲۱۱۰
۲۳۲۲	حدیث ۲۱۱۱
۲۳۲۲	حدیث ۲۱۱۲
۲۳۲۲	حدیث ۲۱۱۳
۲۳۲۳	حدیث ۲۱۱۴
۲۳۲۳	حدیث ۲۱۱۵
۲۳۲۳	حدیث ۲۱۱۶
۲۳۲۴	حدیث ۲۱۱۷
۲۳۲۴	حدیث ۲۱۱۸
۲۳۲۴	حدیث ۲۱۱۹
۲۳۲۵	حدیث ۲۱۲۰
۲۳۲۵	حدیث ۲۱۲۱
۲۳۲۵	حدیث ۲۱۲۲
۲۳۲۵	حدیث ۲۱۲۳
۲۳۲۶	حدیث ۲۱۲۴
۲۳۲۶	حدیث ۲۱۲۵
۲۳۲۶	حدیث ۲۱۲۶
۲۳۲۶	حدیث ۲۱۲۷
۲۳۲۷	حدیث ۲۱۲۸
۲۳۲۷	حدیث ۲۱۲۹
۲۳۲۷	حدیث ۲۱۳۰
۲۳۲۷	حدیث ۲۱۳۱

۲۳۲۷	حدیث ۲۱۳۲
۲۳۲۸	حدیث ۲۱۳۳
۲۳۲۸	حدیث ۲۱۳۴
۲۳۲۸	حدیث ۲۱۳۵
۲۳۲۸	حدیث ۲۱۳۶
۲۳۲۸	حدیث ۲۱۳۷
۲۳۲۹	حدیث ۲۱۳۸
۲۳۲۹	حدیث ۲۱۳۹
۲۳۲۹	حدیث ۲۱۴۰
۲۳۲۹	حدیث ۲۱۴۱
۲۳۲۹	حدیث ۲۱۴۲
۲۳۳۰	حدیث ۲۱۴۳
۲۳۳۰	حدیث ۲۱۴۴
۲۳۳۰	حدیث ۲۱۴۵
۲۳۳۰	حدیث ۲۱۴۶
۲۳۳۰	حدیث ۲۱۴۷
۲۳۳۰	حدیث ۲۱۴۸
۲۳۳۱	حدیث ۲۱۴۹
۲۳۳۱	حدیث ۲۱۵۰
۲۳۳۱	حدیث ۲۱۵۱
۲۳۳۱	حدیث ۲۱۵۲
۲۳۳۱	حدیث ۲۱۵۳
۲۳۳۲	حدیث ۲۱۵۴
۲۳۳۲	حدیث ۲۱۵۵

۲۳۳۲	حدیث ۲۱۵۶
۲۳۳۲	حدیث ۲۱۵۷
۲۳۳۲	حدیث ۲۱۵۸
۲۳۳۲	حدیث ۲۱۵۹
۲۳۳۳	حدیث ۲۱۶۰
۲۳۳۳	حدیث ۲۱۶۱
۲۳۳۳	حدیث ۲۱۶۲
۲۳۳۳	حدیث ۲۱۶۳
۲۳۳۳	حدیث ۲۱۶۴
۲۳۳۴	حدیث ۲۱۶۵
۲۳۳۴	حدیث ۲۱۶۶
۲۳۳۴	حدیث ۲۱۶۷
۲۳۳۴	حدیث ۲۱۶۸
۲۳۳۵	حدیث ۲۱۶۹
۲۳۳۵	حدیث ۲۱۷۰
۲۳۳۵	حدیث ۲۱۷۱
۲۳۳۵	حدیث ۲۱۷۲
۲۳۳۵	حدیث ۲۱۷۳
۲۳۳۶	حدیث ۲۱۷۴
۲۳۳۶	حدیث ۲۱۷۵
۲۳۳۶	حدیث ۲۱۷۶
۲۳۳۶	حدیث ۲۱۷۷
۲۳۳۶	حدیث ۲۱۷۸
۲۳۳۷	حدیث ۲۱۷۹

۲۳۳۷	حدیث ۲۱۸۰
۲۳۳۷	حدیث ۲۱۸۱
۲۳۳۷	حدیث ۲۱۸۲
۲۳۳۷	حدیث ۲۱۸۳
۲۳۳۸	حدیث ۲۱۸۴
۲۳۳۸	حدیث ۲۱۸۵
۲۳۳۸	حدیث ۲۱۸۶
۲۳۳۸	حدیث ۲۱۸۷
۲۳۳۸	حدیث ۲۱۸۸
۲۳۳۹	حدیث ۲۱۸۹
۲۳۳۹	حدیث ۲۱۹۰
۲۳۳۹	حدیث ۲۱۹۱
۲۳۳۹	حدیث ۲۱۹۲
۲۳۳۹	حدیث ۲۱۹۳
۲۳۴۰	حدیث ۲۱۹۴
۲۳۴۰	حدیث ۲۱۹۵
۲۳۴۰	حدیث ۲۱۹۶
۲۳۴۰	حدیث ۲۱۹۷
۲۳۴۰	حدیث ۲۱۹۸
۲۳۴۰	حدیث ۲۱۹۹
۲۳۴۱	حدیث ۲۲۰۰
۲۳۴۱	از ۲۲۰۱ تا ۲۴۰۰
۲۳۴۱	حدیث ۲۲۰۱
۲۳۴۱	حدیث ۲۲۰۲

۲۳۴۱	حدیث ۲۲۰۳
۲۳۴۲	حدیث ۲۲۰۴
۲۳۴۲	حدیث ۲۲۰۵
۲۳۴۲	حدیث ۲۲۰۶
۲۳۴۲	حدیث ۲۲۰۷
۲۳۴۲	حدیث ۲۲۰۸
۲۳۴۲	حدیث ۲۲۰۹
۲۳۴۳	حدیث ۲۲۱۰
۲۳۴۳	حدیث ۲۲۱۱
۲۳۴۳	حدیث ۲۲۱۲
۲۳۴۳	حدیث ۲۲۱۳
۲۳۴۴	حدیث ۲۲۱۴
۲۳۴۴	حدیث ۲۲۱۵
۲۳۴۴	حدیث ۲۲۱۶
۲۳۴۴	حدیث ۲۲۱۷
۲۳۴۴	حدیث ۲۲۱۸
۲۳۴۵	حدیث ۲۲۱۹
۲۳۴۵	حدیث ۲۲۲۰
۲۳۴۵	حدیث ۲۲۲۱
۲۳۴۵	حدیث ۲۲۲۲
۲۳۴۵	حدیث ۲۲۲۳
۲۳۴۵	حدیث ۲۲۲۴
۲۳۴۶	حدیث ۲۲۲۵
۲۳۴۶	حدیث ۲۲۲۶

۲۳۴۶	حدیث ۲۲۲۷
۲۳۴۶	حدیث ۲۲۲۸
۲۳۴۶	حدیث ۲۲۲۹
۲۳۴۷	حدیث ۲۲۳۰
۲۳۴۷	حدیث ۲۲۳۱
۲۳۴۷	حدیث ۲۲۳۲
۲۳۴۷	حدیث ۲۲۳۳
۲۳۴۷	حدیث ۲۲۳۴
۲۳۴۸	حدیث ۲۲۳۵
۲۳۴۸	حدیث ۲۲۳۶
۲۳۴۸	حدیث ۲۲۳۷
۲۳۴۸	حدیث ۲۲۳۸
۲۳۴۸	حدیث ۲۲۳۹
۲۳۴۸	حدیث ۲۲۴۰
۲۳۴۹	حدیث ۲۲۴۱
۲۳۴۹	حدیث ۲۲۴۲
۲۳۴۹	حدیث ۲۲۴۳
۲۳۴۹	حدیث ۲۲۴۴
۲۳۵۰	حدیث ۲۲۴۵
۲۳۵۰	حدیث ۲۲۴۶
۲۳۵۰	حدیث ۲۲۴۷
۲۳۵۰	حدیث ۲۲۴۸
۲۳۵۰	حدیث ۲۲۴۹
۲۳۵۱	حدیث ۲۲۵۰

۲۳۵۱	حدیث ۲۲۵۱
۲۳۵۱	حدیث ۲۲۵۲
۲۳۵۱	حدیث ۲۲۵۳
۲۳۵۱	حدیث ۲۲۵۴
۲۳۵۱	حدیث ۲۲۵۵
۲۳۵۲	حدیث ۲۲۵۶
۲۳۵۲	حدیث ۲۲۵۷
۲۳۵۲	حدیث ۲۲۵۸
۲۳۵۲	حدیث ۲۲۵۹
۲۳۵۲	حدیث ۲۲۶۰
۲۳۵۳	حدیث ۲۲۶۱
۲۳۵۳	حدیث ۲۲۶۲
۲۳۵۳	حدیث ۲۲۶۳
۲۳۵۳	حدیث ۲۲۶۴
۲۳۵۴	حدیث ۲۲۶۵
۲۳۵۴	حدیث ۲۲۶۶
۲۳۵۴	حدیث ۲۲۶۷
۲۳۵۴	حدیث ۲۲۶۸
۲۳۵۴	حدیث ۲۲۶۹
۲۳۵۵	حدیث ۲۲۷۰
۲۳۵۵	حدیث ۲۲۷۱
۲۳۵۵	حدیث ۲۲۷۲
۲۳۵۵	حدیث ۲۲۷۳
۲۳۵۵	حدیث ۲۲۷۴

۲۳۵۶	حدیث ۲۲۷۵
۲۳۵۶	حدیث ۲۲۷۶
۲۳۵۶	حدیث ۲۲۷۷
۲۳۵۶	حدیث ۲۲۷۸
۲۳۵۷	حدیث ۲۲۷۹
۲۳۵۷	حدیث ۲۲۸۰
۲۳۵۷	حدیث ۲۲۸۱
۲۳۵۷	حدیث ۲۲۸۲
۲۳۵۸	حدیث ۲۲۸۳
۲۳۵۸	حدیث ۲۲۸۴
۲۳۵۸	حدیث ۲۲۸۵
۲۳۵۹	حدیث ۲۲۸۶
۲۳۵۹	حدیث ۲۲۸۷
۲۳۵۹	حدیث ۲۲۸۸
۲۳۵۹	حدیث ۲۲۸۹
۲۳۵۹	حدیث ۲۲۹۰
۲۳۶۰	حدیث ۲۲۹۱
۲۳۶۰	حدیث ۲۲۹۲
۲۳۶۰	حدیث ۲۲۹۳
۲۳۶۰	حدیث ۲۲۹۴
۲۳۶۱	حدیث ۲۲۹۵
۲۳۶۱	حدیث ۲۲۹۶
۲۳۶۱	حدیث ۲۲۹۷
۲۳۶۱	حدیث ۲۲۹۸

۲۳۶۱	حدیث ۲۲۹۹
۲۳۶۱	حدیث ۲۳۰۰
۲۳۶۲	حدیث ۲۳۰۱
۲۳۶۲	حدیث ۲۳۰۲
۲۳۶۲	حدیث ۲۳۰۳
۲۳۶۲	حدیث ۲۳۰۴
۲۳۶۳	حدیث ۲۳۰۵
۲۳۶۳	حدیث ۲۳۰۶
۲۳۶۳	حدیث ۲۳۰۷
۲۳۶۳	حدیث ۲۳۰۸
۲۳۶۴	حدیث ۲۳۰۹
۲۳۶۴	حدیث ۲۳۱۰
۲۳۶۴	حدیث ۲۳۱۱
۲۳۶۴	حدیث ۲۳۱۲
۲۳۶۴	حدیث ۲۳۱۳
۲۳۶۴	حدیث ۲۳۱۴
۲۳۶۵	حدیث ۲۳۱۵
۲۳۶۵	حدیث ۲۳۱۶
۲۳۶۵	حدیث ۲۳۱۷
۲۳۶۵	حدیث ۲۳۱۸
۲۳۶۵	حدیث ۲۳۱۹
۲۳۶۶	حدیث ۲۳۲۰
۲۳۶۶	حدیث ۲۳۲۱
۲۳۶۶	حدیث ۲۳۲۲

۲۳۶۶	حدیث ۲۳۲۳
۲۳۶۶	حدیث ۲۳۲۴
۲۳۶۷	حدیث ۲۳۲۵
۲۳۶۷	حدیث ۲۳۲۶
۲۳۶۷	حدیث ۲۳۲۷
۲۳۶۷	حدیث ۲۳۲۸
۲۳۶۷	حدیث ۲۳۲۹
۲۳۶۷	حدیث ۲۳۳۰
۲۳۶۸	حدیث ۲۳۳۱
۲۳۶۸	حدیث ۲۳۳۲
۲۳۶۸	حدیث ۲۳۳۳
۲۳۶۸	حدیث ۲۳۳۴
۲۳۶۸	حدیث ۲۳۳۵
۲۳۶۹	حدیث ۲۳۳۶
۲۳۶۹	حدیث ۲۳۳۷
۲۳۶۹	حدیث ۲۳۳۸
۲۳۶۹	حدیث ۲۳۳۹
۲۳۶۹	حدیث ۲۳۴۰
۲۳۷۰	حدیث ۲۳۴۱
۲۳۷۰	حدیث ۲۳۴۲
۲۳۷۰	حدیث ۲۳۴۳
۲۳۷۰	حدیث ۲۳۴۴
۲۳۷۰	حدیث ۲۳۴۵
۲۳۷۰	حدیث ۲۳۴۶

۲۳۷۱	حدیث ۲۳۴۷
۲۳۷۱	حدیث ۲۳۴۸
۲۳۷۱	حدیث ۲۳۴۹
۲۳۷۱	حدیث ۲۳۵۰
۲۳۷۱	حدیث ۲۳۵۱
۲۳۷۲	حدیث ۲۳۵۲
۲۳۷۲	حدیث ۲۳۵۳
۲۳۷۲	حدیث ۲۳۵۴
۲۳۷۲	حدیث ۲۳۵۵
۲۳۷۲	حدیث ۲۳۵۶
۲۳۷۳	حدیث ۲۳۵۷
۲۳۷۳	حدیث ۲۳۵۸
۲۳۷۳	حدیث ۲۳۵۹
۲۳۷۳	حدیث ۲۳۶۰
۲۳۷۳	حدیث ۲۳۶۱
۲۳۷۳	حدیث ۲۳۶۲
۲۳۷۴	حدیث ۲۳۶۳
۲۳۷۴	حدیث ۲۳۶۴
۲۳۷۴	حدیث ۲۳۶۵
۲۳۷۴	حدیث ۲۳۶۶
۲۳۷۴	حدیث ۲۳۶۷
۲۳۷۵	حدیث ۲۳۶۸
۲۳۷۵	حدیث ۲۳۶۹
۲۳۷۵	حدیث ۲۳۷۰

۲۳۷۵	حدیث ۲۳۷۱
۲۳۷۵	حدیث ۲۳۷۲
۲۳۷۶	حدیث ۲۳۷۳
۲۳۷۶	حدیث ۲۳۷۴
۲۳۷۶	حدیث ۲۳۷۵
۲۳۷۶	حدیث ۲۳۷۶
۲۳۷۶	حدیث ۲۳۷۷
۲۳۷۶	حدیث ۲۳۷۸
۲۳۷۷	حدیث ۲۳۷۹
۲۳۷۷	حدیث ۲۳۸۰
۲۳۷۷	حدیث ۲۳۸۱
۲۳۷۷	حدیث ۲۳۸۲
۲۳۷۸	حدیث ۲۳۸۳
۲۳۷۸	حدیث ۲۳۸۴
۲۳۷۸	حدیث ۲۳۸۵
۲۳۷۸	حدیث ۲۳۸۶
۲۳۷۸	حدیث ۲۳۸۷
۲۳۷۹	حدیث ۲۳۸۸
۲۳۷۹	حدیث ۲۳۸۹
۲۳۷۹	حدیث ۲۳۹۰
۲۳۷۹	حدیث ۲۳۹۱
۲۳۷۹	حدیث ۲۳۹۲
۲۳۸۰	حدیث ۲۳۹۳
۲۳۸۰	حدیث ۲۳۹۴

۲۳۸۰	حدیث ۲۳۹۵
۲۳۸۰	حدیث ۲۳۹۶
۲۳۸۰	حدیث ۲۳۹۷
۲۳۸۱	حدیث ۲۳۹۸
۲۳۸۱	حدیث ۲۳۹۹
۲۳۸۱	حدیث ۲۴۰۰
۲۳۸۱	از ۲۴۰۱ تا ۲۶۰۰
۲۳۸۱	حدیث ۲۴۰۱
۲۳۸۱	حدیث ۲۴۰۲
۲۳۸۲	حدیث ۲۴۰۳
۲۳۸۲	حدیث ۲۴۰۴
۲۳۸۲	حدیث ۲۴۰۵
۲۳۸۲	حدیث ۲۴۰۶
۲۳۸۲	حدیث ۲۴۰۷
۲۳۸۲	حدیث ۲۴۰۸
۲۳۸۳	حدیث ۲۴۰۹
۲۳۸۳	حدیث ۲۴۱۰
۲۳۸۳	حدیث ۲۴۱۱
۲۳۸۳	حدیث ۲۴۱۲
۲۳۸۳	حدیث ۲۴۱۳
۲۳۸۴	حدیث ۲۴۱۴
۲۳۸۴	حدیث ۲۴۱۵
۲۳۸۴	حدیث ۲۴۱۶
۲۳۸۴	حدیث ۲۴۱۷

۲۳۸۴	حدیث ۲۴۱۸
۲۳۸۴	حدیث ۲۴۱۹
۲۳۸۵	حدیث ۲۴۲۰
۲۳۸۵	حدیث ۲۴۲۱
۲۳۸۵	حدیث ۲۴۲۲
۲۳۸۵	حدیث ۲۴۲۳
۲۳۸۵	حدیث ۲۴۲۴
۲۳۸۶	حدیث ۲۴۲۵
۲۳۸۶	حدیث ۲۴۲۶
۲۳۸۶	حدیث ۲۴۲۷
۲۳۸۶	حدیث ۲۴۲۸
۲۳۸۷	حدیث ۲۴۲۹
۲۳۸۷	حدیث ۲۴۳۰
۲۳۸۷	حدیث ۲۴۳۱
۲۳۸۷	حدیث ۲۴۳۲
۲۳۸۷	حدیث ۲۴۳۳
۲۳۸۸	حدیث ۲۴۳۴
۲۳۸۸	حدیث ۲۴۳۵
۲۳۸۸	حدیث ۲۴۳۶
۲۳۸۸	حدیث ۲۴۳۷
۲۳۸۸	حدیث ۲۴۳۸
۲۳۸۹	حدیث ۲۴۳۹
۲۳۸۹	حدیث ۲۴۴۰
۲۳۸۹	حدیث ۲۴۴۱

۲۳۸۹	حدیث ۲۴۴۲
۲۳۸۹	حدیث ۲۴۴۳
۲۳۹۰	حدیث ۲۴۴۴
۲۳۹۰	حدیث ۲۴۴۵
۲۳۹۰	حدیث ۲۴۴۶
۲۳۹۰	حدیث ۲۴۴۷
۲۳۹۰	حدیث ۲۴۴۸
۲۳۹۰	حدیث ۲۴۴۹
۲۳۹۱	حدیث ۲۴۵۰
۲۳۹۱	حدیث ۲۴۵۱
۲۳۹۱	حدیث ۲۴۵۲
۲۳۹۱	حدیث ۲۴۵۳
۲۳۹۱	حدیث ۲۴۵۴
۲۳۹۲	حدیث ۲۴۵۵
۲۳۹۲	حدیث ۲۴۵۶
۲۳۹۲	حدیث ۲۴۵۷
۲۳۹۲	حدیث ۲۴۵۸
۲۳۹۳	حدیث ۲۴۵۹
۲۳۹۳	حدیث ۲۴۶۰
۲۳۹۴	حدیث ۲۴۶۱
۲۳۹۴	حدیث ۲۴۶۲
۲۳۹۴	حدیث ۲۴۶۳
۲۳۹۴	حدیث ۲۴۶۴
۲۳۹۴	حدیث ۲۴۶۵

۲۳۹۵	حدیث ۲۴۶۶
۲۳۹۵	حدیث ۲۴۶۷
۲۳۹۵	حدیث ۲۴۶۸
۲۳۹۵	حدیث ۲۴۶۹
۲۳۹۵	حدیث ۲۴۷۰
۲۳۹۶	حدیث ۲۴۷۱
۲۳۹۶	حدیث ۲۴۷۲
۲۳۹۶	حدیث ۲۴۷۳
۲۳۹۶	حدیث ۲۴۷۴
۲۳۹۶	حدیث ۲۴۷۵
۲۳۹۶	حدیث ۲۴۷۶
۲۳۹۷	حدیث ۲۴۷۷
۲۳۹۷	حدیث ۲۴۷۸
۲۳۹۷	حدیث ۲۴۷۹
۲۳۹۷	حدیث ۲۴۸۰
۲۳۹۷	حدیث ۲۴۸۱
۲۳۹۸	حدیث ۲۴۸۲
۲۳۹۸	حدیث ۲۴۸۳
۲۳۹۸	حدیث ۲۴۸۴
۲۳۹۸	حدیث ۲۴۸۵
۲۳۹۸	حدیث ۲۴۸۶
۲۳۹۹	حدیث ۲۴۸۷
۲۳۹۹	حدیث ۲۴۸۸
۲۳۹۹	حدیث ۲۴۸۹

۲۳۹۹	حدیث ۲۴۹۰
۲۳۹۹	حدیث ۲۴۹۱
۲۴۰۰	حدیث ۲۴۹۲
۲۴۰۰	حدیث ۲۴۹۳
۲۴۰۰	حدیث ۲۴۹۴
۲۴۰۰	حدیث ۲۴۹۵
۲۴۰۰	حدیث ۲۴۹۶
۲۴۰۱	حدیث ۲۴۹۷
۲۴۰۱	حدیث ۲۴۹۸
۲۴۰۱	حدیث ۲۴۹۹
۲۴۰۱	حدیث ۲۵۰۰
۲۴۰۲	حدیث ۲۵۰۱
۲۴۰۲	حدیث ۲۵۰۲
۲۴۰۲	حدیث ۲۵۰۳
۲۴۰۲	حدیث ۲۵۰۴
۲۴۰۲	حدیث ۲۵۰۵
۲۴۰۳	حدیث ۲۵۰۶
۲۴۰۳	حدیث ۲۵۰۷
۲۴۰۳	حدیث ۲۵۰۸
۲۴۰۳	حدیث ۲۵۰۹
۲۴۰۴	حدیث ۲۵۱۰
۲۴۰۴	حدیث ۲۵۱۱
۲۴۰۴	حدیث ۲۵۱۲
۲۴۰۵	حدیث ۲۵۱۳

۲۴۰۵	حدیث ۲۵۱۴
۲۴۰۵	حدیث ۲۵۱۵
۲۴۰۵	حدیث ۲۵۱۶
۲۴۰۵	حدیث ۲۵۱۷
۲۴۰۶	حدیث ۲۵۱۸
۲۴۰۶	حدیث ۲۵۱۹
۲۴۰۶	حدیث ۲۵۲۰
۲۴۰۶	حدیث ۲۵۲۱
۲۴۰۶	حدیث ۲۵۲۲
۲۴۰۷	حدیث ۲۵۲۳
۲۴۰۷	حدیث ۲۵۲۴
۲۴۰۷	حدیث ۲۵۲۵
۲۴۰۷	حدیث ۲۵۲۶
۲۴۰۷	حدیث ۲۵۲۷
۲۴۰۷	حدیث ۲۵۲۸
۲۴۰۸	حدیث ۲۵۲۹
۲۴۰۸	حدیث ۲۵۳۰
۲۴۰۸	حدیث ۲۵۳۱
۲۴۰۸	حدیث ۲۵۳۲
۲۴۰۸	حدیث ۲۵۳۳
۲۴۰۹	حدیث ۲۵۳۴
۲۴۰۹	حدیث ۲۵۳۵
۲۴۰۹	حدیث ۲۵۳۶
۲۴۰۹	حدیث ۲۵۳۷

۲۴۱۰	حدیث ۲۵۳۸
۲۴۱۰	حدیث ۲۵۳۹
۲۴۱۰	حدیث ۲۵۴۰
۲۴۱۰	حدیث ۲۵۴۱
۲۴۱۰	حدیث ۲۵۴۲
۲۴۱۱	حدیث ۲۵۴۳
۲۴۱۱	حدیث ۲۵۴۴
۲۴۱۱	حدیث ۲۵۴۵
۲۴۱۱	حدیث ۲۵۴۶
۲۴۱۱	حدیث ۲۵۴۷
۲۴۱۲	حدیث ۲۵۴۸
۲۴۱۲	حدیث ۲۵۴۹
۲۴۱۲	حدیث ۲۵۵۰
۲۴۱۳	حدیث ۲۵۵۱
۲۴۱۳	حدیث ۲۵۵۲
۲۴۱۳	حدیث ۲۵۵۳
۲۴۱۳	حدیث ۲۵۵۴
۲۴۱۴	حدیث ۲۵۵۵
۲۴۱۴	حدیث ۲۵۵۶
۲۴۱۴	حدیث ۲۵۵۷
۲۴۱۴	حدیث ۲۵۵۸
۲۴۱۴	حدیث ۲۵۵۹
۲۴۱۵	حدیث ۲۵۶۰
۲۴۱۵	حدیث ۲۵۶۱

۲۴۱۵	حدیث ۲۵۶۲
۲۴۱۵	حدیث ۲۵۶۳
۲۴۱۵	حدیث ۲۵۶۴
۲۴۱۶	حدیث ۲۵۶۵
۲۴۱۶	حدیث ۲۵۶۶
۲۴۱۶	حدیث ۲۵۶۷
۲۴۱۶	حدیث ۲۵۶۸
۲۴۱۶	حدیث ۲۵۶۹
۲۴۱۷	حدیث ۲۵۷۰
۲۴۱۷	حدیث ۲۵۷۱
۲۴۱۷	حدیث ۲۵۷۲
۲۴۱۷	حدیث ۲۵۷۳
۲۴۱۷	حدیث ۲۵۷۴
۲۴۱۸	حدیث ۲۵۷۵
۲۴۱۸	حدیث ۲۵۷۶
۲۴۱۸	حدیث ۲۵۷۷
۲۴۱۸	حدیث ۲۵۷۸
۲۴۱۸	حدیث ۲۵۷۹
۲۴۱۹	حدیث ۲۵۸۰
۲۴۱۹	حدیث ۲۵۸۱
۲۴۱۹	حدیث ۲۵۸۲
۲۴۱۹	حدیث ۲۵۸۳
۲۴۲۰	حدیث ۲۵۸۴
۲۴۲۰	حدیث ۲۵۸۵

۲۴۲۰	حدیث ۲۵۸۶
۲۴۲۰	حدیث ۲۵۸۷
۲۴۲۰	حدیث ۲۵۸۸
۲۴۲۱	حدیث ۲۵۸۹
۲۴۲۱	حدیث ۲۵۹۰
۲۴۲۱	حدیث ۲۵۹۱
۲۴۲۱	حدیث ۲۵۹۲
۲۴۲۱	حدیث ۲۵۹۳
۲۴۲۱	حدیث ۲۵۹۴
۲۴۲۲	حدیث ۲۵۹۵
۲۴۲۲	حدیث ۲۵۹۶
۲۴۲۲	حدیث ۲۵۹۷
۲۴۲۲	حدیث ۲۵۹۸
۲۴۲۲	حدیث ۲۵۹۹
۲۴۲۳	حدیث ۲۶۰۰
۲۴۲۳	از ۱ تا ۲۶۰ تا ۲۸۰
۲۴۲۳	حدیث ۲۶۰۱
۲۴۲۴	حدیث ۲۶۰۲
۲۴۲۴	حدیث ۲۶۰۳
۲۴۲۴	حدیث ۲۶۰۴
۲۴۲۴	حدیث ۲۶۰۵
۲۴۲۴	حدیث ۲۶۰۶
۲۴۲۵	حدیث ۲۶۰۷
۲۴۲۵	حدیث ۲۶۰۸

۲۴۲۵	حدیث ۲۶۰۹
۲۴۲۵	حدیث ۲۶۱۰
۲۴۲۵	حدیث ۲۶۱۱
۲۴۲۶	حدیث ۲۶۱۲
۲۴۲۶	حدیث ۲۶۱۳
۲۴۲۶	حدیث ۲۶۱۴
۲۴۲۶	حدیث ۲۶۱۵
۲۴۲۶	حدیث ۲۶۱۶
۲۴۲۷	حدیث ۲۶۱۷
۲۴۲۷	حدیث ۲۶۱۸
۲۴۲۷	حدیث ۲۶۱۹
۲۴۲۷	حدیث ۲۶۲۰
۲۴۲۷	حدیث ۲۶۲۱
۲۴۲۸	حدیث ۲۶۲۲
۲۴۲۸	حدیث ۲۶۲۳
۲۴۲۸	حدیث ۲۶۲۴
۲۴۲۸	حدیث ۲۶۲۵
۲۴۲۸	حدیث ۲۶۲۶
۲۴۲۹	حدیث ۲۶۲۷
۲۴۲۹	حدیث ۲۶۲۸
۲۴۲۹	حدیث ۲۶۲۹
۲۴۲۹	حدیث ۲۶۳۰
۲۴۲۹	حدیث ۲۶۳۱
۲۴۲۹	حدیث ۲۶۳۲

۲۴۳۰	حدیث ۲۶۳۳
۲۴۳۰	حدیث ۲۶۳۴
۲۴۳۰	حدیث ۲۶۳۵
۲۴۳۰	حدیث ۲۶۳۶
۲۴۳۰	حدیث ۲۶۳۷
۲۴۳۱	حدیث ۲۶۳۸
۲۴۳۱	حدیث ۲۶۳۹
۲۴۳۱	حدیث ۲۶۴۰
۲۴۳۱	حدیث ۲۶۴۱
۲۴۳۱	حدیث ۲۶۴۲
۲۴۳۲	حدیث ۲۶۴۳
۲۴۳۲	حدیث ۲۶۴۴
۲۴۳۲	حدیث ۲۶۴۵
۲۴۳۲	حدیث ۲۶۴۶
۲۴۳۳	حدیث ۲۶۴۷
۲۴۳۳	حدیث ۲۶۴۸
۲۴۳۳	حدیث ۲۶۴۹
۲۴۳۳	حدیث ۲۶۵۰
۲۴۳۳	حدیث ۲۶۵۱
۲۴۳۴	حدیث ۲۶۵۲
۲۴۳۴	حدیث ۲۶۵۳
۲۴۳۴	حدیث ۲۶۵۴
۲۴۳۴	حدیث ۲۶۵۵
۲۴۳۴	حدیث ۲۶۵۶

۲۴۳۵	حدیث ۲۶۵۷
۲۴۳۵	حدیث ۲۶۵۸
۲۴۳۵	حدیث ۲۶۵۹
۲۴۳۵	حدیث ۲۶۶۰
۲۴۳۵	حدیث ۲۶۶۱
۲۴۳۶	حدیث ۲۶۶۲
۲۴۳۶	حدیث ۲۶۶۳
۲۴۳۶	حدیث ۲۶۶۴
۲۴۳۶	حدیث ۲۶۶۵
۲۴۳۷	حدیث ۲۶۶۶
۲۴۳۷	حدیث ۲۶۶۷
۲۴۳۸	حدیث ۲۶۶۸
۲۴۳۸	حدیث ۲۶۶۹
۲۴۳۸	حدیث ۲۶۷۰
۲۴۳۸	حدیث ۲۶۷۱
۲۴۳۹	حدیث ۲۶۷۲
۲۴۳۹	حدیث ۲۶۷۳
۲۴۳۹	حدیث ۲۶۷۴
۲۴۳۹	حدیث ۲۶۷۵
۲۴۳۹	حدیث ۲۶۷۶
۲۴۴۰	حدیث ۲۶۷۷
۲۴۴۰	حدیث ۲۶۷۸
۲۴۴۰	حدیث ۲۶۷۹
۲۴۴۰	حدیث ۲۶۸۰

۲۴۴۰	حدیث ۲۶۸۱
۲۴۴۱	حدیث ۲۶۸۲
۲۴۴۱	حدیث ۲۶۸۳
۲۴۴۱	حدیث ۲۶۸۴
۲۴۴۱	حدیث ۲۶۸۵
۲۴۴۱	حدیث ۲۶۸۶
۲۴۴۲	حدیث ۲۶۸۷
۲۴۴۲	حدیث ۲۶۸۸
۲۴۴۲	حدیث ۲۶۸۹
۲۴۴۲	حدیث ۲۶۹۰
۲۴۴۳	حدیث ۲۶۹۱
۲۴۴۳	حدیث ۲۶۹۲
۲۴۴۳	حدیث ۲۶۹۳
۲۴۴۴	حدیث ۲۶۹۴
۲۴۴۴	حدیث ۲۶۹۵
۲۴۴۴	حدیث ۲۶۹۶
۲۴۴۴	حدیث ۲۶۹۷
۲۴۴۴	حدیث ۲۶۹۸
۲۴۴۵	حدیث ۲۶۹۹
۲۴۴۵	حدیث ۲۷۰۰
۲۴۴۵	حدیث ۲۷۰۱
۲۴۴۵	حدیث ۲۷۰۲
۲۴۴۵	حدیث ۲۷۰۳
۲۴۴۶	حدیث ۲۷۰۴

۲۴۴۶	حدیث ۲۷۰۵
۲۴۴۶	حدیث ۲۷۰۶
۲۴۴۶	حدیث ۲۷۰۷
۲۴۴۶	حدیث ۲۷۰۸
۲۴۴۷	حدیث ۲۷۰۹
۲۴۴۷	حدیث ۲۷۱۰
۲۴۴۷	حدیث ۲۷۱۱
۲۴۴۷	حدیث ۲۷۱۲
۲۴۴۸	حدیث ۲۷۱۳
۲۴۴۸	حدیث ۲۷۱۴
۲۴۴۸	حدیث ۲۷۱۵
۲۴۴۸	حدیث ۲۷۱۶
۲۴۵۰	حدیث ۲۷۱۷
۲۴۵۰	حدیث ۲۷۱۸
۲۴۵۰	حدیث ۲۷۱۹
۲۴۵۰	حدیث ۲۷۲۰
۲۴۵۱	حدیث ۲۷۲۱
۲۴۵۱	حدیث ۲۷۲۲
۲۴۵۱	حدیث ۲۷۲۳
۲۴۵۱	حدیث ۲۷۲۴
۲۴۵۲	حدیث ۲۷۲۵
۲۴۵۲	حدیث ۲۷۲۶
۲۴۵۲	حدیث ۲۷۲۷
۲۴۵۲	حدیث ۲۷۲۸

۲۴۵۲	حدیث ۲۷۲۹
۲۴۵۳	حدیث ۲۷۳۰
۲۴۵۳	حدیث ۲۷۳۱
۲۴۵۳	حدیث ۲۷۳۲
۲۴۵۳	حدیث ۲۷۳۳
۲۴۵۴	حدیث ۲۷۳۴
۲۴۵۴	حدیث ۲۷۳۵
۲۴۵۴	حدیث ۲۷۳۶
۲۴۵۴	حدیث ۲۷۳۷
۲۴۵۴	حدیث ۲۷۳۸
۲۴۵۵	حدیث ۲۷۳۹
۲۴۵۵	حدیث ۲۷۴۰
۲۴۵۵	حدیث ۲۷۴۱
۲۴۵۵	حدیث ۲۷۴۲
۲۴۵۶	حدیث ۲۷۴۳
۲۴۵۶	حدیث ۲۷۴۴
۲۴۵۶	حدیث ۲۷۴۵
۲۴۵۶	حدیث ۲۷۴۶
۲۴۵۶	حدیث ۲۷۴۷
۲۴۵۶	حدیث ۲۷۴۸
۲۴۵۷	حدیث ۲۷۴۹
۲۴۵۷	حدیث ۲۷۵۰
۲۴۵۷	حدیث ۲۷۵۱
۲۴۵۸	حدیث ۲۷۵۲

۲۴۵۸	حدیث ۲۷۵۳
۲۴۵۸	حدیث ۲۷۵۴
۲۴۵۹	حدیث ۲۷۵۵
۲۴۵۹	حدیث ۲۷۵۶
۲۴۵۹	حدیث ۲۷۵۷
۲۴۵۹	حدیث ۲۷۵۸
۲۴۵۹	حدیث ۲۷۵۹
۲۴۶۰	حدیث ۲۷۶۰
۲۴۶۰	حدیث ۲۷۶۱
۲۴۶۰	حدیث ۲۷۶۲
۲۴۶۰	حدیث ۲۷۶۳
۲۴۶۱	حدیث ۲۷۶۴
۲۴۶۱	حدیث ۲۷۶۵
۲۴۶۱	حدیث ۲۷۶۶
۲۴۶۱	حدیث ۲۷۶۷
۲۴۶۱	حدیث ۲۷۶۸
۲۴۶۲	حدیث ۲۷۶۹
۲۴۶۲	حدیث ۲۷۷۰
۲۴۶۲	حدیث ۲۷۷۱
۲۴۶۲	حدیث ۲۷۷۲
۲۴۶۲	حدیث ۲۷۷۳
۲۴۶۳	حدیث ۲۷۷۴
۲۴۶۳	حدیث ۲۷۷۵
۲۴۶۳	حدیث ۲۷۷۶

۲۴۶۳	حدیث ۲۷۷۷
۲۴۶۳	حدیث ۲۷۷۸
۲۴۶۴	حدیث ۲۷۷۹
۲۴۶۴	حدیث ۲۷۸۰
۲۴۶۴	حدیث ۲۷۸۱
۲۴۶۴	حدیث ۲۷۸۲
۲۴۶۴	حدیث ۲۷۸۳
۲۴۶۴	حدیث ۲۷۸۴
۲۴۶۵	حدیث ۲۷۸۵
۲۴۶۵	حدیث ۲۷۸۶
۲۴۶۵	حدیث ۲۷۸۷
۲۴۶۵	حدیث ۲۷۸۸
۲۴۶۵	حدیث ۲۷۸۹
۲۴۶۶	حدیث ۲۷۹۰
۲۴۶۶	حدیث ۲۷۹۱
۲۴۶۶	حدیث ۲۷۹۲
۲۴۶۶	حدیث ۲۷۹۳
۲۴۶۶	حدیث ۲۷۹۴
۲۴۶۷	حدیث ۲۷۹۵
۲۴۶۷	حدیث ۲۷۹۶
۲۴۶۷	حدیث ۲۷۹۷
۲۴۶۷	حدیث ۲۷۹۸
۲۴۶۷	حدیث ۲۷۹۹
۲۴۶۷	حدیث ۲۸۰۰

۲۴۶۸	از ۱ تا ۲۸۰ تا ۳۰۰
۲۴۶۸	حدیث ۲۸۰۱
۲۴۶۸	حدیث ۲۸۰۲
۲۴۶۸	حدیث ۲۸۰۳
۲۴۶۸	حدیث ۲۸۰۴
۲۴۶۹	حدیث ۲۸۰۵
۲۴۶۹	حدیث ۲۸۰۶
۲۴۶۹	حدیث ۲۸۰۷
۲۴۶۹	حدیث ۲۸۰۸
۲۴۶۹	حدیث ۲۸۰۹
۲۴۶۹	حدیث ۲۸۱۰
۲۴۷۰	حدیث ۲۸۱۱
۲۴۷۰	حدیث ۲۸۱۲
۲۴۷۰	حدیث ۲۸۱۳
۲۴۷۰	حدیث ۲۸۱۴
۲۴۷۰	حدیث ۲۸۱۵
۲۴۷۱	حدیث ۲۸۱۶
۲۴۷۱	حدیث ۲۸۱۷
۲۴۷۱	حدیث ۲۸۱۸
۲۴۷۱	حدیث ۲۸۱۹
۲۴۷۱	حدیث ۲۸۲۰
۲۴۷۲	حدیث ۲۸۲۱
۲۴۷۲	حدیث ۲۸۲۲
۲۴۷۲	حدیث ۲۸۲۳

۲۴۷۲	حدیث ۲۸۲۴
۲۴۷۲	حدیث ۲۸۲۵
۲۴۷۲	حدیث ۲۸۲۶
۲۴۷۳	حدیث ۲۸۲۷
۲۴۷۳	حدیث ۲۸۲۸
۲۴۷۳	حدیث ۲۸۲۹
۲۴۷۳	حدیث ۲۸۳۰
۲۴۷۳	حدیث ۲۸۳۱
۲۴۷۴	حدیث ۲۸۳۲
۲۴۷۴	حدیث ۲۸۳۳
۲۴۷۴	حدیث ۲۸۳۴
۲۴۷۴	حدیث ۲۸۳۵
۲۴۷۵	حدیث ۲۸۳۶
۲۴۷۵	حدیث ۲۸۳۷
۲۴۷۵	حدیث ۲۸۳۸
۲۴۷۵	حدیث ۲۸۳۹
۲۴۷۵	حدیث ۲۸۴۰
۲۴۷۵	حدیث ۲۸۴۱
۲۴۷۶	حدیث ۲۸۴۲
۲۴۷۶	حدیث ۲۸۴۳
۲۴۷۶	حدیث ۲۸۴۴
۲۴۷۶	حدیث ۲۸۴۵
۲۴۷۶	حدیث ۲۸۴۶
۲۴۷۷	حدیث ۲۸۴۷

۲۴۷۷	حدیث ۲۸۴۸
۲۴۷۷	حدیث ۲۸۴۹
۲۴۷۷	حدیث ۲۸۵۰
۲۴۷۷	حدیث ۲۸۵۱
۲۴۷۸	حدیث ۲۸۵۲
۲۴۷۸	حدیث ۲۸۵۳
۲۴۷۸	حدیث ۲۸۵۴
۲۴۷۸	حدیث ۲۸۵۵
۲۴۷۸	حدیث ۲۸۵۶
۲۴۷۸	حدیث ۲۸۵۷
۲۴۷۹	حدیث ۲۸۵۸
۲۴۷۹	حدیث ۲۸۵۹
۲۴۷۹	حدیث ۲۸۶۰
۲۴۷۹	حدیث ۲۸۶۱
۲۴۷۹	حدیث ۲۸۶۲
۲۴۸۰	حدیث ۲۸۶۳
۲۴۸۰	حدیث ۲۸۶۴
۲۴۸۰	حدیث ۲۸۶۵
۲۴۸۰	حدیث ۲۸۶۶
۲۴۸۰	حدیث ۲۸۶۷
۲۴۸۱	حدیث ۲۸۶۸
۲۴۸۱	حدیث ۲۸۶۹
۲۴۸۱	حدیث ۲۸۷۰
۲۴۸۱	حدیث ۲۸۷۱

۲۴۸۱	حدیث ۲۸۷۲
۲۴۸۱	حدیث ۲۸۷۳
۲۴۸۲	حدیث ۲۸۷۴
۲۴۸۲	حدیث ۲۸۷۵
۲۴۸۲	حدیث ۲۸۷۶
۲۴۸۲	حدیث ۲۸۷۷
۲۴۸۲	حدیث ۲۸۷۸
۲۴۸۳	حدیث ۲۸۷۹
۲۴۸۳	حدیث ۲۸۸۰
۲۴۸۳	حدیث ۲۸۸۱
۲۴۸۳	حدیث ۲۸۸۲
۲۴۸۳	حدیث ۲۸۸۳
۲۴۸۴	حدیث ۲۸۸۴
۲۴۸۴	حدیث ۲۸۸۵
۲۴۸۴	حدیث ۲۸۸۶
۲۴۸۴	حدیث ۲۸۸۷
۲۴۸۴	حدیث ۲۸۸۸
۲۴۸۵	حدیث ۲۸۸۹
۲۴۸۵	حدیث ۲۸۹۰
۲۴۸۵	حدیث ۲۸۹۱
۲۴۸۵	حدیث ۲۸۹۲
۲۴۸۵	حدیث ۲۸۹۳
۲۴۸۵	حدیث ۲۸۹۴
۲۴۸۶	حدیث ۲۸۹۵

۲۴۸۶	حدیث ۲۸۹۶
۲۴۸۶	حدیث ۲۸۹۷
۲۴۸۶	حدیث ۲۸۹۸
۲۴۸۶	حدیث ۲۸۹۹
۲۴۸۷	حدیث ۲۹۰۰
۲۴۸۷	حدیث ۲۹۰۱
۲۴۸۷	حدیث ۲۹۰۲
۲۴۸۷	حدیث ۲۹۰۳
۲۴۸۷	حدیث ۲۹۰۴
۲۴۸۸	حدیث ۲۹۰۵
۲۴۸۸	حدیث ۲۹۰۶
۲۴۸۸	حدیث ۲۹۰۷
۲۴۸۸	حدیث ۲۹۰۸
۲۴۸۸	حدیث ۲۹۰۹
۲۴۸۸	حدیث ۲۹۱۰
۲۴۸۹	حدیث ۲۹۱۱
۲۴۸۹	حدیث ۲۹۱۲
۲۴۸۹	حدیث ۲۹۱۳
۲۴۸۹	حدیث ۲۹۱۴
۲۴۸۹	حدیث ۲۹۱۵
۲۴۹۰	حدیث ۲۹۱۶
۲۴۹۰	حدیث ۲۹۱۷
۲۴۹۰	حدیث ۲۹۱۸
۲۴۹۰	حدیث ۲۹۱۹

۲۴۹۰	حدیث ۲۹۲۰
۲۴۹۱	حدیث ۲۹۲۱
۲۴۹۱	حدیث ۲۹۲۲
۲۴۹۱	حدیث ۲۹۲۳
۲۴۹۱	حدیث ۲۹۲۴
۲۴۹۱	حدیث ۲۹۲۵
۲۴۹۲	حدیث ۲۹۲۶
۲۴۹۲	حدیث ۲۹۲۷
۲۴۹۲	حدیث ۲۹۲۸
۲۴۹۲	حدیث ۲۹۲۹
۲۴۹۲	حدیث ۲۹۳۰
۲۴۹۳	حدیث ۲۹۳۱
۲۴۹۳	حدیث ۲۹۳۲
۲۴۹۳	حدیث ۲۹۳۳
۲۴۹۳	حدیث ۲۹۳۴
۲۴۹۳	حدیث ۲۹۳۵
۲۴۹۴	حدیث ۲۹۳۶
۲۴۹۴	حدیث ۲۹۳۷
۲۴۹۴	حدیث ۲۹۳۸
۲۴۹۴	حدیث ۲۹۳۹
۲۴۹۴	حدیث ۲۹۴۰
۲۴۹۵	حدیث ۲۹۴۱
۲۴۹۵	حدیث ۲۹۴۲
۲۴۹۵	حدیث ۲۹۴۳

۲۴۹۵	حدیث ۲۹۴۴
۲۴۹۵	حدیث ۲۹۴۵
۲۴۹۶	حدیث ۲۹۴۶
۲۴۹۶	حدیث ۲۹۴۷
۲۴۹۶	حدیث ۲۹۴۸
۲۴۹۶	حدیث ۲۹۴۹
۲۴۹۶	حدیث ۲۹۵۰
۲۴۹۷	حدیث ۲۹۵۱
۲۴۹۷	حدیث ۲۹۵۲
۲۴۹۷	حدیث ۲۹۵۳
۲۴۹۷	حدیث ۲۹۵۴
۲۴۹۷	حدیث ۲۹۵۵
۲۴۹۸	حدیث ۲۹۵۶
۲۴۹۸	حدیث ۲۹۵۷
۲۴۹۸	حدیث ۲۹۵۸
۲۴۹۸	حدیث ۲۹۵۹
۲۴۹۹	حدیث ۲۹۶۰
۲۴۹۹	حدیث ۲۹۶۱
۲۴۹۹	حدیث ۲۹۶۲
۲۴۹۹	حدیث ۲۹۶۳
۲۴۹۹	حدیث ۲۹۶۴
۲۵۰۰	حدیث ۲۹۶۵
۲۵۰۰	حدیث ۲۹۶۶
۲۵۰۰	حدیث ۲۹۶۷

۲۵۰۰	حدیث ۲۹۶۸
۲۵۰۰	حدیث ۲۹۶۹
۲۵۰۱	حدیث ۲۹۷۰
۲۵۰۱	حدیث ۲۹۷۱
۲۵۰۱	حدیث ۲۹۷۲
۲۵۰۱	حدیث ۲۹۷۳
۲۵۰۱	حدیث ۲۹۷۴
۲۵۰۲	حدیث ۲۹۷۵
۲۵۰۲	حدیث ۲۹۷۶
۲۵۰۲	حدیث ۲۹۷۷
۲۵۰۲	حدیث ۲۹۷۸
۲۵۰۲	حدیث ۲۹۷۹
۲۵۰۳	حدیث ۲۹۸۰
۲۵۰۳	حدیث ۲۹۸۱
۲۵۰۳	حدیث ۲۹۸۲
۲۵۰۳	حدیث ۲۹۸۳
۲۵۰۳	حدیث ۲۹۸۴
۲۵۰۴	حدیث ۲۹۸۵
۲۵۰۴	حدیث ۲۹۸۶
۲۵۰۴	حدیث ۲۹۸۷
۲۵۰۴	حدیث ۲۹۸۸
۲۵۰۴	حدیث ۲۹۸۹
۲۵۰۵	حدیث ۲۹۹۰
۲۵۰۵	حدیث ۲۹۹۱

۲۵۰۵	حدیث ۲۹۹۲
۲۵۰۵	حدیث ۲۹۹۳
۲۵۰۶	حدیث ۲۹۹۴
۲۵۰۶	حدیث ۲۹۹۵
۲۵۰۶	حدیث ۲۹۹۶
۲۵۰۶	حدیث ۲۹۹۷
۲۵۰۶	حدیث ۲۹۹۸
۲۵۰۷	حدیث ۲۹۹۹
۲۵۰۷	حدیث ۳۰۰۰
۲۵۰۷	از ۳۰۰۱ تا ۳۲۰۰
۲۵۰۷	حدیث ۳۰۰۱
۲۵۰۷	حدیث ۳۰۰۲
۲۵۰۷	حدیث ۳۰۰۳
۲۵۰۸	حدیث ۳۰۰۴
۲۵۰۸	حدیث ۳۰۰۵
۲۵۰۸	حدیث ۳۰۰۶
۲۵۰۸	حدیث ۳۰۰۷
۲۵۰۸	حدیث ۳۰۰۸
۲۵۰۹	حدیث ۳۰۰۹
۲۵۰۹	حدیث ۳۰۱۰
۲۵۰۹	حدیث ۳۰۱۱
۲۵۰۹	حدیث ۳۰۱۲
۲۵۰۹	حدیث ۳۰۱۳
۲۵۱۰	حدیث ۳۰۱۴

۲۵۱۰	حدیث ۳۰۱۵
۲۵۱۰	حدیث ۳۰۱۶
۲۵۱۰	حدیث ۳۰۱۷
۲۵۱۰	حدیث ۳۰۱۸
۲۵۱۱	حدیث ۳۰۱۹
۲۵۱۱	حدیث ۳۰۲۰
۲۵۱۱	حدیث ۳۰۲۱
۲۵۱۱	حدیث ۳۰۲۲
۲۵۱۲	حدیث ۳۰۲۳
۲۵۱۲	حدیث ۳۰۲۴
۲۵۱۲	حدیث ۳۰۲۵
۲۵۱۲	حدیث ۳۰۲۶
۲۵۱۳	حدیث ۳۰۲۷
۲۵۱۳	حدیث ۳۰۲۸
۲۵۱۳	حدیث ۳۰۲۹
۲۵۱۴	حدیث ۳۰۳۰
۲۵۱۴	حدیث ۳۰۳۱
۲۵۱۴	حدیث ۳۰۳۲
۲۵۱۵	حدیث ۳۰۳۳
۲۵۱۵	حدیث ۳۰۳۴
۲۵۱۵	حدیث ۳۰۳۵
۲۵۱۵	حدیث ۳۰۳۶
۲۵۱۶	حدیث ۳۰۳۷
۲۵۱۶	حدیث ۳۰۳۸

۲۵۱۷	حدیث ۳۰۳۹
۲۵۱۷	حدیث ۳۰۴۰
۲۵۱۷	حدیث ۳۰۴۱
۲۵۱۷	حدیث ۳۰۴۲
۲۵۱۸	حدیث ۳۰۴۳
۲۵۱۸	حدیث ۳۰۴۴
۲۵۱۸	حدیث ۳۰۴۵
۲۵۱۸	حدیث ۳۰۴۶
۲۵۱۸	حدیث ۳۰۴۷
۲۵۱۹	حدیث ۳۰۴۸
۲۵۱۹	حدیث ۳۰۴۹
۲۵۱۹	حدیث ۳۰۵۰
۲۵۱۹	حدیث ۳۰۵۱
۲۵۱۹	حدیث ۳۰۵۲
۲۵۱۹	حدیث ۳۰۵۳
۲۵۲۰	حدیث ۳۰۵۴
۲۵۲۰	حدیث ۳۰۵۵
۲۵۲۰	حدیث ۳۰۵۶
۲۵۲۰	حدیث ۳۰۵۷
۲۵۲۱	حدیث ۳۰۵۸
۲۵۲۱	حدیث ۳۰۵۹
۲۵۲۱	حدیث ۳۰۶۰
۲۵۲۱	حدیث ۳۰۶۱
۲۵۲۱	حدیث ۳۰۶۲

۲۵۲۲	حدیث ۳۰۶۳
۲۵۲۲	حدیث ۳۰۶۴
۲۵۲۲	حدیث ۳۰۶۵
۲۵۲۲	حدیث ۳۰۶۶
۲۵۲۲	حدیث ۳۰۶۷
۲۵۲۳	حدیث ۳۰۶۸
۲۵۲۳	حدیث ۳۰۶۹
۲۵۲۳	حدیث ۳۰۷۰
۲۵۲۳	حدیث ۳۰۷۱
۲۵۲۴	حدیث ۳۰۷۲
۲۵۲۴	حدیث ۳۰۷۳
۲۵۲۴	حدیث ۳۰۷۴
۲۵۲۴	حدیث ۳۰۷۵
۲۵۲۵	حدیث ۳۰۷۶
۲۵۲۵	حدیث ۳۰۷۷
۲۵۲۵	حدیث ۳۰۷۸
۲۵۲۵	حدیث ۳۰۷۹
۲۵۲۵	حدیث ۳۰۸۰
۲۵۲۶	حدیث ۳۰۸۱
۲۵۲۶	حدیث ۳۰۸۲
۲۵۲۶	حدیث ۳۰۸۳
۲۵۲۶	حدیث ۳۰۸۴
۲۵۲۶	حدیث ۳۰۸۵
۲۵۲۷	حدیث ۳۰۸۶

۲۵۲۷	حدیث ۳۰۸۷
۲۵۲۷	حدیث ۳۰۸۸
۲۵۲۷	حدیث ۳۰۸۹
۲۵۲۷	حدیث ۳۰۹۰
۲۵۲۸	حدیث ۳۰۹۱
۲۵۲۸	حدیث ۳۰۹۲
۲۵۲۸	حدیث ۳۰۹۳
۲۵۲۸	حدیث ۳۰۹۴
۲۵۲۸	حدیث ۳۰۹۵
۲۵۲۹	حدیث ۳۰۹۶
۲۵۲۹	حدیث ۳۰۹۷
۲۵۲۹	حدیث ۳۰۹۸
۲۵۲۹	حدیث ۳۰۹۹
۲۵۲۹	حدیث ۳۱۰۰
۲۵۳۰	حدیث ۳۱۰۱
۲۵۳۰	حدیث ۳۱۰۲
۲۵۳۰	حدیث ۳۱۰۳
۲۵۳۰	حدیث ۳۱۰۴
۲۵۳۱	حدیث ۳۱۰۵
۲۵۳۱	حدیث ۳۱۰۶
۲۵۳۱	حدیث ۳۱۰۷
۲۵۳۱	حدیث ۳۱۰۸
۲۵۳۲	حدیث ۳۱۰۹
۲۵۳۲	حدیث ۳۱۱۰

۲۵۳۲	حدیث ۳۱۱۱
۲۵۳۲	حدیث ۳۱۱۲
۲۵۳۲	حدیث ۳۱۱۳
۲۵۳۳	حدیث ۳۱۱۴
۲۵۳۳	حدیث ۳۱۱۵
۲۵۳۳	حدیث ۳۱۱۶
۲۵۳۳	حدیث ۳۱۱۷
۲۵۳۳	حدیث ۳۱۱۸
۲۵۳۴	حدیث ۳۱۱۹
۲۵۳۴	حدیث ۳۱۲۰
۲۵۳۴	حدیث ۳۱۲۱
۲۵۳۴	حدیث ۳۱۲۲
۲۵۳۴	حدیث ۳۱۲۳
۲۵۳۴	حدیث ۳۱۲۴
۲۵۳۵	حدیث ۳۱۲۵
۲۵۳۵	حدیث ۳۱۲۶
۲۵۳۵	حدیث ۳۱۲۷
۲۵۳۵	حدیث ۳۱۲۸
۲۵۳۶	حدیث ۳۱۲۹
۲۵۳۶	حدیث ۳۱۳۰
۲۵۳۶	حدیث ۳۱۳۱
۲۵۳۶	حدیث ۳۱۳۲
۲۵۳۶	حدیث ۳۱۳۳
۲۵۳۷	حدیث ۳۱۳۴

۲۵۳۷	حدیث ۳۱۳۵
۲۵۳۷	حدیث ۳۱۳۶
۲۵۳۷	حدیث ۳۱۳۷
۲۵۳۷	حدیث ۳۱۳۸
۲۵۳۷	حدیث ۳۱۳۹
۲۵۳۸	حدیث ۳۱۴۰
۲۵۳۸	حدیث ۳۱۴۱
۲۵۳۸	حدیث ۳۱۴۲
۲۵۳۸	حدیث ۳۱۴۳
۲۵۳۸	حدیث ۳۱۴۴
۲۵۳۹	حدیث ۳۱۴۵
۲۵۳۹	حدیث ۳۱۴۶
۲۵۳۹	حدیث ۳۱۴۷
۲۵۳۹	حدیث ۳۱۴۸
۲۵۳۹	حدیث ۳۱۴۹
۲۵۴۰	حدیث ۳۱۵۰
۲۵۴۰	حدیث ۳۱۵۱
۲۵۴۰	حدیث ۳۱۵۲
۲۵۴۰	حدیث ۳۱۵۳
۲۵۴۰	حدیث ۳۱۵۴
۲۵۴۰	حدیث ۳۱۵۵
۲۵۴۱	حدیث ۳۱۵۶
۲۵۴۱	حدیث ۳۱۵۷
۲۵۴۱	حدیث ۳۱۵۸

۲۵۴۱	حدیث ۳۱۵۹
۲۵۴۱	حدیث ۳۱۶۰
۲۵۴۲	حدیث ۳۱۶۱
۲۵۴۲	حدیث ۳۱۶۲
۲۵۴۲	حدیث ۳۱۶۳
۲۵۴۲	حدیث ۳۱۶۴
۲۵۴۲	حدیث ۳۱۶۵
۲۵۴۳	حدیث ۳۱۶۶
۲۵۴۳	حدیث ۳۱۶۷
۲۵۴۳	حدیث ۳۱۶۸
۲۵۴۳	حدیث ۳۱۶۹
۲۵۴۳	حدیث ۳۱۷۰
۲۵۴۴	حدیث ۳۱۷۱
۲۵۴۴	حدیث ۳۱۷۲
۲۵۴۴	حدیث ۳۱۷۳
۲۵۴۴	حدیث ۳۱۷۴
۲۵۴۴	حدیث ۳۱۷۵
۲۵۴۵	حدیث ۳۱۷۶
۲۵۴۵	حدیث ۳۱۷۷
۲۵۴۵	حدیث ۳۱۷۸
۲۵۴۵	حدیث ۳۱۷۹
۲۵۴۵	حدیث ۳۱۸۰
۲۵۴۶	حدیث ۳۱۸۱
۲۵۴۶	حدیث ۳۱۸۲

۲۵۴۶	حدیث ۳۱۸۳
۲۵۴۶	حدیث ۳۱۸۴
۲۵۴۶	حدیث ۳۱۸۵
۲۵۴۷	حدیث ۳۱۸۶
۲۵۴۷	حدیث ۳۱۸۷
۲۵۴۷	حدیث ۳۱۸۸
۲۵۴۷	حدیث ۳۱۸۹
۲۵۴۷	حدیث ۳۱۹۰
۲۵۴۸	حدیث ۳۱۹۱
۲۵۴۸	حدیث ۳۱۹۲
۲۵۴۸	حدیث ۳۱۹۳
۲۵۴۸	حدیث ۳۱۹۴
۲۵۴۸	حدیث ۳۱۹۵
۲۵۴۹	حدیث ۳۱۹۶
۲۵۴۹	حدیث ۳۱۹۷
۲۵۴۹	حدیث ۳۱۹۸
۲۵۴۹	حدیث ۳۱۹۹
۲۵۴۹	حدیث ۳۲۰۰
۲۵۵۰	از ۳۲۰۱ تا ۳۴۰۰
۲۵۵۰	حدیث ۳۲۰۱
۲۵۵۰	حدیث ۳۲۰۲
۲۵۵۰	حدیث ۳۲۰۳
۲۵۵۰	حدیث ۳۲۰۴
۲۵۵۰	حدیث ۳۲۰۵

۲۵۵۱	حدیث ۳۲۰۶
۲۵۵۱	حدیث ۳۲۰۷
۲۵۵۱	حدیث ۳۲۰۸
۲۵۵۱	حدیث ۳۲۰۹
۲۵۵۱	حدیث ۳۲۱۰
۲۵۵۲	حدیث ۳۲۱۱
۲۵۵۲	حدیث ۳۲۱۲
۲۵۵۲	حدیث ۳۲۱۳
۲۵۵۲	حدیث ۳۲۱۴
۲۵۵۲	حدیث ۳۲۱۵
۲۵۵۳	حدیث ۳۲۱۶
۲۵۵۳	حدیث ۳۲۱۷
۲۵۵۳	حدیث ۳۲۱۸
۲۵۵۳	حدیث ۳۲۱۹
۲۵۵۳	حدیث ۳۲۲۰
۲۵۵۴	حدیث ۳۲۲۱
۲۵۵۴	حدیث ۳۲۲۲
۲۵۵۴	حدیث ۳۲۲۳
۲۵۵۴	حدیث ۳۲۲۴
۲۵۵۴	حدیث ۳۲۲۵
۲۵۵۴	حدیث ۳۲۲۶
۲۵۵۵	حدیث ۳۲۲۷
۲۵۵۵	حدیث ۳۲۲۸
۲۵۵۵	حدیث ۳۲۲۹

۲۵۵۵	حدیث ۳۲۳۰
۲۵۵۵	حدیث ۳۲۳۱
۲۵۵۶	حدیث ۳۲۳۲
۲۵۵۶	حدیث ۳۲۳۳
۲۵۵۶	حدیث ۳۲۳۴
۲۵۵۶	حدیث ۳۲۳۵
۲۵۵۶	حدیث ۳۲۳۶
۲۵۵۷	حدیث ۳۲۳۷
۲۵۵۷	حدیث ۳۲۳۸
۲۵۵۷	حدیث ۳۲۳۹
۲۵۵۷	حدیث ۳۲۴۰
۲۵۵۷	حدیث ۳۲۴۱
۲۵۵۷	حدیث ۳۲۴۲
۲۵۵۸	حدیث ۳۲۴۳
۲۵۵۸	حدیث ۳۲۴۴
۲۵۵۸	حدیث ۳۲۴۵
۲۵۵۸	حدیث ۳۲۴۶
۲۵۵۸	حدیث ۳۲۴۷
۲۵۵۹	حدیث ۳۲۴۸
۲۵۵۹	حدیث ۳۲۴۹
۲۵۵۹	حدیث ۳۲۵۰
۲۵۵۹	حدیث ۳۲۵۱
۲۵۵۹	حدیث ۳۲۵۲
۲۵۶۰	حدیث ۳۲۵۳

۲۵۶۰	حدیث ۳۲۵۴
۲۵۶۰	حدیث ۳۲۵۵
۲۵۶۰	حدیث ۳۲۵۶
۲۵۶۰	حدیث ۳۲۵۷
۲۵۶۱	حدیث ۳۲۵۸
۲۵۶۱	حدیث ۳۲۵۹
۲۵۶۱	حدیث ۳۲۶۰
۲۵۶۱	حدیث ۳۲۶۱
۲۵۶۱	حدیث ۳۲۶۲
۲۵۶۲	حدیث ۳۲۶۳
۲۵۶۲	حدیث ۳۲۶۴
۲۵۶۲	حدیث ۳۲۶۵
۲۵۶۲	حدیث ۳۲۶۶
۲۵۶۲	حدیث ۳۲۶۷
۲۵۶۳	حدیث ۳۲۶۸
۲۵۶۳	حدیث ۳۲۶۹
۲۵۶۳	حدیث ۳۲۷۰
۲۵۶۳	حدیث ۳۲۷۱
۲۵۶۳	حدیث ۳۲۷۲
۲۵۶۴	حدیث ۳۲۷۳
۲۵۶۴	حدیث ۳۲۷۴
۲۵۶۴	حدیث ۳۲۷۵
۲۵۶۴	حدیث ۳۲۷۶
۲۵۶۴	حدیث ۳۲۷۷

۲۵۶۴	حدیث ۳۲۷۸
۲۵۶۵	حدیث ۳۲۷۹
۲۵۶۵	حدیث ۳۲۸۰
۲۵۶۵	حدیث ۳۲۸۱
۲۵۶۵	حدیث ۳۲۸۲
۲۵۶۵	حدیث ۳۲۸۳
۲۵۶۶	حدیث ۳۲۸۴
۲۵۶۶	حدیث ۳۲۸۵
۲۵۶۶	حدیث ۳۲۸۶
۲۵۶۶	حدیث ۳۲۸۷
۲۵۶۷	حدیث ۳۲۸۸
۲۵۶۷	حدیث ۳۲۸۹
۲۵۶۷	حدیث ۳۲۹۰
۲۵۶۷	حدیث ۳۲۹۱
۲۵۶۷	حدیث ۳۲۹۲
۲۵۶۷	حدیث ۳۲۹۳
۲۵۶۸	حدیث ۳۲۹۴
۲۵۶۸	حدیث ۳۲۹۵
۲۵۶۸	حدیث ۳۲۹۶
۲۵۶۸	حدیث ۳۲۹۷
۲۵۶۹	حدیث ۳۲۹۸
۲۵۶۹	حدیث ۳۲۹۹
۲۵۶۹	حدیث ۳۳۰۰
۲۵۶۹	حدیث ۳۳۰۱

۲۵۶۹	حدیث ۳۳۰۲
۲۵۷۰	حدیث ۳۳۰۳
۲۵۷۰	حدیث ۳۳۰۴
۲۵۷۰	حدیث ۳۳۰۵
۲۵۷۰	حدیث ۳۳۰۶
۲۵۷۱	حدیث ۳۳۰۷
۲۵۷۱	حدیث ۳۳۰۸
۲۵۷۱	حدیث ۳۳۰۹
۲۵۷۲	حدیث ۳۳۱۰
۲۵۷۲	حدیث ۳۳۱۱
۲۵۷۲	حدیث ۳۳۱۲
۲۵۷۲	حدیث ۳۳۱۳
۲۵۷۲	حدیث ۳۳۱۴
۲۵۷۳	حدیث ۳۳۱۵
۲۵۷۳	حدیث ۳۳۱۶
۲۵۷۳	حدیث ۳۳۱۷
۲۵۷۳	حدیث ۳۳۱۸
۲۵۷۳	حدیث ۳۳۱۹
۲۵۷۴	حدیث ۳۳۲۰
۲۵۷۴	حدیث ۳۳۲۱
۲۵۷۴	حدیث ۳۳۲۲
۲۵۷۴	حدیث ۳۳۲۳
۲۵۷۴	حدیث ۳۳۲۴
۲۵۷۵	حدیث ۳۳۲۵

۲۵۷۵	حدیث ۳۳۲۶
۲۵۷۵	حدیث ۳۳۲۷
۲۵۷۵	حدیث ۳۳۲۸
۲۵۷۶	حدیث ۳۳۲۹
۲۵۷۶	حدیث ۳۳۳۰
۲۵۷۶	حدیث ۳۳۳۱
۲۵۷۶	حدیث ۳۳۳۲
۲۵۷۶	حدیث ۳۳۳۳
۲۵۷۷	حدیث ۳۳۳۴
۲۵۷۷	حدیث ۳۳۳۵
۲۵۷۷	حدیث ۳۳۳۶
۲۵۷۷	حدیث ۳۳۳۷
۲۵۷۷	حدیث ۳۳۳۸
۲۵۷۸	حدیث ۳۳۳۹
۲۵۷۸	حدیث ۳۳۴۰
۲۵۷۸	حدیث ۳۳۴۱
۲۵۷۸	حدیث ۳۳۴۲
۲۵۷۸	حدیث ۳۳۴۳
۲۵۷۹	حدیث ۳۳۴۴
۲۵۷۹	حدیث ۳۳۴۵
۲۵۷۹	حدیث ۳۳۴۶
۲۵۷۹	حدیث ۳۳۴۷
۲۵۷۹	حدیث ۳۳۴۸
۲۵۸۰	حدیث ۳۳۴۹

۲۵۸۰	حدیث ۳۳۵۰
۲۵۸۰	حدیث ۳۳۵۱
۲۵۸۰	حدیث ۳۳۵۲
۲۵۸۰	حدیث ۳۳۵۳
۲۵۸۱	حدیث ۳۳۵۴
۲۵۸۱	حدیث ۳۳۵۵
۲۵۸۱	حدیث ۳۳۵۶
۲۵۸۱	حدیث ۳۳۵۷
۲۵۸۱	حدیث ۳۳۵۸
۲۵۸۲	حدیث ۳۳۵۹
۲۵۸۲	حدیث ۳۳۶۰
۲۵۸۲	حدیث ۳۳۶۱
۲۵۸۲	حدیث ۳۳۶۲
۲۵۸۲	حدیث ۳۳۶۳
۲۵۸۲	حدیث ۳۳۶۴
۲۵۸۳	حدیث ۳۳۶۵
۲۵۸۳	حدیث ۳۳۶۶
۲۵۸۳	حدیث ۳۳۶۷
۲۵۸۳	حدیث ۳۳۶۸
۲۵۸۴	حدیث ۳۳۶۹
۲۵۸۴	حدیث ۳۳۷۰
۲۵۸۴	حدیث ۳۳۷۱
۲۵۸۴	حدیث ۳۳۷۲
۲۵۸۴	حدیث ۳۳۷۳

۲۵۸۵	حدیث ۳۳۷۴
۲۵۸۵	حدیث ۳۳۷۵
۲۵۸۵	حدیث ۳۳۷۶
۲۵۸۵	حدیث ۳۳۷۷
۲۵۸۵	حدیث ۳۳۷۸
۲۵۸۵	حدیث ۳۳۷۹
۲۵۸۶	حدیث ۳۳۸۰
۲۵۸۶	حدیث ۳۳۸۱
۲۵۸۶	حدیث ۳۳۸۲
۲۵۸۶	حدیث ۳۳۸۳
۲۵۸۶	حدیث ۳۳۸۴
۲۵۸۷	حدیث ۳۳۸۵
۲۵۸۷	حدیث ۳۳۸۶
۲۵۸۷	حدیث ۳۳۸۷
۲۵۸۷	حدیث ۳۳۸۸
۲۵۸۸	حدیث ۳۳۸۹
۲۵۸۸	حدیث ۳۳۹۰
۲۵۸۸	حدیث ۳۳۹۱
۲۵۸۸	حدیث ۳۳۹۲
۲۵۸۸	حدیث ۳۳۹۳
۲۵۸۹	حدیث ۳۳۹۴
۲۵۸۹	حدیث ۳۳۹۵
۲۵۸۹	حدیث ۳۳۹۶
۲۵۸۹	حدیث ۳۳۹۷

۲۵۸۹	حدیث ۳۳۹۸
۲۵۹۰	حدیث ۳۳۹۹
۲۵۹۰	حدیث ۳۴۰۰
۲۵۹۰	از ۱ تا ۳۴۰ تا ۳۶۰
۲۵۹۰	حدیث ۳۴۰۱
۲۵۹۰	حدیث ۳۴۰۲
۲۵۹۱	حدیث ۳۴۰۳
۲۵۹۱	حدیث ۳۴۰۴
۲۵۹۱	حدیث ۳۴۰۵
۲۵۹۱	حدیث ۳۴۰۶
۲۵۹۱	حدیث ۳۴۰۷
۲۵۹۲	حدیث ۳۴۰۸
۲۵۹۲	حدیث ۳۴۰۹
۲۵۹۲	حدیث ۳۴۱۰
۲۵۹۲	حدیث ۳۴۱۱
۲۵۹۲	حدیث ۳۴۱۲
۲۵۹۳	حدیث ۳۴۱۳
۲۵۹۳	حدیث ۳۴۱۴
۲۵۹۳	حدیث ۳۴۱۵
۲۵۹۳	حدیث ۳۴۱۶
۲۵۹۳	حدیث ۳۴۱۷
۲۵۹۴	حدیث ۳۴۱۸
۲۵۹۴	حدیث ۳۴۱۹
۲۵۹۴	حدیث ۳۴۲۰

۲۵۹۴	حدیث ۳۴۲۱
۲۵۹۵	حدیث ۳۴۲۲
۲۵۹۵	حدیث ۳۴۲۳
۲۵۹۵	حدیث ۳۴۲۴
۲۵۹۵	حدیث ۳۴۲۵
۲۵۹۵	حدیث ۳۴۲۶
۲۵۹۶	حدیث ۳۴۲۷
۲۵۹۶	حدیث ۳۴۲۸
۲۵۹۶	حدیث ۳۴۲۹
۲۵۹۶	حدیث ۳۴۳۰
۲۵۹۷	حدیث ۳۴۳۱
۲۵۹۷	حدیث ۳۴۳۲
۲۵۹۷	حدیث ۳۴۳۳
۲۵۹۷	حدیث ۳۴۳۴
۲۵۹۷	حدیث ۳۴۳۵
۲۵۹۸	حدیث ۳۴۳۶
۲۵۹۸	حدیث ۳۴۳۷
۲۵۹۸	حدیث ۳۴۳۸
۲۵۹۸	حدیث ۳۴۳۹
۲۵۹۸	حدیث ۳۴۴۰
۲۵۹۹	حدیث ۳۴۴۱
۲۵۹۹	حدیث ۳۴۴۲
۲۵۹۹	حدیث ۳۴۴۳
۲۵۹۹	حدیث ۳۴۴۴

۲۵۹۹	حدیث ۳۴۴۵
۲۶۰۰	حدیث ۳۴۴۶
۲۶۰۰	حدیث ۳۴۴۷
۲۶۰۰	حدیث ۳۴۴۸
۲۶۰۰	حدیث ۳۴۴۹
۲۶۰۰	حدیث ۳۴۵۰
۲۶۰۰	حدیث ۳۴۵۱
۲۶۰۱	حدیث ۳۴۵۲
۲۶۰۱	حدیث ۳۴۵۳
۲۶۰۱	حدیث ۳۴۵۴
۲۶۰۱	حدیث ۳۴۵۵
۲۶۰۱	حدیث ۳۴۵۶
۲۶۰۲	حدیث ۳۴۵۷
۲۶۰۲	حدیث ۳۴۵۸
۲۶۰۲	حدیث ۳۴۵۹
۲۶۰۲	حدیث ۳۴۶۰
۲۶۰۲	حدیث ۳۴۶۱
۲۶۰۳	حدیث ۳۴۶۲
۲۶۰۳	حدیث ۳۴۶۳
۲۶۰۳	حدیث ۳۴۶۴
۲۶۰۳	حدیث ۳۴۶۵
۲۶۰۳	حدیث ۳۴۶۶
۲۶۰۴	حدیث ۳۴۶۷
۲۶۰۴	حدیث ۳۴۶۸

۲۶۰۴	حدیث ۳۴۶۹
۲۶۰۴	حدیث ۳۴۷۰
۲۶۰۴	حدیث ۳۴۷۱
۲۶۰۵	حدیث ۳۴۷۲
۲۶۰۵	حدیث ۳۴۷۳
۲۶۰۵	حدیث ۳۴۷۴
۲۶۰۵	حدیث ۳۴۷۵
۲۶۰۵	حدیث ۳۴۷۶
۲۶۰۶	حدیث ۳۴۷۷
۲۶۰۶	حدیث ۳۴۷۸
۲۶۰۶	حدیث ۳۴۷۹
۲۶۰۶	حدیث ۳۴۸۰
۲۶۰۷	حدیث ۳۴۸۱
۲۶۰۷	حدیث ۳۴۸۲
۲۶۰۷	حدیث ۳۴۸۳
۲۶۰۷	حدیث ۳۴۸۴
۲۶۰۷	حدیث ۳۴۸۵
۲۶۰۸	حدیث ۳۴۸۶
۲۶۰۸	حدیث ۳۴۸۷
۲۶۰۸	حدیث ۳۴۸۸
۲۶۰۸	حدیث ۳۴۸۹
۲۶۰۸	حدیث ۳۴۹۰
۲۶۰۸	حدیث ۳۴۹۱
۲۶۰۹	حدیث ۳۴۹۲

۲۶۰۹	حدیث ۳۴۹۳
۲۶۰۹	حدیث ۳۴۹۴
۲۶۰۹	حدیث ۳۴۹۵
۲۶۰۹	حدیث ۳۴۹۶
۲۶۱۰	حدیث ۳۴۹۷
۲۶۱۰	حدیث ۳۴۹۸
۲۶۱۰	حدیث ۳۴۹۹
۲۶۱۰	حدیث ۳۵۰۰
۲۶۱۰	حدیث ۳۵۰۱
۲۶۱۰	حدیث ۳۵۰۲
۲۶۱۱	حدیث ۳۵۰۳
۲۶۱۱	حدیث ۳۵۰۴
۲۶۱۱	حدیث ۳۵۰۵
۲۶۱۱	حدیث ۳۵۰۶
۲۶۱۲	حدیث ۳۵۰۷
۲۶۱۲	حدیث ۳۵۰۸
۲۶۱۲	حدیث ۳۵۰۹
۲۶۱۲	حدیث ۳۵۱۰
۲۶۱۲	حدیث ۳۵۱۱
۲۶۱۲	حدیث ۳۵۱۲
۲۶۱۳	حدیث ۳۵۱۳
۲۶۱۳	حدیث ۳۵۱۴
۲۶۱۳	حدیث ۳۵۱۵
۲۶۱۳	حدیث ۳۵۱۶

۲۶۱۳	حدیث ۳۵۱۷
۲۶۱۴	حدیث ۳۵۱۸
۲۶۱۴	حدیث ۳۵۱۹
۲۶۱۴	حدیث ۳۵۲۰
۲۶۱۴	حدیث ۳۵۲۱
۲۶۱۴	حدیث ۳۵۲۲
۲۶۱۵	حدیث ۳۵۲۳
۲۶۱۵	حدیث ۳۵۲۴
۲۶۱۵	حدیث ۳۵۲۵
۲۶۱۵	حدیث ۳۵۲۶
۲۶۱۵	حدیث ۳۵۲۷
۲۶۱۶	حدیث ۳۵۲۸
۲۶۱۶	حدیث ۳۵۲۹
۲۶۱۶	حدیث ۳۵۳۰
۲۶۱۶	حدیث ۳۵۳۱
۲۶۱۷	حدیث ۳۵۳۲
۲۶۱۷	حدیث ۳۵۳۳
۲۶۱۷	حدیث ۳۵۳۴
۲۶۱۷	حدیث ۳۵۳۵
۲۶۱۸	حدیث ۳۵۳۶
۲۶۱۸	حدیث ۳۵۳۷
۲۶۱۸	حدیث ۳۵۳۸
۲۶۱۸	حدیث ۳۵۳۹
۲۶۱۸	حدیث ۳۵۴۰

۲۶۱۸	حدیث ۳۵۴۱
۲۶۱۹	حدیث ۳۵۴۲
۲۶۱۹	حدیث ۳۵۴۳
۲۶۱۹	حدیث ۳۵۴۴
۲۶۱۹	حدیث ۳۵۴۵
۲۶۲۰	حدیث ۳۵۴۶
۲۶۲۰	حدیث ۳۵۴۷
۲۶۲۰	حدیث ۳۵۴۸
۲۶۲۰	حدیث ۳۵۴۹
۲۶۲۰	حدیث ۳۵۵۰
۲۶۲۱	حدیث ۳۵۵۱
۲۶۲۱	حدیث ۳۵۵۲
۲۶۲۱	حدیث ۳۵۵۳
۲۶۲۱	حدیث ۳۵۵۴
۲۶۲۱	حدیث ۳۵۵۵
۲۶۲۲	حدیث ۳۵۵۶
۲۶۲۲	حدیث ۳۵۵۷
۲۶۲۲	حدیث ۳۵۵۸
۲۶۲۲	حدیث ۳۵۵۹
۲۶۲۲	حدیث ۳۵۶۰
۲۶۲۳	حدیث ۳۵۶۱
۲۶۲۳	حدیث ۳۵۶۲
۲۶۲۳	حدیث ۳۵۶۳
۲۶۲۳	حدیث ۳۵۶۴

۲۶۲۳	حدیث ۳۵۶۵
۲۶۲۴	حدیث ۳۵۶۶
۲۶۲۴	حدیث ۳۵۶۷
۲۶۲۴	حدیث ۳۵۶۸
۲۶۲۴	حدیث ۳۵۶۹
۲۶۲۴	حدیث ۳۵۷۰
۲۶۲۵	حدیث ۳۵۷۱
۲۶۲۵	حدیث ۳۵۷۲
۲۶۲۵	حدیث ۳۵۷۳
۲۶۲۵	حدیث ۳۵۷۴
۲۶۲۵	حدیث ۳۵۷۵
۲۶۲۶	حدیث ۳۵۷۶
۲۶۲۶	حدیث ۳۵۷۷
۲۶۲۶	حدیث ۳۵۷۸
۲۶۲۶	حدیث ۳۵۷۹
۲۶۲۶	حدیث ۳۵۸۰
۲۶۲۷	حدیث ۳۵۸۱
۲۶۲۷	حدیث ۳۵۸۲
۲۶۲۷	حدیث ۳۵۸۳
۲۶۲۷	حدیث ۳۵۸۴
۲۶۲۷	حدیث ۳۵۸۵
۲۶۲۷	حدیث ۳۵۸۶
۲۶۲۸	حدیث ۳۵۸۷
۲۶۲۸	حدیث ۳۵۸۸

۲۶۲۸	حدیث ۳۵۸۹
۲۶۲۸	حدیث ۳۵۹۰
۲۶۲۹	حدیث ۳۵۹۱
۲۶۲۹	حدیث ۳۵۹۲
۲۶۲۹	حدیث ۳۵۹۳
۲۶۲۹	حدیث ۳۵۹۴
۲۶۲۹	حدیث ۳۵۹۵
۲۶۳۰	حدیث ۳۵۹۶
۲۶۳۰	حدیث ۳۵۹۷
۲۶۳۰	حدیث ۳۵۹۸
۲۶۳۰	حدیث ۳۵۹۹
۲۶۳۰	حدیث ۳۶۰۰
۲۶۳۱	از ۳۶۰۱ تا ۳۸۰۰
۲۶۳۱	حدیث ۳۶۰۱
۲۶۳۱	حدیث ۳۶۰۲
۲۶۳۱	حدیث ۳۶۰۳
۲۶۳۱	حدیث ۳۶۰۴
۲۶۳۱	حدیث ۳۶۰۵
۲۶۳۲	حدیث ۳۶۰۶
۲۶۳۲	حدیث ۳۶۰۷
۲۶۳۲	حدیث ۳۶۰۸
۲۶۳۲	حدیث ۳۶۰۹
۲۶۳۲	حدیث ۳۶۱۰
۲۶۳۳	حدیث ۳۶۱۱

۲۶۳۳	حدیث ۳۶۱۲
۲۶۳۳	حدیث ۳۶۱۳
۲۶۳۳	حدیث ۳۶۱۴
۲۶۳۳	حدیث ۳۶۱۵
۲۶۳۳	حدیث ۳۶۱۶
۲۶۳۴	حدیث ۳۶۱۷
۲۶۳۴	حدیث ۳۶۱۸
۲۶۳۴	حدیث ۳۶۱۹
۲۶۳۴	حدیث ۳۶۲۰
۲۶۳۴	حدیث ۳۶۲۱
۲۶۳۵	حدیث ۳۶۲۲
۲۶۳۵	حدیث ۳۶۲۳
۲۶۳۵	حدیث ۳۶۲۴
۲۶۳۵	حدیث ۳۶۲۵
۲۶۳۵	حدیث ۳۶۲۶
۲۶۳۵	حدیث ۳۶۲۷
۲۶۳۶	حدیث ۳۶۲۸
۲۶۳۶	حدیث ۳۶۲۹
۲۶۳۶	حدیث ۳۶۳۰
۲۶۳۶	حدیث ۳۶۳۱
۲۶۳۶	حدیث ۳۶۳۲
۲۶۳۷	حدیث ۳۶۳۳
۲۶۳۷	حدیث ۳۶۳۴
۲۶۳۷	حدیث ۳۶۳۵

۲۶۳۷	حدیث ۳۶۳۶
۲۶۳۷	حدیث ۳۶۳۷
۲۶۳۸	حدیث ۳۶۳۸
۲۶۳۸	حدیث ۳۶۳۹
۲۶۳۸	حدیث ۳۶۴۰
۲۶۳۸	حدیث ۳۶۴۱
۲۶۳۸	حدیث ۳۶۴۲
۲۶۳۸	حدیث ۳۶۴۳
۲۶۳۹	حدیث ۳۶۴۴
۲۶۳۹	حدیث ۳۶۴۵
۲۶۳۹	حدیث ۳۶۴۶
۲۶۳۹	حدیث ۳۶۴۷
۲۶۳۹	حدیث ۳۶۴۸
۲۶۴۰	حدیث ۳۶۴۹
۲۶۴۰	حدیث ۳۶۵۰
۲۶۴۰	حدیث ۳۶۵۱
۲۶۴۰	حدیث ۳۶۵۲
۲۶۴۰	حدیث ۳۶۵۳
۲۶۴۱	حدیث ۳۶۵۴
۲۶۴۱	حدیث ۳۶۵۵
۲۶۴۱	حدیث ۳۶۵۶
۲۶۴۱	حدیث ۳۶۵۷
۲۶۴۱	حدیث ۳۶۵۸
۲۶۴۲	حدیث ۳۶۵۹

۲۶۴۲	حدیث ۳۶۶۰
۲۶۴۲	حدیث ۳۶۶۱
۲۶۴۲	حدیث ۳۶۶۲
۲۶۴۲	حدیث ۳۶۶۳
۲۶۴۳	حدیث ۳۶۶۴
۲۶۴۳	حدیث ۳۶۶۵
۲۶۴۳	حدیث ۳۶۶۶
۲۶۴۳	حدیث ۳۶۶۷
۲۶۴۳	حدیث ۳۶۶۸
۲۶۴۴	حدیث ۳۶۶۹
۲۶۴۴	حدیث ۳۶۷۰
۲۶۴۴	حدیث ۳۶۷۱
۲۶۴۴	حدیث ۳۶۷۲
۲۶۴۴	حدیث ۳۶۷۳
۲۶۴۴	حدیث ۳۶۷۴
۲۶۴۵	حدیث ۳۶۷۵
۲۶۴۵	حدیث ۳۶۷۶
۲۶۴۵	حدیث ۳۶۷۷
۲۶۴۵	حدیث ۳۶۷۸
۲۶۴۵	حدیث ۳۶۷۹
۲۶۴۶	حدیث ۳۶۸۰
۲۶۴۶	حدیث ۳۶۸۱
۲۶۴۶	حدیث ۳۶۸۲
۲۶۴۶	حدیث ۳۶۸۳

۲۶۴۶	حدیث ۳۶۸۴
۲۶۴۷	حدیث ۳۶۸۵
۲۶۴۷	حدیث ۳۶۸۶
۲۶۴۷	حدیث ۳۶۸۷
۲۶۴۸	حدیث ۳۶۸۸
۲۶۴۸	حدیث ۳۶۸۹
۲۶۴۸	حدیث ۳۶۹۰
۲۶۴۸	حدیث ۳۶۹۱
۲۶۴۸	حدیث ۳۶۹۲
۲۶۴۹	حدیث ۳۶۹۳
۲۶۴۹	حدیث ۳۶۹۴
۲۶۴۹	حدیث ۳۶۹۵
۲۶۴۹	حدیث ۳۶۹۶
۲۶۴۹	حدیث ۳۶۹۷
۲۶۵۰	حدیث ۳۶۹۸
۲۶۵۰	حدیث ۳۶۹۹
۲۶۵۰	حدیث ۳۷۰۰
۲۶۵۰	حدیث ۳۷۰۱
۲۶۵۰	حدیث ۳۷۰۲
۲۶۵۱	حدیث ۳۷۰۳
۲۶۵۱	حدیث ۳۷۰۴
۲۶۵۱	حدیث ۳۷۰۵
۲۶۵۱	حدیث ۳۷۰۶
۲۶۵۱	حدیث ۳۷۰۷

۲۶۵۲	حدیث ۳۷۰۸
۲۶۵۲	حدیث ۳۷۰۹
۲۶۵۲	حدیث ۳۷۱۰
۲۶۵۲	حدیث ۳۷۱۱
۲۶۵۲	حدیث ۳۷۱۲
۲۶۵۳	حدیث ۳۷۱۳
۲۶۵۳	حدیث ۳۷۱۴
۲۶۵۳	حدیث ۳۷۱۵
۲۶۵۳	حدیث ۳۷۱۶
۲۶۵۳	حدیث ۳۷۱۷
۲۶۵۴	حدیث ۳۷۱۸
۲۶۵۴	حدیث ۳۷۱۹
۲۶۵۴	حدیث ۳۷۲۰
۲۶۵۴	حدیث ۳۷۲۱
۲۶۵۴	حدیث ۳۷۲۲
۲۶۵۵	حدیث ۳۷۲۳
۲۶۵۵	حدیث ۳۷۲۴
۲۶۵۵	حدیث ۳۷۲۵
۲۶۵۵	حدیث ۳۷۲۶
۲۶۵۵	حدیث ۳۷۲۷
۲۶۵۶	حدیث ۳۷۲۸
۲۶۵۶	حدیث ۳۷۲۹
۲۶۵۶	حدیث ۳۷۳۰
۲۶۵۷	حدیث ۳۷۳۱

۲۶۵۷	حدیث ۳۷۳۲
۲۶۵۷	حدیث ۳۷۳۳
۲۶۵۷	حدیث ۳۷۳۴
۲۶۵۷	حدیث ۳۷۳۵
۲۶۵۸	حدیث ۳۷۳۶
۲۶۵۸	حدیث ۳۷۳۷
۲۶۵۸	حدیث ۳۷۳۸
۲۶۵۸	حدیث ۳۷۳۹
۲۶۵۹	حدیث ۳۷۴۰
۲۶۵۹	حدیث ۳۷۴۱
۲۶۵۹	حدیث ۳۷۴۲
۲۶۵۹	حدیث ۳۷۴۳
۲۶۵۹	حدیث ۳۷۴۴
۲۶۶۰	حدیث ۳۷۴۵
۲۶۶۰	حدیث ۳۷۴۶
۲۶۶۰	حدیث ۳۷۴۷
۲۶۶۱	حدیث ۳۷۴۸
۲۶۶۱	حدیث ۳۷۴۹
۲۶۶۱	حدیث ۳۷۵۰
۲۶۶۱	حدیث ۳۷۵۱
۲۶۶۱	حدیث ۳۷۵۲
۲۶۶۲	حدیث ۳۷۵۳
۲۶۶۲	حدیث ۳۷۵۴
۲۶۶۲	حدیث ۳۷۵۵

۲۶۶۲	حدیث ۳۷۵۶
۲۶۶۳	حدیث ۳۷۵۷
۲۶۶۳	حدیث ۳۷۵۸
۲۶۶۳	حدیث ۳۷۵۹
۲۶۶۳	حدیث ۳۷۶۰
۲۶۶۳	حدیث ۳۷۶۱
۲۶۶۳	حدیث ۳۷۶۲
۲۶۶۴	حدیث ۳۷۶۳
۲۶۶۴	حدیث ۳۷۶۴
۲۶۶۴	حدیث ۳۷۶۵
۲۶۶۴	حدیث ۳۷۶۶
۲۶۶۴	حدیث ۳۷۶۷
۲۶۶۵	حدیث ۳۷۶۸
۲۶۶۵	حدیث ۳۷۶۹
۲۶۶۵	حدیث ۳۷۷۰
۲۶۶۵	حدیث ۳۷۷۱
۲۶۶۵	حدیث ۳۷۷۲
۲۶۶۶	حدیث ۳۷۷۳
۲۶۶۶	حدیث ۳۷۷۴
۲۶۶۶	حدیث ۳۷۷۵
۲۶۶۶	حدیث ۳۷۷۶
۲۶۶۶	حدیث ۳۷۷۷
۲۶۶۶	حدیث ۳۷۷۸
۲۶۶۷	حدیث ۳۷۷۹

۲۶۶۷	حدیث ۳۷۸۰
۲۶۶۷	حدیث ۳۷۸۱
۲۶۶۷	حدیث ۳۷۸۲
۲۶۶۷	حدیث ۳۷۸۳
۲۶۶۸	حدیث ۳۷۸۴
۲۶۶۸	حدیث ۳۷۸۵
۲۶۶۸	حدیث ۳۷۸۶
۲۶۶۸	حدیث ۳۷۸۷
۲۶۶۸	حدیث ۳۷۸۸
۲۶۶۸	حدیث ۳۷۸۹
۲۶۶۹	حدیث ۳۷۹۰
۲۶۶۹	حدیث ۳۷۹۱
۲۶۶۹	حدیث ۳۷۹۲
۲۶۶۹	حدیث ۳۷۹۳
۲۶۶۹	حدیث ۳۷۹۴
۲۶۷۰	حدیث ۳۷۹۵
۲۶۷۰	حدیث ۳۷۹۶
۲۶۷۰	حدیث ۳۷۹۷
۲۶۷۰	حدیث ۳۷۹۸
۲۶۷۰	حدیث ۳۷۹۹
۲۶۷۱	حدیث ۳۸۰۰
۲۶۷۱	از ۳۸۰۱ تا ۴۰۰۰
۲۶۷۱	حدیث ۳۸۰۱
۲۶۷۱	حدیث ۳۸۰۲

۲۶۷۱	حدیث ۳۸۰۳
۲۶۷۱	حدیث ۳۸۰۴
۲۶۷۲	حدیث ۳۸۰۵
۲۶۷۲	حدیث ۳۸۰۶
۲۶۷۲	حدیث ۳۸۰۷
۲۶۷۲	حدیث ۳۸۰۸
۲۶۷۲	حدیث ۳۸۰۹
۲۶۷۳	حدیث ۳۸۱۰
۲۶۷۳	حدیث ۳۸۱۱
۲۶۷۳	حدیث ۳۸۱۲
۲۶۷۳	حدیث ۳۸۱۳
۲۶۷۳	حدیث ۳۸۱۴
۲۶۷۳	حدیث ۳۸۱۵
۲۶۷۴	حدیث ۳۸۱۶
۲۶۷۴	حدیث ۳۸۱۷
۲۶۷۴	حدیث ۳۸۱۸
۲۶۷۴	حدیث ۳۸۱۹
۲۶۷۴	حدیث ۳۸۲۰
۲۶۷۵	حدیث ۳۸۲۱
۲۶۷۵	حدیث ۳۸۲۲
۲۶۷۵	حدیث ۳۸۲۳
۲۶۷۵	حدیث ۳۸۲۴
۲۶۷۵	حدیث ۳۸۲۵
۲۶۷۵	حدیث ۳۸۲۶

۲۶۷۶	حدیث ۳۸۲۷
۲۶۷۶	حدیث ۳۸۲۸
۲۶۷۶	حدیث ۳۸۲۹
۲۶۷۶	حدیث ۳۸۳۰
۲۶۷۶	حدیث ۳۸۳۱
۲۶۷۷	حدیث ۳۸۳۲
۲۶۷۷	حدیث ۳۸۳۳
۲۶۷۷	حدیث ۳۸۳۴
۲۶۷۷	حدیث ۳۸۳۵
۲۶۷۷	حدیث ۳۸۳۶
۲۶۷۸	حدیث ۳۸۳۷
۲۶۷۸	حدیث ۳۸۳۸
۲۶۷۸	حدیث ۳۸۳۹
۲۶۷۸	حدیث ۳۸۴۰
۲۶۷۸	حدیث ۳۸۴۱
۲۶۷۸	حدیث ۳۸۴۲
۲۶۷۹	حدیث ۳۸۴۳
۲۶۷۹	حدیث ۳۸۴۴
۲۶۷۹	حدیث ۳۸۴۵
۲۶۷۹	حدیث ۳۸۴۶
۲۶۸۰	حدیث ۳۸۴۷
۲۶۸۰	حدیث ۳۸۴۸
۲۶۸۰	حدیث ۳۸۴۹
۲۶۸۰	حدیث ۳۸۵۰

۲۶۸۰	حدیث ۳۸۵۱
۲۶۸۰	حدیث ۳۸۵۲
۲۶۸۱	حدیث ۳۸۵۳
۲۶۸۱	حدیث ۳۸۵۴
۲۶۸۱	حدیث ۳۸۵۵
۲۶۸۱	حدیث ۳۸۵۶
۲۶۸۱	حدیث ۳۸۵۷
۲۶۸۲	حدیث ۳۸۵۸
۲۶۸۲	حدیث ۳۸۵۹
۲۶۸۲	حدیث ۳۸۶۰
۲۶۸۲	حدیث ۳۸۶۱
۲۶۸۲	حدیث ۳۸۶۲
۲۶۸۳	حدیث ۳۸۶۳
۲۶۸۳	حدیث ۳۸۶۴
۲۶۸۳	حدیث ۳۸۶۵
۲۶۸۳	حدیث ۳۸۶۶
۲۶۸۳	حدیث ۳۸۶۷
۲۶۸۴	حدیث ۳۸۶۸
۲۶۸۴	حدیث ۳۸۶۹
۲۶۸۴	حدیث ۳۸۷۰
۲۶۸۴	حدیث ۳۸۷۱
۲۶۸۴	حدیث ۳۸۷۲
۲۶۸۵	حدیث ۳۸۷۳
۲۶۸۵	حدیث ۳۸۷۴

۲۶۸۵	حدیث ۳۸۷۵
۲۶۸۵	حدیث ۳۸۷۶
۲۶۸۶	حدیث ۳۸۷۷
۲۶۸۶	حدیث ۳۸۷۸
۲۶۸۶	حدیث ۳۸۷۹
۲۶۸۶	حدیث ۳۸۸۰
۲۶۸۶	حدیث ۳۸۸۱
۲۶۸۷	حدیث ۳۸۸۲
۲۶۸۷	حدیث ۳۸۸۳
۲۶۸۷	حدیث ۳۸۸۴
۲۶۸۷	حدیث ۳۸۸۵
۲۶۸۷	حدیث ۳۸۸۶
۲۶۸۸	حدیث ۳۸۸۷
۲۶۸۸	حدیث ۳۸۸۸
۲۶۸۸	حدیث ۳۸۸۹
۲۶۸۸	حدیث ۳۸۹۰
۲۶۸۸	حدیث ۳۸۹۱
۲۶۸۸	حدیث ۳۸۹۲
۲۶۸۹	حدیث ۳۸۹۳
۲۶۸۹	حدیث ۳۸۹۴
۲۶۸۹	حدیث ۳۸۹۵
۲۶۸۹	حدیث ۳۸۹۶
۲۶۸۹	حدیث ۳۸۹۷
۲۶۹۰	حدیث ۳۸۹۸

۲۶۹۰	حدیث ۳۸۹۹
۲۶۹۰	حدیث ۳۹۰۰
۲۶۹۰	حدیث ۳۹۰۱
۲۶۹۰	حدیث ۳۹۰۲
۲۶۹۱	حدیث ۳۹۰۳
۲۶۹۱	حدیث ۳۹۰۴
۲۶۹۱	حدیث ۳۹۰۵
۲۶۹۱	حدیث ۳۹۰۶
۲۶۹۱	حدیث ۳۹۰۷
۲۶۹۲	حدیث ۳۹۰۸
۲۶۹۲	حدیث ۳۹۰۹
۲۶۹۲	حدیث ۳۹۱۰
۲۶۹۲	حدیث ۳۹۱۱
۲۶۹۲	حدیث ۳۹۱۲
۲۶۹۳	حدیث ۳۹۱۳
۲۶۹۳	حدیث ۳۹۱۴
۲۶۹۳	حدیث ۳۹۱۵
۲۶۹۳	حدیث ۳۹۱۶
۲۶۹۳	حدیث ۳۹۱۷
۲۶۹۴	حدیث ۳۹۱۸
۲۶۹۴	حدیث ۳۹۱۹
۲۶۹۴	حدیث ۳۹۲۰
۲۶۹۴	حدیث ۳۹۲۱
۲۶۹۴	حدیث ۳۹۲۲

۲۶۹۵	حدیث ۳۹۲۳
۲۶۹۵	حدیث ۳۹۲۴
۲۶۹۵	حدیث ۳۹۲۵
۲۶۹۵	حدیث ۳۹۲۶
۲۶۹۵	حدیث ۳۹۲۷
۲۶۹۶	حدیث ۳۹۲۸
۲۶۹۶	حدیث ۳۹۲۹
۲۶۹۶	حدیث ۳۹۳۰
۲۶۹۶	حدیث ۳۹۳۱
۲۶۹۶	حدیث ۳۹۳۲
۲۶۹۷	حدیث ۳۹۳۳
۲۶۹۷	حدیث ۳۹۳۴
۲۶۹۷	حدیث ۳۹۳۵
۲۶۹۷	حدیث ۳۹۳۶
۲۶۹۷	حدیث ۳۹۳۷
۲۶۹۸	حدیث ۳۹۳۸
۲۶۹۸	حدیث ۳۹۳۹
۲۶۹۸	حدیث ۳۹۴۰
۲۶۹۸	حدیث ۳۹۴۱
۲۶۹۹	حدیث ۳۹۴۲
۲۶۹۹	حدیث ۳۹۴۳
۲۶۹۹	حدیث ۳۹۴۴
۲۶۹۹	حدیث ۳۹۴۵
۲۶۹۹	حدیث ۳۹۴۶

۲۷۰۰	حدیث ۳۹۴۷
۲۷۰۰	حدیث ۳۹۴۸
۲۷۰۰	حدیث ۳۹۴۹
۲۷۰۰	حدیث ۳۹۵۰
۲۷۰۱	حدیث ۳۹۵۱
۲۷۰۱	حدیث ۳۹۵۲
۲۷۰۱	حدیث ۳۹۵۳
۲۷۰۱	حدیث ۳۹۵۴
۲۷۰۱	حدیث ۳۹۵۵
۲۷۰۲	حدیث ۳۹۵۶
۲۷۰۲	حدیث ۳۹۵۷
۲۷۰۲	حدیث ۳۹۵۸
۲۷۰۲	حدیث ۳۹۵۹
۲۷۰۲	حدیث ۳۹۶۰
۲۷۰۳	حدیث ۳۹۶۱
۲۷۰۳	حدیث ۳۹۶۲
۲۷۰۳	حدیث ۳۹۶۳
۲۷۰۳	حدیث ۳۹۶۴
۲۷۰۳	حدیث ۳۹۶۵
۲۷۰۳	حدیث ۳۹۶۶
۲۷۰۴	حدیث ۳۹۶۷
۲۷۰۴	حدیث ۳۹۶۸
۲۷۰۴	حدیث ۳۹۶۹
۲۷۰۴	حدیث ۳۹۷۰

۲۷۰۴	حدیث ۳۹۷۱
۲۷۰۵	حدیث ۳۹۷۲
۲۷۰۵	حدیث ۳۹۷۳
۲۷۰۵	حدیث ۳۹۷۴
۲۷۰۵	حدیث ۳۹۷۵
۲۷۰۵	حدیث ۳۹۷۶
۲۷۰۶	حدیث ۳۹۷۷
۲۷۰۶	حدیث ۳۹۷۸
۲۷۰۶	حدیث ۳۹۷۹
۲۷۰۶	حدیث ۳۹۸۰
۲۷۰۶	حدیث ۳۹۸۱
۲۷۰۶	حدیث ۳۹۸۲
۲۷۰۷	حدیث ۳۹۸۳
۲۷۰۷	حدیث ۳۹۸۴
۲۷۰۷	حدیث ۳۹۸۵
۲۷۰۷	حدیث ۳۹۸۶
۲۷۰۷	حدیث ۳۹۸۷
۲۷۰۸	حدیث ۳۹۸۸
۲۷۰۸	حدیث ۳۹۸۹
۲۷۰۸	حدیث ۳۹۹۰
۲۷۰۸	حدیث ۳۹۹۱
۲۷۰۸	حدیث ۳۹۹۲
۲۷۰۹	حدیث ۳۹۹۳
۲۷۰۹	حدیث ۳۹۹۴

۲۷۰۹	حدیث ۳۹۹۵
۲۷۰۹	حدیث ۳۹۹۶
۲۷۰۹	حدیث ۳۹۹۷
۲۷۱۰	حدیث ۳۹۹۸
۲۷۱۰	حدیث ۳۹۹۹
۲۷۱۰	حدیث ۴۰۰۰
۲۷۱۰	از ۴۰۰۱ تا ۴۲۰۰
۲۷۱۰	حدیث ۴۰۰۱
۲۷۱۰	حدیث ۴۰۰۲
۲۷۱۱	حدیث ۴۰۰۳
۲۷۱۱	حدیث ۴۰۰۴
۲۷۱۱	حدیث ۴۰۰۵
۲۷۱۱	حدیث ۴۰۰۶
۲۷۱۱	حدیث ۴۰۰۷
۲۷۱۲	حدیث ۴۰۰۸
۲۷۱۲	حدیث ۴۰۰۹
۲۷۱۲	حدیث ۴۰۱۰
۲۷۱۲	حدیث ۴۰۱۱
۲۷۱۲	حدیث ۴۰۱۲
۲۷۱۳	حدیث ۴۰۱۳
۲۷۱۳	حدیث ۴۰۱۴
۲۷۱۳	حدیث ۴۰۱۵
۲۷۱۳	حدیث ۴۰۱۶
۲۷۱۳	حدیث ۴۰۱۷

۲۷۱۴	حدیث ۴۰۱۸
۲۷۱۴	حدیث ۴۰۱۹
۲۷۱۴	حدیث ۴۰۲۰
۲۷۱۴	حدیث ۴۰۲۱
۲۷۱۴	حدیث ۴۰۲۲
۲۷۱۵	حدیث ۴۰۲۳
۲۷۱۵	حدیث ۴۰۲۴
۲۷۱۵	حدیث ۴۰۲۵
۲۷۱۵	حدیث ۴۰۲۶
۲۷۱۵	حدیث ۴۰۲۷
۲۷۱۶	حدیث ۴۰۲۸
۲۷۱۶	حدیث ۴۰۲۹
۲۷۱۶	حدیث ۴۰۳۰
۲۷۱۶	حدیث ۴۰۳۱
۲۷۱۶	حدیث ۴۰۳۲
۲۷۱۷	حدیث ۴۰۳۳
۲۷۱۷	حدیث ۴۰۳۴
۲۷۱۷	حدیث ۴۰۳۵
۲۷۱۷	حدیث ۴۰۳۶
۲۷۱۷	حدیث ۴۰۳۷
۲۷۱۸	حدیث ۴۰۳۸
۲۷۱۸	حدیث ۴۰۳۹
۲۷۱۸	حدیث ۴۰۴۰
۲۷۱۸	حدیث ۴۰۴۱

۲۷۱۸	حدیث ۴۰۴۲
۲۷۱۹	حدیث ۴۰۴۳
۲۷۱۹	حدیث ۴۰۴۴
۲۷۱۹	حدیث ۴۰۴۵
۲۷۱۹	حدیث ۴۰۴۶
۲۷۱۹	حدیث ۴۰۴۷
۲۷۱۹	حدیث ۴۰۴۸
۲۷۲۰	حدیث ۴۰۴۹
۲۷۲۰	حدیث ۴۰۵۰
۲۷۲۰	حدیث ۴۰۵۱
۲۷۲۰	حدیث ۴۰۵۲
۲۷۲۰	حدیث ۴۰۵۳
۲۷۲۱	حدیث ۴۰۵۴
۲۷۲۱	حدیث ۴۰۵۵
۲۷۲۱	حدیث ۴۰۵۶
۲۷۲۱	حدیث ۴۰۵۷
۲۷۲۱	حدیث ۴۰۵۸
۲۷۲۲	حدیث ۴۰۵۹
۲۷۲۲	حدیث ۴۰۶۰
۲۷۲۲	حدیث ۴۰۶۱
۲۷۲۲	حدیث ۴۰۶۲
۲۷۲۳	حدیث ۴۰۶۳
۲۷۲۳	حدیث ۴۰۶۴
۲۷۲۳	حدیث ۴۰۶۵

۲۷۲۳	حدیث ۴۰۶۶
۲۷۲۳	حدیث ۴۰۶۷
۲۷۲۴	حدیث ۴۰۶۸
۲۷۲۴	حدیث ۴۰۶۹
۲۷۲۴	حدیث ۴۰۷۰
۲۷۲۴	حدیث ۴۰۷۱
۲۷۲۴	حدیث ۴۰۷۲
۲۷۲۵	حدیث ۴۰۷۳
۲۷۲۵	حدیث ۴۰۷۴
۲۷۲۵	حدیث ۴۰۷۵
۲۷۲۵	حدیث ۴۰۷۶
۲۷۲۵	حدیث ۴۰۷۷
۲۷۲۶	حدیث ۴۰۷۸
۲۷۲۶	حدیث ۴۰۷۹
۲۷۲۶	حدیث ۴۰۸۰
۲۷۲۶	حدیث ۴۰۸۱
۲۷۲۶	حدیث ۴۰۸۲
۲۷۲۷	حدیث ۴۰۸۳
۲۷۲۷	حدیث ۴۰۸۴
۲۷۲۷	حدیث ۴۰۸۵
۲۷۲۷	حدیث ۴۰۸۶
۲۷۲۷	حدیث ۴۰۸۷
۲۷۲۸	حدیث ۴۰۸۸
۲۷۲۸	حدیث ۴۰۸۹

۲۷۲۸	حدیث ۴۰۹۰
۲۷۲۸	حدیث ۴۰۹۱
۲۷۲۸	حدیث ۴۰۹۲
۲۷۲۹	حدیث ۴۰۹۳
۲۷۲۹	حدیث ۴۰۹۴
۲۷۲۹	حدیث ۴۰۹۵
۲۷۲۹	حدیث ۴۰۹۶
۲۷۲۹	حدیث ۴۰۹۷
۲۷۳۰	حدیث ۴۰۹۸
۲۷۳۰	حدیث ۴۰۹۹
۲۷۳۰	حدیث ۴۱۰۰
۲۷۳۰	حدیث ۴۱۰۱
۲۷۳۰	حدیث ۴۱۰۲
۲۷۳۰	حدیث ۴۱۰۳
۲۷۳۱	حدیث ۴۱۰۴
۲۷۳۱	حدیث ۴۱۰۵
۲۷۳۱	حدیث ۴۱۰۶
۲۷۳۱	حدیث ۴۱۰۷
۲۷۳۱	حدیث ۴۱۰۸
۲۷۳۲	حدیث ۴۱۰۹
۲۷۳۲	حدیث ۴۱۱۰
۲۷۳۲	حدیث ۴۱۱۱
۲۷۳۲	حدیث ۴۱۱۲
۲۷۳۳	حدیث ۴۱۱۳

۲۷۳۳	حدیث ۴۱۱۴
۲۷۳۳	حدیث ۴۱۱۵
۲۷۳۳	حدیث ۴۱۱۶
۲۷۳۳	حدیث ۴۱۱۷
۲۷۳۴	حدیث ۴۱۱۸
۲۷۳۴	حدیث ۴۱۱۹
۲۷۳۴	حدیث ۴۱۲۰
۲۷۳۴	حدیث ۴۱۲۱
۲۷۳۴	حدیث ۴۱۲۲
۲۷۳۵	حدیث ۴۱۲۳
۲۷۳۵	حدیث ۴۱۲۴
۲۷۳۵	حدیث ۴۱۲۵
۲۷۳۵	حدیث ۴۱۲۶
۲۷۳۶	حدیث ۴۱۲۷
۲۷۳۶	حدیث ۴۱۲۸
۲۷۳۶	حدیث ۴۱۲۹
۲۷۳۶	حدیث ۴۱۳۰
۲۷۳۶	حدیث ۴۱۳۱
۲۷۳۶	حدیث ۴۱۳۲
۲۷۳۷	حدیث ۴۱۳۳
۲۷۳۷	حدیث ۴۱۳۴
۲۷۳۷	حدیث ۴۱۳۵
۲۷۳۷	حدیث ۴۱۳۶
۲۷۳۷	حدیث ۴۱۳۷

۲۷۳۸	حدیث ۴۱۳۸
۲۷۳۸	حدیث ۴۱۳۹
۲۷۳۸	حدیث ۴۱۴۰
۲۷۳۸	حدیث ۴۱۴۱
۲۷۳۹	حدیث ۴۱۴۲
۲۷۳۹	حدیث ۴۱۴۳
۲۷۳۹	حدیث ۴۱۴۴
۲۷۳۹	حدیث ۴۱۴۵
۲۷۳۹	حدیث ۴۱۴۶
۲۷۴۰	حدیث ۴۱۴۷
۲۷۴۰	حدیث ۴۱۴۸
۲۷۴۰	حدیث ۴۱۴۹
۲۷۴۰	حدیث ۴۱۵۰
۲۷۴۰	حدیث ۴۱۵۱
۲۷۴۰	حدیث ۴۱۵۲
۲۷۴۱	حدیث ۴۱۵۳
۲۷۴۱	حدیث ۴۱۵۴
۲۷۴۱	حدیث ۴۱۵۵
۲۷۴۱	حدیث ۴۱۵۶
۲۷۴۱	حدیث ۴۱۵۷
۲۷۴۲	حدیث ۴۱۵۸
۲۷۴۲	حدیث ۴۱۵۹
۲۷۴۲	حدیث ۴۱۶۰
۲۷۴۲	حدیث ۴۱۶۱

۲۷۴۳	حدیث ۴۱۶۲
۲۷۴۳	حدیث ۴۱۶۳
۲۷۴۳	حدیث ۴۱۶۴
۲۷۴۳	حدیث ۴۱۶۵
۲۷۴۳	حدیث ۴۱۶۶
۲۷۴۳	حدیث ۴۱۶۷
۲۷۴۴	حدیث ۴۱۶۸
۲۷۴۴	حدیث ۴۱۶۹
۲۷۴۴	حدیث ۴۱۷۰
۲۷۴۴	حدیث ۴۱۷۱
۲۷۴۴	حدیث ۴۱۷۲
۲۷۴۵	حدیث ۴۱۷۳
۲۷۴۵	حدیث ۴۱۷۴
۲۷۴۵	حدیث ۴۱۷۵
۲۷۴۵	حدیث ۴۱۷۶
۲۷۴۵	حدیث ۴۱۷۷
۲۷۴۶	حدیث ۴۱۷۸
۲۷۴۶	حدیث ۴۱۷۹
۲۷۴۶	حدیث ۴۱۸۰
۲۷۴۶	حدیث ۴۱۸۱
۲۷۴۶	حدیث ۴۱۸۲
۲۷۴۷	حدیث ۴۱۸۳
۲۷۴۷	حدیث ۴۱۸۴
۲۷۴۷	حدیث ۴۱۸۵

۲۷۴۷	حدیث ۴۱۸۶
۲۷۴۷	حدیث ۴۱۸۷
۲۷۴۸	حدیث ۴۱۸۸
۲۷۴۸	حدیث ۴۱۸۹
۲۷۴۸	حدیث ۴۱۹۰
۲۷۴۸	حدیث ۴۱۹۱
۲۷۴۸	حدیث ۴۱۹۲
۲۷۴۹	حدیث ۴۱۹۳
۲۷۴۹	حدیث ۴۱۹۴
۲۷۴۹	حدیث ۴۱۹۵
۲۷۴۹	حدیث ۴۱۹۶
۲۷۴۹	حدیث ۴۱۹۷
۲۷۵۰	حدیث ۴۱۹۸
۲۷۵۰	حدیث ۴۱۹۹
۲۷۵۰	حدیث ۴۲۰۰
۲۷۵۰	از ۴۲۰ تا ۴۴۰
۲۷۵۰	حدیث ۴۲۰۱
۲۷۵۰	حدیث ۴۲۰۲
۲۷۵۱	حدیث ۴۲۰۳
۲۷۵۱	حدیث ۴۲۰۴
۲۷۵۱	حدیث ۴۲۰۵
۲۷۵۱	حدیث ۴۲۰۶
۲۷۵۱	حدیث ۴۲۰۷
۲۷۵۲	حدیث ۴۲۰۸

۲۷۵۲	حدیث ۴۲۰۹
۲۷۵۲	حدیث ۴۲۱۰
۲۷۵۲	حدیث ۴۲۱۱
۲۷۵۲	حدیث ۴۲۱۲
۲۷۵۳	حدیث ۴۲۱۳
۲۷۵۳	حدیث ۴۲۱۴
۲۷۵۳	حدیث ۴۲۱۵
۲۷۵۳	حدیث ۴۲۱۶
۲۷۵۳	حدیث ۴۲۱۷
۲۷۵۴	حدیث ۴۲۱۸
۲۷۵۴	حدیث ۴۲۱۹
۲۷۵۴	حدیث ۴۲۲۰
۲۷۵۴	حدیث ۴۲۲۱
۲۷۵۴	حدیث ۴۲۲۲
۲۷۵۵	حدیث ۴۲۲۳
۲۷۵۵	حدیث ۴۲۲۴
۲۷۵۵	حدیث ۴۲۲۵
۲۷۵۵	حدیث ۴۲۲۶
۲۷۵۵	حدیث ۴۲۲۷
۲۷۵۶	حدیث ۴۲۲۸
۲۷۵۶	حدیث ۴۲۲۹
۲۷۵۶	حدیث ۴۲۳۰
۲۷۵۶	حدیث ۴۲۳۱
۲۷۵۶	حدیث ۴۲۳۲

۲۷۵۷	حدیث ۴۲۳۳
۲۷۵۷	حدیث ۴۲۳۴
۲۷۵۷	حدیث ۴۲۳۵
۲۷۵۷	حدیث ۴۲۳۶
۲۷۵۷	حدیث ۴۲۳۷
۲۷۵۷	حدیث ۴۲۳۸
۲۷۵۸	حدیث ۴۲۳۹
۲۷۵۸	حدیث ۴۲۴۰
۲۷۵۸	حدیث ۴۲۴۱
۲۷۵۸	حدیث ۴۲۴۲
۲۷۵۹	حدیث ۴۲۴۳
۲۷۵۹	حدیث ۴۲۴۴
۲۷۵۹	حدیث ۴۲۴۵
۲۷۵۹	حدیث ۴۲۴۶
۲۷۶۰	حدیث ۴۲۴۷
۲۷۶۰	حدیث ۴۲۴۸
۲۷۶۰	حدیث ۴۲۴۹
۲۷۶۰	حدیث ۴۲۵۰
۲۷۶۰	حدیث ۴۲۵۱
۲۷۶۱	حدیث ۴۲۵۲
۲۷۶۱	حدیث ۴۲۵۳
۲۷۶۱	حدیث ۴۲۵۴
۲۷۶۱	حدیث ۴۲۵۵
۲۷۶۲	حدیث ۴۲۵۶

۲۷۶۲	حدیث ۴۲۵۷
۲۷۶۲	حدیث ۴۲۵۸
۲۷۶۲	حدیث ۴۲۵۹
۲۷۶۲	حدیث ۴۲۶۰
۲۷۶۲	حدیث ۴۲۶۱
۲۷۶۳	حدیث ۴۲۶۲
۲۷۶۳	حدیث ۴۲۶۳
۲۷۶۳	حدیث ۴۲۶۴
۲۷۶۳	حدیث ۴۲۶۵
۲۷۶۴	حدیث ۴۲۶۶
۲۷۶۴	حدیث ۴۲۶۷
۲۷۶۴	حدیث ۴۲۶۸
۲۷۶۴	حدیث ۴۲۶۹
۲۷۶۴	حدیث ۴۲۷۰
۲۷۶۴	حدیث ۴۲۷۱
۲۷۶۵	حدیث ۴۲۷۲
۲۷۶۵	حدیث ۴۲۷۳
۲۷۶۵	حدیث ۴۲۷۴
۲۷۶۵	حدیث ۴۲۷۵
۲۷۶۶	حدیث ۴۲۷۶
۲۷۶۶	حدیث ۴۲۷۷
۲۷۶۶	حدیث ۴۲۷۸
۲۷۶۶	حدیث ۴۲۷۹
۲۷۶۶	حدیث ۴۲۸۰

۲۷۶۷	حدیث ۴۲۸۱
۲۷۶۷	حدیث ۴۲۸۲
۲۷۶۷	حدیث ۴۲۸۳
۲۷۶۷	حدیث ۴۲۸۴
۲۷۶۷	حدیث ۴۲۸۵
۲۷۶۷	حدیث ۴۲۸۶
۲۷۶۸	حدیث ۴۲۸۷
۲۷۶۸	حدیث ۴۲۸۸
۲۷۶۸	حدیث ۴۲۸۹
۲۷۶۸	حدیث ۴۲۹۰
۲۷۶۹	حدیث ۴۲۹۱
۲۷۶۹	حدیث ۴۲۹۲
۲۷۶۹	حدیث ۴۲۹۳
۲۷۶۹	حدیث ۴۲۹۴
۲۷۶۹	حدیث ۴۲۹۵
۲۷۶۹	حدیث ۴۲۹۶
۲۷۷۰	حدیث ۴۲۹۷
۲۷۷۰	حدیث ۴۲۹۸
۲۷۷۰	حدیث ۴۲۹۹
۲۷۷۰	حدیث ۴۳۰۰
۲۷۷۰	حدیث ۴۳۰۱
۲۷۷۱	حدیث ۴۳۰۲
۲۷۷۱	حدیث ۴۳۰۳
۲۷۷۱	حدیث ۴۳۰۴

۲۷۷۱	حدیث ۴۳۰۵
۲۷۷۱	حدیث ۴۳۰۶
۲۷۷۲	حدیث ۴۳۰۷
۲۷۷۲	حدیث ۴۳۰۸
۲۷۷۲	حدیث ۴۳۰۹
۲۷۷۲	حدیث ۴۳۱۰
۲۷۷۲	حدیث ۴۳۱۱
۲۷۷۳	حدیث ۴۳۱۲
۲۷۷۳	حدیث ۴۳۱۳
۲۷۷۳	حدیث ۴۳۱۴
۲۷۷۳	حدیث ۴۳۱۵
۲۷۷۴	حدیث ۴۳۱۶
۲۷۷۴	حدیث ۴۳۱۷
۲۷۷۴	حدیث ۴۳۱۸
۲۷۷۴	حدیث ۴۳۱۹
۲۷۷۴	حدیث ۴۳۲۰
۲۷۷۴	حدیث ۴۳۲۱
۲۷۷۵	حدیث ۴۳۲۲
۲۷۷۵	حدیث ۴۳۲۳
۲۷۷۵	حدیث ۴۳۲۴
۲۷۷۵	حدیث ۴۳۲۵
۲۷۷۵	حدیث ۴۳۲۶
۲۷۷۶	حدیث ۴۳۲۷
۲۷۷۶	حدیث ۴۳۲۸

۲۷۷۶	حدیث ۴۳۲۹
۲۷۷۶	حدیث ۴۳۳۰
۲۷۷۶	حدیث ۴۳۳۱
۲۷۷۷	حدیث ۴۳۳۲
۲۷۷۷	حدیث ۴۳۳۳
۲۷۷۷	حدیث ۴۳۳۴
۲۷۷۷	حدیث ۴۳۳۵
۲۷۷۷	حدیث ۴۳۳۶
۲۷۷۸	حدیث ۴۳۳۷
۲۷۷۸	حدیث ۴۳۳۸
۲۷۷۸	حدیث ۴۳۳۹
۲۷۷۸	حدیث ۴۳۴۰
۲۷۷۸	حدیث ۴۳۴۱
۲۷۷۹	حدیث ۴۳۴۲
۲۷۷۹	حدیث ۴۳۴۳
۲۷۷۹	حدیث ۴۳۴۴
۲۷۷۹	حدیث ۴۳۴۵
۲۷۷۹	حدیث ۴۳۴۶
۲۷۷۹	حدیث ۴۳۴۷
۲۷۸۰	حدیث ۴۳۴۸
۲۷۸۰	حدیث ۴۳۴۹
۲۷۸۰	حدیث ۴۳۵۰
۲۷۸۰	حدیث ۴۳۵۱
۲۷۸۰	حدیث ۴۳۵۲

۲۷۸۱	حدیث ۴۳۵۳
۲۷۸۱	حدیث ۴۳۵۴
۲۷۸۱	حدیث ۴۳۵۵
۲۷۸۱	حدیث ۴۳۵۶
۲۷۸۱	حدیث ۴۳۵۷
۲۷۸۲	حدیث ۴۳۵۸
۲۷۸۲	حدیث ۴۳۵۹
۲۷۸۲	حدیث ۴۳۶۰
۲۷۸۲	حدیث ۴۳۶۱
۲۷۸۲	حدیث ۴۳۶۲
۲۷۸۳	حدیث ۴۳۶۳
۲۷۸۳	حدیث ۴۳۶۴
۲۷۸۳	حدیث ۴۳۶۵
۲۷۸۳	حدیث ۴۳۶۶
۲۷۸۳	حدیث ۴۳۶۷
۲۷۸۴	حدیث ۴۳۶۸
۲۷۸۴	حدیث ۴۳۶۹
۲۷۸۴	حدیث ۴۳۷۰
۲۷۸۴	حدیث ۴۳۷۱
۲۷۸۴	حدیث ۴۳۷۲
۲۷۸۴	حدیث ۴۳۷۳
۲۷۸۵	حدیث ۴۳۷۴
۲۷۸۵	حدیث ۴۳۷۵
۲۷۸۵	حدیث ۴۳۷۶

۲۷۸۵	حدیث ۴۳۷۷
۲۷۸۵	حدیث ۴۳۷۸
۲۷۸۶	حدیث ۴۳۷۹
۲۷۸۶	حدیث ۴۳۸۰
۲۷۸۶	حدیث ۴۳۸۱
۲۷۸۶	حدیث ۴۳۸۲
۲۷۸۷	حدیث ۴۳۸۳
۲۷۸۷	حدیث ۴۳۸۴
۲۷۸۷	حدیث ۴۳۸۵
۲۷۸۷	حدیث ۴۳۸۶
۲۷۸۷	حدیث ۴۳۸۷
۲۷۸۸	حدیث ۴۳۸۸
۲۷۸۸	حدیث ۴۳۸۹
۲۷۸۸	حدیث ۴۳۹۰
۲۷۸۸	حدیث ۴۳۹۱
۲۷۸۸	حدیث ۴۳۹۲
۲۷۸۹	حدیث ۴۳۹۳
۲۷۸۹	حدیث ۴۳۹۴
۲۷۸۹	حدیث ۴۳۹۵
۲۷۸۹	حدیث ۴۳۹۶
۲۷۸۹	حدیث ۴۳۹۷
۲۷۹۰	حدیث ۴۳۹۸
۲۷۹۰	حدیث ۴۳۹۹
۲۷۹۰	حدیث ۴۴۰۰

۲۷۹۰	از ۱ تا ۴۴۰ تا ۴۶۰
۲۷۹۰	حدیث ۴۴۰۱
۲۷۹۱	حدیث ۴۴۰۲
۲۷۹۱	حدیث ۴۴۰۳
۲۷۹۱	حدیث ۴۴۰۴
۲۷۹۱	حدیث ۴۴۰۵
۲۷۹۱	حدیث ۴۴۰۶
۲۷۹۲	حدیث ۴۴۰۷
۲۷۹۲	حدیث ۴۴۰۸
۲۷۹۲	حدیث ۴۴۰۹
۲۷۹۲	حدیث ۴۴۱۰
۲۷۹۲	حدیث ۴۴۱۱
۲۷۹۳	حدیث ۴۴۱۲
۲۷۹۳	حدیث ۴۴۱۳
۲۷۹۳	حدیث ۴۴۱۴
۲۷۹۳	حدیث ۴۴۱۵
۲۷۹۳	حدیث ۴۴۱۶
۲۷۹۴	حدیث ۴۴۱۷
۲۷۹۴	حدیث ۴۴۱۸
۲۷۹۴	حدیث ۴۴۱۹
۲۷۹۴	حدیث ۴۴۲۰
۲۷۹۴	حدیث ۴۴۲۱
۲۷۹۵	حدیث ۴۴۲۲
۲۷۹۵	حدیث ۴۴۲۳

۲۷۹۵	حدیث ۴۴۲۴
۲۷۹۵	حدیث ۴۴۲۵
۲۷۹۵	حدیث ۴۴۲۶
۲۷۹۵	حدیث ۴۴۲۷
۲۷۹۶	حدیث ۴۴۲۸
۲۷۹۶	حدیث ۴۴۲۹
۲۷۹۶	حدیث ۴۴۳۰
۲۷۹۶	حدیث ۴۴۳۱
۲۷۹۷	حدیث ۴۴۳۲
۲۷۹۷	حدیث ۴۴۳۳
۲۷۹۷	حدیث ۴۴۳۴
۲۷۹۷	حدیث ۴۴۳۵
۲۷۹۷	حدیث ۴۴۳۶
۲۷۹۸	حدیث ۴۴۳۷
۲۷۹۸	حدیث ۴۴۳۸
۲۷۹۸	حدیث ۴۴۳۹
۲۷۹۸	حدیث ۴۴۴۰
۲۷۹۹	حدیث ۴۴۴۱
۲۷۹۹	حدیث ۴۴۴۲
۲۷۹۹	حدیث ۴۴۴۳
۲۷۹۹	حدیث ۴۴۴۴
۲۷۹۹	حدیث ۴۴۴۵
۲۸۰۰	حدیث ۴۴۴۶
۲۸۰۰	حدیث ۴۴۴۷

۲۸۰۰	حدیث ۴۴۴۸
۲۸۰۰	حدیث ۴۴۴۹
۲۸۰۱	حدیث ۴۴۵۰
۲۸۰۱	حدیث ۴۴۵۱
۲۸۰۱	حدیث ۴۴۵۲
۲۸۰۱	حدیث ۴۴۵۳
۲۸۰۱	حدیث ۴۴۵۴
۲۸۰۲	حدیث ۴۴۵۵
۲۸۰۲	حدیث ۴۴۵۶
۲۸۰۲	حدیث ۴۴۵۷
۲۸۰۲	حدیث ۴۴۵۸
۲۸۰۲	حدیث ۴۴۵۹
۲۸۰۳	حدیث ۴۴۶۰
۲۸۰۳	حدیث ۴۴۶۱
۲۸۰۳	حدیث ۴۴۶۲
۲۸۰۳	حدیث ۴۴۶۳
۲۸۰۳	حدیث ۴۴۶۴
۲۸۰۴	حدیث ۴۴۶۵
۲۸۰۴	حدیث ۴۴۶۶
۲۸۰۴	حدیث ۴۴۶۷
۲۸۰۴	حدیث ۴۴۶۸
۲۸۰۴	حدیث ۴۴۶۹
۲۸۰۵	حدیث ۴۴۷۰
۲۸۰۵	حدیث ۴۴۷۱

۲۸۰۵	حدیث ۴۴۷۲
۲۸۰۵	حدیث ۴۴۷۳
۲۸۰۵	حدیث ۴۴۷۴
۲۸۰۵	حدیث ۴۴۷۵
۲۸۰۶	حدیث ۴۴۷۶
۲۸۰۶	حدیث ۴۴۷۷
۲۸۰۶	حدیث ۴۴۷۸
۲۸۰۶	حدیث ۴۴۷۹
۲۸۰۶	حدیث ۴۴۸۰
۲۸۰۷	حدیث ۴۴۸۱
۲۸۰۷	حدیث ۴۴۸۲
۲۸۰۷	حدیث ۴۴۸۳
۲۸۰۷	حدیث ۴۴۸۴
۲۸۰۷	حدیث ۴۴۸۵
۲۸۰۷	حدیث ۴۴۸۶
۲۸۰۸	حدیث ۴۴۸۷
۲۸۰۸	حدیث ۴۴۸۸
۲۸۰۸	حدیث ۴۴۸۹
۲۸۰۸	حدیث ۴۴۹۰
۲۸۰۸	حدیث ۴۴۹۱
۲۸۰۹	حدیث ۴۴۹۲
۲۸۰۹	حدیث ۴۴۹۳
۲۸۰۹	حدیث ۴۴۹۴
۲۸۰۹	حدیث ۴۴۹۵

۲۸۰۹	حدیث ۴۴۹۶
۲۸۱۰	حدیث ۴۴۹۷
۲۸۱۰	حدیث ۴۴۹۸
۲۸۱۰	حدیث ۴۴۹۹
۲۸۱۰	حدیث ۴۵۰۰
۲۸۱۰	حدیث ۴۵۰۱
۲۸۱۰	حدیث ۴۵۰۲
۲۸۱۱	حدیث ۴۵۰۳
۲۸۱۱	حدیث ۴۵۰۴
۲۸۱۱	حدیث ۴۵۰۵
۲۸۱۱	حدیث ۴۵۰۶
۲۸۱۱	حدیث ۴۵۰۷
۲۸۱۲	حدیث ۴۵۰۸
۲۸۱۲	حدیث ۴۵۰۹
۲۸۱۲	حدیث ۴۵۱۰
۲۸۱۲	حدیث ۴۵۱۱
۲۸۱۲	حدیث ۴۵۱۲
۲۸۱۳	حدیث ۴۵۱۳
۲۸۱۳	حدیث ۴۵۱۴
۲۸۱۳	حدیث ۴۵۱۵
۲۸۱۴	حدیث ۴۵۱۶
۲۸۱۴	حدیث ۴۵۱۷
۲۸۱۴	حدیث ۴۵۱۸
۲۸۱۴	حدیث ۴۵۱۹

۲۸۱۴	حدیث ۴۵۲۰
۲۸۱۵	حدیث ۴۵۲۱
۲۸۱۵	حدیث ۴۵۲۲
۲۸۱۵	حدیث ۴۵۲۳
۲۸۱۵	حدیث ۴۵۲۴
۲۸۱۵	حدیث ۴۵۲۵
۲۸۱۶	حدیث ۴۵۲۶
۲۸۱۶	حدیث ۴۵۲۷
۲۸۱۶	حدیث ۴۵۲۸
۲۸۱۶	حدیث ۴۵۲۹
۲۸۱۶	حدیث ۴۵۳۰
۲۸۱۷	حدیث ۴۵۳۱
۲۸۱۷	حدیث ۴۵۳۲
۲۸۱۷	حدیث ۴۵۳۳
۲۸۱۷	حدیث ۴۵۳۴
۲۸۱۷	حدیث ۴۵۳۵
۲۸۱۷	حدیث ۴۵۳۶
۲۸۱۸	حدیث ۴۵۳۷
۲۸۱۸	حدیث ۴۵۳۸
۲۸۱۸	حدیث ۴۵۳۹
۲۸۱۸	حدیث ۴۵۴۰
۲۸۱۹	حدیث ۴۵۴۱
۲۸۱۹	حدیث ۴۵۴۲
۲۸۱۹	حدیث ۴۵۴۳

۲۸۱۹	حدیث ۴۵۴۴
۲۸۲۰	حدیث ۴۵۴۵
۲۸۲۰	حدیث ۴۵۴۶
۲۸۲۰	حدیث ۴۵۴۷
۲۸۲۰	حدیث ۴۵۴۸
۲۸۲۱	حدیث ۴۵۴۹
۲۸۲۱	حدیث ۴۵۵۰
۲۸۲۱	حدیث ۴۵۵۱
۲۸۲۱	حدیث ۴۵۵۲
۲۸۲۱	حدیث ۴۵۵۳
۲۸۲۱	حدیث ۴۵۵۴
۲۸۲۲	حدیث ۴۵۵۵
۲۸۲۲	حدیث ۴۵۵۶
۲۸۲۲	حدیث ۴۵۵۷
۲۸۲۲	حدیث ۴۵۵۸
۲۸۲۲	حدیث ۴۵۵۹
۲۸۲۳	حدیث ۴۵۶۰
۲۸۲۳	حدیث ۴۵۶۱
۲۸۲۳	حدیث ۴۵۶۲
۲۸۲۳	حدیث ۴۵۶۳
۲۸۲۳	حدیث ۴۵۶۴
۲۸۲۴	حدیث ۴۵۶۵
۲۸۲۴	حدیث ۴۵۶۶
۲۸۲۴	حدیث ۴۵۶۷

۲۸۲۴	حدیث ۴۵۶۸
۲۸۲۴	حدیث ۴۵۶۹
۲۸۲۵	حدیث ۴۵۷۰
۲۸۲۵	حدیث ۴۵۷۱
۲۸۲۵	حدیث ۴۵۷۲
۲۸۲۵	حدیث ۴۵۷۳
۲۸۲۵	حدیث ۴۵۷۴
۲۸۲۵	حدیث ۴۵۷۵
۲۸۲۶	حدیث ۴۵۷۶
۲۸۲۶	حدیث ۴۵۷۷
۲۸۲۶	حدیث ۴۵۷۸
۲۸۲۶	حدیث ۴۵۷۹
۲۸۲۶	حدیث ۴۵۸۰
۲۸۲۷	حدیث ۴۵۸۱
۲۸۲۷	حدیث ۴۵۸۲
۲۸۲۷	حدیث ۴۵۸۳
۲۸۲۷	حدیث ۴۵۸۴
۲۸۲۷	حدیث ۴۵۸۵
۲۸۲۸	حدیث ۴۵۸۶
۲۸۲۸	حدیث ۴۵۸۷
۲۸۲۸	حدیث ۴۵۸۸
۲۸۲۸	حدیث ۴۵۸۹
۲۸۲۸	حدیث ۴۵۹۰
۲۸۲۸	حدیث ۴۵۹۱

۲۸۲۹	حدیث ۴۵۹۲
۲۸۲۹	حدیث ۴۵۹۳
۲۸۲۹	حدیث ۴۵۹۴
۲۸۲۹	حدیث ۴۵۹۵
۲۸۲۹	حدیث ۴۵۹۶
۲۸۳۰	حدیث ۴۵۹۷
۲۸۳۰	حدیث ۴۵۹۸
۲۸۳۰	حدیث ۴۵۹۹
۲۸۳۰	حدیث ۴۶۰۰
۲۸۳۰	از ۴۶۰۱ تا ۴۸۰۰
۲۸۳۱	حدیث ۴۶۰۱
۲۸۳۱	حدیث ۴۶۰۲
۲۸۳۱	حدیث ۴۶۰۳
۲۸۳۱	حدیث ۴۶۰۴
۲۸۳۱	حدیث ۴۶۰۵
۲۸۳۱	حدیث ۴۶۰۶
۲۸۳۲	حدیث ۴۶۰۷
۲۸۳۲	حدیث ۴۶۰۸
۲۸۳۲	حدیث ۴۶۰۹
۲۸۳۲	حدیث ۴۶۱۰
۲۸۳۳	حدیث ۴۶۱۱
۲۸۳۳	حدیث ۴۶۱۲
۲۸۳۳	حدیث ۴۶۱۳
۲۸۳۳	حدیث ۴۶۱۴

۲۸۳۳	حدیث ۴۶۱۵
۲۸۳۳	حدیث ۴۶۱۶
۲۸۳۴	حدیث ۴۶۱۷
۲۸۳۴	حدیث ۴۶۱۸
۲۸۳۴	حدیث ۴۶۱۹
۲۸۳۴	حدیث ۴۶۲۰
۲۸۳۵	حدیث ۴۶۲۱
۲۸۳۵	حدیث ۴۶۲۲
۲۸۳۵	حدیث ۴۶۲۳
۲۸۳۵	حدیث ۴۶۲۴
۲۸۳۵	حدیث ۴۶۲۵
۲۸۳۶	حدیث ۴۶۲۶
۲۸۳۶	حدیث ۴۶۲۷
۲۸۳۶	حدیث ۴۶۲۸
۲۸۳۶	حدیث ۴۶۲۹
۲۸۳۶	حدیث ۴۶۳۰
۲۸۳۶	حدیث ۴۶۳۱
۲۸۳۷	حدیث ۴۶۳۲
۲۸۳۷	حدیث ۴۶۳۳
۲۸۳۷	حدیث ۴۶۳۴
۲۸۳۷	حدیث ۴۶۳۵
۲۸۳۷	حدیث ۴۶۳۶
۲۸۳۸	حدیث ۴۶۳۷
۲۸۳۸	حدیث ۴۶۳۸

۲۸۳۸	حدیث ۴۶۳۹
۲۸۳۸	حدیث ۴۶۴۰
۲۸۳۸	حدیث ۴۶۴۱
۲۸۳۹	حدیث ۴۶۴۲
۲۸۳۹	حدیث ۴۶۴۳
۲۸۳۹	حدیث ۴۶۴۴
۲۸۳۹	حدیث ۴۶۴۵
۲۸۳۹	حدیث ۴۶۴۶
۲۸۴۰	حدیث ۴۶۴۷
۲۸۴۰	حدیث ۴۶۴۸
۲۸۴۰	حدیث ۴۶۴۹
۲۸۴۰	حدیث ۴۶۵۰
۲۸۴۰	حدیث ۴۶۵۱
۲۸۴۰	حدیث ۴۶۵۲
۲۸۴۱	حدیث ۴۶۵۳
۲۸۴۱	حدیث ۴۶۵۴
۲۸۴۱	حدیث ۴۶۵۵
۲۸۴۱	حدیث ۴۶۵۶
۲۸۴۲	حدیث ۴۶۵۷
۲۸۴۲	حدیث ۴۶۵۸
۲۸۴۲	حدیث ۴۶۵۹
۲۸۴۲	حدیث ۴۶۶۰
۲۸۴۲	حدیث ۴۶۶۱
۲۸۴۳	حدیث ۴۶۶۲

۲۸۴۳	حدیث ۴۶۶۳
۲۸۴۳	حدیث ۴۶۶۴
۲۸۴۳	حدیث ۴۶۶۵
۲۸۴۳	حدیث ۴۶۶۶
۲۸۴۳	حدیث ۴۶۶۷
۲۸۴۴	حدیث ۴۶۶۸
۲۸۴۴	حدیث ۴۶۶۹
۲۸۴۴	حدیث ۴۶۷۰
۲۸۴۴	حدیث ۴۶۷۱
۲۸۴۴	حدیث ۴۶۷۲
۲۸۴۵	حدیث ۴۶۷۳
۲۸۴۵	حدیث ۴۶۷۴
۲۸۴۵	حدیث ۴۶۷۵
۲۸۴۵	حدیث ۴۶۷۶
۲۸۴۵	حدیث ۴۶۷۷
۲۸۴۶	حدیث ۴۶۷۸
۲۸۴۶	حدیث ۴۶۷۹
۲۸۴۶	حدیث ۴۶۸۰
۲۸۴۶	حدیث ۴۶۸۱
۲۸۴۶	حدیث ۴۶۸۲
۲۸۴۶	حدیث ۴۶۸۳
۲۸۴۷	حدیث ۴۶۸۴
۲۸۴۷	حدیث ۴۶۸۵
۲۸۴۷	حدیث ۴۶۸۶

۲۸۴۷	حدیث ۴۶۸۷
۲۸۴۸	حدیث ۴۶۸۸
۲۸۴۸	حدیث ۴۶۸۹
۲۸۴۸	حدیث ۴۶۹۰
۲۸۴۸	حدیث ۴۶۹۱
۲۸۴۸	حدیث ۴۶۹۲
۲۸۴۹	حدیث ۴۶۹۳
۲۸۴۹	حدیث ۴۶۹۴
۲۸۴۹	حدیث ۴۶۹۵
۲۸۴۹	حدیث ۴۶۹۶
۲۸۴۹	حدیث ۴۶۹۷
۲۸۴۹	حدیث ۴۶۹۸
۲۸۵۰	حدیث ۴۶۹۹
۲۸۵۰	حدیث ۴۷۰۰
۲۸۵۰	حدیث ۴۷۰۱
۲۸۵۰	حدیث ۴۷۰۲
۲۸۵۰	حدیث ۴۷۰۳
۲۸۵۱	حدیث ۴۷۰۴
۲۸۵۱	حدیث ۴۷۰۵
۲۸۵۱	حدیث ۴۷۰۶
۲۸۵۱	حدیث ۴۷۰۷
۲۸۵۱	حدیث ۴۷۰۸
۲۸۵۱	حدیث ۴۷۰۹
۲۸۵۲	حدیث ۴۷۱۰

۲۸۵۲	حدیث ۴۷۱۱
۲۸۵۲	حدیث ۴۷۱۲
۲۸۵۲	حدیث ۴۷۱۳
۲۸۵۳	حدیث ۴۷۱۴
۲۸۵۳	حدیث ۴۷۱۵
۲۸۵۳	حدیث ۴۷۱۶
۲۸۵۳	حدیث ۴۷۱۷
۲۸۵۴	حدیث ۴۷۱۸
۲۸۵۴	حدیث ۴۷۱۹
۲۸۵۴	حدیث ۴۷۲۰
۲۸۵۴	حدیث ۴۷۲۱
۲۸۵۴	حدیث ۴۷۲۲
۲۸۵۵	حدیث ۴۷۲۳
۲۸۵۵	حدیث ۴۷۲۴
۲۸۵۵	حدیث ۴۷۲۵
۲۸۵۵	حدیث ۴۷۲۶
۲۸۵۵	حدیث ۴۷۲۷
۲۸۵۶	حدیث ۴۷۲۸
۲۸۵۶	حدیث ۴۷۲۹
۲۸۵۶	حدیث ۴۷۳۰
۲۸۵۶	حدیث ۴۷۳۱
۲۸۵۷	حدیث ۴۷۳۲
۲۸۵۷	حدیث ۴۷۳۳
۲۸۵۷	حدیث ۴۷۳۴

۲۸۵۷	حدیث ۴۷۳۵
۲۸۵۷	حدیث ۴۷۳۶
۲۸۵۸	حدیث ۴۷۳۷
۲۸۵۸	حدیث ۴۷۳۸
۲۸۵۸	حدیث ۴۷۳۹
۲۸۵۸	حدیث ۴۷۴۰
۲۸۵۸	حدیث ۴۷۴۱
۲۸۵۹	حدیث ۴۷۴۲
۲۸۵۹	حدیث ۴۷۴۳
۲۸۵۹	حدیث ۴۷۴۴
۲۸۵۹	حدیث ۴۷۴۵
۲۸۶۰	حدیث ۴۷۴۶
۲۸۶۰	حدیث ۴۷۴۷
۲۸۶۰	حدیث ۴۷۴۸
۲۸۶۰	حدیث ۴۷۴۹
۲۸۶۰	حدیث ۴۷۵۰
۲۸۶۱	حدیث ۴۷۵۱
۲۸۶۱	حدیث ۴۷۵۲
۲۸۶۱	حدیث ۴۷۵۳
۲۸۶۱	حدیث ۴۷۵۴
۲۸۶۱	حدیث ۴۷۵۵
۲۸۶۱	حدیث ۴۷۵۶
۲۸۶۲	حدیث ۴۷۵۷
۲۸۶۲	حدیث ۴۷۵۸

۲۸۶۲	حدیث ۴۷۵۹
۲۸۶۲	حدیث ۴۷۶۰
۲۸۶۲	حدیث ۴۷۶۱
۲۸۶۳	حدیث ۴۷۶۲
۲۸۶۳	حدیث ۴۷۶۳
۲۸۶۳	حدیث ۴۷۶۴
۲۸۶۳	حدیث ۴۷۶۵
۲۸۶۳	حدیث ۴۷۶۶
۲۸۶۴	حدیث ۴۷۶۷
۲۸۶۴	حدیث ۴۷۶۸
۲۸۶۴	حدیث ۴۷۶۹
۲۸۶۴	حدیث ۴۷۷۰
۲۸۶۴	حدیث ۴۷۷۱
۲۸۶۴	حدیث ۴۷۷۲
۲۸۶۵	حدیث ۴۷۷۳
۲۸۶۵	حدیث ۴۷۷۴
۲۸۶۵	حدیث ۴۷۷۵
۲۸۶۵	حدیث ۴۷۷۶
۲۸۶۵	حدیث ۴۷۷۷
۲۸۶۶	حدیث ۴۷۷۸
۲۸۶۶	حدیث ۴۷۷۹
۲۸۶۶	حدیث ۴۷۸۰
۲۸۶۶	حدیث ۴۷۸۱
۲۸۶۶	حدیث ۴۷۸۲

۲۸۶۷	حدیث ۴۷۸۳
۲۸۶۷	حدیث ۴۷۸۴
۲۸۶۷	حدیث ۴۷۸۵
۲۸۶۷	حدیث ۴۷۸۶
۲۸۶۷	حدیث ۴۷۸۷
۲۸۶۸	حدیث ۴۷۸۸
۲۸۶۸	حدیث ۴۷۸۹
۲۸۶۸	حدیث ۴۷۹۰
۲۸۶۸	حدیث ۴۷۹۱
۲۸۶۸	حدیث ۴۷۹۲
۲۸۶۹	حدیث ۴۷۹۳
۲۸۶۹	حدیث ۴۷۹۴
۲۸۶۹	حدیث ۴۷۹۵
۲۸۶۹	حدیث ۴۷۹۶
۲۸۶۹	حدیث ۴۷۹۷
۲۸۷۰	حدیث ۴۷۹۸
۲۸۷۰	حدیث ۴۷۹۹
۲۸۷۰	حدیث ۴۸۰۰
۲۸۷۰	از ۴۸۰۱ تا ۵۰۰۰
۲۸۷۰	حدیث ۴۸۰۱
۲۸۷۰	حدیث ۴۸۰۲
۲۸۷۱	حدیث ۴۸۰۳
۲۸۷۱	حدیث ۴۸۰۴
۲۸۷۱	حدیث ۴۸۰۵

۲۸۷۱	حدیث ۴۸۰۶
۲۸۷۱	حدیث ۴۸۰۷
۲۸۷۲	حدیث ۴۸۰۸
۲۸۷۲	حدیث ۴۸۰۹
۲۸۷۲	حدیث ۴۸۱۰
۲۸۷۲	حدیث ۴۸۱۱
۲۸۷۲	حدیث ۴۸۱۲
۲۸۷۲	حدیث ۴۸۱۳
۲۸۷۳	حدیث ۴۸۱۴
۲۸۷۳	حدیث ۴۸۱۵
۲۸۷۳	حدیث ۴۸۱۶
۲۸۷۳	حدیث ۴۸۱۷
۲۸۷۳	حدیث ۴۸۱۸
۲۸۷۴	حدیث ۴۸۱۹
۲۸۷۴	حدیث ۴۸۲۰
۲۸۷۴	حدیث ۴۸۲۱
۲۸۷۴	حدیث ۴۸۲۲
۲۸۷۵	حدیث ۴۸۲۳
۲۸۷۵	حدیث ۴۸۲۴
۲۸۷۵	حدیث ۴۸۲۵
۲۸۷۵	حدیث ۴۸۲۶
۲۸۷۵	حدیث ۴۸۲۷
۲۸۷۶	حدیث ۴۸۲۸
۲۸۷۶	حدیث ۴۸۲۹

۲۸۷۶	حدیث ۴۸۳۰
۲۸۷۶	حدیث ۴۸۳۱
۲۸۷۶	حدیث ۴۸۳۲
۲۸۷۷	حدیث ۴۸۳۳
۲۸۷۷	حدیث ۴۸۳۴
۲۸۷۷	حدیث ۴۸۳۵
۲۸۷۷	حدیث ۴۸۳۶
۲۸۷۷	حدیث ۴۸۳۷
۲۸۷۸	حدیث ۴۸۳۸
۲۸۷۸	حدیث ۴۸۳۹
۲۸۷۸	حدیث ۴۸۴۰
۲۸۷۸	حدیث ۴۸۴۱
۲۸۷۸	حدیث ۴۸۴۲
۲۸۷۹	حدیث ۴۸۴۳
۲۸۷۹	حدیث ۴۸۴۴
۲۸۷۹	حدیث ۴۸۴۵
۲۸۷۹	حدیث ۴۸۴۶
۲۸۷۹	حدیث ۴۸۴۷
۲۸۸۰	حدیث ۴۸۴۸
۲۸۸۰	حدیث ۴۸۴۹
۲۸۸۰	حدیث ۴۸۵۰
۲۸۸۰	حدیث ۴۸۵۱
۲۸۸۰	حدیث ۴۸۵۲
۲۸۸۱	حدیث ۴۸۵۳

۲۸۸۱	حدیث ۴۸۵۴
۲۸۸۱	حدیث ۴۸۵۵
۲۸۸۱	حدیث ۴۸۵۶
۲۸۸۱	حدیث ۴۸۵۷
۲۸۸۲	حدیث ۴۸۵۸
۲۸۸۲	حدیث ۴۸۵۹
۲۸۸۲	حدیث ۴۸۶۰
۲۸۸۲	حدیث ۴۸۶۱
۲۸۸۳	حدیث ۴۸۶۲
۲۸۸۳	حدیث ۴۸۶۳
۲۸۸۳	حدیث ۴۸۶۴
۲۸۸۳	حدیث ۴۸۶۵
۲۸۸۳	حدیث ۴۸۶۶
۲۸۸۴	حدیث ۴۸۶۷
۲۸۸۴	حدیث ۴۸۶۸
۲۸۸۴	حدیث ۴۸۶۹
۲۸۸۴	حدیث ۴۸۷۰
۲۸۸۴	حدیث ۴۸۷۱
۲۸۸۵	حدیث ۴۸۷۲
۲۸۸۵	حدیث ۴۸۷۳
۲۸۸۵	حدیث ۴۸۷۴
۲۸۸۵	حدیث ۴۸۷۵
۲۸۸۵	حدیث ۴۸۷۶
۲۸۸۶	حدیث ۴۸۷۷

۲۸۸۶	حدیث ۴۸۷۸
۲۸۸۶	حدیث ۴۸۷۹
۲۸۸۶	حدیث ۴۸۸۰
۲۸۸۶	حدیث ۴۸۸۱
۲۸۸۷	حدیث ۴۸۸۲
۲۸۸۷	حدیث ۴۸۸۳
۲۸۸۷	حدیث ۴۸۸۴
۲۸۸۷	حدیث ۴۸۸۵
۲۸۸۷	حدیث ۴۸۸۶
۲۸۸۸	حدیث ۴۸۸۷
۲۸۸۸	حدیث ۴۸۸۸
۲۸۸۸	حدیث ۴۸۸۹
۲۸۸۸	حدیث ۴۸۹۰
۲۸۸۸	حدیث ۴۸۹۱
۲۸۸۹	حدیث ۴۸۹۲
۲۸۸۹	حدیث ۴۸۹۳
۲۸۸۹	حدیث ۴۸۹۴
۲۸۸۹	حدیث ۴۸۹۵
۲۸۸۹	حدیث ۴۸۹۶
۲۸۹۰	حدیث ۴۸۹۷
۲۸۹۰	حدیث ۴۸۹۸
۲۸۹۰	حدیث ۴۸۹۹
۲۸۹۰	حدیث ۴۹۰۰
۲۸۹۰	حدیث ۴۹۰۱

۲۸۹۰	حدیث ۴۹۰۲
۲۸۹۱	حدیث ۴۹۰۳
۲۸۹۱	حدیث ۴۹۰۴
۲۸۹۱	حدیث ۴۹۰۵
۲۸۹۱	حدیث ۴۹۰۶
۲۸۹۱	حدیث ۴۹۰۷
۲۸۹۲	حدیث ۴۹۰۸
۲۸۹۲	حدیث ۴۹۰۹
۲۸۹۲	حدیث ۴۹۱۰
۲۸۹۲	حدیث ۴۹۱۱
۲۸۹۲	حدیث ۴۹۱۲
۲۸۹۳	حدیث ۴۹۱۳
۲۸۹۳	حدیث ۴۹۱۴
۲۸۹۳	حدیث ۴۹۱۵
۲۸۹۳	حدیث ۴۹۱۶
۲۸۹۳	حدیث ۴۹۱۷
۲۸۹۴	حدیث ۴۹۱۸
۲۸۹۴	حدیث ۴۹۱۹
۲۸۹۴	حدیث ۴۹۲۰
۲۸۹۴	حدیث ۴۹۲۱
۲۸۹۵	حدیث ۴۹۲۲
۲۸۹۵	حدیث ۴۹۲۳
۲۸۹۵	حدیث ۴۹۲۴
۲۸۹۵	حدیث ۴۹۲۵

۲۸۹۵	حدیث ۴۹۲۶
۲۸۹۵	حدیث ۴۹۲۷
۲۸۹۶	حدیث ۴۹۲۸
۲۸۹۶	حدیث ۴۹۲۹
۲۸۹۶	حدیث ۴۹۳۰
۲۸۹۶	حدیث ۴۹۳۱
۲۸۹۷	حدیث ۴۹۳۲
۲۸۹۷	حدیث ۴۹۳۳
۲۸۹۷	حدیث ۴۹۳۴
۲۸۹۷	حدیث ۴۹۳۵
۲۸۹۸	حدیث ۴۹۳۶
۲۸۹۸	حدیث ۴۹۳۷
۲۸۹۸	حدیث ۴۹۳۸
۲۸۹۸	حدیث ۴۹۳۹
۲۸۹۹	حدیث ۴۹۴۰
۲۸۹۹	حدیث ۴۹۴۱
۲۸۹۹	حدیث ۴۹۴۲
۲۸۹۹	حدیث ۴۹۴۳
۲۸۹۹	حدیث ۴۹۴۴
۲۸۹۹	حدیث ۴۹۴۵
۲۹۰۰	حدیث ۴۹۴۶
۲۹۰۰	حدیث ۴۹۴۷
۲۹۰۰	حدیث ۴۹۴۸
۲۹۰۰	حدیث ۴۹۴۹

۲۹۰۰	حدیث ۴۹۵۰
۲۹۰۱	حدیث ۴۹۵۱
۲۹۰۱	حدیث ۴۹۵۲
۲۹۰۱	حدیث ۴۹۵۳
۲۹۰۱	حدیث ۴۹۵۴
۲۹۰۱	حدیث ۴۹۵۵
۲۹۰۲	حدیث ۴۹۵۶
۲۹۰۲	حدیث ۴۹۵۷
۲۹۰۲	حدیث ۴۹۵۸
۲۹۰۲	حدیث ۴۹۵۹
۲۹۰۲	حدیث ۴۹۶۰
۲۹۰۳	حدیث ۴۹۶۱
۲۹۰۳	حدیث ۴۹۶۲
۲۹۰۳	حدیث ۴۹۶۳
۲۹۰۳	حدیث ۴۹۶۴
۲۹۰۳	حدیث ۴۹۶۵
۲۹۰۴	حدیث ۴۹۶۶
۲۹۰۴	حدیث ۴۹۶۷
۲۹۰۴	حدیث ۴۹۶۸
۲۹۰۴	حدیث ۴۹۶۹
۲۹۰۴	حدیث ۴۹۷۰
۲۹۰۵	حدیث ۴۹۷۱
۲۹۰۵	حدیث ۴۹۷۲
۲۹۰۵	حدیث ۴۹۷۳

۲۹۰۵	حدیث ۴۹۷۴
۲۹۰۵	حدیث ۴۹۷۵
۲۹۰۶	حدیث ۴۹۷۶
۲۹۰۶	حدیث ۴۹۷۷
۲۹۰۶	حدیث ۴۹۷۸
۲۹۰۶	حدیث ۴۹۷۹
۲۹۰۶	حدیث ۴۹۸۰
۲۹۰۷	حدیث ۴۹۸۱
۲۹۰۷	حدیث ۴۹۸۲
۲۹۰۷	حدیث ۴۹۸۳
۲۹۰۷	حدیث ۴۹۸۴
۲۹۰۷	حدیث ۴۹۸۵
۲۹۰۷	حدیث ۴۹۸۶
۲۹۰۸	حدیث ۴۹۸۷
۲۹۰۸	حدیث ۴۹۸۸
۲۹۰۸	حدیث ۴۹۸۹
۲۹۰۸	حدیث ۴۹۹۰
۲۹۰۸	حدیث ۴۹۹۱
۲۹۰۹	حدیث ۴۹۹۲
۲۹۰۹	حدیث ۴۹۹۳
۲۹۰۹	حدیث ۴۹۹۴
۲۹۰۹	حدیث ۴۹۹۵
۲۹۰۹	حدیث ۴۹۹۶
۲۹۱۰	حدیث ۴۹۹۷

۲۹۱۰	حدیث ۴۹۹۸
۲۹۱۰	حدیث ۴۹۹۹
۲۹۱۰	حدیث ۵۰۰۰
۲۹۱۰	از ۵۰۰۱ تا ۵۲۰۰
۲۹۱۰	حدیث ۵۰۰۱
۲۹۱۱	حدیث ۵۰۰۲
۲۹۱۱	حدیث ۵۰۰۳
۲۹۱۱	حدیث ۵۰۰۴
۲۹۱۱	حدیث ۵۰۰۵
۲۹۱۱	حدیث ۵۰۰۶
۲۹۱۲	حدیث ۵۰۰۷
۲۹۱۲	حدیث ۵۰۰۸
۲۹۱۲	حدیث ۵۰۰۹
۲۹۱۲	حدیث ۵۰۱۰
۲۹۱۲	حدیث ۵۰۱۱
۲۹۱۲	حدیث ۵۰۱۲
۲۹۱۳	حدیث ۵۰۱۳
۲۹۱۳	حدیث ۵۰۱۴
۲۹۱۳	حدیث ۵۰۱۵
۲۹۱۳	حدیث ۵۰۱۶
۲۹۱۳	حدیث ۵۰۱۷
۲۹۱۴	حدیث ۵۰۱۸
۲۹۱۴	حدیث ۵۰۱۹
۲۹۱۴	حدیث ۵۰۲۰

۲۹۱۴	حدیث ۵۰۲۱
۲۹۱۴	حدیث ۵۰۲۲
۲۹۱۴	حدیث ۵۰۲۳
۲۹۱۵	حدیث ۵۰۲۴
۲۹۱۵	حدیث ۵۰۲۵
۲۹۱۵	حدیث ۵۰۲۶
۲۹۱۵	حدیث ۵۰۲۷
۲۹۱۵	حدیث ۵۰۲۸
۲۹۱۶	حدیث ۵۰۲۹
۲۹۱۶	حدیث ۵۰۳۰
۲۹۱۶	حدیث ۵۰۳۱
۲۹۱۶	حدیث ۵۰۳۲
۲۹۱۶	حدیث ۵۰۳۳
۲۹۱۶	حدیث ۵۰۳۴
۲۹۱۷	حدیث ۵۰۳۵
۲۹۱۷	حدیث ۵۰۳۶
۲۹۱۷	حدیث ۵۰۳۷
۲۹۱۷	حدیث ۵۰۳۸
۲۹۱۷	حدیث ۵۰۳۹
۲۹۱۸	حدیث ۵۰۴۰
۲۹۱۸	حدیث ۵۰۴۱
۲۹۱۸	حدیث ۵۰۴۲
۲۹۱۸	حدیث ۵۰۴۳
۲۹۱۸	حدیث ۵۰۴۴

۲۹۱۸	حدیث ۵۰۴۵
۲۹۱۹	حدیث ۵۰۴۶
۲۹۱۹	حدیث ۵۰۴۷
۲۹۱۹	حدیث ۵۰۴۸
۲۹۱۹	حدیث ۵۰۴۹
۲۹۱۹	حدیث ۵۰۵۰
۲۹۲۰	حدیث ۵۰۵۱
۲۹۲۰	حدیث ۵۰۵۲
۲۹۲۰	حدیث ۵۰۵۳
۲۹۲۰	حدیث ۵۰۵۴
۲۹۲۰	حدیث ۵۰۵۵
۲۹۲۰	حدیث ۵۰۵۶
۲۹۲۱	حدیث ۵۰۵۷
۲۹۲۱	حدیث ۵۰۵۸
۲۹۲۱	حدیث ۵۰۵۹
۲۹۲۱	حدیث ۵۰۶۰
۲۹۲۱	حدیث ۵۰۶۱
۲۹۲۲	حدیث ۵۰۶۲
۲۹۲۲	حدیث ۵۰۶۳
۲۹۲۲	حدیث ۵۰۶۴
۲۹۲۲	حدیث ۵۰۶۵
۲۹۲۲	حدیث ۵۰۶۶
۲۹۲۳	حدیث ۵۰۶۷
۲۹۲۳	حدیث ۵۰۶۸

۲۹۲۳	حدیث ۵۰۶۹
۲۹۲۳	حدیث ۵۰۷۰
۲۹۲۳	حدیث ۵۰۷۱
۲۹۲۴	حدیث ۵۰۷۲
۲۹۲۴	حدیث ۵۰۷۳
۲۹۲۴	حدیث ۵۰۷۴
۲۹۲۴	حدیث ۵۰۷۵
۲۹۲۴	حدیث ۵۰۷۶
۲۹۲۵	حدیث ۵۰۷۷
۲۹۲۵	حدیث ۵۰۷۸
۲۹۲۵	حدیث ۵۰۷۹
۲۹۲۵	حدیث ۵۰۸۰
۲۹۲۵	حدیث ۵۰۸۱
۲۹۲۶	حدیث ۵۰۸۲
۲۹۲۶	حدیث ۵۰۸۳
۲۹۲۶	حدیث ۵۰۸۴
۲۹۲۶	حدیث ۵۰۸۵
۲۹۲۷	حدیث ۵۰۸۶
۲۹۲۷	حدیث ۵۰۸۷
۲۹۲۷	حدیث ۵۰۸۸
۲۹۲۷	حدیث ۵۰۸۹
۲۹۲۷	حدیث ۵۰۹۰
۲۹۲۸	حدیث ۵۰۹۱
۲۹۲۸	حدیث ۵۰۹۲

۲۹۲۸	حدیث ۵۰۹۳
۲۹۲۸	حدیث ۵۰۹۴
۲۹۲۸	حدیث ۵۰۹۵
۲۹۲۹	حدیث ۵۰۹۶
۲۹۲۹	حدیث ۵۰۹۷
۲۹۲۹	حدیث ۵۰۹۸
۲۹۲۹	حدیث ۵۰۹۹
۲۹۲۹	حدیث ۵۱۰۰
۲۹۳۰	حدیث ۵۱۰۱
۲۹۳۰	حدیث ۵۱۰۲
۲۹۳۰	حدیث ۵۱۰۳
۲۹۳۱	حدیث ۵۱۰۴
۲۹۳۱	حدیث ۵۱۰۵
۲۹۳۱	حدیث ۵۱۰۶
۲۹۳۱	حدیث ۵۱۰۷
۲۹۳۱	حدیث ۵۱۰۸
۲۹۳۲	حدیث ۵۱۰۹
۲۹۳۲	حدیث ۵۱۱۰
۲۹۳۲	حدیث ۵۱۱۱
۲۹۳۲	حدیث ۵۱۱۲
۲۹۳۳	حدیث ۵۱۱۳
۲۹۳۳	حدیث ۵۱۱۴
۲۹۳۳	حدیث ۵۱۱۵
۲۹۳۳	حدیث ۵۱۱۶

۲۹۳۴	حدیث ۵۱۱۷
۲۹۳۴	حدیث ۵۱۱۸
۲۹۳۴	حدیث ۵۱۱۹
۲۹۳۴	حدیث ۵۱۲۰
۲۹۳۵	حدیث ۵۱۲۱
۲۹۳۵	حدیث ۵۱۲۲
۲۹۳۵	حدیث ۵۱۲۳
۲۹۳۵	حدیث ۵۱۲۴
۲۹۳۵	حدیث ۵۱۲۵
۲۹۳۶	حدیث ۵۱۲۶
۲۹۳۶	حدیث ۵۱۲۷
۲۹۳۶	حدیث ۵۱۲۸
۲۹۳۶	حدیث ۵۱۲۹
۲۹۳۷	حدیث ۵۱۳۰
۲۹۳۷	حدیث ۵۱۳۱
۲۹۳۷	حدیث ۵۱۳۲
۲۹۳۷	حدیث ۵۱۳۳
۲۹۳۸	حدیث ۵۱۳۴
۲۹۳۸	حدیث ۵۱۳۵
۲۹۳۹	حدیث ۵۱۳۶
۲۹۳۹	حدیث ۵۱۳۷
۲۹۳۹	حدیث ۵۱۳۸
۲۹۳۹	حدیث ۵۱۳۹
۲۹۴۰	حدیث ۵۱۴۰

۲۹۴۰	حدیث ۵۱۴۱
۲۹۴۰	حدیث ۵۱۴۲
۲۹۴۰	حدیث ۵۱۴۳
۲۹۴۱	حدیث ۵۱۴۴
۲۹۴۱	حدیث ۵۱۴۵
۲۹۴۱	حدیث ۵۱۴۶
۲۹۴۱	حدیث ۵۱۴۷
۲۹۴۱	حدیث ۵۱۴۸
۲۹۴۲	حدیث ۵۱۴۹
۲۹۴۲	حدیث ۵۱۵۰
۲۹۴۲	حدیث ۵۱۵۱
۲۹۴۲	حدیث ۵۱۵۲
۲۹۴۲	حدیث ۵۱۵۳
۲۹۴۳	حدیث ۵۱۵۴
۲۹۴۳	حدیث ۵۱۵۵
۲۹۴۳	حدیث ۵۱۵۶
۲۹۴۳	حدیث ۵۱۵۷
۲۹۴۳	حدیث ۵۱۵۸
۲۹۴۴	حدیث ۵۱۵۹
۲۹۴۴	حدیث ۵۱۶۰
۲۹۴۴	حدیث ۵۱۶۱
۲۹۴۴	حدیث ۵۱۶۲
۲۹۴۴	حدیث ۵۱۶۳
۲۹۴۴	حدیث ۵۱۶۴

۲۹۴۵	حدیث ۵۱۶۵
۲۹۴۵	حدیث ۵۱۶۶
۲۹۴۵	حدیث ۵۱۶۷
۲۹۴۵	حدیث ۵۱۶۸
۲۹۴۶	حدیث ۵۱۶۹
۲۹۴۶	حدیث ۵۱۷۰
۲۹۴۶	حدیث ۵۱۷۱
۲۹۴۶	حدیث ۵۱۷۲
۲۹۴۷	حدیث ۵۱۷۳
۲۹۴۷	حدیث ۵۱۷۴
۲۹۴۷	حدیث ۵۱۷۵
۲۹۴۷	حدیث ۵۱۷۶
۲۹۴۷	حدیث ۵۱۷۷
۲۹۴۸	حدیث ۵۱۷۸
۲۹۴۸	حدیث ۵۱۷۹
۲۹۴۸	حدیث ۵۱۸۰
۲۹۴۸	حدیث ۵۱۸۱
۲۹۴۸	حدیث ۵۱۸۲
۲۹۴۹	حدیث ۵۱۸۳
۲۹۴۹	حدیث ۵۱۸۴
۲۹۴۹	حدیث ۵۱۸۵
۲۹۴۹	حدیث ۵۱۸۶
۲۹۴۹	حدیث ۵۱۸۷
۲۹۵۰	حدیث ۵۱۸۸

۲۹۵۰	حدیث ۵۱۸۹
۲۹۵۰	حدیث ۵۱۹۰
۲۹۵۰	حدیث ۵۱۹۱
۲۹۵۰	حدیث ۵۱۹۲
۲۹۵۰	حدیث ۵۱۹۳
۲۹۵۱	حدیث ۵۱۹۴
۲۹۵۱	حدیث ۵۱۹۵
۲۹۵۱	حدیث ۵۱۹۶
۲۹۵۱	حدیث ۵۱۹۷
۲۹۵۱	حدیث ۵۱۹۸
۲۹۵۲	حدیث ۵۱۹۹
۲۹۵۲	حدیث ۵۲۰۰
۲۹۵۲	از ۵۲۰۱ تا ۵۴۰۰
۲۹۵۲	حدیث ۵۲۰۱
۲۹۵۲	حدیث ۵۲۰۲
۲۹۵۲	حدیث ۵۲۰۳
۲۹۵۳	حدیث ۵۲۰۴
۲۹۵۳	حدیث ۵۲۰۵
۲۹۵۳	حدیث ۵۲۰۶
۲۹۵۳	حدیث ۵۲۰۷
۲۹۵۳	حدیث ۵۲۰۸
۲۹۵۴	حدیث ۵۲۰۹
۲۹۵۴	حدیث ۵۲۱۰
۲۹۵۴	حدیث ۵۲۱۱

۲۹۵۴	حدیث ۵۲۱۲
۲۹۵۴	حدیث ۵۲۱۳
۲۹۵۵	حدیث ۵۲۱۴
۲۹۵۵	حدیث ۵۲۱۵
۲۹۵۵	حدیث ۵۲۱۶
۲۹۵۵	حدیث ۵۲۱۷
۲۹۵۵	حدیث ۵۲۱۸
۲۹۵۵	حدیث ۵۲۱۹
۲۹۵۶	حدیث ۵۲۲۰
۲۹۵۶	حدیث ۵۲۲۱
۲۹۵۶	حدیث ۵۲۲۲
۲۹۵۶	حدیث ۵۲۲۳
۲۹۵۶	حدیث ۵۲۲۴
۲۹۵۷	حدیث ۵۲۲۵
۲۹۵۷	حدیث ۵۲۲۶
۲۹۵۷	حدیث ۵۲۲۷
۲۹۵۷	حدیث ۵۲۲۸
۲۹۵۷	حدیث ۵۲۲۹
۲۹۵۸	حدیث ۵۲۳۰
۲۹۵۸	حدیث ۵۲۳۱
۲۹۵۸	حدیث ۵۲۳۲
۲۹۵۸	حدیث ۵۲۳۳
۲۹۵۸	حدیث ۵۲۳۴
۲۹۵۹	حدیث ۵۲۳۵

۲۹۵۹	حدیث ۵۲۳۶
۲۹۵۹	حدیث ۵۲۳۷
۲۹۵۹	حدیث ۵۲۳۸
۲۹۵۹	حدیث ۵۲۳۹
۲۹۵۹	حدیث ۵۲۴۰
۲۹۶۰	حدیث ۵۲۴۱
۲۹۶۰	حدیث ۵۲۴۲
۲۹۶۰	حدیث ۵۲۴۳
۲۹۶۰	حدیث ۵۲۴۴
۲۹۶۰	حدیث ۵۲۴۵
۲۹۶۱	حدیث ۵۲۴۶
۲۹۶۱	حدیث ۵۲۴۷
۲۹۶۱	حدیث ۵۲۴۸
۲۹۶۱	حدیث ۵۲۴۹
۲۹۶۱	حدیث ۵۲۵۰
۲۹۶۲	حدیث ۵۲۵۱
۲۹۶۲	حدیث ۵۲۵۲
۲۹۶۲	حدیث ۵۲۵۳
۲۹۶۲	حدیث ۵۲۵۴
۲۹۶۲	حدیث ۵۲۵۵
۲۹۶۳	حدیث ۵۲۵۶
۲۹۶۳	حدیث ۵۲۵۷
۲۹۶۳	حدیث ۵۲۵۸
۲۹۶۳	حدیث ۵۲۵۹

۲۹۶۳	حدیث ۵۲۶۰
۲۹۶۳	حدیث ۵۲۶۱
۲۹۶۴	حدیث ۵۲۶۲
۲۹۶۴	حدیث ۵۲۶۳
۲۹۶۴	حدیث ۵۲۶۴
۲۹۶۴	حدیث ۵۲۶۵
۲۹۶۴	حدیث ۵۲۶۶
۲۹۶۵	حدیث ۵۲۶۷
۲۹۶۵	حدیث ۵۲۶۸
۲۹۶۵	حدیث ۵۲۶۹
۲۹۶۵	حدیث ۵۲۷۰
۲۹۶۵	حدیث ۵۲۷۱
۲۹۶۶	حدیث ۵۲۷۲
۲۹۶۶	حدیث ۵۲۷۳
۲۹۶۶	حدیث ۵۲۷۴
۲۹۶۶	حدیث ۵۲۷۵
۲۹۶۶	حدیث ۵۲۷۶
۲۹۶۶	حدیث ۵۲۷۷
۲۹۶۷	حدیث ۵۲۷۸
۲۹۶۷	حدیث ۵۲۷۹
۲۹۶۷	حدیث ۵۲۸۰
۲۹۶۷	حدیث ۵۲۸۱
۲۹۶۷	حدیث ۵۲۸۲
۲۹۶۸	حدیث ۵۲۸۳

۲۹۶۸	حدیث ۵۲۸۴
۲۹۶۸	حدیث ۵۲۸۵
۲۹۶۸	حدیث ۵۲۸۶
۲۹۶۹	حدیث ۵۲۸۷
۲۹۶۹	حدیث ۵۲۸۸
۲۹۶۹	حدیث ۵۲۸۹
۲۹۶۹	حدیث ۵۲۹۰
۲۹۶۹	حدیث ۵۲۹۱
۲۹۷۰	حدیث ۵۲۹۲
۲۹۷۰	حدیث ۵۲۹۳
۲۹۷۰	حدیث ۵۲۹۴
۲۹۷۰	حدیث ۵۲۹۵
۲۹۷۰	حدیث ۵۲۹۶
۲۹۷۱	حدیث ۵۲۹۷
۲۹۷۱	حدیث ۵۲۹۸
۲۹۷۱	حدیث ۵۲۹۹
۲۹۷۱	حدیث ۵۳۰۰
۲۹۷۱	حدیث ۵۳۰۱
۲۹۷۲	حدیث ۵۳۰۲
۲۹۷۲	حدیث ۵۳۰۳
۲۹۷۲	حدیث ۵۳۰۴
۲۹۷۲	حدیث ۵۳۰۵
۲۹۷۳	حدیث ۵۳۰۶
۲۹۷۳	حدیث ۵۳۰۷

۲۹۷۳	حدیث ۵۳۰۸
۲۹۷۳	حدیث ۵۳۰۹
۲۹۷۳	حدیث ۵۳۱۰
۲۹۷۴	حدیث ۵۳۱۱
۲۹۷۴	حدیث ۵۳۱۲
۲۹۷۴	حدیث ۵۳۱۳
۲۹۷۴	حدیث ۵۳۱۴
۲۹۷۵	حدیث ۵۳۱۵
۲۹۷۵	حدیث ۵۳۱۶
۲۹۷۶	حدیث ۵۳۱۷
۲۹۷۶	حدیث ۵۳۱۸
۲۹۷۶	حدیث ۵۳۱۹
۲۹۷۷	حدیث ۵۳۲۰
۲۹۷۷	حدیث ۵۳۲۱
۲۹۷۸	حدیث ۵۳۲۲
۲۹۷۸	حدیث ۵۳۲۳
۲۹۷۸	حدیث ۵۳۲۴
۲۹۷۸	حدیث ۵۳۲۵
۲۹۷۸	حدیث ۵۳۲۶
۲۹۷۹	حدیث ۵۳۲۷
۲۹۷۹	حدیث ۵۳۲۸
۲۹۷۹	حدیث ۵۳۲۹
۲۹۷۹	حدیث ۵۳۳۰
۲۹۸۰	حدیث ۵۳۳۱

۲۹۸۰	حدیث ۵۳۳۲
۲۹۸۰	حدیث ۵۳۳۳
۲۹۸۰	حدیث ۵۳۳۴
۲۹۸۰	حدیث ۵۳۳۵
۲۹۸۰	حدیث ۵۳۳۶
۲۹۸۱	حدیث ۵۳۳۷
۲۹۸۱	حدیث ۵۳۳۸
۲۹۸۱	حدیث ۵۳۳۹
۲۹۸۱	حدیث ۵۳۴۰
۲۹۸۲	حدیث ۵۳۴۱
۲۹۸۲	حدیث ۵۳۴۲
۲۹۸۲	حدیث ۵۳۴۳
۲۹۸۲	حدیث ۵۳۴۴
۲۹۸۲	حدیث ۵۳۴۵
۲۹۸۲	حدیث ۵۳۴۶
۲۹۸۳	حدیث ۵۳۴۷
۲۹۸۳	حدیث ۵۳۴۸
۲۹۸۳	حدیث ۵۳۴۹
۲۹۸۳	حدیث ۵۳۵۰
۲۹۸۳	حدیث ۵۳۵۱
۲۹۸۴	حدیث ۵۳۵۲
۲۹۸۴	حدیث ۵۳۵۳
۲۹۸۴	حدیث ۵۳۵۴
۲۹۸۴	حدیث ۵۳۵۵

۲۹۸۵	حدیث ۵۳۵۶
۲۹۸۵	حدیث ۵۳۵۷
۲۹۸۵	حدیث ۵۳۵۸
۲۹۸۵	حدیث ۵۳۵۹
۲۹۸۶	حدیث ۵۳۶۰
۲۹۸۶	حدیث ۵۳۶۱
۲۹۸۶	حدیث ۵۳۶۲
۲۹۸۶	حدیث ۵۳۶۳
۲۹۸۶	حدیث ۵۳۶۴
۲۹۸۷	حدیث ۵۳۶۵
۲۹۸۷	حدیث ۵۳۶۶
۲۹۸۷	حدیث ۵۳۶۷
۲۹۸۸	حدیث ۵۳۶۸
۲۹۸۸	حدیث ۵۳۶۹
۲۹۸۸	حدیث ۵۳۷۰
۲۹۸۸	حدیث ۵۳۷۱
۲۹۸۸	حدیث ۵۳۷۲
۲۹۸۹	حدیث ۵۳۷۳
۲۹۸۹	حدیث ۵۳۷۴
۲۹۸۹	حدیث ۵۳۷۵
۲۹۸۹	حدیث ۵۳۷۶
۲۹۹۰	حدیث ۵۳۷۷
۲۹۹۰	حدیث ۵۳۷۸
۲۹۹۰	حدیث ۵۳۷۹

۲۹۹۰	حدیث ۵۳۸۰
۲۹۹۰	حدیث ۵۳۸۱
۲۹۹۱	حدیث ۵۳۸۲
۲۹۹۱	حدیث ۵۳۸۳
۲۹۹۱	حدیث ۵۳۸۴
۲۹۹۱	حدیث ۵۳۸۵
۲۹۹۱	حدیث ۵۳۸۶
۲۹۹۲	حدیث ۵۳۸۷
۲۹۹۲	حدیث ۵۳۸۸
۲۹۹۲	حدیث ۵۳۸۹
۲۹۹۲	حدیث ۵۳۹۰
۲۹۹۲	حدیث ۵۳۹۱
۲۹۹۳	حدیث ۵۳۹۲
۲۹۹۳	حدیث ۵۳۹۳
۲۹۹۳	حدیث ۵۳۹۴
۲۹۹۳	حدیث ۵۳۹۵
۲۹۹۳	حدیث ۵۳۹۶
۲۹۹۴	حدیث ۵۳۹۷
۲۹۹۴	حدیث ۵۳۹۸
۲۹۹۴	حدیث ۵۳۹۹
۲۹۹۴	حدیث ۵۴۰۰
۲۹۹۴	از ۱ تا ۵۴۰ تا ۵۶۰
۲۹۹۴	حدیث ۵۴۰۱
۲۹۹۵	حدیث ۵۴۰۲

۲۹۹۵	حدیث ۵۴۰۳
۲۹۹۵	حدیث ۵۴۰۴
۲۹۹۵	حدیث ۵۴۰۵
۲۹۹۵	حدیث ۵۴۰۶
۲۹۹۶	حدیث ۵۴۰۷
۲۹۹۶	حدیث ۵۴۰۸
۲۹۹۶	حدیث ۵۴۰۹
۲۹۹۶	حدیث ۵۴۱۰
۲۹۹۶	حدیث ۵۴۱۱
۲۹۹۷	حدیث ۵۴۱۲
۲۹۹۷	حدیث ۵۴۱۳
۲۹۹۷	حدیث ۵۴۱۴
۲۹۹۷	حدیث ۵۴۱۵
۲۹۹۷	حدیث ۵۴۱۶
۲۹۹۸	حدیث ۵۴۱۷
۲۹۹۸	حدیث ۵۴۱۸
۲۹۹۸	حدیث ۵۴۱۹
۲۹۹۸	حدیث ۵۴۲۰
۲۹۹۹	حدیث ۵۴۲۱
۲۹۹۹	حدیث ۵۴۲۲
۲۹۹۹	حدیث ۵۴۲۳
۲۹۹۹	حدیث ۵۴۲۴
۲۹۹۹	حدیث ۵۴۲۵
۳۰۰۰	حدیث ۵۴۲۶

۳۰۰۰	حدیث ۵۴۲۷
۳۰۰۰	حدیث ۵۴۲۸
۳۰۰۰	حدیث ۵۴۲۹
۳۰۰۱	حدیث ۵۴۳۰
۳۰۰۱	حدیث ۵۴۳۱
۳۰۰۱	حدیث ۵۴۳۲
۳۰۰۱	حدیث ۵۴۳۳
۳۰۰۱	حدیث ۵۴۳۴
۳۰۰۲	حدیث ۵۴۳۵
۳۰۰۲	حدیث ۵۴۳۶
۳۰۰۲	حدیث ۵۴۳۷
۳۰۰۲	حدیث ۵۴۳۸
۳۰۰۲	حدیث ۵۴۳۹
۳۰۰۳	حدیث ۵۴۴۰
۳۰۰۳	حدیث ۵۴۴۱
۳۰۰۳	حدیث ۵۴۴۲
۳۰۰۳	حدیث ۵۴۴۳
۳۰۰۳	حدیث ۵۴۴۴
۳۰۰۴	حدیث ۵۴۴۵
۳۰۰۴	حدیث ۵۴۴۶
۳۰۰۴	حدیث ۵۴۴۷
۳۰۰۴	حدیث ۵۴۴۸
۳۰۰۴	حدیث ۵۴۴۹
۳۰۰۵	حدیث ۵۴۵۰

۳۰۰۵	حدیث ۵۴۵۱
۳۰۰۵	حدیث ۵۴۵۲
۳۰۰۵	حدیث ۵۴۵۳
۳۰۰۶	حدیث ۵۴۵۴
۳۰۰۶	حدیث ۵۴۵۵
۳۰۰۶	حدیث ۵۴۵۶
۳۰۰۶	حدیث ۵۴۵۷
۳۰۰۷	حدیث ۵۴۵۸
۳۰۰۷	حدیث ۵۴۵۹
۳۰۰۷	حدیث ۵۴۶۰
۳۰۰۷	حدیث ۵۴۶۱
۳۰۰۷	حدیث ۵۴۶۲
۳۰۰۸	حدیث ۵۴۶۳
۳۰۰۸	حدیث ۵۴۶۴
۳۰۰۸	حدیث ۵۴۶۵
۳۰۰۸	حدیث ۵۴۶۶
۳۰۰۹	حدیث ۵۴۶۷
۳۰۰۹	حدیث ۵۴۶۸
۳۰۰۹	حدیث ۵۴۶۹
۳۰۰۹	حدیث ۵۴۷۰
۳۰۰۹	حدیث ۵۴۷۱
۳۰۱۰	حدیث ۵۴۷۲
۳۰۱۰	حدیث ۵۴۷۳
۳۰۱۰	حدیث ۵۴۷۴

۳۰۱۰	حدیث ۵۴۷۵
۳۰۱۰	حدیث ۵۴۷۶
۳۰۱۱	حدیث ۵۴۷۷
۳۰۱۱	حدیث ۵۴۷۸
۳۰۱۱	حدیث ۵۴۷۹
۳۰۱۱	حدیث ۵۴۸۰
۳۰۱۱	حدیث ۵۴۸۱
۳۰۱۲	حدیث ۵۴۸۲
۳۰۱۲	حدیث ۵۴۸۳
۳۰۱۲	حدیث ۵۴۸۴
۳۰۱۲	حدیث ۵۴۸۵
۳۰۱۲	حدیث ۵۴۸۶
۳۰۱۳	حدیث ۵۴۸۷
۳۰۱۳	حدیث ۵۴۸۸
۳۰۱۳	حدیث ۵۴۸۹
۳۰۱۳	حدیث ۵۴۹۰
۳۰۱۴	حدیث ۵۴۹۱
۳۰۱۴	حدیث ۵۴۹۲
۳۰۱۴	حدیث ۵۴۹۳
۳۰۱۵	حدیث ۵۴۹۴
۳۰۱۵	حدیث ۵۴۹۵
۳۰۱۵	حدیث ۵۴۹۶
۳۰۱۵	حدیث ۵۴۹۷
۳۰۱۵	حدیث ۵۴۹۸

۳۰۱۶	حدیث ۵۴۹۹
۳۰۱۶	حدیث ۵۵۰۰
۳۰۱۶	حدیث ۵۵۰۱
۳۰۱۶	حدیث ۵۵۰۲
۳۰۱۷	حدیث ۵۵۰۳
۳۰۱۷	حدیث ۵۵۰۴
۳۰۱۷	حدیث ۵۵۰۵
۳۰۱۷	حدیث ۵۵۰۶
۳۰۱۷	حدیث ۵۵۰۷
۳۰۱۸	حدیث ۵۵۰۸
۳۰۱۸	حدیث ۵۵۰۹
۳۰۱۸	حدیث ۵۵۱۰
۳۰۱۸	حدیث ۵۵۱۱
۳۰۱۸	حدیث ۵۵۱۲
۳۰۱۸	حدیث ۵۵۱۳
۳۰۱۹	حدیث ۵۵۱۴
۳۰۱۹	حدیث ۵۵۱۵
۳۰۱۹	حدیث ۵۵۱۶
۳۰۱۹	حدیث ۵۵۱۷
۳۰۱۹	حدیث ۵۵۱۸
۳۰۲۰	حدیث ۵۵۱۹
۳۰۲۰	حدیث ۵۵۲۰
۳۰۲۰	حدیث ۵۵۲۱
۳۰۲۰	حدیث ۵۵۲۲

۳۰۲۱	حدیث ۵۵۲۳
۳۰۲۲	حدیث ۵۵۲۴
۳۰۲۲	حدیث ۵۵۲۵
۳۰۲۲	حدیث ۵۵۲۶
۳۰۲۲	حدیث ۵۵۲۷
۳۰۲۳	حدیث ۵۵۲۸
۳۰۲۳	حدیث ۵۵۲۹
۳۰۲۳	حدیث ۵۵۳۰
۳۰۲۳	حدیث ۵۵۳۱
۳۰۲۴	حدیث ۵۵۳۲
۳۰۲۴	حدیث ۵۵۳۳
۳۰۲۴	حدیث ۵۵۳۴
۳۰۲۴	حدیث ۵۵۳۵
۳۰۲۴	حدیث ۵۵۳۶
۳۰۲۴	حدیث ۵۵۳۷
۳۰۲۵	حدیث ۵۵۳۸
۳۰۲۵	حدیث ۵۵۳۹
۳۰۲۵	حدیث ۵۵۴۰
۳۰۲۵	حدیث ۵۵۴۱
۳۰۲۶	حدیث ۵۵۴۲
۳۰۲۶	حدیث ۵۵۴۳
۳۰۲۶	حدیث ۵۵۴۴
۳۰۲۶	حدیث ۵۵۴۵
۳۰۲۷	حدیث ۵۵۴۶

۳۰۲۷	حدیث ۵۵۴۷
۳۰۲۷	حدیث ۵۵۴۸
۳۰۲۷	حدیث ۵۵۴۹
۳۰۲۷	حدیث ۵۵۵۰
۳۰۲۸	حدیث ۵۵۵۱
۳۰۲۸	حدیث ۵۵۵۲
۳۰۲۸	حدیث ۵۵۵۳
۳۰۲۸	حدیث ۵۵۵۴
۳۰۲۸	حدیث ۵۵۵۵
۳۰۲۹	حدیث ۵۵۵۶
۳۰۲۹	حدیث ۵۵۵۷
۳۰۲۹	حدیث ۵۵۵۸
۳۰۲۹	حدیث ۵۵۵۹
۳۰۲۹	حدیث ۵۵۶۰
۳۰۳۰	حدیث ۵۵۶۱
۳۰۳۰	حدیث ۵۵۶۲
۳۰۳۰	حدیث ۵۵۶۳
۳۰۳۰	حدیث ۵۵۶۴
۳۰۳۱	حدیث ۵۵۶۵
۳۰۳۱	حدیث ۵۵۶۶
۳۰۳۱	حدیث ۵۵۶۷
۳۰۳۱	حدیث ۵۵۶۸
۳۰۳۱	حدیث ۵۵۶۹
۳۰۳۱	حدیث ۵۵۷۰

۳۰۳۲	حدیث ۵۵۷۱
۳۰۳۲	حدیث ۵۵۷۲
۳۰۳۲	حدیث ۵۵۷۳
۳۰۳۲	حدیث ۵۵۷۴
۳۰۳۲	حدیث ۵۵۷۵
۳۰۳۳	حدیث ۵۵۷۶
۳۰۳۳	حدیث ۵۵۷۷
۳۰۳۳	حدیث ۵۵۷۸
۳۰۳۳	حدیث ۵۵۷۹
۳۰۳۳	حدیث ۵۵۸۰
۳۰۳۴	حدیث ۵۵۸۱
۳۰۳۴	حدیث ۵۵۸۲
۳۰۳۴	حدیث ۵۵۸۳
۳۰۳۴	حدیث ۵۵۸۴
۳۰۳۵	حدیث ۵۵۸۵
۳۰۳۵	حدیث ۵۵۸۶
۳۰۳۵	حدیث ۵۵۸۷
۳۰۳۵	حدیث ۵۵۸۸
۳۰۳۶	حدیث ۵۵۸۹
۳۰۳۶	حدیث ۵۵۹۰
۳۰۳۶	حدیث ۵۵۹۱
۳۰۳۶	حدیث ۵۵۹۲
۳۰۳۶	حدیث ۵۵۹۳
۳۰۳۷	حدیث ۵۵۹۴

۳۰۳۷	حدیث ۵۵۹۵
۳۰۳۷	حدیث ۵۵۹۶
۳۰۳۷	حدیث ۵۵۹۷
۳۰۳۸	حدیث ۵۵۹۸
۳۰۳۸	حدیث ۵۵۹۹
۳۰۳۸	حدیث ۵۶۰۰
۳۰۳۸	از ۵۶۰۱ تا ۵۸۰۰
۳۰۳۸	حدیث ۵۶۰۱
۳۰۳۸	حدیث ۵۶۰۲
۳۰۳۹	حدیث ۵۶۰۳
۳۰۳۹	حدیث ۵۶۰۴
۳۰۳۹	حدیث ۵۶۰۵
۳۰۳۹	حدیث ۵۶۰۶
۳۰۴۰	حدیث ۵۶۰۷
۳۰۴۰	حدیث ۵۶۰۸
۳۰۴۰	حدیث ۵۶۰۹
۳۰۴۰	حدیث ۵۶۱۰
۳۰۴۰	حدیث ۵۶۱۱
۳۰۴۱	حدیث ۵۶۱۲
۳۰۴۱	حدیث ۵۶۱۳
۳۰۴۱	حدیث ۵۶۱۴
۳۰۴۱	حدیث ۵۶۱۵
۳۰۴۲	حدیث ۵۶۱۶
۳۰۴۲	حدیث ۵۶۱۷

۳۰۴۲	حدیث ۵۶۱۸
۳۰۴۲	حدیث ۵۶۱۹
۳۰۴۲	حدیث ۵۶۲۰
۳۰۴۳	حدیث ۵۶۲۱
۳۰۴۳	حدیث ۵۶۲۲
۳۰۴۳	حدیث ۵۶۲۳
۳۰۴۳	حدیث ۵۶۲۴
۳۰۴۳	حدیث ۵۶۲۵
۳۰۴۳	حدیث ۵۶۲۶
۳۰۴۴	حدیث ۵۶۲۷
۳۰۴۴	حدیث ۵۶۲۸
۳۰۴۴	حدیث ۵۶۲۹
۳۰۴۴	حدیث ۵۶۳۰
۳۰۴۵	حدیث ۵۶۳۱
۳۰۴۵	حدیث ۵۶۳۲
۳۰۴۵	حدیث ۵۶۳۳
۳۰۴۵	حدیث ۵۶۳۴
۳۰۴۵	حدیث ۵۶۳۵
۳۰۴۶	حدیث ۵۶۳۶
۳۰۴۶	حدیث ۵۶۳۷
۳۰۴۶	حدیث ۵۶۳۸
۳۰۴۶	حدیث ۵۶۳۹
۳۰۴۶	حدیث ۵۶۴۰
۳۰۴۷	حدیث ۵۶۴۱

۳۰۴۷	حدیث ۵۶۴۲
۳۰۴۷	حدیث ۵۶۴۳
۳۰۴۷	حدیث ۵۶۴۴
۳۰۴۸	حدیث ۵۶۴۵
۳۰۴۸	حدیث ۵۶۴۶
۳۰۴۸	حدیث ۵۶۴۷
۳۰۴۸	حدیث ۵۶۴۸
۳۰۴۹	حدیث ۵۶۴۹
۳۰۴۹	حدیث ۵۶۵۰
۳۰۴۹	حدیث ۵۶۵۱
۳۰۴۹	حدیث ۵۶۵۲
۳۰۴۹	حدیث ۵۶۵۳
۳۰۴۹	حدیث ۵۶۵۴
۳۰۵۰	حدیث ۵۶۵۵
۳۰۵۰	حدیث ۵۶۵۶
۳۰۵۰	حدیث ۵۶۵۷
۳۰۵۰	حدیث ۵۶۵۸
۳۰۵۱	حدیث ۵۶۵۹
۳۰۵۱	حدیث ۵۶۶۰
۳۰۵۱	حدیث ۵۶۶۱
۳۰۵۱	حدیث ۵۶۶۲
۳۰۵۱	حدیث ۵۶۶۳
۳۰۵۲	حدیث ۵۶۶۴
۳۰۵۲	حدیث ۵۶۶۵

۳۰۵۲	حدیث ۵۶۶۶
۳۰۵۳	حدیث ۵۶۶۷
۳۰۵۳	حدیث ۵۶۶۸
۳۰۵۳	حدیث ۵۶۶۹
۳۰۵۴	حدیث ۵۶۷۰
۳۰۵۴	حدیث ۵۶۷۱
۳۰۵۴	حدیث ۵۶۷۲
۳۰۵۴	حدیث ۵۶۷۳
۳۰۵۴	حدیث ۵۶۷۴
۳۰۵۵	حدیث ۵۶۷۵
۳۰۵۵	حدیث ۵۶۷۶
۳۰۵۵	حدیث ۵۶۷۷
۳۰۵۶	حدیث ۵۶۷۸
۳۰۵۶	حدیث ۵۶۷۹
۳۰۵۶	حدیث ۵۶۸۰
۳۰۵۶	حدیث ۵۶۸۱
۳۰۵۶	حدیث ۵۶۸۲
۳۰۵۷	حدیث ۵۶۸۳
۳۰۵۷	حدیث ۵۶۸۴
۳۰۵۷	حدیث ۵۶۸۵
۳۰۵۷	حدیث ۵۶۸۶
۳۰۵۷	حدیث ۵۶۸۷
۳۰۵۸	حدیث ۵۶۸۸
۳۰۵۸	حدیث ۵۶۸۹

۳۰۵۸	حدیث ۵۶۹۰
۳۰۵۸	حدیث ۵۶۹۱
۳۰۵۸	حدیث ۵۶۹۲
۳۰۵۹	حدیث ۵۶۹۳
۳۰۵۹	حدیث ۵۶۹۴
۳۰۵۹	حدیث ۵۶۹۵
۳۰۵۹	حدیث ۵۶۹۶
۳۰۶۰	حدیث ۵۶۹۷
۳۰۶۰	حدیث ۵۶۹۸
۳۰۶۰	حدیث ۵۶۹۹
۳۰۶۰	حدیث ۵۷۰۰
۳۰۶۰	حدیث ۵۷۰۱
۳۰۶۱	حدیث ۵۷۰۲
۳۰۶۱	حدیث ۵۷۰۳
۳۰۶۱	حدیث ۵۷۰۴
۳۰۶۱	حدیث ۵۷۰۵
۳۰۶۱	حدیث ۵۷۰۶
۳۰۶۲	حدیث ۵۷۰۷
۳۰۶۲	حدیث ۵۷۰۸
۳۰۶۲	حدیث ۵۷۰۹
۳۰۶۲	حدیث ۵۷۱۰
۳۰۶۲	حدیث ۵۷۱۱
۳۰۶۲	حدیث ۵۷۱۲
۳۰۶۳	حدیث ۵۷۱۳

۳۰۶۳	حدیث ۵۷۱۴
۳۰۶۳	حدیث ۵۷۱۵
۳۰۶۳	حدیث ۵۷۱۶
۳۰۶۴	حدیث ۵۷۱۷
۳۰۶۴	حدیث ۵۷۱۸
۳۰۶۵	حدیث ۵۷۱۹
۳۰۶۵	حدیث ۵۷۲۰
۳۰۶۶	حدیث ۵۷۲۱
۳۰۶۶	حدیث ۵۷۲۲
۳۰۶۶	حدیث ۵۷۲۳
۳۰۶۷	حدیث ۵۷۲۴
۳۰۶۷	حدیث ۵۷۲۵
۳۰۶۷	حدیث ۵۷۲۶
۳۰۶۷	حدیث ۵۷۲۷
۳۰۶۷	حدیث ۵۷۲۸
۳۰۶۸	حدیث ۵۷۲۹
۳۰۶۸	حدیث ۵۷۳۰
۳۰۶۸	حدیث ۵۷۳۱
۳۰۶۸	حدیث ۵۷۳۲
۳۰۶۸	حدیث ۵۷۳۳
۳۰۶۹	حدیث ۵۷۳۴
۳۰۶۹	حدیث ۵۷۳۵
۳۰۶۹	حدیث ۵۷۳۶
۳۰۶۹	حدیث ۵۷۳۷

۳۰۷۰	حدیث ۵۷۳۸
۳۰۷۰	حدیث ۵۷۳۹
۳۰۷۰	حدیث ۵۷۴۰
۳۰۷۰	حدیث ۵۷۴۱
۳۰۷۰	حدیث ۵۷۴۲
۳۰۷۰	حدیث ۵۷۴۳
۳۰۷۱	حدیث ۵۷۴۴
۳۰۷۱	حدیث ۵۷۴۵
۳۰۷۱	حدیث ۵۷۴۶
۳۰۷۱	حدیث ۵۷۴۷
۳۰۷۱	حدیث ۵۷۴۸
۳۰۷۲	حدیث ۵۷۴۹
۳۰۷۲	حدیث ۵۷۵۰
۳۰۷۲	حدیث ۵۷۵۱
۳۰۷۲	حدیث ۵۷۵۲
۳۰۷۲	حدیث ۵۷۵۳
۳۰۷۳	حدیث ۵۷۵۴
۳۰۷۳	حدیث ۵۷۵۵
۳۰۷۳	حدیث ۵۷۵۶
۳۰۷۳	حدیث ۵۷۵۷
۳۰۷۳	حدیث ۵۷۵۸
۳۰۷۴	حدیث ۵۷۵۹
۳۰۷۴	حدیث ۵۷۶۰
۳۰۷۴	حدیث ۵۷۶۱

۳۰۷۴	حدیث ۵۷۶۲
۳۰۷۴	حدیث ۵۷۶۳
۳۰۷۴	حدیث ۵۷۶۴
۳۰۷۵	حدیث ۵۷۶۵
۳۰۷۵	حدیث ۵۷۶۶
۳۰۷۵	حدیث ۵۷۶۷
۳۰۷۵	حدیث ۵۷۶۸
۳۰۷۵	حدیث ۵۷۶۹
۳۰۷۶	حدیث ۵۷۷۰
۳۰۷۶	حدیث ۵۷۷۱
۳۰۷۶	حدیث ۵۷۷۲
۳۰۷۶	حدیث ۵۷۷۳
۳۰۷۶	حدیث ۵۷۷۴
۳۰۷۷	حدیث ۵۷۷۵
۳۰۷۷	حدیث ۵۷۷۶
۳۰۷۷	حدیث ۵۷۷۷
۳۰۷۷	حدیث ۵۷۷۸
۳۰۷۷	حدیث ۵۷۷۹
۳۰۷۸	حدیث ۵۷۸۰
۳۰۷۸	حدیث ۵۷۸۱
۳۰۷۸	حدیث ۵۷۸۲
۳۰۷۸	حدیث ۵۷۸۳
۳۰۷۸	حدیث ۵۷۸۴
۳۰۷۹	حدیث ۵۷۸۵

۳۰۷۹	حدیث ۵۷۸۶
۳۰۷۹	حدیث ۵۷۸۷
۳۰۷۹	حدیث ۵۷۸۸
۳۰۷۹	حدیث ۵۷۸۹
۳۰۸۰	حدیث ۵۷۹۰
۳۰۸۰	حدیث ۵۷۹۱
۳۰۸۰	حدیث ۵۷۹۲
۳۰۸۰	حدیث ۵۷۹۳
۳۰۸۰	حدیث ۵۷۹۴
۳۰۸۱	حدیث ۵۷۹۵
۳۰۸۱	حدیث ۵۷۹۶
۳۰۸۱	حدیث ۵۷۹۷
۳۰۸۱	حدیث ۵۷۹۸
۳۰۸۲	حدیث ۵۷۹۹
۳۰۸۲	حدیث ۵۸۰۰
۳۰۸۲	از ۱ تا ۵۸۰ تا ۶۰۰
۳۰۸۲	حدیث ۵۸۰۱
۳۰۸۲	حدیث ۵۸۰۲
۳۰۸۳	حدیث ۵۸۰۳
۳۰۸۳	حدیث ۵۸۰۴
۳۰۸۳	حدیث ۵۸۰۵
۳۰۸۳	حدیث ۵۸۰۶
۳۰۸۳	حدیث ۵۸۰۷
۳۰۸۴	حدیث ۵۸۰۸

۳۰۸۴	حدیث ۵۸۰۹
۳۰۸۴	حدیث ۵۸۱۰
۳۰۸۴	حدیث ۵۸۱۱
۳۰۸۵	حدیث ۵۸۱۲
۳۰۸۵	حدیث ۵۸۱۳
۳۰۸۵	حدیث ۵۸۱۴
۳۰۸۵	حدیث ۵۸۱۵
۳۰۸۵	حدیث ۵۸۱۶
۳۰۸۶	حدیث ۵۸۱۷
۳۰۸۶	حدیث ۵۸۱۸
۳۰۸۶	حدیث ۵۸۱۹
۳۰۸۶	حدیث ۵۸۲۰
۳۰۸۶	حدیث ۵۸۲۱
۳۰۸۶	حدیث ۵۸۲۲
۳۰۸۷	حدیث ۵۸۲۳
۳۰۸۷	حدیث ۵۸۲۴
۳۰۸۷	حدیث ۵۸۲۵
۳۰۸۷	حدیث ۵۸۲۶
۳۰۸۸	حدیث ۵۸۲۷
۳۰۸۸	حدیث ۵۸۲۸
۳۰۸۸	حدیث ۵۸۲۹
۳۰۸۸	حدیث ۵۸۳۰
۳۰۸۹	حدیث ۵۸۳۱
۳۰۸۹	حدیث ۵۸۳۲

۳۰۸۹	حدیث ۵۸۳۳
۳۰۸۹	حدیث ۵۸۳۴
۳۰۸۹	حدیث ۵۸۳۵
۳۰۹۰	حدیث ۵۸۳۶
۳۰۹۰	حدیث ۵۸۳۷
۳۰۹۰	حدیث ۵۸۳۸
۳۰۹۰	حدیث ۵۸۳۹
۳۰۹۰	حدیث ۵۸۴۰
۳۰۹۰	حدیث ۵۸۴۱
۳۰۹۱	حدیث ۵۸۴۲
۳۰۹۱	حدیث ۵۸۴۳
۳۰۹۱	حدیث ۵۸۴۴
۳۰۹۱	حدیث ۵۸۴۵
۳۰۹۱	حدیث ۵۸۴۶
۳۰۹۲	حدیث ۵۸۴۷
۳۰۹۲	حدیث ۵۸۴۸
۳۰۹۲	حدیث ۵۸۴۹
۳۰۹۲	حدیث ۵۸۵۰
۳۰۹۲	حدیث ۵۸۵۱
۳۰۹۳	حدیث ۵۸۵۲
۳۰۹۳	حدیث ۵۸۵۳
۳۰۹۳	حدیث ۵۸۵۴
۳۰۹۳	حدیث ۵۸۵۵
۳۰۹۳	حدیث ۵۸۵۶

۳۰۹۴	حدیث ۵۸۵۷
۳۰۹۴	حدیث ۵۸۵۸
۳۰۹۴	حدیث ۵۸۵۹
۳۰۹۴	حدیث ۵۸۶۰
۳۰۹۴	حدیث ۵۸۶۱
۳۰۹۵	حدیث ۵۸۶۲
۳۰۹۵	حدیث ۵۸۶۳
۳۰۹۵	حدیث ۵۸۶۴
۳۰۹۵	حدیث ۵۸۶۵
۳۰۹۵	حدیث ۵۸۶۶
۳۰۹۵	حدیث ۵۸۶۷
۳۰۹۶	حدیث ۵۸۶۸
۳۰۹۶	حدیث ۵۸۶۹
۳۰۹۶	حدیث ۵۸۷۰
۳۰۹۶	حدیث ۵۸۷۱
۳۰۹۶	حدیث ۵۸۷۲
۳۰۹۷	حدیث ۵۸۷۳
۳۰۹۷	حدیث ۵۸۷۴
۳۰۹۷	حدیث ۵۸۷۵
۳۰۹۷	حدیث ۵۸۷۶
۳۰۹۷	حدیث ۵۸۷۷
۳۰۹۸	حدیث ۵۸۷۸
۳۰۹۸	حدیث ۵۸۷۹
۳۰۹۸	حدیث ۵۸۸۰

۳۰۹۸	حدیث ۵۸۸۱
۳۰۹۸	حدیث ۵۸۸۲
۳۰۹۸	حدیث ۵۸۸۳
۳۰۹۹	حدیث ۵۸۸۴
۳۰۹۹	حدیث ۵۸۸۵
۳۰۹۹	حدیث ۵۸۸۶
۳۰۹۹	حدیث ۵۸۸۷
۳۰۹۹	حدیث ۵۸۸۸
۳۱۰۰	حدیث ۵۸۸۹
۳۱۰۰	حدیث ۵۸۹۰
۳۱۰۰	حدیث ۵۸۹۱
۳۱۰۰	حدیث ۵۸۹۲
۳۱۰۰	حدیث ۵۸۹۳
۳۱۰۱	حدیث ۵۸۹۴
۳۱۰۱	حدیث ۵۸۹۵
۳۱۰۱	حدیث ۵۸۹۶
۳۱۰۱	حدیث ۵۸۹۷
۳۱۰۱	حدیث ۵۸۹۸
۳۱۰۱	حدیث ۵۸۹۹
۳۱۰۲	حدیث ۵۹۰۰
۳۱۰۲	حدیث ۵۹۰۱
۳۱۰۳	حدیث ۵۹۰۲
۳۱۰۳	حدیث ۵۹۰۳
۳۱۰۳	حدیث ۵۹۰۴

۳۱۰۴	حدیث ۵۹۰۵
۳۱۰۴	حدیث ۵۹۰۶
۳۱۰۴	حدیث ۵۹۰۷
۳۱۰۴	حدیث ۵۹۰۸
۳۱۰۴	حدیث ۵۹۰۹
۳۱۰۵	حدیث ۵۹۱۰
۳۱۰۵	حدیث ۵۹۱۱
۳۱۰۵	حدیث ۵۹۱۲
۳۱۰۵	حدیث ۵۹۱۳
۳۱۰۶	حدیث ۵۹۱۴
۳۱۰۶	حدیث ۵۹۱۵
۳۱۰۶	حدیث ۵۹۱۶
۳۱۰۶	حدیث ۵۹۱۷
۳۱۰۷	حدیث ۵۹۱۸
۳۱۰۷	حدیث ۵۹۱۹
۳۱۰۷	حدیث ۵۹۲۰
۳۱۰۷	حدیث ۵۹۲۱
۳۱۰۸	حدیث ۵۹۲۲
۳۱۰۸	حدیث ۵۹۲۳
۳۱۰۸	حدیث ۵۹۲۴
۳۱۰۸	حدیث ۵۹۲۵
۳۱۰۹	حدیث ۵۹۲۶
۳۱۱۰	حدیث ۵۹۲۷
۳۱۱۱	حدیث ۵۹۲۸

۳۱۱۱	حدیث ۵۹۲۹
۳۱۱۱	حدیث ۵۹۳۰
۳۱۱۲	حدیث ۵۹۳۱
۳۱۱۲	حدیث ۵۹۳۲
۳۱۱۲	حدیث ۵۹۳۳
۳۱۱۳	حدیث ۵۹۳۴
۳۱۱۳	حدیث ۵۹۳۵
۳۱۱۳	حدیث ۵۹۳۶
۳۱۱۳	حدیث ۵۹۳۷
۳۱۱۳	حدیث ۵۹۳۸
۳۱۱۴	حدیث ۵۹۳۹
۳۱۱۴	حدیث ۵۹۴۰
۳۱۱۴	حدیث ۵۹۴۱
۳۱۱۴	حدیث ۵۹۴۲
۳۱۱۴	حدیث ۵۹۴۳
۳۱۱۵	حدیث ۵۹۴۴
۳۱۱۵	حدیث ۵۹۴۵
۳۱۱۵	حدیث ۵۹۴۶
۳۱۱۶	حدیث ۵۹۴۷
۳۱۱۶	حدیث ۵۹۴۸
۳۱۱۶	حدیث ۵۹۴۹
۳۱۱۶	حدیث ۵۹۵۰
۳۱۱۶	حدیث ۵۹۵۱
۳۱۱۷	حدیث ۵۹۵۲

۳۱۱۷	حدیث ۵۹۵۳
۳۱۱۷	حدیث ۵۹۵۴
۳۱۱۷	حدیث ۵۹۵۵
۳۱۱۷	حدیث ۵۹۵۶
۳۱۱۸	حدیث ۵۹۵۷
۳۱۱۸	حدیث ۵۹۵۸
۳۱۱۸	حدیث ۵۹۵۹
۳۱۱۸	حدیث ۵۹۶۰
۳۱۱۸	حدیث ۵۹۶۱
۳۱۱۹	حدیث ۵۹۶۲
۳۱۱۹	حدیث ۵۹۶۳
۳۱۱۹	حدیث ۵۹۶۴
۳۱۱۹	حدیث ۵۹۶۵
۳۱۱۹	حدیث ۵۹۶۶
۳۱۲۰	حدیث ۵۹۶۷
۳۱۲۰	حدیث ۵۹۶۸
۳۱۲۰	حدیث ۵۹۶۹
۳۱۲۰	حدیث ۵۹۷۰
۳۱۲۱	حدیث ۵۹۷۱
۳۱۲۱	حدیث ۵۹۷۲
۳۱۲۱	حدیث ۵۹۷۳
۳۱۲۱	حدیث ۵۹۷۴
۳۱۲۲	حدیث ۵۹۷۵
۳۱۲۲	حدیث ۵۹۷۶

۳۱۲۲	حدیث ۵۹۷۷
۳۱۲۲	حدیث ۵۹۷۸
۳۱۲۲	حدیث ۵۹۷۹
۳۱۲۳	حدیث ۵۹۸۰
۳۱۲۳	حدیث ۵۹۸۱
۳۱۲۳	حدیث ۵۹۸۲
۳۱۲۴	حدیث ۵۹۸۳
۳۱۲۴	حدیث ۵۹۸۴
۳۱۲۴	حدیث ۵۹۸۵
۳۱۲۴	حدیث ۵۹۸۶
۳۱۲۵	حدیث ۵۹۸۷
۳۱۲۵	حدیث ۵۹۸۸
۳۱۲۵	حدیث ۵۹۸۹
۳۱۲۵	حدیث ۵۹۹۰
۳۱۲۵	حدیث ۵۹۹۱
۳۱۲۶	حدیث ۵۹۹۲
۳۱۲۶	حدیث ۵۹۹۳
۳۱۲۶	حدیث ۵۹۹۴
۳۱۲۶	حدیث ۵۹۹۵
۳۱۲۶	حدیث ۵۹۹۶
۳۱۲۷	حدیث ۵۹۹۷
۳۱۲۷	حدیث ۵۹۹۸
۳۱۲۷	حدیث ۵۹۹۹
۳۱۲۷	حدیث ۶۰۰۰

۳۱۲۷	از ۶۰۰ تا ۶۲۰
۳۱۲۷	حدیث ۶۰۰۱
۳۱۲۸	حدیث ۶۰۰۲
۳۱۲۸	حدیث ۶۰۰۳
۳۱۲۸	حدیث ۶۰۰۴
۳۱۲۸	حدیث ۶۰۰۵
۳۱۲۹	حدیث ۶۰۰۶
۳۱۲۹	حدیث ۶۰۰۷
۳۱۲۹	حدیث ۶۰۰۸
۳۱۲۹	حدیث ۶۰۰۹
۳۱۲۹	حدیث ۶۰۱۰
۳۱۳۰	حدیث ۶۰۱۱
۳۱۳۰	حدیث ۶۰۱۲
۳۱۳۰	حدیث ۶۰۱۳
۳۱۳۰	حدیث ۶۰۱۴
۳۱۳۰	حدیث ۶۰۱۵
۳۱۳۰	حدیث ۶۰۱۶
۳۱۳۱	حدیث ۶۰۱۷
۳۱۳۱	حدیث ۶۰۱۸
۳۱۳۱	حدیث ۶۰۱۹
۳۱۳۱	حدیث ۶۰۲۰
۳۱۳۱	حدیث ۶۰۲۱
۳۱۳۲	حدیث ۶۰۲۲
۳۱۳۲	حدیث ۶۰۲۳

۳۱۳۲	حدیث ۶۰۲۴
۳۱۳۲	حدیث ۶۰۲۵
۳۱۳۲	حدیث ۶۰۲۶
۳۱۳۳	حدیث ۶۰۲۷
۳۱۳۳	حدیث ۶۰۲۸
۳۱۳۳	حدیث ۶۰۲۹
۳۱۳۳	حدیث ۶۰۳۰
۳۱۳۳	حدیث ۶۰۳۱
۳۱۳۳	حدیث ۶۰۳۲
۳۱۳۴	حدیث ۶۰۳۳
۳۱۳۴	حدیث ۶۰۳۴
۳۱۳۴	حدیث ۶۰۳۵
۳۱۳۴	حدیث ۶۰۳۶
۳۱۳۴	حدیث ۶۰۳۷
۳۱۳۵	حدیث ۶۰۳۸
۳۱۳۵	حدیث ۶۰۳۹
۳۱۳۵	حدیث ۶۰۴۰
۳۱۳۵	حدیث ۶۰۴۱
۳۱۳۵	حدیث ۶۰۴۲
۳۱۳۶	حدیث ۶۰۴۳
۳۱۳۶	حدیث ۶۰۴۴
۳۱۳۶	حدیث ۶۰۴۵
۳۱۳۶	حدیث ۶۰۴۶
۳۱۳۶	حدیث ۶۰۴۷

۳۱۳۷	حدیث ۶۰۴۸
۳۱۳۷	حدیث ۶۰۴۹
۳۱۳۷	حدیث ۶۰۵۰
۳۱۳۷	حدیث ۶۰۵۱
۳۱۳۷	حدیث ۶۰۵۲
۳۱۳۸	حدیث ۶۰۵۳
۳۱۳۸	حدیث ۶۰۵۴
۳۱۳۸	حدیث ۶۰۵۵
۳۱۳۸	حدیث ۶۰۵۶
۳۱۳۸	حدیث ۶۰۵۷
۳۱۳۸	حدیث ۶۰۵۸
۳۱۳۹	حدیث ۶۰۵۹
۳۱۳۹	حدیث ۶۰۶۰
۳۱۳۹	حدیث ۶۰۶۱
۳۱۳۹	حدیث ۶۰۶۲
۳۱۳۹	حدیث ۶۰۶۳
۳۱۴۰	حدیث ۶۰۶۴
۳۱۴۰	حدیث ۶۰۶۵
۳۱۴۰	حدیث ۶۰۶۶
۳۱۴۰	حدیث ۶۰۶۷
۳۱۴۰	حدیث ۶۰۶۸
۳۱۴۱	حدیث ۶۰۶۹
۳۱۴۱	حدیث ۶۰۷۰
۳۱۴۱	حدیث ۶۰۷۱

۳۱۴۱	حدیث ۶۰۷۲
۳۱۴۱	حدیث ۶۰۷۳
۳۱۴۱	حدیث ۶۰۷۴
۳۱۴۲	حدیث ۶۰۷۵
۳۱۴۲	حدیث ۶۰۷۶
۳۱۴۲	حدیث ۶۰۷۷
۳۱۴۲	حدیث ۶۰۷۸
۳۱۴۲	حدیث ۶۰۷۹
۳۱۴۳	حدیث ۶۰۸۰
۳۱۴۳	حدیث ۶۰۸۱
۳۱۴۳	حدیث ۶۰۸۲
۳۱۴۳	حدیث ۶۰۸۳
۳۱۴۳	حدیث ۶۰۸۴
۳۱۴۳	حدیث ۶۰۸۵
۳۱۴۴	حدیث ۶۰۸۶
۳۱۴۴	حدیث ۶۰۸۷
۳۱۴۴	حدیث ۶۰۸۸
۳۱۴۴	حدیث ۶۰۸۹
۳۱۴۴	حدیث ۶۰۹۰
۳۱۴۵	حدیث ۶۰۹۱
۳۱۴۵	حدیث ۶۰۹۲
۳۱۴۵	حدیث ۶۰۹۳
۳۱۴۵	حدیث ۶۰۹۴
۳۱۴۵	حدیث ۶۰۹۵

۳۱۴۶	حدیث ۶۰۹۶
۳۱۴۶	حدیث ۶۰۹۷
۳۱۴۶	حدیث ۶۰۹۸
۳۱۴۶	حدیث ۶۰۹۹
۳۱۴۶	حدیث ۶۱۰۰
۳۱۴۷	حدیث ۶۱۰۱
۳۱۴۷	حدیث ۶۱۰۲
۳۱۴۷	حدیث ۶۱۰۳
۳۱۴۷	حدیث ۶۱۰۴
۳۱۴۷	حدیث ۶۱۰۵
۳۱۴۸	حدیث ۶۱۰۶
۳۱۴۸	حدیث ۶۱۰۷
۳۱۴۸	حدیث ۶۱۰۸
۳۱۴۸	حدیث ۶۱۰۹
۳۱۴۸	حدیث ۶۱۱۰
۳۱۴۹	حدیث ۶۱۱۱
۳۱۴۹	حدیث ۶۱۱۲
۳۱۴۹	حدیث ۶۱۱۳
۳۱۴۹	حدیث ۶۱۱۴
۳۱۴۹	حدیث ۶۱۱۵
۳۱۴۹	حدیث ۶۱۱۶
۳۱۵۰	حدیث ۶۱۱۷
۳۱۵۰	حدیث ۶۱۱۸
۳۱۵۰	حدیث ۶۱۱۹

۳۱۵۰	حدیث ۶۱۲۰
۳۱۵۰	حدیث ۶۱۲۱
۳۱۵۱	حدیث ۶۱۲۲
۳۱۵۱	حدیث ۶۱۲۳
۳۱۵۱	حدیث ۶۱۲۴
۳۱۵۱	حدیث ۶۱۲۵
۳۱۵۱	حدیث ۶۱۲۶
۳۱۵۱	حدیث ۶۱۲۷
۳۱۵۲	حدیث ۶۱۲۸
۳۱۵۲	حدیث ۶۱۲۹
۳۱۵۲	حدیث ۶۱۳۰
۳۱۵۲	حدیث ۶۱۳۱
۳۱۵۲	حدیث ۶۱۳۲
۳۱۵۳	حدیث ۶۱۳۳
۳۱۵۳	حدیث ۶۱۳۴
۳۱۵۳	حدیث ۶۱۳۵
۳۱۵۳	حدیث ۶۱۳۶
۳۱۵۳	حدیث ۶۱۳۷
۳۱۵۳	حدیث ۶۱۳۸
۳۱۵۴	حدیث ۶۱۳۹
۳۱۵۴	حدیث ۶۱۴۰
۳۱۵۴	حدیث ۶۱۴۱
۳۱۵۴	حدیث ۶۱۴۲
۳۱۵۴	حدیث ۶۱۴۳

۳۱۵۵	حدیث ۶۱۴۴
۳۱۵۵	حدیث ۶۱۴۵
۳۱۵۵	حدیث ۶۱۴۶
۳۱۵۵	حدیث ۶۱۴۷
۳۱۵۵	حدیث ۶۱۴۸
۳۱۵۶	حدیث ۶۱۴۹
۳۱۵۶	حدیث ۶۱۵۰
۳۱۵۶	حدیث ۶۱۵۱
۳۱۵۶	حدیث ۶۱۵۲
۳۱۵۶	حدیث ۶۱۵۳
۳۱۵۶	حدیث ۶۱۵۴
۳۱۵۷	حدیث ۶۱۵۵
۳۱۵۷	حدیث ۶۱۵۶
۳۱۵۷	حدیث ۶۱۵۷
۳۱۵۷	حدیث ۶۱۵۸
۳۱۵۷	حدیث ۶۱۵۹
۳۱۵۸	حدیث ۶۱۶۰
۳۱۵۸	حدیث ۶۱۶۱
۳۱۵۸	حدیث ۶۱۶۲
۳۱۵۸	حدیث ۶۱۶۳
۳۱۵۸	حدیث ۶۱۶۴
۳۱۵۸	حدیث ۶۱۶۵
۳۱۵۹	حدیث ۶۱۶۶
۳۱۵۹	حدیث ۶۱۶۷

۳۱۵۹	حدیث ۶۱۶۸
۳۱۵۹	حدیث ۶۱۶۹
۳۱۵۹	حدیث ۶۱۷۰
۳۱۶۰	حدیث ۶۱۷۱
۳۱۶۰	حدیث ۶۱۷۲
۳۱۶۰	حدیث ۶۱۷۳
۳۱۶۰	حدیث ۶۱۷۴
۳۱۶۰	حدیث ۶۱۷۵
۳۱۶۰	حدیث ۶۱۷۶
۳۱۶۱	حدیث ۶۱۷۷
۳۱۶۱	حدیث ۶۱۷۸
۳۱۶۱	حدیث ۶۱۷۹
۳۱۶۱	حدیث ۶۱۸۰
۳۱۶۱	حدیث ۶۱۸۱
۳۱۶۲	حدیث ۶۱۸۲
۳۱۶۲	حدیث ۶۱۸۳
۳۱۶۲	حدیث ۶۱۸۴
۳۱۶۲	حدیث ۶۱۸۵
۳۱۶۲	حدیث ۶۱۸۶
۳۱۶۳	حدیث ۶۱۸۷
۳۱۶۳	حدیث ۶۱۸۸
۳۱۶۳	حدیث ۶۱۸۹
۳۱۶۳	حدیث ۶۱۹۰
۳۱۶۳	حدیث ۶۱۹۱

۳۱۶۳	حدیث ۶۱۹۲
۳۱۶۴	حدیث ۶۱۹۳
۳۱۶۴	حدیث ۶۱۹۴
۳۱۶۴	حدیث ۶۱۹۵
۳۱۶۴	حدیث ۶۱۹۶
۳۱۶۴	حدیث ۶۱۹۷
۳۱۶۵	حدیث ۶۱۹۸
۳۱۶۵	حدیث ۶۱۹۹
۳۱۶۵	حدیث ۶۲۰۰
۳۱۶۵	از ۶۲۰۱ تا ۶۴۰۰
۳۱۶۵	حدیث ۶۲۰۱
۳۱۶۵	حدیث ۶۲۰۲
۳۱۶۶	حدیث ۶۲۰۳
۳۱۶۶	حدیث ۶۲۰۴
۳۱۶۶	حدیث ۶۲۰۵
۳۱۶۶	حدیث ۶۲۰۶
۳۱۶۶	حدیث ۶۲۰۷
۳۱۶۷	حدیث ۶۲۰۸
۳۱۶۷	حدیث ۶۲۰۹
۳۱۶۷	حدیث ۶۲۱۰
۳۱۶۷	حدیث ۶۲۱۱
۳۱۶۷	حدیث ۶۲۱۲
۳۱۶۸	حدیث ۶۲۱۳
۳۱۶۸	حدیث ۶۲۱۴

۳۱۶۸	حدیث ۶۲۱۵
۳۱۶۸	حدیث ۶۲۱۶
۳۱۶۸	حدیث ۶۲۱۷
۳۱۶۹	حدیث ۶۲۱۸
۳۱۶۹	حدیث ۶۲۱۹
۳۱۶۹	حدیث ۶۲۲۰
۳۱۶۹	حدیث ۶۲۲۱
۳۱۶۹	حدیث ۶۲۲۲
۳۱۷۰	حدیث ۶۲۲۳
۳۱۷۰	حدیث ۶۲۲۴
۳۱۷۰	حدیث ۶۲۲۵
۳۱۷۰	حدیث ۶۲۲۶
۳۱۷۰	حدیث ۶۲۲۷
۳۱۷۰	حدیث ۶۲۲۸
۳۱۷۱	حدیث ۶۲۲۹
۳۱۷۱	حدیث ۶۲۳۰
۳۱۷۱	حدیث ۶۲۳۱
۳۱۷۱	حدیث ۶۲۳۲
۳۱۷۱	حدیث ۶۲۳۳
۳۱۷۲	حدیث ۶۲۳۴
۳۱۷۲	حدیث ۶۲۳۵
۳۱۷۲	حدیث ۶۲۳۶
۳۱۷۲	حدیث ۶۲۳۷
۳۱۷۲	حدیث ۶۲۳۸

۳۱۷۳	حدیث ۶۲۳۹
۳۱۷۳	حدیث ۶۲۴۰
۳۱۷۳	حدیث ۶۲۴۱
۳۱۷۳	حدیث ۶۲۴۲
۳۱۷۳	حدیث ۶۲۴۳
۳۱۷۳	حدیث ۶۲۴۴
۳۱۷۴	حدیث ۶۲۴۵
۳۱۷۴	حدیث ۶۲۴۶
۳۱۷۴	حدیث ۶۲۴۷
۳۱۷۴	حدیث ۶۲۴۸
۳۱۷۴	حدیث ۶۲۴۹
۳۱۷۵	حدیث ۶۲۵۰
۳۱۷۵	حدیث ۶۲۵۱
۳۱۷۵	حدیث ۶۲۵۲
۳۱۷۵	حدیث ۶۲۵۳
۳۱۷۵	حدیث ۶۲۵۴
۳۱۷۶	حدیث ۶۲۵۵
۳۱۷۶	حدیث ۶۲۵۶
۳۱۷۶	حدیث ۶۲۵۷
۳۱۷۶	حدیث ۶۲۵۸
۳۱۷۶	حدیث ۶۲۵۹
۳۱۷۶	حدیث ۶۲۶۰
۳۱۷۷	حدیث ۶۲۶۱
۳۱۷۷	حدیث ۶۲۶۲

۳۱۷۷	حدیث ۶۲۶۳
۳۱۷۷	حدیث ۶۲۶۴
۳۱۷۷	حدیث ۶۲۶۵
۳۱۷۸	حدیث ۶۲۶۶
۳۱۷۸	حدیث ۶۲۶۷
۳۱۷۸	حدیث ۶۲۶۸
۳۱۷۸	حدیث ۶۲۶۹
۳۱۷۸	حدیث ۶۲۷۰
۳۱۷۹	حدیث ۶۲۷۱
۳۱۷۹	حدیث ۶۲۷۲
۳۱۷۹	حدیث ۶۲۷۳
۳۱۷۹	حدیث ۶۲۷۴
۳۱۷۹	حدیث ۶۲۷۵
۳۱۸۰	حدیث ۶۲۷۶
۳۱۸۰	حدیث ۶۲۷۷
۳۱۸۰	حدیث ۶۲۷۸
۳۱۸۰	حدیث ۶۲۷۹
۳۱۸۰	حدیث ۶۲۸۰
۳۱۸۰	حدیث ۶۲۸۱
۳۱۸۱	حدیث ۶۲۸۲
۳۱۸۱	حدیث ۶۲۸۳
۳۱۸۱	حدیث ۶۲۸۴
۳۱۸۱	حدیث ۶۲۸۵
۳۱۸۱	حدیث ۶۲۸۶

۳۱۸۲	حدیث ۶۲۸۷
۳۱۸۲	حدیث ۶۲۸۸
۳۱۸۲	حدیث ۶۲۸۹
۳۱۸۲	حدیث ۶۲۹۰
۳۱۸۲	حدیث ۶۲۹۱
۳۱۸۲	حدیث ۶۲۹۲
۳۱۸۳	حدیث ۶۲۹۳
۳۱۸۳	حدیث ۶۲۹۴
۳۱۸۳	حدیث ۶۲۹۵
۳۱۸۳	حدیث ۶۲۹۶
۳۱۸۳	حدیث ۶۲۹۷
۳۱۸۴	حدیث ۶۲۹۸
۳۱۸۴	حدیث ۶۲۹۹
۳۱۸۴	حدیث ۶۳۰۰
۳۱۸۴	حدیث ۶۳۰۱
۳۱۸۴	حدیث ۶۳۰۲
۳۱۸۵	حدیث ۶۳۰۳
۳۱۸۵	حدیث ۶۳۰۴
۳۱۸۵	حدیث ۶۳۰۵
۳۱۸۵	حدیث ۶۳۰۶
۳۱۸۵	حدیث ۶۳۰۷
۳۱۸۶	حدیث ۶۳۰۸
۳۱۸۶	حدیث ۶۳۰۹
۳۱۸۶	حدیث ۶۳۱۰

۳۱۸۶	حدیث ۶۳۱۱
۳۱۸۶	حدیث ۶۳۱۲
۳۱۸۷	حدیث ۶۳۱۳
۳۱۸۷	حدیث ۶۳۱۴
۳۱۸۷	حدیث ۶۳۱۵
۳۱۸۷	حدیث ۶۳۱۶
۳۱۸۷	حدیث ۶۳۱۷
۳۱۸۸	حدیث ۶۳۱۸
۳۱۸۸	حدیث ۶۳۱۹
۳۱۸۸	حدیث ۶۳۲۰
۳۱۸۸	حدیث ۶۳۲۱
۳۱۸۸	حدیث ۶۳۲۲
۳۱۸۹	حدیث ۶۳۲۳
۳۱۸۹	حدیث ۶۳۲۴
۳۱۸۹	حدیث ۶۳۲۵
۳۱۸۹	حدیث ۶۳۲۶
۳۱۸۹	حدیث ۶۳۲۷
۳۱۹۰	حدیث ۶۳۲۸
۳۱۹۰	حدیث ۶۳۲۹
۳۱۹۰	حدیث ۶۳۳۰
۳۱۹۰	حدیث ۶۳۳۱
۳۱۹۰	حدیث ۶۳۳۲
۳۱۹۱	حدیث ۶۳۳۳
۳۱۹۱	حدیث ۶۳۳۴

۳۱۹۱	حدیث ۶۳۳۵
۳۱۹۱	حدیث ۶۳۳۶
۳۱۹۱	حدیث ۶۳۳۷
۳۱۹۲	حدیث ۶۳۳۸
۳۱۹۲	حدیث ۶۳۳۹
۳۱۹۲	حدیث ۶۳۴۰
۳۱۹۲	حدیث ۶۳۴۱
۳۱۹۲	حدیث ۶۳۴۲
۳۱۹۲	حدیث ۶۳۴۳
۳۱۹۳	حدیث ۶۳۴۴
۳۱۹۳	حدیث ۶۳۴۵
۳۱۹۳	حدیث ۶۳۴۶
۳۱۹۳	حدیث ۶۳۴۷
۳۱۹۳	حدیث ۶۳۴۸
۳۱۹۴	حدیث ۶۳۴۹
۳۱۹۴	حدیث ۶۳۵۰
۳۱۹۴	حدیث ۶۳۵۱
۳۱۹۴	حدیث ۶۳۵۲
۳۱۹۴	حدیث ۶۳۵۳
۳۱۹۵	حدیث ۶۳۵۴
۳۱۹۵	حدیث ۶۳۵۵
۳۱۹۵	حدیث ۶۳۵۶
۳۱۹۵	حدیث ۶۳۵۷
۳۱۹۵	حدیث ۶۳۵۸

۳۱۹۶	حدیث ۶۳۵۹
۳۱۹۶	حدیث ۶۳۶۰
۳۱۹۶	حدیث ۶۳۶۱
۳۱۹۶	حدیث ۶۳۶۲
۳۱۹۶	حدیث ۶۳۶۳
۳۱۹۶	حدیث ۶۳۶۴
۳۱۹۷	حدیث ۶۳۶۵
۳۱۹۷	حدیث ۶۳۶۶
۳۱۹۷	حدیث ۶۳۶۷
۳۱۹۷	حدیث ۶۳۶۸
۳۱۹۷	حدیث ۶۳۶۹
۳۱۹۸	حدیث ۶۳۷۰
۳۱۹۸	حدیث ۶۳۷۱
۳۱۹۸	حدیث ۶۳۷۲
۳۱۹۸	حدیث ۶۳۷۳
۳۱۹۸	حدیث ۶۳۷۴
۳۱۹۹	حدیث ۶۳۷۵
۳۱۹۹	حدیث ۶۳۷۶
۳۱۹۹	حدیث ۶۳۷۷
۳۱۹۹	حدیث ۶۳۷۸
۳۱۹۹	حدیث ۶۳۷۹
۳۲۰۰	حدیث ۶۳۸۰
۳۲۰۰	حدیث ۶۳۸۱
۳۲۰۰	حدیث ۶۳۸۲

۳۲۰۰	حدیث ۶۳۸۳
۳۲۰۰	حدیث ۶۳۸۴
۳۲۰۰	حدیث ۶۳۸۵
۳۲۰۱	حدیث ۶۳۸۶
۳۲۰۱	حدیث ۶۳۸۷
۳۲۰۱	حدیث ۶۳۸۸
۳۲۰۱	حدیث ۶۳۸۹
۳۲۰۱	حدیث ۶۳۹۰
۳۲۰۲	حدیث ۶۳۹۱
۳۲۰۲	حدیث ۶۳۹۲
۳۲۰۲	حدیث ۶۳۹۳
۳۲۰۲	حدیث ۶۳۹۴
۳۲۰۲	حدیث ۶۳۹۵
۳۲۰۲	حدیث ۶۳۹۶
۳۲۰۳	حدیث ۶۳۹۷
۳۲۰۳	حدیث ۶۳۹۸
۳۲۰۳	حدیث ۶۳۹۹
۳۲۰۳	حدیث ۶۴۰۰
۳۲۰۳	از ۶۴۰۱ تا ۶۶۰۰
۳۲۰۳	حدیث ۶۴۰۱
۳۲۰۴	حدیث ۶۴۰۲
۳۲۰۴	حدیث ۶۴۰۳
۳۲۰۴	حدیث ۶۴۰۴
۳۲۰۴	حدیث ۶۴۰۵

۳۲۰۴	حدیث ۶۴۰۶
۳۲۰۵	حدیث ۶۴۰۷
۳۲۰۵	حدیث ۶۴۰۸
۳۲۰۵	حدیث ۶۴۰۹
۳۲۰۵	حدیث ۶۴۱۰
۳۲۰۵	حدیث ۶۴۱۱
۳۲۰۶	حدیث ۶۴۱۲
۳۲۰۶	حدیث ۶۴۱۳
۳۲۰۶	حدیث ۶۴۱۴
۳۲۰۶	حدیث ۶۴۱۵
۳۲۰۷	حدیث ۶۴۱۶
۳۲۰۷	حدیث ۶۴۱۷
۳۲۰۷	حدیث ۶۴۱۸
۳۲۰۷	حدیث ۶۴۱۹
۳۲۰۷	حدیث ۶۴۲۰
۳۲۰۷	حدیث ۶۴۲۱
۳۲۰۸	حدیث ۶۴۲۲
۳۲۰۸	حدیث ۶۴۲۳
۳۲۰۸	حدیث ۶۴۲۴
۳۲۰۸	حدیث ۶۴۲۵
۳۲۰۸	حدیث ۶۴۲۶
۳۲۰۹	حدیث ۶۴۲۷
۳۲۰۹	حدیث ۶۴۲۸
۳۲۰۹	حدیث ۶۴۲۹

۳۲۰۹	حدیث ۶۴۳۰
۳۲۰۹	حدیث ۶۴۳۱
۳۲۰۹	حدیث ۶۴۳۲
۳۲۱۰	حدیث ۶۴۳۳
۳۲۱۰	حدیث ۶۴۳۴
۳۲۱۰	حدیث ۶۴۳۵
۳۲۱۰	حدیث ۶۴۳۶
۳۲۱۰	حدیث ۶۴۳۷
۳۲۱۱	حدیث ۶۴۳۸
۳۲۱۱	حدیث ۶۴۳۹
۳۲۱۱	حدیث ۶۴۴۰
۳۲۱۱	حدیث ۶۴۴۱
۳۲۱۱	حدیث ۶۴۴۲
۳۲۱۲	حدیث ۶۴۴۳
۳۲۱۲	حدیث ۶۴۴۴
۳۲۱۲	حدیث ۶۴۴۵
۳۲۱۲	حدیث ۶۴۴۶
۳۲۱۲	حدیث ۶۴۴۷
۳۲۱۳	حدیث ۶۴۴۸
۳۲۱۳	حدیث ۶۴۴۹
۳۲۱۳	حدیث ۶۴۵۰
۳۲۱۳	حدیث ۶۴۵۱
۳۲۱۳	حدیث ۶۴۵۲
۳۲۱۳	حدیث ۶۴۵۳

۳۲۱۴	حدیث ۶۴۵۴
۳۲۱۴	حدیث ۶۴۵۵
۳۲۱۴	حدیث ۶۴۵۶
۳۲۱۴	حدیث ۶۴۵۷
۳۲۱۴	حدیث ۶۴۵۸
۳۲۱۵	حدیث ۶۴۵۹
۳۲۱۵	حدیث ۶۴۶۰
۳۲۱۵	حدیث ۶۴۶۱
۳۲۱۵	حدیث ۶۴۶۲
۳۲۱۵	حدیث ۶۴۶۳
۳۲۱۵	حدیث ۶۴۶۴
۳۲۱۶	حدیث ۶۴۶۵
۳۲۱۶	حدیث ۶۴۶۶
۳۲۱۶	حدیث ۶۴۶۷
۳۲۱۶	حدیث ۶۴۶۸
۳۲۱۶	حدیث ۶۴۶۹
۳۲۱۷	حدیث ۶۴۷۰
۳۲۱۷	حدیث ۶۴۷۱
۳۲۱۷	حدیث ۶۴۷۲
۳۲۱۷	حدیث ۶۴۷۳
۳۲۱۷	حدیث ۶۴۷۴
۳۲۱۸	حدیث ۶۴۷۵
۳۲۱۸	حدیث ۶۴۷۶
۳۲۱۸	حدیث ۶۴۷۷

۳۲۱۸	حدیث ۶۴۷۸
۳۲۱۸	حدیث ۶۴۷۹
۳۲۱۹	حدیث ۶۴۸۰
۳۲۱۹	حدیث ۶۴۸۱
۳۲۱۹	حدیث ۶۴۸۲
۳۲۱۹	حدیث ۶۴۸۳
۳۲۱۹	حدیث ۶۴۸۴
۳۲۱۹	حدیث ۶۴۸۵
۳۲۲۰	حدیث ۶۴۸۶
۳۲۲۰	حدیث ۶۴۸۷
۳۲۲۰	حدیث ۶۴۸۸
۳۲۲۰	حدیث ۶۴۸۹
۳۲۲۰	حدیث ۶۴۹۰
۳۲۲۱	حدیث ۶۴۹۱
۳۲۲۱	حدیث ۶۴۹۲
۳۲۲۱	حدیث ۶۴۹۳
۳۲۲۱	حدیث ۶۴۹۴
۳۲۲۱	حدیث ۶۴۹۵
۳۲۲۲	حدیث ۶۴۹۶
۳۲۲۲	حدیث ۶۴۹۷
۳۲۲۲	حدیث ۶۴۹۸
۳۲۲۲	حدیث ۶۴۹۹
۳۲۲۲	حدیث ۶۵۰۰
۳۲۲۳	حدیث ۶۵۰۱

۳۲۲۳	حدیث ۶۵۰۲
۳۲۲۳	حدیث ۶۵۰۳
۳۲۲۳	حدیث ۶۵۰۴
۳۲۲۳	حدیث ۶۵۰۵
۳۲۲۳	حدیث ۶۵۰۶
۳۲۲۴	حدیث ۶۵۰۷
۳۲۲۴	حدیث ۶۵۰۸
۳۲۲۴	حدیث ۶۵۰۹
۳۲۲۴	حدیث ۶۵۱۰
۳۲۲۴	حدیث ۶۵۱۱
۳۲۲۵	حدیث ۶۵۱۲
۳۲۲۵	حدیث ۶۵۱۳
۳۲۲۵	حدیث ۶۵۱۴
۳۲۲۵	حدیث ۶۵۱۵
۳۲۲۵	حدیث ۶۵۱۶
۳۲۲۶	حدیث ۶۵۱۷
۳۲۲۶	حدیث ۶۵۱۸
۳۲۲۶	حدیث ۶۵۱۹
۳۲۲۶	حدیث ۶۵۲۰
۳۲۲۶	حدیث ۶۵۲۱
۳۲۲۶	حدیث ۶۵۲۲
۳۲۲۷	حدیث ۶۵۲۳
۳۲۲۷	حدیث ۶۵۲۴
۳۲۲۷	حدیث ۶۵۲۵

۳۲۲۷	حدیث ۶۵۲۶
۳۲۲۷	حدیث ۶۵۲۷
۳۲۲۸	حدیث ۶۵۲۸
۳۲۲۸	حدیث ۶۵۲۹
۳۲۲۸	حدیث ۶۵۳۰
۳۲۲۸	حدیث ۶۵۳۱
۳۲۲۸	حدیث ۶۵۳۲
۳۲۲۸	حدیث ۶۵۳۳
۳۲۲۹	حدیث ۶۵۳۴
۳۲۲۹	حدیث ۶۵۳۵
۳۲۲۹	حدیث ۶۵۳۶
۳۲۲۹	حدیث ۶۵۳۷
۳۲۲۹	حدیث ۶۵۳۸
۳۲۳۰	حدیث ۶۵۳۹
۳۲۳۰	حدیث ۶۵۴۰
۳۲۳۰	حدیث ۶۵۴۱
۳۲۳۰	حدیث ۶۵۴۲
۳۲۳۰	حدیث ۶۵۴۳
۳۲۳۱	حدیث ۶۵۴۴
۳۲۳۱	حدیث ۶۵۴۵
۳۲۳۱	حدیث ۶۵۴۶
۳۲۳۱	حدیث ۶۵۴۷
۳۲۳۱	حدیث ۶۵۴۸
۳۲۳۱	حدیث ۶۵۴۹

۳۲۳۲	حدیث ۶۵۵۰
۳۲۳۲	حدیث ۶۵۵۱
۳۲۳۲	حدیث ۶۵۵۲
۳۲۳۲	حدیث ۶۵۵۳
۳۲۳۲	حدیث ۶۵۵۴
۳۲۳۳	حدیث ۶۵۵۵
۳۲۳۳	حدیث ۶۵۵۶
۳۲۳۳	حدیث ۶۵۵۷
۳۲۳۳	حدیث ۶۵۵۸
۳۲۳۳	حدیث ۶۵۵۹
۳۲۳۴	حدیث ۶۵۶۰
۳۲۳۴	حدیث ۶۵۶۱
۳۲۳۴	حدیث ۶۵۶۲
۳۲۳۴	حدیث ۶۵۶۳
۳۲۳۴	حدیث ۶۵۶۴
۳۲۳۴	حدیث ۶۵۶۵
۳۲۳۵	حدیث ۶۵۶۶
۳۲۳۵	حدیث ۶۵۶۷
۳۲۳۵	حدیث ۶۵۶۸
۳۲۳۵	حدیث ۶۵۶۹
۳۲۳۵	حدیث ۶۵۷۰
۳۲۳۶	حدیث ۶۵۷۱
۳۲۳۶	حدیث ۶۵۷۲
۳۲۳۶	حدیث ۶۵۷۳

۳۲۳۶	حدیث ۶۵۷۴
۳۲۳۶	حدیث ۶۵۷۵
۳۲۳۷	حدیث ۶۵۷۶
۳۲۳۷	حدیث ۶۵۷۷
۳۲۳۷	حدیث ۶۵۷۸
۳۲۳۷	حدیث ۶۵۷۹
۳۲۳۷	حدیث ۶۵۸۰
۳۲۳۷	حدیث ۶۵۸۱
۳۲۳۸	حدیث ۶۵۸۲
۳۲۳۸	حدیث ۶۵۸۳
۳۲۳۸	حدیث ۶۵۸۴
۳۲۳۸	حدیث ۶۵۸۵
۳۲۳۸	حدیث ۶۵۸۶
۳۲۳۹	حدیث ۶۵۸۷
۳۲۳۹	حدیث ۶۵۸۸
۳۲۳۹	حدیث ۶۵۸۹
۳۲۳۹	حدیث ۶۵۹۰
۳۲۳۹	حدیث ۶۵۹۱
۳۲۳۹	حدیث ۶۵۹۲
۳۲۴۰	حدیث ۶۵۹۳
۳۲۴۰	حدیث ۶۵۹۴
۳۲۴۰	حدیث ۶۵۹۵
۳۲۴۰	حدیث ۶۵۹۶
۳۲۴۰	حدیث ۶۵۹۷

۳۲۴۱	حدیث ۶۵۹۸
۳۲۴۱	حدیث ۶۵۹۹
۳۲۴۱	حدیث ۶۶۰۰
۳۲۴۱	از ۶۸۰ تا ۶۶۰۱
۳۲۴۱	حدیث ۶۶۰۱
۳۲۴۱	حدیث ۶۶۰۲
۳۲۴۲	حدیث ۶۶۰۳
۳۲۴۲	حدیث ۶۶۰۴
۳۲۴۲	حدیث ۶۶۰۵
۳۲۴۲	حدیث ۶۶۰۶
۳۲۴۲	حدیث ۶۶۰۷
۳۲۴۳	حدیث ۶۶۰۸
۳۲۴۳	حدیث ۶۶۰۹
۳۲۴۳	حدیث ۶۶۱۰
۳۲۴۳	حدیث ۶۶۱۱
۳۲۴۳	حدیث ۶۶۱۲
۳۲۴۴	حدیث ۶۶۱۳
۳۲۴۴	حدیث ۶۶۱۴
۳۲۴۴	حدیث ۶۶۱۵
۳۲۴۴	حدیث ۶۶۱۶
۳۲۴۴	حدیث ۶۶۱۷
۳۲۴۵	حدیث ۶۶۱۸
۳۲۴۵	حدیث ۶۶۱۹
۳۲۴۵	حدیث ۶۶۲۰

۳۲۴۵	حدیث ۶۶۲۱
۳۲۴۵	حدیث ۶۶۲۲
۳۲۴۶	حدیث ۶۶۲۳
۳۲۴۶	حدیث ۶۶۲۴
۳۲۴۶	حدیث ۶۶۲۵
۳۲۴۶	حدیث ۶۶۲۶
۳۲۴۶	حدیث ۶۶۲۷
۳۲۴۶	حدیث ۶۶۲۸
۳۲۴۷	حدیث ۶۶۲۹
۳۲۴۷	حدیث ۶۶۳۰
۳۲۴۷	حدیث ۶۶۳۱
۳۲۴۷	حدیث ۶۶۳۲
۳۲۴۷	حدیث ۶۶۳۳
۳۲۴۸	حدیث ۶۶۳۴
۳۲۴۸	حدیث ۶۶۳۵
۳۲۴۸	حدیث ۶۶۳۶
۳۲۴۸	حدیث ۶۶۳۷
۳۲۴۸	حدیث ۶۶۳۸
۳۲۴۹	حدیث ۶۶۳۹
۳۲۴۹	حدیث ۶۶۴۰
۳۲۴۹	حدیث ۶۶۴۱
۳۲۴۹	حدیث ۶۶۴۲
۳۲۴۹	حدیث ۶۶۴۳
۳۲۵۰	حدیث ۶۶۴۴

۳۲۵۰	حدیث ۶۶۴۵
۳۲۵۰	حدیث ۶۶۴۶
۳۲۵۰	حدیث ۶۶۴۷
۳۲۵۰	حدیث ۶۶۴۸
۳۲۵۰	حدیث ۶۶۴۹
۳۲۵۱	حدیث ۶۶۵۰
۳۲۵۱	حدیث ۶۶۵۱
۳۲۵۱	حدیث ۶۶۵۲
۳۲۵۱	حدیث ۶۶۵۳
۳۲۵۱	حدیث ۶۶۵۴
۳۲۵۲	حدیث ۶۶۵۵
۳۲۵۲	حدیث ۶۶۵۶
۳۲۵۲	حدیث ۶۶۵۷
۳۲۵۲	حدیث ۶۶۵۸
۳۲۵۲	حدیث ۶۶۵۹
۳۲۵۲	حدیث ۶۶۶۰
۳۲۵۳	حدیث ۶۶۶۱
۳۲۵۳	حدیث ۶۶۶۲
۳۲۵۳	حدیث ۶۶۶۳
۳۲۵۳	حدیث ۶۶۶۴
۳۲۵۳	حدیث ۶۶۶۵
۳۲۵۴	حدیث ۶۶۶۶
۳۲۵۴	حدیث ۶۶۶۷
۳۲۵۴	حدیث ۶۶۶۸

۳۲۵۴	حدیث ۶۶۶۹
۳۲۵۴	حدیث ۶۶۷۰
۳۲۵۴	حدیث ۶۶۷۱
۳۲۵۵	حدیث ۶۶۷۲
۳۲۵۵	حدیث ۶۶۷۳
۳۲۵۵	حدیث ۶۶۷۴
۳۲۵۵	حدیث ۶۶۷۵
۳۲۵۵	حدیث ۶۶۷۶
۳۲۵۶	حدیث ۶۶۷۷
۳۲۵۶	حدیث ۶۶۷۸
۳۲۵۶	حدیث ۶۶۷۹
۳۲۵۶	حدیث ۶۶۸۰
۳۲۵۶	حدیث ۶۶۸۱
۳۲۵۷	حدیث ۶۶۸۲
۳۲۵۷	حدیث ۶۶۸۳
۳۲۵۷	حدیث ۶۶۸۴
۳۲۵۷	حدیث ۶۶۸۵
۳۲۵۷	حدیث ۶۶۸۶
۳۲۵۸	حدیث ۶۶۸۷
۳۲۵۸	حدیث ۶۶۸۸
۳۲۵۸	حدیث ۶۶۸۹
۳۲۵۸	حدیث ۶۶۹۰
۳۲۵۸	حدیث ۶۶۹۱
۳۲۵۸	حدیث ۶۶۹۲

۳۲۵۹	حدیث ۶۶۹۳
۳۲۵۹	حدیث ۶۶۹۴
۳۲۵۹	حدیث ۶۶۹۵
۳۲۵۹	حدیث ۶۶۹۶
۳۲۵۹	حدیث ۶۶۹۷
۳۲۶۰	حدیث ۶۶۹۸
۳۲۶۰	حدیث ۶۶۹۹
۳۲۶۰	حدیث ۶۷۰۰
۳۲۶۰	حدیث ۶۷۰۱
۳۲۶۰	حدیث ۶۷۰۲
۳۲۶۱	حدیث ۶۷۰۳
۳۲۶۱	حدیث ۶۷۰۴
۳۲۶۱	حدیث ۶۷۰۵
۳۲۶۱	حدیث ۶۷۰۶
۳۲۶۱	حدیث ۶۷۰۷
۳۲۶۱	حدیث ۶۷۰۸
۳۲۶۲	حدیث ۶۷۰۹
۳۲۶۲	حدیث ۶۷۱۰
۳۲۶۲	حدیث ۶۷۱۱
۳۲۶۲	حدیث ۶۷۱۲
۳۲۶۲	حدیث ۶۷۱۳
۳۲۶۳	حدیث ۶۷۱۴
۳۲۶۳	حدیث ۶۷۱۵
۳۲۶۳	حدیث ۶۷۱۶

۳۲۶۳	حدیث ۶۷۱۷
۳۲۶۳	حدیث ۶۷۱۸
۳۲۶۴	حدیث ۶۷۱۹
۳۲۶۴	حدیث ۶۷۲۰
۳۲۶۴	حدیث ۶۷۲۱
۳۲۶۴	حدیث ۶۷۲۲
۳۲۶۴	حدیث ۶۷۲۳
۳۲۶۵	حدیث ۶۷۲۴
۳۲۶۵	حدیث ۶۷۲۵
۳۲۶۵	حدیث ۶۷۲۶
۳۲۶۵	حدیث ۶۷۲۷
۳۲۶۵	حدیث ۶۷۲۸
۳۲۶۵	حدیث ۶۷۲۹
۳۲۶۶	حدیث ۶۷۳۰
۳۲۶۶	حدیث ۶۷۳۱
۳۲۶۶	حدیث ۶۷۳۲
۳۲۶۶	حدیث ۶۷۳۳
۳۲۶۶	حدیث ۶۷۳۴
۳۲۶۷	حدیث ۶۷۳۵
۳۲۶۷	حدیث ۶۷۳۶
۳۲۶۷	حدیث ۶۷۳۷
۳۲۶۷	حدیث ۶۷۳۸
۳۲۶۷	حدیث ۶۷۳۹
۳۲۶۷	حدیث ۶۷۴۰

۳۲۶۸	حدیث ۶۷۴۱
۳۲۶۸	حدیث ۶۷۴۲
۳۲۶۸	حدیث ۶۷۴۳
۳۲۶۸	حدیث ۶۷۴۴
۳۲۶۸	حدیث ۶۷۴۵
۳۲۶۹	حدیث ۶۷۴۶
۳۲۶۹	حدیث ۶۷۴۷
۳۲۶۹	حدیث ۶۷۴۸
۳۲۶۹	حدیث ۶۷۴۹
۳۲۶۹	حدیث ۶۷۵۰
۳۲۶۹	حدیث ۶۷۵۱
۳۲۷۰	حدیث ۶۷۵۲
۳۲۷۰	حدیث ۶۷۵۳
۳۲۷۰	حدیث ۶۷۵۴
۳۲۷۰	حدیث ۶۷۵۵
۳۲۷۰	حدیث ۶۷۵۶
۳۲۷۱	حدیث ۶۷۵۷
۳۲۷۱	حدیث ۶۷۵۸
۳۲۷۱	حدیث ۶۷۵۹
۳۲۷۱	حدیث ۶۷۶۰
۳۲۷۱	حدیث ۶۷۶۱
۳۲۷۲	حدیث ۶۷۶۲
۳۲۷۲	حدیث ۶۷۶۳
۳۲۷۲	حدیث ۶۷۶۴

۳۲۷۲	حدیث ۶۷۶۵
۳۲۷۲	حدیث ۶۷۶۶
۳۲۷۲	حدیث ۶۷۶۷
۳۲۷۳	حدیث ۶۷۶۸
۳۲۷۳	حدیث ۶۷۶۹
۳۲۷۳	حدیث ۶۷۷۰
۳۲۷۳	حدیث ۶۷۷۱
۳۲۷۳	حدیث ۶۷۷۲
۳۲۷۴	حدیث ۶۷۷۳
۳۲۷۴	حدیث ۶۷۷۴
۳۲۷۴	حدیث ۶۷۷۵
۳۲۷۴	حدیث ۶۷۷۶
۳۲۷۴	حدیث ۶۷۷۷
۳۲۷۵	حدیث ۶۷۷۸
۳۲۷۵	حدیث ۶۷۷۹
۳۲۷۵	حدیث ۶۷۸۰
۳۲۷۵	حدیث ۶۷۸۱
۳۲۷۵	حدیث ۶۷۸۲
۳۲۷۵	حدیث ۶۷۸۳
۳۲۷۶	حدیث ۶۷۸۴
۳۲۷۶	حدیث ۶۷۸۵
۳۲۷۶	حدیث ۶۷۸۶
۳۲۷۶	حدیث ۶۷۸۷
۳۲۷۶	حدیث ۶۷۸۸

۳۲۷۷	حدیث ۶۷۸۹
۳۲۷۷	حدیث ۶۷۹۰
۳۲۷۷	حدیث ۶۷۹۱
۳۲۷۷	حدیث ۶۷۹۲
۳۲۷۷	حدیث ۶۷۹۳
۳۲۷۸	حدیث ۶۷۹۴
۳۲۷۸	حدیث ۶۷۹۵
۳۲۷۸	حدیث ۶۷۹۶
۳۲۷۸	حدیث ۶۷۹۷
۳۲۷۸	حدیث ۶۷۹۸
۳۲۷۸	حدیث ۶۷۹۹
۳۲۷۹	حدیث ۶۸۰۰
۳۲۷۹	از ۶۸۰ تا ۷۰۰
۳۲۷۹	حدیث ۶۸۰۱
۳۲۷۹	حدیث ۶۸۰۲
۳۲۷۹	حدیث ۶۸۰۳
۳۲۷۹	حدیث ۶۸۰۴
۳۲۸۰	حدیث ۶۸۰۵
۳۲۸۰	حدیث ۶۸۰۶
۳۲۸۰	حدیث ۶۸۰۷
۳۲۸۰	حدیث ۶۸۰۸
۳۲۸۰	حدیث ۶۸۰۹
۳۲۸۱	حدیث ۶۸۱۰
۳۲۸۱	حدیث ۶۸۱۱

۳۲۸۱	حدیث ۶۸۱۲
۳۲۸۱	حدیث ۶۸۱۳
۳۲۸۱	حدیث ۶۸۱۴
۳۲۸۲	حدیث ۶۸۱۵
۳۲۸۲	حدیث ۶۸۱۶
۳۲۸۲	حدیث ۶۸۱۷
۳۲۸۲	حدیث ۶۸۱۸
۳۲۸۲	حدیث ۶۸۱۹
۳۲۸۳	حدیث ۶۸۲۰
۳۲۸۳	حدیث ۶۸۲۱
۳۲۸۳	حدیث ۶۸۲۲
۳۲۸۳	حدیث ۶۸۲۳
۳۲۸۳	حدیث ۶۸۲۴
۳۲۸۳	حدیث ۶۸۲۵
۳۲۸۴	حدیث ۶۸۲۶
۳۲۸۴	حدیث ۶۸۲۷
۳۲۸۴	حدیث ۶۸۲۸
۳۲۸۴	حدیث ۶۸۲۹
۳۲۸۴	حدیث ۶۸۳۰
۳۲۸۵	حدیث ۶۸۳۱
۳۲۸۵	حدیث ۶۸۳۲
۳۲۸۵	حدیث ۶۸۳۳
۳۲۸۵	حدیث ۶۸۳۴
۳۲۸۵	حدیث ۶۸۳۵

۳۲۸۶	حدیث ۶۸۳۶
۳۲۸۶	حدیث ۶۸۳۷
۳۲۸۶	حدیث ۶۸۳۸
۳۲۸۶	حدیث ۶۸۳۹
۳۲۸۶	حدیث ۶۸۴۰
۳۲۸۶	حدیث ۶۸۴۱
۳۲۸۷	حدیث ۶۸۴۲
۳۲۸۷	حدیث ۶۸۴۳
۳۲۸۷	حدیث ۶۸۴۴
۳۲۸۷	حدیث ۶۸۴۵
۳۲۸۷	حدیث ۶۸۴۶
۳۲۸۸	حدیث ۶۸۴۷
۳۲۸۸	حدیث ۶۸۴۸
۳۲۸۸	حدیث ۶۸۴۹
۳۲۸۸	حدیث ۶۸۵۰
۳۲۸۸	حدیث ۶۸۵۱
۳۲۸۸	حدیث ۶۸۵۲
۳۲۸۹	حدیث ۶۸۵۳
۳۲۸۹	حدیث ۶۸۵۴
۳۲۸۹	حدیث ۶۸۵۵
۳۲۸۹	حدیث ۶۸۵۶
۳۲۸۹	حدیث ۶۸۵۷
۳۲۹۰	حدیث ۶۸۵۸
۳۲۹۰	حدیث ۶۸۵۹

۳۲۹۰	حدیث ۶۸۶۰
۳۲۹۰	حدیث ۶۸۶۱
۳۲۹۰	حدیث ۶۸۶۲
۳۲۹۰	حدیث ۶۸۶۳
۳۲۹۱	حدیث ۶۸۶۴
۳۲۹۱	حدیث ۶۸۶۵
۳۲۹۱	حدیث ۶۸۶۶
۳۲۹۱	حدیث ۶۸۶۷
۳۲۹۱	حدیث ۶۸۶۸
۳۲۹۲	حدیث ۶۸۶۹
۳۲۹۲	حدیث ۶۸۷۰
۳۲۹۲	حدیث ۶۸۷۱
۳۲۹۲	حدیث ۶۸۷۲
۳۲۹۲	حدیث ۶۸۷۳
۳۲۹۳	حدیث ۶۸۷۴
۳۲۹۳	حدیث ۶۸۷۵
۳۲۹۳	حدیث ۶۸۷۶
۳۲۹۳	حدیث ۶۸۷۷
۳۲۹۳	حدیث ۶۸۷۸
۳۲۹۳	حدیث ۶۸۷۹
۳۲۹۴	حدیث ۶۸۸۰
۳۲۹۴	حدیث ۶۸۸۱
۳۲۹۴	حدیث ۶۸۸۲
۳۲۹۴	حدیث ۶۸۸۳

۳۲۹۴	حدیث ۶۸۸۴
۳۲۹۵	حدیث ۶۸۸۵
۳۲۹۵	حدیث ۶۸۸۶
۳۲۹۵	حدیث ۶۸۸۷
۳۲۹۵	حدیث ۶۸۸۸
۳۲۹۵	حدیث ۶۸۸۹
۳۲۹۶	حدیث ۶۸۹۰
۳۲۹۶	حدیث ۶۸۹۱
۳۲۹۶	حدیث ۶۸۹۲
۳۲۹۶	حدیث ۶۸۹۳
۳۲۹۶	حدیث ۶۸۹۴
۳۲۹۶	حدیث ۶۸۹۵
۳۲۹۷	حدیث ۶۸۹۶
۳۲۹۷	حدیث ۶۸۹۷
۳۲۹۷	حدیث ۶۸۹۸
۳۲۹۷	حدیث ۶۸۹۹
۳۲۹۷	حدیث ۶۹۰۰
۳۲۹۸	حدیث ۶۹۰۱
۳۲۹۸	حدیث ۶۹۰۲
۳۲۹۸	حدیث ۶۹۰۳
۳۲۹۸	حدیث ۶۹۰۴
۳۲۹۸	حدیث ۶۹۰۵
۳۲۹۹	حدیث ۶۹۰۶
۳۲۹۹	حدیث ۶۹۰۷

۳۲۹۹	حدیث ۶۹۰۸
۳۲۹۹	حدیث ۶۹۰۹
۳۲۹۹	حدیث ۶۹۱۰
۳۲۹۹	حدیث ۶۹۱۱
۳۳۰۰	حدیث ۶۹۱۲
۳۳۰۰	حدیث ۶۹۱۳
۳۳۰۰	حدیث ۶۹۱۴
۳۳۰۰	حدیث ۶۹۱۵
۳۳۰۰	حدیث ۶۹۱۶
۳۳۰۱	حدیث ۶۹۱۷
۳۳۰۱	حدیث ۶۹۱۸
۳۳۰۱	حدیث ۶۹۱۹
۳۳۰۱	حدیث ۶۹۲۰
۳۳۰۱	حدیث ۶۹۲۱
۳۳۰۱	حدیث ۶۹۲۲
۳۳۰۲	حدیث ۶۹۲۳
۳۳۰۲	حدیث ۶۹۲۴
۳۳۰۲	حدیث ۶۹۲۵
۳۳۰۲	حدیث ۶۹۲۶
۳۳۰۲	حدیث ۶۹۲۷
۳۳۰۳	حدیث ۶۹۲۸
۳۳۰۳	حدیث ۶۹۲۹
۳۳۰۳	حدیث ۶۹۳۰
۳۳۰۳	حدیث ۶۹۳۱

۳۳۰۳	حدیث ۶۹۳۲
۳۳۰۳	حدیث ۶۹۳۳
۳۳۰۴	حدیث ۶۹۳۴
۳۳۰۴	حدیث ۶۹۳۵
۳۳۰۴	حدیث ۶۹۳۶
۳۳۰۴	حدیث ۶۹۳۷
۳۳۰۴	حدیث ۶۹۳۸
۳۳۰۵	حدیث ۶۹۳۹
۳۳۰۵	حدیث ۶۹۴۰
۳۳۰۵	حدیث ۶۹۴۱
۳۳۰۵	حدیث ۶۹۴۲
۳۳۰۵	حدیث ۶۹۴۳
۳۳۰۶	حدیث ۶۹۴۴
۳۳۰۶	حدیث ۶۹۴۵
۳۳۰۶	حدیث ۶۹۴۶
۳۳۰۶	حدیث ۶۹۴۷
۳۳۰۶	حدیث ۶۹۴۸
۳۳۰۶	حدیث ۶۹۴۹
۳۳۰۷	حدیث ۶۹۵۰
۳۳۰۷	حدیث ۶۹۵۱
۳۳۰۷	حدیث ۶۹۵۲
۳۳۰۷	حدیث ۶۹۵۳
۳۳۰۷	حدیث ۶۹۵۴
۳۳۰۸	حدیث ۶۹۵۵

۳۳۰۸	حدیث ۶۹۵۶
۳۳۰۸	حدیث ۶۹۵۷
۳۳۰۸	حدیث ۶۹۵۸
۳۳۰۸	حدیث ۶۹۵۹
۳۳۰۹	حدیث ۶۹۶۰
۳۳۰۹	حدیث ۶۹۶۱
۳۳۰۹	حدیث ۶۹۶۲
۳۳۰۹	حدیث ۶۹۶۳
۳۳۰۹	حدیث ۶۹۶۴
۳۳۱۰	حدیث ۶۹۶۵
۳۳۱۰	حدیث ۶۹۶۶
۳۳۱۰	حدیث ۶۹۶۷
۳۳۱۰	حدیث ۶۹۶۸
۳۳۱۰	حدیث ۶۹۶۹
۳۳۱۰	حدیث ۶۹۷۰
۳۳۱۱	حدیث ۶۹۷۱
۳۳۱۱	حدیث ۶۹۷۲
۳۳۱۱	حدیث ۶۹۷۳
۳۳۱۱	حدیث ۶۹۷۴
۳۳۱۱	حدیث ۶۹۷۵
۳۳۱۲	حدیث ۶۹۷۶
۳۳۱۲	حدیث ۶۹۷۷
۳۳۱۲	حدیث ۶۹۷۸
۳۳۱۲	حدیث ۶۹۷۹

۳۳۱۲	حدیث ۶۹۸۰
۳۳۱۲	حدیث ۶۹۸۱
۳۳۱۳	حدیث ۶۹۸۲
۳۳۱۳	حدیث ۶۹۸۳
۳۳۱۳	حدیث ۶۹۸۴
۳۳۱۳	حدیث ۶۹۸۵
۳۳۱۳	حدیث ۶۹۸۶
۳۳۱۴	حدیث ۶۹۸۷
۳۳۱۴	حدیث ۶۹۸۸
۳۳۱۴	حدیث ۶۹۸۹
۳۳۱۴	حدیث ۶۹۹۰
۳۳۱۴	حدیث ۶۹۹۱
۳۳۱۴	حدیث ۶۹۹۲
۳۳۱۵	حدیث ۶۹۹۳
۳۳۱۵	حدیث ۶۹۹۴
۳۳۱۵	حدیث ۶۹۹۵
۳۳۱۵	حدیث ۶۹۹۶
۳۳۱۵	حدیث ۶۹۹۷
۳۳۱۶	حدیث ۶۹۹۸
۳۳۱۶	حدیث ۶۹۹۹
۳۳۱۶	حدیث ۷۰۰۰
۳۳۱۶	از ۷۰۰۱ تا ۷۰۸۷
۳۳۱۶	حدیث ۷۰۰۱
۳۳۱۶	حدیث ۷۰۰۲

۳۳۱۷	حدیث ۷۰۰۳
۳۳۱۷	حدیث ۷۰۰۴
۳۳۱۷	حدیث ۷۰۰۵
۳۳۱۷	حدیث ۷۰۰۶
۳۳۱۷	حدیث ۷۰۰۷
۳۳۱۸	حدیث ۷۰۰۸
۳۳۱۸	حدیث ۷۰۰۹
۳۳۱۸	حدیث ۷۰۱۰
۳۳۱۸	حدیث ۷۰۱۱
۳۳۱۸	حدیث ۷۰۱۲
۳۳۱۹	حدیث ۷۰۱۳
۳۳۱۹	حدیث ۷۰۱۴
۳۳۱۹	حدیث ۷۰۱۵
۳۳۱۹	حدیث ۷۰۱۶
۳۳۱۹	حدیث ۷۰۱۷
۳۳۲۰	حدیث ۷۰۱۸
۳۳۲۰	حدیث ۷۰۱۹
۳۳۲۰	حدیث ۷۰۲۰
۳۳۲۰	حدیث ۷۰۲۱
۳۳۲۰	حدیث ۷۰۲۲
۳۳۲۱	حدیث ۷۰۲۳
۳۳۲۱	حدیث ۷۰۲۴
۳۳۲۱	حدیث ۷۰۲۵
۳۳۲۱	حدیث ۷۰۲۶

۳۳۲۱	حدیث ۷۰۲۷
۳۳۲۲	حدیث ۷۰۲۸
۳۳۲۲	حدیث ۷۰۲۹
۳۳۲۲	حدیث ۷۰۳۰
۳۳۲۲	حدیث ۷۰۳۱
۳۳۲۲	حدیث ۷۰۳۲
۳۳۲۲	حدیث ۷۰۳۳
۳۳۲۳	حدیث ۷۰۳۴
۳۳۲۳	حدیث ۷۰۳۵
۳۳۲۳	حدیث ۷۰۳۶
۳۳۲۳	حدیث ۷۰۳۷
۳۳۲۳	حدیث ۷۰۳۸
۳۳۲۴	حدیث ۷۰۳۹
۳۳۲۴	حدیث ۷۰۴۰
۳۳۲۴	حدیث ۷۰۴۱
۳۳۲۴	حدیث ۷۰۴۲
۳۳۲۴	حدیث ۷۰۴۳
۳۳۲۴	حدیث ۷۰۴۴
۳۳۲۵	حدیث ۷۰۴۵
۳۳۲۵	حدیث ۷۰۴۶
۳۳۲۵	حدیث ۷۰۴۷
۳۳۲۵	حدیث ۷۰۴۸
۳۳۲۶	حدیث ۷۰۴۹
۳۳۲۶	حدیث ۷۰۵۰

۳۳۲۶	حدیث ۷۰۵۱
۳۳۲۷	حدیث ۷۰۵۲
۳۳۲۷	حدیث ۷۰۵۳
۳۳۲۷	حدیث ۷۰۵۴
۳۳۲۷	حدیث ۷۰۵۵
۳۳۲۸	حدیث ۷۰۵۶
۳۳۲۸	حدیث ۷۰۵۷
۳۳۲۸	حدیث ۷۰۵۸
۳۳۲۹	حدیث ۷۰۵۹
۳۳۲۹	حدیث ۷۰۶۰
۳۳۲۹	حدیث ۷۰۶۱
۳۳۲۹	حدیث ۷۰۶۲
۳۳۳۰	حدیث ۷۰۶۳
۳۳۳۰	حدیث ۷۰۶۴
۳۳۳۰	حدیث ۷۰۶۵
۳۳۳۱	حدیث ۷۰۶۶
۳۳۳۱	حدیث ۷۰۶۷
۳۳۳۱	حدیث ۷۰۶۸
۳۳۳۱	حدیث ۷۰۶۹
۳۳۳۲	حدیث ۷۰۷۰
۳۳۳۲	حدیث ۷۰۷۱
۳۳۳۲	حدیث ۷۰۷۲
۳۳۳۳	حدیث ۷۰۷۳
۳۳۳۳	حدیث ۷۰۷۴

۳۳۳۳	حدیث ۷۰۷۵
۳۳۳۳	حدیث ۷۰۷۶
۳۳۳۴	حدیث ۷۰۷۷
۳۳۳۴	حدیث ۷۰۷۸
۳۳۳۴	حدیث ۷۰۷۹
۳۳۳۵	حدیث ۷۰۸۰
۳۳۳۵	حدیث ۷۰۸۱
۳۳۳۵	حدیث ۷۰۸۲
۳۳۳۶	حدیث ۷۰۸۳
۳۳۳۶	حدیث ۷۰۸۴
۳۳۳۶	حدیث ۷۰۸۵
۳۳۳۶	حدیث ۷۰۸۶
۳۳۳۷	حدیث ۷۰۸۷
۳۳۳۷	۴- (۱۸۰) حدیث از حضرت امام حسن علیه السلام
۳۳۳۷	حدیث ۱
۳۳۳۷	حدیث ۲
۳۳۳۷	حدیث ۳
۳۳۳۷	حدیث ۴
۳۳۳۸	حدیث ۵
۳۳۳۸	حدیث ۶
۳۳۳۸	حدیث ۷
۳۳۳۸	حدیث ۸
۳۳۳۸	حدیث ۹
۳۳۳۹	حدیث ۱۰

۳۳۳۹	حدیث ۱۱
۳۳۳۹	حدیث ۱۲
۳۳۳۹	حدیث ۱۳
۳۳۳۹	حدیث ۱۴
۳۳۴۰	حدیث ۱۵
۳۳۴۰	حدیث ۱۶
۳۳۴۰	حدیث ۱۷
۳۳۴۰	حدیث ۱۸
۳۳۴۰	حدیث ۱۹
۳۳۴۱	حدیث ۲۰
۳۳۴۱	حدیث ۲۱
۳۳۴۱	حدیث ۲۲
۳۳۴۱	حدیث ۲۳
۳۳۴۱	حدیث ۲۴
۳۳۴۱	حدیث ۲۵
۳۳۴۲	حدیث ۲۶
۳۳۴۲	حدیث ۲۷
۳۳۴۲	حدیث ۲۸
۳۳۴۲	حدیث ۲۹
۳۳۴۳	حدیث ۳۰
۳۳۴۳	حدیث ۳۱
۳۳۴۳	حدیث ۳۲
۳۳۴۳	حدیث ۳۳
۳۳۴۴	حدیث ۳۴

۳۳۴۴	حدیث ۳۵
۳۳۴۴	حدیث ۳۶
۳۳۴۴	حدیث ۳۷
۳۳۴۴	حدیث ۳۸
۳۳۴۴	حدیث ۳۹
۳۳۴۵	حدیث ۴۰
۳۳۴۵	حدیث ۴۱
۳۳۴۵	حدیث ۴۲
۳۳۴۵	حدیث ۴۳
۳۳۴۵	حدیث ۴۴
۳۳۴۵	حدیث ۴۵
۳۳۴۶	حدیث ۴۶
۳۳۴۶	حدیث ۴۷
۳۳۴۶	حدیث ۴۸
۳۳۴۶	حدیث ۴۹
۳۳۴۷	حدیث ۵۰
۳۳۴۷	حدیث ۵۱
۳۳۴۷	حدیث ۵۲
۳۳۴۷	حدیث ۵۳
۳۳۴۸	حدیث ۵۴
۳۳۴۸	حدیث ۵۵
۳۳۴۹	حدیث ۵۶
۳۳۴۹	حدیث ۵۷
۳۳۴۹	حدیث ۵۸

۳۳۵۰	حدیث ۵۹
۳۳۵۱	حدیث ۶۰
۳۳۵۱	حدیث ۶۱
۳۳۵۲	حدیث ۶۲
۳۳۵۲	حدیث ۶۳
۳۳۵۲	حدیث ۶۴
۳۳۵۳	حدیث ۶۵
۳۳۵۳	حدیث ۶۶
۳۳۵۴	حدیث ۶۷
۳۳۵۴	حدیث ۶۸
۳۳۵۵	حدیث ۶۹
۳۳۵۵	حدیث ۷۰
۳۳۵۵	حدیث ۷۱
۳۳۵۶	حدیث ۷۲
۳۳۵۷	حدیث ۷۳
۳۳۵۷	حدیث ۷۴
۳۳۵۷	حدیث ۷۵
۳۳۵۷	حدیث ۷۶
۳۳۵۸	حدیث ۷۷
۳۳۵۸	حدیث ۷۸
۳۳۵۹	حدیث ۷۹
۳۳۶۰	حدیث ۸۰
۳۳۶۰	حدیث ۸۱
۳۳۶۰	حدیث ۸۲

۳۳۶۰	حدیث ۸۳
۳۳۶۱	حدیث ۸۴
۳۳۶۱	حدیث ۸۵
۳۳۶۱	حدیث ۸۶
۳۳۶۱	حدیث ۸۷
۳۳۶۲	حدیث ۸۸
۳۳۶۲	حدیث ۸۹
۳۳۶۲	حدیث ۹۰
۳۳۶۳	حدیث ۹۱
۳۳۶۳	حدیث ۹۲
۳۳۶۴	حدیث ۹۳
۳۳۶۴	حدیث ۹۴
۳۳۶۴	حدیث ۹۵
۳۳۶۴	حدیث ۹۶
۳۳۶۵	حدیث ۹۷
۳۳۶۵	حدیث ۹۸
۳۳۶۵	حدیث ۹۹
۳۳۶۵	حدیث ۱۰۰
۳۳۶۵	حدیث ۱۰۱
۳۳۶۶	حدیث ۱۰۲
۳۳۶۶	حدیث ۱۰۳
۳۳۶۶	حدیث ۱۰۴
۳۳۶۶	حدیث ۱۰۵
۳۳۶۶	حدیث ۱۰۶

۳۳۶۷	حدیث ۱۰۷
۳۳۶۷	حدیث ۱۰۸
۳۳۶۷	حدیث ۱۰۹
۳۳۶۷	حدیث ۱۱۰
۳۳۶۷	حدیث ۱۱۱
۳۳۶۸	حدیث ۱۱۲
۳۳۶۸	حدیث ۱۱۳
۳۳۶۸	حدیث ۱۱۴
۳۳۶۸	حدیث ۱۱۵
۳۳۶۹	حدیث ۱۱۶
۳۳۶۹	حدیث ۱۱۷
۳۳۶۹	حدیث ۱۱۸
۳۳۶۹	حدیث ۱۱۹
۳۳۶۹	حدیث ۱۲۰
۳۳۷۰	حدیث ۱۲۱
۳۳۷۰	حدیث ۱۲۲
۳۳۷۰	حدیث ۱۲۳
۳۳۷۰	حدیث ۱۲۴
۳۳۷۰	حدیث ۱۲۵
۳۳۷۱	حدیث ۱۲۶
۳۳۷۱	حدیث ۱۲۷
۳۳۷۱	حدیث ۱۲۸
۳۳۷۱	حدیث ۱۲۹
۳۳۷۱	حدیث ۱۳۰

۳۳۷۱	حدیث ۱۳۱
۳۳۷۲	حدیث ۱۳۲
۳۳۷۲	حدیث ۱۳۳
۳۳۷۲	حدیث ۱۳۴
۳۳۷۲	حدیث ۱۳۵
۳۳۷۳	حدیث ۱۳۶
۳۳۷۳	حدیث ۱۳۷
۳۳۷۳	حدیث ۱۳۸
۳۳۷۴	حدیث ۱۳۹
۳۳۷۴	حدیث ۱۴۰
۳۳۷۴	حدیث ۱۴۱
۳۳۷۴	حدیث ۱۴۲
۳۳۷۵	حدیث ۱۴۳
۳۳۷۵	حدیث ۱۴۴
۳۳۷۵	حدیث ۱۴۵
۳۳۷۶	حدیث ۱۴۶
۳۳۷۶	حدیث ۱۴۷
۳۳۷۷	حدیث ۱۴۸
۳۳۷۷	حدیث ۱۴۹
۳۳۷۸	حدیث ۱۵۰
۳۳۷۸	حدیث ۱۵۱
۳۳۷۹	حدیث ۱۵۲
۳۳۷۹	حدیث ۱۵۳
۳۳۷۹	حدیث ۱۵۴

۳۳۸۰	حدیث ۱۵۵
۳۳۸۰	حدیث ۱۵۶
۳۳۸۰	حدیث ۱۵۷
۳۳۸۱	حدیث ۱۵۸
۳۳۸۱	حدیث ۱۵۹
۳۳۸۱	حدیث ۱۶۰
۳۳۸۲	حدیث ۱۶۱
۳۳۸۲	حدیث ۱۶۲
۳۳۸۲	حدیث ۱۶۳
۳۳۸۳	حدیث ۱۶۴
۳۳۸۳	حدیث ۱۶۵
۳۳۸۴	حدیث ۱۶۶
۳۳۸۴	حدیث ۱۶۷
۳۳۸۴	حدیث ۱۶۸
۳۳۸۵	حدیث ۱۶۹
۳۳۸۵	حدیث ۱۷۰
۳۳۸۶	حدیث ۱۷۱
۳۳۸۶	حدیث ۱۷۲
۳۳۸۷	حدیث ۱۷۳
۳۳۸۷	حدیث ۱۷۴
۳۳۸۷	حدیث ۱۷۵
۳۳۸۸	حدیث ۱۷۶
۳۳۸۸	حدیث ۱۷۷
۳۳۸۸	حدیث ۱۷۸

۳۳۸۹	حدیث ۱۷۹
۳۳۸۹	حدیث ۱۸۰
۳۳۸۹	حدیث ۱۸۱
۳۳۸۹	۵- (۱۷۳) حدیث از حضرت امام حسین علیه السلام
۳۳۸۹	حدیث ۱
۳۳۹۰	حدیث ۲
۳۳۹۰	حدیث ۳
۳۳۹۰	حدیث ۴
۳۳۹۰	حدیث ۵
۳۳۹۰	حدیث ۶
۳۳۹۱	حدیث ۷
۳۳۹۱	حدیث ۸
۳۳۹۱	حدیث ۹
۳۳۹۱	حدیث ۱۰
۳۳۹۱	حدیث ۱۱
۳۳۹۱	حدیث ۱۲
۳۳۹۲	حدیث ۱۳
۳۳۹۲	حدیث ۱۴
۳۳۹۲	حدیث ۱۵
۳۳۹۲	حدیث ۱۶
۳۳۹۲	حدیث ۱۷
۳۳۹۳	حدیث ۱۸
۳۳۹۳	حدیث ۱۹
۳۳۹۳	حدیث ۲۰

۳۳۹۳	حدیث ۲۱
۳۳۹۴	حدیث ۲۲
۳۳۹۴	حدیث ۲۳
۳۳۹۴	حدیث ۲۴
۳۳۹۴	حدیث ۲۵
۳۳۹۴	حدیث ۲۶
۳۳۹۵	حدیث ۲۷
۳۳۹۵	حدیث ۲۸
۳۳۹۵	حدیث ۲۹
۳۳۹۵	حدیث ۳۰
۳۳۹۶	حدیث ۳۱
۳۳۹۶	حدیث ۳۲
۳۳۹۶	حدیث ۳۳
۳۳۹۶	حدیث ۳۴
۳۳۹۶	حدیث ۳۵
۳۳۹۶	حدیث ۳۶
۳۳۹۷	حدیث ۳۷
۳۳۹۷	حدیث ۳۸
۳۳۹۷	حدیث ۳۹
۳۳۹۷	حدیث ۴۰
۳۳۹۷	حدیث ۴۱
۳۳۹۷	حدیث ۴۲
۳۳۹۸	حدیث ۴۳
۳۳۹۸	حدیث ۴۴

۳۳۹۸	حدیث ۴۵
۳۳۹۸	حدیث ۴۶
۳۳۹۹	حدیث ۴۷
۳۳۹۹	حدیث ۴۸
۳۳۹۹	حدیث ۴۹
۳۴۰۰	حدیث ۵۰
۳۴۰۰	حدیث ۵۱
۳۴۰۱	حدیث ۵۲
۳۴۰۱	حدیث ۵۳
۳۴۰۱	حدیث ۵۴
۳۴۰۱	حدیث ۵۵
۳۴۰۲	حدیث ۵۶
۳۴۰۲	حدیث ۵۷
۳۴۰۳	حدیث ۵۸
۳۴۰۳	حدیث ۵۹
۳۴۰۳	حدیث ۶۰
۳۴۰۴	حدیث ۶۱
۳۴۰۴	حدیث ۶۲
۳۴۰۴	حدیث ۶۳
۳۴۰۵	حدیث ۶۴
۳۴۰۷	حدیث ۶۵
۳۴۰۷	حدیث ۶۶
۳۴۰۸	حدیث ۶۷
۳۴۰۸	حدیث ۶۸

۳۴۰۹	حدیث ۶۹
۳۴۰۹	حدیث ۷۰
۳۴۰۹	حدیث ۷۱
۳۴۱۰	حدیث ۷۲
۳۴۱۰	حدیث ۷۳
۳۴۱۱	حدیث ۷۴
۳۴۱۱	حدیث ۷۵
۳۴۱۲	حدیث ۷۶
۳۴۱۲	حدیث ۷۷
۳۴۱۲	حدیث ۷۸
۳۴۱۳	حدیث ۷۹
۳۴۱۳	حدیث ۸۰
۳۴۱۳	حدیث ۸۱
۳۴۱۳	حدیث ۸۲
۳۴۱۳	حدیث ۸۳
۳۴۱۴	حدیث ۸۴
۳۴۱۴	حدیث ۸۵
۳۴۱۴	حدیث ۸۶
۳۴۱۴	حدیث ۸۷
۳۴۱۴	حدیث ۸۸
۳۴۱۵	حدیث ۸۹
۳۴۱۵	حدیث ۹۰
۳۴۱۵	حدیث ۹۱
۳۴۱۵	حدیث ۹۲

۳۴۱۶	حدیث ۹۳
۳۴۱۶	حدیث ۹۴
۳۴۱۶	حدیث ۹۵
۳۴۱۶	حدیث ۹۶
۳۴۱۷	حدیث ۹۷
۳۴۱۷	حدیث ۹۸
۳۴۱۷	حدیث ۹۹
۳۴۱۷	حدیث ۱۰۰
۳۴۱۷	حدیث ۱۰۱
۳۴۱۸	حدیث ۱۰۲
۳۴۱۸	حدیث ۱۰۳
۳۴۱۸	حدیث ۱۰۴
۳۴۱۸	حدیث ۱۰۵
۳۴۱۸	حدیث ۱۰۶
۳۴۱۹	حدیث ۱۰۷
۳۴۱۹	حدیث ۱۰۸
۳۴۱۹	حدیث ۱۰۹
۳۴۱۹	حدیث ۱۱۰
۳۴۲۰	حدیث ۱۱۱
۳۴۲۰	حدیث ۱۱۲
۳۴۲۰	حدیث ۱۱۳
۳۴۲۱	حدیث ۱۱۴
۳۴۲۱	حدیث ۱۱۵
۳۴۲۱	حدیث ۱۱۶

۳۴۲۲	حدیث ۱۱۷
۳۴۲۲	حدیث ۱۱۸
۳۴۲۲	حدیث ۱۱۹
۳۴۲۲	حدیث ۱۲۰
۳۴۲۲	حدیث ۱۲۱
۳۴۲۳	حدیث ۱۲۲
۳۴۲۳	حدیث ۱۲۳
۳۴۲۳	حدیث ۱۲۴
۳۴۲۳	حدیث ۱۲۵
۳۴۲۳	حدیث ۱۲۶
۳۴۲۴	حدیث ۱۲۷
۳۴۲۴	حدیث ۱۲۸
۳۴۲۴	حدیث ۱۲۹
۳۴۲۴	حدیث ۱۳۰
۳۴۲۵	حدیث ۱۳۱
۳۴۳۰	حدیث ۱۳۲
۳۴۳۰	حدیث ۱۳۳
۳۴۳۱	حدیث ۱۳۴
۳۴۳۱	حدیث ۱۳۵
۳۴۳۱	حدیث ۱۳۶
۳۴۳۱	حدیث ۱۳۷
۳۴۳۲	حدیث ۱۳۸
۳۴۳۲	حدیث ۱۳۹
۳۴۳۲	حدیث ۱۴۰

۳۴۳۳	حدیث ۱۴۱
۳۴۳۳	حدیث ۱۴۲
۳۴۳۴	حدیث ۱۴۳
۳۴۳۴	حدیث ۱۴۴
۳۴۳۴	حدیث ۱۴۵
۳۴۳۵	حدیث ۱۴۶
۳۴۳۵	حدیث ۱۴۷
۳۴۳۶	حدیث ۱۴۸
۳۴۳۶	حدیث ۱۴۹
۳۴۳۶	حدیث ۱۵۰
۳۴۳۶	حدیث ۱۵۱
۳۴۳۷	حدیث ۱۵۲
۳۴۳۷	حدیث ۱۵۳
۳۴۳۷	حدیث ۱۵۴
۳۴۳۸	حدیث ۱۵۵
۳۴۳۸	حدیث ۱۵۶
۳۴۳۸	حدیث ۱۵۷
۳۴۳۹	حدیث ۱۵۸
۳۴۳۹	حدیث ۱۵۹
۳۴۳۹	حدیث ۱۶۰
۳۴۳۹	حدیث ۱۶۱
۳۴۴۰	حدیث ۱۶۲
۳۴۴۰	حدیث ۱۶۳
۳۴۴۱	حدیث ۱۶۴

۳۴۴۱	حدیث ۱۶۵
۳۴۴۱	حدیث ۱۶۶
۳۴۴۲	حدیث ۱۶۷
۳۴۴۲	حدیث ۱۶۸
۳۴۴۲	حدیث ۱۶۹
۳۴۴۳	حدیث ۱۷۰
۳۴۴۳	حدیث ۱۷۱
۳۴۴۳	حدیث ۱۷۲
۳۴۴۳	حدیث ۱۷۳
۳۴۴۴	حدیث ۱۷۴
۳۴۴۴	۶- (۴۳۷) حدیث از حضرت امام سجاد علیه السلام
۳۴۴۴	از ۲۰ تا ۲۰۰
۳۴۴۴	حدیث ۱
۳۴۴۴	حدیث ۲
۳۴۴۴	حدیث ۳
۳۴۴۴	حدیث ۴
۳۴۴۵	حدیث ۵
۳۴۴۵	حدیث ۶
۳۴۴۵	حدیث ۷
۳۴۴۶	حدیث ۸
۳۴۴۶	حدیث ۹
۳۴۴۶	حدیث ۱۰
۳۴۴۶	حدیث ۱۱
۳۴۴۶	حدیث ۱۲

۳۴۴۷	حدیث ۱۳
۳۴۴۷	حدیث ۱۴
۳۴۴۷	حدیث ۱۵
۳۴۴۷	حدیث ۱۶
۳۴۴۷	حدیث ۱۷
۳۴۴۷	حدیث ۱۸
۳۴۴۸	حدیث ۱۹
۳۴۴۸	حدیث ۲۰
۳۴۴۸	حدیث ۲۱
۳۴۴۸	حدیث ۲۲
۳۴۴۹	حدیث ۲۳
۳۴۴۹	حدیث ۲۴
۳۴۴۹	حدیث ۲۵
۳۴۴۹	حدیث ۲۶
۳۴۴۹	حدیث ۲۷
۳۴۴۹	حدیث ۲۸
۳۴۵۰	حدیث ۲۹
۳۴۵۰	حدیث ۳۰
۳۴۵۰	حدیث ۳۱
۳۴۵۰	حدیث ۳۲
۳۴۵۰	حدیث ۳۳
۳۴۵۱	حدیث ۳۴
۳۴۵۱	حدیث ۳۵
۳۴۵۱	حدیث ۳۶

۳۴۵۱	حدیث ۳۷
۳۴۵۱	حدیث ۳۸
۳۴۵۲	حدیث ۳۹
۳۴۵۲	حدیث ۴۰
۳۴۵۲	حدیث ۴۱
۳۴۵۲	حدیث ۴۲
۳۴۵۲	حدیث ۴۳
۳۴۵۳	حدیث ۴۴
۳۴۵۳	حدیث ۴۵
۳۴۵۳	حدیث ۴۶
۳۴۵۳	حدیث ۴۷
۳۴۵۳	حدیث ۴۸
۳۴۵۴	حدیث ۴۹
۳۴۵۴	حدیث ۵۰
۳۴۵۴	حدیث ۵۱
۳۴۵۵	حدیث ۵۲
۳۴۵۵	حدیث ۵۳
۳۴۵۵	حدیث ۵۴
۳۴۵۵	حدیث ۵۵
۳۴۵۶	حدیث ۵۶
۳۴۵۶	حدیث ۵۷
۳۴۵۶	حدیث ۵۸
۳۴۵۶	حدیث ۵۹
۳۴۵۷	حدیث ۶۰

۳۴۵۷	حدیث ۶۱
۳۴۵۷	حدیث ۶۲
۳۴۵۸	حدیث ۶۳
۳۴۵۸	حدیث ۶۴
۳۴۵۹	حدیث ۶۵
۳۴۵۹	حدیث ۶۶
۳۴۵۹	حدیث ۶۷
۳۴۶۰	حدیث ۶۸
۳۴۶۰	حدیث ۶۹
۳۴۶۰	حدیث ۷۰
۳۴۶۰	حدیث ۷۱
۳۴۶۱	حدیث ۷۲
۳۴۶۱	حدیث ۷۳
۳۴۶۱	حدیث ۷۴
۳۴۶۲	حدیث ۷۵
۳۴۶۲	حدیث ۷۶
۳۴۶۲	حدیث ۷۷
۳۴۶۲	حدیث ۷۸
۳۴۶۳	حدیث ۷۹
۳۴۶۳	حدیث ۸۰
۳۴۶۳	حدیث ۸۱
۳۴۶۴	حدیث ۸۲
۳۴۶۴	حدیث ۸۳
۳۴۶۴	حدیث ۸۴

۳۴۶۴	حدیث ۸۵
۳۴۶۵	حدیث ۸۶
۳۴۶۵	حدیث ۸۷
۳۴۶۵	حدیث ۸۸
۳۴۶۵	حدیث ۸۹
۳۴۶۵	حدیث ۹۰
۳۴۶۶	حدیث ۹۱
۳۴۶۶	حدیث ۹۲
۳۴۶۶	حدیث ۹۳
۳۴۶۶	حدیث ۹۴
۳۴۶۶	حدیث ۹۵
۳۴۶۶	حدیث ۹۶
۳۴۶۷	حدیث ۹۷
۳۴۶۷	حدیث ۹۸
۳۴۶۷	حدیث ۹۹
۳۴۶۷	حدیث ۱۰۰
۳۴۶۷	حدیث ۱۰۱
۳۴۶۷	حدیث ۱۰۲
۳۴۶۸	حدیث ۱۰۳
۳۴۶۸	حدیث ۱۰۴
۳۴۶۸	حدیث ۱۰۵
۳۴۶۸	حدیث ۱۰۶
۳۴۶۸	حدیث ۱۰۷
۳۴۶۸	حدیث ۱۰۸

۳۴۶۹	حدیث ۱۰۹
۳۴۶۹	حدیث ۱۱۰
۳۴۶۹	حدیث ۱۱۱
۳۴۷۰	حدیث ۱۱۲
۳۴۷۰	حدیث ۱۱۳
۳۴۷۱	حدیث ۱۱۴
۳۴۷۱	حدیث ۱۱۵
۳۴۷۱	حدیث ۱۱۶
۳۴۷۱	حدیث ۱۱۷
۳۴۷۲	حدیث ۱۱۸
۳۴۷۲	حدیث ۱۱۹
۳۴۷۲	حدیث ۱۲۰
۳۴۷۳	حدیث ۱۲۱
۳۴۷۳	حدیث ۱۲۲
۳۴۷۳	حدیث ۱۲۳
۳۴۷۴	حدیث ۱۲۴
۳۴۷۴	حدیث ۱۲۵
۳۴۷۷	حدیث ۱۲۶
۳۴۷۷	حدیث ۱۲۷
۳۴۷۷	حدیث ۱۲۸
۳۴۷۷	حدیث ۱۲۹
۳۴۷۸	حدیث ۱۳۰
۳۴۷۹	حدیث ۱۳۱
۳۴۷۹	حدیث ۱۳۲

۳۴۸۰	حدیث ۱۳۳
۳۴۸۰	حدیث ۱۳۴
۳۴۸۰	حدیث ۱۳۵
۳۴۸۰	حدیث ۱۳۶
۳۴۸۰	حدیث ۱۳۷
۳۴۸۱	حدیث ۱۳۸
۳۴۸۱	حدیث ۱۳۹
۳۴۸۱	حدیث ۱۴۰
۳۴۸۲	حدیث ۱۴۱
۳۴۸۲	حدیث ۱۴۲
۳۴۸۲	حدیث ۱۴۳
۳۴۸۳	حدیث ۱۴۴
۳۴۸۳	حدیث ۱۴۵
۳۴۸۳	حدیث ۱۴۶
۳۴۸۴	حدیث ۱۴۷
۳۴۸۴	حدیث ۱۴۸
۳۴۸۴	حدیث ۱۴۹
۳۴۸۵	حدیث ۱۵۰
۳۴۸۵	حدیث ۱۵۱
۳۴۸۵	حدیث ۱۵۲
۳۴۸۵	حدیث ۱۵۳
۳۴۸۶	حدیث ۱۵۴
۳۴۸۶	حدیث ۱۵۵
۳۴۸۶	حدیث ۱۵۶

۳۴۸۷	حدیث ۱۵۷
۳۴۸۷	حدیث ۱۵۸
۳۴۸۷	حدیث ۱۵۹
۳۴۸۷	حدیث ۱۶۰
۳۴۸۸	حدیث ۱۶۱
۳۴۸۸	حدیث ۱۶۲
۳۴۸۸	حدیث ۱۶۳
۳۴۸۸	حدیث ۱۶۴
۳۴۸۹	حدیث ۱۶۵
۳۴۸۹	حدیث ۱۶۶
۳۴۸۹	حدیث ۱۶۷
۳۴۸۹	حدیث ۱۶۸
۳۴۸۹	حدیث ۱۶۹
۳۴۹۰	حدیث ۱۷۰
۳۴۹۰	حدیث ۱۷۱
۳۴۹۰	حدیث ۱۷۲
۳۴۹۱	حدیث ۱۷۳
۳۴۹۱	حدیث ۱۷۴
۳۴۹۱	حدیث ۱۷۵
۳۴۹۲	حدیث ۱۷۶
۳۴۹۲	حدیث ۱۷۷
۳۴۹۲	حدیث ۱۷۸
۳۴۹۲	حدیث ۱۷۹
۳۴۹۳	حدیث ۱۸۰

۳۴۹۳	حدیث ۱۸۱
۳۴۹۴	حدیث ۱۸۲
۳۴۹۴	حدیث ۱۸۳
۳۴۹۴	حدیث ۱۸۴
۳۴۹۴	حدیث ۱۸۵
۳۴۹۵	حدیث ۱۸۶
۳۴۹۵	حدیث ۱۸۷
۳۴۹۵	حدیث ۱۸۸
۳۴۹۵	حدیث ۱۸۹
۳۴۹۶	حدیث ۱۹۰
۳۴۹۶	حدیث ۱۹۱
۳۴۹۶	حدیث ۱۹۲
۳۴۹۷	حدیث ۱۹۳
۳۴۹۷	حدیث ۱۹۴
۳۴۹۷	حدیث ۱۹۵
۳۴۹۷	حدیث ۱۹۶
۳۴۹۸	حدیث ۱۹۷
۳۴۹۸	حدیث ۱۹۸
۳۴۹۸	حدیث ۱۹۹
۳۴۹۸	حدیث ۲۰۰
۳۴۹۹	از ۲۰ تا ۴۰
۳۴۹۹	حدیث ۲۰۱
۳۴۹۹	حدیث ۲۰۲
۳۴۹۹	حدیث ۲۰۳

۳۴۹۹	حدیث ۲۰۴
۳۵۰۰	حدیث ۲۰۵
۳۵۰۰	حدیث ۲۰۶
۳۵۰۰	حدیث ۲۰۷
۳۵۰۰	حدیث ۲۰۸
۳۵۰۱	حدیث ۲۰۹
۳۵۰۱	حدیث ۲۱۰
۳۵۰۱	حدیث ۲۱۱
۳۵۰۱	حدیث ۲۱۲
۳۵۰۲	حدیث ۲۱۳
۳۵۰۲	حدیث ۲۱۴
۳۵۰۲	حدیث ۲۱۵
۳۵۰۲	حدیث ۲۱۶
۳۵۰۳	حدیث ۲۱۷
۳۵۰۴	حدیث ۲۱۸
۳۵۰۴	حدیث ۲۱۹
۳۵۰۴	حدیث ۲۲۰
۳۵۰۴	حدیث ۲۲۱
۳۵۰۵	حدیث ۲۲۲
۳۵۰۵	حدیث ۲۲۳
۳۵۰۵	حدیث ۲۲۴
۳۵۰۶	حدیث ۲۲۵
۳۵۰۶	حدیث ۲۲۶
۳۵۰۶	حدیث ۲۲۷

۳۵۰۶	حدیث ۲۲۸
۳۵۰۶	حدیث ۲۲۹
۳۵۰۷	حدیث ۲۳۰
۳۵۰۷	حدیث ۲۳۱
۳۵۰۷	حدیث ۲۳۲
۳۵۰۷	حدیث ۲۳۳
۳۵۰۸	حدیث ۲۳۴
۳۵۰۸	حدیث ۲۳۵
۳۵۰۸	حدیث ۲۳۶
۳۵۰۹	حدیث ۲۳۷
۳۵۰۹	حدیث ۲۳۸
۳۵۰۹	حدیث ۲۳۹
۳۵۰۹	حدیث ۲۴۰
۳۵۰۹	حدیث ۲۴۱
۳۵۱۰	حدیث ۲۴۲
۳۵۱۰	حدیث ۲۴۳
۳۵۱۰	حدیث ۲۴۴
۳۵۱۰	حدیث ۲۴۵
۳۵۱۱	حدیث ۲۴۶
۳۵۱۱	حدیث ۲۴۷
۳۵۱۱	حدیث ۲۴۸
۳۵۱۱	حدیث ۲۴۹
۳۵۱۲	حدیث ۲۵۰
۳۵۱۲	حدیث ۲۵۱

۳۵۱۲	حدیث ۲۵۲
۳۵۱۲	حدیث ۲۵۳
۳۵۱۳	حدیث ۲۵۴
۳۵۱۳	حدیث ۲۵۵
۳۵۱۳	حدیث ۲۵۶
۳۵۱۳	حدیث ۲۵۷
۳۵۱۳	حدیث ۲۵۸
۳۵۱۴	حدیث ۲۵۹
۳۵۱۴	حدیث ۲۶۰
۳۵۱۴	حدیث ۲۶۱
۳۵۱۵	حدیث ۲۶۲
۳۵۱۵	حدیث ۲۶۳
۳۵۱۵	حدیث ۲۶۴
۳۵۱۶	حدیث ۲۶۵
۳۵۱۶	حدیث ۲۶۶
۳۵۱۶	حدیث ۲۶۷
۳۵۱۶	حدیث ۲۶۸
۳۵۱۶	حدیث ۲۶۹
۳۵۱۷	حدیث ۲۷۰
۳۵۱۷	حدیث ۲۷۱
۳۵۱۷	حدیث ۲۷۲
۳۵۱۸	حدیث ۲۷۳
۳۵۱۸	حدیث ۲۷۴
۳۵۱۸	حدیث ۲۷۵

۳۵۱۸	حدیث ۲۷۶
۳۵۱۸	حدیث ۲۷۷
۳۵۱۹	حدیث ۲۷۸
۳۵۱۹	حدیث ۲۷۹
۳۵۱۹	حدیث ۲۸۰
۳۵۱۹	حدیث ۲۸۱
۳۵۲۰	حدیث ۲۸۲
۳۵۲۰	حدیث ۲۸۳
۳۵۲۰	حدیث ۲۸۴
۳۵۲۰	حدیث ۲۸۵
۳۵۲۱	حدیث ۲۸۶
۳۵۲۱	حدیث ۲۸۷
۳۵۲۱	حدیث ۲۸۸
۳۵۲۱	حدیث ۲۸۹
۳۵۲۱	حدیث ۲۹۰
۳۵۲۲	حدیث ۲۹۱
۳۵۲۲	حدیث ۲۹۲
۳۵۲۲	حدیث ۲۹۳
۳۵۲۲	حدیث ۲۹۴
۳۵۲۳	حدیث ۲۹۵
۳۵۲۳	حدیث ۲۹۶
۳۵۲۳	حدیث ۲۹۷
۳۵۲۳	حدیث ۲۹۸
۳۵۲۳	حدیث ۲۹۹

۳۵۲۴	حدیث ۳۰۰
۳۵۲۴	حدیث ۳۰۱
۳۵۲۴	حدیث ۳۰۲
۳۵۲۴	حدیث ۳۰۳
۳۵۲۴	حدیث ۳۰۴
۳۵۲۵	حدیث ۳۰۵
۳۵۲۵	حدیث ۳۰۶
۳۵۲۵	حدیث ۳۰۷
۳۵۲۵	حدیث ۳۰۸
۳۵۲۵	حدیث ۳۰۹
۳۵۲۶	حدیث ۳۱۰
۳۵۲۶	حدیث ۳۱۱
۳۵۲۶	حدیث ۳۱۲
۳۵۲۶	حدیث ۳۱۳
۳۵۲۷	حدیث ۳۱۴
۳۵۲۷	حدیث ۳۱۵
۳۵۲۷	حدیث ۳۱۶
۳۵۲۷	حدیث ۳۱۷
۳۵۲۸	حدیث ۳۱۸
۳۵۲۸	حدیث ۳۱۹
۳۵۲۸	حدیث ۳۲۰
۳۵۲۸	حدیث ۳۲۱
۳۵۲۸	حدیث ۳۲۲
۳۵۲۹	حدیث ۳۲۳

۳۵۲۹	حدیث ۳۲۴
۳۵۲۹	حدیث ۳۲۵
۳۵۲۹	حدیث ۳۲۶
۳۵۳۰	حدیث ۳۲۷
۳۵۳۰	حدیث ۳۲۸
۳۵۳۰	حدیث ۳۲۹
۳۵۳۰	حدیث ۳۳۰
۳۵۳۱	حدیث ۳۳۱
۳۵۳۱	حدیث ۳۳۲
۳۵۳۱	حدیث ۳۳۳
۳۵۳۱	حدیث ۳۳۴
۳۵۳۱	حدیث ۳۳۵
۳۵۳۲	حدیث ۳۳۶
۳۵۳۲	حدیث ۳۳۷
۳۵۳۲	حدیث ۳۳۸
۳۵۳۳	حدیث ۳۳۹
۳۵۳۳	حدیث ۳۴۰
۳۵۳۳	حدیث ۳۴۱
۳۵۳۳	حدیث ۳۴۲
۳۵۳۴	حدیث ۳۴۳
۳۵۳۴	حدیث ۳۴۴
۳۵۳۴	حدیث ۳۴۵
۳۵۳۴	حدیث ۳۴۶
۳۵۳۵	حدیث ۳۴۷

۳۵۳۵	حدیث ۳۴۸
۳۵۳۵	حدیث ۳۴۹
۳۵۳۵	حدیث ۳۵۰
۳۵۳۶	حدیث ۳۵۱
۳۵۳۶	حدیث ۳۵۲
۳۵۳۶	حدیث ۳۵۳
۳۵۳۶	حدیث ۳۵۴
۳۵۳۷	حدیث ۳۵۵
۳۵۳۷	حدیث ۳۵۶
۳۵۳۷	حدیث ۳۵۷
۳۵۳۷	حدیث ۳۵۸
۳۵۳۷	حدیث ۳۵۹
۳۵۳۸	حدیث ۳۶۰
۳۵۳۸	حدیث ۳۶۱
۳۵۳۸	حدیث ۳۶۲
۳۵۳۸	حدیث ۳۶۳
۳۵۳۹	حدیث ۳۶۴
۳۵۳۹	حدیث ۳۶۵
۳۵۳۹	حدیث ۳۶۶
۳۵۴۰	حدیث ۳۶۷
۳۵۴۰	حدیث ۳۶۸
۳۵۴۰	حدیث ۳۶۹
۳۵۴۰	حدیث ۳۷۰
۳۵۴۰	حدیث ۳۷۱

۳۵۴۱	حدیث ۳۷۲
۳۵۴۱	حدیث ۳۷۳
۳۵۴۱	حدیث ۳۷۴
۳۵۴۲	حدیث ۳۷۵
۳۵۴۲	حدیث ۳۷۶
۳۵۴۲	حدیث ۳۷۷
۳۵۴۲	حدیث ۳۷۸
۳۵۴۲	حدیث ۳۷۹
۳۵۴۳	حدیث ۳۸۰
۳۵۴۳	حدیث ۳۸۱
۳۵۴۴	حدیث ۳۸۲
۳۵۴۴	حدیث ۳۸۳
۳۵۴۵	حدیث ۳۸۴
۳۵۴۵	حدیث ۳۸۵
۳۵۴۶	حدیث ۳۸۶
۳۵۴۸	حدیث ۳۸۷
۳۵۴۸	حدیث ۳۸۸
۳۵۴۸	حدیث ۳۸۹
۳۵۴۹	حدیث ۳۹۰
۳۵۴۹	حدیث ۳۹۱
۳۵۴۹	حدیث ۳۹۲
۳۵۵۰	حدیث ۳۹۳
۳۵۵۰	حدیث ۳۹۴
۳۵۵۰	حدیث ۳۹۵

۳۵۵۲	حدیث ۳۹۶
۳۵۵۲	حدیث ۳۹۷
۳۵۵۲	حدیث ۳۹۸
۳۵۵۳	حدیث ۳۹۹
۳۵۵۳	حدیث ۴۰۰
۳۵۵۳	از ۴۰۱ تا ۴۳۷
۳۵۵۳	حدیث ۴۰۱
۳۵۵۴	حدیث ۴۰۲
۳۵۵۴	حدیث ۴۰۳
۳۵۵۴	حدیث ۴۰۴
۳۵۵۵	حدیث ۴۰۵
۳۵۵۵	حدیث ۴۰۶
۳۵۵۵	حدیث ۴۰۷
۳۵۵۶	حدیث ۴۰۸
۳۵۵۶	حدیث ۴۰۹
۳۵۵۶	حدیث ۴۱۰
۳۵۵۶	حدیث ۴۱۱
۳۵۵۷	حدیث ۴۱۲
۳۵۵۷	حدیث ۴۱۳
۳۵۵۷	حدیث ۴۱۴
۳۵۵۸	حدیث ۴۱۵
۳۵۵۸	حدیث ۴۱۶
۳۵۵۸	حدیث ۴۱۷
۳۵۵۸	حدیث ۴۱۸

۳۵۵۹	حدیث ۴۱۹
۳۵۵۹	حدیث ۴۲۰
۳۵۵۹	حدیث ۴۲۱
۳۵۶۰	حدیث ۴۲۲
۳۵۶۰	حدیث ۴۲۳
۳۵۶۰	حدیث ۴۲۴
۳۵۶۱	حدیث ۴۲۵
۳۵۶۱	حدیث ۴۲۶
۳۵۶۲	حدیث ۴۲۷
۳۵۶۲	حدیث ۴۲۸
۳۵۶۲	حدیث ۴۲۹
۳۵۶۲	حدیث ۴۳۰
۳۵۶۳	حدیث ۴۳۱
۳۵۶۳	حدیث ۴۳۲
۳۵۶۴	حدیث ۴۳۳
۳۵۶۴	حدیث ۴۳۴
۳۵۶۴	حدیث ۴۳۵
۳۵۶۴	حدیث ۴۳۶
۳۵۶۵	حدیث ۴۳۷
۳۵۶۵	۷- (۷۸۶) حدیث از حضرت امام باقر علیه السلام
۳۵۶۵	از ۲۰۰ تا
۳۵۶۵	حدیث ۱
۳۵۶۵	حدیث ۲
۳۵۶۶	حدیث ۳

۳۵۶۶	حدیث ۴
۳۵۶۶	حدیث ۵
۳۵۶۶	حدیث ۶
۳۵۶۷	حدیث ۷
۳۵۶۷	حدیث ۸
۳۵۶۷	حدیث ۹
۳۵۶۸	حدیث ۱۰
۳۵۶۸	حدیث ۱۱
۳۵۶۸	حدیث ۱۲
۳۵۶۸	حدیث ۱۳
۳۵۶۸	حدیث ۱۴
۳۵۶۹	حدیث ۱۵
۳۵۶۹	حدیث ۱۶
۳۵۶۹	حدیث ۱۷
۳۵۶۹	حدیث ۱۸
۳۵۶۹	حدیث ۱۹
۳۵۷۰	حدیث ۲۰
۳۵۷۰	حدیث ۲۱
۳۵۷۰	حدیث ۲۲
۳۵۷۰	حدیث ۲۳
۳۵۷۰	حدیث ۲۴
۳۵۷۰	حدیث ۲۵
۳۵۷۱	حدیث ۲۶
۳۵۷۱	حدیث ۲۷

۳۵۷۱	حدیث ۲۸
۳۵۷۱	حدیث ۲۹
۳۵۷۱	حدیث ۳۰
۳۵۷۲	حدیث ۳۱
۳۵۷۲	حدیث ۳۲
۳۵۷۲	حدیث ۳۳
۳۵۷۲	حدیث ۳۴
۳۵۷۲	حدیث ۳۵
۳۵۷۲	حدیث ۳۶
۳۵۷۳	حدیث ۳۷
۳۵۷۳	حدیث ۳۸
۳۵۷۳	حدیث ۳۹
۳۵۷۳	حدیث ۴۰
۳۵۷۳	حدیث ۴۱
۳۵۷۴	حدیث ۴۲
۳۵۷۴	حدیث ۴۳
۳۵۷۴	حدیث ۴۴
۳۵۷۴	حدیث ۴۵
۳۵۷۴	حدیث ۴۶
۳۵۷۵	حدیث ۴۷
۳۵۷۵	حدیث ۴۸
۳۵۷۵	حدیث ۴۹
۳۵۷۵	حدیث ۵۰
۳۵۷۵	حدیث ۵۱

۳۵۷۵	حدیث ۵۲
۳۵۷۶	حدیث ۵۳
۳۵۷۶	حدیث ۵۴
۳۵۷۶	حدیث ۵۵
۳۵۷۶	حدیث ۵۶
۳۵۷۶	حدیث ۵۷
۳۵۷۷	حدیث ۵۸
۳۵۷۷	حدیث ۵۹
۳۵۷۷	حدیث ۶۰
۳۵۷۷	حدیث ۶۱
۳۵۷۷	حدیث ۶۲
۳۵۷۸	حدیث ۶۳
۳۵۷۸	حدیث ۶۴
۳۵۷۸	حدیث ۶۵
۳۵۷۸	حدیث ۶۶
۳۵۷۹	حدیث ۶۷
۳۵۷۹	حدیث ۶۸
۳۵۷۹	حدیث ۶۹
۳۵۷۹	حدیث ۷۰
۳۵۷۹	حدیث ۷۱
۳۵۸۰	حدیث ۷۲
۳۵۸۰	حدیث ۷۳
۳۵۸۰	حدیث ۷۴
۳۵۸۰	حدیث ۷۵

۳۵۸۱	حدیث ۷۶
۳۵۸۱	حدیث ۷۷
۳۵۸۱	حدیث ۷۸
۳۵۸۲	حدیث ۷۹
۳۵۸۲	حدیث ۸۰
۳۵۸۲	حدیث ۸۱
۳۵۸۲	حدیث ۸۲
۳۵۸۳	حدیث ۸۳
۳۵۸۳	حدیث ۸۴
۳۵۸۳	حدیث ۸۵
۳۵۸۳	حدیث ۸۶
۳۵۸۳	حدیث ۸۷
۳۵۸۴	حدیث ۸۸
۳۵۸۴	حدیث ۸۹
۳۵۸۴	حدیث ۹۰
۳۵۸۵	حدیث ۹۱
۳۵۸۵	حدیث ۹۲
۳۵۸۵	حدیث ۹۳
۳۵۸۵	حدیث ۹۴
۳۵۸۵	حدیث ۹۵
۳۵۸۶	حدیث ۹۶
۳۵۸۶	حدیث ۹۷
۳۵۸۶	حدیث ۹۸
۳۵۸۶	حدیث ۹۹

۳۵۸۷	حدیث ۱۰۰
۳۵۸۷	حدیث ۱۰۱
۳۵۸۷	حدیث ۱۰۲
۳۵۸۸	حدیث ۱۰۳
۳۵۸۸	حدیث ۱۰۴
۳۵۸۸	حدیث ۱۰۵
۳۵۸۸	حدیث ۱۰۶
۳۵۸۸	حدیث ۱۰۷
۳۵۸۹	حدیث ۱۰۸
۳۵۸۹	حدیث ۱۰۹
۳۵۸۹	حدیث ۱۱۰
۳۵۹۰	حدیث ۱۱۱
۳۵۹۰	حدیث ۱۱۲
۳۵۹۰	حدیث ۱۱۳
۳۵۹۰	حدیث ۱۱۴
۳۵۹۰	حدیث ۱۱۵
۳۵۹۱	حدیث ۱۱۶
۳۵۹۱	حدیث ۱۱۷
۳۵۹۱	حدیث ۱۱۸
۳۵۹۱	حدیث ۱۱۹
۳۵۹۲	حدیث ۱۲۰
۳۵۹۲	حدیث ۱۲۱
۳۵۹۲	حدیث ۱۲۲
۳۵۹۲	حدیث ۱۲۳

۳۵۹۲	حدیث ۱۲۴
۳۵۹۲	حدیث ۱۲۵
۳۵۹۳	حدیث ۱۲۶
۳۵۹۳	حدیث ۱۲۷
۳۵۹۳	حدیث ۱۲۸
۳۵۹۳	حدیث ۱۲۹
۳۵۹۳	حدیث ۱۳۰
۳۵۹۳	حدیث ۱۳۱
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۲
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۳
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۴
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۵
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۶
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۷
۳۵۹۴	حدیث ۱۳۸
۳۵۹۵	حدیث ۱۳۹
۳۵۹۵	حدیث ۱۴۰
۳۵۹۵	حدیث ۱۴۱
۳۵۹۵	حدیث ۱۴۲
۳۵۹۵	حدیث ۱۴۳
۳۵۹۵	حدیث ۱۴۴
۳۵۹۶	حدیث ۱۴۵
۳۵۹۶	حدیث ۱۴۶
۳۵۹۶	حدیث ۱۴۷

۳۵۹۶	حدیث ۱۴۸
۳۵۹۶	حدیث ۱۴۹
۳۵۹۶	حدیث ۱۵۰
۳۵۹۷	حدیث ۱۵۱
۳۵۹۷	حدیث ۱۵۲
۳۵۹۷	حدیث ۱۵۳
۳۵۹۷	حدیث ۱۵۴
۳۵۹۷	حدیث ۱۵۵
۳۵۹۸	حدیث ۱۵۶
۳۵۹۸	حدیث ۱۵۷
۳۵۹۸	حدیث ۱۵۸
۳۵۹۸	حدیث ۱۵۹
۳۵۹۸	حدیث ۱۶۰
۳۵۹۹	حدیث ۱۶۱
۳۵۹۹	حدیث ۱۶۲
۳۵۹۹	حدیث ۱۶۳
۳۵۹۹	حدیث ۱۶۴
۳۵۹۹	حدیث ۱۶۵
۳۶۰۰	حدیث ۱۶۶
۳۶۰۰	حدیث ۱۶۷
۳۶۰۱	حدیث ۱۶۸
۳۶۰۱	حدیث ۱۶۹
۳۶۰۱	حدیث ۱۷۰
۳۶۰۱	حدیث ۱۷۱

۳۶۰۲	حدیث ۱۷۲
۳۶۰۲	حدیث ۱۷۳
۳۶۰۲	حدیث ۱۷۴
۳۶۰۲	حدیث ۱۷۵
۳۶۰۳	حدیث ۱۷۶
۳۶۰۳	حدیث ۱۷۷
۳۶۰۳	حدیث ۱۷۸
۳۶۰۳	حدیث ۱۷۹
۳۶۰۳	حدیث ۱۸۰
۳۶۰۴	حدیث ۱۸۱
۳۶۰۴	حدیث ۱۸۲
۳۶۰۴	حدیث ۱۸۳
۳۶۰۵	حدیث ۱۸۴
۳۶۰۵	حدیث ۱۸۵
۳۶۰۵	حدیث ۱۸۶
۳۶۰۶	حدیث ۱۸۷
۳۶۰۶	حدیث ۱۸۸
۳۶۰۶	حدیث ۱۸۹
۳۶۰۶	حدیث ۱۹۰
۳۶۰۶	حدیث ۱۹۱
۳۶۰۷	حدیث ۱۹۲
۳۶۰۷	حدیث ۱۹۳
۳۶۰۷	حدیث ۱۹۴
۳۶۰۸	حدیث ۱۹۵

۳۶۰۸	حدیث ۱۹۶
۳۶۰۸	حدیث ۱۹۷
۳۶۰۸	حدیث ۱۹۸
۳۶۰۹	حدیث ۱۹۹
۳۶۰۹	حدیث ۲۰۰
۳۶۰۹	از ۲۰۱ تا ۴۰۰
۳۶۰۹	حدیث ۲۰۱
۳۶۱۰	حدیث ۲۰۲
۳۶۱۰	حدیث ۲۰۳
۳۶۱۰	حدیث ۲۰۴
۳۶۱۱	حدیث ۲۰۵
۳۶۱۱	حدیث ۲۰۶
۳۶۱۱	حدیث ۲۰۷
۳۶۱۲	حدیث ۲۰۸
۳۶۱۳	حدیث ۲۰۹
۳۶۱۴	حدیث ۲۱۰
۳۶۱۴	حدیث ۲۱۱
۳۶۱۴	حدیث ۲۱۲
۳۶۱۵	حدیث ۲۱۳
۳۶۱۵	حدیث ۲۱۴
۳۶۱۵	حدیث ۲۱۵
۳۶۱۶	حدیث ۲۱۶
۳۶۱۶	حدیث ۲۱۷
۳۶۱۶	حدیث ۲۱۸

۳۶۱۷	حدیث ۲۱۹
۳۶۱۸	حدیث ۲۲۰
۳۶۱۸	حدیث ۲۲۱
۳۶۱۸	حدیث ۲۲۲
۳۶۱۸	حدیث ۲۲۳
۳۶۱۹	حدیث ۲۲۴
۳۶۱۹	حدیث ۲۲۵
۳۶۱۹	حدیث ۲۲۶
۳۶۱۹	حدیث ۲۲۷
۳۶۲۰	حدیث ۲۲۸
۳۶۲۰	حدیث ۲۲۹
۳۶۲۰	حدیث ۲۳۰
۳۶۲۰	حدیث ۲۳۱
۳۶۲۱	حدیث ۲۳۲
۳۶۲۱	حدیث ۲۳۳
۳۶۲۱	حدیث ۲۳۴
۳۶۲۱	حدیث ۲۳۵
۳۶۲۱	حدیث ۲۳۶
۳۶۲۲	حدیث ۲۳۷
۳۶۲۲	حدیث ۲۳۸
۳۶۲۲	حدیث ۲۳۹
۳۶۲۲	حدیث ۲۴۰
۳۶۲۳	حدیث ۲۴۱
۳۶۲۳	حدیث ۲۴۲

۳۶۲۴	حدیث ۲۴۳
۳۶۲۴	حدیث ۲۴۴
۳۶۲۵	حدیث ۲۴۵
۳۶۲۵	حدیث ۲۴۶
۳۶۲۵	حدیث ۲۴۷
۳۶۲۵	حدیث ۲۴۸
۳۶۲۶	حدیث ۲۴۹
۳۶۲۶	حدیث ۲۵۰
۳۶۲۶	حدیث ۲۵۱
۳۶۲۶	حدیث ۲۵۲
۳۶۲۷	حدیث ۲۵۳
۳۶۲۷	حدیث ۲۵۴
۳۶۲۷	حدیث ۲۵۵
۳۶۲۷	حدیث ۲۵۶
۳۶۲۸	حدیث ۲۵۷
۳۶۲۸	حدیث ۲۵۸
۳۶۲۸	حدیث ۲۵۹
۳۶۲۹	حدیث ۲۶۰
۳۶۲۹	حدیث ۲۶۱
۳۶۲۹	حدیث ۲۶۲
۳۶۳۰	حدیث ۲۶۳
۳۶۳۰	حدیث ۲۶۴
۳۶۳۰	حدیث ۲۶۵
۳۶۳۰	حدیث ۲۶۶

۳۶۳۰	حدیث ۲۶۷
۳۶۳۱	حدیث ۲۶۸
۳۶۳۱	حدیث ۲۶۹
۳۶۳۱	حدیث ۲۷۰
۳۶۳۲	حدیث ۲۷۱
۳۶۳۲	حدیث ۲۷۲
۳۶۳۳	حدیث ۲۷۳
۳۶۳۳	حدیث ۲۷۴
۳۶۳۳	حدیث ۲۷۵
۳۶۳۴	حدیث ۲۷۶
۳۶۳۵	حدیث ۲۷۷
۳۶۳۵	حدیث ۲۷۸
۳۶۳۵	حدیث ۲۷۹
۳۶۳۵	حدیث ۲۸۰
۳۶۳۶	حدیث ۲۸۱
۳۶۳۶	حدیث ۲۸۲
۳۶۳۶	حدیث ۲۸۳
۳۶۳۶	حدیث ۲۸۴
۳۶۳۷	حدیث ۲۸۵
۳۶۳۷	حدیث ۲۸۶
۳۶۳۷	حدیث ۲۸۷
۳۶۳۷	حدیث ۲۸۸
۳۶۳۸	حدیث ۲۸۹
۳۶۳۸	حدیث ۲۹۰

۳۶۳۸	حدیث ۲۹۱
۳۶۳۸	حدیث ۲۹۲
۳۶۳۹	حدیث ۲۹۳
۳۶۳۹	حدیث ۲۹۴
۳۶۴۰	حدیث ۲۹۵
۳۶۴۱	حدیث ۲۹۶
۳۶۴۱	حدیث ۲۹۷
۳۶۴۱	حدیث ۲۹۸
۳۶۴۲	حدیث ۲۹۹
۳۶۴۲	حدیث ۳۰۰
۳۶۴۲	حدیث ۳۰۱
۳۶۴۲	حدیث ۳۰۲
۳۶۴۳	حدیث ۳۰۳
۳۶۴۳	حدیث ۳۰۴
۳۶۴۴	حدیث ۳۰۵
۳۶۴۴	حدیث ۳۰۶
۳۶۴۴	حدیث ۳۰۷
۳۶۴۵	حدیث ۳۰۸
۳۶۴۵	حدیث ۳۰۹
۳۶۴۶	حدیث ۳۱۰
۳۶۴۶	حدیث ۳۱۱
۳۶۴۶	حدیث ۳۱۲
۳۶۴۶	حدیث ۳۱۳
۳۶۴۷	حدیث ۳۱۴

۳۶۴۷	حدیث ۳۱۵
۳۶۴۷	حدیث ۳۱۶
۳۶۴۸	حدیث ۳۱۷
۳۶۴۸	حدیث ۳۱۸
۳۶۴۸	حدیث ۳۱۹
۳۶۴۸	حدیث ۳۲۰
۳۶۴۸	حدیث ۳۲۱
۳۶۴۹	حدیث ۳۲۲
۳۶۴۹	حدیث ۳۲۳
۳۶۴۹	حدیث ۳۲۴
۳۶۴۹	حدیث ۳۲۵
۳۶۵۰	حدیث ۳۲۶
۳۶۵۰	حدیث ۳۲۷
۳۶۵۰	حدیث ۳۲۸
۳۶۵۰	حدیث ۳۲۹
۳۶۵۰	حدیث ۳۳۰
۳۶۵۱	حدیث ۳۳۱
۳۶۵۱	حدیث ۳۳۲
۳۶۵۱	حدیث ۳۳۳
۳۶۵۱	حدیث ۳۳۴
۳۶۵۲	حدیث ۳۳۵
۳۶۵۲	حدیث ۳۳۶
۳۶۵۲	حدیث ۳۳۷
۳۶۵۳	حدیث ۳۳۸

۳۶۵۳	حدیث ۳۳۹
۳۶۵۴	حدیث ۳۴۰
۳۶۵۴	حدیث ۳۴۱
۳۶۵۴	حدیث ۳۴۲
۳۶۵۴	حدیث ۳۴۳
۳۶۵۵	حدیث ۳۴۴
۳۶۵۵	حدیث ۳۴۵
۳۶۵۵	حدیث ۳۴۶
۳۶۵۵	حدیث ۳۴۷
۳۶۵۵	حدیث ۳۴۸
۳۶۵۶	حدیث ۳۴۹
۳۶۵۶	حدیث ۳۵۰
۳۶۵۶	حدیث ۳۵۱
۳۶۵۶	حدیث ۳۵۲
۳۶۵۷	حدیث ۳۵۳
۳۶۵۷	حدیث ۳۵۴
۳۶۵۷	حدیث ۳۵۵
۳۶۵۷	حدیث ۳۵۶
۳۶۵۷	حدیث ۳۵۷
۳۶۵۸	حدیث ۳۵۸
۳۶۵۸	حدیث ۳۵۹
۳۶۵۸	حدیث ۳۶۰
۳۶۵۸	حدیث ۳۶۱
۳۶۵۸	حدیث ۳۶۲

۳۶۵۹	حدیث ۳۶۳
۳۶۵۹	حدیث ۳۶۴
۳۶۵۹	حدیث ۳۶۵
۳۶۵۹	حدیث ۳۶۶
۳۶۶۰	حدیث ۳۶۷
۳۶۶۰	حدیث ۳۶۸
۳۶۶۰	حدیث ۳۶۹
۳۶۶۱	حدیث ۳۷۰
۳۶۶۱	حدیث ۳۷۱
۳۶۶۱	حدیث ۳۷۲
۳۶۶۱	حدیث ۳۷۳
۳۶۶۲	حدیث ۳۷۴
۳۶۶۲	حدیث ۳۷۵
۳۶۶۲	حدیث ۳۷۶
۳۶۶۳	حدیث ۳۷۷
۳۶۶۳	حدیث ۳۷۸
۳۶۶۳	حدیث ۳۷۹
۳۶۶۳	حدیث ۳۸۰
۳۶۶۴	حدیث ۳۸۱
۳۶۶۴	حدیث ۳۸۲
۳۶۶۴	حدیث ۳۸۳
۳۶۶۴	حدیث ۳۸۴
۳۶۶۴	حدیث ۳۸۵
۳۶۶۵	حدیث ۳۸۶

۳۶۶۵	حدیث ۳۸۷
۳۶۶۵	حدیث ۳۸۸
۳۶۶۵	حدیث ۳۸۹
۳۶۶۶	حدیث ۳۹۰
۳۶۶۶	حدیث ۳۹۱
۳۶۶۶	حدیث ۳۹۲
۳۶۶۶	حدیث ۳۹۳
۳۶۶۷	حدیث ۳۹۴
۳۶۶۷	حدیث ۳۹۵
۳۶۶۷	حدیث ۳۹۶
۳۶۶۷	حدیث ۳۹۷
۳۶۶۷	حدیث ۳۹۸
۳۶۶۸	حدیث ۳۹۹
۳۶۶۸	حدیث ۴۰۰
۳۶۶۸	از ۴۰۱ تا ۶۰۰
۳۶۶۸	حدیث ۴۰۱
۳۶۶۸	حدیث ۴۰۲
۳۶۶۹	حدیث ۴۰۳
۳۶۶۹	حدیث ۴۰۴
۳۶۶۹	حدیث ۴۰۵
۳۶۷۰	حدیث ۴۰۶
۳۶۷۰	حدیث ۴۰۷
۳۶۷۰	حدیث ۴۰۸
۳۶۷۰	حدیث ۴۰۹

۳۶۷۰	حدیث ۴۱۰
۳۶۷۱	حدیث ۴۱۱
۳۶۷۱	حدیث ۴۱۲
۳۶۷۱	حدیث ۴۱۳
۳۶۷۱	حدیث ۴۱۴
۳۶۷۱	حدیث ۴۱۵
۳۶۷۲	حدیث ۴۱۶
۳۶۷۲	حدیث ۴۱۷
۳۶۷۲	حدیث ۴۱۸
۳۶۷۲	حدیث ۴۱۹
۳۶۷۲	حدیث ۴۲۰
۳۶۷۳	حدیث ۴۲۱
۳۶۷۳	حدیث ۴۲۲
۳۶۷۳	حدیث ۴۲۳
۳۶۷۳	حدیث ۴۲۴
۳۶۷۴	حدیث ۴۲۵
۳۶۷۴	حدیث ۴۲۶
۳۶۷۴	حدیث ۴۲۷
۳۶۷۴	حدیث ۴۲۸
۳۶۷۴	حدیث ۴۲۹
۳۶۷۵	حدیث ۴۳۰
۳۶۷۵	حدیث ۴۳۱
۳۶۷۵	حدیث ۴۳۲
۳۶۷۵	حدیث ۴۳۳

۳۶۷۵	حدیث ۴۳۴
۳۶۷۶	حدیث ۴۳۵
۳۶۷۶	حدیث ۴۳۶
۳۶۷۶	حدیث ۴۳۷
۳۶۷۶	حدیث ۴۳۸
۳۶۷۶	حدیث ۴۳۹
۳۶۷۷	حدیث ۴۴۰
۳۶۷۷	حدیث ۴۴۱
۳۶۷۷	حدیث ۴۴۲
۳۶۷۷	حدیث ۴۴۳
۳۶۷۸	حدیث ۴۴۴
۳۶۷۸	حدیث ۴۴۵
۳۶۷۸	حدیث ۴۴۶
۳۶۷۸	حدیث ۴۴۷
۳۶۷۸	حدیث ۴۴۸
۳۶۷۹	حدیث ۴۴۹
۳۶۷۹	حدیث ۴۵۰
۳۶۷۹	حدیث ۴۵۱
۳۶۷۹	حدیث ۴۵۲
۳۶۷۹	حدیث ۴۵۳
۳۶۸۰	حدیث ۴۵۴
۳۶۸۰	حدیث ۴۵۵
۳۶۸۰	حدیث ۴۵۶
۳۶۸۰	حدیث ۴۵۷

۳۶۸۱	حدیث ۴۵۸
۳۶۸۱	حدیث ۴۵۹
۳۶۸۱	حدیث ۴۶۰
۳۶۸۱	حدیث ۴۶۱
۳۶۸۱	حدیث ۴۶۲
۳۶۸۲	حدیث ۴۶۳
۳۶۸۲	حدیث ۴۶۴
۳۶۸۲	حدیث ۴۶۵
۳۶۸۲	حدیث ۴۶۶
۳۶۸۲	حدیث ۴۶۷
۳۶۸۳	حدیث ۴۶۸
۳۶۸۳	حدیث ۴۶۹
۳۶۸۳	حدیث ۴۷۰
۳۶۸۳	حدیث ۴۷۱
۳۶۸۳	حدیث ۴۷۲
۳۶۸۴	حدیث ۴۷۳
۳۶۸۴	حدیث ۴۷۴
۳۶۸۴	حدیث ۴۷۵
۳۶۸۴	حدیث ۴۷۶
۳۶۸۴	حدیث ۴۷۷
۳۶۸۵	حدیث ۴۷۸
۳۶۸۵	حدیث ۴۷۹
۳۶۸۵	حدیث ۴۸۰
۳۶۸۵	حدیث ۴۸۱

۳۶۸۵	حدیث ۴۸۲
۳۶۸۶	حدیث ۴۸۳
۳۶۸۶	حدیث ۴۸۴
۳۶۸۶	حدیث ۴۸۵
۳۶۸۶	حدیث ۴۸۶
۳۶۸۷	حدیث ۴۸۷
۳۶۸۷	حدیث ۴۸۸
۳۶۸۷	حدیث ۴۸۹
۳۶۸۷	حدیث ۴۹۰
۳۶۸۷	حدیث ۴۹۱
۳۶۸۸	حدیث ۴۹۲
۳۶۸۸	حدیث ۴۹۳
۳۶۸۸	حدیث ۴۹۴
۳۶۸۸	حدیث ۴۹۵
۳۶۸۹	حدیث ۴۹۶
۳۶۸۹	حدیث ۴۹۷
۳۶۸۹	حدیث ۴۹۸
۳۶۸۹	حدیث ۴۹۹
۳۶۸۹	حدیث ۵۰۰
۳۶۹۰	حدیث ۵۰۱
۳۶۹۰	حدیث ۵۰۲
۳۶۹۰	حدیث ۵۰۳
۳۶۹۰	حدیث ۵۰۴
۳۶۹۱	حدیث ۵۰۵

۳۶۹۱	حدیث ۵۰۶
۳۶۹۱	حدیث ۵۰۷
۳۶۹۱	حدیث ۵۰۸
۳۶۹۲	حدیث ۵۰۹
۳۶۹۲	حدیث ۵۱۰
۳۶۹۲	حدیث ۵۱۱
۳۶۹۲	حدیث ۵۱۲
۳۶۹۲	حدیث ۵۱۳
۳۶۹۳	حدیث ۵۱۴
۳۶۹۳	حدیث ۵۱۵
۳۶۹۳	حدیث ۵۱۶
۳۶۹۳	حدیث ۵۱۷
۳۶۹۳	حدیث ۵۱۸
۳۶۹۴	حدیث ۵۱۹
۳۶۹۴	حدیث ۵۲۰
۳۶۹۴	حدیث ۵۲۱
۳۶۹۴	حدیث ۵۲۲
۳۶۹۴	حدیث ۵۲۳
۳۶۹۵	حدیث ۵۲۴
۳۶۹۵	حدیث ۵۲۵
۳۶۹۵	حدیث ۵۲۶
۳۶۹۵	حدیث ۵۲۷
۳۶۹۶	حدیث ۵۲۸
۳۶۹۶	حدیث ۵۲۹

۳۶۹۶	حدیث ۵۳۰
۳۶۹۶	حدیث ۵۳۱
۳۶۹۷	حدیث ۵۳۲
۳۶۹۷	حدیث ۵۳۳
۳۶۹۷	حدیث ۵۳۴
۳۶۹۷	حدیث ۵۳۵
۳۶۹۷	حدیث ۵۳۶
۳۶۹۸	حدیث ۵۳۷
۳۶۹۸	حدیث ۵۳۸
۳۶۹۸	حدیث ۵۳۹
۳۶۹۸	حدیث ۵۴۰
۳۶۹۸	حدیث ۵۴۱
۳۶۹۹	حدیث ۵۴۲
۳۶۹۹	حدیث ۵۴۳
۳۶۹۹	حدیث ۵۴۴
۳۶۹۹	حدیث ۵۴۵
۳۶۹۹	حدیث ۵۴۶
۳۷۰۰	حدیث ۵۴۷
۳۷۰۰	حدیث ۵۴۸
۳۷۰۰	حدیث ۵۴۹
۳۷۰۰	حدیث ۵۵۰
۳۷۰۱	حدیث ۵۵۱
۳۷۰۱	حدیث ۵۵۲
۳۷۰۱	حدیث ۵۵۳

۳۷۰۱	حدیث ۵۵۴
۳۷۰۱	حدیث ۵۵۵
۳۷۰۲	حدیث ۵۵۶
۳۷۰۲	حدیث ۵۵۷
۳۷۰۲	حدیث ۵۵۸
۳۷۰۲	حدیث ۵۵۹
۳۷۰۳	حدیث ۵۶۰
۳۷۰۳	حدیث ۵۶۱
۳۷۰۳	حدیث ۵۶۲
۳۷۰۳	حدیث ۵۶۳
۳۷۰۳	حدیث ۵۶۴
۳۷۰۴	حدیث ۵۶۵
۳۷۰۴	حدیث ۵۶۶
۳۷۰۴	حدیث ۵۶۷
۳۷۰۴	حدیث ۵۶۸
۳۷۰۵	حدیث ۵۶۹
۳۷۰۵	حدیث ۵۷۰
۳۷۰۵	حدیث ۵۷۱
۳۷۰۵	حدیث ۵۷۲
۳۷۰۵	حدیث ۵۷۳
۳۷۰۶	حدیث ۵۷۴
۳۷۰۶	حدیث ۵۷۵
۳۷۰۶	حدیث ۵۷۶
۳۷۰۶	حدیث ۵۷۷

۳۷۰۷	حدیث ۵۷۸
۳۷۰۷	حدیث ۵۷۹
۳۷۰۷	حدیث ۵۸۰
۳۷۰۷	حدیث ۵۸۱
۳۷۰۷	حدیث ۵۸۲
۳۷۰۸	حدیث ۵۸۳
۳۷۰۸	حدیث ۵۸۴
۳۷۰۸	حدیث ۵۸۵
۳۷۰۸	حدیث ۵۸۶
۳۷۰۹	حدیث ۵۸۷
۳۷۰۹	حدیث ۵۸۸
۳۷۰۹	حدیث ۵۸۹
۳۷۰۹	حدیث ۵۹۰
۳۷۰۹	حدیث ۵۹۱
۳۷۱۰	حدیث ۵۹۲
۳۷۱۰	حدیث ۵۹۳
۳۷۱۰	حدیث ۵۹۴
۳۷۱۰	حدیث ۵۹۵
۳۷۱۰	حدیث ۵۹۶
۳۷۱۱	حدیث ۵۹۷
۳۷۱۱	حدیث ۵۹۸
۳۷۱۱	حدیث ۵۹۹
۳۷۱۱	حدیث ۶۰۰
۳۷۱۲	از ۱ تا ۷۸۶

۳۷۱۲	حدیث ۶۰۱
۳۷۱۲	حدیث ۶۰۲
۳۷۱۲	حدیث ۶۰۳
۳۷۱۲	حدیث ۶۰۴
۳۷۱۲	حدیث ۶۰۵
۳۷۱۳	حدیث ۶۰۶
۳۷۱۳	حدیث ۶۰۷
۳۷۱۳	حدیث ۶۰۸
۳۷۱۳	حدیث ۶۰۹
۳۷۱۴	حدیث ۶۱۰
۳۷۱۴	حدیث ۶۱۱
۳۷۱۴	حدیث ۶۱۲
۳۷۱۴	حدیث ۶۱۳
۳۷۱۵	حدیث ۶۱۴
۳۷۱۵	حدیث ۶۱۵
۳۷۱۵	حدیث ۶۱۶
۳۷۱۵	حدیث ۶۱۷
۳۷۱۵	حدیث ۶۱۸
۳۷۱۶	حدیث ۶۱۹
۳۷۱۶	حدیث ۶۲۰
۳۷۱۶	حدیث ۶۲۱
۳۷۱۶	حدیث ۶۲۲
۳۷۱۶	حدیث ۶۲۳
۳۷۱۷	حدیث ۶۲۴

۳۷۱۷	حدیث ۶۲۵
۳۷۱۷	حدیث ۶۲۶
۳۷۱۷	حدیث ۶۲۷
۳۷۱۸	حدیث ۶۲۸
۳۷۱۸	حدیث ۶۲۹
۳۷۱۸	حدیث ۶۳۰
۳۷۱۸	حدیث ۶۳۱
۳۷۱۹	حدیث ۶۳۲
۳۷۱۹	حدیث ۶۳۳
۳۷۱۹	حدیث ۶۳۴
۳۷۱۹	حدیث ۶۳۵
۳۷۲۰	حدیث ۶۳۶
۳۷۲۰	حدیث ۶۳۷
۳۷۲۰	حدیث ۶۳۸
۳۷۲۰	حدیث ۶۳۹
۳۷۲۰	حدیث ۶۴۰
۳۷۲۱	حدیث ۶۴۱
۳۷۲۱	حدیث ۶۴۲
۳۷۲۱	حدیث ۶۴۳
۳۷۲۱	حدیث ۶۴۴
۳۷۲۱	حدیث ۶۴۵
۳۷۲۲	حدیث ۶۴۶
۳۷۲۲	حدیث ۶۴۷
۳۷۲۲	حدیث ۶۴۸

۳۷۲۲	حدیث ۶۴۹
۳۷۲۲	حدیث ۶۵۰
۳۷۲۳	حدیث ۶۵۱
۳۷۲۳	حدیث ۶۵۲
۳۷۲۳	حدیث ۶۵۳
۳۷۲۳	حدیث ۶۵۴
۳۷۲۳	حدیث ۶۵۵
۳۷۲۴	حدیث ۶۵۶
۳۷۲۴	حدیث ۶۵۷
۳۷۲۴	حدیث ۶۵۸
۳۷۲۴	حدیث ۶۵۹
۳۷۲۵	حدیث ۶۶۰
۳۷۲۵	حدیث ۶۶۱
۳۷۲۵	حدیث ۶۶۲
۳۷۲۵	حدیث ۶۶۳
۳۷۲۶	حدیث ۶۶۴
۳۷۲۶	حدیث ۶۶۵
۳۷۲۶	حدیث ۶۶۶
۳۷۲۶	حدیث ۶۶۷
۳۷۲۶	حدیث ۶۶۸
۳۷۲۷	حدیث ۶۶۹
۳۷۲۷	حدیث ۶۷۰
۳۷۲۷	حدیث ۶۷۱
۳۷۲۸	حدیث ۶۷۲

۳۷۲۸	حدیث ۶۷۳
۳۷۲۸	حدیث ۶۷۴
۳۷۲۸	حدیث ۶۷۵
۳۷۲۹	حدیث ۶۷۶
۳۷۲۹	حدیث ۶۷۷
۳۷۲۹	حدیث ۶۷۸
۳۷۲۹	حدیث ۶۷۹
۳۷۳۰	حدیث ۶۸۰
۳۷۳۰	حدیث ۶۸۱
۳۷۳۰	حدیث ۶۸۲
۳۷۳۰	حدیث ۶۸۳
۳۷۳۱	حدیث ۶۸۴
۳۷۳۱	حدیث ۶۸۵
۳۷۳۱	حدیث ۶۸۶
۳۷۳۱	حدیث ۶۸۷
۳۷۳۲	حدیث ۶۸۸
۳۷۳۲	حدیث ۶۸۹
۳۷۳۲	حدیث ۶۹۰
۳۷۳۲	حدیث ۶۹۱
۳۷۳۲	حدیث ۶۹۲
۳۷۳۳	حدیث ۶۹۳
۳۷۳۳	حدیث ۶۹۴
۳۷۳۳	حدیث ۶۹۵
۳۷۳۳	حدیث ۶۹۶

۳۷۳۴	حدیث ۶۹۷
۳۷۳۴	حدیث ۶۹۸
۳۷۳۴	حدیث ۶۹۹
۳۷۳۴	حدیث ۷۰۰
۳۷۳۴	حدیث ۷۰۱
۳۷۳۵	حدیث ۷۰۲
۳۷۳۵	حدیث ۷۰۳
۳۷۳۵	حدیث ۷۰۴
۳۷۳۵	حدیث ۷۰۵
۳۷۳۵	حدیث ۷۰۶
۳۷۳۶	حدیث ۷۰۷
۳۷۳۶	حدیث ۷۰۸
۳۷۳۶	حدیث ۷۰۹
۳۷۳۶	حدیث ۷۱۰
۳۷۳۷	حدیث ۷۱۱
۳۷۳۷	حدیث ۷۱۲
۳۷۳۸	حدیث ۷۱۳
۳۷۳۹	حدیث ۷۱۴
۳۷۳۹	حدیث ۷۱۵
۳۷۳۹	حدیث ۷۱۶
۳۷۳۹	حدیث ۷۱۷
۳۷۴۰	حدیث ۷۱۸
۳۷۴۰	حدیث ۷۱۹
۳۷۴۰	حدیث ۷۲۰

۳۷۴۱	حدیث ۷۲۱
۳۷۴۱	حدیث ۷۲۲
۳۷۴۲	حدیث ۷۲۳
۳۷۴۲	حدیث ۷۲۴
۳۷۴۲	حدیث ۷۲۵
۳۷۴۳	حدیث ۷۲۶
۳۷۴۳	حدیث ۷۲۷
۳۷۴۵	حدیث ۷۲۸
۳۷۴۵	حدیث ۷۲۹
۳۷۴۶	حدیث ۷۳۰
۳۷۴۶	حدیث ۷۳۱
۳۷۴۷	حدیث ۷۳۲
۳۷۴۷	حدیث ۷۳۳
۳۷۴۷	حدیث ۷۳۴
۳۷۴۷	حدیث ۷۳۵
۳۷۴۸	حدیث ۷۳۶
۳۷۴۸	حدیث ۷۳۷
۳۷۴۸	حدیث ۷۳۸
۳۷۴۸	حدیث ۷۳۹
۳۷۴۸	حدیث ۷۴۰
۳۷۴۹	حدیث ۷۴۱
۳۷۴۹	حدیث ۷۴۲
۳۷۴۹	حدیث ۷۴۳
۳۷۴۹	حدیث ۷۴۴

۳۷۵۰	حدیث ۷۴۵
۳۷۵۰	حدیث ۷۴۶
۳۷۵۰	حدیث ۷۴۷
۳۷۵۰	حدیث ۷۴۸
۳۷۵۱	حدیث ۷۴۹
۳۷۵۱	حدیث ۷۵۰
۳۷۵۱	حدیث ۷۵۱
۳۷۵۲	حدیث ۷۵۲
۳۷۵۳	حدیث ۷۵۳
۳۷۵۳	حدیث ۷۵۴
۳۷۵۳	حدیث ۷۵۵
۳۷۵۴	حدیث ۷۵۶
۳۷۵۴	حدیث ۷۵۷
۳۷۵۴	حدیث ۷۵۸
۳۷۵۵	حدیث ۷۵۹
۳۷۵۵	حدیث ۷۶۰
۳۷۵۵	حدیث ۷۶۱
۳۷۵۵	حدیث ۷۶۲
۳۷۵۶	حدیث ۷۶۳
۳۷۵۶	حدیث ۷۶۴
۳۷۵۶	حدیث ۷۶۵
۳۷۵۷	حدیث ۷۶۶
۳۷۵۷	حدیث ۷۶۷
۳۷۵۷	حدیث ۷۶۸

۳۷۵۷	حدیث ۷۶۹
۳۷۵۸	حدیث ۷۷۰
۳۷۵۸	حدیث ۷۷۱
۳۷۵۸	حدیث ۷۷۲
۳۷۵۹	حدیث ۷۷۳
۳۷۵۹	حدیث ۷۷۴
۳۷۵۹	حدیث ۷۷۵
۳۷۶۰	حدیث ۷۷۶
۳۷۶۰	حدیث ۷۷۷
۳۷۶۰	حدیث ۷۷۸
۳۷۶۱	حدیث ۷۷۹
۳۷۶۱	حدیث ۷۸۰
۳۷۶۱	حدیث ۷۸۱
۳۷۶۲	حدیث ۷۸۲
۳۷۶۲	حدیث ۷۸۳
۳۷۶۲	حدیث ۷۸۴
۳۷۶۲	حدیث ۷۸۵
۳۷۶۳	حدیث ۷۸۶
۳۷۶۳	۸- (۲۵۹۱) حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام
۳۷۶۳	از ۲۰۰ تا ۲۰۱
۳۷۶۳	حدیث ۱
۳۷۶۳	حدیث ۲
۳۷۶۴	حدیث ۳
۳۷۶۴	حدیث ۴

۳۷۶۴	حدیث ۵
۳۷۶۵	حدیث ۶
۳۷۶۵	حدیث ۷
۳۷۶۵	حدیث ۸
۳۷۶۵	حدیث ۹
۳۷۶۶	حدیث ۱۰
۳۷۶۶	حدیث ۱۱
۳۷۶۷	حدیث ۱۲
۳۷۶۷	حدیث ۱۳
۳۷۶۷	حدیث ۱۴
۳۷۶۷	حدیث ۱۵
۳۷۶۷	حدیث ۱۶
۳۷۶۸	حدیث ۱۷
۳۷۶۸	حدیث ۱۸
۳۷۶۸	حدیث ۱۹
۳۷۶۹	حدیث ۲۰
۳۷۶۹	حدیث ۲۱
۳۷۶۹	حدیث ۲۲
۳۷۶۹	حدیث ۲۳
۳۷۷۱	حدیث ۲۴
۳۷۷۱	حدیث ۲۵
۳۷۷۱	حدیث ۲۶
۳۷۷۲	حدیث ۲۷
۳۷۷۲	حدیث ۲۸

۳۷۷۲	حدیث ۲۹
۳۷۷۳	حدیث ۳۰
۳۷۷۳	حدیث ۳۱
۳۷۷۳	حدیث ۳۲
۳۷۷۳	حدیث ۳۳
۳۷۷۴	حدیث ۳۴
۳۷۷۴	حدیث ۳۵
۳۷۷۴	حدیث ۳۶
۳۷۷۵	حدیث ۳۷
۳۷۷۵	حدیث ۳۸
۳۷۷۶	حدیث ۳۹
۳۷۷۶	حدیث ۴۰
۳۷۷۷	حدیث ۴۱
۳۷۷۸	حدیث ۴۲
۳۷۷۹	حدیث ۴۳
۳۷۸۰	حدیث ۴۴
۳۷۸۰	حدیث ۴۵
۳۷۸۰	حدیث ۴۶
۳۷۸۰	حدیث ۴۷
۳۷۸۰	حدیث ۴۸
۳۷۸۱	حدیث ۴۹
۳۷۸۱	حدیث ۵۰
۳۷۸۱	حدیث ۵۱
۳۷۸۱	حدیث ۵۲

۳۷۸۱	حدیث ۵۳
۳۷۸۲	حدیث ۵۴
۳۷۸۲	حدیث ۵۵
۳۷۸۲	حدیث ۵۶
۳۷۸۲	حدیث ۵۷
۳۷۸۲	حدیث ۵۸
۳۷۸۳	حدیث ۵۹
۳۷۸۳	حدیث ۶۰
۳۷۸۳	حدیث ۶۱
۳۷۸۳	حدیث ۶۲
۳۷۸۳	حدیث ۶۳
۳۷۸۴	حدیث ۶۴
۳۷۸۴	حدیث ۶۵
۳۷۸۴	حدیث ۶۶
۳۷۸۴	حدیث ۶۷
۳۷۸۴	حدیث ۶۸
۳۷۸۴	حدیث ۶۹
۳۷۸۵	حدیث ۷۰
۳۷۸۵	حدیث ۷۱
۳۷۸۵	حدیث ۷۲
۳۷۸۵	حدیث ۷۳
۳۷۸۵	حدیث ۷۴
۳۷۸۶	حدیث ۷۵
۳۷۸۶	حدیث ۷۶

۳۷۸۶	حدیث ۷۷
۳۷۸۶	حدیث ۷۸
۳۷۸۶	حدیث ۷۹
۳۷۸۷	حدیث ۸۰
۳۷۸۷	حدیث ۸۱
۳۷۸۷	حدیث ۸۲
۳۷۸۷	حدیث ۸۳
۳۷۸۷	حدیث ۸۴
۳۷۸۷	حدیث ۸۵
۳۷۸۸	حدیث ۸۶
۳۷۸۸	حدیث ۸۷
۳۷۸۸	حدیث ۸۸
۳۷۸۸	حدیث ۸۹
۳۷۸۸	حدیث ۹۰
۳۷۸۹	حدیث ۹۱
۳۷۸۹	حدیث ۹۲
۳۷۸۹	حدیث ۹۳
۳۷۸۹	حدیث ۹۴
۳۷۹۰	حدیث ۹۵
۳۷۹۰	حدیث ۹۶
۳۷۹۰	حدیث ۹۷
۳۷۹۰	حدیث ۹۸
۳۷۹۰	حدیث ۹۹
۳۷۹۱	حدیث ۱۰۰

۳۷۹۱	-----	حدیث ۱۰۱
۳۷۹۱	-----	حدیث ۱۰۲
۳۷۹۱	-----	حدیث ۱۰۳
۳۷۹۱	-----	حدیث ۱۰۴
۳۷۹۱	-----	حدیث ۱۰۵
۳۷۹۲	-----	حدیث ۱۰۶
۳۷۹۲	-----	حدیث ۱۰۷
۳۷۹۲	-----	حدیث ۱۰۸
۳۷۹۲	-----	حدیث ۱۰۹
۳۷۹۲	-----	حدیث ۱۱۰
۳۷۹۳	-----	حدیث ۱۱۱
۳۷۹۳	-----	حدیث ۱۱۲
۳۷۹۳	-----	حدیث ۱۱۳
۳۷۹۳	-----	حدیث ۱۱۴
۳۷۹۳	-----	حدیث ۱۱۵
۳۷۹۴	-----	حدیث ۱۱۶
۳۷۹۴	-----	حدیث ۱۱۷
۳۷۹۴	-----	حدیث ۱۱۸
۳۷۹۴	-----	حدیث ۱۱۹
۳۷۹۴	-----	حدیث ۱۲۰
۳۷۹۴	-----	حدیث ۱۲۱
۳۷۹۵	-----	حدیث ۱۲۲
۳۷۹۵	-----	حدیث ۱۲۳
۳۷۹۵	-----	حدیث ۱۲۴

۳۷۹۵	حدیث ۱۲۵
۳۷۹۵	حدیث ۱۲۶
۳۷۹۶	حدیث ۱۲۷
۳۷۹۶	حدیث ۱۲۸
۳۷۹۶	حدیث ۱۲۹
۳۷۹۶	حدیث ۱۳۰
۳۷۹۶	حدیث ۱۳۱
۳۷۹۷	حدیث ۱۳۲
۳۷۹۷	حدیث ۱۳۳
۳۷۹۷	حدیث ۱۳۴
۳۷۹۷	حدیث ۱۳۵
۳۷۹۷	حدیث ۱۳۶
۳۷۹۸	حدیث ۱۳۷
۳۷۹۸	حدیث ۱۳۸
۳۷۹۸	حدیث ۱۳۹
۳۷۹۸	حدیث ۱۴۰
۳۷۹۸	حدیث ۱۴۱
۳۷۹۹	حدیث ۱۴۲
۳۷۹۹	حدیث ۱۴۳
۳۷۹۹	حدیث ۱۴۴
۳۷۹۹	حدیث ۱۴۵
۳۷۹۹	حدیث ۱۴۶
۳۷۹۹	حدیث ۱۴۷
۳۸۰۰	حدیث ۱۴۸

۳۸۰۰	حدیث ۱۴۹
۳۸۰۰	حدیث ۱۵۰
۳۸۰۰	حدیث ۱۵۱
۳۸۰۰	حدیث ۱۵۲
۳۸۰۱	حدیث ۱۵۳
۳۸۰۱	حدیث ۱۵۴
۳۸۰۱	حدیث ۱۵۵
۳۸۰۱	حدیث ۱۵۶
۳۸۰۱	حدیث ۱۵۷
۳۸۰۲	حدیث ۱۵۸
۳۸۰۲	حدیث ۱۵۹
۳۸۰۲	حدیث ۱۶۰
۳۸۰۲	حدیث ۱۶۱
۳۸۰۲	حدیث ۱۶۲
۳۸۰۳	حدیث ۱۶۳
۳۸۰۳	حدیث ۱۶۴
۳۸۰۳	حدیث ۱۶۵
۳۸۰۳	حدیث ۱۶۶
۳۸۰۳	حدیث ۱۶۷
۳۸۰۴	حدیث ۱۶۸
۳۸۰۴	حدیث ۱۶۹
۳۸۰۴	حدیث ۱۷۰
۳۸۰۴	حدیث ۱۷۱
۳۸۰۴	حدیث ۱۷۲

۳۸۰۵	حدیث ۱۷۳
۳۸۰۵	حدیث ۱۷۴
۳۸۰۵	حدیث ۱۷۵
۳۸۰۵	حدیث ۱۷۶
۳۸۰۵	حدیث ۱۷۷
۳۸۰۶	حدیث ۱۷۸
۳۸۰۶	حدیث ۱۷۹
۳۸۰۶	حدیث ۱۸۰
۳۸۰۶	حدیث ۱۸۱
۳۸۰۶	حدیث ۱۸۲
۳۸۰۶	حدیث ۱۸۳
۳۸۰۷	حدیث ۱۸۴
۳۸۰۷	حدیث ۱۸۵
۳۸۰۷	حدیث ۱۸۶
۳۸۰۷	حدیث ۱۸۷
۳۸۰۷	حدیث ۱۸۸
۳۸۰۸	حدیث ۱۸۹
۳۸۰۸	حدیث ۱۹۰
۳۸۰۸	حدیث ۱۹۱
۳۸۰۸	حدیث ۱۹۲
۳۸۰۸	حدیث ۱۹۳
۳۸۰۹	حدیث ۱۹۴
۳۸۰۹	حدیث ۱۹۵
۳۸۰۹	حدیث ۱۹۶

۳۸۰۹	حدیث ۱۹۷
۳۸۰۹	حدیث ۱۹۸
۳۸۱۰	حدیث ۱۹۹
۳۸۱۰	حدیث ۲۰۰
۳۸۱۰	از ۲۰۱ تا ۴۰۰
۳۸۱۰	حدیث ۲۰۱
۳۸۱۰	حدیث ۲۰۲
۳۸۱۱	حدیث ۲۰۳
۳۸۱۱	حدیث ۲۰۴
۳۸۱۱	حدیث ۲۰۵
۳۸۱۱	حدیث ۲۰۶
۳۸۱۱	حدیث ۲۰۷
۳۸۱۱	حدیث ۲۰۸
۳۸۱۲	حدیث ۲۰۹
۳۸۱۲	حدیث ۲۱۰
۳۸۱۲	حدیث ۲۱۱
۳۸۱۲	حدیث ۲۱۲
۳۸۱۳	حدیث ۲۱۳
۳۸۱۳	حدیث ۲۱۴
۳۸۱۳	حدیث ۲۱۵
۳۸۱۳	حدیث ۲۱۶
۳۸۱۳	حدیث ۲۱۷
۳۸۱۴	حدیث ۲۱۸
۳۸۱۴	حدیث ۲۱۹

۳۸۱۴	حدیث ۲۲۰
۳۸۱۴	حدیث ۲۲۱
۳۸۱۵	حدیث ۲۲۲
۳۸۱۵	حدیث ۲۲۳
۳۸۱۵	حدیث ۲۲۴
۳۸۱۶	حدیث ۲۲۵
۳۸۱۶	حدیث ۲۲۶
۳۸۱۶	حدیث ۲۲۷
۳۸۱۶	حدیث ۲۲۸
۳۸۱۶	حدیث ۲۲۹
۳۸۱۷	حدیث ۲۳۰
۳۸۱۷	حدیث ۲۳۱
۳۸۱۷	حدیث ۲۳۲
۳۸۱۷	حدیث ۲۳۳
۳۸۱۸	حدیث ۲۳۴
۳۸۱۸	حدیث ۲۳۵
۳۸۱۸	حدیث ۲۳۶
۳۸۱۸	حدیث ۲۳۷
۳۸۱۹	حدیث ۲۳۸
۳۸۱۹	حدیث ۲۳۹
۳۸۱۹	حدیث ۲۴۰
۳۸۱۹	حدیث ۲۴۱
۳۸۲۰	حدیث ۲۴۲
۳۸۲۰	حدیث ۲۴۳

۳۸۲۰	حدیث ۲۴۴
۳۸۲۰	حدیث ۲۴۵
۳۸۲۱	حدیث ۲۴۶
۳۸۲۱	حدیث ۲۴۷
۳۸۲۱	حدیث ۲۴۸
۳۸۲۱	حدیث ۲۴۹
۳۸۲۲	حدیث ۲۵۰
۳۸۲۲	حدیث ۲۵۱
۳۸۲۲	حدیث ۲۵۲
۳۸۲۲	حدیث ۲۵۳
۳۸۲۳	حدیث ۲۵۴
۳۸۲۳	حدیث ۲۵۵
۳۸۲۳	حدیث ۲۵۶
۳۸۲۳	حدیث ۲۵۷
۳۸۲۴	حدیث ۲۵۸
۳۸۲۴	حدیث ۲۵۹
۳۸۲۴	حدیث ۲۶۰
۳۸۲۴	حدیث ۲۶۱
۳۸۲۴	حدیث ۲۶۲
۳۸۲۵	حدیث ۲۶۳
۳۸۲۵	حدیث ۲۶۴
۳۸۲۶	حدیث ۲۶۵
۳۸۲۶	حدیث ۲۶۶
۳۸۲۶	حدیث ۲۶۷

۳۸۲۶	حدیث ۲۶۸
۳۸۲۷	حدیث ۲۶۹
۳۸۲۸	حدیث ۲۷۰
۳۸۲۸	حدیث ۲۷۱
۳۸۲۹	حدیث ۲۷۲
۳۸۲۹	حدیث ۲۷۳
۳۸۲۹	حدیث ۲۷۴
۳۸۲۹	حدیث ۲۷۵
۳۸۳۰	حدیث ۲۷۶
۳۸۳۰	حدیث ۲۷۷
۳۸۳۰	حدیث ۲۷۸
۳۸۳۰	حدیث ۲۷۹
۳۸۳۱	حدیث ۲۸۰
۳۸۳۱	حدیث ۲۸۱
۳۸۳۱	حدیث ۲۸۲
۳۸۳۱	حدیث ۲۸۳
۳۸۳۲	حدیث ۲۸۴
۳۸۳۲	حدیث ۲۸۵
۳۸۳۲	حدیث ۲۸۶
۳۸۳۲	حدیث ۲۸۷
۳۸۳۳	حدیث ۲۸۸
۳۸۳۳	حدیث ۲۸۹
۳۸۳۳	حدیث ۲۹۰
۳۸۳۳	حدیث ۲۹۱

۲۸۳۳	حدیث ۲۹۲
۲۸۳۴	حدیث ۲۹۳
۲۸۳۴	حدیث ۲۹۴
۲۸۳۴	حدیث ۲۹۵
۲۸۳۴	حدیث ۲۹۶
۲۸۳۵	حدیث ۲۹۷
۲۸۳۵	حدیث ۲۹۸
۲۸۳۵	حدیث ۲۹۹
۲۸۳۵	حدیث ۳۰۰
۲۸۳۵	حدیث ۳۰۱
۲۸۳۶	حدیث ۳۰۲
۲۸۳۶	حدیث ۳۰۳
۲۸۳۶	حدیث ۳۰۴
۲۸۳۶	حدیث ۳۰۵
۲۸۳۷	حدیث ۳۰۶
۲۸۳۷	حدیث ۳۰۷
۲۸۳۷	حدیث ۳۰۸
۲۸۳۷	حدیث ۳۰۹
۲۸۳۸	حدیث ۳۱۰
۲۸۳۸	حدیث ۳۱۱
۲۸۳۸	حدیث ۳۱۲
۲۸۳۸	حدیث ۳۱۳
۲۸۳۹	حدیث ۳۱۴
۲۸۳۹	حدیث ۳۱۵

۳۸۳۹	حدیث ۳۱۶
۳۸۳۹	حدیث ۳۱۷
۳۸۴۰	حدیث ۳۱۸
۳۸۴۰	حدیث ۳۱۹
۳۸۴۰	حدیث ۳۲۰
۳۸۴۱	حدیث ۳۲۱
۳۸۴۱	حدیث ۳۲۲
۳۸۴۱	حدیث ۳۲۳
۳۸۴۲	حدیث ۳۲۴
۳۸۴۲	حدیث ۳۲۵
۳۸۴۲	حدیث ۳۲۶
۳۸۴۲	حدیث ۳۲۷
۳۸۴۳	حدیث ۳۲۸
۳۸۴۳	حدیث ۳۲۹
۳۸۴۳	حدیث ۳۳۰
۳۸۴۳	حدیث ۳۳۱
۳۸۴۴	حدیث ۳۳۲
۳۸۴۴	حدیث ۳۳۳
۳۸۴۴	حدیث ۳۳۴
۳۸۴۴	حدیث ۳۳۵
۳۸۴۵	حدیث ۳۳۶
۳۸۴۵	حدیث ۳۳۷
۳۸۴۵	حدیث ۳۳۸
۳۸۴۵	حدیث ۳۳۹

۳۸۴۶	حدیث ۳۴۰
۳۸۴۶	حدیث ۳۴۱
۳۸۴۶	حدیث ۳۴۲
۳۸۴۶	حدیث ۳۴۳
۳۸۴۷	حدیث ۳۴۴
۳۸۴۷	حدیث ۳۴۵
۳۸۴۷	حدیث ۳۴۶
۳۸۴۷	حدیث ۳۴۷
۳۸۴۸	حدیث ۳۴۸
۳۸۴۸	حدیث ۳۴۹
۳۸۴۸	حدیث ۳۵۰
۳۸۴۹	حدیث ۳۵۱
۳۸۴۹	حدیث ۳۵۲
۳۸۴۹	حدیث ۳۵۳
۳۸۴۹	حدیث ۳۵۴
۳۸۵۰	حدیث ۳۵۵
۳۸۵۰	حدیث ۳۵۶
۳۸۵۰	حدیث ۳۵۷
۳۸۵۰	حدیث ۳۵۸
۳۸۵۰	حدیث ۳۵۹
۳۸۵۱	حدیث ۳۶۰
۳۸۵۱	حدیث ۳۶۱
۳۸۵۱	حدیث ۳۶۲
۳۸۵۱	حدیث ۳۶۳

۳۸۵۲	حدیث ۳۶۴
۳۸۵۲	حدیث ۳۶۵
۳۸۵۲	حدیث ۳۶۶
۳۸۵۲	حدیث ۳۶۷
۳۸۵۲	حدیث ۳۶۸
۳۸۵۳	حدیث ۳۶۹
۳۸۵۳	حدیث ۳۷۰
۳۸۵۳	حدیث ۳۷۱
۳۸۵۳	حدیث ۳۷۲
۳۸۵۴	حدیث ۳۷۳
۳۸۵۴	حدیث ۳۷۴
۳۸۵۴	حدیث ۳۷۵
۳۸۵۴	حدیث ۳۷۶
۳۸۵۵	حدیث ۳۷۷
۳۸۵۵	حدیث ۳۷۸
۳۸۵۵	حدیث ۳۷۹
۳۸۵۵	حدیث ۳۸۰
۳۸۵۶	حدیث ۳۸۱
۳۸۵۶	حدیث ۳۸۲
۳۸۵۶	حدیث ۳۸۳
۳۸۵۶	حدیث ۳۸۴
۳۸۵۷	حدیث ۳۸۵
۳۸۵۷	حدیث ۳۸۶
۳۸۵۷	حدیث ۳۸۷

۳۸۵۷	حدیث ۳۸۸
۳۸۵۷	حدیث ۳۸۹
۳۸۵۸	حدیث ۳۹۰
۳۸۵۸	حدیث ۳۹۱
۳۸۵۸	حدیث ۳۹۲
۳۸۵۸	حدیث ۳۹۳
۳۸۵۹	حدیث ۳۹۴
۳۸۵۹	حدیث ۳۹۵
۳۸۵۹	حدیث ۳۹۶
۳۸۵۹	حدیث ۳۹۷
۳۸۶۰	حدیث ۳۹۸
۳۸۶۰	حدیث ۳۹۹
۳۸۶۰	حدیث ۴۰۰
۳۸۶۰	از ۴۰۱ تا ۶۰۰
۳۸۶۰	حدیث ۴۰۱
۳۸۶۱	حدیث ۴۰۲
۳۸۶۱	حدیث ۴۰۳
۳۸۶۱	حدیث ۴۰۴
۳۸۶۱	حدیث ۴۰۵
۳۸۶۲	حدیث ۴۰۶
۳۸۶۲	حدیث ۴۰۷
۳۸۶۲	حدیث ۴۰۸
۳۸۶۲	حدیث ۴۰۹
۳۸۶۳	حدیث ۴۱۰

۳۸۶۳	حدیث ۴۱۱
۳۸۶۳	حدیث ۴۱۲
۳۸۶۳	حدیث ۴۱۳
۳۸۶۳	حدیث ۴۱۴
۳۸۶۴	حدیث ۴۱۵
۳۸۶۴	حدیث ۴۱۶
۳۸۶۴	حدیث ۴۱۷
۳۸۶۴	حدیث ۴۱۸
۳۸۶۵	حدیث ۴۱۹
۳۸۶۵	حدیث ۴۲۰
۳۸۶۵	حدیث ۴۲۱
۳۸۶۵	حدیث ۴۲۲
۳۸۶۶	حدیث ۴۲۳
۳۸۶۶	حدیث ۴۲۴
۳۸۶۶	حدیث ۴۲۵
۳۸۶۶	حدیث ۴۲۶
۳۸۶۷	حدیث ۴۲۷
۳۸۶۷	حدیث ۴۲۸
۳۸۶۷	حدیث ۴۲۹
۳۸۶۷	حدیث ۴۳۰
۳۸۶۸	حدیث ۴۳۱
۳۸۶۸	حدیث ۴۳۲
۳۸۶۸	حدیث ۴۳۳
۳۸۶۸	حدیث ۴۳۴

۳۸۶۹	حدیث ۴۳۵
۳۸۶۹	حدیث ۴۳۶
۳۸۶۹	حدیث ۴۳۷
۳۸۷۰	حدیث ۴۳۸
۳۸۷۰	حدیث ۴۳۹
۳۸۷۰	حدیث ۴۴۰
۳۸۷۰	حدیث ۴۴۱
۳۸۷۱	حدیث ۴۴۲
۳۸۷۱	حدیث ۴۴۳
۳۸۷۱	حدیث ۴۴۴
۳۸۷۱	حدیث ۴۴۵
۳۸۷۲	حدیث ۴۴۶
۳۸۷۲	حدیث ۴۴۷
۳۸۷۲	حدیث ۴۴۸
۳۸۷۲	حدیث ۴۴۹
۳۸۷۳	حدیث ۴۵۰
۳۸۷۳	حدیث ۴۵۱
۳۸۷۳	حدیث ۴۵۲
۳۸۷۳	حدیث ۴۵۳
۳۸۷۳	حدیث ۴۵۴
۳۸۷۴	حدیث ۴۵۵
۳۸۷۴	حدیث ۴۵۶
۳۸۷۴	حدیث ۴۵۷
۳۸۷۴	حدیث ۴۵۸

۳۸۷۵	حدیث ۴۵۹
۳۸۷۵	حدیث ۴۶۰
۳۸۷۵	حدیث ۴۶۱
۳۸۷۵	حدیث ۴۶۲
۳۸۷۶	حدیث ۴۶۳
۳۸۷۶	حدیث ۴۶۴
۳۸۷۶	حدیث ۴۶۵
۳۸۷۶	حدیث ۴۶۶
۳۸۷۷	حدیث ۴۶۷
۳۸۷۷	حدیث ۴۶۸
۳۸۷۷	حدیث ۴۶۹
۳۸۷۷	حدیث ۴۷۰
۳۸۷۸	حدیث ۴۷۱
۳۸۷۸	حدیث ۴۷۲
۳۸۷۸	حدیث ۴۷۳
۳۸۷۸	حدیث ۴۷۴
۳۸۷۹	حدیث ۴۷۵
۳۸۷۹	حدیث ۴۷۶
۳۸۷۹	حدیث ۴۷۷
۳۸۷۹	حدیث ۴۷۸
۳۸۸۰	حدیث ۴۷۹
۳۸۸۰	حدیث ۴۸۰
۳۸۸۰	حدیث ۴۸۱
۳۸۸۰	حدیث ۴۸۲

۳۸۸۰	حدیث ۴۸۳
۳۸۸۱	حدیث ۴۸۴
۳۸۸۱	حدیث ۴۸۵
۳۸۸۱	حدیث ۴۸۶
۳۸۸۱	حدیث ۴۸۷
۳۸۸۲	حدیث ۴۸۸
۳۸۸۲	حدیث ۴۸۹
۳۸۸۲	حدیث ۴۹۰
۳۸۸۲	حدیث ۴۹۱
۳۸۸۳	حدیث ۴۹۲
۳۸۸۳	حدیث ۴۹۳
۳۸۸۳	حدیث ۴۹۴
۳۸۸۳	حدیث ۴۹۵
۳۸۸۳	حدیث ۴۹۶
۳۸۸۳	حدیث ۴۹۷
۳۸۸۴	حدیث ۴۹۸
۳۸۸۴	حدیث ۴۹۹
۳۸۸۴	حدیث ۵۰۰
۳۸۸۴	حدیث ۵۰۱
۳۸۸۴	حدیث ۵۰۲
۳۸۸۴	حدیث ۵۰۳
۳۸۸۵	حدیث ۵۰۴
۳۸۸۵	حدیث ۵۰۵
۳۸۸۵	حدیث ۵۰۶

۳۸۸۵	حدیث ۵۰۷
۳۸۸۵	حدیث ۵۰۸
۳۸۸۵	حدیث ۵۰۹
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۰
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۱
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۲
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۳
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۴
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۵
۳۸۸۶	حدیث ۵۱۶
۳۸۸۷	حدیث ۵۱۷
۳۸۸۷	حدیث ۵۱۸
۳۸۸۷	حدیث ۵۱۹
۳۸۸۷	حدیث ۵۲۰
۳۸۸۷	حدیث ۵۲۱
۳۸۸۷	حدیث ۵۲۲
۳۸۸۸	حدیث ۵۲۳
۳۸۸۸	حدیث ۵۲۴
۳۸۸۸	حدیث ۵۲۵
۳۸۸۸	حدیث ۵۲۶
۳۸۸۸	حدیث ۵۲۷
۳۸۸۸	حدیث ۵۲۸
۳۸۸۹	حدیث ۵۲۹
۳۸۸۹	حدیث ۵۳۰

۳۸۸۹	حدیث ۵۳۱
۳۸۸۹	حدیث ۵۳۲
۳۸۹۰	حدیث ۵۳۳
۳۸۹۰	حدیث ۵۳۴
۳۸۹۰	حدیث ۵۳۵
۳۸۹۱	حدیث ۵۳۶
۳۸۹۱	حدیث ۵۳۷
۳۸۹۱	حدیث ۵۳۸
۳۸۹۲	حدیث ۵۳۹
۳۸۹۲	حدیث ۵۴۰
۳۸۹۲	حدیث ۵۴۱
۳۸۹۳	حدیث ۵۴۲
۳۸۹۳	حدیث ۵۴۳
۳۸۹۳	حدیث ۵۴۴
۳۸۹۳	حدیث ۵۴۵
۳۸۹۳	حدیث ۵۴۶
۳۸۹۴	حدیث ۵۴۷
۳۸۹۴	حدیث ۵۴۸
۳۸۹۴	حدیث ۵۴۹
۳۸۹۴	حدیث ۵۵۰
۳۸۹۵	حدیث ۵۵۱
۳۸۹۵	حدیث ۵۵۲
۳۸۹۵	حدیث ۵۵۳
۳۸۹۶	حدیث ۵۵۴

۳۸۹۶	حدیث ۵۵۵
۳۸۹۶	حدیث ۵۵۶
۳۸۹۷	حدیث ۵۵۷
۳۸۹۷	حدیث ۵۵۸
۳۸۹۷	حدیث ۵۵۹
۳۸۹۷	حدیث ۵۶۰
۳۸۹۸	حدیث ۵۶۱
۳۸۹۸	حدیث ۵۶۲
۳۸۹۸	حدیث ۵۶۳
۳۸۹۹	حدیث ۵۶۴
۳۸۹۹	حدیث ۵۶۵
۳۸۹۹	حدیث ۵۶۶
۳۸۹۹	حدیث ۵۶۷
۳۸۹۹	حدیث ۵۶۸
۳۹۰۰	حدیث ۵۶۹
۳۹۰۰	حدیث ۵۷۰
۳۹۰۰	حدیث ۵۷۱
۳۹۰۰	حدیث ۵۷۲
۳۹۰۰	حدیث ۵۷۳
۳۹۰۱	حدیث ۵۷۴
۳۹۰۱	حدیث ۵۷۵
۳۹۰۱	حدیث ۵۷۶
۳۹۰۲	حدیث ۵۷۷
۳۹۰۲	حدیث ۵۷۸

۳۹۰۲	حدیث ۵۷۹
۳۹۰۲	حدیث ۵۸۰
۳۹۰۳	حدیث ۵۸۱
۳۹۰۳	حدیث ۵۸۲
۳۹۰۳	حدیث ۵۸۳
۳۹۰۴	حدیث ۵۸۴
۳۹۰۴	حدیث ۵۸۵
۳۹۰۴	حدیث ۵۸۶
۳۹۰۴	حدیث ۵۸۷
۳۹۰۵	حدیث ۵۸۸
۳۹۰۵	حدیث ۵۸۹
۳۹۰۵	حدیث ۵۹۰
۳۹۰۵	حدیث ۵۹۱
۳۹۰۶	حدیث ۵۹۲
۳۹۰۶	حدیث ۵۹۳
۳۹۰۶	حدیث ۵۹۴
۳۹۰۶	حدیث ۵۹۵
۳۹۰۷	حدیث ۵۹۶
۳۹۰۷	حدیث ۵۹۷
۳۹۰۷	حدیث ۵۹۸
۳۹۰۷	حدیث ۵۹۹
۳۹۰۸	حدیث ۶۰۰
۳۹۰۸	از ۶۰۱ تا ۸۰۰
۳۹۰۸	حدیث ۶۰۱

۳۹۰۸	حدیث ۶۰۲
۳۹۰۹	حدیث ۶۰۳
۳۹۰۹	حدیث ۶۰۴
۳۹۰۹	حدیث ۶۰۵
۳۹۰۹	حدیث ۶۰۶
۳۹۱۰	حدیث ۶۰۷
۳۹۱۰	حدیث ۶۰۸
۳۹۱۰	حدیث ۶۰۹
۳۹۱۰	حدیث ۶۱۰
۳۹۱۱	حدیث ۶۱۱
۳۹۱۱	حدیث ۶۱۲
۳۹۱۱	حدیث ۶۱۳
۳۹۱۱	حدیث ۶۱۴
۳۹۱۲	حدیث ۶۱۵
۳۹۱۲	حدیث ۶۱۶
۳۹۱۲	حدیث ۶۱۷
۳۹۱۳	حدیث ۶۱۸
۳۹۱۳	حدیث ۶۱۹
۳۹۱۳	حدیث ۶۲۰
۳۹۱۴	حدیث ۶۲۱
۳۹۱۴	حدیث ۶۲۲
۳۹۱۴	حدیث ۶۲۳
۳۹۱۴	حدیث ۶۲۴
۳۹۱۵	حدیث ۶۲۵

۳۹۱۵	حدیث ۶۲۶
۳۹۱۵	حدیث ۶۲۷
۳۹۱۵	حدیث ۶۲۸
۳۹۱۶	حدیث ۶۲۹
۳۹۱۶	حدیث ۶۳۰
۳۹۱۶	حدیث ۶۳۱
۳۹۱۷	حدیث ۶۳۲
۳۹۱۷	حدیث ۶۳۳
۳۹۱۷	حدیث ۶۳۴
۳۹۱۷	حدیث ۶۳۵
۳۹۱۸	حدیث ۶۳۶
۳۹۱۸	حدیث ۶۳۷
۳۹۱۹	حدیث ۶۳۸
۳۹۱۹	حدیث ۶۳۹
۳۹۱۹	حدیث ۶۴۰
۳۹۱۹	حدیث ۶۴۱
۳۹۲۰	حدیث ۶۴۲
۳۹۲۰	حدیث ۶۴۳
۳۹۲۰	حدیث ۶۴۴
۳۹۲۱	حدیث ۶۴۵
۳۹۲۱	حدیث ۶۴۶
۳۹۲۱	حدیث ۶۴۷
۳۹۲۲	حدیث ۶۴۸
۳۹۲۲	حدیث ۶۴۹

۳۹۲۲	حدیث ۶۵۰
۳۹۲۳	حدیث ۶۵۱
۳۹۲۳	حدیث ۶۵۲
۳۹۲۳	حدیث ۶۵۳
۳۹۲۳	حدیث ۶۵۴
۳۹۲۳	حدیث ۶۵۵
۳۹۲۴	حدیث ۶۵۶
۳۹۲۴	حدیث ۶۵۷
۳۹۲۴	حدیث ۶۵۸
۳۹۲۵	حدیث ۶۵۹
۳۹۲۵	حدیث ۶۶۰
۳۹۲۵	حدیث ۶۶۱
۳۹۲۵	حدیث ۶۶۲
۳۹۲۶	حدیث ۶۶۳
۳۹۲۶	حدیث ۶۶۴
۳۹۲۶	حدیث ۶۶۵
۳۹۲۷	حدیث ۶۶۶
۳۹۲۷	حدیث ۶۶۷
۳۹۲۷	حدیث ۶۶۸
۳۹۲۷	حدیث ۶۶۹
۳۹۲۸	حدیث ۶۷۰
۳۹۲۸	حدیث ۶۷۱
۳۹۲۸	حدیث ۶۷۲
۳۹۲۹	حدیث ۶۷۳

۳۹۲۹	حدیث ۶۷۴
۳۹۲۹	حدیث ۶۷۵
۳۹۲۹	حدیث ۶۷۶
۳۹۳۰	حدیث ۶۷۷
۳۹۳۰	حدیث ۶۷۸
۳۹۳۰	حدیث ۶۷۹
۳۹۳۰	حدیث ۶۸۰
۳۹۳۱	حدیث ۶۸۱
۳۹۳۱	حدیث ۶۸۲
۳۹۳۱	حدیث ۶۸۳
۳۹۳۴	حدیث ۶۸۴
۳۹۳۴	حدیث ۶۸۵
۳۹۳۴	حدیث ۶۸۶
۳۹۳۵	حدیث ۶۸۷
۳۹۳۶	حدیث ۶۸۸
۳۹۳۶	حدیث ۶۸۹
۳۹۳۶	حدیث ۶۹۰
۳۹۳۶	حدیث ۶۹۱
۳۹۳۷	حدیث ۶۹۲
۳۹۳۷	حدیث ۶۹۳
۳۹۳۷	حدیث ۶۹۴
۳۹۳۷	حدیث ۶۹۵
۳۹۳۸	حدیث ۶۹۶
۳۹۳۸	حدیث ۶۹۷

۳۹۳۸	حدیث ۶۹۸
۳۹۳۹	حدیث ۶۹۹
۳۹۳۹	حدیث ۷۰۰
۳۹۳۹	حدیث ۷۰۱
۳۹۴۰	حدیث ۷۰۲
۳۹۴۰	حدیث ۷۰۳
۳۹۴۰	حدیث ۷۰۴
۳۹۴۰	حدیث ۷۰۵
۳۹۴۱	حدیث ۷۰۶
۳۹۴۱	حدیث ۷۰۷
۳۹۴۱	حدیث ۷۰۸
۳۹۴۱	حدیث ۷۰۹
۳۹۴۲	حدیث ۷۱۰
۳۹۴۲	حدیث ۷۱۱
۳۹۴۲	حدیث ۷۱۲
۳۹۴۳	حدیث ۷۱۳
۳۹۴۳	حدیث ۷۱۴
۳۹۴۳	حدیث ۷۱۵
۳۹۴۳	حدیث ۷۱۶
۳۹۴۴	حدیث ۷۱۷
۳۹۴۴	حدیث ۷۱۸
۳۹۴۴	حدیث ۷۱۹
۳۹۴۴	حدیث ۷۲۰
۳۹۴۵	حدیث ۷۲۱

۳۹۴۵	حدیث ۷۲۲
۳۹۴۵	حدیث ۷۲۳
۳۹۴۵	حدیث ۷۲۴
۳۹۴۶	حدیث ۷۲۵
۳۹۴۶	حدیث ۷۲۶
۳۹۴۶	حدیث ۷۲۷
۳۹۴۶	حدیث ۷۲۸
۳۹۴۷	حدیث ۷۲۹
۳۹۴۷	حدیث ۷۳۰
۳۹۴۷	حدیث ۷۳۱
۳۹۴۷	حدیث ۷۳۲
۳۹۴۷	حدیث ۷۳۳
۳۹۴۸	حدیث ۷۳۴
۳۹۴۸	حدیث ۷۳۵
۳۹۴۸	حدیث ۷۳۶
۳۹۴۸	حدیث ۷۳۷
۳۹۴۸	حدیث ۷۳۸
۳۹۴۹	حدیث ۷۳۹
۳۹۴۹	حدیث ۷۴۰
۳۹۵۰	حدیث ۷۴۱
۳۹۵۰	حدیث ۷۴۲
۳۹۵۰	حدیث ۷۴۳
۳۹۵۱	حدیث ۷۴۴
۳۹۵۱	حدیث ۷۴۵

۳۹۵۱	حدیث ۷۴۶
۳۹۵۲	حدیث ۷۴۷
۳۹۵۲	حدیث ۷۴۸
۳۹۵۲	حدیث ۷۴۹
۳۹۵۳	حدیث ۷۵۰
۳۹۵۳	حدیث ۷۵۱
۳۹۵۳	حدیث ۷۵۲
۳۹۵۳	حدیث ۷۵۳
۳۹۵۴	حدیث ۷۵۴
۳۹۵۴	حدیث ۷۵۵
۳۹۵۴	حدیث ۷۵۶
۳۹۵۵	حدیث ۷۵۷
۳۹۵۶	حدیث ۷۵۸
۳۹۵۶	حدیث ۷۵۹
۳۹۵۷	حدیث ۷۶۰
۳۹۵۷	حدیث ۷۶۱
۳۹۵۷	حدیث ۷۶۲
۳۹۵۸	حدیث ۷۶۳
۳۹۵۸	حدیث ۷۶۴
۳۹۵۸	حدیث ۷۶۵
۳۹۵۹	حدیث ۷۶۶
۳۹۵۹	حدیث ۷۶۷
۳۹۵۹	حدیث ۷۶۸
۳۹۵۹	حدیث ۷۶۹

۳۹۶۰	حدیث ۷۷۰
۳۹۶۰	حدیث ۷۷۱
۳۹۶۰	حدیث ۷۷۲
۳۹۶۰	حدیث ۷۷۳
۳۹۶۰	حدیث ۷۷۴
۳۹۶۱	حدیث ۷۷۵
۳۹۶۱	حدیث ۷۷۶
۳۹۶۱	حدیث ۷۷۷
۳۹۶۲	حدیث ۷۷۸
۳۹۶۲	حدیث ۷۷۹
۳۹۶۲	حدیث ۷۸۰
۳۹۶۳	حدیث ۷۸۱
۳۹۶۳	حدیث ۷۸۲
۳۹۶۳	حدیث ۷۸۳
۳۹۶۳	حدیث ۷۸۴
۳۹۶۴	حدیث ۷۸۵
۳۹۶۴	حدیث ۷۸۶
۳۹۶۴	حدیث ۷۸۷
۳۹۶۵	حدیث ۷۸۸
۳۹۶۵	حدیث ۷۸۹
۳۹۶۵	حدیث ۷۹۰
۳۹۶۶	حدیث ۷۹۱
۳۹۶۶	حدیث ۷۹۲
۳۹۶۶	حدیث ۷۹۳

۳۹۶۶	حدیث ۷۹۴
۳۹۶۷	حدیث ۷۹۵
۳۹۶۷	حدیث ۷۹۶
۳۹۶۷	حدیث ۷۹۷
۳۹۶۷	حدیث ۷۹۸
۳۹۶۷	حدیث ۷۹۹
۳۹۶۸	حدیث ۸۰۰
۳۹۶۸	از ۱ تا ۸۰۰
۳۹۶۸	حدیث ۸۰۱
۳۹۶۸	حدیث ۸۰۲
۳۹۶۸	حدیث ۸۰۳
۳۹۶۹	حدیث ۸۰۴
۳۹۶۹	حدیث ۸۰۵
۳۹۶۹	حدیث ۸۰۶
۳۹۶۹	حدیث ۸۰۷
۳۹۷۰	حدیث ۸۰۸
۳۹۷۰	حدیث ۸۰۹
۳۹۷۱	حدیث ۸۱۰
۳۹۷۱	حدیث ۸۱۱
۳۹۷۱	حدیث ۸۱۲
۳۹۷۱	حدیث ۸۱۳
۳۹۷۲	حدیث ۸۱۴
۳۹۷۲	حدیث ۸۱۵
۳۹۷۲	حدیث ۸۱۶

۳۹۷۲	حدیث ۸۱۷
۳۹۷۳	حدیث ۸۱۸
۳۹۷۳	حدیث ۸۱۹
۳۹۷۳	حدیث ۸۲۰
۳۹۷۳	حدیث ۸۲۱
۳۹۷۳	حدیث ۸۲۲
۳۹۷۴	حدیث ۸۲۳
۳۹۷۵	حدیث ۸۲۴
۳۹۷۶	حدیث ۸۲۵
۳۹۷۶	حدیث ۸۲۶
۳۹۷۶	حدیث ۸۲۷
۳۹۷۷	حدیث ۸۲۸
۳۹۷۷	حدیث ۸۲۹
۳۹۷۷	حدیث ۸۳۰
۳۹۷۷	حدیث ۸۳۱
۳۹۷۸	حدیث ۸۳۲
۳۹۷۸	حدیث ۸۳۳
۳۹۷۸	حدیث ۸۳۴
۳۹۷۹	حدیث ۸۳۵
۳۹۷۹	حدیث ۸۳۶
۳۹۷۹	حدیث ۸۳۷
۳۹۸۰	حدیث ۸۳۸
۳۹۸۰	حدیث ۸۳۹
۳۹۸۰	حدیث ۸۴۰

۳۹۸۰	حدیث ۸۴۱
۳۹۸۱	حدیث ۸۴۲
۳۹۸۱	حدیث ۸۴۳
۳۹۸۱	حدیث ۸۴۴
۳۹۸۲	حدیث ۸۴۵
۳۹۸۲	حدیث ۸۴۶
۳۹۸۲	حدیث ۸۴۷
۳۹۸۲	حدیث ۸۴۸
۳۹۸۳	حدیث ۸۴۹
۳۹۸۳	حدیث ۸۵۰
۳۹۸۳	حدیث ۸۵۱
۳۹۸۳	حدیث ۸۵۲
۳۹۸۳	حدیث ۸۵۳
۳۹۸۴	حدیث ۸۵۴
۳۹۸۴	حدیث ۸۵۵
۳۹۸۴	حدیث ۸۵۶
۳۹۸۴	حدیث ۸۵۷
۳۹۸۵	حدیث ۸۵۸
۳۹۸۵	حدیث ۸۵۹
۳۹۸۵	حدیث ۸۶۰
۳۹۸۵	حدیث ۸۶۱
۳۹۸۶	حدیث ۸۶۲
۳۹۸۶	حدیث ۸۶۳
۳۹۸۶	حدیث ۸۶۴

۳۹۸۶	حدیث ۸۶۵
۳۹۸۷	حدیث ۸۶۶
۳۹۸۷	حدیث ۸۶۷
۳۹۸۷	حدیث ۸۶۸
۳۹۸۷	حدیث ۸۶۹
۳۹۸۸	حدیث ۸۷۰
۳۹۸۸	حدیث ۸۷۱
۳۹۸۸	حدیث ۸۷۲
۳۹۸۸	حدیث ۸۷۳
۳۹۸۹	حدیث ۸۷۴
۳۹۸۹	حدیث ۸۷۵
۳۹۸۹	حدیث ۸۷۶
۳۹۸۹	حدیث ۸۷۷
۳۹۸۹	حدیث ۸۷۸
۳۹۹۰	حدیث ۸۷۹
۳۹۹۰	حدیث ۸۸۰
۳۹۹۰	حدیث ۸۸۱
۳۹۹۰	حدیث ۸۸۲
۳۹۹۱	حدیث ۸۸۳
۳۹۹۱	حدیث ۸۸۴
۳۹۹۱	حدیث ۸۸۵
۳۹۹۱	حدیث ۸۸۶
۳۹۹۲	حدیث ۸۸۷
۳۹۹۲	حدیث ۸۸۸

۳۹۹۲	حدیث ۸۸۹
۳۹۹۲	حدیث ۸۹۰
۳۹۹۳	حدیث ۸۹۱
۳۹۹۳	حدیث ۸۹۲
۳۹۹۳	حدیث ۸۹۳
۳۹۹۳	حدیث ۸۹۴
۳۹۹۴	حدیث ۸۹۵
۳۹۹۴	حدیث ۸۹۶
۳۹۹۴	حدیث ۸۹۷
۳۹۹۴	حدیث ۸۹۸
۳۹۹۵	حدیث ۸۹۹
۳۹۹۵	حدیث ۹۰۰
۳۹۹۵	حدیث ۹۰۱
۳۹۹۵	حدیث ۹۰۲
۳۹۹۵	حدیث ۹۰۳
۳۹۹۶	حدیث ۹۰۴
۳۹۹۶	حدیث ۹۰۵
۳۹۹۶	حدیث ۹۰۶
۳۹۹۶	حدیث ۹۰۷
۳۹۹۷	حدیث ۹۰۸
۳۹۹۷	حدیث ۹۰۹
۳۹۹۷	حدیث ۹۱۰
۳۹۹۷	حدیث ۹۱۱
۳۹۹۸	حدیث ۹۱۲

۳۹۹۸	حدیث ۹۱۳
۳۹۹۸	حدیث ۹۱۴
۳۹۹۹	حدیث ۹۱۵
۳۹۹۹	حدیث ۹۱۶
۳۹۹۹	حدیث ۹۱۷
۳۹۹۹	حدیث ۹۱۸
۳۹۹۹	حدیث ۹۱۹
۴۰۰۰	حدیث ۹۲۰
۴۰۰۰	حدیث ۹۲۱
۴۰۰۰	حدیث ۹۲۲
۴۰۰۰	حدیث ۹۲۳
۴۰۰۱	حدیث ۹۲۴
۴۰۰۱	حدیث ۹۲۵
۴۰۰۱	حدیث ۹۲۶
۴۰۰۱	حدیث ۹۲۷
۴۰۰۲	حدیث ۹۲۸
۴۰۰۲	حدیث ۹۲۹
۴۰۰۳	حدیث ۹۳۰
۴۰۰۳	حدیث ۹۳۱
۴۰۰۳	حدیث ۹۳۲
۴۰۰۳	حدیث ۹۳۳
۴۰۰۴	حدیث ۹۳۴
۴۰۰۴	حدیث ۹۳۵
۴۰۰۴	حدیث ۹۳۶

۴۰۰۴	حدیث ۹۳۷
۴۰۰۴	حدیث ۹۳۸
۴۰۰۵	حدیث ۹۳۹
۴۰۰۵	حدیث ۹۴۰
۴۰۰۵	حدیث ۹۴۱
۴۰۰۶	حدیث ۹۴۲
۴۰۰۶	حدیث ۹۴۳
۴۰۰۶	حدیث ۹۴۴
۴۰۰۷	حدیث ۹۴۵
۴۰۰۷	حدیث ۹۴۶
۴۰۰۷	حدیث ۹۴۷
۴۰۰۷	حدیث ۹۴۸
۴۰۰۸	حدیث ۹۴۹
۴۰۰۸	حدیث ۹۵۰
۴۰۰۸	حدیث ۹۵۱
۴۰۰۸	حدیث ۹۵۲
۴۰۰۸	حدیث ۹۵۳
۴۰۰۹	حدیث ۹۵۴
۴۰۰۹	حدیث ۹۵۵
۴۰۰۹	حدیث ۹۵۶
۴۰۱۰	حدیث ۹۵۷
۴۰۱۰	حدیث ۹۵۸
۴۰۱۱	حدیث ۹۵۹
۴۰۱۱	حدیث ۹۶۰

۴۰۱۱	حدیث ۹۶۱
۴۰۱۱	حدیث ۹۶۲
۴۰۱۲	حدیث ۹۶۳
۴۰۱۲	حدیث ۹۶۴
۴۰۱۲	حدیث ۹۶۵
۴۰۱۲	حدیث ۹۶۶
۴۰۱۳	حدیث ۹۶۷
۴۰۱۳	حدیث ۹۶۸
۴۰۱۳	حدیث ۹۶۹
۴۰۱۴	حدیث ۹۷۰
۴۰۱۴	حدیث ۹۷۱
۴۰۱۴	حدیث ۹۷۲
۴۰۱۴	حدیث ۹۷۳
۴۰۱۵	حدیث ۹۷۴
۴۰۱۵	حدیث ۹۷۵
۴۰۱۵	حدیث ۹۷۶
۴۰۱۵	حدیث ۹۷۷
۴۰۱۵	حدیث ۹۷۸
۴۰۱۶	حدیث ۹۷۹
۴۰۱۶	حدیث ۹۸۰
۴۰۱۶	حدیث ۹۸۱
۴۰۱۷	حدیث ۹۸۲
۴۰۱۷	حدیث ۹۸۳
۴۰۱۷	حدیث ۹۸۴

۴۰۱۷	حدیث ۹۸۵
۴۰۱۸	حدیث ۹۸۶
۴۰۱۸	حدیث ۹۸۷
۴۰۱۸	حدیث ۹۸۸
۴۰۱۸	حدیث ۹۸۹
۴۰۱۸	حدیث ۹۹۰
۴۰۱۹	حدیث ۹۹۱
۴۰۱۹	حدیث ۹۹۲
۴۰۱۹	حدیث ۹۹۳
۴۰۲۰	حدیث ۹۹۴
۴۰۲۰	حدیث ۹۹۵
۴۰۲۰	حدیث ۹۹۶
۴۰۲۱	حدیث ۹۹۷
۴۰۲۱	حدیث ۹۹۸
۴۰۲۱	حدیث ۹۹۹
۴۰۲۱	حدیث ۱۰۰۰
۴۰۲۲	از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰
۴۰۲۲	حدیث ۱۰۰۱
۴۰۲۲	حدیث ۱۰۰۲
۴۰۲۲	حدیث ۱۰۰۳
۴۰۲۳	حدیث ۱۰۰۴
۴۰۲۳	حدیث ۱۰۰۵
۴۰۲۳	حدیث ۱۰۰۶
۴۰۲۳	حدیث ۱۰۰۷

۴۰۲۴	حدیث ۱۰۰۸
۴۰۲۵	حدیث ۱۰۰۹
۴۰۲۵	حدیث ۱۰۱۰
۴۰۲۵	حدیث ۱۰۱۱
۴۰۲۶	حدیث ۱۰۱۲
۴۰۲۶	حدیث ۱۰۱۳
۴۰۲۶	حدیث ۱۰۱۴
۴۰۲۷	حدیث ۱۰۱۵
۴۰۲۸	حدیث ۱۰۱۶
۴۰۲۸	حدیث ۱۰۱۷
۴۰۲۸	حدیث ۱۰۱۸
۴۰۲۸	حدیث ۱۰۱۹
۴۰۲۹	حدیث ۱۰۲۰
۴۰۲۹	حدیث ۱۰۲۱
۴۰۲۹	حدیث ۱۰۲۲
۴۰۲۹	حدیث ۱۰۲۳
۴۰۳۰	حدیث ۱۰۲۴
۴۰۳۰	حدیث ۱۰۲۵
۴۰۳۰	حدیث ۱۰۲۶
۴۰۳۰	حدیث ۱۰۲۷
۴۰۳۱	حدیث ۱۰۲۸
۴۰۳۱	حدیث ۱۰۲۹
۴۰۳۱	حدیث ۱۰۳۰
۴۰۳۲	حدیث ۱۰۳۱

۴۰۳۲	حدیث ۱۰۳۲
۴۰۳۳	حدیث ۱۰۳۳
۴۰۳۳	حدیث ۱۰۳۴
۴۰۳۳	حدیث ۱۰۳۵
۴۰۳۴	حدیث ۱۰۳۶
۴۰۳۴	حدیث ۱۰۳۷
۴۰۳۴	حدیث ۱۰۳۸
۴۰۳۴	حدیث ۱۰۳۹
۴۰۳۵	حدیث ۱۰۴۰
۴۰۳۵	حدیث ۱۰۴۱
۴۰۳۵	حدیث ۱۰۴۲
۴۰۳۵	حدیث ۱۰۴۳
۴۰۳۶	حدیث ۱۰۴۴
۴۰۳۶	حدیث ۱۰۴۵
۴۰۳۶	حدیث ۱۰۴۶
۴۰۳۷	حدیث ۱۰۴۷
۴۰۳۷	حدیث ۱۰۴۸
۴۰۳۷	حدیث ۱۰۴۹
۴۰۳۷	حدیث ۱۰۵۰
۴۰۳۸	حدیث ۱۰۵۱
۴۰۳۸	حدیث ۱۰۵۲
۴۰۳۸	حدیث ۱۰۵۳
۴۰۳۸	حدیث ۱۰۵۴
۴۰۳۹	حدیث ۱۰۵۵

۴۰۳۹	حدیث ۱۰۵۶
۴۰۳۹	حدیث ۱۰۵۷
۴۰۳۹	حدیث ۱۰۵۸
۴۰۴۰	حدیث ۱۰۵۹
۴۰۴۰	حدیث ۱۰۶۰
۴۰۴۰	حدیث ۱۰۶۱
۴۰۴۰	حدیث ۱۰۶۲
۴۰۴۰	حدیث ۱۰۶۳
۴۰۴۱	حدیث ۱۰۶۴
۴۰۴۱	حدیث ۱۰۶۵
۴۰۴۱	حدیث ۱۰۶۶
۴۰۴۱	حدیث ۱۰۶۷
۴۰۴۱	حدیث ۱۰۶۸
۴۰۴۲	حدیث ۱۰۶۹
۴۰۴۲	حدیث ۱۰۷۰
۴۰۴۲	حدیث ۱۰۷۱
۴۰۴۲	حدیث ۱۰۷۲
۴۰۴۲	حدیث ۱۰۷۳
۴۰۴۳	حدیث ۱۰۷۴
۴۰۴۳	حدیث ۱۰۷۵
۴۰۴۳	حدیث ۱۰۷۶
۴۰۴۳	حدیث ۱۰۷۷
۴۰۴۴	حدیث ۱۰۷۸
۴۰۴۴	حدیث ۱۰۷۹

۴۰۴۴	حدیث ۱۰۸۰
۴۰۴۴	حدیث ۱۰۸۱
۴۰۴۴	حدیث ۱۰۸۲
۴۰۴۵	حدیث ۱۰۸۳
۴۰۴۵	حدیث ۱۰۸۴
۴۰۴۵	حدیث ۱۰۸۵
۴۰۴۵	حدیث ۱۰۸۶
۴۰۴۵	حدیث ۱۰۸۷
۴۰۴۶	حدیث ۱۰۸۸
۴۰۴۶	حدیث ۱۰۸۹
۴۰۴۶	حدیث ۱۰۹۰
۴۰۴۶	حدیث ۱۰۹۱
۴۰۴۶	حدیث ۱۰۹۲
۴۰۴۷	حدیث ۱۰۹۳
۴۰۴۷	حدیث ۱۰۹۴
۴۰۴۷	حدیث ۱۰۹۵
۴۰۴۷	حدیث ۱۰۹۶
۴۰۴۸	حدیث ۱۰۹۷
۴۰۴۸	حدیث ۱۰۹۸
۴۰۴۸	حدیث ۱۰۹۹
۴۰۴۸	حدیث ۱۱۰۰
۴۰۴۹	حدیث ۱۱۰۱
۴۰۴۹	حدیث ۱۱۰۲
۴۰۴۹	حدیث ۱۱۰۳

۴۰۴۹	حدیث ۱۱۰۴
۴۰۵۰	حدیث ۱۱۰۵
۴۰۵۰	حدیث ۱۱۰۶
۴۰۵۰	حدیث ۱۱۰۷
۴۰۵۰	حدیث ۱۱۰۸
۴۰۵۰	حدیث ۱۱۰۹
۴۰۵۱	حدیث ۱۱۱۰
۴۰۵۱	حدیث ۱۱۱۱
۴۰۵۱	حدیث ۱۱۱۲
۴۰۵۱	حدیث ۱۱۱۳
۴۰۵۲	حدیث ۱۱۱۴
۴۰۵۲	حدیث ۱۱۱۵
۴۰۵۲	حدیث ۱۱۱۶
۴۰۵۲	حدیث ۱۱۱۷
۴۰۵۲	حدیث ۱۱۱۸
۴۰۵۳	حدیث ۱۱۱۹
۴۰۵۳	حدیث ۱۱۲۰
۴۰۵۳	حدیث ۱۱۲۱
۴۰۵۳	حدیث ۱۱۲۲
۴۰۵۳	حدیث ۱۱۲۳
۴۰۵۴	حدیث ۱۱۲۴
۴۰۵۴	حدیث ۱۱۲۵
۴۰۵۴	حدیث ۱۱۲۶
۴۰۵۴	حدیث ۱۱۲۷

۴۰۵۵	حدیث ۱۱۲۸
۴۰۵۵	حدیث ۱۱۲۹
۴۰۵۶	حدیث ۱۱۳۰
۴۰۵۶	حدیث ۱۱۳۱
۴۰۵۶	حدیث ۱۱۳۲
۴۰۵۶	حدیث ۱۱۳۳
۴۰۵۷	حدیث ۱۱۳۴
۴۰۵۷	حدیث ۱۱۳۵
۴۰۵۷	حدیث ۱۱۳۶
۴۰۵۷	حدیث ۱۱۳۷
۴۰۵۹	حدیث ۱۱۳۸
۴۰۵۹	حدیث ۱۱۳۹
۴۰۵۹	حدیث ۱۱۴۰
۴۰۶۰	حدیث ۱۱۴۱
۴۰۶۰	حدیث ۱۱۴۲
۴۰۶۰	حدیث ۱۱۴۳
۴۰۶۰	حدیث ۱۱۴۴
۴۰۶۱	حدیث ۱۱۴۵
۴۰۶۱	حدیث ۱۱۴۶
۴۰۶۱	حدیث ۱۱۴۷
۴۰۶۱	حدیث ۱۱۴۸
۴۰۶۲	حدیث ۱۱۴۹
۴۰۶۲	حدیث ۱۱۵۰
۴۰۶۲	حدیث ۱۱۵۱

۴۰۶۲	حدیث ۱۱۵۲
۴۰۶۳	حدیث ۱۱۵۳
۴۰۶۳	حدیث ۱۱۵۴
۴۰۶۳	حدیث ۱۱۵۵
۴۰۶۳	حدیث ۱۱۵۶
۴۰۶۴	حدیث ۱۱۵۷
۴۰۶۴	حدیث ۱۱۵۸
۴۰۶۴	حدیث ۱۱۵۹
۴۰۶۴	حدیث ۱۱۶۰
۴۰۶۴	حدیث ۱۱۶۱
۴۰۶۵	حدیث ۱۱۶۲
۴۰۶۵	حدیث ۱۱۶۳
۴۰۶۵	حدیث ۱۱۶۴
۴۰۶۵	حدیث ۱۱۶۵
۴۰۶۶	حدیث ۱۱۶۶
۴۰۶۶	حدیث ۱۱۶۷
۴۰۶۶	حدیث ۱۱۶۸
۴۰۶۶	حدیث ۱۱۶۹
۴۰۶۷	حدیث ۱۱۷۰
۴۰۶۷	حدیث ۱۱۷۱
۴۰۶۷	حدیث ۱۱۷۲
۴۰۶۸	حدیث ۱۱۷۳
۴۰۶۸	حدیث ۱۱۷۴
۴۰۶۸	حدیث ۱۱۷۵

۴۰۶۸	حدیث ۱۱۷۶
۴۰۶۹	حدیث ۱۱۷۷
۴۰۶۹	حدیث ۱۱۷۸
۴۰۶۹	حدیث ۱۱۷۹
۴۰۶۹	حدیث ۱۱۸۰
۴۰۶۹	حدیث ۱۱۸۱
۴۰۷۰	حدیث ۱۱۸۲
۴۰۷۰	حدیث ۱۱۸۳
۴۰۷۰	حدیث ۱۱۸۴
۴۰۷۰	حدیث ۱۱۸۵
۴۰۷۰	حدیث ۱۱۸۶
۴۰۷۱	حدیث ۱۱۸۷
۴۰۷۱	حدیث ۱۱۸۸
۴۰۷۱	حدیث ۱۱۸۹
۴۰۷۱	حدیث ۱۱۹۰
۴۰۷۱	حدیث ۱۱۹۱
۴۰۷۲	حدیث ۱۱۹۲
۴۰۷۲	حدیث ۱۱۹۳
۴۰۷۲	حدیث ۱۱۹۴
۴۰۷۲	حدیث ۱۱۹۵
۴۰۷۲	حدیث ۱۱۹۶
۴۰۷۳	حدیث ۱۱۹۷
۴۰۷۳	حدیث ۱۱۹۸
۴۰۷۳	حدیث ۱۱۹۹

۴۰۷۴	حدیث ۱۲۰۰
۴۰۷۴	از ۱۲۰۱ تا ۱۴۰۰
۴۰۷۴	حدیث ۱۲۰۱
۴۰۷۴	حدیث ۱۲۰۲
۴۰۷۴	حدیث ۱۲۰۳
۴۰۷۴	حدیث ۱۲۰۴
۴۰۷۵	حدیث ۱۲۰۵
۴۰۷۵	حدیث ۱۲۰۶
۴۰۷۵	حدیث ۱۲۰۷
۴۰۷۵	حدیث ۱۲۰۸
۴۰۷۵	حدیث ۱۲۰۹
۴۰۷۶	حدیث ۱۲۱۰
۴۰۷۶	حدیث ۱۲۱۱
۴۰۷۶	حدیث ۱۲۱۲
۴۰۷۶	حدیث ۱۲۱۳
۴۰۷۶	حدیث ۱۲۱۴
۴۰۷۷	حدیث ۱۲۱۵
۴۰۷۷	حدیث ۱۲۱۶
۴۰۷۷	حدیث ۱۲۱۷
۴۰۷۷	حدیث ۱۲۱۸
۴۰۷۷	حدیث ۱۲۱۹
۴۰۷۸	حدیث ۱۲۲۰
۴۰۷۸	حدیث ۱۲۲۱
۴۰۷۸	حدیث ۱۲۲۲

۴۰۷۸	حدیث ۱۲۲۳
۴۰۷۸	حدیث ۱۲۲۴
۴۰۷۹	حدیث ۱۲۲۵
۴۰۷۹	حدیث ۱۲۲۶
۴۰۷۹	حدیث ۱۲۲۷
۴۰۷۹	حدیث ۱۲۲۸
۴۰۷۹	حدیث ۱۲۲۹
۴۰۸۰	حدیث ۱۲۳۰
۴۰۸۰	حدیث ۱۲۳۱
۴۰۸۰	حدیث ۱۲۳۲
۴۰۸۰	حدیث ۱۲۳۳
۴۰۸۰	حدیث ۱۲۳۴
۴۰۸۱	حدیث ۱۲۳۵
۴۰۸۱	حدیث ۱۲۳۶
۴۰۸۱	حدیث ۱۲۳۷
۴۰۸۱	حدیث ۱۲۳۸
۴۰۸۱	حدیث ۱۲۳۹
۴۰۸۱	حدیث ۱۲۴۰
۴۰۸۲	حدیث ۱۲۴۱
۴۰۸۲	حدیث ۱۲۴۲
۴۰۸۲	حدیث ۱۲۴۳
۴۰۸۲	حدیث ۱۲۴۴
۴۰۸۳	حدیث ۱۲۴۵
۴۰۸۳	حدیث ۱۲۴۶

۴۰۸۳	حدیث ۱۲۴۷
۴۰۸۳	حدیث ۱۲۴۸
۴۰۸۳	حدیث ۱۲۴۹
۴۰۸۴	حدیث ۱۲۵۰
۴۰۸۴	حدیث ۱۲۵۱
۴۰۸۴	حدیث ۱۲۵۲
۴۰۸۴	حدیث ۱۲۵۳
۴۰۸۵	حدیث ۱۲۵۴
۴۰۸۵	حدیث ۱۲۵۵
۴۰۸۵	حدیث ۱۲۵۶
۴۰۸۵	حدیث ۱۲۵۷
۴۰۸۶	حدیث ۱۲۵۸
۴۰۸۶	حدیث ۱۲۵۹
۴۰۸۶	حدیث ۱۲۶۰
۴۰۸۶	حدیث ۱۲۶۱
۴۰۸۷	حدیث ۱۲۶۲
۴۰۸۷	حدیث ۱۲۶۳
۴۰۸۷	حدیث ۱۲۶۴
۴۰۸۷	حدیث ۱۲۶۵
۴۰۸۷	حدیث ۱۲۶۶
۴۰۸۸	حدیث ۱۲۶۷
۴۰۸۸	حدیث ۱۲۶۸
۴۰۸۸	حدیث ۱۲۶۹
۴۰۸۸	حدیث ۱۲۷۰

۴۰۸۹	حدیث ۱۲۷۱
۴۰۸۹	حدیث ۱۲۷۲
۴۰۸۹	حدیث ۱۲۷۳
۴۰۸۹	حدیث ۱۲۷۴
۴۰۸۹	حدیث ۱۲۷۵
۴۰۹۰	حدیث ۱۲۷۶
۴۰۹۰	حدیث ۱۲۷۷
۴۰۹۰	حدیث ۱۲۷۸
۴۰۹۰	حدیث ۱۲۷۹
۴۰۹۱	حدیث ۱۲۸۰
۴۰۹۱	حدیث ۱۲۸۱
۴۰۹۱	حدیث ۱۲۸۲
۴۰۹۱	حدیث ۱۲۸۳
۴۰۹۲	حدیث ۱۲۸۴
۴۰۹۲	حدیث ۱۲۸۵
۴۰۹۲	حدیث ۱۲۸۶
۴۰۹۲	حدیث ۱۲۸۷
۴۰۹۳	حدیث ۱۲۸۸
۴۰۹۳	حدیث ۱۲۸۹
۴۰۹۳	حدیث ۱۲۹۰
۴۰۹۳	حدیث ۱۲۹۱
۴۰۹۳	حدیث ۱۲۹۲
۴۰۹۴	حدیث ۱۲۹۳
۴۰۹۴	حدیث ۱۲۹۴

۴۰۹۴	حدیث ۱۲۹۵
۴۰۹۴	حدیث ۱۲۹۶
۴۰۹۴	حدیث ۱۲۹۷
۴۰۹۵	حدیث ۱۲۹۸
۴۰۹۵	حدیث ۱۲۹۹
۴۰۹۵	حدیث ۱۳۰۰
۴۰۹۵	حدیث ۱۳۰۱
۴۰۹۵	حدیث ۱۳۰۲
۴۰۹۶	حدیث ۱۳۰۳
۴۰۹۶	حدیث ۱۳۰۴
۴۰۹۶	حدیث ۱۳۰۵
۴۰۹۶	حدیث ۱۳۰۶
۴۰۹۷	حدیث ۱۳۰۷
۴۰۹۷	حدیث ۱۳۰۸
۴۰۹۷	حدیث ۱۳۰۹
۴۰۹۷	حدیث ۱۳۱۰
۴۰۹۷	حدیث ۱۳۱۱
۴۰۹۸	حدیث ۱۳۱۲
۴۰۹۸	حدیث ۱۳۱۳
۴۰۹۸	حدیث ۱۳۱۴
۴۰۹۸	حدیث ۱۳۱۵
۴۰۹۸	حدیث ۱۳۱۶
۴۰۹۹	حدیث ۱۳۱۷
۴۰۹۹	حدیث ۱۳۱۸

۴۰۹۹	حدیث ۱۳۱۹
۴۰۹۹	حدیث ۱۳۲۰
۴۱۰۰	حدیث ۱۳۲۱
۴۱۰۰	حدیث ۱۳۲۲
۴۱۰۰	حدیث ۱۳۲۳
۴۱۰۱	حدیث ۱۳۲۴
۴۱۰۱	حدیث ۱۳۲۵
۴۱۰۱	حدیث ۱۳۲۶
۴۱۰۱	حدیث ۱۳۲۷
۴۱۰۲	حدیث ۱۳۲۸
۴۱۰۲	حدیث ۱۳۲۹
۴۱۰۲	حدیث ۱۳۳۰
۴۱۰۲	حدیث ۱۳۳۱
۴۱۰۳	حدیث ۱۳۳۲
۴۱۰۳	حدیث ۱۳۳۳
۴۱۰۳	حدیث ۱۳۳۴
۴۱۰۳	حدیث ۱۳۳۵
۴۱۰۳	حدیث ۱۳۳۶
۴۱۰۳	حدیث ۱۳۳۷
۴۱۰۴	حدیث ۱۳۳۸
۴۱۰۴	حدیث ۱۳۳۹
۴۱۰۴	حدیث ۱۳۴۰
۴۱۰۵	حدیث ۱۳۴۱
۴۱۰۵	حدیث ۱۳۴۲

۴۱۰۵	حدیث ۱۳۴۳
۴۱۰۵	حدیث ۱۳۴۴
۴۱۰۶	حدیث ۱۳۴۵
۴۱۰۶	حدیث ۱۳۴۶
۴۱۰۶	حدیث ۱۳۴۷
۴۱۰۶	حدیث ۱۳۴۸
۴۱۰۶	حدیث ۱۳۴۹
۴۱۰۷	حدیث ۱۳۵۰
۴۱۰۷	حدیث ۱۳۵۱
۴۱۰۷	حدیث ۱۳۵۲
۴۱۰۷	حدیث ۱۳۵۳
۴۱۰۸	حدیث ۱۳۵۴
۴۱۰۸	حدیث ۱۳۵۵
۴۱۰۸	حدیث ۱۳۵۶
۴۱۰۸	حدیث ۱۳۵۷
۴۱۰۹	حدیث ۱۳۵۸
۴۱۰۹	حدیث ۱۳۵۹
۴۱۰۹	حدیث ۱۳۶۰
۴۱۰۹	حدیث ۱۳۶۱
۴۱۱۰	حدیث ۱۳۶۲
۴۱۱۰	حدیث ۱۳۶۳
۴۱۱۰	حدیث ۱۳۶۴
۴۱۱۰	حدیث ۱۳۶۵
۴۱۱۰	حدیث ۱۳۶۶

۴۱۱۱	حدیث ۱۳۶۷
۴۱۱۱	حدیث ۱۳۶۸
۴۱۱۲	حدیث ۱۳۶۹
۴۱۱۲	حدیث ۱۳۷۰
۴۱۱۲	حدیث ۱۳۷۱
۴۱۱۲	حدیث ۱۳۷۲
۴۱۱۲	حدیث ۱۳۷۳
۴۱۱۳	حدیث ۱۳۷۴
۴۱۱۳	حدیث ۱۳۷۵
۴۱۱۳	حدیث ۱۳۷۶
۴۱۱۳	حدیث ۱۳۷۷
۴۱۱۳	حدیث ۱۳۷۸
۴۱۱۴	حدیث ۱۳۷۹
۴۱۱۴	حدیث ۱۳۸۰
۴۱۱۴	حدیث ۱۳۸۱
۴۱۱۴	حدیث ۱۳۸۲
۴۱۱۴	حدیث ۱۳۸۳
۴۱۱۵	حدیث ۱۳۸۴
۴۱۱۵	حدیث ۱۳۸۵
۴۱۱۵	حدیث ۱۳۸۶
۴۱۱۵	حدیث ۱۳۸۷
۴۱۱۵	حدیث ۱۳۸۸
۴۱۱۶	حدیث ۱۳۸۹
۴۱۱۶	حدیث ۱۳۹۰

۴۱۱۶	حدیث ۱۳۹۱
۴۱۱۶	حدیث ۱۳۹۲
۴۱۱۶	حدیث ۱۳۹۳
۴۱۱۷	حدیث ۱۳۹۴
۴۱۱۷	حدیث ۱۳۹۵
۴۱۱۷	حدیث ۱۳۹۶
۴۱۱۷	حدیث ۱۳۹۷
۴۱۱۷	حدیث ۱۳۹۸
۴۱۱۸	حدیث ۱۳۹۹
۴۱۱۸	حدیث ۱۴۰۰
۴۱۱۸	از ۱ تا ۱۴۰ تا ۱۶۰۰
۴۱۱۸	حدیث ۱۴۰۱
۴۱۱۸	حدیث ۱۴۰۲
۴۱۱۸	حدیث ۱۴۰۳
۴۱۱۹	حدیث ۱۴۰۴
۴۱۱۹	حدیث ۱۴۰۵
۴۱۱۹	حدیث ۱۴۰۶
۴۱۱۹	حدیث ۱۴۰۷
۴۱۱۹	حدیث ۱۴۰۸
۴۱۲۰	حدیث ۱۴۰۹
۴۱۲۰	حدیث ۱۴۱۰
۴۱۲۰	حدیث ۱۴۱۱
۴۱۲۰	حدیث ۱۴۱۲
۴۱۲۱	حدیث ۱۴۱۳

۴۱۲۱	حدیث ۱۴۱۴
۴۱۲۱	حدیث ۱۴۱۵
۴۱۲۱	حدیث ۱۴۱۶
۴۱۲۱	حدیث ۱۴۱۷
۴۱۲۱	حدیث ۱۴۱۸
۴۱۲۲	حدیث ۱۴۱۹
۴۱۲۲	حدیث ۱۴۲۰
۴۱۲۲	حدیث ۱۴۲۱
۴۱۲۲	حدیث ۱۴۲۲
۴۱۲۳	حدیث ۱۴۲۳
۴۱۲۳	حدیث ۱۴۲۴
۴۱۲۳	حدیث ۱۴۲۵
۴۱۲۳	حدیث ۱۴۲۶
۴۱۲۳	حدیث ۱۴۲۷
۴۱۲۴	حدیث ۱۴۲۸
۴۱۲۴	حدیث ۱۴۲۹
۴۱۲۴	حدیث ۱۴۳۰
۴۱۲۴	حدیث ۱۴۳۱
۴۱۲۵	حدیث ۱۴۳۲
۴۱۲۵	حدیث ۱۴۳۳
۴۱۲۵	حدیث ۱۴۳۴
۴۱۲۶	حدیث ۱۴۳۵
۴۱۲۶	حدیث ۱۴۳۶
۴۱۲۶	حدیث ۱۴۳۷

۴۱۲۶	حدیث ۱۴۳۸
۴۱۲۶	حدیث ۱۴۳۹
۴۱۲۷	حدیث ۱۴۴۰
۴۱۲۷	حدیث ۱۴۴۱
۴۱۲۷	حدیث ۱۴۴۲
۴۱۲۷	حدیث ۱۴۴۳
۴۱۲۷	حدیث ۱۴۴۴
۴۱۲۸	حدیث ۱۴۴۵
۴۱۲۸	حدیث ۱۴۴۶
۴۱۲۸	حدیث ۱۴۴۷
۴۱۲۸	حدیث ۱۴۴۸
۴۱۲۸	حدیث ۱۴۴۹
۴۱۲۹	حدیث ۱۴۵۰
۴۱۲۹	حدیث ۱۴۵۱
۴۱۲۹	حدیث ۱۴۵۲
۴۱۲۹	حدیث ۱۴۵۳
۴۱۲۹	حدیث ۱۴۵۴
۴۱۳۰	حدیث ۱۴۵۵
۴۱۳۰	حدیث ۱۴۵۶
۴۱۳۰	حدیث ۱۴۵۷
۴۱۳۰	حدیث ۱۴۵۸
۴۱۳۰	حدیث ۱۴۵۹
۴۱۳۱	حدیث ۱۴۶۰
۴۱۳۱	حدیث ۱۴۶۱

۴۱۳۱	حدیث ۱۴۶۲
۴۱۳۱	حدیث ۱۴۶۳
۴۱۳۱	حدیث ۱۴۶۴
۴۱۳۲	حدیث ۱۴۶۵
۴۱۳۲	حدیث ۱۴۶۶
۴۱۳۲	حدیث ۱۴۶۷
۴۱۳۲	حدیث ۱۴۶۸
۴۱۳۲	حدیث ۱۴۶۹
۴۱۳۳	حدیث ۱۴۷۰
۴۱۳۳	حدیث ۱۴۷۱
۴۱۳۳	حدیث ۱۴۷۲
۴۱۳۳	حدیث ۱۴۷۳
۴۱۳۳	حدیث ۱۴۷۴
۴۱۳۴	حدیث ۱۴۷۵
۴۱۳۴	حدیث ۱۴۷۶
۴۱۳۴	حدیث ۱۴۷۷
۴۱۳۴	حدیث ۱۴۷۸
۴۱۳۴	حدیث ۱۴۷۹
۴۱۳۵	حدیث ۱۴۸۰
۴۱۳۵	حدیث ۱۴۸۱
۴۱۳۵	حدیث ۱۴۸۲
۴۱۳۵	حدیث ۱۴۸۳
۴۱۳۵	حدیث ۱۴۸۴
۴۱۳۶	حدیث ۱۴۸۵

۴۱۳۶	حدیث ۱۴۸۶
۴۱۳۶	حدیث ۱۴۸۷
۴۱۳۶	حدیث ۱۴۸۸
۴۱۳۶	حدیث ۱۴۸۹
۴۱۳۶	حدیث ۱۴۹۰
۴۱۳۷	حدیث ۱۴۹۱
۴۱۳۷	حدیث ۱۴۹۲
۴۱۳۷	حدیث ۱۴۹۳
۴۱۳۷	حدیث ۱۴۹۴
۴۱۳۸	حدیث ۱۴۹۵
۴۱۳۸	حدیث ۱۴۹۶
۴۱۳۸	حدیث ۱۴۹۷
۴۱۳۸	حدیث ۱۴۹۸
۴۱۳۸	حدیث ۱۴۹۹
۴۱۳۹	حدیث ۱۵۰۰
۴۱۳۹	حدیث ۱۵۰۱
۴۱۳۹	حدیث ۱۵۰۲
۴۱۳۹	حدیث ۱۵۰۳
۴۱۴۰	حدیث ۱۵۰۴
۴۱۴۰	حدیث ۱۵۰۵
۴۱۴۰	حدیث ۱۵۰۶
۴۱۴۰	حدیث ۱۵۰۷
۴۱۴۱	حدیث ۱۵۰۸
۴۱۴۱	حدیث ۱۵۰۹

۴۱۴۱	حدیث ۱۵۱۰
۴۱۴۱	حدیث ۱۵۱۱
۴۱۴۲	حدیث ۱۵۱۲
۴۱۴۲	حدیث ۱۵۱۳
۴۱۴۲	حدیث ۱۵۱۴
۴۱۴۲	حدیث ۱۵۱۵
۴۱۴۳	حدیث ۱۵۱۶
۴۱۴۳	حدیث ۱۵۱۷
۴۱۴۳	حدیث ۱۵۱۸
۴۱۴۳	حدیث ۱۵۱۹
۴۱۴۴	حدیث ۱۵۲۰
۴۱۴۴	حدیث ۱۵۲۱
۴۱۴۴	حدیث ۱۵۲۲
۴۱۴۴	حدیث ۱۵۲۳
۴۱۴۵	حدیث ۱۵۲۴
۴۱۴۵	حدیث ۱۵۲۵
۴۱۴۵	حدیث ۱۵۲۶
۴۱۴۵	حدیث ۱۵۲۷
۴۱۴۵	حدیث ۱۵۲۸
۴۱۴۶	حدیث ۱۵۲۹
۴۱۴۶	حدیث ۱۵۳۰
۴۱۴۶	حدیث ۱۵۳۱
۴۱۴۶	حدیث ۱۵۳۲
۴۱۴۷	حدیث ۱۵۳۳

۴۱۴۷	حدیث ۱۵۳۴
۴۱۴۷	حدیث ۱۵۳۵
۴۱۴۷	حدیث ۱۵۳۶
۴۱۴۸	حدیث ۱۵۳۷
۴۱۴۸	حدیث ۱۵۳۸
۴۱۴۸	حدیث ۱۵۳۹
۴۱۴۸	حدیث ۱۵۴۰
۴۱۴۸	حدیث ۱۵۴۱
۴۱۴۹	حدیث ۱۵۴۲
۴۱۴۹	حدیث ۱۵۴۳
۴۱۴۹	حدیث ۱۵۴۴
۴۱۴۹	حدیث ۱۵۴۵
۴۱۴۹	حدیث ۱۵۴۶
۴۱۵۰	حدیث ۱۵۴۷
۴۱۵۰	حدیث ۱۵۴۸
۴۱۵۰	حدیث ۱۵۴۹
۴۱۵۰	حدیث ۱۵۵۰
۴۱۵۱	حدیث ۱۵۵۱
۴۱۵۱	حدیث ۱۵۵۲
۴۱۵۱	حدیث ۱۵۵۳
۴۱۵۱	حدیث ۱۵۵۴
۴۱۵۲	حدیث ۱۵۵۵
۴۱۵۲	حدیث ۱۵۵۶
۴۱۵۲	حدیث ۱۵۵۷

۴۱۵۲	حدیث ۱۵۵۸
۴۱۵۲	حدیث ۱۵۵۹
۴۱۵۳	حدیث ۱۵۶۰
۴۱۵۳	حدیث ۱۵۶۱
۴۱۵۳	حدیث ۱۵۶۲
۴۱۵۳	حدیث ۱۵۶۳
۴۱۵۳	حدیث ۱۵۶۴
۴۱۵۴	حدیث ۱۵۶۵
۴۱۵۴	حدیث ۱۵۶۶
۴۱۵۴	حدیث ۱۵۶۷
۴۱۵۴	حدیث ۱۵۶۸
۴۱۵۴	حدیث ۱۵۶۹
۴۱۵۵	حدیث ۱۵۷۰
۴۱۵۵	حدیث ۱۵۷۱
۴۱۵۵	حدیث ۱۵۷۲
۴۱۵۵	حدیث ۱۵۷۳
۴۱۵۶	حدیث ۱۵۷۴
۴۱۵۶	حدیث ۱۵۷۵
۴۱۵۶	حدیث ۱۵۷۶
۴۱۵۶	حدیث ۱۵۷۷
۴۱۵۶	حدیث ۱۵۷۸
۴۱۵۷	حدیث ۱۵۷۹
۴۱۵۷	حدیث ۱۵۸۰
۴۱۵۷	حدیث ۱۵۸۱

۴۱۵۷	حدیث ۱۵۸۲
۴۱۵۸	حدیث ۱۵۸۳
۴۱۵۸	حدیث ۱۵۸۴
۴۱۵۸	حدیث ۱۵۸۵
۴۱۵۸	حدیث ۱۵۸۶
۴۱۵۸	حدیث ۱۵۸۷
۴۱۵۹	حدیث ۱۵۸۸
۴۱۵۹	حدیث ۱۵۸۹
۴۱۵۹	حدیث ۱۵۹۰
۴۱۵۹	حدیث ۱۵۹۱
۴۱۶۰	حدیث ۱۵۹۲
۴۱۶۰	حدیث ۱۵۹۳
۴۱۶۰	حدیث ۱۵۹۴
۴۱۶۰	حدیث ۱۵۹۵
۴۱۶۰	حدیث ۱۵۹۶
۴۱۶۱	حدیث ۱۵۹۷
۴۱۶۱	حدیث ۱۵۹۸
۴۱۶۱	حدیث ۱۵۹۹
۴۱۶۱	حدیث ۱۶۰۰
۴۱۶۱	از ۱ تا ۱۶۰ تا ۱۸۰۰
۴۱۶۱	حدیث ۱۶۰۱
۴۱۶۲	حدیث ۱۶۰۲
۴۱۶۲	حدیث ۱۶۰۳
۴۱۶۲	حدیث ۱۶۰۴

۴۱۶۲	حدیث ۱۶۰۵
۴۱۶۲	حدیث ۱۶۰۶
۴۱۶۳	حدیث ۱۶۰۷
۴۱۶۳	حدیث ۱۶۰۸
۴۱۶۳	حدیث ۱۶۰۹
۴۱۶۳	حدیث ۱۶۱۰
۴۱۶۴	حدیث ۱۶۱۱
۴۱۶۴	حدیث ۱۶۱۲
۴۱۶۴	حدیث ۱۶۱۳
۴۱۶۴	حدیث ۱۶۱۴
۴۱۶۴	حدیث ۱۶۱۵
۴۱۶۵	حدیث ۱۶۱۶
۴۱۶۵	حدیث ۱۶۱۷
۴۱۶۵	حدیث ۱۶۱۸
۴۱۶۶	حدیث ۱۶۱۹
۴۱۶۶	حدیث ۱۶۲۰
۴۱۶۶	حدیث ۱۶۲۱
۴۱۶۶	حدیث ۱۶۲۲
۴۱۶۶	حدیث ۱۶۲۳
۴۱۶۷	حدیث ۱۶۲۴
۴۱۶۷	حدیث ۱۶۲۵
۴۱۶۷	حدیث ۱۶۲۶
۴۱۶۷	حدیث ۱۶۲۷
۴۱۶۸	حدیث ۱۶۲۸

۴۱۶۸	حدیث ۱۶۲۹
۴۱۶۸	حدیث ۱۶۳۰
۴۱۶۸	حدیث ۱۶۳۱
۴۱۶۸	حدیث ۱۶۳۲
۴۱۶۹	حدیث ۱۶۳۳
۴۱۶۹	حدیث ۱۶۳۴
۴۱۶۹	حدیث ۱۶۳۵
۴۱۶۹	حدیث ۱۶۳۶
۴۱۷۰	حدیث ۱۶۳۷
۴۱۷۰	حدیث ۱۶۳۸
۴۱۷۰	حدیث ۱۶۳۹
۴۱۷۰	حدیث ۱۶۴۰
۴۱۷۰	حدیث ۱۶۴۱
۴۱۷۰	حدیث ۱۶۴۲
۴۱۷۱	حدیث ۱۶۴۳
۴۱۷۱	حدیث ۱۶۴۴
۴۱۷۱	حدیث ۱۶۴۵
۴۱۷۱	حدیث ۱۶۴۶
۴۱۷۱	حدیث ۱۶۴۷
۴۱۷۲	حدیث ۱۶۴۸
۴۱۷۲	حدیث ۱۶۴۹
۴۱۷۲	حدیث ۱۶۵۰
۴۱۷۲	حدیث ۱۶۵۱
۴۱۷۳	حدیث ۱۶۵۲

۴۱۷۳	حدیث ۱۶۵۳
۴۱۷۳	حدیث ۱۶۵۴
۴۱۷۳	حدیث ۱۶۵۵
۴۱۷۳	حدیث ۱۶۵۶
۴۱۷۴	حدیث ۱۶۵۷
۴۱۷۴	حدیث ۱۶۵۸
۴۱۷۴	حدیث ۱۶۵۹
۴۱۷۴	حدیث ۱۶۶۰
۴۱۷۴	حدیث ۱۶۶۱
۴۱۷۵	حدیث ۱۶۶۲
۴۱۷۵	حدیث ۱۶۶۳
۴۱۷۵	حدیث ۱۶۶۴
۴۱۷۵	حدیث ۱۶۶۵
۴۱۷۶	حدیث ۱۶۶۶
۴۱۷۶	حدیث ۱۶۶۷
۴۱۷۶	حدیث ۱۶۶۸
۴۱۷۶	حدیث ۱۶۶۹
۴۱۷۷	حدیث ۱۶۷۰
۴۱۷۷	حدیث ۱۶۷۱
۴۱۷۷	حدیث ۱۶۷۲
۴۱۷۷	حدیث ۱۶۷۳
۴۱۷۷	حدیث ۱۶۷۴
۴۱۷۸	حدیث ۱۶۷۵
۴۱۷۸	حدیث ۱۶۷۶

۴۱۷۸	حدیث ۱۶۷۷
۴۱۷۸	حدیث ۱۶۷۸
۴۱۷۹	حدیث ۱۶۷۹
۴۱۷۹	حدیث ۱۶۸۰
۴۱۷۹	حدیث ۱۶۸۱
۴۱۷۹	حدیث ۱۶۸۲
۴۱۷۹	حدیث ۱۶۸۳
۴۱۸۰	حدیث ۱۶۸۴
۴۱۸۰	حدیث ۱۶۸۵
۴۱۸۰	حدیث ۱۶۸۶
۴۱۸۰	حدیث ۱۶۸۷
۴۱۸۰	حدیث ۱۶۸۸
۴۱۸۱	حدیث ۱۶۸۹
۴۱۸۱	حدیث ۱۶۹۰
۴۱۸۱	حدیث ۱۶۹۱
۴۱۸۱	حدیث ۱۶۹۲
۴۱۸۱	حدیث ۱۶۹۳
۴۱۸۲	حدیث ۱۶۹۴
۴۱۸۲	حدیث ۱۶۹۵
۴۱۸۲	حدیث ۱۶۹۶
۴۱۸۲	حدیث ۱۶۹۷
۴۱۸۳	حدیث ۱۶۹۸
۴۱۸۳	حدیث ۱۶۹۹
۴۱۸۳	حدیث ۱۷۰۰

۴۱۸۳	حدیث ۱۷۰۱
۴۱۸۳	حدیث ۱۷۰۲
۴۱۸۴	حدیث ۱۷۰۳
۴۱۸۴	حدیث ۱۷۰۴
۴۱۸۴	حدیث ۱۷۰۵
۴۱۸۴	حدیث ۱۷۰۶
۴۱۸۵	حدیث ۱۷۰۷
۴۱۸۵	حدیث ۱۷۰۸
۴۱۸۵	حدیث ۱۷۰۹
۴۱۸۵	حدیث ۱۷۱۰
۴۱۸۵	حدیث ۱۷۱۱
۴۱۸۶	حدیث ۱۷۱۲
۴۱۸۶	حدیث ۱۷۱۳
۴۱۸۶	حدیث ۱۷۱۴
۴۱۸۶	حدیث ۱۷۱۵
۴۱۸۶	حدیث ۱۷۱۶
۴۱۸۷	حدیث ۱۷۱۷
۴۱۸۷	حدیث ۱۷۱۸
۴۱۸۷	حدیث ۱۷۱۹
۴۱۸۷	حدیث ۱۷۲۰
۴۱۸۷	حدیث ۱۷۲۱
۴۱۸۸	حدیث ۱۷۲۲
۴۱۸۸	حدیث ۱۷۲۳
۴۱۸۸	حدیث ۱۷۲۴

۴۱۸۸	حدیث ۱۷۲۵
۴۱۸۸	حدیث ۱۷۲۶
۴۱۸۹	حدیث ۱۷۲۷
۴۱۸۹	حدیث ۱۷۲۸
۴۱۸۹	حدیث ۱۷۲۹
۴۱۸۹	حدیث ۱۷۳۰
۴۱۸۹	حدیث ۱۷۳۱
۴۱۹۰	حدیث ۱۷۳۲
۴۱۹۰	حدیث ۱۷۳۳
۴۱۹۰	حدیث ۱۷۳۴
۴۱۹۰	حدیث ۱۷۳۵
۴۱۹۱	حدیث ۱۷۳۶
۴۱۹۱	حدیث ۱۷۳۷
۴۱۹۱	حدیث ۱۷۳۸
۴۱۹۱	حدیث ۱۷۳۹
۴۱۹۱	حدیث ۱۷۴۰
۴۱۹۱	حدیث ۱۷۴۱
۴۱۹۲	حدیث ۱۷۴۲
۴۱۹۲	حدیث ۱۷۴۳
۴۱۹۲	حدیث ۱۷۴۴
۴۱۹۲	حدیث ۱۷۴۵
۴۱۹۳	حدیث ۱۷۴۶
۴۱۹۳	حدیث ۱۷۴۷
۴۱۹۳	حدیث ۱۷۴۸

۴۱۹۳	حدیث ۱۷۴۹
۴۱۹۳	حدیث ۱۷۵۰
۴۱۹۴	حدیث ۱۷۵۱
۴۱۹۴	حدیث ۱۷۵۲
۴۱۹۴	حدیث ۱۷۵۳
۴۱۹۴	حدیث ۱۷۵۴
۴۱۹۴	حدیث ۱۷۵۵
۴۱۹۵	حدیث ۱۷۵۶
۴۱۹۵	حدیث ۱۷۵۷
۴۱۹۵	حدیث ۱۷۵۸
۴۱۹۵	حدیث ۱۷۵۹
۴۱۹۶	حدیث ۱۷۶۰
۴۱۹۶	حدیث ۱۷۶۱
۴۱۹۶	حدیث ۱۷۶۲
۴۱۹۶	حدیث ۱۷۶۳
۴۱۹۶	حدیث ۱۷۶۴
۴۱۹۷	حدیث ۱۷۶۵
۴۱۹۷	حدیث ۱۷۶۶
۴۱۹۷	حدیث ۱۷۶۷
۴۱۹۷	حدیث ۱۷۶۸
۴۱۹۸	حدیث ۱۷۶۹
۴۱۹۸	حدیث ۱۷۷۰
۴۱۹۸	حدیث ۱۷۷۱
۴۱۹۸	حدیث ۱۷۷۲

۴۱۹۸	حدیث ۱۷۷۳
۴۱۹۹	حدیث ۱۷۷۴
۴۱۹۹	حدیث ۱۷۷۵
۴۱۹۹	حدیث ۱۷۷۶
۴۱۹۹	حدیث ۱۷۷۷
۴۱۹۹	حدیث ۱۷۷۸
۴۲۰۰	حدیث ۱۷۷۹
۴۲۰۰	حدیث ۱۷۸۰
۴۲۰۰	حدیث ۱۷۸۱
۴۲۰۰	حدیث ۱۷۸۲
۴۲۰۰	حدیث ۱۷۸۳
۴۲۰۱	حدیث ۱۷۸۴
۴۲۰۱	حدیث ۱۷۸۵
۴۲۰۱	حدیث ۱۷۸۶
۴۲۰۱	حدیث ۱۷۸۷
۴۲۰۱	حدیث ۱۷۸۸
۴۲۰۲	حدیث ۱۷۸۹
۴۲۰۲	حدیث ۱۷۹۰
۴۲۰۲	حدیث ۱۷۹۱
۴۲۰۲	حدیث ۱۷۹۲
۴۲۰۳	حدیث ۱۷۹۳
۴۲۰۳	حدیث ۱۷۹۴
۴۲۰۳	حدیث ۱۷۹۵
۴۲۰۳	حدیث ۱۷۹۶

۴۲۰۴	حدیث ۱۷۹۷
۴۲۰۴	حدیث ۱۷۹۸
۴۲۰۴	حدیث ۱۷۹۹
۴۲۰۴	حدیث ۱۸۰۰
۴۲۰۴	از ۱ تا ۱۸۰۰
۴۲۰۵	حدیث ۱۸۰۱
۴۲۰۵	حدیث ۱۸۰۲
۴۲۰۵	حدیث ۱۸۰۳
۴۲۰۵	حدیث ۱۸۰۴
۴۲۰۶	حدیث ۱۸۰۵
۴۲۰۶	حدیث ۱۸۰۶
۴۲۰۶	حدیث ۱۸۰۷
۴۲۰۶	حدیث ۱۸۰۸
۴۲۰۷	حدیث ۱۸۰۹
۴۲۰۷	حدیث ۱۸۱۰
۴۲۰۷	حدیث ۱۸۱۱
۴۲۰۷	حدیث ۱۸۱۲
۴۲۰۷	حدیث ۱۸۱۳
۴۲۰۸	حدیث ۱۸۱۴
۴۲۰۸	حدیث ۱۸۱۵
۴۲۰۸	حدیث ۱۸۱۶
۴۲۰۸	حدیث ۱۸۱۷
۴۲۰۸	حدیث ۱۸۱۸
۴۲۰۹	حدیث ۱۸۱۹

۴۲۰۹	حدیث ۱۸۲۰
۴۲۰۹	حدیث ۱۸۲۱
۴۲۰۹	حدیث ۱۸۲۲
۴۲۰۹	حدیث ۱۸۲۳
۴۲۱۰	حدیث ۱۸۲۴
۴۲۱۰	حدیث ۱۸۲۵
۴۲۱۰	حدیث ۱۸۲۶
۴۲۱۰	حدیث ۱۸۲۷
۴۲۱۱	حدیث ۱۸۲۸
۴۲۱۱	حدیث ۱۸۲۹
۴۲۱۱	حدیث ۱۸۳۰
۴۲۱۱	حدیث ۱۸۳۱
۴۲۱۱	حدیث ۱۸۳۲
۴۲۱۲	حدیث ۱۸۳۳
۴۲۱۲	حدیث ۱۸۳۴
۴۲۱۲	حدیث ۱۸۳۵
۴۲۱۲	حدیث ۱۸۳۶
۴۲۱۳	حدیث ۱۸۳۷
۴۲۱۳	حدیث ۱۸۳۸
۴۲۱۳	حدیث ۱۸۳۹
۴۲۱۳	حدیث ۱۸۴۰
۴۲۱۳	حدیث ۱۸۴۱
۴۲۱۴	حدیث ۱۸۴۲
۴۲۱۴	حدیث ۱۸۴۳

۴۲۱۴	حدیث ۱۸۴۴
۴۲۱۵	حدیث ۱۸۴۵
۴۲۱۵	حدیث ۱۸۴۶
۴۲۱۵	حدیث ۱۸۴۷
۴۲۱۵	حدیث ۱۸۴۸
۴۲۱۶	حدیث ۱۸۴۹
۴۲۱۶	حدیث ۱۸۵۰
۴۲۱۶	حدیث ۱۸۵۱
۴۲۱۶	حدیث ۱۸۵۲
۴۲۱۶	حدیث ۱۸۵۳
۴۲۱۷	حدیث ۱۸۵۴
۴۲۱۷	حدیث ۱۸۵۵
۴۲۱۷	حدیث ۱۸۵۶
۴۲۱۷	حدیث ۱۸۵۷
۴۲۱۷	حدیث ۱۸۵۸
۴۲۱۸	حدیث ۱۸۵۹
۴۲۱۸	حدیث ۱۸۶۰
۴۲۱۸	حدیث ۱۸۶۱
۴۲۱۸	حدیث ۱۸۶۲
۴۲۱۹	حدیث ۱۸۶۳
۴۲۱۹	حدیث ۱۸۶۴
۴۲۱۹	حدیث ۱۸۶۵
۴۲۱۹	حدیث ۱۸۶۶
۴۲۱۹	حدیث ۱۸۶۷

۴۲۲۰	حدیث ۱۸۶۸
۴۲۲۰	حدیث ۱۸۶۹
۴۲۲۰	حدیث ۱۸۷۰
۴۲۲۰	حدیث ۱۸۷۱
۴۲۲۱	حدیث ۱۸۷۲
۴۲۲۱	حدیث ۱۸۷۳
۴۲۲۱	حدیث ۱۸۷۴
۴۲۲۱	حدیث ۱۸۷۵
۴۲۲۱	حدیث ۱۸۷۶
۴۲۲۱	حدیث ۱۸۷۷
۴۲۲۲	حدیث ۱۸۷۸
۴۲۲۲	حدیث ۱۸۷۹
۴۲۲۲	حدیث ۱۸۸۰
۴۲۲۲	حدیث ۱۸۸۱
۴۲۲۲	حدیث ۱۸۸۲
۴۲۲۳	حدیث ۱۸۸۳
۴۲۲۳	حدیث ۱۸۸۴
۴۲۲۳	حدیث ۱۸۸۵
۴۲۲۳	حدیث ۱۸۸۶
۴۲۲۴	حدیث ۱۸۸۷
۴۲۲۴	حدیث ۱۸۸۸
۴۲۲۴	حدیث ۱۸۸۹
۴۲۲۴	حدیث ۱۸۹۰
۴۲۲۴	حدیث ۱۸۹۱

۴۲۲۵	حدیث ۱۸۹۲
۴۲۲۵	حدیث ۱۸۹۳
۴۲۲۵	حدیث ۱۸۹۴
۴۲۲۵	حدیث ۱۸۹۵
۴۲۲۶	حدیث ۱۸۹۶
۴۲۲۶	حدیث ۱۸۹۷
۴۲۲۶	حدیث ۱۸۹۸
۴۲۲۶	حدیث ۱۸۹۹
۴۲۲۷	حدیث ۱۹۰۰
۴۲۲۷	حدیث ۱۹۰۱
۴۲۲۷	حدیث ۱۹۰۲
۴۲۲۷	حدیث ۱۹۰۳
۴۲۲۷	حدیث ۱۹۰۴
۴۲۲۸	حدیث ۱۹۰۵
۴۲۲۸	حدیث ۱۹۰۶
۴۲۲۸	حدیث ۱۹۰۷
۴۲۲۸	حدیث ۱۹۰۸
۴۲۲۸	حدیث ۱۹۰۹
۴۲۲۹	حدیث ۱۹۱۰
۴۲۲۹	حدیث ۱۹۱۱
۴۲۲۹	حدیث ۱۹۱۲
۴۲۲۹	حدیث ۱۹۱۳
۴۲۳۰	حدیث ۱۹۱۴
۴۲۳۰	حدیث ۱۹۱۵

۴۲۳۰	حدیث ۱۹۱۶
۴۲۳۰	حدیث ۱۹۱۷
۴۲۳۰	حدیث ۱۹۱۸
۴۲۳۱	حدیث ۱۹۱۹
۴۲۳۱	حدیث ۱۹۲۰
۴۲۳۱	حدیث ۱۹۲۱
۴۲۳۲	حدیث ۱۹۲۲
۴۲۳۲	حدیث ۱۹۲۳
۴۲۳۲	حدیث ۱۹۲۴
۴۲۳۲	حدیث ۱۹۲۵
۴۲۳۲	حدیث ۱۹۲۶
۴۲۳۲	حدیث ۱۹۲۷
۴۲۳۳	حدیث ۱۹۲۸
۴۲۳۳	حدیث ۱۹۲۹
۴۲۳۳	حدیث ۱۹۳۰
۴۲۳۳	حدیث ۱۹۳۱
۴۲۳۴	حدیث ۱۹۳۲
۴۲۳۴	حدیث ۱۹۳۳
۴۲۳۴	حدیث ۱۹۳۴
۴۲۳۴	حدیث ۱۹۳۵
۴۲۳۴	حدیث ۱۹۳۶
۴۲۳۵	حدیث ۱۹۳۷
۴۲۳۵	حدیث ۱۹۳۸
۴۲۳۵	حدیث ۱۹۳۹

۴۲۳۵	حدیث ۱۹۴۰
۴۲۳۶	حدیث ۱۹۴۱
۴۲۳۶	حدیث ۱۹۴۲
۴۲۳۶	حدیث ۱۹۴۳
۴۲۳۶	حدیث ۱۹۴۴
۴۲۳۶	حدیث ۱۹۴۵
۴۲۳۷	حدیث ۱۹۴۶
۴۲۳۷	حدیث ۱۹۴۷
۴۲۳۷	حدیث ۱۹۴۸
۴۲۳۷	حدیث ۱۹۴۹
۴۲۳۸	حدیث ۱۹۵۰
۴۲۳۸	حدیث ۱۹۵۱
۴۲۳۸	حدیث ۱۹۵۲
۴۲۳۸	حدیث ۱۹۵۳
۴۲۳۸	حدیث ۱۹۵۴
۴۲۳۹	حدیث ۱۹۵۵
۴۲۳۹	حدیث ۱۹۵۶
۴۲۳۹	حدیث ۱۹۵۷
۴۲۳۹	حدیث ۱۹۵۸
۴۲۴۰	حدیث ۱۹۵۹
۴۲۴۰	حدیث ۱۹۶۰
۴۲۴۰	حدیث ۱۹۶۱
۴۲۴۰	حدیث ۱۹۶۲
۴۲۴۰	حدیث ۱۹۶۳

۴۲۴۱	حدیث ۱۹۶۴
۴۲۴۱	حدیث ۱۹۶۵
۴۲۴۱	حدیث ۱۹۶۶
۴۲۴۱	حدیث ۱۹۶۷
۴۲۴۱	حدیث ۱۹۶۸
۴۲۴۲	حدیث ۱۹۶۹
۴۲۴۲	حدیث ۱۹۷۰
۴۲۴۲	حدیث ۱۹۷۱
۴۲۴۲	حدیث ۱۹۷۲
۴۲۴۳	حدیث ۱۹۷۳
۴۲۴۳	حدیث ۱۹۷۴
۴۲۴۳	حدیث ۱۹۷۵
۴۲۴۳	حدیث ۱۹۷۶
۴۲۴۳	حدیث ۱۹۷۷
۴۲۴۴	حدیث ۱۹۷۸
۴۲۴۴	حدیث ۱۹۷۹
۴۲۴۴	حدیث ۱۹۸۰
۴۲۴۴	حدیث ۱۹۸۱
۴۲۴۴	حدیث ۱۹۸۲
۴۲۴۵	حدیث ۱۹۸۳
۴۲۴۵	حدیث ۱۹۸۴
۴۲۴۵	حدیث ۱۹۸۵
۴۲۴۶	حدیث ۱۹۸۶
۴۲۴۶	حدیث ۱۹۸۷

۴۲۴۶	حدیث ۱۹۸۸
۴۲۴۶	حدیث ۱۹۸۹
۴۲۴۷	حدیث ۱۹۹۰
۴۲۴۷	حدیث ۱۹۹۱
۴۲۴۷	حدیث ۱۹۹۲
۴۲۴۷	حدیث ۱۹۹۳
۴۲۴۸	حدیث ۱۹۹۴
۴۲۴۸	حدیث ۱۹۹۵
۴۲۴۸	حدیث ۱۹۹۶
۴۲۴۸	حدیث ۱۹۹۷
۴۲۴۹	حدیث ۱۹۹۸
۴۲۴۹	حدیث ۱۹۹۹
۴۲۴۹	حدیث ۲۰۰۰
۴۲۴۹	از ۲۰۰۱ تا ۲۲۰۰
۴۲۴۹	حدیث ۲۰۰۱
۴۲۵۰	حدیث ۲۰۰۲
۴۲۵۰	حدیث ۲۰۰۳
۴۲۵۰	حدیث ۲۰۰۴
۴۲۵۰	حدیث ۲۰۰۵
۴۲۵۱	حدیث ۲۰۰۶
۴۲۵۱	حدیث ۲۰۰۷
۴۲۵۱	حدیث ۲۰۰۸
۴۲۵۱	حدیث ۲۰۰۹
۴۲۵۱	حدیث ۲۰۱۰

۴۲۵۲	حدیث ۲۰۱۱
۴۲۵۲	حدیث ۲۰۱۲
۴۲۵۲	حدیث ۲۰۱۳
۴۲۵۲	حدیث ۲۰۱۴
۴۲۵۳	حدیث ۲۰۱۵
۴۲۵۳	حدیث ۲۰۱۶
۴۲۵۳	حدیث ۲۰۱۷
۴۲۵۳	حدیث ۲۰۱۸
۴۲۵۳	حدیث ۲۰۱۹
۴۲۵۴	حدیث ۲۰۲۰
۴۲۵۴	حدیث ۲۰۲۱
۴۲۵۴	حدیث ۲۰۲۲
۴۲۵۴	حدیث ۲۰۲۳
۴۲۵۵	حدیث ۲۰۲۴
۴۲۵۵	حدیث ۲۰۲۵
۴۲۵۵	حدیث ۲۰۲۶
۴۲۵۵	حدیث ۲۰۲۷
۴۲۵۵	حدیث ۲۰۲۸
۴۲۵۶	حدیث ۲۰۲۹
۴۲۵۶	حدیث ۲۰۳۰
۴۲۵۶	حدیث ۲۰۳۱
۴۲۵۶	حدیث ۲۰۳۲
۴۲۵۶	حدیث ۲۰۳۳
۴۲۵۷	حدیث ۲۰۳۴

۴۲۵۷	حدیث ۲۰۳۵
۴۲۵۷	حدیث ۲۰۳۶
۴۲۵۷	حدیث ۲۰۳۷
۴۲۵۸	حدیث ۲۰۳۸
۴۲۵۸	حدیث ۲۰۳۹
۴۲۵۸	حدیث ۲۰۴۰
۴۲۵۸	حدیث ۲۰۴۱
۴۲۵۹	حدیث ۲۰۴۲
۴۲۵۹	حدیث ۲۰۴۳
۴۲۵۹	حدیث ۲۰۴۴
۴۲۵۹	حدیث ۲۰۴۵
۴۲۶۰	حدیث ۲۰۴۶
۴۲۶۰	حدیث ۲۰۴۷
۴۲۶۰	حدیث ۲۰۴۸
۴۲۶۰	حدیث ۲۰۴۹
۴۲۶۰	حدیث ۲۰۵۰
۴۲۶۱	حدیث ۲۰۵۱
۴۲۶۱	حدیث ۲۰۵۲
۴۲۶۱	حدیث ۲۰۵۳
۴۲۶۱	حدیث ۲۰۵۴
۴۲۶۱	حدیث ۲۰۵۵
۴۲۶۲	حدیث ۲۰۵۶
۴۲۶۲	حدیث ۲۰۵۷
۴۲۶۲	حدیث ۲۰۵۸

۴۲۶۲	حدیث ۲۰۵۹
۴۲۶۲	حدیث ۲۰۶۰
۴۲۶۳	حدیث ۲۰۶۱
۴۲۶۳	حدیث ۲۰۶۲
۴۲۶۳	حدیث ۲۰۶۳
۴۲۶۳	حدیث ۲۰۶۴
۴۲۶۳	حدیث ۲۰۶۵
۴۲۶۴	حدیث ۲۰۶۶
۴۲۶۴	حدیث ۲۰۶۷
۴۲۶۴	حدیث ۲۰۶۸
۴۲۶۴	حدیث ۲۰۶۹
۴۲۶۵	حدیث ۲۰۷۰
۴۲۶۵	حدیث ۲۰۷۱
۴۲۶۵	حدیث ۲۰۷۲
۴۲۶۵	حدیث ۲۰۷۳
۴۲۶۶	حدیث ۲۰۷۴
۴۲۶۶	حدیث ۲۰۷۵
۴۲۶۶	حدیث ۲۰۷۶
۴۲۶۶	حدیث ۲۰۷۷
۴۲۶۶	حدیث ۲۰۷۸
۴۲۶۷	حدیث ۲۰۷۹
۴۲۶۷	حدیث ۲۰۸۰
۴۲۶۷	حدیث ۲۰۸۱
۴۲۶۷	حدیث ۲۰۸۲

۴۲۶۸	حدیث ۲۰۸۳
۴۲۶۸	حدیث ۲۰۸۴
۴۲۶۸	حدیث ۲۰۸۵
۴۲۶۸	حدیث ۲۰۸۶
۴۲۶۹	حدیث ۲۰۸۷
۴۲۶۹	حدیث ۲۰۸۸
۴۲۶۹	حدیث ۲۰۸۹
۴۲۶۹	حدیث ۲۰۹۰
۴۲۷۰	حدیث ۲۰۹۱
۴۲۷۰	حدیث ۲۰۹۲
۴۲۷۰	حدیث ۲۰۹۳
۴۲۷۰	حدیث ۲۰۹۴
۴۲۷۰	حدیث ۲۰۹۵
۴۲۷۱	حدیث ۲۰۹۶
۴۲۷۱	حدیث ۲۰۹۷
۴۲۷۱	حدیث ۲۰۹۸
۴۲۷۱	حدیث ۲۰۹۹
۴۲۷۲	حدیث ۲۱۰۰
۴۲۷۲	حدیث ۲۱۰۱
۴۲۷۲	حدیث ۲۱۰۲
۴۲۷۲	حدیث ۲۱۰۳
۴۲۷۲	حدیث ۲۱۰۴
۴۲۷۳	حدیث ۲۱۰۵
۴۲۷۳	حدیث ۲۱۰۶

۴۲۷۳	حدیث ۲۱۰۷
۴۲۷۳	حدیث ۲۱۰۸
۴۲۷۴	حدیث ۲۱۰۹
۴۲۷۴	حدیث ۲۱۱۰
۴۲۷۴	حدیث ۲۱۱۱
۴۲۷۴	حدیث ۲۱۱۲
۴۲۷۴	حدیث ۲۱۱۳
۴۲۷۵	حدیث ۲۱۱۴
۴۲۷۵	حدیث ۲۱۱۵
۴۲۷۵	حدیث ۲۱۱۶
۴۲۷۵	حدیث ۲۱۱۷
۴۲۷۵	حدیث ۲۱۱۸
۴۲۷۶	حدیث ۲۱۱۹
۴۲۷۶	حدیث ۲۱۲۰
۴۲۷۶	حدیث ۲۱۲۱
۴۲۷۶	حدیث ۲۱۲۲
۴۲۷۷	حدیث ۲۱۲۳
۴۲۷۷	حدیث ۲۱۲۴
۴۲۷۷	حدیث ۲۱۲۵
۴۲۷۷	حدیث ۲۱۲۶
۴۲۷۷	حدیث ۲۱۲۷
۴۲۷۸	حدیث ۲۱۲۸
۴۲۷۸	حدیث ۲۱۲۹
۴۲۷۸	حدیث ۲۱۳۰

۴۲۷۸	حدیث ۲۱۳۱
۴۲۷۹	حدیث ۲۱۳۲
۴۲۷۹	حدیث ۲۱۳۳
۴۲۷۹	حدیث ۲۱۳۴
۴۲۷۹	حدیث ۲۱۳۵
۴۲۸۰	حدیث ۲۱۳۶
۴۲۸۰	حدیث ۲۱۳۷
۴۲۸۰	حدیث ۲۱۳۸
۴۲۸۰	حدیث ۲۱۳۹
۴۲۸۱	حدیث ۲۱۴۰
۴۲۸۱	حدیث ۲۱۴۱
۴۲۸۱	حدیث ۲۱۴۲
۴۲۸۱	حدیث ۲۱۴۳
۴۲۸۲	حدیث ۲۱۴۴
۴۲۸۲	حدیث ۲۱۴۵
۴۲۸۲	حدیث ۲۱۴۶
۴۲۸۲	حدیث ۲۱۴۷
۴۲۸۲	حدیث ۲۱۴۸
۴۲۸۳	حدیث ۲۱۴۹
۴۲۸۳	حدیث ۲۱۵۰
۴۲۸۳	حدیث ۲۱۵۱
۴۲۸۳	حدیث ۲۱۵۲
۴۲۸۴	حدیث ۲۱۵۳
۴۲۸۴	حدیث ۲۱۵۴

۴۲۸۴	حدیث ۲۱۵۵
۴۲۸۴	حدیث ۲۱۵۶
۴۲۸۴	حدیث ۲۱۵۷
۴۲۸۴	حدیث ۲۱۵۸
۴۲۸۵	حدیث ۲۱۵۹
۴۲۸۵	حدیث ۲۱۶۰
۴۲۸۵	حدیث ۲۱۶۱
۴۲۸۶	حدیث ۲۱۶۲
۴۲۸۶	حدیث ۲۱۶۳
۴۲۸۶	حدیث ۲۱۶۴
۴۲۸۶	حدیث ۲۱۶۵
۴۲۸۶	حدیث ۲۱۶۶
۴۲۸۷	حدیث ۲۱۶۷
۴۲۸۷	حدیث ۲۱۶۸
۴۲۸۷	حدیث ۲۱۶۹
۴۲۸۷	حدیث ۲۱۷۰
۴۲۸۷	حدیث ۲۱۷۱
۴۲۸۸	حدیث ۲۱۷۲
۴۲۸۸	حدیث ۲۱۷۳
۴۲۸۸	حدیث ۲۱۷۴
۴۲۸۹	حدیث ۲۱۷۵
۴۲۸۹	حدیث ۲۱۷۶
۴۲۸۹	حدیث ۲۱۷۷
۴۲۸۹	حدیث ۲۱۷۸

۴۲۸۹	حدیث ۲۱۷۹
۴۲۹۰	حدیث ۲۱۸۰
۴۲۹۰	حدیث ۲۱۸۱
۴۲۹۰	حدیث ۲۱۸۲
۴۲۹۰	حدیث ۲۱۸۳
۴۲۹۱	حدیث ۲۱۸۴
۴۲۹۱	حدیث ۲۱۸۵
۴۲۹۱	حدیث ۲۱۸۶
۴۲۹۲	حدیث ۲۱۸۷
۴۲۹۲	حدیث ۲۱۸۸
۴۲۹۲	حدیث ۲۱۸۹
۴۲۹۲	حدیث ۲۱۹۰
۴۲۹۲	حدیث ۲۱۹۱
۴۲۹۳	حدیث ۲۱۹۲
۴۲۹۳	حدیث ۲۱۹۳
۴۲۹۳	حدیث ۲۱۹۴
۴۲۹۳	حدیث ۲۱۹۵
۴۲۹۴	حدیث ۲۱۹۶
۴۲۹۴	حدیث ۲۱۹۷
۴۲۹۴	حدیث ۲۱۹۸
۴۲۹۴	حدیث ۲۱۹۹
۴۲۹۴	حدیث ۲۲۰۰
۴۲۹۵	از ۲۲۰۱ تا ۲۴۰۰
۴۲۹۵	حدیث ۲۲۰۱

۴۲۹۵	حدیث ۲۲۰۲
۴۲۹۵	حدیث ۲۲۰۳
۴۲۹۵	حدیث ۲۲۰۴
۴۲۹۶	حدیث ۲۲۰۵
۴۲۹۶	حدیث ۲۲۰۶
۴۲۹۶	حدیث ۲۲۰۷
۴۲۹۶	حدیث ۲۲۰۸
۴۲۹۶	حدیث ۲۲۰۹
۴۲۹۷	حدیث ۲۲۱۰
۴۲۹۷	حدیث ۲۲۱۱
۴۲۹۷	حدیث ۲۲۱۲
۴۲۹۷	حدیث ۲۲۱۳
۴۲۹۸	حدیث ۲۲۱۴
۴۲۹۸	حدیث ۲۲۱۵
۴۲۹۸	حدیث ۲۲۱۶
۴۲۹۸	حدیث ۲۲۱۷
۴۲۹۸	حدیث ۲۲۱۸
۴۲۹۹	حدیث ۲۲۱۹
۴۲۹۹	حدیث ۲۲۲۰
۴۲۹۹	حدیث ۲۲۲۱
۴۲۹۹	حدیث ۲۲۲۲
۴۳۰۰	حدیث ۲۲۲۳
۴۳۰۰	حدیث ۲۲۲۴
۴۳۰۰	حدیث ۲۲۲۵

۴۳۰۰	حدیث ۲۲۲۶
۴۳۰۰	حدیث ۲۲۲۷
۴۳۰۱	حدیث ۲۲۲۸
۴۳۰۱	حدیث ۲۲۲۹
۴۳۰۱	حدیث ۲۲۳۰
۴۳۰۱	حدیث ۲۲۳۱
۴۳۰۲	حدیث ۲۲۳۲
۴۳۰۲	حدیث ۲۲۳۳
۴۳۰۲	حدیث ۲۲۳۴
۴۳۰۲	حدیث ۲۲۳۵
۴۳۰۳	حدیث ۲۲۳۶
۴۳۰۳	حدیث ۲۲۳۷
۴۳۰۳	حدیث ۲۲۳۸
۴۳۰۴	حدیث ۲۲۳۹
۴۳۰۴	حدیث ۲۲۴۰
۴۳۰۴	حدیث ۲۲۴۱
۴۳۰۴	حدیث ۲۲۴۲
۴۳۰۴	حدیث ۲۲۴۳
۴۳۰۵	حدیث ۲۲۴۴
۴۳۰۵	حدیث ۲۲۴۵
۴۳۰۵	حدیث ۲۲۴۶
۴۳۰۶	حدیث ۲۲۴۷
۴۳۰۶	حدیث ۲۲۴۸
۴۳۰۶	حدیث ۲۲۴۹

۴۳۰۶	حدیث ۲۲۵۰
۴۳۰۷	حدیث ۲۲۵۱
۴۳۰۷	حدیث ۲۲۵۲
۴۳۰۷	حدیث ۲۲۵۳
۴۳۰۷	حدیث ۲۲۵۴
۴۳۰۸	حدیث ۲۲۵۵
۴۳۰۸	حدیث ۲۲۵۶
۴۳۰۸	حدیث ۲۲۵۷
۴۳۰۸	حدیث ۲۲۵۸
۴۳۰۹	حدیث ۲۲۵۹
۴۳۰۹	حدیث ۲۲۶۰
۴۳۰۹	حدیث ۲۲۶۱
۴۳۰۹	حدیث ۲۲۶۲
۴۳۰۹	حدیث ۲۲۶۳
۴۳۱۰	حدیث ۲۲۶۴
۴۳۱۰	حدیث ۲۲۶۵
۴۳۱۰	حدیث ۲۲۶۶
۴۳۱۰	حدیث ۲۲۶۷
۴۳۱۱	حدیث ۲۲۶۸
۴۳۱۱	حدیث ۲۲۶۹
۴۳۱۱	حدیث ۲۲۷۰
۴۳۱۱	حدیث ۲۲۷۱
۴۳۱۱	حدیث ۲۲۷۲
۴۳۱۲	حدیث ۲۲۷۳

۴۳۱۲	حدیث ۲۲۷۴
۴۳۱۲	حدیث ۲۲۷۵
۴۳۱۳	حدیث ۲۲۷۶
۴۳۱۳	حدیث ۲۲۷۷
۴۳۱۳	حدیث ۲۲۷۸
۴۳۱۳	حدیث ۲۲۷۹
۴۳۱۴	حدیث ۲۲۸۰
۴۳۱۴	حدیث ۲۲۸۱
۴۳۱۴	حدیث ۲۲۸۲
۴۳۱۴	حدیث ۲۲۸۳
۴۳۱۵	حدیث ۲۲۸۴
۴۳۱۵	حدیث ۲۲۸۵
۴۳۱۵	حدیث ۲۲۸۶
۴۳۱۵	حدیث ۲۲۸۷
۴۳۱۶	حدیث ۲۲۸۸
۴۳۱۶	حدیث ۲۲۸۹
۴۳۱۶	حدیث ۲۲۹۰
۴۳۱۷	حدیث ۲۲۹۱
۴۳۱۷	حدیث ۲۲۹۲
۴۳۱۷	حدیث ۲۲۹۳
۴۳۱۸	حدیث ۲۲۹۴
۴۳۱۸	حدیث ۲۲۹۵
۴۳۱۸	حدیث ۲۲۹۶
۴۳۱۸	حدیث ۲۲۹۷

۴۳۱۸	حدیث ۲۲۹۸
۴۳۱۹	حدیث ۲۲۹۹
۴۳۱۹	حدیث ۲۳۰۰
۴۳۱۹	حدیث ۲۳۰۱
۴۳۱۹	حدیث ۲۳۰۲
۴۳۲۰	حدیث ۲۳۰۳
۴۳۲۰	حدیث ۲۳۰۴
۴۳۲۰	حدیث ۲۳۰۵
۴۳۲۰	حدیث ۲۳۰۶
۴۳۲۱	حدیث ۲۳۰۷
۴۳۲۱	حدیث ۲۳۰۸
۴۳۲۱	حدیث ۲۳۰۹
۴۳۲۱	حدیث ۲۳۱۰
۴۳۲۱	حدیث ۲۳۱۱
۴۳۲۲	حدیث ۲۳۱۲
۴۳۲۲	حدیث ۲۳۱۳
۴۳۲۲	حدیث ۲۳۱۴
۴۳۲۲	حدیث ۲۳۱۵
۴۳۲۲	حدیث ۲۳۱۶
۴۳۲۳	حدیث ۲۳۱۷
۴۳۲۳	حدیث ۲۳۱۸
۴۳۲۳	حدیث ۲۳۱۹
۴۳۲۴	حدیث ۲۳۲۰
۴۳۲۴	حدیث ۲۳۲۱

۴۳۲۴	حدیث ۲۳۲۲
۴۳۲۴	حدیث ۲۳۲۳
۴۳۲۴	حدیث ۲۳۲۴
۴۳۲۵	حدیث ۲۳۲۵
۴۳۲۵	حدیث ۲۳۲۶
۴۳۲۵	حدیث ۲۳۲۷
۴۳۲۵	حدیث ۲۳۲۸
۴۳۲۶	حدیث ۲۳۲۹
۴۳۲۶	حدیث ۲۳۳۰
۴۳۲۶	حدیث ۲۳۳۱
۴۳۲۶	حدیث ۲۳۳۲
۴۳۲۷	حدیث ۲۳۳۳
۴۳۲۷	حدیث ۲۳۳۴
۴۳۲۷	حدیث ۲۳۳۵
۴۳۲۷	حدیث ۲۳۳۶
۴۳۲۷	حدیث ۲۳۳۷
۴۳۲۸	حدیث ۲۳۳۸
۴۳۲۸	حدیث ۲۳۳۹
۴۳۲۸	حدیث ۲۳۴۰
۴۳۲۸	حدیث ۲۳۴۱
۴۳۲۹	حدیث ۲۳۴۲
۴۳۲۹	حدیث ۲۳۴۳
۴۳۲۹	حدیث ۲۳۴۴
۴۳۲۹	حدیث ۲۳۴۵

۴۳۳۰	حدیث ۲۳۴۶
۴۳۳۰	حدیث ۲۳۴۷
۴۳۳۰	حدیث ۲۳۴۸
۴۳۳۰	حدیث ۲۳۴۹
۴۳۳۰	حدیث ۲۳۵۰
۴۳۳۱	حدیث ۲۳۵۱
۴۳۳۱	حدیث ۲۳۵۲
۴۳۳۱	حدیث ۲۳۵۳
۴۳۳۱	حدیث ۲۳۵۴
۴۳۳۲	حدیث ۲۳۵۵
۴۳۳۲	حدیث ۲۳۵۶
۴۳۳۲	حدیث ۲۳۵۷
۴۳۳۲	حدیث ۲۳۵۸
۴۳۳۲	حدیث ۲۳۵۹
۴۳۳۳	حدیث ۲۳۶۰
۴۳۳۳	حدیث ۲۳۶۱
۴۳۳۳	حدیث ۲۳۶۲
۴۳۳۳	حدیث ۲۳۶۳
۴۳۳۴	حدیث ۲۳۶۴
۴۳۳۴	حدیث ۲۳۶۵
۴۳۳۴	حدیث ۲۳۶۶
۴۳۳۴	حدیث ۲۳۶۷
۴۳۳۴	حدیث ۲۳۶۸
۴۳۳۵	حدیث ۲۳۶۹

۴۳۳۵	حدیث ۲۳۷۰
۴۳۳۵	حدیث ۲۳۷۱
۴۳۳۵	حدیث ۲۳۷۲
۴۳۳۶	حدیث ۲۳۷۳
۴۳۳۶	حدیث ۲۳۷۴
۴۳۳۶	حدیث ۲۳۷۵
۴۳۳۶	حدیث ۲۳۷۶
۴۳۳۷	حدیث ۲۳۷۷
۴۳۳۷	حدیث ۲۳۷۸
۴۳۳۷	حدیث ۲۳۷۹
۴۳۳۷	حدیث ۲۳۸۰
۴۳۳۸	حدیث ۲۳۸۱
۴۳۳۸	حدیث ۲۳۸۲
۴۳۳۸	حدیث ۲۳۸۳
۴۳۳۸	حدیث ۲۳۸۴
۴۳۳۸	حدیث ۲۳۸۵
۴۳۳۹	حدیث ۲۳۸۶
۴۳۳۹	حدیث ۲۳۸۷
۴۳۳۹	حدیث ۲۳۸۸
۴۳۴۰	حدیث ۲۳۸۹
۴۳۴۰	حدیث ۲۳۹۰
۴۳۴۰	حدیث ۲۳۹۱
۴۳۴۰	حدیث ۲۳۹۲
۴۳۴۱	حدیث ۲۳۹۳

۴۳۴۱	حدیث ۲۳۹۴
۴۳۴۱	حدیث ۲۳۹۵
۴۳۴۱	حدیث ۲۳۹۶
۴۳۴۱	حدیث ۲۳۹۷
۴۳۴۲	حدیث ۲۳۹۸
۴۳۴۲	حدیث ۲۳۹۹
۴۳۴۲	حدیث ۲۴۰۰
۴۳۴۲	از ۲۴۰۱ تا ۲۵۹۱
۴۳۴۲	حدیث ۲۴۰۱
۴۳۴۲	حدیث ۲۴۰۲
۴۳۴۳	حدیث ۲۴۰۳
۴۳۴۳	حدیث ۲۴۰۴
۴۳۴۳	حدیث ۲۴۰۵
۴۳۴۴	حدیث ۲۴۰۶
۴۳۴۴	حدیث ۲۴۰۷
۴۳۴۴	حدیث ۲۴۰۸
۴۳۴۴	حدیث ۲۴۰۹
۴۳۴۴	حدیث ۲۴۱۰
۴۳۴۵	حدیث ۲۴۱۱
۴۳۴۵	حدیث ۲۴۱۲
۴۳۴۵	حدیث ۲۴۱۳
۴۳۴۵	حدیث ۲۴۱۴
۴۳۴۶	حدیث ۲۴۱۵
۴۳۴۶	حدیث ۲۴۱۶

۴۳۴۸	حدیث ۲۴۱۷
۴۳۴۸	حدیث ۲۴۱۸
۴۳۴۸	حدیث ۲۴۱۹
۴۳۴۹	حدیث ۲۴۲۰
۴۳۴۹	حدیث ۲۴۲۱
۴۳۴۹	حدیث ۲۴۲۲
۴۳۵۰	حدیث ۲۴۲۳
۴۳۵۰	حدیث ۲۴۲۴
۴۳۵۰	حدیث ۲۴۲۵
۴۳۵۱	حدیث ۲۴۲۶
۴۳۵۱	حدیث ۲۴۲۷
۴۳۵۱	حدیث ۲۴۲۸
۴۳۵۱	حدیث ۲۴۲۹
۴۳۵۲	حدیث ۲۴۳۰
۴۳۵۲	حدیث ۲۴۳۱
۴۳۵۲	حدیث ۲۴۳۲
۴۳۵۲	حدیث ۲۴۳۳
۴۳۵۳	حدیث ۲۴۳۴
۴۳۵۳	حدیث ۲۴۳۵
۴۳۵۳	حدیث ۲۴۳۶
۴۳۵۳	حدیث ۲۴۳۷
۴۳۵۴	حدیث ۲۴۳۸
۴۳۵۴	حدیث ۲۴۳۹
۴۳۵۴	حدیث ۲۴۴۰

۴۳۵۴	حدیث ۲۴۴۱
۴۳۵۵	حدیث ۲۴۴۲
۴۳۵۵	حدیث ۲۴۴۳
۴۳۵۵	حدیث ۲۴۴۴
۴۳۵۵	حدیث ۲۴۴۵
۴۳۵۶	حدیث ۲۴۴۶
۴۳۵۶	حدیث ۲۴۴۷
۴۳۵۶	حدیث ۲۴۴۸
۴۳۵۶	حدیث ۲۴۴۹
۴۳۵۷	حدیث ۲۴۵۰
۴۳۵۷	حدیث ۲۴۵۱
۴۳۵۷	حدیث ۲۴۵۲
۴۳۵۸	حدیث ۲۴۵۳
۴۳۵۸	حدیث ۲۴۵۴
۴۳۵۸	حدیث ۲۴۵۵
۴۳۵۹	حدیث ۲۴۵۶
۴۳۵۹	حدیث ۲۴۵۷
۴۳۵۹	حدیث ۲۴۵۸
۴۳۶۲	حدیث ۲۴۵۹
۴۳۶۲	حدیث ۲۴۶۰
۴۳۶۳	حدیث ۲۴۶۱
۴۳۶۳	حدیث ۲۴۶۲
۴۳۶۴	حدیث ۲۴۶۳
۴۳۶۴	حدیث ۲۴۶۴

۴۳۶۴	حدیث ۲۴۶۵
۴۳۶۵	حدیث ۲۴۶۶
۴۳۶۵	حدیث ۲۴۶۷
۴۳۶۶	حدیث ۲۴۶۸
۴۳۶۷	حدیث ۲۴۶۹
۴۳۶۷	حدیث ۲۴۷۰
۴۳۸۲	حدیث ۲۴۷۱
۴۳۸۳	حدیث ۲۴۷۲
۴۳۸۳	حدیث ۲۴۷۳
۴۳۸۳	حدیث ۲۴۷۴
۴۳۸۳	حدیث ۲۴۷۵
۴۳۸۴	حدیث ۲۴۷۶
۴۳۸۴	حدیث ۲۴۷۷
۴۳۸۴	حدیث ۲۴۷۸
۴۳۸۴	حدیث ۲۴۷۹
۴۳۸۵	حدیث ۲۴۸۰
۴۳۸۵	حدیث ۲۴۸۱
۴۳۸۵	حدیث ۲۴۸۲
۴۳۸۵	حدیث ۲۴۸۳
۴۳۸۶	حدیث ۲۴۸۴
۴۳۸۶	حدیث ۲۴۸۵
۴۳۸۶	حدیث ۲۴۸۶
۴۳۸۶	حدیث ۲۴۸۷
۴۳۸۷	حدیث ۲۴۸۸

۴۳۸۷	حدیث ۲۴۸۹
۴۳۸۷	حدیث ۲۴۹۰
۴۳۸۷	حدیث ۲۴۹۱
۴۳۸۸	حدیث ۲۴۹۲
۴۳۸۸	حدیث ۲۴۹۳
۴۳۸۸	حدیث ۲۴۹۴
۴۳۸۸	حدیث ۲۴۹۵
۴۳۸۹	حدیث ۲۴۹۶
۴۳۸۹	حدیث ۲۴۹۷
۴۳۸۹	حدیث ۲۴۹۸
۴۳۸۹	حدیث ۲۴۹۹
۴۳۸۹	حدیث ۲۵۰۰
۴۳۹۰	حدیث ۲۵۰۱
۴۳۹۰	حدیث ۲۵۰۲
۴۳۹۰	حدیث ۲۵۰۳
۴۳۹۰	حدیث ۲۵۰۴
۴۳۹۱	حدیث ۲۵۰۵
۴۳۹۱	حدیث ۲۵۰۶
۴۳۹۱	حدیث ۲۵۰۷
۴۳۹۱	حدیث ۲۵۰۸
۴۳۹۲	حدیث ۲۵۰۹
۴۳۹۲	حدیث ۲۵۱۰
۴۳۹۲	حدیث ۲۵۱۱
۴۳۹۲	حدیث ۲۵۱۲

۴۳۹۳	حدیث ۲۵۱۳
۴۳۹۳	حدیث ۲۵۱۴
۴۳۹۳	حدیث ۲۵۱۵
۴۳۹۴	حدیث ۲۵۱۶
۴۳۹۴	حدیث ۲۵۱۷
۴۳۹۴	حدیث ۲۵۱۸
۴۳۹۴	حدیث ۲۵۱۹
۴۳۹۴	حدیث ۲۵۲۰
۴۳۹۵	حدیث ۲۵۲۱
۴۳۹۵	حدیث ۲۵۲۲
۴۳۹۵	حدیث ۲۵۲۳
۴۳۹۵	حدیث ۲۵۲۴
۴۳۹۶	حدیث ۲۵۲۵
۴۳۹۶	حدیث ۲۵۲۶
۴۳۹۶	حدیث ۲۵۲۷
۴۳۹۷	حدیث ۲۵۲۸
۴۳۹۷	حدیث ۲۵۲۹
۴۳۹۷	حدیث ۲۵۳۰
۴۳۹۷	حدیث ۲۵۳۱
۴۳۹۷	حدیث ۲۵۳۲
۴۳۹۸	حدیث ۲۵۳۳
۴۳۹۸	حدیث ۲۵۳۴
۴۳۹۸	حدیث ۲۵۳۵
۴۳۹۸	حدیث ۲۵۳۶

۴۳۹۹	حدیث ۲۵۳۷
۴۳۹۹	حدیث ۲۵۳۸
۴۳۹۹	حدیث ۲۵۳۹
۴۳۹۹	حدیث ۲۵۴۰
۴۴۰۰	حدیث ۲۵۴۱
۴۴۰۰	حدیث ۲۵۴۲
۴۴۰۰	حدیث ۲۵۴۳
۴۴۰۰	حدیث ۲۵۴۴
۴۴۰۱	حدیث ۲۵۴۵
۴۴۰۱	حدیث ۲۵۴۶
۴۴۰۱	حدیث ۲۵۴۷
۴۴۰۱	حدیث ۲۵۴۸
۴۴۰۱	حدیث ۲۵۴۹
۴۴۰۴	حدیث ۲۵۵۰
۴۴۰۵	حدیث ۲۵۵۱
۴۴۰۶	حدیث ۲۵۵۲
۴۴۰۶	حدیث ۲۵۵۳
۴۴۰۶	حدیث ۲۵۵۴
۴۴۰۷	حدیث ۲۵۵۵
۴۴۰۷	حدیث ۲۵۵۶
۴۴۰۷	حدیث ۲۵۵۷
۴۴۰۸	حدیث ۲۵۵۸
۴۴۰۸	حدیث ۲۵۵۹
۴۴۰۸	حدیث ۲۵۶۰

۴۴۰۸	حدیث ۲۵۶۱
۴۴۰۹	حدیث ۲۵۶۲
۴۴۰۹	حدیث ۲۵۶۳
۴۴۰۹	حدیث ۲۵۶۴
۴۴۱۰	حدیث ۲۵۶۵
۴۴۱۱	حدیث ۲۵۶۶
۴۴۱۱	حدیث ۲۵۶۷
۴۴۱۱	حدیث ۲۵۶۸
۴۴۱۲	حدیث ۲۵۶۹
۴۴۱۲	حدیث ۲۵۷۰
۴۴۱۳	حدیث ۲۵۷۱
۴۴۱۳	حدیث ۲۵۷۲
۴۴۱۳	حدیث ۲۵۷۳
۴۴۱۳	حدیث ۲۵۷۴
۴۴۱۴	حدیث ۲۵۷۵
۴۴۱۴	حدیث ۲۵۷۶
۴۴۱۴	حدیث ۲۵۷۷
۴۴۱۵	حدیث ۲۵۷۸
۴۴۱۵	حدیث ۲۵۷۹
۴۴۱۵	حدیث ۲۵۸۰
۴۴۱۶	حدیث ۲۵۸۱
۴۴۱۶	حدیث ۲۵۸۲
۴۴۱۶	حدیث ۲۵۸۳
۴۴۱۶	حدیث ۲۵۸۴

۴۴۱۷	حدیث ۲۵۸۵
۴۴۱۷	حدیث ۲۵۸۶
۴۴۱۷	حدیث ۲۵۸۷
۴۴۱۸	حدیث ۲۵۸۸
۴۴۱۸	حدیث ۲۵۸۹
۴۴۱۸	حدیث ۲۵۹۰
۴۴۱۹	حدیث ۲۵۹۱
۴۴۱۹	۹- (۳۰۵) حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام
۴۴۱۹	از ۲۰۰ تا ۲۰۱
۴۴۱۹	حدیث ۱
۴۴۱۹	حدیث ۲
۴۴۲۰	حدیث ۳
۴۴۲۰	حدیث ۴
۴۴۲۰	حدیث ۵
۴۴۲۱	حدیث ۶
۴۴۲۱	حدیث ۷
۴۴۲۱	حدیث ۸
۴۴۲۱	حدیث ۹
۴۴۲۱	حدیث ۱۰
۴۴۲۲	حدیث ۱۱
۴۴۲۲	حدیث ۱۲
۴۴۲۲	حدیث ۱۳
۴۴۲۲	حدیث ۱۴
۴۴۲۲	حدیث ۱۵

۴۴۲۲	حدیث ۱۶
۴۴۲۳	حدیث ۱۷
۴۴۲۳	حدیث ۱۸
۴۴۲۳	حدیث ۱۹
۴۴۲۳	حدیث ۲۰
۴۴۲۳	حدیث ۲۱
۴۴۲۴	حدیث ۲۲
۴۴۲۴	حدیث ۲۳
۴۴۲۴	حدیث ۲۴
۴۴۲۴	حدیث ۲۵
۴۴۲۴	حدیث ۲۶
۴۴۲۵	حدیث ۲۷
۴۴۲۵	حدیث ۲۸
۴۴۲۵	حدیث ۲۹
۴۴۲۵	حدیث ۳۰
۴۴۲۵	حدیث ۳۱
۴۴۲۶	حدیث ۳۲
۴۴۲۶	حدیث ۳۳
۴۴۲۶	حدیث ۳۴
۴۴۲۶	حدیث ۳۵
۴۴۲۶	حدیث ۳۶
۴۴۲۶	حدیث ۳۷
۴۴۲۷	حدیث ۳۸
۴۴۲۷	حدیث ۳۹

۴۴۲۷	حدیث ۴۰
۴۴۲۷	حدیث ۴۱
۴۴۲۷	حدیث ۴۲
۴۴۲۸	حدیث ۴۳
۴۴۲۸	حدیث ۴۴
۴۴۲۸	حدیث ۴۵
۴۴۲۸	حدیث ۴۶
۴۴۲۹	حدیث ۴۷
۴۴۲۹	حدیث ۴۸
۴۴۲۹	حدیث ۴۹
۴۴۲۹	حدیث ۵۰
۴۴۳۰	حدیث ۵۱
۴۴۳۰	حدیث ۵۲
۴۴۳۰	حدیث ۵۳
۴۴۳۰	حدیث ۵۴
۴۴۳۰	حدیث ۵۵
۴۴۳۱	حدیث ۵۶
۴۴۳۱	حدیث ۵۷
۴۴۳۱	حدیث ۵۸
۴۴۳۱	حدیث ۵۹
۴۴۳۲	حدیث ۶۰
۴۴۳۲	حدیث ۶۱
۴۴۳۲	حدیث ۶۲
۴۴۳۲	حدیث ۶۳

۴۴۳۳	حدیث ۶۴
۴۴۳۳	حدیث ۶۵
۴۴۳۳	حدیث ۶۶
۴۴۳۳	حدیث ۶۷
۴۴۳۳	حدیث ۶۸
۴۴۳۴	حدیث ۶۹
۴۴۳۴	حدیث ۷۰
۴۴۳۴	حدیث ۷۱
۴۴۳۴	حدیث ۷۲
۴۴۳۴	حدیث ۷۳
۴۴۳۴	حدیث ۷۴
۴۴۳۵	حدیث ۷۵
۴۴۳۵	حدیث ۷۶
۴۴۳۵	حدیث ۷۷
۴۴۳۵	حدیث ۷۸
۴۴۳۵	حدیث ۷۹
۴۴۳۵	حدیث ۸۰
۴۴۳۶	حدیث ۸۱
۴۴۳۶	حدیث ۸۲
۴۴۳۶	حدیث ۸۳
۴۴۳۶	حدیث ۸۴
۴۴۳۶	حدیث ۸۵
۴۴۳۶	حدیث ۸۶
۴۴۳۷	حدیث ۸۷

۴۴۳۷	حدیث ۸۸
۴۴۳۷	حدیث ۸۹
۴۴۳۸	حدیث ۹۰
۴۴۳۸	حدیث ۹۱
۴۴۳۸	حدیث ۹۲
۴۴۳۸	حدیث ۹۳
۴۴۳۹	حدیث ۹۴
۴۴۴۰	حدیث ۹۵
۴۴۴۰	حدیث ۹۶
۴۴۴۰	حدیث ۹۷
۴۴۴۱	حدیث ۹۸
۴۴۴۱	حدیث ۹۹
۴۴۴۱	حدیث ۱۰۰
۴۴۴۱	حدیث ۱۰۱
۴۴۴۲	حدیث ۱۰۲
۴۴۴۲	حدیث ۱۰۳
۴۴۴۲	حدیث ۱۰۴
۴۴۴۲	حدیث ۱۰۵
۴۴۴۳	حدیث ۱۰۶
۴۴۴۳	حدیث ۱۰۷
۴۴۴۳	حدیث ۱۰۸
۴۴۴۳	حدیث ۱۰۹
۴۴۴۴	حدیث ۱۱۰
۴۴۴۴	حدیث ۱۱۱

۴۴۴۴	حدیث ۱۱۲
۴۴۴۴	حدیث ۱۱۳
۴۴۴۵	حدیث ۱۱۴
۴۴۴۵	حدیث ۱۱۵
۴۴۴۵	حدیث ۱۱۶
۴۴۴۵	حدیث ۱۱۷
۴۴۴۶	حدیث ۱۱۸
۴۴۴۶	حدیث ۱۱۹
۴۴۴۷	حدیث ۱۲۰
۴۴۴۷	حدیث ۱۲۱
۴۴۴۸	حدیث ۱۲۲
۴۴۴۸	حدیث ۱۲۳
۴۴۴۸	حدیث ۱۲۴
۴۴۴۸	حدیث ۱۲۵
۴۴۴۸	حدیث ۱۲۶
۴۴۴۹	حدیث ۱۲۷
۴۴۴۹	حدیث ۱۲۸
۴۴۴۹	حدیث ۱۲۹
۴۴۴۹	حدیث ۱۳۰
۴۴۵۰	حدیث ۱۳۱
۴۴۵۰	حدیث ۱۳۲
۴۴۵۰	حدیث ۱۳۳
۴۴۵۰	حدیث ۱۳۴
۴۴۵۰	حدیث ۱۳۵

۴۴۵۱	حدیث ۱۳۶
۴۴۵۱	حدیث ۱۳۷
۴۴۵۱	حدیث ۱۳۸
۴۴۵۱	حدیث ۱۳۹
۴۴۵۲	حدیث ۱۴۰
۴۴۵۲	حدیث ۱۴۱
۴۴۵۲	حدیث ۱۴۲
۴۴۵۳	حدیث ۱۴۳
۴۴۵۳	حدیث ۱۴۴
۴۴۵۳	حدیث ۱۴۵
۴۴۵۴	حدیث ۱۴۶
۴۴۵۴	حدیث ۱۴۷
۴۴۵۴	حدیث ۱۴۸
۴۴۵۴	حدیث ۱۴۹
۴۴۵۴	حدیث ۱۵۰
۴۴۵۵	حدیث ۱۵۱
۴۴۵۵	حدیث ۱۵۲
۴۴۵۵	حدیث ۱۵۳
۴۴۵۵	حدیث ۱۵۴
۴۴۵۶	حدیث ۱۵۵
۴۴۵۶	حدیث ۱۵۶
۴۴۵۶	حدیث ۱۵۷
۴۴۵۶	حدیث ۱۵۸
۴۴۵۷	حدیث ۱۵۹

۴۴۵۷	حدیث ۱۶۰
۴۴۵۷	حدیث ۱۶۱
۴۴۵۷	حدیث ۱۶۲
۴۴۵۸	حدیث ۱۶۳
۴۴۵۸	حدیث ۱۶۴
۴۴۵۸	حدیث ۱۶۵
۴۴۵۸	حدیث ۱۶۶
۴۴۵۹	حدیث ۱۶۷
۴۴۵۹	حدیث ۱۶۸
۴۴۵۹	حدیث ۱۶۹
۴۴۵۹	حدیث ۱۷۰
۴۴۵۹	حدیث ۱۷۱
۴۴۶۰	حدیث ۱۷۲
۴۴۶۰	حدیث ۱۷۳
۴۴۶۰	حدیث ۱۷۴
۴۴۶۰	حدیث ۱۷۵
۴۴۶۰	حدیث ۱۷۶
۴۴۶۱	حدیث ۱۷۷
۴۴۶۱	حدیث ۱۷۸
۴۴۶۱	حدیث ۱۷۹
۴۴۶۱	حدیث ۱۸۰
۴۴۶۱	حدیث ۱۸۱
۴۴۶۲	حدیث ۱۸۲
۴۴۶۲	حدیث ۱۸۳

۴۴۶۲	حدیث ۱۸۴
۴۴۶۲	حدیث ۱۸۵
۴۴۶۲	حدیث ۱۸۶
۴۴۶۳	حدیث ۱۸۷
۴۴۶۳	حدیث ۱۸۸
۴۴۶۳	حدیث ۱۸۹
۴۴۶۳	حدیث ۱۹۰
۴۴۶۳	حدیث ۱۹۱
۴۴۶۴	حدیث ۱۹۲
۴۴۶۴	حدیث ۱۹۳
۴۴۶۴	حدیث ۱۹۴
۴۴۶۴	حدیث ۱۹۵
۴۴۶۴	حدیث ۱۹۶
۴۴۶۵	حدیث ۱۹۷
۴۴۶۵	حدیث ۱۹۸
۴۴۶۵	حدیث ۱۹۹
۴۴۶۵	حدیث ۲۰۰
۴۴۶۶	از ۲۰۱ تا ۳۰۵
۴۴۶۶	حدیث ۲۰۱
۴۴۶۶	حدیث ۲۰۲
۴۴۶۶	حدیث ۲۰۳
۴۴۶۶	حدیث ۲۰۴
۴۴۶۷	حدیث ۲۰۵
۴۴۶۷	حدیث ۲۰۶

۴۴۶۷	حدیث ۲۰۷
۴۴۶۷	حدیث ۲۰۸
۴۴۶۷	حدیث ۲۰۹
۴۴۶۸	حدیث ۲۱۰
۴۴۶۸	حدیث ۲۱۱
۴۴۶۸	حدیث ۲۱۲
۴۴۶۸	حدیث ۲۱۳
۴۴۶۹	حدیث ۲۱۴
۴۴۶۹	حدیث ۲۱۵
۴۴۷۰	حدیث ۲۱۶
۴۴۷۰	حدیث ۲۱۷
۴۴۷۰	حدیث ۲۱۸
۴۴۷۰	حدیث ۲۱۹
۴۴۷۱	حدیث ۲۲۰
۴۴۷۱	حدیث ۲۲۱
۴۴۷۱	حدیث ۲۲۲
۴۴۷۱	حدیث ۲۲۳
۴۴۷۲	حدیث ۲۲۴
۴۴۷۲	حدیث ۲۲۵
۴۴۷۲	حدیث ۲۲۶
۴۴۷۲	حدیث ۲۲۷
۴۴۷۲	حدیث ۲۲۸
۴۴۷۳	حدیث ۲۲۹
۴۴۷۳	حدیث ۲۳۰

۴۴۷۳	حدیث ۲۳۱
۴۴۷۳	حدیث ۲۳۲
۴۴۷۳	حدیث ۲۳۳
۴۴۷۴	حدیث ۲۳۴
۴۴۷۴	حدیث ۲۳۵
۴۴۷۴	حدیث ۲۳۶
۴۴۷۴	حدیث ۲۳۷
۴۴۷۴	حدیث ۲۳۸
۴۴۷۵	حدیث ۲۳۹
۴۴۷۵	حدیث ۲۴۰
۴۴۷۵	حدیث ۲۴۱
۴۴۷۵	حدیث ۲۴۲
۴۴۷۶	حدیث ۲۴۳
۴۴۷۶	حدیث ۲۴۴
۴۴۷۶	حدیث ۲۴۵
۴۴۷۶	حدیث ۲۴۶
۴۴۷۶	حدیث ۲۴۷
۴۴۷۷	حدیث ۲۴۸
۴۴۷۷	حدیث ۲۴۹
۴۴۷۷	حدیث ۲۵۰
۴۴۷۷	حدیث ۲۵۱
۴۴۷۸	حدیث ۲۵۲
۴۴۷۸	حدیث ۲۵۳
۴۴۷۸	حدیث ۲۵۴

۴۴۷۹	حدیث ۲۵۵
۴۴۸۰	حدیث ۲۵۶
۴۴۸۰	حدیث ۲۵۷
۴۴۸۰	حدیث ۲۵۸
۴۴۸۰	حدیث ۲۵۹
۴۴۸۱	حدیث ۲۶۰
۴۴۸۱	حدیث ۲۶۱
۴۴۸۱	حدیث ۲۶۲
۴۴۸۱	حدیث ۲۶۳
۴۴۸۲	حدیث ۲۶۴
۴۴۸۲	حدیث ۲۶۵
۴۴۸۲	حدیث ۲۶۶
۴۴۸۲	حدیث ۲۶۷
۴۴۸۳	حدیث ۲۶۸
۴۴۸۳	حدیث ۲۶۹
۴۴۸۳	حدیث ۲۷۰
۴۴۸۳	حدیث ۲۷۱
۴۴۸۴	حدیث ۲۷۲
۴۴۸۴	حدیث ۲۷۳
۴۴۸۵	حدیث ۲۷۴
۴۴۸۵	حدیث ۲۷۵
۴۴۸۵	حدیث ۲۷۶
۴۴۸۶	حدیث ۲۷۷
۴۴۸۶	حدیث ۲۷۸

۴۴۸۶	حدیث ۲۷۹
۴۴۸۷	حدیث ۲۸۰
۴۴۸۷	حدیث ۲۸۱
۴۴۸۷	حدیث ۲۸۲
۴۴۸۸	حدیث ۲۸۳
۴۴۸۸	حدیث ۲۸۴
۴۴۸۸	حدیث ۲۸۵
۴۴۸۹	حدیث ۲۸۶
۴۴۸۹	حدیث ۲۸۷
۴۴۸۹	حدیث ۲۸۸
۴۴۹۰	حدیث ۲۸۹
۴۴۹۰	حدیث ۲۹۰
۴۴۹۰	حدیث ۲۹۱
۴۴۹۰	حدیث ۲۹۲
۴۴۹۱	حدیث ۲۹۳
۴۴۹۱	حدیث ۲۹۴
۴۴۹۱	حدیث ۲۹۵
۴۴۹۲	حدیث ۲۹۶
۴۴۹۲	حدیث ۲۹۷
۴۴۹۲	حدیث ۲۹۸
۴۴۹۳	حدیث ۲۹۹
۴۴۹۳	حدیث ۳۰۰
۴۴۹۳	حدیث ۳۰۱
۴۴۹۳	حدیث ۳۰۲

- ۴۴۹۴ حدیث ۳۰۳
- ۴۴۹۴ حدیث ۳۰۴
- ۴۴۹۵ حدیث ۳۰۵
- ۴۴۹۵ ۱۰- (۳۵۶) حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام
- ۴۴۹۵ از ۲۰۰ تا ۲۰۱
- ۴۴۹۵ حدیث ۱
- ۴۴۹۶ حدیث ۲
- ۴۴۹۶ حدیث ۳
- ۴۴۹۷ حدیث ۴
- ۴۴۹۷ حدیث ۵
- ۴۴۹۷ حدیث ۶
- ۴۴۹۷ حدیث ۷
- ۴۴۹۷ حدیث ۸
- ۴۴۹۸ حدیث ۹
- ۴۴۹۸ حدیث ۱۰
- ۴۴۹۸ حدیث ۱۱
- ۴۴۹۸ حدیث ۱۲
- ۴۴۹۸ حدیث ۱۳
- ۴۴۹۹ حدیث ۱۴
- ۴۴۹۹ حدیث ۱۵
- ۴۴۹۹ حدیث ۱۶
- ۴۴۹۹ حدیث ۱۷
- ۴۵۰۰ حدیث ۱۸
- ۴۵۰۰ حدیث ۱۹

۴۵۰۰	حدیث ۲۰
۴۵۰۰	حدیث ۲۱
۴۵۰۰	حدیث ۲۲
۴۵۰۱	حدیث ۲۳
۴۵۰۱	حدیث ۲۴
۴۵۰۱	حدیث ۲۵
۴۵۰۱	حدیث ۲۶
۴۵۰۱	حدیث ۲۷
۴۵۰۱	حدیث ۲۸
۴۵۰۲	حدیث ۲۹
۴۵۰۲	حدیث ۳۰
۴۵۰۲	حدیث ۳۱
۴۵۰۲	حدیث ۳۲
۴۵۰۳	حدیث ۳۳
۴۵۰۳	حدیث ۳۴
۴۵۰۳	حدیث ۳۵
۴۵۰۳	حدیث ۳۶
۴۵۰۳	حدیث ۳۷
۴۵۰۳	حدیث ۳۸
۴۵۰۴	حدیث ۳۹
۴۵۰۴	حدیث ۴۰
۴۵۰۴	حدیث ۴۱
۴۵۰۴	حدیث ۴۲
۴۵۰۴	حدیث ۴۳

۴۵۰۵	حدیث ۴۴
۴۵۰۵	حدیث ۴۵
۴۵۰۵	حدیث ۴۶
۴۵۰۵	حدیث ۴۷
۴۵۰۶	حدیث ۴۸
۴۵۰۶	حدیث ۴۹
۴۵۰۶	حدیث ۵۰
۴۵۰۶	حدیث ۵۱
۴۵۰۷	حدیث ۵۲
۴۵۰۷	حدیث ۵۳
۴۵۰۷	حدیث ۵۴
۴۵۰۷	حدیث ۵۵
۴۵۰۸	حدیث ۵۶
۴۵۰۸	حدیث ۵۷
۴۵۰۸	حدیث ۵۸
۴۵۰۸	حدیث ۵۹
۴۵۰۹	حدیث ۶۰
۴۵۰۹	حدیث ۶۱
۴۵۰۹	حدیث ۶۲
۴۵۰۹	حدیث ۶۳
۴۵۱۰	حدیث ۶۴
۴۵۱۰	حدیث ۶۵
۴۵۱۰	حدیث ۶۶
۴۵۱۱	حدیث ۶۷

۴۵۱۱	حدیث ۶۸
۴۵۱۱	حدیث ۶۹
۴۵۱۲	حدیث ۷۰
۴۵۱۲	حدیث ۷۱
۴۵۱۲	حدیث ۷۲
۴۵۱۲	حدیث ۷۳
۴۵۱۳	حدیث ۷۴
۴۵۱۳	حدیث ۷۵
۴۵۱۳	حدیث ۷۶
۴۵۱۳	حدیث ۷۷
۴۵۱۴	حدیث ۷۸
۴۵۱۴	حدیث ۷۹
۴۵۱۴	حدیث ۸۰
۴۵۱۴	حدیث ۸۱
۴۵۱۴	حدیث ۸۲
۴۵۱۵	حدیث ۸۳
۴۵۱۵	حدیث ۸۴
۴۵۱۵	حدیث ۸۵
۴۵۱۶	حدیث ۸۶
۴۵۱۶	حدیث ۸۷
۴۵۱۶	حدیث ۸۸
۴۵۱۶	حدیث ۸۹
۴۵۱۶	حدیث ۹۰
۴۵۱۷	حدیث ۹۱

۴۵۱۷	حدیث ۹۲
۴۵۱۷	حدیث ۹۳
۴۵۱۷	حدیث ۹۴
۴۵۱۷	حدیث ۹۵
۴۵۱۷	حدیث ۹۶
۴۵۱۸	حدیث ۹۷
۴۵۱۸	حدیث ۹۸
۴۵۱۸	حدیث ۹۹
۴۵۱۸	حدیث ۱۰۰
۴۵۱۸	حدیث ۱۰۱
۴۵۱۸	حدیث ۱۰۲
۴۵۱۹	حدیث ۱۰۳
۴۵۱۹	حدیث ۱۰۴
۴۵۱۹	حدیث ۱۰۵
۴۵۱۹	حدیث ۱۰۶
۴۵۱۹	حدیث ۱۰۷
۴۵۲۰	حدیث ۱۰۸
۴۵۲۰	حدیث ۱۰۹
۴۵۲۰	حدیث ۱۱۰
۴۵۲۱	حدیث ۱۱۱
۴۵۲۱	حدیث ۱۱۲
۴۵۲۱	حدیث ۱۱۳
۴۵۲۱	حدیث ۱۱۴
۴۵۲۱	حدیث ۱۱۵

۴۵۲۲	حدیث ۱۱۶
۴۵۲۲	حدیث ۱۱۷
۴۵۲۲	حدیث ۱۱۸
۴۵۲۲	حدیث ۱۱۹
۴۵۲۲	حدیث ۱۲۰
۴۵۲۳	حدیث ۱۲۱
۴۵۲۳	حدیث ۱۲۲
۴۵۲۳	حدیث ۱۲۳
۴۵۲۳	حدیث ۱۲۴
۴۵۲۴	حدیث ۱۲۵
۴۵۲۵	حدیث ۱۲۶
۴۵۲۵	حدیث ۱۲۷
۴۵۲۶	حدیث ۱۲۸
۴۵۲۶	حدیث ۱۲۹
۴۵۲۶	حدیث ۱۳۰
۴۵۲۶	حدیث ۱۳۱
۴۵۲۷	حدیث ۱۳۲
۴۵۲۷	حدیث ۱۳۳
۴۵۲۷	حدیث ۱۳۴
۴۵۲۸	حدیث ۱۳۵
۴۵۲۸	حدیث ۱۳۶
۴۵۳۱	حدیث ۱۳۷
۴۵۳۱	حدیث ۱۳۸
۴۵۳۲	حدیث ۱۳۹

۴۵۳۲	حدیث ۱۴۰
۴۵۳۳	حدیث ۱۴۱
۴۵۳۳	حدیث ۱۴۲
۴۵۳۴	حدیث ۱۴۳
۴۵۳۴	حدیث ۱۴۴
۴۵۳۴	حدیث ۱۴۵
۴۵۳۴	حدیث ۱۴۶
۴۵۳۵	حدیث ۱۴۷
۴۵۳۵	حدیث ۱۴۸
۴۵۳۵	حدیث ۱۴۹
۴۵۳۶	حدیث ۱۵۰
۴۵۳۶	حدیث ۱۵۱
۴۵۳۶	حدیث ۱۵۲
۴۵۳۶	حدیث ۱۵۳
۴۵۳۷	حدیث ۱۵۴
۴۵۳۷	حدیث ۱۵۵
۴۵۳۷	حدیث ۱۵۶
۴۵۳۸	حدیث ۱۵۷
۴۵۳۸	حدیث ۱۵۸
۴۵۳۸	حدیث ۱۵۹
۴۵۳۹	حدیث ۱۶۰
۴۵۳۹	حدیث ۱۶۱
۴۵۳۹	حدیث ۱۶۲
۴۵۳۹	حدیث ۱۶۳

۴۵۴۰	حدیث ۱۶۴
۴۵۴۰	حدیث ۱۶۵
۴۵۴۰	حدیث ۱۶۶
۴۵۴۰	حدیث ۱۶۷
۴۵۴۱	حدیث ۱۶۸
۴۵۴۱	حدیث ۱۶۹
۴۵۴۱	حدیث ۱۷۰
۴۵۴۲	حدیث ۱۷۱
۴۵۴۲	حدیث ۱۷۲
۴۵۴۲	حدیث ۱۷۳
۴۵۴۲	حدیث ۱۷۴
۴۵۴۲	حدیث ۱۷۵
۴۵۴۳	حدیث ۱۷۶
۴۵۴۳	حدیث ۱۷۷
۴۵۴۳	حدیث ۱۷۸
۴۵۴۳	حدیث ۱۷۹
۴۵۴۴	حدیث ۱۸۰
۴۵۴۴	حدیث ۱۸۱
۴۵۴۴	حدیث ۱۸۲
۴۵۴۴	حدیث ۱۸۳
۴۵۴۵	حدیث ۱۸۴
۴۵۴۵	حدیث ۱۸۵
۴۵۴۵	حدیث ۱۸۶
۴۵۴۵	حدیث ۱۸۷

۴۵۴۶	حدیث ۱۸۸
۴۵۴۶	حدیث ۱۸۹
۴۵۴۶	حدیث ۱۹۰
۴۵۴۶	حدیث ۱۹۱
۴۵۴۶	حدیث ۱۹۲
۴۵۴۷	حدیث ۱۹۳
۴۵۴۷	حدیث ۱۹۴
۴۵۴۷	حدیث ۱۹۵
۴۵۴۷	حدیث ۱۹۶
۴۵۴۸	حدیث ۱۹۷
۴۵۴۸	حدیث ۱۹۸
۴۵۴۸	حدیث ۱۹۹
۴۵۴۸	حدیث ۲۰۰
۴۵۴۸	از ۲۰۱ تا ۳۵۶
۴۵۴۸	حدیث ۲۰۱
۴۵۴۹	حدیث ۲۰۲
۴۵۴۹	حدیث ۲۰۳
۴۵۴۹	حدیث ۲۰۴
۴۵۴۹	حدیث ۲۰۵
۴۵۵۰	حدیث ۲۰۶
۴۵۵۰	حدیث ۲۰۷
۴۵۵۰	حدیث ۲۰۸
۴۵۵۰	حدیث ۲۰۹
۴۵۵۱	حدیث ۲۱۰

۴۵۵۱	حدیث ۲۱۱
۴۵۵۱	حدیث ۲۱۲
۴۵۵۱	حدیث ۲۱۳
۴۵۵۱	حدیث ۲۱۴
۴۵۵۲	حدیث ۲۱۵
۴۵۵۲	حدیث ۲۱۶
۴۵۵۲	حدیث ۲۱۷
۴۵۵۳	حدیث ۲۱۸
۴۵۵۳	حدیث ۲۱۹
۴۵۵۳	حدیث ۲۲۰
۴۵۵۳	حدیث ۲۲۱
۴۵۵۴	حدیث ۲۲۲
۴۵۵۴	حدیث ۲۲۳
۴۵۵۴	حدیث ۲۲۴
۴۵۵۴	حدیث ۲۲۵
۴۵۵۴	حدیث ۲۲۶
۴۵۵۵	حدیث ۲۲۷
۴۵۵۵	حدیث ۲۲۸
۴۵۵۵	حدیث ۲۲۹
۴۵۵۵	حدیث ۲۳۰
۴۵۵۶	حدیث ۲۳۱
۴۵۵۶	حدیث ۲۳۲
۴۵۵۶	حدیث ۲۳۳
۴۵۵۶	حدیث ۲۳۴

۴۵۵۷	حدیث ۲۳۵
۴۵۵۷	حدیث ۲۳۶
۴۵۵۷	حدیث ۲۳۷
۴۵۵۸	حدیث ۲۳۸
۴۵۵۸	حدیث ۲۳۹
۴۵۵۸	حدیث ۲۴۰
۴۵۵۸	حدیث ۲۴۱
۴۵۵۹	حدیث ۲۴۲
۴۵۵۹	حدیث ۲۴۳
۴۵۵۹	حدیث ۲۴۴
۴۵۵۹	حدیث ۲۴۵
۴۵۵۹	حدیث ۲۴۶
۴۵۶۰	حدیث ۲۴۷
۴۵۶۰	حدیث ۲۴۸
۴۵۶۰	حدیث ۲۴۹
۴۵۶۰	حدیث ۲۵۰
۴۵۶۰	حدیث ۲۵۱
۴۵۶۱	حدیث ۲۵۲
۴۵۶۱	حدیث ۲۵۳
۴۵۶۱	حدیث ۲۵۴
۴۵۶۱	حدیث ۲۵۵
۴۵۶۲	حدیث ۲۵۶
۴۵۶۲	حدیث ۲۵۷
۴۵۶۲	حدیث ۲۵۸

۴۵۶۲	حدیث ۲۵۹
۴۵۶۲	حدیث ۲۶۰
۴۵۶۳	حدیث ۲۶۱
۴۵۶۳	حدیث ۲۶۲
۴۵۶۳	حدیث ۲۶۳
۴۵۶۳	حدیث ۲۶۴
۴۵۶۳	حدیث ۲۶۵
۴۵۶۴	حدیث ۲۶۶
۴۵۶۴	حدیث ۲۶۷
۴۵۶۴	حدیث ۲۶۸
۴۵۶۵	حدیث ۲۶۹
۴۵۶۵	حدیث ۲۷۰
۴۵۶۶	حدیث ۲۷۱
۴۵۶۶	حدیث ۲۷۲
۴۵۶۶	حدیث ۲۷۳
۴۵۶۶	حدیث ۲۷۴
۴۵۶۶	حدیث ۲۷۵
۴۵۶۷	حدیث ۲۷۶
۴۵۶۷	حدیث ۲۷۷
۴۵۶۷	حدیث ۲۷۸
۴۵۶۷	حدیث ۲۷۹
۴۵۶۷	حدیث ۲۸۰
۴۵۶۸	حدیث ۲۸۱
۴۵۶۸	حدیث ۲۸۲

۴۵۶۸	حدیث ۲۸۳
۴۵۶۸	حدیث ۲۸۴
۴۵۶۹	حدیث ۲۸۵
۴۵۶۹	حدیث ۲۸۶
۴۵۶۹	حدیث ۲۸۷
۴۵۶۹	حدیث ۲۸۸
۴۵۷۰	حدیث ۲۸۹
۴۵۷۰	حدیث ۲۹۰
۴۵۷۰	حدیث ۲۹۱
۴۵۷۱	حدیث ۲۹۲
۴۵۷۱	حدیث ۲۹۳
۴۵۷۱	حدیث ۲۹۴
۴۵۷۱	حدیث ۲۹۵
۴۵۷۲	حدیث ۲۹۶
۴۵۷۲	حدیث ۲۹۷
۴۵۷۲	حدیث ۲۹۸
۴۵۷۲	حدیث ۲۹۹
۴۵۷۳	حدیث ۳۰۰
۴۵۷۳	حدیث ۳۰۱
۴۵۷۳	حدیث ۳۰۲
۴۵۷۳	حدیث ۳۰۳
۴۵۷۳	حدیث ۳۰۴
۴۵۷۴	حدیث ۳۰۵
۴۵۷۶	حدیث ۳۰۶

۴۵۷۶	حدیث ۳۰۷
۴۵۷۶	حدیث ۳۰۸
۴۵۷۷	حدیث ۳۰۹
۴۵۷۷	حدیث ۳۱۰
۴۵۷۷	حدیث ۳۱۱
۴۵۷۷	حدیث ۳۱۲
۴۵۷۸	حدیث ۳۱۳
۴۵۷۸	حدیث ۳۱۴
۴۵۷۸	حدیث ۳۱۵
۴۵۷۹	حدیث ۳۱۶
۴۵۷۹	حدیث ۳۱۷
۴۵۷۹	حدیث ۳۱۸
۴۵۸۰	حدیث ۳۱۹
۴۵۸۰	حدیث ۳۲۰
۴۵۸۰	حدیث ۳۲۱
۴۵۸۱	حدیث ۳۲۲
۴۵۸۱	حدیث ۳۲۳
۴۵۸۱	حدیث ۳۲۴
۴۵۸۱	حدیث ۳۲۵
۴۵۸۲	حدیث ۳۲۶
۴۵۸۲	حدیث ۳۲۷
۴۵۸۲	حدیث ۳۲۸
۴۵۸۳	حدیث ۳۲۹
۴۵۸۳	حدیث ۳۳۰

۴۵۸۳	حدیث ۳۳۱
۴۵۸۴	حدیث ۳۳۲
۴۵۸۴	حدیث ۳۳۳
۴۵۸۴	حدیث ۳۳۴
۴۵۸۵	حدیث ۳۳۵
۴۵۸۵	حدیث ۳۳۶
۴۵۸۵	حدیث ۳۳۷
۴۵۸۶	حدیث ۳۳۸
۴۵۸۶	حدیث ۳۳۹
۴۵۸۶	حدیث ۳۴۰
۴۵۸۷	حدیث ۳۴۱
۴۵۸۷	حدیث ۳۴۲
۴۵۸۷	حدیث ۳۴۳
۴۵۸۷	حدیث ۳۴۴
۴۵۸۸	حدیث ۳۴۵
۴۵۸۸	حدیث ۳۴۶
۴۵۸۸	حدیث ۳۴۷
۴۵۸۹	حدیث ۳۴۸
۴۵۸۹	حدیث ۳۴۹
۴۵۸۹	حدیث ۳۵۰
۴۵۸۹	حدیث ۳۵۱
۴۵۹۰	حدیث ۳۵۲
۴۵۹۰	حدیث ۳۵۳
۴۵۹۰	حدیث ۳۵۴

۴۵۹۱	حدیث ۳۵۵
۴۵۹۱	حدیث ۳۵۶
۴۵۹۱	۱۱- (۱۰۵) حدیث از حضرت امام جواد علیه السلام
۴۵۹۱	حدیث ۱
۴۵۹۲	حدیث ۲
۴۵۹۲	حدیث ۳
۴۵۹۲	حدیث ۴
۴۵۹۲	حدیث ۵
۴۵۹۲	حدیث ۶
۴۵۹۲	حدیث ۷
۴۵۹۳	حدیث ۸
۴۵۹۳	حدیث ۹
۴۵۹۳	حدیث ۱۰
۴۵۹۳	حدیث ۱۱
۴۵۹۴	حدیث ۱۲
۴۵۹۴	حدیث ۱۳
۴۵۹۴	حدیث ۱۴
۴۵۹۴	حدیث ۱۵
۴۵۹۴	حدیث ۱۶
۴۵۹۴	حدیث ۱۷
۴۵۹۵	حدیث ۱۸
۴۵۹۵	حدیث ۱۹
۴۵۹۵	حدیث ۲۰
۴۵۹۵	حدیث ۲۱

۴۵۹۵	حدیث ۲۲
۴۵۹۶	حدیث ۲۳
۴۵۹۶	حدیث ۲۴
۴۵۹۶	حدیث ۲۵
۴۵۹۶	حدیث ۲۶
۴۵۹۶	حدیث ۲۷
۴۵۹۷	حدیث ۲۸
۴۵۹۷	حدیث ۲۹
۴۵۹۷	حدیث ۳۰
۴۵۹۷	حدیث ۳۱
۴۵۹۷	حدیث ۳۲
۴۵۹۷	حدیث ۳۳
۴۵۹۸	حدیث ۳۴
۴۵۹۸	حدیث ۳۵
۴۵۹۸	حدیث ۳۶
۴۵۹۸	حدیث ۳۷
۴۵۹۹	حدیث ۳۸
۴۵۹۹	حدیث ۳۹
۴۵۹۹	حدیث ۴۰
۴۵۹۹	حدیث ۴۱
۴۶۰۰	حدیث ۴۲
۴۶۰۰	حدیث ۴۳
۴۶۰۰	حدیث ۴۴
۴۶۰۰	حدیث ۴۵

۴۶۰۱	حدیث ۴۶
۴۶۰۱	حدیث ۴۷
۴۶۰۱	حدیث ۴۸
۴۶۰۱	حدیث ۴۹
۴۶۰۲	حدیث ۵۰
۴۶۰۲	حدیث ۵۱
۴۶۰۲	حدیث ۵۲
۴۶۰۲	حدیث ۵۳
۴۶۰۲	حدیث ۵۴
۴۶۰۳	حدیث ۵۵
۴۶۰۳	حدیث ۵۶
۴۶۰۳	حدیث ۵۷
۴۶۰۳	حدیث ۵۸
۴۶۰۳	حدیث ۵۹
۴۶۰۴	حدیث ۶۰
۴۶۰۴	حدیث ۶۱
۴۶۰۴	حدیث ۶۲
۴۶۰۴	حدیث ۶۳
۴۶۰۴	حدیث ۶۴
۴۶۰۵	حدیث ۶۵
۴۶۰۵	حدیث ۶۶
۴۶۰۵	حدیث ۶۷
۴۶۰۵	حدیث ۶۸
۴۶۰۶	حدیث ۶۹

۴۶۰۶	حدیث ۷۰
۴۶۰۶	حدیث ۷۱
۴۶۰۷	حدیث ۷۲
۴۶۰۷	حدیث ۷۳
۴۶۰۷	حدیث ۷۴
۴۶۰۸	حدیث ۷۵
۴۶۰۸	حدیث ۷۶
۴۶۰۹	حدیث ۷۷
۴۶۰۹	حدیث ۷۸
۴۶۱۰	حدیث ۷۹
۴۶۱۰	حدیث ۸۰
۴۶۱۱	حدیث ۸۱
۴۶۱۱	حدیث ۸۲
۴۶۱۱	حدیث ۸۳
۴۶۱۲	حدیث ۸۴
۴۶۱۲	حدیث ۸۵
۴۶۱۲	حدیث ۸۶
۴۶۱۲	حدیث ۸۷
۴۶۱۳	حدیث ۸۸
۴۶۱۳	حدیث ۸۹
۴۶۱۳	حدیث ۹۰
۴۶۱۴	حدیث ۹۱
۴۶۱۴	حدیث ۹۲
۴۶۱۴	حدیث ۹۳

۴۶۱۴	حدیث ۹۴
۴۶۱۵	حدیث ۹۵
۴۶۱۵	حدیث ۹۶
۴۶۱۵	حدیث ۹۷
۴۶۱۶	حدیث ۹۸
۴۶۱۶	حدیث ۹۹
۴۶۱۶	حدیث ۱۰۰
۴۶۱۷	حدیث ۱۰۱
۴۶۱۷	حدیث ۱۰۲
۴۶۱۷	حدیث ۱۰۳
۴۶۱۸	حدیث ۱۰۴
۴۶۱۸	حدیث ۱۰۵
۴۶۱۸	حدیث ۱۰۶
۴۶۱۸	۱۲- (۱۲۷) حدیث از حضرت امام هادی علیه السلام
۴۶۱۸	حدیث ۱
۴۶۱۹	حدیث ۲
۴۶۱۹	حدیث ۳
۴۶۱۹	حدیث ۴
۴۶۱۹	حدیث ۵
۴۶۱۹	حدیث ۶
۴۶۲۰	حدیث ۷
۴۶۲۰	حدیث ۸
۴۶۲۰	حدیث ۹
۴۶۲۰	حدیث ۱۰

۴۶۲۰	حدیث ۱۱
۴۶۲۱	حدیث ۱۲
۴۶۲۱	حدیث ۱۳
۴۶۲۱	حدیث ۱۴
۴۶۲۱	حدیث ۱۵
۴۶۲۱	حدیث ۱۶
۴۶۲۲	حدیث ۱۷
۴۶۲۲	حدیث ۱۸
۴۶۲۲	حدیث ۱۹
۴۶۲۲	حدیث ۲۰
۴۶۲۲	حدیث ۲۱
۴۶۲۳	حدیث ۲۲
۴۶۲۳	حدیث ۲۳
۴۶۲۳	حدیث ۲۴
۴۶۲۳	حدیث ۲۵
۴۶۲۴	حدیث ۲۶
۴۶۲۴	حدیث ۲۷
۴۶۲۴	حدیث ۲۸
۴۶۲۴	حدیث ۲۹
۴۶۲۴	حدیث ۳۰
۴۶۲۵	حدیث ۳۱
۴۶۲۵	حدیث ۳۲
۴۶۲۵	حدیث ۳۳
۴۶۲۵	حدیث ۳۴

۴۶۲۵	حدیث ۳۵
۴۶۲۵	حدیث ۳۶
۴۶۲۶	حدیث ۳۷
۴۶۲۶	حدیث ۳۸
۴۶۲۶	حدیث ۳۹
۴۶۲۷	حدیث ۴۰
۴۶۲۷	حدیث ۴۱
۴۶۲۷	حدیث ۴۲
۴۶۲۸	حدیث ۴۳
۴۶۲۸	حدیث ۴۴
۴۶۲۸	حدیث ۴۵
۴۶۲۸	حدیث ۴۶
۴۶۲۹	حدیث ۴۷
۴۶۲۹	حدیث ۴۸
۴۶۲۹	حدیث ۴۹
۴۶۳۰	حدیث ۵۰
۴۶۳۰	حدیث ۵۱
۴۶۳۰	حدیث ۵۲
۴۶۳۱	حدیث ۵۳
۴۶۳۱	حدیث ۵۴
۴۶۳۱	حدیث ۵۵
۴۶۳۲	حدیث ۵۶
۴۶۳۲	حدیث ۵۷
۴۶۳۲	حدیث ۵۸

۴۶۳۲	حدیث ۵۹
۴۶۳۳	حدیث ۶۰
۴۶۳۳	حدیث ۶۱
۴۶۳۳	حدیث ۶۲
۴۶۳۳	حدیث ۶۳
۴۶۳۳	حدیث ۶۴
۴۶۳۴	حدیث ۶۵
۴۶۳۴	حدیث ۶۶
۴۶۳۴	حدیث ۶۷
۴۶۳۴	حدیث ۶۸
۴۶۳۴	حدیث ۶۹
۴۶۳۵	حدیث ۷۰
۴۶۳۵	حدیث ۷۱
۴۶۳۵	حدیث ۷۲
۴۶۳۶	حدیث ۷۳
۴۶۳۶	حدیث ۷۴
۴۶۳۶	حدیث ۷۵
۴۶۳۶	حدیث ۷۶
۴۶۳۷	حدیث ۷۷
۴۶۳۷	حدیث ۷۸
۴۶۳۷	حدیث ۷۹
۴۶۳۷	حدیث ۸۰
۴۶۳۷	حدیث ۸۱
۴۶۳۷	حدیث ۸۲

۴۶۳۸	حدیث ۸۳
۴۶۳۸	حدیث ۸۴
۴۶۳۸	حدیث ۸۵
۴۶۳۸	حدیث ۸۶
۴۶۳۸	حدیث ۸۷
۴۶۳۹	حدیث ۸۸
۴۶۳۹	حدیث ۸۹
۴۶۳۹	حدیث ۹۰
۴۶۴۰	حدیث ۹۱
۴۶۴۰	حدیث ۹۲
۴۶۴۰	حدیث ۹۳
۴۶۴۰	حدیث ۹۴
۴۶۴۱	حدیث ۹۵
۴۶۴۱	حدیث ۹۶
۴۶۴۱	حدیث ۹۷
۴۶۴۲	حدیث ۹۸
۴۶۴۲	حدیث ۹۹
۴۶۴۲	حدیث ۱۰۰
۴۶۴۳	حدیث ۱۰۱
۴۶۴۳	حدیث ۱۰۲
۴۶۴۳	حدیث ۱۰۳
۴۶۴۳	حدیث ۱۰۴
۴۶۴۴	حدیث ۱۰۵
۴۶۴۴	حدیث ۱۰۶

۴۶۴۴	حدیث ۱۰۷
۴۶۴۵	حدیث ۱۰۸
۴۶۴۵	حدیث ۱۰۹
۴۶۴۵	حدیث ۱۱۰
۴۶۴۵	حدیث ۱۱۱
۴۶۴۶	حدیث ۱۱۲
۴۶۴۶	حدیث ۱۱۳
۴۶۴۷	حدیث ۱۱۴
۴۶۴۷	حدیث ۱۱۵
۴۶۴۷	حدیث ۱۱۶
۴۶۴۷	حدیث ۱۱۷
۴۶۴۸	حدیث ۱۱۸
۴۶۴۸	حدیث ۱۱۹
۴۶۴۸	حدیث ۱۲۰
۴۶۴۹	حدیث ۱۲۱
۴۶۴۹	حدیث ۱۲۲
۴۶۴۹	حدیث ۱۲۳
۴۶۴۹	حدیث ۱۲۴
۴۶۵۰	حدیث ۱۲۵
۴۶۵۰	حدیث ۱۲۶
۴۶۵۰	حدیث ۱۲۷
۴۶۵۱	حدیث ۱۲۸
۴۶۵۱	۱۳- (۱۴۱) حدیث از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام
۴۶۵۱	حدیث ۱

۴۶۵۱	حدیث ۲
۴۶۵۱	حدیث ۳
۴۶۵۱	حدیث ۴
۴۶۵۱	حدیث ۵
۴۶۵۲	حدیث ۶
۴۶۵۲	حدیث ۷
۴۶۵۲	حدیث ۸
۴۶۵۲	حدیث ۹
۴۶۵۲	حدیث ۱۰
۴۶۵۲	حدیث ۱۱
۴۶۵۲	حدیث ۱۲
۴۶۵۲	حدیث ۱۳
۴۶۵۲	حدیث ۱۴
۴۶۵۲	حدیث ۱۵
۴۶۵۲	حدیث ۱۶
۴۶۵۴	حدیث ۱۷
۴۶۵۴	حدیث ۱۸
۴۶۵۴	حدیث ۱۹
۴۶۵۴	حدیث ۲۰
۴۶۵۵	حدیث ۲۱
۴۶۵۵	حدیث ۲۲
۴۶۵۵	حدیث ۲۳
۴۶۵۵	حدیث ۲۴
۴۶۵۶	حدیث ۲۵

۴۶۵۶	حدیث ۲۶
۴۶۵۶	حدیث ۲۷
۴۶۵۶	حدیث ۲۸
۴۶۵۶	حدیث ۲۹
۴۶۵۷	حدیث ۳۰
۴۶۵۷	حدیث ۳۱
۴۶۵۷	حدیث ۳۲
۴۶۵۷	حدیث ۳۳
۴۶۵۷	حدیث ۳۴
۴۶۵۷	حدیث ۳۵
۴۶۵۷	حدیث ۳۶
۴۶۵۸	حدیث ۳۷
۴۶۵۸	حدیث ۳۸
۴۶۵۸	حدیث ۳۹
۴۶۵۸	حدیث ۴۰
۴۶۵۸	حدیث ۴۱
۴۶۵۸	حدیث ۴۲
۴۶۵۹	حدیث ۴۳
۴۶۵۹	حدیث ۴۴
۴۶۵۹	حدیث ۴۵
۴۶۵۹	حدیث ۴۶
۴۶۶۰	حدیث ۴۷
۴۶۶۰	حدیث ۴۸
۴۶۶۱	حدیث ۴۹

۴۶۶۱	حدیث ۵۰
۴۶۶۲	حدیث ۵۱
۴۶۶۲	حدیث ۵۲
۴۶۶۲	حدیث ۵۳
۴۶۶۲	حدیث ۵۴
۴۶۶۳	حدیث ۵۵
۴۶۶۳	حدیث ۵۶
۴۶۶۴	حدیث ۵۷
۴۶۶۴	حدیث ۵۸
۴۶۶۴	حدیث ۵۹
۴۶۶۴	حدیث ۶۰
۴۶۶۴	حدیث ۶۱
۴۶۶۵	حدیث ۶۲
۴۶۶۵	حدیث ۶۳
۴۶۶۵	حدیث ۶۴
۴۶۶۵	حدیث ۶۵
۴۶۶۶	حدیث ۶۶
۴۶۶۶	حدیث ۶۷
۴۶۶۶	حدیث ۶۸
۴۶۶۶	حدیث ۶۹
۴۶۶۶	حدیث ۷۰
۴۶۶۷	حدیث ۷۱
۴۶۶۷	حدیث ۷۲
۴۶۶۷	حدیث ۷۳

۴۶۶۷	حدیث ۷۴
۴۶۶۷	حدیث ۷۵
۴۶۶۸	حدیث ۷۶
۴۶۶۸	حدیث ۷۷
۴۶۶۸	حدیث ۷۸
۴۶۶۸	حدیث ۷۹
۴۶۶۸	حدیث ۸۰
۴۶۶۸	حدیث ۸۱
۴۶۶۹	حدیث ۸۲
۴۶۶۹	حدیث ۸۳
۴۶۶۹	حدیث ۸۴
۴۶۶۹	حدیث ۸۵
۴۶۷۰	حدیث ۸۶
۴۶۷۰	حدیث ۸۷
۴۶۷۰	حدیث ۸۸
۴۶۷۰	حدیث ۸۹
۴۶۷۰	حدیث ۹۰
۴۶۷۱	حدیث ۹۱
۴۶۷۱	حدیث ۹۲
۴۶۷۱	حدیث ۹۳
۴۶۷۱	حدیث ۹۴
۴۶۷۱	حدیث ۹۵
۴۶۷۲	حدیث ۹۶
۴۶۷۲	حدیث ۹۷

۴۶۷۲	حدیث ۹۸
۴۶۷۲	حدیث ۹۹
۴۶۷۳	حدیث ۱۰۰
۴۶۷۳	حدیث ۱۰۱
۴۶۷۳	حدیث ۱۰۲
۴۶۷۳	حدیث ۱۰۳
۴۶۷۴	حدیث ۱۰۴
۴۶۷۴	حدیث ۱۰۵
۴۶۷۴	حدیث ۱۰۶
۴۶۷۴	حدیث ۱۰۷
۴۶۷۵	حدیث ۱۰۸
۴۶۷۵	حدیث ۱۰۹
۴۶۷۵	حدیث ۱۱۰
۴۶۷۶	حدیث ۱۱۱
۴۶۷۶	حدیث ۱۱۲
۴۶۷۶	حدیث ۱۱۳
۴۶۷۷	حدیث ۱۱۴
۴۶۷۷	حدیث ۱۱۵
۴۶۷۷	حدیث ۱۱۶
۴۶۷۸	حدیث ۱۱۷
۴۶۷۸	حدیث ۱۱۸
۴۶۷۸	حدیث ۱۱۹
۴۶۷۸	حدیث ۱۲۰
۴۶۷۹	حدیث ۱۲۱

۴۶۷۹	حدیث ۱۲۲
۴۶۷۹	حدیث ۱۲۳
۴۶۸۰	حدیث ۱۲۴
۴۶۸۰	حدیث ۱۲۵
۴۶۸۰	حدیث ۱۲۶
۴۶۸۰	حدیث ۱۲۷
۴۶۸۱	حدیث ۱۲۸
۴۶۸۱	حدیث ۱۲۹
۴۶۸۲	حدیث ۱۳۰
۴۶۸۲	حدیث ۱۳۱
۴۶۸۲	حدیث ۱۳۲
۴۶۸۳	حدیث ۱۳۳
۴۶۸۳	حدیث ۱۳۴
۴۶۸۳	حدیث ۱۳۵
۴۶۸۴	حدیث ۱۳۶
۴۶۸۴	حدیث ۱۳۷
۴۶۸۴	حدیث ۱۳۸
۴۶۸۵	حدیث ۱۳۹
۴۶۸۵	حدیث ۱۴۰
۴۶۸۵	حدیث ۱۴۱
۴۶۸۶	حدیث ۱۴۲
۴۶۸۶	۱۴- (۶۵) حدیث از حضرت امام مهدی علیه السلام
۴۶۸۶	حدیث ۱
۴۶۸۶	حدیث ۲

۴۶۸۶	حدیث ۳
۴۶۸۶	حدیث ۴
۴۶۸۷	حدیث ۵
۴۶۸۷	حدیث ۶
۴۶۸۷	حدیث ۷
۴۶۸۷	حدیث ۸
۴۶۸۷	حدیث ۹
۴۶۸۸	حدیث ۱۰
۴۶۸۸	حدیث ۱۱
۴۶۸۸	حدیث ۱۲
۴۶۸۸	حدیث ۱۳
۴۶۸۸	حدیث ۱۴
۴۶۸۹	حدیث ۱۵
۴۶۸۹	حدیث ۱۶
۴۶۸۹	حدیث ۱۷
۴۶۸۹	حدیث ۱۸
۴۶۹۰	حدیث ۱۹
۴۶۹۰	حدیث ۲۰
۴۶۹۰	حدیث ۲۱
۴۶۹۱	حدیث ۲۲
۴۶۹۱	حدیث ۲۳
۴۶۹۱	حدیث ۲۴
۴۶۹۱	حدیث ۲۵
۴۶۹۲	حدیث ۲۶

۴۶۹۲	حدیث ۲۷
۴۶۹۲	حدیث ۲۸
۴۶۹۲	حدیث ۲۹
۴۶۹۳	حدیث ۳۰
۴۶۹۳	حدیث ۳۱
۴۶۹۳	حدیث ۳۲
۴۶۹۴	حدیث ۳۳
۴۶۹۴	حدیث ۳۴
۴۶۹۴	حدیث ۳۵
۴۶۹۵	حدیث ۳۶
۴۶۹۵	حدیث ۳۷
۴۶۹۵	حدیث ۳۸
۴۶۹۶	حدیث ۳۹
۴۶۹۶	حدیث ۴۰
۴۶۹۶	حدیث ۴۱
۴۶۹۶	حدیث ۴۲
۴۶۹۷	حدیث ۴۳
۴۶۹۷	حدیث ۴۴
۴۶۹۷	حدیث ۴۵
۴۶۹۸	حدیث ۴۶
۴۶۹۸	حدیث ۴۷
۴۶۹۸	حدیث ۴۸
۴۶۹۸	حدیث ۴۹
۴۶۹۹	حدیث ۵۰

۴۶۹۹	حدیث ۵۱
۴۶۹۹	حدیث ۵۲
۴۷۰۰	حدیث ۵۳
۴۷۰۰	حدیث ۵۴
۴۷۰۰	حدیث ۵۵
۴۷۰۱	حدیث ۵۶
۴۷۰۱	حدیث ۵۷
۴۷۰۱	حدیث ۵۸
۴۷۰۱	حدیث ۵۹
۴۷۰۲	حدیث ۶۰
۴۷۰۲	حدیث ۶۱
۴۷۰۲	حدیث ۶۲
۴۷۰۳	حدیث ۶۳
۴۷۰۳	حدیث ۶۴
۴۷۰۳	حدیث ۶۵
۴۷۰۴	حدیث ۶۶
۴۷۰۴	درباره مرکز

۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳
 عنوان و نام پدید آور: ۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم السلام / واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
 مشخصات نشر دیجیتال: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب
 موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۳ ق. ، خاندان نبوت -- احادیث ، خاندان نبوت -- فضایل

۱- (۴۹۰۴) حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله

از آفات ۲۰۰

حدیث ۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ ، وَاسْتَمِعْ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْقَلْبَ الْمَيِّتَ بِنُورِ الْحِكْمَةِ كَمَا يُحْيِي الْأَرْضَ الْمَيِّتَةَ بِوَابِلِ الْمَطَرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! در مجالس دانشمندان حضور داشته باش، و سخنان حکیمان را بشنو؛ زیرا خداوند دل مرده را با نور حکمت، زنده می کند؛ چنان که زمین مرده را با آب باران حیات می بخشد» .
 المعجم الكبير: ج ۸ ص ۱۹۹ ح ۷۸۱۰، كنز العمال: ج ۱۰ ص ۱۷۰ ح ۲۸۸۸۱ .

حدیث ۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لُقْمَانَ الْحَكِيمَ قَالَ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ : يَا بُنَيَّ ، مَنْ ذَا الَّذِي ابْتَغَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَلَمْ يَجِدْهُ ، وَمَنْ ذَا الَّذِي لَجَأَ إِلَى اللَّهِ فَلَمْ يُدَافِعْ عَنْهُ ، أَمْ مَنْ ذَا الَّذِي تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ فَلَمْ يَكْفِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان حکیم، هنگامی که پسرش را موعظه می کرد، به او گفت: «ای پسر! کیست که از خداوند عز و جل سراغ گرفت، ولی او را نیافت؟ و کیست که به خدا پناه بُرد، ولی خدا از او دفاع نکرد؟ یا کیست که به خدا توکل کرد، ولی خدا او را کفایت ننمود؟»
 كنز الفوائد: ج ۲ ص ۶۸، بحار الأنوار: ج ۲۷ ص ۱۱۲ ح ۸۷ .

حدیث ۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لُقْمَانَ الْحَكِيمَ كَانَ يَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا اسْتَوْدَعَ شَيْئًا حَفِظَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :لقمان حکیم، پیوسته می گفت: «هر گاه چیزی در نزد خداوند عز و جل به امانت گذاشته شود ، حفظش می کند» .

مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۹۳ ح ۵۶۰۹ ، کنز العمال : ج ۶ ص ۷۰۲ ح ۱۷۴۷۵ .

حدیث ۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لُقْمَانَ الْحَكِيمَ كَانَ يَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا اسْتَوْدَعَ شَيْئًا حَفِظَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :لقمان حکیم ، پیوسته می گفت: «هر گاه چیزی در نزد خداوند عز و جل به امانت گذارده شود ، حفظش می کند» .

مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۹۳ ح ۵۶۰۹ ، الدر المنثور : ج ۶ ص ۵۱۲ .

حدیث ۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَتَبَرُّوا إِن قَدَرْتُمْ كُلَّ يَوْمٍ يَعْنِي تَهَادُوا وَ تَوَاصَلُوا فِي اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر می توانید هر روز را نوروز کنید ؛ یعنی در راه خدا به یکدیگر هدیه بدهید و با یکدیگر پیوند داشته باشید .

دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۳۲۶ .

حدیث ۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَرَابٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ الْمَاءُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین نوشیدنی در دنیا و آخرت آب است .

جامع الصغير ، ج ۱ ، ص ۶۱۹ .

حدیث ۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيِّدُ شَرَابِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ الْمَاءُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سرآمد نوشیدنی های دنیا و آخرت آب است .

بحار الأنوار ، ج ۶۶ ، ص ۵۶ .

حدیث ۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثَ : فِي الْمَاءِ وَالْكَلَاءِ وَالنَّارِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مسلمانان در سه چیز شریک اند : آب ، مرتع ، آتش (مواد سوختی) .
میزان الحکمه ، ۹۶۳۴ .

حدیث ۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فِي الْوُضُوءِ إِسْرَافٌ وَ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِسْرَافٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : در وضو نیز اسراف هست ؛ در هر چیزی اسراف وجود دارد .
میزان الحکمه ، ح ۸۴۹۷ .

حدیث ۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوُضُوءُ بِمُدٍّ وَ الْعَسَلُ بِصَاعٍ وَ سَيَأْتِي أَقْوَامٌ بَعْدِي يَسْتَقْبِلُونَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ عَلَى خِلَافِ سُنَّتِي ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : برای وضوء یک مُد (۷۵۰ گرم) و برای غسل یک صاع (۳ کیلو) آب بس است. پس از من گروهی می
آیند که این مقدار را کافی نمی دانند ؛ آنها برخلاف سنت من هستند .
الأشعثيات ، ص ۱۶ .

حدیث ۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَتَكُونُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ قَوْمٌ يَعْتَدُونَ فِي الطَّهْوَرِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : به زودی در این امت گروهی پدید خواهند آمد که در استفاده از پاک کننده ها زیاده روی می کنند .
سنن أبي داود ، ج ۱ ، ص ۲۹ .

حدیث ۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءٍ عِبَادَةٌ : النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ وَ فِي الْمُصْحَفِ وَ فِي الْبَحْرِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به سه چیز عبادت است : به صورت پدر و مادر ، به قرآن و به دریا .
بحار الأنوار ، ج ۱۰ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُحْرِقُوا النَّخْلَ وَ لَا تُغْرِقُوهُ بِالْمَاءِ وَ لَا تَقْطَعُوا شَجَرَةً مُثْمِرَةً وَ لَا تُحْرِقُوا زَرْعًا لِأَنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ لَعَلَّكُمْ تَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : نخل را نسوزانید و آن را در آب غرق نکنید . درخت بارور را قطع نکنید و زراعت را به آتش نکشید ؛
زیرا شما نمی دانید ، شاید در آینده به آن نیازمند شوید .

الکافی، ج ۵، ص ۲۹.

حدیث ۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند پاک است و پاکی را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد .
 میزان الحکمه ، ح ۲۰۳۱۴ .

حدیث ۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي وَ أَمْسِكْ وَ أَنْتَ تَشْتَهِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : غذا را با اشتها بخور و در حالی که هنوز اشتها داری ، دست از غذا بکش .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۰ .

حدیث ۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَطْنُهُ وَ صَفَا قَلْبُهُ وَ مَنْ كَثُرَ طَعْمُهُ سَقَمَ بَدْنُهُ وَ قَسَا قَلْبُهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس کم بخورد ، بدنش سالم می ماند و صفای دل می یابد ، و هر که پرخوری کند ، بدنش بیمار و قلبش سخت می شود .
 میزان الحکمه ، ح ۵۷۹ .

حدیث ۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبِياضَ ، فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : لباس های سفید بر تن کنید که از بهترین جامه های شما است .
 میزان الحکمه ، ح ۱۸۰۶۱ .

حدیث ۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که جامه ای می پوشد ، باید پاکیزه اش نگه دارد .
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِسْوَةِ اللَّهِ فَأَكْرَمُوهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : موی نیکو از پوشش های خدادادی است ؛ آن را گرامی بدارید .
 وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيَحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ أَوْ لِيَجْزَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس موی سر را بلند کند، یا باید به آن خوب رسیدگی کند یا کوتاهش کند .
 همان ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُبَيِّتُوا الْقُمَامَةَ فِي ثِيَابِكُمْ وَأُخْرِجُوهَا نَهَارًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خاکروبه را شب در خانه نگذارید و آن را در روز از خانه خارج کنید .
 کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۵ .

حدیث ۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِحُسْنِ الْخَطِّ فَإِنَّهُ مِنْ مَفَاتِيحِ الرِّزْقِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بر شما باد به زیبایی خط که از کلیدهای روزی است .
 الرواشح السماویة ، ص ۲۰۲ .

حدیث ۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْخَطُّ الْحَسَنُ يَزِيدُ الْحَقَّ وَضَحًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خط زیبا حق را بیشتر آشکار می کند .
 کنز العمال ، ح ۲۹۳۰۴ .

حدیث ۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمَةً؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: برخی از شعرها حکمت است.

کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۹.

حدیث ۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمًا وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لِسِحْرًا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: همانا پاره ای از شعرها حکمت، و برخی از بیانها سحرآمیز است.

الأمالی، صدوق، ص ۴۹۵.

حدیث ۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ؛

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: «درباره شاعران چه می فرمایید؟» حضرت فرمودند: «مؤمن با شمشیر و زبانش جهاد می کند».

تفسیر نورالثقلین، ج ۴، ص ۷۰.

حدیث ۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

حَسَّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ فَإِنَّ الصَّوْتِ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْنًا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: قرآن را با صدای خوش بخوانید که صدای زیبا، بر زیبایی قرآن می افزاید.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷۴.

حدیث ۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ حُسْنَ الصَّوْتِ زِينَةٌ لِلْقُرْآنِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: صدای خوش، زیور قرآن است.

میزان الحکمه، ح ۱۶۵۰۷.

حدیث ۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

نِعْمَتِ النَّغْمَةِ الصَّوْتِ الْحَسَنُ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: چه نیک نغمه ای است آواز خوش برای مسلمان.

جامع الأحادیث ، ص ۱۲۴ .

حدیث ۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ أَجْمَلِ الْجَمَالِ . . . نِعْمَةُ الصَّوْتِ الْحَسَنِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از زیباترین زیبایی‌ها نغمه آواز خوش است .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۱۵ .

حدیث ۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَهَّرُوا أَفْوَاهَكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دهان خویش را پاکیزه کنید .
 مکارم الأخلاق ، ص ۵۱ .

حدیث ۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرَتِهِمْ بِالسُّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر بر امت من دشوار نبود ، هر آینه به آنها فرمان می دادم که با هر نماز مسواک بزنند .
 میزان الحکمه ، ح ۹۰۴۹ .

حدیث ۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالسُّوَاكِ فَنِعَمَ الشَّيْءِ السُّوَاكِ يَشُدُّ اللَّتَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَخْرِ وَيُصْلِحُ الْمِعْدَةَ وَيَزِيدُ فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ وَيُسْخِطُ الشَّيْطَانَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بر شما باد به مسواک کردن ! مسواک کردن چه کار خوبی است ؛ لثه را محکم می کند ، بوی ناخوشایند دهان را می زداید ، معده را اصلاح می کند ، بر درجات بهشتی می افزاید و شیطان را به خشم می آورد .
 نهج الفصاحه ، ح ۱۹۷۵ .

حدیث ۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَاكُوا عَرْضًا وَلَا تَسْتَاكُوا طُولًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دندان هایتان را از عرض (عمودی) مسواک بزنید نه از طول (افقی) .
 الدعوات ، ص ۱۶۱ .

حدیث ۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مالی أراکم قلیحا ، مالکم لا تستاکون؟ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : چرا شما را با دندان های زرد می بینم ؟ چرا مسواک نمی زنید ؟
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹۶ .

حدیث ۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَخَلَّلُوا عَلَیْ إِثْرِ الطَّعَامِ فَإِنَّهُ مَصِیْحَةٌ لِلْفَمِ وَ النَّوَاجِدِ وَ یَجْلِبُ الرِّزْقَ عَلَی الْعَبْدِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پس از خوردن غذا خلال کنید که مایه سلامتی دهان و دندان های آسیا است و روزی را بر بنده فرو می ریزد .
 مکارم الأخلاق ، ص ۱۵۳ .

حدیث ۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَخَلَّلُوا عَلَیْ إِثْرِ الطَّعَامِ وَ تَمَضَّضُوا فَإِنَّهُمَا مَصِیْحَةُ النَّابِ وَ النَّوَاجِدِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پس از خوردن غذا دندان هایتان را خلال کنید و آب در دهان بگردانید که این دو کار مایه سلامتی دندان های نیش و آسیا است .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَخَلَّلُوا فَإِنَّهُ مِنَ النَّظَافَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : (دندان هایتان را) خلال کنید که بخشی از پاکیزگی است .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَعَزُوهٌ فِی سَبِيلِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَیَّ مِنْ أَرْبَعِينَ حَجَّةً ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : یک بار پیکار در راه خدا ، نزد من محبوب تر از به جا آوردن چهل حج است .
 کنز العمال ، ح ۱۰۶۹۴ .

حدیث ۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قُودًا أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : رزمندگان در راه خدا ، راهبران اهل بهشت اند .

بحار الأنوار ، ج ۸ ، ص ۱۹۹ .

حدیث ۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُباهي اللهُ تعالی الملائكةَ بالمجاهدينَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ با مجاهدان بر فرشتگان می بالد .

جامع الأخبار ، ص ۹۳ .

حدیث ۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ النَّبَوَّةِ أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نزدیک ترین مردم به مقام نبوت، اهل جهاد و دانش اند .

کنز العمال ، ح ۱۰۶۴۷ .

حدیث ۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوستدار جوانی است که جوانی اش را به اطاعت خداوند می گذراند .

میزان الحکمه ، ح ۹۰۹۷ .

حدیث ۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُشَاوِرَةُ حِصْنٌ مِنَ النَّدَامَةِ وَأَمْنٌ مِنَ الْمَلَامَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مشورت دژی در مقابل [هجوم] پشیمانی و مایه ایمنی از سرزنش است .

نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث ۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ لَا تُشَاوِرِ جَبَانًا فَإِنَّهُ يُضَيِّقُ عَلَيْكَ الْمَخْرَجَ وَلَا تُشَاوِرِ الْبَخِيلَ فَإِنَّهُ يَقْضِرُ بِكَ عَنْ غَايَتِكَ وَلَا تُشَاوِرِ حَرِيصًا فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ شَرَّهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: ای علی! با ترسو مشورت مکن؛ زیرا راه حل مشکل را بر تو تنگ می کند، و با بخیل مشورت مکن؛ زیرا تو را از هدف باز می دارد، و با حریص مشورت مکن؛ زیرا آزمندی را در نظرت زینت می دهد.
علل الشرائع، ص ۵۵۹.

حدیث ۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ تَعَبًا فِي طَلَبِ الْحَلَالِ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: خداوند دوست دارد که بنده اش را در جست و جوی روزیِ حلال خسته ببیند.
کنز العمال، ح ۹۲۰۰.

حدیث ۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
بَاكِرُوا فِي طَلَبِ الرِّزْقِ وَالْحَوَائِجِ فَإِنَّ الْغُدُوَّ بَرَكَهٌ وَنَجَاحٌ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: صبح گاهان در جست و جوی روزی و در پی تأمین نیازهای زندگی باشید؛ زیرا برکت و توفیق در صبح گاه نهفته است.
همان، ح ۹۴۴۵.

حدیث ۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
مَنْ سَعَى عَلَى عِيَالِهِ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: هر که برای کسب روزیِ حلال برای خانواده خود بکوشد، [تلاش] او در راه خداست.
روضه الواعظین، ص ۵۰۱.

حدیث ۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
ظَلَمَ الْأَجْبِرِ أَجْرَهُ مِنَ الْكِبَائِرِ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: ظلم در پرداخت مزد کارگر، از گناهان بزرگ است.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳ ص ۱۷۰.

حدیث ۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: من معلم برانگیخته شدم..

کنز العمال ، ح ۲۸۸۷۳ .

حدیث ۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَجْوَدُكُمْ مِنْ بَعْدِي رَجُلٌ عَلِمَ عِلْمًا فَنَشَرَ عِلْمَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :بخشنده ترین شما پس از من ، کسی است که دانشی بیاموزد ، آن گاه دانش خود را بپراکند .
 میزان الحکمه ، ح ۱۳۸۲۵

حدیث ۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَعَلَّمَ مِنْهُ حَرْفًا صِرْتَ لَهُ عَبْدًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :از هر کس که حرفی آموختی ، بنده او شده ای .
 عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُعَلِّمِينَ وَ أَطِلْ أَعْمَارَهُمْ وَ بَارِكْ لَهُمْ فِي كَسْبِهِمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :خدایا ! آموزگاران را بیامرز ؛ عمرشان را دراز و کسبشان را با برکت کن .
 تاریخ بغداد ، ج ۳ ، ص ۶۴ .

حدیث ۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که در پی تحصیل علم رود ، این عمل کفاره گناهان گذشته او است .
 میزان الحکمه ، ح ۱۷۷۴۲ .

حدیث ۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :با مرگ انسان ، رشته عملش قطع می شود ، مگر از سه چیز : صدقه جاری (وماندگار) ، دانشی که مردم از آن بهره مند شوند ، و فرزند نیکوکاری که برایش دعا کند .
 میزان الحکمه ، ح ۱۴۲۸۷ .

حدیث ۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعُلَمَاءُ أُمَّتَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : عالمان ، امینان خدا بر آفریده های اویند .
 میزان الحکمه ، ص ۱۳۹۲۱ .

حدیث ۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِدَادَ الْعُلَمَاءِ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ دَمِ الشُّهَدَاءِ وَأَكْثَرُ ثَوَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، مداد عالمان در ترازو از خون شهیدان سنگین تر ، و پاداشش بیشتر است .
 الفردوس ، ج ۵ ، ص ۴۸۶ .

حدیث ۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْعَالِمِ حُبًّا لَهُ عِبَادَةٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : نگریستن به چهره عالم ، از سرِ مهر ، عبادت است .
 النوادر ، ص ۱۱۰ .

حدیث ۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَمَاطَ عَنِ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ مَا يُؤْذِيهِمْ ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ قِرَاءَةِ أَرْبَعِمِائَةِ آيَةٍ كُلُّ حَرْفٍ مِنْهَا بِعَشْرِ حَسَنَاتٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هرکس چیز آزار دهنده ای را از راه مسلمانان بردارد ، خداوند پاداش قرائت چهارصد آیه را ، که برای
 هر آیه ده حسنه است ، در نامه اعمال او می نویسد .
 بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث ۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ غَرَسَ شَجْرًا أَوْ حَفَرَ وادِيًا بَدَأَ لَمْ يَسْبِقْهُ إِلَيْهِ أَحَدٌ أَوْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ قِضَاءٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که درختی بکارد و یا آبراهی حفر کند که کسی در آن بر او پیشی نگرفته باشد و یا زمین مرده ای را
 آباد کند ، آن زمین ، به حکم خدا و رسولش ، از آن او است .
 تهذیب الأحکام ، ج ۷ ، ص ۱۵۱ .

حدیث ۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : زیان رساندن به خود و به دیگران ممنوع است .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَأْكُلُونَ شَيْئًا اسْمُهُ الْبَنْجُ ، أَنَا بَرِيءٌ مِنْهُمْ وَ هُمْ بَرِيئُونَ مِنِّي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : زمانی فرا می رسد که امت من چیزی به نام «بنگ» استفاده می کنند . من از این گروه بیزارم و آنان از

من دورند .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۸۵ .

حدیث ۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ احْتَقَرَ ذَنْبَ الْبَنْجِ فَقَدْ كَفَرَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که گناه کشیدن بنگ را ناچیز بشمرد ، کافر است .

همان ، ص ۸۶ .

حدیث ۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَحْفِ عَمَدًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند با قاضی است تا آن گاه که ، به عمد ، ستم نکند .

میزان الحکمه ، ح ۱۶۸۶۳ .

حدیث ۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَ حَدَّثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يُخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ وَ طَهَّرَتْ عَدَالَتُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که در رفتار خود با مردم به ایشان ستم نکند و به گناه سخن ، دروغ نگویید و در وعده خود خلاف

نیاورد ، مردانگی اش کامل و عدالتش آشکار است .

الخصال ، ص ۲۰۸ .

حدیث ۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا كَرِهَتْهُ لِنَفْسِكَ فَكَرِهَ لِغَيْرِكَ وَ مَا أَحْبَبْتَهُ لِنَفْسِكَ فَأَحْبَبَهُ لِأَخِيكَ تَكُنْ عَادِلًا فِي حُكْمِكَ مُقْسِطًا فِي عَدْلِكَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : آنچه را که برای خود نمی پسندی برای دیگری نیز می پسند ، و آن چه برای خود دوست داری برای برادرت هم دوست بدار تا در قضاوت عادل باشی و در عدالتت دادگر .
تحف العقول ، ص ۱۴ .

حدیث ۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقِنَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد هرگاه یکی از شما کاری انجام می دهد ، آن را درست و استوار انجام دهد .
میزان الحکمه ، ح ۱۴۳۷۱ .

حدیث ۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِّصُنَاعِ أُمَّتِي مِنَ الْيَوْمِ وَغَدَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : وای به حال صنعت گران امت من ، از این که در کار مردم امروز و فردا کنند .
وسائل الشیعه ، ح ۱۲ ، ص ۳۱۰ .

حدیث ۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَتَانِ مَكْفُورَتَانِ : الْأَمْنُ وَالْعَافِيَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که شکر آنها گزارده نمی شود : امنیت و سلامتی .
الخصال ، ص ۳۴ .

حدیث ۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! لَا خَيْرَ فِي ... الْوَطَنِ إِلَّا مَعَ الْأَمْنِ وَالسُّرُورِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی ! خیری نیست در ... وطن مگر با امنیت و دل خوشی .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۶۹ .

حدیث ۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا وَإِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَلَمْ يُغَيَّرْ عَلَيْهِ أُضْرَتْ بِالْعَامَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هرگاه بنده، پنهانی گناه کند، تنها به خود زیان می‌رساند، و هرگاه آشکارا گناه کند و بر این کار غیرت نوزد، آن گناه به همه مردم آسیب خواهد رساند.
بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۷۴.

حدیث ۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: برای کودک، شیری بهتر از شیر مادرش نیست.
عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۸.

حدیث ۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
العِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمُ الْأَدْيَانِ وَعِلْمُ الْأَبْدَانِ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: علم دو گونه است: علم دین و علم بدن (پزشکی).
کنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۰۷.

حدیث ۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
مَنْ تَطَبَّبَ فَهُوَ لَا يَعْلَمُ مِنْهُ طِبٌّ قَبْلَ ذَلِكَ فَهُوَ ضَامِنٌ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: کسی که بدون پیشینه پزشکی طبابت کند، ضامن است.
میزان الحکمه، ح ۱۱۱۴۷.

حدیث ۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
اللَّهُ الطَّبِيبُ، بَلْ أَنْتَ رَجُلٌ رَفِيقٌ، طَبِيبُهَا الَّذِي خَلَقَهَا؛
پیامبر صلی الله علیه و آله به پزشکی فرمودند: خدا طیب است و تو یاور و مهربان هستی. طیب درد کسی است که آن را آفریده است.
کنز العمال، ح ۲۸۱۰۲.

حدیث ۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
مَنْ وَلَّى مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَوَلَّى رَجُلًا وَهُوَ يَجِدُ مَنْ هُوَ أَصْلَحُ لِلْمُسْلِمِينَ مِنْهُ فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله: کسی که عهده‌دار یکی از امور مسلمانان شود و فردی را سرپرست کاری کند، با این که می‌تواند

کسی را که برای مسلمانان بهتر از او باشد بیابد ، به خدا و رسولش خیانت کرده است .
سنن بیهقی ، ج ۱۰ ، ص ۱۱ .

حدیث ۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله خداوند دوست دارد که هر گاه یکی از شما کاری انجام می دهد آن را استوار و درست به سامان رساند .
کنز العمال ، ح ۹۱۲۸ .

حدیث ۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مِنَ الْعَامِلِ إِذَا عَمِلَ أَنْ يُحْسِنَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : خدای تعالی دوست دارد وقتی کسی کاری می کند آن را به خوبی انجام دهد .
میزان الحکمه ، ح ۱۴۳۷۱ .

حدیث ۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ ، مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله هر کس کاری را بدون شناخت انجام دهد ، تباه کاری او بیشتر است از آنچه سامان می دهد .
تحف العقول ، ص ۴۷ .

حدیث ۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قُلِ الْحَقُّ وَ لَا تَأْخُذَكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : حق را بگو و در راه خدا از ملامت هیچ ملامت گری نهراس .
کنز العمال ، ح ۴۳۵۵۵ .

حدیث ۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً كَانَ كَمَنْ عَبَدَ اللَّهَ دَهْرَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که حاجت برادر مؤمن خود را برآورده سازد ، مانند کسی است که عمر خود را به عبادت گذرانده باشد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۴۸۱ .

حدیث ۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُتَّقِ اللَّهَ إِذَا وَعَدَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله هر که به خدا و روز معاد ایمان دارد باید به وعده خود عمل کند .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوُوا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :مردم همیشه در خیر خواهند بود تا وقتی که امر به معروف و نهی از منکر می کنند ، و در نیکی و
 پرهیزکاری یکدیگر را یاری می رسانند .
 تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۱۸۱ .

حدیث ۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ شَهِيدٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :نخستین کسی که وارد بهشت می شود شهید است .
 میزان الحکمه ، ح ۲۶۳۵ .

حدیث ۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَشْرَفُ الْمَوْتِ قَتْلُ الشَّهَادَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :شرافت مندانه ترین مرگ ، شهادت است .
 بحار الأنوار ، ج ۱۰۰ ، ص ۸ .

حدیث ۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَ إِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس صادقانه از خداوند شهادت بخواهد ، خداوند او را به مقام شهیدان می رساند ، هر چند در بستر
 بمیرد .
 میزان الحکمه ، ح ۹۷۸۸ .

حدیث ۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ رَجُلًا يُدْخِلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَ لَا يُقَاتِلُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دشمن می دارد مردی را که در خانه اش بر او حمله کنند و او نجنگد .
 عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۲۸ .

حدیث ۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که در راه [حفظ] مالش کشته شود ، شهید است .
 دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۳۹۸ .

حدیث ۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَأَنَّ الْجَنَّةَ فِي طَلْبِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس در پی آموختن دانش باشد ، بهشت در پی او است .
 میزان الحکمه ، ح ۱۳۷۸۴ .

حدیث ۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَالِبُ الْعِلْمِ ، مَحْفُوفٌ بِعِنَايَةِ اللَّهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : جوینده دانش ، در پناه عنایت خداوند است .
 عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ انْتَقَلَ لِيَتَعَلَّمَ عِلْمًا غُفِرَ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَخْطُوَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در پی آموختن دانش به راه افتد ، پیش از آن که گام بردارد ، آمرزیده می شود .
 الجامع الصغير ، ج ۲ ، ص ۵۸۲ .

حدیث ۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَدَّ عَنْ قَوْمٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَادِيَةً مَاءٍ أَوْ نَارٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که دسته ای از مسلمانان را از خطر سیل یا آتش سوزی نجات دهد ، بهشت بر او واجب می شود .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۵۵ .

حدیث ۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمِطِ الْأَذَى عَنِ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : آنچه را که موجب آزار می شود از سر راه مسلمانان دور کن ، که این کار برای تو صدقه است .
مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۴۲۳ .

حدیث ۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلَ عَبْدُ الْجَنَّةِ بَغْضِنِ شَوْكٍ كَانَ عَلَى طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَأَمَاطَهُ عَنْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بنده ای به سبب برداشتن شاخه خاری از سر راه مسلمانان به بهشت رفت .
میزان الحکمه ، ح ۱۲۶۷۶ .

حدیث ۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا تَصِحُّوا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سفر کنید تا سالم باشید .
بحار الأنوار ، ج ۷۶ ، ص ۲۲۱ .

حدیث ۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا فَإِنَّكُمْ إِنْ لَمْ تَغْنَمُوا مَالًا أُفِدْتُمْ عَقْلًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سفر کنید ، که اگر در سفر مالی به چنگ نیاورید ، عقل [تجربی] شما فرونی خواهد یافت .
مکارم الأخلاق ، ص ۲۴۰ .

حدیث ۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ رَحْمَةَ اللَّهِ لِلْمَسَافِرِ لَأَصْبَحَ عَلَى ظَهْرِ سَفَرٍ ، إِنَّ اللَّهَ بِالْمَسَافِرِ رَحِيمٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر مردم از رحمت خدا به مسافر آگاه بودند ، همگی بار سفر می بستند . همانا خداوند با مسافر ، مهربان است .

تنبيه الخواطر ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث ۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از جمله تجلیل خدا ، بزرگداشت مسلمان سپیدموی است .
 . الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ إِجْلَالِي تَوْقِيرَ الشَّيْخِ مِنْ أُمَّتِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : احترام به فرد سال خورده از امت من ، احترام به من است .
 میزان الحکمه ، ح ۹۹۲۷ .

حدیث ۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبَرَكَهُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : برکت با سال مندان شما قرین است .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۱۳۷ .

حدیث ۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْمَعِيشَةَ جَعَلَ الْبَرَكَاتِ فِي الْحَرْثِ وَالْغَنَمِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : چون خداوند اسباب زندگی را آفرید ، برکت را در کشاورزی و دام قرار داد .
 . کنز العمال ، ح ۹۳۵۴ .

حدیث ۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ صَاحِبَ الْكَلْبِ [الَّذِي] أَرَوَاهُ مِنَ الْمَاءِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : [در شب معراج] به بهشت وارد شدم و دیدم که صاحب سگی که آن را سیراب کرده بود [به پاداش این عمل] در بهشت جای دارد .
 بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۶۵ .

حدیث ۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلدَّابَّةِ عَلَى صَاحِبِهَا سِتُّ خِصَالٍ : يَعْلَفُهَا إِذَا نَزَلَ وَ يَعْرِضُ عَلَيْهَا الْمَاءَ إِذَا مَرَّ بِهِ وَ لَا يَضْرِبُهَا إِلَّا - عَلَى حَقِّ وَلَا - يُحْمَلُهَا مَالًا - تُطِيقُ وَ لَا تُكَلِّفُهَا مِنَ السَّيْرِ إِلَّا طَاقَتَهَا وَ لَا يَقِفُ عَلَيْهَا فُوقًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حیوان شش حق بر صاحب خود دارد : هر گاه از آن پیاده شد علفش دهد ؛ هر گاه از آبی گذشت ، او را از آن بنوشاند ؛ بی دلیل او را نزند ؛ بیشتر از قدرتش بر او بار نکند ؛ بیشتر از توانش آن را راه نبرد و در فاصله میان دو دوشیدن در یک نوبت ، بر او سوار نشود .

. مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۲۵۸ .

حدیث ۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمْرَةً وَ ثَمْرَةُ الْقَلْبِ الْوَلَدُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر درختی میوه ای دارد و میوه دل ، فرزند است .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۰۸ .

حدیث ۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينِ الْجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند صالح ، گلی از گل های بهشت است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۳ .

حدیث ۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که برایش نام نیکو انتخاب کند .

. کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۷۲ .

حدیث ۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ مَا يَنْحَلُّ أَحَدُكُمْ وَ لَدَةُ الْإِسْمِ الْحَسَنَ فَلْيُحَسِّنْ أَحَدُكُمْ اسْمَ وَ لَدِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که هر یک از شما به فرزندش می بخشد ، نام نیکو است ؛ پس هر یک از شما نامی نیک

بر فرزندش نهد .

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۲۷.

حدیث ۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مُرُوا صِبْيَانَكُمْ بِالصَّلَاةِ إِذَا بَلَغُوا سَبْعَ سِنِينَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : کودکان خود را، وقتی به هفت سالگی رسیدند، به خواندن نماز امر کنید .
 مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۲۸.

حدیث ۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که به او نوشتن بیاموزد .
 کنز العمال، ح ۴۵۳۴۰.

حدیث ۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به کودکان خود شنا و تیراندازی بیاموزید .
 میزان الحکمه، ح ۲۲۷۵۵.

حدیث ۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید .
 میزان الحکمه، ح ۲۲۷۴۷.

حدیث ۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَمُوا لَهُمْ فَإِنَّهُمْ لَا يَرُونَ إِلَّا أَنْكُمْ تَرَزُّوْنَهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هنگامی که به کودکان قولی می دهید، به آن عمل کنید؛ زیرا آنان می پندارند شما روزیشان می دهید .
 وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۸۳.

حدیث ۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِعْدِلُوا بَيْنَ اَوْلَادِكُمْ كَمَا تُحِبُّونَ اَنْ يَّعْدِلُوْا بَيْنَكُمْ فِى الْبِرِّ وَاللُّطْفِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود به عدالت رفتار کنید ، همان گونه که دوست دارید آنان در نیکی و مهربانی با شما به
 عدالت رفتار کنند .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۹۲ .

حدیث ۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِتَّقُوا اللهَ وَاَعْدِلُوا فِى اَوْلَادِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از خدا بترسید و میان فرزندانتان به عدالت رفتار کنید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۵۹ .

حدیث ۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اُحِبُّوا الصَّيِّانَ وَارْحَمُوهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید .
 . الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹ .

حدیث ۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللهُ مَنْ اَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ وَهُوَ يَعْفُو عَنْ سَيِّئِهِ وَيَدْعُو لَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را به نیکی کردن بر خود یاری رساند ، بدین گونه که از گناه و
 خطای او درگذرد و در درگاه خدا برایش دعا کند .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۹۸ .

حدیث ۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِنَّهُ مَنْ يُرِضِ صَبِيًّا لَهُ صَغِيْرًا مِنْ نَسْلِهِ حَتَّى يَرْضَى ، تَرْضَاهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَرْضَى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هرکس کودک خردسالی از نسل خود را راضی کند تا خوشنود شود ، خداوند در روز قیامت در پی
 خوشنودی او باشد تا آن گاه که خوشنود شود .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۲۲ .

حدیث ۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس کودکی دارد ، باید با او کودکانه رفتار کند .
 . کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۴۸۲ .

حدیث ۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ حَقُّ كَرِّدِ السَّلَامِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پاسخ دادن به نامه ، همانند پاسخ سلام ، از حقوق [صاحب نامه] است .
 . کنز العمال ، ح ۲۹۲۹۴ .

حدیث ۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَوَاصَلُوا بِالْكِتَابِ وَإِنْ شَطَطَ الدِّيَارُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : با نامه خود را به یکدیگر پیوند دهید ، اگر چه شهرها از هم دور باشند .
 . الفردوس ، ج ۲ ، ص ۵۶ .

حدیث ۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ أَخِيهِ بَغَيْرِ إِذْنِهِ فَكَأَنَّمَا يَنْظُرُ فِي النَّارِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که بدون اجازه به نوشته برادرش نگاه کند ، گویی به آتش نگاه می کند .
 . عوالی اللالی ، ج ۱ ، ص ۱۸۱ .

حدیث ۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ طَعَامِكُمُ الْخُبْزُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین غذای شما نان است .
 . مستدرک الوسائل ، ج ۱۶ ، ص ۳۹۳ .

حدیث ۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَطْيَبَ طَعَامِكُمْ مَا مَسَّتْهُ النَّارُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهترین و پاکیزه ترین خوارک شما غذایی است که با آتش پخته شود .
مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۲۸۳ .

حدیث ۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا الطَّعَامَ يَزِيدُ فِي الطَّعَامِ وَالدِّينِ وَالرِّزْقِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پاکی خوراک بر خوراک ، دین و روزی می افزاید .
کنز العمال ، ح ۴۰۷۶۴ .

حدیث ۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ وَالْإِبْقَاءَ فَلْيَبْكَرِ الْعَدَاءَ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که خواستار بقا است - و [کسی را] بقا نباشد - پیش از طلوع خورشید صبحانه بخورد .
وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۶۱ .

حدیث ۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْهُوَا وَالْعُبُورَا فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يُرَى فِي دِينِكُمْ غِلْظَةٌ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به سرگرمی و بازی پردازید ؛ زیرا دوست ندارم در دین شما سخت گیری دیده شود .
میزان الحکمه ، ح ۱۸۳۷۱ .

حدیث ۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مؤمن نیرومند نزد خداوند بهتر و محبوب تر است از مؤمن ضعیف .
صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۵۶ .

حدیث ۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّمُوا بَنِيكُمْ الرَّمِي فَإِنَّهُ نِكَايَةُ الْعَدُوِّ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :تیراندازی را به پسرانتان بیاموزید ، که موجب شکست دشمن است .
کنز العمال ، ح ۴۵۳۴۱ .

حدیث ۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَیْكُمْ بِالرَّمِي فَإِنَّهُ مِنْ خَيْرِ لَهْوِكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به تیر اندازی روی آورید ، که یکی از بهترین سرگرمی های شما است .
 . میزان الحکمه ، ح ۷۴۶۵ .

حدیث ۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ لَهْوِ الْمُؤْمِنِ بَاطِلٌ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : فِي تَأْدِيَةِ الْفَرَسِ . . . ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : همه سرگرمی های مؤمن جز در سه چیز باطل است : یکی آموزش دادن اسب
 وسائل الشیعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۴۰ .

حدیث ۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ اللَّهِوِّ إِلَى اللَّهِ إِجْرَاءُ الْخَيْلِ وَالرَّمْيُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی در نزد خدا ، اسب دوانی و تیراندازی است .
 . کنز العمال ، ح ۱۰۸۱۲ .

حدیث ۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به فرزندانان شما کردن و تیراندازی بیاموزید .
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۷ .

حدیث ۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرٌ لَّهُوِ الْمُؤْمِنِ السَّبَاحَةُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی مؤمن شنا است .
 . کنز العمال ، ح ۴۰۶۱۱ .

حدیث ۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ . . . أَنْ يُعَلِّمَهُ السَّبَاحَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : حَقُّ فَرْزَنْدِ بَرِ پَدْرَشِ اَیْنِ اَسْتِ کِه . . . بِه اَوْ شَنَا کَرْدَنْ بَیاموزد .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۴۳۴ .

حدیث ۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَبَّ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ شَابٌّ حَدَثَ السِّنِّ فِي صُورَةِ حَسَنَةَ جَعِلَ شَبَابُهُ وَجَمَالَهُ لِلَّهِ وَفِي طَاعَتِهِ ذَلِكَ الَّذِي يُبَاهِي بِهِ الرَّحْمَنُ
 مَلَائِكَتَهُ يَقُولُ : هَذَا عَيْدِي حَقًّا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : محبوب ترین خلائق نزد خدا نوجوان خوش سیمایی است که جوانی و زیبایی خود را برای خدا و در راه
 طاعت او بگذارد . خداوند رحمان به وجود چنین نوجوانی بفرشتگان می بالد و می فرماید : «این است بنده راستین من!» .
 میزان الحکمه ، ح ۹۰۹۶ .

حدیث ۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَ مِيرَاثُهُ الدَّفَاتِرُ وَ المَحَابِرُ وَ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و میراث او دفتر و مداد باشد ، بهشت بر او واجب می شود .
 إرشاد القلوب ، ص ۱۷۶ .

حدیث ۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَسُ لَيْلَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ رَجُلٍ وَ قِيَامِهِ فِي أَهْلِهِ أَلْفَ سَنَةٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : یک شب نگهبانی در راه خدا بر کرانه دریا ، بهتر از هزار سال نماز و روزه مرد در میان خانواده اش است .
 کنز العمال ، ح ۱۰۵۷۲ .

حدیث ۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهِيدُ الْبَحْرِ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَالَّذِينَ وَالْأَمَانَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : همه گناهان شهید دریا آمرزیده می شود ، حتی بدهی و امانتش .
 جامع الصغیر ، ج ۲ ، ص ۸۰ .

حدیث ۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غَزْوَةٌ فِي الْبَحْرِ مِثْلَ عَشْرِ غَزَوَاتٍ فِي الْبَرِّ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : یک بار جنگیدن در دریا مانند ده بار جنگیدن در خشکی است .
سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۹۲۸ .

حدیث ۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهِيدُ الْبَحْرِ مِثْلُ شَهِيدِي الْبَرِّ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : [یک] شهید در دریا مانند دو شهید در خشکی است .
همان ، ص ۹۲۸ .

حدیث ۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّاسُ رَجُلَانِ : عَالِمٌ وَ مُتَعَلِّمٌ وَ لِأَخِيرٍ فِيمَا سِوَاهُمَا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مردم دو گونه اند : دانشمند و دانشجو ، و در جز این دو دسته خیری نیست .
المعجم الكبير ، ج ۱۰ ، ص ۲۰۱ .

حدیث ۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جست و جوی دانش بیرون رود ، در راه خدا است ، تا آن گاه که باز گردد .
المحجَّه البيضاء ، ج ۱ ، ص ۱۹ .

حدیث ۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَالِبُ الْعِلْمِ لَا يَمُوتُ أَوْ يُمَتَّعَ جَدَّهُ بِقَدْرِ كَدِّهِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : جوینده دانش نمی میرد تا آن گاه ، که به اندازه زحمتش ، از خوش بختی بهره برد .
عوالی اللالی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : تَذَاكَرُ الْعِلْمِ بَيْنَ عِبَادِي مِمَّا تَحْيِي عَلَيْهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ ، إِذَا هُمْ أَنْتَهَوْا فِيهِ إِلَى أَمْرِي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : بحث علمی میان بندگانم ، چون به من بینجامد ، دل های مرده با آن زنده می شود .
عوالی اللالی ، ج ۴ ، ص ۷۸ .

حدیث ۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صَاحِبُ النَّاقَةِ أَحَقُّ بِالْجَادَّةِ مِنَ الرَّاجِلِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :سواره به راه سزاوارتر است تا پیاده .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۱۲۱ .

حدیث ۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا ، فَيَأْكُلُ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ طَيْرٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر مسلمانی درختی بنشانند یا کشته ای بکارند و انسان یا پرنده یا چارپایی از آن بخورد ، برای او صدقه محسوب می شود .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۴۶۰ .

حدیث ۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَطْلُبُوا الرِّزْقَ فِي حَبَايَا الْأَرْضِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :روزی را از آنچه در زمین پنهان است ، بجویید .
کنز العمال ، ح ۹۳۰۲ .

حدیث ۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى ذُلِّ التَّعَلُّمِ سَاعَةً بَقِيَ فِي ذُلِّ الْجَهْلِ أَبَدًا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :آن که ساعتی ، خواری فراگرفتن علم را تحمل نکند ، برای همیشه در خواری نادانی خواهد ماند .
بحار الأنوار ، ج ۱ ، ص ۷۷ .

حدیث ۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنْ حَقِّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ . . . أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :از حقوق فرزند بر پدرش این است که او را نوشتن بیاموزد .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۵ ، ص ۱۶۹ .

حدیث ۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : علم را با نوشتن در بند کشید .

. میزان الحکمه ، ح ۱۷۳۲۴ .

حدیث ۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْعَدُ الْعَجَمِ بِالْإِسْلَامِ أَهْلُ فَارِسَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین ملت غیر عرب به واسطه اسلام ، ایرانیان اند .

. میزان الحکمه ، ح ۱۵۷۵۶ .

حدیث ۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيَوْتُونَ لِلْمَهْدِيِّ سُلْطَانَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حکومت مهدی را فراهم می آورند .

. کنز العمال ، ح ۳۸۶۵۷ .

حدیث ۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَ الدِّينُ مُعَلَّقًا بِالثَّرْيَا لَتَنَاوَلَهُ أَنَاسٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر دین به ستاره ثریا آویزان باشد ، مردمانی از ایرانیان آن را به زیر خواهند کشید .

. همان ، ح ۳۴۱۳۰ .

حدیث ۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَالْحَزْمُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پیروزی ، در گرو اراده قاطع و دوراندیشی است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيَوْتُونَ لِلْمَهْدِيِّ سُلْطَانَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حکومت مهدی را فراهم می آورند .

. کنز العمال ، ح ۳۸۶۵۷ .

حدیث ۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۷ .

حدیث ۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَذْبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَيْبِكُمْ ، حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را بر سه ویژگی تربیت کنید : دوست داشتن پیامبرتان ، دوست داشتن اهل بیت او ، و خواندن قرآن .
 . کنز العمال ، ح ۴۵۴۰۹ .

حدیث ۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَلَا عَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا أَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هیچ عرب را بر عجم ، و هیچ عجم را بر عرب و هیچ سفید را بر سیاه و هیچ سیاه را بر سفید برتری نیست مگر به تقوا .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۳۹۶ .

حدیث ۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّكُمْ مِنْ آدَمَ وَ آدَمُ مِنْ تُرَابٍ وَ أَكْرَمُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : همه شما از نسل آدم هستید و آدم از خاک است و ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزکارترین شما است .
 . تفسیر القمی ، ج ۲ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَاللَّهِ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند کمک به اندوهگین و یاری خواه را دوست دارد .
 . الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۷ .

حدیث ۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا بی نیاز شود ، خداوند ، در برابر ، بهشت را بر او واجب می کند .
بحار الأنوار ، ج ۴۲ ، ص ۲۴۸ .

حدیث ۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَبَ شَجْرَةً وَ صَبَرَ عَلَى حِفْظِهَا وَالْقِيَامِ عَلَيْهَا حَتَّى تُثْمَرَ كَانَ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُصَابُ مِنْ ثَمَرِهَا صَدَقَةٌ عِنْدَ اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس درختی بکارد و در نگهداری آن بکوشد تا میوه دهد ، در برابر هرچه از آن میوه به دست آید ، پاداشی نزد خدا خواهد داشت .
میزان الحکمه ، ح ۹۱۴۳ .

حدیث ۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَ فِي يَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ ، فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا ، فَلْيَغْرِسْهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد ، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن را بکارد ، باید آن را بکارد .
. کنز العمال ، ح ۹۰۵۶ .

حدیث ۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرْسِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که نهالی بکارد ، خداوند به مقدار میوه ای که از آن درخت به دست می آید ، در نامه اعمال او پاداش می نویسد .
همان ، ح ۹۰۵۷ .

حدیث ۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهَى عَنِ مُنْكَرٍ أَوْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ أَوْ أَشَارَ بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ وَمَنْ أَمَرَ بِسُوءٍ أَوْ دَلَّ عَلَيْهِ أَوْ أَشَارَ بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کسی که به کاری نیک امر کند یا از کاری زشت باز دارد ، یا به کاری خیر راهنمایی کند یا حتی به آن اشاره کند ، [در ثواب آن عمل] شریک است . هر کس به بدی امر کند یا به آن دلالت یا اشاره کند ، او نیز [در گناه عمل

[شریک است .

. وسائل الشیعه ، ج ۱۶ ، ص ۱۲۴ .

حدیث ۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَصْرُ الْمَظْلُومِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ جِهَادٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : یاری رساندن به ستم دیده و امر به معروف و نهی از منکر جهاد در راه خدا است .
جامع الأحادیث ، ص ۱۲۵ .

حدیث ۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ هُوَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس امر به معروف و نهی از منکر کند ، جانشین خدا در زمین است .
کنز العمال ، ح ۵۵۶۴ .

حدیث ۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مرگ حسین علیه السلام آتشی در دل مؤمنان در انداخته است که هرگز سرد نخواهد شد .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۸ .

حدیث ۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا فَاطِمَةُ! كُلِّ عَيْنٍ بِاِكْيَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَيْنِي بَكَتْ عَلَيَّ مُصَابِ الْحُسَيْنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فاطمه! همه چشم ها در روز قیامت گریان است جز چشمی که بر مصیبت های حسین بگرید .
بحار الأنوار ، ج ۴۴ ، ص ۲۹۳ .

حدیث ۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ الْإِجَابَةَ تَحْتَ قُبَّتِهِ وَالشُّفَاءَ فِي تُرْبَتِهِ ؛

پیامبر علیه السلام : بدانید که اجابت دعا در زیر گنبد حرم او و شفا در تربت او است .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۳۵ .

حدیث ۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَطْوَعُهُمْ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : محبوب ترین آدمیان نزد خداوند در روز قیامت فرمان بردارترین آنها از او است .
 . الکافی ، ج ۵ ، ص ۳۴۰ .

حدیث ۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا مَنْ تَرَكَ مَا لَا يَعْنِيهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ارجمندترین مردم کسی است که آنچه را که برایش سودی ندارد رها کند .
 . الأمالی ، صدوق ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پرهیزگارترین مردم کسی است که حق بگوید ، چه به سودش باشد چه به زیانش .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۴۸۳ .

حدیث ۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ عَبْدٍ لَا يَحْضُرُ قَلْبُهُ مَعَ بَدْنِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند نماز بنده ای را که [در نماز] دلش با بدنش همراه نیست نمی پذیرد .
 . المحاسن ، ج ۱ ، ص ۴۰۶ .

حدیث ۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : برترین جهاد آن است که آدمی صبح کند و در اندیشه ستم به کسی نباشد .
 . کتاب من لا يحضره الفقيه ، ج ۴ ، ص ۳۵۳ .

حدیث ۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَّضَ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ الْمُتَكَلِّمِ فِي حَدِيثِهِ فَكَأَنَّمَا خَدَشَ وَجْهَهُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هر که در میان سخن برادر مسلمانش بدود، چنان است که چهره او را بخراشد.
الکافی، ج ۲، ص ۶۶۰.

حدیث ۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ شِيعَتَنَا مَنْ شِيعَنَا وَاتَّبَعَ آثَارَنَا وَاقْتَدَى بِأَعْمَالِنَا؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: شیعه ما کسی است که از ما پیروی کند و پا جای پای ما بگذارد و به کردار ما اقتدا کند.
بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۴.

حدیث ۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِفْشَاءُ سِرِّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: فاش کردن راز برادرت خیانت است؛ پس از این کار دوری کن.
همان، ج ۷۷، ص ۹۱.

حدیث ۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا تَعْمَلْ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ رِيَاءً وَلَا تَدْعُهُ حِيَاءً؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: هیچ کار خیری را ریاکارانه انجام نده و آن را از روی حیا ترک مکن.
همان، ص ۱۶۳.

حدیث ۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَيْكُنْ لَكَ فِي كُلِّ شَيْءٍ نِيَّةٌ صَالِحَةٌ حَتَّى النَّوْمِ وَالْأَكْلِ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: در هر چیز باید نیتی نیک داشته باشی، حتی در خوردن و خواب.
مکارم الأخلاق، ج ۲، ص ۳۷۰.

حدیث ۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَتَاكَ زَائِرًا بَعْدَ مَوْتِكَ فَلَهُ الْجَنَّةُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: پاداش کسی که پس از مرگت به زیارت تو آید، بهشت است.
تهذیب الأحكام، ج ۶، ص ۲۰.

حدیث ۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ ضَاحِكًا مُسْتَبْشِرًا فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : کسی که دوست دارد خندان و با روی گشاده خداوند را دیدار کند ، باید از محبت و ولایت علی بن موسی الرضا علیه السلام بهره مند باشد .
 بحار الأنوار ، ج ۳۶ ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، هَاجِرُوا وَ تَمَسَّكُوا بِالْإِسْلَامِ ؛ فَإِنَّ الْهَجْرَةَ لَا تَنْقَطِعُ مَا دَامَ الْجِهَادُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ای مردم ! مهاجرت کنید و به اسلام چنگک زنید ؛ زیرا تا آن گاه که جهاد باشد، هجرت فروگذارده نمی شود .
 میزان الحکمه ، ح ۲۱۰۵۲ .

حدیث ۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْهَجْرَةِ أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ اللَّهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : برترین هجرت ، هجرت از چیزی است که خدا آن را خوش ندارد .
 کنز العمال ، ح ۴۶۲۶۳ .

حدیث ۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْهَجْرَةُ هِجْرَتَانِ : إِحْدَاهُمَا أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئَاتِ وَالْأُخْرَى أَنْ تُهَاجِرَ إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ لَا تَنْقَطِعُ الْهَجْرَةُ مَا تُقْبَلَتِ التَّوْبَةُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هجرت دو گونه است : هجرت و دوری کردن از گناهان، و دیگری آن است که به سوی خدا و رسول او هجرت کنی، و تا زمانی که توبه پذیرفته می شود، هجرت قطع نمی شود.
 همان ، ح ۴۶۲۶۲ .

حدیث ۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَرَّ بِدِينِهِ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ وَ إِنْ كَانَ شِيراً مِنَ الْأَرْضِ ، إِسْتَوْجَبَ الْجَنَّةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس با دین داری از سرزمینی به سرزمین دیگر ، اگر چه به اندازه یک وجب، هجرت کند ، سزاوار بهشت است .

. بحار الأنوار ، ج ۱۹ ، ص ۳۱ .

حدیث ۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا بُنِيَ فِي الْإِسْلَامِ بِنَاءً أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ وَأَعَزُّ مِنَ التَّرْوِيجِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : در اسلام هیچ بنایی نزد خدا محبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۲۲ .

حدیث ۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّخِذُوا الْأَهْلَ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : اهل و عیال اختیار کنید ، که این کار بر روزی شما می افزاید .
 . همان ، ص ۲۲۲ .

حدیث ۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا تَرَوَجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی ازدواج کند ، نیمی از دین خود را کامل کرده است و برای [حفظ] نیم دیگر باید تقوای الهی پیشه کند .
 . کنز العمال ، ح ۴۴۴۰۳ .

حدیث ۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ! عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ای مردم! بر شما باد به جماعت و بپرهیزید از جدایی .
 میزان الحکمه ، ح ۲۴۳۴ .

حدیث ۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : وحدت مایه رحمت ، و تفرقه موجب عذاب است .
 . کنز العمال ، ح ۲۰۲۴۲ .

حدیث ۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدُاللّٰهِ عَلَي الْجَمَاعَةِ وَالشَّيْطَانُ مَعَ مَنْ خَالَفَ الْجَمَاعَةَ يَرْكُضُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دست خدا بر سر جماعت است و شیطان با کسی همراه است که با جماعت ناسازگاری کند .
 . همان ، ح ۱۰۳۱ .

حدیث ۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ ؛ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذُّبُّ الْقَاصِيَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : با جماعت همراه شو ؛ زیرا گرگ ، گوسفند دورمانده را می خورد .
 . مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۴۴۶ .

حدیث ۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَنَى مَسْجِدًا وَ لَوْ كَمَفْحَصِ قَطَاةٍ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که مسجدی ، هر چند به اندازه لانه یک پرنده ، بنا کند ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .
 بحار الأنوار ، ج ۶۵ ، ص ۴۶ .

حدیث ۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجُلُوسُ فِي الْمَسْجِدِ لِإِنْتِظَارِ الصَّلَاةِ عِبَادَةٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : نشستن در مسجد به انتظار نماز ، عبادت است .
 . میزان الحکمه ، ح ۸۳۰۴ .

حدیث ۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ جُلُوسٍ فِي الْمَسْجِدِ لَعَوٍّ إِلَّا ثَلَاثَةً : قِرَاءَةُ مُصَلٍّ أَوْ ذِكْرُ اللَّهِ أَوْ سَائِلٌ عَنِ عِلْمٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر نشستن در مسجد بیهوده است مگر نشستن سه کس : نمازگزاری که [قرآن] قرائت کند کسی که
 ذکر خدا بگوید و کسی که به جست و جوی دانش باشد .
 بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۸۸ .

حدیث ۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَأَيْتُمُوهُ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ جَمَاعَةً فَظَنُّوا بِهِ كُلَّ خَيْرٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر گاه دیدید کسی در مسجد نماز به جماعت می گزارد ، در هر کار خیری به او خوش گمان باشید .
عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۳۴۱ .

حدیث ۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَنَسَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْخَمِيسِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فَأَخْرَجَ مِنْهُ التُّرَابَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس در روز پنج شنبه برای شب جمعه ، مسجد را جاروب کند و خاک آن را بیرون برد ، خداوند او را می آمرزد .
ثواب الأعمال ، ص ۵۱ .

حدیث ۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ هَذِهِ الْبَقْلَةَ الْمُتْنِنَةَ [الثُّومَ] فَلَا يَقْرُبَ مَسْجِدَنَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که این گیاه بدبو [سیر] را خورده است ، به مسجد ما نزدیک نشود .
میزان الحکمه ، ح ۸۳۱۲ .

حدیث ۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَاهَدُوا نِعَالَكُمْ عِنْدَ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پیش در مسجد ، کفش هایتان را بررسی کنید [تا آلودگی در آن نباشد] .
وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۲۳۰ .

از ۲۰۱ تا ۴۰۰

حدیث ۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَغْفَلَ النَّاسَ مَنْ لَمْ يَتَّعِظْ بِتَغْيِيرِ الدُّنْيَا مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : غافل ترین مردم کسی است که از دگرگونی دنیا از حالی به حال دیگر پند نگیرد .
بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۱۴ .

حدیث ۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَسَعَوْهُمْ بِأَخْلَاقِكُمْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : با دارایی خود نمی توانید دل مردم را به دست آورید ، پس دلشان را با اخلاق [نیک] به دست آورید .
نثر الدرّ ، ج ۱ ، ص ۱۲۳ .

حدیث ۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ انْتَفَعَ بِهِ النَّاسُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین مردم کسی است که مردم از او بهره مند شوند .
بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۳ .

حدیث ۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَاحَبَ النَّاسَ بِالَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُصَاحَبُ بِهِ كَانَ عَدْلًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که با مردم چنان رفتار کند که دوست دارد آنها با او آن گونه رفتار کنند ، عادل است .
کنز الفوائد ، ج ۱ ، ص ۱۶۲ .

حدیث ۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَادِيُّ بِالسَّلَامِ بَرِيٌّ مِنَ الْكِبْرِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : آغاز کننده سلام از تکبر برکنار است .
میزان الحکمه ، ح ۸۸۴۸ .

حدیث ۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که امانت دار نیست ، ایمان ندارد .
بحار الأنوار ، ج ۷۲ ، ص ۱۹۸ .

حدیث ۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نیکوکاری کامل آن است که در نهان همان کنی که در آشکارا می کنی .

. کنز العمال ، ح ۵۲۶۵ .

حدیث ۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ وَالْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنَ جَلِيسِ السُّوِّءِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : همنشین خوب بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۶ .

حدیث ۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَهَادُوا فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه بدهید که کینه ها را از بین می برد .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۴۴ .

حدیث ۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَضَعَّعَ لَهُ ذَهَبَ ثَلَاثًا دِينِهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که نزد ثروتمندی برود و (به خاطر ثروتش) برای او فروتنی کند ، دو سوم دینش بر باد رفته است .
تحف العقول ، ص ۸ .

حدیث ۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحْسِنْ مُجَاوِرَةً مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : حق همسایگی همسایه ات را خوب به جای آور ، تا مؤمن باشی .
بحار الأنوار ، ج ۶۹ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ إِمَامَانِ قَامَا أَوْ قَعَدَا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن و حسین دو امامند ؛ چه قیام کنند ، و چه قیام نکنند .
مناقب آل ابي طالب ، ج ۲ ، ص ۱۳۸ .

حدیث ۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَعَى لِمَرِيضٍ فِي حَاجَةٍ قَضَاهَا أَوْلَمَ يَقْضِيهَا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس برای بر آوردن نیاز بیماری بکوشد ، چه آن را بر آورده سازد و چه نسازد ، مانند روزی که از مادرش زاده شد ، از گناهانش پاک می شود .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۱۶ .

حدیث ۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَامَ عَلَى مَرِيضٍ يَوْمًا وَلَيْلَةً بَعَثَهُ اللَّهُ مَعَ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس یک شبانه روز از بیماری پرستاری کند ، خداوند او را با ابراهیم خلیل محشور می کند .
ثواب الأعمال ، ص ۳۴۱ .

حدیث ۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَطْعَمَ مَرِيضًا شَهْوَتَهُ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس غذای بیمار را به او بخوراند ، خداوند از میوه های بهشتی به او بخوراند .
الدعوات ، ص ۲۳۰ .

حدیث ۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : به یقین خداوند با خشم فاطمه به خشم می آید و با خشنودی او خشنود می شود .
بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۳۲۰ .

حدیث ۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ نَوْرٌ عَيْنِي وَ ثَمْرَةٌ فُؤَادِي ؛ يَسُوؤُنِي مَا سَاءَهَا وَ يَسُرُّنِي مَا سَرَّهَا وَ إِنَّهَا أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : فاطمه پاره تن من و روشنی دیده و میوه دل من است . آنچه او را ناراحت کند مرا ناراحت می کند و آنچه شادش کند ، مرا شاد می کند ؛ او نخستین کس از اهل بیت من است که به من می پیوندد .
الأمالی ، صدوق ، ص ۵۷۵ .

حدیث ۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَاطِمَةُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَيَّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :فاطمه عزیزترین مردم نزد من است .
بشاره المصطفی ، ص ۷۰ .

حدیث ۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ فَاطِمَةَ ابْتَنَى فِي الْجَنَّةِ مَعِيَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس دخترم فاطمه را دوست داشته باشد ، در بهشت با من همراه خواهد بود .
بحار الأنوار ، ج ۲۷ ، ص ۱۱۶ .

حدیث ۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهشت زیر قدم های مادران است .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۹۱ .

حدیث ۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمَرِهِ وَ يُزَادَ فِي رِزْقِهِ فَلْيَبِرِّ وَالِدَيْهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که خوش دارد عمرش دراز و روزی اش بسیار شود ، به پدر و مادرش نیکی کند .
همان ، ح ۲۲۶۷۱ .

حدیث ۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ زَوْجَةً فَلْيُكْرِمْهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که همسری اختیار کند ، باید او را گرامی بدارد .
مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۱۲ .

حدیث ۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ حَمْسَهَا وَ صَامَتْ شَهْرَهَا وَ أَحْصَتْ فَرْجَهَا وَ أَطَاعَتْ بَعْلَهَا فَلْتَدْخُلِ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ شَاءَتْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر گاه زنی نمازهای پنج گانه اش را به جای آورد ، و ماه رمضان را روزه بگیرد ، و دامنش را پاک نگه دارد ، و از شوهرش فرمان ببرد ، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجَبٌ شَهْرُ اللَّهِ الْأَصْبُّ يَصُبُّ اللَّهُ فِيهِ الرَّحْمَةَ عَلَى عِبَادِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : رجب ماه بارش رحمت الهی است . خداوند در این ماه رحمت خود را بر بندگانش فرو می ریزد .

. عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۷۱ .

حدیث ۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قَصْرًا لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا صَوَامٌ رَجَبٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : در بهشت قصری است که جز روزه داران ماه رجب وارد آن نمی شوند .

. بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۴۷ .

حدیث ۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا جَابِرُ! فَإِذَا لَقَيْتَهُ [الْإِمَامَ الْبَاقِرَ عَلَيْهِ السَّلَام] أَفَاقَرْتُهُ مَنِّي السَّلَامَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای جابر! هر گاه او [امام باقر علیه السلام] را دیدار کردی ، سلام مرا به او برسان .

. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۲۳ .

حدیث ۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

و يَخْرُجُ مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ (الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَام) ابْنُهُ مُحَمَّدٌ الْمَحْمُودُ أَطَهَرَ النَّاسِ خَلْقًا وَ أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : از نسل امام رضا علیه السلام فرزندش محمد پدید می آید که فرزندی است پسندیده ، و در آفرینش از

همه مردم پاک تر و در اخلاق از همه نیکوتر است .

. کفایه الأثر ، ص ۸۴ .

حدیث ۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَ بَعْدَ مَوْتِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سعادت‌مند حقیقی کسی است که علی را در حیات او و پس از رحلتش دوست بدارد .

. الأمالی ، صدوق ، ص ۲۴۹ .

حدیث ۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنِ اعْتَكَفَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : همه گناهان گذشته کسی که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی معتکف شود ، آمرزیده می
 شود .
 . کنز العمال ، ح ۲۴۰۰۷ .

حدیث ۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُعْتَكِفُ يَعْكَفُ الذُّنُوبَ وَيُجْرَى لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ عَامِلِ الْحَسَنَاتِ كُلِّهَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : معتکف همه گناهان را در بند می کند و مانند کسی که همه خوبی ها را انجام داده است ، به او پاداش
 داده می شود .
 . همان ، ح ۲۴۰۱۲ .

حدیث ۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَكَى عَلَى مُصَابِ هَذِهِ الْبِنْتِ (زَيْنَبِ بِنْتِ عَلِيٍّ عَلَيْهَا السَّلَامُ) كَانَ كَمَنْ بَكَى عَلَى أَخْوَيْهَا الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس بر مصیبت های این دختر (زینب علیها السلام) بگرید ، همانند کسی است که بر برادرانش ،
 حسن و حسین علیهما السلام ، گریسته باشد .
 . وفيات الأئمه ، ص ۴۳۱ .

حدیث ۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : من مبعوث شدم تا بزرگواری های اخلاقی را کامل کنم .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۶ ، ص ۲۱۰ .

حدیث ۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بُعِثْتُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَمَحَاسِنِهَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : من برای [احیای] مکارم و نیکی های اخلاقی مبعوث شدم .
 . همان ، ص ۲۸۷ .

حدیث ۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَعْبَانُ شَهْرِي وَ رَمَضَانُ شَهْرُ اللَّهِ فَمَنْ صَامَ شَهْرِي كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : شعبان ، ماه من و رمضان ماه خداوند است . هر که ماه مرا روزه بدارد ، در روز قیامت شفیع او خواهم
 بود .
 . بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۸۳ .

حدیث ۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا سُمِّيَ شَعْبَانُ لِأَنَّهُ يَتَشَعَّبُ فِيهِ أَرْزَاقُ الْمُؤْمِنِينَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ماه شعبان ، «شعبان» نامیده شد؛ زیرا روزی های مؤمنان در این ماه قسمت می شود .
 . ثواب الأعمال ، ص ۶۲ .

حدیث ۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ اللَّهِ مَنْ أَحَبَّ حُسَيْنًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که حسین را دوست بدارد ، خداوند دوستدار او است .
 . بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۲۶۱ .

حدیث ۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِسْتَقْبِلْ هَذَا الشُّعْبَ حَتَّى تَكُونَ فِي أَعْلَاهُ وَ لَا تُغْرَنَّ مِنْ قِيلِكَ اللَّيْلَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله به انس بن مرثدی غنوی ، که نگهبان شب بود ، فرمودند: بالای این درّه برو تا در بالاترین نقطه آن باشی و
 مبدا امشب از محلّ نگهبانی تو غافلگیر شویم .
 میزان الحکمه ، ح ۳۵۴۷ .

حدیث ۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ شَهْرٍ وَ صِيَامِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : یک روز مرزبانی در راه خدا از یک ماه شب زنده داری و روزه داری بهتر است .
 عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۸۷ .

حدیث ۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : دو چشمند که آتش به آنها نمی رسد: چشمی که از ترس خدا بگرید و چشمی که شب ها در راه خدا نگهبانی دهد .

سنن الترمذی ، ج ۳ ، ص ۹۶ .

حدیث ۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جُرِحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِيحُهُ كَرِيحِ الْمِسْكِ . . . عَلَيْهِ طَائِعُ الشُّهَدَاءِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس در راه خداوند مجروح شود ، در حالی وارد قیامت می شود که بویش چون بوی مشک است . . و نشان شهیدان را دارد .

میزان الحکمه ، ح ۹۸۱۴ .

حدیث ۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي وَجْهُهُ كَالْكَوْكَبِ الدَّرِّيِّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مهدی مردی است از فرزندان من که چهره اش چون اختر تابناک است .

میزان الحکمه ، ح ۱۱۶۴ .

حدیث ۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَهْدِيُّ طَاوُوسٌ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مهدی طاووس بهشتیان است .

. بحار الأنوار ، ج ۵۱ ، ص ۹۱ .

حدیث ۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي إِنْتِظَارُ الْفَرَجِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : برترین اعمال امت من انتظار فرج است .

. کمال الدین ، ص ۶۴۴ .

حدیث ۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلا تُغْلَقُ إِلَى آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : درهای آسمان در شب اول ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب این ماه بسته نمی شود .
بحار الأنوار ، ج ۹۶ ، ص ۳۴۴ .

حدیث ۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّقِيَّ حَقَّ الشَّقِيَّ مَنْ خَرَجَ مِنْهُ هَذَا الشَّهْرُ وَ لَمْ يُغْفَرْ ذُنُوبُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بدبخت واقعی کسی است که این ماه را پشت سر گذارد و گناهانش آمرزیده نشود .
میزان الحکمه ، ح ۷۴۵۸ .

حدیث ۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا سُمِّيَ الرَّمَضَانُ لِأَنَّهُ يُرْمَضُ الذُّنُوبَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : رمضان ، رمضان نامیده شد؛ زیرا گناهان را می سوزاند .
همان ، ح ۷۴۴۱ .

حدیث ۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّوْمُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روزه سپری است در برابر آتش .
بحار الأنوار ، ج ۴ ، ص ۶۲ .

حدیث ۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ وَ زَكَاةُ الْأَبْدَانِ الصِّيَامُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدن ها روزه داری است .
الکافی ، ج ۴ ، ص ۶۲ .

حدیث ۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صُومُوا تَصِحُّوا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روزه بگیرید تا تن درست باشید .

. الدعوات ، ص ۷۶ .

حدیث ۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكثَرُوا فِيهِ (شَهْرِ رَمَضَانَ) مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : در ماه رمضان ، قرآن بسیار تلاوت کنید .
فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۹۵ .

حدیث ۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شما دوست داشته باشد که با پروردگارش سخن بگوید ، قرآن بخواند .
میزان الحکمه ، ح ۱۶۴۹۷ .

حدیث ۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَغْفُلْ عَنِ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ، فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ وَيُنْهِي عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : از خواندن قرآن غافل مشو ؛ زیرا قرآن دل را زنده می کند و از فحشا و زشت کاری و ستم باز می دارد .
همان ، ح ۱۶۵۰۳ .

حدیث ۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّائِمُ لَا تَرُدُّ دَعْوَتَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای روزه دار رد نمی شود .
مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۷ .

حدیث ۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ : وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لَقَدْ أَمَرْتُ مَلَائِكَتِي بِفَتْحِ أَبْوَابِ سَمَاوَاتِ الدُّعَايِنِ مِنْ عِبَادِي وَ إِمَائِي ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند در هر شب ماه رمضان می گوید : «به عزت و جلالم سوگند ، به فرشتگان فرمان داده ام درهای آسمان ها را بر روی بندگان دعا کننده من بگشایند» .
فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۹۹ .

حدیث ۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 هُوَ شَهْرُ الْإِسْتِغْفَارِ وَ هُوَ شَهْرُ الصَّيَامِ وَ هُوَ شَهْرُ الدُّعَاءِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ماه رمضان ماه استغفار، ماه روزه و ماه دعا است .
 همان ، ص ۱۱۷ .

حدیث ۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ... أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ ... إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرُّوْنَ بِأَعْمَالِكُمْ فَكُوهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ ... ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ماه خدا به سوی شما روی آورده است ... جان شما در گرو اعمال شما است ؛ پس آن را با استغفار
 آزاد کنید .
 عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۲۶۵ .

حدیث ۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَ دُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای شما در این ماه به اجابت می رسد .
 الأمالی ، صدوق ، ص ۱۵۴ .

حدیث ۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَسَنٌ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُ أَحَبُّ اللَّهِ مَنْ أَحَبَّهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن از من است و من از اویم ؛ هر که دوستش بدارد ، خداوند دوستدار او است .
 بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۳۰۶ .

حدیث ۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحْيَى لَيْلَةَ الْقَدْرِ حُوِّلَ عَنْهُ الْعَذَابُ إِلَى السَّنَةِ الْقَابِلَةِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس شب قدر را احیا بدارد ، تا سال آینده عذاب از او بر داشته می شود .
 اقبال الأعمال ، ج ۱ ، ص ۳۴۵ .

حدیث ۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی ، شب قدر را به عبادت بگذراند ، گناهان گذشته اش آمرزیده می شود .

فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۱۳۶ .

حدیث ۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: مَنْ زَارَنِي فِي بَيْتِي أَوْ مَسَجِدِ رَسُولِي أَوْ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَمَاتَ ، مَاتَ شَهِيدًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند [در حدیث قدسی] می فرماید : هر کس مرا در خانه ام (مسجد الحرام) یا در مسجد پیامبرم (مسجد النبی) یا در بیت المقدس زیارت کند و بمیرد ، شهید جان سپرده است .

کنز العمال ، ح ۳۵۰۰۴ .

حدیث ۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزَالُ عِصَابِيَّةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى أَبْوَابِ دِمَشْقَ وَ مَا حَوْلَهُ وَ عَلَى أَبْوَابِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَ مَا حَوْلَهُ لَا يَضُرُّهُمْ خِذْلَانٌ مِنْ خِذْلِهِمْ ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : پیوسته گروهی از امت من بر دروازه های دمشق و پیرامونش و بیت المقدس و پیرامون آن مبارزه می کنند و یاری نکردن آنان ، زبانی به آنها نمی رساند . آنان تا روز قیامت پشتیبان حق اند .

مسند ابی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۳۰۲ .

حدیث ۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَّهُمْ (الْيَهُودَ) أَغَشَّ الْخَلْقَ لِلْمُسْلِمِينَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : به درستی که یهود ناسره ترین مردم نسبت به مسلمانان ، است .

میزان الحکمه ، ح ۱۴۹۶۲ .

حدیث ۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَدَّى إِلَى أُمَّتِي حَدِيثًا يُقَامُ بِهِ سُنَّةٌ أَوْ يُنْتَلَمُ بِهِ بِدْعَةٌ فَلَهُ الْجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس به امت من حدیثی برساند که به سبب آن سنتی برپا شود یا بدعتی آسیب بیند ، پاداشش بهشت است .

بحار الأنوار ، ج ۲ ، ص ۱۵۲ .

حدیث ۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَعَلَّمَ حَدِيثَيْنِ اثْنَيْنِ يَنْفَعُ بِهِمَا نَفْسَهُ وَيُعَلِّمُهُمَا غَيْرَهُ فَيَنْتَفِعَ بِهِمَا كَانَ خَيْرًا مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس دو حدیث بیاموزد که هم خود از آنها بهره برد و هم به دیگری آموزش دهد که او نیز از آنها سود برد ، عمل او از شصت سال عبادت بهتر است .
 همان ، ص ۱۵۲ .

حدیث ۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 زَوْجُوا أَيَامَكُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ وَيُوسِّعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَيَزِيدُهُمْ فِي مُرَوَاتِهِمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بی همسران خود را همسر دهید ؛ که خداوند اخلاق آنان را نیکو و روزیشان را فراخ می کند و بر جوانمردی آنها می افزاید .
 بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۲۲ .

حدیث ۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ أَنْ يُعْتَقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند در هیچ روزی به اندازه روز عرفه ، بندگان را از آتش دوزخ نمی رها کند .
 صحیح مسلم ، ج ۴ ، ص ۱۰۷ .

حدیث ۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يَبْأِهُ مَلَائِكَتُهُ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ بِأَهْلِ عَرَفَةَ فَيَقُولُ : أَنْظِرُوا إِلَى عِبَادِي أَتُونِي شُعْثًا غُبْرًا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند در غروب عرفه نزد فرشتگانش به اهل عرفه می بالد و می گوید : «بندگانم را بنگرید! ژولیده و غبار آلود ، نزد من آمده اند .»
 مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۲۲۴ .

حدیث ۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْظَمُ أَهْلِ عَرَفَاتٍ جُرْمًا مِنْ أَنْصَرَفَ وَهُوَ يَطْنُ أَنَّهُ لَنْ يُغْفَرَ لَهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : گناه کارترین فرد در عرفات کسی است که از آن جا باز گردد در حالی که گمان می برد آمرزیده نخواهد شد .

. بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۲۴۸ .

حدیث ۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ الْاَشْيَاءِ اِلَيَّ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خدایا! دوستی ات را محبوب ترین چیزها نزد من گردان .
 . بحار الأنوار ، ج ۹۱ ، ص ۷۰ .

حدیث ۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُغْفَرُ لِصَاحِبِ الْأَضْحِيَّةِ عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ تَقَطَّرُ مِنْ دَمِهَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : با ریختن اولین قطره خون قربانی [به زمین] ، صاحب قربانی آمرزیده می شود .
 . کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۲۱۴ .

حدیث ۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا جَعَلَ اللَّهُ الْأَضْحَى لِشَبِّحِ مَسَاكِينِكُمْ مِنَ اللَّحْمِ فَأَطْعِمُوهُمْ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عید قربان را برنهاد تا مستمندان از گوشت سیر شوند ؛ پس از گوشت قربانی به ایشان بخورانید .
 . ثواب الأعمال ، ص ۵۹ .

حدیث ۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ صَدَقَتْ نَيْتُهُ ، كَانَتْ أَوَّلُ قَطْرَةٍ لَهُ كَفَّارَةً لِكُلِّ ذَنْبٍ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس نیتش صادق باشد ، اولین قطره از خون قربانی اش ، کفاره همه گناهان او است .
 . دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۱۴۸ .

حدیث ۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ! لَوْلَا أَنْتَ وَشِيعَتُكَ مَا قَامَ لِلَّهِ دِينٌ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی ! اگر تو و شیعیانت نبودید ، دینی برای خدا پا برجا نمی ماند .
 . بحار الأنوار ، ج ۳۹ ، ص ۳۰۷ .

حدیث ۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلِيُّ! أَنْتَ الْعَلَمُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ مَنْ أَحَبَّكَ فَازَ وَ مَنْ أَبْغَضَكَ هَلَكَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای علی ! تو نشان هدایت این امتی ؛ هر که تو را دوست بدارد ، رستگار شود و هر که تو را دشمن بدارد ، به هلاک افتد .

. بشاره المصطفی ، ص ۱۸۰ .

حدیث ۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلَايَةُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ لَايَةُ اللَّهِ وَ حُبُّهُ عِبَادَةُ اللَّهِ وَ اتِّبَاعُهُ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام ولایت خدا ، و محبت او عبادت خدا و پیروی از او فریضه ای از جانب خدا است .

. همان ، ص ۱۶ .

حدیث ۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که من مولای اویم پس علی مولای او است .

. الغدير ، ج ۱ ، ص ۱۹۶ .

حدیث ۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍّ أَفْضَلُ أَيَادِي أُمَّتِي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : روز غدیر خم برترین عید امت من است .

. بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۱۱۰ .

حدیث ۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسَنُ النَّاسِ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا وَ أَلَطْفُهُمْ بِأَهْلِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : باایمان ترین مردم ، خوش اخلاق ترین آنها و مهرورزترین شان با خانواده خود است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۳۸۷ .

حدیث ۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ وَالِدَا أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند رحمت کند پدری را که فرزندش را بر نیکی کردن بر خود کمک کند .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۴ .

حدیث ۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُلُوسُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِيَالِهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ اعْتِكَافٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : نشستن مرد پیش زن و فرزندانش نزد خداوند محبوب تر است از اعتکاف در این مسجد من .
تنبيه الخواطر ، ج ۲ ، ص ۱۲۲ .

حدیث ۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقُبُلِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که میان فرزندانان عادلانه رفتار کنید . حتی در بوسیدن آنها .
میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۶۵ .

حدیث ۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَمَرْتُ أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لِأَمْرَتِ الْمَرْأَةِ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : اگر قرار بود دستور دهم کسی در برابر کسی سجده کند ، به زن دستور می دادم تا شوهرش را سجده کند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۴۶ .

حدیث ۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ امْرَأَةٍ رَفَعَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا شَيْئًا مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى مَوْضِعٍ تُرِيدُ بِهِ صَلَاحًا إِلَّا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهَا وَمَنْ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهَا لَمْ يَعْذَبْهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد سامان دادن کارهای خانه چیزی را جابه جا کند خداوند به او نظر می کند و هر که خداوند به او نظر کند عذابش نمی دهد .

همان ، ص ۲۵۳ .

حدیث ۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا امْرَأَةٍ حَمَلَتْهُ عَلَيَّ مَا لَا يَقْدِرُ عَلَيَّ وَمَا لَا يُطِيقُ لَمْ تَقْبَلْ مِنْهَا حَسَنَةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله: زنی که شوهر خود را بر انجام دادن کارهایی وادار کند که او توانایی انجام دادن آنها را ندارد، هیچ یک از کارهای نیک او پذیرفته نخواهد شد.
مکارم الأخلاق، ص ۲۱۵.

حدیث ۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى لَهُ زَادَ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :خوشا به حال کسی که به پدر و مادرش نیکی کند ، خداوند عمرش را زیاد می کند .
. کنز العمال ، ح ۴۵۴۸۳ .

حدیث ۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ وَأَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :روز جمعه مهتر روزها است و نزد خداوند از روز عید قربان و عید فطر ارجمندتر است .
. بحار الأنوار ، ج ۸۹ ، ص ۲۶۷ .

حدیث ۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَطْرَفُوا أَهْلِيكُمْ كُلَّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ وَاللَّحْمِ حَتَّى يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر جمعه مقداری میوه و گوشت به خانواده خود تحفه دهید تا از (آمدن) جمعه شاد شوند .
. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲۳ .

حدیث ۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَتَى الْجُمُعَةَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا ، اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس از سیر ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی به نماز جمعه برود ، اعمال خود را از سرگیرد [یعنی تمام گناهانش آمرزیده شده است] .
. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲۷ .

حدیث ۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجُمُعَةُ حَجٌّ الْمَسَاكِينِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :نماز جمعه حج مستمندان است .

. الدعوات ، ص ۳۷ .

حدیث ۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس سه نماز جمعه را ، از روی اهمّیت ندادن به آن ترک کند ، خداوند بر دل او مُهر می زند .
 . وسائل الشیعه ، ج ۷ ، ص ۳۰۱ .

حدیث ۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِرَجُلٍ شَكَا حِرْمَانَهُ الْحَجِّ : عَلَيْكَ بِالْجُمُعَةِ فَإِنَّهَا حُجٌّ الْمَسَاكِينِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر به مردی که از محرومیت خود از حج شکایت کرد ، فرمود : بر تو باد به نماز جمعه که حج مستمندان است .
 . میزان الحکمه ، ح ۱۰۷۸۲ .

حدیث ۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَأَغْتَسِلُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَلَوْ أَنَّكَ تَشْتَرِي الْمَاءَ بِقَوْتِ يَوْمِكَ وَ تَطْوِيهِ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ التَّطَوُّعِ أَعْظَمَ مِنْهُ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر جمعه غسل کن ، حتّی اگر لازم شود برای تهیه آب آن ، خوراک روزانه ات را بفروشی و گرسنه بمانی ؛ زیرا هیچ امر مستحبّی بالاتر از غسل جمعه نیست .
 . بحار الأنوار ، ج ۸۱ ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّلَاةُ عَلَيَّ نُورٌ عَلَي الصَّرَاطِ ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله : درود فرستادن بر من ، مانند نوری است بر روی [تیرگی های] صراط .
 . میزان الحکمه ، ح ۱۰۷۹۳ .

حدیث ۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ بُغَاءَ الْعِلْمِ ؛
 خداوند جویندگان دانش را دوست دارد .

کافی، ج ۱، ص ۳۰، ح ۱

حدیث ۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ؛
 خداوند انسان با حیای بردبار با عفتی را که پاکدامنی می ورزد، دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۲، ح ۸

حدیث ۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ؛
 خداوند کار خیری را که به آن شتاب شود دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۲، ح ۴

حدیث ۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّقَّ وَ يُعِينُ عَلَيْهِ؛
 خداوند مدارا کردن را دوست دارد و بر آن یاری می دهد.

کافی، ج ۲، ص ۱۲۰، ح ۱۲

حدیث ۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ؛
 خداوند فریاد رسی دلسوختگان و درماندگان را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۶

حدیث ۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْغُيُورَ؛

خداوند بندگان غیرتمند خود را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۲

حدیث ۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا؛

خداوند کارهای والا و شرافتمند را دوست دارد و از کارهای پست و ناچیز بیزار است.

نهج الفصاحه، ح ۸۰۴

حدیث ۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ بِشَاشَا فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْبَشَّاشِينَ وَيُبْغِضُ الْعَبُوسَ كَرِيهَ الْوَجْهِ؛

گشاده رو باش که خداوند انسان های گشاده رو را دوست دارد و با اخموی ترش رودشمن است.

الشهاب فی الحکم والآداب، ص ۳۸

حدیث ۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقَبْلِ؛

خداوند دوست دارد که بین فرزندانتان به عدالت رفتار کنید حتی در بوسیدنشان.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۴

حدیث ۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ؛

خداوند جوانی که جوانیش را در اطاعت از او بگذراند دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۸۰۰

حدیث ۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقِنَهُ؛
 خداوند دوست دارد که وقتی یکی از شما کاری انجام می دهد در آن محکم کاری کند.

نهج الفصاحه، ح ۷۲۶

حدیث ۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ السَّهْلَ الطَّلِيقَ؛
 خداوند انسان آسان گیر گشاده رو را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۴۸

حدیث ۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْإِنْفَاقَ وَيُبْغِضُ الْإِقْتَارَ، فَانْفِقْ وَأَطْعِمْ وَلَا تُصْرَصِرْ فَيَعْسِرَ عَلَيْكَ الطَّلَبُ؛
 خداوند خرج کردن را دوست دارد و با سخت خرج کردن دشمن است پس انفاق و اطعام کن و به ثروت اندوزی مپرداز که کسب ثروت تو را به سختی می اندازد.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۸۲، ح ۴۳

حدیث ۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُلْحِينَ فِي الدُّعَاءِ؛
 خداوند اصرار کنندگان در دعا را دوست دارد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۷۸

حدیث ۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّجُلَ الْقَوِيَّ الْمُبْدِيَّ الْمُعِيدَ عَلَى الْفَرَسِ الْمُبْدِيَّ الْمُعِيدَ؛
 خداوند مرد نیرومندی را که همیشه برای جهاد پا به رکاب است دوست دارد.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۸۴، ح ۴۰

حدیث ۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْأَتْقِيَاءَ الْأَبْرَارَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا حَضَرُوا لَمْ يُعْرَفُوا وَإِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى يَنْجُونَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءٍ مُظْلَمَةٍ؛

خداوند تعالی بندگان پرهیزگار نیکوکار گمنام را دوست دارد، کسانی که چون حاضرند، شناخته نمی شوند و آنگاه که غایب اند سراغشان را نمی گیرند، قلب هایشان چراغ های هدایت است و از هر تیرگی و تاریکی نجات می یابند.

نثر الدر، ج ۱، ص ۱۵۶

حدیث ۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْبَصِيرَ النَّافِذَ عِنْدَ مَجِيئِ الشَّهَوَاتِ، وَالْعَقْلَ الْكَامِلَ عِنْدَ نُزُولِ الشُّبُهَاتِ وَيُحِبُّ السَّمَّاحَةَ وَلَوْ عَلَى تَمْرَاتٍ وَيُحِبُّ الشَّجَاعَةَ وَلَوْ عَلَى قَتْلِ حَيَّةٍ؛

خداوند چشم تیز بین هنگام روی آوردن هوا و هوس ها، و عقل کامل هنگام آمدن شبهه ها را دوست دارد و بخشنده گی را هر چند به دانه های خرما، دوست دارد و شجاعتر اگر چه به کشتن یک مار دوست دارد.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۵۲، ح ۱۰۸۰

حدیث ۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاوِمَةَ عَلَى الْأَخَاءِ الْقَدِيمِ فَدَاوِمُوا؛

خداوند تداوم دوستی دیرینه را دوست دارد، پس در دوستی مداومتورزید.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۱

حدیث ۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ مَا دَامَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ وَإِنْ كَانَ يَسِيرًا؛

خداوند عمل صالح مداوم را هر چند اندک باشد، دوست دارد.

کنز العمال، ح ۵۳۴۸

حدیث ۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا؛
 خداوند خصلت های والای اخلاقی را دوست دارد و از خصلت های پستیزار است.

کنز العمال، ح ۵۱۸۰

حدیث ۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ أَنْ يَكُونَ سَهْلَ الْبَيْعِ وَ سَهْلَ الشُّرَاءِ وَ سَهْلَ الْقَضَاءِ وَ سَهْلَ الْإِقْتِضَاءِ؛
 خداوند بنده ای را که در خرید و فروش و قضاوت و پذیرش قضاوت آسان گیر باشد دوست دارد.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۷

حدیث ۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْفَالَ الْحَسَنَ؛
 خداوند فال نیک زدن را دوست دارد.

عوالی اللالی، ج ۱، ص ۲۹۱، ح ۱۵۵

حدیث ۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فِي الصَّلَاةِ مَا يُحِبُّ فِي الْقِتَالِ: «صَفَا كَأَنَّهُمْ بُنِيَاءُ مَرْصُوصٍ»؛
 خداوند آنچه را که در جنگ دوست دارد، در نماز هم دوست دارد و آن صفی (متحدو منظم) همچون بنیانی پولادین و محکم است.

الدرالمنثور، ج ۶، ص ۲۱۳

حدیث ۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِرُخْصِهِ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُؤْخَذَ بِعَزَائِمِهِ؛

خداوند دوست دارد از امور مجاز نیز استفاده شود چنانکه دوست دارد به تکالیف عمل شود.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۸۱، ح ۱

حدیث ۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يُرَى أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ وَيَبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَوُّسَ؛

خداوند دوست دارد وقتی به بنده ای نعمت داد اثرش در او دیده شود و فقر و تظاهر به فقر را دشمن می دارد.

تحف العقول، ص ۵۶

حدیث ۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ؛

من تنها برانگیخته شده ام تا اخلاق بزرگوارانه را به کمال رسانم.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۸۲

حدیث ۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا- أَخْبِرُكُمْ بِأَسْبَهِكُمْ بِي؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَآلَيْتُكُمْ كَنَفًا وَ أَبْرُّكُمْ بِقَرَابَتِي وَ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَخْوَانِهِ فِي دِينِهِ وَ أَصْبَرُكُمْ عَلَى الْحَقِّ وَ أَكْظَمُكُمْ لِلْغَيْظِ وَ أَحْسَنُكُمْ عَفْوًا وَ

آیا شما را از شبیه ترینان به خودم با خیر نسازم؟ گفتند: آری ای رسول خدا! فرمودند: هر کس خوش اخلاق تر، نرم خوتر، به خویشانش نیکو کارتر، نسبت به برادراندینی اش دوست دارتر، بر حق شکیباتر، خشم را فروخورنده تر و با گذشت تر و درخرسندی و خشم با انصاف تر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۵

حدیث ۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا- أَخْبِرُكُمْ بِأَبْعِدِكُمْ مِنِّي شَبَهًا؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: أَلْفَاحِشُ الْمَتَفَحِّشِ الْبِذَىءُ، أَلْبِخِيلُ، أَلْمُخْتَالُ، أَلْحَقْوُدُ، أَلْحَسُوْدُ، أَلْقَاسِي الْقَلْبِ، أَلْبَعِيدُ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ يُرْجَى، غَيْرُ الْمَا

آیا شما را از کم شباهت ترینان به خودم آگاه نسازم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا! فرمودند: زشتگوی بی آبروی بی شرم،

بخیل، متکبر، کینه توز، حسود، سنگدل، کسی که هیچ امیدی به خیرش و امانی از شرش نیست.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۱، ح ۹

حدیث ۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا أُمِرْنَا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ بِمُدَارَاهِ النَّاسِ، كَمَا أُمِرْنَا بِإِقَامَةِ الْفَرَائِضِ؛

ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن با مردم نیز مأمور شده ایم.

امالی طوسی، ص ۵۲۱

حدیث ۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصَانِي رَبِّي بِسَبْعٍ: أَوْصَانِي بِالْإِخْلَاصِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَأَنَاغُفُو عَمَّنْ ظَلَمَنِي وَأُعْطِي مَنْ حَرَمَنِي وَأَصِلَ مَنْ قَطَعَنِي وَأَنْ يَكُونَ صَمْتِي فِكْرًا وَنَظْرِي عِبْرًا؛

پروردگارم هفت چیز را به من سفارش فرمود: اخلاص در نهران و آشکار، گذشت از کسی که به من ظلم نموده، بخشش به کسی که مرا محروم کرده، رابطه با کسی که با منقطع رابطه کرده، و سکوت همراه با تفکر و نگاهم برای عبرت باشد.

کنز الفوائد، ص ۱۸۴

حدیث ۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُكُمْ غَدَا مَنِي فِي الْمَوْقِفِ أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَأَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛

نزدیک ترین شما به من در قیامت: راستگوترین، اماندارترین، وفادارترین به عهد و پیمان، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است.

امالی طوسی، ص ۲۲۹

حدیث ۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ: الْحَيَاءُ وَالْحِلْمُ وَالْحِجَامَةُ وَالسُّوَاكُ وَالْتَّعَطُّ؛

پنج چیز از سنت پیغمبران است: حیا، بردباری، حجامت کردن، و مسواک و عطر زدن.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۶۳

حدیث ۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمُ أَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ التَّرَاوُزُ فِي اللَّهِ ؛

بزرگوارانه ترین اخلاق پیامبران، صدیقین (انسان های راستین) شهدا و صالحین، دیدار یکدیگر برای خداست.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۰۶

حدیث ۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُبَلِّغُنِي أَحَدٌ مِنْكُمْ عَنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي شَيْئًا، فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَخْرُجَ إِلَيْكُمْ وَأَنَا سَلِيمٌ الصَّدْرِ؛

کسی از شما حق ندارد از هیچ یک از یارانم چیزی به من بگوید؛ زیرا دوست دارم درحالی که چیزی از شما در دلم نیست به سویتان بیایم.

مکارم الاخلاق، ص ۱۷

حدیث ۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرْتُ أَنْ آخُذَ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَاءِ كُمْ فَأَرَدَّهَا فِي فَقَرَاءِ كُمْ؛

من مأمورم که صدقه (و زکات) را از ثروتمندان بگیرم و به فقرا بدهم.

مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۰۵

حدیث ۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِسَبْعِ خِصَالٍ: حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَأَنْ أَكْثِرَ مِنَ «لَا- حَوْلَ وَلَا- قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» وَأَنْ أَصِلَ بِرَحْمِي وَإِنْ قَطَعَنِي وَأَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنِّي وَلَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَأَنْ لَا يَأْخُذَنِي فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ وَأَنْ أَقُولَ الْحَقَّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا وَأَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا؛

پروردگارم مرا به هفت خصلت امر نموده است: دوست داشتن بینویان و نزدیک شدن به آنها، ذکر لا حول و لا قوة الا بالله را بسیار گفتن، با خویشاوندان رابطه برقرار کردن؛ هر چند آنان قطع رابطه کنند، [و در مسائل مادی]، به پایین تر از خود نگاه کنم نه به بالاتر، در راه خدا سرزنش ملامتگران را به خود نگیرم، حق را بگویم اگر چه تلخ باشد و از کسی چیزی نخواهم.

الاصول الستة عشر، ص ۷۵

حدیث ۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصْبِحَ وَ تُمَسِيَ وَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ عَشُّ لِأَحَدٍ فَافْعَلْ وَ ذَلِكَ مِنْ سُنَّتِي وَ مَنْ أَحْيَى سُنَّتِي فَقَدْ أَحْيَانِي وَ مَنْ أَحْيَانِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ؛

تا می توانی بکوش که صبح و شب در قلبت (حتی) قصد فریب و نیرنگ کسی نباشد؛ چرا که این از سنت های من است و کسی که سنتم را زنده کند، مرا زنده کرده است و کسی که مرا زنده کند، در بهشت با من خواهد بود.

سنن ترمذی، ج ۴، ص ۱۵۱

حدیث ۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ قَوْمٌ لَا نَأْكُلُ حَتَّى نَجُوعَ وَ إِذَا أَكَلْنَا لَا نَشْبَعُ؛

ما قومی هستیم که تا گرسنه نشویم غذا نمی خوریم و تا سیر نشده ایم دست از غذا می کشیم.

سنن النبی، ص ۲۲۶

حدیث ۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِنِسَائِي؛

بهترین شما کسی است که برای زنان خود بهتر باشد و من بهترین شما برای زن خود هستم.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۳

حدیث ۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْبُرُّ مَا سَكَنتَ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَ أطمَانَ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَ الْإِثْمُ مَا لَمْ تَسْكُنْ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَ لَمْ يَطْمَئِنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ وَ إِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ؛

نیکی آن است که جان و دل انسان با آن آرامش پیدا کند و گناه آن است که جان و دل انسان با آن آرام نگردد، هر چند فتوا دهندگان (خلاف آن را) به توفتوا دهند.

کنز العمال، ح ۷۲۷۸

حدیث ۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَ هَبِيبَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ؛

هیچ جلسه قرآنی برای تلاوت و درس در خانه ای از خانه های خدا برقرار نشد، مگر این که آرامش بر آنان نازل شد و رحمت در برشان گرفت و فرشتگان در اطراف آنان حلقه زدند و خداوند در میان کسانی که در نزدش هستند، از آنان یاد کرد.

کنز العمال، ح ۲۳۲۰

حدیث ۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّدُقُ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ؛

راستگویی مایه آرامش و دروغگویی مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث ۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الزَّاهِدَ فِي الدُّنْيَا يَزْتَجِي وَيُرِيحُ قَلْبَهُ وَبَدَنَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالرَّاعِبَ فِيهَا يُتْعَبُ قَلْبُهُ وَبَدَنُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس به دنیا بی رغبت است، امیدوار است و تن و جانش را در دنیا و آخرت آسوده می گذارد و هر کس دل به دنیا بیند، تن و جان خود را در دو دنیا به زحمتی اندازد.

اعلام الدین، ص ۳۴۳

حدیث ۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْرَضَ عَنِ مُحَرَّمٍ أَبَدَلَهُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَةً تَسْرُهُ؛

هر کس از حرام دوری کند، خداوند به جای آن عبادتی که او را شاد کند نصیبش می گرداند.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۱، ح ۲۰

حدیث ۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالزَّبِيبِ فَإِنَّهُ يَكْشِفُ الْمِرَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالْإِغْيَاءِ وَيَحْسِنُ الْخُلُقَ وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ وَيَذْهَبُ بِالْغَمِّ؛

شما را سفارش می کنم به خوردن مویز، زیرا صفرا را برطرف می کند، بلغم را از بینمی برد، اعصاب را قوی، خستگی را دور، و اخلاق را خوب می کند، و به روح آرامش می بخشد و غم را می برد.

خصال، ص ۳۴۴

حدیث ۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُفْتِيكَ نَفْسِيكَ، ضَعَّ يَدَكَ عَلَى صِدْرِكَ، فَإِنَّهُ يَشِيءُ كُنَّ لِلْحَلَالِ وَيَضْطَرِبُ مِنَ الْحَرَامِ دَعَّ مَا يُرِيْبِيكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبِيكَ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَذُرُّ الصَّغِيرَ مَخَافَةَ أَنْ يَقَعَ فِي الْكَبِيرِ؛

قلبت (وجدانت)، حقیقت را برای تو می گوید. دستت را بر روی سینه ات بگذار، زیرا قلبت از حلال، آرامش و از حرام تشویش پیدا می کند. آنچه تو را به تردید می اندازد - هرچند که صاحبان فتوا، فتوا دهند - رها کن و به سراغ چیزی برو که تو را به تردید نمی اندازد. مؤمن از ترس گناه بزرگ، گناه کوچک را هم رها می کند.

کنز العمال، ح ۷۳۰۶

حدیث ۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ؛

نزدیک ترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۲، ح ۵۰

حدیث ۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ نَادِي مُنَادٍ لِيُقِمَّ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَلِيَدْخُلَ الْجَنَّةَ قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ؛

هنگامی که بندگان در پیشگاه خدا می ایستند، آواز دهنده ای ندا دهد: آن کس کهمزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود. گفته می شود: چه کسی مزدش با خداست؟ می گوید: گذشت کنندگان از مردم.

کنز العمال، ح ۷۰۰۹

حدیث ۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُرْوَى عَنِ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى - حُقِّقَتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَرَاوِرِّينَ فَيَوْحُقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ وَهُمْ عَلَى مَنَابِرٍ مِّنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمُ النَّبِيُّونَ الصَّادِقُونَ بِمَكَانِهِمْ؛

خداوند متعال می فرماید: بر خود واجب کرده ام دوست داشتن کسانی را که به خاطر من به دیدار یکدیگر می روند و کسانی که در راه من به یکدیگر بخشش می نمایند، چنین کسانی (روز قیامت) بر منابری از نورند به گونه ای که پیامبران و صدیقین به جایگاه آنان غبطه می خورند.

صحیح ابن حبان، ج ۲، ص ۳۳۸

حدیث ۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاهِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِإِدَاءِ الْفَرَائِضِ؛

پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده، به مدارا کردن با مردم نیز فرمان داده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۷، ح ۴

حدیث ۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الَسَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ؛

سخاوتمند به خدا، مردم و بهشت نزدیک است.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۸، ح ۳۷

حدیث ۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا اتَّيَمَّنْتُمْ وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ؛

اگر می خواهید که خدا و پیغمبر شما را دوست بدارند وقتی امانتی به شما سپردند به سلامت برگردانید و چون سخن گوید راست گوید و با همسایگان خود به نیکی رفتار نمایید.

نهج الفصاحه، ح ۵۵۴

حدیث ۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْحَيَاءُ فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ اللَّيْنُ ، وَالزَّأْفَةُ ، وَالْمُرَاقَبَةُ لِلَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ، وَالسَّلَامَةُ ، وَاجْتِنَابُ الشَّرِّ ، وَالْبِشَاشَةُ ، وَالسَّمَاخَةُ ، وَالظَّفَرُ ، وَحُسْنُ الثَّنَاءِ عَلَى الْمَرْءِ فِي النَّاسِ ، فَهَذَا مَا أَصَابَ الْعَاقِلَ بِالْحَيَاءِ ، فَطُوبَى لِمَنْ قَبْلَ نَصِيحَةِ اللَّهِ وَخَافَقَ نَصِيحَتَهُ؛

اما شاخه های حیا عبارتند از: نرمش، مهربانی، در نظر داشتن خدا در آشکار و نهان، سلامت، دوری از بدی، خوشرویی، گذشت، بخشندگی، پیروزی و خوشنامی در میان مردم، اینها فوایدی است که خردمند از حیا می برد. خوشا به حال کسی که نصیحت خدا را بپذیرد و از رسوایی خودش بترسد.

تحف العقول، ص ۱۷

حدیث ۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَأَنْصَحِ الْأُمَّةَ وَارْحَمْهُمْ فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ وَعَضِبَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَلَدِهِ أَنْتَ فِيهَا وَأَرَادَ أَنْ يُنَزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ نَظَرَ إِلَيْكَ فَزَحَمَهُمْ بِكَ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: (وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ)؛

با مردم منصفانه رفتار کن و نسبت به آنان خیرخواه و مهربان باش، زیرا اگر چنین بودی و خداوند بر مردم آبادی که تو در آن به سر میبری خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو به آن مردم رحم می کند. خدای متعالی فرماید «و پروردگار تو (هرگز) بر آن نبوده است که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی هلاک کند».

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۷

حدیث ۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا؛

هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۶۴

حدیث ۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَيُؤْمَنُ وَتَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَشَارَ عَلَيْكَ النَّاصِحُ الْعَاقِلُ فَإِيَّاكَ وَالْخِلَافَ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الْعَطَبَ؛

مشورت کردن با عاقل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبادا مخالفت کنی که موجبنا بودی می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۰۲، ح ۲۵

حدیث ۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشْهَأُهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ؛

بلند مرتبه ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین بیشتر در خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۸، ح ۵

حدیث ۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا عِنْدَ الْعَرْشِ فَعَبَّطَهُ بِمَكَانِهِ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالَ: كَانَلَا يَحْسُدُ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ؛

حضرت موسی علیه السلام مردی را نزد عرش دید و به جایگاه او غبطه خورد و در مورد او سؤال کرد. به او گفته شد که او به آنچه خداوند از فضل خود به مردم داده است حسد نمی برد.

روضه الواعظین، ص ۴۲۴

حدیث ۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتِي بِأَخِيذٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْقِفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرِيحَسِنَاتِهِ فَيَقُولُ: إِلَهِي، لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي؟! فَيَقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسَى ذَهَبَ عَمَلِكَ بِاغْتِيَابِ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْتِي بِآخَرَ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرِي فِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً فَيَقُولُ: إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي مَا عَمَلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ فَيُقَالُ: لِأَنفُلَانَا اغْتَابَكَ فَدَفَعَتْ حَسَنَاتُهُ إِلَيْكَ؛

روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خدا نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگارت تو نه خطامی کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد و من حسنات او را به تو دادم.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲

حدیث ۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ عَنْهُ أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ كَمَا أَوْجَبَ اللَّهُ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ؛

هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آن که بی نیاز گردد، خداوند به سبب این کار بهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش

دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۸

حدیث ۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَثُرَ الزَّانَا بَعْدَى كَثُرَ مَوْتُ الْفَجَاءَةِ وَإِذَا طُفِّفَ الْمِكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ وَإِذَا مَنَّوُا الزَّكَاةَ مُنِعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالثَّمَارِ وَالْمَعَادِنِ وَإِذَا جَارُوا فِي الْحُكْمِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِذَا نَقَضُوا الْعُهُودَ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ...؛

چون پس از من زنا زیاد شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند، خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین برکات خود مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت ستممایند، بر ظلم و تجاوز یکدیگر را یاری کنند و چون عهد و پیمان ها را بشکنند، خداوند دشمنان را بر آنان مسلط کند....

تحف العقول، ص ۵۱

حدیث ۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَائِدُ الْمَرِيضِ فِي مَحْرَفَةِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا جَلَسَ عِنْدَهُ عَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ؛

عیادت کننده از بیمار، در نخلستان بهشت میو می چیند و هرگاه نزد بیمار بنشیند، رحمت خدا او را فرا می گیرد.

کنز العمال، ح ۲۵۱۲۷

حدیث ۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَنْ أَطْعَمَ مِنْ جُوعٍ أَوْ دَفَعَ عَنْهُ مَغْرَمًا أَوْ كَشَفَعَنَّهُ كَرْبًا؛

محبوب ترین کارها نزد خدا، سیر کردن گرسنه یا پرداختن بدهی یا برطرف کردن گرفتاری اوست.

نهج الفصاحه، ح ۷۶

حدیث ۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ؛

هر کس به مردم رحم نکند، خداوند به او رحم نمی کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۹۹

حدیث ۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْأَصْحَابِ صَاحِبٌ إِذَا ذَكَرْتَ اللَّهَ أَعَانَكَ وَإِذَا نَسَيْتَ ذَكَرَكَ؛

بهترین دوستان کسی است که هرگاه خدا را یاد نمودی تو را یاری کند و چون خدا را فراموش نمودی به یادت آورد.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۹

حدیث ۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَكَّمْتُمْ فَأَعْدِلُوا وَإِذَا قُلْتُمْ فَأَحْسِنُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَحْسِنٌ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ؛

هرگاه قضاوت می کنید، عادلانه قضاوت کنید و هرگاه سخن می گوید، نیکو بگویید، زیرا خداوند نیکوکار است و نیکوکاران را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۰

حدیث ۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْإِخْتِلَافَ وَالْتِنَازُعَ وَالتَّشْبِطَ مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ وَهُوَ مِمَّا لَا يُجِبُّهُ اللَّهُ وَلَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَالظَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶

حدیث ۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ امْرَأَةً أَوَّلَ رَمَقَةٍ ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحَدَتْ اللَّهُ تَعَالِيَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوَتَهَا فِي قَلْبِهِ؛

هیچ مرد مسلمانی نیست که نگاهش به زنی بیفتد و چشم خود را پایین بیندازد مگر این که خدای متعال به او توفیق عبادتی دهد که شیرینی آن را در دل خویش بیابد.

کنز العمال، ح ۱۳۰۵۹

حدیث ۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُنْقَادَةً إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ وَكَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعَ؛

تا می توانید خود را از هم و غم دنیا فارغ سازید؛ زیرا هر کس با دل خویش به جانب خدا روی آورد، خداوند دل های بندگان را از سر مهر و محبت مطیع او می کند و هر خیری را به او زودتر می رساند.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۶۶، ح ۳

حدیث ۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا وَكَلَّ ابْنُ آدَمَ إِلَّا إِلَى مَنْ رَجَاهُ وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَرْجُ إِلَّا اللَّهَ مَا وَكَلَّ إِلَى غَيْرِهِ؛

انسان به همان کسی واگذار می شود که به او امید بسته است و اگر انسان جز به خدا امید نیندد به غیر خدا واگذار نمی شود.

کنز العمال، ح ۵۹۰۹

حدیث ۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الَّتَسْمِيَةُ مِفْتَاحُ الْوُضُوءِ وَ مِفْتَاحُ كُلِّ شَيْءٍ؛

بسم الله الرحمن الرحيم، کلید وضو و کلید هر چیزی است.

مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۳۲۳

حدیث ۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُرَدُّ دُعَاءُ أَوْلَىٰ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛

دعایی که با بسم الله الرحمن الرحيم شروع شود، رد نمی شود.

الدعوات، ص ۵۲

حدیث ۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مُوقِنًا سَبَّحَتْ مَعَهُ الْجِبَالُ إِلَّا أَنَّهُ لَا يَسْمَعُ ذَلِكَ مِنْهَا؛

هر کس با یقین بسم الله الرحمن الرحیم را قرائت کند، کوه‌ها به همراه او تسبیحی گویند، هر چند او تسبیح آنها را نمی‌شنود.

الدرالمنثور، ج ۱، ص ۲۶

حدیث ۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَفَعَ قِرطاسًا مِنَ الْأَرْضِ مَكْتُوبًا عَلَيْهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ جَلالًا لِلَّهِ وَلَا سِمْهَ عَنْ أَنْ يُداسَّ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ وَخُفَّفَ عَنْ وَالِدَيْهِ وَإِن كَانَ مُشْرِكِينَ؛

هر کس کاغذی را که روی آن بسم الله الرحمن الرحیم نوشته شده است از روی زمین بردارد و این کار برای بزرگداشت خداوند و جلوگیری از اهانت به نام او باشد، نزد خداوند از صدیقین به شمار می‌رود و از بار گناه پدر و مادرش برداشته خواهد شد، حتی اگر مشرک باشند.

تنبيه الخواطر و نزهة النواظر، ج ۱، ص ۳۲

حدیث ۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ عِنْدَ مَنْامِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَقُولُ اللَّهُ: مَلَائِكَتِي! أَكْتُبُوا بِالْحَسَنَاتِ نَفْسَهُ إِلَى الصَّبَاحِ؛

هر گاه بنده ای هنگام خوابش، بسم الله الرحمن الرحیم بگوید، خداوند به فرشتگانی گوید: به تعداد نفس هایش تا صبح برایش حسنه بنویسید.

جامع الأخبار، ص ۴۲

حدیث ۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَبْدُ... إِنْ قَالَ فِي أَوَّلِ وَضُوئِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ طَهَّرَتْ أَعْضَاؤُهُ كُلُّهَا مِنَ الذُّنُوبِ؛

اگر بنده ای... در ابتدای وضویش، بسم الله الرحمن الرحیم بگوید همه اعضایش از گناهان پاک می‌شود.

تفسیر الإمام العسکری علیه السلام، ص ۵۲۱

حدیث ۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَيِّنُوا مَوَائِدَكُمْ بِالْبُقُلِ؛ فَإِنَّهَا مَطْرَدَةٌ لِلشَّيَاطِينِ مَعَ التَّسْمِيَةِ؛

سفره هایتان را با سبزی، زینت دهید؛ زیرا سبزی با بسم الله الرحمن الرحیم، شیطان را طرد می‌کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷۶

حدیث ۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ أَرْبَعَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَمَا عَنْهُ أَرْبَعَةُ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَرَفَعَهُ لَهُ أَرْبَعَةَ أَلْفِ دَرَجَةٍ؛
هر کس بسم الله الرحمن الرحیم را قرائت کند خداوند به ازای هر حرف آن چهار هزار حسنه برایش می‌نویسد و چهار هزار گناه از او پاک می‌کند و چهار هزار درجه او را بالا می‌برد.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۵۸

حدیث ۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَّهُ إِذَا قَالَ الْمُعَلَّمُ لِلصَّبِيِّ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَقَالَ الصَّبِيُّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَتَبَ اللَّهُ بَرَاءَةً لِلصَّبِيِّ وَبَرَاءَةً لِأَبَوَيْهِ وَبَرَاءَةً لِلْمُعَلِّمِ؛
وقتی معلم به کودک بگوید: بگو بسم الله الرحمن الرحیم و کودک آن را تکرار کند خداوند برای کودک و پدر و مادرش و معلم، برائت از آتش در نظر خواهد گرفت.

مجمع البيان، ج ۱، ص ۵۰

حدیث ۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَتَبَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَجَوَّدَهُ تَعْظِيمًا لِلَّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ؛
هر کس بسم الله الرحمن الرحیم را برای بزرگداشت خداوند زیبا بنویسد، خداوند او را می‌بخشد.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۳۵

حدیث ۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنِ اللَّهِ جَلٍّ وَعَزٍّ أَنَّهُ قَالَ: كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَمْ يُذَكَّرْ فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ فَهُوَ أَجْبَرُ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله از خداوند عزیز و جلیل نقل کرده است که فرمود: هر کار ارزشمندی که در آن بسم الله ذکر نشود ناقص است.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۰۵

حدیث ۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَزَنَهُ أَمْرٌ تَعَاطَاهُ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهُوَ مُخْلِصٌ لِلْهَبِ قَلْبِهِ إِلَيْهِ لَمْ يَنْفَكْ مِنْ إِحْدَى اثْنَتَيْنِ إِمَّا بُلُوغُ حَاجَتِهِ فِي الدُّنْيَا وَإِمَّا يَعِدُّهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَيَدَّخِرُ لَدَيْهِ وَأَبْقَى لِلْمُؤْمِنِينَ؛

هر کس کاری او را اندوهگین و به خود مشغول کند و او با اخلاص برای خدا بسم الله الرحمن الرحيم بگوید و با قلبش به سوی او رو کند، یکی از این دو برای او خواهد بود: یاد دنیای به حاجتش می رسد و یا حاجتش نزد پروردگار بوده و برای او ذخیره می شود و آن برای مؤمنان ماندگارتر است.

التوحید، ص ۲۳۲

حدیث ۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَجِّيهُ اللَّهُ مِنَ الزَّبَانِيَةِ التَّسْعَةَ عَشَرَ فَلْيَقْرَأْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَإِنَّهَا تِسْعَةُ عَشَرَ حَرْفًا لِيَجْعَلَ اللَّهُ كُلَّ حَرْفٍ مِنْهَا جُنَّةً مِنْوَاحِدٍ مِنْهُمْ؛

هر کس می خواهد خداوند او را از زبانیه (فرشتگان عذاب) نوزده گانه برهاند، بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کند زیرا آن نوزده حرف است. تا خداوند هر حرف آن را سپریدر مقابل یکی از آن فرشتگان قرار دهد.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۵۸

حدیث ۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَرَّ الْمُؤْمِنُ عَلَى الصَّرَاطِ فَيَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ طَفِئَتْ لَهَبُ النَّيْرَانِ وَ تَقُولُ: جُزْ يَا مُؤْمِنُ فَإِنَّ نوركَ قَدْ أَطْفَأَ لَهَبِي؛
هنگامی که مؤمن بر صراط می گذرد، و می گوید: بسم الله الرحمن الرحيم. ناگهان زبانه های آتش خاموش می شود و می گوید:
ای مؤمن عبور کن زیرا نور تو آتش مرا خاموش کرد.

جامع الأخبار، ص ۱۲۰

حدیث ۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ قَرَأْتَ بِسْمِ اللَّهِ تَحْفَظُكَ الْمَلَائِكَةُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ هُوَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ؛

اگر بسم الله را قرائت کنی، فرشتگان، تا بهشت تو را حفظ می کنند و آن شفای هردردی است.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۴۲

حدیث ۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: بَدَأَ عَبْدِي بِاسْمِي وَ حَقُّ عَلَيَّ أَنْ أُتَمِّمَ لَهُ أُمُورَهُ وَ أُبَارِكَ لَهُ فِي أَحْوَالِهِ؛
هر گاه بنده ای بسم الله الرحمن الرحيم بگوید خداوند می فرماید: بنده ام کارش را با نام من آغاز کرد، بر من است تا کارش را به پایان برسانم و برای او در کارهایش بרכת قرار دهم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۶۹

حدیث ۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ جِبْرِئِيلُ إِذَا جَاءَنِي بِالْوَحْيِ أَوَّلُ مَا يُلْقَى عَلَيَّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛
وقتی جبرئیل با وحی به نزد من می آمد، نخستین چیزی که به من القا می کرد، بسم الله الرحمن الرحيم بود.

سنن الدارقطنی، ج ۱، ص ۳۰۴

حدیث ۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ سَبْعَةَ أَلْفِ قَصْرِ مِنْ يَاقُوتَةٍ حُمْرَاءَ؛
هر کس بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کند خداوند در بهشت هفتاد هزار قصر از یاقوت سرخ برای او بنا کند.

مدینه المعاجز، ج ۲، ص ۳۶۶

حدیث ۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ؛
بسم الله الرحمن الرحيم، کلید هر نوشته ای است.

الجامع الصغير، ج ۱، ص ۴۸۱

حدیث ۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هُمْ يَقُولُونَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَتَقْلُحَسَبُنَا تُهْمُ فِي الْمِيزَانِ فَيَقَالُ: أَلَا مَا أَرَا جَحْمَ مَوَازِينِ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ: فَتَقُولُ الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِنَّا بِنِدَاءِ كَلَامِهِمْ ثَلَاثَةَ أَسْمَاءٍ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ لَوْ وُضِعَتْ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ وَ وُضِعَتْ سَيِّئَاتُ الْخَلْقِ فِي كِفَّةٍ أُخْرَى لَرَجَحَتْ حَسَنَاتُهُمْ؛

امت من در روز قیامت می آیند در حالی که بسم الله الرحمن الرحيم می گویند. آنگاه اعمال نیک آنها در ترازوی اعمال، سنگین می شود. گفته می شود: چه چیزی باعث شده که ترازوی اعمال امت محمد سنگین شود. پیامبران جواب می دهند: چون سخن ایشان سه نام از نام های پروردگار شروع می شود که اگر در یک کفه ترازو قرار گیرد و گناهان مردم در کفه دیگر گزارد شده شود، حسنت آنها برتری می یابد.

تنبيه الخواطر و نزهة النواظر، ج ۱، ص ۳۲

حدیث ۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي مَا أَكْرَمَ النِّسَاءَ إِلَّا كَرِيمٌ وَلَا أَهَانَهُنَّ إِلَّا لَيْئِمٌ؛

بهترین شما کسی است که برای خانواده خود بهتر باشد و من از همه شما برای خانواده ام بهترم، زنان را گرامی نمی دارد، مگر انسان بزرگوار و به آنان اهانت نمی کند، مگر شخص پست و بی مقدار.

نهج الفصاحة، ح ۱۵۲۰

حدیث ۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ الضُّيُّقُ عَلَى أَهْلِهِ، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ كَيْفَ يَكُونُ ضَيِّقًا عَلَى أَهْلِهِ قَالَ: الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ خَشَعَتِ امْرَأَتُهُ وَ هَرَبَ وَلَدُهُ وَ فَرَّ فَإِذَا خَرَجَ ضَحِكَتِ امْرَأَتُهُ وَ اسْتَأْنَسَ أَهْلُ بَيْتِهِ؛

بدترین مردم کسی است که بر خانواده اش سخت گیر باشد. گفتند ای رسول خدا! سخت گیری بر خانواده چگونه است؟ فرمودند: مرد وقتی وارد خانه شود، همسرش از اوهراسان و فرزندان از او گریزان شده، فرار کنند و چون بیرون رود همسرش شاد گردد و خانواده اش با یکدیگر انس گیرند.

مجمع الزوائد و منبع الفوائد، ج ۸، ص ۲۵

حدیث ۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَ يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بهترین شما کسی است که به خیرش امیدوار و از شرش در امان باشند.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶

حدیث ۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بدترین شما کسی است که به خیرش امیدی نیست و از شرش امانی نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶

حدیث ۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ؛

بهترین برادران شما کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۰۹

حدیث ۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ أَحْسَنُكُمْ قِضَاءً لِلدَّيْنِ؛

بهترین شما کسانی هستند که قرض خود را بهتر ادا کنند.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۴

حدیث ۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَثْرِكْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ وَلَا دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَلَمْ يَكُنْ كَلَّا عَلَى النَّاسِ؛

بهترین شما کسی است که آخرت خود را برای دنیا و دنیای خود را برای آخرت رها نکند و سربار مردم نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۵

حدیث ۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ وَ شَرُّ مَنْ ذَلِكُ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ؛

ای علی، بدترین مردم کسی است که آخرت خود را به دنیای خود بفروشد و بدتر از او کسی است که آخرت خود را به دنیای دیگری بفروشد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۴۶، ح ۳

حدیث ۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ حَبَّبَ عِبَادَةَ إِلَيْهِ؛

بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوبا و کنند (با اطاعت از امر و نهی خداوند محبت او بدست می آید).

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۱

حدیث ۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ شَرُّ النَّاسِ مَنْ اتَّهَمَ اللَّهَ فِي قَضَائِهِ؛

ای علی، بدترین مردم کسانی هستند که خداوند را در قضا و قدرش (به بی عدالتی) متهم کنند.

الفضیه، ج ۴، ص ۳۶۳، ح ۳

حدیث ۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِيهِمْ وَيَحْنُونَ عَلَيْهِمْ وَلَا يَظْلِمُونَهُمْ؛

بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم نکنند.

مکارم الاخلاق، ص ۲۱۶

حدیث ۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ؛

بدترین مردم کسی است که دیگران از ترس شرش به او احترام بگذارند.

مکارم الاخلاق، ص ۴۳۳

حدیث ۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ؛

بهترین شما کسی است که قرآن بیاموزد و آموزش دهد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۴

حدیث ۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ خَيْرِ نِسَائِكُمُ الْوَلُودَ الْوَدُودَ السَّتِيرَةَ الْعَفِيفَةَ الْعَزِيزَةَ فِي أَهْلِهَا الدَّلِيلَةَ مَعَ بَعْلِهَا الْمُتَبَرِّجَةَ مَعَ زَوْجِهَا الْحِصَانَ مَعَ غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَتُطِيعُ أَمْرَهُوَ إِذَا خَلَا بِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا أَرَادَ مِنْهَا؛

بهترین زنان شما، زنی است زایا، بسیار مهربان، باحجاب، پاکدامن، در میانخویشاوندان خود عزیز و در برابر شوهرش متواضع باشد، خودش را برای شوهرش بیاراید و از دیگران حفظ کند، از شوهرش حرف شنوی داشته باشد و امر او را اطاعت نماید و در خلوت خواسته شوهرش را برآورده نماید.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۸۹، ح ۴۳۷۶

حدیث ۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَرَّ نِسَائِكُمْ؛ الدَّلِيلَةُ فِي أَهْلِهَا، الْعَزِيزَةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْعَقِيمُ الْحَقُودُ الَّتِي لَا تَتَوَرَّعُ عَنْ قَبِيحٍ، الْمُتَبَرِّجَةُ إِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا، الْحِصَانُ مَعَهُ إِذَا حَضَرَ، الَّتِي لَا تَسْمَعُ قَوْلَهُ، وَلَا تُطِيعُ أَمْرَهُ، فَإِذَا خَلَا بِهَا تَمَنَّعَتْ تَمَنُّعَ الصَّعْبَةِ عِنْدَ رُكُوبِهَا، وَلَا تَقْبَلُ لَهُ عُذْرًا وَلَا تَغْفِرُ لَهُ ذَنْبًا؛

از بدترین زنان شما، زنی است که در میان خویشاوندان خود، خوار و در برابر شوهر خود سرسخت باشد، نازا و کینه توز بوده، از زشتی‌ها دوری نکند، در غیاب شوهرش زینت خود را نمایش دهد ولی در حضور او از این کار خودداری کند، از شوهرش حرف شنوی نداشته باشد و امر او را اطاعت نکند، در خلوت با او چون شتری سرکش‌بهره ندهد و هیچ عذری را از شوهرش نپذیرد و هیچ خطایی را از او نبخشد.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۱، ح ۴۳۷۶

حدیث ۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ خَيْرِ رِجَالِكُمُ النَّقِيُّ النَّقِيُّ السَّمِيعُ الْكَفَّيْنِ الطَّرْفَيْنِ الْبُرْبُورَيْنِ وَلَا يُلْجِيءُ عِيَالَهُ إِلَى غَيْرِهِ؛

به درستی که از بهترین مردان شما کسی است که با تقوا، پاک، با سخاوت، حلال زاده، حلال خور، پاکدامن، پرهیزگار از ناسزاگویی باشد و به پدر و مادر خود نیکی کند و خانواده خود را به پناه دیگری نفرستد.

کافی، ج ۲، ص ۵۷، ح ۷

از ۶۰۰ تا ۶۰۱

حدیث ۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ الظَّانُونَ وَ شَرُّ الظَّانِينَ الْمُتَجَسِّسُونَ وَ شَرُّ الْمُتَجَسِّسِينَ الْقَوَالُونَ وَ شَرُّ الْقَوَالِينَ الْهَتَّاكُونَ؛

بدترین مردم، بدگمانانند و بدترین بدگمانان تجسس کنندگانند و بدترین تجسسکنندگان بازگو کنندگانند و بدترین بازگو کنندگان پرده درانند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۴۷، ح ۱۵

حدیث ۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ وَأَطَعَمَ الطَّعَامَ وَ صَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ؛

بهترین شما کسی است که خوش زبان باشد، به دیگران طعام بدهد و هنگامی که مردم در خوابند نماز (شب) بخواند.

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۷۱

حدیث ۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَهْلِ الْآخِرَةِ أَخْلَاقًا مَنْ يَغْفُو عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ مَنْ يُعْطِي مَنْ حَرَمَهُ وَ مَنْ يَصِلُ مَنْ قَطَعَهُ مِنْ ذَوِي أَرْحَامِهِ وَ أَهْلِ وِلايَتِهِ؛

بهترین اهل دنیا و آخرت از نظر اخلاق کسی است که اگر کسی به او ستم کرده، عفویش نماید و به کسی که محرومش نموده عطا کند و با خویشاوندان و دوستانش که باوی قطع رابطه کرده اند، رابطه برقرار کند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۰، ح ۱۰۰۵۲

حدیث ۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَا يَنْتَفِعُ بِعِلْمِهِ؛

بدترین مردم نزد خداوند در روز قیامت عالمی است که از علم خود بهره نگیرد.

امالی، الطوسی، ص ۵۲۷

حدیث ۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ نَفَعَ وَوَصَلَ وَاعَانَ؛

بهترین مردم کسی است که مفید باشد، رابطه برقرار کند و یاری دهد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۳۹۰، ح ۱۴۳۷۶

حدیث ۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ؛

همه شما سرپرست و مسئول هستید و درباره زیردستانتان بازخواست می شوید.

جامع الاخبار، ص ۱۱۹

حدیث ۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلِحَا صَلِحَتْ أُمَّتِي وَإِذَا فَسَدَا، فَسَدَتْ أُمَّتِي، قِيلَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ هُمَا؟ قَالَ: أَلْفُقَهَاءُ وَ الْأُمَرَاءُ؛

دو گروه از امت من اگر صالح شوند، امتم صالح می شوند و اگر فاسد شوند، امتم فاسد می شوند. عرض شد ای رسول خدا آن دو گروه کدامند؟ فرمودند: عالمان و حاکمان.

خصال، ص ۳۷

حدیث ۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَمَالُكُمْ أَعْمَالُكُمْ، كَمَا تَكُونُونَ، يُؤَلَّى عَلَيْكُمْ؛

کارگزاران شما [نتیجه] اعمال شما هستند، همان گونه که هستید، بر شما حکومتی شود.

شرح شهاب الاخبار، ص ۲۶۰

حدیث ۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ وَمَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِيَا لِلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ؛
هر کس صبح کند و به امور مسلمانان همت نوزد، از آنان نیست و هر کس فریاد کمک خواهی کسی را بشنود و به کمکش
نشتابد، مسلمان نیست.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۴، ح ۵

حدیث ۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوَى غَيْرَ مُتَّعِجٍ؛
ملتّی که نتوان در میان آنان بدون دلهره، حق ضعیف را از قوی گرفت، هرگز قابلستایش نیست.

تحف العقول، ص ۱۴۲

حدیث ۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ وَعِثْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي لَنْ تَضِلُّوا مَا انْتَمَسَكْتُمْ بِهِمَا وَلَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ؛
من دو چیز ارزشمند در میان شما می گذارم: کتاب خدا و عترت و اهل بیت، اگر به آنها چنگ بزنید، هرگز گمراه نمی شوید.

شرح احقاق الحق، ج ۵، ص ۲۸

حدیث ۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ آتَاكَ بِهِ صَغِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ وَإِنْ كَانَ بَغِيضًا وَارْزُدْ الْبَاطِلَ عَلَى مَنْ جَاءَ بِهِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ وَإِنْ كَانَ حَبِيْبًا؛
حق را از هر کس که برایت آورد، کوچک باشد یا بزرگ، بپذیر، هر چند دشمنت باشد و باطل را، کوچک یا بزرگ، هر کس
گوید به خودش برگردان، هر چند دوستت باشد.

کنز العمال، ح ۴۳۱۵۲

حدیث ۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ؛

رشوه دهنده و رشوه گیرنده در آتشند.

کنز العمال، ح ۱۵۰۷۷

حدیث ۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لِمَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ «ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ» فَبِكَ آمَنْتُ وَصَدَّقْتُ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَحْفَظُ مَا بِنَفْسِهِ وَيَمْنَعُ مِنَ التَّغْيِيرِ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ إِنْ أَنْتَ لَمْ تَعْصِمَهُ فَصَلِّ حَبْلَ عَصِيْمَتِي بِكَرَمِكَ حَتَّى لَا أُغَيَّرَ مَا بِنَفْسِي مِنْ طَاعَتِكَ فَتَغَيَّرَ مَا بِي مِنْ نِعْمَتِكَ فَلِكَا الْحَمْدُ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ؛

خدایا حمد و ستایش مخصوص توست، معبودی جز تو نیست. در کتابت (قرآن) فرمودی «خداوند نعمتی را که به ملتی داده است، تغییر نمی دهد مگر این که خودشان تغییر روش دهند» پس من به تو ایمان آوردم و تو را تصدیق نمودم، خدایا اگر تو کسی را حفظ نکنی، چه کسی توان آن دارد که با نیرو و توان خود نعمت های در اختیار خود را حفظ نماید و از تغییر یافتن آن جلوگیری کند. پس خداوند با کرمت رشته در اماناندن مرا برقرار کن تا من زمینه اطاعتی را که در وجودم از تو دارم، تغییر ندهم، و گرنه هر چه نعمت در پیش من داری، تغییر خواهد یافت. پس حمد و ستایش مخصوص توست ای خدایی که همیشه زنده و پایداری.

جمال الاسبوع، ص ۷۳

حدیث ۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْإِخْتِلَافَ وَالتَّنَازُعَ وَالتَّشْبُطَ مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ وَهُوَ مِمَّا لَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَلَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَالظَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶، ح ۵۰

حدیث ۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اترعوونَ عَنْ ذِكْرِ الْفَاجِرِ حَتَّى يَعْرِفَهُ النَّاسُ؟! فَادْكُرُوا الْفَاجِرَ بِمَا فِيهِ يَحْذَرُهُ النَّاسُ؛

آیا از بردن نام بدکار، برای این که مردم او را بشناسند، خودداری می کنید؟ بدکار را با اعمال و کردارش معرفی کنید، تا مردم از او

برحذر باشند.

کنز العمال، ح ۸۰۷۰

حدیث ۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ عَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَكَرَهُ؛

از ما نیست کسی که با مسلمانی تقلب کند، یا به او ضرر رساند و یا با وی حيله نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۴۱۴

حدیث ۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ وَالصَّالِحِ ثَلَاثٌ عَلَامَاتٍ: يُصْلِحُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ تَعَالَى بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَيُصْلِحُ دِينَهُ بِالْعِلْمِ وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ؛

ای علی! انسان صالح سه نشانه دارد: با عمل صالح، میان خود و خداوند را اصلاح می کند، با علم، دینش را اصلاح می نماید و برای مردم، همانی را می پسندد که برای خود می پسندد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۵، ح ۱۲۲

حدیث ۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنْهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكَوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ؛

نابودی مردمان پیش تر از شما از آنجا بود که اگر سرشناسی دزدی می کرد، رهایش می ساختند و چون ناتوانی دزدی می نمود، مجازاتش می کردند.

نهج الفصاحه، ح ۹۴۳

حدیث ۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ بَقَاءً أَوْ نَمَاءً رَزَقَهُمُ الْقَصْدَ وَالْعِفَافَ وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ إِقْتِطَاعًا فَتَحَ لَهُمْ أَوْ فَتَحَ عَلَيْهِمْ بَابَ خِيَانَةٍ؛

هرگاه خداوند تبارک و تعالی ماندگاری، یا رشد ملتی را بخواهد، میانه روی و پاکدامنی را روزیشان می کند و هرگاه نابودی آنان را بخواهد، در خیانتکاری را به سود ویا به ضررشان، به رویشان می گشاید.

الدرر المنثور، ج ۳، ص ۱۲۰

حدیث ۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ فِيهِنَّ رُحْمَةٌ: بَرُّ الْوَالِدَيْنِ مُشْرِكًا كَانَ أَوْ كَافِرًا وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِمُشْرِكٍ كَانَ أَوْ كَافِرٍ وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى مُشْرِكٍ كَانَ أَوْ كَافِرٍ؛

سه چیز است که ترک آن برای هیچ کس جایز نیست: نیکی به پدر و مادر؛ مسلمانباشند یا کافر، وفای به عهد؛ با مسلمان یا کافر و ادای امانت؛ به مسلمان یا کافر.

جامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۱۶، ح ۳۴۶۹

حدیث ۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَأَنْصِحِ الْأُمَّةَ وَأَرْحَمْهُمْ فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ وَعَظَبَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَلَدِهِ أَنْتَ فِيهَا وَأَرَادَ أَنْ يُنَزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ نَظَرَ إِلَيْكَ فَرَحَمْتُمْ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ»؛

با مردم منصفانه رفتار کن و خیرخواه و مهربان آنان باش؛ زیرا اگر چنین بودی و خداوند بر مردم آبادی که تو در آن به سر می بری خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو به آنان رحم می کند. خدای متعال می فرماید «و پروردگارتو هرگز بر آن نبوده که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی هلاک کند».

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۷

حدیث ۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَخْتَلِفُوا، فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا؛

باهم اختلاف نکنید، که پیشینان شما دچار اختلاف شدند و نابود گشتند.

کنز العمال، ح ۸۹۴

حدیث ۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَثُرَ الزُّنَا بَعِدَى كَثُرَ مَوْتُ الْفَجَاءَةِ وَإِذَا طُفِفَ الْمِكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ وَإِذَا مَنَعُوا الرِّكَاهَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالثَّمَارِ وَالْمَعَادِنِ وَإِذَا جَارُوا فِي الْحُكْمِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعِيدُونَ وَإِذَا نَقَضُوا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عِدْوَهُمْ وَإِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جُعِلَتِ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ وَإِذَا لَمِيأَمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَلَمْ يَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَمْ يَتَّبِعُوا الْأَخْيَارَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي سَلَطَ اللَّهُ

عَلَيْهِمْ أَشْرَاهُمْ فَيَدْعُو عِنْدَ ذَلِكَ خِيَارُهُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ ؛

چون پس از من زنا رایج شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند، خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین برکات خود، مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت ستممایند، بر ظلم و تجاوز یکدیگر را یاری کنند و چون عهدها را بشکنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط کند و چون قطع رحم کنند، ثروت در دست اشرار افتد و هنگامی که امر به معروف و نهی از منکر نمایند و از نیکان از اهل بیت من پیروی نکنند، خداوند اشرارشان را بر آنان مسلط کند و نیکانشان دعا کنند ولی مستجاب نشوند .

تحف العقول، ص ۵۱

حدیث ۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالشَّخَّ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالشَّخِّ أَمْرُهُمْ بِالْبُخْلِ فَبِخِلُوا وَأَمْرُهُمْ بِالْقَطِيعَةِ فَقَطَّعُوا وَأَمْرُهُمْ بِالْفَجْرِ فَفَجَرُوا؛
از حرص بپرهیزید، زیرا که پیشینیان شما در نتیجه حرص نابود شدند، حرص آنها رابه بخل و ادا کردن پس بخل ورزیدند. به قطع رحم و ادا کردن پس با خویشاوندان قطع رابطه کردند. به بدی و ادا کردن پس بدکار شدند.

نهج الفصاحه ، ح ۹۹۲

حدیث ۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ خِيَارُكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ سِمْحَاءُكُمْ وَأَمْرُكُمْ سُورِيَيْنِكُمْ فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا وَإِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ شَرَارُكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ مَبْخَلَاءُكُمْ وَأَمْرُكُمْ إِلَى نِسَاءِكُمْ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا؛
هرگاه حاکمانتان نیکان شما باشند و ثروتمندانتان بخشندهگان شما و کارها میان شما با مشورت باشد، روی زمین از درون آن برای شما بهتر است و هرگاه حاکمانتان اشرار شما و ثروتمندان شما بخیلان باشند و کارهای شما به دست زنان افتد، درون زمین برای شما بهتر از روی زمین است.

تحف العقول، ص ۳۶

حدیث ۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا رَحِيمًا قَالُوا: كُنَّا رَحِيمًا. قَالَ: لَا حَتَّى تَرْحَمَ الْعَامَّةَ؛
سوگند به آن کس که جانم در دست اوست، کسی جز اهل ترحم به بهشت نمی رود. عرض کردند: «همه ما دل رحم و مهربانیم»، فرمودند: نه، مگر آن گاه که به عموم مردم رحم کنید.

کنز العمال، ح ۵۹۸۹

حدیث ۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ وَ رِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ وَ مِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ وَ سَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ ؛
از خوشبختی انسان درخواست خیر از خداوند و خشنودی به خواست اوستو از بدبختی انسان است که از خدا درخواست خیر نکند
و به خواست او ناخشنود باشد.

تحف العقول، ص ۵۵

حدیث ۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَ بَعَدَ مَوْتِهِوَ إِنَّ الشَّقِيَّ كُلَّ الشَّقِيَّ حَقَّ الشَّقِيَّ مَنْ أَبْغَضَ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَ بَعَدَ وَفَاتِهِ؛
خوشبخت کامل و واقعی کسی است که علی را در زندگی و بعد از مرگش دوست بدارد و بدبخت کامل و واقعی کسی است که
دشمن علی در زندگی و بعد از مرگش باشد.

الأمالی، صدوق، ص ۲۴۹، ح ۸

حدیث ۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مِنَ السَّعَادَةِ وَ أَرْبَعٌ مِنَ الشَّقَاوَةِ، فَالْأَرْبَعُ الَّتِي مِنَ السَّعَادَةِ: الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ وَ الْمَسْكِنُ الْوَاسِعُ وَ الْجَارُ الصَّالِحُ وَ الْمَرْكَبُ الْبَهِيُّ وَ
الْأَرْبَعُ الَّتِي مِنَ الشَّقَاوَةِ: الْجَارُ السُّوءُ وَ الْمَرْأَةُ السُّوءُ وَ الْمَسْكِنُ الضَّيِّقُ وَ الْمَرْكَبُ السُّوءُ؛
چهار چیز از خوشبختی و چهار چیز از بدبختی است: چهار چیز خوشبختی: همسر خوب، خانه بزرگ، همسایه خوب و سواری نیکو
است و چهار چیز بدبختی: همسایه بد، همسر بد، خانه کوچک و سواری بد است.

مکارم الأخلاق، ص ۱۲۶

حدیث ۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا اسْتِخَفَّتْ وَلَايَةُ اللَّهِ وَ السَّعَادَةُ جَاءَ الْأَجَلَ بَيْنَ الْعَيْنَيْنِ وَ ذَهَبَ الْأَمْلُورَاءَ الظَّهْرِ وَ إِذَا اسْتِخَفَّتْ وَلَايَةُ الشَّيْطَانِ وَ الشَّقَاوَةُ جَاءَ الْأَمْلُ بَيْنَ
الْعَيْنَيْنِ وَ ذَهَبَ الْأَجَلَ وَرَاءَ الظَّهْرِ؟
هرگاه کسی مستحق دوستی خداوند و خوشبختی باشد، مرگ در برابر چشمان اومی آید و آرزو پشت سرش می رود و هرگاه

مستحق دوستی شیطان و بدبختی باشد، آرزو پیش چشم او، و مرگ پشت سرش قرار می‌گیرد.

الکافی، ج ۳، ص ۲۵۸، ح ۲۷

حدیث ۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ مِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سُوءُ الْخُلُقِ؛
از خوشبختی انسان خوش اخلاقی و از بدبختی انسان بد اخلاقی است.

کنز العمال، ح ۵۲۴۳

حدیث ۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعَلِمُ إِمَامَ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهَمُهُ بِهِ السُّعْدَاءُ وَيُحَرِّمُهُ الْأَشْقِيَاءُ؛
دانش پیشوای عمل و عمل پیرو آن است. به خوشبختان دانش الهام می‌شود و بدبختان از آن محرومند.

الأمالی، طوسی، ص ۴۸۸، ح ۳۸

حدیث ۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَقَى النَّاسِ الْمُلُوكُ... وَأَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ؛
بدبخت ترین مردم پادشاهانند و خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردم بزرگوار معاشرت کند.

الأمالی، صدوق، ص ۷۳، ح ۴۱

حدیث ۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْسَعِيدُ مَنْ اخْتَارَ بَاقِيَةَ يَدَوْمٍ نَعِيمُهَا عَلَى فَاتِيئِهِ لَا يَنْفَدُ عَذَابُهَا وَقَدَّمَ لِمَا يَقْدِمُ عَلَيْهِ مِمَّا هُوَ فِي يَدَيْهِ قَبْلَ أَنْ يُخَلِّفَهُ لِمَنْ يَسْعَدُ بِإِنْفَاقِهِ وَقَدْ شَقِيَ هُوَ بِجَمْعِهِ؛

خوشبخت کسی است که سرای باقی را که نعمتش پایدار است بر سرای فانی که عذابش بی پایان است برگزیند و از آنچه در اختیار دارد برای سرایی که به آنجا می‌رود پیش فرستد قبل از آن که آنها را برای کسی بگذارد که او با انفاق آن خوشبخت می‌شود ولی خودش با گردآوری آن (دارایی‌ها) بدبخت شده است.

اعلام الدین، ص ۳۴۵

حدیث ۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَعْزِضُ عَلَى عَبْدِهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ نَصِيحَةً فَإِنْ هُوَ قَبِلَهَا سَعِدَ وَإِنْ تَرَكَهَا شَقِيَ؛
خداوند متعال، به بنده اش در هر روز نصیحتی عرضه می کند، که اگر بپذیرد، خوشبخت و اگر نپذیرد، بدبخت می شود.

کنز العمال، ح ۱۰۲۵۰

حدیث ۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِى أَنْذَرْتُمْ وَبِعَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ اهْتَدَيْتُمْ... وَبِالْحَسَنِ أُعْطِيتُمُ الْإِحْسَانَ وَبِالْحُسَيْنِ تَسَعَدُونَ وَبِهِ تَشْقُونَ أَلَا وَإِنَّ الْحُسَيْنَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ
الْجَنَّةِ مَنْ عَادَاهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

به وسیله من هشدار داده شدید و به وسیله علی علیه السلام هدایت می یابید و به وسیله حسن احسان می شوید و به وسیله حسین خوشبخت می گردید و بدون او بدبخت. بدانید که حسین دری از درهای بهشت است، هر کس با او دشمنی کند، خداوند بویبهشت را بر او حرام می کند.

مأه منقبه، ص ۲۲

حدیث ۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ وَمَنْزِلُ بُلْعَمَةٍ وَعَنَاةٍ قَدْ نَزَعَتْ عَنْهَا نُفُوسُ السَّعِيدِ وَأَنْتَرَعَتْ بِالْكَرِهِ مِنْ أَيْدِي الْأَشْقِيَاءِ فَاسْعُدُ النَّاسَ بِهَا أُرْغَبْتُمْ عَنْهَا وَ
أَشْقَاهُمْ بِهَا أُرْغَبْتُمْ فِيهَا؛

دنیا سرای بلا و گرفتاری و محل گذران زندگی و زحمت است خوشبختان از آن دلکنده اند و از دست بدبختان به زور گرفته می شود پس خوشبخت ترین مردم، بی میل ترین آنان به دنیا و بدبخت ترین مردم، مایل ترین آنان به دنیاست.

اعلام الدین، ص ۳۴۲

حدیث ۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضَمِنَ وَصِيَّةَ الْمَيِّتِ مِنْ أَمْرِ الْحَجِّ فَلَا يَعْجُزَنَّ فِيهَا فَإِنَّ عُقُوبَتَهَا شَدِيدَةٌ وَنَدَامَتَهَا طَوِيلَةٌ، لَا يَعْجُزُ عَنِ وَصِيَّةِ الْمَيِّتِ إِلَّا شَقِيٌّ وَلَا يَقُومُ
بِهَا إِلَّا سَعِيدٌ؛

هر کس وصیت میت را در کار حج بر عهده بگیرد، نباید در آن کوتاهی کند، زیرا عقوبت آن سخت و پشیمانی اش طولانی است.

از وصیت میت جز بدبخت کوتاهی نکنند و به آن جز خوشبخت عمل ننمایند.

جامع الأخبار، ص ۱۵۹

حدیث ۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى -: يَا عِبَادِي ! إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَيْنَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا ، فَلَا تَظَالَمُوا ؛

در آنچه از خداوند تبارک و تعالی روایت شده است: ای بندگان من! همانا ظلم را بر خود حرام کردم و آن را در میان شما نیز حرام کردم. پس بر یکدیگر ظلم نکنید.

صحیح مسلم ، ج ۴ ، ص ۱۹۹۴ ، ح ۵۵

حدیث ۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ ؛

آسمان ها و زمین، با عدالت، پا برجا می مانند.

عوالی اللالی ، ج ۴ ، ص ۱۰۳

حدیث ۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بِقِسْطِهِ وَعَدْلِهِ جَعَلَ الرُّوحَ وَالْفَرْحَ فِي الرِّضَا وَالْيَقِينِوَجَعَلَ الهمَّ وَالْحَزْنَ فِي السَّخَطِ ؛

در حقیقت، خداوند متعال، به خاطر انصاف و عدالتش، آسایش و شادیرا در خشنودی (به خواست خودش) و یقین قرار داد و نگرانی و اندوه را درخشم خودش.

المعجم الكبير ، ج ۱۰ ، ص ۲۱۶ ، ح ۱۰۵۱۴

حدیث ۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَلَمَّا رَأَى يُونُسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ قَوْمَهُ لَا يُجِيبُونَهُ وَلَا يُؤْمِنُونَ ، ضَجَرَ وَعَرَفَ مِّنْ نَّفْسِهِ قَلَّةَ الصَّبْرِ ، فَشَكَى ذَلِكُ إِلَى رَبِّهِ ، وَكَانَ فِيمَا يَشْكِي أَنْ قَالَ : يَا رَبِّ ! إِنَّكَ بَعَثْتَنِي إِلَى قَوْمِي ، وَ لِي ثَلَاثُونَ سِنَةً ، فَلَبِثْتُ فِيهِمْ أَدْعُوهُمْ إِلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَالتَّصَدِيقِ بِرِسَالَتِي وَأَخَوْفُهُمْ عَذَابَكَ وَنَقَمَتَكَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ سِنَةً ، فَكَذَّبُونِي وَلَمْ يُؤْمِنُوا بِي ، وَجَحَدُوا بُتُوَّتِي وَأَسْتَحْفُوا بِرِسَالَتِي ، وَقَدْ تَوَاعَدُونِي وَخِفْتُ أَنْ يَقْتُلُونِي ، فَأَنْزِلْ عَلَيْهِمْ عَذَابَكَ ، فَإِنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ . قَالَ : فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى يُونُسَ : أَنْ فِيهِمُ الْحَمَلُ وَالْجَنِينُ وَالطُّفْلُ ، وَالشَّيْخُ الْكَبِيرُ ،

وَالْمَرَأَةُ الضَّعِيفَةُ، وَالْمُسْتَضْعَفُ الْمَهِينُ، وَأَنَا الْحَكَمُ الْعَدْلُ، سَبَقَتْ رَحْمَتِي غَضَبِي، لَا أُعَذِّبُ الصَّغَارَ بِذُنُوبِ الْكِبَارِ مِنْ قَوْمِكَ، وَ هُمَا يُونُسُ عِبَادِي وَ خَلْقِي، وَ بَرِيَّتِي فِي بِلَادِي، وَ فِي عَيْلَتِي، أُحِبُّ أَنْ أَتَانَاهُمْ، وَ أَرْفُقَبِهِمْ، وَ أَنْتَظِرُ تَوْبَتَهُمْ؛

یونس علیه السلام زمانی دید قومش دعوت او را نمی پذیرند و به او ایمان نمی آورند، آزرده شد و احساس بی تابی کرد. از این رو، به پروردگارش شکوه نمود. در بخشی از شکوه های او چنین بود: ای پروردگار من! تو مرا در سی سالگی به سوی قوممبعوث فرمودی و من، سی و سه سال در میانشان ماندم و آنان را به ایمان آوردن به توو تصدیق رسالتم دعوت نمودم و از عذاب و محروم کردن تو بیمشان دادم؛ امّا آنان تکذیب کردند و به من ایمان نیاوردند و نبوتم را انکار نمودند و رسالت مرا سبک شمردند و مرا تهدید نمودند و ترسیدم که مرا بکشند. پس، عذابت را بر آنانفروود آور، زیرا آنان قومی هستند که ایمان نمی آورند. آن گاه خداوند به یونس علیه السلاموحي فرمود: «در میان آنان، زن باردار و جنین و کودک خردسال و پیر و زن ناتوانو مستضعف خوار وجود دارد، در حالی که من، داور عادل هستم که رحمتم بر خشممیشی گرفته است. من خردسالان قوم تو را به گناهان بزرگ سالانیشان کیفر نمی دهمو - ای یونس - آنان بندگان و آفریدگان و مردمان من در سرزمین های من و در زیر پوشش من اند. دوست دارم درباره آنان حوصله کنم و با ایشان مدارا نمایمو توبه شان را انتظار می کشم».

تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۱۲۹، ح ۴۴

حدیث ۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ تَعَالَى فِي الْأَرْضِ، فَمَنْ أَخَذَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ مَتَرَكَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ؛

عدالت، ترازوی خدای متعال در زمین است. هر کس آن را به کار گیرد، به خاطر آن، به بهشت می رود و هر کس آن را رها کند، به جهنم رانده می شود.

مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۱۷، ح ۱۳۱۴۵

حدیث ۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا فَعَوَّبَ بِهِ، فَاللَّهُ أَعْدِلُ مِنْ أَنْ يُثَنِّي عُقُوبَتَهُ عَلَى عَيْدِهِ، وَ مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَاللَّهُ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ عَفَا عَنْهُ؛

هر کس در دنیا به گناهی گرفتار شود و به خاطر آن، مجازات گردد، خداوند، عادل تر از آن است که [در قیامت] مجازات آن گناه را بر بنده اش تکرار نماید و هر کس در دنیا گناهی مرتکب شود و خداوند، آن را بپوشاند (ببخشد)، خدا بزرگوارتر از آن است که عفو خود را باز پس گیرد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۶۸، ح ۲۶۰۴

حدیث ۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعُونَةَ تَأْتِي مِنَ اللَّهِ عَلَى قَدْرِ الْمُؤُونَةِ وَإِنَّ الصَّبْرَ يَأْتِي مِنَ اللَّهِ عَلَيَقْدْرِ الْمُصِيبَةِ؛

به راستی که کمک از جانب خداوند به اندازه هزینه می رسد و صبر از جانب خداوند به اندازه گرفتاری می آید.

کنز العمال، ح ۱۵۹۹۳

حدیث ۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي التَّخْوِيفِ مِنَ الْقِيَامَةِ وَالْحِسَابِ : اذْكُرُوا وَقُوفَكُمْ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ ؛ فَإِنَّهُ الْحَكَمُ الْعَدْلُ ، وَاسْتَعِدُّوا لِجَوَابِهِ إِذَا سَأَلَكُمْ ؛

درباره ترس از قیامت و حسابرسی: لحظه ایستادن در پیشگاه خداوند - جلجلاله - را به یاد آورید، چراکه او حاکم عادل است و خودتان را برای پاسخگویی آماده‌سازید که از شما می پرسد.

امالی صدوق ، ص ۳۵۴ ، ح ۴۳۲

حدیث ۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن جبرئیل علیه السلام : عن الله عزوجل ، قال: قال الله تبارك و تعالی : ... إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ يُرِيدُ الْبَابَ مِنَ الْعِبَادَةِ فَأَكْفَهُ عَنْهُ ، لئَلَّا يَدْخُلَهُمْ عَجْبٌ فَيُفْسِدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَ لَوْ أَعْنَيْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَاءِ وَ لَوْ أَفْقَرْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالسَّقَمِ وَ لَوْ أَصَحَّتْ جِسْمُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالصَّحَّةِ وَ لَوْ أَسْقَمْتُهُ لَأَفْسَدَهُ ذَلِكَ ، إِنِّي أَدْبُرُ عِبَادِي لِعِلْمِي بِقُلُوبِهِمْ ، فَإِنِّي عَلِيمٌ خَبِيرٌ ؛

به نقل از جبرئیل: خداوند تبارک و تعالی فرمود: ... بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که می خواهند از راه عبادت، به درگاه من وارد شوند، ولی من مانعی شوم، به خاطر این که غرور در آنان به وجود نیاید تا فاسدشان کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با فقر، درست نمی شود، که اگر بی نیازشان کنم، بی نیازی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با ثروت، درست نمی شود که اگر نیازمندشان کنم، نیازمندی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با بیماری، درست نمی شود، که اگر به آنان تن درستی ببخشم، تن درستی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با تن درستی، درست نمی شود که اگر بیمارشان کنم، بیماری فاسدشان می کند. در حقیقت، من، بندگان را با آگاهی ای که از دل هایشان دارم اداره می کنم؛ چراکه من دانای آگاهم».

توحید ، ص ۳۹۹ ، ح ۱

حدیث ۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ وَإِلْتَدَلِكُ سَمِيئَةً بِاسْمِي مُؤْمِنًا ، مَا خَلَقْتُ مِنْ خَلْقِي خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ وَإِلْتَدَلِكُ سَمِيئَةً بِاسْمِي مُؤْمِنًا ، لِأَحْرَمُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَهِيَ خَيْرَةٌ لَهٗ مِنِّي وَإِنِّي لَأُمْلِكُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَهِيَ خَيْرَةٌ لَهٗ مِنِّي ، فَلْيَرْضَ بِقَضَائِي ، وَ لِيَصْبِرْ عَلَيَّ بِلَائِي وَ لِيَشْكُرْ نِعْمَائِي ، أَكْتُبُهُ يَا مُحَمَّدُ مِنَ الصَّادِقِينَ عِنْدِي ؛

خداوند - که نام او بلند باد - می فرماید: «به عزت و جلالم سوگند، از میان آفریدگان ما آفریده ای که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد، نیافریدم و بدین جهت، او را به اسم خودم، مؤمن، نام نهادم. البته [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، محرومی سازم و این انتخاب من برای اوست و [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، بهره مند می سازم و آن، انتخاب من برای او است. پس باید به خواست من، خوشنود باشد و بر بلائی من، صبر کند و نعمت های مرا شکر نماید. ای محمد! او را در شمار صدیقین (بندگان راستین) خود می نویسم».

مشکاة الأنوار ، ص ۷۳ ، ح ۱۳۶

حدیث ۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُصِيبُ عَبْدًا نَكْبَةً فَمَا فَوْقَهَا أَوْ دُونَهَا إِلَّا بِذَنْبٍ ، وَ مَا يَغْفُو اللَّهُ عَنْهُ أَكْثَرُ ؛

هیچ بنده ای به بدبختی و بالاتر و پایین تر از آن نمی رسد، مگر به خاطر گناهی. البته آنچه خدا از آن در می گذرد، بسیار بیشتر است.

سنن الترمذی ، ج ۵ ، ص ۳۷۸ ، ح ۳۲۵۲

حدیث ۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَكَى نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ : يَا رَبِّ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يُؤْمِنُ بِسُوءِكَ وَ يَعْمَلُ بِطَاعَتِكَ ، فَتَرَوِي عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ تَعْرِضُ لَهَا الْبَلَاءَ ، وَ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يَكْفُرُ بِكَ وَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِيكَ ، فَتَرَوِي عَنْهَا الْبَلَاءَ وَ تَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا . فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ ؛ أَنَّ الْبِلَادَ وَالْعِبَادَ لِي ، وَ أَنْتَ هَلَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبُحُنِي وَ يُهَلِّلُنِي وَ يُكَبِّرُنِي ، وَ أَمَّا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فَلَهْ سَيِّئَاتٌ فَارَوِي عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الْبَلَاءَ حَتَّى يَأْتِيَنِي فَاجِزِيَهُ بِحَسَنَاتِهِ ، وَ أَمَّا عَبْدِي الْكَافِرُ فَلَهُ حَسَنَاتٌ فَارَوِي عَنْهُ الْبَلَاءَ ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَأْتِيَنِي فَاجِزِيَهُ بِسَيِّئَاتِهِ ؛

یکی از پیامبران به پروردگارش شکوه نمود و گفت: پروردگارا! بنده ای از بندگان به تو ایمان می آورد و طبق فرمان تو عمل می کند و تو، دنیا را از او باز می داری (او را از دنیا محروم می کنی) و در معرض بلا قرارش می دهی. و بنده ای از بندگان به تو کفر می ورزد و تو را نافرمانی می کند و تو، بلا را از او باز می داری و دنیا را به او ارزانی می کنی! خداوند عز و جل به او وحی فرمود: «سرزمین ها و بندگان، از آن من اند و هیچ چیزی نیست، جز این که مرا منزّه و یگانه و بزرگ می داند. اما بنده مؤمنم، گناهیانی دارد و من دنیا را از او باز می دارم و او را در معرض بلا قرار می دهم تا این که [در قیامت] نزد من بیاید و پاداش خوبی هایش را بدهم. و امّا بنده کافر، خوبی هایی دارد، و من بلا را از او باز می دارم و دنیا را به او عرضه می کنم تا نزد من بیاید و کیفر

گناهانش را بدهم».

المعجم الكبير، ج ۱۲، ص ۱۱۷، ح ۱۲۷۳۵

حدیث ۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَتَكُونَ لَهُ دَرَجَةٌ رَفِيعَةٌ مِنَ الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا بِشَىءٍ مِنَ الْبَلَايَا تُصِيبُهُ ، حَتَّى يَنْزِلَ بِهِ الْمَوْتُ وَ مَا بَلَغَ تِلْكَ الدَّرَجَةَ ، فَيَشَدُّ عَلَيْهَا حَتَّى يَبْلُغَهَا ؛

انسان، گاهی درجه عالی ای در بهشت دارد که جز در سایه برخی گرفتاری ها به آنمی رسد و چنانچه مرگش فرا رسد و او به آن درجه نرسیده باشد، هنگام مرگش، چنانبر او سخت گرفته می شود که به آن درجه دست یابد.

مسند زید ، ص ۴۱۰

حدیث ۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَمَةً بِابْنِ آدَمَ وَ لِلْمَلِكِ لَمَمَةً ، فَأَمَّا لَمَمَةُ الشَّيْطَانِ فَاِبْعَادُ بِالشَّرِّ وَ تَكْذِيبُ بِالحَقِّ ، وَ أَمَّا لَمَمَةُ الْمَلِكِ فَاِبْعَادُ بِالخَيْرِ وَ تَصْديقُ بِالحَقِّ ، فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمَنَّ أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ ، وَ مَنْ وَجَدَ الأُخْرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ؛

شیطان القائاتی به فرزند آدم دارد و فرشته نیز الهاماتی دارد: القای شیطان، به بدی وعده دادن و حق را تکذیب نمودن و الهام فرشته، به خوبی وعده دادن و حق را تصدیق کردن است. پس هرکس الهام به خوبی را در دل خود یافت، بداند که از جانب خداوند است و بدین خاطر، خدا را ستایش نماید و هرکس چیزی غیر از این یافت، از شیطانرانده شده، به خدا پناه ببرد.

سنن الترمذی ، ج ۵، ص ۲۱۹، ح ۲۹۸۸

حدیث ۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : إِنِّي إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنًا فَحَمَدَنِي عَلَى مَا ابْتَلَيْتُهُ ، فَإِنَّهُ يَقُومُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ مِنَ الْخَطَايَا . وَيَقُولُ الرَّبُّعَزَّ وَجَلَّ : أَنَا قَيْدُتُ عَبْدِي وَابْتَلَيْتُهُ ، وَ أَجْرُوا لَهُ كَمَا كُنْتُمْ تُجْرُونَ لَهُ وَ هُوَ صَحيحٌ ؛

خداوند عزّ و جلّ می فرماید: «هرگاه من یکی از بندگان مؤمنم را گرفتار ساختم و بهخاطر آن گرفتاری، ستایشم نمود، بی گمان از بسترش همانند روزی که از مادر متولد شده، بدون گناه بر می خیزد» و می فرماید: «من بنده ام را گرفتار و مبتلا ساختم. شما، پاداش او را همانند زمان سلامتتش به او بدهید.

مسند ابن حنبل ، ج ۶، ص ۷۷، ح ۱۷۱۱۸

حدیث ۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ ، مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ ، وَلَا هَمٍّ وَلَا حَزَنٍ وَلَا آدَىٍّ وَلَا غَمٍّ ، حَتَّى الشُّوْكَهَ يُشَاكِهَهَا ، إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ ؛
به مسلمان، رنج و درد طولانی و غم و اندوه و آزار و غصه ای نمی رسد، حَتَّى خاری بهتنش فرو نمی رود، مگر این که خداوند به خاطر آن ها، گناهان او را پاک می کند.

صحیح البخاری ، ج ۵، ص ۲۱۳۷، ح ۵۳۱۸

حدیث ۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَجُلًا أَتَى سَيِّدَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي خُلُقًا يَجْمَعُ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَا تَكْذِبْ؛

مردی به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: به من اخلاقی بیاموزید که خیر دنیا و آخرت در آن جمع باشد، حضرت فرمودند: دروغ نگو.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۲، ح ۴۳

حدیث ۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ اَصْدِيقُ وَإِنْ ضَرَّكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْآجِلِ وَلَا تَكْذِبْ وَإِنْ يَنْفَعُكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ فِي الْآجِلِ؛
ای علی راست بگو اگر چه در حال حاضر به ضرر تو باشد ولی در آینده به نفع توستو دروغ نگو اگر چه در حال حاضر به نفع تو باشد ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵

حدیث ۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ بَيْتٍ فِي رِبْضِ الْجَنَّةِ ، وَبَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ ، وَبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا ، وَلِمَنْ تَرَكَ الْكُذِبَ وَإِنْ كَانَ هَازِلًا ، وَلِمَنْ حَسُنَ خُلُقُهُ؛

من بر کسی که مجادله را رها کند، هر چند حق با او باشد و کسی که دروغ نگوید، هر چند به شوخی باشد و کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ای در حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴

حدیث ۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ؛

دروغ، روزی را کم می کند.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۹۶، ح ۲۹

حدیث ۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُهُ: الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصَّدْقُ؛

هر گاه در برادر (دینی) خود سه صفت دیدی به او امیدوار باش: حیا، امانتداری و راستگویی.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۵

حدیث ۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ: دَعَعْتَنِي أُمِّي يَوْمًا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا، فَقَالَتْ: هَا تَعَالَ أُعْطِكَ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا أَرَدْتُ أَنْ تُعْطِيَهُ؟ قَالَتْ: أَرَدْتُ أَنْ أُعْطِيَهُ تَمْرًا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئًا كُتِبَتْ عَلَيْكَ كَذِبَةٌ؛

عبدالله بن عامر: روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله در خانه ما نشسته بودند. مادرم مرا صدا زد و گفت: بیا به تو (چیزی) بدهم. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمودند: می خواهی چه به او بدهی؟ عرض کرد: می خواهم خرمایی به او بدهم. رسول خدا صلی الله علیه و آله به مادرم فرمودند: بدان که اگر چیزی به او ندهی، دروغ برایت نوشته می شود.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۹۷، ح ۳۲

حدیث ۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَحَبُّ الْكُذِبِ فِي الصَّلَاحِ وَابْغَضَ الصَّدْقَ فِي الْفَسَادِ؛

خداوند عزوجل، دروغی را که باعث صلح و آشتی شود دوست دارد و از راستی که باعث فتنه شود بیزار است.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۵۳، ح ۵۷۶۲

حدیث ۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ وَكَثْرَةِ الْحَجِّ وَالْمَعْرُوفِ وَطَنَطَنَّتِهِمْ بِاللَّيْلِ، وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَآدَاءِ الْأَمَانَةِ؛
به زیادی نماز و روزه و حج و نیکی و ورد و ذکر شبانه مردم نگاه نکنید، بلکه به راستگویی و امانتداری آنان توجه نمایید.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۵۶، ح ۱۹۷

حدیث ۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصِّدْقُ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ؛

راستگویی مایه آرامش و دروغگویی مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث ۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يَفْتَحُ فِيهِنَّ الصِّدْقُ: النَّمِيمَةُ، وَإِخْبَارُكَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِهِ بِمَا يَكْرَهُهُ، وَتَكْذِيبُكَ الرَّجُلَ عَنِ الْخَبَرِ؛

در سه چیز راستگویی زشت است: سخن چینی، خبر ناخوشایند دادن به مردیدر باره زن و فرزندش و تکذیب کردن خبر کسی.

خصال، ص ۸۷، ح ۲۰

حدیث ۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ تَصْدِيقًا لِلنَّاسِ أَصْدَقُهُمْ حَدِيثًا وَإِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ تَكْذِيبًا كَذَبُهُمْ حَدِيثًا؛

هر کس راستگوتر است سخن مردم را بیشتر باور می کند و هر کس دروغگوتر است مردم را بیشتر دروغگو می داند.

نهج الفصاحه، ح ۵۹۱

حدیث ۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَالِفُجُورٍ وَهُمَا فِي النَّارِ؛

شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکی همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی پرهیزید که

دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶

حدیث ۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَ أَنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ وَقَالَ «إِنِّي مُسْلِمٌ» مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذِبًا وَ إِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَ إِذَا اتَّيَمَّنَ خَانَ؛ سه چیز است که در هر کس باشد منافق است اگر چه روزه دارد و نماز بخواند و حج و عمره کند و بگوید من مسلمانم، کسی که هنگام سخن گفتن دروغ بگوید و وقتی که وعده دهد تخلف نماید و چون امانت بگیرد، خیانت نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۰

حدیث ۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ خَيْرَ الرَّجَالِ مَنْ كَانَ بَطِيءَ الْغَضَبِ سَرِيعَ الرَّضَا؛ بدانید که بهترین انسان ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند.

نهج الفصاحه، ح ۴۶۹

حدیث ۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَجَرَّعَ عَبْدٌ جُرْعَةً أَفْضَلَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ جُرْعَةٍ غَيِظٍ كَظَمَهَا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ؛ انسان هیچ جرعه ای ننوشید که نزد خدا از جرعه خشمی که برای رضای خدا فروخورد بهتر باشد.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۲۸

حدیث ۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ؛ خشم از شیطان و شیطان از آتش آفریده شده است و آتش با آب خاموش می شود، پس هر گاه یکی از شما به خشم آمد، وضو بگیرد.

نهج الفصاحه، ح ۶۶۰

حدیث ۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَادَ الْحَلِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا؛
 آدم بردبار به پیامبری نزدیک است.

بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۷۰، ح ۶۱

حدیث ۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ مَلَأَهُ اللَّهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا؛
 هر کس در حالی که می تواند خشم خود را عملی کند، آن را فرو برد، خداوند او را سرشار از آرامش و ایمان می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۷۸

حدیث ۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ بِحَلِيمٍ مَنْ لَمْ يُعَاشِرْ بِالْمَعْرُوفِ مَنْ لَا بُدَّ لَهُ مِنْ مُعَاشَرَتِهِ حَتَّى يَجْعَلَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَخْرَجًا؛
 بردبار نیست آن که با کسی که چاره ای جز معاشرت با او ندارد به نیکیمعاشرت نکند تا این که خداوند برای او راه نجاتی از معاشرت با وی فراهم آورد.

کنز العمال، ج ۳، ص ۱۳۰، ح ۵۸۱۵

حدیث ۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّرَعَةُ كُلُّ الصَّرَعَةِ الَّتِي يَغْضَبُ فَيَشْتَدُّ غَضَبُهُ وَيَحْمَرُّ وَجْهُهُ وَيَقْشَعُرُ شَعْرُهُ فَيَصْرَعُ غَضَبَهُ؛
 کمال دلیری آن است که کسی خشمگین شود و خشمش شدت گیرد و چهره اش سرخ شود و موهایش بلرزد، اما بر خشم خود چیره گردد.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۷۲

حدیث ۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ؛

هر کس خشم خود را نگه دارد خداوند عذابش را از او باز می‌دارد.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۳، ح ۷

حدیث ۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَأَمَّا الْجِلْمُ فَمِنْهُ رُكُوبُ الْجَمِيلِ، وَصُحْبَةُ الْأَبْرَارِ وَرَفْعُ مِنَ الضَّعِيهِ وَرَفْعُ مِنَ الْخَسَاسَةِ وَتَشَهُيِ الْخَيْرِ وَتَقَرُّبُ صَاحِبِهِ مِنْ مَعَالَى الدَّرَجَاتِ وَالْعَفْوُ وَالْمَهْلُ وَالْمَعْرُوفُ وَالصَّمْتُ فَهَذَا مَا يَتَشَعَّبُ لِلْعَاقِلِ بِجِلْمِهِ؛

حاصل بردباری: آراسته شدن به خوبیها، هم نشینی با نیکان، ارجمند شدن، عزیز گشتن، رغبت به نیکی، نزدیک شدن بردبار به درجات عالی، گذشت، آرامش و تآنی، احسان و خاموشی. اینها ثمره بردباری عاقل است.

تحف العقول، ص ۱۶

حدیث ۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَنْ تَغْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَنَصَلَ مَنْ قَطَعَكَ وَ تَحْلَمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْكَ؛

سه چیز در دنیا و آخرت از مکارم اخلاق است: از کسی که به تو ظلم کرده در گذری، با کسی که با تو قطع رابطه کرده، رابطه برقرار کنی و با کسی که با تو سبکسری می‌کند بردباری نمایی.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۸

حدیث ۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَبْدًا الْمُتَّخَلُّلُ مِنْ أُمَّتِي؛

آفرین بر خلال کنندگان امت من.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث ۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالْبَطِيخِ، فَإِنَّ فِيهِ عَشْرَ خِصَالٍ: ... وَرَيْحَانٌ؛

خریزه بخورید، چرا که ده خاصیت دارد... از جمله این که خوشبو (کننده) است.

طب النبى صلى الله عليه و آله، ص ۸

حدیث ۴۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
ثَلَاثٌ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ: الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالسَّوَاكُ وَالطُّيْبُ؛
سه چیز بر هر مسلمانی لازم است: غسل جمعه، مسواک زدن و عطر.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۵۶

حدیث ۴۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
نِعْمَ الطَّعَامُ الزَّيْبُ... وَ يُطَيَّبُ النَّكْهَةُ؛
چه خوب خوراکی است مویز؛ ... و دهان را خوشبو می کند.

اختصاص، ص ۱۲۴

حدیث ۴۸۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
السَّوَاكُ يَزِيدُ الرَّجُلَ فَصَاحَةً؛
مسواک بر شیوایی سخن انسان می افزاید.

مکارم الاخلاق، ص ۴۸

حدیث ۴۸۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
... أَنَّ فِي تَمَرَاتِكُمْ هَذِهِ (الْبُرْنِي) تِسْعَ خِصَالٍ ... وَ تُطَيَّبُ النَّكْهَةُ؛
در این خرماى شما (برنى) نه ویژگی است... از جمله آن که دهان را خوشبو می نماید.(برنى، نوعی از خرماست که گِرد و به رنگ سرخ مایل به زرد است).

محاسن، ج ۱، ص ۷۷، ح ۳۷؛ المعجمالوسيط، ج ۱، ص ۵۲

حدیث ۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَازَالَ جَبْرِئِيلُ يُوصِّنِي بِالسُّوَاكِ حَتَّى خِفْتُ أَنْ أُخْفِيَ أَوْ أُدْرِدَ؛

جبرئیل پیوسته مرا به مسواک سفارش می کرد تا جایی که ترسیدم در مسواک زدنی زیاد روی کنم و یا دندان هایم را از بین ببرم.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۳۴۶، ح ۱

حدیث ۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا جَاءَنِي جَبْرِئِيلُ إِلَّا أَوْصَانِي بِالسُّوَاكِ، حَتَّى لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يُفْرَضَعَلَى وَعَلَى أُمَّتِي؛

جبرئیل هیچ گاه نزد من نیامد، مگر آن که مرا به مسواک زدن سفارش کرد تا جاییکه نگران شدم این کار بر من و امتم واجب گردد.

کنز العمال، ح ۲۶۱۷۴

حدیث ۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَاكَ كُلَّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ فَقَدْ أَدَامَ سُنَّةَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، وَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ صَلَاةٍ يُصَلِّيْهَا ثَوَابَ مِائَةِ رَكْعَةٍ، وَاسْتَعْنَى عَنِ الْفَقْرِ، وَتَطْيَبُ نَكْهَتُهُ، وَيَزِيدُ فِي حِفْظِهِ، وَيَسْتَدُّ لَهُ فَهْمُهُ، وَيَمْرَأُ طَعَامُهُ، وَيَذْهَبُ أَوْجَاعُ أَضْرَاسِهِ، وَيُدْفَعُ عَنْهُ الشُّقْمُ، وَتُصَافِحُهُ الْمَلَائِكَةُ لِمَا يَرَوْنَ عَلَيْهِ مِنَ التَّوَرِ، وَيَنْقَى أَسْنَانُهُ؛

هر کس هر روز دو بار مسواک بزند: سنت پیامبران را ادامه داده است و برای هر نمازی که بخواند خداوند پاداش صد رکعت برایش می نویسد و از فقر نجات می یابد و دهانش خوشبو، حافظه اش تقویت، فهمش زیاد، غذایش گوارا و درد دندان و بیماری اش برطرف می شود و فرشتگان به خاطر نوری که در او مشاهده می کنند، با اودست می دهند و دندان هایش تمیز می شود.

جامع الأخبار، ص ۱۵۱، ح ۳۴۰

حدیث ۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ الْمَلَائِكَةَ مِنْ أَنْ يَرَوْا فِي أَسْنَانِ الْعَبْدِ طَعَامًا؛

خلال کنید که بدترین چیز نزد فرشتگان این است که لای دندان های بنده، مانده غذا ببینند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث ۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَهَّرُوا أَفْوَاهَكُمْ فَإِنَّهَا مَسَالِكُ التَّسْبِيحِ ؛
 دهان های خود را پاکیزه کنید که راه های تسبیح خداوند است.

مکارم الاخلاق، ص ۵۱

حدیث ۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بِالسَّوَاكِ فَيَنْعَمُ الشَّيْءُ بِالسَّوَاكِ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَخْرِ وَيُصْلِحُ الْمِعْدَةَ وَيَزِيدُ فِي دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ وَيُسَخِّطُ الشَّيْطَانَ ؛
 مسواک بزنید؛ چرا که مسواک چیز خوبی است؛ لثه را محکم می کند، بوی دهان را می برد، معده را اصلاح می کند، بر درجات انسان در بهشت می افزاید و شیطان را ناخرسند می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۵

حدیث ۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ... إِنَّ فِيهِ (الْخِضَابِ) أَرْبَعٌ عَشْرَةَ خَصْلَةً... وَيَطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَشُدُّ اللَّثَّةَ... ؛
 در خضاب کردن (رنگ موی طبیعی) چهارده خاصیت است: ... از جمله این که دهانرا خوشبو و لثه را محکم می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۲، ح ۱۲

حدیث ۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَجِمَ اللَّهُ الْمُتَخَلِّلِينَ مِنْ أُمَّتِي فِي الْوُضُوءِ وَالطَّعَامِ ؛
 خداوند رحمت کند خلال کنندگان امتم را در هنگام وضو گرفتن و بعد از غذا خوردن.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث ۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنَ الصَّلَاةِ وَصَلَاةِ ذَاتِ الْبَيْنِ وَخُلِقَ حَسَنًا ؛
 انسان هیچ کاری بهتر از نماز، اصلاح میان مردم و خوش اخلاقی نکرده است.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۵۱

حدیث ۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلدُّعَاءُ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ، وَ الْوُضُوءُ مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ، وَ الصَّلَاةُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ؛
 دعا کلید رحمت، وضو کلید نماز و نماز کلید بهشت است.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۸۸

حدیث ۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابَبُوا وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوُا الزَّكَاةَ وَ أَقْرَأُوا الضَّعِيفَ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا ابْتُلُوا بِالسَّنِينِ وَ الْجَدْبِ؛
 اتمم همواره در خیر و خوبی اند تا وقتی که یکدیگر را دوست بدارند، نماز برپا دارند، زکات بدهند و میهمان را گرامی بدارند، پس اگر چنین نکنند به قحطی و خشکسالی گرفتار می شوند.

امالی طوسی، ص ۶۴۷، ح ۱۳۴۰

حدیث ۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ الصَّلَاةُ لَوْفِئِهَا، ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛
 دوست داشتنی ترین کارها نزد خداوند: نماز اول وقت، سپس نیکی به پدر و مادر و سپس جهاد در راه خداست.

نهج الفصاحه، ح ۷۰

حدیث ۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَوُوا تَسْتَوِ قُلُوبُكُمْ وَ تَمَاسُوا تَرَاحَمُوا؛
 [در نماز جماعت] صف ها را هماهنگ و منظم نمایید تا دل هایتان هماهنگ شود و به یکدیگر (شانه به شانه) متصل گردید تا با هم مهربان شوید.

کنز العمال، ح ۲۰۵۷۵

حدیث ۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَرْدِ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً؛
 فضیلت نماز جماعت بیست و پنج برابر نماز فرادا است.

خصال، ص ۵۲۱، ح ۹

حدیث ۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَوَسْطُ الْوَقْتِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَآخِرُ الْوَقْتِ عَفْوُ اللَّهِ؛
 [نماز] اول وقت مایه خشودی خداوند، میان وقت در بردارنده رحمت خداوند و پایان وقت، موجب عفو خداوند است.

سنن الدار قطنی، ج ۱، ص ۲۵۹

حدیث ۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الرَّكْعَتَانِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؛
 دو رکعت نماز در دل شب، نزد خدا از دنیا و آنچه در آن است، محبوب تر است.

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۸، ح ۲۳

حدیث ۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّلَاةُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تَغْشَ الْكِبَائِرُ؛
 نمازهای پنجگانه و نماز جمعه تا نماز جمعه بعد، کفاره گناهان میان آنهاست، تا وقتی که گناهان کبیره ای در میان نیاید.

سنن الترمذی، ج ۱، ص ۱۳۸، ح ۲۱۴

حدیث ۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الْمُصَلِّيَ إِذَا صَلَّى فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَلْيَعْلَمْ بِمَا يُنَاجِيهِ؛
 ای مردم! نماز گزار هنگام نماز با پروردگار بلند مرتبه اش مناجات می کند، پس باید بداند چه می گوید.

مسند احمد، ج ۲، ص ۱۲۹

حدیث ۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَيْنِ بِسِوَاكِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بِغَيْرِ سِوَاكِ؛

دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند عزوجل محبوب تر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است.

خصال، ص ۴۸۱، ح ۵۲

حدیث ۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ يَتَّبِعُنِي أَنْ يَكُونَ فِي الْبَيْتِ شَيْءٌ يَشْغَلُ الْمُصَلِّيَّ؛

شایسته نیست در اطاق چیزی باشد، که نماز گزار را مشغول سازد.

سنن ابی داود، ج ۱، ص ۴۵۱، ح ۲۰۳۰

حدیث ۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَ عَلَى بَابِ دَارِ أَحَدِكُمْ نَهْرٌ فَأَغْتَسَلَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِنْهُ خَمْسَ مَرَاتٍ كَانَ يَبْقَى فِي جَسَدِهِ مِنَ الدَّرَنِ شَيْءٌ؟ قُلْنَا: لَا. قَالَ: فَإِنَّ مَثَلَ الصَّلَاةِ كَمَثَلِ النَّهْرِ الْجَارِي، كُلَّمَا صَلَّى صَلَاةً كَفَّرَتْ مَا بَيْنَهُمَا مِنَ الذُّنُوبِ؛

اگر بر در خانه یکی از شما جویی بود و هر روز پنج بار خود را در آن می شست، آیا در بدن وی چرکی باقی می ماند؟ گفتیم: نه. فرمودند: پس براستی نماز، مانند همان جویروان است که هر گاه به جا آورده شود، گناهان میان دو نماز را پاک می کند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۲۳۷، ح ۹۳۸

حدیث ۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَانِ مِنْ رَجُلٍ وَرِعٍ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ رَكَعَةٍ مِنْ مُخَلَّطٍ؛

دو رکعت نماز انسان با تقوا، بهتر از هزار رکعت نماز لابلالی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۷۲

حدیث ۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اغْتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَعَالَى صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُارْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ؛

خداوند متعال تا چهل شبانه روز نماز و روزه غیبت کننده مرد و زن مسلمان را نمی پذیرد، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲، ح ۱۱۴۱

حدیث ۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ النَّاسُ نِيَامٌ؛

خداوند متعال، حضرت ابراهیم را جز به خاطر غذا دادن (به مردم) و نماز شب خواندنش هنگامی که مردم در خواب بودند، خلیل و دوست خودانتخاب نکرد.

علل الشرایع، ج ۱، ص ۳۵، ح ۴

حدیث ۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ كَفَرَ جِهَارًا؛

هر کس نماز را عمدًا ترک کند، آشکارا کفر ورزیده است.

المعجم الاوسط، ج ۳، ص ۳۴۳

حدیث ۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا قَامَ الْعَبْدُ إِلَى صَلَاتِهِ وَكَانَ هَوَاهُ وَقَلْبُهُ إِلَى اللَّهِ انْصَرَفَ كَيَوْمَ وُلِدَتْهُ أُمُّهُ؛

هرگاه بنده به نماز بایستد و گرایش و دلش به سوی خدا باشد، از نماز فارغ می شود همانند روزی که از مادر زاده شد.

جامع السعادات، ج ۳، ص ۲۷۵

حدیث ۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ تُسَوِّدُ وَجْهَ الشَّيْطَانِ؛

نماز چهره شیطان را سیاه می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۷۷

حدیث ۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي صَلَاةٍ مَا اتَّظَرَ الصَّلَاةَ؛
 انسان تا وقتی که منتظر نماز است، در حال نماز است.

نهج الفصاحه، ح ۲۵۳۸

حدیث ۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلَانِ كَانَا يَعْمَلَانِ عَمَلًا وَاحِدًا ، فَيَرَى أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُفَوْقَهُ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، بِمَا أَعْطَيْتَهُ وَكَانَ عَمَلُنَا وَاحِدًا؟ فَيَقُولُ اللَّهُ
 تَبَارَكَ وَتَعَالَى : سَأَلْنِي وَلَمْ تَسْأَلْنِي ؛
 دو نفر که هر دو یکسان عمل کرده اند ، وارد بهشت می شوند ، اما یکی از آن دو ، دیگری را برتر از خود می بیند . می گوید :
 پرورد گارا ! چرا او را برتری دادی ، در حالی کهعمل هر دوی ما یکسان بوده است؟ خداوند - تبارک و تعالی - می فرماید : او از
 مندرخواست می کرد و تو درخواست نمی کردی.

عده الداعی ، ص ۳۶

حدیث ۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَ أَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ ، فَلْيُفْرِجْ عَنْ مُعْسِرٍ ؛
 هر کس می خواهد دعایش مستجاب و غمش از بین برود، باید گره از کار گرفتاری باز کند.

مسند ابن حنبل ، ج ۲ ، ص ۲۴۸ ، ح ۴۷۴۹

حدیث ۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ صَاحِبُكُمْ أَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ إِلَّا أَعْطَاهُ ، فَلْيَيَّاسِ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ ، وَلَا يَكُونَنَّ لَهُ رَجَاءٌ عِنْدَ غَيْرِ اللَّهِ فَإِذَا عَلِمَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْ قَلْبِهِ لَمْ
 يَسْأَلْهُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ ؛
 هر گاه یکی از شما خواست که آنچه را از پرورد گارش درخواست می کند ، به او بدهد ، باید از همه مردم چشم امید برکند و به
 غیر خدا هرگز امیدی نداشته باشد . پس هر گاه این از قلب او بر خدا عیان شد ، هر چه را از وی بخواهد ، به او می دهد.

تیسیر المطالب ، ص ۲۳۵

حدیث ۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ قَاعِدٌ فِي ظِلِّ الْحَطِيمِ بِمَكَّةَ ، فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَى عَلَى مَالِ أَبِي فَلَانَ بِسَيْفِ الْبَحْرِ فَذَهَبَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَا تَلَفَ مَالٌ فِي بَرٍّ وَلَا بَحْرٍ إِلَّا بِمَنْعِ الزَّكَاةِ فَحَرِّزُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ ، وَدَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَادْفَعُوا عَنْكُمْ طَوَارِقَ الْبَلَاءِ بِالذُّعَاءِ فَإِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ مَا نَزَلَ يَكْشِفُهُ وَ مَا لَمْ يَنْزِلْ يَحْبِسُهُ ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، در سایه حطیم در مکه نشسته بودند که شخصی آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! اموال فلانی در ساحل دریا ، دچار حادثه شد و از بین رفت . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند : هیچ مالی در خشکی و دریا تلف نشد ، مگر به سبب ندادن زکات . پس ، اموال خود را با دادن زکات ، حفظ نمایید و بیماران را با صدقه دادن درمان و مصیبت های بلا را با دعا کردن از خود رفع کنید ، که دعا برای آنچه نازل شده و نازل نشده ، سودمند است : آنچه نازل شده ، برطرف می کند و از آنچه نازل نشده ، جلوگیری می نماید.

الدعاء للطبرانی ، ص ۳۱ ، ح ۳۴

حدیث ۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ فَاقْدِمْ صَلَاةً أَوْ صَدَقَةً أَوْ خَيْرًا أَوْ ذِكْرًا ؛

هر گاه خواستی دعا کنی ، پیش از آن ، نمازی بخوان یا صدقه ای بده یا کار خیر بکن یا ذکر بگو.

عوالی اللالی ، ج ۱ ، ص ۱۱۰ ، ح ۱۶

حدیث ۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ السَّرِّ يَزِيدُ عَلَى الْجَهْرِ سَبْعِينَ ضِعْفًا وَأَتَى اللَّهَ سُبْحَانَهُ عَلَيَّ كَرِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ بَقَوْلِهِ : «إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا» ؛

دعای پنهانی ، هفتاد برابر دعای آشکار ، ارزش دارد . خداوند متعال زکریا علیه السلام را چنین ستایش کرده است : «آن گاه که پنهانی با پروردگارش سخن گفت».

ارشاد القلوب ، ص ۱۵۴

حدیث ۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَمْسِكُ الْخَيْرَ الْكَثِيرَ عَنْ عَبْدِهِ فَيَقُولُ : لَا أُعْطِيهِ حَتَّى يَشَأَ لَنِي ؛

خداوند ، بسیاری از خوبی ها را به بنده اش نمی دهد و می فرماید : «به او نمی دهم تا از من بخواهد».

مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۱۷۵، ح ۵۶۰۳

حدیث ۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُعِمَّ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ ؛
هر گاه یکی از شما دعا کرد ، برای همه دعا کند ؛ زیرا این ، دعا را به اجابت نزدیک تر می کند .

کافی ، ج ۲، ص ۴۸۷، ح ۱

حدیث ۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا فَاطِمَةُ مَنْ تَهَاوَنَ بِصِيَلَاتِهِ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ ابْتِلَاةُ اللَّهِ بِخَمْسَعَشْرَةَ خَصِيلَةً : سِتُّ مِنْهَا فِي دَارِ الدُّنْيَا ... فَأَمَّا اللّٰوَاتِي تُصِيبُهُ فِي دَارِ الدُّنْيَا ... وَ لَا يَرْتَفِعُ دَعَاؤُهُ إِلَى السَّمَاءِ وَ السَّادِسَةُ لَيْسَ لَهُ حَظٌّ فِي دُعَاءِ الصَّالِحِينَ ؛
ای فاطمه! هر کس ، از مرد و زن نمازش را سبک بشمارد ، خداوند او را به پانزده چیز مبتلا می کند : شش تای آنها در سرای دنیاست ... و آن شش چیزی که در سرای دنیا بها می رسد ، این است که : ... و [پنجم] دعایش به سوی آسمان نمی رود ، و ششم ، اوسهمی از دعای نیکان ندارد .

فلاح السائل ، ص ۶۱، ح ۱

حدیث ۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ انْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَدْعُونِي فَلَا أُجِيبُكُمْ وَ تَسْأَلُونِي فَلَا أُعْطِيكُمْ وَ تَسْتَنْصِرُونِي فَلَا أَنْصُرُكُمْ ؛
ای مردم! خداوند عزوجل می فرماید : امر به معروف و نهی از منکر کنید ، پیش از آن که مرا بخوانید و پاسختان ندهم ، یا از من بخواهید و عطایتان نکنم ، یا از من یاریطلبید و یاری تان نرسانم .

مسند ابن حنبل ، ج ۹، ص ۵۰۴، ح ۲۵۳۱۰

حدیث ۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ فَكَثِّرُوا الدُّعَاءَ ؛
نزدیک ترین حالت بنده به پروردگارش زمانی است که در سجده است . پس [در اینحالت ،]بسیار دعا کنید .

صحیح مسلم ، ج ۱ ، ص ۳۵۰ ، ح ۲۱۵

حدیث ۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : ... وَ لَوْ أَنَّ قُلُوبَ عِبَادِي اجْتَمَعَتْ عَلَى قَلْبِ أَسِيدِ عَبْدٍ لِي مَازَادَ ذَلِكَ [فِي سُلْطَانِي جَنَاحَ بَعُوضَةٍ وَ لَوْ أَنِّي أَعْطَيْتُ كُلَّ عَبْدٍ مَا سَأَلَنِي مَا كَانَ ذَلِكَ إِلَّا مِثْلَ إِبْرَةٍ جَاءَهَا عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي فَغَمَسَهَا فِي الْبَحْرِ وَ ذَلِكَ أَنَّ عَطَائِي كَلَامٌ وَ عَدَتِي كَلَامٌ وَ إِنَّمَا أَقُولُ لِشَيْءٍ : كُنْ فَيَكُونُ ؛

خداوند می فرماید : « ... اگر دل های بندگانم ، همه یک جا در دل خوش بخت تریننده ام جمع شوند این ، به مقدار بال پشه ای بر سلطنت من نمی افزاید و اگر به هر بنده ای آنچه بخواهد ، عطا کنم ، این نباشد ، مگر همانند سوزنی که بنده ای از بندگانم بردارد و در دریایی فرو برد ؛ زیرا عطای من به گفتاری است و وعده ام نیز به گفتاری . به چیزی می گویم : هست شو ، پس هست می شود .

بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۳۶ ، ح ۴۸

حدیث ۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَزِدَادَ خَيْرًا وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعْتَبَ ؛

هیچ یک از شما نباید آرزوی مرگ کند ؛ زیرا اگر نیکوکار است ، شاید که با ماندن ، بیشتر نیکی کند و اگر بدکار است ، شاید که با ماندن ، از بدی دست بشوید .

صحیح بخاری ، ج ۵ ، ص ۲۱۴۷ ، ح ۵۳۴۹

حدیث ۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ وَيَمْحُو فِيهَا السَّيِّئَاتِ وَيَرْفَعُ فِيهِ الدَّرَجَاتِ وَيَسْتَجِيبُ فِيهِ الدَّعَوَاتِ وَيَكْشِفُ فِيهِ الْكُزْبَاتِ وَيَقْضِي فِيهِ الْحَوَائِجَ الْعِظَامَ وَ هُوَ يَوْمُ الْمَزِيدِ ، اللَّهُ فِيهِ عِتْقَاءٌ وَ طُلُقَاءٌ مِنَ النَّارِ مَا دَعَا بِهِ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ وَ قَدْ عَرَفَ حَقَّهُ وَ حُرْمَتَهُ إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَجْعَلَهُ مِنْ عِتْقَائِهِمْ طُلُقَائِهِ مِنَ النَّارِ ؛

روز جمعه ، سرور روزهاست . در این روز خداوند ، خوبی ها را چند برابر می کند و بدی ها و گناهان را پاک می کند و درجات را افزایش می دهد و دعاها را مستجاب می نماید و رنج و اندوه ها را برطرف می سازد و حاجت های بزرگ را برآورده می کند ، روز افزونی و فراوانی است . در این روز ، خداوند بسیاری را از آتش می رهاند و آزاد می کند . آحدی از مردم در این روز دعا نکند ، به شرط آن که حق و حرمت آن را بشناسد ، مگر آن که بر عهده خداوند عزوجل است که او را از رها و آزادشدگان آتش ، قرار دهد .

کافی، ج ۳، ص ۴۱۴، ح ۵

حدیث ۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَكْفِي مِنَ الدُّعَاءِ مَعَ الْبِرِّ مَا يَكْفِي الطَّعَامَ مِنَ الْمِلْحِ ؛
دعا همراه با کار خیر ، به اندازه نمک برای غذا کافی است.

امالی طوسی ، ص ۵۳۴ ، ح ۱۱۶۲

حدیث ۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَطِيعَةُ الرَّحِمِ تَحْجُبُ الدُّعَاءَ ؛
قطع رابطه با خویشاوندان، مانع اجابت دعا می شود.

نزهة الناظر ، ص ۳۷ ، ح ۱۱۵

حدیث ۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ يَضْمَنُ لِي بَرَّ الْوَالِدَيْنِ وَصَلَةَ الرَّحِمِ أَضْمَنْ لَهُ كَثْرَةَ الْمَالِ وَزِيَادَةَ الْعُمْرِ وَالْمَحَبَّةَ فِي الْعَشِيرَةِ؛
هر کس نیکی به پدر و مادر و صله رحم را برایم ضمانت کند، من نیز زیادی ثروت، طول عمر و محبت او را در دل خویشاوندان ضمانت می نمایم.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶، ح ۱۲

حدیث ۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلْعِبَادَةُ عَشْرَةُ أَجْزَاءٍ تَشَعُّهُ أَجْزَاءُ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ؛
عبادت ده جزء دارد، که نه جزء آن، طلب روزی حلال است.

بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۹، ح ۳۷

حدیث ۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ؛
کسب درآمد حلال، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است.

جامع الأخبار، ص ۳۸۹، ح ۱۰۷۹

حدیث ۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَرْبَعٌ تَزِيدُ الرَّزْقَ: حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ وَ كَفُّ الْأَذَى وَ قِلَّةُ الضَّجْرِ؛
چهار چیز روزی را زیاد می کند: خوش اخلاقی، خوش رفتاری با همسایه، اذیت نکردن و کم کردن بی تابگی.

معدن الجواهر، ص ۳۹

حدیث ۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ حَلَالًا فَتَحَ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ؛
هر کس از دسترنج حلال خود روزی بخورد، درهای بهشت به روی او باز می شود تا از هر کدام که بخواهد، وارد شود.

جامع الأخبار، ص ۳۹۰، ح ۱۰۸۶

حدیث ۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِسْتَنْزِلُوا الرَّزْقَ بِالصَّدَقَةِ وَ الْبُكُورِ مُبَارَكٌ يَزِيدُ فِي جَمِيعِ النَّعْمِ خُصُوصًا فِي الرَّزْقِ وَ حُسْنُ الْخَطِّ مِنْ مَفَاتِيحِ الرَّزْقِ وَ طَيْبُ الْكَلَامِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ؛
با صدقه دادن روزی را فرود آورید، سحرخیزی با برکت است و همه نعمت ها، مخصوصا روزی را زیاد می کند، خط زیبا از کلیدهای روزی است و خوش زبانی [هم] روزی را زیاد می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۸

حدیث ۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَ يَزْتَحِلُّ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ؛
میهمان، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۶۱، ح ۱۴

حدیث ۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَشَاعُلْ عَمَّا فُرِضَ عَلَيْكَ بِمَا قَدْ ضُمِنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفَائِتِكَ مَا قَدُقْسِمَ لَكَ وَ لَسْتَ بِلَاحِقٍ مَا قَدْ زُوِيَ عَنْكَ؛

مبادا با پرداختن به کسب روزی تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است، بازمانی؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد، به آن دست نمی یابی.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۸۷

حدیث ۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَضِيَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ قَوَّتْ عَيْنُهُ؛

هر که به آنچه خداوند روزیش کرده راضی باشد، خوش و خرم بماند.

امالی طوسی، ص ۲۲۵، ح ۳۹۳

حدیث ۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ مُؤْنَتَهُ وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس به خدا توکل کند، خداوند هزینه زندگی اش را کفایت کند و از جایی که گمان نمی برد، به او روزی می دهد.

کنز العمال، ح ۵۶۹۳

حدیث ۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَبْتَلِي الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ فَإِنْ رَضِيَ بِوَرِكَ لَهُ وَ أَنْلَمَ يَرْضَ لَمْ يُبَارِكْ لَهُ؛

خداوند انسان را با روزی آزمایش می کند، تا ببیند چگونه عمل می کند؛ اگر راضی شود، برکت داده می شود و اگر راضی نشود، برکت داده نمی شود.

کنز العمال، ح ۷۱۲۱

حدیث ۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا قِيلَ لَهُ: أَحِبُّ أَنْ يُوسَعَ عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ؟ -: دُمْ عَلَى الطَّهَارَةِ يُوسَعْ عَلَيْكَ فِي الرِّزْقِ؛

به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض شد: دوست دارم روزیم زیاد شود. فرمودند: پیوسته با وضو باش تا روزیت فراوان شود.

کنز العمال، ح ۴۴۱۵۴

حدیث ۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّ حَرَمٍ اللَّهُ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ؛

هر کس حقی از حقوق برادر مسلمان خود را پایمان کند، خداوند برکت روزی را بر او حرام گرداند، مگر آن که توبه (جبران) کند.

امالی صدوق، ص ۳۵۰، ح ۱

حدیث ۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تُرْزَقُوا؛

صدقه زیاد بدهید، تا خداوند به شما روزی بدهد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۶، ح ۱۰

حدیث ۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ إِنِّي قَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ أَنْ يَجْعَلَ رِزْقَ مَنْ يُحِبُّنِي كَفَافًا وَأَنْ يُعْطِيَ مَنْ يُبْغِضُنِي كَثْرَةَ الْمَالِ وَالْوَالِدِ؛

ای اباذر! من دعا کردم که خداوند ارجمند ستوده، روزی دوستدار مرا به قدر کفایعطا کند و به دشمن من، مال و فرزند زیاد دهد.

مکارم الأخلاق، ص ۴۶۳

حدیث ۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَدَاوَى بِحَرَامٍ، لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ فِيهِ شِفَاءً؛

هر کس با حرام به مداوا پردازد خداوند در آن شفا قرار نمی دهد.

کنز العمال، ح ۲۸۳۱۸

حدیث ۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ طَعَامٍ لَا يُذَكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ، فَإِنَّمَا هُوَ دَاءٌ وَلَا بَرَكَهَ فِيهِ وَ كَفَّارَةٌ ذَلِكُ إِنْ كَانَتِ الْمَائِدَةُ مَوْضُوعِيَّةً أَنْ تُسَمِّيَ وَ تُعِيدَ يَدَكَ وَ إِنْ كَانَتْ قَدْ رُفِعَتْ أَنْ تُسَمِّيَ اللَّهُ وَ تَلْعَقَ أَصَابِعَكَ؛

هر غذایی که بر آن نام خدا برده نشود، درد است و هیچ برکتی در آن نیست و کفارهنبردن نام خدا این است که چنانچه سفره پهن است، نام خدا را ببری و به خوردن غذا ادامه دهی و اگر سفره جمع شده نام خدا را ببر و انگشتان خود را بلیس.

تاریخ دمشق، ج ۶۰، ص ۳۲۵

حدیث ۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَقْلَلَ بِدَائِهِ فَلَا يَتَدَاوَى يَنْفَاثَهُ رَبِّ دَوَاءٍ يورثُ الدَّاءَ؛

هر کس می تواند با بیماری خود، سر کند، از درمان پرهیزد، زیرا بسا دارویی کهخود، بیماری زاست.

نثر الدر، ج ۱، ص ۱۸۱

حدیث ۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا تَصِحُّوا وَ تُرْزَقُوا؛

مسافرت بروید، تا سالم بمانید و روزی کسب کنید.

نهج الفصاحه، ح ۱۷۲۶

حدیث ۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُدَاوِ أَحَدًا حَتَّى تَعْرِفَ دَاءَهُ؛

هیچ کس را درمان مکن، مگر آن گاه که بیماری او را بشناسی.

الاصابه، ج ۳، ص ۲۸۹

حدیث ۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صوموا تَصِحُّوا؛
روزه بگیرید تا تن درست بمانید.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۳۴۲

حدیث ۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَعَى لِمَرِيضٍ فِي حَاجَتِهِ قَضَاهَا أَوْ لَمْ يَقْضِهَا، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِنْ كَانَ الْمَرِيضُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ، أَوْ لَيْسَ ذَلِكَ أَغْظَمَ أَجْرًا إِذَا سَعَى فِي حَاجَتِهِ أَهْلَ بَيْتِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ؛
«هر کس در برآوردن نیاز بیماری بکوشد، خواه موفق بشود یا نشود گناهانش پاکمی شود، به سان آن روز که از مادر متولد شده است». مردی از انصار گفت: ای پیامبر خدا، پدر و مادرم به فدایت! اگر بیمار از خانواده شخص باشد، این کار پاداش بیشتری ندارد؟ فرمودند: «چرا».

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۱۶، ح ۴۹۶۸

حدیث ۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالْأَهْلِ لِيَلِجَ الْأَسْوَدَ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةِ الْجَنَّةِ وَ طَعْمُهُ مُرٌّ وَ فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ؛
هليلة سیاه بخورید، که از درختان بهشت است. مزه آن تلخ است ولی شفای هر دردی است.

طب النبوی، ص ۳۱

حدیث ۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اسْتَعْمَلَ الْخَشَبَيْنِ أَمِنَ مِنْ عَذَابِ الْكَلْبَتَيْنِ؛
هر کس خلال و مسواک کند، از عذاب و درد انبر دندان کشی محفوظ می ماند.

طب النبوی، ص ۲۱

حدیث ۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا دَخَلْتُمْ بَلَدًا فَكُلُوا مِنْ بَقْلِهِ وَ بَصَلِهِ يَطْرُدُ عَنْكُمْ دَاءَهُ وَ يَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَ يَشُدُّ الْعَصَبَ وَ يَزِيدُ فِي الْبَاهِ وَ يَذْهَبُ بِالْحُمَى؛

به هر جایی (شهری و روستایی) وارد شدید، از سیزی و پیاز آنجا بخورید که مرض آنجا را از شما دور می‌کند و خستگی را می‌برد، اعصاب را قوی می‌کند، نیروی جنسی را می‌افزاید و تب را می‌برد.

طب النبوی، ص ۱۱

حدیث ۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَائِدُ الْمَرِيضِ فِي مَحْرَفَةِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا جَلَسَ عِنْدَهُ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ؛

عیادت کننده بیمار، در نخلستان بهشت میوه می‌چیند و هرگاه نزد بیمار بنشیند، رحمت خدا او را فرا می‌گیرد.

کنز العمال، ح ۲۵۱۲۷

حدیث ۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِغْتَنِمُوا بَرْدَ الرَّيِّعِ فَإِنَّهُ يَفْعَلُ بِأَبْدَانِكُمْ مَا يَفْعَلُ بِأَشْجَارِكُمْ؛

غنیمت بدانید هوای بهار را، زیرا که با بدن های شما همان می‌کند که با درختان می‌کند و خودتان را از هوای پائیز بپوشانید که با شما همان می‌کند که با درختان می‌کند.

بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۲۷۱، ح ۶۹

حدیث ۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَلْقَهُ بِزَوْجِهِ؛

هر کس دوست دارد خداوند را پاک و پاکیزه دیدار کند، باید ازدواج نماید.

وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸، ح ۲۴۹۱۲

حدیث ۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ؛

بهترین ازدواج آسان ترین آن است.

نهج الفصاحه ، ح ۱۵۰۷

حدیث ۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ زَوَّجَ كَرِيمَتَهُ مِنْ فَاسِقٍ فَقَدْ قَطَعَ رَحِمَهُ؛
 هر کس دختر گرامیش را به ازدواج مردی گنه کار درآورد، در حقیقت نسل خود را ضایع کرده است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۰۴

حدیث ۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَيَاكُمْ وَ خَضِرَاءَ الدَّمَنِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا خَضِرَاءُ الدَّمَنِ؟ قَالَ: الْمَرْأَةُ الْحَسَنَاءُ فِي مَثَبِ السَّوِّءِ؛
 از سبزه در زباله دانی دوری کنید! گفتند: ای رسول خدا سبزه در زباله دانی چیست؟ فرمودند: زن زیبا در خانواده بد.

کافی، ج ۵، ص ۳۳۲، ح ۴

حدیث ۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَ الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِهَا وَ وُلْدِهِ وَ هِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ؛
 مرد، سرپرست خانواده است و درباره آنان از او سؤال می شود و زن، سرپرست خانهدوهرش و فرزندان اوست و درباره آنان از وی سؤال می شود.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۲۵

حدیث ۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا؛
 یکدیگر را به رفتار نیک با زنان سفارش کنید.

بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۶۲۸، ح ۷۴۴

حدیث ۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَ زَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ؛

هر زنی، از دنیا برود و شوهرش از او راضی باشد، به بهشت می رود.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۲۲

حدیث ۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ وَيُحِبُّ أَهْلَهُ وَوَلَدَهُ وَأَحَبُّ شَيْءٍ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَرَى الرَّجُلَ مَعَ امْرَأَتِهِ وَوَلَدِهِ عَلَى مَائِدَةٍ يَأْكُلُونَ فَإِذَا اجْتَمَعُوا عَلَيْهَا نَظَرَ إِلَيْهِمُ الرَّحْمَةُ لَهُمْ فَيَغْفِرُ لَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقُوا مِنْ مَوَاضِعِهِمْ ؛

خداوند، مؤمن و خانواده و فرزندان را دوست دارد. محبوب ترین چیز نزد خداوند آن است که مرد را با زن و فرزندان بر سفره ای ببیند که از آن غذا می خورند. پس در آن هنگام که بر سفره گرد آیند، به آنها نگاهی مهربانانه می کند و آنها را پیش از آن که از جای خود متفرق شوند، می آمرزد.

تنبيه الغافلین ، ص ۳۴۳، ح ۴۹۸

حدیث ۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِبُ عَلَى الرَّجُلِ لِامْرَأَتِهِ مَا يَجِبُ لَهُ عَلَيْهَا، أَنْ يَتَرَيَّنَ لَهَا كَمَا تَتَرَيَّنُ لَهُفِي غَيْرِ مَا تَمُّ ؛

همان حقوقی که لازم است مرد در رابطه با همسر خود رعایت کند، بر زن نیز لازم است این که شوهر، خود را برای همسر خویش آراسته کند؛ همان گونه که زن، خود را در غیر گناه برای همسر خویش آراسته می کند.

الفردوس ، ج ۵، ص ۵۲۱، ح ۸۹۵۳

حدیث ۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُعْطِيَ لَهُ حُمْسًا لَمْ يَكُنْ لَهُ عِمْدٌ فِي تَرْكِ عَمَلِ الْآخِرَةِ: زَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ آخِرَتِهِ وَ بَنُونَ أَبْرَارٌ وَ مَعِيشَةٌ فِي بَلَدِهِ وَ حُسْنُ خُلُقِيْدَارِي بِهِ النَّاسَ وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي؛

به هر کس پنج چیز داده شد، بهانه ای در ترک کار آخرت ندارد: زنی شایسته که او را در امور دنیا و آخرتش یاری کند، فرزندان خوب، امکاناتی در شهر خود و اخلاقی خوب که با آن، با مردم مدارا کند و دوستی خاندان من.

الدعوات ، ص ۴۰، ح ۹۷

حدیث ۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِامْرَأَةٍ أَنْ تَنَامَ حَتَّى تَعْرِضَ نَفْسَهَا عَلَى زَوْجِهَا تَخْلَعُثِيَابَهَا وَتَدْخُلُ مَعَهُ فِي لِحَافِهِ فَتُتْرَقُ جِلْدُهَا بِجِلْدِهِ، فَإِذَا فَعَلَتْ ذَلِكَ فَقَدَعَرَضَتْ نَفْسَهَا؛

هیچ زنی پیش از آن که خود را در اختیار شوهرش قرار دهد، یعنی لباسش را درآورد و با او به بستر برود و خود را به او بچسباند، حق ندارد بخوابد، وقتی چنین کرد در واقع خود را در اختیار شوهرش قرار داده است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۳۸

حدیث ۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا إِنْ خَيْرَ الرِّجَالِ مَنْ كَانَ بَطِيءَ الْعُضْبِ سَرِيعَ الرِّضَا وَشَرَّ الرِّجَالِ مَنْ كَانَ سَرِيعَ الْعُضْبِ بَطِيءَ الرِّضَا؛

بدانید که بهترین انسان ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند و بدترین انسان ها کسانی هستند که زود به خشم آیند و دیر راضی شوند.

نهج الفصاحه ، ح ۴۶۹

حدیث ۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا فَفَهَّهُمْ فِي الدِّينِ وَوَقَّرَ صَغِيرُهُمْ كَبِيرَهُمْ وَرَزَقَهُمُ الرِّقَاقَ فِي مَعِيشَتِهِمْ وَالْقَصْدَ فِي نَفَقَاتِهِمْ وَبَصَّرَهُمْ عُيُوبَهُمْ فَيَتُوبُوا مِنْهَا وَإِذَا أَرَادَ بِهِمْ غَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلًا؛

هرگاه خداوند برای خانواده ای خیر بخواهد، آنان را در دین دانا می کند، کوچک ترها بزرگ ترهایشان را احترام می نمایند، مدارا در زندگی و میانه روی در خرج کردن را روزیشان می نماید و به عیوبشان آگاهشان می سازد، تا آنها را برطرف کنند و اگر برای آنان جز این بخواهد، به خودشان واگذارشان می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷

حدیث ۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تُعِينَهُ وَتَرْضِيَهُ وَإِنْ صَامَتِ الدَّهْرَ وَقَامَتِ اللَّيْلَ وَأَعْتَقَتِ الرِّقَابَ وَانْفَقَتِ الْأَمْوَالَ فَيَسْبِيلِ اللَّهُ وَكَانَتْ أَوَّلَ مَنْ يَرِدُ النَّارَ ثُمَّ قَالَ وَعَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَالْعَذَابِ إِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا؛

هر زنی، که شوهرش را آزار دهد، اگر تمام عمرش را روزه بگیرد و شب ها عبادت کند و بنده ها آزاد نماید و مال ها در راه خدا انفاق کند، خداوند هیچ نماز و کار نیکی را از او نمی پذیرد، تا آن گاه که به شوهرش کمک کند و او را از خود راضی نماید و گرنه آن زناولین کسی است که به جهنم می رود. سپس فرمودند: مرد، هم اگر همسر خود را اذیت کند یا به او ظلم نماید، چنین گناه و عذابی خواهد داشت.

ثواب الاعمال، ص ۳۳۵، ح ۱

حدیث ۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُودُ الْوُدُودُ الْعَفِيفَةُ، الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا، الدَّلِيلَةُ مَعْبُغِلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْحِصَانُ عَلَى غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَتُطِيعُ أَمْرَهُ وَإِذَا خَلَّابِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيدُ مِنْهَا ؛

بهترین زنانان، زن زایا، بسیار مهربان و پاکدامن است که نزد خویشاوندان خود عزیز باشد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیاراید و از غیر او بپوشاند، سخن شوهرش را بشنود و فرمان او را اطاعت نماید و چون شوهرش با او خلوت کند، خود را در اختیار او قرار دهد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۴، ح ۱

حدیث ۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ وَالْمَرْكَبُ الْبَهِيُّ وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ؛

از خوشبختی مرد مسلمان، داشتن همسری شایسته، خانه ای بزرگ، وسیله ابراحت برای سواری و فرزند خوب است.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۵۵، ح ۳۵

حدیث ۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَلَدِ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَّهُمَا عِبَادَةٌ؛

نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادرش، عبادت است.

تحف العقول، ص ۴۶

حدیث ۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ كَدُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ، دُعَاءُ الْوَالِدَةِ يُفْضَى إِلَى الْحِجَابِ؛

دعای پدر برای فرزندش، همانند دعای پیامبر برای امتش است. دعای مادر از موانع اجابت دعا، می گذرد.

مشکاة الانوار، ص ۲۸۲؛ ربيع الابرار، ج ۲، ص ۲۲۵

حدیث ۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةٍ كَذَا وَكَذَا؛

(در آینده) زنانی پیدا می شوند که در عین پوشیدگی برهنه اند (لباس های بدن نما و جوراب های نازک می پوشند) هوسباز و دلفریب می باشند، موهای خود را طوری آرایش می کنند که مانند کوهان شتر جلوه می کند. اینان داخل بهشت نمی شوند و حتی بوی آن را استشمام نمی کنند، با این که بوی بهشت از راه بسیار دور استشمام می شود.

صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۶۸۰، ح ۲۱۲۸

حدیث ۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ، الْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ؛

انسان با ایمان به میل و رغبت خانواده اش غذا می خورد، ولی منافق میل و رغبت خود را به خانواده اش تحمیل می کند.

کافی، ج ۴، ص ۱۲، ح ۶

حدیث ۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ الْعَقْلُ مَا اكْتَسَبَتْ بِهِ الْجَنَّةُ وَطَلَبَ بِهِ رَضَى الرَّحْمَنِ؛

ای علی! عقل چیزی است که با آن، بهشت و خشنودی خداوند مهربان به دست می آید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۹، ح ۵۷۶۲

حدیث ۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الْعَقْلِ فِي الْقَلْبِ كَمَثَلِ السَّرَاحِ فِي وَسْطِ الْبَيْتِ؛

عقل در دل، همانند چراغ در میان خانه است.

علل الشرایع، ص ۹۸، ح ۱

حدیث ۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خِيَارَكُمْ أَوْلُوا النَّهْيِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ أَوْلُوا النَّهْيِ؟ قَالَ: هُمَا أَوْلُوا الْأَخْلَاقِ الْحَسَنَةَ وَالْأَحْلَامَ الرَّزِينَةَ وَصَلَةَ الْأَرْحَامِ وَالْبِرَّةَ بِالْأُمَّهَاتِ وَالْأَبَاءِ وَالْمُتَعَاهِدِينَ لِلْفُقَرَاءِ وَالْجِيرَانَ وَالْيَتَامَى وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ وَيُقْسُونَ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَيُصَلُّونَ وَالنَّاسُ نِيَامٌ غَافِلُونَ؛ «بهترین شما صاحبان عقل هستند». گفته شد: «ای رسول خدا! صاحبان عقل، چه کسانی اند؟». فرمودند: آنان که دارای اخلاق خوب اند، بردبار و باوقارند، صلہ رحمی نمایند، به پدران و مادران نیکی می کنند، به فقرا، همسایگان و یتیمان رسیدگی نمایند، اطعام می کنند، آشکارا به همه سلام می کنند و هنگامی که مردم در خواب و غافلند، نماز (نماز شب) می گذارند.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۲

حدیث ۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ تَلْزَمُ كُلَّ ذِي حِجْبٍ وَعَقْلٍ مِنْ أُمَّتِي، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا هُنَّ؟ قَالَ: إِسْتِمَاعُ الْعِلْمِ، وَحِفْظُهُ، وَنَشْرُهُ وَالْعَمَلُ بِهِ؛ چهار چیز بر هر عاقل و خردمندی از امت من واجب است. گفته شد: «ای پیامبر خدا! آنچه چهار چیز کدام اند؟». فرمودند: «گوش فرادادن به دانش، نگهداری، نشر و عمل به آن».

تحف العقول، ص ۵۷

حدیث ۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ فِي غَيْرِ تَرْكِ حَقٍّ؛ کمال عقل پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است به شرط آن که حق، ترک نشود.

تحف العقول، ص ۴۲

حدیث ۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا يُدْرِكُ الْخَيْرَ كُلُّهُ بِالْعَقْلِ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ؛ همه خوبی ها با عقل شناخته می شوند و کسی که عقل ندارد، دین ندارد.

تحف العقول، ص ۵۴

حدیث ۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ أَعْقَلَ النَّاسِ عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ فَطَاعَهُ وَعَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصَاهُ وَعَرَفَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَاصْلَحَهَا وَعَرَفَ سُرْعَةَ رَحِيلِهِ فَتَرَوَدَ لَهَا؛ بدانید که عاقل‌ترین مردم کسی است که پروردگارش را بشناسد و از او پیروی کند، دشمنان خدا را بشناسد و از آنان نافرمانی کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آباد کند و بداند به زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

اعلام الدین، ص ۳۳۷، ح ۱۵

حدیث ۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّابِعُ مُعَلَّقٌ بِقَائِمَةِ الْعَرْشِ، فَإِذَا انْتَهَكَتِ الْحُزْمَةُ وَعَمِلَ بِالْمَعَاصِي وَاجْتَرَى عَلَى اللَّهِ بَعَثَ اللَّهُ الطَّابِعَ فَيَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ فَلَا يَغْتَلُ بِغَدَ ذَلِكَ شَيْئًا؛

مهر بر پایه عرش آویزان است. هنگامی که حریم‌ها شکسته و گناه شود و بی پروا بینهست به خداوند انجام گیرد، خداوند مهر را می فرستد و بر قلب تبه‌کار می زند و از آنپس، دیگر عقل او چیزی درک نمی کند.

کنز العمال، ح ۱۰۲۱۳

حدیث ۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتْنِي قَوْمٌ بِحَضْرَتِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى رَجُلٍ حَتَّى ذَكَرُوا جَمِيعَ خِصَالِ الْخَيْرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: كَيْفَ عَقْلُ الرَّجُلِ؟ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نُخْبِرُكَ عَنْهُ بِاجْتِهَادِهِ فِي الْعِبَادَةِ وَأَصْنَانِ الْخَيْرِ تَسَأَلُنَا عَنْ عَقْلِهِ؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ الْأَحْمَقَ يُصِيبُ بِحُفْمِهِ أَكْثَمَ مِنْ فُجُورِ الْفَاجِرِ، وَإِنَّمَا يَرْتَفِعُ الْعِبَادُ غَدَا فِي الدَّرَجَاتِ وَيَنَالُونَ الزُّلْفَى مِنْ رَبِّهِمْ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ؛

گروهی در حضور پیامبر اسلام، مردی را ستایش کردند و همه ویژگی‌های خوب را برایش بر شمردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسید: «عقل او چگونه است؟». گفتند: «ای رسول خدا! ما از جدیت او در عبادت و دیگر خوبی‌ها سخن می‌گوییم و شما از عقل او می‌پرسید؟». فرمودند: نادان از روی نادانی به زشتی‌هایی بزرگ‌تر از زشتی‌های انسان‌گنه‌کار دست می‌زند. همانا بندگان به میزان عقلشان در روز قیامت به درجه بالاتر نائل و به پروردگارش نزدیک می‌شوند.

تحف العقول، ص ۵۴

حدیث ۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ قَوْلِهِ: «أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» فَقَالَ: أَيْكُمْ أَحْسَنُ عَقْلًا، ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَتُمُّكُمْ عَقْلًا وَ أَشَدُّكُمْ لِلَّهِ خَوْفًا وَ أَحْسَنُكُمْ فِيمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ وَ نَهَيْعَنَّهُ نَظْرًا وَ إِنْ كَانَ أَقْلُكُمْ تَطَوُّعًا؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنی آیه «[تا بیازماید] کدامیک عملتان بهتر است» پرسیدند. فرمودند: یعنی کدامیک عاقل‌ترید. سپس فرمودند: مقصود، کسی است که عقلش کامل‌تر، از خدا بی‌مناک‌تر و در امر و نهی خداوند دقیق‌تر است؛ هر چند

مستحباتش کمتر باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۳۳

حدیث ۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّحِيلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الذُّنُوبِ؟ قَالَ: مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا وَ لَهُ ذُنُوبٌ وَ خَطَايَا يُقْتَرُ فِيهَا، فَمَنْ كَانَتْ سَيِّئَتُهُ الْعَقْلَ وَ غَرِيظَتُهُ الْيَقِينَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ. قِيلَ: كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِأَنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبِثْ أَنْ تَتَذَكَّرَكَ ذَلِكَ بِتَوْبَةٍ وَ نَدَامَةٍ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ وَ يَبْقَى لَهُ فَضْلٌ يَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

آنس گوید: سؤال شد: «ای رسول خدا! ممکن است کسی از عقل نیکو برخوردار باشد و گناهان بسیار داشته باشد؟». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: هیچ انسانی نیست، مگر این که گناهان و خطاهایی مرتکب می شود، ولی هر کس سرشتش عقل و نهادش یقین باشد، گناهانش به او آسیب نمی رساند». گفته شد: «ای رسول خدا! چگونه است این؟». فرمودند: «زیرا عاقل هر گاه مرتکب خطایی گردد، بی درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران کند و با این کار، گناهانش را پاک می گرداند و خوبی هایی برایش باقی می ماند که با آن، وارد بهشت می گردد».

ربیع الأبرار، ج ۳، ص ۱۳۷

حدیث ۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهَلَ عَلَيْهِ وَ يَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ يَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ وَ يُسَابِقَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَغَنِمَ وَ إِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَ إِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَ أَمْسَكَ لِسَانَهُ وَ إِذَا رَأَى فَضِيلَةً انْتَهَرَ بِهَا، لَا يُفَارِقُهَا الْحَيَاءُ وَ لَا يَيْدُو مِنْهُ الْجِرْصُ فَتَلْكَعَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل، آن است که در برابر نادان بردباری کند، از آن کس که به او ظلم کرده بگذرد، نسبت به زیردستان متواضع باشد، با بالادستان در خوبی ها رقابت کند، هر گاه خواست سخن بگوید، بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و بهره برد و اگر بد بود، سکوت کند و سالم بماند، اگر بلا و امتحانی برایش پیش آمد به خدا پناه برد و دست و زبان خود را نگه دارد، اگر فضیلتی دید، به سرعت از آن بهره گیرد، حیا از او جدا نگردد و حرص از او سر نزنند، اینها خصلت های دهگانه ای است که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث ۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعِلْمُ رَأْسُ الْخَيْرِ كُلِّهِ، وَ الْجَهْلُ رَأْسُ الشَّرِّ كُلِّهِ؛

دانایی سرآمد همه خوبی ها و نادانی سرآمد همه بدی هاست.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۵، ح ۹

حدیث ۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَكَلَّفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَ جَاهِدُوا نَفْسَكُمْ عَلَيْهِ، فَإِنَّ الشَّرَّ مَطْبُوعٌ عَلَيْهِ الْإِنْسَانُ؛

در کار خیر، خود را به زحمت اندازید و در این راه با هوا و هوس خود مبارزه کنید، زیرا طبیعت انسان به بدی تمایل دارد.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰

حدیث ۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا ضَرَرَ وَلَا إِضْرَارَ فِي الْإِسْلَامِ، فَالْإِسْلَامُ يَزِيدُ الْمُسْلِمَ خَيْرًا وَلَا يَزِيدُهُ شَرًّا؛

در اسلام هیچ ضرری نیست و ضرر زدن به دیگران نیز ممنوع است، پس اسلام بهمسلمان خیر می رساند و شر نمی رساند.

الفقيه، ج ۴، ص ۳۳۴، ح ۵۷۱۸

حدیث ۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْهِ وَ يَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ يَتَوَاضَعُ لِمَنْ عَظَمَ هُوَ دُونَهُ وَ يُسَابِقُ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرَاتِكُمْ فَغَنِمَ وَ إِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَ إِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَ أَمْسَكَ يَدَهُ وَ لِسَانَهُ وَ إِذَا رَأَى فَضِيلَةً انْتَهَزَ بِهَا لَا يُفَارِقُهَا الْحَيَاءُ وَ لَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرَفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل این است که در برابر رفتار جاهلانه بردباری کند، از کسی که به او ظلم کرده درگذرد، در برابر زیر دست خود متواضع باشد، با بالا دست خود در طلب نیکی رقابت کند، هرگاه بخواهد سخن بگوید ببیند، اگر خوب بود بگوید و سود برد و اگر بد بود سکوت کند و سالم ماند، هرگاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه برد، دست و زبان خود را نگاه دارد، هرگاه فضیلتی ببیند آن را غنیمت شمارد، شرم و حیا از او جدا نشود و حریص نباشد، اینها ده خصلت اند که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث ۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ الرَّجُلُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَ لَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ قَبِلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ قَالَ: هَذَا وَجْهٌ لَا يُفْلِحُ؛

هرگاه انسان چهل ساله شود و خوبیش بیشتر از بدیش نشود، شیطان بر پیشانی او بوسه می زند و می گوید: این چهره ای است که

روی رستگاری را نمی بیند.

مشکاة الأنوار، ص ۲۹۵

حدیث ۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْخَيْرُ عَادَةٌ وَالشَّرُّ لِحَاجَةٍ؛
خوبی عادت است و بدی لِحَاجَت.

سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۸۰، ح ۲۲۱

حدیث ۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا إِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شِرَارُ الْعُلَمَاءِ وَإِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ خِيَارُ الْعُلَمَاءِ؛
بدانید که بدترین بدها، علمای بدند و بهترین خوبان علمای خوبند.

منیة المرید، ص ۱۳۷

حدیث ۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرُ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِوَشَرُّ الْأُمُورِ مُخَدَّاتُهَا؛
بهترین سخن، کتاب خدا و بهترین روش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله و بدترین امور بدعت هاست (پدیده های مخالف دین).

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۲، ح ۲۳

حدیث ۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَالَ: إِنِّي خَيْرُ النَّاسِ فَهُوَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ وَمَنْ قَالَ: إِنِّي فِي الْجَنَّةِ فَهُوَ فِي النَّارِ؛
هر کس بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر کس بگوید: من بهشتی هستم، او جهنمی است.

النوادر للراوندي، ص ۱۰۷

حدیث ۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ؛

هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.

کنز العمال، ح ۴۲۱۲۳

حدیث ۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلْخَيْرِ وَ شَرُّ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلشَّرِّ، فَأَعْلَى الْقَلْبِ الَّذِي يَعِي الْخَيْرَ مَمْلُوءٌ مِنَ الْخَيْرِ إِنْ نَطَقَ نَطَقَ مَأْجُورًا وَ إِنْ أَنْصَتَ أَنْصَتَ مَأْجُورًا؛

بهترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای خوبی دارد و بدترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای بدی دارد، پس عالی ترین قلب، قلبی است که کهنوبی را در خود دارد و لبریز از خوبی است. اگر سخن بگوید، سخنش در خور پادشاست و اگر سکوت کند، سکوتش در خور پادشاست.

جعفریات، ص ۱۶۸

حدیث ۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ الْمُؤْمِنُ خُلُقٌ حَسَنٌ وَ شَرٌّ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ قَلْبُ سَوْءٍ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ؛

بهترین چیزی که به مؤمن داده شده خوش اخلاقی و بدترین چیزی که به انسان داده شده دلی بد در چهره ای زیباست.

کنز العمال، ح ۵۱۷۰

حدیث ۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا إِنْ خَيْرٍ عِبَادِ اللَّهِ التَّقِيُّ الْخَفِيُّ وَإِنَّ شَرَّ عِبَادِ اللَّهِ الْمُشَارُ إِلَيْهِبِالْأَصَابِعِ؛

آگاه باشید، بدترستی که بهترین بندگان خدا کسی است که با تقوا، پاک و گمنام باشد و بدترین بندگان خدا کسی است که انگشت نما باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۱۱، ح ۱۲

از ۸۰۰ تا ۶۰۱

حدیث ۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَسْرَّ عَبْدٌ سِرِيرَةً إِلَّا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءَهَا أَنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ؛

هیچ کس نیتی را در دل پنهان نمی کند، مگر اینکه خداوند آن نیت را (در رفتار و کردار او) همانند لباس ظاهر می کند، با نیت خوب ظاهر خوب و با نیت بد ظاهر بد خواهد داشت.

کنز العمال، ح ۵۲۷۵

حدیث ۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعَّ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ، فَإِنَّ الْخَيْرَ طُمَأْنِينَةٌ وَالشَّرُّ رِيْبَةٌ؛

آنچه تو را به شک و تردید می اندازد رها کن و به سراغ آنچه تو را به شک و تردید نمی اندازد برو؛ زیرا خوبی مایه آرامش و بدی مایه تشویش و دودلی است.

کنز العمال، ح ۷۳۰۸

حدیث ۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَيْتُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَنَيْتُ الْكَافِرِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ وَكُلُّ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَلَى نَيْتِهِ؛

نیت مؤمن بهتر از عمل او، و نیت کافر بدتر از عمل اوست و هر کس مطابق نیت خود عمل می کند.

کافی، ج ۲، ص ۸۴، ح ۲

حدیث ۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوَابُ الْبِرِّ وَإِنَّ أَسْرَعَ الشَّرِّ عِقَابُ الْبَغْيِ؛

پاداش نیکوکاری زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز زودتر از هر کار بد دیگری گریبان می گیرد.

خصال، ص ۱۱۰، ح ۸۱

حدیث ۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا؛

بهترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد که به او نیکیمی شود و بدترین خانه های مسلمانان خانه ای است که در آن یتیمی باشد که با او بدیمی شود، من و سرپرست یتیم در بهشت مانند دو انگشت همراهم.

نهج الفصاحه، ص ۱۵۱۰

حدیث ۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِكُهُولِكُمْ وَ شَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِشَبَابِكُمْ؛

بهترین جوانان شما، جوانی است که خود را شبیه میانسالان کند و بدترین میانسالان شما، کسی است که خود را شبیه جوانان کند.

مشکاة الأنوار، ص ۲۹۷

حدیث ۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لَا صَبِيَّانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ؛

خانه ای که کودک در آن نباشد، برکت ندارد.

کنز العمال، ح ۴۴۴۲۵

حدیث ۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَّاحِينَ الْجَنَّةِ؛

فرزند شایسته، گلی از گل های بهشت است.

کافی، ج ۶، ص ۳، ح ۱۰

حدیث ۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِهِمْ. قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: بِإِطْعَامِهِمُ الْحَلَالَ؛

فرزندانتان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سؤال شد: این چطور ممکن است، ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال (به مادرانشان).

جنگ مهدوی، ص

حدیث ۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَنَاتُ هُنَّ الْمُسْفِقَاتُ الْمُجَهَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ، مَنْ كَانَتْ لَهُ ابْنَةٌ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتَانِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ بِهِمَا، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ وَضَعَ عَنْهُ الْجِهَادُ وَالصَّدَقَةُ؛

دختران ، دلسوز ، مددکار و بابرکت اند . هر کس یک دختر داشته باشد ، خداوند ، او را پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس دو دختر داشته باشد ، به خاطر آن وارد بهشت می شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه از او برداشته می شود .

کنز العمال ، ح ۴۵۳۹۹

حدیث ۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَبِرْ، فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَبِرْ اسْتَحْيَتِ الْمَلَائِكَةُ وَخَرَجَتْ، وَحَضَرَتِ الشَّيَاطِينُ؛

هرگاه کسی از شما خواست با همسرش آمیزش کند ، باید خود را بپوشاند ، چرا که اگر نپوشاند ، فرشتگان حیا می کنند و خارج می شوند و شیطان حاضر می شود .

کنز العمال ، ح ۴۴۸۳۵

حدیث ۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا عَشِيَ امْرَأَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَقِظٌ يَرَاهُمَا وَيَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسُهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا؛ إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً؛

سوگند به کسی که جانم به دست اوست ، اگر کسی با همسرش در آمیزد و در اتاق ، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نفس آنان را بشنود ، هرگز رستگار نمی شود . اگر پسر باشد ، مردی زناکار و اگر دختر باشد ، زنی زناکار می گردد .

کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۲

حدیث ۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ امْرَأَةٍ حَامِلَةٍ أَكَلَتِ الْبَطِيخَ إِلَّا يَكُونُ مَوْلُودُهَا حَسَنَ الْوَجْهِ وَالْخُلُقِ؛

هیچ زن بارداری نیست که خربزه بخورد ، مگر این که فرزندش زیبا و خوش اخلاقی گردد .

طب النبی صلی الله علیه و آله ، ص ۱۰

حدیث ۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْعَمُوا الْمَرْأَةَ فِي شَهْرِهَا الَّذِي تَلِدُ فِيهِ التَّمْرَ فَإِنَّ وَلَدَهَا يَكُونُ تَحْلِيمًا نَقِيًّا ؛

به زن، در ماهی که زایمان کرده ، خرما بدهید ، چرا که فرزند او بردبار و پاکمی شود .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۶۹

حدیث ۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَلْيُؤَدِّ فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى بِأَذَانِ الصَّلَاةِ وَلْيُقِمَّ فِي الْيُسْرَى فَإِنَّهَا عِصْمَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ؛

به هر کس فرزندی داده شود ، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ او اقامه بگوید ؛ چرا که مایه ایمنی از شیطان رانده شده است .

کافی ، ج ۶ ، ص ۲۴ ، ح ۶

حدیث ۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛

برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون اخبار الرضا ، ج ۱ ، ص ۳۸ ، ح ۶۹

حدیث ۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَمَلَتِ الْمَرْأَةُ كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْمُجَاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فَيَسْبِيلُ اللَّهُ ، فَإِذَا وَضَعَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ مَا لَا تَدْرِي مَا هُوَ لِعِظَمِهِ ، فَإِذَا أَرْضَعَتْ كَانَتْ بِكُلِّ مَصَّةٍ كَعَدَلِ عَتِقٍ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، فَإِذَا فَرَعَتْ مِنْ رِضَاعِهِ ضَرَبَ بَمَلِكٍ عَلَى جَنْبِهَا وَقَالَ : اسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ ، فَقَدْ غُفِرَ لَكَ ؛

هنگامی که زن باردار می شود ، همانند روزه دار شب زنده دار و مجاهدی است که باجان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که فارق شود ، پاداشی دارد که نمی دانیم عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر بار مکیدن ، پاداش آزاد کردن یکبار فرزندان اسماعیل علیه السلام برای اوست و آن گاه که شیردادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلو یا او می زند و می گوید :

«عمل را از نو آغاز کن که بی تردید، آمرزیده شدی» .

امالی صدوق، ص ۴۹۶، ح ۶۷۸

حدیث ۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ السَّابِعِ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ وَأَسْرَعُ لِنَبَاتِ اللَّحْمِ، وَإِنَّ الْأَرْضَ تَنْجُسُ مِنْ بَوْلِ الْأَغْلَفِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؛
روز هفتم [تولد]، فرزندان را [با ختنه] پاک کنید، چرا که مایه تمیزی و پاکیزگی بیشتر و رویش شتابنده تر گوشت است و زمین،
چهل روز از بول شخص ختنه نشده، آلوده می ماند .

کافی، ج ۶، ص ۳۵، ح ۲

حدیث ۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ؛
هر کس با کودک سروکار دارد، با او کودکانه رفتار کند .

من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۸۳، ح ۴۷۰۷

حدیث ۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ... أَنْ يَسْتَفِرَّ أُمَّهُ؛
حق فرزند بر پدر این است که مادر او را گرامی بدارد.

کافی، ج ۶، ص ۴۸، ح ۶

حدیث ۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَكَى صَبِيًّا لَهُ فَأَرْضَاهُ حَتَّى يُسْكِنَهُ، أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْضَى؛
هر کس کودک گریان خود را راضی کند تا آرام شود، خداوند از بهشت آن قدر به او می دهد تا راضی شود .

الفردوس، ج ۳، ص ۵۴۹، ح ۵۷۱۵

حدیث ۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَصْبَحَ مَسَّحَ عَلَى رُؤُوسِ وُلْدِهِ وَوُلْدِ وُلْدِهِ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله هر روز صبح بر سر فرزندان و نوه هایشان دست [نوازش] می کشیدند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۹۹، ح ۷۵

حدیث ۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَوْلَدٌ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ؛
 فرزند هفت سال سرور، هفت فرمانبردار، و هفت سال وزیر است .

مکارم الاخلاق، ص ۲۲۲

حدیث ۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحِبُّوا الصَّيَّانَ وَارْحَمُوهُمْ، وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَمُوا لَهُمْ، فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَزُوقُونَهُمْ؛
 کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید و هرگاه به آنان وعده دادید، به آن وفا کنید، زیرا آنان، روزی دهنده خود را کسی غیر از شما نمی دانند .

کافی، ج ۶، ص ۴۹، ح ۳

حدیث ۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحِبُّ الصَّيَّانَ لِخَمْسٍ: الْأَوَّلُ: أَنَّهُمْ هُمُ الْبُكَاءُونَ، وَالثَّانِي: يَتَمَرَّغُونَ بِالْتُّرَابِ وَالثَّالِثُ: يَخْتَصِمُونَ مِنْ غَيْرِ حَقْدٍ وَالرَّابِعُ: لَا يَدَّخِرُونَ لِغَدِّ شَيْئًا وَالْخَامِسُ: يُعْمَرُونَ ثُمَّ يُخَرَّبُونَ؛
 کودکان را به خاطر پنج چیز دوست می دارم: اول آن که بسیار می گریند، دوم آن که با خاک بازی می کنند، سوم آن که دعوا کردن آنان همراه با کینه نیست؛ چهارم آن که چیزی برای فردا ذخیره نمی کنند، پنجم آن که می سازند و سپس، خراب می کنند(دل بستگی ندارند) .

مواعظ العددیه، ص ۲۵۹

حدیث ۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ التُّرَابَ رَبِيعُ الصُّبْيَانِ ؛

خاک، بهار (تفریحگاه) کودکان است .

معجم الکبیر ، ج ۶ ، ص ۱۴۰ ، ح ۵۷۷۵

حدیث ۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً وَمَنْ فَرَّحَهُ فَرَّحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ دُعَى بِالْأَبْوَيْنِ فَيُكْسِيَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نُورِهِمَا وَجُوهَاهُمَا هَلِ الْجَنَّةِ ؛

هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند عزوجل برای او ثواب می نویسد و هر کسی که او را شاد کند ، خداوند روز قیامت او را شاد خواهد کرد و هر کس قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش دعوت می شوند و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آنها ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

کافی ، ج ۶ ، ص ۴۹ ، ح ۱

حدیث ۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ أَوْلَادُكُمْ سَبْعَ سِنِينَ فَفَرَّقُوا بَيْنَ قُرَشِهِمْ ؛

هرگاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند، رخت خواب هایشان را جدا کنید.

مستدرک علی الصحیحین ، ج ۱ ، ص ۳۱۷ ، ح ۷۲۱

حدیث ۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِذْ كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْإِسْتِغَالُ بِي، جَعَلْتُ بُعَيْتَهُوَلَمَدَّتْهُ فِي ذِكْرِي فَإِذَا جَعَلْتُ بُعَيْتَهُ وَلَمَدَّتْهُ فِي ذِكْرِي عَشَقْنِي وَعَشَقْتُهُ فَإِذَا عَشَقْنِي وَعَشَقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَصَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ أَوْلِيكَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ أَوْلِيكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا؛

خدای عزوجل می فرماید: هرگاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او رادر یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم عاشق من شود و من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم حجاب میان خود و او را بردارم و عشق خود را بر جان او چیره گردانم، چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود، سخن اینان سخن پیامبران است، اینان براستی قهرمانند.

کنز العمال، ح ۱۸۷۲

حدیث ۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَظُنُّ بِاللَّهِ خَيْرًا إِلَّا كَانَ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ؛
بنده ای نیست که به خداوند خوش گمان باشد مگر آن که خداوند نیز طبق همانگمان با او رفتار کند.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۸۴، ح ۴۲

حدیث ۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنْ أَقْوَامٍ لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ بِمَنَازِلِهِمْ مِنَ اللَّهِ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ. قِيلَ: مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: هُمُ الَّذِينَ يُحِبُّونَ عِبَادَ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ وَيُحِبُّونَ اللَّهَ إِلَى عِبَادِهِ، قُلْنَا: هَذَا حُبُّوا اللَّهَ إِلِيعَادِهِ، فَكَيْفَ يُحِبُّونَ عِبَادَ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: يَأْمُرُونَهُمْ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَيَنْهَوْنَهُمْ عَمَّا يَكْرَهُ اللَّهُ، فَإِذَا أَطَاعُوهُمْ أَحَبَّهُمُ اللَّهُ؛

آیا آگاه کنم شما را از گروهی که نه از انبیا هستند و نه از شهدا، ولی انبیا و شهدا در روز قیامت به مقام و منزلت آنان غبطه می خورند، و آنها بر منبرهایی از نور نشسته اند؟ سؤال شد ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان کسانی هستند که بندگان خدا را نزد خدا و خدا را نزد بندگانش محبوب می گردانند. عرض کردیم: ایجاد محبت خدا در دلها معلوم است، ولی چگونه بندگان را نزد خدا محبوب می گردانند؟ فرمودند: آنان را فرمان می دهند به آنچه خدا دوست می دارد و باز می دارند از آنچه خدا دوست نمی دارد، پس اگر آنان را اطاعت کنند، خداوند دوستشان می دارد.

مشکاه الأنوار، ص ۱۳۶

حدیث ۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ كُلَّ يَوْمٍ: أَنَا رَبُّكُمْ الْعَزِيزُ، فَمَنْ أَرَادَ عِزَّ الدَّارِ يُنْفِلِطِيعِ الْعَزِيزِ؛
خدای تعالی هر روز می فرماید: من پروردگار عزیز شما هستم، پس هر کس خواهان عزت دو جهان است باید که از خدای عزیز اطاعت کند.

کنز العمال، ح ۴۳۱۰۱

حدیث ۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَبْعَدَ لَهُ مِمَّا رَجَا وَأَقْرَبَ مِمَّا اتَّقَى؛

کسی که با معصیت و نافرمانی خدا به دنبال کاری باشد به آنچه امید دارد، زودتر از دستش می‌رود و از آنچه می‌ترسد، زودتر به سرش می‌آید.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۸، ح ۱۰

حدیث ۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرْجًا وَمِنْ كُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس بسیار استغفار کند خدا برای او از هر غمی گشایش، از هر تنگنایی رهایی و از جایی که انتظار ندارد روزی می‌دهد.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۴۱

حدیث ۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَعَلَيْكَ بِالتَّوَدُّةِ حَتَّى يُرِيكَ اللَّهُ مِنْهُ الْمَخْرَجَ؛

هر گاه خواستی کاری را انجام دهی، تأمل کن تا خدا راه آن را به تو نشان دهد.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۹

حدیث ۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْلَحَ سَرِيرَتَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ عَلاَنِيَّتَهُ؛

هر کس باطن خود را اصلاح نماید، خداوند ظاهر او را اصلاح می‌کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۶

حدیث ۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَأَمُرُكُمْ أَنْ تَذْكُرُوا اللَّهَ فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ جُرْحٍ خَرَجَ الْعِدُوُّ فِي أَثَرِهِ سِرَاعًا حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حِصْنٍ حَصِينٍ فَأَحْرَزَ نَفْسَهُ هُمْنَهُمْ، كَذَلِكَ الْعَبْدُ لَا يُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ؛

حضرت یحیی علیه السلام از جانب خداوند فرمان یافت که بگوید: شما را فرمان می‌دهم که خدا را یاد کنید؛ زیرا یاد کننده خدا مانند مردی است که دشمن به سرعت در تعقیب اوست و او به قلعه نفوذناپذیری رسیده و خود را از آزار او محفوظ داشته است، بنده نیز با یاد خدا خود را از گزند شیطان نمی‌رهاند.

سنن ترمذی، ج ۵، ص ۱۴۸

حدیث ۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ إِذَا أَرَدْتَ أَمْرًا فَاسْتَخِرْ رَبَّكَ ثُمَّ ارْضَ بِمَا يَخِيرُ لَكَ تَسَعُدْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

ای علی! هرگاه خواستی کاری را انجام دهی از پروردگارت خیر بخواه و آنگاه به آنچه‌هاو خواست خشنود باش تا در دنیا و آخرت سعادت‌مند گردی.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۳، ح ۱۱۳

حدیث ۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا غَلَبَهُ ضَعْفُ الْكَبِيرِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْمَلِكَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُ فِي حَالِهِ تِلْكَ مِثْلَ مَا كَانَ يَعْمَلُ وَهُوَ شَابٌّ نَشِيطٌ صَاحِحٌ؛

مسلمان هنگامی که ضعف پیری بر او غلبه کند خداوند به فرشته ای دستور می دهد که در این حال اعمال (نیکی) را که او در جوانی و شادابی و سلامت انجام می داد، برایش بنویسد.

کافی، ج ۳، ص ۱۱۳

حدیث ۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ؛

هر کس چهل روز خود را برای خدا خالص کند چشمه های حکمت از قلب وی برزبانش جاری می شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۳۶

حدیث ۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ مَوْنَتَهُ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

هر کس به خدا توکل کند، خداوند هزینه او را کفایت می کند و از جایی که گمان نمی برد به او روزی می دهد.

کنز العمال، ح ۵۶۹۳

حدیث ۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ فَيَا لِرِخَاءٍ؛

هر کس دوست دارد خداوند هنگام سختی ها و گرفتاری ها دعای او را اجابت کند، در هنگام آسایش، دعا بسیار کند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۲۳

حدیث ۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَشَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ فَصَبَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ؛

ای علی هر کس شکرگزار نعمت خدا باشد و چون گرفتار شد صبر نماید و اگر مرتکب گناهی شد توبه کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۱، ح ۹۹

حدیث ۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَعْنَى النَّاسِ فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْ تَقِ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ؛

هر کس دوست دارد بی نیازترین مردم باشد، باید به آنچه در دست خداست مطمئن تر باشد تا آنچه به دست خودش دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۹۸

حدیث ۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... وَ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُحِبَّ أَنْ تَعِيشَ حَمِيدًا وَ تَمُوتَ سَعِيدًا وَ إِنَّمَا بُعِثْتُ عَلَى تَمَامِ مَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ؛

چه چیزی مانع توست که زندگی پسندیده و مرگ با سعادت را داشته باشی، چرا که من برای کامل نمودن اخلاق زیبا مبعوث شده ام.

مجمع الزوائد، ج ۸، ص ۲۳

حدیث ۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْبَبَكُمْ إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا؛

محبوب ترین شما در نزد خدا، خوش اخلاق ترین شماست.

مجمع البیان، ج ۱۰، ص ۸۷

حدیث ۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا لَمْوَطُتُونَ أَكْنَفَا، الَّذِينَ يَأْلِفُونَ وَيُؤْلَفُونَ ؛

آیا شما را از بهترین افرادتان خبر ندهم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا. حضرت فرمودند: خوش اخلاق ترین شما، آنان که نرمخو و بی آزارند، با دیگران انس می گیرند و از دیگران انس و الفت می پذیرند.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۶، ح ۷۶

حدیث ۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلِلَ الْجَاهِلِ وَحُسْنُ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ وَوَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ؛

سه چیز است که هر کس نداشته باشد نه از من است و نه از خدای عزوجل. عرض شد: ای رسول خدا! آنها کدامند؟ فرمودند: بردباری که به وسیله آن جهالت نادان را دفع کند، اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲

حدیث ۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبَى اللَّهُ لِصَاحِبِ الْخُلُقِ السَّيِّئِ بِالتَّوْبَةِ. فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَكَيْفَ لِكَ؟ قَالَ: لِإِنَّهُ إِذَا تَابَ مِنْ ذَنْبٍ وَقَعَ فِي أَعْظَمِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي تَابَ مِنْهُ؛

خداوند از آدم بد اخلاق توبه نمی پذیرد. عرض شد: ای رسول خدا، چرا؟ فرمودند: چون هرگاه از گناهی توبه کند در ورطه گناهی بدتر از آن که توبه کرده است می افتد.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۹۹، ح ۱۲

حدیث ۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُنْ عَيْبَاً وَلَا مَدَّاحًا وَلَا طَعَانًا وَلَا مُمَارِيًا؛

نه عیب جو باش و نه ثناگو، نه زخم زبان زن و نه مجادله گر.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۷

حدیث ۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَدْلُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي الْأَمْرَاءِ أَحْسَنُ، وَالسَّخَاءُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي الْأَغْنِيَاءِ أَحْسَنُ، الْوَرَعُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي الْعُلَمَاءِ أَحْسَنُ، الصَّبْرُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي الْفُقَرَاءِ أَحْسَنُ، التَّوْبَةُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ، الْحَيَاءُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي النِّسَاءِ أَحْسَنُ؛
عدالت نیکو است اما از دولتمردان نیکوتر، سخاوت نیکو است اما از ثروتمندان نیکوتر؛ تقوا نیکو است اما از علما نیکوتر؛ صبر نیکو است اما از فقرا نیکوتر، توبه نیکو است اما از جوانان نیکوتر و حیا نیکو است اما از زنان نیکوتر.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۰۶

حدیث ۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا تَفْسِيرُ حُسْنِ الْخُلُقِ: مَا أَصَابَ الدُّنْيَا يَرْضَىٰ وَإِنْ لَمْ يُصِبْهُ لَمْ يَسْخَطْ؛

تفسیر خوش اخلاقی این است که اگر دنیا به انسان رو کرد، راضی و خشنود باشد و اگر رو نکرد خشمگین و ناراحت نشود.

کنز العمال، ح ۵۲۲۹

حدیث ۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُسْنُ خُلُقِهِ؛

نخستین چیزی که روز قیامت در ترازوی اعمال بنده گذاشته می شود، اخلاق خوب اوست.

قرب الإسناد، ص ۴۶، ح ۱۴۹

حدیث ۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْعِلْمِ وَشَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْجَهْلِ؛

خیر دنیا و آخرت با دانش و شر دنیا و آخرت با نادانی است.

بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۰۴، ح ۲۳

حدیث ۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رُزِقَ تَقَى فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 هر کس تقوا روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت روزی او شده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۱۵

حدیث ۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعَ خِصَالٍ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَفَازَ بِحَظِّهِ مِنْهُمَا؛ وَرَعَ يَعِصَهُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَحَسُنَ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ
 فَيَأْتِي النَّاسَ وَحِلْمٌ يَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 به هر کس در دنیا چهار خصلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده و بهره‌خویش را از آن دو بر گرفته است: تقوایی که
 او را از حرام‌های خدا باز دارد، اخلاق خوشی که با آن در میان مردم زندگی کند، حلمی که با آن جهالت نادان را از خود دور
 سازد و زنی شایسته که در کار دنیا و آخرت او را یاری رساند.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۴، ح ۱۰۶

حدیث ۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْبَلَاءِ وَالِدُّعَاءُ عِنْدَ الشَّدَّةِ وَالرِّخَاءُ؛
 کسی که سه خصلت در او باشد، خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او فراهم می‌کند: خشنودی به مقدرات، صبر در بلا و دعا در
 سختی و راحتی.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۵۶، ح ۷۱

حدیث ۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِظَنِّهِ بِاللَّهِ وَرَجَائِهِ لَهُ وَحُسْنِ خُلُقِهِ وَالْكَفِّ عَنِ اغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ؛
 به آن که جز او خدایی نیست سوگند، خیر دنیا و آخرت به مؤمنی داده نشد، مگر بهسبب خوش گمانی و امیدواری او به خدا و
 خوش اخلاقی و خودداری از غیبت مؤمنان.

کافی، ج ۲، ص ۷۲

حدیث ۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وَضِعَ الرَّفْقُ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ وَلَا وَضِعَ الْخُرْقُ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ؛ فَمَنْ أُعْطِيَ الرَّفْقَ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ حُرِمَهُ حُرِمَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر چیزی که با مدارا همراه شد، زیبا گردید و هر چیزی که با ناسازگاری همراه شد، زشت گردید. پس هر کس اهل مدارا شد، از خیر دنیا و آخرت برخوردار گردید و هر کس از مدارا محروم ماند، از خیر دنیا و آخرت بی بهره مانده است.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۵۵، ح ۱۹

حدیث ۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ جَعَلْتُهُ قَلْبًا خَاشِعًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَ جَسَدًا عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرًا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَ تَحْفَظُهُ إِذَا غَابَ عَنْهَا فِي نَفْسِهَا وَ مَالِهَا؛

خداوند می فرماید: هر گاه بخواهم، خیر دنیا و آخرت را نصیب مسلمانان کنم، زبانی ذاکر و بدنی صبور در برابر بلا قرار می دهم و به او زنی مؤمنی دهم که هر گاه به او نظر کند، شادش نماید و هر گاه غایب گردد حافظ ناموس و مال او باشد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۷، ح ۲

حدیث ۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصَلْتَانِ مَنْ رَزَقَهُمَا قَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَنْ إِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ وَإِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ؛

دو خصلت است که به هر کس داده شد، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: هر گاه گرفتار شد صبر نماید و هر گاه به او عطا شد شکر گزاری کند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۴۷

حدیث ۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ جَبْرَيْلَ الرُّوحِ الْأَمِينِ نَزَلَ عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ: عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَإِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ يَذْهَبُ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَلَا وَإِنَّ أَشْبَهَكُمْ بِيَاخُسَنُكُمْ خُلُقًا؛

رسول خدا فرمود: همانا جبرائیل روح الامین از طرف پروردگار عالمیان بر من نازل شد و گفت ای محمد: تو را به خوش اخلاقی سفارش می‌کنم، به درستی که بد اخلاقیخیر دنیا و آخرت را از بین می‌برد، آگاه باش! به راستی که شبیه ترین شما به من، خوشاخلاق ترین شماست.

امالی صدوق، ص ۳۴۴، ح ۴۱۵

حدیث ۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ خَيْرِ أَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطَىٰ مَنْ حَرَمَكَ وَتَغْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ؛

آیا شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی نکنم؟ رابطه با کسی است که با توفیق رابطه کرده، بخشش به کسی که از تو دریغ نموده و عفو کسی که به تو ظلم کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۷

حدیث ۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ أَخْلَاقِ أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ قَالُوا: بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ إِفْشَاءَ السَّلَامِ فِي الْعَالَمِ؛

آیا شما را از بهترین اخلاق اهل دنیا و آخرت خبر ندهم؟ عرض کردند: چرا؟ ای رسول خدا! حضرت فرمودند: آشکارا سلام کردن به همگان.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۲، ح ۵۰

حدیث ۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ لَا يَخْدُمُ الْعِيَالِ إِلَّا صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ أَوْ رَجُلٌ يُرِيدُ اللَّهُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

ای علی! به خانواده خود خدمت نمی‌کند، مگر مرد بسیار راستگو یا شهید یا مردیکه خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او می‌خواهد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۹

حدیث ۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطِيعِي زَوْجَكَ يَكْفِكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَبِرِّي وَالِدَيْكَ يَكْثُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ؛

شوهرت را اطاعت کن تا خیر دنیا و آخرت تو را کفایت کند و به پدر و مادرت نیکی کن تا خیر خانه ات زیاد شود.

کنز العمال، ح ۴۳۳۸۸

حدیث ۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنْ قَوْلٍ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ فَإِنَّهَا مِلْكُ الْجَنَّةِ وَمَنْ أَكْثَرَ مِنْهَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ وَمَنْ نَظَرَ إِلَيْهِ فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

ذکر «لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» را بسیار بگویند: زیرا که آن، داراییهست است و هر کس آن را بسیار بگوید خداوند به او می نگردد و هر کس خدا به او بنگرد به خیر دنیا و آخرت دست یافته است.

بحار الأنوار، ج ۳۸، ص ۱۶۱، ح ۸۳

حدیث ۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلَّا- أَخْبِرْكُمْ بِمَا يَكُونُ بِهِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَإِذَا كُرِبْتُمْ وَاعْتَمَمْتُمْ دَعَوْتُمْ اللَّهَ فَفَرَّجَ عَنْكُمْ؟ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ: قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ثُمَّ ادْعُوا بِمَا بَدَلَكُمْ؛

آیا شما را از چیزی با خبر سازم که در آن خیر دنیا و آخرت است و آنگاه که دچار غم و اندوه شدید با آن خدا را بخوانید و او شما را نجات بخشد؟ گفتند: آری ای رسول خدا! حضرت فرمودند: بگویند «لا- اله الا- الله ربنا لا نشرك به شيئا» سپس هر چه در نظر داشتید از خدا بخواهید.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۱۱، ح ۱۴

حدیث ۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَتَحَ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ بَابَ فَقْرٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ فَتَحَ بَابَ عَطِيَّةٍ ابْتِغَاءَ لَوْجِهِ اللَّهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس در درخواستی از مردم را به روی خود باز کند، خداوند برای او در فقری را در دنیا و آخرت باز می کند و هر کس در بخششی را برای مردم به خاطر خدا باز کند، خداوند او را خیر دنیا و آخرت عطا می فرماید.

کنز العمال، ح ۱۶۷۴۵

حدیث ۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ طَاهِرًا يَذْكُرُ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى يُدْرِكَهُ النُّعَاسُ لَمْ يَتَقَلَّبْ سَاعَةً مِنْ اللَّيْلِ يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أُيَاهُ؛

هر کس با وضو و با یاد خدا به رخت خواب برود و خوابش ببرد، در هر ساعتی از شب که بیدار گردد و از خدا چیزی از خیر دنیا و آخرت بخواهد، خداوند آن را به او عطا فرماید.

کنز العمال، ح ۴۱۲۷۴

حدیث ۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُورَةُ يَسْ تُدْعَى فِي التَّوْرَةِ الْمُعَمَّمَةَ تَعْمُّ صَاحِبَهَا بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ تُكَابِدُ عَنْهُ بَلْوَى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ تَدْفَعُ عَنْهُ أَهْوِيلَ الْآخِرَةِ؛
سوره یس در تورات «مُعَمَّمَه» خوانده می شود که برای صاحب خود خیر دنیا و آخرت را جمع می کند و از او بلای دنیا و آخرت را دور می کند و وحشت های آخرت را دفع می کند.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۹۱، ح ۶

حدیث ۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَبْدٍ يَخَافُ زَوَالَ نِعْمَةٍ أَوْ فُجَاءَةَ نِقْمَةٍ أَوْ تَغْيِيرِ عَافِيَةٍ وَيَقُولُ: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا وَاحِدُ يَا مَجِيدُ يَا بَرُّ يَا كَرِيمُ يَا رَحِيمُ يَا غَنِيُّ تَمَّمَّ عَلَيْنَا نِعْمَتَكَ وَهَبَلْنَا كَرَامَتَكَ وَالْبَسْنَا عَافِيَتَكَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

قطعا هر کس به خاطر ترس از دست دادن نعمتی یا گرفتار شدن به بلایی ناگهانیو یا از دست دادن سلامتی بگوید: «ای زنده، ای پابرجا، ای یکتا، ای بزرگ، ای نیکوکار، ای بزرگوار، ای مهربان، ای بی نیاز! نعمت را بر ما کامل کن و بخششتر ارزانی ما کن و لباس عافیت را بر تن ما بپوشان» خداوند، خیر دنیا و آخرت به او عطا می فرماید.

بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۱۹۴، ح ۲۷

حدیث ۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رُزِقَ حُسْنَ صَوْرَةٍ وَ حُسْنَ خُلُقٍ وَ زَوْجَةً صَالِحَةً وَ سَخَاءً فَقَدْ أُعْطِيَ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
به هر کس صورت زیبا، خوش اخلاقی، زنی شایسته و سخاوت روزی شود، از خیر دنیا و آخرت داده شده است.

کنز العمال، ح ۳۰۷۸۳

حدیث ۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ حُبَّ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، فَلَا يُشْكَنُ أَحَدٌ أَنَّهُ فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عَشْرِينَ حَصْلَةً عَشْرَةٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَعَشْرَةٌ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ؛

هر کس که خداوند محبت امامان از اهل بیت مرا نصیب او کرده بی گمان به خیر دنیا و آخرت دست یافته و بدون شک در بهشت خواهد بود، پس هیچ یک (از شیعیان) نباید در این که اهل بهشت است شک کند؛ زیرا در دوستی اهل بیت من بیست ویژگی است که در آن در دنیا و ده مورد آن در آخرت است.

بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۷۸، ح ۱۲

حدیث ۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَاصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشُّقَاءَ سَعَادَةً وَتَزِيدُ فِي الْعُمُرِ وَتَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ؛
صدقه بجا، نیکوکاری، نیکی به پدر و مادر و صلّه رحم، بدبختی را به خوش بختی تبدیل و عمر را زیاد و از پیشامدهای بد جلوگیری می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹

حدیث ۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ؛
هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید میهمانش را گرامی دارد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۵، ح ۱

حدیث ۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ وَالْقَرْضُ بِتَمَانِيَةِ عَشْرٍ وَصِلَةُ الْأَخْوَانِ بِعَشْرِينَ وَصِلَةُ الرَّحِمِ بِأَرْبَعَةٍ وَعَشْرِينَ؛
صدقه دادن، ده حسنه، قرض دادن، هجده حسنه، رابطه با برادران [دینی]، بیست حسنه و صلّه رحم، بیست و چهار حسنه دارد.

کافی، ج ۴، ص ۱۰، ح ۳

حدیث ۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَيَزْتَجِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ؛
میهمان، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴۶۱، ح ۱۴

حدیث ۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ بَيْتٍ لَا يَدْخُلُ فِيهِ الضَّيْفُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ؛
هر خانه ای که میهمان بر آن وارد نشود، فرشتگان واردش نمی شوند.

جامع الأخبار، ص ۳۷۸

حدیث ۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَتَكَلَّفَنَّ أَحَدٌ لِضَيْفِهِ مَا لَا يَقْدِرُ؛
هیچ کس نباید بیش از توانش خود را برای میهمان به زحمت اندازد.

کنز العمال، ح ۲۵۸۷۶

حدیث ۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِلَّ مَا يُقَرَّبُ إِلَى إِخْوَانِهِ وَ كَفَى بِالْقَوْمِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلُوا مَا يَقْرَبُ بِهِ إِلَيْهِمْ أَخُوهُمْ؛
انسان را همین گناه بس، که آنچه را که تقدیم برادران میهمان خود می کند کم شمارد و میهمان را همین گناه بس، که آنچه را که میزبانان برای آنها فراهم می کند کم شمارد.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۴، ح ۱۶۵

حدیث ۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الضَّيْفُ يُلَطَّفُ لِثَلَاثِينَ فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الثَّلَاثَةِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَا كُلُّمَا أَدْرَكَ؛
میهمان تا دو شب پذیرایی می شود، از شب سوم از اهل خانه به شمار می آید و هرچه رسید بخورد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۱

حدیث ۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَأْكُلُ طَعَامَ الْفَاسِقِينَ؛
 غذای مردم فاسق را نخور.

امالی طوسی، ص ۵۳۵

حدیث ۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَلَةُ الرَّحِمِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ يَعْمُرَانِ الدِّيَارَ وَ يَزِيدَانِنِي الْأَعْمَارِ؛
 صلّه رحم، خوش اخلاقی و خوش همسایگی، شهرها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۳۹

حدیث ۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَشَى إِلَى ذِي قَرَابَةٍ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ لِيَصِلَ رَحْمَةً أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ جَزَاءً شَهِيدٍ؛
 هر کس با جان و مال خود در راه صلّه رحم کوشش کند، خداوند عزوجل پاداشیکصد شهید به او می دهد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۶

حدیث ۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَعَامُ السَّخِيِّ دَوَاءٌ وَ طَعَامُ الشَّحِيحِ دَاءٌ؛
 غذای سخاوتمند، داروست و غذای بخیل، درد.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۷، ح ۲۲

حدیث ۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَلِيمَةُ أَوَّلُ يَوْمٍ حَقٌّ وَ الثَّانِي مَعْرُوفٌ وَ مَا زَادَ رِيَاءً وَ سَمِعَةً؛
 ولیمه (سور) دادن، روز اول حق است و روز دوم احسان، از دو روز که گذشت، خودنمایی و شهرت طلبی است.

کافی، ج ۵، ص ۳۶۸، ح ۴

حدیث ۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصَى الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَالْغَائِبَ أَنْ يُجِيبَ دَعْوَةَ الْمُسْلِمِ - وَ لَوْ عَلِيْخَمْسَةَ أَمْيَالٍ - ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ ؛

به حاضران و غایبان امت خود سفارش می کنم که دعوت مسلمان را، گرچه از فاصله پنج میل (حدود ۱۰ کیلومتر)، بپذیرید، زیرا این کار جزو دین است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۱، ح ۱۴۲

حدیث ۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُجِبَهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فَلْيَأْكُلْ مَعَ ضَيْفِهِ؛

هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند، با میهمان خود غذا بخورد.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۱۶

حدیث ۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيَافَةُ أَوْلُ يَوْمٍ وَ الثَّانِي وَ الثَّلَاثُ وَ مَا بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تُصَدَّقُ بِهَا عَلَيْهِ؛

میهمانی یک روز و دو روز و سه روز است، بعد از آن هر چه به او دهی صدقه محسوب می شود.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۲

حدیث ۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَ إِنَّ آبَاءَكُمْ وَاحِدٌ وَ دِينَكُمْ وَاحِدٌ وَ نَبِيِّكُمْ وَاحِدٌ وَ لَأَفْضَلُ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَ لَا عَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَ لَا أَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَ لَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى ؛

پروردگار، پدر، دین و پیامبر شما یکی است، هیچ عربی بر غیر عرب و هیچ غیر عربی بر عرب و هیچ سرخ پوستی بر سیاه پوست و هیچ سیاه پوستی بر سرخ پوست برتر ندارد، جز به تقوا.

کنز العمال، ح ۵۶۵۵

حدیث ۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ؛
 به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.

کافی، ج ۲، ص ۸۲، ح ۴

حدیث ۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 جِمَاعُ التَّقْوَى فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ»؛
 عصاره تقوا در این گفته خداوند آمده است: خداوند به عدالت و نیکی فرمانمی دهد.

مشکاه الأنوار، ص ۹۵

حدیث ۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَتَعَلَّمَ مَا جَهِلْتَ وَ تَعْمَلَ بِمَا عَلِمْتَ؛
 تمام تقوا این است که آنچه را نمی دانی بیاموزی و بدانچه می دانی عمل کنی.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰

حدیث ۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَتَقَى النَّاسِ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ؛
 با تقواترین مردم، کسی است که حق را بگوید؛ به سودش باشد یا به ضررش.

من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۵، ح ۵۸۴۰

حدیث ۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ أَتَقَى النَّاسِ؟ قَالَ: آمَرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ أَوْصَلُهُمْ لِلرَّحِمِ؛
 از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: با تقواترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که بیشتر امر به معروف و نهی از منکر و صلّه

رحم نماید.

کنز العمال، ح ۸۴۷۴

حدیث ۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتَقَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ؛

هر کس دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۸

حدیث ۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ مِنْ مُحَاسَبَةِ الشَّرِيكِ شَرِيكُهُ فَيَعْلَمُ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ وَ مِنْ أَيْنَ مَشْرَبُهُ وَ مِنْ أَيْنَ مَلْبَسُهُ
أَمِنْ جِلِّ أَمِنْ حَرَامٍ؛

از تقوا پیشگان نیست مگر کسی که از خود سخت تر از حسابرسی شریک از شریک، حسابکشی کند و بداند که خوراک، آشامیدنی و لباسش از کجا آمده، آیا از حلال است یا حرام؟

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۸

حدیث ۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَعَزَّ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ؛

هر کس می خواهد عزیزترین مردم باشد، باید تقوای الهی پیشه کند.

کنز الفوائد، ص ۱۶۴

حدیث ۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّاسُ رَجُلَانِ: عَالِمٌ وَ مُتَعَلِّمٌ وَ لَا خَيْرَ فِيمَا سِوَاهُمَا؛

مردم، دو گروهند: دانشمند و دانش اندوز و در غیر این دو، خیری نیست.

نهج الفصاحه، ح ۳۱۴۵

حدیث ۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِخْتَبِرُوا النَّاسَ بِاِخْتِدَانِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخَادِنُ مَنْ يُعْجِبُهُ؛
 مردم را از دوستانشان بشناسید، زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را می پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۶

حدیث ۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ يَعْمَلُونَ بِالْخَيْرِ وَإِنَّمَا يُعْطُونَ أَجْرَهُمْ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ؛
 مردم، کارهای خیر می کنند، ولی پاداش آنان تنها به اندازه عقلشان عطا می شود.

کنز العمال، ح ۷۰۵۲

حدیث ۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّاسُ مَعَادِنُ وَالْعِرْقُ دَسَّاسٌ وَادَبُ السُّوءِ كَعِرْقِ السُّوءِ؛
 مردم، همانند معدن ها مختلف اند و اصل و نسب در انسان بسیار مؤثر است و تربیت بد، همانند اصل و نسب بد است.

نهج الفصاحه، ح ۳۱۴۶

حدیث ۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَ؛
 آدمی زاده به آنچه که از آن منع می شود، حریص است.

کنز العمال، ح ۴۴۰۹۵

حدیث ۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحُ لِلْخَيْرِ مَغَالِقُ لِلشَّرِّ وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحُ لِلشَّرِّ مَغَالِقُ لِلْخَيْرِ فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ
 وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ؛

برخی از مردم کلید خیر و قفل شرند و برخی کلید شر و قفل خیرند، پس خوشا به سعادت کسی که خداوند کلیدهای خیر را در دست او قرار داده و بدا به حال کسی که خداوند کلیدهای شر را به دست او سپرده است.

نهج الفصاحه، ح ۹۲۰

حدیث ۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ابْعُونِي الضُّعْفَاءَ فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَ تُنْصَرُونَ بِضِعْفَائِكُمْ؛

ناتوانان را برای من بیابید؛ زیرا شما به برکت ناتوانان خود روزی داده و یاری می شوید.

نهج الفصاحه، ح ۲۰

حدیث ۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ وَ عِمَادُ الْإِيمَانِ وَ مَنْ عَلِمَ عِلْمًا آتَمَّ اللَّهُ لَهُ أَجْرَهُ وَ مَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ عَلَّمَهُ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ؛

علم، حیات اسلام و تکیه گاه ایمان است و هر کس علمی بیاموزد، خداوند پاداش او را تمام گرداند و هر کس بیاموزد و عمل کند، خداوند، تعلیم دهد به او آنچه را که نمی داند.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۱۹

حدیث ۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِّنَ الْحِكْمَةِ كَبِيتِ خَرِبٍ ، فَتَعَلَّمُوا وَعَلَّمُوا ، وَتَفَقَّهُوا وَلَا تَمُوتُوا جُهَالًا ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا يَعْدِرُ عَلَى الْجَهْلِ؛

دلی که در آن حکمت نیست ، همچون خانه ای ویران است . پس بیاموزید و آموزش دهید، بفهمید و نادان نمیرید که خدای عز و جل، بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد .

الفردوس ، ح ۴۵۹۰

حدیث ۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى عَلَيَّ يَوْمٌ لَا أَرْدَادُ فِيهِ عِلْمًا ، فَلَا بَرَكَةَ فِي طُلُوعِ شَمْسِذَلِكَ الْيَوْمِ؛

هرگاه روزی بیاید که در آن بر دانشم نیفزایم، پس طلوع خورشید آن روز بر من مبارک مباد.

المعجم الأوسط، ج ۶ ص ۳۶۷ ح ۶۶۳۶

حدیث ۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ، فَاطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنْ مَظَانِّهِ ، وَاقْتَبِسُوهُمِنْ أَهْلِهِ ؛
 در پی دانش بودن ، بر هر مسلمانی واجب است ، پس دانش را از جایی که احتمالبودنش هست ، بجویید و آن را از اهلش
 فراگیرید .

امالی طوسی، ص ۵۶۹، ح ۱۱۷۶

حدیث ۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا الْعِلْمُ ، فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ الْغِنَى وَ أَنْ كَانَ فَقِيرًا ، وَ الْجُودُ وَ أَنْ كَانَ بَخِيلًا وَ الْمَهَابَةُ وَ أَنْ كَانَ هَيِّنًا ، وَ السَّلَامَةُ وَ أَنْ كَانَ سَاقِيمًا ، وَ الْقُرْبُ
 وَ أَنْ كَانَ قَصِيًّا وَ الْحَيَاءُ وَ أَنْ كَانَ صَلِيفًا ، وَ الرَّفْعَةُ وَ أَنْ كَانَ وَضِيعًا وَ الشَّرْفُ وَ أَنْ كَانَ رَذُلًا وَ الْحِكْمَةُ وَ الْحُظُوءَةُ فَهَذَا مَا يَتَشَعَّبُ لِلْعَاقِلِ
 بِعِلْمِهِ فَطُوبَى لِمَنْ عَقَلَ وَ عِلِمَ ؛
 اما علم: اگر انسان فقیر باشد ، از آن بی نیازی حاصل می شود، اگر بخیل باشد ، سخاوت ، اگر خوار باشد ، عزت ، اگر بیمار باشد ،
 سلامتی ، اگر دور باشد ، نزدیکی شود ، اگر هرزه باشد ، حیا ، اگر پست باشد ، والایی ، اگر حقیر باشد ، شرافت و حکمتو مقام .
 پس اینها چیزهایی هستند که از دانش خردمند به دست می آید . پس خوشا به حال آن کس که عاقل بود و دانست .

تحف العقول ، ص ۱۶

حدیث ۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِقْمَانَ قَالَ لِأَبْنَيْهِ: يَا بَنَيَّ عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَ اسْتَمِعْ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْقَلْبَ الْمَيِّتَ بِنُورِ الْحِكْمَةِ كَمَا يُحْيِي الْأَرْضَ
 الْمَيِّتَةَ بِوَابِلِ الْمَطَرِ ؛
 لقمان به پسرش گفت : فرزندم! همواره در مجلس دانشمندان باش و سخنانحکیمان را بشنو، که خداوند ، دل مرده را به نور
 حکمت زنده می کند ؛ همان گونه کهزمین مرده را با باران سیل آسا ، زنده می گرداند .

معجم الكبير، ج ۸، ص ۱۹۹، ح ۷۸۱۰

حدیث ۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ جَاءَهُ الْمَوْتُ وَ هُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلَامَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ ؛

هر کس در جستجوی دانش باشد تا با آن اسلام را زنده کند و مرگ او فرا رسد، در بهشت میان او و پیامبران تنها یک درجه فاصله است.

منیة المرید ، ص ۱۰۰

حدیث ۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ تَكَفَّلَ لِطَالِبِ الْعِلْمِ بِرِزْقِهِ خَاصَّةً عَمَّا ضَمِنَهُ لِغَيْرِهِ؛

بی گمان خداوند متعال روزی جویای دانش را به طور ویژه، افزون بر آنچه برای دیگران تضمین کرده، به عهده گرفته است.

منیة المرید ، ص ۱۶۰

حدیث ۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي ذِكْرِ صِفَاتِ الْمُؤْمِنِ - : لَا يَرُدُّ الْحَقُّ مِنْ عَدُوِّهِ ، لَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ ، وَلَا يَعْلَمُ إِلَّا لِيَعْمَلَ ؛

به علی علیه السلام درباره صفات مؤمن فرمودند: حق را از دشمنش می پذیرد، نمی آموزد مگر برای آن که بداند و نمی داند مگر برای آن که عمل کند.

التمحيص ، ص ۷۵ ، ح ۱۷۱

حدیث ۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنَاصَحُوا فِي الْعِلْمِ ، فَإِنَّ خِيَانَةَ أَحَدِكُمْ فِي عِلْمِهِ أَشَدُّ مِنْ خِيَانَتِهِ فِي مَالِهِ وَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

در دانش، خیرخواه یکدیگر باشید که خیانت هر یک از شما در دانشش، سخت تر از خیانت او در مالش می باشد و خداوند روز قیامت از شما بازخواست می کند.

امالی طوسی، ص ۱۲۶ ، ح ۱۹۸

حدیث ۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجْلِسُوا مَعَ كُلِّ عَالِمٍ ، إِلَّا عَالِمًا يَدْعُوكُمْ مِنَ الْخَمْسِ إِلَى الْخَمْسِ : مِنَ الشُّكِّ إِلَى الْيَقِينِ ، وَ مِنَ الْعَدَاوَةِ إِلَى النَّصِيحَةِ وَ مِنَ الْكِبْرِ إِلَى التَّوَاضُعِ وَ مِنَ الرِّبَا إِلَى الْإِخْلَاصِ وَ مِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى الزُّهْدِ ؛

با هر عالمی ننشینید، مگر عالمی که شما را از پنج چیز به پنج چیز دعوت کند: از شک به یقین، از دشمنی به خیرخواهی، از تکبر

به تواضع ، از ریا به اخلاص و از علاقه به دنیا به بی اعتنایی به آن.

تاریخ بغداد ، ج ۵ ، ص ۷۰ ، ح ۲۴۲۱

حدیث ۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَالِمٍ أَوْ مُتَعَلِّمٍ يَمُرُّ بِقَرْيَةٍ مِنْ قَرْيَةِ الْمُسْلِمِينَ أَوْ بَلَدَةٍ مِنْ بِلَادِ الْمُسْلِمِينَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْ طَعَامِهِمْ وَلَمْ يَشْرَبْ مِنْ شَرَابِهِمْ وَدَخَلَ مِنْ جَانِبٍ وَخَرَجَ مِنْ جَانِبٍ إِلَّا رَفَعَ اللَّهُ تَعَالَى عَذَابَ قُبُورِهِمْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا؛

هیچ دانشمند و یا دانش اندوزی از روستایی از روستاها و یا شهری از شهرهای مسلمانان نمی گذرد و از خوراک آنان نمی خورد و از نوشیدنی آنان نمی نوشد و از یکطرف وارد نمی شود و از طرف دیگر خارج نمی گردد، جز آن که خدای متعال عذاب قبرهایشان را تا چهل روز بر می دارد.

جامع الأخبار ، ص ۵۰۷ ، ح ۱۴۰۵

حدیث ۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شِرَارُ الْعُلَمَاءِ وَإِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ خِيَارُ الْعُلَمَاءِ؛

بدترین بدها، دانشمندان بدند و بهترین خوب ها، دانشمندان خوب اند.

منیة المرید ، ص ۱۳۷

حدیث ۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمْ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ... وَلَهُ ظَهْرٌ وَبَطْنٌ فَظَاهِرُهُ حُكْمٌ وَبَاطِنُهُ عِلْمٌ ... فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَمَنَارُ الْحِكْمَةِ وَدَلِيلٌ عَلَيَا لِمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ؛

هنگامی که فتنه ها چون پاره های شب تار بر شما مشتبه شود ، به قرآن روییاورید ... برای قرآن ظاهری و باطنی است . ظاهر آن حکمت و باطن آن دانش است ... در قرآن چراغ های هدایت و نشانه های حکمت و راهنمای معرفت هست، برای کسی که ویژگی اش را شناخت .

کافی ، ج ۲ ، ص ۵۹۹ ، ح ۲

حدیث ۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ فَإِنَّ تَعَلَّمَهُ حَسَنَةٌ وَمُدَارَسَتَهُ تَسْبِيحٌ وَالْبَحْثَ عَنْهُ جِهَادٌ وَتَعْلِيمُهُ مَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَبَدَلُهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةٌ لِأَنَّهُ مَعَالِمُ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ سَالِكٌ بِطَالِبِهِ سَبِيلَ الْجَنَّةِ وَهُوَ أَنِيسٌ فِي الْوَحْشَةِ وَصَاحِبٌ فِي الْوَحْدَةِ وَدَلِيلٌ عَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَسِلَاحٌ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَزَيْنٌ لِلْأَخْلَاءِ يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ أَقْوَامًا يَجْعَلُهُمْ فِي الْخَيْرِ أَيْمَةً يُقْتَدَى بِهِمْ تُرْمَقُ أَعْمَالُهُمْ وَتُقْتَبَسُ آثَارُهُمْ وَتَرْعَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي خِلَّتِهِمْ يَمْسَحُونَهُمْ فِي صَلَاتِهِمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ وَيَسْتَعْفِرُ لَهُمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى حِيَتَانِ الْبُحُورِ وَهَوَامِّهَا وَسَبَاعِ الْبَرِّ وَأَنْعَامِهَا لِأَنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَنُورُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى وَقُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ، يُنَزِّلُ اللَّهُ حَامِلَهُ مَنَازِلَ الْأَخْيَارِ وَيَمْنَحُهُ مَجَالِسَ الْأَبْرَارِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. بِالْعِلْمِ يُطَاعُ اللَّهُ وَيُعْبَدُ وَبِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللَّهُ وَيُؤْخَذُ وَبِالْعِلْمِ تَوْصِيلُ الْأَرْحَامِ بِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ وَالْعِلْمُ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهَمُهُ اللَّهُ السُّعْيَاءَ وَيَحْرِمُهُ الْأَشْقِيَاءَ؛

علم بیاموزید که آموختن آن نیکی است و خواندن و دوره کردن آن تسبیح و بحث آن جهاد و آموزشش به کسی که آن را نمی داند ، صدقه و بذل آن به اهلش ، مایه نزدیکی خداست؛ چرا که علم نشان دهنده حلال و حرام است و جوینده اش را به بهشت راهبری می کند و در وحشت ، مونس و در تنهایی ، همراه و در خوشی و ناخوشی، راهنما و سیلاحی علیه دشمنان و زیوری برای همملان است . خداوند کسانی را با آنبالا می برد و آنها را پیشوایان نیکی قرار می دهد که به ایشان اقتدا می کنند و به اعمالشان می نگرند و از آثارشان استفاده می شود و فرشتگان به دوستی آنها رغبتدارند و با بال هایشان آنها را در نماز لمس می کنند و هر چیزی ، حتی ماهیانو جانوران دریاها و درندگان و چهار پایان خشکی برای آنها آمرزش می طلبند؛ چرا که دانش ، حیات دل ها و روشنایی دیدگان از نابینایی و توانایی پیکرها از ناتوانیاست . خدا ، حاملان دانش را به جایگاه های برگزیدگان می رساند و مجالس نیکان رادر دنیا و آخرت ارزانی شان می گرداند . با علم ، خداوند اطاعت و عبادت و شناخته و بهخدایی گرفته می شود. با دانش ، صله رحم انجام و حلال و حرام شناخته می شود. دانش ، پیشوای عمل است و عمل ، پیرو آن . خدا، آن را به نیکبختان الهام می کند و تیره بختان را از آن ، محروم می دارد .

خصال ، ص ۵۲۲، ح ۱۲

حدیث ۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ خِفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ خِيفَتِهِ لَعَلِمْتُمْ الْعِلْمَ الَّذِي لَا جَهْلَ مَعَهُ ، وَ لَوْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ لَزَالَتْ بِدُعَائِكُمُ الْجِبَالُ ؛

اگر از خدا چنانکه باید می ترسیدید، به دانشی ناب دست می یافتند و اگر خدا را چنانکه باید می شناختید، با دعایتان کوه ها از میان می رفتند.

کنز العمال، ح ۵۸۱

حدیث ۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لِيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَنْسِي بِهِ الْعِلْمَ الَّذِي كَانَ قَدْ عَلِمَهُ؛

انسان گناه می کند، پس با آن، علمی را که پیشتر می دانسته، از یاد می برد.

عده‌الداعی، ص ۱۹۷

حدیث ۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَالسَّحَابِ الرُّكَامِ أَوْ كَالْجِبَالِ الرَّوَاسِي فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، أَنْتَ لِي هَذَا وَ لَمْ أَعْمَلْهَا؟ فَيَقُولُ : هَذَا عِلْمُكَ الَّذِي عَلَّمْتَهُ النَّاسَ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِكَ؛

انسان، در روز قیامت می آید و با خود کارهای نیکی چون ابرهای انبوه یا کوه های سربه فلک کشیده دارد ، پس می گوید : پروردگارا ! اینها را که من انجام نداده ام ، اینها از کجايند؟ [خداوند] می فرماید : این ، دانش توست که به مردم آموختی و پس از تو، به آنعمل کردند .

بصائر الدرجات ، ص ۲۵، ح ۱۶

حدیث ۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ آدَمَ! اِبْرُؤِ وَالِدَيْكَ وَ صِلْ رَحِمَكَ، يُسِّرْ لَكَ يُسْرَكَ وَ يُمِدَّ لَكَ فِعْمَرَكَ وَ اطِعْ رَبَّكَ تُسَمِّي عَاقِلًا وَ لَا تَعْصُهُ تُسَمِّي جَاهِلًا ؛
ای فرزند آدم! به پدر و مادرت نیکی کن و صله رحم داشته باش تا خداوند، کارت را آسان و عمرت را طولانی بگرداند.
پروردگارت را فرمان ببر تا خردمند به شمار آیی و از اونا فرمانی نکن که نادان شمرده می شوی.

الفردوس، ج ۵، ص ۲۸۲، ح ۸۱۹۰

حدیث ۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَلْهِمَ الصَّدَقَ فِي كَلَامِهِ وَ الْإِنْصَافَ مِنْ نَفْسِهِ وَ بَرَّ وَالِدَيْهِ وَ وَصَلَ رَحِمَهُ، أُنْسِيَ لَهُ فِي أَجَلِهِ وَ وَسَّعَ عَلَيْهِ فِي رِزْقِهِ وَ مُتَّعَ بِعَقْلِهِ وَ لُقِّنَ حُجَّتَهُ وَ قَتَّ مُسَاءَلَتَهُ ؛

به هر کس، راستگویی در گفتار، انصاف در رفتار، نیکی به والدین و صله رحم الهامشود، اجلش به تأخیر می افتد، روزیش زیاد می گردد، از عقلش بهره مند می شود و هنگام سؤال [مأموران الهی] پاسخ لازم به او تلقین می گردد.

اعلام الدین ، ص ۲۶۵

حدیث ۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ: التَّزْوِيجُ بِالْأَبْكَارِ، وَ الْإِغْتِسَالُ بِالْمَاءِ الْحَارِّ وَ النَّوْمُ عَلَى الْيَسَارِ وَ أَكْلُ التُّفَاحِ بِالْأَشْحَارِ ؛

چهار چیز، بر عمر می افزاینند: ازدواج با دختران، شستشو با آب گرم، خوابیدن برشانه چپ و خوردن سیب در سحرگاهان.

مواعظ العددیه ، ص ۲۱۱

حدیث ۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَحَسُنْتَ سِيرَتُهُ رُزِقَ الْهَيْبَةَ فَيَقْلُوبِهِمْ... وَإِذَا عَدَلَ فِيهِمْ مَدَّ فِي عُمُرِهِ ؛

هر کس اداره بخشی از امور مسلمانان را بر عهده بگیرد و رفتارش خوب باشد، در دل های آنان هیبت می یابد... و اگر در میان آنان به عدالت رفتار کند، عمرش افزون می گردد.

ذیل تاریخ بغداد ، ج ۲، ص ۱۳۶، ح ۴۱۹

حدیث ۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ وَ لَا بَقَاءَ: فَلْيَاكِرِ الْعُدَاءَ وَ لِيَجُودِ الْحِدَاءَ وَ لِيَخَفِّفِ الرِّدَاءَ وَ لِيُقِلِّ مُجَامَعَةَ النِّسَاءِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَا خِفَّةُ الرِّدَاءِ؟ قَالَ: قِلَّةُ الدِّينِ ؛

هر کس ماندگاری می خواهد - و البته ماندگاری [ابدی] وجود ندارد - باید صبحانها زودتر بخورد، کفش مناسب بپوشد، ردای (بالا-پوش) خود را سبک کند و کمتر با زنان بیامیزد. پرسیدند: ای پیامبر خدا! سبک بودن ردا به چیست؟ فرمودند: بهکم بودن بدهی.

من لایحضره الفقیه ، ج ۳، ص ۵۵۵، ح ۴۹۰۲

حدیث ۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ فِي مَا أَعْطَى اللَّهُ تَعَالَى مُوسَى فِي الْأَلْوَاحِ... أَشْكُرُ لِي وَ لَوَالِدَيْكَ كَأَنَّكَ الْمَتَالِفُ وَ أَنْسَى لَكَ فِي عُمْرِكَ وَ أَحْيَيْكَ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ أَقْبَبَكَ إِلَى خَيْرٍ مِنْهَا؛

در آنچه خدای متعال در «الواح» به موسی علیه السلام داد، از جمله چنین بود...: مرا و پدر و مادرت را سپاسگزاری کن، تا از نابود شدن ها حفظ کنم و اجلت را به تأخیر بیندازم و به تو زندگی ای پاک ببخشم و تو را از این زندگی به سوی بهتر از آن، ببرم.

تاریخ دمشق ، ج ۶۱، ص ۱۲۸

حدیث ۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَ حَسُنَ عَمَلُهُ فَحَسُنَ مُتَقَلَّبُهُ إِذْ رَضِيَ عَنْهُ رَبُّهُ وَ وَيْلٌ لِمَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَ سَاءَ عَمَلُهُ وَ سَاءَ مُتَقَلَّبُهُ إِذْ سَخِطَ عَلَيْهِ رَبُّهُ؛

خوشا به سعادت کسی که عمرش طولانی و کردارش خوب باشد. چنین کسی عاقبتش خوب است؛ زیرا پروردگارش از او راضی است. و وای بر کسی که عمرش طولانیو کردارش بد باشد. چنین کسی عاقبتش بد است؛ چرا که پروردگارش از او ناراضی است.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۰، ح ۹۵

حدیث ۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا غَضِبَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى أُمَّةٍ ثُمَّ لَمْ يُنَزِلْ بِهَا الْعَذَابَ غَلَّتْ أَسْعَارُهَا وَقَصُرَتْ أَعْمَارُهَا وَ لَمْ يَرْبِحْ تِجَارُهَا وَ لَمْ تَرَكَ ثِمَارُهَا وَ لَمْ تَغْزُرْ أَنْهَارُهَا وَ حُبِسَتْهَا أَمْطَارُهَا وَ سُلِّطَ عَلَيْهَا أَشْرَارُهَا؛

هرگاه خداوند متعال بر مردمی خشم بگیرد و بر ایشان عذاب نفرستد، اجناس آنها گران و عمرشان کوتاه می شود، بازرگانان آنها سود نمی برند، میوه هایشان سالم نمی ماند، رودخانه های آنها پر آب نمی گردد، باران از آنها دریغ می شود و بیدان آنان بر ایشان مسلط می گردند.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۲۴، ح ۱۴۸۹

حدیث ۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَوْتُ الْإِنْسَانِ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالْأَجْلِ وَ حَيَاتُهُ بِالْبِرِّ أَكْثَرُ مِنْ حَيَاتِهِ بِالْعُمْرِ؛

مرگ انسان ها در نتیجه گناهان، بیشتر از مرگ آنها در نتیجه فرا رسیدن اجل است و زنده ماندن انسان ها در نتیجه نیکی هایشان، بیشتر از زندگی کردنشان به خاطر باقیبودن عمر است.

مکارم الاخلاق، ص ۳۶۲

حدیث ۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْقَوْمَ لَيَكُونُونَ فَجْرَةً وَ لَا يَكُونُونَ بَرَّةً فَيَصِلُونَ أَرْحَامَهُمْ فَتَنْمِيَا مَوَالَهُمْ وَ تَطُولُ أَعْمَارُهُمْ فَكَيْفَ إِذَا كَانُوا أَبْرَارًا بَرَّةً!؟

مردمی که گناهکارند و نه نیکوکار، با صله رحم، اموالشان زیاد و عمرشان طولانی می شود. حال اگر نیک و نیکوکار باشند، چه خواهد شد!؟

کافی، ج ۲، ص ۱۵۵، ح ۲۱

حدیث ۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، مِنْ كَرَامَةِ الْمُؤْمِنِ عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ لَمْ يَجْعَلْ لِأَجَلِهِ وَقْتًا حَتَّى يَهْمِبَائِقَهُ فَإِذَا هُمْ بِبَائِقَهُ قَبْضَهُ إِلَيْهِ ؛
ای علی! از ارجمندی مؤمن در نزد خدا این است که برایش وقت مرگ، معیننفرموده است، تا زمانی که قصد شری کند. آن گاه خداوند جانش را بستاند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲، ص ۴۰، ح ۹۰

حدیث ۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بَشُرُوا الْمَخْرُورِينَ بِطُولِ الْعُمُرِ ؛
گرم مزاجان را به طول عمر، مزده دهید.

بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۲۹۰

حدیث ۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فِي الزَّانَا سِتُّ خِصَالٍ: ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَ ثَلَاثٌ فِي الْآخِرَةِ، فَأَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا فَيَذْهَبُ بِالْبِهَاءِ وَيُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَيَقْطَعُ الرِّزْقَ وَأَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ فَسَوْءُ الْحِسَابِ وَ سَخَطُ الرَّحْمَنِ وَ الْخُلُودُ فِي النَّارِ ؛
زنا، شش پیامد دارد: سه در دنیا و سه در آخرت. سه پیامد دنیایی اش این است که: آبرو را می برد، مرگ را شتاب می بخشد و روزی را می برد و سه پیامد آخرتی اش: سختی حسابرسی، خشم خدای رحمان و ماندگاری در آتش است.

خصال ، ص ۳۲۱، ح ۳

حدیث ۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَيُوسَّعَ لَهُ فِي رِزْقِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَيَصِلْ رَحْمَهُ؛
هر کس دوست دارد که عمرش طولانی و روزی اش زیاد شود، تقوای الهی پیشه کند و صله رحم نماید.

بحار الأنوار ، ج ۷۴، ص ۱۰۲، ح ۵۶

حدیث ۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْرِ يَزِدُ اللَّهَ فِي عُمْرِكَ؛
وضو زیاد بگیر تا خداوند، عمرت را زیاد کند.

امالی مفید، ص ۶۰، ح ۵

حدیث ۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَاصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ يُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَيَزِيدُ فِي الْعُمُرِ؛

صدقه دادن با مراعات شرایطش و خوبی کردن به پدر و مادر و انجام دادن کارهای نیک، بدبختی را به خوشبختی تبدیل می کند و بر عمر می افزاید.

کنز العمال، ح ۴۴۴۴

حدیث ۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّمَ أَظْفَارَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَزِيدُ فِي عُمُرِهِ وَمَالِهِ؛

هر کس در روز جمعه ناخن هایش را کوتاه کند، عمر و مالش زیاد می شود.

جامع الأخبار، ص ۳۳۳

حدیث ۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْعُوا الْعِشَاءَ وَلَوْ عَلَى حَشْفَةٍ إِنِّي أَخْشَى عَلَى أُمَّتِي مِنْ تَرْكِ الْعِشَاءِ الْهَرَمِ فَإِنَّ الْعِشَاءَ قُوَّةُ الشَّيْخِ وَالشَّابِّ ؛

شام را ترک نکنید، هر چند به خوردن دانه خرما خشکیده ای باشد. من بر امتم از این بیم دارم که با ترک خوردن شام، پیری و شکستگی به سراغشان آید؛ چرا که خوردن شام، مایه نیرومندی پیر و جوان است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۲۱، ح ۲۰۲

حدیث ۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلْمُ ثَلَاثَةٌ: فَظُلْمٌ لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ وَظُلْمٌ يَغْفِرُهُ وَلَا يَتْرُكُهُ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَالشُّرْكَ قَالَ اللَّهُ: «إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» وَأَمَّا

الظُّلْمُ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ أَنْفُسَهُمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَتْرُكُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا؛

ظلم سه قسم است: ظلمی که خدا نمی آمرزد، ظلمی که می آمرزد و ظلمی که از آن نمی گذرد، اما ظلمی که خدا نمی آمرزد شرک است. خداوند می فرماید: «حقا که شرک ظلمی بزرگ است» و اما ظلمی که خدا می آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود و پروردگارشان است اما ظلمی که خدا از آن نمی گذرد ظلم بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۲۴

حدیث ۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا فَإِنَّهَا لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ؛
 از نفرین مظلوم بترسید اگر چه کافر باشد، زیرا در برابر نفرین مظلوم پرده و مانعی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۴۸

حدیث ۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَخَذَ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ تَصَاحُبًا؛
 هر کس داد مظلوم را از ظالم بگیرد، در بهشت با من یار و هم نشین باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۵۹، ح ۷۴

حدیث ۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَدْلُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَبْعِينَ سَنَةً قِيَامِ لَيْلِهَا وَصِيَامِ نَهَارِهَا؛
 ساعتی عدالت بهتر از هفتاد سال عبادت است که شب هایش به نماز و روزهایش به روزه بگذرد.

مشکاه الأنوار، ص ۵۴۴

حدیث ۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ؛
 مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را به عذاب خود گرفتار سازد.

نهج الفصاحه، ح ۸۳۳

حدیث ۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْدَلَ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ وَكَرِهَ لَهُمْ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ؛

عادل ترین مردم کسی است که برای مردم همان را بپسندد که برای خود می پسندد و برای آنان نپسندد آنچه را برای خود نمی پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۳۴۰

حدیث ۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيُنْصِرَ الرَّجُلُ أَخَاهُ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا إِنْ كَانَ ظَالِمًا فَيَنْهَاهُ فَإِنَّهُ لَهُ نَصْرَةٌ وَإِنْ كَانَ مَظْلُومًا فَيَنْصُرُهُ؛

انسان باید برادر (دینی) خویش را یاری کند چه ظالم باشد چه مظلوم اگر ظالم باشد او را باز دارد که این به منزله یاری کردن اوست و اگر مظلوم باشد یاریش کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۴۲۲

حدیث ۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَكَمُوا بِغَيْرِ عَدْلِ إِزْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛

هنگامی که به غیر عدالت حکم کنند، برکت ها از بین می روند.

معدن الجواهر، ص ۷۳

حدیث ۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لِأَنْتَقِمَنَّ مِنَ الظَّالِمِ فِي عَاجِلِهِوَأَجَلِهِ وَلَاتَقِمَنَّ مِمَّنْ رَأَى مَظْلُومًا فَقَدَرُ أَنْ يَنْصُرَهُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ؛

خدای عزوجل می فرماید: به عزت و جلالم سوگند که از ظالم در دنیا و آخرت انتقام می گیرم و از کسی هم که مظلومی را ببیند و بتواند یاریش کند و نکند بی گمان انتقام می گیرم.

کنز العمال، ج ۳، ص ۵۰۵، ح ۷۶۴۱

حدیث ۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ عَبْدًا كَانَتْ لِأَخِيهِ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ فِي عِرْضٍ أَوْ مَالٍ فَجَاءَهُ فَهَاسَتْحَلَّهُ قَبْلَ أَنْ يُؤْخَذَ وَلَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ فَإِنْ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخَذَ مِنْحَسَنَاتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ حَمَلُوا عَلَيْهِ مِنْ سَيِّئَاتِهِ؛

خدا رحمت کند بنده ای را که حلالیت بطلبد از برادری که به آبرو یا مال او تجاوز کرده، قبل از آن که (در قیامت) از او بازخواست کنند، آنجایی که دینار و درهمی نباشد، در نتیجه اگر شخص کار نیکی داشته باشد از آن بردارند و اگر نداشته باشد، از گناهانمظلوم برداشته بر گناهان او بیفزایند.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۵۷

حدیث ۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِسْتَعِيدُوا بِاللّٰهِ ... مِنْ اَنْ تَظْلَمُوا اَوْ تُظْلَمُوا؛
 به خدا پناه ببرید از این که ظلم کنید و یا زیر بار ظلم بروید.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۸

حدیث ۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَهْدِيُّ أُمَّتِي الَّذِي يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلَّتْ جُورًا وَظُلْمًا؛
 مهدی امت من کسی است که هنگام پر شدن زمین از بیداد و ظلم، آن را پر از قسط و عدل خواهد کرد.

کتاب سلیم بن قیس، ص ۴۲۹

حدیث ۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ أَحَدٍ يَكُونُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ أُمُورِ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَلَّتْ أَمْ كَثُرَتْ فَلَا يَعْدِلُ فِيهِمْ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ؛
 هر کس کاری از کارهای کوچک و یا بزرگ این امت را در دست بگیرد و در میانشانعدالت را اجرا نکند خداوند او را به رو، در آتش خواهد افکند.

مستدرک علی الصحیحین، ج ۴، ص ۹۰

حدیث ۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ شَيْءٌ أَطِيعَ اللَّهُ فِيهِ أَعْجَلَ ثَوَابًا مِنْ صَلَةِ الرَّحِمِ وَ لَيْسَ شَيْءٌ أَعْجَلَ عِقَابًا مِنَ الْبَغْيِ وَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ؛
 هیچ طاعتی نیست که پاداشش زودتر از صله رحم برسد و مجازاتی سریع تر از مجازات ظلم و قطع رحم نیست.

نهج الفصاحه، ح ۲۳۹۸

حدیث ۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ غَفَرَ اللَّهُ مَا اجْتَرَمَ؛
 هر کس صبح کند و قصد ظلم کردن به کسی را نداشته باشد، خداوند جرم و گناه او را می بخشد.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۲، ح ۸

حدیث ۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ عَلَىٰ بَابِهَا: الصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةَ عَشْرٍ؟
 قَالَ: لِأَنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ عَلَىٰ يَدِ الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَالْقَرْضُ لَا يَقَعُ إِلَّا فِي يَدِ مَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ؛
 وارد بهشت شدم، دیدم بر در آن نوشته است (ثواب) صدقه ده برابر است و قرض هجده برابر. گفتم: ای جبرئیل چرا صدقه ده برابر و قرض هجده برابر است؟ گفت: زیرا صدقه به دست نیازمند و بی نیاز می رسد اما قرض جز به دست کسی که به آن نیاز دارد، نمی رسد.

کنز العمال، ج ۶، ص ۲۱۰، ح ۱۵۳۷۳

حدیث ۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَعَنَ آكِلَ الرِّبَا وَمُؤَكَّلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ؛
 خدای عزوجل رباخوار و ربا دهنده و نویسنده و شاهد بر آن را لعنت کرده است.

امالی صدوق، ص ۳۴۶

حدیث ۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ؛
 هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد پرداخت آن را داشته باشد خداوند آن را بپردازد (او را یاری می کند) و هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد تلف کردن داشته باشد خداوند آن را تلف کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۹

حدیث ۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَعَ الدَّائِنِ حَتَّى يَقْضَى دَيْنُهُ مَا لَمْ يَكُنْ دَيْنُهُ فِيمَا يَكْرَهُ اللَّهُ؛

خداوند یار قرض دار است تا قرض خود را بپردازد به شرط آن که قرض وی بر خلاف رضای خدا نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۷۳۳

حدیث ۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوْفًا حَسَنَ طَلْبَتَهُ اسْتَأْتَفَ الْعَمَلَ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ قِنْطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ؛

هر کس به گرفتار و درمانده ای قرض بدهد و در پس گرفتن آن خوشرفتاری کند [گناهانش پاک شده] اعمالش را دوباره شروع می کند و خداوند در برابر هر درهم، هزارقنطار (ثروتی فراوان) در بهشت به او عطا کند.

ثواب الاعمال، ص ۲۸۹

حدیث ۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَسْتَأْتَفَ فِي قَرْضٍ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

کسی که برادر مسلمانش در قرضی به او نیاز پیدا کند و او بتواند قرض بدهد و چنین نکند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می کند.

امالی صدوق، ص ۵۱۶

حدیث ۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ... لَا تُصَادِقْ أَكِلَ الرِّبَا فَإِنَّهُ يُبَارِزُ اللَّهَ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: (فَإِنْ لَمْتَفَعَلُوا فَأَذْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ)؛

ای علی: با رباخوار رفاقت نکن، زیرا او با خداوند به مبارزه برخاسته، چون خداوند متعال می فرماید: «اگر دست از رباخواری برداشتی پس به خدا و رسولش اعلان جنگ دهید».

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۶، ح ۱۸۹

حدیث ۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَمَا لَا يَجِلُّ لِغَرِيمِكَ أَنْ يَمْطُلَكَ وَ هُوَ مُؤَسِّرٌ فَكَذَلِكَ لَا يَجِلُّ لَكَ أَنْ تُعْسِرَهُ إِذَا عَلِمْتَ أَنَّهُ مُعْسِرٌ؛

همانطور که برای آن کسی که از تو قرض گرفته جایز نیست که اداء آن را به تأخیر بیندازد، پس برای تو هم جایز نخواهد بود که با این که می دانی او تنگدست است از او مطالبه کنی.

ثواب الاعمال، ص ۱۳۸

حدیث ۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرَى بِي عَلَى قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالثَّبُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ تُرَى مِنْخَارِجِ بَطُونِهِمْ فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرَيْلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرَّبَا؛

شبی که به معراج رفتم بر مردمی گذشتم که شکم هایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکمهایشان دیده می شد. پرسیدم: ای جبرئیل اینها کیستند؟ گفت: اینان رباخوارانند.

کنز العمال، ج ۴، ص ۱۰۷، ح ۹۷۶۶

حدیث ۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ تَسْتَجَابَ دَعْوَتَهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيَفْرِجْ عَن مُعْسِرٍ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود، به تنگدست مهلت دهد.

کنز العمال، ج ۶، ص ۲۱۵، ح ۱۵۳۹۸

حدیث ۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ الرَّبَا مَلَأَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَطْنَهُ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ مَا أَكَلَ، وَإِنَّا كُنْتُمْ مِنْهُ مَالًا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ شَيْئًا مِنْ عَمَلِهِ، وَلَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ مَا كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُ قِيرَاطٌ (وَاحِدٌ)؛

هر کس ربا بخورد خداوند عزوجل به اندازه ربایی که خورده شکمش را از آتش دوزخپر کند و اگر از طریق ربا مالی به دست آورد، خدای تعالی هیچ عمل او را نپذیرد و تازمانی که قیراطی (کمترین مقدار) از مال ربا نزدش باشد، پیوسته خداوند و فرشتگان او را نفرین کنند.

ثواب الاعمال، ص ۲۸۵

حدیث ۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقِلَّ مِنَ الدَّيْنِ تَعَشُّ حُرًّا؛

قرض کمتر گیر تا آزاد باشی.

نهج الفصاحه، ح ۴۳۲

حدیث ۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَلَمْ يَوْجَدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ شَيْءٌ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ رَجُلًا مُوسِرًا وَكَانَ يُخَالِطُ النَّاسَ وَكَانَ يَأْمُرُ غِلْمَانَهُ أَنْ يَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُعْسِرِ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمَلَائِكَتِهِ نَحْنُ أَحَقُّ بِدَلِكِ مِنْهُ تَجَاوَزُوا عَنْهُ؛

یکی از گذشتگان را به حساب کشیدند و کار نیکی نداشت جز آن که مرد توانگری بود و با مردم داد و ستد داشت و به غلامان خود می گفت از مطالبه واماندگان در گذرید خداوند به فرشتگان گفت: ما به گذشت از او سزاوارتریم، از او در گذرید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۰۱

حدیث ۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ظَهَرَ الزَّانَا وَالرَّبَا فِي قَرْيَةٍ فَقَدْ أَحَلُّوا بِأَنْفُسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ؛

هرگاه زنا و ربا در جایی آشکار شود، مردم آنجا خود را در عذاب خدا افکنده اند.

نهج الفصاحه، ح ۲۱۸

حدیث ۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي هَذِهِ الْمَكَاسِبُ الْمُحَرَّمَةُ وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ وَالرَّبَا؛

آنچه بیش از هر چیز بر امتم بعد از خود می ترسم، درآمدهای حرام، هواپرستی پنهان و رباست.

بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۵۴، ح ۲۶

حدیث ۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَأْتِي آكِلُ الرِّبَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُخْتَبِلًا يُجْرُ شَقِيئِهِ، ثُمَّ قَرَأَ: «لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ»؛

رباخوار روز قیامت دیوانه محشور می شود و بر سر خود می زند. سپس این آیه راقرائت فرمودند: (ربا خواران) پبای نمی خیزند جز

مانند آن کس که شیطان، بواسطه تماس او را آشفته حال می سازد.

الدرالمنثور، ج ۱، ص ۳۶۴

حدیث ۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُعْصِرِ؛

بترسید، از نفرین تنگدست.

کنز العمال، ج ۶، ص ۲۲۰، ح ۱۵۴۲۴

حدیث ۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرِّبَا وَ إِن كَثُرَ فَإِنَّ عَاقِبَتَهُ تَصِيرُ إِلَى قُلٍّ؛

سود ربا گرچه بسیار باشد ولی سرانجام به کمی (و بی برکتی) می گراید.

کنز العمال، ج ۴، ص ۱۰۵، ح ۹۷۵۸

حدیث ۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّيْنُ دَيْنَانِ: فَمَنْ مَاتَ وَ هُوَ يَتَوَى قِضَاءَهُ فَأَنَا وَ لِيَّهِ وَ مَنْ مَاتَ وَ لَا يَتَوَى قِضَاءَهُ فَذَاكَ الَّذِي يُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ وَ لَا دِرْهَمٌ؛

قرض بر دو نوع است: هر کس از دنیا برود و قصد داشته باشد که قرض خود را بپردازد من سرپرست او خواهم بود و هر کس از دنیا برود و قصد داشته باشد که قرض خود را نپردازد، در مقابل آن از اعمال نیک او بر می دارند، زیرا در آن روز دینار و درهمی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۰۹

حدیث ۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ أَهْلِ حَرْبِنَا رِبا، نَأْخُذُ مِنْهُمْ أَلْفَ أَلْفِ دِرْهَمٍ بِدِرْهَمٍ وَ نَأْخُذُ مِنْهُمْ وَ لَا نُعْطِيهِمْ؛

بین ما و دشمنانمان، ربا (حرام) نیست، از آنان هزاران درهم در مقابل یک درهمی گیریم آری، از آنان ربا می گیریم و به آنان ربا نمی دهیم.

وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۴۳۶، ح ۲

حدیث ۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ وَسَرَّتَهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ أَمَارَةٌ الْمُسْلِمِ الْمُؤْمِنِ، وَأَمَارَةُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا تَسْوُؤُهُ سَيِّئَتُهُ وَلَا تَسْرُّهُ حَسَنَتُهُ؛

هر کس از بدی اش ناراحت و از خوبی اش خوشحال شود، این نشانه مسلمانمؤمن است و نشانه منافق این است که بدی اش ناراحتش نمی کند و خوبی اش او را خوشحال نمی سازد.

الدرالمنثور، ج ۴، ص ۶۶

حدیث ۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ دَعِبٌ لِعَبٍّ، وَالْمُنَافِقُ قَطْبٌ غَضِبٌ؛

مؤمن شوخ و شنگ است، و منافق اخمو و عصبانی.

تحف العقول، ص ۴۹

حدیث ۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ، وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ؛

مؤمن به میل و رغبت خانواده خود غذا می خورد ولی منافق میل و رغبت خود را به خانواده اش تحمیل می کند.

بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۲۹۱

حدیث ۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيِّئَةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَبَيِّئَةُ الْمُنَافِقِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ؛

نیت مؤمن بهتر از عمل او و نیت منافق بدتر از عمل اوست.

مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۹۱، ح ۴

حدیث ۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَى يَعْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَالُ يَعْسُوبُ الْمُنَافِقِينَ؛
علی پیشوای مؤمنان و ثروت پیشوای منافقان است.

الأمالی طوسی، ص ۳۵۵

حدیث ۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعَاءٍ وَاحِدَةٍ وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ؛
مؤمن کم خوراک است و منافق پرخور.

وسائل الشیعه، ج ۲۴، ص ۲۴۰، ح ۶

حدیث ۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ وَالْمُنَافِقُ يَقُولُ: حَتَّى يُبْدَأَ بِي؛
مؤمن ابتدا به سلام می کند و منافق منتظر سلام دیگران است.

کنز العمال، ح ۷۷۸

حدیث ۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بُكَاءُ الْمُؤْمِنِ مِنْ قَلْبِهِ وَ بُكَاءُ الْمُنَافِقِ مِنْ هَامَتِهِ؛
گریه مؤمن از (درون) دل اوست و گریه منافق از (ظاهر و) سرش.

الجامع الصغير، ح ۳۱۵۶

حدیث ۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ لَئِنْ الْمِنْكَبِ يُوسِّعُ عَلَى أَخِيهِ وَالْمُنَافِقُ يَتَجَافَى يُضَيِّقُ عَلَى أَخِيهِ؛
مؤمن نرمخوست و برای برادرش جا (ی نشستن) باز می کند و منافق درشتخوستو جا را بر برادرش تنگ می کند.

کنز العمال، ح ۷۷۸

حدیث ۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ، أَلْمُؤْمِنُ عَلَى إِيْمَانِهِ وَالْمُنَافِقُ عَلَى نِفَاقِهِ؛

هر بنده ای بر همان چیزی که در درون داشته و با آن از دنیا رفته، برانگیخته می شود، مؤمن بر ایمانش و منافق بر نفاقش.

کنز العمال، ح ۳۸۹۵۴

حدیث ۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ هِمَّتُهُ فِي الصَّلَاةِ وَالصَّيَامِ وَالْعِبَادَةِ وَالْمُنَافِقُ هِمَّتُهُ فِي الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ كَالْبَهِيمَةِ؛

همت مؤمن در نماز و روزه و عبادت است و همت منافق در خوردن و نوشیدن؛ مانند حیوانات.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۹۴

حدیث ۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ خَامِيَةِ الزَّرْعِ تُكْفِيهَا الرِّيحُ كَذَا وَكَذَا وَكَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ تَكْفِيهِهُ الْأَوْجَاعُ وَالْأَمْرَاضُ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الْإِرْزَبَةِ الْمُسْتَقِيمَةِ الَّتِي لَا يُصَيِّهَا شَيْءٌ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ فَيَقْصِفُهُ قَصْفًا؛

مثل مؤمن مانند ساقه کاشته است که بادهای آن را به این سو و آن سو خم می کند همچنین مؤمن را دردها و بیماریها خم می کند و مثل منافق مانند عصای آهنی است که چیزی به او نمی رسد تا اینکه مرگ او فرا رسد و او را سخت می شکند.

الکافی، ج ۲، ص ۲۵۸، ح ۲۵

حدیث ۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِسَانَ الْمُؤْمِنِ وَرَاءَ قَلْبِهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِشَيْءٍ يُدَبِّرُهُ قَلْبُهُ ثُمَّ أَمْضَاهُ بِلِسَانِهِ وَإِنَّ لِسَانَ الْمُنَافِقِ أَمَامَ قَلْبِهِ فَإِذَا هَمَّ بِشَيْءٍ أَمْضَاهُ بِلِسَانِهِ وَكَلِمَتُهُ دَبْرُهُ بِقَلْبِهِ؛

زبان مؤمن در پس دل اوست، هرگاه بخواهد سخن بگوید درباره آن می اندیشد و سپس آن را می گوید اما زبان منافق جلوی دل اوست هرگاه قصد سخن کند آن را به زبان می آورد و درباره آن نمی اندیشد.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۱۰۶

حدیث ۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، سَخِيٌّ يُحِبُّ السَّخَاءَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ؛

خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۶۹۰

حدیث ۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنْظَفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ وَلَتَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ؛

خودتان را با هر وسیله ای که می توانید پاکیزه کنید، زیرا که خدای متعال اسلام را بر پایه پاکیزگی بنا کرده است و هرگز به بهشت نمی رود، مگر کسی که پاکیزه باشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۱۸۲

حدیث ۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن زید بن خالد الجُهَنِّي: مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَخْرُجُ مِنْ شَيْءٍ لَشَى مِنْ الصَّلَاةِ حَتَّى يَشْتَاكَ ؛

زید بن خالد جُهَنِّي: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از هیچ نمازی به نماز دیگر مشغول نمی شدند، مگر این که در این فاصله مسواک می زدند.

المعجم الكبير، ج ۵، ص ۲۵۴، ح ۵۲۶۱

حدیث ۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعْرَاهِ وَلَا يَتَقَلَّبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهَا طَاهِرَةٌ؛

این بدن ها را پاکیزه کنید، خداوند پاکیزه تان کند، زیرا هیچ بنده ای نیست که شب بابدنی پاکیزه بخوابد مگر این که فرشته ای در جامه او با وی می خوابد و هیچ لحظه ای از شب از این پهلو به آن پهلو نمی شود، مگر این که آن فرشته می گوید: خدایا بنده ات را بیا مرز، زیرا که با بدنی پاکیزه خوابیده است.

کنز العمال، ح ۲۶۰۰۳

حدیث ۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَخَلَّلُوا، فَإِنَّهُ يُنْقَى الْفَمَ وَ مَصْلَحَةُ لِلَّهِ؛
خلال کنید، چرا که دهان را تمیز می کند و مایه سلامت لثه است.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۶، ح ۵

حدیث ۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فِي السُّوَاكِ اثْنَتَا عَشْرَةَ خَصْلَةً: مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ، وَ مَرْضَاتٌ لِلرَّبِّ وَ يُبَيِّضُ الْأَسْنَانَ وَ يَذْهَبُ بِالْحَفْرِ وَ يَقْلُ الْبُلْغَمَ وَ يُشَهِّي الطَّعَامَ وَ يُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ وَ تُصَابُ بِهِ السُّنَّةُ وَ تَحْضُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ يَشُدُّ اللَّهُ وَ هُوَ يَمُرُّ بِطَرِيقِهِ الْقُرْآنِ وَ رَكَعَتَيْنِ سِوَاكِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بغيرِ سِوَاكِ؛

مسواک زدن دوازده فایده دارد: دهان را پاکیزه، خداوند را خشنود، دندان هارا سفید، جرم دندان ها را پاک، بلغم را کم، غذا را مطبوع، حسنات را چندینبرابر می کند، به سنت عمل می شود، فرشتگان حضور پیدا می کنند، لثه محکم می شود، بر گذرگاه تلاوت قرآن می گذرد و دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند محبوب تر است از هفتاد رکعت نماز بی مسواک.

خصال، ص ۴۸۰، ح ۵۲

حدیث ۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يُطَوَّنَ أَحَدُكُمْ شَارِبُهُ وَلَا شَعْرُ إِبْطِهِ وَلَا عَانَتُهُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَتَّخِذُهَا مَحْبَبًا يَسْتَبِرُّ بِهَا؛
کسی از شما موهای سبیل و موهای زیر بغل و موی زیر شکم خود را بلند نکند؛ چراکه شیطان (میکروب) این نقاط را پناهگاه خود قرار داده، و زیر موها پنهان می شود.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۴۲۲، ح ۶

حدیث ۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَشَلُ الْإِنَاءِ وَ طَهَارَةُ الْفِنَاءِ يورثانِ الْغِنَى؛
شستن ظرف ها و پاکیزگی حیاط خانه مایه غناست.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۳۱

حدیث ۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ حَقِّ الضَّيْفِ أَنْ يُكْرَمَ وَأَنْ يُعَدَّ لَهُ الْخِلَالُ؛

از حقوق میهمان است که میزبان او را احترام کند و برایش خلال دندان فراهم نماید.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۵، ح ۳

حدیث ۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَرَأَى رَجُلًا شَعِثًا قَدْ تَفَرَّقَ شَعْرُهُ، فَقَالَ: أَمَا كَانَ يَجِدُ هَذَا مَا يُسَيِّكُنُ بِهِ شَعْرَهُ؟! وَرَأَى رَجُلًا آخَرَ (و) عَلَيْهِ ثِيَابٌ وَسِخَةٌ فَقَالَ: أَمَا كَانَ هَذَا يَجِدُ مَاءً يَغْسِلُ بِهِ تَوْبَهُ؟!!

جابر بن عبدالله: رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد ما آمد و چشمش به مردی افتاد که موهایش ژولیده و در هم بود. فرمودند: آیا این مرد چیزی پیدا نکرد که با آن موهای خود را مرتب کند؟ و مرد دیگری را دیدند که لباس های چرکین به تن داشت، فرمودند: آیا این مرد آبی پیدا نکرده که لباسش را بشوید؟

سنن ابی داود، ح ۴۰۶۲

از ۸۰۱ تا ۱۰۰۰

حدیث ۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَ السَّوَاكُ الزَّيْتُونُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ، يُطَيِّبُ الْفَمَ وَيَذْهَبُ بِالْحَفَرِ، وَهُوَ سِوَاكِي وَسِوَاكُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي؛

چه خوب مسواکی است زیتون! از درختی پر خیر و برکت که دهان را خوشبو می کند و جرم دندان را از میان می برد. این مسواک من و پیامبران پیش از من است.

مکارم الاخلاق، ص ۴۹

حدیث ۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّهْ، أَوْ لِيُجَزَّهُ؛

هر کس مو می گذارد، آن را خوب نگه دارد و گرنه کوتاهش کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۵، ح ۲

حدیث ۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُبَيِّتُوا الْقَمَامَةَ فِي بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجُوهَا نَهَارًا، فَإِنَّهَا مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ؛

زباله را شب در خانه های خود نگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقل کنید، زیرا زباله نشیمنگاه شیطان است.

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۵، ح ۴۹۶۸

حدیث ۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسْأَلُ أَحَدُكُمْ عَنِ خَيْرِ السَّمَاءِ وَهُوَ يَدْعُ أَظْفَارَهُ كَأَظْفَارِ الطَّيْرِ، يَجْتَمِعُ فِيهَا الْجَنَابَةُ وَالْخَبْثُ وَالتَّفَثُ؛

بعضی از شما از خیر آسمان می پرسند، در حالی که ناخن های خود را به مانند چنگال پرندگان، و امی گذارند که در آنها جنابت، آلودگی و چرک، جای می گیرد.

کنز العمال، ح ۱۷۲۶۰

حدیث ۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُؤْوُوا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ، فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيْطَانِ؛

زباله را پشت در (حیاط) جمع نکنید، زیرا که لانه شیطان می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۲۴، ح ۹

حدیث ۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَالِي أَرَأَيْكُمْ تَدْخُلُونَ عَلَيَّ قُلُوحًا مُرْغًا؟ مَا لَكُمْ لَا تَسْتَاكُونَ؟

شما را چه شده است وقتی بر من وارد می شوید، می بینمتان که دندان هایتان جرم گرفته و زرد و موهایتان ژولیده است. چرا مسواک نمی زنید.

محاسن، ج ۲، ص ۵۶۱، ح ۹۴۳

حدیث ۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَّ الثَّوْبَ يُسَبِّحُ، فَإِذَا اتَّسَخَ انْقَطَعَ تَسْبِيحُهُ؛

لباس، [خدا را] تسیح می گوید و هرگاه کثیف شود از تسیح باز می ماند.

کنز العمال، ح ۲۶۰۰۹

حدیث ۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوُضوءُ قَبْلَ الطَّعامِ يَنْفِي الْفَقْرَ، وَ بَعْدَهُ يَنْفِي الْهَمَّ وَ يُصَحِّحُ الْبَصَرَ؛

شستن دست قبل از غذا، فقر را و پس از غذا، غم و اندوه را برطرف می کند و به چشمسلامتی می بخشد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۳۹

حدیث ۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيُبَالِغَ أَحَدُكُمْ فِي الْمَضْمَضَةِ وَالْإِسْتِشْقِ، فَإِنَّهُ غُرَانٌ لَكُمْ وَمَنْفَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ؛

سزاوار است هر یک از شما در دهان و بینی زیاد آب بچرخاند، چرا که این کار، مایه‌آمرزش شما و گریز شیطان است.

ثواب الاعمال، ص ۱۹

حدیث ۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتُ الشَّيَاطِينِ مِنْ بُيُوتِكُمْ بَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ؛

خانه های عنکبوتی که در اتاق های شماست، لانه شیاطین است.

کافی، ج ۶، ص ۵۳۲، ح ۱۱

حدیث ۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَّ أَحْيَى عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَدِينَةٍ فَإِذَا وُجُوهُهُمْ صُفْرٌ وَ عْيُونُهُمْ زُرْقٌ فَشَكَوْا إِلَيْهِ مَا بِهِمْ مِنَ الْعِلَلِ. فَقَالَ: دَوَاؤُكُمْ مَعَكُمْ، أَنْتُمْ إِذَا أَكَلْتُمْ اللَّحْمَ طَبَخْتُمُوهُ غَيْرَ مَعْسُولٍ، وَ لَيْسَ يَخْرُجُ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا بِجَنَابَةٍ. فَعَسَلُوا بَعْدَ ذَلِكَ لِحَوْمِهِمْ فَذَهَبَتْ أَمْرَاضُهُمْ ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله: برادرم عیسی، از شهری عبور کرد و دید که مردمش رنگچهره هایشان زرد و چشم هایشان کبود است. آنان از بیماری هایی که داشتند، نزد وی اظهار ناراحتی کردند. عیسی علیه السلام گفت: درمانتان همراهتان است. شما هنگامی که گوشتی خورید، آن را ناشسته می پزید، در حالی که هیچ چیزی بدون نوعی جنابت از دنیایم رود. از آن پس، گوشت های مصرفی خود را شستند و در نتیجه بیماری هایشان از میان رفت.

قصص الانبیاء، ص ۲۷۴، ح ۳۵۷

حدیث ۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَالسَّوَاكُ فِي الْقَمِّ يُبَيِّتُ الْأَضْرَاسَ ؛
مسواک، دندان ها را در دهان محکم می کند.

کنز العمال، ح ۱۷۲۰۸

حدیث ۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَنَا أَدِيبُ اللَّهِ وَ عَلِيٌّ أَدِيبِي ، أَمَرَنِي رَبِّي بِالسَّخَاءِ وَالْبِرِّ وَ نَهَانِي عَنِ الْبُخْلِ وَ الْجَفَاءِ وَ مَا شَىءٌ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْبُخْلِ وَ سَوْءِ الْخُلُقِ، وَ إِنَّهُ يَفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسْلَ .
من ادب آموخته خدا هستم و علی، ادب آموخته من است . پروردگرم مرا به سخاوت و نیکی کردن فرمان داد و از بخل و سختگیری بازم داشت . در نزد خداوند عزوجل چیزی منفورتر از بخل و بد اخلاقی نیست . بد اخلاقی، عمل را ضایع می کند، آن سان که سرکه عسل را.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷

حدیث ۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكَ أَنْ تَضْحَكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، أَوْ تَمْشَى وَ تَتَكَلَّمَ فِي غَيْرِ آدَبٍ ؛
از خندیدن بی تعجب [و بی جا] یا راه رفتن و سخن گفتن بی ادبانه پرهیز.

اعلام الدین، ص ۲۷۳

حدیث ۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَ حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ عَلَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛
فرزندانتان را به سه چیز ادب کنید: عشق به پیامبرتان، عشق به خاندان او، و قرآن خواندن.

کنز العمال، ح ۴۵۴۰۹

حدیث ۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْبَلَاءَ لِلظَّالِمِ آدَبٌ وَلِلْمُؤْمِنِ امْتِحَانٌ وَلِلْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَلِلْأَوْلِيَاءِ كَرَامَةٌ ؛
 بلا برای ظالم مایه ادب، برای مؤمن آزمایش و برای پیامبران مایه ترفیع درجه و برای اولیا بزرگواری است.

جامع الأخبار، ص ۳۱۰، ح ۸۵۲

حدیث ۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْصِيَكُمْ بِالشُّبَّانِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفِيدَةٌ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَخَالَفَنِي الشُّبَّانُ وَخَالَفَنِي الشُّيُخُ، ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»؛
 شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم، چرا که آنان، دل های رقیق تری دارند، بهراستی که خداوند، مرا بشارت دهنده و هشدار دهنده برانگیخت، جوانان با من همپیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاستند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنان به درازا کشید و دل هایشان سخت گردید».

سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۶

حدیث ۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْوَشْمِ فِي الْحَجَرِ وَمَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ ؛
 هر کس در جوانی اش بیاموزد ، آموخته اش مانند نقش بر سنگ است و هر کس در بزرگی سالی بیاموزد، مانند نوشتن بر روی آب است .

نوادر راوندی ، ص ۱۳۲، ح ۱۶۹

حدیث ۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ بَادِرٍ بِأَرْبَعٍ قَبْلَ أَرْبَعٍ : شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ ، وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ ؛
 ای علی! چهار چیز را پیش از چهار چیز دریاب : جوانی ات را پیش از پیری؛ وسلامتی ات را پیش از بیماری؛ و ثروت را پیش از فقر و زندگی ات را پیش از مرگ .

من لا يحضره الفقيه ، ج ۴، ص ۳۵۷، ح ۵۷۶۲

حدیث ۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ ؛
 انسان با ایمان نیرومند، نزد خداوند بهتر و محبوب تر است از انسان با ایمان ناتوان.

صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۵۶

حدیث ۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا ؛
 هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۶۴

حدیث ۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا حَقُّ ابْنِي هَذَا؟ قَالَ: تُحَسِّنُ اسْمَهُ وَادَّبَهُو تَصْعُهُ مَوْضِعًا حَسَنًا؛
 مردی به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: حق این فرزند بر من چیست؟ پیامبر فرمودند: اسمخوب برایش انتخاب کنی، به خوبی او را تربیت نمایی و به کاری مناسب و پسندیده بگماری.

عده الداعی، ص ۷۶

حدیث ۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: الشَّابُّ الْمُؤْمِنُ بِقَدَرِي الرَّاظِي بِكِتَابِي ، أَلْقَانِعِبِرِزْقِي ، أَلْتَارِكُ لِشَهْوَتِي مِنْ أَجَلِي هُوَ عِنْدِي كَبَعْضِ مَلَائِكَتِي ؛
 خداوند عزوجل می فرماید : جوان معتقد به قضا و قدرم، خشنود به آنچه برایش مقدر کرده ام ، قانع به روزی ام و رهاکننده هوا و هوس به خاطر من ، در نزد من مانند یکی از فرشتگان من است.

کنز العمال ، ح ۴۳۱۰۷

حدیث ۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ شَابٍ تَزَوَّجَ فِي حَدَائِهِ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ : يَا وَيْلَهُ ، يَا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنِّي ثُلُثِي دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلُثِ الْبَاقِي ؛ هر جوانی که در سن کم ازدواج کند ، شیطان فریاد بر می آورد که : وای بر من ، وای بر من ! دو سوم دینش را از دستبرد من ، مصون نگه داشت . پس بنده باید برای حفظ یکسوم باقی مانده دینش ، تقوای الهی پیشه سازد .

نوادر راوندی ، ص ۱۱۲

حدیث ۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعُوهُ فَعَلَيْكُمْ بِالصَّيَامِ فَإِنَّهُ وَجَاؤُهُ ؛ ای گروه جوانان! ازدواج کنید . اگر نمی توانید ، روزه بگیرید ، که روزه مهار شهوت است .

کافی ، ج ۴ ، ص ۱۸۰ ، ح ۲

حدیث ۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَالِسًا مَعَ أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَنَظَرَ إِلَى شَابٍّ ذِي جَلَدٍ وَقُوَّةٍ قَدْ بَكَرَ يَسْعَى فَقَالُوا : وَيْحَ هَذَا لَوْ كَانَ شَبَابُهُ وَجَلْدُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا تَقُولُوا هَذَا ، فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ يَسْعَى عَلَى نَفْسِهِ لِيُكْفَهَا عَنِ الْمَسْأَلَةِ وَيُغْنِيَهَا عَنِ النَّاسِ فَهُوَ سَبِيلِ اللَّهِ ، وَإِنْ كَانَ يَسْعَى عَلَى أَبِي بِنِ ضَعِيفِينَ أَوْ ذُرِّيَّةٍ ضِعْفٍ لِيُغْنِيَهُمْ وَيَكْفِيَهُمْ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ يَسْعَى تَفَاخُرًا وَتَكَاتُرًا فَهُوَ فِي سَبِيلِ الشَّيْطَانِ ؛

روزی پیامبر صلی الله علیه و آله ، در میان یاران خود نشسته بودند . چشمشان به جوانی چالاک و نیرومند افتاد که از صبحگاهان ، تلاش می کرد . یاران گفتند : وای بر او! چه می شد اگر جوانی و چالاکشی اش در راه خدا بود؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند : چنین نگویید . اگر او برای خود تلاش می کند تا از مردم بی نیاز شود و نزد آنان دست دراز نکند ، در راه خدا کار می کند . اگر برای پدر و مادر ناتوان و یا فرزندان ناتوان خویش تلاش می کند ، تا آنان را بی نیاز و زندگی شان را اداره کند ، کار او در راه خداست ، ولی اگر برای ثروت اندوزی و فخر فروشی تلاش می کند ، کار او در راه شیطان است .

المحجّة البيضاء ، ج ۳ ، ص ۱۴۰

حدیث ۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَتَابَ بِنِ أَسِيدٍ وَعَمْرَةَ إِحْدَى وَعِشْرُونَ سَنَةً أَمْرَمَكَّةَ وَأَمْرَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ وَهُوَ أَوْلُ أَمِيرٍ صِلَى بِمَكَّةَ بَعْدَ الْفَتْحِ جَمَاعَةً . ۱. ثُمَّ التَّفْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَهُ قَائِلًا : يَا عَتَابُ ! تَدْرِي عَلَى مَنْ إِسْتَعْمَلْتَكَ؟ ! إِسْتَعْمَلْتَكَ عَلَى أَهْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَلَوْ أَعْلَمْتَهُمْ خَيْرًا مِنْكَ إِسْتَعْمَلْتَهُ عَلَيْهِمْ . ۲. وَكُتِبَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ : لَا يَحْتَجُّ مُحْتَجٌّ مِنْكُمْ فِي مُخَالَفَتِهِ بِصَغَرِ سِنِّهِ فَلَيْسَ الْأَكْبَرُ هُوَ الْأَفْضَلُ ، بَلِ الْأَفْضَلُ هُوَ الْأَكْبَرُ ؛ ۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، عتّاب بن أسید را - که جوانی ۲۱ ساله بود، به فرمانداری مکه منصوب کردند و به او فرمان دادند که امامت جماعت [و جمعه] مردم را نیز به عهده بگیرد و اونخستین فرماندار بعد از فتح مکه بود که در این شهر، نماز جماعت [و جمعه] برگزار کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله ، سپس به او رو کردند و فرمودند: ای عتّاب! می دانی تو را بر چه کسانی فرماندار کرده ام؟ تو را بر مردم شهر خدای عزوجلّ فرماندار کرده ام و البته اگر کسی بهتر از تو سراغ داشتم، او را فرماندار آنان قرار می دادم. آن حضرت، سپس به اهل مکه نوشتند: مبدا کسی در نافرمانی از او، به کم سن بودنش استدلال کند، چرا که بزرگ تر، شایسته تر نیست ، بلکه شایسته تر ، بزرگ تر است .

السیرة الحلبیة ، ج ۳، ص ۵۹؛ اسد الغابة ، ج ۳، ص ۵۴۹؛ بحار الأنوار ، ج ۲۱، ص ۱۲۳، ح ۲۰

حدیث ۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِرِيَّ كَهَوْلِكُمْ وَ شَرُّ كَهَوْلِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِرِيَّ شَبَابِكُمْ ؛

بهترین جوانان شما آنان اند که خود را به سبک بزرگسالان بیاریند و بدترین بزرگسالان ، کسانی اند که خود را شبیه جوانان کنند .

إرشاد القلوب ، ص ۴۱

حدیث ۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ فِي شَبَابِهِ ، لَقَاءَ اللَّهِ الْحِكْمَةَ عِنْدَ شَيْبَتِهِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ءَأَتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا» ثُمَّ قَالَ تَعَالَى : «وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» ؛

هر کس که در جوانی خوب بندگی خدا کند ، خداوند در پیری به او حکمت می آموزد .خدای متعال می فرماید : «و چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم» و در ادامه آیه می فرماید : «و نیکوکاران را چنین پاداش می دهیم» .

قصص ، آیه ۱۴؛ أعلام الدین ، ص ۲۹۶

حدیث ۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَتَزَوَّدَ الْعَبْدُ مِنْ دُنْيَا لآخِرَتِهِ ، وَ مِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ وَ مِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ وَ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِلآخِرَةِ ؛

انسان باید برای آخرتش از دنیا ، برای مرگش از زندگی و برای پیری اش از جوانی ، توشه بگیرد ، چرا که دنیا برای شما آفریده شده و شما برای آخرت آفریده شده اید .

تنبيه الخواطر ، ج ۱، ص ۱۳۱

حدیث ۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْسِعُوا لِلشَّبَابِ فِي الْمَجْلِسِ وَأَفْهَمُوهُمْ الْحَدِيثَ فَإِنَّهُمْ الْخُلُوفُ وَأَهْلُ الْحَدِيثِ؛

برای جوانان در مجالس جای باز کنید، و امور نو و جدید را به آنان تفهیم کنید، چراکه این گروه جایگزین شما و درگیر مسائل جدید خواهند شد.

الفردوس، ج ۱، ص ۹۸، ح ۳۲۰

حدیث ۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوْبَةُ حَسَنٌ وَلَكِنَّ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ؛

توبه زیباست، ولی از جوان زیباتر .

کنز العمال، ح ۴۳۵۴۲

حدیث ۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ شَبَابٍ قُرَيْشٍ اِحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، اَلَا مَنْ حَفِظَ فَرْجَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ؛

ای جوانان قریش! پاک دامنی پیشه کنید . بدانید هر کس خود را در برابر شهوت حفظ کند ، بهشت از آن اوست .

المعجم الأوسط ، ج ۷، ص ۶۱

حدیث ۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُشَالَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ فِيمَا أَفْنَاهُو عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ أَكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ؛

انسان ، در روز قیامت ، قدم از قدم بر نمی دارد ، مگر آن که از چهار چیز پرسیده می شود : از عمرش که چگونه گذرانده است ، از جوانی اش که چگونه سپری کرده ، از ثروتش که از کجا به دست آورده و چگونه خرج کرده است و از دوستی ما اهل بیت [پیامبر صلی الله علیه و آله] .

خصال ، ص ۲۵۳، ح ۱۲۵

حدیث ۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَمَنُّوا هَلَاكَ شَبَابِكُمْ وَإِنْ كَانَ فِيهِمْ غَرَامٌ، فَإِنَّهُمْ عَلَى مَا كَانَ فِيهِمْ عَلَى خِلَالٍ، إِمَّا أَنْ يَتُوبُوا فَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَإِمَّا أَنْ تُرَدِّيَهُمُ الْآفَاتُ، إِمَّا عُدُوًّا فَيَقَاتِلُوهُ، وَإِمَّا حَرِيقًا فَيُطْفِئُوهُ وَإِمَّا مَاءً فَيَسُدُّوهُ؛

نابودی جوانانتان را آرزو نکنید، گرچه بدی های بسیار در آنان باشد، زیرا آنان با آنبدی ها چند دسته اند: یا توبه می کنند و خداوند هم توبه آنان را می پذیرد و یا این که هفت ها، آنان را از پای درمی آورد و یا با دشمنی می جنگند، یا آتش سوزی را، خاموشی نمایند و یا سیلی را سد می کنند.

حلیة الأولیاء، ج ۵، ص ۱۱۹

حدیث ۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ... إِذَا قَالَ الْعَبْدُ: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» قَالَ اللَّهُ - جَلَّ جَلَالُهُ - : بَدَأَ عَبْدِي بِاسْمِي، وَحَقُّ عَلَيَّ أَنْ أُتَمِّمَ لَهُ أُمُورَهُ وَأُبَارِكَ لَهُ فِي أحوَالِهِ؛

خداوند فرمود: «... هر گاه بنده بگوید: بسم الله الرحمن الرحيم، خدای متعال می گوید: بنده من با نام من آغاز کرد. بر من است که کارهایش را به انجام رسانم و او را در همه حال، برکت دهم».

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۹، ح ۵۹

حدیث ۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّو الْمَعْرُوفَ وَأَهْلَهُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الْبَرَكَهَ وَالْعَافِيَةَ مَعَهُمَا؛

نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.

کنز العمال، ح ۱۵۹۷۴

حدیث ۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيَسَلِّمْ، فَإِنَّهُ يُنْزِلُ الْبَرَكَهَ وَتُنْسُهُ الْمَلَائِكَةُ؛

هر گاه یکی از شما به خانه خود وارد می شود، سلام کند، چرا که سلام برکت می آورد و فرشتگان با سلام دهنده انس می گیرند.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۸۳، ح ۲۳

حدیث ۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَاكِرُوا طَلَبَ الرِّزْقِ وَالْحَوَائِجِ فَإِنَّ الْعُدُوَّ بَرَكَهٌ وَنَجَاحٌ؛

در پی روزی و نیازها، سحر خیز باشید؛ چرا که حرکت در آغاز روز، [مایه] برکت و پیروزی است.

المعجم الاوسط، ج ۷، ص ۱۹۴، ح ۷۲۵۰

حدیث ۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ امْرِئٍ رِزْقًا هُوَ يَأْتِيهِ لَا- مَحَالَةَ فَمَنْ رَضِيَ بِهِ بورك لَهُ فِيهِ وَوَسِعَهُ وَمَنْ لَمْ يَرْضَ بِهِ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَلَمْ يَسِعْهُ إِنَّ الرِّزْقَ لَيَطْلُبُ الرَّجُلُ كَمَا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ؛

ر کس روزی ای دارد که حتما به او خواهد رسید. پس هر کس به آن راضی شود، برایش برکت خواهد شد و او را بس خواهد بود و هر کس به آن راضی نباشد، نه برکت خواهد یافت و نه او را بس خواهد بود. روزی در پی انسان است، آن گونه که اجلس در پی اوست.

اعلام الدین، ص ۳۴۲

حدیث ۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ مِنْ شَرَائِعِ الدِّينِ وَفِيهَا مَرْضَاءُ الرَّبِّ عَزَّوَجَلَّ وَهِيَ مِنْهَا جَلَالُ النَّبِيَاءِ وَاللِّمَصْلَى حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَهُدَى وَإِيمَانٌ وَنورُ الْمَعْرِفَةِ وَبَرَكَهٌ فِي الرِّزْقِ؛

نماز، از آیین های دین است و رضای پروردگار، در آن است. و آن راه پیامبران است. برای نماز گزار، محبت فرشتگان، هدایت، ایمان، نور معرفت و برکت در روزی است.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۱

حدیث ۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُوا جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا فَإِنَّ الْبَرَكَهَ مَعَ الْجَمَاعَةِ؛

با هم غذا بخورید و پراکنده نباشید، که برکت با جماعت است.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۴۹

حدیث ۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا وَضَعَتِ الْمَاءِ سِدَّهُ حَفَّتْهَا اَرْبَعَةُ اَلْاَافِ مَلَائِكَةٍ، فَاِذَا قَالَ الْعَبْدُ: بِسْمِ اللّٰهِ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: بَارَكَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فِي طَعَامِكُمْ ثُمَّ يَقُولُونَ لِلشَّيْطَانِ اُخْرِجْ يَا فَاسِقُ، لِاسْطِطَانِ لَكَ عَلَيْهِمْ؛

هرگاه سفره پهن می شود، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند. چون بنده بگوید: «بسم الله» فرشتگان می گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» سپس به شیطان می گویند: «ای فاسق! بیرون شو. تو بر آنان، راه تسلط نداری».

کافی، ج ۶، ص ۲۹۲، ح ۱

حدیث ۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعْظَمُ النِّسَاءِ بَرَكَهً اَيْسَرُهُنَّ صِدَاقًا؛

با برکت ترین زنان، کم مهریه ترین آنان است.

السنن الكبرى، ج ۷، ص ۲۳۵

حدیث ۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّٰهُ اَبَا الْبَنَاتِ، اَلْبَنَاتُ مُبَارَكَاتٌ وَ الْمُحَبَّبَاتُ وَ الْبَنُونَ مُبَشِّرَاتٌ وَ هُنَّ اَلْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ؛

رحمت خدا بر پدری که دارای دخترانی است! دختران، با برکت و دوست داشتنی اند و پسران، مژده آورند. دختران باقیات الصالحات (بازماندگان شایسته) اند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۵، ح ۱۷۷۰۰

حدیث ۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَسَمَّى بِاسْمِي يَرْجُو بَرَكَتِي وَ يُمْنِي، عَدَّتْ عَلَيْهِ الْبَرَكَهَ وَ رَاحَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

هر کس به نام من نامگذاری کند و برکت و خجستگی مرا امید داشته باشد، برکت بهسوی او خواهد آمد و تا قیامت (باقی) خواهد بود.

کنز العمال، ح ۴۵۲۲۱

حدیث ۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْلَمَنَّ أَنَّ الصَّدَقَ مُبَارَكٌ وَالْكَذِبَ مَشْوُومٌ؛

بدان که راستگویی، پر برکت است و دروغگویی، شوم.

تحف العقول، ص ۱۴

حدیث ۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الرَّفْقِ الزِّيَادَةَ وَالْبِرْكَهَ وَمَنْ يُحْرَمِ الرَّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ؛

در مدارا، فزونی و برکت است، و هر کس از مدارا محروم باشد، از خیر، محروم شده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۹، ح ۷

حدیث ۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَائِدُ الْمَرِيضِ يَخْوُضُ فِي الْبِرْكَهَ فَإِذَا جَلَسَ انْعَمَسَ فِيهَا؛

عیادت کننده بیمار، در برکت فرو می رود و چون نزد بیمار بنشیند، در آن غوطه ور می شود.

کنز الفوائد، ج ۱، ص ۱۷۸

حدیث ۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّوْحُ وَالرَّاحَةُ وَالْفَلَجُ وَالْفَلَاحُ وَالنَّجَاحُ وَالْبِرْكَهَ وَالْعَفْوُ وَالْعَافِيَةُ وَالْمُعَافَاةُ وَالْبُشْرَى وَالنَّصِيرَةُ وَالرِّضَا وَالْقُرْبُ وَالْقَرَابَةُ وَالنَّصْرُ وَ

الظَّفَرُ وَالْتَّمَكِينُ وَالسُّرُورُ وَالْمَحَبَّةُ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى مَنْ أَحَبَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِيطَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْإِلَهَ وَاتَّخَذَ بِهِ وَقَرَّ بِفَضْلِهِ وَ

تَوَلَّى الْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِهِ وَحَقَّ عَلَى أَنْدُخْلِهِمْ فِي شَفَاعَتِي وَحَقَّ عَلَى رَبِّي أَنْ يَسْتَجِيبَ لِي فِيهِمْ وَهُمْ أَتْبَاعِي وَمَنْ تَبِعَنِي مِنِّي؛

آسایش و راحتی، کامیابی و رستگاری و پیروزی، برکت و گذشت و تندرستی و عافیت، بشارت و خرمی و رضایت‌مندی، قرب و

خویشاوندی، یاری و پیروزی و توانمندی، شادی و محبت، از سوی خدای متعال، بر کسی باد که علی بن ابی طالب را دوست بدارد،

ولایت او را بپذیرد، به او اقتدا کند، به برتری او اقرار نماید، و امامان پس از او را به ولایت بپذیرد. بر من است که آنان را در شفاعتم

وارد کنم. بر پروردگار من است که خواسته مرا درباره آنان اجابت کند. آنان پیروان من هستند و هر که از من پیروی کند، از من

است.

بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۹۲

حدیث ۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِرْكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ؛

برکت، با بزرگان شماست.

جامع الأخبار، ص ۲۴۲، ح ۶۱۷

حدیث ۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مَائِدَةٍ أَعْظَمَ بَرَكَهَ مِنْ مَائِدَةٍ جَلَسَ عَلَيْهَا يَتِيمٌ؛

هیچ سفره ای با برکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.

کنز العمال، ح ۶۰۴۰

حدیث ۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْمَعِيشَةَ جَعَلَ الْبَرَكَاتِ فِي الْحَرْثِ وَالْغَنَمِ؛

چون خداوند، وسایل زندگی مردم را آفرید، برکت ها را در کشاورزی و گوسفندداری قرار داد.

کنز العمال، ح ۹۳۵۴

حدیث ۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَهُوَ شَهْرٌ يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتُ يَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتِ وَهُوَ شَهْرُ الْبَرَكَهَ؛

ماه رمضان، ماه خداست و آن ماهی است که خداوند در آن حسنات را می افزاید و گناهان را پاک می کند و آن ماه برکت است.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۳۴۰، ح ۵

حدیث ۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا - او قال: حَتَّى يَتَفَرَّقَا - فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بَوْرِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَّتْ بَرَكَهُ بَيْعِهِمَا؛

خریدار و فروشنده، تا از یکدیگر جدا نشده اند، اختیار [فسخ معامله را] دارند. اگر راست بگویند و [عیب را] آشکار بگویند، داد و

ستد برای هر دو، برکت خواهد داشت، و اگر [عیب را] بپوشانند و دروغ بگویند برکت دادوستدشان خواهد رفت.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۰

حدیث ۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِيهِنَّ مَا أُخِذْنَ إِلَّا بِسَبِّهِمْ حِرْصًا عَلَى مَا فِيهِنَّ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبِرِّ كَهَ: التَّأَذُّنِ بِالصَّلَاةِ وَالتَّهَجُّرِ بِالْجَمَاعَاتِ وَالصَّلَاةِ فِي أَوَّلِ الصُّفُوفِ؛

سه چیز است که اگر مردم آثار آن را می دانستند، به جهت حریص بودن به خیر و برکتی که در آنها هست، به قرعه متوسل می شدند: اذان نماز، شتاب به نماز جماعت و نماز در صف اول.

کنز العمال، ح ۴۳۲۳۵

حدیث ۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ الْآنَ يَتُوبُ؛

هر کس چیزی از حق برادر مسلمان خود را نگه دارد [و به او ندهد]، خداوند، برکت روزی را بر او حرام می کند، مگر آن که توبه کند [و جبران نماید].

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۵، ح ۴۹۶۸

حدیث ۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَمَاعَةُ بَرَكَهٌ وَالسَّحُورُ بَرَكَهٌ وَإِطْعَامٌ مِنَ اللَّيْلِ بَرَكَهٌ. تَسَحَّرُوا تَزِدُّوا قُوَّةً، تَسَحَّرُوا تُصِيبُوا السُّنَّةَ، تَسَحَّرُوا وَلَوْ بِجُرْعَةٍ مِنْ مَاءٍ؛

جماعت، غذای سحر و غذا دادن در شب، برکت است. سحری بخورید تا نیروتان زیاد شود. سحری بخورید تا به سنت عمل کرده باشید؛ سحری بخورید هر چند یکجرعه آب باشد.

تیسیر المطالب، ص ۲۸۲

حدیث ۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ نَزَعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ وَسَلِطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ؛

تا وقتی مردم امر به معروف و نهی از منکر می کنند و یکدیگر را در نیکی و تقوا، یاری می رسانند، در خیر و نیکی اند، آن گاه که چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته می شود و بعضی بر بعضی دیگر مسلط می گردند و در زمین و در آسمان، هیچ یآوری نخواهند

داشت.

تهذیب الأحكام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۳۷۳

حدیث ۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاةُ اللَّيْلِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ وَ حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ سُنَّةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ نُورُ الْمَعْرِفَةِ وَ أَصْلُ الْإِيمَانِ وَ رَاحَةُ الْأَبْدَانِ وَ كَرَاهِيَةُ لِلشَّيْطَانِ وَ سَبَاحٌ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَ اجَابَةٌ لِلدُّعَاءِ وَ قَبُولُ الْأَعْمَالِ وَ بَرَكَهٌ فِي الرِّزْقِ؛

نماز شب، موجب رضایت پروردگار، دوستی فرشتگان، سنت پیامبران، نور معرفت، ریشه ایمان، آسایش بدن ها، مایه ناراحتی شیطان، سلاحی بر ضد دشمنان، مایه اجابت دعا، قبولی اعمال و برکت در روزی است.

ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۹۱

حدیث ۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْمُفْتُونَ سَادَةُ الْعُلَمَاءِ وَ الْفُقَهَاءُ قَادَةُ أُخْدَ عَلَيْهِمْ آدَاءُ مَوَاقِيعِ الْعِلْمِ وَ الْجُلُوسُ إِلَيْهِمْ بَرَكَهٌ وَ النَّظَرُ إِلَيْهِمْ نُورٌ؛

فتوا دهندگان بزرگان دانشمندان اند و فقیهان پیشوایانی که از آنان بر ادای پیمانعلم تعهد گرفته شده است، نشستن نزد آنان برکت است و نگاه به آنان روشنی است.

تاریخ بغداد، ج ۴، ص ۱۵۹

حدیث ۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمْ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَهَا فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَمَاتِي وَ لَهُمْ إِمَامٌ عَادِلٌ إِسْتِخْفَافًا بِهَا وَ جُحُودًا لَهَا فَلَا جَمَعَ اللَّهُ شَمْلَهُ وَ لَا بَرَكَهَ فِي أَمْرِهِ أَلَا وَ لَا صَلَاةَ لَهُ أَلَا وَ لَا زَكَاةَ لَهُ أَلَا وَ لَا حَجَّ لَهُ أَلَا وَ لَا صَوْمَ لَهُ أَلَا وَ لَا بَرَكَهَ لَهُ حَتَّى يَتُوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است پس آنان که در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک کنند، با وجود این که پیشوای عادل دارند، خداوند و حدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نهزکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهد داشت، مگر توبه کنند.

عوالی اللالی، ج ۲، ص ۵۴، ح ۱۴۶

حدیث ۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ عَلَيْكَ بِالْعَدْسِ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ مُقَدَّسٌ وَهُوَ يُرِقُّ الْقَلْبَ وَيُكَثِّرُ الدَّمْعَةَ وَإِنَّهُ بَارِكٌ عَلَيْهِ سَبْعُونَ نَبِيًّا؛
ای علی تو را به خوردن عدس سفارش می کنم، زیرا مبارک و پاک است، و باعث دل نازکی و فراوانی اشک می شود و هفتاد پیامبر
برای آن برکت طلب کردند.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۰۰، ح ۹۳

حدیث ۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالذُّبَاءِ فَإِنَّهُ يُدَكِّي الْعَقْلَ وَيَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ؛
کدو بخورید، چرا که عقل را تیز و (کارآیی) مغز را زیاد می کند.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۲۹، ح ۱۸

حدیث ۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِلْإِمَامِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ كُلِّ الْكَرْفَسِ، فَإِنَّهَا بَقْلَةٌ الْأَنْبِيَاءِ مَغْفُولٌ عَنْهَا وَهُوَ طَعَامُ الْخَضِرِ وَالْيَاسِ وَالْكَرْفَسُ يَفْتِيحُ الشَّدَدَ وَ
يُدَكِّي الْقَلْبَ وَيَرْثُ الْحِفْظَ وَيَطْرُدُ الْجُنُونَ وَالْجَذَامَ وَالْبَرَصَ وَالْجُبْنَ؛
فرزندم: کرفس بخور، چرا که کرفس سبزی پیامبران است، از آن غفلت شده، خوراکی خضر و یاس علیهما السلام است. کرفس
گرفتگی رگ ها را باز می کند، دل را طراوت می بخشد، حافظه را زیاد می کند و دیوانگی، جذام، پستی و ترس را دور می کند.

الفردوس، ج ۵، ص ۳۷۰، ح ۸۴۶۸

حدیث ۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالزَّرْبِ فَإِنَّهُ يَكْشِفُ الْمِرَّةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ وَيُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَيَطَيِّبُ النَّفْسَ وَيَذْهَبُ بِالْغَمِّ؛
مویز بخورید، زیرا صفر را برطرف می کند، بلغم را از بین می برد، اعصاب را قوی، خستگی را برطرف و اخلاق را خوب می کند،
به روح آرامش می بخشد و غم را می برد.

خصال، ص ۳۴۴

حدیث ۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا سَاءَ خُلُقُهُ. مَنْ أَكَلَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، قَسَا قَلْبُهُ؛

هر کس چهل روز گذشت نخورد، بد اخلاق می شود. هر کس چهل روز گوشت بخورد، سنگ دل می شود.

طب النبوی، ص ۵

حدیث ۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلِ الْخَسَّ، فَإِنَّهُ يورِثُ التُّعَاسَ وَيَهْضِمُ الطَّعَامَ؛
کاهو بخورید، چرا که خواب آور است و غذا را هضم می کند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸۳

حدیث ۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَلِيُّ افْتَتِحْ طَعَامَكَ بِالْمِلْحِ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً مِنْهَا: الْجُنُونُ وَالْجُدَامُ وَالْبَرَصُ وَوَجَعُ الْحَلْقِ وَالْأَضْرَاسِ وَوَجَعُ الْبَطْنِ ؛
ای علی! غذای خود را با نمک آغاز کن، چرا که در نمک درمان هفتاد درد است؛ دیوانگی، خوره، پیسی، گلودرد، دندان درد و دل درد، از جمله این دردهاست.

وسائل الشیعه، ج ۲۴، ص ۴۰۶، ح ۱۲

حدیث ۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُوا الثُّومَ وَتَدَاوُوا بِهِ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً؛
سیر بخورید و با آن درمان کنید، چرا که سیر هفتاد بیماری را شفا می دهد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸۲

حدیث ۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالْبُلْبَانِ فَإِنَّهُ يَمْسَحُ الْحَرَ عَنِ الْقَلْبِ كَمَا يَمْسَحُ الْإِضْبَعُ الْعَرَقَ عَنِ الْجَبِينِ وَيَشُدُّ الظَّهْرَ وَيَزِيدُ فِي الْعَقْلِ وَيُدَكِّي الدَّهْنَ وَيَجْلُو الْبَصَرَ وَيُدْهِبُ النَّسِيَانَ؛
کندر بخورید؛ زیرا همان طور که انگشت، عرق را از پیشانی پاک می کند، کندر همسوزش قلب را می برد و کمر را محکم و عقل را زیاد می کند و ذهن را ذکاوت و چشم را جلا می بخشد و فراموشی را از میان می برد.

طب النبی صلی الله علیه و آله، ص ۶

حدیث ۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالْبَطِيخِ، فَإِنَّ فِيهِ عَشْرَ خِصَالٍ: هُوَ طَعَامٌ وَ شَرَابٌ وَ أَشْنَانٌ وَ رِيحَانٌ وَ يَغْسِلُ الْمِثَانَةَ وَ يَغْسِلُ الْبَطْنَ وَ يَكْثُرُ مَاءُ الظَّهْرِ وَ يَزِيدُ فِي الْجِمَاعِ وَ يَقْطَعُ الْبُرُودَةَ وَ يَنْقِي الْبَشْرَةَ ؛

خرنیزه بخورید، چرا که ده خاصیت دارد: غذاست، آب است، شستشو دهنده و خوش بو کننده است، مثانه را می شوید، آب کمر را زیاد می کند، بر نیروی هم بستری می افزاید، سردی مزاج را می برد و پوست را شاداب می کند.

طب النبی صلی الله علیه و آله، ص ۸

حدیث ۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُوا التَّيْنَ الرَّطْبَ وَ الْيَابِسَ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْجِمَاعِ وَ يَقْطَعُ الْبُواسِيرَ وَ يَنْفَعُ مِنَ النَّقْرِسِ وَ الْإِبْرَدَةِ؛

انجیر تازه و خشک بخورید، چرا که قدرت هم بستری را زیاد، بواسیر را ریشه کن می کند و برای نقرس و سردی مزاج مفید است.

مکارم الاخلاق، ص ۱۷۴

حدیث ۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَ حَادَثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوءَتُهُ وَ ظَهَرَتْ عِدَالَتُهُ وَ وَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ وَ حُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸، ح ۲۸

حدیث ۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَ لَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أُدْلِكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ؛

به خدایی که جانم در اختیار اوست، وارد بهشت نمی شوید مگر مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید، مگر این که یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیز پراهنمایی کنم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

مشکاة الانوار، ص ۱۵۷

حدیث ۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِنِّی لَمْ اُبْعَثْ لَعَانًا وَاِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً؛
 من پیامبر نشده ام که لعن و نفرین کنم، بلکه مبعوث شده ام تا مایه رحمت باشم.

کنز العمال، ح ۸۱۷۶

حدیث ۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلذَّنْبُ شَوْمٌ عَلٰی غَیْرِ فَاعِلِهٖ اِنْ عَیَّرَهُ اِبْتُلٰی بِهٖ وَاِنْ اَعْتَابَهُ اَیْمٌ وَاِنْ رَضٰی بِهٖ شَارَكَهٗ؛
 گناه برای غیر گناهکار نیز شوم است، اگر گناهکار را سرزنش کند به آن مبتلا می شود، اگر از او غیبت کند گناهکار شود و اگر به
 گناه او راضی باشد، شریک وی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۳

حدیث ۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَنَا زَعِيمٌ بِنَبِیِّ فِی رِبْضِ الْجَنَّةِ وَبِنَبِیِّ فِی وَسْطِ الْجَنَّةِ وَبِنَبِیِّ فِی اَعْلٰی الْجَنَّةِ، لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَاِنْ كَانَ مُحِقًّا وَاِنْ تَرَكَ الْكُذْبَ وَاِنْ
 كَانَ هَازِلًا وَاِنْ لَمْ یَحْسَنْ خُلُقَهٗ؛
 من برای کسی که بگومگو را رها کند، هر چند حق با او باشد و برای کسی که دروغ گفتن را اگر چه به شوخی باشد، ترک گوید
 و برای کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ایدر حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می
 کنم.

خصال، ص ۱۴۴، ح ۱۷۰

حدیث ۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلَا اُخْبِرُكُمْ بِاَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةِ الصَّیَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ صَلَاحُ ذَاتِ الْبَیِّنِ، فَاِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَیِّنِ هِیَ الْحَالِقَةُ؛
 آیا به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات) آگاهتان نکنم؟ و آن اصلاحمیان مردم است، زیرا تیره شدن رابطه بین
 مردم ریشه کن کننده دین است.

نهج الفصاحه، ح ۴۵۸

حدیث ۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمَيْنِ تَهَاَجَرَا فَمَكَّنَا ثَلَاثًا لَا يَضِيحُ طَلْحَانِ إِلَّا كَانَا خَارِجَيْنِ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَهُ فَايُهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ؛

دو مسلمانی که سه روز با هم قهر کنند و آشتی ننمایند، هر دو از اسلام بیرونی روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نیست و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز قیامت زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵

حدیث ۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَ التَّقْوَى فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ وَ سَلِطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ؛

تا زمانی که مردم، امر به معروف و نهی از منکر نمایند و در کارهای نیک و تقوایه یاری یکدیگر بشتابند، در خیر و سعادت خواهند بود، اما اگر چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته شود و گروهی بر گروه دیگر سلطه پیدا کنند. نه در زمین یآوری دارند و نه در آسمان.

تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲

حدیث ۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُعَذِّبُ اللَّهُ اللِّسَانَ بِعَذَابٍ لَا يُعَذِّبُ بِهِ شَيْئًا مِنَ الْجَوَارِحِ، فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ، عَذَّبْتَنِي بِعَذَابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَيْئًا؟! فَيَقَالُ لَهُ: خَرَجْتَ مِنْكَ كَلِمَةً فَبَلَغْتَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا، فَسَفِكَ بِهَا الدَّمَ الْحَرَامَ وَ انْتَهَبَ بِهَا الْمَالَ الْحَرَامَ وَ انْتَهَكَ بِهَا الْفَرْجَ الْحَرَامَ؛

خداوند! زبان را عذابی دهد که هیچ یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبانگوید: ای پروردگار! مرا عذابی دادی که هیچ چیز را چنان عذاب ندادی! در پاسخش گفته شود: سخنی از تو بیرون آمد و به شرق و غرب زمین رسید و به واسطه آن خونی بناحق ریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتک شد.

کافی، ج ۲ ص ۱۱۵، ح ۱۶

حدیث ۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا؛

هر کسی، به هدایتی راهنمایی کند، پاداشی را که برای پیروان هدایت وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از پاداش پیروان کاسته شود، و هر کس به گمراهی ایراهنمایی کند گناهی که برای پیروان آن وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از گناه آنها کاسته شود.

منیة المرید، ص ۱۰۲

حدیث ۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتَى بِأَخِيذٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُوقَفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَ يُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرِيحَسَ نَاتِهِ فَيَقُولُ: إِلَهِي لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَأَتَى لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي! فَيُقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسِي ذَهَبَ عَمَلِكَ بِاِغْتِيَابِ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْتَى بِأَخَرَ وَ يُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرِيحُهُ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً فَيَقُولُ: إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَأَتَى مَا عَمِلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ فَيُقَالُ: لِأَنفَلَانَا اِغْتَابَكَ فَدَفَعْتُ حَسَنَاتَهُ إِلَيْكَ؛

روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خداوند نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! اینکارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آنطاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد، حسنات او به تو داده شد.

جامع الاخبار، ص ۴۱۲

حدیث ۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا دَلَّ وَ جَلَّ وَ قَلَّ وَ لَمْ يُمَلَّ؛

بهترین سخن، آن است که قابل فهم و روشن و کوتاه باشد و خستگی نیاورد.

انوار العلویه، ص ۴۸۹

حدیث ۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الَّذِينَ يَقْبَلُونَ الْحَقَّ إِذَا سَمِعُوهُ وَ يَبْدُلُونَهُ إِذَا سَمِعُوهُ وَ يَحْكُمُونَ لِلنَّاسِ كَحُكْمِهِمْ أَنْفُسَهُمْ؛

خوشا به سعادت سبقت جویان به سایه عرش. گفتند: ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان که چون حق را بشنوند، بپذیرند و هرگاه حق از آنان خواسته شود، دریغ‌کنند و برای مردم همان گونه قضاوت کنند که برای خود می‌کنند.

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۹، ح ۱۹

حدیث ۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَمَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقًّا امْرِيءٍ مُسْلِمٍ آتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَوْ جِهِهِ نَوْرٌ مَدَّ الْبَصِيرَ تَعْرِفُهُ الْخَلَائِقُ بِاسْمِهِ وَنَسَبِهِ ؛ کسی که برای زنده کردن حق یک مسلمان، شهادت حق بدهد، روز قیامت در حالیا آورده می‌شود که پرتو نور چهره اش، تا چشم کار می‌کند دیده می‌شود و خلائق او را بهنام و نسب می‌شناسند.

کافی، ج ۷، ص ۳۸۱، ح ۱

حدیث ۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَالْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ ؛ شما را سفارش می‌کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکوکاری همراه است و هر دودر بهشت اند و از دروغگویی پرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶

حدیث ۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ ؛

به مردم ناسزا نگوئید، که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می‌کنید.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۰، ح ۳

حدیث ۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَشَفَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ حَتَّى يَفْضَحَهُ بِهَا فِي بَيْتِهِ ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را آشکار سازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغیب والترهیب، ج ۲، ص ۲۳۹، ح ۹

حدیث ۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَطْعَمَ مُسْلِمًا جَائِعًا أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ؛
 هر کس مسلمان گرسنه ای را غذا بدهد، خداوند از میوه های بهشت به او بخوراند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۵۱

حدیث ۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ؛
 هر کس برادر [دینی] خود را به گناهی سرزنش کند، نمیرد، مگر آن که مرتکب آن شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۲۰

حدیث ۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَفَسَ مِنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 وَ مَنْ سَتَرَ عَلِيمُسْلِمٍ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 هر کس غمی از غم های دنیا را از مسلمانی برطرف نماید، خداوند غمی از غم های روز قیامت را از او برطرف کند و هر کس بر
 شخص تنگدستی آسان بگیرد، خداوند درد دنیا و آخرت بر او آسان گیرد و هر کس راز مسلمانی را بپوشاند، خداوند در دنیا و
 آخرت راز پوش وی شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۵۶

حدیث ۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ أَصْدَقُ وَ أَنْ ضَرَّكَ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْآجِلِ وَ لَا تَكْذِبُوا أَنْ يَنْفَعَكُمْ فِي الْعَاجِلِ فَإِنَّهُ يَضُرُّكُمْ فِي الْآجِلِ ؛
 ای علی! راست بگو اگر چه اکنون به ضررت باشد، ولی در آینده به نفع توست و دروغنگو، اگر چه در حال حاضر به نفعت باشد
 ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵

حدیث ۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي تَفْسِيرِ آيَةِ «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ لَنَحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» الْقَنَاعَةُ وَ الرِّضَابُمَا قَسَمَ اللَّهُ؛

در تفسیر آیه «هر مؤمنی مرد یا زن کار نیکی انجام دهد، قطعا او را با زندگیا کیزه ای، حیات می بخشیم و مسلما به آنان بهتر از آنچه انجام داده اند پاداش خواهیم داد» زندگی پاک، یعنی قناعت و رضایت به آنچه خداوند مقدر نموده است.

مجمع البیان، ج ۶، ص ۱۹۸

حدیث ۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ انْقَطَعَ إِلَى اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ كُلَّ مَوْنَةٍ وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَ مَنَانُ قَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَ كَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهَا؛

هر کس از غیر خدا ببرد، خداوند، هزینه زندگی او را تأمین می کند و از جایی کهانتظار ندارد، روزی اش می دهد؛ اما هر کس چشم امیدش به دنیا باشد، خداوند، او را به دنیا وا می گذارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۹۶

حدیث ۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ وَ مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ؛

هر کس خشمش را برطرف سازد، خداوند کیفرش را از او بردارد و هر کس زبانش رانگه دارد، خداوند عیبش را پپوشاند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۴

حدیث ۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوْحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ دَخَلَهَا نَجَا وَ مَنَّتْخَلَفَ عَنْهَا غَرِقَ؛

مثل اهل بیت من، همانند کشتی نوح است که هر کس سوار آن شد، نجات یافت و هر کس رهایش کرد، غرق گردید.

امالی طوسی، ص ۳۴۹، ح ۷۲۱

حدیث ۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهِيَ رَاجِعَةٌ عَلَى صَاحِبِهَا: الْبُغْيُ وَالْمَكْرُ وَالنَّكْتُ؛
 سه چیز است که در هر کس باشد [آثارش] به خود او بر می گردد: ستم کردن، فریادادن و پیمان شکنی.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۱

حدیث ۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حُرِمَ الرَّفْقَ فَقَدْ حُرِمَ الْخَيْرَ كُلَّهُ؛
 هر کس از مدارا بی بهره باشد، از همه خوبی ها بی بهره مانده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۵۷

حدیث ۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يَغْفِرُ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَ مَنْ يَعْفُ يَعْفُ اللَّهُ عَنْهُ؛
 هر کس از خطاها درگذرد، خدایش از او درگذرد و هر کس گذشت کند خدا نیز از او گذشت کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۰۹

حدیث ۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ وَ مَنْ اشْفَقَ مِنَ النَّارِ لَهِيَ عِنَالشَّهَوَاتِ؛
 هر کس مشتاق بهشت است، به سوی نیکی ها می شتابد و هر کس از جهنم بترسد، از هوا و هوس روی می گرداند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۶۸

حدیث ۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ التَّمَسَ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ أَرْضَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ اشْحَطَ عَلَيْهِ النَّاسَ؛
 هر کس از تمسک رضای خدا به سخط مردم رضای خدا بر او شد و خداوند او را بخشید و او را بر سخط مردم بخشید.

هر کس رضای خدا به خشم مردم جوید، خداوند از او خشنود شود و مردم را از او خشنود کند و هر کس رضای مردم را به خشم خدا جوید، خداوند بر او خشم گیرد و مردم را از او خشمگین کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۸۳

حدیث ۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَصَدَ اغْنَاهُ اللَّهُ وَمَنْ بَدَّرَ افْقَرَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَجَبَّرَ قَصَمَهُ اللَّهُ؛

هر کس میانه روی کند، خداوند بی نیازش سازد و هر کس ریخت و پاش نماید، خداوند نادرش کند، هر کس فروتنی پیشه کند، خداوند بلندش نماید و هر کس بزرگی کند، خداوند خردش نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۳۹

حدیث ۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لَكَ صُومُنَا وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا ذَهَبَ الظَّمَاءِ وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَبَقِيَ الأَجْرُ؛

بار خدایا! برای تو روزه گرفتیم و با روزی تو افطار می کنیم، پس آن را از ما بپذیر، تشنگی رفت، رگ ها شاداب شد و پاداش ماند.

کافی، ج ۴، ص ۹۵، ح ۱

حدیث ۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْحِكْمَةِ كَيْبِتِ خَرِبٌ فَتَعَلَّمُوا وَعَلَّمُوا وَتَفَقَّهُوا وَلَا تَمُوتُوا جُهَالًا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَعْذِرُ عَلَى الْجَهْلِ؛

دلی که در آن حکمتی نیست، مانند خانه ویران است، پس بیاموزید و آموزش دهید، بفهمید و نادان نمیرید. براستی که خداوند، بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد.

کنز العمال، ح ۲۸۷۵۰

حدیث ۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَدَنُهُ وَمَنْ كَثُرَ طَعْمُهُ سَقَمَ بَدَنُهُ وَقَسَا قَلْبُهُ؛

هر کس کم بخورد، سالم می ماند و هر کس زیاد بخورد تنش بیمار می شود و قساوت قلب پیدا می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۷۹

حدیث ۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُنْتَهَاهُ الْجَنَّةَ ؛

هرگز مؤمن از شنیدن خیر و خوبی سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت گردد.

نهج الفصاحه، ح ۲۲۹۲

حدیث ۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيَفْرَجْ عَنْ مُعْسِرٍ ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب شود و غمش از بین برود، باید گره از کارتنگدستی باز کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۶۱

حدیث ۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضَارَّ ضَارًّا لِلَّهِ بِهِ وَمَنْ شَاقَّ شَاقًّا لِلَّهِ عَلَيْهِ ؛

هر کس به دیگران ضرر برساند، خداوند به او ضرر می زند و هر کس سخت گیری کند، خداوند به او سخت می گیرد.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۳۰

حدیث ۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَبَاعَدَ الشَّيْطَانُ مِنْكُمْ كَمَا تَبَاعَدَ الْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: الصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَالصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْمُوازَرَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَقْطَعَانِ دَابِرَهُ وَالِاسْتِغْفَارُ يَقْطَعُ وَتَيْنَهُ ؛

آیا شما را از چیزی خبر ندهم که اگر به آن عمل کنید، شیطان از شما دور شود، چندان که مشرق از مغرب دور است؟ عرض کردند: چرا. فرمودند: روزه روی شیطان راسیاه می کند، صدقه پشت او را می شکند، دوست داشتن برای خدا و هم یاری در کار نیک، ریشه او را می کند و استغفار شاهرگش را می زند.

امالی صدوق، ص ۱۱۷

حدیث ۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ إِذَا حَضَرَ وَقْتُ صَلَاتِكَ فَتَهَيَّأْ لَهَا وَالْأَشْغَلُكَ الشَّيْطَانُ وَإِذَا نَوَيْتَ خَيْرًا فَعَجِّلْ وَالْإِمْعَانُ الشَّيْطَانُ عَنْ ذَلِكَ ؛

ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو و گرنه شیطان تو را سرگرم می کند و هرگاه قصد [کار] خیری کردی شتاب کن و گرنه شیطان تو را از آن باز می دارد.

میراث حدیث شیعه ، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸

حدیث ۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ بَرَّةٍ وَلَا فَاجِرَةٍ إِلَّا وَتَلَوُْمُ نَفْسِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ عَمِلَتْ خَيْرًا كَيْفَ لَمْ أزدِ وَإِنْ عَمِلَتْ شَرًّا قَالَتْ: لَيْتَنِي كُنْتُ قَصْرَتْ؛

هیچ نیکوکار و بدکاری نیست، مگر این که در روز قیامت، خودش را سرزنش می کند. اگر خیری انجام داده باشد، می گوید: چرا به آن نیفزودم و اگر شری مرتکب شده باشد، می گوید: ای کاش مرتکب نمی شدم.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۹

حدیث ۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ وَمَنْ كَبُرَ هُمُّهُ سَقَمَ بَدَنُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، خودش را عذاب می دهد و هر کس غم و غصه اش زیاد شود، تنش رنجور می گردد.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۲

حدیث ۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ الْعَجَلَةَ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ تَتَّبَعُوا لَمْ يَهْلِكْ أَحَدٌ؛

مردم را، در حقیقت، شتابزدگی به هلاکت انداخته است، اگر مردم، از شتابزدگی دور بودند، هیچ کس هلاک نمی شد.

محاسن، ج ۱، ص ۳۴۰، ح ۶۹۷

حدیث ۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقُ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ؛

راستگویی [مایه] آرامش و دروغ‌گویی [مایه] تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث ۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَعَامُ السَّخِيِّ دَوَاءٌ وَ طَعَامُ الشَّحِيحِ دَاءٌ؛

غذای سخاوتمند، دارو و غذای بخیل، درد است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۵۷، ح ۲۲

حدیث ۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَ هِيَ أَنْجَحُ دَوَاءٍ وَ تَدْفَعُ الْقَضَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَامَاوَ لَا يَذْهَبُ بِالْأَدْوَاءِ إِلَّا الدُّعَاءُ وَ الصَّدَقَةُ؛

صدقه بلا را برطرف می کند و مؤثرترین داروست. همچنین، قضای حتمی را برمی گرداند و درد و بیماری ها را چیزی جز دعا و صدقه از بین نمی برد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۳۷، ح ۷۱

حدیث ۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَ إِنَّ الْغَضَبَ جَمْرَةٌ فِي قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، أَمَا رَأَيْتُمْ إِلَى حَمْرَةٍ عَيْنَيْهِ وَانْتِفَاحِ أَوْ دَاجِهِ؟! فَمَنْ أَحْسَسَ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ فَلْيُلْصِقْ بِالْأَرْضِ؛

بدانید که خشم پاره آتشی در دل انسان است. مگر چشمان سرخش و رگک هایگردنش را [هنگام خشم] ندیده اند. هر کس چنین احساسی پیدا کرد، روی زمین بنشیند.

سنن الترمذی، ج ۳، ص ۳۲۸، ح ۲۲۸۶

حدیث ۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ وَ ذُو عَيْنَيْنِ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَ لَمْ يُوَسِّهِ ابْتُلَى بِدَاءٍ لَا دَوَاءَ لَهُ؛

هر کس غذا بخورد و دیگری به او نگاه کند، و به او ندهد، به دردی بی درمان مبتلا می شود.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۴۷

حدیث ۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ أَوْ مِنْ أَخِيهِ مَا يُعْجِبُهُ فَلْيَدْعُ لَهَا لِبَرَكَهٖ فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ؛

هرگاه یکی از شما در خودش، یا مالش، یا برادرش، چیز جالب توجهی دید، برای برکت یافتن آن دعا کند؛ زیرا چشم زخم، واقعیت دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۶

حدیث ۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْإِنْسَانِ مُضَعَةٌ إِذَا هِيَ سَلِمَتْ وَصَحَّتْ سَلِمَ بِهَا سَائِرُ الْجَسَدِ، فَإِذَا سَقِمَتْ سَقِمَ بِهَا سَائِرُ الْجَسَدِ وَفَسَدَ، وَهِيَ الْقَلْبُ؛

در انسان پاره گوشتی است که اگر آن سالم و درست باشد، دیگر اعضای بدنش هم با آن سالم می شوند و هرگاه آن بیمار شود، دیگر اعضای بدنش بیمار و فاسد می گردند. آنگاه گوشت، قلب است.

خصال، ص ۳۱، ح ۱۰۹

حدیث ۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَالشَّيْطَانُ وَالْحَقُّ وَالْبَاطِلُ وَالْهُدَى وَالضَّلَالَةُ وَالرُّشْدُ وَالْعَيُّ وَالْعَاجِلَةُ وَالْأَجَلَةُ وَالْعَاقِبَةُ وَالْحَسَنَاتُ وَالسَّيِّئَاتُ فَمَا كَانِمِنْ حَسَنَاتٍ فَلِلَّهِ وَمَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ لَعَنَهُ اللَّهُ؛

ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها. هر چه خوبیاست از آن خداست و هر چه بدی است از آن شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۲

حدیث ۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ التَّائِبِ فَارْبَعَةٌ: النَّصِيحَةُ لِلَّهِ فِي عَمَلِهِ وَتَرْكُ الْبَاطِلِ وَلزُومُ الْحَقِّ وَالْحِرْصُ عَلَى الْخَيْرِ؛

نشانه توبه کننده چهار است: عمل خالصانه برای خدا، رها کردن باطل، پایبندی بهحق و حریص بودن بر کار خیر.

تحف العقول، ص ۲۰

حدیث ۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَقُّ ثَقِيلٌ مُّرٌّ وَالْبَاطِلُ خَفِيفٌ حُلُوٌّ وَرَبِّ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ تَوْرُثُنَا طَوِيلًا؛

حق، سنگین و تلخ است و باطل، سبک و شیرین و بسا خواهش و هوا و هوس که لحظه ای بیش نمی ماند، اما غم و اندوهی طولانی به دنبال می آورد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۵

حدیث ۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَيَّاكُمْ وَالتَّلَوْنَ فِي دِينِ اللَّهِ فَإِنَّ جَمَاعَتَهُ فِيمَا تَكْرَهُونَ مِنَ الْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ فِيمَا تُحِبُّونَ مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنَّ اللَّهَ سَيُجَاهِدُكُمْ لَمْ يُعْطِ أَحَدًا بِفُرْقَةٍ خَيْرًا مِمَّنْضَى وَلَا مِمَّنْ بَقِيَ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا بپرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق است ولی شما آن را ناخوش می دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما خوشایند شما می باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و باقی ماندگان بر اثر تفرقهو جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶

حدیث ۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ خِصَالَ الْإِيمَانِ: الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يَدْخُلْهُ رِضَاءٌ فِي بَاطِلٍ وَإِنْ غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنَ الْحَقِّ وَ لَوْ قَدَرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ؛

سه ویژگی است که در هر کس یافت شود، ویژگی های ایمان کامل می گردد: آن که وقتی خوشنود گردد، خوشنودی اش او را به باطل نکشاند و خشمش او را به هنگام خشم، از حق برون نبرد و هر گاه توان یافت، به آنچه از او نیست، دست درازی نکند.

الاصول الستة عشر، ص ۳۵

حدیث ۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُكْمَلُ الْمُؤْمِنُ إِيْمَانَهُ حَتَّى يَحْتَوِيَ عَلَى مِائَةٍ وَ ثَلَاثِ خِصَالٍ: ... لَا يَقْبَلُ الْبَاطِلَ مِنْ صَدِيقِهِ وَلَا يَرُدُّ الْحَقَّ مِنْ عَدُوِّهِ...؛

ایمان مؤمن کامل نمی شود، مگر آن که ۱۰۳ صفت در او باشد:... باطل را از دوستش نمی پذیرد و در مقابله با دشمن، حق را پایمال نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۳۱۰

حدیث ۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ السَّمَاخَةِ الْمَنْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت بخشش ، مَنّت گذاری است .
معدن الجواهر ، ص ۵۹ .

حدیث ۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْعِبَادَةِ الْمَتْرَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت عبادت ، سستی است .
المحاسن ، ج ۱ ، ص ۱۷ .

حدیث ۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْعِلْمِ النَّسْيَانُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت دانش ، فراموشی است .
الخصال ، ص ۴۱۶ .

حدیث ۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از هوشیاری مؤمن پروا کنید ، که مؤمن با نور خدا نظر می کند .
بصائر الدرجات ، ص ۳۷۵ .

حدیث ۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْتُوا فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ التُّرَابَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به روی ستایشگران خاک پاشید .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَنْتُمْ كَرِيمٌ قَوْمٌ فَأَكْرَمُوهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه بزرگ قومی بر شما وارد شد ، گرامی اش بدارید .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۵۹ .

حدیث ۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَعْلِمْهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر یکی از شما برادرش را دوست دارد ، باید او را [از دوستی خود] آگاه کند .
 المحاسن ، ج ۱ ، ص ۲۶۶ .

حدیث ۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى بِعَبْدٍ خَيْرًا عَسَلَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه خداوند خیرخواه کسی باشد ، او را نزد مردم ، محبوب می گرداند .
 المجازات النبویة ، ص ۳۷ .

حدیث ۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا اشْتَكَى الْمُؤْمِنُ أَخْلَصَهُ اللَّهُ مِنَ الذَّنُوبِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه مؤمن بیمار شود ، خداوند ، او را از گناهان پاک می سازد .
 المعجم الأوسط ، ج ۵ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا جَاءَكُمْ الزَّائِرُ فَأَكْرَمُوهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه کسی به دیدار شما آمد ، گرامی اش بدارید .
 الأمالی ، صدوق ، ص ۶۰۰ .

حدیث ۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر شرم نداری ، هر آنچه می خواهی بکن .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۶۱ .

حدیث ۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَشِيرُوا ذَوِي الْعُقُولِ تَرْتُدُّوهُمُ وَلَا تَعْصُوهُمْ فَتَنْدَمُوا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : با خردمندان مشورت کنید تا به راستی راه ببرید ، و از [راهنمایی] آنان سرپیچی نکنید که پشیمان می شوید .
کنز الفوائد ، ص ۱۹۴ .

حدیث ۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ مِنْ طَمَعٍ يَهْدِي إِلَى طَبَعٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از طمعی که به پستی راه می نماید ، به خدا پناه ببرید .
المجازات النبویة ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَعِينُوا عَلَى أُمُورِكُمْ بِالْكِتْمَانِ ، اسْتَعِينُوا عَلَى إِنْجَاحِ الْحَوَائِجِ بِالْكِتْمَانِ لَهَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : استواری کارها و برآورده شدن نیازهای خود را در نمان داشتن آنها بجوید .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۱۲ .

حدیث ۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ الرَّقَّةِ فَإِنَّهَا رَحْمَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هنگام نرمی و رقت دل ، دعا را غنیمت شمارید ، که نرمی دل ، رحمت است .
همان ، ص ۴۰۲ .

حدیث ۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عمل ، در گرو نیت است .

دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۴.

حدیث ۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَمَانَةُ تَجْرُ الرِّزْقَ وَالْخِيَانَةُ تَجْرُ الْفَقْرَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : امانتداری روزی می آورد ، و خیانت ، فقر .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۷۲ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۲۲۱ .

حدیث ۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيمَانُ نِصْفَانِ : نِصْفُ شُكْرٍ وَ نِصْفُ صَبْرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : ایمان ، دو نیمه است : نیمی از آن شکرگزاری و نیم دیگر شکیبایی است .

تحف العقول ، ص ۴۸ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي الْعُرَّةُ الْمُحَجَّلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : امت من در روز قیامت ، از آثار وضو ، پیشانی‌هایی نورانی دارند .

مسند ابی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۲۹۵ .

حدیث ۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی ، با گناهی که می کند ، از روزی محروم می شود .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۲۸ .

حدیث ۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْرِكُ بِحَسَنِ الْخُلُقِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بنده با نیک خوئی به مقام روزه دار شب زنده دار می رسد .

مسند زید بن علی ، ص ۴۷۴ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْفِتْنَةَ تَجِيءُ فْتَنَسِفُ الْعِبَادَ نَسْفًا يَنْجُو الْعَالِمُ مِنْهَا بِعِلْمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :فتنه می آید و بندگان را تارومار می کند ، مگر عالم که به علم خویش از آن می رهد .
مسند ابراهیم بن ادهم ، ص ۲۸ .

حدیث ۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً أَحَبَّ أَنْ يَرَى عَلَيْهِ أَثَرَهَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

خداوند ، دوست دارد که هر گاه نعمتی به بنده ای می دهد، اثر آن را در او ببیند .
الأمالی ، طوسی ، ص ۲۷۵ .

حدیث ۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الرَّقْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، مدارا کردن در هر کار را دوست دارد .
مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۳۷ .

حدیث ۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ وَيُحِبُّ الْجَمَالَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد .
دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۱۵۵ .

حدیث ۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ عَمَلَ عَبْدٍ حَتَّى يَرْضَى قَوْلَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، عمل بنده را نمی پذیرد ، مگر آن که از گفتارش خشنود باشد .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۷ .

حدیث ۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، مؤمنِ پیشه ور را دوست دارد .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۱۳ .

حدیث ۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، هر دل اندوهگینی را دوست دارد .
المستدرک علی الصحیحین ، ج ۴ ، ص ۳۱۵ . در منابع شیعی از امام سجّاد علیه السلام : الکافی ، ج ۲ ، ص ۹۹ .

حدیث ۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، کارهای بزرگ و شریف را دوست دارد ، و کارهای خُرد و کم ارزش را ناخوش می دارد .
المعجم الكبير ، ج ۳ ، ص ۱۳۱ .

حدیث ۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُصَلِّيَ لَيَقْرَعُ بَابَ الْمَلِكِ وَإِنَّهُ مَنْ يَدِمُ قَرَعَ الْبَابِ يُوشِكُ أَنْ يُفْتَحَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نماز گزار ، درِ خانه فرمانروا [ای جهان] را می کوبد ، و هر که درِ خانه ای را پیوسته بکوبد ، امید است که به رویش گشوده شود .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۸۸ .

حدیث ۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیکوترین نیکویی ، خوی نیکوست .
همان ، ص ۱۰۸ . در منابع شیعی از امام حسن علیه السلام : الخصال ، ص ۲۹ .

حدیث ۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ بِعِلْمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: سخت ترین عذاب در روز قیامت، از آن عالمی است که خداوند، او را از علمش بهره مند نساخته است.

همان، ج ۲، ص ۱۷۱.

حدیث ۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا صَلَّهَ الرَّجْمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صله رحم، طاعتی است که پاداش آن زودتر [از دیگر طاعات] به بنده می رسد.
الکافی، ج ۲، ص ۱۵۲.

حدیث ۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْتَظَارُ الْفَرْجِ بِالصَّبْرِ عِبَادَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صبورانه در انتظار گشایش بودن، عبادت است.
الدعوات، ص ۴۱، ح ۱۰۱.

حدیث ۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ حُسْنَ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

حُسن ظن داشتن [به خدا و بندگانش] از جمله عبادات نیک است.
سنن الترمذی، ج ۵، ص ۲۴۱.

حدیث ۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دِينَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دین خدا، راست و آسان است.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۰۴. در منابع شیعی مانند: دعائم الإسلام (ج ۱، ص ۱۳۱)، با لفظ «أَحَبُّ الْأَدْيَانِ إِلَى اللَّهِ» آمده است.

حدیث ۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ أَذْهَبَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بدترین مردم در روز قیامت نزد خداوند، بنده ای است که آخرت خود را به خاطر دنیای دیگران از بین ببرد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۱۲.

حدیث ۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ فَرَّقَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بدترین مردم در روز قیامت نزد خدا، کسی است که مردم از ناسزاگویی او بیمناک باشند.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۷۱.

حدیث ۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصُرُ أَهْلَ ظُلْمٍ أَوْ مَظْلُومًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برادر خود را یاری کن، ظالم باشد یا مظلوم.

مسند أحمد، ج ۳، ص ۲۰۱.

حدیث ۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: به فرودست خود بنگرید، نه به فرا دست خود؛ چه، سزاوار نیست که

نعمت خدا را بر خود، کوچک شمارید.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۸۷.

حدیث ۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِحُجُوبِ الْكِتَابِ حَقًّا كَرَّدَ السَّلَامِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دادن جواب نامه، حقی است مانند جواب سلام.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۱۹.

حدیث ۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از جمله سنت، این است که آدمی، میهمانش را هنگام خروج، تا در خانه همراهی کند. سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۱۱۴.

حدیث ۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: **إِنَّ مِنْ مَوْجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ إِدْخَالَ الشُّرُورِ عَلَى أُخْيِكَ الْمُؤْمِنِ؛**
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از جمله اسباب مغفرت، شاد کردن برادر مؤمن است. المعجم الكبير، ج ۳، ص ۸۳.

حدیث ۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: **إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغِلْ فِيهِ بِرَفْقٍ؛ وَ لَا تُبْغِضْ إِلَى نَفْسِكَ عِبَادَةَ اللَّهِ فَإِنَّ الْمُتَبِّتَ لَا أَرْضَا قَطَعَ وَ لَا ظَهْرًا أَبْقَى؛**
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: این دین، استوار است. از این رو، با نرمی و مدارا در آن وارد شو (به احکام آن عمل کن)، و کاری نکن که عبادت خدا پیش تو منفور شود، که در راه مانده، نه به مقصد رسیده، و نه مرکبی برایش مانده است. المجازات النبویة، ص ۲۴۴.

حدیث ۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: **إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ؛ قِيلَ: فَمَا جَلَاءُهَا قَالَ: ذِكْرُ الْمَوْتِ وَ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ؛**
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: «دل همچون آهن، زنگار می گیرد». سؤال شد: صیقل یافتن آن به چیست؟ فرمود: «یاد مرگ و تلاوت قرآن».
تاریخ بغداد، ج ۱۱، ص ۸۶.

حدیث ۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: **إِيَّاكُمْ وَ الدِّينَ فَإِنَّهُ هَمٌّ بِاللَّيْلِ وَ مَدَلَّةٌ بِالنَّهَارِ؛**
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از قرض گرفتن بپرهیزید، که اندوه شب است و خواری روز.
علل الشرائع، ج ۲، ص ۵۲۷.

حدیث ۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: **إِيَّاكَ وَ مَا يُعْتَدَّرُ مِنْهُ؛**
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از کاری که باید از انجام دادن آن عذر خواست، بپرهیز!

المعجم الكبير، ج ۱، ص ۱۴۲. در منابع شیعی از امام علی علیه السلام: نهج البلاغه، نامه ۳۳.

حدیث ۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: محبوب ترین کار نزد خداوند، با دوام ترین کار است، اگر چه اندک باشد.
 الأمالی، سید مرتضی، ج ۱، ص ۴۱.

حدیث ۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْأَتْقِيَاءُ الْأَخْفِيَاءُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: محبوب ترین بندگان نزد خداوند، پرهیزگاران گمنام اند.
 مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۵۲.

حدیث ۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْسِنَ جَوَارَ مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: با همسایه خود، نیکو همسایگی کن، تا مسلمان باشی.
 المعجم الصغير، ج ۲، ص ۱۰۴.

حدیث ۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَدُّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: با کسی که تو را امین شمرده، امانتداری کن، و به کسی که به تو خیانت کرده، خیانت نکن.
 الاستبصار، ج ۳، ص ۵۳.

حدیث ۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْبَغِ الْوُضُوءَ يُزِدْ فِي عُمْرِكَ وَ سَلِّمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ يَكْثُرْ خَيْرُ بَيْتِكَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :
 کامل وضو گیر (آب را به تمام اعضای وضو برسان) تا بر عمرت افزوده شود، و بر خانواده ات سلام کن تا خیر در خانه ات افزون شود.

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۳۷۶.

حدیث ۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْرِعُ الدُّعَاءِ إِجَابَةً دَعْوَةَ غَائِبٍ لِغَائِبٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نزدیک ترین دعا به اجابت ، دعا برای فرد غایب است .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۵۱۰ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دست مزد کارگر را ، پیش از آن که عرقش خشک شود ، پردازید .
 المعجم الصغير ، ج ۱ ، ص ۲۱ .

حدیث ۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْظَمُ النِّسَاءِ بَرَكَهٌ أَقْلُهُنَّ مَوْنَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : با برکت ترین زنان ، کم خرج ترین آنان است .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۰۵ .

حدیث ۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْحَسَنَاتِ تَكْرِمَةُ الْجُلَسَاءِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : برترین نیکی ، گرامی داشتن همنشین است .
 کنز العمال ، ح ۲۵۴۰۲ (به نقل از قُضَاعِي) .

حدیث ۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : برترین صدقه ، سازش دادن میان دو نفر (یا دو گروه) است .
 منتخب مسند عبد بن حمید ، ص ۱۳۵ .

حدیث ۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ انْتِظَارُ الْفَرَجِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برترین عبادت، چشمداشت گشایش است.
کمال الدین و تمام النعمه، ص ۲۸۷.

حدیث ۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ وَ تُعْطِيَ مَنْ حَرَمَكَ وَ تَصْفَحَ عَنِ

مَنْ ظَلَمَكَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برترین فضیلت، آن است که به کسی که از تو بریده، ببیوندی، و به کسی که از تو دریغ کرده، ببخشی، و از کسی که به تو ستم کرده است، درگذری.
مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۴۸.

حدیث ۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقَلُّلِ مِنَ الدِّينِ تَعِشْ حُرًّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از بدهی خود بکاه، تا آزاده زندگی کنی.
همان، ج ۱، ص ۳۷۰.

حدیث ۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَ أَحْسِنُوا آدَابَهُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: فرزندانان را گرامی بدارید و نکو تربیتشان کنید.
سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۲۱۱.

حدیث ۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْأَرْبَ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ أَوْرَثَتْ حُزْنَا طَوِيلًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بسا لحظه ای هوس که اندوهی دراز در پی دارد.
الأمالی، طوسی، ص ۵۳۳.

حدیث ۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمِطُوا الْأَذَى عَنِ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ تَكْثُرَ حَسَنَاتِكُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر چیز آزار دهنده را از سر راه مسلمانان دور کنید تا کارهای نیک شما فزونی یابد .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۳۰ .

حدیث ۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث قدسی : أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَ عَبْدِي إِذَا ذَكَرَنِي ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: من در گرو گمان بنده ام به خود هستم . من با بنده ام هستم ، هرگاه مرا یاد کند .
همان ، ج ۲ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلَاةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نخستین چیزی که بنده را درباره آن به حساب می کشند ، نماز است .
فقه الرضا علیه السلام ، ص ۱۰۰ .

حدیث ۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي الْمِيزَانِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نخستین چیزی که در ترازو [ی اعمال] نهاده می شود ، خوش خویی است .
المصنف ، ابن ابی شیبۀ ، ج ۶ ، ص ۹۰ .

حدیث ۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّ دَاءٍ أَدَوَى مِنَ الْبُخْلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: کدامین درد ، دردناک تر از تنگ چشمی است؟!
فقه الرضا علیه السلام ، ص ۲۷۷ .

حدیث ۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَدَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دشنام گفتن ، نشانه درشت خویی است .

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۵۰. در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام: الکافی، ج ۲، ص ۳۲۵.

حدیث ۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نیکوکاری [همان] خوش اخلاقی است .

مسند أحمد، ج ۴، ص ۱۸۲ .

حدیث ۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِرُّ كَهُ مَعَ أَكْبَرِكُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: برکت با پیران شماسست .

المعجم الأوسط، ج ۹، ص ۱۶ .

حدیث ۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبِطَالَةُ تُقْسِي الْقَلْبَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بیکاری، دل را سخت می کند .

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۱۸۸ .

حدیث ۱۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: توبه کننده از گناه، همچون کسی است که گناهی نکرده است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷۹ .

از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰

حدیث ۱۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّحَدُّثُ بِالنَّعْمِ شُكْرٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بازگویی نعمت ها، سپاسگزاری [از آنها] است .

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۶۱ .

حدیث ۱۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّدييرُ نِصفُ العِيشِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :عاقبت اندیشی ، نیمی از آسایش زندگی است .
کنز العمال ، ح ۵۴۳۵ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث ۱۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَرَّفَ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هنگام آسایش ، با خدا آشنا باش ، تا در سختی با تو آشنایی کند .
کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۴۱۳ .

حدیث ۱۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمومِ الدُّنْيا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :چندان که می توانید ، دل از غم های دنیا تهی دارید .
المعجم الأوسط ، ج ۵ ، ص ۱۸۶ .

حدیث ۱۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلتَمِسُوا الجارَ قَبْلَ شِراءِ الدَّارِ وَ الرَّفِیقَ قَبْلَ الطَّرِیقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پیش از خرید خانه، از همسایه ، و پیش از راهی شدن، از همراه پرس و جو کنید .
مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۴۳۱ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث ۱۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلتَمِسُوا الرِّزْقَ فِي حَبائِيا الأَرْضِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :روزی خود را از آنچه در زمین پنهان است ، بجوید .
مسند أبی یعلی ، ج ۷ ، ص ۳۴۷ .

حدیث ۱۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصْفُ الْعَقْلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

دوستی کردن ، نیمی از خردمندی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۴ ؛ در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : خصائص الأئمة ، ص ۱۰۴ ، و در الکافی (ج ۲ ، ص ۶۴۳) با لفظ «التودد إلى الناس» از پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است .

حدیث ۱۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهَادُوا تَزِدَادُوا حُبًّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به یکدیگر هدیه دهید تا دوستی تان افزون شود .

المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۵۴ .

حدیث ۱۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لِاشْكِّ فِيهِنَّ : دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ وَ دَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَ دَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دعای سه کس ، بی تردید ، مستجاب است : دعای ستمدیده ، دعای مسافر و دعای پدر برای فرزند .

الجعفریات ، ص ۱۸۶ .

حدیث ۱۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : همبستگی ، مایه رحمت است و پراکندگی ، مایه عذاب .

نزّهة الناظر و تنبيه الخاطر ، ص ۲۷ .

حدیث ۱۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجُمُعَةُ حَجٌّ الْمَسَاكِينِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نماز جمعه ، حج مستمندان است .

نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۲۵۰ .

حدیث ۱۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بهشت ، زیر گام های مادران است .
کنز العمال ، ح ۴۵۴۳۹ (به نقل از قُضَاعِي).

حدیث ۱۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : جهاد زن ، خوب شوهرداری کردن است .
الخصال ، ص ۶۲۰ .

حدیث ۱۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ الشَّيْءَ يَعْمَى وَيُصِمُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

دل‌بستگی تو به چیزی ، کور و کورت می کند .
کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیکو پرسیدن ، [نشانه بهره مندی از] نیمی از دانش است .
کنزالفوائد ، ص ۲۸۷ .

حدیث ۱۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ الْمَلَكَهٖ نَمَاءٌ وَ سُوءُ الْمَلَكَهٖ شُوْمٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیک رفتاری با زیردستان ، مایه فزونی است و بد رفتاری با آنان ، سبب شوربختی .
سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۵۱۱ .

حدیث ۱۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ وَ دَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ أَعِدُّوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: اموال خود را با [پرداخت] زکات، محفوظ نگاه دارید، و بیمارانتان را با صدقه دادن درمان کنید، و به هنگام سختی و گرفتاری به دعا روی آورید.
قرب الإسناد، ص ۱۱۷.

حدیث ۱۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَ حُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهشت را ناگواری ها و دوزخ را شهوت ها در میان گرفته اند.
المجازات النبویة، ص ۳۴۹.

حدیث ۱۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: حیا، جز نیکی به بار نمی آورد.
صحیح البخاری، ج ۷، ص ۱۰۰.

حدیث ۱۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
خَشِيَةُ اللَّهِ رَأْسُ كُلِّ حِكْمَةٍ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خشیت از خدا، سرآمد هر حکمتی است.
الورع، ابن ابی الدنيا، ص ۴۳.

حدیث ۱۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ ، فَأَحْبِبُّهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِيَالِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مردم، همگی خانواده خدایند، و محبوب ترین آنان نزد او کسانی اند که سود بیشتری به خانواده او می رسانند.
قرب الإسناد، ص ۱۲۰.

حدیث ۱۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْخَمْرُ أُمُّ الْخَبَائِثِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: شراب، ریشه پلیدی هاست.
المجازات النبویة، ص ۲۲۹.

حدیث ۱۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین ذکر، ذکر پنهان است.
المصنف، ابن ابی شیبہ، ج ۷، ص ۱۰۸.

حدیث ۱۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
خَيْرُ الْعَمَلِ مَا نَفَعَ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین عمل، آن است که سودی رساند.
مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۲۳.

حدیث ۱۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین مردم، کسانی اند که بیشتر به مردم سود برسانند.
المعجم الأوسط، ج ۶، ص ۵۸.

حدیث ۱۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم:
بهترین ازدواج، آسان ترین آن است.
سنن أبی داوود، ج ۱، ص ۴۷۰.

حدیث ۱۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهترین شما کسی است که قرآن بیاموزد و به دیگران بیاموزاند.

سنن الدارمی ، ج ۲ ، ص ۴۳۷ .

حدیث ۱۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَ يُؤْمَنُ شَرُّهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهترین شما کسی است که به خیرش امید می رود و از شرش ایمنی هست .
 مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۱۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که به نیکی رهنمون شود ، مانند کسی است که نیکی می کند .
 ثواب الأعمال ، ص ۱ .

حدیث ۱۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّعَاءُ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ لَا يُرَدُّ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای میان اذان و اقامه رد نمی شود .
 مسند أبی داوود ، ص ۲۸۲ .

حدیث ۱۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعا ، سلاح مؤمن است .
 الإمامة و التبصرة ، ص ۱۷۹ .

حدیث ۱۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَ إِنْ كَانَ فَاجِرًا فَفُجْرُهُ عَلَى نَفْسِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای ستم‌دیده ، مستجاب است ، و اگر بدکار باشد ، بدکاری اش به زیان خود اوست .
 مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۳۶۷ .

حدیث ۱۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَ جَنَّةُ الْكَافِرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دنیا زندان مؤمن و بهشت کافر است .

التمحیص ، ص ۴۸ .

حدیث ۱۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدِّينُ النَّصِيحَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دین ، اخلاص و ورزی و خیرخواهی است .

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۱۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بیم از خداوند ، بنیان حکمت است .

الاختصاص ، ص ۳۴۳ .

حدیث ۱۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهْرُ وَ رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَ الْعَطَشُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بسا شب زنده داری که شب زنده داری اش جز بیداری نیست ، و بسا روزه داری که روزه

داری اش جز گرسنگی و تشنگی نیست .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۴۷۰ .

حدیث ۱۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ امْرَأً أَصْلَحَ مِنْ لِسَانِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : رحمت خدا بر آن که زبان خود را اصلاح کند .

الأمالی ، طوسی ، ص ۳۹۸ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ فَسَلِمَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: رحمت خدا بر بنده ای که سخنی نیک گفت و سود بُرد یا زیان در کام کشید و سلامت ماند .
تحف العقول ، ص ۴۳ .

حدیث ۱۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم :
الرَّفْقُ رَأْسُ الْحِكْمَةِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مدارا کردن ، بنیان حکمت است .
المصنّف ، ابن ابی شیبہ ، ج ۶ ، ص ۸۶ .

حدیث ۱۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم :
الرَّفْقُ فِي الْمَعِيشَةِ خَيْرٌ مِنْ بَعْضِ التَّجَارَةِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مدارا کردن در معیشت ، از برخی تجارت ها بهتر است .
المعجم الأوسط ، ج ۸ ، ص ۳۱۸ .

حدیث ۱۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم :
زُرْعَتَا تَزَدَدَ حُبًّا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :یک روز در میان ، [برادر دینی خود را] دیدار کن ، تا دوستی ات افزون شود .
المعجم الكبير ، ج ۴ ، ص ۲۱ .

حدیث ۱۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم :
الرُّهُدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ وَ الْبَدَنَ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پارسایی در دنیا ، مایه آسایش دل و تن است .
المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۱۷۷ .

حدیث ۱۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم :
سَافِرُوا تَصَحَّوْا وَ تَغَنَّمُوا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سفر کنید تا تن درست باشید و غنیمت به دست آورید .
السنن الكبرى ، بیهقی ، ج ۷ ، ص ۱۰۲ .

حدیث ۱۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیک بخت ، آن است که از [سرنوشت] دیگران پند بگیرد .
تحف العقول ، ص ۸۹ .

حدیث ۱۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّمَاخُ رَبَّاحٌ وَالْعُسْرُ شُومٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آسان گرفتن ، مایه سودمندی است و سخت گرفتن ، سبب شوربختی .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۸ .

حدیث ۱۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْشَّتَاءُ رَبِيعُ الْمُؤْمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : زمستان ، بهار مؤمن است .
مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۷۵ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۱۱۱ .

حدیث ۱۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بدترین کوری ، کوری دل است .
الزهد ، ص ۱۴ .

حدیث ۱۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرَّفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُهُ بِاللَّيْلِ وَعِزُّهُ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : شرافت مؤمن به شب زنده داری اش ، و عزت او به اظهار بی نیازی کردن از مردم است .
الخصال ، ص ۷ .

حدیث ۱۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّائِمُ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دعای روزه دار ، رد نمی شود .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۷۷ .

حدیث ۱۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصُّبْحُ تَمْنَعُ الرَّزْقَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خواب صبح دم ، بازدارنده روزی است .

مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَدَقَةُ السَّرِّ تَطْفِيءُ غَضَبَ الرَّبِّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صدقه دادن نهانی، خشم پروردگار را فرو می نشاند .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۷ .

حدیث ۱۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ تَمْنَعُ مِيتَةَ السَّوِّءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صدقه دادن ، از مرگ بد باز می دارد .

ثواب الأعمال ، ص ۱۴۰ .

حدیث ۱۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى الْقَرَابَةِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: صدقه دادن به خویشاوندان ، هم صدقه است و هم صله رحم .

المعجم الكبير ، ج ۶ ، ص ۲۷۵ .

حدیث ۱۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ قُرْبَانُ كُلِّ تَقِيٍّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نماز ، سبب تقرّب هر پرهیزگاری است .

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۱۳۳ .

حدیث ۱۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَلُّهُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : پیوند با خویشاوندان ، بر عمر می افزاید .
 قرب الإسناد، ص ۷۶ .

حدیث ۱۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ تَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : انجام دادن کار نیک ، [آدمی را] از مرگ بد ، نگاه می دارد .
 الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۸ .

حدیث ۱۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صُومُوا تَصِحُّوا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : روزه بگیرید تا تن درست باشید .
 الدعوات ، ص ۷۶ .

حدیث ۱۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْأَطَاعِمُ الشَّاكِرُ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : پاداش آن که می خورد و شکر می گزارد ، مانند پاداش روزه دارِ صبور است .
 المحاسن ، ج ۲ ، ص ۴۴۵ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَلَبُ الْحَلَالِ جِهَادٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : در جستجوی روزیِ حلال بودن ، جهاد است .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۸۳ .

حدیث ۱۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که پرداختن به عیب خویش ، او را از عیب های مردم ، باز دارد !
نزهة الناظر و تنبيه خاطر ، ص ۳۶ .

حدیث ۱۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَنْ طَابَ كَسْبُهُ وَ صَلَحَتْ سَرِيرَتُهُ وَ كَرُمَتْ عَلَانِيَتُهُ وَ عَزَلَ عَنِ النَّاسِ شَرَّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که کسبش پاک ، نهانش بسامان و آشکارش نیک باشد و شر

خود را از مردم ، باز دارد !

المعجم الكبير ، ج ۵ ، ص ۷۲ .

حدیث ۱۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که به علم خود ، عمل کند !

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۹ .

حدیث ۱۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَائِدُ فِي هَيْبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْبِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که هدیه خود را پس بگیرد ، همچون سگی است که به استفراغ خود بر می گردد .

صحیح البخاری ، ج ۳ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۱۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِمَ الْإِيمَانَ الصَّلَاةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نشان ایمان، نماز است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۳۱ .

حدیث ۱۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعُلَمَاءُ أَمَنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: عالمان، امینان خدا در میان آفریدگان اویند.

همان، ص ۱۰۰.

حدیث ۱۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

عُودُوا الْمَرِيضَ وَ اتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ تُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از بیماران عیادت کنید و در تشییع جنازه شرکت کنید تا شما را به یاد آخرت بیندازد.

مسند ابی یعلی، ج ۲، ص ۳۶۴.

حدیث ۱۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: دو چشم اند که آتش به آنها نمی رسد: چشمی که در دل شب از بیم خدا بگرید، و چشمی

که شبانه در راه خدا پاسبانی می کند.

سنن الترمذی، ج ۳، ص ۹۶.

حدیث ۱۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَلْغِنِي الْيَأْسَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: توانگری، یعنی دل نبستن به آنچه در دست مردمان است.

المعجم الكبير، ج ۱۰، ص ۱۳۹.

حدیث ۱۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

فُضُوحُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ فُضُوحِ الْآخِرَةِ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: [تحمل] رسوایی دنیا، از رسوایی آخرت، آسان تر است.

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۱۷۰.

حدیث ۱۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

قُلِ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: حق را بگو، اگر چه تلخ باشد.

الخصال، ص ۵۲۶.

حدیث ۱۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَلَّةُ الْعِيَالِ أَحَدُ الْيَسَارِينَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کمی نانخور ، نیمی از توانگری است .
 دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۲۵۵ .

حدیث ۱۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْقِنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَعُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : قناعت ، ثروتی پایان ناپذیر است .
 المعجم الأوسط ، ج ۷ ، ص ۸۴ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : نهج البلاغه ، حکمت ۵۷ .

حدیث ۱۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُولُوا خَيْرًا تَغْنَمُوا وَاسْكُتُوا عَنِ شَرِّ تَسَلَمُوا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سخن خیر بگوئید تا سود ببرید و از گفتن شر ، دم فرو ببندید تا سلامت بمانید .
 المستدرک علی الصحیحین ، ج ۴ ، ص ۴۸۷ .

حدیث ۱۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَثْرَةُ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خنده بسیار ، دل را می میراند .
 سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۱۴۰۳ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۴ .

حدیث ۱۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَرَمُ الْمَرْءِ دِينُهُ وَ مُرُوَّتُهُ عَقْلُهُ وَ حَسَبُهُ خُلُقُهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کرامت آدمی به دین اوست ، و مردانگی اش به خردش ، و شرافت خانوادگی اش به اخلاقش .
 مکارم الأخلاق ، ابن ابی الدنيا ، ص ۱۷ .

حدیث ۱۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کفاره گناه ، پشیمانی [از آن] است .
مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۸۹ .

حدیث ۱۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا يَسْمَعُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی را همین گناه بس که هر آنچه را می شنود ، باز گوید .
معانی الأخبار ، ص ۱۵۹ (با اندک تفاوت) .

حدیث ۱۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ سَعَادَةً أَنْ يُوْتَقَ بِهِ فِي دِينِهِ وَ دُنْيَاهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی را همین سعادت بس که در کار دین و دنیا به او اعتماد کنند .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث ۱۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَوْتِ وَعِظًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : [آدمی را پند] دادنِ مرگ ، بسنده است .
تحف العقول ، ص ۳۴ .

حدیث ۱۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ امْرِئٍ حَسِيبٌ نَفْسِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر کس حسابگر نفس خویش است .
مسند أبی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۱۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : همه شما مسئولید و همه شما از سوی مردم خود ، بازخواست می شوید .

صحیح البخاری ، ج ۱ ، ص ۲۱۵ .

حدیث ۱۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر کار نیکی صدقه است .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۶ .

حدیث ۱۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَلِمَةُ الْحِكْمَةِ ضَالَّةٌ كُلُّ حَكِيمٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سخن حکمت آمیز ، گمشده هر حکیمی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۶۵ .

حدیث ۱۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سخن پاک ، صدقه است .

صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۷۹ .

حدیث ۱۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ كَأَنَّكَ عَابِرُ سَبِيلٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : در دنیا چنان باش که گویی بیگانه ای یا رهگذری هستی .

الأمالی ، طوسی ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۱۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَ عَمِلَ لِمَا بَعَدَ الْمَوْتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هوشمند ، کسی است که نفس خویش را رام سازد و برای پس از مرگ ، در کار باشد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۰ .

حدیث ۱۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ ؛ و لا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: قضا را بر نمی گرداند، مگر دعا، و دین ندارد آن که پایبند پیمان نیست .
الجعفریات ، ص ۳۶ .

حدیث ۱۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَحَاسَدُوا و لا تَنَاجَشُوا و لا تَبَاغَضُوا و لا تَدَابَرُوا و كونوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: به یکدیگر حسد نبرید و در خرید و فروش برای فریب دادن خریدار، به دورغ، بر بهای کالا نیفزایید، به یکدیگر کینه نورزید و پشت نکنید، و از آن گروه بندگان خدا باشید که با یکدیگر برادرند .
صحیح مسلم ، ج ۸، ص ۱۰ .

حدیث ۱۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُحَقِّرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هیچ کار نیکی را کوچک نشمار .
کنز الفوائد ، ص ۹۵ .

حدیث ۱۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَخْرِقَنَّ عَلَيَّ أَحَدٌ سِتْرًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: پرده هیچ کس را مَدَر .
مسند الشهاب ، ج ۲، ص ۸۴ .

حدیث ۱۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَتُؤْذُوا بِهِ الْأَحْيَاءَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: به مردگان دشنام ندهید، که با این کار، زندگان را می آزارید .
الدعوات ، ص ۲۷۸ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ و لا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: غیبت مسلمانان را نکنید و در پی عیبجویی از آنان نباشید .
سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۵۱ .

حدیث ۱۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَكُونُوا عَيَّابِينَ وَ لَا مَدَّاحِينَ وَ لَا طَعَّانِينَ وَ لَا مُتَمَاوِتِينَ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: عیبجو ، ستایشگر ، طعنه زن و مُرده گونه (بی روح) نباشید .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۷ .

حدیث ۱۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تُوَاعِدْ أَخَاكَ مَوْعِدًا فَتُخْلِفَهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: به برادرت وعده ای نده که به آن وفا نکنی .
همان ، ص ۸۵ .

حدیث ۱۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا خَيْرَ فِي صُحْبَةِ مَنْ لَا يَرَى لَكَ مِنَ الْحَقِّ مِثْلَ الَّذِي تَرَى لَهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: در دوستی کسی که برای تو چنان حقی را نمی بیند که تو برای او می بینی ، خیری نیست .
همان ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هیچ مخلوقی نباید با معصیت خالق ، فرمان برده شود .
کتاب من لا يحضره الفقيه ، ج ۴ ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۱۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بر مسلمان روا نیست که بیش از سه روز از برادر خود ، دوری جوید .
الأمالی ، طوسی ، ص ۳۹۱ .

حدیث ۱۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَخْلُونَ رَجُلًا بِامْرَأَةٍ فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مبادا مردی با زنی خلوت کند ، که سومین آنها شیطان است .
 مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۶ .

حدیث ۱۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بِوَأْتِقَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده ای که همسایه اش از شر او در امان نباشد ، وارد بهشت نمی شود .
 صحیح مسلم ، ج ۱ ، ص ۴۹ .

حدیث ۱۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: سخن چین ، وارد بهشت نمی شود .
 الأمالی ، صدوق ، ص ۵۱۱ .

حدیث ۱۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خداوند ، رحمت نمی آورد بر کسی که به مردم ، رحم نمی کند .
 صحیح البخاری ، ج ۸ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۱۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَرْدُّ الْقَضَاءَ إِلَّا الدُّعَاءُ ؛ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعَمْرِ إِلَّا الْبِرُّ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: قضا را بر نمی گرداند ، مگر دعا ، و بر عمر نمی افزاید ، مگر نیکی .
 الدعاء ، ص ۳۰ .

حدیث ۱۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي الصَّلَاةِ مَا انْتَهَرَ الصَّلَاةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده ، تا آن گاه که در انتظار نماز است ، پیوسته در نماز است .
مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۱۵ .

حدیث ۱۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْتَقِيمُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ وَ لَا يَسْتَقِيمُ قَلْبُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: ایمان بنده راست نشود ، مگر آن که دلش راست شود ، و دلش راست نشود ، مگر آن که زبانش راست شود .
نهج البلاغه ، خطبه ۱۷۶ .

حدیث ۱۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْتَكْمِلُ أَحَدُكُمْ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَخْزُنَ لِسَانَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هیچ یک از شما حقیقت ایمان را به تمامی در نیابد ، مگر آن که زبان در کام کشد .
الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۱۴ (با اندکی تفاوت) .

حدیث ۱۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: خدا را سپاس نمی گزارد ، آن که سپاسگزار مردم نباشد .
کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُعْجِبُنْكُمْ إِسْلَامُ رَجُلٍ حَتَّى تَعْلَمُوا كُنْهَ عَقْلِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مسلمانی کسی شما را به شگفت نیآورد تا آن گاه که حقیقت خردش را در یابید .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۸ .

حدیث ۱۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُعْجِبُنْكُمْ عَمَلٌ عَامِلٍ حَتَّى تَنْظُرُوا بِمِ يُخْتَمُ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: عمل کسی شما را به شگفت نیآورد تا آن گاه که سرانجام آن را ببینید .

همان ، ص ۸۷ .

حدیث ۱۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : مؤمن از یک سوراخ ، دوبار گزیده نمی شود .
 صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۱۰۳ .

حدیث ۱۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَتَّبِعِي لِمُؤْمِنٍ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : شایسته مؤمن نیست که خود را خوار کند .
 المصنف ، عبد الرزاق ، ج ۱۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث ۱۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنْ خَيْرٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بنده ایمان نمی آورد ، مگر آن که نیکی ای را که برای خود دوست دارد ، برای برادرش نیز دوست داشته باشد .
 مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۳۰۶ .

حدیث ۱۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَدِيثٌ قَدْسِي : لَمْ يَتَّعْبِدْ لِي الْمُتَّعِبِدُونَ بِمِثْلِ الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَتِي ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عبادت کنندگان با چیزی مانند گریستن از بیم من ، مرا عبادت نمی کنند .
 المعجم الكبير ، ج ۱۲ ، ص ۹۴ .

حدیث ۱۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَدِيثٌ قَدْسِي : لَمْ يَتَّقَرَّبْ إِلَيَّ الْمُتَّقَرَّبُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ عَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بندگان مقرب با چیزی مانند پرهیز از آنچه بر ایشان حرام کرده ام ، به من تقرب نمی جویند .
 المعجم الأوسط ، ج ۴ ، ص ۱۸۸ .

حدیث ۱۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ تَعَلَّمُونَ مَا أَعَلَّمْتُ لَصَحَحْتُمْ قَلِيلًا وَ لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر آنچه را که من می دانم ، می دانستید ، اندک می خندیدید و بسیار می گریستید .
 مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۳۲ .

حدیث ۱۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِتَأْخُذِ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَ مِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَ مِنْ الشَّيْبَةِ قَبْلَ الْكِبَرِ وَ مِنَ الْحَيَاةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ ، فَمَا بَعَدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ أَوْ النَّارُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : بنده باید که از خویش برای خویش ، و از دنیا برای آخرت ، و از جوانی اش پیش از پیری ، و از زندگی اش پیش از مرگ توشه برگردد ، که پس از دنیا سرایی جز بهشت یا دوزخ نیست .
 نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۱۵۱ .

حدیث ۱۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نیرومند ، آن نیست که حریف را به زمین می افکند . نیرومند ، کسی است که به هنگام خشم بر خویشتن چیره باشد .
 تحف العقول ، ص ۴۷ .

حدیث ۱۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ بِكَذَّابٍ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَقَالَ خَيْرًا أَوْ نَمَى خَيْرًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دروغگو نیست آن که [مصلحت جویانه] میان دو نفر آشتی می دهد . او خیر می گوید یا بر خیری می افزاید .
 المعجم الصغير ، ج ۱ ، ص ۱۰۲ .

حدیث ۱۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُؤَقِّرِ الْكَبِيرَ وَ يَرْحَمِ الصَّغِيرَ وَ يَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از ما نیست آن که پیران را حرمت نمی نهد و با کودکان مهربان نیست و امر به معروف و نهی از منکر نمی کند .

مسند أحمد، ج ۱، ص ۲۷۵.

حدیث ۱۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَرَ عَلَى عِيَالِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: از ما نیست آن که خدا میدان روزی اش را فراخ کرده باشد و او بر خانواده اش تنگ گیرد.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۰۵.

حدیث ۱۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ خُلُقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: چاپلوسی، خوی مؤمن نیست.

همان، ص ۲۰۳.

حدیث ۱۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا آمَنَ بِالْقُرْآنِ مَنْ اسْتَحَلَّ مَحَارِمَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که حرام قرآن را حلال شمارد، به آن ایمان نیاورده است.

کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۵۰.

حدیث ۱۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَقَرَّبَ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَفْضَلَ مِنْ سُجُودِ خَفِيِّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بنده با چیزی برتر از سجده نهانی به خداوند، تقرب نمی جوید.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۲۵۰.

حدیث ۱۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا خَابَ مَنْ اسْتَخَارَ ؛ وَلَا نَدِمَ مَنْ اسْتَشَارَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که خواهان خیر باشد، زیان نمی بیند، و آن که مشورت کند، پشیمان نمی شود.

المعجم الصغير، ج ۲، ص ۷۸.

حدیث ۱۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما زانَ اللهُ تَعَالَى عَبْدًا بِزِينَةٍ أَفْضَلَ مِنْ عَفَافٍ فِي دِينِهِ وَفَرَجِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند ، بنده ای را به زینتی زیننده تر از پاکی در دین و پاک دامنی نیاراست .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۸ .

حدیث ۱۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عَالَ مَنْ اقْتَصَدَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آن که میانه روی پیشه کند ، گرفتار فقر نمی شود .
مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۴۴۷ .

حدیث ۱۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عُبِدَ اللهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ فِقْهِ فِي الدِّينِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : خداوند به چیزی برتر از شناخت عالمانه دین ، عبادت نشد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۴۷۴ .

حدیث ۱۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هیچ کس در حاجتخواهی را به روی خویش نگشود ، مگر آن که خداوند ، در ناداری را به رویش گشود .
مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۲۰۶ .

حدیث ۱۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما كَانَ الرَّفْقُ فِي شَيْءٍ [قَطُّ] إِلَّا زَانَهُ وَ مَا كَانَ الْخُرْقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : در هیچ کاری مدارا نشود ، مگر آن که زینت بخش آن شود ، و در هیچ کاری شتاب نشود ، مگر آن که سبب عیبناکی آن شود .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۷ .

حدیث ۱۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ عَمَلٍ يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ بِأَعَجَلٍ عُقُوبَةً مِنْ بَغْيٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: کیفر هیچ کاری که خدا را بدان نافرمانی کنند، زودتر از ظلم، به بنده نمی رسد. همان، ص ۲۰۵.

حدیث ۱۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَحَلَّ وَالِدٌ وَوَلَدُهُ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هیچ پدری به فرزند خویش، هدیه ای گران بهاتر از تربیت نکو نبخشیده است. سنن الترمذی، ج ۳، ص ۲۲۷.

حدیث ۱۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وَقَى بِهِ الْمَرْءُ عِرْضَهُ كُتِبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: بهره مندی از آنچه آدمی با آن آبروی خود را نگاه می دارد، [مانند] صدقه ای است که [در نامه عملش] نوشته می شود. المستدرک الصحیحین، ج ۲، ص ۵۰.

حدیث ۱۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ رَكِبَ فِيهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است: هر که بر آن سوار شود، نجات می یابد و هر که از آن روی برگرداند، غرق می شود. مناقب امیر المؤمنین علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۶.

حدیث ۱۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نشست و برخاست [با دیگران] در گرو امانتداری است. الکافی، ج ۲، ص ۶۶۰.

حدیث ۱۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مجاهد، کسی است که در راه فرمانبرداری از خدا، جهاد با نفس کند.
مسند الشهاب، ج ۱، ص ۱۳۹.

حدیث ۱۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
مُدَارَةُ النَّاسِ صَدَقَةٌ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مدارا کردن با مردم، [مانند] صدقه دادن است.
روضه الواعظین، ص ۳۸۰.

حدیث ۱۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آدمی، پیرو مرام دوست خویش است.
الکافی، ج ۲، ص ۳۷۵.

حدیث ۱۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْمَسْجِدُ بَيْتٌ كُلُّ تَقِيٍّ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مسجد، خانه هر پرهیزگاری است.
المعجم الكبير، ج ۶، ص ۲۵۵.

حدیث ۱۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مسلمان، برادر مسلمان است؛ نه بر او ستم می کند و نه به دست [ستم] دیگرانش می سپارد.
سنن أبي داوود، ج ۲، ص ۴۵۴.

حدیث ۱۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم:
الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مسلمان، کسی است که مسلمانان از دست و زبان او آسوده باشند.
الکافی، ج ۲، ص ۲۳۴.

حدیث ۱۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَلَائِكَةُ الدِّينِ الْوَرَعُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نشانه دینداری ، پارسایی است .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۹ .

حدیث ۱۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آتَاهُ اللَّهُ خَيْرًا فَلَيْرَ عَلَيْهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که خداوند به او نعمتی داده است ، باید [نشانه های آن] در او نمایان باشد .
 همان ، ص ۲۳۵ .

حدیث ۱۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اشْتَقَّ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که مشتاق بهشت است ، به سوی نیکی ها می شتابد .
 همان ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۱۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ التَّمَسَّ رِضَى النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَسَخَطَ عَلَيْهِ النَّاسَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که با خشم خدا خواهان خشنودی مردم باشد ، خداوند بر او خشم می گیرد و مردم را از او خشمگین می کند .
 همان ، ص ۳۰۰ .

حدیث ۱۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ انْقَطَعَ إِلَى اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ كُلَّ مَوْوَنَةٍ وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَ مَنْ انْقَطَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهَا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که به خدا روی آورد ، خداوند ، عهده دار همه مخارجش می شود و هر که به دنیا روی آورد ، خداوند به دنیا واگذارش می کند .

المعجم الصغیر ، ج ۱ ، ص ۱۱۶ .

حدیث ۱۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَعْنَى النَّاسِ فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْثَقَ مِنْهُ فِي يَدِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که دوست دارد گرامی ترین مردمان باشد ، باید از خدا پروا کند ؛ و هر که دوست دارد توانمندترین مردمان باشد ، باید بر خدا توکل کند ؛ و هر که دوست دارد بی نیازترین مردمان باشد ، باید به آنچه نزد خداست بیشتر از آنچه در دست خود اوست ، اعتماد داشته باشد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۳۸۱ .

حدیث ۱۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ عَمَلَ قَوْمٍ خَيْرًا كَانَ أَوْ شَرًّا كَانَ كَمَنْ عَمِلَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که کردار گروهی را ، چه نیک و چه بد ، دوست داشته باشد ، چونان کسی است که آن را به جای آورده است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۵۹ .

حدیث ۱۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْسَنَ صَلَاتَهُ حِينَ يَرَاهُ النَّاسُ ثُمَّ أَسَاءَهَا حِينَ يَخْلُو فَتِلْكَ اسْتِهَانَةٌ اسْتِهَانَ بِهَا رَبُّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر کس ، آن گاه که مردم او را می بینند ، نیکو نماز بگذارد و چون به خلوت می رود ، آن را سبک شمارد ، با این کار ، پروردگارش را کوچک شمرده است .

همان ، ج ۱ ، ص ۳۰۴ .

حدیث ۱۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ مَهَاوِشٍ أَذْهَبَهُ اللَّهُ فِي نَهَابٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که مال آمیخته به حرام به دست آورد ، خداوند ، او را به نابودی می کشاند .

همان ، ص ۲۷۱ .

حدیث ۱۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ أَظْلَهُ اللَّهُ تَعَالَى تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که وامدارِ تنگ دستی را مهلت دهد یا بار وام را از وی فرو نهد ، خداوند ، در آن روز که سایه ای جز سایه عرش نیست ، زیر سایه عرش جایش می دهد .

سنن الترمذی ، ج ۲ ، ص ۳۸۵ .

حدیث ۱۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که به پاداش باور دارد ، در بخشش ، گشاده دستی می کند .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۳۳ ؛ در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۱۱۱ .

حدیث ۱۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَأَنَّى أَصَابَ أَوْ كَادَ وَمَنْ عَجَلَ أَخْطَأَ أَوْ كَادَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که با درنگ (و اندیشه) دست به کاری بزند ، به هدف خود می رسد یا به آن نزدیک می شود ؛ و هر که با شتاب [و بی اندیشه] دست به کاری بزند ، به خطا می افتد یا دور نیست که به خطا بیفتد .

المعجم الكبير ، ج ۱۷ ، ص ۳۱۰ .

حدیث ۱۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که خود را به قومی مانند سازد ، از جمله آنان باشد .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۲۵۵ .

حدیث ۱۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که برای خدا فروتنی کند ، خداوند بر فرازش می برد ، و هر که کبر ورزد ، خداوند او را فرو می کوبد .

تحف العقول ، ص ۴۶ .

حدیث ۱۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَحِبُّهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از نیکویی مسلمانی آدمی این است که از آنچه به کارش نمی آید ، دست بدارد .
 المعجم الكبير ، ج ۳ ، ص ۱۲۸ . در منابع شیعی از امام سجّاد علیه السلام : قرب الإسناد ، ص ۶۷ .

حدیث ۱۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حَمَلَ سِلْعَتَهُ فَقَدْ بَرِيَءَ مِنَ الْكِبْرِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که بار خود را برگیرد ، از تکبر به دور باشد .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۴۷ .

حدیث ۱۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ خَافَ اللَّهَ خَوَّفَ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ خَوَّفَهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که از خدا بهراسد ، خداوند ، همه چیز را از وی بیمناک کند و هر که از خدا نهراسد ،
 خداوند او را از همه چیز بیمناک کند .
 همان ، ص ۲۶۵ .

حدیث ۱۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَأَى عَوْرَةَ فَسْتَرَهَا كَانَ كَمَنْ أَحْيَا مَوْتُودَةً مِنْ قَبْرِهَا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که زشتکاری پنهانی را [از برادر دینی خود] ببیند و آن را آشکار نکند ، مانند کسی است
 که زنده به گوری را از گور رهانیده باشد .
 مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۱۴۷ .

حدیث ۱۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سِئِلَ عَنْ عِلْمٍ يَعْلَمُهُ فَكَتَمَهُ الْجَمَّ بِلِجَامٍ مِنَ النَّارِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که را از دانشی پیرسند که از آن آگاه است و او [دانش خود را] پنهان
 کند و پاسخ نگوید ، [روز قیامت] لجامی آتشین بر دهانش زده می شود .

سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۹۷.

حدیث ۱۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّتَهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که از کار نیک خود، شادمان و از کار بد خود، اندوهناک شود، مؤمنی راستین باشد. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۲۵.

حدیث ۱۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بِحُبُوحَةِ الْجَنَّةِ فَلْيَلِزِمِ الْجَمَاعَةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که خوش دارد که در میانه بهشت جای گیرد، باید با جماعت همراه شود. مسند الشهاب، ج ۱، ص ۲۷۷.

حدیث ۱۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ حُسْنُ الْخُلُقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نیک خوئی، نشانه سعادت آدمی است. همان، ص ۱۹۹.

حدیث ۱۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَمَتَ نَجَا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: آن که خموشی پیشه سازد، نجات می یابد. الأمالی، طوسی، ص ۵۳۷.

حدیث ۱۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ فَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که با کار اخروی در پی رسیدن به دنیا باشد، در آخرت، او را [از آن کار] بهره ای نباشد. مسند الشهاب، ج ۱، ص ۲۹۳.

حدیث ۱۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ تَكَفَّلَ اللَّهُ بِرِزْقِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که در پی کسب دانش باشد ، خداوند ، عهده دار روزی اش می شود .
 همان ، ص ۲۴۵ .

حدیث ۱۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ طَلَبَ مَحَامِدَ النَّاسِ بِمَعاصِي اللَّهِ عَادَ حَامِدُهُ مِنَ النَّاسِ دَائِمًا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که با معصیت خدا جویای ستایش مردم باشد ، مردم به جای ستایش ، نکوهشش می کنند .
 الکامل فی ضعفاء الرجال ، ج ۶ ، ص ۵۳ .

حدیث ۱۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابٌ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِزْهُ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که در خیری به رویش گشوده شد ، باید آن را مغتنم شمارد ؛ زیرا نمی داند آن در ، کی به رویش بسته می شود .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۶۸ .

حدیث ۱۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَرَّجَ عَن أَخِيهِ كُرْبَةً مِنَ كُرْبِ الدُّنْيَا فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که غمی از غم های دنیایی برادر دینی خود را بزدايد ، خداوند ، غمی از غم های قیامت را از او می زداید .
 السنن الكبرى ، نسایی ، ج ۴ ، ص ۳۰۹ .

حدیث ۱۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که روزه داری را افطاری دهد ، او را پاداشی همچون روزه دار است .
 الکافی ، ج ۴ ، ص ۴۸ .

حدیث ۱۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که در راه حفظ مالش ، پاسداری از خانواده اش و در راه دینش کشته شود ، شهید است . سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۳۰ .

حدیث ۱۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ آمِرًا بِمَعْرُوفٍ فَلْيَكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که مردم را به نیکی ها دعوت می کند ، باید روش دعوتش نیکو باشد . مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۸۵ .

حدیث ۱۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که در کار برآوردن حاجت برادرش باشد ، خداوند در کار برآوردن حاجت او خواهد بود . صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۱۸ .

حدیث ۱۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ بِاللَّيْلِ حَسَنًا وَجَهَّهُ بِالنَّهَارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که در دل شب ، بسیار نماز بگذارد ، در روز ، خوش سیما خواهد بود . سنن ابن ماجه ، ج ۱ ، ص ۴۲۲ .

حدیث ۱۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَىٰ إِفْذَائِهِ مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمَانًا وَإِيمَانًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که خشم خود را فرو خورد ، در حالی که می تواند خشمگینانه رفتار کند ، خداوند ، دلش را از آسایش و ایمان ، آکنده سازد . مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۷۹ .

حدیث ۱۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَفَّ لِسَانَهُ عَنِ أَعْرَاضِ النَّاسِ أَقَالَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَثْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که زبان خود را از ریختن آبروی مردم باز دارد ، خداوند در روز قیامت از لغزش هایش در می گذرد .

همان جا .

حدیث ۱۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ وَالْأَمْرَاضِ وَالصَّدَقَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: [سه چیز] گنجینه نیکی است: پنهان کردن گرفتاری و بیماری و صدقه دادن .
بحار الأنوار ، ج ۷۹ ، ص ۱۰۳ (به نقل از قُضَاعِي) .

حدیث ۱۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ تَزِدْهُ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نماز هر کس که او را از کار زشت و منکر باز ندارد ، چیزی جز دوری از خدا نصیب او نمی کند .

المعجم الكبير ، ج ۱۱ ، ص ۴۶ .

حدیث ۱۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَشَى إِلَى طَعَامٍ لَمْ يُدْعَ إِلَيْهِ فَقَدْ دَخَلَ سَارِقًا وَخَرَجَ مُغِيرًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر کس بر سفره ای بنشیند که به آن دعوت نشده است ، مانند راهزنان بر آن می نشیند و مانند غارتگران از آن بر می خیزد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۱۴ .

حدیث ۱۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ بِظَهْرِ الْغَيْبِ نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که برادر دینی خود را در غیبت او یاری دهد ، خداوند در دنیا و آخرت ، او را یاری می دهد .

السنن الكبرى ، بیهقی ، ج ۸ ، ص ۱۶۸ .

حدیث ۱۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ هَمَّ بِذَنْبٍ ثُمَّ تَرَكَهُ كَأَنَّهُ لَمْ يَفْعَلْهُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که آهنگ گناهی کند ، سپس آن را واگذارد ، برای او پاداشی است .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۳۵ .

حدیث ۱۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْهُوَ مَنْ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ عِلْمٍ وَ طَالِبُ دُنْيَا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دو آزمندند که سیری نمی پذیرند : جوینده دانش و جوینده دنیا .
 الکافی ، ج ۱ ، ص ۴۶ .

حدیث ۱۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرگاه خداوند ، خواستار خیر برای کسی باشد ، او را عالم دین می کند .
 دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۸۱ .

حدیث ۱۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يَسَّرَ عَلَيَّ مُعَسِّرَ اللَّهِ عَلَيَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که سختی و پریشان حالی تنگ دستی را بر او آسان گرداند ، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان می گیرد .
 سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۸۰۸ .

حدیث ۱۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هر که کرامت آخرت را می خواهد ، زینت دنیا را می نهد .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۵۱ .

حدیث ۱۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَغْفِرُ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَ مَنْ يَعْفُ يَعْفُ اللَّهُ عَنْهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: هر که لغزش دیگران را ببخشد ، خداوند ، گناهش را می بخشد ، و هر که از خطای دیگران درگذرد ، خداوند از گناهش در می گذرد .

المصنف ، ابن ابی شیبه ، ج ۸ ، ص ۱۶۳ .

حدیث ۱۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مهاجر ، کسی است که از آنچه خدا نهی کرده است ، دوری کند .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۱۹۲ .

حدیث ۱۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤَدَّنُونَ أَطْوَلُ النَّاسِ أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤدنان ، گردن فرازترین مردمان در روز قیامت اند .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۶۷ .

حدیث ۱۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَلْفٌ مَأْلُوفٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤمن ، انس می گیرد و دیگران نیز با او انس می گیرند .

مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۴۵ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ كَيْسٌ فَطِنٌ حَذِرٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤمن زیرک ، هوشیار و بیمناک و پرهیزکننده است .

بحار الأنوار ، ج ۶۴ ، ص ۳۰۷ (به نقل از قضاعی) .

حدیث ۱۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤمن برای مؤمن، چونان بنایی است که بخشی از آن، تکیه گاه بخش دیگر است. المجازات النبویة، ص ۲۶۲ (با اندکی تفاوت).

حدیث ۱۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤمن، آینه مؤمن است.

سنن أبی داوود، ج ۲، ص ۴۶۰. در منابع شیعی از امام علی علیه السلام: تحف العقول، ص ۱۷۳.

حدیث ۱۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤمن، کسی است که مردم او را بر جان و مال خویش امین شمارند.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۳۰۹ (به نقل از قضاعی).

حدیث ۱۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَسِيرُ الْمَوْوَنَةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مؤمن، کم خرج است.

همان، ص ۳۰۷ (به نقل از قضاعی).

حدیث ۱۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الَّذَنْدَمُ تَوْبَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: پشیمانی [از گناه] توبه است.

کتاب من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۸۰.

حدیث ۱۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَنْظَرُ فِي الْخُضْرَةِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: نگریستن به سبزه، بر بینایی می افزاید.

مسند الشهاب، ج ۱، ص ۱۹۳.

حدیث ۱۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلْتَنَظَرُهُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : نگاه بد ، تیری زهر آگین از تیرهای شیطان است .
 همان ، ص ۱۹۶ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۱۸ .

حدیث ۱۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نِعْمَتَانِ مَغْبُورٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الصَّحَّةُ وَ الْفِرَاقُ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : دو نعمت است که بیشتر مردم در آنها زیانکارند : سلامت و فراغت .
 الأمالی ، طوسی ، ص ۵۲۶ .

حدیث ۱۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَدِيثٌ قَدْسِي : وَجِبْتَ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ وَ الْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ وَ الْمُتَرَاوِرِينَ فِيَّ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : محبت من بر آنان که در راه من به یکدیگر محبت می ورزند و در راه من با یکدیگر همنشینی می کنند و در راه من به یکدیگر می بخشند و در راه من به دیدار یکدیگر می روند ، واجب است .
 المستدرک علی الصحیحین ، ج ۴ ، ص ۱۶۹

حدیث ۱۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَجِبْتَ مَحَبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَنْ أُغْضِبَ فَحَلَمَ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : محبت خدا بر کسی که به خشمش آورند و او بردباری کند ، واجب می شود .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۳۳ .

حدیث ۱۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السَّوِّءِ وَ الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : تنهایی ، بهتر از همنشین بد است و همنشین نیک ، بهتر از تنهایی است .
 الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۵ .

حدیث ۱۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 هَدِيَّةُ اللَّهِ إِلَى الْمُؤْمِنِ السَّائِلِ عَلَى بَابِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هدیه خدا به مؤمن ، درخواست کننده ای است که بر درِ خانه اوست .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۲۰ .

از ۱۲۰ تا ۱۴۰

حدیث ۱۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَجَبًا كُلُّ الْعَجَبِ لِلْمُصَدِّقِ بَدَارِ الْخُلُودِ وَ هُوَ يَسْعَى لِدَارِ الْغُرُورِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بس شگفتا از کسی که سرای جاودان را باور دارد و برای سرای فریب (دنیا) می کوشد .
 مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث ۱۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُبْصِرُ أَحَدُكُمْ الْقَدَى فِي عَيْنِ أَخِيهِ وَ يَدْعُ الْجِدْعَ فِي عَيْنِهِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برخی از شما خاشاک را در چشم برادرش می بیند و تنه درخت را در چشم خود ، و ا می گذارد .
 همان ، ص ۳۵۶ .

حدیث ۱۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُبْعَثُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نِيَاتِهِمْ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمیان در قیامت بر آن نیتی که دارند ، برانگیخته می شوند .
 کنز العمال ، ح ۵۸۲۶ (به نقل از قُضَاعِي) .

حدیث ۱۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ ؛
 رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دست خدا بر سرِ جماعت است .
 الأمالی ، الطوسی ، ص ۲۳۷ .

حدیث ۱۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسْرُوا وَلَا تَعْسُرُوا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : کارها را [برای مردم] آسان کنید و دشوار نکنید .

مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۴۱۷ .

حدیث ۱۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِبَلَاغِيعٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

سوگند دروغ ، خانه ها را [از نعمت و برکت] تهی می گذارد .

المجازات النبویة ، ص ۹۰ (با اندکی تفاوت) . در دیگر متون حدیثی از امام صادق علیه السلام : کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ،

ص ۳۶۷ .

حدیث ۱۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ مَنْفَقَةٌ لِلْسَّلْعَةِ مَمْحَقَةٌ لِلْكَسْبِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : سوگند دروغ ، سبب رونق و رواج کالا می شود ؛ [ولی برکت] کسب را از بین می برد .

السنن الكبرى ، بیهقی ، ج ۵ ، ص ۲۶۵ .

حدیث ۱۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ تَشَبُّهُ مِنْهُ اثْنَانِ الْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ وَالْحِرْصُ عَلَى الْعُمْرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آدمی زاده پیر می شود ، در حالی که دو خوی او جوان می شوند : حرص بر مال و حرص بر

عمر .

الخصال ، ص ۷۳ .

حدیث ۱۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا مُظَاهَرَةَ أَحْسَنُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ ؛

هیچ پشتیبانی نیکوتر از رایزنی نیست .

حدیث ۱۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! عَلَيْكَ بِالصُّدْقِ وَلَا تَخْرُجَ مِنْ فِيكَ كَذِبُهُ أَبَدًا وَلَا تَجْتَرِنَنَّ عَلِيَّ خِيَانَةَ أَبَدًا؛

ای علی! همواره راستی پیشه کن ، و مبادا دروغی بر زبانت رانده شود ، و هرگز بر خیانتی دلیری مکن .

حدیث ۱۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! ثَلَاثٌ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ : تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَتُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ؛

ای علی! سه چیز از جمله کرامت های اخلاقی است : با کسی که از تو گسسته ، پیوندی ، و به کسی که از تو دریغ ورزیده ، بخشش کنی ، و کسی را که به تو ستم کرده ، ببخشایی .

حدیث ۱۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ وَعِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ السَّفِيهِ وَعَقْلٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ؛

ای علی! سه چیز است که تا در کسی نباشد ، کرداری از او راست نیاید : پرهیزگاری ای که او را از نافرمانی خدا باز دارد ، دانشی که او را از [گزند] آنادانی نادان برهاند ، و خردی که با آن با مردم سازگاری کند .

حدیث ۱۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَى غَتِيًّا فَتَضَعَّصَ لَهُ ذَهَبٌ ثَلَاثًا دِينِهِ؛

کسی که نزد توانگری رود و پیش او زبونی کند ، دو سوم دینش بر باد رفته است .

حدیث ۱۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ : عَيْنٌ سَيَّهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَعَيْنٌ فَاضَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ؛

ای علی! در روز رستاخیز ، همه دیدگان جز سه دیده ، گریان است : دیده ای که در راه خدا بیدار خوابی کشیده ، دیده ای که از محرمات الهی فرو نهاده شده ، و دیده ای که از بیم خدا گریسته است .

حدیث ۱۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! طُوبَى لِمَنْ نَظَرَ اللَّهَ إِلَيْهَا تَبَكَّى عَلَى ذَنْبٍ لَمْ يَطَّلِعْ عَلَى ذَلِكَ الذَّنْبِ أَحَدٌ غَيْرُ اللَّهِ ؛

ای علی! خوشا چهره ای که خدا به آن نظر دارد : چهره ای که بر گناهی می گرید که کسی جز خدا از آن آگاه نیست .

حدیث ۱۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْمُرَائِي ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ : يَنْشَطُ إِذَا كَانَ عِنْدَ النَّاسِ وَيَكْسُلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ وَيُحِبُّ أَنْ يُحْمَدَ فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ؛

ریاکار را سه نشان است : چون پیش مردم باشد ، [در کار دین] چالاکی نماید ، و چون تنها شود ، سستی و کاهلی کند ، و خوش دارد که او را در همه کارها بستايند.

حدیث ۱۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ شَاخِصًا إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : مَرَمَةٌ لِمَعَاشٍ أَوْ خُطْوَةٌ لِمَعَادٍ أَوْ لَذَّةٌ فِي غَيْرِ مُحَرَّمٍ؛

خردمند را نشاید که جز در سه کار بکوشد : نیکو ساختن زندگانی ، گام سپاری برای رستخیز ، و کامیابی از غیر حرام.

حدیث ۱۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِنَّا كَ وَالْكَذِبِ ؛ فَإِنَّ الْكَذِبَ يُسَوِّدُ الْوَجْهَ؛

ای علی! از دروغ پرهیز که دروغ ، رو سیاهی می آورد.

حدیث ۱۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! لَا تَحْلِفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا وَلَا صَادِقًا مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ وَلَا تَجْعَلَ اللَّهُ عَرَضَةً لِيَمِينِكَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرَحِمُ وَلَا يَرَعَى مَنْ حَلَفَ بِاسْمِهِ كَاذِبًا؛

ای علی! سوگند دروغ به خدا مخور و در غیر ضرورت ، سوگند راست نیز یاد مکن و خداوند را دست مایه سوگندت مساز ؛ زیرا خداوند به کسی که به نام او سوگند دروغ بخورد ، رحم نمی کند و رعایتش را نمی نماید.

حدیث ۱۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِنَّا كَ وَاللَّجَاجَةِ ؛ فَإِنَّ أَوْلَهَا جَهْلٌ وَآخِرُهَا نَدَامَةٌ؛

ای علی! از لجبازی پرهیز ، که آغازش نادانی و انجامش پشیمانی است.

حدیث ۱۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَأَمَّا عِلَامَةُ النَّاصِحِ فَأَرْبَعَةٌ : يَقْضِي بِالْحَقِّ وَيُعْطِي الْحَقَّ مِنْ نَفْسِهِ وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ وَلَا يَتَعَدَّى عَلَى أَحَدٍ؛

نشانه خیرخواه چهار چیز است : به حق داوری کند ، و از خود به دیگران حق دهد ، و آنچه بر خود پسندد ، بر مردم روا دارد ، و از

حریم هیچ کس درنگذرد.

حدیث ۱۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ؛

خوشا بر آن کس که افزونیِ دارایی اش را انفاق کند و از افزون گوییِ زبانش جلوگیری کند !

حدیث ۱۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ حَسَنَ مَعَ النَّاسِ خُلُقَهُ وَبَدَّلَ لَهُمْ مَعُونَتَهُ وَعَدَلَ عَنْهُمْ شَرَّهُ؛

خوشا بر آن کس که با مردم نیک خوئی کند و به آنان مدد رساند و گزندش را از آنان بگرداند !

حدیث ۱۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَلْعُونٌ مَنْ أَلْقَى كَلَّهُ عَلَى النَّاسِ؛

ملعون (از رحمت خدا به دور) است کسی که بارِ خود را بر مردم افکند .

حدیث ۱۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ سَبْعَةٌ أَجْزَاءُ أَفْضَلُهَا طَلَبُ الْحَلَالِ؛

پرستش ، هفت بخش است و برترین بخش آن ، طلبِ روزیِ حلال است.

حدیث ۱۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ جِهَادٍ أُمَّتِي أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ؛

برترین جهادِ امت من ، چشمداشتِ گشایش است.

حدیث ۱۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَأَلُوا الْعُلَمَاءَ وَخَاطَبُوا الْحُكَمَاءَ وَجَالَسُوا الْفُقَرَاءَ؛

از دانشمندان پرسید و با حکیمان گفتگو کنید و با نیازمندان ، همنشین شوید.

حدیث ۱۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَضْلُ الْعِلْمِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ فَضْلِ الْعِبَادَةِ ، وَأَفْضَلُ دِينِكُمُ الْوَرَعُ ؛
 فضیلت دانش نزد من ، از فضیلت پرستش خوش تر است ، و برترین آیین شما پرهیزگاری است.

حدیث ۱۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَفَاقَرَ افْتَقَرَ ؛
 هر که درویش نمایی کند ، درویش شود.

حدیث ۱۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَالرَّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ الْعَيْشِ ؛
 سازگاری با مردم ؛ نیمی از ایمان و نرم رفتاری با آنان ، نیمی از زندگانی است.

حدیث ۱۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَاكَرَهُ ؛
 هر که به مسلمانی خیانت کند یا بدو زیان رساند و یا بدو نیرنگ زند ، از ما نیست.

حدیث ۱۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَعَنِمَ أَوْ سَكَتَ عَن سُوءٍ فَسَلِمَ ؛
 خدا رحمت کند بنده ای را که خوش گوید و بهره برد یا خاموشی گزیند و سالم ماند !

حدیث ۱۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خِيَارُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا الَّذِينَ يَأْلِفُونَ وَيُؤْلَفُونَ ؛
 نیکوترین شما ، نیک خوترین شما ؛ همانان که الفت جویند و الفت پذیرند.

حدیث ۱۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَلْقَى جِلْبَابَ الْحَيَاءِ لَاغِيْبَةً لَهُ؛

هر که جامه شرم از خود بیفکند ، غیبت ندارد (نکوهش او غیبت شمرده نمی شود).

حدیث ۱۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِ إِذَا وَعَدَ؛

هر که به خدا و روز پاداش ایمان دارد ، باید چون وعده ای دهد ، به آن وفا می کند.

حدیث ۱۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الرِّزْقَ وَالْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ؛

امانتداری روزی آورد و خیانت ، درویشی .

حدیث ۱۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى الْوَالِدِيَّةِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ؛

نگاه مهرآمیز فرزند به پدر و مادر ، عبادت است.

حدیث ۱۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَصَدَ فِي مَعِيشَتِهِ رَزَقَهُ اللَّهُ وَمَنْ بَدَّرَ حَرَمَهُ اللَّهُ؛

هر که در زندگی خویش میانه روی کند ، خدایش روزی رساند و هر که زیاده روی کند ، خدایش بی نصیب سازد.

حدیث ۱۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُكُمْ مِنِّي عَدَا فِي الْمَوْقِفِ أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَأَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ

وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛

فردا در قرارگاه رستاخیز ، نزدیک ترین شما به من ، راستگوترین و امانت پردازترین و با وفاترین شما به پیمان و نیک خوترین و نزدیک ترین شما به مردمان است.

حدیث ۱۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ عَلَىٰ غَيْرِ عِلْمٍ كَانَ مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ؛

هر که جاهلانه به کاری پردازد ، آنچه تباه سازد ، بیش از آن چیزی است که درست کند

حدیث ۱۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَذَاعَ فَاحِشَةً كَانَ كَمُبْدِيهَا وَمَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِشَيْءٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّىٰ يَرْتَكِبَهُ؛

هر که زشتی ای را منتشر کند ، همانند آغاز کننده آن است ، و هر که ننگی را به مؤمنی نسبت دهد ، نمیرد تا خود مرتکب همان شود.

حدیث ۱۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ وَشِدَّةُ الْحَرِصِ فَيَطْلُبُ الدُّنْيَا وَالْإِصْرَارُ عَلَى الدَّنْبِ؛

چهار چیز از نشانه های بدبختی است : چشم خشکی ، دل سنگی ، بسیاری از در دنیاجویی و پافشاری بر گناه.

حدیث ۱۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَعِينُوا عَلَىٰ أُمُورِكُمْ بِالْكَثْمَانِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ؛

در کارهای خود از نهانداری مدد بگیرید ؛ چه ، بر هر صاحب نعمتی حسد می برند .

حدیث ۱۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ الْغِنَى؛

توانگری ، یاوری نیکو برای تقواست.

حدیث ۱۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ تَرَكَ شَهْوَةً حَاضِرَةً لِمَوْعِدٍ لَمْ يَرَهُ؛

خوشا آن که شهوتِ آماده ای را به خاطر پاداش وعده داده شده ای که آن را ندیده است ، رها کند !

حدیث ۱۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلُ مَا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخٌ يُوثِقُ بِهِ أَوْ دِرْهَمٌ حَلَالٌ؛

کمترین چیزی که در آخر الزمان باشد، برادری مورد اطمینان یا درهمی پول حلال است.

حدیث ۱۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ؛

خدا چون به بنده ای نعمت بخشد، دوست دارد اثر نعمت خود را در او ببیند.

حدیث ۱۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَتَخَشُّعِ النَّفَاقِ وَهُوَ أَنْ يُرَى الْجَسَدُ خَاشِعًا وَالْقَلْبُ لَيْسَ بِخَاشِعٍ؛

زنهار از خشوع منافقانه، و آن، چنان باشد که تن در حال خشوع به نظر آید، ولی دل، خاشع نباشد.

حدیث ۱۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِهَا: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ أُرْسَلَ إِلَى عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَالحُسَيْنِ وَالحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، فَلَمَّا أَتَوْهُ اعْتَنَقَ عَلِيًّا بِيَمِينِهِ، وَالحَسَنَ بِشِمَالِهِ، وَالحُسَيْنَ عَلَى بَطْنِهِ، وَفَاطِمَةَ عِنْدَ رِجْلِهِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلِي وَعِترَتِي فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا، قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. قُلْتُ: فَأَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: إِنَّكَ عَلَى خَيْرٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

عبدالله بن مغیره غلام ام سلمه (همسر پیامبر) به نقل از ام سلمه: این آیه: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» در خانه او نازل شده است. او می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله به من دستور داد کسی را در پی علی، فاطمه، حسن و حسین بفرستم. چون پیامدند پیامبر علی را با دست راست در آغوش گرفت و حسن را با دست چپ و حسین را روی زانویش نهاد و فاطمه را جلو پای خود نشانید و فرمود: بار خدایا! اینان خانواده و خاندان من هستند، پس هرگونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. پیامبر این سخن را سه بار تکرار کرد. گفتم: پس من چه یا رسول الله؟ فرمود: تو به خواست خدا بر نیکی هستی.

أمالی الطوسی: ۲۶۳ / ۴۸۲، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسين عليه السلام»: ۶۷ / ۹۷ عن عبد الله بن معین مولى أم سلمة، وهو موافق لما فى بعض نسخ الأمالی.

حدیث ۱۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» - قَالَ: جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالحُسَيْنَ

وَالْحُسَيْنَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَدَارَ عَلَيْهِمُ الْكِسَاءَ ، فَقَالَ : هُوَ لِأَهْلِ بَيْتِي ، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا ، وَأُمَّ سَيِّمَةً عَلَى الْبَابِ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَلَسْتُ مِنْهُمْ ؟ فَقَالَ : إِنَّكَ لَعَلَى خَيْرٍ - أَوْ إِلَى خَيْرٍ -

عطیه عوفی به نقل از ابو سعید خدری و او به نقل از پیامبر در باره این سخن پروردگار: «انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس أهل البيت ويطهركم تطهيراً» آورده است که: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی، فاطمه، حسن و حسین را گرد آورد و سپس کساء را بر روی ایشان کشید و فرمود: اینان اهل بیت من هستند، خدایا! هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه که بر در خانه بود عرض کرد: یا رسول الله! آیا من از ایشان نیستم؟ فرمود: تو بر خیر و نیکی هستی، یا فرمود: تو به سوی خیر و نیکی روانی.

تاریخ بغداد: ۱۰ / ۲۷۸ ، شواهد التنزیل: ۲ / ۳۸ / ۶۵۷ ، إلی قوله «وطهرهم تطهيراً» وح: ۶۵۸ ، وذكر أيضاً فی: ۲ / ۱۳۹ / ۷۷۴ نحوه ، تنبيه الخواطر: ۱ / ۲۳ .

حدیث ۱۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَأَنْتَ بَعْدِي تَدْخُلُهَا وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَفَاطِمَةُ ... اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ أَهْلِي فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا ، اللَّهُمَّ اكْلَأْهُمْ وَارْعَهُمْ وَكُنْ لَهُمْ ، وَأَنْصُرْهُمْ وَأَعِزَّهُمْ ، وَأَعِزَّهُمْ وَلَا تَذَلِّلْهُمْ ، وَاخْلَفْنِي فِيهِمْ ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

عبدالرحمن بن ابی لیلی به نقل از پدرش به نقل از پیامبر آورده است که به علی علیه السلام فرمود: من نخستین کسی هستم که به بهشت در می آید و تو و حسن و حسین و فاطمه پس از من به بهشت در می آید، خدایا! آنها خاندان من هستند پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. خدایا! از آنان محافظت و نگهداری کن و برای آنها باش و یاری و مددشان رسان و ارجمندشان گردان و خوارشان مساز و جانشین من در میان آنان باش که تو بر همه چیز توانایی. أمالی الطوسی: ۳۵۱ / ۷۲۶ ، المناقب للخوارزمی: ۶۲ / ۳۱ .

حدیث ۱۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا سَافَرَ كَانَ آخِرَ عَهْدِهِ بِإِنْسَانٍ مِنْ أَهْلِ فَاطِمَةَ ، وَأَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ عَلَيْهَا إِذَا قَدِمَ فَاطِمَةَ ، فَقَدِمَ مِنْ غَزَاةٍ لَهُ وَقَدْ عَلَّقَتْ مِسْحًا أَوْ سِتْرًا عَلَى بَابِهَا ، وَحَلَّتِ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ قَلْبَيْنِ

سلیمان متبھی به نقل از ثوبان غلام رسول خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر صلی الله علیه و آله هر گاه به مسافرت می رفت فاطمه، آخرین شخص از خاندانش بود که او را می دید و نخستین کسی بود که هر گاه از سفر می آمد به دیدن او می رفت.

یک بار پیامبر از جنگ بازگشت و این در حالی بود که فاطمه، پلاس یا پرده ای بر در اتاقش آویخته بود و حسن و حسین را با دو دستبند سیمین آراسته بود. پیامبر به هنگام برگشتن به خانه فاطمه نیامد و فاطمه گمان کرد آن چه مانع از آمدن حضرت به خانه او شده چیزهایی است که دیده است، لذا

پرده را پاره کرد و دو دستبند را از دو کودک گرفت و آنها را میان آنها شکست. آن دو گریه کنان نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رفتند، پیامبر دستبندها را از آنها گرفت و گفت: ای ثوبان! اینها را به فلان خانواده - که خانواری در مدینه بودند - برسان، من

ناخوش می دارم که اهل بیت من داراییهای نیکوی خود را در زندگی دنیوی بخورند. ای ثوبان! برای فاطمه گردنبندی از عَصَب و دو دستبند از عاج بخر.

الْقَلْبُ: السَّوَار (لسان العرب: ۱ / ۶۸۸).

حدیث ۱۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ ، فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَاطِمَةَ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا ، فَجَلَّلَهُمْ بِكِسَاءٍ ، وَعَلِيٌّ خَلَفَ ظَهْرَهُ فَجَلَّلَهُ بِكِسَاءٍ ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : وَأَنَا مَعَهُمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ ؟ قَالَ : أَنْتِ عَلَى مَكَانِكَ ، وَأَنْتِ إِلَى خَيْرٍ

عطاء بن ابی رباح از عمر بن ابی سلمه - ناپسری پیامبر صلی الله علیه و آله : این آیه: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» در خانه ام سلمه

نازل شد و پیامبر صلی الله علیه و آله ، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند و آنها را با عبایی پوشاند و علی را هم که پشت سر او بود زیر عبایی قرار داد و سپس فرمود: خدایا! اینان اهل بیت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه گفت: ای پیامبر خدا! آیا من هم با آنها هستم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو در جایگاه خود قرار داری و به سوی خیر و نیکی هستی.

سنن الترمذی: ۵ / ۶۶۳ / ۳۷۸۷ ، وراجع: ۵ / ۳۵۱ / ۳۲۰۵ ، أسد الغابة: ۲ / ۱۷ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسين عليه السلام»: ۷۱ / ۱۰۴ ، تفسیر الطبری: ۱۲ / الجزء ۲۲ / ۸ ، إحقاق الحق: ۳ / ۵۲۸ ، ۲ / ۵۱۰ .

حدیث ۱۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ يَمُرُّ بِبَيْتِ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ ، فَيَقُولُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ ، الصَّلَاةُ الصَّلَاةُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»

ابو الحمراء خدمتکار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که سپیده می دمید پیامبر صلی الله علیه و آله از کنار خانه علی و فاطمه عبور می کرد و می فرمود: سلام بر شما ای اهل بیت، نماز، نماز، نماز: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

أسد الغابة: ۶ / ۷۴ / ۵۸۲۷ ، و ذکر أيضًا فی: ص ۶۶ وفيه «أَقَمْتُ بِالْمَدِينَةِ شَهْرًا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَأْتِي مَنْزِلَ فَاطِمَةَ وَعَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ كُلَّ غَدَاةٍ فَيَقُولُ...» .

حدیث ۱۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَجِيءُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ فَجَرِيًا خَائِضًا بَعْضَادِهِ هَذَا الْبَابِ ، ثُمَّ يَقُولُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَحِمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ . فَيُرَدُّونَ عَلَيْهِ مِنَ الْبَيْتِ : وَعَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَرَحِمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، فَيَقُولُ: الصَّلَاةُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ

لِيُذْهِبَ عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا». فَقُلْتُ: يَا أَبَا الْحَمْرَاءِ، مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ؟ قَالَ: عَلِيُّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

نفع بن حارث به نقل از ابو الحمراء خدمتکار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگام هر نماز صبح می آمد و بازوی در را می گرفت و می فرمود: سلام بر شما ای اهل بیت و رحمت و برکات خدا بر شما باد. و از درون خانه به ایشان پاسخ می دادند: و بر شما درود و رحمت و برکات الهی. پیامبر صلی الله علیه و آله می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، هنگام نماز است: «أَنَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا». گفتیم: ای ابا الحمراء! چه کسی درون خانه بود؟ گفت: علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام.

شواهد التنزیل: ۲ / ۷۴ / ۶۹۴.

حدیث ۱۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: يَكُونُ اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا. فَقَالَ كَلِمَةً لَمْ أَسْمَعْهَا، فَقَالَ أَبِي: إِنَّهُ قَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ

از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: دوازده امیر خواهد بود. بعد پیامبر صلی الله علیه و آله کلمه ای گفت که من نشنیدم، پدرم گفت که ایشان فرمود: همه آنها از قریش هستند.

صحیح البخاری: ۶ / ۲۶۴۰ / ۶۷۹۶.

حدیث ۱۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: لَا يَزَالُ أَمْرُ النَّاسِ مَاضِيًا مَا وَلِيَهُمْ اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا. ثُمَّ تَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِكَلِمَةٍ خَفِيَتْ عَلَيَّ، فَسَأَلْتُ أَبِي: مَاذَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ؟ فَقَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ

از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: امور مردم مادامی که دوازده مرد بر ایشان ولایت داشته باشند جریان می یابد. سپس پیامبر صلی الله علیه و آله کلمه ای گفت که بر من پنهان ماند. از پدرم پرسیدم پیامبر صلی الله علیه و آله چه فرمود: پدرم گفت: فرمود: همه آنها از قریش اند.

صحیح مسلم: ۳ / ۱۴۵۲ / ۶، الخصال: ۲۷ / ۴۷۳.

حدیث ۱۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: يَكُونُ مِنْ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا. قَالَ: ثُمَّ تَكَلَّمَ بِشَيْءٍ لَمْ أَفْهَمْهُ، فَسَأَلْتُ الَّذِي يَلِينِي فَقَالَ: قَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من دوازده امیر خواهد بود. جابر می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله سپس چیزی فرمود که من نفهمیدم. از نفر پهلویی خود پرسیدم. او گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: همه آنها از قریش اند.

سنن الترمذی: ۴ / ۵۰۱ / ۲۲۲۳، مسند ابن حنبل: ۷ / ۴۳۰ / ۲۰۹۹۵.

حدیث ۱۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: لَا يَزَالُ الْإِسْلَامُ عَزِيزًا إِلَى اثْنَيْ عَشَرَ خَلِيفَةً. ثُمَّ قَالَ كَلِمَةً لَمْ أَفْهَمَهَا، فَقُلْتُ لِأَبِي: مَا قَالَ؟ فَقَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: اسلام تا دوازده جانشین همچنان عزیز خواهد بود. سپس کلمه ای فرمود که من نفهمیدم. به پدرم گفتم. پیامبر صلی الله علیه و آله چه فرمود؟ او گفت: همه آنها از قریش اند.

صحیح مسلم: ۳ / ۱۴۵۳ / ۷، و أيضًا في: ح ۸ وفيه «هذا الأمر» بدل «الإسلام»، و ح ۹ وفيه «هذا الدين عزيزًا منيعًا...» و «صمّنيها الناس» بدل «لم أفهمها»، مسند ابن حنبل: ۷ / ۴۱۲ / ۲۰۸۸۲، سنن أبي داود: ۴ / ۱۰۶ / ۴۲۸۰، تاريخ بغداد: ۲ / ۱۲۶ وفيهما «فكبر الناس وضجّوا ثم قال...».

حدیث ۱۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْتُ مَعَ أَبِي عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً. ثُمَّ أَخْفَى صَوْتَهُ، فَقُلْتُ لِأَبِي: مَا الَّذِي أَخْفَى صَوْتَهُ؟ قَالَ: قَالَ: كُلُّهُمْ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ

با پدرم خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله بودیم. شنیدم که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من دوازده جانشین خواهند بود. سپس حضرت صلی الله علیه و آله صدایش را آهسته کرد. من به پدرم گفتم: آن چه آهسته فرمود چه بود؟ گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: همه آنها از بنی هاشم هستند.

ينابيع المودة: ۳ / ۲۹۰ / ۴، إحقاق الحق: ۱۳ / ۳۰ كلاهما عن مودة القربى .

حدیث ۱۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلَ جَنْدَلُ بْنُ جُنَادَةَ بْنِ جُبَيْرِ الْيَهُودِيِّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ - فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ - : أَخْبِرْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِ أَوْصِيَاءِكَ مِنْ بَعْدِكَ لِأَتَمَسَّكَ بِهِمْ . قَالَ : أَوْصِيَاءِي الْإِثْنَا عَشَرَ . قَالَ جَنْدَلُ : هَكَذَا وَحَدَّثَنَا فِي التَّوْرَةِ ، وَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، سَمِّهِمْ لِي .

فَقَالَ : أَوْلَهُمْ سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ أَبُو الْأَيْمَةِ عَلِيُّ ، ثُمَّ ابْنَاهُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، فَاسْتَمْسِكَ بِهِمْ وَلَا يُغْرَنَكَ جَهْلُ الْجَاهِلِينَ ، فَإِذَا وُلِدَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ زَيْنُ الْعَابِدِينَ يَقْضِي اللَّهُ عَلَيْكَ ، وَيَكُونُ آخِرُ زَادِكَ مِنَ الدُّنْيَا شَرِبَهُ لَبَنٌ تَشْرِبُهُ .

فَقَالَ جَنْدَلُ : وَحَدَّثَنَا فِي التَّوْرَةِ وَفِي كُتُبِ الْأَنْبِيَاءِ : إِبِلِيَا وَسَبْرًا وَسَبِيرًا ، فَهَذِهِ أَسْمَاءُ عَلِيِّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ ، فَمَنْ بَعَدَ الْحُسَيْنِ ، وَمَا أَسَامِيهِمْ ؟

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِذَا انْقَضَتْ مُدَّةُ الْحُسَيْنِ فَلِإِمَامِ ابْنِهِ عَلِيِّ وَيُلَقَّبُ بِزَيْنِ الْعَابِدِينَ ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ يُلَقَّبُ بِالْبَاقِرِ ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ جَعْفَرٌ يُدْعَى بِالصَّادِقِ ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُوسَى يُدْعَى بِالْكَاطِمِ ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ عَلِيُّ يُدْعَى بِالرِّضَا ، فَبَعْدَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ يُدْعَى بِالتَّقِيِّ وَالزَّكِيِّ ،

فَبَعَدَهُ ابْنُهُ عَلِيُّ يُدْعَى بِالْتَّقِيِّ وَالْهَادِي ، فَبَعَدَهُ ابْنُهُ الْحَسَنُ يُدْعَى بِالْعَسْكَرِيِّ ، فَبَعَدَهُ ابْنُهُ مُحَمَّدٌ يُدْعَى بِالْمَهْدِيِّ وَالْقَائِمِ وَالْحُجَّةِ ، فَيَغِيبُ ثُمَّ يَخْرُجُ ، فَإِذَا خَرَجَ يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلِئْتَ جَوْرًا وَظُلْمًا ، طُوبَى لِلصَّابِرِينَ فِي غَيْبَتِهِ ، طُوبَى لِلْمُقِيمِينَ عَلَى مَحَبَّتِهِمْ ، أُولَئِكَ الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَقَالَ : «هُدَى لِلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

جندل بن جنادة بن جبیر یهودی بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد شد و - در حدیثی طولانی - گفت: یا رسول الله! از جانشینان پس از خود مرا آگاه کن تا بدیشان توسل جویم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: جانشینان من دوازده تن هستند. جندل گفت: در تورات این گونه آنها را یافته ایم. او گفت: یا رسول الله! آنها را برای من نام ببر. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین آنها سرور اوصیا پدر امامان علی است، سپس دو فرزند او حسن و حسین، پس بدیشان توسل جوی و نادانی نادانان تو را نفریید، پس هر گاه علی بن الحسین زین العابدین زاده شود خداوند عمر تو بگیرد و آخرین توشه تو از دنیا جرعه ای شیر است که آن را می آشامی. جندل گفت: ما در تورات و کتب انبیا ایلیا و شبر و شبیر دیده ایم، پس اینها اسامی علی، حسن و حسین هستند. پس از حسین چه کسانی هستند و نام آنها چیست؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چون دوران حسین سپری شود فرزند او علی امام است که به زین العابدین ملقب است، پس از او پسرش محمد می آید که به باقر ملقب است و پس از او پسرش جعفر که صادق خوانده می شود، پس از او پسرش موسی است که کاظم خوانده می شود، پس از او پسرش علی است که رضا خوانده می شود، پس از او پسرش محمد است که تقی و زکی خوانده می شود و پس از او پسرش علی است که نقی و هادی خوانده می شود و پس از او پسرش حسن است که عسکری خوانده می شود و پس از او پسرش محمد است که مهدی خوانده می شود و قائم و حجت است و غایب می شود و سپس خروج می کند، پس هر گاه خروج کند زمین را از عدل و داد بیاکند چنان که از ظلم و ستم آکنده است، خوشا به حال صابران در دوران غیبت او و خوشا به حال کسانی که دل به محبت آنها بسته اند، اینها همان کسانی هستند که خداوند آنها را در کتابش توصیف کرده و فرموده است: «هدایت است برای پرهیزگاران، کسانی که به غیب ایمان دارند»، سپس فرموده است: «ایشان حزب خدایند، هان، حزب خدا، همان رستگارانند».

البقرة: ۲ و ۳.

حدیث ۱۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِمَعْرِفَةِ أَهْلِ بَيْتِي وَوَلَايَتِهِمْ فَقَدْ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ كُلَّهُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند با شناخت اهل بیت من و ولایت ایشان بر او منت نهاده باشد خداوند همه خیر را برای او گرد آورده است.
 أمالی الصدوق: ۳۸۳ / ۹ عن أبي قدامة الفدائي ، بشارة المصطفى : ۱۷۶ .

حدیث ۱۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَعْرِفَةُ آلِ مُحَمَّدٍ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَحُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ جَوَازٌ عَلَى الصُّرَاطِ ، وَالْوَلَايَةُ لِآلِ مُحَمَّدٍ أَمَانٌ مِنَ الْعَذَابِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شناخت آل محمد، برات رهایی از آتش است و دوست داشتن خاندان محمد، پروانه عبور از صراط است و ولایت آل محمد (موجب) امان از عذاب است.
 ينابيع المودة: ۱ / ۷۸ / ۱۶ ، فرائد السمطين: ۲ / ۲۵۷ کلاهما عن المقداد بن الأسود ، وراجع إحقاق الحق: ۱۸ / ۴۹۶ ، ۹ / ۴۹۴ .

حدیث ۱۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي كَسَفِينَةِ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من چونان کشتی نوح است که هر کس بر آن در آمد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۹۱ عن أنس بن مالك ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۴۲ / ۵۱۶ عن أبي سعيد الخدري ، العمدة : ۳۵۹ / ۶۹۳ عن أبي ذر ، كنز العمال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۱ .

حدیث ۱۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من در میان شما چونان کشتی نوح است که هر کس بر آن در آمد نجات یافت و هر که از آن بازماند نابود گشت.

المناقب لابن المغازلی : ۱۳۲ / ۱۷۳ عن ابن عباس ، عوالی اللالی : ۴ / ۸۵ / ۵۹ وفيه «هوی» بدل «هلك» .

حدیث ۱۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ سَفِينَةُ النَّجَا ، مَنْ تَعَلَّقَ بِهَا نَجَا ، وَمَنْ حَادَّ عَنْهَا هَلَكَ ، فَمَنْ كَانَ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَاجَةٌ فَلْيَسْأَلْ بِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما کشتی نجات هستیم، هر که بدان در آویخت رهایی یافت و هر که از آن کناره گرفت نابود شد، هر که از خدا حاجتی دارد باید به وسیله ما اهل بیت بخواهد.

فرائد السمطين : ۱ / ۳۷ عن أبي هريرة ، إحقاق الحق : ۹ / ۲۰۳ نقلاً عن أرجح المطالب .

حدیث ۱۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا زُجَّ فِي النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من در میان شما همچون کشتی نوح هستند که هر که بدان در آمد نجات یافت و هر که از آن بازماند به آتش افکنده شد.

عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۲۷ / ۱۰ ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام : ۵۷ / ۷۶ .

حدیث ۱۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مَثَلِ اهل بیت من در میان شما همچون «بابِ حَطَّة» است در میان بنی اسرائیل. هر کس از آن در آید آمرزیده شود.

هی فعله من حَطَّ الشیء یَحْطُه إذا أنزله وألقاه. ومنه الحدیث فی ذکر حَطَّة بنی اسرائیل، وهو قوله تعالی: «وقولوا حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ حَطَّایَاكُمْ» البقره: ۵۸، ای قولوا: حُطَّ عَنَّا ذُنُوبَنَا، وارتفعت علی معنی: مَسَأَلْتُنَا حِطَّةً، أو أَمَرْنَا حِطَّةً، (النهایه: ۱ / ۴۰۲).

أقول: قوله صلی الله علیه و آله: «مَثَلِ اهل بیتی فیکم مَثَلِ بابِ حِطَّة فی بنی اسرائیل» إشارةً إلی قوله تعالی خطاباً لبنی اسرائیل: «ادخلوا البَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ حَطَّایَاكُمْ» البقره: ۵۸.

توضیح ذلك أن «باب حِطَّة» من أبواب بیت المقدس كما عن أبي حیان الأندلسی، أو باب بلدة «أریحا» أو أول البلد كما احتملها فی تفسیر المیزان. وتشبیه اهل البیت فی الأُمَّة الإسلامیة بباب حِطَّة فی بنی اسرائیل وتعریفهم بأنهم أبواب مغفرة الله، دلیل علی أن التمسك بهم له دور أساسی فی إزالة الأذناس الفرديّة والاجتماعیة فی المجتمع الإسلامی.

حدیث ۱۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ دَانَ بِدِينِي وَسَلِكَ مِنْهَا جِي وَاتَّبَعَ سُبُطِي، فَلْيَدِنَ بِتَفْضِيلِ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي عَلَى جَمِيعِ أُمَّتِي، فَإِنَّ مَثَلَهُمْ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که دین مرا در پیش گرفت و روش مرا پیمود و از سنت من پیروی کرد باید برتری امامان اهل بیت مرا بر همه امت، باور داشته باشد. مَثَلِ آنها در میان این امت همچون «باب حِطَّة» در میان بنی اسرائیل است.

أمالی الصدوق: ۶ / ۶۹، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۵۶ کلاهما عن ابن عباس.

حدیث ۱۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْأَيْمَةُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ، تَسَعُهُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، تَسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ، أَلَا إِنَّ مَثَلَهُمْ فِيكُمْ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ، وَمَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امامان پس از من دوازده تن هستند، نه تن از پشت حسین علیه السلام که نهمین ایشان قائم آنهاست. هان، مَثَلِ آنها در میان شما همچون کشتی نوح است که هر کس بدان در آید نجات یابد و هر که از آن بازماند نابود شود، آنها همچون «باب حِطَّة» در میان بنی اسرائیل هستند.

المناقب لابن شهر آشوب: ۱ / ۲۹۵، کفایه الأثر: ۳۸ کلاهما عن أبي ذرّ.

حدیث ۱۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

- لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: مَثَلُكُمْ يَا عَلِيُّ مَثَلُ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ، مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا، فَمَنْ أَحْبَبَكُمْ وَوَالَاكُمْ كَانَ آمِنًا مِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ أُلْقِيَ فِي النَّارِ. يَا عَلِيُّ «وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی بن ابی طالب علیه السلام -: ای علی! شما همانند بیت الله الحرام هستید که هر کس بر آن در آید ایمن شود، پس هر که شما را دوست بدارد و از شما طرفداری کند از عذاب آتش در امان خواهد بود و هر که به شما کینه

ورزد به آتش افکنده می‌شود. ای علی! «وَلَلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتِطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا»، پس هر که عذری دارد که دارد و هر که کم توشه

است عذر او کم توشگی است و هر که مریض است عذرش بیماری اوست، ولی خداوند در کوتاهی نسبت به طرفداری و دوستی اتان نه عذر توانگر را می‌پذیرد نه عذر فقیر را و نه بیمار و تندرست و نه کور و بینا را.
آل عمران: ۹۷.

حدیث ۱۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النُّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنَ الْعَرَقِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأُمَّتِي مِنَ الْإِخْتِلَافِ ، فَإِذَا خَالَفَتْهَا قَبِيلَةٌ مِنَ الْعَرَبِ ، اخْتَلَفُوا فَصَارُوا حِزْبَ إِبْلِيسَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان موجب امنیت ساکنان زمین از غرق شدن هستند و اهل بیت من موجب ایمنی امت من هستند از اختلاف، پس هر گاه قبیله ای از عرب با آنها به مخالفت برخاستند و امت اختلاف یافتند دیگر حزب شیطان گشته اند.
المستدرک علی الصحیحین: ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۵ عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ... مَثَلُكَ وَمَثَلُ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِكَ بَعْدِي مَثَلُ سَيْفِينَةَ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ ، وَمَثَلُكُمْ مَثَلُ النُّجُومِ ، كُلَّمَا غَابَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ ، إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! مثل تو و امامان از نسل تو پس از من همچون کشتی نوح است که هر کس بر آن درآید رهایی یابد و هر که از آن بازماند غرق شود و مثل شما همچون اختران است که هر گاه یکی ناپدید شود دیگری پیدا گردد تا به روز رستاخیز.

أمالی الصدوق: ۲۲۲ / ۱۸ ، کمال الدین: ۲۴۱ / ۶۵ ، بشاره المصطفی: ۳۲ ، جامع الأخبار: ۵۲ / ۵۹ ، مائه منقبة: ۶۵ ، فرائد السمطين: ۲ / ۲۴۳ / ۵۱۷ کلها عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُهُمْ [أَهْلِ بَيْتِي] فِي أُمَّتِي كَمَثَلِ نُجُومِ السَّمَاءِ ، كُلَّمَا غَابَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ ، إِنَّهُمْ أَيْمَةٌ هُدَاةٌ مَهْدِيُونَ ، لَا يَضُرُّهُمْ كَيْدٌ مَنْ كَادَهُمْ ، وَلَا خِذْلَانٌ مَنْ خَذَلَهُمْ ، بَلْ يَضُرُّ اللَّهُ بِذَلِكَ مَنْ كَادَهُمْ وَخَذَلَهُمْ ، هُمْ حُجَجُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَشُهَدَاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ ، مَنْ أَطَاعَهُمْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَاهُمْ عَصَى اللَّهَ . هُمْ مَعَ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ مَعَهُمْ ، لَا يُفَارِقُهُمْ وَلَا يُفَارِقُونَهُ حَتَّى يَرِدُوا عَلَيَّ حَوْضِي . وَأَوَّلُ الْأَيْمَةِ أَخِي عَلِيُّ خَيْرُهُمْ ، ثُمَّ ابْنِي حَسَنٌ ، ثُمَّ ابْنِي حُسَيْنٌ ، ثُمَّ تَسَعَةٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مثل ایشان (اهل بیت من) در میان امتم همچون ستارگان سپهر است که هر گاه یکی از آنها ناپدید شود دیگری پیدا آید. آنها امامانی رهنما و رهیافته اند، نه کینه کسی که بدیشان کینه ورزد و نه ترک یاری کسانی که از یاری ایشان دریغ ورزند به آنها زیان رساند، بل خداوند به کسانی که کینه آنها را در دل دارند و از یاری به ایشان دریغ می‌ورزند زیان

می رسانند. آنها حجت‌های خدا بر زمین و گواهان اویند بر خلقش، هر کس از آنها فرمان برد از خدا فرمان برده است و هر که از ایشان سر پیچد از خدا سر پیچیده است. آنها با قرآن و قرآن با آنهاست، نه قرآن از آنها جدایی پذیرد و نه آنان از قرآن، تا آن که در کنار حوض کوثر بر من وارد آیند. نخستین امام برادر من علی است که بهترین آنهاست، سپس فرزندانم حسن و پس از او فرزندانم حسین و در پی ایشان نه تن از فرزندان حسین.

الغیبه للنعمانی: ۸۴ / ۱۲ عن سلیم بن قیس عن الإمام علیّ علیه السلام، کتاب سلیم بن قیس: ۲ / ۶۸۶ / ۱۴ عن الإمام علیّ علیه السلام، الفضائل لشاذان بن جبرئیل: ۱۱۴ عن سلیم بن قیس عن أبي ذرّ والمقداد وسلمان عن الإمام علیّ علیه السلام، مشارق أنوار الیقین: ۱۹۲ عن سلیم بن قیس.

حدیث ۱۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إجعلوا أهل بيتي منكم مكان الرأس من الجسد ومكان العينين من الرأس، فإنّ الجسد لا يهتدي إلا بالرأس ولا يهتدي الرأس إلا بالعينين

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اهل بیت مرا نسبت به خود همچون سر بدانید برای پیکر و دو چشم برای سر، چه، پیکر جز به سر ره نمی یابد و سر جز به چشم هدایت نمی شود.

أمالی الطوسی: ۴۸۲ / ۱۰۵۳، كشف الغمّة: ۲ / ۳۵ كلاهما عن أبي ذرّ، وراجع شرح الأخبار: ۲ / ۲۶۹ / ۵۷۴، كفاية الأثر: ۱۱۱ عن واثله بن الأسقع.

حدیث ۱۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

من مات بغير إمام مات ميتة جاهليّة

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که بدون امام بمیرد مرده است چونان در جاهلیت.

مسند ابن حنبل: ۶ / ۲۲ / ۱۶۸۷۶، المعجم الكبير: ۱۹ / ۳۸۸ / ۹۱۰، الملاحم والفتن: ۱۵۳ کلّها عن معاوية، مسند أبي داود الطيالسي: ۲۵۹ عن ابن عمر، تفسير العياشي: ۲ / ۳۰۳ / ۱۱۹ عن عمّار الساباطي عن الإمام الصادق عليه السلام، الاختصاص: ۲۶۸ عن عمر بن يزيد عن الإمام الكاظم عليه السلام.

حدیث ۱۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

من مات وليس عليه إمام مات ميتة جاهليّة

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که بمیرد و امامی نداشته باشد مرده است چونان در جاهلیت.

الکافی: ۱ / ۳۹۷ / ۱ عن سالم بن أبي حفصة عن الإمام الباقر عليه السلام، وأيضاً: ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳ عن بشير الكناسي عن الإمام الصادق عليه السلام، المعجم الأوسط: ۶ / ۷۰ / ۵۸۲۰، مسند أبي يعلى: ۱۳ / ۳۶۶ / ۷۳۷۵ كلاهما عن معاوية، المعجم الكبير: ۱۰ / ۲۸۹ / ۱۶۸۷ عن ابن عباس.

حدیث ۱۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِثَّةً جَاهِلِيَّةً
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت.
 الکافی : ۲ / ۲۰ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۲۴۴ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۲۵۲ / ۴۷۵ کلها عن عیسی بن السری عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ مَاتَ مِثَّةً جَاهِلِيَّةً
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد بی آن که بیعتی بر گردنش باشد مرده است چونان در جاهلیت.
 صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۷۸ / ۱۸۵۱ ، السنن الکبری : ۸ / ۲۷۰ / ۱۶۶۱۲ کلاهما عن عبدالله بن عمر ، المعجم الکبیر : ۱۹ / ۳۳۴ / ۷۶۹
 عن معاویة .

حدیث ۱۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْ وُلْدِي مَاتَ مِثَّةً جَاهِلِيَّةً ، وَيُؤْخَذُ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالْإِسْلَامِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامی از فرزندان من نداشته باشد مرده است چونان در جاهلیت و نسبت به
 عملکردش در جاهلیت و اسلام مؤاخذه می شود.
 عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۱۴ عن أبي محمد الحسن بن عبدالله الرازي التميمي عن الإمام الرضا عليه السلام عن آبائه
 عليهم السلام ، كنز الفوائد : ۱ / ۳۲۷ .

حدیث ۱۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ أَهْلُ بَيْتِي وَمَنْ أَحَبَّنِي مِنْ أُمَّتِي
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که در کنار حوض کوثر بر من وارد می شود اهل بیت من و کسانی از امت من
 هستند که مرا دوست دارند.
 السنّة لابن أبي عاصم : ۳۳۴ / ۷۴۸ عن سفیان بن اللیل عن الحسن عن الإمام علي عليه السلام ، كنز العمّال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۷۸
 أخرجه الديلمي عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْلُكُمْ وَارِدًا عَلَيَّ الْحَوْضَ ، أَوْلُكُمْ إِسْلَامًا : عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی از شما که در کنار حوض کوثر بر من وارد می شود، نخستین کسی از شماست که اسلام آورده است: علی بن ابی طالب.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۴۷ / ۴۶۶۲ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۸۱ ، المناقب لابن المغازلی : ۱۶ / ۲۲ ، المناقب للخوارزمی : ۵۲ / ۱۵ کلها عن سلمان .

حدیث ۱۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةٌ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي قُبَّتِهِ تَحْتَ الْعَرْشِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من، علی، فاطمه، حسن و حسین روز رستاخیز در خانه ای گنبدی زیر عرش قرار داریم.

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۷۷ نقلاً عن الطبرانی فی معجمه ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۷۶ / ۱۵۰۲۲ ؛ شرح الأخبار : ۳ / ۴ / ۹۱۴ کلها عن أبي موسى الأشعري ، وراجع المناقب للخوارزمی : ۳۰۳ / ۲۹۸ ؛ بشارة المصطفى : ۴۸ ، کنز العمال : ۱۲ / ۹۸ / ۳۴۱۶۷ .

حدیث ۱۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَسِيلَةُ دَرَجَةٌ عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ فَوْقَهَا دَرَجَةٌ ، فَسَلُّوا اللَّهَ أَنْ يُوتِنِي الْوَسِيلَةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «وسيله»، درجه ای است نزد خدا که بالاتر از آن درجه ای نیست، پس از خدا بخواهید که به من «وسيله» دهد.

مسند ابن حنبل : ۴/۱۶۵/۱۱۷۸۳ عن أبي سعيد الخدري ، و ج ۳/۸۶/۷۶۰۱ ، و ص ۲۹۲ / ۸۷۷۸ کلاهما عن أبي هريرة نحوه ، و ج ۲ / ۵۷۱ / ۶۵۷۹ عن عبدالله بن عمرو بن العاصي نحوه ، وراجع صحيح البخاري : ۱ / ۲۲۲ / ۵۸۹ ، صحيح مسلم : ۱ / ۲۸۹ / ۳۸۴ ، سنن أبي داود : ۱ / ۱۴۴ / ۵۲۳ و ص ۱۴۶ / ۵۲۹ ، سنن الترمذی : ۵ / ۵۸۶ / ۳۶۱۲ و ح ۳۶۱۴ ، سنن النسائي : ۲ / ۲۵ / ۶۷۱ و ص ۲۷ / ۶۷۳ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۲۳۹ / ۷۲۲ .

حدیث ۱۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةٌ تُدْعَى «الْوَسِيلَةَ» فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُّوا لِي الْوَسِيلَةَ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ يَسْكُنُ مَعَكَ فِيهَا ؟ قَالَ : عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت جایگاهی است که «وسيله» خوانده می شود، پس هر گاه از خدا چیزی خواستید برای من هم «وسيله» بخواهید. گفتند: یا رسول الله! چه کسی با تو در آن جا خواهد بود؟ فرمود: علی، فاطمه، حسن و حسین.

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۵ و ج ۱۳ / ۶۳۹ / ۳۷۶۱۶ کلاهما عن ابن مردويه عن الإمام علي عليه السلام ، تفسير ابن كثير : ۲ / ۶۸ ؛ بشارة المصطفى : ۲۷۰ نحوه کلاهما عن الحارث عن الإمام علي عليه السلام ، وراجع معاني الأخبار : ۱۱۶ / ۱ ، تفسير القمي : ۲ / ۳۲۴ ، علل الشرايع : ۱۶۴ / ۶ ، بصائر الدرجات : ۴۱۶ / ۱۱ ، روضة الواعظين : ۱۲۷ .

حدیث ۱۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَسَطُ الْجَنَّةِ لِي وَلِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرکز بهشت از آن من و اهل بیت من است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۸ / ۳۱۴ عن الحسن بن عبدالله التميمي عن أبيه عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام .

حدیث ۱۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا الشَّجَرَةُ ، وَفَاطِمَةُ فَرْعُهَا ، وَعَلِيٌّ لِقَاحُهَا ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ثَمَرَتُهَا ، وَشَيْعَتُنَا وَرَقُهَا ، وَأَصْلُ الشَّجَرَةِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ ، وَسَائِرُ ذَلِكَ فِي سَائِرِ الْجَنَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من آن درخت هستم و فاطمه شاخه آن و علی لقاح [مایه باروری] آن و حسن و حسین میوه آن و شیعیان ما برگهای آن هستند و ریشه این درخت در فردوس برین قرار دارد و دیگر قسمت‌های آن در دیگر قسمت‌های بهشت است.
المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۷۴ / ۴۷۵۵ عن عبدالرحمن بن عوف .

حدیث ۱۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنَّا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هر گونه تبهکاری پنهان و پیدا را از ما اهل بیت دور کرده است.
الفردوس : ۱ / ۵۴ / ۱۴۴ عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَسَمَ الْخَلْقَ قِسْمَيْنِ ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمَا قِسْمًا ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ : «وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ» وَ «أَصْحَابُ الشَّمَالِ» فَأَنَا مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ، وَأَنَا خَيْرُ أَصْحَابِ الْيَمِينِ . ثُمَّ جَعَلَ الْقِسْمَيْنِ أَثْلًا ، فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهَا ثُلثًا ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ» وَ «السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل، خلائق را به دو گروه تقسیم کرده است و ما را بهترین آن دو گروه قرار داده است، چون که فرموده: «و اصحاب الیمین» و «اصحاب الشمال». من از اصحاب یمین و از بهترین اصحاب یمین هستم. سپس خداوند این دو گروه را به سه گروه تقسیم کرده و مرا بهترین آن سه گروه قرار داده و این است همان سخن پروردگار که: پس اصحاب میمنه، «آنها که سبقت جسته اند و اینک پیش افتاده اند». من جزء «سابقون» و بهترین ایشان هستم.

خداوند سپس این سه گروه را قبیله‌ها ساخته مرا در بهترین قبیله نهاده است و این است مفهوم سخن پروردگار که: «و شما را جماعتها و قبیله‌ها کردیم تا یکدیگر را بشناسید. هر آینه گرامیترین شما نزد خدا پرهیزگارتین شماست، همانا خدا دانا و کاردان

است» و من پرهیزگارترین فرزند و گرامیترین ایشانم نزد خدا بدون آن که بدان بیالم. سپس خداوند قبائل را خانه خانه گرداند و مرا در بهترین خانه نهاد، و این است سخن پروردگار که: «أَمَّا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا». پس، من و اهل بیتم از گناهان پاک هستیم.

الواقعة: ۲۷ و ۴۱ و ۸ و ۱۰.

حدیث ۱۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَعَلِيٌّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَتِسْعَةٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ مُطَهَّرُونَ مَعْصُومُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و علی و حسن و حسین و نه تن از فرزندان حسین، پاک و معصوم هستیم.

کمال الدین : ۲۸۰ / ۲۸ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۶۴ / ۳۰ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۵ ، کفایة الأثر : ۱۹ ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۱۰ ، ینابیع المودة : ۳ / ۲۹۱ / ۹ ، فرائد السمطين : ۲ / ۱۳۳ / ۴۳۰ کلها عن ابن عباس .

حدیث ۱۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأئِمَّةُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ عَدَدُ نَقَبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، كُلُّهُمْ أَمَنَاءُ أَتْقِيَاءُ مَعْصُومُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده تن هستند به شمار نقییان بنی اسرائیل که همه آنها امین و پرهیزگار و معصوم هستند.

جامع الأخبار : ۶۲ / ۸۰ .

حدیث ۱۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ طَهَّرَهُمُ اللَّهُ ، مِنْ شَجَرَةِ النَّبُوَّةِ ، وَمَوْضِعِ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ ، وَبَيْتِ الرَّحْمَةِ ، وَمَعْدِنِ الْعِلْمِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که خداوند پاکشان گردانیده است، این خاندان از شجره نبوت و جایگاه رسالت و محل آمد و شد فرشتگان و خانه رحمت و کان دانش است.

الدر المنثور : ۶ / ۶۰۶ عن الضحاک بن مزاحم .

حدیث ۱۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهٗ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى الْقَضِيبِ الْأَحْمَرِ الَّذِي غَرَسَهُ اللَّهُ بِيَدِهِ وَيَكُونَ مُتَمَسِّكًا بِهِ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيًّا وَالْأئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ ، فَإِنَّهُمْ خَيْرَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَصَفْوَتُهُ ، وَهُمْ الْمَعْصُومُونَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نگریستن به شاخه سرخی که خداوند با دست خود آن را نشانده شادش می کند و می خواهد بدان چنگ در زند، باید علی و امامان از نسل او را دوست بدارد که آنها منتخب و برگزیدگان خداوند عزوجل هستند و از هر گونه گناه و خطایی مصون می باشند.

أمالی الصدوق : ۴۶۷ / ۲۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۷ / ۲۱۱ کلاهما عن محمّد بن علی التمیمی عن الإمام الرضا عن آباءه علیهم السلام .

حدیث ۱۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضَلُّوا بَعْدِي ، أَحَدُهُمَا أَعْظَمُ مِنَ الْآخَرِ : كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ، وَعِترتی أَهْلُ بَيْتِي ، وَلَنْ يَنْفَرَقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ ، فَانظُرُوا كَيْفَ تَخْلَفُونِي فِيهِمَا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما چیزی به یادگار نهاده ام که مادامی که بدان چنگ در زنید هرگز پس از من گمراه نگردید؛ یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا که ریشمانی است کشیده شده از آسمان به زمین و عترتم، اهل بیتم، و این دو هرگز از هم جدا نشوند تا در کنار حوض کوثر بر من وارد آیند، پس بنگرید در نبودن من حقم را درباره این دو چگونه ادا می کنید.
 سنن الترمذی : ۵ / ۶۶۳ / ۳۷۸۸ عن زید بن أرقم .

حدیث ۱۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنِّي فَزِطٌ لَكُمْ ، وَأَنْتُمْ وَارِدُونَ عَلَيَّ الْحَوْضَ ، وَإِنِّي سَأَلْتُكُمْ حِينَ تَرِدُونَ عَلَيَّ عَنِ الثَّقَلَيْنِ ، فَانظُرُوا كَيْفَ تَخْلَفُونِي فِيهِمَا: الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ كِتَابُ اللَّهِ ، سَبَبٌ طَرَفُهُ بِيَدِ اللَّهِ وَطَرَفُهُ بِأَيْدِيكُمْ ، فَاسْتَمْسِكُوا بِهِ ، وَلَا تَضَلُّوا وَلَا تَبَدَّلُوا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من جلودار شما هستم و شما کنار حوض کوثر بر من وارد می آید. هنگامی که شما بر من وارد آید من درباره دو «ثقل» از شما خواهم پرسید، پس بنگرید در نبودن من حقم را درباره این دو چگونه ادا می کنید: ثقل اکبر، کتاب خدا، ریشمانی است که یک سوی آن در دست خدا و سوی دیگر آن در دست شما است، پس بدان چنگ در زنید که نه گمراه شوید و نه دگرگونی در شما راه یابد.
 تاریخ بغداد : ۸ / ۴۴۲ عن حذيفة بن أسيد .
 أقول : كذا في تاريخ بغداد من دون ذكر الثقل الأصغر ، وقد رواه كاملاً غير واحدٍ من الحفاظ والمؤرخين عن الراوى نفسه ، وراجع مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۹ / ۱۴۹۶۶ و : ۱۰ / ۶۵۸ / ۱۸۴۶۰ ، المعجم الكبير : ۳ / ۶۷ / ۲۶۸۳ ، و ص ۱۸۰ / ۳۰۵۲ وغيرها ، وراجع أيضاً الغدير : ۱ / ۲۵ / ۳۱ حيث ذكر جملة من مصادر أهل السنة .

حدیث ۱۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنِّي خَلَفْتُ فِيكُمْ اثْنَيْنِ لَنْ تَضَلُّوا بَعْدَهُمَا أَبَدًا : كِتَابُ اللَّهِ وَنَسَبِي ، وَلَنْ يَنْفَرَقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو چیز به یادگار می نهم که پس از آن دو هرگز گمراه نشوید: کتاب خدا و نسب (ونسف) من. این دو از یکدیگر جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.
 مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۶ / ۱۴۹۵۸ عن أبي هريرة ، وراجع كمال الدين : ۲۳۵ / ۴۷ عن أبي هريرة وفيه «كتاب الله وسنتي» .

حدیث ۱۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ ، أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ : كِتَابَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ، وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي ، أَلَا إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو ثقل به یادگار می نهم که یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خداوند عزوجل که ریسمانی است کشیده شده از آسمان به زمین و عترت من که همان اهل بیت من است. آگاه باشید که این دو هرگز از هم جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.
مسند ابن حنبل: ۴ / ۵۴ / ۱۱۲۱ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۱۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خُلَفَائِي وَأَوْصِيَاءِي وَحُجَجَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، أَوْلَهُمْ أُخِي وَأَخْرُهُمْ وَلَدِي ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ أُخُوكَ ؟ قَالَ : عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ . قِيلَ : فَمَنْ وَلَدُكَ ؟ قَالَ : الْمَهْدِيُّ الَّذِي يَمْلُؤُهَا قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَظُلْمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جانشینان و اوصیای من و حجتهای خدا بر خلق، پس از من دوازده تن هستند که نخستین آنها برادر من است و آخرین ایشان، فرزند من. گفته شد: یا رسول الله! برادر تو کیست؟ فرمود: علی بن ابی طالب. گفتند: فرزندت کیست؟ فرمود: مهدی که زمین را همان گونه که از جور و ستم آکنده شده است از داد و عدل بیاکند.
کمال الدین: ۲۸۰ / ۲۷ ، فرائد السمطين: ۲ / ۳۱۲ / ۵۶۲ کلاهما عن عبدالله بن عباس .

حدیث ۱۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَأَفْضَلُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ ، وَأَوْصِيَاءِي سَادَةُ أَوْصِيَاءِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور پیامبران و رسولان و برتر از فرشتگان مقرب هستم و اوصیای من نیز سرور اوصیای پیامبران و رسولان هستند.
أمالی الصدوق: ۲۴۵ / ۱۲ ، بشارة المصطفى: ۳۴ کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا سَيِّدُ النَّبِيِّينَ ، وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ ، وَإِنَّ أَوْصِيَاءِي بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَأَخْرُهُمُ الْقَائِمُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور انبیاء هستم و علی بن ابی طالب سرور اوصیاء است. اوصیای پس از من دوازده تن هستند که نخستین آنها علی بن ابی طالب و آخرین ایشان قائم است.
کمال الدین: ۲۸۰ / ۲۹ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۱ / ۶۴ / ۳۱ ، فرائد السمطين: ۲ / ۳۱۳ / ۵۶۴ کلها عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ نَبِيٍّ وَصِيٌّ وَوَارِثٌ ، وَإِنَّ عَلِيًّا وَصِيٌّ وَوَارِثٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پیامبری وصی و وارثی دارد و وارثی. و علی، وصی و وارث من است.

الفردوس : ۳ / ۳۳۶ / ۵۰۰۹ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۳ / ۵ / ۱۰۲۱ و ۱۰۲۲ ، المناقب للخوارزمی : ۸۴ / ۷۴
کله‌ها عن ابن بريدة عن أبيه ، المناقب لابن المغازلي : ۲۰۰ / ۲۳۸ عن عبدالله بن بريدة .

حدیث ۱۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی حدیث المعراج - : یا رَبِّ ، وَمَنْ أَوْصِيَانِي ؟ فَنُودِيْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، أَوْصِيَاؤُكَ الْمَكْتُوبُونَ عَلَيَّ سَاقِ عَرْشِي ، فَظَنَرْتُ وَأَنَا بَيْنَ يَدَيِ رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ إِلَى سَاقِ الْعَرْشِ ، فَزَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ نَوْرًا ، فِي كُلِّ نَوْرٍ سَيْطَرٌ أَخْضَرُ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ اسْمٌ وَصِيٌّ مِنْ أَوْصِيَانِي ، أَوْلَهُمْ عَلِيٌّ بِنُ أَبِي طَالِبٍ ،
وَأَخْرَهُمْ مَهْدِيٌّ أُمَّتِي .

فَقُلْتُ : يَا رَبِّ ، هَؤُلَاءِ أَوْصِيَانِي مِنْ بَعْدِي ؟ فَنُودِيْتُ : يَا مُحَمَّدُ ، هَؤُلَاءِ أَوْلِيَانِي وَأَحِبَّائِي وَأَوْصِيَانِي وَحُجَجِي بَعْدَكَ عَلَيَّ بَرِيَّتِي ، وَهُمْ أَوْصِيَاؤُكَ وَخُلَفَاؤُكَ وَخَيْرُ خَلْقِي بَعْدَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در حدیث معراج - : بار خدایا! اوصیای من کیانند؟ ندا در رسید که: ای محمد! نام اوصیای تو بر پایه عرش من نوشته شده است. من در حالی که در برابر پروردگار جل جلاله قرار داشتم به پایه عرش نگریستم و دوازده نور دیدم که در هر نور، سطری سبز رنگ بود که نام وصی از اوصیای من بر آن نوشته شده بود نخستین آنها علی بن ابی طالب و آخرین ایشان مهدی

امتم بود. من عرض کردم: بار خدایا! اینان اوصیای پس از من هستند؟ ندا در رسید که: ای محمد! اینان اولیاء، دوستان، برگزیدگان و حجت‌های من بر مردم پس از تو هستند و ایشانند اوصیاء و جانشینان تو و بهترین خلقم پس از تو.

علل الشرائع : ۶ / ۱ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۶۴ / ۲۲ ، کمال الدین : ۲۵۶ / ۴ کله‌ها عن عبدالسلام بن صالح الهروی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِابْنَتَيْهِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَقَدْ بَكَتْ لَمَّا رَأَتْهُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ وَشَكَتْ إِلَيْهِ خَوْفَهَا عَلَى نَفْسِهَا وَوَلَدَيْهَا الضَّيْعَةَ بَعْدَهُ - : يَا فَاطِمَةُ ، أَمَا عَلِمْتِ أَنَا أَهْلُ بَيْتِ اخْتَارَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا ، وَأَنَّهُ حَتَمَ الْفَنَاءَ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ ، وَأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَةً فَاخْتَارَنِي مِنْ خَلْقِهِ فَجَعَلَنِي نَبِيًّا . ثُمَّ أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَةً ثَانِيَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا زَوْجَكَ ، وَأَوْحَى إِلَيَّ أَنْ أَزُوجَكَ إِنِّي ، وَأَتَّخِذُهُ وَلِيًّا وَوَزِيرًا ، وَأَنْ أَجْعَلَهُ خَلِيفَتِي فِي أُمَّتِي ، فَأَبُوكَ خَيْرُ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ ، وَبِعَلِّكَ خَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ ، وَأَنْتِ أَوْلُ مَنْ يَلْحَقُ بِي مِنْ أَهْلِي . ثُمَّ أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَةً ثَالِثَةً فَاخْتَارَكَ وَوَلَدَيْكَ ، فَأَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَابْنَاكَ حَسَنٌ وَحُسَيْنٌ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأَبْنَاؤُكَ بَعْلُكَ أَوْصِيَانِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، كُلُّهُمْ هَادُونَ مَهْدِيُونَ ، وَأَوْلُ الْأَوْصِيَاءِ بَعْدِي أَخِي عَلِيٌّ ، ثُمَّ حَسَنٌ ، ثُمَّ حُسَيْنٌ ، ثُمَّ تَسَعَةُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ فِي دَرَجَتِي ، وَلَيْسَ فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةٌ أَقْرَبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ دَرَجَتِي وَدَرَجَةِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خطاب به دختر خود فاطمه علیها السلام که از دیدن بیماری پیامبر که منجر به رحلت ایشان شد

گریسته بود و نزد پیامبر صلی الله علیه و آله از هراس بر خود و نابودی دو فرزندش پس از وفات پیامبر شکوه می کرد - ای فاطمه، آیا هنوز ندانسته ای ما از خاندانی هستیم که خداوند عزوجل آخرت را بر دنیای ما برگزیده است و مرگ را بر همه خلائقش محتوم ساخته است و این که خداوند تبارک و تعالی به زمین نگریسته و از میان خلقتش مرا برگزیده و پیامبرم گردانیده است و پس از نگریستن برای دومین بار همسر تو را برگزیده است و به من وحی کرده که تو را به ازدواج او در آورم و او را یاور و وزیر خود بگیرم و او را جانشین خود در میان امتم قرار دهم. پدر تو بهترین پیامبر و رسول خداست و شوی تو بهترین اوصیاء است و تو نخستین کس از خاندان من هستی که به من می پیوندی و این که خداوند برای سومین بار به زمین نگریسته و تو و دو فرزندت را برگزیده است. تو بانوی زنان بهشتی هستی و دو فرزند تو حسن و حسین سرور جوانان بهشتی اند و فرزندان شوهر تو اوصیای من هستند تا روز رستاخیز، و همه آنها هدایتگر رهیافته اند. نخستین اوصیای پس از من، برادرم علی و سپس حسن و در پی او حسین و به دنبال او نه تن از فرزندان حسین هستند که منزلی چون من دارند و در بهشت جایگاهی نزدیک تر به خدا از جایگاه من و پدرم ابراهیم نیست.

کمال الدین: ۲۶۳/۱۰ عن سلیم بن قیس الهمالی عن سلمان الفارسی، کتاب سلیم بن قیس: ۲/۵۶۵.

حدیث ۱۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرِ رِجَالِكُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَخَيْرُ شَبَابِكُمُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، وَخَيْرُ نِسَائِكُمْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مردان شما علی بن ابی طالب و بهترین جوانانتان حسن و حسین و بهترین زنانتان فاطمه دختر محمد صلی الله علیهماست.

تاریخ بغداد: ۴ / ۳۹۲ / ۲۲۸۰ عن عبدالله .

حدیث ۱۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي صَفْوَةُ اللَّهِ وَخَيْرُهُ مِنْ خَلْقِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و خاندانم، برگزیدگان خدا و منتخبین او از میان خلائقش هستیم.

إحقيق الحق: ۹ / ۴۸۳ نقلاً عن رسالة الاعتقاد عن أنس .

حدیث ۱۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا فَاطِمَةُ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتٍ قَدْ أَعْطَانَا اللَّهُ سَبْعَ خِصَالٍ لَمْ يُعْطَ أَحَدٌ قَبْلَنَا وَلَا يُعْطَى أَحَدٌ بَعْدَنَا : أَنَا خَاتِمَةُ النَّبِيِّينَ وَأَكْرَمُ النَّبِيِّينَ عَلَى اللَّهِ
وَأَحَبُّ الْمَخْلُوقِينَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَأَنَا أَبُوكَ وَوَصِيَّيْ خَيْرِ الْأَوْصِيَاءِ وَأَحَبَّهُمْ إِلَى

اللَّهِ وَهُوَ بَعْلُكَ ، وَشَهِدْنَا خَيْرَ الشُّهَدَاءِ وَأَحَبَّهُمْ إِلَى اللَّهِ ، وَهُوَ عَمُّكَ حَمْرَةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ عَمُّ أَبِيكَ وَعَمُّ بَعْلِكَ ، وَمِنَّا مَنْ لَهُ
جَنَاحَانِ أَخْضَرَانِ يَطِيرُ فِي الْجَنَّةِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ حَيْثُ يَشَاءُ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ أَبِيكَ وَأَخُو بَعْلِكَ ، وَمِنَّا سَبَطَا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَهُمَا ابْنَاكَ الْحَسَنِ
وَالْحُسَيْنَ وَهُمَا سَيِّدَا سَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأَبُوهُمَا - وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ - خَيْرٌ مِنْهُمَا . يَا فَاطِمَةُ - وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ - إِنَّ مِنْهُمَا مَهْدِيَّ
هَذِهِ الْأُمَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای فاطمه! ما خاندانی هستیم که خداوند به ما هفت خصلت بخشیده که به هیچ کس، خواه پیش یا پس از ما عطا نفرموده است: من خاتم پیامبران و گرامی ترین ایشان نزد خدا و محبوبترین خلق نزد خداوند عزوجل هستیم، من پدر تو هستم و وصی من بهترین اوصیاء و محبوبترین ایشان نزد پروردگار است که همان شوی توس، شهید ما بهترین شهداء و محبوبترین آنها نزد خداست که همان عموی تو حمزه بن عبدالمطلب است و عموی پدر تو و عموی شوی تو نیز هست، از ماست کسی که با دو بال سبز در بهشت به همراه فرشتگان به هر سو که بخواهد پرواز می کند که همان پسر عموی پدر تو و برادر شوی توس، از ماست دو نوه این امت که دو فرزند تو حسن و حسین هستند که سرور جوانان بهشتیان می باشند و پدر آن دو - سوگند به آن که مرا به حق برانگیخت - از آن دو بهتر است. ای فاطمه! سوگند به کسی که مرا به حق برانگیخت - مهدی این امت از همین دو تن است.

المعجم الكبير : ۳ / ۵۷ / ۲۶۷۵ عن علي المكي الهلالي ، وراجع أمالي الطوسي : ۱۵۴ / ۲۵۶ ، الخصال : ۴۱۲ / ۱۶ كلاهما عن أبي أيوب الأنصاري ، الغيبة للطوسي : ۱۹۱ / ۱۵۴ ، كشف الغمّة : ۱ / ۱۵۴ كلاهما عن أبي سعيد الخدری ، كفاية الأثر : ۶۳ عن جابر بن عبد الله الأنصاري .

حدیث ۱۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا سَيِّدُ النَّبِيِّينَ ، وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَالْأئِمَّةُ بَعْدَهُمَا سَادَاتُ الْمُتَّقِينَ ، وَرَبُّنَا وَلِيُّ اللَّهِ ، وَعَدُوُّنَا عَدُوُّ اللَّهِ ، وَطَاعَتُنَا طَاعَةُ اللَّهِ ، وَمَعْصِيَتُنَا مَعْصِيَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور پیامبران و علی بن ابی طالب سرور اوصیاء و حسن و حسین دو سالار جوانان بهشتی اند و امامان پس از آن دو، سروران پرهیزگاراند. دوستدار ما دوستدار خداست و دشمن ما دشمن خدا و فرمانبری از ما فرمانبری از خدا و سرکشی از ما سرکشی از خداوند عزوجل است، خدا ما را بس و نیکو کار گزاری است.
أمالی الصدوق : ۴۴۸ / ۱۶ عن أبي الطفيل عن الإمام الحسن عليه السلام .

حدیث ۱۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَالْأئِمَّةُ مِنْ وُلْدِهِ بَعْدِي سَادَةُ أَهْلِ الْأَرْضِ وَقَادَةُ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی بن ابی طالب و امامان از نسل او پس از من، سروران زمینیان و جلوداران رو و دست و پا سپیدان به روز رستاخیز هستند .
أمالی الصدوق : ۴۶۶ / ۲۴ عن عمر بن أبي سلمة عن أمه سلمی .

حدیث ۱۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ أَنَا وَأَنْتَ وَالْأئِمَّةُ مِنْ وُلْدِكَ سَادَةٌ فِي الدُّنْيَا وَمُلُوكٌ فِي الْآخِرَةِ ، مَنْ عَرَفَنَا فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ ، وَمَنْ أَنْكَرَنَا فَقَدْ أَنْكَرَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! من و تو و امامان از نسل تو سروران دنیا و شهرياران سرای دیگرند، هر که ما را بشناسد خدا را شناخته است و هر که ما را نشناسد خداوند عزوجل را نشناخته است.

أمالی الصدوق : ۵۲۳ / ۶ عن سلیمان بن مهران عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علی علیهم السلام، وراجع أمالی الصدوق : ۴۴۸ عن حسن بن علی بن فضال عن الإمام الرضا علیه السلاموفیه «قال : نحن سادات فی الدنيا وملوک فی الآخرة» ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۷ / ۲۱۰ وفیه «ملوک فی الأرض» .

حدیث ۱۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فی قول الله عزوجل : «فاسألوا أهل الذکر إن کنتم لا تعلمون»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره این سخن پروردگار «اگر خود نمی دانید از اهل کتاب بپرسید» - : مقصود از «ذکر» من هستم و مراد از «اهل ذکر» امامان هستند.
 النحل : ۴۳ .

حدیث ۱۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لعلی بن ابی طالب علیه السلام - : یا علی ، أنا وأنت وابناک الحسن والحسین وتسعة من ولد الحسین أركان الدین ودعائم الإسلام ، من تبعنا نجا ، ومن تخلف عنا فالی النار
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی بن ابی طالب علیه السلام - : ای علی ! من و تو و دو فرزندت حسن و حسین و نه فرزند حسین ، بنیانهای پایه های اسلام هستیم ، هر که از ما پیروی کند رهایی یابد و هر که از ما باز ماند رو به سوی آتش دارد .
 أمالی المفید : ۲۱۷ / ۴ ، بشاره المصطفی : ۴۹ وفیه «فالی النار هوی» وکلاهما عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إن فی کل خلف من أمتی عدلاً من أهل بیتی ، ینفی عن هذا الدین تحریف الغالین وانتحال المبطلین وتأویل الجاهلین . وإن أئمتکم قادتکم إلی الله عزوجل ، فانظروا بمن تقتدون فی دینکم وصلاتکم
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هر نسلی از امت من دادگری از اهل بیت من حضور دارد که تحریف زیاده روان و در لباس دین درآمدن مبطلان و تأویل جاهلان را از این دین دور می کند و امامان شما همان راهبران شما هستند به سوی خداوند عزوجل ، پس بنگرید که در دین و نماز خود به چه کسانی اقتداء می کنید؟
 کمال الدین : ۲۲۱ / ۷ عن أبی الحسن اللیثی عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، وراجع قرب الإسناد : ۷۷ / ۲۵۰ عن مسعدة بن صدقه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۴۵ ، کنز الفوائد : ۱ / ۳۳۰ .

حدیث ۱۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نحن باب الله الذي يؤتی منه بنا یهدی المهتدون

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما، در خدا هستیم که از آن وارد می شوند، در پرتو وجود ما هدایت جویان، ره می یابند.
فضائل الشیعة : ۷ / ۵۰ ، تأویل الآیات الظاهرة : ۴۹۸ کلاهما عن أبی سعید الخدری .

حدیث ۱۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : ثَلَاثٌ أُقْسِمُ أَنَّهُنَّ حَقٌّ : إِنَّكَ وَالْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِكَ عُرْفَاءُ لَا يُعْرِفُ اللَّهُ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِكُمْ ، وَعُرْفَاءُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ ، وَعُرْفَاءُ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَكُمْ وَأَنْكَرْتُمُوهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : سه چیز است که سوگند به حق بودنشان می خورم: این که تو و اوصیای پس از تو کدخدایانی هستی که جز از راه شناخت شما خداوند شناخته نگردد و کدخدایانی که کسی به بهشت در نیاید مگر کسی که شما را بشناسد و شما هم او را بشناسید و کدخدایانی که کسی به آتش در نیاید مگر کسی که شما را نشناسد و شما هم او را نشناسید.

الخصال : ۱۵۰ / ۱۸۳ عن نصر العطار عمن رفعه .

حدیث ۱۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، أَنْتَ وَالْأَوْصِيَاءُ مِنْ وُلْدِكَ أَعْرَافٌ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ عَرَفْتُمُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرْتُمُوهُ وَأَنْكَرْتُمُوهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : ای علی! تو و اوصیای از نسل تو، اعراف میان بهشت و دوزخ هستی که کسی بدان در نیاید مگر کسی که شما را بشناسد و شما هم او را بشناسید و به آتش در نیاید مگر کسی که شما را (بر حق) نشناسد و شما هم او را (بر صراط حق) نشناسید.

دعائم الإسلام : ۱ / ۲۵ ، إرشاد القلوب : ۲۹۸ عن سلیم بن قیس ، المناقب لابن شهر آشوب : ۳ / ۲۳۳ ، تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۸ / ۴۴
وفیه «بعدک» بدل «ولدک» ، ینابیع المودّة : ۱ / ۳۰۴ / ۳ کلاهما عن سلمان الفارسی .

حدیث ۱۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : خُلَفَائِي وَأَوْصِيَائِي وَأَوْلَادِي وَعِزَّتِي ... بِهِمْ يُمَسِّكُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ ، وَبِهِمْ يَحْفَظُ اللَّهُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف امامان فرزند علی علیه السلام - : آنها، خلفا، اوصیاء، فرزندان و خاندان من هستند... خداوند عزوجل با آنها آسمان را نگاه داشته، تا جز به اذن او، بر زمین فرو نیفتد و خداوند با آنها زمین را از این که اهلس را بلرزاند حفظ کرده است.

کمال الدین : ۲۵۸ / ۳ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۶۸ / ۳۴ ، کفایة الأثر : ۱۴۵ ، کلها عن علی بن ابی حمزة عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التُّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، إِذَا ذَهَبَتِ النُّجُومُ ذَهَبَ أَهْلُ السَّمَاءِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ ، فَإِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي ذَهَبَ أَهْلُ الْأَرْضِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان، موجب امان آسمانیان هستند و هر گاه ستارگان ناپدید شوند، آسمانیان نیز بروند و اهل
بیت من، موجب امان زمینیان هستند و هر گاه اهل بیت من بروند زمینیان نیز خواهند رفت.

فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۷۱ / ۱۱۴۵ ، الفردوس : ۴ / ۳۱۱ / ۶۹۱۳ ، ینابیع المودة : ۱ / ۷۱ / ۱ کلها عن الإمام علی علیه
السلام ، أمالی الطوسی : ۳۷۹ / ۸۱۲ ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۵۹ کلاهما عن ابن عباس وفيهما «لأمتی» بدل «لأهل الأرض» .

حدیث ۱۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التُّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ ، فَإِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي جَاءَ أَهْلُ الْأَرْضِ مِنَ الْآيَاتِ مَا كَانُوا يُوْعَدُونَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان، موجب امان آسمانیان و اهل بیت من موجب امان زمینیان هستند. پس هر گاه اهل بیت
من بروند نشانه های تهدید بر زمینیان ظاهر شود.

ینابیع المودة : ۱ / ۷۱ / ۲ عن أنس ، وراجع المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۴۸۶ / ۳۶۷۶ ، مناقب الإمام أمير المؤمنين للكوفی : ۲ /
۱۴۲ / ۶۲۳ ، علل الشرائع : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ شَجَرَةِ التُّبُوءِ ، وَمَعْدِنُ الرُّسَالَةِ ، لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْخَلَائِقِ يَفْضُلُ أَهْلَ بَيْتِي غَيْرِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندان شجره نبوت و كان رسالت هستیم و هیچ کس جز من بر اهل بیتم برتری نیابد.
أمالی الشجرى : ۱ / ۱۵۴ عن الإمام علی علیه السلام ، إحقاق الحق : ۹ / ۳۷۸ نقلاً عن مناقب ابن المغازلی .

حدیث ۱۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : أَيْمَةُ أِبْرَارٍ ، هُمْ مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعَهُمْ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف امامان علیهم السلام - : امامانی هستند نیکوکار، آنها با حق هستند و حق با آنهاست.
کفایة الأثر : ۱۷۷ عن عطاء عن الإمام الحسين علیه السلام .

حدیث ۱۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ ، أَنَا سَلِمٌ لِمَنْ سَأَلَ أَهْلَ الْخَيْمَةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای گروه مسلمانان! من با هر که با اهل خیمه (علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام در خیمه

بودند) آشتی در پیش گیرد آشتی در پیش می‌گیرم و با هر که با ایشان سرِ جنگ داشته باشد سرِ جنگ دارم و دوستدار کسی هستم که دوستدار آنهاست، آنها را دوست ندارد مگر انسان نیک بخت حلال زاده و آنها را دشمن نمی‌دارد مگر ننگون بخت ناپاکزاده.

وفی الخیمه: علی و فاطمه و الحسن و الحسین علیهم السلام.

حدیث ۱۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، إِنَّ بِنَا خَتَمَ اللَّهُ الدِّينَ كَمَا بِنَا فَتَحَهُ ، وَبِنَا يُؤَلِّفُ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : ای علی! خداوند، دین را با ما به پایان برده چنان که آن را با ما آغاز کرده است و در پرتو ما، خداوند دل‌های شما را پس از دشمنی و نفرت، الفت بخشیده است. کذا فی المصدر ، ولعلها «قلوبهم» والله تعالی هو العالم .

حدیث ۱۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما سنجیده نمی‌شود. الفردوس : ۴ / ۲۸۳ / ۶۸۳۸ ، فرائد السمطين : ۱ / ۴۵ ، ذخائر العقبی : ۱۷ کَلِّهَا عَنْ أَنَسٍ ، يَنَابِيعُ الْمَوَدَّةِ : ۲ / ۱۱۴ / ۳۲۲ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلُ الْبَيْتِ لَا يُقَابَلُ بِنَا أَحَدٌ ، مَنْ عَادَانَا فَقَدْ عَادَى اللَّهَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما برابر نهاده نمی‌شود و هر که به دشمنی با ما برخیزد به دشمنی با خدا برخاسته است. إرشاد القلوب : ۴۰۴ .

حدیث ۱۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمَعَ فِيَّ وَفِي أَهْلِ بَيْتِي الْفَضْلَ وَالشَّرْفَ وَالسَّخَاءَ وَالشُّجَاعَةَ وَالْعِلْمَ وَالْحِلْمَ ، وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَلَكُمْ الدُّنْيَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال، فضیلت، بزرگواری، بخشش، دلیری، دانش و بردباری را در من و خاندانم گرد آورده است و آخرت از آن ما و دنیا از آن شماست.

ينابيع المودة: ۲ / ۳۰۲ / ۸۶۳ عن ابن عمر رفعه ، إحقاق الحق: ۱۸ / ۵۳۲ عن مودة القربى .

حدیث ۱۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْطَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ سَبْعَةً لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلَنَا وَلَا يُعْطَاهَا أَحَدٌ بَعْدَنَا : الصَّبَاحَةَ ، وَالْفَصَاحَةَ ، وَالسَّمَاخَةَ ، وَالشَّجَاعَةَ ، وَالْحِلْمَ ، وَالْعِلْمَ ، وَالْمَحَبَّةَ مِنَ النِّسَاءِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به ما اهل بیت، هفت ویژگی داده شده است که به هیچ کس پیش از ما یا پس از ما داده نشده و نخواهد شد: زیبایی، گشاده زبانی، بخشش، دلیری، بردباری، دانش، دوست داشتن زنان.

الجعفریات : ۱۸۲ ، نوادر الراوندی : ۱۵ ، المناقب لابن المغازلی : ۲۹۵ / ۳۳۷ کلها عن إسماعيل بن موسى عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يَجْعَلَ الْعِلْمَ وَالْحِكْمَةَ فِي عَقِبِي وَعَقِبِ عَقِبِي ، وَفِي زَرْعِي وَزَرْعِ زَرْعِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، فَاسْتُجِيبَ لِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از خداوند تبارک و تعالی خواسته ام که علم و حکمت را در فرزندان و نوادگان من و در کشته های من و کشته های ایشان تا روز رستاخیز قرار دهد و خداوند هم دعای مرا مستجاب کرده است.

ینابيع المودّة : ۱ / ۷۴ / ۹ ، کفایة الأثر : ۱۶۵ إلى قوله «زرعی» كلاهما عن عبد الله بن الحسن عن أبيه عن جدّه الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث ۱۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَمَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا عَشْرَ خِصَالٍ لَمْ يَجْمَعْهَا لِأَحَدٍ قَبْلَنَا وَلَا تَكُونُ فِي أَحَدٍ غَيْرِنَا : فِينَا الْحُكْمَ ، وَالْحِلْمَ ، وَالْعِلْمَ ، وَالنُّبُوَّةَ ، وَالسَّمَاخَةَ ، وَالشَّجَاعَةَ ، وَالْقَصْدَ ، وَالصِّدْقَ ، وَالطَّهْوَرَ ، وَالْعَفَافَ . وَنَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى ، وَسَبِيلُ الْهُدَى ، وَالْمَثَلُ الْأَعْلَى ، وَالْحُجَّةُ الْعَظْمَى ، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى ، وَالْحَبْلُ

الْمَتِينُ ، وَنَحْنُ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ لَنَا بِالْمُودَّةِ «فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقُّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصَرَّفُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عزوجل ده سرشت را در ما گرد آورده که نه برای پیشینیان و نه برای دیگران گرد نیآورده است: در ماست حکم، حکمت، بردباری، دانش، نبوت، بخشش، دلیری، میانه روی، راستی، پاکی و پاکدامنی.

ماییم کلمه تقوا و راه هدایت و الگوهای والا و برترین حجت و دستگیره استوار و ریسمان سخت و ماییم که خداوند به دوستی ما فرمان داده است: «پس از حق، جز گمراهی چه خواهد بود، پس به کجا روی می آورید» .

یونس : ۳۲ .

حدیث ۱۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : هُوَ سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ ، اللَّحُوقُ بِهِ سَعَادَةٌ ، وَالْمَمُوتُ فِي طَاعَتِهِ شَهَادَةٌ ، وَاسْمُهُ فِي التَّوْرَةِ مَقْرُونٌ إِلَى اسْمِي ،

وَزَوْجَتُهُ الصَّادِقَةُ الْكُبْرَى ابْنَتِي ، وابناهُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ابْنَايَ ، وَهُوَ وَهُمَا وَالْأَيْمَةُ بَعْدَهُمْ حُجَّجَ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ بَعْدَ النَّبِيِّينَ ، وَهُمْ أَبْوَابُ الْعِلْمِ فِي أُمَّتِي ، مَنْ تَبِعَهُمْ نَجَا مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ اقْتَدَى بِهِمْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ، لَمْ يَهَبِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَحَبَّتَهُمْ لِعَبْدٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف علی علیه السلام - : او سرور اوصیاست، نیک بختی به او پیوند خورده است و مرگ در راه فرمانبری از او شهادت است، نام او در تورات کنار نام من است، همسر او صدیقه کبرا دختر من است، دو پسر او سروران جوانان بهشتی دو پسر من هستند، او با آن دو و امامان پس از ایشان حجتهای خدا هستند بر خلق او پس از پیامبران و آنها درهای دانش هستند در میان امت من، هر که از ایشان پیروی کند از آتش رهایی یابد و هر که به آنها اقتدا کند به راه راست هدایت شود، خداوند عزوجل محبت آنها را به بنده ای نبخشیده مگر آن که او را در بهشت وارد کرده است.

أمالیالصدوق : ۲۸ / ۵ ، مشارق أنوار الیقین : ۵۶ نحوه ، حلیة الأبرار : ۱ / ۲۳۵ ، و ذکره أيضًا فی : ۴۸۳ کلها عن جابر بن عبد الله الأنصاری .

حدیث ۱۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي صِفَةِ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : هُمْ خَزَانِي عَلَى عِلْمِي مِنَ بَعْدِكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی در توصیف اهل بیت علیهم السلامی فرماید: آنها پس از تو گنجوران علم من هستند.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۴ ، و ذکره أيضًا فی : ۲۰۹ / ۴ ، بصائر الدرجات : ۱۰۵ / ۱۲ کلها عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ إِنْ أَخَذْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا : كِتَابَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَأَهْلَ بَيْتِي عِتْرَتِي . أُيُّهَا النَّاسُ ، إِسْمَعُوا وَقَدْ بَلَغْتُ أُنْكُمْ سَيَّرِدُونَ عَلَيَّ الْجَوْضَ ، فَأَسْأَلُكُمْ عَمَّا فَعَلْتُمْ فِي الثَّقَلَيْنِ ، وَالثَّقَلَيْنِ كِتَابُ اللَّهِ حَيْلٌ ذِكْرُهُ وَأَهْلُ بَيْتِي ، فَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَهْلِكُوا ، وَلَا تُعْلَمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من دو چیز در میان شما می نهم که اگر به آن دو چنگ زنید هرگز گمراه نشوید: کتاب خداوند عزوجل و اهل بیت من که همان عترت من است. ای مردم! گوش کنید، به من خبر رسیده است که در کنار حوض کوثر بر من وارد خواهید شد و من پیرامون این که با این دو امر سترگ چه کردید از شما پرسش خواهم کرد. این دو امر سترگ، کتاب خداوند والا نام و اهل بیت من است، پس از آنها پیشی نگیرید که نابود می شوید و به آنها نیاموزید که دانایانتر از شما نیستند.

الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۳ عن عبد الحميد بن أبي الديلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، و راجع تفسير العياشي : ۱ / ۲۵۰ / ۱۶۹ عن أبي بصير عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا- إِنَّ أBRَارَ عِترتی وَأطَائِبَ أرومتی أَحَلَّم النَّاسِ صِغَارًا وَأَعَلَّم النَّاسِ كِبَارًا ، فَلَا تُعَلِّمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعَلَّم مِنكُمْ ، لَا يُخْرِجُونَكُمْ مِنْ بَابِ هُدًى وَلَا يُدْخِلُونَكُمْ فِي بَابِ ضَلَالَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که نیکان خاندان من و پاک ترین های تبار من، در کوچکی خردمندترین مردم و در بزرگی داناترین ایشان هستند، پس به آنها نیاموزید که داناتر از شما باشند. آنها شما را از در هدایت بیرون نمی برند و به در گمراهی واردتان نمی سازند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۰۴ / ۱ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۳۶ / ۳۰۸ ، وراجع ص ۵۶۴ / ۸۴۱ من کتابنا هذا .

حدیث ۱۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ مَفَاتِيحُ الرَّحْمَةِ ، وَمَوْضِعُ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما اهل بیت، کلیدهای رحمت و جایگاه رسالت و محل آمد و شد فرشتگان و کان دانش هستیم. فرائد السمطين : ۱ / ۴۴ / ۹ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيَّ يُعَلِّمُ النَّاسَ بَعْدِي مِنْ تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ مَا لَا يَعْلَمُونَ - أَوْ (قَالَ :) يُخْبِرُهُمْ -

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی، پس از من، تأویل آن چه را مردم از قرآن نمی دانند به آنها می آموزد یا (فرمود) آگاهشان می کند.

شواهد التنزیل : ۱ / ۳۹ / ۲۸ عن أنس .

حدیث ۱۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يَنْقَلِبُ جَنَاحُ طَائِرٍ فِي الْهَوَاءِ إِلَّا وَعِنْدَنَا فِيهِ عِلْمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بال پرندۀ ای در آسمان به هم نمی خورد مگر این که ما از آن آگاهیم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۳۲ / ۵۴ عن داود بن سليمان الفراء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، صحيفة الرضا علیه السلام : ۶۲ / ۱۰۰ عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ هَيَّيْتُ عَلَى مَلَكِكَ مِنَ السَّمَاءِ مَا هَبَطَ عَلَى نَبِيِّ قَبْلِي ، وَلَا يَهْبِطُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ، وَهُوَ إِسْرَافِيلُ وَعِنْدَهُ جِبْرِيْلُ ، فَقَالَ : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ ، ثُمَّ قَالَ : أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ إِلَيْكَ ، أَمَرَنِي أَنْ أُخْبِرَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرشته ای از آسمان بر من نازل شد که نه پیش از من بر پیامبری نازل شده است و نه پس از من بر کسی نازل خواهد شد. او، اسرافیل بود که جبرئیل را همراه خود داشت. او گفت: درود بر تو ای محمد! و سپس ادامه داد: من

فرستاده پروردگارت هستم به سوی تو، او به من دستور داده که تو را اگر می خواهی به عنوان پیامبری بنده و اگر مایلی به عنوان پیامبری پادشاه، برگزینم. من به جبرئیل نگریستم جبرئیل به من اشاره کرد که فروتنی کن و من گفتم: ترجیح می دهم پیامبری بنده باشم.

كذا في المتن ، والأنسب : أخيرك .

حدیث ۱۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُرَوْءُ تَنَا أَهْلَ النَّبِيِّ الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمْنَا وَإِعْطَاءٌ مِّنْ حَرَمِنَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردانگی ما اهل بیت، گذشت است از کسی که به ما ستم کرده و عطاست به کسی که از ما دریغ ورزیده است.

تحف العقول : ۳۸ .

حدیث ۱۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرام دیده من، در نماز نهاده شده است.

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۷۲ عن أنس بن مالك ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۴۲۰ / ۱۰۱۲ عن المغيرة .

حدیث ۱۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَا ابْنَتِي فَاطِمَةُ ... مَتَى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما دخترم فاطمه... در محرابش در برابر خداوند جلیل خود می ایستاد، در حالی که نور او برای فرشتگان آسمان، چنان پیدا بود که درخشش اختران برای زمینیان و خداوند، به فرشتگانش می فرمود: ای فرشتگان من! به کنیز من، فاطمه، سرور کنیزان من، بنگرید که چگونه در برابر من گوشت تنش از بیم من، به لرزه افتاده و از صمیم دل، به عبادت من روی آورده است.

في الطبعة المعتمدة «مَنِي» والصحيح ما أثبتناه من طبعة أخرى .

حدیث ۱۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا لَنُعْطِي غَيْرَ الْمُسْتَحِقِّ حَذْرًا مِّنْ رَّدِّ الْمُسْتَحِقِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما از بیم آن که مستحق را رد نکرده باشیم، به غیر مستحق هم می بخشیم.

عدة الداعي : ۹۱ .

حدیث ۱۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ [النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] مِمَّا يَقُولُ لِلْخَادِمِ : أَلَيْكَ حَاجَةٌ؟

زیاد بن ابی زیاد به نقل از خادم پیامبر صلی الله علیه و آله : از جمله هایی که [پیامبر صلی الله علیه و آله] به خدمتگزار خود می فرمود، این بود: آیا نیازی داری؟

مسند ابن حنبل: ۵ / ۴۳۹ / ۱۶۰۷۶ ، مجمع الزوائد: ۲ / ۵۱۵ / ۳۵۰۳ .

حدیث ۱۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ يَعُودُ مَرَضَى مَسَاكِينَ الْمُسْلِمِينَ وَضَمَّائِهِمْ ، وَيَتَّبِعُ جَنَائِزَهُمْ ، وَلَا يُصَيِّمِي عَلَيْهِمْ أَحَدٌ غَيْرُهُ ، وَإِنَّ امْرَأَةً مَسْكِينَةً مِنْ أَهْلِ الْعَوَالِي طَالَ سِقْمُهَا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَسْأَلُ عَنْهَا مَنْ حَضَرَهَا مِنْ جِيرَانِهَا ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَدْفِنُوهَا إِنْ حَدَثَ بِهَا حَدٌّ فَيُصَيِّمِي عَلَيْهَا ، فَتَوَفَّيْتُ تِلْكَ الْمَرْأَةَ لَيْلًا وَاحْتَمَلُوهَا فَأَتَوْا بِهَا مَعَ الْجَنَائِزِ - أَوْ قَالَ : مَوْضِعَ الْجَنَائِزِ - عِنْدَ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِيُصَيِّمِي عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمَا أَمَرَهُمْ ، فَوَجَدُوهُ قَدْ نَامَ بَعْدَ صِيْلَةِ الْعِشَاءِ فَكَرَهُوا أَنْ يُهَجَّدُوا

ابو امامه، سهل بن حنیف انصاری به نقل از یکی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مسلمانان مسکین و ضعیف را که بیمار بودند، عیادت می فرمود و جنازه شان را تشییع می کرد و هیچ کس جز او، بر آنها نماز نمی خواند. زنی در مانده از اهالی عوالی، بیماریش طولانی شد و پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از همسایگانی که به دیدار او می رفتند حال آن زن را جویا می شد و به آنان فرمان داد، اگر آن زن از دنیا رفت به خاکش نسپردند، تا این که حضرت صلی الله علیه و آله بر او نماز بگزارد. شبی این زن درگذشت و او را با جنازه ها - یا گفت به مکان جنازه ها - به مسجد رسول الله صلی الله علیه و آله آوردند تا پیامبر صلی الله علیه و آله آن گونه که از ایشان خواسته بود، بر او نماز بگزارد، اما دیدند پیامبر صلی الله علیه و آله پس از نماز عشا خوابیده است و خوش نداشتند پیامبر را از خواب بیدار کنند، لذا خود بر او نماز گزاردند و او را بردند. چون صبح شد پیامبر صلی الله علیه و آله از همسایگان آن زن که نزد پیامبر بودند، حال آن زن را جویا شد و آنها خبر مرگ او را به پیامبر صلی الله علیه و آله دادند و گفتند که نخواستند پیامبر صلی الله علیه و آله را، برای او بیدار کنند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به آنها فرمود: چرا چنین کردید؟ راه بیفتید، آنها با پیامبر صلی الله علیه و آله به راه افتادند تا به گور او رسیدند و چنان که برای نماز میت می ایستند، پشت سر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به صف ایستادند و پیامبر صلی الله علیه و آله بر آن زن نماز گزارد. هجّد: أَيْقِظُ . (لسان العرب: ۳ / ۴۳۲) .

حدیث ۱۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسِنِ مُصَاحَبَةَ مَنْ صَاحَبَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با آن کس که همنشین تو است، نیکو همنشینی کن تا مسلمان باشی.

أمالی الصدوق : ۱۶۸ / ۱۳ ، أمالی المفید : ۳۵۰ / ۱ ، مناقب الإمام أمير المؤمنين عليه السلام للكوفی : ۲ / ۲۷۶ / ۷۴۴ کلها عن إسماعیل بن أبی زیاد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، روضة الواعظین : ۴۷۴ ، مشكاة الأنوار : ۸۶ .

حدیث ۱۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ إِلَّا بِمَعْرِفَةِ حَقِّنا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ بنده ای را کردارش سود نرساند مگر در پرتو شناخت حق ما.

المعجم الأوسط : ۲ / ۳۶۰ / ۲۲۳۰ عن ابن أبی لیلی عن الإمام الحسن بن علی علیهما السلام ، ینایع المودّة : ۲ / ۲۷۲ / ۷۷۵ عن جابر ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۷۲ / ۱۵۰۰۷ ، أمالی المفید : ۴۴ / ۲ ، وذكره أيضًا فی : ۱۳ / ۱ وفيه «بمعرفةنا» بدل «بمعرفة حقا» ، المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۹ والثلاثة الأخيرة عن عبدالرحمن ابن أبی لیلی عن الإمام الحسين عليه السلام وفيها «لا ينتفع عبد بعمله» ، وراجع الغدير : ۲ / ۳۰۱ ، و : ۱۰ / ۲۸۰ ، إحقاق الحق : ۹ / ۴۲۸ .

حدیث ۱۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِرَاجُ الْمُؤْمِنِ مَعْرِفَةُ حَقِّنا ، وَأَشَدُّ الْعَمَى مَنْ عَمِيَ عَن فَضْلِنَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چراغ مؤمن شناخت حق ماست و بدترین کوری، [کوری] کسی است که برتری ما را نبیند. جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۹ ، الخصال : ۶۳۳ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علی علیهم السلام ، تفسیر فرات الکوفی : ۳۶۸ / ۴۹۹ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذْكُرُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي ، أَذْكُرُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي ، أَذْكُرُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم، درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم، درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم، درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم.

صحیح مسلم : ۴ / ۱۸۷۳ / ۲۴۰۸ ، سنن الدارمی : ۲ / ۸۹۰ / ۳۱۹۸ ، مسند ابن حنبل : ۷ / ۷۵ / ۱۹۲۸۵ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۹۴ / ۲۰۳۳۵ ، تهذیب تاریخ دمشق : ۵ / ۴۳۹ ، الدر المنثور : ۷ / ۳۴۹ نقلًا عن الترمذی والنسائی ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۳۴ کلها عن زید بن أرقم ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۳۹۱ .

حدیث ۱۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْشُدُّكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما را به خدا درباره اهل بیتم [حق و حرمتشان را پاس دارید].

المعجم الكبير: ۵ / ۱۸۳ / ۵۰۲۷، كنز العمّال: ۱۳ / ۶۴۰ / ۳۷۶۱۹ نقلًا عن ابن جرير، كلاهما عن زيد بن أرقم، وراجع إحقاق الحق: ۹ / ۴۳۴.

حدیث ۱۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوصيكم بعترتي خَيْرًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما را درباره عترتم سفارش به نیکی می کنم.

المستدرک علی الصحیحین: ۲ / ۱۳۱ / ۲۵۵۹، مجمع الزوائد: ۹ / ۲۵۷ / ۱۴۹۶۰ كلاهما عن عبد الرحمن بن عوف، كفاية الأثر: ۴۱ عن سلمان الفارسي، وذكر أيضًا في: ۱۲۹ عن حذيفة بن أسيد، و: ۱۳۲ عن عمران بن حصين، و: ۱۰۴ عن زيد بن أرقم وفيه «معاشر الناس، أوصيكم الله في عترتي وأهل بيتي خيرًا»، وراجع إحقاق الحق: ۹ / ۴۳۲.

حدیث ۱۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أولُ وافِدِ عَلَى الْعَزِيزِ الْجَبَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكِتَابُهُ وَأَهْلُ بَيْتِي ثُمَّ أُمَّتِي، ثُمَّ أَسْأَلُهُمْ: مَا فَعَلْتُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَبِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و کتاب خدا و اهل بیتم نخستین کسانی هستیم که در روز قیامت بر خدای عزیز جبار وارد می شویم و سپس ائمتم وارد می شوند. آن گاه از ایشان می پرسم که با کتاب خدا و اهل بیت من چه کردید؟
الکافی: ۲ / ۶۰۰ / ۴ عن أبي الجارود عن الإمام الباقر عليه السلام، مختصر بصائر الدرجات: ۸۹ نحوه عن شعيب الحدّاد عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث ۱۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ، اللَّهُ لَآلِهِ فِي أَهْلِ بَيْتِي، فَإِنَّهُمْ أَرْكَانُ الدِّينِ وَمَصَابِيحُ الظُّلْمِ وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! خدا را، خدا را، خدا را درباره اهل بیتم؛ چرا که آنان پایه های دین و چراغهای تاریکیها و کان دانشند.

خصائص الأئمة عليهم السلام: ۷۵ عن عيسى الضرير عن الإمام الكاظم عن أبيه عليهما السلام، والمتن موافق لما في البحار: ۲۲ / ۴۸۷ / ۳۱ نقلًا عن خصائص الأئمة.

حدیث ۱۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ أَهْلُ بَيْتِي وَأَنَا مُسْتَوْدِعُهُمْ كُلَّ مُؤْمِنٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدایا! اهل بیتم، من آنان را نزد هر مؤمنی به امانت می سپارم.

تهذیب تاریخ دمشق: ۴ / ۳۲۲ عن أنس، ينابيع المودة: ۲ / ۷۱ / ۱۱ وفيه «اللَّهُمَّ هُوَلاءِ أهلي...»، وراجع إحقاق الحق: ۹ / ۴۳۵.

حدیث ۱۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَفَظَنِي فِي أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ اتَّخَذَ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وجود مرا در میان اهل بیتم حفظ کند [وجود مرا در میان آنها جستجو کند] در درگاه الهی به امانی دست یافته است.

ذخائر العقبی : ۱۸ عن عبد العزيز ياسناده ، ينابيع المودّة : ۲ / ۱۱۴ / ۳۲۳ عن عبد العزيز مرسلًا ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۱۸ .

حدیث ۱۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْفَظُونِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا در میان اهل بیتم حفظ کنید.

مسند الشهاب : ۱ / ۴۱۹ / ۴۷۴ عن أنس ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۳۴ نقلًا عن تاريخ حضرموت .

حدیث ۱۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُخْلِفُونِي فِي أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان اهل بیتم جانشین من باشید.

الصواعق المحرقة : ۱۵۰ ، الجامع الصغير : ۱ / ۵۰ / ۳۰۲ ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۷ / ۱۴۹۶۱ ، ينابيع المودّة : ۱ / ۱۲۶ / ۶۲ وزاد في آخره «خيرًا» كلّها عن ابن عمر ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۴۸ .

حدیث ۱۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُؤْمِنُوا أُمَّتِي يَحْفَظُونَ وَدِيْعَتِي فِي أَهْلِ بَيْتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان امت من اهل بیت مرا که امانت من [در میان ایشان] هستند تا روز قیامت پاس می دارند.

الكافي : ۲ / ۴۶ / ۳ عن عبد العظيم بن عبد الله الحسنی عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبَارَكَ لَهُ فِي أَجَلِهِ ، وَأَنْ يُمْتَعَهُ اللَّهُ بِمَا خَوَّلَهُ فَلْيَخْلُفْنِي فِي أَهْلِي خِلَافَةً حَسَنَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد به عمرش برکت داده شود و خداوند او را از آن چه عطایش فرموده است بهره مند سازد، پس نسبت به خانواده ام جانشین خوبی برای من باشد.

كنز العمال : ۱۲ / ۹۹ / ۳۴۱۷۱ عن عبد الله بن بدر الخطمي عن أبيه .

حدیث ۱۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ سَتُبْتَلُونَ فِي أَهْلِ بَيْتِي مِنْ بَعْدِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس از من شما در باب اهل بیتم آزموده خواهید شد.

المعجم الكبير : ۴ / ۱۹۲ / ۴۱۱۱ عن خالد بن عرفطة .

حدیث ۱۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وذكر الحديث إلى أن قال : - أَيُّهَا النَّاسُ ، اللَّهُ اللَّهُ فِي عِزَّتِي وَأَهْلِ بَيْتِي ، فَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي ، وَوَلَدَيْهَا عَضُدَايَ ، وَأَنَا وَبَعْلُهَا

كَالضُّوءِ ، اللَّهُمَّ ارْحَمْ مَنْ رَحِمْتَهُمْ ، وَلَا تَغْفِرْ لِمَنْ ظَلَمْتَهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون از حجه الوداع برگشتیم با رسول خدا صلی الله علیه و آله در مسجد آن حضرت نشستیم.

حضرت فرمود: ... ای مردم! خدا را، خدا را دربار عترت و اهل بیت من؛ زیرا که فاطمه پاره تن من است و دو پسر او دو بازوی

منند، و من و شوهرش همچون نوریم؛ خدایا! رحم کن بر کسی که به آنان رحم کند و نیامرزد کسی را که بر ایشان ستم کند.

البحار : ۲۳ / ۱۴۳ / ۹۷ نقلاً عن الفضائل وكتاب الروضة ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۱۹۸ .

حدیث ۱۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى فَلْيَتَمَسَّكَ بِحَبِّ عَلِيٍّ وَأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد به دستگیره محکم چنگ زند، به دوستی علی و اهل بیت من چنگ در زند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۱۶ عن أبي محمد التميمي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، ينابيع المودة : ۲ /

۲۶۸ / ۷۶۱ عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۱۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِعُرْوَةِ اللَّهِ الْوُثْقَى الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ ، فَلْيُؤَالِ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، فَإِنَّ

اللَّهُ يُحِبُّهُمَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد به دستگیره محکم خداوند که خدای متعال در کتاب خود فرموده است، چنگ

در زند، پس علی بن ابی طالب و حسن و

حسین: را دوست بدارد؛ زیرا که خداوند عرش نشین آنان را دوست می دارد.

هكذا في المصدر ، والصواب «يحبهم» .

حدیث ۱۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَأَغْصَانُهَا فِي الدُّنْيَا ، فَمَنْ تَمَسَّكَ بِنَا اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و اهل بیتم درختی هستیم که در بهشت است و شاخه های آن در دنیاست؛ پس هر که به ما چنگ آویزد راهی به سوی پروردگارش در پیش گرفته است.

ذخائر العقبی : ۱۶ عن عبد العزيز بإسناده ، وراجع ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۳ / ۳۱۷ ، و : ۴۳۹ / ۲۰۹ .

حدیث ۱۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَمَسَّكَ بِعِترَتِي مِنْ بَعْدِي كَانَ مِنَ الْفَائِزِينَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پس از من به عترتم تمسک جوید از رستگاران است.

کفایه الأثر : ۲۲ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأئِمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، تَسَعَهُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ ، وَمِنَّا مَهْدِيٌّ هَذِهِ الْأُمَّةُ . مَنْ تَمَسَّكَ مِنْ بَعْدِي بِهِمْ فَقَدْ اسْتَمَسَّكَ بِحَبْلِ اللَّهِ ، وَمَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده نفرند که نه نفر آنان از پشت حسین هستند و مهدی این امت از ماست. هر که پس از من به ایشان تمسک جوید هر آینه به ریسمان خدا چنگ زده است و هر که آنان را ترک گوید خدا را ترک گفته است.

کفایه الأثر : ۹۴ عن عثمان بن عفان عن أبيه .

حدیث ۱۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَسَّكُوا بِطَاعَةِ أئِمَّتِكُمْ وَلَا تُخَالِفُوهُمْ ، فَإِنَّ طَاعَتَهُمْ طَاعَةُ اللَّهِ ، وَإِنْ مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَةُ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به (رشته) فرمانبرداری از امامانتان چنگ زید و از فرمانشان سرپیچی نکنید؛ زیرا که اطاعت از آنان اطاعت از خداست و نافرمانی کردن از آنها نافرمانی از خدا می باشد.

المعجم الكبير : ۲۲ / ۳۷۴ / ۹۳۵ ، ۹۳۶ ، تهذیب تاریخ دمشق : ۷ / ۱۹۷ ، السنّة لابن أبي عاصم : ۴۹۹ / ۱۰۸۰ ، الدر المنثور : ۵ / ۱۷۸ نقلاً عن ابن مردويه كلّها عن أبي لیلی الأشعري ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۵۲۲ / ۱۱۲ نقلاً عن مودّة القربی .

حدیث ۱۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْكَبَ سَفِينَةَ النِّجَاةِ وَيَسْتَمْسِكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى وَيَعْتَصِمَ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ فَلْيُوالِ عَلِيًّا بَعْدِي ، وَلْيُعَادِ عَدُوَّهُ ، وَلْيَأْتَمَّ بِالْأئِمَّةِ الْهُدَاةِ مِنْ وُلْدِهِ ، فَإِنَّهُمْ خُلَفَائِي وَأَوْصِيَاءِي وَحُجَجُ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ بَعْدِي وَسَادَةُ أُمَّتِي وَقَادَةُ الْأَتِقِيَاءِ إِلَى الْجَنَّةِ ، حَزْبُهُمْ حِزْبِي وَحِزْبِي

حِزْبُ اللَّهِ ، وَحِزْبُ أَعْدَائِهِمُ حِزْبُ الشَّيْطَانِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که بر کشتی نجات بنشیند و به دستگیره محکم چنگ آویزد و ریسمان استوار خدا را بگیرد باید پس از من علی را دوست بدارد و با دشمن او دشمنی کند و امامان هدایتگر از نسل او را به پیشوایی بپذیرد؛ زیرا که آنان پس از من جانشینان و اوصیای من و حجت خدا بر خلقند و سروران امت هستند و پرهیزگاران را به سوی بهشت می برند. حزب آنان حزب من است و حزب من حزب خداست و حزب دشمنان آنان حزب شیطان است.

أمالی الصدوق : ۲۶ / ۵ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲۹۲ / ۴۳ کلاهما عن الحسن بن خالد عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، بشارة المصطفی : ۱۵ عن داود بن سلیمان عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، روضة الواعظین : ۱۷۴ ، إرشاد القلوب : ۲ / ۴۲۴ ، ینایع المودّة : ۲ / ۳۱۶ / ۹۱۲ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مِيتَتِي وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ الَّتِي وَعَدَنِي رَبِّي فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَوَرَثَتَهُ الطَّاهِرِينَ ، أُنْمَةُ الْهُدَى وَمَصَابِيحِ الدُّجَى مِنْ بَعْدِي ، فَإِنَّهُمْ لَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ بَابِ الْهُدَى إِلَى بَابِ الضَّلَالَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که مثل من زندگی کند و مانند من بمیرد و به بهشتی که پروردگارم مرا وعده داده است وارد شود پس باید ولایت علی بن ابی طالب و وارثان پاک او را که پس از من امامان هدایتگر و چراغهای تاریکیها هستند بپذیرد؛ چه آنان هرگز شما را از راه راست به کجراه گمراهی نمی کشانند.

أمالی الشجرى : ۱ / ۱۳۶ عن محمد بن عبدالله عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، كنز العمال : ۱۱/۶۱۱/۳۲۹۶۰ وفيه «وذريته من بعده» بدل «ورثته الطاهرين ، أُنْمَةُ الْهُدَى وَمَصَابِيحِ الدُّجَى مِنْ بَعْدِي» ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۱ نقلًا عن كتاب الأربعين بإسناده عن الإمام الحسين عليه السلام صلی الله علیه و آله .

حدیث ۱۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مِيتَتِي وَيَدْخُلَ جَنَّةَ عَدْنِ الَّتِي وَعَدَهَا اللَّهُ رَبِّي بِيَدِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد چون من زندگی کند و مانند من بمیرد و به بهشت برینی که پروردگارم خدا با دست [قدرت] خود آن را نشانده است درآید باید ولایت علی بن ابی طالب را بپذیرد و با دوست او دوستی کند و با دشمنش دشمنی و در برابر اوصیای پس از او گردن نهد؛ زیرا که آنان عترت من و از گوشت و خون من هستند، خداوند فهم و دانش مرا به آنان عطا فرموده است. به خدا شکوه می کنم از دست آن امتم که فضیلت ایشان را منکر شوند و حرمت خویشاوندی من با آنان را نگه ندارند، به خدا سوگند که اینان فرزند مرا می کشند، خدا شفاعتم را شامل حال آنان نکند. ای بقوته و قدرته .

حدیث ۱۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ آمِنًا مُطَهَّرًا لَا - يَحِزُّهُ الْفَرْعُ الْأَكْبَرُ فَلْيَتَوَلَّكَ ، وَلْيَتَوَلَّ بَنِيكَ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ،

وَعَلِيَّ بْنِ الْحُسَيْنِ ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ ، وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ، وَمُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ، وَعَلِيَّ بْنَ مُوسَى ، وَمُحَمَّدًا ، وَعَلِيًّا ، وَالْحَسَنَ ، ثُمَّ الْمَهْدِيَّ وَهُوَ خَاتَمُهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : هر که خوشحال می شود که ایمن و پاک خدای عز و جلرا دیدار کند و از آن وحشت بزرگ [قیامت] اندوهی به دل راه ندهد باید ولایت تو و ولایت دو فرزندت حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد و علی و حسن و سرانجام مهدی را که آخرین آنهاست بپذیرد.

الغیة للطوسی : ۱۳۶ / ۱۰۰ عن عیسی بن أحمد بن عیسی بن المنصور عن الإمام العسکری عن آباءه علیهم السلام ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۳ ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۵۱ ، وفيهما «قائمهم» بدل «خاتمهم» .

حدیث ۱۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي الْأَيَّامِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : يَا بَنَ عَبَّاسٍ ، وَلَايَتُهُمْ وَلَايَتِي وَوَلَايَتِي وَوَلَايَةُ اللَّهِ ، وَحَرْبُهُمْ حَرْبِي وَحَرْبِي حَرْبُ اللَّهِ -
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره ائمه علیهم السلام - : ای پسر عباس، ولایت آنان ولایت من است و ولایت من ولایت خداست، جنگ با آنان جنگ با من است و جنگ با من جنگ با خدا، آشتی با آنان آشتی با من است و آشتی با من آشتی بودن با خداست.

وفي نسخة «حزبهم حزبي وحزبي حزب الله» .

حدیث ۱۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلَايَتِي وَوَلَايَةُ أَهْلِ بَيْتِي أَمَانٌ مِنَ النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ولایت من و ولایت اهل بیت من مایه ایمنی از آتش دوزخ است.

أمالی الصدوق : ۳۸۳ / ۸ ، بشارة المصطفی : ۱۷۶ کلاهما عن عبد الله بن عباس .

حدیث ۱۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بال أقوام إذا ذُكِرَ عِنْدَهُمْ آلُ إِبْرَاهِيمَ فَرِحُوا وَاسْتَبَشَرُوا ، وَإِذَا ذُكِرَ عِنْدَهُمْ آلُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِشْمَازَتْ قُلُوبُهُمْ ؟! وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، لَوْ أَنَّ عَبْدًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِعَمَلٍ سَبْعِينَ نَبِيًّا مَا قَبِلَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْهُ حَتَّى يَلْقَاهُ بِوَلَايَتِي وَوَلَايَةِ أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عده ای را چه می شود که هر گاه در حضور آنان از خاندان ابراهیم یاد می شود خوشحال و شادمان می شوند، اما هر زمان که نزد آنان از خاندان محمد صلی الله علیه و آله نام برده می شود ناراحت می شوند؟! سوگند به آن که جان محمد در دست اوست اگر در روز قیامت بنده ای با عمل هفتاد پیامبر حاضر شود خداوند آنها را از او نپذیرد مگر این که با ولایت من و ولایت اهل بیتم خدا را دیدار کند.

أمالی الطوسی : ۱۴۰ / ۲۲۹ ، بشارة المصطفی : ۸۱ ، وذكره أيضًا في : ۱۳۳ کلها عن يونس بن الحجاب عن الإمام علي بن الحسين عليهما السلام ، كشف الغمّة : ۲ / ۱۰ عن الإمام السجّاد عليه السلام ، وراجع أمالی المفيد : ۱۱۵ / ۸ عن مرّام عن الإمام الصادق عليه

السلام .

حدیث ۱۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنْتُمْ وَارِدُونَ عَلَيَّ الْحَوْضَ . أَلَا وَإِنِّي سَأَلْتُكُمْ عَنِ الثَّقَلَيْنِ ، فَانظُرُوا كَيْفَ تَخْلِفُونِي فِيهِمَا ، فَإِنَّ اللَّطِيفَ الْخَبِيرَ تَبَّأَنِي أَنْهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَلْقَيَانِي ، وَسَأَلْتُ رَبِّي ذَلِكَ فَأَعْطَانِيهِ ، أَلَا- وَإِنِّي قَدْ تَرَكْتُهُمَا فِيكُمْ : كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي ، فَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَفَرَّقُوا ، وَلَا تُقْصِرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا ، وَلَا تُعَلِّمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من جلوتر از شما می روم و شما در کنار حوض [کوثر] بر من وارد می شوید؛ آنگاه باشید که من درباره ثقلین از شما خواهم پرسید؛ پس بنگرید که پس از من با آن دو چه می کنید؛ چه خداوند لطیف خبیر مرا خبر داد که: این دو هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد تا این که به دیدار من بیایند و من این امر را از پروردگارم خواستم و او خواهش مرا برآورد. آنگاه باشید که من در میان شما این دو را بر جای گذاشته‌ام: کتاب خدا و عترت، یعنی اهل بیتم را. پس از آنان پیشی نگیرید که دچار تفرقه و پراکندگی می شوید و از آنان عقب نمانید که نابود می شوید و به آنان چیز یاد ندهید زیرا که ایشان از شما داناترند.

الإرشاد: ۱ / ۱۸۰ ، وراجع تفسیر العیاشی: ۱ / ۴ / ۳ .

حدیث ۱۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، قَدْ بَيَّنْتُ لَكُمْ مَفْزَعَكُمْ بَعْدِي وَإِمَامَكُمْ وَدَلِيلَكُمْ وَهَادِيَكُمْ ، وَهُوَ أَخِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، وَهُوَ فِيكُمْ بِمَنْزِلَتِي فِيكُمْ ، فَقَلِّدُوهُ دِينَكُمْ وَأَطِيعُوهُ فِي جَمِيعِ أُمُورِكُمْ ، فَإِنَّ عِنْدَهُ جَمِيعَ مَا عَلَّمَنِي اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَحِكْمَتَهُ ، فَسَلِّمُوهُ وَتَعَلَّمُوا مِنْهُ وَمِنْ أَوْصِيَاءِهِ بَعْدَهُ ، وَلَا تُعَلِّمُوهُمْ وَلَا تَتَقَدَّمُوهُمْ وَلَا تَخْلَفُوا عَنْهُمْ ، فَإِنَّهُمْ مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقَّ مَعَهُمْ ، لَا يُزِيلُونَهُ وَلَا يُزِيلُهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من هشدار دهنده و پیشوا و راهنما و رهبر پس از خود را برای شما مشخص کردم و او برادر علی بن ابی طالب است. او در میان شما به منزله من در میان شماست؛ پس دین خود را از او تقلید کنید و در همه کارهایتان از وی فرمان برید؛ زیرا تمام آن چه را که خداوند تبارک و تعالی به من تعلیم داده و حکمت الهی در نزد اوست. بنابراین، از او و از اوصیای پس از او پرسید و تعلیم بگیرید و به آنان چیز یاد ندهید و بر ایشان پیشی نگیرید و از آنان عقب نمانید؛ چرا که آنان با حق هستند و حق با آنان است، نه آنان از حق جدا می شوند و نه حق از آنان.

کمال الدین: ۲۷۷ / ۲۵ عن سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، كِتَابِ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ : ۲ / ۶۴۶ وَفِيهِ «وَلِيكُمْ» بَدَل «دَلِيلِكُمْ» .

حدیث ۱۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ ذُرِّيَّةَ كُلِّ نَبِيٍّ مِنْ صُلْبِهِ وَجَعَلَ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ . . . فَقَدَّمُوهُمْ وَلَا تَتَقَدَّمُوا عَلَيْهِمْ ، فَإِنَّهُمْ أَحْلَمُكُمْ صِغَارًا وَأَعْلَمُكُمْ كِبَارًا ، فَاتَّبِعُوهُمْ فَإِنَّهُمْ لَا يُدْخِلُونَكُمْ فِي ضَلَالٍ وَلَا يُخْرِجُونَكُمْ مِنْ هُدًى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال ذریه هر پیامبری را از پشت خود او قرار داده اما ذریه مرا از پشت علی بن ابی طالب

علیه السلام... پس آنان را پیشرو قرار دهید و از ایشان جلو نیفتید؛ چه آنان در خردسالی بردبارترین شما هستند و در بزرگی داناترینتان. بنابراین، از آنان پیروی کنید؛ چرا که ایشان شما را به گمراهی نمی کشانند و از راه راست بیرونتان نمی برند.

الفضائل لشاذان بن جبرئیل : ۱۳۰ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مَمَاتِي وَيَسْكُنَ جَنَّةَ عِدْنٍ غَرَسَهَا رَبِّي فَلْيُؤَالِ عَلِيًّا مِنْ بَعْدِي وَلْيُؤَالِ وَلِيَّهُ ، وَلْيَقْتَدِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ بَعْدِي ، فَإِنَّهُمْ عِترَتِي ، خُلِقُوا مِنْ طِينَتِي ، رُزِقُوا فَهَمًّا وَعِلْمًا ، وَوَيْلٌ لِلْمُكَدِّبِينَ بِفَضْلِهِمْ مِنْ أُمَّتِي ، الْقَاطِعِينَ فِيهِمْ صِلَتِي ، لَا أَنْالَهُمُ اللَّهُ شَفَاعَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خوشحال می شود که مانند من زندگی کند و مانند من از دنیا برود و در بهشت برینی که پروردگرم آن را کاشته است ساکن شود، پس باید پس از من علی را دوست بدارد و دوست او را نیز دوست دارد و به امامان پس از من اقتدا کند؛ زیرا آنان عترت منند، از طینت من آفریده شده اند، فهم و دانش روزی شده اند، وای بر آن دسته از امت من که فضل و برتری ایشان را انکار کنند و حرمت خویشاوندی من با آنان رانگه ندارند؛ خدا شفاعتم را نصیب ایشان نکند.

حلیة الأولیاء : ۱ / ۸۶ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۲ / ۹۵ / ۵۹۶ ، فرائد السمطين : ۱ / ۵۳ / ۱۸ ، کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۸ و فیه «بأهل بیتی» بدل «بالأئمة» کلها عن ابن عباس ، أمالی الطوسی : ۵۷۸ / ۱۱۹۵ نحوه عن أبي ذر ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۹۲ ، وراجع بصائر الدرجات : ۴۸ - ۵۲ ، ینابیع المودة : ۱ / ۳۷۹ / ۲ .

حدیث ۱۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَحْيَا حَيَاةً تُشَبِّهُ حَيَاةَ الْأَنْبِيَاءِ وَيَمُوتَ مِيتَةً تُشَبِّهُ مِيتَةَ الشُّهَدَاءِ وَيَسْكُنَ الْجَنَانَ الَّتِي غَرَسَهَا الرَّحْمَنُ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيًّا وَلْيُؤَالِ وَلِيَّهُ وَلْيَقْتَدِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ بَعْدِهِ ، فَإِنَّهُمْ عِترَتِي خُلِقُوا مِنْ طِينَتِي . اللَّهُمَّ ارْزُقْهُمْ فَهْمِي وَعِلْمِي ، وَوَيْلٌ لِلْمُخَالِفِينَ لَهُمْ مِنْ أُمَّتِي ، اللَّهُمَّ لَا تَنْلُهُمْ شَفَاعَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که مانند پیامبران زندگی کند و مرگی چون مرگ شهیدان داشته باشد و در بهشتی که خدای رحمان کاشته است ساکن شود باید از علی پیروی کند و با دوست او دوستی کند و به امامان پس از او اقتدا نماید؛ زیرا که ایشان عترت منند و از طینت من آفریده شده اند. بار خدایا! فهم و دانش مرا روزی ایشان فرما. وای بر آن دسته از امت من که مخالفت آنان کنند؛ بار خدایا! شفاعت مرا شامل حال این مردمان مگردان.

الکافی : ۱ / ۲۰۸ / ۳ عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أهل بيتي يُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ ، وَهُمْ الْأَيْمَةُ الَّذِينَ يُفْتَدَى بِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من حق را از باطل جدا می کنند و هم ایشانند آن امامانی که باید به آنها اقتدا کرد.

الخصال : ۴ / ۴۶۴ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۹۷ / ۸ کلاهما عن خزيمه بن ثابت ذی الشهادتين ، اليقين : ۳۴۱ ، إثبات الهداء : ۱ / ۷۳۰ / ۲۴۷ کلاهما عن أبي بن كعب .

حدیث ۱۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّوْحُ وَالرَّاحَةُ وَالرَّحْمَةُ وَالنُّصْرَةُ وَالنَّيْسُ وَالنَّيْسَارُ وَالرِّضَا وَالرِّضْوَانُ وَالْمَخْرُجُ وَالْفَلَجُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آسایش و آسودگی و رحمت و یاری و توانگری و آسانی و خشنودی و رضوان و گشایش و پیروزی و تقرب و دوستی خدا و رسول او برای کسی است که علی را دوست بدارد و به جانشینان او اقتدا کند.
الْفَلَجُ : الفوز والظفر (لسان العرب : ۲ / ۳۴۷) .

حدیث ۱۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبى لِمَنْ أَدْرَكَ قَائِمَ أَهْلِ بَيْتِي وَهُوَ مُقْتَدٍ بِهِ قَبْلَ قِيَامِهِ ، يَأْتُهُمْ بِهِ بِأَيْمَةِ الْهُدَى مِنْ قَبْلِهِ ، وَيَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ عَدُوِّهِمْ ، أُولَئِكَ رُفَقَائِي وَأَكْرَمُ أُمَّتِي عَلَيَّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که قائم اهل بیت را درک کند و پیش از قیامش به او اقتدا نماید، از او و از امامان هدایتگر پیش از او پیروی کند و از دشمنان آنان به خدای عز و جلپناه و بیزاری جوید، اینان رفیقان من و گرامترین افراد امت من در نزد منند.

کمال الدین : ۲۸۶ / ۳ عن سدير عن الإمام الصادق عليه السلام ، وذكره أيضاً في : ۲ نحوه عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، الغيبة للطوسي : ۴۵۶ / ۴۶۶ نحوه عن رفاعه بن موسى ومعاوية بن وهب عن الإمام الصادق عليه السلام ، وراجع الخرائج والجرائح : ۱۱۴۸ / ۳ / ۵۷ .

حدیث ۱۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ أَنَا لَهُمْ شَفِيعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : الْمُكْرِمُ لِذُرِّيَّتِي مِنْ بَعْدِي ، وَالْقَاضِي لِهَمِّ حَوَائِجِهِمْ ، وَالسَّاعِي لَهُمْ فِي أُمُورِهِمْ عِنْدَ اضْطِرَارِهِمْ إِلَيْهِ ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ بِقَلْبِهِ وَلِسَانِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار نفرند که روز قیامت من شفیع آنها خواهم بود: کسی که پس از من فرزندانم را گرامی و محترم بدارد، کسی که نیازهای آنان را بر آورده سازد، کسی که وقتی آنان به او محتاج شدند در رفع گرفتاری هایشان بکوشد و کسی که با دل و زبان خویش آنان را دوست بدارد.

کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۸۰ نقلاً عن الديلمي ، أمالي الطوسي : ۳۶۶ / ۷۷۹ عن علي بن علي بن رزين أخى دعبل عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۱ / ۲۵۴ / ۲ عن دعبل بن علي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام وذكره أيضاً في : ۲ / ۲۵ / ۴ عن داود بن سليمان وأحمد بن عبدالله الهروي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بشارة المصطفى : ۳۶ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۷۷ / ۵۴۱ كلاهما عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، عَظَّمُوا أَهْلَ بَيْتِي فِي حَيَاتِي وَمِنْ بَعْدِي ، وَأَكْرِمُوهُمْ وَفَضِّلُوهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! اهل بیت مرا در زمان حیاتم و پس از من بزرگ دارید و به آنان احترام گذارید و برتریشان دهید.

کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۶۸۷ ، إحقاق الحقّ : ۵ / ۴۲ نقلاً- عن درّ بحر المناقب ، كلاهما عن أبي ذرّ والمقداد وسلمان عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۱۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَقَدَّمَ عَلَيَّ اللَّهُ أُمَّةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْرَمُ عَلَيَّ مِنْ أُمَّتِي ، وَلَا أَهْلُ بَيْتِ أَكْرَمُ عَلَيَّ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ، أَلَا فَاتَّقُوا اللَّهَ فِيهِمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت هیچ امتی به پیشگاه خدا وارد نشود که نزد او گرامی تر از امت من باشد و نه هیچ خانواده ای که نزد او گرامی تر از خانواده من باشد؛ هان! پس درباره ایشان از خدا بترسید.
جامع الأحادیث للقمي : ۲۶۱ عن ابن عباس .

حدیث ۱۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى حُرْمَاتٍ ثَلَاثًا مَنْ حَفِظَهُنَّ حَفِظَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دِينِهِ وَدُنْيَاهُ ، وَمَنْ لَمْ يَحْفَظْهُنَّ لَمْ يَحْفَظِ اللَّهُ لَهُ شَيْئًا : حُرْمَةُ الْإِسْلَامِ ، وَحُرْمَةُ عِتْرَتِي ، وَحُرْمَةُ عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال را سه حرمت است که هر کس آنها را نگهدارد خداوند کار دین و دنیای او را حفظ کند و هر که آنها را نگه ندارد، خداوند هیچ چیز او را حفظ نکند: حرمت اسلام، حرمت من و حرمت عترتم.

الخصال : ۱۴۶ / ۱۷۳ عن أبي سعيد الخدری ، روضة الواعظین : ۲۹۷ مرسلًا ، المعجم الكبير : ۳ / ۱۲۶ / ۲۸۸۱ ، المعجم الأوسط : ۱ / ۷۲ / ۲۰۳ ، مقتل الحسين للخوارزمي : ۲ / ۹۷ کلها عن أبي سعيد الخدری ، وفيها «حرمة رحمی» بدل «حرمة عترتی» ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۵۱۱ ، وأيضًا : ۱۸ / ۴۴۲ .

حدیث ۱۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَنَعَ إِلَى أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَدًا كَافِيَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به یکی از افراد خاندان من احسانی کند در روز قیامت آن را جبران می کنم.

الکافی : ۴ / ۶۰ / ۸ ، التهذيب : ۴ / ۱۱۰ / ۳۱۲ كلاهما عن عيسى بن عبد الله عن الإمام الصادق عليه السلام ، الفقيه : ۲ / ۶۵ / ۱۷۲۵ مرسلًا ، ذخائر العقبی : ۱۹ عن الإمام عليّ عليه السلام ، كنز العمال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۲ ، الجامع الصغير : ۲ / ۶۱۹ / ۸۸۲۱ كلاهما عن ابن عساكر عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۱۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ التَّوَسُّلَ إِلَيَّ وَأَنْ تَكُونَ لَهُ عِنْدِي يَدٌ أَشْفَعُ لَهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلْيَصِلْ أَهْلَ بَيْتِي وَيُدْخِلِ الشَّرَّورَ عَلَيْهِمْ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد به من توسل جوید و او را بر من منّتی باشد که به واسطه آن روز قیامت شفاعتش
کنم به خاندانم صله دهد و آنان را شاد سازد.

أمالی الطوسی : ۴۲۴ / ۹۴۷ ، أمالی الصدوق : ۳۱۰ / ۵ کلاهما عن أبان بن تغلب عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، كشف
الغمة : ۲ / ۲۵ عن الإمام الباقر عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، روضه الواعظین : ۳۰۰ مرسلًا ، ینابیع المودّة : ۲ / ۳۷۹ / ۷۵ نقلًا عن
الدیلمی فیالفردوس ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۲۴ / ۳۱ ، و ۵۲ / ۱۸ / ۴۷۵ .

حدیث ۱۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ جَفَا وَاحِدًا مِنْكُمْ فَقَدْ جَفَانِي ، وَمَنْ وَصَلَكُمْ فَقَدْ وَصَلَنِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در وصف امامان از نسل امام علی علیه السلام - : هر کس به یکی از شما جفا کند به من جفا کرده و
هر کس به شما صله ای دهد به من صله داده است .
کمال الدین : ۱۳ / ۴۱۳ عن محمد بن الفضیل عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَيَّ صِلَتِنَا فَلْيَصِلْ صَالِحِي مُوَالِنَا يُكْتَبَ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که قادر نباشد به ما صله دهد به دوستان نیک ما صله دهد که همان ثواب صله دادن به ما برایش
نوشته می شود و هر که قادر نباشد به زیارت ما بیاید به زیارت دوستان نیک ما برود که همان ثواب زیارت ما برایش نوشته می
شود .
ثواب الأعمال : ۱ / ۱۲۴ عن أحمد بن محمد بن عيسى بإسناده ، الفقيه : ۲ / ۷۳ / ۱۷۶۵ مرسلًا ، کامل الزیارات : ۳۱۹ عن عمرو بن
عثمان عن الإمام الرضا علیه السلام .

حدیث ۱۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يُصَلِّ فِيهَا عَلَيَّ وَلَا عَلَيَّ أَهْلَ بَيْتِي لَمْ تُقْبَلْ مِنْهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازی بخواند و در آن بر من و اهل بیتم صلوات نفرستد نمازش پذیرفته نمی شود .
سنن الدارقطنی : ۱ / ۳۵۵ / ۶ ؛ عوالی اللآلی : ۲ / ۴۰ / ۱۰۱ ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۳۱۰ ، مستدرک الوسائل : ۵ / ۱۵ / ۵۲۵۶ کلّها عن
أبي مسعود الأنصاري .

حدیث ۱۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ فَضَائِلَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ إِلَّا هَبَّتِ الْمَلَائِكَةُ مِنَ السَّمَاءِ حَتَّى الْجَحْوِ بِهَمْ بِحَدِيثِهِمْ ، فَإِذَا تَفَرَّقُوا عَزَجَتِ الْمَلَائِكَةُ إِلَى السَّمَاءِ ، فَيَقُولُ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ الْأُخْرَى : إِنَّا نَشْمُ رَائِحَةَ مِنْكُمْ مَا شَمَمْنَا رَائِحَةَ أَطِيبَ مِنْهَا ، فَيَقُولُونَ : إِنَّا كُنَّا عِنْدَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ فَضْلَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فَعَطَّرُونَا مِنْ رِيحِهِمْ ، فَيَقُولُونَ : اِهْبِطُوا بِنَا إِلَيْهِمْ ، فَيَقُولُونَ : إِنَّهُمْ قَدْ تَفَرَّقُوا ، فَيَقُولُونَ : اِهْبِطُوا بِنَا إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي كَانُوا فِيهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مردمی نیستند که گرد هم آیند و از فضایل محمد و آل محمد یاد کنند مگر این که فرشتگان از آسمان فرود آیند و به انجمن آنان ملحق شوند و با ایشان همسخن گردند و چون پراکنده شوند فرشتگان به آسمان عروج کنند. پس فرشتگان دیگر به آنها گویند: ما از شما رایحه ای استشمام می کنیم که تاکنون خوشبوتر از آن نبویده ایم. آن فرشتگان گویند: ما نزد جماعتی بودیم که از فضایل محمد و آل محمد سخن می گفتند و ما را از رایحه خود عطر آگین ساختند. آن فرشتگان دیگر گویند: ما را نیز نزد ایشان فرود برید. آن فرشتگان گویند: آنان متفرق گشتند. آن فرشتگان دیگر گویند: ما را به آن جایی که اجتماع کرده بودند فرود برید.

إِحْقَاقُ الْحَقِّ : ۱۸ / ۵۲۲ ، يَنَابِيعُ الْمَوْدَّةِ : ۲ / ۲۷۱ / ۷۷۳ کلاهما عن مودّة القربى عن أم سلمة ، البحار : ۳۸ / ۱۹۹ / ۳۸ نقلًا عن الفضائل والروضه نحوه .

حدیث ۱۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإِسْلَامُ عُرْيَانٌ ، فَلِبَاسُهُ الْحَيَاءُ وَزِينَتُهُ الْوَقَارُ وَمُرْوَةٌ تَهْتِكُ الْعَمَلَ الصَّالِحَ وَعِمَادُهُ الْوَرَعُ . وَلِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ ، وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برهنه است و جامه آن حیاست و زیورش، وقار و مردانگی اش، کردار نیک و ستونش، پارسایی. هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد اسلام، دوست داشتن ما اهل بیت است.

الكافي : ۲ / ۴۶ / ۲ ، المحاسن : ۱ / ۴۴۵ / ۱۰۳۱ کلاهما عن مدرک بن عبدالرحمن عن الإمام الصادق علیه السلام صلی الله علیه و آله ، أمالی الصدوق : ۲۲۱ / ۱۶ عن مبارک بن عبدالرحمن عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، شرح الأخبار : ۳ / ۸ / ۹۲۷ عن مدرک بن عبد الرحمن عن الإمام الصادق علیه السلام في الكافي بطريق آخر .

حدیث ۱۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْدُوكُمْ مِنْ نِعْمِهِ ، وَأَحِبُّونِي بِحُبِّ اللَّهِ ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را به خاطر نعمتهایش که به شما می دهد دوست بدارید و مرا به خاطر خدا دوست بدارید و اهل بیتیتم را به خاطر من دوست بدارید.

سنن الترمذی : ۵ / ۶۲۲ / ۳۷۸۹ ، تاریخ بغداد : ۴ / ۱۶۰ ، المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۶۳ / ۴۷۱۶ ، المعجم الكبير : ۳ / ۴۶ / ۲۶۳۹ ، وذكره أيضًا في : ۱۰ / ۲۸۱ / ۱۰۶۶۴ ، شعب الإيمان : ۱ / ۳۶۶ / ۴۰۸ ، وذكره أيضًا في : ۲ / ۱۳۰ / ۱۳۷۸ ، أسد الغابة : ۲ / ۱۸ ، أمالی الصدوق : ۲۹۸ / ۶ ، علل الشرائع : ۱۳۹ / ۱ ، بشارة المصطفى : ۶۱ ، وذكره أيضًا في : ۲۳۷ کلها عن ابن عباس و : ۱۳۲ ، أمالی الطوسی : ۲۷۸ / ۵۳۱ کلاهما عن عیسی بن أحمد بن عیسی عن الإمام الهادی عن آبائه عليهم السلام ، الصواعق المحرقة : ۲۳۰ وفي بعضها «يغدوكم» بالبدال المهملة .

حدیث ۱۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْإِسْلَامَ فَجَعَلَ لَهُ عَرَصَةً وَجَعَلَ لَهُ نَوْراً وَجَعَلَ لَهُ حِصْنًا وَجَعَلَ لَهُ نَاصِرًا ، فَأَمَّا عَرَصَتُهُ فَالْقُرْآنُ ، وَأَمَّا نَوْرُهُ فَالْحِكْمَةُ ، وَأَمَّا حِصْنُهُ فَالْمَعْرُوفُ ، وَأَمَّا أَنْصَارُهُ فَأَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي وَشِيعَتُنَا ، فَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي وَشِيعَتَهُمْ وَأَنْصَارَهُمْ ، فَإِنَّهُ لَمَّا أُسِرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَنَسَبَنِي جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ اسْتَوْدَعَ اللَّهُ حُبِّي وَحُبَّ أَهْلِ بَيْتِي وَشِيعَتِهِمْ فِي

قُلُوبِ الْمَلَائِكَةِ ، فَهُوَ عِنْدَهُمْ وَدِيْعُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، ثُمَّ هَبَطَ بِي إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ ، فَنَسَبَنِي إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَاسْتَوْدَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ حُبِّي وَحُبَّ أَهْلِ بَيْتِي وَشِيعَتِهِمْ فِي قُلُوبِ مُؤْمِنِي أُمَّتِي ، فَمُؤْمِنُو أُمَّتِي يَحْفَظُونَ وَدِيْعَتِي فِي أَهْلِ بَيْتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند اسلام را آفرید و برای آن عرصه ای و نوری و حصار و یاور و یاور قرار داد. عرصه آن قرآن است و نورش، حکمت و حصارش، نیکی و یاورانش، من و اهل بیت من و شیعیان ما هستیم. پس اهل بیت من و شیعیان و یاوران آنان را دوست بدارید؛ زیرا شبی که مرا به آسمان دنیا بالا بردند و جبرئیل مرا به اهل آسمان معرفی کرد، خداوند محبت مرا و محبت اهل بیت من و شیعیان آنها را در دل‌های فرشتگان به ودیعت نهاد و این

محبت تا روز قیامت در دل‌های آنان سپرده است. سپس [جبرئیل] مرا به

سوی زمینیان فرود آورد و مرا به اهل زمین معرفی کرد و خداوند عز و جل محبت من و محبت اهل بیت من و شیعیان آنها را در دل‌های مؤمنان اتمم به ودیعت نهاد. بنابراین، مؤمنان اتمم این ودیعه مرا درباره اهل بیت من تا روز قیامت حفظ می کنند.

الکافی : ۲ / ۴۶ / ۳ ، بشارة المصطفی : ۱۵۷ و فيه «فی قلوب أهل الأرض فمؤمن» كلاهما عن عبد العظيم بن عبد الله الحسنی عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ يَوْمًا خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ ، وَمَنْ مَاتَ عَلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز محبت ورزیدن به آل محمد، بهتر از یک سال عبادت است و هر که با این محبت از دنیا رود، وارد بهشت شود.

الفردوس : ۲ / ۱۴۲ / ۲۷۲۱ ، ینابیع المودّة : ۳ / ۱۹۱ كلاهما عن ابن مسعود .

حدیث ۱۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِأَبِي ذَرٍّ - : إِعْلَمَ أَنَّ أَوَّلَ عِبَادَتِهِ الْمَعْرِفَةُ بِهِ . . . ثُمَّ الْإِيْمَانُ بِي وَالْإِقْرَارُ بِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَرْسَلَنِي إِلَى كَافَّةِ النَّاسِ بِشِيرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ، ثُمَّ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در سفارش خود به ابودر - : بدان که نخستین گام عبادت خدا، شناخت اوست... سپس ایمان داشتن به من و اقرار به این که خداوند عز و جل مرا به سوی همه مردم فرستاد تا آنان را به امر خدا نوید و هشدار دهم و به سوی خدا فرا خوانم و چراغی فروزان هستم؛ سپس دوست داشتن اهل بیت من، که خداوند ناپاکی را از ایشان زدود و پاک و پاکیزه شان گردانید.

أمالی الطوسی : ۵۲۶ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۳ / ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۱ ، أعلام الدین : ۱۸۹ .

حدیث ۱۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي صِفَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، امْتَحِنُوا أَوْلَادَكُمْ بِحُبِّهِ ، فَإِنَّ عَلِيًّا لَا يَدْعُو إِلَى ضَلَالَةٍ وَلَا يُبْعِدُ عَنْ هُدًى ، فَمَنْ أَحَبَّهُ فَهُوَ مِنْكُمْ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُ فَلَيْسَ مِنْكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! فرزندان خود را با محک محبت علی بیازمایید؛ زیرا علی هرگز به گمراهی فرا نمی خواند و از راه راست دور نمی شود. پس، هر یک از فرزندان شما علی را دوست داشت از شماست و هر کدام او را دشمن داشت، از شما نیست.

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۲ / ۲۲۵ / ۷۳۰ .

حدیث ۱۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، مَنْ أَحَبَّنِي وَأَحَبَّكَ وَأَحَبَّ الْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِكَ فَلِيَحْمِدِ اللَّهُ عَلَيَّ طِيبَ مَوْلِدِهِ ، فَإِنَّهُ لَا يُحِبُّنَا إِلَّا مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ ، وَلَا يُبْغِضُنَا إِلَّا مَنْ خَبِثَتْ وِلَادَتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هر که مرا و تو را و امامان از نسل تو را دوست دارد پس خدا را برحلال زادگی خود سپاس گوید؛ زیرا ما را دوست ندارد، مگر حلال زاده و ما را دشمن ندارد، مگر حرام زاده.

أمالی الصدوق : ۳۸۴ / ۱۴ ، معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۳ ، بشاره المصطفی : ۱۵۰ کلها عن زید بن علی عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا يُبْغِضُكَ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا دَعِيٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : کسی از عرب تو را دشمن ندارد، مگر حرام زاده.

المناقب للخوارزمی : ۳۲۳ / ۳۳۰ عن ابن عباس ، وراجع فرائد السمطين : ۱ / ۱۳۵ / ۹۷ ؛ الخصال : ۵۷۷ / ۱ ، علل الشرایع : ۱۴۳ / ۷ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۲ / ۲۶۷ .

حدیث ۱۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لَ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» شُرُوطًا ، وَإِنِّي وَذُرِّيَّتِي مِنْ شُرُوطِهَا

امام علی علیه السلام : «لا اله الا الله» شروطی دارد که من و فرزندانم از جمله شروط آن هستیم.

غرر الحکم : ۳۴۷۹ .

حدیث ۱۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا وَافَى أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بَنِي سَابُورَ وَأَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ مِنْهَا إِلَى الْمَأْمُونِ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ أَصْحَابُ الْحَدِيثِ ، فَقَالُوا لَهُ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، تَرَحَّلْ عَنَّا وَلَا تُحَدِّثْنَا بِحَدِيثِ فَتَسْتَفِيدَهُ مِنْكَ ؟! وَكَانَ قَدْ قَعِدَ فِي الْعُمَارِيَةِ ، فَأَطْلَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ : سَمِعْتُ أَبِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي جَعْفَرَ ابْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ يَقُولُ : سَمِعْتُ أَبِي الْحُسَيْنِ بْنَ عَلِيٍّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : سَمِعْتُ جَبْرِئِيلَ يَقُولُ : سَمِعْتُ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَقُولُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي ، فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي . قَالَ : فَلَمَّا مَرَّتِ الرَّاحِلَةُ نَادَانَا : بِشُرُوطِهَا ، وَأَنَا مِنْ شُرُوطِهَا

اسحق بن راهویه: هنگامی که ابوالحسن الرضا علیه السلام به نیشابور رسید و خواست که آن جا را به قصد رفتن نزد مأمون ترک گوید، راویان حدیث، گردش را گرفتند و عرض کردند: ای پسر پیامبر خدا، از پیش ما می روی و برایمان حدیثی که از محضرتان فیضی بریم، نمی گویی؟! حضرت که در کجاوه نشسته بود سرش

را بیرون آورد و فرمود: از پدرم، موسی بن جعفر شنیدم که می فرماید: از پدرم، جعفر بن محمد شنیدم که می فرماید: از پدرم، محمد بن علی شنیدم که می فرماید: از پدرم، علی بن حسین شنیدم که می فرماید: از پدرم، حسین بن علی بن ابی طالب شنیدم که می فرماید: از پدرم، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب شنیدم که می فرماید: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید: از جبرئیل شنیدم که می فرماید: از خداوند جلّ جلاله شنیدم که می فرماید: (کلمه) لا اله الا الله حصار من است و هر کس وارد حصار من شود از عذابم در امان است. اسحاق می گوید: چون شتر به راه افتاد حضرت با صدای بلند به ما فرمود: اما این شرط هایی دارد و من از شرط های آن هستم.

التوحيد : ۲۵ / ۲۳ ، أمالی الصدوق : ۱۹۵ / ۸ ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۱۳۵ / ۴ ، معانی الأخبار : ۳۷۱ / ۱ ، ثواب الأعمال : ۲۱ / ۱ ، بشارة المصطفى : ۲۶۹ ، روضة الواعظين : ۵۱ .

حدیث ۱۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَاهَدَنِي رَبِّي أَنْ لَا يَقْبَلَ إِيمَانٌ عَبْدٍ إِلَّا بِمَحَبَّةِ أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگرم با من عهد بست که ایمان هیچ بنده ای را نپذیرد، مگر آن که با محبت اهل بیت من همراه باشد.

إحقيق الحقّ : ۹ / ۴۵۴ نقلاً عن المناقب المرتضوية و خلاصة الأخبار .

از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰

حدیث ۱۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتِمُّ الْإِيمَانُ إِلَّا بِمَحَبَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان کامل نشود مگر با دوست داشتن ما اهل بیت.

کفایه الأثر: ۱۱۰ عن واثله بن الأسقع .

حدیث ۱۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَعْرِضُ حُبَّنَا عَلَى قَلْبِهِ ، فَإِنْ قَبِلَهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

امام باقر علیه السلام: هر که می خواهد بداند که اهل بهشت است [یا نه]، دوستی و محبت ما را به قلبش عرضه کند، اگر آن را پذیرفت، مؤمن است.

کامل الزیارات: ۱۹۳ عن أبی بکر الحضرمی .

حدیث ۱۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْتُ عِنْدَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ جَالِسًا إِذْ جَاءَ رَاكِبٌ أَنَاخَ بَعِيرَهُ ، ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى دَفَعَ إِلَيْهِ كِتَابًا ، فَلَمَّا قَرَأَهُ قَالَ : مَا يُرِيدُ مِنَّا الْمُهْلَبُ ؟! فَوَاللَّهِ ، مَا عِنْدَنَا الْيَوْمَ مِنْ دُنْيَا ، وَلَا لَنَا مِنْ سُلْطَانٍ . فَقَالَ : جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ ،

إِنَّهُ مَنْ أَرَادَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ فَهُوَ عِنْدَكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ . قَالَ : مَا شَاءَ اللَّهُ ، أَمَا إِنَّهُ مَنْ أَحْبَبَنَا فِي اللَّهِ نَفَعَهُ اللَّهُ بِحُبِّنَا ، وَمَنْ أَحْبَبَنَا لِغَيْرِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقْضِي فِي الْأُمُورِ مَا يَشَاءُ . إِنَّمَا حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شَيْءٌ يَكْتُبُهُ اللَّهُ فِي قَلْبِ الْعَبْدِ ، فَمَنْ كَتَبَهُ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ لَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدٌ (أَنْ) يَمْحُوهُ ، أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ يَقُولُ : «أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ

علی بن محمد بن بشر: در خدمت محمد بن علی نشسته بودم که سواره ای از راه رسید و شترش را خواباند و سپس جلو آمد و نامه ای به آن حضرت داد. چون حضرت نامه را خواند، فرمود: مهلب از ما چه می خواهد؟! به خدا سوگند که امروز نه دنیایی در دست

ماست و نه قدرتی داریم. او گفت: خدا مرا فدای شما کند، هر که دنیا و آخرت را بخواهد، نزد شما خاندان است. حضرت

فرمود: هر چه خدا بخواهد. بدانید که هر کس به خاطر خدا، ما را دوست بدارد خداوند به واسطه این محبت به ما، او را سود بخشد و هر که ما را برای غیر خدا دوست بدارد، خداوند هر طور بخواهد، عمل خواهد کرد. دوست داشتن ما اهل بیت چیزی است که

خداوند آن را در (صفحه) دل بنده رقم می زند، پس هر کس که خداوند این محبت را در دل او رقم زند، کسی نمی تواند آن را پاک کند. نشنیده ای که خداوند می فرماید: «در دل اینهاست که خدا ایمان را نوشته و آن را با روحی از جانب خود تأیید کرده

است» تا آخر آیه. بنابراین، دوست داشتن ما اهل بیت [از بن] ایمان است.

المجادله: ۲۲ .

حدیث ۱۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةٍ : عَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَعُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّ أَهْلِ الْبَيْتِ . فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَا عَلَامَةُ حُبِّكُمْ ؟ فَضَرَبَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبِ عَلِيٍّ

ابو برزه: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: [در روز قیامت] هیچ بنده ای قدم از جای خود بر ندارد تا این که درباره چهار چیز از او سؤال شود: از جسمش که در چه راه آن را فرسوده است، از عمرش که در چه راه صرف کرده است، از مالش که از کجا

آورده و در چه راه خرج کرده است و از محبت نسبت به ما خاندان، عرض شد: ای رسول خدا! نشانه دوست داشتن شما چیست؟ حضرت دست خود را بر شانه علی زد.

المعجم الأوسط: ۲ / ۳۴۸ / ۲۱۹۱، وراجع المناقب للخوارزمی: ۵۹ / ۷۷.

حدیث ۱۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَقَدَّمْ إِلَيْنَا طَعَامًا مَا أَكَلْتُ طَعَامًا مِثْلَهُ قَطُّ، فَقَالَ لِي: يَا سَدِيرُ، كَيْفَ رَأَيْتَ طَعَامَنَا هَذَا؟

قُلْتُ: يَا بِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ، مَا أَكَلْتُ مِثْلَهُ قَطُّ، وَلَا أَظُنُّ أَكُلُّ

أَيَّدًا مِثْلَهُ. ثُمَّ إِنَّ عَيْنِي تَغَرَّغَتْ فَبَكَيْتُ، فَقَالَ: يَا سَدِيرُ، مَا يُبْكِيكَ؟ قُلْتُ: يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ، ذَكَرْتُ آيَةً فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى. قَالَ: وَمَا هِيَ؟ قُلْتُ: قَوْلُ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ: «ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

حنان بن سدير: پدرم به من گفت: نزد جعفر بن محمد علیهما السلام بودم. آن حضرت غذایی در برابرم نهاد که هرگز غذایی مانند آن نخورده بودم. پس به من فرمود: ای سدير! غذای ما را چگونه یافتی؟ عرض کردم: پدر و مادرم

فدايت ای پسر پیامبر خدا، تاکنون چنین غذایی نخورده ام و گمان هم نمی کنم که دیگر غذایی مانند آن بخورم. آن گاه چشمانم پر از اشک شد و گریستم. فرمود: ای سدير! چرا گریه می کنی؟ عرض کردم: یابن رسول الله، آیه ای از کتاب خدا را به یاد آوردم. فرمود: کدام آیه؟ عرض کردم: این آیه «سپس در آن روز از نعمت بازخواست می شوید». می ترسم این غذا جزو همان نعمتی باشد که خداوند درباره آن بازخواست می کند. حضرت خنده ای کرد به طوری که دندانهای عقلش نمایان شد، سپس فرمود: ای سدير، از تو، نه درباره خوراک لذیذ سؤال خواهد شد و نه درباره جامه نرم و نه درباره بوی خوش، بلکه اینها برای ما آفریده شده و ما برای استفاده از آنها خلق شده ایم و ما باید در آنها به طاعت خدا عمل کنیم. عرض کردم: پدر و مادرم فدايت ای پسر پیامبر خدا، پس آن نعمت کدام است؟ فرمود: دوستی علی و عترت او؛ در روز قیامت خداوند می پرسد: در برابر نعمت دوستی علی و عترت او که آن را به شما عطا کردم چگونه شکر مرا به جا آوردید.

التکائر: ۸.

حدیث ۱۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرِجَالٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ» - قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَجْتَمِعُ حُبُّنَا وَحُبُّ عَدُوِّنَا فِي جَوْفِ إِنْسَانٍ، إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ لِرِجَالٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ فَيُحِبَّ هَذَا وَيُبْغِضَ هَذَا، فَأَمَّا مُحِبُّنَا فَيُخْلِصُ الْحُبَّ لَنَا كَمَا يَخْلِصُ الذَّهَبُ بِالنَّارِ لَا كَدَّرَ فِيهِ، فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ حُبُّنَا فَلْيَمْتَحِنْ قَلْبَهُ، فَإِنْ شَارَكَهُ فِي حُبِّنَا حُبٌّ عَدُوِّنَا فَلَيْسَ مِنَّا وَلَسْنَا مِنْهُ، وَاللَّهُ عَدُوُّهُمْ وَجِبْرَائِيلُ وَمِيكَائِيلُ، وَاللَّهُ عَدُوُّ لِّلْكَافِرِينَ

ابوجارود از امام باقر علیه السلام - درباره آیه «خدا برای هیچ مردی در درونش دو دل نهاده است» - : علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: دوست داشتن ما و دوست داشتن دشمن ما، در دل یک انسان با هم جمع نمی شوند [زیرا] خداوند برای هیچ مردی در درونش، دو دل نهاده است که با این یکی دوست بدارد و با آن یکی دشمن بدارد. دوستدار ما دوستش را نسبت به ما خالص می گرداند همان گونه که طلا با آتش خالص می گردد و ناخالصش گرفته می شود. پس، هر که می خواهد محبتش را نسبت به

ما بدانند دل خود را بیازماید، اگر در کنار محبت ما دشمن ما را نیز دوست داشت بداند که نه او از ماست و نه ما از اویم و خدا و جبرئیل و میکائیل دشمن اوست و خداوند دشمن کافران می باشد.

تفسیر القمّی: ۲ / ۱۷۱ .

حدیث ۱۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَنْ قَالَ لَهُ : إِنَّ فُلَانًا يُؤَالِيكُمْ إِلَّا أَنَّهُ يَضْعُفُ عَنِ الْبِرَاءَةِ مِنْ عَدُوِّكُمْ - : هِيَهَاتَ ، كَذَبَ مَنْ ادَّعَى مَحَبَّتَنَا وَلَمْ يَتَبَرَّأْ مِنْ عَدُوِّنَا

امام صادق علیه السلام - در جواب کسی که عرض کرد: فلانی شما را دوست می دارد منتهی در برائت از دشمن شما ضعیف است - : هیهات؛ دروغ می گوید کسی که دم از محبت ما می زند، ولی از دشمن ما بیزاری نمی جوید.

مستطرفات السرائر: ۱۴۹ / ۲ .

حدیث ۱۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي لِأَجِبُكَ فِي السِّرِّ كَمَا أُجِبُكَ فِي الْعَلَانِيَةِ ، قَالَ : فَكَتَبْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْأَرْضَ بَعْدَ كَانٍ فِي يَدِهِ سَاعِيَةً ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : كَذَبْتَ وَاللَّهِ ، مَا أَعْرِفُ وَجْهَكَ فِي الْوَجْهِ ، وَلَا اسْمَكَ فِي الْأَسْمَاءِ .

فَعَجِبْتُ مِنْ ذَلِكَ عَجَبًا شَدِيدًا ، فَلَمْ أَبْرَحْ حَتَّى أَتَاهُ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ : وَاللَّهِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنِّي لِأَجِبُكَ فِي السِّرِّ كَمَا أُجِبُكَ فِي الْعَلَانِيَةِ ، فَكَتَبْتُ بَعْدَهُ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ طَوِيلًا - ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : صِدَقْتَ ، إِنَّ طَيْبَتْنَا طَيْبَةٌ مَرْحُومِيَّةٌ ، أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَهَا يَوْمَ أَخَذَ الْمِيثَاقَ ، فَلَا يَشُدُّ مِنْهَا شَاذٌ ، وَلَا يَدْخُلُ فِيهَا دَاخِلٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ . أَمَا إِنَّهُ فَاتَّخَذَ لِلْفَاقَةِ جِلْبَابًا ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : الْفَاقَةُ إِلَى مُحَبِّبِكَ أَسْرَعُ مِنَ السَّيْلِ الْمُنْحَدِرِ مِنْ أَعْلَى الْوَادِي إِلَى أَسْفَلِهِ

اصبغ بن نباته: در خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام نشسته بودم که مردی آمد و عرض کرد: ای امیرالمؤمنین! من تو را در باطن همان قدر دوست دارم که در ظاهر دوستت می دارم. اصبغ می گوید: امیرالمؤمنین علیه السلام با نوک چوبی که در دست داشت مدتی متفکرانه به زمین زد و آن گاه سر برداشت و فرمود: به خدا که دروغ می گویی، من نه چهره تو را در میان چهره ها (ی دوستدارانم) می بینم و نه نامت را در میان نامها.

من از این سخن سخت تعجب کردم. چندی نگذشت که مرد دیگری آمد و عرض کرد: به خدا قسم ای امیرالمؤمنین من تو را در باطن همان گونه دوست دارم که در ظاهر دوستت می دارم. حضرت این بار نیز با نوک همان چوبش مدت طولانی به زمین زد و سپس سرش را بلند کرد و فرمود: راست

می گویی، به راستی که طینت ما طینتی رحمت شده است، خداوند در روز پیمان گیری پیمانش را گرفت، بنابراین، تا روز قیامت نه عضوی از آن جدا شود و نه بیگانه ای وارد آن گردد. هان! پس، بالاپوشی برای فقر برگیر؛ زیرا که شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: حرکت فقر به سوی دوستداران تو، شتابنده تر است از حرکت سیل از بالای دره به پایین آن.

أمالی الطوسی: ۴۰۹ / ۹۲۱ ، وراجع بصائر الدرجات: ۳۹۰ و ۳۹۱ ، الاختصاص: ۳۱۱ و ۳۱۲ .

حدیث ۱۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي وَذُرِّيَّتِي اسْتِكْمَالُ الدِّينِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن اهل بیت من و فرزندانم، کمال دین است.

أمالی الصدوق : ۱ / ۱۶۱ عن الحسن بن عبد الله عن أبيه عن جدّه الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث ۱۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ عَشِيرَتِي وَأَهْلِ بَيْتِي وَذُرِّيَّتِي كَفَضْلِ الْمَاءِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ ، بِالْمَاءِ يَبْقَى كُلُّ وَيَحْيَى كَمَا قَالَ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری خاندان و اهل بیت و ذریه من، مانند برتری آب بر

چیزهای دیگر است. با آب است که همه چیز باقی و زنده می ماند، چنان که خدای تبارک و تعالی فرموده: «و هر چیز زنده ای را

از آب پدید آوردیم. آیا ایمان نمی آورند؟». با محبت اهل بیت و خاندان و ذریه من است که دین کامل می شود.

الأنبياء : ۳۰ .

حدیث ۱۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَفَاعَتِي لِأُمَّتِي مَنْ أَحَبَّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَهُمْ شِيعَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من از امتم شامل کسانی می شود که اهل بیت مرا دوست داشته باشند و آنان شیعیان من

هستند.

تاریخ بغداد : ۲ / ۱۴۶ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْزَمُوا مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَإِنَّهُ مِنَ لَقِيَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ يُؤَدُّنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دوستی ما اهل بیت چنگ زنید؛ زیرا هر کس در روز قیامت

خدا را دیدار کند در حالی که ما را دوست داشته باشد، با شفاعت ما به بهشت رود.

المعجم الأوسط : ۲ / ۳۶۰ / ۲۲۳۰ عن ابن أبي لیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، أمالی المفید : ۱۳ / ۱ ، أمالی الطوسی : ۱۸۷ /

۳۱۴ ، المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۹ ، بشارة المصطفی : ۱۰۰ کلها عن ابن أبي لیلی عن الإمام الحسين علیه السلام ، إرشاد القلوب : ۲۵۴

عن الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث ۱۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكثَرُكُمْ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكثَرُكُمْ حُبًّا لِأَلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پر نورترین شما در روز قیامت کسی است که آل محمد صلی الله علیه و آله را بیشتر دوست بدارد.
شواهد التنزیل : ۲ / ۳۱۰ / ۹۴۸ عن سالم عن أبيه .

حدیث ۱۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا وَاللَّهِ لَا يُحِبُّ أَهْلَ بَيْتِي عَبْدٌ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ نُورًا حَتَّى يَرِدَ عَلَيَّ الْحَوْضَ ، وَلَا يُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي عَبْدٌ إِلَّا احْتَجَبَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان، به خدا قسم، هیچ بنده ای اهل بیت مرا دوست ندارد، مگر این که خداوند عزوجل به او نوری عطا فرماید تا این که در کنار حوض بر من در آید و هیچ بنده ای اهل بیت مرا دشمن ندارد، مگر این که در روز قیامت، خداوند از او محجوب شود.

شواهد التنزیل : ۲ / ۳۱۰ / ۹۴۷ عن أبي سعيد الخدری وراجع ص ۱۶۸ / ۱۷۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۱۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ حَشَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را دوست بدارد، خداوند متعال روز قیامت، او را در امن و امان محشور فرماید.
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۲۰ عن أبي محمد الحسن بن عبد الله بن محمد بن العباس الرازي التميمي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَمَنْ أَحَبَّ آلَ مُحَمَّدٍ أَمِنَ مِنَ الْحِسَابِ وَالْمِيزَانِ وَالصُّرَاطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس آل محمد را دوست داشته باشد، از حساب و میزان و صراط در امان خواهد بود.
فضائل الشيعة : ۴۷ / ۱ ، بشارة المصطفى : ۳۷ ، مائه منقبة : ۱۴۹ ، أعلام الدين : ۴۶۴ وفيه «من أحب عليًا وآل محمّد» ، إرشاد القلوب : ۲۳۵ ، المناقب للخوارزمي : ۷۳ / ۵۱ ، مقتل الحسين للخوارزمي : ۱ / ۴۰ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۸ / ۵۲۶ کلها عن ابن عمر .

حدیث ۱۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي نَافِعٌ فِي سَبْعَةِ مَوَاطِنَ أَهْوَالُهَا عَظِيمَةٌ : عِنْدَ الْوَفَاةِ ، وَفِي الْقَبْرِ ، وَعِنْدَ النُّشُورِ ، وَعِنْدَ الْكِتَابِ ، وَعِنْدَ الْحِسَابِ ،

وَعِنْدَ الْمِيزَانِ ، وَعِنْدَ الصَّرَاطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن من و دوست داشتن اهل بیت من، در هفت جای بسیار وحشتناک سود می بخشد: هنگام مردن، در قبر، روز محشر، هنگام دادن نامه اعمال، هنگام حساب، نزد میزان و در عبور از صراط. الخصال : ۳۶۰ / ۴۹ ، أمالی الصدوق : ۱۸ / ۳ ، بشاره المصطفی : ۱۷ کَلْهَا عَنْ جَابِرٍ عَنِ الْإِمَامِ الْبَاقِرِ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، رَوْضَةُ الْوَاعِظِينَ : ۲۹۷ ، جامع الأخبار : ۵۱۳ / ۱۴۴۱ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ وَ لَيْسَ فِيهِ «حَبِّي» ، كَفَايَةُ الْأَثَرِ : ۱۰۸ عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ .

حدیث ۱۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُثْبِتُكُمْ عَلَى الصَّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِي وَلِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین شما بر صراط، کسی است که علاقه اش نسبت به من و اهل بیتم بیشتر باشد. جامع الأحادیث للقمی : ۲۳۱ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُثْبِتُكُمْ قَدَمًا عَلَى الصَّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پابرجاترین شما بر صراط، کسی است که محبتش به اهل بیت من بیشتر باشد. فضائل الشيعة : ۴۸ / ۳ عن إسماعيل بن مسلم الشعيرى عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، الجعفریات : ۱۸۲ ، نوادر الراوندی : ۱۵ كلاهما عن موسى بن إسماعيل بإسناده ، كنز العمال : ۱۲ / ۹۷ / ۳۴۱۶۳ ، الصواعق المحرقة : ۱۸۷ كلاهما عن الديلمي عن الإمام علي عليه السلام وزاد في الأربعة الأخيرة «ولأصحابي» ، إحقاق الحق : ۱۸ / ۴۵۹ نقلًا عن وسيلة النجاة قال : روى أبي يعلى في مسنده عن سلمة بن الأكوع .

حدیث ۱۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ فَزَلَّتْ بِهِ قَدَمٌ إِلَّا تَبَتَّتْهُ قَدَمٌ أُخْرَى حَتَّى يُنَجِّيهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که ما اهل بیت را دوست داشته باشد مگر این که هرگاه یک گامش بلغزد، گام دیگرش او را استوار گرداند، تا این که خداوند در روز قیامت نجاتش بخشد. درر الأحادیث النبویة : ۵۱ .

حدیث ۱۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي بَيَانِ فَضْلِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - : يُوْحِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهَا : يَا فَاطِمَةُ ، سَلِّبْنِي أُعْطِكَ ، وَتَمَنَّى عَلَيَّ أَرْضِكَ . فَتَقُولُ : إلهي أنت المني و فوق المني ، أسألك أن لا تُعَذِّبَ مُجِبِّي وَمُحِبِّ عَتْرَتِي بِالنَّارِ . فَيُوْحِي اللَّهُ إِلَيْهَا : يَا فَاطِمَةُ ، وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَارْتِفَاعِ

مَكَانِي ، لَقَدْ آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي ، مِنْ قَبْلِ أَنْ أُخْلِقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفَى عَامٍ ، أَنْ لَا أُعَذَّبَ مُجِيبِكِ وَمُجِيبِي عِترَتِكَ بِالنَّارِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بیان فضیلت و مقام فاطمه علیها السلام در روز قیامت - : خداوند عز و جله او وحی می فرماید
که: ای فاطمه! از من بخواه تا به تو عطا کنم و از من تمنا کن تا راضیت گردانم. پس، فاطمه گوید: خدای من، تو خود آرزویی و
فوق آرزو هستی، از تو می خواهم که دوستدار من و دوستدار عترتم را به آتش، عذاب نکنی. خداوند به او وحی می فرماید که:
ای فاطمه! به عزت و جلال و عظمت مقامم سوگند که من دو هزار سال پیش از آن که آسمانها و زمین را بیافرینم، به خود سوگند
خورده ام که دوستداران تو و دوستداران عترت را به آتش، عذاب نکنم.
تأویل الآيات الظاهرة: ۴۷۴ عن أبي ذرّ .

حدیث ۱۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ أَهْلَ بَيْتِي وَمَنْ أَحَبَّهُمْ مِنْ أُمَّتِي كَهَاتَيْنِ - يَعْنِي السَّبَابَتَيْنِ -
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من و کسانی از امت من که آنان را دوست دارند مانند این دو - یعنی دو انگشت اشاره که
در پهلوی هم قرار گرفته باشند - در کنار حوض کوثر بر من وارد می شوند.
مقاتل الطالبيين: ۷۶ ، شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد: ۱۶ / ۴۵ کلاهما عن سفیان عن الإمام الحسن علیه السلام ، ذخائر العقبی :
۱۸ ، کتاب الغارات: ۲ / ۵۸۶ عن الإمام الحسن علیه السلام ، وراجع مناقب الإمام أميرالمؤمنین علیه السلام لملکوفی: ۲ / ۱۲۹ / ۶۱۴ .

حدیث ۱۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّنِي وَأَهْلَ بَيْتِي كُنَّا نَحْنُ وَهُوَ كَهَاتَيْنِ - وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى -
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که من و اهل بیتم را دوست داشته باشد، ما و او مانند این دو - حضرت انگشت اشاره و میانه
خود را نشان داد - خواهیم بود.
كفاية الأثر: ۳۵ عن أبي ذرّ .

حدیث ۱۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فِي اللَّهِ حُسْرًا مَعَنَا وَأَدْخَلَنَا مَعَنَا الْجَنَّةَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را به خاطر خدا دوست داشته باشد، با ما محشور شود و او را با خود به بهشت
بریم.
كفاية الأثر: ۲۹۶ عن زيد بن علي عن آبائه عليهم السلام ، وراجع: ۷۴ .

حدیث ۱۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَبْرًا لَحَشَرَهُ اللَّهُ مَعَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما را دوست بدارد، روز قیامت با ما خواهد بود. انسان حتی اگر سنگی را دوست بدارد، خداوند او را با همان سنگ محشور می کند.

أمالی الصدوق : ۱۷۴ / ۹ عن نوف عن الإمام علی علیه السلام ، روضه الواعظین : ۴۵۷ ، مشکاة الأنوار : ۸۴ .

حدیث ۱۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَاعَلِيُّ ، مَنِ أَحَبَّ وُلْدَكَ فَقَدْ أَحَبَّكَ ، وَمَنِ أَحَبَّكَ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَمَنِ أَحَبَّنِي فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنِ أَحَبَّ اللَّهَ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ . وَمَنِ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَكَ ، وَمَنِ أَبْغَضَكَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي ، وَمَنِ أَبْغَضَنِي فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، وَمَنِ أَبْغَضَ اللَّهَ كَانَ حَقِيقًا عَلَيَّ اللَّهُ أَنْ يُدْخِلَهُ النَّارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی، هر کس فرزندان تو را دوست بدارد، تو را دوست داشته است و هر کس تو را دوست بدارد، مرا دوست داشته است و هر کس مرا دوست بدارد، خدا را دوست داشته است و هر کس خدا را دوست بدارد، خداوند او را به بهشت برد. و هر کس فرزندان تو را دشمن بدارد، تو را دشمن داشته است و هر کس تو را دشمن بدارد، مرا دشمن داشته است و هر کس مرا دشمن بدارد، خدا را دشمن داشته است و هر کس خدا را دشمن بدارد، بر خداوند سزاوار است که او را به دوزخ برد.

درر الأحادیث النبویة : ۵۱ .

حدیث ۱۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَا بِيَدَيْهِ وَلِسَانِهِ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي عِلِّيِّينَ ، وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَا بِلِسَانِهِ وَكَفَّ يَدَهُ فَهُوَ فِي الدَّرَجَةِ الَّتِي تَلِيهَا ، وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَكَفَّ عَنَّا لِسَانَهُ وَيَدَهُ فَهُوَ فِي الدَّرَجَةِ الَّتِي تَلِيهَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ما را در دل دوست بدارد و با دست و زبانش یاریمان رساند، من و او در عِلِّيِّین خواهیم بود و هر کس ما را در دل دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند، اما با دست خود ما را یاری نرساند در درجه پایین تر آن خواهد بود و هر کس ما را در دل دوست بدارد، اما دست و زبانش را از ما دریغ کند، در درجه فروتر قرار خواهد گرفت.

إحقيق الحق : ۹ / ۴۸۴ نقلًا عن وسيلة المآل قال : رواه أبو نعيم بن حماد عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ ثَلَاثُ دَرَجَاتٍ وَفِي النَّارِ ثَلَاثُ دَرَكَاتٍ ، فَأَعْلَى دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ لِمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَنَصَرَ نَا بِلِسَانِهِ وَيَدِهِ ، وَفِي الدَّرَجَةِ الثَّانِيَةِ مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَنَصَرَ نَا بِلِسَانِهِ ، وَفِي الدَّرَجَةِ الثَّلَاثَةِ مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت، سه درجه دارد و دوزخ سه درک [درجه نزولی یا طبقه زیرین]، بالاترین درجه بهشت برای کسی است که در دل ما را دوست بدارد و با زبان و دستش یاریمان کند؛ در درجه دوم کسی جای می گیرد که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند و در درجه سوم کسی قرار می گیرد که در دل ما را دوست بدارد.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۲ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام .

حدیث ۱۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ التَّوَكُّلَ عَلَى اللَّهِ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْجُوَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَمَنْ أَرَادَ الْحِكْمَةَ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، وَمَنْ أَرَادَ دُخُولَ الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي ، فَوَاللَّهِ مَا أَحَبَّهُمْ أَحَدٌ إِلَّا رَزِيحَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواهان توکل کردن به خداست، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که خواهان رستن از عذاب قبر است، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که خواهان حکمت است، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که می خواهد بی حساب به بهشت رود، اهل بیت مرا دوست بدارد؛ زیرا به خدا سوگند، هیچ کس دوستدار آنان نشد مگر این که دنیا و آخرت را بُرد.

مقتل الحسين للخوارزمي : ۱ / ۵۹ ، مائه منقبة : ۱۰۶ نحوه ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۹۴ / ۵۵۱ ، ينابيع المودة : ۲ / ۳۳۲ / ۹۶۹ ، جامع الأخبار : ۶۲ / ۷۷ کلها عن ابن عمر .

حدیث ۱۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ حُبَّ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، فَلَا يَشْكَنَّ أَحَدٌ أَنَّهُ فِي الْجَنَّةِ ، فَإِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عِشْرِينَ حَصَلَةً ، عَشْرٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا ، وَعَشْرٌ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ .

أَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا : فَالزُّهْدُ ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْعَمَلِ ، وَالْوَرَعُ فِي الدِّينِ ، وَالرَّغْبَةُ فِي الْعِبَادَةِ ، وَالتَّوْبَةُ قَبْلَ الْمَوْتِ ، وَالنَّشَاطُ فِي قِيَامِ اللَّيْلِ ، وَالْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَالْحِفْظُ لِأَمْرِ اللَّهِ وَنَهْيِهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَالتَّاسِعَةُ بَعْضُ الدُّنْيَا ، وَالْعَاشِرَةُ السَّخَاءُ .

وَأَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ : فَلَا يُنْشَرُّ لَهُ دِيْوَانٌ ، وَلَا يُنْصَبُ لَهُ مِيزَانٌ ، وَيُعْطَى كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ، وَتُكْتَبُ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَيَبْيَضُّ وَجْهُهُ ، وَيُكْسَى مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ ، وَيُسْفَعُ فِي مَائِهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَيَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ ، وَيَتَوَجَّعُ مِنْ تِجَانِ الْجَنَّةِ ، وَالْعَاشِرَةُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، فَطُوبَى لِمُحِبِّي أَهْلِ بَيْتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند، محبت اهل بیت مرا روزیش کند، بی گمان به خیر دنیا و آخرت رسیده است و در این که او اهل بهشت است، احدی نباید شک کند؛ زیرا دوست داشتن اهل بیت من، بیست نتیجه به بار می آورد: ده تا در دنیا و ده تا در آخرت:

اما نتایج آن در دنیا عبارتند از: زهد، شوق به کار و عمل، پارسایی در دین، رغبت به عبادت، توبه پیش از مرگ، نشاط در شب زنده داری، چشم برکنند از آن چه مردم دارند، حفظ اوامر و نواهی خداوند عز و جل، نهم: دشمن داشتن دنیا و دهم: سخاوت و بخشندگی .

و اما نتایج آن در آخرت: نامه اعمالی برایش گشوده نمی شود، میزانی برایش برپا نمی شود، نامه اعمالش به دست راست او داده می شود، برات آزادی از آتش دوزخ برایش نوشته می شود، رو سفید می شود، از جامه های بهشت بر قامت او پوشیده می شود، شفاعت او درباره صدنفر از خانواده اش پذیرفته می گردد، خداوند عز و جل به او با مهر و رحمت می نگرد، از تاجهای بهشت بر سرش می نهند و دهم این که بدون حساب رسی به بهشت می رود.

پس خوشا به حال دوستداران اهل بیت من.

الخصال : ۵۱۵ / ۱ عن أبي سعيد الخدری ، روضة الواعظین : ۲۹۸ وفيه «الحرص على العلم» .

حدیث ۱۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ شَهِيدًا .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ مَغْفُورًا لَهُ .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ تَائِبًا .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ مُؤْمِنًا مُسْتَكْمِلَ الْإِيمَانِ .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ بَشَّرَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ يُزْفُ إِلَى الْجَنَّةِ كَمَا تُزْفُ الْعَرُوسُ إِلَى بَيْتِ زَوْجِهَا .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ فَتُحَّ لُهُ فِي قَبْرِهِ بَابَانِ إِلَى الْجَنَّةِ .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ جَعَلَ اللَّهُ قَبْرَهُ مَزَارَ مَلَائِكَةِ الرَّحْمَةِ .
 أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَاتَ عَلَى السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با دوستی آل محمد بمیرد، شهید از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، آمرزیده از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، توبه گر از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، مؤمن و با ایمان کامل از دنیا رفته است.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، ابتدا فرشته مرگ و سپس منکر و نکیر، مژده بهشت به او دهند.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، همان گونه که عروس را به خانه شوهرش می فرستند، او را به سوی بهشت روانه کنند.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، دو در در قبر وی به سوی بهشت برایش باز شود.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، خداوند، گور وی را مزار فرشتگان رحمت قرار دهد.

بدانید که هر کس با دوستی آل محمد بمیرد، بر طریق سنت و جماعت از دنیا رفته است.

الکشاف : ۳ / ۴۰۳ مرسلًا ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۵ / ۵۲۴ ، ينابيع المودة : ۲ / ۳۳۳ / ۹۷۲ ، العمدة : ۵۴ / ۵۲ نقلًا عن تفسير الثعلبي ، بشارة المصطفى : ۱۹۷ کلها عن جرير بن عبد الله ، جامع الأخبار : ۴۷۳ / ۱۳۳۵ مرسلًا ، إحقاق الحق : ۹ / ۴۸۷ نقلًا عن تفسير الثعلبي عن جرير بن عبيد الله البجلي .

حدیث ۱۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَثْمَةُ بَعْدِي اثْنَا عَشَرَ ، تِسْعَةٌ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ ، وَالْتَّاسِعُ قَائِمُهُمْ ، فَطُوبَى لِمَنْ أَحَبَّهُمْ ، وَالْوَيْلُ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من، دوازده نفرند که نه تن آنان از صلب حسین می باشند و نهمین آنان قائمشان
است. پس خوشا به حال کسی که آنان را دوست بدارد و بدآ به حال کسی که ایشان را دشمن بدارد.
کفایه الأثر: ۳۰ عن ابی سعید الخدری .

حدیث ۱۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَثْمَةُ بَعْدِي بَعْدِ ثَقَبَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانُوا اثْنَيْ عَشَرَ - ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى صُلْبِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ: - مِنْ صُلْبِهِ تِسْعَةٌ أَثْمَةٌ أُبْرَارٌ،
وَالْتَّاسِعُ مَهْدِيُهُمْ، يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا وَظُلْمًا، فَالْوَيْلُ لِمُبْغِضِيهِمْ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من، به تعداد نقیبان بنی اسرائیلند که دوازده نفر بودند - حضرت سپس دست خود را
بر پشت حسین علیه السلام نهاد و فرمود: - از پشت این، نه امام پاک پا به عرصه هستی می گذارند که نهمین نفر، مهدی آنان است،
او زمین را از عدل و داد پر می کند همان گونه که از جور و ستم پر شده است. پس، وای بر کسانی که آنان را دشمن بدارند.
المناقب لابن شهر آشوب: ۱ / ۲۹۵ عن سلمان الفارسی .

حدیث ۱۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ بَيْنَ الصَّافَا وَالْمَرَوَةَ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ لَمْ يُدْرِكْ مَحَبَّتَنَا لَأَكْبَهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخَرِيهِ فِي النَّارِ ،
ثُمَّ تَلَا : «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای هزار سال در میان صفا و مروه، خدا را عبادت کند و هزار سال دیگر و هزار سال دیگر،
اما محبت ما را نداشته باشد، خداوند او را در آتش دوزخ سرنگون سازد. حضرت سپس این آیه را تلاوت کرد: «بگو: من برای آن
(رسالت) از شما مزدی نمی خواهم، مگر دوست داشتن خویشاوندان را».
تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام»: ۱ / ۱۳۲ / ۱۸۲ عن ابی أمامه الباهلی ، وراجع المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۱۹۸ ،
والآیه ۲۳ من سورة الشوری .

حدیث ۱۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ ، ثُمَّ دُبِحَ كَمَا يُدْبَحُ الْكَبِشُ ، ثُمَّ أَتَى اللَّهَ بِبُغْضِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ عَمَلَهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای هزار سال خدا را عبادت کند و سپس چون قوچ قربانی شود، اما با بغض نسبت به ما اهل
بیت، نزد خداوند آید، خدا عملش را به خودش برمی گرداند.
المحاسن: ۱ / ۲۷۱ / ۵۲۷ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۱۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْأَكْلَ فَوْقَ شِبَعِهِ ، وَالْغَافِلَ عَنِ طَاعَةِ رَبِّهِ ، وَالتَّارِكَ لِسُنَّةِ نَبِيِّهِ ، وَالْمُخْفِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالْمُبْغِضَ عِتْرَةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُؤْذِيَ جِيرَانَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نفرت دارد از کسی که از روی سیری چیزی بخورد و از

کسی که از طاعت پروردگارش غافل گردد و از کسی که سنت پیامبر او را فرو گذارد و از کسی که پیمان او را بشکند و از کسی که عترت پیامبر او را دشمن دارد و از کسی که همسایگانش را بیازارد.

کنز العمال : ۱۶ / ۸۷ / ۴۴۰۲۹ ، إحقاق الحق : ۹ / ۵۲۱ نقلًا عن إحياء الميت مطبوع بهامش الاتحاف ، كلاهما عن الديلمی عن أبي هريرة .

حدیث ۱۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُبْغِضُنَا إِلَّا مَنْ خَبَثَتْ وِلَادَتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما را دشمن ندارد مگر کسی که ناپاکزاده باشد.

أمالی الصدوق : ۳۸۴ / ۱۴ ، علل الشرائع : ۱۴۱ / ۳ عن زید بن علی بن الحسین عن أبيه عن آبائه عليهم السلام ، الفقيه : ۱ / ۹۶ / ۲۰۳ عن الإمام الصادق عليه السلام وزاد «أو حملت به أمه في حیضها» .

حدیث ۱۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْلَةَ عُرْجِ بِي إِلَى السَّمَاءِ رَأَيْتُ عَلِيَّ بَابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبًا : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ، عَلِيُّ حَبِيبُ اللَّهِ ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ صَفْوَةُ اللَّهِ ، فَاطِمَةُ خَيْرَةُ اللَّهِ ، عَلِيٌّ بَاغِضِهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که مرا به معراج بردند، دیدم که بر در بهشت نوشته شده است: معبودی جز الله نیست، محمد رسول خداست، علی حبیب خداست، حسن و حسین برگزیده خدایند، فاطمه منتخب خداست، لعنت خدا بر دشمن آنان باد.

تاریخ بغداد : ۱ / ۲۵۹ وفيه «حب الله» والصحيح ما أثبتناه كما في سائر المصادر ، تهذيب تاريخ دمشق : ۴ / ۳۲۲ ، المناقب

للخوارزمي : ۳۰۲ / ۲۹۷ ، فرائد السمطين : ۲ / ۷۴ / ۳۹۶ ، أمالی الطوسي : ۳۵۵ / ۷۳۷ ، كشف الغممة : ۱ / ۹۴ ، كشف اليقين : ۴۴۹ / ۵۵۱

كلها عن ابن عباس ، وراجع الفضائل لشاذان بن جبرئيل : ۷۱ .

حدیث ۱۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ رَأَيْتُ عَلِيَّ بَابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبًا بِالذَّهَبِ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، مُحَمَّدٌ حَبِيبُ اللَّهِ ، عَلِيُّ وَلِيُّ اللَّهِ ، فَاطِمَةُ أُمُّ اللَّهِ ، الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ صَفْوَةُ اللَّهِ ، عَلِيٌّ مُبْغِضِهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که مرا به آسمان بردند دیدم که بر در بهشت با زر نوشته شده است: معبودی جز الله نیست،

محمد حبیب خداست، علی ولی خداست، فاطمه کنیز خداست، حسن و حسین برگزیده خدایند؛ لعنت خدا بر دشمنان آنان باد. مقتل الحسین للخوازمی: ۱ / ۱۰۸، الخصال: ۳۲۴ / ۱۰، مائۀ منقبۀ: ۱۰۹ / ۵۴ کلها عن إسماعیل ابن موسی عن آبائه علیهم السلام.

حدیث ۱۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِكُلِّ بَنِي أَبِي عَصِيْبَةَ يَنْتَمُونَ إِلَيْهَا إِلَّا وُلْدَ فَاطِمَةَ ، فَأَنَا وَوَلَدُهُمْ ، وَأَنَا عَصِيْبَتُهُمْ ، وَهُمْ عِتْرَتِي خُلِقُوا مِنْ طِينَتِي ، وَيَلُّ لِلْمُكْذِبِينَ بِفَضْلِهِمْ ، مَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان هر پدری برای خود، قوم و طایفه ای دارند که خود را به او نسبت می دهند، مگر فرزندان فاطمه که من ولی و قوم آنها هستم و آنان عترت منند و از طینت من آفریده شده اند. وای بر کسانی که فضیلت آنان را تکذیب کنند؛ هر که آنها را دوست بدارد، خداوند دوستش بدارد و هر که ایشان را دشمن بدارد خداوند او را دشمن بدارد.
 کنز العمال: ۱۲ / ۹۸ / ۳۴۱۶۸ عن ابن عساکر عن جابر؛ بشارۀ المصطفی: ۴۰ عن جابر.

حدیث ۱۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا وَمَنْ أَبْغَضَ آلَ مُحَمَّدٍ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ : آئِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس آل محمد را دشمن بدارد، روز قیامت در حالی بیاید که بر پیشانی‌اش نوشته شده است: محروم از رحمت خدا.
 المناقب للخوازمی: ۷۳ / ۵۱، مقتل الحسین للخوازمی: ۱ / ۴۰، مائۀ منقبۀ: ۱۵۰ / ۹۵ کلها عن ابن عمر، الکشاف: ۳ / ۴۰۳، مراسلاً، فرائد السمطين: ۲ / ۲۵۶ / ۵۲۴، بشارۀ المصطفی: ۱۹۷، العمدة: ۵۴ / ۵۲ کلها عن جریر بن عبد الله، إحقاق الحق: ۹ / ۴۸۷ وفي بعضها «ألا ومن مات على بغض آل محمد...».

حدیث ۱۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَهُوَ مُنَافِقٌ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد، او منافق است.
 فضائل الصحابة لابن حنبل: ۲ / ۶۶۱ / ۱۱۲۶، الدر المنثور: ۷ / ۳۴۹ نقلاً عن ابن عدی، المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۲۰۵، كشف الغمّة: ۱ / ۴۷ کلها عن أبي سعيد.

حدیث ۱۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُحِبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَّا مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ ، وَلَا يُبْغِضُنَا إِلَّا مُنَافِقٌ شَقِيٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما اهل بیت را، جز مؤمن پرهیزگار دوست ندارد و کسی جز منافق بدبخت دشمنان نمی دارد.
ذخائر العقبی : ۱۸ عن جابر بن عبد الله ، كفاية الأثر : ۱۱۰ عن وائله بن الأسقع .

حدیث ۱۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لا- تُفَارِقُ رُوحَ جَسَدٍ صَاحِبِهَا حَتَّى يَأْكُلَ مِنْ ثَمَرِ الْجَنَّةِ أَوْ مِنْ شَجَرِ الزَّقُومِ ، وَحَتَّى يَرَى مَلَكَ الْمَوْتِ ، وَيَرَانِي وَيَرَى عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ، فَإِنْ كَانَ يُحِبُّنَا قُلْتُ : يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ، اِرْفَقْ بِهِ فَإِنَّهُ كَانَ يُحِبُّنِي وَأَهْلَ بَيْتِي ، وَإِنْ كَانَ يُبْغِضُنِي وَيُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي قُلْتُ : يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ، شَدِّدْ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ كَانَ يُبْغِضُنِي وَيُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي . لا يُحِبُّنَا إِلَّا مُؤْمِنٌ ، وَلا يُبْغِضُنَا إِلَّا مُنَافِقٌ شَقِيٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هر روحی از پیکر خود جدا شود بی گمان از میوه بهشت یا از درخت زقوم خواهد خورد و ملک الموت را خواهد دید و من و علی و فاطمه و حسن و حسین را مشاهده خواهد کرد. اگر دوستدار ما باشد، من خواهم گفت: ای ملک الموت! با او مدارا کن؛ زیرا که وی دوستدار من و اهل بیت من بوده است و اگر با من و اهل بیت دشمنی می ورزیده است، خواهم گفت: ای ملک الموت! بر او سخت گیر؛ زیرا که وی من و اهل بیت را دشمن می داشته است. ما را جز مؤمن دوست نمی دارد و کسی جز منافق شوربخت، با ما بغض نمی ورزد.
مقتل الحسين للخوارزمي : ۱ / ۱۰۹ عن زيد بن علي عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَبْغَضَ عِترَتِي فَهُوَ مَلْعُونٌ وَمُنَافِقٌ خَاسِرٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عترت مرا دشمن بدارد، او ملعون و منافق زیانکار است.
جامع الأخبار : ۲۱۴ / ۵۲۷ .

حدیث ۱۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا قُلُوْا أَنَّ الرَّجُلَ مِنْ أُمَّتِي عَبَدَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ عُمُرَهُ أَيَّامَ الدُّنْيَا ، ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ مُبْغِضًا لِأَهْلِ بَيْتِي وَشَيْعَتِي مَا فَرَّجَ اللَّهُ صِدْرَهُ إِلَّا عَنِ النَّفَاقِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که اگر مردی از امت من در همه روزهای عمرش، خدای عز و جل را عبادت کند، ولی با بغض و دشمنی نسبت به اهل بیت من و شیعیانم، خدای عز و جل را دیدار کند، خداوند سینه او را جز با نفاق نگشاید [یعنی چون خداوند باطنش را آشکار سازد مردم دریابند که او منافق بوده است].

الكافي : ۲ / ۴۶ / ۳ ، وراجع بشارة المصطفى : ۱۵۷ و كلاهما عن عبد الله الحسنی عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى بُغْضِ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ كَافِرًا ، أَلَا وَمَنْ مَاتَ عَلَى بُغْضِ آلِ مُحَمَّدٍ لَمْ يَشْمَ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس با بغض و دشمنی نسبت به آل محمد بمیرد، کافر مرده است؛ بدانید که هر کس با بغض و دشمنی نسبت به آل محمد بمیرد، بوی بهشت را استشمام نخواهد کرد.

الکشاف : ۳ / ۴۰۳ مرسلًا ، مائة منقبة : ۹۰ / ۳۷ عن ابن عمر ، بشارة المصطفى : ۱۹۷ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۶ / ۲۵۴ كلاهما عن جرير بن عبد الله ، جامع الأخبار : ۴۷۴ / ۱۳۳۵ مرسلًا ، وراجع إحقاق الحق : ۹ / ۴۸۷ .

حدیث ۱۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا أَنَا مِنْهُ : بُغْضُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ، وَنَصْبُ أَهْلِ بَيْتِي ، وَمَنْ قَالَ : الْإِيمَانُ كَلَامٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که در هر کس باشد نه او از من است و نه من از اویم: دشمن داشتن علی بن ابی طالب، کینه توزی با اهل بیت من و هر که بگوید ایمان در گفتار خلاصه می شود.

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۲ / ۲۱۸ / ۷۱۲ ، الفردوس : ۲ / ۸۵ / ۲۴۵۹ ، مقتل الحسين للخوارزمي : ۲ / ۹۷ و لیس فيه «ولا أنا منه» ، مناقب الإمام أمير المؤمنين عليه السلام للكوفي : ۲ / ۴۷۳ / ۹۶۹ ، کلها عن جابر .

حدیث ۱۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ حَسَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى ؟ قَالَ : وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَرَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ

جابر بن عبدالله از رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد خداوند در روز قیامت او را یهودی محشور می کند. عرض کردم: ای رسول خدا، هر چند روزه بگیرد و نماز بخواند؟ فرمود: هر چند روزه بگیرد و نماز بخواند و خود را مسلمان بداند.

المعجم الأوسط : ۴ / ۲۱۲ / ۴۰۰۲ ، أمالی الصدوق : ۲۷۳ / ۲ / كلاهما عن سديف المكي عن الإمام الباقر عليه السلام عن جابر ، روضة الواعظين : ۲۹۷ .

حدیث ۱۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُبْغِضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَجْذَمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد مگر این که خداوند در روز قیامت او را دست بریده برانگیزد.

أجذم : أي مقطوع اليد ، من الجذم . (النهاية : ۱ / ۲۵۱) .

حدیث ۱۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُبَغِّضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد، مگر این که خداوند او را به دوزخ برد.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۷ ، موارد الضمان : ۵۵۵ / ۲۲۴۶ ، مناقب الإمام أمير المؤمنين عليه السلام للكوفي : ۲ / ۱۲۰ / ۶۰۷ ، الدر المنثور : ۷ / ۳۴۹ نقلاً عن أحمد وابن حبان ، کلها عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَا يُبَغِّضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا أَكْبَهُ اللَّهُ فِي النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد، مگر این که خداوند او را در آتش سرنگون کند.

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۹۲ / ۸۰۳۶ ، مجمع الزوائد : ۷ / ۵۸۰ / ۱۲۳۰۰ نقلاً عن البرار ، شرح الأخبار : ۱ / ۱۶۱ / ۱۱۰ ، أمالی المفید : ۲۱۷ / ۳ وفيه «أكبه الله على وجهه في نار جهنم» کلها عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ لَكُمْ ثَلَاثًا : أَنْ يُبَيِّنَ قَائِمَكُمْ ، وَأَنْ يَهْدِيَ ضَالِّكُمْ ، وَأَنْ يُعَلِّمَ جَاهِلِكُمْ ، وَسَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لَكُمْ جُودَاءَ نُجْدَاءِ رُحَمَاءَ ، فَلَوْ أَنَّ رَجُلًا صَفَنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسران عبدالمطلب! من از خداوند سه چیز برای شما خواسته‌ام: این که ایستاده شما را ثابت قدم بدارد، این که گمراه شما را هدایت کند و این که نادان شما را دانا گرداند و نیز از خدا مسألت کرده‌ام که شما را بخشنده و دلیر و مهربان قرار دهد. پس اگر مردی از شما در میان رکن و مقام راست بایستد و نماز بخواند و روزه بگیرد، اما با بغض و کینه نسبت به اهل بیت محمد، خدا را دیدار کند، به دوزخ خواهد رفت.

كُلُّ صَافٍ قَدَمِيهِ قَائِمًا فَهُوَ صَافٍ . (النهاية : ۳ / ۳۹) .

حدیث ۱۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِأَعْدَاءِ أَهْلِ بَيْتِي الْمُسْتَأَثِرِينَ عَلَيْهِمْ ، لَا نَالَتْهُمْ شَفَاعَتِي ، وَلَا رَأَوْا جَنَّةَ رَبِّي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر دشمنان و اختصاص دهندگان حقوق اهل بیت من به خود؛ شفاعتم نصیب آنان مباد و بهشت پروردگارم را نبینند.

أمالی الشجرى : ۱ / ۱۵۴ عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَيَّ مِنْ آذَانِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند، بر کسی که با آزردن عترت من مرا بیازارد سخت است.
کنز العمال : ۱۲ / ۹۳ / ۳۴۱۴۳ ، الجامع الصغير : ۱ / ۱۵۸ / ۱۰۴۵ کلاهما عن الدیلمی عن ابي سعيد .

حدیث ۱۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ وَغَضَبِي عَلَيَّ مِنْ أَهْرَقَ دَمِي وَآذَانِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خدا و خشم من، بر کسی که با ریختن خون عترت من و [یا] آزردن آنان خون مرا بریزد و مرا بیازارد، سخت است.

أمالی الصدوق : ۳۷۷ / ۷ ، الجعفریات : ۱۸۳ کلاهما عن إسماعیل بن موسی عن أبيه عن آبائه عليهم السلام ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۷ / ۱۱ ، مقتل الحسين للخوارزمی : ۲ / ۸۴ ، صحیفه الرضا علیه السلام : ۱۵۵ / ۹۹ کلها عن أحمد بن عامر الطائنی عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، مسند زید : ۴۶۵ یاسناده عن آبائه وفيهما «دم ذرّیتی» ، وراجع ذخائر العقبی : ۳۹ عن الإمام الرضا عن الإمام علی علیهما السلام .

حدیث ۱۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، لَا تَأْتُونِي عَدَاً بِالْدُّنْيَا تَرْفُونَهَا زَفَاً ، وَيَأْتِي أَهْلَ بَيْتِي شُعْتًا غَيْرًا مَقْهُورِينَ مَظْلُومِينَ تَسِيلُ دِمَاؤُهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم، نکند فردای قیامت با دنیایی آراسته نزد من بیایید، در حالی که اهل بیت من، آشفته و خاک آلودگان و ستم کشیدگانی باشند که خونشان روان است.
خصائص الأئمة عليهم السلام : ۷۴ .

حدیث ۱۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَبَّ أَهْلَ بَيْتِي فَأَنَا بَرِيءٌ مِنْهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس اهل بیت مرا ناسزا گوید، من از او بیزارم.
ینابيع المودة : ۲ / ۳۷۸ / ۷۴ نقلاً عن الجعابی فی الطالبین عن فاطمة الصغری عن أبيها الحسين علیه السلام .

حدیث ۱۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آذَانِي فِي أَهْلِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با آزردن اهل بیتم مرا بیازارد، هر آینه خدا را آزرده است.
کنز العمال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۷ عن أبي نعيم عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِنَّةٌ لَعْنَتُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُجَابٍ : الزَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ ، وَالْمُكَذِّبُ بِقَدْرِ اللَّهِ ، وَالْمُتَسَلِّطُ بِالْجَبْرُوتِ لِيَذِلَّ مَنْ أَعَزَّ اللَّهُ وَيَعَزَّ مَنْ أَدَلَّ اللَّهُ ، وَالتَّارِكُ لِسُنَّتِي ، وَالْمُسْتَحِلُّ مِنْ عِترَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ ، وَالْمُسْتَحِلُّ لِحَرَمِ اللَّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش نفرند که من و خداوند و هر پیامبر مستجاب الدعوه ای آنان را لعنت کرده ایم: کسی که به کتاب خدا چیزی بیفزاید، کسی که تقدیر خدا را دروغ شمارد، کسی که با قهر و زور مسلط شود برای این که کسی را که خدا عزت بخشیده ذلیل گرداند و کسی را که خدا ذلیل کرده است، بر سریر عزت (وقدرت) نشاند، کسی که سنت مرا فرو گذارد، کسی که آن چه را خداوند درباره عترتم حرام کرده است، حلال شمارد و کسی که حرامهای خدا را روا گرداند.

المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۵۷۲ / ۳۹۴۰ عن عیبدالله بن عبد الرحمن بن عبد الله بن موهب عن علی بن الحسین عن أبیه عن جدّه علیهم السلام ، وراجع المعجم الکبیر : ۳ / ۱۲۶ / ۲۸۸۳ ، المعجم الأوسط : ۲ / ۱۸۶ / ۱۶۶۷ عن عائشه ، شرح الأخبار : ۲ / ۴۹۴ / ۸۷۸ عن سفیان الثوری بإسناده عن رسول الله صلی الله علیه و آله ، الخصال : ۳۳۸ / ۴۱ عن عبد الله بن میمون عن جعفر بن محمد عن أبیه عن الإمام علی بن الحسین علیهم السلام .

حدیث ۱۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسَةٌ لَعْنَتُهُمْ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُجَابٍ : الزَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ ، وَالْمُكَذِّبُ بِقَدْرِ اللَّهِ ، وَالْمُسْتَحِلُّ مِنْ عِترَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ ، وَالْمُسْتَأْتِرُ بِالْفِئَةِ (و) الْمُسْتَحِلُّ لَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج نفرند که من و هر پیامبر مستجاب الدعوه ای آنان را لعنت کرده ایم: کسی که به کتاب خدا چیزی بیفزاید، کسی که سنت مرا فرو گذارد، کسی که تقدیر خدا را باور نداشته باشد، کسی که آن چه را خدا درباره عترتم حرام کرده، حلال شمارد و کسی که غنایم را [که حق همه مسلمانان است] به خود اختصاص دهد و آن را برای خود روا شمارد. الکافی : ۲ / ۲۹۳ / ۱۴ عن میسر عن أبیه عن أبی جعفر علیه السلام .

حدیث ۱۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اشْتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى الْيَهُودِ أَنْ قَالُوا : عَزَيْرُ ابْنِ اللَّهِ ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى النَّصَارَى أَنْ قَالُوا : الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ اشْتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى مَنْ أَرَأَقَ دَمِي وَآذَانِي فِي عِترَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل بر یهود به شدت خشم گرفت، چون گفتند: عزیر پسر خداست و بر نصاری به شدت خشم گرفت، چون گفتند: مسیح پسر خداست. و خشم خدا سخت باشد بر کسی که با ریختن خون و آزردهن عترت من، [در واقع] خون مرا بریزد و مرا بیازارد.

کنز العمال : ۱ / ۲۶۷ / ۱۳۴۳ نقلًا عن ابن النجار عن أبی سعید الخدری .

حدیث ۱۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي أَوْ قَاتَلَهُمْ أَوْ أَغَارَ عَلَيْهِمْ أَوْ سَبَّهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بهشت را بر کسی که به اهل بیت من ستم کند یا با آنان بجنگد، یا ایشان را مورد تاخت و تاز قرار دهد، یا ناسزایشان گوید، حرام کرده است.

ذخائر العقبی : ۲۰ ، ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۹ / ۳۴۴ و فیهما «أخرجه الإمام علی بن موسی الرضا علیه السلام عن الإمام علی علیه السلام» .

حدیث ۱۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي وَأَذَانِي فِي عِتْرَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر کسی که به اهل بیت من ستم کند و با آزدن عترتم مرا بیازارد، حرام گردیده است. تفسیر القرطبی : ۱۶ / ۲۲ ، الکشاف : ۳ / ۴۰۲ ، سعد السعود : ۱۴۱ ، كشف الغمّة : ۱ / ۱۰۶ و فيه «عشیرتی» بدل «عترتی» ، لباب الأنساب : ۱ / ۲۱۵ ، العمدة : ۵۳ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۷۸ / ۵۴۲ .

حدیث ۱۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي ، وَعَلَى مَنْ قَاتَلَهُمْ ، وَعَلَى الْمُعِينِ عَلَيْهِمْ ، وَعَلَى مَنْ سَبَّهُمْ «أَوْلِيَّتِكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُرَكِّبُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر کسی که به اهل بیت من ستم کند و بر کسی که با آنان بجنگد و بر کسی که علیه آنان یاری و کمک رساند و بر کسی که ناسزایشان گوید، حرام شده است «اینان را در آخرت بهره ای نیست و خدا روز قیامت با آنان سخن نمی گوید و به ایشان نمی نگرد و پاکشان نمی گرداند و عذابی دردناک خواهند داشت» . آل عمران : ۷۷ .

حدیث ۱۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَيْلُ لِظَالِمِي أَهْلِ بَيْتِي ، عَذَابُهُمْ مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر ستمگران به اهل بیت من؛ آنان به همراه منافقان، در پایین ترین طبقه دوزخ عذاب می شوند. صحیفه الرضا علیه السلام : ۱۲۲ / ۸۰ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۴۷ / ۱۷۷ و فيه «کأنتی بهم غدا» بدل «عذابهم» ، مقتل الحسین علیه السلام للخوارزمی : ۲ / ۸۳ ، المناقب لابن المغازلی : ۶۶ / ۹۴ کلّها عن أحمد بن عامر الطائمی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، جامع الأحادیث للقمی : ۱۲۸ عن موسی بن إبراهیم عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، ینابیع المودّة : ۲ / ۳۲۶ / ۹۵۰ ، ربيع الأبرار : ۲ / ۸۲۸ کلاهما عن الإمام علی علیه السلام مرفوعًا ، تأویل الآیات الظاهرة : ۷۴۳ .

حدیث ۱۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ ثَلَاثُ دَرَجَاتٍ ، وَفِي النَّارِ ثَلَاثُ دَرَكَاتٍ . . . وَفِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ النَّارِ مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ وَيَدِهِ . وَفِي الدَّرَكِ الثَّانِيَةِ مِنَ النَّارِ مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ . وَفِي الدَّرَكِ الثَّلَاثَةِ مِنَ النَّارِ مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت سه درجه دارد و دوزخ سه درک... در پایین ترین درک دوزخ، کسی جای می گیرد که ما را در دلش دشمن بدارد و با زبان و دستش علیه ما یاری رساند؛ در درک دوم دوزخ کسی جای می گیرد که ما را در دلش دشمن بدارد و با زبانش به زیان ما کار کند؛ و در درک سوم دوزخ کسی جای می گیرد که در دلش ما را دشمن بدارد.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۲ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام .

حدیث ۱۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيَحِ الْفِرَاحِ فِرَاحِ آلِ مُحَمَّدٍ مِنْ خَلِيفَةٍ مُسْتَخْلِفٍ مُتَرَفٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آه و اندوه ها از ستمهایی که از جانب خلیفه ای مسلط و عیاش به جوجه های آل محمد می رسد.

الفردوس : ۴ / ۳۰۷ / ۷۱۴۷ ، الجامع الصغير : ۲ / ۷۱۸ / ۶۹۳۹ نقلاً عن ابن عساكر كلاهما عن سلمة بن الأكوع ، وراجع كنز العمال : ۱۴ / ۵۹۳ / ۳۹۶۷۹ عن الأصبغ بن نباتة عن الإمام علي عليه السلام ، بشارة المصطفى : ۲۰۲ عن أبي طاهر عن أبيه عن جدّه عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصْحَفُ وَالْمَسْجِدُ وَالْعِتْرَةُ ، فَيَقُولُ الْمُصْحَفُ : يَا رَبِّ حَرِّقُونِي وَمَزَّقُونِي ، وَيَقُولُ الْمَسْجِدُ : يَا رَبِّ خَرِّبُونِي وَعَطِّلُونِي وَضَيِّعُونِي ، وَتَقُولُ الْعِتْرَةُ : يَا رَبِّ طَرِّدُونَا وَقَتِّلُونَا وَشَرِّدُونَا . وَأَجْتُو بِرُكْبَتِي لِلْخُصُومِيَّةِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ : ذَلِكُمْ إِلَيَّ وَأَنَا أَوْلَى بِذَلِكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، قرآن و مسجد و عترت می آیند و قرآن می گوید: پروردگارا! مرا سوزاندند و تکه پاره کردند. مسجد می گوید: پروردگارا! مرا ویران کردند و خالیم گذاشتند و تباهم ساختند. عترت می گویند: پروردگارا! ما را راندند و کشتند و آواره ساختند. و من برای دادخواهی زانو می زنم، ولی خداوند می فرماید: اینها به من مربوط می شود و من به آنها سزاوارترم.

كنز العمال : ۱۱ / ۱۹۳ / ۳۱۱۹۰ نقلاً عن الطبراني وابن حنبل وسعيد بن منصور عن أبي أمامة والديلمي عن جابر ، الخصال : ۱۷۵ / ۲۳۲ نحوه عن جابر .

حدیث ۱۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي سَيَلْقَوْنَ مِنْ بَعْدِي مِنْ أُمَّتِي قِتْلًا وَتَشْرِيدًا ، وَإِنَّ أَشَدَّ قَوْمِنَا لَنَا بُغْضًا بَنُو أُمِّيَّةَ وَبَنُو الْمُغِيرَةَ وَبَنُو مَخْزُومٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زودی پس از من، اهل بیتم توسط ائمتم با کشتار و آوارگی مواجه خواهند شد؛ همانا کینه توزترین

قوم ما نسبت به ما، بنی امیّه و بنی مغیره و بنی مخزوم اند.

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۵۳۴ / ۸۵۰۰ ، الملاحم والفتن : ۲۸ کلاهما عن أبی سعید الخدری ، إثبات الهداء : ۲ / ۳۶۳ / ۱۷۷ .

حدیث ۱۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ إِمَامَا أُمَّتِي بَعْدَ أَبِيهِمَا وَسَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَأُمُّهُمَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ، وَأَبُوهُمَا سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ . وَمِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ تِسْعَةُ أَيْمَةٍ ، تَسَعُهُمُ الْقَائِمُ مِنْ وُلْدِي ، طَاعَتُهُمْ طَاعَتِي ، وَمَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي ، إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُنْكَرِينَ لِفَضْلِهِمْ ، وَالْمُضَيِّعِينَ لِحُرْمَتِهِمْ بَعْدِي ، وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَنَاصِرًا لِعِترَتِي وَأَيْمَةَ أُمَّتِي ، وَمُنْتَقِمًا مِنَ الْجَاحِدِينَ لِحَقِّهِمْ «وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حسن و حسین بعد از پدرشان، امامان امت من و سرور جوانان اهل بهشت اند و مادر آن دو، بانوی زنان جهان است و پدرشان، سرور اوصیاء است. از نسل حسین، نه امام پدید آید که نهمین ایشان، قائم از نسل من است، اطاعت از ایشان اطاعت از من است و نافرمانی آنان، نافرمانی من است. به خدا شکایت می برم از کسانی که فضل ایشان را انکار کنند و پس از من، حرمت آنان را بشکنند و کافی است که خدا، پشتیبان و یاور عترت و امامان امت من باشد و انتقام گیرنده از منکران حق آنان «و کسانی که ستم کرده اند به زودی خواهند دانست که چه فرجامی در انتظار آنان است» .

کمال الدین : ۲۶۰ / ۶ ، فرائد السمطين : ۱ / ۵۴ / ۱۹ کلاهما عن الحسين بن خالد عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، والآیه ۲۲۷ من سورة الشعراء .

حدیث ۱۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِبَنِي هَاشِمٍ - : أَنْتُمْ الْمُسْتَضْعَفُونَ بَعْدِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به بنی هاشم - : بعد از من شما به استضعاف کشانده می شوید.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۱ / ۲۴۴ عن الحسن بن عبد الله عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، وراجع كفاية الأثر : ۱۱۸ عن أبي أيوب .

حدیث ۱۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُقْتَلُ ابْنِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندم حسن علیه السلام، با زهر کشته خواهد شد.

کتاب سلیم بن قیس : ۲ / ۸۳۸ عن عبد الله بن جعفر ، الخرائج والجرائح : ۳ / ۱۱۴۳ / ۵۵ عن النبي صلی الله علیه و آله في الحسن علیه السلام أنه مقتول بالسّم ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۹۹ / ۱۴ فی حدیث قال النبي صلی الله علیه و آله لعليّ فيما أخبره به جبرئيل «يقتل ولدك الحسن بالسّم» .

حدیث ۱۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقَوْمُ السَّاعَةَ حَتَّى يَلِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمَهُ اسْمِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نشود تا آن که مردی از اهل بیتم که همنام من است، حکومت یابد.

مسند ابن حنبل : ۲ / ۱۰ / ۳۵۷۱ عن عبدالله بن مسعود .

حدیث ۱۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَمْلِكَ الْعَرَبَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمَهُ اسْمِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به آخر نرسد تا آن که مردی از اهل بیتم که همنام من است، بر عربها فرمانروایی یابد.

سنن الترمذی : ۴/۵۰۵/۲۲۳۰ ، سنن أبی داود : ۴/۱۰۷/۴۲۸۲ ، مسند ابن حنبل : ۲/۱۱/۳۵۷۳ ، المعجم الکبیر : ۱۰ / ۱۳۱ / ۱۰۲۰۸ ،

الملاحم والفتن : ۱۴۸ ، بشاره المصطفی : ۲۸۱ عن عبدالله بن مسعود وفي بعضها عن عبدالله .

حدیث ۱۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْشَرُوا ثُمَّ أَبْشَرُوا - ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - إِنَّمَا مَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ غَيْثٍ لَا يُدْرِي أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ . إِنَّمَا مَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ حَدِيقَةٍ أُطْعِمَ مِنْهَا فَوْجٌ عَامًّا ، ثُمَّ أُطْعِمَ مِنْهَا فَوْجٌ عَامًّا ، لَعَلَّ آخِرَهَا فَوْجٌ يَكُونُ أَعْرَضَهَا بَحْرًا وَأَعَمَّقَهَا طَوْلًا وَفَرَعًا وَأَحْسَدَ نَهَا حُبًّا (جَنَاءٌ - خ ل) . وَكَيْفَ تَهْلِكُ أُمَّةٌ أَنَا

أَوَّلُهَا وَآثِنَا عَشَرَ مِنْ بَعْدِي مِنَ السُّعْدَاءِ وَأَوَّلُو الْأَلْبَابِ وَالْمَسِيحُ عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ آخِرُهَا؟! وَلَكِنْ يَهْلِكُ مَنْ بَيْنَ ذَلِكَ نَتَجَّ الْهَرَجِ ، لَيْسُوا مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت، بشارت - سه بار فرمود - حکایت امت من، در حقیقت، حکایت بارانی است که معلوم نیست آغازش بهتر است یا فرجامش. حکایت امت من، در حقیقت، حکایت باغی است که یک سال گروهی را میوه می دهد و سال بعد گروهی دیگر را. و شاید در آخر آن باغ، عده ای باشند که

آن جا دارای نهی گسترده تر و طول و عرضی پهناورتر و میوه هایی [دوستی] نیکوتر باشد.

چگونه هلاک شود امتی که آغازش من هستم و بعد از من، دوازده نفر انسان سعادت مند و خردمند هستند و مسیح، عیسی بن مریم در آخر آن قرار دارد؟! اما از بین این امت کسانی که دست به فتنه و کشتار زنند، نابود می شوند. اینان از من نیستند و من از آنان نمی باشم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱/۵۲/۱۸ ، الخصال : ۴۷۶/۳۹ ، کمال الدین : ۱۴ / ۲۶۹ ، کلها عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كفاية الأثر : ۲۳۱ عن يحيى بن جعدة بن هبيرة عن الحسين بن علي ، وراجع العمدة : ۴۳۲/۹۰۶ عن مسعدة عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقَوْمُ السَّاعَةَ حَتَّى يَقَوْمَ قَائِمٌ لِلْحَقِّ مِنَّا ، وَذَلِكَ حِينَ يَأْذَنُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ ، وَمَنْ تَبِعَهُ نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَلَكَ . اللَّهُ الْعِبَادَ لِلَّهِ

، فَأَتَوْهُ وَلَوْ عَلَى الثَّلْجِ ، فَإِنَّهُ خَلِيفَةُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَخَلِيفَتِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نشود تا این که قائم بر حقّ ما، قیام کند و این قیام زمانی رخ دهد که خداوند عز و جل به او اجازه دهد. هر که از او پیروی کند، نجات یابد و هر که از وی تخلف نماید، نابود شود. خدا را، خدا را، ای بندگان خدا، نزد او روید، اگر چه ناچار شوید از روی یخ عبور کنید؛ زیرا که او، جانشین خدای عز و جل و جانشین من است.
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۹ / ۲۳۰ ، دلائل الإمامة : ۴۵۲ / ۴۲۸ کلاهما عن الحسن بن عبدالله بن محمد الرازی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، کفایة الأثر : ۱۰۶ عن أبي أمامة .

حدیث ۱۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «أَنَّ الْأَرْضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال فرمود: «همانا زمین را بندگان شایسته من به ارث می برند». آن شایستگان، ما هستیم.
ثلاثة آراء في معنى الأرض ، الأول : المقصود أرض الدنيا ، بقرينة قوله تعالى : «لَيْسَتْ خَلْفَتُهُمْ فِي الْأَرْضِ» النور : ۵۵ ، والروايات الواردة في النص . الثاني : أرض الجنة ، بقرينة قوله تعالى : «وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ» الزمر : ۷۴ ، والأحاديث المروية في الدرر المنثور : ۵ / ۶۸۵ ، ۶۸۶ ، و تفسير الطبري : ۱۷ / ۱۰۴ ، ومجمع البيان : ۷ / ۱۰۶ ، وغيرها . الثالث : مطلق الأرض ، وتشمل أرض الدنيا وأرض الجنة . وهو ما اختاره ابن كثير في تفسيره المعروف ، والعلامة الطباطبائي في الميزان ، وهو الأقرب .

حدیث ۱۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ زَوَى لِي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، زمین را برای من فشرده و درهم پیچاند و من شرق و غرب آن را دیدم و به زودی حاکمیت امت من، به سراسر جهان خواهد رسید.
زويت الشيء : جمعته وقبضته (لسان العرب: ۱۴ / ۳۶۳) .

حدیث ۱۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَمِنْهَا إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَمِنْ السِّدْرَةِ إِلَى حُجْبِ النَّوْرِ نَادَانِي رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ : يَا مُحَمَّدُ بِالْقَائِمِ مِنْكُمْ . . . أَطَهَّرُ الْأَرْضَ مِنْ أَعْدَائِي وَأُورِثُهَا أَوْلِيَائِي . .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که به آسمان هفتم و از آن جا به سدره المنتهی و از سدره به حجابهای نور برده شدم، پروردگarem عز و جل مرا ندا فرمود که: ای محمد، به وسیله قائم شما... زمین را از دشمنان خود پاک می کنم و دوستانم را وارث آن می گردانم.

أمالی الصدوق : ۷۳۱ / ۱۰۰۲ عن ابن عباس .

حدیث ۱۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيَوَطُّونَ لِلْمَهْدِيِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مشرق زمین مردمی قیام می کنند و زمینه را برای (ظهور) مهدی آماده می سازند.

سنن ابن ماجه: ۲/۱۳۶۸/۴۰۸۸ ، المعجم الأوسط : ۱/۹۴/۲۸۵ ، مجمع الزوائد : ۷/۶۱۷/۱۲۴۱۴ ، عقد الدرر : ۱۲۵ ، كشف الغمّة : ۳ / ۲۶۷ / کلها عن عبدالله بن الحارث بن جزء الزبيدي .

حدیث ۱۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجِيءُ الزَّيَاةُ السُّودُ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ ، كَأَنَّ قُلُوبَهُمْ زُبُرُ الْحَدِيدِ ، فَمَنْ سَمِعَ بِهِمْ فَلْيَأْتِهِمْ فَيُبَايِعُهُمْ ، وَلَوْ حَبْوًا عَلَى التَّلَجِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرچمهایی سیاه از جانب مشرق زمین خواهد آمد که دل‌های صاحبان آنها به استواری تکه های آهن است، پس هر کس ندای آنان را شنید، به ایشان پیوندد و با آنها بیعت کند حتی اگر ناچار باشد از روی یخ، سینه خیز بگذرد.
عقد الدرر : ۱۲۹ عن ثوبان .

حدیث ۱۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي لَا نَصِيبَ لَهُمَا فِي الْإِسْلَامِ : النَّاصِبُ لِأَهْلِ بَيْتِي حَرْبًا ، وَغَالٍ فِي الدِّينِ مَارِقٌ مِنْهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو گروه از امت من هستند که بهره ای از اسلام ندارند: کسانی که در برابر اهل بیتم پرچم دشمنی برافرازند و کسانی که در دین غلو کنند و پا از مرز آن بیرون گذارند.
الفقیه : ۳ / ۴۰۸ / ۴۴۲۵ .

حدیث ۱۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، إِنَّ فِيكَ مَثَلًا مِنْ عَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ : أَحَبَّهُ قَوْمٌ فَأَفْرَطُوا فِي حُبِّهِ فَهَلَكُوا فِيهِ ، وَأَبْغَضَهُ قَوْمٌ فَأَفْرَطُوا فِي بُغْضِهِ فَهَلَكُوا فِيهِ ، وَاقْتَصِدَ فِيهِ قَوْمٌ فَتَنَجُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی، تو در یک مورد همانند عیسی بن مریم خواهی شد: عده ای دوستدار او شدند و در این دوستی چندان زیاده روی کردند که تباہ شدند و گروهی با او دشمنی کردند و در این دشمنی، راه افراط پیمودند و در نتیجه تباہ گشتند و جماعتی هم درباره او راه اعتدال در پیش گرفتند و رستند.

أمالی الطوسی : ۳۴۵ عن عبیدالله بن علی عن الإمام الرضا عن آباءه علیهم السلام ، وراجع تفسیر فرات الکوفی : ۴۰۴ ، كشف الغمّة : ۳۲۱ / ۱ .

حدیث ۱۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلُ مُحَمَّدٍ كُلُّ تَقِيٍّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پرهیزگاری از خاندان محمد است.

الفردوس : ۱ / ۴۱۸ / ۱۶۹۱ عن أنس بن مالك .

حدیث ۱۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَبَ بِالذُّلِّ طَائِعًا فَلَيْسَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با میل و اختیار تن به ذلت دهد، از ما اهل بیت نیست.

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث ۱۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوقَّرْ كَبِيرًا ، وَلَمْ يَرْحَمْ صَغِيرًا ، وَلَمْ يَعْرِفْ فَضْلَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به سالخورده‌گان ما، احترام نگذارد و با خردسالانمان، مهربانی نکند و فضل و برتری ما اهل بیت را (به رسمیت) نشناسد.

جامع الأحادیث للقمی : ۱۱۲ عن طلحة بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الجعفریات : ۱۸۳ بطریقه عنه صلی الله علیه و آله ، أمالی المفید : ۱۸ / ۶ عن أبي القاسم محمد بن علي بن الحنفية ، وفيه «ولم يعرف حقنا» بدل «ولم يعرف فضلنا أهل البيت» ، الكافي : ۲ / ۱۶۵ / ۲ عن أحمد بن محمد رفعه عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «ولم يعرف فضلنا أهل البيت» .

حدیث ۱۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوقَّرِ الْكَبِيرَ ، وَيَرْحَمِ الصَّغِيرَ ، وَيَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به بزرگترها، احترام نگذارد و با کوچکترها، مهربان نباشد و امر به معروف و نهی از منکر نکند.

مسند ابن حنبل : ۱ / ۵۵۴ / ۲۳۲۹ عن ابن عباس .

حدیث ۱۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ عَصِيَّةٌ مَنَا اللَّهُ مِنْ أَنْ نَكُونَ مَفْتُونِينَ أَوْ فَاتِنِينَ أَوْ مُفْتَنِينَ أَوْ كَذَابِينَ (كاذبين - خ ل) أَوْ كَاهِنِينَ أَوْ سَاحِرِينَ أَوْ عَائِقِينَ (عائفين - خ ل) أَوْ خَائِنِينَ (خائين - خ ل) أَوْ زَاجِرِينَ أَوْ مُبْتَدِعِينَ أَوْ مُرْتَابِينَ أَوْ صَادِفِينَ (صادين - خ ل) عَنِ الْخَلْقِ (أو - خ ل) مُتَأَفِّقِينَ ، فَمَنْ كَانَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ هَذِهِ الْخِصَالِ فَلَيْسَ مِنَّا (مئى - خ ل) وَلَا أَنَا مِنْهُ ، وَاللَّهُ مِنْهُ بَرِيٌّ وَنَحْنُ مِنْهُ بُرَاءٌ ، وَمَنْ بَرِيَ اللَّهُ مِنْهُ أَدْخَلَهُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! خداوند، ما اهل بیت را، از این که فریب خوریم، یا فریب دهیم، یا فتنه انگیزی کنیم، یا دروغ گو باشیم، یا پیشگویی کنیم، یا جادوگری کنیم، یا مانع تراشی کنیم، یا خیانتکار باشیم، یا با پرندگان فال گیریم، یا بدعت گذار باشیم، یا دستخوش شک و تردید شویم، یا از خلق [خدا] آروی برتاییم و منافق باشیم، مصون داشته است؛ بنابراین، هر کس چیزی از این صفات را دارا باشد از ما نیست و من از او نیستم و خدا از او بیزار است و ما از او بیزاریم و هر کس که خدا از او بیزار باشد، وی را به دوزخ برد و چه بد جایگاهی است.

تفسیر فرات الکوفی : ۳۰۷ / ۴۱۲ عن عبدالله بن عباس .

حدیث ۱۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارَهُ بَوَائِقَهُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که همسایه اش، از بدیهای او در امان نباشد.
 البائقة : الداهية . (لسان العرب : ۱۰ / ۳۰) .

حدیث ۱۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّنَا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که با ما، از در دغلی و خیانت درآید.
 مسند ابن حنبل : ۵ / ۵۴۴ / ۱۶۴۸۹ عن أبي بردة بن نيار ، وذكر أيضًا في : ۳ / ۳۴ / ۷۲۹۶ ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۷۴۹ / ۲۲۲۴ وفيهما «ليس منّا من غشّ» ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۱۱ / ۲۱۵۳ ، کلها عن أبي هريرة ، الکافی : ۵ / ۱۶۰ / ۱ ، التهذيب : ۷ / ۱۲ / ۴۸ کلاهما عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که با مسلمانی، تقلب و دغلی کند.
 الفقیه : ۳ / ۲۷۳ / ۳۹۸۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۹ / ۲۶ ، مسند زید : ۴۸۹ وفيهما «مسلمًا أو ضرّه أو ماكره» ، فقه الرضا علیه السلام : ۳۶۹ وفيه «غشّ مؤمنًا ضرّه أو ماكره» .

حدیث ۱۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ أَخْلَفَ بِالْأَمَانَةِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که در امانت، خیانت کند.

الكافی : ۵ / ۱۳۳ / ۷ عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا ابا ذرُّ ، إِنَّكَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر، تو از ما اهل بیت هستی.
أمالی الطوسی : ۵۲۵ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۳ / ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۱ کلها عن ابي ذرّ .

حدیث ۱۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : سَلَمَانٌ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ، وَهُوَ نَاصِحٌ فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسِكَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : سلمان، از ما اهل بیت است. او آدم خیرخواهی است، پس وی را برای خودت
برگزین.
مسند ابي يعلى : ۶ / ۱۷۷ / ۶۷۳۹ عن سعد الإسكاف عن الإمام الباقر عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، الفردوس : ۲ / ۳۳۷ / ۳۵۲۲
عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث ۱۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا سَلْمَانُ ، أَنْتَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ، وَقَدْ آتَاكَ اللَّهُ الْعِلْمَ الْأَوَّلَ وَالْآخِرَ ، وَالْكِتَابَ الْأَوَّلَ وَالْكِتَابَ الْآخِرَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای سلمان، تو از ما خاندان هستی؛ خداوند، دانش اول و آخر و کتاب اول و کتاب آخر را به تو
ارزانی داشته است.
تهذيب تاريخ دمشق : ۶ / ۲۰۳ عن زيد بن أبي أوفى .

حدیث ۱۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الدُّنْيَا دَنِيَّةٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این پرسش که چرا دنیا را دنیا ، گفته اند؟ - : دنیا ، پست و نزدیک [به ما] و پیش از
آخرت آفریده شده است. اگر دنیا هم زمان با آخرت آفریده شده بود ، اهل آن فانی نمی شدند ، چنان که اهل آخرت فنا نمی
پذیرند.
قال العلامة المجلسی قدس سره : أى أحسّ ؛ ليعبد الآخرة عنها (بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۶) .

حدیث ۱۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای آزمایش است و منزلگاه روزی گذران زندگی و رنج . جان های نیک بختان از [علاقه به] آن کَنده شده و از دست شوربختان به زور گرفته می شود.
البلاء : الاختبار ؛ ویکون بالخیر والشرّ (الصّحاح : ج ۶ ص ۲۲۸۵ «بلا»).

حدیث ۱۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارُ مِحْنَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای محنت است.

المِحْنَةُ : واحدة المِحْنِ التي يُمْتَحَنُ بها الإنسان من بليّة . وَمِحْنَتُهُ وَاِمْتَحْنَتُهُ : أي اختبرته ، والاسم المِحْنَةُ (الصّحاح : ج ۶ ص ۲۲۰۱ «محن»).

حدیث ۱۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَيُّهَا النَّاسُ ! هَذِهِ دَارُ تَرْحٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در برحذر داشتن از دنیا - ای مردم! این جا سرای غم است ، نه سرای شادی، و سرای پیچ در پیچ است ، نه سرای سر راست. پس هر که دنیا را شناخت ، به امیدی شاد نشد و از رنجی اندوهگین نگشت.
تَرْحٍ تَرْحًا فَهُوَ تَرْحٍ : إِذَا حَزِنَ (المصباح المنیر : ص ۷۴ «ترح»).

حدیث ۱۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلْهَا طَاعَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، ساعتی است . پس آن را به طاعت بگذران.

عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۸۵ ح ۱۳۱ ، مصباح الشریعة : ص ۳۳ وفيه «عبادة» بدل «طاعة» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۶۸ ح ۱۴ .

حدیث ۱۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللّٰهُ مَا يُسَاوِي مَا مَضَىٰ مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ بِأَهْدَابٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ، آنچه از این دنیای شما سپری شده ، با نخ های زاید [اطراف] این ردای من ، برابری نمی کند و باقی مانده آن به گذشته اش مانند تر از آب به آب است، و زودا که همه زوال گیرند و به [سرای] ماندگاری روند.
هُدْبُ الثَّوْبِ : ما على أطرافه (الصّحاح : ج ۱ ص ۲۳۷ «هدب»).

حدیث ۱۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا بَعَثَ اللَّهُ نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ بَعَثَهُ وَهُوَ ابْنُ خَمْسِينَ وَمِئَتِي سِنِيهِ ، فَلَبِثَ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ، وَبَقِيَ بَعْدَ الطُّوفَانِ خَمْسِينَ وَمِئَتِي سِنِيهِ ، فَلَمَّا أَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ قَالَ : يَا نُوحُ ، يَا أَكْبَرَ الْأَنْبِيَاءِ وَيَا طَوِيلَ الْعُمُرِ وَيَا مُجَابَ الدَّعْوَةِ ، كَيْفَ رَأَيْتَ الدُّنْيَا؟ قَالَ : مِثْلَ رَجُلٍ بُنِيَ لَهُ بَيْتٌ لَهُ بَابَانِ فَدَخَلَ مِنْ وَاحِدٍ وَخَرَجَ مِنَ الْآخَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمانی که خداوند ، نوح علیه السلام را به پیامبری در میان قومش برانگیخت، دوست و پنجاه سال از عمر نوح می گذشت و نهصد و پنجاه سال نیز در میان قومش دعوت کرد و پس از توفان نیز دوست و پنجاه سال ماند و [با این حال] چون ملک الموت نزد او آمد، گفت: ای نوح! ای بزرگ ترین پیامبران، ای صاحب عمر دراز، ای مستجاب الدعوه! دنیا را چگونه دیدی؟

نوح علیه السلام گفت: «مثل مردی که برایش خانه ای بنا شود ، با دو در که از یکی در آید و از دیگری به در رود». تفسیر القرطبی : ج ۱۳ ص ۳۳۳ ، کنز العمیال : ج ۳ ص ۲۳۵ ح ۶۳۲۰ نقلاً عن ابن عساکر ؛ كشف الغمیه : ج ۳ ص ۳۳۳ ، إعلام الوری : ج ۱ ص ۳۰۵ کلها عن أنس وراجع تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ و مصباح الشریعة : ص ۱۶۹ .

حدیث ۱۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الْآخِرَةَ الْيَوْمَ مُحَقَّقَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که آخرت را ناملایمات در میان گرفته است، و دنیا را خوشی ها و شهوات احاطه کرده است.

حَفَّ الْقَوْمُ بِالشَّيْءِ وَحَوَالِيهِ وَحَفُّوهُ وَحَفَّفُوهُ : أَحَدُقُوا بِهِ وَأَطَافُوا بِهِ وَعَكَفُوا وَاسْتَدَارُوا (لسان العرب : ج ۹ ص ۴۹ «حفف»).

حدیث ۱۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ ، وَالْدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما برای آخرت آفریده شده اید و دنیا برای شما آفریده شده است.

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۶۰ ح ۱۰۵۸۱ عن الحسن البصری ، تنبيه الغافلين : ص ۲۳۸ ح ۳۰۹ عن جابر بن عبد الله .

حدیث ۱۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَلْيَأْخُذِ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ ، وَمِنْ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در یکی از خطبه هایش - : بنده مؤمن باید از خود برای خود بهره گیرد و از دنیای خود برای آخرتش.

الکافی : ج ۲ ص ۷۰ ح ۹ عن حمزة بن حمران عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۲۷ و ليس فيه «المؤمن» ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۳۶۲ ح ۷ .

حدیث ۱۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا حُلْمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، خوابی است که خفته بیند و مردم دنیا برای آن سزا و کیفر ببینند.

الرُّؤْيَا وَالْحُلْمُ : عبارة عما يراه النائم فينومه من الأشياء ، لكن غلبت الرؤيا على ما يراه من الخير والشئ الحسن ، وغلب الحلم على ما يراه من الشر والقيح (النهاية : ج ۱ ص ۴۳۴ «حلم»).

حدیث ۱۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ هَذِهِ الدُّنْيَا مَثَلُ ثَوْبٍ شُقَّ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى آخِرِهِ ، فَبَقِيَ مُتَعَلِّقًا بِخَيْطٍ فِي آخِرِهِ ، فَيُوشِكُ ذَلِكَ الْخَيْطُ أَنْ يَنْقَطِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مثل این دنیا ، مثل جامه ای است که از سر تا به ته ، دریده و در انتهایش به نخ می‌بسته است. زودا که آن نخ نیز بگسلد.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۶۰ ح ۱۰۲۴۰ ، مشكاة المصابيح : ج ۳ ص ۴۹ ح ۵۵۱۵ كلاهما عن أنس ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۱۷ ، حلية الأولياء : ج ۸ ص ۱۳۱ عن أنس وفيه «الدنيا والآخرة» بدل «هذه الدنيا» و«منها فما لبث» بدل «في آخره فيوشك» ، كتر العمال : ج ۳ ص ۲۳۱ ح ۶۳۰۱ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۸ وفيه «هذه» بدل «مثل هذه» .

حدیث ۱۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا ضَيْفٌ ، وَمَا فِي أَيْدِيهِمْ عَارِيَةٌ ، وَإِنَّ الضَّيْفَ رَاحِلٌ ، وَإِنَّ الْعَارِيَةَ مَرْدُودَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم در دنیا ، میهمان هستند و آنچه در اختیار دارند ، عاریت است. میهمان ، رفتنی است و عاریت ، پس دادنی.

إرشاد القلوب : ص ۲۳ ، أعلام الدين : ص ۳۴۴ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۷ ح ۱۰ .

حدیث ۱۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَصْبَحَ فِي الدُّنْيَا أَحَدٌ إِلَّا ضَيْفًا وَمَالُهُ عَارِيَةٌ ، فَالضَّيْفُ مُنْطَلِقٌ وَالْعَارِيَةُ مُؤَدَّاءَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس در دنیا نیست ، مگر آن که میهمان است و دارایی اش عاریت. میهمان ، رفتنی است و عاریت ، بازگرداندنی.

الفردوس : ج ۴ ص ۶۳ ح ۶۱۹۷ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۱۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا مَا ابْتِغَىٰ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، لعنت شده است و آنچه در آن است نیز لعنت شده ، مگر آنچه بدان رضایت خدا طلب شود.
الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ ، أعلام الدین : ص ۱۹۴
كلها عن أبي ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث ۱۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا مَا كَانَ لِلَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، لعنت شده است و آنچه در آن است نیز لعنت شده ، مگر آنچه برای خدا باشد.
الزهد لابن حنبل : ص ۳۷ عن محمّد بن المنکدر ، حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۵۷ عن جابر ، إحياء علوم الدین : ج ۳ ص ۲۹۸ ، جامع
المسانید : ج ۲ ص ۷۲ عن أمّ هانئ وفي ذيله «إلا المؤمنین وما كان لله تعالی» ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۵ ح ۶۰۸۳ .

حدیث ۱۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتَىٰ بِالدُّنْيَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيَمَازُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، دنیا را می آورند و آنچه برای خدا بوده ، به کناری نهاده می شود . سپس ، بقیه آن به
آتش برده می شود.
مُزْتُ الشَّيْءَ فَنَمَازَ : عزلته وفرزته (الصحاح : ج ۳ ص ۸۹۷ «میز»).

حدیث ۱۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، لَا يَصِيرُ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ لِلْآخِرَةِ ، إِنَّمَا يَصِيرُ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ لِلدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر - : ای ابو ذر! از دنیا آنچه برای آخرت باشد ، دنیایی به شما نمی آید ، بلکه آنچه برای دنیا
باشد و دنیایی به حساب آید.
الفردوس : ج ۵ ص ۳۴۱ ح ۸۳۷۵ ، کنز العمال : ج ۳ ص ۷۲۸ ح ۸۵۹۳ نقلًا عن أبي نعيم وكلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۱۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا بُلْغَةَ الْمُؤْمِنِ لِمَعَادِهِ ، أَوْ ذِكْرَ اللَّهِ ، أَوْ مَا وَالَاهُ عَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و آنچه در آن است ، لعنت شده است ، مگر رهتوشه مؤمن برای معادش ، یا ذکر خدا ، یا آنچه
که دانشمند یا دانشجویی در پی آن باشد.
الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۱ ح ۳۱۱۱ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُمُرُ الدُّنْيَا سَبْعَةُ أَيَّامٍ مِنَ أَيَّامِ الْآخِرَةِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَأَنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمر دنیا ، هفت روز از روزهای آخرت است. خدای متعال می فرماید: «یک روز در نزد پروردگار تو ، مانند هزار سال است از آنچه شما می شمردید».

الحجّ : ۴۷ .

حدیث ۱۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَبْعَةُ آلَافِ سَنَةٍ ، وَأَنَا فِي آخِرِهَا أَلْفًا . . . لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَلَا أُمَّةَ بَعْدَ أُمَّتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، هفت هزار سال است و من ، در هزاره آخر آن هستم . پس از من ، پیامبری و پس از امت من ، امتی نیست.

المعجم الكبير : ج ۸ ص ۳۰۳ ح ۸۱۴۶ ، دلائل النبوة للبيهقي : ج ۷ ص ۳۸ ، تاريخ دمشق : ج ۶۷ ص ۲۲۸ ح ۱۳۵۷۲ کلها عن ضحّاك بن زمل الجهني ، كنز العمال : ج ۱۴ ص ۱۹۱ ح ۳۸۳۳۳ .

حدیث ۱۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَضَى حَاجَةَ الْمُسْلِمِ فِي اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عُمُرَ الدُّنْيَا سَبْعَةَ آلَافٍ ؛ صِيَامَ نَهَارِهِ وَقِيَامَ لَيْلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس از برای خدا نیاز مسلمانی را برآورد ، خداوند به اندازه عمر دنیا که هفت هزار سال است ، روزهایش را برای او روزه می نویسد و شب هایش را عبادت.

تاريخ دمشق : ج ۲۳ ص ۱۳۳ ح ۵۰۲۶ عن أنس ، كنز العمال : ج ۶ ص ۴۴۴ ح ۱۶۴۵۹ .

حدیث ۱۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ سَبْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ - وَهُوَ عُمُرُ الدُّنْيَا - ثُمَّ أَتَى اللَّهَ يَبْغِضُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ جَاحِدًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای به اندازه عمر دنیا که هفت هزار سال است ، خدا را عبادت کند ، ولی با بغض نسبت به علی بن ابی طالب و انکار حق او و شکستن

پیمان ولایت او بر خداوند در آید ، خدا خوبی هایش را نابود می کند و بینی اش را می بُرد.

فی الطبعة المعتمدة : «جاهدا» ، والتصويب من طبعة مركز الغدير .

حدیث ۱۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی حدیثِ إِنْذَارِ الْعَشِيرَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :- در حدیث انذار عشیره :- ای فرزندان عبد المطلب ! به خدا سوگند، من در میان عرب ، جوانی را نمی شناسم که برای قوم خویش ، بهتر از آن چیزی آورده باشد که من برای شما آورده ام. من ، خیر دنیا و آخرت را برای شما آورده ام .

لَمَّا نَزَلَتِ الْآيَةُ الْكَرِيمَةُ

حدیث ۱۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً ؛ يُعْطِي بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزِي بِهَا فِي

الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ کار نیکی از مؤمن را نادیده نمی گیرد ؛ بلکه به ازای آن در دنیا عطا می شود و در آخرت ، پاداش می یابد.

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۱۶۲ ح ۵۶ ، مشكاة المصابيح : ج ۲ ص ۶۴۸ ح ۵۱۵۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۲۵۲ ح ۱۲۲۶۶ ، مسند الطیالسی : ص ۲۶۹ ح ۲۰۱۱ ، الزهد لابن المبارك : ص ۱۱۱ ح ۳۲۷ کلها عن أنس وفيهما «حسنته» بدل «حسنه» وفي الثلاثة الأخيرة «يثاب عليها الرزق» بدل «يعطى بها» ، كنز العمال : ج ۱ ص ۶۸ ح ۲۶۲ .

حدیث ۱۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا ، الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَهْتَمُّ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَأَمْرِ آخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با همت ترین مردم، مؤمن است که به کار دنیا و آخرتش اهتمام می ورزد.

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۷۲۵ ح ۲۱۴۳ ، الهمم والحزن لابن أبي الدنيا : ص ۷۵ ح ۱۰۹ ، الفردوس : ج ۱ ص ۳۵۹ ح ۱۴۴۹ کلها عن أنس ، كنز العمال : ج ۱ ص ۱۴۴ ح ۷۰۲ .

حدیث ۱۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَرَكَ الدُّنْيَا لِلْآخِرَةِ وَلَا الْآخِرَةَ لِلدُّنْيَا ، وَلَكِنْ خَيْرُكُمْ مَنْ أَخَذَ مِنْ هَذِهِ وَهَذِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی نیست که دنیا را برای آخرت یا آخرت را برای دنیا ترک کند ؛ بلکه بهترین شما کسی است که از این هر دو ، بهره گیرد.

ربيع الأبرار : ج ۱ ص ۵۳ ، تاريخ أصبهان : ج ۲ ص ۱۶۷ ح ۱۳۶۹ عن أنس ، حلية الأولياء : ج ۱ ص ۲۷۸ كلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۷۳۳ ح ۸۶۰۵ نقلاً عن ابن عساكر وكلاهما عن حذيفة .

حدیث ۱۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ وَلَا آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ ، حَتَّى يُصِيبَ مِنْهُمَا

جَمِيعًا ، فَإِنَّ الدُّنْيَا بَلَاغٌ إِلَى الآخِرَةِ ، وَلَا تَكُونُوا كَلًّا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی نیست که دنیایش را به خاطر آخرتش و یا آخرتش را به خاطر دنیایش وا گذارد ؛ بلکه آن کس است که از هر دوی اینها بهره اش برگیرد؛ چرا که دنیا وسیله رسیدن به آخرت است. سربار دیگران نباشید. **الکَلُّ: العیال والثقل (الصحاح: ج ۵ ص ۱۸۱۱ «کل»).**

حدیث ۱۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرِكْ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ ، وَلَا دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ ، وَلَمْ يَكُنْ كَلًّا عَلَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی است که آخرتش را به خاطر دنیایش و نگذارد و دنیایش را به خاطر آخرتش، و سربار مردم نباشد.

تاریخ بغداد: ج ۴ ص ۲۲۱ الرقم ۱۹۱۸ ، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۳۸ ح ۶۳۳۶ نقلًا عن الحاكم وكلاهما عن أنس .

حدیث ۱۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، کشتزار آخرت است.

تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۸۳ ، عوالی اللالی: ج ۱ ص ۲۶۷ ح ۶۶ ؛ إحياء علوم الدين: ج ۴ ص ۳۱ .

حدیث ۱۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّكُمْ فِي مَمَرِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، فِي آجَالٍ مَنقُوصَةٍ ، وَأَعْمَالٍ مَحْفُوظَةٍ ، وَالْمَوْتُ يَأْتِي بَعْتَهُ ، فَمَنْ يَزْرَعْ خَيْرًا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصُدَ رَغْبَةً ، وَمَنْ يَزْرَعْ شَرًّا يَوْشِكُ أَنْ يَحْصُدَ نَدَامَةً ، وَلِكُلِّ زَارِعٍ مَا زَرَعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیه هایش به ابو ذر - : ای ابو ذر! شما در گذر شب و روز، عمری رو به کاهش دارید و اعمالتان نگهداری می شود و مرگ، ناگهان می رسد. پس، هر که خوبی بکارد، زودا که بدرود و هر که بدی بکارد، به زودی پشیمانی می درود. [آری!] هر کشتگر، آن دروید که کاشت.

الأمالی للطوسی: ص ۵۲۷ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق: ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۶۶۱ وفيه «خیرا» بدل «رغبه»، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۵۳ وفيه «زرعة» بدل «رغبه»، أعلام الدين: ص ۱۹۰ کلها عن أبي ذرٍّ ، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۱۷۶ ح ۱۵ .

حدیث ۱۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى دُنْيَايَ ، وَعَلَى آخِرَتِي

بِتَقْوَايَ ، وَاحْفَظْنِي فِيمَا غِبْتُ عَنْهُ وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي فِيمَا حَضَرْتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در دعا - : خدایا! مرا با دنیایم بر دینم، و با تقوایم بر آخرتم کمک فرما و در آنچه از آن غایبم، حفظم نما و در آنچه هم حاضریم، مرا به خودم وا مگذار.

مهج الدعوات : ص ۲۳۸ ، العدد القویة : ص ۱۵۷ ح ۸۸ کلاهما عن الربیع عن الإمام الصادق علیه السلام عن آبائه علیهم السلام ، مصباح المتعجد : ص ۱۷۲ ح ۲۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۴۰۵ ح ۷ نقلاً عن اختیار ابن الباقر من أدعیة الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَتَزَوَّدَ الْعَبْدُ مِنْ دُنْيَا لِيَأْخِرْتَهُ ، وَمِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ ، وَمِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ ، وَأَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده باید از دنیای خویش برای آخرتش، از زندگی اش برای مرگش و از جوانی اش برای پیری اش توشه بگیرد؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده است و شما برای آخرت، آفریده شده اید.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۱ وزاد فيه «من نفسه لنفسه» بعد «العبد»، وراجع الفردوس : ج ۵ ص ۲۷۸ ح ۸۱۷۸ .

حدیث ۱۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَأْخُذَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ ، وَمِنْ دُنْيَا لِيَأْخِرْتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده مؤمن، باید از خود برای خود، و از دنیای خود برای آخرتش بهره بگیرد.

الکافی : ج ۲ ص ۷۰ ح ۹ عن حمزة بن حمران عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۲۷ ، أعلام الدين : ص ۳۳۳ وليس فيهما «المؤمن» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۶۲ ح ۷ .

حدیث ۱۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَتَزَوَّدَ فِي الدُّنْيَا يَنْفَعُهُ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در دنیا توشه بگیرد، در آخرت سودش می دهد.

المعجم الكبير : ج ۲ ص ۳۰۵ ح ۲۲۷۱ ، تاریخ بغداد : ج ۱۴ ص ۴۴۶ الرقم ۷۸۲۸ ، تفسیر ابن کثیر : ج ۱ ص ۳۴۸ کلها عن جریر بن عبد الله ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۵ ح ۴۳۰۵۲ .

حدیث ۱۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَتَرَوَّدُ ، وَالْكَافِرُ يَتَمَتَّعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، توشه فراهم می آورد و کافر به کامجویی می گذراند.

إرشاد القلوب : ص ۱۸ ، أعلام الدین : ص ۲۹۷ ، كشف الغمّة : ج ۲ ص ۱۹۹ كلاهما عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۱۲ ح ۶ .

حدیث ۱۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - ... جَعَلَ الدُّنْيَا دَارَ الْأَعْمَالِ ، وَجَعَلَ الْآخِرَةَ دَارَ الْقَرَارِ «لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - تبارک و تعالی - ... دنیا را سرای عمل قرار داد و آخرت را سرای آسودن ، «تا کسانی را که بد کرده اند ، به سزای آنچه انجام داده اند ، کیفر دهد، و آنان را که نیکی کرده اند ، به نیکی پاداش دهد» .
النجم : ۳۱ .

حدیث ۱۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ الْيَوْمَ فِي الْمِضْمَارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز در آمادگاهید و فردا در [میدان] مسابقه . جایزه این مسابقه ، بهشت است و خط پایان [برای بازنده] ، آتش .

المِضْمَارُ : الموضع الذي تُضَمَّرُ فيه الخيل ، ويكون وقتاً للأثام التي تُضَمَّرُ فيها . وتضمير الخيل : هو أن يظاھر عليها بالعلف حتى تسمن ، ثم لا تعلق إلا قوتاً لتخفّ (النهاية : ج ۳ ص ۹۹ «ضمير») .

حدیث ۱۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا الدُّنْيَا ؛ فِعَمَتِ مَطِيئَةُ الْمُؤْمِنِ ، فَعَلَيْهَا يُبْلَغُ الْخَيْرِ ، وَبِهَا يَنْجُو مِنَ الشَّرِّ . إِنَّهُ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : لَعَنَ اللَّهُ الدُّنْيَا ، قَالَتِ الدُّنْيَا : لَعَنَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِرَبِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا ناسزا مگویید؛ چه، دنیا نیکو مرکبی است برای مؤمن؛ به وسیله آن به خوبی می رسد و از بدی می رهد. هرگاه بنده بگوید: «لعنت خدا بر دنیا»، دنیا گوید: لعنت خدا بر نافرمان ترین ما از پروردگارش.

أعلام الدین : ص ۳۳۵ عن أبي موسى الأشعري ، إرشاد القلوب : ص ۱۷۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۷۸ ح ۱۰ ؛ ربيع الأبرار : ج ۱ ص ۶۶ ح ۶۷ ، الفردوس : ج ۵ ص ۱۰ ح ۷۲۸۸ كلاهما عن ابن مسعود نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۹ ح ۶۳۴۳ .

حدیث ۱۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ: قَبَّحَ اللَّهُ الدُّنْيَا، قَالَتِ الدُّنْيَا: قَبَّحَ اللَّهُ أَعْصَانَا لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بگوید: «ننگ بر این دنیا»، دنیا گوید: ننگ بر نافرمان ترین ما از خدا. المصنّف لابن أبی شیبّه: ج ۸ ص ۱۴۳ ح ۱۲۸، کنز العمّال: ج ۳ ص ۶۰۷ ح ۸۱۴۰ نقلاً عن الدیلمی وکلاهما عن المطّلب بن حنطب؛ کنز الفوائد: ج ۲ ص ۱۶۲، أعلام الدین: ص ۱۵۲، بحار الأنوار: ج ۷ ص ۱۷۱ ح ۷.

حدیث ۱۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعِمَّتِ الدَّارُ الدُّنْيَا لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا لِأَخْرَجَتْهُ حَتَّى يُرَضِيَ رَبَّهُ، وَيُسْتِ الدَّارُ لِمَنْ صَدَّتْهُ عَن أَخْرَجَتْهُ وَقَصُرَتْ بِهِ عَن رِضَاءِ رَبِّهِ، وَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: قَبَّحَ اللَّهُ الدُّنْيَا، قَالَتِ الدُّنْيَا: قَبَّحَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِرَبِّهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب سرایی است دنیا برای کسی که از آن برای آخرتش توشه بگیرد تا پروردگارش را خشنود گرداند و بد سرایی است برای کسی که دنیا، او را از آخرتش باز دارد و نگذارد که موجبات خشنودی پروردگارش را فراهم آورد. هر گاه بنده بگوید: «ننگ بر دنیا»، دنیا گوید: ننگ بر نافرمان ترین ما از پروردگارش.

المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۳۴۸ ح ۷۸۷۰ عن سعد بن طارق عن أبيه، الفردوس: ج ۴ ص ۲۶۹ ح ۶۷۹۴ عن طارق بن أشيم وفيه صدره إلى «رضاء ربّه»، كنز العمّال: ج ۳ ص ۲۳۹ ح ۶۳۴۱.

حدیث ۱۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا رَهْبَانِيَّةَ فِي الْإِسْلَامِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام، رهبانیت نیست.

هی من رهبنة النصارى . وأصلها من الرهبة : الخوف ، كانوا يترهبون بالتخلّي من أشغال الدنيا وترك ملاذها والزهد فيها والعزلة عن أهلها وتعتمد مشاقها ، حتى إنّ منهم من كان يخصى نفسه ويضع السلسلة في عنقه ، وغير ذلك من أنواع التعذيب ، فنفاها النبي صلی الله علیه و آله عن الإسلام ونهى المسلمين عنها . والرهبان : جمع راهب ، وقد يقع على الواحد ويجمع على رهابين ورهبانة . والرهبة فعلنة أو فعللة ، على تقدير أصليّة النون وزيادتها . والرهبانية منسوبة إلى الرهبة بزيادة الألف (النهاية : ج ۲ ، ص ۲۸۰ «رهب»).

حدیث ۱۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا زِمَامَ وَلَا خِزَامَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمام و خزام و گوشه نشینی و سیاحت ، در اسلام نیست.

أراد ما كان عيّاد بنی اسرائیل يفعلونه من زَمّ الأنوف ؛ وهو أن يُخزق الأنف ويُعمل فيه زمام كزمام الناقة ليقاد به . والخزام جمع خزيمة ؛ وهي حلقة من شعر تجعل في أحد جانبي منخري البعير . كانت بنو إسرائيل تخزم أنوفها وتخزق تراقيها ونحو ذلك من أنواع التعذيب ، فوضعه الله عن هذه الأمة ، أي : لا يفعل الخزام في الإسلام (النهاية : ج ۲ ص ۳۱۴ «زمم» و ص ۲۹ «خزم»).

حدیث ۱۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَلِبَاسِ الرُّهْبَانِ ، فَإِنَّهُ مَنْ يَتَرَهَّبُ أَوْ يَتَشَبَّهُ بِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي ، وَمَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ وَحَرَّمَهُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَيْسَ مِنِّي ، وَمَنْ تَرَكَ النِّسَاءَ كَرَاهِيَةً فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از درآمدن به جامه راهبان بپرهیزید، که هرکس رهبانیت پیشه کند تا به راهبان همانندی بجوید ، از من نیست و هرکس گوشت خوردن را ترک کند و آن را بر خویشتن حرام سازد ، از من نیست و هرکس از سر بیزاری ترک زن کند ، از من نیست.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۸۱ ح ۱۵۳۴ عن الإمام علي عليه السلام ، المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۱۷۸ ح ۳۹۰۹ ، مجمع الزوائد : ج ۵ ص ۲۳۰ ح ۸۵۷۵ كلاهما عن أبي كريمة عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وليس فيهما ذيله من «ومن ترك اللحم . . .» .

حدیث ۱۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَوُجُوا فَإِنِّي مُكَاتِرٌ بِكُمْ الْأَمَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَا تَكُونُوا كَرُهَابِيَّةِ النَّصَارَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج کنید؛ زیرا که من ، در روز قیامت به وجود شما بر امت ها مباحات می کنم . مانند نصارا ، رهبانیت پیشه مسازید.

السنن الكبرى : ج ۷ ص ۱۲۵ ح ۱۳۴۵۷ عن أبي أمامة ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ج ۴ ص ۳۸۵ ح ۱۷۸۲ ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۷۵ ح ۴۴۴۳۲ .

حدیث ۱۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا إِخْصَاءَ فِي الْإِسْلَامِ وَلَا بُنْيَانَ كَنِيسَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، خواجه کردن و کلیسا ساختن ، روا نیست.

السنن الكبرى : ج ۱۰ ص ۴۱ ح ۱۹۷۹۳ عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۷۳ ح ۴۴۴۱۷ ؛ الجعفریات : ص ۸۰ ، النوادر للراوندى : ص ۱۶۹ ح ۲۶۴ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آباءه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيهما «كنيسة محدثة» بدل «بنیان كنيسة» .

حدیث ۱۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَكَرُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَوْلَاةً لِيُنِي عَبْدَ الْمُطَلِّبِ ، فَقَالَ : إِنَّهَا تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ :

لَكِنِّي أَنَا أَنَامُ وَأُصَلِّي ، وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ ، فَمَنْ افْتَدَى بِي فَهُوَ مِنِّي ، وَمَنْ رَغِبَ

عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

مسند ابن حنبل - به نقل از مجاهد ، از مردی از انصار که صحابی پیامبر صلی الله علیه و آله بود - : در نزد پیامبر خدا از کنیزی از بنی عبد المطلب ، سخن به میان آوردند. مرد انصاری گفت: آن زن ، شب ها عبادت می کند و روزها روزه می گیرد.

پیامبر خدا فرمود: «اما من ، می خوابم و نماز می خوانم و [گاه] روزه می گیرم و [گاه] نمی گیرم . پس ، هر که به من اقتدا کند ، از من است و هر که به راه و رسم من پشت کند ، از من نیست».

مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۱۲۴ ح ۲۳۵۳۳ ، أسد الغابۃ : ج ۶ ص ۳۷۷ ح ۶۵۰۴ نحوه ، مجمع الزوائد : ج ۳ ص ۴۴۲ ص ۵۱۶۵ .

حدیث ۱۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ حُلُوٌّ يُحِبُّ الْحَلَاوَةَ ، وَمَنْ حَرَّمَهَا عَلَى نَفْسِهِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ ، لَا تَحَرَّمُوا نِعْمَةَ اللَّهِ وَالطَّيِّبَاتِ عَلَى أَنْفُسِكُمْ ، وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَاشْكُرُوا ،

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا لَزِمْتُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، شیرین است و شیرینی را دوست دارد و هر کس آن را بر خود حرام گرداند ، خدا و پیامبرش را نافرمانی کرده است. نعمت خدا و حلال ها را بر خود حرام نکنید. بخورید و بیاشامید و شکر خدا کنید که اگر

چنین نکردید ، کيفر خدای را بر شما لازم می سازم.

فی المصدر : «ألزمتکم» ، وما فی المتن أثبتناه من كثر العمال .

حدیث ۱۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبى لِمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ ، وَزَهَدَ فِيمَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُ مِنْ غَيْرِ رَغْبَةٍ عَنْ سِيرَتِي ، وَرَفَضَ زَهْرَةَ الدُّنْيَا مِنْ غَيْرِ تَحَوُّلٍ عَنْ سُنَّتِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که برای خداوند بلند نام ، خاکساری کرد و به آنچه که خدا برایش حلال کرده ، زهد ورزید، بی آن که از راه و رسم من ، روی گردان باشد و زرق و برق دنیا را رها کرد ، بی آن که از سنت من برگردد.
الکافی : ج ۸ ص ۱۶۹ ح ۱۹۰ عن أبي مریم عن الإمام الباقر عليه السلام عن جابر بن عبد الله ، تحف العقول : ص ۳۰ وفيه «سنتي» بدل «سیرتی» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۲۶ ح ۳۲ .

حدیث ۱۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْلِحُوا دُنْيَاكُمْ ، وَاعْمَلُوا لِآخِرَتِكُمْ ، كَأَنَّكُمْ تَمُوتُونَ غَدًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دنیایان را درست کنید و برای آخرتتان کار کنید ، آن سان که گویی همین فردا می میرید.

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۱۷ ح ۷۱۷ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۴ وفيه «فإنكم» بدل «كأنكم» و كلاهما عن أبي هريرة ، الجامع الصغير : ج ۱ ص ۱۶۴ ح ۱۰۸۹ .

حدیث ۱۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا ، وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : برای دنیایت چنان کار کن که گویی تا ابد زنده خواهی ماند، و برای آخرت چنان کار کن که گویی همین فردا می میری.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۳۴ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۹ عن العالم عليه السلام ، كفاية الأثر : ص ۲۲۷ عن جنادة بن أبي أميد (أميئة) عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۴۴ ص ۱۳۹ ح ۶ .

حدیث ۱۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن فِقْهِ الرَّجُلِ أَنْ يُصَلِّحَ مَعِيشَتَهُ ، وَلَيْسَ مِنْ حُبِّكَ الدُّنْيَا طَلَبُ مَا يُصْلِحُكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از فهمیدگی مرد است که معیشتش را درست کند، و تلاش برای آنچه تو را سر و سامان می بخشد ، از دنیا دوستی ات به شمار نمی آید.

شُعب الإيمان : ج ۵ ص ۲۵۴ ح ۶۵۶۳ عن عبد الله بن عمر ، كنز العمال : ج ۳ ص ۵۰ ح ۵۴۳۹ .

حدیث ۱۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا خَضِرَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دل پذیر و شیرین است. هر که در آن مالی از حلال به دست آورد و در راه درستش هزینه کند ، خداوند ، او را بر این کار ، پاداش دهد و به بهشت خویش برسد و هر که در دنیا ، مالی از غیر حلال به دست آورد و به ناحق هزینه اش کند ، خداوند ، او را به سرای خفت و خواری در آورد. ای بسا تصرف کننده ای در مال خدا و پیامبر او که روز قیامت ، آتش ، سزای اوست. خداوند می فرماید: «هر بار که آتش آن فرو نشیند ، شراره ای [تازه] برایشان می افزایم».

خَضِرَةٌ : أَى غَضَّة نَاعِمَةٌ طَرِيَّةٌ (النهاية : ج ۲ ص ۴۱ «خضر»).

حدیث ۱۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَلَالًا اسْتَعْفَافًا عَنِ الْمَسْأَلَةِ ، وَسَعِيَ عَلَى أَهْلِهِ ،

وَتَعَطَّفًا عَلَى جَارِهِ ، لَقِيَ اللَّهَ وَوَجَّهَهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ . وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا مُكَاثِرًا بِهَا حَلَالًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را از راه حلال طلب کند ، برای این که دست خواهش و نیاز به سوی کسی دراز نکند و خانواده اش را تأمین کند و به همسایه اش

محبّتی نماید، با چهره ای چون ماه شب چهارده ، خدا را دیدار کند و هر که دنیا را از راه حلال بطلبد ، برای آن که با ثروتش بر دیگران بنزد و آن را به رُخ بکشد ، در حالی خداوند را دیدار کند که خدا از او در خشم است.
الظاهر أنّ الصواب فی العبارة: «من طلب الدنيا حلالاً مكاثراً بها...» كما فی أغلب المصادر .

حدیث ۱۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ آثَرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ حُرِمَتْهُمَا جَمِيعًا ، وَمَنْ آثَرَ الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا أَصَابَتْهُمَا جَمِيعًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دنیا را بر آخرت ترجیح دهد ، از هر دوی آنها محروم می شود و هر کس آخرت را بر دنیا ترجیح دهد ، به هر دوی آنها دست یابد.
الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۶ ح ۵۸۳۵ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ ذَهَبٌ بَخِيرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوش خویی، خیر دنیا و آخرت را به ارمغان می آورد.
ثواب الأعمال : ص ۲۱۵ ح ۱ عن موسى بن إبراهيم رفعه ، الأمالی للصدوق : ص ۵۸۸ ح ۸۱۱ عن موسى بن إبراهيم عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عن أم سلمة عنه صلى الله عليه و آله ، الخصال : ص ۴۲ ح ۳۴ عن الحسن عن أبيه بإسناده رفعه إليه صلى الله عليه و آله ، مشكاة الأنوار : ص ۳۹۳ ح ۱۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۸۴ ح ۲۳ ؛ المعجم الكبير : ج ۲۳ ص ۲۲۲ ح ۴۱۱ ، المنتخب من مسند عبد بن حميد : ص ۳۶۵ ح ۱۲۱۲ كلاهما عن أنس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۸۵ ح ۴۵۵۸۱ .

حدیث ۱۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلَا يَدْعُ أَنْ يَقْرَأَ فِي دُبُرِ الْفَرِيضَةِ بِ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» ؛ فَإِنَّهُ مَنْ قَرَأَهَا جُمِعَ لَهُ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَغُفِرَ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ وَمَا وُلَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به خدا و آخرت ایمان دارد ، نباید خواندن «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را در تعقیب نماز واجب ، ترک کند؛ زیرا هر کس آن را بخواند ، به خیر دنیا و آخرت دست می یابد، و خودش و پدر و مادرش و فرزندانش آمرزیده می شوند.
جامع الأخبار : ص ۱۲۳ ح ۲۳۰ ، الکافی : ج ۲ ص ۶۲۲ ح ۱۱ ، ثواب الأعمال : ص ۱۵۶ ح ۴ كلاهما عن أبي بكر الحضرمي عن الإمام الصادق عليه السلام وفيهما زيادة «الله» بعد «جمع» ، بحار الأنوار : ج ۹۲ ص ۳۴۵ ح ۴ .

حدیث ۱۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أُعْطِيَ لِسَانًا ذَاكِرًا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هرکس زبانی ذاکر داده شود ، خیر دنیا و آخرت بدو داده شده است .
الکافی : ج ۲ ص ۴۹۹ ح ۱ عن ابن القداح عن الإمام الصادق علیه السلام ، تفسیر نور الثقلین : ج ۴ ص ۲۸۵ ح ۱۴۷ .

حدیث ۱۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» كَثُرَ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ ، مَنْ قَالَهَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» ، گنجی از گنج های بهشت است . هرکس آن را بگوید ، خدا بر او می
نگرد و هرکس که خدا بر او بنگرد ، خیر دنیا و آخرت را به او داده است .
فی المصدر : «علیه» بدل «إليه» ، والتصویب من الفردوس .

حدیث ۱۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
«أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَلَائِكَةِ هَذَا الْأَمْرِ الَّتِي تُصِيبُ بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ عَلَيْكُمْ بِمَجَالِسِ أَهْلِ الذِّكْرِ ، وَإِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ
مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللَّهِ ، وَأَجِبْ فِي اللَّهِ وَأَبْغِضْ فِي اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به حسن بن ابی رزین - : آیا تو را بر اساس این امر که با آن به خیر دنیا و آخرت برسی ، راهنمایی
کنم؟ بر تو باد مجلس های اهل ذکر ؛

و هرگاه خلوت کردی ، تا می توانی زبانت را به ذکر خدا حرکت بده و برای خدا دوست بدار و برای خدا دشمنی بورز .
حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۳۶۷ ، تاریخ دمشق : ج ۱۳ ص ۳۱۷ ح ۳۲۸۵ و فیه «بمجالسة» بدل «بمجالس» ، کنز العمال : ج ۵ ص ۸۳۷ ح
۴۳۳۲۹ .

حدیث ۱۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَمَّا إِنَّهُ مَنِ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَمَنْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که به هرکس بهره اش از مدارا داده شود ، بهره اش از خیر دنیا و آخرت ، داده شده است و
هرکس از بهره اش از مدارا محروم شود ، از بهره اش از خیر دنیا و آخرت ، محروم شده است .
مسند ابی یعلی : ج ۴ ص ۳۰۴ ح ۴۵۱۳ ، حلیة الأولیاء : ج ۹ ص ۱۵۹ کلاهما عن عائشة و راجع مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۵۰۴ ح ۲۴۳۱۴ ،
مسند الشهاب : ج ۱ ص ۲۷۴ ح ۴۴۵ و شرح نهج البلاغة : ۶ ص ۳۳۹ ؛ الجعفریات : ص ۱۴۹ نحوه .

حدیث ۱۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصَلْتَانِ مَنْ رُزِقَهُمَا قَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : مَنْ إِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ ، وَإِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خصلت اند که روزی هر کس شوند ، خیر دنیا و آخرت به او عطا شده است: کسی که هرگاه گرفتار شود ، شکیبایی ورزد و هرگاه برخوردار شود ، سپاس گزاری کند.
تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۴۷ .

حدیث ۱۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثُ خِصَالٍ يُدْرِكُ بِهَا خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الشُّكْرُ عِنْدَ النِّعَمِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الضَّرِّ ، وَالدُّعَاءُ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه خصلت است که با آنها خیر دنیا و آخرت به دست می آید: سپاس گزاری در هنگام نعمت و برخورداری، شکیبایی در هنگام سختی، و دعا در هنگام بلا و گرفتاری.
إرشاد القلوب : ص ۱۴۹ .

حدیث ۱۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُدْرِكُ بِهِنَّ الْعَبْدُ رَغَائِبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَايَا ، وَالرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَالِدُّعَاءُ فِي الرَّخَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که بنده به واسطه آنها به خواسته های دنیا و آخرت می رسد: صبر بر بلاها، راضی بودن به قضا[ی الهی]، و دعا در هنگام آسایش و رفاه.
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۰۸ ح ۴۳۲۱۱ نقلاً عن أبي الشيخ عن عمران بن حصين ، الجامع الصغير : ج ۱ ص ۵۳۸ ح ۳۴۸۹ .

حدیث ۱۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ ، ثَلَاثٌ ثَوَابُهُنَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الْحَجُّ يَنْفِي الْفَقْرَ ، وَالصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلِيَّةَ ، وَصَلَةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! سه چیز است که پاداش آنها در دنیا و آخرت است: حج ، فقر را می زداید ؛ صدقه ، بلا را دور می کند ؛ و صلّه رحیم ، عمر را می افزاید.
تحف العقول : ص ۷ ، الدعوات : ص ۱۲۷ ح ۳۱۴ عن الإمام الباقر عليه السلام وليس فيه «الدنيا» وفيه «البرّ» بدل «صلة الرحم» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۶۲ ح ۴ .

حدیث ۱۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : قَلْبًا شَاكِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَبَدَنًا عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرًا ، وَزَوْجَةً لَا تَبْغِيهِ خَوْنًا فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که به هر کس داده شود ، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: دلی شاکر ؛ زبانی ذاکر ؛ بدنی بر رنج و بلا ، صابر ؛ و همسری که به شوهرش و اموال او خیانت نکند.

المعجم الكبير: ج ۱۱ ص ۱۰۹ ح ۱۱۲۷۵، شُعب الإيمان: ج ۴ ص ۱۰۴ ح ۴۴۲۹، حلیة الأولیاء: ج ۳ ص ۶۵ وفيه «لا تتبعه» بدل «لاتبغیه»، الشکر لابن أبی الدنيا: ص ۲۸ ح ۳۴ کلها عن ابن عباس، کنز العمال: ج ۱۵ ص ۸۵۸ ح ۴۳۴۱۶؛ الجعفریات: ص ۲۳۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علی علیهم السلام عنه صلى الله عليه وآله وفيه «صالحه» بدل «لاتبغیه...»، تاریخ یعقوبی: ج ۲ ص ۹۰، مشکاة الأنوار: ص ۴۸۱ ح ۱۶۰۰ عن الإمام الباقر علیه السلام وكلاهما نحوه، بحار الأنوار: ج ۸۲ ص ۱۴۵ ح ۳۰.

حدیث ۱۵۶۳

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

قَالَ اللَّهُ: إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ جَعَلْتُ لَهُ قَلْبًا خَاشِعًا، وَلِسَانًا ذَاكِرًا، وَجَسَدًا عَلَى الْبَلَاءِ صَابِرًا، وَزَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَتَحْفَظُهُ إِذَا غَابَ عَنْهَا فِي نَفْسِهَا وَمَالِهَا.

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: خداوند فرمود: «هر گاه بخواهم خیر دنیا و آخرت را برای مسلمانی گرد آورم، دلی خاشع، زبانی ذاکر، بدنی بر رنج و بلا صابر، و همسر باایمانی که هر گاه به او نگاه کند، شاد شود و در غیاب شوهر، خود و مال شوهر را حفظ کند، به او می دهم».

الکافی: ج ۵ ص ۳۲۷ ح ۲ عن برید بن معاویة العجلی عن الإمام الباقر علیه السلام، دعائم الإسلام: ج ۲ ص ۱۹۴ ح ۷۰۵ عن الإمام الباقر علیه السلام.

حدیث ۱۵۶۴

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

النَّاسُ أَرْبَعَةٌ... فَمَوْسَعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مَقْتَوْرٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ، وَمَقْتَوْرٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا مَوْسَعٌ عَلَيْهِ فِي الْآخِرَةِ، وَمَقْتَوْرٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَوْسَعٌ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: مردم، چهار دسته اند: ... آن که در دنیا در گشایش است و در آخرت در مضیقه؛ آن که در دنیا در مضیقه است و در آخرت در گشایش؛ آن که در دنیا و آخرت در مضیقه است؛ و آن که در دنیا و آخرت در گشایش است.

مسند ابن حنبل: ج ۶ ص ۴۸۴ ح ۱۸۹۲۲، صحیح ابن حبان: ج ۱۴ ص ۴۵ ح ۶۱۷۱ وزاد فيه «وشقی فی الدنيا وشقی فی الآخرة»، المستدرک علی الصحیحین: ج ۲ ص ۹۷ ح ۲۴۴۲، شُعب الإيمان: ج ۴ ص ۳۲ ح ۴۲۶۹ وفيهما «شقی فی الدنيا والآخرة» بدل «مقتور علیه فی الدنيا والآخرة»، المعجم الكبير: ج ۴ ص ۲۰۷ ح ۴۱۵۵ کلها عن خیرم بن فاتک، کنز العمال: ج ۶ ص ۳۷۹ ح ۱۶۱۴۲.

حدیث ۱۵۶۵

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

الدُّنْيَا دَوْلٌ، فَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا أَتَاكَ عَلَى ضَعْفِكَ، وَمَا كَانَ عَلَيْكَ لَمْ تَدْفَعْهُ بِقُوَّتِكَ، وَمَنْ انْقَطَعَ رَجَاؤُهُ مِمَّا فَاتَ اسْتِرَاحَ يَدَيْهِ، وَمَنْ رَضِيَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ قَرَّتْ عَيْنُهُ.

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: دنیا، نوبتی است. آن گاه که نوبتش به تو برسد، به سراغ تو می آید، هر چند ناتوان باشی و آن گاه که به زیان تو شود، همه قدرت هم نمی توانی آن را دفع کنی. هر که از آنچه از کف رفته، امید برکند، تنش آسوده گشت و هر کس به آنچه خدا روزی اش کرده خشنود شد، چشمش روشن گشت.

الأمالی للطوسی : ص ۲۲۵ ح ۳۹۳ عن الحسن بن موسی عن أبیه الإمام الكاظم عن آبائه علیهم السلام ، التمحيص : ص ۵۴ ح ۱۰۶ عن الإمام الباقر علیه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، نهج البلاغه : الكتاب ۷۲ عن الإمام علی علیه السلام وفيه «الدنيا دار دول» وفيه صدره إلى «بقوتك»، الخصال : ص ۲۵۸ ح ۱۳۳ عن الإمام الباقر علیه السلام وفيه «ولم تمتنع منه» بدل «لم تدفعه»، تحف العقول : ص ۴۰، مشكاة الأنوار : ص ۲۳۳ ح ۶۵۹ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۴ ح ۷۲.

حدیث ۱۵۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أَجْمَلُوا

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : در طلب دنیا آرام باشید (افراط نکنید)؛ زیرا هر کس به آنچه برای او آفریده [و مقدر] شده است ، می رسد.

أَجْمَلُ فِي طَلْبِ الشَّيْءِ : إِتَادَ وَاعْتَدَلَ وَلَمْ يَفْرَطْ (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۱۲۷ «جمل»).

حدیث ۱۵۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! لَا تَشْغَلَنَّكُمْ دُنْيَاكُمْ عَنْ آخِرَتِكُمْ ، فَلَا تُؤْثِرُوا أَهْوَاءَ كُمْ عَلَى طَاعَةِ رَبِّكُمْ ، وَلَا تَجْعَلُوا أَيْمَانَكُمْ ذَرِيعَةً

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ای مردم! مبادا دنیایان ، شما را از آخرتتان باز دارد. پس، هوس های خود را بر فرمان برداری از پروردگارتان ترجیح ندهید، و عهد و پیمان و سوگندتان را وسیله ای برای نافرمانی هایتان قرار بدهید.
الذَّرِيعَةُ : الْوَسِيلَةُ (الصحاح : ج ۳ ص ۱۲۱۱ «ذرع»).

حدیث ۱۵۶۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: وَأَلَّا تُؤْثِرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ؛ لِأَنَّ الدُّنْيَا فَائِيَةٌ وَالْآخِرَةُ الْبَاقِيَةٌ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله - از سفارش های ایشان به امیر مؤمنان علیه السلام - : و این که دنیا را بر آخرت برنگزینی؛ چرا که دنیا ، رفتنی است و آخرت ، ماندنی.

الخصال : ص ۵۴۴ ح ۱۹ عن إسماعيل بن الفضل الهاشمي وإسماعيل بن زياد جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، أعلام الدين : ص ۳۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۱۵۵ ح ۷ وفي آخرها «الآخرة باقية».

حدیث ۱۵۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ لِمَنْ بَاعَ نَعِيمًا دَائِمَ الْبَقَاءِ بِكِسْرَةٍ تَفْنَى ، وَخِرْقَةٍ تَبْلَى .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : وای و صد وای بر کسی که نعمت پاینده را به تکه نانی که از بین می رود و به کهنه پارچه ای که می پوسد، بفروشد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۹ .

حدیث ۱۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ: يَا دُنْيَا مُرِي عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ بِأَنْوَاعِ الْبَلَايَا وَمَا هُوَ فِيهِ مِنْ أَمْرِ دُنْيَا، وَضَيِّقِي عَلَيْهِ فِي مَعِيشَتِهِ، وَلَا تَحْلُولِي لَهُ فَيَسْكُنَ إِلَيْكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «ای دنیا! با انواع بلاها بر بنده مؤمن من ، تلخ شو و امور دنیایش را به کام او شرننگ ساز و زندگی اش را بر او ننگ گردان و برایش شیرین مشو که به تو دل بستگی پیدا کند».

المؤمن : ص ۲۴ ح ۳۳ عن الإمام الباقر عليه السلام ، التمهيص : ص ۴۹ ح ۸۱ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «فیرکن» بدل «فیسکن» ، أعلام الدين : ص ۴۳۵ وليس فيهما «وما هو فيه من أمر دنياه» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۲ ح ۷۳ .

حدیث ۱۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ تَحْتَ الْجِدَارِ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ : «وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در زیر آن دیواری که خداوند متعال در ستایش از آن یاد کرده و فرموده است: «و در زیر آن ، گنجی متعلق به آن دو نفر [کودک یتیم] بود» ، لوحی زرین قرار داشت و در آن ، چنین نوشته شده بود:

«به نام خدای مهرگسترِ مهربان . در شگفتم از کسی که به مرگ ، یقین دارد ، چگونه شاد می شود؟ و در شگفتم از کسی که به تقدیر ، یقین دارد ، چرا اندوهگین می شود؟ و در شگفتم از کسی که به از کف رفتن دنیا و بی وفایی آن به اهلش یقین دارد ، چگونه به آن دل خوش می کند؟ معبودی جز خدا نیست .

الکھف : ۸۲ .

حدیث ۱۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَكُوا إِلَى الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا قَدْ آذَنْتْ بِفِرَاقِهَا ، وَدَعَتْ إِلَى غُرُورِهَا ، فَاحْذَرُوا فَجَعَتْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا دل مبنید ، که دنیا ، جدایی خود را اعلام کرده و به فریبندگی های خویش ، فرا می خواند . پس ، از مصیبت آفرینی های آن ، بر حذر باشید .

الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۶ ح ۵۸۳۵ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، لَا تَرَكَنَّ إِلَى الدُّنْيَا وَلَا تَطْمَئِنَّ إِلَيْهَا ؛ فَسْتَفَارِقُهَا عَنْ قَلِيلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرزش به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! به دنیا دل مبند و بدان میارام ؛ زیرا به زودی از آن جدا خواهی شد .

مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۵۳ ح ۲۶۶۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۰۴ ح ۱ .

حدیث ۱۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُونُوا مِمَّنْ خَدَعْتَهُ الْعَاجِلَةُ ، وَعَزَّتْهُ الْأَمِينَةُ ، فَاسْتَهْوَتْهُ الْخُدَعَةُ ، فَرَكَنَ إِلَى دَارِ سَوَاءٍ سَرِيعَةَ الزَّوَالِ ، وَشَيْكَةَ الْإِنْتِقَالِ . إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ

فِي جَنْبِ مَا مَضَى إِلَّا كَانَاخُهُ رَاكِبٍ ، أَوْ صَرَّ حَالِبٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از آنان نباشید که دنیای زودگذر ، فریبتان داد و آرزو ، گولشان زد و اسیر نیرنگ [دنیا] شدند و در نتیجه ، به سرای بدی که زود زوال می پذیرد و آماده انتقال [به دیگری] است ، دل بستند . آنچه از این دنیای شما باقی مانده ، در برابر آنچه گذشته ، به اندازه حُسابانندن اشتری [برای آسودن

ساعاتی] یا بستن پستان حیوان شیردهی بیش نیست . پس بر چه درنگ می کنید و منتظر چه هستید؟!

أَصْلُ الصَّرِّ : الْجَمْعُ وَالشَّدُّ . وَمِنْ عَادَةِ الْعَرَبِ أَنْ تَصِيرَ ضُرُوعُ الْحُلُوبَاتِ إِذَا أُرْسِلُوها إِلَى الْمَرْعَى سَارِحَةً ، فَإِذَا رَاحَتْ عَشِيًّا حُلَّتْ تِلْكَ الْأَصِرَّةُ وَحُلِبَتْ (النهاية : ج ۳ ص ۲۲ «صرر») .

حدیث ۱۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مَا يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ نَبَاتِ الْأَرْضِ وَزَهْرَةَ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناک ترین چیزی که من از آن بر شما می ترسم ، محصولات زمین و خرّمی و بهجت دنیاست که خداوند در اختیارتان می گذارد .

مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۱۶ ح ۱۱۰۳۵ ، مسند الحمیدی : ج ۲ ص ۳۲۵ ح ۷۴۰ ، حلیة الأولیاء : ج ۷ ص ۳۱۱ کلّها عن أبي سعيد الخدری .

حدیث ۱۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَجَبًا كُلَّ الْعَجَبِ لِلْمُصَدِّقِ بَدَارِ الْخُلُودِ وَهُوَ يَسْعَى لِدَارِ الْغُرُورِ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شگفتا ، شگفتی تمام از کسی که به سرای جاودانگی باور دارد و با این حال ، برای سرای فریب (دنیا) می کوشد!

ذمّ الدنيا لابن أبي الدنيا : ص ۱۹ ح ۱۴ عن عمرو بن مّرة عن الإمام الباقر عليه السلام ، الدرّ المنثور : ج ۶ ص ۴۷۶ نقلًا عن شعب الإيمان عن الإمام الباقر عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ المحاسن : ج ۱ ص ۳۷۷ ح ۸۳۱ عن أبي النعمان عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «يعمل» بدل «يسعى» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸۴ ح ۱۰ .

حدیث ۱۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيْنَ الرَّاظُونَ بِالْمَقْدُورِ؟ أَيْنَ السَّاعُونَ لِلْمَشْكُورِ؟ عَجَبٌ لِمَنْ يُؤْمِنُ بِدَارِ الْخُلُودِ كَيْفَ يَسْعَى لِدَارِ الْغُرُورِ!
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کجایند خشنودان از تقدیر؟ کجایند کوشندگان برای آنچه مورد قدردانی [از سوی خداوند] قرار می‌گیرد؟ شگفتا از کسی که به سرای جاودانگی ایمان دارد ، چگونه برای سرای فریب می‌کوشد؟!
الزهد لهناد : ج ۱ ص ۲۹۴ ح ۵۱۴ عن عمرو بن مرّة ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۶۰ ح ۵۹۶۲ .

حدیث ۱۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ غَنِيٍّ وَلَا فَقِيرٍ إِلَّا وَدَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ أُتِيَ مِنَ الدُّنْيَا قُوتًا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، هرکس از دارا و نادار، آرزو می‌کند که ای کاش از دنیا به اندازه بخور و نمیر به او داده می‌شد.
أَيُّ بَقْدَرٍ مَا يُمَسِّكُ الرِّمَقُ مِنَ الْمَطْعَمِ (النهاية : ج ۴ ص ۱۱۹ «قوت»).

حدیث ۱۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ ذِي غِنَىٍّ إِلَّا سَيَّوَدُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَوْ كَانَ إِنَّمَا أُوتِيَ فِي الدُّنْيَا قُوتًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ توانگری نیست ، مگر آن که در روز قیامت آرزو خواهد کرد که ای کاش در دنیا به اندازه نیاز به او داده می‌شد.

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۰۰ ح ۱۰۳۷۸ عن أنس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۷ ح ۶۱۴۳ نقلًا عن الزهد لهناد عن أنس .

حدیث ۱۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، فَمَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ أَخَذَ حَتْفَهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را برای اهلس و گذارید؛ زیرا هرکس که از دنیا بیش از اندازه کفایتش برگیرد، نادانسته، [عوامل] مرگ خود را برگرفته است.
الْحَتْفُ : الْهَلَاكُ (المصباح المنير : ص ۱۲۰ «حتف»).

حدیث ۱۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتْرَكُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، أَتْرَكُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ، أَتْرَكُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ فَإِنَّهُ يَأْخُذُ مِنْ جَنَّتِهِ وَلَا يَشْعُرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را برای اهلس رها کنید ، دنیا را برای اهلس رها کنید ، دنیا را برای اهلس رها کنید؛ زیرا هر

کس که از دنیا بیش از اندازه کفایتش بردارد، ناخودآگاه، از بهشت خود بر می دارد [و کم می کند].
الفردوس: ج ۱ ص ۱۰۸ ح ۳۶۳ عن أنس، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۸.

حدیث ۱۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ قَوْتًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا! روزیِ خاندانِ محمد را در حدّ نیاز قرار بده.

صحیح مسلم: ج ۲ ص ۷۳۰ ح ۱۲۶، صحیح البخاری: ج ۵ ص ۲۳۷۲ ح ۶۰۹۵ و فی «ارزق آل محمد»، سنن الترمذی: ج ۴ ص ۵۸۰ ح ۲۳۶۱، سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۳۸۷ ح ۴۱۳۹، مسند ابن حنبل: ج ۳ ص ۴۵۴ ح ۹۷۶۰ کلّها عن أبی هریره، کنز العمال: ج ۳ ص ۳۹۵ ح ۷۱۱۶؛ مشکاه الأنوار: ص ۴۹۲ ح ۱۶۴۰ عن الإمام زین العابدین علیه السلام و فی «اللهم اجعل رزق محمد وآل محمد الكفاف»، بحار الأنوار: ج ۷۲ ص ۶۰.

حدیث ۱۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ، مَا أَحَدٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا وَهُوَ يَتَمَنَّى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ لَمْ يُعْطَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا قَوْتًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! از پیشینیان و پسینیان، هیچ کس نیست، مگر آن که در روز قیامت آرزو می کند که ای کاش از دنیا، جز به اندازه نیاز، به او داده نمی شد.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲، مستطرفات السرائر: ص ۱۱۶ ح ۱ کلاهما عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق: ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله، جامع الأخبار: ص ۵۰۴ ح ۱۳۹۲، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۵۴ ح ۳.

حدیث ۱۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِيحُ الْجَنَّةِ تَوْجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمِئَةٍ عَامٍ، وَلَا يَجِدُ رِيحَ الْجَنَّةِ مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی بهشت از فاصله پانصد سال به مشام می رسد؛ اما کسی که دنیا را با کار آخرت بطلبد، بوی بهشت را استشمام نمی کند.

الفردوس: ج ۲ ص ۲۷۱ ح ۳۲۶۱ عن ابن عباس، کنز العمال: ج ۳ ص ۴۷۴ ح ۷۴۹۲.

حدیث ۱۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ طُمِسَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با کار آخرت، دنیا را بجوید، چهره [ی انسانی] اش محو می شود، یادش نابود می گردد و نامش در آتش ثبت می شود.

الطُّمُوسُ : الدُّرُوسُ وَالْأُمَّعَاءُ (الصَّحَاحُ : ج ۳ ص ۹۴۴ «طمس»).

حدیث ۱۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ ، لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با کار آخرت در پی دنیا باشد ، او را در آخرت ، بهره ای نباشد.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۴ ح ۷۸۹۵ عن أبی بن کعب ، کنز العمال : ج ۱۰ ص ۲۰۳ ح ۲۹۰۶۷ نقلًا عن الدیلمی عن أنس ؛ بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۱۸ وراجع مجمع البیان : ج ۹ ص ۴۱ .

حدیث ۱۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْهُوْمَانِ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ دُنْيَا وَطَالِبُ عِلْمٍ ؛ فَمَنْ اِقْتَصَرَ مِنَ الدُّنْيَا عَلٰی مَا اَحَلَّ اللهُ لَهُ سَلِمَ ، وَمَنْ تَنَاوَلَهَا مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا هَلَكَ ، اِلَّا اَنْ يَتُوبَ اَوْ يُرَاجَعَ . وَمَنْ اَخَذَ الْعِلْمَ مِنْ اَهْلِهِ وَعَمِلَ بِعِلْمِهِ نَجَا ، وَمَنْ اَرَادَ بِهِنَّ الدُّنْيَا فَهِيَ حَظُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آزمندند که سیر نمی شوند: طالب دنیا و طالب علم. پس هر که از دنیا به آنچه خداوند برایش روا شمرده است ، بسنده کند ، به سلامت می ماند و هر که آن را از غیر حلالش به دست آورد ، نابود می شود، مگر آن که توبه کند یا برگردد و هر که علم را از اهلش فراگیرد و به علم خویش عمل کند ، نجات می یابد و هر که مرادش از [تحصیل] علم [رسیدن به] دنیا باشد ، همان دنیا بهره اوست [و در آخرت ، نصیبی ندارد].

الکافی : ج ۱ ص ۴۶ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۳۲۸ ح ۹۰۶ ، کتاب سلیم بن قیس : ج ۲ ص ۷۱۸ و فیهما «منهوم» بدل «طالب» و کلها عن سلیم بن قیس عن الإمام علی علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۴۶ ح ۷۱۹ عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه علیهما السلام عنه صلی الله علیه و آله و فی «المال» بدل «دنیا»، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۵ ح ۳۷ .

حدیث ۱۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَالْعِبَادَةِ ، وَازْهَدُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا الزَّاهِدَةَ فِيكُمْ ؛ فَإِنَّهَا غَرَارَةٌ ، دَارُ فَنَاءٍ وَزَوَالٍ . كَمْ مِنْ مُغْتَرَّبٍ بِهَا قَدْ أَهْلَكَتُهُ ، وَكَمْ مِنْ وَائِقٍ بِهَا قَدْ خَانَتْهُ ، وَكَمْ مِنْ مُعْتَمِدٍ عَلَيْهَا قَدْ خَدَعَتْهُ وَأَسْلَمَتْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارسایی و سختکوشی و عبادت در پیش بگیرید و به این دنیایی که به شما پشت می کند ، پشت کنید؛ زیرا دنیا فریبکار است و سرای نیستی و نابودی است . چه بسیار کسانی که فریفته دنیا شدند و دنیا نابودشان کرد و چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند ، ولی دنیا به آنان خیانت کرد. چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند ؛ لیکن دنیا آنان را بازی داد و تنهایشان گذاشت.

الأمالی للصدوق : ص ۳۵۴ ح ۴۳۲ عن المفضّل بن عمر عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، روضه الواعظین : ص ۴۸۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۵۰ ح ۱۵۰۹ و فی «غدارة» بدل «غرارة» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۱ .

حدیث ۱۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَارٌ مِّنْ لَا دَارَ لَهَا ، وَلَهَا يَجْمَعُ مَن لَّا عَقْلَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای کسی است که سرایی [در آخرت] ندارد و کسی برای آن گرد می آورد که خرد ندارد. مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۳۴۴ ح ۲۴۴۷۳ ، ذمّ الدنيا لابن أبي الدنيا : ص ۹۲ ح ۱۸۲ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۵ ح ۱۰۶۳۸ و فیهما بزیاده «ومال من لا مال له» بعد «لا دار له» و کلّها عن عائشة ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۶ ح ۶۰۸۶ ؛ مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۴۰ ح ۲۶۶۰ عن عبد الله بن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۴ ح ۲۶ .

حدیث ۱۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۵۳ ، الأمالی للطوسی : ص ۳۴۶ ح ۷۱۵ عن سلمان ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۹ ح ۸۴ ؛ صحيح مسلم : ج ۴ ص ۲۲۷۲ ح ۱ ، سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۶۲ ح ۲۳۲۴ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۸ ح ۴۱۱۳ کلّها عن أبي هريرة ، المستدرک علی الصحيحین : ج ۳ ص ۶۹۹ ح ۶۵۴۵ ، المعجم الكبير : ج ۶ ص ۲۳۶ ح ۶۰۸۷ کلاهما عن سلمان ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۵ ح ۶۰۸۱ .

حدیث ۱۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِمُؤْمِنٍ ، كَيْفَ وَهِيَ سِجْنُهُ وَبَلَاؤُهُ!؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به کام هیچ مؤمنی نمی شود . چگونه شود ، حال آن که دنیا ، زندان او و مایه رنج و گرفتاری اوست!؟

الفردوس : ج ۲ ص ۲۲۹ ح ۳۱۰۵ ، كشف الخفاء : ج ۱ ص ۴۱۰ ح ۱۳۱۷ کلاهما عن عائشة ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۷ ح ۶۰۹۰ .

حدیث ۱۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، فَأَيُّ سِجْنٍ جَاءَ مِنْهُ خَيْرٌ!؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است. کدام زندان است که از آن ، خیر و خوشی آید!؟

مشكاة الأنوار : ص ۴۶۵ ح ۱۵۵۳ ، الکافی : ج ۲ ص ۲۵۰ ح ۷ عن شعيب عن الإمام الصادق عليه السلام ، مستطرفات السرائر : ص ۱۵۹ ح ۳۲ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۶۸ ص ۲۲۱ ح ۱۱ .

حدیث ۱۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، لَا رَاحَةَ لِمُؤْمِنٍ دُونَ لِقَاءِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است . هیچ مؤمنی بدون لقای خداوند ، آسایش نمی یابد.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۲۹ ح ۳۱۰۶ عن أبی هریره .

حدیث ۱۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَسَنَّتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و قحطگاه اوست و چون از دنیا برود ، از این زندان و قحطگاه می رهد.

السَّنَةُ: الْجَدْبُ ، يُقَالُ : أَخَذْتَهُمُ السَّنَةُ ؛ إِذَا أَجْدَبُوا وَأَقْحَطُوا (النهاية: ج ۲ ص ۴۱۳ «سنه»).

حدیث ۱۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ ، فَأَمَّا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است . زندان مؤمن است ؛ چون در آن هراسان است، و بهشت کافر

است؛ چون از آن برخوردار است.

فی المصدر زيادة كلمة «سجن» هنا ، وحذفناها طبقاً لباقي المصادر ، إذ لا يصح السياق معها .

حدیث ۱۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرِ حِصْنُهُ وَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ ، وَالدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرِ سِجْنُهُ وَالنَّارُ مَأْوَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است . گور ، پناهگاه او و بهشت ، جایگاهش و دنیا ، بهشت کافر است و گور ،

زندان او و آتش ، جایگاهش.

الجعفریات : ص ۲۰۴ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، الخصال : ص ۱۰۸ ح ۷۴ عن إبراهيم بن عبد الحميد عن الإمام

الكاظم عن أبيه عليهما السلام ، تحف العقول : ص ۳۶۳ عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «الصبر حصنه» بدل «القبر حصنه» ،

الاعتقادات : ص ۹۶ عنهم عليهم السلام ، الدعوات : ص ۲۸۰ ح ۸۱۷ عن الإمام العسكري عليه السلام ، جامع الأحاديث للقمي : ص

۷۸ عن علي بن صدقة الرقي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۱ ح ۶۷ .

حدیث ۱۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرِ حِصْنُهُ وَإِلَى الْجَنَّةِ مَصِيرُهُ ، وَالدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرِ سِجْنُهُ وَإِلَى النَّارِ مَصِيرُهُ . وَإِنَّمَا صَارَتِ الدُّنْيَا لِلْمُؤْمِنِ

سِجْنًا ؛ لِإِنَّ الْمَسْجُونَ مُضْطَرِّئًا إِلَى الصَّبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است و گور ، پناهگاه او و بهشت ، سرانجامش است و دنیا ، بهشت کافر است و

گور ، زندان او و آتش ، سرانجامش . دنیا ، زندان مؤمن است؛ چون زندانی ، ناگزیر از صبر کردن است.

الفردوس: ج ۲ ص ۲۳۰ ح ۳۱۰۷ عن ابن عمر .

حدیث ۱۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يا ابا ذر ، إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرُ أَمْنُهُ وَالْجَنَّةُ مَصِيرُهُ . يا ابا ذر ، إِنَّ الدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرُ عَذَابُهُ وَالنَّارُ مَصِيرُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر - : ای ابو ذر! دنیا زندان مؤمن است و گور ، آرامشگاه او و بهشت ، سرانجامش . ای ابو ذر! دنیا ، بهشت کافر است و گور ، جایگاه عذاب او و آتش دوزخ ، سرانجامش .

حلیه الأولیاء : ج ۶ ص ۳۵۳ ، کشف الخفاء : ج ۲ ص ۴۰۰ ح ۳۲۷۶ نقلاً عن الطبرانی و کلاهما عن ابن عمر ؛ إرشاد القلوب : ص ۱۸ نحوه .

حدیث ۱۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يا أَبَا ذَرٍّ ، الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ ، وَمَا أَصْبَحَ فِيهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا حَزِينًا ، فَكَيْفَ لَا يَحْزَنُ الْمُؤْمِنُ وَقَدْ أَوْعَدَهُ اللَّهُ جَلَّ ثَنَاؤُهُ أَنَّهُ وَارِدٌ جَهَنَّمَ وَلَمْ يَعِدْهُ أَنَّهُ صَادِرٌ عَنْهَا! وَلِيَلْقَيْنَ أَعْرَاضًا وَمُصِيبَاتٍ وَأُمُورًا تَغِيظُهُ ، وَلِيُظَلِّمَنَّ فَلَا يُتَّصِرُ ، يَبْتَغِي ثَوَابًا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى ، فَلَا يَزَالُ حَزِينًا حَتَّى يُفَارِقَهَا ، فَإِذَا فَارَقَهَا أَفْضَى إِلَى الرَّاحَةِ وَالْكَرَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر - : ای ابو ذر! دنیا ، زندان مؤمن و بهشت کافر است و هیچ مؤمنی در دنیا نیست ، مگر آن که اندوهگین است ، و چگونه مؤمن ، اندوهگین نباشد ، حال آن که خداوند او را بیم در آمدن به دوزخ داده و نوید بیرون شدن از آن را به او نداده است؟! بی گمان ، او پیشامدها و مصیبت ها و اموری خواهد دید که او را به خشم می آورد ، و ستم ها خواهد چشید ، بی آن که انتقامش گرفته شود و [از این ره گذر [پاداشی از خدای متعال می جوید. پس او همواره اندوهگین است تا آن گاه که از دنیا جدا شود و چون از دنیا رفت ، به آسایش و کرامت [الهی] می رسد .

مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۷ ح ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۵ وفيه «أمرضا» بدل «أعراضا» ، الأملی للطوسی : ص ۵۲۹ ح ۱۱۶۲ ، أعلام الدین : ص ۱۹۲ و ليس فيهما ذيله من «وليلقين...» . وكلها عن أبي الأسود الدؤلي ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۷۸ ح ۳ .

حدیث ۱۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيَّ جِبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَحْسَنِ مَا كَانَ يَأْتِينِي صُورَةً ، فَقَالَ : إِنَّ السَّلَامَ

يُقْرَبُكَ السَّلَامُ يَا مُحَمَّدُ ، وَيَقُولُ : إِنِّي أُوْحِيْتُ إِلَيَّ الدُّنْيَا أَنْ تَمْرُرَ وَتَكْذُرِي وَتَصَدِّقِي وَتَشَدِّدِي عَلَى أَوْلِيَائِي حَتَّى يُجِبُوا لِقَائِي ، وَتَسَهِّلِي وَتَوْسَعِي لِأَعْدَائِي حَتَّى يَكْرَهُوا لِقَائِي ؛ فَإِنِّي جَعَلْتُهَا سِجْنًا لِأَوْلِيَائِي وَجَنَّةً لِأَعْدَائِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جبرئیل علیه السلام را در زیباترین چهره ای که بر من وارد می شد ، نزد من فرستاد و او گفت: ای محمد! سلام ، به تو سلام می رساند و می گوید: «من به دنیا وحی کردم که بر دوستانم تلخ و تیره و تنگ و سخت شو

تا مشتاق دیدار من شوند و بر دشمنانم آسان و فراخ و خوش شو تا که دیدار مرا ناخوش بدانند؛ زیرا من ، دنیا را زندان دوستانم و

بهشت دشمنانم قرار داده ام».

المعجم الكبير: ج ۱۹ ص ۷ ح ۱۱، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۱۴۹ ح ۹۸۰۰، الفردوس: ج ۱ ص ۱۴۵ ح ۵۲۱ كلاهما نحوه وكلها عن قتادة بن النعمان، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۱ ح ۶۱۱۰؛ أعلام الدين: ص ۲۷۷ نحوه، بحار الأنوار: ج ۸۱ ص ۱۹۴ ح ۵۲.

از ۱۸۰۰ تا ۱۶۰۱

حدیث ۱۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحى الله إلى داوود عليه السلام: مثل الدنيا كمثل جيفة إجمعت عليها كلاب يجرونها، أفتحِبُّ أن تكونَ كلباً مثلهم فتجُرُّ معهم؟! پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به داوود علیه السلام وحی فرمود که: «حکایت دنیا، حکایت لاشه ای است که شماری سگ بر آن گرد آمده اند و این سو و آن سو می کشانند. آیا دوست داری که تو سگی چون آنان باشی و با آنها کشاکش کنی؟! الفردوس: ج ۱ ص ۱۴۱ ح ۵۰۲ عن الإمام علي عليه السلام، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۱۴ ح ۶۲۱۵.

حدیث ۱۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مَطْعَمَ ابْنِ آدَمَ جُعِلَ مَثَلًا لِلدُّنْيَا وَإِنْ قَرَّحَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراک فرزند آدم، مثالی است از دنیا، اگرچه بر آن ادویه و نمک بزند. بنگرید که آن خوراک به چه تبدیل می شود.

قَرَّحَهُ: أى تَوَبَّلَهُ، من القَرْح وهو التابل الذى يُطرح فى القدر، كالكمون والكزبرة ونحو ذلك (النهاية: ج ۴ ص ۵۸ «قرح»).

حدیث ۱۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا ضُرِبَتْ مَثَلًا لِابْنِ آدَمَ، فَانظُرْ ما يَخْرُجُ مِنْ ابْنِ آدَمَ - وَإِنْ مَزَجَهُ وَمَلَّحَهُ - إِلَى ما يَصِيرُ!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا برای فرزند آدم، مثل زده شده است. پس بنگر که از فرزند آدم، چه خارج می شود، هر چند [خوراک را] خوش مزه و نمکینش کند و [به این که] به چه تبدیل می شود.

تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۴۹؛ الزهد لابن المبارك: ص ۱۶۹ ح ۴۹۴ وفيه «قرحه» بدل «مزجه»، صحيح ابن حبان: ج ۲ ص ۴۷۶ ح ۷۰۲، المعجم الكبير: ج ۱ ص ۱۹۸ ح ۵۳۱، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۲۷ ح ۱۰۴۷۳، حلية الأولياء: ج ۱ ص ۲۵۴ والأربعة الأخيرة نحوه وكلها عن أبي بن كعب.

حدیث ۱۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لَهُ: يَا ضَحَّاكَ مَا طَعَامُكَ؟ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اللَّحْمُ وَاللَّبَنُ. قَالَ: ثُمَّ يَصِيرُ إِلَى مَاذَا؟ قَالَ: إِلَى مَا قَدْ عَلِمْتَ! قَالَ: فَإِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - ضَرَبَ مَا يَخْرُجُ

مِنْ ابْنِ آدَمَ مَثَلًا لِلدُّنْيَا .

مسند ابن حنبل - به نقل از حسن از ضحاک بن سفیان کلابی - : پیامبر خدا به او (ضحاک) فرمود: «ای ضحاک! خوراک تو چیست؟» .

گفت: ای پیامبر خدا! گوشت و شیر.

فرمود: «بعد به چه تبدیل می شود؟» .

گفت : به چیزی که خود می دانید .

فرمود: «خداوند - تبارک و تعالی - آنچه را از انسان دفع می شود ، مثلی برای دنیا زده است».

مسند ابن حنبل : ج ۵ ص ۳۴۱ ح ۱۵۷۴۷ ، المعجم الکبیر : ج ۸ ص ۲۹۹ ح ۸۱۳۸ ، شُعب الإیمان : ج ۵ ص ۲۹ ح ۵۶۵۳ کلها عن الضحاک بن سفیان الکلابی ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۹ ح ۶۰۹۸ وراجع تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۹ .

حدیث ۱۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا ضَرَّةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، هووی آخرت است.

ضَرَّةُ الْمَرْأَةِ : امرأةٌ زوجها (المصباح المنیر : ص ۳۶۰ «ضَرَّةٌ») .

حدیث ۱۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ ضَرَّتَانِ ؛ بِقَدْرِ مَا تَقَرَّبُ مِنْ أَحَدِهِمَا تَبَعْدُ عَنِ الْآخِرَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و آخرت ، هووی یکدیگرند. هر اندازه به یکی از آنها نزدیک شوی ، از دیگری دور می شوی.

عوالی اللالی : ج ۱ ص ۲۷۷ ح ۱۰۶ و ج ۴ ص ۱۱۴ ح ۱۷۷ .

حدیث ۱۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلَتْ لِأَخِي عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ الدُّنْيَا فِي صُورَةِ امْرَأَةٍ ، فَقَالَ لَهَا : أَلَيْكَ زَوْجٌ؟ فَقَالَتْ : نَعَمْ ، أَزْوَاجٌ كَثِيرَةٌ . فَقَالَ : هُمْ أَحْيَاءٌ؟ قَالَتْ : لَا ، وَلَكِنْ قَتَلْتُهُمْ . فَعَلِمَ حِينَئِذٍ أَنَّهَا دُنْيَا مَثَلَتْ لَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا برای برادرم عیسی بن مریم علیهما السلام به صورت زنی مجسم شد. عیسی علیه السلام به او

گفت: «آیا تو شوهر داری؟» .

دنیا گفت: آری ؛ شوهرهای بسیار.

عیسی علیه السلام گفت: «آنها زنده اند؟» . گفت: نه . همه آنها را کشته ام».

در این هنگام ، عیسی علیه السلام فهمید او دنیا است که برایش مجسم شده است.

الفردوس : ج ۴ ص ۱۶۷ ح ۶۵۲۰ عن أنس ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۶ ح ۶۳۲۴ .

حدیث ۱۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ مِثْلَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ ، مَا أُعْطِيَ كَافِرًا وَلَا مُنَافِقًا مِنْهَا شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دنیا در نزد خداوند به اندازه بال پشه ای می ارزید، چیزی از آن را به کافر و منافق نمی داد. تحف العقول : ص ۴۰ ، الدعوات : ص ۲۲۵ ح ۶۲۴ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله و لیس فیہ «ولا منافقا» ، التمهیص : ص ۴۹ ح ۷۹ عن عبد الله بن أبي يعفور عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله و فیہ «مثقال» بدل «مثل» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۲ ح ۷۲ ؛ كنز العمال : ج ۳ ص ۲۱۳ ح ۶۲۰۸ نقلًا عن ابن المبارک .

حدیث ۱۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا لَوْ عَدَلَتْ عِنْدَ اللَّهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - جَنَاحَ بَعُوضَةٍ ، لَمَا سَقَى الْكَافِرَ مِنْهَا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا اگر در نزد خداوند - تبارک و تعالی - با بال پشه ای برابری می کرد ، [حتی] جرعه آبی از آن را به کافر نمی نوشاند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۲۴۶ ح ۵ عن فضیل بن یسار عن الإمام الصادق علیه السلام و فیہ «عدوّه» بدل «الكافر» ، الأمالی للصدوق : ص ۳۰۵ ح ۳۴۸ عن محمد بن قیس و فیہ «عند الله من الخير» بدل «عند الله» ، الاحتجاج : ج ۱ ص ۵۵ ح ۲۲ عن الإمام العسکری عن أبيه علیهما السلام عنه صلی الله علیه و آله و فیہ «كافرا به مخالفا له» بدل «الكافر» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۰ ؛ سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۶۰ ح ۲۳۲۰ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۷ ح ۴۱۱۰ و فیہ «قطره أبدأ» بدل «شربة من ماء» ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۲ ح ۷۸۴۷ کلها عن سهل بن سعد ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۶۱۳۲ .

حدیث ۱۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ نَعِيمَ الدُّنْيَا أَقْلٌ وَأَصْغَرُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ خُرءٍ بُعِيضَةٍ ، وَلَوْ عَدَلَتْ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحُ ذُبَابٍ لَمْ يَكُنْ لِمُسْلِمٍ بِهَا لِحَاقٌ ، وَلَا لِكَافِرٍ خَلَاقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناز و نعمت دنیا در نزد خداوند ، کمتر و کوچک تر از فضل یک پشه ریز است. اگر دنیا در نظر خداوند به اندازه بال مگسی ارزش داشت، نه مسلمانی به آن می رسید و نه کافری از آن بهره ای می یافت.

الْخَلَاقُ : النَّصِيبُ (المصباح المنیر : ص ۱۸۰ «خلق»).

حدیث ۱۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - لَمْ يَخْلُقْ خَلْقًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا ، وَإِنَّهُ مُنْذُ خَلَقَهَا لَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مخلوقی منفورتر از دنیا نیافرید و از زمانی هم که آفریدش ، به آن نگاه نکرد.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۸ ح ۱۰۵۰۰ ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۰ كلاهما عن موسى بن يسار ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۰

ح ۶۱۰۲ نقلاً عن الحاكم في التاريخ عن أبي هريرة؛ تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۲۹ وليس فيه ذيله .

حدیث ۱۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَمَّا خَلَقَ الدُّنْيَا أَعْرَضَ عَنْهَا ، فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا مِنْ هَوَانِهَا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند چون دنیا را آفرید ، از آن روی گرداند و بدان ننگریست؛ چرا که در نزد او بی ارزش بود. تاریخ دمشق: ج ۲۰ ص ۲۰۰ ح ۴۶۳۳ عن أبي بكر الزاهري عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۰ .

حدیث ۱۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا خَلَقَ الدُّنْيَا نَظَرَ إِلَيْهَا ، ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ، ثُمَّ قَالَ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَا أَنْزَلْتُكَ إِلَّا فِي شِرَارِ خَلْقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال چون دنیا را آفرید ، نگاهی به آن کرد و سپس از آن روی گرداند و فرمود: «به عزّت و جلالم سوگند که تو را جز در میان آفریدگان بدخویش ، فرود نمی آورم».

الجامع الصغير: ج ۱ ص ۲۷۴ ح ۱۷۸۷ ، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۳ نقلاً عن ابن عساكر عن أبي هريرة وليس فيه «نظر إليها» .

حدیث ۱۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقَهَا فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا بَعْدُ إِلَّا مَكَانَ الْمُتَعَبِّدِينَ فِيهَا مِنْهَا ، وَلَيْسَ بِنَاطِرٍ إِلَيْهَا إِلَى يَوْمٍ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ، وَيَأْذَنُ فِي هَلَاكِهَا مَقْتًا لَهَا ، وَلَمْ يُؤْثِرْهَا عَلَى الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دنیا را آفرید و از زمانی که آن را آفریده ، هنوز به آن نظر نکرده است ، مگر به جاهایی از آن که عبادت پیشگان در آن جابند ، و تا روزی هم که در صور دمیده می شود و اجازه نابودی دنیا را می دهد ، به خاطر نفرتش از دنیا ، به آن نگاه نخواهد کرد ، و [هرگز] آن را بر آخرت ترجیح نداده است.

كنز العمال: ج ۳ ص ۲۱۴ ح ۶۲۱۶ نقلاً عن ابن عسّال عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ : ابْنُ آدَمَ ، مَا خَلَقْتُ هَذِهِ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقْتُهَا إِلَّا مِحْنَةً عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا ، مَا أَنْظَرُ إِلَيْهَا إِلَّا بَعِينَ الْمَقْتِ ، فَلَا تُوَالِهَا فَأَعَادِيكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «پسر آدم! این دنیا را از همان زمان که آفریدم ، جز مایه رنج اهل دنیا خلق نکردم. من جز با چشم دشمنی به آن نمی نگرم. پس، آن را دوست مدار که تو را دشمن خواهم داشت».

الفردوس: ج ۵ ص ۲۳۴ ح ۸۰۵۱ عن ابن عمر .

حدیث ۱۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ: لَوْلَا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ لَعَصَبْتُ رَأْسَ الْكَافِرِ بِعَصَابِهِ مِنْ جَوْهَرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «اگر [به خاطر] بنده مؤمنم نبود ، بر سر کافر ، دستاری از گوهر [بارزش] می بستم».

التمحيص : ص ۴۷ ح ۷۳ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۱ ح ۶۹ .

حدیث ۱۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا . . . تَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : يَا رَبِّ ، اجْعَلْنِي لِأَدْنَىٰ أَوْلِيَائِكَ نَصِيبًا يَوْمَ ، فَيَقُولُ : أُسْكِنِي يَا لَا شَيْءَ ، إِنِّي لَمْ أَرْضَكَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا ، أَرْضَاكَ لَهُمْ الْيَوْمَ؟! .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا... در روز قیامت می گوید: ای پروردگار من! امروز از من برای دوزخ ترین دوستان نصیبی قرار ده.

خداوند می فرماید: «خاموش ، ای ناچیز! من در دنیا تو را برای آنان نپسندیدم . امروز ، تو را برایشان بپسندم؟!» .

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۱ .

حدیث ۱۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَعَظَمَتِي وَارْتِفَاعِي فَوْقَ عَرْشِي ، إِنِّي

لَأَذُوذُ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ عَنِ الدُّنْيَا وَسَلَوْتِهَا وَرِحَابِهَا كَمَا يَذُوذُ الرَّاعِي الشَّفِيقُ إِبِلَهُ عَنِ مَرَابِضِ الْغِرَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «به عزت و جلالم و به عظمت و بلندای مقامم بر فراز عرشم سوگند ، بنده مؤمن خود را از دنیا و مشغولیات آن و نزدیک شدن به آن دور می کنم ، چنان که شبان دلسوز ، اشتراش را از

آغل های خطرناک و جایگاه های مرگبار ، دور می گرداند».

عَزَّ فُلَانٌ فُلَانًا : عَرَّضَهُ لِلْهَلَكَةِ (لسان العرب : ج ۵ ص ۱۷ «غرر»).

حدیث ۱۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ أُمَّتِي مَنْ لَوْ أَنِّي بَابٌ أَخِيدُكُمْ فَنِيَّأَلَهُ دِينَارًا لَمْ يُعْطِهِ إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَهُ دِرْهَمًا لَمْ يُعْطِهِ إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَهُ فَلَسَاءَ لَمْ يُعْطِهِ إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَ اللَّهُ الْجَنَّةَ لِأَعْطَاهَا إِيَّاهُ ، وَلَوْ سَأَلَهُ الدُّنْيَا لَمْ يُعْطِهَا إِيَّاهُ ، وَمَا يَمْنَعُهَا إِيَّاهُ لِهَوَانِهِ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان امت من ، کسانی هستند که اگر فردی از آنها به در خانه یکی از شما بیاید و از وی دیناری

بخواهد ، به او نمی دهد، اگر درهمی بخواهد ، به او نمی دهد، اگر یک فلس (سکه مسی) بخواهد ، به او نمی دهد، و همو ، اگر از خداوند بهشت را بخواهد ، آن را به او می دهد، هرچند ، اگر دنیا را از خدا بخواهد ، آن را به او نمی دهد، و این ندادن دنیا به او ، نه از آن روست که وی در نزد خداوند ، بی ارزش باشد.

الزهد لابن حنبل : ص ۱۸ عن سالم بن أبي الجعد ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۴۰۶ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۵۵ ح ۵۹۴۲ نقلًا عن هتاد عن سالم بن أبي الجعد ؛ الأملی للشجری : ج ۲ ص ۲۰۵ عن ثوبان ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۸۲ .

حدیث ۱۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَحْمِي عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ مِنَ الدُّنْيَا وَهُوَ يُحِبُّهُ ، كَمَا تَحْمُونَ مَرِيضَكُمْ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ تَخَافُونَهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بنده مؤمنش را از دنیا پرهیز می دهد ؛ چون دوستش دارد ، همچنان که شما بیمارستان را از خوردن و آشامیدن پرهیز می دهید ؛ چون از آن بر او می ترسید.

مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۱۵۸ ح ۲۳۶۸۳ ، الزهد لابن حنبل : ص ۱۷ كلاهما عن محمود بن لبيد ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۲۳۱ ح ۷۴۶۵ عن أبي سعيد الخدري ، تاريخ دمشق ، ج ۱۲ ص ۲۸۸ عن حذيفة بن اليمان نحوه ، إحياء علوم الدين : ج ۴ ص ۱۸۶ و ليس فيه ذيله ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۴ و ص ۳۳۱ ح ۶۸۰۱ .

حدیث ۱۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا ، كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر گاه بنده ای را دوست بدارد، او را از دنیا پرهیز می دهد، چنان که هر یک از شما همواره بیمارش را از آب ، پرهیز می دهد.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۳۸۱ ح ۲۰۳۶ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۲۳۰ ح ۷۴۶۴ ، المعجم الكبير : ج ۱۹ ص ۱۲ ح ۱۷ ، موارد الظمان : ص ۶۱۳ ح ۲۴۷۴ ، التاريخ الكبير : ج ۷ ص ۱۸۵ ح ۸۲۳ کلها عن قتادة بن النعمان ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۳ ح ۶۰۶۸ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۳۲ وفيه « كما يحمي أحدكم مريضه من الماء » بدل « كما يظل » .

حدیث ۱۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَحْيِيَ بَنَ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتَلَتْهُ امْرَأَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خواری دنیا در نزد خدا ، یکی این است که یحیی بن زکریا علیه السلام را یک زن [منحرف] ، به قتل رساند.

شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۲۸ ح ۱۰۴۷۴ عن أبي بن كعب ، الدر المنثور : ج ۵ ص ۴۸۹ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۶۱۳۳ .

حدیث ۱۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُجَاءُ بِالدُّنْيَا مُصَوَّرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَتَقُولُ : يَا رَبِّ ، اجْعَلْنِي لِرَجُلٍ مِنْ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً ، فَيَقُولُ اللَّهُ : أَنْتِ أَتَتْنُ مِنْ ذَلِكَ ، بَلْ أَنْتِ وَأَهْلُكَ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، دنیا را در حالی که مجسم شده است ، می آورند و می گویند: ای پروردگار من! مرا برای یکی از دون پایه ترین اهل بهشت ، منزلتی قرار بده.

خداوند می فرماید: «تو متعفن تر از آنی. نه! تو و اهل تو، در آتش اند».

حلیة الأولیاء : ج ۱۰ ص ۷۳ عن أنس ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۳۷ ح ۶۳۳۰ .

حدیث ۱۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إحذروا الدنيا ؛ فَإِنَّهَا خَضِرَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دنیا بر حذر باشید؛ چرا که دنیا خوش و شیرین است.

خَضِرَةٌ : أَى غَضَّة نَاعِمَةٌ طَرِيَّةٌ (النهاية : ج ۲ ص ۴۱ «خضر»).

حدیث ۱۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يا جَرِيرُ أَسْلِمَ تَسَلَّمَ ، يا جَرِيرُ أَسْلِمَ تَسَلَّمَ - قالها ثلاثا - . . . يا جَرِيرُ أَحْذَرُكَ الدُّنْيَا وَحَلَاوَةَ رِضَاعِهَا وَمَرَارَةَ فِطَامِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به جریر - : «ای جریر! اسلام بیاور تا به سلامت مانی ، اسلام بیاور تا به سلامت مانی» این را سه بار

فرمود . « . . . ای جریر! تو را از دنیا و شیرینی شیر خوردن از آن (دستیابی به دنیا) و تلخی گرفته شدن از شیر آن ، بر حذر می دارم».

تاریخ المدینة : ج ۲ ص ۵۶۸ ، الفردوس : ج ۵ ص ۴۰۹ ح ۸۵۷۶ عن ابن عباس ، کنز العمال : ج ۳ ص ۷۳۱ ح ۸۶۰۱ ؛ نزهة الناظر :

ص ۳۴ ح ۱۰۴ وفيهما ذيله من «إني أحذرك الدنيا . . .» .

حدیث ۱۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوَّةٌ خَضِرَةٌ ، فَرَبَّ مَتَخَوِّصٍ فِي الدُّنْيَا مِنْ مَالِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ لَيْسَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا النَّارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! دنیا شیرین و خوش است . پس، ای بسا کسی که از مال خدا و پیامبر او خود را غرق دنیا می

کند ، اما در روز قیامت ، او را جز آتش نیست.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۷۶ ح ۶۹۳۲ عن حمئة بنت جحش ، کنز العمال : ج ۶ ص ۵۰۹ ح ۱۶۷۶۰ .

حدیث ۱۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوَّةٌ خَضِرَةٌ ، فَمَنْ أَصَابَ مِنْهَا شَيْئًا مِنْ حِلِّهِ فَذَاكَ الَّذِي يُبَارَكُ لَهُ فِيهِ ، وَكَمْ مِنْ مَتَخَوِّصٍ فِي مَالِ اللَّهِ وَمَالِ رَسُولِهِ لَهُ النَّارُ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا شیرین و خوش است. پس ، هر که به چیزی از دنیا از راه حلال دست یابد، خداوند در آن به او

برکت می دهد، و ای بسا تصرف کننده در مال خدا و مال پیامبر او که در روز قیامت برایش آتش است.
 المعجم الكبير: ج ۲۴ ص ۳۴۱ ح ۸۵۱ عن عمره بنت الحارث بن أبي ضرار، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۲۸۰ ح ۱۰۳۰۶، كنز العمال:
 ج ۳ ص ۲۰۱ ح ۶۱۶۶.

حدیث ۱۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَصِرَةٌ ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النَّسَاءَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا شیرین و خوش است. خداوند، شما را در آن جانشین قرار داده است تا ببیند که چگونه عمل
 می کنید. پس، از دنیا [زدگی] و زن [بارگی] پروا کنید.
 صحيح مسلم: ج ۴ ص ۲۰۹۸ ح ۹۹، سنن الترمذی: ج ۴ ص ۴۸۳ ح ۲۱۹۱، سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۳۲۵ ح ۴۰۰۰، مسند ابن
 حنبل: ج ۴ ص ۳۹ ح ۱۱۱۴۳، المستدرک علی الصحيحین: ج ۴ ص ۵۵۱ ح ۸۵۴۳، السنن الکبری: ج ۷ ص ۱۴۷ ح ۱۳۵۲۳،
 شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۲۷۸ ح ۱۰۳۰۱ کلها عن أبي سعيد الخدري، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۱۰ ح ۶۱۹۷.

حدیث ۱۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَصِرَةٌ ، فَمَنْ اتَّقَى فِيهَا وَأَصْلَحَ ، وَإِلَّا فَهُوَ كَالْأَكْلِ وَلَا يَشْبَعُ ، فَبَعْدُ النَّاسِ كَبَعْدِ الْكُوكَبِينَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا شیرین و خوش است. پس، هر که در آن تقوا پیشه کند و کار شایسته انجام دهد، [رستگار می
 گردد]، و گرنه همانند کسی خواهد بود که می خورد و سیر نمی شود. پس، دوری مردم [از دنیا و سیر شدن از آن]، چون دوری
 دو ستاره ای است که یکی از شرق طلوع می کند و [در همان زمان، [دیگری غروب می کند].
 أراد - والله أعلم - الكواكب التي جعلها الله تعالى منازلًا للقمر، كما قال :

حدیث ۱۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَأَنَا فِي فِتْنَةِ السَّرَّاءِ أَخَوْفٌ عَلَيْكُمْ مِنْ فِتْنَةِ الضَّرَّاءِ ، إِنَّكُمْ قَدْ ابْتَلَيْتُمْ بِفِتْنَةِ الضَّرَّاءِ فَصَبِرْتُمْ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا خَصِرَةٌ حُلْوَةٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از آزمایش در رفاه، برای شما بیشتر می ترسم تا آزمایش در سختی. شما به آزمایش در سختی
 آزموده شدید و صبر کردید؛ اما دنیا خوش و شیرین است.
 مسند أبي يعلى: ج ۱ ص ۳۶۴ ح ۷۷۶، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۲۸۰ ح ۱۰۳۰۸، مسند البزار: ج ۳ ص ۳۶۷ ح ۱۱۶۸ وفيه «فی
 السَّراءِ» بدل «فی فتنه السَّراءِ»، حلیه الأولیاء: ج ۱ ص ۹۳ و کلها عن سعد بن أبي وقاص، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۵۷ ح ۶۴۳۱.

حدیث ۱۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِحْدَرُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا أَسْحَرُ مِنْ هَارُوتَ وَمَارُوتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دنیا حذر کنید؛ چرا که از هاروت و ماروت هم افسونگرتر است.

شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۳۹ ح ۱۰۵۰۴، ذمّ الدنيا لابن أبي الدنيا: ص ۵۴ ح ۱۳۲ كلاهما عن أبي الدرداء الرهاوی، نوادر الأصول: ج ۱ ص ۷۵، تفسیر القرطبی: ج ۲ ص ۵۳ كلاهما عن عبد الله بن بشر [بسر] المازنی وفيهما «أتقوا الدنيا، فوالذی نفسی بیده إنها لأسحر»، إحياء علوم الدين: ج ۳ ص ۳۰۱، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۵؛ تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۳۱.

حدیث ۱۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

قَالَ أَخِي عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَعَاشِرَ الْحَوَارِيِّينَ، أَحَذَرُوا الدُّنْيَا لَا تَسْحَرُكُمْ، لَهْيَ وَاللَّهِ أَشَدُّ سِحْرًا مِنْ هَارُوتَ وَمَارُوتَ، وَاعْلَمُوا أَنَّ الدُّنْيَا مُدْبِرَةٌ وَالْآخِرَةُ مُقْبِلَةٌ، وَإِنَّ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَنِينَ، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ دُونَ بَنِي الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ، وَغَدًا الْحِسَابُ وَلَا عَمَلَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: برادرم عیسی علیه السلام گفت: «ای گروه حواریان! به هوش باشید که دنیا شما را افسون نکند. به خدا سوگند که دنیا افسونگرتر از هاروت و ماروت است. بدانید که دنیا رفتنی است و آخرت، آمدنی، و برای هر یک از آن دو، فرزندان است. پس شما از فرزندان آخرت باشید، نه فرزندان دنیا؛ زیرا امروز، روز عمل است نه حساب، و فردا روز حسابرسی است نه عمل».

الدَّرَ الْمَشْهُورُ: ج ۱ ص ۲۴۴ نقلاً عن الخطيب عن ابن عمر.

حدیث ۱۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا شَبَعَا أَكْثَرَهُمْ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سیرترین مردم در دنیا، گرسنه ترین آنها در روز قیامت است.

عیون أخبار الرضا: ج ۲ ص ۳۹ ح ۱۱۳ عن داوود بن سليمان الفراء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، الأملی للطوسی: ص ۳۴۶ ح ۷۱۵ عن سلمان، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام: ص ۲۳۲ ح ۱۳۰ عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علیّ عليهم السلام عن أبي جحيفة عنه صلى الله عليه و آله، عدّة الداعی: ص ۷۴ وليس فيه «فی الدنيا»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۹۹ ح ۸۴؛ سنن الترمذی: ج ۴ ص ۶۴۹ ح ۲۴۷۸ عن ابن عمر، سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۱۱۲ ح ۳۳۵۱ عن سلمان وفيهما «أطولهم» بدل «أكثرهم»، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۱۳۵ ح ۷۱۴۰ عن أبي جحيفة، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۰۰ ح ۶۱۶۳.

حدیث ۱۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَلَا يَا رَبَّ نَفْسٍ طَاعِمَةٍ نَاعِمَةٍ فِي الدُّنْيَا، جَائِعَةٌ عَارِيَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هان! ای بسا انسان سیر و نازپرورده در دنیا که روز قیامت، گرسنه و برهنه است.

شُعب الإيمان: ج ۲ ص ۱۷۰ ح ۱۴۶۱، الطبقات الكبرى: ج ۷ ص ۴۲۳ كلاهما عن أبي الجبیر، مسند الشهاب: ج ۲ ص ۳۰۸ ح ۱۴۲۳ عن ابن الجبیر، كنز العمّال: ج ۱۵ ص ۸۸۳ ح ۴۳۵۰۲؛ عدّة الداعی: ص ۱۰۹، إرشاد القلوب: ص ۱۵۷ وفيهما «كاسية» بدل «طاعمة»، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۲۱ ح ۳۸.

حدیث ۱۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُلُوهُ الدُّنْيَا مُرَّةُ الْآخِرَةِ ، وَمُرَّةُ الدُّنْيَا حُلُوهُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیرینی دنیا ، تلخی آخرت است و تلخی دنیا ، شیرینی آخرت.

مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۴۴۸ ح ۲۲۹۶۲ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۵ ح ۷۸۶۱ ، شُعبُ الإیمان : ج ۷ ص ۲۸۸ ح ۱۰۳۳۶ ، المعجم الكبير : ج ۳ ص ۲۹۱ ح ۳۴۳۸ ، مسند الشامیین : ج ۲ ص ۸۶ ح ۹۶۳ کَلْهَا عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِي ، كَنْزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۵ .

حدیث ۱۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَعْطَى اللَّهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَشُوبًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به هیچ بنده مؤمنی بهره ای از دنیا نداد ، مگر آمیخته با تیرگی ، تا آن ، سهم او از پاداش خداوند [در آخرت] نباشد ، و تا خداوند ، زلالی زندگی آخرت را برایش کامل گرداند .
الشَّوْبُ : الخَلْطُ (الصَّحاح : ج ۱ ص ۱۵۸ «شوب»).

حدیث ۱۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَشْغَلَنَّكَ طَلْبُ دُنْيَاكَ عَنْ طَلْبِ دِينِكَ ؛ فَإِنَّ طَالِبَ الدُّنْيَا رُبَّمَا أَدْرَكَكَ فَهَلَكَكَ بِمَا أَدْرَكَكَ ، وَرُبَّمَا فَاتَهُ فَهَلَكَكَ بِمَا فَاتَهُ .

الْأَكْثَرُونَ فِي الدُّنْيَا هُمُ الْأَقْلُونَ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَنْ قَالَ : هَكَذَا ، وَهَكَذَا - وَحَثَا بِيَدِهِ - .

وما أُعْطِيَ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا شَيْئًا إِلَّا كَانَ أَنْقَصَ مِنْ حَقِّهِ فِي الْآخِرَةِ ، حَتَّى سَلِيمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ آخِرٌ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ؛ لِمَا أُعْطِيَ مِنَ الدُّنْيَا ، وَرَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «زنهار، که طلب دنیایت ، تو را از طلب دینت باز مدارد؛ چرا که طالب دنیا ، گاه [به مطلوبش] می رسد و با همانچه بدان رسیده است ، نابود می شود، و گاه نمی رسد و همانچه بدان نرسیده است ، مایه هلاکت او می گردد! آنان که در دنیا دارترند ، در آخرت نادارترند ، مگر کسی که چنین و چنان کند»

و با دستش پراکند .

«به هیچ کس چیزی از دنیا داده نشد ، مگر آن که از حق او در آخرت کاست ، حتی سلیمان بن داوود علیه السلام . او به خاطر دنیایی که به وی داده شد ، آخرین پیامبری است که وارد بهشت می شود . ریشه (/سرآمد) هر خطایی ، دنیادوستی است» .
تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۹۶ .

حدیث ۱۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ عَلَى اللَّهِ أَلَّا يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر خداوند است که هیچ چیزی در دنیا بالا نرود ، مگر این که آن را پایین آورد .
الفردوس : ج ۲ ص ۱۳۲ ح ۲۶۷۵ عن أنس ، مجمع الزوائد : ج ۱۰ ص ۴۴۷ ح ۱۷۸۶۰ عن سعيد بن المسيّب .

حدیث ۱۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْمَاشِي فِي الْمَاءِ ، هَلْ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَمْشِيَ فِي الْمَاءِ إِلَّا وَتَبَّتْ قَدَمَاهُ!؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت همدم با دنیا ، حکایت کسی است که در آب ، راه می رود . آیا می تواند در آب راه برود ، بدون آن که پاهایش خیس شود!؟

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۸ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۱۷ .

حدیث ۱۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی ، ریشه هر خطایی است .

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۱۷ ، الخصال : ص ۲۵ ح ۸۷ عن درست بن أبي منصور عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۵۰۸ عن عيسى عليه السلام ، التحصين لابن فهد : ص ۲۷ ح ۴۳ ، غرر الحكم : ح ۴۸۶۸ عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۳۱۵ ح ۲۰ نقلاً عن مصباح الشريعة ؛ شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۸ ح ۱۰۵۰۱ ، ذمّ الدنيا لابن أبي الدنيا : ص ۱۶ ح ۹ كلاهما عن الحسن ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۲۹۹ ، البداية والنهاية : ج ۲ ص ۸۹ عن عيسى عليه السلام ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۴ .

حدیث ۱۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَمِفْتَاحُ كُلِّ سَيِّئَةٍ ، وَسَبَبُ إِجْبَاطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی ، ریشه هر خطا، و کلید هر گناه، و سبب بی حاصل شدن هر کار نیکی است .

حِبِّ عَمَلُهُ : بَطْلُ ثَوَابِهِ . وَأَحْبَطَهُ اللَّهُ تَعَالَى (الصحاح : ج ۳ ص ۱۱۱۸ «حبط»).

حدیث ۱۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا أَصْلُ كُلِّ مَعْصِيَةٍ ، وَأَوَّلُ كُلِّ ذَنْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی، ریشه هر نافرمانی، و آغاز هر گناهی است .

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ مَا عَصَى اللَّهُ بِهِ سِتًّا : حُبُّ الدُّنْيَا ، وَحُبُّ الرِّئَاسَةِ ، وَحُبُّ الطَّعَامِ ، وَحُبُّ النَّوْمِ ، وَحُبُّ الرِّاحَةِ ، وَحُبُّ النِّسَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین عواملی که خدا با آنها نافرمانی شد ، شش چیز بود: دنیادوستی، ریاست خواهی، علاقه مندی به خوراک، علاقه مندی به خواب، راحت طلبی، و زن دوستی.

الکافی : ج ۲ ص ۲۸۹ ح ۳ ، الخصال : ص ۳۳۰ ح ۲۷ ، المحاسن : ج ۱ ص ۴۵۹ ح ۱۰۶۳ کلها عن عبد الله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۰۵ ح ۳ .

حدیث ۱۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگ ترین گناه کبیره، دنیادوستی است.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۶۴ ح ۱۴۶۸ عن ابن مسعود ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۴ ح ۶۰۷۴ .

حدیث ۱۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَنْبٌ عَظِيمٌ لَا يَسْأَلُ النَّاسُ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ مِنْهُ : حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه بزرگی که مردم درباره آن از خداوند طلب مغفرت نمی کنند، دنیادوستی است.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۴۸ ح ۳۱۶۷ عن محمد بن عجلان ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۲ ح ۶۱۷۱ .

حدیث ۱۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا وَحُبُّ اللَّهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیادوستی و خدادوستی ، هرگز در یک دل نمی گنجند.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى أَخِي عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا عِيسَى ، لَا تُحِبِّ الدُّنْيَا فَإِنِّي لَسْتُ أُحِبُّهَا ، وَأَحِبُّ الآخِرَةَ فَإِنَّمَا هِيَ دَارُ الْمَعَادِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به برادرم عیسی علیه السلام وحی فرمود که: «ای عیسی! دنیا را دوست مدار؛ زیرا من آن را دوست نمی دارم . و آخرت را دوست مدار؛ زیرا آن جا بازگشت گاه است».

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ کلها عن أبي ذرّ ، بحار

الأنوار: ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳.

حدیث ۱۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا إِضْرَارًا بِالْآخِرَةِ ، وَفِي طَلَبِ الْآخِرَةِ إِضْرَارًا بِالدُّنْيَا ، فَأَضْرَبُوا بِالدُّنْيَا فَإِنَّهَا أُولَى بِالْإِضْرَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا طلبی به آخرت زیان می زند و آخرت طلبی به دنیا لطمه می زند. شما به دنیا زیان بنید که آن به زیان زند ، سزاوارتر است.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۲ عن ابن بکیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۹ ح ۵۶۹ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۲ کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وفيهما «أحقّ» بدل «أولى» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۱ ح ۳۰ وراجع المستدرک علی الصحيحین : ج ۴ ص ۵۲۹ ح ۸۴۸۷ وکنز العمال : ج ۳ ص ۷۲۵ ح ۸۵۸۲.

حدیث ۱۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ ، وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ ، فَأَثَرُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد ، به آخرت خود زیان می رساند، و هر که آخرتش را دوست بدارد ، به دنیای خویش زیان می زند . پس، شما آنچه را ماندگار است ، بر آنچه فناپذیر است ، ترجیح دهید. اثره : فضله (المصباح المنیر : ص ۴ «أثر»).

حدیث ۱۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا ذَهَبَ خَوْفُ الْآخِرَةِ مِنْ قَلْبِهِ ، وَمَا آتَى اللَّهُ عَبْدًا عِلْمًا فَازْدَادَ لِلدُّنْيَا حُبًّا إِلَّا ازْدَادَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ غَضَبًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را دوست بدارد ، هراس آخرت از دلش می رود . خداوند به هیچ بنده ای علمی نداد و آن علم بر دنیادوستی او نیفزود ، مگر آن که از خداوند متعال دورتر شد، و خشم خداوند متعال بر او فزونی گرفت. النوادر للراوندي : ص ۱۵۷ ح ۲۲۹ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۳۹۹ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، الاختصاص : ص ۲۴۳ عن الإمام الصادق عليه السلام ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۲ عنهم عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و کلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۶ ح ۳۹.

حدیث ۱۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ وَسُرَّ بِهَا ذَهَبَ خَوْفُ الْآخِرَةِ مِنْ قَلْبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد و بدان شادمان گردد ، ترس آخرت از دلش می رود. تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۷۹ ، المحجّة البيضاء : ج ۶ ص ۹۶.

حدیث ۱۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا ابا ذر، ما من شیء أبغضَ إلی الله من الدُّنیا؛ خَلَقَهَا ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهَا، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهَا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارشش به ابو ذر - : ای ابو ذر! هیچ چیز در نزد خدا منفورتر از دنیا نیست. خداوند، دنیا را آفرید، سپس از آن روی گرداند و بدان ننگریست و تا قیام قیامت هم به آن نمی‌نگرد.
الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶، أعلام الدین : ص ۱۹۴ کلها عن أبي ذر، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳.

حدیث ۱۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْآخِرَةَ وَيُبْغِضُ الدُّنْيَا، فَأَحِبُّوا مَا أَحَبَّ اللَّهُ وَأُبْغِضُوا مَا أَبْغَضَ اللَّهُ، وَلَا تَغْتَرُوا بِالزَّائِلَةِ عَنْ أَهْلِهَا، وَاعْمَلُوا لِلْبَاقِيَةِ؛ تَدْرِكُوا ثَوَابَ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آخرت را دوست، و دنیا را دشمن می‌دارد. پس، شما نیز آنچه را خدا دوست دارد، دوست بدارید و آنچه را دشمن می‌دارد، دشمن بدارید، و فریب چیزی را که از اهلش جدا می‌شود، نخورید، و برای آنچه ماندنی است، کار کنید تا به پاداش آخرت دست یابید.
الفردوس : ج ۱ ص ۱۶۷ ح ۶۱۹ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أُرِدَتْ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ فَأَبْغِضِ الدُّنْيَا، وَإِذَا أُرِدَتْ أَنْ يُحِبَّكَ النَّاسُ فَمَا كَانَ عِنْدَكَ مِنْ فُضُولِهَا فَانْبِذْهُ إِلَيْهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خواستی که خدا تو را دوست بدارد، دنیا را دشمن بدار، و هر گاه خواستی که مردم تو را دوست بدارند، زیادی های دنیا را که نزد توست، پیش آنان بینداز.
تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۲۷۰ ح ۳۷۵۴، البدایة والنهایة : ج ۱۰ ص ۱۳۷ نقلاً عن ابن عساکر وکلاهما عن ربعی بن خراش، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۷ وراجع حلیة الأولیاء : ج ۸ ص ۴۱ .

حدیث ۱۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عِشْرِينَ خَصْلَةً... وَالتَّاسِعَةُ بُغْضُ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبت نسبت به اهل بیت من، بیست فایده دارد : نهم: بیزاری از دنیا.
الخصال : ص ۵۱۵ ح ۱ عن أبي سعيد الخدري، روضة الواعظین : ص ۲۹۸، مشکاة الأنوار : ص ۱۵۳ ح ۳۷۶ .

حدیث ۱۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَرْغَبُ فِي الدُّنْيَا فَطَالَ فِيهَا أَمَلُهُ ، أَعْمَى اللَّهُ قَلْبَهُ عَلَى قَدْرِ رَغْبَتِهِ فِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا علاقه مند باشد و آرزوهای دور و دراز در آن داشته باشد، خداوند به اندازه علاقه اش به دنیا، دل او را کور می گرداند.

تحف العقول : ص ۶۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ عن أنس ، تيسير المطالب : ص ۳۶۵ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ تاريخ أصبهان : ج ۱ ص ۱۶۲ ح ۱۴۴ عن ابن عتيّاس وفيه «رغبته» بدل «أمله» ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۴ نقلاً عن أبي عبد الرحمن السلمی فی كتاب المواعظ .

حدیث ۱۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ أَمْرِكُمْ مَا لَمْ يَظْهَرْ مِنْكُمْ سَكْرَتَانِ : سَكْرَةُ الْجَهْلِ ، وَسَكْرَةُ حُبِّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که دو مستی در شما پدید نیاید ، پیوسته در مسیر درست هستید : مستی نادانی و مستی دنیادوستی.

ربيع الأبرار : ج ۱ ص ۶۱۸ عن معاذ بن جبل وراجع حلیه الأولیاء : ج ۸ ص ۴۸ وکنز العمال : ج ۳ ص ۶۶ ح ۵۵۱۹ .

حدیث ۱۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ الْيَوْمَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ، تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، ثُمَّ تَظْهَرُ فِيكُمْ السَّكْرَتَانِ : سَكْرَةُ الْجَهْلِ ، وَسَكْرَةُ حُبِّ الْعَيْشِ ، وَسَتَحْوِلُونَ عَنْ ذَلِكَ ؛ فَلَا تَأْمُرُونَ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَنْهَوْنَ

عَنْ مُنْكَرٍ ...

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز در راه روشن پروردگارتان هستید. امر به معروف و نهی از منکر می کنید و در راه خدا به جهاد می پردازید ؛ اما پس از آن ، دو مستی در شما پدید می آید: مستی نادانی و مستی عشق به زندگی . پس ، تغییر

می کنید و دیگر نه امر به معروف می کنید و نه نهی از منکر... .

حلیه الأولیاء : ج ۸ ص ۴۹ عن أنس ، كنز العمال : ج ۱ ص ۲۱۴ ح ۱۰۷۰ .

حدیث ۱۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا لِي أَرَى حُبَّ الدُّنْيَا قَدْ غَلَبَ عَلَى كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ حَتَّى كَأَنَّ الْمَوْتَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِهِمْ كُتِبَ ! وَكَأَنَّ الْحَقَّ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِهِمْ وَجَبَ ! وَحَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَسْمَعُوا وَيَرَوْا مِنْ خَيْرِ الْأَمْوَاتِ قَبْلَهُمْ ! سَبِيلُهُمْ سَبِيلُ قَوْمٍ سَفَرِ عَمَّا قَلِيلٍ إِلَيْهِمْ رَاجِعُونَ ، بَيُوتُهُمْ أَجْدَانُهُمْ ، وَيَأْكُلُونَ تُرَائِهِمْ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه شده است که می بینم دنیادوستی بر بسیاری از مردم ، چیره آمده است، چندان که گویی مرگ

در این دنیا برای دیگران رقم خورده، و انگار حق (وظیفه) در این دنیا بر غیر آنان واجب گشته است، و گویی از خبر مردگان پیش از خود، چیزی نشنیده و ندیده اند؟! راهشان راه گروهی مسافر است و به زودی به سوی آنان باز می گردند؛ آنان که به خانه های گور خویش رفته اند، و اینان میراث خوارشان شده اند، و می پندارند که پس از آنان جاودانه خواهند زیست. هیهات، هیهات! آیا آخرینشان از اولیشان پند نمی گیرند؟ سخنان پندآموز کتاب خدا را نفهمیدند و آنها را به فراموشی سپردند،

و خویشان را از گردن هر بدفرجامی ای در امان پنداشتند، و از فرود آمدن هیچ گونه مصیبت و رویداد مهلکی نهراسیدند.
التُّرَاثُ : أصل التاء فيه واو . تقول : وَرِثْتُ أُمَّي ، وَوَرِثْتُ الشَّيْءَ مِنْ أَبِي (الصحاح : ج ۱ ص ۲۹۵ «ورث»).

حدیث ۱۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَشْرَبَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا التَّاطَّ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دلش مالامال از عشق به دنیا شود ، سه چیز همواره با اوست: مشقتی که رنج آن تمام نمی شود، حرصی که به بی نیازی نمی انجامد، و آرزویی که به پایان نمی رسد.
التَّاطُّ : لصق (النهاية: ج ۴ ص ۲۷۷ «لوط»).

حدیث ۱۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَرَامٌ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ يُحِبُّ الدُّنْيَا أَنْ يُفَارِقَهُ الطَّمَعُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جدا شدن طمع از دلی که دنیا دوست است ، ناشدنی است.
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَرَالُ نَفْسُ ابْنِ آدَمَ شَابَّةً فِي طَلَبِ الدُّنْيَا ، وَإِنْ التَّقَتْ تَرْقُوتَاهُ مِنَ الْكِبَرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نفس آدمی در دنیاخواهی ، پیوسته جوان است ، هرچند از شدت پیری ، چنبرهای او به هم برسند.
كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۰ ح ۶۲۴۲ نقلاً عن الديلمي عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا عَلِيُّ ، أَرْبَعُ خِصَالٍ مِنَ الشَّقَاءِ : جُمُودٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! چهار خصلت ، از شقاوت است . خشکی چشم و قساوت قلب و آرزوی دراز و دنیا دوستی ، از شقاوت اند.
جُمُودُ الْعَيْنِ : قَلْبُهُ دَمَعَهَا ؛ كُنَايَةٌ عَنْ قَسْوَةِ الْقَلْبِ (المصباح المنير : ص ۱۰۷ «جمد»).

حدیث ۱۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ عَلَامَاتِ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ ، وَشِدَّةُ الْحَرِصِ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های شقاوت اند: خشکی چشم، قساوت قلب، آزمندی شدید در طلب دنیا، و ادامه دادن به گناه.

الکافی : ج ۲ ص ۲۹۰ ح ۶ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۴۷ ؛ مجمع الزوائد : ج ۱۰ ص ۳۸۹ ح ۱۷۶۸۵ نقلاً عن البزار عن أنس نحوه .

حدیث ۱۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمًّا وَاحِدًا ؛ هَمَّ آخِرَتِهِ ، كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّ دُنْيَاةً . وَمَنْ تَشَجَّعَتْ بِهِ الْهُمُومُ فِي أَحْوَالِ الدُّنْيَا لَمْ يُبَالِ اللَّهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَّتِهَا هَلَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس همه غصه هایش را یک غصه - یعنی غصه آخرتش - کند ، خداوند غصه های دنیای او را برطرف می سازد، و هر کس انواع غصه های دنیا وجودش را فرا بگیرد ، خداوند، اهمیتی نمی دهد که در کدام وادی از وادی های آن نابود می شود.

سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۹۵ ح ۲۵۷ ، شعب الإيمان : ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۱۸۸۸ کلاهما عن عبد الله بن مسعود ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۶۵۸ و ج ۴ ص ۳۶۴ ح ۷۹۳۴ کلاهما عن ابن عمر ، حلیة الأولیاء : ج ۲ ص ۱۰۵ عن عبد الله بن مسعود و کلها نحوه ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۳ ح ۶۱۷۸ .

حدیث ۱۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْبَدَنَ ، وَالرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تُتْعِبُ الْبَدَنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل برکندن از دنیا ، مایه آسایش تن است و دنیاخواهی ، موجب خستگی تن.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۹۹ ح ۳۳۶۴ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تَكْثُرُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیاخواهی ، گرفتگی و اندوه را زیاد می کند.

الخصال : ص ۷۳ ح ۱۱۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۴ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۴ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ عن الإمام علي عليه السلام وفيه «تورث» بدل «تكثر» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۱ ح ۶۵ ؛ مسند الشهاب : ج ۱ ص ۱۸۸ ح ۲۷۸ عن عبد الله بن عمرو .

حدیث ۱۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ لِلْقَلْبِ وَالْبَدَنِ ، فَأَنَّ اللَّهَ يَسْأَلُ أَهْلَ الدُّنْيَا عَمَّا نَعَمُوا

فی حلالِها ، فَكَيْفَ بِمَا نَعَمُوا فی حرامِها؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا مایه سرگرمی دل و تن [و غافل داشتن آنها از آخرت] است . خداوند از مردم دنیا درباره نعمت های حلالی که برخوردار بوده اند،

بازخواست می کند، چه رسد به برخورداری آنان از نعمت های حرام دنیا .

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۲ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۹ ح ۲۶۶۱ نحوه و کلاهما عن أبي ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۸۱ ح ۳ .

حدیث ۱۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ مِنْ أُمَّتِي وَهَمُّهُ غَيْرُ اللَّهِ ، فَلَيْسَ مِنْ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر فردی از امت من که صبح کند و دغدغه اش غیر خدا باشد، از خدا نیست.

المحاسن : ج ۱ ص ۳۲۴ ح ۶۴۹ عن محمد بن القاسم الهاشمي عن الإمام الصادق عليه السلام ، جامع الأحاديث للقمي : ص ۱۲۱ وفيه «وأكبر همّه» بدل «من أمتي» ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۷۰ ح ۲۴۳ ؛ المستدرک علی الصحيحین : ج ۴ ص ۳۵۶ ح ۷۹۰۲ عن عبد الله بن مسعود ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۶ عن أنس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۸ .

حدیث ۱۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ ، فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که صبح کند و دنیا بزرگ ترین دل مشغولی او باشد، نزد خداوند جایگاهی ندارد.

المستدرک علی الصحيحین : ج ۴ ص ۳۵۲ ح ۷۸۸۹ عن حذیفه ، المعجم الأوسط : ج ۱ ص ۱۵۱ ح ۴۷۱ عن أبي ذرّ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۵ عن أنس و کلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۷ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۰ ، المحجّة البيضاء : ج ۵ ص ۳۵۵ .

حدیث ۱۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ أَكْثَرَ هَمِّهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَأَكْثَرَ سَعْيِهِ لِلدُّنْيَا تَفْنَى ، فَلَيْسَ مِنَ الدِّينِ فِي شَيْءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بیشترین دغدغه اش زندگی دنیا ، و بیشترین تلاشش برای لذت های فناپذیر باشد، از دین

بهره ای ندارد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۶ .

حدیث ۱۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» يَمْنَعُ الْعِبَادَ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ تَعَالَى مَا لَمْ يُؤْتِرُوا صَفَقَةَ دُنْيَاهُمْ عَلَى دِينِهِمْ ، فَإِذَا آتَرُوا صَفَقَةَ دُنْيَاهُمْ عَلَى دِينِهِمْ ، ثُمَّ قَالُوا : «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» رُدَّتْ عَلَيْهِمْ ، وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى : كَذَبْتُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گفتن] لا إله إلا الله ، بندگان را از خشم خداوند متعال نگه می دارد ، تا زمانی که داد و ستد [و منافع] دنیایشان را بر دینشان مقدم ندارند. و هر گاه داد و ستد دنیایشان را بر دینشان مقدم بدانند و با این حال بگویند: «لا إله إلا الله» ، به خودشان پس زده می شود و خداوند متعال می گوید: دروغ می گوید.

نوادر الأصول : ج ۲ ص ۷۳ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۷ ح ۱۰۴۹۷ نحوه و كلاهما عن أنس ، كتر العمال : ج ۱ ص ۶۲ ح ۲۲۱ .

حدیث ۱۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتُمْ الْيَوْمَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ ، قَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ تَعَالَى طَرِيقَكُمْ ، مَا لَمْ تَظْهَرِ فِيكُمْ السَّكَرَاتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز دارای حجتی آشکار از جانب پروردگارتان هستید . خداوند متعال ، تا زمانی که دو مستی در میان شما نمایان نشود ، راه شما را آشکار ساخته است: مستی زندگی، و مستی نادانی.

شما امروز ، امر به معروف و نهی از منکر می کنید، و در راه خدا به جهاد می پردازید؛ ولی زودا که با شیوع دنیادوستی در میانتان ، از این حال برگردید و دیگر امر به معروف و نهی از منکر نکنید و در غیر راه خدا بجنگید. کسانی که در آن هنگام ، در نهان و آشکار ، به کتاب [خدا] پایبندی نشان می دهند ، همانند نخستین پیشگامان مهاجران و انصار هستند.

السُّكْرُ : غَيْبُوهُ الْعَقْلَ وَاخْتِلَاطَهُ مِنَ الشَّرَابِ ، وَقَدْ يَعْتَرِي الْإِنْسَانَ مِنَ الْغَضَبِ أَوْ الْعَشَقِ أَوْ الْقُوَّةِ أَوْ الظَّفَرِ (المعجم الوسيط : ج ۱ ص ۴۳۸ «سکر»).

حدیث ۱۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا جَفَوَةُ الْعُيُونِ إِلَّا مِنْ كَثْرَةِ الدُّنُوبِ ، وَمَا كَثَرَةُ الدُّنُوبِ إِلَّا مِنْ قِلَّةِ الْوَرَعِ ، وَمَا قِلَّةُ الْوَرَعِ إِلَّا مِنْ كَثْرَةِ الْجَفَاءِ ، وَمَا كَثَرَةُ الْجَفَاءِ إِلَّا مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشکی چشم ها ناشی از فراوانی گناهان است، و فراوانی گناهان ، ناشی از اندک بودن پارسایی، و اندک بودن پارسایی ، ناشی از درشت طبعی بسیار ، و درشت طبعی بسیار ، ناشی از دنیادوستی .

الفردوس : ج ۴ ص ۱۱۵ ح ۶۳۵۹ عن أنس .

حدیث ۱۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِتَّةُ أَشْيَاءَ تُحِبُّ الأَعْمَالَ : الإِشْتِغَالُ بِعُيُوبِ الخَلْقِ ، وَقِسْوَةُ القَلْبِ ، وَحُبُّ الدُّنْيَا ، وَقَلَّةُ الحَيَاءِ ، وَطُولُ الأَمَلِ ، وَظَالِمٌ لا يَنْتَهِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش چیز ، اعمال [نیکو] را بر باد می دهد: پرداختن به عیوب مردم، سنگ دلی، دنیادوستی، کم حیایی، درازی آرزو، و ستمگری که [از ستمکاری] باز نایستد.

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۸۵ ح ۴۴۰۲۳ نقلاً عن الفردوس عن عدی بن حاتم ، الجامع الصغير : ج ۲ ص ۴۶ ح ۴۶۵۸ .

حدیث ۱۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ ، جَعَلَ اللهُ تَعَالَى الفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَشَتَّتْ أَمْرَهُ ، وَلَمْ يَنْلِ مِنَ الدُّنْيَا إِلا مَا قُسِمَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در شب و روز، بزرگ ترین دغدغه اش دنیا باشد، خداوند متعال فقر را پیش چشمان او می نهد [تا همواره احساس فقر کند] و امورش را پریشان می سازد، و از دنیا جز به آنچه برایش قسمت شده، نمی رسد.

ثواب الأعمال : ص ۲۰۱ ح ۱ عن ابن أبيعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۱۵ عن عبد الله بن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام من دون إسنادٍ إليه صلى الله عليه و آله ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۹ ح ۱۳۲ عن أبي هاشم عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، تحف العقول : ص ۴۸ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۳ ح ۱۵۴۶ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۴ ح ۹۶ .

حدیث ۱۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا هَمَّهُ ، جَعَلَ اللهُ فُقرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلا مَا قُدِّرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دغدغه اش دنیا باشد، خداوند فقر را پیش چشمان او می نهد، و آرامش [خاطر] او را پریشان می سازد، و از دنیا جز آنچه برایش مقدر شده، به او نمی رسد.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۲ ح ۲۴۶۵ عن أنس ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۵ ح ۴۱۰۵ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۸۸ ح ۱۰۳۳۸ كلاهما عن زيد بن ثابت ، المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۲۱۳ ح ۱۱۶۹۰ عن ابن عباس ، المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۲۳ ح ۵۹۹۰ عن أنس وكلها نحوه ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۳۵ ح ۴۴۱۶۰ .

حدیث ۱۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ فَلَيْسَ مِنَ اللهِ فِي شَيْءٍ ، وَالزَّمَّ قَلْبَهُ أَرْبَعِ خِصَالٍ : هَمًّا لا يَنْقَطِعُ عَنْهُ أبداً ، وَشُغْلًا لا يَنْفَرُجُ مِنْهُ أبداً ، وَفَقْرًا لا يَبْلُغُ غِنَاهُ أبداً ، وَأَمَلًا لا يَبْلُغُ مُنتَهَاهُ أبداً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در حالی صبح کند که بزرگ ترین دغدغه اش دنیا باشد، نزد خداوند منزلتی ندارد و خداوند، چهار چیز را پیوسته در دلش قرار می دهد: اندوهی که هرگز از او جدا نمی شود، گرفتاری ای که هرگز از آن خلاصی نمی یابد، فقری که هرگز به توانگری نمی انجامد، و آرزویی که هرگز به پایان نمی رسد.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۰ ، المحجبة البيضاء : ج ۵ ص ۳۵۵ ؛ الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۰ ح ۵۸۱۸ عن ابن عمر ، تنبيه الغافلين : ص ۲۴۵ ح ۳۲۰ كلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۶ ح ۶۲۷۲ وراجع أعلام الدين : ص ۳۴۵ وبحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۱۰

حدیث ۱۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس تمام وقت خود را صرف دنیا کند، من سه چیز را برایش ضمانت می کنم: فقری که آن را توانگری نیست، گرفتاری ای که از آن خلاصی نیست، و غم و اندوهی که تمام شدنی نیست.
الزعیم : الکفیل (النهاية: ج ۲ ص ۳۰۳ «زعم»).

حدیث ۱۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَضَى نَهْمَتَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خواسته های خود را در دنیا برآورده سازد ، میان او و خواسته هایش در آخرت ، مانع ایجاد می شود.
النَّهْمُ : إفراط الشهوة (المصباح المنير : ص ۶۲۹ «نهم»).

حدیث ۱۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ . . . مَنْ يَخْتَارُ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ فَاتَتْهُ الدُّنْيَا ، وَلَا يَصِيرُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لقمان علیه السلام گفت : «... هر که دنیا را بر آخرت برگزیند ، به دنیا نمی رسد، و به مُلک آخرت [نیز] دست نمی یابد».
فی نوادر الأصول : «لا یصبر» ، والتصویب من الدر المنثور .

حدیث ۱۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَّضَتْ لَهُ دُنْيَا وَآخِرَةٌ فَاخْتَارَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ، لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَتْ لَهُ حَسَنَةٌ يَتَّقِي بِهَا النَّارَ ، وَمَنْ اخْتَارَ الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا وَتَرَكَ الدُّنْيَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَعَفَّرَ لَهُ مَسَاوِيَّ عَمَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به او [کاری از] دنیا و [کاری از] آخرت عرضه شود و او دنیا را بر آخرت برگزیند ، روز قیامت ، خداوند را در حالی دیدار می کند که او را حتی یک حسنه هم نیست که با آن ، خود را از آتش نگه بدارد؛ و هر کس آخرت را بر دنیا مقدم بدارد و [کار] دنیا را وا گذارد ، خداوند از او خشنود می گردد و کارهای بدش را می آمرزد.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۱۴ ح ۴۹۶۸ ، الأمالی للصدوق : ص ۵۱۵ ح ۷۰۷ كلاهما عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام ، ثواب الأعمال : ص ۳۳۴ ح ۱ عن ابن عباس وأبي هريرة ، عوالي اللآلي : ج ۱ ص ۳۶۵ ح ۵۸ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۳ ح ۹۲ .

حدیث ۱۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَضَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ فَأَخَذَ الْآخِرَةَ وَتَرَكَ الدُّنْيَا فَلَهُ الْجَنَّةُ ، وَإِنْ أَخَذَ الدُّنْيَا وَتَرَكَ الْآخِرَةَ فَلَهُ النَّارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دنیا و آخرت برایش پیش بیاید و او آخرت را بگیرد و دنیا را وا گذارد ، بهشت برای او خواهد بود و اگر دنیا را بگیرد و آخرت را وا گذارد، برای او آتش خواهد بود .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۷ ح ۶۲۷۶ نقلاً عن ابن عساکر عن أبي هريرة وابن عباس ؛ جامع الأخبار : ص ۲۹۶ ح ۸۰۵ عن جابر بن عبد الله نحوه .

حدیث ۱۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَقَحَّمَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بی فکر و تأمل ، خود را در دنیا بیفکند، خویش را در آتش افکنده است.

يقال : اقْتَحَمَ الْإِنْسَانُ الْأَمْرَ الْعَظِيمَ ، وَتَقَحَّمَهُ ؛ إِذَا رَمَى نَفْسَهُ فِيهِ مِنْ غَيْرِ رُويَةٍ وَتَثَبَتِ (النهاية : ج ۴ ص ۱۸ «قحم»).

حدیث ۱۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : يَا دُنْيَا مَرِي عَلَى أَوْلِيَائِي ، لَا تَحْلُولِي لَهُمْ فَتَنَتِيهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید: «ای دنیا! بر دوستان من تلخ شو، و به کام آنان شیرین مباش ، که فریفته شان می گردانی».

مسند الشهاب : ج ۲ ص ۳۲۵ ح ۱۴۵۳ عن عبد الله بن مسعود .

حدیث ۱۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَتَوَلَّ الدُّنْيَا يَعْجِزُ عَنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا بپردازد، از آن درمانده می شود.

الکافی : ج ۸ ص ۸۲ ح ۳۹ عن أبي الصباح عن الإمام الصادق عليه السلام وراجع الزهد للحسين بن سعيد : ص ۱۴ ح ۲۸ و تاریخ اليعقوبی : ج ۲ ص ۹۴ والمصنّف لابن أبي شيبة : ج ۸ ص ۱۶۳ الرقم ۳۷ .

حدیث ۱۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا عُرْسُ الْمُنَافِقِينَ ، وَالْقِيَامَةُ عُرْسُ الْمُتَّقِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، عروسی منافقان است و قیامت ، عروسی پرهیزگاران.

الفردوس: ج ۲ ص ۲۲۸ ح ۳۱۰۲ عن أنس .

حدیث ۱۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَظَّمَ صَاحِبَ دُنْيَا وَأَحْبَبَهُ لِبَطْمَعِ دُنْيَا، سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا داری را بزرگ بدارد و به طمع دنیای او دوستش بدارد، خداوند بر او خشم می گیرد.

ثواب الأعمال: ص ۳۳۱ ح ۱ عن ابن عباس وأبي هريرة، أعلام الدين: ص ۴۱۱ عن ابن عباس، بحار الأنوار: ج ۷۶ ص ۳۶۰ ح ۳۰ .

حدیث ۱۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَكْرَمَ الْغَنَى لِيُغْنَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که ثروتمند را به خاطر ثروتش احترام نهد، از رحمتش دور می کند.

إرشاد القلوب: ص ۱۹۴ .

حدیث ۱۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَضَعَضَعَ لِيُنَالَ مِمَّا فِي يَدَيْهِ ، أَسَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برای رسیدن به نوایی از ثروتمندی، خود را در برابر او پست کند ، خداوند بر او خشم می

گیرد.

المعجم الصغير: ج ۱ ص ۲۵۷، شعب الإيمان: ج ۷ ص ۲۱۳ ح ۱۰۰۴۴، تنبيه الغافلين: ص ۲۵۷ ح ۳۴۱ کلها عن أنس، البدايه

والنهاية: ج ۹ ص ۲۷۷ عن وهب وکلها نحوه .

حدیث ۱۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَضَعَضَعَ لَهُ ، ذَهَبَ ثُلُثَا دِينِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر توانگری در آید و خود را در برابر او پست کند ، دو سوم دینش می رود.

تحف العقول: ص ۸، نهج البلاغه: الحكمة ۲۲۸ عن الإمام علي عليه السلام، تفسير العياشي: ج ۱ ص ۱۲۰ ح ۳۷۹ عن عمرو بن

جميع رفعه عن الإمام علي عليه السلام وكلاهما نحوه، الأمالي للمفيد: ص ۱۸۸ ح ۱۵، الاختصاص: ص ۲۲۶ وفيه «تضعض له

لشيء يصيبه منه» وكلاهما عن رفاعه عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۷۰ ح ۷؛ تاريخ بغداد: ج ۴ ص ۳۶۸

عن ابن مسعود، تذكرة الخواص: ص ۱۳۴ عن الإمام علي عليه السلام نحوه .

حدیث ۱۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِجْتَنِبِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ زَاهِدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حرام ها دوری کن تا زاهد باشی.

مسند ابی یعلی : ج ۵ ص ۳۳۱ ح ۵۸۳۹ عن ابی هریره .

حدیث ۱۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَزْهَدْ النَّاسِ مَنْ اجْتَنَبَ الْحَرَامَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زاهدترین مردم ، کسی است که از حرام ، دوری کند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۹۵ ح ۵۸۴۰ ، الأملی للصدوق : ص ۷۲ ح ۴۱ کلاهما عن یونس بن ظبیان عن الإمام الصادق

عن آبائه علیهم السلام ، معانی الأخبار : ص ۱۹۵ ح ۱ عن ابی حمزه الثمالی عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله

علیه و آله ، تحف العقول : ص ۴۸۹ عن الإمام العسکری علیه السلام وفيهما «ترك» بدل «اجتنب» ، کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۹۹ عن

الإمام علی علیه السلام ، أعلام الدین : ص ۳۲۲ وفيهما «المحارم» بدل «الحرام» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۱۲ ح ۲ .

حدیث ۱۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا قَصْرُ الْأَمَلِ ، وَشُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ ، وَالْوَرَعُ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد به دنیا ، عبارت است از: کوتاه کردن آرزو، گزاردن شکر هر نعمتی، و پرهیز از هر آنچه

خداوند ، حرام کرده است.

تحف العقول : ص ۵۸ و ص ۲۲۰ عن الإمام علی علیه السلام ، الکافی : ج ۵ ص ۷۱ ح ۳ ، معانی الأخبار : ص ۲۵۱ ح ۲ کلاهما عن

أبی الطفیل عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْضٌ بِقِسْمِ اللَّهِ تَكُنْ زَاهِدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به قسمت خدا راضی باش تا زاهد باشی.

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۶۴۲ عن ابی هریره .

حدیث ۱۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْرَفُ الزُّهْدِ أَنْ يَسْكُنَ قَلْبُكَ عَلَى مَا رُزِقْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین زهد ، آن است که دلت به آنچه روزی تو شده است ، آرام گیرد.

کنز العمال : ج ۱ ص ۳۷ ح ۶۵ نقلًا عن ابن النجار فی تاریخه عن ابن عمر .

حدیث ۱۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... مَنْ يُحَقِّرْ حَالَهُ وَيَتَّهَمُ اللَّهَ بِمَا قَضَى لَهُ ، كَيْفَ يَكُونُ زَاهِدًا؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خضر علیه السلام گفت : «... کسی که از وضع خود ناخشنود باشد و خدا را در آنچه برای او حکم کرده است ، متهم سازد، چگونه زاهد است؟!» .

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۷۹ ح ۶۹۰۸ ، البدايه والنهائيه : ج ۱ ص ۳۲۹ كلاهما عن عمر بن الخطاب ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۴۵ ح ۴۴۱۷۶ ؛ منیه المرید : ص ۱۴۱ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۲۷ ح ۱۸ .

حدیث ۱۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَمْ يَجْرَعْ مِنْ دُلِّ الدُّنْيَا ، وَلَمْ يُبَلِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابو ذر غفاری - : ای ابوذر! مؤمن از خواری خود در دنیا بی تابی نمی کند و به دنیاپرستان و عزت دنیا ، اهمیتی نمی دهد.

ما أباليه : أي ما أكرث له ، وإذا قالوا : لم أبَلْ ، حذفوا تخفيفا لكثرة الاستعمال (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۸۵ «بلا»).

حدیث ۱۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الزَّاهِدِ فَعَشْرَةٌ ؛ يَزْهَدُ فِي الْمَحَارِمِ ، وَيَكْفُ نَفْسَهُ ، وَيُقِيمُ فَرَائِضَ رَبِّهِ ، فَإِنْ كَانَ مَمْلُوكًا أَحْسَنَ الطَّاعِيَةَ ، وَإِنْ كَانَ مَالِكًا أَحْسَنَ الْمَمْلَكَةَ ، وَلَيْسَ لَهُ حَيِيَّةٌ وَلَا حِقْدٌ ، يُحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ ، وَيَنْفَعُ مَنْ ضَرَّهُ ، وَيَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَهُ ، وَيَتَوَاضَعُ لِحَقِّ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه زهد ده تاست: به حرام ها بی رغبت است؛ خویشتندار است؛ واجبات پروردگارش را به جا می آورد؛ اگر مملوک است ، فرمان بردار خوبی است؛ اگر مالک است ، ملکدار خوبی است؛ تندخو و کینه توز نیست؛ به کسی که به او بدی کرده است ، خوبی می کند؛ به کسی که به او زیان زده است ، سود می رساند؛ از کسی که به او ستم کرده است ، گذشت می کند؛ و در برابر حق خداوند ، فروتن است (یا: به خاطر خدا فروتنی می کند).

تحف العقول : ص ۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۲۱ ح ۱۱ .

حدیث ۱۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا ، الرَّاغِبِينَ فِي الْآخِرَةِ ، الَّذِينَ اتَّخَذُوا أَرْضَ اللَّهِ بَسَاطًا ، وَتُرَابَهَا فِرَاشًا ، وَمَاءَهَا طِيبًا ، وَاتَّخَذُوا الْكِتَابَ شِعَارًا ، وَالِدُّعَاءَ لِلَّهِ دِثَارًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابو ذر - : ای ابو ذر! خوشا به حال دل بُریدگان از دنیا و دل دادگان به آخرت؛ آنان که زمین خدا را فرش خود قرار داده اند و خاکش را بستر و آبش را شربت گوارا؛ کتاب خدا را [چونان] جامه زیرین خود گرفتند و دعا به درگاه خدا را جامه رویین ، و دنیا را به کلی پشت سر انداختند.

الشُّعَارُ : الثُّوبُ الَّذِي يَلِي الْجَسَدَ ؛ لِأَنَّهُ يَلِي شَعْرَهُ . وَالدُّثَارُ : الثُّوبُ الَّذِي فَوْقَ الشُّعَارِ (النهاية : ج ۲ ص ۴۸۰ «شعر»). قَالَ الْعَلَامَةُ الْمَجْلِسِيُّ قَدَسَ سِرُّهُ : أَيُّ يَلِزَمُونَ الْقُرْآنَ وَالِدَعَاءَ كَلِزُومِ الدُّثَارِ وَالشُّعَارِ لِلْإِنْسَانِ (بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۷۶) .

حدیث ۱۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ ، مَثَلُ الْآخِرَةِ فِي قَلْبِكَ وَالْمَوْتُ نَصَبَ عَيْنَيْكَ ، وَلَا تَنْسَ مَوْقِفَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ ، وَكُنْ مِنَ اللَّهِ عَلَى وَجَلٍ ، وَادْكُرْ نِعَمَ اللَّهِ ، وَاكْفُفْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَنَابِذْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - از سفارش های ایشان به علی علیه السلام - : ای علی! پیوسته آخرت را در دلت مجسم بدار و مرگ را نصب العین خود ، قرار ده . حضورت را در پیشگاه خداوند ، فراموش مکن و از خداترسان باش و نعمت های خدا را به یاد داشته باش . از حرام های خدا ، باز ایست ، هوست را به دور افکن و از دودلی و طمع و آزمندی ، کناره گیر و فروتنی و خویشتنداری و خوش خویی و نرم گویی را در پیش گیر و پیرو سخن حق باش از هر که باشد . از بخل و دروغ و ریا و خودپسندی دوری کن و نعمت خدا را کوچک مشمار و همواره ، شکر آن را به جای آور و همیشه به یاد خدا باش و در همه حال ، او را سپاس و ستایش گوی و از کسی که به تو ستم کرده است ، در گذر و با کسی که از تو بُریده است ، پیوند برقرار کن و به کسی که از تو مضایقه کرده است ، عطا کن . سکوت توأم با اندیشیدن باشد و گفتارت ، ذکر خدا و نگاه کردنت عبرت آموختن . تا می توانی ، دوستی بورز و با مردم به خوبی رفتار کن و در مصائب و سختی ها صبور باش و مصیبت ها را دست کم مگیر . درباره قیامت ، بسیار اندیشه کن و به بهشت ، شوق بورز و از آتش ، به خدا پناه ببر ، امر به معروف و نهی از منکر کن و در راه خدا ، سرزنش هیچ سرزنشگری در تو اثر نکند . از حلال ، هر گاه برایت فراهم شد ، هر اندازه که خواستی ، [بدون اسراف و تبذیر] استفاده کن . به اخلاص و توکل ، چنگ در زن و گمان را رها کن و بر شالوده بنا کن . با حق باش ، هر جا که بود . آنچه را بر تو مشتبه می شود ، با کمک عقلت تمیز بده؛ زیرا که عقل ، حجت خدا بر تو و سپرده ای [الهی] در وجود توست و برایت برکت ها دارد . اینهاست نشانه های زهد و راه و روش آن ، و عاقبت از آن پرهیزگاران است .

نَبَذْتُ الشَّيْءَ : إِذَا أَلْقَيْتَهُ مِنْ يَدِكَ (الصحاح : ج ۲ ص ۵۷۱ «نبد»).

حدیث ۱۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: قُلْتُ : يَا جَبْرَائِيلُ فَمَا تَفْسِيرُ الزُّهْدِ؟ قَالَ : الزَّاهِدُ يُحِبُّ مَنْ يُحِبُّ خَالِقَهُ ، وَيُبْغِضُ مَنْ يُبْغِضُ خَالِقَهُ ، وَيَتَحَرَّجُ مِنْ حَلَالِ الدُّنْيَا وَلَا يَلْتَفِتُ إِلَى حَرَامِهَا ؛ فَإِنَّ حَلَالَهَا حِسَابٌ وَحَرَامِهَا عِقَابٌ ، وَيَرْحَمُ جَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ كَمَا يَرْحَمُ نَفْسَهُ ، وَيَتَحَرَّجُ مِنَ الْكَلَامِ كَمَا يَتَحَرَّجُ مِنَ الْمَيْتَةِ الَّتِي قَدْ اشْتَدَّ تَنُّهَا ، وَيَتَحَرَّجُ عَنْ حُطَامِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا كَمَا يَتَجَنَّبُ النَّارَ أَنْ تَغْشَاهُ ، وَأَنْ يُقْصَرَ أَمَلُهُ وَكَأَنَّ بَيْنَ عَيْنَيْهِ أَجَلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در گفتگویی با جبرئیل علیه السلام - : گفتیم: ای جبرئیل! تفسیر زهد چیست؟

گفت: «زاهد ، کسی [و آنچه] را که آفریدگارش دوست دارد ، دوست می دارد و کسی را که آفریدگارش او را ناخوش دارد ، ناخوش می دارد و از حلال دنیا می پرهیزد و به حرام آن ، توجه نمی کند؛ زیرا حلال آن ، حساب دارد و حرامش کیفر. [زاهد ، همچنان که به خویشتن رحم می کند ، به همه مسلمانان ، رحم می کند و همان گونه که از لاشه گندیده بسیار بدبو ، دوری می کند ، از سخن [بیجا] می پرهیزد و همان گونه که از آتش دوری می کند که مبادا او را فرا گیرد ، از حطام دنیوی و زرق و برق آن ، دوری می کند؛ آرزویش کوتاه است ، انگار که مرگ خود را پیش چشم دارد» .

معانی الأخبار: ص ۲۶۱ ح ۱، مشکاة الأنوار: ص ۴۲۳ ح ۱۴۱۹ و فيه «كثرة الأكل» بدل «الكلام»، عده الداعي: ص ۸۵ عن الإمام الصادق عليه السلام رفعه إليه صلى الله عليه وآله نحوه، بحار الأنوار: ج ۶۹ ص ۳۷۳ ح ۱۹؛ كنز العمال: ج ۳ ص ۲۰۸ ح ۶۱۹۱ نقلاً عن الديلمي عن أبي هريرة.

حدیث ۱۷۰۳

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا تَحْرِيمَ الْحَلَالِ ، وَلَا إِضَاعَةَ الْمَالِ ، وَلَكِنَّ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْمَصَائِبِ ، وَالْيَأْسُ عَنِ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: زهد به دنیا، به حرام کردن حلال [بر خود] و یا ترک دارایی نیست؛ بلکه زهد به دنیا، عبارت است از: راضی بودن به قضا [ی الهی] و صبر در مصائب، و چشم امید بر کندن از مردم. مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندى فى لب اللباب .

حدیث ۱۷۰۴

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

لَيْسَ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا لُبْسَ الْخَشِنِ وَأَكْلَ الْجَشِبِ

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: زهد به دنیا، پوشیدن جامه درشت و خوردن غذای خشک نیست؛ بلکه زهد به دنیا، عبارت از کوتاه کردن آرزوست.

الجَشِبُ: الغليظ الخشن من الطعام، وكلّ بشع الطعم جَشِبَ (النهاية: ج ۱ ص ۲۷۲ «جشِب»).

حدیث ۱۷۰۵

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

الزُّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ ، وَلَا إِضَاعَةِ الْمَالِ ، وَلَكِنَّ الزُّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَلَّا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ أَوْ تَقَّ مِمَّا فِي يَدَيِ اللَّهِ ، وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتِ أُصِيبَتْ بِهَا أَرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: زهد به دنیا، به حرام کردن حلال و یا ترک مال نیست؛ بلکه زهد به دنیا آن است که به آنچه در دست توست، مطمئن تر از آنچه در دست خداست، نباشی و به ثواب مصیبتی که به تو می رسد، چندان راغب باشی که آرزو کنی آن مصیبت برایت باقی بماند.

سنن الترمذی: ج ۴ ص ۵۷۱ ح ۲۳۴۰، سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۳۷۳ ح ۴۱۰۰، الفردوس: ج ۳ ص ۴۰۳ ح ۵۲۲۸ کلها عن أبي ذرّ، المعجم الأوسط: ج ۸ ص ۵۷ ح ۷۹۵۴، حلیة الأولیاء: ج ۹ ص ۳۰۳ کلاهما عن أبي الدرداء، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۹ وراجع أعلام الدين: ص ۲۹۳.

حدیث ۱۷۰۶

رسول خدا صلى الله عليه وآله:

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكُونَ الزُّهْدُ رِوَايَةً ، وَالْوَرَعَ تَصْنُوعًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نمی شود تا آن که زهد ، قصه سر زبان ها می شود و پارسایی ، تظاهر .
حلیه الأولیاء : ج ۳ ص ۱۱۹ ، الفردوس : ج ۵ ص ۹۰ ح ۷۵۵۷ کلاهما عن أبی هریره .

حدیث ۱۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَلْبَسُونَ الصُّوفَ فِي صَيْفِهِمْ وَشَتَائِهِمْ ، يَزُونَ أَنَّ لَهُمُ الْفَضْلَ بِذَلِكَ عَلَى غَيْرِهِمْ ، أَوْلِيكَ يَلْعَنُهُم مَلَائِكَةُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، جماعتی می آیند که در تابستان و زمستان ، پشمینه می پوشند و این را برای خود ، مایه برتری بر دیگران می دانند. فرشتگان آسمان ها و زمین ، اینان را لعنت می کنند.

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۹ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۸۱ ح ۲۶۶۱ کلاهما عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۹۱ ح ۳ .

حدیث ۱۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَنَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يَأْتُونَ الْمَسَاجِدَ يَقْعُدُونَ فِيهَا حَلَقًا ، ذَكَرَهُمُ الدُّنْيَا وَحُبُّ الدُّنْيَا ، لَا تُجَالِسُوهُمْ فَلَيْسَ لِي بِهِمْ حَاجَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، مردمی از امت من می آیند که به مساجد می روند و گرد هم می نشینند و از دنیا و دوستی دنیا سخن می گویند. با آنان ننشینید؛ چرا که خداوند را با این افراد ، کاری نیست.

جامع الأخبار : ص ۱۷۹ ح ۴۳۵ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۶۹ وفيه «ناس» بدل «أناس من أمتي» ، بحار الأنوار : ج ۸۳ ص ۳۶۸ ح ۲۷ .

حدیث ۱۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ [لِلْخَضِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ] : أُرِيدُ أَنْ تُوَصِّتَنِي بِوَصِيَّةٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا بَعْدَكَ ، فَقَالَ الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ ، اجْعَلِ الزُّهْدَ وَالتَّقْوَى لِيَاْسَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام [به خضر علیه السلام] گفت: میل دارم به من سفارشی کنی که بعد از تو ، خداوند مرا بدان سود برساند.

خضر علیه السلام گفت : «... ای موسی بن عمران! زهد و تقوا را جامه خود گردان».

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۷۹ ح ۶۹۰۸ ، البداية والنهاية : ج ۱ ص ۳۲۹ کلاهما عن عمر ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۴۵ ح ۴۴۱۷۶ .

حدیث ۱۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ آدَمَ ، مَا تَصْنَعُ الدُّنْيَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر آدم! دنیا را می خواهی چه کنی؟ حلالش حساب دارد و حرامش عذاب!

كذا في الفردوس ، وفي كنز العمال : «بالدنيا» .

حدیث ۱۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا مِنَ الْحَلَالِ حَاسِبَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا مِنَ

الْحَرَامِ عَذَّبَهُ اللَّهُ ، أَفٌ لِلدُّنْيَا وَمَا فِيهَا مِنَ الْبَلِيَّاتِ ؛ حَلَالُهَا حِسَابٌ وَحَرَامُهَا عِقَابٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از حلال دنیا برگیرد ، خداوند از او حساب کشد و هر که از

حرام دنیا برگیرد ، خداوند ، او را عذاب کند. اف به دنیا و رنج و مصیبت های آن. حلالش حساب دارد و حرامش کیفر.

الفردوس: ج ۳ ص ۵۸۵ ح ۵۸۳۰ ، کنز العمال: ج ۳ ص ۲۳۶ ح ۶۳۲۵ نقلاً عن الحاكم في تاريخه و كلاهما عن أنس .

حدیث ۱۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى : «لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! این سخن خدای متعال که: «تا ببیازمایدتان که کدام یک

از شما نیک کردارترید» ، به معنای آن است که کدام یک از شما به دنیا زاهدتر و بی رغبت ترید... .

ای پسر مسعود! آتش برای کسی است که مرتکب حرام شود و بهشت ، از آن کسی است که حلال را وا گذارد. پس، بر تو باد

زهد؛ زیرا زهد ، از چیزهایی است که خداوند با آن بر فرشتگان مباحثات می کند و با زهد است که خداوند ، به تو رو می کند و

خدای جبار بر تو درود می فرستد.

الملك: ۲ .

حدیث ۱۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُكُمْ أَزْهَدُكُمْ فِي الدُّنْيَا ، وَأَرْغَبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی است که به دنیا بی رغبت تر و به آخرت ، علاقه مندتر است.

شعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۷۷ ح ۱۰۶۶۴ عن أبي ذرّ ، كنز العمّال: ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۶ ؛ مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۵۱ ح

۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندي في لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَاجِرُوا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دنیا و هر آنچه در دنیا است ، هجرت کنید.

حلیة الأولیاء: ج ۲ ص ۲۶۰ عن عائشة ، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۸ ح ۶۱۵۰ .

حدیث ۱۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ النَّاسِ مُؤْمِنٌ مُزْهِدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین ، مردمان ، مؤمن کم دار است .

غریب الحدیث للهروی : ج ۱ ص ۲۳۷ ، النهایة فی غریب الحدیث : ج ۲ ص ۳۲۱ ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۸ ح ۶۰۹۴ نقلاً عن الفردوس عن أبی هریره وراجع غریب الحدیث للزمخشری : ج ۲ ص ۱۰۵ .

حدیث ۱۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلْتَكُنْ قُرَّةَ عَيْنِكَ بِالزُّهْدِ وَصَالِحِ الْأَثَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به فرمانده سپاه - : نور دیده ات در زهد و کارهای شایسته ای است که [از تو] برجا می ماند .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۵۳ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدْعُهُمْ إِلَى الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَالرَّغْبَةِ فِي الْآخِرَةِ ، وَأَنْ يُحَاسِبُوا أَنْفُسَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به معاذ ، آن گاه که او را به یمن می فرستاد - : آنان را به زهد به دنیا ، رغبت به آخرت و پرداختن به محاسبه نفس ، دعوت کن .

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكَ الدُّنْيَا أَمْرٌ مِنَ الصَّبْرِ ، وَأَشَدُّ مِنْ حَطْمِ السُّيُوفِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترک دنیا کردن ، از صبر زرد ، تلخ تر و از در هم شکستن شمشیرها در راه خدا سخت تر است .

الفردوس : ج ۲ ص ۷۰ ح ۲۳۹۵ عن ابن مسعود ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۳ .

حدیث ۱۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُعْبَدُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به چیزی چون زهد به دنیا عبادت نشود .

عدّة الداعی : ص ۱۱۱ ، التحصین لابن فهد : ص ۲۷ ح ۴۴ وفيه «تُعَبَّد» بدل «يُعَبَّد» ، إرشاد القلوب : ص ۱۵۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۰

ص ۳۲۲ ح ۳۸ .

حدیث ۱۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی قوله تعالی : «وَأَتَيْنَهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره این سخن خداوند متعال که «و در کودکی به او دانایی دادیم» - : یعنی زهد به دنیا. خدای متعال به موسی علیه السلام فرمود: «ای موسی! خودآرایان ، هرگز نمی توانند خویشتن را به زیوری که در چشم من زیباتر از زهد باشد، بیارایند».

مریم : ۱۲ .

حدیث ۱۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما زان الله العباد بزینة أفضل من زهادة الدنيا ، وعفاف في بطنه وفرجه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بندگان را به زیوری برتر از زهد به دنیا و عفت شکم و شهوت نیاراست. حلیه الأولیاء : ج ۸ ص ۱۷۷ عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۶ ح ۶۱۴۰ .

حدیث ۱۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تزین الأبرار فی الدنيا بمثل الزهد فی الدنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکان ، در دنیا خود را به چیزی چون زهد به دنیا نیاراستند. مسند ابي يعلى : ج ۲ ص ۲۶۵ ح ۱۶۱۴ ، الفردوس : ج ۴ ص ۱۰۵ ح ۶۳۳۲ كلاهما عن عمّار .

حدیث ۱۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظم الناس في الدنيا خطرا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پُر ارج ترین مردم در دنیا ، کسی است که به دنیا ارج ننهد.

الخَطَرُ : ارتفاع القدر والمال والشرف والمنزلة (لسان العرب : ج ۴ ص ۲۵۱ «خطر»).

حدیث ۱۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي زَمَانِنَا هَذَا فِي الدَّنَانِيرِ وَالذَّرَاهِمِ ، وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانُ الزُّهْدِ فِي النَّاسِ أَنْفَعُ لَهُمْ مِنَ الزُّهْدِ فِي الدَّنَانِيرِ وَالذَّرَاهِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد در روزگار ما ، در دوری گزیدن از دینار و درهم است؛ اما روزگاری بر مردم فرا می رسد که دوری گزیدن از مردم ، برایشان سودمندتر از زهد به دینار و درهم است.

کنز العمال: ج ۱۱ ص ۱۵۳ ح ۳۱۰۰۲ نقلاً عن الدیلمی عن ابن عباس .

حدیث ۱۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا عَلَّمَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِمَا تَعَلَّمَ ، وَهَدَاهُ بِمَا هَدَيْتُهُ ،

وَجَعَلَهُ بَصِيرًا وَكَشَفَ عَنْهُ الْعَمَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دل از دنیا بر کند ، خداوند متعال او را دانش می آموزد ، بی آن که از کسی بیاموزد، و هدایتش می کند ، بی آن که کسی به هدایت او پردازد، و او را بصیرت می بخشد و کوردلی را از او می زداید.

حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۷۲ عن نصیر بن حمزة عن أبیه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۴ نقلاً عن أبی عبد الرحمن السلمی فی کتاب المواعظ والوصایا عن ابن عباس ؛ تحف العقول : ص ۶۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۶۳ ح ۱۸۷ .

حدیث ۱۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ قَدْ أُعْطِيَ زُهْدًا فِي الدُّنْيَا وَقَلَّةً مَنَظِقٍ ، فَاقْتَرَبُوا مِنْهُ فَإِنَّهُ يُلْقَى الْحِكْمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مردی را دیدید که «زهد در دنیا» و «کم گویی» به او عطا شده است، به وی نزدیک شوید؛ چرا که چنین شخصی ، حکمت می آموزد.

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۳ ح ۴۱۰۱ ، المعجم الكبير : ج ۲۲ ص ۳۹۲ ح ۹۷۵ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۷ ح ۱۰۵۳۴ ، حلیة الأولیاء : ج ۱۰ ص ۴۰۵ وفيه «يلقن» بدل «يلقى» ، تاريخ دمشق : ج ۱۵ ص ۸۴ ح ۳۶۷۹ کلها عن أبی خَلاَد ، مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۱۹۰ ح ۶۷۷۰ عن عبد الله بن جعفر نحوه ، أسد الغابة : ج ۶ ص ۸۰ ح ۵۸۳۹ عن أبی خالد الكندی ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۳ ح ۶۰۶۹ ؛ الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۹ ح ۲۶۶۱ كلاهما عن أبی ذرٍّ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث ۱۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، مَا زَهَدَ عَبْدٌ فِي الدُّنْيَا إِلَّا أَثْبَتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ وَأَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ ، وَبَصَّرَهُ عُيُوبَ الدُّنْيَا وَدَاءَهَا وَدَوَاءَهَا ، وَأَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا إِلَى دَارِ السَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابو ذر - : ای ابو ذر! هیچ بنده ای در دنیا زهد نورزید ، مگر آن که خداوند ، حکمت را در دلش ثابت کرد و زبانش را بدان گویا ساخت، عیب های دنیا و درد و درمان آن را به وی شناساند، و او را سالم از دنیا به سرای سلامت (بهشت) برد.

. الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ وفيه «أثبت» بدل «أثبت» وكلاهما عن أبی ذرٍّ ،

الكافی: ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۱، كتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۴۱۰ ح ۵۸۹۰ كلاهما عن الهیثم بن واقد الحریری عن الإمام الصادق علیه السلام، ثواب الأعمال: ص ۲۰۰ ح ۱ عن سیف عن الإمام الصادق علیه السلام، بحار الأنوار: ج ۲ ص ۳۳ ح ۲۷؛ حلیة الأولیاء: ج ۳ ص ۱۹۱ عن جعفر بن محمد بن عبدالله عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله، الفردوس: ج ۴ ص ۶۹ ح ۶۲۱۵ عن أبی ذرّ و كلاهما نحوه.

حدیث ۱۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

صَلِّحْ أَوْلَ الْأُمَّةِ بِالزُّهْدِ وَالْيَقِينِ، وَيَهْلِكْ آخِرُهَا

بِالْبُخْلِ وَالْأَمَلِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اول این امت، با «زهد» و «یقین» ساخته شد، و آخر آن،

با «بخل» و «آرزو» نابود می شود.

الزهد لابن حنبل: ص ۱۶ عن عبدالله بن عمرو، المعجم الأوسط: ج ۷ ص ۳۳۲ ح ۷۶۵۰ وفيه «هلاکها» بدل «یهلک آخرها»، شعب الإيمان: ج ۷ ص ۴۲۷ ح ۱۰۸۴۴ و ص ۴۲۸ ح ۱۰۸۴۵ كلاهما نحوه و کلها عن شعيب عن أبيه، كنز العمال: ج ۳ ص ۴۴۹ ح ۷۳۸۸.

حدیث ۱۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

حَرَامٌ عَلَيَّ قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَزْهَدَ فِي الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چشیدن شیرینی ایمان بر دل های شما حرام است، مگر آن گاه که دل هایتان نسبت به دنیا زهد ورزند.

الكافی: ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۲ عن حفص بن غیاث عن الإمام الصادق علیه السلام، مشکاة الأنوار: ص ۲۰۹ ح ۵۶۸، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۴۹ ح ۲۰.

حدیث ۱۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا يَجِدُ الرَّجُلُ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فِي قَلْبِهِ حَتَّى لَا يُبَالِيَ مَنْ أَكَلَ الدُّنْيَا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: آدمی، شیرینی ایمان را در دلش نمی یابد، مگر آن گاه که باکی نداشته باشد که دنیا را چه کسی می خورد.

«حَتَّى لَا يُبَالِيَ مَنْ أَكَلَ الدُّنْيَا»: یحتمل أن يكون «من» اسم موصول و «أكل» فعلاً ماضياً، وأن يكون «من» حرف جرّ و «أكل» مصدرًا. فعلى الأول المعنى: أنه لا يعنى بشأن الدنيا بحيث لا يحسد أحدا عليها،... وعلى الثاني أيضا يرجع إلى ذلك؛ أو المعنى: لا يعنى بأكل الدنيا والتصرّف فيها (مرآة العقول: ج ۸ ص ۲۶۹).

حدیث ۱۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل بر کندن از دنیا ، جان و تن را آسوده می سازد.

الخصال : ص ۷۳ ح ۱۱۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عليه السلام ، روضة الواعظين : ص ۴۸۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۰ ح ۱۱۰ ؛ المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۷۷ ح ۶۱۲۰ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۸ ح ۱۰۵۳۸ كلاهما عن أبي هريرة وح ۱۰۵۳۶ عن طاووس ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۱۸۸ ح ۲۷۸ عن عبد الله بن عمرو ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۱ .

حدیث ۱۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الزُّهْدِ لِرَاحَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که در زهد ، آسایشی است.

أعلام الدين : ص ۳۳۶ عن ابن عباس ، غرر الحكم : ح ۳۲۹ عن الإمام علي عليه السلام وفيه «الراحة في الزهد» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۷ ح ۳۷ .

حدیث ۱۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا الرِّاحَةُ الْعُظْمَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد در دنیا ، بزرگ ترین آسایش است.

غرر الحكم : ح ۱۳۱۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۸ .

حدیث ۱۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ الرِّاحَةَ فَلْيُؤْتِرِ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که آسایش می خواهد ، باید زهد در دنیا را برگزیند.

غرر الحكم : ح ۸۹۴۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۴ .

حدیث ۱۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهْدُ أَفْضَلُ الرِّاحَتَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد ، برترین آسایش است.

غرر الحكم : ح ۱۶۵۱ .

حدیث ۱۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الدُّنْيَا أَمَرَهَا بِطَاعَتِهِ فَأَطَاعَتْ رَبَّهَا ، فَقَالَ لَهَا : خَالِفِي مَن طَلَبَكَ وَوَأَفِقِي مَن خَالَفَكَ . فَهِيَ عَلَى مَا عَاهَدَ اللَّهُ إِلَيْهَا وَطَبَعَهَا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون خداوند دنیا را آفرید ، فرمانش داد که از او اطاعت کند و دنیا از خداوندگارش اطاعت کرد . پس به دنیا فرمود: «با آن که تو را می جوید ، ناسازگاری کن، و با آن که با تو ناسازگاری می کند ، سازگار باش».

پس، دنیا بر این دستوری است که خدا به او داد و خداوند ، آن را بر همین سرشت.

مصباح الشریعة : ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ .

حدیث ۱۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ الدُّنْيَا أَنْ اخْدُمِي مَن خَدَمَنِي ، وَأَتَّبِعِي مَن خَدَمَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به دنیا وحی فرمود که: «هر که مرا خدمت می کند ، خدمتش کن، و هر که تو را خدمت می کند ، به رنجش بیفکن».

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ ، المواعظ للصدوق : ص ۲۷ کلاهما عن حماد بن عمر وأنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، جامع الأخبار : ص ۵۰۴ ح ۱۳۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۵۴ ح ۳ ؛ تاريخ بغداد : ج ۸ ص ۴۴ ح ۴۱۰۰ ، مسند الشهاب : ج ۲ ص ۳۲۶ ح ۱۴۵۴ کلاهما عن عبدالله بن مسعود ، حلية الأولياء : ج ۳ ص ۱۹۴ عن محمد بن بشر عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ أَوْحَى إِلَيَّ الدُّنْيَا أَنْ أَتَّبِعِي مَن خَدَمَكَ ، وَاخْدُمِي مَن رَفَضَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، به دنیا وحی کرد که: «آن را که به خدمت تو در می آید ، به رنج افکن، و آن را که دست از تو می شوید ، خدمت کن».

الأمالی للصدوق : ص ۳۵۴ ح ۴۳۲ عن المفضل بن عمر عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۵۰ ح ۱۵۰۹ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۱ .

حدیث ۱۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا بی رغبت شود ، سختی ها بر او آسان می گردند.

مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۴۱ ح ۲۶۶۰ عن عبدالله بن مسعود ، الکافی : ج ۲ ص ۵۰ ح ۱ عن جابر عن الإمام الباقر عن الإمام علیّ علیهما السلام ، نهج البلاغه : الحکمة ۳۱ عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه ، الأملی للمفید : ص ۲۷۷ ح ۳ عن قبیصه بن جابر عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۶۸ ص ۳۵۱ ح ۱۹ ؛ تاریخ بغداد : ج ۶ ص ۳۰۱ ح ۳۳۴۱ ، حلیه الأولیاء : ج ۵ ص ۱۰ کلاهما عن الحارث الأعور عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۵۱۵ عن قبیصه بن جابر عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه ، کنز العمال : ج ۳ ص ۷۱۹ ح ۸۵۶۵ .

حدیث ۱۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُلَسَاءُ اللَّهِ عَدَا أَهْلَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشینانِ خداوند در فردای قیامت ، آنان اند که در دنیا زاهدند.

الفردوس : ج ۲ ص ۱۰۹ ح ۲۵۷۲ ، کنز العمال : ج ۳ ص ۴۲۷ ح ۷۲۷۹ نقلًا عن ابن لال وکلاهما عن سلمان .

حدیث ۱۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَشْتَهِي كَرَامَةَ الْآخِرَةِ يَدَعُ زِينَةَ الدُّنْيَا ، هُنَالِكَ اسْتَحْيَا الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ ، وَهُنَالِكَ أَصَابَ وِلَايَةَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که خواهان کرامت آخرت است ، زیور دنیا را رها می کند. همین جاست که بنده از خدا حیا می کند، و این جاست که به [مقام] ولایت خداوند می رسد.

الزهد لابن المبارك : ص ۱۰۷ ح ۳۱۷ ، تفسیر الثعالبی : ج ۵ ص ۴۸۷ کلاهما عن الحسن ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۹۳۸ ح ۴۳۶۱۱ .

حدیث ۱۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُجِبَّكَ اللَّهُ فَأَبْغِضِ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی که خداوند تو را دوست بدارد، دنیا را دشمن بدار.

تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۷۰ ح ۳۷۵۴ ، تاریخ دمشق : ج ۶ ص ۲۹۰ ح ۱۵۴۹ ، البدایه والنهایه : ج ۱۰ ص ۱۳۷ کلها عن ربیع بن خراش ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۷ .

حدیث ۱۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُجِبَّكَ اللَّهُ ، وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُجِبَّكَ النَّاسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به مردی - : نسبت به دنیا زهد بورز تا خداوند تو را دوست بدارد، و نسبت به آنچه مردم دارند ، زهد بورز تا مردم دوستت بدارند.

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۸ ح ۷۸۷۳ ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۴ ح ۴۱۰۲ وفيه «يحبوك» بدل «يحبك الناس» ، المعجم الكبير : ج ۶ ص ۱۹۳ ح ۵۹۷۲ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۴ ح ۱۰۵۲۲ و ۱۰۵۲۳ ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۳۷۳ ح ۶۴۳

كلّها عن سهل بن سعد ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۷ ح ۶۰۹۱ ؛ الأمالی للطوسی : ص ۱۴۰ ح ۲۲۸ و ص ۲۰۲ ح ۳۴۴ كلاهما عن محمّد بن عیسی الكندی عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۱۵ ح ۴ .

حدیث ۱۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: لَقِيتَنِي أَبُو بَكْرٍ ، فَقَالَ : كَيْفَ أَنْتَ يَا حَنْظَلَةُ؟

قُلْتُ : نَافِقٌ حَنْظَلَةُ !

قَالَ : سُبْحَانَ اللَّهِ ! مَا تَقُولُ؟

قُلْتُ : نَكُونُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُدَكِّرُنَا بِالنَّارِ وَالْجَنَّةِ حَتَّى كَأَنَّا رَأَى عَيْنٍ ، فَإِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَافَسَنَا

صحیح مسلم - به نقل از حنظله اُسیدی که از کاتبان پیامبر خدا بود - : ابو بکر به من بر خورد و گفت: چگونه ای ، ای حنظله؟

گفتم: حنظله ، منافق گشته است!

ابو بکر گفت: سبحان الله ! چه می گویی؟

گفتم: وقتی نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هستیم و برایمان از آتش و بهشت می گوید ، چنانیم که گویا آنها را به چشم می بینیم؛ ولی از محضر پیامبر خدا که بیرون می رویم ، به زن و فرزند و زندگی مان می پردازیم و بسیاری از سخنان پیامبر را فراموش می کنیم.

ابو بکر گفت: به خدا سوگند که ما نیز همین حال را داریم!

پس ، من و ابو بکر رفتیم تا بر پیامبر خدا وارد شدیم.

من گفتم: ای پیامبر خدا! حنظله منافق گشته است!

پیامبر خدا فرمود: «چه طور؟» .

گفتم: ای پیامبر خدا! آن گاه که نزد شما هستیم و از آتش و بهشت برایمان می گویی ، گویا آنها را به چشم می بینیم؛ اما از نزد

شما که می رویم ، به زن و فرزند و زندگی خود می پردازیم، و بسیاری از آن سخنان را فراموش می کنیم!

پیامبر خدا فرمود: «سوگند به آن که جانم در دست اوست ، اگر بر آن حالی

که نزد من دارید ، دوام آورید ، ... فرشتگان در بسترهایتان و در کوی و برزن هایتان با شما دست می دهند؛ اما - ای حنظله - آدمی

هر ساعتی ، حالتی دارد» ، و سه بار این جمله را فرمود .

المعافسة: المعالجة والممارسة والملاعبة (النهاية: ج ۳ ص ۲۶۳ «عفس»).

حدیث ۱۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَبْدٍ يَدْعُ الدُّنْيَا إِلَّا لَمْ يَزَلْ عَزِيزًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، يَخَافُهُ النَّاسُ مَا دَامَ فِي حَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای نیست که دنیا را وا نهد ، مگر آن که پیوسته در دنیا و آخرت ، عزتمند است و تا

زمانی که بر آن حال است ، هیبت او در دل مردم خواهد بود.

الفردوس: ج ۴ ص ۸ ح ۶۰۲۰ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَدْ أَفْلَحَ الْمُزْهِدُ الْمُجْهِدُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رستگار است بی اعتنای سختکوش: بی اعتنا به زندگی، و سختکوش در عبادت (سه بار).
جَهْدُ الرَّجُلِ فِي كَذَا: أَي جَدِّ فِيهِ وَبَالِغٍ (لسان العرب: ج ۳ ص ۱۳۳ «جهد»).

حدیث ۱۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةُ الْوَرَعِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا ، فَمَنْ تَمَسَّكَ بِالْوَرَعِ وَالزُّهْدِ بَلَغَهُ كُلُّ دَرَجَةٍ رَفِيعَةٍ ، وَمَنْ تَخَلَّى مِنْهُمَا لَقِينِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى غَيْرِ مِلَّتِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه پارسایی ، زهد در دنیا است. پس، هر که به پارسایی و زهد چنگ در زند ، این دو او را به هر درجه بالایی می رسانند، و هر که از این دو ، دست کشد ، روز قیامت مرا بر غیر آیین من دیدار می کند.
الفردوس : ج ۱ ص ۲۰۵ ح ۷۸۵ عن ابن مسعود .

حدیث ۱۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - نَاجِيَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكَانَ فِيهَا نَاجِئًا أَنْ قَالَ : يَا مُوسَى ... أُمَّمَّا الزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا ، فَإِنِّي أَمْنَحُهُمْ جَنَّتِي يَتَّبِعُونَ مِنِّي حَيْثُ شَاءُوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - تبارک و تعالی - با موسی علیه السلام به نجوا پرداخت و از جمله نجواهایش این بود که گفت: «ای موسی!... من بهشت خویش را تقدیم زاهدان در دنیا می کنم و در هر کجای آن که می خواهند ، ساکن شوند».
شُعَبُ الْإِيمَانِ : ج ۷ ص ۳۴۵ ح ۱۰۵۲۷ عن ابن عباس ، كُنزُ الْعَمَالِ : ج ۳ ص ۷۲۳ ح ۸۵۷۸ .

حدیث ۱۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - خَلَقَ الْعَقْلَ مِنْ نُورٍ مَحْزُونٍ مَكْنُونٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - تبارک و تعالی - خرد را از نوری آفریده که در دانش پیشینش اندوخته و نهفته بود و هیچ پیامبر مُرْسَل و فرشته مقرب، از آن مطلع نبود. آن گاه ، دانش را نفس آن ، فهم را روحش ، و زهد را سرش... قرار داد.
مَكْنُونٌ : أَي مُسْتَوْرٍ (تاج العروس : ج ۱۸ ص ۴۸۵ «کنن»).

حدیث ۱۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ تَعَلَّمُونَ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَعْلَمْتُمْ لِاسْتِرَاحَتِ أَنْفُسِكُمْ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آنچه را من از دنیا می دانم ، شما می دانستید، جان هایتان از [هم و غم های] آن می آسود.

شعب الإيمان: ج ۷ ص ۲۸۶ ح ۱۰۳۳۰ عن عروۃ بن الزبیر، المستدرک علی الصحیحین: ج ۳ ص ۷۲۸ ح ۶۶۴۰ عن الزبیر، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۴ ح ۶۱۳۰.

حدیث ۱۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَوْتِ مُرْهَدًا فِي الدُّنْيَا وَمُرْغَبًا فِي الْآخِرَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ، بهترین عامل زهدورزی در دنیا و ترغیب به آخرت است.
 المصنّف لابن أبی شیبّه: ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۲۸ عن الربیع، الفردوس: ج ۳ ص ۲۹۰ ح ۴۸۶۸ عن أنس وفيه «بذكر الموت» بدل «بالموت»، کنز العمال: ج ۱۵ ص ۵۴۷ ح ۱۱۷ نقلًا عن الزهد لابن حنبل.

حدیث ۱۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ذِكْرُ الْمَوْتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین [عامل] زهدورزی در دنیا، یاد مرگ است.
 الفردوس: ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۱۴۴۱ عن أنس، کنز العمال: ج ۱۵ ص ۵۴۴ ح ۴۲۱۰۴؛ جامع الأخبار: ص ۴۷۳ ح ۱۳۳۴، بحار الأنوار: ج ۶ ص ۱۳۷ ح ۴۱.

حدیث ۱۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا فَرَوْرُوا الْقُبُورَ؛ فَإِنَّهَا تُرْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَتُدَكَّرُ الْآخِرَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! به زیارت قبور بروید که موجب زهدورزی در دنیا و یادآوری آخرت می شود.
 المستدرک علی الصحیحین: ج ۱ ص ۵۳۱ ح ۱۳۸۷، سنن ابن ماجه: ج ۱ ص ۵۰۱ ح ۱۵۷۱، السنن الكبرى: ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۷، أخبار مکه للأزرقی: ج ۲ ص ۲۱۱ کلها عن عبد الله بن مسعود، کنز العمال: ج ۱۵ ص ۶۵۳ ح ۴۲۵۸۹.

حدیث ۱۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَسِيفَ عَلَى دُنْيَا فَاتَتْهُ، اقْتَرَبَ مِنَ النَّارِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس خورد، به فاصله یک ماه راه، به آتش نزدیک می شود.
 تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۷۹، المحجّة البيضاء: ج ۶ ص ۹۶ وفيه «سنه» بدل «شهر».

حدیث ۱۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَسِيفَ عَلَى دُنْيَا فَاتَتْهُ أَقْتَرَبَ مِنَ النَّارِ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ ، وَمَنْ أَسِيفَ عَلَى آخِرِهِ فَاتَتْهُ أَقْتَرَبَ مِنَ الْجَنَّةِ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس خورد ، به اندازه مسافت هزار سال راه ، به آتش نزدیک شده است؛ و هر که برای از دست دادن چیزی از آخرتش افسوس خورد ، به اندازه مسافت هزار سال راه ، به بهشت نزدیک شده است.

کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۷ ح ۶۱۴۷ نقلاً عن الرازی فی مشیخته عن ابن عمر .

حدیث ۱۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ حَزِينًا عَلَى الدُّنْيَا ، أَصْبَحَ سَاخِطًا عَلَى رَبِّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای دنیا غمگین شود ، از پروردگار متعال خود ، خشمگین شده است.

المعجم الصغير : ج ۱ ص ۲۵۷ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۱۳ ح ۱۰۰۴۴ کلاهما عن أنس وص ۲۱۴ ح ۱۰۰۴۵ عن ابن مسعود ، کنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۶ ح ۶۲۷۱ ؛ الأملی للمفید : ص ۱۸۸ ح ۱۵ ، الأملی للطوسی : ص ۲۲۹ ح ۴۰۴ کلاهما عن رفاعه [بن موسی] عن الإمام الصادق علیه السلام ، تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۹۵ نحوه ، تفسیر القمی : ج ۱ ص ۳۸۱ عن المفضل بن عمر عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۳۴۸ ح ۳۵ .

حدیث ۱۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا زُوِيَتِ الدُّنْيَا عَنْ أَحَدٍ إِلَّا كَانَتْ خَيْرَةً لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا از هیچ کس گرفته نشد ، مگر آن که خیر او در آن بود.

الفردوس : ج ۴ ص ۶۸ ح ۶۲۱۳ عن ابن عمر ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۶ ح ۶۱۴۱ .

حدیث ۱۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَشْغَلُوا قُلُوبَكُمْ بِذِكْرِ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل هایتان را به ذکر دنیا (یاد کردن از دنیا) مشغول نسازید.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۴ عن محمد بن النظير الحارثي ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۸ ح ۶۱۵۳ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۳ .

حدیث ۱۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَوَّلَ الْأَمَلِ يَصْرِفُ هِمَمَكُمْ إِلَى الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرزوی دور و دراز ، همت های شما را مصروف دنیا می کند.

أعلام الدين : ص ۳۴۵ عن أبي هريرة ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۱۸۸ ح ۳۹ .

حدیث ۱۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُونُوا فِي الدُّنْيَا أَضْيَافًا ، وَاتَّخِذُوا الْمَسَاجِدَ بُيُوتًا ، وَعَوِّدُوا قُلُوبَكُمْ الرَّقَّةَ ، وَأَكْثِرُوا التَّفَكُّرَ وَالْبُكَاءَ ، وَلَا تَخْتَلِفَنَّ بِكُمْ الْأَهْوَاءُ ، تَبْنُونَ مَا لَا تَسْكُنُونَ ، وَتَجْمَعُونَ مَا لَا تَأْكُلُونَ ، وَتَأْمَلُونَ مَا لَا تُدْرِكُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دنیا [چون] میهمان باشید، و مسجدها را خانه خود بگیرید، و دل هایتان را به نازکی، عادت دهید، و زیاد اندیشه و گریه کنید، و هوس های گونه گون را به خود راه مدهید، به این که : آنچه را در آن ساکن نمی شوید، بنا کنید و آنچه را که نمی خورید، گرد آورید و آنچه را که بدان نمی رسید، آرزو کنید .

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۳۴۴ ، أعلام الدین : ص ۱۴۶ و ص ۳۶۵ عن أبي سعيد الخدري ، إرشاد القلوب : ص ۹۴ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳ ؛ حلیه الأولیاء : ج ۱ ص ۳۵۸ ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۲۶ ح ۷۳۱ ، تفسیر القرطبی : ج ۱۲ ص ۲۷۷ کلها عن الحكم بن عمير .

حدیث ۱۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِرَّوْا مِنْ فُضُولِ الدُّنْيَا كَمَا تَفِرُّوْنَ مِنَ الْحَرَامِ ، وَهَوِّنُوا عَلَى أَنْفُسِكُمُ الدُّنْيَا كَمَا تَهَوَّنُونَ الْجِيفَةَ ، وَتَوَرَّوْا قُلُوبَكُمْ بِتَفَكُّرِ الْآخِرَةِ ، وَتَوَبَّوْا إِلَى اللَّهِ مِنْ فُضُولِ الدُّنْيَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِكُمْ ؛ حَتَّى تَنْجُوا مِنْ شِدَّةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که از حرام می گریزید، از فزونی های دنیا نیز بگریزید، و همچنان که مردار را خوار می شمارید، دنیا را نیز در نظرتان خوار گردانید، و با اندیشیدن درباره آخرت، دل هایتان را نورانی کنید، و از فزونی های دنیا و کردارهای بدتان، به درگاه خدا توبه برید تا از سختی روز قیامت برهید.

الفردوس : ج ۳ ص ۱۴۹ ح ۴۴۰۱ عن جابر بن عبد الله ؛ مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۴ ح ۱۳۹۶ نقلًا عن القطب الراوندي في لبّ اللباب وليس فيه «وتوروا قلوبكم بتفكير الآخرة» .

حدیث ۱۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ! اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَاسْعَوْا فِي مَرْضَاتِهِ ، وَأَيِّقِنُوا مَنْ

الدُّنْيَا بِالْفَنَاءِ وَمِنَ الْآخِرَةِ بِالْبَقَاءِ ، وَاعْمَلُوا لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، فَكَأَنَّكُمْ بِالْدُّنْيَا لَمْ تَكُنْ وَبِالْآخِرَةِ لَمْ تَزَلْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! از خدا، چنان که باید، بترسید و در جلب خشنودی او بکوشید . به فناپذیری دنیا و جاودانگی آخرت، یقین کنید، و برای پس از

مرگ، کار کنید، چنان که گویی هرگز در دنیا نبوده اید و پیوسته در آخرت زیسته اید .

أعلام الدین : ص ۳۴۴ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۷ ح ۱۰ .

حدیث ۱۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا زَاهِدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ پیامبری را برنگزید ، مگر این که زاهد بود .

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلًا عن القطب الراوندى فى لبّ اللباب .

حدیث ۱۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي بِخَزَائِنِ الدُّنْيَا عَلَى بَعْلَةٍ شَهْبَاءٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام گنجینه های دنیا را بر قاطری خاکستری رنگ ، نزد من آورد و گفت: ای محمد! اینها گنجینه های زمین اند و از سهم تو در نزد پروردگار بلندمرتبه ات چیزی کم نمی کنند .

گفتم: دوست من، جبرئیل! مرا به اینها نیازی نیست. هر گاه سیر شوم ، پروردگارم را سپاس می گزارم، و هر گاه گرسنه شوم ، از او درخواست می کنم .

الشَّهْبُ : هو أن يغلب البياض السواد ؛ بَعْلٌ أَشْهَبٌ وَبَعْلَةٌ شَهْبَاءٌ (المصباح المنير : ص ۳۲۴ «شهب»).

حدیث ۱۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا تَطَاوَلَتْ إِلَيَّ بِعُنُقِهَا ، فَقُلْتُ : إِلَيْكَ عَنِّي ! فَقَالَتْ : أَمَا إِنَّكَ إِنْ لَمْ تَلْحَقْنِي فَسَيَلْحَقُنِي الَّذِي بَعْدَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به سوی من گردن کشید . گفتم: از من دور شو!

گفت: اگر تو مرا نگیری ، آن که بعد از تو می آید ، مرا خواهد گرفت .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۳ ح ۳۱۲۰ عن أبي بكر .

حدیث ۱۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا لِي وَلِلدُّنْيَا ! إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُهَا كَمَثَلِ الزَّائِبِ رُفِعَتْ لَهُ شَجَرَةٌ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَقَالَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا چه به دنیا؟! همانا حکایت من و دنیا ، حکایت سواری است که در یک روز گرم تابستانی ، درختی می بیند و زیر سایه آن استراحتی می کند و سپس آن را ترک می کند و می رود .

قَالَ : مَا لِي وَاسْتِرَاحَ (النهاية : ج ۴ ص ۱۲۴ «قول»).

حدیث ۱۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ زَيَّنَكَ بِزِينَةٍ لَمْ يُزَيِّنِ الْعِبَادَ بِزِينَةٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْهَا ، زَيَّنَكَ بِالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَجَعَلَكَ لَا تَرَزُّأُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خداوند تو را به زیوری آراسته که بندگان را به زیوری محبوب تر از آن در نزد خود ،

نیاراسته است: تو را به زیور زهد آراسته و چنانچه قرار داده که نه تو از دنیا چیزی بر می گیری و نه دنیا از تو چیزی

بر می‌گیرد، و دوستی مستمندان را نیز به تو ارزانی داشته است.

یرزاً : يأخذ (النهاية : ج ۲ ص ۲۱۸ «رزأ»).

حدیث ۱۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ، إِنَّ اللَّهَ حَصَّكَ بِأَمْرٍ وَأَعْطَاكَ، لَيْسَ مِنَ الْأَعْمَالِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيْهِ وَلَا أَفْضَلُ مِنْهُ عِنْدَهُ؛ الزُّهُدُ فِي الدُّنْيَا، فَلَيْسَ تَنَالُ مِنْهَا شَيْئًا وَلَا تَنَالُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خداوند ، خصلتی به تو اختصاص داده و عطایت کرده است که هیچ عملی در نزد او محبوب تر و برتر از آن نیست: زهد در دنیا. نه تو از دنیا نوایی می‌گیری و نه دنیا از تو به نوایی می‌رسد. در روز قیامت، زهد ، زیور نیکان در نزد خداوند است.

فی المصدر «تَنَالُهُ» وما أثبتناه هو الأوفق كما في بحار الأنوار .

حدیث ۱۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَخْبِرْنِي لِمَ سُمِّيَتِ الْآخِرَةُ آخِرَةً؟

قَالَ [صلى الله عليه وآله]: لِأَنَّهَا مُتَأَخَّرَةٌ تَجِيءُ مِنْ بَعْدِ الدُّنْيَا، لَا تُوصَفُ سِنِينُهَا، وَلَا تُحْصَى أَيَّامُهَا، وَلَا يَمُوتُ سُكَّانُهَا.

علل الشرائع - به نقل از یزید بن سلام ، در گفتگو با پیامبر خدا - : [گفتم : [مرا خبر دهید که چرا آخرت را آخرت نامیده اند؟ فرمود : «چون متأخر از دنیاست و پس از آن می‌آید . سال‌های آن به وصف نمی‌آید ، و روزهایش شماره نمی‌شود و ساکنانش نمی‌میرند» .

علل الشرائع : ص ۴۷۰ ح ۳۳ ، بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۶ ح ۲ .

حدیث ۱۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَبْرِ أَوَّلُ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ؛ فَإِنْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گور ، نخستین منزلگاه آخرت است . اگر [انسان] از آن به سلامت برهد ، منزلگاه‌های پس از آن ، آسان تر از آن است ، و اگر از آن به سلامت نرهد ، منزلگاه‌های پس از آن ، سخت تر از آن خواهد بود .

مسند ابن حنبل : ج ۱ ص ۱۴۰ ح ۴۵۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۲۶ ح ۱۳۷۳ کلاهما عن عثمان ، ربيع الأبرار : ج ۴ ص ۲۰۴ ، شرح نهج البلاغة : ج ۱۱ ص ۱۵۹ وفيها «شَرٌّ» بدل «أَشَدُّ» ؛ جامع الأخبار : ص ۴۸۵ ح ۱۳۵۱ ، روضة الواعظین : ص ۵۴۲ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۲۴۲ ح ۶۴ .

حدیث ۱۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ عَدَلِ الْآخِرَةِ الْقُبُورُ؛ لَا يُعْرَفُ فِيهَا شَرِيفٌ مِنْ وَضِيعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین مرحله عدالت آخرت ، گورهایند که در آنها میان شریف و دون پایه ، فرقی نهاده نمی شود.

دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۲۳۳ ، الجعفریات: ص ۲۰۵ کلاهما عن الإمام علی علیه السلام ، بحار الأنوار: ج ۸۱ ص ۲۸۳ ح ۴۰ و زاد فی ذیلہ «وغنی من فقیر» .

حدیث ۱۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلَمَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ هَذِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند که دنیا در مقایسه با آخرت ، جز مانند این که فردی از شما این انگشتش را در دریا فرو ببرد ، نیست . پس ، بنگرد که

انگشتش با چه [مقدار آب] باز می گردد (دنیا در برابر آخرت ، به اندازه این نم است در برابر دریا) .

أى السبابة ، فقد جاء فى المصدر بعد كلمة هذه : «وأشار يحيى بالسبابة» ويحيى هو ابن سعيد ، من رجال سند الرواية .

حدیث ۱۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَخَذَتِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا كَمَا أَخَذَ مَخِيطٌ غُرْسَ فِي الْبَحْرِ مِنْ مَائِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه دنیا از آخرت گرفته است ، جز به اندازه آبی که سوزنی فرو رفته در دریا به خود می گیرد ، نیست .

المعجم الكبير: ج ۲۰ ص ۳۰۸ ح ۷۳۳ عن المستورد ، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۱۶۳۷.

حدیث ۱۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِثْلَكُمْ أَيُّهَا الْأُمَّةُ كَمَثَلِ عَسْكَرٍ قَدْ سَارَ أَوْلَاهُمْ وَنَوْدَى بِالرَّحِيلِ ؛ فَمَا أَسْرَعَ مَا يَلْحَقُ آخِرُهُمْ بِأَوْلِهِمْ ! وَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا كَنْفَحَةٍ أَرْنَبٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت شما - ای مردم - همانند سپاهی است که ابتدای آن رفته و ندای کوچ [در آن،] سر داده شده است . پس ، چه زود آخر آن سپاه به اولش می رسد! به خدا سوگند ، دنیا در برابر آخرت ، جز به مانند یک کنفح (جهش) خرگوشی نیست . بکوشید ، بکوشید - ای بندگان خدا - و از خداوند ، پروردگارتان ، کمک بجوید.

كذا فى المصدر بالحاء المهملة ، والظاهر أنها مصحفه عن «نفجة» بالجيم . قال ابن الأثير : كنفجة أرنب : أى كوثبه من مجثمه ، يريد تقليل مدتها (النهاية : ج ۵ ص ۸۸ «نفج»).

حدیث ۱۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَهْلَ الْخُلُودِ ، يَا أَهْلَ الْبَقَاءِ ، إِنَّكُمْ لَمْ تُخْلَقُوا لِلْفَنَاءِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اهل جاودانگی ، ای اهل ماندگاری! شما برای نابودی آفریده نشده اید ؛ بلکه از سرایی به سرایی انتقال داده می شوید ، همچنان که از پُشت ها به زهدان ها ، و از زهدان ها به دنیا منتقل شدید و از دنیا به گورها ، و از موقف (قیامت) به جاودانگی در بهشت یا دوزخ [انتقال می یابید] .
فی المصدر : «اللقاء» ، والتصویب من المصادر الأخری .

حدیث ۱۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّمَا الدُّنْيَا عَرَضٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در یکی از خطبه هایش - : ای مردم! دنیا متاعی نقد است که نیک و بد ، از آن می خورند ، و آخرت ، وعده ای راست است که در آن ، پادشاهی دادگر ، حکومت (/ قضاوت) می کند و در آن ، احقاق حق می نماید و بر باطل ، مهر ابطال می زند .

العَرَضُ - بالتحریک - : متاع الدنيا و حُطامها (النهاية : ج ۳ ص ۲۱۴ «عرض»).

حدیث ۱۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا- وَإِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الدُّنْيَا دَارَ بَلْوَى ، وَالْآخِرَةَ دَارَ عُقْبَى ، فَجَعَلَ بَلْوَى الدُّنْيَا لِنَوَابِ الْآخِرَةِ سَبَبًا ، وَثَوَابَ الْآخِرَةِ مِنْ بَلْوَى الدُّنْيَا عَوْضًا ، فَيَأْخُذُ لِيُعْطَى ، وَيَبْتَلِي لِيُجْزَى ، وَإِنَّهَا لَسَرِيعَةُ الذَّهَابِ ، وَوَشِيكَةُ الْإِنْقِلَابِ ، فَاحْذَرُوا حَلَاوَةَ رِضَاعِهَا لِمَرَارَةِ فِطَامِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند دنیا را سرای گرفتاری و آخرت را سرای مُجازات قرار داد . گرفتاری دنیا را سبب پاداش آخرت کرد و پاداش آخرت ، عوض گرفتاری دنیا است . می گیرد تا بدهد و گرفتار می کند تا جزا دهد . دنیا ، زوال شتابانی دارد و به سرعت ، دگرگونی می پذیرد . از شیرینی شیر آن ، به خاطر تلخی جدایی اش بر حذر باشید .

أعلام الدین : ص ۳۴۴ عن ابن عمر ، تحف العقول : ص ۴۸۳ عن الإمام الهادی علیه السلام وفيه صدره إلى «الدنيا عوضا» ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۸۶ ؛ الفردوس: ج ۵ ص ۲۸۱ ح ۸۱۸۶ عن ابن عمر وليس فيه «وإنها لسريعة الزهاب ، ووشيكة الانقلاب» ، كنز العمال: ج ۳ ص ۲۱۱ ح ۶۲۰۳ .

حدیث ۱۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي الْآخِرَةِ غَيْرَ دَارِينَ : دَارَ النَّوَابِ وَدَارَ الْعِقَابِ ؛ الْجَنَّةِ

وَالنَّارِ ، وَهُمَا دَرَجَاتٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند در آخرت ، جز دو سرا قرار نداده است : سرای

پاداش و سرای کیفر [، یعنی] بهشت و دوزخ . و این دو ، درجات دارند .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۲۵ .

حدیث ۱۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا إِنَّ الْآخِرَةَ الْيَوْمَ مُحَفَّفَةٌ بِالْمَكَارِهِ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا مُحَفَّفَةٌ

بِالشَّهَوَاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که آخرت ، امروز ، با ناملایمات در میان گرفته شده است و دنیا با شهوات ، احاطه گشته است .

المعجم الكبير: ج ۱۹ ص ۲۰۰ ح ۴۴۹ ، أسد الغابة: ج ۴ ص ۴۷۰ الرقم ۴۴۹۸ وفيه «النار» بدل «الدنيا» وكلاهما عن كليب بن حزن ، كنز العمال: ج ۱۵ ص ۹۳۱ ح ۴۳۵۹۷ نقلاً عن الأمامي لابن صصرى عن عبدالله بن جراد نحوه .

حدیث ۱۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى يُعْطَى الدُّنْيَا لِمَنْ يُحِبُّ وَيُغْضُ ، وَلَا يُعْطَى الْآخِرَةَ إِلَّا أَهْلَ صِفْوَتِهِ وَمَحَبَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند پاک والا ، دنیا را به دوست و دشمن می دهد ؛ اما آخرت را جز به کسانی که برگزیده و محبوب او باشند ، نمی دهد .

أعلام الدين : ص ۲۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۸۱ ص ۱۹۵ ح ۵۲ .

حدیث ۱۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِجْعَلُوا هِمَّتَكُمْ الْآخِرَةَ ، لَا يَنْفَعُ فِيهَا ثَوَابُ الْمَرَضِيِّ عَنْهُ ، وَلَا يَنْقَطِعُ فِيهَا عِقَابُ الْمَسْخُوطِ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همت خود را آخرت قرار دهید ؛ آخرتی که در آن ، پاداش کسی که مورد رضایت [الهی] است ، پایان نمی یابد و کیفر (مجازات) شخصی که مورد خشم [خداوند] است ، قطع نمی گردد .

أعلام الدين : ص ۳۴۲ ح ۳۰ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۵ ح ۱۰ .

حدیث ۱۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِجْعَلُوا آخِرَتَكُمْ لِأَنْفُسِكُمْ ، وَسَعَيْكُمْ لِمُسْتَقَرِّكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آخرتتان را وجهه همت خود ، و تلاشتان را برای محل استقرار [همیشگی]تان قرار دهید .

أعلام الدين : ص ۳۴۰ ح ۲۶ عن أبي أيوب الأنصاري ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۲ ح ۱۰ .

حدیث ۱۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا که زندگی ای جز زندگی آخرت نیست .

صحیح البخاری: ج ۵ ص ۲۳۵۷ ح ۶۰۵۰ ، صحیح مسلم: ج ۳ ص ۱۴۳۱ ح ۱۲۷ ، سنن الترمذی: ج ۵ ص ۶۹۴ ح ۳۸۵۷ ، مسند ابن حنبل: ج ۴ ص ۳۴۳ ح ۱۲۷۵۷ کله‌ها عن أنس ، کنز العمال: ج ۳ ص ۳۷۹ ح ۷۰۳۸ ؛ المناقب لابن شهر آشوب: ج ۱ ص ۱۸۵ ، بحار الأنوار: ج ۱۹ ص ۱۲۴ ح ۹ .

حدیث ۱۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! كُونُوا مِنْ أبنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ كُلَّ أُمَّ يَتَّبِعُهَا وَلَدُهَا... فَاعْمَلُوا وَأَنْتُمْ مِنَ اللَّهِ عَلَى حَذَرٍ، وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ مَعْرُوضُونَ عَلَى أَعْمَالِكُمْ وَأَنْتُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ لِأَبَدٍ مِنْهُ «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید ؛ زیرا که هر بچه ای ، دنبال مادرش حرکت می کند ... پس ، عمل کنید ، در حالی که از خدا بر حذرید . بدانید که به اعمال شما رسیدگی می شود و خواه ناخواه ، خدا را ملاقات می کنید . «پس ، هر که به وزن ذره ای نیکی کند ، آن را می بیند و هر که به وزن ذره ای بدی کند ، آن را می بیند» .

الزلزلة : ۷ و ۸ .

حدیث ۱۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلدُّنْيَا أبنَاءً وَلِلْآخِرَةِ أبنَاءً ، فَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ كُلَّ وَلَدٍ يَتَّبِعُ بِأُمَّه ، وَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَرَحَّلَتْ مُدْبِرَةً ، وَالْآخِرَةُ قَدْ تَجَمَّلَتْ مُقْبِلَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را فرزندان است و آخرت را نیز فرزندان . شما از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا مباشید ؛ زیرا که هر بچه ای ، دنبال مادر خود حرکت می کند . همانا دنیا پشت کرده و می رود ، و آخرت ، روی کرده و می آید .
 إرشاد القلوب : ص ۲۱ ، أعلام الدین : ص ۳۴۵ ح ۳۹ عن أبي هريرة ، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۷۰ عن العالم عليه السلام وكلاهما نحوه وليس فيهما «فإن كل ولد يتبع بأمه» .

حدیث ۱۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَذِهِ الدُّنْيَا قَدْ ارْتَحَلَتْ مُدْبِرَةً ، وَهَذِهِ الْآخِرَةُ قَدْ ارْتَحَلَتْ مُقْبِلَةً ، وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ؛ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الدُّنْيَا فَافْعَلُوا؛ فَإِنَّكُمْ الْيَوْمَ فِي دَارِ عَمَلٍ وَلَا حِسَابٍ ، وَأَنْتُمْ غَدًا فِي دَارِ حِسَابٍ وَلَا عَمَلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این دنیا ، پشت کرده و می رود و این آخرت ، روی کرده و می آید ، و برای هر یک از این دو ، فرزندان است . پس چنانچه می توانید از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید ، چنین کنید . امروز ، شما در سرایی هستید که جای عمل است و حسابرسی نیست ، و فردا در سرایی خواهید بود که جای حسابرسی است و عمل نیست .

الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ عن جابر بن عبد الله ، الكافي: ج ۸ ص ۵۸ ح ۲۱ عن سليم بن قيس عن الإمام علي عليه السلام ، الأمالي

للمفید : ص ۹۳ ح ۱ عن حَیِّة العرنی عن الإمام علیّ علیه السلام ، نهج البلاغة: الخطبة ۴۲ عن الإمام علیّ علیه السلام کلّها نحوه ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۱۷ ح ۱۳ ؛ المصنّف لابن أبی شیبة: ج ۸ ص ۱۵۵ ح ۱ عن الإمام علیّ علیه السلام ، تاریخ دمشق: ج ۴۲ ص ۴۹۴ عن أبی عبد الرحمن السلمي عن الإمام علیّ علیه السلام ، شعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۷۰ ح ۱۰۶۱۶ عن جابر بن عبد الله وکلّها نحوه ، کنز العمال: ج ۳ ص ۸۱۹ ح ۸۸۵۶ .

حدیث ۱۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی قولِ الله : «تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا» - : التَّجَبُّرُ فِي الْأَرْضِ وَالْأَخْذُ بِغَيْرِ الْحَقِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :- درباره آیه شریف «آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که خواستار برتری و فساد نیستند» :- [یعنی] گردنکشی در زمین [و جامعه] [و گرفتن به ناحق] .

تاریخ دمشق : ج ۶۵ ص ۱۲۱ ، الأمالی للمحاملی : ص ۲۲۹ کلاهما عن أبی هریره .

حدیث ۱۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ تَرَكَ زِينَةَ الدُّنْيَا ؛ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَحْيَا مِنَ اللَّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خواستار آخرت است ، زیور دنیا را وا نهد ، و هر کس چنین کند ، به راستی که از خداوند ، حیا کرده است .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۳۷ ح ۲۴۵۸ ، مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۳ ح ۳۶۷۱ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۹ ح ۷۹۱۵ کلّها عن عبد الله بن مسعود ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۱۸ ح ۵۷۵۳ ؛ کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۱۷ ، الخصال : ص ۲۹۳ ح ۵۸ عن عبد الله بن میمون القدّاح عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، قرب الإسناد : ص ۲۳ ح ۷۹ عن عبد الله بن میمون القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه علیهما السلام عنه صلی الله علیه و آله و کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۱ ح ۲۵ .

حدیث ۱۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا ، الرَّاعِبِينَ فِي الْآخِرَةِ ، الَّذِينَ اتَّخَذُوا أَرْضَ اللَّهِ بِسَاطًا ، وَتُرَابَهَا فِرَاشًا ، وَمَاءَهَا طَبِيبًا ، وَاتَّخَذُوا الْكِتَابَ شِعَارًا ، وَالِدُّعَاءَ لِلَّهِ دِثَارًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابوذر - : ای ابوذر! خوشا به حال بی رغبتان به دنیا و شیفتگان به آخرت! کسانی که زمین را بستر و خاک آن را فرش و آبش را گوارا و کتاب خدا را تن پوش و دعا را جامه خود کردند و از دنیا کاملاً بریدند .

الشُّعَارُ : الثوب الذي يلي الجسد ؛ لأنه يلي شعره . والدُّثَارُ : الثوب الذي فوق الشُّعَارِ (النهاية : ج ۲ ص ۴۸۰ «شعر»). قال العلامة المجلسی قدس سره : أي يلازمون القرآن والدعاء كلزوم الدُّثَارِ والشُّعَارِ للإنسان (بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۷۶) .

حدیث ۱۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كُلَّ جَعْفَرِيٍّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند ، انسان های تندخوی گردن کلفت بی خیر را که در بازارها هیا هو به راه می اندازند و در شب ، مُردار و در روز ، الاغ و در کار دنیا دانا و در کار آخرت ، نادان اند ، دشمن می دارد.
الجَعْفَرِيُّ : الْفَطَّ الْغَلِيظُ الْمَتَكْبِرُ (النهاية : ج ۱ ص ۲۷۶ «جعظري»).

حدیث ۱۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا، وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ

تَمُوتُ غَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دنیایت چنان کار کن که گویی تا ابد زنده می مانی ، و برای آخرت چنان کار کن که گویی همین فردا خواهی مُرد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۳۴ ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۹ عن العالم عليه السلام ، كفاية الأثر : ص ۲۲۷ عن جنادة بن أبي أميد (أمية) عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۴۴ ص ۱۳۹ ح ۶ .

حدیث ۱۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْلِحُوا دُنْيَاكُمْ وَاعْمَلُوا لِآخِرَتِكُمْ كَأَنَّكُمْ تَمُوتُونَ غَدًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیایتان را آباد کنید ، و برای آخرتتان چنان کار کنید که گویی همین فردا می میرید .

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۱۷ ح ۷۱۷ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۴ كلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۵۴۶ ح ۴۲۱۱۱ .

حدیث ۱۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ عَمَلًا مَن يَرْجُو أَنْ يَمُوتَ هَرِمًا، وَاحْذَرْ حَذْرًا مَن يَتَخَوَّفُ أَنْ يَمُوتَ غَدًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمل کن همانند عمل کردن کسی که امید دارد در پیری بمیرد ، و حذر کن همانند حذر کردن کسی که می ترسد همین فردا بمیرد.

الكافي : ج ۲ ص ۸۷ ح ۶ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۱۴ ح ۸ ؛ السنن الكبرى : ج ۳ ص ۲۸ ح ۴۷۴۴ ، شعب الإيمان : ج ۳ ص ۴۰۲ ح ۳۸۸۶ ، تاريخ دمشق : ج ۳۱ ص ۲۶۶ والثلاثة الأخيرة عن عبدالله بن عمرو بن العاص نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۶۷۲ ح ۸۴۱۸ .

حدیث ۱۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَزْهَدُكُمْ فِي الدُّنْيَا وَأَرْغَبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما در نزد خداوند ، زاهدترین شما به دنیا و راغب ترینتان به آخرت است.

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندي في لبّ اللباب ؛ جامع العلوم والحكم : ج ۲ ص ۲۰۴ عن الحسن نحوه ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۷ ح ۱۰۶۴۶ عن أبي ذرٍّ من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۶ .

حدیث ۱۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ! اسْعُوا فِي فِكَائِكِ رِقَابِكُمْ ، وَاعْمَلُوا الْخَيْرَ لِيَوْمِ فِقْرِكُمْ وَفَاقَتِكُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! در آزادسازی خود بکوشید و برای روز ناداری و نیازمندی تان ، کار نیک کنید.

تنبيه الغافلین : ص ۵۵۴ ح ۸۹۸ عن عبد خير عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۱۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ مَطَيَّتَانِ ، فَارْكَبُهُمَا بِلَاغًا إِلَى الْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شب و روز ، دو مرکب اند . برای رسیدن به آخرت ، بر آن دو ، سوار شوید.

الأمالی للشجری : ج ۱ ص ۱۹۷ ، تاریخ دمشق : ج ۶۱ ص ۲۵۵ ح ۱۲۶۲۵ كلاهما عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۳ ص ۳۷ ح ۵۳۵۹ .

حدیث ۱۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ ، وَمَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللَّهُ فُقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُدِّرَ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که آخرت هم و غم او باشد ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و پریشانی اش را سامان

می دهد و دنیا به رگم میلش ، به او روی می آورد ؛ و کسی که دنیا هم و غم او باشد ، خداوند فقر را در پیشانی او (/ در پیش

چشمانش) قرار می دهد و خاطرش را آشفته می سازد و از دنیا جز همان که برایش مقدر شده است ، نصیب او نمی شود .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۲ ح ۲۴۶۵ عن أنس ، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۳۷۵ ح ۴۱۰۵ ، سنن الدارمی : ج ۱ ص ۸۰ ح ۲۳۳ ،

مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۱۴۰ ح ۲۱۶۴۶ کلها عن زید بن ثابت ، المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۲۱۳ ح ۱۱۶۹۰ عن ابن عباس وكلها

نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۵ ح ۶۱۸۶ .

حدیث ۱۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هَمَّهُ وَسَدَمَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که آخرت ، هم و غم و وِردش باشد و چشم به آن بدوزد و همواره اندیشه آن را در سر پیروراند ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و زندگی اش را سامان می بخشد و دنیا ، با حالت زبونی و تسلیم ، به او روی می آورد.

السَّدَمُ : اللَّهَجُ وَالْوَلُوعُ بِالشَّيْءِ (النهاية : ج ۲ ص ۳۵۵ «سدم»).

حدیث ۱۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْغِنَى فِي قَلْبِهِ ، وَجَمَعَ لَهُ أَمْرَهُ ، وَلَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رِزْقَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شب و روز ، بزرگ ترین هم و غمش آخرت باشد ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و کارش را سامان می بخشد و از دنیا نمی رود تا آن که روزی اش را کامل دریافت کند.

ثواب الأعمال : ص ۲۰۱ ح ۱ عن ابن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۱۵ عن عبد الله بن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۴ ح ۱۵۴۶ عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيهما ذيله ، تحف العقول : ص ۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۴ ح ۹۶ .

حدیث ۱۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنَ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ أَفْشَى اللَّهُ ضَيْعَتَهُ ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَمَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ أَكْبَرَ هَمِّهِ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ

أُمُورَهُ ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا می توانید ، خویشتن را از هم و غم دنیا فارغ گردانید ؛ زیرا هر کس که دنیا بزرگ ترین هم و غم او باشد ، خداوند زندگی اش را نابسامان

می سازد و فقر را پیش چشم او قرار می دهد ؛ و هر کس که آخرت ، بزرگ ترین هم و غم او باشد ، خداوند امورش را سر و سامان می دهد و دلش را بی نیاز می گرداند.

المعجم الأوسط : ج ۵ ص ۱۸۶ ح ۵۰۲۵ ، حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۲۲۷ کلاهما عن أبي الدرداء ، كنز العمیال : ج ۳ ص ۱۸۴ ح ۶۰۷۷ .

از ۱۸۰۱ تا ۲۰۰۰

حدیث ۱۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ إِنْ كَانَ هَمُّهُ الْآخِرَةُ كَفَّ اللَّهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَإِنْ كَانَ هَمُّهُ الدُّنْيَا أَفْشَى اللَّهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ

عَيْنِهِ؛ فَلَا يُمَسِي إِلَّا فَقِيرًا وَلَا يُصْبِحُ إِلَّا فَقِيرًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده اگر هم و غمش آخرت باشد ، خداوند زندگی اش را برای او سامان می بخشد و بی نیازی اش را در دلش قرار می دهد ؛ و اگر هم و غمش دنیا باشد ، خداوند زندگی اش را برای او پریشان و پُرمشغله می سازد و فقر را پیش چشم او قرار می دهد . در نتیجه ، شب و روزش را جز با نیازمندی سپری نمی کند (همیشه احساس فقر می نماید) .

الزهد لابن حنبل : ص ۴۲ عن الحسن ، سنن الدارمی : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۷ عن الحسن من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، الزهد لهناد : ج ۲ ص ۳۵۴ ح ۶۶۷ عن أنس و كلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۵ .

حدیث ۱۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : يَا بَنَ آدَمَ ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأَ صَدْرَكَ غِنًى وَأَشَدَّ فَقْرَكَ ، وَإِلَّا تَفَعَلَ مَلَأْتُ يَدَيْكَ شُغْلًا وَلَمْ أَشَدَّ فَقْرَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای والا مرتبه می فرماید : «ای فرزند آدم! خود را وقف عبادت من کن تا سینه ات را از بی نیازی پر کنم و فقرت را بزدايم . در غیر این صورت ، دستانت را پر از کار [و مشغله] می گردانم و فقرت را برطرف نمی سازم» .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۳ ح ۲۴۶۶ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۷۹ ح ۸۷۰۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۶۵۷ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۸۹ ح ۱۰۳۳۹ کلها عن أبي هريرة وفي الثلاثة الأخيرة «صدرک» بدل «يديک» ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۰ ح ۴۳۰۲۲ .

حدیث ۱۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَيُّهَا النَّاسُ ! أَقْبِلُوا عَلَيَّ مَا كَلَّفْتُمُوهُ مِنْ إِصْلَاحِ آخِرَتِكُمْ ، وَأَعْرِضُوا عَمَّا ضَمَّ مِنْ لَكُمْ مِنْ دُنْيَاكُمْ ، وَلَا تَسْتَعْمِلُوا جَوَارِحَ غُدِّيَتِ بِنِعْمَتِي فِي التَّعَرُّضِ لِسَخَطِهِ بِمَعْصِيَتِي ، وَاجْعَلُوا شُغْلَكُمْ فِي التَّمَاسِ مَغْفِرَتِهِ ، وَاصْرِفُوا هِمَّتَكُمْ بِالتَّقَرُّبِ إِلَى طَاعَتِهِ ، مَنْ بَدَأَ بِنَصِيهِ مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّهُ يِيَامِرُ خُودًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - در بازگشتش از جنگ اُحد ، در حالی که مردم ایشان را در میان گرفته بودند - : ای مردم! به آباد کردن آخرتتان - که بدان مکلف شده اید - روی آورید و از دنیایتان که برای شما تضمین شده است [و روزی تان در آن ، خواه ناخواه می رسد] ، روی گردانید و اعضا و جوارحی را که به نعمت های او تغذیه شده است ، در معصیت او - که موجب خشم خداوند می شود - به کار نگیرید و به طلب آمرزش از او پردازید و همت خود را صرف تقرب به طاعت او کنید .

کسی که به بهره اش از دنیا آغاز کند ، بهره اش از آخرت را از کف می دهد

و به آنچه از آخرت می خواهد ، نمی رسد ؛ و کسی که به بهره اش از آخرت آغاز کند ، سهمش از دنیا به او می رسد و از آخرت نیز به آنچه می خواهد ، دست می یابد .

فی أعلام الدين : «فاته» بدل «فإنه» ، وهو الأقرب للمعنى .

حدیث ۱۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكْفِيكُمْ مِنَ النَّفْلِ ذِكْرُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای تفکر ، همین شما را بس که به یاد آخرت باشید .

الفردوس: ج ۵ ص ۵۴۴ ح ۹۰۳۸ عن أسماء بنت أبی بکر؛ جامع الأخبار: ص ۳۵۹ ح ۱۰۰۰ وفيه «التفکر» بدل «النفل».

حدیث ۱۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا عَلِيُّ، مَثَلِ الْآخِرَةِ فِي قَلْبِكَ وَالْمَوْتِ نَصَبَ عَيْنَيْكَ، وَلَا تَنْسَ مَوْفِقَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ، وَكُنْ مِنَ اللَّهِ عَلَى وَجَلٍ، وَادْكُرْ نِعَمَ اللَّهِ، وَاكْفُفْ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَنَابِذْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به علی علیه السلام - : ای علی! آخرت را در دلت مجسم کن [و همواره به یاد آن باش] و مرگ را پیش چشم خود قرار بده و ایستادنت را در پیشگاه خداوند [در روز رستاخیز برای داوری و رسیدگی به اعمال]، فراموش مکن و از خدا بیمناک باش و نعمت های خدا را [همواره] به یاد داشته باش و از حرام های خدا باز ایست و با هوس خود، مخالفت کن .

نَابِذْ : خَالَفَ (انظر المصباح المنير : ص ۵۹۰ «نبذ»).

حدیث ۱۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اسْتَحْيَا مِنْ رَبِّهِ حَقَّ الْحَيَاءِ؛ فَحَفِظَ الرَّأْسَ وَمَا حَوَى، وَالْبَطْنَ وَمَا وَعَى، وَذَكَرَ الْقَبْرَ وَالْبَلِي، وَذَكَرَ أَنَّ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مَعَادًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر آن بنده ای که از پروردگارش، چنان که می باید، شرم کرد؛ پس، سر و آنچه را در سر است، و شکم و آنچه را [از خوراک] در شکم قرار می گیرد، [از ناپاکی و حرام] نگه داشت و قبر و پوسیدن را [همواره] یاد کرد و به یاد داشت که او را در آخرت، بازگشتی است!

الاختصاص : ص ۲۲۹، مشکاة الأنوار : ص ۴۱۲ ح ۱۳۷۶ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۳۶ ح ۲۱.

حدیث ۱۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبَلِي، بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ عَتَا وَطَغَى وَنَسِيَ الْمُبْتَدَأَ وَالْمُنْتَهَى.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد بنده ای است آن بنده ای که دچار سرگرمی و غفلت است و قبرستان و پوسیده شدن را از یاد برده است! بد بنده ای است آن که نافرمانی و سرکشی کرده و آغاز و فرجام را به فراموشی سپرده است!

سنن الترمذی: ج ۴ ص ۶۳۲ ح ۲۴۴۸، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۱ ح ۷۸۸۵، المعجم الکبیر : ج ۲۴ ص ۱۵۶ ح ۴۰۱، شعب الإيمان : ج ۶ ص ۲۸۷ ح ۸۱۸۱ کلها عن أسماء بنت عمیس، الفردوس : ج ۲ ص ۲۲ ح ۲۱۴۴ عن أسماء بنت عمر وكلها نحوه، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۹۷ ح ۴۴۰۵۴.

حدیث ۱۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَوُدُوا الْمَرْضَى وَاتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ تُذَكِّرْكُمْ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بیماران ، عیادت کنید و در تشییع جنازه ها شرکت نمایید ، که اینها آخرت را به یاد شما می آورند .

مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۹۶ ح ۱۱۴۴۵ ، الأدب المفرد : ص ۱۵۸ ح ۵۱۸ ، صحیح ابن حبان : ج ۷ ص ۲۲۱ ح ۲۹۵۵ ، السنن الکبری : ج ۳ ص ۵۳۲ ح ۶۵۷۸ کلها عن أبي سعيد الخدري ، كنز العمال : ج ۹ ص ۹۵ ح ۲۵۱۴۳ ؛ الدعوات : ص ۲۲۷ ح ۶۳۵ ، إرشاد القلوب : ص ۱۲ ، بحار الأنوار : ج ۸۱ ص ۲۲۴ ح ۳۲ .

حدیث ۱۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي حِكْمَةِ زِيَارَةِ الْقُبُورِ - : فَرُورُوهَا ؛ فَإِنَّهَا تُزْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَتُذَكَّرُ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بیان حکمت زیارت قبور - : آنها را زیارت کنید ؛ زیرا که این کار ، موجب بی رغبتی به دنیا و یادآوری آخرت می شود .

سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۵۰۱ ح ۱۵۷۱ ، السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۷ کلاهما عن ابن مسعود ، مسند ابن حنبل : ج ۱ ص ۳۰۶ ح ۱۲۳۵ عن ربيعة بن النابغة عن أبيه عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وليس فيه «تزهده في الدنيا» كنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۴ .

حدیث ۱۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زوروها ؛ فَإِنَّهَا تُرْقُ الْقَلْبَ ، وَتُدْمِعُ الْعَيْنَ ، وَتُذَكِّرُ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در روایتی دیگر - : به زیارت قبور بروید ؛ زیرا که این کار ، دل را نازک می کند و چشم را اشکبار می سازد و آخرت را به یاد می آورد .

السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۸ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۳۲ ح ۱۳۹۳ ، نحوه و کلاهما عن أنس ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۵ .

حدیث ۱۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زوروا القبور ؛ فَإِنَّهَا تُذَكِّرْكُمْ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زیارت قبور بروید که این کار ، شما را به یاد آخرت می اندازد .

سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۵۰۰ ح ۱۵۶۹ ، المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۳ ص ۲۲۳ ح ۴ کلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۱ .

حدیث ۱۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْجَنَائِزِ فَاسْرِعُوا؛ فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به تشییع جنازه دعوت شدید ، شتاب کنید ؛ زیرا که شما را به یاد آخرت می اندازد.
 قرب الإسناد : ص ۸۶ ح ۲۸۱ عن مسعدة بن زیاد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، الجعفریات : ص ۳۳ عن الإمام الكاظم
 عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۲۲۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله
 عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۲۹۶ ح ۲۰ .

حدیث ۱۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زُرِ الْقُبُورَ تَذَكَّرَ بِهَا الْآخِرَةَ، وَغَسِلَ الْمَوْتَى؛ فَإِنَّ مُعَالَجَةَ جَسَدِ خَاوٍ مَوْعِظَةٌ بَلِيغَةٌ، وَصَلُّ عَلَى الْجَنَائِزِ لَعَلَّ ذَلِكَ يَحْزُنُكَ؛ فَإِنَّ الْحَزِينَ
 فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به ابوذر - : به زیارت قبور برو و از این طریق ، یاد آخرت کن . مردگان را غسل بده ؛ زیرا
 که زیر و رو کردن یک جسد بی جان ،
 اندرزی مؤثر است ، و بر جنازه ها نماز بخوان ؛ باشد که این کار ، تو را اندوهگین سازد ، که شخص اندوهناک ، روز قیامت در
 سایه [و پناه] خداست .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۶۶ ح ۷۹۴۱ و ج ۱ ص ۵۳۳ ح ۱۳۹۵ ، شعب الإيمان : ج ۷ ص ۱۵ ح ۹۲۹۱ و فیهما «یتعرض
 کلّ خیر» بدل «یوم القیامة» و کلّها عن أبی ذرّ ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۴۹ ح ۴۲۵۶۸ ؛ تنبیہ الخواطر : ج ۱ ص ۲۸۸ عن أبی ذرّ
 نحوه وراجع الدعوات : ص ۲۷۷ ح ۸۰۱ .

حدیث ۱۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَوْتِ مُرْهَدًا فِي الدُّنْيَا وَمُرْغَبًا فِي الْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ، بهترین عامل بی رغبتی به دنیا و شوق به آخرت است.
 المصنّف لابن أبی شیبّه : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۲۸ عن الربیع ، کنز العمال : ج ۱۵ ص ۵۴۷ ح ۴۲۱۱۷ .

حدیث ۱۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْهَوَى وَطُولُ الْأَمَلِ؛ أَمَّا الْهَوَى فَإِنَّهُ يَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَأَمَّا طَوْلُ الْأَمَلِ فَيَنْسِي الْآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناک ترین چیزهایی که از آنها بر اتم می ترسم ، هوای نفس و آرزوی دراز است . هوای نفس
 ، از حق باز می دارد و آرزوی دراز ، آخرت را از یاد [انسان] می برد .

الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ عن جابر بن عبد الله ، الكافي : ج ۲ ص ۳۳۵ ح ۳ عن يحيى بن عقيل عن الإمام عليّ عليه السلام ، الأمالي
 للمفيد : ص ۹۳ ح ۱ عن حبة العرنى عن الإمام عليّ عليه السلام ، نهج البلاغة : الخطبة ۴۲ عن الإمام عليّ عليه السلام و كلّها نحوه ،
 بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۳ ح ۱۶ ؛ شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۰ ح ۱۰۶۱۶ عن جابر بن عبد الله ، الزهد لابن المبارك : ص ۸۶ ح

۲۵۵ عن الإمام علیّ علیه السلام ، تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۴۹۴ عن أبي عبد الرحمن السلمی عن الإمام علیّ علیه السلام وكلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۲ ح ۴۳۷۶۴ .

حدیث ۱۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْدَرُوا الْمَالَ ، فَإِنَّهُ كَانَ فِيهَا مَضَى رَجُلٌ قَدْ جَمَعَ مَالًا وَوَلَدًا ، وَأَقْبَلَ عَلَى نَفْسِهِ وَعِيَالِهِ وَجَمَعَ لَهُمْ فَأَوْعَى ، فَأَتَاهُ مَلِكُ الْمَوْتِ فَفَرَعَ بَابَهُ وَهُوَ فِي زِيٍّ مِسْكِينٍ ، فَخَرَجَ إِلَيْهِ الْحُجَّابُ فَقَالَ لَهُمْ : أَدْعُوا إِلَيَّ سَيِّدُكُمْ . قَالُوا : أَوْ يَخْرُجُ سَيِّدُنَا إِلَى مِثْلِكَ! وَدَفَعُوهُ حَتَّى نَحْوَهُ عَنِ الْبَابِ .

ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِمْ فِي مِثْلِ تِلْكَ الْهَيْئَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ثروت حذر کنید ؛ زیرا که در گذشته مردی بود که مال و اولاد گرد آورد و به خود و خانواده اش پرداخت و برای آنان جمع کرد و اندوخت . ملک الموت در هیئت شخصی فقیر به نزد او آمد و در خانه اش را کوبید . دربانان بیرون آمدند . ملک الموت به آنان گفت : خواجه خویش را صدا بزنید که نزد من بیاید .

دربانان گفتند : «خواجه ما برای چون تو کسی ، بیرون آید؟!» و او را عقب راندند و از در خانه دورش کردند .

ملک الموت دوباره با همان هیئت به سوی آنان آمد و گفت : خواجه خویش را صدا بزنید و به او بگویید من ملک الموت هستم . خواجه ، چون این سخن را شنید ، از ترس و هراس نشست و به یارانش گفت : با او به نرمی سخن بگویید و به او بگویید : خدا خیرت دهد! شاید دنبال کس دیگری غیر از خواجه ما هستی!

ملک الموت به آنان گفت : خیر . و نزد خواجه رفت و به وی گفت : برخیز و آنچه می خواهی ، وصیت کن ؛ زیرا پیش از آن که بیرون روم ، جانت را خواهم گرفت .

اهل خانه فریاد زدند و گریستند .

خواجه به آنان گفت : صندوق ها را باز کنید و آنچه را از زر و سیم در آنهاست ، بنویسید (/ بریزید) . آن گاه رو به پول ها کرده و به دشنام دادن به آنها پرداخت و گفت : لعنت خدا بر شما پول ها! پروردگارم را از یاد من بردید و مرا از کار آخرتم غافل ساختید تا آن که فرمان خدا چنین مرا غافلگیر کرد!

فی المصدر : «الهیبة» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث ۱۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْلَحَ أَمْرَ آخِرَتِهِ ، أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دُنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کار آخرتش را درست کند ، خداوند کار دنیايش را برای او درست می نماید .

عدّة الداعی : ص ۲۱۶ ، نهج البلاغة : الحکمة ۸۹ ، غرر الحکم : ح ۸۸۵۷ کلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۳۰۵ ح ۵۱ .

حدیث ۱۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا عَلَى نَيْبِهَا الْآخِرَةَ، وَأَبَى أَنْ يُعْطِيَ الْآخِرَةَ عَلَى نَيْبِ الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دنیا را با انگیزه آخرت می دهد و امتناع دارد که آخرت را با انگیزه دنیا بدهد.
الزهد لابن المبارك : ص ۱۹۳ ح ۵۴۹ ، مسند الشهاب : ج ۲ ص ۱۶۴ ح ۱۱۰۸ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۵۱ ح ۵۴۶ کلهما عن أنس ،
کنز العمال : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۶ ؛ إرشاد القلوب : ص ۱۸۶ وفيه «ولا» بدل «وَأَبَى أَنْ» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۵ ح ۲۹ نقلًا
عن عدّة الداعی وفيه «بعمل» بدل «على نيب» في كلا الموضعين .

حدیث ۱۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ يَسْتَكْمِلُ إِيمَانَهُ: رَجُلٌ لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمًا، وَلَا يُرَائِي بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ، وَإِذَا عُرِضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ؛ أَحَدُهُمَا لِلدُّنْيَا وَالْآخَرُ لِلْآخِرَةِ، اخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس آنها را دارا باشد ، ایمانش را کامل گردانیده است ، این که : در راه خدا
از سرزنش هیچ سرزنشگری نهراسد ، و در هیچ کارش ریا نکند ، و هر گاه دو کار برایش پیش آید که یکی برای دنیا و دیگری
برای آخرت است ، کار آخرت را بر دنیا برگزیند.

تاریخ دمشق : ج ۳۸ ص ۱۳ ح ۷۵۷۷ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۱۷ ح ۴۳۲۴۷ .

حدیث ۱۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي انْقِطَاعٍ مِنَ الدُّنْيَا وَإِقْبَالٍ مِنَ الْآخِرَةِ نَزَلَ إِلَيْهِ مَلَائِكَةٌ مِنَ السَّمَاءِ ، بِيضُ الْوُجُوهِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الشَّمْسُ ،
مَعَهُمْ كَفَنٌ مِنْ أَكْفَانِ الْجَنَّةِ ، وَحُنُوطٌ مِنْ حُنُوطِ الْجَنَّةِ ، حَتَّى يَجْلِسُوا مِنْهُ مِدَّ الْبَصِيرِ ، ثُمَّ يَجِيءُ مَلَكُ الْمَوْتِ حَتَّى يَجْلِسَ عِنْدَ رَأْسِهِ ،
فَيَقُولُ : أُيْتُهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ ، أَخْرَجِي إِلَى

مَغْفِرَةٍ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده مؤمن ، هر گاه در حال جدا شدن از دنیا و روی آوردن به آخرت باشد ، فرشتگانی سپیدروی ،
چنان که گویی چهره هایشان آفتاب درخشان است ، از آسمان با کفنی از کفن های بهشت و حنوطی از حنوط های بهشت نزد او
فرود می آیند و در فاصله یک چشم رس ، نزدش می نشینند . آن گاه ملک الموت می آید و کنار سر او می نشیند و می گوید :
«ای نفس پاک!

به سوی آمرزش و رضوان خداوند ، بیرون شو» .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۴۱۳ ح ۱۸۵۵۹ ، المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۳ ص ۲۵۶ ح ۱ ، شعب الإيمان : ج ۱ ص ۳۵۶ ح ۳۹۵ ،
الزهد لهناد : ج ۱ ص ۲۰۵ ح ۳۳۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۹۴ ح ۱۰۷ ، مسند الطیالسی : ص ۱۰۲ ح ۷۵۳ کلاهما
نحوه و کلهما عن البراء بن عازب ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۶۲۷ ح ۴۲۴۹۵ .

حدیث ۱۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا طَالِبِيَّةٌ وَمَطْلُوبِيَّةٌ ، وَالْآخِرَةُ طَالِبِيَّةٌ وَمَطْلُوبِيَّةٌ ؛ فَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ مِنْهَا رِزْقَهُ ، وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَتْهُ الْآخِرَةُ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ فَيَأْخُذَهُ بَعْتَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا طالب است و مطلوب ، و آخرت [نیز] طالب است و مطلوب . پس ، هر کس آخرت را طلب کند ، دنیا در طلب او برمی آید تا او روزی اش را از آن به تمام و کمال دریافت کند ؛ و هر کس دنیا را طلب کند ، آخرت در طلب او برمی آید تا مرگ به سراغش آید و ناگهان او را بگیرد.

تنبيه الغافلين : ص ۲۴۴ ح ۳۱۷ عن أبي عبيدة الأَسَدِي ، المعجم الكبير : ج ۱۰ ص ۱۶۳ ح ۱۰۳۲۸ ، حلية الأولياء : ج ۸ ص ۱۲۰ كلاهما عن ابن مسعود نحوه وليس فيهما «والآخرة طالبة ومطلوبة»، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۶ ؛ الكافي : ج ۱ ص ۱۸ ح ۱۲ عن هشام بن الحكم عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تحف العقول : ص ۳۸۷ عن الإمام الكاظم عليه السلام وفيهما «يفسد عليه دنياه و آخرته» بدل «فياخذ بهتته» ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۰۹ ح ۵۸۸۶ عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۲ ح ۱ .

حدیث ۱۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ طَالِبَتَانِ وَمَطْلُوبَتَانِ ؛ فَطَالِبُ الْآخِرَةِ تَطْلُبُهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رِزْقَهُ ، وَطَالِبُ الدُّنْيَا تَطْلُبُهُ الْآخِرَةُ حَتَّى يَأْخُذَ الْمَوْتُ بَعْتَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که دنیا و آخرت ، هر دو ، طالب اند و مطلوب . دنیا طالب آخرت را طلب می کند تا این که او روزی خویش را به تمام و کمال دریافت نماید ؛ و [نیز] آخرت ، در طلب طالب دنیاست تا این که مرگ ، گردن او را بگیرد.

أعلام الدين : ص ۳۴۵ ح ۳۸ عن ابن عباس ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۲۹ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۱۰ .

حدیث ۱۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَرَكَ عَبْدٌ لِلَّهِ أَمْرًا لَا يَتْرُكُهُ إِلَّا لِلَّهِ تَعَالَى ، إِلَّا عَوَّضَهُ اللَّهُ مِنْهُ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهُ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای به خاطر خدا کاری را - کاری که انجام دادن آن ، نزد خدا ناپسند است - مگر آن که خداوند ، چیزی را که برای دین و دنیای او بهتر از آن است ، به او عوض داد.

تاریخ دمشق : ج ۱۰ ص ۳۷۴ ح ۲۵۸۸ عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ج ۳ ص ۴۲۸ ح ۷۲۸۷ .

حدیث ۱۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا - وَإِنَّهُ لَا - يَضُرُّكُمْ تَوَاضُعُ شَيْءٍ مِنْ دُنْيَاكُمْ بَعْدَ حِفْظِكُمْ وَصِيَّةَ اللَّهِ وَالتَّقْوَى ، وَلَا - يَنْفَعُكُمْ شَيْءٌ حَافِظُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ بَعْدَ تَضْيِيعِ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ مِنَ التَّقْوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که با وجود پایبندی تان به سفارش خداوند و تقوا ، فرو نهادن چیزی از دنیایان ، به شما زیانی نمی زند ؛ و در صورت فرو نهادن تقوا که بدان فرمان داده شده اید ، آنچه از امور دنیایان حفظ کنید ، به شما سودی نمی

رساند.

تحف العقول: ص ۱۸۴، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۹۶ ح ۱؛ المعیار والموازنه: ص ۱۱۲ نحوه.

حدیث ۱۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لِكُلِّ خَرَابٍ عِمَارَةٌ، وَعِمَارَةُ الْآخِرَةِ الْعَقْلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر خرابی را آباد کننده ای است و آباد کننده آخرت، عقل است.

کنز الفوائد: ج ۱ ص ۵۶، بحار الأنوار: ج ۱ ص ۹۵ ح ۳۴.

حدیث ۱۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ فَلْيَدَعْ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس آخرت را می خواهد، باید زیور زندگی دنیا را رها کند.

الخصال: ص ۲۹۳ ح ۵۸، الأمالی للصدوق: ص ۷۱۴ ح ۹۸۳ کلاهما عن عبد الله بن ميمون عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم

السلام، قرب الإسناد: ص ۲۳ ح ۷۹ عن عبد الله بن ميمون عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه و آله، روضة

الواعظين: ص ۵۰۵، بحار الأنوار: ج ۶ ص ۱۳۱ ح ۲۵؛ مسند ابن حنبل: ج ۲ ص ۳۳ ح ۳۶۷۱، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴

ص ۳۵۹ ح ۷۹۱۵ کلاهما عن عبد الله بن مسعود نحوه، کنز العمال: ج ۳ ص ۱۱۸ ح ۵۷۵۳.

حدیث ۱۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى دِينِي بِدُنْيَا، وَعَلَى آخِرَتِي بِتَقْوَى.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بارخدایا! مرا با دنیا به دینم، و با تقوا به آخرتم، کمک کن.

تاریخ دمشق: ج ۱۸ ص ۸۷ الرقم ۲۱۵۹ عن الربيع بن يونس عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تهذيب الكمال: ج ۵ ص

۹۶ الرقم ۹۵۰، سير أعلام النبلاء: ج ۶ ص ۲۶۷ الرقم ۱۱۷ کلاهما عن الربيع عن الإمام الصادق عليه السلام، الفردوس: ج ۱ ص

۴۷۰ ح ۱۹۱۳ عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله؛ مصباح المتهجد: ص ۱۷۲ ح ۲۵۹ من دون إسنادٍ إلى المعصوم

وفيه «ودنيای» بدل «بدنیا»، العدد القويّة: ص ۱۵۷ ح ۸۸ عن الربيع عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله

، بحار الأنوار: ج ۸۷ ص ۲۹۸ ح ۸۵.

حدیث ۱۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لَا تَنَالُونَ الْآخِرَةَ إِلَّا بَتَرِكِكُمْ الدُّنْيَا وَالتَّعَرَّى مِنْهَا، أَوْصِيكُمْ أَنْ تُحِبُّوا مَا أَحَبَّ اللَّهُ وَتُبْغِضُوا مَا أَبْغَضَ اللَّهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به آخرت دست نمی یابید، مگر با رها کردن [علاقه به] دنیا و برهنه شدن از آن. به شما سفارش

می کنم که دوست بدارید آنچه را خدا دوست می دارد و دشمن بدارید آنچه را خدا دشمن می دارد.

مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۵۴ ح ۱۳۴۹۶ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث ۱۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَغْلَقَ عَلَيْهِ أُمُورَ الدُّنْيَا ، وَفَتَحَ لَهُ أُمُورَ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، امور دنیا را بر او می بندد و امور آخرت را بر او می گشاید.

کنز العمال: ج ۳ ص ۲۰۴ ح ۶۱۸۱ نقلاً عن الفردوس عن أنس.

حدیث ۱۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ مَسْعُودٍ ... اتَّقِ اللَّهَ فِي السِّرِّ

وَالْعَلَانِيَةِ ... فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : «وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش هایش به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! ... در نهان و آشکار از خدا بترس ... ؛ زیرا که خدای متعال می فرماید : «و برای کسی که

از مقام پروردگارش بترسد ، دو بهشت است» و با در پیش گرفتن لذات و شهوات ، زندگی دنیا را بر آخرت بر مگزین ؛ زیرا که خدای متعال در کتابش می فرماید : «و اما هر که طغیان کرد ، و زندگی دنیوی را برگزید ، پس ، جایگاه او همان آتش است» . مقصود ، دنیای لعنت شده است . هر آنچه در دنیاست ، لعنت شده است ، مگر آنچه برای خدا باشد.

الرحمن: ۴۶ .

حدیث ۱۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ مَسْعُودٍ ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا ، إِنَّ مَنْ يَدْعِ الدُّنْيَا وَيُقْبِلَ عَلَى تِجَارَةِ الْآخِرَةِ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَتَجَرَّؤُا لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ وَيُربِحُ اللَّهُ تِجَارَتَهُ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : «رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا - يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِبْتِئَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابن مسعود - : ای پسر مسعود! سو گند به آن که مرا به حق به پیامبری برگزید ، کسی که دنیا را وا نهد و به سودای آخرت روی آورد ، خداوند متعال از پس سوداگری اش ، برای او تجارت می کند و سوداگری اش را سودآور می گرداند . خدای متعال می فرماید : «مردانی که نه تجارتي و نه داد و ستدی ، آنان را از یاد خدا و بر پا داشتن نماز و دادن زکات ، غافل نمی سازد و از روزی که در آن ، دل ها و دیده ها دگرگون می شود ، می هراسند» .

مکارم الأخلاق: ج ۲ ص ۳۵۶ ح ۲۶۶۰ عن عبد الله بن مسعود ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۰۶ ح ۱ .

حدیث ۱۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَعَظَمَتِي وَقُدْرَتِي وَعَلَائِي وَارْتِفَاعَ مَكَانِي ، لَا يُؤَثِّرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَيَّ هَوَاهُ إِلَّا جَعَلْتُ غِنَاهُ فِي نَفْسِهِ ، وَكَفَيْتُهُ هَمَّهُ ، وَكَفَفْتُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ ، وَضَمَنْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ رِزْقَهُ ، وَكُنْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ كُلِّ تَاجِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال می فرماید : «به عزت و جلالم و عظمت و قدرتم و بلندی و رفعت مقامم سوگند ، هیچ بنده ای دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجیح نمی دهد ، مگر آن که جانش را بی نیاز می گردانم و خواستش را برمی آورم و معاش او را سامان می بخشم و آسمان ها و زمین را ضامن روزی او می گردانم و از پس تجارت هر تاجری ، هوای او را دارم».

المحاسن : ج ۱ ص ۹۷ ح ۶۳ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام ، الكافي : ج ۲ ص ۱۳۷ ح ۲ ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۲۵ ح ۵۶ كلاهما عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام ، الخصال : ج ۳ ص ۵ عن أبي عبيدة الحذاء عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ص ۳۹۵ عن الإمام الكاظم عليه السلام وكلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۷۵ ح ۲ ؛ المعجم الكبير : ج ۱۲ ص ۱۱۳ ح ۱۲۷۱۹ عن ابن عباس نحوه ، كنز العمال : ج ۱ ص ۲۳۲ ح ۱۱۶۱ .

حدیث ۱۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَافَ أَدْلَجَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که ترسید ، سرش راه پیمود و آن که سرش راه پیمود ، به منزل رسید . بدانید که کالای خدا گران است ؛ بدانید که کالای خدا بهشت است .

يقال : أَدْلَجَ - بالتخفيف - إذا سار من أول الليل ، وأدْلَجَ - بالتشديد - إذا سار من آخره ... ومنهم من يجعل الإدلاج لليل كله (النهاية : ج ۲ ص ۱۲۹ «دلج») . قال الشيخ البهائي : ربّما يطلق الإدلاج على العبادة في الليل مجازا ؛ لأنّ العبادة سير إلى الله تعالى (بحار الأنوار : ج ۸۷ ص ۱۸۹) .

حدیث ۱۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، كُلُّ مَا أَبْصَرْتَهُ بِعَيْنِكَ وَاسْتَحْلَاهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - از سفارش های ایشان به ابن مسعود :- ای پسر مسعود! هر آنچه را چشمت دید و دلت هوس کرد ، برای خدا قرار بده که این ، تجارت (سوداگری) آخرت است ؛ زیرا که خداوند می فرماید : «آنچه نزد شماست ، رفتنی است و آنچه نزد خداست ، ماندنی است» .

فی بحار الأنوار : «واستحلاه» .

حدیث ۱۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ أَطْيَبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ فَمٍ صَائِمٍ تَرَكَ الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَآثَرَ اللَّهِ عَلَى مَا سِوَاهُ ، وَابْتَعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ يَأْتِيَكِ الْمَوْتُ وَأَنْتَ جَائِعٌ ، وَكَبِدُكَ ظَمَانٌ فَافْعَلِ ؛ فَإِنَّكَ تَنَالُ بِذَلِكَ أَشْرَفَ الْمَنَازِلِ ، وَتَحُلُّ مَعَ الْأَبْرَارِ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند ، چیزی خوش تر از بوی دهان روزه داری نیست که به خاطر خدای پروردگار جهانیان ، از خوردن و آشامیدن ، خودداری ورزیده و خدا را بر ماسوای او برگزیده و آخرتش را به دنیایش خریده است .
 پس ، اگر می توانی کاری کنی که وقتی مرگ تو را در می رسد ، گرسنه باشی و جگرت تشنه باشد ، چنین کن ؛ زیرا که با این کار ، به عالی ترین منازل می رسی و با نیکان و شهیدان و شایستگان ، همنشین می شوی .
 التحصین لابن فهد : ص ۲۰ ح ۳۹ عن سعید بن زید بن عمرو بن نفیل ، مستدرک الوسائل : ج ۷ ص ۴۹۹ ح ۸۷۴۱ .

حدیث ۱۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَشِّرْ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّئِئِ وَالرَّفْعَةِ وَالذِّينِ وَالنَّصْرِ وَالتَّمَكِينِ فِي الْأَرْضِ؛ فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلَ الْآخِرَةِ لِلدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد این امت را به بلندی و عظمت و دین و پیروزی و قدرت یافتن در زمین! پس ، هر که از آنان کار آخرت را برای دنیا انجام دهد، در آخرت ، او را نصیبی نخواهد بود.
 مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۴۴ ح ۲۱۲۷۸ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۶ ح ۷۸۶۲ ، شعب الإيمان : ج ۵ ص ۳۳۴ ح ۶۸۳۳ ، حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۲۵۵ نحوه و کلها عن أبی بن کعب ، کنز العمال : ج ۱۲ ص ۱۵۷ ح ۳۴۴۶۵ ؛ إعلام الوری : ج ۱ ص ۸۹ عن أبی بن کعب ، مجمع البیان : ج ۵ ص ۲۲۴ نحوه .

حدیث ۱۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاہُ ، وَشَرٌّ مِنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَیْرِہُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین مردم ، کسی است که آخرتش را به دنیایش بفروشد ، و بدتر از او ، کسی است که آخرت خویش را برای دنیای دیگری بفروشد.
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۳ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عن الإمام علیّ عليهم السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۶ ح ۳ .

حدیث ۱۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ نِدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، رَجُلٌ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَیْرِہُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرندامت ترین مردم در روز قیامت ، مردی است که آخرتش را برای دنیای دیگری بفروشد.
 التاريخ الكبير : ج ۶ ص ۱۲۸ عن أبي هريرة ، کنز العمال : ج ۳ ص ۵۱۰ ح ۷۶۶۰ .

حدیث ۱۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ تَأَدَّى بِهِ النَّاسُ ، وَشَرٌّ مِنْ ذَلِكَ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّہُ ، وَشَرٌّ مِنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَیْرِہُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بدترین مردم، کسی است که مردم از او آزار ببینند، و از او بدتر، کسی است که مردم از بیم گزندش، به او احترام بنهند، و از او بدتر، کسی است که دینش را برای دنیای دیگری بفروشد.

الاختصاص: ص ۲۴۳، بحار الأنوار: ج ۷۵ ص ۲۸۱ ح ۷ و راجع کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۳۵۳ ح ۵۷۶۲ و مستطرفات السرائر: ص ۱۱۱ ح ۱.

حدیث ۱۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله: لا تَرَأَلْ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَتَهَادَوْا وَأَدُّوا الْأَمَانَةَ. رسول خدا صلی الله علیه و آله: آمت من تا هنگامی که یکدیگر را دوست بدارند، به یکدیگر هدیه دهند و امانتداری کنند، سعادت مند خواهند بود.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۲۹ / ۲۵، صحیفه الرضا علیه السلام: ۴۳ / ۱۲ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، جامع الأخبار: ۳۷۷ / ۱۰۵۲ عن الإمام الرضا عن الإمام علی علیهما السلام عن الله علیه و آله و آله و آله «تهادوا»، مشكاة الأنوار: ۵۲ عن الإمام الكاظم علیه السلام نحوه، بحار الأنوار: ۷۴ / ۴۰۰ / ۴۳.

حدیث ۱۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله: لا يَجْتَمِعُ أَرْبَعَةٌ فِي الْمُؤْمِنِ إِلَّا - أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ بِهِنَّ الْجَنَّةَ: الصُّدُقُ فِي اللِّسَانِ، وَالسَّخَاءُ فِي المَالِ، وَالْمَوَدَّةُ فِي القَلْبِ، وَالنَّصِيحَةُ فِي المَشْهَدِ وَالْمَغِيبِ. رسول خدا صلی الله علیه و آله: مؤمن هر گاه دارای چهار صفت گردد، خداوند بدانها بهشت را بر او واجب می گرداند: راستی در زبان، بخشش در مال، دوستی در دل، و خیرخواهی در نهان و آشکار.

کنز العمال: ۱۵ / ۸۷۶ / ۴۳۴۸۲ نقلاً عن الحاكم في تاريخه عن ابن عمر.

حدیث ۱۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله: ما تَحَابَّ الرَّجُلَانِ إِلَّا كَانَ أَفْضَلُهُمَا أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ. رسول خدا صلی الله علیه و آله: هر گاه دو تن یکدیگر را دوست بدارند، آن که دیگری را بیشتر دوست می دارد، از دوستش برتر است.

الأدب المفرد: ۱۶۶/۵۴۴، المستدرک على الصحيحين: ۴/۱۸۹/۷۳۲۳، مسند أبي يعلى: ۳ / ۳۷۷/۳۴۰۶، تاريخ بغداد: ۹/۴۴۰ وفيها «تحاب رجلان في الله» بدل «تحابا الرجلان»، المعجم الأوسط: ۳ / ۱۹۲ / ۲۸۹۹ نحوه، كنز العمال: ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۷ نقلاً عن أبي الشيخ وفيه «تواد» بدل «تحابا» وكلها عن أنس.

حدیث ۱۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اساس عقل ، پس از ایمان ، دوستی با مردم است .

السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۸۷ / ۲۰۳۰۶ ، شُعْبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۵۰۰ / ۹۰۵۴ کلاهما عن سعيد بن سعيد بن المسيب و ص ۲۵۵ / ۸۰۶۱ عن أنس و ص ۵۰۱ / ۹۰۵۵ ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۵۶ / ۶۰۷۰ کلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۹/۷/۲۴۶۶۲ ؛ عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۳۵ / ۷۷ عن أحمد بن عامر بن سليمان الطائي وأحمد بن عبدالله الهروي الشيباني وداود بن سليمان الفراء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، صحيفة الرضا عليه السلام : ۵۲ / ۵۳ عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه «الدين» بدل «الإيمان»، عوالي اللآلي : ۱ / ۲۹۱ / ۱۵۶ ، بحار الأنوار : ۷۴/۳۹۲/۱۲.

حدیث ۱۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ عِزُّ وَ جَلُّ التَّحَبُّبِ إِلَى النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اساس عقل ، پس از ایمان به خدای عز و جل ، دوستی با مردم است .

الخصال : ۱۵/۵۵ عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۴۹ ، روضة الواعظين : ۷ ، بحار الأنوار : ۶ / ۱۵۸ / ۷۴ ؛ المعجم الأوسط : ۵/۱۲۰/۴۸۴۷ ، المعجم الصغير : ۱/۲۵۱ کلاهما عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمال : ۳ / ۹ / ۵۱۷۲ .

حدیث ۱۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصْفُ الْعَقْلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با مردم] ، نیمی از عقل است .

الفردوس : ۲ / ۷۵ / ۲۴۲۱ عن الإمام عليّ عليه السلام ، حلية الأولياء : ۳ / ۱۹۵ عن الأصمعي عن الإمام الصادق عليه السلام ، كنز العمال : ۳/۴۹/۵۴۳۵ ؛ كتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۴۱۶/۵۹۰۴ عن زرارة عن الإمام الصادق عليه السلام ، نهج البلاغة : الحكمة ۱۴۲ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ۱۰۴ ، تحف العقول : ۲۲۱ والثلاثة الأخيرة عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۸/۳۵.

حدیث ۱۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی با مردم ، نیمی از عقل است .

الكافي : ۲ / ۶۴۳ / ۴ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام و ح ۵ عن موسى بن بكر عن الإمام الكاظم عليه السلام ، السرائر : ۳/۵۵۰ عن موسى عن الإمام الكاظم عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تحف العقول : ۴۴۳ عن الإمام الرضا عليه السلام موص ۴۰۳ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، منية المرید : ۲۵۸ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴۹ / ۱۹ ؛ المعجم الأوسط : ۷/۲۵/۶۷۴۴ ، مسند الشهاب : ۱ / ۵۵ / ۳۳ کلاهما عن ابن عمر ، كنز العمال : ۳/۴۹/۵۴۳۴ .

حدیث ۱۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصْفُ الدِّينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با مردم] ، نیمی از دین است .

تحف العقول : ۶۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۲ / ۱۱ ؛ شُعب الإيمان : ۲ / ۷۴ / ۱۱۹۷ عن خالد بن الزبير عن الإمام زين العابدين عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، كنز العمال : ۱۵ / ۹۰۷ / ۴۳۵۶۶ .

حدیث ۱۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَ نَسَبُهُ . وَالْبَعِيدُ مَنْ بَاعَدَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ قَرَّبَ نَسَبُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خویشاوند ، آن است که دوستی نزدیکش ساخته است ، گرچه [نسبت] خویشاوندی اش دور باشد و بیگانه ، آن است که دوستی دورش ساخته است ، گرچه [نسبت] خویشاوندی اش نزدیک باشد .

تاریخ اصفهان : ۱/۱۳۶/۷۹ عن زید الأصم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كنز العمال : ۱۶/۱۲۲/۴۴۱۴۳ ؛ الكافي : ۲/۶۴۳/۷ عن سليمان بن زياد التميمي عن الإمام الصادق عن الإمام الحسن عليهما السلام ، تحف العقول : ۲۳۴ عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ۵ / ۱۰۶ / ۷۸ .

حدیث ۱۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر [شمار] برادران خود بیفزایید ؛ زیرا هر مؤمنی را در روز

قیامت ، شفاعتی است .

الجامع الصغير : ۱ / ۱۵۲ / ۱۰۰۱ ، كنز العمال : ۴ / ۹ / ۲۴۶۴۲ كلاهما نقلًا عن ابن النجار في تاريخه عن أنس ؛ مصادقة الإخوان : ۱ / ۱۵۰ عن أحمد بن محمد عن بعض أصحابه عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «يوم القيامة» .

حدیث ۱۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي أَنْ يُعَذَّبَ عَبْدَهُ بَيْنَ إِخْوَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر [شمار] برادران خود بیفزایید؛ زیرا که پروردگارتان ، آزرمتگین و بزرگوار است و شرم دارد که بنده اش را در روز قیامت ، میان برادرانش عذاب کند .

ربيع الأبرار : ۱ / ۴۲۸ .

حدیث ۱۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرْءُ كَثِيرٌ بِأَخِيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان به وسیله برادرش [نیرومند و] افزون است .

تاریخ بغداد : ۷ / ۵۷ عن الحسن ، مسند الشهاب : ۱ / ۱۴۱ / ۱۸۶ عن أنس ، الإخوان : ۱۰۹ / ۲۴ عن سهل بن سعد الساعدي ، دلائل

النبوة للسيهقي : ۴ / ۳۷۱ ، تاریخ دمشق : ۲۷ / ۲۵۷ كلاهما عن عبدالله بن جعفر وفيهما «بأخيه وابن عمه» ، كنز العمال : ۹ / ۱۱ /

۲۴۶۸۳ ؛ تحف العقول : ۳۶۸ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۲۱ / ۵۷ / ۸ .

حدیث ۱۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرْءُ يَكْتُرُ بِإِخْوَانِهِ الْمُسْلِمِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان با برادران مسلمانش نیرو و فزونی می گیرد .

كنز العمال : ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۳ نقلًا عن العسكری فی الأمثال وابن عساكر عن سهل بن سعد .

حدیث ۱۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّدَقِ تَعَشِ فِي أَكْنَافِهِمْ ؛ فَإِنَّهُمْ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ ، وَعُدَّةٌ فِي الْبَلَاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برادران راستین به دست آر ، تا در پناهشان زندگی کنی که در آسایش ، زیورند و در سختی ،

ساز و برگ [و یاور] .

كنز العمال : ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۳ نقلًا عن العسكری فی الأمثال وابن عساكر عن سهل بن سعد ؛ إرشاد القلوب : ۲۰ عن نوف البكالي عن

الإمام عليّ عليه السلام نحوه وليس فيه ذيله .

حدیث ۱۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا ضَاقَ مَجْلِسٌ بِمُتَحَابِّينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مجلسی بر دو دوستدار ، تنگ نمی شود .

تاریخ بغداد : ۳ / ۲۲۶ عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۹ / ۲۴۶۷۴ .

حدیث ۱۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَسَوْءَ ذَاتِ الْبَيْنِ ؛ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از اختلاف میان خود بپرهیزید ، که زداینده [ایمان] است .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۶۳ / ۲۵۰۸ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۳ / ۵۸ / ۵۴۸۱ .

حدیث ۱۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ فِي التَّبَاغُضِ الْحَالِقَةَ ، لَا أَعْنَى حَالِقَةَ الشَّعْرِ وَلَكِنْ حَالِقَةَ الدِّينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ! دشمنی با یکدیگر ، زداینده است . مقصودم زداینده مو نیست ، که زداینده دین است .

الکافی : ۲ / ۳۴۶ / ۱ عن مسمع بن عبد الملك ، الأما لى للمفيد : ۱۸۱ / ۲ عن ابن سنان وكلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۳۲ / ۱۰۱ .

حدیث ۱۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَمِ ؛ الْحَسَدُ وَالْبَغْضَاءُ هِيَ الْحَالِقَةُ ، لَا أَقُولُ تَحْلِقُ الشَّعْرَ ، وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بیماری اُمت ها به سوی شما خزیده است ؛ حسادت و دشمنی ای که زداینده است . نمی گویم مو را می زداید ؛ بلکه دین را می زداید .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۶۴ / ۲۵۱۰ ، مسند ابن حنبل : ۱/۳۵۲/۱۴۳۰ ، السنن الكبرى : ۱۰/۳۹۳/۲۱۰۶۵ نحوه ، مسند أبی یعلی : ۱ / ۳۲۱ / ۶۶۵ کلها عن الزبير بن العوام ، كنز العمال : ۳ / ۴۶۲ / ۷۴۴۳ ؛ منیة المرید : ۳۲۴ ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲۷ كلاهما نحوه .

حدیث ۱۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْبَغْضَاءَ لِدَوَى أَرْحَامِكُمُ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ لِلدِّينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از دشمنی با خویشاوندان مؤمن خود بپرهیزید ، که دین زداست .

دعائم الإسلام : ۲ / ۳۵۲ .

حدیث ۱۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ؛ لَا تَعَادُوا وَلَا تَبَاغَضُوا ، سَدَّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشَرُوا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بندگان خدا! برادر باشید و با یکدیگر دشمنی و کینه توزی نکنید . در پی درستی و استواری باشید و در کارها میانه روی کنید و [در این صورت] ، بر شما مزده باد !

مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۵۵ / ۹۷۷۰ عن أبی هريرة .

حدیث ۱۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقَاطَعُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَلَا تَبَاغَضُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَكُونُوا إِخْوَانًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از یکدیگر مبرید و به یکدیگر پشت نکنید و با یکدیگر دشمنی و حسادت موزید و با هم برادر

باشید .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۶ / ۳۰ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۹۱ / ۲۱۰۶۰ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۲۴ / ۱۰۲۲۳ کلها عن أبي هريرة وج ۴ / ۲۲۰ / ۱۲۰۷۴ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۳۹۸ کلها عن أنس نحوه .

حدیث ۱۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفِكَ دَمِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک سال از برادرش دوری کند ، مانند آن است که خونش را بریزد .

سنن ابی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۷۶ / ۱۷۹۵۷ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۰ / ۷۲۹۲ ، الطبقات الكبرى : ۷ / ۵۰۰ ، أسد الغابة : ۶ / ۸۲ / ۵۸۴۴ کلها عن أبي خراش السلمی وج ۱ / ۷۰۱ / ۱۱۰۴ عن حدرد الأسلمی ، الأدب المفرد : ۱۲۷ / ۴۰۴ عن أبي خراش الأسلمی ، الفردوس : ۴ / ۳۴۶ / ۷۰۰۲ عن أبي حدرد نحوه ، کنز العمال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۸۸ ؛ جامع الأحادیث للقمی : ۱۳۱ .

حدیث ۱۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا هِجْرَةَ فَوْقَ ثَلَاثٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جدایی ای نباید بیش از سه [روز یا شب] بیاید .

الکافی : ۲ / ۳۴۴ / ۲ عن هشام بن الحكم عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشکاة الأنوار : ۲۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۵ / ۲ ؛ صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۷ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۱۹ / ۸۹۲۸ کلاهما عن أبي هريرة وفيهما «بعد» بدل «فوق» ، کنز العمال : ۹ / ۳۳ / ۲۴۷۹۱ .

حدیث ۱۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ، وَالسَّابِقُ يَسْقُ إِلَى الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه روز ، برادرش را ترک گوید و هر کس [برای آشتی] پیش دستی کند ، به سوی بهشت ، پیش دستی کرده است .

الأمالی للطوسی : ۳۹۱ / ۸۶۰ عن أبي هريرة ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۸۰ / ۵۸۰۹ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۶۲ / ۱۵۸ وفيهما «للمؤمن» بدل «لمسلم» ، الخصال : ۱۸۳ / ۲۵۰ عن أنس بن مالك ، روضة الواعظین : ۴۲۴ کلها ليس فيه ذيله ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۹ / ۱۲ ؛ صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۶ عن عبدالله بن عمر وفيه «للمؤمن» بدل «لمسلم» ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۷۲ / ۱۵۱۹ عن سعد بن أبي وقاص و ص ۳۸۸ / ۱۵۸۹ عن سعد بن مالك ، مسند أبي يعلى : ۴ / ۳۱۵ / ۴۵۵۰ عن عائشة وكلها ليس فيه ذيله ، کنز العمال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۴ نقلًا عن ابن النجار عن أبي هريرة .

حدیث ۱۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ ، فَمَنْ هَجَرَ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه [روز یا شب] از برادرش ببرد و هر کس بیش از سه روز [از برادرش] برید و از دنیا رفت ، به دوزخ می رود .

سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۴ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۴۶ / ۹۱۰۳ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۲۲۶ کلاهما نحوه و کلّهما عن أبی هریره ، کنز العمال : ۹ / ۳۳ / ۲۴۷۹۵ ؛ وراجع جامع الأحادیث للقمی : ۱۲۱ .

حدیث ۱۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَهُوَ فِي النَّارِ ، إِلَّا أَنْ يَتَدَارَكَهُ اللَّهُ بِكَرَمِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بیش از سه [روز] از برادرش ببرد ، در آتش است ، مگر آن که خداوند با کرم خود ، او را دریابد .

المعجم الكبير : ۱۸ / ۳۱۵ / ۸۱۵ عن فضالّه بن عیید .

حدیث ۱۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ . فَإِذَا مَرَّتْ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَلْيَلِقْهُ فَلْيَسَلِّمْ عَلَيْهِ ، فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدْ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ ، وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ فَقَدْ بَرِيَ الْمُسْلِمُ مِنَ الْهَجْرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس روا نیست که بیش از سه روز از مؤمنی ببرد . پس اگر سه روز گذشت ، باید به دیدارش برود و بر او سلام کند . اگر آن یک پاسخ سلامش را داد ، هر دو در پاداش ، شریک هستند و اگر پاسخ او را نداد ، شخص سلام کننده از [کیفر] هجران ، ایمن است .

الأدب المفرد : ۱۳۰ / ۴۱۴ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۲ وفيه «فقد باء بالإثم» بدل «فقد برئ . . .» ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۰۸ / ۲۸۰۲۸ وزاد فيه «وصارت على صاحبه» ، التاريخ الكبير : ۱ / ۲۵۷ / ۸۲۰ نحوه و کلّهما عن أبی هریره ، کنز العمال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۹۰ ، وراجع تاریخ بغداد : ۱۴ / ۲۹۶ .

حدیث ۱۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاجَرَا فَمَكَّنَا ثَلَاثًا لَا يَصْطَلِحَانِ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْإِسْلَامِ ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلايَةٌ ، فَأَيُّهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو مسلمان از یکدیگر بترند و تا سه روز با یکدیگر آشتی نکنند ، از [دین] اسلام بیرون اند و میان آنان ، ولایتی [دینی] نخواهد بود . پس هر یک از آن دو به سخن گفتن با دوستش پیش دستی کند ، در روز حسابرسی ، به سوی بهشت ، پیش دستی خواهد کرد .

الکافی : ۲ / ۳۴۵ / ۵ ، مصادقة الإخوان : ۱۵۳ / ۱ ، منیة المرید : ۳۲۵ کلّهما عن داود بن کثیر عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام

، إرشاد القلوب : ۱۷۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۶ / ۵ .

حدیث ۱۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَبَاغَضُوا ، وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا . وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دشمنی نکنید ، بر یکدیگر حسد مورزید و از یکدیگر رویگردان مشوید . بندگان خدا و برادر هم باشید . برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه روز از برادرش بترسد .

صحیح البخاری : ۵/۲۲۵۳/۵۷۱۸ ، صحیح مسلم : ۴/۱۹۸۳/۲۳ ، سنن أبی داود : ۴/۲۷۸/۴۹۱۰ ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۳۹۸ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۲ / ۲۱۰۶۱ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۲۲۰ / ۱۲۰۷۴ و فیهما زیاده «ولا تقاطعوا» ، حلیة الأولیاء : ۳/۳۷۴ و فیہ «لا تقاطعوا» بدل «لا تباغضوا» ، کنز العمال : ۹/۱۷۵/۲۵۵۷۵ نقلًا عن ابن النجار و کلها عن أنس .

حدیث ۱۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَهْجُرُوا ، فَإِنْ كُنْتُمْ مُهْتَجِرِينَ لَا مَحَالَةَ فَلَا تَهْتَجِرُوا فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ . وَأَيُّمَا مُسْلِمِينَ مَاتَا وَهُمَا مُهْتَجِرَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از یکدیگر نترسید . پس اگر ناچار از بریدن از یکدیگر شدید ، بیش از سه روز نباید که هرگاه دو مسلمان ، در حالی که از یکدیگر بریده اند ، بمیرند ، در بهشت گرد نخواهند آمد .

تنبیه الغافلین : ۵۱۹ / ۸۲۳ عن الحسن البصری .

حدیث ۱۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ ، يَلْتَقِيَانِ فَيَعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا . وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس روا نیست که بیش از سه شب از برادرش بترسد؛ و چون همدیگر را ببینند ، این یک روی بگرداند و آن یک روی بگرداند . بهترین آن دو ، کسی است که آغازگر «سلام» باشد .

صحیح البخاری : ۵/۲۲۵۶/۵۷۲۷ و ص ۲۳۰۲/۵۸۸۳ نحوه ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۵۶۰ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۸ / ۴۹۱۱ ، الأدب المفرد : ۲۹۱ / ۹۸۵ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۷ / ۱۹۳۲ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۱۳۷ / ۲۳۵۸۷ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۰۸ / ۲۰۰۲۷ کلها عن أبی أیوب الأنصاری و ص ۳۹۲ / ۲۱۰۶۱ عن أنس بن مالک و فی الأربعة الأخيرة «یصد» بدل «یعرض» فی کلا الموضوعین ، کنز العمال : ۹/۳۳/۲۴۷۹۴؛ درر الأحادیث النبویة: ۴۱، عوالی اللآلی: ۱/۲۶۶/۶۴ نحوه.

حدیث ۱۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُؤُوسِهِمْ شَبْرًا : رَجُلٌ أُمَّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ ، وَأَخْوَانٌ مُتَصَارِمَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نمازهای سه تن ، یک وجب نیز فراتر از سرهایشان نمی رود! [و پذیرفته نمی گردد]! : کسی که پیشوای مردمی گردد ، حال آن که او را ناخوش می دارند ؛ زنی که شوهرش از او خشمگین باشد ؛ و دو برادر [دینی] که از

یکدیگر بریده اند .

سنن ابن ماجه: ۱/۳۱۱/۹۷۱، صحیح ابن حبان: ۵/۵۳/۱۷۵۷، المعجم الكبير: ۱۱/۳۵۵/۱۲۲۷۵ وفيهما «ثلاثة لا يقبل الله لهم صلاة» وكلها عن ابن عباس ، كنز العمال : ۱۶ / ۳۰ / ۴۳۷۹۸ .

حدیث ۱۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِيَّاكَ وَالْهِجْرَانَ لِأَخِيكَ الْمُؤْمِنِ ؛ فَإِنَّ الْعَمَلَ لَا يُتَقَبَّلُ مَعَ الْهِجْرَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در وصیت خود به ابوذر - : ای ابوذر! از ترک کردن برادر مؤمنت بپرهیز که با هجران و دوری ، عمل [صالح] پذیرفته نمی شود .

الأمالی للطوسی : ۵۳۸ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱ كلاهما عن أبي ذرّ ، مشكاة الأنوار : ۲۰۹ وفيهما «إِيَّاكَ وَهِجْرَانَ أَخِيكَ» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۹ / ۳ .

حدیث ۱۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجَرَ مُسْلِمًا فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ ؛ فَإِنَّهُمَا نَاكِبَانِ عَنِ الْحَقِّ مَا دَامَا عَلَى صُرَامِهِمَا . وَأَوْلُهُمَا فَيُنَاكِبُونَ سَبْقَهُ بِالْفَيْءِ كَفَارَةً لَهُ ، وَإِنْ سَلَّمَ فَلَمْ يَقْبَلْ وَرَدَّ عَلَيْهِ سَلَامَهُ رَدَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ ، وَرَدَّ عَلَى الْآخِرِ الشَّيْطَانُ . وَإِنْ مَاتَا عَلَى صُرَامِهِمَا ، لَمْ يَدْخُلَا الْجَنَّةَ جَمِيعًا أَبَدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای مسلمان روا نیست که بیش از سه شب از مسلمانی ببرد و این دو تا هنگامی که از یکدیگر بریده اند ، از حق کناره گرفته اند ، و آن کسی که زودتر [برای آشتی] باز گردد ، همین پیش دستی او برای بازگشت ، کفاره اش خواهد بود ، و اگر هم سلام کرد و دیگری نپذیرفت ، ملائکه پاسخ سلام او را خواهند داد و شیطان ، پاسخ دیگری خواهد داد ، و اگر این دو در حال بریدن از یکدیگر بمیرند ، هرگز هیچ یک از آنان وارد بهشت نخواهد شد .

مسند ابن حنبل : ۵/۴۸۷/۱۶۲۵۸ ، الأدب المفرد : ۱۲۷/۴۰۲ ، المعجم الكبير : ۲۲ / ۱۷۵ / ۴۵۴ ، مسند أبي يعلى : ۲ / ۲۲۰ / ۱۵۵۴ ، شعب الإيمان : ۵ / ۲۶۹ / ۶۶۲۰ كلها عن هشام بن عامر نحوه ، كنز العمال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۳ .

حدیث ۱۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ رَجُلَيْنِ دَخَلَا فِي الْإِسْلَامِ فَاهْتَجَرَا ، كَانَ أَحَدُهُمَا خَارِجًا مِنَ الْإِسْلَامِ حَتَّى يَرْجِعَ الظَّالِمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو تن که داخل در [آیین] اسلام هستند ، از یکدیگر بترند ، یکی از آن دو [که ظالم است] ، خارج از اسلام خواهد بود ، تا آن که شخص ستمگر [به سوی دیگری] باز گردد .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۷۲ / ۵۵ ، حلیة الأولیاء : ۴ / ۱۷۳ كلاهما عن عبدالله ، كنز العمال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۶ .

حدیث ۱۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ؛ فَمِنْ مُسْتَعْفِرٍ فَيُعْفَرُ لَهُ، وَمِنْ تَائِبٍ فَيَتَابُ عَلَيْهِ، وَيُرَدُّ أَهْلُ الصَّغَائِنِ لِصَغَائِنِهِمْ حَتَّى يَتُوبُوا.
رسول خدا صلی الله علیه و آله: روزهای دوشنبه و پنجشنبه، اعمال، عرضه [و بررسی] می شود. پس [در این میان]، آمرزش خواهانی هستند که آمرزیده می شوند و توبه کارانی که توبه آنان پذیرفته می شود؛ امّا کینه توزان به خاطر کینه هایشان بازگردانده می شوند، تا توبه کنند.
المعجم الأوسط: ۷ / ۲۵۱ / ۷۴۱۹ عن جابر.

حدیث ۱۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
يا أبا ذرٍّ، تُعْرَضُ أَعْمَالُ أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ فِي يَوْمِ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ، فَيُعْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا عَبْدًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءٌ، فَيُقَالُ: أُتْرُكُوا عَمَلٌ هَذَا حَتَّى يَصْطَلِحَا.
رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای ابوذر! اعمال هر هفته اهل دنیا در روزهای دوشنبه و پنجشنبه بر خداوند عرضه می شود. پس هر مؤمنی آمرزیده می شود، مگر آن که میان او و برادرش کینه ای باشد که در این صورت، گفته می شود: عمل این دو را رها کنید، تا با یکدیگر آشتی کنند.
مکارم الأخلاق: ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱، الأمالی للطوسی: ۵۳۷ / ۱۱۶۲ کلاهما عن أبي ذرٍّ، كنز الفوائد: ۱/۳۰۷ عن أبي هريرة نحوه وليس فيه «يا أبا ذرٍّ»، بحار الأنوار: ۷۷ / ۸۹ / ۳.

حدیث ۱۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُعْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءٌ، فَيُقَالُ: أَنْظَرُوا هَذَا حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظَرُوا هَذَا حَتَّى يَصْطَلِحَا.
رسول خدا صلی الله علیه و آله: روزهای دوشنبه و پنجشنبه، درهای بهشت باز می شود و [گناهان] هر بنده ای که به خداوند شرک نورزیده باشد، آمرزیده می شود، مگر آن که میان کسی و برادرش کینه ای باشد که در این صورت، گفته می شود: [آمرزش] این دو را عقب بیندازید، تا آشتی کنند. [آمرزش] این دو را عقب بیندازید، تا آشتی کنند.
صحیح مسلم: ۴/۱۹۸۷/۲۵۶۵، سنن ابی داود: ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۶ نحوه، الموطأ: ۲ / ۹۰۸ / ۱۷، مسند ابن حنبل: ۳ / ۳۶۳ / ۹۲۱۰، الأدب المفرد: ۱۲۹ / ۴۱۱، السنن الكبرى: ۳ / ۴۸۳ / ۶۳۹۶، سنن الترمذی: ۴ / ۳۷۳ / ۲۰۲۳ کلاهما نحوه وكلها عن أبي هريرة وفيها «أنظروا هذين حتى يصلحا» مرة واحدة، كنز العمال: ۳ / ۴۶۴ / ۷۴۵۴.

حدیث ۱۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِنَّ اللَّهَ لَيَطَّلِعُ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، فَيُعْفِرُ لِجَمِيعِ خَلْقِهِ إِلَّا لِمُشْرِكٍ أَوْ مُشَاحِنٍ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله: خداوند در شب نیمه شعبان، اعمال بندگانش را ملاحظه می کند و همه خلقش را می آمرزد، جز

شخص مشرک یا کینه توز .

سنن ابن ماجه: ۱ / ۴۴۵ / ۱۳۹۰ عن أبي موسى الأشعري ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۸۹ / ۶۶۵۳ نحوه عن عبدالله بن عمرو ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۱۰۹ / ۲۱۵ ، المعجم الأوسط : ۷ / ۳۶ / ۶۷۷۶ ، شعب الإيمان : ۳ / ۳۸۲ / ۳۸۳۳ و ج ۵ / ۲۷۲ / ۶۶۲۸ ، حلیه الأولیاء : ۵ / ۱۹۱ کلها عن معاذ بن جبل ، کنز العمال : ۳ / ۴۶۷ / ۷۴۶۴ .

حدیث ۱۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ تُغْلَى الْمَرَدَةُ مِنَ الشَّيَاطِينِ ، وَيُغْفَرُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ سَبْعِينَ أَلْفًا ، فَإِذَا كَانَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ غَفَرَ اللَّهُ بِمِثْلِ مَا غَفَرَ فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَشَهْرِ رَمَضَانَ إِلَى ذَلِكَ الْيَوْمِ إِلَّا رَجُلٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءٌ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : أَنْظِرُوا هَؤُلَاءِ حَتَّى يَصْطَلِحُوا . رسول خدا صلی الله علیه و آله : شب اول ماه رمضان ، شیطان های سرکش به بند کشیده می شوند و هر شب ، هفتاد هزار تن آمرزیده می گردند ، و چون شب قدر فرا رسد ، خداوند به اندازه آنچه در ماه رجب و شعبان و رمضان تا آن روز آمرزیده است ، [بندگان] را می آمرزد ، مگر آن که میان کسی و برادرش کینه ای باشد که در این صورت ، خداوند عز و جلمی فرماید : [آمرزش] اینان را عقب بیندازد ، تا آشتی کنند .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۷۱ / ۳۳۱ عن دارم بن قبيصة عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ۹۷ / ۳۶ / ۱۶ .

حدیث ۱۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيْسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلِّونَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ ، وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شیطان از این که نمازگزاران در جزیره العرب او را پرستند ، نومید شده است ؛ لیکن به دشمنی افکندن میانشان [همچنان امید دارد] .

صحیح مسلم : ۴ / ۲۱۶۶ / ۲۸۱۲ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۳۰ / ۱۹۳۷ ، مسند ابی یعلی : ۲ / ۴۱۳ / ۲۰۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۵ / ۵۰ / ۱۴۳۷۳ و ص ۱۵۳ / ۱۴۹۴۵ کلها عن جابر و ليس فيها «في جزيرة العرب» ، کنز العمال : ۱۲ / ۳۰۵ / ۳۵۱۳۷ نقلًا عن ابن خزيمة وابن حبان .

حدیث ۱۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُفْتَحُ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ إِلَّا أَلْقَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در دنیا [خواهی] بر مردمی گشوده نمی شود ، مگر آن که خدای عز و جل تا روز قیامت ، میانشان کینه و دشمنی می افکند .

مسند ابن حنبل : ۱ / ۴۵ / ۹۳ ، مسند البزار : ۱ / ۴۴۰ / ۳۱۱ و فيه «تدخل» بدل «تفتح» و كلاهما عن عمر ، کنز العمال : ۳ / ۲۳۷ / ۶۳۲۷ .

حدیث ۱۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأرواحُ جنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اثْتَلَفَ ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : جان‌ها (روح‌ها) ، [همچون] سپاهیانی فراهم آمده هستند که هر کدام که یکدیگر را شناختند ، با یکدیگر الفت می‌گیرند و هر یک که دیگری را شناختند ، با یکدیگر اختلاف خواهند یافت .

کتاب من لا یحضره الفقیه: ۴/۳۸۰/۵۸۱۸ ، الاعتقادات: ۴۸ ، جامع الأخبار: ۴۸۸/۱۳۵۹ ، عوالی اللآلی: ۱/۲۸۸/۱۴۲ ، مصباح الشریعہ: ۳۳۰ عن الإمام علیّ علیه السلام ، علل الشرایع: ۱/۸۴ عن الإمام الصادق علیه السلام فی «الأرواح جنود مجنّدة»، بحار الأنوار: ۱۶۵/۲/۷۷ ؛ صحیح البخاری: ۳/۱۲۱۳/۳۱۵۸ عن عائشہ ، صحیح مسلم: ۴/۲۰۳۱/۲۶۳۸ ، سنن أبی داود: ۴/۲۶۰/۴۸۳۴ ، مسند ابن حنبل: ۳/۱۵۱/۷۹۴۰ وص ۶۲۱/۱۰۸۲۶ کلّها عن أبی هریرة ، المستدرک علی الصحیحین: ۴/۴۶۷/۸۲۹۶ ، تاریخ دمشق: ۱۱ / ۴۵۸ / ۲۸۶۹ کلاهما عن سلمان الفارسی ، المعجم الکبیر: ۱۰ / ۲۳۰ / ۱۰۵۵۷ عن عبد الله بن مسعود ، کنز العمال: ۹ / ۲۲ / ۲۴۷۳۹ .

حدیث ۱۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لِيَلْتَمِسُ مَرْضَاءَ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ ، فَلَا يَزَالُ كَذَلِكَ ، يَقُولُ اللَّهُ : يَا جِبْرِيْلُ ، إِنَّ عَبْدِي فَلَانًا لِيَلْتَمِسُ أَنْ يُرَضِّيَنِي ، فِرَضَائِي عَلَيْهِ . يَقُولُ جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : «رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى فُلَانٍ» وَيَقُولُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ، وَيَقُولُ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، حَتَّى يَقُولَهُ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ . ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَهِيَ الْآيَةُ الَّتِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا» .

وَأَنَّ الْعَبْدَ لِيَلْتَمِسُ سَخَطَ اللَّهِ ، يَقُولُ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ : يَا جِبْرِيْلُ ، إِنَّ فَلَانًا يُسَخِطُنِي ، أَلَا وَإِنَّ غَضَبِي عَلَيْهِ . يَقُولُ جِبْرِيْلُ : غَضِبَ اللَّهُ عَلَى فُلَانٍ ، وَيَقُولُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ، وَيَقُولُ مَنْ دُونَهُمْ ، حَتَّى يَقُولَهُ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ . ثُمَّ يَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ .

المعجم الأوسط - به نقل از ثوبان ، از پیامبر صلی الله علیه و آله - بنده ، در پی کسب خشنودی خداوند برمی آید و همواره بر آن است ، تا آن که خداوند می‌فرماید : «ای جبرئیل! فلان بنده ام در پی آن است که مرا خشنود کند . پس خشنودی من شاملش باد!» .

پس جبرئیل می‌گوید : «رحمت خدا بر فلانی باد!» . حاملان عرش نیز چنین می‌گویند و آن گاه ، فرشتگانی که به آنان نزدیک هستند و همه ساکنان آسمان‌های هفتگانه چنین می‌گویند و سپس ، این سخن به زمین فرود می‌آید .

پس پیامبر خدا فرمود : این ، همان آیه است که خداوند بر شما در کتابش نازل ساخته است: «آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند ، [خدای] رحمان به زودی برایشان [در دل‌ها] محبتی قرار می‌دهد» .

گاه نیز بنده در پی خشم خدا برمی آید . پس خدای عز و جلمی فرماید : «ای جبرئیل! فلانی مرا خشمگین ساخته است . هان! خشم من بر او باد!» .

پس از آن جبرئیل می‌گوید : «خشم خدا بر فلانی باد!» . حاملان عرش نیز چنین می‌گویند و فرشتگان فروتر از ایشان نیز چنین می‌گویند ، تا آن که ساکنان آسمان‌های هفتگانه این سخن را می‌گویند و سپس [این سخن] به زمین فرود می‌آید .

المعجم الأوسط : ۲/۵۷/۱۲۴۰ ، تفسیر الدر المنثور: ۵/۵۴۵ نقلاً عن ابن مردويه نحوه و کلاهما عن ثوبان .

حدیث ۱۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ : إِنِّي قَدْ أَحْبَبْتُ فَلَانًا فَأَجِبْهُ . - قَالَ : - فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ

الْمَحَبَّةُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ ، فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا» . وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ : إِنِّي أَبْغَضْتُ فَلَانًا . فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ .

سنن الترمذی - به نقل از ابوهریره ، از پیامبر صلی الله علیه و آله - : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، به جبرئیل ندا می کند : «من فلانی را دوست دارم . پس او را

دوست بدار» . [حضرت] فرمود : پس در آسمان ندا می کند . سپس محبت او در [دل] زمینیان فرود می آید ، و این است [معنای] [سخن خداوند] : «آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند ، به زودی [خدای] [رحمان] برایشان محبتی قرار خواهد داد» . هرگاه نیز خداوند بنده ای دشمنی کند ، به جبرئیل ندا می کند : «من با فلانی دشمنی می کنم» . پس از آن ، جبرئیل در آسمان ندا می کند . سپس دشمنی او [در دل] زمینیان فرود می آید .

سنن الترمذی: ۵/۳۱۷/۳۱۶۱، الأسماء والصفات: ۱/۵۲۲/۴۴۶ کلاهما عن أبي هريرة، كنز العمال: ۲/۸/۲۹۱۲.

حدیث ۱۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ الْخُلُقِ يُثَبِّتُ الْمَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوش خویی ، دوستی را استوار می کند .

تحف العقول: ۴۵ ، مشکاة الأنوار : ۷۰ عن الإمام الكاظم عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله ، بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۸/۷۱.

حدیث ۱۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ إِلَى اللَّهِ بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُنْقَادَةً إِلَيْهِ بِالْمَوَدَّةِ وَالرَّحْمَةِ ، وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ خَيْرٍ يُسْرِعُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چه می توانید ، از اندوه های دنیا فارغ شوید؛ زیرا هر که با دل خود به خدا روی بیاورد ، خدا دل های بندگان را به دوستی و مهربانی ، رام او خواهد ساخت و خدا به هر خیری [برایش] می شتابد .

الدرّة الباهرة: ۱۷ وفي هامشه «كذا ، وفي بعض النسخ : كان الله إليه بكل خير أسرع، وهذا هو الصحيح»، بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۶/۳.

حدیث ۱۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَقْبَلَ عَبْدٌ بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ تَفِدُ إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ ، وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ خَيْرٍ إِلَيْهِ أَسْرَعَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده ای با دل خود به خدا روی بیاورد ، خدا دل های مؤمنان را بر آن می دارد تا با دوستی و مهربانی به او روی آورند ، و خدا برایش به هر خیری شتابان تر است .

المعجم الأوسط : ۵/۱۸۶/۵۰۲۵ ، حلیة الأولیاء : ۱/۲۲۷ کلاهما عن أبی الدرداء ، کنز العمال : ۳/۱۸۵/۶۰۷۷ .

حدیث ۱۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أُرِدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ الْمَخْلُوقُونَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِمْ ، وَارْقُصْ مَا فِي أَيْدِيهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خواستی که آفریدگان دوستت بدارند ، به آنان نیکی کن و آنچه را در دست دارند ، رها کن (طمع در اموال آنان مدار) .

أعلام الدین : ۲۶۸ عن الإمام علی علیه السلام ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۱۶۴ / ۸۵ .

حدیث ۱۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِبَلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا ، وَبُغِضَ مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دل ها بر دوستی آن که به آنها نیکی کند و دشمنی آن که بدان ها بدی کند ، سرشته شده اند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۸۱ / ۵۸۲۶ و ص ۴۱۹ / ۵۹۱۷ عن الإمام الرضا علیه السلام ، تحف العقول : ۳۷ ، نثر الدر : ۱ / ۲۶۴ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۰ / ۱۸ ؛ شُعب الإيمان : ۶ / ۴۸۱ / ۸۹۸۴ ، تاریخ بغداد : ۷ / ۳۴۶ ، حلیة الأولیاء : ۴ / ۱۲۱ کلها عن عبدالله بن مسعود ، کنز العمال : ۱۶ / ۱۱۵ / ۴۴۱۰۲ .

حدیث ۱۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَمَنْ بَسَطَ كَفَّهُ لَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ رُزْقَ الْمَحَبَّةِ مِنْهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دستش را برای نیکی به مردم بگشاید ، دوستی آنان روزی اش خواهد شد .
کنز الفوائد : ۱ / ۱۳۵ ، أعلام الدین : ۳۱۵ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۹ / ۷۴ و ح ۷۵ .

حدیث ۱۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ لِفَاجِرٍ عَلَيَّ يَدًا ؛ فَيَحِبُّهُ قَلْبِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارا ! مرا مدیون لطف و نعمت هیچ بدکاری قرار مده ، مبادا که قلبم او را دوست بدارد .
المحجّة البيضاء : ۸ / ۱۱ عن مسند الفردوس .

حدیث ۱۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ مَحَبَّةَ النَّاسِ فَلْيَبْذِلْ مَالَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواستار دوستی مردم است ، از دارایی خود ببخشد .
فردوس الأخبار : ۴ / ۷۷ / ۵۷۲۶ عن أنس بن مالك ، كنز العمال : ۶ / ۳۹۱ / ۱۶۲۰۵ .

حدیث ۱۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّيَاةُ تُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دید و بازدید ، دوستی را استوار می کند .

جامع الأحادیث للقمی : ۸۴ ، الجعفریات : ۱۵۳ عن موسى بن إسماعيل عن أبيه عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام صلی الله علیه و آله وفيه «ثبت» بدل «تنبت»، مستدرک الوسائل : ۱۰ / ۳۷۴ / ۱۲۲۱۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۵ / ۳۶ .

حدیث ۱۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَهْلَ الْقَرَابَةِ تَزَاوَرُوا ، وَلَا تَجَاوَرُوا ، وَتَهَادُوا ؛ فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَسْلُ

السَّخِيمَةَ ، وَالزِّيَارَةَ تُثْبِتُ الْمَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای خویشاوندان! به دیدار یکدیگر بروید و همسایگی مکنید

و به یکدیگر هدیه دهید ؛ زیرا هدیه دادن ، کینه را ریشه کن می کند و دید و بازدید ، دوستی را استوار می سازد .

مستدرک الوسائل : ۱۳ / ۲۰۳ / ۱۵۱۰۹ موسی [بن اسماعیل] عن أبيه عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، جامع الأحادیث للقمی : ۶۶ و ليس فيه «يا أهل القرابة» و «والزيارة...» .

حدیث ۱۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَهْلَ الْقَرَابَةِ تَزَاوَرُوا ، وَلَا تَتَجَاوَرُوا ، وَتَهَادُوا ؛ فَإِنَّ الزِّيَارَةَ تَزِيدُ فِي الْمَوَدَّةِ ، وَالتَّجَاوُرُ يُحْدِثُ الْقَطِيعَةَ ، وَالْهَدِيَّةُ تَسْلُ الشَّحْنَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای خویشاوندان! به دیدار یکدیگر بروید و همسایگی مکنید و به یکدیگر هدیه بدهید ؛ زیرا دید

و بازدید ، بر دوستی می افزاید و همسایگی ، جدایی به بار می آورد و هدیه دادن ، کینه را ریشه کن می کند .

مستدرک الوسائل : ۱۳ / ۲۰۵ / ۱۵۱۱۸ ، دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۶ / ۱۲۳۳ .

حدیث ۱۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلْهُ الْقَرَابَةَ مَحَبَّةً فِي الْأَهْلِ ، وَمَثْرَاءً فِي الْمَالِ ، وَمَنْسَأَةً فِي الْأَجْلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دیدار خویشان ، [مایه] دوستی در خاندان ، افزایش دارایی و به تأخیر افتادن مرگ است .

عوالی اللالی : ۱ / ۲۵۵ / ۱۹ ؛ المعجم الأوسط : ۸ / ۱۴ / ۷۸۱۰ عن عمرو بن سهل نحوه ، كنز العمال : ۳ / ۳۵۸ / ۶۹۲۵ .

حدیث ۱۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا ، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا . أَوَّلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَّبْتُمْ ؟ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : وارد بهشت نخواهید شد ، مگر آن که ایمان بیاورید ؛ و ایمان نخواهید آورد ، مگر آن که یکدیگر را دوست بدارید . آیا شما را به چیزی راهنمایی بکنم که اگر انجامش دهید ، محبوب یکدیگر خواهید گشت ؟ سلام کردن را میان خود رواج دهید .

صحیح مسلم : ۱ / ۷۴ / ۹۳ ، سنن ابی داود : ۴ / ۳۵۰ / ۵۱۹۳ ، سنن الترمذی : ۵ / ۵۲ / ۲۶۸۸ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۲۶ / ۶۸ و ج ۲ / ۱۲۱۷ / ۳۶۹۲ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۴۷ / ۹۷۱۵ و ص ۵۵۶ / ۱۰۴۳۶ ، الأدب المفرد : ۲۹۰ / ۹۸۰ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۳ / ۲۱۰۶۴ ، مسند إسحاق بن راهویه : ۱ / ۴۵۹ / ۵۳۴ کلهها عن ابی هریره نحوه ، کنز العمال : ۳ / ۴۶۲ / ۷۴۴۳ ؛ مشکاة الأنوار : ۸۴ ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲۷ ، روضه الواعظین : ۴۵۸ ، مسند زید : ۳۹۰ عن زید بن علی بن آباءه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و کلهها نحوه .

حدیث ۱۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْهَدِيَّةُ تَوْرَثُ الْمَوَدَّةَ ، وَتُجَدِّدُ الْأَخْوَةَ ، وَتُذْهِبُ الضَّغِينَةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هدیه دادن ، دوستی به بار می آورد ، برادری را تازه می سازد و کینه را می زداید .
عوالی اللالی : ۱ / ۲۹۴ / ۱۸۳ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۲ .

حدیث ۱۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهَادَوْا تَحَابُّوا ، تَهَادَوْا ؛ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه دهید ، تا محبوب یکدیگر شوید . به یکدیگر هدیه بدید؛ زیرا کینه ها را می زداید .

الکافی : ۵ / ۱۴۴ / ۱۴ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لایحضره الفقیه : ۳ / ۲۹۹ / ۴۰۶۷ و لیس فیہ ذیلہ ، الخصال : ۲۷ / ۹۸ عن السکونی ، و کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۴۴ / ۱ ؛ الموطأ : ۲ / ۹۰۸ / ۱۶ عن عطاء بن أبی مسلم و فیہ «وتذهب الشحناء» بدل «تهادوا فأنها...» ، السنن الکبری : ۶ / ۲۸۰ / ۱۱۹۴۶ ، مسند بیعلی : ۵ / ۴۲۴ / ۶۱۲۲ کلاهما عن ابی هریره و لیس فیهما ذیلہ ، کنز العمال : ۶ / ۱۱۰ / ۱۵۰۵۵ .

حدیث ۱۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهَادَوْا ؛ فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تُضَعِّفُ الْحُبَّ ، وَتَذْهَبُ بِغَوَائِلِ الصَّدْرِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه بدید؛ زیرا هدیه ، دوستی را دو برابر می کند و کینه های درون سینه ها را می زداید .

المعجم الکبیر : ۲۵ / ۱۶۳ / ۳۹۳ عن أم حکیم بنت وداع الخزاعیة ، مجمع الزوائد : ۴ / ۲۶۰ / ۶۷۱۹ .

حدیث ۱۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَهَادُوا بِالنَّبِيِّ تَحِيَّةَ الْمَوَدَّةِ وَالْمُوَالَاةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر کُتار هدیه دهید . این کار ، دوستی و یاری را زنده می سازد .
 الکافی : ۵ / ۱۴۴ / ۱۳ عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ تَمَامِ الْمَحَبَّةِ الْمُصَافِحَةُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : دست دادن ، یکی از نشانه های کمال دوستی است .
 جامع الأحادیث للقمي : ۱۲۲ .

حدیث ۱۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَصَافَحُوا وَتَهَادُوا؛ فَإِنَّ الْمُصَافِحَةَ تَزِيدُ فِي الْمَوَدَّةِ، وَالْهَدِيَّةُ تُذْهِبُ الْغِلَّ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست بدهید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ چرا که دست دادن ، بر دوستی می افزاید و هدیه دادن ، کینه را می زداید .
 دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۶ / ۱۲۳۲ ، الجعفریات : ۱۵۳ عن إسماعيل بن موسى عن الإمام الكاظم عن آبائه عن علي عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله وليس فيه «والهدية تذهب الغل» ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۵۷ / ۱۰۱۹۶ .

حدیث ۱۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَصَافَحُوا يَذْهِبُ الْغِلَّ مِنْ قُلُوبِكُمْ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست بدهید ، تا کینه از دل هایتان برود .
 الفردوس : ۲ / ۴۷ / ۲۲۷۳ عن أنس ، الموطأ : ۲ / ۹۰۸ / ۱۶ عن عطاء بن أبي مسلم عبدالله الخراساني وليس فيه «من قلوبكم» ،
 الجامع الصغير : ۱ / ۵۰۷ / ۳۳۰۲ نقلًا عن ابن عدی فی الكامل عن ابن عمر ، كنز العمال : ۹ / ۱۳۰ / ۲۵۳۴۴ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۲۹۴ / ۱۸۲ وليس فيه «من قلوبكم» .

حدیث ۱۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ... طَاعَةُ النَّاصِحِ ، فَيَتَشَعَّبُ مِنْهَا : الزِّيَادَةُ فِي الْعَقْلِ ، وَكَمَالُ اللَّبِّ ، وَمَحَمَّدَةُ الْعَوَاقِبِ ، وَالنَّجَاهُ مِنَ اللَّوْمِ ، وَالْقَبُولُ ، وَالْمَوَدَّةُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : ... پیروی از نصیحتگر ، افزایش خرد ، کمال عقل ، خوش فرجامی ، رهایی از نکوهش ، پذیرش

و دوستی را در پی دارد .

تحف العقول : ۱۸ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۱۹ / ۱۱ .

حدیث ۱۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ تُخْلِصُ الْمَوَدَّةَ : إِهْدَاءُ الْعَيْبِ ، وَحِفْظُ الْعَيْبِ ، وَالْمَعُونَةُ فِي الشَّدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی را خالص می سازد : هدیه کردن عیب های یکدیگر [و بیان آنها، برای حل مشکل] ؛ در غیبت دوست ، پاس خاطر او را داشتن و بدگویی نکردن ؛ و یاری رساندن در سختی .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۱۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُصْفَيْنَ لَكَ وَدَّ أُخِيكَ : تُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقَيْتَهُ ، وَتُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ ، وَتَدْعُوهُ بِأَحَبِّ أَسْمَائِهِ إِلَيْهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی برادرت را برایت خالص و یکرنگ می کند : هرگاه او را ببینی ، به او سلام کنی ؛ در مجلس ، جا برایش بگشایی ؛ و او را با محبوب ترین نام هایش بخوانی .
المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۸۵ / ۵۸۱۵ ، التاريخ الكبير : ۷ / ۳۵۲ / ۱۵۲۰ ، المعجم الأوسط : ۸ / ۱۹۲ / ۸۳۶۹ ، شعب الإيمان : ۶ / ۴۳۰ / ۸۷۷۲ ، تاریخ دمشق : ۱۳ / ۳۸۷ / ۳۳۲۴ کلها عن عثمان بن طلحة الحجبي ، كنز العمال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۸۷ .

حدیث ۱۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُصْفَيْنَ لَكَ وَدَّ أُخِيكَ : تُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ ، وَتَدْعُوهُ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ ، وَتَعُوذُهُ إِذَا مَرَضَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی برادرت را برایت خالص و یکرنگ می سازد : در مجلس ، برایش جا بگشایی ؛ او را با محبوب ترین نام هایش بخوانی ؛ و هرگاه بیمار شد ، به عیادتش بروی .
المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۸۵ / ۵۸۱۵ ، المعجم الأوسط : ۴ / ۱۶ / ۳۴۹۶ عن شيبه الحجبي عن عمه .

حدیث ۱۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُصْفَيْنَ وَدَّ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ : يَلْقَاهُ بِالْبَشْرِ إِذَا لَقِيَهُ ، وَيُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ إِذَا جَلَسَ إِلَيْهِ ، وَيَدْعُوهُ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی انسان را برای برادر مسلمانش خالص و یکرنگ می سازد : هرگاه او را دید ، با گشاده رویی با او دیدار کند ؛ هرگاه در مجلسی کنارش نشست ، برایش جا بگشاید ؛ و او را با محبوب ترین نام هایش بخواند .
الكافي : ۲ / ۶۴۳ / ۳ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۰۴ .

حدیث ۱۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يُصْفَى لَكَ وَدَّ أُخِيكَ الْمُسْلِمَ أَنْ تَكُونَ لَهُ فِي غَيْبَتِهِ أَفْضَلَ مِمَّا تَكُونَ لَهُ فِي مَحْضَرِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : آنچه دوستی برادر مسلمان را برایت خالص و یکرنگ می سازد ، آن است که در نبودش بیشتر پاس خاطر او را داشته باشی تا در حضورش .

فردوس الأخبار : ۴ / ۳۸۹ / ۶۶۵۸ عن ابن عمر ، تنزیه الشریعة المرفوعة : ۲ / ۱۸۹ وفيه «مما یصفی» .

حدیث ۱۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، مَا تَوَادَّ اثْنَانِ فَفُرِّقَ بَيْنَهُمَا إِلَّا بِذَنْبٍ يُحْدِثُهُ أَحَدُهُمَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جان محمد در دست اوست ، هرگز دو دوست از یکدیگر جدا نشده اند ، مگر بر اثر گناهی که از یکی از آنان سر زده است .

مسند ابن حنبل : ۲ / ۳۴۸ / ۵۳۵۷ عن ابن عمر ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۴۰۱ عن أنس ، الزهد لابن المبارك : ۲۵۱ / ۷۱۹ عن أبي هريرة نحوه ، كنز العمال : ۹ / ۵ / ۲۴۶۵۲ .

حدیث ۱۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الحَدِيثِ ، وَلا تَحَسَّسُوا ، وَلا تَجَسَّسُوا ، وَلا تَنَاجَشُوا ، وَلا تَحَاسَدُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا ، وَلا تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از گمان پرهیزید ، که گمان ، دروغ ترین سخن است . خبرگیری و تجسس مکنید ، بر یکدیگر فزونی مجوید ، بر یکدیگر حسد مورزید ، با یکدیگر دشمنی و ستیزه مکنید و از یکدیگر مبرید . بندگان خدا و برادر باشید .

صحیح البخاری : ۵ / ۲۲۵۴ / ۵۷۱۹ و ص ۱۹۷۶ / ۴۸۴۹ و ص ۲۲۵۳ / ۵۷۱۷ ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۵ / ۲۵۶۳ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۶۰۰ / ۱۰۷۰۶ و ص ۵۰۴ / ۱۰۰۸۴ ، مسند الطیالسی : ۳۳۰ / ۲۵۳۳ ، السنن الکبری : ۶ / ۱۴۰ / ۱۱۴۵۷ کلها عن أبي هريرة نحوه ، وراجع سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ و ص ۳۵۶ / ۱۹۸۸ ، سنن أبي داود : ۴ / ۲۸۰ / ۴۹۱۷ .

حدیث ۱۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الكَذِبِ ، وَكُونُوا إِخْوَانًا فِي اللَّهِ كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ ؛ لا تَتَنَافَرُوا ، وَلا تَجَسَّسُوا ، وَلا تَتَفَاحَشُوا ، وَلا يَغْتَبَ بَعْضُكُمْ

بَعْضًا ، وَلا تَتَنَازَعُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا ، وَلا تَدَابَرُوا ، وَلا تَحَاسَدُوا ؛ فَإِنَّ الحَسَدَ يَأْكُلُ الإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الحَطَبَ اليَابِسَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از گمان پرهیزید ، که گمان ، دروغ ترین دروغ است و همان گونه که خدا به شما فرمان داده است ، برادران خدایی باشید . از یکدیگر

دوری مجوید ، [در کار دیگران] تجسس مکنید ، به همدیگر بدی مکنید ، از یکدیگر غیبت مکنید ، با یکدیگر نزاع مکنید ، با یکدیگر دشمنی مکنید ، از یکدیگر مبرید و به یکدیگر حسادت مورزید که حسادت ، همان گونه که آتش ، چوب خشک را می

سوزاند ، ایمان را می سوزاند .

قرب الإسناد : ۲۹ / ۹۴ عن مسعدة بن زیاد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۵۲ / ۲۸ .

حدیث ۱۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَلَا تُمَارِهِ ، وَلَا تُجَارِهِ ، وَلَا تُشَارِهِ ، وَلَا تُسَأَلْ عَنْهُ ؛ فَعَسَى أَنْ تُوَافِقَ لَهُ عَدُوًّا فَيُخْبِرَكَ بِمَا لَيْسَ فِيهِ ، فَيَفْرَقَ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه با کسی دوست شدی ، با او نزاع ، رقابت و خصومت مکن و درباره اش [از دیگران] پرسش منما . چه بسا که در این راه ، با دشمن او برخورد کردی و او درباره اش چیزی برایت گفت - که در او نیست - و بدین ترتیب ، میان شما جدایی افکند .

حلیة الأولیاء : ۵ / ۱۳۶ ، عمل الیوم والليلة لابن السننی : ۷۵ / ۲۰۰ ، الفردوس : ۱ / ۲۷۹ / ۱۰۹۰ وفيه «لا تحاده ولا تشاده» بدل «لا تجاره ولا تشاره» وكلها عن معاذ بن جبل .

حدیث ۱۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المرء علی دین خلیله و قرینه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان ، به دین دوست و همنشین خویش است .

الکافی : ۲ / ۳۷۵ / ۳ و ص ۶۴۲ / ۱۰ کلاهما عن عمر بن یزید عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۰۱ / ۴۰ ؛ مسند الشهاب : ۱ / ۱۴۱ / ۱۲۷ و لیس فی «قرینه» .

حدیث ۱۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان ، به دین دوستش است . پس هریک از شما باید بنگرد که با چه کسی دوستی می کند .

سنن أبی داود : ۴۸۳۳ / ۴ / ۲۵۹ ، سنن الترمذی : ۲۳۷۸ / ۵۸۹ / ۴ ، مسند ابن حنبل : ۸۴۲۵ / ۳ / ۲۳۳ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۸ / ۷۳۱۹ ، مسند إسحاق بن راهویه : ۱ / ۳۵۲ / ۳۵۱ ، تاریخ بغداد : ۴ / ۱۱۵ / ۱۷۷۷ ، الفردوس : ۴ / ۲۱۸ / ۶۶۶۰ وفيه «المؤمن» بدل «الرجل» ، العلل المتناهية : ۲ / ۲۳۶ / ۱۲۰۷ کلها عن أبی هريرة ، كتر العمال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۲ و ص ۳۰ / ۲۴۷۷۷ ؛ الأمالی للطوسی : ۵۱۸ / ۱۱۳۵ عن المجاشعی عن الإمام الرضا عن آباءه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، جامع الأحاديث للقمي : ۷۸ نحوه وفيه «دين المرء... فليقت المرء ولينظر...» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۲ / ۱۲ .

حدیث ۱۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعْتَبِرُوا الْأَرْضَ بِأَسْمَائِهَا ، وَاعْتَبِرُوا الصَّاحِبَ بِالصَّاحِبِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سرزمین را به نام هایش بسنجید ، و دوست را به دوست .
الجامع الصغير : ۱ / ۱۷۲ / ۱۱۳۶ نقلاً عن ابن عدی فی الکامل عن ابن مسعود والبيهقی فی شعب الإيمان عنه موقوفا ، کنز العمال :
۱۱ / ۸۹ / ۳۰۷۳۴ .

حدیث ۱۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِخْتَبِرُوا النَّاسَ بِأَخْدَانِهِمْ ؛ فَإِنَّمَا يُخَادِنُ الرَّجُلَ مَنْ يُعْجِبُهُ نَحْوَهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردم را با دوستانشان بیازمایید ؛ زیرا که انسان [از نظر اخلاقی و عملی] ، مجذوب کسی می شود
که از او خوشش می آید .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۴۹ .

حدیث ۱۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِخْتَبِرُوا النَّاسَ ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ يُجَادِبُ مَنْ يُعْجِبُهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردم را بیازمایید ؛ زیرا انسان [از نظر اخلاقی و عملی] ، مجذوب کسی می شود که از او خوشش
می آید .
الاختصاص : ۳۶۶ .

حدیث ۱۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَقْلُ مَا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخٌ يُوْتَقُّ بِهِ ، أَوْ دِرْهَمٌ مِنْ حَلَالٍ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : کم ترین چیزی که در آخر الزمان یافت می شود ، برادر قابل اعتماد است ، یا درهمی از حلال .
تحف العقول : ۵۴ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۷ / ۱۴۱ .

حدیث ۱۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَلَّمَا يُوْجَدُ فِي آخِرِ أُمَّتِي دِرْهَمٌ مِنْ حَلَالٍ ، أَوْ أَخٌ يُوْتَقُّ بِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : در [روزگار] آخر امت من ، کمتر چیزی که یافت می شود ، درهمی از حلال است یا برادری قابل
اعتماد .

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۸۵ ، حلیه الأولیاء : ۴ / ۹۴ ، البدایه والنهایه : ۹ / ۳۱۹ و فیهما «آخر الزمان» بدل «آخر اُمتی» ، کنز العمال : ۴ /
۱۳ / ۹۲۵۴ نقلاً عن ابن عساکر و کلها عن ابن عمر .

حدیث ۱۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ لَا يَكُونُ فِيهِ شَيْءٌ أَعَزُّ مِنْ ثَلَاثٍ : دِرْهَمٍ حَلَالٍ ، أَوْ أَخٍ يُسْتَأْنَسُ بِهِ ، أَوْ سُنَّةٍ يُعْمَلُ بِهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزگاری به شما روی خواهد آورد که در آن ، چیزی کمیاب تر از این سه نیست : درهمی از حلال ، یا برادری که با او انس گیرند ، یا سنتی که بدان عمل کنند .

المعجم الأوسط : ۱ / ۳۵ / ۸۸ ، حلیة الأولیاء : ۴ / ۳۷۰ / ج ۷ / ۱۲۷ کلاهما عن حذیفه ، کنز العمال : ۱۱ / ۱۲۶ / ۳۰۸۸۶ .

حدیث ۱۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَقْوَامٌ إِخْوَانُ الْعَلَائِيَّةِ أَعْدَاءُ السَّرِيرَةِ . فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَكَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ ؟ ! قَالَ : ذَلِكَ بَرَغِيَّةٌ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ، وَرَهْبَةٌ بَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : «در آخر الزمان ، کسانی خواهند بود که در ظاهر ، برادر و در نهان ، دشمن هستند» . گفتند : «ای پیامبر خدا ! چگونه چنین چیزی ممکن است ؟» .

فرمود : «این [دوگانگی] ، به سبب امید برخی به برخی کسان است و بیم برخی از برخی دیگر» .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۴۴ / ۲۲۱۱۶ ، المعجم الأوسط : ۱ / ۱۳۸ / ۴۳۴ ، کنز العمال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۶ .

حدیث ۱۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَشُ الْوَحْشَةِ قَرَيْنُ السَّوِّءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تنهاترین تنهایی ، همنشین بد است .

جامع الأحادیث للقمی : ۸۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۷ / ۳۲ نقلاً عن كتاب الإمامة والتبصرة عن اسماعيل بن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۱۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَقَرَيْنَ السَّوِّءِ ؛ فَإِنَّكَ بِهِ تُعْرَفُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از همنشین بد بپرهیز ؛ چرا که تو را با او می شناسند [و می سنجند] .

تاریخ دمشق : ۱۴ / ۴۶ عن أنس ، کنز العمال : ۹ / ۴۳ / ۲۴۸۴۴ .

حدیث ۱۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السَّوِّءِ ؛ فَإِنَّهُ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ، لَا يَنْفَعُكَ وُدُّهُ ، وَلَا يَفِي لَكَ بِعَهْدِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از همنشین بد بپرهیز ، زیرا پاره آتش است ؛ نه دوستی اش به تو سود می رساند و نه پیمانت را نگه می دارد .

الفردوس : ۱ / ۳۸۹ / ۱۵۶۹ عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۵ .

حدیث ۱۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 :اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ صَاحِبِ غَفْلَةٍ ، وَقَرِينِ سَوِّءٍ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرمود : بارها ! از یار غافل و همنشین بد ، به تو پناه می آورم .
 الزهد لابن المبارك : ۳۰۳ / ۸۷۵ .

حدیث ۱۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مَن جَلِيسِ السَّوِّءِ ، وَالْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِّنَ الْوَحْدَةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : تنهایی بهتر از همنشین بد است . همنشین درستکار ، بهتر از تنهایی است .
 المستدرک علی الصحیحین : ۳/۳۸۷/۵۴۶۶ ، شُعب الإیمان : ۴/۲۵۶/۴۹۹۳ ، مسند الشهاب : ۲/۲۳۷/۱۲۶۶ کلها عن أبي ذرّ، كنز العمال :
 ۹/۴۳/۲۴۸۴۶؛ الأمليللطوسي : ۵۳۵/۱۱۶۲ ، مكارم الأخلاق : ۲/۳۷۳/۲۶۶۱ كلاهما عن أبي ذرّ ، أعلام الدين : ۲۹۳ ، جامع الأحاديث
 للقمي : ۱۲۹ و ص ۷۰ .

حدیث ۱۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْإِخْوَانِ الْمُسَاعِدُ عَلَى أَعْمَالِ الْآخِرَةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادران ، یاور در انجام دادن کارهای آخرتی است .
 تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَن أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَصَدَّكَ عَنِ مَعَاصِيهِ ، وَأَمَرَكَ بِرِضَاةٍ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادران ، کسی است که تو را به پیروی از خدا یاری کند ، از نافرمانی او بازدارد و به
 خشنود ساختن او فرمان دهد .
 تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا آخَى الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَ مِمَّنْ هُوَ ؛ فَإِنَّهُ أَوْصَلَ لِلْمَوَدَّةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی با کسی دوستی می کند ، نامش ، نام پدرش و خاستگاهش را بپرسد ، که این کار ،

پیوند دوستی را استوارتر می کند .

سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۹ / ۲۳۹۲ ، المصنّف لابن أبی شیبۀ : ۶ / ۲۵۷ / ۲۱۶ ، الطبقات الکبری : ۶ / ۶۵ ، حلیه الأولیاء : ۶/۱۸۱ ، المطالب العالیة : ۳/۸/۲۷۲۶ و فیه «أقبل» بدل «أوصل» کلّها عن یزید بن نعامة الضبی ، کنز العمال : ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۳ ؛ مشکاة الأنوار : ۱۹۳ و فیه «إذا جاء الرجل فاسأله...» ، کنز الفوائد : ۱ / ۹۸ .

حدیث ۱۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَاسْمِ قَبِيلَتِهِ وَعَشِيرَتِهِ ؛ فَإِنَّ مِنْ حَقِّهِ الْوَاجِبِ وَصِدْقِ الْإِخَاءِ أَنْ يَسْأَلَهُ عَنِ ذَلِكَ ، وَ إِنْ لَمْ يَنْهَ عَنْهَا مَعْرِفَةٌ حُمِقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی از شما با برادر مسلمانش دوست شد ، نامش ، نام پدرش و نام قبیله و تیره اش را بپرسد ؛ زیرا پرسش از این چیزها ، از حقوق واجب دوستی و نشانه برادری راستین است ، و گرنه آن ، شناختی (آشنایی ای) احمقانه است .

الکافی : ۲ / ۶۷۱ / ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، مصادقه الإخوان : ۱۷۹ / ۱ عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه و آله ، الجعفریات : ۱۹۴ ، نوادر الراوندی : ۱۱ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، مشکاة الأنوار : ۳۲۴ عن السکونی عنه صلى الله عليه و آله و آلهوآلها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۹/۲۳ .

حدیث ۱۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَخَى أَحَدُكُمْ رَجُلًا فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَقَبِيلَتِهِ وَمَنْزِلِهِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ وَاجِبِ الْحَقِّ وَصَافِي الْإِخَاءِ ، وَ إِنْ لَمْ يَنْهَ عَنْهَا مَوَدَّةٌ حَمَقَاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با کسی دوستی کرد ، نامش ، نام پدر و قبیله اش را بپرسد و از منزلش خبر گیرد ؛ زیرا این کار از حقوق واجب و صفای برادری است ، و گرنه ، دوستی احمقانه است .
مشکاة الأنوار : ۹۸ .

حدیث ۱۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ أَوْ أَخَاهُ فَلْيَعْلِمَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما یار یا برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند .

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۳ عن عبد الله بن القاسم الجعفری عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۲ / ۳ ؛ المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۹ / ۷۳۲۲ ، تاریخ بغداد : ۴ / ۵۹ کلاهما عن المقدم بن معدی کرب و لیس فیهما «صاحبه» ، کنز العمال : ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۵ .

حدیث ۱۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه مردی ، برادرش را دوست داشت ، باخبرش کند که دوستش می دارد .
سنن ابی داود : ۴ / ۳۳۲ / ۵۱۲۴ ، الإخوان : ۱۳۵ / ۶۵ ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۹۱ / ۱۷۱۷۱ ، الأدب المفرد : ۱۶۵ / ۵۴۲ کلها عن المقدم بن معدی کرب .

حدیث ۱۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمُهُ ؛ فَإِنَّهُ أَصْلَحُ لِذَاتِ الْبَيْنِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ؛ چرا که این کار ، افراد را بیشتر به هم می پیوندد .
نوادیراوندی : ۱۲ ، الجعفریات : ۱۹۵ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمُهُ ؛ فَإِنَّهُ يَجِدُ لَهُ مِثْلَ الَّذِي عِنْدَهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ؛ زیرا که همانند حالت خودش را نزد او خواهد یافت .
شعب الإيمان : ۶ / ۴۸۹ / ۹۰۱۰ ، الإخوان : ۱۴۱ / ۷۴ و فيه «يجد له» بدل «عنده» وكلاهما عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ۲۵ / ۲۴۷۴۹ .

حدیث ۱۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمُهُ ذَلِكَ ، ثُمَّ لِيُزِرْهُ ، وَ لَا يَكُونَ أَوَّلَ قَاطِعٍ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند و به دیدارش برود و نخستین کسی نباشد که قطع رابطه می کند .
الفردوس : ۱ / ۳۰۳ / ۱۱۹۷ عن أبي سعيد .

حدیث ۱۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ ؛ لِئَقِيلَ : إِنِّي أُحِبُّكَ فِي اللَّهِ ، إِنِّي أُوَدُّكَ فِي اللَّهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند و [به او سخنانی از این دست] بگوید : من تو را در راه خدا دوست می دارم . من به تو در راه خدا علاقه دارم .
الإخوان : ۱۳۷ / ۶۸ عن مجاهد ، كنز العمال : ۲۴۸۰۵ / ۳۵ / ۹ .

حدیث ۱۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبَدِ الْمَوَدَّةَ لِمَنْ وَاذَكَ تَكُنْ أُثْبِتَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی خودت را نسبت به آن که تو را دوست دارد ، آشکار کن تا [در دوستی ات] استوارتر باشی .

الإخوان : ۱۳۶/۶۶ ، الفردوس : ۱/۴۳۴/۱۷۶۶ نحوه ، كنز العمال : ۹/۳۴/۲۴۷۹۷ نقلاً عن المعجم الكبير و کلها عن أبي حميد الساعدي .

حدیث ۱۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فِي اللَّهِ فَلْيُعَلِّمَهُ ؛ فَإِنَّهُ أَبْقَى فِي الْأَلْفَةِ ، وَ أُثْبِتَ فِي الْمَوَدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را در راه خدا دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ، که این

کار ، الفت را پایدارتر می سازد و دوستی را استوارتر می کند .

الإخوان : ۱۳۸ / ۶۹ عن مجاهد ، كنز العمال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۷ .

حدیث ۱۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مَوَدَّةٌ لِأَخِيهِ ثُمَّ لَمْ يُطَلِّعْهُ عَلَيْهِ فَقَدْ خَانَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در دلش نسبت به برادرش محبتی داشته باشد و او را از آن باخبر نکند ، به او خیانت کرده

است .

الإخوان : ۱۴۰ / ۷۲ عن مكحول ، كنز العمال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۸ .

حدیث ۱۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ ، فَلْيَأْتِهِ فِي مَنْزِلِهِ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ لِلَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما مصاحبش را دوست می داشت ، به خانه اش برود و باخبرش کند که او را برای

خدا دوست می دارد .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۶۶ / ۲۱۳۵۲ ، الزهد لابن المبارك : ۲۴۸ / ۷۱۲ كلاهما عن أبي ذرّ ، كنز العمال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۶ .

حدیث ۱۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ حِفْظَ الْوُدِّ الْقَدِيمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، حفظ دوستی دیرین را دوست می دارد .
جامع الأحادیث للسيوطی : ۱ / ۳۰۶ / ۵۵۹۲ ، کنز العمال : ۹ / ۲۷ / ۲۴۷۶۰ نقلًا عن الكامل لابن عدی و كلاهما عن عائشة .

حدیث ۱۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْمَلَاذِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمَةِ ، فَدَاوِمُوا عَلَيْهَا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلیببندی به برادری دیرین را دوست می دارد . پس بر آن ، مداومت کنید .
فردوس الأخبار : ۱ / ۱۹۴ / ۵۶۶ عن جابر ، کنز العمال : ۹ / ۲۷ / ۲۴۷۵۹ .

حدیث ۱۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُحَقِّرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَ لَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از کارهای نیک را حقیر مشمار ؛ گرچه [آن کار نیک ، در این حد باشد که] برادرت را با روی گشاده دیدار کنی .
صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۲۶ / ۲۶۲۶ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۱۲۲ / ۲۱۵۷۵ كلاهما عن أبي ذرّ ، المعجم الكبير : ۷ / ۶۴ / ۶۳۸۵ نحوه عن جابر بن سليم ، کنز العمال : ۶ / ۴۱۸ / ۱۶۳۴۱ .

حدیث ۱۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ ، وَ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِقٍ ، وَ أَنْ تُفْرِغَ مِنْ دَلْوِكَ فِي إِنَائِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کار نیکی ، صدقه است . از جمله کارهای نیک ، آن است که برادرت را با روی گشاده دیدار کنی و از آب دل خود در ظرف او بریزی .
مسند ابن حنبل : ۵ / ۱۱۱ / ۱۴۷۱۵ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۴۷ / ۱۹۷۰ كلاهما عن جابر بن عبد الله .

حدیث ۱۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ : الْمُرْخَى ذَيْلَهُ مِنَ الْعَظْمَةِ ، وَ الْمُرْكَى سِلْعَتُهُ بِالْكَذِبِ ، وَ رَجُلٌ اسْتَقْبَلَكَ بِوُدِّ صَدْرِهِ فَيَوَّارَى (وَقَلْبُهُ) مُمْتَلِئٌ غِشًّا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند در روز قیامت ، به سه کس نمی نگرد ، آنان را پاک نمی سازد و برایشان عذابی دردناک خواهد بود : کسی که از سر تکبر ، دنباله جامه اش را بلند می کند [تا بر زمین کشیده شود] ؛ کسی که به دروغ ، کالای خود را پاک و بی عیب معرفی می کند ؛ و کسی که دوستانه با تو رویاروی می شود ، حال آن که قلبش لبریز از فریب است .
تفسیر العیاشی : ۱ / ۱۷۹ / ۶۹ عن السكونی عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۱۱ / ۶ .

حدیث ۱۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ظَهَرَ الْعِلْمُ وَاحْتَرَزَ الْعَمَلُ ، وَاتَّخَذَ الْأَلْسُنُ وَاخْتَلَفَتِ الْقُلُوبُ ، وَتَقَاطَعَتِ الْأَرْحَامُ ، هُنَالِكَ « لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ »

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دانش آشکار و عمل بازداشته شود و زبان‌ها با یکدیگر سازگار و دل‌ها ناسازگار شوند و پیوندهای خویشی گسسته گردد ، آن جاست که «خداوند آنان را لعنت نمود . آنان را کر و چشمانشان را کور ساخته است» .
محمد : ۲۳ .

حدیث ۱۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَعَلَّمَ النَّاسُ الْعِلْمَ وَ تَرَكُوا الْعَمَلَ ، وَ تَحَابَّوْا بِاللُّسُنِ وَ تَبَاغَضُوا بِالْقُلُوبِ ، وَ تَقَاطَعُوا فِي الْأَرْحَامِ ، لَعَنَهُمُ اللَّهُ عِنْدَ ذَلِكَ ؛ فَأَصَيْبَهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه مردم ، دانش بیاموزند و عمل را واگذارند و به زبان ، دوستی کنند و به دل ، دشمنی ورزند و پیوندهای خویشی را بگسلند ، آن گاه است که خداوند ، لعنتشان می کند . پس کرشان ساخته ، چشمانشان را کور می کند .
منیة المرید : ۳۳۴ ، مشکاة الأنوار : ۱۲۳ ، روضه الواعظین : ۴۵۸ کلاهما نحوه ؛ إحياء علوم الدين : ۱ / ۷۰ ، تفسیر الدر المنثور : ۷ / ۵۰۱ نقلاً عن ابن ابي الدنيا في كتاب العلم عن الحسن .

حدیث ۱۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، وَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ بَاعَ مِنْ أَخِيهِ بَيْعًا فِيهِ عَيْبٌ إِلَّا بَيَّنَّهُ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است و برای هیچ مسلمانی روا نیست که چیزی عیبناک به برادرش بفروشد ؛ مگر آن که او را از آن [عیب] ، باخبر سازد .

سنن ابن ماجه: ۲/۷۵۵/۲۲۴۶، المستدرک علی الصحیحین: ۲/۱۰/۲۱۵۲، السنن الکبری: ۵/۵۲۳/۱۰۷۳۴ کلها عن عقبه بن عامر ، کنز العمال : ۴ / ۵۹ / ۹۵۰۲ .

حدیث ۱۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَ الْبُخْلَ ؛ فَإِنَّ الْبُخْلَ دَعَا أَقْوَامًا فَمَنَعُوا زَكَاتَهُمْ ، وَ دَعَاهُمْ فَقَطَّعُوا أَرْحَامَهُمْ ، وَ دَعَاهُمْ فَسَفَكُوا دِمَاءَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از بخل پرهیزید که همین بخل ، مردمی را بر آن داشت تا زکات خود را نپرداختند و آنان را بر آن داشت تا از خویشان خود بریدند و آنان را بر آن داشت تا خون‌های یکدیگر را ریختند .

کنز العمال: ۳ / ۴۵۲ / ۷۴۰۴ نقلاً عن ابن جریر عن ابي هريرة .

حدیث ۱۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کونوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ لَا يَظْلِمُهُ ، وَلَا يَخْدُلُهُ ، وَلَا يُحْقِرُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بندگان خدا ! برادر باشید . مسلمان ، برادر مسلمان است ، به او ستم نمی کند ، او را نمی گذارد و او را تحقیر نمی کند .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۶ / ۳۲ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۱۱۲ / ۷۷۳۱ و ص ۲۸۳ / ۸۷۳۰ و ص ۱۸۴ / ۸۱۰۹ ، السنن الکبری : ۶ / ۱۵۳ / ۱۱۴۹۶ و ج ۸ / ۴۳۵ / ۱۷۱۲۹ کلها عن ابي هريرة .

حدیث ۱۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبِّ - وَقَالَ بَعْضُهُمْ : حِبِّ - حَبِيبِكَ هَوْنَا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا ، وَأَبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنَا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با دوستت چنان دوستی کن که شاید روزی دشمنت گردد و با دشمنت چنان دشمنی کن که شاید روزی دوستت گردد .

الأمالی للطوسی : ۶۲۲ / ۱۲۸۵ عن حمید بن عبد الرحمن الحمیری عن الإمام علی علیه السلام ص ۳۶۴ / ۷۶۷ ، نهج البلاغة : الحکمة ۲۶۸ ، تحف العقول : ۲۰۱ وفيه «يعصيك» بدل «يكون بغضك» ، الجعفریات : ۲۳۳ عن إسماعيل بن موسى عن الإمام الكاظم عن آباءه عليهم السلام وكلها عن الإمام علی علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۷ / ۱۴ ؛ سنن الترمذی : ۴ / ۳۶۰ / ۱۹۹۷ عن ابي هريرة ، الأدب المفرد : ۳۸۲ / ۱۳۲۱ عن عبيد الكندی ، الفردوس : ۱ / ۴۳۵ / ۱۷۷۱ كلاهما عن الإمام علی علیه السلام ، کنز العمال : ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۲ .

حدیث ۱۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ قَوْمًا أَحْبَبُوا قَوْمًا حَتَّى هَلَكُوا فِي مَحَبَّتِهِمْ ، فَلَا تَكُونُوا كَهُمْ . وَإِنَّ قَوْمًا أَبْغَضُوا قَوْمًا حَتَّى هَلَكُوا فِي بُغْضِهِمْ ، فَلَا تَكُونُوا كَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردمی ، مردمی دیگر را چنان دوست داشتند که بر اثر دوستی شان هلاک شدند . پس شما چون آنان مباشید . و مردمی ، چنان با مردمی دیگر دشمنی ورزیدند که بر اثر این دشمنی شان هلاک شدند . پس مانند آنان نیز مباشید . فردوس الأخبار : ۱ / ۲۹۱ / ۹۱۹ عن عبدالله بن جعفر ، کنز العمال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۷ .

حدیث ۱۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ فِي الْمُؤْمِنِ ثَمَانُ خِصَالٍ : وَقَارٌّ عِنْدَ الْهَزَاهِزِ ، وَصَبْرٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ ، وَشُكْرٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ ، وَفُتُوغٌ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ، لَا يَظْلِمُ الْأَعْدَاءَ ، وَلَا يَتَحَامَلُ عَلَى الْأَصْدِقَاءِ ، بَدْنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ ، وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! سزاوار است که مؤمن ، هشت صفت داشته باشد : آرامش به هنگام لرزش ها [ی زندگی] ؛ شکیبایی به هنگام بلا- ؛ سپاسگزاری به هنگام آسایش ؛ خرسندی بدانچه خداوند عز و جلروزی اش داده است ؛ به دشمنان ستم نمی کند ؛ دوستانش را به سختی نمی اندازد ؛ بدنش از او رنجه است و مردم از [گزند] او راحت هستند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۵۴ / ۵۷۶۲ ، السرائر : ۳ / ۶۱۶ کلاهما عن حماد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبیه ، الخصال : ۴۰۶ / ۲ عن حماد بن عمرو و کلّهما عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه عن الإمام علیّ علیهم السلام ، الکافی : ۱ / ۴۷ / ۲ عن عبدالملک بن غالب و ص ۲۳۰ / ۲ عن عبداللّه بن غالب ، تحف العقول : ۳۶۱ ، مشکاة الأنوار : ۷۷ ، التمحیص : ۶۶ / ۱۵۴ کلّهما عن الإمام الصادق علیه السلامنحوه ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۹۴ / ۱۷ .

حدیث ۱۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَقْبَلُ الْبَاطِلَ مِنْ صَدِيقِهِ ، وَ لَا یُرَدُّ الْحَقُّ مِنْ عَدُوِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به هنگام یاد کردن صفات مؤمن - : باطل را از دوستش نمی پذیرد و حق را از دشمنش رد نمی کند .

التمحیص : ۷۴ / ۱۷۱ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۱۰ / ۴۵ .

حدیث ۱۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا آخَى أَحَدُكُمْ أَخَا فِي اللَّهِ فَلَا يُخَادَهُ ، وَلَا يُدَارَهُ ، وَلَا يُمَارَهُ ؛ يَعْنِي لَا يُخَالِفُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با برادری در راه خدا برادری کرد ، با او معارضه نکند ، او را خشمگین نکند و با او مخالفت ننماید .

الجعفریات : ۱۹۸ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُمَارِ أَخَاكَ ، وَلَا تُمَارِحُهُ ، وَلَا تَعِدُهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت ، جدال مکن ، شوخی مکن و به او وعده ای مده که آن را به جا نیاوری .

سنن الترمذی : ۴ / ۳۵۹ / ۱۹۹۵ ، الأدب المفرد : ۱۲۴ / ۳۹۴ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۳۴۴ کلّهما عن ابن عبّاس ؛ تحف العقول : ۴۹ .

حدیث ۱۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ لَا يَخُونُهُ ، وَلَا يَخْذُلُهُ ، وَلَا يَعْيبُهُ ، وَلَا يَحْرِمُهُ ، وَلَا يَغْتَابُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ به او خیانت نمی کند ، او را وا نمی گذارد ، بر او خرده نمی گیرد ، او را محروم نمی سازد و غیبتش را نمی کند .

المؤمن : ۴۳ / ۹۸ عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمن حرامٌ علی المؤمن أن یظلمه ، أو یخذله ، أو یغتابه ، أو یدفعه دفعه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر مؤمن ، حرام است که به مؤمنی دیگر ستم کند ، یا او را واگذارد ، یا غیبت او را بکند و یا او را یکسره براند .

الکافی : ۲ / ۲۳۵ / ۱۹ و ص ۲۳۳ / ۱۲ نحوه و کلاهما عن سلیمان بن خالد عن الإمام الباقر علیه السلام فی الأخير من دون إسناد الیه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۵۸ / ۶۲ ؛ المعجم الكبير : ۳ / ۲۹۴ / ۳۴۴۴ عن أبی مالک الأشعری نحوه .

حدیث ۱۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المسلم أخو المسلم ؛ لا یظلمه ، و لا یسلّمه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ نه به او ستم می کند و نه او را تسلیم [مشکلات] می نماید .

صحیح البخاری : ۲ / ۸۶۲ / ۲۳۱۰ و ج ۶ / ۲۵۵۰ / ۶۵۵۱ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۰۰ / ۵۶۵۰ ، السنن الكبرى : ۶ / ۱۵۷ / ۱۱۵۱۲ و ج ۸ / ۵۷۳ / ۱۷۶۰۴ کلها عن عبدالله بن عمر ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۹۶ / ۵۸ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۳ / ۴۸۹۳ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۴ / ۱۴۲۶ کلها عن سالم عن أبیه .

حدیث ۱۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رحم الله رفیقاً أعان رفیقَهُ علی برّه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، رحمت کند دوستی را که به دوستش در کار خیرش یاری رساند .

الأمالی للصدوق : ۳۶۳ / ۴۴۸ ، ثواب الأعمال : ۲۲۱ / ۱ کلاهما عن مسعدة بن زیاد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۶۷ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۶۵ / ۳۲ .

حدیث ۱۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المسلم أخو المسلم ، لا یمنعه الماعون .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است و لوازم ضروری زندگی را از او دریغ نمی دارد .

تفسیر الدرّ الثور : ۸/۶۴۴ نقلاً عن الباوردی عن الحرث بن شریح . وراجع : البخل / أبخل الناس بما یملکه .

حدیث ۱۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَ تَكُونَ عِتْرَتِي إِلَيْهِ أَعَزَّ مِنْ عِتْرَتِهِ ، وَيَكُونَ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَ تَكُونَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از خودش باشم و خاندانم برایش ارجمندتر از خاندان خودش باشند و خانواده ام برایش دوست داشتنی تر از خانواده خودش باشند و هستی ام برایش دوست داشتنی تر از هستی خودش باشد .

علل الشرایع: ۱۴۰/۳ عن أبي لیلی ، بحار الأنوار: ۲۷/۸۶/۳۰؛ وراجع مسند ابن حنبل: ۴/۵۴۷/۱۳۹۱۳، مسند أبي يعلى: ۴ / ۸۱ / ۳۸۸۲ .

حدیث ۱۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَ وَلَدِهِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش از پدرش ، فرزندش و همه مردم ، دوست داشتنی تر باشم .

صحيح البخاری: ۱ / ۱۴ / ۱۵ ، سنن النسائی: ۸ / ۱۱۴ و ص ۱۱۵ ، سنن ابن ماجه: ۱ / ۲۶ / ۶۷ ، مسند ابن حنبل: ۴ / ۴۱۲ / ۱۳۱۵۰ ، شعب الإيمان: ۲ / ۱۲۹ / ۱۳۷۴ و ح ۱۳۷۵ کلها عن أنس بن مالك وراجع المستدرک علی الصحيحین: ۲ / ۵۲۸ / ۳۸۰۵ .

حدیث ۱۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ، وَ حَتَّىٰ يُقَدِّفَ فِي النَّارِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ نَجَّاهُ اللَّهُ مِنْهُ . وَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَ وَلَدِهِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما ایمان نمی آورد ، مگر آن که خدا و پیامبرش برای او از هر چیز دیگری دوست داشتنی تر باشند، و تا آن که در آتش افتادن، برایش دوست داشتنی تر از بازگشت به کفر باشد ، پس از آن که خداوند او را از آن (کفر) ، نجات بخشیده است . هیچ یک از شما ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از فرزندش ، پدرش و همه مردم باشم .

مسند ابن حنبل: ۴ / ۴۱۲ / ۱۳۱۵۰ و ص ۵۵۴ / ۱۳۹۶۱ ، إتحاف السادة: ۹ / ۵۴۷ کلها عن أنس .

حدیث ۱۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از خودش باشم ، و خانواده ام برایش دوست داشتنی تر از خانواده اش باشند ، و هستی ام برایش دوست داشتنی تر از هستی اش باشد .

المعجم الكبير: ۷ / ۷۵ / ۶۴۱۶ عن أبي لیلی ؛ مشکاة الأنوار: ۸۱ وفيه «عترتي» بدل «أهلي» .

حدیث ۱۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ ، وَ عَنْ جَسَدِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ، وَ عَنْ مَالِهِ فِيمَا أَنْفَقَهُ وَ مِنْ أَيْنَ كَسَبَهُ ، وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای در روز قیامت ، قدمی بر نمی دارد ، مگر آن که از او درباره چهار چیز پرسش شود: از عمرش که در چه راهی به سر آورده است؛ از پیکرش که در چه راهی فرسوده است ؛ از مالش که آن را از چه راهی به دست آورده و در چه راهی صرف کرده است ؛ و از دوستی ما اهل بیت .

المعجم الكبير : ۱۱ / ۸۴ / ۱۱۱۷۷ ، المعجم الأوسط : ۹ / ۱۵۵ / ۹۴۰۶ ، المناقب لابن المغازلی : ۱۲۰ / ۱۵۷ و کلها عن ابن عباس ، تاریخ دمشق : ۴۲ / ۲۵۹ عن أبي ذرّ نحوه ، فرائد السمطين : ۲ / ۳۰۱ / ۵۵۷ عن داود بن سليمان عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، كنز العمال : ۱۴ / ۳۷۹ / ۳۹۰۱۳ ؛ الأمالی للصدوق : ۹۳ / ۷۰ ، الخصال : ۲۵۳ / ۱۲۵ كلاهما عن إسحاق ابن الإمام الكاظم عن أبيه عن آبائه عليهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تحف العقول : ۵۶ وفي الثلاثة الأخيرة «شبابه» بدل «جسده» ، الأمالی للطوسی : ۵۹۳ / ۱۲۲۷ عن أبي بردة الأسلمی ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۷۵ عن أبي بريدة الأسلمی ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۶۰ .

حدیث ۱۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اخْتَلَطَ حُبِّي بِقَلْبِ عَبْدٍ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی من ، با قلب بنده ای آمیخته نمی شود ، مگر آن که خداوند ، پیکرش را بر آتش ، حرام خواهد کرد .

كنز العمال : ۱ / ۱۸۴ / ۹۳۹ نقلاً عن حلیه الأولیاء عن ابن عمر .

حدیث ۱۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَاهَدَنِي رَبِّي أَنْ لَا يَقْبَلَ إِيمَانَ عَبْدٍ إِلَّا بِمَحَبَّةِ أَهْلِ بَيْتِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگام با من عهد بست که ایمان هیچ بنده ای را نپذیرد ، مگر با دوستی اهل بیتم .

إحقيق الحقّ : ۹ / ۴۵۴ نقلاً عن المناقب المرتضویة و خلاصه الأخبار .

حدیث ۱۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که [روز قیامت] درباره آن از بنده می پرسند ، دوستی ما اهل بیت است .

عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۶۲ / ۲۵۸ عن أبي محمد الحسن بن عبدالله بن محمد بن العباس الرازي التميمي عن الإمام الرضا

عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۷۹ / ۱۸ .

حدیث ۱۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَتِمُّ الْإِيمَانُ إِلَّا بِمَحَبَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : ایمان ، جز با دوستی ما اهل بیت ، کامل نمی شود .
 کفایه الأثر : ۱۱۰ عن واثله بن الأسقع ، بحار الأنوار : ۳۶ / ۳۲۲ / ۱۷۸ .

حدیث ۱۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ ، وَ أَسَاسُ الدِّينِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی را بنیادی است و بنیاد دین ، دوستی ما اهل بیت است .
 لسان المیزان : ۵ / ۳۸۰ / ۱۲۳۲ عن جابر ؛ المحاسن : ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۱ ، شرح الأخبار : ۳ / ۸ / ۹۲۷ کلاهما عن مدرک بن عبد الرحمن عن الإمام الصادق علیه السلام وفيهما «الإسلام» بدل «الدين» ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۱ / ۴۷ .

حدیث ۱۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : بنیاد اسلام ، دوستی من و دوستی اهل بیتم است .
 كنز العمال : ۱۲ / ۱۰۵ / ۳۴۲۰۶ نقلًا عن ابن عساکر عن الإمام علي عليه السلام ، تفسير الدر المنثور : ۷ / ۳۵۰ نقلًا عن ابن النجار في تاريخه عن الإمام الحسن عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله وفيه «حُبُّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ» بدل «حُبِّي» .

حدیث ۱۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةٌ حُقُوقٍ وَاجِبَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ : الْإِجْلَالُ لَهُ فِي عَيْنِهِ ، وَالْوُدُّ لَهُ فِي صَدْرِهِ ، وَالْمُؤَاسَاةُ لَهُ فِي مَالِهِ ، وَ أَنْ يُحَرَّمَ غَيْبَتُهُ ، وَ أَنْ يَعُودَهُ فِي مَرَضِهِ ، وَ أَنْ يُشَيِّعَ جَنَازَتَهُ ، وَ أَنْ لَا يَقُولَ فِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِ إِلَّا خَيْرًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، برای مؤمن بر مؤمن ، هفت حق واجب کرده است : او را به چشم بزرگ بدارد ؛ او را به دل دوست بدارد ؛ از مال خود به او ببخشد ؛ غیبتش را حرام شمارد ؛ به هنگام بیماری به عیادتش برود ؛ در تشییع جنازه اش شرکت کند ؛ و پس از مرگش جز به نیکی از او یاد نکند .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۹۸ / ۵۸۵۰ فی روایه مسعده بن صدقه ، الأمالی للصدوق : ۸۴ / ۵۱ عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله ، الخصال : ۳۵۱ / ۲۷ عن مسعده عن الإمام الصادق علیه

السلامنحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۲۲ / ۳ ، وفي الكافي : ۲ / ۱۲۵ / ۷ عن الإمام الصادق عليه السلام : «إِنَّ مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ الْمُوَدَّةَ لَهُ فِي صَدْرِهِ ، وَالْمَوَاسَاةَ فِي مَالِهِ» .

حدیث ۱۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَدُّ الْمُؤْمِنِينَ لِلْمُؤْمِنِينَ فِي اللَّهِ مِنْ أَعْظَمِ شُعَبِ الْإِيمَانِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبت مؤمن به مؤمن در راه خدا ، از بزرگ ترین شاخه های ایمان است .
 الكافي : ۲ / ۱۲۵ / ۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۳ كلاهما عن سلام بن المستنير عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۰ / ۱۴ / .

حدیث ۱۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَغْدُ عَالِمًا ، أَوْ مُتَعَلِّمًا ، أَوْ مُسْتَمِعًا ، أَوْ مُجِبًّا لَهُمْ ، وَلَا تَكُنِ الْخَامِسَ فَتَهْلِكَ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : عالم باش ، یا آموزنده ، یا شنونده ، یا دوستدار آنان . پنجمین مباش که هلاک می شوی .
 عوالی اللآلی : ۴ / ۷۵ / ۵۸ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۹۵ / ۱۳ ؛ المعجم الأوسط : ۵ / ۲۳۱ / ۵۱۷۱ ، الفردوس : ۱ / ۴۲۰ / ۱۷۵۳ كلاهما عن أبي بكره وليس فيهما «لهم» ، كنز العمال : ۱۰ / ۱۴۳ / ۲۸۷۳۰ نقلًا عن البزار .

حدیث ۱۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصُّحْبَةُ مَعَ الْعَاقِلِ زِيَادَةٌ . وَ الصُّحْبَةُ مَعَ الْأَحْمَقِ نُقْصَانٌ فِي الدُّنْيَا ، وَ حَسْرَةٌ وَ نَدَامَةٌ عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَ خَسَارَةٌ فِي الْآخِرَةِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : مصاحبت با عاقل ، مایه فروتنی است و مصاحبت با احمق ، مایه کاستی در دنیا ، پشیمانی به هنگام مرگ و زیان در آخرت است .
 الفردوس : ۲ / ۴۲۱ / ۳۸۶۷ عن أنس بن مالك .

حدیث ۱۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكَ . . . بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَمُجَالَسَتِهِمْ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله - به ابوذر - : تو را به دوستی مسکینان و همنشینی با آنان سفارش می کنم .
 معانی الأخبار : ۳۳۵ / ۱ عن أبي ذرّ ، الأملی للمفید : ۲۲۱ / ۱ ، الأملی للطوسی : ۷ / ۸ كلاهما عن الإمام الحسن عن الإمام علیّ علیهما السلام فيما أوصى به عند وفاته عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۱۱ / ۲۲ .

حدیث ۱۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحٌ ، وَ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَ الْفُقَرَاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی را کلیدی است و کلید بهشت ، دوست داشتن مسکینان و فقیران است .
الجامع الصغير : ۲ / ۴۱۵ / ۷۳۲۲ ، کنز العمال : ۶ / ۴۶۹ / ۱۶۵۸۷ نقلاً عن ابن لال و كلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۱۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا الْفُقَرَاءَ وَ جَالِسُوهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فقیران را دوست بدارید و با آنان ، همنشینی کنید .

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۶۸ / ۷۹۴۷ عن أبي هريرة ، الفردوس : ۱ / ۷۶ / ۲۲۴ عن أبي الدرداء وفيه «المساكين» بدل «الفقراء» ، کنز العمال : ۶ / ۴۶۹ / ۱۶۵۸۳ .

حدیث ۱۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِسَبْعِ خِصَالٍ : حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَ الدُّنُوِّ مِنْهُمْ ، وَ أَنْ أَكْثَرَ مِنْ

«لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» ، وَ أَنْ أَصِلَ بَرِحِمِي وَ إِنْ قَطَعَنِي ، وَ أَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنِّي وَ لَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي ، وَ أَنْ لَا يَأْخُذَنِي فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ ، وَ أَنْ أَقُولَ الْحَقَّ وَ إِنْ كَانَ مُرًّا ، وَ أَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم مرا به [داشتن] هفت صفت فرمان داد : مسکینان

را دوست بدارم و به آنان نزدیک شوم ؛ ذکر «لا حول ولا قوة الا بالله» را فراوان بگویم ؛ پیوند با خویشانم را نگسلم ، اگر چه آنان بگسلند ؛ به فرو دست خود بنگرم ، نه به فرا دست خود ؛ در راه خدا از نکوهش هیچ نکوهشگری نهراسم ؛ حق را بگویم ، گرچه تلخ باشد ؛ و از هیچ کس ، چیزی درخواست نکنم .

الأصول الستة عشر (أصل جعفر بن محمد الحضرمي) : ۷۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : ۳۴۵ / ۱۲ عن أبيدّر نحوه ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۸۸ / ۵۶ ؛ مسند ابن حنبل : ۸ / ۹۴ / ۲۱۴۷۲ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۵۵ / ۲۰۱۸۶ ، المعجم الكبير : ۲ / ۱۵۶ / ۱۶۴۹ ، المعجم الصغير : ۱ / ۲۶۸ کلّها نحوه ، کنز العمال : ۱۶ / ۲۴۵ / ۴۴۳۲۰ .

حدیث ۱۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلَّمَا أَزَادَ الْعَبْدُ إِيْمَانًا ، أَزَادَ حُبًّا لِلنِّسَاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چه بر ایمان بنده افزوده می شود ، زن دوستی او افزایش می یابد .

الجعفریات : ۹۰ یاسناده عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، دعائم الإسلام : ۲ / ۱۹۲ / ۶۹۳ ، النوادر للراوندي : ۱۱۴ / ۱۰۹ عن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام ، الكافي : ۵ / ۳۲۰ / ۲ عن عمر بن يزيد عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۲۸ / ۲۸ .

حدیث ۱۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا حَوْلَاءُ، لِلرَّجُلِ عَلَى الْمَرْأَةِ أَنْ تَلْزَمَ بَيْتَهُ، وَتُوَدِّدَهُ وَتُحِبَّهُ وَتُشْفِقَهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در ماجرای حواء - : ای حواء! این حق مرد بر زنش است که پایبند خانه اش باشد، با او مهربانی کند و مهر بورزد و دوستش بدارد.

مستدرک الوسائل : ۱۴ / ۲۴۴ / ۱۶۶۰۴ عن أبي هريرة .

حدیث ۱۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ النِّسَاءِ الْوَدُودُ الْوَلُودُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین زنان ، زن مهربان زیاست .

دعائم الإسلام : ۲ / ۱۹۱ / ۶۸۹ ، روضة الواعظین : ۴۱۰ عن جابر بن عبد الله ، عوالی اللالی : ۱ / ۲۵۸ / ۲۸ وفيهما «نساءكم» بدل «النساء» .

حدیث ۱۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ : إِنِّي أُحِبُّكَ لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : این گفته مرد به زنش که «دوستت دارم» ، هرگز از قلب زن بیرون نمی رود .

الكافی : ۵ / ۵۶۹ / ۵۹ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُم ، وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُم شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرْزُقُونَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و به آنان رحم کنید و هرگاه به آنان وعده ای دادید ، به آن وفا کنید که آنان ، تنها این را می دانند که شما روزی رسان آنان هستید .

الكافی : ۶ / ۴۹ / ۳ عن عبد الله بن محمد الجلی عن الإمام الصادق عليه السلام ، کتاب من لا يحضره الفقیه : ۳ / ۴۸۳ / ۴۷۰۲ وفيه «لا يرون» بدل «لا يدرون» ، بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۹۲ / ۱۴ .

حدیث ۱۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْفَظْ وَدَّ أَيْبِكَ ، لَا تَقْطَعُهُ فَيُطْفِئَ اللَّهُ نُورَكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با دوست] پدرت را حفظ کن و پیوندت را از او می‌یر که خداوند ، نور [وجود] تو را خاموش می کند .

الأدب المفرد : ۲۶ / ۴۰ ، المعجم الأوسط : ۸ / ۲۷۹ / ۸۶۳۳ ، شعب الإيمان : ۶ / ۲۰۰ / ۷۸۹۸ کلها عن ابن عمر ، كنز العمال : ۱۶ /

۴۶۴ / ۴۵۴۶۰ .

حدیث ۱۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ الْبِرِّ أَنْ تَصِلَ صَدِيقَ أَبِيكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله نیکی ها، آن است که با دوستِ پدرت پیوندی .

مجمع الزوائد : ۸/۲۶۹/۱۳۴۲۶ ، کنز العمال : ۱۶ / ۴۶۵ / ۴۵۴۶۳ کلاهما نقلاً عن المعجم الأوسط عن أنس .

حدیث ۱۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، عَلَيْكُمْ بِحُبِّ أَهْلِ بَيْتِي ، عَلَيْكُمْ بِحُبِّ حَمَلَةِ الْقُرْآنِ ، عَلَيْكُمْ بِحُبِّ عُلَمَائِكُمْ ، لَا تُبَغِّضُوهُمْ ، وَلَا تَحِيدُوهُمْ ، وَلَا تَطْعَنُوا فِيهِمْ . أَلَا مَنْ أَحَبَّهُمْ فَقَدْ أَحَبَّنِي ، وَمَنْ أَحَبَّنِي فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَنِي ، وَمَنْ أَبْغَضَنِي فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ ؟

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم، بر شما باد دوستی اهل بیتم ! بر شما باد دوستی حاملان قرآن ! بر شما باد دوستی عالمانتان ! با آنان دشمنی نکنید ، بر آنان حسد مبرید و از آنان عیبجویی نکنید . هان ! هر که آنان را دوست بدارد ، مرا دوست داشته است و هر که مرا دوست بدارد ، خدا را دوست داشته است . هر که با آنان دشمنی کند ، با من دشمنی کرده است و هر که با من دشمنی کند ، با خدا دشمنی کرده است . هان ! آیا [پیام حق را] رساندم ؟
تنبیه الغافلین : ۵۵۳ / ۸۹۸ عن عبد خیر عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّ حَمَلَةَ الْقُرْآنِ فِي ظِلِّ اللَّهِ - يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ - مَعَ أَنْبِيَائِهِ وَأَصْفِيَائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را به داشتن سه صفت ، پرورش دهید : دوست داشتن پیامبران ، دوست داشتن اهل بیت او و خواندن قرآن ؛ زیرا حاملان قرآن ، در روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، همراه با پیامبران و برگزیدگان خدا در سایه اش قرار دارند .

کنز العمال : ۱۶ / ۴۵۶ / ۴۵۴۰۹ نقلاً عن الفردوس وابن النجار عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۱۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ أَنَا شَفِيعٌ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : الْمُكْرِمُ لِذُرِّيَّتِي ، وَالْقَاضِي لَهُمْ حَوَائِجَهُمْ ، وَالسَّاعِي لَهُمْ فِي أُمُورِهِمْ عِنْدَ مَا اضْطَرُّوا إِلَيْهِ ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ بِقَلْبِهِ وَلِسَانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : من در روز قیامت ، شفیع چهار تن هستم : آن که فرزندان مرا گرامی دارد ؛ آن که نیازهایشان را برآورد ؛ آن که برای حلّ مشکلاتی که گرفتارشان ساخته است ، بکوشد ؛ و آن که با دل و زبان ، دوستشان بدارد .

صحیفه الرضا علیه السلام : ۲ / ۷۹ عن أحمد بن عامر الطائى عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، كشف الغمّة : ۱ / ۵۲ ، بحار الأنوار : ۲۷/۷۸/۱۱ نقلاً عن الديلمى فى الفردوس .

حدیث ۱۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤَاحِضِينَ كَافِرًا ، وَلَا يُخَالِطُنَّ فَاجِرًا . وَمَنْ آخَى كَافِرًا أَوْ خَالَطَ فَاجِرًا كَانَ كَافِرًا فَاجِرًا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد ، با هیچ کافری ، برادری و با هیچ فاجری (بدکاری) ، مصاحبت نکند . هر کس با کافری ، برادری یا با فاجری مصاحبت کند ، خود ، کافری فاجر است .
صفات الشیعة : ۹ / ۸۵ عن محمد بن قيس عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ۱۹۷ / ۷۴ / ۳۱ .

حدیث ۱۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَغِبَ عَنْ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ وَجَبَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ غَيْبَتُهُ ، وَسَقَطَتْ بَيْنَهُمْ عِدَالَتُهُ ، وَوَجِبَ هِجْرَانُهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که از اجتماع مسلمانان رویگردان شود ، بر مسلمانان ، غیبتش لازم است ، و عدالتش در میان آنان ، ساقط می شود و دوری از او واجب می گردد .
تهذیب الأحکام : ۶ / ۲۴۱ / ۵۹۶ عن ابن أبي يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۸۸ / ۵ و ص ۳۸ .

حدیث ۱۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى ذِي الْقَرْنَيْنِ : ... مَنْ رَأَيْتَنِي كَرِهْتُ إِلَيْهِ الْمَعْرُوفَ وَبَغَّضْتُ إِلَى النَّاسِ الطَّلَبَ إِلَيْهِ فَأَبْغَضُهُ ، وَلَا تَوَلَّهُ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقْتُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل به ذوالقرنین ، وحی کرد : ... هر که را دیدی که نیکی را ناخوشایندش قرار داده ام و درخواست از او را منفور مردم ساخته ام ، او را دشمن بدار و با او دوستی مکن که از شریرترین آفریدگانم است .
الفردوس : ۱ / ۱۴۴ / ۵۱۵ عن عبدالله المزني ، كنز العمال : ۶ / ۴۴۲ / ۱۶۴۵۱ .

حدیث ۱۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُصَادِقُوا شَارِبَ الْخَمْرِ ؛ فَإِنَّ مُصَادَقَتَهُ نَدَامَةٌ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : با میخواره دوستی مکنید که دوستی با او [مایه] پشیمانی است .
جامع الأخبار : ۴۲۸ / ۱۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۹ / ۱۵۲ / ۵۸ .

حدیث ۱۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَوَقَّوْا مُصَاحِبَهُ كُلَّ ضَعِيفِ الْخَيْرِ قَوِيَّ الشَّرِّ خَبِيثِ النَّفْسِ ، إِذَا خَافَ خَنْسَ ، وَ إِذَا أَمِنَ بَطَشَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از مصاحبت با هر آن که خیرش ضعیف ، شرش نیرومند و جانش پلید است ، خود را نگه دارید ؛ آن که هر گاه بترسد ، نهان می شود و چون ایمن گردد ، یورش می برد .
تنبيه الخواطر : ۱۲۱ / ۲ .

حدیث ۱۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلَيْنِ يَصْطَحِبَانِ إِلَّا وَاللَّهِ مُسَائِلُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَنِ الْآخَرِ ؛ كَيْفَ كَانَ صُحْبَتُهُ إِيَّاهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو تن با یکدیگر دوستی کنند ، خداوند از هریک از آنان درباره نحوه مصاحبت دوستش با او پرسش خواهد کرد .
مستدرک الوسائل : ۸ / ۳۱۷ / ۹۵۴۰ نقلاً عن أبي القاسم الكوفي في كتاب الأخلاق .

حدیث ۲۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ ، فَلَيْسَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ إِلَّا مَا أَحَلَّ مِنْ نَفْسِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ! مسلمان ، برادر مسلمان است . پس برای هیچ مسلمانی از داشته های برادرش چیزی روا نیست ؛ مگر آن که خودش [استفاده از] آن را روا دارد .
سنن الترمذی : ۵ / ۲۷۳ / ۳۰۸۷ عن عمرو بن الأحوص .

از ۲۰۰۱ تا ۲۲۰۰**حدیث ۲۰۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ حَقًّا ، لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ مُسْلِمٍ دَمَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ ، وَمَالَهُ إِلَّا مَا أَعْطَاهُ بِطَبِئِهِ نَفْسٍ مِنْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ، ای مردم ! مسلمان ، به حق ، برادر مسلمان است . خون و مال هیچ مسلمانی ، برای هیچ مسلمانی روا نیست ؛ مگر آن که با رضایت خاطر ، چیزی از اموال خویش را ببخشد .
تفسیر القمی : ۱ / ۱۷۲ ، عوالی اللالی : ۳ / ۱۸۴ / ۹ و ص ۴۲۴ / ۱۶ کلاهما نحوه ؛ سنن الدارقطنی : ۳ / ۲۵ / ۸۷ عن ابن عباس نحوه وراجع السنن الكبرى : ۸ / ۳۱۶ / ۱۶۷۵۶ .

حدیث ۲۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ ، إِذَا لَقِيَهُ رَدَّ عَلَيْهِ مِنَ السَّلَامِ بِمِثْلِ مَا حَيَّاهُ بِهِ أَوْ أَحْسَنَ مِنْ ذَلِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است . هرگاه او را دید ، باید همان گونه که به او سلام شده است ، یا حتی بهتر از آن ، پاسخ سلام او را بدهد .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۱۶ / ۷۶۵۴ عن الحارث بن شريح ، تاريخ المدينة : ۲ / ۵۹۶ عن أبي معاوية يزيد بن عبد الملك نحوه ، كنز العمال : ۱ / ۱۵۱ / ۷۵۴ .

حدیث ۲۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ، لَا يَدْعُ نَصِيحَتَهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ در هیچ حالی از نیکخواهی برای او دست نمی کشد .
الجامع الصغير : ۲ / ۶۶۲ / ۹۱۵۶ ، كنز العمال : ۱ / ۱۴۲ / ۶۸۷ كلاهما نقلاً عن ابن النجار عن جابر .

حدیث ۲۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ وَهُوَ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که برادر مسلمانش را یاری کند - در حالی که توان یاری او را داشته باشد - ، خداوند ، او را در دنیا و آخرت ، یاری خواهد کرد .

حلیة الأولیاء : ۳ / ۲۵ عن عمران بن حصین .

حدیث ۲۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تا وقتی که بنده در پی کمک کردن به برادرش است ، خداوند نیز به او کمک می کند .
صحیح مسلم : ۴/۲۰۷۴/۳۸ ، سنن الترمذی : ۵ / ۱۹۵ / ۲۹۴۵ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۸۷ / ۴۹۴۶ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۸۲ / ۲۲۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۷ / ۷۴۳۱ و ص ۷۹۴۷ / ۱۵۳ کلها عن أبی هریره ، تاریخ بغداد : ۴ / ۱۷۵ عن أنس ، المعجم الكبير : ۵ / ۱۱۹ / ۴۸۰۲ كلاهما عن أبی هریره و ص ۱۱۸ / ۴۸۰۱ عن زيد بن ثابت وفيهما «حاجه» بدل «عون» فی كلا الموضوعین ، كنز العمال : ۱۵ / ۴۳۳۷۵ و ص ۹۰۴ / ۴۳۵۶۰ ؛ الكافي : ۲ / ۲۰۰ / ۵ عن ذريح المحاربي عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «المؤمن» بدل «العبد» فی كلا الموضوعین ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۰۷ / ۱ عن أبی هریره .

حدیث ۲۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ اللَّهُ تَعَالَى فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ ، وَاللَّهُ يُجِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تا وقتی که بنده در پی کمک کردن به برادرش است ، خداوند ، همواره کمک کار اوست .
خداوند ، کمک کردن به شخص اندوهگین و یاریخواه را دوست دارد .
حلیة الأولیاء : ۳ / ۴۲ عن ابي هريرة .

حدیث ۲۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المؤمنون إخوة ، یقضی بعضهم حوائج بعض ، فبقضاء بعضهم حوائج بعض یقضی الله حوائجهم یوم القیامة .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان ، برادرند و برخی از آنان ، نیازهای برخی دیگر را برمی آورند. بر اثر برآوردن نیازهای یکدیگر است که خداوند در روز قیامت ، نیازهایشان را برمی آورد .
الأمالی للمفید : ۱۵۰ / ۸ عن الحسن بن زید ، مصادقة الإخوان : ۱۶۰ / ۵ کلاهما عن الإمام الصادق عن ابيه علیهما السلام وفيه «أقضى» بدل «یقضی الله» وليس فيه «بقضاء بعضهم حوائج بعض» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۱ / ۶۴ .

حدیث ۲۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من كان في حاجة أخيه فإن الله في حاجته .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در پی برآوردن نیازهای برادرش باشد ، خداوند نیز نیازهایش را برمی آورد .
سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۳ / ۴۸۹۳ عن سالم عن أبيه ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۰۰ / ۵۶۵۰ عن عبدالله بن عمر ، مطالب السؤل : ۵۶ عن الإمام علی علیه السلام ، كنز العمال : ۶ / ۴۴۴ / ۱۶۴۶۳ نقلاً عن الخرائطي في مكارم الأخلاق ؛ الأمالی للطوسی : ۹۷ / ۱۴۷ عن محمد بن يحيى المدني عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «أخيه المؤمن المسلم» بدل «أخيه» وزاد في آخره «ما كان في حاجة أخيه» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۶ / ۱۱ .

حدیث ۲۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من أكرم أخاه المسلم ؛ بمجلس يكرمه ، أو بكلمة يلطفه بها ، أو حاجته يكفيه إياها ، لم يزل في ظل من الملائكة ما كان يتلك المنزلة .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر مسلمانش را در مجلسی گرامی بدارد ، یا با سخنی با او ملاطفت کند ، و یا نیاز او را برآورد ، تا هنگامی که در این حال است ، در سایه ای از ملائکه به سر برد .
المؤمن : ۵۲ / ۱۲۸ عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۲۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من أكرم أخاه المسلم بكلمة يلطفه بها وفرج عنه كربته ، لم يزل في ظل الله الممدود عليه الرحمة ما كان في ذلك .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر مسلمانش را با سخنی ملاطفت آمیز گرامی بدارد و اندوهش را برطرف سازد ، تا در

این حال است ، در سایه گسترده ای پوشیده از رحمت خدا به سر می برد .

الكافی : ۲ / ۲۰۶ / ۵ عن عبد الله بن جعفر عن الإمام الصادق عليه السلام ، علل الشرایع : ۵۲۳ / ۲ عن مسعدة ابن صدقة عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه وآله ، ثواب الأعمال : ۱۷۸ / ۱ عن جعفر بن إبراهيم عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله وكلاهما نحوه ، النوادر للراوندى : ۱۱ وفيه «أو مجلس يكرمه به» بدل «وفرح عنه كربته» ، الجعفریات : ۱۹۴ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۶ / ۷۳ و ج ۷۵ / ۲۲ / ۲۴ .

حدیث ۲۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فی أمتی عبدٌ أطفَ أخاهُ فی اللهِ بِشَیْءٍ مِنْ لُطْفٍ إِلَّا أَخَدَمَهُ اللهُ مِنْ خَدَمِ الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده ای از امت من برادرش را در راه خدا به لطفی بنوازد ، خداوند ، خدمتگزاران بهشت را به خدمتش در خواهد آورد .

الكافی : ۲ / ۲۰۶ / ۴ ، ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ ، مصادقة الإخوان : ۱۸۳ / ۱ کلها عن زید بن أرقم ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۳ .

حدیث ۲۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللهُ ، فَمَا ظَنُّكُمْ بِمَنْ يُكْرِمُ اللهُ بِأَنْ يَفْعَلَ بِهِ؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه برادرش را گرامی بدارد ، خدا را گرامی داشته است . فکر می کنید خدا با آن [بنده ای] که او را گرامی داشته است ، چه خواهد کرد ؟

ثواب الأعمال : ۳۳۹ عن أبي هريرة و عبد الله بن عباس ، عدّة الداعی : ۱۷۶ عن الإمام علیّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۹ / ۸۳ ؛ كنز العمال : ۹ / ۱۵۴ / ۲۵۴۸۸ نقلًا عن ابن النجار عن ابن عمر وفيه صدر الحديث فقط .

حدیث ۲۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادرانتان ، کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه کند .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۲۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ؛ مِنْ حَيْثُ يَغِيبُ يَحْفَظُهُ مِنْ وَرَائِهِ ، وَيُكْفِ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ . وَالْمُؤْمِنُ مِرْأَةُ الْمُؤْمِنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است . چون غایب شود ، در نبودش [آبروی] او را حفظ می کند و خانه و کسب و کارش را نگاه می دارد و مؤمن ، آینه مؤمن است .

كنز العمال : ۱ / ۱۵۲ / ۷۵۶ نقلًا عن الخرائطي في مكارم الأخلاق عن المطلب بن عبد الله بن حنطب .

حدیث ۲۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِرْأَةٌ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ؛ يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ ، وَيُمِيطُ عَنْهُ مَا يَكْرَهُ إِذَا شَهِدَ ، وَيُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادرِ مؤمنش است ؛ چون غایب شود ، نیکخواه اوست و در حضورش آنچه را ناپسند می دارد ، از او دور می سازد و در مجلس ، برایش جای می گشاید .

النوادر للراوندي: ۸ ، الجعفریات: ۱۹۷ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار : ۷۴/۲۳۳/۲۹ .

حدیث ۲۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِرْأَةٌ لِأَخِيهِ ؛ يُمِيطُ عَنْهُ الْأَذَى .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادرِ مؤمنش است و پلیدی را از او دور می کند.

مصادقة الإخوان : ۱۴۴ / ۱ عن حفص بن غياث النخعي يرفعه إليه صلى الله عليه وآله ، مشكاة الأنوار : ۱۸۹ .

حدیث ۲۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَدَكُمْ مِرْأَةٌ لِأَخِيهِ ، فَإِنْ رَأَى بِهِ أذىً فَلْيُمِطْهُ عَنْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هریک از شما آینه برادرش است . پس اگر در او پلیدی ای دید ، باید آن را دور سازد .

سنن الترمذی : ۴ / ۲۶ / ۳ / ۱۹۲۹ عن أبي هريرة .

حدیث ۲۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: لَطِيفٌ (يَعْطِفُ خ) عَلَى أَخِيهِ بِرَلَّتِهِ ، وَيَرعى مَا مَضَى مِنْ قَدِيمِ صُحْبَتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به هنگام یادکرد صفات مؤمنان - : نسبت به لغزش برادرش ، مهربان و آسانگیر است و [حقّ

ادوستی دیرین را رعایت می کند .

التمحيص : ۷۵ / ۱۷۱ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۱۱ / ۴۵ .

حدیث ۲۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ؛ يَكْفُفُ عَلَيْهِ صَبِغَتَهُ ، وَيَحْوِطُهُ مِنْ وَرَائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ؛ نیازش را برطرف می سازد و در نبودش [در اندیشه اوست و] او را محافظت می کند .

سنن أبي داود : ۴ / ۲۸۰ / ۴۹۱۸ ، الأدب المفرد : ۸۱ / ۲۳۹ نحوه وكلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمّال : ۱ / ۱۴۱ / ۶۷۳ ؛ بحار

الأنوار: ۱ / ۱۵۱ و ليس فيه «ويحوطه من ورائه» .

حدیث ۲۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ ذِكْرُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس چیزی را دوست بدارد ، از آن ، بسیار یاد می کند .

کنز العمال : ۱ / ۴۲۵ / ۱۸۲۹ نقلاً عن الفردوس ، إتحاف السادة : ۵ / ۲۰ ، كشف الخفاء : ۲ / ۲۲۲ / ۲۳۵۲ كلاهما نقلاً عن أبي نعيم والديلمي وكلها عن عائشة .

حدیث ۲۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُسْرًا مَعَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مردمی را دوست بدارد ، [در روز قیامت] با آنان گرد خواهد آمد .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۲۰ / ۴۲۹۴ ، المعجم الكبير : ۳ / ۱۹ / ۲۵۱۹ عن أبي قرصافة نحوه ، کنز العمال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۰ نقلاً عن الخطيب عن جابر ؛ بشارة المصطفى : ۷۵ عن جابر ، غرر الحكم : ۲۷۰۳ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۱۳۱ / ۶۲ .

حدیث ۲۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا عَلَى أَعْمَالِهِمْ حُسْرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي زَمَرَتِهِمْ ، فَحُوسِبَ بِحِسَابِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَعْمَلْ أَعْمَالَهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مردمی را به سبب کردارشان دوست بدارد ، روز قیامت ، جزو آنان گرد خواهد آمد و مانند آنان محاسبه خواهد شد ؛ اگر چه کردارش چون کردار آنان نباشد .

تاریخ بغداد: ۵/۱۹۶، الفردوس: ۳/۵۹۵/۵۸۷۰ كلاهما عن جابر بن عبدالله ، کنز العمال : ۹/۲۱/۲۴۷۳۰ .

حدیث ۲۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَبْدُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَهُوَ مَعَ أَحِبَّاهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بنده ، در گرو گمانش درباره خداوند عز و جل است و در روز قیامت ، کنار کسانی قرار می گیرد که دوستشان دارد .

کنز العمال : ۳ / ۱۳۶ / ۵۸۵۶ و ج ۹ / ۸ / ۲۴۶۶۸ وفيه «وهو مع من أحب» بدل «وهو مع أحبابه يوم القيامة» وكلاهما نقلاً عن أبي الشيخ عن أبي هريرة .

حدیث ۲۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، أَحَبُّ الصَّيِّحِينَ ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرْ عَلَى أَعْمَالِ الْبِرِّ فَأَحَبِّ الْعُلَمَاءِ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ : «وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا»

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای ابن مسعود! صالحان را دوست بدار که انسان ، همراه کسی است که دوستش می دارد . اگر توان نیکوکاری نداری ، پس عالمان را دوست بدار که [خداوند] می فرماید : «هر که از خدا و پیامبرش اطاعت کند ، همراه کسانی خواهد بود که خدا نعمتشان داده است ، چون انبیا و صدیقان و شهیدان و صالحان ؛ و اینان ، چه نیکو رفیقان اند» .
النساء : ۶۹ .

حدیث ۲۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، رَجُلٌ يُحِبُّ مَنْ يُصَلِّي وَلَا يُصَلِّي إِلَّا الْفَرِيضَةَ ، وَيُحِبُّ مَنْ يَتَصَدَّقُ وَلَا يَتَصَدَّقُ إِلَّا بِالْوَاجِبِ ، وَيُحِبُّ مَنْ يَصُومُ وَلَا يَصُومُ إِلَّا شَهْرَ رَمَضَانَ ؟
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .

الأمالی طوسی - از عبدالله بن الحسن ، از پدرانش - : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! کسی نماز گزاران را دوست می دارد ؛ امّا خود ، جز نمازهای واجب را نمی گزارد . صدقه دهندگان و زکات دهندگان را دوست می دارد ؛ امّا خود ، جز زکات واجب را نمی پردازد . روزه گیران را دوست می دارد ؛ امّا جز ماه رمضان را روزه نمی گیرد .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «انسان ، همراه کسی است که دوستش می دارد» .

الأمالی للطوسی : ۶۲۱ / ۱۲۸۱ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۷۰ / ۱۲۸ ؛ وراجع المتحائین فی الله : ۷۱ وزاد فيه «ويحبّ الذاكرين ولا يذكر إلا قليلاً ويحبّ المتصدقين ولا يتصدق إلا قليلاً ويحبّ المجاهدين إلا قليلاً وهو في ذلك يحبّ الله ورسوله والمؤمنين» .

حدیث ۲۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللَّهِ لَوْ أَحَبَّنَا حَجْرٌ حَشَرَهُ اللَّهُ مَعَنَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ، اگر سنگی ما را دوست بدارد ، خداوند ، او را نیز [در روز قیامت] ، با ما گرد خواهد آورد .

تفسیر العیاشی : ۱ / ۱۶۷ / ۲۷ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۵ / ۵۷ .

حدیث ۲۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَجْرًا لَحَشَرَهُ اللَّهُ مَعَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما را دوست بدارد ، در روز قیامت ، همراه ما خواهد بود ، و اگر شخصی سنگی را دوست بدارد ، خداوند ، او را با آن ، گرد خواهد آورد .

مشکاة الأنوار : ۸۴ و ص ۱۲۳ ، الأمالی للصدوق : ۲۷۸ / ۳۰۸ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۶۴ کلاهما عن نوف البکالی عن الإمام علی علیه السلام ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۳۰۰ / ۵۸ عن الریان بن شیبب عن الإمام الرضا علیه السلام ، کفایة الأثر : ۱۵۱ وفيهما من

«لو أن رجلاً...»، بحار الأنوار: ۷۷ / ۳۸۳ / ۹.

حدیث ۲۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أبا دُجَانَهَ ، أما عَلِمْتَ أَنَّ مَنْ أَحَبَّنَا وَامْتَحَنَ فِي مَحَبَّتِنَا أَسْكَنَهُ اللَّهُ مَعَنَا ؟! ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ : «فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ»
رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای ابودجانه! آیا نمی دانی هر که ما را دوست بدارد و در راه دوستی ما آزموده شود [و بلا بیند]، خداوند او را کنار ما ساکن خواهد ساخت». سپس حضرت این آیه را برخواند : «در جایگاهی راست ، نزد فرمانروایی توانا» .
القمر : ۵۵ .

حدیث ۲۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا رَسُولَ اللَّهِ ، الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَعْمَلَ كَعَمَلِهِمْ .

قَالَ : أَنْتَ يَا أبا ذَرٍّ مَعَ مَنْ أَحَبَبْتَ .

قَالَ : فَإِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

قَالَ : فَإِنَّكَ مَعَ مَنْ أَحَبَبْتَ .

قَالَ : فَأَعَادَهَا أَبُو ذَرٍّ فَأَعَادَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

سنن أبی داوود - به نقل از ابوذر ، در گفتگو با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - : «ای پیامبر خدا ! کسی مردمی را دوست دارد ؛ اما نمی تواند کارهایی همچون آنان انجام دهد .

فرمود : «تو ای ابوذر ، همراه کسی هستی که دوستش می داری» .

ابوذر گفت : «من خدا و پیامبرش را دوست می دارم» .

فرمود : «پس تو همراه آنانی که دوستشان می داری» .

[راوی] گفت : ابوذر گفته خود را تکرار کرد و پیامبر خدا نیز پاسخ خود را باز گفت .

سنن أبی داود : ۴/۳۳۳/۵۱۲۶ ، سنن الدارمی : ۲/۷۷۷/۲۶۸۵ ، مسند ابن حنبل : ۸/۱۰۷/۲۱۵۱۹ ، الأدب المفرد : ۱۱۲ / ۳۵۱ ، کنز العمال : ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۵ .

حدیث ۲۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ...» .

مجمع البيان - در تفسیر این گفته خداوند متعال : «هر که از خدا و پیامبرش پیروی کند ، پس آنان ...» - : گفته اند که این آیه ، درباره ثوبان ، غلام آزاد شده پیامبر خدا نازل شد . ثوبان ، سخت به پیامبر خدا علاقه مند و نسبت به دوری او بی تاب بود . یک روز ، در حالی که رنگش دگرگون و بدنش لاغر شده بود، خدمت پیامبر خدا آمد .

حضرت فرمود : «ای ثوبان! چرا رنگت دگرگون شده است ؟» .

پاسخ داد : «ای پیامبر خدا ! نه بیمارم و نه دردمند ؛ لیکن هر گاه تو را ببینم ، شوق دیدارت مرا بر می انگیزد ، تا تو را ببینم . اما

چون به یاد آخرت می افتم ، می ترسم تو را در آن جا نینم ؛ زیرا می دانم که تو را همراه پیامبران ، در منزلتی والا جای می دهند و اگر مرا به بهشت درآورند ، مرا در منزلتی فروتر از منزلت تو جای می دهند [پس تو را چندان نخواهم دید] و اگر هم به بهشت وارد نشوم ، تو را هرگز نخواهم دید .

پس از آن ، این آیه نازل شد . سپس حضرت فرمود : «سوگند به آن که

جانم در دست اوست ، هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من نزد او از خودش ، پدر و مادرش ، خانواده اش ، فرزندانش و همه مردم ، محبوب تر باشم» .

النساء : ۶۹ .

حدیث ۲۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ لِلشَّيْءِ يُعْمَى وَيُصِمُّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن چیزی ، [نسبت به کاستی های آن ،] کور و کورت می سازد .

کتاب من لا يحضره الفقيه ۴ / ۳۸۰ / ۵۸۱۴ ، المجازات النبویة : ۱۷۵ / ۱۳۶ ، السرائر : ۲ / ۴۶۰ و ج ۳ / ۲۹۵ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۲۴ / ۵۷ عن أبي الدرداء و ص ۲۹۰/۱۴۹ ، بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲ ؛ سنن أبي داود : ۴/۳۳۴/۵۱۳۰ ، مسند ابن حنبل : ۸/۱۶۳/۲۱۷۵۲ ، تاریخ بغداد : ۳/۱۱۷ کلهها عن أبيالدرداء ، کنز العمال : ۱۶/۱۱۵/۴۴۱۰۴ .

حدیث ۲۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَشِيرُوا أَهْلَ الْعَشِقِ ؛ فَلَيْسَ لَهُمْ رَأْيٌ ، وَإِنَّ قُلُوبَهُمْ مُحْتَرَقَةٌ ، وَفِكَرُهُمْ مُتَوَاصِلَةٌ ، وَعُقُولُهُمْ سَالِبَةٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با عاشقان ، مشورت مکنید که آنان را رأیی نیست ؛ دل هایشان سوخته است و اندیشه هایشان مشوش و خردهایشان گرفته شده .

الفردوس : ۵ / ۳۸ / ۷۳۸۹ عن أنس .

حدیث ۲۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ وَكَتَمَ وَعَفَّ ثُمَّ مَاتَ ، مَاتَ شَهِيدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و [عشق خود را] پنهان دارد و پاک دامنی کند و آن گاه بمیرد ، شهید مرده است .

تاریخ بغداد : ۶ / ۵۱ و ج ۵ / ۱۵۶ کلاهما عن ابن عباس و ج ۱۲ / ۴۷۹ عن عائشة و ليس فيه «کتتم» ، البداية والنهاية : ۱۱ / ۱۱۱ عن ابن عباس ، کنز العمال : ۳ / ۳۷۲ / ۷۰۰۰ .

حدیث ۲۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ وَكَتَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و [عشق خود را] پنهان دارد و شکیبایی ورزد ، خداوند ، او را پیامرزد و به بهشتش درآورد .

تاریخ بغداد : ۵ / ۲۶۲ ، کنز العمال : ۳ / ۳۷۳ / ۲۰۰۲ نقلاً عن ابن عساکر و کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۲۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُ أُمَّتِي الَّذِينَ يَعْفُونَ إِذَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنَ الْبَلَاءِ شَيْئًا .

قالوا : وأى البلاء؟

قال : العشق .

کنز العمال - به نقل از ابن عباس، از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: «بهترین های امت من ، کسانی هستند که چون خداوند به اندکی از بلا دچارشان کند ، پاک دامنی ورزند» .

گفتند : کدام بلا ؟

فرمود : «عشق» .

کنز العمال : ۳/۳۷۳/۷۰۰۱ و ص ۷۷۹/۸۷۳۲ کلاهما نقلاً عن الديلمی، الفردوس: ۲/۱۷۴/۲۸۶۷ و لیس فی النسخة التي بأيدينا «قالوا : وأى البلاء؟ قال».

حدیث ۲۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العشْقُ مِنْ غَيْرِ رِيَّةٍ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : عشق پاک ، کفاره گناهان است .

الفردوس : ۳ / ۹۴ / ۴۲۶۶ عن أبي سعيد الخدري .

حدیث ۲۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى عَبْدِي الْإِسْتِغَالَ بِي جَعَلْتُ نَعِيمَهُ وَلَذَّتَّهُ فِي ذِكْرِي ، فَإِذَا جَعَلْتُ نَعِيمَهُ وَلَذَّتَّهُ فِي ذِكْرِي عَشِقْتَنِي وَعَشِقْتُهُ ، فَإِذَا عَشِقْتَنِي وَعَشِقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَصِرْتُ مَعَالِمَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، لَا يَسْهُو إِذَا سَهِىَ النَّاسُ ، أَوْلَيْكَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ ، أَوْلَيْكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا ، أَوْلَيْكَ الَّذِينَ إِذَا أَرَدَتْ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عُقُوبَةً وَعَذَابًا ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفَتْ ذَلِكَ عَنْهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : هرگاه اشتغال به [یاد] من بر بنده ام چیره گردد، خوشی و لذتش را در یادکرد خودم قرار می دهم . پس چون خوشی و لذتش را در یادکرد خودم قرار دادم ، با من عشق می ورزد و من با او عشق می ورزم . پس چون با من عشق ورزید و من با او عشق ورزیدم ، حجاب میان خود و او را برمی دارم و خود ، نشانه های برابر چشمانش می شوم . در نتیجه ، چون مردم دچار فراموشی و خطا شوند، او دچار فراموشی و خطا نمی گردد . آنان ، سخنان سخن پیامبران است . آنان ، قهرمانان حقیقی اند . این کسان هستند که هرگاه بخواهم زمینیان را کیفر یا عذابی دهم ، به یادشان می افتم و در

نتیجه ، عذاب و کیفر را از زمینیان برطرف می کنم .

حلیة الأولیاء : ۶ / ۱۶۵ عن الحسن ، کنز العمال : ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۲ .

حدیث ۲۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ عَشِقَ الْعِبَادَةَ ، فَعَانَقَهَا وَأَحَبَّهَا بِقَلْبِهِ وَبَاشَرَهَا بِجَسَدِهِ وَتَفَرَّغَ لَهَا ، فَهُوَ لَا يُبَالِي عَلَى مَا أَصْبَحَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى عُسْرِ أُمِّ عَلِيٍّ يُسِرُّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم ، کسی است که عاشق عبادت گردد ، پس در آغوشش گیرد و با دلش دوستش بدارد و با پیکرش هماغوشش گردد و خود را وقف آن سازد ، و در نتیجه ، نسبت به دنیا چنان بی اعتنا گردد که اهمیّت ندهد که در آسایش است یا سختی .

الکافی : ۲ / ۸۳ / ۳ عن عمرو بن جمیع عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۱۱۲ عن الإمام الصادق علیه السلام صلی الله علیه و آله ، الجعفریات : ۲۳۲ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام وفيه «علی غیر» بدل «علی عسر أم علی یسر» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۵۳ / ۱۰ .

حدیث ۲۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّوا اللَّهَ مِنْ كُلِّ قَلْبِكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با همه دل هایتان ، خدا را دوست بدارید .

کنز العمال : ۱۶ / ۱۲۴ / ۴۴۱۴۷ نقلًا عن هناد عن أبي سلمة بن عبد الرحمن .

حدیث ۲۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آثَرَ مَحَبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَحَبَّةِ نَفْسِهِ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤَنَّةَ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا دوستی را بر خود دوستی مقدم دارد ، خداوند ، او را از گران باری مردم ، حفظ خواهد کرد .

کنز العمال : ۱۵ / ۷۹۰ / ۴۳۱۲۷ و ح ۴۳۱۲۸ نقلًا عن الديلمی و كلاهما عن عائشة .

حدیث ۲۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ناجی داود رَبُّهُ فَقَالَ : إِلَهِي ، لِكُلِّ مَلِكٍ خِزَانَةٌ فَأَيْنَ خِزَانَتُكَ؟ قَالَ جَلَّ جَلَالُهُ : لِي خِزَانَةٌ أَعْظَمُ مِنَ الْعَرْشِ ، وَأَوْسَعُ مِنَ الْكُرْسِيِّ ، وَأَطْيَبُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَأَزِينُ مِنَ الْمَلَكُوتِ ؛ أَرْضُهَا الْمَعْرِفَةُ ، وَسِمَاؤُهَا الْإِيمَانُ ، وَشَمْسُهَا الشُّوقُ ، وَقَمَرُهَا الْمَحَبَّةُ ، وَنُجُومُهَا الْخَوَاطِرُ ، وَسِحَابُهَا الْعَقْلُ ، وَمَطَرُهَا الرَّحْمَةُ ، وَأَشْجَارُهَا الطَّاعَةُ ، وَثَمَرُهَا الْحِكْمَةُ . وَلَهَا أَرْبَعَةٌ أَبْوَابٍ : الْعِلْمُ وَالْحِلْمُ وَالصَّبْرُ وَالرِّضَا ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام با پروردگارش مناجات کرد و گفت : بارالها! هر پادشاهی را خزانه ای است . پس خزانه تو کجاست ؟

خداوند عز و جل ، فرمود : «مرا خزانه ای است بزرگ تر از عرش ، گسترده تر از کرسی ، خوش بوتر از بهشت و آراسته تر از ملکوت . زمین آن ، معرفت است ، آسمانش ایمان ، خورشیدش شوق ، ماهتابش دوستی ، ستارگانش دل ها، ابرش خرد ، بارانش رحمت ، درختانش طاعت و میوه اش حکمت . آن را چهار در است : دانش ، بردباری ، شکیبایی و خشنودی . باخبر باش که این خزانه ، همان قلب است» .

عوالی اللالی : ۱ / ۲۴۹ / ۶ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۵۹ .

حدیث ۲۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِمَنْ سَأَلَهُ : أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ إِيمَانًا ؟ - : أَصْدَقُهُمْ حُبًّا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ایمان در دل انسان ، آن است که خدا را دوست بدارد .

جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۵ .

حدیث ۲۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ ، وَاجْعَلْ خَشْيَتَكَ أَخَوْفَ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي ، وَاقْطَعْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشُّوقِ إِلَى لِقَائِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها! دوستی ات را محبوب ترین چیزها برایم قرار ده ، ترس از خودت را ترس آورترین چیزها نزد من قرار ده و با شوق دیدارت ، نیازهای دنیایی را از من بپوش .

کنز العمال : ۲ / ۱۸۲ / ۳۶۴۸ و ص ۲۱۲ / ۳۸۱۳ / ۲۱۲ کلاهما نقلًا عن حلیه الأولیاء عن الهیثم بن مالک الطائی .

حدیث ۲۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ . اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها! دوستی تو و دوستی آن که دوستت دارد و کرداری را که مرا به دوستی ات می رساند ، از تو درخواست می کنم . بارالها! دوستی خودت را نزد من محبوب تر از خودم ، خانواده ام و آب خنک ، قرار ده .

کنز العمال : ۲ / ۱۹۵ / ۳۷۱۸ نقلًا عن أبي داود والحاكم والترمذی وص ۲۰۹ / ۳۷۹۴ نقلًا عن حلیه الأولیاء وکلاهما عن أبي الدرداء .

حدیث ۲۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ قَدْ كَبُرَ سِنِّي ، وَدَقَّ عَظْمِي ، وَانْهَدَمَ جِسْمِي ، وَنُعِيتَ إِلَيَّ نَفْسِي ، وَاقْتَرَبَ أَجْلِي ، وَاشْتَدَّ مِنِّي الشُّوقُ إِلَى لِقَاءِ رَبِّي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! کهن سال گشته ام ، استخوانم سست شده ، پیکرم فرو ریخته است و به من خبر مردنم را داده اند و مرگم نزدیک شده و شوق دیدار پروردگام در من ، شدید شده است .
 ثواب الأعمال : ۳۴۷ / ۱ عن أبي هريرة و عبدالله بن عباس ، بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۷۳ / ۳۰ .

حدیث ۲۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ (تعالى) جَعَلَ قُوَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ ، وَحَبَّهَا إِلَيَّ كَمَا حَبَّبَ إِلَيَّ الْجَائِعِ الطَّعَامَ وَإِلَى الظَّمَانِ الْمَاءَ ؛ فَإِنَّ الْجَائِعَ إِذَا أَكَلَ الطَّعَامَ شَبِعَ وَإِذَا شَرِبَ الْمَاءَ رَوِيَ ، وَأَنَا لَا أَشْبِعُ مِنَ الصَّلَاةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، نور چشمم را در نماز قرار داده است و همان گونه که غذا را محبوب شخص گرسنه و آب را محبوب تشنه قرار داده ، نماز را محبوبم ساخته است ؛ حال آن که هرگاه شخص گرسنه غذا بخورد ، سیر می شود و هرگاه آب بنوشد ، سیراب می گردد ؛ اما من از نماز ، سیر نمی شوم .

الأمالی للطوسی : ۵۲۸/۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۶ / ۲۶۶۱ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۵۴ کلها عن أبيذر ، بحار الأنوار : ۸۲ / ۲۳۳ / ۵۸ .

حدیث ۲۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّرِيعَةُ أَقْوَالِي ، وَالطَّرِيقَةُ أَفْعَالِي ، وَالْحَقِيقَةُ أَحْوَالِي

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شریعت ، گفته های من است و طریقت ، کرده هایم و حقیقت ، احوالم و معرفت ، سرمایه ام و عقل ، اساس دینم و دوستی ، بنیادم و شوق ، مرکبم .

عوالی اللآلی : ۴ / ۱۲۴ / ۲۱۲ وفيه صدر الحديث إلى قوله «أحوالی» .

حدیث ۲۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَكَى شُعَيْبٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ حُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى عَمِيَ ، فَوَدَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ بَصَرَهُ ، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ ، فَوَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصَرَهُ ، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ ، فَوَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصَرَهُ ، فَلَمَّا كَانَتِ الرَّابِعَةُ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا شُعَيْبُ ، إِلَى مَتَى يَكُونُ هَذَا أَيُّدَا مِنْكَ ؟! إِنْ يَكُنْ هَذَا خَوْفًا مِنَ النَّارِ فَقَدْ أَجْرْتُكَ ، وَإِنْ يَكُنْ شَوْقًا إِلَى الْجَنَّةِ فَقَدْ أُبْحَثُكَ .

قال : إلهي وسَيِّدِي ، أَنْتَ تَعَلَّمُ أَنِّي مَا بَكَيْتُ خَوْفًا مِنْ نَارِكَ ، وَلَا شَوْقًا إِلَى جَنَّتِكَ ، وَلَكِنْ عَقَدْتُ حُبُّكَ عَلَى قَلْبِي ، فَلَسْتُ أَصْبِرُ أَوْ أَرَاكَ . فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ : أَمَا إِذَا كَانَ هَذَا هَكَذَا فَمِنْ أَجْلِ هَذَا سَأُخَذِمُكَ كَلِمِي مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شعيب عليه السلام از دوستی خدای عز و جلچندان گریست که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . باز چندان گریست تا آن که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . باز چندان گریست که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . در مرتبه چهارم ، خداوند به او وحی کرد : «ای شعيب ! این کار را تا کی می خواهی همچنان تکرار کنی ؟ اگر این کارت از ترس دوزخ است ، آن را از تو بازداشتم و اگر از اشتیاق به بهشت است ، آن را بر تو روا ساختم» .

شعیب گفت: بارالها و سرورا! تو خود می دانی که از ترس دوزخت و یا از سر اشتیاق به بهشت گریه نمی کنم؛ لیکن دوستی تو با قلبم پیوند خورده است. از این رو، تاب صبوری ندارم تا تو را ببینم.

پس خداوند عز و جل، به او وحی کرد: «هان! حال که کارت به این سبب است، به زودی موسی بن عمران، هم سخن خود را به خدمت تو درخواهم آورد».

علل الشرایع: ۵۷ / ۱ / عن أنس، إرشاد القلوب: ۱۷۱ نحوه؛ تاریخ بغداد: ۶ / ۳۱۵، کنز العمال: ۱۱ / ۴۹۸ / ۳۲۳۳۹ نقلاً عن ابن عساکر و کلاهما عن شداد بن أوس نحوه.

حدیث ۲۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الدُّنْيَا حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ الْآخِرَةِ، وَالْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَىٰ أَهْلِ الدُّنْيَا، وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ حَرَامَانِ عَلَىٰ أَهْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: دنیا بر اهل آخرت، حرام است و آخرت، بر اهل دنیا حرام؛ اما دنیا و آخرت، بر اهل خدای عز و جل حرام است.

الفردوس: ۲ / ۲۳۰ / ۳۱۱۰، کنز العمال: ۳ / ۱۸۴ / ۶۰۷۱ نقلاً عن مسلم وابن عساکر و کلاهما عن ابن عباس؛ عوالی اللآلی: ۴ / ۱۱۹ / ۱۹۰.

حدیث ۲۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْذُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعْمِهِ، وَأَحِبُّونِي لِحُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: خدا را به سبب نعمت هایی که به شما بخشیده است، دوست بدارید. مرا به سبب دوستی خدای عز و جل دوست بدارید و اهل بیتم را برای دوستی من، دوست بدارید.

الأمالی للصدوق: ۴۴۶ / ۵۹۷ عن ابن عباس، الأمالی للطوسی: ۲۷۸ / ۵۳۱ عن عیسی بن أحمد عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله، بشارة المصطفی: ۱۳۲ عن عمر بن أبی موسی عن عیسی بن أحمد عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و ص ۲۳۷، علیل الشرایع: ۱۳۹ / ۱ / کلاهما عن ابن عباس وفي الثلاثة الأخيرة «یغذوكم» بدل «یغذوكم»، بحار الأنوار: ۲۷ / ۷۶ / ۵ و ج ۷۰ / ۱۴ / ۱؛ سنن الترمذی: ۵ / ۶۶۴ / ۳۷۸۹، المستدرک علی الصحیحین: ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۶، شعب الإيمان: ۱ / ۳۶۶ / ۴۰۸، المعجم الكبير: ۳ / ۴۶ / ۲۶۳۹ و ج ۱۰ / ۲۸۱ / ۱۰۶۶۴ وفيهما «یغذوكم» بدل «یغذوكم» و کلها عن ابن عباس، کنز العمال: ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۰.

حدیث ۲۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَحِبُّوا مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ، أَحِبُّوا اللَّهَ مِنْ كُلِّ قَلْبِكُمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: آن که خدا را دوست می دارد، دوستش بدارید و خدا را با همه قلبتان دوست بدارید.

دلائل النبوة للبيهقي: ۲ / ۵۲۵ عن أبي سلمة ابن عبد الرحمن بن عون، السيرة النبوية لابن هشام: ۲ / ۱۴۷ عن ابن إسحاق وفيه «ما أحب» بدل «من أحب»، کنز العمال: ۱۶ / ۱۲۴ / ۴۴۱۴۷ نقلاً عن هناد عن أبي سلمة بن عبد الرحمن بن عوف.

حدیث ۲۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَبِّبُوا اللَّهَ إِلَى عِبَادِهِ يُحِبِّكُمْ اللَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا را محبوب بندگانش کنید ، تا خدا شما را دوست بدارد .
المعجم الكبير: ۷۴۶۲، مسند الشاميين: ۲/۶۳/۹۲۵، الفردوس: ۲/۱۳۰/۲۶۵۹ وفيه «حَبِّبُوا إِلَى اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ عِبَادَهُ» بدل
«حَبِّبُوا اللَّهَ إِلَى عِبَادِهِ» ، كنز العمال : ۱۵ / ۷۷۷ / ۴۳۰۶۴ نقلاً عن الضياء وكلها عن أبي أمامة .

حدیث ۲۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عِزُّ وَجَلُّ لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَحِبِّبْنِي ، وَحَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِي .

قَالَ : يَا رَبِّ ، نَعَمْ أَنَا أُحِبُّكَ ، فَكَيْفَ أُحِبُّبِكَ إِلَى خَلْقِكَ ؟

قَالَ : أَذْكَرُ أَيْدِيَّ عِنْدَهُمْ ؛ فَإِنَّكَ إِذَا ذَكَرْتَ لَهُمْ ذَلِكَ أُحِبُّونِي

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل به داوود علیه السلام فرمود : «مرا دوست بدار و محبوب خلقم گردان» .

داوود گفت : پروردگارا ! آری ، من تو را دوست دارم؛ اما چگونه تو را محبوب خلقت گردانم ؟

فرمود : «نعمت هایی را که به آنان داده ام ، یادآور شو ؛ زیرا اگر خوبی هایم را یادآورشان شوی ، مرا دوست خواهند داشت» .

أبو محمد الحریری : سمعت أبا سعيد الخزاز يقول في معنى قول النبي صلى الله عليه وآله : «جبلت القلوب على حب من أحسن إليها»
: وا عجباً ممن لم ير محسناً غير الله ، كيف لا يميل بكليته إليه (تاريخ بغداد : ۴ / ۲۷۷) .

حدیث ۲۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِيمَا يُخَاطَبُ رَبَّهُ عِزُّ وَجَلُّ : يَا رَبِّ ، أَيُّ عِبَادِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ ، أُحِبُّهُ بِحُبِّكَ ؟

قَالَ : يَا دَاوُدُ ، أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ نَقِيُّ الْقَلْبِ ، نَقِيُّ الْكَفَيْنِ ، لَا يَأْتِي إِلَى أَحَدٍ سِوَا ، وَلَا يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ، تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا يَزُولُ ،

وَأَحَبُّنِي ، وَأَحَبُّ مَنْ يُحِبُّنِي ، وَحَبِّبْنِي إِلَى عِبَادِي .

قَالَ : يَا رَبِّ ، إِنَّكَ لَتَعْلَمُ أَنِّي أُحِبُّكَ ، وَأَحَبُّ مَنْ يُحِبُّكَ ، فَكَيْفَ أُحِبُّبِكَ إِلَى عِبَادِكَ ؟

قَالَ : ذَكَرْتَهُمْ بِأَيَاتِي وَبَلَائِي وَنِعْمَائِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام گفتگویش با پروردگار گفت : پروردگارا ! کدام بنده ات در نزدت محبوب

تر است ، تا او را به سبب دوستی ات ، دوست بدارم ؟

فرمود : «ای داوود ! محبوب ترین بنده ام نزد من ، شخص پاک دل پاک دستی است که به کسی بدی نمی رساند و سخن چینی

نمی کند . کوه ها از جای کنده می شوند ؛ اما او ثابت است . مرا دوست می دارد و آن را که مرا دوست بدارد نیز دوست می دارد

و مرا محبوب بندگانم می گرداند» .

داوود علیه السلام گفت : پروردگارا ! تو نیک می دانی که من دوستت دارم و آن را که دوستت بدارد نیز دوست می دارم؛ اما

چگونه تو را محبوب گردانم ؟

فرمود: «آیات، نعمت‌ها و عطای مرا به آنان یادآوری کن».

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۱۹ / ۷۶۶۸ ، الفردوس : ۳ / ۱۹۵ / ۴۵۴۳ نحوه و کلاهما عن ابن عباس ، كنز العمال : ۱۵ / ۸۷۲ / ۴۳۴۶۷ نقلًا عن ابن عساکر .

حدیث ۲۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا مَنْ هُوَ غَايَةُ مُرَادِ الْمُرِيدِينَ ، يَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى هِمَمِ الْعَارِفِينَ ، يَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى طَلَبِ الطَّالِبِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای جوشن کبیر - : ای آن که نهایت خواسته خواستاران است ! ای آن که منتهای همت عارفان است ! و ای آن که منتهای جستن جویندگان است !
البلد الامین : ۴۱۱ ، مصباح الکفعمی : ۳۴۸ .

حدیث ۲۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند عز و جل را بسیار یاد کند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت .
بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۹ .

حدیث ۲۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا كُتِبَتْ لَهُ بَرَاءَتَانِ : بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ ، وَبَرَاءَةٌ مِنَ النِّفَاقِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار یاد خداوند عز و جل کند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت ، و هر که بسیار یاد خدا کند ، برایش دو برائت نامه نوشته خواهد شد : برائتی از دوزخ و برائتی از نفاق .

الکافی : ۲ / ۵۰۰ / ۳ عن داود بن سرحان ، الزهد للحسين بن سعيد : ۵۵ / ۱۴۸ وفيه صدره عن عبدالرحمن بن الحجاج وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۹ ؛ كنز العمال : ۱ / ۴۲۵ / ۱۸۲۸ نقلًا عن سنن الدارقطني عن عائشة .

حدیث ۲۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِي : يَا مُحَمَّدُ ، لَوْ أَنَّ الْخَلَائِقَ نَظَرُوا إِلَى عَجَائِبِ صُنْعِي مَا عَبَدُوا غَيْرِي ، وَلَوْ أَنَّهُمْ وَجَدُوا حَلَاوَةَ ذِكْرِي فِي قُلُوبِهِمْ لَزِمُوا بَابِي ، وَلَوْ أَنَّهُمْ نَظَرُوا إِلَى لَطَائِفِ بَرِي مَا اسْتَعْلَوْا بِشَيْءٍ سِوَايَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلمی فرماید : ای محمد ! اگر آفریدگان به ساخته های شگفت من می نگریستند ، جز مرا نمی پرستیدند و اگر شیرینی یاد مرا در دل هایشان می چشیدند ، ملازم درگاه من می شدند و اگر به ظرائف نیکی های من می نگریستند ، به چیزی جز من نمی پرداختند .

مصابیح القلوب : ۵۵۹ .

حدیث ۲۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْاِسْتِغَالَ بِي جَعَلْتُ بُعِيَّتَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي ، فَإِذَا جَعَلْتُ بُعِيَّتَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي عَشِقَنِي وَعَشِقْتُهُ ، فَإِذَا عَشِقْتَنِي وَعَشِقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَصَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ ، لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ ، أَوْلَيْكَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ ، أَوْلَيْكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلمی فرماید : «هرگاه اشتغال به من بر بنده ام چیره گردد ، خواسته و لذتش را در یاد خود قرار خواهم داد . پس چون خواسته و لذتش را در یاد خود قرار دادم ، عاشق من می شود و من عاشق او می شوم . پس چون عاشق من شد و من عاشق او شدم ، پرده میان خود و او را برخواهم داشت و این حالت را بر او مسلط خواهم کرد ، تا آن که چون مردم غافل شدند ، او غافل نشود . این کسان ، سخنان سخن پیامبران است . آنان ، قهرمانان حقیقی اند» .
کنز العمال : ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۲ نقلًا عن حلیه الأولیاء .

حدیث ۲۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ ... الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَبِرَكَّةِ الْمَوْتِ بَعْدَ الْعَيْشِ ، وَبَرَدِ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَمَدَّةِ الْمَنْظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَشَوْقًا إِلَى رُؤْيَتِكَ وَلِقَائِكَ ، مِنْ غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! من از تو خشنودی به قضایت ، برکت مرگ پس از زندگی ، خوشی زندگی پس از مرگ ، لذت نگریستن به رخسارت ، شوق دیدار و دیدنت بی تنگنایی زیانبار و یا فتنه ای گم راه کننده را خواستارم .
الکافی : ۲ / ۵۴۸ / ۶ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ۱ / ۳۲۸ / ۹۶۰ وفيه «مظلمة» بدل «مضلة» و كلاهما عن محمد بن الفرغ عن الإمام الجواد عليه السلام ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۳۱ / ۲۰۶۹ وليس فيهما «وبركة الموت بعد العيش» ، بحار الأنوار : ۸۶ / ۲ / ۲ ؛ سنن النسائي : ۳ / ۵۵ عن عمّار بن ياسر ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۱۵۶ / ۲۱۷۲۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۶۹۷ / ۱۹۰۰ وفيها «بعد القضاء» بدل «بالقضاء» ، المعجم الكبير : ۵ / ۱۱۹ / ۴۸۰۳ و ص ۱۵۷ / ۴۹۳۲ كلاهما نحوه وكلها عن زيد بن ثابت وليس فيها «بركة الموت بعد العيش» ، كنز العمال : ۲ / ۱۷۴ / ۳۶۱۱ و ص ۱۹۹ / ۳۷۴۲ .

حدیث ۲۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ ، وَاجْعَلْ خَشْيَتَكَ أَخْوَفَ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي ، وَاقْطَعْ عَنِّي حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشَّوْقِ إِلَى لِقَائِكَ ، وَإِذَا أَقْرَبْتَ أَعْيُنَ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ دُنْيَاهُمْ فَأَقْرِ عَيْنِي مِنْ عِبَادَتِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! دوستی ات را محبوب ترین چیزها نزدم گردان . ترس از خودت را ترسبارترین چیزها برایم قرار ده و با شوق دیدارت ، نیازهای دنیا را از من بپر و هر گاه چشم روشنی اهل دنیا را از دنیایشان قرار دادی ، چشمم را با عبادت روشن کن .

کنز العمال : ۲ / ۱۸۲ / ۳۶۴۸ نقلًا عن حلیه الأولیاء عن الهیثم بن مالک الطائی ؛ وراجع مصباح الزائر : ۵۲۹ ، بحار الأنوار : ۱۰۱ / ۲۸۷ / ۲ . راجع : ص ۵۸۶ (جوامع آثار محبته الله سبحانه) .

حدیث ۲۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اجْعَلْ فِي دُعَائِكَ : اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در دعایت این جمله را قرار ده : بارالها ! لذت نگریستن به رخسارت و شوق دیدارت را روزی ام گردان .

کنز العمال : ۲ / ۱۹۱ / ۳۷۰۱ نقلاً عن الحکیم عن زید بن ثابت .

حدیث ۲۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ ، وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ . اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام در دعاهای خود می گفت : بارالها ! من دوستی تو و دوستی آن که دوستت دارد و کرداری را که مرا به دوستی ات می رساند ، از تو درخواست می کنم . بارالها ! دوستی ات را نزد من محبوب تر از خودم ، خانواده ام و آب خنک ، قرار ده .

سنن الترمذی : ۵ / ۵۲۲ / ۳۴۹۰ ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۴۷۰ / ۳۶۲۱ ، حلیة الأولیاء : ۱ / ۲۲۶ ، تاریخ دمشق : ۱۷ / ۸۶ ، الفردوس : ۳ / ۲۷۱ / ۴۸۱۰ کلها عن أبی الدرداء ، کنز العمال : ۲ / ۱۹۵ / ۳۷۱۸ و ص ۲۰۹ / ۳۷۹۴ ، وراجع مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۵۹ / ۲۲۱۷۰ .

حدیث ۲۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مَشْغُولِينَ بِأَمْرِكَ ، آمِنِينَ بِوَعْدِكَ ، آيسِينَ مِنْ خَلْقِكَ ، آنْسِينَ بِكَ ، مُسْتَوْحِشِينَ مِنْ غَيْرِكَ ، رَاضِينَ بِقَضَائِكَ ، صَابِرِينَ عَلَى بَلَائِكَ ، شَاكِرِينَ عَلَى نِعْمَاتِكَ ، مُتَلَذِّذِينَ بِذِكْرِكَ ، فَرِحِينَ بِكِتَابِكَ ، مُنَاجِينَ إِيَّاكَ آنَاءَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ ، مُسْتَعِدِّينَ لِلْمَوْتِ ، مُشْتَاقِينَ إِلَى لِقَائِكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعایش - : بارالها ! ما را به فرمانت مشغول ، به وعده ات مطمئن ، از آفریده ات نومید ، به خود مأنوس ، از غیر از خود ترسان ، به قضایت خشنود ، در بلایت شکبیا ، بر نعمتت سپاسگزار ، به یادت کامروا ، به کتابت شادمان ، با خودت در شبانه روز رازگو ، برای مرگ ، آماده و به دیدارت مشتاق ساز .

جامع الأخبار : ۳۶۴ / ۱۰۱۳ ، بحار الأنوار : ۹۵ / ۳۶۰ / ۱۶ .

حدیث ۲۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جوان توبه کار را دوست دارد .
الجامع الصغير : ۱ / ۲۸۵ / ۱۸۶۶ ، کنز العمال : ۴ / ۲۰۹ / ۱۰۱۸۵ کلاهما نقلاً عن أبي الشيخ عن أنس .

حدیث ۲۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُفْتَنَ التَّوَّابَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده مؤمن به گناه آزموده شده توبه کار را دوست دارد .
مسند ابن حنبل : ۱ / ۱۷۴ / ۶۰۵ و ص ۲۲۱ / ۸۱۰ و ليس فيه «المؤمن» ، مسند أبي يعلى : ۱ / ۲۵۷ / ۴۷۹ ، حلیه الأولیاء : ۳ / ۱۷۸
وفیه «المفتقر» بدل «المفتن» و کلها عن عبد الملك بن سفیان الثقفی عن الإمام الباقر علیه السلام عن محمد بن الحنفیة عن الإمام علی
علیه السلام ، کنز العمال : ۴ / ۲۰۹ / ۱۰۱۸۶ ؛ الکافی : ۲ / ۴۳۵ / ۹ عن

حدیث ۲۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَطْوَعُهُمْ لَهُ ، وَأَتْقَاهُمْ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین مردم در نزد خداوند در روز قیامت ، فرمانبرترین آنها نسبت به او و پرهیزگارترین
آنان است .
الکافی : ۵ / ۳۴۰ / ۱ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام ، غرر الحكم : ۳۱۵۸ عن الإمام علي عليه السلام منحوه ، بحار
الأنوار : ۲۲ / ۱۱۸ / ۸۹ .

حدیث ۲۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يُعْمَلَ بِفَرَائِضِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که واجباتش به جای آورده شود .
کنز العمال : ۱۵ / ۷۶۹ / ۴۳۰۲۰ نقلاً عن ابن عدی فی الکامل عن عائشة .

حدیث ۲۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحَبُّكُمْ إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا ، الْمُؤَطَّوُونَ أَكْنَفًا ، الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَيُؤْلَفُونَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین های شما در نزد خداوند ، خوش خوترین های شما هستند ؛ آنان که فروتنی می کنند
و با دیگران الفت می گیرند و دیگران با آنان ، الفت می گیرند .
تاریخ بغداد : ۱ / ۳۸۲ عن أنس ، صحيح ابن حبان : ۲ / ۲۳۲ / ۴۸۲ عن أبي ثعلبة وفيه «إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَى اللَّهِ وَأَقْرَبَكُمْ مِنِّي أَحْسَنُكُمْ
أَخْلَاقًا» ، کنز العمال : ۳ / ۱۳ / ۵۱۹۸ ؛ عوالی اللالی : ۱ / ۱۰۰ / ۲۱ ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۱۵۰ / ۱۰۵۲۱ نقلاً عن تفسير أبي
الفتوح الرازي وكلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۲۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کارهای والا و ارجمند را دوست می دارد و کارهای پست را ناخوش می دارد .

المعجم الكبير: ۳ / ۱۳۱ / ۲۸۹۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها الإمام الحسين عليه السلام ، مسند الشهاب: ۲/۱۵۰/۱۰۷۶ عن فاطمة بنت الحسين عن الإمام زين العابدين عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه وآله ، المعجم الأوسط: ۷ / ۷۸ / ۶۹۰۶ عن جابر نحوه وليس فيه «أشرفها» ؛ الجعفریات: ۱۹۶ ، النوادر للراوندي: ۷ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله نحوه ، عوالي اللآلی: ۱ / ۶۷ / ۱۱۷ وليس فيه «وأشرفها» ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۳۷ / ۵.

حدیث ۲۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ ، وَيُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بزرگوار است و بزرگواری را دوست می دارد ؛ خوی های والا را دوست می دارد و خوی های پست را ناخوش می دارد .

المستدرک علی الصحیحین: ۱ / ۱۱۱ / ۱۵۱ ، المعجم الكبير: ۶ / ۱۸۱ / ۵۹۲۸ كلاهما عن سهل ابن سعد ، السنن الكبرى: ۱۰ / ۳۲۲ / ۲۰۷۸۰ عن طلحة بن كریز ، تاریخ دمشق: ۱۴ / ۲۸۹ / ۳۵۶۶ عن سعد ، شعب الإيمان: ۶ / ۲۴۱ / ۸۰۱۱ ، حلیه الأولیاء: ۳ / ۲۵۵ كلاهما عن سهل بن سعد ، كنز العمال: ۶/۳۴۷/۱۵۹۹۱.

حدیث ۲۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَجُلًا زَارَ أَخَاهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى ، فَأَرَادَ اللَّهُ لَهُ عَلَى مِدْرَجَتِهِ مَلَكًا ، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ : أَيْنَ تُرِيدُ ؟ قَالَ : أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ . قَالَ : هَيْلَ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَزُبُّهَا ؟ قَالَ : لا- ، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ . قَالَ : فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحَبَّبْتَهُ فِيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردی راهی دیدار برادر (دوست) خود در روستایی شد . خداوند ، فرشته ای بر سر راه او قرار داد . چون آن مرد پیش آمد ، فرشته از او پرسید : «به کجا می روی ؟». پاسخ داد : «به دیدار برادری که در این روستا دارم ، می روم» . پرسید : «آیا نعمتی نزد او داری که برای رسیدن به آن ، نزدش می روی ؟».

پاسخ داد : «نه ، جز این که او را در راه خداوند عز و جل دوست دارم» .

فرشته گفت : «من نیز پیام آور خدا به سویت هستم که خداوند ، تو را دوست دارد ، همان گونه که تو در راهش دوستی می ورزی» .

صحیح مسلم: ۴/۱۹۸۸/۳۸ ، مسند ابن حنبل: ۳ / ۳۷۸ / ۹۳۰۲ و ص ۵۲۸ / ۱۰۲۵۱ نحوه ، شعب الإيمان: ۶/۴۸۸/۹۰۰۴ ، تاریخ بغداد: ۳/۴۰۰ وج ۱۱/۷۶ وج ۱۴/۳۱ ، كنز العمال: ۹ / ۷ / ۲۴۶۶۳ ؛ كشف الریبة: ۸۰ کلها عن أبي هريرة .

حدیث ۲۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَوَاصِلِينَ فِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «دوستی ام با آنان که در راه من یکدیگر را دوست می دارند ، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من به یکدیگر می بخشند ، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من با یکدیگر دوستی می کنند ، قطعی است ؛ و دوستی ام با آنان که در راه من به دیدار یکدیگر می روند، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من با یکدیگر می پیوندند ، قطعی است» .

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۸ / ۷۳۱۶ عن عبادة بن الصامت .

حدیث ۲۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : وَجِبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ ، وَالْمُتَجَالِسِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ ، وَالْمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «دوست داشتن آنان که در راه من یکدیگر را دوست می دارند ، در راه من با یکدیگر همنشینی می کنند ، در راه من به دیدار یکدیگر می روند و در راه من به یکدیگر می بخشند، بر من واجب است» .

الموطأ : ۲ / ۹۵۴ / ۱۶ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۳۹ / ۲۲۰۹۱ ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۳۳۵ / ۵۷۵ و لیس فیہ «والمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ» ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۷ / ۷۳۱۴ ، المعجم الکبیر : ۲۰ / ۸۰ / ۱۵۰ ، مسند الشهاب : ۲ / ۳۲۳ / ۱۴۴۹ و لیس فیہ «والمُتَجَالِسِينَ فِيَّ وَالمُتَبَاذِلِينَ فِيَّ» و کلها عن معاذ بن جبل .

حدیث ۲۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ : تَحَبَّبُوا إِلَى اللَّهِ وَتَقَرَّبُوا إِلَيْهِ .

قالوا : يَا رُوحَ اللَّهِ ، بِمَاذَا نَتَحَبَّبُ إِلَى اللَّهِ وَنَتَقَرَّبُ ؟

قَالَ : يُبْغِضُ أَهْلَ الْمَعَاصِي ، وَالتَّمَسُوا رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : عیسی بن مریم علیه السلامه حواریان خود فرمود : «با خداوند ، دوستی کنید و به او نزدیک شوید» .

گفتند : ای روح خدا ! با چه به خدا نزدیک شویم و با او دوستی کنیم ؟

فرمود : «با دشمنی با معصیتکاران . خشنودی خدا را با ناخشنودی آنان به دست آورید» .

تحف العقول : ۴۴ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۳۵ ، إرشاد القلوب : ۷۷ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۶۰ / ۷۷ / ۱۴۷ / ۷۷ ؛ ربيع الأبرار : ۱ / ۴۸۳ ، كنز العمال : ۳ / ۶۵ / ۵۵۱۸ .

حدیث ۲۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إزهد في الدنيا يُحبك الله .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا بی رغبت باش، تا خداوند ، دوستت بدارد .
سنن ابن ماجه : ۲ / ۱۳۷۳ / ۴۱۰۲ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۴۸ / ۷۸۷۳ ، المعجم الکبیر :

حدیث ۲۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن أحببت

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر دوست داری که خداوند دوستت بدارد، به دنیا بی رغبت باش و اگر دوست داری مردم دوستت بدارند، هر گاه از مال دنیا چیزی به دست افتاد ، آن را به سوی آنان بیفکن .

۱۹۳ / ۵۹۷۲ ، شعب الإيمان : ۷ / ۳۴۴ / ۱۰۵۲۲ و ح ۱۰۵۲۳ ، حلیه الأولیاء : ۳ / ۲۵۳ کلها عن سهل بن سعد الساعدی و ج ۸ / ۴۱ / عن أنس ، کنز العمال : ۳ / ۱۹۹ / ۶۱۵۹ .

حدیث ۲۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أردت أن يُحبك الله فأبغض الدنيا ، وإذا أردت أن يُحبك الناس فما كان عندك من فضولها فأنبذهُ إليهم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خواستی خدا دوستت بدارد، دنیا را دشمن بدار و هر گاه خواستی مردم دوستت بدارند، افزون بر نیاز خود را ، به سویشان بیفکن .

تاریخ بغداد: ۷/۲۷۰، البداية والنهاية: ۱۰/۱۳۷ کلاهما عن ربعی بن خراش ، کنز العمال: ۳/۱۸۲/۶۰۶۷ .

حدیث ۲۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما من جرعة أحب إلي من جرعة غيظ يكظمها عبدٌ ، ما كظمها عبدٌ لله إلا ملأ الله جوفه إيماناً .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جرعه ای نزد محبوب تر از جرعه خشمی نیست که بنده ، آن را فرو می خورد . هر گاه بنده ای برای خدا خشم خود را فرو ببرد، خداوند ، درون او را سرشار از ایمان خواهد کرد .

مسند ابن حنبل : ۱ / ۷۰۰ / ۳۰۱۷ ، تفسیر ابن کثیر : ۱ / ۴۹۳ ، کنز العمال : ۳ / ۱۳۰ / ۵۸۲۱ نقلاً عن ابن أبي الدنيا وفيهما «إلى الله» بدل «إلى» وكلها عن ابن عباس و ج ۶ / ۲۱۷ / ۱۵۴۰۶ .

حدیث ۲۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما من جرعة أحب إلي الله من جرعتين : جرعة غيظ يردّها مؤمنٌ بحلمٍ ، وجرعة جزع يردّها مؤمنٌ بصبرٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جرعه ای نزد خدا محبوب تر از دو جرعه نیست: جرعه خشمی که مؤمن ، آن را با بردباری فرو می برد و جرعه بی تابی ای که مؤمن ، آن را با شکیبایی [به درون خود] باز می گرداند .

الأمالی للمفید : ۱۱ / ۸ عن أبي حمزة عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، الخصال : ۵۰ / ۶۰ ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۲۴ وفيهما

«مصیبه» بدل «جزع» و كلاهما عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام ،

حدیث ۲۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجِبَتْ مَحَبَّةُ اللَّهِ عَلَى مَنْ غَضِبَ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی خدا نسبت به کسی که خشمگین شود و آن گاه بردباری کند، قطعی است .

زهد للحسین بن سعید : ۲۰۴ / ۷۶ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، إقبال الأعمال : ۳ / ۸۵ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۷۸ / ۳۱ ؛ الفردوس : ۴ / ۹۱ / ۶۲۸۳ عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمال : ۱۵ / ۸۷۳ / ۴۳۴۷۰ نقلًا عن ابن لال وكلاهما عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله و آلهو كلاهما نحوه .

حدیث ۲۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِيكَ لَخَصْلَتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ : الْحِلْمَ وَالْأَنَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : - به مردی - در تو دو صفت است که خداوند ، آنها را دوست دارد: بردباری و درنگ در کارها .

صحيح مسلم : ۱/۴۹/۱۸ ، السنن الكبرى : ۱۰/۳۲۷/۲۰۸۰۲ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۷ / ۱۱۱۷۵ کلها عن أبي سعيد ، سنن أبي داود : ۴ / ۳۵۷ / ۵۲۲۵ عن زارع ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۶۶ / ۲۰۱۱ ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۱۴۰۱ / ۴۱۸۸ وفيه «الحياء» بدل «الأناة» ، المعجم الكبير : ۱۲ / ۱۷۸ / ۱۲۹۶۹ کلها عن ابن عباس ، كنز العمال : ۳ / ۱۳۳ / ۵۸۳۷ .

حدیث ۲۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ السَّخِيَّ ؛ فَأَجْبُوهُ ، وَيُبْغِضُ الْبَخِيلَ ؛ فَأَبْغِضُوهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بخشنندگان را دوست می دارد؛ پس دوستشان بدارید و بخیلان را دشمن می دارد؛ پس دشمنشان بدارید.

درر الأحادیث : ۳۵ عن يحيى بن الحسين .

حدیث ۲۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَوَادَ مِنْ خَلْقِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، در میان خَلْقش ، بخشنندگان را دوست دارد .

البيان والتبيين : ۲ / ۵۷ عن محمد بن إبراهيم التيمي ؛ نثر الدرّ : ۱ / ۲۶۵ .

حدیث ۲۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَوَادٌ يُحِبُّ الْجُودَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بخشنده است و بخشش را دوست دارد .

شُعْبُ الْإِيمَانِ : ۷ / ۴۲۶ / ۱۰۸۴۰ عن طلحة بن عبيدالله ، سنن الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹ عن سعد بن أبي وقاص نحوه ؛ تاریخ یعقوبی : ۲ / ۹۷ ، النوادر للراوندي : ۷ ، الجعفریات : ۱۹۶ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله .

حدیث ۲۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ الْجَهُولُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْعَابِدِ الْبَخِيلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نزد خدا، بخشنده نابخرد، از پارسای بخیل، محبوب تر است .

الْبِخْلَاءُ لِلْخَطِيبِ : ۴۵ ، الفردوس : ۲ / ۳۴۲ / ۳۵۴۶ وفيه «العالم» بدل «العابد» وكلاهما عن عائشة ، كنز العمال : ۶ / ۳۹۲ / ۱۶۲۱۰ .

حدیث ۲۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَائِشَةُ تَوَاضَعِي ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ ، وَيُبْغِضُ الْمُتَكَبِّرِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای عایشه ! فروتن باش که خداوند متعال ، فروتنان را دوست می دارد و گردنکشان را دشمن می دارد .

الفردوس : ۵ / ۴۲۷ / ۸۶۳۴ ، كنز العمال : ۳ / ۱۱۳ / ۵۷۳۴ نقلاً عن أبي الشيخ وكلاهما عن عائشة .

حدیث ۲۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْغَيُورَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بندگان باغیرت خود را دوست دارد .

المعجم الأوسط : ۸ / ۲۱۵ / ۸۴۴۱ ، الفردوس : ۱ / ۶۴ / ۱۸۴ ، قضاء الحوائج لابن أبي الدنيا : ۵۲ / ۴۴ وفيه «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْغَيُورَ» عن مندل بن علي عن الإمام الصادق عن أبيه وكلها عن الإمام علي عليهم السلام، كنز العمال: ۳ / ۳۸۷ / ۷۰۷۶ .

حدیث ۲۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، ملایمت را در همه کارها دوست دارد .

صحیح البخاری: ۵ / ۲۲۴۲ / ۵۶۷۸ ، صحیح مسلم: ۴ / ۱۷۰۶ / ۲۱۶۵ ، سنن الترمذی: ۵ / ۶۰ / ۲۷۰۱ ، سنن ابن ماجه: ۲ / ۱۲۱۶ / ۳۶۸۹ ، سنن الدارمی : ۲ / ۷۷۹ / ۲۶۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۲۸۲ / ۲۴۱۴۵ وص ۳۷۰ / ۲۴۶۰۷ ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۳۰۷ / ۵۴۷ كلها عن عائشة ، كنز العمال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۳۳ .

حدیث ۲۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفِيقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، ملایم است و ملایمت را دوست دارد.

صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۰۴ / ۲۵۹۳ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۲۶ / ۲۰۷۹۷ کلاهما عن عائشه ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۵۴ / ۴۸۰۷ ، المصنّف لابن أبی شیبّه : ۶ / ۸۷ / ۹ کلاهما عن عبدالله بن مغفل ، سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۱۶/۳۶۸۸ ، صحیح ابن حبان : ۲ / ۳۰۹ / ۵۴۹ کلاهما عن أبی هریره ، مسند ابن حنبل : ۱/۲۳۹/۹۰۲ ، مسند أبی یعلی : ۱ / ۲۵۹ / ۴۸۶ کلاهما عن أبی خلیفه عن الإمام علی علیه السلام عن صلی الله علیه و آله ، المعجم الکبیر : ۲۰ / ۳۶۵ / ۸۵۲ عن خالد بن معدان عن أبیه ، کنز العمال : ۳ / ۳۳ / ۵۳۳۲ ؛ الکافی : ۲/۱۱۸/۳ ، مشکاة الأنوار : ۱۸۰ کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۲۲ / ۷۵/۵۶ .

حدیث ۲۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا سَيِّمَانُ ، الْمُؤْمِنُ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ ، وَخَلَقَ اللَّهُ بِكُلِّ حَرْفٍ يَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ مَلَكًا يُسَبِّحُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ - بَعْدَ تَعَلُّمِ الْعِلْمِ - أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای سلمان! مؤمن ، هر گاه قرآن بخواند، خداوند درهای رحمت را بر او می گشاید و با هر حرفی که از دهانش خارج می شود، فرشته ای می آفریند که تا روز قیامت برایش تسبیح خواهد گفت ؛ زیرا پس از دانش آموزی، هیچ چیز نزد خداوند ، محبوب تر از خواندن قرآن نیست.

جامع الأخبار : ۱۱۴ / ۱۹۷ .

حدیث ۲۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَمَلَةُ الْقُرْآنِ هُمُ الْمَحْفُوفُونَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ ، الْمَلْبُوسُونَ بِنُورِ اللَّهِ عِزِّ وَ جَلِّ . يَا حَمَلَةَ الْقُرْآنِ ، تَحَبَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِتَوْقِيرِ كِتَابِهِ يَزِدُّكُمْ حُبًّا وَيُحَبِّبُكُمْ إِلَى خَلْقِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا ، حاملان قرآن را فرا گرفته است و آنان به نور خداوند عز و جل در پوشیده شده اند. ای حاملان قرآن ! با بزرگداشت کتابش با خدا دوستی کنید، تا شما را بیشتر دوست بدارد و شما را محبوب خلقش گرداند.

جامع الأخبار : ۱۱۵ / ۲۰۲ نقلًا عن تفسیر أبی الفتوح الرازی .

حدیث ۲۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُ عِزٌّ وَ جَلٌّ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل ، یاری کردن دادخواهان را دوست دارد .

الکافی : ۴ / ۲۷ / ۴ ، الخصال : ۱۳۴ / ۱۴۵ کلاهما عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، کتاب من لا یحضره

الفقیه: ۱۶۸۲ / ۲ / ۵۵، الاختصاص: ۲۴۰، عوالی اللآلی: ۱ / ۳۷۶ / ۱۰۰ و ح ۱۰۱، بحار الأنوار: ۷۴ / ۴۰۹ / ۱۰؛ مسند أبی یعلی: ۴ / ۲۲۰ / ۴۲۸۰ عن أنس، شُعب الإيمان: ۶ / ۱۱۶ / ۷۶۵۷ عن ابن عباس، قضاء الحوائج لابن أبی الدنيا: ۴۰ / ۲۸ عن عبادة بن أبی عبید، كنز العمال: ۶ / ۸ / ۱۴۶۰۲ نقلًا عن ابن عساکر عن أبی هریره.

حدیث ۲۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ النَّاسِكَ النَّظِيفَ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، عبادت پیشه پاکیزه را دوست دارد .
 تاریخ بغداد : ۱۰ / ۱۲ عن جابر بن عبدالله ، كنز العمال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۰ .

حدیث ۲۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَنْظِفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ ، وَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : با هر چه می توانید ، خود را پاکیزه کنید که خداوند متعال ، اسلام را بر پاکیزگی بنیان نهاده است
 و جز افراد پاکیزه به بهشت وارد نمی شوند .
 كنز العمال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۲ نقلًا عن أبی الصعاليك الطرسوسي فی جزئه عن أبی هریره .

حدیث ۲۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ نَظِيفٌ ، فَتَنْظِفُوا ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَظِيفٌ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، پاکیزه است . پس خود را پاکیزه سازید ، که جز پاکیزگان به بهشت وارد نمی شوند .
 المعجم الأوسط: ۵ / ۱۳۹ / ۴۸۹۳، تاریخ بغداد: ۵ / ۱۴۳ کلاهما عن عائشه، كنز العمال: ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۱ .

حدیث ۲۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، پاک است و پاکان را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگان را دوست دارد .
 صحیح الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹ عن سعد بن أبی وقاص ، كنز العمال : ۱۵ / ۳۸۹ / ۴۱۵۰۰ .

حدیث ۲۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ سَمَحَ الْبَيْعِ ، سَمَحَ الشَّرَاءِ ، سَمَحَ الْقَضَاءِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که در خرید ، فروش و پس دادن وام ، آسانگیر است ، دوست دارد .

سنن الترمذی : ۳ / ۶۰۹ / ۱۳۱۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۶۴ / ۲۳۳۸ کلاهما عن أبی هریره ، کنز العمال : ۴ / ۴۴ / ۹۴۲۶ .

حدیث ۲۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ اللَّهِ تَعَالَى عَبْدًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ ، وَسَمَحًا إِذَا اشْتَرَى ، وَسَمَحًا إِذَا قَضَى ، وَسَمَحًا إِذَا اقْتَضَى .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، بنده ای را دوست دارد که در فروختن ، آسانگیر باشد ، آسانگیر باشد ؛ در پس دادنِ وام ، آسانگیر باشد ؛ و در پس گرفتنِ وام ، آسانگیر باشد .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۷ / ۵۳۶ / ۱۱۲۵۳ عن أبی هریره ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۵۲ / ۱۲۹۹ عن عثمان نحوه ، الموطأ : ۲ / ۶۸۵ / ۱۰۰ عن محمّد بن المنکدر من دون إسناده إليه صلی الله علیه و آله ، کنز العمال : ۴ / ۴۴ / ۹۴۲۴ .

حدیث ۲۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ السَّهْلَ الطَّلِيقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، شخص آسانگیر و راحت را دوست دارد .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۲۵۴ / ۸۰۵۵ عن موریق العجلی وح ۸۰۵۶ ، الفردوس : ۱ / ۱۵۶ / ۵۷۴ وفيه «الطلق» بدل «الطلاق» وكلاهما عن أبی هریره ، کنز العمال : ۳ / ۳ / ۵۱۳۹ .

حدیث ۲۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ صَدَقَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ صدقه ای نزد خدا ، محبوب تر از گفتن حق نیست .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۲۵ / ۷۶۸۵ عن أبی هریره ، تفسیر الدرّ المنثور : ۲ / ۴۳ نقلاً عن ابن أبی حاتم عن عمرو بن دینار ، کنز العمال : ۶ / ۴۱۵ / ۱۶۳۲۵ .

حدیث ۲۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّبْرَ عِنْدَ زَلْزَلَةِ الزُّلْزَالِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شکیبایی به هنگام تزلزل و لرزش ها ، یقین قاطع به هنگام پیش آمدن شبهه ها ، عقل کامل به هنگام در رسیدن شهوت ها ، و پارسایی راستین در برابر حرام و پلیدی ها را دوست دارد .

فی نسخه «زلزله الزلازل» (کذا فی هامش المصدر) .

حدیث ۲۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، زیباست و زیبایی را دوست دارد .

صحیح مسلم : ۱/۹۳/۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۸ / ۳۷۸۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴/۲۰۱/۷۳۶۵ ، شُعب الإيمان : ۵ / ۱۶۱ / ۶۱۹۲ کلها عن عبدالله بن مسعود ، المعجم الكبير : ۸ / ۲۰۳ / ۷۸۲۲ عن أبي أمامة ، كنز العمّال : ۶ / ۶۳۹ / ۱۷۱۶۵ نقلًا عن ابن عساکر ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۴۳۷ / ۱۵۰ و ج ۲ / ۲۸ / ۶۷ ، تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۴ / ۲۹ عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ۲ / ۱۷۵ / ۸۳ .

حدیث ۲۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، زیباست و زیبایی را دوست دارد و خوش دارد که اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند .
المعجم الأوسط : ۵/۶۰/۴۶۶۸ عن أبي ریحانه ، مسند أبي يعلى : ۲/۱۸/۱۰۵۰ ، شُعب الإيمان : ۵/۱۶۳/۶۲۰۱ كلاهما عن أبي سعيد ، كنز العمّال : ۶ / ۶۴۲ / ۱۷۱۸۸ نقلًا عن ابن عساکر ؛ الکافی : ۶ / ۴۳۸ / ۱ عن أبي بصير عن الإمام الصادق عن الإمام علی علیهما السلام ، الخصال : ۶۱۳ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علی علیهما السلام ، دعائم الإسلام : ۲/۱۵۵/۵۵۱ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۱۰/۹۲/۱ . راجع الجمال .

حدیث ۲۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ وَتَرْتُّحِبُّ الْوَتْرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، تک است و تک را دوست دارد .

صحیح مسلم : ۴/۲۰۶۲/۲۶۷۷ عن أبي هريرة ، سنن أبي داود : ۲/۶۱/۱۴۱۶ ، سنن الترمذی : ۲/۳۱۶/۴۵۳ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۳۷۰ / ۱۱۶۹ ، سنن النسائی : ۳ / ۲۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۰۲ / ۱۲۱۳ ، المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۴۴۱ / ۱۱۱۸ ، السنن الكبرى : ۲ / ۶۵۷ / ۴۴۵۴ کلها عن عاصم بن ضمره عن الإمام علی علیه السلام علیه السلام علیه و آله ، كنز العمّال : ۷ / ۴۰۶ / ۱۹۵۳۲ ؛ الکافی : ۳ / ۲۵ / ۴ ، تهذیب الأحکام : ۱ / ۳۶۰ / ۱۰۸۳ كلاهما عن زرارة عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۲۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ نَفَقَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ نَفَقَةٍ قَصِدٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ هزینه کردنی در نزد خدا محبوب تر از هزینه کردن به اعتدال نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۱۶۷ / ۳۶۲۱ ، المحاسن : ۲ / ۱۰۴ / ۱۲۸۰ كلاهما عن ابن أبي يعفور عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۴ / ۱۲۲ / ۹۹ .

حدیث ۲۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ تَعْبًا فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که بنده اش را در جستجوی مال حلال ، خسته ببیند .
کنز العمال : ۴ / ۴ / ۹۲۰۰ نقلًا عن الفردوس عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۲۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ الْكَلَامِ كَلِمَةً أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَوْلٍ : «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ سخنی در نزد خداوند ، محبوب تر از گفتار «لا اله الا الله» نیست .
التوحيد : ۲۱ / ۱۴ ، ثواب الأعمال : ۲۱ / ۲ ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۸۲ / ۲۲۱۱ کلها عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۹۶ / ۱۶ .

حدیث ۲۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُؤَخَذَ بِرُخَصَّتِهِ ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُؤَخَذَ بِعَزَائِمِهِ . إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ دِينَ إِبْرَاهِيمَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوست دارد رخصت ها (مباح ها) یش را به کار بندند ، همان گونه که دوست دارد به واجباتش عمل کنند . خداوند ، مرا با دین راحت و آسان برانگیخت ؛ دین ابراهیم .
کنز العمال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۴۱ نقلًا عن ابن عساکر عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۲۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُّهُ ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوست دارد که رخصت ها [/ مباحاتش] به جای آورده شود ؛ همان گونه که دوست دارد واجباتش به جای آورده شود .

صحيح ابن حبان : ۲ / ۶۹ / ۳۵۴ ، المعجم الكبير : ۱۱ / ۲۵۶ / ۱۱۸۸۰ كلاهما عن ابن عتياس ، المعجم الأوسط : ۸ / ۸۲ / ۸۰۳۲ ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۵۲ / ۱۰۷۹ كلاهما عن عائشة ، السنن الكبرى : ۳ / ۲۰۰ / ۵۴۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۳۸ / ۵۸۷۰ و ص ۴۳۹ / ۵۸۷۸ وفيهما «كما يكره أن تؤتى معصيته» بدل «كما يحب أن تؤتى عزائمه» وكلها عن ابن عمر، كنز العمال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۳۴ ؛ بحار الأنوار : ۹۳ / ۲۹ نقلًا عن رسالة النعماني .

حدیث ۲۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ قَطْرَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ قَطْرَتَيْنِ : قَطْرَةٌ دَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَقَطْرَةٌ دَمِعٍ - فِي سَوَادِ اللَّيْلِ - مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قطره ای نزد خداوند ، محبوب تر از دو قطره نیست : قطره خونی در راه خدا و قطره اشکی در سیاهی شب از ترس خدا .

الأمالی للمفید : ۱۱ / ۸ عن أبي حمزة عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، الكافي : ۵ / ۵۳ / ۳ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عن أبيه عليهما السلام ج ۲ / ۴۸۲ / ۳ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۴ عن أبي حمزة عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال : ۵۰ / ۶۰ ، جامع الأحاديث للقمي : ۲۲۴ كلاهما عن أبي حمزة عن الإمام زين العابدين عليه السلام وكلها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۵۲ / ۱۳ ؛ الفردوس : ۴ / ۶۵ / ۶۲۰۵ عن أبي أمامة نحوه .

حدیث ۲۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الصَّمْتَ عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ، وَعِنْدَ الرَّحْفِ ، وَعِنْدَ الْجَنَازَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سکوت را در سه جا دوست دارد : به هنگام خوانده شدن قرآن ، به هنگام [جنگ و] پیش روی به سوی دشمن و به هنگام تشییع جنازه .

المعجم الكبير : ۵ / ۲۱۳ / ۵۱۳۰ عن زيد بن أرقم ، كنز العمال : ۳ / ۳۵۰ / ۶۸۸۴ .

حدیث ۲۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَعْجِيلُ الصَّلَاةِ لِأَوَّلِ وَقْتِهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین کارها نزد خداوند ، شتاب در به جا آوردن نماز در اول وقتش است .

مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۳۱۶ / ۲۷۱۷۵ ، سنن الدارقطنی : ۱۲ / ۲۴۸ / ۱ ، المعجم الكبير : ۲۵ / ۸۲ / ۲۰۸ کلها عن أم فروة ، تاریخ بغداد : ۳ / ۲۰۵ عن ابن مسعود وفيه «الصلاة لوقتها» بدل «تعجيل الصلاة لأول وقتها» ، كنز العمال : ۷ / ۳۶۰ / ۱۹۲۶۳ .

حدیث ۲۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بخشایشگر است و گذشت [از خطای دیگران] را دوست دارد .

مسند ابن حنبل : ۲ / ۹۸ / ۳۹۷۷ و ص ۱۳۸ / ۴۱۶۸ ، السنن الكبرى : ۸ / ۵۷۵ / ۱۷۶۱۲ کلها عن أبي ماجد ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۴۲۴ / ۸۱۵۵ ، المعجم الكبير : ۹ / ۱۱۰ / ۸۵۷۲ ، المصنّف لعبد الرزّاق : ۷ / ۳۷۲ / ۱۳۵۱۹ کلها عن ابن مسعود ، كنز العمال : ۳ / ۳۷۳ / ۷۰۰۵ .

حدیث ۲۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که میان فرزندانان به عدالت رفتار کنید .

كنز العمّال : ۱۶ / ۴۴۶ / ۴۵۳۵۶ نقلًا عن الطبرانی و ص ۴۴۵ / ۴۵۳۵۰ نقلًا عن ابن النجّار وزاد فيه «حتّى في القبل» وكلاهما عن النعمان بن بشير .

حدیث ۲۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ : قَلَّةُ الْكَلَامِ ، وَقَلَّةُ الْمَنَامِ ، وَقَلَّةُ الطَّعَامِ . ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهَا اللَّهُ : كَثْرَةُ الْكَلَامِ ، وَكَثْرَةُ الْمَنَامِ ، وَكَثْرَةُ الطَّعَامِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را دوست می دارد : کم گویی ، کم خوابی و کم خوری ؛ و سه چیز را خداوند دشمن می دارد : پُرگویی ، پُرخوابی و پُرخوری .
 تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۱۳ .

حدیث ۲۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ : الْقِيَامُ بِحَقِّهِ ، وَالتَّوَاضُّعُ لِخَلْقِهِ ، وَالإِحْسَانُ إِلَى عِبَادِهِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان ، سه چیز را دوست می دارد : به جا آوردن حقوقش ، فروتنی برای خلقش و نیکوکاری به بندگانش .
 تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۲۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا بُئِيَ فِي الإِسْلَامِ بِنَاءً أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ وَأَعَزُّ مِنَ التَّرْوِيجِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، هیچ نهادی نزد خداوند عز و جلمحبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست .
 بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۲۲ / ۴۰ نقلًا عن الهداية .

حدیث ۲۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا تَقَى الْمُسْلِمَانِ فَسَلَّمَ كُلُّ مِنْهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَتَصَافَحَا كَانَ أَحَبُّهُمَا إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُهُمَا بِشْرًا لِصَاحِبِهِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو مسلمان یکدیگر را ببینند و یکی از آنان به دیگری سلام کند و با او دست دهد ، محبوب ترین آنان نزد خداوند ، خوش روترین آنان نسبت به دیگری است .
 شعب الإيمان : ۶ / ۲۵۳ / ۸۰۵۲ ، نوادر الأصول : ۲ / ۶۹ نحوه و كلاهما عن عمر ، كنز العمال : ۹ / ۱۱۴ / ۲۵۲۴۵ .

حدیث ۲۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ سُورُورٌ تُدْخِلُهُ عَلَى الْمُؤْمِنِ ؛ تَطَرُّدٌ عَنْهُ جَوْعَتُهُ ، أَوْ تَكْشِيفُ عَنْهُ كُرْبَتَهُ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین کارها در نزد خدا ، شادمان ساختن مؤمن است ، مانند برطرف ساختن گرسنگی اش

و یا زدودن اندوهش .

الكافی : ۲ / ۱۹۱ / ۱۱ ، جامع الأحادیث للقمی : ۱۸۲ كلاهما عن مالك بن عطية عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۹۵ / ۲۴ ؛ المعجم الكبير : ۱۲ / ۳۴۶ / ۱۳۶۴۶ ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۳۹ / ۶۰۲۶ كلاهما عن ابن عمر ، قضاء الحوائج لابن أبي الدنيا : ۴۷ / ۳۶ ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ۲ / ۶۰۸ / ۹۰۶ نقلًا عن ابن عساكر وكلها نحوه وفيها زيادة «أو تقضى عنه ديناً» .

حدیث ۲۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، مؤمنِ پیشه ور را دوست دارد .

المعجم الأوسط : ۸ / ۳۸۰ / ۸۹۳۴ ، شعب الإيمان : ۲ / ۸۸ / ۱۲۳۷ كلاهما عن سالم عن أبيه ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۴۹ / ۱۰۷۲ ، المعجم الكبير : ۱۲ / ۲۳۸ / ۱۳۲۰۰ و ليس فيه «المؤمن» وكلاهما عن ابن عمر ، كنز العمال : ۴ / ۴ / ۹۱۹۹ ؛ مسند زيد : ۲۵۵ عن الإمام زين العابدين عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله .

حدیث ۲۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْعَيَّ الْمُتَعَفِّفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شخصِ آزرمگینِ سنجیده سخنِ پاکدامن را دوست دارد .

عوالی اللآلی : ۱ / ۷۰ / ۱۲۸ وفيه «الحيّ» والصحيح ما أثبتناه .

حدیث ۲۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شخصِ آزرمگینِ بردبارِ عقیفِ خویشندار را دوست دارد .

الكافی : ۲ / ۱۱۲ / ۸ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ۳۰۰ عن الإمام الباقر عليه السلام ، مسند زيد : ۳۸۸ عن الإمام زين العابدين عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۲۴ ، روضة الواعظين : ۴۱۷ ، الزهد للحسين بن سعيد : ۱۰ / ۲۰ عن جابر عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه الثلاثة الأخيرة

حدیث ۲۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده مؤمنِ خود را که تهیدستِ خویشتن دارِ عیالوار است ، دوست دارد .

لغنی «بدل العقیف» ، بحار الأنوار : ۱۸ / ۴۰۵ / ۷۱ ؛ المعجم الكبير : ۱۰۴۴۲ / ۱۹۶ / ۱۰ عن ابن مسعود عن فاطمة عليها السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ كنز العمال : ۶ / ۶۴۳ / ۱۷۱۹۲ نقلًا عن أمالي ابن صصرى عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فَقِيرًا مُتَعَفِّفًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، مؤمن را چون درویش و خویشنندار باشد ، دوست دارد .

المعجم الكبير : ۱۸ / ۱۸۶ / ۴۴۱ ، حلیه الأولیاء : ۲ / ۲۸۲ کلاهما عن عمران بن حصین ، کنز العمال : ۶ / ۴۸۴ / ۱۶۶۴۹ .

حدیث ۲۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] : ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ : رَجُلٌ قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَتْلُو كِتَابَ اللَّهِ ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ صَدَقَةً يَمِينَهُ يُخْفِيهَا - أَرَاهُ قَالَ : - مِنْ شِمَالِهِ ، وَرَجُلٌ كَانَ فِي سَرِيَّةٍ فَانْهَزَمَ أَصْحَابُهُ فَاسْتَقْبَلَ الْعَدُوَّ .

سنن الترمذی - به نقل از عبدالله بن مسعود ، که حدیث را به پیامبر صلی الله علیه و آله می رساند - : [پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «خداوند ، سه تن را دوست دارد : شخصی که شبانه برمی خیزد و به تلاوت قرآن می پردازد؛ شخصی که با دست راستش صدقه می دهد» و فکر می کنم پس از آن فرمود : «و آن را از دست چپش پنهان می دارد؛ و شخصی که همراه گروهی رزمنده باشد و چون یارانش پیراکنند ، خود به رویارویی دشمن می شتابد» .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۹۷ / ۲۵۶۷ عن ابن مسعود ، المعجم الكبير : ۱۰ / ۲۰۸ / ۱۰۴۸۶ من دون إسناده إليه صلی الله علیه و آله ، کنز العمال : ۱۵ / ۸۲۰ / ۴۳۲۵۶ .

حدیث ۲۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُحِبُّهُمُ اللَّهُ وَيُصْحَكُ إِلَيْهِمْ وَيَسْتَبِشِرُ بِهِمْ : الَّذِي إِذَا انْكَشَفَتْ فِتْنَةٌ قَاتَلَ وَرَاءَهَا بِنَفْسِهِ لِلَّهِ ، فَإِنَّمَا أَنْ يُقْتَلَ وَإِنَّمَا أَنْ يَنْصِيرَهُ اللَّهُ وَيَكْفِيَهُ ، يَقُولُ : أَنْظِرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا كَيْفَ صَبَرَ لِي بِنَفْسِي ! وَالَّذِي لَهُ امْرَأَةٌ حَسِينَةٌ وَفِرَاشٌ لَيْنٌ حَسَنٌ فَيَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ ، يَقُولُ : يَذَرُ شَهْوَتَهُ فَيَذُكُرُنِي وَلَوْ شَاءَ رَقَدَ ! وَالَّذِي إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ مَعَهُ رَكْبٌ فَسَهَرُوا ثُمَّ هَجَعُوا فَقَامَ مِنَ السَّحَرِ فِي سَرَاءٍ وَضُرَاءٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دوست می دارد ، به آنان لبخند می زند و به آنان شادمان می شود : کسی که چون گروهی پدیدار شوند ، در پی آن برای خدا با جان خود می جنگد، پس یا کشته می شود و یا خداوند یاری اش می کند و از رنج کارزار بی نیازش می سازد . پس می فرماید : «به این بنده ام بنگرید که چگونه برای من از جان شکیبایی ورزید» ؛ و کسی که زنی زیبا و بستری نرم و خوش دارد . پس شبانه از جایش برمی خیزد . آن گاه خداوند می فرماید : «شهوتش را می نهد و مرا یاد می کند ، حال آن که اگر می خواست ، می خفت» ؛ و کسی که هرگاه با گروهی همسفر گردد ، چون آنان تا پاسی از شب بیدار بمانند و سپس بخوابند ، در خوشی و ناخوشی ، سحرگاهان [برای عبادت] از خواب برخیزد .

کنز العمال : ۱۵ / ۸۴۳ / ۴۳۳۵۰ نقلًا عن المعجم الكبير والمستدرک علی الصحیحین عن أبي الدرداء .

حدیث ۲۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يَضْحَكُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَيْهِمْ : الرَّجُلُ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يُصَلِّي ،
وَالْقَوْمُ إِذَا صَفَّوْا لِلصَّلَاةِ ، وَالْقَوْمُ إِذَا صَفَّوْا لِقِتَالِ الْعَدُوِّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، روز قیامت به سه تن لبخند می زند : کسی که شبانه

بر می خیزد و نماز می خواند؛ مردمی که برای نماز ، صف می بندند ؛ و مردمی که برای پیکار با دشمن صف می بندند .

مسند أبی یعلی : ۱ / ۴۶۸ / ۱۰۰۰ ، المنتخب من مسند عبد بن حمید : ۲۸۵ / ۹۱۱ / ۱۱۱ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۷۳ / ۲۰۰ نحوه ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۱۶۰ / ۱۱۷۶۱ ، وکلهما عن أبی سعید الخدری ، کنز العمال : ۱۵ / ۸۴۲ / ۴۳۳۴۹ .

حدیث ۲۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَانِي جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ بَعْدَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَقَالَ . . . يَا مُحَمَّدُ ، مَنْ أَحَبَّ الْجَمَاعَةَ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَالْمَلَائِكَةُ أَجْمَعُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل ، همراه هفتاد هزار فرشته ، پس از نماز ظهر نزد آمد و گفت : ... ای محمد! هرکس با جماعت بودن را دوست داشته باشد [و از اختلاف بپرهیزد] ، خداوند و همه فرشتگان ، دوستش خواهند داشت .

جامع الأخبار : ۱۹۳ / ۴۷۵ عن أبی سعید الخدری ، بحار الأنوار : ۸۸ / ۱۵ / ۲۷ .

حدیث ۲۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَيِّيٌّ سَتِيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ ؛ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتِرْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلازرمگین و پرده پوش است و پرده پوشی را دوست دارد . پس هرکس از شما غسل کرد ، خود را بپوشاند .

سنن أبی داود : ۴ / ۴۰ / ۴۰۱۲ ، سنن النسائی : ۱ / ۲۰۰ ، السنن الكبرى : ۱ / ۳۰۶ / ۹۵۶ کلها عن یعلی بن أمیة ، المصنّف لعبد الرزاق : ۱ / ۲۸۸ / ۱۱۱۱ عن عطاء ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۸۴ / ۱۷۹۹۰ وفيه «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ» ، کنز العمال : ۹ / ۲۶۶۲۷ / ۳۹۱ .

حدیث ۲۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ أَوْ يُحِبَّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَصِدُقْ حَدِيثَهُ إِذَا حَدَّثَ ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا اتَّيَمَّنَ ، وَلْيُحْسِنِ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که شادمان می شود که خدا و پیامبرش را دوست بدارد و یا خدا و پیامبرش او را دوست بدارند ، هر گاه سخن می گوید ، راست بگوید و هر گاه او را امین دارند ، امانتداری کند و با همسایگانش ، نیک همسایه داری کند .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۲ / ۲۰۱ / ۱۵۳۳ ، أُسْدُ الْغَابَةِ : ۳ / ۴۸۵ / ۳۲۷۹ ، وکلهما عن «يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ أَوْ» ، کنز العمال : ۱۵ / ۸۲۵ / ۴۳۲۷۸ ، نقلًا عن الطبرانی نحوه وکلها عن عبدالرحمن بن أبی قراد و ص ۸۴۸ / ۴۳۳۷۳ .

حدیث ۲۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَصَادَقُونَ مِنْ أَجْلِي ، وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلَّذِينَ يَتَنَاصَرُونَ مِنْ أَجْلِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «دوستی ام برای آنان که به خاطر من دوستی می کنند ، قطعی است و دوستی ام برای آنان که برای من یکدیگر را یاری می کنند ، قطعی است» .

مسکن الفؤاد : ۳۹؛ مسند ابن حنبل : ۷/۱۱۳/۱۹۴۵۵ ، الزهد لابن المبارك : ۲۵۰/۷۱۶ و فیهما «یتصافون» بدل «یتصادقون» ، مجمع الزوائد : ۱۰ / ۴۹۶ / ۱۸۰۱۴ نقلًا عن الطبرانی .

حدیث ۲۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ : عَبْدِي الْمُؤْمِنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ بَعْضِ مَلَائِكَتِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : «بنده مؤمنم نزد من از برخی فرشتگانم محبوب تر است» .

المعجم الأوسط : ۶ / ۳۶۷ / ۶۶۳۴ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱ / ۱۴۵ / ۷۱۱ .

حدیث ۲۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ . إِحْرَصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ ، وَلَا تَعْجِزْ . وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ : «لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا» ، وَلَكِنْ قُلْ : «قَدَّرَ اللَّهُ ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ» ؛ فَإِنَّ «لَوْ» تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نیرومند ، بهتر و نزد خدا محبوب تر از مؤمن ناتوان است ، گرچه در هر یک ، خیری است . برای به دست آوردن آنچه برای سودمند است ، سرسختانه بکوش و از خدا یاری بخواه و از خود عجز نشان مده ، و اگر دچار مشکلی شدی ، مگو : «اگر چنین می کردم ، چنین و چنان می شد»؛ بلکه بگو : «این تقدیر خدا بود و هرچه خدا بخواهد ، همان می شود»؛ زیرا «اگر» گفتن ، راه بر کردار شیطان می گشاید .

صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۵۲ / ۳۴ ، سنن ابن ماجه : ۱ / ۳۱ / ۷۹ و ج ۲ / ۱۳۹۵ / ۴۱۶۸ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۲۹۵ / ۸۷۹۹ و ص ۳۰۲ / ۸۸۳۷ والثلاثة الأخيرة نحوه ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۵۲ / ۲۰۱۷۳ کلها عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱ / ۱۱۵ / ۵۴۰ .

حدیث ۲۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ الْمَوْتِ أَحَبَّهُ اللَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار یاد مرگ کند ، خداوند دوستش خواهد داشت .

الکافی : ۲ / ۱۲۲ / ۳ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۹۰ کلاهما عن عبد الرحمن بن الحجاج عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۶۵ / ۶۴ ؛ المعجم الأوسط : ۵ / ۱۴۰ / ۴۸۹۴ عن عائشة .

حدیث ۲۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبَ الْعِلْمَ فَرِيضَةً عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ، أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ بُغَاةَ الْعِلْمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دانشجویی ، بر هر مسلمانی واجب است . هان ! خداوند ، جویندگان دانش را دوست دارد .

الکافی : ۱ / ۳۰ / ۱ عن عبد الرحمن بن زید عن أبيه و ص ۳۱ / ۵ ، بصائر الدرجات : ۲ / ۱ عن زید بن علی و کلها عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، المحاسن : ۱ / ۳۵۳ / ۷۴۵ عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۱۳۳ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۷۲ / ۲۶ .

حدیث ۲۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَبْرَارَ الْأَتْقِيَاءَ الْأَخْفِيَاءَ ؛ الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقِدُوا ، وَإِنْ حَضَرُوا لَمْ يُدْعَوْا وَلَمْ يُعْرَفُوا ، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى ، يَخْرُجُونَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءٍ مُظْلَمَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، نیکانِ پرهیزگار و پنهان را دوست دارد ؛ آنان که چون نباشند ، نبودشان محسوس نیست و چون حضور یابند ، فراخوانده نشوند و شناخته نگردند؛ دل هایشان چراغ‌های هدایت است و از [خطر] هر فضای غبارآلود و تاریک [و برخاسته از شبهه ، به سلامت] بیرون می آیند .

سنن ابن ماجه: ۲/۱۳۲۱/۳۹۸۹، المستدرک علی الصحیحین: ۱/۴۴/۴ وج ۴/۳۶۴/۷۹۳۳، المعجم الکبیر: ۲۰/۱۵۴/۳۲۱، شعب الإیمان: ۵ / ۳۲۸ / ۶۸۱۲، مسند الشهاب: ۲ / ۱۴۸ / ۱۰۷۱ کلها عن معاذ بن جبل، کنز العمال: ۳/۱۵۶/۵۹۴۷؛ وراجع أعلام الدین: ۲۹۴، نزهة الناظر: ۱۵/۳۰، عوالی اللآلی: ۱/۷۱/۱۳۳، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۷۲ / ۸ .

حدیث ۲۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده پرهیزگارِ دولت‌مند پنهان را دوست دارد .

صحیح مسلم : ۴ / ۲۲۷۷ / ۲۹۶۵ ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۵۶ / ۱۴۴۱ و ص ۳۷۴ / ۱۵۲۹ کلها عن سعد بن أبي وقاص ، کنز العمال : ۳ / ۸۹ / ۵۶۳۰ ؛ وراجع عوالی اللآلی : ۱ / ۲۸۱ / ۱۱۹ .

حدیث ۲۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيُحِبُّ الْمَلْحِينَ فِي الدُّعَاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، اصرارکنندگان و پیگیران در دعا را دوست دارد .

شعب الإیمان : ۲/۳۸/۱۱۰۸ ، نوادر الأصول: ۲/۱۹ کلاهما عن عائشة؛ الدعوات: ۲۰/۱۵، جامع الأخبار: ۳۶۳ / ۱۰۰۹ ، عوالی اللآلی : ۲ / ۲۲۳ / ۳۵ ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۳۰۰ / ۳۷ ، وراجع قرب الإسناد : ۱۷ / ۶ .

حدیث ۲۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَلْقُ عِيَالُ اللَّهِ ، فَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ مَنْ نَفَعَ عِيَالَ اللَّهِ ، وَأَدْخَلَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ سُورَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، نانخور خدایند ، از این رو محبوب ترین خلق در نزد خدا ، کسی است که به نانخوران خدا سودی برساند و خانواده ای را شادمان کند .

الکافی : ۲ / ۱۶۴ / ۶ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، نوادر الراوندی : ۱۱ وفيه «أهل بيتي» بدل

حدیث ۲۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَلْقُ عِيَالُ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، نانخور خدایند ، از این رو محبوب ترینشان در نزد او ، سودمندترینشان نسبت به نانخوران اوست .

هل بیت ، الجعفریات : ۱۹۳ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام صلی الله علیه و آله ، دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۰ / ۱۲۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۹ / ۱۲۱ ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا علیه السلام : ۳۶۹ نحوه .

حدیث ۲۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ ، وَأَقْوَمُهُمْ بِحَقِّهِ ؛ الَّذِينَ يُحِبُّونَ إِلَيْهِمُ الْمَعْرُوفَ وَفِعَالَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، سودمندترینشان نسبت به بندگان و پایبندترینشان نسبت به گزاردن حَقِّش است ؛ کسانی که خداوند ، کار نیک و انجام دادن آن را محبوبشان ساخته است . تحف العقول : ۴۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۲ / ۱۱۰ .

حدیث ۲۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُ اللَّهِ ، وَإِنَّ أَحَبَّهُمْ إِلَيْهِ أَنْفَعُهُمْ لِخَلْقِهِ ، وَأَحْسَنُهُمْ صَنِيعًا إِلَى عِيَالِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، همه نانخور خدایند و محبوب ترینشان نزد او ، سودمندترینشان نسبت به خلقش و نیکوکارترینشان نسبت به خانواده خویش است .

أعلام الدين : ۲۷۶ ، الأصول الستة عشر (أصل مثنى بن الوليد) : ۱۰۲ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام مولى فيه «أنفعهم لخلقهم» ، بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۶۰ / ۳۸ .

حدیث ۲۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ، وَنَصَحَ لِأُمَّةٍ نَبِيِّهِ ، وَتَفَكَّرَ فِي عُيُوبِهِ ، وَأَبْصَرَ وَعَقَلَ وَعَمِلَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین مؤمنان در نزد خداوند متعال ، کسی است که در راه فرمانبری خدا بکوشد ، خیرخواه امت پیامبرش باشد ، در عیب هایش بیندیشد و آنها را اصلاح کند و بینا گردد ، خرد ورزد و عمل کند .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۱۳ ، إرشاد القلوب : ۱۴ عن سالم عن أبيه وفيه «وعلم فعمل وعلم» بدل «وأبصر وعقل وعمل» .

حدیث ۲۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِيمَا يُخَاطَبُ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : يَا رَبِّ ، أَيُّ عِبَادِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ ، أُحِبُّهُ بِحُبِّكَ ؟
قَالَ : يَا دَاوُدُ ، أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ نَقِيُّ الْقَلْبِ ، نَقِيُّ الْكَفِّينِ ، لَا يَأْتِي إِلَى أَحَدٍ سِوَا ، وَلَا يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ، تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا يَزُولُ ، وَأَحَبَّنِي ، وَأَحَبَّ مَنْ يُحِبَّنِي ، وَحَبَّبَنِي إِلَى عِبَادِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلام در گفتگوهایش با خداوند عز و جل گفت : پروردگارا! کدام یک از بندگانت در نزدت محبوب تر است ، تا به سبب آن که دوستش می داری ، دوستش بدارم .

فرمود : «ای داوود! محبوب ترین بندگانم نزد من ، شخص پاک دل پاک دست است که نه به کسی گزندی می رساند و نه سخن چینی می کند ؛ کوه ها از جا کنده می شوند ، اما او استوار می ماند؛ مرا دوست می دارد و آن را که مرا دوست می دارد نیز دوست می دارد و مرا محبوب بندگانم می سازد» .

شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۱۱۹ / ۷۶۶۸ ، الْفَرْدُوسُ : ۳ / ۱۹۵ / ۴۵۴۳ نحوه و كلاهما عن ابن عباس ، كُنز الْعَمَالِ : ۱۵ / ۸۷۲ / ۴۳۴۶۷ نقلًا عن ابن عساکر .

حدیث ۲۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّكُمْ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى أَقْلُكُمْ طُعْمًا ، وَأَخْفُكُمْ بَدَنًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین شما در نزد خداوند متعال ، کسی است که خوراکش کمتر و بدنش سبک تر باشد .
کنز العمال : ۳ / ۳۸۹ / ۷۰۸۴ نقلًا عن الفردوس عن ابن عباس .

حدیث ۲۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : إِنَّ أَحَبَّ الْعِبَادِ إِلَيَّ الْمُتَحَابِّونَ مِنْ أَجْلِ ، الْمُتَعَلِّقَةُ قُلُوبُهُمْ بِالْمَسَاجِدِ ، وَالْمُسْتَغْفِرُونَ بِالْأَسْحَارِ ، أَوْلِيكَ إِذَا أَرَدْتُ بِأَهْلِ الْأَرْضِ عُقُوبَةً ذَكَرْتُهُمْ فَصَرَفْتُ الْعُقُوبَةَ عَنْهُمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «محبوب ترین بندگانم در نزد من ، کسانی هستند که برای من با یکدیگر دوستی می کنند ، دل بسته مسجدهایند و سحرگاهان به استغفار ، مشغول اند . آنان هستند که هرگاه بخواهم زمینیان را کیفری دهم ، یادشان می کنم و به سبب آنان ، کیفر را از زمینیان باز می دارم» .

مكارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۵ / ۲۶۶۱ عن أبي ذرّ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۶ / ۳ ؛ حلیة الأولیاء : ۵ / ۲۱۲ من دون إسناد إليه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۲۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : مَلَائِكَتِي ، وَعِزَّتِي وَجَلَالِي مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ لِي بِتَوْحِيدِي وَأَنْ لَا إِلَهَ غَيْرِي ، وَحَقُّ عَلَيَّ أَنْ لَا أُصَلِّيَ بِالنَّارِ أَهْلَ تَوْحِيدِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلمی فرماید : «ای فرشتگانم ! به عزّت و جلالم سوگند ، هیچ آفریده ای در نزد من محبوب تر از کسانی که به یگانگی من و این که جز من خدایی نیست ، اعتراف می کنند ، نیافریدم . بر من حق است که اهل یگانگی ام را با آتش نسوزانم» .

التوحيد : ۲۹ / ۳۱ ، الأمالی للصدوق : ۳۷۲ / ۴۶۹ کلاهما عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ۸ / ۳۵۹ / ۲۳ .

حدیث ۲۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْتَرِفُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ رَبِّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ وَتَوَبُّوا إِلَيْهِ مِنْ جَمِيعِ ذُنُوبِكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّاكِرِينَ مِنْ عِبَادِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به نعمت پروردگارتان عز و جلا اعتراف کنید و از همه گناهانتان به سویش توبه نمایید که خداوند ، بندگان سپاسگزارش را دوست دارد .

بحار الأنوار : ۴۸ / ۱۵۳ / ۸ .

حدیث ۲۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامًا عَادِلًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین مردم در نزد خداوند در روز قیامت و نزدیک ترین آنان به او ، پیشوای دادگر است .

سنن الترمذی : ۳ / ۶۱۷ / ۱۳۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۶ / ۱۱۱۷۴ و ص ۱۱۱ / ۱۱۵۲۵ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۱۵۲ / ۲۰۱۶۹ ، شعب

الإيمان : ۶ / ۱۵ / ۷۳۶۶ کلها عن أبي سعيد الخدری ، كنز العمال : ۶ / ۹ / ۱۴۶۰۷ ؛ روضة الواعظین : ۵۱۲ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۳۷۲ /

۸۳ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۱ / ۵۹ .

حدیث ۲۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ اللَّهُ أَحْسَنُكُمْ عَمَلًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین شما در نزد خداوند ، نیک کردارترین شماست .

الجعفریات : ۲۳۸ عن موسى بن إسماعيل عن جدّه الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، الكافي : ۸ / ۶۸ / ۲۴ ، كتاب من لا

يحضره الفقيه : ۴ / ۴۰۸ / ۵۸۸۴ ، مشكاة الأنوار : ۷۴ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۴۶ ، أعلام الدين : ۹۰ کلها عن أبي حمزة الثمالي ، تحف

العقول : ۲۷۹ کلها عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۳۶ / ۱۳ .

حدیث ۲۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْأَتْقِيَاءُ الْأَخْفِيَاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند متعال ، پرهیزگاران پنهان (ناشناخته) اند .

المستدرک علی الصحیحین: ۳/۳۰۳/۵۱۸۲ ، المعجم الکبیر: ۲۰/۳۷/۵۳ ، مسند الشهاب: ۲/۲۵۲/۱۲۹۸ ، حلیه الأولیاء : ۱ / ۱۵ کَلَّهَا

عن معاذ بن جبل ، کنز العمال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۷۸ ؛ التحصین لابن فهد : ۱۹ / ۳۴ .

حدیث ۲۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا وَحُبُّ اللَّهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ أَبَدًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی و خدا دوستی ، هرگز در یک قلب ، جمع نمی شوند .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۲ .

حدیث ۲۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْبَيْعُ الْحَلَّافُ ، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ ، وَالشَّيْخُ الزَّانِي ، وَالْإِمَامُ الْجَائِرُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل چهار تن را دشمن می دارد : فروشنده سوگند خوار ، فقیر متکبر ، پیر زناکار و پیشوای ستمکار .

سنن النسائی: ۵/۸۶ ، صحیح ابن حبان: ۱۲/۳۶۹/۵۵۵۸ ، شعب الإیمان: ۴/۲۲۱/۴۸۵۳ وح ۶/۱۴/۷۳۶۵ ، مسند الشهاب : ۱ / ۲۱۴ / ۳۲۴

، تاریخ بغداد : ۹ / ۳۵۸ و لیس فیہ «البیاع» و کَلَّهَا عن أبي هريرة ، کنز العمال : ۱۶ / ۶۸ / ۴۳۹۶۸ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۲۶۳ / ۵۱ و فیہ

«المختال» بدل «المختال» .

حدیث ۲۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ : أَمِيرٌ جَائِرٌ ، وَشَيْخٌ زَانٍ ، وَعَابِدٌ مُتَكَبِّرٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به سه تن نمی نگرَد و با آنان سخن نمی گوید : پیشوای ستمکار ، پیر زناکار و عابد متکبر .

تنبیه الخواطر: ۲/۱۲۱ ، تفسیر العیاشی: ۱/۱۷۹/۶۸ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه .

حدیث ۲۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ : الشَّيْخُ الزَّانِي ، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ ، وَالْغَنِيُّ الظَّالِمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دشمن می دارد: پیر زناکار ، فقیر متکبر و دولتمند ستمکار .

سنن الترمذی: ۴ / ۶۹۸ / ۲۵۶۸، سنن النسائی: ۵ / ۸۴، مسند ابن حنبل: ۸ / ۸۲ / ۲۱۴۱۳، صحیح ابن حبان: ۸ / ۱۳۷ / ۳۳۴۹
المستدرک علی الصحیحین: ۱۵۲۰ / ۵۷۷ / ۱، صحیح ابن خزیمه: ۴ / ۱۰۴ / ۲۴۵۶، کلها عن أبیدر، الطبقات الكبرى: ۶ / ۲۴۳ عن الأغر بن
سلیک عن الإمام علی علیه السلام، کنز العمال: ۱۵ / ۸۱۹ / ۴۳۲۵۴.

حدیث ۲۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ... يُبْغِضُ ثَلَاثَةً: يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِيَّ، وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ، وَالْمُكْثِرَ الْبَخِيلَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ... سه تن را دشمن می دارد: پیر زناکار، فقیر متکبر و دولتمند بخیل.
مسند ابن حنبل: ۸ / ۸۲ / ۲۱۴۱۴ عن أبي ذرّ، کنز العمال: ۱۶ / ۱۰۴ / ۴۴۰۷۲.

حدیث ۲۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ الْغَنِيَّ الظَّلُومَ، وَالشَّيْخَ الْجَهُولَ، وَالْعَائِلَ الْمُخْتَالَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال، دولتمند ستمکار، پیر نادان و مستمند متکبر را دشمن می دارد.
المعجم الأوسط: ۵۴۵۸ / ۳۳۰ / ۵، عن الحارث عن الإمام علی علیه السلام، کنز العمال: ۱۶ / ۳۸ / ۴۳۸۳۵؛ قرب الإسناد: ۸۳ / ۲۷۲
نحوه.

حدیث ۲۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ: الْمَنَانُ بِصَدَقَتِهِ، وَالْمُقْتِرُ مَعَ سَعَتِهِ، وَالْفَقِيرُ الْمُسْرِفُ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، سه تن را دشمن می دارد: کسی که منت گذارانه صدقه می دهد؛ آن که در عین
دارایی، در خرجی دادن تنگ می گیرد؛ و فقیر و لخرج.
تنبيه الخواطر: ۲ / ۱۲۱.

حدیث ۲۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِيَّ، وَالْغَنِيَّ الظَّلُومَ، وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ، وَالسَّائِلَ الْمُلْحِفَ. وَيُحِبُّ أَجْرَ الْمُعْطَى الْمَنَانِ. وَيَمُتُّ الْبَدِيحَ الْجَرِيَّ
الْكَذَّابَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، پیر زناکار، دولتمند ستمکار، فقیر متکبر و گدای سمج را دشمن می دارد و پاداش
بخشنده منت گذار را از میان می برد و متکبر گستاخ دروغگو را سخت دشمن می دارد.
تحف العقول: ۴۲، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۴۵ / ۴۶.

حدیث ۲۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ رَجُلًا يُدْخِلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَلَا يُقَاتِلُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که به خانه اش یورش برند و او [در دفاع از خانواده اش] نجنگد ، دشمن می دارد .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۸ / ۲۴ ، صحیفه الرضا علیه السلام : ۸۶ / ۱۴ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، تهذيب الأحكام : ۶ / ۱۵۷ / ۲۸۰ عن السكوني عن الإمام الصادق عن الإمام الباقر عليهما السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۳۶ عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۹ / ۱۹۶ / ۸ .

حدیث ۲۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْمُعْبَسَّ فِي وُجُوهِ إِخْوَانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که در برابر برادرانش روی در هم می کشد ، دشمن می دارد .
الفردوس : ۱ / ۱۵۳ / ۵۵۵ عن الإمام علي عليه السلام ، كنز العمال : ۳ / ۴۴۱ / ۷۳۵ ؛ مستدرک الوسائل : ۸ / ۳۲۱ / ۹۵۵۲ نقلًا عن الأربعين لأبي حامد الحلبي عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله .

حدیث ۲۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ الْبَخِيلَ فِي حَيَاتِهِ ، السَّخِيَّ عِنْدَ مَوْتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، کسی را که در زندگی اش بخیل است و به هنگام مرگش بخشنده می شود ، دشمن می دارد .

البخلاء للخطيب : ۴۴ عن سعيد بن مسروق عن رجل عن الإمام علي عليه السلام ، كنز العمال : ۳ / ۴۴۷ / ۷۳۷۶ ؛ أعلام الدين : ۲۹۵ وفيه «بعد وفاته» بدل «عند موته» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۳ / ۸ .

حدیث ۲۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خُلِقَانِ يُجِبُّهُمَا اللَّهُ ، وَخُلِقَانِ يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ ؛ فَأَمَّا اللَّذَانِ يُجِبُّهُمَا اللَّهُ فَالسَّخَاءُ وَالسَّمَاخَةُ . وَأَمَّا اللَّذَانِ يُبْغِضُهُمَا اللَّهُ تَعَالَى فَسَوْءُ الْخُلُقِ وَالْبُخْلُ . وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اسْتَعْمَلَهُ عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دو خوی را دوست دارد و دو خوی را دشمن می دارد . آن دو خوی که خداوند دوستشان می دارد ، بخشندگی و آسانگیری است ، و آن دو که خداوند متعال دشمنشان می دارد ، بداخلاقی و بُخل است . هرگاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد ، او را به برآوردن نیازهای مردم ، به کار و می دارد .

شُعب الإيمان : ۶ / ۱۱۷ / ۷۶۵۹ و ج ۷ / ۴۲۶ / ۱۰۸۳۹ ، الفردوس : ۲ / ۱۹۹ / ۲۹۸۹ نحوه و کلها عن عبدالله بن عمرو ، كنز العمال : ۱۶۰۱۴ / ۳۵۱ / ۶ .

حدیث ۲۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كُلَّ... عَالِمٍ بِالدُّنْيَا جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر دانای به دنیا و نادان نسبت به آخرت را دشمن می دارد .

السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۷ / ۲۰۸۰۴ ، موارد الظمان : ۴۸۵ / ۱۹۷۵ نحوه ، كنز العمال : ۱۰ / ۱۸۸ / ۲۸۹۸۲ نقلاً عن الحاكم في تاريخه وكلها عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كُلَّ مُبْتَدِعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر بدعت گذاری را دشمن می دارد .

كنز العمال : ۱ / ۳۸۸ / ۱۶۷۶ نقلاً عن ابن عساكر عن أنس .

حدیث ۲۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْبَلِيعَ مِنَ الرِّجَالِ ، الَّذِي يَتَخَلَّلُ بِلِسَانِهِ تَخَلَّلَ الْبَاقِرَةَ بِلِسَانِهَا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که متکلفانه سخن می گوید و چنان زبانش را می چرخاند که گاو [به هنگام خوردن کاه] می چرخاند ، دشمن می دارد .

سنن أبي داود : ۴ / ۳۰۲ / ۵۰۰۵ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۶۵ / ۶۵۵۴ و ص ۶۱۵ / ۶۷۷۰ ، سنن الترمذی : ۵/۱۴۱/۲۸۵۳ وفيه « كما تتخلَّلُ البقرة» بدل «تخلَّلُ البقرة بلسانها» ، شعب الإيمان : ۴ / ۲۵۱ / ۴۹۷۲ كلها عن عبدالله بن عمرو ، المعجم الأوسط : ۹ / ۲۷ / ۹۰۳۰ وفيه «أحدهم الكلام بلسانه» بدل «بلسانه» ، مشكاة المصابيح : ۲ / ۵۷۴ / ۴۸۰۰ كلاهما عن عبدالله بن عمر ، كنز العمال : ۳ / ۵۶۲ / ۷۹۱۷ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۷۰ / ۱۲۸ وفيه صدره .

حدیث ۲۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كُلَّ جَعَطَرِيٍّ ، جَوَاطِ ، سَخَابٍ فِي الْأَسْوَاقِ ، جِيفَةٍ بِاللَّيْلِ جِمَارٍ بِالنَّهَارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر سخت دل متکبر مال اندوز فریادزن در بازارها را که در شب ، مرداری بویناک و در روز ، چون الاغ است ، دشمن می دارد .

السنن الكبرى : ۱۰/۳۲۷/۲۰۸۰۴ ، موارد الظمان : ۴۸۵/۱۹۷۵ كلاهما عن أبي هريرة ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ۱ / ۳۳۱ / ۱۹۵ ، كنز العمال : ۱۶ / ۴ / ۴۳۶۷۹ .

حدیث ۲۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ سَأَلَ رَبَّهُ وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ: «يَا رَبِّ، أَيْنَ ذَهَبْتُ أُذِيْتُ!» فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ: يَا مُوسَى، إِنَّ فِي عَسْكَرِكَ عَمَّازًا. فَقَالَ: يَا رَبِّ، دُلَّنِي عَلَيْهِ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ: إِنَّي أَبْغَضُ الْعَمَّازَ فَكَيْفَ أُعْمِرُ؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله : موسی بن عمران ، از پروردگارش مسئلت کرد و دستانش را به دعا برداشت و گفت : پروردگارا ! هر جا که رفتم ، آزارم دادند .

خداوند به او وحی کرد : «ای موسی ! در میان لشکرت سخن چینی هست» .

موسی گفت : پروردگارا ! او را به من بنما .

خداوند متعال به او وحی کرد : «من سخن چین را دشمن می دارم؛ پس چگونه خودم سخن چینی کنم؟» .

صحیفه الرضا علیه السلام : ۱۱۳ / ۶۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۹۳ / ۱ .

حدیث ۲۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبِدِيَّ ، وَالسَّائِلَ الْمُلْحِفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، ناسزاگویِ هرزه درآ و گدایِ سَمِیح را دشمن می دارد .

الكافی : ۲ / ۳۲۵ / ۱۱ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، الخصال : ۲۶۶ / ۱۴۷ عن أبي هريرة ، الزهد للحسين بن سعيد : ۱۰ /

۲۰ عن جابر عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۲۴ ، روضة الواعظين : ۴۱۷ ، الأمالی

للطوسي : ۳۹ / ۴۳ عن ابن عمر وليس فيه «الفاحش» ، دلائل الإمامة : ۶۶ / ۱ عن ابن مسعود عن فاطمة عليها السلام وفيه «الضنين» بدل

«البدى» ، بحار الأنوار : ۱۱ / ۹۶ / ۱۱ ؛ المعجم الكبير : ۲۲ / ۴۱۴ / ۱۰۲۴ عن ابن مسعود عن فاطمة عليها السلام ، سنن الترمذی : ۴ /

۳۶۲ / ۲۰۰۲ ، الأدب المفرد : ۱۴۲ / ۴۶۴ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۶ / ۲۰۷۹۸ کلها عن أبي الدرداء وليس فيها «والسائل الملحف» ،

كنز العمال : ۱۵ / ۸۷۷ / ۴۳۴۸۵ .

حدیث ۲۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْفُحْشَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از سخن زشت و ناسزا پرهیز که خداوند عز و جلد زبانِ ناسزاگوی را دشمن می دارد .

الخصال : ۱۷۶ / ۲۳۵ عن أبي هريرة ، الكافی : ۲ / ۳۲۴ / ۴ عن أبي جميلة يرفعه عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ

الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ» .

حدیث ۲۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ ابْنَ السَّبْعِينَ فِي هَيْئَةِ ابْنِ عَشْرِينَ ؛ فِي مَشِيَّتِهِ وَمَنْظَرِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، آدم هفتاد ساله ای را که در رفتار و جلوه ، چون جوان بیست ساله است ، دشمن می دارد .

المعجم الأوسط : ۶ / ۵۷ / ۵۷۸۲ عن أنس ، كنز العمال : ۳ / ۵۲۵ / ۷۷۳۱ .

حدیث ۲۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُبْغِضَ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ ؛ الَّذِي لَا زَبْرَ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، مؤمن ناتوانی را که از قدرت بازدارندگی تهی است ، دشمن می دارد .

معانی الأخبار : ۳۴۴ / ۱ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۴۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۷۷ / ۳۱ ؛ كنز العمال : ۳ / ۳۸۰ / ۷۰۴۳ نقلًا عن العقيلي عن أبي هريرة وليس فيه «الضعيف» .

حدیث ۲۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ وَأَبْغَضُهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامًا جَائِرًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم در نزد خدا و دورترینشان در منزلت نزد او ، پیشوای ستمکار است .

سنن الترمذی : ۳/۶۱۷/۱۳۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۶ / ۱۱۱۷۴ و ص ۱۱۱ / ۱۱۵۲۵ ، البداية والنهاية : ۲/۱۴ کلها عن أبي سعيد الخدریوفیها «أشدّهم عذابا» بدل «أبعدهم منه مجلسا» ، كنز العمال : ۹ / ۶ / ۱۴۶۰۴ ؛ روضة الواعظین : ۵۱۲ وفيه «أشدّهم عذابا» بدل «أبعدهم منه مجلسا» ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۱ / ۵۹ .

حدیث ۲۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ لِمَنْ آمَنَ ثُمَّ كَفَرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله دشمن ترین آفریدگان در نزد خدا ، کسی است که ایمان آورده و سپس کفر ورزیده است .

المعجم الكبير : ۲۰/۱۱۴/۲۲۶ ، حلیة الأولیاء : ۵/۱۵۶ کلاهما عن معاذ ، كنز العمّال : ۱/۹۰/۳۸۸ ، راجع العفو/ مواضع عفو الله سبحانه .

حدیث ۲۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلْدُّ الْخَصِيمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین کسان در نزد خدا ، دشمن کینه توز ستیزه گر است .

صحیح البخاری : ۲ / ۸۶۷ / ۲۳۲۵ ، صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۵۴ / ۲۶۶۸ ، سنن الترمذی : ۵ / ۲۱۴ / ۲۹۷۶ ، سنن النسائی : ۸ / ۲۴۸ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۳۲۹ / ۲۴۳۹۷ ، صحیح ابن حبان : ۱۲ / ۵۰۹ / ۵۶۹۷ ، السنن الکبری : ۱۰/۱۸۵/۲۰۲۹۷ ، شعب الإيمان : ۳/۵۶۵/۷۹۲۶ ، كنز العمال : ۶/۳۴۰/۸۴۲۹ کلها عن عائشة ،

حدیث ۲۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ جَرَّدَ ظَهْرَ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که به ناحق ، پشت مسلمان را برهنه کند [و بر آن تازیانه زند] .

الکافی : ۷ / ۲۶۰ / ۲ ، تهذیب الأحکام : ۱۰ / ۱۴۸ / ۵۸۸ کلاهما عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، الجعفریات : ۱۳۳
یاسناده عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۱ عن الإمام علی علیه السلام؛ المعجم الكبير : ۸ / ۱۱۶ / ۷۵۳۶ ، مسند الشامیین : ۲ / ۱۰ / ۸۲۵ کلاهما عن أبي أمامة وفيهما «لقى الله وهو عليه غضبان» بدل «إن أبغض الناس إلى الله» .

حدیث ۲۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ مَنْ جَرَّدَ ظَهْرَ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ ، وَمَنْ ضَرَبَ فِي غَيْرِ حَقٍّ مَنْ لَمْ يَضْرِبْهُ ، أَوْ قَتَلَ مَنْ لَمْ يَقْتُلْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که به ناحق ، پشت مسلمان را برهنه کند [و بر آن تازیانه زند] و کسی است که به ناحق ، آن را که او را زده است ، بزند یا آن را [که مرتکب قتلی نشده است] بکشد .
دعائم الإسلام : ۲ / ۴۴۴ / ۱۵۵۱ .

حدیث ۲۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ ، وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمُطَلَّبٌ دَمَ امْرِيٍّ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهْرِقَ دَمَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند ، سه تن هستند : ملحد در حرم خدا ؛ کسی که در اسلام ، در پی سنتی جاهلی است ؛ و کسی که در پی دیگری است تا به ناحق ، خونس را بریزد .
صحيح البخاری : ۶ / ۲۵۲۳ / ۶۴۸۸ ، السنن الكبرى : ۸ / ۵۱ / ۱۵۹۰۲ کلاهما عن ابن عباس ، كنز العمال : ۱۶ / ۳۷ / ۴۳۸۳۳ ؛
عوالی اللآلی : ۱ / ۱۷۶ / ۲۱۶ وفيه «متبع» بدل «مبتغ» .

حدیث ۲۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَيَّ مَنْ تَمَثَّلَ بِي وَادَّعَى رُبُوبِيَّتِي ، وَأَبْغَضَهُمْ إِلَيَّ بَعْدَهُ مَنْ تَمَثَّلَ بِمُحَمَّدٍ وَنَازَعَهُ تَبَوُّتَهُ وَادَّعَاهَا ، وَأَبْغَضَهُمْ إِلَيَّ بَعْدَهُ مَنْ تَمَثَّلَ بِوَصِيِّ مُحَمَّدٍ . . . ، وَأَبْغَضَهُمْ إِلَيَّ بَعْدَ هَؤُلَاءِ الْمُدَّعِينَ - لِمَا هُمْ بِهِ لِسَخَطِي مُتَعَرِّضُونَ - مَنْ كَانَ يَفْعَلُهُمْ مِنَ الرَّاغِبِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به نقل از جبرئیل، از خداوند متعال - : دشمن ترین آفریدگان، در نزد من ، کسی است که خود را همانند من پندارد و مدعی پروردگاری [ای مانند] من شود . پس از او دشمن ترینشان در نزد من ، کسی است که خود را همانند محمد صلی الله علیه و آله پندارد و به نزاع با پیامبری او پردازد و خود، مدعی آن گردد. پس از او دشمن ترینشان در نزد من ، کسی است که خود را همانند جانشین محمد پندارد ... و دشمن ترینشان پس از این مدعیان - که خود را آماج خشم من ساخته اند - کسی است که

به کردار این مدعیان ، خشنود باشد .

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام : ۱۹ / ۴۳ ، تأویل الآیات الظاهرة : ۱ / ۲۸ / ۱۰ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۶ / ۵۹ .

حدیث ۲۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجِدُ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَارِيٍّ مُتَكَبِّرٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن تر از قاری [قرآن] متکبر ، نزد خدا نخواهی یافت .

الفردوس : ۲ / ۴۹ / ۲۲۸۲ عن أنس ، كنز العمال : ۱۰ / ۲۷۱ / ۲۹۴۱۷ و ص ۲۱۰ / ۲۹۱۱۳ وفيه «فخور» بدل «متكبر» .

حدیث ۲۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْقُرَاءِ إِلَى اللَّهِ الَّذِينَ يَزُورُونَ الْأَمْرَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از دشمن ترین قاریان [قرآن در نزد خداوند] ، کسانی هستند که به دیدار حاکمان می روند .

سنن ابن ماجه : ۱ / ۹۴ / ۲۵۶ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۸۰ .

حدیث ۲۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ مَنْ ضَنَّ عَلَى عِيَالِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین بندگان در نزد خداوند عز و جل کسی است که نسبت به خانواده اش بخل ورزد .

الفردوس : ۱ / ۳۶۷ / ۱۴۸۲ عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۶ / ۳۸۴ / ۱۶۱۷۰ وفيه «ضيق» بدل «ضن» .

حدیث ۲۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ الْعِفْرِيَّتُ النَّفْرِيَّتُ الَّذِي لَمْ يُرْزَأْ فِي مَالٍ وَلَا وَلَدٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین بندگان در نزد خداوند ، خبیث گزافه کاری است که از مال و فرزندش خیری به کسی

نمی رسد .

. شُعب الإيمان : ۷ / ۱۷۷ / ۹۹۱۰ عن أبي عثمان النهدي ، الفردوس : ۱ / ۱۵۳ / ۵۵۷ عن عائشة نحوه ، كنز العمال : ۳ / ۲۸۵ / ۶۵۷۸ .

حدیث ۲۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : الرَّجُلُ يُكْثِرُ النَّوْمَ بِالنَّهَارِ وَلَمْ يُصَلِّ مِنَ اللَّيْلِ شَيْئًا ، وَالرَّجُلُ يُكْثِرُ الْأَكْلَ وَلَا يُسَمِّي اللَّهَ عَلَى طَعَامِهِ وَلَا يَحْمَدُهُ ، وَالرَّجُلُ يُكْثِرُ الضَّحْكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ وَتُورِثُ الْفَقْرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین آفریدگان در نزد خداوند ، سه تن هستند : کسی که در روز ، بسیار می خوابد و در

هیچ پاره ای از شب به نماز نمی ایستد؛ کسی که بسیار می خورد، اما به هنگام خوردن، نام خدا را نمی برد و او را نمی ستاید؛ و کسی که بدون [موجبات] شگفتی، بسیار می خندد؛ زیرا خندیدن بسیار، دل را می میراند و فقر به بار می آورد.

کنز العمال: ۷ / ۷۹۱ / ۲۱۴۳۱ نقلاً عن الدیلمی عن ابن عمر .

حدیث ۲۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ اتَّقَاهُ النَّاسُ لِلسَّانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم در نزد خداوند ، کسی است که به خاطر زبانش از او بترسند .

عوالی اللالی : ۱ / ۷۲ / ۱۳۵ ، الکافی : ۲ / ۳۲۳ / ۴ عن عیص بن القاسم عن الإمام الصادق علیه السلام وفيه «إِنَّ أَبْغَضَ خَلْقِ اللَّهِ عَبْدَ اتَّقَى النَّاسَ لِسَانَهُ» .

حدیث ۲۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْإِخْوَانِ ، الْمُتَمَسِّمُونَ لِلْبُرْءِ الْعَثَرَاتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین شما در نزد خداوند ، سخن چینیان هستند که میان برادران ، جدایی می افکنند و برای بی گناهان، لغزش می تراشند .

تفسیر مجمع البیان : ۱۰ / ۵۰۰ ، عوالی اللالی : ۱ / ۱۰۰ / ۲۱ کلاهما عن أبي هريرة ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۳ ؛ تاریخ بغداد : ۱ / ۳۸۲ / ۳۵۰ عن أنس وفيه «لهم» بدل «للبراء» ، المعجم الأوسط : ۷ / ۳۵۰ / ۷۶۹۷ وفيه «الأحبة» بدل «الإخوان» و«العنت» بدل «العثرات»، الغيبة والنميمة لابن أبي الدنيا: ۱۰۸ / ۱۱۸ ، الصمت لابن أبي الدنيا: ۱۴۲ / ۲۵۳ كلها عن أبي هريرة ، كنز العمال: ۳ / ۱۵ / ۵۲۱۵ .

حدیث ۲۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مَنْ يَقْتَدِي بِسَيِّئِهِ الْمُؤْمِنِ وَلَا يَقْتَدِي بِحَسَنَتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم در نزد خداوند متعال ، کسی است که کار بد مؤمن را سرمشق قرار می دهد؛ اما کار نیکش را سرمشق قرار نمی دهد .

الجعفریات : ۱۹۷ ، النوادر للراوندي: ۸ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار: ۱۰ / ۲۰۸ / ۷۲ .

حدیث ۲۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ مَنْ كَانَ ثَوْبُهُ خَيْرًا مِنْ عَمَلِهِ ، وَأَنْ يَكُونَ ثِيَابُهُ ثِيَابَ الْأَنْبِيَاءِ وَعَمَلُهُ عَمَلَ الْجَبَابِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که لباسش از کردارش بهتر باشد؛ لباسش لباس پیامبران باشد و کردارش کردار جباران !

الفرديوس : ۱ / ۳۶۷ / ۱۴۸۱ عن عائشة ، كنز العمال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۸۳ .

حدیث ۲۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَمَانِيَةٌ أَبْغَضَ خَلِيقَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : السَّقَّارُونَ ؛ وَهُمُ الْكَذَّابُونَ ، وَالْخَيَّالُونَ ؛ وَهُمْ الْمُسْتَكْبِرُونَ ، وَالَّذِينَ يَكْتَبُونَ الْبَغْضَاءَ لِأَخْوَانِهِمْ فِي صُدُورِهِمْ فَإِذَا لَقَوْهُمْ حَلَفُوا لَهُمْ ، وَالَّذِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ كَانُوا بَطَاءً وَإِذَا دُعُوا إِلَى الشَّيْطَانِ وَأَمْرِهِ كَانُوا سِرَاعًا ، وَالَّذِينَ لَا شَرَفَ لَهُمْ طَمَعٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا اسْتَحْلَوْهُ بِأَيْمَانِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ بِذَلِكَ حَقٌّ ، وَالْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، وَالْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْأَحْبَبِ ، وَالْبَاغُونَ الْبِرَّاءَ الرَّخِصَةَ . أُولَئِكَ يَقْدَرُهُمُ الرَّحْمَنُ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هشت تن هستند که در روز قیامت ، دشمن ترین کسان در نزد خداوند خواهند بود : دروغگویان ؛ مستکبران ؛ کسانی که کینه برادرشان را در سینه نگه می دارند و چون آنان را ببینند برایشان سوگند می خورند [که دوستشان دارند] ؛ کسانی که چون به سوی خدا و پیامبرش خوانده شوند ، درنگ می کنند و کندی می نمایند و چون به سوی شیطان و کارهایش خوانده شوند ، می شتابند ؛ کسانی که هرگاه آزمندی دنیا برایشان جلوه گر شود ، آن را با سوگندهایشان ، برای خود حلال می شمردند ، گرچه بدان حقی نداشته باشند ؛ سخن چینان ؛ تفرقه اندازان در میان برادران ؛ و کسانی که برای بی گناهان ، لغزش می جویند و می تراشند . خدای رحمان عز و جلائیان را پلید می شمارد .

تاریخ دمشق: ۷/۸۶/۱۶۲۲ عن الوضین بن عطاء و ح ۱۶۲۱ نحوه، کنز العمال: ۱۶/۹۲/۴۴۰۴۴، وص ۷۰/۴۳۹۷۵ وراجع حلیه الأولیاء: ۶/۷۶، التوبیخ والتنبيه: ۹۴/۶۱، مساوئالأخلاق للخرائطي: ۱۲۲/۲۹۷.

حدیث ۲۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْعَالِمُ يَزُورُ الْعُمَّالَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین خلق در نزد خداوند عز و جلائی است که به دیدار کارگزاران [حکومت ستمکار] می رود .

الفردوس: ۱ / ۲۱۵ / ۸۲۲، کنز العمال: ۱۰ / ۱۸۸ / ۲۸۹۸۵ نقلاً عن ابن لال و كلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ . . . يُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، فقر و فقیرنمایی را دشمن می دارد .

شُعْبُ الْإِيمَانِ: ۵/۱۶۳/۶۲۰۱ عن أبي سعيد وح ۶۲۰۲ وفيه عن أبي هريرة ، المعجم الكبير: ۵/۲۷۳/۵۳۰۸ وفيه عن زهير بن أبي علقمة ، الزهد لهناد: ۲/۴۲۱/۸۲۶ عن يحيى بن جعدة ، کنز العمال: ۶/۶۳۹/۱۷۱۶۶؛ الكافي: ۶ / ۴۴۰ / ۱۴ عن أبي هاشم عن بعض أصحابنا عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول: ۵۶ وفيه «التبؤس» بدل «التبؤس» ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: ۳۵۴ وفيه «أروى أن الله . . .» ، بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۵۹ / ۱۵۸ .

حدیث ۲۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْوَسِيخَ وَالشَّعْثَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، چرک و ژولیدگی را دشمن می دارد .

شُعب الإيمان : ۵ / ۱۶۸ / ۶۲۲۶ عن عائشه ، كنز العمال : ۶ / ۶۴۱ / ۱۷۱۸۱ .

حدیث ۲۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْإِنْفَاقَ وَيُبْغِضُ الْإِقْتَارَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هزینه کردن را دوست می دارد و ناخن خشکی را دشمن می دارد .

نوادر الأصول : ۱/۳۲۶ عن الزبير بن العوام ، حياة الحيوان : ۱/۲۵۷ ، كنز العمال : ۱۵/۸۹۲ / ۴۳۵۲۷ نقلًا عن ابن عساكر و كلاهما عن

عمران بن حصين ؛ بحار الأنوار : ۶۴ / ۲۸۲ / ۴۳ .

حدیث ۲۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْآكِلَ فَوْقَ شِيبَعِهِ ، وَالْغَافِلَ عَنِ طَاعَةِ رَبِّهِ ، وَالتَّارِكَ سُنَّةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُخْفِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالْمُبْغِضَ عِتْرَةَ نَبِيِّهِ ، وَالْمُؤَذَى جِيرَانَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که پس از سیری باز هم می خورد ، کسی را که از فرمانبری

پروردگارش غفلت می کند ، آن که سنت پیامبرش را رها می کند ، آن که به پیمانش وفادار نیست ، آن که با خاندان پیامبرش

دشمنی می ورزد و آن که همسایگانش را می آزارد ، دشمن می دارد .

كنز العمال : ۱۶ / ۸۷ / ۴۴۰۲۹ نقلًا عن الديلمي عن أبي هريرة .

حدیث ۲۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهَا اللَّهُ : كَثْرَةُ الْكَلَامِ ، وَكَثْرَةُ الْمَنَامِ ، وَكَثْرَةُ الطَّعَامِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را دشمن می دارد : پرگویی ، پرخواهی و پرخوری .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث ۲۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضُّحْكُ ضِيحَانٍ : أَمَّا الضُّحْكُ الَّذِي يَمُقْتُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ ، فَالزُّجْلُ يَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ الْجَفَاءِ وَ الْبَاطِلِ لِيُضْحِكَ أَوْ يُضْحِكَ ، يَهْوَى بِهَا فِي جَهَنَّمَ سَبْعِينَ خَرِيفًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خنده ، دو گونه است: ... اما خنده ای که خداوند متعال آن را دشمن می دارد ، آن است که فرد ،

سخن ناروا و باطلی می گوید تا بخندد یا بخنداند و به موجب آن تا مسافت هفتاد سال راه در دوزخ سقوط می کند .

الجامع الصغير: ۲ / ۱۲۷ / ۵۲۳۲ .

حدیث ۲۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُحِبُّ اللَّهُ إِضَاعَةَ الْمَالِ ، وَلَا كَثْرَةَ السُّؤَالِ ، وَلَا قِيلَ وَقَالَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، تباه کردن مال ، پرسش بسیار و قیل و قال را دوست ندارد .

مسند أبی‌علی: ۶ / ۱۰۴ / ۶۵۶۰ ، صحیح مسلم: ۳ / ۱۳۴۰ / ۱۷۱۵ ، مسند ابن حنبل: ۳ / ۲۹۶ / ۸۸۰۷ و ص ۲۱۷ / ۸۳۴۲ کلها عن أبی هریره ، المعجم الكبير: ۲۰ / ۳۹۸ / ۹۴۳ عن وراذ مولى المغيرة بن شعبه ، المعجم الأوسط: ۶ / ۱۹ / ۵۶۶۷ عن معقل بن يسار ، كنز العمال: ۱۶ / ۴۶ / ۴۳۸۷۱ ؛ الكافي: ۵ / ۳۰۱ / ۵ عن الوشاء عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تحف العقول: ۴۴۳ عن الإمام الرضا عليه السلام ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۳۵ / ۱۶ .

حدیث ۲۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا: اللُّغُوَ عِنْدَ الْقُرْآنِ ، وَرَفَعَ الصَّوْتِ فِي الدُّعَاءِ ، وَالتَّخَضُّرَ فِي الصَّلَاةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را از [کارهای] شما ناخوش می دارد: [پرداختن به کار] لغو به هنگام قرائت قرآن ، به صدای بلند دعا کردن و دست به پهلو زدن در نماز .

الزهد لابن المبارك: ۵۴۴ / ۱۵۶۰ ، كنز العمال: ۱۶ / ۳۸ / ۴۳۸۳۴ وفيه «التحضير» بدل «التخضر» نقلاً عن عبد الرزاق و كلاهما عن يحيى بن أبی كثير و ص ۴۶ / ۴۳۸۷۰ نقلاً عن الديلمي عن جابر .

حدیث ۲۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغَضُ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ عِزُّهُ وَجَلُّهُ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ: «اتَّقِ اللَّهَ» فَيَقُولَ: «عَلَيْكَ بِنَفْسِكَ» .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ناخوش ترین سخنان در نزد خداوند عز و جل آن است که کسی به دیگری بگوید: «از خدا بترس!» و آن شخص پاسخ دهد: «تو خودت را بیای!» [و پندش را گوش نکند].

شعب الإيمان: ۶۳۰ / ۱ / ۴۳۶ ، الفردوس: ۱۹ / ۸۱۹ / ۱ / ۲۱۵ ، كلاهما عن ابن مسعود، كنز العمال: ۸۳۸۷ / ۳ / ۶۶۰ .

از ۲۴۰۰ تا ۲۲۰۱

حدیث ۲۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ الْأَكْلُ مِنْ غَيْرِ جَوْعٍ ، وَالنَّوْمُ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ ، وَالضُّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، وَصَوْتُ الرَّئِيَّةِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ ، وَالْمِزْمَارُ عِنْدَ النَّعْمَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوردن از سر سیری ، خواب بی شب زنده داری ، خنده بی [موجب] شگفتی ، ناله بلند به هنگام

مصیبت ، و بانگ نای در نعمت (شادمانی) ، نزد خدا سخت ناپسند است .
الفردوس : ۳ / ۳۰۶ / ۴۹۲۰ عن عبدالله بن عمرو ، كنز العمال : ۱۶ / ۸۰ / ۴۴۰۱۱ .

حدیث ۲۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنَ الْغَيْرَةِ مَا يُحِبُّ اللَّهُ ، وَمِنْهَا مَا يُغْضُ اللَّهُ ؛ فَأَمَّا الَّتِي يُحِبُّهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّيْبَةِ . وَأَمَّا (الْغَيْرَةُ) الَّتِي يُغْضُهَا اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ رَيْبَةٍ .

وَأَنَّ مِنَ الْخِيَلَاءِ مَا يُغْضُ اللَّهُ ، وَمِنْهَا مَا يُحِبُّ اللَّهُ ، فَأَمَّا الْخِيَلَاءُ الَّتِي يُحِبُّ اللَّهُ فَاخْتِيَالُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عِنْدَ الْقِتَالِ ، وَاخْتِيَالُهُ عِنْدَ الصَّدَقَةِ . وَأَمَّا الَّتِي يُغْضُ اللَّهُ فَاخْتِيَالُهُ فِي الْبَغْيِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا نوعی از غیرت را دوست دارد و نوعی را دشمن می دارد . غیرتی که خدا دوست دارد ، غیرت در امور شبهه ناک است ، و آن [غیرتی] که دشمنش می دارد ، غیرت بدون شبهه است .

خداوند ، نوعی از تکبر را دوست دارد و نوعی را دشمن می دارد . تکبری که خداوند دوستش می دارد ، خودپسندی و تکبر انسان به هنگام کارزار [در راه خدا] و تکبر در برابر صدقه (مناعت طبع و نگرفتن آن) است ؛ و اما آن [تکبری] که خدا دشمنش می دارد ، تکبر بنده در راه ستمگری و تجاوز است .

سنن أبی داود : ۳ / ۵۰ / ۲۶۵۹ ، سنن النسائی : ۵ / ۷۸ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۱۹۳ / ۲۳۸۱۱ ، صحیح ابن حبان : ۲۹۵ / ۱۵۳۰ / ۱ ، السنن الكبرى : ۱۴۸۰۱ / ۷ / ۵۰۳ / ۷۵۰۳ ، المعجم الكبير : ۱۷۷۳ / ۲ / ۱۹۰ ، شُعب الإيمان : ۳ / ۱۰۸۰۳ / ۷ / ۴۱۳ ، کَلَّهَا عن جابر بن عتيك نحوه ، سنن ابن ماجه : ۱۹۹۶ / ۱۶۴۳ / ۱ عن أبيهريرة ، سنن الدارمی : ۲۱۴۶ / ۲ / ۵۸۸ عن جابر بن عتيك وفيهما إلى «في غير ريبه» ، كنز العمال : ۳ / ۳۸۵ / ۷۰۶۶ .

حدیث ۲۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا أَحَلَّ اللَّهُ شَيْئًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلَاقِ
رسول خدا صلی الله علیه و آله : طلاق ، منفورترین حلال در نزد خداوند است .
سنن أبی داود : ۲ / ۲۵۵ / ۲۱۷۷ عن محارب ، كنز العمال : ۹ / ۶۶۱ / ۲۷۸۷۱ .

حدیث ۲۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الْإِزَارِ وَالْقَمِيصِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْمَخِيلَةِ ، وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمَخِيلَةَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله - از جمله سفارش هایش به مردی از قبیله بنی تمیم - : از بلند گذاشتن پیراهن و ازارت پیرهیز ، که نشانه تکبر است و خداوند ، تکبر را دوست ندارد .

الكافي : ۶ / ۴۵۶ / ۵ ، المحاسن : ۱ / ۲۱۵ / ۳۹۲ ، مشكاة الأنوار : ۷۵ وفيه «الخیلاء» بدل «المخيلة» فی كلا

حدیث ۲۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْبُخْلِ، وَسُوءِ الْخُلُقِ، وَإِنَّهُ لَيَفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يَفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز در نزد خداوند عز و جلمنفورتر از بخل و بدخویی نیست که این یکی ، همان گونه که سرکه عسل را تباه می کند ، ایمان را تباه می کند .

مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۱ / ۱۹ عن ابن عباس ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۳۱ / ۳۵ .

حدیث ۲۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنٍ مَلَّانَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز در نزد خداوند ، منفورتر از شکم پر نیست .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۳۶ / ۸۹ ، صحیفه الرضا علیه السلام : ۱۰۹ / ۶۶ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، الکافی : ۶ / ۲۷۰ / ۱۱ ، المحاسن : ۲ / ۲۳۲ / ۱۷۰۹ کلاهما عن أبي الجارود عن الإمام الباقر علیه السلام ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۱ عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۶ / ۳۳۳ / ۱۴ ؛ الفردوس : ۳ / ۳۸۵ / ۵۱۷۵ عن الإمام علی علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۲۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ شَابٍّ تَائِبٍ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ شَيْخٍ مُقِيمٍ عَلَى مَعَاصِيهِ . وَمَا فِي الْحَسَنَاتِ حَسَنَةٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ حَسَنَةٍ تُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ جُمُعَةٍ أَوْ يَوْمِ جُمُعَةٍ ، وَمَا مِنَ الذُّنُوبِ ذَنْبٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ ذَنْبٍ يُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند متعال ، هیچ چیزی محبوب تر از جوانی توبه کار و نیز هیچ چیزی منفورتر از پیری که همچنان گناه می کند ، نیست . در میان نیکی ها هیچ نیکی ای نزد خداوند متعال ، محبوب تر از نیکی ای که در شب جمعه و یا روز جمعه به جای آورده شود ، نیست و در میان گناهان نیز هیچ گناهی نزد خداوند متعال ، منفورتر از گناهی که در شب جمعه یا روز جمعه انجام شود ، نیست .

کنز العمال : ۴ / ۲۱۷ / ۱۰۲۳۳ نقلاً عن أمالي السمعاني عن سلمان .

حدیث ۲۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَنْ إِلَيْهِ يَلْجَأُ الْمُتَحَيِّرُونَ ، يَا مَنْ بِهِ يَسْتَأْنِسُ الْمُرِيدُونَ ، يَا مَنْ بِهِ يَفْتَحِرُ الْمُحَيِّونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای «جوشن کبیر» - : ای آن که سرگردانان به او پناه می آورند ! ای آن که خواستاران به او انس می گیرند ! ای آن که دوستداران به او افتخار می کنند !

البلد الأمين : ۴۰۶ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۸۹ .

حدیث ۲۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُحِبُّ أَنْ يَعْلَمَ مَنَزَلَتَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنَزَلَةُ اللَّهِ عِنْدَهُ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُنَزِّلُ الْعَبْدَ مِنْهُ حَيْثُ أَنْزَلَهُ مِنْ نَفْسِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد بداند نزد خدا چه موقعیتی دارد ، به موقعیت خدا نزد خودش توجه کند ؛ زیرا خدا بنده را در همان جایگاهی می نهد که او خدا را نزد خود ، در چنان جایگاهی نهاده است .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۶۷۲ / ۱۸۲۰ ، المعجم الأوسط : ۳ / ۶۷ / ۲۵۰۱ ، مسند أبی یعلی : ۲ / ۳۴۵ / ۱۸۶۰ و ص ۴۲۸ / ۲۱۳۵ ، شُعب الإیمان : ۱ / ۳۹۸ / ۵۲۸ ، المنتخب من مسند عبد بن حمید : ۳۳۳ / ۱۱۰۷ کلها عن جابر بن عبد الله ، کنز العمال : ۱ / ۴۳۵ / ۱۸۷۷ ؛ إرشاد القلوب : ۶۰ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۳۴ ، مسکن الفؤاد : ۸۰ وفيه « ما له عند الله » بدل « منزلته عند الله » ، عدّة الداعی : ۱۶۷ عن الإمام الصادق علیه السلام وفيه « من أراد أن ينظر » بدل « من كان يحب أن يعلم » ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۳ / ۴۲ .

حدیث ۲۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ مَا لَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَعْلَمْ مَا لِلَّهِ عِنْدَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد بداند که نزد خدا چه موقعیتی دارد ، ببیند که خدا نزد او چه موقعیتی دارد .

المحاسن : ۱ / ۳۹۲ / ۸۷۷ عن السكونی عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، معانى الأخبار : ۲۳۷ / ۱ عن یونس بن ظبیان عن الإمام الصادق علیه السلام ، الجعفریات : ۱۶۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، مشكاة الأنوار : ۱۱ عن الإمام الصادق علیه السلام صلى الله عليه و آله ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۲۳۰ ، جامع الأحادیث للقمی : ۱۱۸ ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۴۰ ؛ الفردوس : ۳ / ۵۹۳ / ۵۸۵۸ ، کنز العمال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۵۷ کلاهما عن أنس وفيهما « من أراد » بدل « من أحب » .

حدیث ۲۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ : «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ» ، فَيَحْبِبُهُ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ» ، فَيَحْبِبُهُ جِبْرِيلُ . فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ : «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ» ، فَيَحْبِبُهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ، ثُمَّ يَوْضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند بنده را دوست بدارد ، به جبرئیل ندا می کند : «خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس او را دوست داشته باش» . در نتیجه ، جبرئیل دوستش می دارد . پس از آن ، جبرئیل در میان آسمانیان ندا می کند : خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس دوستش بدارید . در نتیجه ، آسمانیان دوستش می دارند . آن گاه ، زمینه مقبولیت او در زمین فراهم می شود .

صحیح البخاری : ۳ / ۱۱۷۵ / ۳۰۳۷ ، صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۳۰ / ۱۵۷ ، الموطأ : ۲ / ۹۵۳ / ۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۹۵ / ۱۰۶۷۹ و ص ۲۴۶ / ۸۵۰۸ ، مسند الطیالسی : ۳۱۹ / ۲۴۳۶ ، حلیة الأولیاء : ۱۰ / ۳۰۶ ، الفردوس : ۱ / ۲۵۰ / ۹۶۷ کلها عن أبی هریره ، کنز العمال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۶۱ ، وراجع سنن الترمذی : ۵ / ۳۱۸ / ۳۱۶۱؛ وراجع إرشاد القلوب : ۱۷۰ .

حدیث ۲۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا قَدَفَ حُبَّهُ فِي قُلُوبِ الْمَلَائِكَةِ ، وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا قَدَفَ بُغْضَهُ فِي قُلُوبِ الْمَلَائِكَةِ ، ثُمَّ يَقْدِفُهُ فِي قُلُوبِ الْآدَمِيِّينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، محبتش را در دل های فرشتگان می افکند و هر گاه بنده ای را دشمن بدارد ، دشمنی اش را در دل های فرشتگان و سپس در دل های انسان ها می افکند .
حلیه الأولیاء : ۳ / ۷۷ عن أنس ، کنز العمال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۵۹ .

حدیث ۲۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَقْعَةَ مِنَ اللَّهِ ، وَالْقَيْتَ مِنَ السَّمَاءِ ، فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ لِجِبْرِيلَ : «إِنِّي أُحِبُّ فُلَانًا» ، فَيُنَادِي جِبْرِيلُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَمُوقُ - يَعْنِي : يُحِبُّ - فُلَانًا ، فَأَحِبُّهُ ، فَيُنزِلُ لَهُ الْمَحَبَّةَ فِي الْأَرْضِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبت از خداست و از آسمان فرو افتاده است . از این رو ، هر گاه خداوند عز و جل بنده ای را دوست بدارد ، به جبرئیل می گوید : «من فلانی را دوست دارم» . پس جبرئیل ندا می کند : خداوند عز و جل فلانی را دوست دارد . پس دوستش بدارید .

پس از آن ، محبتش را به سوی زمین فرود می آورد .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۹۷ / ۲۲۳۳۳ و ص ۲۹۰ / ۲۲۲۹۶ نحوه ، المعجم الكبير : ۸ / ۱۲۰ / ۷۵۵۱ ، المعجم الأوسط : ۴ / ۶۳ / ۳۶۱۴ و ج ۶ / ۳۴۵ / ۶۵۸۲ ، نوادر الأصول : ۱ / ۴۲۵ و فيها «الصيت» بدل «القيت» وكلها عن أبي أمامة ، كنز العمال : ۱۱ / ۹۹ / ۳۰۷۸۸ .

حدیث ۲۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ أُمَّتِي قَدَفَ فِي قُلُوبِ أَصْفِيَائِهِ وَأَرْوَاحِ مَلَائِكَتِهِ وَسَيِّكَانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبُّهُ ، فَذَلِكَ الْمُحِبُّ حَقًّا ، طَوْبَى لِمَنْ لَهُ ، وَلَهُ شَفَاعَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند ، بنده ای از امتم را دوست بدارد ، محبتش را در دل های برگزیدگان و در جان های فرشتگان و ساکنان عرشش می افکند ، تا دوستش بدارند . چنین کسی ، به حقیقت ، دوستدار است . خوشا به حالش ! او را در روز قیامت ، نزد خداوند ، حق شفاعت است .
مصباح الشريعة : ۵۲۴ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۴ / ۲۳ .

حدیث ۲۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَبِّ ، وَدَدْتُ أَنْتَى أَعْلَمُ مَنْ تُحِبُّ مِنْ عِبَادِكَ فَأُحِبُّهُ .
قَالَ : إِذَا رَأَيْتَ عَبْدِي يُكْثِرُ ذِكْرِي فَأَنَا أَذْنُتُ لَهُ فِي ذَلِكَ ، وَإِنَّا أُحِبُّهُ ، وَإِذَا رَأَيْتَ عَبْدِي لَا يَذْكُرُنِي فَأَنَا حَاجِبُهُ عَن ذَلِكِ ، وَإِنَّا أَبْغَضْتُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به خداوند عز و جل - : پروردگارا ! دوست داشتم بدانم کدام بنده ات را دوست می داری ،

تا دوستش بدارم .

خداوند فرمود : «هرگاه دیدی بنده ای بسیار مرا یاد می کند ، پس من به او اجازه یاد خود را داده ام و من او را دوست دارم؛ اما هرگاه دیدی بنده ام مرا یاد نمی کند ، پس من او را از آن بازداشته ام و من او را دشمن می دارم» .

الدعوات: ۲۰/۱۸ ، بحار الأنوار: ۹۳/۱۶۰/۴۱؛ کنز العمّال: ۲/۲۴۱/۳۹۲۳ نقلاً عن العسکری فی المواعظ عن عمر و ج ۱/۴۳۳/۱۸۷۰ نقلاً عن الدارقطنی فی الأفراد وابن عساکر عن ابن عمر عنه صلی الله علیه و آله عن موسی علیه السلام .

حدیث ۲۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةٌ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ ، وَعَلَامَةٌ بُغْضِ اللَّهِ بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نشانه دوستی خدا ، دوست داشتن یاد خداست و نشانه دشمنی با خدا ، دشمنی با یاد کردن خداست .

شُعب الإيمان : ۱/۳۶۷/۴۱۰ ، الفردوس : ۳ / ۵۴ / ۴۱۴۱ کلاهما عن أنس ، کنز العمّال : ۱ / ۴۱۷ / ۱۷۷۶ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۹ ، مستدرک الوسائل : ۵ / ۲۸۶ / ۵۸۷۰ نقلاً عن لبّ اللباب للراوندى .

حدیث ۲۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أُنَيْسَ الذَّاكِرِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای «جوشن کبیر» - : ای همدم یادکنندگان !
البلد الأمين : ۴۱۰ .

حدیث ۲۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أُنَيْسَ مَنْ لَا أُنَيْسَ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در دعای «جوشن کبیر» - : ای همدم بی همدمان !
البلد الأمين : ۴۰۴ و ص ۴۰۷ .

حدیث ۲۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا ؛ كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد ، او را از دنیا می پرهیزاند ، همان گونه که یکی از شما بیمار خود را از آب می پرهیزاند .

سنن الترمذی : ۴ / ۳۸۱ / ۲۰۳۶ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۲۳۰ / ۷۴۶۴ ، صحیح ابن حبان : ۲/۴۴۴/۶۶۹ ، المعجم الکبیر: ۱۷/۱۲/۱۹، التاریخ الکبیر: ۷/۱۸۵/۸۲۳، شُعب الإيمان: ۱۰۴۴۸/۱/۳۲۱/۷، نحوه ، مشکاة المصابیح: ۲/۶۶۶/۵۲۵۰ کلها عن قتادة بن

النعمان ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۹۷ / ۱۳۹۷ عن رافع بن خدیج ، مسند أبی یعلی : ۶ / ۲۲۷ / ۶۸۳۰ ، أسد الغابة : ۴ / ۵۰ / ۳۷۰۷ .
 كلاهما عن عقبه بن رافع نحوه ، كنز العمال : ۶ / ۴۷۱ / ۱۶۵۹۷ ؛ تنبيه الخواطر : ۲ / ۳۲ نحوه .

حدیث ۲۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ ، وَلَا يُعْطِي الدِّينَ إِلَّا لِمَنْ أَحَبَّ ؛ فَمَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الدِّينَ فَقَدْ أَحَبَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دنیا را به کسی که دوست دارد و کسی که دوست ندارد ، می دهد؛ اما دین را جز به کسی که دوست دارد ، نمی دهد . پس هر که خداوند به وی دین داده ، دوستش داشته است .

مسند ابن حنبل: ۲/۳۳/۳۶۷۲ ، المستدرک علی الصحیحین: ۲/۴۸۵/۳۶۷۱ ، شعب الإیمان: ۴/۳۹۵/۵۵۲۴ کلها عن عبدالله بن مسعود ، كنز العمال : ۱۵/۸۶۲/۴۳۴۳۱ ؛ الکافی : ۲/۲۱۵/۲ ، المحاسن : ۱ / ۳۴۱ / ۷۰۴ كلاهما عن مالک بن أعین ، تحف العقول : ۳۰۰ کلها عن الإمام الباقر علیه السلام ، التمهیص : ۵۱/۹۶ عن عبدالله بن سنان عن الإمام الصادق علیه السلام و کلها نحوه ، بحار الأنوار : ۶۸/۲۰۳/۲ .

حدیث ۲۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ بِعَظِيمِ الْبَلَاءِ ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ الرِّضَى ، وَمَنْ سَخَطَ الْبَلَاءَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ السَّخَطُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جلبنده ای را دوست بدارد ، او را به بلائی گرفتاری و مصیبتی بزرگ ، مبتلا می کند . پس اگر آن بنده راضی گشت ، بهره اش نزد خداوند ، رضایت است و اگر ناخشنود گشت ، بهره اش نزد خداوند ، ناخشنودی است .

الکافی : ۲ / ۲۵۳ / ۸ عن زید الزرّاد ، الخصال : ۱۸ / ۶۴ عن زید الشّحام ، مشکاة الأنوار : ۲۹۷ کلها عن الإمام الصادق علیه السلام ، التمهیص : ۳۳ / ۲۰ عن زید عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ۴۱ نحوه وفيهما «من سخط فله السخط» ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۰۹ / ۱۱ ، راجع البلاء / ابتلاء أهل الإیمان - علی قدر المحبّة .

حدیث ۲۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عِظْمَ الْجَزَاءِ مَعَ عِظْمِ الْبَلَاءِ ، وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا ، وَمَنْ سَخَطَ فَلَهُ السَّخَطُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بزرگی پاداش ، همراه بزرگی بلاست . خداوند ، هرگاه مردمی را دوست بدارد ، مبتلایشان می کند . پس هر که خشنود گشت ، بهره اش خشنودی است و هر که ناخشنود گشت ، بهره اش ناخشنودی است .

سنن الترمذی: ۴/۶۰۱/۲۳۹۶ ، سنن ابن ماجه : ۲/۱۳۳۸/۴۰۳۱ ، شعب الإیمان : ۷/۱۴۴/۹۷۸۲ ، المعجم الأوسط : ۳ / ۳۰۲ / ۳۲۲۸ .
 وليس فيه إلا «إذا أحب الله قوما ابتلاهم» و کلها عن أنس ، حلیة الأولیاء : ۷ / ۱۱ عن سفیان الثوری و لیس فيه صدره ، كنز العمال : ۳ / ۳۳۱ / ۶۸۰۲ ؛ روضة الواعظین : ۴۶۳ وفيه «أعظم» بدل «عظم» .

حدیث ۲۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ ، فَمَنْ صَبَرَ فَلَهُ الصَّبْرُ ، وَمَنْ جَزِعَ فَلَهُ الْجَزَعُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل هر گاه مردمی را دوست بدارد ، مبتلایشان می کند . پس هر که صبر کند ، بهره اش صبر است و هر که بی تابی کند ، بهره اش بی تابی است .

مسند ابن حنبل: ۹/۱۵۹/۲۳۶۸۴ وص ۱۶۱/۲۳۶۹۵ وص ۱۶۳/۲۳۷۰۲ ، شعب الإيمان: ۷/۱۴۵/۹۷۸۴ کلها عن محمود بن لیید ، کنز العمال : ۳ / ۳۲۵ / ۶۷۷۶ .

حدیث ۲۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ ، فَإِنْ صَبَرَ اجْتَبَاهُ ، فَإِنْ رَضِيَ اصْطَفَاهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، مبتلایش می کند . پس اگر صبر کرد ، او را برمی گزیند و اگر خشنود گشت ، او را ویژه خود می گرداند .

مسکن الفؤاد: ۸۰ ، بحار الأنوار: ۸۲/۱۴۲/۲۶؛ الفردوس: ۱/۲۵۱/۹۷۱ عن الإمام علی علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۲۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا ابْتَلَاهُ ، فَإِذَا ابْتَلَاهُ فَصَبَرَ كَافَأَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، او را مبتلا می کند و اگر او را مبتلا کرد و او صبر کرد ، پاداشش می دهد .

درر الأحادیث : ۳۴ عن یحیی بن الحسین .

حدیث ۲۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْصَقَ بِهِ الْبَلَاءُ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُرِيدُ أَنْ يُصَافِيَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، بلا (گرفتاری) را به او می پیوندد ؛ زیرا خداوند می خواهد او را خالص سازد .

شعب الإيمان : ۷ / ۱۴۶ / ۹۷۹۰ عن سعید بن المسیب .

حدیث ۲۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ الْبَلَاءُ كُلَّ يَوْمٍ : إِلَى أَيْنَ اتَّوَجَّهْتُ؟ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : إِلَى أَحِبَّابِي وَأَوْلَى طَاعَتِي ، أَبْلُو بِكَ أَخْبَارَهُمْ ، وَأَخْتَبِرُ بِكَ صَبْرَهُمْ ، وَأَمْحُصُ بِكَ ذُنُوبَهُمْ ، وَأَرْفَعُ بِكَ دَرَجَاتِهِمْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بلا هر روز می گوید : به کدام سو روم ؟ آن گاه خداوند متعال می فرماید : «به سوی دوستان و

فرمانبرانم . با تو کارهایشان را می آزمایم ، با تو صبرشان را آشکار می کنم ، با تو گناهانشان را پاک می کنم و با تو بر منزلت آنان می افزایم» .

الفردوس : ۵ / ۴۷۵ / ۸۸۰۷ عن أنس ، كنز العمال : ۳ / ۳۴۱ / ۶۸۵۰ .

حدیث ۲۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا ابْتِلَاةً ؛ لِيَسْمَعَ صَوْتَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، او را مبتلا می کند تا صدای [دعای] او را بشنود .

شُعب الإيمان : ۷/۱۴۶/۹۷۸۸ ، الفردوس : ۱ / ۲۵۱ / ۹۷۰ وفيه «تَضَرَّعَهُ» بدل «صوته» و كلاهما عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۳ / ۳۳۴ / ۶۸۱۶ ؛ تنبيه الخواطر : ۱ / ۴ وفيه «تَضَرَّعَهُ» بدل «صوته» .

حدیث ۲۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَبْدًا صَبَّ عَلَيْهِ الْبَلَاءُ صَبًّا ، وَثَجَّهُ عَلَيْهِ نَجًّا . فَإِذَا دَعَا الْعَبْدُ قَالَ جِبْرِيْلُ : أَيُّ رَبِّ ، إِقْضِ حَاجَتَهُ ؟ فَيَقُولُ تَعَالَى : دَعُهُ ؛ فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ . فَإِذَا دَعَا ، يَقُولُ عَزَّ وَجَلَّ : لَيْبِكَ عَبْدِي ، وَعِزَّتِي لَا تَسْأَلُنِي شَيْئًا إِلَّا أُعْطِيكَ ، وَلَا تَدْعُونِي بِشَيْءٍ إِلَّا اسْتَجَبْتُ ، فَإِمَّا أَنْ أُعْجَلَ لَكَ ، وَإِمَّا أَنْ أَدْخِرَ لَكَ أَفْضَلَ مِنْهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را دوست بدارد ، بلا را سخت بر سر او سرازیر می کند و آن را سخت بر او می بارد . پس چون بنده دعا کند ، جبرئیل می گوید : «پروردگارا ! حاجتت را برآورم ؟» . اما خداوند متعال می گوید : «او را رها کن که من دوست دارم صدایش را بشنوم» و چون دعا کند ، خداوند عز و جل می گوید : «بنده ام ، لبیک ! به عزتم سوگند که هرچه از من بخواهی ، به تو عطا می کنم و هرچه دعا کنی ، اجابت می نمایم ، [بدین معنا که] یا آن را زود برایت برمی آورم و یا بهتر از آن را برایت ذخیره می کنم» .

الفردوس : ۱ / ۲۵۱ / ۹۷۲ ، تفسیر الدر المنثور : ۷ / ۲۱۵ نقلًا عن ابن مردويه نحوه و كلاهما عن أنس ؛ مسند زید : ۴۲۰ نحوه وزاد فيه «وإمَّا أَنْ أَدْفَعُ عَنْكَ مِنَ الْبَلَاءِ مِثْلَ ذَلِكَ» .

حدیث ۲۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا أَتَحَفَّهُ بِوَاحِدَةٍ مِنْ ثَلَاثٍ : إِمَّا حُمَّىٍ أَوْ رَمَدٍ أَوْ صُدَاعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، یکی از این سه را به او ارمغان خواهد داد : یا تب یا چشم درد و یا سردرد .

أعلام الدین : ۲۷۷ ، الخصال : ۱۳ / ۴۵ ، التمهیص : ۴۲/۴۷ كلاهما عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۶۷/۲۴۶/۸۷ .

حدیث ۲۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّبْتُمْ أَنْ تَعْلَمُوا مَا لِلْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ فَانظُرُوا مَا يَتَّبِعُهُ مِنَ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر دوست داشتید بدانید که بنده چه جایگاهی نزد خدا دارد ، ببینید مردم چه نظری درباره اش دارند .

تاریخ دمشق : ۱۳/۳۷۴/۳۳۱۹ عن محمد بن علی بن ابی طالب عن أبیه علیه السلام ، الموطأ : ۲ / ۹۰۴ / ۵ عن كعب الأخبار من دون إسناد إليه صلی الله علیه و آله وفيه «الثناء» بدل «الناس»، كنز العمال: ۳۰۷۴۲/۹۰/۱۱.

حدیث ۲۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَصَبَ فِي قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْخَوْفِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد ، نقطه ای سپید در قلبش پدید می آورد ، گوش های قلبش را می گشاید و فرشته ای بر او می گمارد ، تا بر راه راست ، استوارش دارد .
أعلام الدین : ۱۴۶ .

حدیث ۲۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَصَبَ فِي قَلْبِهِ نَائِحَةً مِنَ الْحُزْنِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، روزی اش را به اندازه قرار می دهد .
عدّة الداعی : ۱۵۵ ، أعلام الدین : ۲۷۶ ، إرشاد القلوب : ۹۶ .

حدیث ۲۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ بِيضَاءَ ، وَفَتَحَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ ، وَوَكَّلَ بِهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوی ها، بخشش های خداوند عزوجل اند . از این رو ، هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، به او خویی خوش می بخشد و هر گاه بنده ای را دشمن بدارد ، به او خویی بد می بخشد .

أعلام الدین : ۱۳۵ ، الكافی : ۲/۲۱۴/۷ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام و ج ۱/۱۶۶/۲ ، التوحید : ۴۱۵ / ۱۴ ، تفسیر العیاشی : ۱ / ۳۲۱ / ۱۱۰ و ص ۳۷۶ / ۹۴ کلها عن سلیمان بن خالد عن الإمام الصادق علیه السلام «إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ» بدل «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ» ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۲۱۱ / ۱۷ .

حدیث ۲۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا جَعَلَ رِزْقَهُ كِفَافًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - به نقل از جبرئیل از خداوند عز و جل - : اخلاص ، رازی از رازهای من است که آن را به قلب هریک از بندگانم که دوستش داشته باشم ، می سپارم .
کنز العمال : ۳ / ۳۹۰ / ۷۰۸۹ نقلاً عن أبي الشيخ عن الإمام علي عليه السلام .

حدیث ۲۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَخْلَاقُ مَنَائِحٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ؛ فَإِذَا أَحَبَّ عَبْدًا مَنَحَهُ خُلُقًا حَسَنًا ، وَإِذَا أَبْغَضَ عَبْدًا مَنَحَهُ خُلُقًا سَيِّئًا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد ، مویه گری از ترس [خدا] را در قلبش قرار می دهد .

الاختصاص : ۲۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۹۴ / ۶۴ ؛ کنز العمال : ۳ / ۱۵ / ۵۲۱۶ نقلاً عن العسکری فی الأمثال عن عائشة .

حدیث ۲۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإِخْلَاصُ سِرٌّ مِنْ أَسْرَارِي ، اسْتَوَدَعْتُهُ قَلْبَ مَنْ أَحَبَّتُ مِنْ عِبَادِي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند متعال بنده ای را دوست بدارد ، مویه گری از اندوه [امور آخروی] را در قلبش قرار می دهد ؛ زیرا خداوند ، هر قلب اندوهگین را دوست دارد .

منیة المرید : ۱۳۳ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۴۹ / ۲۴ .

حدیث ۲۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ أَرْضَدَ لِمُحَارَبَتِي . وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدٌ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ ، وَإِنَّهُ لَيَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمِعُهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصِيرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، إِنْ دَعَانِي أُجِبُّهُ ، وَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «هرکس یکی از دوستانم را خوار سازد ، به پیکار من برخاسته است . هیچ بنده ای با چیزی محبوب تر در نزد من از آنچه بر او واجب ساخته ام ، به من نزدیک نمی شود . بنده ، با کارهای مستحب به من نزدیک می شود ، تا آن جا که او را دوست می دارم . پس چون دوستش داشتم ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، زبان گویایش و دست نیرومندش می شوم . اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم و اگر از من بخواهد ، به او می بخشم» .

الکافی : ۲ / ۳۵۲ / ۷ عن حماد بن بشير عن الإمام الصادق عليه السلام و ح ۸ عن أبان بن تغلب عن الإمام الباقر عليه السلامه صلی الله علیه و آله ، المحاسن : ۱ / ۴۵۴ / ۱۰۴۷ عن حنان بن سدير عن الإمام الصادق عليه السلامه صلی الله علیه و آله و آلهوفیه «تجيب» بدل «تقرب» و «ليتجيب» بدل «ليتقرب» ، التوحيد : ۳۹۹ / ۱ ، علل الشرايع : ۱۲ / ۷ كلاهما عن أنس ، المؤمن : ۳۲ / ۶۱ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله و آله و کلها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۲ / ۲۱ .

حدیث ۲۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ : مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ . وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ . وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيَنَّهُ ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيدَنَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال فرمود : «هرکس با یکی از دوستانم دشمنی کند ، به او اعلان جنگ می کنم . بنده ام با چیزی محبوب تر در نزد من از واجباتی که بر او واجب ساخته ام ، به من نزدیک نمی شود . بنده ام با کارهای مستحب همچنان به من نزدیک می شود ، تا آن جا که دوستش می دارم . پس چون دوستش داشتم ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، دست کارایش و پای راهروش می شوم . اگر از من درخواست کند ، به او خواهم بخشید و اگر از من پناه جوید ، پناهش خواهم داد» .

صحیح البخاری : ۵ / ۲۳۸۵ / ۶۱۳۷ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۷۰ / ۲۰۹۸۰ کلاهما عن أبي هريرة ، مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۱۱۲ / ۲۶۲۵۳ عن عائشة ، کنز العمال : ۱ / ۲۲۹ / ۱۱۵۶ .

حدیث ۲۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : ... مَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ؛ فَأَكُونُ أَنَا سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَقَلْبَهُ الَّذِي يَعْقِلُ بِهِ ، فَإِذَا دَعَا أُجِبْتُهُ ، وَإِذَا سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : ... «بنده ام با کارهای مستحب ، پیوسته به من نزدیک می شود ، تا آن جا که دوستش می دارم . در نتیجه ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، زبان گویایش و قلب دریابنده اش می شوم . اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم و اگر از من درخواست کند ، به او می بخشم» .

المعجم الكبير: ۲۲۲/۷۸۸۰ وص ۸/۲۰۶/۷۸۳۳ نحوه و کلاهما عن أبي أمامة، کنز العمال: ۱/۲۲۹/۱۱۵۵ .

حدیث ۲۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَلْبُ ثَلَاثَةٌ أَنْوَاعٌ ، قَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالدُّنْيَا ، وَقَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالْعُقْبَى ، وَقَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالمَوْلَى ، أَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالدُّنْيَا فَلَهُ الشَّدَّةُ وَالْبَلَاءُ ، وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالْعُقْبَى فَلَهُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ، وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالمَوْلَى فَلَهُ الدُّنْيَا وَالْعُقْبَى وَالْمَوْلَى .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : قلب ها سه گونه اند : قلبی مشغول به دنیا ، قلبی مشغول به عقبا و قلبی مشغول به مولا . اما قلب مشغول به دنیا را سختی و بلاست . اما قلب مشغول به عقبا را درجات والاست ؛ و اما قلب مشغول به مولا را دنیا و عقبا و مولاست . المواعظ العددیة : ۱۴۶ .

حدیث ۲۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آثَرَ مَحَبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَحَبَّةِ نَفْسِهِ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤْنَةَ النَّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدادوستی را بر خوددوستی مقدم بدارد ، در برابر سختی و دشواری مردم ، خداوند ، او را بسنده است .

کنز العمّال : ۱۵ / ۷۹۰ / ۴۳۱۲۷ نقلاً عن أبي عبد الرحمن السلمی و ح ۴۳۱۲۸ نقلاً عن الديلمی و كلاهما عن عائشة وفيه «الناس» بدل «نفسه» .

حدیث ۲۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا خَيْرَ مَقْصُودٍ وَمَطْلُوبٍ ، يَا خَيْرَ حَبِيبٍ وَمَحْبُوبٍ ، يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ دَعَاهُ مُجِيبٌ ، يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ أَطَاعَهُ حَبِيبٌ ، يَا مَنْ هُوَ إِلَى مَنْ أَحَبَّهُ قَرِيبٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بهترین مقصود و خواسته ! ای بهترین دوست و محبوب ! ای آن که به خواهانش پاسخ می دهد ! ای آن که دوست کسی است که از او فرمان می برد ! و ای آن که به دوستدارش نزدیک است !
البلد الأمين : ۴۱۰ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۹۶ .

حدیث ۲۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحُبُّ فِي اللَّهِ قَرِيبَةٌ ، وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ قَرِيبَةٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی در راه خدا واجب است ؛ و دشمنی در راه خدا واجب است .

جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۸۰ عن أنس ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۲ / ۳۲ ؛ الفردوس : ۲ / ۱۵۶ / ۲۷۸۷ عن أنس ، کنز العمّال : ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۸ .

حدیث ۲۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ وَالْبُغْضُ ؟! قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»

رسول خدا صلی الله علیه و آله : آیا دین ، جز دوستی و دشمنی است ؟ خداوند عز و جلمی فرماید : «اگر خدا را دوست دارید ، از من پیروی کنید تا خداوند ، دوستتان بدارد» .
آل عمران : ۳۱ .

حدیث ۲۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْثَقُ عُرَى الْإِيمَانِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین دستاویز ایمان ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست .

کتاب من لا- يحضره الفقيه : ۴ / ۳۶۲ / ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو و أنس بن محمّد عن أبيه جميعاً عن الإمام الصادق عن أبيه

علیهما السلام عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله ، عدّة الداعي : ۱۷۴ ، الدعوات : ۲۸ / ۵۱ ، جامع الأحاديث للقمي : ۵۹ وفيه «أفضل عرى الإسلام» بدل «أوثق عرى الإيمان» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۷ / ۳۸ ؛ المصنّف لابن أبي شيبة : ۷ / ۲۲۹ / ۹۲ عن ابن مسعود و ص ۲۲۶ / ۶۹ عن البراء وفيه «الإسلام» بدل «الإيمان» ، إحياء علوم الدين : ۲ / ۲۳۲ ، كنز العمال : ۱ / ۴۳ / ۱۰۵ .

حدیث ۲۲۴۷

رسول خدا صلى الله عليه وآله :
 أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تُحِبَّ لِلَّهِ وَ تُبْغِضَ لِلَّهِ .
 رسول خدا صلى الله عليه وآله : برترین ایمان ، آن است که برای خدا دوست بداری و برای خدا دشمن بداری .
 المعجم الكبير : ۲۰ / ۱۹۱ / ۴۲۵ عن أنس ، كنز العمال : ۱ / ۳۷ / ۶۷ .

حدیث ۲۲۴۸

رسول خدا صلى الله عليه وآله :
 وَدُّ الْمُؤْمِنِ لِلْمُؤْمِنِ فِي اللَّهِ مِنْ أَعْظَمِ شُعَبِ الْإِيمَانِ . أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ وَ أَبْغَضَ فِي اللَّهِ وَ أَعْطَى فِي اللَّهِ وَ مَنَعَ فِي اللَّهِ فَهُوَ مِنْ أَصْفِيَاءِ اللَّهِ .
 رسول خدا صلى الله عليه وآله : دوستی مؤمن نسبت به مؤمن [دیگر] در راه خدا ، از بزرگ ترین شاخه های ایمان است . هان ! هر که در راه خدا دوست بدارد ، در راه خدا دشمن بدارد ، در راه خدا ببخشد و در راه خدا از بخشیدن باز ایستد ، از برگزیدگان خداست .
 الكافي : ۲ / ۱۲۵ / ۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۳ كلاهما عن سلام بن المستنير عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ۴۸ ، كنز الفوائد : ۱ / ۳۵۲ وليس فيه صدره وفيه «أصفياء المؤمنين» بدل «أصفياء الله» ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۰ / ۱۴ .

حدیث ۲۲۴۹

رسول خدا صلى الله عليه وآله :
 : يُؤْتِي بَعْدَ مُحْسِنٍ فِي نَفْسِهِ لَا يَرَى أَنَّ لَهُ ذَنْبًا ، فَيَقُولُ لَهُ : هَلْ كُنْتَ تُوَالِي أَوْلِيَاءِي ؟
 قَالَ : كُنْتُ مِنَ النَّاسِ سِلْمًا .
 قَالَ : فَهَلْ كُنْتَ تُعَادِي أَعْدَائِي ؟
 قَالَ : يَا رَبِّ ، لَمْ يَكُنْ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَحَدٍ شَيْءٌ .
 فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ : لَا يَنَالُ رَحْمَتِي مَنْ لَا يُوَالِي أَوْلِيَاءِي وَ يُعَادِي أَعْدَائِي .
 رسول خدا صلى الله عليه وآله - درباره حسابرسی روز قیامت - : بنده ای را که خود را نیکوکار و بی گناه می داند ، [برای حسابرسی] می آورند . آن گاه ، خداوند به او می فرماید : «آیا با دوستانم دوستی می کردی ؟» .
 پاسخ می دهد : کاری به کسی نداشتم .
 خداوند می فرماید : «آیا با دشمنانم ، دشمنی می کردی ؟» .
 پاسخ می دهد : میان من و کسی هیچ دشمنی ای نبود .

پس خداوند عز و جلمی فرماید: «کسی که با دوستانم دوستی و با دشمنانم دشمنی نکند، به رحمتم دست نمی یابد». المعجم الكبير: ۲۲ / ۵۹ / ۱۴۰، حلیه الأولیاء: ۵ / ۱۸۶، نوادر الأصول: ۲ / ۳۲۸ نحوه و کلها عن واثله بن الأسقع، کنز العمال: ۴ / ۲۵۶ / ۱۰۴۱۷.

حدیث ۲۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : برترین اعمال ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست .
سنن أبی داود : ۴/۱۹۸/۴۵۹۹ ، الفردوس : ۱/۳۵۵/۱۴۲۹ کلاهما عن أبی ذرّ ، کنز العمال : ۹/۳/۲۴۶۳۸ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۸ و فيه «الإيمان» بدل «الأعمال» .

حدیث ۲۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى نَبِيِّهِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ أَنْ قُلْ لِفُلَانٍ الْعَابِدِ : أَمَا زُهِدَكَ فِي الدُّنْيَا فَتَعَجَّلْتَ رَاحَةَ نَفْسِكَ ، وَ أَمَا انْقِطَاعُكَ إِلَيَّ فَتَعَزَّزْتَ بِي ، فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا لِي عَلَيْكَ ؟
قَالَ : يَا رَبِّ ، وَ مَاذَا لَكَ عَلَيَّ ؟
قَالَ : هَلْ عَادَيْتَ فَيِّ عَدُوًّا ، أَوْ وَالَيْتَ فَيِّ وَ لِيْنَا ؟!
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، به یکی از پیامبران وحی کرد که به فلان عابد بگو: «با زهد خود ، راحت جانت را پیش انداخته ای ، و با [گسستن از دیگران و]به من پیوستنت ، خودت را با من ارجمند ساخته ای . پس برای حقی که بر تو دارم ، چه کرده ای؟».

عابد گفت : پروردگارا ! چه حقی بر من داری ؟

فرمود : «آیا در راه من با یکی از دشمنانم دشمنی و یا با یکی از دوستانم دوستی کرده ای؟».

تاریخ بغداد : ۳/۲۰۲ ، حلیه الأولیاء : ۱۰/۳۱۶ ، الفردوس : ۱/۱۴۵ / ۵۱۸ کلها عن ابن مسعود ، کنز العمال : ۹ / ۶ / ۲۴۶۵۸ ؛ تحف العقول : ۴۵۵ عن الإمام الجواد علیه السلام نحوه .

حدیث ۲۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : هَلْ عَمِلْتَ لِي عَمَلًا قَطُّ ؟
قَالَ : إِلَهِي صَلَّيْتُ لَكَ ، وَ صُمْتُ ، وَ تَصَدَّقْتُ ، وَ ذَكَرْتُ لَكَ .
فَقَالَ : إِنَّ الصَّلَاةَ لَكَ بُرْهَانٌ ، وَ الصَّوْمَ جُنَّةٌ ، وَ الصَّدَقَةَ ظِلٌّ ، وَ الذِّكْرَ نُورٌ ، فَأَيُّ عَمَلٍ عَمِلْتَ لِي ؟
فَقَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ هُوَ لَكَ ؟
فَقَالَ : يَا مُوسَى ، هَلْ وَالَيْتَ لِي وَ لِيْنَا ، وَ هَلْ عَادَيْتَ لِي عَدُوًّا قَطُّ ؟!
فَعَلِمَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبُغْضُ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی کرد : «آیا هرگز برای من کاری کرده ای؟» .
 موسی علیه السلام پاسخ داد : خدایا ! برایت نماز خوانده ام ، روزه گرفته ام ، صدقه داده ام و برایت ذکر گفته ام .
 خداوند فرمود : «نماز ، برایت برهان و دلیل است . روزه ، سپر است .
 صدقه ، سایه است و ذکر ، نور است . پس چه کاری برای من کرده ای؟» .
 موسی علیه السلام گفت : مرا به کاری که برای توست ، راهنمایی کن .
 فرمود : «ای موسی ! آیا هرگز با یکی از دوستانم دوستی کرده ای و آیا با یکی از دشمنانم دشمنی کرده ای؟» .
 پس موسی علیه السلام دانست که محبوب ترین عمل ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست .
 جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۶ ، مشکاة الأنوار : ۱۲۴ ، الدعوات : ۲۸ / ۵۰ کلاهما من دون إسناد إلیه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۳۳ / ۲۵۲ / ۶۹ .

حدیث ۲۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا هَادِينَ مُهْتَدِينَ ، غَيْرِ ضَالِّينَ وَلَا - مُضِلِّينَ ، سَلِمًا لِأَوْلِيَاءِكَ ، وَعِدُوًا لِأَعْدَائِكَ ، نُحِبُّ بِحُبِّكَ مَنْ أَحَبَّكَ ، وَنُعَادِي بِعِدَاوَتِكَ مَنْ خَالَفَكَ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! ما را هدایتگر و هدایت شده - نه گم راه و گم راه کننده - و دوستِ دوستانت و دشمنِ دشمنانت قرار ده ، تا آن که با دوستی تو ، کسانی را که دوست می دارند ، دوست بداریم و با دشمنی تو ، با کسی که با تو مخالفت می کند ، دشمنی کنیم .
 سنن الترمذی : ۵/۴۸۲/۳۴۱۹ ، المعجم الكبير : ۱۰/۲۸۳/۱۰۶۶۸ ، کنز العمال : ۲ / ۱۷۱ / ۳۶۰۸ نقلًا عن البيهقي في الدعوات وكلها عن ابن عباس ؛ عوالي اللآلی : ۱ / ۱۹۳ / ۲۸۳ عن ابن عباس .

حدیث ۲۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ رَجُلًا فِي اللَّهِ ؛ لِعَدَلِ ظَهَرٍ مِنْهُ - وَهُوَ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ - آجَرَهُ اللَّهُ عَلَى حُبِّهِ إِيَّاهُ كَمَا لَوْ أَحَبَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .
 وَ مَنْ أَبْغَضَ رَجُلًا فِي اللَّهِ ؛ لِحُجُورِ ظَهَرٍ مِنْهُ - وَهُوَ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ - آجَرَهُ اللَّهُ عَلَى بُغْضِهِ إِيَّاهُ كَمَا لَوْ كَانَ يُبْغِضُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ النَّارِ .
 رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که دیگری را به سبب دیدن عدالتی که از او پدیدار شده ، در راه خدا دوست بدارد ، حال آن که آن شخص ، در علم خدا دوزخی باشد ، خداوند عز و جل او را به سبب این دوستی ، پاداش خواهد داد ، به همان گونه که شخصی یکی از بهشتیان را دوست می دارد . و هر که دیگری را به سبب ستمی که از او پدیدار شده ، در راه خدا دشمن بدارد ، حال آن که در علم خدا آن شخص ، بهشتی باشد ، خداوند به او به سبب این دشمنی ، پاداش خواهد داد ، به همان گونه که کسی یکی از دوزخیان را دشمن می دارد .
 تنبيه الغافلين : ۴۸۲ / ۷۵۲ عن محمد بن علي .

حدیث ۲۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أَلَا أَدُلُّكَ عَلَىٰ مَلَائِكَةِ هَذَا الْأَمْرِ الَّتِي تُصِيبُ بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ عَلَيْكَ بِمُجَالَسَةِ أَهْلِ الذِّكْرِ، وَإِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللَّهِ، وَأَحِبِّ فِي اللَّهِ، وَأَبْغُضْ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان! تو را به معیار این مسئله که خیر دنیا و آخرت را با آن به

دست می آوری ، راهنمایی کنم ؟ پایبند همنشینی با اهل ذکر باش و هر گاه تنها شدی ، تا می توانی زبانت را به ذکر خدا بچرخان و در راه خدا ، دوست بدار و در راه خدا ، دشمن بدار .

تاریخ دمشق : ۱۳ / ۳۱۷ / ۳۲۸۵ ، حلیه الأولیاء : ۱ / ۳۶۶ عن الحسن بن أبی رزین ، کنز العمال : ۱۵ / ۸۳۷ / ۴۳۳۲۹ .

حدیث ۲۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الْبَارِّ فَعَشْرَةٌ : يُحِبُّ فِي اللَّهِ ، وَيُبْغِضُ فِي اللَّهِ ، وَيُصَاحِبُ فِي اللَّهِ ، وَيُفَارِقُ فِي اللَّهِ ، وَيَعْضَبُ فِي اللَّهِ ، وَيَرْضَىٰ فِي اللَّهِ ، وَيَعْمَلُ فِي اللَّهِ ، وَيَطْلُبُ إِلَيْهِ ، وَيَخْشَعُ لِلَّهِ خَائِفًا مَخَوْفًا طَاهِرًا مُخْلِصًا مُسْتَحْيَا مُرَاقِبًا ، وَيُحْسِنُ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نشانه شخص نیکوکار ، ده چیز است : در راه خدا دوست می دارد؛ در راه خدا دشمن می دارد؛ در راه خدا همراهی می کند؛ در راه خدا جدا می شود؛ در راه خدا به خشم می آید؛ در راه خدا خشنود می گردد؛ در راه خدا عمل می کند؛ در راه خدا می جوید؛ ترسان و ترسیده ، پاک و پیراسته ، آزرمتگین و نگران ، برای خدا فروتنی می کند ؛ و در راه خدا نیکی می نماید .

تحف العقول : ۲۱ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۲۱ / ۱۱ .

حدیث ۲۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَىٰ لِلْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوشا آنان که در راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند !

الخصال : ۶۳۸ / ۱۳ عن سهیل بن غزوان البصری عن الإمام الصادق علیه السلام ، الأمالی للمفید : ۲۵۲ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۴ كلاهما عن محمد بن عجلان عن الإمام الصادق علیه السلام ، روضة الواعظین : ۴۵۷ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۳ / ۲۵ و ص ۳۹۲ / ۱۳ .

حدیث ۲۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا أَكْرَمَ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده ای ، بنده دیگری را برای خداوند عز و جل دوست بدارد ، پروردگارش را گرامی داشته است .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۸۹ / ۲۲۲۹۲ عن أبی أمامة ، کنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۷ .

حدیث ۲۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ عَبْدَيْنِ تَحَابَا فِي اللَّهِ - وَاحِدٌ فِي الْمَشْرِقِ وَآخَرٌ فِي الْمَغْرِبِ - لَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يَقُولُ : هَذَا الَّذِي كُنْتُ تُحِبُّهُ فِيَّ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو بنده ، یکی در شرق و دیگری در غرب عالم باشند و یکدیگر را در راه خدا دوست بدارند ، خداوند ، آنان را روز قیامت گرد می آورد و به هر یک می فرماید : «این ، همان است که در راه من ، دوستش می داشتی» .
شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۴۹۲ / ۹۰۲۲ عن أبي هريرة ، كنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۶ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۷ وليس فيه ذيله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۲ / ۳۲ .

حدیث ۲۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است .

صحیح البخاری : ۶ / ۲۵۵۰ / ۶۵۵۱ عن عبد الله بن عمر ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۹۶ / ۵۸ عن سالم عن أبيه ، سنن أبي داود : ۳ / ۱۷۷ / ۳۰۷۰ عن قيلة بنت مخزوم ، سنن ابن ماجه : ۲ / ۷۵۵ / ۲۲۴۶ عن عقبه بن عامر ، كنز العمّال : ۱ / ۹۵ / ۴۱۸ ؛ الكافي : ۲ / ۱۶۷ / ۱۱ عن فضيل ابن يسار ، تهذيب الأحكام : ۶ / ۱۶۰ / ۲۸۸ عن هشام بن سالم وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، الأمالی للمفيد : ۲۳۴ / ۵ ، الأمالی للطوسی : ۱۱ / ۱۳ وكلاهما عن الأصمغ بن نباتة عن الإمام علي عليه السلام ، المؤمن : ۴۳ / ۹۸ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تفسير القمّي : ۱ / ۱۷۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۲۱ / ۲ .

حدیث ۲۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است .

صحیح مسلم : ۲ / ۱۰۳۴ / ۱۴۱۴ ، السنن الكبرى : ۵ / ۵۶۶ / ۱۰۸۹۹ و ج ۷ / ۲۹۳ / ۱۴۰۳۶ ، المعجم الكبير : ۱۷ / ۳۱۶ / ۸۷۳ کلها عن عقبه بن عامر ، مسند الشهاب : ۱ / ۱۰۶ / ۱۲۶ عن أبي هريرة ، كنز العمّال : ۱ / ۱۴۲ / ۶۸۷ نقلًا عن ابن النجار عن جابر ؛ الكافي : ۲ / ۱۶۶ / ۳ و ص ۱۶۷ / ۸ كلاهما عن علي بن عقبه ، مصادقه الإخوان : ۱۵۲ / ۳ عن أبي بصير ، المؤمن : ۴۲ / ۹۵ و ح ۹۶ ، الاختصاص : ۲۷ ، مشكاة الأنوار : ۱۸۶ کلها عن الإمام الصادق عليه السلام ، جامع الأخبار : ۲۱۶ / ۵۳۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۷ / ۳۸ .

حدیث ۲۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحِمِهِمْ وَتَوَادُّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ ؛ إِذَا اشْتَكَى عُضْوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان را در مهربانی و رزیدن به یکدیگر ، دوستی با یکدیگر و ملاطفت با یکدیگر ، چونان یک

پیکر می بینی که چون عضوی [به درد آید و] شکایت کند، دیگر اعضا با بی خوابی و تب، با او هم صدا می شوند و یکدیگر را فرا می خوانند.

صحیح البخاری: ۵ / ۲۲۳۸ / ۵۶۶۵، صحیح مسلم: ۴ / ۱۹۹۹ / ۶۶، مسند ابن حنبل: ۶ / ۳۷۸ / ۱۸۴۰۱، السنن الکبری: ۳ / ۴۹۲ / ۶۴۳۰، مسند الشهاب: ۲ / ۲۸۳ / ۱۳۶۶، کلها عن النعمان بن بشیر وفيها «مثل» بدل «تری»، کنز العمال: ۱ / ۱۴۹ / ۷۳۷؛ المؤمن: ۳۹ / ۹۲ عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه، بحار الأنوار: ۱۹ / ۲۷۴ / ۷۴.

حدیث ۲۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

المؤمنون بعضهم لبعضٍ نصحاءٌ وادون وإن افترت منازلهم وأبدانهم، والفجرة بعضهم لبعضٍ غششةٌ متخاذلون وإن اجتمعت منازلهم وأبدانهم.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: مؤمنان، نسبت به یکدیگر خیرخواه و دوستدارند، اگرچه منزل ها و پیکرهایشان از یکدیگر جدا باشد. بدکاران، یکدیگر را می فریبند و تنها می گذارند، گرچه منزل ها و پیکرهایشان، کنار یکدیگر باشد.

الفردوس: ۴ / ۱۸۹ / ۶۵۸۴، کنز العمال: ۱ / ۱۵۲ / ۷۵۷، نقلاً عن عبدالرزاق الجلی فی الأربعین و کلاهما عن أنس بن مالک و ص ۱۶۰۷ / ۳۶۵.

حدیث ۲۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

ما استفاد امرؤ مسلمٍ فائدةً - بعد فائدة الإسلام - مثل أخٍ يستفیده فی الله عز و جل.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هیچ مسلمانی - پس از بهره اسلام آوردن - بهره ای همچون برادری خدایی، به دست نیاورده است.

الأمالی للطلوسی: ۴۶ / ۵۷، بشاره المصطفی: ۷۲، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۷۹، زادفیه «متواضعین» بعد «متواصلین» و کلها عن أبي العباس الفضل بن عبد الملك عن الإمام الصادق عن آباءه عليهم السلام، بحار الأنوار: ۳ / ۲۷۵ / ۷۴.

حدیث ۲۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

ثلاثٌ من كن فيه وخذ طعم الإيمان: من كان يحب المرء لا يحبهُ إلا لله، ومن كان اللهُ ورسولُهُ أحبَّ إليه مما سواهما، ومن كان أن يلقى في النار أحبَّ إليه من أن يرجع في الكفر بعد أن أنقذه الله منه.

رسول خدا صلی الله علیه و آله: هر که دارای سه صفت باشد، طعم ایمان را دریافته است: آن که دیگری را تنها برای خدا دوست می دارد؛ آن که خدا و پیامبرش نزدش محبوب تر از هر چیز دیگری باشند؛ و آن که اگر او را در آتش اندازند، برایش خوشایندتر از آن باشد که پس از آن که خداوند او را از کفر نجات داده است، به کفر باز گردد.

صحیح مسلم: ۱ / ۶۶ / ۶۸، صحیح البخاری: ۱ / ۱۴ / ۱۶، سنن الترمذی: ۵ / ۱۵ / ۲۶۲۴، کلاهما نحوه و کلها عن أنس؛ مشكاة الأنوار: ۱۲۳.

حدیث ۲۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فَلْيُحِبِّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که دوست دارد شیرینی ایمان را بیابد ، پس باید جز برای خدا کسی را دوست نداشته باشد .
شُعَبُ الْإِيمَانِ : ۶ / ۴۹۱ / ۹۰۱۸ و ح ۹۰۲۰ و فيه «حقیقه» بدل «حلاوة»، المستدرک علی الصحیحین : ۱/۴۴/۳ ، مسند ابن حنبل : ۱۵۷ / ۷۹۷۲ و فيه «طعم» بدل «حلاوة» و کلها عن أبی هریره ، کنز العمال : ۲۴۶۷۹ / ۹/۱۰ .

حدیث ۲۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحِقُّ الْعَبْدُ حَقَّ صَرِيحِ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ لِلَّهِ تَعَالَى وَيُبْغِضَ لِلَّهِ ،
فَإِذَا أَحَبَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَأَبْغَضَ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَقَدْ اسْتَحَقَّ الْوَلَاءَ مِنَ اللَّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای حقیقت محض ایمان را در نمی یابد ، تا آن که برای خدا دوست بدارد و برای خدا دشمن بدارد ، و چون برای خدا دوست داشت و برای خدا دشمن داشت ، شایستگی دوستی از سوی خدا را به دست خواهد آورد .
مسند ابن حنبل : ۵/۲۹۳/۱۵۵۴۹ ، الأولیاء لابن أبی الدنیا : ۴۱/۱۹ کلاهما عن عمرو بن الجموح ، کنز العمال : ۱ / ۴۲ / ۱۰۰ وراجع المعجم الأوسط : ۱ / ۲۰۳ / ۶۵۱ .

حدیث ۲۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ انْقَطَعَتِ الْأَرْحَامُ ، وَقَلَّتِ الْأَنْسَابُ ، وَذَهَبَتِ الْأُخُوَّةُ إِلَّا الْأُخُوَّةَ فِي اللَّهِ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ : «الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ» .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود ، پیوندهای خویشی بریده می شود ، تبار و نسبت خویشی کاسته می گردد و برادری ها - جز برادری خدایی - از میان می روند ، و این است مقصود گفته خداوند متعال : «دوستان در آن روز ، دشمن یکدیگرند ، جز پرهیزگاران» .
تفسیر الدرّ المنثور : ۷ / ۳۸۸ نقلاً عن ابن مردویه عن سعد بن معاذ .

حدیث ۲۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَعَلَ اللَّهُ حُلَّتَنَا وَوُدَّنَا حُلَّةَ الْمُتَّقِينَ وَوَدَّ الْمُخْلِصِينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوستی و محبت ما را دوستی و محبت مخلصان قرار داده است .
الغارات : ۱ / ۲۵۰ ، بحار الأنوار : ۳۳ / ۵۵۰ / ۷۲۰ .

حدیث ۲۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا شَفِيعٌ لِكُلِّ رَجُلَيْنِ اتَّخَا فِي اللَّهِ مِنْ مَبْعَثِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : من از هنگام بعثتم تا روز قیامت ، شفیع هر آن دو تنی هستم که در راه خدا با یکدیگر ، دوستی و برادری می کنند .

حلیه الأولیاء : ۱ / ۳۶۸ عن سلمان ، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۴ وفيه «أخوين تحابًا» بدل «رجلين اتخيا» .

حدیث ۲۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَلَعْنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ : أَنَا شَفِيعٌ لِكُلِّ أَخَوَيْنِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ مِنْ مَبْعَثِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

دُرر الأحادیث - به نقل از یحیی بن حسین - : برایمان گفته اند که پیامبر خدا می فرمود : «من از هنگام بعثتم تا روز قیامت ، شفیع هر دو برادری هستم که در راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند» .

درر الأحادیث : ۳۰؛ الفردوس : ۱/۴۹/۱۲۷ عن سلمان ، كنز العمال : ۹/۴/۲۴۶۴۴ نقلًا عن حلیه الأولیاء .

حدیث ۲۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَا أَنَسُ ، أَكْثَرُ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ ؛ فَإِنَّهُمْ شَفَعَاءُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای انس! بر شمار دوستان بيفزا که آنان ، شفیع یکدیگرند .

الفردوس : ۵ / ۳۶۵ / ۸۴۵۰ عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۱۷۲ / ۲۵۵۶۱ .

حدیث ۲۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الْمَعَارِفِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر شمار آشنایان از اهل ایمان بيفزایید ؛ زیرا روز قیامت ، هر مؤمنی را نزد خداوند ، شفاعتی است .

الفردوس : ۱ / ۸۱ / ۲۵۱ عن أنس ، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۳ .

حدیث ۲۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ، يَفْرَعُ

النَّاسُ وَلَا يَفْرَعُونَ ، وَيَخَافُ النَّاسُ وَلَا يَخَافُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستان خدایی ، در آن روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، در سایه عرش خدا هستند . مردم

وحشت می کنند؛ اما آنان ،

وحشت نمی کنند و مردم می هراسند؛ اما آنان نمی هراسند .

المعجم الكبير: ۲۰ / ۸۱ / ۱۵۴ عن معاذ بن جبل، كنز العمال: ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۱ وراجع المعجم الكبير: ۲۰ / ۷۸ / ۱۴۴ - ۱۵۳.

حدیث ۲۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : ... وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ ؛ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ ، وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر هفت تن سایه می افکند ، در روزی که سایه ای جز سایه اش نیست : ... و دو تن که در راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند و بر اساس آن ، گرد یکدیگر می آیند و از یکدیگر جدا می شوند .

صحیح البخاری : ۱ / ۲۳۴ / ۶۲۹ و ج ۲ / ۵۱۷ / ۱۳۵۷ ، صحیح مسلم : ۲ / ۷۱۵ / ۹۱ ، سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۸ / ۲۳۹۱ ، سنن النسائی : ۸ / ۲۲۲ و لیس فیہ ذیلہ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۴۰ / ۹۶۷۱ کلها عن أبي هريرة ، كنز العمال : ۱۵ / ۹۰۷ / ۴۳۵۶۷ ؛ عوالی اللالی : ۱ / ۳۶۷ / ۶۷ .

حدیث ۲۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ، يَغْبِطُهُمْ بِمَكَانِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستان خدایی ، روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، در سایه عرش هستند و پیامبران و شهیدان ، به منزلت آنان رشک می برند .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۴۲۱ / ۲۲۸۴۶ و ص ۲۴۶ / ۲۲۱۲۵ نحوه و لیس فیہ ذیلہ ، المعجم الكبير: ۱۶۸ / ۸۸ / ۲۰ ، الإخوان : ۹۲ / ۷ / کلاهما نحوه و فیہما «الصدیقون» بدل «الشهداء» و کلها عن معاذ بن جبل ، كنز العمال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۳ .

حدیث ۲۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِيَجَلَالِي ؟ أَلْيَوْمَ أَظَلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، روز قیامت می فرماید : «آنان که به وسیله جلال من با یکدیگر دوستی کرده اند ، کجایند ؟ امروز در سایه ام بر آنان سایه می افکنم ؛ روزی که سایه ای جز سایه من نیست» .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۸ / ۳۷ ، الموطأ : ۲ / ۹۵۲ / ۱۳ و فیہ «لجلالی» بدل «بجلالی» ، سنن الدارمی : ۲ / ۷۶۸ / ۲۶۵۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۰۳ / ۸۸۴۰ ، تاریخ بغداد : ۵ / ۷۱ و لیس فیہ «یوم القیامه» ، الإخوان : ۸۹ / ۴ کلها عن أبي هريرة و ص ۸۷ / ۲ عن العرباض بن ساریه نحوه ، كنز العمال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۲ .

حدیث ۲۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَحَابَّ رَجُلَانِ فِي اللَّهِ إِلَّا وَضَعَ اللَّهُ لَهُمَا كُرْسِيًا فَأَجْلَسَا عَلَيْهِ حَتَّى يَفْرَغَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْحِسَابِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو تن در راه خدا با یکدیگر دوستی کنند ، خداوند ، برایشان کرسی ای می نهد و آنان را بر آن می نشاند تا خداوند عز و جل از حساب [خلق ، فراغت] یابد .

المعجم الكبير: ۲۰ / ۳۶ / ۵۲ عن أبي عبيدة بن الجراح، كنز العمال: ۹ / ۵ / ۲۴۶۴۹.

حدیث ۲۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: هُمْ نَاسٌ مِنْ أَفْنَاءِ النَّاسِ وَنَوَازِعِ الْقَبَائِلِ ، لَمْ تَصِلْ بَيْنَهُمْ أَرْحَامٌ مُتَقَارِبَةٌ ، تَحَابُّوا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَتَصَافَوْا ، يَضَعُ اللَّهُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ فَيَجْلِسُ لَهُمْ عَلَيْهَا ، فَيَجْعَلُ وُجُوهُهُمْ نُورًا ، وَثِيَابَهُمْ نُورًا ، يَفْرَعُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَفْرَعُونَ ، وَهُمْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ الَّذِينَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال مردی بادیه نشین ، درباره مردمانی که نه پیامبرند و نه شهید ، اما پیامبران و شهیدان ، به سبب جایگاه و منزلت نزدیکشان به خداوند ، بر آنان رشک می برند - : آنان ، مردمانی هستند از مردم گم نام و قبایل ناشناخته و غریب که پیوند خویشاوندی میانشان وجود ندارد؛ بلکه در راه خداوند عز و جلا یکدیگر دوستی ورزیده اند و با هم ، یکرنگ شده اند . خداوند ، روز قیامت ، برایشان منبرهایی از نور می نهد و آنان را بر آنها می نشاند و چهره هایشان را نورانی و لباس هایشان را فروزان می سازد . روز قیامت ، مردم می هراسند؛ اما آنان نمی هراسند، و آنان ، اولیای خدا هستند که نه بر آنان ترسی است و نه اندوهگین می شوند .

مسند ابن حنبل: ۲۲۹۶۹/۴۵۰/۸ عن أبي مالك، صحيح ابن حبان: ۲/۳۳۲/۵۷۳ عن أبي هريرة، المستدرک علی الصحیحین: ۴/۱۸۸/۷۳۱۸ عن ابن عمر وكلاهما نحوه، كنز العمال: ۹/۱۸/۲۴۷۱۴.

حدیث ۲۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آخَى أَخَا فِي اللَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در راه خدا با کسی برادری کند ، خداوند ، او را در بهشت به چنان منزلت والایی برمی کشد که با دیگر اعمالش بدان دست نمی یابد .
إحياء علوم الدين: ۲ / ۲۳۱ .

حدیث ۲۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَحَدَتْ اللَّهُ تَعَالَى إِخَاءَ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا أَحَدَتْ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا دَرَجَةً .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، در میان مؤمنان ، برادری ای پدید نیاورد ، مگر آن که برای هریک از آن دو [برادر] نیز درجه ای (منزلی) قرار داد .

أعلام الدين: ۲۸۰ عن أنس، عدّة الداعي: ۱۷۶ عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۷۸ / ۱۴؛ وراجع المطالب العالیة: ۲۷۳۰ / ۱۰ / ۳.

حدیث ۲۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَخَا اللَّهِ فِي اللَّهِ قَالَ: «إِنِّي أُحِبُّكَ لِلَّهِ» فَدَخَلَ جَمِيعًا الْجَنَّةَ كَانَ الَّذِي أَحَبَّ فِي اللَّهِ أَرْفَعَ دَرَجَةً؛ لِحُبِّهِ عَلَى الَّذِي أَحَبَّهُ لَهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که در راه خدا و برای خدا برادری را دوست بدارد و به او بگوید : «من تو را برای خدا دوست دارم» ، چون همگی به بهشت درآیند ، کسی که در راه خدا دیگری را دوست داشته است ، به سبب این دوستی ، منزلتش از دیگری بالاتر خواهد بود .

الأدب المفرد : ۱۶۶ / ۵۴۶ عن عبدالله بن عمرو ، كنز العمال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۶ .

حدیث ۲۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَدَّدَ أَخَا فِي الْإِسْلَامِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بُرْجًا فِي الْجَنَّةِ مِنْ جَوْهَرَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در راه اسلام ، برادری تازه را به دوستی بگیرد ، خداوند در بهشت ، برایش برجی از گوهر می سازد .

الاختصاص : ۲۲۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۶۰ / ۵۶ ؛ الإخوان : ۱۱۱ / ۲۷ عن أنس وفيه «من اتخذ أخا في الله بنى له برج في الجنة» .

حدیث ۲۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَحَدَثَ رَجُلٌ أَخَا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی در راه خداوند عز و جل پیمان برادری با دیگری پدید آورد ، خداوند در بهشت ، برایش خانه ای خواهد ساخت .

الإخوان : ۱۱۰ / ۲۷ ، المطالب العالیة : ۳ / ۱۰ / ۲۷۳۳ وفيه «في الإسلام رفعه الله به درجة في الجنة» بدل «في الله إلا بنى الله...» ،
الفردوس : ۴ / ۶۰ / ۶۱۹۰ وفيه «أحدث الله له درجة في الجنة» بدل «إلا بنى الله...» وكلها عن أنس، كنز العمال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۵ ؛
مشكاة الأنوار : ۱۸۸ وفيه «إلا أحدث له درجة في الجنة» بدل «إلا بنى الله...» .

حدیث ۲۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ لَتَرَى عُرْفُهُمْ فِي الْجَنَّةِ كَالْكَوْكَبِ الطَّالِعِ الشَّرْقِيِّ أَوِ الْغَرْبِيِّ، فَيَقَالُ: مَنْ هَؤُلَاءِ؟ فَيَقَالُ: هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اتاق های دوستانِ خدایی در بهشت ، همچون ستاره درخشان شرقی یا غربی دیده می شود .

پس گفته می شود : اینان کیستند ؟

پاسخ داده می شود : «اینان، دوستاناران در راه خداوند عز و جل هستند» .

مسند ابن حنبل : ۴ / ۱۷۴ / ۱۱۸۲۹ عن أبي سعيد الخدري ، كنز العمال : ۹ / ۱۶ / ۲۴۷۰۶ .

حدیث ۲۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي لَهُمْ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ ، يَغْبِطُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «دوستی کنندگان در راه جلال من ، منبرهایی از نور [در بهشت] دارند و پیامبران و شهیدان ، بر آنان رشک می برند» .

سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۸ / ۲۳۹۰ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۵۱ / ۲۲۱۴۱ کلاهما عن معاذ بن جبل ، کنز العمال : ۹ / ۸ / ۲۴۶۶۹ .

حدیث ۲۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضِ زَبْرَجِدَ خَضْرَاءَ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ عَنْ يَمِينِهِ - وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ - ، وَجُوهُهُمْ أَشَدُّ بَيَاضاً وَأَضْوَأُ مِنَ الشَّمْسِ الطَّالِعَةِ ، يَغْبِطُهُمْ بِمَنْزِلَتِهِمْ كُلُّ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ وَكُلُّ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ ، يَقُولُ النَّاسُ : مَنْ هَؤُلَاءِ ؟ فَيُقَالُ : هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ . رسول خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، دوستان در راه خدا ، بر زمینی از زبرجد سبز و در سایه عرش خدا و در کنار دست راستش - حال آن که هر دو دستش راست است - قرار دارند و چهره هایشان سفیدتر و درخشان تر از خورشید تابان است . به سبب منزلتی که دارند ، هر فرشته مقرب و پیامبر مرسلی، بر آنان رشک می برد و مردم می گویند : «اینان کیستند؟». پس گفته می شود : «اینان ، دوستان در راه خدا هستند» .

الکافی : ۲/۱۲۶/۷ ، المحاسن : ۱/۴۱۲/۹۴۱ کلاهما عن أبيالجارود، مشكاة الأنوار: ۱۲۱ وفيهما «أشد بياضاً من الثلج وأضوأ...»، بحار الأنوار: ۷/۱۹۵/۶۴ و ج ۶۹ / ۲۴۳ / ۱۸ و ج ۳۴ / ۳۹۸ / ۷۴.

حدیث ۲۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَرِدُ الْحَوْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت ، نخستین کسانی که بر حوض [کوثر] وارد می شوند ، دوستان در راه خداوند عز و جل هستند .

الفردوس : ۱ / ۲۷ / ۴۰ عن أبي الدرداء ، کنز العمال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۵ .

حدیث ۲۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يَتَّقُونَ اللَّهَ مِنَ الشَّيْءِ الَّذِي لَا يَتَّقِي مِنْهُ خَوْفاً مِنَ الدُّخُولِ فِي الشُّبْهَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرهیزگاران کسانی هستند که از ترس افتادن در شبهه، از آنچه جای پرهیز ندارد پرهیز می کنند و از خدا پروا می نمایند .

تنبيه الخواطر : ۲/۶۲ .

حدیث ۲۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی وصیته لأبی ذرٍّ - : یا أبا ذرٍّ، لا یكون الرجل من المتّقین حتی یحاسب نفسه أشدّ من مُحاسِبِیة الشریک لِشریکِهِ ، فِیَعْلَمَ مِنْ أینَ مَطْعُمُهُ ، وَمِنْ أینَ مَشْرَبُهُ ، وَمِنْ أینَ مَلْبَسُهُ ؟ أینَ حِلٌّ ذلِکَ ، أم مِنْ حَرَامٍ ؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش خود به ابوذر - فرمود : ای ابوذر! آدمی از پرهیزگاران نباشد، مگر آنگاه که حسابرسی او از نفسش سخت تر از حساب کشیدن شریک از شریکش باشد و بداند که از کجا می خورد، از کجا می آشامد و از کجا می پوشد، آیا اینها از راه حلال است یا از حرام؟

کنز العمال : ۸۵۰۱.

حدیث ۲۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَتَعَلَّمَ مَا جَهِلْتَ وَتَعْمَلَ بِمَا عَلِمْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه تقوا این است که آنچه را نمی دانی بیاموزی و آنچه را می دانی به کار بندی. تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۲۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ بِالْعَمَلِ بِالتَّقْوَى أَشَدَّ اِهْتِمَامًا مِنْكَ بِالْعَمَلِ بغيرِهِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ بِالتَّقْوَى ، وَكَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ يُتَقَبَّلُ ؟! لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «إِنَّمَا يُتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عمل با تقوا بیشتر اهتمام داشته باش، تا به عمل بدون تقوا؛ زیرا هیچ عملی که با تقوا توأم باشد اندک نیست، چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می شود! چون خداوند عز و جل می فرماید: «جز این نیست که خداوند از تقوا پیشگان می پذیرد».

المائدة : ۲۷ .

حدیث ۲۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آرامش و وقار.

کنز العمال : ۶۴۰۲

حدیث ۲۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْبِرُّ فِي حُسْنِ اللَّبَاسِ وَالزِّيِّ ، وَلَكِنَّ الْبِرَّ فِي السَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی و صلاح به نیکویی لباس و هیأت نیست، بلکه نیکی و صلاح به آرامش و وقار است. کنز العمال : ۶۴۰۱.

حدیث ۲۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِ إِذَا وَعَدَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز قیامت ایمان دارد باید هرگاه وعده می دهد [بدان] وفا کند.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۹/۷۷.

حدیث ۲۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْمَعَاصِيَ يَسْتَوْلِي بِهَا الْخِذْلَانُ عَلَى صَاحِبِهَا حَتَّى تُوقِعَهُ بِمَا هُوَ أَعْظَمُ مِنْهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به وسیله گناهان، خذلان بر گناهکار مستولی می شود تا جایی که او را در گناهان بزرگتر می اندازد.
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۰۲.

حدیث ۲۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْحَى اللَّهُ إِلَى عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ: عِظْ نَفْسَكَ بِحِكْمَتِي ، فَإِنَّ انْتَفَعْتَ فَعِظِ النَّاسَ ، وَإِلَّا فَاسْتَحِ مِنْي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به عیسی بن مریم چنین وحی فرمود: با حکمت من خودت را اندرز ده، اگر از آن سود بردی آنگاه مردم را نیز اندرز ده و گرنه از من شرم کن.
 کنز العمال : ۴۳۱۵۶.

حدیث ۲۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَوْتِ وَاِعْظَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای اندرز گرفتن بس است .
 تحف العقول : ۳۵.

حدیث ۲۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عِدَّةُ الْمُؤْمِنِ دَيْنٌ ، وَعِدَّةُ الْمُؤْمِنِ كَالْأَخَذِ بِالْيَدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وعده مؤمن، دین است [به گردن او]، وعده مؤمن مانند گرفتن با دست (قطعی) است.
 کنز العمال : ۶۸۷۰.

حدیث ۲۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِدَّةُ دَيْنٌ ، وَيَلُّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ ، وَيَلُّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ ، وَيَلُّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وعده، دین است؛ وای بر کسی که وعده دهد و خلف وعده کند، وای بر کسی که وعده دهد و خلف وعده کند، وای بر کسی که وعده دهد و خلف وعده کند.

کنز العمال : ۶۸۶۵

حدیث ۲۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَعَدَهُ اللَّهُ عَلَى عَمَلٍ ثَوَابُهَا فَهُوَ مُنْجَزُهُ لَهُ ، وَمَنْ أَوْعَدَهُ عَلَى عَمَلٍ عِقَابًا فَهُوَ فِيهِ بِالْخِيَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به هر کس وعده پاداش در برابر کاری دهد، حتما آن وعده را به کار می بندد و هر کس را در برابر کاری وعده کیفر دهد در [عملی کردن، یا عملی نکردن] آن وعده آزاد است.

التوحيد : ۴۰۶/۳.

حدیث ۲۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ ، فَهُوَ فِي نَفْسِهِ ضَعِيفٌ وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ عَظِيمٌ ، وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ ، فَهُوَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ صَغِيرٌ وَفِي نَفْسِهِ كَبِيرٌ ؛ حَتَّى لَّهُمْ أَهْوَانٌ عَلَيْهِمْ مِنْ كَلْبٍ أَوْ خِنْزِيرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند او را بالا برد. پس او در نظر خودش ناچیز باشد و در چشم مردم بزرگ. و هر که بزرگی فروشد، خداوند او را پست گرداند. پس او در چشم مردم کوچک باشد و در نظر خودش بزرگ؛ در نظر مردم حتی از سگ و خوک هم پست تر باشد.

کنز العمال : ۵۷۳۰.

حدیث ۲۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ التَّوَاضُّعَ يَزِيدُ صَاحِبَهُ رِفْعَةً ، فَتَوَاضَّعُوا يَرْفَعُكُمْ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فروتنی، بر بلندی و رفعت صاحب خود می افزاید. پس فروتن باشید، تا خداوند شما را رفعت بخشد.

الکافی : ۲/۱۲۱/۱.

حدیث ۲۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عَبْدًا مَنْ تَوَاضَعَ عَنْ رِفْعَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم در بندگی [خدا] کسی است که در عین بزرگی فروتنی کند.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۹/۱۰.

حدیث ۲۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طُوبَى لِمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ فِي غَيْرِ مَنْقَصَةٍ ، وَأَذَلَّ نَفْسَهُ فِي غَيْرِ مَسْكَنَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که برای خداوند متعال فروتنی کند، بی آنکه او را نقص و کاستی باشد و خود را ذلیل گرداند بی آنکه او را خواری و مسکنت باشد.
 تنبیه الخواطر : ۲/۶۶.

حدیث ۲۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَوَضَّأَ عَلَيَّ طَهْرٍ كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با طهارت باشد و [روی آن] وضو سازد، ده ثواب برایش نوشته شود.
 کنز العمال : ۲۶۰۴۲.

حدیث ۲۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الطَّاهِرُ النَّائِمُ كَالصَّائِمِ الْقَائِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با طهارت بخوابد، همانند روزه دار شب زنده دار است.
 کنز العمال : ۲۵۹۹۹.

حدیث ۲۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْوَرِ يَزِدُ اللَّهُ فِيْكُمْ كَ ، وَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَى طَهَارَةٍ فَافْعَلْ ؛ فَإِنَّكَ تَكُونُ إِذَا مِتَّ عَلَى الطَّهَارَةِ شَهِيداً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فراوان وضو بگیر تا خداوند عمر تو را زیاد گرداند. و اگر توانستی شب و روز با طهارت باشی این کار را بکن ؛ زیرا اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.
 الأمالی للمفید : ۶۰/۵ .

حدیث ۲۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَحْشُرُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ الْأَمَمِ غُرًّا مَحْجَلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل امت مرا در روز قیامت، بر اثر وضو، با چهره های زیبا و دست و پای سفید محشور

می کند.

بحار الأنوار: ۸۰/۲۳۷/۱۱.

حدیث ۲۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ تَحَاطُّ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَمَا تَحَاطُّ وَرَقُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده وضو گیرد، گناهانش همچون برگ های این درخت فرو می ریزد.
کنز العمال : ۲۶۰۳۰.

حدیث ۲۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَوَضَّأَ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ سَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَيَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ ، فَإِنْ قَعَدَ قَعَدَ مَغْفُورًا لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه مرد مسلمان وضو بگیرد، گناهان او از گوش و چشم و دستان و پاهایش بیرون می روند. و چون بنشیند در حال آمرزیدگی نشسته است.
کنز العمال : ۲۶۰۳۱.

حدیث ۲۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَسْبَغَ الْوُضُوءَ فِي الْبُرْدِ الشَّدِيدِ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كِفْلَانِ ، وَمَنْ أَسْبَغَ الْوُضُوءَ فِي الْحَرِّ الشَّدِيدِ كَانَ لَهُ أَجْرٌ كِفْلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در سرمای شدید خوب وضو بگیرد، دو سهم اجر دارد و هر که در گرمای سخت، کامل وضو بگیرد یک سهم اجر دارد.
کنز العمال : ۲۶۰۵۹.

حدیث ۲۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوُضُوءُ نِصْفُ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو، نصف ایمان است.
بحار الأنوار: ۸۰/۲۳۸/۱۲.

حدیث ۲۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَحْرُومُ مَنْ حُرِّمَ الْوَصِيَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محروم [از رحمت خدا] کسی است که از وصیت کردن محروم شود.

کنز العمال : ۴۶۰۵۱.

حدیث ۲۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا يَتَّبِعِي لَامِرِي مُسْلِمٌ أَنْ يَبِيْتَ لَيْلَةً إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ تَحْتَ رَأْسِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هیچ مسلمانی سزاوار نیست که شبی را سپری کند، مگر اینکه وصیتش زیر سرش باشد.
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۹۴/۳.

حدیث ۲۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَصِيَّةُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وصیت کردن وظیفه هر مسلمانی است.
 وسائل الشیعة : ۱۳/۳۵۲/۶.

حدیث ۲۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ لَهُ قَمِيصَانِ فَلْيَبْسِ أَحَدَهُمَا وَلْيَلْبِسِ الْآخَرَ أَخَاهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دو پیراهن داشته باشد، یکی از آنها را بپوشد و دیگری را به برادرش دهد.
 مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۸۰ / ۲۶۶۱.

حدیث ۲۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَجَاوَزَ اللَّهُ لِأُمَّتِي عَمَّا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسُهَا مَا لَمْ تَنْطِقْ بِهِ أَوْ تَعْمَلْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از وسوسه ها و تشکیکات ذهنی امت من تا زمانی که آنها را به زبان یا به مرحله عمل نیاورده باشند، گذشت کرده است.
 تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۲۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَدَمَ [يَوْمَ الْقِيَامَةِ] - : قُمْ عِنْدَ الْمِيزَانِ فَانظُرْ مَا يُرْفَعُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ ، فَمَنْ رَجَحَ مِنْهُمْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت خداوند به آدم می فرماید: نزد ترازو بایست و به آنچه از اعمال آنها به سوی تو بالا می آید بنگر، پس هر یک از آنها خوبی هایش به وزن ذره ای بر بدی هایش بچربد، بهشت از آن او خواهد بود.

کنز العمال : ۳۹۷۶۸.

حدیث ۲۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَّ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ تَكُنْ أَوْرَعَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حرام های خدا باز ایست، تا پارساترین مردم باشی.
 بحار الأنوار : ۶۹/۳۶۸/۴.

حدیث ۲۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَرَعُ سَيِّدُ الْعَمَلِ ، مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَرَعٌ يَزِدُّهُ عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ تَعَالَى إِذَا خَلَا بِهَا لَمْ يَعْبَأِ اللَّهُ بِسَائِرِ عَمَلِهِ ، فَذَلِكَ مَخَافَةُ اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ، وَالِاقْتِصَادُ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى ، وَالْعَدْلُ عِنْدَ الرِّضَا وَالسُّخْطِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارسایی سرور اعمال است؛ هر کس پارسایی نداشته باشد که هرگاه در خلوت با نافرمانی خدا رو به رو شود او را از ارتکاب آن باز دارد، خداوند به دیگر اعمال او توجهی نکند؛ زیرا که پارسایی، ترس از خداست در نهان و آشکار و میانه روی در تهیدستی و توانگری و مراعات عدالت در خشنودی و خشم.
 کنز العمال : ۷۲۹۹.

حدیث ۲۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ دِينِكُمُ الْوَرَعُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین (کارهای) دین شما، پارسایی است.
 بحار الأنوار : ۷۰/۳۰۴/۱۸.

حدیث ۲۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِكُلِّ شَيْءٍ أُسٌّ ، وَأُسُّ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد ایمان پارسایی است.
 کنز العمال : ۷۲۸۴.

حدیث ۲۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِلاکُ الدِّينِ الْوَرَعُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایه دین، پارسایی است.

کنز العمال : ۷۳۰۰.

حدیث ۲۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا مِيرَاثَ لِلْقَاتِلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میراثی برای قاتل نیست.

الکافی : ۷/۱۴۱/۵.

حدیث ۲۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلَدٌ زِنَا لَا يَرِثُ وَلَا يُورَثُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنازاده نه ارث می برد و نه کسی از او ارث می برد.

کنز العمال : ۳۰۴۴۷.

حدیث ۲۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ... لَا يُؤْثِرُ عَبْدٌ هَوَايَ عَلَيَّ هَوَاهُ إِلَّا اسْتَحْفَظْتُهُ مَلَائِكَتِي ، وَكَفَلْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَيْنِ (الْأَرْضِ) رِزْقَهُ ، وَكُنْتُ لَهُ مِنْ وِرَاءِ تِجَارَةِ كُلِّ تَاجِرٍ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: سوگند به عزت و جلالم... که هیچ بنده ای دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجیح ندهد مگر اینکه فرشتگانم را به نگرهبانی از او بگمارم و آسمان ها و زمین ها را ضامن روزی او گردانم و از پس تجارت هر تاجری به فکر او باشم (بیشتر از تجارت هر تاجری به او سود رسانم) و دنیا به رغم میل خود [ذلیلانه] سوی او آید .

الکافی : ۲/۳۳۵/۲

حدیث ۲۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّدِيدَ لَيْسَ مَنْ غَلَبَ النَّاسَ ، وَلَكِنَّ الشَّدِيدَ مَنْ غَلَبَ عَلَى نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پهلوان کسی نیست که بر مردم چیره شود، بلکه پهلوان کسی است که بر نفس خود چیره شود.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰.

حدیث ۲۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَجُّعُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شجاعترین مردم، کسی است که بر هوس خود چیره آید.

معانی الأخبار: ۱۹۵/۱ .

حدیث ۲۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَامٌ عَلٰی كُلِّ قَلْبٍ عَزَى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر دلی که به شهوت ها آرام گرفته باشد، حرام است که در ملکوت آسمان ها گردش کند.
 کذا فی المصدر، ولعل الصواب «عَرَى» من عَرَى بالشیء : أولع به.

حدیث ۲۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَامٌ عَلٰی كُلِّ قَلْبٍ مُتَوَلِّهِ بِالشَّهَوَاتِ أَنْ یَسْكُنَهُ الْوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر دلی که شیفته شهوت ها باشد، حرام است که پارسایی در آن منزل کند.
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۲۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ... لَا يُؤَثِّرُ عَبْدٌ هَوَاهُ عَلَى هَوَايَ إِلَّا شَتَّتْ عَلَيْهِ أَمْرَهُ ، وَلَبَسَتْ عَلَيْهِ دُنْيَاهُ ، وَشَغَلَتْ قَلْبَهُ بِهَا ، وَلَمْ أُؤْتِهِ مِنْهَا إِلَّا مَا قَدَّرْتُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: به عزت و جلالم سوگند... هیچ بنده ای پسند خود را بر پسند من مقدم ندارد، مگر اینکه کار او را پریشان سازم و دنیایش را بر وی نابسامان کنم و دلش را به آن مشغول گردانم و از دنیا به او ندهم، مگر همانچه برایش مقدر کرده ام.
 الکافی : ۲/۳۳۵/۲ .

حدیث ۲۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رُبَّ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ تُورِثُ حُزْنَ طَوِيلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه بسیار شهوتی که ساعتی بیش نپاید، اما اندوهی طولانی در پی آرد.
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۲/۳ .

حدیث ۲۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ إِبْلِيسَ قَالَ : أَهْلَكْتُهُمْ بِالذُّنُوبِ فَأَهْلَكُونِي بِالاسْتِغْفَارِ ، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ أَهْلَكْتُهُمْ بِالْأَهْوَاءِ فَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ . فَلَا يَسْتَغْفِرُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس گفت: من آنان را با گناهان به هلاکت افکندم و آنان مرا با استغفار هلاک کردند. پس، چون چنین دیدم، آنان را به واسطه هواها (فرقه‌ها و عقاید گوناگون) به هلاکت انداختم؛ زیرا [در این صورت] خیال می‌کنند رهیافته‌اند و از این رو دیگر استغفار نمی‌کنند.
الترغیب والترهیب : ۱/۸۷/۱۳.

حدیث ۲۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّمَا سُمِّيَ الْهَوَى لَأَنَّهُ يَهْوِي بِصَاحِبِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هوی را بدان سبب هوی نامیده‌اند که صاحب خود را فرو می‌افکند.
سنن الدارمی : ۱/۱۱۵/۴۰۱.

حدیث ۲۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ مِنْ إِلَهٍ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ هَوَى مُتَّبِعٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در زیر این آسمان، هیچ معبودی که به جای خداوند پرستیده شود، نزد خدا منفورتر از هوای نفس نیست.
الدر المنثور : ۶/۲۶۱.

حدیث ۲۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ أَكَلَهُ ، كَانَتْ قِيَمَتُهُ مَا أَكَلَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که همتش خوراکش باشد، ارزشش به اندازه همان چیزی است که می‌خورد.
تنبیه الخواطر : ۱/۴۸.

حدیث ۲۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا ، وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال کارهای والا و شریف را دوست دارد و کارهای پست و حقیر را خوش ندارد.
کنز العمال : ۴۳۰۲۱.

حدیث ۲۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الدُّنْيَا وَالْدَّرْهَمَ أَهْلَكَمَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که درهم و دینار پیشینیان شما را نابود کرد و همین دو نابود کننده شماس است.
الکافی : ۲/۳۱۶/۶.

حدیث ۲۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَيَشْبُ مِنْهُ اثْنَانِ : الْحِرْصُ عَلَى الْمَالِ ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْعَمْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاده پیر می شود و دو چیز در وجود او جوان می گردد: آزمندی به مال، و آزمندی به زندگی.
الخصال : ۷۳/۱۱۲.

حدیث ۲۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَمَّا الْمُهْلِكَاتُ : فَشُحُّ مَطَاعٍ ، وَهَوَى مُتَّبَعٍ ، وَإِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عوامل نابود کننده عبارتند از: فرمانبری از بخل، پیروی از هوس و خودپسندی.
الترغیب والترهیب : ۱/۸۶/۱۰.

حدیث ۲۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَهْرَمُ ابْنُ آدَمَ وَتَشْبُ مِنْهُ اثْنَتَانِ : الْحِرْصُ وَالْأَمَلُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی پیر می شود و دو چیز در او جوان می گردد: آزمندی و آرزو.
تحف العقول : ۵۶.

حدیث ۲۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَثَلُ ابْنِ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ مِثْلَهُ ، إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِي الْهَرَمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاد راست ایستاده است و نود و نه عامل مرگ در کنارش صف کشیده اند. اگر این عوامل مرگ به او اصابت نکنند به پیری و فرتوتی می رسد.
تنبيه الخواطر : ۱/۲۷۲.

حدیث ۲۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
العائِدُ فِي هَيْبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْبِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بخشش خود را پس بگیرد، مانند کسی است که استفراغش را بخورد.
کنز العمال : ۴۶۱۶۴.

حدیث ۲۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ تَكْرِمِهِ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَقْبَلَ تُحَفَّتَهُ ، وَيُتَحَفَّهُ بِمَا عِنْدَهُ ، وَلَا يَتَكَلَّفَ لَهُ شَيْئًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از احترام مرد به برادرش این است که پیشکش او را بپذیرد و از همان چیزی که نزد خود دارد به او پیشکشی دهد و برای پیشکش دادن چیزی به او، خود را به تکلف و زحمت نیندازد.
 الکافی : ۵/۱۴۳/۸.

حدیث ۲۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پاچه گاو یا گوسفندی هم به من هدیه دهند، آن را می پذیرم.
 الكُرَاعُ : هو مادون الرُّكْبَةِ من السَّاقِ (النهاية : ۴/۱۶۵) .

حدیث ۲۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّا لَا نَقْبَلُ هَدِيَّةَ مُشْرِكٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما هدیه هیچ مشرکی را نمی پذیریم.
 كنز العمال : ۱۴۴۷۵ ، ۱۴۴۷۹ .

حدیث ۲۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 هَدَايَا الْعُمَّالِ غُلُوبٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هدایایی که به کارگزاران پیشکش می شود، خیانت است.
 كنز العمال : ۱۵۰۶۷ .

حدیث ۲۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْهَدِيَّةُ تُورِثُ الْمَوَدَّةَ ، وَتَجْدُرُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هدیه دادن، محبت می آورد و برادری را نگه می دارد و کینه و دشمنی را می برد . برای یکدیگر هدیه ببرید تا دوستدار هم شود .
 جَدْرُهُ يَجْدُرُهُ : حَوَّطُهُ ، وَالضَّغِينَةُ : الْحَقْدُ (لسان العرب : ۴/۱۲۱ و ج ۱۳/۲۵۵) .

حدیث ۲۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهَادُوا تَحَابُّوا ، تَهَادُوا فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالضَّغَائِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه دهید، تانسبت به همدیگر با محبت شوید. به یکدیگر هدیه دهید؛ زیرا هدیه کینه ها را می برد.

الکافی : ۵/۱۴۴/۱۴.

حدیث ۲۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ دَاعِيًا وَمُبَلِّغًا وَلَيْسَ إِلَيَّ مِنَ الْهُدَى شَيْءٌ ، وَخُلِقَ إِبْلِيسُ مُزِينًا وَلَيْسَ إِلَيْهِ مِنَ الضَّلَالَةِ شَيْءٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من [فقط] برای دعوت و رساندن [پیام خدا] برانگیخته شده ام و در کار هدایت، هیچ اختیاری ندارم و ابلیس نیز برای آراستن [گناهان در نظر مردم] آفریده شد و در کار گمراه کردن هیچ اختیاری ندارد.
کنز العمال : ۵۴۶.

حدیث ۲۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : عِبَادِي ، كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ ، وَكُلُّكُمْ فَاقِرٌ إِلَّا مَنْ أَغْنَيْتُهُ ، وَكُلُّكُمْ مُذْنِبٌ إِلَّا مَنْ عَصَمْتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند جل جلاله فرمود: ای بندگان من! همه شما گمراهید، مگر کسی که من هدایتش کنم و همه شما نیازمندید، مگر کسی که من توانگرش سازم و همه شما گنه‌کارید، مگر کسی که من او را از گناه نگهدارم.
الأمالی للصدوق : ۱۶۲ / ۱۶۱ .

حدیث ۲۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ سَأَلَهُ أَنْ يُوصِيَهُ - : أَوْصِيكَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا ... وَادْعُ النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ ، وَاعْلَمْ أَنَّ لَكَ بِكُلِّ مَنْ أَجَابَكَ عِتْقَ رَقَبَةٍ مِنْ وُلْدِ يَعْقُوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که خواهش کرد او را سفارشی کند - فرمود : به تو سفارش می کنم که چیزی را شریک خدا نگردانی... و مردم را به اسلام فراخوان و بدان که به ازای هر کس که دعوت تو را پاسخ دهد، ثواب آزاد کردن بنده ای از فرزندان یعقوب خواهی داشت.

وسائل الشیعة : ۱۱ / ۴۴۸ / ۵.

حدیث ۲۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لعلی علیه السلام لَمَّا بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ -: يَا عَلِيُّ ، لَا تُقَاتِلَنَّ أَحَدًا حَتَّى تَدْعُوهُ ، وَإِيْمُ اللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَعَزَبَتْ ، وَلَكَ وَلَاؤُهُ يَا عَلِيُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که علی علیه السلام را به یمن فرستاد - فرمود: ای علی! هرگز با کسی جنگ مکن مگر اینکه قبلاً او را [به اسلام] دعوت کرده باشی که به خدا سوگند، اگر خداوند کسی را به دست تو هدایت کند برای بهتر است از آنچه آفتاب بر آن طلوع و غروب می کند؛ و تو بر شخص هدایت شده ولایت داری، ای علی .
الکافی: ۴ / ۲۸ / ۵.

حدیث ۲۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَدَابِرُوا ، وَلَا تَقَاطِعُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ، هَجْرُ الْمُؤْمِنِينَ ثَلَاثًا ، فَإِنْ تَكَلَّمَا وَإِلَّا أَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَتَّى يَتَكَلَّمَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر قهر نکنید و از هم تبریید و با هم، ای بندگان خدا، برادر باشید. قهر کردن دو مؤمن سه روز است؛ اگر [پس از سه روز] با هم صحبت نکردند خداوند عز و جل از آن دو روی گرداند تا زمانی که با هم صحبت کنند.
الترغیب والترهیب: ۸ / ۴۵۷ / ۳.

حدیث ۲۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاجَرَا فَمَكَثَا ثَلَاثًا لَا يَصْطَلِحَانِ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْإِسْلَامِ ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَتَّةٌ ، فَأَيُّهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دو مسلمانی که با هم قهر کنند و سه روز به قهر خود ادامه دهند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام بیرون روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نباشد و هر کدام از آنان پیش از دیگری با برادرش حرف بزنند، در روز حسابرسی جلوتر به بهشت رود.
الکافی: ۵ / ۳۴۵ / ۲.

حدیث ۲۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا هِجْرَةَ فَوْقَ ثَلَاثٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر بیش از سه روز، روا نیست.
الکافی: ۲ / ۳۴۴ / ۲.

حدیث ۲۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَحِلُّ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَهْجَرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روا نیست که مؤمن بیش از سه روز با برادرش قهر باشد.

کنز العمال : ۲۴۷۹۳.

حدیث ۲۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَحِلُّ الْهَجْرَةُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ، فَإِنَّ التَّقِيَا فَسَلَّمَ أَحَدُهُمَا فَرَدَّ الْآخَرَ اشْتَرَكَا فِي الْأَجْرِ ، وَإِنْ لَمْ يَزِدْ بَرِيءٌ هَذَا مِنَ الْإِثْمِ ، وَبَاءَ بِهِ الْآخِرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر کردن بیش از سه روز روا نیست. پس اگر با هم رو به رو شدند و یکی از آن دو سلام کرد و دیگری جواب سلامش را داد، هر دو در ثواب شریک هستند، ولی اگر جوابش را نداد، آن که سلام کرده از گناه مبرا است و دیگری گنهکار است.

الترغیب والترهیب : ۳ / ۴۵۷ / ۷.

حدیث ۲۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِيَّاكَ وَهَجْرَانَ أُخِيكَ ؛ فَإِنَّ الْعَمَلَ لَا يُتَقَبَّلُ مِنَ الْهَجْرَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! از قهر کردن با برادرت پرهیز؛ زیرا با وجود قهر بودن عمل پذیرفته نمی شود.
بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۹ / ۳.

حدیث ۲۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَجْرُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كَسْفِكَ دَمِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر کردن مسلمان با برادرش، مانند ریختن خون اوست.
کنز العمال : ۲۴۷۸۹.

حدیث ۲۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا تَعْرَبْ
بَعْدَ الْهَجْرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود :
بعد از هجرت، تعرب [جایز] نیست.
وسائل الشیعة : ۱۱ / ۷۵ / ۱.

حدیث ۲۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَرَّ بِدِينِهِ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ وَإِنْ كَانَ شِبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ، اسْتَوْجَبَ الْجَنَّةَ وَكَانَ رَفِيقَ إِبْرَاهِيمَ وَمُحَمَّدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برای دین خود از سرزمینی به سرزمینی دیگر، ولو به اندازه یک وجب زمین باشد، بگریزد، سزاوار بهشت باشد و همدم ابراهیم و محمد است .
مجمع البیان : ۱۵۳ / ۳ .

حدیث ۲۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ أَنْ تَهْجُرَ الشُّوْءَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین هجرت، آن است که از بدی هجرت (دوری) کنی .
کنز العمال : ۴۶۲۶۴

حدیث ۲۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ الْخَطَايَا وَالذُّنُوبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهاجر کسی است که از خطاها و گناهان دور شود .
کنز العمال : ۶۷۶ .

حدیث ۲۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْهِجْرَةِ أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ اللَّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین هجرت، آن است که از آنچه خدا خوش ندارد هجرت (دوری) کنی .
کنز العمال : ۴۶۲۶۳

حدیث ۲۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْهِجْرَةُ هِجْرَتَانِ : إِحْدَاهُمَا أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئَاتِ ، وَالْأُخْرَى أَنْ تُهَاجِرَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَرَسُولِهِ ، وَلَا تَنْقَطِعَ الْهِجْرَةُ مَا تُقْبَلَتِ التَّوْبَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هجرت دو گونه است: یک هجرت، دوری کردن از گناهان است و دیگری آن است که به سوی خدای متعال و رسول او هجرت کنی و تا زمانی که توبه پذیرفته می شود هجرت قطع نمی شود .
کنز العمال : ۴۶۲۶۲ .

حدیث ۲۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّهَا النَّاسُ ، هَاجِرُوا وَتَمَسَّكُوا بِالْإِسْلَامِ ؛ فَإِنَّ الْهِجْرَةَ لَا تَنْقَطِعُ مَا دَامَ الْجِهَادُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! مهاجرت کنید و به اسلام چنگ در زنید؛ زیرا تا زمانی که جهاد باشد هجرت قطع نمی

شود.

کنز العمال : ۴۶۲۶۰

حدیث ۲۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعَمَلِ النَّيَّةُ الصَّادِقَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، نیت صادق است.

کنز العمال : ۷۲۳۸.

حدیث ۲۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، لِيَكُنْ لَكَ فِي كُلِّ شَيْءٍ نِيَّةٌ صَالِحَةٌ، حَتَّى فِي النَّوْمِ وَالْأَكْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! باید در هر کاری نیتی پاک داشته باشی حتی در خوابیدن و خوردن.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۰ / ۲۶۶۱.

حدیث ۲۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ أَبْلَغُ مِنْ عَمَلِهِ، وَكَذَلِكَ الْفَاجِرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیت مؤمن، رساننده تر از عمل اوست و همین طور فاجر (کافر).

الأمالی للطوسي : ۴۵۴ / ۱۰۱۳.

حدیث ۲۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ، وَنِيَّةُ الْكَافِرِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ، وَكُلُّ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَلَى نِيَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیت مؤمن، بهتر از عمل اوست و نیت کافر، بدتر از عمل اوست و هر عمل کننده ای مطابق نیت

خود عمل می کند.

الکافی : ۲ / ۸۴ / ۲.

حدیث ۲۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، هُمْ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلْهَا، لِكَيْلَا تُكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! قصد کار نیک کن هر چند انجامش ندهی، تا از غافلان نوشته نشوی.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۸ / ۲۶۶۱.

حدیث ۲۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا أَغْزَى عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي سَرِيَّةٍ ، فَقَالَ رَجُلٌ لِأَخِي لَهُ : أُغْزِ بِنَا فِي سَرِيَّةٍ عَلِيٍّ لَعَلَّنَا نُصِيبُ خَادِمًا أَوْ دَابَّةً أَوْ شَيْئًا نَتَّبَلَّغُ بِهِ . - : إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ، وَلِكُلِّ أَمْرٍ مَا نَوَى ، فَمَنْ غَزَا ابْتِغَاءَ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَدِ اجْرَاهُ عَلَى اللَّهِ ، وَمَنْ غَزَا يُرِيدُ عَرَضَ الدُّنْيَا أَوْ نَوَى عِقَالًا لَمْ يَكُنْ لَهُ إِلَّا مَا نَوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که علی علیه السلام را با فرماندهی سپاهی روانه جنگ کرد و مردی به برادر خود گفت: با ما در سپاه علی به جنگ بیا شاید غلامی یا چهارپایی یا چیزی که به دردمان بخورد به دست بیاوریم - فرمود: جز این نیست که اعمال به نیت هاست و برای هر کس همان چیزی است که نیتش را دارد. پس هر که برای تحصیل آنچه نزد خداست بجنگد، بی گمان اجرش با خداست و هر کس برای رسیدن به متاع دنیا یا به نیت عقالی (زانو بند شتر) بجنگد، او را [نصیب و پاداشی] جز همان چه برایش جنگیده است، نباشد.

الأمالی للطوسی : ۶۱۸ / ۱۲۷۴.

حدیث ۲۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ أَمْرٍ مَا نَوَى ، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوُّجُهَا فَهَجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! جز این نیست که اعمال به نیت هاست و در حقیقت برای هر کس آن چیزی است که نیت می کند. پس هر که هجرتش برای خدا و رسول او باشد، به سوی خدا و رسول او هجرت کرده است و هر که هجرتش برای رسیدن به چیزی از دنیا یا ازدواج کردن با زنی باشد، هجرتش به سوی همان چیزی است که به نیت آن هجرت کرده است.

کنز العمال : ۷۲۷۲.

حدیث ۲۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ ... لِيَقْمَلَ : اللَّهُمَّ إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فِي مَنْامِي فَاغْفِرْ لَهَا ، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه فردی از شما به بسترش رفت... بگوید: «اللهم إن أمسكت نفسي في منامي فاغفر لها، وان أرسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادك الصالحين» [باز گرداندی آن را چنانکه بندگان صالح خود را حفظ می کنی حفظ کن] .

علل الشرائع : ۵۸۹/۳۴.

حدیث ۲۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ «أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ» عِنْدَ مَنَامِهِ وَقَبْلَ فِتْنَةِ الْقَبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس موقع خواب سوره «ألهاکم التکاثر» را بخواند از عذاب قبر محفوظ ماند.
بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۹۶ / ۱۲ .

حدیث ۲۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» حِينَ يَأْخُذُ مَضْجَعَهُ ، غَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ ذُنُوبَ خَمْسِينَ سَنَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وقتی به بستر خود می رود سوره «قل هو الله احد» را بخواند، خداوند گناهان پنجاه سال او را بیامزد.

الأمالی للصدوق : ۶۴ / ۲۷ .

حدیث ۲۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَامَ عَلَى الْوُضُوءِ إِنْ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فِي لَيْلِهِ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با وضو بخوابد، اگر در آن شب مرگش در رسد نزد خداوند شهید به شمار می آید.
بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۳ / ۷ .

حدیث ۲۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَبْتَئِنُّ أَحَدُكُمْ وَيَدُهُ غَمْرَةٌ ، فَإِنْ فَعَلَ فَأَصَابَهُ لَمَمٌ لِلشَّيْطَانِ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما با دست های چرب [از غذا] نخوابد. پس اگر چنین کرد و گزندی از شیطان به او رسید کسی را جز خود سرزنش نکند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۰ / ۷۰۷ .

حدیث ۲۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ النَّوْمِ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ النَّوْمِ يَدْعُ صَاحِبَهُ فَقِيرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از پر خوابی بپرهیزید؛ زیرا پر خوابی صاحب خود را در روز قیامت تهیدست می گذارد.
الاختصاص : ۲۱۸ .

حدیث ۲۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّوْمُ أَخُو الْمَوْتِ ، وَلَا يَمُوتُ أَهْلُ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواب برادر مرگ است، و بهشتیان نمی میرند [و در بهشت نمی خوابند].
کنز العمال : ۳۹۳۲۱.

حدیث ۲۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّاسُ سِوَاءُ كَأَسْنَانِ الْمُشِطِّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم همانند دندان‌های شانه یکسان اند.
کنز العمال : ۲۴۸۲۲.

حدیث ۲۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لِرَجُلٍ قَالَ : أَحِبُّ أَنْ أُحْشَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّورِ - : لَا تَظْلِمُ أَحَدًا تُحْشَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّورِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که عرض کرد : من دوست دارم در روز قیامت با نور و روشنایی به محشر آیم - فرمود : به هیچ کس ظلم نکن تا روز قیامت در نور و روشنایی محشور شوی.
کنز العمال : ۴۴۱۵۴.

حدیث ۲۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِوَجْهِهِ نُورٌ مَدَّ الْبَصَرَ ، يَعْرِفُهُ الْخَلَائِقُ بِاسْمِهِ وَنَسَبِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس شهادت حقی بدهد تا با آن حق مسلمانی را زنده کند، روز قیامت در حالی بیاید که چهره اش نورانی است و تا چشم کار می کند نورش می درخشد و خلائق او را به نام و نسب بشناسند.
بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۳۱۱ / ۹.

حدیث ۲۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكَ بِنِلاَوَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّهُ نُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ ، وَذُخْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تلاوت قرآن کن که آن در زمین برای تو نور است و در آسمان برایت اندوخته.
الترغیب والترهیب : ۲/۳۴۹/۱۰.

حدیث ۲۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّلَاةُ نُورٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز، نور و روشنایی است.

الترغیب والترهیب : ۱ / ۱۵۶ / ۲۲

حدیث ۲۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَانَ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک تیر در راه خدایندازد، آن تیر در روز قیامت برای او نوری باشد.
 الترغیب والترهیب : ۲ / ۲۸۱ / ۱۸

حدیث ۲۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَاً وَإِدْبَارًا ، فَإِذَا أَقْبَلَتْ فَتَنَّفَلُوا ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَعَلَيْكُمْ بِالْفَرِيضَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی گمان دل ها را روی آوردن و روی گرداندنی است. پس هرگاه روی آوردند مستحبات به جا آورید و هرگاه روی گرداندند به واجبات پردازید.
 الکافی : ۳ / ۴۵۴ / ۱۶.

حدیث ۲۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَعَى بِأَخِيهِ إِلَى سُلْطَانٍ أَحْبَبَ اللَّهُ تَعَالَى عَمَلَهُ كُلَّهُ ، وَإِنْ وَصَلَ إِلَيْهِ مَكْرُوهٌ أَوْ أذَى جَعَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى مَعَ هَامَانَ فِي دَرَجَةِ فِي النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از برادر خود نزد سلطانی سعایت کند، خداوند متعال همه اعمال او را بر باد دهد و اگر به شخصی که از او سعایت کرده است ناراحتی یا گزندی رسد خدای متعال سعایت کننده را با هامان در یک درجه از آتش قرار دهد.
 کنز العمال : ۷۵۴۵.

حدیث ۲۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنِّي أَكُمُ وَالنَّمِيمَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سخن چینی پرهیزید.
 کنز العمال : ۸۳۵۴.

حدیث ۲۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ مِنْ حَقَائِقِ الْإِيمَانِ: الْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِقْتَارِ ، وَإِنْصَافُكَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ ، وَبَدْلُ الْعِلْمِ لِلْمُتَعَلِّمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز از حقیقت های ایمان است : انفاق کردن در حال تنگدستی، انصاف به خرج دادن با مردم و

دانش بخشی به طالب دانش .

بحار الأنوار : ۷۷ / ۵۲ / ۳.

حدیث ۲۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَنَّعَ مَالَهُ مِنَ الْأَخْيَارِ اخْتِيارًا صَرَفَ اللَّهُ مَالَهُ إِلَى الْأَشْرَارِ اضْطِرارًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مال خود را به اختیار از نیکان دریغ کند، خداوند مالش را به اجبار نصیب بدان گرداند.

جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۵.

حدیث ۲۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا نَقَصَ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ قَطُّ ، فَأَعْطُوا وَلَا تَجْبِنُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ گاه مالی بر اثر صدقه دادن کم نشده است. پس عطا کنید و نترسید.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۱ / ۶۲.

حدیث ۲۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْطَى دِرْهَمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ سَبْعِمِائَةَ حَسَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک درهم در راه خدا بدهد، خداوند برایش هفتصد ثواب می نویسد.

الأمالی للطوسی : ۱۸۳ / ۳۰۶.

حدیث ۲۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْضُ الْقِيَامَةِ نَارٌ مَا خَلَا ظِلُّ الْمُؤْمِنِ ؛ فَإِنَّ صَدَقَتَهُ تُظِلُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرزمین قیامت سراسر (گرما) آتش است، مگر سایه مؤمن؛ زیرا که صدقه اش بر او سایه می افکند.

الکافی : ۴ / ۳ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۱۶۹ / ۹.

حدیث ۲۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذو الْوَجْهَيْنِ فِي الدُّنْيَا يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ وَجْهَانِ مِنَ نَارٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در دنیا دو چهره باشد، روز قیامت با دو چهره از آتش محشور می شود.

الترغیب والترهیب : ۳ / ۶۰۳ / ۳.

حدیث ۲۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّلَاةُ عَلَيَّ وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِي تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صلوات فرستادن بر من و اهل بیتم نفاق را از بین می برد.
 الکافی : ۲ / ۴۹۲ / ۸

حدیث ۲۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ارْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ ؛ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با صدای بلند بر من صلوات بفرستید که آن نفاق را از بین می برد.
 الکافی : ۲ / ۴۹۳ / ۱۳ .

حدیث ۲۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ذُو الْوَجْهَيْنِ دَالِعًا لِسَانَهُ فِي قَفَاهُ ، وَآخِرٌ مِنْ قُدَامِهِ ، يَلْتَهَبَانِ نَارًا حَتَّىٰ يُلْهَبَا جَسَدَهُ ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ : هَذَا الَّذِي كَانَ فِي
 الدُّنْيَا ذَا وَجْهَيْنِ وَذَا لِسَانَيْنِ ، يُعْرَفُ بِذَلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت انسان دو چهره در حالی می آید که یک زبان از پس گردنش آویزان است و یک زبان
 از جلو و در آنها آتشی افروخته است که به [تمام] بدنش زبانه می کشد. سپس به او گفته می شود : این کسی است که در دنیا دو
 رو و دو زبان بود. او بدین گونه در روز قیامت شناخته می شود.
 الخصال : ۳۸ / ۱۶ .

از ۲۴۰۱ تا ۲۶۰۰**حدیث ۲۴۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا زَادَ خُشُوعَ الْجَسَدِ عَلَيَّ مَا فِالْقَلْبِ فَهُوَ عِنْدَنَا نِفَاقٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چنانچه خشوع بدن بر خشوع دل بچربد این در نظر ما نفاق است.
 الکافی : ۲ / ۳۹۶ / ۶ .

حدیث ۲۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِلْمُنَافِقِينَ عَلَامَاتٌ يُعْرَفُونَ بِهَا : تَحِيَّتُهُمْ لَعْنَةٌ ، وَطَعَامُهُمْ نُهْمَةٌ ، وَغَنِيمَتُهُمْ غُلُولٌ ، لَا يَقْرَبُونَ الْمَسَاجِدَ إِلَّا هُجْرًا ، وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا دُبْرًا
 ، مُسْتَكْبِرِينَ لَا يَأْلَفُونَ وَلَا يُؤْلَفُونَ ، حُسْبُ بِاللَّيْلِ سُحْبٌ بِالنَّهَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافقان را نشانه هایی است که با آنها شناخته می شوند : درودشان لعنت است، پرخور و شکم باره اند، به غنائم دستبرد می زنند، به مساجد نزدیک نمی شوند مگر به قصد دوری ، نماز را آخر وقت می خوانند، خود برتر بینند، به طوری که با کسی انس و الفت نمی گیرند و کسی هم با آنان الفت نمی گیرد، شب مانند چوب خشک می افتند (شب زنده داری نمی کنند) و روز صدای خود را به جرّ و بحث بلند می کنند.
کنز العمال : ۸۶۲.

حدیث ۲۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ خَالَفَتْ سَرِيرَتُهُ عَلَانِيَتَهُ فَهُوَ مُنَافِقٌ كَاثِرًا مَنْ كَانَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که باطنش با ظاهرش ناسازگار باشد، همو منافق است، هر که می خواهد باشد.
بحار الأنوار : ۸ / ۲۰۷ / ۷۲.

حدیث ۲۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُنَافِقُ يَمْلِكُ عَيْنَيْهِ يَبْكِي كَمَا يَشَاءُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافق، چشمانش در اختیار اوست، هر گونه بخواهد گریه می کند.
کنز العمال : ۸۵۴.

حدیث ۲۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُنَافِقُ مَنْ إِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا فَعَلَ أَفْشَى
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافق کسی است که هرگاه وعده دهد خلف وعده کند، هرگاه کاری کند آن را در بوق و کرنا کند، و هرگاه سخن بگوید دروغ گوید، هرگاه امانتی به او سپارند خیانت ورزد، هرگاه روزی داده شود سبکسری کند و هرگاه روزی داده نشود (و تنگدست گردد) به زندگی روی آورد.
فی المصدر : أساء . (کما فی هاشم بحار الأنوار).

حدیث ۲۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ التَّفَاقُ يَبْدُو لُمَظَةً سَوْدَاءَ ، فَكُلَّمَا ازدَادَ التَّفَاقُ عَظُمَا ازدَادَ ذَلِكَ السَّوَادُ ، فَإِذَا اسْتَكْمَلَ التَّفَاقُ اسْوَدَّ الْقَلْبُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نفاق ابتدا به صورت نقطه ای سیاه [بر دل] ظاهر می شود و هرچه نفاق بیشتر شود آن نقطه بزرگتر می گردد و چون نفاق به مرحله کمال رسید، دل به کلی سیاه می شود.
کنز العمال : ۱۷۳۴ .

حدیث ۲۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی وصیته لابن مسعود - : یابن مسعود ، أَكثَرُ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَالْبِرِّ ؛ فَإِنَّ الْمُحْسِنَ وَالْمُسِيءَ يَنْدَمَانِ ، يَقُولُ الْمُحْسِنُ : يَا لَيْتَنِي ازْدَدْتُ مِنَ الْحَسَنَاتِ ! وَيَقُولُ الْمُسِيءُ : قَصَّرْتُ ، وَتَصْدِيقُ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش خود به ابن مسعود - فرمود : ای پسر مسعود! کارهای شایسته و نیک بسیار به جای آر؛ زیرا نیکوکار و بدکار هر دو پشیمان می شوند. نیکوکار می گوید : کاش خوبی های بیشتری انجام می دادم و بدکار می گوید : کوتاهی کردم. مؤید این مطلب، سخن خدای متعال است که می فرماید : «و سوگند به نفس ملامتگر» .
مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۵۳ / ۲۶۶۰.

حدیث ۲۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمْسَى وَأَصْبَحَ وَعِنْدَهُ ثَلَاثٌ فَقَدْ تَمَّتْ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ فِي الدُّنْيَا : مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى مُعَافًى فِي بَدَنِهِ ، آمِنًا فِي سَرْبِهِ ، عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمِهِ ، فَإِنْ كَانَتْ عِنْدَهُ الرَّابِعَةُ فَقَدْ تَمَّتْ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ؛ وَهُوَ الْإِيمَانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که شب و روز خود راسپری کند و از سه چیز برخوردار باشد نعمت دنیا بر او تمام شده است : کسی که بام و شامش را در تندرستی و آسودگی خاطر گذراند و خوراک روز خود را داشته باشد و اگر چهارمین نعمت را هم داشته باشد، نعمت دنیا و آخرت را کامل دارد و آن نعمت ایمان است.
تحف العقول : ۳۶.

حدیث ۲۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند.

سنن الترمذی : ۵ / ۱۲۴ / ۲۸۱۹.

حدیث ۲۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا اخْتَصَّاهُمْ بِالنِّعَمِ ، يُفَرِّغُ فِيهِمْ مَا بَدَّلُوهُا لِلنَّاسِ ، فَإِذَا مَنَعُوهَا حَوَّلَهَا مِنْهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بندگانی دارد که نعمت ها را در اختیار آنان نهاده است. تا زمانی که این نعمت ها را به مردم بذل و بخشش کنند، آنها را در میانشان نگه می دارد و هرگاه دریغ ورزند نعمت ها را از آنان به دیگران منتقل می کند.
بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۳ / ۶۲.

حدیث ۲۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَتَانِ مَفْتُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الْفَرَاغُ وَالصَّحَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که بسیاری از مردم در آنها آزموده می شوند [یا به سبب آنها به گمراهی و فساد می افتند] : فراغت و تندرستی.

الخصال : ۳۵ / ۷.

حدیث ۲۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَتَانِ مَكْفُورَتَانِ : الْأَمْنُ وَالْعَافِيَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که نادیده گرفته می شود : امنیت و سلامت.

بحار الأنوار : ۸۱ / ۱۷۰ / ۱

حدیث ۲۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَلَكَ الْمُتَقَدَّرُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردمان کثیف و پلشت به هلاکت در افتند.

کنز العمال : ۷۴۲۲.

حدیث ۲۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُؤْوَا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ ؛ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خاکروبه را پشت در [حیاط] جمع نکنید؛ زیرا که لانه شیطان می شود.

وسائل الشیعة : ۳ / ۵۷۲ / ۳.

حدیث ۲۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُبَيِّتُوا الْقُمَامَةَ فِي بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجُوهَا نَهَارًا ؛ فَإِنَّهَا مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زباله را شب در خانه های خود نگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقل کنید؛ زیرا زباله جایگاه شیطان است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۵ / ۴۹۶۸.

حدیث ۲۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يَزَلْ لَهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ نِعْمَةٌ إِلَّا فِي مَطْعَمٍ أَوْ مَشْرَبٍ أَوْ مَلْبَسٍ ، فَقَدْ قَصَرَ عَمَلُهُ وَدَنَا عَذَابُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نعمت خداوند عز و جل را فقط در خوراک یا نوشیدنی یا پوشاک ببیند، بی گمان عملش کوتاه و عذابش نزدیک باشد.

الکافی : ۲ / ۳۱۶ / ۵.

حدیث ۲۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَسَّ الْعَبْدُ الْقَاذِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه بد است بنده کثیف و لاقید.

الکافی : ۶ / ۴۳۹ / ۶.

حدیث ۲۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيْتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ ، وَلَا يَتَقَلَّبُ سَاعِيَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این بدن ها را پاکیزه سازید، [تا] خداوند [جان] شما را پاکیزه گرداند؛ زیرا هیچ بنده ای نیست که شب با بدنی پاکیزه بخوابد مگر اینکه فرشته ای در میان جامه او با وی می خوابد و هیچ ساعتی از شب از این پهلو به آن پهلو نمی چرخد مگر اینکه آن فرشته گوید : خدایا! بنده ات را بیامرزد؛ زیرا که با بدنی پاکیزه خوابیده است.

کنز العمال : ۲۶۰۰۳.

حدیث ۲۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَبْصَرَ رَجُلًا شَعْرًا رَأْسِهِ ، وَسَخَةً ثِيَابِهِ ، سَيِّئَةً حَالَهُ - : مِنَ الدِّينِ الْمُتَعَتُّةِ وَإِظْهَارِ النَّعْمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی مردی را دید که موهایی ژولیده و جامه ای چرکین و سر و وضعی نامرتب داشت - فرمود : استفاده از نعمت های خدا و آشکار ساختن نعمت جزو دین است.

الکافی : ۶ / ۴۳۹ / ۵.

حدیث ۲۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنْظِفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ ، وَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا كُلُّ نَظِيفٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودتان را با هر وسیله ای که می توانید پاکیزه کنید؛ زیرا که خداوند متعال اسلام را بر پایه پاکیزگی بنا کرده است و هرگز به بهشت نرود مگر کسی که پاکیزه باشد.

کنز العمال : ۲۶۰۰۲.

حدیث ۲۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ النَّاسِكَ النَّظِيفَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، عبادت کننده پاکیزه را دوست دارد.
 کنز العمال : ۲۶۰۰۰.

حدیث ۲۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جامه ای می پوشد، باید آن را پاکیزه نگه دارد.
 الکافی : ۳ / ۴۴۱ / ۶

حدیث ۲۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند پاک است و شخص پاک را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.
 سنن الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹.

حدیث ۲۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ، لَكَ أَوْلُ نَظْرَةٍ، وَالثَّانِيَةُ عَلَيْكَ وَلَا لَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : ای علی! نگاه اول از آن تو و نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو.
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۱۹ / ۴۹۷۱

حدیث ۲۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِسْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَيَّ امْرَأَةً ذَاتِ
 بَعْلِ مَلَائِ عَيْنِهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند عز و جل سخت است بر
 زن شوهرداری که چشم خود را از غیر شوهر خود یا از کسی که محرم او نیست پر کند.
 ثواب الأعمال : ۳۳۸/۱.

حدیث ۲۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَلَأَ عَيْنَهُ مِنْ حَرَامٍ مَلَأَ اللَّهُ عَيْنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ ، إِلَّا أَنْ يَتُوبَ وَيَرْجِعَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که چشم خود را از حرام پرکند، خداوند در روز قیامت چشم او را از آتش پرگرداند مگر اینکه توبه کند و از عمل خود دست بردارد.
 بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۳۴ / ۱ .

حدیث ۲۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَرَوْنَ الْعَجَائِبَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چشمان خود را [از حرام] فروبندید تا شگفتی ها را ببینید.
 بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۴۱ / ۵۲

حدیث ۲۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِكُلِّ عَضْوٍ مِنْ ابْنِ آدَمَ حَظٌّ مِنَ الزَّنا : الْعَيْنُ زِنَاهَا النَّظَرُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر عضوی از اعضای آدمیزاد بهره ای از زناست، زناى چشم هم چشم چرانی است.
 جامع الأخبار : ۴۰۸ / ۱۱۲۹ .

حدیث ۲۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عِبَادَةٌ : النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ ، وَفِي الْمُصْحَفِ ، وَفِي الْبَحْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگریستن در سه چیز عبادت است : نگاه کردن در روی پدر و مادر، و در قرآن، و در دریا.
 صحیفه الإمام الرضا : ۹۰ / ۱۹ .

حدیث ۲۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّظَرُ إِلَى الْعَالِمِ عِبَادَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ الْمُقْسَطِ عِبَادَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ بِرَأْفَةٍ وَرَحْمَةٍ عِبَادَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْأَخِ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَادَةٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به عالم عبادت است، نگاه کردن به پیشوای دادگر عبادت است، نگاه کردن مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگاه کردن به برادری که به خاطر خدا دوستش داری عبادت است.
 بحار الأنوار : ۷۴ / ۷۳ / ۵۹ .

حدیث ۲۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ النَّظْرِ ؛ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَى ، وَيُولِّدُ الْغَفْلَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نگاه های زیادی بپرهیزید؛ زیرا که آن تخم هوس می پراکند و غفلت می زاید.
 بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۹ / ۲۹.

حدیث ۲۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ وَاسَى الْفَقِيرَ ، وَأَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ ، فَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ حَقًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به تهیدست کمک مالی کند و نسبت به مردم، از خود انصاف به خرج دهد چنین کسی مؤمن حقیقی است.
 الخصال : ۴۷ / ۴۸.

حدیث ۲۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ النَّاصِحِ فَأَرْبَعَةٌ : يَقْضِي بِالْحَقِّ ، وَيُعْطِي الْحَقَّ مِنْ نَفْسِهِ ، وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ ، وَلَا يَعْتَدِي عَلَى أَحَدٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه شخص خیرخواه چهار چیز است : به حق قضاوت می کند و از خود به دیگران حق می دهد، برای مردم همان می پسندد که برای خود می پسندد و به [حق] هیچ کس دست درازی نمی کند.
 تحف العقول : ۲۰.

حدیث ۲۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِيُنْصَحِ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ كَنْصِيحَتِهِ لِنَفْسِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما همان گونه که خیرخواه خویش است، باید خیرخواه برادرش نیز باشد.
 الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۴.

حدیث ۲۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با منزلت ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت، کسی است که در راه خیرخواهی برای خلق او بیش از دیگران قدم بر دارد.
 الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۵.

حدیث ۲۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : أَحَبُّ مَا تَعَبَدَ لِي بِهِ عَبْدِي ، النَّصْحُ لِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: محبوبترین چیزی که بنده ام به وسیله آن مرا عبادت می کند، خیرخواهی (خلوص) برای من است.

الترغیب والترهیب : ۲ / ۵۷۷ / ۱۶.

حدیث ۲۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَقَدْ أُوزِيْتُ فِي اللَّهِ وَمَا يُؤْذِي أَحَدًا ، وَأُخِفْتُ [فِي] اللَّهِ وَمَا يُخَافُ أَحَدًا ، وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَيَّ ثَلَاثُونَ مِنْ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ وَمَا لِي وَلِبَلَالٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَيْدٍ إِلَّا شَيْءٌ يُؤَارِيهِ إِبْطُ بِلَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس به اندازه من در راه خدا آزار ندیده و هیچ کس به اندازه من در راه خدا ترسانده و تهدید نشده است. سی شبانه روز بر من گذشت و من و بلال [حبشی] غذایی که موجود زنده ای می خورد، برای خوردن نداشتیم، مگر آن مقداری که اگر زیر بغل بلال می گذاشتی ناپدید می شد.

کنز العمال : ۱۶۶۷۸ .

حدیث ۲۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا أُؤْذِيَ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُؤْذِيَتْ فِي اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس به اندازه ای که من در راه خدا آزار دیده ام، آزار ندیده است.

کنز العمال : ۵۸۱۸

حدیث ۲۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَمْسٌ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ : الْأَكْلُ عَلَى الْحَضِيضِ مَعَ الْعَبِيدِ ، وَرُكُوبِي الْجِمَارَ مُؤَكَّفًا ، وَحَلْبِي الْعَنْزَ بِيَدِي ، وَلُبْسُ الصُّوفِ ، وَالتَّسْلِيمُ عَلَى الصَّبِيانِ ؛ لِتَكُونَ سُنَّةً مِنْ بَعْدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج کار است که تا زنده هستم رهایشان نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بندگان، سوار شدن بر الاغ برهنه، دوشیدن بز با دست خودم، پوشیدن لباس پشمینه و سلام کردن به کودکان، تا این کارها بعد از من سنت شود.

الأمالی للصدوق : ۱۳۰ / ۱۱۷ .

حدیث ۲۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أما والله إني لأمين في السماء وأمين في الأرض .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! به خدا قسم که من در آسمان امین هستم و در زمین نیز امینم.
کنز العمال : ۳۲۱۴۷ .

حدیث ۲۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثَ كُلُّ نَبِيٍّ كَانَ قَبْلِي إِلَى أُمَّتِهِ بِلِسَانِ قَوْمِهِ ، وَبَعَثَنِي إِلَى كُلِّ أَسْوَدٍ وَأَحْمَرَ بِالْعَرَبِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیش از من هر پیامبری به زبان قوم خود به سوی امتش فرستاده شد، ولی خداوند مرا به زبان عربی به سوی هر سیاه و سفیدی فرستاده است.

بحار الأنوار : ۱۶ / ۳۱۶ / ۶ .

حدیث ۲۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا رَسُولٌ مَنْ أَدْرَكَتْ حَيَا وَمَنْ يُؤَلَّدُ بَعْدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من پیامبر کسانی که با من به سر می برند و کسانی که بعد از من به دنیا می آیند هستم.
الطبقات الكبرى : ۱ / ۱۹۱ .

حدیث ۲۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ نَبِيٌّ كَانَ قَبْلِي : أُرْسِلْتُ إِلَى الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ وَالْأَحْمَرِ ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ طَهْرًا وَمَسْجِدًا ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ ، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ وَلَمْ تُحَلَّ لِأَحَدٍ أَوْ قَالَ : لِنَبِيِّ - قَبْلِي ، وَأُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز به من داده شده که به هیچ یک از پیامبران پیش از من داده نشده است : به سوی سفید و سیاه و سرخ فرستاده شده ام. زمین برای من طهور و سجده گاه قرار داده شده، به واسطه رعب و وحشت یاری داده شده ام. غنائم برای من حلال شده، در حالی که پیش از من برای هیچ کس - یا فرمود : هیچ پیامبری - حلال نبوده و سخنان جامع به من عطا شده است.

الأمالی للطوسي : ۴۸۴ / ۱۰۵۹ .

حدیث ۲۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا أَفْضَلَ مِنِّي ، وَلَا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هیچ مخلوقی نیافرید که نزد او از من برتر و گرامیتر باشد.

عیون أخبار الرضا : ۱ / ۲۶۲ / ۲۲ .

حدیث ۲۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أولُ وافِدٍ على العزيزِ الجبارِ يومَ القيامةِ وكتابُهُ وأهلُ بيتي ثمَّ أمتي ، ثمَّ أسألُهُم: ما فعلتُم بكتابِ اللهِ وبأهلِ بيتي ؟
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که روز قیامت بر خدای عزیز جبار وارد می شود، من هستم و کتاب او و اهل بیت من و سپس ائمتم. آن گاه از آنان می پرسم که با کتاب خدا و اهل بیت من چه کردند.
الکافی : ۲ / ۶۰۰ / ۴.

حدیث ۲۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أتقاكم لله ، وأعلمكم لحدودِ الله .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من خداپرواترین شما و آگاهترینتان به حدود خداوندم هستم .
کنز العمال : ۳۱۹۶۴.

حدیث ۲۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا قائدُ المرسلينَ ولا فخرَ ، وأنا خاتمُ النبیینَ ولا فخرَ ، وأنا أولُ شافعٍ وأولُ مُشفِعٍ ولا فخرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودستایی نیست، من جلودار پیامبرانم ؛ خودستایی نباشد، من خاتم پیامبرانم؛ خودستایی نیست، من نخستین شفاعت کننده و نخستین کسی هستم که شفاعتش پذیرفته می شود.
کنز العمال : ۳۱۸۸۳.

حدیث ۲۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا سيّدُ وُلدِ آدَمَ ولا فخرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودستایی نیست، من سرور فرزندان آدم هستم.
بحار الأنوار : ۵۱ / ۴۸ / ۸.

حدیث ۲۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا دعوةُ إبراهيمَ ، قالَ وهو يرفعُ القواعدَ من البيتِ : «ربِّنا وابعثْ فيهم رَسولاً منهم ...»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من همان دعای ابراهیم هستم که هنگام ساختن پایه های کعبه گفت : «ای پروردگار ما! در میان آنان رسولی از خودشان برانگیز...» .
البقره : ۱۲۹ .

حدیث ۲۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا أَنَا رَحِمَةٌ مُهْدَاةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من در حقیقت رحمتی اهدایی [از جانب خدا] هستم.
الطبقات الكبرى : ۱ / ۱۹۲ .

حدیث ۲۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَنَا أَدِيبُ اللَّهِ وَعَلِيٌّ أَدِيبِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من تربیت شده خدا هستم و علی تربیت شده من.
مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۱ / ۱۹ .

حدیث ۲۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَنَا الْعَاقِبُ الَّذِي لَيْسَ بَعْدَهُ نَبِيٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عاقب هستم، [یعنی] کسی که پس از او پیامبری نیست.
الطبقات الكبرى : ۱ / ۱۰۵ .

حدیث ۲۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سَأَلَهُ يَهُودِيٌّ عَنْ وَجْهِ تَسْمِيَّتِهِ بِمُحَمَّدٍ وَأَحْمَدَ وَأَبِي الْقَاسِمِ وَبَشِيرٍ وَنَذِيرٍ وَدَاعٍ ؟ - : أَمَّا مُحَمَّدٌ فَإِنِّي مَحْمُودٌ فِي الْأَرْضِ ، وَأَمَّا أَحْمَدُ فَإِنِّي مَحْمُودٌ فِي السَّمَاءِ ، وَأَمَّا أَبُو الْقَاسِمِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقْسِمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قِسْمَةَ النَّارِ ؛ فَمَنْ كَفَرَ بِي مِنَ الْأَوْلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي النَّارِ ، وَيَقْسِمُ قِسْمَةَ الْجَنَّةِ ؛ فَمَنْ آمَنَ بِي وَأَقْرَبَ بِنُبُوتِي فِي الْجَنَّةِ . وَأَمَّا الدَّاعِي فَإِنِّي أَدْعُو النَّاسَ إِلَى دِينِ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ ، وَأَمَّا النَّذِيرُ فَإِنِّي أُنذِرُ بِالنَّارِ مَنْ عَصَانِي ، وَأَمَّا الْبَشِيرُ فَإِنِّي أُبَشِّرُ بِالْجَنَّةِ مَنْ أَطَاعَنِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال مرد یهودی از علت نامگذاری ایشان به محمد و احمد و ابوالقاسم و بشیر و نذیر و داعی - فرمود : امیا محمد، از آن روست که من در زمین ستوده ام. اما احمد، از آن روست که من در آسمان ستوده ام. اما ابوالقاسم، از آن روست که خداوند عز و جل روز قیامت قسمت آتش را جدا می کند و هر که، از اولین و آخرین انسان ها، به من کافر شده باشد جایش در آتش است و قسمت بهشت را جدا می سازد و هر که به من ایمان آورده و به نبوت من اقرار کرده باشد، جایش در بهشت است. اما داعی، از آن روست که من مردم را به دین پروردگارم عز و جل دعوت می کنم. اما نذیر، از آن روست که هر کس نافرمانیم کند او را به آتش بیم می دهم و اما بشیر، از آن روست که هر کس اطاعتم کند، او را به بهشت بشارت می دهم.

معانی الأخبار : ۲ / ۵۲ .

حدیث ۲۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَّبِعُنِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ : أَنَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس را نسزد که بگوید : من در نزد خداوند بهتر از یونس بن متی هستم .
کنز العمال : ۳۲۴۲۲ .

حدیث ۲۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأَيْتُ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ أَبْيَضُ مُبْطَنٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عیسی بن مریم را دیدم، او مردی بود سفیدپوست و میان باریک چون شمشیر .
المبطن : الضامر البطن (النهاية : ۱/۱۳۷) .

حدیث ۲۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أُمَّ أَيْمَنَ ! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَخِي عِيسَى كَانَ لَا يُخْبِي عِشَاءَ لِعَدَاءٍ وَلَا غَدَاءَ لِعِشَاءٍ ؟ ! يَأْكُلُ مِنْ وَرَقِ الشَّجَرِ ، وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءِ الْمَطَرِ ، يَلْبَسُ الْمُسْوَحَ ، وَيَبِيْتُ حَيْثُ يُمَسَى ، وَيَقُولُ : يَا تَنِي كُلُّ يَوْمٍ بَرِزِقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ام ایمن! مگر نمی دانی که برادرم عیسی شام را برای صبحانه نگه نمی داشت و صبحانه ای را برای شام؟ از برگ درختان تغذیه می کرد و از آب باران می آشامید، پلاس می پوشید و هر جا که شب می رسید بیتوته می کرد و می گفت : هر روز، روزی خود را می آورد .
کنز العمال : ۳۲۳۵۸ .

حدیث ۲۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ طَعَامُ عِيسَى الْبَاقِلَاءَ حَتَّى رُفِعَ ، وَلَمْ يَأْكُلْ عِيسَى شَيْئًا غَيْرَ تَهُ النَّارِ حَتَّى رُفِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراک عیسی تا زمانی که به آسمان برده شد، باقلا بود؛ عیسی تا زمانی که به آسمان برده شد غذایی که با آتش پخته شده باشد، نخورد .
کنز العمال : ۳۲۳۵۷ .

حدیث ۲۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ نَبِيٍّ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مُوسَى ، وَآخِرُهُمْ عِيسَى وَسُتْمَانَةُ نَبِيٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنی اسرائیل ششصد پیامبر داشتند که اولین آنها موسی بود و آخرینشان عیسی .

الخصال : ۵۲۴/۱۳ .

حدیث ۲۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ أَخِي يَحْيَى حِينَ دَعَاهُ الصَّبِيَانُ إِلَى اللَّعِبِ وَهُوَ صَغِيرٌ فَقَالَ : أَلَلَّعِبِ خُلِقْتُ ؟ ! فَكَيْفَ بَمَنْ أَدْرَكَ الْحِنْتَ مِنْ مَقَالِهِ ؟ !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند برادرم یحیی را؛ وقتی او کودک بود و بچه ها او را به بازی دعوت کردند، گفت :
مگر برای بازی خلق شده ام؟! چنین کسی وقتی به سن بلوغ رسد، چه خواهد گفت؟!
کنز العمال : ۳۲۴۲۵ .

حدیث ۲۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ زَكَرِيَّا نَجَّارًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زکریا نجار بود.
کنز العمال : ۳۲۳۲۹ .

حدیث ۲۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَرَجَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ فِي طَلَبِ زَكَرِيَّا لِيَقْتُلُوهُ ، فَخَرَجَ هَارِبًا فِي الْبَرِّيَّةِ ، فَانْفَرَجَتْ لَهُ شَجَرَةٌ فَدَخَلَ فِيهَا فَبَقِيَ هُدْبَةً مِنْ ثَوْبِهِ ، فَجَاؤُوا حَتَّى قَامُوا عَلَيْهَا فَشَرَوْهُ بِالْمِنْشَارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنی اسرائیل در جستجوی زکریا برآمدند تا او را بکشند. زکریا به صحرا گریخت. درختی برای او دهان باز کرد و زکریا داخل آن رفت، اما ریشه ای از لباس او بیرون ماند. بنی اسرائیل آمدند و روی درخت رفتند و او را از آن برداشتند.
کنز العمال : ۳۲۳۳۰ .

حدیث ۲۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ النَّاسُ يَعُودُونَ دَاوُودَ وَيَطْنُونَ أَنْ بِهِ مَرَضًا ، وَمَا بِهِ إِلَّا شِدَّةُ الْخَوْفِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم خیال می کردند داوود دچار بیماری است و به عیادت او می رفتند، حال آنکه او را چیزی نبود مگر شدت ترس از خداوند متعال.
کنز العمال : ۳۲۳۲۳ .

حدیث ۲۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ دَاوُودُ أَعْبَدَ الْبَشَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : داوود، عابدترین انسان ها بود.

کنز العمال : ۳۲۳۲۲

حدیث ۲۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ أَخِي مُوسَى اسْتَحْيَا فَقَالَ ذَلِكَ، لَوْ لَبِثَ مَعَ صَاحِبِهِ لَأَبْصَرَ أَعْجَبَ الْأَعْجِيبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند برادرم موسی را رحمت کند؛ حیا کرد و آن حرف را زد. اگر با همسفر خود می ماند بی گمان شکفت ترین عجایب را می دید.

بحار الأنوار : ۱۳/۲۸۴/۱ .

حدیث ۲۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ نَبِيٍّ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مُوسَى ، وَآخِرُهُمْ عِيسَى ، وَسِتِّمَانُهُ نَبِيٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین پیامبر بنی اسرائیل موسی بود و آخرینشان عیسی. آنان ششصد پیامبر بودند.

بحار الأنوار : ۱۳/۷/۵ .

حدیث ۲۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ أَيُّوبُ أَحْلَمَ النَّاسِ ، وَأَصْبَرَ النَّاسِ ، وَأَكْظَمَ النَّاسِ لِعَيْظِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایوب، بردبارترین مردم و شکیباترین مردمان بود و بیش از همه مردم خشمش را فرو می خورد .

کنز العمال : ۳۲۳۱۶ .

حدیث ۲۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَيُّوبَ: أَتَدْرِي مَا كَانَ جُرْمُكَ إِلَيَّ حَتَّى ابْتَلَيْتُكَ ؟ قَالَ: [لا]

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به ایوب فرمود : آیا می دانی جرم تو در پیشگاه من چه بود که مبتلایت کردم؟ عرض کرد : پروردگاری من! [نه]. فرمود : چون بر فرعون وارد شدی (و برای خوش آمد او) دو کلمه با مداهنه و مماشات سخن گفتم.

ما بین المعقوفین سقط من المصدر و أضفناه من الفردوس : ۳/۱۷۴/۴۴۶۸ .

حدیث ۲۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُعْطِيَ يُوسُفُ شَطْرَ الْحُسْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نصف زیبایی، به یوسف داده شد.

کنز العمال : ۳۲۴۰۰

حدیث ۲۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الکَرِيمُ ابْنُ الْکَرِيمِ ابْنِ الْکَرِيمِ : يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگوار، پور بزرگوار، پور بزرگوار، پور بزرگوار، یوسف پور یعقوب پور اسحاق پور ابراهیم است.

کنز العمال : ۳۲۴۰۴.

حدیث ۲۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، ابراهیم را به خلیلی نگرفت مگر برای آنکه اطعام می کرد و شب هنگام که مردم خواب بودند، نماز می گزارد.

علل الشرائع : ۳۵/۴.

حدیث ۲۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى بِإِبْرَاهِيمَ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ ، فَلَمَّا أَبْصَرَهَا قَالَ : حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی که می خواستند ابراهیم را به آتش افکنند، او را به سوی آتش بردند. چون چشمش به آتش افتاد، فرمود : خداوند ما را کافی است و او نیکو حمایتگری است.

کنز العمال : ۳۲۲۸۸.

حدیث ۲۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَعَثَ اللَّهُ نُوحًا لِأَرْبَعِينَ سَنَةً ، وَلِبَثَّ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا يَدْعُوهُمْ ، وَعَاشَ بَعْدَ الطُّوفَانِ سِتِّينَ سَنَةً حَتَّى كَثُرَ النَّاسُ وَفَشُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نوح را در چهل سالگی مبعوث کرد و او نهصد و پنجاه سال قوم خود را دعوت می کرد و بعد از توفان شصت سال زنده ماند تا آنکه تعداد مردم زیاد و فراوان شد.

المستدرک علی الصحیحین : ۲/۵۹۵/۴۰۰۵.

حدیث ۲۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ نَبِيٍّ أُرْسِلَ نُوحٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین پیامبر مرسل نوح است.

کنز العمال : ۳۲۳۹۱ .

حدیث ۲۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ خَطَّ بِالْقَلَمِ إِدْرِيسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که با قلم نوشت ، ادريس بود .

کنز العمال : ۳۲۲۶۹ .

حدیث ۲۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى إِدْرِيسَ ثَلَاثِينَ صَحِيفَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر ادريس سی صحیفه نازل کرد.

وفی خبر : ... أنزل على إدريس خمسين صحيفه ، وهو أخنوخ ، وهو أول من خط بالقلم . (بحار الأنوار : ۱۱/۶۰/۶۸) .

حدیث ۲۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ تَنَامُ عُيُونُنَا وَلَا تَنَامُ قُلُوبُنَا ، وَنَرَى مِنْ خَلْفِنَا كَمَا نَرَى مِنْ بَيْنِ أَيْدِينَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما گروه پیامبران، چشمانمان می خوابد اما دل هایمان نمی خوابد و پشت سر خود را نیز همچون

پیش رویمان، می بینیم.

بحار الأنوار : ۱۶/۱۷۲/۷ .

حدیث ۲۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ أَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ وَالصُّدِّيِّقِينَ الْبَشَاشَةُ إِذَا تَرَاءَوْا ، وَالْمُصَافِحَةُ إِذَا تَلَاقَوْا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از اخلاق پیامبران و صدیقان، خوشرویی هنگام روبه رو شدن با هم و دست دادن به هنگام رسیدن

به یکدیگر بود.

تنبيه الخواطر : ۱/۲۹ .

حدیث ۲۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أَمَرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما، جماعت پیامبران، فرمان داریم که با مردم به فراخور فهم و خردهایشان سخن بگوییم.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۰/۱۹

حدیث ۲۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَعَثَ إِلَيْهِمُ الرُّسُلَ لِتَكُونَ لَهُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى خَلْقِهِ ، وَيَكُونَ رُؤْسُهُ إِلَيْهِمْ شُهَدَاءَ عَلَيْهِمْ ، وَابْتَعَثَ فِيهِمُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ ، وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ، وَلِيَعْقِلَ الْعِبَادُ عَنْ رَبِّهِمْ مَا جَهَلُوهُ ، فَيَعْرِفُوهُ بِرُبُوبِيَّتِهِ بَعْدَ مَا أَنْكَرُوا ، وَيُوحِّدُوهُ بِالْإِلَهِيَّةِ بَعْدَ مَا عَصَدُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [خداوند] رسولان را به سوی مردم فرستاد تا او را بر آفریدگانش حجّت رسا باشد و فرستادگانش به سوی آنان گواه بر ایشان باشند و پیامبران بشارتگر و بیم دهنده را در میان مردم برانگیخت تا اگر هلاک می شوند از روی دلیل باشد و اگر به حیات (و سعادت) دست می یابند، آن هم از روی دلیل باشد، و برای اینکه بندگان آنچه را درباره پروردگارشان نمی دانستند، بدانند و ربوبیت او را که منکرش بودند بشناسند و الوهیتش را که برای آن شریک قائل بودند، یگانه دانند.

التوحيد : ۴۵/۴ .

حدیث ۲۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ حُسْنَ الْأَخْلَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در حقیقت برای این برانگیخته شده ام، تا خوی های نیکو را به کمال رسانم.

الطبقات الكبرى : ۱/۱۹۳ .

حدیث ۲۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برانگیخته شده ام، تا صفات عالیّه انسانی را کامل سازم.

کنز العمال : ۳۱۹۶۹ .

حدیث ۲۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ ابْنُ آدَمَ : مُلْكِي مُلْكِي ! وَمَالِي مَالِي ! يَا مَسْكِينُ ! أَيْنَ كُنْتَ حَيْثُ كَانَ الْمُلْكُ وَلَمْ تَكُنْ ، وَهَيْلَ لَكَ إِذَا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ ، أَوْ لَيْسَتْ فَأَبْلَيْتَ ، أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَبْقَيْتَ ؟! إِمَّا

مَرَحُومٌ بِهِ وَإِمَّا مُعَاقَبٌ عَلَيْهِ ، فَاعْقِلْ أَنْ لَا يَكُونَ مَالٌ غَيْرَكَ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ مَالِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاد می گوید: ملک من، ملک من، و مال من، مال من. ای بینوا! کجا بودی زمانی که ملک بود

و تو نبودی؟ آیا مال تو جز همان مقداری است که می خوری و از میان می بری، یا می پوشی و کهنه می گردانی یا صدقه می دهی و [برای آخرت] باقی می گذاری که به خاطر آن یا مشمول رحمت می شوی یا کیفر می بینی؟ پس، بیندیش که مال دیگری را بیشتر از مال خودت دوست نداشته باشی .
بحار الأنوار: ۷۱/۳۵۶/۱۷.

حدیث ۲۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لَكَ فِي مَالِكَ ثَلَاثًا شُرَكَاءَ: أَنْتَ، وَالتَّلْفُ، وَالْوَارِثُ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَكُونَ أَعْجَزَهُمْ فَافْعَلْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دارایی تو سه نفر شریکند : خودت، تلف و نابودی، و وارث. پس، اگر می توانی کاری کن که ناتوانترین این ها نباشی.
کنز العمال: ۱۶۱۴۷ .

حدیث ۲۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ أَفْقَرَهُ اللَّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مالی را از غیر حلال کسب کند، خداوند او را فقیر گرداند .
الأمالی للطوسی: ۱۸۲/۳۰۶ .

حدیث ۲۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَمْ يُبَالِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَ الْمَالَ لَمْ يُبَالِ اللَّهُ مِنْ أَيْنَ أَدْخَلَهُ النَّارَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس باکی نداشته باشد که از کجا کسب مال می کند، خداوند باکی ندارد که از کجا به دوزخش برود.
بحار الأنوار: ۱۰۳/۱۳/۶۳ .

حدیث ۲۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْفَقْرَ، وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمُ التَّكَاثُرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از فقر بر شما نمی ترسم. بلکه از فزون خواهی و تفاخر به زیاد داشتن برای شما نگرانم.
کنز العمال: ۶۱۳۹ .

حدیث ۲۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه نیکوست مال شایسته برای مرد شایسته.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۵۸ .

حدیث ۲۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ الشَّيْطَانُ لَعَنَهُ اللَّهُ : لَنْ يَسْلَمَ مِنِّي صَاحِبُ الْمَالِ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ أَغْدُو عَلَيْهِ بِهِنَّ وَأَزْوُحُ : أَخْذُهُ مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ ، وَإِنْفَاقُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ، وَأُحْبَبُهُ إِلَيْهِ فَيَمْنَعُهُ مِنْ حَقِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان، که خدایش لعنت کناد، گفت : شخص دارا در یکی از سه مورد از چنگ من نخواهد رست و صبح و شب با این سه پیش او می روم : به دست آوردن مال از راه غیر حلال، خرج کردن نابجای آن، و این که مال را محبوب او می گردانم و در نتیجه، حق و حقوق آن را نمی پردازد.
الترغيب والترهيب : ۴/۱۸۲/۶۸ .

حدیث ۲۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الدِّينَارَ وَالدِّرْهَمَ أَهْلَكَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دینار و درهم، کسانی را که پیش از شما بودند نابود کرد و این دو نابود کننده شماست.
الکافی : ۲/۳۱۶/۶ .

حدیث ۲۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ : أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ ، فَيَرْجِعُ اِثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ ؛ يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز از پی مرده می رود : خانواده اش، مالش و کردارش؛ دوتای آنها بر می گردند و یکی می ماند : خانواده و مالش بر می گردند و کردارش می ماند.
کنز العمال : ۴۲۷۶۱ .

حدیث ۲۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ أَوَّلَ النَّهَارِ فَلَا تَقِيلُ إِلَّا فِي قَبْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی در آغاز روز بمیرد، نیمروز را جز در گورش نباید بگذرانند.
الکافی : ۳/۱۳۸/۲ .

حدیث ۲۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْفِنُوا مَوْتَاكُمْ بِاللَّيْلِ إِلَّا أَنْ تَضْطَرُّوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردگان خود را شب دفن نکنید، مگر اینکه ناچار باشید.

کنز العمال : ۴۲۳۸۵

حدیث ۲۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَرْحَمَ مَا يَكُونُ اللَّهُ بِالْعَبْدِ إِذَا وُضِعَ فِي حُفْرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین مهربانی خدا به بنده آن وقتی است که در گورش نهاده شود.

کنز العمال : ۴۲۳۸۶

حدیث ۲۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ ، عَلَيْكُمْ بِالْقَصْدِ

فِي الْمَشِيِّ بِجَنَائِزِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد حفظ آرامش و وقار.

بر شما باد آرام راه رفتن با جنازه هایتان.

الأمالی للطوسی : ۳۸۳/۸۲۷ .

حدیث ۲۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَفْشُوَ الْفَالَجُ وَمَوْتُ الْفُجَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های [فرا رسیدن] ایامت، شیوع فلج و مرگ ناگهانی است.

الکافی : ۳/۲۶۱/۳۹ .

حدیث ۲۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِرٌّ سَتَّيْنِ بَرٍّ وَالِدَيْكَ ، سِرٌّ سَنَّهُ صِلُ رَحِمَكَ ، سِرٌّ مِثْلًا عُدُّ مَرِيضًا ، سِرٌّ مِثْلِينَ شَيْعَ جَنَازَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نیکی به پدر و مادرت، مسافت دوساله بیما. برای به جا آوردن صله رحم، مسافت یک ساله

بیما. برای عیادت بیمار، یک میل راه بیما و برای شرکت در تشییع جنازه ای، دو میل راه بیما.

النوادر للراوندي : ۹۲/۲۹ .

حدیث ۲۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَوْتُ الْفُجَاءِ تَخْفِيفٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ، وَمَسْخَطَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ناگهانی، تخفیفی است برای مؤمنان و خشمی است بر کافران.
کنز العمال : ۴۲۷۷۵ .

حدیث ۲۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مَوْتَ الْفُجَاءِ تَخْفِيفٌ عَنِ الْمُؤْمِنِ ، وَأَخْذَةٌ أَسْفٍ عَنِ الْكَافِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ناگهانی، تخفیفی است برای مؤمن [از رنج مردن و سكرات موت] و [جان] ستاندنی
خشماگین از کافر.
الکافی : ۳/۱۱۲/۵ .

حدیث ۲۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ الْبَهَائِمَ يَعْلَمَنَّ مِنَ الْمَوْتِ مَا تَعْلَمُونَ أَنْتُمْ ، مَا أَكَلْتُمْ مِنْهَا سَمِينًا !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر حیوانات از مرگ آن دانند که شما می دانید، هرگز حیوان فربه‌ی نمی خوردید!
الأمالی للطوسی : ۴۵۳/۱۰۱۱ .

حدیث ۲۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْضَرُوا مَوْتَكُمْ وَلَقِّنُوهُمْ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» وَبَشِّرُوهُمْ بِالْجَنَّةِ ، فَإِنَّ الْحَلِيمَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ يَتَخَيَّرُ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ ، وَإِنَّ الشَّيْطَانَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ مِنْ ابْنِ آدَمَ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَصْرَعِ . وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ! لَمُعَايِنَةُ مَلِكِ الْمَوْتِ أَشَدُّ مِنْ أَلْفِ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ . وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ! لَا تَخْرُجُ نَفْسٌ عَبْدٍ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَتَأَلَّمَ كُلَّ عِرْقٍ مِنْهُ عَلَى حِيَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر بالین مردگان خود حاضر شوید و به آنان «لا اله الا الله» تلقین کنید و نوید بهشتشان دهید؛ زیرا
حتی مردان و زنان بردبار هم در این صحنه گیج و سرگشته می شوند و شیطان بیش از هر زمان دیگری در هنگام مرگ به آدمی
نزدیک می گردد. سوگند به آنکه جانم در دست اوست، مشاهده ملک الموت سخت تر از هزار ضربه شمشیر است. سوگند به
آنکه جانم در دست اوست، جان هیچ بنده ای از دنیا نرود مگر اینکه یکایک رگ های او درد کشند.
کنز العمال : ۴۲۱۵۸ .

حدیث ۲۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لِضُرِّ نَزَلِ بِهِ ، فَإِنْ كَانَ وَلَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ أَحِينِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاءُ خَيْرًا لِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما به خاطر گزندگی که به او می رسد ، مرگ را آرزو نکند؛ و اگر ناچار به این کار شد، بگوید : بار خدایا! تا زمانی که زندگی برای من بهتر است مرا زنده بدار و هرگاه مرگ برایم بهتر بود، مرا بمیران.
الترغیب والترهیب : ۴/۲۵۷/۵۴ .

حدیث ۲۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَتَمَنَّي أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِلَّا أَنْ يَتَّقَ بِعَمَلِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما آرزوی مرگ نکند، مگر اینکه به عمل خود اطمینان داشته باشد.
کنز العمال : ۴۲۱۵۳ .

حدیث ۲۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ ارْتَقَبَ الْمَوْتَ سَارَعَ فِي الْخَيْرَاتِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که چشم به راه مرگ باشد، در کارهای نیک بکوشد.
بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۱/۷ .

حدیث ۲۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكْثَرُوا ذِكْرَ الْمَوْتِ ، فَمَا مِنْ عَبْدٍ أَكْثَرَ ذِكْرَهُ إِلَّا أَحْيَا اللَّهُ قَلْبَهُ وَهَوَّنَ عَلَيْهِ الْمَوْتَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ را فراوان یاد کنید؛ زیرا هیچ بنده ای آن را بسیار یاد نکرد، مگر اینکه خداوند دلش را زنده گردانید و مردن را بر او آسان ساخت.
کنز العمال : ۴۲۱۰۵ .

حدیث ۲۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمَوْتُ رِيحَانَةُ الْمُؤْمِنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای مؤمن، همانند یک دسته گل خوشبوی است.
کنز العمال : ۴۲۱۳۶ .

حدیث ۲۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تُحَفُّهُ الْمُؤْمِنِ الْمَوْتُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای مؤمن ارمغان (خدا) است .

کنز العمال : ۴۲۱۱۰ .

حدیث ۲۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ عَلَى شَيْءٍ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با هر چیزی [از اعمال و صفات] بمیرد، خداوند او را با همان برمی انگیزد.

کنز العمال : ۴۲۷۲۱ .

حدیث ۲۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا شده است، و آن چه برای او از خیر و شر هست می بیند .

کنز العمال : ۴۲۱۲۳

حدیث ۲۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، كَيْفَ نَزَلُ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَسْتَاكُونَ وَلَا تَسْتَنْجُونَ بِالْمَاءِ وَلَا تَغْسِلُونَ بِرَأْسِكُمْ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و گفت : ای محمد! چگونه فرشته نزد شما فرود آید در حالی که

مسواک نمی زنید و با آب طهارت نمی گیرید و بند انگشتان خود را نمی شوید؟!

البراجم : هي العقد التي في ظهور الأصابع يجتمع فيها الوسخ، الواحدة «بُرْجُمَةٌ» بالضم (النهاية : ۱/۱۱۳) .

حدیث ۲۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَيْءٍ مِمَّا خَلَقَ اللَّهُ أَكْثَرَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از چیزهایی که خدا خلق کرده، چیزی فراوان تر از فرشتگان وجود ندارد .

تفسیر القمی : ۲/۲۰۶ .

حدیث ۲۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَلِكُ الْمَلَائِكِ ، لَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خدا سخت است بر کسی که خود را شاهنشاه خواند، در حالی که شاهی جز خدا نیست.

کنز العمال : ۴۵۲۴۴ .

حدیث ۲۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَثْرَةُ الْمِزَاحِ يَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شوخی زیاد، آبرو را می برد.
 الأمالی للصدوق : ۳۴۴/۴۱۲ .

حدیث ۲۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ، لَا تَمَزَّحْ فَيَذْهَبَ بِهَاؤُكَ، وَلَا تَكْذِبْ فَيَذْهَبَ نَوْرُكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! شوخی مکن که ارج و احترامت از بین می رود و دروغ مگو که نورانیتت از میان می رود.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۲۱/۲۶۵۶ .

حدیث ۲۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنِّي أَمَزَّحُ وَلَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من مزاح می کنم، اما جز حق نمی گویم.
 شرح نهج البلاغه : ۶/۳۳۰ .

حدیث ۲۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُؤْمِنُ دَعِبٌ لَعِبٌ ، وَالْمُنَافِقُ قَطِبٌ غَضِبٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن شوخ و شنگ است و منافق اخمو و عصبانی.
 تحف العقول : ۴۹ .

حدیث ۲۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْرَعُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارساترین مردمان، کسی است که مجادله را رها کند هرچند حق با او باشد.
 الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَدَعَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای کاملاً به حقیقت ایمان نرسد، مگر آن گاه که مجادله را رها کند، هرچند بر حق باشد.
منیة المرید : ۱۷۱.

حدیث ۲۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْعِيَادَةِ أَخْفُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین عیادت، کوتاه ترین آن است.
کنز العمال : ۲۵۱۳۹.

حدیث ۲۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُودُوا الْمَرِيضَ وَاتَّبِعُوا الْجَنَازَةَ يُدْكِرُ كَمَا لِآخِرَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عیادت بیمار بروید و در تشییع جنازه شرکت کنید، که شما را به یاد آخرت می اندازد.
کنز العمال : ۲۵۱۴۳.

حدیث ۲۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَائِدُ الْمَرِيضِ يَخْوِضُ فِي الرَّحْمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیادت کننده از بیمار، در رحمت [خدا] غوطه ور می شود.
کنز العمال : ۲۵۱۴۱.

حدیث ۲۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: يَا بَنَ آدَمَ، مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي! قَالَ: يَا رَبِّ، كَيْفَ

أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟! قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ؟! أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوُجِدْتَنِي عِنْدَهُ؟!!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل در روز قیامت

می فرماید: ای پسر آدم! من بیمار شدم اما عیادتتم نکردی؟! عرض می کند: پروردگارا! چگونه تو را عیادت کنم حال آن که تو پروردگار جهانیانی؟! می فرماید: مگر ندانستی که فلان بنده ام بیمار شد و عیادتش نکردی؟! مگر نمی دانستی که اگر به عیادتش روی، مرا نزد او می یابی؟!!

الترغیب والترهیب : ۴/۳۱۷/۳.

حدیث ۲۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْعِفْرِيَّةَ النَّفْرِيَّةَ الَّذِي لَمْ يُرْزَأْ فِي جَسْمِهِ وَلَا مَالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از شخص پلید دیو صفتی که به جان و مال او آسیبی نمی رسد، نفرت دارد.
الدعوات: ۱۷۲/۴۸۲.

حدیث ۲۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالسَّلَامَةِ دَاءً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای بیمار بودن ، [همیشه] سالم بودن کافی است.
تنبيه الخواطر : ۲/۷.

حدیث ۲۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : مَنْ مَرَضَ ثَلَاثًا فَلَمْ يَشْكُ إِلَى أَحَدٍ مِنْ عَوَادِهِ أَبَدَلْتُهُ لَحْمًا خَيْرًا مِنْ لَحْمِهِ وَدَمًا خَيْرًا مِنْ دَمِهِ، فَإِنْ عَافَيْتَهُ عَافَيْتَهُ وَلَا ذَنْبَ لَهُ، وَإِنْ قَبَضْتَهُ قَبَضْتَهُ إِلَى رَحْمَتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: هر که سه روز بیمار شود و از آن به هیچ یک از عیادت کنندگان شکوه نکند، گوشت و خونی بهتر از آن گوشت و خونی که دارد جایگزینش کنم. پس، اگر او را عافیت بخشم، عافیتی بدون گناهش دهم و اگر جاننش را بستانم، او را به جوار رحمت خود برم.
الکافی : ۳/۱۱۵/۱.

حدیث ۲۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ : كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ ، وَالْأَمْرَاضِ ، وَالصَّدَقَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گنج های نیکی، پنهان داشتن مصیبت ها و بیماری ها و صدقه است.
الخصال : ۱۶۷/۴۶۲

حدیث ۲۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرِيضُ تَحَاتُّ حَطَايَاهُ كَمَا تَتَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناهان شخص بیمار، همچون برگ درخت، می ریزد.
الترغیب والترهیب : ۴/۲۹۲/۵۶

حدیث ۲۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَمْرُضُ مُؤْمِنٌ وَلَا مُؤْمِنَةٌ وَلَا مُسْلِمٌ وَلَا مُسْلِمَةٌ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ بِهِ خَطِيئَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مرد و زن مؤمن یا مرد و زن مسلمانی بیمار نمی شود، مگر این که خداوند به سبب آن بیماری گناه او را پاک می کند.

الترغیب والترهیب : ۴/۲۹۲/۵۵.

حدیث ۲۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا لِإِبْلِيسَ جُنْدٌ أَعْظَمُ مِنَ النِّسَاءِ وَالْغَضَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس را لشکری بزرگتر از زنان و خشم نیست.

الکافی : ۵/۵۱۵/۵.

حدیث ۲۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلَّمَا أَزْدَادَ الْعَبْدُ إِيمَانًا أَزْدَادَ

حُبًّا لِلنِّسَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چه ایمان بنده بیشتر شود،

زن دوستی او فرونتر می شود.

النوادر للراوندی : ۱۱۴/۱۰۹ .

حدیث ۲۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ رَجُلٍ غَيْرِ صَالِحٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [یک] زن نیکو ، بهتر از هزار مرد ناصالح است .

إرشاد القلوب : ۱ / ۱۷۵ .

حدیث ۲۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَلَيْسَ مِنْ مَتَاعِ الدُّنْيَا شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنَ الْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، کالا است و هیچ کالایی در دنیا ، بهتر از زن صالح نیست .

فردوس : ۲ / ۲۳۰ / ۳۱۰۸.

حدیث ۲۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِرَّ الْمَرْأَةِ الْمُؤْمِنَةِ كَعَمَلِ سَبْعِينَ صَدِيقًا، وَفُجُورُ الْمَرْأَةِ الْمُؤْمِنَةِ كَفُجُورِ أَلْفِ فَاجِرٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی زن باایمان ، همانندعمل هفتاد صدیق است . و فسق و فجور زنی مؤمن ، همانند فسق و فجور هزار فاجر است .

کنز العمال: ۱۶ / ۳۹۸ / ۴۵۰۹۰.

حدیث ۲۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ : إِنِّي خَيْرُ النَّاسِ فَهُوَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ ، وَمَنْ قَالَ : إِنِّي فِي الْجَنَّةِ فَهُوَ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر که بگوید: من بهشتی هستم، او دوزخی است.

النوادر للراوندي : ۱۰۷/۸۶ .

حدیث ۲۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مُدِحَ الْفَاجِرُ اهْتَزَّ الْعَرْشُ وَغَضِبَ الرَّبُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بدکار ستوده شود، عرش بلرزد و پروردگار به خشم آید.

تحف العقول : ۴۶.

حدیث ۲۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَدَحَ سُلْطَانًا جَائِرًا وَتَخَفَّفَ وَتَضَعَعَ لَهُ طَمَعًا فِيهِ كَانَ قَرِينَهُ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس حکمران ستمگری را مدح گوید و از سر چشمداشت به او خود را در برابرش خفیف و خوار گرداند، همسفر او به سوی آتش باشد.

الأمالی للصدوق : ۵۱۳/۷۰۷ .

حدیث ۲۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابْنَ مَسْعُودٍ ، إِذَا مَدَحَكَ النَّاسُ فَقَالُوا : إِنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ وَأَنْتَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ فَلَا تَفْرَحْ بِذَلِكَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ :

«لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبْنَهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! هرگاه مردم تو راستودند و گفتند: روزها روزه می گیری و شب ها عبادت می کنی، و تو چنان نبودی، شادمان مشو؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «البته گمان مبر کسانی که بدانچه کرده اند شادمانی می کنند و دوست دارند به آنچه نکرده اند ستایش شوند، قطعاً گمان مبر که برای آنان نجاتی از عذاب است. آنان را عذابی دردناک است».

مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۳/۲۶۶۰.

حدیث ۲۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكُمْ وَالْمَدْحَ ؛ فَإِنَّهُ الذَّبْحُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مدح و ستایش بپرهیزید، که آن سر بریدن است.
 کنز العمال : ۸۳۳۱.

حدیث ۲۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ مَشَى رَجُلٌ إِلَى رَجُلٍ بِسِكِّينٍ مُرَهَفٍ كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يُثْنِيَ عَلَيْهِ فِي وَجْهِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر مردی با کاردی تیز و بُرّان به مردی حمله کند، برای او بهتر است تا این که رو به رویش او را
 بستاید.
 المحجّجۃ البيضاء : ۵/۲۸۴.

حدیث ۲۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُبُّ الإِطْرَاءِ وَالنَّائِئِ يُعْمَى وَيُصِمُّ عَنِ الدِّينِ ، وَيَدْعُ الدِّيَارَ بِلَاقِعِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن مدح و ثنای مبالغه آمیز [ممدوح را] از دین کور و کر می سازد و خانه ها را [از اهلس
]خالی می کند.
 تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث ۲۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يَعْيَلُ مِنْ أُمَّتِي عَمَلِ قَوْمِ لُوطٍ ثُمَّ يَمُوتُ عَلَى ذَلِكَ فَهُوَ مُؤَجَّلٌ إِلَى أَنْ يُوَضَعَ فِي لَحْدِهِ ، فَإِذَا وُضِعَ فِيهِ لَمْ يَمُكُثْ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثِ
 حَتَّى تَقْدِفَهُ الْأَرْضُ إِلَى جُمْلَةِ قَوْمِ لُوطٍ الْمُهْلَكِينَ فَيَحْشَرُ مَعَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از امت من کار قوم لوط را انجام دهد و [با عادت] بر این کار بمیرد، مهلتش دهند تا در
 لحد گذاشته شود . زمانی که در لحد گذاشته شد، بیش از سه روز نمی باید که زمین او را به میان قوم هلاک شده لوط پرتاب می
 کند و روز قیامت با آنها محشور می شود.
 بحار الأنوار : ۷۹/۷۲/۲۴.

حدیث ۲۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ عَمَلِ قَوْمِ لُوطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین چیزی که برای ائمتّم از آن می ترسم، عمل قوم لوط است.

الترغیب والترهیب : ۳/۲۸۵/۱.

حدیث ۲۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ لَّهُوَ الْمُؤْمِنِ السَّبَّاحُ ، وَخَيْرٌ لَّهُوَ الْمَرْأَةُ الْمَغْرُولُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی مؤمن، شنا کردن است و بهترین سرگرمی زن، ریسندگی.

کنز العمال : ۴۰۶۱۱.

حدیث ۲۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ لَهِوَ الْمُؤْمِنِ بَاطِلٌ إِلَّا فِيثَلَاثٍ : فِي تَأْدِيبِ الْفَرَسِ ، وَرَمِيهِ عَن قَوْسِهِ ، وَمُتْلَعَتِهِ امْرَأَتَهُ ، فَإِنَّهُنَّ حَقٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگونه سرگرمی برای مؤمن نادرست است، مگر در سه کار: در تربیت اسب، تیراندازی با کمانش

و بازی و شوخی با همسرش؛ زیرا این سه کار، حق است.

الکافی : ۵/۵۰/۱۳.

حدیث ۲۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي الدُّعَاءِ - : أَسْأَلُكَ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَبَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَشَوْقًا إِلَى رُؤْيَيْكَ وَلِقَائِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در دعا - گفت : [بار خدایا!] خشنودی به قضای تو و زندگی خوش بعد از مرگ و لذت دیدن روی

تو و شوق به مشاهده و دیدار تو را، از درگاهت مسألت دارم.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۱/۲۰۶۹.

حدیث ۲۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دیدار خدا را دوست داشته باشد، خدا دیدار او را دوست دارد و هرکه دیدار خدا را خوش

نداشته باشد، خدا نیز دیدار او را خوش ندارد.

کنز العمال : ۴۲۱۲۱.

حدیث ۲۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا مَنْ تَرَكَ مَا لَا يَعْنِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پراج ترین مردم، کسی است که آنچه را بیهوده است فرو گذارد.
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمْسِكْ لِسَانَكَ ؛ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبانت را نگه دار؛ زیرا نگهداشتن زبان صدقه ای است که برای خودت می دهی.
الکافی : ۲/۱۱۴/۷ .

حدیث ۲۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَلَاءُ الْإِنْسَانِ مِنَ اللِّسَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرفتاری انسان از زبان است.
بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲ .

حدیث ۲۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَسْلَمُ أَحَدٌ مِنَ الذُّنُوبِ حَتَّى يَخْزُنَ لِسَانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس از گناهان در امان نمی ماند مگر آن که زبانش را در کام کشد.
تحف العقول : ۲۹۸ .

حدیث ۲۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا عَمِلَ مَنْ لَمْ يَحْفَظْ لِسَانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که زبانش را نگه نداشته باشد، عملی به جا نیاورده است.
بحار الأنوار : ۷۷/۸۵/۳ .

حدیث ۲۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَصْبَحَ ابْنُ آدَمَ فَإِنَّ الْأَعْضَاءَ كُلَّهَا تَكْفُرُ اللِّسَانَ ، فَتَقُولُ : اتَّقِ اللَّهَ فَإِنَّا نَحْنُ بِحُكِّكَ ؛ فَإِنِ اسْتَقَمَّتْ اسْتَقَمْنَا ، وَإِنِ اعْوَجَجَتْ اعْوَجَجْنَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون آدمی صبح خود را بی‌آغازد، اندامها همه در برابر زبان [با خواهش و التماس] کرنش می کنند و

می گویند: درباره ما از خدا بترس؛ زیرا ما به تو وابسته ایم (سرنوشت ما به تو وابسته است)، اگر راست باشی، راست هستیم و اگر کج شوی، ما نیز کج می شویم.
سنن الترمذی: ۴/۶۰۵/۲۴۰۷.

حدیث ۲۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَلَامَةُ الْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ اللِّسَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلامت انسان، در نگهداری زبان است.
بحار الأنوار: ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث ۲۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ذَلَاقَةُ اللِّسَانِ رَأْسُ الْمَالِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیوایی زبان، سرمایه است.
جامع الأخبار: ۲۴۷/۶۳۱.

حدیث ۲۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجَمَالُ فِي اللِّسَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیبایی در زبان است.
تحف العقول: ۳۷.

حدیث ۲۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَبَسَ ثَوْبًا يُبَاهِي بِهِ لِيَرَاهُ النَّاسُ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ حَتَّى يَنْزِعَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس لباسی فاخر بپوشد که مردم به او نگاه کنند، خداوند به وی ننگرد تا زمانی که آن جامه را از تن بیرون آورد.
کنز العمال: ۴۱۲۰۳.

حدیث ۲۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكَ وَاللَّجَاجَةَ ؛ فَإِنَّ أَوْلَهَا جَهْلٌ وَأَخْرَهَا نَدَامَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از لجاجت؛ زیرا که آغاز آن نادانی و فرجامش پشیمانی است.

تحف العقول : ۱۴.

حدیث ۲۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُرِّمَ لِبَاسِ الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي وَأُحِلَّ لِأَنَائِهِمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پوشیدن حریر و طلا برای مردان امت حرام و برای زنانشان حلال گشته است.
 کنز العمال : ۴۱۲۱۰

حدیث ۲۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِتْنَا الْمَسَاجِدَ حُسْرًا وَمُعَصَّبِينَ ، فَإِنَّ الْعِمَائِمَ تَيْجَانُ الْمُسْلِمِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با چهره گشوده و عمامه به مسجدها درآید؛ زیرا عمامه ها، تاجهای مسلمانان است.
 کنز العمال : ۴۱۱۴۳.

حدیث ۲۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِمَائِمُ تَيْجَانُ الْعَرَبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمامه ها، تاج عربهاست.
 الکافی : ۶/۴۶۱/۵ ؛ کنز العمال : ۴۱۱۳۲.

حدیث ۲۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَلْبَسُوا الْبِياضَ ؛ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ ، وَكَفَّنُوا فِيهِ مَوْتَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لباس سفید بپوشید؛ زیرا جامه سفید نیکوتر و پاکیزه تر است. مردگان خود را نیز در پارچه سفید کفن کنید.
 الکافی : ۶/۴۴۵/۲

حدیث ۲۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْسَنُ مَا زُرْتُمُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بِهِ فِي قُبُورِكُمْ وَمَسَاجِدِكُمْ الْبِياضُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکوترین جامه ای که با آن خداوند عزوجل را در گورهایتان و در مساجدتان دیدار می کنید، جامه سفید است.
 الترغیب والترهیب : ۳/۸۸/۳.

حدیث ۲۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَسُ الْكَيْسِينَ مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَحْمَقُ الْحَمَقَى مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْأَمَانِيَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرکترین زیرکان، کسی است که از نفس خود حساب بکشد و برای پس از مرگ کار کند و احمق ترین احمقان، کسی است که خود را پیرو نفس خویش گرداند و از خدا هم، آرزوها داشته باشد.
بحار الأنوار : ۹۲/۲۵۰.

حدیث ۲۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَسُ الْكَيْسِ التُّقَى ، وَأَحْمَقُ الْحَمَقِ الْفُجُورُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرکترین زیرکی، پرهیزگاری است و احمقانه ترین حماقت، گناه کردن.
بحار الأنوار : ۷۷/۱۱۵/۸.

حدیث ۲۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ : مَنْ أَكْبَسُ الْمُؤْمِنِينَ - : أَكْثَرُهُمْ ذِكْرًا لِلْمَوْتِ وَأَشَدَّهُمْ لَهُ اسْتِعْدَادًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که زیرکترین مؤمنان کیست؟ - فرمود : کسی که بیشتر از همه آنان، به یاد مرگ باشد و خود را برای آن، آماده تر سازد.
الزهد للحسين بن سعيد : ۷۸/۲۱۱.

حدیث ۲۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ وَهَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ الْأَمَانِيَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرک کسی است که نفس خود را محکوم سازد و برای پس از مرگ کار کند و درمانده و ناتوان کسی است که از نفس و خواهش آن، پیروی نماید و از خداوند عز و جل، آرزوها و توقعات داشته باشد.
مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۸/۲۶۶۱.

حدیث ۲۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ - : إِطْعَامُ الطَّعَامِ ، وَإِطْيَابُ الْكَلَامِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به مردی که پرسید برترین کارها کدام است - فرمود : اطعام کردن و نیکو سخن گفتن.
بحار الأنوار : ۷۱/۳۱۲/۱۲.

حدیث ۲۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْسَنُ الْكَلَامِ كَلَامُ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین سخن، سخن خداست.
 سنن النسائی : ۳/۵۸.

حدیث ۲۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشُّكُوتُ خَيْرٌ مِنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ ، وَإِمْلاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ الشُّكُوتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خاموشی، بهتر از املا- کردن بدی [بر فرشتگان کاتب اعمال] است و املا کردن خوبی، بهتر از خاموشی است.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۴/۶۴.

حدیث ۲۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُكْتَبُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةُ الْقَلْبِ ، إِنَّ أْبَعَدَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از یاد خدا، بسیار سخن مگویید؛ زیرا بسیار گویی جز در یاد خدا، موجب سختدلی می شود
 و دورترین مردم از خدا آدم سختدل است.
 الأُمَالِي لِلطُّوسِي : ۳/۱.

حدیث ۲۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُ النَّاسِ ذُنُوبًا أَكْثَرُهُمْ كَلَامًا فِيمَا لَا يَعْنِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پر گناhtرین مردم، آناند که بیشتر بیهوده گویی می کنند.
 الترغیب والترهیب : ۳/۵۴۰/۵۱

حدیث ۲۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّجُلَ لَيَدْنُو مِنَ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا قَيْدٌ رُوحٍ ، فَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ فَيَتْبَاعِدُ مِنْهَا أَبْعَدَ مِنْ صَنْعَاءَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی [گاه] چندان به بهشت نزدیک می شود که به اندازه نیزه ای با آن فاصله دارد. پس سخنی می گوید و به فاصله ای دورتر از صنعا، از بهشت دور می شود.
 الترغیب والترهیب : ۳/۵۳۷/۴۶.

حدیث ۲۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ فِقِهِ الرَّجُلِ قَلَّةٌ كَلَامِهِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه فهمیدگی مرد، این است که کمتر سخن بیهوده می گوید.
 بحار الأنوار: ۲/۵۵/۲۸.

حدیث ۲۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ مَا كَانَ يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ يَكْتُبُ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ بِهَا رِضْوَانَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ مَا كَانَ يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ يَكْتُبُ اللَّهُ لَهُ بِهَا سَخَطَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گاه انسان سخنی خشنود کننده خدا می گوید که گمان نمی کند آن سخن بدانجا رسد که رسید و خداوند متعال به سبب آن سخن خشنودی خود را تا روزی که دیدارش کند، برای او می نویسد و گاه انسان سخنی ناخرسند کننده خداوند می گوید که گمان نمی کند آن سخن بدانجا رسد که رسید و خداوند به سبب آن سخن خشم و ناخشنودی خود را تا روزی که دیدارش کند، برای او می نویسد.
 الترغیب والترهیب : ۳/۵۳۷/۴۵.

حدیث ۲۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَضِعَ عَنِ أُمَّتِي تِسْعَ خِصَالٍ : الْخَطَاءُ ، وَالنَّسْيَانُ ، وَمَا لَا يَعْلَمُونَ ، وَمَا لَا يُطِيقُونَ ، وَمَا اضْطُرُّوا إِلَيْهِ ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ ، وَالطَّيْرَةُ ، وَالْوَسْوَسَةُ فِي التَّفَكُّرِ فِي الْخَلْقِ ، وَالْحَسَدُ مَا لَمْ يَظْهَرْ بِلِسَانٍ أَوْ يَدٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [تکلیف و مسؤولیت نسبت به آنه خصلت، از امت من برداشته شده است: خطا، فراموشی، آنچه نمی دانند، آنچه توانش را ندارند، آنچه بدان ناچارند، آنچه به زور بدان وادار می شوند، فال بد زدن، وسوسه تفکر در آفرینش و حسادت تا زمانی که به زبان یا دست، آشکار نشود.
 الکافی : ۲/۴۶۳/۲.

حدیث ۲۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آتَاكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ ، وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ فَادْعُوا اللَّهَ لَهُ حَتَّى تَظُنُّوا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَيْتُمُوهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی به شما نیکی کرد، جبرانش کنید و اگر چیزی نداشتید که آن را جبران نمایید، برایش به درگاه خدا دعا کنید، چندان که فکر کنید پاداش احسان او را داده اید.
 بحار الأنوار : ۷۵/۴۳/۸.

حدیث ۲۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدْنَى الْكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ عَنْ أَخِيهِ الْكَلِمَةَ فَيَحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَهُ بِهَا ، أَوْلَيْكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترین درجه کفر این است که آدمی از برادر خود سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا [روزی] با

آن رسوایش گرداند؛ اینان از خیر و خوبی بی نصیبند.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۶/۱۱۲.

حدیث ۲۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْكَانُ الْكُفْرِ أَرْبَعَةٌ : الرِّغْبَةُ ، والرَّهْبَةُ ، والسَّخَطُ ، والغَضَبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایه های کفر چهار تاست: میل و ترس و نارضایی و خشم.

الکافی: ۲/۲۸۹/۲

حدیث ۲۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْكَسْبِ كَسْبُ يَدِي الْعَامِلِ إِذَا نَصَحَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین درآمد، درآمد کارگری است که در کارش صداقت داشته باشد.

جامع الأحادیث للقمي : ۷۶.

حدیث ۲۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز کسی غذایی بهتر از دسترنج خود نخورده است. پیامبر خدا، داوود، از دسترنج خود امرار

معاش می کرد.

کنز العمال : ۹۲۲۳.

حدیث ۲۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْيَبُ كَسْبِ الْمُسْلِمِ سَهْمُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاکترین درآمد مسلمان، [درآمد از] تیری است که در راه خدا می اندازد.

کنز العمال : ۱۰۵۱۶.

حدیث ۲۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَطْيَبَ الْكَسْبِ كَسْبُ التُّجَّارِ الَّذِينَ إِذَا حَيْدَتْوَا لَمْ يَكْذِبُوا ، وَإِذَا اتُّمِنُوا لَمْ يَخُونُوا ، وَإِذَا وَعَدُوا لَمْ يُخْلِفُوا ، وَإِذَا اشْتَرَوْا لَمْ يَدْمُوا ، وَإِذَا بَاعُوا لَمْ يُطْرُوا ، وَإِذَا كَانَ عَلَيْهِمْ لَمْ يَمْطُلُوا ، وَإِذَا كَانَ لَهُمْ لَمْ يُعْسِرُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پاکیزه ترین درآمد، درآمدبازرگانانی است که چون سخنی گویند دروغ نگویند و هر گاه امانتی به آنها سپرده شود، خیانت نکنند و هر گاه وعده دهند، خلف وعده نکنند و وقتی چیزی می خرند، از آن نکوهش نکنند و وقتی چیزی می فروشند، تعریف و تبلیغ نکنند و هر گاه بدهکارند [در پرداخت بدهی خود]، تعلل نوزند و هر گاه طلبکار باشند [برای گرفتن طلب خود]، فشار نیاورند.

کنز العمال : ۹۳۴۰ و ۹۳۴۱

حدیث ۲۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا أَكْرَمُ وُلْدِ آدَمَ عَلَى رَبِّي ، وَلَا فَخْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فخر فروشی نباشد، من، گرامیترین فرزند آدم نزد پروردگار خویش هستم.

سنن الترمذی : ۵/۵۸۵/۳۶۱۰

حدیث ۲۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ : أَحَبُّ أَنْ أَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ - : لَا تَشْكُونَ اللَّهَ إِلَى الْخَلْقِ تَكُنْ أَكْرَمَ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به مردی که عرض کرد: دوست دارم گرامیترین مردم باشم - فرمود : هرگز از خدا نزد خلق شکایت مکن، تا گرامیترین مردم باشی.

کنز العمال : ۴۴۱۵۴

حدیث ۲۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ تَكْرِمَةِ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَقْبَلَ تُحَفَّتَهُ ، أَوْ يُتَحِفَهُ مِمَّا عِنْدَهُ وَلَا يَتَكَلَّفَ شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از احترام مرد به برادر مسلمانش این است که پیشکش او را بپذیرد، یا از همان چیزی که در اختیار دارد به او تعارف و پیشکش کند و خودش را به زحمت نیندازد.

النوادر للراوندي : ۱۰۷/۸۷ .

حدیث ۲۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِقْبَلُوا الْكِرَامَةَ ، وَأَفْضَلُ الْكِرَامَةِ الطَّيِّبُ ، أَحْفَهُ مَحْمِلًا وَأَطْيَبُهُ رِيحًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام و گرامیداشت را بپذیرید و بهترین احترام عطر است؛ هم سبکبار است و هم بسیار خوشبو.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۴/۱۹۰.

حدیث ۲۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا عُرِضَ عَلَيَّ أَحَدِكُمْ الْكِرَامَةَ فَلَا يَزِدُّهَا ؛ فَإِنَّمَا يَزِدُّ الْكِرَامَةَ الْجِمَارُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به یکی از شما احترامی نهاده شد، آن را رد نکنند؛ زیرا این الاغ است که احترام را رد می کند.
 قرب الاسناد : ۹۲/۳۰۷.

حدیث ۲۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَمِ الْيَتِيمِ ، وَأَحْسِنُ إِلَى جَارِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یتیم را گرامی بدار و به همسایه ات خوبی کن.
 مسند ابن حنبل : ۵/۲۸۱/۱۵۵۰۰.

حدیث ۲۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدْبَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را گرامی بدارید و آنها را نیکو تربیت کنید.
 سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۱۱/۳۶۷۱.

حدیث ۲۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بِالذَّخْلِ دَهْشَةٌ فَتَلْقَوُهُ بِمَرْحَبَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که وارد مجلسی می شود، دچار نوعی گیجی و سردرگمی است؛ پس با خوش آمد گویی از او استقبال کنید.
 کنز العمال : ۲۵۴۹۹ .

حدیث ۲۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَخَذَ بِرِكَابِ رَجُلٍ لَا يَرْجُوهُ وَلَا يَخَافُهُ غُفِرَ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، بدون چشمداشت یا ترس از کسی، برایش رکاب بگیرد [تا بر مرکب خویش سوار شود]، آمرزیده شود.

کنز العمال : ۲۵۵۰۱

حدیث ۲۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ عَظَمِ جَلَالِ اللَّهِ تَعَالَى إِكْرَامُ ثَلَاثَةٍ : ذِي الشَّيْبَةِ فِي الْإِسْلَامِ ، وَالْإِمَامِ الْعَادِلِ ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي وَلَا الْجَافِي عَنْهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگداشت عظمت خداوند متعال است، بزرگداشت سه نفر: ریش سفید مسلمان [یا کسی که موی خود را در اسلام سفید کرده است] و پیشوای دادگر و قرآن دانی که نه غلو می کند و نه از [عمل به] قرآن دوری می ورزد.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۸۴/۲۱.

حدیث ۲۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادر خود را گرامی دارد، در حقیقت خدا را گرامی داشته است.
کنز العمال : ۲۵۴۸۸

حدیث ۲۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَاكُمْ الزَّائِرُ فَأَكْرِمُوهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه میهمانی بر شما وارد شد، او را گرامی بدارید.
کنز العمال : ۲۵۴۸۵

حدیث ۲۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَلِيسَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد، باید همنشین خود را گرامی دارد.
کنز العمال : ۲۵۴۹۰

حدیث ۲۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرِمُوا كَرِيمَ كُلِّ قَوْمٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگوار هر قومی را گرامی بدارید.
بحار الأنوار : ۴۶/۱۵/۳۳ .

حدیث ۲۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى كَرِيمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال بزرگواریست و بزرگواری را دوست می‌دارد.
 کنز العمال : ۱۵۹۹۱ .

حدیث ۲۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَرَمُ الرَّجُلِ دِينُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگواری مرد، دین اوست.
 مسند ابن حنبل : ۳/۲۹۲/۸۷۸۲ .

حدیث ۲۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فِي الْمَعَارِضِ مَا يُغْنِي الرَّجُلَ الْعَاقِلَ عَنِ الْكَذِبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در سر بسته گویی‌ها، ظرافتهایی است که مرد خردمند را از دروغ گفتن بی‌نیاز می‌کند.
 کنز العمال : ۸۲۵۳ .

حدیث ۲۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْكُذْبَ يُسَوِّدُ الْوَجْهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، روسیاهی می‌آورد.
 الترغیب والترهیب : ۳/۵۹۶/۲۸

حدیث ۲۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْكِذْبُ يَنْقُصُ الرَّزْقَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، روزی را کم می‌کند.
 الترغیب والترهیب : ۳/۵۹۶/۲۹

از ۲۸۰۰ تا ۲۶۰۱**حدیث ۲۶۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُكَ مِنَ الْكُذْبِ أَنْ تُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دروغگویی تو همین بس که هر چه می شنوی باز گو کنی.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث ۲۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ ! وَيْلٌ لَهُ ، وَيْلٌ لَهُ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر کسی که برای خنداندن مردم دروغ بگوید! وای بر او، وای بر او!

کنز العمال : ۸۲۱۵.

حدیث ۲۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْكُذْبَ لَا يَصْلُحُ مِنْهُ جِدُّوْلا هَزْلًا ، وَلَا أَنْ يَعْتَدَ الرَّجُلُ ابْنَهُ ثُمَّ لَا يُنْجِزَ لَهُ ، إِنَّ الصَّدَقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الْكُذْبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، چه جدی و چه شوخی آن، درست نیست. همچنین درست نیست که مرد به فرزند خود وعده ای بدهد و به آن عمل نکند. همانا راستگویی، به نیکی رهنمون می شود و نیکی به بهشت هدایت می کند و دروغ به معصیت و انحراف [از حق] می کشاند و معصیت و انحراف، به آتش رهنمون می شود.

کنز العمال : ۸۲۱۷

حدیث ۲۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْكُذْبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ به معصیت و انحراف [از مسیر حق] می کشاند و معصیت و انحراف، به آتش رهنمون می شود.

کنز العمال : ۸۲۱۷.

حدیث ۲۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَكْذِبُ الْكَاذِبُ إِلَّا مِنْ مَهَائَةِ نَفْسِهِ ، وَأَصْلُ الشُّخْرِيَّةِ الطَّمَأْنِينَةُ إِلَى أَهْلِ الْكُذْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغگو، دروغ نمی گوید، مگر بر اثر حقارتی که در وجود اوست و ریشه تمسخر، اعتماد کردن به دروغگویان است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۲/۴۵

حدیث ۲۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ كِذْبَهُ تَبَاعَدَ الْمَلَكُ مِنْهُ مَسِيرَةَ مِيلٍ مِنْ نَشْنِ مَا جَاءَ بِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده دروغ بگوید، از بوی گندی که پدید آورده است، فرشته به مسافت یک میل از او فاصله گیرد.
 شرح نهج البلاغه : ۶/۳۵۷.

حدیث ۲۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْكُذْبَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ النُّفَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، دری از درهای نفاق است.
 کنز العمال : ۸۲۱۲.

حدیث ۲۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَرَبَى الرِّبَا الْكُذْبُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین ربا، دروغ است.
 بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۳/۴۷.

حدیث ۲۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رُدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ حَقٌّ كَرَدُّ السَّلَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاسخ دادن به نامه ، همانند پاسخ دادن به سلام ، حق (و وظیفه) است .
 کنز العمال : ۲۹۲۹۴.

حدیث ۲۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسم الله الرحمن الرحيم، سرآغاز هر نوشته ای است.
 الدر المنثور : ۱/۲۷.

حدیث ۲۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَتَبَ عَنِّي عِلْمًا أَوْ حَدِيثًا لَمْ يَزَلْ يُكْتَبُ لَهُ الْأَجْرُ مَا بَقِيَ ذَلِكَ الْعِلْمُ وَالْحَدِيثُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دانشی یا حدیثی از من بنویسد تا آن دانش و حدیث باقی است، برایش اجر نوشته شود.
کنز العمال : ۲۸۹۵۱.

حدیث ۲۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ إِذَا مَاتَ وَتَرَكَ وَرَقَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ تَكُونُ تِلْكَ الْوَرَقَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِتْرًا فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ ، وَأَعْطَاهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِكُلِّ حَرْفٍ مَكْتُوبٍ عَلَيْهَا مَدِينَةً أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا سَبْعَ مَرَّاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مؤمن بمیرد و یک برگه که روی آن علمی نوشته شده باشد از خود بر جای گذارد، روز قیامت آن برگه پرده میان او و آتش می شود و خداوند تبارک و تعالی به ازای هر حرفی که روی آن نوشته شده، شهری هفت برابر پهناورتر از دنیا به او می دهد.
الأمالی للصدوق : ۹۱/۶۴ .

حدیث ۲۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَكْتُبُوا الْعِلْمَ قَبْلَ ذَهَابِ الْعُلَمَاءِ، وَإِنَّمَا ذَهَابُ الْعِلْمِ بِمَوْتِ الْعُلَمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش را، پیش از رفتن دانشمندان، بنویسید؛ زیرا رفتن علم به درگذشت دانشمندان، است.
کنز العمال : ۲۸۷۳۳ .

حدیث ۲۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم را، با نوشتن در بند کنید.
کنز العمال : ۲۹۳۳۲ .

حدیث ۲۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَسْتَكْبِرُ يَضَعُهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که استکبار ورزد، خداوند او را پست گرداند.
الأمالی للصدوق : ۵۷۷/۷۸۸ .

حدیث ۲۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَلَبَ شَاتَهُ وَرَقَعَ قَمِيصَهُ وَخَصَفَ نَعْلَهُ وَوَاكَلَ خَادِمَهُ وَحَمَلَ مِنْ سُوقِهِ ، فَقَدْ بَرِيَ مِنَ الْكِبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خودش گوسفندش را بدوشد و جامه اش را وصله کند و کفشش را پینه زند و با خدمتکارش هم غذا شود و کالایش را از بازار [به خانه] حمل کند، بی گمان از کبر پاک شده است.

کنز العمال : ۷۷۹۳

حدیث ۲۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي أَنْ يَحْمِلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ فِي يَدِهِ يَكُونُ مَهْنَأً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : براستی که خوش دارم مرد با خوشحالی و افتخار چیزی را با دست خودش برای خانواده اش ببرد و بدین وسیله کبر را از خود دور کند.

فی بعض النسخ : مَهْنَأٌ (کما فی هامش المصدر) .

حدیث ۲۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَقَّتْ النَّاسِ الْمُتَكَبِّرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین مردمان، شخص متکبر است.

بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۱/۲۳

حدیث ۲۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أْبَعَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِّنَالْثَرَاوُونَ ، وَهُمْ الْمُسْتَكْبِرُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت دورترین شما از من، پرگویان، یعنی همان مستکبران، هستند.

بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۲/۲۵

حدیث ۲۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِقْنَعْ بِمَا أُوتِيَتْهُ يَخْفَ عَلَيْكَ الْحِسَابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه داده شده ای قانع باش، تا حسابت سبک شود.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۷/۳۷

حدیث ۲۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قناعت، ثروتی تمام ناشدنی است .

کنز العمال : ۷۰۸۰.

حدیث ۲۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَلَاءُ هَذِهِ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صیقل دهنده این دلها، یاد خدا و تلاوت قرآن است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث ۲۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَوَّدُوا قُلُوبَكُمْ الرَّقَّةَ ، وَأَكْثَرُوا مِنَ التَّفَكُّرِ وَالبُكَاءِ مِنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل‌های خود را به رقت خو دهید و زیاد بیندیشید و از خوف خدا بسیار بگریید.

أعلام الدین : ۳۶۵/۳۳.

حدیث ۲۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا شَكَا إِلَيْهِ رَجُلٌ قَسَاوَةَ قَلْبِهِ - : إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَلِينَنَّ قَلْبُكَ فَأَطْعِمِ الْمِسْكِينَ

وَامْسَحْ رَأْسَ الْيَتِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که از سختدلی خود نزد آن حضرت شکوه کرد - فرمود: اگر می خواهی

دلت نرم شود، مستمند را اطعام کن و بر سر یتیم دست نوازش بکش.

مشكاة الأنوار : ۲۹۲/۸۸۵ .

حدیث ۲۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : تَذَكَّرُ الْعِلْمَ بَيْنَ عِبَادِي مِمَّا تَحْيَا عَلَيْهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ إِذَا هُمْ انْتَهَوْا فِيهِ إِلَى أَمْرِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: گفتگوی علمی میان بندگان من از چیزهایی است که دل‌های مرده با

آن زنده می شود ، به شرط آن که در این گفتگوهای خود به خواسته من بینجامند.

الکافی : ۱/۴۱/۶ .

حدیث ۲۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی مَوَاعِظِهِ لِأَبِي ذَرٍّ - : إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ ؛ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرزهای خود به ابوذر - فرمود : از خنده زیاد بپرهیز، که دل را می میراند.
معانی الأخبار : ۳۳۵/۱.

حدیث ۲۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُقْسِمَنَّ الْقَلْبَ : اسْتِمَاعُ اللَّهْوِ ، وَطَلْبُ الصَّيْدِ ، وَإِتْيَانُ بَابِ السُّلْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دل را سخت می کند: بیهوده شنوی، شکار کردن، و آمد و شد به دربار سلطان.
الخصال : ۱۲۶/۱۲۲ .

حدیث ۲۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُكْثِرُوا الْكَلَامَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ قَسْوَةُ الْقَلْبِ ، إِنَّ أْبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْقَلْبُ الْقَاسِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از ذکر خدا، زیاده گویی نکنید؛ زیرا زیاده گویی در غیر ذکر خدا، موجب سختدلی می شود و دورترین مردم از خدا، سختدل است.
الأمالی للطوسی : ۳/۱ .

حدیث ۲۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةً سَوْدَاءَ فِي قَلْبِهِ ، فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صُيِّقِلَ قَلْبُهُ ، فَإِنْ زَادَ زَادَتْ ، فَذَلِكَ الرَّأْيُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ «كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن هر گاه گناه کند، نقطه ای سیاه در دلش پدید آید. اگر توبه کرد و دست از گناه کشید و آمرزش خواست، دلش از آن لکه سیاه پاک شود، اما اگر بر گناهش افزود، آن نقطه زیاد شود. این همان زنگاری است که خداوند متعال در کتاب خود از آن یاد کرده و فرموده است: «نه چنین است، بلکه آنچه مرتکب می شدند، زنگار بر دل‌هایشان بسته است» .
المطففين : ۱۴ .

حدیث ۲۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْلَا تَمَزُّعُ قُلُوبِكُمْ وَتَزْيِيدُكُمْ فِي الْحَدِيثِ لَسَمِعْتُمْ مَا أَسْمَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پراکندگی دل‌ها و دروغ‌گویی‌های شما نبود، بیگمان آنچه را من می شنوم شما نیز می شنیدید.
الترغیب والترهیب : ۳/۴۹۷/۳ .

حدیث ۲۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْلَا أَنَّ الشَّيَاطِينَ يَحْوُمُونَ عَلَيَّ
قُلُوبَ بَنِي آدَمَ لَنَظَرُوا إِلَيَّ الْمَلَكُوتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر نبود این که شیطانها بر گرد دل‌های آدمیان می گردند، هر آینه انسانها ملکوت را می دیدند.

بحار الأنوار : ۷۰/۵۹/۳۹.

حدیث ۲۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَلَا إِلَى أَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی، به چهره ها و داراییهای شما نمی نگرد، بلکه به دلها و کرده های شما می نگرد.

الأمالی للطوسی : ۵۳۶/۱۱۶۲.

حدیث ۲۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى فِي الْأَرْضِ أَوَانِي، أَلَا وَهِيَ الْقُلُوبُ، فَأَحْبُّهَا إِلَيَّ اللَّهُ، أَرْقُهَا وَأَصْفَاهَا وَأَصْلَبُهَا؛ أَرْقُهَا لِلْإِخْوَانِ، وَأَصْفَاهَا مِنَ الذُّنُوبِ، وَأَصْلَبُهَا فِي ذَاتِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال در زمین ظرفهایی دارد. بدانید که آن ظرفها، همان دلها هستند. پس دوست داشتنی ترین دلها نزد خداوند، نازکترین و صافترین و سختترین آنهاست: نازکترین آنها برای برادران و صافترین آنها از گناهان و سخت ترین آنها در راه خدا.

کنز العمال : ۱۲۲۵.

حدیث ۲۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ قَاضٍ مِنْ قُضَاةِ الْمُسْلِمِينَ
إِلَّا وَمَعَهُ مَلَكَانِ يُسَدِّدَانِهِ إِلَى الْحَقِّ مَا لَمْ يُرِدْ غَيْرَهُ، فَإِذَا أَرَادَ غَيْرَهُ وَجَرَ مُتَعَمِّدًا تَبَرَّأَ مِنْهُ الْمَلَكَانِ وَوَكَلَاهُ إِلَى نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قاضی ای از قاضیان مسلمانان نیست، مگر این که دو فرشته با اویند و تا زمانی که خواهان حقیقت باشد، او را به سوی آن راهنمایی می کنند. اما هر گاه در پی حقیقت نبود و عمدا ستم و حق کشی کرد، آن دو فرشته از او بیزار می جویند و او را به خودش وا می گذارند.

کنز العمال : ۱۴۹۹۳.

حدیث ۲۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَقْضِي الْقَاضِي بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا وَهُوَ شَبَعَانِ رِيَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قاضی نباید میان دو نفر داوری کند مگر زمانی که گرسنه و تشنه نباشد .
کنز العمال : ۱۵۰۴۰ .

حدیث ۲۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ابْتُلِيَ بِالْقَضَاءِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَعِدِلْ بَيْنَهُمْ فِي لِحْظِهِ وَإِشَارَتِهِ وَمَقْعَدِهِ وَمَجْلِسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به داوری کردن میان مسلمانان مبتلا شود، باید در نگاهها و اشاره کردنها و جای نشستن و نحوه نشستن خود نسبت به آنها به یکسان رفتار کند.
کنز العمال : ۱۵۰۳۲ .

حدیث ۲۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ابْتَغَى الْقَضَاءَ وَسَأَلَ فِيهِ الشُّفْعَاءَ وَكَلَّ إِلَى نَفْسِهِ ، وَمَنْ أُكْرِهَ عَلَيْهِ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جویای منصب قضاوت باشد و برای رسیدن به آن متوسل به این و آن شود، خداوند او را به خودش واگذارد و هر که مجبور به پذیرفتن آن شود، خداوند فرشته ای بر او فرو فرستد که استوارش بدارد.
کنز العمال : ۱۴۹۹۴ .

حدیث ۲۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْقَاضِيَ الْعَدْلَ لِيَجَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَلْقَى مِنْ شِدَّةِ الْحِسَابِ مَا يَتَمَنَّى أَنْ لَا يَكُونَ قَاضِي بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي تَمَرَةٍ قَطُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت قاضی دادگر را می آورند و چنان حساب سختی از او می کشند که آرزو می کند کاش هرگز حتی درباره یک خرما میان دو نفر داوری نکرده بود.
کنز العمال : ۱۴۹۸۸ .

حدیث ۲۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّوَاءُ مِنَ الْقَدَرِ ، وَهُوَ يَنْفَعُ مَنْ يَشَاءُ بِمَا شَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دارو جزو تقدیر است و برای هر کس که بخواهد ، به هر اندازه که بخواهد ، سودمند می افتد .
کنز العمال : ۲۸۰۸۲ .

حدیث ۲۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : مَنْ لَمْ يَرْضَ بِقَضَائِي وَلَمْ يُؤْمِنْ بِقَدْرِي فَلْيَلْتِمِسْ إِلَهَا غَيْرِي !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: کسی که به قضای من خشنود نیست و به تقدیر من ایمان ندارد، پس، [برود و] معبودی جز من بجوید.

عیون أخبار الرضا : ۱/۱۴۱/۴۲.

حدیث ۲۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي كُلِّ قَضَاءٍ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ خَيْرَةٌ (خَيْرٌ) لِلْمُؤْمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هر قضای خداوند عز و جل برای مؤمن، خیری است.

عیون أخبار الرضا : ۱/۱۴۱/۴۲.

حدیث ۲۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ دَعَا لَكَ إِسْرَافِيلُ وَجِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَحَمَلَةُ الْعَرْشِ وَأَنَا فِيهِمْ مَا تَزَوَّجَتْ إِلَّا الْمَرْأَةَ الَّتِي كُتِبَتْ لَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر اسرافیل و جبرئیل و میکائیل و فرشتگان حامل عرش و من، همگی با هم برای تو دعا کنیم، جز با زنی که برایت نوشته و مقدر شده است ازدواج نخواهی کرد.

کنز العمال : ۵۰۱.

حدیث ۲۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَكُلُّ شَيْءٍ بِقَدْرِ حَتَّى الْعَجْزُ وَالْكَبِيرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه چیز مقدر است، حتی ناتوانی و زیرکی.

کنز العمال : ۴۹۹.

حدیث ۲۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ فِي جَسَدِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهِ خَطِيئَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مرد مسلمانی نیست که به قسمتی از بدنش آسیبی وارد شود و از [قصاص] آن درگذرد، مگر این که خداوند به سبب آن یک درجه بالایش برد و یک گناه از او بزدايد.

کنز العمال : ۳۹۸۵۰.

حدیث ۲۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَفَا عَنْ دَمٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از [قصاص] خونی گذشت کند، او را پاداشی جز بهشت نباشد.

کنز العمال : ۳۹۸۵۴

حدیث ۲۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، أَحْبُوا الْقِصَاصَ وَأَحْبُوا الْحَقَّ وَلَا تَفَرَّقُوا ، وَأَسْلِمُوا وَسَلَّمُوا تَسْلَمُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! قصاص و حق را زنده کنید و پراکنده نشوید و مسلمان و تسلیم [حق] باشید تا سالم بمانید

الأمالی للمفید : ص ۵۳ ح ۱۵ .

حدیث ۲۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ، وَلَعَلَّ أَنْ يَكُونَ قَدْ قَرَّبَ مِنِّي خُفُوفٌ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِكُمْ ، فَمَنْ كُنْتُ أَصَبْتُ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ مِنْ شَعْرِهِ أَوْ مِنْ بَشَرِهِ أَوْ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا ، هَذَا عَرَضٌ مُحَمَّدٍ وَشَعْرُهُ وَبَشَرُهُ وَمَالُهُ فَلْيَقْتَصِّمْ فَلْيَقْتَصِّمْ ! وَلَا يَقُولَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ : إِنِّي أَتَخَوَّفُ مِنْ مُحَمَّدٍ الْعَدَاوَةَ وَالشَّحْنَاءَ ، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَيْسَتَا مِنْ طَبِيعَتِي وَلَيْسَتَا مِنْ خُلُقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان، ای مردم! جز این نیست که من هم مانند شما بشری هستم و شاید که رفتن من از میان شما نزدیک باشد. پس، اگر به آبرو یا مو یا پوست و یا مال کسی لطمه ای زده ام، اینک این آبروی محمد و مو و پوست و مال او. برخیزد و قصاص کند! و هرگز کسی از شما نگوید: من از دشمنی و کینه محمد می ترسم. بدانید که این دو خصلت از طبیعت من و از اخلاق من به دورند.

کنز العمال : ۳۹۸۳۱

حدیث ۲۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَصَدَ أَغْنَاهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که میانه روی کند، خداوند توانگرش گرداند.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۶۷ .

حدیث ۲۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الاقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانه روی در خرج کردن، نصف معیشت است .

کنز العمال : ۵۴۳۴.

حدیث ۲۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ نَفَقَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ نَفَقَةٍ قَصِدٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خرجی نزد خدا، محبوبتر از خرجی نیست که با میانه روی همراه باشد.
 بحار الأنوار : ۱۷ / ۲۶۹ / ۷۶.

حدیث ۲۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْاِقْتِصَادُ وَحُسْنُ السَّمْتِ وَالْهَدْيُ الصَّالِحُ جُزْءٌ مِنْ بَضْعٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانه روی و نیک روشی و شیوه درست و پسندیده، جزئی از بیست و اندی جزء نبوت است .
 تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۶۷.

حدیث ۲۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَمَا لَا يَحِلُّ لِغَرِيمِكَ أَنْ يَمْطُلَكَ وَهُوَ مُوسِرٌ ، فَكَذَلِكَ لَا يَحِلُّ لَكَ أَنْ تُعْسِرَهُ إِذَا عَلِمْتَ أَنََّّهُ مُعْسِرٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که بدهکار تو اگر توانگر باشد روا نیست در پرداخت بدهی اش به تو تعلل ورزد، بر تو نیز روا نیست که اگر بدانی تنگدست است، او را تحت فشار قرار دهی.
 ثواب الأعمال : ۱۶۷/۵.

حدیث ۲۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُعْسِرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بترسید از نفرین تنگدست.
 کنز العمال : ۱۵۴۲۴.

حدیث ۲۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَظَلَّهُ اللَّهُ بِظُلْمِ يَوْمٍ لَا ظِلَّ إِلَّا ظُلُّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به تنگدستی مهلت دهد، خداوند، در روزی که هیچ سایه ای جز سایه او نیست، وی را در سایه خود در آورد.
 الکافی : ۸/۹/۱.

حدیث ۲۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ احتاجَ إِلَيْهِ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَيَقْرُضُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادر مسلمانش در وامی به او نیاز پیدا کند و او بتواند وام بدهد و چنین نکند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام گرداند.
 الأموال للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث ۲۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيُفْرَجْ عَنْ مُعْسِرٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود ، به تنگدست مهلت دهد .
 كنز العمال : ۱۵۳۹۸ .

حدیث ۲۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَقْرَضَ مُؤْمِنًا قَرْضًا يَنْتَظِرُ بِهِ مَيْسُورَهُ كَانَ مَالُهُ فِي زَكَاةٍ ، وَكَانَ هُوَ فِي صَلَاةٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ حَتَّى يُؤَدِّيَهُ إِلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مؤمنی وامی دهد و [برای پس گرفتن آن] صبر کند تا دستش باز شود، مال او زکات محسوب شود و فرشتگان برای او دعا کنند تا این که وامش به او برگردانده شود.
 ثواب الأعمال : ۱۶۶/۱ .

حدیث ۲۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفاً فَأَحْسَنَ طَلِبَتَهُ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ قِنْطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به اندوهگینی [که مالش راز دست داده] وام دهد و در پس گرفتن آن مراعات کند، عمل را از نو شروع کرده است (گناهانش پاک شده) و خداوند به ازای هر درهم، هزار قنطار (صد رطل) از [درهم] بهشت به او عطا کند.
 ثواب الأعمال : ۳۴۱/۱ .

حدیث ۲۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ ، إِذَا تَقَرَّبَ الْعِبَادُ إِلَى خَالِقِهِم بِالْبِرِّ فَتَقَرَّبَ إِلَيْهِ بِالْعَقْلِ تَسْبِقُهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هر گاه بندگان با نیکی کردن، به آفریدگار خویش نزدیک شوند، تو با خردورزی به او

نزدیک شو تا از آنان پیشی گیری.

مشکاة الأنوار: ۴۳۹/۱۴۷۶.

حدیث ۲۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : مَا آمَنَ بِيَمَنٍ فَسَّرَ بِرَأْيِهِ كَلَامِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: به من ایمان نیاورده است کسی که سخن مرا بر اساس رأی خودش تفسیر کند.

بحار الأنوار: ۹۲/۱۰۷/۱.

حدیث ۲۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِ رَجُلٍ يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ يَضَعُهُ عَلَى غَيْرِ مَوَاضِعِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین چیزی که بعد از خود برای امتم از آن می ترسم، مردی است که قرآن را تأویل نا به جا کند.

منیة المرید : ۳۶۹.

حدیث ۲۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَتَبَتْ لَهُ حَسَنَةً مُضَاعَفَةً ، وَمَنْ تَلَا آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ

كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به یک آیه از کتاب خدا گوش دهد، برایش ثوابی دو چندان نوشته شود

و هر که یک آیه از کتاب خدا تلاوت کند، روز قیامت آن آیه نوری برای او باشد.

کنز العمال : ۲۳۱۶.

حدیث ۲۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَا نَهَاكَ ، فَإِذَا لَمْ يَنْهَكَ فَلَسْتَ تَقْرؤُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که قرآن تو را [از گناهان] باز می دارد، قرآن بخوان؛ زیرا اگر تو را باز نداشت [در حقیقت

[آن را نخوانده ای.

شرح نهج البلاغة : ۱۰/۲۳.

حدیث ۲۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي جَهَنَّمَ رِجَاءً مِنْ حَدِيدٍ تُطْحَنُ بِهَا رُؤُوسُ الْقُرَّاءِ ، وَالْعُلَمَاءِ الْمُجْرِمِينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دوزخ آسیابی آهنی است که با آن سرهای قاریان و علمای گنهکار آرد می شود.
جامع الأخبار: ۱۳۰/۲۵۴.

حدیث ۲۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا مَنْ اشْتَقَّ إِلَى اللَّهِ فَلَيْسَتْ مَعَهُ كَلِمَةُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! هر که مشتاق خداست، پس، به کلام خدا گوش دهد.
کنز العمال : ۲۴۷۲ .

حدیث ۲۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رُبَّ تَالٍ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ يَلْعَنُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای بسا قرآن خوانی که قرآن لعنتش می کند .
بحار الأنوار : ۹۲/۱۸۴/۱۹ .

حدیث ۲۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ - : مَنْ إِذَا سَمِعَتْ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که چه کسی قرآن را از همه خوشتر می خواند - فرمود : کسی که هر گاه قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۵/۱۰ .

حدیث ۲۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً» - : بَيْنَهُ تَبْيَانًا ، وَلَا تَنْثَرُهُ نَثْرَ الْبَقْلِ ، وَلَا تَهْدُهُ هَذَا الشَّعْرِ ، قِفُوا عِنْدَ عَجَائِبِهِ ، حَرِّكُوا بِهِ الْقُلُوبَ ، وَلَا يَكُنْ هُمْ أَحَدِكُمْ آخِرَ السُّورَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه: «و رتل القرآن ترتیلاً» - فرمود : قرآن را روشن و شمرده بخوان و آن را مانند تخم علف پراکنده اش مساز و همچون شعر به شتاب و بریده و بریده مخوان. در شگفتیه‌هایش درنگ کنید، دلها را با آن به تپش و حرکت در آورید و همه کوشش شما این نباشد که سوره را به آخر برسانید.
النوادر للراوندى : ۱۶۴/۲۴۷ .

حدیث ۲۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اقْرَؤُوا الْقُرْآنَ بِالْحُزْنِ ؛ فَإِنَّهُ نَزَلَ بِالْحُزْنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن را با آواز حزین بخوانید؛ زیرا که آن با صوت حزین نازل شده است.
 کنز العمال : ۲۷۷۷.

حدیث ۲۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْسَنِ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ - : مَنْ إِذَا سَمِعَتْ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که چه کسی قرآن را از همه خوشتر می خواند - فرمود : کسی که هر گاه قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی.
 بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۵/۱۰.

حدیث ۲۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 زَيُّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن را با صداهای [خوش] خود، زینت بخشید.
 بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۰/۲.

حدیث ۲۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِكُلِّ شَيْءٍ حَلِيَّةٌ وَحَلِيَّةُ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْحَسَنُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی زیوری دارد و زیور قرآن صوت خوش است.
 کنز العمال : ۲۷۶۸.

حدیث ۲۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا بُنَيَّ ، لَا تَغْفُلْ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ ، وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندم! از خواندن قرآن غافل مباش؛ زیرا که قرآن دل را زنده می کند و از فحشا و زشتکاری و ستم و گناه باز می دارد.
 کنز العمال : ۴۰۳۲.

حدیث ۲۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ : اِقْرَأْ وَارْقَ وَرَتَّلْ كَمَا كُنْتَ تُرْتَلُّ فِي دَارِ الدُّنْيَا ، فَإِنَّ مَنَزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ كُنْتَ تَقْرَأُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که قرآن می داند، گفته می شود: بخوان و بالا رو و با ترتیل بخوان، همچنان که در دنیا با ترتیل می خواندی؛ زیرا منزلت و جایگاه تو در آخرین آیه ای است که می خوانده ای.

کنز العمال : ۲۳۳۰

حدیث ۲۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّ قِرَاءَتَهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ ، وَسِتْرٌ فِي النَّارِ ، وَأَمَانٌ مِنَ الْعَذَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد خواندن قرآن؛ زیرا خواندن آن کفاره گناهان است و پرده ای در برابر آتش و موجب ایمنی از عذاب.

بحار الأنوار: ۹۲/۱۷/۱۸.

حدیث ۲۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه فردی از شما دوست داشته که با پروردگارش سخن بگوید، قرآن بخواند.

کنز العمال : ۲۲۵۷

حدیث ۲۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَنْبَغِي لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ أَنْ يَحِدَّ مَعَ مَنْ حَدَّ ، وَلَا يَجْهَلَ مَعَ مَنْ يَجْهَلُ وَفِي جَوْفِهِ كَلَامُ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای ملازم قرآن شایسته نیست با کسی که نسبت به او تندی کرده است، تندی کند و کسی که در اندرونش کلام خداست، با کسی که [نسبت به وی] رفتار جهالت آمیز می کند، جاهلانه رفتار نمی کند.

کنز العمال : ۲۳۴۷.

حدیث ۲۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْرَافُ أُمَّتِي حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَأَصْحَابُ اللَّيْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اشراف و بزرگان امت من قرآن دانان و شب زنده داران هستند.

الخصال : ۷/۲۱.

حدیث ۲۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْتَّخَشُّعِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ لِحَامِلِ الْقُرْآنِ ، وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ بِالصَّلَاةِ وَالصُّومِ لِحَامِلِ الْقُرْآنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سزاوارترین مردم به خشوع داشتن نهانی و آشکار در برابر خدا، قرآن دان است. سزاوارترین مردم به نماز خواندن و روزه گرفتن در آشکار و نهان، قرآن دان است.
 الکافی : ۲/۶۰۴/۵.

حدیث ۲۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَمَلَةُ الْقُرْآنِ هُمُ الْمَحْفُوفُونَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ ، الْمَلْبُوسُونَ بِنُورِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این قرآن دانان هستند که در رحمت خدا قرار دارند و پوشیده در نور او.
 جامع الأخبار : ۱۱۵/۲۰۲.

حدیث ۲۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْيَتِيمِ الْحَرْبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در اندرونش چیزی از قرآن نیست، همانند خانه ای ویران است.
 کنز العمال : ۲۴۷۸

حدیث ۲۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بَيْنَمَا لِأَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيْتُ آيَةَ كَيْتٍ وَكَيْتٍ ، بَلْ هُوَ نَسِيَ . اسْتَذْكِرُوا الْقُرْآنَ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُو أَشَدُّ تَفْصِيًّا مِنْ صُدُورِ الرَّجَالِ مِنَ النَّعْمِ مِنْ عُقْلِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب نیست که فردی از شما بگوید فلان و بهمان آیه را از یاد بردم، [چنین نیست] بلکه از یاد[ش] [برده شده است. قرآن را [در ذهن خود مرور و] یادآوری کنید؛ زیرا سوگند به آن که جانم در دست اوست، قرآن از سینه های مردان زودتر می رهد تا شتر از زانو بندش.
 کنز العمال : ۲۸۴۹.

حدیث ۲۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ حِفْظَ كِتَابِهِ فَظَنَّ أَنَّ أَحَدًا أَعْطَى أَفْضَلَ مِمَّا أَعْطَى فَقَدْ غَمَطَ أَفْضَلَ النَّعْمَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که خدا نعمت حفظ کتاب خود را به او عطا کند و آن کس گمان کند که به دیگران

نعمتی بزرگتر از این نعمت او داده شده است، بیگمان نسبت به بزرگترین نعمت تحقیر و ناسپاسی روا داشته است.

کنز العمال : ۲۳۱۷

حدیث ۲۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَلَّمَ رَجُلًا الْقُرْآنَ فَهُوَ مَوْلَاهُ، لَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَسْتَأْثِرُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مردی قرآن بیاموزد، مولای اوست و آن مرد نباید او را تنها و بی یار گذارد و خود را بر وی ترجیح دهد.

کنز العمال : ۲۳۸۲.

حدیث ۲۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِتَعَلُّمِ الْقُرْآنِ وَكَثْرَةِ تِلَاوَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آموختن قرآن و بسیار خواندن آن.

کنز العمال : ۲۳۶۸

حدیث ۲۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما، کسی است که قرآن را فرا گیرد و [به دیگران] آموزش دهد.

کنز العمال : ۲۳۵۱

حدیث ۲۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَلْيَتَوَرَّ الْقُرْآنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواهان علم پیشینیان و آیندگان، از اول تا به آخر دنیا است، در قرآن کند و کاو کند.

فَلْيَتَوَرَّ الْقُرْآنَ : أَيْ لِيَنْفَرَّ عَنْهُ وَيَفْكَرَ فِي مَعَانِيهِ وَتَفْسِيرِهِ وَقِرَاءَتِهِ. (النهاية : ۱/۲۲۹).

حدیث ۲۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُعْطِيَ الْقُرْآنَ فَظَنَّ أَنَّ أَحَدًا أُعْطِيَ كَثْرَ مِمَّا أُعْطِيَ فَقَدْ عَظَّمَ صَغِيرًا وَصَغَّرَ كَبِيرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هر کس [نعمت دانستن] قرآن داده شود و با این حال گمان کند که به دیگری نعمتی بالاتر و بیشتر از این نعمت او داده شده است، بیگمان کوچکی را بزرگ شمرده و بزرگی را کوچک.

معانی الأخبار : ۲۷۹.

حدیث ۲۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
القرآن غِنَى ، لا غِنَى دُونَهُ ، ولا فَقْرَ بَعْدَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن ثروتی است که بدون آن توانگری نباشد و با وجود آن فقری نه.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۹/۱۸.

حدیث ۲۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَظُلُّ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ
اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری قرآن بر دیگر سخنان،
همچون برتری خدا بر خلق خود است.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۹/۱۸.

حدیث ۲۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ، فَاتَّخِذُوهُ إِمَامًا وَقَائِدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد قرآن، آن را پیشوا و راهبر خود کنید.
کنز العمال : ۴۰۲۹.

حدیث ۲۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَمَّا قِيلَ لَهُ : أُمَّتُكَ سَيَتَفَتَّنَنَّ ، فَسَيُثَلُّ : مَا الْمَخْرُجُ مِنْ ذَلِكَ ؟ - : كِتَابُ اللَّهِ الْعَزِيزُ ، الَّذِي لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ،
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ، مَنْ ابْتَغَى الْعِلْمَ فِي غَيْرِهِ أَضَلَّهُ اللَّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی به ایشان گفته شد: بزودی امت تو گرفتار فتنه خواهد شد، [در جواب این پرسش که : [راه
خلاص از آن چیست؟ - فرمود : کتاب گرامی خدا، همان که باطل نه از پیش و نه از پس بدو راه نیابد، فرود آمده [و] از سوی
حکیمی ستوده است. هر که علم را در جز قرآن بجوید، خداوند گمراهش کند.
تفسیر العیاشی : ۱/۶/۱۱ ، أنظر تمام الحدیث.

حدیث ۲۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَبَسَّتِ الْأُمُورُ عَلَيْكُمْ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ؛ فَإِنَّهُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ ، وَمَا حِلُّ مُصَدِّقٍ ، وَمَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ ، وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ قَادَهُ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کارها همچون پاره های شب تاریک بر شما تاریک و شبهه ناک شد، به قرآن روی آورید؛ زیرا قرآن شفیع است که شفاعتش پذیرفته است و شاک و خصمی است که شکایتش قبول می شود. هر که قرآن را فرایش خود قرار دهد، او را به سوی بهشت کشاند و هر که آن را پشت سر خویش نهد، به سوی دوزخش کشاند.
کنز العمال : ۴۰۲۷.

حدیث ۲۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعَانَ عَلَى قَتْلِ مُؤْمِنٍ بِسَطْرِ كَلِمَةٍ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ : آيِسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس [حتی] با نیم کلمه حرف در کشتن مؤمنی کمک کند، روز قیامت خدا را در حالی دیدار کند که بر پیشانیش نوشته شده است: نومید (محروم) از رحمت خدا.
کنز العمال : ۳۹۸۹۵، وراجع وسائل الشیعة: ۸/۶۱۵ باب ۱۶۳.

حدیث ۲۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، أَيْقَتُلُ قَتِيلٌ وَأُنَابِينَ أَظْهَرِكُمْ لَا يُعَلِّمُ مَنْ قَتَلَهُ ؟! لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ اجْتَمَعُوا عَلَى قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَعَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِلَا عَدَدٍ وَلَا حِسَابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من در میان شما باشم و جنازه مقتولی پیدا شود و قاتلش معلوم نباشد؟! اگر اهل آسمانها و زمین در کشتن مرد مسلمانی همدستان شوند، هر آینه خداوند همه آنان را، بی شمار و بی حساب، عذاب دهد.
کنز العمال : ۳۹۹۵۲

حدیث ۲۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَزَوَالِ الدُّنْيَا جَمِيعًا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ دَمِ سُفِكَ بِغَيْرِ حَقٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیگمان اگر همه دنیا نابود شود، نزد خدا اهمیتش کمتر از خونی است که به ناحق ریخته شود.
الترغیب والترهیب : ۳/۲۹۳/۶ .

حدیث ۲۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت نخستین چیزی که درباره آن میان مردم داوری می شود، خون است.
کنز العمال : ۳۹۸۸۷.

حدیث ۲۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْتَى النَّاسِ مَنْ قَتَلَ غَيْرَ قَاتِلِهِ ، أَوْ ضَرَبَ غَيْرَ ضَارِبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرکش ترین مردم کسی است که بی گناهی را که قصد کشتن او را نداشته است، بکشد یا
 غیرزنده خود را بزند.
 الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه: «خداوند کسانی را که ایمان آورده اند در زندگی دنیا و آخرت با گفتار ثابت و درست
 استوار می دارد» - فرمود : مراد در قبر و به هنگام سؤال از مردگان است.
 إِبْرَاهِيمَ : ۲۷ .

حدیث ۲۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ عَدَلِ الْآخِرَةِ الْقَبْرُ ، لَا يُعْرَفُ شَرِيفٌ مِنْ وَضِيعٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرآغاز عدالتِ آخرت، قبرهاست که شرافتمند از غیر شرافتمند نمی شناسد.
 الجعفریات : ۲۰۵ .

حدیث ۲۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا إِلَّا وَالْقَبْرُ أَفْطَحَ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منظره ای ندیدم مگر اینکه قبر از آن ترسناک تر است .
 تنبيه الخواطر: ۱/۲۸۴ .

حدیث ۲۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ ، فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ لَيْسَ أَقْلَ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قبر نخستین منزل آخرت است. اگر کسی از آن به سلامت رشت، منازل بعد آن آسانتر است و اگر
 به سلامت نرشت، دشواری منازل بعدی کمتر از آن نیست.
 بحار الأنوار: ۶/۲۴۲/۶۴ .

حدیث ۲۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما مِنْ شَيْءٍ أَقْطَعُ لِظَهْرِ إِبْلِيسَ مِنْ عَالِمٍ يَخْرُجُ فِي قَبِيلَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز برای ابلیس کمرشکن تر از عالمی که در میان قبیله ای سر بردارد، نیست.
 کنز العمال : ۲۸۷۵۵ .

حدیث ۲۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَاقِيَهُ وَاحِدًا أَشَدُّ عَلَى إِبْلِيسَ
 مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وجود یک فقیه برای ابلیس، گرانتر از هزار عابد است.
 بحار الأنوار : ۱/۱۷۷/۴۸ .

حدیث ۲۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ دَعَامَةً ، وَدَعَامَةُ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برای هر چیزی تکیه گاهی است و تکیه گاه این دین، فقه است.
 کنز العمال : ۲۸۷۶۸ .

حدیث ۲۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِقْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت ، فقه (شناخت دین) است.
 الترغیب والترهیب : ۱/۹۳/۳ .

حدیث ۲۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ فَفَقَّهَهُ فِي الدِّينِ ، وَالْهَمَّهُ رُشْدَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد، او را در دین فقیه گرداند و راه درست و راستش را به او الهام فرماید.
 کنز العمال : ۲۸۶۹۰ .

حدیث ۲۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به بهشت سری زدم، دیدم بیشتر مردم آن فقیرانند.
 مسند ابن حنبل : ۱/۵۰۴/۲۰۸۶.

حدیث ۲۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَتْرُكْ دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ أَغْنَى مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بمیرد و درهم و دیناری از خود بر جای نگذارد، توانگرتر از او کسی وارد بهشت نشود.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۶۷/۱۷.

حدیث ۲۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طُوبَى لِلْمَسَاكِينِ بِالصَّبْرِ ، وَهُمْ الَّذِينَ يَرَوْنَ مَلَكَوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال مستمندان شکیبا. آنهاوند کسانی که ملکوت آسمانها و زمین را می بینند.
 الکافی : ۲/۲۶۳/۱۳.

حدیث ۲۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْفُقَرَاءُ مُلُوكٌ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَالنَّاسُ كُلُّهُمْ مُشْتَاقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْجَنَّةُ مُشْتَاقَةٌ إِلَى الْفُقَرَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقرا شهریاران اهل بهشتند. مردم همگی مشتاق بهشتند و بهشت مشتاق فقیران است.
 بحار الأنوار : ۷۲/۴۹/۵۸.

حدیث ۲۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْفَقْرَ أَمَانَةً عِنْدَ خَلْقِهِ ، فَمَنْ سَتَرَهُ أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فقر را نزد خلق خود امانت نهاده است. بنابراین، هر کس آن را مخفی نگه دارد، خداوند پاداش روزه گیر شب زنده دار را به او عطا فرماید.
 الکافی : ۲/۲۶۰/۳.

حدیث ۲۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الْغَنَاءَ ، وَالْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری توانگری می آورد و خیانت [در امانت] فقر.

بحار الأنوار: ۷۵/۱۱۴/۶.

حدیث ۲۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَفَاقَرَ افْتَقَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که دم از ناداری زند، نادار شود.

بحار الأنوار: ۷۶/۳۱۶/۶.

حدیث ۲۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلَّةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ ، وَتَنْفِي الْفَقْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صله رحم، عمر را زیاد می کند و فقر را از بین می برد.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۳/۶۱.

حدیث ۲۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَدَلَّ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ حَقَّرَهُ لِفَقْرِهِ أَوْ قَلَّهَ ذَاتِ يَدِهِ ، شَهَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ يَفْضَحُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد یا زن مؤمنی را به سبب تهیدستی یا اندک بودن مال و داراییش خوار شمارد یا تحقیر

کند، خداوند متعال در روز قیامت او را [بدین کار زشتش] شهره و سپس رسوایش سازد.

بحار الأنوار : ۷۲/۴۴/۵۲.

حدیث ۲۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْفَقْرُ فَقْرُ الْقَلْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر (حقیقی)، فقر دل است .

بحار الأنوار : ۸۶ / ۵۶ / ۷۲.

حدیث ۲۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ... مَا الصُّعْلُوكُ فَيْكُمْ ؟ قَالُوا : الرَّجُلُ الَّذِي لَا مَالَ لَهُ ، فَقَالَ : بَلِ الصُّعْلُوكُ حَقَّ الصُّعْلُوكِ مَنْ لَمْ يُقَدِّمْ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا يَحْتَسِبُهُ

عِنْدَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ كَثِيرًا مِنْ بَعْدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم ! ... به نظر شما فقیر کیست؟ عرض کردند: مردی که ثروتی ندارد. فرمود : نه، فقیر حقیقی کسی است که از مال خود چیزی به حساب خدا پیش نفرستد ، اگر چه پس از او مال بسیاری بماند .
بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۰ / ۸۶

حدیث ۲۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفَقْرُ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى ، إِلَّا مَنْ حَمَلَ فِيمَغْرَمٍ وَأَعْطَى فِي نَائِبِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر بهتر از توانگری است ، مگر (در مورد) کسی که غرامت و تاوانی را (از سوی تنگدستی) بپردازد یا در گرفتاریها به دیگران کمک کند .
بحار الأنوار : ۷۲ / ۵۶ / ۸۶ .

حدیث ۲۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفَقْرُ رَاحَةٌ ، وَالْغِنَى عُقُوبَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر آرامش است و مالداری، کیفر.
شُعب الإيمان : ۴۰ / ۷۰۴ / ۳۸۸ / ۵ .

حدیث ۲۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفَقْرُ أَزِينٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ مِنَ الْعِدَارِ الْحَسَنِ عَلَى خَدِّ الْفَرَسِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر برای مؤمن زینده تر است از داغ و نشانی زیبا بر گونه اسب .
المعجم الكبير : ۷ / ۲۹۵ / ۷۱۸۱ عن شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ .

حدیث ۲۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللَّهُمَّ أَحِينِي مِسْكِينًا ، وَتَوَفَّنِي مِسْكِينًا ، وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا ! مرا مستمند زنده بدار و مستمند بمیران و در شمار مستمندان ، محشورم فرما .
کنز العمال : ۱۶۶۶۹ .

حدیث ۲۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْفُقَرَاءُ أَصْدِقَاءُ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقرا ، دوستان خدایند .

الفردوس : ۳ / ۱۵۷ / ۴۴۲۴ .

حدیث ۲۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْفَقْرُ فَخْرِي ، وَبِهِ أَفْتَخِرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر مایه افتخار من است و به آن مباهات می ورزم .

عدّه الداعی : ۱۱۳ .

حدیث ۲۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ ، فَقَالَ رَجُلٌ : أَيْعِدِلَانِ ؟ قَالَ : نَعَمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا ! من از کفر و فقر به تو پناه می برم . مردی عرض کرد: آیا این دو با هم برابرند ؟ فرمود :

آری .

کنز العمال : ۱۶۶۸۷ .

حدیث ۲۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْلَا رَحْمَةُ رَبِّي عَلَي فُقَرَاءِ أُمَّتِي ، كَادَ الْفَقْرُ يَكُونُ كُفْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پروردگار من به فقیران امّتم مهر نمی ورزید ، فقر آنان را در آستانه کفر قرار می داد .

جامع الأخبار : ۳۰۰ / ۸۱۷ .

حدیث ۲۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْفَقْرُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر ، سخت‌تر از کشتار است .

جامع الأخبار : ۲۹۹ / ۸۱۶ .

حدیث ۲۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر ، انسان را در آستانه کفر قرار می دهد .

الكافی : ۲ / ۳۰۷ / ۴ عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۲۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُكُمْ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى أَطْوَلُكُمْ جُوعًا وَتَفَكُّرًا ، وَأَبْعَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ نَوْمٍ وَأَكُولٍ وَشَرِيبٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلند پایه ترین شما نزد خداوند متعال کسی است که مدتهای طولانی تری گرسنگی بکشد و به تفکر بپردازد ، و منفورترین شما نزد خداوند متعال هر آن کسی است که پر خواب و پر خور و پر نوش باشد.
 تنبیه الخواطر : ۱/۱۰۰.

حدیث ۲۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ مَنْ تَوَاضَعَ عَنِ رِفْعَةٍ ، وَزَهَدَ عَنِ غَتِيَةٍ ، وَأَنْصَفَ عَنِ قُوَّةٍ ، وَحَلَّمَ عَنِ قُدْرَةٍ ، أَلَا وَإِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عَبْدٌ أَخَذَ مِنَ الدُّنْيَا الْكَفَافَ ، وَصَاحَبَ فِيهَا الْعَفَافَ ، وَتَزَوَّدَ لِلرَّحِيلِ ، وَتَأَهَّبَ لِلْمَسِيرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! همانا برترین مردم، کسی است که با وجود بلند مرتبگی، فروتنی کند و با وجود توانگری، به دنیا زهد ورزد و در عین داشتن توانایی، انصاف به خرج دهد و در عین قدرتمندی، بردبار باشد. بدانید که برترین مردم، بنده ای است که از دنیا به قدر کفاف بگیرد و در آن با خویششننداری و عزت نفس زندگی کند و برای سفر [آخرت] توشه بگیرد و برای رفتن آماده شود.
 أعلام الدین : ۳۳۷/۱۵.

حدیث ۲۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْلَا عِبَادَةٌ لِلَّهِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر نبود وجود بندگانی که برای خدا رکوع می کنند و کودکان شیرخوار و حیوانات چرنده، بیگمان عذاب سختی بر سرتان می ریخت.
 فی مجمع البیان: «عباد الله»، والتصویب من تفسیر نور الثقلین .

حدیث ۲۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوِيِّ غَيْرَ مُتَّعِعٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز پاک و پاکیزه (سعادت مند) نگردد آن امتی، که حق ناتوان بدون ترس و لرز از قدرتمند گرفته نشود.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۵۸/۱.

حدیث ۲۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا ، وَإِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَلَمْ يُعَيِّرْ عَلَيْهِ أُضِرَّتْ بِالْعَامَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه را هرگاه بنده پنهانی مرتکب شود به کسی جز صاحب آن زانی نمی زند و هرگاه آشکارا انجامش دهد و مردم او را منع نکنند، آن گناه به عموم مردم آسیب خواهد رساند.
بحار الأنوار: ۱۰۰/۷۴/۱۵.

حدیث ۲۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَلَّتَانِ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فِيهِمَا مَفْتُونٌ : الصَّحَّةُ وَالْفِرَاقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو چیز است که مایه فتنه (آزمایش یا فساد) بسیاری از مردم است: تندرستی و فراغت (بیکاری).
الکافی : ۸/۱۵۲/۱۳۶.

حدیث ۲۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الصَّحِيحَ الْفَارِعَ ، لَا فِي شُغْلِ الدُّنْيَا وَلَا فِي شُغْلِ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از شخص تندرست بیکاره که نه در کار دنیا است و نه سرگرم کار آخرت، نفرت دارد.
شرح نهج البلاغه : ۱۷/۱۴۶.

حدیث ۲۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ النَّاسِ حِسَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمَكْفِيُّ الْفَارِعُ ، إِنْ كَانَ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً فَالْفَارِعُ مَفْسَدَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت سخت ترین حسابرسی را کسی دارد که کارهایش را دیگران [از پیشکار و نوکر و خدمتکار] انجام دهند و خودش بیکار بگردد. گو این که کار کردن مایه رنج و زحمت است اما بیکاری موجب فساد و تباهی است.

تنبيه الخواطر : ۱/۶۰.

حدیث ۲۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرایض خدا عمل کن، تا از پرهیزگارترین مردم باشی.
الکافی : ۲/۸۲/۴.

حدیث ۲۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكَ الْفُرْصَ غُضُّصٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کف نهادن فرصتها، اندوهها آورد.

بحار الأنوار: ۲/۱۶۵/۷۷.

حدیث ۲۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابٌ مِنَ الْخَيْرِ فَلْيَتَّهْزُهُ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که دری از خیر به رویش گشوده شود، باید آن را غنیمت شمرد؛ زیرا که نمی داند آن در

چه وقت به رویش بسته می شود.

کنز العمال : ۴۳۱۳۴.

حدیث ۲۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا ذُكِرَتِ الْأَعَاجِمُ عِنْدَهُ - : لَأَنَا بِهِمْ أَوْ بَعْضِهِمْ أَوْ ثِقٌ مِّنِّي بِكُمْ أَوْ بَعْضِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که در حضور ایشان از عجمها سخن به میان آمد - فرمود: اطمینان من به آنها یا برخی از

آنان، بیشتر از اطمینانم به شما یا برخی از شماست.

کنز العمال : ۳۴۱۲۸.

حدیث ۲۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَ الْعِلْمُ بِالْثَرِيَا لَتَنَاوَلَهُ رِجَالٌ مِّنْ فَارِسٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دانش در ثریا باشد، بیگمان مردانی از ایران به آن دست یابند.

کنز العمال : ۳۴۱۳۱.

حدیث ۲۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ الدِّينَ مُعَلَّقٌ بِالْثَرِيَا لَتَنَاوَلَهُ رِجَالٌ مِّنْ أُمَّةٍ فَارِسٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دین به ستاره ثریا آویخته باشد ، همانا مردانی از پارسیان به آن دست می یابند .

فردوس: ۳ / ۳۶۰.

حدیث ۲۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ نَصِيْبًا فِي الْإِسْلَامِ أَهْلُ فَارِسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین سهم را در اسلام، مردم ایران دارند.

کنز العمال : ۳۴۱۲۶.

حدیث ۲۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْفَقْرُ فَخْرِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر، افتخار من است.

بحار الأنوار : ۷۲/۳۰.

حدیث ۲۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْحَسَبِ الْاِفْتِخَارُ وَالْعُجْبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت بزرگی خاندان، فخر فروشی و خودپسندی است.

الکافی : ۲/۳۲۸/۲.

حدیث ۲۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا، حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ، وَلَا يَبْغِي أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به من وحی فرمود که فروتن باشید، تا کسی بر کسی فخر نفرشد و کسی به کسی تجاوز و

زور گویی نکند .

الترغیب والترهیب : ۳/۵۵۸/۱.

حدیث ۲۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ فَحَّاشٍ بَدَنِيٍّ، قَلِيلِ الْحَيَاءِ، لَا يُبَالِي مَا قَالَ وَلَا مَا قِيلَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بهشت را بر هر فحاش بدزبان بی شرمی که باکی ندارد چه گوید و چه شنود، حرام کرده

است .

الکافی : ۲/۳۲۳/۳.

حدیث ۲۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ شَرِّ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ تَكَرَّرَ مُجَالَسَتَهُ لِفَحْشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یکی از بدترین بندگان خدا کسی است که، به سبب بد زبانی و دشنام گوییش، همنشینی با او ناخوشایند باشد.
الکافی : ۲/۳۲۵/۸.

حدیث ۲۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَجْرُكُمْ عَلَى الْفَتْوَى أَجْرُكُمْ عَلَى النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی باک ترین شما در فتوا دادن، بی باک ترین شما در برابر آتش است.
بحار الأنوار : ۲/۱۲۳/۴۸.

حدیث ۲۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْغَشِيَنَّ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي فَتَنٌ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمَسِّي كَافِرًا ، وَيُمَسِّي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا ، يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بَعْرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا قَلِيلٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه پس از من فتنه‌هایی همچون پاره‌های شب تاریک را فرا پوشاند، چندان که آدمی بر اثر آنها شب مؤمن باشد و روز کافر، روز مؤمن باشد و شب کافر. مردمانی دین خود را به اندک متاعی از دنیا می‌فروشند.
کنز العمال : ۳۰۸۹۳.

حدیث ۲۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ ، أُولَئِكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجَلِي عَنْهُمْ كُلُّ فِتْنَةٍ ظَلَمَاءَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال مخلصان، آنان چراغهای هدایتند و هر فتنه تازی از آنها برطرف می‌شود.
الترغیب والترهیب : ۱/۵۴/۵.

حدیث ۲۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَتَكُونُ فِتْنٌ يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمَسِّي كَافِرًا ، إِلَّا مَنْ أَحْيَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالْعِلْمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزودی فتنه‌هایی پدید خواهد آمد که بر اثر آنها انسان شب خود را با ایمان به صبح می‌رساند و روزش را در حالی به شب می‌رساند که کافر است، مگر کسی که خداوند متعال او را به دانش زنده کرده باشد.
کنز العمال : ۳۰۸۸۳.

حدیث ۲۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأَنَا لِفِتْنَةِ السَّرَّاءِ أَخَوْفُ عَلَيْكُمْ مِنْ فِتْنَةِ الضَّرَّاءِ ، إِنَّكُمْ ابْتَلَيْتُمْ بِفِتْنَةِ الضَّرَّاءِ فَصَبِرْتُمْ ، وَإِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَصِرَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که من از فتنه خوشی برای شما بيمناکترم تا فتنه سختی. شما به فتنه سختی درافتادید و صبر کردید، اما دنیا شیرین و فریباست.
الترغیب والترهیب: ۴/۱۸۴/۷۴.

حدیث ۲۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثٌ فَاتِنَاتٌ : الشَّعْرُ الْحَسَنُ ، وَالْوَجْهُ الْحَسَنُ ، وَالصَّوْتُ الْحَسَنُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دلربا و فتنه گر است : موی زیبا، رخسار زیبا و صدای خوش.
کنز العمال : ۴۴۱۲۹.

حدیث ۲۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
غَيْرَتَانِ أَحَدُهُمَا يُحِبُّهَا اللَّهُ وَالْأُخْرَى يُبْغِضُهَا اللَّهُ : الْغَيْرَةُ مِنَ الرَّيْبِ يُحِبُّهَا اللَّهُ وَالْغَيْرَةُ مِنَ غَيْرِ الرَّيْبِ يُبْغِضُهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو گونه غیرت وجود دارد که یکی را خداوند دوست و یکی را دشمن دارد : غیرت وزدی که در تهمت و بدگمانی است خدا دوستش دارد و غیرت که در جایی که بدگمانی در بین نباشد ، خداوند عز و جلدشمن می دارد .
الفردوس : ج ۳ ص ۱۰۶ ح ۴۲۹۵ .

حدیث ۲۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنَ الْغَيْرَةِ مَا يُحِبُّ اللَّهُ ، وَمِنْهَا مَا يَكْرَهُ اللَّهُ ، فَأَمَّا مَا يُحِبُّ فَالْغَيْرَةُ فِي الرَّيْبِ ، وَأَمَّا مَا يَكْرَهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ الرَّيْبِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیرتی هست که خدا دوست دارد و غیرتی هست که دوست ندارد. غیرتی که آن را دوست دارد غیرت ورزی هنگام شک است و غیرتی که دوست ندارد، غیرت نشان دادن در جایی است که شکی در بین نباشد.
کنز العمال : ۷۰۶۷.

حدیث ۲۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا اغْتَابَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ؛ فَإِنَّهَا كَفَّارَةٌ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما غیبت برادرش را کرد، از خداوند آمرزش بطلبد؛ زیرا این کفارۀ گناه اوست.
کنز العمال : ۸۰۳۷.

حدیث ۲۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْغَيْرَةَ مِنَ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که غیرت از ایمان است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۴۴۴/۴۵۴۱.

حدیث ۲۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَانَ إِبْرَاهِيمُ أَبِي غَيُورًا وَأَنَا أُغَيِّرُ مِنْهُ ، وَأُرْغَمَ اللَّهُ أَنْفٌ مَنْ لَا يَغَارُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پدرم ابراهیم با غیرت بود و من با غیرت تر از اویم. خدا، بینی مؤمنی را که غیرت ندارد، به خاک مالدهد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۸/۳۳.

حدیث ۲۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغَارُ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغَارُ ، وَغَيْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که خداوند متعال غیرت دارد و راستی که مؤمن غیرت دارد و غیرت خدا به این است که مؤمن آنچه را خداوند بر او حرام کرده است، انجام دهد.

کنز العمال : ۷۰۷۲.

حدیث ۲۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ كَفَّارَةِ الْاِغْتِيَابِ - : تَسْتَغْفِرُ اللَّهُ لِمَنْ اِغْتَبَتْهُ كُلَّمَا ذَكَرَتْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که کفار غیبت چیست - فرمود : کفار اش این است که هرگاه به یاد کسی که از او غیبت کرده ای افتادی، از خداوند برایش آمرزش بخواهی.

الکافی : ۲/۳۵۷/۴.

حدیث ۲۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُغْتِيِبَ عِنْدَهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ ، فَاسْتَطَاعَ نَصْرَهُ فَلَمْ يَنْصُرْهُ ، حَذَلَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه در حضور کسی از برادر مسلمانش غیبت شود و او بتواند یاریش دهد اما به یاری (دفاع از) او برنخیزد، خداوند در دنیا و آخرت تنهایش گذارد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۷۲.

حدیث ۲۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَطَوَّلَ عَلَى أَخِيهِ فِي غَيْبِهِ سَمِعَهَا فِيهِ فِي مَجْلِسٍ فَرَدَّهَا عَنْهُ ، رَدَّ اللَّهُ عَنْهُ أَلْفَ بَابٍ مِنَ الشُّؤْمِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در مجلسی بشنود که از برادرش غیبت می شود و آن را از او دفع کند، خداوند هزار باب بدی را در دنیا و آخرت از او دفع کند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث ۲۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَتَّى مَتَى تَرَعُونَ عَنْ ذِكْرِ الْفَاجِرِ؟! اهْتِكُوهُ حَتَّى يَحْذَرَهُ النَّاسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا کی از بردن نام فاجر خودداری می کنید؟ رسوایش سازید، تا مردم از او بر حذر باشند.

کنز العمال : ۸۰۷۴ .

حدیث ۲۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ لَيْسَتْ غَيْبَتُهُمْ غَيْبَةً : الْفَاسِقُ الْمُعَلَّنُ بِفِسْقِهِ ، وَالْإِمَامُ الْكَذَّابُ إِنْ أَحْسَنَتْ لَمْ يَشْكُرْ وَإِنْ أَسَأَتْ لَمْ يَغْفِرْ ، وَالْمُتَّفَكِّهُونَ بِالْأُمَّهَاتِ ، وَالخَارِجُ عَنِ الْجَمَاعَةِ الطَّاعِنُ عَلَى أُمَّتِي الشَّاهِرُ عَلَيْهَا بِسَيْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار نفرند که غیبت کردن از آنها غیبت نیست : فاسقی که فسق خود را آشکار می سازد، پیشوای دروغگویی که اگر خوبی کنی، سپاسگزاری نمی کند و اگر بدی کنی، نمی بخشد، کسانی که از سر خنده و شوخی فحش مادر می دهند و کسی که از جماعت مسلمانان کناره گیرد و بر امت من عیب گیرد و به روی آنها شمشیر کشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۶۱/۶۴ .

حدیث ۲۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغَيْبَةُ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت آن است که از برادرت چیزی بگویی، که خوش ندارد.

کنز العمال : ۸۰۲۴ .

حدیث ۲۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لأبي ذرٍّ - : يا أباذرُّ، إِيَّاكَ وَالْغَيْبَةَ؛ فَإِنَّ الْغَيْبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزُّنَا ... قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْغَيْبَةُ ؟ قَالَ : ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنْ كَانَ فِيهِ ذَاكَ الَّذِي يُذَكَّرُ بِهِ ؟ قَالَ : إِيَّاكَ إِذَا ذَكَرْتَهُ بِمَا هُوَ فِيهِ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ ، وَإِذَا ذَكَرْتَهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اباذر! از غیبت پرهیز که غیبت بدتر از زناست... عرض کردم : ای پیامبر خدا! غیبت چیست؟

فرمود: غیبت این است که از برادرت چیزی بگویی که خوش ندارد. عرض کردم: ای پیامبر خدا! اگر آنچه درباره او گفته می شود در او باشد چه؟ فرمود: بدان که اگر آنچه در او هست بگویی غیبتش کرده ای و اگر آنچه در او نیست بگویی، به او بهتان زده ای.

بحار الأنوار: ۷۷/۸۹/۳.

حدیث ۲۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُوتَى بِأَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُوقَفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرَى حَسَنَاتِهِ ، فيقولُ : إلهي ، ليس هذا كتابي ! فإني لا أرى فيها طاعتي !؟ فيقال له : إن ربك لا يضل ولا ينسى ، ذهب عملك باغتيال الناس . ثم يوتى بأخر ويدفع إليه كتابه فيرى فيه طاعات كثيرة ، فيقول : إلهي ، ما هذا كتابي ! فإني ما عملت هذه الطاعات ! فيقال : لأن فلانا اغتابك فدفعت حسناته إليك .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خدا نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را به جا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد پس حسنات او به تو داده شد.

جامع الأخبار: ۴۱۲/۱۱۴۴.

حدیث ۲۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اغتابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً ، إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از مرد یا زن مسلمانی غیبت کند، خداوند تا چهل شبانه روز نماز و روزه او را نپذیرد مگر این که غیبت شونده او را ببخشد.

بحار الأنوار: ۷۵/۲۵۸/۵۳.

حدیث ۲۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الغيبَةُ أَسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْآكَلَةِ فِي جَوْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت کردن در [نابودی] دین مرد، زودتر کارگر می افتد تا بیماری خوره در اندرون او.

الکافی: ۲/۳۵۷/۱.

حدیث ۲۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَرْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ يَخْمِشُونَ وُجُوهُهُمْ بِأظفارِهِمْ ، فقلتُ : يا جبرئيلُ ، مَنْ هؤُلاءِ ؟ فقالَ : هؤُلاءِ الذينَ يَغتابُونَ الناسَ

وَيَقْعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در شب معراج، مردمی را دیدم که چهره های خود را با ناخنهایشان می خراشند. پرسیدم : ای جبرئیل ! اینها کیستند؟ گفت : اینها کسانی هستند که از مردم غیبت می کنند و آبرویشان را می برند.
تنبيه الخواطر : ۱/۱۱۵.

حدیث ۲۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغِنَاءُ رُقِيَةُ الزَّانَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آوازه خوانی، طلسم زناست.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۴۷/۲۶

حدیث ۲۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ يُقْسِنُ الْقَلْبَ : اسْتِمَاعُ اللَّهْوِ ، وَطَلْبُ الصَّيْدِ ، وَإِتْيَانُ بَابِ السُّلْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دل را سخت می گرداند : شنیدن لهو، شکار کردن، و آمد و شد به دربار سلطان.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۵۲/۶

حدیث ۲۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : مِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ ، وَرَنَةٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آوازند که در دنیا و آخرت لعنت شده هستند : آواز نی به هنگام خوشی و شیون در مصیبت.

کنز العمال : ۴۰۶۶۱.

حدیث ۲۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ، وَلِأَمْحَقَ الْمَعَازِفَ وَالْمِزَامِيرَ وَأُمُورَ الْجَاهِلِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مرا به عنوان رحمتی برای جهانیان برانگیخت تا سازها و نی ها و کارهای جاهلی را نابود

(قدغن) کنم .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۵۰/۲.

حدیث ۲۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین توانگری ، استغنای نفس است .

أمالی الصدوق : ۳۹۴ / ۱ .

حدیث ۲۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَعْنَى النَّاسِ فَلْيُكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْ تَقِ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِ غَيْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد توانگرترین مردم باشد، باید به آنچه در دست خداست اطمینان بیشتری داشته باشد تا به آنچه در دست جز اوست.

الکافی : ۲/۱۳۹/۸ .

حدیث ۲۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَغْنُوا عَنِ النَّاسِ وَلَوْ بِشَوْصٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست نیاز به سوی مردم دراز نکنید، حتی برای آب مسواک.

بِشَوْصِ السُّوَاكِ : بَغْسَالَتِهِ، وَقِيلَ : بِمَا يَتَفَتَّتْ مِنْهُ عِنْدَ التَّسْوُوكِ . (النهاية: ۲/۵۰۹).

حدیث ۲۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ تَعَالَى الْغِنَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توانگری نیکویاوری است برای تقوای خداوند متعال .

الجعفریات : ۱۵۵ .

حدیث ۲۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّيْطَانَ قَالَ : لَنْ يَنْجُوَ مِنِّي الْغَنِيُّ مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ : إِمَّا أَنْ أُزَيِّنَهُ فِي عَيْنِهِ فَيَمْنَعَهُ مِنْ حَقِّهِ ، وَإِمَّا أَنْ أُسَهِّلَ عَلَيْهِ سَبِيلَهُ فَيُنْفِقَهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ، وَإِمَّا أَنْ أُحَبِّبَهُ إِلَيْهِ فَيَكْسِبَهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان گفت : آدم ثروتمند هرگز از چنگ من خلاصی ندارد و او را به یکی از این سه چیز گرفتار می کنم : یا مال و ثروت را در نظر او می آرایم که در نتیجه، از پرداخت حقوق مالی خویش، خودداری می ورزد یا راههای مصرف آن را برایش آسان می کنم که در نتیجه، آنها را به ناحق خرج می کند و یا مال و ثروت را محبوب او می گردانم که در نتیجه، آن را از راههای ناروا به دست می آورد.

کنز العمال : ۱۶۶۷۷ .

حدیث ۲۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لعلی علیه السلام - : یا علی ، مَثَلُکَ فِی هَذِهِ الْأُمَّةِ کَمَثَلِ عِیْسَى بْنِ مَرْیَمَ ؛ أَحَبَّهُ قَوْمٌ فَأَفْرَطُوا فِیهِ ، وَأَبْغَضَهُ قَوْمٌ فَأَفْرَطُوا فِیهِ ، قَالَ : فَنَزَلَ الْوَحْیُ : «وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْیَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُکَ مِنْهُ یَصِدُّونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! حکایت تو در میان این امت ، حکایت عیسی بن مریم است که گروهی او را دوست داشتند و درباره اش غلو کردند و گروهی او را دشمن داشتند و در دشمنی با او افراط ورزیدند . پس وحی نازل شد که : «و چون داستان پسر مریم آورده شد ، قوم تو با خنده فریاد زدند» .
الزخرف : ۵۷ .

حدیث ۲۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ لَا تَنَالُهُمَا شَفَاعَتِي : سُلْطَانٌ عَشُومٌ عَسُوفٌ ، وَغَالٍ فِی الدِّینِ مَارِقٌ مِنْهُ غَیْرُ تَائِبٍ وَلَا نَازِعٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو دسته اند که شفاعت من به آنها نمی رسد : فرمانروای سرکش و ستمگرو کسی که در دین غلو ورزد و از دین بیرون رود و از این عمل خود توبه نکند و دست نکشد .
قرب الإسناد : ۶۴/۲۰۴ .

حدیث ۲۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرْفَعُونِي فَوْقَ حَقِّي ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي نَبِيًّا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا از حقّ خودم (حدّی که دارم) بالاتر نبرید؛ چرا که خداوند متعال مرا پیش از آن که پیامبر کند، بنده قرار داد.
النوادر للراوندى : ۱۲۵/۱۴۳ .

حدیث ۲۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَا يُغْلُّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که دل هیچ مرد مسلمانی در آنها خیانت و ناراستی روا نمی دارد : خالص گردانیدن عمل برای خدا و خیرخواهی و صداقت نسبت به زمامداران و همراهی با جامعه مسلمانان؛ زیرا دعای آنها، همه ایشان را از هر سو در میان گرفته است.

قال ابن الأثير : «ثلاث لا يغلل عليهنّ قلب مؤمن» هو من الإغلال: الخيانة فيكلّ شيء. و يروى «يغلل» بفتح الياء ، من الغل وهو الحقد والشحناء : أي لا يدخله حقد يزيله عن الحقّ . وروى «يغتل» بالتخفيف من الوغول : الدخول في الشرّ ، والمعنى : أن هذه الخلال الثلاث تُستصلح بها القلوب ، فمن تمسك بها طهر قلبه من الخيانة والدغل والشرّ ، و«عليهنّ» في موضع الحال، تقديره لا يغلل كائنا عليهنّ قلب مؤمن . (النهاية : ۳ / ۳۸۱).

حدیث ۲۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا لَمْ تَغُلَّ أُمَّتِي لَمْ يَقُمْ لَهَا عَدُوٌّ أَبَدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه امت من نسبت به یکدیگر کینه نوزند، هرگز دشمنی در برابر آنها قد علم نمی کند.
 کنز العمال : ۱۱۰۴۴.

حدیث ۲۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا أَبَا ذَرٍّ ، هُمَّ بِالْحَسَنَةِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلْهَا ؛ لِكَيْلَا تُكْتَبَ مِنَ الْغَافِلِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اباذر! آهنگ کار نیک کن ، هر چند آن را به کار نبندی تا در زمره غافلان نوشته نشوی.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۸/۲۶۶۱.

حدیث ۲۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّهُ لَيَغَانُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گاه قلبم را غباری می گیرد و من روزی هفتاد مرتبه از درگاه خدا آمرزش می طلبم.
 قال الجزريّ : الغين : الغيم ، وغينت السماء تغان: إذا أطبق عليها الغيم ، وقيل : الغين شجر ملتفّ . أراد ما يغشاه من السهو الذي لا يخلو منه البشر ؛ لأنّ قلبه أبدا كان مشغولاً بالله تعالى، فإن عرض له وقتا ما عارض بشريّ يشغله من أمور الأُمَّة والمِلَّة ومصالحهما عدّ ذلك ذنبا وتقصيرا ، فيفزع إلى الاستغفار. (النهاية : ۳/۴۰۳).

حدیث ۲۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْعِبَادَةِ الْاسْتِغْفَارُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین عبادت، استغفار کردن است.
 الکافی : ۲/۵۱۷/۲.

حدیث ۲۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُوا مِنَ الْاسْتِغْفَارِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يُعَلِّمَكُمْ الْاسْتِغْفَارَ إِلَّا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد استغفار کنید؛ زیرا خداوند عز و جل آمرزش خواهی را به شما یاد نداد، مگر برای این که می

خواهد شما را پیامزد.

تنبيه الخواطر : ۱/۵.

حدیث ۲۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الدَّعَاءِ الِاسْتِغْفَارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین دعا، آمرزش خواهی است.

الکافی : ۲/۵۰۴/۱

حدیث ۲۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، لَا تَغْضَبْ ، فَإِذَا غَضِبْتَ فَاقْعُدْ وَتَفَكَّرْ فِي قُدْرَةِ الرَّبِّ عَلَى الْعِبَادِ وَحِلْمِهِ عَنْهُمْ ، وَإِذَا قِيلَ لَكَ : اتَّقِ اللَّهَ فَانْبِذْ غَضَبَكَ ، وَرَاجِعْ حِلْمَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خشمگین مشو و هرگاه به خشم آمدی بنشین و درباره قدرتی که پروردگار بر بندگان دارد و گذشتی که از آنها می کند، بیندیش. و هرگاه به تو گفته شد: از خدا بترس، خشمت را دور افکن و به گذشت و بردباری خویش مراجعه کن.

تحف العقول : ۱۴.

حدیث ۲۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جلو خشم خود را بگیرد، خداوند جلو عذاب خود را از او بگیرد.

بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۳/۷.

حدیث ۲۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِجَهَنَّمَ بَابًا لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ شَفِيَ غَيْظُهُ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا دوزخ را دری است که از آن وارد نشود مگر کسی که از طریق معصیت خداوند متعال خشم خود را فرو بنشانند.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۲۱.

حدیث ۲۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشَدِّكُمْ؟ مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از قوی ترینان خبر ندهم؟ کسی که در هنگام خشم، خویشتندار است.
نثر الدرر : ۱/۱۸۳.

حدیث ۲۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْغَضَبُ جَمْرَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم، اخگری است از شیطان .
بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۵/۱۵.

حدیث ۲۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِامْرِئٍ مُسْلِمٍ أَنْ يَأْخُذَ مَالَ أَخِيهِ بِغَيْرِ حَقِّهِ ؛ وَذَلِكَ لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَالَ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هیچ مسلمانی روا نیست که مال برادرش را بناحق بگیرد؛ زیرا خداوند عز و جل مال مسلمان را بر مسلمان حرام کرده است.
کنز العمال : ۳۰۳۴۳.

حدیث ۲۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ غَضِبَ رَجُلًا أَرْضًا ظَلَمًا لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ عَلَيْهِ غَضِبَانٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زمین کسی را به ناحق غضب کند، خداوند متعال را دیدار کند در حالی که بر او خشمگین است.
کنز العمال : ۳۰۳۶۶.

حدیث ۲۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اقْتَطَعَ مَالَ مُؤْمِنٍ غَضَبًا بِغَيْرِ حَقِّهِ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ مُعْرِضًا عَنْهُ ، مَا قَاتَا لِأَعْمَالِهِاتِي يَعْمَلُهَا مِنَ الْبِرِّ وَالْخَيْرِ ، لَا يُثْبِتُهَا فِي حَسَنَاتِهِ حَتَّى يَتُوبَ وَيُرَدَّ الْمَالُ الَّذِي أَخَذَهُ إِلَى صَاحِبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مال مسلمانی را به ناحق غضب کند، خداوند پیوسته از او رویگردان باشد و از هر کار نیکی که می کند در خشم باشد و آنها را در شمار حسناتش ثبت نکند، تا آن گاه که توبه کند و مالی را که گرفته است به صاحبش برگرداند.
عوالی اللالی : ۱/۳۶۴/۵۶ .

حدیث ۲۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَاعَ عَيْبًا لَمْ يُبَيِّنْهُ لَمْ يَزَلْ فِي مَقْتِ اللَّهِ ، وَلَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَلْعَنُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کالای معیوبی را بفروشد بدون آن که عیبش را به خریدار گفته باشد، همواره در خشم خدا باشد و فرشتگان پیوسته نفرینش کنند.
 کنز العمال : ۹۵۰۱.

حدیث ۲۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ غَشَّ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ نَزَعَ اللَّهُ عَنْهُ بَرَكَهَ رِزْقِهِ ، وَأَفْسَدَ عَلَيْهِ مَعِيشَتَهُ ، وَوَكَّلَهُ إِلَى نَفْسِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به برادر مسلمان خود غش روا دارد، خداوند برکت را از روزی او بگیرد و زندگیش را بر وی تباه گرداند و او را به خودش واگذارد.
 بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۵/۳۰.

از ۳۰۰۰ تا ۲۸۰۱**حدیث ۲۸۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، لَا تَغْتَرَّنَ بِاللَّهِ ، وَلَا تَغْتَرَّنَ بِصَلَاحِكَ وَعِلْمِكَ وَعَمَلِكَ وَبِرِّكَ وَعِبَادَتِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! هرگز به خدا مغرور مشو و به پاکی و علم و عمل و نیکی و عبادت خود، فریفته مگرد.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۰/۲۶۶۰.

حدیث ۲۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنْ عَيَّرَكَ أَخُوكَ الْمُسْلِمَ بِمَا يَعْلَمُ فِيكَ فَلَا تُعَيِّرْهُ بِمَا تَعْلَمُ فِيهِ ؛ يَكُونُ لَكَ أَجْرًا وَعَلَيْهِ إِثْمًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر برادر مسلمانت عیبی از تو بداند و به آن تو را سرزنش کند ، تو به واسطه عیب و گناهی که از او می دانی سرزنشش مکن تا برای تو پاداش باشد و بر او گناه .
 تنبيه الخواطر : ۱۵۵ / ۲ .

حدیث ۲۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا زَوَّتَ خَادِمٌ أَحَدَكُمْ فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يُعَيِّرْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خدمتکار یکی از شما زنا داد ، باید او را حدّ بزند اما سرزنشش نکند .

تنبيه الخواطر : ۱ / ۵۷

حدیث ۲۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أذَاعَ فَاخِشَهُ كَانَ كَمُبْتَدِئِهَا ، وَمَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِشَيْءٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْكَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زشتکاری و گناهی را فاش کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است و هر که مؤمنی را به چیزی سرزنش کند، نمیرد تا خود مرتکب آن شود.

الکافی : ۲/۳۵۶/۲ .

حدیث ۲۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَيَّرَ أَحَاهُ بِذَنْبٍ قَدْ تَابَ مِنْهُ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر خود را برای گناهی که از آن توبه کرده است سرزنش کند، نمیرد تا خود آن گناه را مرتکب شود.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۱۳ .

حدیث ۲۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ وَالْمَالُ يَسْتُرَانِ كُلَّ عَيْبٍ ، وَالْجَهْلُ وَالْفَقْرُ يَكْشِفَانِ كُلَّ عَيْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش و دارایی، هر عیبی را می پوشانند و نادانی و ناداری، هر عیبی را آشکار می کنند.

کنز العمال : ۲۸۶۶۹ .

حدیث ۲۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ؛ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ ، وَمَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ فَضَحَهُ وَلَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیبهای مؤمنان را جستجو نکنید؛ زیرا هر که دنبال عیبهای مؤمنان بگردد خداوند عیبهای او را دنبال کند و هر که خداوند متعال عیوبش را جستجو کند، او را رسوا سازد گرچه درون خانه اش باشد.

ثواب الأعمال : ۲۸۸/۱ .

حدیث ۲۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَلِمَ مِنْ أُخِيهِ سَيِّئَةً فَسَتَرَهَا ، سَتَرَاللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از برادر خود گناهی بداند و آن را بپوشاند، خداوند در روز قیامت گناهان او را بپوشاند.
الترغیب والترهیب : ۳/۲۳۹/۷.

حدیث ۲۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَتَرَ عَلَى مُؤْمِنٍ خَزِيَةً فَكَأَنَّمَا أَحْيَا مَوْوُودَةً مِنْ قَبْرِهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زشتکاری مؤمنی را بپوشاند، چنان است که دختر زنده به گور شده ای را نجات داده باشد.
کنز العمال : ۶۳۸۷.

حدیث ۲۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كَفَى بِالْمَرْءِ عِيَا أَنْ يَنْظُرَ مِنَ النَّاسِ إِلَى مَا يَعْمَى عَنْهُ مِنْ نَفْسِهِ ، وَيُعَيِّرَ النَّاسَ بِمَا لَا يَسْتَطِيعُ تَرْكَهُ ، وَيُؤْذِي جَلِيسَهُ بِمَا لَا يَعْنِيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی را همین عیب بس که عیبی را در مردم ببیند و در خود نبیند و مردم را به خاطر کاری سرزنش کند که خود نمی تواند آن را ترک کند و همنشین خویش را با چیزهای نامربوط و بیهوده بیازارد.
الخصال : ۱۱۰/۸۱.

حدیث ۲۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زَيَّنُوا الْعِيدِينَ بِالتَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّقْدِيسِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عید فطر و قربان را با جملات «لا إله إلا الله و الله اكبر و الحمد لله و سبحان الله» آذین بخشید.
کنز العمال : ۲۴۰۹۵

حدیث ۲۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زَيَّنُوا أَعْيَادَكُمْ بِالتَّكْبِيرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیدهای خود را با گفتن الله اكبر، آذین بندید.
کنز العمال : ۲۴۰۹۴

حدیث ۲۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا» - : إِنَّ الْوَفْدَ لَا يَكُونُونَ إِلَّا رُكْبَانًا ، أَوْلَيْكَ رِجَالٌ اتَّقَوْا اللَّهَ فَأَحَبَّهُمُ اللَّهُ وَاخْتَصَّهُمُ وَرَضِيَ أَعْمَالَهُمْ ، فَسَمَاهُمُ الْمُتَّقِينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه «روزی که پرهیزگاران را محشور کنیم که به «صورت وفد» وارد شوند» - فرمود: «وفد»

جز سواره نیستند. آنان مردانی هستند که تقوای خدا در پیش گرفتند. پس خداوند دوستدار آنها شد و برگزیدشان و از کارهایشان خشنود گردید و از این رو، آنان را پرهیزگاران نامید.
الکافی : ۸/۹۵/۶۹.

حدیث ۲۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ مَنْ وَرَدَ الْقِيَامَةَ عَطْشَانٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت ، همگان تشنه وارد می شوند .
کنز العمال : ۳۸۹۳۸.

حدیث ۲۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمَيِّتُ يُبْعَثُ فِي ثِيَابِهِ الَّتِي يَمُوتُ فِيهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرده ، با همان لباسی که مرده است ، مبعوث می شود .
الترغیب والترهیب : ج ۴ ص ۳۸۳ ح ۱۰ .

حدیث ۲۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَمُوتُ الرَّجُلُ عَلَى مَا عَاشَ عَلَيْهِ ، وَيُحْشَرُ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی آن گونه که زندگی کرده است ، می میرد و بر همان حالی که مرده است ، برانگیخته می شود .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۳۳.

حدیث ۲۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمَعَادُ مِضْمَارُ الْعَمَلِ ، فَمُعْتَبَطٌ بِمَا احْتَقَبَ غَانِمٌ ، وَمُبْتَسَسٌ بِمَا فَاتَهُ نَادِمٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : معاد، میدان [رسیدگی به] عمل است . کسی که [در دنیا] کار کرده نکو حال و بهره مند باشد و آن که از دست داده اندوهگین و پشیمان باشد.
أعلام الدین : ۳۴۱.

حدیث ۲۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پیمان شکن باشد ، دین ندارد .

النوادر للراوندی : ۹۱/۲۷ .

حدیث ۲۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا نَقَضُوا الْعَهْدَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه عهد شکنی کنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط گرداند.

بحار الأنوار : ۱۰۰/۴۶/۳ .

حدیث ۲۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ فِيمَا أُجِّلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمانان به شروط خود در آنچه حلال دانسته شده است، پایبندند.

کنز العمال : ۱۰۹۱۹

حدیث ۲۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا مَنْ ظَلَمَ مُعَاهِدًا ، أَوْ انْتَقَصَهُ ، أَوْ كَلَّفَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ ، أَوْ أَخَذَ مِنْهُ شَيْئًا بَغَيْرِ طَيْبِ نَفْسٍ مِنْهُ ، فَأَنَا حَجِيجُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس به معاهدی (اهل ذمه) ستم کند، یا حقیقت را کم بدهد، یا بیش از توانش او را

مکلف سازد، یا بدون رضایتش چیزی از او بگیرد، در روز قیامت من حجت آور (خصم و مدعی) او هستم.

کنز العمال : ۱۰۹۲۴ .

حدیث ۲۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَيْمُونَ إِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ صُورٌ لَهُ عَمَلُهُ فِي صُورِهِ حَسَنَةٍ ، فَيَقُولُ لَهُ : مَا أَنْتَ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَاكَ أَمْرًا الصِّدْقِ ؟ ! فَيَقُولُ لَهُ : أَنَا

عَمَلُكَ ، فَيَكُونُ لَهُ [نُورًا أَوْ قَائِدًا]

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن هر گاه از گور خود بیرون آید، عملش به صورتی زیبا در برابرش مجسم می شود. مؤمن به او

می گوید : تو کیستی؟ به خدا قسم که تو را شخص خوب و درستی می بینم! او می گوید : من کردار تو هستم. پس، برای او نوری

می شود یا راهبری به سوی بهشت. و کافر چون از گورش بیرون آید کردارش به صورتی زشت و نوییدی بد در برابرش مجسم می

شود. او می گوید : تو کیستی؟ به خدا قسم که تو را بد شخصی می بینم! او می گوید : من کردار تو هستم. پس، او را می برد و

به آتش می افکند.

فی المصدر «نورًا» أو «قائدًا» .

حدیث ۲۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَيَّ كُلَّ يَوْمٍ ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ اسْتَزَدْتُ اللَّهَ لَكُمْ ، وَمَا كَانَ مِنْ قَبِيحٍ اسْتَعْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کارهای شما هر روز به من نشان داده می شود. اگر خوب باشد، از خدا می خواهم بر کارهای شما بیفزاید و اگر زشت باشد، برایتان از خدا آمرزش می طلبم.
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۹۱/۵۸۲.

حدیث ۲۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَمِنْ مُسْتَعْفِرٍ فَيُعْفَرُ لَهُ ، وَمِنْ تَائِبٍ فَيَتَابُ عَلَيْهِ ، وَيُرَدُّ أَهْلُ الضَّغَائِنِ بِضَغَائِنِهِمْ حَتَّى يَتُوبُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز دوشنبه و پنج شنبه، اعمال عرضه می شود. گناهان آمرزش خواه آمرزیده می شود و توبه توبه
 گر پذیرفته می گردد و کینه های کینه ورزان برگردانده می شود تا توبه کنند.
 الترغیب والترهیب : ۳/۴۵۸/۱۷.

حدیث ۲۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقِنَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال دوست دارد که هرگاه فردی از شما کاری می کند آن را درست (بی عیب) انجام
 دهد.
 کنز العمال : ۹۱۲۸.

حدیث ۲۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عَمِلَ مَنْ لَمْ يَحْفَظْ لِسَانَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که زبان خود را نگه ندارد، عمل نکرده است.
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۵.

حدیث ۲۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ لَمْ يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَخُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ ، وَحِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که در هر کس نباشد هیچ یک از اعمالش حاصلی ندارد : ورعی که او را از نافرمانی
 خداوند عز و جل باز دارد، خُلق و خویی که به وسیله آن با مردم مدارا کند و بردباری ای که با آن جسارت نادان را دفع کند.

الخصال : ۱۲۵/۱۲۱.

حدیث ۲۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُ مَعَهُنَّ عَمَلٌ: الشَّرْكَ بِاللَّهِ ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ، وَالْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که با وجود آنها هیچ عملی سود نمی بخشد : شرک آوردن به خدا، نافرمانی و
 آزدن پدر و مادر، و گریختن از جهاد.
 کنز العمال : ۴۳۸۲۴ و ۴۳۹۳۷.

حدیث ۲۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْعَمَلِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، با دوامترین آنهاست هر چند اندک باشد.
 تنبیه الخواطر : ۱/۶۳.

حدیث ۲۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ سُورُورٌ (الذی) تُدْخِلُهُ عَلَى الْمُؤْمِنِ ، تَطَرُّدٌ عَنْهُ جُوعَتُهُ أَوْ تَكْشِيفٌ عَنْهُ كُرْبَتُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبوبترین کارها در پیشگاه خدا، شادی است که به مؤمن رسانی، گرسنگیش را بر طرف سازی یا
 اندوهش را بزدایی.
 الکافی : ۱۱ / ۱۹۱ / ۲ .

حدیث ۲۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَحْمَرُهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، استوارترین آنهاست.
 بحار الأنوار : ۷۰/۱۹۱.

حدیث ۲۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَمَا لَا يُجْتَنَى مِنَ الشُّوكِ الْعَبُّ كَذَلِكَ لَا يَنْزِلُ الْفُجَارُ مَنَازِلَ الْأَبْرَارِ ، وَهُمَا طَرِيقَانِ ، فَأَيُّهُمَا أَخَذْتُمْ أَدْرَكْتُمْ إِلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که از بوته خار، انگور چیده نمی شود، بدکاران نیز به جایگاه نیکوکاران نمی روند. پس
 هر راهی را که می خواهید بیمایید؛ که هر راهی را که بیوید بر اهل همان وارد شوید.

کنز العمال : ۴۳۶۷۶ .

حدیث ۲۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَتَّبِعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةً : أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ ، فَيَرْجِعُ اِثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ ؛ يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز مرده را [تالاب گور] همراهی می کنند : خانواده اش، دارایی اش و عملش. دو تای آنها برمی گردند و یکی باقی می ماند. خانواده و دارایی او برمی گردند و عملش با او می ماند.
 کنز العمال : ۴۲۷۶۱ .

حدیث ۲۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَجَلِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خوش دارد روزیش زیاد و عمرش دراز شود، صله رحم به جا آورد.
 الخصال : ۳۲/۱۱۲ .

حدیث ۲۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْوَرِ يَزِدُ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد با وضو باش، تا خداوند عمرت را دراز گرداند.
 الأمالی للمفید : ۶۰/۵ .

حدیث ۲۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نُوْدِيَ: أَيْنَ أَبْنَاءُ السُّنَّيْنِ ؟ وَهُوَ الْعُمْرُ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «أَوْلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ» .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود ندا آید: کجايند شصت ساله ها؟ و اين همان عمری است که خداوند متعال فرموده است: «آيا شما را آن قدر عمر نداديم که در اين مدت پند گیرنده، پند گیرد» .
 کنز العمال : ۲۹۲۴ .

حدیث ۲۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْعُمَرَ مَحْدُودٌ لَنْ يَتَجَاوَزَ أَحَدٌ مَاقْدَرَهُ ، فَبَادِرُوا قَبْلَ نَفَاذِ الْأَجْلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مدت زندگانی، محدود است و هیچ کس از عمری که برایش مقدر شده است، هرگز فراتر نمی رود. پس، پیش از آن که عمر به سر آید بشتابید.

أعلام الدین : ۳۳۶/۱۲ .

حدیث ۲۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُنْ عَلَى عُمْرِكَ أَشْحَّ مِنْكَ عَلَى دِرْهِمِكَ وَدِينَارِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عمر خود بخیل تر باش تا به درهم و دینارت.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱ .

حدیث ۲۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا قِيلَ لَهُ : أُحِبُّ أَنْ أَكُونَ أَعْلَمَ النَّاسِ - : اِتَّقِ اللَّهَ تَكُنْ أَعْلَمَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی که به ایشان گفته شد: دوست دارم داناترین مردم باشم - فرمود : از خدا پروا داشته باش تا
 داناترین مردم باشی .
 كنز العمال : ۴۴۱۵۴ .

حدیث ۲۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْلَمُ النَّاسِ مَنْ جَمَعَ عِلْمَ النَّاسِ إِلَى عِلْمِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : داناترین مردم کسی است که دانش مردم را با دانش خود جمع کند.
 الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عِلْمُ الْبَاطِنِ سِرٌّ مِنْ أَسْرَارِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَحُكْمٌ مِنْ حُكْمِ اللَّهِ ، يَقْدِفُهُ فِي قُلُوبِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم باطنی، رازی از رازهای خداوند عز و جل و حکمتی از حکمت‌های خداست و آن را در دل هر
 کس از بندگانش که خواهد، می افکند.
 كنز العمال : ۲۸۸۲۰ ؛ ۵۸۸۱

حدیث ۲۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ خِفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ خِيفَتِهِ لَعُلِّمْتُمْ الْعِلْمَ الَّذِي لَا جَهْلَ مَعَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر از خدا چنان که سزد می ترسیدید، هر آینه علمی به شما آموخته می شد که جهل و نادانی با
 آن همراه نیست.

کنز العمال : ۵۸۹۳ نحوه.

حدیث ۲۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْعِلْمِ مَا نَفَعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین دانش، آن است که سودمند باشد.

الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸.

حدیث ۲۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمُ الْأَدْيَانِ، وَعِلْمُ الْأَبْدَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم بر دو قسم است: علم ادیان و علم ابدان.

بحار الأنوار : ۱/۲۲۰/۵۲.

حدیث ۲۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصَى ، فَخُذْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَحْسَنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش بیش از آن است که به شماره در آید؛ بنابراین، از هر چیزی نیکوترین آن را فرا گیر.

کنز الفوائد : ۲/۳۱.

حدیث ۲۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا الْعِلْمُ ثَلَاثَةٌ : آيَةٌ مُحْكَمَةٌ أَوْ فَرِيضَةٌ عَادِلَةٌ، أَوْ سُنَّةٌ قَائِمَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا علم سه تاست: آیتی محکم، یا فریضه ای میانه، یا سنتی برپا و جاری . و جز اینها، همه فضل است.

یاحتمل أن يكون المراد من «آية محكمة» العلم بالأصول الاعتقادية ، والمراد من «فريضة عادلة» العلم بالأعمال الحسنة ، والمراد من «سنة قائمة» العلم بمحاسن الأخلاق (راجع شرح أصول الكافي للمولى محمد صالح المازندرانی : ج ۲ ، ص ۲۳) .

حدیث ۲۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- كَانَ يَقُولُ - : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - عرضه می داشت - : بار خدایا! به تو پناه می برم از دانشی که سود نمی دهد و دلی که خشوع ندارد

و دعایی که شنیده نمی شود و نفسی که سیر نمی گردد .

الترغیب والترهیب : ۱/۱۲۴/۱.

حدیث ۲۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا إِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شِرَارُ الْعُلَمَاءِ ، وَإِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ خِيَارُ الْعُلَمَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که بدترین بدها، عالمان بد و خوبترین خوب ها، عالمان خوبند.
 منیة المرید : ۱۳۷.

حدیث ۲۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَزَادَ عِلْمًا وَلَمْ يَزِدْ هُدًى ، لَمْ يَزِدْ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که علمش فزونی گیرد و هدایتش افزون نشود، جز بر دوری او از خدا افزوده نگردد.
 تنبیه الخواطر : ۲/۲۱.

حدیث ۲۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَهْلَ النَّارِ لَيَتَأَذَوْنَ مِنْ رِيحِ الْعَالِمِ التَّارِكِ لِعِلْمِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه دوزخیان از بوی گند عالم بی عمل، در آزارند.
 بحار الأنوار : ۲/۳۴/۳۰.

حدیث ۲۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَطَّلِعُ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَلَى قَوْمٍ مِنَ أَهْلِ النَّارِ فَيَقُولُونَ : مَا أَدْخَلَكُمْ النَّارَ وَقَدْ دَخَلْنَا الْجَنَّةَ لِفَضْلِ تَأْدِيبِكُمْ وَتَعْلِيمِكُمْ ؟ ! فَيَقُولُونَ : إِنَّا كُنَّا نَأْمُرُ بِالْخَيْرِ وَلَا نَفْعَلُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گروهی از بهشتیان، به گروهی از دوزخیان می نگرند و می گویند: ما به برکت آموزش و پرورش شما به بهشت رفتیم. چه شده است که شما خود به دوزخ افتاده اید؟ گویند: ما به نیکی فرمان می دادیم و خود به آن عمل نمی کردیم.
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱.

حدیث ۲۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 هِمَّةُ الْعُلَمَاءِ الْوَعَائِيَّةُ ، وَهِمَّةُ السُّفَهَاءِ الرَّوَائِيَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهتمام دانایان به فهمیدن است و اهتمام نادانان به روایت کردن.

کنز العمال : ۲۹۳۳۷.

حدیث ۲۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنَاصَحُوا فِي الْعِلْمِ ؛ فَإِنَّ خِيَانَةَ أَحَدِكُمْ فِي عِلْمِهِ أَشَدُّ مِنْ خِيَانَتِهِ فِي مَالِهِ ، وَإِنَّ اللَّهَ سَأَلُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دانش با یکدیگر یکرنگ باشید؛ زیرا خیانت هر یک از شما در علمش، بدتر از خیانت کردن در مال است و در روز قیامت خداوند از شما بازخواست می کند.

الأمالی للطوسی : ۱۲۶/۱۹۸.

حدیث ۲۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ كَانَ مَائِفِسِدُ أَكْثَرٍ مِمَّا يُصْلِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بدون شناخت عمل کند، خراب کردنش بیشتر از درست کردن اوست.

المحاسن : ۱/۳۱۴/۶۲۱.

حدیث ۲۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَعَبِّدُ بِغَيْرِ فِقْهِ كَالْحِمَارِ فِيالطَّاحُونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از روی فهم و شناخت عبادت نکند، مانند خر آسیاست.

کنز العمال : ۲۸۷۰۹.

حدیث ۲۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَالَ : أَنَا عَالِمٌ فَهُوَ جَاهِلٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بگوید : من دانا هستم ، او شخص نادانی است .

منیة المرید : ۱۳۷.

حدیث ۲۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى غَيْرِهِ كَفَضْلِ النَّبِيِّ عَلَى أُمَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری عالم بر دیگران، همچون برتری پیامبر بر امت خود است.

کنز العمال : ۲۸۷۹۸.

حدیث ۲۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعُلَمَاءُ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالمان امانی خدا در میان خلق اویند.
 کنز العمال : ۲۸۶۷۵

حدیث ۲۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَتِمُّ عَقْلُ الْمَرْءِ حَتَّى يَتِمَّ فِيهِ عَشْرٌ خِلَالَ ... لَا يَسَأُ مِنْ طَلَبِ الْعِلْمِ طَوْلَ عُمَرِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خرد آدمی کامل نگردد مگر آن گاه که ده خصلت در او فراهم آید... و تا زنده است از دانشجویی خسته نشود.
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۲.

حدیث ۲۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اسْتَقْبَلَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ اسْتَقْبَلَنِي ، وَمَنْ زَارَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ زَارَنِي ، وَمَنْ جَالَسَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ جَالَسَنِي ، وَمَنْ جَالَسَنِي فَكَأَنَّمَا جَالَسَ رَبِّي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به استقبال دانشمندان رود، مرا استقبال کرده است و هر که به دیدار دانشمندان رود، مرا دیدار کرده است و هر که با دانشمندان نشیند، با من نشسته است و هر که با من نشیند، چنان است که با پرودگار من همنشینی کرده باشد.
 کنز العمال : ۲۸۸۸۳.

حدیث ۲۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ لَا يَسْتَحِفُّ بِحَقِّهِمْ إِلَّا مُنَافِقٌ : ذُو شَيْبَةٍ فِي الْإِسْلَامِ ، وَإِمَامٌ مُقْسِطٌ ، وَمُعَلِّمٌ الْخَيْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفرند، که جز انسان منافق در حق آنان بی حرمتی نمی کند: ریش سفید مسلمان، پیشوای دادگر و آموزنده خوبها.
 تنبیه الخواطر : ۲/۲۱۲.

حدیث ۲۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِيُنْوَ لِمَنْ تُعَلِّمُونَ ، وَلِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کسی که به او علم می آموزید و با کسی که از او علم فرا می گیرید، نرم و ملایم باشید.
 منیة المرید : ۱۹۳.

حدیث ۲۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ابْتَغَى الْعِلْمَ لِيَخْدَعَ بِهِ النَّاسَ لَمْ يَجِدْ رِيحَ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دانش را برای فریفتن مردم بجوید، بوی بهشت را نیابد.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱.

حدیث ۲۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ لِغَيْرِ اللَّهِ تَعَالَى فَلْيَتَّبِعْ أَمَقْعَدَهُ مِنْ نَارٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش را برای غیر خدا بیاموزد، جایگاهش دوزخ باشد.

کنز العمال : ۲۹۰۳۵.

حدیث ۲۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ دِينٌ ، الصَّلَاةُ دِينٌ ،

فَانظُرُوا عَمَّنْ تَأْخُذُونَ هَذَا الْعِلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم، دین است. نماز، دین است.

پس بنگرید که این علم را از چه کسی فرا می گیرید.

کنز العمال : ۲۸۶۶۶.

حدیث ۲۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلَّهِ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ بَابًا إِلَّا أزدَادَ بِهِ فِي نَفْسِهِ ذُلًّا ، وَفِي النَّاسِ تَوَاضُعًا ، وَلِلَّهِ خَوْفًا ، وَفِي الدِّينِ اجْتِهَادًا ، وَذَلِكَ الَّذِي يَنْتَفِعُ بِالْعِلْمِ فَلْيَتَعَلَّمْهُ ، وَمَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلدُّنْيَا وَالْمَنْزِلَةِ عِنْدَ النَّاسِ وَالْحِظْوَةِ عِنْدَ السُّلْطَانِ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ بَابًا إِلَّا أزدَادَ فِي نَفْسِهِ عَظَمَةً ، وَعَلَى النَّاسِ اسْتِطَالَةً ، وَبِاللَّهِ اغْتِرَارًا ، وَمِنَ الدِّينِ جَفَاءً ، فَذَلِكَ الَّذِي لَا يَنْتَفِعُ بِالْعِلْمِ ، فَلْيُكْفَ وَلْيَمْسِكْ عَنِ الْحُجَّةِ عَلَى نَفْسِهِ ، وَالدَّامَةُ وَالْخِزْيُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش را برای خدا بیاموزد، به هیچ بابی از آن نرسد مگر این که بیش از پیش خود را حقیرتر ببیند، با مردم افتاده تر شود، ترسش از خدا بیشتر گردد و در دین کوشاتر شود. چنین کسی از علم بهره مند می شود. پس، باید آن را بیاموزد. اما کسی که دانش را برای دنیا و منزلت یافتن نزد مردم و موقعیت یافتن نزد سلطان و حاکم فرا گیرد، به هیچ بابی از آن نرسد مگر این که خود بزرگ بین تر شود و بر مردم بیشتر بزرگی فروشد و از خدا بیشتر غافل شود و از دین بیشتر فاصله گیرد. چنین کسی از دانش سود نمی برد؛ بنابراین، باید [از تحصیل دانش] خودداری ورزد و علیه خود حجّت و پشیمانی و رسوایی در روز قیامت فراهم نیاورد.

روضه الواعظین : ۱۶.

حدیث ۲۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ عَنِ الْأَجُودِ الْأَجُودِ؟ اللَّهُ الْأَجُودُ الْأَجُودُ، وَأَنَا أَجُودٌ وُلِدِ آدَمَ، وَأَجُودُكُمْ مِنْ بَعْدِي رَجُلٌ عُلِّمَ عِلْمًا فَنَشَرَ عِلْمَهُ، يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُمَّةً وَحِدَةً، وَرَجُلٌ جَادَ بِنَفْسِهِ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَتَّى يُقْتَلَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بخشنده ترین بخشنده خبر ندهم؟ خداوند بخشنده ترین بخشنده است. و من بخشنده ترین فرزند آدم هستم و بعد از من بخشنده ترین شما، مردی است که دانش را آموزش دهد و از این راه دانش او پخش شود. او در روز قیامت به تنهایی همچون یک امت برانگیخته می گردد و نیز مردی که در راه خداوند عز و جل جانبازی کند تا کشته شود. الترغیب والترهیب : ۱/۱۱۹/۵.

حدیث ۲۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ عِلْمًا فَكَتَمَهُ وَهُوَ يَعْلَمُهُ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلْجَمًا بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی که خداوند به او دانشی دهد و او آن را، با این که می داند، مخفی نگه دارد، در روز قیامت در حالی که لگامی از آتش بر او زده شده است خداوند عز و جلا دیدار کند. الأملی للطوسی : ۳۷۷/۸۰۸.

حدیث ۲۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَعْلَمَ الْمَرْءُ عِلْمًا ثُمَّ يُعَلِّمَهُ أَخَاهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین صدقه این است که انسان علمی را بیاموزد و سپس آن را به برادر خود آموزش دهد. منیة المرید : ۱۰۵.

حدیث ۲۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ؛ حَتَّى حَيْتَانُ الْبَحْرِ، وَهَوَامُّ الْأَرْضِ، وَسِبَاعُ الْبَرِّ وَأَنْعَامُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه همه اشیاء، حتی ماهیان دریا و حشرات و خزندگان روی زمین و درندگان و چرندگان صحرا، برای جوینده دانش آمرزش می طلبند. الأملی للمفید : ۲۹/۱.

حدیث ۲۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي طَلْبِ الْعِلْمِ كَأَنَّ الْجَنَّةَ فِي طَلْبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در جستجوی دانش باشد، بهشت در جستجوی او برآید.
کنز العمال : ۲۸۸۴۲.

حدیث ۲۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا ، سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در جستجوی دانشی راهی را بیاید، خداوند او را در راهی به سوی بهشت حرکت دهد.
الأمالی للصدوق : ۱۱۶/۹۹ .

حدیث ۲۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ تَبَسَّطَ لَهُ الْمَلَائِكَةُ أَجْنَحَتَهَا وَتَسْتَغْفِرُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فرشتگان بالهای خود را زیر پاهای جوینده دانش می گسترانند؛ چون از او خوشنودند.
کنز العمال : ۲۸۷۴۵.

حدیث ۲۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَالِبُ الْعِلْمِ طَالِبُ الرَّحْمَةِ ، طَالِبُ الْعِلْمِ رُكُنُ الْإِسْلَامِ ، وَيُعْطَى أَجْرَهُ مَعَ النَّبِيِّينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جویای دانش جویای رحمت است. جوینده دانش رکن اسلام است و پاداشش با پیامبران داده می شود.

کنز العمال : ۲۸۷۲۹

حدیث ۲۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ فَهُوَ كَالصَّائِمِ نَهَارَهُ ، الْقَائِمِ لَيْلَهُ ، وَإِنَّ أَبَا بَابَا مِنَ الْعِلْمِ يَتَعَلَّمُهُ الرَّجُلُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَكُونَ أَبُو قُبَيْسٍ ذَهَبًا فَأَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش بجوید، مانند کسی است که روز خود را به روزه گذراند و شبش را به عبادت. اگر کسی یک باب علم بیاموزد، برایش بهتر است از این که کوه ابو قُبَیْسِ طلا باشد و او آن را در راه خدا انفاق کند.
منیة المرید : ۱۰۰ .

حدیث ۲۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ تَكَفَّلَ اللَّهُ لَهُ بِرِزْقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش بجوید، خداوند روزی او را به عهده گیرد.

کنز العمال : ۲۸۷۰۱

حدیث ۲۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا جَاءَ الْمَوْتُ لِطَالِبِ الْعِلْمِ وَهُوَ عَلَى هَذِهِ الْحَالَةِ مَاتَ وَهُوَ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرگ دانش جویی در حال آموختن دانش فرا رسد، شهید مرده است.

الترغیب والترهیب : ۱/۹۷/۱۶.

حدیث ۲۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در طلب دانش بیرون رود، تا زمانی که برگردد، در راه خدا گام برمی دارد.

کنز العمال : ۲۸۷۰۲.

حدیث ۲۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْهُمَا لَا يَشْبَعُ طَالِبُهُمَا: طَالِبُ الْعِلْمِ وَطَالِبُ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو پُر خورند که هیچ گاه سیر نمی شوند: جوینده دانش و جوینده دنیا.

کنز العمال : ۲۸۹۳۲ - ۲۸۹۳۳ نحوه.

حدیث ۲۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَالِبُ الْعِلْمِ بَيْنَ الْجُهَالِ كَالْحَيِّينَ الْأَمْوَاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوینای دانش در میان مردمان نادان، همچون شخص زنده است در میان مردگان.

کنز العمال : ۲۸۷۲۶

حدیث ۲۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، أَلَا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ بُغَاءَ الْعِلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است. بدانید که خداوند جویندگان دانش را دوست دارد.

الکافی : ۱/۳۰/۱.

حدیث ۲۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى ذُلِّ التَّعَلُّمِ سَاعَةً بَقِيَ فِي ذُلِّ الْجَهْلِ أَبَدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر خواری ساعتی دانش آموختن صبر نکند، برای همیشه در خواری نادانی بماند.
 عوالی الالکی : ۱/۲۸۵/۱۳۵

حدیث ۲۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصَّيْنِ؛ فَإِنَّ طَلَبَ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش را فرا گیرید، گرچه در چین باشد؛ زیرا طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است.
 کنز العمال : ۲۸۶۹۷ ، ۲۸۶۹۸ .

حدیث ۲۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْعَالِمِ حُبًّا لَهُ عِبَادَةٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه مهر آمیز به چهره عالم، عبادت است.
 النوادر للراوندي : ۱۱۰/۹۴ .

حدیث ۲۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَوْتُ الْعَالِمِ مُصِيبَةٌ لَا تُجَبَّرُ وَتَلْمَهُ لَا تُسَدُّ ، وَهُوَ نَجْمٌ طُمِسَ ، وَمَوْتُ قَبِيلَةٍ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَالِمٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ عالم مصیبتی جبران ناپذیر و رخنه ای بسته ناشدنی است. او ستاره ای است که غروب می کند. و مرگ یک قبیله آسانتر از مرگ یک عالم است.
 کنز العمال : ۲۸۸۵۸ .

حدیث ۲۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ! لَعَالِمٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى إِبْلِيسَ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ ؛ لِأَنَّ الْعَابِدَ لِنَفْسِهِ وَالْعَالِمَ لِغَيْرِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جان محمد در دست اوست، هر آینه وجود یک عالم برای ابلیس سخت تر از هزار عابد است؛ زیرا عابد به فکر خویشتن است و عالم در اندیشه دیگران.
 کنز العمال : ۲۸۹۰۸ .

حدیث ۲۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ بِسَبْعِينَ دَرَجَةً ، بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ حُضْرُ الْفَرَسِ سَبْعِينَ عَامًا ؛ وَذَلِكَ أَنَّ الشَّيْطَانَ يَضَعُ الْبِدْعَةَ لِلنَّاسِ فَيُبَصِّتُهَا الْعَالِمُ فَيَنْهَى عَنْهَا ، وَالْعَابِدُ مُقْبِلٌ عَلَى عِبَادَتِهِ لَا يَتَوَجَّهُ لَهَا وَلَا يَعْرِفُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالم، هفتاد درجه بر عابد برتری دارد که فاصله هر درجه از دیگری به اندازه ای است که یک اسب هفتاد سال بدود. علت این برتری آن است که شیطان در میان مردم بدعتی می گذارد و دانشمند به آن پی می برد و مردم را از آن نهی می کند، اما عابد سرگرم عبادت خود است و به بدعت نه توجهی دارد و نه آن را می شناسد.
روضه الواعظین : ۱۷.

حدیث ۲۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فَضْلَ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الْكَوَاكِبِ ، وَفَضْلُ الْعَابِدِ عَلَى غَيْرِ الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى الْكَوَاكِبِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برتری عالم بر عابد، همچون برتری خورشید است بر ستارگان و برتری عابد بر غیر عابد، همانند برتری ماه است بر ستارگان.
بحار الأنوار : ۲/۱۹/۴۹.

حدیث ۲۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَاعَةٌ مِنْ عَالِمٍ يَتَكَبَّرُ عَلَى فِرَاشِهِ يَنْظُرُ فِي عَمَلِهِ ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ الْعَابِدِ سَبْعِينَ عَامًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک ساعت تکیه زدن عالم بر بستر خویش و نگریستن در کار و عملش، بهتر از هفتاد سال عبادت عابد است.
روضه الواعظین : ۱۶

حدیث ۲۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَوْمٌ مَعَ عِلْمٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ عَلَى جَهْلٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواب توأم با علم و دانش، بهتر از نماز همراه با نادانی است.
منیة المرید : ۱۰۴.

حدیث ۲۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلِيلُ الْعِلْمِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعِبَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اندکی دانش، بهتر از بسیاری عبادت است.

منیة المرید : ۱۰۵

حدیث ۲۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُوزَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ وَمِدَاءُ الشُّهَدَاءِ فَيَرْجَحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت مرکب عالمان و خون شهیدان با هم وزن می شوند و مرکب عالمان بر خون شهیدان می چربد.

الدر المنثور : ۳/۴۲۳ .

حدیث ۲۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ التُّبَّوَّةِ أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیکترین مردم به درجه پیامبری، مجاهدان و دانشمندانند.

کنز العمال : ۱۰۶۴۷ .

حدیث ۲۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ النَّاسِ قِيَمَةً أَكْثَرُهُمْ عِلْمًا ، وَأَقَلُّ النَّاسِ قِيَمَةً أَقَلُّهُمْ عِلْمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با ارزشترین مردم کسانی هستند که از دانش بیشتری برخوردارند و کم ارزشترین مردم کسانی هستند که از دانش کمتری بهره مندند.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۲۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ... بِهِ يُطَاعَ الرَّبُّ وَيُعَيَّدُ ، وَبِهِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ ، وَيُعْرَفُ الْحَلَالُ مِنَ الْحَرَامِ ، الْعِلْمُ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ ، يُلْهَمُ بِهِ السُّعْدَاءُ ، وَيُحَرِّمُهُ الْأَشْقِيَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تحصیل دانش بر هر مسلمانی واجب است... با دانش است که پروردگار فرمانبری و پرستش می شود و با دانش است که پیوندهای خویشاوندی برقرار می ماند و روا از ناروا باز شناخته می شود. دانش پیشوای عمل است و عمل پیرو آن می باشد، به نیکبختان دانش الهام می شود و شوربختان از آن محروم می شوند.

الأمالی للطوسی : ۴۸۸/۱۰۶۹ .

حدیث ۲۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِلْمُ رَأْسُ الْخَيْرِ كُلِّهِ ، وَالْجَهْلُ رَأْسُ الشَّرِّ كُلِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانایی، سر همه خوبیهاست و نادانی سر همه بدیها.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۵/۹.

حدیث ۲۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَنْبُ الْعَالِمِ وَاحِدٌ ، وَذَنْبُ الْجَاهِلِ ذُنُبَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه دانا یکی است و گناه نادان دو.

کنز العمال : ۲۸۷۸۴.

حدیث ۲۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ مِنْ عِلَامَاتِ الْعَقْلِ التَّجَافِيْعَنَ دَارِ الْغُرُورِ ، وَالْإِنَابَةَ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ ، وَالتَّزَوُّدَ لِسُكْنَى الْقُبُورِ ، وَالتَّأَهُبَ لِيَوْمِ الشُّورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید از نشانه های خرداست: دوری کردن از سرای فریب و روی آوردن به سرای جاودانی و توشه برگرفتن برای خانه گور و آماده شدن برای روز رستاخیز.

أعلام الدین : ۳۳۳.

حدیث ۲۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْقَلُ النَّاسِ أَشَدُّهُمْ مُدَارَاةً لِلنَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خردمندترین مردم، مدارا کننده ترین آنها با مردم است.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث ۲۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهَلَ عَلَيْهِ ، وَيَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَيُسَابِقُ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ السَّبْرِ ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ ؛ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَعَنِمَ ، وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ ، وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَأَمْسَكَ يَدَهُ وَلِسَانَهُ ، وَإِذَا رَأَى فَضِيلَةً انْتَهَزَ بِهَا ، لَا يُفَارِقُهَا الْحَيَاءُ ، وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِرْصُ ، فَتِلْكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرَفُ بِهَا الْعَاقِلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ویژگی خردمند این است که در برابر رفتار جاهلانه نادان نسبت به خود بردباری نشان می دهد، از کسی که به او ستم کرده است در می گذرد، در برابر فرودست خود فروتن است، از فرادست خود در طلب نیکی پیشی می گیرد، چون بخواهد سخن بگوید می اندیشد، اگر آنچه می خواهد بگوید خوب بود می گوید و بهره مند می شود و اگر بد بود خاموشی می گزیند و سالم می ماند، هر گاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه می برد و دست و زبان خود را نگه می دارد، هر گاه فضیلتی

بیند آن را غنیمت می‌شمارد، شرم و حیا از او جدا نمی‌شود و آزمندی از او سر نمی‌زند؛ اینها ده خصلتند که خردمند به آنها شناخته می‌شود.
تحف العقول: ۲۸.

حدیث ۲۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
العقل نورٌ خلقه الله للإنسان ، وجعله يضيء على القلب ؛ ليعرف به الفرق بين المشاهدات من المغيبات .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خرد نوری است که خداوند برای انسان آفرید و آن را روشنگر دل قرار داد، تا به وسیله آن تفاوت میان دیدنیها و نادیدنیها را بشناسد.
عوالی اللالی: ۱/۲۴۸/۴.

حدیث ۲۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ العقلَ عقلٌ من الجَهِلِ ، والنَّفْسُ مِثْلُ أُخْبِثِ الدَّوَابِّ ، فَإِنْ لَمْ تُعْقَلْ حَارَتْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خرد، زانوبند نادانی است، و نفس [آماره] مانند شرورترین جنبدگان است که اگر پایش بسته نشود، بیراهه می‌رود.
تحف العقول: ۱۵.

حدیث ۲۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّمَا يُدْرِكُ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِالْعَقْلِ ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خیر و خوبی، تماما، با خرد به دست می‌آید و کسی که خرد ندارد دین ندارد.
تحف العقول: ۵۴.

حدیث ۲۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قِوَامُ الْمَرْءِ عَقْلُهُ ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جانمایه آدمی خرد اوست و کسی که خرد ندارد دین ندارد.
روضه الواعظین: ۹.

حدیث ۲۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَمَّا سَمِعَ رَجُلًا يَسْأَلُ اللَّهَ الصَّبْرَ - : سَأَلَتِ اللَّهَ الْبَلَاءَ ، فَاسْأَلَهُ الْمُعَافَاةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - چون شنید مردی از خداوند طلب صبر می کند - فرمود : از خدا بلا خواستی، از او عافیت بخواه.

کنز العمال : ۴۹۳۵

حدیث ۲۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا سُئِلَ اللَّهُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خداوند چیزی خواسته نشده است که نزد او محبوبتر از عافیت باشد.

کنز العمال : ۳۲۷۲ ؛ ۳۱۳۰ - ۳۱۵۳.

حدیث ۲۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَلُوا اللَّهَ الْمُعَافَاةَ ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يُوْتَّ أَحَدٌ بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا مِنَ الْمُعَافَاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خداوند عافیت طلب کنید؛ زیرا بعد از [نعمت] یقین، نعمتی بهتر از عافیت به کسی داده نشده است.

سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۶۵/۳۸۴۹.

حدیث ۲۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً فَتَحَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الْعَافِيَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک بار بر من صلوات فرستد، خداوند دری از عافیت به رویش بگشاید.

جامع الأخبار : ۱۵۳/۳۴۴.

حدیث ۲۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سَأَلْتَهُ عَائِشَةُ عَنِ الدُّعَاءِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ - : تَقُولِينَ : اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ ، فَاعْفُ عَنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال عایشه از دعای شب قدر - فرمود : می گویی: بار خدایا! تو بخشایشگری و

گذشت و بخشش را دوست می داری؛ پس مرا ببخش.

سنن ابن ماجه : ۲/۱۲۶۵/۳۸۵۰.

حدیث ۲۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَفَا عِنْدَ الْقُدْرَةِ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْحُسْرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در زمانی که قدرت [بر انتقام] دارد گذشت کند، خداوند در روز دشواری از او گذشت

کند.

کنز العمال: ۷۰۰۷.

حدیث ۲۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَاوَزُوا عَنْ عَثْرَاتِ الْخَاطِئِينَ يَقِيكُمْ اللَّهُ بِذَلِكَ سُوءَ الْأَقْدَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از لغزشهای خطاکاران در گذرید تا بدین سبب خداوند شما را از مقدرات ناگوار نگاه دارد. تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۲۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَثُرَ عَفْوُهُ مَدَّ فِي عُمُرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پرگذشت باشد، عمرش دراز شود. أعلام الدین : ۳۱۵.

حدیث ۲۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَفْوٌ يُحِبُّ الْعَفْوَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بسیار باگذشت است و گذشت را دوست دارد. کنز العمال : ۷۰۰۵.

حدیث ۲۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالْعَفْوِ ؛ فَإِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا ، فَتَعَاَفَا يُعِزُّكُمْ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد گذشت؛ زیرا که گذشت جز بر عزت بنده نمی افزاید. پس از یکدیگر گذشت کنید تا خداوند شما را عزت بخشد. الکافی : ۲/۱۰۸/۵.

حدیث ۲۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَنَّتْ لَكُمْ غَضَبَهُ فَادْرُؤْهَا بِالْعَفْوِ ؛ إِنَّهُ يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَجْرٌ فَلْيَقُمْ ، فَلَا يَقُومُ إِلَّا الْعَافُونَ ، أَلَمْ تَسْمَعُوا قَوْلَهُ تَعَالَى : «فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ» !؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خشمی برای شما پیش آمد، با عفو و گذشت آن را از خود دور کنید؛ زیرا در روز رستاخیز

آواز دهنده ای جار می زند: هر که به گردن خدا مزدی دارد، برخیزد. و کسی جز بخشاینندگان برنخیزند. آیا نشنیده اید که خداوند متعال می فرماید: «پس، هر که ببخشد و آشتی ورزد، مزدش با خداست»؟
 أعلام الدین : ۳۳۷.

حدیث ۲۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا الْعَفَافُ : فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ الرِّضَا ، وَالِاسْتِكَانَةُ ، وَالْحِظُّ ، وَالرَّاحَةُ ، وَالتَّفَقُّدُ ، وَالْخُشُوعُ ، وَالتَّذَكُّرُ ، وَالتَّفَكُّرُ ، وَالْجُودُ ، وَالسَّخَاءُ ، فَهَذَا مَا يَتَشَعَّبُ لِلْعَاقِلِ بِعَفَافِهِ رِضَى بِاللَّهِ وَبِقِسْمِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه از عفت منشعب می شود خشنودی است و خضوع و بهره مندی و آسایش و دلجویی و فروتنی و تذکر و تفکر و بخشندگی و سخاوت. اینها خصالی است که به سبب پارسایی برای خردمندی که از خدا و قسمت او خشنود است، حاصل می شود.
 تحف العقول : ۱۷ .

حدیث ۲۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مُوسَى - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - آجَرَ نَفْسَهُ ثَمَانِي سِنِينَ ، أَوْ عَشْرًا ، عَلَى عَفْفِهِ فَرَجِهِ وَطَعَامِ بَطْنِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام در قبال پاک نگه داشتن شرمگاه و غذای شکمش، خود را به مدت هشت یا ده سال به مزدوری درآورد.
 سنن ابن ماجه : ۲/۸۱۷/۲۴۴۴ .

حدیث ۲۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُ مَا تَلِجُ بِهِ أُمَّتِي النَّارَ الْأَجْوَفَانَ : الْبَطْنُ وَالْفَرْجُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشتر امت من به سبب دو میان تهی به آتش می روند : شکم و شرمگاه.
 الکافی : ۲/۷۹/۵ .

حدیث ۲۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْحَيَّ الْمُتَعَفِّفَ ، وَيُغِضُ الْبَدِيَّ السَّائِلَ الْمُلْحِفَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند شخص با حیای بامناعت طبع را دوست دارد و از سائل وقیح سمج نفرت دارد.
 الأمالی للطوسی : ۳۹/۴۳ .

حدیث ۲۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ تَعْظِيمِ جَلَالِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ كَرَامَةَ ذِي الشَّيْبَةِ ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ ، وَالْإِمَامِ الْعَادِلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به ریش سفید و حافظ قرآن و پیشوای دادگر، گونه ای بزرگداشت جلال و شکوه خداوند عز و جل است.

کنز العمال : ۲۵۵۰۷.

حدیث ۲۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَمَثَلَ لَهُ الرَّجَالُ فَلْيَتَّبِعْ أَمَقْعَدَهُ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دوست داشته باشد که او نشسته باشد و مردم در برابرش بایستند، جایگاهش در آتش است.

بحار الأنوار : ۱۶/۲۴۰.

حدیث ۲۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَدَحَ سُلْطَانًا جَائِرًا وَتَخَفَّفَ وَتَضَعَّضَ لَهُ طَمَعًا فِيهِ كَانَ قَرِينَهُ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به خاطر چشمداشتی، حاکم ستمگر را بستاید، یا در برابرش کوچکی و خضوع کند، در آتش جهنم، در کنار او خواهد بود.

أمالی الصدوق : ۳۴۷ / ۱.

حدیث ۲۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ يَعِصُّ مَنْ أَطَاعَهُ، وَلَا يَعْتَصِمُ بِهِ مَنْ عَصَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای بلند نام کسی را که اطاعتش کند [از هر گونه شر و مکروهی] حفظ می کند و کسی که او را نافرمانی کند، به وسیله خدا حفظ نمی شود.

الکافی : ۸/۸۲/۳۹.

حدیث ۲۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِمَّا مَنَّا دَعَا إِلَى عَصِيْبِيَّةٍ ، وَلَيْسَ مِمَّا مَنَّا قَاتَلَ (عَلَى) عَصِيْبِيَّةٍ ، وَلَيْسَ مِمَّا مَاتَ عَلَى عَصِيْبِيَّةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به عصیبت فرا خواند و از ما نیست کسی که در راه عصیبت بجنگد و از ما نیست کسی که با برخورداری از عصیبت بمیرد.

سنن أبی داوود : ۴/۳۳۲/۵۱۲۱.

حدیث ۲۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ حَبَّةٌ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ عَصِيَّةٍ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ أَعْرَابِ الْجَاهِلِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در دلش به اندازه دانه خردلی عصیّت باشد، خداوند در روز قیامت او را با اعراب جاهلیت برانگیزد.

الکافی : ۲/۳۰۸/۳ .

حدیث ۲۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : إِذَا كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْاِسْتِغَالُ بِي جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي ، فَإِذَا جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَلَذَّتَهُ فِي ذِكْرِي عَشِيَّتَنِي وَعَشِيَّتُهُ ، فَإِذَا عَشَقْتَنِي وَعَشَقَّتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَصَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ ، لَا يَسْهُو إِذَا سَهَا النَّاسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: هر گاه اشتغال به من بر جان بنده غالب آید، خواهش و لذت او را در یاد خودم قرار دهم و چون خواهش و لذتش را در یاد خودم قرار دهم عاشق من گردد و من نیز عاشق او. و چون عاشق یکدیگر شدیم پرده میان خود و او را بالا زنم و آن [مشاهده جلال و جمال خود] را بر جان او مسلط گردانم، به طوری که وقتی مردم دچار سهو و اشتباه می شوند، او دستخوش سهو نمی شود.

کنز العمال : ۱۸۷۲ .

حدیث ۲۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشَقَ فَكُنْتُمْ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و عشق خویش را کتمان کند و پاکدامنی ورزد و با این حال بمیرد، او شهید است.

کنز العمال : ۷۰۰۰ .

حدیث ۲۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسِنُ مُصَاحَبَةً مَنْ صَاحَبَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کسی که همنشین توست خوشرفتار باش تا مسلمان باشی.

الأمالی للصدوق : ۲۶۹/۲۹۵ .

حدیث ۲۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَزَى مُصَابَا كَانَ لَهُ مِثْلُ أُجْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که سوگواری را تسلیت دهد، همانند اجر او داشته باشد.

بحار الأنوار : ۸۲/۹۴/۴۶.

حدیث ۲۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ أَرَادَ الْجَبَلَ لِيَتَعَبَّدَ فِيهِ - : لَصَبْرٌ أَحَدِكُمْ سَاعَةً عَلَى مَا يَكْرَهُ فِي بَعْضِ مَوَاطِنِ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَتِهِ خَالِيًا أَرْبَعِينَ سَنَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که خواست برای عبادت به کوه رود - فرمود: اگر فردی از شما در نقطه ای از جهان اسلام

آنچه را که برایش ناگوار است یک ساعت تحمل کند، بهتر است از این که چهل سال در خلوت و تنهایی به عبادت پردازد.

الدر المنثور : ۱/۱۶۱ .

حدیث ۲۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ

وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ أَفْضَلُ مِنَ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنی که با مردم می آمیزد و بر آزار و اذیت آنان صبر می کند، برتر از مؤمنی

است که با مردم نمی آمیزد و آزار و اذیت آنان را تحمل نمی کند.

کنز العمال : ۶۸۶.

حدیث ۲۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَزْلَةُ عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گوشه گیری، عبادت است.

أعلام الدین : ۳۴۱.

حدیث ۲۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَغَيِّرْهُ بِيَدِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِلِسَانِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَوْضَعُ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما منکری را دید باید با دست خود آن را تغییر دهد. اگر نتوانست، با زبانش تغییر دهد

(اعتراض کند) و باز اگر نتوانست، در قلبش آن را انکار کند و این ضعیف ترین مرحله ایمان است.

الترغیب والترهیب : ۳/۲۲۳/۱.

حدیث ۲۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ هَيْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ إِذَا رَأَهُ أَنْ يَذَّكَّرَ بِعَظَمِ اللَّهِ ، لَا يُقَرَّبُ مِنْ أَجَلٍ وَلَا يُبْعَدُ مِنْ رِزْقٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! مبادا ترس از مردم مانع از آن شود که فردی از شما حق را ببیند و نگوید. [که حق گویی] نه
اجلی را نزدیک می کند و نه روزی را دور می گرداند.
کنز العمال : ۵۵۷۰.

حدیث ۲۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا قِيلَ لَهُ : لَا تَأْمُرْ وَلَا نَهَى إِلَّا بِمَا عَمِلْنَا بِهِ أَوْ انْتَهَيْنَا عَنْهُ كُلِّهِ - : لَا ، بَلْ مُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَإِنْ لَمْ تَعْمَلُوا بِهِ كُلِّهِ ، وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَإِنْ لَمْ تَنْتَهُوا عَنْهُ كُلِّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی به ایشان عرض شد: ما تنها به چیزهایی امر و نهی می کنیم که خودمان به طور کامل آنها را
رعایت کنیم - فرمود : نه، بلکه به خوبیها فرمان دهید هر چند خودتان به همه آنها عمل نکنید و از زشتیها باز دارید، گرچه خود از
همه آنها خودداری نوزید.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۱۳.

حدیث ۲۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ فَلْيَكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به کار خوبی فرمان می دهد، باید این فرمان دادن را با شیوه خوبی انجام دهد.
کنز العمال : ۵۵۲۳ .

حدیث ۲۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ ، أَوْ لَيُعَمَّنَكُمُ عَذَابُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یا امر به معروف و نهی از منکر می کنید، یا عذاب خدا مسلماً همه شما را فرا می گیرد.
وسائل الشیعة : ۱۱/۴۰۷/۱۲ .

حدیث ۲۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُبْغِضَ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا زَبْرَ لَهُ ، وَقَالَ : هُوَ الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند تبارک و تعالی مؤمن ضعیفی را که هیبت و صلابت ندارد دشمن می دارد. آن
حضرت فرمود: او کسی است که نهی از منکر نمی کند.
معانی الأخبار : ۳۴۴/۱ .

حدیث ۲۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَهُوَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ ، وَخَلِيفَةُ رَسُولِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که امر به معروف و نهی از منکر کند، او جانشین خدا در زمین و جانشین رسول اوست.
 مستدرک الوسائل : ۱۲/۱۷۹/۱۳۸۱۷.

حدیث ۲۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَدَّ عَنْ قَوْمٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَادِيَةَ مَاءٍ أَوْ نَارٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از آسیب رساندن آب یا آتش به گروهی از مسلمانان جلوگیری کند، بهشت بر او واجب گردد.
 الکافی : ۵/۵۵/۳.

حدیث ۲۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَنَى عَلَى ظَهْرِ الطَّرِيقِ مَا يَأْوِي عَابِرَ سَبِيلٍ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نَجِيبٍ مِنْ دُرٍّ ، وَوَجْهُهُ يُضِيءُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ نورا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کنار راه سر پناهی برای رهگذران بسازد، خداوند در روز قیامت او را سوار بر اشتر نژاده ای از مروارید محشور فرماید ، در حالی که چهره اش برای بهشتیان نور افشانی می کند.
 ثواب الأعمال : ۳۴۳/۱.

حدیث ۲۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَخَلَ عَبْدٌ الْجَنَّةَ بِغُصْنٍ مِنْ شَوْكٍ كَانَ عَلَى طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَأَمَاطَهُ عَنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ای به سبب برداشتن شاخه خاری از سر راه مسلمانان به بهشت رفت.
 الخصال : ۳۲/۱۱۱.

حدیث ۲۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ قَادَ ضَرِيرًا أَرْبَعِينَ حُطْوَةً عَلَى أَرْضٍ سَهْلَةٍ ، لَا يَفِي بِقَدْرِ إِبْرَةٍ مِنْ جَمِيعِهِ طِلَاعِ الْأَرْضِ ذَهَبًا ، فَإِنْ كَانَ فِيهَا قَادَهُ مَهْلَكَةً جَوَزَهُ عَنْهَا وَجَدَ ذَلِكَ فِي مِيزَانِ حَسَنَاتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا مِائَةَ أَلْفِ مَرَّةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نابینایی را در دشتی چهل قدم راه برد، اگر همه زمین پر از طلا گردد [و به او داده شود] به اندازه سوزنی از پاداش این کار او داده نشده است. چنانچه او را از خطری که بر سر راهش قرار داشته باشد بگذرانند، روز قیامت

این کار در ترازوی حسنات او صد هزار بار بزرگتر از دنیا باشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۵/۸.

حدیث ۲۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُحَقَّرَنَّ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ ، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ وَوَجْهَكَ مَبْسُوطٌ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ کار خوبی را دست کم نگیر، اگر چه [کاری مانند] گشاده رویی با برادرت باشد.

کنز الفوائد: ۱/۲۱۲.

حدیث ۲۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَيْتَمَامُ الْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ مِنْ ابْتِدَائِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به سرانجام رساندن خوبی، برتر از آغاز کردن آن است.

الأمالی للطوسی : ۵۹۶/۱۲۳۵ ، کنز العمال : ۱۶۲۵۶.

حدیث ۲۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ عَلَى رَجُلٍ مِسْكِينٍ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ، وَلَوْ تَدَاوَلَهَا أَرْبَعُونَ أَلْفَ إِنْسَانٍ ثُمَّ وَصَلَتْ إِلَى مِسْكِينٍ كَانَ لَهُمْ أَجْرًا كَامِلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مرد مستمندی صدقه ای دهد، به مقدار آن پاداش بگیرد. و اگر این صدقه را چهل هزار

انسان دست به دست گردانند و به دست مستمندی برسد، همه آنها اجر کامل می برند.

ثواب الأعمال : ۳۴۲/۱.

حدیث ۲۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اصْطَبَحَ الْخَيْرِ إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ ، وَإِلَى مَنْ هُوَ غَيْرُ أَهْلِهِ ، فَإِنْ لَمْ تُصِبْ مَنْ هُوَ أَهْلُهُ فَأَنْتَ أَهْلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوبی کن چه به کسی که شایسته آن است و چه به کسی که شایستگی آن را ندارد؛ زیرا اگر

کسی که به او احسان کرده ای شایستگی احسان را نداشته باشد، تو به فضیلت احسان دست یافته ای.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۳۵ / ۷۶.

حدیث ۲۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الدِّينِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ ، وَاصْطِنَاعُ الْخَيْرِ إِلَى كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرلوحه خِزْد، بعد از دینداری، دوستی با مردم و خوبی کردن به هر آدمی، از نیک و بد، است. بحار الأنوار : ۷۴/۴۰۱/۴۴.

حدیث ۲۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ بَلَغَ بِي جِبْرَائِيلُ مَكَانًا لَمْ يَطَّأهُ جِبْرَائِيلُ قَطُّ ، فَكَشَفَ لِي فَأَرَانِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ نُورٍ عَظَمَتْهُ مَا أَحَبُّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن شب که مرا به آسمان بردند، جبرئیل مرا به جایی رساند که خودش هرگز در آن جا قدم نگذاشته بود. پس، پرده ها برای من کنار زده شد و خداوند عز و جل از نور عظمت خود، تا دوست داشت، به من نشان داد. التوحید : ۱۰۸/۴.

حدیث ۲۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّوْحِيدُ نِصْفُ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توحید، نصف دین است. عیون أخبار الرضا : ۲/۳۵/۷۵.

حدیث ۲۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَفَكَّرُوا فِي خَلْقِ اللَّهِ ، وَلَا تَفَكَّرُوا فِي اللَّهِ فَتَهْلِكُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آفرینش خدا بیندیشید، اما در [ذات] خدا نیندیشید که نابود می شوید. کنز العمال : ۵۷۰۵.

حدیث ۲۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ بِاللَّهِ أَعْرَفَ كَانَ مِنَ اللَّهِ أَخَوْفَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا شناس تر باشد، خوفش از خدا بیشتر است. بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۳/۶۴.

حدیث ۲۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ لَمْ شِئْتُمْ عَلَى الْبُحُورِ ، وَلَزَلْتُمْ بِدُعَائِكُمُ الْجِبَالَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر خدا را چنان که باید می شناختید، بر روی دریاها راه می رفتید و با دعایتان کوهها از جا کنده می شدند.

کنز العمال : ۵۸۹۳ .

حدیث ۲۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَرَفَ اللَّهَ وَعَظَّمَهُ مَنَعَ فَاهُ مِنَ الْكَلَامِ وَبَطَنَهُ مِنَ الطَّعَامِ ، وَعَنَى نَفْسَهُ بِالصَّيَامِ وَالْقِيَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا را شناخت و به عظمتش پی برد، دهان خویش را از گفتار [بیهوده] و معده اش را از خوراک [زیادی و حرام] نگه داشت و با روزه و شب زنده داری جان خود را پاک کرد.
 الأمالی للصدوق : ۶۴۷/۸۷۸ .

حدیث ۲۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نُورُ الْحِكْمَةِ الْجُوعُ ، وَالتَّبَاعُدُ
 مِنَ اللَّهِ الشَّبَعُ ، وَالقُرْبَةُ إِلَى اللَّهِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَالذُّنُوبُ مِنْهُمْ ، لَا تَشْبَعُوا قَيْطَفًا نُورَ الْمَعْرِفَةِ مِنْ قُلُوبِكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرسنگی ، نور حکمت است ، و سیری ، مایه دور شدن از خدا . و دوستی با بینوایان و نزدیک شدن به آنها موجب نزدیک شدن به خداست . شکمهایتان را سیر نکنید ، که نور شناخت در دل‌های شما می‌فسرد .
 بحار الأنوار : ۷۰/۷۱/۲۰ .

حدیث ۲۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ الْبَتَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از آبروی برادر مسلمان خود دفاع کند، البته بهشت بر او واجب آید.
 وسائل الشیعة : ۸/۶۰۶/۳ .

حدیث ۲۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُكُمْ إِيمَانًا أَفْضَلُكُمْ مَعْرِفَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از میان شما، کسی برترین ایمان را دارد که بهترین شناخت را داشته باشد .
 جامع الأخبار : ۳۶/۱۸ .

حدیث ۲۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از آبروی برادر خود دفاع کند، این کار حجابی میان او و آتش باشد.
الأمالی للمفید : ۳۳۸/۲ .

حدیث ۲۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْمَعْدِرَةَ مِنْ مُحِقٍّ أَوْ مُبْطِلٍ ، لَمْ يَرِدْ عَلَيَّ الْحَوْضَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عذرخواهی کسی را، چه عذرش موجه باشد یا نباشد، نپذیرد، در کنار حوض کوثر بر من وارد نشود.
کنز العمال : ۷۰۳۲ .

حدیث ۲۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَعْدَى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنبَيْكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین دشمن تو، نفسی است که میان دو پهلویت قرار دارد.
تنبيه الخواطر : ۱/۲۵۹ .

حدیث ۲۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ لَاحَى الرَّجَالَ سَقَطَتْ مُرْوَةٌ تَهْ وَذَهَبَتْ كَرَامَتُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با مردم بستیزد ، انسانیتش ساقط شود و حرمتش از بین برود.
الأمالی للطوسی : ۵۱۲/۱۱۱۹ .

حدیث ۲۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا عَهْدَ إِلَيَّ جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي شَيْءٍ مَا عَهْدَ إِلَيَّ فِي مُعَادَاةِ الرَّجَالِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام درباره هیچ چیزی به اندازه دوری کردن از دشمنی با مردم، به من سفارش نکرد.
الکافی : ۲/۳۰۲/۱۱ .

حدیث ۲۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا نُهِيتُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ مَا نُهِيتُ عَنْ مُلَاحَاةِ الرَّجَالِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من بعد از نهی شدن از بت پرستی، از چیزی به اندازه کشمکش کردن با مردمان نهی نشدم.
تحف العقول : ۴۲ .

حدیث ۲۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ، وَحَدَّثَهُمْ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ، وَوَعَدَهُمْ فَلَمْ يُخْلِفْهُمْ، فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ، وَظَهَرَتْ عَدَالَتُهُ، وَوَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ، وَحُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در رفتار خود با مردم به ایشان ستم نکند و هرگاه با آنان سخن بگوید، دروغ نگوید و چون وعده شان دهد، خلف وعده نکند، انسانیتش کامل و عدالتش آشکار و دوستیش لازم و غیبتش حرام است.
الخصال : ۲۰۸/۲۸.

حدیث ۲۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَاحَبَ النَّاسَ بِالَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُصَاحِبُوهُ كَانَ عَدْلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با مردم چنان رفتار کند که دوست دارد آنان با او رفتار کنند، عادل است.
کنز الفوائد : ۲/۱۶۲.

حدیث ۲۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند کار خیری را که با شتاب صورت گیرد، دوست دارد.
الکافی : ۲/۱۴۲/۴.

حدیث ۲۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَنَاءُ مِنَ اللَّهِ، وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درنگ از [صفات] خداست و شتابکاری از [خصلتهای] شیطان.
المحاسن : ۱/۳۴۰/۶۹۸؛ کنز العمال : ۵۶۷۴.

حدیث ۲۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ الْعَجَلَةُ، وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ تَبَتُّوْا لَمْ يَهْلِكْ أَحَدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم را، در حقیقت، شتابزدگی به هلاکت افکنده است. و اگر مردم آرام و از شتابکاری به دور بودند هیچ کس هلاک نمی شد.
المحاسن : ۱/۳۴۰/۶۹۷.

حدیث ۲۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی صِفَةِ الْعَاقِلِ - : یَسْتَكْتَرُ قَلِيلَ الْخَيْرِ مِنْ غَيْرِهِ، وَيَسْتَقِلُّ كَثِيرَ الْخَيْرِ مِنْ نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در توصیف خردمند - فرمود : خوبی اندک دیگران را زیاد می بیند و خوبی های بسیار خود را اندک می شمارد.

الخصال : ۴۳۳/۱۷ .

حدیث ۲۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْتَبِرُوا؛ فَقَدْ خَلَّتِ الْمَثَلَاتُ فَيَمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبرت گیرید که در میان پیشینیان شما درسهای عبرت هست .
کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث ۲۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْعِبَادَةِ الْقَتْرَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت عبادت، سستی است.
تحف العقول : ۶ .

حدیث ۲۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ الْعِبَادَةِ أَجْرًا أَخْفَاهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین ثواب را آن عبادتی دارد که پنهان تر انجام گیرد.
قرب الإسناد : ۱۳۵/۴۷۵ .

حدیث ۲۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِقْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت، فقه (فهم دین) است.
الخصال : ۳۰/۱۴ .

حدیث ۲۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ الظَّنِّ بِاللَّهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گمان نیک داشتن به خداوند ، گونه ای از عبادت خداوند متعال است .
الدرّة الباهرة : ۱۸ .

حدیث ۲۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدِيهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه مهرآمیز فرزند به پدر و مادرش عبادت است .
تحف العقول : ۴۶ .

حدیث ۲۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ إِلَى الْعَالِمِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ الْمُقْسِطِ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ بِرَأْفَةٍ وَرَحْمَةٍ عِبَادَةٌ، وَالنَّظَرُ إِلَى أَخٍ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگریستن به دانشمند عبادت است ، نگریستن به پیشوای دادگر عبادت است ، نگاه دلسوزانه و مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگریستن به برادری که برای خداوند عز و جل دوستش داری عبادت است .
الأمالی للطوسی : ۴۵۴/۱۰۱۵ .

حدیث ۲۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءٍ، تِسْعَةٌ أَجْزَاءٍ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت ده بخش است که نه بخش آن طلب روزی حلال می باشد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۸/۸۱ .

حدیث ۲۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ، فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را چنان عبادت کن که گویی او را می بینی؛ و اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند .
کنز العمال : ۵۲۵۰ .

حدیث ۲۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا عِبَادَةَ إِلَّا يَتَّقِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ عبادتی جز با یقین ارزش ندارد.
کنز الفوائد : ۱/۵۵.

حدیث ۲۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْعِبَادَةِ شُغْلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کار و سرگرمی عبادت است.
تحف العقول : ۳۵.

حدیث ۲۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ رَبُّكُمْ : يَا بَنَ آدَمَ، تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأُ قَلْبَكَ غِنًى وَأَمْلَأُ يَدَيْكَ رِزْقًا. يَا بَنَ آدَمَ، لَا تَبَاعِدْ مِنِّي فَأَمْلَأُ قَلْبَكَ فَقْرًا وَأَمْلَأُ يَدَيْكَ شُغْلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارتان می فرماید: ای فرزند آدم! خود را به عبادت من مشغول ساز تا دلت را پر از بی نیازی کنم و دستانت را آکنده از روزی سازم. ای فرزند آدم! از من دوری مکن، که دلت را از فقر انباشته و دستانت را از گرفتاری آکنده می کنم .

کنز العمال : ۴۳۶۱۴.

حدیث ۲۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ عَشِقَ الْعِبَادَةَ فَعَانَقَهَا، وَأَحَبَّهَا بِقَلْبِهِ، وَبَاشَرَهَا بِجَسَدِهِ، وَتَفَرَّغَ لَهَا، فَهُوَ لَا يُبَالِي عَلَى مَا أَصْبَحَ مِنَ الدُّنْيَا : عَلِيٌّ يُسِرُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم کسی است که عاشق عبادت شود؛ پس، دست در گردن آن آویزد و از صمیم دل دوستش بدارد و با پیکر خود با آن در آمیزد و خویشتن را وقف آن گرداند؛ پس چنین شخصی را باکی نباشد که دنیایش به سختی گذرد یا به آسانی.

الکافی : ۲/۸۳/۳.

حدیث ۲۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِحْتَرِسُوا مِنَ النَّاسِ بِسُوءِ الظَّنِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با بدبینی ، خویشتن را از گزند مردم نگه دارید .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۸/۱۴۲.

حدیث ۲۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا ظَنَنْتُمْ فَلَا تُحَقِّقُوا، وَإِذَا حَسَدْتُمْ فَلَا تَبْغُوا، وَإِذَا تَطَيَّرْتُمْ فَاْمُضُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه گمان بردید ، آن را حقیقت مپندارید و بدان عمل نکنید و هرگاه حسد ورزیدید آن را دنبال
 نکنید و هرگاه فال بد زدید [اعتنا نکرده] کار خود را انجام دهید .
 کنز العمال : ۷۵۸۵ .

حدیث ۲۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّكُمْ وَالظَّنُّ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الكَذِبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گمان بپرهیزید ؛ زیرا گمان دروغترین دروغ است .
 بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۵/۸ .

حدیث ۲۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَطْلُبُ لِأَخِيكَ عُذْرًا، فَإِنْ لَمْ تَجِدْ لَهُ عُذْرًا فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای گفتار و کرداری که از برادرت سر می زند ، عذری بجوی و اگر نیافتی ، عذری بتراش .
 بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۷/۱۵ .

حدیث ۲۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ دُونَهُ حِجَابٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دعای ستمدیده بترسید ، گرچه کافر باشد ؛ زیرا هیچ چیز مانع دعای مظلوم نمی شود .
 کنز العمال : ۷۶۰۲ .

حدیث ۲۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ؛ فَإِنَّمَا يَسْأَلُ اللهُ تَعَالَى حَقَّهُ، وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى لَمْ يَمْنَعْ ذَا حَقٍّ حَقَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دعای ستمدیده بترسید ؛ زیرا که او از خداوند عز و جل حق خود را می طلبد و خداوند هیچ
 حقداری را از حَقِّش محروم نمی کند .
 کنز العمال : ۷۵۹۷ .

حدیث ۲۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ مُصَاحِبًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که داد ستم‌دیده را از ستمگر بگیرد ، در بهشت با من یار و همنشین باشد .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۵۹/۷۵

حدیث ۲۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ: أَيُّنَ الظَّالِمَةُ وَأَعْوَانُهُمْ؟ مَنْ لاقَ لَهُمْ دَوَاءً، أَوْ رَبَطَ لَهُمْ كَيْسًا، أَوْ مَدَّ لَهُمْ مُدَّةَ قَلَمٍ، فَاحْشُرُوهُمْ مَعَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود ندا دهنده ای ندا دهد : «کجایند ستمگران و یاران آنها؟ همان کسانی که دواتی برای آنان ليقه کرده ، یا سر کیسه ای را برای آنان بسته ، یا قلمی برای آنان در مرکب فرو برده اند . اینان را نیز با ستمگران محشور کنید» .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۷۲/۱۷

حدیث ۲۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلْمُ نَدَامَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستم کردن ، پشیمانی دارد .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۲۲/۵۲

حدیث ۲۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَمِهُلُ الظَّالِمَ حَتَّى يَقُولَ: قَدْ أَهْمَلَنِي! ثُمَّ يَأْخُذُهَا أَخَذَةَ رَابِيَةً، إِنَّ اللَّهَ حَمِدَ نَفْسَهُ عِنْدَ هَلَاكِ الظَّالِمِينَ، فَقَالَ: «فَقَطَّعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به ستمگر چندان مهلت می دهد که می گوید : مرا وا گذاشته است، سپس او را به گرفتی سخت فرو گرفت. خداوند پس از نابود کردن ستمگران، خود را حمد و سپاس گفته و فرموده است : «و دنباله گروهی که ستم می کردند قطع شد و خدا را سپاس که پروردگار جهانیان است» .

الأنعام: ۴۵ .

حدیث ۲۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ ظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ ناصِرًا غَيْرَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند بر آن که به کسی ستم می کند که یابوری جز خدا نمی یابد، سخت است .

کنز العمال : ۷۶۰۵.

حدیث ۲۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اتَّقُوا الظُّلْمَ؛ فَإِنَّهُ ظَلَمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ظلم کردن پرهیزید که آن ، ظلمتهای روز قیامت است .
 الکافی : ۲/۳۳۲/۱۱.

حدیث ۲۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّهُ لَيَأْتِي الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَدْ سَرَّتْهُ حَسَنَاتُهُ، فَيَجِيءُ الرَّجُلُ فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ظَلَمَنِي هَذَا، فَيُؤْخَذُ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَيَجْعَلُ فِي حَسَنَاتِ الَّذِي سَأَلَهُ، فَمَا يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّى مَا يَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ، فَإِذَا جَاءَ مَنْ يَسْأَلُهُ نَظَرَ إِلَى سَيِّئَاتِهِ فَجَعَلَتْ مَعَ سَيِّئَاتِ الرَّجُلِ، فَلَا يَزَالُ يُسْتَوْفَى مِنْهُ حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت بنده خوشحال از حسنات خود وارد محشر می شود . مردی می آید و می گوید : پروردگارا ! این مرد به من ظلم کرده است . پس ، از حسنات او برداشته و در حسنات آن مرد دادخواه گذاشته می شود . به همین ترتیب افرادی که در حق آنها ستم کرده است می آیند تا جایی که حتی یک حسنه برای او باقی نمی ماند . از آن پس اگر کسی بیاید و حق خود را از او بخواهد از گناهان آن مرد برداشته و به گناهان او افزوده می شود . بدین سان همچنان داد مردم از او گرفته می شود ، تا آن که به آتش در آید .
 روضه الواعظین : ۵۱۲ .

حدیث ۲۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ؛ فَإِنَّهُ يُخْرِبُ قُلُوبَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ستم کردن پرهیزید ، که آن دل‌های شما را ویران می کند .
 کنز العمال : ۷۶۳۹.

حدیث ۲۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَمْنَعُ الدَّاءَ الْأَعْظَمَ، وَ يُدْرُ الرِّزْقَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوتاه کردن ناخنها از درد بزرگ تر جلوگیری می کند و روزی را زیاد می گرداند .
 الکافی : ۶/۴۹۰/۱.

حدیث ۲۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَّارَةُ الطَّيْرِهِ التَّوَكُّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کفاره فال بد ، توکل است .

الکافی : ۸/۱۹۸/۲۳۶ .

حدیث ۲۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا طَيْرَةَ وَلَا سُومَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نه فال بد درست است و نه شومی .

تفسیر نور الثقلین : ۴/۳۸۲/۳۵ .

حدیث ۳۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَصْدَقُ الطَّيْرِهِ الْفَالُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راست ترین فال ، فال خوب است .

کنز العمال : ۲۸۵۸۴ .

از ۳۰۰۱ تا ۳۲۰۰

حدیث ۳۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطَيَّرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که فال بد زند یا برایش فال بد زده شود (به فال بد دیگران نسبت به خود اعتقاد

داشته باشد) .

الترغیب والترهیب : ۴/۳۳/۴ .

حدیث ۳۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ يُرِيدُ سَفَرًا فَرَجَعَ مِنْ طَيْرٍ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای سفر خانه اش را ترک کند و بر اثر فال بد زدن باز گردد ، به آنچه بر محمد نازل شده

کفر ورزیده است .

کنز العمال : ۲۸۵۷۰ .

حدیث ۳۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَدَّتْهُ الطَّيْرَةُ عَنْ حَاجَتِهِ فَقَدْ أَشْرَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که فال بد زدن او را از کارش باز دارد ، شرک ورزیده است .

کنز العمال : ۲۸۵۶۶

حدیث ۳۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا مِنْ رِيحِهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر زنی که به خود عطر زند و از کنار عده ای [مرد] بگذرد ، تا بویش به مشام آنها رسد ، زناکار است .

سنن النسائی : ۸/۱۵۳ .

حدیث ۳۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طِيبُ النِّسَاءِ مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ، وَطِيبُ الرِّجَالِ مَا ظَهَرَ رِيحُهُ وَخَفِيَ لَوْنُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عطر زنان، رنگش آشکار و بویش پنهان است و عطر مردان بویش آشکار و رنگش ناپیداست .

الکافی : ۶/۵۱۲/۱۷ .

حدیث ۳۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرِّيحَ الطَّيِّبَةَ تَشُدُّ الْقَلْبَ وَتَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی خوش ، قلب را تقویت می کند و بر نیروی جنسی می افزاید .

الکافی : ۶/۵۱۰/۳ .

حدیث ۳۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَطَيَّبَ لِلَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، وَمَنْ تَطَيَّبَ لِغَيْرِ اللَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَرِيحُهُ أَنْتَنٌ مِنَ الْجِيفَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای خدا ، خود را خوشبو کند، در روز قیامت بویش خوشتر از مشک است و هر که برای جز خدا خوشبو کند ، در روز قیامت بویش گندتر از مردار است .

المصنّف لعبد الرزّاق : ۴/۳۱۹/۷۹۳۳ .

حدیث ۳۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرْضَى سُلْطَانًا بِمَا يُسَخِّطُ اللَّهُ خَرَجَ عَنِ دِينِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با انجام کاری که خدای را ناخشنود می کند فرمانروایی را خشنود سازد ، از دین خداوند عز و جل خارج شده است .

عیون أخبار الرضا : ۲/۶۹/۳۱۸ .

حدیث ۳۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُ لَا يُدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه نزد خداست جز باطاعت از او ، نتوان رسید .

وسائل الشیعة : ۱۱/۱۸۴/۲ .

حدیث ۳۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بَغَيْرِ طَهْوَرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ نمازی بدون طهارت ، پذیرفته نیست .

کنز العمال : ۲۶۰۰۶ .

حدیث ۳۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ طَهْوَرُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که بنده برای آن حسابرسی می شود ، طهارت است .

کنز العمال : ۲۶۰۱۰ .

حدیث ۳۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّهْوَرُ شَطْرُ الْإِيمَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طهارت، جزء [نصف] ایمان است .

کنز العمال : ۲۵۹۹۸ .

حدیث ۳۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَالطَّمَعِ؛ فَإِنَّهُ فَقَرٌّ حَاضِرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از طمع بپرهیز که این خود فقری نقد است .
کنز العمال : ۸۸۵۲ .

حدیث ۳۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الصَّفَاءَ الزُّلَالَ الَّذِي لَا تَثْبُتُ عَلَيْهِ أَقْدَامُ الْعُلَمَاءِ الطَّمَعِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لغزشگاهی که پای علما روی آن قرار نمی گیرد ، طمع است .
تنبيه الخواطر : ۱/۴۹ .

حدیث ۳۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الطَّمَعُ يُذْهِبُ الْحِكْمَةَ مِنْ قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طمع ، حکمت را از دلهای دانشمندان می برد .
کنز العمال : ۷۵۷۶ .

حدیث ۳۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ أَوْ يَلْعَنُ كُلَّ ذَوَّاقٍ مِنَ الرِّجَالِ، وَكُلَّ ذَوَّاقَةٍ مِنَ النِّسَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل مردان و زنانی را که همواره تغییر همسر می دهند دشمن دارد، یا آنها را لعنت می کند.
الکافی : ۶/۵۴/۱

حدیث ۳۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا أَحَلَّ اللَّهُ شَيْئًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلَاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند چیزی را که نزد او منفورتر از طلاق باشد، حلال نکرده است.
کنز العمال : ۲۷۸۷۱ .

حدیث ۳۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَجَنَّبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدَنُكَ الدَّاءَ، فَإِذَا لَمْ يَحْتَمِلِ الدَّاءَ فَالدَّوَاءُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا هنگامیکه بدنت درد را تحمل می کند از دارو بپرهیز و آن گاه که درد را تحمل نکرد ، پس دارو

مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۷۹ / ۲۴۶۴ .

حدیث ۳۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِطِيبٍ - : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ الطَّيِّبُ، وَلَكِنَّكَ رَجُلٌ رَفِيقٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به یک پزشک - فرمود : طیب ، خداوند عز و جل است ، اما تو یاری مهربان هستی .
 کنز العمال : ۲۸۱۰۰ و ۲۸۰۷۳ .

حدیث ۳۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَلِيْمَةُ أَوْلُ يَوْمٍ حَقٌّ، وَالثَّانِي مَعْرُوفٌ، وَمَا زَادَ رِيَاءً وَسُمْعَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ولیمه دادن روز اول، حق است و روز دوم، احسان ؛ از دو روز که گذشت خودنمایی و شهرت طلبی است .
 الکافی : ۵/۳۶۸/۴ .

حدیث ۳۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الضَّيْفُ يُلَطَّفُ لَيْلَتَيْنِ، فَإِذَا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الثَّلَاثَةَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَأْكُلُ مَا أُدْرِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمان تا دو شب پذیرایی می شود ؛ از شب سوم جزو اهل خانه به شمار می آید و هر چه رسید می خورد .
 الکافی : ۶/۲۸۳/۱ .

حدیث ۳۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الضَّيْفَةُ أَوْلُ يَوْمٍ وَالثَّانِي وَالثَّلَاثُ، وَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمانی، یک روز و دو روز و سه روز است . بعد از آن هر چه به او دهی صدقه محسوب می شود .
 الکافی : ۶/۲۸۳/۲ .

حدیث ۳۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُحِبَّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَأْكُلْ مَعَ ضَيْفِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند ، با میهمانان خود غذا بخورد .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۶ .

حدیث ۳۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يَسْتَبَعْنَ لَدَهُ؛ فَإِنَّهُ إِنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ حَرَامًا وَدَخَلَ عَاصِيًا.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما به میهمانی دعوت شد ، مبادا فرزندش را به دنبال خود ببرد که اگر چنین کند ، کار حرامی کرده و با نافرمانی [خدا] وارد خانه میزبان شده است .
 المحاسن : ۲/۱۸۱/۱۵۱۵ .

حدیث ۳۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلَ مَا يُقَرَّبُ إِلَى إِخْوَانِهِ، وَكَفَى بِالْقَوْمِ إِثْمًا أَنْ يَسْتَقِيلُوا مَا يُقَرَّبُ إِلَيْهِمْ أُخُوهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرد [میزبان] را همین گناه بس که غذایی را که پیش برادران خود می گذارد کم شمارد، و میهمانان را همین گناه بس که آنچه را برادرشان در برابرشان می گذارد کم شمارند .
 المحاسن : ۲/۱۸۶/۱۵۳۳ .

حدیث ۳۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَتَكَلَّفَنَّ أَحَدٌ لَضَيْفِهِ مَا لَا يَقْدِرُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ کس نباید بیش از توانش خود را برای میهمان به مشقت اندازد .
 كنز العمال : ۲۵۸۷۶ .

حدیث ۳۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 -لَأَبَى ذَرٌّ وَهُوَ يَعِظُهُ - : لَا تَأْكُلْ طَعَامَ الْفَاسِقِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابوذر - فرمود : از غذای فاسقان تناول مکن .
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۴/۳ .

حدیث ۳۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنَ الْجَفَاءِ ... أَنْ يُدْعَى الرَّجُلُ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يُجِيبُ أَوْ يُجِيبُ فَلَا يَأْكُلُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ادب به دور است ... که مردی به میهمانی دعوت شود و نپذیرد یا بپذیرد و از غذای آن نخورد .
 قرب الإسناد : ۱۶۰/۵۸۳ .

حدیث ۳۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَضِيفُ بِطَعَامِكَ مَنْ تُحِبُّ فِي اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی را که به خاطر خدا دوستش داری ، به غذای خود میهمان کن .
 کنز العمال : ۲۵۸۸۱ .

حدیث ۳۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُكْرَهُ إِجَابَةُ مَنْ يَشْهَدُ وَلِيْمَتَهُ الْأَغْنِيَاءَ دُونَ الْفُقَرَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پذیرفتن دعوت کسی که ثروتمندان در ولیمه او هستند و فقیران حضور ندارند کراهت دارد .
 الدعوات : ۱۴۱/۳۵۸ .

حدیث ۳۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْصَى الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَالْغَائِبَ أَنْ يُجِيبَ دَعْوَةَ الْمُسْلِمِ - وَلَوْ عَلَى خَمْسَةِ أَمْيَالٍ - ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به حاضران و غایبان امت خود سفارش می کنم که دعوت مسلمان را - گرچه از فاصله پنج میل -
 بپذیرند ؛ زیرا این کار جزو دین است .
 المحاسن : ۲/۱۸۰/۱۵۱۰ .

حدیث ۳۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الرَّزْقُ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُطْعِمُ الطَّعَامَ مِنَ السَّكِينِ فِي السَّنَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که اطعام می کند ، روزی به او سریعتر از سرعت فرورفتن کارد در کوهان شتر ، می رسد .
 المحاسن : ۲/۱۴۷/۱۳۸۸ .

حدیث ۳۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ بَيْتٍ لَا يَدْخُلُ فِيهِ الضَّيْفُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هر خانه ای که مهمان به آن وارد نشود، فرشتگان وارد نمی شوند.
 جامع الأخبار : ۳۷۸/۱۰۵۸ .

حدیث ۳۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد ، باید میهمانش را گرامی دارد .
جامع الأخبار : ۳۷۷/۱۰۵۳ .

حدیث ۳۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ، وَيَرْتَحِلُ بِذُنُوبِ أَهْلِ الْبَيْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمان ، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد .
بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۱/۱۴ .

حدیث ۳۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست ، هر چه می ستاند ، ضامن است تا آن را برگرداند .
مستدرک الوسائل : ۱۷/۸۸/۲۰۸۱۹ .

حدیث ۳۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا يَنْصُرُ اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بضعيفها، بِدَعْوَتِهِمْ وَصَلَاتِهِمْ وَإِخْلَاصِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در حقیقت خداوند این امت را به واسطه دعا و نماز و اخلاص ضعیفان آن ، یاری می کند .
الدر المنثور : ۲/۷۲۴ .

حدیث ۳۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْغُونِي فِي الضُّعْفَاءِ، فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنصَرُونَ بضعفائكم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا در میان ضعیفان بجوئید ؛ زیرا که شما به واسطه مردمان ضعیف است که روزی می خورید و یاری می شوید .
کنز العمال : ۶۰۱۹ .

حدیث ۳۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ عِبَادِ اللَّهِ ؟ الْفَطُّ الْمُتَكَبِّرُ، أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ عِبَادِ اللَّهِ ؟ الضَّعِيفُ الْمُسْتَضْعَفُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بدترین بندگان خدا آگاه نسازم؟ درشتخوی متکبر؛ آیا شما را از بهترین بندگان خدا آگاه نسازم؟ ناتوان مستضعف .

کنز العمال : ۵۹۴۴

حدیث ۳۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ تَعَلَّمُونَ مَا أَعَلَّمْتُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آنچه را من می دانم شما نیز می دانستید ، قطعاً کم می خندیدید و بسیار می گریستید .
الأمالی للصدوق : ۲۸۹/۳۲۲ ، نور الثقلین : ۲/۲۴۹/۲۶۱ .

حدیث ۳۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الضَّحِكِ؛ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنده از خنده زیاد ، که آن دل را می میراند .
معانی الأخبار : ۳۳۵/۱ .

حدیث ۳۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّوْمُ فِي الشَّتَاءِ الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه زمستان ، غنیمت بادآورده است .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۵۶/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَنْ لَمْ تَصُمْ جَوَارِحُهُ عَنْ مَحَارِمِي فَلَا حَاجَةَ لِي فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجَلِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: کسی که جوارح و اندامهای خود را از حرامهای من نگاه ندارد ، من نیازی به این ندارم که به خاطر من از خوردن و آشامیدن خودداری ورزد .
الفردوس : ۵/۲۴۲/۸۰۷۵ .

حدیث ۳۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ كَانَ كَمَنْ صَامَ الدَّهْرَ كُلَّهُ؛ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در هر ماه، سه روز روزه بگیرد ، مانند کسی است که همه عمر روزه گرفته باشد ؛ زیرا

خداوند عز و جل می فرماید: «هر که یک کار نیک کند ده برابر آن برایش منظور شود». .
الأنعام: ۱۶۰.

حدیث ۳۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ صَامَ يَوْمًا تَطَوُّعًا فَلَوْ أُعْطِيَ مِلْءَ الْأَرْضِ ذَهَبًا مَا وَفَىٰ أَجْرَهُ دُونَ يَوْمِ الْحِسَابِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک روز داوطلبانه روزه بگیرد ، اگر به اندازه زمین ، طلا به او داده شود ، اجر خود را کامل دریافت نکرده است تا آن که روز حساب [و قیامت] اجر کاملش را دریافت کند .
معانی الأخبار: ۴۰۹/۹۱.

حدیث ۳۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ صَامَ يَوْمًا تَطَوُّعًا ابْتِغَاءَ ثَوَابِ اللَّهِ وَجَبَتْ لَهُ الْمَغْفِرَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک روز برای ثواب خدا داوطلبانه روزه بگیرد ، آمرزش او واجب شود .
الأمالی للصدوق: ۶۴۵/۸۷۴.

حدیث ۳۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّوْمُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه ، سپری در برابر آتش است .
الکافی: ۴/۶۲/۱.

حدیث ۳۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ صَائِمٍ يَحْضُرُ قَوْمًا يَطْعَمُونَ إِلَّا سَبَّحَتْ أَعْضَاؤُهُ، وَكَانَتْ صَلَاةُ الْمَلَائِكَةِ عَلَيْهِ، وَكَانَتْ صَلَاتُهُمْ اسْتِغْفَارًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ روزه داری نیست که بر عده ای در حال غذا خوردن وارد شود ، مگر این که اندامهایش تسبیح گویند و فرشتگان بر او درود فرستند و درود فرشتگان ، آمرزش خواهی است .
ثواب الأعمال: ۷۷/۱.

حدیث ۳۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صُومُوا تَصِحُّوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه بگیرید تا سالم مانید .

الدعوات : ۷۶/۱۷۹ .

حدیث ۳۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصائم في عبادة الله وإن كان نائمًا على فراشه، ما لم يعتب مسلمًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه دار گرچه در بستر خویش خفته باشد ، تا زمانی که غیبت مسلمانی را نکند ، در حال عبادت خداست .
ثواب الأعمال : ۷۵/۱ .

حدیث ۳۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لكل شيء زكاة وزكاة الأبدان الصيام .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی زکاتی دارد و زکات بدن‌ها، روزه است .
فضائل الأشهر الثلاثة : ۷۵/۵۷ .

حدیث ۳۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عليكم بالصوم؛ فإنه محسمة للعروق ومذهبة للأشر .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد روزه گرفتن که آن رگ‌ها را می بُرد [شهوة را کم می کند] و سرمستی را می بُرد .
کنز العمال : ۲۳۶۱۰ .

حدیث ۳۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- في وصيته لأبي ذرٍّ - : يا أبا ذرٍّ ، اخفض صوتك عند الجنائز، وعند القتال ، وعند القرآن .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابوذر - فرمود : ای ابوذر! کنار جنازه ها و هنگام جنگ و وقتی قرآن خوانده می شود ، صدایت را پایین بیاور .
بحار الأنوار : ۷۷/۸۲ .

حدیث ۳۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إن الله يحب الصوت الخفيض، ويغض الصوت الرفيع .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند صدای آهسته را دوست دارد و صدای بلند را دشمن می دارد .
منية المرید : ۲۱۳ .

حدیث ۳۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَظَمَتْ عِنْدَهُ مُصِيبَةٌ فَلْيَذْكَرْ مُصِيبَتَهُ بِي؛ فَإِنَّهَا سَتَهُونُ عَلَيْهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برایش مصیبتی بزرگ پیش آید ، مصیبت در گذشت مرا یاد کند ؛ در این صورت مصیبتش بر وی آسان خواهد شد .
 بحار الأنوار: ۸۲/۸۴/۲۶.

حدیث ۳۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از دنیا دل بر کند ، مصیبتها بر او آسان گردد .
 کنز الفوائد : ۲/۱۶۳ .

حدیث ۳۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ: كِتْمَانُ الْمَصَائِبِ وَالْأَمْرَاضِ وَالصَّدَقَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پوشیده داشتن مصیبتها و بیماریها و صدقه ، از گنجهای نیکی است .
 بحار الأنوار : ۸۲/۱۰۳/۵۰ .

حدیث ۳۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 النَّيَاحَةُ عَمَلُ الْجَاهِلِيَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیون کردن ، کار جاهلیت است .
 بحار الأنوار : ۸۲/۱۰۳/۵۰ .

حدیث ۳۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكَ بَطُولِ الصَّمْتِ فَإِنَّهُ مَطْرَدَةٌ لِلشَّيْطَانِ، وَعَوْنٌ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد به خاموشی بسیار که آن موجب طرد شیطان است و در کار دینت یاور تو .
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۷۹/۱۹ .

حدیث ۳۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِأَبِي ذَرٍّ وَهُوَ يَعِظُهُ - : أَرْبَعٌ لَا يُصْبِيهِنَّ إِلَّا مُؤْمِنٌ : الصَّوْمُ وَهُوَ أَوَّلُ الْعِبَادَةِ... .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در اندرز به ابودر - فرمود : چهار چیز است که جز مؤمن به آنها دست نمی یابد : خاموشی که گام نخست عبادت است

مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۷/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ كَيْفِيَّةِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ - : قُولُوا : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به پرسش از نحوه درود فرستادن بر ایشان - فرمود : بگویید : بار خدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست ، همچنان که بر ابراهیم و آل ابراهیم درود فرستادی که تو ستوده و بزرگواری و به محمد و آل محمد برکت ده ، همچنان که به ابراهیم و آل ابراهیم برکت ارزانی داشتی که تو ستوده و بزرگواری .

کنز العمال : ۳۹۹۳ .

حدیث ۳۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم ، کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من درود نفرستد .

کنز العمال : ۲۱۴۴

حدیث ۳۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ عَلَيَّ نُورٌ عَلَى الصِّرَاطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درود فرستادن بر من ، نوری است بر روی صراط .

کنز العمال : ۲۱۴۹

حدیث ۳۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي كِتَابٍ لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَسْتَغْفِرُ لَهُ مَا دَامَ اسْمِي فِي ذَلِكَ الْكِتَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در نوشته ای بر من درود فرستد ، تا زمانی که نام من در آن نوشته موجود باشد ، فرشتگان پیوسته برای او آمرزش طلبند .

کنز العمال : ۲۲۴۳

حدیث ۳۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر جا که باشید بر من درود فرستید ؛ زیرا درود شما به من می رسد .
 کنز العمال : ۲۱۴۷

حدیث ۳۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَتَى الْجُمُعَةَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از روی ایمان و به حساب خدا در نماز جمعه شرکت کند ، اعمالش را از نو آغازیده است
 [خداوند به پاداش آن گناهان گذشته اش را پیامرزد و نامه عمل جدیدی برایش باز کند] .
 کتاب من لا يحضره الفقيه: ۱/۴۲۷/۱۲۶۰ .

حدیث ۳۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که سه نماز جمعه را ، از روی اهمیت ندادن به آن ، ترک کند خداوند بر دل او مهر زند .
 وسائل الشیعة : ۵/۶/۲۵ .

حدیث ۳۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجُمُعَةُ حَجٌّ الْمَسَاكِينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز جمعه ، حج مستمندان است .
 الدعوات : ۳۷/۹۱ .

حدیث ۳۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ عَبْدٍ يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِقِيَامِ سَاعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ فَيَنَامُ عَنْهَا إِلَّا كَانَ نَوْمُهُ صَدَقَةً تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْهِ وَكُتِبَ لَهُ أَجْرُ مَانَوَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای نیست که قصد کند پاسی از شب را برای نماز برخیزد اما خواب بماند ، جز این که خوابش صدقه ای باشد که خداوند آن را از طرف او بدهد و ثواب نیتتی که کرده است ، برایش منظور گردد .
 کنز العمال : ۲۱۴۷۵ .

حدیث ۳۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَيْكُمْ بَقِيَامِ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ دَابُّ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبَةٌ إِلَى اللَّهِ ، وَمَنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد شب زنده داری که آن شیوه صالحان پیش از شماست . شب زنده داری مایه تقرب به خدا و باز داشتن از گناه است .
 کنز العمال : ۲۱۴۲۸ .

حدیث ۳۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا تَخَلَّى بِسَيِّدِهِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَنَاجَاهُ ، أُثْبِتَ اللَّهُ النُّورَ فِي قَلْبِهِ ... ثُمَّ يَقُولُ جَلَّ جَلَالُهُ لِمَلَائِكَتِهِ : يَا مَلَائِكَتِي ، انظُرُوا إِلَى عَبْدِي ، فَقَدْ تَخَلَّى بِي فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَالْبَطَّالُونَ لَاهُونَ ، وَالْغَافِلُونَ نِيَامٌ ، اشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده در دل شب تار با سرور خود خلوت کند و با او به راز و نیاز پردازد ، خداوند دلش را نورانی گرداند ... سپس به فرشتگانش گوید : «ای فرشتگان من! به بنده ام بنگرید که در دل شب تار که هرزه درایان به لهُو سرگرمند و غافلان خفته اند ، با من خلوت کرده است . گواه باشید که من او را آمرزیدم» .
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۳۵۴/۴۳۲ .

حدیث ۳۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا - قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيَقِظَ امْرَأَتَهُ فَصَيَّلتْ ، فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ . رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَيَّلتْ وَأَيَقِظَتْ زَوْجَهَا ، فَإِنْ أَبِي نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر آن مردی باد که نیمه های شب برخیزد و نماز بخواند و همسرش را برای نماز خواندن بیدار کند و اگر بیدار نشد آب به صورتش پاشد . رحمت خدا بر آن زنی باد که نیمه های شب از خواب برخیزد و نماز بخواند و شوهرش را برای نماز بیدار کند و اگر امتناع کرد به صورتش آب پاشد .
 سنن أبي داود : ۲/۷۰/۱۴۵۰ .

حدیث ۳۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُوصِينِي بِقِيَامِ اللَّيْلِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّ خِيَارَ أُمَّتِي لَنْ يَنَامُوا مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل پیوسته مرا به شب زنده داری سفارش می کرد ، چندان که گمان کردم نیکان امت من جز اندکی از شب را هرگز نخواهند خفت .
 کنز العمال : ۲۱۴۲۵ .

حدیث ۳۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَلَّى الْخَمْسَ فِي جَمَاعَةٍ فَظَنُّوا بِهِ خَيْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازهای پنج گانه را با جماعت بخواند ، به او گمان نیک برسد .
الکافی : ۳/۳۷۱/۳ .

حدیث ۳۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي أَنْسَابِ أَبْطُؤُوا عَنِ الصَّلَاةِ فِي الْمَسْجِدِ - : لِيُوشِكُ قَوْمٌ يَدْعُونَ الصَّلَاةَ فِي الْمَسْجِدِ أَنْ نَأْمُرَ بِحَطْبٍ فَيُوضَعُ عَلَى أَبْوَابِهِمْ ، فَتُوقَدَ عَلَيْهِمْ نَارٌ فَتَحْرَقَ عَلَيْهِمْ بِيُوتِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره عده ای از مسلمانان که برای نماز به مسجد نمی آمدند - : عده ای نماز در مسجد را ترک گفته اند ، چیزی نمانده که دستور دهیم هیزم بیاورند و بر در خانه های آنها بگذارند و بر آنها آتشی افروزند و خانه هایشان را بر سرشان بسوزانند .

وسائل الشیعه : ۳ / ۴۷۸ / ۲ .

حدیث ۳۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مابينَ المسلمِ وبينَ الكافرِ إلا أن يترك الصلاةَ الفريضةَ متعمداً، أو يتهاونَ بها فلا يصلِّيها.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان مسلمان و کافر فاصله ای جز این نیست که نماز واجب را عمداً ترک کند یا آن را سبک شمارد و نخواند .

ثواب الأعمال : ۲۷۵/۱ .

حدیث ۳۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُ الرَّجُلِ مِنْ دِينِهِ، كَثْرَةُ مُحَافَظَتِهِ عَلَى إِقَامَةِ الصَّلَاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دینداری مرد همین بس ، که بر گزاردن نمازها بسیار مواظبت کند .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا صلاةَ لِمَنْ لَا يُتِمُّ رُكُوعَهَا وَسُجُودَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که رکوع و سجود نماز را کامل به جا نیاورد ، نمازش نماز نیست .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۸/۲۶

حدیث ۲۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَفَ مَنْ عَلَى يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ مُتَعَمِّدًا فِي الصَّلَاةِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در نماز کاری کند که بدانند در طرف راست و چپ او کیست ، نمازش درست نیست .
بحار الأنوار : ۸۴/۲۴۹/۴۱ .

حدیث ۳۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَانِ خَفِيفَتَانِ فِي (ال) تَتَفَكَّرُ خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو رکعت نماز سبک اما همراه تفکر ، بهتر است از شبی را تا به صبح نماز گزاردن .
ثواب الأعمال : ۶۸/۱ .

حدیث ۳۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَصَلِّي الصَّلَاةَ لَا يُكْتَبُ لَهُ سُدُسُهَا وَلَا عُشْرُهَا، وَإِنَّمَا يُكْتَبُ لِلْعَبْدِ مِنْ صَلَاتِهِ مَا عَقَلَ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گاه] بنده نماز می خواند، اما یک ششم و یک دهم آن هم برایش نوشته نمی شود ؛ تنها آن مقدار از نماز بنده به حساب می آید که با شناخت و توجه همراه باشد .
بحار الأنوار : ۸۴/۲۴۹/۴۱ .

حدیث ۳۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ عَبْدٍ لَا يَحْضُرُ قَلْبُهُ مَعَ بَدَنِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نماز بنده ای را که دلش در کنار بدنش حضور ندارد ، نمی پذیرد .
المحاسن : ۱/۴۰۶/۹۲۱ .

حدیث ۳۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ لَمْ تُحَسَبْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شراب بخورد ، تا چهل صباح نمازش به حساب آورده نمی شود .
علل الشرائع : ۳۴۵/۱ .

حدیث ۳۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اغْتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَعَالَى صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً، إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از مردی مسلمان یا زنی مسلمان غیبت کند ، خداوند متعال تا چهل شبانه روز، نه نماز او را می پذیرد و نه روزه اش را ، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد .

جامع الأخبار : ۴۱۲/۱۱۴۱ .

حدیث ۳۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ يَا أَخَا الْمُرْسَلِينَ، يَا أَخَا الْمُنْذِرِينَ، أَنْذِرْ قَوْمَكَ لَا يَدْخُلُوا بَيْتًا مِنْ بُيُوتِي وَلَا أَحَدٍ مِنْ عِبَادِي عِنْدَ أَحَدِهِمْ مَظْلَمَةً؛ فَإِنِّي أَلْعَنُهُ مَا دَامَ قَائِمًا يُصَلِّي بَيْنَ يَدَيَّ حَتَّى يَرُدَّ تِلْكَ الْمَظْلَمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به من وحی فرمود که : ای از تبار رسولان ، ای از تبار بیم دهندگان! به مردم خود هشدار ده که تا وقتی نسبت به یکی از بندگان من به گردن خود مظلومه و حقی دارند وارد هیچ یک از خانه های من نشوند ؛ زیرا تا زمانی که در پیشگاه من به نماز ایستاده اند ، آنان را لعنت می کنم مگر این که آن مظلومه را رد کنند .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۵۷/۵۵ .

حدیث ۳۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ صَلَّيْتُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَالْأوتَارِ، وَصُمْتُمْ حَتَّى تَكُونُوا كَالْحَنَائِيا، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْكُمْ إِلَّا بَوْرَع .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر چندان نماز بخوانید که چون چله کمان شوید ، و چندان روزه بگیرید که مانند کمان درآید ، خداوند از شما نپذیرد مگر آن چه با پارسایی همراه باشد .

بحار الأنوار : ۲۵۸/۵۶ /۸۴ .

حدیث ۳۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْخُشُوعِ - : التَّوَضُّعُ فِي الصَّلَاةِ، وَأَنْ يَقْبَلَ الْعَبْدُ بِقَلْبِهِ كُلَّهُ عَلَى رَبِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست ؟ - فرمود : فروتنی در نماز و این که بنده با تمام دلش به پروردگار خود رو کند .

دعائم الإسلام : ۱/۱۵۸ .

حدیث ۳۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا صَلَاةَ لِمَنْ لَا يَتَخَشَّعُ فِي صَلَاتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در نماز خود خشوع ندارد نمازش نماز نیست .

الفردوس : ۵/۱۹۵/۷۹۳۵ .

حدیث ۳۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا دُمَّتْ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّكَ تَقْرَعُ بَابَ الْمَلِكِ الْجَبَّارِ، وَمَنْ يُكْثِرُ قَرَعَ بَابِ الْمَلِكِ يُفْتَحَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که در نماز هستی درِ خانه پادشاهی مقتدر را می‌کوبی و هر که درِ خانه پادشاه را بسیار بکوبد ، سرانجام آن در به رویش باز می‌شود .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۶/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَمُودَ الدِّينِ الصَّلَاةُ، وَهِيَ أَوَّلُ مَا يُنْظَرُ فِيهِ مِنْ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ، فَإِنْ صَحَّتْ نُظِرَ فِي عَمَلِهِ، وَإِنْ لَمْ تَصِحَّ لَمْ يُنْظَرْ فِي بَقِيَّةِ عَمَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستون دین نماز است و نماز ، نخستین عمل فرزند آدم است که به آن رسیدگی می‌شود ؛ اگر درست بود به دیگر اعمالش رسیدگی می‌شود و اگر درست نبود سایر اعمالش هم رسیدگی نمی‌شود .

بحار الأنوار : ۸۲/۲۲۷/۵۴ .

حدیث ۳۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ يَزِدْ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازش او را از کار زشت و ناپسند باز ندارد ، جز بر دوری او از خدا افزوده نشود .

کنز العمال : ۲۰۰۸۳ .

حدیث ۳۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلُّ تَقِيٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز ، مایه تقرب هر انسان پرهیزگار است .

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث ۳۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَعَلَ اللَّهُ حَيْلَ شَأْوِهِ قُرَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ، وَحَبَّبَ إِلَيَّ الصَّلَاةَ كَمَا حَبَّبَ إِلَيَّ الْجَائِعِ الطَّعَامَ، وَإِلَى الظَّمَانِ الْمَاءَ، وَإِنَّ الْجَائِعَ إِذَا أَكَلَ

شَبَعٌ، وَإِنَّ الظَّمَانَ إِذَا شَرِبَ رَوَى، وَأَنَا لَا أَشْبَعُ مِنَ الصَّلَاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، جلّ ثناؤه، نور دیده مرا در نماز قرار داد و نماز را محبوب من گردانید ، همچنان که غذا را محبوب گرسنه و آب را محبوب تشنه . [با این تفاوت که] گرسنه هرگاه غذا بخورد سیر می شود و تشنه هرگاه آب بنوشد سیراب می شود ، اما من از نماز سیر نمی شوم .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۶/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِكُلِّ شَيْءٍ وَجْهٌ، وَوَجْهُ دِينِكُمُ الصَّلَاةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی چهره ای دارد و چهره دین شما نماز است .
دعائم الإسلام : ۱/۱۳۳ .

حدیث ۳۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةِ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ ؟ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ ؛ فَإِنَّ فِسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید ! آیا شما را به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات) آگاه نکنم؟ آن چیز اصلاح میان مردم است ؛ زیرا اختلاف و خصومت میان مردم مُهلک و دین برانداز است .
کنز العمال : ۵۴۸۰ .

حدیث ۳۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنِّي لَسْتُ أَصَافِحُ النِّسَاءَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من با زنان دست نمی دهم .
کنز العمال : ۴۷۵ .

حدیث ۳۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَصَافِحُوا؛ فَإِنَّ التَّصَافِحَ يُذْهِبُ السَّخِيمَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بایکدیگر دست دهید ؛ زیرا دست دادن کینه و کدورت را از بین می برد .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۸/۱۴۹

حدیث ۳۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَافُحُوا؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغُلِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست دهید که این کار کینه را می برد .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲ .

حدیث ۳۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا التَّقِيْتُمْ فَتَلَاقُوا بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّصَافِحِ ، وَإِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِالِاسْتِغْفَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه با هم روبه رو شدید با سلام گفتن و دست دادن روبه رو شوید و چون از یکدیگر جدا شدید ، با آمرزش خواهی [برای یکدیگر] جدا شوید .
الکافی : ۲/۱۸۱/۱۱ .

حدیث ۳۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَرَامَةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازیگوشی (شیطنت) بچه در دوران کودکی ، موجب افزایش عقل او در بزرگسالی اش می باشد .
العُرام: الشدة والقوة والشراسة (النهاية: ۳/۲۲۳) .

حدیث ۳۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْبَغِ الوُضُوءَ، تَمَّرْ عَلَى الصُّرَاطِ مَرَّ السَّحَابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو را کامل بگیر تا از صراط همچون ابر بگذری .
بحار الأنوار : ۷۶/۴/۸

حدیث ۳۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّرَاطُ أَدْقُ مِنَ الشَّعْرَةِ وَأَحَدُ مِنَ السَّيْفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صراط ، باریک تر از مو و تیزتر از شمشیر است .
بحار الأنوار : ۶۵/۲ /۸ .

حدیث ۳۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَثْبُتْكُمْ قَدَمًا عَلَى الصُّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَهْلِ بَيْتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایدارترین شما بر صراط ، کسی است که محبتش به اهل بیت من بیشتر باشد .

فضائل الشیعة: ۴۸/۳ .

حدیث ۳۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَصَدَّقُوا مِنْ غَيْرِ مَخِيلَةٍ؛ فَإِنَّ الْمَخِيلَةَ تُبْطِلُ الْأَجْرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی چشمداشت، صدقه بدهید؛ زیرا که چشمداشت اجر را از بین می برد.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ الْمِسْكِينُ بِالطَّوَّافِ، وَلَا بِالذِي تَزُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَاللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الْمُتَعَفِّفَ الَّذِي لَا يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَا يُفْطِنُ لَهُ فَيَتَصَدَّقُ عَلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسکین، نه آن گدای دوره گرد است و نه آن کسی که یکی دو دانه خرما و یکی دو لقمه نان می گیرد و می رود ، بلکه مسکین آن ناداری است که مناعت و عزت نفس دارد ، به طوری که دست سؤال سوی مردم دراز نمی کند و کسی به تهیدستی او پی نمی برد تا به وی صدقه دهد .
کنز العمال : ۱۶۵۵۲ .

حدیث ۳۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُعْتَدِي فِي الصَّدَقَةِ كَمَا نَعِيهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در صدقه دادن از حد بگذراند ، مانند کسی است که صدقه ندهد .
کنز العمال : ۱۶۲۴۶ .

حدیث ۳۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ فِي رَمَضَانَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه ، صدقه ای است که در ماه رمضان داده شود .
کنز العمال : ۱۶۲۴۹ .

حدیث ۳۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ ظِلُّ فُسْطَاطٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین صدقه ، سایه خیمه ای است که در جهاد برای خدا بر پا می شود .

کنز العمال : ۱۶۳۶۲

حدیث ۳۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ - : عَلَى ذِي الرَّحِمِ الْكَاشِحِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به پرسش از برترین صدقه - فرمود : صدقه ای که به خویشاوند کینه ورز داده شود .
ثواب الأعمال : ۱۷۱/۱۸ .**حدیث ۳۱۱۰**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَفْضَلَ الصَّدَقَةِ صَدَقَةُ اللِّسَانِ، تَحَقُّقٌ بِهِ الدَّمَاءُ، وَتَدَفُّعٌ بِهِ الْكَرْيَهَةُ، وَتَجَرُّ الْمَنْفَعَةَ إِلَى أُخِيكَ الْمُسْلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برترین صدقه ، صدقه زبان است که با آن از ریختن خونها جلوگیری کنی و پیشامد ناخوشایند را دفع کنی و به برادر مسلمانان سودی برسانی .
قصص الأنبياء : ۱۸۸/۲۳۵ .**حدیث ۳۱۱۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ عِلْمًا ثُمَّ يُعَلِّمُهُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه این است که شخص مسلمان علمی بیاموزد و سپس آن را به برادر مسلمان خود یاد دهد .

کنز العمال : ۱۶۳۵۷ .

حدیث ۳۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ سِرٌّ إِلَى فَقِيرٍ وَجُهْدٌ مِنْ مُقِلٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه ، صدقه نهانی دادن به فقیر است و ایثار تنگدست .
کنز العمال : ۱۶۲۵۰ .**حدیث ۳۱۱۳**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ النَّاسِ رَجُلٌ يُعْطَى جُهْدَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم کسی است که هر چه در توان دارد عطا می کند .

کنز العمال : ۱۶۰۸۴

حدیث ۳۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ - : أَنْ تَصِدَّقَ وَأَنْتَ صَدِیحٌ شَدِیحٌ، تَأْمَلُ الْبَقَاءَ وَتَخَافُ الْفَقْرَ، وَلَا تُمَهِّلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ قُلْتَ : لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا، أَلَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از برترین صدقه - فرمود : این که وقتی سالم و تنگ چشم هستی، [یعنی] به زندگی امیدواری و می ترسی به فقر دچار شوی ، صدقه بدهی و نگذاری تا وقتی که جانت به لب رسید (در آستانه مرگ قرار گرفتی) بگویی : این قدر، مال فلان باشد و آن قدر، مال بهمان . چون در آن هنگام [خواهی نخواهی] مال دیگری خواهد بود .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۷۸/۱۳ .

حدیث ۳۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكَ الشَّرَّ صَدَقَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودداری از بدی ، صدقه است .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۰/۱۶۸ .

حدیث ۳۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمْسِكْ لِسَانَكَ؛ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبانت را نگهدار ؛ زیرا این کار صدقه ای است که برای خودت می دهی .
الکافی : ۲/۱۱۴/۷ .

حدیث ۳۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کار نیکی ، صدقه است .
الخصال : ۱۳۴/۱۴۵ .

حدیث ۳۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تَرْزُقُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد صدقه بدهید تا روزی داده شوید .
 أعلام الدین : ۳۳۳ .

حدیث ۳۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ مِيتَةَ الشُّوْءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه، از مردنِ بد و دلخراش جلوگیری می کند .
 بحار الأنوار : ۱۲۴/۳۵ / ۹۶ .

حدیث ۳۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَصَدَّقُوا وَدَاوُوا مَرَضَاتِكُمْ بِالصَّدَقَةِ؛ فَإِنَّ الصَّدَقَةَ تَدْفَعُ عَنِ الْأَعْرَاضِ وَالْأَمْرَاضِ، وَهِيَ زِيَادَةٌ فِي أَعْمَارِكُمْ وَحَسَنَاتِكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه بدهید و بیماران خود را با صدقه درمان کنید ؛ زیرا صدقه از پیشامدهای ناگوار و بیماریها
 جلوگیری می کند و بر عمر و حسنات شما می افزاید .
 كنز العمال : ۱۶۱۱۳ .

حدیث ۳۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ، أَهْوَنُهَا الْجُدَامُ وَالْبَرَصُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه ، هفتاد نوع بلا را دفع می کند که ساده ترین آنها جذام و پستی است .
 كنز العمال : ۱۵۹۸۲ .

حدیث ۳۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّدَقَةُ تَسُدُّ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الشَّرِّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه ، هفتاد درِ بلا را می بندد .
 بحار الأنوار : ۹۶/۱۳۲/۶۴ .

حدیث ۳۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الصَّدَقَةَ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا صدقه ، خشم پروردگار را فرو می نشاند .
 كنز العمال : ۱۶۱۱۴ .

حدیث ۳۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ امْرِئٍ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [روز قیامت] هر کسی در سایه صدقه خود است تا آن گاه که میان مردم داوری شود .
 کنز العمال : ۱۶۰۶۸

حدیث ۳۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَرْضُ الْقِيَامَةِ نَارٌ، مَا خَلَا ظِلُّ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّ صَدَقَتَهُ تُظِلُّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمین قیامت [یکپارچه] آتش است به جز سایه مؤمن؛ زیرا صدقه اش بر او سایه می افکند .
 الکافی : ۶ / ۳ / ۴ .

حدیث ۳۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْأَصْحَابِ مَنْ قَلَّ شِقَاقُهُ وَكَثُرَ وِفَاقُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین یاران کسی است که ناسازگاریش اندک باشد و سازگاریش بسیار .
 تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۳۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا خَيْرَ لَكَ فِي صُحْبَةِ مَنْ لَا يَرَى لَكَ مِثْلَ الَّذِي يَرَى لِنَفْسِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشینی با کسی که آنچه برای خودش می بیند و می پسندد برای تو نمی بیند، خیری برای تو در بر ندارد .
 الدرّة الباهرة : ۱۹ .

حدیث ۳۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردمان بزرگوار بیامیزد .
 بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۵ / ۲ .

حدیث ۳۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَن يُخَالِلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی بر آیین دوست خود است ؛ پس هریک از شما مواظب باشد که با چه کسی دوستی می کند

الأمالی للطوسی : ۵۱۸/۱۱۳۵ .

حدیث ۳۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصَّدَقِ ؛ فَإِنَّهُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد راستی که آن دری از درهای بهشت است .

تاریخ بغداد : ۱۱/۸۲ .

حدیث ۳۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ ، وَمَا أُعْطِيَ عَبْدٌ عَطَاءً هُوَ خَيْرٌ وَأَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خود را به شکیبایی وا دارد خداوند او را شکیبا گرداند ، و هر که طالب عفت باشد خداوند او را عقیف کند ، و هر که بی نیازی جوید خداوند بی نیازش سازد ، و به هیچ بنده ای عطایی بهتر و گسترده تر از شکیبایی داده نشده است .

کنز العمال : ۶۵۲۲ .

حدیث ۳۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّبْرُ رِضًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شکیبایی ، خرسندی است .

کنز العمال : ۶۴۹۹ ، ۶۵۱۸ .

حدیث ۳۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالصَّبْرِ يُتَوَقَّعُ الْفَرَجُ ، وَمَنْ يُدْمِنُ قَرَعَ الْبَابَ يَلِجُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با شکیبایی ، انتظار گشایش می رود و کسی که پیوسته دری را بکوبد [عاقبت] آن در به رویش باز می شود .

بحار الأنوار : ۷۱/۹۶/۶۱ .

حدیث ۳۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ ، وَالْفَرَجَ مَعَ الْكَرْبِ ، وَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پیروزی با صبر همراه است و گشایش با گرفتاری . و بی گمان با هر دشواری، آسانی هست .
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۸/۲

حدیث ۳۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تُوضَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرٌ حَوْلَ الْعَرْشِ لِشِيعَتِي وَشِيعَةِ أَهْلِ بَيْتِي الْمُخْلِصِينَ فِي وِلَايَتِنَا ، وَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : هَلُمُّوا يَا عِبَادِي إِلَيَّ لِأَنْشُرَنَّ عَلَيْكُمْ كَرَامَتِي ؛ فَقَدْ أُؤْذِيْتُمْ فِي الدُّنْيَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت برای شیعیان من و شیعیان اهل بیت من که در دوستی ما خالص اند ، منبرهایی پیرامون عرش گذاشته می شود و خداوند عز و جل می فرماید : ای بندگان من! سوی من آیید تا کرامت خود را در میانتان پخش کنم چرا که شما در دنیا آزار دیدید .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۶۰/۲۳۲ .

حدیث ۳۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِجْلَالُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به مسلمان سالخورده ، احترام به خداوند است .
 الکافی : ۲/۱۶۵/۱ .

حدیث ۳۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنْ إِجْلَالِي تَوْقِيرَ الشَّيْخِ مِنْ أُمَّتِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به سالخورده امت من ، احترام نهادن به من است .
 كنز العمال : ۶۰۱۳ .

حدیث ۳۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشَّيْخُ شَابٌّ عَلَى حُبِّ أَنْبِيَاءِ ، وَطُولِ حَيَاةٍ ، وَكَثْرَةِ مَالٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیر ، در علاقه به همدم و زندگی دراز و مال فراوان ، جوان است .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۴/۹ .

حدیث ۳۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَصَدَّقُوا عَلَيَّ أَيْخِيكُمْ بِعِلْمٍ يُرْشِدُهُ وَرَأْيٍ يُسَدِّدُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دانشی که برادر [دینی] شما را راهنمایی می کند و با نظری که راه درست را به او نشان می دهد ،
 به وی صدقه بدهید .
 بحار الأنوار : ۷۵/۱۰۵/۴۰ .

حدیث ۳۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِلْإِمَامِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، لَا تُشَاوِرْ جَبَانًا فَإِنَّهُ يُضَيِّقُ عَلَيْكَ الْمَخْرَجَ ، وَلَا تُشَاوِرِ الْبَخِيلَ فَإِنَّهُ يَقْضِيْ بِكَ عَنْ غَايَتِكَ ، وَلَا تُشَاوِرْ حَرِيصًا فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ شَرَّهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به امام علی علیه السلام - : ای علی ! با ترسو مشورت مکن ؛ زیرا او راه حل مشکل را بر تو تنگ می کند و با بخیل مشورت مکن ؛ زیرا او تو را از هدفت باز می دارد و با آدم حریص مشورت مکن ؛ زیرا او آزمندی را در نظرت نیکو جلوه می دهد .
 علل الشرائع : ۵۵۹/۱ .

حدیث ۳۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بِحَسْبِ الْمَرءِ مِنَ الشَّرِّ - إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ مِنَ السُّوءِ - أَنْ يُشِيرَ النَّاسُ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی را همین شرّ بس که در دین و دنیايش انگشت نمای خلق شود ؛ مگر کسی که خداوند از بدی نگاهش دارد .
 شرح نهج البلاغه : ۲/۱۸۱ .

حدیث ۳۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ أُمَّتِي قَدَفَ فِي قُلُوبِ أَصْفِيَاءِهِ وَأَرْوَاحِ مَلَائِكَتِهِ وَسُكَّانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبُّهُ ، فَذَلِكَ الْمُحَبُّ حَقًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند بنده ای از امت مرا دوست بدارد ، محبت او را در دل‌های برگزیدگان خود و جانهای فرشتگان و ساکنان عرش خود بیفکند تا او را دوست بدارند . این است محبوب حقیقی .
 بحار الأنوار : ۷۰/۲۴/۲۳ .

حدیث ۳۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ، وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ -: تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال درباره مردی که کار خوبی [برای آخرتش و نه ارائه به مردم] انجام می دهد و مردم او را می ستایند - فرمود : این همان بشارتی است که در دنیا به مؤمن می رسد .

صحیح مسلم: ۴/۲۰۳۴/۱۶۶

حدیث ۳۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جُرِحَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِيحُهُ كَرِيحِ الْمَسْكِ وَلَوْنُهُ لَوْنُ الزَّعْفَرَانِ ، عَلَيْهِ طَابِعُ الشُّهَدَاءِ ، وَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ مُخْلِصًا أَعْطَاهُ اللَّهُ أُجْرَ شَهِيدٍ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در راه خدا مجروح شود ، در روز قیامت بویش همچون بوی مشک باشد و رنگش مانند رنگ زعفران و نشان شهیدان بر اوست و هر کس شهادت را خالصانه از خداوند بخواهد ، خداوند اجر شهید به وی دهد هر چند در بسترش بمیرد .

کنز العمال : ۱۱۱۴۴ .

حدیث ۳۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ مَاتَ شَهِيدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بر دوستی آل محمد بمیرد ، شهید مرده است .

بحار الأنوار : ۶۸/۱۳۷/۷۶

حدیث ۳۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَظْلَمَتِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در راه دفع ستم از خود کشته شود ، شهید است .

کنز العمال : ۱۱۲۰۵

حدیث ۳۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عاشق شود و عشق خود را بیوشاند و پاکدامنی ورزد و [از اندوه آن] بمیرد ، شهید است .

کنز العمال : ۱۱۲۰۳ .

حدیث ۳۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصَدَقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که صادقانه از خداوند شهادت را مسألت کند ، خداوند او را به منزلت‌های شهیدان برساند ، هر چند در بستر خود بمیرد .

صحیح مسلم : ۳/۱۵۱۷/۱۵۷ .

حدیث ۳۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ نَفْسٍ تَمُوتُ لَهَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ يَسُرُّهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا ، وَلَا أَنْ لَهَا الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ، إِلَّا الشَّهِيدَ ؛ فَإِنَّهُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجَعَ فَيُقْتَلَ فِي الدُّنْيَا ؛ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که پس از مرگ نزد خداوند از خیر بهره مند باشد و در عین حال خوش داشته باشد که به دنیا برگردد ، گرچه همه دنیا به او داده شود ، مگر شهید که چون فضیلت شهادت را می داند ، آرزو می کند بر گردد تا در دنیا کشته شود .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۹۸/۱۰۸ .

حدیث ۳۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَقِيَ الْعَدُوَّ فَصَبَرَ حَتَّى يُقْتَلَ أَوْ يَغْلِبَ لَمْ يُفْتَنَ فِي قَبْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با دشمن رو به رو شود و پایداری ورزد تا کشته شود یا پیروز گردد ، در قبر خود معذب نشود .

کنز العمال : ۱۰۶۶۲ .

حدیث ۳۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُغْفَرُ لِلشَّهِيدِ كُلُّ ذَنْبٍ إِلَّا الدَّيْنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه گناهان شهید بخشوده می شود مگر قرض .

کنز العمال : ۱۱۱۱۰

حدیث ۳۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوَدِدْتُ أَنْ نِيَّ أُغْرُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ، ثُمَّ أُغْرُو فَأُقْتَلُ ، ثُمَّ أُغْرُو فَأُقْتَلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه دوست دارم که در راه خدا بجنگم و کشته شوم و باز بجنگم و کشته شوم و باز هم بجنگم و کشته شوم .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۹۶/۱۰۳ .

حدیث ۳۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَشْرَفُ الْمَوْتِ قَتْلُ الشَّهَادَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرافتمندانه ترین مرگ ، شهادت است .
بحار الأنوار : ۱۰۰/۸/۴ .

حدیث ۳۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَوْقَ كُلِّ ذِي بَرٍّ بَرٌّ حَتَّى يُقْتَلَ الرَّجُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَيْسَ فَوْقَهُ بَرٌّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بالای هر نیکوکاری ، نیکوکار [دیگری] است تا آن گاه که مرد در راه خدا کشته شود . پس ، چون در راه خدا کشته شد ، بالاتر از آن نیکی (ارزشی) وجود ندارد .
الکافی : ۲/۳۴۸/۴ .

حدیث ۳۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الشَّهَادَةِ - : هَلْ تَرَى الشَّمْسَ ؟ عَلَى مِثْلِهَا فَاشْهَدْ أَوْ دَعْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به پرسش از شهادت - فرمود : آفتاب را می بینی ؟ هرگاه موضوع به همین روشنی بود شهادت بده و گرنه خودداری کن .
وسائل الشیعه : ۱۸/۲۵۰/۳ .

حدیث ۳۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ رَجَعَ عَنِ شَهَادَتِهِ وَكَتَمَهَا ، أَطْعَمَهُ اللَّهُ لَحْمَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ ، وَيَدْخُلُ النَّارَ وَهُوَ يَلُوكُ لِسَانَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از شهادت خود برگردد و آن را کتمان کند ، خداوند در حضور خلائق گوشتش را به وی بخوراند و درحالی که زبان خود را می جود به دوزخ رود .
ثواب الأعمال : ۳۳۳ .

حدیث ۳۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَتَمَ شَهَادَةً إِذَا دُعِيَ إِلَيْهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَ بِالزُّورِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که چون برای شهادت دادن فراخوانده شود ، آن را کتمان کند ، همانند کسی است که

شهادت دروغ دهد .

کنز العمال : ۱۷۷۴۳ .

حدیث ۳۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقًّا امْرِيًّا مُسْلِمًا أَتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِوَجْهِهِ نُورٌ مَدَّ الْبَصَرَ ، يَعْرِفُهُ الْخَلَائِقُ بِاسْمِهِ وَنَسَبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای زنده کردن حقّ یک نفر مسلمان شهادت حقّ بدهد ، روز قیامت در حالی آورده می شود که نور چهره اش تا چشم کار می کند دیده می شود و خلائق او را به نام و نسب می شناسد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۳۱۱/۹ .

حدیث ۳۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي عَدْلٌ لَا أَشْهَدُ إِلَّا عَلَى عَدْلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عادل هستم و جز شهادت عادلانه نمی دهم .

کنز العمال : ۱۷۷۳۵ .

حدیث ۳۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ بَابَ شُكْرٍ فَخَزَنَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند درِ شکر را بر روی بنده ای نگشود که درِ فزونی [نعمت] را بر روی او ببندد .

الکافی : ۲/۹۴/۲ .

حدیث ۳۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ : جُمُودُ الْعَيْنِ ، وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ ، وَشِدَّةُ الْحَرِصِ فِي طَلْبِ الرِّزْقِ ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های بدبختی است : خشکی چشم و سختی دل و حرص زدن زیاد در طلب روزی و پافشاری بر گناه .

الخصال : ۲۴۳/۹۶ .

حدیث ۳۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشْقَى الْأَشْقِيَاءِ مَنْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ فَقْرُ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدبخت ترین بدبختها ، کسی است که فقر دنیا و عذاب آخرت در او جمع شود .

کنز العمال : ۱۶۶۸۳ .

حدیث ۳۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ سَعِدَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ ، وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت از همان شکم مادر خود خوشبخت است و بدبخت از همان شکم مادر خود ، بدبخت است .

کنز العمال : ۴۹۱ .

حدیث ۳۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَشْفَعُ مِثْلَ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ ، وَأَقْلُ الْمُؤْمِنِينَ شَفَاعَةً مَنْ يَشْفَعُ لِثَلَاثِينَ إِنْسَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان مؤمنان کسانی هستند که به اندازه قبیله های ربیعه و مضر شفاعت می کنند و مؤمنانی که کمتر از همه حق شفاعت دارند برای سی نفر شفاعت می کنند .

بحار الأنوار: ۸/۵۸/۷۵.

حدیث ۳۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَشْفَعُ مِثْلَ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ ، وَأَقْلُ الْمُؤْمِنِينَ شَفَاعَةً مَنْ يَشْفَعُ لِثَلَاثِينَ إِنْسَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان مؤمنان کسانی هستند که به اندازه قبیله های ربیعه و مضر شفاعت می کنند و مؤمنانی که کمتر از همه حق شفاعت دارند برای سی نفر شفاعت می کنند .

بحار الأنوار: ۸/۵۸/۷۵.

حدیث ۳۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنِّي غَدًا وَأَوْجِبْكُمْ عَلَيَّ شَفَاعَةً : أَصْدَقُكُمْ لِسَانًا ، وَأَدَاكُمْ لِلْأَمَانَةِ ، وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا ، وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا نزدیکترین شما به من در فردا [ی قیامت] و سزاوارترین شما به شفاعت من ، راستگوترین ، امانتدارترین ، خوش اخلاق ترین، و نزدیکترین شما به مردم است .

الأمالی للصدوق: ۵۹۸/۸۲۶ .

حدیث ۳۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا شَفِيعَ أَنْجَحَ مِنَ التَّوْبَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفیع کارآمدتر از توبه نیست .

بحار الأنوار : ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث ۳۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّفَاعَةُ لِلْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت کردن ، مخصوص پیامبران و اوصیا و مؤمنان و فرشتگان است .

بحار الأنوار : ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث ۳۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشُّفَعَاءُ خَمْسَةٌ : الْقُرْآنُ ، وَالرَّحْمُ ، وَالْأَمَانَةُ ، وَنَبِيِّكُمْ ، وَأَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت کنندگان پنج تاینند: قرآن ، خویشاوندی ، امانت ، پیامبر شما ، و اهل بیت پیامبرتان .

بحار الأنوار : ۸/۴۳/۳۹ .

حدیث ۳۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يَشْفَعُونَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَيُشَفَّعُونَ : الْأَنْبِيَاءُ ، ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ، ثُمَّ الشُّهَدَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گروه نزد خدای عز و جل شفاعت می کنند و شفاعتشان پذیرفته می شود : پیامبران ، سپس

عالمان، و بعد شهیدان .

الخصال : ۱۵۶/۱۹۷ .

حدیث ۳۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِشَفَاعَتِي فَلَا أَنَالَهُ اللَّهُ شَفَاعَتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به شفاعت کردن من ایمان نداشته باشد ، خداوند شفاعت مرا به او نرساند .

عیون أخبار الرضا : ۱/۱۳۶/۳۵ .

حدیث ۳۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَنَالُ شَفَاعَتِي مَنْ اسْتَحَفَّ بِصَلَاتِهِ ، وَلَا يَرُدُّ عَلَيَّ الْحَوْضَ لَا وَاللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که نماز را سبک بشمارد به شفاعت من دست نیابد، و به خدا سوگند که در کنار حوض

[کوثر] بر من وارد نشود .

المحاسن : ۱/۱۵۹/۲۲۳ .

حدیث ۳۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجُلَانِ لَا تَنَالُهُمَا شَفَاعَتِي : صَاحِبُ سُلْطَانِ عَسُوفٍ عَشُومٌ ، وَغَالٍ فِي الدِّينِ مَارِقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من به دو کس نمی رسد : قدرتمند مستبد و ستمگر، و غلو کننده خارج شده از دین .

الخصال : ۶۳/۹۳

حدیث ۳۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا شَفَاعَتِي فِي أَصْحَابِ الْكِبَائِرِ مَاخِلًا أَهْلَ الشَّرِكِ وَالظُّلْمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من درباره مرتکبان گناهان کبیره است ، به جز مشرکان و ستمگران .

الخصال : ۳۵۵/۳۶ .

حدیث ۳۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ قَدْ دَعَا بِهَا وَقَدْ سَأَلَ سُؤلاً ، وَقَدْ خَبَأَتْ دَعْوَتِي لِشَفَاعَتِي لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پیامبری به درگاه خدا دعایی کرده و از او چیزی خواسته است ، اما من خواهش خود [از خدا] را

برای شفاعت امتم در روز قیامت نگهداشته ام .

الخصال : ۲۹/۱۰۳ .

حدیث ۳۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأَشْفَعَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِمَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ جَنَاحٌ بَعُوضَةٍ إِيْمَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا من در روز قیامت کسی را که در دلش به اندازه بال پشه ای ایمان باشد ، شفاعت خواهم کرد

کنز العمال : ۳۹۰۴۳ .

حدیث ۳۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا قُمْتُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ تَشَفَّعْتُ فِي أَصْحَابِ الْكِبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي ، فَيُشَفَّعُنِي اللَّهُ فِيهِمْ ، وَاللَّهُ لَا تَشْفَعْتُ فِي مَنْ آذَى ذُرِّيَّتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمانی که به مقام ستوده برسم ، برای مرتکبان گناهان کبیره امت خود شفاعت می کنم و خداوند

شفاعت من درباره آنها را می پذیرد . به خدا سوگند برای کسانی که فرزندان مرا بیازارند شفاعت نخواهم کرد .

الأمالی للصدوق : ۳۷۰/۴۶۲ .

حدیث ۳۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَفَاعَتِي لِأُمَّتِي مَنْ أَحَبَّ أَهْلَ بَيْتِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من شامل آن کس از امتم می شود که اهل بیت مرا دوست داشته باشد .
 کنز العمال : ۳۹۰۵۷

حدیث ۳۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شِعَارُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : رَبِّ ، سَلِّمْ سَلِّمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت شعار مؤمنان بر روی صراط این است : خدای من! به سلامت دار ، به سلامت دار .
 کنز العمال : ۳۹۰۳۰

حدیث ۳۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شِعَارُ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظُلْمِ الْقِيَامَةِ : لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در تاریکیهای قیامت ، شعار مؤمنان این است : خدایی جز تو نیست .
 کنز العمال : ۳۹۰۳۳ .

حدیث ۳۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِشْفَعُوا تُوجَرُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانجیگری کنید تا پاداش بینید .
 کنز العمال : ۶۴۸۹

حدیث ۳۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ شَفَعَ شَفَاعَةً يَدْفَعُ بِهَا مَغْرَمًا أَوْ يُحْيِي بِهَا مَغْنَمًا ، تَبَّتْ اللَّهُ تَعَالَى قَدَمَيْهِ حِينَ تَدْحُسُ الْأَقْدَامُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با میانجیگری خود زینانی را دفع یا سودی را احیا کند ، خداوند متعال ، قدمهای او را استوار بدارد ، در روزی که قدمها می لغزد .
 کنز العمال : ۶۴۹۶ .

حدیث ۳۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِعَارُ الْمُسْلِمِينَ عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت شعار مسلمانان به هنگام عبور از صراط این است : خدایی جز الله نیست و توکل کنندگان باید به خدا توکل کنند .

جامع الأحادیث للقمی : ۸۹ .

حدیث ۳۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَمَرَ بِالشُّعَارِ قَبْلَ الْحَرْبِ - : لِيَكُنْ فِي شِعَارِكُمْ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - پیش از آغاز جنگ، به شعار دادن فرمان داد و - فرمود : باید در شعارتان نامی از نامهای خدای متعال باشد .

دعائم الإسلام : ۱/۳۷۰ .

حدیث ۳۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِحَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ - : أَهْجُ الْمُشْرِكِينَ؛ فَإِنَّ جِبْرِيْلَ مَعَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به حسان بن ثابت - فرمود : مشرکان را هجو کن که جبرئیل با توست .

الدر المنثور : ۶/۳۳۶ .

حدیث ۳۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ الشُّعْرِ لِحِكْمًا ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برخی شعرها حکمت است و برخی بیانها افسون .

الأمالی للصدوق : ۷۱۸/۹۸۷ ، سنن أبي داوود : ۴/۳۰۳/۵۰۱۱ نحوه .

حدیث ۳۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الشُّعْرِ - : إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ ، وَالذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنَّمَا يَنْضِحُونَهِم بِالنَّبْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - چون درباره شعر از ایشان پرسش شد - فرمود : همانا مؤمن با شمشیر و زبان خود جهاد می کند ؛

سوگند به آن که جانم در دست اوست ، شاعران [مؤمن] با شعر خود گویی به دشمن تیر می اندازند .

مجمع البيان : ۷/۳۲۶ .

حدیث ۳۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْنَمَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسًا إِذْ أَقْبَلَ إِبْلِيسُ... قَالَ مُوسَى : فَأَخْبِرْنِي بِالذَّنْبِ الَّذِي إِذَا أُذُنِبُهُ ابْنُ آدَمَ اسْتَحَوَذَتْ عَلَيْهِ . قَالَ : إِذَا أَعْجَبْتَهُ نَفْسُهُ ، وَاسْتَكْتَرَ عَمَلَهُ ، وَصَغُرَ فِي عَيْنِهِ ذَنْبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام نشسته بود که ابلیس نزد او آمد . . . موسی فرمود : مرا از آن گناهی خبر ده که اگر آدمی مرتکبش شود تو بر او استیلا- می یابی؟ ابلیس گفت : هر گاه خود پسند شود ، و عملش را زیاد بیند ، و گنااهش در نظرش خُرد آید .
الکافی : ۲/۳۱۴/۸ .

حدیث ۳۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ وَمَا يُعْتَدَرُ مِنْهُ ، فَإِنَّ فِيهِ الشُّرْكَ الْخَفِيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کاری که موجب عذر خواهی می شود بپرهیز ؛ زیرا در آن شرک خفی است .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۰/۲۸ .

حدیث ۳۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَعَبَدَ اللَّهِ بَنَ مَسْعُودٍ - : يَابْنَ مَسْعُودٍ ، إِيَّاكَ أَنْ تُشْرِكَ بِاللَّهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ وَإِنْ تُشِرْتَ بِالْمِنْشَارِ ، أَوْ قَطَّعْتَ ، أَوْ صُلِبْتَ ، أَوْ أُحْرِقْتَ بِالنَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به عبد الله بن مسعود - : ای پسر مسعود! مبادا آنی به خدا شرک ورزی حتی اگر ازه شوی یا تکه تکه ات کنند یا به دارت آویزند و یا به آتشت سوزانند .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۷ / ۲۶۶۰ .

حدیث ۳۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَكَلَّفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَجَاهِدُوا نَفْسَكُمْ عَلَيْهِ؛ فَإِنَّ الشَّرَّ مَطْبُوعٌ عَلَيْهِ الْإِنْسَانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای انجام کار خوب ، خود را به رنج افکنید و در این راه با نفسهایتان بستیزید ؛ زیرا انسان بر بدی سرشته شده است .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ إبليسَ يَخْطُبُ شَيْطَانَهُ وَيَقُولُ: عَلَيْكُمْ بِاللَّحْمِ وَالْمُسْكِرِ وَالنَّسَاءِ، فَإِنِّي لَا أَجِدُ جَمَاعَ الشَّرِّ إِلَّا فِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس برای شیطانهای خود سخنرانی می کند و می گوید : بر شما باد گوشت و مُسکر و زنان ؛ زیرا من چیزی جز این سه را مجمع بدیها نمی یابم .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۳ .

حدیث ۳۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا مِنَ الْبِرِّ شَيْءٌ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَالنَّفْعُ لِعِبَادِ اللَّهِ ، وَخَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا مِنَ الشَّرِّ شَيْءٌ: الشَّرْكُ بِاللَّهِ وَالضَّرُّ لِعِبَادِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو کار است که هیچ کار خوبی بالاتر از آن دو نیست : ایمان به خدا و سود رساندن به بندگان خدا؛ و دو کار است که بالاتر از آن دو بدی وجود ندارد : شرک ورزیدن به خدا و زیان رساندن به بندگان خدا .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۷/۲ .

حدیث ۳۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرْسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مردی نیست که درختی بنشانند ، مگر این که خداوند به اندازه میوه ای که آن درخت می دهد برایش اجر بنویسد .
کنز العمال : ۹۰۵۷

حدیث ۳۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَبَ شَجْرَةً وَصَبَرَ عَلَى حِفْظِهَا وَالْقِيَامِ عَلَيْهَا حَتَّى تُثْمَرَ ، كَانَ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُصَابُ مِنْ ثَمَرِهَا صَدَقَةٌ عِنْدَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که درختی بنشانند و در نگهداری و رسیدگی به آن صبر به خرج دهد تا آن درخت به بار نشیند ، در قبال هر میوه ای از آن که روزی جوینده ای بخورد ، یک صدقه نزد خدا برایش منظور می شود .
کنز العمال : ۹۰۸۱ .

حدیث ۳۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَزْرَعُ زَرْعًا أَوْ يَغْرِسُ غَرْسًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی بذری بیفشاند یا نهالی بنشانند و از حاصل آن بذر و نهال پرندگی یا انسانی یا چرندگی ای بخورد ، آن برای او صدقه محسوب شود .
کنز العمال : ۹۰۵۱

حدیث ۳۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَفِي يَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ ، فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا فَلْيَغْرِسْهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد ، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن نهال را بکارد
 این کار را بکند .
 کنز العمال : ۹۰۵۶

حدیث ۳۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَلَالٌ بَيْنٌ ، وَحَرَامٌ بَيْنٌ ، وَشُبُهَاتٌ بَيْنَ ذَلِكَ ، فَمَنْ تَرَكَ الشُّبُهَاتِ نَجَا مِنَ الْمُحَرَّمَاتِ ، وَمَنْ أَخَذَ بِالشُّبُهَاتِ ارْتَكَبَ الْمُحَرَّمَاتِ وَهَلَكَ
 مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حلالی روشن وجود دارد و حرامی روشن و در این میان اموری است مشتبه و مبهم ؛ پس هر که
 شبهات را رها کند ، از حرامها نجات یابد و هر که شبهات را پی گیرد مرتکب حرامها شود و ندانسته به هلاکت در افتد .
 الکافی : ۱/۶۸/۱۰

حدیث ۳۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَعَّ مَا يَرِيئُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيئُكَ ، فَمَنْ رَعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَقَعَ فِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه را که به شبهه ات می اندازد ، ترک کن ، و آن را به کار بند که برایت شبهه انگیز نیست؛ زیرا
 کسی که پیرامون منطقه قرق شده بچراند ، در آستان وارد شدن به قرقگاه قرار دارد .
 تنبیه الخواطر : ۱/۵۲

حدیث ۳۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند جوانی را که جوانی خویش را در راه طاعت خداوند متعال بگذراند دوست می دارد .
 کنز العمال : ۴۳۰۶۰

از ۳۲۰۱ تا ۳۴۰۰**حدیث ۳۲۰۱**

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضْلُ الشَّابِّ الْعَابِدِ الَّذِي تَعَبَّدَ فِيصِبَاهُ عَلَى الشَّيْخِ الَّذِي تَعَبَّدَ بَعْدَ مَا كَبُرَتْ سِنُّهُ كَفَضْلِ الْمُرْسَلِينَ عَلَى سَائِرِ النَّاسِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری جوان عابدی که در جوانی خود ره بندگی پیش گرفته بر پیری که در بزرگسالی به عبادت
روی آورده همچون برتری فرستادگان الهی بر دیگر مردمان است .
کنز العمال : ۴۳۰۵۹

حدیث ۳۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ النَّائِبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، جوان توبه کار را دوست دارد .
کنز العمال : ۱۰۱۸۵

حدیث ۳۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبَاهِي بِالشَّابِّ الْعَابِدِ الْمَلَائِكَةَ ، يَقُولُ : أَنْظَرُوا إِلَى عَبْدِي ! تَرَكَ شَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به وجود جوان عبادت پیشه بر فرشتگان می نازد و می فرماید : بنگرید این بنده مرا! به
خاطر من از شهوت خویش دست کشیده است .
کنز العمال : ۴۳۰۵۷

حدیث ۳۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الرَّسْمِ فِي الْحَجْرِ ، وَمَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در جوانی دانش آموزد علم او همچون نقشی است که بر سنگ حک شود ، و هر که در
بزرگسالی بیاموزد کارش همچون نوشتن بر روی آب است .
بحار الأنوار : ۱/۲۲۲/۶ .

حدیث ۳۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَسَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَسَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین جوانان شما کسی است که به میانسالان شما همانندی جوید و بدترین میانسالان شما کسی
است که رفتار جوانان شما از او سرزند .
کنز العمال : ۴۳۰۵۸ .

حدیث ۳۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّبَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی ، شاخه ای از جنون است .

الاختصاص : ۳۴۳ .

حدیث ۳۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِسْتَاكُوا عَرَضًا وَلَا تَسْتَاكُوا طُولًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دندانهایتان را از عرض (عمودی) مسواک بزنید نه از طول (افقی) .

الدعوات للراوندی : ۱۶۱/۴۴۵ .

حدیث ۳۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّوَاكُ يَزِيدُ الرَّجُلَ فَصَاحَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسواک زدن ، بر زبان آوری مرد می افزاید .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۵/۴۸ .

حدیث ۳۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَازَالَ جَبْرَائِيلُ يُوصِينِي بِالسَّوَاكِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَجْعَلُهُ فَرِيضَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل همواره مرا به مسواک زدن توصیه می کرد ، چندان که گمان کردم بزودی این کار را

واجب خواهد کرد .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۲۶/۲ .

حدیث ۳۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَيَّبُوا أَفْوَاهَكُمْ بِالسَّوَاكِ؛ فَإِنَّهَا طُرُقُ الْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دهانهای خود را با مسواک زدن خوشبو کنید ؛ زیرا دهانهای شما گذرگاههای قرآن است .

کنز العمال : ۲۷۵۳ .

حدیث ۳۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوُضوءُ شَطْرُ الْإِيمَانِ ، وَالسَّوَاكُ شَطْرُ الْوُضوءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو ، نصف (جزء) ایمان است و مسواک زدن نصف (جزء) وضو .

کنز العمال : ۲۶۲۰۰

حدیث ۳۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- أيضا :- يا عليّ ، عَلَيْكَ بِالسَّوَاكِ ، وَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُقِلَّ مِنْهُ فافْعَلْ ، فَإِنَّ كُلَّ صَلَاةٍ تُصَلِّيْهَا بِالسَّوَاكِ تَفْضُلٌ عَلَى الَّتِي تُصَلِّيْهَا بغيرِ سَوَاكٍ أَرْبَعِينَ يَوْمًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود : بر تو باد مسواک زدن ؛ اگر توانستی که از این کار کم نکنی چنین کن ؛ زیرا هر نمازی که با مسواک زدن بخوانی از چهل روز نمازی که بی مسواک زدن بگزاری برتر است .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۷/۴۸ .

حدیث ۳۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :- عَلَيْكَ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ وُضوءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود : بر تو باد مسواک زدن با هر وضویی .
بحار الأنوار : ۷۷/۶۹/۸

حدیث ۳۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرَتِهِمْ بِالسَّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر ترس از سختگیری بر امتم نبود ، دستور می دادم که با هر نمازی مسواک زنند .
الکافی : ۳/۲۲/۱

حدیث ۳۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّوقُ دَارُ سَهْوٍ وَعَفْلَةٍ ، فَمَنْ سَبَّحَ فِيهَا تَسْبِيحَةً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ حَسَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازار، سرای بی خبری و غفلت است . پس هر که در بازار یک تسبیح گوید خداوند هزار هزار ثواب برایش رقم زند .
کنز العمال : ۹۳۳۰ .

حدیث ۳۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُونَنَّ - إِنْ اسْتَطَعْتَ - أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ السُّوقَ وَلَا آخِرَ مَنْ يَخْرُجُ مِنْهَا فَإِنَّهَا مَعْرَكَةُ الشَّيْطَانِ وَبِهَا يَنْصِبُ رَأْيَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می توانی ، اولین کسی مباش که وارد بازار می شود و از همه آخرتر از آن بیرون می آید ، زیرا بازار آوردگاه شیطان است و پرچمش را در آن بر می افرازد .
تفسیر القرطبی : ج ۱۳ ص ۱۶ .

حدیث ۳۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يا ابا ذرٍّ ، إِيَّاكَ وَالتَّسْوِيفَ بِأَمْلِكَ ، فَإِنَّكَ بِيَوْمِكَ وَلَسْتَ بِمَا بَعْدَهُ ، فَإِنْ يَكُنْ غَدًا لَكَ فَكُنْ فِي الْغَدِ كَمَا كُنْتَ فِي الْيَوْمِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ غَدًا لَكَ لَمْ تَنْدَمْ عَلَى مَا فَرَّطْتَ فِي الْيَوْمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! زنهار که بر اثر آرزو ، کار امروز را به فردا فکنی ؛ زیرا که تو در امروز به سر میبری نه در فردا ؛ چه اگر فردایی برای تو بود ، در فردا نیز چنان باش که امروز بوده ای و اگر فردایی در کار نبود به خاطر کوتاهی کردن در کار امروزت پشیمان نشوی .
بحار الأنوار : ۷۷/۷۵/۳

حدیث ۳۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرور قوم ، خدمتگزار آنهاست .
کنز العمال : ۱۷۵۱۷ .

حدیث ۳۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ الْعِيدِ وَلَيْلَةَ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمَوَّتُ الْقُلُوبُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که شب عید [فطر و قربان] و شب نیمه شعبان را احیا کند ، در آن روزی که دلها می میرند دل او نمیرد .
ثواب الأعمال : ۱/۱۰۲/۲ .

حدیث ۳۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا سَهْرَ بَعْدَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ إِلَّا لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ : مُصَلٍّ أَوْ مُسَافِرٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیدار ماندن بعد از نماز خفتن روا نباشد ، مگر برای دو کس : نماز گزار یا مسافر .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۷۹/۵ .

حدیث ۳۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا سَهْرَ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ : مُتَهَجِّدٍ بِالْقُرْآنِ ، وَفِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، أَوْ عَرُوسٍ تُهْدَى إِلَى زَوْجِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شب زنده داری جز برای سه چیز روا نیست : تلاوت قرآن ، تحصیل علم ، و یا فرستادن عروس به خانه شوهرش .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۷۸/۳

حدیث ۳۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَنَّ سُنَّةَ حَسَنَةً عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ وَمِثْلُ أُجُورِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا ، وَمَنْ سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كَانَ عَلَيْهِ وَزْرُهُ وَمِثْلُ أُوزَارِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُوزَارِهِمْ شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که روش نیکویی بگذارد که پس از مرگش بدان عمل شود ، هم اجر خودش را دارد و هم به اندازه اجر کسانی که به آن عمل می کنند ؛ بی آن که از اجر ایشان چیزی کم شود. و هر که روش ناپسندی بنهد و پس از مرگش بدان رفتار شود ، گنهکار است و به اندازه گناهان کسانی که به آن سنت عمل می کنند نیز برایش گناه باشد ؛ بی آن که از گناه آنان چیزی کم شود .

کنز العمال : ۴۳۰۷۹ .

حدیث ۳۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَاحِبُ السُّنَّةِ إِنْ عَمِلَ خَيْرًا قَبْلَ مِنْهُ ، وَإِنْ خَلَطَ غُفِرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایبند سنت (روش پیامبر) اگر خوب عمل کند ، عملش پذیرفته است و اگر اشتباه کند بخشوده می شود .

کنز العمال : ۹۱۱ .

حدیث ۳۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَا يُبْدَأُ فِيهِ بِبِسْمِ اللَّهِ [الرَّحْمَنِ]

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کار مهمی که با بسم الله الرحمن الرحيم آغاز نشود ، بی فرجام است . مابین المعقوفین سقط من المصدر .

حدیث ۳۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسم الله الرحمن الرحيم سرآغاز هر نوشته ای است .

کنز العمال : ۲۴۹۰ .

حدیث ۳۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَمُّوا أَوْلَادَكُمْ أَسْمَاءَ الْأَنْبِيَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را به نامهای پیامبران بنامید .
 مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۴/۱۶۲۶ .

حدیث ۳۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اسْتَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ ؛ فَإِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ : قُمْ يَا فُلَانُ ابْنَ فُلَانٍ إِلَى نَوْرِكَ ، وَقُمْ يَا فُلَانُ ابْنَ فُلَانٍ لَا نُورَ لَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نامهای نیکو بر خود نهید ؛ زیرا در روز قیامت شما را به آن نامها صدا می زنند [و می گویند]: فلان پسر فلان! برخیز به سوی نور خود برو، و فلان پسر فلان برخیز که نوری نداری .
 الکافی : ۶/۱۹/۱۰ .

حدیث ۳۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَمْسٌ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ :... وَالتَّسْلِيمُ عَلَى الصَّبِيَانِ لَتَكُونَ سُنَّةً مِنْ بَعْدِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز است که تا زنده ام رهایشان نمی کنم ... و سلام کردن به کودکان تا بعد از من سنت شود .
 بحار الأنوار : ۷۶/۱۰/۳۸ .

حدیث ۳۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُسَلِّمُ الصَّغِيرَ عَلَى الْكَبِيرِ ،
 وَيُسَلِّمُ الْوَاحِدَ عَلَى الْاِثْنَيْنِ ، وَيُسَلِّمُ الْقَلِيلَ عَلَى الْكَثِيرِ ، وَيُسَلِّمُ الرَّابِّ عَلَى الْمَاشِي ، وَيُسَلِّمُ الْمَارَّ عَلَى الْقَائِمِ ، وَيُسَلِّمُ الْقَائِمَ عَلَى الْقَاعِدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوچکتر به بزرگتر سلام کند و یک نفر به دو نفر و عده کمتر به عده بیشتر و سواره به پیاده و رهگذر به ایستاده و ایستاده به نشسته .
 کنز العمال : ۲۵۳۲۱ .

حدیث ۳۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّلَامُ تَطَوُّعٌ ، وَالرَّدُّ فَرِيضَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلام کردن ، مستحب است و جواب سلام ، واجب .
کنز العمال : ۲۵۲۹۴ .

حدیث ۳۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ بَيْتَهُ فَلْيَسَلِّمْ ؛ فَإِنَّهُ يَنْزِلُ الْبَرَكَهَ ، وَتُؤَنَسُهُ الْمَلَائِكَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما وارد خانه خود شد ، سلام کند ؛ زیرا سلام بر آن (خانه) برکت فرود می آورد و فرشتگان با آن (خانه) انس می گیرند .
بحار الأنوار : ۷۶/۷/۲۵ .

حدیث ۳۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آغازگر سلام ، از تکبر بدور است .
کنز العمال : ۲۵۲۶۵ .

حدیث ۳۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیکترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۲/۵۰ .

حدیث ۳۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بخیل ترین مردم ، کسی است که در سلام کردن بخل ورزد .
الأمالی للطوسی : ۸۹/۱۳۶ .

حدیث ۳۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْشِ السَّلَامَ يَكْثُرْ خَيْرٌ بَيْتِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به همه سلام ده تا خیر و برکت خانه ات زیاد شود .

الخصال : ۱۸۱/۲۴۶ .

حدیث ۳۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السَّلَامُ تَحِيَّةٌ لِمَلَّتِنَا، وَأَمَانٌ لِدِمَّتِنَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلام، درودِ آیین ما و ایمنیِ عهد و زناهار ماست .
کنز العمال : ۲۵۲۴۲ .

حدیث ۳۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنیاد اسلام ، دوست داشتن من و اهل بیت من است .
کنز العمال : ۳۷۶۳۱ .

حدیث ۳۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْإِسْلَامُ عُرْيَانٌ ؛ فَلِبَاسُهُ الْحَيَاءُ ، وَزِينَتُهُ الْوَفَاءُ ، وَمُرْوَةٌ تَهْتِكُ الْعَمَلَ الصَّالِحَ ، وَعِمَادُهُ الْوَرَعُ ، وَلِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برهنه است . و پوشش آن حیاست، و زیورش وفا، و مردانگیش کار نیک، و ستونش پارسایی .
هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد اسلام دوست داشتن ما اهل بیت است .
المحاسن : ۱/۴۴۵/۱۰۳۱ .

حدیث ۳۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُسْلِمُ مِرْآةُ الْمُسْلِمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، آینه مسلمان است .
کنز العمال : ۷۴۲ .

حدیث ۳۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که روز خود را آغاز کند در حالیکه به امور مسلمانان اهتمام نرزد ، مسلمان نیست .
الکافی : ۲/۱۶۳/۱ .

حدیث ۳۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است ، به او خیانت نمی کند ، به او دروغ نمی گوید و او را تنها و بی یاور
 نمی گذارد .
 کنز العمال : ۷۴۷

حدیث ۳۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَشْتُمُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است . به او ستم نمی کند و ناسزایش نمی گوید .
 کنز العمال : ۷۴۵

حدیث ۳۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام، یعنی اخلاق نیکو .
 کنز العمال : ۵۲۲۵ .

حدیث ۳۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ أَنْ تُسَلِّمَ قَلْبَكَ وَيَسْلَمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِكَ وَيَدِّكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام آن است که دلت را تسلیم [حق] کنی ، و مسلمانان از دست و زبانت آسوده باشند .
 کنز العمال : ۱۷

حدیث ۳۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که اسلامش نیکو (راستین) باشد ، برای اعمالی که در جاهلیت کرده است بازخواست نشود و
 هر که در مسلمانی اش نیز بدی کند، برای هر کاری که کرده و می کند مؤاخذه می شود .
 الکافی : ۲/۴۶۱/۲ .

حدیث ۳۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الإسلامُ يعلو ولا يُعلَى عليه .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برتر است و آیینی بالادست آن نیست .
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۳۳۴/۵۷۱۹ .

حدیث ۳۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السُّلْطَانُ الْعَادِلُ الْمُتَوَاضِعُ ظِلُّ اللَّهِ وَرُمْحُهُ فِي الْأَرْضِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلطانِ دادگر فروتن ، سایه خدا و نیزه او در زمین است .
 كنز العمال : ۱۴۵۸۹ .

حدیث ۳۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَدَحَ سُلْطَانًا جَائِرًا وَتَخَفَّفَ وَتَضَعَّضَ لَهُ طَمَعًا فِيهِ ، كَانَ قَرِينَهُ إِلَى النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به طمع چیزی ، سلطانِ ستمگری را مدح گوید و خود را در برابر او خوار و پست سازد ،
 همنشین او در آتش خواهد بود .
 الأمالی للصدوق : ۵۱۳/۷۰۷ .

حدیث ۳۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ خَفَّ لِسُلْطَانٍ جَائِرٍ فِي حَاجَتِهِ كَانَ قَرِينَهُ فِي النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خاطر نیازی در برابر سلطانِ ستمگری خضوع و کرنش کند ، همدم او در آتش باشد .
 بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۰/۳۰ .

حدیث ۳۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكُمْ وَأَبْوَابَ السُّلْطَانِ وَحَوَاشِيهَا؛ فَإِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنْ أَبْوَابِ السُّلْطَانِ وَحَوَاشِيهَا أَبْعَدُكُمْ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَمَنْ آثَرَ السُّلْطَانَ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ الْوَرَعَ وَجَعَلَهُ حَيْرَانَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنه‌ار از درگاه و درباریان سلطان ؛ زیرا که نزدیکترین شما به درگاه و درباریان سلطان دورترین
 شماست از خداوند عز و جل ؛ و هر که سلطان را بر خداوند عز و جلتزجیح دهد ، خداوند پارسایی را از او ببرد و سرگشته و
 حیرانش سازد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۲/۱۹ .

حدیث ۳۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَزِمَ السُّلْطَانَ أَقْتَبَ ، وَمَا يَزِدَادُ مِنَ السُّلْطَانِ قُرْبًا إِلَّا أَزْدَادَ مِنَ اللَّهِ بُعْدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ملازمت سلطان اختیار کند به فتنه و گمراهی افتد ، و هر چه به سلطان نزدیکتر گردد از خدا دورتر شود .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۱/۱۳

حدیث ۳۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَمُخَالَطَةَ السُّلْطَانِ فَإِنَّهُ ذَهَابُ الدِّينِ ، وَإِيَّاكُمْ وَمَعُونَتَهُ فَإِنَّكُمْ لَا تَحْمَدُونَ أَمْرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهاری از مصاحبت با سلطان که آن دین را می برد ؛ و زنهاری از کمک کردن به او ؛ زیرا شما کارهای او را نمی پسندید .

بحار الأنوار : ۱۰/۳۶۸/۷

حدیث ۳۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا عَلِيُّ ، كَفَرَ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَشْرَةٌ : ... وَبَائِعِ السَّلَاحِ مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - فرمود : ای علی ! از این امت ده تن به خدای بزرگ کافر باشند : . . . و کسی که به اهل حرب (دشمنان در حال جنگ با مسلمانان) سلاح بفروشد .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۳۵۶/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت زیر سایه شمشیرهاست .

کنز العمال : ۱۰۴۸۲ .

حدیث ۳۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَيْرُ كُلُّهُ فَيَالسَّيْفِ وَتَحْتَ ظِلِّ السَّيْفِ ، وَلَا يُعَيِّمُ النَّاسَ إِلَّا السَّيْفُ ، وَالسُّيُوفُ مَقَالِيدُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خیر تماماً در شمشیر و زیرسایه شمشیر است و مردم را چیزی جز شمشیر درست نکند و شمشیرها،

کلیدهای بهشت و دوزخند .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۹/۱۰ .

حدیث ۳۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ الْجَنَّةَ : صَانِعُهُ يَحْتَسِبُ فِي صَنْعَتِهِ الْخَيْرَ ، وَالرَّامِيَ بِهِ ، وَمُنْبَلَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به سبب [ساختن] یک تیر، سه نفر را به بهشت می برد : سازنده آن که از ساختنش نیت خیر داشته باشد ، پرتاب کننده آن، و کسی که آن تیر را به دست او بدهد .

سنن أبی داوود : ۳/۱۳/۲۵۱۳ .

حدیث ۳۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاعَ مِنْكُمْ دَارًا أَوْ عَقَارًا ، فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مَالٌ قَمَنْ أَنْ لَا يُبَارَكَ لَهُ فِيهِ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَهُ فِي مِثْلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما منزلی یا ملکی بفروشد بداند که پول آن سزاوار برکت نیست ، مگر این که صرف خرید همانند آن کند .

کنز العمال : ۵۴۴۱ .

حدیث ۳۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاعَ دَارًا ثُمَّ لَمْ يَجْعَلْ تَمَنَّهُافِي مِثْلِهَا لَمْ يُبَارَكَ لَهُ فِيهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خانه ای بفروشد و با پول آن خانه ای دیگر نخرد ، مالش برکت نمی یابد .

کنز العمال : ۵۴۴۰ .

حدیث ۳۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الْمَسْكِنُ الْوَاسِعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد مسلمان ، داشتن مسکن فراخ است .

الکافی : ۷ / ۵۲۶ / ۶

حدیث ۳۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لعبد الله بن مسعود - : يَابْنَ مَسْعُودٍ، إِحْدَرُ سُكَّرِ الْخَطِيئَةِ ؛ فَإِنَّ لِلْخَطِيئَةِ سُكْرًا كَسُكْرِ الشَّرَابِ ، بَلْ هِيَ أَشَدُّ سُكْرًا مِنْهُ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى

: «صُمُّ بَكْمٌ عُمِّي فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به عبد الله بن مسعود - فرمود: ای پسر مسعود! از مستی گناه حذر کن؛ زیرا گناه نیز همچون شراب، مستی می آورد و بلکه مستی آن شدیدتر است. خداوند متعال می فرماید: «کرانند، گنگانند، کورانند، پس آنان باز نمی گردند» .
البقره: ۱۸ .

حدیث ۳۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
احذروا کُلَّ مُسْکِرٍ ، فَإِنَّ کُلَّ مُسْکِرٍ حَرَامٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از هر چه مستی آورد پرهیز کنید؛ زیرا هر مستی آوری حرام است .
کنز العمال: ۱۳۱۳۹ .

حدیث ۳۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِیَشْرَبَ سَاقِی الْقَوْمِ آخِرَهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب دهنده گروه، باید آخر از همه آب بنوشد .
بحار الأنوار: ۷۵/۴۵۵/۲۴ .

حدیث ۳۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا سَقَى امْرَأَتَهُ الْمَاءَ أُجِرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر مرد به همسر خود آب بنوشاند ، اجر داده شود .
کنز العمال: ۱۶۳۸۰

حدیث ۳۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُكَ فَاسْقِ الْمَاءَ عَلَى الْمَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه گناهات زیاد شد، پشت سر هم آب [به تشنگان] بنوشان .
کنز العمال: ۱۶۳۷۷ .

حدیث ۳۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا خَرَجَ أَحَدُكُمْ إِلَى سَفَرٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَى أَهْلِهِ فَلْيُيْهِدِهِمْ وَلْيُطِرْفِهِمْ وَلَوْ حِجَارَةً !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به سفر رفت ، در بازگشت حتی اگر شده یک قطعه سنگ برای خانواده اش

هدیه و تحفه بیاورد!

بحار الأنوار: ۷۶/۲۸۳/۲.

حدیث ۳۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه سه نفر همسفر شدند ، از میان خود یک نفر را به سالاری انتخاب کنند .
کنز العمال : ۱۷۵۵۰ .

حدیث ۳۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ فِي السَّفَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرور مردم کسی است که در سفر خدمتگزار آنان باشد .
مکارم الأخلاق : ۱/۵۳۶/۱۸۶۶ .

حدیث ۳۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ ، وَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ سَفَرَهُ فَلْيَسْرِعِ الْإِيَابَ إِلَى أَهْلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسافرت کردن بخشی از عذاب (رنج) است و هرگاه فردی از شما سفرش را به پایان رساند، باید زود نزد خانواده خود رود .
بحار الأنوار : ۷۶/۲۲۲/۷ .

حدیث ۳۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَافِرُوا تَصِحُّوا وَتَغْنَمُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسافرت کنید تا سالم بمانید، و غنیمت (سود) به دست آورید .
کنز العمال : ۱۷۴۷۰ .

حدیث ۳۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین مردم، کسی است که با مردمان بزرگوار معاشرت کند .
بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۵/۲ .

حدیث ۳۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَرْبَعَةٌ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ : الْخُلَطَاءُ الصَّالِحُونَ ، وَالْوَالِدُ الْبَارُّ ، وَالْمَرْأَةُ الْمُؤَاتِيَةُ ، وَأَنْ تَكُونَ مَعِيشَتُهُ فِي بَلَدِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز از خوشبختی مرد است : همنشینان شایسته ، فرزند نیکوکار ، زن سازگار ، و این که محل کسب او در شهر خودش باشد .
 النوادر للرواندي : ۱۱۰/۹۳ .

حدیث ۳۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِنَّ السَّعِيدَ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّكَ وَأَطَاعَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به امیر المؤمنین علیه السلام - فرمود : خوشبخت حقیقی کسی است که تو را دوست بدارد و اطاعت کند .
 الأموال للطوسی : ۴۲۶/۹۵۳ .

حدیث ۳۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُقَطِّعْ يَدَ السَّارِقِ إِلَّا فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست سارق فقط در [دزدی] یک چهارم دینار به بالا قطع می شود .
 صحیح مسلم : ۳/۱۳۱۲/۲ .

حدیث ۳۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا خَيْرَ فِي السَّرْفِ ، وَلَا سَرْفَ فِي الْخَيْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسراف ، خیری نیست و در [کارهای] خیر اسراف نیست .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲

حدیث ۳۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِنَ السَّرْفِ أَنْ تَأْكُلَ كُلَّ مَا اشْتَهَيْتَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این که هرچه دلت بخواهد بخوری ، از اسراف است .
 كنز العمال : ۷۳۶۶ .

حدیث ۳۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَا عَلَامَةُ الْمُسْرِفِ فَأَرْبَعَةٌ : الْفَخْرُ بِالْبَاطِلِ ، وَيَأْكُلُ مَا لَيْسَ عِنْدَهُ ، وَيَزْهَدُ فِي اصْطِنَاعِ الْمَعْرُوفِ ، وَيُنْكِرُ مَنْ لَا يَنْتَفِعُ بِشَيْءٍ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه اسرافکار چهار چیز است : به کارهای باطل می نازد ، آنچه را فراخور حالش نیست می خورد ، در کارهای خیر بی رغبت است و هر کس را که بدو سودی نرساند ، انکار می کند .
 تحف العقول : ۲۲ .

حدیث ۳۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَرَّ مُؤْمِنًا فَقَدْ سَرَّنِي ، وَمَنْ سَرَّنِي فَقَدْ سَرَّ اللَّهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را شاد سازد ، مرا شاد ساخته و هر که مرا شاد کند ، خدا را شاد کرده است .
 الکافی : ۲/۱۸۸/۱

حدیث ۳۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا دَارُ الْفَرَحِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ الصَّبِيَّانَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در بهشت سرایی است به نام دار الفرح که تنها کسانی به آن در آیند که کودکان را شاد کنند .
 کنز العمال : ۶۰۰۹ .

حدیث ۳۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا دَارُ الْفَرَحِ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در بهشت سرایی است به نام دار الفرح (شادی سرا) که تنها کسانی وارد آن شوند که یتیمان مؤمنان را شاد کنند .
 کنز العمال : ۶۰۰۸

حدیث ۳۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَسْخَى النَّاسِ مَنْ أَدَّى زَكَاتَ مَالِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده ترین مردم ، کسی است که زکات مال خود را بپردازد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۱۲/۲

حدیث ۳۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَجَافَوْا عَنِ ذَنْبِ السَّخِيِّ فَإِنَّ اللَّهَ أَخَذَ بِيَدِهِ كُلَّمَا عَثَرَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خطای شخص بخشنده در گذرید ؛ زیرا هر بار بلغزد ، خداوند دست او را می گیرد .
 کنز العمال : ۱۶۲۱۲ .

حدیث ۳۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شخص بخشنده به خدا و مردم و بهشت نزدیک است .
 بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۸/۳۷ .

حدیث ۳۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا جَبَلَ اللَّهُ وَلِيًّا لَهُ إِلَّا عَلَى السَّخَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند همه اولیای خود را بر خمیره بخشندگی سرشته است .
 کنز العمال : ۱۶۲۰۴ .

حدیث ۳۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 السَّخَاءُ خُلِقَ اللَّهُ الْأَعْظَمُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشندگی، بزرگترین خوی خداوند است .
 کنز العمال : ۱۵۹۲۶ .

حدیث ۳۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَجْعَلُوا الْمَسَاجِدَ طُرُقًا حَتَّى تُصَلُّوا فِيهَا رَكَعَتَيْنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسجدها را گذرگاه خود قرار ندهید مگر آن که دو رکعت نماز در آنها بخوانید .
 الأمالی للصدوق : ۵۰۹/۷۰۷ .

حدیث ۳۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ هَذِهِ الْبُقْلَةَ الْمُتَنَّتَةَ [يَعْنِي الثُّومَ] فَلَا يَقْرَبُ مَسْجِدَنَا ، فَأَمَّا مَنْ أَكَلَهُ وَلَمْ يَأْتِ الْمَسْجِدَ فَلَا بَأْسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که این سبزی بدبو (سیر) را بخورد به مسجد ما نزدیک نشود ، اما اگر کسی آن را بخورد ولی به مسجد نیاید اشکالی ندارد .
بحار الأنوار : ۸۴/۹/۸۳ .

حدیث ۳۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِيكَ مَا دُمْتَ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ بِكُلِّ نَفْسٍ تَنْفَسَتْ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ ، وَتُصَلِّيَ عَلَيْكَ الْمَلَائِكَةُ ، وَتُكْتَبُ لَكَ بِكُلِّ نَفْسٍ تَنْفَسَتْ فِيهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَتُمْحَى عَنْكَ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! تا زمانی که در مسجد نشسته ای خداوند متعال به تعداد هر نفسی که می کشی ، یک درجه در بهشت به تو می دهد و فرشتگان بر تو درود می فرستند و برای هر نفسی که در مسجد می کشی ده حسنه برایت نوشته می شود و ده گناه از تو پاک می گردد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۵/۳

حدیث ۳۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ سَأَلَهُ أَبُو ذَرٍّ عَنْ كَيْفِيَّةِ عِمَارَةِ الْمَسَاجِدِ - : لَا تَرْفَعُ فِيهَا الْأَصْوَاتُ ، وَلَا يُخَاضُ فِيهَا بِالْبَاطِلِ ، وَلَا يُشْتَرَى فِيهَا وَلَا يُبَاعُ ، وَاتْرِكِ اللَّغْوَ مَا دُمْتَ فِيهَا ، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَا تَلُومَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا نَفْسَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال ابوذر از چگونگی آباد کردن مساجد - فرمود : [به این گونه که] در آنها صداها بلند نشود ، به سخنان و کارهای نادرست و بیهوده پرداخته نشود ، در آنها خرید و فروش صورت نگیرد و تا زمانی که در مسجد هستی از کارهای لغو و بیهوده دست بکش . اگر چنین نکنی در روز قیامت نباید کسی جز خودت را ملامت کنی .
مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۴/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ يَطْلُبُ فِيهِ الْجَمَاعَةَ كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ ، وَيُرْفَعُ لَهُ مِنَ الدَّرَجَاتِ مِثْلُ ذَلِكَ ، وَإِنْ مَاتَ وَهُوَ عَلَى ذَلِكَ وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُعَوِّدُونَهُ فِي قَبْرِهِ ، وَيُؤْنَسُونَ فِي وَحْدَتِهِ ، وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُبْعَثَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای شرکت در نماز جماعت به مسجدی رود ، برای هر قدمی که برمی دارد هفتاد هزار حسنه منظور شود و به همان اندازه درجاتش بالا رود و اگر در آن حال بمیرد ، خداوند هفتاد هزار فرشته بگمارد که در قبرش به عیادت او روند و انیس تنهایی او باشند و تا زمانی که برانگیخته شود برایش آمرزش طلبند .

بحار الأنوار : ۷۶/۳۳۶/۱

حدیث ۳۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَحْشُرَكَ اللَّهُ مُعِيقًا طِلَّ السُّجُودِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی خداوند تو را با من محشور فرماید ، در پیشگاه خدای واحد قهار سجده طولانی کن

بحار الأنوار : ۸۵/۱۶۴/۱۲ .

حدیث ۳۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا الرِّيَّاحَ فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ ، وَلَا تَسُبُّوا الْجِبَالَ وَلَا السَّاعَاتِ وَلَا الْأَيَّامَ وَلَا اللَّيَالِيَ فَتَأْتُمُوا وَتَرْجِعَ عَلَيْكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به بادها ناسزا مگوئید که آنها از جانب خداوند [مأمورند] ، و کوهها و ساعتها و روزها و شبها را ناسزا نگوئید که گنهکار می شوید و به خودتان بر می گردد .

علل الشرائع : ۵۷۷/۱ .

حدیث ۳۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ ... مَنْ يَسُبُّ وَالِدَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لعنت خدا بر ... کسی که پدر و مادرش را دشنام دهد .

مسند احمد بن حنبل : ج ۱ ص ۳۰۹ .

حدیث ۳۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ أَنْ يَسُبَّ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ ، قِيلَ : وَكَيْفَ يَسُبُّ وَالِدَيْهِ؟! قَالَ : يَسُبُّ الرَّجُلَ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَأُمَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگترین گناهان این است که آدمی پدر و مادر خود را دشنام دهد . عرض شد : چگونه کسی

پدر و مادر خود را دشنام می دهد؟ فرمود : کس دیگری را دشنام می دهد و او متقابلاً به پدر و مادر وی ناسزا می گوید .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۴۶ ح ۶ .

حدیث ۳۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردم ناسزا مگوئید که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می کنید .

الکافی : ۲/۳۶۰/۳ .

حدیث ۳۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَبُوا الشَّيْطَانَ وَتَعَوِّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به شیطان ناسزا مگویید ، بلکه از شر آن به خدا پناه برید .

کنز العمال : ۲۱۲۰ .

حدیث ۳۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِيَابُ الْمُؤْمِنِ فُسُوقٌ ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ ، وَأَكْلُ لَحْمِهِ مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزاگفتن به مؤمن فسق است و جنگیدن با او کفر و خوردن گوشت او (غیبت کردن از وی)

معصیت خداست .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۸/۶ .

حدیث ۳۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَابُّ الْمُؤْمِنِ كَالْمُشْرِفِ عَلَى الْهَلَكَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزاگویی به مؤمن همچون کسی است که در آستانه هلاکت باشد .

کنز العمال : ۸۰۹۳ .

حدیث ۳۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

انظروا إلى السائل، فإن رقت له قلوبكم فأعطوه، فإنه صادق .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به سائل بنگرید ، اگر دلتان به حال او سوخت ، عطایش دهید که او راست می گوید .

النوادر للراوندي : ۸۶/۹ .

حدیث ۳۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقْطَعُوا عَلَى السَّائِلِ مَسْأَلَتَهُ فَلَوْلَا أَنَّ الْمَسَاكِينَ يَكْذِبُونَ مَا أَفْلَحَ مَنْ رَدَّهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواهش سائل را رد نکنید ؛ چرا که اگر دروغ گویی گدایان نبود ، دست رد زنده به سینه آنان

هرگز رستگار نمی شد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷ .

حدیث ۳۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْبُوا الْمَعْرُوفَ وَالْفَضْلَ مِنْ رُحَمَاءِ أُمَّتِي تَعِيشُوا فِي أَكْنَافِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی و بخشش را از بخشنندگان و مهربانان امت من بخواهید تا در سایه آنان زندگی کنید .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۶۰/۳۸ .

حدیث ۳۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ يَأْخُذُ حَبْلًا فَيَأْتِي بِحُزْمَةٍ حَطَبٍ عَلَى ظَهْرِهِ فَيَبِيعُهَا فَيَكْفُ بِهَا وَجْهَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر هر یک از شما ریشمانی برگیرد و پشته ای هیزم بیاورد و بفروشد و با این کار آبروی خود را حفظ کند ، بهتر از آن است که دست گدایی دراز کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷

حدیث ۳۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَأَلْنَا أَعْطَيْنَاهُ ، وَمَنْ اسْتَغْنَى أَعْنَاهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از ما چیزی بخواهد به اومی دهیم ، و هر که چیزی نخواهد خداوند او را بی نیاز و توانگر گرداند .

الکافی : ۲/۱۳۸/۲ .

حدیث ۳۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَأَلَ عَنِ ظَهْرِ غِنَى فَصُدَّاعٌ فِي الرَّأْسِ وَدَاءٌ فِي الْبَطْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با وجود بی نیازی ، دست سؤال دراز کند نتیجه اش دردی در سر و دردی در دل (بیماری های روانی) است!

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۶/۲۹

حدیث ۳۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ عَبْدٍ فَتَحَ عَلَى نَفْسِهِ بَابًا مِنَ الْمَسْأَلَةِ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای دری از نیاز خواهی را به روی خود نگشود ، مگر آن که خداوند هفتاد در فقر را به روی او گشود .

جامع الأخبار : ۳۷۹ / ۱۰۶۱ .

حدیث ۳۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا ابا ذرّ، إناک والسؤال فإنه ذلّ حاضر، وفقرّ تتعجله، وفيه حساب طویل يوم القيامة.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! زنهار از سؤال (گدایی) که در دنیا مایه خواری و فقر است و در روز قیامت حسابش طولانی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۷۵/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی وصیته لأبی ذرّ - : یا ابا ذرّ، إذا سئلت عن علم لا تعلمه فقل : لا أعلمه تنج من تبعته، ولا تفت بما لا علم لك به تنج من عذاب الله يوم القيامة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به ابوذر - فرمود : ای ابوذر! اگر درباره چیزی از تو سؤال شد که نمی دانی ، بگو : نمی دانم، تا از پیامدهای آن خلاص شوی و درباره آنچه نمی دانی فتوا مده، تا از عذاب خدا در روز قیامت نجات یابی .
کارم الأخلاق: ۲/۳۶۴/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذرّونی ما ترککم، فإنما هلك من كان قبلكم بكثره سؤالهم واختلافهم على أنبيائهم، فإذا أمرتكم بشيء فأتوا منه ما استطعتم، وإذا نهيتكم عن شيء فدعوه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس، تا من شما را وا گذاشته ام، شما نیز مرا وا گذارید . همانا پیشینیان شما به سبب همین پرس و جوهای زیادشان و سؤال پیچ کردن پیامبران خود، هلاک شدند . بنابراین، هر گاه به شما دستوری دادم در حدّ توان آن را انجام دهید و هر گاه از چیزی نهی کردم از آن دوری کنید .
کنز العمال : ۹۱۶ .

حدیث ۳۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حسّن السؤال نصف العلم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب پرسیدن نیمی از دانش است .
کنز العمال: ۲۹۲۶۲ .

حدیث ۳۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السؤال نصف العلم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرسیدن، نیمی از دانش است .

کنز العمال: ۲۹۲۶۰

حدیث ۳۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِلْمُ خَزَائِنٌ وَمَفَاتِيحُهُ السُّؤَالُ، فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ أَرْبَعَةً: السَّائِلُ، وَالْمُتَكَلِّمُ، وَالْمُسْتَمِعُ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش گنجینه‌هایی است و کلیدهای آنها پرسش است ؛ پس ، رحمت خدا بر شما ، پرسید که بر اثر آن چهار نفر پاداش می یابند : پرسنده ، گوینده ، شنونده و دوستدار آنان .
 تحف العقول : ۴۱ .

حدیث ۳۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا- كَلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْؤُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْؤُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْؤُولٌ عَنْهُمْ ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْؤُولَةٌ عَنْهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که همه شما سرپرست هستید و همه شما درباره زبردستانان بازخواست می شوید . آن امیری که بر مردم فرمان می راند سرپرست است و نسبت به رعیتش بازخواست می شود ، مرد ، سرپرست خانواده خویش است و درباره آنها باید پاسخگو باشد و زن ، سرپرست خانه و فرزندان شوهر خود است و درباره آنها باید پاسخ دهد .
 صحیح مسلم : ۳/۱۴۵۹/۲۰ .

حدیث ۳۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إِيمَانٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکوترین زیور مرد ، آرامش همراه ایمان است .
 بحار الأنوار : ۷۱/۳۳۷/۲ .

حدیث ۳۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ - إِذَا خَرَجَ عَبْدُهُ الْمُؤْمِنُ إِلَى أَخِيهِ - أَنْ يَتَهَيَّأَ لَهُ وَأَنْ يَتَجَمَّلَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که هرگاه بنده مؤمنش نزد برادر خود می رود خویشتن را برای رفتن پیش او آماده و آراسته گرداند .
 بحار الأنوار : ۷۹/۳۰۷/۲۳ .

حدیث ۳۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَتَدْفَنُ بَضْعَةً مِنِّي بِأَرْضِ خُرَاسَانَ ، لَا يَزُورُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ الْجَنَّةَ وَحَرَّمَ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زود باشد که پاره ای از تن من در خاک خراسان دفن شود . هیچ مؤمنی آن را زیارت نکند مگر آن که خداوند عز و جل بهشت را بر او واجب و بدنش را بر آتش دوزخ حرام گرداند .
بحار الأنوار : ۱۰۲/۳۱/۱ .

حدیث ۳۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لَمَّا سَأَلَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ : يَا أَبَتَاهُ ، مَا جَزَاءُ مَنْ زَارَكَ ؟ - : يَا بُنَيَّ ، مَنْ زَارَنِي حَيًّا وَمَيِّتًا أَوْ زَارَ أَبَاكَ أَوْ زَارَ أَخَاكَ أَوْ زَارَكَ كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أَزُورَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأُخَلِّصَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به حسن بن علی علیه السلام که عرض کرد : پدر جان! پاداش کسی که شما را زیارت کند چیست؟ - فرمود : پسر کم! هر که زنده و مرده مرا یا پدر تو یا برادرت و یا خودت را زیارت کند ، بر من است که در روز قیامت دیدارش کنم و او را از گناهانش نجات دهم .
علل الشرائع : ۴۶۰/۵ .

حدیث ۳۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ زَارَ الْحَسَنَ فِي بَقِيْعِهِ ، ثَبَّتَ قَدَمُهُ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که حسن را در بقیع زیارت کند ، خداوند در آن روزی که پاها می لرزد ، پای او را بر صراط استوار گرداند .
بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۱/۱۴ .

حدیث ۳۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زُرُّ غَيًّا تَرَدَّدُ حُبًّا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز در میان دیدن کن ، تا محبتت بیشتر شود .
بحار الأنوار : ۳۶ / ۳۵۵ / ۷۴ .

حدیث ۳۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَتَانِي زَائِرًا كُنْتُ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به زیارت من بیاید ، در روز قیامت شفیع او باشم .
بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۲/۱۸ .

حدیث ۳۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ فِي شَيْءٍ مِنَ الْأَرْضِ أُبَلِّغْتُهُ ، وَمَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ عِنْدَ الْقَبْرِ سَمِعْتُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در هر نقطه ای از روی زمین به من سلام کند ، سلامش به من می رسد و هر که بر سر قبرم
 به من سلام کند ، آن را می شنوم .
 بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۸۲/۴ .

حدیث ۳۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الزِّيَارَةُ تُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دید و بازدید بذر محبت را می رویاند .
 بحار الأنوار : ۳۶ / ۳۵۵ / ۷۴

حدیث ۳۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَظْهَرُوا النِّكَاحَ وَأَخْفُوا الْخِطْبَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [مراسم] ازدواج را آشکار بر گزار کنید و خواستگاری را پنهان .
 کنز العمال : ۴۴۵۳۲ .

حدیث ۳۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ إِلَى مَنْزِلِهِ لَا حَاجَةَ مِنْهُ إِلَيْهِ كُتِبَ مِنْ زُورِ اللَّهِ ، وَكَانَ حَقِيقًا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ زَائِرَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نه به قصد نیاز خواهی بلکه به نیت دیدن برادر مؤمن خود به خانه او رود ، از دیدارکنندگان
 خدا انگاشته شود و بر خدا است که دیدار کننده خود را گرامی دارد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۹۲/۱۱ .

حدیث ۳۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى وِلِيمَةٍ عُرْسٍ فَلْيُجِبْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به ولیمه عروسی دعوت شد ، بپذیرد .
 کنز العمال : ۴۴۶۱۷ .

حدیث ۳۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِي الْمَسَاجِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این ازدواج [ها] را علنی و آشکارا انجام دهید و آنها را در مساجد برگزار کنید .

کنز العمال : ۴۴۵۳۶

حدیث ۳۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْعُرْسَاتِ فَأَبِطُوا فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الدُّنْيَا ، وَإِذَا دُعِيتُمْ إِلَى الْجَنَائِزِ فَأَسْرِعُوا فَإِنَّهَا تُذَكَّرُ الْآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به مراسم عروسی دعوت شدید ، در رفتن کندی کنید ؛ زیرا این مراسم انسان را به یاد دنیا

می اندازد ، اما هر گاه به مراسم تشییع جنازه فرا خوانده شدید شتاب ورزید ؛ زیرا این مراسم یادآور آخرت است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۷۹/۲ .

حدیث ۳۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَاشْتَرَى تُخْفَةً فَحَمَلَهَا إِلَى عِيَالِهِ كَانَ كَحَامِلٍ صَدَقَةٍ إِلَى قَوْمٍ مَحَاوِيحٍ ، وَلْيَبْدَأْ بِالْأَعْيُنِ قَبْلَ الذُّكُورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وارد بازار شود و هدیه ای خرد و آن را برای خانواده خود ببرد ، همانند کسی است که

برای گروهی نیازمند صدقه ای برد ، و باید در دادن هدیه از دختران شروع کند .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۶۹/۲

حدیث ۳۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین متاع دنیا، زن شایسته است .

کنز العمال : ۴۴۴۵۱ .

حدیث ۳۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد ، داشتن زن شایسته است .

الکافی : ۵/۳۲۷/۴ .

حدیث ۳۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الْأَشْيَاءِ الْمَرْأَةُ السَّوِّءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین چیزها، زن ناشایست است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۰/۵۲ .

حدیث ۳۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اسْتَفَادَ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ تَقْوَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَيْرًا لَهُ مِنْ زَوْجِهِ صَالِحَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، بعد از تقوای خداوند عز و جل ، بهره ای بهتر از زن شایسته نبرده است .

کنز العمال : ۴۴۴۱۰

حدیث ۳۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَبَرَتْ عَلَى سُوءِ خُلُقِ زَوْجِهَا أَعْطَاهَا مِثْلَ (ثَوَابِ) آسِيَّةَ بِنْتِ مُزَاجِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر زنی که در برابر بداخلاقی شوهرش شکیبایی ورزد ، خداوند همانند ثواب آسیه بنت مزاحم

(همسر فرعون) به او عطا کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۷/۳۰ .

حدیث ۳۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَبَرَ عَلَى سُوءِ خُلُقِ امْرَأَتِهِ وَاحْتَسَبَهُ ، أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ يَصْبِرُ عَلَيْهَا مِنَ الثَّوَابِ مَا أُعْطِيَ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى بَلَائِهِ ، وَكَانَ عَلَيْهَا مِنَ الْوِزْرِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِثْلَ رَمْلِ عَالِجٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی که به خاطر خدا و به امید پاداش او در برابر بداخلاقی همسرش صبر کند ، خداوند متعال

برای هر روز و شبی که او شکیبایی می ورزد، همان ثوابی را به وی دهد که به ایوب علیه السلام در قبال گرفتاری اش، عطا کرد . و

گناه زن نیز در هر روز و شب به اندازه ریگهای ریگستان باشد .

ثواب الأعمال : ۳۳۹/۱ .

حدیث ۳۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي لَأَتَعَجَّبُ مِمَّنْ يَضْرِبُ امْرَأَتَهُ وَهُوَ بِالضَّرْبِ أَوْلَى مِنْهَا !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در شگفتم از کسی که زنش را کتک می زند ، در حالی که خودش به کتک خوردن سزاوارتر

از اوست .

جامع الأخبار : ۱۲۵۹ / ۴۴۷ .

حدیث ۳۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولَهُ بَرِيئَانِ مِمَّنْ أَضَرَ بِامْرَأَةٍ حَتَّى تَخْتَلَعَ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند عز و جل و رسول او بیزارند از کسی که زنش را چنان بیازارد تا آن زن طلاق خلع بگیرد .
 ثواب الأعمال : ص ۳۳۸ ح ۱ .

حدیث ۳۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تُعِينَهُ وَتَرْضِيَهُ وَإِنْ صَامَتِ الدَّهْرَ ... وَعَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَالْعَذَابِ إِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کسی زنی داشته باشد که - آن زن - وی را بیازارد ، خداوند نه نماز آن زن را قبول کند و نه کار نیکش را ، هر چند همه عمر روزه بگیرد تا زمانی که به شوهرش کمک کند و او را خشنود سازد . . . مرد نیز اگر زن خود را بیازارد و به او ستم کند، همین گناه و عذاب را دارد .
 وسائل الشیعة : ۱۴/۱۱۶/۱ .

حدیث ۳۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 جُلُوسُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِيَالِهِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ اِعْتِكَافٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشستن مرد نزد زن و فرزندش ، نزد خدای متعال محبوبتر است از اعتکاف او در این مسجد من .
 تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّجُلَ لَيُؤَجِرُ فِي رَفْعِ اللَّقْمَةِ إِلَى فِي امْرَأَتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به طرف دهان همسرش لقمه ای بالا برد پاداش برد .
 المحجبة البيضاء : ۳/۷۰ .

حدیث ۳۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا سَقَى الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ أُجِرَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرد به زن خود آبی بنوشاند ، پاداش برد .

کنز العمال : ۴۴۴۳۵ .

حدیث ۳۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْمَرْأَةِ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَسُدَّ جَوْعَتَهَا، وَأَنْ يَسْتُرَ عَوْرَتَهَا ، وَلَا يُقَبِّحَ لَهَا وَجْهًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق زن بر شوهرش این است که شکمش را سیر کند و بدنش را پوشاند و برای او روی در هم نکشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۴/۶۰ .

حدیث ۳۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ : «إِنِّي أُحِبُّكَ» لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این سخن مرد به زن که «دوستت دارم» هرگز از دل زن بیرون نرود .

الکافی : ۵/۵۶۹/۵۹ .

حدیث ۳۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا زَالَ جِبْرِئِيلُ يُوصِيئُ الْمَرْأَةَ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهَا لَا يَتَّبِعِي طَلَاقُهَا إِلَّا مِنْ فَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل پیوسته مرا درباره زن سفارش می کرد ، تا جایی که گمان بردم طلاق او جایز نیست مگر در صورت زشتکاری آشکار .

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۵۳ / ۵۸ .

حدیث ۳۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَتَرْوِجَ الْحَمَقَاءِ ، فَإِنَّ صُحْبَتَهَا ضِيَاعٌ وَوُلْدُهَا ضِيَاعٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ازدواج با زن احمق بپرهیزید ؛ زیرا همنشینی با او تباهی است و فرزندان او گفتار [صفت] هستند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۷/۳۵ .

حدیث ۳۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الْمَرْأَةِ زَوْجُهَا ، وَأَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الرَّجُلِ أُمُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین حق را بر زن ، شوهر او دارد و بزرگترین حق را بر مرد ، مادر او دارد .

کنز العمال : ۴۴۷۷۱ .

حدیث ۳۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وِیْلٌ لِّامْرَأَةٍ اُغْضِبْتُ زَوْجَهَا ، وَطُوبَى لِّامْرَأَةٍ رَضِيَ عَنْهَا زَوْجُهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر زنی که شوهرش را ناراحت کند و خوشا به حال زنی که شوهرش از او راضی باشد .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۶/۲۴

حدیث ۳۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَزَوَّجُوا فِي الْحِجْزِ الصَّالِحِ ، فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خانواده خوب و شایسته وصلت کنید ؛ زیرا رگ و ریشه اثر دارد .
 کنز العمال : ۴۴۵۵۹

حدیث ۳۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَخَيَّرُوا لِنُطْفِكُمْ ، فَإِنَّ النِّسَاءَ يَلِدْنَ أَشْبَاهَ إِخْوَانِهِنَّ وَأَخَوَاتِهِنَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نطفه های خود گزینش کنید ؛ زیرا زنان بچه هایی همانند برادران و خواهران خود به دنیا می آورند .
 کنز العمال : ۴۴۵۵۷ .

حدیث ۳۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ نِسَاءٍ أُمَّتِي أَصْبَحُهُنَّ وَجَهَا وَأَقْلُهُنَّ مَهْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین زنان امت من ، خوب‌ترین و کم مهریه ترین آنان هستند .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۷/۲۵ .

حدیث ۳۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الصَّدَاقِ أَيْسَرُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مهریه، سبکترین آن است .
 کنز العمال : ۴۴۷۰۷ .

حدیث ۳۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُخْتَارُ حُسْنٌ وَجْهِ الْمَرْأَةِ عَلَى حُسْنِ دِينِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نباید حُسن صورت زن را بر حُسن دینداری او برگزید (برتری داد) .
کنز العمال : ۴۴۵۹۰ .

حدیث ۳۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا جَاءَكُم مَن تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَأَمَانَتَهُ يَخْطُبُ (إِلَيْكُمْ) فَزَوِّجُوهُ ، إِنْ لَا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی به خواستگاری نزد شما آمد و دینداری و امانتداری او را پسندیدید ، به او زن دهید ؛
که اگر چنین نکنید ، در روی زمین تبهکاری و فساد بزرگ پدید خواهد آمد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۷۲/۳ .

حدیث ۳۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا لِجَمَالِهَا لَمْ يَرْ فِيهَا مَا يُحِبُّ ، وَمَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ، فَعَلَيْكُمْ بِذَاتِ الدِّينِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با زنی به خاطر زیبایی اش ازدواج کند ، دلخواه خود را در او نبیند و هر که با زنی به خاطر
مال و ثروتش ازدواج کند خداوند او را به همان مال و ثروت واگذارد ، پس بر شما باد [ازدواج با] زنان متدین .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۵/۱۹ .

حدیث ۳۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرَارُكُمْ عَزَابُكُمْ ، رَكَعَتَانِ مِنْ مُتَأَهِّلٍ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً مِنْ غَيْرِ مُتَأَهِّلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین افراد شما عزبهای شمایند ؛ دو رکعت نماز فرد متأهل بهتر است از هفتاد رکعت نماز فرد غیر
متأهل .
کنز العمال : ۴۴۴۴۸ .

حدیث ۳۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرَارُ مَوْتَاكُمْ الْعَزَابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین مردگان شما عزبهایند .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۱۹ .

حدیث ۳۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّخِذُوا الْأَهْلَ ؛ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن بگیرید ؛ که ازدواج کردن روزی شما را بیشتر می کند .

بحار الأنوار : ۲۱۷/۱ / ۱۰۳

حدیث ۳۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوِّجُوا أَيَامَكُمْ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ ، وَيُوسِّعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ ، وَيَزِيدُهُمْ فِي مُرَوَّاتِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردان بی همسر خود را زن دهید ؛ زیرا با این کار خداوند اخلاق آنان را نیکو می گرداند و روزی هایشان را زیاد می کند و بر جوانمردیهای آنان می افزاید .

بحار الأنوار : ۲۲۲/۳۸ / ۱۰۳

حدیث ۳۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَابٍّ تَزَوَّجَ فِي حَدَائِثِهِ سِنَّهُ إِلَّا لَعَجَّ شَيْطَانُهُ : يَا وَيْلَهُ ، يَا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنِّي ثُلْثِي دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فَيَاثُلُثِ الْبَاقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی اش ازدواج کند ، مگر آن که شیطان او فریاد برآورد که : ای وای ، ای وای ! دو سوم دینش را از [گزند] من حفظ کرد . بنابراین ، بنده باید برای حفظ یک سوم دیگر ، تقوای الهی در پیش گیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۱/۳۴ .

حدیث ۳۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه آدمی ازدواج کند ، نصف دین را به دست آورده است و برای نصف دیگر باید تقوای خدا پیشه کند .

کنز العمال : ۴۴۴۰۳ .

حدیث ۳۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُتَزَوِّجُ النَّائِمُ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْعَرَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج کرده خفته ، نزد خدا فضیلت دارد بر ازدواج نکرده روزه گیر شب زنده دار .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۱/۲۵

حدیث ۳۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا بُئِيَ فِي الْإِسْلَامِ بِنَاءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَأَعَزَّ مِنَ التَّرْوِيجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام هیچ بنایی ساخته نشد که نزد خداوند عز و جل محبوبتر و ارجمندتر از ازدواج باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۲/۴۰

حدیث ۳۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النِّكَاحُ سُنَّتِي ، فَمَنْ رَغِبَ عَنِ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج سنت من است ؛ پس هر که از سنت من روی گرداند از من نیست .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۲۳

حدیث ۳۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مَطَهَّرًا فَلْيَلْقَهُ بِزَوْجَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که پاک و پاکیزه خدا را دیدار کند ، با داشتن همسر به دیدارش رود .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۱۸

حدیث ۳۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَزْهَدُ النَّاسِ مَنْ اجْتَنَّبَ الْحَرَامَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زاهدترین مردم کسی است که از حرام دوری کند .

الأمالی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث ۳۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرُّهُدُ فِي الدُّنْيَا يُرِيحُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ ، وَالرَّغْبَةُ فِيهَا تُتْعِبُ الْقَلْبَ وَالْبَدَنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی رغبتی به دنیا ، تن و جان را آسایش می بخشد و رغبت به آن ، تن و جان را به رنج می افکند .

کنز العمال : ۶۰۶۰ .

حدیث ۳۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرُّهُدُ لَيْسَ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ ، وَلَكِنْ أَنْ يَكُونَ بِمَا فِي يَدَيِ اللَّهِ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد ، به معنای حرام کردن حلال [بر خود] نیست ، بلکه بدین معناست که انسان اطمینانش به آنچه در دست خداست بیشتر باشد از آنچه در دست خود اوست .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۲/۸

حدیث ۳۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرُّهُدُ فِي الدُّنْيَا قَصْرُ الْأَمَلِ ، وَشُكْرُ كُلِّ نِعْمَةٍ ، وَالْوَرَعُ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی رغبتی به دنیا عبارت است از کوتاه کردن آرزو و به جای آوردن شکر هر نعمتی و پرهیز از هر آنچه خداوند حرام کرده است .

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث ۳۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَى كُلِّ نَفْسٍ مِنْ بَنِي آدَمَ كُتِبَ حِزْبٌ مِنَ الزُّنَا أَدْرَكَ ذَلِكَ لَأَمْحَالَهُ ، فَالْعَيْنُ زِنَاهَا النَّظْرُ ، وَالرَّجُلُ زِنَاهَا الْمَشْيُ ، وَالْأُذُنُ زِنَاهَا الْاسْتِمَاعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر عضوی از اعضای انسان بهره ای از زنا نوشته شده که لاجرم به آن می رسد ؛ مثلاً زناى چشم نگاه کردن است و زناى پا ، رفتن و زناى گوش ، شنیدن .

کنز العمال : ۱۳۰۲۶ انظر تمام الحديث .

حدیث ۳۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا تَعَبَدُوا لِلَّهِ بِشَيْءٍ مِثْلِ الرُّهُدِ فِي الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند را با هیچ عبادتی همانند دل برکندن از دنیا نپرستیدند .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۲۲ .

حدیث ۳۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ فِي الزُّنَا سِتُّ خِصَالٍ : ثَلَاثٌ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَثَلَاثٌ فِي الْآخِرَةِ ، فَأَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا فَيَذْهَبُ بِالْبُهَاءِ ، وَيُعَجَّلُ الْفَنَاءَ ، وَيَقْطَعُ الرِّزْقَ ، وَأَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ فَسُوءُ الْحِسَابِ ، وَسَخَطُ الرَّحْمَنِ ، وَالخُلُودُ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! زنا شش پیامد دارد : سه پیامد در دنیا و سه دیگر در آخرت ؛ پیامدهای دنیایی اش این است که آبرو را می برد ، مرگ را شتاب می بخشد و روزی را می بُرد؛ و پیامدهای آخرتش حساسی سخت و دقیق ، خشم خدای

رحمان، و جاودانگی در آتش است .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۲/۱۵

حدیث ۳۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْلِ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا ، فَإِنَّهَا إِنْ فَعَلَتْ ذَلِكَ أَحْبَطَ اللَّهُ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتْهُ ، فَإِنْ أَوْطَأَتْ فِرَاشَهُ غَيْرَهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُحْرِقَهَا بِالنَّارِ بَعْدَ أَنْ يُعَذِّبَهَا فِي قَبْرِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن شوهرداری که مرد بیگانه ای یا نامحرمی چشمش را پر کرده باشد ، مورد خشم شدید خداوند عز و جل است ؛ زیرا که اگر چنین باشد، خداوند همه اعمال او را باطل گرداند و اگر به شوهر خود خیانت ورزد ، بر خداست که او را بعد از عذاب دادن در قبر، به آتش دوزخ بسوزاند .

. بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۶/۳۰

حدیث ۳۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُثْرِيَ اللَّهُ مَالَكَ فَزَكَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی که خداوند دارایی تو را زیاد کند ، زکات آن را بپرداز .

بحار الأنوار : ۹۶/۲۳/۵۴

حدیث ۳۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا ، فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ ، إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی درختی بنشانند ، یا زراعتی بکارد و انسانی یا پرندۀ ای یا چرندۀ ای از محصول آن بخورد ، برای وی صدقه محسوب شود .

صحیح البخاری : ۲/۸۱۷/۲۱۹۵ .

حدیث ۳۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّخَلَفَ ، وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ارواح لشکریانی فراهم آمده هستند ؛ آنها که یکدیگر را بشناسند با هم انس می گیرند و آنان که همدیگر را نشناسند از هم جدا می شوند .

کنز العمال : ۲۴۶۶۰ .

حدیث ۳۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَيَأْتِي شَهْرَ يُغْفَرُ لَهُ!؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در رمضان آمرزیده نشود ، در کدام ماه آمرزیده می شود؟!
الأمالی للصدوق : ۱۰۷/۷۹ .

حدیث ۳۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي خُطْبَتِهِ عِنْدَ إِقْبَالِ شَهْرِ رَمَضَانَ - إِنَّ الشَّقِيَّ مَن حُرِمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در خطبه اش به هنگام فرا رسیدن ماه رمضان - فرمود : همانا بدبخت کسی است که در این ماه بزرگ از آمرزش خداوند محروم ماند .
عیون أخبار الرضا : ۱/۲۹۵/۵۳ .

حدیث ۳۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ماه رمضان را دریابد و آمرزیده نشود ، خداوند او را [از رحمت خود] دور گرداند .
بحار الأنوار : ۷۴/۷۴/۶۲ .

حدیث ۳۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا اسْتَهَلَّ رَمَضَانُ غُلِقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ ، وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَانِ ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون هلال ماه رمضان پدید آید ، درهای دوزخ بسته گردد و درهای بهشت گشوده شود و شیاطین به زنجیر کشیده شوند .
بحار الأنوار : ۹۶/۳۴۸/۱۴ .

حدیث ۳۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ يَعْلَمُ الْعَبْدُ مَا فِي رَمَضَانَ لَوَدَّ أَنْ يَكُونَ رَمَضَانَ السَّنَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ارزش ماه رمضان را بداند ، آرزو می کند که سراسر سال ، رمضان باشد .
بحار الأنوار : ۹۶/۳۴۶/۱۲ .

حدیث ۳۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ، وَلَا تُغْلَقُ إِلَى آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درهای آسمان در نخستین شب ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب آن بسته نمی شود .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۴۴/۸

حدیث ۳۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا سُمِّيَ الرَّمْضَانُ لِأَنَّهُ يَرْمَضُ الذُّنُوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رمضان را رمضان نامیده اند چون گناهان را می سوزاند .

کنز العمال : ۲۳۶۸۸ .

حدیث ۳۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كان فيها [أى ضيحف إبراهيم عليه السلام]...على العاقلة ما لم يكن مغلوبا على عقله أن يكون له ساعات : ساعة يُناجى فيها ربّه عزّوجلّ ، وساعة يُحاسب نفسه ، وساعة يتفكّر فيما صنع الله عزّوجلّ إليه ، وساعة يخلو فيها بحظّ نفسه من الحلال ؛ فإنّ هذه الساعة عونٌ لتلك الساعات واستجمامٌ للقلوب وتوزيعٌ لها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در صحف ابراهیم آمده است که: خردمند ، مادام که خردش از او گرفته نشده ، باید ساعاتی را برای خود در نظر گیرد ؛ زمانی برای مناجات با پروردگارش عز و جل ، و زمانی برای محاسبه نفس ، و زمانی برای اندیشیدن در آنچه که خداوند عز و جل به وی ارزانی داشته است و زمانی برای کامجویی خود از راه حلال ؛ زیرا این زمان کمکی است به آن سه زمان دیگر و مایه آسودگی و رفع خستگی دلها .

الخصال : ۵۲۵/۱۳ ، معانی الأخبار : ۳۳۴/۱ وفيه «وتفرغ لها» بدل «وتوزع لها» .

حدیث ۳۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الرِّفْقِ الزِّيَادَةَ وَالْبَرَكَهَ ، وَمَنْ يُحْرَمِ الرِّفْقَ يُحْرَمِ الْخَيْرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در ملایمت ، فزونی و برکت است و کسی که از ملایمت محروم باشد، از خیر محروم شود .

الکافی : ۲/۱۱۹/۷ .

حدیث ۳۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغَلُوا فِيهِ بَرْقِي ، وَلَا تُكْرَهُوا عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَى عِبَادِ اللَّهِ فَتَكُونُوا كَالرَّابِكِ الْمُتَبَتِّ الَّذِي لَا سَفْرًا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا أَبْقَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا این دین استوار است ؛ پس با ملایمت در آن وارد شوید و عبادت خدا را بر بندگان خدا تحمیل نکنید که در آن صورت به سوار درمانده ای می مانید که نه راهی را پیموده و نه مرکبی [با نشاط] به جا گذاشته است .

الکافی : ۲/۸۶/۱ .

حدیث ۳۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَعْقَلُ النَّاسِ أَشَدُّهُمْ مُدَارَاةً لِلنَّاسِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خردمندترین مردم ، با مداراترین آنها با مردم است .
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۳۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ فَيَأْمُرُ كُلَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ملایم و مهربان است و ملایمت را در هر کاری دوست دارد .
 كنز العمال : ۵۳۷۰ .

حدیث ۳۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا أَدْخَلَ عَلَيْهِمُ بَابَ رِفْقٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خیر خانواده ای را بخواهد باب ملایمت و مهربانی را به روی آنان بگشاید .
 شرح نهج البلاغه : ۶/۳۳۹ .

حدیث ۳۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا اصْطَحَبَ اثْنَانِ إِلَّا كَانَ أَحَدُهُمَا أَجْرًا وَأُخْبُهُمَا إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَرْفَقَهُمَا بِصَاحِبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ دو نفری با هم رفاقت نکنند جز این که اجر آن کس بیشتر و نزد خداوند عز و جلمحبوبتر است
 که با رفیقش ملایم تر باشد .
 الکافی : ۲/۱۲۰/۱۵ .

حدیث ۳۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّفْقَ لَمْ يُوَضَّعْ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا زَانَتْهُ ، وَلَا تُزَعَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَتْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ملایمت و مهربانی با هیچ چیز همراه نشد جز این که آن را آراست و از هیچ چیز برداشته نشد ،
 مگر این که آن رازش کرد .
 الکافی : ۲/۱۱۹/۶ .

حدیث ۳۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْضُ بَقَسَمِ اللَّهِ تَكُنُّ أَعْنَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به قسمت خدا راضی باش ، تا غنی ترین مردم باشی .

بحار الأنوار : ۶۹/۳۶۸/۴ .

حدیث ۳۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتَلَاهُ، فَإِنْ صَبَرَ اجْتَبَاهُ، وَإِنْ رَضِيَ اصْطَفَاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد، مبتلایش گرداند ؛ اگر صبر کرد، او را [برای خود] بر می گیرد

و اگر خوشنود بود، او را بر می گزیند .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۴۲/۲۶ .

حدیث ۳۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ ، وَلَا الْعَمَشَاءَ؛ فَإِنَّ اللَّبْنَ يُعْدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنان کم خرد و زنان مبتلا به ضعف و آبریزش چشم را به دایگی مگیرید ؛ زیرا شیر اثر می گذارد .

بحار الأنوار : ۱۳/۱۰۳/۳۲۳ .

حدیث ۳۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبْنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبْنِ أُمِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودک ، شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون أخبار الرضا : ۲/۳۴/۶۹ .

حدیث ۳۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ وَالرَّائِثَ الَّذِي يَمْشِي بَيْنَهُمَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا لعنت کند رشوه دهنده و رشوه گیرنده و واسطه بین آن دو را .

کنز العمال : ۱۵۰۸۰ .

حدیث ۳۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالرَّشْوَةَ فَإِنَّهَا مَحْضُ الْكُفْرِ ، وَلَا يَشُمَّ صَاحِبُ الرَّشْوَةِ رِيحَ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از رشوه گرفتن دوری کنید که آن کفر محض است و رشوه گیر بوی بهشت را استشمام نمی کند .
بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۷۴/۱۲ .

حدیث ۳۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّزْقِ مَا يَكْفِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین روزی آن است که به قدر کفایت باشد .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۸/۴ .

حدیث ۳۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا قَلَّ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَأَلْهَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی اندک و بسنده بهتر است از روزی بسیار و بازدارنده [از یاد خدا].
الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۳۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ ارْزُقْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ مِّنْ أَحَبِّ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ ، الْعَفَافَ وَالْكَفَافَ ، وَارْزُقْ مَنْ أَبْغَضَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ الْمَالَ وَالْوَلَدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدایا! به محمد و خاندان محمد و به کسی که محمد و خاندان او را دوست دارد ، خویشنداری و روزی به قدر کفاف عطا فرما و به هر که محمد و آل محمد را دشمن دارد مال و فرزند روزی کن .
الکافی : ۲/۱۴۰/۳ .

حدیث ۳۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَلْعُونٌ مَّلْعُونٌ مِّنْ ضَيَّعَ مَنْ يُّعُولُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ملعون است ، ملعون است کسی که [به دلیل عدم تأمین هزینه] عائله خود ، آنان را ضایع کند .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۶۲ .

حدیث ۳۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ ، نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ ثُمَّ لَا يُعَذِّبُهُ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از دسترنج خود بخورد ، خداوند با نظر رحمت به او بنگرد و هرگز عذابش نکند .

جامع الأخبار: ۳۹۰/۱۰۸۷.

حدیث ۳۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ ، مَرَّ عَلَى الصَّرَاطِ كَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از دسترنج خود بخورد، مانند برق جهنده از صراط بگذرد .
 جامع الأخبار: ۳۹۰/۱۰۸۵

حدیث ۳۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ تَعَبًا فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال دوست دارد که بنده خود را در طلب [روزی] حلال خسته ببیند .
 كنز العمال : ۹۲۰۰ .

از ۳۴۰۱ تا ۳۶۰۰

حدیث ۳۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طلب [درآمد] حلال ، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است .
 جامع الأخبار: ۳۸۹/۱۰۷۹

حدیث ۳۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِبَادَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءُ تِسْعَةٌ أَجْزَاءُ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت ده جزء دارد، که نه جزء آن طلب [روزی] حلال است .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۹/۳۷

حدیث ۳۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْكَأَدُ عَلَى عِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای [کسب روزی] خانواده اش زحمت بکشد ، مانند مجاهد در راه خداست .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۵۹ .

حدیث ۳۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّ حَرَمِ اللَّهِ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که حقی از حقوق برادر مسلمان خود را از او دریغ و باز دارد ، خداوند برکت روزی را بر او حرام گرداند مگر آن که توبه کند .
 الأُمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث ۳۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا قِيلَ لَهُ : أَحَبُّ أَنْ يُوسَّعَ عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ ؟ - : دُمَّ عَلَى الطَّهَارَةِ يُوسَّعَ عَلَيْكَ فِي الرِّزْقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - آنگاه که به ایشان عرض شد : دوست دارم روزی ام گسترش یابد - فرمود : پیوسته در حال طهارت باش ، روزی ات گسترش می یابد .
 كنز العمال : ۴۴۱۵۴ .

حدیث ۳۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تَرْزُقُوا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد صدقه بدهید ، تا روزی داده شوید .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۶/۱۰ .

حدیث ۳۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الرِّزْقُ أَسْرَعُ إِلَى مَنْ يُطْعِمُ الطَّعَامَ ، مِنَ السَّكِينِ فِي السَّنَامِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی کسی که اطعام می کند ، سریعتر از فرو رفتن کارد در کوهان شتر ، به سویش می آید .
 بحار الأنوار : ۷۴/۳۶۲/۱۷ .

حدیث ۳۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اسْتَبَطَّ الرِّزْقَ فَلْيَكْثِرْ مِنَ التَّكْبِيرِ ، وَمَنْ كَثُرَتْ هُمُهُ وَعَمَّهُ فَلْيَكْثِرْ مِنَ الاسْتِغْفَارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در روزی خود تأخیر و تنگی بیند ، باید زیاد تکبیر بگوید و کسی که اندوه و غمش زیاد شود ، بسیار استغفار کند .
 كنز العمال : ۹۳۲۵ .

حدیث ۳۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ تَعَالَى ، وَمَنْ اسْتَبَطَّ (عَلَيْهِ) الرَّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند تعالی به او نعمتی ارزانی دارد ، باید خدای تعالی را حمد و سپاس گوید و هر که روزی اش به تأخیر افتد از خداوند آمرزش بخواهد .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۴۶/۱۷۱ .

حدیث ۳۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : لِيُحْدِثَ عَبْدِي الَّذِي يَسْتَبِطِي رِزْقِي أَنْ أَغْضَبَ فَأُفْتَحَ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الدُّنْيَا!
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان و بزرگ می فرماید : آن بنده ام که مرا در رساندن روزی کند می شمارد، بترسد از این که به خشم آیم و دری از دنیا را به رویش بگشایم!
 بحار الأنوار : ۸۱/۱۹۵/۵۲ .

حدیث ۳۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَهْتَمَّ لِرِزْقِ عَدٍ فَإِنَّ كُلَّ عَدِيَّاتِي بَرِزْقِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غم روزی فردا را مخور ؛ زیرا هر فردایی روزی را با خود می آورد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۶۷/۶ .

حدیث ۳۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ فَرَّ مِنْ رِزْقِهِ كَمَا يَفِرُّ مِنَ الْمَوْتِ لَأَدْرَكَهُ كَمَا يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آدمی همچنان که از مرگ می گریزد از روزی می گریخت ، باز روزی به او می رسید همچنان که مرگ به او می رسد .
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۷/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا- وَإِنَّ الرُّوحَ الْأَمِينَ نَفَثَ فَيُرْوَعِي أَنْ تُهْلِكَ لَنْ تَمُوتَ نَفْسٌ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ ، وَلَا- يَحْمِلُ أَحَدُكُمْ اسْتِبْطَاءَ شَيْءٍ مِنَ الرِّزْقِ أَنْ يَطْلُبَهُ بغيرِ حِلِّهِ ، فَإِنَّهُ لَا يُدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا روح الامین در دلم چنین افکند که هیچ کس نمیرد تا روزی اش را به طور کامل دریافت کند ؛ پس، از خدا بترسید و در طلب روزی آرام باشید و دیر رسیدن روزی شمارا وادار نکند که آن را از راه غیر حلال بجوید ؛ زیرا آنچه نزد خداست جز با طاعت او به دست نمی آید .
الکافی : ۲/۷۴/۲ .

حدیث ۳۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الرِّزْقَ لَا يَجُزُّهُ حِرْصٌ حَرِيصٍ وَلَا يَصْرِفُهُ كَرَاهِيَةٌ كَارِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نه حرص زدن حریص ، روزی را به سوی او می کشاند و نه ناخوش داشتن کسی، آن را از او باز می دارد.
بحار الأنوار: ۷۷/۶۸/۷.

حدیث ۳۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَتَشَاغَلْ عَمَّا فُرِضَ عَلَيْكَ بِمَا
قَدْ ضُمِّنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفَائِتِكَ مَا قَدْ قُسِمَ لَكَ ، وَلَسْتَ بِإِلَاحِقٍ مَا قَدْ زُوِيَ عَنْكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا با پرداختن به کسب روزی
تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده بازمانی ؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد به آن دست نمی یابی .
بحار الأنوار: ۷۷/۱۸۷/۱۰.

حدیث ۳۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَلَوْ بِالسَّلَامِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صله رحم کنید ، گرچه با یک سلام .
تحف العقول : ۵۷ .

حدیث ۳۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَنْزِلُ عَلَى قَوْمٍ فِيهِمْ قَاطِعٌ رَجِمَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا رحمت [خداوند] بر مردمی که در میان آنها قطع کننده رحم باشد ، فرود نمی آید .
کنز العمال : ۶۹۷۴ .

حدیث ۳۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَقْطَعَنَّ رَحِمَكَ وَإِنْ قَطَعْتَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خویشاوند خود مبرگرچه او از تو ببرد .
 الکافی : ۲/۳۴۷/۶ .

حدیث ۳۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سِرُّ سَنَّةٍ صَلِّ رَحِمَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای به جا آوردن صله رحم [حتی اگر شده] یک سال راه پیما .
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۳/۶۱

حدیث ۳۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَعْجَلَ الْخَيْرِ ثَوَابًا صَلَّةُ الرَّحِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا ثواب صله رحم زودتر از ثواب هر کار خیر دیگری می رسد .
 الکافی : ۲/۱۵۲/۱۵ .

حدیث ۳۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَعَرَّضُوا لِرَحْمَةِ اللَّهِ بِمَا أَمَرَكُمْ بِهِ مِنْ طَاعَتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با فرمان بردن از اوامر خداوند ، خود را در معرض رحمت او قرار دهید .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَوْ تَعَلَّمُونَ قَدْرَ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى لَأَتَّكَلْتُمْ عَلَيْهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر اندازه رحمت خداوند متعال را می دانستید ، حتما به آن تکیه می کردید .
 کنز العمال : ۱۰۳۸۷ .

حدیث ۳۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مَائَةَ رَحْمَةٍ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، كُلَّ رَحْمَةٍ مِنْهَا طِبَاقٌ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ، فَأَهْبَطَ رَحْمَةً مِنْهَا إِلَى الْأَرْضِ فَبِهَا تَرَاحَمَ الْخَلْقُ ، وَبِهَا تَعَطَّفُ الْوَالِدَةُ عَلَى وَلَدِهَا ، وَبِهَا تَشْرَبُ الطَّيْرُ وَالْوَحُوشُ مِنَ الْمَاءِ ، وَبِهَا تَعِيشُ الْخَلَائِقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال روزی که آسمانها و زمین را آفرید ، صد رحمت بیافرید که هر رحمتی به اندازه فاصله آسمان و زمین است . پس ، از آن رحمتها یکی را به زمین فرود آورد که به سبب آن خلائق به یکدیگر ترحم می کنند و مادر به فرزندش مهر می ورزد و پرندگان و حیوانات آب می نوشند و مردمان زندگی می کنند.

کنز العمال : ۱۰۴۶۴

حدیث ۳۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِرْحَمُوا عَزِيزًا ذَلًّا ، وَعَظِيًّا افْتَقَرَ ، وَعَالِمًا ضَاعَ فِي زَمَانٍ جُهَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عزیزی که خوار گشته و توانگری که تهیدست شده و دانشمندی که در روزگار نادانان تباه گردیده است ، رحم و مهربانی کنید .

بحار الأنوار: ۷۴/۴۰۵/۲

حدیث ۳۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِرْحَمِ الْمَسَاكِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مسکینان مهربانی کن .

کنز العمال : ۵۹۸۳

حدیث ۳۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُنَادِي مُنَادٍ فِي النَّارِ : يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ نَجِّنِي مِنَ النَّارِ ، فَيَأْمُرُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُخْرِجُهُ حَتَّى يَقِفَ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : هَلْ رَحِمْتَ عُصْفُورًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آواز دهنده ای در دوزخ فریاد می زند : مهربانا! بخشایشگرا! مرا از آتش رهایی ده . پس خداوند فرشته ای را فرمان می دهد که او را از آتش بیرون می آورد در پیشگاه پروردگار می ایستد . خداوند عز و جله او می فرماید : آیا تو به گنجشکی رحم کردی؟

کنز العمال : ۵۹۹۲

حدیث ۳۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، إِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مَن فِي السَّمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای رحمان خجسته و والا، به مردمان دلرحم رحم می کند . به ساکنان زمین رحم کنید تا آن که

در آسمان است به شما رحم کند .

کنز العمال : ۵۹۶۹

حدیث ۳۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دِرْهَمُ رَبَا أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعِينَ زَنِيَةً كُلِّهَا بِذَاتِ مَحْرَمٍ فِي بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک درهم ربا نزد خداوند عز و جل بدتر از هفتاد بار زنا کردن است که همه آنها با محارم و در خانه خدا باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۶۷/۵۷۶۲ .

حدیث ۳۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالْبَيُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ تُرَى مِنْ خَارِجِ بَطُونِهِمْ ، فَقُلْتُ : مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرَائِيلُ ؟ قَالَ : هَؤُلَاءِ أَكَلَتْهُ الرِّبَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که به معراج رفتم ، بر مردمی گذشتم که شکمهایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکمهایشان دیده می شد . پرسیدم : ای جبرئیل ! اینها کیستند؟ گفت : اینان ربا خوارانند .
کنز العمال : ۳۱۸۵۷ .

حدیث ۳۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَعَنَ آكِلَ الرِّبَا وَمُؤَكَّلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ربا خوار و ربا دهنده و کاتب و گواهان بر آن را لعنت کرده است .
الأمالی للصدوق : ۵۱۱/۷۰۷ .

حدیث ۳۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَالِيَّ إِذَا اجْتَهَدَ فَأَصَابَ الْحَقَّ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِنْ اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ الْحَقَّ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکمران اگر بکوشد و به حق دست یابد، دو اجر دارد و اگر بکوشد، اما به حق نرسد، یک اجر دارد .

کنز العمال : ۱۴۱۱۰ .

حدیث ۳۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعْمَلُ هَذِهِ الْأُمَّةُ بُرْهَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، ثُمَّ تَعْمَلُ بُرْهَةً بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ، ثُمَّ تَعْمَلُ بِالرَّأْيِ، فَإِذَا عَمِلُوا بِالرَّأْيِ فَقَدْ ضَلُّوا وَأَضَلُّوا. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این امت مدّت زمانی به کتاب خدا عمل می کنند و سپس مدّتی به سنت رسول خدا و آن گاه مدّتی به رأی . پس هر گاه به رأی عمل کنند ، گمراه شوند و دیگران را نیز گمراه سازند .
کنز العمال : ۹۱۵

حدیث ۳۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السُّرُّ أَفْضَلُ مِنَ الْعَلَانِيَةِ، وَالْعَلَانِيَةُ لِمَنْ أَرَادَ الْاِقْتِدَاءَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [عبادت و حسنه] نهانی بهتر از آشکار است . انجام آشکار [این کارها] برای کسی [خوب] است که بخواهد الگو قرار گیرد .
کنز العمال : ۵۲۷۳ .

حدیث ۳۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- حِينَ سَأَلَهُ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِيَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فِيمَ النَّجَاةُ؟ - : أَنْ لَا يَعْمَلَ الْعَبْدُ بِطَاعَةِ اللهِ يُرِيدُ بِهَا النَّاسَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به مردی که پرسید: ای رسول خدا! نجات در چیست؟ - فرمود: در این که بنده طاعت خدا را به خاطر مردم انجام ندهد .
تنبيه الخواطر : ۱/۱۸۶ .

حدیث ۳۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ عَمَلًا فِيهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ رِيَاءٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عملی را که در آن به وزن ذره ای ریا باشد نمی پذیرد .
تنبيه الخواطر : ۱/۱۸۷

حدیث ۳۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الثُّرَائِيَّ يُنَادِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ : يَا فَاجِرُ! يَا غَادِرُ! يَا مُرَائِي! ضَلَّ عَمَلُكَ، وَبَطَلَ أَجْرُكَ، اذْهَبْ فَخُذْ أَجْرَكَ مِمَّنْ كُنْتَ تَعْمَلُ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت به ریاکار ندا می شود : ای نابکار! ای فریبکار! ای ریاکار! عملت بر باد شد و مزدت از بین رفت ؛ برو و مزد خود را از همان بگیر که به خاطر او کار می کردی .
منیة المرید : ۳۱۸ .

حدیث ۳۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ : إِنِّي أُغْنِي الشُّرَكَاءَ فَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا ثُمَّ أَشْرَكَ فِيهِ غَيْرِي فَأَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ ، وَهُوَ لِلَّذِي أَشْرَكَ بِهِ دُونِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای سبحان می فرماید : همانا من بی نیازترین شریکم . پس، هر که کاری بکند و کسی جز مرا در آن شریک گرداند من از آن کار بیزارم و از آن کسی باشد که او را شریک من قرار داده است.
عده‌الداعی : ۲۰۳ .

حدیث ۳۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَلَكَ لَيَصْعَدُ بِعَمَلِ الْعَبْدِ مُبْتَهَجًا بِهِ ، فَإِذَا صَعِدَ بِحَسَنَاتِهِ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : اجْعَلُوهَا فِي سَجِينٍ إِنَّهُ لَيْسَ إِتْيَايَ أَرَادَ بِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرشته با خوشحالی عمل بنده را بالا می برد و چون کارهای نیکش را بالا برد ، خداوند عز و جل می فرماید : آنها را در سَجین گذارید ؛ این کارها برای من انجام نشده است .
الکافی : ۲/۲۹۵/۷ .

حدیث ۳۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِلَّذِينَ يَجْتَلِبُونَ الدُّنْيَا بِالْأَدِينِ ، يَلْبَسُونَ لِلنَّاسِ جُلُودَ الضَّأْنِ مِنْ لَيْنِ أَلْسِنَتِهِمْ ، كَلَامُهُمْ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَقُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الذِّئَابِ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : أَبِي يَغْتَرُونَ ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر کسانی که دین را وسیله کسب دنیا می کنند و با زبان نرم خود در برابر مردم به لباس میش در می آیند ، گفتارشان از عسل شیرین تر است و دلهایشان دل گرگ است . خداوند متعال می فرماید : آیا به [رحمت] من غرّه می شوند؟!

أعلام الدین : ۲۹۵ .

حدیث ۳۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرُّؤْيَا لَا تُقْصُ إِلَّا عَلَى مُؤْمِنٍ خَلَا مِنَ الْحَسَدِ وَالْبَغْيِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رؤیا را جز برای مؤمنی که از حسادت و فساد مبرا است نباید بازگو کرد .
الکافی : ۸/۳۳۶/۵۳۰ .

حدیث ۳۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةَ فَلْيُفَسِّرْهَا وَلْيُخْبِرْ بِهَا ، وَإِذَا رَأَى الرُّؤْيَا الْقَبِيحَةَ فَلَا يُفَسِّرْهَا وَلَا يُخْبِرْ بِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما خواب خوبی دید آن را تعبیر کند و برای دیگران بازگو کند و اگر خواب بدی دید آن را تعبیر نکند و به کسی هم نگوید .

کنز العمال : ۴۱۳۹۲ .

حدیث ۳۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فی قوله تعالی : «لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه «آنان را در زندگی دنیا و آخرت بشارت است ، هیچ تبدیلی در کلمات خدا (در وعده های او) نیست ، این است کامیابی بزرگ» - فرمود : آن بشارت ، خواب خوبی است که مؤمن می بیند و به وسیله آن در دنیایش نوید داده می شود .

یونس : ۶۴ .

حدیث ۳۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَوْتُ كَفَّارَةٌ لِذُنُوبِ الْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و مرگ ، کفاره گناهان مؤمنان است .

الأمالی للمفید : ۲۸۳/۸ .

حدیث ۳۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ مَا بَيْنَهُمَا ، وَالْحَجَّةُ الْمُتَقَبَّلَةُ ثَوَابُهَا الْجَنَّةُ ، وَمِنَ الذُّنُوبِ ذُنُوبٌ لَا تُغْفَرُ إِلَّا بِعَرَفَاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این عمره تا آن عمره ، کفاره گناهانی است که در فاصله آن دو صورت گیرد ، و ثواب حج پذیرفته شده بهشت است ، و گناهانی هست که جز در عرفات آمرزیده نمی شود .

بحار الأنوار : ۹۹/۵۰/۴۶ .

حدیث ۳۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ : الصَّدْقُ ، وَالْحَيَاءُ ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ ، وَالشُّكْرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که هر کس داشته باشد ، اگر سر تا پا غرق گناه باشد ، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند : راستی ، حیا ، خوشخویی و سپاسگزاری .

الکافی : ۲/۱۰۷/۷ .

حدیث ۳۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَعْمَلْ حَسَنَةً تَمْحُوهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کار بدی کردی، کار خوبی انجام بده که آن، بدی را پاک می کند .
الأمالی للطوسی : ۱۸۶/۳۱۲ .

حدیث ۳۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما أصابَ المؤمنَ مِن نَّصَبٍ ولا وَصَبٍ ولا حَزَنٍ حَتَّى يَهْمُ بِهِمْ إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهِ عَنْهُ مِن سَيِّئَاتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ رنج و درد و اندوه و حتی نگرانی خاطری به مؤمن نرسد جز این که خداوند بدان گناهانش را بزداید .
تحف العقول : ۳۸ .

حدیث ۳۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُمِي لَيْلَةَ كَفَّارَةٍ سَنَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک شب تب داشتن ، کفاره یک سال [گناه] است .
بحار الأنوار : ۸۱/۱۸۶/۳۹ .

حدیث ۳۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السُّقْمُ يَمْحُو الذُّنُوبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیماری ، گناهان را پاک می کند .
بحار الأنوار : ۶۷/۲۴۴/۸۳ .

حدیث ۳۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ ، وَدَوَاءُ الذُّنُوبِ الْاسْتِغْفَارُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دردی را دارویی است و داروی گناهان استغفار است .
الجعفریات : ۲۲۸ .

حدیث ۳۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِلْمُؤْمِنِ اثْنَانِ وَسَبْعُونَ سِتْرًا ، فَإِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا انْهَتَكَ عَنْهُ سِتْرٌ ، فَإِنْ تَابَ رَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ وَسَبْعَةٌ مَعَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن در پوشش هفتاد و دوپرده است و چون گناهی کند یک پرده دریده شود و اگر توبه کرد خداوند آن پرده را با هفت پرده دیگر به او باز گرداند .

النوادر للراوندى : ۹۷/۴۹ .

حدیث ۳۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْبَلَاءُ فِي الْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي جَسَدِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ مِنْ خَطِيئَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن و مرد مؤمن پیوسته در جان و مال و فرزندش گرفتار بلا می شود تا آن که بدون گناه خدا را دیدار کند .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۳۶/۵۴ .

حدیث ۳۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَلَا تُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ : عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ، وَالْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ ، وَكُفْرُ الْإِحْسَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گناه است که کیفرشان در همین دنیا می رسد و به آخرت نمی افتد : آزردن پدر و مادر ، زور گویی و ستم به مردم ، و ناسپاسی نسبت به خوبیهای دیگران .

الأمالی للمفید : ۲۳۷/۱

حدیث ۳۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ ، إِنْ عَيَّرَهُ ابْتِلَى ، وَإِنْ اغْتَابَهُ أَثِمَ ، وَإِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه برای غیر گنهکار [نیز] شوم است ؛ [زیرا] اگر با گنهکار مخالفت کند ، گرفتار شود ، اگر از او غیبت کند گنهکار شود و اگر به گناه رضایت دهد ، در آن شریک شود .

الفردوس : ۲/۲۴۹/۳۱۶۹ .

حدیث ۳۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا كَبِيرَ مَعَ الْاسْتِغْفَارِ ، وَلَا صَغِيرَ مَعَ الْإِصْرَارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با استغفار، کبیره نباشد و با اصرار، صغیره .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۵۵/۶۲

حدیث ۳۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكِبَائِرُ : الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ، وَقَتْلُ النَّفْسِ ، وَالْيَمِينُ الْعَمُوسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناهان کبیره عبارتند از : شرک ورزیدن به خدا ، آزردن پدر و مادر ، قتل نفس (آدم کشی) و

سوگند دروغ عمدی [برای ضایع کردن حقوق دیگران و خوردن مال مردم].

کنز العمال : ۷۷۹۸

حدیث ۳۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْظُرُوا إِلَى صِغَرِ الذَّنْبِ وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى مَنْ اجْتَرَأْتُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خردی گناه منگرید بلکه بنگرید که بر چه کسی گستاخی کرده اید .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۸/۶ .

حدیث ۳۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ إبليسَ رَضِيَ مِنْكُمْ بِالْمُحَقَّرَاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا ابلیس به گناهان خرد انگاشته شما خشنود است .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۶۳/۹۳

حدیث ۳۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَرَى ذَنْبَهُ كَأَنَّهُ تَحْتَ صَخْرَةٍ يَخَافُ أَنْ تَقَعَ عَلَيْهِ ، وَالْكَافِرُ يَرَى ذَنْبَهُ كَأَنَّهُ ذُبَابٌ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن گناه خود را چونان تخته سنگ بزرگی بر بالای سرش می بیند که می ترسد به روی او بیفتد

و کافر گناه خویش را مانند مگسی می بیند که از جلوی بینی اش رد شود .

الأمالی للطوسی : ۵۲۷/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالذُّنُوبَ الَّتِي لَا تُغْفَرُ : الْعُلُولُ فَمَنْ غَلَّ شَيْئًا يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَأَكَلَ الرِّبَا فَإِنَّ الرِّبَا لَا يَقُومُ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ

الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گناهانی که آمرزیده نمی شود پرهیزید : خیانت در غنایم ؛ زیرا هر که در چیزی از غنایم دست

خیانت برد روز قیامت آن را با خود بیاورد و رباخواری ؛ زیرا رباخوار در روز قیامت چون کسی از قبر می خیزد که بر اثر بسودن

شیطان دیوانه شده است .

کنز العمال : ح ۴۳۷۷۰ .

حدیث ۳۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوْبَةٌ إِلَّا سُوءَ الْخُلُقِ، فَإِنَّ صَاحِبَهُ كَلَّمَا خَرَجَ مِنْ ذَنْبٍ دَخَلَ فِي ذَنْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گناهی توبه دارد مگر بداخلاقی ؛ زیرا آدم بداخلاق از هر گناهی که درآید (توبه کند) به گناهی دیگر می افتد .

بحار الأنوار : ۷۷/۴۸/۳ .

حدیث ۳۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذَلُّ النَّاسِ مَنْ أَهَانَ النَّاسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبونترین مردم کسی است که مردم را خوار کند .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۲/۲ .

حدیث ۳۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ضَنَّ النَّاسُ بِالْدِّينَارِ وَالْدِّرْهَمِ وَتَبَايَعُوا بِالْعَيْنَةِ وَتَبِعُوا أَذْنَابَ الْبَقَرِ وَتَرَكَوا الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ذُلًّا لَا يَرْفَعُهُ عَنْهُمْ حَتَّى يُرَاجِعُوا دِينَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مردم به دینار و درهم بخیل شوند (انفاق نکنند) و مبادله عینه کنند و دنبال گاو خود روند و جهاد در راه خدا را واگذارند ، خداوند آنان را به خواری افکند و طوق ذلت را از گردنشان بردارد مگر آن گاه که به دین خود برگردند .

کنز العمال : ۱۰۵۰۴ .

حدیث ۳۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَبَ بِالذُّلِّ طَائِعًا فَلَيْسَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که آزادانه، خواری و زبونی را بپذیرد از ما خاندان نیست .

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث ۳۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین ذکر ، ذکر خفی [پنهان] است .

کنز العمال : ۱۷۷۱ .

حدیث ۳۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ وَإِنْ قَلَّتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ وَتَلَاوُتُهُ لِلْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از خداوند عز و جل فرمان برد خدا را یاد کرده است، هر چند نماز خواندن و روزه گرفتن و قرآن خواندنش اندک باشد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۶/۳ .

حدیث ۳۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى نَبِيِّيٍّ مِنْ أَنْبِيَائِهِ : ابْنِ آدَمَ ، اذْكُرْنِي عِنْدَ غَضَبِكَ اذْكُرْكَ عِنْدَ غَضَبِي ، فَلَا أَمْحُقُكَ فِيمَنْ أَمْحُقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به یکی از پیامبرانش وحی فرمود : ای پسر آدم! هنگام خشم به یاد من باش، تا من نیز در هنگام خشم به یاد تو باشم و تو را با دیگران هلاک نگردانم .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۲۱/۵۰ .

حدیث ۳۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُذْكَرِ اللَّهَ عِنْدَ هَمِّكَ إِذَا هَمَمْتَ ، وَعِنْدَ لِسَانِكَ إِذَا حَكَمْتَ ، وَعِنْدَ يَدِكَ إِذَا قَسَمْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه اراده کاری کردی خدا را به اراده خود یاد آوری کن ، هرگاه خواستی حکمی دهی خدا را به یاد زبان خود بیاور و هرگاه خواستی چیزی را تقسیم کنی خدا را به دست خود یاد آوری کن .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۱/۷ .

حدیث ۳۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار به یاد خدا باشد، خداوند دوستش بدارد .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۶۰/۳۹ .

حدیث ۳۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَقَدْ بَرَّيَّ مِنَ النُّفَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا را بسیار یاد کند از نفاق به دور ماند .

الفردوس : ۳/۵۶۴/۵۷۶۸ .

حدیث ۳۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَكَرَ اللَّهُ شِفَاءَ الْقُلُوبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یاد خدا، شفای دلهاست.

کنز العمال : ۱۷۵۱ .

حدیث ۳۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الذَّاكِرُ فِي الْغَافِلِينَ كَالْمُقَاتِلِ فِي الْفَارِيِّنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در میان غافلان به یاد خدا باشد مانند کسی است که در میان فراریان [از جنگ] می‌جنگد .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۳/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ أَحَدٍ يَمُوتُ عَطْشَانَ إِلَّا ذَاكِرَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه تشنه می‌میرند ، مگر ذاکر خدا .

بحار الأنوار : ۸۱/۲۴۰/۲۶

حدیث ۳۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا نَجَى رَبَّهُ عَزَّوَجَلَّ قَالَ : يَا رَبِّ ، أَبْعِدْ أَنْتَ مِنِّي فَأُنَادِيكَ أَمْ قَرِيبٌ فَأُنَاجِيكَ ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : أَنَا جَلِيسٌ مَن ذَكَرَنِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی بن عمران علیه السلام چون با پروردگار خویش به راز و نیاز پرداخت عرض کرد : پروردگارا! آیا تو از من دوری تا آوازت دهم یا به من نزدیکی تا با تو نجوا کنم؟ خداوند جلّ جلاله وحی فرمود : من همنشین کسی هستم که مرا یاد کند .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۵۳/۱۱ .

حدیث ۳۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ سَاعَةٍ تَمُرُّ بِابْنِ آدَمَ لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا حَسِرَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر لحظه ای که بر آدمی بگذرد در آن به یاد خدا نباشد ، در روز رستاخیز برای آن لحظه افسوس خورد .

کنز العمال : ۱۸۱۹ .

حدیث ۳۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ كَثِيراً ، فَإِنَّهُ ذِكْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ وَنُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد تلاوت قرآن و بسیاری یاد خدا ؛ زیرا آن در آسمان برای تو نام (آوازه) است و در زمین نور .
الخصال : ۵۲۵/۱۳ .

حدیث ۳۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَخْتَارَنَّ عَلَيَّ ذِكْرَ اللَّهِ شَيْئاً فَإِنَّهُ يَقُولُ : «وَلَدِكُ اللَّهُ أَكْبَرُ» .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا چیزی را بر یاد خدا ترجیح بدهی ؛ چرا که او می فرماید : «و یاد خدا بزرگتر است» .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۰۷/۱ .

حدیث ۳۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَطْلُ الْعَبِيِّ ظُلْمٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تعلل ورزیدن توانگر [در پرداخت بدهی] ظلم است .
الموطأ : ۲/۶۷۴/۸۴ .

حدیث ۳۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ يَمْطُلُ عَلَيَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيَّ أَدَاءِ حَقِّهِ فَعَلَيْهِ كُلُّ يَوْمٍ خَطِيئَةٌ عَشْرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی بتواند حق کسی را پردازد و تعلل ورزد، هر روز که بگذرد، گناه باجگیر برایش نوشته شود .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۶/۳ .

حدیث ۳۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَصْنَافٌ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ ، مِنْهُمْ مَنْ أَدَانَ رَجُلًا دِينًا إِلَى أَجَلٍ فَلَمْ يَكْتُبْ عَلَيْهِ كِتَابًا وَلَمْ يُشْهَدْ عَلَيْهِ شُهُودًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چند گروهند که دعایشان مستجاب نمی شود از جمله ، کسی که وام مدت دار به کسی بدهد اما آن را یادداشت نکند و بر آن چند گواه نگیرد .
بحار الأنوار : ۱۰۴/۳۰۱/۱ .

حدیث ۳۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَاكُمْ وَالَّذِينَ ، فَإِنَّهُمْ بِاللَّيْلِ وَذُلُّ بِالنَّهَارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از وام گرفتن بپرهیزید، که آن غصه شب و خواری روز است .
 بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۱/۴ .

حدیث ۳۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه خداوند این دین را به وسیله مرد بدکار تقویت می کند .
 كنز العمال : ۱۱۵

حدیث ۳۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِأَقْوَامٍ لَا خَلَاقَ لَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی این دین را به وسیله مردمانی بی بهره از خیر و دین تقویت می کند .
 كنز العمال : ۲۸۹۵۶ .

حدیث ۳۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ دِينَ اللَّهِ يُسْرٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! همانا دین خدا آسان است .
 كنز العمال : ۵۴۱۸

حدیث ۳۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ ، وَمَنْ خَالَفَ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برای آوردن دین راستین و آسان برگزیده شده ام و هر که با سنت و روش من مخالفت کند، از من نیست .
 كنز العمال : ۹۰۰

حدیث ۳۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَعْزِنِي بِالرَّهْبَانِيَّةِ ، وَإِنَّ خَيْرَ الدِّينِ عِنْدَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مرا برای [تبلیغ] رهبانیت برنینگیخت ، بلکه بهترین دین نزد خدا، آیین راستین و آسان (اسلام) است .

کنز العمال : ۵۴۲۲ .

حدیث ۳۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَنَّبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدَنُكَ الدَّاءَ ، فَإِذَا لَمْ يَحْتَمِلِ الدَّاءَ فَالدَّوَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که بدنت بیماری را تحمل می کند ، از مصرف دارو پرهیز کن و هرگاه آن را تحمل نکرد ، آن گاه به دارو روی آر .

بحار الأنوار : ۸۱/۲۱۱/۳۰ .

حدیث ۳۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَدَاوَوْا فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُنَزِلْ دَاءً إِلَّا وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ لَهُ شِفَاءً ، إِلَّا السَّامَ وَالْهَرَمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خود را مداوا کنید ؛ زیرا خداوند متعال هیچ دردی نداد مگر آنکه برایش شفایی نهاد ، بجز مرگ و پیری [که دوایی ندارد] .

کنز العمال : ۲۸۰۸۸ .

حدیث ۳۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلُوهَا طَاعَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ساعتی بیش نیست ، پس آن را در طاعت [خدا] بگذرانید .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۴/۲ .

حدیث ۳۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ فِي التِّمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمِ يَرْجِعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا در برابر آخرت نیست مگر مانند این که یکی از شما انگشتش را در دریا فرو برد . پس بنگرد که چه چیز با خود می آورد .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۱۹/۱۱۰ .

حدیث ۳۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَ بِأَخْرَجَتِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد، به آخرتش زیان رساند .
 بحار الأنوار: ۷۳/۸۱/۴۳.

حدیث ۳۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لو أَنَّ الدُّنْيَا كَانَتْ تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى الْكَافِرَ وَالْفَاجِرَ مِنْهَا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دنیا نزد خداوند عز و جل به اندازه پر پشه ای ارزش داشت، هرگز کافر و تبهکار را جرعه ای آب از آن نمی نوشاند .
 الأمالی للطوسی : ۵۳۱/۱۱۶۲.

حدیث ۳۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ : لَوْلَا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ لَعَصَّبْتُ رَأْسَ الْكَافِرِ بِعَصَابِهِ مِنْ جَوْهَرٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : اگر به خاطر بنده مؤمنم نبود بر سر کافر دستاری از جواهر می بستم .
 التمهیحص : ۴۷/۷۳.

حدیث ۳۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِمُؤْمِنٍ ، كَيْفَ وَهِيَ سِجْنُهُ وَبِلَاؤُهُ !؟
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به کام هیچ مؤمنی نیست ؛ چگونه چنین باشد در حالی که آن زندان و مایه رنج و گرفتاری اوست !؟
 کنز العمال : ۶۰۹۰.

حدیث ۳۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا طَلَبُ مَا يُضْلِحُّكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جستن آنچه از دنیا که تو را اصلاح می کند دنیا دوستی نیست .
 کنز العمال : ۵۴۳۹.

حدیث ۳۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ حُبُّ الدُّنْيَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین گناهان، دنیا دوستی است .

کنز العمال : ۶۰۷۴ .

حدیث ۳۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنْيَا أَصْلُ كُلِّ مَعْصِيَةٍ وَأَوَّلُ كُلِّ ذَنْبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی، ریشه هر معصیت و آغاز هر گناهی است .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَشْتَبُوهَا الدُّنْيَا فَنِعَمَتْ مَطِيئَةُ الْمُؤْمِنِ ، فَعَلَيْهَا يَبْلُغُ الْخَيْرَ وَبِهَا يَنْجُو مِنَ الشَّرِّ ، إِنَّهُ إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : لَعَنَ اللَّهُ الدُّنْيَا قَالَتِ الدُّنْيَا : لَعَنَ اللَّهُ أَعْصَانَا لِرَبِّهِ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا ناسزا مگویید که آن نیکو مَرکبی است برای مؤمن ؛ زیرا به وسیله آن به خیر و خوبی می رسد و از شرّ و بدی می رهد . هر گاه بنده بگوید : لعنت خدا بر دنیا ، دنیا گوید : لعنت خدا بر نافرمانترین ما نسبت به پروردگارش

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۸/۱۰ .

حدیث ۳۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى الدُّنْيَا : اِخْدِمِي مَنْ خَدَمَنِي ، وَأَتَّعِبِي مَنْ خَدَمَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی به دنیا وحی فرمود : در خدمت آن کس باش که مرا خدمت می کند و آن را که در خدمت توست ، به رنج درافکن .

بحار الأنوار : ۷۷/۵۴/۳ .

حدیث ۳۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَمَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا مَا ابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و هر چه در آن می باشد ملعون است مگر آنچه به واسطه آن خشنودی خدای عز و جل طلب شود .

کنز العمال : ۶۰۸۸ .

حدیث ۳۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدنيا مزرعة الآخرة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا کشتزار آخرت است .

عوالی اللالی : ۱/۲۶۷/۶۶ .

حدیث ۳۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دَرِيَّةٌ خُلِقَتْ مِنْ دُونِ الْآخِرَةِ ، وَلَوْ خُلِقَتْ مَعَ الْآخِرَةِ لَمْ يَفْنَأْ أَهْلُهَا ، كَمَا لَا يَفْنَأُ أَهْلُ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، پست و نزدیک [به ما] و پیش از آخرت آفریده شده است . اگر دنیا هم زمان با آخرت

آفریده شده بود ، اهل آن فانی نمی شدند ، چنانچه اهل آخرت فنا نمی پذیرند .

علل الشرائع : ۳۳ / ۴۷۰

حدیث ۳۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ ، يَسْتَحْيِيَانِ يَبْسُطُ الْعَبْدُ يَدَيْهِ إِلَيْهِ فَيَرُدَّهُمَا صِفْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پروردگار شما با حیا و بخشنده است و شرم دارد از این که بنده دست [خواهش] به سوی او

بگشاید و دست خالی بازش گرداند .

کنز العمال : ۳۱۲۸ .

حدیث ۳۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ لَا يَسْتَجِيبَ دَعَاءَ حَبِيبٍ عَلَيَّ حَبِيبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از خداوند خواهش کردم که نفرین دوست را در حق دوستش مستجاب نکند .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۷۸/۲۱ .

حدیث ۳۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَدَعْوَةَ الْوَالِدِ ، فَإِنَّهَا أَحَدُ مِنَ السَّيْفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نفرین پدر بترسید که آن از شمشیر برنده تر است .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۸۴ / ۷۴

حدیث ۳۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دعاء اطفالِ اُمّتی مُستجابٌ ما لم یُقارِفوا الذُّنوبَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای کودکانِ اُمّت من ، در صورتی که به گناهان آلوده نشده باشند ، مستجاب می شود .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۵۷/۱۴

حدیث ۳۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 یقولُ اللهُ : مَنْ شَعَلَهُ ذِکْرُی عَنْ مَسْأَلَتِی أُعْطِیْتَهُ فَوْقَ مَا أُعْطِی السَّائِلِینَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : هر کس چنان به یاد من باشد که فراموش کند چیزی از من بخواهد، بالاتر از آن چیزی را که به سؤال کنندگان می دهم، به او عطا کنم .
 کنز العمال : ۱۸۷۴ .

حدیث ۳۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : يَا بَنَ آدَمَ ، أَطْعَمَنِی فِیْمَا أَمَرْتُكَ ، وَلَا تَعَلَّمَنِی مَا یُصِلِحُكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی فرموده است : ای آدمیزاد! از فرمانی که به تو داده ام اطاعت کن و صلاح کار خود را به من نیاموز .
 بحار الأنوار : ۷۱/۱۷۸/۲۴

حدیث ۳۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَجِمَ اللهُ عَبْدًا طَلَبَ مِنَ اللهِ عَزْوَجَلَّ حَاجَةً فَالْحَّ فِي الدُّعَاءِ ، أُسْتَجِيبَ لَهُ أَوْ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند بنده ای را که از خداوند عز و جل حاجتی بخواهد و در دعا [برای آن حاجت] پافشاری کند ، خواه دعایش اجابت شود و یا نشود .
 الکافی : ۲/۴۷۵/۶

حدیث ۳۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اُدْعُوا اللهَ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند را با حال یقین به اجابت بخوانید .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۵/۱ .

حدیث ۳۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 دَعْوَةٌ فِي السَّرِّ تَعْدِلُ سَبْعِينَ دَعْوَةً فِي الْعَلَانِيَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک دعای پنهانی برابر است با هفتاد دعای آشکار .
 الدعوات : ۱۸/۷ .

حدیث ۳۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيُعْظِمِ الرَّغْبَةَ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَتَعَاظَمُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شما دعا می کند ، تقاضاهای بزرگ بنماید ؛ زیرا بر خداوند ، هیچ چیزی بزرگ
 (سنگین) نمی آید .
 لَا يَتَعَاظَمُنِي : أَي لَا يَعْظَمُ عَلَيَّ (النهاية : ج ۳ ص ۲۶۰ «عظم»).

حدیث ۳۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا دَعَا أَحَدٌ فَلْيُعِمْ فَإِنَّهُ أَوْجِبُ لِلدُّعَاءِ ، وَمَنْ قَدَّمَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا مِنْ إِخْوَانِهِ قَبْلَ أَنْ يَدْعُوَ لِنَفْسِهِ اسْتُجِيبَ لَهُ فِيهِمْ وَفِي نَفْسِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یک نفر دعا می کند ، برای همه دعا کند ؛ زیرا این دعا به اجابت نزدیکتر است . و کسی که
 پیش از دعا کردن برای خود برای چهل نفر از برادرانش دعا کند ، آن دعا در حق آنان و در حق خودش مستجاب شود .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۳/۱۷ .

حدیث ۳۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْحَى اللَّهُ إِلَى بَعْضِ أَنْبِيَائِهِ : ... لَوْ أَنَّ أَهْلَ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَأَرْضِينَ سَأَلُونِي جَمِيعًا فَأَعْطَيْتُ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ مَسْأَلَتَهُ ، مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ
 مُلْكِي مِثْلَ جَنَاحِ بَعُوضَةٍ ، وَكَيْفَ يَنْقُصُ مُلْكُ أَنَا قَيْمُهُ؟!
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به یکی از پیامبرانش وحی فرمود : «... اگر اهل هفت آسمان و زمین ، همگی ، از من
 درخواست کنند و خواسته یکایک آنان را برآورم ، این ، به اندازه بال پشه ای از مُلک من نمی کاهد . چگونه مُلکی که من ،
 مُلکدار آنم ، کاهش می یابد؟!» .
 الأمالی للطوسی : ص ۵۸۴ ح ۱۲۰۸ .

حدیث ۳۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُرَدُّ دُعَاءٌ أَوْلَهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعایی که با بسم الله الرحمن الرحیم آغاز گردد رد نمی شود .
الدعوات : ۵۲/۱۳۱ .

حدیث ۳۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ كُلَّ دُعَاءٍ لَا يَكُونُ قَبْلَهُ تَمْجِيدٌ فَهُوَ أَبْتَرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دعایی که پیش از آن ستایش [خدا] نشود نافرجام است .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۷/۲۱ .

حدیث ۳۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اغْتَمِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ الرَّقَّةِ فَإِنَّهَا حَمَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا کردن را هنگام رقت قلب غنیمت شمیرید که رقت قلب ، رحمت است .
الدعوات : ۳۰/۶۰ .

حدیث ۳۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ مَنْ قَلْبٌ غَافِلٌ لَاهٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند ، دعایی را که از دلی غافل و بی خبر باشد نمی پذیرد .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۱/۳۱ .

حدیث ۳۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَطْبَ كَسْبِكَ تُسْتَجَبُ دَعْوَتُكَ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يَرْفَعُ اللَّقْمَةَ إِلَى فِيهِ (حراماً)
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درآمدت را پاک کن تا دعایت مستجاب شود؛ زیرا هرگاه آدمی لقمه [ای حرام] به دهان خود ببرد تا چهل روز دعایی از او پذیرفته نمی شود .
مابین القوسین أثبتناه من بحار الأنوار : ۹۳/۳۵۸/۱۶ نقلاً عن المصدر .

حدیث ۳۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ الْعَبْدَ لَيَرْفَعُ يَدَهُ إِلَى اللَّهِ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، فَكَيْفَ يُسْتَجَابُ لَهُ وَهَذَا حَالُهُ؟!
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بنده دستش را [برای دعا] به درگاه خدا بالا می برد در حالی که خوراکش حرام است ؛ با چنین حالی ، چگونه دعایش مستجاب شود ؟

إرشاد القلوب : ۱۴۹ .

حدیث ۳۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ لِعَبْدٍ لَعْنَهُ فِي الدُّعَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند بخواهد که خواهش بنده ای را بر آورد، اجازه (توفیق) دعا کردن به او عطا فرماید .
 کنز العمال : ۳۱۵۶ .

حدیث ۳۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَلُّوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ مَا بَدَأَ لَكُمْ مِنْ حَوَائِجِكُمْ حَتَّى شَسَعَ النَّعْلُ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يُسِّرْهُ
 لَمْ يَتَيْسَّرْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر حاجتی که دارید ، حتی اگر بند کفش باشد ، دست خواهش به سوی خداوند عز و جل
 دراز کنید؛ زیرا تا او آن را
 آسان نگرداند آسان [بر آورده] نشود .
 بحار الأنوار : ۹۳/۲۹۵/۲۳ .

حدیث ۳۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَعَرَّفْ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگام آسایش، خود را به خدا بشناسان تا هنگام گرفتاری و سختی، تو را بشناسد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۷/۳ .

حدیث ۳۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَاءِ بِالدُّعَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انواع بلاها را با دعا برطرف کنید .
 بحار الأنوار : ۹۳/۲۸۸/۳ .

حدیث ۳۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَرُدُّ الْقَضَاءُ إِلَّا الدُّعَاءُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قضا را چیزی جز دعا بر نمی گرداند .

مکارم الأخلاق : ۲/۷/۱۹۷۸ .

حدیث ۳۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ ، فَإِذَا أذِنَ اللَّهُ لِلْعَبْدِ فِي الدُّعَاءِ فَتَحَ لَهُ بَابَ الرَّحْمَةِ ، إِنَّهُ لَنْ يَهْلِكَ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت دعاست . هرگاه خداوند به بنده اذن (توفیق) دعا دهد در رحمت را به روی او بگشاید . با وجود دعا هرگز کسی هلاک نمی شود .
 تنبیه الخواطر : ۲/۲۳۷ .

حدیث ۳۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَعْجَزَ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناتوانترین مردم کسی است که از دعا کردن ناتوان باشد .
 الأمالی للطوسی : ۸۹/۱۳۶ .

حدیث ۳۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَعَمُودُ الدِّينِ وَنُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا سلاح مؤمن ، ستون دین، و نور آسمانها و زمین است .
 الکافی : ۲/۴۶۸/۱ .

حدیث ۳۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ ، وَلَا يَهْلِكُ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا مغز عبادت است و با وجود دعا هیچ کس هلاک نمی شود .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۰/۳۷ .

حدیث ۳۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ ، وَالرَّفْقُ بِهِمْ نِصْفُ الْعَيْشِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مدارا کردن با مردم نصف ایمان است و نرمی و مهربانی کردن با آنان نصف زندگی است .
 الکافی : ۲/۱۱۷/۵

حدیث ۳۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لِمِ يَتَمَّ لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ ، وَخُلُقٌ يُدَارِي بِهِ النَّاسَ ، وَحِلْمٌ يَزُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس نداشته باشد هیچ عملی از او تمام و کامل نیست: پاکدامنی و ورعی که او را از نافرمانی خدا بازدارد و خویی که به سبب آن با مردم مدارا کند و بردباری و حلمی که به وسیله آن رفتار جاهلانه نادان را دفع کند.

الکافی : ۲/۱۱۶/۱ .

حدیث ۳۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِإِدَاءِ الْفَرَائِضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگام، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده ، به مدارا کردن با مردم نیز فرمان داده است .

الکافی : ۲/۱۱۷/۴

حدیث ۳۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اجر کسی که به کار خوبی راهنمایی کند، مانند اجر کسی است که آن را انجام دهد.

صحیح مسلم : ۳/۱۵۰۶/۱۳۳ .

حدیث ۳۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَاسْتَحِزْ رَبَّكَ فِيهِ سَبْعَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ انظُرْ إِلَى الَّذِي يَسْبِقُ إِلَى قَلْبِكَ فَإِنَّ الْخَيْرَ فِيهِ ، يَعْنِي : افْعَلْ ذَلِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه قصد انجام کاری کردی ، درباره آن هفت بار از خدا طلب خیر کن . سپس ، بنگر که چه چیز زودتر به دلت خطور می کند ، خیر در همان است ؛ یعنی به همان عمل کن .

بحار الأنوار : ۹۱/۲۶۵/۱۹ .

حدیث ۳۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاعِلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به کار خوب راهنمایی کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است .

کنز العمال : ۱۶۰۵۲ .

حدیث ۳۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْأُمُورِ خَيْرُهَا عَاقِبَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها نیک فرجامترین آنهاست .

الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۳۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْأُمُورِ عَزَائِمُهَا ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها فرایض است، و بدترین کارها بدعتهاست .

الاختصاص : ۳۴۲ .

حدیث ۳۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا فَفَقَّهَهُمْ فِي الدِّينِ ، وَوَقَّرَ صِيغَهُمْ كَبِيرَهُمْ ، وَرَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فِي مَعِيشَتِهِمْ ، وَالْقَصْدَ فِي نَفَقَاتِهِمْ ، وَبَصَّرَهُمْ عُيُوبَهُمْ فَيَتُوبُوا مِنْهَا ، وَإِذَا أَرَادَ بِهِمْ غَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خوبی خانواده ای را بخواهد آنان را در دین فقیه و آگاه کند ، کوچک آنان بزرگشان را گرامی و محترم شمارد ، در معیشتشان ملایمت و مدارا و در هزینه هایشان میانه روی روزیشان کند ، به عیبهایشان بینا گرداند و در نتیجه از آنها دست بکشند و توبه کنند ؛ و اگر برای خانواده ای خوبی نخواهد آنان را به حال خود رها کند .

کنز العمال : ۲۸۶۹۱ .

حدیث ۳۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابُ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِزْهُ ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُغْلَقُ عَنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کار خیری به رویش گشوده شود ، باید در استفاده از این فرصت بشتابد ؛ زیرا او نمی داند که این در کی به رویش بسته می شود .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲ .

حدیث ۳۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آن کار خوب را دوست دارد که با تعجیل صورت گیرد .
الکافی : ۲/۱۴۲/۴ .

حدیث ۳۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ بَقَاءً أَوْ نَمَاءً رَزَقَهُمُ الْقَصْدَ وَالْعِفَافَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی هر گاه ماندگاری یا زُشد مردمی را بخواهد، صرفه جویی و پاکدامنی روزیشان کند .
الدر المنثور : ۳/۲۷۰ .

حدیث ۳۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَكْثَرَ فَقَهَاءَهُمْ وَأَقْلَ جُهَالَهُمْ ، فَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ وَجَدَ أَعْوَانًا ، وَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ قَهَرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند خوبی مردمی را بخواهد، شمارِ دین شناسان آنان را زیاد گرداند، و نادانان را کم کند . پس چون فقیه سخنی بگوید، برای سخن خود یارانی بیابد و چون نادان سخنی بگوید شکست خورد .
کنز العمال : ۲۸۶۹۲ .

حدیث ۳۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا عَاتَبَهُ فِيمَانِيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عز و جل خوبی بنده ای را بخواهد او را در خواب سرزنش می کند .
کنز العمال : ۳۰۷۶۵ .

حدیث ۳۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَقَهَّهُ فَيَالِدَيْنِ ، وَزَهَّدَهُ فَيَالدُنْيَا ، وَبَصَّرَهُ بِعُيُوبِ نَفْسِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عز و جل خوبی بنده ای را بخواهد او را در دین فقیه و آگاه گرداند ، به دنیا بی اعتنائش کند، و بینای عیبهایش سازد .
بحار الأنوار : ۷۷/۸۰/۳ .

حدیث ۳۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : بَدَنًا صَابِرًا ، وَلِسَانًا ذَاكِرًا ، وَقَلْبًا شَاكِرًا ، وَزَوْجَةً صَالِحَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است : بدن شکمیا، زبان گویا به ذکر خدا ، دل سپاسگزار، و همسر شایسته .
الجعفریات : ۲۳۰ . انظر وسائل الشیعة: ۱۴/۲۳/۸ .

حدیث ۳۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَمَاعُ الْخَيْرِ خَشِيَةُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترس از خدا، مجمع خوبیهاست .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يُوشِكُ أَنْ يَخْصِدَ خَيْرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خوبی بکارد زودا که خوبی بدرود.
بحار الأنوار : ۷۷/۷۶/۳ .

حدیث ۳۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِفْشَاءُ سِرِّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ ، فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاش کردن راز برادرت خیانت است ؛ پس از این کار دوری کن .
بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳ .

حدیث ۳۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَمَّا عَلَامَةُ الْخَائِنِ فَأَرْبَعَةٌ: عِضْيَانُ الرَّحْمَانِ ، وَأَذَى الْجِيرَانِ ، وَبُغْضُ الْأَقْرَانِ ، وَالقُرْبُ إِلَى الطُّغْيَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه خیانتکار چهار چیز است : نافرمانی خدای رحمان ، آزار رساندن به همسایگان ، نفرت از همگنان، و نزدیک شدن به طغیان و سرکشی .
تحف العقول : ۲۲ .

حدیث ۳۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَانَ بِالْأَمَانَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که درامانت خیانت کند .

بحار الأنوار: ۷۵/۱۷۲/۱۴.

حدیث ۳۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ فَتَكُونَ مِثْلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که به تو خیانت کرده است خیانت نکن که تو نیز چون او خواهی بود .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۱۷۵/۳

حدیث ۳۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَخَفْ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَأْتِمَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در راه خدا از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای پروا به دل راه مده .

الخصال: ۵۲۶/۱۳.

حدیث ۳۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا مَنْ خَافَهُ ابْنَ آدَمَ، وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَخَفْ إِلَّا اللَّهَ مَا سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ غَيْرَهُ وَلَا وُكِّلَ ابْنُ آدَمَ إِلَّا إِلَى مَنْ رَجَاهُ، وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَزُجْ إِلَّا اللَّهَ مَا وُكِّلَ إِلَى غَيْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر آدمی مسلط نکرد مگر کسی را که آدمی از او می ترسد . اگر آدمی از کسی جز خدا نمی ترسید خداوند جز خود کسی را بر او مسلط نمی کرد . و آدمی واگذار نشد مگر به کسی که به او امید بست . اگر آدمی جز به خدا امید نمی بست به غیر خدا واگذار نمی شد .

کنز العمال: ۵۹۰۹.

حدیث ۳۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ خَوْفُ اللَّهِ عَنِ خَوْفِ النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا آن که ترس از خدا او را از ترس از مردم باز داشته باشد .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۲۶/۳۲.

حدیث ۳۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي، لَا أَجْمَعُ عَلَى عَبْدِي خَوْفِينَ، وَلَا أَجْمَعُ لَهُ أَمْنِينَ، فَإِذَا أَمِنَنِي فِي الدُّنْيَا أَخَفَّتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَإِذَا خَافَنِي فِي الدُّنْيَا أَمِنْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای تبارک و تعالی فرمود: به عزت و جلالم سوگند که برای بنده ام دو ترس و دو امنیت فراهم نمی آورم : اگر در دنیا خود را از من ایمن بداند در روز رستاخیز او را هراسان کنم و اگر در دنیا از من بترسد در روز قیامت او را ایمن گردانم .
بحار الأنوار : ۷۰/۳۷۹/۲۸ .

حدیث ۳۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ خَافَ أَذْلَجَ ، وَمَنْ أَذْلَجَ بَلَغَ الْمَنْزِلَ . أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ غَالِيَةٌ ، أَلَا إِنَّ سِلْعَةَ اللَّهِ الْجَنَّةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که [از خطر راه و راهزنان] بترسد شبانه حرکت کند و کسی که شب رو باشد ، به منزل رسد .
بدانید که کالای خدا گرانبهاست ، بدانید که کالای خدا بهشت است .
کنز العمال : ۵۸۸۵ .

حدیث ۳۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ رَحْمَةِ اللَّهِ لَا تَكَلَّمْتُمْ عَلَيْهَا وَمَا عَمِلْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ، وَلَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ غَضَبِ اللَّهِ لَظَنَنْتُمْ بَأَنْ لَا تَنْجُوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر اندازه رحمت خدا را بدانید هر آینه بر آن تکیه خواهید کرد و جز اندکی عمل نخواهید کرد و اگر اندازه خشم خدا را بدانید هر آینه خواهید پنداشت که هرگز نجات نمی یابید .
کنز العمال : ۵۸۹۴ .

حدیث ۳۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ بِاللَّهِ أَعْرَفَ كَانَ مِنَ اللَّهِ أَخْوَفَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداشناس تر باشد خدا ترس تر است .
بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۳/۶۴ .

حدیث ۳۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرآمد حکمت ترس از خداست .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۳/۴۳ .

حدیث ۳۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْلَى النَّاسِ مَنَزَلَةً عِنْدَ اللَّهِ أَحْوَفُهُمْ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلند پایه ترین مردم نزد خدا ترسانترین آنها از اوست .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۸۰/۱۰

حدیث ۳۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مُنْجِيَاتٌ ... خَوْفُ اللَّهِ فِي السَّرِّ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز نجاتبخش است ... ترس از خدا در نهان چنان که گویی او را می بینی ؛ چه اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند .

بحار الأنوار: ۷۰/۷/۵

حدیث ۳۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ شَارِبِ الْخَمْرِ كَمَثَلِ الْكَبْرِيِّ ، فَاحْذَرُوهُ لَا يُتِنُّكُمْ كَمَا يُتِنُّ الْكَبْرِيَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرابخوار به گوگرد می ماند ؛ به او نزدیک مشوید که شما را بدبو می کند همچنان که گوگرد بدبو می کند .

بحار الأنوار: ۷۹/۱۵۰/۶۴ .

حدیث ۳۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَارِبُ الْخَمْرِ لَا تُصَدِّقُوهُ إِذَا حَدَّثَ ، وَلَا تُزَوِّجُوهُ إِذَا خَطَبَ ، وَلَا تَعُودُوهُ إِذَا مَرَضَ ، وَلَا تَحْضَرُوهُ إِذَا مَاتَ ، وَلَا تَأْتِمِنُوهُ عَلَى أَمَانَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرابخوار اگر سخنی گفت باور نکنید ، اگر خواستگاری کرد به او زن ندهید ، اگر بیمار شد به عیادتش نروید ، اگر مُرد بر جنازه اش حاضر نشوید ، و به او امانت مسپارید .

بحار الأنوار: ۷۹/۱۲۷/۷

حدیث ۳۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَمْرُ أُمَّ الْفَوَاحِشِ وَالْكَبَائِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شراب ، مادر زشتکاریها و گناهان بزرگ است .

کنز العمال: ۱۳۱۸۱ .

حدیث ۳۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُمِعَ الشَّرُّ كُلُّهُ فِي بَيْتٍ ، وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ شُرْبَ الْخَمْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدیها همه در یک خانه جمع شده اند و کلید آن خانه شرابخواری است .
بحار الأنوار : ۱۴۸/۵۸ / ۷۹ .

حدیث ۳۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُجْمَعُ الْخَمْرُ وَالْإِيمَانُ فَيَجُوفِ أَوْ قَلْبِ رَجُلٍ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شراب و ایمان هرگز در درون یا دل کسی با هم جمع نمی شوند .
بحار الأنوار : ۷۹/۱۵۲/۶۴ .

حدیث ۳۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وَقَدْ قِيلَ لَهُ : إِنَّ فُلَانَةَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ ، وَهِيَ سَيِّئَةُ الْخُلُقِ تُؤْذِي جِيرَانَهَا بِلِسَانِهَا - : لَا خَيْرَ فِيهَا ، هِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - [هنگامی که] به ایشان عرض شد : فلان زن روزها را روزه می گیرد و شبها را به عبادت می گذراند اما بد اخلاق است و همسایگانش را با زبان خود می آزارد - فرمود : خیری در او نیست؛ او دوزخی است .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۴/۶۳ .

حدیث ۳۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُوءُ الْخُلُقِ ذَنْبٌ لَا يُعْفَرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد خوئی گناهی نابخشودنی است .
المحجّة البيضاء : ۵/۹۳ .

حدیث ۳۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَبْلُغُ ... بِسُوءِ خُلُقِهِ أَسْفَلَ دَرَجَةٍ فِي جَهَنَّمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بنده... با بد اخلاقیش به پایین ترین درجه دوزخ می رسد .
المعجم الكبير : ۱/۲۶۰/۷۵۴ .

حدیث ۳۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من، در حقیقت، برای این برانگیخته شده ام که مکارم اخلاق را به کمال رسانم .

کنز العمال: ۵۲۱۷.

حدیث ۳۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند خویهای والارا دوست دارد و خویهای پست را ناخوش می دارد .
 کنز العمال : ۵۱۸۰ .

حدیث ۳۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن مؤمن ایمانش کاملتر است که اخلاقش نیکوتر باشد .
 الأمالی للطوسی : ۱۴۰/۲۲۷ .

حدیث ۳۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبُكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَجْلِسًا أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا، وَأَشَدُّكُمْ تَوَاضُعًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا محبوبترین شما نزد من و نزدیکترینتان به من در روز قیامت ، خوشخوترین و افتاده ترین شماست .
 بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۵/۲۶ .

حدیث ۳۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در ترازوی اعمال، چیزی سنگینتر از خوشخویی نیست .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۳۷/۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۳/۱۷ .

حدیث ۳۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ صَاحِبَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا انسان خوشخو را پاداشی همانند پاداش روزه گیر شب زنده دار است .
 الکافی : ۲/۱۰۰/۵ .

حدیث ۳۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْعَبْدَ لَيَبْلُغُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ عَظِيمَ دَرَجَاتِ الْآخِرَةِ وَشَرَفِ الْمَنَازِلِ ، وَ إِنَّهُ لَضَعِيفُ الْعِبَادَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ، هر چند در عبادت ضعیف باشد ، مسلماً با اخلاق نیک خود در آخرت به درجات بزرگ و منزلت‌های والایی دست می یابد .
 المعجم الكبير: ۱/۲۶۰/۷۵۴ .

حدیث ۳۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُسْنُ الْخُلُقِ يُثَبِّتُ الْمَوَدَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حُسنِ خُلُقِ، رشته دوستی را استوار می کند .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۸/۷۱

حدیث ۳۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُسْنُ الْخُلُقِ نِصْفُ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکخویی ، نصف دین است .
 الخصال : ۳۰/۱۰۶ .

حدیث ۳۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِسْلَامُ حُسْنُ الْخُلُقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، خوشخویی است .
 كنز العمال : ۵۲۲۵ .

حدیث ۳۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، يَعْنِي عَلَى الْمَعْرِفَةِ بِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَالِقُهُ ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ : «وَلَسْنَا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولَنَّ اللَّهُ» .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر نوزادی بر فطرت زاده می شود ، یعنی می داند که خداوند عز و جل آفریدگار اوست . پس این است معنای سخن خداوند که : «اگر از آنان پرسشی چه کسی آسمانها و زمین را آفریده است هر آینه گویند : خدا» .
 التوحيد : ۳۳۱/۹ .

حدیث ۳۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَرْوَاحَنَا ، فَأَنْطَقَهَا بِتَوْحِيدِهِ وَتَمَجِيدِهِ ، ثُمَّ خَلَقَ الْمَلَائِكَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین موجودی که خداوند عز و جلیبافرید، ارواح ما بود ، و آن گاه آنها را به توحید و تمجید خود گویا کرد ، سپس فرشتگان را خلق فرمود .

عیون أخبار الرضا : ۱/۲۶۲/۲۲ .

حدیث ۳۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ نُورِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا بیافرید، نور من بود .

بحار الأنوار : ۱/۹۷/۷ .

حدیث ۳۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْعَقْلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا آفرید، عقل بود .

بحار الأنوار : ۱/۹۷/۸ .

حدیث ۳۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَوَّلَ شَيْءٍ خَلَقَهُ اللَّهُ الْقَلَمُ ، فَأَمَرَهُ فَكَتَبَ كُلَّ شَيْءٍ يَكُونُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا آفرید، قلم بود و آن گاه به آن فرمان داد و قلم هر آنچه را که باید خلق می شد، نوشت .

کنز العمال : ۱۵۱۱۵ .

حدیث ۳۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا مِنَ الْمَوْجِ الْمَكْفُوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آسمان فرودین (اول) را از موج مهار شده آفرید .

کنز العمال : ۱۵۱۸۸ .

حدیث ۳۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ شَيْءٍ خُلِقَ مِنْ مَاءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی از آب آفریده شده است .

کنز العمال : ۱۵۱۱۹

حدیث ۳۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اخْتَلَفَتْ أُمَّةٌ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا ظَهَرَ أَهْلُ بَاطِلِهَا عَلَى أَهْلِ حَقِّهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ امتی پس از پیامبر خود گرفتار اختلاف نشد مگر آن که باطل گرایان آن بر حق خواهانش

پیروز گشتند .

کنز العمال : ۹۲۹ .

حدیث ۳۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَخْلَصَ عَبْدٌ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا إِلَّا جَرَتْ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای چهل روز برای خدا اخلاص نوزید، مگر آن که چشمه های حکمت از دلش به

زبانش جاری شد .

عیون أخبار الرضا : ۲/۶۹/۳۲۱ .

حدیث ۳۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : لَا أُطَّلِعُ عَلَى قَلْبِ عَبْدٍ فَأَعْلَمُ مِنْهُ حُبَّ الْإِخْلَاصِ لِطَاعَتِي لَوْجَهِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي إِلَّا تَوَلَّيْتُ تَقْوِيمَهُ وَسِيَاسَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرماید : هر گاه دل بنده ام را بنگرم و دریابم که از روی اخلاص و برای خشنودی

من طاعتم را به جا می آورد ، اصلاح و تربیت او را خود به عهده گیرم .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۶/۱۶ .

حدیث ۳۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقِيقَةً ، وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِخْلَاصِ حَتَّى لَا يُحِبَّ أَنْ يُحْمَدَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ عَمَلٍ لِلَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر حقی را حقیقتی است و بنده به حقیقت اخلاص نرسد، مگر آن گاه که دوست نداشته

باشد در برابر کاری که برای خدا می کند، تمجید و ستایش شود .

بحار الأنوار : ۷۲/۳۰۴/۵۱ .

حدیث ۳۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَمَامُ الْإِخْلَاصِ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوری کردن از حرامها، کمال اخلاص است .
 کنز العمال : ۴۴۳۹۹ .

حدیث ۳۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا عَمِلْتَ عَمَلًا فَأَعْمَلْ لَلَّهِ خَالِصًا ؛ لِأَنََّّهُ لَا يَقْبَلُ مِنْ عِبَادِهِ الْأَعْمَالَ إِلَّا مَا كَانَ خَالِصًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کاری کردی، آن را تنها برای خدا انجام ده ؛ زیرا او تنها اعمال خالص بندگانش را می پذیرد .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۰۳/۱ .

حدیث ۳۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أُخْلِصْ قَلْبَكَ يَكْفِيكَ الْقَلِيلُ مِنَ الْعَمَلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلت را خالص گردان ، کار اندک، تو را بس باشد .
 بحار الأنوار : ۷۳/۱۷۵/۱۵ .

حدیث ۳۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعُلَمَاءُ كُلُّهُمْ هَلَكِي إِلَّا الْعَامِلِينَ ، وَالْعَامِلُونَ كُلُّهُمْ هَلَكِي إِلَّا الْمُخْلِصِينَ ، وَالْمُخْلِصُونَ عَلَى خَطَرٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالمان همه به هلاکت درافتند مگر آنان که به علم خود عمل کنند و عاملان همه هلاک شوند، مگر آنان که از روی اخلاص کار کنند، و مخلصان در خطرند.
 تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۸ .

حدیث ۳۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «أَوْ أَثَارَهُ مِنْ عِلْمٍ»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره آیه «یا نشانه ای ازدانش» - فرمود : مقصود، خط است .
 الأحقاف : ۴ .

حدیث ۳۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَطُّ الْحَسَنُ يَزِيدُ الْحَقَّ وَضَحًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خط زیبا ، حق را آشکارتر می کند .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۲۹۹۴ .

حدیث ۳۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الْخَاشِعِ فَأَرْبَعَةٌ : مُرَاقَبَةُ اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ، وَرُكُوبُ الْجَمِيلِ ، وَالتَّفَكُّرُ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَالْمُنَاجَاةُ لِلَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه خاشع چهار چیز است : حساب بردن از خدا در نهان و آشکار، انجام کارهای نیک ،

اندیشیدن برای روز قیامت، و راز و نیاز با خدا .

تحف العقول : ۲۰ .

حدیث ۳۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُنْفِقُ عُمَرُهُ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا خَاسِرٌ الصَّفَقَةُ ، عَادِمُ التَّوْفِيقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که عمر خود را در طلب دنیا صرف کند در این معامله زیان کرده و توفیق را از دست داده

است .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹ .

حدیث ۳۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَاسِرُ مَنْ عَقَلَ عَنِ إِصْلَاحِ الْمَعَادِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیانکار کسی است که از آباد کردن آخرت غافل ماند .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۸ .

حدیث ۳۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِدْمَةُ الْمُؤْمِنِ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ دَرَجَةٌ لَا يُدْرِكُ فَضْلُهَا إِلَّا بِمِثْلِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدمت کردن مؤمن به برادر مؤمنش، مقامی است که فضیلت و ثواب آن جز با همانند آن (خدمت)

به دست نیاید .

مستدرک الوسائل : ۱۲/۴۲۹/۱۴۵۲۴ .

حدیث ۳۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمٍ خَدَمَ قَوْمًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ عَدَدِهِمْ خُدَامًا فِي الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی که گروهی از مسلمانان را خدمت کند، خداوند به تعداد آنان در بهشت به او خدمتکار دهد .

الکافی : ۲/۲۰۷/۱ .

حدیث ۳۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا عَلَيْكُمْ أَنْ تُعْجَبُوا بِأَحَدٍ حَتَّى تَنْظُرُوا بِمَا يُخْتَمُ لَهُ ، فَإِنَّ الْعَامِلَ يَعْمَلُ زَمَانًا مِنْ عُمُرِهِ أَوْ بُرْهَانًا مِنْ دَهْرِهِ بِعَمَلٍ صَالِحٍ لَوْ مَاتَ عَلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ ، ثُمَّ يَنْحَوِلُ فَيَعْمَلُ عَمَلًا سَيِّئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا فرجام کسی بر شما معلوم نشده از [اعمال خوب] او به شگفت نیایید . چه آن که آدمی [گاه] [آزمایی] دراز از عمر خود، یا برهه ای از روزگارش را کارهای شایسته می کند که اگر با همان وضع بمیرد به بهشت می رود، اما ناگهان تغییر می کند و کارهای ناشایست انجام می دهد .

کنز العمال : ۵۸۹ .

حدیث ۳۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ خَائِفًا مِنْ سُوءِ الْعَاقِبَةِ ، لَا يَتَيَقَّنُ الْوُصُولَ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ حَتَّى يَكُونَ وَقْتُ نَزْعِ رُوحِهِ وَظُهُورِ مَلِكِ الْمَوْتِ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن پیوسته از بدفرجامی هراسان است و تا زمان جان کندن و ظاهر شدن ملک الموت بر او یقین ندارد که به رضوان الهی خواهد رسید .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۶۶/۱۳ .

حدیث ۳۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَانَ الطَّوِيلَ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، ثُمَّ يُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گاه] آدمی زمانی دراز عمل اهل بهشت را انجام می دهد، اما سرانجامش به عمل اهل دوزخ ختم می شود .

کنز العمال : ۵۴۵

حدیث ۳۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَسْتَحِي أَحَدُكُمْ مِنْ مَلَكيهِ الَّذِينَ مَعَهُ ، كَمَا يَسْتَحِي مِنْ رَجُلَيْنِ صَالِحِينَ مِنْ جِيرَانِهِ، وَهُمَا مَعَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما باید از دو فرشته ای که با خود دارد شرم کند ، همچنان که از دو همسایه خوب خود که شب و روز در کنارش هستند شرم می کند .
کنز العمال : ۵۷۵۱ .

حدیث ۳۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اسْتَحِي مِنَ اللَّهِ اسْتِحْيَاءَكَ مِنْ صَالِحِي جِيرَانِكَ ؛ فَإِنَّ فِيهَا زِيَادَةَ الْيَقِينِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خدا شرم کن همچنان که از همسایگان خوب خود شرم می کنی ؛ زیرا شرم کردن از خدا بر یقین می افزاید .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۰/۲۸ .

حدیث ۳۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَمْ يَبْقَ مِنْ أَمْثَالِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَّا قَوْلُ النَّاسِ : إِذَا لَمْ تَسْتَحِي فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مثل های پیامبران علیهم السلام ، جز این سخن مردم بر جای نمانده است : وقتی شرم نداشتی ، هر کاری می خواهی بکن .
عیون أخبار الرضا : ۲/۵۶/۲۰۷ .

حدیث ۳۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لِكُلِّ دِينٍ خُلُقًا ، وَإِنَّ خُلُقَ الْإِسْلَامِ الْحَيَاءُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر دینی را خویی است ، و خوی اسلام ، شرم است .
کنز العمال : ۵۷۵۷ .

حدیث ۳۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْحَيَاءُ حَيَاءٌ : حَيَاءٌ عَقْلٍ وَحَيَاءٌ حَقْمٍ ، فَحَيَاءُ الْعَقْلِ الْعِلْمُ ، وَحَيَاءُ الْحَقْمِ الْجَهْلُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرم دو گونه است : شرم خردمندانه و شرم احمقانه . شرم خردمندانه ، دانش است ، و شرم احمقانه ، جهل و نادانی .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۹/۷۵ .

حدیث ۳۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا تَتَّقِي اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهِيمَةِ الَّتِي مَلَكَكَ اللَّهُ تَعَالَى إِنِّي أَهِيَ! فَإِنَّهُ شَكَأ إِلَيَّ أَنْكَ تُجِيعُهُ وَتُدْبِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا درباره این بی زبانی که خداوند در اختیار تو گذاشته است، از خدا نمی ترسی؟! او از درد و رنجی که به وی می رسانی نزد من شکایت کرد .

کنز العمال : ۲۴۹۸۲

حدیث ۳۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ مَنْ مَثَلَ بِالْحَيَوَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لعنت خدا بر کسی که حیوانی را مثله کند .

کنز العمال : ۲۴۹۷۱

حدیث ۳۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ غُفِرَ لَكُمْ مَا تَأْتُونَ إِلَى الْبَهَائِمِ لُغْفِرَ لَكُمْ كَثِيرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر ستمی که به حیوانات می کنید بر شما بخشیده شود، بسیاری از گناهان شما بخشوده شده است .

کنز العمال : ۲۴۹۷۳

حدیث ۳۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَتَلَ عُضْفُورًا عَبَثًا عَجَّ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْهُ ، يَقُولُ : يَا رَبِّ ، إِنَّ فُلَانًا قَتَلَنِي عَبَثًا وَلَمْ يَقْتُلْنِي لِمَنْفَعَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس گنجشکی را بی سبب بکشد، آن گنجشک در روز قیامت از او به درگاه خدا بنالد و بگوید : پروردگار من! فلانی مرا نه برای استفاده که بی سبب کشت .

کنز العمال : ۳۹۹۷۱

حدیث ۳۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ دَابَّةٍ - طَائِرٍ وَلَا غَيْرِهِ - يُقْتَلُ بِغَيْرِ الْحَقِّ إِلَّا سُتْخِصِمُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر حیوانی - پرنده یا جز آن - که به ناحق کشته شود در روز قیامت از قاتل خود شکایت خواهد کرد .

کنز العمال : ۳۹۹۶۸

حدیث ۳۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غُفِرَ لِامْرَأَةٍ مُّوَمِّسِيَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ كَأَن يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ ، فَزَعَتْ خُفَّهَا فَأَوْتَمَّتَهُ بِخِمَارِهَا فَزَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ ، فُغْفِرَ لَهَا بِذَلِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنی بدکاره سگی را دید که بر سر چاهی له له می زند و کم مانده است از تشنگی بمیرد . او کفش خود را در آورد و آن را به روسری خود بست و به وسیله آن از چاه آب کشید [و به آن حیوان داد]؛ و به سبب این کار آمرزیده شد.

کنز العمال : ۴۳۱۱۶

حدیث ۳۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَضْرِبُوا الدَّوَابَّ عَلَى وُجُوهِهَا ؛ فَإِنَّهَا تُسَبِّحُ بِحَمْدِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به صورت حیوانات نزنید؛ زیرا آنها حمد و تسبیح خدا می گویند.

الکافی : ۶/۵۳۸/۴ ، الخصال : ۶۱۸/۱۰ .

حدیث ۳۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلدَّابَّةِ عَلَى صَاحِبِهَا سِتُّ خِصَالٍ : يَغْلُفُهَا إِذَا نَزَلَ ، وَيَعْرِضُ عَلَيْهَا الْمَاءَ إِذَا مَرَّ بِهِ ، وَلَا يَضْرِبُهَا إِلَّا عَلَى حَقٍّ ، وَلَا يُحْمَلُهَا مَا لَا تُطِيقُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیوان شش حق به گردن صاحب خود دارد : هر گاه از آن پیاده شد علفش دهد ، هر گاه از آبی گذشت آبش دهد ، به ناحق آن را نزند ، بیشتر از قدرتش آن را بار نکند ، بیشتر از توانش آن را راه نبرد و مدت زیادی روی آن درنگ نکند .

فی المصدر : «یطبق»، والتصویب من مستدرک الوسائل .

حدیث ۳۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْكَبُوا هَذِهِ الدَّوَابَّ سَالِمَةً وَاتَّذَعُواهَا سَالِمَةً ، وَلَا تَتَّخِذُوهَا كِرَاسِيَّ لِأَحَادِيثِكُمْ فِي الطَّرِيقِ وَالْأَسْوَاقِ ، فَرَبَّ مَرْكُوبِي خَيْرٌ مِنْ رَاكِبِيهَا وَأَكْثَرُ ذِكْرًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چارپایان سالم را سوار شوید و آنها را سالم نگه دارید و آنها را کرسی خطابه و صحبت‌های خود در کوچه ها و بازارها نکنید؛ زیرا بسا مرکوبی که از سوارش بهتر و بیشتر از او به یاد خداوند تبارک و تعالی باشد.

کنز العمال : ۲۴۹۵۷ .

حدیث ۳۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَيُعِينُ عَلَيْهِ ، فَإِذَا رَكِبْتُمُ الدَّوَابَّ الْعُجْفَ فَأَنْزِلُوهَا مَنَازِلَهَا ، فَإِنْ كَانَتِ الْأَرْضُ مُجْدِبَةً فَأَنْجُوا عَنْهَا ، وَإِنْ كَانَتْ مُخْضِبَةً فَأَنْزِلُوهَا مَنَازِلَهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ملایمت و مدارا کردن را دوست دارد و بر انجام آن کمک می کند . پس ، هرگاه چارپایان لاغر را سوار شدید ، آنها را در منزلهایشان فرود آورید . اگر زمین خشک و بی گیاه بود با شتاب از آن بگذرید و اگر سرسبز و پر علف بود، آنها را در آن جا استراحت دهید .
الکافی : ۲/۱۲۰/۱۲ .

حدیث ۳۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا أَبْصَرَ نَاقَهُ مَعْقُولَةً وَعَلَيْهَا جِهَازُهَا - : أَيْنَ صَاحِبُهَا ؟ مُرُوهُ فَلْيَسْتَعِدَّ عَدَا لِلْخُصُومَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - وقتی ماده شتری را دید که زانویش بسته شده و بارش همچنان بر پشت اوست - فرمود : صاحب او کجاست ؟ به او بگویید خودش را برای شکایت [این شتر در قیامت] آماده کند .
بحار الأنوار : ۷/۲۷۶/۵۰ .

حدیث ۳۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً كَانَ كَمَنْ عَبَدَ اللَّهَ دَهْرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس برای برادر مؤمن خود حاجتی برآورد، چنان است که همه عمرش را به عبادت خدا سر کرده باشد .
الأمالی للطوسی : ۴۸۱/۱۰۵۱ .

حدیث ۳۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَشَى فِي عَوْنِ أَخِيهِ وَمَنْفَعْتِهِ فَلَهُ ثَوَابُ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای کمک به برادر خود و نفع رساندن به او اقدام کند پاداش مجاهدان در راه خدا را خواهد داشت .
ثواب الأعمال : ۳۴۰/۱ .

حدیث ۳۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَعَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَكَأَنَّمَا عَبَدَ اللَّهَ تِسْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ ، صَائِمًا نَهَارَهُ قَائِمًا لَيْلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در راه برآوردن نیاز برادر مؤمن خود بکوشد، چنان است که نه هزار سال با روزه گرفتن و

شب زنده داری خدا را عبادت کرده باشد .

بحار الأنوار : ۷۴/۳۱۵/۷۲ .

حدیث ۳۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَأَدِّ الْحَلِيمِ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدم بردبار به پیامبری نزدیک است.

بحار الأنوار : ۴۳/۷۰/۶۱ .

حدیث ۳۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ لِمَرِيٍّ مِنْ مَالِ أَخِيهِ شَيْءٌ إِلَّا بَطِيبَ نَفْسٍ مِنْهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس، چیزی از مال برادرش روا نیست، مگر با رضایت خود او .

کنز العمال : ۳۰۳۴۵ .

حدیث ۳۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْيَمِينَ الْفَاجِرَةَ ؛ فَإِنَّهَا تَدْعُ الدِّيَارَ بِلَاقِعٍ مِنْ أَهْلِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سوگند دروغ پرهیزید، که آن، خانه ها را از ساکنانش خالی می کند .

ثواب الأعمال : ۲۷۰/۳ .

حدیث ۳۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْقَلْبُ يَتَحَمَّلُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ خُلُوقِ الْبَطْنِ ، الْقَلْبُ يَمُجُّ الْحِكْمَةَ عِنْدَ امْتِلَاءِ الْبَطْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن گاه که شکم خالی باشد، دل حکمت را می پذیرد؛ زمانی که معده پر باشد، دل حکمت را

بیرون می افکند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹ .

حدیث ۳۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَشْرَفَ الْحَدِيثِ ذِكْرُ اللَّهِ ، وَرَأْسَ الْحِكْمَةِ طَاعَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بهترین سخن، ذکر خداست و سرآمد حکمت، اطاعت از اوست .

الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۳۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الرَّفْقَ رَأْسُ الْحِكْمَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا مدارا کردن، سرآمد حکمت است .
 کنز العمال : ۵۴۴۴ .

حدیث ۳۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترس از خدا، سرآمد حکمت است .
 کنز العمال : ۵۸۷۳ ، بحار الأنوار : ۷۸/۴۵۳/۲۳ .

حدیث ۳۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَلِمَةُ الْحِكْمَةِ يَسْمَعُهَا الْمُؤْمِنُ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخن حکیمانه ای را که مؤمن بشنود بهتر از عبادت یک سال است .
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۲/۸ .

حدیث ۳۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَادَ الْحَكِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکیم، به پیامبری نزدیک است .
 کنز العمال : ۴۴۱۲۳ .

حدیث ۳۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمُحْتَكِرُ فِي سُوقِنَا كَالْمُلْجِدِ فِي كِتَابِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در بازار ما دست به احتکار زند به منزله کسی است که کتاب خدا را انکار کند .
 کنز العمال : ۹۷۱۷ .

حدیث ۳۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَسَّ الْعَبْدُ الْمُحْتَكِرُ ، إِنَّ أَرْخَصَ اللَّهُ تَعَالَى الْأَشْعَارَ حَزْنَ ، وَإِنْ أَغْلَاهَا اللَّهُ فَرِحَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد بنده ای است محتکر! اگر خداوند متعال قیمتها را کاهش دهد، او اندوهگین می شود و اگر گران کند شاد می گردد .

کنز العمال : ۹۷۱۵

حدیث ۳۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُحْشَرُ الْحَكَارُونَ وَقَتْلُهُ الْأَنْفُسِ إِلَى جَهَنَّمَ فِي دَرَجَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محتکران و آدم کشان در جهنم همدرجه اند .
کنز العمال : ۹۷۳۹ .

حدیث ۳۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَمَعَ طَعَامًا يَتَرَبَّصُّ بِهِ الْغَلَاءَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فَقَدْ بَرِيَ مِنَ اللَّهِ وَبَرِيَ اللَّهُ مِنْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس خوراکی را به امید گران شدن چهل روز انبار کند از خداوند بری شده و خدا نیز از او بری و بیزار است .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۲ .

حدیث ۳۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا رَجُلٍ اشْتَرَى طَعَامًا فَكَبَسَهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا يُرِيدُ بِهِ غَلَاءَ الْمُسْلِمِينَ ، ثُمَّ بَاعَهُ فَتَصَدَّقَ بِثَمَنِهِ لَمْ يَكُنْ كَفَّارَةً لِمَا صَنَعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس خوراکی را بخرد و برای این که آن را به مسلمانان گران بفروشد چهل روز انبار کند و پس از چهل روز آن را بفروشد و همه درآمد آن را هم صدقه بدهد کفاره گناه او نخواهد شد .
الأمالی للطوسی : ۶۷۶/۱۴۲۷ .

حدیث ۳۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محتکر، ملعون (به دور از رحمت خدا) است .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۲ ؛ کنز العمال : ۹۷۱۶ .

حدیث ۳۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا الْخَوَّانُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جز خیانتکاران، احتکار نمی کنند .

کنز العمال : ۹۷۳۸

حدیث ۳۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی جز گنهکار، دست به احتکار نمی زند .

کنز العمال : ۹۷۲۳ .

حدیث ۳۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ حُقُوقَ اللَّهِ جَلَّ ثَنَاهُ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَقُومَ بِهَا الْعِبَادُ ، وَإِنَّ نِعَمَ اللَّهِ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصِيَهَا الْعِبَادُ ، وَلَكِنْ أَمْسُوا وَأَصْبِحُوا تَائِبِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقوق خداوند جل ثناؤه بزرگتر از آن است که بندگان بتوانند آنها را به جای آورند و نعمتهای خدا

بیشتر از آن است که بندگان شماره کنند ، اما شب و روز توبه کنید .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۵/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهِ - صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا - وَإِنْ كَانَ بَغِيضًا ، وَارْذُدِ الْبَاطِلَ عَلَى مَنْ جَاءَ بِهِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ وَإِنْ كَانَ حَبِيْبًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق را از هر کس که برایت آورد - کوچک یا بزرگ - بپذیر هر چند دشمنت باشد و باطل را هر که

آورد کوچک یا بزرگ به خودش برگردان هر چند دوست باشد .

کنز العمال : ۴۳۱۵۲ .

حدیث ۳۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَمْنَعَنَّ رَجُلًا مَهَابَةُ النَّاسِ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِالْحَقِّ إِذَا عَلِمَهُ . أَلَا إِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ

كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان ! مبادا ترس از مردم مانع آن شود که کسی حق را بداند و نگوید . بدانید که

برترین جهاد سخن حقی است که در برابر فرمانروای ستمگر و منحرف گفته شود .

کنز العمال : ۴۳۵۸۸ .

حدیث ۳۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَقِيَ النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَالَهُ وَعَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با تقواترین مردم کسی است که حق را بگوید، چه به سودش باشد چه به زیانش .
الأمالی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث ۳۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُ ابْنِ آدَمَ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يُحَقِّرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بدی فرزند آدم همین بس که برادر مسلمان خود را تحقیر کند .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُحَقِّرَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَإِنَّ صَغِيرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ كَبِيرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ مسلمانی را خوار و حقیر مشمار؛ زیرا کوچک آنان هم نزد خداوند بزرگ است .
تنبيه الخواطر : ۱/۳۱

حدیث ۳۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَدَلَّ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً ، أَوْ حَقَّرَهُ لِفَقْرِهِ أَوْ قِلَّةِ ذَاتِ يَدِهِ ، شَهَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ثُمَّ يَفْضَحُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد یا زن مؤمنی را، به سبب تهیدستی یا کم بضاعتی، خوار و حقیر شمارد، خداوند متعال در روز رستاخیز او را انگشت نما و سپس رسوایش کند .
بحار الأنوار : ۷۲/۴۴/۵۲ .

حدیث ۳۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزُرُ أَنَّ أَحَدَكُمْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيُّهُمْ وَلِيُّ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما نباید احدی از بندگان خدا را خوار و بی مقدار بشمرد؛ زیرا نمی داند که کدام یک از آنها دوست خداست .
بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۷/۲۱ .

حدیث ۳۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ يُذْهِبْنَ النَّسِيَانَ وَيُحْدِثْنَ الذِّكْرَ : قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ ، وَالسَّوَاكِ ، وَالصَّيَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز فراموشی را از بین می برد و حافظه می آورد : تلاوت قرآن ، مسواک زدن و روزه .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۶۶/۳۹ .

حدیث ۳۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي صِغَرِهِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ ، وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي كِبَرِهِ كَالَّذِي يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت کسی که در خرد سالی می آموزد همچون نقشی است که روی سنگ کنده می شود و حکایت کسی که در کهنسالی می آموزد همانند کسی است که بر آب بنویسد .
کنز العمال : ۲۹۳۳۶ .

حدیث ۳۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحْسِنْ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که در حق تو بدی کرده است ، خوبی کن .
کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث ۳۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُبِلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا ، وَبُغْضِ مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلها بر محبت کسی که به آنها خوبی کند و بر نفرت از کسی که به آنها بدی روا دارد ، سرشته شده است .
تحف العقول : ۳۷ .

حدیث ۳۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجِدْتُ الْحَسِينَ نُورًا فِي الْقَلْبِ ، وَزَيْنًا فِي الْوَجْهِ ، وَقُوَّةً فِي الْعَمَلِ ، وَوَجِدْتُ الْخَطِيئَةَ سَوَادًا فِي الْقَلْبِ ، وَوَهْنًا فِي الْعَمَلِ ، وَشَيْنًا فِي الْوَجْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی را نور دل و آرایه رخسار و نیروی کار یافتم، و بدی و گناه را سیاهی دل و سستی در کار و زشتی چهره .
کنز العمال : ۴۴۰۸۴ .

حدیث ۳۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ نَدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، رَجُلٌ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پشیمانترین مردمان در روز رستاخیز کسی است که آخرت خود را برای دنیای دیگری بفروشد .
کنز العمال : ۱۴۹۳۶ .

حدیث ۳۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَعِينُوا عَلَى قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِالْكَثْمَانِ ، فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در برآوردن نیازهای خود از کتمان کمک گیرید ، زیرا هر صاحب نعمتی محسود واقع می شود .
شرح نهج البلاغه : ۱/۳۱۶ .

حدیث ۳۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ : إِنَّ الْحَاسِدَ سَاخِطٌ لِنِعْمِي ، صَادُّ لِقِسْمِي الَّذِي قَسَمْتُ بَيْنَ عِبَادِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به موسی بن عمران فرمود: حسود از نعمتهای من ناراحت است و از قسمتی که برای بندگانم مقرر داشته ام رویگردان .
الکافی : ۲/۳۰۷/۶ .

حدیث ۳۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحَاسِبُ كُلَّ خَلْقٍ إِلَّا مَنْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ ، فَإِنَّهُ لَا يُحَاسِبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل از همه خلائق حساب می کشد مگر از کسی که به خدا شرک ورزیده باشد . در روز قیامت دستور داده می شود که او را بدون حسابرسی به دوزخ افکنند .
عیون أخبار الرضا : ۲/۳۴/۶۶ .

حدیث ۳۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : أَيُّ عِبَادِي الْمَذِينِ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِي ، وَقَتَلُوا وَأَوْذُوا فِي سَبِيلِي ، وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِي ، اذْخُلُوا الْجَنَّةَ ، فَيَدْخُلُونَهَا بِغَيْرِ عَذَابٍ وَلَا حِسَابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال فرموده است : ای بندگان من که در راه من جنگیدید و در راه من کشته شدید و آزار دیدید و در راه من جهاد کردید! به بهشت درآید، پس ، آنان، بی آن که عذابی بینند و حسابرسی شوند، به بهشت درآیند .
کنز العمال : ۱۶۶۳۵ .

حدیث ۳۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَسِّنْ خُلُقَكَ يُخَفِّفِ اللَّهُ حِسَابَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اخلاقت را نیکوگردان خداوند حساب تو را سبک می کند .
 بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۳/۲۰

حدیث ۳۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَقْنِعْ بِمَا أُوتِيَتْهُ يَخِفَّ عَلَيْكَ الْحِسَابُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه به تو داده شده است قناعت کن، تا کار حسابرسی بر تو آسان گردد .
 أعلام الدین : ۳۴۴ .

حدیث ۳۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ : عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أُنْفَاهُ ، وَ (عَنْ) شَبَابِهِ فِيمَا أُبْلَاهُ ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، بنده قدم از جای خود بر ندارد تا آن گاه که از چهار چیز باز خواست شود : از عمرش، که در چه راهی صرف کرده است؟ از جوانیش؛ که در چه راهی به سر آورده است؟ از مالش؛ که از کجا آورده و در کجا خرج کرده است؟ و از دوستی ما خاندان .
 الخصال : ۲۵۳/۱۲۵ .

حدیث ۳۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ نَعِيمٍ مَسْئُولٌ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَا كَانَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت از هر نعمتی باز خواست می شود، مگر آنچه در راه خداوند متعال صرف شده باشد .
 بحار الأنوار : ۷/۲۶۱/۱۰ .

حدیث ۳۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوَّلُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که بنده درباره آن پرسش می شود، محبت ما خاندان است .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۶۲/۲۵۸ .

حدیث ۳۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا ، وَزِنُوهَا قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا ، وَتَجَهَّزُوا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیش از آن که مورد حسابرسی قرار گیرید، خود به حساب نفستان برسید و پیش از آن که سنجیده شوید، خود نفستان را در ترازوی سنجش بگذارید و برای آن حسابرسی بزرگ آماده شوید.
 بحار الأنوار : ۷۰/۷۳/۲۶ .

حدیث ۳۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا وَإِنَّكُمْ فِي يَوْمِ عَمَلٍ وَلَا حِسَابٍ فِيهِ ، وَيُوشِكُ أَنْ تَكُونُوا فِي يَوْمٍ حِسَابٍ لَيْسَ فِيهِ عَمَلٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هلا! اینک شما در روزی هستید که هنگام عمل است و حسابرسی در آن نیست، و زودا که به روزی برسید که روز حسابرسی است نه جای عمل .
 أعلام الدین : ۳۴۵ .

حدیث ۳۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عُبِدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى مِثْلِ طُولِ الْحُزْنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل با چیزی همانند اندوه طولانی عبادت نشده است .
 مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۷/۲۶۶۱ .

حدیث ۳۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، هَذِهِ دَارٌ تَرَحَّحَ لَا دَارَ فَرَحٍ ، وَدَارٌ التَّوَّاءِ لَا دَارَ اسْتِوَاءٍ ، فَمَنْ عَرَفَهَا لَمْ يَفْرَحْ لِرَجَائِهِ ، وَلَمْ يَحْزَنْ لِشِقَائِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم ! دنیا سرای غم است نه سرای شادی ، سرای دشواری است نه سرای آسودگی . پس ، هر که آن را شناخت با امیدی شاد نشد و با سختی و عسرتی اندوهگین نگشت .
 أعلام الدین : ۳۴۳ .

حدیث ۳۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَوْلٌ : «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ تَسَعَةٍ وَتِسْعِينَ دَاءً ، أَدْنَاهَا الْهَمُّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جمله «لا حول ولا قوة الا بالله» نود و نه درد را شفا می دهد که ساده ترین آنها اندوه است .
 قرب الإسناد : ۷۶/۲۴۴ .

حدیث ۳۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ - بِحُكْمِهِ وَفَضْلِهِ - جَعَلَ الرَّوْحَ وَالْفَرْحَ فِي الْيَقِينِ وَالرِّضَا ، وَجَعَلَ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ فِي الشَّكِّ وَالشُّحْطِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند - از روی حکمت و لطف خویش - آسایش و شادمانی را در یقین و خرسندی قرار داد و غم و اندوه را در شک و ناخرسندی [از خدا] .
 تحف العقول : ۶ .

حدیث ۳۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَظَرَ إِلَى مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ طَالَ حُزْنُهُ ، وَدَامَ أَشْفُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که چشمش به دست مردم باشد، اندوهش دراز و افسوسش پایدار شود .
 أعلام الدین : ۲۹۴ .

حدیث ۳۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رُبَّ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ تُورِثُ حُزْنَ طَوِيلًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسا لذتی که دمی بیاید اما اندوهی دراز بر جای گذارد .
 الأملی للطوسی : ۵۳۳/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَكْبَسَكُمْ أَكْثَرُكُمْ ذِكْرًا لِلْمَوْتِ ، وَإِنَّ أَحْزَمَكُمْ أَحْسَنُكُمْ اسْتِعْدَادًا لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا زیرکترین شما کسی است که بیشتر از دیگران به یاد مرگ باشد، و دور اندیش ترین شما آماده ترینتان برای آن است .
 أعلام الدین : ۳۳۳ .

حدیث ۳۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْزَمُ النَّاسِ أَكْظَمُهُمُ لِلغَيْظِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دور اندیش ترین مردم کسی است که بیش از هر کس بر خشم خویش چیره آید .
 الأملی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۳۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَقْدِرُ رَجُلٌ عَلَى حَرَامٍ ثُمَّ يَدْعُهُ، لَيْسَ بِهِ إِلَّا مَخَافَةُ اللَّهِ، إِلَّا أَبَدَلَهُ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا قَبْلَ الْآخِرَةِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ذَلِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی بتواند کار حرامی انجام دهد و آن را فقط به خاطر ترس از خدا فرو گذارد خداوند ، پیش از آخرت ، در همین دنیا بهتر از آن را به وی عوض دهد .

کنز العمال : ۴۳۱۱۳ .

حدیث ۳۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَدَرَ عَلَى امْرَأَةٍ أَوْ جَارِيَةٍ حَرَامًا فَتَرَكَهَا مَخَافَةَ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ النَّارَ، وَآمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ، وَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس این امکان برایش پیش آید که با زن یا کنیزی به حرام نزدیکی کند اما از ترس خدا دست به این کار نزند، خداوند متعال آتش را بر او حرام گرداند و او را از آن هراس بزرگ ایمن دارد و به بهشتش برد .

ثواب الأعمال : ۳۳۴/۱ .

حدیث ۳۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ مَعَ أَكْلِ الْحَرَامِ كَالْبِنَاءِ عَلَى الرَّمْلِ - وَقِيلَ : عَلَى الْمَاءِ - .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت کردن با وجود حرام خواری مانند ساختن بنایی است بر روی شن - و به قولی : بر روی آب -

عدّه الداعی : ۱۴۱ .

حدیث ۳۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرَكْتُ لِقَمَةٍ حَرَامٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ صَلَاةِ أَلْفِي رَكَعَةٍ تَطَوُّعًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرو گذاشتن یک لقمه حرام، نزد خدا محبوبتر از خواندن دو هزار رکعت نماز مستحبی است .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث ۳۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال بنده مؤمن شاغل را دوست دارد .

کنز العمال : ۹۱۹۹ .

حدیث ۳۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا آدمی به آنچه از او باز دارند آزمند است .
 کنز العمال : ۴۴۰۹۵ .

حدیث ۳۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اعْلَمْ يَا عَلِيُّ ، أَنَّ الْجُبْنَ وَالْبُخْلَ وَالْحِرْصَ غَرِيزَةٌ وَاحِدَةٌ ، يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! بدان که ترسویی و بخل و آزمندی یک سرشتند و ریشه آنها بدگمانی [به خدا] است .
 علل الشرائع : ۵۵۹/۱ .

حدیث ۳۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ شَهَرَ سَيْفَهُ فَدَمَهُ هَدْرٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس [علیه دیگران] شمشیر برکشد مهدور الدم است .
 الجعفریات : ۸۳ .

حدیث ۳۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قِتَالُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كُفْرٌ ، وَسِبَابُهُ فُسُوقٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جنگیدن مسلمان با برادر خود کفر است، و دشنام دادن به او فسق .
 کنز العمال : ۳۹۸۷۸ .

حدیث ۳۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُقْتَلُ الرَّسُلُ وَلَا الرَّهْنُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرستادگان و گروگانها را نباید کشت .
 قرب الإسناد : ۱۳۱ / ۴۵۶ .

حدیث ۳۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَأَلَّفُوا النَّاسَ ، وَتَأَنَّهُمْ ، وَلَا تُغَيِّرُوا عَلَيْهِمْ حَتَّى تَدْعُوهُمْ ، فَمَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مَدْرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا تَأْتُونِي بِهِمْ مُسْلِمِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَأْتُونِي بِنِسَائِهِمْ وَأَوْلَادِهِمْ وَتَقْتُلُوا رِجَالَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مردم مدارا کنید و به آنها فرصت دهید و پیش از آن که به حقّ دعوتشان کنید بر ایشان متازید ؛ زیرا که اگر مردمان روی زمین را ، از شهرنشین و چادرنشین ، مسلمان نزد من آورید خوشتر دارم تا زنان و فرزندانشان را [به اسارت] نزد من آورید و مردانشان را بکشید .

کنز العمال : ۱۱۳۰۰ ، ۱۱۳۹۶ مع تفاوت یسیر فی اللفظ .

حدیث ۳۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا حَدَّ عَلَى مُعْتَرِفٍ بَعْدَ بَلَاءٍ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پس از گرفتاری ، اعتراف [به گناه] کرده باشد ، حد ندارد .
بحار الأنوار: ۲۷۷ / ۴۰ .

حدیث ۳۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فَأُقِيمَ عَلَيْهِ حَدُّ ذَلِكَ الذَّنْبِ فَهُوَ كَفَّارَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که گناهی کند و حدّ آن گناه بر او جاری شود، همان کفاره اوست .
کنز العمال : ۱۲۹۶۴ ، ۱۲۹۶۶ ، ۱۳۳۶۶ ، ۱۳۳۶۷ مثله معنی .

حدیث ۳۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُؤْتِي بَوَالٍ نَقَصَ مِنَ الْحِدِّ سَوْطًا فَيَقُولُ : رَبِّ رَحِمَةً لِعِبَادِكَ ، فَيَقَالُ لَهُ : أَنْتَ أَرْحَمُ بِهِمْ مِنِّي؟! فَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ ، وَيُؤْتِي بَمَنْ زَادَ سَوْطًا فَيَقُولُ : لِيُتْتَهَوْا عَنْ مَعَاصِيكَ! فَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [در روز قیامت] حاکمی را که یک تازیانه از حدّ کاسته است می آورند . او می گوید : پروردگارا ! از روی دلسوزی به بندگانت این کار را کردم . خداوند به او می فرماید : آیا تو به آنان از من دلسوزتری؟! آن گاه دستور داده می شود او را در آتش افکنند . سپس کسی را که یک تازیانه بیشتر زده است می آورند . او نیز می گوید : برای آن تازیانه ای بیشتر زدم تا از گناهانت باز ایستند! پس فرمان می رسد که او را نیز در آتش افکنند .

عوالی اللآلی: ۲/۱۵۳/۴۲۷ .

حدیث ۳۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَنْ نَهَى عَنِ الشَّفَاعَةِ فِي الْحُدُودِ ، وَقَالَ : مَنْ شَفَعَ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ لِيُيَطَّلَهُ وَسِعَى فِي إِبْطَالِ حُدُودِهِ عَذَّبَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام از پدرش از پدرانش از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرد که آن حضرت از شفاعت کردن در حدود نهی نمود، آنگاه امام علیه السلام فرمود: هر کس برای اجرا نشدن حدی از حدود الهی پادر میانی کند و در راه از کار انداختن حدود او بکوشد، خداوند متعال در روز قیامت عذابش کند .
مستدرک الوسائل : ۱۸/۲۴/۲۱۹۰۱ .

حدیث ۳۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَيُّمَا رَجُلٍ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ، لَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَنْزِعَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با وساطت خودمان جاری شدن حدی از حدود الهی شود پیوسته در خشم الهی به سر برد تا آن که وساطتش را پس بگیرد .
کنز العمال : ۴۳۸۳۷ .

حدیث ۳۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا شَفَاعَةَ وَلَا كِفَالَهَ وَلَا يَمِينٍ فِي حَدٍّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در حد، نه وساطت پذیرفته است، نه کفالت و نه سوگند .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۷۴/۵۱۴۶ .

حدیث ۳۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَدٌّ يُقَامُ فِي الْأَرْضِ أَوْ كَى مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر پا شدن یک حد [الهی] در روی زمین، پاکیزه تر از عبادت شصت سال است .
مستدرک الوسائل : ۱۸/۹/۲۱۸۴۳ .

حدیث ۳۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِقَامَةُ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ مَطَرٍ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فِي بِلَادِ اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جاری کردن یک حد از حدود الهی، بهتر است از چهل شب بارش باران در سرزمینهای خدا .
کنز العمال : ۱۴۵۹۹ ؛ الکافی : ۷/۱۷۴/۱ مع تفاوت یسیر فی اللفظ وفيه : «لَيْلَةً وَأَيَّامَهَا» .

حدیث ۳۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ادْرؤوا الحدود بالشبهات .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کیفرها را با شبهات دور کنید .
کتاب من لا یحضره الفقیه: ۴/۷۴/۵۱۴۶ ، کنز العمال: ۱۲۹۷۲ .

حدیث ۳۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ادْرَوْوا الحُدُودَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ، فَإِنَّ وَجَدْتُمْ لِلْمُسْلِمِ مَخْرَجًا فَخَلُّوا سَبِيلَهُ ؛ فَإِنَّ الْإِمَامَ لَأَنْ يُخْطِئَ فِي الْعَفْوِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعُقُوبَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا جایی که می توانید حدود و مجازاتها را از مسلمانان دور کنید. اگر برای مسلمان [گناهکار] محمل و مفری یافتید او را آزاد کنید؛ زیرا اگر امام دربخشودن خطا کند بهتر است که در کیفر دادن گرفتار خطا شود.
کنز العمال : ۱۲۹۷۱ .

حدیث ۳۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُحَدِّثُوا أُمَّتِي مِنْ أَحَادِيثِي إِلَّا بِمَا تَحْمِلُهُ عُقُولُهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تنها آن دسته از احادیث مرا برای امتم بگوئید که اندیشه آنها تحمل پذیرش آن را داشته باشد.
کنز العمال : ۲۹۲۸۴ .

حدیث ۳۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا بَأْسَ فِي الْحَدِيثِ قَدِمَتْ فِيهِ أَوْ أَخَّرَتْ ، إِذَا أَصَبَتْ مَعْنَاهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس و پیش کردن کلمات حدیث، در صورتی که معنایش را درست برسانی، اشکالی ندارد.
کنز العمال : ۲۹۱۷۹ .

حدیث ۳۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا جَاءَكُمْ عَنِّي مِنْ حَدِيثٍ مُوَافِقٍ لِلْحَقِّ فَأَنَا قُلْتُهُ ، وَمَا أَتَاكُمْ عَنِّي مِنْ حَدِيثٍ لَا يُوَافِقُ الْحَقَّ فَلَمْ أَقُلْهُ ، وَلَنْ أَقُولَ إِلَّا الْحَقَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر حدیثی که از من به شما می رسد اگر موافق حق بود من آن را گفته ام و اگر با حق سازگار نبود من نگفته ام، زیرا من هرگز جز حق نمی گویم.
معانی الأخبار : ۳۹۰/۳۰ .

حدیث ۳۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ رَدَّ حَدِيثًا بَلَّغَهُ عَنِّي فَأَنَا مُخَاصِمُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَإِذَا بَلَّغْتُمْ عَنِّي حَدِيثًا لَمْ تَعْرِفُوا فَقُولُوا : اللَّهُ أَعْلَمُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس حدیثی از من به او برسد و آن را انکار کند، در روز رستاخیز من شاکی او خواهم بود. پس هر گاه حدیثی از من به شما رسید که معنایش را نفهمیدید، بگویید : خدا بهتر می داند.
بحار الأنوار : ۲/۲۱۲/۱۱۴ .

حدیث ۳۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اعرضوا حدیثی علی کتابِ الله ، فإن وافقه فهو منی وأنا قلتُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حدیث مرا با کتاب خدا بسنجید، اگر موافق بود، از من است و من آن را گفته ام.
کنز العمال : ۹۰۷ .

حدیث ۳۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من کذب علی متعمداً فلیتبوأ مقعده من النار .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، به عمد، بر من دروغ بندد جایگاهش آتش است.
الأمالی للطوسی : ۲۲۷/۳۹۸ ، وفي معناه أحادیث كثيرة جداً ، فراجع : بحار الأنوار : ۲/۱۵۸ باب ۲۱ و کنز العمال : ۱۰/۲۲۱ - ۲۲۳ و ص ۲۳۰ - ۲۳۷ .

حدیث ۳۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إن من أكبر الكبائر أن يقول الرجل علی ما لم أقل .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگترین گناهان کبیره این است که کسی سخنی را به من نسبت دهد که من نگفته ام.
کنز العمال : ۲۹۲۵۵ .

حدیث ۳۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من حفظ علی امتی أربعین حدیثاً یتتبعون بها فی أمر دینهم ، بعته الله یوم القیامة فقیها عالماً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای امت من چهل حدیث حفظ کند که در کار دینشان از آنها بهره مند شوند، خداوند در روز رستاخیز او را فقیه و عالم برانگیزد.
بحار الأنوار : ۲/۱۵۶/۱۰ .

حدیث ۳۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من أدى إلی امتی حدیثاً یقام به سنه أو یئلّم به بدعه فله الجنة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به امت من حدیثی رساند که به سبب آن سنتی بر پا می شود ، یا در بدعتی رخنه افتد بهشت از آن او باشد .
بحار الأنوار : ۲/۱۵۲/۴۳ .

حدیث ۳۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ حَجَّ بِمَالٍ حَرَامٍ فَقَالَ : لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، قَالَ اللَّهُ لَهُ : لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدَيْكَ ، حُجُّكَ مَرْدُودٌ عَلَيْكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با مال حرام حج رود و بگوید: لبیک اللهم لبیک، خداوند به او فرماید: لا لبیک و لا سعديک، حجّت از آن خودت باد!
الدر المنثور : ۲/۶۳ .

حدیث ۳۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ سَوَّفَ الْحَجَّ حَتَّى يَمُوتَ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در رفتن حج چندان تعلل ورزد تا مرگش فرا رسد، خداوند او را در روز رستاخیز یهودی یا نصرانی برانگیزد.
بحار الأنوار : ۷۷/۵۸/۳ .

حدیث ۳۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْحَجَّ يَنْفِي الْفَقْرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حج، فقر و تهیدستی را از بین می برد.
تحف العقول : ۷ .

حدیث ۳۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی با کسی است که دوستش دارد.
کنز العمال : ۲۴۶۸۴ - ۲۴۶۸۵

حدیث ۳۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْدُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعْمِهِ ، وَأَحِبُّونِي لِحُبِّ اللَّهِ ، وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي لِحُبِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را به خاطر نعمتهایی که به شما ارزانی می دارد دوست بدارید و مرا به سبب آن که خدا را دوست دارید دوست بدارید و خانواده ام را به سبب آن که مرا دوست دارید دوست بدارید.

علل الشرائع : ۱۳۹/۱ ، الأمالی للطوسی : ۲۷۸/۵۳۱ و فيه «بما یغدوکم» بدل «لما یغدوکم» .

حدیث ۳۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَتَكُونَ عِثْرَتِي إِلَيْهِ أَعَزَّ مِنْ عِثْرَتِهِ ، وَيَكُونَ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَتَكُونَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان ندارد مگر آن گاه که مرا از خودش دوست تر بدارد و خاندان مرا از خاندان خودش و خانواده مرا از خانواده خودش و جان مرا بیشتر از جان خودش دوست بدارد.

علل الشرائع : ۱۴۰/۳ .

حدیث ۳۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ - : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، أَحَبُّ فِي اللَّهِ ، وَأَبْغَضُ فِي اللَّهِ ، وَوَالٍ فِي اللَّهِ ، وَعَادٍ فِي اللَّهِ ، فَإِنَّهُ لَا تُنَالُ وَلَا يَهُدَى اللَّهُ إِلَّا بِذَلِكَ ، وَلَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ - وَإِنْ كَثُرَتْ صِلَاتُهُ وَصِيَامُهُ - حَتَّىٰ يَكُونَ كَذَلِكَ ، وَقَدْ صَارَتْ مُوَاخَاةَ النَّاسِ يَوْمَكُمْ هَذَا أَكْثَرَهَا فِي الدُّنْيَا ، عَلَيْهَا يَتَوَادُّونَ ، وَعَلَيْهَا يَتَبَاغَضُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به یکی از اصحاب خود - فرمود : ای بنده خدا! به خاطر خدا دوست بدار، به خاطر خدا نفرت داشته باش، به خاطر خدا دوستی کن، به خاطر خدا دشمنی ورز؛ زیرا دوستی خدا جز با اینها به دست نیاید و آدمی تا چنین نباشد طعم ایمان را نچشد هر چند نماز و روزه اش بسیار باشد. امروزه دوستی و برادری مردم با یکدیگر بیشتر به خاطر دنیاست. برای دنیا با هم دوستی می کنند و برای دنیا دشمنی می ورزند.

علل الشرائع : ۱۴۰/۱ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱/۲۹۱/۴۱ ، الأمالی للصدوق : ۶۱/۲۱ ، معانی الأخبار : ۳۹۹/۵۸ .

حدیث ۳۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها دوستی و دشمنی کردن به خاطر خداوند متعال است.

کنز العمال : ۲۴۶۳۸ .

حدیث ۳۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَحِبَّنِي وَحَبَّبْنِي إِلَى خَلْقِي . قَالَ : يَا رَبِّ ، نَعَمْ أَنَا أُحِبُّكَ ، فَكَيْفَ أُحِبُّكَ إِلَى خَلْقِكَ ؟ قَالَ :

اَذْكُرْ أَيْدِيَّ عِنْدَهُمْ ، فَإِنَّكَ إِذَا ذَكَرْتَ لَهُمْ ذَلِكَ أَحْبَبُونِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به داوود علیه السلام فرمود: مرا دوست بدار و نزد خلقم نیز محبوب گردان. عرض کرد: پروردگارا! من که دوست دارم اما چگونه تو را نزد بندگانت محبوب گردانم؟ فرمود: نعمتهایی را که به آنان داده ام گوشزدشان کن که اگر خوببیم را یادآورشان شوی مرا دوست خواهند داشت.
قصص الأنبياء : ۲۰۵/۲۶۶ .

حدیث ۳۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُبُّ الدُّنْيَا وَحُبُّ اللَّهِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ أَبَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوستی دنیا و دوستی خدا هرگز در یک دل گرد نمی آیند.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَالَ اللَّهُ : مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ بَشِيءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتَهُ عَلَيَّ ، وَإِنَّهُ لَيَتَحَبَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّىٰ أَحِبُّهُ ، فَإِذَا أَحْبَبْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، إِذَا دَعَانِي أَحْبَبْتَهُ ، وَإِذَا سَأَلَنِي أُعْطِيْتَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: بنده ام با هیچ کاری دوست داشتنی تر از انجام واجبات، محبوب من نمی شود و با انجام مستحبات وسیله جلب محبت مرا فراهم می آورد چندان که محبوب من می شود و چون دوستش بدارم گوش شنوای او می شوم و چشم بینای او و زبان گویای او و دست نیرومند او و پای رهپوی او. هرگاه مرا بخواند پاسخش دهم و هرگاه از من چیزی بخواهد عطایش کنم.
المحاسن : ۱/۴۵۴/۱۰۴۷ .

حدیث ۳۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ تَعَالَى حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ ، وَعَلَامَةُ بُغْضِ اللَّهِ تَعَالَى بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه دوست داشتن خداوند متعال دوست داشتن یاد اوست و نشانه ناخوش داشتن خداوند متعال ناخوش داشتن یاد خداوند عزوجل است.
کنز العمال : ۱۷۷۶ .

حدیث ۳۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ ، وَأَقْوَمُهُمْ بِحَقِّهِ ، الَّذِينَ يُحِبُّونَ إِلَيْهِمُ الْمَعْرُوفَ وَفِعَالَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبوبترین بندگان خدا نزد خداوند کسی است که به حال بندگانش سودمندتر و در ادای حق خدا

کوشاتر باشد. همانان که خوبی و انجام کارهای نیک محبوبشان است.

تحف العقول : ۴۹ .

حدیث ۳۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْحَيَّيَّ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند انسان با حیای بردبار پاکدامن با مناعت را دوست دارد.

الکافی : ۲/۱۱۲/۸ .

حدیث ۳۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ لِلشَّيْءِ يُعْمِيوِيُصِمُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عشق تو به چیزی، کور و کورت می کند.

عوالی اللآلی : ۱/۲۹۰/۱۴۹ .

حدیث ۳۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي حُقُوقِ الْجَارِ - : إِنْ اسْتِغَانَكَ أَعْتَبْتَهُ ، وَإِنْ اسْتَفْرَضَكَ أَفْرَضْتَهُ ، وَإِنْ افْتَقَرَ عُدْتَ عَلَيْهِ ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ عَزَّيْتَهُ ، وَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ

هَنَأْتَهُ ، وَإِنْ مَرَضَ عَمِدْتَهُ ، وَإِنْ مَاتَ اتَّبَعْتَ جَنَازَتَهُ ، وَلَا تَسْتَبْطِلْ عَلَيْهِ بِالْبِنَاءِ فَتَحْجُبَ عَنْهُ الرِّيحُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ، وَإِذَا اشْتَرَيْتَ فَاكِهَةً فَأَهْدِ لَهَا ،

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَأَدْخِلْهَا سِرًّا ، وَلَا تُخْرِجْ بِهَا وُلْدَكَ تَغِيْظُ بِهَا وُلْدَهُ ، وَلَا تُؤْذِهِ بِرِيحٍ قَدْرِكَ إِلَّا أَنْ تَعْرِفَ لَهُ مِنْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره حقوق همسایه - فرمود : [حق اوست که] اگر از تو کمک خواست کمکش کنی، اگر از تو

قرض خواست به او قرض دهی، اگر نیازمند شد نیازش را برطرف سازی، اگر مصیبتی دید او را دلداری دهی، اگر خیر و خوبی به

او رسید به وی تبریک گویی، اگر بیمار شد به عیادتش روی، وقتی مُرد در تشییع جنازه اش شرکت کنی، خانه ات را بلندتر از خانه

او نسازی تا جلوی جریان هوا را بر او بگیری مگر آن که خودش اجازه دهد، هرگاه میوه ای خریدی برای او تعارف بفرستی و اگر

این کار را نکردی مخفیانه میوه را به خانه ات ببر، فرزندت را همراه میوه بیرون میاور که بچه او با دیدن میوه در دست او ناراحت

شود، با بوی و دود دیگت او را ناراحت نکن مگر آن که مقداری از غذای آن را برای او بفرستی.

مسکن الفؤاد : ۱۰۵ .

حدیث ۳۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان داشته باشد نباید همسایه خود را آزار دهد.

الکافی : ۲/۶۶۷/۶ .

حدیث ۳۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُرْمَةُ الْجَارِ عَلَى الْإِنْسَانِ كَحُرْمَةِ أُمِّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام همسایه بر انسان ، همانند احترام مادرش است .
 مکارم الأخلاق : ۱/۲۷۴/۸۳۴ .

حدیث ۳۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَجْوَدُ النَّاسِ مَنْ جَادَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده ترین مردمان ، آن کس است که جان و مال خود را در راه خدا ببخشد .
 النوادر للراوندى : ۱۳۸/۱۸۳ .

حدیث ۳۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ذره ای ایمان در دلش باشد، [سرانجام] از آتش بیرون می آید .
 كنز العمال : ۲۸۴ .

حدیث ۳۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ قَتَلَ نَبِيًّا ، أَوْ قَتَلَ نَبِيًّا ، وَإِمَامًا ضَلَالَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت ترین عذاب را در روز رستاخیز، مردی می چشد که پیامبری را کشته، یا به دست پیامبری کشته شده باشد، و پیشوایی که مردم را به گمراهی افکند .
 الدر المنثور : ۱/۱۷۸ .

حدیث ۳۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعَهُ عِلْمُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت ترین عذاب را در روز قیامت ، عالمی می چشد که علمش برای او سودی نداشته است .
 كنز العمال : ۲۸۹۷۷ .

حدیث ۳۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَذْنِي أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَنْتَعِلُ بِنَغْلَيْنِ مِنَ نَارٍ ، يَغْلِي دِمَاغَهُ مِنْ حَرَارَةِ نَغْلِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم عذابترین اهل دوزخ ، دو کفش از آتش به پا دارد که از حرارت آنها مغزش به جوش می آید.
کنز العمال : ۳۹۵۰۷

حدیث ۳۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ أَمِيرٌ مُتَسَلِّطٌ لَمْ يَعْدِلْ ، وَذُو ثَرْوَةٍ مِنَ الْمَالِ لَمْ يُعْطِ الْمَالَ حَقَّهُ ، وَفَقِيرٌ فَخُورٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسانی که به دوزخ می روند، فرمانروای قدرتمندی است که دادگری نکند و توانگری که حقوق مالی خود را نپردازد، و تهیدست متکبر.
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۲۸/۲۰ .

حدیث ۳۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ دَلُومًا صَبَّ مِنْ غَسَلَيْنِ فِي مَطْلَعِ الشَّمْسِ لَغَلَّتْ مِنْهُ جَمَاجِمٌ مِنْ فِي مَغْرِبِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر یک سطل از چرک و خون دوزخیان در شرق عالم ریخته شود بر اثر آن، جمجمه کسانی که در غرب عالمند به جوش آید.
الأمالی للطوسی : ۵۳۳/۱۱۶۲ .

حدیث ۳۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ الْجَهْلِ أَنْ تُظْهَرَ كُلُّ مَا عَلِمْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نادانی است که هر چه می دانی فاش سازی.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْجَاهِلَ مَنْ عَصَى اللَّهَ وَإِنْ كَانَ جَمِيلَ الْمَنْظَرِ عَظِيمِ الْخَطَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نادان کسی است که خدا رانافرمانی کند هر چند خوش سیما و بلند پایه باشد.
بحار الأنوار: ۱/۱۶۰/۳۹ .

حدیث ۳۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْجَاهِلِ : أَنْ يَظْلَمَ مَنْ خَالَطَهُ ، وَيَتَعَدَّى عَلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَيَتَطَاوَلَ عَلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ ، كَلَامُهُ بَغَيْرِ تَدَبُّرٍ... .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خصوصیت نادان این است که درباره هر کس که با او رفت و آمد می کند ستم روا دارد، به فرو دستش دراز دستی کند، بر زبر دستش گردنفرازی نماید، و ناسنجیده زبان به گفتار گشاید... .
تحف العقول : ۲۹ .

حدیث ۳۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین جهاد، جهاد کسی است که صبح خود را با این نیت آغاز کند که به احدی ستم روا ندارد.
المحاسن : ۱۰۵۳/۱۴۵۶

حدیث ۳۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَشَدُّ النَّاسِ اجْتِهَادًا مَنْ تَرَكَ الذُّنُوبَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت کوشترین مردم کسی است که گناهان را فرو گذارد.
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث ۳۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَاهِدُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى شَهَوَاتِكُمْ تَحِلَّ قُلُوبُكُمْ الْحِكْمَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خواهشهای نفس خودبستیزید، دلهایتان را حکمت فرا می گیرد.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲

حدیث ۳۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَاهِدُوا أَنْفُسَكُمْ بِقِلَّةِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ ، تُظَلِّكُمُ الْمَلَائِكَةُ وَيَفِرَّ عَنْكُمُ الشَّيْطَانُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کم خوردن و کم آشامیدن به جنگ نفسهای خود روید، فرشتگان بر سر شما سایه می افکنند و شیطان از شما می گریزد.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث ۳۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بِالْمُجَاهَدَةِ يُغْلَبُ سُوءُ الْعَادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مجاهدت می توان بر عاداتهای بد چیره آمد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹

حدیث ۳۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فَيَاللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجاهد کسی است که به خاطر خدا با نفس خود مبارزه کند.

کنز العمال : ۱۱۲۶۱ ؛ تنبيه الخواطر : ۱/۹۶ .

حدیث ۳۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَسُ لَيْلَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقَامُ لَيْلَهَا وَيُصَامُ نَهَارُهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک شب نگهبانی دادن در راه خدا برتر است از هزار شبانه روز که شبهایش به عبادت و روزهایش

به روزه داری سپری شود.

کنز العمال : ۱۰۷۳۰ .

حدیث ۳۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ : عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو چشمند که آتش به آن ها نرسد : چشمی که از ترس خدا بگرید و چشمی که شبها در راه خدا

نگهبانی دهد.

سنن الترمذی : ۴/۱۷۵/۱۶۳۹ .

حدیث ۳۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٍ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ إِلَّا الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ وَيُجْرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر عملی پس از مرگ صاحبش از او جدا می شود مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند؛

عمل چنین کسی رشد می کند و تا روز قیامت روزیش داده می شود.

کنز العمال : ۱۰۶۱۱

حدیث ۳۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِبَاطٌ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز مرزبانی در راه خدا بهتر است از دنیا و هر چه در آن است.

کنز العمال: ۱۰۵۰۸

حدیث ۳۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَمَنْ تَرَكَ الْجِهَادَ أَلْبَسَهُ اللَّهُ ذُلًا فِي نَفْسِهِ، وَفَقْرًا فِي مَعِيشَتِهِ، وَمَحْقًا فِي دِينِهِ. إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَعَزُّ أُمَّتِي بِسَيِّئَاتِكُمْ خَلِيلَهَا وَمَرَكَزِ رِمَاجِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس جهاد را واگذارد خداوند جامه خواری بر جان او پوشاند و زندگیش را دستخوش فقر سازد و دینش را از بین ببرد. خداوند تبارک و تعالی عزت و اقتدار امت مرا در سُمهای اسبانشان و نوک نیزه هایشان قرار داده است. الأُمالی للصدوق : ۶۷۳/۹۰۶ .

حدیث ۳۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاةُ الرَّجُلِ مُتَقَلِّدًا بِسَيِّئِهِ تَفْضُلٌ عَلَى صَلَاتِهِ غَيْرِ مُتَقَلِّدٍ بِسَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نمازی که مرد با شمشیر حمایل شده بخواند هفتصد بار برتر از نمازی است که بدون حمایل کردن شمشیر بخواند.

کنز العمال: ۱۰۷۹۱.

حدیث ۳۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا أَدَى الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّ اللَّهَ يَعْضِبُ لَهُمْ كَمَا يَعْضِبُ لِلرُّسُلِ ، وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ كَمَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از آزدن مجاهدان در راه خدا بپرهیزید؛ زیرا خداوند به خاطر آنان به خشم می آید همچنان که به خاطر پیامبران به خشم می آید و دعای آنان را اجابت می کند همچنان که دعای پیامبران را اجابت می کند .

کنز العمال: ۱۰۶۶۴

حدیث ۳۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَلَغَ رَسُولًا غَازٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً، وَهُوَ شَرِيكُهُ فِي بَابِ «ثَوَابِ» غَزْوَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نامه رزمنده ای را برساند همچون کسی است که بنده ای را آزاد کند و در ثواب جنگ ، با وی شریک باشد.

وسائل الشیعة : ۱۱/۱۴/۲ .

حدیث ۳۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَهَّزَ غَازِيَا بِسِلْكِ أَوْ إِبْرَهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس رزمنده ای را به یک نخ یا سوزن مجهز کند خداوند گناهان گذشته و آینده او را ببخشد.
مستدرک الوسائل : ۱۱/۲۴/۱۲۳۳۳ .

حدیث ۳۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّيُوفُ مَفَاتِيحُ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شمشیرها کلیدهای بهشتند.

مستدرک الوسائل : ۱۱/۱۳/۱۲۲۹۳ .

حدیث ۳۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا أَعْمَالُ الْعِبَادِ كُلِّهِمْ عِنْدَ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا كَمِثْلِ خُطَّافٍ أَخَذَ بِمِنْقَارِهِ مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اعمال همه بندگان در مقایسه با ارزش جهاد مجاهدان در راه خدا نیست مگر به اندازه مقدار آبی که پرستویی دریایی با منقار خود از دریا برداشته است.
کنز العمال : ۱۰۶۸۰ .

حدیث ۳۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ ، وَلَمْ يُحَدِّثْ بِه نَفْسَهُ ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که جهاد نکرده یا آرزوی جهاد نداشته باشد و بمیرد به نوعی نفاق مرده است.
صحیح مسلم : ۳/۱۵۱۷/۱۵۸ .

حدیث ۳۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّبَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی شاخه ای از دیوانگی است.
الاختصاص : ۳۴۳ .

حدیث ۳۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ، إِلَّا مَنْ شَرَدَ عَلَى اللَّهِ شِرَادَ الْبَعِيرِ عَلَى أَهْلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه شما به بهشت می روید مگر کسی که از طاعت خدا بگریزد همچنان که شتر از دست صاحب خود می رمد و می گریزد.
کنز العمال : ۱۰۲۲۱.

حدیث ۳۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- لعلی علیہ السلام - : إِنَّ أَوَّلَ أَرْبَعَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ : أَنَا وَأَنْتَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : نخستین چهار نفری که وارد بهشت می شوند من هستم و تو و حسن و حسین.
المعجم الكبير : ۱/۳۱۹/۹۵۰.

حدیث ۳۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ الْفُقَرَاءُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین خلق خدا که وارد بهشت می شوند فقیرانند.
کنز العمال : ۱۶۶۳۶.

حدیث ۳۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ شَهِيدٌ وَعَبْدٌ أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که داخل بهشت می شود شهید است و بنده ای که پروردگارش را نیکو عبادت کرده باشد.
تنبيه الخواطر : ۱/۵۷.

حدیث ۳۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ خَبٌّ وَلَا خَائِنٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ حيله گر و خیانتکاری به بهشت نمی رود.
کنز العمال : ۴۳۷۷۷.

حدیث ۳۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اسْتَرْعَى رَعِيَّةً فَغَشَّهَا حَرَمَ اللَّهِ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس سرپرست ملتی شود و به آنها خیانت ورزد خداوند بهشت را بر او حرام می گرداند.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۲۷.

حدیث ۳۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْجَنَّةُ لَهَا ثَمَانِيَةٌ أَبْوَابٍ... مَنْ أَرَادَ الدُّخُولَ مِنْ هَذِهِ الْأَبْوَابِ الثَّمَانِيَةِ فَلْيَتَمَسَّكَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ : الصَّدَقَةُ وَالسَّخَاءُ وَحُسْنِ الْخُلُقِ وَكَفِّ الْأَذَى عَنِ عِبَادِ اللَّهِ تَعَالَى
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت را هشت دروازه است ... هر که خواهد از این هشت دروازه وارد شود باید به چهار خصلت چنگ زند : صدقه دادن ، بخشندگی ، خوشخویی و نیاززدن بندگان خدا .
الفضائل : ص ۱۲۹ .

حدیث ۳۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَرَجَةً لَا يَنَالُهَا إِلَّا إِمَامٌ عَادِلٌ ، أَوْ ذُو رَحِمٍ وَصُولٌ ، أَوْ ذُو عِيَالٍ صَبُورٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت درجه ای است که به آن دست نمی یابد مگر پیشوای دادگر یا خویشاوندی که زیاد صله رحم به جا آورد و یا عیالوار صبور.
الخصال : ۹۳/۳۹ .

حدیث ۳۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَقَبَّلُوا لِي بَسْتٌ أَتَقَبَّلُ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ : إِذَا حِدْتُمْ فَلَا تَكْذِبُوا ، وَإِذَا وَعَدْتُمْ فَلَا تُخْلِفُوا ، وَإِذَا اتُّمِّنْتُمْ فَلَا تَخُونُوا ، وَعُضُّوا أَبْصَارَكُمْ ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَلْسِنَتَكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش چیز را برای من به عهده گیرید، من برای شما بهشت را به عهده می گیرم: هر گاه سخن گفتید دروغ مگویید، هر گاه وعده دادید خلف وعده نکنید، هر گاه امین تان دانستند خیانت نورزید، چشمانتان را [از حرام] فرو بندید، شهوت خویش را حفظ کنید، و دست و زبان خود را نگه دارید.
الأمالی للصدوق : ۱۵۰/۱۴۷ .

حدیث ۳۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَحْرُمُ الْجَنَّةُ عَلَى ثَلَاثَةٍ : عَلَى الْمَنَانِ ، وَعَلَى الْمُغْتَابِ ، وَعَلَى مُدْمِنِ الْخَمْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر سه کس حرام است: منت گذارنده [بر خدا]، غیبت کننده و میگسار.
الزهد للحسين بن سعيد : ۹/۱۷ .

حدیث ۳۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضَمِنَ لِي مَا بَيْنَ لِحْيَتَيْهِ وَمَا
بَيْنَ رِجْلَيْهِ ضَمِنْتُ لَهُ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به من تضمین دهد که زبان و شهوت خویش را حفظ کند، من بهشت را برای او ضمانت می کنم.
معانی الأخبار : ۴۱۱/۹۹.

حدیث ۳۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خُتِمَ لَهُ بِجِهَادٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَوْ قَدَّرَ فَوَاقٍ نَاقَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به اندازه فاصله زمانی میان دو دوشیدن شتر، جهاد در راه خدا نصیبش شود وارد بهشت می گردد.
دعائم الإسلام : ۱/۲۱۹.

حدیث ۳۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهِنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ : مَنْ حَسَنَ خُلُقَهُ ، وَخَشِيَ اللَّهَ فِي الْمَغِيبِ وَالْمَحْضَرِ ، وَتَرَكَ الْمِرَاءَ
وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس با آنها خداوند عز و جل را دیدار کند از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود: کسی که خوشخو باشد، و در آشکار و نهان از خدا بترسد، و بحث و ستیزه را رها کند اگر چه حق با او باشد.
الکافی : ۲/۳۰۰/۲.

حدیث ۳۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مَا تَلِجُ بِهِ أُمَّتِي الْجَنَّةَ : تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امت من بیشتر به سبب دو چیز وارد بهشت می شوند : خدا پروایی و خوشخویی.
الکافی : ۲/۱۰۰/۶

حدیث ۳۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْجَمَالُ فِي اللِّسَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیبایی در زبان است.

تحف العقول : ۳۷.

حدیث ۳۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنْ وَلَا يَتَّه، أَوْ لِيُجْزَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مو بگذارد، باید خوب به آن برسد و گرنه کوتاهش کند.

وسائل الشیعه : ۱/۴۳۲ / ۱.

حدیث ۳۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِشْوَةِ اللَّهِ فَأَكْرَمُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موی زیبا پوششی خدایی است، پس به آن رسیدگی کنید.

وسائل الشیعه : ۱/۴۳۲ / ۲.

حدیث ۳۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه ، فإنَّ فعالهم أحرى أن تكون حسنا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوبی را نزد خوبرویان بجوید ، زیرا کرده های آنان به زیبایی زینده تر است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۷۴ / ۳۴۴ .

حدیث ۳۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الْجَمَالِ الْخِيَلَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت زیبایی، غرور است.

بحار الأنوار : ۷۷/۵۹/۳.

حدیث ۳۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرٌ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ الْمُؤْمِنُ خُلُقٌ حَسَنٌ، وَشَرٌّ مَا أُعْطِيَ الرَّجُلُ قَلْبٌ سَوِيٌّ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین چیزی که به مردمؤمن داده شده خوی نیکوست و بدترین چیزی که به انسان داده شده دل

بد در چهره زیباست.

کنز العمال : ۵۱۷۰.

حدیث ۳۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِيَأْخُذَ أَحَدُكُمْ مِنْ شَارِبِهِ وَالشَّعْرِ الَّذِي فِي أَنْفِهِ، وَلِيَتَعَاهَدَ نَفْسَهُ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَزِيدُنِي جَمَالَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سبیل و موهای بینی خود را کوتاه کنید و به خودتان برسید؛ زیرا این کارها بر زیبایی شما می افزاید.
 قرب الإسناد : ۶۷/۲۱۵.

حدیث ۳۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَنْ عَبْدَهُ إِذَا خَرَجَ إِلَى إِخْوَانِهِ أَنْ يَتَهَيَّأَ لَهُمْ وَيَتَجَمَّلَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد وقتی بنده اش نزد برادران خود می رود با هیئتی آماده و آراسته برود.
 مکارم الأخلاق : ۱/۸۵/۱.

حدیث ۳۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ، وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال زیباست، زیبایی را دوست دارد و دوست دارد اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند. او فقر و فقرنمایی را دشمن می دارد.
 كنز العمال : ۱۷۱۶۶.

حدیث ۳۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَوْمَ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ عِبَادَةٌ فَتَعَبَّدُوا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز جمعه ، روز عبادت است ، پس خداوند عزیز و ارجمند را در آن عبادت کنید .
 الخصال : ج ۲ ص ۳۸۳ .

حدیث ۳۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ، عَلَى النَّاسِ كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ الْغُسْلُ، فَاغْتَسِلْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَلَوْ أَنَّكَ تَشْتَرِي الْمَاءَ بِقُوتِ يَوْمِكَ وَتَطْوِيهِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ التَّطَوُّعِ أَكْبَرَ مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! مردم باید هر هفت روز یک بار غسل کنند (حمام روند). بنا بر این هر جمعه غسل کن حتی اگر لازم شود برای تهیه آب آن ، خوراک روزانه ات را بفروشی و گرسنه بمانی؛ زیرا هیچ امر مستحبی بالاتر از غسل جمعه نیست .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۲۹/۱۸.

حدیث ۳۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَوْمُ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ ، وَأَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز جمعه آقای روزهاست و نزد خداوند عز و جل از روز قربان و روز فطر نیز بزرگتر است.
 بحار الأنوار: ۸۹/۲۶۷/۵

حدیث ۳۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست خدا با جماعت است.
 كنز العمال : ۲۰۲۴۱

حدیث ۳۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جماعت (یکپارچگی) رحمت است و پراکندگی عذاب.
 كنز العمال : ۲۰۲۴۲ .

حدیث ۳۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - وَقَدْ سُئِلَ : مَا جَمَاعَةٌ أُمَّتِكَ ؟ - : مَنْ كَانَ عَلَى الْحَقِّ وَإِنْ كَانُوا عَشْرَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به این سؤال که جماعت امت تو چیست؟ - فرمود : آنان که بر حق باشند هر چند ده نفر باشند!
 معانی الأخبار : ۱۵۴/۲.

حدیث ۳۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ ، فَإِذَا اشْتَدَّ الشَّادُّ مِنْهُمْ اخْتَطَفَهُ الشَّيْطَانُ كَمَا يَخْتَطِفُ الذَّنْبُ الشَّاةَ الشَّادَّةَ مِنَ الْغَنَمِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست خدا بر سر جماعت است؛ هرگاه فردی از جماعت جدا شود شیطان او را می رباید، همچنان که گرگ گوسفند جدا مانده از گله را.
 كنز العمال : ۱۰۳۲

حدیث ۳۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! به جماعت (یکپارچگی) روی آرید و از پراکندگی بپرهیزید.
 کنز العمال : ۱۰۲۸

حدیث ۳۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَمَسَّكْنَا وَأَجْبُوا الْمَسَاكِينَ ، وَجَالِسُوهُمْ وَأَعِينُوهُمْ ، تَجَافَوْا صُحْبَةَ الْأَغْنِيَاءِ وَارْحَمُوهُمْ وَعَفَوْا عَنْ أَمْوَالِهِمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسکین وار باشید و مسکینان را دوست بدارید و با آنان بنشینید و کمکشان کنید. از همنشینی با
 توانگران دوری ورزید و بر آنان رحم و دلسوزی کنید و از اموالشان چشم برگیرید.
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۳۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَجْلِسُوا إِلَيَّ عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ يَدْعُوكُمْ مِنْ خَمْسٍ إِلَى خَمْسٍ : مِنَ الشُّكِّ إِلَى الْيَقِينِ ، وَمِنَ الرِّيَاءِ إِلَى الْإِخْلَاصِ ، وَمِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى
 الرَّهْبَةِ ، وَمِنَ الْكِبَرِ إِلَى التَّوَضُّعِ ، وَمِنَ الْغَشِّ إِلَى النَّصِيحَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تنها در محضر دانشمندانی نشینید که شما را از پنج چیز به پنج چیز فرا می خوانند: از دودلی به
 یقین، از ریا به اخلاص، از دنیا خواهی به دنیا گریزی، از تکبر به فروتنی و از ناخالصی به خلوص.
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۸/۱۸.

حدیث ۳۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَالُوا [الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ] : يَا رُوحَ اللَّهِ ، فَمَنْ نُجَالِسُ إِذَا ؟ قَالَ : مَنْ يُدْكَرُكُمْ اللَّهُ رَوْيْتَهُ ، وَيَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقَهُ ،
 وَيُرَغِّبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حواریان عیسی علیه السلام عرض کردند: یا روح الله! پس با چه کسی همنشین شویم؟ فرمود: با
 آن که دیدارش شما را به یاد خدا اندازد و گفتارش بر دانش شما بیفزاید و کردارش شما را به آخرت ترغیب کند.
 تحف العقول : ۴۴ ، الأمالی للطوسی : ۱۵۷/۲۶۲ مع تفاوت یسیر فی اللفظ ، وانظر الذكر : باب ۱۳۴۳.

حدیث ۳۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ كَفَّارَةَ الْمَجْلِسِ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، رَبُّ تَبَّ عَلَيَّ وَاعْفِرْ لِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کفاره نشستن (در مجلس غفلت) این است که بگویی: سبحانک اللهم و بحمدک لا إله إلا أنت، ربُّ تُب عَلَیِّ وَاغْفِرْ لِي (خدایا! پاک و منزّهی تو و ستایش از آن توست. خدایی جز تو نیست. پروردگار من! مرا ببخش و بیامرز). بحار الأنوار: ۷۵/۴۶۷/۱۷.

حدیث ۳۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِرْتَعُوا فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ ؟ قَالَ : مَجَالِسُ الذِّكْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در باغهای بهشت گردش کنید . عرض کردند : ای رسول خدا ! باغهای بهشت چیست ؟ فرمود :
 مجالس ذکر .
 بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۳ / ۴۲ .

حدیث ۳۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَجَالِسُ ثَلَاثَةٌ : غَانِمٌ وَسَالِمٌ وَشَاجِبٌ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجلسها سه گونه است: سودمند، سالم، و موجب هلاکت . مجلس سودمند مجلسی است که در آن ذکر خدا شود، محفل سالم محفل خاموش است، و محفل موجب هلاکت آن است که در آن به باطل پرداخته شود.
 كَذَا فِي الْمَصْدَرِ وَالصَّحِيحِ «شَاجِبٌ» ؛ أَي هَالِكٌ .

حدیث ۳۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ ، وَإِفْشَاءُ سِرِّ أَخِيكَ خِيَانَةٌ ، فَاجْتَنِبْ ذَلِكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجلس ها امانت اند و فاش کردن راز برادرت خیانت است. از این کار دوری کن .
 بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳

حدیث ۳۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُفْحَشْ فِي مَجْلِسِكَ لِكَيْ يَحْذَرُوكَ بِسُوءِ خَلْقِكَ ، وَلَا تَتَّاجِعَ مَعَ رَجُلٍ وَأَنْتَ مَعَ آخَرَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در مجلس ، وقاحت به خرج نده تا مردم به دلیل اخلاق بدت از تو حذر کنند و وقتی کسی کنار تو نشسته است با دیگری درگوشی سخن مگو.
 بحار الأنوار : ۸۴/۳۵۴/۲

حدیث ۳۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شَرَفًا وَإِنْ أَشْرَفَ الْمَجَالِسِ مَا اسْتُقْبِلَ بِهِ الْقِبْلَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی شرافتی دارد و شریفترین نحوه نشستن ، آن است که رو به قبله باشد.
بحار الأنوار: ۷۵/۴۶۹/۴.

حدیث ۳۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْأَلُوا الْفَاجِرَةَ : مَنْ فَجَرَ بِكَ ؟ فَكَمَا هَانَ عَلَيْهَا الْفُجُورُ ، يَهُونُ عَلَيْهَا أَنْ تَرْمِيَ الْبِرَّ الْمُسْلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن بد کاره نپرسید: چه کسی با تو فسق کرد؟ زیرا همان گونه که به راحتی مرتکب فحشا می شود به راحتی هم مسلمان بی گناهی را بدنام می کند.
تهذیب الأحکام : ۱۰ / ۴۸ / ۱۷۷.

حدیث ۳۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : إِنَّكَ إِذَا تَبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَ لَهُمْ أَوْ كَدْتَ أَنْ تُفْسِدَهُمْ .

سنن ابو داوود به نقل از یکی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله : از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود : اگر تودر پی کشف اسرار و عیوب مردم باشی ، آنها را تباه می کنی و یا در صدد تباه کردن آنها برآمده ای .
سنن أبی داود : ج ۲ ص ۴۵۳ ح ۴۸۸۸ .

حدیث ۳۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَطْلُبُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنْ مَنْ تَبَعَ عَوْرَاتِ أَخِيهِ تَبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ ، وَمَنْ تَبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ يَفْضَحْهُ لَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لغزشهای مسلمانان رانجویید که هر کس لغزشهای برادرش را پی جوید خداوند لغزشهای او را پیگیری می کند و هر که را که خداوند عیبجویی کند رسوایش می سازد هر چند در اندرون خانه خود باشد.
الکافی : ۲/۳۵۵/۵.

حدیث ۳۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي لَمْ أُوْمَرْ أَنْ أَنْقَبَ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ وَلَا أَشُقَّ بَطُونَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من مأمور نیستم که دل‌های مردم را بکاوم و درونشان را بشکافم.
کنز العمال : ۳۱۵۹۷ ، ۱۵۰۳۵.

حدیث ۳۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الحَدِيثِ ، وَلَا تَحَسَّسُوا ، وَلَا تَجَسَّسُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گمان دوری کنید؛ زیرا گمان دروغترین سخن است. در پی شنیدن سخنان مردم و کشف عیب آنان نباشید.

قال العلماء : التحسس : الاستماع لحديث القوم ، والتجسس : البحث عن العورات ، وقيل : هو التفتيش عن بواطن الأمور ، وأكثر ما يقال في الشر ، والجاسوس صاحب سر الشر ، والناموس صاحب سر الخير (هامش المصدر).

حدیث ۳۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَوْتَانِ يُبَغِضُهُمَا اللَّهُ : إِعْوَالٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ ، وَمِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آواز است که خداوند دشمن می دارد: شیون و فغان هنگام مصیبت ، و ساز و آواز هنگام شادی. تحف العقول : ۴۰.

حدیث ۳۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا ضَلَّ قَوْمٌ إِلَّا أَوْثَقُوا الْجَدَلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قومی گمراه نشد مگر آن که به بحث و جدال تکیه کرد . بحار الأنوار : ۲/۱۳۸/۵۲.

حدیث ۳۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَسَّ مِنْ نَفْسِهِ جُبْنًا فَلَا يَغْرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس می ترسد ، نجنگد . دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۴۲.

حدیث ۳۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُحَشِّرُ الْجَبَارُونَ وَالْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي صُورَةِ الدَّرِّ ، يَطَّأُهُمُ النَّاسُ لِهَوَانِهِمْ عَلَى اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در رستاخیز ، جباران و گردنفرزان به شکل مورچه محشور می شوند و مردم آنها را لگدمال می کنند؛ چون که نزد خداوند خوار و بی مقدارند.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۹۹.

حدیث ۳۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ مَنْ أَبِي أَنْ يَقُولَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جَبَّارِ حَقِّ سَتِيزِ هَرِ آن كَسِي اسْتِ كِه از كَفْتِنِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ سِرِ بَرْتَابِدِ .
التوحيد : ۲۰/۹ .

از ۴۰۰ تا ۳۸۰۱

حدیث ۳۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ نَاسٌ مِنَ الْمَشْرِقِ فَيُوطِنُونَ لِلْمَهْدِيِّ سُلْطَانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حاکمیت مهدی را فراهم می آورند .
کنز العمال : ۳۸۶۵۷ .

حدیث ۳۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَجُلًا قَالَ يَوْمًا : وَاللَّهِ ، لَا- يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ! فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : مَنْ ذَا الَّذِي تَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لَا أُغْفِرَ لِفُلَانٍ؟! فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِفُلَانٍ ، وَأُحْبَبْتُ عَمَلِ الثَّانِي بِقَوْلِهِ : لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی مردی گفت: به خدا قسم که خداوند فلانی را نمی آمرزد! پس، خداوند عز و جلفرمود: که بود که بر من حتم کرد فلانی را نمی آمرزم؟! من آن کس را آمرزیدم و عمل [صالح] آن دومی را باطل گردانیدم، چون گفت: خداوند فلانی را نمی بخشد.
وسائل الشیعه: ۱۱/۲۶۷/۱۳ .

حدیث ۳۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيْلٌ لِلْمُتَأَلِّينَ مِنْ أُمَّتِي ، الَّذِينَ يَقُولُونَ : فُلَانٌ فِي الْجَنَّةِ ، وَفُلَانٌ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر حتم کنندگان امت من؛ همانان که می گویند: فلان کس بهشتی است و بهمان کس دوزخی.
کنز العمال : ۷۹۰۲ .

حدیث ۳۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُحْدِثُ لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوْبَةً ، السُّرُّ بِالسُّرِّ وَالْعَلَانِيَةُ بِالْعَلَانِيَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر گناهی توبه ای قرار ده، برای گناه پنهانی توبه پنهانی و برای گناه آشکار توبه آشکار.

بحار الأنوار: ۷۷/۱۲۷/۳۳.

حدیث ۳۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- وقد سُئِلَ عَنِ التَّوْبَةِ النَّصُوحِ - : هُوَ النَّدْمُ عَلَى الذَّنْبِ حِينَ يَفْرُطُ مِنْكَ ، فَتَسْتَغْفِرُ اللَّهُ بِنِدَامَتِكَ عِنْدَ الْحَافِرِ ، ثُمَّ لَا تَعُودُ إِلَيْهِ أَبَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از توبه نصوح - فرمود : توبه نصوح ، پشیمانی از گناهی است که از تو سر می زند، [سپس] فوراً با پشیمانی خود ، از خدا آمرزش بخواهی و دیگر هرگز به آن برنگردی.
کنز العمال : ۱۰۴۲۷.

حدیث ۳۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ يُعَايِنَ قَبْلَ اللَّهِ تَوْبَتَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، پیش از مشاهده، توبه کند خداوند توبه اش را می پذیرد.
الکافی : ۲/۴۴۰/۲.

حدیث ۳۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّدْمُ تَوْبَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پشیمانی، توبه است.
کنز العمال : ۱۰۳۰۱.

حدیث ۳۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ، وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه آدمیان خطا می کنند و بهترین خطاکاران توبه کنندگانند.
الدر المنثور : ۱/۶۲۶.

حدیث ۳۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنَ الْعَقِيمِ الْوَالِدِ، وَمِنَ الضَّالِّ الْوَاجِدِ، وَمِنَ الظَّمَانِ الْوَارِدِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه شادی خداوند از توبه بنده خود بیشتر است تا شادی نازایی که بیچه می آورد و گم کرده ای که گمشده خود را می یابد و تشنه ای که به آب می رسد.
کنز العمال : ۱۰۱۶۵.

حدیث ۳۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ التَّائِبِ فَأَرْبَعَةٌ: النَّصِيحَةُ لِلَّهِ فِي عَمَلِهِ، وَتَرْكُ الْبَاطِلِ، وَلُزُومُ الْحَقِّ، وَالْحِرْصُ عَلَى الْخَيْرِ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه توبه گر چهاراست : اخلاص عمل برای خدا، فرو گذاشتن باطل، پایبندی به حق و آزمندی به نیکی.
 تحف العقول : ۲۰.

حدیث ۳۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از گناه توبه کند مانند کسی است که گناهی نکرده است.
 کنز العمال : ۱۰۱۷۴.

حدیث ۳۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ مُؤْمِنٍ تَائِبٍ أَوْ مُؤْمِنَةٍ تَائِبَةٍ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خدا چیزی محبوبتر از مرد یا زن مؤمن توبه گر نیست.
 بحار الأنوار : ۶/۲۱/۱۵.

حدیث ۳۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّوْبَةُ تَجِبُ مَا قَبْلَهَا.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توبه ، گذشته ها را از بین می برد.
 عوالی اللآلی : ۱/۲۳۷/۱۵۰.

حدیث ۳۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَاجِرُ الدُّنْيَا مُخَاطِرٌ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ ، وَتَاجِرُ الْآخِرَةِ غَانِمٌ رَابِحٌ ، وَأَوَّلُ رِبْحِهِ نَفْسُهُ ثُمَّ جَنَّتْهُ الْمَأْوَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر دنیا خود و مالش را به خطر می افکند و تاجر آخرت غنیمت و سود می برد. نخستین سود او نفس اوست و سپس بهشت برین.
 تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث ۳۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ مَا أَبْصَرْتَهُ بَعَيْنِكَ وَاسْتَحْلَاهُ قَلْبُكَ فَاجْعَلْهُ لَّهِ ، فَذَلِكَ تِجَارَةُ الْآخِرَةِ ، لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : « مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَاعِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ »
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چه دید گانت دید و خوش آیند دلت شد آن را به خداوند واگذار؛ زیرا این است تجارت آخرت
 چرا که خداوند می فرماید: «آنچه نزد شماست رفتنی است و آنچه نزد خداست ماندنی است» .
 النحل : ۹۶.

حدیث ۳۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ ... وَالْمُرَكِّي سِلْعَتَهُ بِالْكَذِبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفرند که خداوند به آنها نظر نمی کند : ... و کسی که از کالای خود تبلیغ دروغ کند.
 بحار الأنوار : ۷۵/۲۱۱/۶.

حدیث ۳۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمُ مَعَ الشَّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر درستکار، راستگو و مسلمان ، در قیامت با شهیدان است.
 کنز العمال : ۹۲۱۶

حدیث ۳۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّاجِرُ الصَّدُوقُ تَحْتَ ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر راستگو در روز قیامت زیر سایه عرش است.
 کنز العمال : ۹۲۱۸ .

حدیث ۳۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ ، لَا تُمَّاكِسْ فِي أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ : فِي شِرَاءِ الْأَضْحِيَّةِ ، وَالْكَفَنِ ، وَالنَّسَمَةِ ، وَالْكَرْبِيِّ إِلَى مَكَّةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! در چهار چیز چانه نزن: در خرید قربانی، کفن، برده، و کرایه برای مکه .
 الخصال : ۲۴۵/۱۰۳.

حدیث ۳۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ ، إِنَّ هَذَا الْبَيْعَ يَحْضُرُهُ اللَّغْوُ وَالْحَلْفُ ، فَشُوبُوهُ بِالصَّدَقَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جماعت تاجران! این معاملات [معمولاً] با سخن لغو و سوگند همراه است، پس آن را با صدقه درآمیزد.

کنز العمال : ۹۴۳۹

حدیث ۳۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجِمَ اللَّهُ عَبْدًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ ، سَمَحًا إِذَا اشْتَرَى ، سَمَحًا إِذَا قَضَى ، سَمَحًا إِذَا اقْتَضَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای رحمت کناد بنده ای را که در فروش و خرید و پس دادن وام و پس گرفتن آن آسان گیر باشد!

کنز العمال : ۹۴۵۳

حدیث ۳۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا وَزَنْتُمْ فَأَرْجِحُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه وزن می کنید سنگینتر وزن کنید.

کنز العمال : ۹۴۴۲

حدیث ۳۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاعَ وَاشْتَرَى فَلْيَجْتَنِبْ خَمْسَ خِصَالٍ ، وَإِلْمَا فَلَإِ يَبِيعَنَّ وَلَا يَشْتَرِيَنَّ : الرِّبَا ، وَالْحَلْفَ ، وَكَيْتْمَانَ الْعَيْبِ ، وَالْحَمْدَ إِذَا بَاعَ ، وَالذَّمَّ إِذَا اشْتَرَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خرید و فروش می کند باید از پنج کار دوری ورزد و گرنه نباید خرید و فروش کند: ربا، سوگند، پوشاندن عیب کالا، تعریف و تبلیغ در موقع فروش و بدگویی از کالا در موقع خرید آن.

بحار الأنوار: ۱۰۳/۹۵/۱۸

حدیث ۳۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ ... رَجُلٌ بَاعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا ، إِنْ أُعْطِيَ مِنْهَا مَا يُرِيدُ وَفِي لَهْ ، وَإِلَّا كَفَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند با سه کس سخن نمی گوید : ... مردی که تنها برای اغراض دنیوی با امامی بیعت کند. اگر خواسته اش را برآورد به پیمانش وفادار می ماند و اگر بر نیآورد دست می کشد.

الخصال : ۱۰۷/۷۰

حدیث ۳۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا رَأَيْتُمْ أَهْلَ الْبَلَاءِ فَاحْمَدُوا اللَّهَ وَلَا تُسْمِعُوهُمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَخْزُنُهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بلازدگانی را دیدید خدا را شکر کنید، اما نه چنان که آنها بشنوند ؛ زیرا ناراحت می شوند.
 بحار الأنوار : ۱۸ / ۳۴ / ۷۱

حدیث ۳۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَهَّتْ مُؤْمِنًا أَوْ مُؤْمِنَةً أَوْ قَالَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ أَقَامَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى تَلٍّ مِنْ نَارٍ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَهُ فِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مرد یا زن مؤمنی بهتان زند یا درباره او چیزی بگوید که از آن مبراست خداوند متعال در روز رستاخیز وی را بر تلی از آتش نگه می دارد تا این که از آنچه درباره او گفته است خارج شود [و آن را اثبات کند].
 بحار الأنوار: ۷۵/۱۹۴/۵ .

حدیث ۳۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْعَفْرِيَةَ النَّفْرِيَةَ الَّذِي لَمْ يُزْرَأْ فِي جِسْمِهِ وَلَا مَالِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند انسان خبیث شیطان صفت را که بلای جسمی و مالی نمی بیند دشمن می دارد.
 بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۴/۱۱

حدیث ۳۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ لَيُعْذِي عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ كَمَا تُعْذِي الْوَالِدَةُ وَلَدَهَا بِاللَبَنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بنده مؤمن خود را با بلا و گرفتاری تغذیه می کند ، همچنانکه مادر فرزند خود را با شیر .
 بحار الأنوار : ۸۱/۱۹۵/۵۲ .

حدیث ۳۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا ابْتَلَاهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خیر مردمی را بخواهد آنان را مبتلا می کند.
 جامع الأخبار : ۳۱۰/۸۵۵ .

حدیث ۳۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى أَيُّوبَ : هَيْلَ تَدْرِي مَا ذُنُوبُكَ إِلَيَّ حِينَ أَصَابَكَ الْبَلَاءُ؟ قَالَ : لَا . قَالَ : إِنَّكَ دَخَلْتَ عَلَى فِرْعَوْنَ فَمَدَاهَنْتَ فِي كَلِمَتَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به ایوب وحی فرمود: آیا می دانی گناه تو نزد من چه بود که بلا به تو رسید؟ عرض کرد: نه؛ فرمود: تو نزد فرعون رفتی و در دو کلمه سازش به خرج دادی .
الدعوات : ۱۲۳/۳۰۴ .

حدیث ۳۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ رَجُلٌ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بدست او شخصی اسلام آورد ، بهشت برایش واجب خواهد شد .
المعجم الكبير : ۱۷ / ۲۸۵ / ۷۸۶ .

حدیث ۳۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ دَاعٍ يَدْعُو إِلَى هُدًى إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أُجْرٍ مَنْ اتَّبَعَهُ ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دعوت کننده ای به هدایت همسان با پاداش آن که از او پیروی کند پاداش خواهد داشت ، بی آن که چیزی از پاداش آنان کاسته شود .
الموطأ : ۱ / ۲۱۸ / ۴۱ .

حدیث ۳۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُ أُمَّتِي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، وَحَبَّبَ عِبَادَةَ إِلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین امت من کسی است که به سوی خداوند متعال فراخواند و بندگانش را با او دوست سازد .
کنز العمال : ۲۸۷۷۹ .

حدیث ۳۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، لِأَنَّ يَهْدِي اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ، اگر خداوند به دستان تو انسانی را هدایت کند از آنچه خورشید بر آن تابیده برای تو بهتر است .

المستدرک علی الصحيحین : ۳ / ۶۹۱ / ۶۵۳۷ .

حدیث ۳۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَبَّبُوا اللَّهَ إِلَىٰ عِبَادِهِ يُحِبُّكُمْ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را برای مردم محبوب سازید تا خداوند شما را دوست داشته باشد .

المعجم الكبير : ۸ / ۹۱ / ۷۴۶۱

حدیث ۳۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرَارُ أُمَّتِي الثَّرَاوُونَ ، وَالْمُتَشَدِّقُونَ الْمُتَفَيِّهُونَ ، وَخِيَارُ أُمَّتِي أَحْسِنُهُمْ أَخْلَاقًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدان امت من ، پرگویان و لاف زنان متکبرند و خوبان امتم خوش اخلاق هیند .

کنز العمال : ح ۷۹۱۰ .

حدیث ۳۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنِّي أُحَدِّدُ الْقَوْلَ : أَلَا فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ، وَآتُوا الزَّكَاةَ ، وَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ ، وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ . أَلَا وَإِنَّ رَأْسَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ أَنْ تَنْتَهَوْا إِلَىٰ قَوْلِي ، وَتُبَلِّغُوهُ مَنْ لَمْ يَحْضُرْ ، وَتَأْمُرُوهُ بِقَوْلِي ، وَتَنْهَوْهُ عَنِ مُخَالَفَتِي ؛ فَإِنَّهُ أَمْرٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که من این سخن را تکرار می کنم : هان ، نماز را بیای دارید ، و زکات را پردازید ، و امر به معروف و نهی از منکر کنید . بدانید که اساس امر به معروف و نهی از منکر این است که به سخن من بفرجامد و آن را به کسی که حاضر نیست برسانید و او را به پذیرش آن فرمان دهید و از مخالفتش او را بازدارید که آن فرمانی از جانب خداوند من است .

الاحتجاج : ۱ / ۱۵۷ / ۳۲ .

حدیث ۳۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ جُمُودُ الْعَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های شقاوت، خشکیدگی چشم است.

بحار الأنوار : ۱۱ / ۵۲ / ۷۰

حدیث ۳۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- فِي خُطْبَةِ الْوَدَاعِ - : وَمَنْ ذَرَفَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ قَطْرَةٍ مِنْ دُمُوعِهِ مِثْلُ جَبَلٍ أُحُدٍ يَكُونُ فِي مِيزَانِهِ مِنَ الْأَجْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در خطبه حجه الوداع - فرمود : هر کس چشمانش از ترس خدا اشک ریزد برای هر قطره اشک او به

اندازه کوه احد در ترازوی اعمالش پاداش می‌نهند.

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۴/۲۵

حدیث ۳۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبْعَةٌ فِي ظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ... وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آن روز که سایه ای جز سایه عرش خداوند عز و جل نیست هفت تن در سایه عرش اویند: ...
و مردی که در خلوت، یاد خداوند عزوجل کند و از ترس خدا اشک از دیدگانش سرازیر شود.

بحار الأنوار: ۸۴/۲/۷۱

حدیث ۳۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ مِنْ عَيْنَيْهِ مِثْلُ الذُّبَابِ مِنَ الدَّمْعِ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ آمَنَهُ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْفَرَجِ الْأَكْبَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از ترس خدا به اندازه مگسی اشک از چشمش خارج شود خداوند او را در آن روز ترس
بزرگ ایمن می‌گرداند.

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۶/۳۰

حدیث ۳۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ نَظَرَ اللَّهَ إِلَيْهَا تَبْكِي عَلَى ذَنْبٍ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، لَمْ يَطَّلِعْ عَلَى ذَلِكَ الذَّنْبِ غَيْرُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا چهره ای که خداوند به آن می‌نگرد در حالی که از ترس خدا بر گناهی که کرده و جز او
کسی از آن گناه آگاه نیست، می‌گرید .

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۱/۱۵

حدیث ۳۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْجَلَ الشَّرِّ عُقُوبَةَ الْبَغْيِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کیفر تعدی (سرکشی) زودتر از کیفر هر کردار زشت دیگری دامنگیر انسان می‌شود.

الکافی: ۱ / ۳۲۷ / ۲

حدیث ۳۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَمِ قَبْلَكُمْ : الْبَغْضَاءُ وَالْحَسَدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیماری اقوام پیشین به شما سرایت کرده است: نفرت و حسادت.
معانی الأخبار: ۳۶۷ / ۱.

حدیث ۳۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنٍ مَلَأَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند چیزی منفورتر از شکم پُر نیست.
عیون أخبار الرضا: ۲ / ۳۶ / ۸۹.

حدیث ۳۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْبُخْلِ وَسُوءِ الْخُلُقِ ، وَإِنَّهُ لَيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الطَّيْنُ الْعَسَلَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چیزی در نزد خداوند عزیز و ارجمند ، بدتر از بخل و بد اخلاقی نیست . و همانا بخل عمل را ضایع می کند همان گونه که گل عسل را .
بحار الأنوار: ۱۶ / ۲۳۱

حدیث ۳۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْعَالِمُ يَزُورُ الْعُمَّالَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین افراد نزد خداوند متعال دانشمندی است که به ملاقات کارگزاران [جور] می رود.
کنز العمال: ۲۸۹۸۵

حدیث ۳۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَبْغَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْإِخْوَانِ ، الْمُتَمَسِّقُونَ لِلْبُرْءِ الْعَثَرَاتِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین شما نزد خداوند کسانی هستند که سخن چینی می کنند، میان برادران جدایی می افکنند، و در پی یافتن خطا و لغزش برای افراد بی گناه هستند.
بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۸۳ / ۱۷.

حدیث ۳۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ ، وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمُطَلَبٌ دَمٍ أَمْرِيٍّ بَغَيْرِ حَقِّ لِيُهِرِقَ دَمَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبعوض ترین مردمان نزد خدا سه نفرند: آن که در حرم (مکه) ستم کند، و آن که در اسلام پیگیر

سنتی جاهلی باشد و آن که خواهان به ناحق ریخته شدن خون کسی باشد.

کنز العمال : ۴۳۸۳۳.

حدیث ۳۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ: الرَّجُلُ يُكْتَبُ النَّوْمُ بِالنَّهَارِ وَلَمْ يُصَلِّ مِنَ اللَّيْلِ شَيْئًا، وَالرَّجُلُ يُكْتَبُ الْأَكْلَ وَلَا يُسَمِّي اللَّهَ عَلَى طَعَامِهِ وَلَا يَحْمَدُهُ، وَالرَّجُلُ يُكْتَبُ الضُّحْكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه کس نزد خدا از همه مبعوض ترند: کسی که روز زیاد می خوابد در حالی که شب اصلاً نمازی نخوانده است ، و کسی که زیاد می خورد و هنگام غذا خوردن نام و حمد خدا نمی گوید، و کسی که بی دلیل زیاد می خندد.

کنز العمال : ۲۱۴۳۱

حدیث ۳۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ رَجُلًا يُدْخِلُ عَلَيْهِ فِي بَيْتِهِ وَلَا يُقَاتِلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عز و جل از مردی که به خانه اش در آید و او نجنبند نفرت دارد.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۲۸ / ۲۴.

حدیث ۳۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ كُلَّ جَعَطَرِيٍّ جَوَاطِ سَخَابٍ فِي الْأَسْوَاقِ، جِيفَةٍ بِاللَّيْلِ، حِمَارٍ بِالنَّهَارِ، عَالِمٍ بِالدُّنْيَا، جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال نفرت دارد از هر درشتخوی متکبر عربده جوی در کوچه و بازار که در شب مانند مرده می افتد و در روز مانند الاغ است و به کار دنیا آگاه است و به آخرت نادان.

کنز العمال : ۴۳۶۷۹.

حدیث ۳۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُبْغِضُ كُلَّ عَالِمٍ بِالدُّنْيَا جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند تبارک و تعالی از هر کس که به دنیا عالم و به آخرت جاهل باشد نفرت دارد.

کنز العمال : ۲۸۹۸۲

حدیث ۳۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الشَّيْخَ الزَّانِي، وَالغَنَى الظُّلُومَ، وَالْفَقِيرَ الْمُخْتَالَ، وَالسَّائِلَ الْمُلْحِفَ، وَوَيْحِيَّ أَجْرَ الْمُعْطَى الْمَنَانِ، وَبِمَقْتِ الْبَذِيخِ الْجَرِيِّ

الْكَذَّابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند از پیرمرد زناکار، توانگرِ ستمکار، تهیدستِ گردنفرافز و گدایِ سمج نفرت دارد و بخشنده منت گذار را بی اجر می گذارد و گردنکشِ گستاخِ دروغگو را دشمن می دارد.
تحف العقول : ۴۲.

حدیث ۳۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ الْأَعْمَى مَنْ يَعْمَى بَصْرُهُ، إِنَّمَا الْأَعْمَى مَنْ تَعْمَى بِصِيرَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کور آن نیست که چشمش نابینا باشد بلکه کور [واقعی] آن کسی است که دیده بصیرتش کور باشد.
کنز العمال : ۱۲۲۰.

حدیث ۳۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُسْنُ الْبَشْرِ يَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشرویی، کینه را می زداید.
الکافی : ۶ / ۱۰۳ / ۲

حدیث ۳۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِلْقُ أَخَاكَ بِوَجْهِ مُبْسِطٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت گشاده رو برخورد کن.
الکافی : ۳ / ۱۰۳ / ۲

حدیث ۳۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ، فَالْقَوْمُ بِطَلَاقِهِ الْوَجْهِ وَحُسْنِ الْبَشْرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما هرگز نمی توانید همه مردم را از اموال خود بهره مند سازید، پس با آنان با گشاده رویی و خوشرویی تمام برخورد کنید.
الکافی : ۱ / ۱۰۳ / ۲ .

حدیث ۳۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَيْلُوا طَعَامَكُمْ ، فَإِنَّ الْبَرَكَهَ فِي الطَّعَامِ الْمَكِيلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراک (غلات) خود را کیل کنید که برکت در خوراک کیل و پیمانہ شده است.
کنز العمال : ۹۴۳۴ .

حدیث ۳۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السَّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی کامل آن است که رفتار نهن و آشکارت یکسان باشد.
کنز العمال : ۵۲۶۵ .

حدیث ۳۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ الْبَارِّ فَعَشْرَةٌ : يُحِبُّ فِي اللَّهِ ، وَيُبْغِضُ فِي اللَّهِ ، وَيُصَاحِبُ فِي اللَّهِ ، وَيُفَارِقُ فِي اللَّهِ ، وَيَغْضَبُ فِي اللَّهِ ، وَيَرْضَى فِي اللَّهِ ،
وَيَعْمَلُ لِلَّهِ ، وَيَطْلُبُ إِلَيْهِ ، وَيَخْشَعُ لِلَّهِ خَائِفًا
مَخُوفًا طَاهِرًا مُخْلِصًا مُسْتَحْيَا مُرَاقِبًا ، وَيُحْسِنُ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه نیکوکار ده چیز است: برای خدا دوست می دارد، برای خدا دشمنی می ورزد، برای خدا یار و
همراه می شود، برای خدا جدا می شود، برای خدا خشم می گیرد، برای خدا خشنود می شود، برای خدا کار می کند، خدا جوست،
در برابر خدا

خاشع و ترسان و هراسان و پاک و با اخلاص و با حیا و مراقب خود است و برای خدا احسان و نیکی می کند.
تحف العقول : ۲۱ .

حدیث ۳۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوَابِ الْبِرِّ ، وَإِنَّ أَسْرَعَ الشَّرِّ عِقَابِ الْبَغْيِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاداش نیکی زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز زودتر از هر کار بد
دیگری گریبان می گیرد.
الخصال : ۸۱ / ۱۱۰ .

حدیث ۳۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مِنْ أَبْوَابِ الْبِرِّ : سَخَاءُ النَّفْسِ ، وَطَيْبُ الْكَلَامِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز از درهای نیکی است: سخاوتمندی جان، گفتار نیکو، و شکیبایی در برابر آزار و اذیت.
تحف العقول : ۸

حدیث ۳۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر عمر نمی افزاید مگر نیکی.
 بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۳ .

حدیث ۳۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَبِي اللَّهِ لَصَاحِبِ الْبِدْعَةِ بِالتَّوْبَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند توبه بدعتگذار را نمی پذیرد.
 بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۱۶ / ۸ .

حدیث ۳۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بدعتها در میان امتم پدیدار شوند بر عالم است که علم خود را آشکار سازد. پس هر کس
 چنین نکند، لعنت خدا بر او باد.
 الکافی : ۱ / ۵۴ / ۲ .

حدیث ۳۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَمَلٌ قَلِيلٌ فِي سُنَّةٍ خَيْرٌ مِنْ عَمَلٍ كَثِيرٍ فِي بِدْعَةٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمل اندک مطابق با سنت، بهتر است از عمل بسیار که با بدعت همراه باشد.
 الأمالی للطوسی : ۳۸۵ / ۸۳۸ .

حدیث ۳۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَهْلُ الْبِدْعِ شَرُّ الْخَلْقِ وَالْخَلِيقَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدعتگذاران، بدترین مردم و موجودات هستند.
 كنز العمال : ۱۰۹۵ و ۱۱۲۶

حدیث ۳۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أهل البدع كلابُ أهل النار .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدعتگذاران، سگهای اهل دوزخ هستند.

کنز العمال: ۱۱۲۵

حدیث ۳۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْرَضَ عَنِ صَاحِبِ بَدْعِهِ ، بُغِضَ لَهُ ، مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به نفرت و دشمنی از بدعتگذار روی گرداند، خداوند دل او را از آرامش و ایمان لبریز می سازد.

کنز العمال : ۵۵۹۹ .

حدیث ۳۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ مُبْتَدِعٍ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ دِينِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به روی بدعتگذار لبخند بزند، همانا به نابود کردن دین خود کمک کرده است.

بحار الأنوار : ۴۷ / ۲۱۷ / ۴

حدیث ۳۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ فِي بَدْعِهِ خَلَاءَ الشَّيْطَانِ وَالْعِبَادَةِ ، وَأَلْقَى عَلَيْهِ الْخُشُوعَ وَالْبُكَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به بدعتی عمل کند، شیطان او را با عبادت تنها می گذارد و حالت خشوع و گریه بر او می افکند.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۱۶ / ۸ .

حدیث ۳۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكَ أَنْ تَسَنَّ سُنَّةَ بَدْعٍ ؛ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا سَنَّ سُنَّةَ سَيِّئَةٍ لِحَقِّهِ وِزْرُهَا وَوَزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا سنتی را بدعت گذاری؛ زیرا اگر بنده سنت بدی را به وجود آورد گناه آن و گناه کسی که به آن عمل کند به گردن اوست.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۰۴ / ۱ .

حدیث ۳۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الْأُمُورِ مُخَدَّاتُهَا ، أَلَا وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، أَلَا وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین امور آن است که بدعت باشد. بدانید هر بدعتی گمراهی است. بدانید که هر گمراهی فرجامش آتش است.

الأمالی للمفید : ۱۴ / ۱۸۸ .

حدیث ۳۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْخَلُ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ بِمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم کسی است که در پرداخت آنچه خدا بر او واجب گردانیده است، بخل ورزد.

بحار الأنوار : ۲ / ۳۰۰ / ۷۳

حدیث ۳۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم کسی است که در سلام کردن بخل ورزد.

بحار الأنوار : ۱۱ / ۴ / ۷۶ .

حدیث ۳۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا الْبَخِيلُ حَقُّ الْبَخِيلِ الَّذِي يَمْنَعُ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ فِي مَالِهِ ، وَيَمْنَعُ الْبَائِئَةَ فِي قَوْمِهِ ، وَهُوَ فِيمَا سِوَى ذَلِكَ يُبَدِّرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل واقعی کسی است که از پرداخت زکات واجب مال خود سرپیچد و از بخشش به قوم و خویشان خود دریغ ورزد و در غیر این موارد اسراف و ولخرجی کند.

معانی الأخبار : ۴ / ۲۴۵ .

حدیث ۳۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبَخِيلُ حَقًّا مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل حقیقی کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من درود نفرستد.

بحار الأنوار : ۲۸ / ۳۰۶ / ۷۳

حدیث ۳۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلُ النَّاسِ رَاحَةً الْبَخِيلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم آسایش‌ترین مردم، بخیل است.

بحار الأنوار: ۲ / ۳۰۰ / ۷۳ .

حدیث ۳۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الظُّرْفِ الصَّلْفُ ، وَآفَةُ الشَّجَاعَةِ الْبَغْيُ ، وَآفَةُ السَّمَاةِ الْمَنُّ ، وَآفَةُ الْجَمَالِ الْخِيَلُ ، وَآفَةُ الْعِبَادَةِ الْفِتْرَةُ ، وَآفَةُ الْحَدِيثِ الْكِذْبُ ، وَآفَةُ الْعِلْمِ النَّشْيَانُ ، وَآفَةُ الْحِلْمِ السَّفَهُ ، وَآفَةُ الْحَسَبِ الْفَخْرُ ، وَآفَةُ الْجُودِ السَّرْفُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت زیرکی غرور است، آفت شجاعت تجاوز، آفت بخشندگی منت، آفت زیبایی تکبر، آفت عبادت سستی، آفت سخن دروغ، آفت علم فراموشی، آفت بردباری سبکسری، آفت بزرگ زادگی فخرفروشی و آفت سخاوت، زیاده روی.

کنز العمال: ۴۴۰۹۱

حدیث ۳۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الدِّينِ الْهُوَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت دین، هوای نفس است.

کنز العمال: ۴۴۱۲۱

حدیث ۳۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرًا مِنْ أَلْفٍ مِثْلِهِ إِلَّا الْإِنْسَانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیزی نیست که از هزار همتای خود بهتر باشد، مگر انسان.

کنز العمال: ۳۴۶۱۵ .

حدیث ۳۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ خَرَجَ مِنْ ذُلِّ الْمَعْصِيَةِ إِلَى عِزِّ الطَّاعَةِ أَنْسَهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ بَعِيرٍ أَنْيسٍ ، وَأَعَانَهُ بَغِيرٍ مَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از خواری گناه به سرفرازی طاعت درآید، خداوند عز و جل انیس او می شود، بی آنکه همدمی داشته باشد و او را کمک می رساند، بی آنکه مال و ثروتی داشته باشد.

بحار الأنوار: ۷۴ / ۳۵۹ / ۷۵ .

حدیث ۳۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المسلمون إخوة، تتكافأ دماؤهم، يسعى بذمتهم أدناهم، وهم يد على من سواهم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمانان برادرند، خون هایشان یکسان است، کمترین آنها امان می دهد و در برابر بیگانگان یکدست و متحدند.

بحار الأنوار: ۱۰۰ / ۴۶ / ۶ .

حدیث ۳۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُجِيرُ عَلَى أُمَّتِي أَدْنَاهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترین فرد امت من می تواند از طرف آنها امان دهد.
کنز العمال: ۱۰۹۳۲ .

حدیث ۳۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَمَّنَ رَجُلًا عَلَى دَمِهِ فَقَتَلَهُ فَأَنَا بَرِيءٌ مِنَ الْقَاتِلِ ، وَإِنْ كَانَ الْمَقْتُولُ كَافِرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که کسی را امان (پناه) دهد و او را بکشد، من از آن قاتل بیزارم، اگر چه آن مقتول کافر باشد.
کنز العمال: ۱۰۹۳۰ .

حدیث ۳۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَمِنَكَ الرَّجُلُ عَلَى دَمِهِ فَلَا تَقْتُلْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی بر جان خود از تو امان خواست، او را نکش.
کنز العمال: ۱۰۹۰۹ .

حدیث ۳۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَيْتَمَنَ غَيْرَ أَمِينٍ فَلَيْسَ لَهُ عَلَى اللَّهِ ضَمَانٌ ، لِأَنَّهُ قَدْ نَهَاهُ أَنْ يَأْتِمَنَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به فردی غیر امین امانت بسپارد، خداوند ضامن او نیست؛ زیرا خداوند او را از سپردن امانت به غیر امین نهی کرده است.

بحار الأنوار: ۱۰۳ / ۱۷۹ / ۳ .

حدیث ۳۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأمانةُ تَجْلِبُ الغَناءَ ، والخِيانةُ تَجْلِبُ الفقرَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری توانگری می آورد، و خیانت در امانت ناداری.
بحار الأنوار: ۶ / ۱۱۴ / ۷۵ .

حدیث ۳۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ مِنَّا مَنْ يُحَقِّرُ الأمانةَ حَتَّى يَسْتَهْلِكَهَا إِذَا اسْتُودِعَهَا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست آن که امانت را بی اهمیت شمارد و بدین سبب امانتی را که به او سپرده شده است ضایع گرداند.
بحار الأنوار: ۱۳ / ۱۷۲ / ۷۵ .

حدیث ۳۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا إِيمانَ لِمَنْ لا أمانةَ لَهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان ندارد کسی که امانتدار نیست.
بحار الأنوار: ۲۶ / ۱۹۸ / ۷۲ ، غرر الحکم: ۱۰۷۶۷ .

حدیث ۳۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ إِيمانُ مَنْ رَأَى بَعْجَبٍ وَلَكِنَّ العَجَبَ كُلَّ العَجَبِ لِقومٍ رَأوا أوراقا فيها سِوادٌ فَأَمَنوا بِهِ أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان آوردن کسی که مرا دیده شگفت آور نیست بلکه شگفتی بسیار از مردمانی است که [تنها] برگه هایی نوشته شده دیدند و از ابتدا تا انتها به آن، ایمان آوردند.
کنز العمال: ۷۰۴

حدیث ۳۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَقولُ جَهَنَّمُ لِلْمُؤْمِنِ يَوْمَ القِيامَةِ : جُزْ يا مُؤْمِنُ فَقَدْ أَطَفَأَ نورَكَ لَهَبِي
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جهنم ، در روز قیامت به مؤمن می گوید : ای مؤمن ، تو عبور کن که نور تو شعله های مرا خاموش کرد .
تاریخ بغداد: ج ۵ ص ۱۹۴ و ج ۱۲ ص ۱۱۱ .

حدیث ۳۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- يَصِفُ الْمُؤْمِنَ -: لَطِيفُ الْحَرَكَاتِ ، حُلُوُّ الْمُشَاهِدَةِ ... يَطْلُبُ مِنَ الْأُمُورِ أَعْلَاهَا ، وَمِنَ الْأَخْلَاقِ أَسْفَلَهَا ... لَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ يُبْغِضُ ، وَلَا- يَأْتُمُ فِيمَنْ يُحِبُّ ... قَلِيلُ الْمُؤُونَةِ ، كَثِيرُ الْمَعُونَةِ ... يُحْسِنُ فِي عَمَلِهِ كَأَنَّهُ نَاطِرٌ إِلَيْهِ ، غَضُّ الطَّرْفِ ، سَيْحِيُّ الْكُفِّ ، لَا يَزُدُّ سَائِلًا ... يَزِنُ كَلَامَهُ ، وَيُخْرِسُ لِسَانَهُ ... لَا- يَقْبَلُ الْبَاطِلَ مِنَ صَدِيقِهِ ، وَلَا يَزُدُّ الْحَقَّ عَلَى عَدُوِّهِ ، وَلَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ ، وَلَا يَعْلَمُ إِلَّا لِيَعْمَلَ ... إِنْ سَلَكَ مَعَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَانَ أَكْسَهُمْ ، وَإِنْ سَلَكَ مَعَ أَهْلِ الْآخِرَةِ كَانَ أَوْرَعَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در وصف مؤمن - فرمود : حرکات و رفتارهایش ملایم و مهربان است و دیدارش شیرین ... از هر چیز عالیترین آن را می جوید و از خوبیها والاترینشان را ... بر دشمنش ستم نمی کند و به خاطر کسی که دوستش دارد مرتکب گناه نمی شود، ... کم خرج و زحمت است و بسیار کمک و یاری می رساند ... کارش را به خوبی انجام می دهد به طوری که گویی آن را می بیند، چشمانش فروهسته است، دست بخشنده دارد، و دست رد به سینه سائل نمی زند ... سخنش را می سنجد و زبان در کام می کشد ... باطل را از دوستش نیز نمی پذیرد و حق را حتی از دشمنش انکار نمی کند، دانش نمی آموزد مگر برای دانستن و نمی آموزد مگر برای عمل کردن ... اگر با دنیاطلبان همراه شود زیرکترین آنهاست و هرگاه با آخرت جویان برود پارساترین آنها.

بحار الأنوار: ۶۷ / ۷۱ / ۳۴ و ص ۳۱۰ / ۴۵

حدیث ۳۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّتَهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از کار نیک خود شادمان باشد و از کار بد خویش ناراحت، او مؤمن است.

کنز العمال : ۷۰۰ .

حدیث ۳۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ الَّذِي نَفْسُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ ، وَالنَّاسُ فِي رَاحَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن کسی است که نفسش از او در رنج است و مردم در آسایش.

کنز العمال : ۷۵۲

حدیث ۳۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ ، وَالْمَنَافِقُ يَقُولُ : حَتَّى يُبْدَأَ بِي!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ابتدا سلام می کند، ولی منافق می گوید: باید به من سلام شود.

کنز العمال : ۷۷۸ .

حدیث ۳۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ يَأْلَفُ وَيُؤَلَّفُ ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا

يَأْلَفُ وَلَا يُؤَلَّفُ ، وَخَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن الفت می گیرد و با او الفت می گیرند و کسی که الفت نگیرد و الفت پذیر نباشد از خیر و برکت بی بهره است. و بهترین مردمان کسی است که برای مردم سودمندتر باشد.

کنز العمال : ۶۷۹

حدیث ۳۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن کسی است که مردم او را بر جان و مال خود امین کرده باشند.

کنز العمال : ۷۳۹

حدیث ۳۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ ، وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ ، وَيَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَدْنَاهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان خونهایشان برابر است، در برابر دیگران یکدست هستند و اگر کمترین آنها [به دشمن] امان دهد دیگران به آن احترام می گذارند.

کنز العمال : ۴۰۲ .

حدیث ۳۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ لَيِّنٌ ، حَتَّى تَخَالَهَ مِنَ اللَّيْنِ أَحْمَقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن رام و ملایم است، چندان که از شدت ملایمت، می پنداری احمق است.

کنز العمال : ۶۹۰

حدیث ۳۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ ؛ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان در دوستی، عطف و مهرورزی نسبت به هم چونان یک پیکرند؛ که هرگاه عضوی از آن به درد آید، دیگر اعضا را بی خوابی و تب فرا می گیرد.

مسند ابن حنبل : ۶ / ۳۷۹ / ۱۸۴۰۸ .

حدیث ۳۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ يَقُولُ: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي، مَا خَلَقْتُ مِنْ خَلْقِي خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جلّ ثناؤه ، می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند آفریده ای نیافریده ام که نزد من محبوبتر از بنده مؤمنم باشد.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۸/۷۵.

حدیث ۳۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ أكرمُ على الله من ملائكتِهِ الْمُقَرَّبِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نزد خدا گرامی تر از فرشتگان مقرب اوست.
کنز العمال : ۸۲۱.

حدیث ۳۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصَلْتَانِ لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ :

البُخْلُ ، وَسُوءُ الظَّنِّ بِالرِّزْقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خصلت است که در مؤمن گرد نمی آیند: بخل و بد گمانی به روزی.

بحار الأنوار : ۸ / ۱۷۲ / ۷۷

حدیث ۳۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خُلُقَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ : الشُّحُّ ، وَسُوءُ الخُلُقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خوی در مؤمن فراهم نمی آیند: بخل و بدخویی.

بحار الأنوار : ۸ / ۱۷۳ / ۷۷.

حدیث ۳۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُطَبِّعُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ خَصَلَةٍ وَلَا يُطَبِّعُ عَلَى الكَذِبِ وَلَا عَلَى الخِيَانَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن با هر خصلتی سرشته می شود، اما با دروغگویی و خیانت سرشته نمی شود.

تحف العقول : ۵۵

حدیث ۳۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدْنَى الكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ مِنْ أَخِيهِ الكَلِمَةَ فَيَحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَ بِهَا ، أَوْلَيْكَ لَا خَلَقَ لَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترین کفر این است که انسان از برادرش سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا او را با آن رسوا سازد. این افراد بویی از انسانیت نبرده اند.
بحار الأنوار: ۱۱/۱۹۳/۷۷.

حدیث ۳۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ أَكْثَرَ هَمِّهِ نَيْلَ الشَّهَوَاتِ نُزِعَ مِنْ قَلْبِهِ حِلَاوَةُ الْإِيمَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بیشترین هم و غمش رسیدن به خواهشهای نفسانی باشد، حلاوت ایمان از قلبش گرفته می شود.
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۱۶ .

حدیث ۳۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ: مَنْ كَانَ لَا شَيْءَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَمَنْ كَانَ لَأَنْ يُحْرَقَ بِالنَّارِ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَزْتَدَّ عَنْ دِينِهِ ، وَمَنْ كَانَ يُحِبُّ لِلَّهِ وَيُبْغِضُ لِلَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس داشته باشد طعم ایمان را چشیده است: کسی که هیچ چیزی را بیشتر از خدا و پیامبر او دوست نداشته باشد و کسی که اگر او را با آتش بسوزانند برایش بهتر است تا اینکه از دینش دست شوید و کسی که برای خدا دوستی و دشمنی ورزد .
کنز العمال : ۷۲ .

حدیث ۳۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْثَقُ الْعُرَى كَلِمَةُ التَّقْوَى .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین دستگیره های ایمان، کلمه تقواست (گفتن کلمه «لا إله إلا الله») .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۳۳ .

حدیث ۳۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْثَقُ عُرَى الْإِيمَانِ : الْوَلَايَةُ فِي اللَّهِ ، وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محکمترین دستگیره های ایمان، پیوند به خاطر خدا، دوستی به خاطر خدا و دشمنی به خاطر خداست.
کنز العمال : ۴۳۵۲۵ .

حدیث ۳۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإيمانُ في عَشْرَةٍ: المعرفةُ، والطَّاعَةُ، والعِلْمُ، والعملُ، والورعُ، والاجتهادُ، والصَّبْرُ، واليقينُ، والرِّضا، والتَّسليمُ، فأَيُّها فَقَدَ صاحِبُهُ بَطَلَ نِظامُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان در ده چیز است: شناخت، فرمانبری [از خدا]، علم، عمل، پارسایی، سختکوشی، شکیبایی، یقین، خشنودی و تسلیم [در برابر خدا]. هر یک از این ده رکن کم شود رشته ایمان از هم می گسلد.

بحار الأنوار: ۶۹ / ۱۷۵ / ۲۸

حدیث ۳۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإيمانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان هفتاد و اندی شاخه است که برترین آنها قول «لا إله إلا الله» است و کمترین آنها برداشتن چیزهای آزارنده از سر راه مردم؛ و حیا [نیز] شاخه ای از ایمان است.

کنز العمال: ۵۲.

حدیث ۳۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْإِيمَانِ الصَّبْرُ وَالسَّمَاخَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین ایمان، شکیبایی و بخشندگی است.

کنز العمال: ۷۴

حدیث ۳۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَكَ حَيْثُ مَا كُنْتَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین ایمان آن است که بدانی خداوند همه جا با تو هست.

کنز العمال: ۶۶

حدیث ۳۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يُكْمَلُ عَبْدٌ الْإِيمَانَ بِاللَّهِ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ خَمْسُ خِصَالٍ: التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ، وَالتَّفْوِيزُ إِلَى اللَّهِ، وَالتَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ، وَالرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ، وَالصَّبْرُ عَلَى بَلَاءِ اللَّهِ. إِنَّهُ مَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ، وَأَبْغَضَ فِي اللَّهِ، وَأَعْطَى لِلَّهِ، وَمَنَعَ لِلَّهِ، فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان بنده به خدا کامل نباشد مگر پنج خصلت در او باشد: توکل به خدا، واگذاشتن کارها به خدا،

سر نهادن به فرمان خدا، خشنود بودن به قضای خدا، و شکیبایی کردن بر بلای خدا. هر کس به خاطر خدا دوست بدارد، به خاطر خدا دشمنی ورزد، برای خدا داد و دهش کند و برای خدا از بخشش باز ایستد، هر آینه ایمان را به سر حد کمال رسانده است.
بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۷۷ / ۱۰

حدیث ۳۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدُ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ ، وَحَتَّى يَخَافَ اللَّهَ فِي مِرَاجِهِ وَجِدِّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده به کمال ایمان نمی رسد مگر آن که آنچه را برای خود دوست دارد برای برادرش نیز دوست بدارد، و در شوخی و جدی خود از خدا بترسد.
کنز العمال: ۱۰۶ .

حدیث ۳۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ سِتْرَتَا كَمَلِ إِيْمَانَةٍ : رَجُلٌ لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمَةً ، وَلَا يُرَائِي بَشِيءٍ مِنْ عَمَلِهِ ، وَإِذَا عَرَّضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ أَحَدُهُمَا لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لِلْآخِرَةِ ، اخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر که داشته باشد ایمانش کامل است: مردی که در راه خدا از سرزنش هیچ نکوهشگری نهراسد و در هیچ کار خود ریا و خودنمایی نکند و هرگاه دو چیز بر او عرضه شود که یکی دنیایی است و دیگر آخرتی، کار آخرت را بر دنیا ترجیح دهد.
کنز العمال: ۴۳۲۴۷

حدیث ۳۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَرَأَى لَإِلَهٍ إِلَّا اللَّهَ تَنْفَعُ مَنْ قَالَهَا حَتَّى يُسْتَخَفَّ بِهَا ، وَالْإِسْتِخْفَافُ بِحَقِّهَا أَنْ يَظْهَرَ الْعَمَلُ بِالْمَعَاصِي فَلَا يُنْكِرُوهُ وَلَا يُغَيِّرُوهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «لا إله إلا الله» همواره برای گوینده آن سودمند است مگر زمانی که آن را خوار شمارد، و خفیف شمردن حق آن به این است که گناهکاری آشکار شود و آن را زشت شمارند و در صدد از میان بردن گناهکاری برنمایند.
کنز العمال: ۲۲۳ .

حدیث ۳۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يُخْرِجُ الْمُؤْمِنَ مِنْ إِيْمَانِهِ ذَنْبٌ ، كَمَا لَا يُخْرِجُ الْكَافِرَ مِنْ كُفْرِهِ إِحْسَانٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ گناهی مؤمن را از ایمانش خارج نمی سازد، همچنان که هیچ کار نیکی کافر را از کفرش به در نمی برد.
کنز العمال: ۱۳۳۳

حدیث ۳۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِيمَانُ وَالْعَمَلُ أَخَوَانٌ شَرِيكَانِ فِي قَرْنٍ ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ أَحَدَهُمَا إِلَّا بِصَاحِبِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان و عمل دو برادر بسته به یک ریسمانند که خداوند یکی را بدون دیگری نمی پذیرد.
 کنز العمال : ۵۹

حدیث ۳۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لُعِنَتِ الْمُرْجِيئَةُ عَلَى لِسَانِ سَبْعِينَ نَبِيًّا ، الَّذِينَ يَقُولُونَ : الْإِيمَانُ قَوْلٌ بِلا عَمَلٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرجه همانان که می گویند: ایمان گفتار است بی کردار، از زبان هفتاد پیامبر لعنت شده اند.
 کنز العمال : ۶۳۷ .

حدیث ۳۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنَ الْخَيْرِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای مؤمن نیست مگر آن که هر خوبی که برای خود می خواهد برای مردم نیز بخواهد.
 کنز العمال : ۹۵ .

حدیث ۳۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَحِقُّ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَغْضَبَ لِلَّهِ وَيَرْضَى لِلَّهِ ، فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ اسْتَحَقَّ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده آنگاه به ایمان حقیقی دست می یابد که برای خدا به خشم آید و برای خدا خشنود شود . پس ، هر گاه چنین باشد سزایند ایمان حقیقی گشته است .
 کنز العمال : ۹۹

حدیث ۳۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِيمَانُ ، الصَّبْرُ وَالسَّمَاحَةُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان، شکیبایی و بخشش است.
 کنز العمال : ۵۷

حدیث ۳۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ حَقِيقَةً ، وَمَا بَلَغَ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر چیزی حقیقتی دارد. و هیچ بنده ای به حقیقت ایمان نمی رسد مگر آن که بداند آنچه به او رسیده نمی توانست نرسد و آنچه به او نرسیده نمی توانست برسد.

کنز العمال : ۱۲

حدیث ۳۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالتَّحَلِّيِّ وَلَا بِالتَّمَنِّيِّ ، وَلَكِنَّ الْإِيمَانَ مَا خَلَصَ فِي الْقَلْبِ وَصَدَّقَهُ الْأَعْمَالُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان نه به ظاهر است و نه به آرزو، بلکه ایمان آن است که در دل خالص باشد و عمل آن را تصدیق کند.

بحار الأنوار : ۶۹ / ۷۲ / ۲۶ ، کنز العمال : ۱۱ نحوه .

حدیث ۳۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْإِيمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ ، وَقَوْلٌ بِاللِّسَانِ ، وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان، شناخت با دل است و گفتن با زبان و عمل با ارکان.

کنز العمال : ۲

حدیث ۳۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخْرُجُ فِي آخِرِ أُمَّتِي الْمَهْدِيُّ ، يَشْقِيهِ اللَّهُ الْغَيْثَ ، وَتُخْرِجُ الْأَرْضُ نَبَاتَهَا ، وَيُعْطَى الْمَالُ صِحَاحًا ، وَتَكْتُمُ الْمَاشِيَةُ ، وَتَعْظُمُ الْأُمَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان واپسین امتم، مهدی ظهور می کند. خداوند به او باران عطا می کند، زمین گیاهش را برمی رویند، مال به یکسان و بی کم و کاست عطا می شود، دامها و چارپایان زیاد می شوند، و امت سربلند و بزرگ می گردد. کنز العمال : ۳۸۷۰۰ .

حدیث ۳۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي أَنْتَظَارُ فَرَجِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین کارهای امت من ، انتظار فرج از خداوند عز و جل است.

بحار الأنوار : ۵۲/۱۲۲/۲

حدیث ۳۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا ، إِنَّ الثَّابِتِينَ عَلَى الْقَوْلِ بِهِ فِي زَمَانٍ غَيْبَتِهِ لَأَعَزُّ مِنَ الْكِبْرِيَةِ الْأَحْمَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سو گند به آن که به حق مرا نوید دهنده برانگیخت، آنان که در روزگار غیبت او بر اعتقاد به او استوار بمانند از کبریت احمر کمیابترند.

کمال الدین : ۲۸۸ / ۷ .

حدیث ۳۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَمْتَلِيَّ الْأَرْضُ ظُلْمًا وَعُدْوَانًا ، ثُمَّ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ عِترَتِي فَيَمْلَأُهَا قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَعُدْوَانًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت بر پا نمی شود تا زمانی که زمین از ستم و دشمنی آکنده شود، آن گاه مردی از خاندان من قیام می کند و زمین را، همچنان که از ظلم و جور آکنده شده، از عدل و داد پر می کند.

کنز العمال : ۳۸۶۹۱

حدیث ۳۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَلِيرُجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمَهُ اسْمِي ، لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَلِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردی از خاندان من حکومت خواهد کرد که نامش با نام من یکی است . اگر از دنیا جز یک روز نمانده باشد خداوند آن روز را دراز می گرداند تا او حکومت را به دست گیرد .

کنز العمال : ۳۸۶۶۱

حدیث ۳۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي ، وَجْهُهُ كَالْكَوْكَبِ الدَّرِّيِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهدی مردی از فرزندان من است و چهره اش چون ستاره درخشان.

کنز العمال : ۳۸۶۶۶

حدیث ۳۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبَشْرِي يَا فَاطِمَةُ ، فَإِنَّ الْمَهْدِيَّ مِنْكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد تو را ای فاطمه که مهدی از توست.

کنز العمال : ۳۴۲۰۸

حدیث ۳۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سَأَلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ عَنِ الْأُئِمَّةِ فِي صَلْبِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : ... وَيَخْرُجُ مِنْ صَلْبِ عَلِيٍّ (الرِّضَا) ابْنُهُ مُحَمَّدٌ الْمَحْمُودُ أَطَهَّرُ النَّاسَ خَلْقًا وَأَحْسَنَهُمْ خُلُقًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال عبد الله بن مسعود از امامان از نسل حسین علیه السلام - فرمود : ... و از صلب علی (امام رضا) فرزندش محمد ستوده شده به دنیا می آید ، که پاکترین مردم از نظر خلقت و خوش خلق ترین آنهاست . کفایه الأثر : ص ۸۴ .

حدیث ۳۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا جَابِرُ ، يُوَلِّدُ لابنِ الْحُسَيْنِ ابْنَ يُقَالُ لَهُ : عَلِيٌّ ، إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ : لِيَقْمَ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ ، فَيَقُومُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ . وَيُوَلِّدُ لِعَلِيِّ ابْنَ يُقَالُ لَهُ : مُحَمَّدٌ . يا جَابِرُ ، إِنْ رَأَيْتَهُ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ ، وَاعْلَمْ أَنَّ بَقَاءَكَ بَعْدَ رُؤْيَيْهِ يَسِيرٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جابر! برای فرزندم حسین، پسری به دنیا می آید به نام علی. در روز رستاخیز آواز دهنده ای آواز می دهد که سرور عابدان برخیزد و علی بن حسین بر می خیزد. برای علی نیز پسری به دنیا می آید به نام محمد. ای جابر! اگر او را دیدی سلام مرا به وی برسان. بدان که زندگی تو بعد از دیدن او زمانی کوتاه خواهد پایید. بحار الأنوار : ۹ / ۲۲۷ / ۴۶ .

حدیث ۳۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ - : إِنَّكَ سَتَدْرُكُ رَجُلًا مِنِّي اسْمُهُ اسْمِي وَ شِمَائِلُهُ شِمَائِلِي يَبْقَرُ الْعِلْمَ بَقْرًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به جابر بن عبدالله انصاری - فرمود : به زودی تو مردی از (خاندان) من را درک می کنی (می بینی) ، نام او همنام من و شمائل او شمائل من است ، او علم را می شکافد شکافتنی . بحار الأنوار : ۵ / ۲۲۵ / ۴۶ .

حدیث ۳۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يُنَادِي مُنَادٍ : أَيْنَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ ؟ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَلَدِي عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ يَخْطُرُ بَيْنَ الصُّفُوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز رستاخیز آواز دهنده ای صدا می زند: کجاست زین العابدین (زیور پرستشگران) ؟ و من فرزندم علی بن حسین بن علی بن ابی طالب را می بینم که صفها را می شکافد [و پیش می رود]. بحار الأنوار : ۱ / ۳ / ۴۶ .

حدیث ۳۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَحَبِّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَى أَهْلِ السَّمَاءِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که دوست دارد به محبوبترین فرد روی زمین در نزد اهل آسمان نگاه کند به حسین بنگرد .
المناقب لابن شهر آشوب : ۴/۷۳ .

حدیث ۳۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْحُسَيْنُ فَبِأَنَّهُ مِنِّي وَهُوَ ابْنِي وَوَلَدِي وَخَيْرُ الْخَلْقِ بَعْدَ أَخِيهِ وَهُوَ إِمَامُ الْمُسْلِمِينَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَخَلِيفَةُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَغِيَاثُ الْمُسْتَعِيثِينَ وَكَهْفُ الْمُسْتَجِيرِينَ وَحُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ وَهُوَ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَبَابُ نَجَاةِ الْأُمَّةِ أَمْرُهُ أَمْرِي وَطَاعَتُهُ طَاعَتِي مَنْ تَبِعَهُ فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَاهُ فَلَيْسَ مِنِّي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما حسین ، او از من است ، او پسر من و زاده من است و بهترین انسانها پس از برادرش می باشد . او امام مسلمانان است و مولای مؤمنان و خلیفه پروردگار جهانیان و یاور یاریخواهان و پناه پناهجویان و حجت خداوند بر همه خلق او . او سرور جوانان بهشت و دروازه نجات امت است . فرمان او فرمان من است ، و اطاعت از او اطاعت از من ، هر که از او پیروی کند از من است و هر که نافرمانی او کند از من نیست .

الأمالی للصدوق : ۱۰۱ .

حدیث ۳۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ ، وَأَحِبُّ مَنْ يُحِبُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - نیز با اشاره به حسن علیه السلام - فرمود : خدایا! من او را دوست دارم، تو نیز دوستش مدار و دوستدارانش را هم دوست مدار .
کنز العمال : ۳۷۶۴۰ .

حدیث ۳۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسَنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ ، أَحَبُّ اللَّهِ مَنْ أَحَبَّهُ ، الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سِبْطَانِ مِنَ الْأَسْبَاطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حسن از من است و من از اویم . هر که او را دوست بدارد خداوند دوستش دارد . حسن و حسین دو سبط از اسباط هستند .

بحار الأنوار : ۴۳ / ۳۰۶ / ۶۶ .

حدیث ۳۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ - : إِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِعِصْبِكَ ، وَيَرْضَى لِرِضَاكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به فاطمه علیها السلام - فرمود : خداوند با خشم تو به خشم می آید و با خشنودی تو خشنود می شود .

کنز العمال : ۳۷۷۲۵ .

حدیث ۳۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَا ابْنَتِي فَاطِمَةُ فَإِنَّهَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما دخترم فاطمه، او سرور زنان عالم، از پیشینان و پسینان است.
 الأُمالي للصدوق : ۱۷۵ / ۱۷۸ .

حدیث ۳۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ابْنَتِي فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دخترم فاطمه، سرور زنان عالم است.
 بحار الأنوار : ۴۳ / ۲۲ / ۱۳ .

حدیث ۳۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاطمه ، سرور زنان اهل بهشت است .
 مسند ابن حنبل : ۳ / ۸۰ .

حدیث ۳۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي ، وَهِيَ نُورٌ عَيْنِي ، وَتَمْرَةٌ فُؤَادِي ، يَسُوؤُنِي مَا سَاءَ هَا ، وَيُسْرُنِي مَا سَرَّهَا ، وَإِنَّهَا أَوْلُ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فاطمه پاره تن من است. او نور دیده و میوه دل من است. آنچه او را ناراحت کند، مرا نیز ناراحت می کند و آنچه او را شاد سازد، مرا شاد می سازد. او نخستین فرد از خاندان من است که به من می پیوندد.
 الأُمالي للصدوق : ۵۷۵ / ۷۸۷ .

حدیث ۳۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي ، مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِي وَمَنْ سَاءَ هَا فَقَدْ سَاءَ نِي ، فَاطِمَةُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَيَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاطمه پاره تن من است، هر که او را شاد سازد مرا شاد ساخته و هر که او را ناراحت کند مرا

ناراحت کرده است. فاطمه عزیزترین فرد برای من است.

بحار الأنوار : ۴۳ / ۲۳ / ۱۷ .

حدیث ۳۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا سُمِّيَتْ ابْنَتِي فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَفَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دخترم به این دلیل فاطمه نامیده شده است که خداوند عز و جل او و دوستدارانش را از آتش

[دوزخ] به دور داشته است .

الأمالی للطوسی : ۳۰۰ .

حدیث ۳۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذِكْرُ عَلِيٍّ عِبَادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یاد و ذکر علی، عبادت است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۵۶ / ۸۹۴۹

حدیث ۳۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى وَكَفَى عَلِيٌّ فِي الْعَدْلِ سَوَاءً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست من و دست علی در [اجرای] عدالت یکسان است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۶۹ / ۸۹۶۳

حدیث ۳۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَلِيًّا وَشِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی و شیعیان او همان رستگاران در روز رستخیزند.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۳۳ / ۸۹۰۰

حدیث ۳۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَاحِبُ سِرِّي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی بن ابی طالب، رازدار من است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱۷ / ۸۸۷۲

حدیث ۳۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ عَلِيٍّ عَلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ كَحَقِّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حَقُّ عَلِيٍّ بِرِائِنِ امَّةٍ هَمَّجُونِ حَقُّ پَدْرِ اسْتِ بِرِ فِرْزَنْدَش .
 بحار الأنوار : ۱ / ۵ / ۳۶ .

حدیث ۳۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيٌّ يَغْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ ، وَالْمَالُ يَغْسُوبُ الْمُنَافِقِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَلِيٌّ مَهْتَرُ مُؤْمِنَانِ اسْتِ وَ مَالٌ وَ ثِرْوَتٌ ، مَهْتَرُ مُنَافِقَانِ .
 تاریخ دمشق : ۸۸۳۸ / ۳۰۴ / ۴۲ .

حدیث ۳۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ آذَى عَلِيًّا فَقَدْ آذَانِي .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هَرِ كِه عَلِيٍّ رَا بِيَا زَارْدِ مَرَا آ زَرْدِه اسْتِ .
 بحار الأنوار : ۱ / ۶۹ / ۵ .

حدیث ۳۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيٌّ سَيِّدُ الْمُؤْمِنِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَلِيٌّ ، سِرْوَرُ مُؤْمِنَانِ اسْتِ .
 الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث ۳۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيٌّ عَمُودُ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَلِيٌّ ، سْتُونِ دِينِ اسْتِ .
 الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث ۳۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى آدَمَ فَيَعْلَمَ بِهِ ، وَإِلَى نُوحٍ فِي فَهْمِهِ ، وَإِلَى إِبْرَاهِيمَ فِي حِلْمِهِ ، وَإِلَى يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا فِي زُهْدِهِ ، وَإِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ فِي بَطْشِهِ ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد دانش آدم را ببیند و بینش نوح و بردباری ابراهیم و زهد یحیی بن زکریا و قدرت موسی بن عمران را، به علی بن ابی طالب بنگرد.
تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱۳ / ۸۸۶۲ .

حدیث ۳۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : تو برای من همچون هارون برای موسی هستی جز آن که پس از من پیامبری نیست.
کنز العمال : ۳۲۸۸۱ .

حدیث ۳۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- عِنْدَمَا ذُكِرَتِ الْإِمَارَةُ أَوْ الْخِلَافَةُ

عِنْدَهُ - : إِنَّ وَكَلْتُمُوهَا عَلِيًّا وَجَدْتُمُوهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا ، يَسْلُكُ بِكُمْ عَلَى الطَّرِيقِ الْمُسْتَقِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - آن گاه که از موضوع فرمانروایی یا خلافت نزد آن حضرت سخن به میان آمد - فرمود : اگر آن را به علی بسپارید خواهید دید که رهنمایی رهیافته است و شما را در راه راست می برد.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۱۹ / ۹۰۱۲

حدیث ۳۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّيٌّ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ رَأْسِي مِنْ بَدَنِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی نسبت به من به منزله سر من است برای پیکرم.

کنز العمال : ۳۲۹۱۴

حدیث ۳۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَلِيًّا لَحُمَةٌ مِنْ لَحْمِي وَدَمَةٌ مِنْ دَمِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا گوشت علی از گوشت من است و خون او از خون من.

کنز العمال : ۳۲۹۳۶ .

حدیث ۳۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيُّ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی از من است و من از اویم .
 سنن ابن ماجه : ۱ / ۴۴ / ۱۱۹ .

حدیث ۳۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَنْتَ أَخِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : تو در دنیا و آخرت برادر من هستی .
 تاریخ دمشق : ۴۲ / ۵۲ / ۸۳۸۵ .

حدیث ۳۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنَا وَعَلِيٌّ مِنْ شَجَرَةٍ وَاحِدَةٍ ، وَالنَّاسُ مِنْ أَشْجَارٍ شَتَّى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و علی از یک درختیم و دیگر مردمان از درختهای گوناگون .
 کنز العمال : ۳۲۹۴۳ .

حدیث ۳۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنَا مِيزَانُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ لِسَانُهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من ترازوی حکمتم و علی زبانه آن .
 الغدير : ۶ / ۸۰ .

حدیث ۳۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِيُّ مَعَ الْحَقِّ وَالْقُرْآنِ ، وَالْحَقُّ وَالْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ ، وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلِيَّ الْحَوْضَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و با قرآن است و حق و قرآن با علی، و هرگز از هم جدا نمی شوند تا کنار حوض، نزد آمدند .
 فرائد السمطين : ۱ / ۱۷۷ / ۱۴۰ .

حدیث ۳۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا مدينة العلم وعليّ بأبها ، فمن أراد العلم فليأت الباب .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من شهر علم هستم و علی دروازه آن است. پس، هر که علم می خواهد، باید از دروازه در آید.
کنز العمال : ۳۲۸۹۰

حدیث ۳۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا دار الحكمة وعليّ بأبها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرای حکمتم و علی در آن است.
کنز العمال : ۳۲۸۸۹ .

حدیث ۳۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليّ مع الحقّ والحقّ مع عليّ ، ولن يتفرقا حتى يردا عليّ الحوض يوم القيامة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و حق با علی است و هرگز از هم جدا نمی شوند تا در روز قیامت کنار حوض (کوثر) نزد آمدند.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۴۹ / ۹۰۲۵ .

حدیث ۳۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

من كنت مولاة فعليّ مولاة .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که من مولای اویم، پس علی مولای اوست.
تاریخ دمشق : ۴۲/۱۸۸/۸۶۳۷

حدیث ۳۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ عليّا منّي وأنا منه ، وهو وليّ كلّ مؤمنٍ بعدى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی از من است و من از او. او بعد از من ولی هر مؤمنی است.
تاریخ دمشق : ۴۲/۱۹۷/۸۶۶۳ .

حدیث ۳۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليّ مع الحقّ والحقّ مع عليّ ، يدور حَيْثُما دار

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و حق با علی است و بر محور او می گردد.
شرح نهج البلاغه : ۲ / ۲۹۷ .

حدیث ۳۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الحقُّ مع علیٍّ أئینما مالٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق با علی است هر جا که رو کند.
الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث ۳۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
- مُشیراً إلی علیٍّ علیه السلام - : إنَّ هذا أخيو وصیّی و خلیفتی فیکم ، فاسمَعوا له وأطیعوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - با اشاره به علی علیه السلام - فرمود : این برادر و وصی و جانشین من در میان شماست . پس گوش
به فرمانش باشید و اطاعتش کنید .
کنز العمال : ۳۶۴۱۹ .

حدیث ۳۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ أخی و وصیّی و وزیرِی و خلیفتی فی أهلی علیُّ بنُ أبی طالبٍ ، یَقْضی دینی ، و یُنْجِزُ موعِدی یا بنی هاشمٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای بنی هاشم! همانا برادر من، وصی من، وزیر من و جانشین من در میان خانواده ام علی بن ابی
طالب است. او بدهی مرا می پردازد و وعده ام را به انجام می رساند.
الأمالی للطوسی : ۶۰۲ / ۱۲۴۴ .

حدیث ۳۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ عَهَدَ إِلَیَّ فی عَهْدِی ، قَلْتُ : یا رَبِّ بَیِّنْهُ لَی . قَالَ : اسْمَعْ . قَلْتُ : قد سَمِعْتُ ، قَالَ : إنَّ عَلِیًّا رَايَةُ الْهُدَى وَإِمَامُ أَوْلِیَائِی
و نُوْرٌ مِّنْ أَطَاعَنِی ، وَهُوَ الْكَلِمَةُ الَّتِی أَلْزَمْتُهَا الْمُتَّقِیْنَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عز و جل درباره علی بن ابی طالب به من سفارشی فرمود. گفتم: بار پروردگارا! آن را
برایم روشن فرما. فرمود: بشنو! عرض کردم: گوش به فرمانم. فرمود: همانا علی پرچم هدایت و پیشوای دوستان من و روشنایی [راه
آکسانی است که مرا اطاعت می کنند. اوست آن کلمه ای که پرهیزگاران را ملزم به همراهی آن کردم. هر که او را دوست بدارد
مرا دوست داشته و هر که از او اطاعت کند از من اطاعت کرده است.
يمكن أن يكون تلميحاً للآية ۲۶ من سورة الفتح: «وَالزَّمَهُم كَلِمَةَ التَّقْوَى»، راجع تفسیر نمونه : ۲۲ / ۹۷ .

حدیث ۳۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا يُجِبُكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ ، وَلَا يُبْغِضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - فرمود : تو را جز مؤمن دوست ندارد و جز منافق دشمنت نمی دارد.

کنز العمال : ۳۲۸۷۸

حدیث ۳۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِيٌّ إِمَامُ الْبِرِّ ، وَقَاتِلُ الْفَجْرِ ، مَنْصُورٌ مِّنْ نَّصْرِهِ ، مَخْذُولٌ مِّنْ خَدَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی پیشوای نیکوکاران است و کُشنده بدکاران، هر که او را یاری کند ، یاری می شود و هر که از

یاری او دست شوید، بی یار می ماند.

کنز العمال : ۳۲۹۰۹ .

حدیث ۳۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْحَى إِلَيَّ فِي عِلِّيِّ بِثَلَاثِ خِصَالٍ : أَنَّهُ سَيِّدُ الْمُسْلِمِينَ ، وَإِمَامُ الْمُتَّقِينَ ، وَقَائِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درباره علی سه ویژگی به من وحی شده که او سرور مسلمانان ، پیشوای پرهیزگاران و رهبر

روسپیدان است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۰۳ / ۸۸۳۵ .

حدیث ۳۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ عَلِيٍّ يَأْكُلُ الذُّنُوبَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوستی علی گناهان را می خورد همچنان که آتش هیمة را.

کنز العمال : ۳۳۰۲۱

حدیث ۳۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُنْوَانُ صَحِيفَةِ الْمُؤْمِنِ حُبُّ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرلوحه کارنامه مؤمن، دوستی علی بن ابی طالب است.

کنز العمال : ۳۲۹۰۰

حدیث ۳۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا ثَبَّتَ اللَّهُ حُبَّ عَلِيٍّ فِي قَلْبِ مُؤْمِنٍ فَرَلْتُ بِهِ قَدَمٌ إِلَّا ثَبَّتَ اللَّهُ قَدَمًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الصِّرَاطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عشق و دوستی علی را در دل مؤمنی استوار سازد و با این حال قدمش بلغزد (خطایی از او سرزند) خداوند قدمش را در روز قیامت بر صراط ، استوار نگه می دارد.

کنز العمال : ۳۳۰۲۲

حدیث ۳۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عِدَّةَ الْخُلَفَاءِ بَعْدِي عِدَّةُ نُقَبَاءِ مُوسَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شمار جانشینان من به تعداد نُقبای موسی است.

کنز العمال : ۱۴۹۷۱ .

حدیث ۳۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ أَمْرُ النَّاسِ مَاضِيًا مَا وَلِيَهُمْ اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا ... كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کار مردم پیوسته بگذرد تا آن که دوازده مرد بر آنها فرمان برانند ... این دوازده نفر همگی از قریش هستند.

صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۵۲ / ۶ .

حدیث ۳۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ ؛ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا مثل خاندان من در میان شما به کشتی نوح می ماند که هر که بر آن سوار شد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۱۰۵ / ۳ .

حدیث ۳۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ ، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي، وَأَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ : كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ، وَعِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي ، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو شیء گرانبها گذاشته ام که تا وقتی به آنها چنگ آویزید هرگز پس از من گمراه نمی شوید و یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا که ریسمانی است از آسمان به زمین کشیده و عترت و

خاندان من. بدانید که این دو هرگز از هم جدا نمی شوند تا کنار حوض [کوثر] نزد من آیند.
بحار الأنوار: ۲۳ / ۱۰۶ / ۷، انظر: بحار الأنوار: ۲۳ / ۱۰۴ / ۷، كنز العمال: ۸۷۰-۸۷۳، ۸۹۸، ۹۴۲-۹۴۷، ۹۵۱-۹۵۳، ۹۵۸، ۱۶۵۰، ۱۶۵۷، ۱۶۶۷.

حدیث ۳۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا علیُّ ، أربعةٌ مِنْ قِوَاصِمِ الظَّهْرِ : إِمَامٌ يَعِصِي اللَّهَ وَيُطَاعُ أَمْرُهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! چهار چیز کمرشکن است: پیشوایی که خدا را نافرمانی می کند ولی فرمانش را می برند...
الخصال: ۲۴ / ۲۰۶.

حدیث ۳۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا طَاعَةَ لِمَنْ لَمْ يُطِيعِ اللَّهَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کسی که فرمانبردار خدا نیست، نباید فرمان برد.
كنز العمال: ۱۴۸۷۲.

حدیث ۳۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أُمَّتَكُمْ قَادَتُكُمْ إِلَى اللَّهِ ، فَانظُرُوا بِمَنْ تَقْتَدُونَ فِي دِينِكُمْ وَصَلَاتِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا امامان شما راهبران شما به سوی خداوندند، پس، بنگرید که در دین و نماز خود به چه کسانی اقتدا می کنید.
بحار الأنوار: ۲۳/۳۰/۴۶.

حدیث ۳۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أُمَّتَكُمْ وَقَدُّكُمْ إِلَى اللَّهِ ، فَانظُرُوا مَنْ تُوفِدُونَ فِي دِينِكُمْ وَصَلَاتِكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا امامان شما نمایندگان شما نزد خداوند؛ پس، بنگرید که در دین و نماز خود چه کسانی را نماینده می کنید.
بحار الأنوار: ۲۳/۳۰/۴۶.

حدیث ۳۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بدون داشتن امام بمیرد به مرگ جاهلی مرده است.
کنز العمال : ۴۶۴ .

حدیث ۳۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امام خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی مرده است.
بحار الأنوار: ۲۳/۷۶/۱.

حدیث ۳۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي كُلِّ مُنَافِقٍ عَلِيمِ اللِّسَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وحشتناکترین چیزی که بر ائمت می ترسم، منافق زبان باز است.
کنز العمال : ۲۸۹۶۹ و ۲۸۹۶۸ و ۲۸۹۷۰ .

حدیث ۳۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَخَوْفُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي زَهْرَةُ الدُّنْيَا وَكَثْرَتُهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزی که از آن برای امت خود می ترسم زرق و برق و وفور متاع دنیاست.
تفسیر الطبری : ۱۳ / الجزء ۲۵ / ۳۰ .

حدیث ۳۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الشُّرُكُ الْأَصْغَرُ . قَالُوا : وَمَا الشُّرُكُ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : هُوَ الرِّيَاءُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزی که می ترسم به آن مبتلا شوید شرک اصغر است؛ گفتند: ای رسول خدا! شرک اصغر چیست؟ فرمود: ریا.
بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۰۳ / ۵۰ .

حدیث ۴۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي الْهَوَى وَطُولُ الْأَمَلِ ؛ أَمَّا الْهَوَى فَإِنَّهُ يَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ ، وَأَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه مرا بیش از همه نگران ائمت کرده است دو خصلت است: خواهشهای نفس و آرزوی دراز؛

زیرا هوا و هوس، آدمی را از حق باز می‌دارد و آرزوی دراز، آخرت را از یاد می‌برد.

بحار الأنوار: ۳ / ۷۵ / ۷۰

از ۴۲۰۰ تا ۴۰۰۱

حدیث ۴۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَحْوَفَ مَا أَتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي : هَذِهِ الْمَكَاسِبُ الْمُحَرَّمَةُ ، وَالشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ ، وَالرِّبَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزهایی که بعد از خود بر امت می‌ترسم اینهاست: درآمدهای ناروا، شهوت‌های نهفته، و ربا.

بحار الأنوار: ۳ / ۱۵۸ / ۷۳

حدیث ۴۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَشَدُّ مَا يُتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِي ثَلَاثَةٌ : زَلَّةُ عَالِمٍ ، أَوْ جِدَالٌ مُنَافِقٍ بِالْقُرْآنِ ، أَوْ دُنْيَا تَقْطَعُ رِقَابَكُمْ فَاتَّهَمُوهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه بیش از هر چیز درباره امت نگران کننده است، سه چیز می‌باشد: لغزش عالم، یا مجادله منافق به وسیله قرآن، یا دنیایی که گردنهای شما را می‌زند؛ پس از دنیا بر خویش بترسید.

الخصال: ۲۱۴ / ۱۶۳ .

حدیث ۴۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي : الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ ، وَمُضِلَّاتُ الْفِتَنِ ، وَشَهْوَةُ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که از آنها بر امت خود بیمناکم: گمراهی بعد از شناخت، فتنه‌های گمراه کننده، و شکمبارگی و شهوترانی.

الأمالی للطوسی: ۱۵۷ / ۲۶۳ .

حدیث ۴۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي ثَلَاثًا : شُحًّا مُطَاعًا ، وَهَوًى مُتَّبَعًا ، وَإِمَامًا ضَالًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا من از سه چیز بر امت خود بیم دارم: گردن نهادن به فرمان آزمندی و بخل، پیروی از هوا و هوس، و پیشوای گمراه.

بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۶۱ / ۱۷۸ .

حدیث ۴۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَظَّمْتُ أُمَّتِي الدُّنْيَا نَزَعَ اللَّهُ مِنْهَا هَيْبَةَ الْإِسْلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه امت من دنیا را بزرگ بدانند، خداوند شکوه اسلام را از آنان می گیرد.
تنبيه الخواطر : ۱/۷۵ .

حدیث ۴۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ عِشْرِينَ مِائَةً صَفًّا ، أُمَّتِي مِنْهَا ثَمَانُونَ صَفًّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت یکصد و بیست صف است که هشتاد صف آن ، امت من است.
بحار الأنوار : ۷/۱۳۰/۳ .

حدیث ۴۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا أَكْثَرُ النَّبِيِّينَ تَبَعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز رستاخیز، من بیش از هر پیامبری پیرو دارم.
بحار الأنوار : ۷/۱۳۰/۱ .

حدیث ۴۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ تَحْتَ يَدِ اللَّهِ وَفِي كَنَفِهِ مَا لَمْ يُدَاهِنْ قُرَاؤُهَا أُمَرَاءَهَا ، وَلَمْ يُزَكِّ عُلَمَاؤُهَا فُجَّارَهَا ، وَمَا لَمْ يُهَنْ خِيَارُهَا أَشْرَارَهَا ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ يَدَهُ ثُمَّ سَلَطَ عَلَيْهِمْ جَبَابِرَتَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که قاریان این امت با فرمانروایانش سازش نکنند و علمای آن گنهکارانش را تبرئه و بی گناه معرفی نکنند و نیکان آنان بدانند پشیمانانی نکنند، دست خدا بر سر این امت خواهد بود و در سایه حمایت او به سر خواهند برد. اما چنانچه این کارها را مرتکب شوند، خداوند دست قدرت خود را از سر آنها برخواهد داشت و ستمگرانشان را بر ایشان مسلط خواهد کرد.

تنبيه الخواطر : ۱/۸۴ وفيه «يزل» بدل «يزك» وهو تصحيف .

حدیث ۴۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَأَدَّوْا الْأَمَانَةَ ، وَاجْتَنَبُوا الْحَرَامَ ، وَقَرُّوا الضَّيْفَ ، وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ، وَآتَوْا الزَّكَاةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امت من، تا زمانی که یکدیگر را دوست بدانند، امانت را [به صاحبش] بازگردانند، از حرام دوری کنند، میهمان را گرامی بدانند، نماز بگذارند و زکات بپردازند، پیوسته در خیر و خوبی خواهند بود.

بحار الأنوار : ۶۹/۳۹۴/۷۷ .

حدیث ۴۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ إِذَا سَفِهَ عَلَيْهِمْ اِحْتَمَلُوا ، وَإِذَا جُبِعَ عَلَيْهِمْ عَفَرُوا ، وَإِذَا أُودُوا صَبَرُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین افراد امت من آنانند که هرگاه نسبت به آنان جسارتی شود، تحمل و بردباری می نمایند، و چون در حق آنان جرم و ستمی شود گذشت می کنند، و هرگاه آزار و اذیت شوند شکیبایی می ورزند.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۴۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ هَدَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ، وَفَطَمَ نَفْسَهُ عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا وَتَوَلَّى بِالْآخِرَةِ ، إِنَّ جَزَاءَهُ عَلَى اللَّهِ أَعْلَى مَرَاتِبِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین فرد امت من کسی است که جوانی خویش را در طاعت خدا گذراند و نفس خویش را از خوشیهای دنیا باز دارد و به آخرت دل بندد. بالاترین درجه بهشت پاداش خداوند به اوست.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۴۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي أَرْهَدُهُمْ فِي الدُّنْيَا ، وَأَرْعَبُهُمْ فِي الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین افراد امت من آنهاییند که به دنیا بی اعتنا تر و به آخرت مشتاق تر باشند.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث ۴۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشْرٌ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ ، وَالذِّينِ ، وَالرَّفْعَةِ ، وَالنَّصْرِ ، وَالتَّمْكِينِ فِي الْأَرْضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد این امت را به ارجمندی، دینداری، سربلندی، پیروزی و قدرت یافتن در روی زمین.
کنز العمال : ۳۴۴۶۵ .

حدیث ۴۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي هَذِهِ أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این امت من، امتی مرحوم (در سایه رحمت حق) است.
کنز العمال : ۳۴۴۵۲

حدیث ۴۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّكُمْ تُتَمُونَ سَبْعِينَ أُمَّةً، أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما هفتادمین امت هستید و شما بهترین و گرامیترین آنها نزد خداوندید.

کنز العمال : ۳۴۴۶۲

حدیث ۴۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّتِي أُمَّةٌ مُبَارَكَةٌ، لَا يُدْرَى أَوْلَاهَا خَيْرٌ أَوْ آخِرُهَا خَيْرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امت من آمت خجسته ای است که معلوم نیست که اول آن بهتر است یا آخر آن.

کنز العمال : ۳۴۴۵۱

حدیث ۴۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : لَأَقْطَعَنَّ أَمَلَ كُلِّ مُؤْمِنٍ أَمَلَ دُونِي بِالْإِيَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: بی گمان ، امید هر مؤمنی را که به غیر من امید بندد، قطع می کنم.

صحیفه الإمام الرضا : ۲۷۶/۲۰ .

حدیث ۴۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لابن مسعود - : قَصَّرَ أَمْلَكَ ، فَإِذَا أَضِيبَحْتَ فَقُلْ : إِنِّي لَا أُمْسِي ، وَإِذَا أُمْسَيْتَ فَقُلْ : إِنِّي لَا أُصْبِحُ ، وَاعْزِمِ عَلَى مُفَارَقَةِ الدُّنْيَا ، وَأَجِبْ لِقَاءَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به ابن مسعود - فرمود : آرزویت را کوتاه گردان و چون صبح شد [پیش خود] بگو: من روز را به شب نخواهم رساند. و چون شب درآمد بگو: من تا صبح زنده نخواهم بود، و بر جدا شدن از دنیا مصمم باش و دیدار خدا را دوست بدار.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۰۱/۱

حدیث ۴۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يَأْمَلُ أَنْ يَعِيشَ غَدًا فَإِنَّهُ يَأْمَلُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پیوسته آرزو داشته باشد که فردا زنده بماند آرزوی زندگی همیشگی کرده است.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث ۴۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْأَمْلُ رَحْمَةٌ لِأُمَّتِي ، وَلَوْلَا الْأَمْلُ مَا أَرْضَعَتْ وَالِدَةٌ وَلَدَهَا ، وَلَا غَرَسَ غَارِسٌ شَجْرًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرزو، برای امت من رحمت است. و اگر آرزو نبود ، هیچ مادری فرزند خود را شیر نمی داد و هیچ باغبانی درختی بر نمی نشاند.
 بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۳/۸ .

حدیث ۴۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ خَيْرًاكُمْ ، وَأَغْنِيَاؤُكُمْ سِدِّمَحَاءُكُمْ ، وَأَمْرُكُمْ سُورَى بَيْنَكُمْ ؛ فَظَهَرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا . وَإِذَا كَانَ أَمْرًاؤُكُمْ شِرَارًاكُمْ ، وَأَغْنِيَاؤُكُمْ بُخْلَاءُكُمْ ، وَأَمْرُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ ؛ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فرمانروایان شما نیکانتان باشند و توانگران شما بخشنده گانتان و کارهایتان با شور و مشورت، روی زمین از درون آن برای شما بهتر است، و هرگاه فرمانروایانتان بدان شما باشند و ثروتمندانتان بخیلانتان و کار شما به دست زنانتان افتد، زیر خاک از روی زمین برایتان بهتر است.
 تحف العقول : ۳۶ .

حدیث ۴۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ كَانَ مَأْلَفَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُؤْلَفُ وَلَا يَأْلَفُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مؤمنان کسی است که مؤمنان بدو الفت می گیرند ، و در کسی که با دیگران الفت نگردد و دیگران نیز با او الفت نیابند خیری نیست.
 بحار الأنوار : ۷۵/۲۶۵/۹ .

حدیث ۴۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرًاكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا ، الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَيُؤْلَفُونَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما خوش خوترین شماست؛ آنان که الفت می گیرند و الفت می پذیرند.
 تحف العقول : ۴۵ .

حدیث ۴۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكَلَ وَدَّو عَيْنَيْنِ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَلَمْ يُوَاسِهِ ، ابْتُلِيَ بِدَاءٍ لَا دَوَاءَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در حال خوردن غذا باشد و جاننداری او را بنگرد و وی او را شریک غذای خود نکند به دردی بی درمان گرفتار می آید .
تنبيه الخواطر : ۱/۴۷ .

حدیث ۴۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةِ أَهْلِهِ ، وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن به میل خانواده خود غذا می خورد و منافق، خانواده اش به میل او چیز می خوردند.
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۱ .

حدیث ۴۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلْ وَأَنْتَ تَشْتَهِي ، وَأَمْسِكْ وَأَنْتَ تَشْتَهِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وقتی غذا بخور که اشتها داری و از خوردن دست بشوی در حالی که هنوز اشتها داری .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۰ .

حدیث ۴۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طُوبَى لِمَنْ طَوَى وَجَاعَ وَصَبَرَ ، أَوْلَيْكَ الَّذِينَ يَشْبَعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال آن که اندرون از طعام خالی دارد و گرسنگی بکشد و شکمیایی ورزد. اینان کسانی هستند که در روز قیامت سیر می شوند.
بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۲/۱۷ .

حدیث ۴۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ الْمَطْعَمِ ؛ فَإِنَّهُ يَسْمُ الْقَلْبَ بِالْقَسْوَةِ ، وَيُبْطِئُ بِالْجَوَارِحِ عَنِ الطَّاعَةِ ، وَيُصِمُّ الْهَمَمَ عَنِ سَمَاعِ الْمُوعِظَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوردن بیش از حد پرهیزید که آن دل را سخت می گرداند و اعضای بدن را در اطاعت خدا تنبل می سازد و گوش همتها را از شنیدن پند و اندرز کر می کند .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۲/۱۰ .

حدیث ۴۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا يَدْخُلُ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَنْ مَلَأَ بَطْنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شکم خود را پر کند، به ملکوت آسمانها و زمین وارد نمی شود .
تنبيه الخواطر : ۱/۱۰۰.

حدیث ۴۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَطْنُهُ وَصَفَا قَلْبُهُ، وَمَنْ كَثُرَ طَعْمُهُ سَقَمَ بَطْنُهُ وَقَسَا قَلْبُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که غذا کم خورد معده اش سالم می ماند و صفای دل می یابد. و هر که پرخور باشد معده اش بیمار و قلبش سخت می شود.
تنبيه الخواطر : ۱/۴۶.

حدیث ۴۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مَلَأَ آدَمِيَّ وَعَاءٌ شَرًّا مِنْ بَطْنِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی ظرفی را بدتر از شکم، پر نکرده است .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹.

حدیث ۴۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ نَظَرَ إِلَى مُؤْمِنٍ نَظْرَةً يُخِيفُهُ بِهَا أَخَافَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مؤمنی نگاه ترسناکی کند، خداوند متعال او را در روزی که سایه ای جز سایه او نیست، بترساند.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۰/۱۳.

حدیث ۴۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحْزَنَ مُؤْمِنًا ثُمَّ أَعْطَاهُ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ كَفَّارَتَهُ ، وَلَمْ يُؤْجَزْ عَلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را اندوهناک سازد و سپس دنیا را به او بدهد، گناهش بخشوده نمی شود و در برابر آن پاداشی نمی بیند.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۰/۱۳.

حدیث ۴۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را بیازارد مرا آزار داده است.

بحار الأنوار : ۶۷/۷۲/۴۰

حدیث ۴۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُفَّ أَذَاكَ عَنِ النَّاسِ ؛ فَإِنَّهُ صَدَقَهُ تَصَدَّقْ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردم آزار نرسان، که بی آزاری صدقه ای است که برای خودت می پردازی.

بحار الأنوار : ۵۴/۱۹/۷۵.

حدیث ۴۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلِيُّ ، إِذَا وُلِدَ لَكَ غُلَامٌ أَوْ جَارِيَةٌ فَأُذِّنْ فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى وَأَقِمِ فِي الْيُسْرَى ؛ فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یا علی ! هرگاه پسری یا دختری برایت به دنیا آمد، در گوش راستش اذان بگو و در گوش چپ او

اقامه؛ در این صورت شیطان هرگز به او گزند نمی رساند.

تحف العقول : ۱۳.

حدیث ۴۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الشَّيْطَانَ إِذَا سَمِعَ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ هَرَبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان چون بانگ دعوت به نماز را بشنود، بگریزد.

کنز العمال : ۲۰۹۵۱

حدیث ۴۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ لَا يَسْمَعُونَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ شَيْئًا إِلَّا الْأَذَانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل آسمان از ساکنان زمین چیزی جز اذان نمی شنوند.

کنز العمال : ۲۰۹۳۴.

حدیث ۴۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُغْفَرُ لِلْمُؤَذِّنِ مَدُّ صَوْتِهِ وَبَصْرِهِ ، وَيُصَدِّقُهُ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ ، وَلَهُ مِنْ كُلِّ مَنْ يُصَلِّي بِأَذَانِهِ حَسَنَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤذن تا جایی که صدایش می رسد و نگاهش کار می کند به همان اندازه آمرزیده می شود و هر

خشک و تری [گفته] او را تصدیق می کند و به تعداد هر نفری که با اذان او نماز بگذارد حسنه ای برایش منظور می شود.

بحار الأنوار: ۸۴/۱۰۴/۲.

حدیث ۴۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُمْ يَا بِلَالُ فَأَرِحْنَا بِالصَّلَاةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلال! برخیز و ما را با نماز آسایش بخش.
 کنز العمال: ۲۰۹۵۴

حدیث ۴۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَلَدُ سَبْعَ سِنِينَ ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ ، فَإِنْ رَضِيتَ أَخْلَاقَهُ لِاحْدَى وَعَشْرِينَ ، وَإِلَّا فَاصْرِبْ عَلَى جَنْبِهِ ، فَقَدْ أَعْدَرْتَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند، هفت سال آفاست، هفت سال بنده و هفت سال وزیر. اگر تا ۲۱ سالگی اخلاق و رفتارش را پسندیدی [که خوب] و گرنه به حال خود رهایش کن که تو در پیشگاه خداوند متعال معذوری.
 مکارم الأخلاق: ۱/۴۷۸/۱۶۴۹.

حدیث ۴۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلِمُوا أَوْلَادَكُمْ الصَّلَاةَ إِذَا بَلَغُوا سَبْعًا ، وَاصْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا إِذَا بَلَغُوا عَشْرًا ، وَفَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را در هفت سالگی نماز بیاموزید، و چون ده ساله شدند آنها را بر ترک نماز تنبیه کنید، و بسترهایشان را از هم جدا سازید.
 کنز العمال: ۴۵۳۳۰.

حدیث ۴۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ يُغْفَرُ لَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام گذارید و آنان را آداب نیکو بیاموزید تا آمرزیده شوید .
 بحار الأنوار: ۱۰۴/۹۵/۴۴.

حدیث ۴۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حُسْنُ الْأَدَبِ زِينَةُ الْعَقْلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ادب نیکو، زیور خرد است.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۱/۴۱.

حدیث ۴۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْقَ أَخَاكَ بوجهٍ مُنْبَسِطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت با گشاده رویی برخورد کن.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۱/۳۸

حدیث ۴۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا آخَى أَحَدُكُمْ رَجُلًا فَلْيَسْأَلْهُ عَنِ اسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَقَبِيلَتِهِ وَمَنْزِلِهِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ وَاجِبِ الْحَقِّ وَصَافِي الْإِخَاءِ ، وَإِلَّا فَهِيَ مَوَدَّةٌ حَمَقَاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با کسی طرحبرادری افکند از او نام، نام پدر، طایفه و محل سکونتش را بپرسد،

که این کار از حقوق لازم و مایه صفا و خلوص برادری است؛ در غیر این صورت، این دوستی، دوستی ای نابخردانه است.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۳۰

حدیث ۴۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا فِي أُمَّتِي عَبْدٌ أَلْطَفَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ بِشَيْءٍ مِنْ لُطْفٍ إِلَّا أَخَدَمَهُ اللَّهُ مِنْ خَدَمِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ای از امتم نیست که به برادر دینی خود مهر و محبتی ورزد مگر آن که خداوند از خدمتکاران

بهشتی به خدمت او درمی آورد.

الکافی : ۲/۲۰۶/۴.

حدیث ۴۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِرَاءَهُ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ، يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ ، وَيُمِيطُ عَنْهُ مَا يَكْرَهُ إِذَا شَهِدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن آینه برادر مؤمن خویش است. در غیابش برای او خیرخواهی می کند و در حضورش،

ناخوشایندی ها را از او دور می گرداند.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۳۳/۲۹

حدیث ۴۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُهُ : الْحَيَاءُ ، وَالْأَمَانَةُ ، وَالصَّدْقُ . وَإِذَا لَمْ تَرَهَا فَلَا تَرْجُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر سه خصلت در برادر خود دیدی بدو امید ببند : حیا، امانتداری و راستی. اگر این سه را ندیدی

به او امید میند.

کنز العمال : ۲۴۷۵۵.

حدیث ۴۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَصَدَّقَكَ عَنْ مَعْصِيَةِ ، وَأَمَرَكَ بِرِضَاةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادر تو کسی است که در راه اطاعت خدا یاری ات رساند و از نافرمانیهای او بازت دارد و به خشنودی او فرمانت دهد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۳.

حدیث ۴۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاوِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ ، فَدَاوِمُوا عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال مداومت بر برادری دیرینه را دوست می دارد، پس، آن را مداومت دهید .

کنز العمال : ۲۴۷۵۹.

حدیث ۴۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْلُ مَا يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخٌ يُوثَقُ بِهِ أَوْ دِرْهَمٌ مِنْ حَلَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمیاب ترین چیز در آخر الزمان برادری قابل اعتماد، یا درهمی حلال است.

تحف العقول : ۵۴

حدیث ۴۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ أَوْ أَخَاهُ فَلْيُعَلِّمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما رفیق یا برادر خود را دوست دارد، آن را به او اظهار کند.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۳.

حدیث ۴۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اسْتَفَادَ امْرُؤٌ مُسْلِمًا فَائِدَةً بَعْدَ فَائِدَةِ الْإِسْلَامِ مِثْلَ أَخٍ يَسْتَفِيدُهُ فِي اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انسان مسلمان، بعد از به دست آوردن سود اسلام، سودی همچون برادری که برای خدا به دست می آورد، کسب نکرده است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۷۹.

حدیث ۴۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظَرُ إِلَى الْأَخِ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِبَادَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به برادری که به خاطر خداوند عز و جل دوستش می داری، عبادت است.
بحار الأنوار : ۷۴/۲۷۹/۱.

حدیث ۴۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شمار برادران خود بیفزایید؛ زیرا در روز قیامت هر مؤمنی را شفاعتی است.
کنز العمال : ۲۴۶۴۲.

حدیث ۴۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ، تَتَكَافَى دِمَاؤُهُمْ، وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ ، يَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَدْنَاهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان برادرند، خونشان برابر است، در برابر دیگران یکدستند و کمترین آنها [می تواند] کسی را به امان و زنده همه شان در آورد.
الأمالی للمفید : ۱۸۷/۱۳.

حدیث ۴۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا ، وَاَعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دنیای خود چنان کار کن که گویی تا ابد زنده ای، و برای آخرت چنان کار کن که گویی همین فردا خواهی مُرد.
تنبيه الخواطر : ۲/۲۳۴.

حدیث ۴۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ الْغِنَى فِي قَلْبِهِ، وَجَمَعَ لَهُ أَمْرَهُ، وَلَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رِزْقَهُ . وَمَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ الْفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَشَتَّتْ عَلَيْهِ أَمْرَهُ، وَلَمْ يَنْلُ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُسِمَ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آن کس که در شب و روز، بزرگترین همش آخرت باشد، خداوند بی نیازی را در دل او جای

می دهد و کارش را سامان می بخشد و از دنیا نمی رود مگر وقتی که روزی اش را کامل دریافت کرده باشد. و هر آن کس که شب و روز، بزرگترین همش دنیا باشد، خداوند فقر را در بین دو چشم او قرار می دهد (همیشه چشمش گرسنه دنیا است) و کارش را پریشان می سازد و از دنیا به چیزی بیش از قسمت خود نمی رسد.
بحار الأنوار: ۷۷/۱۵۱/۱۰۴.

حدیث ۴۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ ظَلَمَ أَجِيرًا أَجْرَهُ أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ ، وَإِنْ رِيحَهَا لَتَوَجِدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمَائَةِ عَامٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مزد اجیری را کم دهد ، خداوند عملش را باطل می گرداند و بوی بهشت را که از مسافت پانصد ساله به مشام می رسد، بر وی حرام می کند.
الأمالی للصدوق: ۵۱۳/۷۰۷.

حدیث ۴۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ظُلْمُ الْأَجِيرِ أَجْرَهُ مِنَ الْكِبَائِرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم دادن مزد اجیر (کارگر) ، از گناهان کبیره است.
بحار الأنوار: ۱۰۳/۱۷۰/۲۷.

حدیث ۴۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ ، وَأَعْمَلُهُ أَجْرَهُ وَهُوَ فِي عَمَلِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مزد کارگر را پیش از آن که عرقش خشک شود بدهید و در همان حال ، مزدش را برایش مشخص کنید .
کنز العمال: ۹۱۲۶.

حدیث ۴۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَتَقَى النَّاسِ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : باتقواترین مردم، کسی است که حقیقت را به سود و زیان خود بگوید.
الأمالی للصدوق: ۷۲/۴۱.

حدیث ۴۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْمَلْ بِفَرَايِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتَقَى النَّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.
بحار الأنوار : ۷۱/۱۹۶/۴.

حدیث ۴۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتَقَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.
معانی الأخبار : ۱۹۶/۲.

حدیث ۴۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اِكْتَوَى أَوْ اسْتَرْقَى ، فَقَدْ بَرَّئِمِنَ التَّوَكُّلِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خود را داغ نهد یا تعویذ ببندد، از توکل بی بهره است.
سنن ابن ماجه : ۲/۱۱۵۴/۳۴۸۹.

حدیث ۴۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد نیرومندترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.
جامع الأخبار : ۳۲۱/۹۰۴.

حدیث ۴۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : أَعْقَلُهَا (یعنی دایته) وَأَتَوَكَّلُ ، أَوْ أَطْلُقُهَا وَأَتَوَكَّلُ ؟ - : إِعْقَلُهَا وَتَوَكَّلْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که به ایشان عرض کرد: زانوی اشترم را ببندم و به خدا توکل کنم یا رهایش بگذارم و توکل کنم؟ - فرمود : با توکل زانوی اشتر را ببند.
سنن الترمذی : ۴/۶۶۸/۲۵۱۷.

حدیث ۴۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : مَا مِنْ مَخْلُوقٍ يَعْتَصِمُ بِمَخْلُوقٍ دُونِي إِلَّا قَطَعْتُ أَبْوَابَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ دُونَهُ ، فَإِنْ دَعَانِي لَمْ أُجِبْهُ ، وَإِنْ سَأَلَنِي لَمْ أُعْطِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: هیچ مخلوقی نیست که به جای من، به مخلوقی چنگ زند مگر اینکه درهای آسمان ها و زمین را به روی او ببندم . پس، چون مرا بخواند جوابش ندهم و چون از من بخواهد، به او عطا نکنم.
کنز العمال : ۸۵۱۲.

حدیث ۴۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَتَّكِلْ إِلَىٰ غَيْرِ اللَّهِ فَيَكِلَكَ اللَّهُ إِلَيْهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی غیر از خدا تکیه نکن، که خداوند تو را به همو وا می گذارد.
مستدرک الوسائل : ۱۱/۲۱۷/۱۲۷۹۰.

حدیث ۴۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمْرَةً ، وَثَمْرَةُ الْقَلْبِ الْوَلَدُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر درختی میوه ای دارد و میوه دل فرزند است.
کنز العمال : ۴۵۴۱۵.

حدیث ۴۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْلَادُنَا أَكْبَادُنَا ، صُعْرَاؤُهُمْ أُمْرَاؤُنَا ، وَكِبْرَاؤُهُمْ أَعْدَاؤُنَا ، فَإِنْ عَاشُوا فَتَنُونَا ، وَإِنْ مَاتُوا أَحْزَنُونَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان ما جگر گوشه های ما هستند، خردسالانشان فرمانروایان ما هستند و بزرگترهایشان دشمنان ما، اگر زنده باشند مایه آزمایش ما هستند و اگر بمیرند، باعث غم و اندوه ما می شوند.
جامع الأخبار : ۲۸۳/۷۵۵.

حدیث ۴۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْوَلَدُ مَجْبَنَةٌ مَبْخَلَةٌ مَحْزَنَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان، ترسو کننده و بخل و اندوه آورند.
بحار الأنوار: ۱۰۴/۹۷/۶۰.

حدیث ۴۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحْبَبُوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید.

الکافی : ۶/۴۹/۳

حدیث ۴۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - فی رَجُلٍ قَالَ : مَا قَبَلْتُ صَبِيًّا قَطُّ ، فَلَمَّا وَلَّى قَالَ - : هَذَا رَجُلٌ عِنْدِي أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - درباره مردی که گفت: من هرگز کودکی را نبوسیده‌ام. وقتی که رفت - فرمود: این مرد در نظر من از دوزخیان است.

الکافی : ۶/۵۰/۷

حدیث ۴۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کودکی دارد، باید با او کودکانه رفتار کند.
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ۳/۴۸۳/۴۷۰۷.

حدیث ۴۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينِ الْجَنَّةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند صالح، دسته گلی از گل های بهشت است.
 الکافی : ۶/۳/۱۰

حدیث ۴۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَلَدُ الصَّالِحُ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ ، قَسَمَهَا بَيْنَ عِبَادِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند شایسته، دسته گلی است از جانب خداوند که میان بندگانش قسمت می کند.
 الکافی : ۶/۲/۱

حدیث ۴۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ الْوَلَدُ الصَّالِحُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد، داشتن فرزند شایسته است.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۸/۶۷

حدیث ۴۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَكْرَهُوا التَّنَاتَ ؛ فَإِنَّهُنَّ الْمُؤَنَسَاتُ الْغَالِيَاتُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران را بد ندانید؛ زیرا آنها مونس های گرانبهایی هستند.
 کنز العمال : ۴۵۳۷۴

حدیث ۴۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّنَاتُ هُنَّ الْمُشْفِقَاتُ الْمُجَهَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این دخترانند که دلسوز و مددکارو بابرکتند .
 کنز العمال : ۴۵۳۹۹

حدیث ۴۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى الْإِنَاثِ أَرَأْفُ مِنْهُ عَلَى الذُّكُورِ ، وَمَا مِنْ رَجُلٍ يُدْخِلُ فَرْحَهُ عَلَى امْرَأَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا حُرْمَةً ، إِلَّا فَرَّحَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی به زنان مهربانتر از مردان است. هیچ مردی نیست که زنی از محارم خود را خوشحال سازد، مگر اینکه خداوند متعال در روز قیامت او را شادمان گرداند.
 الکافی : ۶/۶/۷

حدیث ۴۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي التُّنْحَلِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود در عطا و بخشش به عدالت رفتار کنید، همچنان که دوست دارید آنان نیز، در احترام و محبت، میان شما عادلانه عمل کنند.
 التُّنْحَلُ : العَطِيَّةُ والهَبَةُ ابتداءً من غير عَوَضٍ ولا استحقاق. (النهاية : ۵/۲۹).

حدیث ۴۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَقِّ الْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدِهِمَا- : هُمَا جَنَّتَكَ وَنَارُكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از حق پدر و مادر بر فرزندان - فرمود : آن دو ، بهشت و دوزخ تو هستند.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۱۶/۱۰

حدیث ۴۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى لَهُ ، زَادَ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به پدر و مادرش نیکی کند، خوشا به حالش، خداوند عمرش را زیاد کند.
 الترغیب والترهیب : ۳/۳۱۷/۱۷

حدیث ۴۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِضَا اللَّهِ فِي رِضَا الْوَالِدِ ، وَسَخَطُ اللَّهِ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشنودی خدا در خشنودی پدر است و ناخشنودی خدا در ناخشنودی پدر.
 الترغیب والترهیب : ۳/۳۲۲/۳۰

حدیث ۴۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ بَرِّ الْوَالِدَيْنِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا - : نَعَمْ ، الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا ، وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا ، وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ
 الَّتِي لَا تُوصَلُ إِلَّا بِهِمَا ، وَإِكْرَامُ صَدِيقَيْهِمَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از نیکی کردن به پدر و مادر بعد از فوت آنان - فرمود : آری، دعا کردن برای
 آنها، آمرزش خواستن برایشان و اجرا کردن وصیت هایشان بعد از مرگ آنها وصله رحم کردن با خویشان آنها، و
 احترام گذاشتن به دوستان آنان.
 الترغیب والترهیب : ۳/۳۲۳/۳۲

حدیث ۴۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت ، زیر پای مادران است.
 کنز العمال : ۴۵۴۳۹

حدیث ۴۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُقَالُ لِلْعَاقِّ : اِعْمَلْ مَا شِئْتَ فَإِنِّي لَا أُغْفِرُ لَكَ .
 پیامبر خدا علیه السلام : به فرزند نافرمان گفته می شود: هر کار [عبادی] که می خواهی بکن که من تو را نمی آمرزم.

بحار الأنوار : ۷۴/۸۰/۸۲.

حدیث ۴۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحْزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهُمَا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پدر و مادر خود را اندوهگین کند، آنان را عاق کرده است.
 کنز العمال : ۴۵۵۳۷.

حدیث ۴۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ - : لَا يُسَمِّيهِ بِاسْمِهِ ، وَلَا يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ ، وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ ، وَلَا يَسْتَسِبُّ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در پاسخ به سؤال از حق پدر بر فرزندش - فرمود : او را به اسم صدا نزنند، جلوتر از او راه نرود، پیش از او ننشینند و برایش دشنام نخرند.
 الکافی : ۲/۱۵۹/۵.

حدیث ۴۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : إِنَّ أَبِي يُرِيدُ أَنْ يَسْتَبِيحَ مَالِي - : أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَيِّكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که به ایشان عرض کرد: پدرم می خواهد مال مرا از آن خود کند - فرمود : تو و مال تو از آن پدرت هستی.
 کنز العمال : ۴۵۹۳۳.

حدیث ۴۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ ثَلَاثَةٌ : يُحَسِّنُ اسْمَهُ ، وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَةَ ، وَيُرْوِّجُهُ إِذَا بَلَغَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق فرزند بر پدرش سه چیز است: برایش نام خوب انتخاب کند، سواد به او بیاموزد و هر گاه به سن بلوغ رسید، او را همسر دهد.
 مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۴/۱۶۲۷.

حدیث ۴۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ، وَيُحَسِّنَ مَوْضِعَهُ ، وَيُحَسِّنَ أَدَبَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که نام خوب بر او بنهد و حرفه خوبی به او بیاموزد و خوب تربیتش

کند.

کنز العمال: ۴۵۱۹۳.

حدیث ۴۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا آدَابَهُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید.

کنز العمال: ۴۵۴۱۰

حدیث ۴۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را بر سه خصلت تربیت کنید: دوست داشتن پیامبرتان، دوست داشتن اهل بیت او و

خواندن قرآن.

کنز العمال: ۴۵۴۰۹.

حدیث ۴۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کودکان خود شنا و تیراندازی یاد دهید.

وسائل الشیعة: ۱۲/۲۴۷/۱۳.

حدیث ۴۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَالِدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَخَادِمٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ ، فَإِنْ رَضِيََتْ مُكَانَفَتُهُ لِأَحَدٍ وَعِشْرِينَ ، وَإِلَّا فَاضْرِبْ عَلَيَّ كَتِفِهِ ، قَدْ أَعَذَرْتُ إِلَيَّ اللَّهُ فِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند هفت سال سرور است، هفت سال نوکر و هفت سال وزیر و دستیار. اگر در بیست و یک

سالگی از کمک کار بودن او راضی بودی که خوب و گر نه بر شانه او بزن (به حال خود رهاش کن) که تو درباره او نزد خداوند

معذوری.

کنز العمال: ۴۵۳۳۸

حدیث ۴۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: إِذَا عَصَانِي مِنْ خَلْقِي مَنْ يَعْرِفُنِي سَلَطْتُ عَلَيْهِ مِنْ خَلْقِي مَنْ لَا يَعْرِفُنِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: هر گاه از خلق من کسی که مرا می شناسد نافرمانیم کند، از میان خلق خود کسی را که مرا نمی شناسد بر او مسلط گردانم.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۴۰۴/۵۸۷۱.

حدیث ۴۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَمَا تَكُونُوا يُؤَلَّى عَلَيْكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گونه شما باشید، همان گونه بر شما حکومت می شود.
کنز العمال : ۱۴۹۷۲.

حدیث ۴۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَعَشَّهْمَ فَهُوَ فِي النَّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که زمام کاری از کارهای مسلمانان را به دست گیرد و به آنان خیانت ورزد، او در آتش است.
الترغیب والترهیب : ۳/۱۷۶/۴۰.

حدیث ۴۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنْ عِصَابِيَّ ، وَفِيهِمْ مَنْ هُوَ أَرْضَى لِلَّهِ مِنْهُ ، فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مردی را از میان گروهی به کار گمارد و بین آنها خداپسندتر از او باشد، به خدا و رسول او و مؤمنان خیانت کرده است.
الترغیب والترهیب : ۳/۱۷۹/۱.

حدیث ۴۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا وَاللَّهِ لَا نُؤَلَّى عَلَى هَذَا الْعَمَلِ أَحَدًا سَأَلَهُ ، وَلَا أَحَدًا حَرَصَ عَلَيْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ما کسی را که متقاضی این مقام یا بر آن حریص باشد، به این کار نمی گماریم.
صحیح مسلم: ۳/۱۴۵۶/۱۴.

حدیث ۴۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيِّمَرَةَ - : يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيِّمَرَةَ ، لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ ؛ فَإِنَّكَ إِذَا أُعْطِيَتْهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِّلْتَ فِيهَا إِلَى نَفْسِكَ ، وَإِنْ

أَعْطَيْتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أَعْنَتْ عَلَيْهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به عبدالرحمان بن سمره - فرمود: ای عبدالرحمان بن سمره! متقاضی مقام مشو؛ زیرا اگر با تقاضای تو این منصب به تو سپرده شود در اداره آن تنها می مانی و اگر بدون تقاضا به تو واگذار شود، در اداره آن یاری می شوی.
سنن أبی داوود: ۳/۱۳۰/۲۹۲۹.

حدیث ۴۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُولَى النَّاسِ بِالتُّهْمَةِ مَنْ جَالَسَ أَهْلَ التُّهْمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سزاوارترین مردم به تهمت کسی است که با متهمان و افراد مظنون همنشینی کند .
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث ۴۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ كَهَاتَيْنِ فِيالْجَنَّةِ إِذَا اتَّقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ - وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى - .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - آنگاه که انگشت اشاره و میانی خود را نشان داد - فرمود: من و سرپرست یتیم - در صورتی که از خداوند عز و جل پروا کند - در بهشت مانند این دو [انگشت کنار هم] هستیم.
تفسیر نور الثقلین : ۵/۵۹۷/۲۳.

حدیث ۴۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا : دَارُالْفَرْحِ ، لَايَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت سرایی است که به آن «شادی سرا» گفته می شود و تنها کسی وارد آن می شود که ایتم مؤمنان را شاد سازد.
کنز العمال : ۶۰۰۸.

حدیث ۴۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لِرَجُلٍ يَشْكُو قَسْوَةَ قَلْبِهِ - : أَتُحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ ، وَتُدْرِكَ حَاجَتَكَ ؟ إِرْحَمِ الْيَتِيمَ وَامْسَحْ رَأْسَهُ ، وَأَطْعِمُهُ مِنْ طَعَامِكَ ، يَلِينَ قَلْبُكَ وَتُدْرِكَ حَاجَتَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به مردی که از سنگدلی خود شکایت کرد - فرمود: آیا دوست داری نرمدل شوی و به خواسته ات برسی؟ به یتیم مهربانی کن و دست محبت بر سر او کش و از غذایت به او بخوران؛ در این صورت دلت نرم می شود و به خواسته ات می رسی.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۴۹/۱۴.

حدیث ۴۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ الْمَاكِلِ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین خوراک ها، به ناحق خوردن مال یتیم است.
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۵۷۷/۷۸۸ .

حدیث ۴۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خَيْرُ مَا أَلْقَى فِي الْقَلْبِ الْيَقِينُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین چیزی که در دل افکنده شده، یقین است.
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث ۴۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : ثَلَاثُ خِصَالٍ عَيَّبَتْهُنَّ عَنْ عِبَادِي لَوْ رَأَاهُنَّ رَجُلٌ مَا عَمِلَ سُوءًا أَبَدًا : لَوْ كَشَفْتُ غِطَائِي فَرَآنِي حَتَّى يَسْتَيْقِنَ ، وَيَعْلَمَ كَيْفَ أَفْعَلُ بِخَلْقِي إِذَا أُمَّتُهُمْ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید: سه چیز است که آنها را از دید بندگانم پنهان نگه داشته ام و اگر فردی آنها را مشاهده کند، هرگز عمل بد انجام نمی دهد: اگر پرده خود را کنار زنم و مرا ببیند به طوری که یقین پیدا کند و بداند که بعد از میراندن آفریدگانم با آنها چه می کنم... .
 كنز العمال : ۲۹۸۵۸ .

حدیث ۴۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ الْمُؤْمِنِ فَسِتَّةٌ : أَيْقَنَ بِاللَّهِ حَقًّا فَأَمَّنَ بِهِ ، وَأَيْقَنَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ فَحَذَرَهُ ، وَأَيْقَنَ أَنَّ الْبَعْثَ حَقٌّ فَخَافَ الْفُضْيْحَةَ ، وَأَيْقَنَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ فَاشْتَأَقَ إِلَيْهَا ، وَأَيْقَنَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ فَظَهَرَ سَعْيُهُ لِلنَّجَاةِ مِنْهَا ، وَأَيْقَنَ أَنَّ الْحِسَابَ حَقٌّ فَحَاسَبَ نَفْسَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه اهل یقین شش چیز است: به حقایق خدا یقین پیدا کرده و لذا به او ایمان آورده است، یقین پیدا کرده که مرگ راست است و لذا از آن بر حذر است، یقین پیدا کرده که رستاخیز راست است و از این رو از رسوایی [در آن روز] می ترسد، یقین پیدا کرده که بهشت راست است و از این رو مشتاق آن است، یقین پیدا کرده که دوزخ راست است و از این رو برای نجات از آن می کوشد و یقین پیدا کرده که حساب راست است و از این رو از خود حساب می کشد.
 تحف العقول : ۲۰ .

حدیث ۴۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي إِلَّا ضَعْفَ الْيَقِينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برای امت خود از چیزی جز سستی یقین، نمی ترسم.

کنز العمال : ۷۳۳۲.

حدیث ۴۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ ضَعْفِ الْيَقِينِ أَنْ تُرْضِيَ النَّاسَ بِسَخَطِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَ أَنْ تَحْمَدَهُمْ عَلَى رِزْقِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَ أَنْ تَذُمَّهُمْ عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سستی یقین است که با به خشم آوردن خداوند متعال مردم را خشنود

گردانی و برای روزی ای که خداوند متعال به تو داده است آنان را بستایی و برای آنچه خداوند به تو نداده است، مردم را نکوهش کنی.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۵/۳۰.

حدیث ۴۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْبَيْتَ إِذَا كَثُرَ فِيهِ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ كَثُرَ خَيْرُهُ وَاتَّسَعَ أَهْلُهُ وَأَضَاءَ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الدُّنْيَا؛

خانه ای که در آن قرآن فراوان خوانده شود، خیر آن بسیار گردد و اهل آن وسعت یابند و برای آسمانیان بدرخشند، چنان که ستارگان آسمان برای زمینیان می درخشند.

کافی، ج ۲، ص ۶۱۰، ح ۱.

حدیث ۴۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ فَأَنَا لَهُ سَائِقٌ إِلَى الْجَنَّةِ وَدَلِيلٌ إِلَى الْجَنَّةِ؛

بدانید هر کس قرآن را بیاموزد و به دیگران آموزش دهد و به آنچه در آن است عمل کند، من جلودار و راهنمای او به سوی بهشت هستم.

کنز العمال، ح ۲۳۷۵.

حدیث ۴۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ ابْتِغَاءً وَجْهَ اللَّهِ وَتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ كَانَ لَهُ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلَ جَمِيعِ مَا أُعْطِيَ الْمَلَائِكَةُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ؛

هر کس برای رضایت خدا و آگاهی در دین قرآن بیاموزد، ثوابی مانند همه آنچه که به فرشتگان و پیامبران و رسولان داده شده، برای اوست.

وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۳، ح ۷۶۸۳.

حدیث ۴۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنِي رَبِّي بِسَبْعِ خِصَالٍ: حُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالِدُنُورِ مِنْهُمْ وَأَنْ أَكْثَرَ مِنْ «لَا- حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» وَأَنْ أَصِلَ بِرَحْمِي وَأَنْ قَطَعَنِي وَأَنْ أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنِّي وَلَا أَنْظُرَ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَأَنْ لَا- يَأْخُذَنِي فِي اللَّهِ لَوْمِيَّةٌ لِأَنِّي وَأَنْ أَقُولَ الْحَقَّ وَأَنْ كَانَ مُرًا وَأَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا؛

پروردگارم مرا به هفت خصلت امر نموده است: دوست داشتن بینوایان و نزدیک شدن به آنها، ذکر لا حول و لا قوة الا بالله را بسیار گفتن، با خویشاوندان رابطه برقرار کردن؛ هر چند آنان قطع رابطه کنند، [و در مسائل مادی]، به پایین تر از خود نگاه کنم نه به بالاتر، در راه خدا سرزنش ملامتگران را به خود نگیرم، حق را بگویم اگر چه تلخ باشد و از کسی چیزی نخواهم. الاصول الستة عشر، ص ۷۵.

حدیث ۴۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِيَ وَلَيْسَ فِي قَلْبِكَ غَشٌّ لِأَحَدٍ فَافْعَلْ وَذَلِكَ مِنْ سُنَّتِي وَ مَنْ أَحْيَى سُنَّتِي فَقَدْ أَحْيَانِي وَ مَنْ أَحْيَانِي كَانَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ؛

تا می توانی بکوش که صبح و شب در قلبت قصد نیرنگ کسی نباشد؛ چرا که این از سنت های من است و کسی که سنتم را زنده کند، مرا زنده کرده است و کسی که مرا زنده کند، در بهشت با من خواهد بود. سنن ترمذی، ج ۴، ص ۱۵۱.

حدیث ۴۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ؛

همه شما مسئول هستید و همتان درباره زیردستانتان بازخواست می شوید. جامع الأخبار، ص ۱۱۹.

حدیث ۴۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ وَمَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لِلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ؛

هر کس صبح کند و به امور مسلمانان همت نرزد، از آنان نیست و هر کس فریاد کمک خواهی کسی را بشنود و به کمکش نشتابد، مسلمان نیست.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۴، ح ۵.

حدیث ۴۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَرْتُ أَنْ أَخْذَ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَاءِكُمْ فَأَرُدَّهَا فِي فَقَرَاءِكُمْ؛
 من مأمورم که صدقه (و زکات) را از ثروتمندان بگيرم و به فقرايتان بدهم.
 مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۰۵.

حدیث ۴۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا حَقُّ الْوَالِدِ؟ قَالَ: أَنْ تُطِيعَهُ مَا عَاشَ. قِيلَ: وَ مَا حَقُّ الْوَالِدَةِ؟ فَقَالَ: هَيْهَاتَ، هَيْهَاتَ، لَوْ أَنَّ نَهْ عَدَدَ رَمْلِ عَالِجٍ وَ قَطْرِ الْمَطْرِ أَيَّامَ الدُّنْيَا قَامَ بَيْنَ يَدَيْهَا مَا عَدَلَ ذَلِكَ يَوْمَ حَمَلْتَهُ فِي بَطْنِهَا؛
 گفته شد: ای رسول خدا! حق پدر چیست؟ فرمودند: تا وقتی زنده است از او اطاعت شود. گفته شد: پس حق مادر چیست؟ فرمودند: هرگز! هرگز! اگر کسی به اندازه ریگ های پراکنده بیابان و به عدد قطرات باران در طول دنیا در خدمت مادر بایستد، نمی تواند حق یک روز را که مادر، او را در شکمش حمل کرده است، ادا کند.
 عوالی اللالی، ج ۱، ص ۲۶۹، ح ۷۷.

حدیث ۴۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ؛
 اوج نیکوکاری آن است که در پنهان، همان رفتاری را داشته باشی که در آشکار داری.
 کنز العمال، ح ۵۲۶۵.

حدیث ۴۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَوْقَ كُلِّ ذِي بَرٍّ بَرٌّ حَتَّى يُقْتَلَ الرَّجُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَيْسَ فَوْقَهُ بَرٌّ؛
 بالاتر از هر نیکوکاری، نیکوکار دیگری هست، تا آن که شخص در راه خدا کشته شود که بالاتر از وی نیکوکاری نیست.
 بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۰، ح ۲۵.

حدیث ۴۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَمَّا عَلَامَةُ الْبَارِّ فَعَشْرَةٌ يُحِبُّ فِي اللَّهِ وَ يُبْغِضُ فِي اللَّهِ، وَ يُصَاحِبُ فِي اللَّهِ، وَ يُفَارِقُ فِي اللَّهِ وَ يُغْضِبُ فِي اللَّهِ، وَ يَرْضَى فِي اللَّهِ، وَ يَعْمَلُ لِلَّهِ، وَ يَطْلُبُ إِلَيْهِ، وَ يَخْشَعُ لِلَّهِ خَائِفًا مَخَوْفًا طَاهِرًا مُخْلِصًا مُسْتَحْيِيًا مُرَاقِبًا، وَ يُحْسِنُ فِي اللَّهِ .
 نیکوکار، ده نشانه دارد: برای خدا دوستی و دشمنی می کند؛ برای خدا همراهی می کند و جدا می شود؛ برای خدا خشم می گیرد

و خشنود می شود؛ برای خدا کار می کند و خواسته هایش را فقط از او می خواهد؛ و در برابر خدا، با ترس و بیم و پاکی و اخلاص و حیا و مراقبت از نفس، فروتنی می ورزد و به خاطر خدا نیکی می کند.

تحف العقول، ص ۲۱.

حدیث ۴۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ دِينَ اللَّهِ تَعَالَى لَنْ يَنْتَصِرَهُ إِلَّا مَنْ حَاطَهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ؛

هرگز دین خدا را جز کسی که به تمام جوانب آن احاطه داشته باشد، نمی تواند یاری کند.

کنز العمال، ح ۲۸۸۸۶.

حدیث ۴۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن جبرئیل علیه السلام : عن الله عزَّ وَّجَلِّ، قَالَ: قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : ... إِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ يُرِيدُ الْبَابَ مِنَ الْعِبَادَةِ فَأَقْبَلَهُ عَنْهُ ، لِئَلَّا يَدْخُلَهُ عُجْبٌ فَيَفْسِدَ لَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَ لَوْ أَغْنَيْتَهُ لَأَفْسَدَ لَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَاءِ وَ لَوْ أَفْقَرْتَهُ لَأَفْسَدَ لَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالسُّقْمِ وَ لَوْ صَحَّحْتَ جِسْمَهُ لَأَفْسَدَ لَهُ ذَلِكَ ، وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ لَمَنْ لَا يَصْلُحُ إِيْمَانُهُ إِلَّا بِالصَّحَّةِ وَ لَوْ أَسْقَمْتَهُ لَأَفْسَدَ لَهُ ذَلِكَ ، إِنْ أَدْبَرَ عِبَادِي لِعِلْمِي بِقُلُوبِهِمْ ، فَأَنْتَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ؛

به نقل از جبرئیل: خداوند تبارک و تعالی فرمود: ... بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که می خواهند از راه عبادت، به درگاه من وارد شوند، ولی من مانع می شوم، به خاطر این که غرور در آنان به وجود نیاید تا فاسدشان کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با فقر، درست نمی شود، که اگر بی نیازشان کنم، بی نیازی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با ثروت، درست نمی شود که اگر نیازمندشان کنم، نیازمندی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با بیماری، درست نمی شود، که اگر به آنان تن درستی ببخشم، تن درستی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با تن درستی، درست نمی شود که اگر بیمارشان کنم، بیماری فاسدشان می کند. در حقیقت، من، بندگانم را با آگاهی ای که از دل هایشان دارم اداره می کنم؛ چراکه من دانای آگاهم».

توحید، ص ۳۹۹، ح ۱.

حدیث ۴۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ يَقُولُ : وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي ، مَا خَلَقْتُ مِنْ خَلْقِي خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عِبْدِي الْمُؤْمِنِ وَ لِتَذَلِّكَ سَمِيَّتُهُ بِاسْمِي مُؤْمِنًا ، لِأَحْرَمُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ هِيَ خَيْرٌ لَهُ مِنِّي وَ إِنِّي لَأُمْلِكُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ هِيَ خَيْرٌ لَهُ مِنِّي ، فَلْيَرْضَ بِقَضَائِي ، وَ لِيَصْبِرْ عَلَى بَلَائِي وَ لِيَشْكُرْ نِعْمَائِي ، أَكْتُبُهُ يَا مُحَمَّدُ مِنَ الصَّادِقِينَ عِنْدِي ؛

خداوند - که نام او بلند باد - می فرماید: «به عزت و جلالم سوگند، از میان آفریدگانم آفریده ای که نزد من محبوب تر از بنده

مؤمنم باشد، نیافریدم و بدین جهت، او را به اسم خودم، مؤمن، نام نهادم. البته [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، محروم می‌سازم و این انتخاب من برای اوست و [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، بهره مند می‌سازم و آن، انتخاب من برای او است. پس باید به خواست من، خشنود باشد و بر بلای من، صبر کند و نعمت‌های مرا شکر نماید. ای محمّد! او را در شمار صدیقین (بندگان راستین) خود می‌نویسم». مشکاه الأنوار، ص ۷۳، ح ۱۳۶.

حدیث ۴۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَكَى نَبِئِي مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ : يَا رَبِّ يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يُؤْمِنُ بِكَ وَيَعْمَلُ بِطَاعَتِكَ ، فَتَرَوِي عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ تَعْرِضُ لَهُ الْبَلَاءَ ، وَيَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ عِبِيدِكَ يَكْفُرُ بِكَ وَيَعْمَلُ بِمَعَاصِيكَ ، فَتَرَوِي عَنْهُ الْبَلَاءَ وَ تَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا . فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ : أَنَّ الْبِلَادَ وَالْعِبَادَ لِي ، وَ أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُنِي وَيُهَلِّلُنِي وَيُكَبِّرُنِي ، وَأَمَّا عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فَلَهُ سَيِّئَاتٌ فَازَوِي عَنْهُ الدُّنْيَا ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الْبَلَاءَ حَتَّى يَأْتِنِي فَأَجْزِيَهُ بِحَسَنَاتِهِ ، وَأَمَّا عَبْدِي الْكَافِرُ فَلَهُ حَسَنَاتٌ فَازَوِي عَنْهُ الْبَلَاءَ ، وَ أَعْرِضُ لَهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَأْتِنِي فَأَجْزِيَهُ بِسَيِّئَاتِهِ ؛

یکی از پیامبران به پروردگارش شکوه نمود و گفت: پروردگارا! بنده ای از بندگان به تو ایمان می‌آورد و طبق فرمان تو عمل می‌کند و تو، دنیا را از او باز می‌داری (او را از دنیا محروم می‌کنی) و در معرض بلا قرارش می‌دهی. و بنده ای از بندگان به تو کفر می‌ورزد و تو را نافرمانی می‌کند و تو، بلا را از او باز می‌داری و دنیا را به او ارزانی می‌کنی! خداوند عزّ و جلّ به او وحی فرمود: «سرزمین‌ها و بندگان، از آن من اند و هیچ چیزی نیست، جز این که مرا منزّه و یگانه و بزرگ می‌داند. اما بنده مؤمنم، گناهدانی دارد و من دنیا را از او باز می‌دارم و او را در معرض بلا قرار می‌دهم تا این که [در قیامت] نزد من بیاید و پاداش خوبی‌هایش را بدهم. و امّا بنده کافر، خوبی‌هایی دارد، و من بلا را از او باز می‌دارم و دنیا را به او عرضه می‌کنم تا نزد من بیاید و کیفر گناهانش را بدهم».

المعجم الكبير، ج ۱۲، ص ۱۱۷، ح ۱۲۷۳۵.

حدیث ۴۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ : أَنَّى إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنًا فَحَمِدَنِي عَلَى مَا ابْتَلَيْتُهُ ، فَإِنَّهُ يَقُومُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ مِنَ الْخَطَايَا . وَيَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ : أَنَا قَيَّدْتُ عَبْدِي وَابْتَلَيْتُهُ ، وَ أَجْرُوا لَهُ كَمَا كُنْتُمْ تُجْرُونَ لَهُ وَ هُوَ صَاحِبٌ ؛

خداوند عزّ و جلّ می‌فرماید: «هرگاه من یکی از بندگان مؤمنم را گرفتار ساختم و به خاطر آن گرفتاری، ستایشم نمود، بی‌گمان از بسترش همانند روزی که از مادر متولد شده، بدون گناه بر می‌خیزد» و می‌فرماید: «من بنده ام را گرفتار و مبتلا ساختم. شما، پاداش او را همانند زمان سلامت‌ش به او بدهید».

مسند ابن حنبل، ج ۶، ص ۷۷، ح ۱۷۱۱۸.

حدیث ۴۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِیْ أُنْذِرْتُمْ وَبِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ اهْتَدَيْتُمْ... وَبِالْحَسَنِ أُعْطِيتُمْ الْإِحْسَانَ وَبِالْحُسَيْنِ تَسْعَدُونَ وَبِهِ تَشْقُونَ أَلَا وَإِنَّ الْحُسَيْنَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ مَنْ عَادَاهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

به وسیله من هشدار داده شدید و به وسیله علی علیه السلام هدایت می یابید و به وسیله حسن احسان می شوید و به وسیله حسین خوشبخت می گردید و بدون او بدبخت. بدانید که حسین دری از درهای بهشت است، هر کس با او دشمنی کند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می کند.

مأه منقبه، ص ۲۲.

حدیث ۴۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُذْرِكُ بِالْحِلْمِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ، وَإِنَّهُ لَيُكْتَبُ جَبَّارًا وَلَا يَمْلِكُ إِلَّا أَهْلَ بَيْتِهِ؛

انسان، گاهی به خاطر بردباری اش، به درجه روزه گیران شب زنده دار می رسد و گاه نیز، با آن که حاکم هیچ کس و هیچ چیز بجز خانواده خودش نیست، در پیشگاه خدا، از جباران (گردن کشان) شمرده می شود.

کنز العمال، ح ۵۸۰۹.

حدیث ۴۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خِيَارَكُمْ أَوْلُوا النَّهْيِ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ أَوْلُوا النَّهْيِ؟ قَالَ: هُمُ أَوْلُوا الْأَخْلَاقَ الْحَسَنَةَ وَالْأَحْلَامَ الرَّزِينَةَ وَصَلَةَ الْأَرْحَامِ وَالْبِرَّةَ بِالْأُمَّهَاتِ وَالْأَبَاءِ وَالْمُتَعَاهِدِينَ لِلْفُقَرَاءِ وَالْجِيرَانَ وَالْيَتَامَى وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ وَيُفْشُونَ السَّلَامَ فِي الْعَالَمِ وَيُصَلُّونَ وَالنَّاسُ نِيَامَ غَافِلُونَ؛ «بهترین شما صاحبان عقل هستند». گفته شد: «ای رسول خدا! صاحبان عقل، چه کسانی اند؟». فرمودند: آنان که دارای اخلاق

خوب اند، بردبار و باوقارند، صله رحم می نمایند، به پدران و مادران نیکی می کنند، به فقرا، همسایگان و یتیمان رسیدگی می نمایند، اطعام می کنند، آشکارا به همه سلام می کنند و هنگامی که مردم در خواب و غافلند، نماز (نماز شب) می گذارند.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۲.

حدیث ۴۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا وَإِنَّ أَعْقَلَ النَّاسِ عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ فَطَاعَهُ وَعَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصَاهُ وَعَرَفَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَاصْلَحَهَا وَعَرَفَ سُرْعَةَ رَحِيلِهِ فَتَرَوَدَ لَهَا؛

بدانید که عاقل ترین مردم کسی است که پروردگارش را بشناسد و از او پیروی کند، دشمنان خدا را بشناسد و از آنان نافرمانی کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آباد کند و بداند به زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

اعلام الدین، ص ۳۳۷، ح ۱۵.

حدیث ۴۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهَلَ عَلَيْهِ وَيَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَيَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ وَيُسَابِقَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ

تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَغَنِمَ وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَتَعَصَمَ بِاللَّهِ وَأَمْسَكَ يَدَهُ وَلسَانَهُ وَإِذَا رَأَى فَضِيلَةً
إِنْتَهَزَ بِهَا، لَا يُفَارِقُهَا الْحَيَاءُ وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِرْصُ فِتْلِكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل، آن است که در برابر نادان بردباری کند، از آن کس که به او ظلم کرده بگذرد، نسبت به زیردستان متواضع باشد، با بالادستان در خوبی‌ها رقابت کند، هر گاه خواست سخن بگوید، بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و بهره‌برد و اگر بد بود، سکوت کند و سالم بماند، اگر بلا و امتحانی برایش پیش آمد به خدا پناه برد و دست و زبان خود را نگه دارد، اگر فضیلتی دید، به سرعت از آن بهره‌گیرد، حیا از او جدا نگردد و حرص از او سر نزند، اینها خصلت‌های دهگانه‌ای است که عاقل با آنها شناخته می‌شود.
تحف العقول، ص ۲۸.

حدیث ۴۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ
آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا؛

هر کسی، به هدایتی راهنمایی کند، پاداشی را که برای پیروان هدایت وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از پاداش پیروان کاسته شود، و هر کس به گمراهی‌ای راهنمایی کند گناهی که برای پیروان آن وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از گناه آنها کاسته شود.
منیة المرید، ص ۱۰۲.

حدیث ۴۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْرَلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَاهُهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ؛

بلند مرتبه‌ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین بیشتر در خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد.
کافی، ج ۲، ص ۲۰۸، ح ۵.

حدیث ۴۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَاعِظًا مِنْ نَفْسِهِ يَأْمُرُهُ وَيَنْهَاهُ؛

هر گاه خداوند خیر بنده‌ای را بخواهد، واعظی از درون او برایش قرار می‌دهد که او را به کار نیک وادارد و از کار بد باز دارد.
نهج الفصاحه، ح ۱۵۴.

حدیث ۴۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُرْوَى عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى - حُقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَرَاوِرِّينِ فِي وَحُقَّتْ مَحَبَّتِي عَلَى الْمُتَبَاذِلِينَ فِي وَهُمْ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمُ
النَّبِيُّونَ وَالصَّادِقُونَ بِمَكَانِهِمْ؛

خداوند متعال می فرماید: بر خود واجب کرده ام دوست داشتن کسانی را که به خاطر من به دیدار یکدیگر می روند و کسانی که در راه من به یکدیگر بخشش می نمایند، چنین کسانی (روز قیامت) بر منابری از نورند به گونه ای که پیامبران و صدیقین به جایگاه آنان غبطه می خورند.
صحیح ابن حبان، ج ۲، ص ۳۳۸.

حدیث ۴۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ ، قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ ، قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ ؛
سخاوتمند به خدا، مردم و بهشت نزدیک است.
بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۸، ح ۳۷.

حدیث ۴۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَمَامُ النِّعْمَةِ دُخُولُ الْجَنَّةِ وَالْفَوْزُ مِنَ النَّارِ ؛
بالاترین نعمت، ورود به بهشت و نجات از جهنم است.
کنز العمال، ح ۲۹۶۵.

حدیث ۴۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ كَانَ مَا لَفَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُؤْلَفُ وَلَا يَأْلَفُ ؛
بهترین مؤمن کسی است که با مؤمنان، انس و الفت گیرد و کسی که الفت نپذیرد و الفت نگیرد خیری در او نیست.
بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۵، ح ۹.

حدیث ۴۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَرَكَ التَّرْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ آسَأَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: إِنْ يَكُونُوا فَقَرَاءً يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ؛
هر کس از ترس فقر ازدواج نکند به خداوند بد گمان شده است زیرا خداوند می فرماید: اگر تهیدست باشند، خداوند آنان را از فضل خود، بی نیاز می کند.
کافی، ج ۵، ص ۳۳۰، ح ۵.

حدیث ۴۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زَوَّجُوا آيَامَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُحْسِنُ لَهُمْ فِي أَخْلَاقِهِمْ وَيُوسِعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمْ وَيَزِيدُهُمْ فِي مُرْوَاتِهِمْ ؛

بی همسران خود را همسر دهید که خداوند اخلاق ایشان را نیکو می کند و روزیشان را افزایش داده و بر مرورت آنها می افزاید.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۲، ح ۳۸.

حدیث ۴۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ شَابٍّ تَزَوَّجَ فِي حَدَاثِهِ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ: يَا وَيْلَهُ! يَا وَيْلَهُ! عَصَمَ مِنِّي ثُلُثِي دِينِهِ. فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلُثِ الْبَاقِي؛
هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی خود ازدواج کند، مگر آن که شیطان او فریاد برمی آورد که: «ای وای! ای وای! دو سوم دینش را از [گزند] من حفظ کرد!» پس بنده باید برای حفظ یک سوم دیگر دینش، تقوای الهی پیشه کند.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۱، ح ۳۴.

حدیث ۴۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُ: الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْمُكَاتِبُ الَّذِي يُرِيدُ الْآدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ التَّعْفُفَ؛
سه کس اند که خداوند حتما یاری شان می کند: جنگاور راه خدا، برده قراردادی ای که می خواهد بهای آزادی خود را پردازد و آزاد شود و کسی که به قصد پاکدامنی ازدواج می کند.
سنن ابن ماجه، ح ۲۵۱۸.

حدیث ۴۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَبْعَثُ اللَّهُ الْمُقَنَّبِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُغَلَّبَةً وَجُوهُهُمْ - يَعْنِي غَلَبَةَ السَّوَادِ عَلَى الْبِيَاضِ - فَيَقَالُ لَهُمْ: هُوَ؟ لِإِذِ الْمُقَنَّبُونَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ؛
روز قیامت، خداوند، ناامید کنندگان مردم [از رحمت خود] را در حالی بر می انگیزد که رنگ صورتشان بر گشته است و سیاهی رویشان، بیشتر از سفیدی است و گفته می شود: اینان، ناامید کنندگان مردم از رحمت خدا هستند!
بحار الأنوار، ج ۲، ص ۵۵، ح ۳۰.

حدیث ۴۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَحَفَّظُوا مِنَ الْأَرْضِ فَإِنَّهَا أُمُّكُمْ وَ لَيْسَ فِيهَا أَحَدٌ يَعْمَلُ خَيْرًا أَوْ شَرًّا إِلَّا وَهِيَ مُخْبِرَةٌ بِهِ؛
مراقب زمین باشید؛ چرا که زمین، مادر شماست و هیچ کس نیست که بر روی آن، کار خوب یا بدی انجام دهد، مگر این که زمین، آن را [به پروردگار خویش] گزارش می دهد.
بحار الأنوار، ج ۷، ص ۹۷.

حدیث ۴۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَّ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِقَبْرِ يُعَذَّبُ صَاحِبُهُ، ثُمَّ مَرَّ بِهِ مِنْ قَابِلٍ فَإِذَا هُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ، فَقَالَ: يَا رَبِّ! مَرَرْتُ بِهَذَا الْقَبْرِ عَامَ أَوَّلٍ وَهُوَ يُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ الْعَامَ وَهُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ! فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ: يَا رُوحَ اللَّهِ! قَدْ أَدْرَكَكَ لَهُ وَلَدٌ صَالِحٌ فَأَصْلِحْ طَرِيقًا وَ آوَى يَتِيمًا، فَعَفَرْتُ لَهُ بِمَا عَمِلَ ابْنُهُ؛

عیسی بن مریم علیه السلام از کنار قبری گذشت که صاحب آن عذاب می شد سال بعد نیز از کنار همان قبر گذشت و دید دیگر عذاب نمی شود. عرض کرد: پروردگارا! سال گذشته از این قبر عبور کردم و صاحبش عذاب می شد و امسال که از آن می گذرم، دیگر عذاب نمی شود؟ خداوند جلّ جلاله به او وحی فرمود: ای روح خدا! او فرزند صالحی داشت که بزرگ شد و راهی را بازسازی کرد و یتیمی را سرپرستی نمود و من هم به خاطر این کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۵۶۰، ح ۲.

حدیث ۴۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ الصَّالِحُ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ قَسَمَهَا بَيْنَ عِبَادِهِ؛

فرزند شایسته، گلی خوشبو از جانب خداست که نصیب بندگانش کرده است.

کافی، ج ۶، ص ۲، ح ۱.

حدیث ۴۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا الْعِلْمُ، فَيَتَشَدَّعُ مِنْهُ الْغِنَى وَ أَنْ كَانَ فَقِيرًا، وَ الْجُودُ وَ أَنْ كَانَ بَخِيلًا وَ الْمَهَابَةُ وَ أَنْ كَانَ هَيِّنًا، وَ السَّلَامَةُ وَ أَنْ كَانَ سَقِيمًا، وَ الْقُرْبُ وَ أَنْ كَانَ قَصِيًّا وَ الْحَيَاءُ وَ أَنْ كَانَ صَدِيفًا، وَ الرَّفْعَةُ وَ أَنْ كَانَ وَضِيعًا وَ الشَّرْفُ وَ أَنْ كَانَ رَذَلًا وَ الْحِكْمَةُ وَ الْخُطُوءُ فَهَذَا مَا يَتَشَدَّعُ لِلْعَاقِلِ بِعِلْمِهِ فَطُوبَى لِمَنْ عَقَلَ وَ عِلِمَ؛

اما علم: اگر انسان فقیر باشد، از آن بی نیازی حاصل می شود، اگر بخیل باشد، سخاوت، اگر خوار باشد، عزت، اگر بیمار باشد، سلامتی، اگر دور باشد، نزدیک می شود، اگر هرزه باشد، حیا، اگر پست باشد، والایی، اگر حقیر باشد، شرافت و حکمت و مقام. پس اینها چیزهایی هستند که از دانش خردمند به دست می آید. پس خوشا به حال آن کس که عاقل بود و دانست.

تحف العقول، ص ۱۶.

حدیث ۴۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَاءَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلَامَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ؛

هر کس در جستجوی دانش باشد تا با آن اسلام را زنده کند و مرگ او فرا رسد، در بهشت میان او و پیامبران تنها یک درجه فاصله است.

منیة المرید، ص ۱۰۰.

حدیث ۴۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤَاخِيزُ كَافِرًا وَلَا يُخَالِطُنَّ فَاجِرًا. وَمَنْ آخَى كَافِرًا أَوْ خَالَطَ فَاجِرًا كَانَ كَافِرًا فَاجِرًا؛
هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید با هیچ کافری برادری کند و با هیچ گناهکاری معاشرت نماید. هر کس با کافری،
برادری یا با گناهکاری معاشرت کند، خود، کافری گناهکار است.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۹۷، ح ۳۱.

حدیث ۴۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ؛

خداوند فریاد رسیِ دلسوختگان و درماندگان را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۶.

حدیث ۴۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعِيدُ مَنْ اخْتَارَ بَاقِيَةَ يَدَوْمٍ نَعِيمًا عَلَى فَاتِيئِهِ لَا يَنْفَدُ عَذَابُهَا وَقَدَّمَ لِمَا يَقْدُمُ عَلَيْهِ مِمَّا هُوَ فِي يَدَيْهِ قَبْلَ أَنْ يُخَلَّفَهُ لِمَنْ يَسْعَدُ بِإِنْفَاقِهِ وَقَدْ شَقِيَ هُوَ بِجَمْعِهِ؛

خوشبخت کسی است که سرای باقی را که نعمتش پایدار است، بر سرای فانی که عذابش بی پایان است برگزیند و از آنچه در اختیار دارد برای سرایی که به آنجا می رود پیش فرستد؛ قبل از آن که آنها را برای کسی بگذارد که او با انفاق آن خوشبخت می شود ولی خودش با گردآوری آن (دارایی ها) بدبخت شده است.

اعلام الدین، ص ۳۴۵.

حدیث ۴۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَكَلَّفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَ جَاهِدُوا نَفْسَكُمْ عَلَيْهِ، فَإِنَّ الشَّرَّ مَطْبُوعٌ عَلَيْهِ الْإِنْسَانُ؛

در کار خیر، خود را به زحمت اندازید و در این راه با هوا و هوس خود مبارزه کنید، زیرا طبیعت انسان به بدی تمایل دارد.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ، الْمُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ الْبَاغُونَ لِلْبُرِّاءِ الْعَيْبُ؛

آیا شما را از بدترین افرادتان آگاه نکنم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا! فرمودند: کسانی که سخن چینی می کنند، آنان که میان دوستان جدایی می اندازند، کسانی که برای افراد پاک و بی گناه، عیب می تراشند.

خصال، ص ۱۸۳، ح ۲۴۹.

حدیث ۴۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَعَادُ مِضْمَارُ الْعَمَلِ الْمُغْتَبِطِ بِمَا احْتَقَبَ غَانِمٌ، وَ مُبْتَسِسٌ بِمَا فَاتَهُ نَادِمٌ؛

قیامت، میدان [عرضه] عمل است. آن جا، یکی به زاد و توشه ای که باخود برده خوش است و دیگری به خاطر فرصت هایی که از دست داده، پشیمان [و اندوهگین] است.
اعلام الدین، ص ۳۴۱.

حدیث ۴۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُمْ لَيَعْبُونَ عَلَيَّ مَنْ يَقْتَدِي بِسُنَّتِي فَرَائِضَ اللَّهِ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيَا حَتَّىٰ أَنْسَوُكُمْ ذِكْرِي وَ كُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضَحِكُونَ إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ»؛

آنان [که ایمان نیاورده اند]، بر کسانی که با پیروی از سنت من فرمان های خدا را به جا می آورند، ایراد می گیرند. خداوند متعال [در روز قیامت] به آنان می فرماید: «شما آنها را به مسخره گرفتید و این کار [چنان ذهن شما را مشغول داشت که] یاد خدا را از خاطرتان برد و به آنها می خندیدید. امروز، به آنها در عوضِ شکیبایی شان پاداش دادم و آنها همان رستگاران اند».
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۰۲، ح ۱.

حدیث ۴۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمُسِيئَةَ تَهْزِئِينَ يَفْتَحُ لِأَحَدِهِمْ بَابَ الْجَنَّةِ، فَيَقَالُ: هَلُمَّ! فَيَجِيءُ بِكَرْبِهِ وَ غَمِّهِ فَيَأْخُذُ بِأُذُنَيْهِ وَ يَأْتِيهِمْ لَهَا بَابٌ آخَرَ... فَمَا يَزَالُ كَذَلِكَ حَتَّىٰ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَفْتَحُ لَهُ الْبَابُ فَيَقَالُ لَهُ: هَلُمَّ هَلُمَّ فَمَا يَأْتِيهِ؛

در بهشت، به روی یکی از مسخره کنندگان باز می شود و به او گفته می شود: «بیا!». او با وجود سختی و اندوهی که دارد، جلو می رود و چون آمد، در به رویش بسته می شود. سپس در دیگری به رویش باز می شود... و این کار، مرتباً تکرار می شود تا جایی که در به رویش باز می گردد و گفته می شود: «بیا، بیا!». اما او دیگر جلو نمی رود.
کنز العمال، ح ۸۳۲۸.

حدیث ۴۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَا مِنْ مَخْلُوقٍ يَعْتَصِمُ دُونِي إِلَّا قَطَعْتُ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ وَأَسْبَابَ الْأَرْضِ مِنْ دُونِهِ فَإِنْ سَأَلَنِي لَمْ أُعْطِهِ وَإِنْ دَعَانِي لَمْ أُجِبْهُ؛

خداوند عزوجل می فرماید: هیچ مخلوقی نیست که به غیر من پناه برد، مگر این که دستش را از اسباب و ریسمان های آسمانها و زمین کوتاه کنم، پس اگر از من بخواهد عطایش نکنم و اگر مرا بخواند جوابش ندهم.
أمالی طوسی، ص ۵۸۵، ح ۱۲۱۰.

حدیث ۴۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُنْ لِلْيَتِيمِ كَأَبِ الرَّحِيمِ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ تَزْرَعُ كَذَلِكَ تَحْصِدُ؛
 برای یتیم چون پدر مهربان باش، و بدان که هر چه کشت کنی همان می دروی.
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۱، ح ۷.

حدیث ۴۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ثَلَاثَةٌ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمٌ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ... وَامْرَأَةٌ مَاتَ زَوْجُهَا وَتَرَكَ عَلَيْهَا أَيْتَامًا صِغَارًا وَقَالَتْ: لَا أَتَزَوَّجُ عَلَى أَيْتَامِي حَتَّى يَمُوتُوا أَوْ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ...؛
 سه کس روز قیامت، هنگامی که سایه ای جز سایه عرش نیست، در سایه آن جای دارند... و زنی که شوهرش بمیرد و اطفال صغیری باقی گذارد و او گوید من با وجود یتیمان خود شوهر نمی کنم تا بمیرند یا خداوند آنها را بی نیاز کند.
 نهج الفصاحه، ح ۱۲۲۰.

حدیث ۴۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَمَّا أُسْرِى بِي إِلَى السَّمَاءِ رَأَيْتُ قَوْمًا تُفْسَدُ فِي أَجْوَاهِهِمُ النَّارُ وَتَخْرُجُ مِنْ أَدْبَارِهِمْ، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرَيْلُ؟ فَقَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا؛
 شبی که به آسمان برده شدم، گروهی را دیدم که در شکم های آنان آتش افکنده می شود و از مخرجشان خارج می گردد. گفتم: ای جبرئیل، اینها کیستند؟ گفت: اینها کسانی هستند که اموال یتیمان را به ناحق می خورند.
 بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۶۷، ح ۲.

حدیث ۴۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابَبُوا وَتَهَادَوْا وَأَدَّوْا الْأَمَانَةَ؛
 امت من تا هنگامی که یکدیگر را دوست بدارند، به یکدیگر هدیه دهند و امانتداری کنند، در خیر و خوبی خواهند بود.
 عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۲، ح ۲۵

حدیث ۴۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ خِيَارَ عِبَادِ اللَّهِ الْمَوْفُونَ الْمُطِيبُونَ؛
 به راستی که بهترین بندگان خدا، کسانی هستند که به عهد و وعده خود، وفا می کنند و مایه آرامش و دلگرمی دیگران اند.

کنز العمال، ح ۱۰۹۴۱.

حدیث ۴۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا وَصَّعَتِ الْمَاءُ بَدَّةً حَفَّتْهَا أَرْبَعَةُ آلَافٍ مَلَائِكَةٍ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: بِسْمِ اللَّهِ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فِي طَعَامِكُمْ ثُمَّ يَقُولُونَ لِلشَّيْطَانِ أَخْرِجْ يَا فَاسِقُ، لَا سُلْطَانَ لَكَ عَلَيْهِمْ؛

هرگاه سفره پهن می شود، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند. چون بنده بگوید: «بسم الله» فرشتگان می گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» سپس به شیطان می گویند: «ای فاسق! بیرون شو. تو بر آنان، راه تسلط نداری».

کافی، ج ۶، ص ۲۹۲، ح ۱.

حدیث ۴۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَأَمْرُكُمْ أَنْ تَذَكَّرُوا اللَّهَ فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ خَرَجَ الْعَبْدُ فِي أَثَرِهِ سِرَاعًا حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حِصْنٍ حَصِينٍ فَأَخْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ، كَذَلِكَ الْعَبْدُ لَا يُخْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ؛

حضرت یحیی علیه السلام از جانب خداوند فرمان یافت که بگوید: شما را فرمان می دهم که خدا را یاد کنید؛ زیرا یاد کننده خدا مانند مردی است که دشمن به سرعت در تعقیب اوست و او به قلعه نفوذناپذیری رسیده و خود را از آزار او محفوظ داشته است، بنده نیز با یاد خدا خود را از گزند شیطان می رهاوند.

سنن ترمذی، ج ۵، ص ۱۴۸.

حدیث ۴۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنْ تَمَامِ إِيْمَانِ الْعَبْدِ أَنْ يَسْتَنْتَى فِي كُلِّ شَيْءٍ؛

از نشانه های کامل بودن ایمان بنده، این است که در هر کاری، ان شاء الله بگوید.

کنز العمال، ح ۵۴۶۸.

حدیث ۴۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ يَعْمَلَ ابْنُ آدَمَ عَمَلًا أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْ رَجُلٍ قَتَلَ نَبِيًّا أَوْ إِمَامًا، أَوْ هَدَمَ الْكَعْبَةَ الَّتِي جَعَلَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قِبْلَةً لِعِبَادِهِ، أَوْ أَفْرَغَ مَاءَهُ فِي امْرَأَةٍ حَرَامًا؛

هیچ گناه انسان در نزد خداوند تبارک و تعالی سنگین تر از این نیست که پیامبر یا امامی را بکشد، یا کعبه را - که خدای عز و جل قبله بندگانش قرار داده - ویران کند، یا با زنی زنا کند.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰، ح ۹.

حدیث ۴۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينِ الْجَنَّةِ؛
 فرزند شایسته ، گلی از گل های بهشت است .
 کافی ، ج ۶ ، ص ۳ ، ح ۱۰ .

حدیث ۴۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ رَجُلًا عَشِيَ امْرَأَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَقِيمٌ يَرَاهُمَا وَيَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسُهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا ؛ إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً؛
 سوگند به کسی که جانم به دست اوست ، اگر کسی با همسرش در آمیزد و در اتاق ، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نفس آنان را بشنود ، هرگز رستگار نمی شود . اگر پسر باشد ، مردی زناکار و اگر دختر باشد ، زنی زناکار می گردد .
 کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۲.

حدیث ۴۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالْتِبُّوسَ؛
 خداوند دوست دارد وقتی به بنده ای نعمت داد اثرش در او دیده شود و فقر و تظاهر به فقر را دشمن می دارد.
 تحف العقول، ص ۵۶.

حدیث ۴۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَخْلَصَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ، وَجَعَلَ قَلْبَهُ سَلِيمًا، وَلِسَانَهُ صَادِقًا، وَنَفْسَهُ مُطْمَئِنَّةً، وَخَلِيقَتَهُ مُسْتَقِيمَةً، وَأَذُنَهُ مُسْتَمِعَةً، وَعَيْنَهُ نَازِرَةً؛
 هر کس دلش را خالصانه پذیرای ایمان گردانید و قلبش را سالم [و پاک] ساخت و زبانش را راستگو و روانش را آرام و اخلاقیش را درست و گوشش را شنوا و چشمش را بینا کرد، به یقین، رستگار خواهد شد.
 در المنثور، ج ۲، ص ۷۲۴.

حدیث ۴۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْإِيمَانُ مِنْ وُلْدِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ . هُمُ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى ، وَهُمْ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛

امامان، از نسل حسین هستند. هر کس آنان را اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده است و هر کس آنان را نافرمانی کند، خدای عز و جل را نافرمانی کرده است. آنان، دستاویزهای محکم و وسیله های تقرب به خداوند عز و جل هستند. عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۵۸، ح ۲۱۷.

حدیث ۴۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنِّي غَدَا وَأَوْجَبُكُمْ عَلَيَّ شَفَاعَةٌ أَصْدَقُكُمْ لِسَانًا، وَأَدَاكُمْ لِلْإِمَانَةِ، وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا، وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛
 نزدیک ترین شما به من در روز قیامت و سزاوارترین شما به شفاعت من، راستگوترین، امانتدارترین، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است.
 أمالی صدوق، ص ۵۹۸، ح ۵.

حدیث ۴۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رَحِمَ اللَّهُ أَبَا الْبَنَاتِ؛ الْبَنَاتُ مُبَارَكَاتٌ مُحَبَّبَاتٌ، وَالْبَنُونَ مُبَشَّرَاتٌ، وَهِنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ؛
 خداوند، پدری را که دختر دارد، رحمت کند! دخترها، با برکت و دوست داشتنی هستند و پسرها خوش قدم اند و همگی [برای والدیشان]، باقیات صالحات هستند.
 جامع احادیث شیعه، ج ۲۱، ص ۲۱.

حدیث ۴۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَبِ نَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: عِلْمًا عَلَّمَهُ وَنَشْرَهُ، وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ، أَوْ مُصْحَفًا وَرَثَتَهُ، أَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ، أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ، أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ تَلَحُّقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ؛
 از اعمال صالح و نیکی های مؤمن که [ثواب آنها] پس از مرگش همچنان به وی می رسد، این است که: دانشی تعلیم دهد و منتشر سازد یا فرزند صالحی از خود برجای گذارد یا نسخه ای از قرآن به ارث نهد [که آن را بخوانند] یا مسجدی بسازد یا ساختمانی برای مسافران بنا کند یا نهر آبی ایجاد نماید یا در زمان سلامت و زندگی اش، از دارایی خود، صدقه ای بدهد که ثواب آن، پس از مرگش به او برسد.
 الترغیب و الترهیب، ج ۱، ص ۹۹، ح ۲۴.

حدیث ۴۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَأَلَ لَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: اسْتَأْذِنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى أُمِّي؟ فَقَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ: إِنِّي مَعَهَا فِي الْبَيْتِ! فَقَالَ: اسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا. فَقَالَ الرَّجُلُ: إِنِّي خَادِمُهَا! فَقَالَ: أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهَا عُرْيَانَةً؟! قَالَ: لَا. قَالَ: فَاسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا؛
 کسی از پیامبر خدا پرسید: ای پیامبر خدا! آیا برای وارد شدن بر مادرم، اجازه بگیرم؟ فرمودند: آری. گفت من در خانه با او

زندگی می‌کنم. فرمودند: برای وارد شدن بر او اجازه بگیر. مرد گفت: من خدمتگزار او هستم حضرت فرمودند: آیا دوست داری او را برهنه ببینی؟! گفت: نه. فرمودند: پس برای وارد شدن بر او، اجازه بگیر.
سنن الکبری، ج ۷، ص ۱۵۷، ح ۱۳۵۵۸.

حدیث ۴۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَصْدَقُ الْقَوْلِ وَأَبْلَغُ الْمَوْعِظَةِ وَأَحْسَنُ الْقَصَصِ كِتَابُ اللَّهِ ؛
راست ترین سخن، رساترین پند و زیباترین حکایت، کتاب خدا (قرآن) است.
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۶، ح ۸.

حدیث ۴۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمْ الْفِتْنُ كَقِطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ... وَ لَهُ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ فَظَاهِرُهُ حُكْمٌ وَ بَاطِنُهُ عِلْمٌ ... فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَ مَنَارُ الْحِكْمَةِ وَ دَلِيلٌ عَلَى الْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصَّفَةَ؛
هنگامی که فتنه‌ها چون پاره‌های شب تاریک بر شما مشتبه شود، به قرآن روی بیاورید... برای قرآن ظاهری و باطنی است. ظاهر آن حکمت و باطن آن دانش است... در قرآن چراغ‌های هدایت و نشانه‌های حکمت و راهنمای معرفت هست، برای کسی که ویژگی‌اش را شناخت.
کافی، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۲.

حدیث ۴۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَ خَيْرَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا؛
بهترین سخن، کتاب خدا و بهترین روش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله و آل‌هاست (پدیده‌های مخالف دین).
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۲، ح ۲۳.

حدیث ۴۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَنْ قَوْلِهِ: «أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» فَقَالَ: «أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَقْلًا، ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: أَتَمُّكُمْ عَقْلًا وَ أَشَدُّكُمْ لِلَّهِ خَوْفًا وَ أَحْسَنُكُمْ فِيمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ وَ نَهَى عَنْهُ نَظْرًا وَ إِنْ كَانَ أَقَلَّكُمْ تَطَوُّعًا؛
از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنی آیه «تا بیازمایید» کدامیک عملتان بهتر است» پرسیدند. فرمودند: یعنی کدامیک عاقل‌ترید. سپس فرمودند: مقصود، کسی است که عقلش کامل‌تر، از خدا بیمناک‌تر و در امر و نهی خداوند دقیق‌تر است؛ هر چند مستحباتش کمتر باشد.
بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۳۳.

حدیث ۴۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَيُمْنٌ وَتَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَسَارَ عَلَيْكَ النَّاصِحُ الْعَاقِلُ فَإِيَّاكَ وَالْخِلَافَ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الْعَطَبَ؛

مشورت کردن با عاقل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبدا مخالفت کنی که موجب نابودی می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۰۲، ح ۲۵.

حدیث ۴۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجَدْتُ الْحَسَنَةَ نُورًا فِي الْقَلْبِ وَزَيْنًا فِي الْوَجْهِ وَقُوَّةً فِي الْعَمَلِ وَوَجَدْتُ الْخَطِيئَةَ سَوَادًا فِي الْقَلْبِ وَوَهْنًا فِي الْعَمَلِ وَشَيْنًا فِي الْوَجْهِ ؛

من، نیکی را نوری در دل و آراستگی ای در رخسار و توانایی ای در کار، تشخیص داده ام و بدی را سیاهی ای در دل و سستی ای در کار و زشتی ای در رخسار.

کنز العمال، ح ۴۴۰۸۴.

حدیث ۴۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ، وَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدِ قَرَّبَ مِنِّي خُفُوفٌ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِكُمْ؛ فَمَنْ كُنْتُ أَصَيْبْتُ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ مِنْ شَعْرِهِ أَوْ مِنْ بَشَرِهِ أَوْ مِنْ مَالِهِ شَيْئًا، هَذَا عَرِضٌ مُحَمَّدٍ وَشَعْرُهُ وَبَشْرُهُ وَمَالُهُ فَلْيَقُمْ فَلْيَقْتَصَّ! وَلَا يَقُولَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ: إِنِّي أَتَخَوَّفُ مِنْ مُحَمَّدٍ الْعَدَاوَةَ وَالشَّخَاءَ، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَيْسَتَا مِنْ طَبِيعَتِي وَلَيْسَتَا مِنْ خُلُقِي؛

ای مردم! جز این نیست که من هم مانند شما بشری هستم و شاید که رفتن من از میان شما نزدیک باشد. پس، اگر به آبرو یا مو یا پوست و یا مال کسی لطمه ای زده ام، اینک این آبروی محمد و مو و پوست و مال او! برخیزد و قصاص کند! و هرگز کسی از شما نگوید: من از دشمنی و کینه محمد می ترسم! بدانید که این دو خصلت، از طبیعت و اخلاق من به دورند.

کنز العمال، ح ۳۹۸۳۱.

حدیث ۴۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! أَحْبَبُوا الْقِصَاصَ وَ أَحْبَبُوا الْحَقَّ، وَلَا تَفَرَّقُوا، وَأَسْلِمُوا وَسَلِّمُوا؛ تَسَلَّمُوا؛

ای مردم! قصاص را زنده نگه دارید و حق را زنده کنید و پراکنده نشوید و مسلمان و تسلیم [حق] باشید تا سالم بمانید.

أمالی مفید، ص ۵۳، ح ۱۵.

حدیث ۴۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا سَادَ الْقَوْمَ فَاسِقُهُمْ، وَكَانَ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَذْلَهُمْ، وَأَكْرَمَ الرَّجُلِ الْفَاسِقُ، فَلْيَتَنظَّرِ الْبَلَاءُ؛
 هنگامی که فاسقان به سروری برسند و فرومایگان، زمامداری یابند و به فاسق، احترام گذاشته شود، باید منتظر بلا بود.
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۹، ح ۱۰.

حدیث ۴۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَكْرَمَ فَاسِقًا فَقَدْ أَعْلَنَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ؛
 هر کس به فاسقی احترام بگذارد، آشکارا به نابودی اسلام پرداخته است.
 احیاء العلوم، ج ۲، ص ۹۰۰.

حدیث ۴۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الَّذِينَ دَيْنَانِ فَمَنْ مَاتَ وَهُوَ يَتَوَى قِضَاءَهُ فَأَنَا وَوَلِيِّهِ، وَمَنْ مَاتَ وَلَا يَتَوَى قِضَاءَهُ فَذَاكَ الَّذِي يُؤْخَذُ مِنْ حَسَبِنَا، لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ؛
 بدهی، دو نوع است: کسی که قصد پس دادن بدهی اش را داشته باشد و مرگ، امانش ندهد، [روز قیامت،] من خودم عهده دار کار او هستم؛ اما کسی که قصد پس ندادن بدهی اش را داشته باشد و بمیرد، [روز قیامت،] در برابر آن بدهی، از کارهای نیک او برداشت می شود؛ چرا که در آن روز، دینار و درهمی در کار نیست.
 نهج الفصاحه، ح ۱۶۰۹.

حدیث ۴۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ! أَرْبَعَةٌ يَذْهَبْنَ ضِيَاعًا: الْأَكْلُ عَلَى الشَّبَعِ وَالسَّرَاجُ فِي الْقَمَرِ وَالزَّرْعُ فِي السَّبَخِ وَالصَّنِيعَةُ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا؛
 ای علی! چهار چیز هدر می رود: ۱. خوردن بعد از سیری، ۲. روشن کردن چراغ در مهتاب (جائی که روشن است)، ۳. زراعت در زمینی که شوره زار است، ۴. نیکی کردن به کسی که لایق آن نیست.
 من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۷۳، ح ۵۷۶۲.

حدیث ۴۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا عَنَّتْ لَكُمْ غَضَبَةٌ فَادْرَوْوْهَا بِالْعَفْوِ، إِنَّهُ يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ أَجْرٌ فَلْيَقُمْ فَلَا يَقَوْمُ إِلَّا الْعَافُونَ، أَلَمْ تَسْمَعُوا قَوْلَهُ تَعَالَى: «فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ»؟!
 هرگاه خشمی برای شما پیش آمد، با عفو و گذشت، آن را دور کنید؛ همانا در روز قیامت، آواز دهنده ای جار می زند: «هر کس از خدا مزدی طلب دارد، برخیزد» و جز عفو کنندگان، کسی بر نمی خیزد. آیا نشنیده اید که خدای تعالی می فرماید: «پس، هر کس گذشت کند و آشتی نماید، مزدش با خداست»؟

اعلام الدین، ص ۳۳۷.

حدیث ۴۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَجَاوَزُوا عَنِ الذَّنْبِ مَا لَمْ يَكُنْ حُدًّا؛
از گناه دیگران، تا زمانی که هنوز موجب حدّ شرعی نشده است، گذشت کنید.
تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا ضَرَرَ وَلَا إِضْرَارَ فِي الْإِسْلَامِ، فَالْإِسْلَامُ يَزِيدُ الْمُسْلِمَ خَيْرًا وَلَا يَزِيدُهُ شَرًّا؛
در اسلام هیچ ضرری نیست و ضرر زدن به دیگران نیز ممنوع است، پس اسلام به مسلمان خیر می رساند و شر نمی رساند.
الفقیه، ج ۴، ص ۳۳۴، ح ۵۷۱۸.

حدیث ۴۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ؛
هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.
کنز العمال، ح ۴۲۱۲۳.

حدیث ۴۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا أَسْرَّ عَبْدٌ سِرِيرَةً إِلَّا أَلْبَسَهُ اللَّهُ رِدَاءَهَا إِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ؛
هیچ کس نیتی را در دل پنهان نمی کند، مگر اینکه خداوند آن نیت را (در رفتار و کردار او) همانند لباس ظاهر می کند، با نیت خوب ظاهر خوب و با نیت بد ظاهر بد خواهد داشت.
کنز العمال، ح ۵۲۷۵.

حدیث ۴۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَلْمُوا؟ مِنْ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ وَ دِمَائِهِمْ؟
مؤمن، کسی است که مردم، او را بر جان و مال و خون خویش، امین می دانند.
نهج الفصاحه، ح ۳۰۸۵.

حدیث ۴۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ النَّحْلَةِ إِنْ صَاحَبْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ شَاوَرْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ جَالَسْتَهُ نَفَعَكَ، وَكُلُّ شَأْنِهِ مَنَافِعٌ؛

مؤمن، همچون زنبور عسل است. اگر با او همراهی کنی یا مشورت نمایی یا همنشین شوی، [در همه حال] برایت سودمند است و کارهای مؤمن، همه اش منفعت رسانی [به دیگران] است.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۸.

حدیث ۴۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فِي الصَّلَاةِ مَا يُحِبُّ فِي الْقِتَالِ: «صَفَا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ»؛

خداوند آنچه را که در جنگ دوست دارد، در نماز هم دوست دارد و آن صفی (متحد و منظم) همچون بنیانی پولادین و محکم است.

الدر المنثور، ج ۶، ص ۲۱۳.

از ۴۴۰۰ تا ۴۲۰۱

حدیث ۴۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِيهِنَّ مَا أَخَذْنَ إِلَّا بِسَيِّئِهِمْ حَرِصًا عَلَى مَا فِيهِنَّ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَاتِ: التَّأْدِينُ بِالصَّلَاةِ وَالتَّهَجِيرُ بِالْجَمَاعَاتِ وَالصَّلَاةُ فِي أَوَّلِ الصُّفُوفِ؛

سه چیز است که اگر مردم آثار آن را می دانستند، به جهت حریص بودن به خیر و برکتی که در آنها هست، به قرعه متوسل می شدند: اذان نماز، شتاب به نماز جماعت و نماز در صف اول.

کنز العمال، ح ۴۳۲۳۵.

حدیث ۴۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمْ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَهَا فِي حَيَاتِي وَبَعْدَ مَمَاتِي وَلَهُمْ إِمَامٌ عَادِلٌ إِسْتِخْفَافًا بِهَا وَجُحُودًا لَهَا فَلَا جَمَعَ اللَّهُ شَمْلَهُ وَلَا بَارَكَ لَهُ فِي أَمْرِهِ إِلَّا وَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا زَكَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا حَجَّ لَهُ إِلَّا وَلَا صَوْمَ لَهُ إِلَّا وَلَا بَرَكَهَ لَهُ حَتَّى يَتُوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است. پس آنان که در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک کنند، با وجود این که پیشوای عادل دارند، خداوند وحدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نه زکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهد داشت، مگر توبه کنند.

عوالی اللالی، ج ۲، ص ۵۴، ح ۱۴۶.

حدیث ۴۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَشَاغَلْ عَمَّا فُرِضَ عَلَيْكَ بِمَا قَدْ ضَمِنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفَائِتِكَ مَا قَدْ قُسِّمَ لَكَ وَ لَسْتَ بِبَلَا حِجِّ مَا قَدْ زُوِيَ عَنْكَ؛
 مبادا با پرداختن به کسب روزی تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است، بازمانی؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد، به آن دست نمی یابی.
 بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۸۷.

حدیث ۴۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَرَسُ لَيْلَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقَامُ لَيْلُهَا وَيَصَامُ نَهَارُهَا؛
 یک شب نگهبانی در راه خدا، برتر است از هزار شبانه روز که شب هایش به عبادت و روزهایش به روزه داری سپری شود.
 کنز العمال، ح ۱۰۷۳۰.

حدیث ۴۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّلَاةُ مِنْ شَرَائِعِ الدِّينِ وَ فِيهَا مَرْضَاةُ الرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ وَ هِيَ مِنْهَا جِزَاءُ الْأَنْبِيَاءِ وَ لِلْمُصَيِّمِ حُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ هُدًى وَ إِيْمَانٌ وَ نَوْرُ الْمَعْرِفَةِ وَ بَرَكَةٌ فِي الرِّزْقِ؛
 نماز، از آیین های دین است و رضای پروردگار، در آن است. و آن راه پیامبران است. برای نماز گزار، محبت فرشتگان، هدایت، ایمان، نور معرفت و برکت در روزی است.
 خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۱.

حدیث ۴۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ الصَّلَاةِ وَ صَلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ وَ خُلِقَ حَسَنًا؛
 انسان هیچ کاری بهتر از نماز، اصلاح میان مردم و خوش اخلاقی نکرده است.
 نهج الفصاحه، ح ۲۶۵۱.

حدیث ۴۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَ أَدَّوْا الْأَمَانَةَ وَ اجْتَنَّبُوا الْحَرَامَ وَ قَرَّوْا الضَّيْفَ وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوْا الزَّكَاةَ؛
 امت من، تا زمانی که یکدیگر را دوست بدارند، امانت را به صاحبش باز گردانند، از حرام ها دوری کنند، میهمان را گرامی بدارند، نماز بگزارند و زکات بپردازند، پیوسته در خیر و خوبی خواهند بود.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۹۴، ح ۷۶.

حدیث ۴۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ خَيْرَ عِبَادِ اللَّهِ التَّقِيُّ التَّقِيُّ وَالْخَفِيُّ وَإِنَّ شَرَّ عِبَادِ اللَّهِ الْمُشَارُ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ؛

آگاه باشید، به درستی که بهترین بندگان خدا کسی است که با تقوا، پاک و گمنام باشد و بدترین بندگان خدا کسی است که انگشت نما باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۱۱، ح ۱۲.

حدیث ۴۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ بِالْعَمَلِ بِالتَّقْوَى أَشَدَّ اهْتِمَامًا مِنْكَ بِالْعَمَلِ فَإِنَّهُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ بِالتَّقْوَى، وَ كَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ يُتَقَبَلُ؟! يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «إِنَّمَا يَتَقَبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ»؛

در انجام دادن عمل [صالح]، به این که عملت آمیخته با تقوا باشد، بیشتر اهمیت بده تا افزودن بر مقدار عمل؛ چرا که هیچ عملی، اگر آمیخته با تقوا باشد، اندک نیست و چگونه اندک باشد، در حالی که مقبول [درگاه الهی] واقع شده است؟ خدای عز و جل می فرماید: «خداوند، تنها از تقوای پیشگان می پذیرد».

مکارم الأخلاق، ج ۲، ص ۳۷۵، ح ۲۶۶۱.

حدیث ۴۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا صَدَقَةً وَذَوْرَجِمٍ مُّحْتَاجٍ؛

تا زمانی که خویشاوند نیازمند است، به کسی دیگر نباید صدقه داد.

من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۸، ح ۱۷۴۰.

حدیث ۴۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَيِّحِيحٌ شَاحِيحٌ تَأْمُلُ الْعَيْشَ وَتَخْشَى الْفَقْرَ وَلَا تُمَهِّلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَ لِفُلَانٍ كَذَا أَلَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ؛

بهترین صدقه آن است که وقتی سالم هستی و به زندگی امیدداری و از دچار شدن به فقر می ترسی، صدقه بدهی و نگذاری وقتی که جانت به لب رسید (و در بستر مرگ افتادی) بگویی: این مقدار مال فلان باشد و آن مقدار مال بهمان، چون در آن هنگام مال فلان و بهمان خواهد شد.

کنز العمال، ح ۱۶۲۵۱.

حدیث ۴۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أَحْسَنَ إِلَى يَتِيمٍ أَوْ يَتِيمَةٍ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ؛
 هر کس به پسر و یا دختر یتیمی نیکی کند، من و او در بهشت مانند این دو انگشت همسایه یکدیگریم.
 کنز العمال، ح ۵۹۹۹.

حدیث ۴۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَاضْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَتَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَتَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ؛
 صدقه بجا، نیکوکاری، نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوش بختی تبدیل و عمر را زیاد و از پشامدهای بد
 جلوگیری می کند.
 نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹.

حدیث ۴۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا أُخْبِرُكُمْ وَأَدُلُّكُمْ عَلَى صَدَقَةٍ يُحِبُّهَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ؟ تُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا وَتَبَاعَدُوا؛
 آیا به شما خبر ندهم و راهنمایی تان نکنم به صدقه ای که خدا و رسولش آن را دوست می دارند؟ [آن صدقه، این است که] وقتی
 روابط بین مردم، خراب می شود و از هم فاصله می گیرند، میانشان را اصلاح کنی.
 تنبیه الخواطر، ص ۶.

حدیث ۴۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ مَشَى فِي صُلْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَلَّى عَلَيْهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ حَتَّى يَرْجِعَ وَأُعْطِيَ ثَوَابَ لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَمَنْ مَشَى فِي قَطِيعَةٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ
 الْوِزْرِ بِقَدْرِ مَا لِمَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنَ الْأَجْرِ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ «لَعْنَةُ اللَّهِ» حَتَّى يَدْخُلَ جَهَنَّمَ فَيُضَاعَفَ لَهُ الْعَذَابُ؛
 هر کس برای آشتی میان دو کس قدم بردارد، فرشتگان خدا بر او درود می فرستند تا [وقتی که] باز گردد و پاداش شب قدر به او
 داده می شود و هر کس برای قطع رابطه میان دو کس قدم بردارد، وبال گناه او به اندازه ثواب کسی است که میان دو نفر آشتی
 برقرار نماید و لعنت خدا بر او نوشته می شود تا با ورود به دوزخ، عذابش دو چندان گردد.
 وسائل الشیعة، ج ۱۳، ص ۱۶۳، ح ۷.

حدیث ۴۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ الْمَغْذِرَةِ حِينَ يَحْضُرُ الْمَوْتُ؛

بدترین عذرخواهی، زمانی است که مرگ فرا رسد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۳، ح ۴۳.

حدیث ۴۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَمَلَتِ الْمَرْأَةُ كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْمُجَاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا وَضَعَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ مَا لَا تَدْرِي مَا هُوَ لِعَظَمِهِ ، فَإِذَا أَرْضَعَتْ كَانَ لَهَا بِكُلِّ مَصَّةٍ كَعَدَلِ عَتِقٍ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، فَإِذَا فَرَعَتْ مِنْ رِضَاعِهِ ضَرَبَ مَلَكٌ عَلَى جَنْبِهَا وَقَالَ : إِسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ ، فَقَدْ غُفِرَ لَكَ ؛

هنگامی که زن باردار می شود ، همانند روزه دار شب زنده دار و مجاهدی است که با جان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که فارق شود ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر بار مکیدن ، پاداش آزاد کردن یکی از فرزندان اسماعیل علیه السلام برای اوست و آن گاه که شیردادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلو او می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .

أمالی صدوق ، ص ۴۹۶ ، ح ۶۷۸ .

حدیث ۴۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛

برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۳۸ ، ح ۶۹ .

حدیث ۴۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقَبَّلُوا لِي بِسِتِّ أَتَقَبَّلُ لَكُمْ بِالْحَجَنَةِ: إِذَا حَدَّثْتُمْ فَلَا تَكْذِبُوا، وَإِذَا وَعَدْتُمْ فَلَا تُخْلِفُوا، وَإِذَا أَوْثَمْتُمْ فَلَا تَخُونُوا، وَغَضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَكَفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَلْسِنَتَكُمْ؛

شش چیز را از من بپذیرید [در عوض]، من هم برای شما بهشت را تضمین می کنم: هر گاه سخن گفتید، دروغ نگویید و هر گاه وعده دادید، تخلف نکنید و هر گاه امیتان دانستند، خیانت نکنید و چشمانتان را [از حرام] فرو بندید و عفاف پیشه کنید و دست و زبان خود را نگه دارید.

أمالی صدوق، ص ۱۵۰، ح ۲.

حدیث ۴۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعَاقِلِ أَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جَهَلَ عَلَيْهِ وَيَتَجَاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَيَتَوَاضَعَ لِمَنْ هُوَ دُونَهُ وَيُسَابِقَ مَنْ فَوْقَهُ فِي طَلَبِ الْبِرِّ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا تَكَلَّمَ فَعَنِمَ وَإِنْ كَانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَإِذَا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اسْتَعْصَمَ بِاللَّهِ وَأَمْسَكَ يَدَهُ وَلِسَانَهُ وَإِذَا رَأَى فَضِيلَةً

إِنْتَهَرَ بِهَا لَا يُفَارِقُهُ الْحَيَاءُ وَلَا يَبْدُو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتَلْكَ عَشْرُ خِصَالٍ يُعْرِفُ بِهَا الْعَاقِلُ؛

ویژگی عاقل این است که در برابر رفتار جاهلاننه بردباری کند، از کسی که به او ظلم کرده درگذرد، در برابر زیر دست خود متواضع باشد، با بالا دست خود در طلب نیکی رقابت کند، هر گاه بخواهد سخن بگوید بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و سود برد و اگر بد بود سکوت کند و سالم ماند، هر گاه با فتنه‌ای روبه‌رو شود به خدا پناه برد، دست و زبان خود را نگاه دارد، هر گاه فضیلتی ببیند آن را غنیمت شمارد، شرم و حیا از او جدا نشود و حریص نباشد، اینها ده خصلت اند که عاقل با آنها شناخته می‌شود. تحف العقول، ص ۲۸.

حدیث ۴۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلْخَيْرِ وَ شَرُّ الْقُلُوبِ أَوْعَاها لِلشَّرِّ، فَأَعْلَى الْقَلْبِ الَّذِي يَعِي الْخَيْرَ مَمْلُوءٌ مِنَ الْخَيْرِ إِنْ نَطَقَ نَطَقَ مِأْجُورًا وَإِنْ أَنْصَتَ أَنْصَتَ مَأْجُورًا؛

بهترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای خوبی دارد و بدترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای بدی دارد، پس عالی ترین قلب، قلبی است که خوبی را در خود دارد و لبریز از خوبی است. اگر سخن بگوید، سخنش در خور پاداش است و اگر سکوت کند، سکوتش درخور پاداش است. جعفریات، ص ۱۶۸.

حدیث ۴۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعَّ مَا يُرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يُرِيْبُكَ، فَإِنَّ الْخَيْرَ طَمَأْنِينَةٌ وَالشَّرُّ رِيْبَةٌ؛

آنچه تو را به شک و تردید می اندازد رها کن و به سراغ آنچه تو را به شک و تردید نمی اندازد برو؛ زیرا خوبی مایه آرامش و بدی مایه تشویش و دودلی است. کنز العمال، ح ۷۳۰۸.

حدیث ۴۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صَافَحَ امْرَأَةً حَرَامًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا ثُمَّ يُوقَفُ بِهٖ إِلَى النَّارِ، وَمَنْ فَآكَهٖ امْرَأَةٌ لَا يَمْلِكُهَا حُبْسٌ بِكُلِّ كَلِمَةٍ كَلَّمَهَا فِي الدُّنْيَا لَفَّ عَامٌ فِي النَّارِ؛

هر کس با زن نامحرمی دست بدهد، در روز قیامت، او را با غل و زنجیر خواهند آورد و سپس به سوی آتش، رانده می‌شود و هر کس که با نامحرمی بدون ضرورت، هم صحبت گردد، در ازای هر سخنی در دنیا هزار سال در آخرت، گرفتار آتش خواهد بود. ثواب الاعمال، ص ۳۳۴.

حدیث ۴۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ يُصْلِحُ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

تقوای الهی داشته باشید و اصلاح کنید میان خودتان را زیرا خداوند در روز قیامت میان مؤمنین را اصلاح می کند.
محجة البیضاء، ج ۳، ص ۳۷۳.

حدیث ۴۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعَاشِرَ قُرَآءِ الْقُرْآنِ! اتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيمَا حَمَلَكُم مِّنْ كِتَابِهِ، فَإِنِّي مَسْئُولٌ وَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ إِنِّي مَسْئُولٌ عَنِ تَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ، وَأَمَّا أَنْتُمْ فَتَسْأَلُونَ عَمَّا حُمِّلْتُمْ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ سُنَّتِي؛

ای جماعت قاریان قرآن! درباره کتاب خدا که به دوش شما گذاشته شده است، تقوای خدای عز و جل را رعایت کنید؛ زیرا که هم من و هم شما بازخواست می شویم. من درباره تبلیغ رسالت، بازخواست می شوم و شما درباره کتاب خدا و سنت من که بر دوش گرفته اید، بازخواست می شوید.

کافی، ج ۲، ص ۶۰۶، ح ۹.

حدیث ۴۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعَسَلُ شِفَاءٌ لِّطَرْدِ الرِّيحِ وَالْحُمَّى؛

عسل، درمانی برای رفع باد و تب است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۶۷، ح ۵.

حدیث ۴۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسٌ يَذْهَبْنَ بِالنَّسِيَانِ وَيَزِدْنَ فِي الْحِفْظِ وَيَذْهَبْنَ بِالْبَلْغَمِ: السُّوَاكُ، وَالصِّيَامُ، وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ، وَالْعَسَلُ، وَاللُّبَانُ؛

پنج چیز، فراموشی را درمان و حافظه را زیاد می کنند و بلغم را از بین می برند: مسواک زدن، روزه گرفتن، قرآن خواندن، عسل خوردن و کندر جویدن.

مکارم الأخلاق، ج ۱، ص ۳۵۹، ح ۱۴.

حدیث ۴۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بهترین شما کسی است که به خیرش امیدوار و از شرش در امان باشند.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶.

حدیث ۴۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خيارُ أمتي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَحَبَّبَ عِبَادَةَ إِلَيْهِ؛

بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوب او کنند (با اطاعت از امر و نهی خداوند محبت او بدست می آید).

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۱.

حدیث ۴۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَقِيَ شَرَّ لِقَائِهِ وَقَبِيحِهِ وَذُبِّدِيهِ فَقَدْ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ؛

هر کس از شرّ بدزبانی و سخن چینی و شکم پروری خودش در امان بماند، بهشت بر او واجب می شود.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۱۵، ح ۷.

حدیث ۴۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ سَمَّحٌ لَهُ خُلُقٌ حَسَنٌ، وَالْكَافِرُ فَظٌّ غَلِيظٌ لَهُ خُلُقٌ شَيْئٌ ءَ وَفِيهِ جَبْرِيَّةٌ؛

مؤمن، آسان گیر و بلند نظر است و اخلاقی خوش دارد. و کافر، بد خلق و سختگیر است.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۲.

حدیث ۴۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّو الْمَعْرُوفَ وَأَهْلَهُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الْبِرَّ كَهَ وَالْعَافِيَةَ مَعَهُمَا؛

نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.

کنز العمال، ح ۱۵۹۷۴.

حدیث ۴۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ أَكْرَمَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ؛

بدترین مردم کسی است که دیگران از ترس شرّش به او احترام بگذارند.

مکارم الأخلاق، ص ۴۳۳.

حدیث ۴۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْكِبَائِرُ تِسْعٌ: أَغْظَمُهُنَّ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الْمُؤْمِنَةِ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَةِ، وَالْفِرَارُ مِنَ

الرَّحْفِ وَعَقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَاسْتِحْلَالُ الْبَيْتِ الْحَرَامِ، وَالسَّحْرُ فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ بَرِيءٌ مِنْهُمْ كَانَ مَعِيَ فِي جَنَّةٍ مَصَارِبُهَا مِنْ ذَهَبٍ؛

گناهان بزرگ، نه تاست: شریک قائل شدن برای خدای عز و جل - که بزرگ ترین آنهاست - و کشتن مؤمن و رباخواری و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زن پاک دامن و فرار از میدان جهاد و بی احترامی به پدر و مادر و بی حرمتی به خانه خدا و جادوگری. هر کس پاک از این نه گناه، خدای - عز و جل - را دیدار کند، با من در بهشت خواهد بود که درهای آن از طلاست. بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۰، ح ۷.

حدیث ۴۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدُ، فَإِنَّهُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ؛

از حسادت بهره‌یزید؛ زیرا حسد، نیکی ها را می خورد چنان که آتش هیزم را می خورد. جامع الأخبار، ص ۴۵۱.

حدیث ۴۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا لَمْ تَغُلَّ أُمَّتِي لَمْ يَقُمْ لَهَا عَدُوٌّ أَبَدًا؛

هرگاه امت من نسبت به یکدیگر کینه نداشته باشند، هرگز دشمنی در برابر آنها قد علم نمی کند. کنز العمال، ح ۱۱۰۴۴.

حدیث ۴۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَصْبَحْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْكَ نَحْسَ ذَلِكَ الْيَوْمِ، وَإِذَا أَمْسَيْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْكَ نَحْسَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ؛

چون روز خدا را آغاز کردی، صدقه ای بده تا شومی آن روز را از تو دور گرداند و چون شب شد، صدقه ای بده تا شومی آن شب را از تو دور سازد.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۷۶، ح ۳.

حدیث ۴۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِبْنُ عَبَّاسٍ: إِنَّ نَفْرًا مِنَ الصَّحَابَةِ حِينَ أَمَرُوا بِالنَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَو النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالُوا: إِنَّا لَا نَدْرِي مَا هَذِهِ النَّفَقَةُ الَّتِي أَمَرْنَا بِهَا فِي أَمْوَالِنَا، فَمَا تُنْفِقُ مِنْهَا؟ فَمَا نَزَلَ اللَّهُ: «وَيَسِّرْ لِنَفْسِكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ»، وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ يُنْفِقُ مَالَهُ حَتَّى مَا يَجِدُ مَا يَتَصَدَّقُ بِهِ، وَلَا مَالًا يَأْكُلُ حَتَّى يُتَصَدَّقَ عَلَيْهِ؛

ابن عباس می گوید: هنگامی که فرمان انفاق (خرج کردن) در راه خدا نازل شد، گروهی از صحابه نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: این انفاقی که فرمان یافته ایم تا از اموال خود پردازیم، نمی دانیم چیست. چه قدر از مالمان را انفاق کنیم؟

پس خداوند، این آیه را نازل فرمود: «از تو می پرسند که چه انفاق کنند. بگو: مازاد را». تا پیش از این آیه، پیامبر صلی الله علیه و آله از مال خود چندان انفاق می کرد که دیگر چیزی نمی یافت تا صدقه بدهد و هیچ غذایی نمی خورد، مگر این که از آن مقداری صدقه می داد.

در المنثور، ج ۱، ص ۶۰۷.

حدیث ۴۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ! هَذِهِ دَارُ تَرْحٍ لَا دَارَ فَرْحٍ، وَ دَارُ التَّوَاءِ لَا دَارَ اسْتِوَاءٍ فَمَنْ عَرَفَهَا لَمْ يَفْرَحْ لِرَجَائِ، وَ لَمْ يَحْزَنْ لَشِقَاءٍ؛

ای مردم! دنیا، سرای اندوه است و نه شادی! و جای دشواری است و نه آسودگی! به همین خاطر، هر کس آن را بشناسد، با امیدی شاد نمی شود و با سختی ای اندوهگین نمی گردد.

أعلام الدین، ص ۳۴۳.

حدیث ۴۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا دُولٌ، فَمَا كَانَ لَكَ مِنْهَا أَتَاكَ عَلَى ضَعْفِكَ، وَ مَا كَانَ عَلَيْكَ لَمْ تَدْفَعْهُ بِقُوَّتِكَ، وَ مَنْ انْقَطَعَ رَجَاؤُهُ مِمَّا فَاتَ اسْتِرَاحَ يَدَيْهِ، وَ مَنْ رَضِيَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ قَرَّتْ عَيْنُهُ؛

دنیا دست به دست می شود. آنچه از آن نصیب تو باشد، اگر ناتوان هم باشی، به تو می رسد و آنچه به زیان تو باشد، به زور نمی توانی آن را از خود دور کنی. هر کس که از آنچه از دستش رفته دل بکند، جسمش آسوده می گردد و هر کس به آنچه خدا روزی اش نموده خشنود شود، چشمش روشن [و دلش شادمان] می گردد.

أمالی طوسی، ص ۲۲۵، ح ۳۹۳.

حدیث ۴۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَخْبِثْ عِنْدَهَا تَوْبَةَ السَّرِّ بِالسَّرِّ وَالْعَلَانِيَةَ بِالْعَلَانِيَةِ؛

هرگاه کار بدی از تو سرزد، از آن توبه کن، برای گناه پنهانی، توبه پنهانی و برای گناه آشکار، توبه آشکار. نهج الفصاحه، ح ۲۲۲.

حدیث ۴۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِيهِمْ وَيَحْتَوْنَ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَظْلِمُونَهُمْ؛

بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم نکنند.

مکارم الأخلاق، ص ۲۱۶.

حدیث ۴۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ، وَمَنْ خَالَفَ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي؛

من برای آوردن دین پاکیزه و آسان، برگزیده شده ام و هر کس با روش من مخالفت کند، از من نیست. ۲۴۱. بهترین احکام، آسان ترین آن است
کنز العمال، ح ۹۰۰.

حدیث ۴۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِبْنُ الْأَدْرَعِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي فِتْرَاهُ بِبَصِيرِهِ سَاعَةً فَقَالَ: أَتَرَاهُ يُصَلِّي صَادِقًا؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا أَكْثَرُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ صَلَاةً! فَقَالَ: لَا تُسْمِعُهُ فَتُهْلِكُهُ. وَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ إِنَّمَا أَرَادَ بِهَذِهِ الْأُمَّةِ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِهِمُ الْعُسْرَ؛
ابن ادرع می گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی را در حال نماز خواندن دیدند و لحظاتی به او نگریستند. سپس فرمودند: آیا فکر می کنی او به راستی نماز می خواند؟ عرض کردم: ای رسول خدا! او از همه مردم مدینه بیشتر نماز می خواند. فرمودند: این حرف را به خود او نگو که نابودش می کنی. سپس فرمودند: خداوند، حقیقتاً خواستار راحتی این امت است و نمی خواهد که آنها به زحمت بیفتند.
در المنثور، ج ۱، ص ۴۶۴.

حدیث ۴۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسْرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا، وَسَكُنُوا وَلَا تُنْفَرُوا؛

آسان بگیرید و سخت نگیرید و جذب کنید و فراری ندهید.
در المنثور، ج ۱، ص ۴۶۵.

حدیث ۴۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَنِي بِالرَّهْبَانِيَّةِ، وَإِنَّ خَيْرَ الدِّينِ عِنْدَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ؛

خداوند، مرا برای رهبانیت (گریز از دنیا) نفرستاده است و بهترین دین نزد خدا، دین پاکیزه و آسان است.
کنز العمال، ح ۵۴۲۲.

حدیث ۴۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجِيءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَالسَّحَابِ الرُّكَامِ أَوْ كَالْجِبَالِ الرَّوَاسِي فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، أَنَّى لِي هَذَا وَلَمْ أَعْمَلْهَا؟ فَيَقُولُ:

هَذَا عِلْمُكَ الَّذِي عَلَّمْتَهُ النَّاسَ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِكَ؛

انسان، در روز قیامت می آید و با خود کارهای نیکی چون ابرهای انبوه یا کوه های سر به فلک کشیده دارد، پس می گوید: پروردگارا! این ها را که من انجام نداده ام، اینها از کجایند؟ [خداوند] می فرماید: این، دانش توست که به مردم آموختی و پس از تو، به آن عمل کردند.

بصائر الدرجات، ص ۲۵، ح ۱۶.

حدیث ۴۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي ذِكْرِ صِفَاتِ الْمُؤْمِنِ - : لَا يَرُدُّ الْحَقُّ مِنْ عَدُوِّهِ، لَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَتَعَلَّمَ، وَلَا يَعْلَمُ إِلَّا لِيَعْمَلَ؛

به علی علیه السلام درباره صفات مؤمن فرمودند: حق را از دشمنش می پذیرد، نمی آموزد مگر برای آن که بداند و نمی داند مگر برای آن که عمل کند.

التمحيص، ص ۷۵، ح ۱۷۱.

حدیث ۴۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مَائِدَةٍ أَعْظَمَ بَرَكَتَهُ مِنْ مَائِدَةٍ جَلَسَ عَلَيْهَا يَتِيمٌ؛

هیچ سفره ای با برکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.

کنز العمال، ح ۶۰۴۰.

حدیث ۴۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ؛

خداوند، ابراهیم را به عنوان خلیل خود (دوست صمیمی خود) برگزید، مگر به خاطر غذا دادنش به مردم و نماز شب خواندنش، وقتی همگان در خواب بودند.

علل الشرایع، ص ۳۵، ح ۴.

حدیث ۴۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُنَا: إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ فَإِنَّمَا هُوَ مُسْتَقٌّ مِنَ الْخَلَّةِ أَوْ الْخُلَّةِ، فَإِنَّمَا الْخَلَّةُ فَإِنَّمَا مَعْنَاهَا الْفَقْرُ وَالْفَاقَةُ، وَقَدْ كَانَ خَلِيلًا إِلَى رَبِّهِ فَقِيرًا، وَإِلَيْهِ مُنْقَطِعًا، وَعَنْ غَيْرِهِ مُتَعَفِّفًا مُعْرِضًا مُسْتَغْنِيًا، وَذَلِكَ لَمَّا أُرِيدَ قَذْفُهُ فِي النَّارِ فَرَمَى الْمُنَجِّقُ فَبَعَثَ اللَّهُ إِلَى جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ لَهُ: أَدْرِكْ عَبْدِي. فَجَاءَهُ فَلَقِيَهُ فِي الْهَوَاءِ، فَقَالَ: كَلَّفَنِي مَا يَدَا لَكَ، قَدْ بَعَثَنِي اللَّهُ لِنَصْرِرتِكَ. فَقَالَ: بَلْ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، إِنِّي لَا أَسْأَلُ غَيْرَهُ وَلَا حَاجَةَ إِلَّا إِلَيْهِ. فَسَمَاهُ خَلِيلَهُ أَيْ فَقِيرَهُ وَمُحْتَاجَهُ وَالْمُنْقَطِعَ إِلَيْهِ عَمَّنْ سِوَاهُ؛

این که می گوییم: «ابراهیم، خلیل خداست» کلمه خلیل، برگرفته از خَلَّةٌ یا خُلَّةٌ است. خَلَّةٌ به معنای فقر و نیازمندی است؛ چرا که او

نیازمند به پروردگار خود بود و از همه بُرید و به او روی آورد و از غیر او روی گرداند و اظهار بی نیازی کرد و زمانی که خواستند او را در آتش بیندازند و با منجنیق، پرتابش کردند، خداوند به جبرئیل علیه السلام پیغام فرستاد که: بنده ام را دریاب. پس جبرئیل، خود را به ابراهیم - که در میان هوا - بود رسانید و گفت: به هر چه می خواهی مرا فرمان ده که خداوند، مرا برای یاری تو فرستاده است: ابراهیم علیه السلام فرمود: نه! خداوند، مرا کفایت می کند و او خوب حمایتگری است. من جز از او نمی خواهم و به هیچ کس جز او نیازی ندارم. پس خداوند، او را خلیل خود نامید، یعنی فقیر و نیازمند به خود و کسی که از همه بُریده و به او روی آورده است.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۵۴، ح ۵۸۲.

حدیث ۴۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَلِكُ الْأَمْلاِكِ. لَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ؛

خشم خدا بر کسی که خیال کند مالک [حقیقی] دنیاست، سخت خواهد بود؛ چرا که مالکی جز خدا نیست.
کنز العمال، ح ۴۵۲۴۴.

حدیث ۴۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ نِسَاءِ الْجَنَّةِ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاهِمٍ امْرَأَةٌ فِرْعَوْنَ؛

بهترین زنان بهشت، مریم دختر عمران، خدیجه دختر خویلد، فاطمه دختر محمد و آسیه دختر مزاحم (همسر فرعون) هستند.
بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۱، ح ۱۰.

حدیث ۴۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- أَنَّهُ قَالَ فِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ مَا يُصِيبُهَا مِنَ الظُّلْمِ بَعِيدٌ -: ثُمَّ تَرَى نَفْسَهَا ذَلِيلَةً بَعِيدَةً أَنْ كَانَتْ فِي أَيَّامِ أَبِيهَا عَزِيزَةً، فَعِنْدَ ذَلِكَ يُونِسَ هَا اللَّهُ تَعَالَى بِالْمَلَانِكَةِ فَنَادَتْهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، فَتَقُولُ: يَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ أَصِطَفَاكَ وَ طَهَّرَكَ وَ أَصِطَفَاكَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ»، يَا فَاطِمَةُ أَقْنَتِي لِرَبِّكَ وَ اسْتَجِدِّي وَ ارْكَعِي مَعَ الرَّاَكِعِينَ. ثُمَّ يَتَّيَدِي بِهَا الْوَجُعُ فَتَمْرُضُ، فَيَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهَا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ تَمْرُضُهَا وَ تُنْسِئُهَا فِي عِلَّتِهَا؛

درباره فاطمه و ظلمی که پس از ایشان به وی می شود فرمود: سپس خود را پس از عزتی که در زمان پدرش داشت، خوار می بیند. این جاست که خدای متعال، فرشتگان را مونس او می کند و آنان با همان ندایی که به مریم کردند، می گویند: ای فاطمه! خداوند، تو را برگزید و پاک کرد و بر همه زنان جهان، سرآمد کرد. ای فاطمه! به پیشگاه پروردگارت راز و نیاز کن و به سجده روی آور و همراه رکوع کنندگان، رکوع کن. آن گاه درد به وی رو می آورد و بیمار می شود و خداوند، مریم دختر عمران را برایش جهت پرستاری می فرستد، که در دوران بیماری اش مونس او می شود.

بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۵، ح ۲۲.

حدیث ۴۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ مَنْ أَكَلَ الْحَلَالَ صَفَا دِينَهُ، وَ رَقَّ قَلْبُهُ، وَ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ تَعَالَى وَ لَمْ يَكُنْ لِدَعْوَتِهِ حِجَابًا؛

ای علی! هر کس حلال بخورد، دینش صفا می یابد، رقت قلب پیدا می کند، چشمانش از ترس خداوند متعال پر اشک می شود و برای (استجابت) دعایش مانعی نیست. ۲۵۱. خدایا! روزی حلال نصییم گردان

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۱۸، ح ۲.

حدیث ۴۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْعِبَادَةُ مَعَ أَكْلِ الْحَرَامِ كَالْبِنَاءِ عَلَى الرَّمْلِ - وَقِيلَ: عَلَى الْمَاءِ؛

عبادت با خوردن حرام، همانند ساختن بنایی است بر روی شن (و به قولی: بر روی آب).

عده الداعی، ص ۱۴۱.

حدیث ۴۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَدَّ لَكُمْ حُدُودًا فَلَا تَتَعَدَّوْهَا ... وَ عَفَا لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ رَحِمَهُ مِنْهُ مِنْ غَيْرِ نَسْيَانٍ فَلَا تَكَلَّفُوْهَا؛

خدای تبارک و تعالی برای شما حدودی را معین کرده است، پس از آن حدود، خارج نشوید ... و چیزهایی را هم از روی رحمت و مهربانی، نه از سر فراموشی، بر شما بخشیده [و از آنها یاد نکرده] است. پس [برای دانستن آنها و تقید به آنها] خود را به زحمت نیندازید.

أمالی طوسی، ص ۵۱۱، ح ۱۱۱۶.

حدیث ۴۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُمْ أَمَرُوا بِأَذْنَى بَقْرَةٍ وَ لَكِنَّهُمْ لَمَّا شَدَّدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ شَدَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَ أَيْمَ اللَّهُ! لَوْ لَمْ يَسْتَشْنُوا مَا بُيِّتَتْ لَهُمْ إِلَى آخِرِ الْأَبَدِ؛

بنی اسرائیل [در داستان گاو که در سوره بقره آمده است]، به ذبح یک ماده گاو معمولی مکلف شدند؛ اما وقتی بر خودشان سخت گرفتند [و جزئیات بیشتری را درباره آن سؤال کردند]، خدا هم بر آنان سخت گرفت. به خدا قسم چنانچه نمی گفتند «اگر خدا بخواهد» تا ابد برای آنان معلوم نمی شد که گاو مورد نظر، چه گاوی است.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۸۹، ح ۲۴۳.

حدیث ۴۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْحِجَّ. فَقَامَ عُكَّاشَةُ ابْنُ مِحْصَنٍ - وَ يُرْوَى سُرِاقَةُ بْنُ مَالِكٍ - فَقَالَ: أَفِي كُلِّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَأَعْرَضَ عَنْهُ،

حَتَّىٰ عَادَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: وَيَحْكُ! وَمَا يَوْمُ؟ مِنْكَ أَنْ أَقُولَ: «نَعَمْ»؟! وَاللَّهِ وَ لَوْ قُلْتُ: «نَعَمْ» لَوَجِبْتُ، وَ لَوْ وَجِبْتُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَ لَوْ تَرَكْتُمْ كَفَرْتُمْ. فَأَتْرُكُونِي مَا تَرَكْتُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَ اخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَ إِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ؛

خداوند، حج را بر شما واجب کرده است. سیرادقه بن مالک، تعریف می کند که عکاشه بن محسن برخاست و گفت: ای رسول خدا! آیا هر سال، واجب است؟ پیامبر صلی الله علیه و آله به وی اعتنایی نکردند، تا آن که عکاشه، دو یا سه بار سؤالش را تکرار کرد. در این هنگام، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «وای بر تو! از کجا مطمئنی که من نمی گویم: آری؟ به خدا قسم، اگر بگویم: آری، حتما بر شما واجب می شود و اگر واجب شود، توان انجام دادن آن را ندارید و اگر انجامش ندهید، کافر شده اید. پس تا من شما را به حال خودتان واگذاشته ام، شما نیز مرا واگذارید. در حقیقت، گذشتگان شما، به خاطر سؤال کردن زیاد و پایب پیامبران خود شدن، هلاک شدند. پس هر گاه به شما دستوری دادم، در حد توانتان آن را انجام دهید و هر گاه شما را از چیزی نهی کردم، از آن، دوری کنید.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۸۲، ح ۴۰۶.

حدیث ۴۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ الْحَلَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا نَوَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ. وَقَالَ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَكَ يُنَادِي عَلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ كُلَّ لَيْلَةٍ: مَنْ أَكَلَ حَرَامًا لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَرَفًا وَلَا عَدْلًا وَ الصَّرْفُ النَّافِلَةُ وَ الْعَدْلُ الْفَرِيضَةُ؛

هر کس چهل روز حلال بخورد، خداوند قلبش را نورانی فرماید. و فرمودند: خدای را فرشته ای است در بیت المقدس که هر شب ندا می دهد: هر کس حرام خورد، خداوند کار مستحب و واجبی را از او قبول نمی کند. سفینه البحار، ج ۲، ص ۳۷۷.

حدیث ۴۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلْمُ ثَلَاثَةٌ: فَظُلْمٌ لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ وَ ظُلْمٌ يَغْفِرُهُ وَ ظُلْمٌ لَا يَتْرُكُهُ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَالشُّرْكُ قَالَ اللَّهُ: «إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» وَ أَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يَغْفِرُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ أَنْفُسَهُمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ رَبِّهِمْ وَ أَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يَتْرُكُهُ اللَّهُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا؛

ظلم، سه قسم است: ظلمی که خدا نمی آمرزد، ظلمی که می آمرزد و ظلمی که از آن نمی گذرد. اما ظلمی که خدا نمی آمرزد، شرک است. خداوند می فرماید: «حقا که شرک ظلمی بزرگ است». و اما ظلمی که خدا می آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود و پروردگارشان است. اما ظلمی که خدا از آن نمی گذرد، ظلم بندگان به یکدیگر است. نهج الفصاحه، ح ۱۹۲۴.

حدیث ۴۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي أَنْ يَحْمِلَ الرَّجُلُ الشَّيْءَ فِي يَدِهِ يَكُونُ مَهْنَأًا لِأَهْلِهِ يَدْفَعُ بِهِ الْكِبَرَ عَنْ نَفْسِهِ؛

به راستی که خوش دارم مرد با خوشحالی و افتخار چیزی را با دست خودش برای خانواده اش ببرد و بدین وسیله تکبر را از خود

دور کند.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۲۰۱.

حدیث ۴۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَبْعُدُكُمْ بِي سَبِّهَا: الْبَخِيلُ الْبَدِيُّ الْفَاحِشُ؛

بی شباہت ترین شما به من، آدم بخیل بدزبان بی شرم است.

تحف العقول، ص ۴۴.

حدیث ۴۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ يُفْسِدُنَ الْقَلْبَ وَيُنْبِتُنَ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الشَّجَرَ: إِسْتِمَاعُ اللَّهْوِ، وَالْيَدَاءُ، وَإِتْيَانُ بَابِ السُّلْطَانِ، وَطَلَبُ الصَّيْدِ ۲۵۷.

بزرگ ترین مصیبت ها، نادانی است

چهار چیز، دل را تباه می کند و در آن نفاق می رویاند، همچنان که آب، درخت را می رویاند: گوش دادن به سخنان بیهوده،

بدزبانی، رفت و آمد به درگاه حاکمان، و شکار.

خصال، ص ۲۲۷، ح ۶۳.

حدیث ۴۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ هَرَبَ مِنْ رِزْقِهِ لَتَبِعَهُ حَتَّى يُدْرِكَهُ كَمَا أَنَّ هَرَبَ مِنْ أَجَلِهِ تَبِعَهُ حَتَّى يُدْرِكَهُ. مَنْ خَانَ خِيَانَةً حُسِبَتْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِهِ وَ

كُتِبَ عَلَيْهِ وَرُزْهُهَا؛

اگر هر یک از شما از روزی خود بگریزد، روزی در پی اش می آید تا به وی برسد، همچنان که اگر از اجل خود بگریزد، اجل به

دنبالش می آید تا به وی برسد. و کسی که خیانتی کند [و مالی به دست آورد]، به همان مقدار، از روزی اش کم می شود و گناه

آن هم برایش نوشته می گردد.

کافی، ج ۵، ص ۳۰۴، ح ۲.

حدیث ۴۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَكْرُ وَالْخَدِيعَةُ وَالْخِيَانَةُ فِي النَّارِ؛

نیرنگ و فریب و خیانت، جایشان در جهنم است.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۸۰، ح ۱۰۲۶۵.

حدیث ۴۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَبِرْ، فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَبِرْ اسْتَحْيَتِ الْمَلَائِكَةُ وَخَرَجَتْ، وَحَضَرَتِ الشَّيَاطِينُ ۲۵۹. رنج را منتقل نکنید هرگاه کسی از شما خواست با همسرش آمیزش کند، باید خود را بپوشاند، چرا که اگر نپوشاند، فرشتگان حیا می کنند و خارج می شوند و شیطان حاضر می شود.
کنز العمال، ح ۴۴۸۳۵.

حدیث ۴۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جَامَعَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْذُومًا أَوْ أَبْرَصًا فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛
هر کس با همسرش در حال حیض، آمیزش کند و فرزندش با جذام یا پسی متولد شود، کسی جز خود را سرزنش نکند.
من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۹۶، ح ۲۰۱.

حدیث ۴۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَاوَزُوا عَنْ عَثْرَاتِ الْخَاطِئِينَ يَقِيكُمْ اللَّهُ بِذَلِكَ سِوَاءَ الْأَقْدَارِ؛
از لغزش های خطاکاران، در گذرید که خداوند در عوض آن، شما را از پیشامدهای ناگوار، حفظ خواهد کرد.
تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَوْقَفَ الْعِبَادُ نَادِي مُنَادٍ لِيَقُمَ مِنْ أَجْرِهِ عَلَى اللَّهِ وَيُدْخِلِ الْجَنَّةَ. قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: أَلْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ؛
هنگامی که بندگان [در صحرای محشر] گردآورده می شوند، آواز دهنده ای جار می زند: کسی که مزدش با خداست؛ برخیزد و به بهشت برود. گفته شد: [ای رسول خدا!] چه کسانی مزدشان با خداست؟ فرمودند: آنها که از مردم، گذشت کرده اند.
کنز العمال، ح ۷۰۰۹.

حدیث ۴۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَهْدِيُّ أُمَّتِي الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَظُلْمًا؛
مهدی امت من، کسی است که هنگام پر شدن زمین از بیداد و ظلم، آن را پر از قسط و عدل خواهد کرد.
کتاب سلیم بن قیس، ص ۴۲۹.

حدیث ۴۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَحْمِلُ هَذَا الدِّينَ فِي كُلِّ قَرْنٍ عُذُولٌ يُنْفُونَ عَنْهُ تَأْوِيلَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ وَ انْتِحَالَ الْجَاهِلِينَ، كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ؛ این دین را در هر نسلی، افراد عادل‌ی حفظ می‌کنند که تفسیرهای غلط اهل باطل و تحریف‌گلوکنندگان و دستبرد نادانان را از آن می‌زدایند، چنان‌که کوره، زنگار آهن را می‌زداید.
بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۳، ح ۲۲..

حدیث ۴۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْبَنَاتُ هُنَّ الْمُسْفِقَاتُ الْمُجَهَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ، مَنْ كَانَتْ لَهُ ابْنَةٌ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ، وَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتَانِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ بِهِمَا، وَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخَوَاتِ وَضِعَ عَنْهُ الْجِهَادُ وَ الصَّدَقَةُ؛ دختران، دلسوز، مددکار و بابرکت‌اند. هر کس یک دختر داشته باشد، خداوند، او را پوششی از دوزخ قرار می‌دهد و هر کس دو دختر داشته باشد، به خاطر آن وارد بهشت می‌شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد، جهاد و صدقه از او برداشته می‌شود.
کنز العمال، ح ۴۵۳۹۹.

حدیث ۴۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَحِمَ اللَّهُ أَبَا الْبَنَاتِ، الْبَنَاتُ مُبَارَكَاتٌ وَ الْبَنُونَ مُبَشِّرَاتٌ وَ هُنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ؛ رحمت خدا بر پدری که دخترانی دارد! دختران، با برکت و دوست‌داشتنی‌اند و پسران، مژده‌آورند. باقیات‌الصالحات (بازماندگان شایسته)‌اند.
مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۵، ح ۱۷۷۰۰.

حدیث ۴۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ، وَ الْفَرْجَ مَعَ الْكَرْبِ، وَ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا؛ پیروزی، همراه با صبر است و گشایش، همراه با سختی، و مسلماً پس از هر دشواری ای آسایشی خواهد بود (پایان شب سیه، سپید است)
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۸.

حدیث ۴۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ بِالنَّارِ مُوَحَّدًا أَبَدًا؛ سوگند به آن کس که مرا نویددهنده برانگیخت، خداوند هرگز یکتاپرست را در آتش عذاب ندهد.
التوحید، ص ۲۹، ح ۳۱.

حدیث ۴۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِيُّ بِمَا مَلَكَ وَ أَرَادَ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ ، وَ أَمَّا السَّخِيُّ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ فَحَمَّالُ سَيْخِطِ اللَّهِ وَ غَضَبِهِ ، وَ هُوَ ابْتِخُلُ النَّاسِ عَلَي نَفْسِهِ فَكَيْفَ لِيُغَيِّرَهُ!

سخاوتمند، کسی است که مال خود را ببخشد و این کار را برای رضای خدا انجام دهد، اما کسی که در راه معصیت خدا، دست و دل باز باشد، بارکش خشم و ناخشنودی خداست. چنین کسی بخیل ترین مردمان نسبت به خود است، چه رسد به دیگران! بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۵، ح ۱۷.

حدیث ۴۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَشَفَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ حَتَّى يَفْضَحَهُ بِهَا فِي بَيْتِهِ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را آشکار سازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغيب والترهيب، ج ۲، ص ۲۳۹، ح ۹.

حدیث ۴۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَامَةُ الصَّابِرِ فِي ثَلَاثٍ: أَوْلَاهَا أَنْ لَا يَكْسِلَ، وَ الثَّانِيَةُ أَنْ لَا يَضْجِرَ، وَ الثَّلَاثَةُ أَنْ لَا يَشْكُوَ مِنْ رَبِّهِ تَعَالَى لِأَنَّهُ إِذَا كَسِلَ فَقَدْ ضَيَّعَ الْحَقَّ، وَ إِذَا ضَجِرَ لَمْ يُؤَدِّ الشُّكْرَ، وَ إِذَا شَكَا مِنْ رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ عَصَاهُ؛

صبور، سه نشانه دارد: اول آن که سستی نمی کند، دوم آن که افسرده و دل‌تنگ نمی شود و سوم آن که از پروردگار خود شکوه نمی کند؛ زیرا اگر سستی کند، حق را ضایع کرده، و اگر افسرده و دل‌تنگ باشد، شکر نمی گذارد و اگر از پروردگار شکوه کند، او را معصیت کرده است.

علل الشرايع، ج ۲، ص ۴۹۸، ح ۱.

حدیث ۴۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٍ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ إِلَّا الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ وَيُجْرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

هر عملی، پس از مرگ صاحبش، از او جدا می شود، مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند؛ عمل چنین کسی رشد می کند و تا روز قیامت، روزی داده می شود.

کنز العمال، ح ۱۰۶۱۱.

حدیث ۴۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رِبَاطُ يَوْمٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَ قِيَامِهِ؛
یک روز مرزبانی، بهتر از یک ماه روزه داری و شب زنده داری است.
کنز العمال، ح ۱۰۵۱۰.

حدیث ۴۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا؛
یک روز مرزبانی در راه خدا، بهتر است از دنیا و هر چه در آن است.
کنز العمال، ح ۱۰۵۰۸.

حدیث ۴۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثُ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ خِصَالَ الْإِيمَانِ: الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاءُ فِي بَاطِلٍ وَإِنْ غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ مِنَ الْحَقِّ وَ لَوْ
قَدَّرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ؛
سه ویژگی است که در هر کس یافت شود، ویژگی های ایمان کامل می گردد: آن که وقتی خشنود گردد، خشنودی اش او را به
باطل نکشانند و خشمش او را به هنگام خشم، از حق برون نبرد و هر گاه توان یافت، به آنچه از او نیست، دست درازی نکند.
الأصول الستة عشر، ص ۳۵.

حدیث ۴۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْفِرُ لِلْمُذْنِبِينَ إِلَّا مَنْ لَا يُرِيدُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ! قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ لَا يُغْفَرَ لَهُ؟ قَالَ: مَنْ لَا يَسْتَغْفِرُ؛
خدای متعال، گنه کاران را می آمرزد، مگر کسی را که خودش نخواهد آمرزیده شود. عرض کردند: ای پیامبر خدا! چه کسی
خواهان آن است که آمرزیده نشود؟ فرمودند: کسی که آمرزش نمی طلبد.
مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۲۲، ح ۱۳۶۸۵.

حدیث ۴۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرْجًا وَمِنْ كُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجًا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛
هر کس بسیار استغفار کند، خدا برای او از هر غمی گشایش، از هر تنگنایی رهایی و از جایی که انتظار ندارد روزی می دهد.
نهج الفصاحه، ح ۲۹۴۱.

حدیث ۴۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْسَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يَكُونُ حَسَنَ الْعَقْلِ كَثِيرَ الذُّنُوبِ؟ قَالَ: مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا وَ لَهُ ذُنُوبٌ وَ خَطَايَا يَقْتَرِفُهَا، فَمَنْ كَانَتْ سَجِيَّتُهُ الْعَقْلَ وَ عَرِيْزَتُهُ الْيَقِيْنَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنُوبُهُ. قِيلَ: كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِإِنَّهُ كُلَّمَا أَخْطَأَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ تَدَارِكَ ذَلِكَ بِتَوْبَتِهِ وَ نَدَامَتِهِ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَيَمْحُو ذُنُوبَهُ وَ يَبْقَى لَهُ فَضْلٌ يَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

آنس گوید: سؤال شد: «ای رسول خدا! ممکن است کسی از عقل نیکو برخوردار باشد و گناهان بسیار داشته باشد؟». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: هیچ انسانی نیست، مگر این که گناهان و خطاهایی مرتکب می شود، ولی هر کس سرشتش، عقل و نهادش، یقین باشد، گناهانش به او آسیب نمی رساند».

گفته شد: «ای رسول خدا! چگونه است این؟». فرمودند: «زیرا عاقل هرگاه مرتکب خطایی گردد، بی درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران کند و با این کار، گناهانش را پاک می گرداند و خوبی هایی برایش باقی می ماند که با آن، وارد بهشت می گردد».

ربیع الأبرار، ج ۳، ص ۱۳۷.

حدیث ۴۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَ هِيَ أَنْجَحُ دَوَاءٍ وَ تَدْفَعُ الْقَضَاءَ وَ قَدْ أُبْرِمَ إِبْرَامًا وَ لَا يَذْهَبُ بِالْأَدْوَاءِ إِلَّا الدُّعَاءُ وَ الصَّدَقَةُ؛

صدقه، بلا را دفع می کند و مؤثرترین داروست. صدقه، قضای حتمی را دفع می کند. و درد بیماری ها را چیزی جز دعا و صدقه از بین نبرد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۳۷، ح ۷۱.

حدیث ۴۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ الْمَسْكِينُ بِالطَّوَّافِ وَ لَا بِالذِّي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَ التَّمْرَتَانِ وَ اللَّقْمَةُ وَ اللَّقْمَتَانِ وَلَكِنَّ الْمَسْكِينِ الْمُتَعَفِّفُ الَّذِي لَا يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا وَ لَا يُفْطِنُ لَهُ فَيَصَّدَقَ عَلَيْهِ؛

مسکین، نه آن گدای دوره گرد است و نه آن کسی که یکی دو دانه خرما و یکی دو لقمه نان می گیرد و می رود، بلکه مسکین آن ناداری است که مناعت و عزت نفس دارد، به طوری که دست سؤال به سوی مردم دراز نمی کند و کسی به تهیدستی او پی نمی برد تا به وی صدقه دهد.

کنز العمال، ح ۱۶۵۵۲.

حدیث ۴۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلٍ أَقْطَعَ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَ أَوْجَبَ لَهُ النَّارَ فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ إِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا؟ قَالَ: وَ إِنْ كَانَ سِوَاكَ مِنْ أَرَاكٍ؛

بدون تردید، هر کس با سوگند [دروغ]، مال مسلمانی را به چنگ آورد، خداوند، بهشت را بر او حرام و جهنم را بر او واجب می

گرداند. گفتند: ای پیامبر خدا! حتی اگر مالی اندک [و ناچیز] باشد؟! فرمودند: اگر چه مسواکی از [چوب] درخت آراک باشد. بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۰۷، ح ۹.

حدیث ۴۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَجُلٍ كَانَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانَ سَهْلًا إِذَا بَاعَ، سَهْلًا إِذَا اشْتَرَى، سَهْلًا إِذَا قَضَى، سَهْلًا إِذَا اقْتَضَى؛
خداوند - عز و جل - در میان گذشتگان شما، کسی را آمرزید که در خرید و فروش و در دادن و پس گرفتن قرض، آسان گیر بود.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۹۵، ح ۱۷.

حدیث ۴۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَثُرَ الزَّانَا بَعْدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفُجَاءَةِ وَإِذَا طَفَّفَ الْمِكْيَالُ أَخَذَهُمُ اللَّهُ بِالسِّنِينَ وَالنَّقْصِ وَإِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالْتِمَارِ وَالْمَعَادِنِ وَإِذَا جَارُوا فِي الْحُكْمِ تَعَاوَنُوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِذَا نَقَضُوا الْعُهُودَ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ ... ؛
چون پس از من زنا زیاد شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند، خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین، برکات خود مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت، ستم نمایند، بر ظلم و تجاوز، یکدیگر را یاری کنند و چون عهد و پیمان ها را بشکنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلط کند ...
تحف العقول، ص ۵۱.

حدیث ۴۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي عَلَى قَوْمٍ بَطُونُهُمْ كَالثَّبُوتِ فِيهَا الْحَيَاتُ تُرَى مِنْ خَارِجِ بَطُونِهِمْ. فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرِئِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرَّبَا؛
شبی که به معراج رفتم بر مردمی گذشتم که شکم هایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکم هایشان دیده می شد. پرسیدم: ای جبرئیل اینها کیستند؟ گفت: اینان رباخوارانند.
کنز العمال، ح ۹۷۶۶.

حدیث ۴۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبُرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَ الْكِبْدِ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ؛
شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکوکاری همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی بپرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.
نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶.

حدیث ۴۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصُّدُقُ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رَيْبَةٌ؛

راستگویی، مایه آرامش و دروغگویی، مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴ .

حدیث ۴۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَهِدَ شَهَادَةً زُورٍ عَلَى رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَوْ ذِمِّيٍّ أَوْ مَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ، عُلِقَ بِلسَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ؛

هر کس درباره انسانی مسلمان یا اهل کتاب یا هر انسان دیگری شهادت دروغ بدهد، در روز قیامت، از زبانش آویزان می شود و همراه منافقان، در طبقه زیرین جهنم خواهد بود.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۳۱۰، ح ۳.

حدیث ۴۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَمَنْ شَهِدَ شَهَادَةً حَقًّا لِيُحْيِيَ بِهَا حَقًّا أَمْرِي ۚ مُسْلِمٍ أَوْ ذِمِّيٍّ أَوْ مَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ، عُلِقَ بِلسَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ؛

کسی که برای زنده کردن حق یک مسلمان، شهادت حق بدهد، روز قیامت در حالی آورده می شود که پرتو نور چهره اش، تا چشم کار می کند دیده می شود و خلاق او را به نام و نسب می شناسند.

کافی، ج ۷، ص ۳۸۱، ح ۱ .

حدیث ۴۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللَّهُ الْخَمْرَ وَعَاصِرَهَا وَغَارِسَهَا وَشَارِبَهَا وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَمُشْتَرِيَهَا وَأَكَلَ ثَمَنَهَا وَحَامِلَهَا وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ؛

لعنت خدا بر شراب و سازنده شراب و آن کس که درختی را برای تهیه شراب بکارد و بر شرابخوار و ساقی شراب و فروشنده و خریدار آن و کسی که پول شراب فروشی را بخورد و کسی که شرابی را جابه جا کند و کسی که شراب برایش حمل شود.

أمالی صدوق، ص ۵۱۱، ح ۷۰۷.

حدیث ۴۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُجَالِسُوا مَعَ شَارِبِ الْخَمْرِ، وَلَا تُعَوِّدُوا مَرْضَاهُمْ، وَلَا تُشَدِّعُوا جَنَائِزَهُمْ، وَلَا تُصَيِّمُوا عَلَى أَمْوَاتِهِمْ فَإِنَّهُمْ كِلَابُ النَّارِ، كَمَا قَالَ اللَّهُ: «إِخْسُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ»؛

با شراب خواران، هم نشین نشوید، و به عیادتشان نروید، جنازه شان را تشییع نکنید، و بر مرده اشان نماز نگزارید؛ زیرا آنان سگ

های جهنم هستند، چنان که خداوند فرموده است: «در آتش، گم شوید و با من سخن نگویند».

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۴۸، ح ۵۸.

حدیث ۴۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنْ شَكَلِ بْنِ حُمَيْدٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ! عَلَّمَنِي دُعَاءً أَنْتَفِعَ بِهِ. قَالَ: قُلْ: اللَّهُمَّ عَافِنِي مِنْ شَرِّ سَمْعِي وَبَصَرِي وَلِسَانِي وَقَلْبِي، وَمِنْ شَرِّ مَيِّتِي - يَعْنِي ذَكَرَهُ -؛

شکل بن حمید گویند: عرض کردم: ای رسول خدا! به من دعایی بیاموزید که از آن بهره بگیرم. فرمودند: بگو «خدایا! مرا از شر گوشم، چشمم، زبانم، قلبم و امیال جنسی ام، سلامتی کرامت کن. سنن نسائی، ج ۸، ص ۲۶۰.

حدیث ۴۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَعِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَدُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ، وَنَفْسٍ لَا تَشْبَعُ، وَمَنْ الْجُوعَ فَإِنَّهُ بِئْسَ الضَّجِيعُ؛

خدایا! به تو پناه می برم از دلی که اهل طاعت [و بندگی] نیست و از دانشی که سودی نمی بخشد و از دعایی که شنیده [و اجابت] نمی شود و از نفسی که سیری ناپذیر است و از گرسنگی که بد همدمی است. کنز العمال، ح ۲۱۳۴.

حدیث ۴۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَهَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ؛

خدایا! از شیطان رانده شده و از وسوسه و سحر و جادویش، به تو پناه می برم. کنز العمال، ح ۳۷۶۶.

حدیث ۴۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْ ابْنِ آدَمَ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَا الْمَلَائِكَةُ؟! قَالَ: الْمَلَائِكَةُ مَجْبُورُونَ، بِمَنْزِلَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ؛

هیچ چیز نزد خدا گرامی تر از فرزند آدم نیست. عرض شد: ای پیامبر خدا! حتی فرشتگان؟! فرمودند: فرشتگان، همانند خورشید و ماه، مجبور [به اطاعت] آند. ۲۸۴. بهتر از فرشتگان، به شرط! کنز العمال، ح ۳۴۶۲۱.

حدیث ۴۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ - : قُمْ عِنْدَ الْمِيزَانِ فَانظُرْ مَا يُرْفَعُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ فَمَنْ رَجَحَ مِنْهُمْ خَيْرُهُ عَلَى شَرِّهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ حَتَّى تَعْلَمَ أَنِّي لَا أُدْخِلُ النَّارَ مِنْهُمْ إِلَّا ظَالِمًا؛

در روز قیامت، خداوند به آدم علیه السلام می فرماید: نزد ترازو بایست و به آنچه از اعمال آنها به طرف تو می آید، بنگر. پس هر کس خوبی هایش به وزن ذره ای بر بدی هایش بچربد، بهشت از آن او خواهد بود، تا بدانی که من جز ستمکار را به جهنم نمی برم.

کنز العمال، ح ۳۹۷۶۸.

حدیث ۴۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوَّلُ مَا يَوْضَعُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُسْنُ خُلُقِهِ؛

نخستین چیزی که روز قیامت در ترازوی اعمال بنده گذاشته می شود، اخلاق خوب اوست.

قرب الإسناد، ص ۴۶، ح ۱۴۹.

حدیث ۴۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْكَبَ سَيْفِيَّةَ النَّجَاءِ، وَيَسْتَمْسِكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى، وَيَعْتَصِمَ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ فَلْيُؤَالَ عَلِيًّا بَعْدِي، وَ لِيُعَادِ عِدْوَهُ، وَ لِيَأْتِمَّ بِالْأَيْمَةِ الْهُدَاةِ مِنْ وُلْدِهِ، فَإِنَّهُمْ خُلَفَائِي وَ أَوْصِيَائِي ... حَزْبُهُمْ حَزْبِي، وَ حَزْبِي حَزْبُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَ حَزْبُ أَعْدَائِهِمْ حَزْبُ الشَّيْطَانِ؛

هر کس دوست دارد بر کشتی نجات بنشیند و به دستگیره محکم چنگ زند و به ریسمان ناگسستنی خداوند بیاویزد، پس بعد از من، با علی دوستی کند و با دشمنش دشمنی ورزد و از امامان هدایتگر نسل او پیروی کند؛ زیرا که آنان جانشین و وصی من هستند ... حزب آنان، حزب من و حزب من، حزب خدای - عز و جل - است و حزب دشمنان آنان، همان حزب شیطان است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۴۳.

حدیث ۴۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا دَلَّ وَ جَلَّ وَ قَلَّ وَ لَمْ يُمِلَّ؛

بهترین سخن، آن است که قابل فهم و روشن و کوتاه باشد و خستگی نیاورد.

أنوار العلویه، ص ۴۸۹.

حدیث ۴۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ لِحِكْمًا، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا؛

برخی از شعرها، حکمت است و برخی از بیان ها، جادو.

أمالی صدوق، ص ۷۱۸، ح ۶.

حدیث ۴۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الشُّعْرَاءِ - : إِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجَاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَ لِسَانِهِ، وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنَّ مَا يَنْصَحُونَهُمْ بِاللَّيْلِ؛

چون درباره شاعران از ایشان سؤال شد، فرمودند: مؤمن با شمشیر و زبان خود، جهاد می کند. سوگند به آن که جانم در دست اوست، شاعران [مؤمن]، با شعر گفتنشان، مثل آن است که دشمن را تیرباران می کنند.
تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۷۰، ح ۱۰۵.

حدیث ۴۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفَى بِالْمَرْءِ فِي دِينِهِ فِتْنَةً أَنْ يَكْثُرَ خَطْوُهُ، وَ يَنْقُصَ عَمَلُهُ، وَ تَقِلَّ حَقِيقَتُهُ، وَ جِيفَهُ بِاللَّيْلِ، بَطَالًا بِالنَّهَارِ، كَسُولٌ هَلْوَعٌ رَتْوَعٌ؛

برای آشفته شدن دین انسان، همین بس که خطایش بسیار و عمل صالحش اندک و ارزشش [در نظر مردم] ناچیز باشد، چنان که شب ها را چون مردار [بدون انس با خدا] سپری کند و روزها را به بطالت بگذراند و تنبل و حریص و پُرخور باشد.
کنز العمال، ح ۴۳۸۳۹.

حدیث ۴۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَرُوا الْمِرَاءَ فَإِنَّهُ لَا تَفْهَمُ حِكْمَتَهُ وَ لَا تُؤْمِنُ فِتْنَتَهُ؛

بگو مگو را کنار بگذارید؛ چرا که در [جریان] آن، نه حکمتی فهمیده می شود و نه از لغزش، گریزی هست.
بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۸، ح ۵۰.

حدیث ۴۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِنَّ الْقَوْمَ سَيُفْتَنُونَ بِأَمْوَالِهِمْ، وَ يَمْتُونُ بِعَدِينِهِمْ عَلَى رَبِّهِمْ، وَ يَتَمَنُونَ رَحْمَتَهُ، وَ يَأْمَنُونَ سَطْوَتَهُ، وَ يَسْتَحِلُّونَ حَرَامَهُ بِالشُّبُهَاتِ الْكَاذِبِيَّةِ وَ الْأَهْوَاءِ السَّاهِيَةِ فَيَسْتَحِلُّونَ الْخَمْرَ بِالنَّبِيذِ وَ السُّحْتِ بِالْهَدْيَةِ، وَ الرَّبَا بِالْبَيْعِ. [قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ]: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَبِأَيِّ الْمَنَازِلِ أُنزِلُهُمْ عِنْدَ ذَالِكَ: أَمْ بِمَنْزِلَةِ رِدَّةٍ، أَمْ بِمَنْزِلَةِ فِتْنَةٍ؟ فَقَالَ: بِمَنْزِلَةِ فِتْنَةٍ؛

ای علی! امت من، پس از من، به وسیله ثروت خود، دچار لغزش می شوند و با دین خود، بر پروردگارشان منت می گذارند و با این حال، [باز هم] رحمت او را آرزو می کنند و خود را از عذاب او در آمان می دانند، در حالی که حرامش را با توسل به توجیه های ناصحیح و هوس های غفلت آفرین، حلال می سازند، از جمله به نام آب انگور، شراب را و به نام هدیه، رشوه را و به نام خرید و فروش، ربا را جایز می شمردند. عرض کردم: ای رسول خدا! وقتی [امت تو] چنین شدند، آنها را در چه جایگاهی قرار دهی؟ آیا آنها را مُرتد [و خارج شده از اسلام] به حساب آورم یا [مسلمان اند؛ اما] دچار لغزش شده اند؟ فرمودند: [مسلمان اند و] دچار لغزش شده اند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۹، ص ۲۰۵، از خطبه ۱۵۷.

حدیث ۴۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَابُّ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبَةٌ إِلَى اللَّهِ، وَمَنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ، وَتَكْفِيرٌ لِلْسَّيِّئَاتِ، وَمَطْرَدَةٌ الدَّاءِ فِي الْجَسَدِ؛

شب زنده داری کنید که روش صالحان پیش از شماست و شب خیزی [برای عبادت]، وسیله نزدیکی به خدا و دور ماندن از گناه و بخشودگی بدی ها و موجب دفع بیماری ها از بدن است.
بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۳.

حدیث ۴۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ غُرَفًا يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَبَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، يَسْكُنُهَا مِنْ أُمَّتِي مَنْ أَطَابَ الْكَلَامَ، وَأَطَعَمَ الطَّعَامَ، وَأَفْشَى السَّلَامَ، وَصَلَّى بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ؛

در بهشت، اتاق هایی است که بیرونشان از درون و درونشان از بیرون دیده می شود و کسانی از امت من در آنها سکونت می کنند که سخن پاکیزه می گویند و [به گرسنگان] غذا می دهند و صُیْلِح [و صفا و مُسَالَمَت] را رواج می دهند و در حالی که مردم در خواب اند، نماز شب می خوانند.
بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۷، ح ۱۰.

حدیث ۴۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَقْبَلُ الرَّغْبَةَ وَالرَّهْيَةَ حَتَّى يَسْفِكَ الدَّمَ الْحَرَامَ، فَإِذَا سَفَكَهُ نُكِسَ قَلْبُهُ، صَارَ كَأَنَّهُ كَبِيرٌ مُحْمٍ أَسْوَدٌ مِنَ الذَّنْبِ لَا يَعْرِفُ مَعْرُوفًا وَلَا يُنْكِرُ مُنْكَرًا؛

دل بنده، همیشه پذیرای ترس و امید است، تا آن گاه که خونی را به ناحق بریزد. پس چون خون ریخت، دلش زیر و رو می گردد و بر اثر گناه، مانند کوره آهنگری تفتیده و سیاه می شود و دیگر نه کار خوب را، خوب می داند و نه کار بد را، بد.
کنز العمال، ح ۳۹۹۵۱.

حدیث ۴۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَزَوَالِ الدُّنْيَا جَمِيعًا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ دَمٍ سَفِكَ بِغَيْرِ حَقٍّ؛

نابود شدن همه دنیا، اهمیتش نزد خدا، کمتر از این است که خونی به ناحق ریخته شود.
الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۲۹۳، ح ۶.

حدیث ۴۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَجِلُّ دَمُ امْرِيءٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِأَحَدِي ثَلَاثٍ: رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ فَإِنَّهُ يُرْجَمُ، وَ رَجُلٌ خَرَجَ مُحَارِبًا لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ فَإِنَّهُ يُقْتَلُ أَوْ يُضَلَّبُ أَوْ يُنْفَى مِنَ الْأَرْضِ، أَوْ يُقْتَلُ نَفْسًا فَيُقْتَلُ بِهَا؛

ریختن خون مسلمانی که به یگانگی خدا و پیامبری من گواهی می دهد، جایز نیست، مگر در سه مورد: کسی که مرتکب زنا می شود، محصنه شده باشد. چنین کسی باید سنگسار شود. کسی که با سلاح به جنگ خدا و پیامبرش برخیزد. چنین کسی یا کشته می شود یا به دار آویخته می گردد و یا تبعید می شود، و کسی که دیگری را کشته باشد که در این صورت، باید او را [قصاص کرد و] کشت.

کنز العمال، ح ۳۶۷.

حدیث ۴۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْتِي قَوْمٌ بِخَصْرَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَلَي رَجُلٍ حَتَّى ذَكَرُوا جَمِيعَ خِصَالِ الْخَيْرِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: كَيْفَ عَقَلَ الرَّجُلُ؟ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ نَخْبِرُكَ عَنْهُ بِاجْتِهَادِهِ فِي الْعِبَادَةِ وَ أَصِنَافِ الْخَيْرِ تَسْأَلُنَا عَنْ عَقْلِهِ؟! فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: إِنَّ الْأَحْمَقَ يُصِيبُ بِحُكْمِهِ أَكْثَرَ مِنْ فَجُورِ الْفَاجِرِ، وَ إِنَّمَا يَرْتَفِعُ الْعِبَادُ غَدَا فِي الدَّرَجَاتِ وَ يَنَالُونَ الزُّلْفَى مِنْ رَبِّهِمْ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ؛

گروهی در حضور پیامبر اسلام، مردی را ستایش کردند و همه ویژگی های خوب را برایش بر شمردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «عقل او چگونه است؟». گفتند: «ای رسول خدا! ما از جدیت او در عبادت و دیگر خوبی ها سخن می گوئیم و شما از عقل او می پرسید؟». فرمودند: نادان از روی نادانی، به زشتی هایی بزرگ تر از زشتی های انسان گنه کار، دست می زند. همانا بندگان، به میزان عقلشان در روز قیامت به درجه بالاتر نائل و به پروردگارش نزدیک می شوند.

تحف العقول، ص ۵۴.

حدیث ۴۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَخَلَقْتُ كُلَّهُمْ عِيَالًا اللَّهُ، فَآخِذْهُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْفَقْتُهُمْ لِعِيَالِهِ؛

مردم، همگی خانواده [و نانخور] خدایند و به همین خاطر، محبوب ترین مردم در نزد خدای - عز و جل - کسی است که به خانواده [و نانخوران] خدا، بیشتر انفاق کند.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۱۸، ح ۱۵.

حدیث ۴۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْفِقُوا وَ أَرْضِحُوا، وَ لَا تُحْصُوا فَيُحْصَى عَلَيْكُمْ، وَ لَا تَوْعُوا فَيَوْعَى عَلَيْكُمْ؛

انفاق کنید و متواضعانه رفتار کنید، و انفاق هایتان را نشمارید که آن وقت، به ضرر شما هم شمارش خواهد شد، و به خاطر نسیبید که اگر چنین کنید، به ضرر شما هم به خاطر سپرده خواهد شد.

کنز العمال، ح ۱۶۱۳۸.

حدیث ۴۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ أَقَامَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ وَدَعَاهُمْ أَلْفَ سِنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا، ثُمَّ وَصَّيَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى فَقَلَّلَهُمْ فَقَالَ: «وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ» وَ لَقَدْ تَبِعَنِي فِي سِنِّي الْقَلِيلَةِ وَ عُمُرِي الْيُسِيرِ مَا لَمْ يَتَّبِعْ نُوحًا فِي طَوْلِ عُمُرِهِ وَ كِبَرِ سِنِّهِ؛

نوح علیه السلام در میان قوم خود، زندگی کرد و نهصد و پنجاه سال، آنها را به ایمان، دعوت کرد؛ اما خدای متعال، مؤمنان قوم نوح را اندک شمرده و فرموده است: «از قوم او، جز گروهی اندک، کسی ایمان نیاورد»، در حالی که در سال های اندک دعوت من و عمر کوتاهم، آن اندازه مردم به من گرویده اند که از ایمان آورندگان به نوح علیه السلام با آن عمر طولانی اش بیشترند. تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۵۴، ح ۱۹.

حدیث ۴۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ: أُصِدُّوْا إِذَا خِدْتُمْ وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ وَأَدُّوا إِذَا اتُّمِّنْتُمْ وَ احْفَظُوا فُرُوجَكُمْ وَ عُضْوَا أَبْصَارِكُمْ وَ كَفُّوا أَيْدِيَكُمْ؛

شش چیز را برای من ضمانت کنید تا من بهشت را برای شما ضمانت کنم: راستی در گفتار، وفای به عهد، بر گرداندن امانت، پاک دامنی، چشم بستن از گناه و نگه داشتن دست (از غیر حلال). نهج الفصاحه، ح ۳۲۱.

حدیث ۴۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تَأْتُوا أَقْلًا أَبْبُكُمْ بِشَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَسُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ؛

به خدایی که جان محمد در دست (قدرت) اوست، به بهشت نمی روید تا مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید تا یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزی خبر دهم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۵۵.

حدیث ۴۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا دَارُ الْفَرَحِ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ؛

در بهشت، خانه ای هست که آن را شادی سرا گویند و جز آنان که یتیمان مؤمنان را شاد کرده اند وارد آن نمی شوند. نهج الفصاحه، ح ۸۶۴.

حدیث ۴۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بُنَيَّ! لَا تَغْفُلْ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ وَيُنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبُغْيِ؛

فرزندم! از خواندن قرآن غافل مباش؛ زیرا که قرآن، دل را زنده می کند و از فحشا و زشتی و ستم، باز می دارد.
کنز العمال، ح ۲۳۷۵.

حدیث ۴۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ أَرَدْتُمْ عَيْشَ السُّعِيدَاءِ وَمَوْتَ الشُّهَدَاءِ وَالنَّجَاءَ يَوْمَ الْحَشِيرَةِ وَالظَّلَّ يَوْمَ الْحُرُورِ وَالْهُدَى يَوْمَ الضَّلَالَةِ، فَاذْرُسُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ كَلَامُ الرَّحْمَانِ وَحِزُّ مِنَ الشَّيْطَانِ وَرُجْحَانٌ فِي الْمِيزَانِ؛

اگر زندگی سعادت‌مندان، مرگ شهیدان، نجات روز حسرت (قیامت)، سایه روز سوزان و هدایت در روز گمراهی را می خواهید، قرآن را یاد بگیرید که آن سخن خدای مهربان است و سپری است در مقابل شیطان و سنگینی در ترازوی اعمال.
جامع الأخبار، ص ۴۱.

حدیث ۴۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْبَهِكُمْ بِي؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَلْيَنُكُمْ كَنَفًا وَأَبْرُّكُمْ بِقَرَابَتِي وَأَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَخْوَانِي فِي دِينِي وَأَصْبَرُكُمْ عَلَى الْحَقِّ وَأَكْظَمُكُمْ لِلْغَيْظِ وَأَحْسَنُكُمْ عَفْوًا وَأَشَدُّكُمْ مِنْ نَفْسِهِ إِنْصَافًا فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ؛

آیا شما را از شبیه ترینان به خودم با خبر نسام؟ گفتند: آری ای رسول خدا! فرمودند: هر کس خوش اخلاق تر، نرم خوتر، به خویشانش نیکوکارتر، نسبت به برادران دینی اش دوست دارتر، بر حق شکیباتر، خشم را فروخورنده تر و با گذشت تر و در خرسندی و خشم، با انصاف تر باشد.
کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۵.

حدیث ۴۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا يَسْتَعْنِي رَجُلٌ عَنِ مَشُورَةٍ؛

هیچ کس، از مشورت بی نیاز نیست.
نهج الفصاحه، ح ۱۶۳۷.

حدیث ۴۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّا أُمَرْنَا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ، كَمَا أُمَرْنَا بِإِقَامَةِ الْقَرَائِصِ؛

ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن با مردم نیز مأمور شده ایم.

امالی طوسی، ص ۵۲۱.

حدیث ۴۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْأَتْقِيَاءَ الْأَبْرَارَ الْأَخْفِيَاءَ الَّذِينَ إِذَا حَضَرُوا لَمْ يُعْرَفُوا وَإِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا، قُلُوبُهُمْ مَصَابِيحُ الْهُدَى يَنْجُونَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءٍ مُظْلِمَةٍ؛

خداوند تعالی، بندگان پرهیزگارِ نیکوکارِ گمنام را دوست دارد؛ کسانی که چون حاضرند، شناخته نمی شوند و آنگاه که غایب اند سراغشان را نمی گیرند، قلب هایشان چراغ های هدایت است و از هر تیرگی و تاریکی، نجات می یابند.
نثر الدر، ج ۱، ص ۱۵۶.

حدیث ۴۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيَكْرَهُ سَفْسَافَهَا؛

خداوند، خصلت های والای اخلاقی را دوست دارد و از خصلت های پست، بیزار است.
کنز العمال، ح ۵۱۸۰.

حدیث ۴۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ مَا يُقَرِّبُنِي إِلَى حُبِّكَ وَاجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ؛

خدایا! روزی کن مرا محبت خودت و محبت دوستدارانت را و محبت آنچه مرا به تو نزدیک می کند. و محبت خودت را نزد من، از آب خنک، محبوب تر گردان.
محجّه البيضاء، ج ۸، ص ۵.

حدیث ۴۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ مِنَ الْخَيْرِ مَا يُعَجَّلُ؛

خداوند، کار خیری را که به آن شتاب شود، دوست دارد.
کافی، ج ۲، ص ۱۴۲، ح ۴.

حدیث ۴۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا حَضَرَ وَقْتُ صَلَاتِكَ فَتَهَيَّأْ لَهَا وَالْأَشْغَلَكَ الشَّيْطَانُ وَإِذَا نَوَيْتَ خَيْرًا فَعَجِّلْ وَإِلَّا مَنَعَكَ الشَّيْطَانُ عَنْ ذَلِكَ؛

ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو، و گرنه شیطان تو را سرگرم می کند و هرگاه قصد [کار] خیری کردی، شتاب کن، و گرنه شیطان تو را از آن باز می دارد.
میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸.

حدیث ۴۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ فِي الْخَيْرَاتِ؛
هر کس مشتاق بهشت است، برای انجام خوبی ها، سبقت می گیرد.
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۹۶، ح ۱.

حدیث ۴۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَاسَلَطَ اللَّهُ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا مِنْ خَافَهُ ابْنُ آدَمَ، وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَخَفْ إِلَّا اللَّهَ مَاسَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ غَيْرَهُ؛
خداوند، بر فرزند آدم مسلط نمی کند مگر کسی را که فرزند آدم از او می ترسد. و اگر فرزند آدم، از کسی جز خدا نمی ترسید، خداوند، دیگری را بر او مسلط نمی کرد.
کنز العمال، ح ۵۹۰۹.

حدیث ۴۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِلَّا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ رَهْبَةُ النَّاسِ أَنْ يَقُولَ بِحَقِّ إِذَا رَأَهُ أَوْ شَهِدَهُ، فَإِنَّهُ لَا يَقْرُبُ مِنْ أَجَلٍ وَلَا يُبَاعِدُ مِنْ رِزْقٍ أَنْ يَقُولَ بِحَقِّ، أَوْ يُدَكِّرَ بَعْظِيمٍ؛
آگاه باشید! مبادا ترس از مردم، کسی از شما را پس از دیدن حقیقتی یا شاهد آن بودن، از گفتن حق، باز دارد؛ زیرا گفتن حق و یا یادآوری امری مهم، نه مرگ را نزدیک می کند و نه روزی را دور می سازد.
مسند احمد، ج ۴، ص ۱۰۲، ح ۱۱۴۷۴.

حدیث ۴۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَعَاهَدُوا النَّاسَ بِالتَّدَكُّرِ، وَاتَّبِعُوا الْمُوعِظَةَ، فَإِنَّهُ أَقْوَى لِلْعَامِلِينَ عَلَى الْعَمَلِ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَلَا تَخَافُوا فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَائِمَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ؛
پیوسته مردم را یادآوری و نصیحت کنید؛ چرا که این کار، برای کسانی که می خواهند به خواسته های خدا عمل کنند، بهترین تقویت کننده است. و نیز در راه خدا، از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای نترسید و از خدایی که در پیشگاه او محشور می شوید، پروا کنید.
الفردوس، ج ۲، ص ۴۴، ح ۲۲۵۲.

حدیث ۴۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! مَنْ دَعَا نَاسًا إِلَى الْهُدَى فَاتَّبَعُوهُ، كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِهِمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ؛

ای علی! هر کس گروهی را به هدایت دعوت کند، و آنان از او پیروی کنند، برای او پاداشی مانند پاداش آنان خواهد بود، بی آن که از پاداش آنان چیزی کاسته شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۸، ح ۷۵.

حدیث ۴۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا لَمْ يَكُنِ الْعَالِمُ تَقِيًّا تَائِبًا، زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ كَمَا تَرِلُّ الْقَطْرَةُ عَنْ بَيْضَةِ النَّعَامِ وَالصَّافَا؛

ای علی! هرگاه عالم، باتقوا و توبه کار نباشد، موعظه اش از دل مردم می لغزد، همچنان که قطره آب از روی تخم شتر مرغ و سنگ صاف می لغزد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۹، ح ۸۱.

حدیث ۴۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ، كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا؛

من دو چیز ارزشمند در میان شما می گذارم: کتاب خدا، و عترت و اهل بیتم. اگر به آنها چنگ بزنید، هرگز گمراه نمی شوید. غایه المرام، ج ۱، ص ۱۱۵.

حدیث ۴۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالتَّوَلَّوْنَ فِي دِينِ اللَّهِ فَإِنَّ جَمَاعَةً فِيمَا تَكْرَهُونَ مِنَ الْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ فِيمَا تُحِبُّونَ مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنَّ اللَّهَ سَيُجَاهِدُكُمْ لَمْ يُعْطِ أَحَدًا بِفُرْقَةٍ خَيْرًا مِمَّنْ مَضَى وَلَا مِمَّنْ بَقِيَ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا پرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق است ولی شما آن را ناخوش می دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما خوشایند شما می باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و باقی ماندگان بر اثر تفرقه و جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث ۴۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا مِثْلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ، كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، مَنْ دَخَلَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ؛

مَثَلِ اهل بیت من، همانند کشتی نوح است که هر کس داخل آن شد، نجات یافت و هر کس رهاش کرد، غرق گردید. امالی طوسی، ص ۳۴۹، ح ۷۲۱.

حدیث ۴۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا وُكِّلَ ابْنُ آدَمَ إِلَّا إِلَىٰ مَنْ رَجَأَهُ وَلَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ يَزُجْ إِلَّا اللَّهُ مَا وُكِّلَ إِلَىٰ غَيْرِهِ؛

انسان به همان کسی واگذار می شود که به او امید بسته است و اگر انسان جز به خدا امید نبندد، به غیر خدا واگذار نمی شود. کنز العمال، ح ۵۹۰۹.

حدیث ۴۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّيْرَةُ شِرْكٌ وَمَا مِنَّا إِلَّا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُدْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ؛

فال بد زدن، شرک است و هیچ کس از ما نیست مگر این که به نحوی دستخوش فال بد زدن می شود، اما خداوند، با توکل به او آن را از بین می برد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۱۷۰، ح ۳۵۳۸.

حدیث ۴۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا، فَفَقَّهُهُ فِي الدِّينِ وَزَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَبَصَّرَهُ عَيْبَهُ؛

خداوند، چون خیر بنده ای را بخواهد، به او فهم دین می دهد و او را به دنیا، بی رغبت می گرداند و به عیوبش، آگاهی می سازد. کنز العمال، ح ۲۸۶۸۹.

حدیث ۴۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلِيلُ الْفَقْهِ، خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ الْعِبَادَةِ؛

کسی که اندکی آگاهی از دین داشته باشد، بهتر است از کسی که بسیار عبادت می کند (اما آگاهی ای از دین ندارد). کنز العمال، ح ۲۸۷۹۴.

حدیث ۴۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - ، فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ وَان قَلَّتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ وَتِلَاوَتُهُ لِلْقُرْآنِ؛

هر کس خدای - عز و جل - را اطاعت کند، خدا را یاد کرده است، هر چند نماز خواندن و روزه گرفتن و قرآن خواندنش، اندک باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۶ ح ۳.

حدیث ۴۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَحْسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إِيْمَانٍ؛
بهترین زینت انسان، آرامش همراه با ایمان است.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۳۷، ح ۲.

حدیث ۴۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ رَزَقَ تَقْوَى، فَقَدْ رَزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
هر کس تقوا، روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت، روزی او شده است.
نهج الفصاحه، ح ۳۰۱۵.

حدیث ۴۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَالَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - : إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، جَعَلْتُ لَهُ قَلْبًا خَاشِعًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَ جَسَدًا عَلَيَّ الْبَلَاءِ صَابِرًا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا وَ تَحْفَظُهُ إِذَا غَابَ عَنْهَا فِي نَفْسِهَا وَ مَالِهَا؛
خداوند می فرماید: هر گاه بخواهم، خیر دنیا و آخرت را نصیب مسلمانی کنم، برای او قلبی خاشع، زبانی ذاکر و بدنی صبور در برابر بلا، قرار می دهم و به او زنی مؤمن می دهم که هر گاه به او نظر کند، شادش نماید و هر گاه غایب گردد، حافظ ناموس و مال او باشد.
کافی، ج ۵، ص ۳۲۷، ح ۲.

حدیث ۴۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَ الشَّيْطَانُ، وَ الْحَقُّ وَ الْبَاطِلُ، وَ الْهُدَى وَ الضَّلَالَةُ، وَ الرُّشْدُ وَ الْغَيُّ، وَ الْعَاجِلَةُ وَ الْأَجَلَةُ وَ الْعَاقِبَةُ، وَ الْحَسَنَاتُ وَ السَّيِّئَاتُ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنَاتٍ، فَلِلَّهِ وَ مَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ، لَعَنَهُ اللَّهُ؛
ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها. هر چه خوبی است، از آن خداست و هر چه بدی است، از آن شیطان ملعون است.
کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۲.

حدیث ۴۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اخْتَبِرُوا النَّاسَ بِأَخْدَانِهِمْ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخَادِنُ مَنْ يُعْجِبُهُ؛

مردم را از دوستانشان بشناسید؛ زیرا انسان با کسی رفاقت می‌کند که او را می‌پسندد.
نهج الفصاحه، ح ۱۰۶.

حدیث ۴۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! أَصْدُقُ وَإِنْ ضَرَّكَ فِي الْعَاجِلِ، فَإِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْأَجْلِ وَلَا تَكْذِبْ وَإِنْ يَنْفَعُكَ فِي الْعَاجِلِ، فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ فِي الْأَجْلِ؛
ای علی! راست بگو، اگر چه اکنون به ضررت باشد، ولی در آینده به نفع توست و دروغ نگو، اگر چه در حال حاضر به نفعت باشد، ولی در آینده به ضرر توست.
میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵.

حدیث ۴۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ بَرَّةٍ وَلَا فَاجِرَةٍ إِلَّا وَ تَلَوْمٌ نَفْسَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنْ عَمِلْتَ خَيْرًا: كَيْفَ لَمْ أزدْ، وَإِنْ عَمِلْتَ شَرًّا، قَالَتْ: لَيْتَنِي! كُنْتُ قَصْرَتْ؛
هیچ نیکوکار و بدکاری نیست، مگر این که در روز قیامت، خودش را سرزنش می‌کند. اگر خیری انجام داده باشد، می‌گوید: چرا به آن نیفزودم و اگر شری مرتکب شده باشد، می‌گوید: ای کاش! مرتکب نمی‌شدم.
بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۹.

حدیث ۴۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَغْفِرُ، يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ وَمَنْ يَعْفُ، يَعْفُ اللَّهُ عَنْهُ؛
هر کس از خطاها درگذرد، خدایش از او درگذرد و هر کس گذشت کند، خدا نیز از او گذشت کند.
نهج الفصاحه، ح ۲۸۰۹.

حدیث ۴۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ الصَّلَاةُ لَوْفِئِهَا، ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛
دوست داشتنی ترین کارها نزد خداوند: نماز اول وقت، سپس نیکی به پدر و مادر و سپس جهاد در راه خداست.
نهج الفصاحه، ح ۷۰.

حدیث ۴۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّكْعَتَانِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ، أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا؛

دو رکعت نماز در دل شب، نزد خدا از دنیا و آنچه در آن است، محبوب تر است.

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۸، ح ۲۳.

حدیث ۴۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ كَانَ عَلَى بَابِ دَارِ أَحَدِكُمْ نَهْرٌ، فَاعْتَسَلَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِنْهُ خَمْسَ مَرَّاتٍ، أَوْ كَانَ يَبْقَى فِي جَسَدِهِ مِنَ الدَّرَنِ شَيْءٌ؟ قُلْنَا: لَا. قَالَ: فَإِنَّ مَثَلَ الصَّلَاةِ كَمَثَلِ النَّهْرِ الْجَارِي، كُلَّمَا صَلَّيْتَ صَلَاةً، كَفَّرْتَ مَا بَيْنَهُمَا مِنَ الذُّنُوبِ؛

اگر بر در خانه یکی از شما، جویی بود و هر روز پنج بار خود را در آن می شست، آیا در بدن وی چرکی باقی می ماند؟ گفتیم: نه. فرمودند: پس به راستی، نماز، مانند همان جوی روان است که هر گاه به جا آورده شود، گناهان میان دو نماز را پاک می کند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۲۳۷، ح ۹۳۸.

حدیث ۴۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَرَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا تَحَابُّوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَقْرَبُوا الضَّيْفَ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا ابْتُلُوا بِالسِّنِينَ وَالْجَدْبِ؛

اقتم، همواره در خیر و خوبی اند تا وقتی که یکدیگر را دوست بدارند، نماز برپا دارند، زکات بدهند و میهمان را گرامی بدارند، پس اگر چنین نکنند، به قحطی و خشک سالی گرفتار می شوند.

امالی طوسی، ص ۶۴۷، ح ۱۳۴۰.

حدیث ۴۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْخُشُوعِ: التَّوَّاضُعُ فِي الصَّلَاةِ وَأَنْ يُقْبَلَ الْعَبْدُ بِقَلْبِهِ كُلَّهُ عَلَى رَبِّهِ؛

در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست، فرمودند: تواضع در نماز و این که بنده با تمامی قلبش، به پروردگار خود رو کند.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۵۸.

حدیث ۴۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ مِنْ وَدَعِهِمُ الْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيُخْتَمَنَّ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ؛

عده ای که نماز جمعه را ترک کرده اند، یا از این کار خود دست بردارند و یا بر دل هایشان مهر زده می شود و آن گاه از غافلان خواهند بود.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۶، ح ۲۷.

حدیث ۴۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ؟ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ عَنِ الْجُمُعَةِ حَرٌّ شَدِيدٌ وَلَا بَرْدٌ شَدِيدٌ وَلَا رَدْعٌ؛

آیا شما را از اهل بهشت آگاه نسازم؟ [اهل بهشت] کسی است که گرما و سرمای شدید و گِل و لای، او را از شرکت در نماز جمعه باز ندارد.

کنز العمال، ح ۲۱۰۸۵.

حدیث ۴۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّبْرُ ثَلَاثَةٌ: صَبْرٌ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ، وَ صَبْرٌ عَلَى الطَّاعَةِ وَ صَبْرٌ عَنِ الْمَعْصِيَةِ؛

صبر، سه نوع است: صبر در هنگام مصیبت، صبر بر طاعت و صبر بر ترک گناه.

کافی، ج ۲، ص ۹۱، ح ۱۵.

حدیث ۴۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَوْوُوا، تَسْتَوْوِ قُلُوبُكُمْ وَ تَمَاسَّوُوا، تَرَاحَمُوا؛

[در نماز جماعت] صف‌ها را هماهنگ و منظم نمایید تا دل‌هایتان هماهنگ شود و به یکدیگر (شانه به شانه) متصل گردید تا با هم مهربان شوید.

کنز العمال، ح ۲۰۵۷۵.

حدیث ۴۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ، أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَرْدِ بِخَمْسٍ وَ عِشْرِينَ دَرَجَةً؛

فضیلت نماز جماعت، بیست و پنج برابر نماز فرادا است.

خصال، ص ۵۲۱، ح ۹.

حدیث ۴۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكَعَتَيْنِ بِسِوَاكِ، أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً بِغَيْرِ سِوَاكِ؛

دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند - عز و جل -، محبوب‌تر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است.

خصال، ص ۴۸۱، ح ۵۲.

حدیث ۴۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَنَّعَهُ الصَّوْمُ مِنْ طَعَامٍ يَشْتَهِيهِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُطْعِمَهُ مِنْ طَعَامِ الْجَنَّةِ وَيَسْقِيَهُ مِنْ شَرَابِهَا؛ هر کس روزه، او را از خوردن غذایی که اشتهای آن را دارد، باز دارد، بر خداست که او را از غذای بهشت، سیرش کند و از نوشیدنی بهشت، به او بنوشاند.

بحار الأنوار، ج ۴۰، ص ۳۳۱، ح ۱۳.

حدیث ۴۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُمَّ! لَكَ صُئْنَا وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا، فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا، ذَهَبَ الظَّمَاءُ وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَبَقِيَ الأَجْرُ؛ بار خدایا! برای تو، روزه گرفتیم و با روزی تو، افطار می کنیم، پس آن را از ما بپذیر. تشنگی رفت و رگ ها شاداب شد و پاداش ماند.

کافی، ج ۴، ص ۹۵، ح ۱.

حدیث ۴۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: رَفِيقٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ، رَفِيقٌ فِي مَا يَنْهَى عَنْهُ، عَدْلٌ فِي مَا يَأْمُرُ بِهِ، عَدْلٌ فِي مَا يَنْهَى عَنْهُ؛ عَالِمٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ، عَالِمٌ بِمَا يَنْهَى عَنْهُ؛ امر به معروف و نهی از منکر نکند مگر کسی که سه خصلت در او باشد: در امر و نهی خود مدارا کند، در امر و نهی خود میانه روی نماید و به آنچه امر و نهی می کند، دانا باشد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۸۷، ح ۶۴.

حدیث ۴۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ، نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَكَاتُ، وَ سُلِّطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ نَاصِرٌ فِي الأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ؛ تا زمانی که مردم، امر به معروف و نهی از منکر نمایند و در کارهای نیک و تقوا به یاری یکدیگر بشتابند، در خیر و سعادت خواهند بود، اما اگر چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته شود و گروهی بر گروه دیگر سلطه پیدا کنند و نه در زمین یابری دارند و نه در آسمان.

تهذیب الأحكام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲.

حدیث ۴۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لَيْهَمٌ بِظُلْمِ أَحَدٍ؛ برترین جهاد آن است که انسان روز خود را آغاز کند در حالی که در اندیشه ستم کردن به احدی نباشد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۱۴۴۹.

حدیث ۴۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّجُلَ الْقَوِيَّ الْمُبْدِيَّ الْمُعِيدَ عَلَى الْفَرَسِ الْمُبْدِيَّ الْمُعِيدَ؛
 خداوند، مرد نیرومندی را که همیشه برای جهاد پا به رکاب است، دوست دارد.
 بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۸۴، ح ۴۰.

حدیث ۴۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعَ خِصَالٍ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَفَازَ بِحَظِّهِ مِنْهُمَا؛ وَرَعَّ يَعِصَمُهُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَحُسْنُ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ وَحِلْمٌ يَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 به هر کس در دنیا چهار خصلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده و بهره خویش را از آن دو بر گرفته است: تقوایی که او را از حرام های خدا باز دارد، اخلاق خوشی که با آن در میان مردم زندگی کند، حلمی که با آن جهالت نادان را از خود دور سازد و زنی شایسته که در کار دنیا و آخرت او را یاری رساند.
 بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۴، ح ۱۰۶.

حدیث ۴۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ فَتَحَ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ بَابَ فَقْرٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ فَتَحَ بَابَ عَطِيَّةٍ ابْتِغَاءً لَوَجْهِ اللَّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
 هر کس در درخواستی از مردم را به روی خود باز کند، خداوند برای او در فقری را در دنیا و آخرت باز می کند و هر کس در بخششی را برای مردم به خاطر خدا باز کند، خداوند او را خیر دنیا و آخرت عطا می فرماید.
 کنز العمال، ح ۱۶۷۴۵.

حدیث ۴۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ وَمَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ؛
 هر کس خشمش را برطرف سازد، خداوند کیفرش را از او بردارد و هر کس زبانش را نگه دارد، خداوند عیبش را بپوشاند.
 نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۴.

حدیث ۴۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَفَسَ مِنْ مُسْلِمٍ كُرْبِيَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبِيَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْتَبِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَ

الْآخِرَةَ وَ مَنْ سَتَرَ عَلَيَّ مُسْلِمٍ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس غمی از غم‌های دنیا را از مسلمانان برطرف نماید، خداوند غمی از غم‌های روز قیامت را از او برطرف کند و هر کس بر شخص تنگدستی آسان بگیرد، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان گیرد و هر کس راز مسلمانان را بپوشاند، خداوند در دنیا و آخرت راز پوش وی شود.
نهج الفصاحه، ح ۲۷۵۶.

حدیث ۴۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعَةٌ تَلْزَمُ كُلَّ ذِي حِجْبٍ وَ عَقْلٍ مِنْ أُمَّتِي. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا هُنَّ؟ قَالَ: إِسْتِمَاعُ الْعِلْمِ وَ حِفْظُهُ وَ نَشْرُهُ وَ الْعَمَلُ بِهِ؛
چهار چیز بر هر عاقل و خردمندی از امت من واجب است. گفته شد: «ای پیامبر خدا! آن چهار چیز کدام اند؟». فرمودند: «گوش فرا دادن به دانش، نگهداری، نشر و عمل به آن».
تحف العقول، ص ۵۷.

حدیث ۴۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَجْلِسُوا مَعَ كُلِّ عَالِمٍ، إِلَّا عَالِمًا يَدْعُوكُمْ مِنَ الْخَمْسِ إِلَى الْخَمْسِ: مِنَ الشُّكِّ إِلَى الْيَقِينِ وَ مِنَ الْعِدَاوَةِ إِلَى النَّصِيحَةِ وَ مِنَ الْكِبْرِ إِلَى التَّوَاضُعِ وَ مِنَ الرِّبَا إِلَى الْإِحْلَاصِ وَ مِنَ الرَّعْبَةِ إِلَى الزُّهْدِ؛
با هر عالمی ننشینید، مگر عالمی که شما را از پنج چیز، به پنج چیز دعوت کند: از شک به یقین، از دشمنی به خیرخواهی، از تکبر به تواضع، از ریا به اخلاص و از علاقه به دنیا، به بی‌اعتنایی به آن.
تاریخ بغداد، ج ۵، ص ۷۰، ح ۲۴۲۱.

حدیث ۴۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْعِلْمِ وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ الْجَهْلِ؛
خیر دنیا و آخرت، با دانش و شر دنیا و آخرت، با نادانی است.
بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۰۴، ح ۲۳.

حدیث ۴۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ! عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَ اسْتِمَاعِ كَلَامِ الْحُكَمَاءِ، فَإِنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْقَلْبَ الْمَيِّتَ بِنُورِ الْحِكْمَةِ كَمَا يُحْيِي الْأَرْضَ الْمَيِّتَةَ بِوَابِلِ الْمَطَرِ؛
لقمان به پسرش گفت: فرزندم! همواره در مجلس دانشمندان باش و سخنان حکیمان را بشنو، که خداوند، دل مرده را به نور حکمت زنده می‌کند؛ همان گونه که زمین مرده را با باران سیل آسا، زنده می‌گرداند.

معجم الكبير، ج ۸، ص ۱۹۹، ح ۷۸۱۰.

حدیث ۴۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ؛

هر کس چهل روز خود را برای خدا خالص کند، چشمه های حکمت از قلب وی بر زبانش جاری می شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۳۶.

حدیث ۴۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَإِنَّ تَعَلُّمَهُ حَسَنَةٌ وَمُدَارَسَتُهُ تَسْبِيحٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ جِهَادٌ وَتَعْلِيمُهُ مَنْ لَا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَبَدَلُهُ لِأَهْلِهِ قُرْبَةٌ؛ لِأَنَّهُ مَعَالِمُ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَسَالِكُ بَطَالِيهِ سَبِيلِ الْجَنَّةِ وَهُوَ أُنَيْسٌ فِي الْوُحْشَةِ وَصَاحِبٌ فِي الْوُحَيْدَةِ وَدَلِيلٌ عَلَى السَّرَاءِ وَالصَّرَاءِ وَسِلَاحٌ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَزَيْنٌ لِلْأَخْلَاءِ. يَرْفَعُ اللَّهُ بِهِ أَقْوَامًا يَجْعَلُهُمْ فِي الْخَيْرِ أَيْمَةً يُقْتَدَى بِهِمْ، تُزَمِّقُ أَعْمَالُهُمْ وَتُقْتَبَسُ آثَارُهُمْ وَتَرْغَبُ الْمَلَائِكَةُ فِي خِلَّتِهِمْ يَمَسِّحُونَ فِي صَلَاتِهِمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ وَيَسْتَعْفِفُونَ لَهُمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى حِيتَانِ الْبُحُورِ وَهَوَامِّهَا وَسِبَاعِ الْبَرِّ وَأَنْعَامِهَا؛ لِأَنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَنُورُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى وَقُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ. يُنَزِّلُ اللَّهُ حَامِلَةَ مَنَازِلِ الْأَخْيَارِ وَيَمْنَحُهُ مَجَالِسَ الْأَبْرَارِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. بِالْعِلْمِ يُطَاعُ اللَّهُ وَيُعْبَدُ وَبِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللَّهُ وَيُؤْخَذُ وَبِالْعِلْمِ تَوْصَلُ الْأَرْحَامُ وَبِهِ يُعْرَفُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ وَالْعِلْمُ إِمَامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تَابِعُهُ يُلْهِمُهُ اللَّهُ السُّعْدَاءَ وَيَحْرِمُهُ الْأَشْقِيَاءَ؛

علم بیاموزید که آموختن آن، نیکی است و خواندن و دوره کردن آن، تسبیح و بحث آن، جهاد و آموزشش به کسی که آن را نمی داند، صدقه و بدل آن به اهلش، مایه نزدیکی به خداست؛ چرا که علم، نشان دهنده حلال و حرام است و جوینده اش را به بهشت راهبری می کند و در وحشت، مونس و در تنهایی، همراه و در خوشی و ناخوشی، راهنما و سلاحی علیه دشمنان و زیوری برای همدلان است. خداوند، کسانی را با آن بالا- می برد و آنها را پیشوایان نیکی قرار می دهد که به ایشان اقتدا می کنند و به اعمالشان می نگرند و از آثارشان استفاده می شود و فرشتگان به دوستی آنها رغبت دارند و با بال هایشان آنها را در نماز لمس می کنند و هر چیزی، حتی ماهیان و جانوران دریاها و درندگان و چهارپایان خشکی برای آنها آموزش می طلبند؛ چرا که دانش، حیات دلها و روشنایی دیدگان از نابینایی و توانایی پیکرها از ناتوانی است. خدا، حاملان دانش را به جایگاه های برگزیدگان می رساند و مجالس نیکان را در دنیا و آخرت ارزانی شان می گرداند. با علم، خداوند اطاعت و عبادت و شناخته و به خدایی گرفته می شود. با دانش، صله رحم انجام و حلال و حرام شناخته می شود. دانش، پیشوای عمل است و عمل، پیرو آن. خدا، آن را به نیکبختان الهام می کند و تیره بختان را از آن، محروم می دارد.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۲.

حدیث ۴۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْمَى الْعَمَى عَمَى الضَّلَالَةِ بَعْدَ الْهُدَى وَشَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ؛

کورترین کوری، کوری گمراهی بعد از هدایت است و بدترین کوری، کوری دل است.

نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۹۷، ح ۳۵۶.

حدیث ۴۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! أَلْعَقْلُ مَا اكْتَسَبَتْ بِهِ الْجَنَّةُ وَطُلِبَ بِهِ رِضَى الرَّحْمَنِ؛

ای علی! عقل، چیزی است که با آن، بهشت و خشنودی خداوند مهربان به دست می آید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۹، ح ۵۷۶۲.

حدیث ۴۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّمَا يُدْرِكُ الْخَيْرُ كُلَّهُ بِالْعَقْلِ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ؛

همه خوبی ها، با عقل شناخته می شوند و کسی که عقل ندارد، دین ندارد.

تحف العقول، ص ۵۴.

حدیث ۴۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِّنَ الْحِكْمَةِ، كَيْتِ خَرِبٍ، فَتَعَلَّمُوا وَعَلَّمُوا وَتَفَقَّهُوا وَلَا تَمُوتُوا جُهَالًا، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَغْدِرُ عَلَى الْجَهْلِ؛

دلی که در آن حکمت نیست، مانند خانه ویران است؛ پس بیاموزید و تعلیم دهید، بفهمید و نادان نمیرید. به راستی که خداوند،

بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد.

کنز العمال، ح ۲۸۷۵۰.

حدیث ۴۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ وَكَرِهَ لَهُمْ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ؛

عادل ترین مردم، کسی است که برای مردم، همان را بیسندد که برای خود می پسندد و برای آنان نپسندد آنچه را برای خود نمی

پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۳۴۰.

حدیث ۴۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَيْهَمُ بِظُلْمِ أَحَدٍ غَفَرَ اللَّهُ مَا اجْتَرَمَ؛

هر کس صبح کند و قصد ظلم کردن به کسی را نداشته باشد، خداوند، جرم و گناه او را می بخشد.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۲، ح ۸.

حدیث ۴۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْصَّدَقَةُ عَلَى وَجْهِهَا وَاضْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَ بُرُّ الْوَالِدَيْنِ وَ صَلََةُ الرَّحِمِ، تُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَ تَقِي مَصَارِعَ الشُّوءِ؛
صدقه بجا و نیکوکاری و نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوشبختی تبدیل و عمر را زیاد و از مرگ بد، جلوگیری می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹.

حدیث ۴۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فَادُّوا إِذَا اتَّيَمْتُمْ وَ اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَ أَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ؛
اگر می خواهید که خدا و پیغمبر، شما را دوست بدانند، وقتی امانتی به شما سپردند به سلامت برگردانید و چون سخن گویند، راست گویند و با همسایگان خود به نیکی رفتار نمایید.

نهج الفصاحه، ح ۵۵۴.

حدیث ۴۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَدْلٌ سَاعَةٌ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَبْعِينَ سَنَةً، قِيَامٌ لَيْلَهَا وَ صِيَامٌ نَهَارِهَا؛
ساعتی عدالت، بهتر از هفتاد سال عبادت است که شب هایش به نماز و روزهایش به روزه بگذرد.
مشکاة الأنوار، ص ۵۴۴.

حدیث ۴۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا حَكَمُوا بِغَيْرِ عَدْلِ، إِزْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛
هنگامی که به غیر عدالت حکم کنند، برکت ها از بین می روند.
معدن الجواهر، ص ۷۳.

حدیث ۴۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَ عَلَيْهِ؛
با تقواترین مردم، کسی است که حق را بگوید؛ به سودش باشد یا به ضررش.
من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۵، ح ۵۸۴۰.

حدیث ۴۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَمْنَعُنَّ رَجُلًا مَهَابَةُ النَّاسِ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِالْحَقِّ إِذَا عَلِمَهُ، أَلَا إِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ؛ هَان! مبادا ترس از مردم، مانع حق گویی کسی شود که حقیقت را می داند. بدانید که بالاترین جهاد، گفتن سخن حق در برابر حاکم ستمگر است.

مسند ابن حنبل، ج ۴، ص ۳۹، ح ۱۱۱۴۳.

حدیث ۴۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّابِقُونَ إِلَى ظِلِّ الْعَرْشِ، طُوبَى لَهُمْ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَنْ هُمْ؟ فَقَالَ: الَّذِينَ يَقْبَلُونَ الْحَقَّ إِذَا سَمِعُوهُ وَيَبْذُلُونَهُ إِذَا سُئِلُوهُ وَيَحْكُمُونَ لِلنَّاسِ كَحُكْمِهِمْ لِأَنْفُسِهِمْ؛

خوشا به سعادت سبقت جوینان به سایه عرش. گفتند: ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان که چون حق را بشنوند بپذیرند و هر گاه حق از آنان خواسته شود، دریغ نکنند و برای مردم همان گونه قضاوت کنند که برای خود می کنند.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۹، ح ۱۹.

حدیث ۴۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتَاكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِرُوهُ، وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِرُوهُ فَادْعُوا اللَّهَ لَهُ حَتَّى تَظُنُّوا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَرْتُمُوهُ؛

هر کس به شما نیکی کرد، جبران کنید و اگر نتوانستید، آن قدر برای او دعا کنید که مطمئن شوید تلافی کرده اید.

تحف العقول، ص ۲۱۸.

حدیث ۴۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتَى إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَوَجَدَ فُلَيْتِيْنِ عَلَيْهِ، فَإِنَّ مَنْ آتَى عَلَيْهِ فَقَدْ شَكَرَهُ، وَمَنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ؛

هر کسی که به او احسانی می شود و او توان [جبران] آن را دارد، باید جبران کند و اگر توان [جبران] ندارد، باید از آن، قدردانی کند؛ زیرا کسی که از احسانی قدردانی می کند، در واقع، شکر آن را به جا آورده است و هر کس که احسان دیگران را نادیده می

گیرد، در واقع، کفران نعمت کرده است.

کنز العمال، ح ۱۶۵۶۷.

حدیث ۴۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَإِنَّ آبَاكُمْ وَاحِدٌ وَدِينُكُمْ وَاحِدٌ وَنَبِيُّكُمْ وَاحِدٌ، وَلَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ وَلَا عَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا أَحْمَرَ عَلَى

أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى؛

پروردگار، پدر، دین و پیامبر شما، یکی است، هیچ عربی بر غیر عرب و هیچ غیر عربی بر عرب و هیچ سرخ پوستی بر سیاه پوست و هیچ سیاه پوستی بر سرخ پوست برتری ندارد، جز به تقوا.
کنز العمال، ح ۵۶۵۵.

حدیث ۴۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَعَزَّ النَّاسِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - ؛
هر کس می خواهد عزیزترین مردم باشد، باید تقوای الهی پیشه کند.
کنز الفوائد، ص ۱۶۴.

حدیث ۴۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَمَاعُ التَّقْوَى فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ»؛
عصاره تقوا در این گفته خداوند آمده است: خداوند، به عدالت و نیکی فرمان می دهد.
مشکاة الأنوار، ص ۹۵.

از ۴۴۰۱ تا ۴۶۰۰

حدیث ۴۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ، فَارْجُهُ: الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصَّدْقُ؛
هر گاه در برادر (دینی) خود، سه صفت دیدی، به او امیدوار باش: حیا، امانتداری و راستگویی.
نهج الفصاحه، ح ۲۰۵.

حدیث ۴۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ وَكَثْرَةِ الْحَجِّ وَالْمَعْرُوفِ وَطَنَطْنَتِهِمْ بِاللَّيْلِ، وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ؛
به زیادی نماز و روزه و حج و نیکی و ورد و ذکر شبانه مردم نگاه نکنید، بلکه به راستگویی و امانتداری آنان توجه نمایید.
عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۵۶، ح ۱۹۷.

حدیث ۴۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَتْقَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ؛
 هر کس دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.
 من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۸.

حدیث ۴۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ أَتْقَى النَّاسِ؟ قَالَ: آمَرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَوْصَلَهُمْ لِلرَّحِمِ؛
 از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: با تقواترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که بیشتر امر به معروف و نهی از منکر و صلّه
 رحم نماید.
 کنز العمال، ح ۸۴۷۴.

حدیث ۴۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ مِنْ مُحَاسِبِهِ الشَّرِيكَ شَرِيكُهُ، فَيَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ وَمِنْ أَيْنَ مَشْرَبُهُ وَمِنْ أَيْنَ
 مَلْبَسُهُ، أَمِنْ جِلِّ أَمٍ مِنْ حَرَامٍ؛
 از تقوایپیشگان نیست مگر کسی که از خود، سخت تر از حسابرسی شریک از شریک، حساب کشی کند و بداند که خوراک،
 آشامیدنی و لباسش از کجا آمده، آیا از حلال است یا حرام؟
 مکارم الأخلاق، ص ۴۶۸.

حدیث ۴۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِعْمَلْ بِفَرَائِضِ اللَّهِ تَكُنْ أَتْقَى النَّاسِ؛
 به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.
 کافی، ج ۲، ص ۸۲، ح ۴.

حدیث ۴۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَمَامُ التَّقْوَى أَنْ تَتَعَلَّمَ مَا جَهِلْتَ وَتَعْمَلَ بِمَا عَلِمْتَ؛
 تمام تقوا این است که آنچه را نمی دانی، بیاموزی و بدانچه می دانی، عمل کنی.
 تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث ۴۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعِلْمُ حَيَاةُ الْإِسْلَامِ وَعِمَادُ الْإِيمَانِ وَمَنْ عَلِمَ عِلْمًا، أَتَمَّ اللَّهُ لَهُ أَجْرَهُ وَمَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ، عَلَّمَهُ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ؛

علم، حیات اسلام و تکیه گاه ایمان است و هر کس علمی بیاموزد، خداوند، پاداش او را تمام گرداند و هر کس بیاموزد و عمل کند، خداوند، تعلیم دهد به او آنچه را که نمی داند.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۱۹.

حدیث ۴۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ تَلَا... «الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبَلِّغُكُمْ أَيْكُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا» قَالَ: أَيْكُمْ أَحْسَنَ عَقْلًا وَأَوْرَعُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَأَسْرَعُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ؛

نقل شده که پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را تلاوت فرمودند: «آن کس که مرگ و زندگی را آفرید تا شما را بیازماید که کدام یک از شما بهتر عمل می کنید». سپس فرمودند: (تا بیازماید) کدام یک از شما، عاقل تر، از محرمات الهی، پرهیزکارتر و در طاعت الهی، شتابان تر است.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳۳.

حدیث ۴۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ، يَرَى مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ؛

هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.

کنز العمال، ح ۴۲۱۲۳.

حدیث ۴۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُلْهَيْنَكَ الدُّنْيَا وَشَهْوَاتِهَا، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: «أَفْحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ»؛

دنیا و هوس های آن تو را سرگرم نکند؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «آیا گمان کردید که شما را بیهوده آفریده ایم و به سوی ما باز گردانده نمی شوید؟!»

مکارم الأخلاق، ص ۴۵۳.

حدیث ۴۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِلْمُخْلِصِينَ، أَوْلَيْكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى تَنْجِلِي عَنْهُمْ كُلَّ فِتْنَةٍ ظَلَمَاءَ؛

خوشا به سعادت بندگان مُخلص خدا! آنان چراغ های هدایت اند که هر فتنه تاریکی، به وسیله آنها برطرف می شود.

الترغيب والترهيب، ج ۱، ص ۵۴، ح ۵.

حدیث ۴۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَحَا، صَلَحَتْ أُمَّتِي وَإِذَا فَسَدَا، فَسَدَتْ أُمَّتِي. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَنْ هُمَا؟ قَالَ: أَلْفُقَهَاءُ وَالْأُمَرَاءُ؛
 دو گروه از امت من، اگر صالح شوند، امت صالح می شوند و اگر فاسد شوند، امت فاسد می شوند. عرض شد: ای رسول خدا! آن دو گروه کدامند؟ فرمودند: عالمان و حاکمان.
 خصال، ص ۳۷.

حدیث ۴۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَمَّا لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ، كَمَا تَكُونُونَ يُؤَلَّى عَلَيْكُمْ؛
 کارگزاران شما [نتیجه] اعمال شما هستند، همان گونه که هستید، بر شما حکومت می شود.
 شرح شهاب الأخبار، ص ۲۶۰.

حدیث ۴۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَانصَحِ الْأُمَّةَ وَأَرْحَمْهُمْ، فَإِذَا كُنْتَ كَذَلِكَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَلَدِهِ أَنْتَ فِيهَا وَارَادَ أَنْ يُنَزَلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ، نَظَرَ إِلَيْكَ فَرَحِمَهُمْ بِكَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقَرْيَةَ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ»؛
 با مردم، منصفانه رفتار کن و خیرخواه و مهربان آنان باش؛ زیرا اگر چنین بودی و خداوند، بر مردم آبادی که تو در آن به سر می بری، خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو، به آنان رحم می کند. خدای متعال می فرماید: «و پروردگار تو، هرگز بر آن نبوده که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی، هلاک کند».
 مکارم الأخلاق، ص ۴۵۷.

حدیث ۴۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَةُ اللَّهِ وَرِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ وَسَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ؛
 از خوشبختی انسان، درخواست خیر از خداوند و خشنودی به خواست اوست. و از بدبختی انسان است که از خدا، درخواست خیر نکند و به خواست او ناخشنود باشد.
 تحف العقول، ص ۵۵.

حدیث ۴۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید سخن خیر بگوید یا سکوت نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۱۵.

حدیث ۴۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا وَقَفَ الْعِبَادُ نَادَى مُنَادٍ لِيُقِمَ مَنْ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَيُدْخِلَ الْجَنَّةَ. قِيلَ: مَنْ ذَا الَّذِي أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ؟ قَالَ: الْعَافُونَ عَنِ النَّاسِ؛ هنگامی که بندگان در پیشگاه خدا می ایستند، آوازدهنده ای ندا دهد: آن کس که مزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود. گفته می شود: چه کسی مزدش با خداست؟ می گوید: گذشت کنندگان از مردم. کنز العمال، ح ۷۰۰۹.

حدیث ۴۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ آتَاكَ بِهِ، صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ، وَإِنْ كَانَ بَغِيضًا، وَازْدِدِ الْبَاطِلَ عَلَى مَنْ جَاءَ بِهِ، مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ وَإِنْ كَانَ حَبِيْبًا؛ حق را از هر کس که برایت آورد، کوچک باشد یا بزرگ، بپذیر، هر چند دشمنت باشد و باطل را، کوچک یا بزرگ، هر کس گوید، به خودش برگردان، هر چند دوست باشد. کنز العمال، ح ۴۳۱۵۲.

حدیث ۴۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَاْفُوا تَشْقَطِ الصُّغَائِرُ بَيْنَكُمْ؛ از یکدیگر گذشت کنید، تا کینه های میان شما از بین برود. کنز العمال، ح ۷۰۰۴.

حدیث ۴۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَفَا عَنْ مَظْلَمَةٍ، أَبَدَلَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ هر کس از ظلمی که در حق او شده، گذشت کند، خداوند، به جای آن، در دنیا و آخرت به او عزت می بخشد. امالی طوسی، ص ۱۸۲.

حدیث ۴۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقْرَبُكُمْ غَدًا مِنِّي فِي الْمَوْقِفِ، أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَآدَاكُمْ لِلْإِمَانَةِ وَأَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ وَأَحْسَنُكُمْ خُلُقًا وَأَقْرَبُكُمْ مِنَ النَّاسِ؛ نزدیک ترین شما به من در قیامت: راستگوترین، اماندارترین، وفادارترین به عهد و پیمان، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما

به مردم است.

امالی طوسی، ص ۲۲۹.

حدیث ۴۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُفِ إِذَا وَعَدَ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، هر گاه وعده می دهد، باید وفا کند.

کافی، ج ۲، ۳۶۴، ح ۲.

حدیث ۴۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ فِيهِنَّ رُحْصَةٌ: بُرُّ الْوَالِدَيْنِ مُسْلِمًا كَانَ أَوْ كَافِرًا وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِمُسْلِمٍ أَوْ كَافِرًا وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى مُسْلِمٍ كَانَ أَوْ كَافِرًا؛

سه چیز است که ترک آن برای هیچ کس جایز نیست: نیکی به پدر و مادر، مسلمان باشند یا کافر، وفای به عهد با مسلمان یا کافر و ادای امانت به مسلمان یا کافر.

جامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۱۶، ح ۳۴۶۹.

حدیث ۴۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمُهُمْ وَخَدَّ نَهْمَ فَلَمْ يَكْذِبْهُمْ وَوَعَدَهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مَرْوَتُهُ وَظَهَرَتْ عَدَالَتُهُ وَوَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ وَحُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید، خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸.

حدیث ۴۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهِيَ رَاجِعَةٌ عَلَى صَاحِبِهَا: الْبُغْيُ وَالْمَكْرُ وَالنَّكْتُ؛

سه خصلت است که در هر کس باشد (آثارش) به خود او بر می گردد: ظلم کردن، فریب دادن و تخلف از وعده.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۱.

حدیث ۴۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا مِنَ اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ وَحُسْنَ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ وَوَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - ؛

سه چیز است که هر کس نداشته باشد، نه از من است و نه از خدای - عز و جل - . عرض شد: ای رسول خدا! آنها کدامند؟ فرمودند: بردباری که به وسیله آن جهالت نادان را دفع کند، اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲.

حدیث ۴۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهُمُّ الْعَبْدُ بِالْحَسَنَةِ فَيَعْمَلُهَا فَإِنْ هُوَ لَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً بِحُسْنِ نِيَّتِهِ، وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرًا، وَيَهُمُّ بِالسَّيِّئَةِ أَنْ يَعْمَلَهَا فَإِنْ لَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَإِنْ هُوَ عَمِلَهَا أُجِّلَ سَبْعَ سَاعَاتٍ، وَقَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ وَهُوَ صَاحِبُ الشَّمَالِ لَا تَعْجَلْ عَسَى أَنْ يُتْبِعَهَا بِحَسَنَةٍ تَمْحُوهَا، فَإِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - يَقُولُ: «إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ» أَوْ الْأَسْتِغْفَارِ، فَإِنْ هُوَ قَالَ: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَآتَوْبَ إِلَيْهِ، لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ شَيْءٌ، وَإِنْ مَضَتْ سَبْعَ سَاعَاتٍ وَلَمْ يُتْبِعْهَا بِحَسَنَةٍ وَاسْتَغْفَرَ قَالَ صَاحِبُ الْحَسَنَاتِ لِصَاحِبِ السَّيِّئَاتِ: أَكْتُبَ عَلَيَّ الشَّقَى الْمَحْرُومِ؛

بنده، قصد می کند کار خوبی انجام دهد، اگر [مانعی پیش می آید و] آن کار را انجام ندهد، خداوند به سبب نیت خوب او یک ثواب برایش می نویسد و اگر آن را انجام دهد، ده ثواب برایش می نویسد و اگر تصمیم بگیرد کار بدی انجام بدهد، اگر آن را انجام ندهد، گناهی برایش نوشته نمی شود و اگر انجامش دهد، هفت ساعت مهلت داده می شود و فرشته مأمور ثبت خوبی ها، به فرشته ثبت بدی ها که فرشته سمت چپ است، می گوید: شتاب مکن. شاید به دنبال آن کار بد، کار خوبی انجام دهد که آن بدی را پاک نماید؛ زیرا خدای - عز و جل - می فرماید: «همانا، خوبی ها، بدی ها را از بین می برند» یا شاید آمرزش بخواند. پس اگر بگوید: «اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَآتَوْبَ إِلَيْهِ» گناهی بر او نوشته نمی شود؛ ولی چنانچه هفت ساعت بگذرد و بعد از آن گناه، ثوابی نکند و آمرزش نخواهد، فرشته مأمور ثبت خوبی ها، به فرشته مأمور ثبت بدی ها و گناهان می گوید: بنویس بر ضد این بدبخت محروم!

کافی، ج ۲، ص ۴۲۹، ح ۴.

حدیث ۴۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَهُمَا فِي الْجَنَّةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّهُ مَعَ الْفُجُورِ وَهُمَا فِي النَّارِ؛

شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکی همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی بپرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶.

حدیث ۴۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنَا زَعِيمٌ بَيْتٍ فِي رَبِضِ الْجَنَّةِ وَبَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ وَبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ، لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَلِمَنْ تَرَكَ الْكِذْبَ وَ
إِنْ كَانَ هَازِلًا وَلِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ؛

من برای کسی که بگومگو را رها کند، هر چند حق با او باشد، و برای کسی که دروغ گفتن را اگر چه به شوخی باشد، ترک
گوید، و برای کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه‌ای در حومه بهشت و خانه‌ای در مرکز بهشت و خانه‌ای در بالای بهشت
ضمانت می‌کنم.

خصال، ص ۱۴۴، ح ۱۷۰.

حدیث ۴۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمِينَ تَهَاَجَرَا فَمَكَّنَا ثَلَاثًا لَا يَضِيحُ طَلْحَانِ إِلَّا كَانَا خَارِجِينَ مِنَ الْأَسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ
السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ؛

دو مسلمانی که سه روز با هم قهر کنند و آشتی ننمایند، هر دو از اسلام بیرون می‌روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نیست. و هر
کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز قیامت زودتر به بهشت می‌رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵.

حدیث ۴۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْإِخْتِلَافَ وَالتَّنَازُعَ وَالتَّشَبُّطَ، مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ وَهُوَ مِمَّا لَا يَجِبُهُ اللَّهُ وَلَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَالطَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند، نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می
دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶

حدیث ۴۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيَفْرِجْ عَنْ مُعْسِرٍ؛

هر کس می‌خواهد دعایش مستجاب شود و غمش از بین برود، باید گره از کار گرفتاری باز کند.

نهج الفصاحه: ح ۲۹۶۱.

حدیث ۴۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّاعِمِ الشَّاكِرِ، لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ الصَّائِمِ الْمُحْتَسِبِ، وَالْمُعَافَى الشَّاكِرِ، لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَأَجْرِ الْمُتَبَلِّغِ الصَّابِرِ، وَالْمُعْطَى الشَّاكِرِ، لَهُ مِنَ
الْأَجْرِ كَأَجْرِ الْمَحْرُومِ الْقَانِعِ؛

سیر سپاسگزار، اجرش همانند روزه داری است که برای خدا روزه می‌گیرد. تندرست سپاسگزار، همانند آن اجری را دارد که بیمار

شکیبا، و بخشنده سپاسگزار، همان اجر را دارد که تنگدست قانع.

کافی، ج ۲، ص ۹۴، ح ۱.

حدیث ۴۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَمَاعُ الْخَيْرِ خَشِيَةُ اللَّهِ ؛

عصاره همه خوبی ها، ترس از خداست.

المواعظ العددیه، ص ۳۲.

حدیث ۴۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْبُكَاءُ مِنْ خَشِيَةِ اللَّهِ نَجَاةٌ مِنَ النَّارِ؛

گریه از ترس خدا، مایه نجات از دوزخ است.

جامع الأحادیث، ص ۶۴.

حدیث ۴۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَامَلَ النَّاسَ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَ حَيَّدَهُمْ فَلَمْ يَكْدِبْهُمْ وَ وَعَدَهُمْ فَلَمْ يَخْلِفْهُمْ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ وَ ظَهَرَتْ عَدَالَتُهُ وَ وَجِبَتْ أُخُوَّتُهُ وَ حُرِّمَتْ غَيْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸، ح ۲۸.

حدیث ۴۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَ لَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَسُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ؛

به خدایی که جانم در اختیار اوست، وارد بهشت نمی شوید مگر مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید، مگر این که یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزی راهنمایی کنم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

مشکاة الأنوار، ص ۱۵۷.

حدیث ۴۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ؟ كُلُّ عَتَلٍ جَوَاطِ مُسْتَكْبِرٍ؛
آیا شما را از اهل دوزخ آگاه نکنم؟ هر درشتخویِ خشنِ متکبر.
الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۶۳، ح ۱۶.

حدیث ۴۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُعَذِّبُ اللَّهُ اللِّسَانَ بِعَذَابٍ لَا يُعَذِّبُ بِهِ شَيْئًا مِنَ الْجَوَارِحِ. فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ! عَذَّبْتَنِي بِعَذَابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَيْئًا؟! فَيَقَالُ لَهُ: خَرَجْتُ مِنْكَ
كَلِمَةً فَبَلَغْتَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا، فَسَفَكَ بِهَا الدَّمَ الْحَرَامَ وَأَنْتَهَبَ بِهَا الْمَالَ الْحَرَامَ وَأَنْتَهَكَ بِهَا الْفَرْجَ الْحَرَامَ؛
خداوند! زبان را عذابی دهد که هیچ یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبان گوید: ای پروردگار! مرا عذابی دادی که
هیچ چیز را چنان عذاب ندادی؟! در پاسخش گفته شود: سخنی از تو بیرون آمد و به شرق و غرب زمین رسید و به واسطه آن
خونی به ناحق ریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتک شد.
کافی، ج ۲ ص ۱۱۵، ح ۱۶.

حدیث ۴۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الذَّنْبُ شَوْمٌ عَلَى غَيْرِ فَاعِلِهِ إِنْ عَيَّرَهُ ابْتِلَى بِهِ وَإِنْ اغْتَابَهُ آثَمَ وَإِنْ رَضِيَ بِهِ شَارَكَهُ؛
گناه برای غیر گناهکار نیز شوم است. اگر گناهکار را سرزنش کند، به آن مبتلا می شود، اگر از او غیبت کند گناهکار شود و اگر به
گناه او راضی باشد، شریک وی است.
نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۳.

حدیث ۴۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يُؤْتِي بِأَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْقِفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابَهُ فَلَا يَرَى حَسَنَاتِهِ، فَيَقُولُ: إِلَهِي! لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي!
فَيَقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَلَا يَنْسَى. ذَهَبَ عَمَلُكَ بِاِغْتِيَابِ النَّاسِ. ثُمَّ يُؤْتِي بِأَخْرَ وَيُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابَهُ فَيَرَى فِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً، فَيَقُولُ:
إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَإِنِّي مَا عَمِلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ! فَيَقَالُ: لِأَنَّ فُلَانًا اغْتَابَكَ فَدَفَعْتُ حَسَنَاتَهُ إِلَيْكَ؛
روز قیامت، فردی را می آورند و او را در پیشگاه خداوند نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن
نمی بیند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن، طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو،
نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به
او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا
نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد، حسنات او به تو داده شد.
جامع الأخبار، ص ۴۱۲.

حدیث ۴۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النَّاسِ الظَّانُّونَ وَ شَرُّ الظَّانِّينَ الْمُتَجَسِّسُونَ وَ شَرُّ الْمُتَجَسِّسِينَ الْقَوَالُونَ وَ شَرُّ الْقَوَالِينَ الْهَتَّاكُونَ؛

بدترین مردم، بدگمانانند و بدترین بدگمانان، تجسس کنندگانند و بدترین تجسس کنندگان، بازگوکنندگانند و بدترین بازگوکنندگان، پرده درانند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۴۷، ح ۱۵.

حدیث ۴۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْغِيْبَةُ أَسْرَعُ فِي دِينِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الْأَكْلَةِ فِي جَوْفِهِ؛

غیبت کردن، در (نابودی) دین مسلمان، مؤثرتر از خوره در درون اوست.

کافی، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۱.

حدیث ۴۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَرَعُونَ عَنْ ذِكْرِ الْفَاجِرِ حَتَّى يَعْرِفَهُ النَّاسُ؟! فَادْكُرُوا الْفَاجِرَ بِمَا فِيهِ يَحْذَرُهُ النَّاسُ؛

آیا از بردن نام بدکار برای این که مردم او را بشناسند خودداری می کنید؟ بدکار را با اعمال و کردارش معرفی کنید، تا مردم از او برحذر باشند.

کنز العمال، ح ۸۰۷۰.

حدیث ۴۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَتَرَ أَخَاهُ فِي فَاحِشَةٍ رَأَاهَا عَلَيْهِ، سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس از برادر [دینی] خود، کار زشتی مشاهده کند و آن را بپوشاند، خداوند، در دنیا و آخرت، عیب پوش او خواهد بود.

کنز العمال، ح ۶۳۹۲.

حدیث ۴۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمُظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا فَإِنَّهَا لَيْسَ دُونَهَا حِجَابٌ؛

از نفرین مظلوم بترسید اگر چه کافر باشد؛ زیرا در برابر نفرین مظلوم، پرده و مانعی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۴۸.

حدیث ۴۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْتَمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ؛

مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را به عذاب خود گرفتار سازد.
نهج الفصاحه، ح ۸۳۳.

حدیث ۴۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِهِمْ. قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: بِإِطْعَامِهِمُ الْحَلَالَ؛

فرزندانتان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سؤال شد: این چطور ممکن است، ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال (به مادرانشان).

جنگ مهدوی، ص ۱۳۲.

حدیث ۴۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لَا صَبِيَّانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ؛

خانه ای که کودک در آن نباشد، برکت ندارد.

کنز العمال، ح ۴۴۴۲۵.

حدیث ۴۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا فَعُوقِبَ بِهِ، فَاللَّهُ أَعْدَلُ مِنْ أَنْ يُسْنِيَ عُقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ، وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَاللَّهُ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ؛

هر کس در دنیا به گناهی گرفتار شود و به خاطر آن، مجازات گردد، خداوند، عادل تر از آن است که [در قیامت] مجازات آن گناه را بر بنده اش تکرار نماید و هر کس در دنیا گناهی مرتکب شود و خداوند، آن را بپوشاند (ببخشد)، خدا بزرگوارتر از آن است که عفو خود را باز پس گیرد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۶۸، ح ۲۶۰۴.

حدیث ۴۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! ... لَا تُصَادِقُ أَكْرَبَ الرِّبَا فَإِنَّهُ يُبَارِزُ اللَّهَ، لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: «فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ»؛

ای علی! با رباخوار رفاقت نکن؛ زیرا او با خداوند به مبارزه برخاسته. چون خداوند متعال می فرماید: «اگر دست از رباخواری برنداشتید، پس به خدا و رسولش اعلان جنگ دهید».

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۶، ح ۱۸۹.

حدیث ۴۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكَلَ الرِّبَا مَلَأَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - بَطْنَهُ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ مَا أَكَلَ، وَإِنْ اِكْتَسَبَ مِنْهُ مَالًا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ شَيْئًا مِنْ عَمَلِهِ، وَ لَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ مَا كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُ قِيرَاطٌ (وَاحِدٌ)؛

هر کس ربا بخورد، خداوند - عز و جل - به اندازه ربایی که خورده، شکمش را از آتش دوزخ پر کند و اگر از طریق ربا، مالی به دست آورد، خدای تعالی هیچ عمل او را نپذیرد و تا زمانی که قیراطی (کمترین مقدار) از مال ربا نزدش باشد، پیوسته خداوند و فرشتگانش او را نفرین کنند.

ثواب الأعمال، ص ۲۸۵.

حدیث ۴۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا ظَهَرَ الزُّنَا وَالرِّبَا فِي قَرْيَةٍ، فَقَدْ أَحَلَّوْا بِأَنْفُسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ؛

هرگاه زنا و ربا در جایی آشکار شود، مردم آنجا خود را در عذاب خدا افکنده اند.

نهج الفصاحه، ح ۲۱۸.

حدیث ۴۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ عَلَى بَابِهَا: الصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ؟ قَالَ: لِأَنَّ الصَّدَقَةَ تَفْعُ عَلَى يَدِ الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَالْقَرْضُ لَا يَقَعُ إِلَّا فِي يَدِ مَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ؛

وارد بهشت شدم، دیدم بر در آن نوشته است: (ثواب) صدقه، ده برابر است و قرض هجده برابر. گفتم: ای جبرئیل! چرا صدقه ده برابر و قرض هجده برابر است؟ گفت: زیرا صدقه به دست نیازمند و بی نیاز می رسد، اما قرض جز به دست کسی که به آن نیاز دارد، نمی رسد.

کنز العمال، ح ۱۵۳۷۳.

حدیث ۴۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا، أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ اتِّلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ؛

هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد پرداخت آن را داشته باشد، خداوند، آن را بپردازد (او را یاری می کند) و هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد تلف کردن داشته باشد، خداوند، آن را تلف کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۹.

حدیث ۴۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفاً فَأَحْسَنَ طَلَبْتُهُ اشْتَأَتْ نَفَ الْعَمَلِ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ فِئْطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ؛

هر کس به گرفتار و درمانده‌ای، قرض بدهد و در پس گرفتن آن، خوش رفتاری کند، [گناهانش پاک شده] اعمالش را دوباره شروع می‌کند و خداوند در برابر هر درهم، هزار فئطار (ثروتی فراوان) در بهشت به او عطا کند. ثواب الأعمال، ص ۲۸۹.

حدیث ۴۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اخْتَجَّ إِلَيْهِ أَخُوهُ الْمُسْلِمِ فِي قَرْضٍ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

کسی که برادر مسلمانش در قرضی به او نیاز پیدا کند و او بتواند قرض بدهد و چنین نکند، خداوند، بوی بهشت را بر او حرام می‌کند. أمالی صدوق، ص ۵۱۶.

حدیث ۴۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا ابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي، أَمَلًا صَدَرَكَ غِنَى، وَأَسَدَّ فَقْرَكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ، مَلَأْتُ صَدْرَكَ شُغْلًا وَلَمْ أَشَدَّ فَقْرَكَ؛

ای فرزند آدم! برای عبادت من، خود را فارغ گردان تا دلت را از بی‌نیازی پُر کرده، فقرت را برطرف کنم. و اگر چنین نکنی، دل مشغولیت را فراوان نموده، فقرت را برطرف نکنم. سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۷۶، ح ۴۱۰۷.

حدیث ۴۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيَبْتَلِي الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ فَإِنْ رَضِيَ، بَوَّرَكَ لَهُ وَإِنْ لَمْ يَرْضَ، لَمْ يُبَارِكْ لَهُ؛

خداوند، انسان را با روزی آزمایش می‌کند، تا ببیند چگونه عمل می‌کند؛ اگر راضی شود، برکت داده می‌شود و اگر راضی نشود، برکت داده نمی‌شود. كنز العمال، ح ۷۱۲۱.

حدیث ۴۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعَلُّمُ رَأْسُ الْخَيْرِ كُلِّهِ، وَالْجَهْلُ رَأْسُ الشَّرِّ كُلِّهِ؛

دانایی، سرآمد همه خوبی‌ها و نادانی، سرآمد همه بدی‌هاست. بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۵، ح ۹.

حدیث ۴۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوَابًا أَلْبَرُ وَإِنَّ أَسْرَعَ الشَّرِّ عِقَابًا أَلْبَعِيُّ؛

پاداش نیکوکاری، زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز، زودتر از هر کار بد دیگری گریبان می گیرد.
خصال، ص ۱۱۰، ح ۸۱.

حدیث ۴۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ! لَمَسْتُ عَجِبْتُ مِنْ أَمْرٍ وَإِنَّهُ لَعَجَبٌ، إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَزَوَّجُ الْمَرْأَةَ وَمَا رَأَاهَا وَمَا رَأَتْهُ قَطُّ حَتَّى إِذَا ابْتَنَى بِهَا اضْطَحَبَا وَمَا شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيْهِمَا مِنَ الْآخِرِ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً»؛

مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: ای پیامبر خدا! چیزی مرا به تعجب واداشته و واقعا عجیب است: مردی با زنی ازدواج می کند که وی را قبلاً ندیده و زن نیز او را هرگز ندیده بوده است؛ ولی پس از ازدواج، چنان علاقه و صمیمیتی بین آنان ایجاد می گردد که هیچ کسی نزد آنان محبوب تر از دیگری نیست! [علت آن چیست؟] رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: [در قرآن آمده است که] «[خداوند]، بین شما [همسران]، دوستی و رحمت قرار داد».

تفسیر ثعلبی، ج ۷، ص ۲۹۹.

حدیث ۴۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي. مَا أَكْرَمَ النِّسَاءَ إِلَّا كَرِيمٌ وَلَا أَهَانَهُنَّ إِلَّا لَيْئِمٌ؛

بهترین شما کسی است که برای خانواده اش بهتر باشد، و من از همه شما برای خانواده ام بهترم. زنان را گرامی نمی دارد، مگر انسان بزرگوار و به آنان اهانت نمی کند، مگر شخص پست و بی مقدار.
نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۰.

حدیث ۴۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّجَالِ مِنْ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَى أَهْلِهِمْ وَيَحْتُونُ عَلَيْهِمْ وَلَا يَظْلِمُونَهُمْ؛

بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود، خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم ننمایند.
مکارم الأخلاق، ص ۲۱۶.

حدیث ۴۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ وَيُحِبُّ أَهْلَهُ وَوَلَدَهُ وَأَحَبُّ شَيْءٍ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَرَى الرَّجُلَ مَعَ امْرَأَتِهِ وَوَلَدِهِ عَلَى مَا تَدْرِي بِأَكْلُونِ، فَإِذَا

اجْتَمَعُوا عَلَيْهَا نَظَرَ إِلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ لَهُمْ، فَيَغْفِرُ لَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقُوا مِنْ مَوْضِعِهِمْ؛

خداوند، مؤمن و خانواده و فرزندان را دوست دارد. محبوب ترین چیز نزد خداوند آن است که مرد را با زن و فرزندان بر سفره ای ببیند که از آن غذا می خورند. پس در آن هنگام که بر سفره گرد آیند، به آنها نگاهی مهربانانه می کند و آنها را پیش از آن که از جای خود متفرق شوند، می آمرزد.

تنبيه الغافلین، ص ۳۴۳، ح ۴۹۸.

حدیث ۴۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطِيعِي زَوْجَكَ يَكْفِكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَبِرِّي وَالِدَيْكَ يَكْثُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ؛

شوهرت را اطاعت کن تا خیر دنیا و آخرت کفایت شود و به پدر و مادرت نیکی کن تا خیر خانه ات زیاد شود.

کنز العمال، ح ۴۳۳۸۸.

حدیث ۴۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْغَفِيفَةُ، الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا، الدَّلِيلَةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، أَلْحِصَانُ عَلَى غَيْرِهِ الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَتُطِيعُ أَمْرَهُ وَ إِذَا خَلَابِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيدُ مِنْهَا؛

بهترین زنانان، زن زایا، بسیار مهربان و پاک دامن است که نزد خویشاوندان خود عزیز باشد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیاراید و از غیر او بپوشاند، سخن شوهرش را بشنود و فرمان او را اطاعت نماید و چون شوهرش با او خلوت کند، خود را در اختیار او قرار دهد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۴، ح ۱.

حدیث ۴۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صَلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تُعِينَهُ وَتَرْضِيَهُ وَأَنْ صَامَتِ الدَّهْرَ وَقَامَتِ اللَّيْلَ وَأَعْتَقَتِ الرَّقَابَ وَأَنْفَقَتِ الْأَمْوَالَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَكَانَتْ أَوَّلَ مَنْ يَرِدُ النَّارَ. ثُمَّ قَالَ: وَعَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَالْعَذَابِ إِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا؛

هر زنی که شوهرش را آزار دهد، اگر تمام عمرش را روزه بگیرد و شب ها عبادت کند و بنده ها آزاد نماید و مال ها در راه خدا انفاق کند، خداوند، هیچ نماز و کار نیکی را از او نمی پذیرد، تا آن گاه که به شوهرش کمک کند و او را از خود راضی نماید و گرنه آن زن، اولین کسی است که به جهنم می رود. سپس فرمودند: مرد، هم اگر همسر خود را اذیت کند یا به او ظلم نماید، چنین گناه و عذابی خواهد داشت.

ثواب الأعمال، ص ۳۳۵، ح ۱.

حدیث ۴۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا؛

یکدیگر را به رفتار نیک با زنان سفارش کنید.

بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۶۲۸، ح ۷۴۴.

حدیث ۴۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْظُّرَّةُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ، فَمَنْ تَرَكَهَا خَوْفًا مِنَ اللَّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيْمَانًا يَجِدُ حَلَاوَتَهُ فِي قَلْبِهِ؛

نگاه [حرام] تیری زهر آگین از تیرهای ابلیس است که هر کس از ترس خدا آن را ترک کند، خداوند به او ایمانی عطا می فرماید

که شیرینی آن را در دلش احساس نماید.

مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۸، ح ۱۶۶۸۰.

حدیث ۴۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ امْرَأَةً أَوْ لَ رَمَقَةٍ ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحَدَّثَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوَتَهَا فِي قَلْبِهِ؛

هیچ مرد مسلمانی نیست که نگاهش به زنی بیفتد و چشم خود را پایین نیندازد مگر این که خدای متعال به او توفیق عبادتی دهد که

شیرینی آن را در دل خویش بیابد.

کنز العمال، ح ۱۳۰۵۹.

حدیث ۴۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ عَيْنٍ بَاكِيَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ حَسْبِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛

هر چشمی در روز قیامت، گریان است، مگر سه چشم: چشمی که از ترس خداوند متعال بگرید، چشمی که از نگاه به حرام های

خدا بسته شود و چشمی که در راه خدا، شب بیدار باشد.

من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۸، ح ۹۴۲.

حدیث ۴۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْلِ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا؛

خداوند، به شدت خشم می گیرد بر زن شوهرداری که چشم خود را از غیر شوهر خود یا از کسی که محرم او نیست، پُر کند.

ثواب الأعمال، ص ۳۳۸، ح ۱.

حدیث ۴۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا ارَادَ اللّٰهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا ابْتَلَاهُمْ؛
خداوند، هرگاه خیر ملتی را بخواهد آنان را گرفتار می کند.
جامع الأخبار، ص ۳۱۰، ح ۸۵۵.

حدیث ۴۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الرَّجُلُ رَاعٍ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَىٰ بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ؛
مرد، سرپرست خانواده است و درباره آنان از او سؤال می شود و زن، سرپرست خانه شوهرش و فرزندان اوست و درباره آنان از وی سؤال می شود.
صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۲۵.

حدیث ۴۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذَا ارَادَ اللّٰهُ بِاَهْلِ بَيْتٍ خَيْرًا فَفَقَّهَهُمْ فِي الدِّينِ وَوَقَّرَ صِيغَهُمْ كَبِيرَهُمْ وَرَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فِي مَعِيشَتِهِمْ وَالْقَصِيْدَ فِي نَفَقَاتِهِمْ وَبَصَّرَهُمْ عَيْبَهُمْ فَيَتَوَبُّوْا مِنْهَا وَاِذَا ارَادَ بِهِمْ غَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلًا؛
هرگاه خداوند برای خانواده ای خیر بخواهد، آنان را در دین دانا می کند، کوچک ترها بزرگ ترهایشان را احترام می نمایند، مدارا در زندگی و میانه روی در خرج کردن را روزیشان می نماید و به عیوبشان آگاهشان می سازد، تا آنها را برطرف کنند و اگر برای آنان جز این بخواهد، به خودشان واگذارشان می نماید.
نهج الفصاحه، ح ۱۴۷.

حدیث ۴۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَلَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا» فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللّٰهِ! كَيْفَ نَقِي أَهْلَنَا نَارًا؟ قَالَ: تَأْمُرُونَهُمْ بِمَا يُحِبُّ اللّٰهُ وَتَنْهَوْنَهُمْ عَمَّا يَكْرَهُهُ اللّٰهُ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله این آیه را تلاوت فرمودند: «خود و خانواده تان را از آتش دوزخ حفظ کنید»، گفتند: ای رسول خدا! چگونه خانواده مان را از آتش دوزخ حفظ کنیم؟ فرمودند: به آنچه خدا دوست دارد امرشان کنید و از آنچه خدا نمی پسندد، نهیشان ننمائید.
الدر المنثور، ج ۶، ص ۲۴۴.

حدیث ۴۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقُولُ اللّٰهُ - عَزَّ وَجَلَّ - اِذْ كَانَ الْغَالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الْاِسْتِغَالُ بِى، جَعَلْتُ بُعِيْتَهُ وَ لَدَّتَهُ فِى ذِكْرِى فَاِذَا جَعَلْتُ بُعِيْتَهُ وَ لَدَّتَهُ فِى ذِكْرِى عَشَقْتَنِي وَ عَشَقْتُهُ فَاِذَا عَشَقْتَنِي وَ عَشَقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجَابَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَهُ وَ صَيَّرْتُ ذَلِكَ تَغَالِبًا عَلَيْهِ لَئِيَسْهَوَ اِذَا سَهَا النَّاسُ اَوْلَيْكَ كَلَامَهُمْ

كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ أَوْلَيْكَ الْأَبْطَالُ حَقًّا؛

خدای - عزّ و جلّ - می فرماید: هر گاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم، عاشق من شود و من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم، حجاب میان خود و او را بر دارم و عشق خود را بر جان او چیره گردانم، چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود، سخن اینان، سخن پیامبران است، اینان به راستی قهرمانند.

کنز العمال، ح ۱۸۷۲.

حدیث ۴۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ، كَتَبَ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - لَهُ حَسَنَةً وَ مَنْ فَرَّحَهُ، فَرَّحَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَ مَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ، دُعِيَ بِالْأَبْوَيْنِ فَيَكْسِيَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نَوْرِهِمَا وَجْهَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند - عزّ و جلّ - برای او ثواب می نویسد و هر کسی که او را شاد کند ، خداوند روز قیامت او را شاد خواهد کرد و هر کس قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش دعوت می شوند و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آنها ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

کافی ، ج ۶ ، ص ۴۹ ، ح ۱.

حدیث ۴۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيُضِيءُ عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا؛

خداوند، از بنده ای که پس از خوردن لقمه ای غذا و یا آشامیدن جرعه ای، او را سپاس می گوید، خشنود می گردد.

نهج الفصاحه، ح ۷۹۱.

حدیث ۴۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ الْحَيَّيَ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ؛

خداوند، انسان با حیای بردبار با عفتی را که پاک دامنی می ورزد، دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۲، ح ۸.

حدیث ۴۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ مَا دَامَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ وَ إِنْ كَانَ يَسِيرًا؛

خداوند، عمل صالح مداوم را هر چند اندک باشد، دوست دارد.

کنز العمال، ح ۵۳۴۸.

حدیث ۴۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَضْمَنُ لِي بِرَّ الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةَ الرَّحِمِ أَضْمَنَ لَهُ كَثْرَةَ الْمَالِ وَزِيَادَةَ الْعُمُرِ وَالْمَحَبَّةَ فِي الْعَشِيرَةِ؛

هر کس نیکی به پدر و مادر و صلہ رحم را برایم ضمانت کند، من نیز زیادی ثروت، طول عمر و محبت او را در دل خویشاوندان، ضمانت می نمایم.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶، ح ۱۲.

حدیث ۴۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ؛

نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادرش، عبادت است.

تحف العقول، ص ۴۶.

حدیث ۴۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَنْ أَطْعَمَ مِنْ جُوعٍ أَوْ دَفَعَ عَنْهُ مَغْرَمًا أَوْ كَشَفَ عَنْهُ كَرْبًا؛

محبوب ترین کارها نزد خدا، سیر کردن گرسنه یا پرداختن بدهی یا برطرف کردن گرفتاری اوست.

نهج الفصاحه، ح ۷۶.

حدیث ۴۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَمَا وَقِيَ بِهِ الْمَرْءُ عِرْضَهُ كُتِبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ؛

هر کار نیکی صدقه است و هر چیزی که به وسیله آن آبروی کسی حفظ شود برای او صدقه نوشته می شود.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۸۲، ح ۲۹.

حدیث ۴۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْفَقُوا وَأَرْضَحُوا وَلَا تُحْصُوا فَيُحْصَى عَلَيْكُمْ وَلَا تُوعُوا فَيُوعَى عَلَيْكُمْ؛

انفاق کنید و هدیه بدهید و شمارش نکنید که درباره شما شمارش می شود و [انفاق شده را] به خاطر مسپارید که بر ضد شما به خاطر سپرده خواهد شد.

کنز العمال، ح ۱۶۱۳۸.

حدیث ۴۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ! لَا يُؤْمِنُ بِي عَبْدُ بَيْتِ شَبْعَانَ وَآخُوهُ - أَوْ قَالَ: جَارُهُ - الْمُسْلِمُ جَائِعٌ؛

سوگند به آن که جان محمد در دست اوست! بنده ای که شب را سیر بخوابد و برادر مسلمانش - یا فرمودند: همسایه مسلمانش - گرسنه باشد، به من ایمان نیاورده است.

امالی طوسی ص ۵۹۸، ح ۱۲۴۱.

حدیث ۴۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! إِذَا بَكَى الْيَتِيمَ اهْتَزَّ الْعَرْشُ، فَيَقُولُ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - لِحَبْرَائِيلَ: وَسَّعَ فِي النَّارِ لِمَنْ أَبْكَاهُ فَإِنِّي أَبْكِيهِ، وَوَسَّعَ فِي الْجَنَّةِ لِمَنْ أَضْحَكَهُ فَإِنِّي أَضْحِكُهُ؛

ای علی! هرگاه یتیم بگرید، عرش به لرزه می افتد، سپس خداوند - عز و جل - به جبرئیل می فرماید: آتش دوزخ را برای کسی که او را گریاند، گسترش بده که من او را خواهم گریاند. و برای کسی که او را خندانند در بهشت جایی باز کن که من او را خندان سازم.

وصیه النبی صلی الله علیه و آله لعلی علیه السلام (میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۸، ح ۱۹۸).

حدیث ۴۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ. أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا؛

بهترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد و به او نیکی کنند و بدترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد و با او بدی کنند. من و سرپرست یتیم، در بهشت مانند دو انگشت همراهیم.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۱۰.

حدیث ۴۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ عَنْهُ أَوْجَبَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ كَمَا أَوْجَبَ اللَّهُ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ؛

هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آن که بی نیاز گردد، خداوند به سبب این کار بهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۸.

حدیث ۴۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتُحِبُّ أَنْ يَلِينَ قَلْبُكَ وَ تُدْرِكَ حَاجَتَكَ؟ إِزْحَمِ الْيَتِيمَ وَ امْسَحْ رَأْسَهُ وَ اطْعِمْهُ مِنْ طَعَامِكَ يَلِينُ قَلْبُكَ وَ تُدْرِكَ حَاجَتَكَ؛
 آیا دوست داری نرمدل شوی و به خواسته ات برسی؟ به یتیم مهربانی کن و دست محبت بر سر او بکش و از غذایت به او بخوران،
 تا دلت نرم شود و به خواسته ات برسی.
 نهج الفصاحه، ح ۲۷.

حدیث ۴۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْإِنْفَاقَ وَيُغِيضُ الْإِقْتَارَ، فَانْفِقْ وَ اطْعِمْ وَ لَا تُصْرَصِرْ فَيَغْسِرَ عَلَيْكَ الطَّلَبُ؛
 خداوند، خرج کردن را دوست دارد و با سخت خرج کردن دشمن است؛ پس انفاق و اطعام کن و به ثروت اندوزی مپرداز که
 کسب ثروت تو را به سختی می اندازد.
 بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۸۲، ح ۴۳.

حدیث ۴۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ؛
 به مردم دشنام ندهید؛ چرا که در میان آنها دشمن پیدا خواهید کرد.
 کافی، ج ۲، ص ۳۶۰، ح ۳.

حدیث ۴۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عِيَاضُ بْنُ حَمَّادٍ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله! الرَّجُلُ مِنْ قَوْمِي يَسُبُّنِي وَ هُوَ دُونِي، فَهَلْ عَلَيَّ بَأْسٌ أَنْ أَتُصِرَ مِنْهُ؟ فَقَالَ:
 الْمُسَابَّانِ شَيْطَانَانِ يَتَعَاوَيَانِ وَ يَتَهَاتَرَانِ؛
 عیاض بن حماد گوید: عرض کردم: ای رسول خدا! کسی از قبیله ام که مقام و منزلتش از من پایین تر است، به من ناسزا می گوید.
 آیا اشکال دارد که من هم به تلافی کارش او را دشنام دهم؟ پیامبر فرمودند: دو کس که به یکدیگر ناسزا می گویند، هر دو شیطان
 اند که عوعو می کنند و به جان هم می افتند.
 تنبیه الخواطر، ج ۱، ص ۱۱۱.

حدیث ۴۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَنْ كَانَ أَحَدُكُمْ سَابًّا لِصَاحِبِهِ لَا مَحَالَةَ فَلَا يَفْتَرِ عَلَيْهِ وَ لَا يَسُبُّ وَالِدَيْهِ وَ لَا يَسُبُّ قَوْمَهُ، وَ لَكِنْ إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ فَلْيَقُلْ: إِنَّكَ لَبَخِيلٌ، أَوْ
 لَيَقُلْ: إِنَّكَ لَعَبَانٌ، أَوْ لَيَقُلْ: إِنَّكَ لَكَذُوبٌ، أَوْ لَيَقُلْ: إِنَّكَ لَنُؤُومٌ؛
 اگر یکی از شما ناچار شد رفیقش را دشنام دهد، مبادا به او تهمت بزند یا به پدر و مادرش ناسزا بگوید یا خویشاوندان او را دشنام
 بدهد؛ بلکه بگوید: تو بخیلی! یا بگوید: تو ترسوئی! یا بگوید: تو دروغگویی! یا بگوید: تو همیشه خوابی! به شرط آن که بداند او

واقعا این صفات را دارد.

کنز العمال، ح ۸۱۳۳.

حدیث ۴۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةُ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، فَإِنَّ فَسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ؛

آیا شما را به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات)، آگاه نکنم؟ آن چیز، اصلاح میان مردم است؛ زیرا تیره شدن رابطه میان مردم، ریشه کن کننده دین است.

نهج الفصاحه، ح ۴۵۸.

حدیث ۴۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا مُسْلِمَيْنِ تَهَاجَرَا فَمَكَّنَّا ثَلَاثًا لَا يَصِيحُ طَلْحَانٍ إِلَّا كَانَا خَارِجَيْنِ مِنَ الْإِسْلَامِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا وَلَا يَهُةٌ فَأَيُّهُمَا سَبَقَ إِلَى كَلَامِ أَخِيهِ كَانَ السَّابِقَ إِلَى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْحِسَابِ؛

هر دو مسلمانی که با هم قهر کنند و سه روز به قهر خود ادامه دهند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام بیرون روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نباشد. و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز حسابرسی، زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵.

حدیث ۴۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ مَاءٍ ثُمَّ فَوَّضَ بِهِ رَحِمًا أَوْ تَصَدَّقَ بِهِ أَوْ أَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، جَمَعَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ جَمِيعًا ثُمَّ قَدَفَهُ فِي النَّارِ؛

هر کس از راه گناه، ثروتی به دست بیاورد و با آن، صلّه رحم نماید و یا آن را صدقه بدهد و یا در راه خدا انفاق کند، خداوند، همه آن را برای وی جمع می کند و در آتش می اندازد.

محبّۃ البیضاء، ج ۳، ص ۲۰۵.

حدیث ۴۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيَّاكُمْ وَالرِّشْوَةَ، فَإِنَّهَا مَحْضُ الْكُفْرِ، وَلَا يَشْتُمُ صَاحِبُ الرِّشْوَةِ رِيحَ الْجَنَّةِ؛

از رشوه گرفتن بپرهیزید که کفر محض است و رشوه گیر، بوی بهشت را استشمام نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۷۴، ح ۱۲.

حدیث ۴۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ عَظِيمَ الْبَلَاءِ يُكَافَأُ بِهِ عَظِيمُ الْجَزَاءِ، فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا ابْتِلَاةً بِعَظِيمِ الْبَلَاءِ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ الرِّضَا، وَمَنْ سَخِطَ الْبَلَاءَ فَلَهُ عِنْدَ اللَّهِ السَّخَطُ؛

به راستی که گرفتاری بزرگ، پاداش بزرگ دارد. پس هر گاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، او را به گرفتاری بزرگ، مبتلا می کند هر کس به آن گرفتاری، راضی و تسلیم شود، نزد خدا، در مقام رضایت و تسلیم، جای دارد و هر کس از آن گرفتاری، ناراضی و ناخشنود شود، نزد خدا، در جایگاه ناراضیان خواهد بود.

کافی، ج ۲، ص ۲۵۳، ح ۸.

حدیث ۴۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي تَفْسِيرِ آيَةِ «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» أَلْقِنَاعُهُ وَ الرِّضَا بِمَا قَسَمَ اللَّهُ؛

در تفسیر آیه «هر مؤمنی مرد یا زن، کار نیکی انجام دهد و مؤمن باشد، قطعاً او را با زندگی پاکیزه ای، حیات (حقیقی) می بخشیم و مسلماً به آنان بهتر از آنچه انجام داده اند پاداش خواهیم داد»، زندگی پاک، یعنی قناعت و رضایت به آنچه خداوند مقدر نموده است.

مجمع البیان، ج ۶، ص ۱۹۸.

حدیث ۴۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَعْبَدُ النَّاسِ مَنْ أَقَامَ الْفَرَائِضَ؛

عابدترین مردم، کسی است که واجبات را به پا دارد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۴.

حدیث ۴۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْجَنَّةُ بِنَاوُهَا لَبَنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَ لَبَنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَ مِلَاطُهَا الْمِسْكُ الْأَذْفَرُ وَ حَضْبَاوُهَا اللَّوْلُؤُ وَ الْيَاقُوتُ وَ تُزْبِتُهَا الرَّغْفَرَانُ ...؛

ساختمان بهشت، خشتی از نقره و خشتی از طلاست. گِل آن، مُشک بسیار خوشبو و سنگریزه آن، لؤلؤ و یاقوت و خاک آن، زعفران است ...

نهج الفصاحه، ح ۱۳۲۷.

حدیث ۴۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الْجَنَّةِ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَ لَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ؛

در بهشت، چیزهایی هست که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه به خاطر کسی گذشته.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۶۰.

حدیث ۴۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ كُلَّ يَوْمٍ: أَنَا رَبُّكُمْ الْعَزِيزُ، فَمَنْ أَرَادَ عِزَّ الدَّارَيْنِ فَلْيَطِيعِ الْعَزِيزَ؛

خدای تعالی هر روز می فرماید: من، پروردگار عزیز شما هستم، پس هر کس خواهان عزت دو جهان است باید که از خدای عزیز اطاعت کند.

کنز العمال، ح ۴۳۱۰۱.

حدیث ۴۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ يَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَيْرٍ يَسْمَعُهُ حَتَّى يَكُونَ مُنْتَهَاهُ الْجَنَّةُ؛

هر گز مؤمن از شنیدن خیر و خوبی، سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت گردد.

نهج الفصاحه، ح ۲۲۹۲.

حدیث ۴۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ طَابَ خُلُقُهُ، وَ طَهَّرَتْ سَجَّتَهُ، وَ صَالَحَتْ سِرِّيَرَتُهُ، وَ حَسِنَتْ عَلَانِيَتُهُ وَ أَنْفَقَ الْفُضْلَ مِنْ مَالِهِ وَ أَمْسَكَ الْفُضْلَ مِنْ قَوْلِهِ، وَ أَ نَصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ؛

خوشا به سعادت کسی که خوش اخلاق، خوش رفتار، خوش باطن و خوش ظاهر باشد و زیادی ثروتش را در راه خدا ببخشد، از زیاده گویی خودداری کند و با مردم، منصفانه رفتار نماید.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۱.

حدیث ۴۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبَى لِمَنْ يُبْعَثَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ جَوْفُهُ مَحْشُوبٌ بِالْقُرْآنِ وَ الْفَرَائِضِ وَ الْعِلْمِ؛

خوشا به سعادت کسی که روز قیامت در حالی برانگیخته می شود که دل و جانش لبریز از قرآن و احکام الهی و دانش است.

الفردوس، ج ۲، ص ۴۴۸، ح ۳۹۳۲.

حدیث ۴۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ أُمَّتِي قَذَفَ فِي قُلُوبِ أَصْيَابِيهِ وَ أَرْوَاحِ مَلَائِكَتِهِ وَ سُكَّانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحْيِيَهُ، فَذَلِكَ الْمُحِبُّ حَقًّا، طُوبَى لَهُ وَ لَهُ شَفَاعَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

خداوند، هر گاه بنده ای از امت مرا دوست بدارد، محبت او را در دل برگزیدگان خود و در جان فرشتگان و ساکنان عرش می اندازد، تا او را دوست بدارند. این است محبوب حقیقی. خوشا به حال او! و در قیامت، شفاعت او در پیشگاه خداوند، پذیرفته می شود.

مصباح الشریعه، ص ۵۲۴.

حدیث ۴۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمَّا سَأَلَهُ أَبُو ذَرٍّ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي يَعْمَلُ الصَّالِحَ لِنَفْسِهِ وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ : تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ ؛

در پاسخ ابوذر - که عرض کرد: مردی برای خودش کار نیک انجام می دهد و مردم، او را می ستایند - فرمودند: این، همان شادی و مژده ای است که در دنیا به مؤمن می رسد [و شادی و مژده آخرت، به جای خود، باقی است].

کنز العمال، ح ۸۴۳۳.

حدیث ۴۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتِطَعْتُمْ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُتَقَادَةً إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ وَكَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعَ؛

تا می توانید خود را از هم و غم دنیا فارغ سازید؛ زیرا هر کس با دل خویش به جانب خدا روی آورد، خداوند دل های بندگان را از سر مهر و محبت مطیع او می کند و هر خیری را به او زودتر می رساند.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۶۶، ح ۳.

حدیث ۴۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! وَاللِّصَالِحِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ: يُصْلِحُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ تَعَالَى بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ وَيُصْلِحُ دِينَهُ بِالْعِلْمِ وَيَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ؛

ای علی! انسان صالح سه نشانه دارد: با عمل شایسته، میان خود و خداوند را اصلاح می کند، با علم، دینش را اصلاح می نماید و آنچه برای خودش می خواهد برای مردم می خواهد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۵، ح ۱۲۲.

حدیث ۴۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَّا عَلَامَةُ التَّائِبِ فَارْبَعَةٌ: النَّصِيحَةُ لِلَّهِ فِي عَمَلِهِ وَتَرْكُ الْبَاطِلِ وَالزُّومُ الْحَقِّ وَالْحِرْصُ عَلَى الْخَيْرِ؛

نشانه توبه کننده، چهار است: عمل خالصانه برای خدا، رها کردن باطل، پایبندی به حق و حریص بودن بر کار خیر.

تحف العقول، ص ۲۰.

حدیث ۴۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ! مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَشَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ فَصَبَرَ وَإِذَا آسَاءَ اسْتَغْفَرَ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ؛

ای علی! هر کس شکر گزار نعمت خدا باشد و چون گرفتار شد صبر نماید و اگر مرتکب گناهی شد توبه کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۱، ح ۹۹.

حدیث ۴۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْثَرُ مِنَ الطَّهْرِ يَزِدُ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ، وَإِنْ اسْتِطَعْتَ أَنْ تَكُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَى طَهَارَةٍ فَافْعَلْ؛ فَإِنَّكَ تَكُونُ إِذَا مِتَّ عَلَى الطَّهَارَةِ شَهِيدًا؛

تا آن جا که می توانی با وضو باش تا خداوند، عمر تو را زیاد کند، و اگر توانستی شب و روز با طهارت (با وضو) باشی، چنین باش؛ چرا که اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.

أمالی مفید، ص ۶۰، ح ۵.

حدیث ۴۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، سَخِيٌّ يُحِبُّ السَّخَاءَ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ؛

خداوند، زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد. نهج الفصاحه، ح ۶۹۰.

حدیث ۴۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْفَاجِرُ الرَّاجِي لِرَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى أَقْرَبُ مِنْهَا مِنَ الْعَابِدِ الْمُقْنَطِ؛

گنهکار امیدوار به رحمت خدای متعال، به رحمت خدا نزدیک تر از عابد ناامید است. کنز العمال، ح ۵۸۶۹.

حدیث ۴۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا بَنَ آدَمَ! ... لَا تُقْنِطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ تَرْجُوها لِنَفْسِكَ؛

خدای تبارک و تعالی فرمود: ای فرزند آدم! مردم را از رحمت خدای متعال، نومید نگردان، در حالی که آن را برای خودت امید داری.

صحیفه الرضا، ص ۸۷، ح ۱۵.

حدیث ۴۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَنْبٌ لَا يُغْفَرُ وَ ذَنْبٌ لَا يُتْرَكُ وَ ذَنْبٌ يُغْفَرُ، فَأَمَّا الَّذِي لَا يُغْفَرُ فَالشِّرْكَ بِاللَّهِ وَ أَمَّا الَّذِي يُغْفَرُ فَذَنْبُ الْعَبْدِ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ أَمَّا الَّذِي لَا يُتْرَكُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا؛

گناهی هست که بخشیدنی نیست و گناهی هست که از آن نگذرنند و گناهی هست که قابل بخشش است. آنچه بخشیدنی نیست، شرک به خداست و آنچه قابل بخشش است، گناه بنده میان خود و خدای - عز و جل - است و آنچه از آن نگذرنند، ظلم کردن بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۴.

حدیث ۴۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالَ إِبْلِيسُ: وَ عَزَّتْكَ لَا أَبْرُحُ أُغْوَى عِبَادَكَ مَا دَامَتْ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ. فَقَالَ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي، لَا أَزَالُ أَعْفِرُ لَهُمْ مَا اسْتَعْفَرُونِي؛ ابليس [به خدا] گفت: به عزت سوگند! تا بندگانت جان در بدن دارند، گمراهشان می کنم. خدا در پاسخ فرمود: به عزت و جلالم سوگند! تا هر زمان از من آمرزش بطلبند، آنان را می آمرزم.

الترغیب والترهیب، ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۳.

حدیث ۴۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ أَمَانِينَ لِأُمَّتِي: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَ مَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ يَسْتَعْفِرُونَ». فَإِذَا مَضَيْتُ تَرَكَتُ فِيهِمِ الْإِسْتِغْفَارَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛

[آن جا که فرمود:] خداوند، دو امان برای امتم بر من نازل نمود «تا تو در میان آنان هستی، خدا عذابشان نمی کند و تا آمرزش می طلبند، خدا آنان را عذاب نمی کند». پس اگر خودم نیز از میانشان بروم [و امان اول، باطل شود]، باز، آمرزش طلبیدن را [که امان دوم است]، تا روز قیامت، در میانشان باقی گذاشته ام.

کنز العمال، ح ۲۰۸۱.

حدیث ۴۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَ اتَّبِعِ السَّبِيَّةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا؛

هر کجا هستی تقوای الهی پیشه کن و به دنبال گناه، کار نیک انجام بده تا آن را محو کند.

نهج الفصاحه، ح ۴۶.

حدیث ۴۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا، بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ: الصَّدَقُ وَالْحَيَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالشُّكْرُ؛

چهار چیز است که هر کس داشته باشد، اگر سر تا پا غرق گناه باشد، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند: راستگویی، حیا، خوش اخلاقی و شکر.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۷، ح ۷.

حدیث ۴۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَبَاعَدَ الشَّيْطَانُ مِنْكُمْ كَمَا تَبَاعَدَ الْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: الصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَالصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْمُؤَاوَزَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَقْطَعَانِ دَابِرَهُ، وَالِاسْتِغْفَارُ يَقْطَعُ وَتَيْتَهُ؛

آیا شما را از چیزی خبر ندهم که اگر به آن عمل کنید شیطان از شما دور شود، چندان که مشرق از مغرب دور است؟ عرض کردند: چرا. فرمودند: روزه، روی شیطان را سیاه می کند و صدقه، پشت او را می شکند و دوست داشتن برای خدا و هم یاری در کار نیک، ریشه او را می کند و استغفار، شاهرگش را می زند.

امالی صدوق، ص ۱۱۷.

حدیث ۴۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ الرَّجُلُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَلَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ قَبَلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَقَالَ: هَذَا وَجْهٌ لَا يُفْلِحُ؛

هر گاه انسان چهل ساله شود و خوییش بیشتر از بدیش نشود، شیطان بر پیشانی او بوسه می زند و می گوید: این چهره ای است که روی رستگاری را نمی بیند.

مشکاة الأنوار، ص ۲۹۵.

حدیث ۴۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَزَالُ الشَّيْطَانُ يَزْعَبُ مِنْ بَنِي آدَمَ مَا حَافِظَ عَلَى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ فَإِذَا ضَيَّعَهُنَّ تَجَرَّأَ عَلَيْهِ وَأَوْقَعَهُ فِي الْعِظَائِمِ؛

شیطان تا آنگاه که انسان مراقب نمازهای پنجگانه اش است، از او می ترسد و چون نمازهایش را تباہ کرد بر او جرأت پیدا می کند و او را در گناهان بزرگ فرو می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰۲، ح ۲.

حدیث ۴۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا هُوَ اللَّهُ وَالشَّيْطَانُ، وَالْحَقُّ وَالْبَاطِلُ وَالهُدَى وَالضَّلَالَةُ وَالرُّشْدُ وَالْغَى وَالْعَاجِلَةُ وَالْأَجَلَةُ وَالْعَاقِبَةُ وَالْحَسَنَاتُ وَالسَّيِّئَاتُ، فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنَاتٍ فَلِلَّهِ وَمَا كَانَ مِنْ سَيِّئَاتٍ فَلِلشَّيْطَانِ لَعَنَهُ اللَّهُ؛
 ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها، پس همه خوبی ها از آن خداست و همه زشتی ها از آن شیطان ملعون است.
 کافی، ج ۲، ص ۱۵، ح ۲.

حدیث ۴۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا عَلِيُّ! إِذَا حَضَرَ وَقْتُ صَلَاتِكَ فَتَهَيَّأْ لَهَا وَإِلَّا شَغَلَكَ الشَّيْطَانُ وَإِذَا تَوَيْتَ خَيْرًا فَعَجِّلْ وَإِلَّا مَنَعَكَ الشَّيْطَانُ عَنْ ذَلِكَ؛
 ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو و گرنه شیطان تو را سرگرم می نماید و هرگاه قصد (کار) خیری کردی، شتاب کن و گرنه شیطان تو را از آن منع می کند.
 میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸.

حدیث ۴۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثُهُمَا الشَّيْطَانُ؛
 بدانید که هیچ مردی با زن نامحرم خلوت نمی کند، جز آن که سومی آنها شیطان است.
 نهج الفصاحه، ح ۴۷۸.

حدیث ۴۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَوْصِيكُمْ بِالشُّبَّانِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفْئِدَةً، إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِشِيرَا وَنَذِيرًا فَحَالَفَنِي الشُّبَّانُ وَخَالَفَنِي الشُّيُوخُ. ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»؛
 شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم؛ چرا که آنان، دل های رقیق تری دارند. به راستی که خداوند، مرا بشارت دهنده و هشداردهنده برانگیخت، جوانان با من هم پیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاستند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنان به درازا کشید و دل هایشان سخت گردید».
 سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۷۶.

حدیث ۴۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَإِنْ كَانَتْ فِيهِ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصِيلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا: مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ؛
 چهار خصلت اند که اگر در کسی جمع شوند، او منافق است و اگر یکی از آنها در کسی باشد، خصلتی از نفاق در او هست، تا این

که آن را رها کند: این که هرگاه سخن گوید، دروغ بگوید و هرگاه وعده دهد، خُلف وعده کند و هرگاه پیمان بزند، بشکند و هرگاه دشمنی کند، از حد انصاف تجاوز نماید.

خصال، ص ۲۵۴، ح ۱۲۹.

حدیث ۴۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَتَزَوَّدَ الْعَبْدُ مِنْ دُنْيَا لآخِرَتِهِ ، وَمِنْ حَيَاتِهِ لِمَوْتِهِ ، وَمِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا خُلِقَتْ لَكُمْ وَأَنْتُمْ خُلِقْتُمْ لِالْآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بنده باید برای سرای آخرتش از دنیا ، و برای مرگش از زندگی ، و برای پیری اش از جوانی ، توشه بگیرد ؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده و شما برای آخرت آفریده شده اید .

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ .

حدیث ۴۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ لَكُمْ مَعَالِمَ فَانْتَهَوْا إِلَى مَعَالِمِكُمْ ، وَإِنَّ لَكُمْ نَهَايَةً فَانْتَهَوْا إِلَى نَهَائِكُمْ ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ بَيْنَ مَخَافَتَيْنِ : يَوْمَ قَدْ مَضَى لَا يَدْرِي مَا اللَّهُ قَاضٍ فِيهِ ، وَيَوْمَ قَدْ بَقِيَ لَا يَدْرِي مَا اللَّهُ صَانِعٌ بِهِ ، فَلْيَأْخُذِ الْعَبْدُ لِنَفْسِهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَمِنْ دُنْيَا لآخِرَتِهِ ، وَمِنْ شَبَابِهِ لِهَرَمِهِ ، وَمِنْ صِحَّتِهِ لِسُقْمِهِ ، وَمِنْ حَيَاتِهِ لَوَفَاتِهِ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَمَا بَعْدَ الْمَوْتِ مِنْ مُسْتَعْتَبٍ ، وَلَا بَعْدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ إِلَّا الْجَنَّةُ أَوْ النَّارُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای مردم! برای شما نشانه‌هایی است . به سوی آنها حرکت کنید ، و برای شما پایانی است . به سوی آن بشتابید . به راستی که مؤمن ، میان دو هراس قرار دارد : روزی که [بر او] گذشته است و نمی‌داند خداوند ، چگونه درباره اش داوری می‌کند ، و روزی که باقی مانده و نمی‌داند خداوند با او چه خواهد کرد . پس ، بنده باید از خود برای خویش مایه برگیرد ، و از دنیایش برای سرای آخرت ، و از جوانی اش برای پیری ، و از تن درستی اش برای بیماری ، و از زندگی اش برای مرگ . سوگند به آن که جانم در دست اوست ، پس از مرگ ، راهی برای کسب خوش بختی و پس از دنیا ، سرایی جز بهشت و دوزخ نیست .

أعلام الدین : ص ۳۳۳ .

حدیث ۴۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأُمُورُ مَرْهُونَةٌ بِأَوْقَاتِهَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : کارها در گرو زمان خویش اند .

عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۹۳ ح ۱۸۰ .

حدیث ۴۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُفْتَحُ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى كُلِّ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ عُمْرِهِ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ خِزَانَةً عَدَدَ سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فَيُخَزِّنُهَا يَجِدُهَا مَمْلُوءَةً نُورًا وَسُرُورًا

فَيُنَالُهُ عِنْدَ مُشَاهَدَتِهَا مِنَ الْفَرَحِ وَالسُّرُورِ مَا لَوْ وُزِعَ عَلَى أَهْلِ النَّارِ لِأَدْهَشَتَهُمْ عَنِ الْإِحْسَاسِ بِأَلَمِ النَّارِ ، وَهِيَ السَّاعَةُ الَّتِي أُطَاعَ فِيهَا رَبُّهُ ، ثُمَّ يُفْتَحُ لَهُ خِزَانَةٌ أُخْرَى فَيَرَاهَا مُظْلِمَةً مُنْبَتَّةً مُفْرَعَةً فَيُنَالُهُ مِنْهَا عِنْدَ مُشَاهَدَتِهَا مِنَ الْفَرَجِ وَالْجَزَعِ مَا لَوْ قُسِمَ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ لَنُغِّصَ

پیامبر صلی الله علیه و آله : در قیامت ، برای هر روز از ایام عمر بندگان ، ۲۴ پرونده به تعداد ساعت های شبانه روز ، گشوده می شود . [بنده] ، پرونده ای را پُر از روشنی و شادی می یابد و از دیدنش چنان شادی و فرح به وی دست می دهد که اگر بر دوزخیان تقسیم شود ، احساس کردن رنج آتش را از آنان ، بازمی دارد ، و این ، ساعتی است که پروردگارش را در آن ، اطاعت کرده است . سپس ، پرونده ای دیگر گشوده می شود و [بنده] آن را تاریک ، بدبو و ترس آور می بیند و از مشاهده اش چنان بی تابی و ترس به وی دست می دهد که اگر بر بهشتیان تقسیم گردد ، خوشی را از آنان ، باز می ستاند و این ، لحظه هایی است که پروردگارش را در آن ، نافرمانی کرده است . سپس ، پرونده ای دیگر برایش گشوده می شود و آن را تُهی می بیند؛ نه چیزی در آن است که او را شادمان کند ، و نه چیزی که ناراحت سازد ، و این ، ساعتی است که خوابیده و یا به

کارهای مباح دنیایی سرگرم بوده است . آن گاه ، به جهت از دست دادن این لحظه ها ، احساس حسرت و تأسف به وی دست می دهد؛ چرا که می توانست آن را از نیکی های بی شمار ، پُر سازد و این سخن خداوند : (آن [روز] ، روز حسرت خوردن است) بدین اشاره دارد .

فی المصدر : «لنقص» ، وما أثبتناه هو الصحيح كما في البحار .

حدیث ۴۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلْهَا طَاعَةً .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دنیا ، ساعتی است . آن را برای اطاعت [خداوند] قرار ده .

بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۶۸ ح ۱۴ .

حدیث ۴۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ : عَنْ عُمْرِهِ فِيْمَ أَفْنَاهُ ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيْمَ أَبْلَاهُ ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيْمَ أَنْفَقَهُ ، وَمَاذَا عَمِلَ فِيْمَا عَلِمَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آدمی در روز قیامت ، از نزد خداوند ، قدمی بر نمی دارد ، جز آن که درباره پنج چیز از او پرسش می شود : از عمرش که در چه راهی سپری کرده؛ و از جوانی اش که در چه راهی هدر داده؛ و از ثروتش که چگونه به دست آورده و چگونه خرج کرده است؛ و از این که به دانسته هایش چگونه عمل کرده است .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۱۲ ح ۲۴۱۶ .

حدیث ۴۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَزُولُ قَدَمًا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمْرِهِ فِيْمَا أَفْنَاهُ ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيْمَا أَبْلَاهُ ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيْمَا أَنْفَقَهُ ، وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بنده ، در روز قیامت ، گام از گام بر نمی دارد ، مگر آن که از چهار چیز پرسیده شود : از عمرش که چگونه سپری ساخته ، و از جوانی اش که چگونه هدر داده ، و از ثروتش که از کجا به دست آورده و چگونه خرج کرده است ؛ و از دوستی ما اهل بیت [پیامبر صلی الله علیه و آله] .
الخصال : ص ۲۵۳ ح ۱۲۵ .

حدیث ۴۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَوْصِيكُمْ بِالشُّيَاطِينِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفْتَدَهُ ، إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي بِشِيرَا وَنَذِيرًا فَحَالَفَنِ الشُّيَاطِينَ وَخَالَفَنِ الشُّيُخَ ، ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»
پیامبر صلی الله علیه و آله : شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم؛ زیرا نرم ترین دل ها را دارند . به راستی که خداوند ، مرا بشارت دهنده و هشداردهنده برانگیخت . جوانان ، با من پیمان بستند و پیران ، با من به مخالفت برخاستند . [آن گاه ، این آیه را خواند] : (و عمر آنان به درازا کشید ، و دل هایشان سخت گردید) .
الحدید : ۱۶ .

حدیث ۴۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْوَشْمِ فِي الْحَجْرِ ، وَمَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جوانی اش بیاموزد ، آموخته اش مانند نقش بر سنگ است و آن که در بزرگ سالی بیاموزد ، مانند نوشتن بر روی آب باشد .
النوادر للراوندی : ص ۱۳۲ ح ۱۶۹ .

حدیث ۴۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا شَابًّا .
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ پیامبری را جز در جوانی ، مبعوث نکرد .
کنز العمال : ج ۱۱ ص ۴۷۵ ح ۳۲۲۳۳ .

حدیث ۴۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا بَعَثَ اللَّهُ عَزُ وَجَلَّ نَبِيًّا إِلَّا وَهُوَ شَابٌّ ، وَلَا أُوتِيَ عِلْمًا إِلَّا وَهُوَ شَابٌّ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هیچ پیامبری را جز در جوانی ، مبعوث نکرد ، و به هیچ دانشمندی ، جز در جوانی ، دانش عطا نشد .
الفردوس : ج ۴ ص ۸۲ ح ۶۲۵۴ .

حدیث ۴۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ شَابًا فِي الْعَرَبِ جَاءَ قَوْمَهُ بِأَفْضَلٍ مِمَّا جِئْتُكُمْ بِهِ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فرزندان عبدالمطلب! به راستی ، به خداوند سوگند ، جوانی را در میان عرب نمی شناسم که بهتر از آنچه من برایتان آوردم ، [برای جامعه خویش] آورده باشد . به راستی برای شما خوبی های دنیا و آخرت را آوردم .
 الأُمَالِي لِلطُّوسِي : ص ۵۸۳ ح ۱۲۰۶ .

حدیث ۴۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُومُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ رَجُلٌ مِنْ عِزَّتِي شَابٌّ حَسَنُ الْوَجْهِ أَقْنَى الْأَنْفِ يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا ، كَمَا مُلِئْتَ ظُلْمًا وَجُورًا .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، مردی از خاندانم که جوانی است زیباروی و بینی کشیده ، قیام می کند و زمین را پُر از عدل می نماید ، همان گونه که پُر از ظلم شده است .
 عقد الدرر : ص ۳۹ .

حدیث ۴۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ فِي شَبِيئِهِ اخْتَلَطَ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که قرآن را در جوانی اش فراگیرد ، با گوشت و خونش عجین می گردد .
 كنز العمال : ج ۱ ص ۵۳۲ ح ۲۳۸۱ .

حدیث ۴۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِكُلِّ شَيْءٍ عِمَادٌ ، وَعِمَادُ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر چیزی را ستونی است و ستون این دین ، فهم (آگاهی ژرف) است .
 بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۱۶ ح ۳۰ .

حدیث ۴۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْعِلْمُ خَزَائِنُ وَمِفْتَاحُهَا السُّؤَالُ ، فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ ، فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ أَرْبَعَةً : السَّائِلُ ، وَالْمُتَكَلِّمُ ، وَالْمُسْتَمِعُ ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : دانش ، گنجینه هایی است که کلید آن ، پرسش است . برسید . خداوند ، شما را رحمت کند که چهار گروه ، پاداش می بَرند : سؤال کننده ، پاسخ دهنده ، شنونده ، و دوستدار آنان .
 تحف العقول : ص ۴۱ .

حدیث ۴۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ يُدْمِنُ قَرَعَ الْبَابِ يَلِجُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که پیوسته ، کوبه در را بزند ، داخل می شود .
 کنز الفوائد : ج ۱ ص ۱۳۹ .

حدیث ۴۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ مُؤْتَنَةً وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که بر خدا توکل کند ، خدا ، هزینه اش را برعهده می گیرد و ازجایی که گمان نمی برد ، او را روزی می دهد .
 کنز العمال : ج ۳ ص ۱۰۳ ح ۵۶۹۳ .

حدیث ۴۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 فَضْلُ الشَّابِّ الْعَابِدِ الَّذِي تَعَبَّدَ فِي صِبَاهُ عَلَى الشَّيْخِ الَّذِي تَعَبَّدَ بَعْدَ مَا كَبُرَتْ سُنُّهُ كَفَضْلِ الْمُرْسَلِينَ عَلَى سَائِرِ النَّاسِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : برتری جوان عبادت پیشه که در نورسی به عبادت رو آورده ، بر پیرانی که در بزرگی به عبادت رو آورده اند ، مانند برتری پیامبران بر دیگر مردمان است .
 کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۵۹ .

حدیث ۴۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : الشَّابُّ الْمُؤْمِنُ بِقَدَرِي الرَّاضِي بِكِتَابِي ، الْقَانِعُ بِرِزْقِي ، التَّارِكُ لِشَهْوَتِهِ مِنْ أَجَلِي هُوَ عِنْدِي كَبَعْضِ مَلَائِكَتِي .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید : «جوان معتقد به قضا و قدرم ، خشنود از کتابم ، قناعت کننده به روزی ام ، و رهاکننده خواسته های نفس به خاطر من ، مانند یکی از فرشتگان من است» .
 کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۸۶ ح ۴۳۱۰۷ ، راجع : ح ۱۲۴ .

حدیث ۴۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ ، جوانی را که جوانی اش را در راه بندگی خدا سپری کند ، دوست می دارد .
 کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۶۰ .

حدیث ۴۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبَاهِي بِالشَّابِّ الْعَابِدِ الْمَلَائِكَةَ كَ ، يَقُولُ : أَنْظِرُوا إِلَى عَبْدِي ! تَرَكَ شَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ ، به جوان عبادت پیشه ، نزد فرشتگان افتخار می کند ، در حالی که می فرماید : «بنده ام را بنگرید . برای من ، خواسته های نفس خود را کنار نهاده است» .

کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۵۷ .

حدیث ۴۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ شَابٍّ يَدْعُ لَذَّةَ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا وَيَسْتَقْبِلُ بِشَبَابِهِ طَاعَةَ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صَدِيقًا ، ثُمَّ قَالَ : يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : أُيُّهَا الشَّابُّ التَّارِكُ شَهْوَتَهُ لِي ، الْمُبْتَدِلُ شَبَابُهُ لِي أَنْتَ عِنْدِي كَبْعُضِ مَلَائِكَتِي .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هیچ جوانی خوشی های دنیا و سرگرمی های آن را کنار نهد و در جوانی به استقبال بندگی خدا نرفت ، مگر آن که خداوند به وی ، پاداش ۲ علیه السلام صدیق بخشد . آن گاه فرمود : «خداوند بزرگ [خطاب به وی] می فرماید : «ای جوان رها کننده شهوت به خاطر من ، و سپری کننده جوانی اش برای من! تو در پیشگاه من ، مانند برخی فرشتگانی» .

حلیه الأولیاء : ج ۴ ص ۱۳۹ .

حدیث ۴۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ فِي شَبَابِهِ ، لَقَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ شَبَابِهِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا» ثُمَّ قَالَ تَعَالَى : «وَكَذَلِكَ لِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ»

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جوانی نیک بندگی خدا کند ، خداوند ، در پیری به وی حکمت آموزد . خدای متعال می فرماید : (و چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم) و در ادامه آیه می فرماید : (و نیکوکاران را چنین پاداش می دهیم) .

القصص : ۱۴ .

حدیث ۴۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : إِمَامٌ عَادِلٌ ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ...

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هفت گروه را در سایه خویش بدارد ، آن روزی که جز سایه اش ، سایه ای نیست : پیشوای عدالت پیشه ؛ و جوانی که در بندگی خداوند عز و جل رشد کرده است ...

الخصال : ص ۳۴۳ ح ۷ .

حدیث ۴۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَيُّمَا نَاشٍ نَشَأَ فِي الْعِلْمِ وَالْعِبَادَةِ حَتَّى يَكْبُرَ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوَابَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صِدِّيقًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر جوانی که در دانش و عبادت رشد کند تا بزرگ شود ، خداوند متعال ، در قیامت ، پاداش ۷۲ صدیق به وی می بخشد .

منیة المرید : ص ۱۰۴ .

حدیث ۴۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَا ذَرٍّ، مَا مِنْ شَابٍّ يَدْعُ لِلَّهِ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا وَأَهْرَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صِدِّيقًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای ابو ذر! هیچ جوانی نیست که دنیا و خوشی اش را به خاطر خداوند ، کنار نهد و جوانی اش را در راه بندگی خدا سپری کند ، مگر آن که خداوند ، به وی پاداش ۲ علیه السلام صدیق ببخشد .

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۵ ح ۱۱۶۲ .

حدیث ۴۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ أُمَّتِي مَنْ هَدَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ ، وَفَطَمَ نَفْسَهُ عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا وَتَوَلَّهَ بِالْآخِرَةِ ، إِنَّ جَزَاءَهُ عَلَى اللَّهِ أَعْلَىٰ مَرَاتِبِ الْجَنَّةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین امت من ، کسی است که جوانی اش را در فرمانبری از خداوند ، سپری کند و خود را از خوشی های دنیا وا گیرد و شیفته آخرت باشد . به راستی که پاداش او نزد خداوند ، برترین جایگاه بهشت است .

المواعظ العددیة : ص ۳۴ .

حدیث ۴۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ فَأَوْغَلُوا فِيهِ بِرَفِقٍ ، وَلَا تُكْرَهُوا عِبَادَةَ اللَّهِ إِلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ ، فَتَكُونُوا كَالزَّكَاكِ الْمُنْتَبِتِ الَّذِي لَا سَفْرًا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا أَبْقَىٰ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که این دین ، استوار است . پس با مدارا در آن ، درآیید . عبادت خدا را نزد بندگانش ناگوار مسازید تا مانند سوار کار تازه کار شوید که نه راهی پیموده و نه مرکبی باقی گذارده است .

الکافی : ج ۲ ص ۸۶ ح ۱ .

حدیث ۴۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمَرْءُ عَلَىٰ دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آدمی بر دین (روش) دوست خود است . پس هر یک از شما باید بنگرد که چه کسی را به دوستی می

گزیند .

الأمالی للطوسی : ص ۵۱۸ ح ۱۱۳۵ .

حدیث ۴۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْإِخْوَانِ الْمُسَاعِدُ عَلَى أَعْمَالِ الْآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادران ، یاور بر کارهای آخرتی است .

حدیث ۴۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَصَدَّكَ عَنِ مَعَاصِيهِ ، وَأَمَرَكَ بِرِضَاةٍ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادرت ، کسی است که بر فرمانبری از خداوند ، تو را یاری رساند و از گناهان ، باز دارد و تو را

به خشنودی خداوند ، وا دارد .

حدیث ۴۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادر شما ، کسی است که عیبتان را به شما هدیه کند .

. تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۳ .

حدیث ۴۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ الْجُلَسَاءِ خَيْرٌ ؟ - : مَنْ ذَكَرْتُكُمْ بِاللَّهِ رُؤْيْتُهُ ، وَزَادَكُمْ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ ، وَذَكَرْتُكُمْ بِالْآخِرَةِ عَمَلُهُ

پیامبر صلی الله علیه و آله - وقتی از ایشان پرسیده شد :-

ای پیامبر خدا! بهترین همنشین کیست؟ : آن که دیدنش شما را به یاد خدا بیندازد ، و سخنش بر دانش شما بیفزاید ، و رفتارش شما

را به یاد قیامت ، وا دارد .

الأمالی للطوسی : ص ۱۵۷ ح ۲۶۲ .

حدیث ۴۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَالُوا [الْحَوَارِيُّونَ لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ] : يَا رُوحَ اللَّهِ ، فَمَنْ نُجَالِسُ إِذَا ؟

قَالَ : مَنْ يُذَكِّرُكُمْ اللَّهَ رُؤْيْتُهُ ، وَيَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ ، وَيُرَغِّبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ

پیامبر صلی الله علیه و آله : همراهان عیسی علیه السلام به وی گفتند : ای روح خدا! با چه کسی همنشینی کنیم؟

فرمود: «آن که دیدنش شما را به یاد خدا اندازد، و سخنش بر دانش شما بیفزاید، و رفتارش شما را به سوی آخرت بکشاند». تحف العقول: ص ۴۴.

حدیث ۴۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طوبی لِمَنْ أَسْلَمَ وَكَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَقَوَاهُ سَدَادًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال آن که اسلام آورد و [امکانات] زندگی اش به اندازه لازم باشد و نیروهایش استوار .
النوادر للراوندی : ص ۹۰ ح ۲۳ .

حدیث ۴۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نیرومند، بهتر و نزد خداوند، محبوب تر از مؤمن ناتوان است، و در هر کدام خوبی هایی است .
صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۵۲ ح ۳۴ .

حدیث ۴۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَعَلَى الْعَاقِلِ مَا لَمْ يَكُنْ مَغْلُوبًا عَلَى عَقْلِهِ أَنْ يَكُونَ لَهُ سَاعَاتٌ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَسَاعَةٌ يُحَاسِبُ نَفْسَهُ ، وَسَاعَةٌ يَتَفَكَّرُ فِيهَا صَنَعَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا بَحْظٌ نَفْسِهِ مِنَ الْحَلَالِ ؛ فَإِنَّ هَذِهِ السَّاعَةَ عَوْنٌ لِيَتَلَكَّ السَّاعَاتِ وَاسْتِجْمَامٌ لِلْقُلُوبِ ، وَتَوَزِيعٌ لَهَا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در گزارش تعالیم صحف ابراهیم - : بر خردمند است تا عقلش شکست نخورده ، [برنامه] وقت هایش چنین باشد : زمانی را با پروردگار عز و جل ، راز و نیاز کند ، و زمانی را به حسابرسی از خود اختصاص دهد ، و زمانی را در آنچه خداوند عز و جل برایش آفریده بیندیشد ، و زمانی را برای بهره بردن از خوشی های حلال بگذارد؛ زیرا این زمان ، یاری کننده دیگر زمان ها باشد و دل ها را آرام و فارغ گرداند .
الخصال : ص ۵۲۵ ح ۱۳ .

حدیث ۴۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ إِذَا كَانَ عَاقِلًا أَنْ يَكُونَ لَهُ أَرْبَعُ سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ ، وَسَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ ، وَسَاعَةٌ يَأْتِي أَهْلَ الْعِلْمِ الَّذِينَ يُبَصِّرُونَهُ أَمْرَ دِينِهِ وَيَنْصَحُونَهُ ، وَسَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَلَذَّتْهَا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا فِيمَا يَحِلُّ وَيَجْمَلُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر خردمند است تا هنگامی که عقلش پایدار است ، برنامه روزانه اش چهار بخش باشد : زمانی را به راز و نیاز با پروردگار پردازد؛ و زمانی را به حسابرسی از خود ، اختصاص دهد ؛ و زمانی نزد دانشمندان برود تا او را در کار دین ،

بینا کنند و وی را اندرز دهند؛ و زمانی را به خوشی های حلال و زیبای دنیا اختصاص دهد .
روضه الواعظین : ص ۸ .

حدیث ۴۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثَةٌ يَفْرُحُ بِهِنَّ الْجِسْمُ وَيَرْبُو: الطَّيْبُ ، وَلباسُ اللِّينِ ، وَشُرْبُ العَسَلِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که بدن با آن ، شاداب و سرزنده می شود : بوی خوش ، لباس نرم ، و خوردن عسل .
طبّ النبّی صلی الله علیه و آله : ص ۶ .

حدیث ۴۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الطَّيْبُ يَسْرُّ ، وَالعَسَلُ يَسْرُّ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الخُضْرَةِ يَسْرُّ ، وَالرُّكُوبُ يَسْرُّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی خوش ، شاد می کند . خوردن عسل ، شادی می آورد . نگاه کردن به سبزه ، شادی می آورد .
سوارکاری ، شادی می آفریند .
صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : ص ۲۳۹ ح ۱۴۴ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۴۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِلْهَوَا وَالعَبَا فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يُرَى فِي دِينِكُمْ غِلْظَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرگرمی داشته باشید و تفریح کنید؛ چرا که خوش نمی دارم در دین شما درشتی و سختی دیده شود .
شُعب الإيمان : ج ۵ ص ۲۴۷ ح ۶۵۴۲ .

حدیث ۴۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرٌ لَهُوَ الْمُؤْمِنِ السَّابِحَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین تفریح مؤمن ، شناست .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۲۱۱ ح ۴۰۶۱۱ .

حدیث ۴۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّابِحَةَ وَالرَّمَايَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود ، شنا و تیراندازی بیاموزید .

الكافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۴ .

حدیث ۴۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَالسَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حقوق فرزند بر پدر ، آن است که به او نوشتن ، شنا و تیراندازی بیاموزد .
 کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۳ ح ۴۵۳۴۰ .

حدیث ۴۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحَبُّ اللَّهِوِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِجْرَاءُ الْخَيْلِ وَالرَّمْيِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتنی ترین تفریح نزد خداوند متعال ، اسب سواری و تیراندازی است .
 کنز العمال : ج ۴ ص ۳۴۴ ح ۱۰۸۱۲ .

حدیث ۴۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا يَشْهَدُ الْمَلَائِكَةُ كُ مِنْ لَهْوِكُمْ إِلَّا الرَّهَانَ وَالنُّضَالَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سرگرمی های شما ، تنها در مسابقه اسب سواری و تیراندازی ، فرشتگان حضور می یابند .
 المعجم الكبير : ج ۱۲ ص ۳۰۵ ح ۱۳۴۷۴ .

حدیث ۴۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِهَانُ الْخَيْلِ طَلْقٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسابقه اسب سواری ، حلال است .
 کنز العمال : ج ۴ ص ۳۴۴ ح ۱۰۸۱۵ .

حدیث ۴۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ خَرَجَ مِنْ ذُلِّ الْمَعْصِيَةِ إِلَى عِزِّ الطَّاعَةِ أَنْسَهُ اللَّهُ عِزَّ وَجَلْبَغِيرِ أُنَيْسٍ ، وَأَعَانَهُ بِغَيْرِ مَالٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از خواری نافرمانی [خدا] به عزت پیروی [از او] ، روی آورَد ، خداوند عز و جل ، بدون همنشینی ، به وی آرامش می دهد و بدون ثروت ، او را یاری می کند .
 بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۳۵۹ ح ۷۴ .

حدیث ۴۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَقْدِرُ رَجُلٌ عَلَى حَرَامٍ ، ثُمَّ يَدْعُهُ لَيْسَ بِهِ إِلَّا مَخَافَةُ اللَّهِ ، إِلَّا أَبَدَلَهُ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا قَبْلَ الْآخِرَةِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ذَلِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر حرامی دست یابد و به خاطر ترس از خدا آن را رها سازد ، خداوند ، در دنیا و پیش از قیامت ، بهتر از آن را برایش مقدر می کند .

کنز العمال : ج ۱۵ ص ۷۸۷ ح ۴۳۱۱۳ .

حدیث ۴۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْبَتَ اللَّهُ تَعَالَى لِطَائِفَةٍ مِنْ أُمَّتِي أُجْنِحَةً ، فَيَطِيرُونَ مِنْ قُبُورِهِمْ إِلَى الْجَنَانِ يَسْرَحُونَ فِيهَا وَيَتَنَعَّمُونَ كَيْفَ شَاءُوا ، فَتَقُولُ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ كُ: هَلْ رَأَيْتُمُ الْحِسَابَ؟

فَيَقُولُونَ : مَا رَأَيْنَا حِسَابًا .

فَيَقُولُونَ : هَلْ جُزْتُمُ الصُّرَاطَ؟

فَيَقُولُونَ : مَا رَأَيْنَا صِرَاطًا .

فَيَقُولُونَ : هَلْ رَأَيْتُمُ جَهَنَّمَ؟

فَيَقُولُونَ : مَا رَأَيْنَا شَيْئًا .

فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كُ : مِنْ أُمَّةٍ مِنْ أَنْتُمْ؟

فَيَقُولُونَ : مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله .

فَيَقُولُونَ : نَشَدْنَاكُمْ اللَّهُ ، حَدَّثُونَا مَا كَانَتْ أَعْمَالُكُمْ فِي الدُّنْيَا؟

فَيَقُولُونَ : حَصَلْتَانِ كَانَتَا فِيْنَا ، فَبَلَّغْنَا اللَّهُ هَذِهِ الدَّرَجَةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ .

فَيَقُولُونَ : وَمَا هُمَا؟

فَيَقُولُونَ : كُنَّا إِذَا خَلَوْنَا نَسْتَحِي أَنْ نَعْصِيَهُ ، وَنَرْضَى بِالْيَسِيرِ مِمَّا قُسِمَ لَنَا .

فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ كُ : حَقٌّ لَكُمْ هَذَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه قیامت بر پا شود ، خداوند ، برای گروهی از امت من ، بال هایی قرار می دهد که با آنها ، از قبرها به سوی بهشت پرواز کنند ، در آن گردش نمایند و هر گونه خواستند ، از نعمت ها بهره برند . فرشتگان به آنان می گویند :

آیا حسابرسی را دیدید؟

می گویند : ما حسابرسی ندیدیم .

می پرسند : از صراط ، عبور کردید؟

می گویند : ما صراطی ندیدیم .

می پرسند : جهنم را دیدید؟

می گویند : چیزی ندیدیم .

آن گاه ، فرشتگان می گویند : از امت چه کسی هستید؟

می گویند : از امت محمد صلی الله علیه و آله .

می گویند : شما را به خدا سوگند ، بگویند رفتار تان در دنیا چه بود؟
 می گویند : دو خصلت در ما بود و بدان دو خصلت ، خداوند ، ما را بدین پایه از رحمت خویش رسانید .
 می پرسند : آن دو خصلت چیست؟
 می گویند : هرگاه در خلوت بودیم ، شرم داشتیم نافرمانی خدا کنیم و به اندکی که روزی ما بود ، خشنود بودیم .
 فرشتگان می گویند : این منزلت ، سزاوار شماست .
 بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۵ ح ۳۱ .

حدیث ۴۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 التَّوْبَةُ حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي الشَّبَابِ أَحْسَنُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توبه زیباست و از جوان ، زیباتر است .
 كنز العمال : ج ۱۵ ص ۸۹۶ ح ۴۳۵۴۲ .

حدیث ۴۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ما مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ شَابٍّ تَائِبٍ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ شَيْخٍ مُقِيمٍ عَلَى مَعَاصِيهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز نزد خداوند متعال ، محبوب تر از جوان توبه کننده نیست ؛ و هیچ چیز نزد خداوند ، مبعوض تر نیست از پیری که بر نافرمانی خدا ، اصرار می ورزد .
 كنز العمال : ج ۴ ص ۲۱۷ ح ۱۰۲۳۳ .

حدیث ۴۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که خداوند ، جوان توبه کننده را دوست می دارد .
 كنز العمال : ج ۴ ص ۲۰۹ ح ۱۰۱۸۵ .

حدیث ۴۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لِلَّهِ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنَ الْعَقِيمِ الْوَالِدِ ، وَمِنَ الصَّالِّ الْوَالِدِ ، وَمِنَ الظَّمَانِ الْوَالِدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل بیشتر از نازایی که صاحب فرزند شود و یا گم کرده ای که گم شده اش را بیابد ، و یا تشنه ای که بر آب ، وارد شود ، از توبه بنده شادمان می شود .
 كنز العمال : ج ۴ ص ۲۰۵ ح ۱۰۱۶۵ .

حدیث ۴۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلْوَالِدِ كَالْأَخِذِ بِالْيَدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای فرزند برای پدر و مادر ، مانند یاری کردن آنان است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ .

حدیث ۴۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَرَجَ ثَلَاثُ نَفَرٍ يَسِيحُونَ فِي الْأَرْضِ ، فَبَيْنَمَا هُمْ يَعْبُدُونَ اللَّهَ فِي كَهْفٍ فِي قَلْبِ جَبَلٍ حَتَّى بَدَتْ صَيْحْرَةٌ مِنْ أَعْلَى الْجَبَلِ حَتَّى التَّقَمَتْ بَابَ الْكَهْفِ ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : عِبَادَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَا يُنْجِيكُمْ مِمَّا وَقَعْتُمْ إِلَّا أَنْ تَصَدَّقُوا اللَّهَ ، فَهَلَمَّ مَا عَمِلْتُمْ لِلَّهِ خَالِصًا ، فَإِنَّمَا ابْتَلَيْتُمْ بِالذُّنُوبِ .

فَقَالَ أَحَدُهُمْ : اللَّهُمَّ إِن كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي طَلَبْتُ امْرَأَةً لِحُسْنِهَا وَجَمَالِهَا فَأَعْطَيْتُ فِيهَا مَالًا ضَخْمًا حَتَّى إِذَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا وَجَلَسْتُ مِنْهَا مَجْلِسَ الرَّجُلِ مِنَ الْمَرْأَةِ ذَكَرْتُ النَّارَ فَقَمْتُ عَنْهَا فَرَقَا مِنْكَ اللَّهُمَّ فَارْفَعْ عَنَّا هَذِهِ الصَّخْرَةَ ، فَانصَدَعَتْ حَتَّى نَنظُرُوا إِلَى الصَّدْعِ .
ثُمَّ قَالَ الْآخَرُ : اللَّهُمَّ إِن كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ قَوْمًا يَحْرَثُونَ كُلَّ رَجُلٍ مِنْهُمْ بِنَصْفِ دِرْهَمٍ فَلَمَّا فَرَّغُوا أَعْطَيْتُهُمْ أُجُورَهُمْ .
فَقَالَ أَحَدُهُمْ : قَدْ عَمِلْتُ عَمَلًا اثْنَيْنِ وَاللَّهِ لَا أَخْذُ إِلَّا دِرْهَمًا وَاحِدًا وَتَرَكَ مَالَهُ عِنْدِي فَيَذَرْتُ بِبَدَلِكَ النِّصْفِ الدَّرْهَمِ فِي الْأَرْضِ فَأَخْرَجَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ رِزْقًا

وَجَاءَ صَاحِبُ النِّصْفِ الدَّرْهَمِ فَأَرَادَهُ فَدَفَعَتْ إِلَيْهِ ثَمَانِي عَشْرَةَ أَلْفًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفر برای گشت و گذار ، از خانه بیرون رفتند . در حالی که در غاری بر نوک کوهی خداوند را عبادت می کردند ، سنگی بزرگ ، از بالای کوه فرو افتاد و در غار را بست . یکی از آن سه گفت : بندگان خدا! از گرفتاری ، نجات پیدا نمی کنید ، مگر آن که با خداوند ، صادق باشید . هر یک از شما آنچه را خالصانه انجام داده ، بر ملا سازد؛ چرا که اینک به خاطر گناهان ، گرفتار آمده اید .

یکی از آنان گفت : بار خدایا! تو می دانی که من به خاطر زیبایی زنی در پی اش بودم و ثروتی بسیار در این راه ، خرج کردم . وقتی بر او دست یافتم و در کنارش قرار گرفتم ، آتش [دوزخ] را یاد کردم ، و به سبب ترس از تو از کنارش برخاستم . بار خدایا! این سنگ را از جلوی غار ، بردار .

سنگ ، شکافته شد و آنان ، بدان نگرستند .

نفر دوم گفت : بار خدایا! تو می دانی که من ، گروهی را برای کشاورزی به کارگری گرفتم که به هر کدام ، نصف درهم پرداخت کنم . وقتی از کار ، دست کشیدند ، مزدشان را پرداختم .

یکی از آنان گفت : من به اندازه دو نفر کار کردم . به خدا سوگند ، کمتر از یک درهم نمی گیرم و نصف درهم را نزد من انداخت . من هم آن را خرج بذر

زمین کردم و خداوند ، از آن ، روزی بسیار نصیب کرد . روزی آن مرد آمد و نصف درهم خود را طلب کرد . من هم هجده هزار درهم به وی دادم . خدایا! اگر آن کار را از ترس تو انجام دادم ، این سنگ را از در غار بردار .

سنگ ، کمی کنار رفت ، به اندازه ای که یکدیگر را می دیدند .

سومی گفت : بار خدایا! تو می دانی که پدر و مادرم در خواب بودند و من برای آنان ، کاسه ای بزرگ ، شیر آوردم . ترسیدم اگر

ظرف شیر را بگذارم ، حشره ای یا گزنده ای در آن بیفتد و نخواستم آنان را از خواب ، بیدار کنم و آنان را ناراحت سازم . پس خودم همان جا ایستادم تا بیدار شدند و شیر را نوشیدند . بار خدایا! اگر این کار را برای تو انجام دادم ، این سنگ را از جلوی ما بردار .

آن گاه ، سنگ ، کاملاً به کنار رفت و راه آنان باز شد .

سپس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : هر که با خداوند راستی کند ، پیروز می شود .

فی المصدر : «ثمان عشرة آلاف» ، والصحيح ما أثبتناه .

حدیث ۴۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبَ الْحَلَالَ فَرِيضَةً عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دست آوردن [روزی] حلال ، بر هر زن و مرد مسلمان ، واجب است .

بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۹ ح ۳۵ .

حدیث ۴۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتَّقِنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که خداوند متعال ، دوست می دارد که هر یک از شما وقتی کاری انجام می دهد ، آن را

استوار (محکم) گرداند .

کنز العمال : ج ۳ ص ۹۰۷ ح ۹۱۲۸ .

حدیث ۴۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که صبح کند و به کار مسلمانان اهتمام نرزد ، مسلمان نیست .

الکافی : ج ۲ ص ۱۶۳ ح ۱ .

حدیث ۴۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْأَمَانَةُ غِنَى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری ، توانگری است .

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۴ ح ۱۶ .

حدیث ۴۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست می دارد .
 صحیح مسلم : ج ۱ ص ۹۳ ح ۱۴۷ .

حدیث ۴۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الشَّعْرُ الْحَسَنُ مِنْ كِسْوَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَأَكْرَمُوهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موی زیبا ، از جامه های خداوند متعال است . آن را عزیز بدارید .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۲۹ ح ۳۲۷ .

حدیث ۴۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ اتَّخَذَ شَعْرًا فَلْيُحْسِنِ وَلَا يَتَّهْ ، أَوْ لِيُجَزَّهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مویش را بلند گذاشت ، از آن نیکو مراقبت کند ؛ وگرنه آن را کوتاه کند .
 الکافی : ج ۶ ص ۴۸۵ ح ۲ .

حدیث ۴۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُصِّوا أَظْفَارَكُمْ ، وَلِلنِّسَاءِ : أُتْرُكْنَ فَإِنَّهُ أَزِينُ لَكُنَّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردان فرمود : «ناخن هایتان را کوتاه کنید» و به زنان فرمود : «ناخن بگذارید؛ زیرا برایتان زیباتر است» .
 الکافی : ج ۶ ص ۴۹۱ ح ۱۵ .

حدیث ۴۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برانگیخته شدم تا کرامت های اخلاقی را کامل کنم .
 السنن الکبری : ج ۱۰ ص ۳۲۳ ح ۲۰۷۸۲ .

حدیث ۴۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بر انگیزته شدم تا اخلاق نیکو را کامل کنم .
مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۳۲۳ ح ۸۹۶۱ .

از ۴۸۰۰ تا ۴۶۰۱

حدیث ۴۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ صَلََّةً بَيْنَهُ وَبَيْنَ عِبَادِهِ ، فَحَسْبُ أَحَدِكُمْ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِخُلُقٍ مُتَّصِلٍ بِاللَّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان ، کرامت های اخلاقی را پیوندی میان خود و بندگانش قرار داد . پس ، کافی است
هر یک از شما به خُلق و خوبی مُتصل به خداوند ، تمسک جوید .
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث ۴۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَا مَعْشَرَ شَبَابٍ قَرِيشٍ اِحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ ، أَلَا مَنْ حَفِظَ فَرْجَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جوانان قریش! پاک دامنی پیشه کنید . بدانید هر که خود را در برابر شهوت حفظ کند ، بهشت ،
از آن اوست .
المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۶۱ ح ۶۸۵۰ .

حدیث ۴۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ إِلَى مَحَاسِنِ امْرَأَةٍ أَوْ لَمَرَّةٍ ، ثُمَّ يَغْضُ بَصَرَهُ إِلَّا أَحَدَتْ اللَّهُ لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوَتَهَا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی که به زیبایی های زنی نظر ابتدایی افکند ، آن گاه چشم بپوشد ، خداوند ، برایش
عبادتی قرار می دهد که شیرینی اش را بچشد .
مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۲۹۹ ح ۲۲۳۴۱ .

حدیث ۴۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ ، وَلَعَنَ اللَّهُ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، لعنت کند زنان مردنما [در لباس و پوشش] را ؛ و خداوند ، لعنت کند مردان زن نما [در
پوشش و آرایش] را .
الکافی : ج ۵ ص ۵۵۲ ح ۴ .

حدیث ۴۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ شَابٍ تَزَوَّجَ فِي حَدَاثِهِ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ : يَا وَيْلَهُ ، يَا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنِّي ثُلْثِي دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ الْعَبْدُ فِي الثُّلْثِ الْبَاقِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر جوانی که در سن کم ازدواج کند ، شیطان ، فریاد بر می آورد که : «وای بر من ، وای بر من ! دو سوم دینش را از دستبرد من ، مصون نگه داشت» . پس بنده در یک سوم باقی مانده ، تقوای الهی پیشه سازد .
بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۴ .

حدیث ۴۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعُوهُ فَعَلَيْكُمْ بِالصِّيَامِ فَإِنَّهُ وَجَاؤُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جماعت جوان ! بر شما باد ازدواج . اگر نمی توانید ، بر شما باد روزه گرفتن که روزه ، مهار شهوت است .
الکافی : ج ۴ ص ۱۸۰ ح ۲ .

حدیث ۴۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا شَابُ تَزَوَّجْ وَإِيَّاكَ وَالزَّانَا ؛ فَإِنَّهُ يَنْزِعُ الْإِيمَانَ مِنْ قَلْبِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جوان ! ازدواج کن و از زنا پرهیز ؛ چرا که زنا ، ایمان را از دل بر می کند .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۰ ح ۱۴۶۱ .

حدیث ۴۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا جَاءَكُم مِّن تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَدِينَهُ فَرُؤُجُوهُ «إِلَّا تَفْعَلُوهُ تُكْنُ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی نزد شما آمد که اخلاق و دینداری اش را می پسندید ، به او همسر بدهید ؛ و (اگر چنین نکنید ، در زمین ، فتنه و فساد بزرگ ، روی خواهد داد) .
الأنفال : ۷۳ .

حدیث ۴۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوَّجْتُ الْمِقْدَادَ وَزَيْدًا لِيَكُونَ أَشْرَفُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَحْسَنَكُمْ خُلُقًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من ، مقداد و زید را همسر دادم تا بدانید که گرامی ترین شما نزد خداوند ، خوش خلق ترین شماست .

کنز العمال : ج ۳ ص ۲۰ ح ۵۲۴۸ .

حدیث ۴۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَزَوَّجُوا الشَّوَابَّ فَإِنَّهُنَّ أَغْرُ أَخْلَاقًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دختران جوان ازدواج کنید؛ زیرا آنان ، خوش اخلاق ترند .
 المجازات النبویة : ص ۳۱۲ ح ۲۳۸ .

حدیث ۴۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تُنَكِّحُ الْمَرْأَةَ عَلَى أَرْبَعِ خِلَالٍ : عَلَى مَالِهَا ، وَعَلَى دِينِهَا ، وَعَلَى جَمَالِهَا ، وَعَلَى حَسَبِهَا وَنَسَبِهَا ، فَعَلَيْكُمْ بِذَاتِ الدِّينِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با زنان به خاطر چهار خصلت ، ازدواج می شود : ثروت ، دینداری ، زیبایی ، و اصل و نسب . بر تو
 باد زن دیندار!
 كنز العمال : ج ۱۶ ص ۳۰۳ ح ۴۴۶۰۲ .

حدیث ۴۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ تَزَوَّجَ امْرَأَةً لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا لِجَمَالِهَا لَمْ يَرِ فِيهَا مَا يُحِبُّ ، وَمَنْ تَزَوَّجَ لِمَالِهَا لَا يَتَزَوَّجُهَا إِلَّا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ، فَعَلَيْكُمْ بِذَاتِ الدِّينِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با زنی فقط برای زیبایی اش ازدواج کند ، آنچه دوست می دارد ، در او نخواهد یافت و هر
 کس با زنی فقط برای ثروتش ازدواج کند ، خداوند ، او را به خود ، وا می گذارد . پس بر شما باد زنان دیندار!
 بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۳۵ ح ۱۹ .

حدیث ۴۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ نَكَحَ امْرَأَةً بِمَالٍ حَلَالٍ غَيْرَ أَنَّهُ أَرَادَ بِهَا فَخْرًا وَرِيَاءً لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلْبَذِلَكَ إِلَّا ذُلًّا وَهَوَانًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با زنی به خاطر ثروت حلال ، ازدواج کند ، لیکن قصدش فخرفروشی و ریاکاری باشد ،
 خداوند عز و جل ، جز بر خواری و زبونی اش نمی افزاید .
 بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۳۶۲ ح ۳۰ .

حدیث ۴۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَزَوَّجُوا فِي الْحُجْرِ الصَّالِحِ ، فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [باکسانی] از دامان شایسته ازدواج کنید؛ چرا که اصل و نسب ، تأثیر گذار است .
 مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۲ ح ۱۴۷۴ .

حدیث ۴۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَيَّرُوا لِبُطْفُوكُمْ ، فَإِنَّ النِّسَاءَ يَلِدْنَ أَشْبَاهَ إِخْوَانِهِنَّ وَأَخَوَاتِهِنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای فرزندانان [مادر شایسته] انتخاب کنید؛ زیرا زنان ، شبیه برادران و خواهران خود ، فرزند به دنیا می آورند .

د - ازدواج فامیلی

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۹۵ ح ۴۴۵۵۷ .

حدیث ۴۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِغْتَرَبُوا ، لَا تُضُورُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با غریبه ازدواج کنید [، نه با خویشاوندان] تا فرزندانان نحیف (لاغر / ناتوان) نشوند .
المجازات النبویة : ص ۹۲ ح ۵۹ .

حدیث ۴۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَنْكَحُوا الْقَرَابَةَ الْقَرِيبَةَ فَإِنَّ الْوَلَدَ يُخَلِّقُ ضَاوِياً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خویشاوندان بسیار نزدیک ، ازدواج نکنید ؛ زیرا فرزند ، نحیف به دنیا می آید .
المحجّة البيضاء : ج ۳ ص ۹۴ .

حدیث ۴۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمْ يَبَقَ مِنْ أُمَّثَالِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَّا قَوْلُ النَّاسِ : إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مَثَل های پیامبران ، جز این سخن مردم ، چیزی باقی نمانده است : «اگر حیا نمی کنی ، هر چه می خواهی بکن» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۵۶ ح ۲۰۷ .

حدیث ۴۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیا ، همه اش خیر است .

یعنی إِنَّ الْحَيَاءَ يَكْفِي ذَا الدِّينِ وَمَنْ لَا دِينَ لَهُ عَنِ الْقَبِيحِ ؛ فَهُوَ جَمَاعٌ كُلُّ جَمِيلٍ .

حدیث ۴۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْحَيَاءُ حَيَاءَانِ : حَيَاءُ عَقْلٍ وَحَيَاءُ حُومٍ ، فَحَيَاءُ الْعَقْلِ هُوَ الْعِلْمُ ، وَحَيَاءُ الْحُومِ هُوَ الْجَهْلُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیا ، دو گونه است : حیای خردمندانه و حیای احمقانه . حیای خردمندانه ، آگاهی است و حیای احمقانه ، نادانی است .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۶ ح ۶ .

حدیث ۴۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِزِيِّ كَهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كَهُولِكُمْ مَنْ تَزَيَّا بِزِيِّ شَبَابِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین جوانان شما آنان اند که خود را با هیئت بزرگ سالان (وقار) بیاریند و بدترین بزرگ سالان ، کسانی اند که خود را شبیه به جوانان کنند .

إرشاد القلوب : ص ۴۱ .

حدیث ۴۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ ابْنَ عَشْرِينَ إِذَا كَانَ شِبْهَ ابْنِ ثَمَانِينَ ، وَيُبْغِضُ ابْنَ سِتِينَ إِذَا كَانَ شِبْهَ ابْنِ عَشْرِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، جوان بیست ساله را دوست دارد ، اگر مانند مرد هشتاد ساله باشد ، و دشمن می دارد مرد شصت ساله ای را که مانند جوان بیست ساله باشد .

کنز العمال : ج ۳ ص ۵۲۵ ح ۷۷۳۲ .

حدیث ۴۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَعِجِبُ مِنَ الشَّابِّ لَيْسَتْ لَهُ صَبَوَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل خوش می دارد جوانی را که در او سبکی نیست .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۱۳۴ ح ۱۷۳۷۶ .

حدیث ۴۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ لَيُبْغِضُ الصَّحِيحَ الْفَارِغَ ، لَا فِي شُغْلِ الدُّنْيَا وَلَا فِي شُغْلِ الْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، انسان سالم و بیکار را که نه به کار دنیا مشغول است و نه به کار آخرت ، دشمن می دارد .

شرح نهج البلاغه: ج ۱۷ ص ۱۴۶.

حدیث ۴۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَلَا إِنَّ كُلَّ مُسَكِّرٍ حَرَامٌ ، وَ كُلُّ مُخَدَّرٍ حَرَامٌ ، وَ مَا أُسَكَّرَ كَثِيرُهُ حَرَامٌ قَلِيلُهُ ، وَ مَا خَمَّرَ الْعَقْلَ فَهُوَ حَرَامٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید هر مست کننده ای حرام است ، هر ماده تخدیرگری حرام است ، و آنچه بسیارش مست کند ، اندک آن نیز حرام است و آنچه عقل را زایل می کند ، حرام است .
 کنز العمال : ج ۵ ص ۳۶۸ ح ۱۳۲۷۳ .

حدیث ۴۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَيِّئَاتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَا كُلُّونَ شَيْئًا إِسْمُهُ الْبَنْجُ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزگاری بر امت من خواهد آمد که ماده ای به نام «بَنگ» می خورند . من از این مردمان ، بیزارم و آنان از من دورند .
 البنج : نبت معروف له حَبِّ يُسَكَّرُ ، معرّب (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۱۹۱).

حدیث ۴۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَلَّمُوا عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَ لَا تُسَلِّمُوا عَلَى آكِلِ الْبَنْجِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر یهودیان و مسیحیان سلام کنید؛ ولی بر بَنگی ، سلام نکنید .
 مستدرک الوسائل : ج ۱۷ ص ۸۶ ح ۲۰۸۱۵ .

حدیث ۴۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ مَثَلُ الْعَطَّارِ ؛ إِنْ لَمْ يُعْطِكَ مِنْ عَطْرِهِ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ ، وَمَثَلُ الْجَلِيسِ السَّوِّءِ مَثَلُ الْقَيْنِ ؛ إِنْ لَمْ يُحْرِقْ ثَوْبَكَ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشین شایسته ، مانند عطرفروش است . اگر از عطرش به تو ندهد ، بوی عطرش به تو خواهد رسید و همنشین بد ، مانند آهنگر است . اگر لباس را نسوزاند ، از بویش به تو می رسد .
 کنز العمال : ج ۹ ص ۲۲ ح ۲۴۷۳۶ .

حدیث ۴۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ صَاحِبِ غَفْلَةٍ ، وَ قَرِينِ سَوْءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - همیشه می فرمود - : بار خدایا! به تو پناه می برم از یارِ غافل و همنشین بد .
الزهد لابن المبارک : ص ۳۰۳ ح ۸۷۵ .

حدیث ۴۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤَاخِيزُ كَافِرًا ، وَلَا يُخَالِطُنَّ فَاجِرًا ، وَمَنْ آخَى كَافِرًا أَوْ خَالَطَ فَاجِرًا كَانَ كَافِرًا فَاجِرًا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که به خداوند و روز قیامت ایمان دارد ، نباید با کافری برادری کند و با فاجری آمد و شد نماید .
هر کس با کافری برادری کند یا با فاجری همنشینی نماید ، کافر و فاجر خواهد بود .
بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۷ ح ۳۱ .

حدیث ۴۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَصْحَبُوا الْفُجَّارَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با فاجران ، همنشینی نکنید .
إرشاد القلوب : ص ۲۰ .

حدیث ۴۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تُصَادِقُوا شَارِبَ الْخَمْرِ ، فَإِنَّ مُصَادَقَتَهُ نَدَامَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با می گسار ، دوستی نکنید که دوستی با او [موجب] پشیمانی است .
جامع الأخبار : ص ۴۲۸ ح ۱۱۹۸ .

حدیث ۴۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَوَقَّوْا مُصَاحِبَهُ كُلِّ ضَعِيفِ الْخَيْرِ قَوِيَّ الشَّرِّ خَبِيثِ النَّفْسِ ، إِذَا خَافَ خَنَسَ ، وَإِذَا أَمِنَ بَطَشَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از همنشینی با افراد کم خیر و پُر شر و بُد باطن دوری کنید ؛ آنها که اگر بترسند ، دست می کشند
و اگر احساس امنیت کنند ، یورش می برند .
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۱ .

حدیث ۴۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الشَّيَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی ، شاخه ای از دیوانگی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۷۷ ح ۵۷۷۴ .

حدیث ۴۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظْرَةُ الْأُولَى خَطَأٌ ، وَالثَّانِيَةُ عَمْدٌ ، وَالثَّلَاثَةُ تُدَمِّرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه اول ، خطاست ، نگاه دوم ، عمدی است و نگاه سوم ، ویران می کند .
کنز العمال : ج ۵ ص ۳۲۹ ح ۱۳۰۷۳ .

حدیث ۴۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْلِ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا ، فَإِنَّهَا إِنْ فَعَلَتْ ذَلِكَ أَحْبَطَ اللَّهُ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتْهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند عز و جل فزونی می گیرد بر زن شوهرداری که چشمش را از غیر شوهرش یا نامحرم ، پُر کند؛ چرا که اگر چنین کند ، خداوند ، هر کاری را که انجام داده ، تباہ می سازد .
ثواب الأعمال : ص ۳۳۸ .

حدیث ۴۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ النَّظْرِ ؛ فَإِنَّهُ يَبْذُرُ الْهَوَى ، وَيُولِّدُ الْغَفْلَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بپرهیزید از بسیار نگاه کردن ، که بذر هوس می کارد و غفلت می زاید .
بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۹۹ ح ۲۹ .

حدیث ۴۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ أَكْثَرَ هَمِّهِ نَيْلَ الشَّهَوَاتِ نَزَعَ مِنْ قَلْبِهِ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که بیشتر همتش رسیدن به هوس ها باشد ، شیرینی ایمان از دلش کَنده می شود .
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۶ .

حدیث ۴۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَبِيتُ فِي مَوْضِعٍ تَسْمَعُ نَفْسَهُ امْرَأَةً لَيْسَتْ لَهُ بِمَحْرَمٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که به خدا و آخرت ، ایمان دارد ، در مکانی که زن نامحرم نفس او را می شنود ، نمی خوابد .

بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۵۰ ح ۱۶.

حدیث ۴۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَدَرَ عَلَى امْرَأَةٍ أَوْ جَارِيَةٍ حَرَامًا فَتَرَكَهَا مَخَافَةَ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلْعَلِيهِ النَّارَ، وَآمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ، وَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که بر زن یا کنیزی از راه حرام دست یابد و به خاطر ترس از خداوند، از آن کار صرف نظر کند، خدای عز و جل، آتش را بر او حرام می گرداند و خدای متعال، او را از هراس روز قیامت، در امان می دارد و خداوند، او را به بهشت، داخل می کند.
ثواب الأعمال: ص ۳۳۴.

حدیث ۴۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَرَضَتْ لَهُ فَاحِشَةٌ أَوْ شَهْوَةٌ فَاجْتَنَبَهَا مِنْ مَخَافَةِ اللَّهِ عِزَّ وَجَلْحَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ، وَآمَنَهُ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ، وَأُنْجِزَ لَهُ مَا وَعَدَهُ فِي كِتَابِهِ فِي قَوْلِهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - : «وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، زنا یا شهوت جنسی [دیگری] برایش فراهم آید و او از ترس خداوند عز و جل از آن اجتناب ورزد، خداوند، آتش را بر او حرام می گرداند و از هراس روز قیامت، در امان می دارد و آنچه را در کتابش در این سخن وعده داده، به وی می دهد: «و برای کسی که از مقام پروردگار بترسد، دو بهشت است».
الرحمن: ۴۶.

حدیث ۴۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ فَكُنْتُمْ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که عاشق شود و کتمان کند و پاک دامنی پیشه سازد تا از دنیا برود، شهید است.
کنز العمال: ج ۳ ص ۳۷۲ ح ۷۰۰۰.

حدیث ۴۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العشيق من غير ريبه كفارة للذنوب.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عشق پاک، کفاره گناهان است.
الفردوس: ج ۳ ص ۹۴ ح ۴۲۶۶.

حدیث ۴۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَشِقَ وَكْتَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ ، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که عاشق شود و کتمان کند و پاک دامنی پیشه سازد و پایداری کند ، خداوند ، او را می بخشد و او را به بهشت ، داخل می کند .

کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷۳ ح ۷۰۰۲ .

حدیث ۴۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُ أُمَّتِي الَّذِينَ يَعْقُونَ إِذَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنَ الْبَلَاءِ شَيْئًا .

قالوا : وأى البلاء؟

قال : العِشْقُ .

کنز العمال - به نقل از ابن عباس ، از پیامبر خدا - : بهترین های امت من ، کسانی هستند که چون خداوند عز و جل آنان را به بلا گرفتار کند ، پاک دامنی ورزند .

گفتند : کدام بلا؟

فرمود : عشق!

کنز العمال : ج ۳ ص ۳۷۳ ح ۷۰۰۱ و ص ۷۷۹ ح ۸۷۳۲ کلاهما نقلاً عن الديلمی ، الفردوس : ج ۲ ص ۱۷۴ ح ۲۸۶۷ و لیس فی النسخة التي بأيدينا «قالوا : وأى البلاء؟ قال» .

حدیث ۴۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَكُونُوا إِمَعَةً ، تَقُولُونَ : إِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ أَحْسَنَانَا ، وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا ، وَلَكِنْ وَطَّنُوا أَنْفُسَكُمْ إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا ، وَإِنْ أَسَاؤُوا فَلَا تَظَلِمُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سبب رأی و دهن بین مباشید که بگویید : «اگر مردم خوبی کردند ، خوبی می کنیم ، و اگر ستم کردند ، ستم می کنیم» ؛ لیکن خود را چنین آماده کنید که اگر مردم نیکی کردند ، نیکی کنید ، و اگر بدی کردند ، ستم نکنید . سنن الترمذی : ج ۴ ص ۳۶۴ ح ۲۰۰۷ .

حدیث ۴۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا مِنَ الْعُقُوقِ أَدْنَى مِنْ أُفٍّ لَحَرَّمَهُ فَلْيَعْمَلِ الْعَاقُ مَا شَاءَ فَلَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر خداوند عز و جل نافرمانی ای کمتر از «اف» می شناخت ، آن را حرام می کرد . نافرمانی [پدر و مادر] ، هر چه می خواهد [عبادت] ، انجام بدهد ، ولی هرگز وارد بهشت نمی گردد .

الفردوس : ج ۳ ص ۳۵۳ ح ۵۰۶۳ .

حدیث ۴۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 سَوْءُ الْخُلُقِ ذَنْبٌ لَا يُغْفَرُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : بد اخلاقی ، گناهی است که بخشیده نمی شود .
 کنز العمال : ج ۳ ص ۴۴۳ ح ۷۳۶۳ .

حدیث ۴۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 - لَمَّا قِيلَ لَهُ إِنَّ فُلَانَةً تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ ، وَهِيَ سَيِّئَةُ الْخُلُقِ تُؤْذِي جِيرَانَهَا بِلِسَانِهَا - : لَا خَيْرَ فِيهَا ، هِيَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله - وقتی به ایشان گفته شد : فلانی روزها را روزه می گیرد و شب ها را عبادت می کند؛ ولی بد اخلاق است و همسایه ها را با زبانش آزار می دهد - : خیری در او نیست . او از دوزخیان است .
 بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۹۴ ح ۶۳ .

حدیث ۴۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 آفَةُ الْجَمَالِ الْخِيَلَاءُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : آفت زیبایی ، خودپسندی است .
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۷۳ ح ۵۷۶۲ .

حدیث ۴۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِيَّاكُمْ وَالْكِبَرِ ؛ فَإِنَّ الْكِبَرَ يَكُونُ فِي الرَّجُلِ وَإِنْ عَلِيهِ الْعِبَاءُ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : از خود بزرگ بینی پرهیزید؛ چرا که کبر می تواند در آدمی که جز یک عبا بر تن ندارد نیز یافت شود .
 کنز العمال : ج ۳ ص ۵۲۶ ح ۷۷۳۵ .

حدیث ۴۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَرِيصٌ عَلَى مَا مَنَعَ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که فرزندان آدم ، بر آنچه از آن منع شوند ، حریص اند .
 کنز العمال : ج ۱۶ ص ۱۱۳ ح ۴۴۰۹۵ .

حدیث ۴۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِيَّاكَ وَخَصَلْتَيْنِ : الضَّجْرَ وَالْكَسَلَ ، فَإِنَّكَ إِنْ ضَجِرْتَ لَمْ تَصْبِرْ عَلَى حَقٍّ ، وَإِنْ كَسَلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقًّا .

پیامبر صلی الله علیه و آله - خطاب به علی علیه السلام - : از دو خصلت بپرهیز : بی قراری (دل تنگی) و سستی؛ چرا که اگر بی قراری کنی ، بر حقی استوار نمی مانی و اگر سستی ورزی ، حقی را به جا نخواهی آورد .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۵ ح ۵۷۶۲ .

حدیث ۴۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِيَّاكُمْ وَالتَّعَمُّقَ فِي الدِّينِ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ جَعَلَهُ سَهْلًا ، فَخُذُوا مِنْهُ مَا تُطِيقُونَ ، فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مَا دَامَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ ، وَإِنْ كَانَ يَسِيرًا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : از سختگیری (تندرزی) در دین بپرهیزید؛ چرا که خداوند ، دین را آسان قرار داده است . آنچه می توانید ، از دین بگیرید؛ زیرا خداوند ، کار شایسته ای را که دوام یابد ، دوست می دارد ، گرچه اندک باشد .
کنز العمال : ج ۳ ص ۳۵ ح ۵۳۴۸ .

حدیث ۴۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَهَ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ ، وَلَا مَنْ تَشَبَهَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الرِّجَالِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : زنانی که شبیه مردان شوند ، و مردانی که شبیه زنان شوند ، از ما نیستند .
کنز العمال : ج ۱۵ ص ۳۲۴ ح ۴۱۲۳۷ .

حدیث ۴۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفَانِ مِنَ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا . قَوْمٌ مَعَهُمْ سَيِّئَاتٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ ، وَنِسَاءٌ كَأَسْيَابِ عَارِيَاتٍ ، مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ ، لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دو گروه از دوزخیان را هرگز نمی بینم : گروهی که تازیانه ای مانند دم گاو در دست دارند و مردم را بدان می زنند ، و زنان پوشیده برهنه ، که دیگران را به شهوت می اندازند و خود به سوی شهوت ها میل می کنند . سرهای آنان ، مانند کوهان شتر است . آنان ، هرگز وارد بهشت نمی شوند و با آن که بوی بهشت از فاصله های طولانی ، استشمام می شود ، بوی بهشت را نیز استشمام نمی کنند .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۸۰ ح ۱۲۵ .

حدیث ۴۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَمْرُ أُمَّ الْفَوَاحِشِ وَالْكَبَائِرِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : می‌گساری ، ریشه زشتی‌ها و گناهان بزرگ است .
کنز العمال : ج ۵ ص ۳۴۹ ح ۱۳۱۸۱ .

حدیث ۴۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْخَمْرُ أُمَّ الْخَبَائِثِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : می‌گساری ، ریشه پلیدی‌هاست .
کنز العمال : ج ۵ ص ۳۴۹ ح ۱۳۱۸۳ .

حدیث ۴۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَمَعَ الشَّرَّ كُلَّهُ فِي بَيْتٍ ، وَجَعَلَ مِفْتَاحَهُ شُرْبَ الْخَمْرِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : تمام بدی‌ها در یک خانه جمع شده و کلید آن ، می‌گساری است .
بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۱۴۸ .

حدیث ۴۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاتَ سَكْرَانَ بَاتَ عَرُوسًا لِلشَّيْطَانِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که شب را به مستی بگذراند ، شب را عروسِ شیطان بوده است .
بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۱۴۸ ح ۵۸ .

حدیث ۴۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْمَعْصِيَةَ إِذَا عَمِلَ بِهَا الْعَبْدُ سِرًّا لَمْ تَضُرَّ إِلَّا عَامِلَهَا ، وَإِذَا عَمِلَ بِهَا عَلَانِيَةً وَلَمْ يُغَيِّرْ عَلَيْهِ أَضْرَتِ بِالْعَامَّةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : گناه ، هر گاه پنهانی انجام شود ، فقط انجام دهنده آن ، زیان دیده است ، و اگر آشکارا انجام شود و با آن مقابله نشود ، به همگان زیان می‌رساند .
بحار الأنوار : ج ۱۰۰ ص ۷۴ ح ۱۵ .

حدیث ۴۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَلْزَمُ الْوَالِدَ مِنَ الْحَقُّوقِ لِوَلَدِهِ مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ مِنَ الْحَقُّوقِ لِوَالِدِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند ، بر پدر و مادر ، حقوقی دارد ، مانند حقوقی که پدر و مادر بر فرزند دارند .

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۴ ح ۴۵۳۴۴ .

حدیث ۴۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَلْزَمُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْعُقُوقِ لَوْلَدِهِمَا مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ لَهُمَا مِنْ عُقُوقِهِمَا .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پدر و مادر ، عاق فرزند می شوند ، مانند عاق شدن فرزند از جانب پدر و مادر .
 الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۵ .

حدیث ۴۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَلْزَمُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْعُقُوقِ لَوْلَدِهِمَا - إِذَا كَانَ الْوَالِدُ صَالِحًا - مَا يَلْزَمُ الْوَالِدَ لَهُمَا .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : پدر و مادر ، از جانب فرزندشان - اگر فرزند صالحی باشد - ، عاق می شوند ، مانند عاق شدن فرزند از جانب پدر و مادر .
 الخصال : ص ۵۵ ح ۷۷ .

حدیث ۴۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَالِدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند ، هفت سال رئیس (فرمانده) است ، و هفت سال بنده (فرمانبردار) است ، و هفت سال وزیر (کمک کار) .
 مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۴۹ .

حدیث ۴۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ بَلَغَ وَلَدَهُ النِّكَاحَ وَعِنْدَهُ مَا يُنِكَحُهُ ، فَلَمْ يُنِكَحْهُ ثُمَّ أَحْدَثَ حَدَثًا فَلَا يَلِئُهُ عَلَيْهِ .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس فرزندش به سن ازدواج برسد و بتواند برایش همسر برگزیند و چنین نکند ، هر حادثه ای پیش آید ، گنااهش بر عهده اوست .
 کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۲ ح ۴۵۳۳۷ .

حدیث ۴۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ اَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود ، به عدالت رفتار کنید .

السنن الکبری : ج ۶ ص ۲۹۳ ح ۱۱۹۹۹ .

حدیث ۴۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ كَدُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای پدر و مادر برای فرزند ، مانند دعای امت خویش است .

مشکاة الأنوار : ص ۲۸۲ ح ۸۵۳ .

حدیث ۴۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ كَالْمَاءِ لِلزَّرْعِ بِصَلَاةٍ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای پدر و مادر برای فرزند ، مانند آب برای زراعت ، سودمند است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ .

حدیث ۴۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَعَانَ وَوَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ ، وَهُوَ أَنْ يَعْفُوَ عَن سَيِّئَتِهِ ، وَيَدْعُوَ لَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خدای رحمت کند کسی را که فرزندش را بر نیکی یاری رساند؛ یعنی از بدی اش درگذرد و در خلوت

خود با خدا برایش دعا کند .

بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۷۰ .

حدیث ۴۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ أَنْ تَوَافَقَ مِنَ اللَّهِ إِجَابَةً .

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را نفرین نکنید ، مبادا مورد اجابت خداوند قرار گیرد .

تاریخ أصفهان : ج ۲ ص ۲۹۶ ح ۱۷۸۴ .

حدیث ۴۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ ، لَا تَوَافَقُوا مِنَ اللَّهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبَ لَكُمْ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خود را نفرین نکنید . فرزندان خویش را نفرین نکنید . خدمت گزاران خود را نفرین نکنید . ثروت خود

را نفرین نکنید ، مبادا در ساعتی باشد که بخشش الهی فرود می آید و مورد اجابت قرار گیرد .

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۳۰۴ ح ۳۰۰۹ .

حدیث ۴۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَمَنَّوْا هَلَاكَ شَبَابِكُمْ وَإِنْ كَانَ فِيهِمْ غَرَامٌ؛ فَإِنَّهُمْ عَلَى مَا كَانَ فِيهِمْ عَلَى خِلَالٍ، إِمَّا أَنْ يَتُوبُوا فَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَإِمَّا أَنْ تُرَدِّيَهُمُ الْآفَاتُ، إِمَّا عَدُوًّا فَيَقَاتِلُوهُ، وَإِمَّا حَرِيقًا فَيَطْفِئُوهُ، وَإِمَّا مَاءً فَيَسُدُّوهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : نابودی جوانانتان را آرزو مکنید ، گرچه بدی های بسیار در آنان باشد؛ زیرا آنان با آن بدی ها چند دسته اند : یا توبه می کنند و خداوند هم توبه آنان را می پذیرد ، و یا این که آفت ها ، آنان را از پای درمی آورد ، یا [اگر زنده ماندند ، در زندگی به شما کمک می کنند ، مانند این که :] با دشمن می جنگند ، یا آتش خاموش می کنند و یا جلوی آبی را می بندند .

حلیة الأولیاء : ج ۵ ص ۱۱۹ .

حدیث ۴۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْسِعُوا لِلشَّبَابِ فِي المَجْلِسِ ، وَأَفْهَمُوهُمْ الحَدِيثَ ، فَإِنَّهُمْ الخُلُوفُ وَأَهْلُ الحَدِيثِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : برای جوانان در مجلس ها جا باز کنید و حدیث را به آنان بفهمانید؛ زیرا آنان جانشین [پدران خویش] اند و اهل حدیث اند .

الفردوس : ج ۱ ص ۹۸ ح ۳۲۰ .

حدیث ۴۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً إِلَّا لِإِطْعَامِهِ الطَّعَامَ ، وَصَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند ، ابراهیم را به دوستی نگرفت ، مگر به خاطر غذا دادنش [به مردم] و نماز خواندنش در شب ، به هنگامی که مردم در خواب اند .

علل الشرائع : ص ۳۵ ح ۴ .

حدیث ۴۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى بِإِبْرَاهِيمَ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ ، فَلَمَّا بَصُرَ بِهَا قَالَ : حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ابراهیم علیه السلام را در روز آتش به سوی آتش آوردند . وقتی آتش را دید ، گفت : «خدا برای ما کافی است و او بهترین وکیل است» .

حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۱۹ .

حدیث ۴۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ قَوْلَنَا: إِنَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ اللَّهِ فَإِنَّمَا هُوَ مُشْتَقٌّ مِنَ الْخَلَّةِ أَوْ الْخَلَّةِ، فَأَمَّا الْخَلَّةُ فَإِنَّمَا مَعْنَاهَا الْفَقْرُ وَالْفَاقَةُ، وَقَدْ كَانَ خَلِيلًا إِلَى رَبِّهِ فَقِيرًا وَإِلَيْهِ مُنْقَطِعًا وَعَنْ غَيْرِهِ مُتَعَفِّفًا مُعْرِضًا مُسْتَعْنِيًا، وَذَلِكَ لَمَّا أُرِيدَ قَذْفُهُ فِي النَّارِ فَرَمِيَ بِهِ فِي الْمَنْجَنِقِ فَبَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ: أَدْرِكَ عَبْدِي .
فَجَاءَهُ فَلَقِيَهُ فِي الْهَوَاءِ، فَقَالَ: كَلَّفَنِي مَا بَدَأَ لَكَ قَدْ بَعَثَنِي اللَّهُ لِنُصْرَتِكَ .
فَقَالَ: بَيْلَ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، إِنِّي لَا أَسْأَلُ غَيْرَهُ وَلَا حَاجَةَ لِي إِلَّا إِلَيْهِ، فَسَيِّمَاهُ خَلِيلُهُ، أَيْ فَقِيرُهُ وَمُحْتَاجُهُ وَالْمُنْقَطِعُ إِلَيْهِ عَمَّنْ سِوَاهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : این که می گویم ابراهیم ، خلیل الله است ، خلیل یا از «خَلَّة» گرفته شده و یا از «خَلَّة» . اگر ریشه خلیل ، خَلَّة باشد ، به معنای نیازمندی و تهی دستی است و ابراهیم علیه السلام نیازمند به درگاه خداوند بود و به سوی او روی کرده بود و از غیر خدا ، خوددار و روی گردان و بی نیاز بود؛ زیرا وقتی خواستند او را در آتش افکنند و از منجنیق پرتاب شد ، خداوند ، جبرئیل علیه السلام را فرستاد و به وی گفت : «بنده ام را دریاب» . جبرئیل علیه السلام نزد ابراهیم علیه السلام آمد و با او در هوا برخورد کرد و گفت : آنچه می خواهی به من بگو که خداوند ، مرا برای یاری تو فرستاده است .

ابراهیم علیه السلام گفت : «خدا ، برایم بس است و او بهترین و کیل (کارساز) است . من از غیر او چیزی درخواست نمی کنم و مرا نیازی نیست ، جز به درگاه او» . از این پس ، او را «خلیل» خویش نامید؛ یعنی نیازمند و محتاج به خداوند و بریده از غیر خداوند .
الاحتجاج : ج ۱ ص ۳۲ .

حدیث ۴۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ شَابًا فِي الْعَرَبِ جَاءَ قَوْمَهُ بِأَفْضَلِ مِمَّا قَدْ جِئْتُكُمْ بِهِ؛ إِنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فرزندان عبدالمطلب! به خدا سوگند ، جوانی را در میان عرب نمی شناسم که برای قوم خود ، بهتر از آنچه من برای شما آوردم ، آورده باشد . به راستی که من ، خیر دنیا و آخرت را برای شما آوردم .
الأمالی للطوسی : ص ۵۸۳ ح ۱۲۰۶ .

حدیث ۴۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ مُوسَى آجَرَ نَفْسَهُ ثَمَانِي سِنِينَ أَوْ عَشْرًا، عَلَى عِقْفِهِ فَرَجِيهِ وَطَعَامِ بَطْنِهِ
پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که موسی علیه السلام ، خود را هشت سال یا ده سال ، اجیر کرد تا عفت جنسی و غذایش را حفظ کند .

سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۸۱۷ ح ۲۴۴۴ .

حدیث ۴۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَبُوهُمَا خَيْرٌ مِنْهُمَا .
 پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن و حسین، دو سرور جوانان بهشت اند و پدرشان از آنان بهتر است.
 عیون اخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۳۳ ح ۵۶ .

حدیث ۴۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا يَمْنَعُ الْمُؤْمِنَ أَنْ يَتَّخِذَ أَهْلًا ، لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَهُ نَسْمَةً
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شخص باایمان ، نباید از تشکیل خانواده امتناع ورزد ؛ [زیرا با این اقدام] امید می رود خداوند ،
 فرزندان روزی او گرداند که زمین را با «لا اله الا الله» ، گران بها سازند .
 النَّسْمَةُ : الإنسان (الصحاح : ج ۵ ص ۲۰۴۰ «نسم»).

حدیث ۴۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 خِيَارُ أُمَّتِي الْمُتَأَهِّلُونَ ، وَ شِرَارُ أُمَّتِي الْعَرَابُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همسرداران ، بهترین امت من ، و بی همسران ، بدترین امت من هستند .
 جامع الأخبار : ص ۲۷۳ ح ۷۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۲ .

حدیث ۴۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَا يُبْنَىٰ بِنَاءٍ فِي الْإِسْلَامِ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَهِي تَعَالَىٰ مِنَ التَّرْوِيجِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، هیچ بنایی نزد خداوند متعال ، دوست داشتنی تر از ازدواج نیست .
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۳۸۳ ح ۴۳۴۳ عن عبدالله بن الحكم عن الإمام الباقر عليه السلام ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص
 ۴۲۹ ح ۱۴۵۶ .

حدیث ۴۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اِتَّخِذُوا الْأَهْلَ ؛ فَإِنَّهُ أَرْزَقُ لَكُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانواده تشکیل دهید ، که مایه فرونی روزی شماست .
 الکافی : ج ۵ ص ۳۲۹ ح ۶ عن ابن القداح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۱۷ ح ۱ .

حدیث ۴۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْلُبُوا الْوَلَدَ وَ التَّمَسُّوهُ ؛ فَإِنَّهُ قُرَّةُ الْعَيْنِ، وَ رِيحَانَةُ الْقَلْبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند بخواید و آن را طلب کنید ؛ چرا که مایه روشنی چشم و شادی قلب است .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۸۰ ح ۱۶۶۵ ، الفردوس : ج ۱ ص ۷۹ ح ۲۴۲ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَدَعُ أَحَدُكُمْ طَلَبَ الْوَلَدِ ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ انْقَطَعَ اسْمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما نباید فرزند خواهی را وا گذارد ؛ چرا که وقتی انسان بمیرد و فرزندی نداشته باشد ، از نام و آوازه می افتد .

المعجم الكبير : ج ۲۳ ص ۲۱۰ ح ۳۶۹ عن حفصه ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۸۱ ح ۴۴۴۶۹ .

حدیث ۴۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لَا صِبْيَانَ فِيهِ لَا بَرَكَهَ فِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای که کودک در آن نباشد ، برکت در آن نیست .
الفردوس : ج ۵ ص ۳۵۹ ح ۸۴۳۵ عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۷۴ ح ۴۴۴۲۵ .

حدیث ۴۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وُلِدَ فِي أَهْلِ بَيْتِ غُلَامٍ إِلَّا أَصْبَحَ فِيهِمْ عِزٌّ لَمْ يَكُنْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هیچ خانواده ای پسری زاده نشده ، مگر آن که عزتی یافتند که پیش از آن نداشتند .
المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۲۴۴ ح ۷۳۹۵ ، تاریخ أصبهان : ج ۲ ص ۷۷ ح ۱۱۳۹ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِيحُ الْوَلَدِ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی فرزند ، [نسیمی] از بوی بهشت است .
المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۸۲ ح ۵۸۶۰ عن ابن عباس ، روضه الواعظین : ص ۴۰۳ .

حدیث ۴۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ لِلوَالِدِ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ يَشْمُهَا، (فَسَمَهَا) بَيْنَ عِبَادِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند برای پدر ، گلی خوش بو از جانب خداست که آن را می بوید . [این گل را خداوند] میان بندگانش تقسیم کرده است .

عدّه الداعی : ص ۷۶ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۶۸ .

حدیث ۴۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ ثَمَرُ الْقَلْبِ، وَ إِنَّهُ مَجْبُتُهُ مَبْخَلُهُ مَحْزَنَتُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند ، میوه دل است و همو ، مایه ترس و بخل و اندوه است .

مسند ابی یعلی : ج ۲ ص ۱۰ ح ۱۰۲۸ عن ابی سعید ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۸۴ ح ۴۴۸۶ .

حدیث ۴۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ ثَمَرَةً، وَ ثَمَرَةُ الْقَلْبِ الْوَلَدُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی میوه ای دارد و میوه دل ، فرزند است .

الفرردوس : ج ۱ ص ۲۰۴ ح ۷۷۹ ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۷ ح ۴۵۴۱۵ نقلاً عن البزار وفيه «شجرة» بدل «شئ» و كلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ الْوَلَدُ الصَّالِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سعادت مرد ، داشتن فرزند شایسته است .

الکافی : ج ۶ ص ۳ ح ۱۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام و ح ۶ ، عدّه الداعی : ص ۷۶ .

حدیث ۴۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْوَلَدَ الصَّالِحَ رِيحَانَةٌ مِنْ رِيَاحِينَ الْجَنَّةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فرزند شایسته ، گلی از گل های بهشت است .

الکافی : ج ۶ ص ۳ ح ۱۰ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۸۱ ح ۴۶۸۸ .

حدیث ۴۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْوَلَدُ الصَّالِحُ رِيحَانَةٌ مِنَ اللَّهِ قَسَمَهَا بَيْنَ عِبَادِهِ، وَإِنَّ رِيحَانَتِي مِنَ الدُّنْيَا الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، سَمَّيْتُهُمَا بِاسْمِ سِبْطَيْنِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ : شَبْرًا

و شَبِیرا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: فرزند شایسته، گلی است که خداوند، آن را میان بندگانش تقسیم کرده است و دو گل من از دنیا، حسن و حسین هستند. آنها را به نام دو تن از فرزندان اسرائیل (یعقوب)، شَبْر و شَبِیر، نام نهادم. الکافی: ج ۶ ص ۲ ح ۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث ۴۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الرَّجُلِ أَنْ يُشَبِّهَهُ وَلَدَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از نعمت خدا بر مرد، آن است که فرزندش شبیه او باشد.

الکافی: ج ۶ ص ۴ ح ۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۰۸، مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۵.

حدیث ۴۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

تَزَوَّجُوا بِكِرًا وَلَوْ دَاءٌ، وَلَا تَزَوَّجُوا حَسَنَاءَ جَمِيلَةً عَاقِرًا؛ فَإِنِّي أَبْهَى بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با دختران باکره و فرزندزا ازدواج کنید و با زنان نیکو و زیبا، اما نازا، ازدواج نکنید؛ چرا که من روز قیامت، در برابر دیگر امت‌ها، [با آنها] به شما افتخار می‌کنم. الکافی: ج ۵ ص ۳۳۳ ح ۲ عن محمد بن مسلم عن الإمام الباقر علیه السلام.

حدیث ۴۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ؛ فَإِنِّي مُكَاثِّرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با زنِ مهربانِ فرزندزا ازدواج کنید؛ چرا که من، روز قیامت به فراوانی شما بر دیگر امت‌ها افتخار می‌کنم.

تاریخ بغداد: ج ۱۲ ص ۳۷۷ ح ۶۸۲۹ عن ابن عمر، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۳۰۲ ح ۴۴۵۹۸ عن عمر.

حدیث ۴۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

دَعُوا الْحَسَنَاءَ الْعَاقِرَ، وَ تَزَوَّجُوا السَّوْدَاءَ الْوَلُودَ؛ فَإِنِّي أَكْثِرُ بِكُمْ الْأُمَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: زن زیبای نازا را رها کنید و با زن زشتِ فرزندزا، ازدواج کنید؛ چرا که من، روز قیامت به فراوانی شما بر دیگر امت‌ها افتخار می‌کنم.

المصنّف لعبد الرزاق: ج ۶ ص ۱۶۰ ح ۱۰۳۴۳ عن محمد بن سيرين، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۲۹۳ ح ۴۴۵۴۵ نقلًا عن الترمذی.

حدیث ۴۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكثَرُوا الْوَلَدَ أَكْثَرَ بِكُمْ الْأُمَّمَ غَدَا.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را زیاد کنید ، که من فردا با فراوانی شما بر دیگر امت ها افتخار می کنم .
 الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۳ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : ص ۶۱۵ وفيه «اطلبوا» بدل «اکثروا».

حدیث ۴۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ يُمِّنِ الْمَرْأَةَ أَنْ يَكُونَ بِكُرْهَا جَارِيَةً .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مبارکی زن این است که فرزند نخست او ، دختر باشد .
 الجعفریات : ص ۹۹ عن الامام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، النوادر للراوندي : ص ۱۵۱ ح ۲۲۰.

حدیث ۴۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِيحُ الْوَلَدِ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ ، وَ لَا يُحِبُّ الْبَنَاتِ إِلَّا الْمُؤْمِنِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی فرزند ، از بوی بهشت است و دختران را جز مؤمن ، کسی دوست ندارد .
 الفردوس : ج ۲ ص ۲۷۲ ح ۳۲۶۳ عن عائشة .

حدیث ۴۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 نِعَمَ الْوَلَدِ الْبَنَاتِ الْمُخَدَّرَاتِ ، مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ وَاحِدَةً جَعَلَهَا اللَّهُ سِتْرًا لَهُ مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ اثْنَتَانِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهِمَا الْجَنَّةَ ، وَ إِنْ كُنَّ ثَلَاثًا أَوْ مِثْلَهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ ، وَضَعَ عَنْهُ الْجِهَادَ وَالصَّدَقَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران پوشیده ، خوب فرزندان هستند . هر کس یکی داشته باشد ، خداوند ، آن را برای وی پوششی از آتش [دوزخ] قرار می دهد و هر کس دو تا داشته باشد ، خداوند ، به خاطر آنان ، او را وارد بهشت سازد و اگر سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه [ی استجابی] را از او برمی دارد .
 مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۲ ح ۱۶۱۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۰۴.

حدیث ۴۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْبَنَاتُ هُنَّ الْمُسْفِقَاتُ الْمُجَبَّزَاتُ الْمُبَارَكَاتُ ، مَنْ كَانَتْ لَهُ ابْنَةٌ وَاحِدَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ ، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتَانِ أَدْخَلَ الْجَنَّةَ بِهِمَا ، وَمَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ مِثْلُهُنَّ مِنَ الْأَخْوَاتِ وَضَعَ عَنْهُ الْجِهَادَ وَالصَّدَقَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران ، دلسوز ، مددکار و بابرکت اند . هر کس یک فرزند دختر داشته باشد ، خداوند ، آن را

پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس دو دختر داشته باشد ، به خاطر آنان وارد بهشت شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه [ی استحبابی] از او برداشته می شود .
کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۴ ح ۴۵۳۹۹ نقلاً عن الدیلمی عن أنس .

حدیث ۴۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تُدْرِكَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ - وَأَشَارَ بِاصْبَعِيهِ السَّبَابِيَّةِ وَالْوُسْطَى - .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دو دختر را سرپرستی کند تا بزرگ شوند ، من و او ، همانند این دو [در کنار هم] وارد بهشت می شویم» و به دو انگشت اشاره و میانه اشاره کرد .
المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۱۹۶ ح ۷۳۵۰ ، الأدب المفرد : ص ۲۶۴ ح ۸۹۴ کلاهما عن أنس ، جامع الأخبار : ص ۲۸۵ ح ۷۶۶ عن أنس .

حدیث ۴۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ حَتَّى يُبْنِيَهُنَّ ، كُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس سه دختر را سرپرستی کند تا ازدواج کنند ، مانع او از آتش [دوزخ] باشند .
تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۳۱۶ عن أنس ، کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۱ ح ۴۵۳۸۵ .

حدیث ۴۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَاشْتَرَى تُحْفَةً ، فَحَمَلَهَا إِلَى عِيَالِهِ ، كَانَ كَحَامِلٍ صَدَقَةٍ إِلَى قَوْمٍ مَحَاوِيَجٍ ، وَ لِيَبْدَأَ بِالْإِنَاثِ قَبْلَ الذُّكُورِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ فَرَحٍ أَثْنَى فَكَأَنَّمَا عَتَقَ رَقِيَّةً مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، وَ مَنْ أَقْرَبَ بَعِينِ ابْنِ فَكَأَنَّمَا بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ، وَ مَنْ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ جَنَّاتِ النَّعِيمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وارد بازار شود و چیزی خریده ، و آن را برای خانواده اش ببرد ، مانند کسی است که صدقه ای را برای گروهی نیازمند می برد و باید پیش از پسران ، از دختران آغاز کند ؛ چرا که هر کس دختری را شاد کند ، گویا برده ای از فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است و هر کس چشمِ پسری را روشن کند ، گویا از ترس خداوند گریسته است و هر کس از ترس خداوند بگرید ، خداوند ، او را وارد بهشت های پُر نعمت می سازد .
ثواب الأعمال : ص ۲۳۹ ح ۱ ، الأمالی للصدوق : ص ۶۷۲ ح ۹۰۴ کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۴۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَا تَكْرَهُوا الْبَنَاتِ ؛ فَإِنَّهُنَّ الْمُؤَنَسَاتُ الْغَالِيَاتُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران را ناخوش ندارید ؛ چرا که آنان ، همدمانی گران بها هستند .

مسند ابن حنبل: ج ۶ ص ۱۳۴ ح ۱۷۳۷۸، المعجم الكبير: ج ۱۷ ص ۳۱۰ ح ۸۵۶ کلاهما عن عقبه بن عامر، كنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۴۹ ح ۴۵۳۷۴.

حدیث ۴۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُنْظِرْ فِي أَيِّ نِصَابٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کن فرزندان را در کدام رَجِم قرار می دهی ؛ چرا که [اصل و] ریشه ، تأثیرگذار است .
نِصَابُ كُلِّ شَيْءٍ : أَصْلُهُ يُقَالُ : فَلَانٌ يَرْجِعُ إِلَى نِصَابٍ صَدَقَ ، وَأَصْلُهُ : مَنِيبَةٌ وَمَحْتَدَةٌ (لسان العرب : ج ۱ ص ۷۶۱ «نصب»).

حدیث ۴۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّاسُ مَعَادِنٌ ، وَ الْعِرْقُ دَسَّاسٌ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم ، معدن اند ، و ریشه ، تأثیرگذار است و تربیت بد ، همانند ریشه بد است .
العِرْقُ دَسَّاسٌ : أَى دَخَالٌ ، لِأَنَّهُ يَنْزِعُ فِي خِفَاءٍ وَلُطْفٍ .

حدیث ۴۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فِي الْحَجْرِ الصَّالِحِ ؛ فَإِنَّ الْعِرْقَ دَسَّاسٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خانواده های شایسته ازدواج کنید ؛ چرا که ریشه ، تأثیرگذار است .
الفردوس : ج ۲ ص ۵۱ ح ۲۲۹۱ عن أنس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۹۶ ح ۴۴۵۵۹ ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۲ ح ۱۴۷۴ عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث ۴۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَيَّرُوا لِتُطْفِكُمْ ؛ فَإِنَّ النِّسَاءَ يَلِدْنَ أَشْبَاهَ إِخْوَانِهِنَّ وَأَخَوَاتِهِنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نطفه های خود ، بهترین [رَجِم ها] را برگزینید ؛ چرا که زنان ، فرزندان همانند برادران و خواهران خود به دنیا می آورند .

تاریخ دمشق : ج ۵۲ ح ۳۶۲ ح ۱۱۰۶۸ عن عائشة، كشف الخفاء : ج ۲ ص ۳۳۹ ح ۲۹۱۷.

حدیث ۴۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِغْتَرِبُوا ؛ لَا تُضْوُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با غریبه ازدواج کنید تا فرزند ضعیف نیاورید .

اغْتَرِبُوا لَا تَضُّوْا : أى تزوّجوا الغرائب دون القرائب، و معنى لا- تُضُّوْا : لا تأتوا بأولادٍ ضاوين ؛ أى ضُعفاء نُحفاء (النهاية : ج ۳ ص ۱۰۶ «ضوا»).

حدیث ۴۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تَنْكِحُوا الْقَرَابَةَ الْقَرِيبَةَ ؛ فَإِنَّ الْوَلَدَ يُخْلَقُ ضَاوِيًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خویشان نزدیک ، ازدواج نکنید ؛ چرا که فرزند ضعیف ، پدید می آید .
 المحجّۃ البيضاء : ج ۳ ص ۹۴ .

حدیث ۴۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يَا بَنَ مَسْعُودٍ : لَا تَأْكُلِ الْحَرَامَ، وَلَا تَلْبَسِ الْحَرَامَ، وَلَا تَأْخُذَ مِنَ الْحَرَامِ، وَلَا تَعْصِ اللَّهَ ؛ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ لِإِبْلِيسَ : «وَأَسْتَفْزِرُ مِنْ
 اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلَبَ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجَلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأُمُولِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ الْأَغْوَرًا»
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! حرام نخور ، حرام نپوش ، از [راه] حرام [زن] مگیر و نافرمانی خدا نکن ؛ چرا که
 خداوند متعال به ابلیس می فرماید : «و با بانگ خود ، هر که را می توانی ، از جای برکن و با سوارگانت و پیادگانت بر آنان بتاز و
 در اموال و فرزندان آنان شریک شو و به آنان ، وعده بده ، و شیطان ، جز فریب وعده شان نمی دهد» .
 الإسراء : ۶۴ .

حدیث ۴۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَطْعِمُوا الْمَرْأَةَ فِي شَهْرِهَا الَّذِي تَلِدُ فِيهِ التَّمْرَ ؛ فَإِنَّ وَلَدَهَا يَكُونُ حَلِيمًا نَقِيًّا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زن در ماهی که زایمان کرده ، خرما بدهید ؛ چرا که فرزند او بردبار و پاک می شود .
 مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۶۵ ح ۱۲۰۲ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۴۱ ح ۵۸ .

حدیث ۴۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَطْعِمُوا حَبَالَكُمْ اللَّبَانَ ؛ فَإِنَّ الصَّبِيَّ إِذَا غُدِّيَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ بِاللَّبَانِ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردار خود ، کُندر دهید ؛ چرا که کودک ، اگر در شکم مادر با کُندر تغذیه شود ، دلش
 استوار و عقلش افزون می شود . اگر پسر باشد ، شجاع می گردد و اگر دختر باشد ، سیرین او درشت می شود و مورد علاقه
 شوهرش قرار می گیرد .
 اللَّبَانُ : الكُنْدُر (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۳۷۷ «لبن»).

حدیث ۴۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْعِمُوا نِسَاءَكُمْ الْحَوَامِلَ اللَّبَانَ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي عَقْلِ الصَّبِيِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردارتان کُندر دهید ؛ چرا که بر خرد کودک می افزاید .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۳ ح ۱۴۳۹ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۴۴۴ ح ۸ الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۱ عن ابن عمر .

حدیث ۴۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ امْرَأَةٍ حَامِلَةٍ أَكَلَتِ الْبَطِيخَ بِالْحَبْنِ إِلَّا يَكُونُ مَوْلُودُهَا حَسَنَ الْوَجْهِ وَالْخُلُقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ زن بارداری نیست که خربزه با پنیر بخورد ، مگر

این که نوزادش خوش چهره و خوش خو می گردد .

طب النبى صلی الله علیه و آله : ص ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۶۲ ص ۲۹۹ .

حدیث ۴۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْعِمُوا حَبَالَاكُمْ السَّفَرَجَلَ ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أَخْلَاقَ أَوْلَادِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردارتان به بدھید ؛ چرا که اخلاق فرزندانان را نیکو می گرداند .

الدعوات : ص ۱۵۱ ح ۴۰۵ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۱۲۳۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۷۷ ح ۳۷ .

حدیث ۴۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَائِحَةُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ رَائِحَةُ السَّفَرَجَلِ ، وَ رَائِحَةُ الْحَوْرِ الْعَيْنِ رَائِحَةُ الْأَسِّ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی پیامبران ، بوی به و بوی حورالعین ، بوی [گیاه خوش بوی آس و بوی فرشتگان ، بوی گل

است و بوی دخترم فاطمه زهرا ، بوی به و آس و گل است . خداوند ، هیچ پیامبر و هیچ وصی ای را برنینگیخت ، مگر آن که او

بوی به می داد . پس آن را بخورید و به زنان باردارتان بدهید ، که فرزندانان زیبا می شوند .

الأس : شَجَرَةٌ وَرَقُهَا عَطِرٌ (لسان العرب : ج ۶ ص ۱۹ «أوس»).

حدیث ۴۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّوا السَّفَرَجَلَ وَ تَهَادَوْهُ بَيْنَكُمْ ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ ، وَ يُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ فِي الْقَلْبِ ، وَأَطْعِمُوهُ حَبَالَاكُمْ ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أَوْلَادَكُمْ .

وفی روایة : يُحَسِّنُ أَخْلَاقَ أَوْلَادِكُمْ .

مکارم الأخلاق - به نقل از پیامبر خدا - : «به بخورید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ چرا که چشم را جلا می دهد و دوستی را در دل می

رویاند و آن را به زنان باردارتان بدهید ؛ چرا که فرزندانان را زیبا می گرداند» .

و در روایتی دیگر آمده که فرمود: «اخلاق فرزندانان را نیکو می سازد». مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۱۲۳۰، بحار الأنوار: ج ۶۶ ص ۱۷۶ ح ۳۷.

حدیث ۴۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الخُلُقُ الحَسَنُ لا يُنْزَعُ إِلَّا مِنْ وَلَدٍ حَيْضَةٍ، أَوْ وَلَدٍ زَيْبَةٍ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوش اخلاقی ، جز از فرزندِ حیض و یا فرزند زنا ، ستانده نمی شود .
 الفردوس: ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۲۹۹۲ عن أبي هريرة، كنز العمال: ج ۳ ص ۳ ح ۵۱۳۶ .

حدیث ۴۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ لَمْ يَسْتَحِ فِيمَا قَالَ، أَوْ قِيلَ لَهُ فَهُوَ لِعَيْرِ رَشْدَةٍ، أَوْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ عَلَى غَيْرِ طَهْرٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از آنچه می گوید یا به او گفته می شود ، شرم نکند ، یا فرزند ناپاکی است یا مادرش در حال ناپاکی به او باردار شده است .
 أسد الغابة: ج ۲ ص ۶۴۳ ح ۲۴۶۱ ، الفردوس: ج ۳ ص ۶۲۳ ح ۵۹۴۷ كلاهما عن شويفع ، كنز العمال: ج ۳ ص ۱۲۵ ح ۵۷۹۴
 نقلاً عن الطبراني .

حدیث ۴۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ جَامَعَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْدُومًا أَوْ أَبْرَصَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با همسرش در حال حیض آمیزش کند و فرزندش با جذام یا پیسی متولد شود ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .
 کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۱ ص ۹۶ ح ۲۰۱ ، مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۵۹ ح ۱۵۵۷ .

حدیث ۴۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى كَرِهَ لَكُمْ - أَيُّهَا الْأُمَّةُ - أَرْبَعًا وَعِشْرِينَ حَخْلَةً، وَنَهَاكُمْ عَنْهَا: ... كَرِهَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَغْشَى امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ، فَإِنْ غَشِيَهَا فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْدُومًا أَوْ أَبْرَصَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان ، ای امت! خداوند - تبارک و تعالی - ۲۴ ویژگی را برای شما نمی پسندد و شما را از آنها نهی کرده است: ... برای مرد نمی پسندد که با همسرش در حال حیض درآمیزد ، که اگر درآمیزد و فرزند با جذام یا پیسی زاده شود ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .
 کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۵۵۶ ح ۴۹۱۴ ، الخصال: ص ۵۲۰ ح ۹ ، الأمالی للصدوق: ص ۳۷۸ ح ۴۷۸ کلها عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۴۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وَطِئَ امْرَأَتَهُ وَ هِيَ حَائِضٌ فَقَضَى بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فَأَصَابَهُ جُذَامٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با همسرش در حال حیض آمیزش کند و فرزندى از آن دو به وجود آید که مبتلا به جذام باشد ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .

المعجم الأوسط : ج ۳ ص ۳۲۶ ح ۳۳۰۰ عن أبى هريرة ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۳۵۲ ح ۴۴۸۸۵ .

حدیث ۴۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَا لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَقُولُ حِينَ يَأْتِي أَهْلَهُ : «بِسْمِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ جَنِّبِ الشَّيْطَانَ ، وَ جَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا» ثُمَّ قُدِّرَ بَيْنَهُمَا فِي ذَلِكَ - أَوْ قَضِيَ وَلَدٌ -

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید ، اگر کسی هنگامی که به همسرش درمی آید ، بگوید : «به نام خدا ، بارالها! شیطان را از من دور ساز و شیطان را از آنچه روزی ما کرده ای ، دور ساز» و سپس ، در این [آمیزش] فرزندى میان آنان مقدر و یا قطعی شود ، شیطان ، هرگز به او زیان نمی رساند .

الظاهر إن التردید من الراوی .

حدیث ۴۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا عَلِيُّ ، إِذَا جَامَعْتَ قُضِلَ : «بِسْمِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَ جَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنِي» ، فَإِنْ قُضِيَ أَنْ يَكُونَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ أَبَدًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هرگاه آمیزش کردی ، بگو : «به نام خدا .

بارخدایا! شیطان را از ما دور ساز و شیطان را از آنچه روزی ام کردی ، دور ساز» . با این اقدام ، اگر تقدیر [خدا] چنین شد که فرزندى از شما دو نفر به وجود آید ، شیطان ، هرگز به او زیان نمی رساند .

تحف العقول : ص ۱۲ ، الاختصاص : ص ۱۳۴ عن الخدری .

حدیث ۴۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُكْرَهُ أَنْ يَغْشَى الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ وَقَدْ احْتَلَمَ حَتَّى يَغْتَسِلَ مِنْ احْتِلَامِهِ الَّذِي رَأَى ، فَإِنْ فَعَلَ وَ خَرَجَ الْوَلَدُ مَجْنُونًا فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناپسند است که مرد ، در حال احتلام به همسر خود در آید تا آن که از جنابتی که دیده است ، غسل کند ، که اگر در جنابت چنین کرد و فرزند مجنون زاده شد ، جز خود را نباید سرزنش کند .

تهذیب الأحكام : ج ۷ ص ۴۱۲ ح ۱۶۴۶ عن محمد بن العيص عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص

۵۵۷ ح ۴۹۱۴ عن الحسين بن زيد بن علي بن الحسين عليهما السلام عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله

حدیث ۴۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ فَلْيَسْتَبِرْ؛ فَإِنَّهُ إِذَا لَمْ يَسْتَبِرْ اسْتَحَبَّتِ الْمَلَائِكَةُ وَخَرَجَتْ، وَحَضْرَةُ الشَّيْطَانِ، فَإِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ كَانَ الشَّيْطَانُ فِيهِ شَرِيكٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی از شما به همسرش در آمد ، باید خود را بپوشاند ؛ چرا که اگر نپوشاند ، فرشتگان شرم می کنند و خارج می شوند و شیطان ، حاضر می شود و اگر فرزندی به وجود آید ، شیطان در [نطفه] او شریک می شود .
 كذا في المصدر و في كنز العمال : «كان للشيطان فيه شرك» و هو الصواب .

حدیث ۴۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ فَأَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى ، لَمْ يَضُرَّهُ أُمُّ الصَّبِيَانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس صاحب فرزند شود و در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه گوید ، ام صبیان به او زیان نرساند .

مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۱۸۱ ح ۶۷۴۷ ، الفردوس : ج ۳ ص ۶۳۲ ح ۵۹۸۲ كلاهما عن الإمام الحسين عليه السلام ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۵۷ ح ۴۵۴۱۴ .

حدیث ۴۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ فَلْيُوْذَنْ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى بِأَذَانِ الصَّلَاةِ ، وَلْيُتِمَّ فِي الْيُسْرَى ؛ فَإِنَّهَا عَصْمَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر کس فرزندی زاده شود ، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ او اقامه بگوید ؛ چرا که مایه ایمنی از شیطان رانده شده است .

الكافي : ج ۶ ص ۲۴ ح ۶ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۴۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُحَنِّكُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کام نوزاد ، با آب گرم برداشته می شود .

حَنَكُ الصَّبِيِّ : إِذَا مَضَعَ تَمْرًا أَوْ غَيْرَهُ فَدَلِكُهُ بِحَنَكِهِ كَحَنَكِهِ (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۳۰۰ «حنك»).

حدیث ۴۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعَمَ الْأَسْمَاءُ : عَبْدُ اللَّهِ وَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ؛ الْأَسْمَاءُ الْمُعْبَدَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین نام ها ، عبد الله و عبد الرحمان و نام های بندگی است .

النوادر للراوندى : ص ۱۰۴ ح ۷۵ ، الجعفریات : ص ۱۹۰ و فيه «المعتادة» بدل «المعبدة» و كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۳۰ ح ۲۱ .

حدیث ۴۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا إِنَّ خَيْرَ الْأَسْمَاءِ : عَبْدُ اللَّهِ وَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَ حَارِثَةُ وَ هَمَامٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که بهترین نام ها عبد الله ، عبد الرحمان ، و حارثه و همام است .

الخصال : ص ۲۵۱ ح ۱۱۸ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۷ ح ۲ .

حدیث ۴۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«إِذَا سَمَّيْتُمْ الْوَلَدَ مُحَمَّدًا فَأَكْرَمُوهُ ، وَ أَوْسِعُوا لَهُ فِي الْمَجْلِسِ ، وَ لَا تُقَبِّحُوا لَهُ وَجْهًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فرزند را «محمد» نام نهادید ، او را اکرام کنید و در مجلس ، برایش جا باز کنید و به رویش چهره درهم نکشید .

تاریخ بغداد : ج ۳ ص ۹۱ عن زيد بن الحسن عن أبيه عن الإمام علي عليه السلام ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ج ۱۹ ص ۳۶۹ عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله .

حدیث ۴۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا سَمَّيْتُمْ مُحَمَّدًا فَلَا تُقَبِّحُوهُ ، وَ لَا تَجْبَهُوهُ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی را «محمد» نام نهادید ، او را زشت مشمارید و با چهره درهم با او روبه رو نشوید و او را نزنید . مبارک باد خانه ای که در آن ، محمد باشد و مجلسی که در آن محمد باشد و هم سفرانی که در آنها محمد باشد!
جِبْهَةٌ : ضَرَبَ جِبْهَتَهُ وَرَدَّهُ (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۲۷۰ «جبه»).

حدیث ۴۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ بَيْتٍ فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ إِلَّا أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الرِّزْقَ ، فَإِذَا سَمَّيْتُمُوهُمْ فَلَا تَضْرِبُوهُمْ ، وَ لَا تَشْتِمُوهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خانه ای نیست که نام «محمد» در آن باشد ، مگر آن که خداوند ، روزی را بر آنها می گسترد . پس هرگاه آنان را [محمد] نامیدید ، آنان را نزنید و دشنام ندهید .

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۳۲ عن جابر ؛ شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ج ۱۹ ص ۳۶۶ عن جابر .

حدیث ۴۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُسْمُونَ مُحَمَّدًا ثُمَّ تَسْبُونَهُ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محمد می نامید ، آن گاه ، دشنامش می دهید !؟

کنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۲۲ ح ۴۵۲۲۲ نقلاً عن عبد بن حمید عن أنس .

حدیث ۴۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُلِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ أَوْلَادٍ لَمْ يُسَمِّ أَحَدَهُمْ بِاسْمِي ، فَقَدْ جَفَانِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس صاحب چهار فرزند شود و یکی را به نام من ننهد ، بر من جفا کرده است .

الکافی : ج ۶ ص ۱۹ ح ۶ عن عاصم الكوزی عن الإمام الصادق علیه السلام ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۷ عن الإمام

الباقر علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۴۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَسَمَّوْا بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به نام پیامبران ، نام گذاری کنید .

سنن أبی داود : ج ۴ ص ۲۸۸ ح ۴۹۵۰ ، مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۳۵۱ ح ۷۱۳۳ کلاهما عن أبی وهب الجشمی .

حدیث ۴۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ فِيهِمْ اسْمٌ نَبِيٍّ إِلَّا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِمْ مَلَكًا يُقَدِّسُهُمْ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ إِلَى الْعِشَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خانواده ای نیست که نام پیامبری در آن باشد ، مگر این که خداوند عز و جلفرشته ای را

برایشان برمی انگیزد تا آنان را صبح و شب ، تقدیس کند .

الأمالی للطوسی : ص ۵۱۱ ح ۱۱۱۷ عن الأصعب عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله و بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۹

ح ۱۴ .

حدیث ۴۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تُسَمَّوْا أَوْلَادَكُمْ الْحَكَمَ ، وَلَا أَبَا الْحَكَمِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَكَمُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را حکم و ابو الحکم ننماید؛ چرا که خداوند ، حکم (داور) است .

علل الشرایع : ص ۵۸۳ ح ۲۳ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۷۵ ح ۲ .

حدیث ۴۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُسَمُّوا شِهَابَ فَإِنَّ شِهَابَ اسْمٍ مِنْ أَسْمَاءِ النَّارِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شهاب ، نام نگذارید ؛ چرا که شهاب ، نامی از نام های دوزخ است .
 النوادر للراوندى : ص ۱۰۴ ح ۷۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۳۰ ح ۲۱ .

حدیث ۴۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَا تُسَمِّينَ غُلَامَكَ يَسَارًا ، وَلَا رَبَاحًا ، وَلَا نَجِيحًا ، وَلَا أَفْلَحَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان را یسار و رباح و نجیح و افلح ، نام مگذار .
 صحيح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۸۵ ح ۱۲ ، سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۹۰ ح ۴۹۵۸ کلاهما عن سمره بن جندب ، كنز العمال : ج ۱ ص ۴۶۵ ح ۲۰۲۳ .

حدیث ۴۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 شَرُّ الْأَسْمَاءِ : ضِرَارٌ ، وَ مَرَّةٌ ، وَ حَرْبٌ ، وَ ظَالِمٌ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین نام ها ضرار ، و مرّه ، حرب و ظالم است .
 الخصال : ص ۲۵۰ ح ۱۱۸ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۷ ح ۲ .

حدیث ۴۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَكْرَهُ «مُبَارَكٌ» وَ «نَافِعٌ» وَ «بَشِيرٌ» وَ «مِيمُونٌ» ؛
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [نام های] مبارک و نافع و بشیر و میمون را ناخوش می دارم تا این که گفته نشود : «مبارک ، آن جاست ؟ بشیر ، آن جاست ؟ میمون ، آن جا هست ؟» ، و در پاسخ گفته شود : نه .
 كذا فى المصدر ، و الصحيح : «مبارک و نافع و بشیر و میمونا» .

حدیث ۴۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كُلُّ غُلَامٍ رَهِينَةٌ بِعَقِيْقَتِهِ ، يُذْبِحُ عَنْهُ يَوْمَ سَابِعِهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پسری در گرو عقیقه اش است که روز هفتم ، برای او ذبح می شود .
 سنن الدارمی : ج ۱ ص ۵۱۱ ح ۱۹۰۳ ، السنن الكبرى : ج ۹ ص ۵۱۰ ح ۱۹۲۹۰ کلاهما عن سمره .

حدیث ۴۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 طَهَّرُوا أَوْلَادَكُمْ يَوْمَ السَّابِعِ ؛ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ وَأَطْهَرُ وَأَسْرَعُ لِنَبَاتِ اللَّحْمِ ، وَإِنَّ الْأَرْضَ تَنْجَسُ مِنْ بَوْلِ الْأَغْلَفِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز هفتم [تولد] ، فرزندان را [با ختنه] پاک کنید ؛ چرا که مایه تمیزی و پاکیزگی بیشتر و رویش شتابنده تر گوشت است و زمین ، چهل روز از بول شخص ختنه نشده ، آلوده می شود .
 الکافی : ج ۶ ص ۳۵ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۵ ح ۱۷۷۸ کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۴۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا حَمَلَتِ الْمَرْأَةُ كَانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ ، الْمُجَاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِذَا وَضَعَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ مَا لَا تَدْرِي مَا هُوَ لِعِظَمِهِ ، فَإِذَا أَرْضَعَتْ كَانَ لَهَا بِكُلِّ مَصَّهٍ كَعَدْلِ عَتَقِ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ ، فَإِذَا فَرَعَتْ مِنْ رِضَاعِهِ ضَرَبَ مَلَكٌ عَلَى جَنْبِهَا ، وَقَالَ : اسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ ؛ فَقَدْ غَفِرَ لَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که زن باردار می شود ، به سان روزه دار شب زنده دار و مجاهدی است که با جان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که باز بگذارد ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر مک زدن ، پاداش آزاد کردن یکی از فرزندان اسماعیل برای اوست و آن گاه که شیر دادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلو او می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .
 الأموال للصدوق : ص ۴۹۶ ح ۶۷۸ عن أبي خالد الكعبی عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۰۶ ح ۱ .

حدیث ۴۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 لَيْسَ لِلصَّبِيِّ لَبَنٌ خَيْرٌ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .
 عیون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۳۴ ح ۶۹ ، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام : ص ۱۰۱ ح ۴۲ کلاهما عن أحمد بن عامر بن سلیمان الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۴۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث ۴۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 تَوَقَّوْا عَلٰی أَوْلَادِكُمْ لَبَنَ الْبَغِيّ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان خود را از شیر زنان بدکاره و دیوانه ، دور نگه دارید ؛ چرا که شیر ، [ویژگی های دایه را

[سرایت می دهد .

البَغِيّ: المرأة الفاجرة (مجمع البحرين: ج ۱ ص ۱۷۲ «بغی»).

حدیث ۴۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَرِضِعُوا الْحَمَقَاءَ وَلَا الْعَمَشَاءَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن احمق و زنی که چشمش ضعیف بوده ، آب ریزش دارد ، درخواست شیر نکنید ؛ چرا که شیر [ویژگی های دایه را] سرایت می دهد .

الْعَمَشُ : ضَعْفُ رُؤْيَةِ الْعَيْنِ مَعَ سِيلَانِ دَمْعِهَا (لسان العرب: ج ۶ ص ۳۲۰ «عمش»).

حدیث ۴۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَسْتَرِضِعُوا الْحَمَقَاءَ؛ فَإِنَّ اللَّبْنَ يُعَدِي، وَإِنَّ الْغُلَامَ يَنْزَعُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن احمق ، درخواست شیر دادن [به فرزند] نکنید ؛ چرا که شیر [ویژگی های دایه را] سرایت می دهد و فرزند ، شباهت به [صاحب] شیر می برد ؛ یعنی در حماقت و نادانی ، همانند دایه می شود .

نَزَعَ إِلَيْهِ : أَشْبَهَهُ (القاموس المحيط: ج ۳ ص ۸۸ «نزع»).

حدیث ۴۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي صِغَرِهِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ، وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ فِي كِبَرِهِ كَالَّذِي يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت کسی که در کودکی می آموزد ، همانند نقش کردن بر سنگ است و حکایت کسی که در بزرگی سالی می آموزد ، همانند کسی است که بر آب می نویسد .

کنز العمال: ج ۱۰ ص ۲۴۹ ح ۲۹۳۳۶ نقلاً عن الطبرانی ، الفردوس: ج ۴ ص ۱۳۵ ح ۶۴۲۰ وفيه «كمثل الوشم على الصخرة» بدل «كالنقش في الحجر» و كلاهما عن أبي الدرداء .

حدیث ۴۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ، وَيُحْسِنَ مِنْ مُرْضِعِهِ، وَيُحْسِنَ أَدَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق فرزند بر پدرش این است که نام نیک بر او بگذارد و دایه نیک برایش گزیند و او را به نیکی تربیت کند .

شعب الإيمان: ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۷ عن عائشه، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۱۷ ح ۴۵۱۹۳.

حدیث ۴۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا وَرَثَ وَالِدٌ وَوَلَدًا خَيْرًا مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ پدری چیزی بهتر از تربیت نیک برای فرزندش به ارث نگذاشته است .

المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۷۷ ح ۳۶۵۸ عن سالم بن عبد الله عن أبيه، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۶۰ ح ۴۵۴۳۵ نقلًا عن العسكري وابن النجار.

حدیث ۴۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَوَلَدًا مِنْ نُحْلٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ پدری ، هدیه ای برتر از تربیت نیک به فرزندش نبخشیده است .

النُّحْلُ : العَطِيَّةُ والهَبَةُ ابتداءً من غير عوض ولا استحقاق (النهاية : ج ۵ ص ۲۹ «نحل»).

حدیث ۴۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ، وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ ؛ يُغْفَرَ لَكُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانان را تکریم کنید و آنان را به نیکی تربیت کنید که آمرزیده می شوید .

مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۵۱، سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۲۱۱ ح ۳۶۷۱، تاريخ دمشق : ج ۱۷ ص ۱۳۸ ح ۴۰۷۲ كلاهما عن أنس وليس فيهما «يغفر لكم».

حدیث ۴۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحْسِنَ أَدَبَهُ، وَ أَلَّا يَجْحَدَ نَسَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حق فرزند بر پدرش این است که او را به نیکی تربیت کند و نسب او را انکار نکند .

تاريخ المدينة : ج ۲ ص ۵۶۸ عن ابن عباس، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۷۳ ح ۴۵۵۱۲ نقلًا عن تاريخ دمشق عن ابن مسعود وابن عباس .

حدیث ۴۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا- كُتُّكُمْ رَاعٍ وَ كُتُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ؛ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ ، وَ الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَ وُلْدِهِ وَ هِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ ، وَ الْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَ هُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ ، أَلَا فَكُتُّكُمْ رَاعٍ وَ كُتُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که همه شما مسئولید و همه شما نسبت به زیردستانش بازخواست می شوید . فرمان روای مردم ، مسئول مردم است و نسبت به زیردستانش بازخواست می شود . مرد ، سرپرست خانواده است و نسبت به آنان ، بازخواست

می شود .

زن ، مسئول خانه شوهر و فرزندان اوست و در برابر آنان ، بازخواست می شود . برده ، مسئول مال مالک خود است و در برابر آن ، مسئول است . پس بدانید که همه شما مسئولید و همه تان در برابر زیردستان خود ، بازخواست می شوید . صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۴۵۹ ح ۲۰ ، سنن ابی داوود : ج ۳ ص ۱۳۰ ح ۲۹۲۸ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث ۴۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَبِّي صَغِيرًا حَتَّى يَقُولَ : «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» لَمْ يُحَاسِبْهُ اللَّهُ عِزُّهُ وَجَلُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خردسالی را تربیت کند تا بگوید : «لا إله إلا الله» ، خداوند عز و جل از او حساب نمی کشد .

المعجم الأوسط : ج ۵ ص ۱۳۰ ح ۴۸۶۵ عن عائشة ، الجامع الصغير : ج ۲ ص ۶۰۳ ح ۸۶۹۶ نقلاً عنه .

حدیث ۴۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَفْصَحَ أَوْلَادُكُمْ فَعَلَّمُوهُمْ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ، ثُمَّ لَا تُبَالُوا مَتَى مَاتُوا ، وَإِذَا أَثَغَرُوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کودکانتان زبان گشودند ، «لا إله إلا الله» را به آنان بیاموزید . سپس بیم نداشته باشید که چه وقت مُردند و هرگاه دندان [شیری] آنها افتاد ، آنان را به نماز ، امر کنید .

الإتغار: سُقُوطُ سِنَّ الصَّبِيِّ وَنَبَاتِهَا (النهاية: ج ۱ ص ۲۱۳ «ثغر»).

حدیث ۴۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِفْتَحُوا عَلَي صِبْيَانِكُمْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ ب «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ، وَلَقِّنُوهُمْ عِنْدَ

المَوْتِ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ؛ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَتْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» وَآخِرُ كَلِمَةٍ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ثُمَّ عَاشَ أَلْفَ سَنَةٍ ، مَا سُوِّئَ عَنْ ذَنْبٍ وَاحِدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبان کودکانتان را با «لا إله إلا الله» باز کنید و هنگام مرگ ،

«لا إله إلا الله» را به آنان تلقین کنید ؛ چرا که هر کس اولین سخنش «لا إله إلا الله» و آخرین سخنش «لا إله إلا الله» باشد و هزار سال هم عمر کند ، از هیچ گناهی بازخواست نمی شود .

شعب الإیمان : ج ۶ ص ۳۹۸ ح ۸۶۴۹ عن ابن عباس ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۱ ح ۴۵۳۳۲ .

حدیث ۴۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ ، وَعَلَى قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را بر سه ویژگی تربیت کنید : دوستی پیامبرتان ، دوستی اهل بیت او و خواندن قرآن .

الصواعق المحرقة: ص ۱۷۲، ینابیع المودة: ج ۲ ص ۴۵۷ ح ۲۶۸، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۵۶ ح ۴۵۴۰۹.

حدیث ۴۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إِذَا عَرَفَ يَمِينُهُ مِنْ شِمَالِهِ فَمَرَوْهُ بِالصَّلَاةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :- هنگامی که از ایشان پرسیده شد کودک ، چه هنگام نماز بخواند ؟ - هرگاه دست راستش را از دست چپش شناخت ، او را به نماز ، وا دارید .

سنن أبی داوود : ج ۱ ص ۱۳۴ ح ۴۹۷ ، المعجم الأوسط : ج ۳ ص ۲۳۵ ح ۳۰۱۹ کلاهما عن معاذ بن عبدالله بن خیب الجهنی .

حدیث ۴۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ يَحْتَلِمَ فَقَدْ أُوتِيَ الْحُكْمَ صَيِّبًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پیش از بلوغ قرآن بخواند ، به تحقیق ، در کودکی به او حکمت داده شده است .
شعب الإیمان : ج ۲ ص ۳۳۰ ح ۱۹۴۹ ، الدر المنثور : ج ۵ ص ۴۸۵ کلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۴۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيَارُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما کسی است که قرآن را بیاموزد و بیاموزاند .

الأمالی للطوسی : ص ۳۵۷ ح ۷۳۹ عن النعمان بن سعد عن الإمام علی علیه السلام ، سنن ابن ماجه : ج ۱ ص ۷۷ ح ۲۱۳ عن مصعب بن سعد عن أبيه .

حدیث ۴۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مِنْ رَجُلٍ عَلَّمَ وَلَدَهُ الْقُرْآنَ إِلَّا تَوَجَّحَ أَبُوَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِتَاجِ الْمُلْكِ، وَكَسَى حُلَّتَيْنِ لَمْ يَرَ النَّاسُ مِثْلَهُمَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که به فرزندش قرآن بیاموزد ، مگر آن که روز قیامت ، بر سر پدر و مادرش تاج پادشاهی گذاشته می شود و دو لباس بر آنها پوشانده می شود که مردم ، همانند آن را ندیده اند .

تاریخ دمشق : ج ۱۸ ص ۹۹ عن معاذ بن جبل ، کنز العمال : ج ۱ ص ۵۴۰ ح ۲۴۲۱.

حدیث ۴۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ سُورَةُ الْغِنَى، فَاقْرَؤُوهَا، وَعَلِّمُوها أَوْلَادَكُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوره واقعه ، سوره بی نیازی است . آن را بخوانید و به فرزندانتان بیاموزید .

الدَّرِّ الْمُنْتَوِرِ: ج ۸ ص ۳ عن أنس .

حدیث ۴۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی از شما خواست با پروردگارش سخن بگوید ، باید قرآن بخواند .
الفردوس : ج ۱ ص ۳۰۲ ح ۱۱۹۵ ، تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۲۳۹ ح ۳۷۳۳ نحوه کلاهما عن أنس .

حدیث ۴۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ حِفْظَ كِتَابِهِ لَوْ ظَنَّ ، أَنْ أَحَدًا أُوتِيَ أَفْضَلَ مِمَّا أُوتِيَ فَقَدْ غَمَطَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که خداوند ، حفظ کتابش را به او عطا کند و گمان کند که به کسی چیزی برتر از هدیه او داده شده است ، بی گمان ، بزرگ ترین نعمت را ناسپاسی کرده است .
الغَمَطُ : الإِسْتِهَانَةُ وَ الإِسْتِحْقَارُ (النهاية : ج ۳ ص ۳۸۷ «غمط»).

حدیث ۴۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَ السَّبَاحَةَ وَ الرَّمَى ، وَ أَنْ يُورَثَهُ طَيِّبًا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ فرزند بر پدر ، آن است که [خواندن و]نوشتن ، شنا کردن و تیراندازی را به او یاد دهد و مال حلال برایش به ارث بگذارد .
السنن الكبرى : ج ۱۰ ص ۲۶ ح ۱۹۷۴۲ ، شعب الإيمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۵ کلاهما عن أبي رافع .

حدیث ۴۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيْءٍ حِيلَةٌ ، وَ حِيلَةُ الصَّحَّةِ فِي الدُّنْيَا أَرْبَعٌ خِصَالٍ : قَلَّةُ الْكَلَامِ ، وَ قَلَّةُ الْمَنَامِ ، وَ قَلَّةُ الْمَشْيِ ، وَ قَلَّةُ الطَّعَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کاری را چاره ای است و چاره تن درستی در دنیا ، چهار چیز است : کم سخن گفتن ، کم خفتن ، کم راه رفتن ، و کم خوردن .
الفضائل : ص ۱۲۹ عن ابن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۴۴ ح ۶۷ .

حدیث ۴۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُمَّ جَمِيعِ الْأَدْوِيَةِ قَلَّةُ الْأَكْلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مادر همه داروها ، کم خوری است .

المواعظ العددیة : ص ۲۱۳ .

حدیث ۴۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْمَعِدَّةُ بَيْتٌ كُلُّ دَاءٍ ، وَالْحِمِيَّةُ رَأْسُ كُلِّ دَوَاءٍ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : معده ، خانه همه دردهاست و پرهیز ، ریشه همه درمان ها .
 طبّ النبّی صلی الله علیه و آله : ص ۱۱ .

حدیث ۴۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَّمُوا أَوْلَادَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَايَةَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندانتان ، شنا و تیراندازی یاد دهید .
 الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۴ عن الإمام علی علیه السلام ، أسد الغابة : ج ۱ ص ۴۱۲ ح ۴۸۸ وفيه «أبناءكم» بدل «أولادكم» عن عبدالله بن الربیع الأنصاری .

حدیث ۴۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَّمُوا أَبْنَاءَكُمْ السَّبَاحَةَ وَالرَّمَى ، وَالْمَرْأَةَ الْمِغْزَلَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به پسرانتان ، شنا و تیراندازی یاد دهید و به دختر ، ریسندگی .
 شعب الإیمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۴ عن ابن عمر ، الجامع الصغیر : ج ۲ ص ۱۶۱ ح ۵۴۷۷ .

حدیث ۴۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَلَّمُوا بَنِيكُمْ الرَّمَى ؛ فَإِنَّهُ نِكَايَةُ الْعَدُوِّ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به پسرانتان ، تیراندازی یاد دهید ؛ چراکه مایه پیروزی بر دشمن است .
 الفردوس : ج ۳ ص ۱۱ ح ۴۰۰۸ عن جابر ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۳ ح ۴۵۳۴۱ .

حدیث ۴۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 الْوَلَدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ ، وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ ، فَإِنْ رَضِيَتْ مُكَانَفَتُهُ لِأِحْدَى وَعِشْرِينَ وَإِلَّا فَاضْرِبْ عَلَى جَنْبِهِ ؛ فَقَدْ اعْتَدَرَتْ
 إِلَى اللَّهِ عِزُّ وَجَل .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند ، هفت سال ، آقاست ، هفت سال خدمتکار و هفت سال وزیر است . اگر در ۲۱ سالگی از
 تربیت او راضی بودی که خوب ؛ وگرنه ، به پهلویش بزنی [تا دنبال کار خودش برود] که نزد خداوند ، معذوری .

المعجم الأوسط: ج ۶ ص ۱۷۰ ح ۶۱۰۴ عن أبي جبير، الفردوس: ج ۴ ص ۴۳۰ ح ۷۲۵۲ وفيه «وخدم» بدل «وعبد»، مكارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۴۹ وفيه «أخلاقه» بدل «مُكَانَفَتَهُ».

حدیث ۴۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ، وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکانتان را تکریم کنید و آنان را خوب تربیت کنید .

سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۲۱۱ ح ۳۶۷۱، تاریخ بغداد: ج ۸ ص ۲۸۸ ح ۴۳۸۹، الفردوس: ج ۱ ص ۶۷ ح ۱۹۶ کلاهما عن أنس .

حدیث ۴۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّبِيُّ وَالصَّبِيَّةُ، وَالصَّبِيُّ وَالصَّبِيَّةُ يُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ سِنِينَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسترهای پسر و پسر ، دختر و دختر را از ده سالگی از هم جدا کنید .

کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۴۳۶ ح ۴۵۰۹ عن عبدالله بن ميمون عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام وفي ح ۴۵۰۸

وروى «انه يفرق بين الصبيان في المضاجع ست سنين»، بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۹۶ ح ۵۰ .

حدیث ۴۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَ أَوْلَادُكُمْ سَبْعَ سِنِينَ فَفَرِّقُوا بَيْنَ فُرْشِهِمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند ، بسترهایشان را جدا کنید .

المستدرک على الصحيحين: ج ۱ ص ۳۱۷ ح ۷۲۱، سنن الدار قطنی: ج ۱ ص ۲۳۰ ح ۱ .

حدیث ۴۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ لِلْوَالِدَيْنِ أَنْ يَنْظُرَا إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ، وَلَيْسَ لِلْوَالِدِ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى عَوْرَةِ الْوَالِدِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای پدر و مادر ، روا نیست که به شرمگاه فرزند نگاه کنند و برای فرزند روا نیست که به شرمگاه

پدر ، نگاه کند .

الکافی: ج ۶ ص ۵۰۳ ح ۳۶ عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث ۴۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا تُقْبَلُهَا، وَالْغُلَامُ لَا يُقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا جَاوَزَ سَبْعَ سِنِينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون دختر شش ساله شد ، او را مبوس و پسر نیز چون از هفت سالگی گذشت ، زن را نبوسد .

مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۷۹ ح ۱۶۵۹، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۳ ص ۴۳۷ ح ۴۵۱۰ عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث ۴۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ أَنَّ رَجُلًا غَشِيَ امْرَأَتَهُ فِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ مُسْتَقِطٌ يَرَاهُمَا وَيَسْمَعُ كَلَامَهُمَا وَنَفْسَهُمَا مَا أَفْلَحَ أَبَدًا؛ إِذَا كَانَ غُلَامًا كَانَ زَانِيًا، أَوْ جَارِيَةً كَانَتْ زَانِيَةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سوگند به کسی که جانم به دست اوست، اگر کسی با همسرش در آمیزد و در اتاق، کودک بی‌داری باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نفس آنان را بشنود، هرگز رستگار نمی‌شود. اگر پسر باشد، مردی زناکار، و اگر دختر باشد، زنی زناکار می‌گردد.

الکافی: ج ۵ ص ۵۰۰ ح ۲ عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عليه السلام، عوالم اللآلی: ج ۳ ص ۳۰۵ ح ۱۱۱ و لیس فیہ «ونفسهما».

حدیث ۴۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ قَبِلَ وَلَدَهُ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً، وَمَنْ فَرَّخَهُ فَرَّخَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ عَلَّمَهُ الْقُرْآنَ دُعِيَ بِالْأَبْوَيْنِ فَيُكْسَى يَانِ حُلَّتَيْنِ يُضِيءُ مِنْ نَوْرِهِمَا وَجُوهَ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس فرزندش را ببوسد، خداوند عز و جل برای او حسنه می‌نویسد و کسی که او را شاد کند، خداوند، روز قیامت او را شاد می‌سازد و کسی که قرآن به او بیاموزد، پدر و مادرش فراخوانده شده و دو لباس بر آنان پوشیده می‌شود که از نور آن، چهره‌های بهشتیان نورانی می‌گردد.

الکافی: ج ۶ ص ۴۹ ح ۱ عن الفضل بن أبي قره عن الإمام الصادق عليه السلام، عدّة الداعی: ص ۷۹.

حدیث ۴۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ بَكَى صَبِيًّا لَهُ فَأَرْضَاهُ حَتَّى يُسْكِنَهُ، أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ جَلِيمَ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْضَى.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اگر کسی کودک گریانش را خشنود کند تا آرام گیرد، خداوند عز و جل آن قدر از نعمت‌های بهشت به او عطا می‌کند تا خشنود شود.

الفردوس: ج ۳ ص ۵۴۹ ح ۵۷۱۵ عن ثوبان.

حدیث ۴۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

كَانَ [صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] يَمُرُّ بِالصَّبِيَّانِ فَيَسَلُّمُ عَلَيْهِمْ.

کنز العمال - به نقل از انس - پیامبر خدا، هرگاه بر کودکان می‌گذشت، به آنان سلام می‌کرد.

۳۵۵. سنن الترمذی - به نقل از انس - : با پیامبر خدا بودم که بر کودکان گذر کرد و به آنان ، سلام داد .
کنز العمال : ج ۷ ص ۱۵۶ ح ۱۸۴۹۷ نقلاً عن البخاری عن انس .

حدیث ۴۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسٌ لَا أَدْعُهُنَّ حَتَّى الْمَمَاتِ : الْأَكْلُ عَلَى الْحَضِيضِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز است که تا هنگام مرگ ، آنها را ترک نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بردگان ، سوار شدن بر دراز گوش پالان دار ، دوشیدن شیر با دست خودم ، پوشیدن لباس پشمینه ، و سلام کردن به کودکان ، تا پس از من ، سنت شود .

الحَضِيضُ : الأرض (لسان العرب : ج ۷ ص ۱۳۷ «حَضِضُ»).

حدیث ۴۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا بَنَ مَسْعُودٍ ، لَا تَحْمِلَنَّكَ

الشَّفَقَةَ عَلَى أَهْلِكَ وَوُلْدِكَ عَلَى الدُّخُولِ فِي الْمَعَاصِي وَالْحَرَامِ ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ * إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - خطاب به عبدالله بن مسعود - ای ابن مسعود! دلسوزی

نسبت به خانواده و فرزندان ، نباید تو را به نافرمانی ها [از خدا] و حرام ، وادار سازد ؛ چرا که خداوند متعال می فرماید :
«قیامت [روزی [است] که نه مال سود می دهد و نه فرزندان * مگر کسی که با دلی سالم ، نزد خدا آید» .
الشعراء : ۸۸ و ۸۹ .

حدیث ۴۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَوُّوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ ، فَلَوْ كُنْتُمْ مُفَضَّلًا أَحَدًا لَفَضَّلْتُ النِّسَاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هدیه دادن میان فرزندانان به مساوات عمل کنید . اگر می خواستم کسی را برتری دهم ، هر آینه ، زنان را برتری می دادم .

السنن الكبرى : ج ۶ ص ۲۹۴ ح ۱۲۰۰۰ ، المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۲۸۰ ح ۱۱۹۹۷ كلاهما عن ابن عباس .

حدیث ۴۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هدیه دادن میان فرزندانان ، عدالت ورزید .

صحيح البخاری : ج ۲ ص ۹۱۳ عن ابن عباس .

حدیث ۴۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي النَّحْلِ ، كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يَعْدِلُوا بَيْنَكُمْ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان فرزندانان ، در بخشیدن عدالت ورزید ، همان گونه که دوست دارید آنان در نیکی و ملاطفت میان شما عدالت ورزند .
 صحیح ابن حبان : ج ۱۱ ص ۵۰۳ ح ۵۱۰۴ عن النعمان بن بشیر ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۳ ح ۱۶۲۴ .

حدیث ۴۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ حَتَّى فِي الْقَبْلِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که میان فرزندانان عدالت ورزید ، حتی در بوسیدن .
 كنز العمال : ج ۱۶ ص ۴۴۵ ح ۴۵۳۵۰ نقلًا عن ابن النجار عن النعمان بن بشیر .

حدیث ۴۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 أَحْبَبُوا الصَّبِيَانَ وَارْحَمُوهُمْ ، وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَفَعَلُوا لَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرزُقُونَهُمْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان ، مهربان باشید و هرگاه چیزی را به آنان وعده دادید ، بدان وفا کنید ؛ زیرا آنان ، باوری جز این ندارند که شما روزی آنها را می دهید .
 الكافي : ج ۶ ص ۴۹ ح ۳ ، تهذيب الأحكام : ج ۸ ص ۱۱۳ ح ۳۸۹ وفيه «اختلفوا» بدل «أحبوا» كلاهما عن عبد الله بن محمد البجلي عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۴۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِذَا وَعَدَ أَحَدُكُمْ صَبِيَّهُ فَلْيَنْجِزْ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به کودکش وعده داد ، باید بدان عمل کند .
 الجعفریات : ص ۱۶۶ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۴۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا : الْفَرْحُ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ الصَّبِيَانَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای در بهشت است که به آن ، [خانه] شادی گفته می شود . جز کسی که کودکان را شاد کرده باشد ، وارد آن نمی گردد .

الکامل فی ضعفاء الرجال : ج ۱ ص ۲۰۳ عن عائشه ، کنز العمال : ج ۳ ص ۱۷۰ ح ۶۰۰۹ .

۴۹۰۴۶۴۸۰۱ از

حدیث ۴۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 اشْتَرُوا لِصِبْيَانِكُمُ اللَّحْمَ ، وَذَكَّرُوهُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودکانتان ، گوشت بخريد و روز جمعه را به یاد آنان بیاورید .
 مستدرک الوسائل : ج ۶ ص ۹۹ ح ۶۵۲۵ نقلاً عن القطب الراوندى فى لب اللباب .

حدیث ۴۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 إِنَّ فِي الْجَنَّةِ دَارًا يُقَالُ لَهَا : دَارُ الْفَرَحِ ، لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ فَرَّحَ يَتَامَى الْمُؤْمِنِينَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای در بهشت است که خانه شادی نام دارد . جز کسی که یتیمان اهل ایمان را خرسند ساخته ، وارد آن نمی شود .
 کنز العمال : ج ۳ ص ۱۷۰ ح ۶۰۰۸ نقلاً عن ابن النجار عن عقبه بن عامر .

حدیث ۴۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَعْنِيَ ، أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ ، كَمَا أَوْجَبَ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که یتیمی را سرپرستی کند تا بی نیاز گردد ، خداوند عز و جل در برابر این کار، بهشت را بر او واجب کرده است ، همان گونه که خداوند برای خورنده مال یتیم ، آتش [دوزخ] را واجب کرده است .
 الکافی : ج ۷ ص ۵۱ ح ۷ عن عبد الرحمان بن الحجاج عن الإمام الكاظم عن الإمام عليّ عليهما السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه :
 ج ۴ ص ۱۹۰ ح ۵۴۳۳ عن سليم بن قيس عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۴۲ ص ۲۴۸ ح ۵۱ .

حدیث ۴۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 عَرَامَةٌ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازی گوشى (شیطنت) بچه در کودكى ، مایه فزونی خرد او در بزرگ سالی است .
 العُرام : الشدة والقوة والشراسة (النهاية : ج ۳ ص ۲۲۳ «عرم»).

حدیث ۴۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ عِنْدَهُ صَبِيٌّ فَلْيَتَّصَبْ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد هر کس کودک هست ، باید با او کودکی کند .
کتاب من لایحضره الفقیه: ج ۳ ص ۴۸۳ ح ۴۷۰۷، عوالی اللالی: ج ۳ ص ۳۱۱ ح ۱۴۱.

حدیث ۴۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ التُّرَابَ رَبِيعُ الصَّبِيَانِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خاک ، تفریحگاه کودکان است .

المعجم الكبير: ج ۶ ص ۱۴۰ ح ۵۷۷۵ عن سهل بن سعد، كنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۵۸ ح ۴۵۴۳.

حدیث ۴۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحِبُّ الصَّبِيَانَ لِخَمْسٍ: الْأَوَّلُ: أَنَّهُمْ هُمُ الْبَكَاءُونَ، وَالثَّانِي:

يَتَمَرَّغُونَ بِالتُّرَابِ، وَالثَّلَاثُ: يَخْتَصِمُونَ مِنْ غَيْرِ حَقْدٍ، وَالرَّابِعُ: لَا يَدَّخِرُونَ لِعَدِّ شَيْئًا، وَالخَامِسُ: يُعَمَّرُونَ ثُمَّ يُخَرَّبُونَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را به خاطر پنج چیز دوست می دارم: اول آن که

بسیار می گریند؛ دوم آن که با خاک بازی می کنند؛ سوم آن که بدون کینه دشمنی می کنند؛ چهارم آن که چیزی برای فردا ذخیره نمی کنند؛ پنجم آن که می سازند و سپس، خراب می کنند .

المواعظ العددیة: ص ۲۵۹.

حدیث ۴۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لِلْوَلَدِ كَالْمَاءِ لِلزَّرْعِ بِصَلَاحِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای پدر برای فرزند، همانند آب مفید برای زراعت است .

الفردوس: ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ عن ابن عمر.

حدیث ۴۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعَاءُ الْوَالِدِ لَوْلَدِهِ مِثْلُ دُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای پدر برای فرزندش، همانند دعای پیامبر خدا برای امتش است .

تاریخ اصبهان: ج ۱ ص ۲۲۶ ح ۳۴۴، الفردوس: ج ۲ ص ۲۱۲ ح ۳۰۳۷ كلاهما عن أنس .

حدیث ۴۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَعَانَ وَوَلَدَهُ عَلَيَّ بَرِّهِ ؛ وَهُوَ أَنْ يَعْفُوَ عَن سَيِّئَتِهِ ، وَيَدْعُوَ لَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر کسی که فرزندش را در نیکو بودنش یاری کند ، و آن به این است که از لغزش هایش درگذرد و میان خود و خدا، برای او دعا کند .
بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۷۰ نقلًا عن عدّه الداعی .

حدیث ۴۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْعُوا عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلَيَّ أَوْلَادِكُمْ ، وَلَا تَدْعُوا عَلَيَّ أَمْوَالِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودتان را نفرین نکنید ، فرزندانتان را نفرین نکنید و دارایی هایتان را نفرین نکنید .
صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۳۰۴ ح ۳۰۰۹ ، سنن أبی داوود : ج ۲ ص ۸۸ ح ۱۵۳۲ کلاهما عن جابر بن عبد الله .

حدیث ۴۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَا تَدْعُوا عَلَيَّ أَوْلَادِكُمْ أَنْ تُوَافِقَ مِنِّي اللَّهُ إِجَابَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را نفرین نکنید، مبادا با اجابت از جانب خداوند ، همراه شود .
تاریخ أصبهان : ج ۲ ص ۲۹۶ ح ۱۷۸۴ عن عبد الله بن دينار بن عمر .

حدیث ۴۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظِيفٌ يُحِبُّ النَّظَافَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی تردید ، خداوند ، پاک است و پاکان را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد .
سنن الترمذی : ج ۵ ص ۱۱۲ ح ۲۷۹۹ ، مسند أبی یعلی : ج ۱ ص ۳۶۸ ح ۷۸۶ کلاهما عن سعد بن أبی وقاص .

حدیث ۴۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنْظِفُوا بِكُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى الْإِسْلَامَ عَلَى النَّظَافَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با هر چه توانستید ، خود را پاکیزه کنید ؛ چرا که خداوند متعال ، اسلام را بر پاکیزگی بنا نهاده است .

کنز العمال : ج ۹ ص ۲۷۷ ح ۲۶۰۰۲ نقلًا عن أبي الصعاليك الطرسوسي في جزئه عن أبي هريرة .

حدیث ۴۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ الْإِسْلَامَ نَظِيفٌ فَتَنْظِفُوا ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَظِيفٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، پاکیزه است . پس پاکیزه باشید ؛ چرا که جز شخص پاکیزه وارد بهشت نمی شود .
تاریخ بغداد : ج ۵ ص ۱۴۳ ح ۲۵۷۶ عن عائشه .

حدیث ۴۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا ، يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر مسلمانی لازم است که هفته ای یک بار ، خود را بشوید و سر و بدنش را شستشو دهد .
صحیح البخاری : ج ۱ ص ۳۰۵ ح ۸۵۶ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۴۶ ح ۸۵۱۱ و فيه «حقّ الله» بدل «حقّ» كلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۴۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْوَسِخَ وَالشَّعَثَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی تردید ، خداوند عز و جل از چرکی و ژولیدگی ، نفرت دارد .
رَجُلٌ شَعَثَ : وَسِخَ الْجَسَدِ ، شَعَثَ الرَّأْسِ أَيْضًا وَهُوَ أَشْعَثُ : أُغْبِرَ (المصباح المنير : ص ۳۱۴ «شعث»).

حدیث ۴۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الرَّجُلَ الْقَاذِرَةَ . قِيلَ : وَمَا الْقَاذِرَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : الَّذِي يَتَأَفَّفُ
کنز الفوائد - به نقل از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - : بی تردید ، خداوند از انسانِ قاذوره نفرت دارد .
پرسیده شد : قاذوره چیست ، ای پیامبر خدا ؟
فرمود : کسی که [از ناپاکیزگی و بدبویی ،] همنشین خود را ناراحت می کند .
الْأَفْ : كَلِمَةٌ تَصْجُرُ ، يُقَالُ ذَلِكَ عِنْدَ اسْتِقْدَارِ الشَّيْءِ (لسان العرب : ج ۹ ص ۶ «أفف»).

حدیث ۴۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اتَّخَذَ ثَوْبًا فَلْيَنْظِفْهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که لباسی تهیه می کند ، باید آن را پاکیزه نماید .
الکافی : ج ۶ ص ۴۴۱ ح ۳ عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، قرب الإسناد : ص ۷۰ نحوه .

حدیث ۴۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اغسلوا ثيابكم ... وتزینوا وتنظفوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لباستان را بشوید . . . و خودتان را آراسته و پاکیزه گردانید .

تاریخ دمشق: ج ۳۶ ص ۱۲۴ عن عبدالله بن ميمون القداح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كنز العمال: ج ۶ ص ۶۴۰ ح ۱۷۱۷۵.

حدیث ۴۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَاكُوا وَتَنَظَّفُوا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسواک بزئید و خود را پاکیزه کنید .

المصنّف لابن أبي شيبة: ج ۱ ص ۱۹۷ ح ۲۵ عن سليمان بن سعيد، المعجم الأوسط: ج ۷ ص ۲۵۹ ح ۷۴۴۲ عن سليمان بن صرد.

حدیث ۴۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسُّوَاكِ ، فَبِعَمِّ الشَّيْءِ السُّوَاكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد به مسواک زدن ، که کار خوبی است .

كنز العمال: ج ۹ ص ۳۱۴ ح ۲۶۱۸۳، الجامع الصغير: ج ۲ ص ۱۶۹ ح ۵۵۳۱ كلاهما نقلًا عن عبد الجبار الخولاني في تاريخ داريا عن أنس .

حدیث ۴۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ الْفِطْرَةِ الْمَضْمَضَةُ وَالْاِسْتِشَاقُ وَالسُّوَاكِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب در دهان چرخانیدن و به بینی کشیدن و مسواک زدن ، فطری (سازگار با سرشت انسان) است . سنن ابن ماجه: ج ۱ ص ۱۰۷ ح ۲۹۴، السنن الكبرى: ج ۱ ص ۸۸ ح ۲۴۲ كلاهما عن عمّار بن ياسر.

حدیث ۴۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَّفُوا لِثَأْتِكُمْ مِنَ الطَّعَامِ وَاسْتَاكُوا ، وَلَا تَدْخُلُوا عَلَيَّ فُخْرًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لته هایتان را از غذا پاک کنید و مسواک بزئید و با فخر فروشی و دهان بدبو بر من وارد نشوید .

كذا في كنز العمال ، وفي الجامع الصغير : «فُخْرًا» ، والظاهر أنّ الصواب «قُلْحًا» . قال القرطبي في تفسيره بعد أن ذكر حديثا قريبا من هذا الحديث ما نصّه : «المحفوظ عندي قُحْلًا وَقُلْحًا . . . قال رسول الله صلی الله علیه و آله : استاكوا مالكم تدخلون علي قُلْحًا» (تفسير القرطبي: ج ۲ ص ۱۰۴) . والقُلْح: صُفْرَةٌ فِي الْأَسْنَانِ وَوَسِيخٌ يَرْكَبُهَا مِنْ طَوْلِ تَرْكِ السُّوَاكِ (لسان العرب: ج ۲ ص ۵۶۵ «قُلْح»).

حدیث ۴۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَاتَ وَفِي يَدِهِ غَمْرٌ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بخوابد و دستش چرب باشد و آسیبی به او برسد ، کسی را جز خود ، نباید سرزنش کند .
سنن الترمذی : ج ۴ ص ۲۸۹ ح ۱۸۵۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۵۱ ح ۸۵۳۹ کلاهما عن أبي هريرة .

حدیث ۴۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِذَا نَامَ أَحَدُكُمْ وَفِي يَدِهِ رِيحٌ غَمْرٍ فَلَمْ يَغْسِلْ يَدَهُ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما بخوابد و در دست او بوی چربی باشد ، ولی آن را نشوید و آسیبی به او برسد ، کسی را جز خود ، نباید سرزنش کند .
سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۰۹۶ ح ۳۲۹۷ عن أبي هريرة .

حدیث ۴۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا لَا يَلُومَنَّ امْرُؤٌ إِلَّا نَفْسَهُ ، يَبِيتُ وَفِي يَدِهِ رِيحٌ غَمْرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید ، آن که با دستانی آلوده به بوی چربی غذا می خوابد ، نباید کسی را جز خود ، سرزنش کند .
سنن ابن ماجه : ج ۲ ص ۱۰۹۶ ح ۳۲۹۶ عن الإمام الحسين عن أمه فاطمة عليهما السلام ، كنز العمال : ج ۱۵ ص ۲۴۲ ح ۴۰۷۵۹ نقلًا عنه .

حدیث ۴۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَمْنَعُ الدَّاءَ الْأَعْظَمَ ، وَيُدْرُ الرِّزْقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوتاه کردن ناخن ها ، از بیماری بزرگ ، جلوگیری می کند و روزی را [به سوی انسان ،] روان می سازد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹۰ ح ۱ عن الحسن بن راشد ، ثواب الأعمال : ص ۴۲ ح ۴ عن أبي بصير ، جامع الأخبار : ص ۳۳۴ ح ۹۴۳ کلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام صلی الله علیه و آله و آلهو فیهما «ویزید فی الرزق» بدل «ویدر الرزق» ، الخصال : ص ۶۱۱ ح ۱۰ عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۰۱ کلاهما عن الإمام علی علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۱۹ ح ۲ .

حدیث ۴۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُصِّوا أَظْفِيرَكُمْ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مَا بَيْنَ اللَّحْمِ وَالظُّفْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناخن های خود را کوتاه کنید ، چرا که شیطان ، میان گوشت و ناخن به حرکت درمی آید .

تاریخ دمشق: ج ۵۳ ص ۲۴۷ ح ۱۱۲۳۷، الفردوس: ج ۲ ص ۱۶۸ ح ۲۸۴۳ کلاهما عن جابر بن عبدالله الأنصاری.

حدیث ۴۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 قُصُوا أَظْفِيرَكُمْ ، وَادْفُنُوا قُلَامَاتِكُمْ ، وَنَقُّوا بَرَايِمَكُمْ
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناخن های خود را کوتاه کنید و چیده آن را خاک کنید و انگشتانتان را پاکیزه سازید .
 البرایمُ : هی العُقْدُ التي فی ظهور الأصابع یجتمعُ فیها الوَسْخُ (النهاية: ج ۱ ص ۱۱۳ «یرجم»).

حدیث ۴۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 هُمَا جَنَّتْكَ وَنَارُكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که از ایشان درباره حق پدر و مادر بر فرزندشان پرسیده شد :- آنان بهشت و دوزخ تو هستند .
 سنن ابن ماجه: ج ۲ ص ۱۲۰۸ ح ۳۶۶۲ عن أبي أمامة، كنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۶۳ ح ۴۵۴۵۳ نقلاً عنه .

حدیث ۴۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 رِضَا الرَّبِّ فِي رِضَا الْوَالِدِ، وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رضایت خدا ، در رضایت پدر است و نارضایتی خدا ، در نارضایتی پدر .
 سنن الترمذی: ج ۴ ص ۳۱۱ ح ۱۸۹۹، المستدرک علی الصحیحین: ج ۴ ص ۱۶۸ ح ۷۲۴۹ کلاهما عن عبدالله بن عمرو.

حدیث ۴۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 مِنْ حَقِّ الْوَالِدِ عَلَيَّ وَلَدِهِ أَنْ يَخْضَعَ لَهُ فِي الْغَضَبِ وَالتَّعَبِ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق پدر بر فرزندش ، این است که هنگام خشم و ناراحتی ، در برابر او فروتن [و آرام] باشد .
 تاریخ المدینة المنورة: ج ۲ ص ۵۶۸ عن ابن عباس، كنز العمال: ج ۱۶ ص ۴۷۳ ح ۴۵۵۱۲ نقلاً عن تاریخ دمشق.

حدیث ۴۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 يُقَالُ لِلْعَاقِ : اِعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنَ الطَّاعَةِ فَإِنِّي لَا أَغْفِرُ لَكَ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به نافرمان پدر و مادر گفته می شود : هر اندازه می خواهی ، طاعت به جای آور که من ، تو را نمی آمرزم .

حلیة الأولیاء : ج ۱۰ ص ۲۱۶ عن عائشة، روضة الواعظین : ص ۴۰۳ نحوه.

حدیث ۴۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَحْزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهُمَا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پدر و مادرش را ناراحت سازد ، بی تردید ، نسبت به آنان ، سرکشی کرده است .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۷۲ ح ۵۷۶۲ عن حماد بن عمرو و أنس بن محمد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، الخصال : ص ۶۲۱ ح ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام .

حدیث ۴۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: لَا يُسَمِّيهِ بِاسْمِهِ، وَلَا يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ، وَلَا يَسْتَسِبُّ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - هنگامی که از ایشان ، درباره حق پدر بر فرزند ، پرسیده شد - : او را به نام صدا نزنند ، جلوی او راه نرود ، پیش از او ننشیند و برای او دشنام خواهی نکند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۵ عن درست بن أبي منصور، مشکاة الأنوار : ص ۲۷۷ ح ۸۳۳ كلاهما عن الإمام الكاظم عليه السلام.

حدیث ۴۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّ لَهُ فِي عُمُرِهِ وَيُزَادَ لَهُ فِي رِزْقِهِ ؛ فَلْيَبْرِّ

وَالِدَيْهِ ، وَلْيَصِلْ رَحْمَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از طولانی شدن عمر و زیاد شدن روزی اش

خوش حال می شود ، باید به پدر و مادرش نیکی کند و با خویشاوندانش ارتباط برقرار کند .

مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۵۳۰ ح ۱۳۸۱۲ و ص ۴۵۸ ح ۱۳۴۰۰ ، مکارم الأخلاق لابن أبي الدنيا : ص ۱۷۸ ح ۲۴۴ فیهما «من أحب» بدل «من سره» وکلها عن أنس .

حدیث ۴۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيِّدُ الْأَبْرَارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ بَرَّ وَالِدَيْهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سیرور نیکوکاران در روز قیامت، کسی است که پس از درگذشت پدر و مادرش به آنان ، نیکی کرده است .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۸۶ ح ۱۰۰ نقلاً عن كتاب الإمامة والتبصرة عن السكوني عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۴۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ طُوبَى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که به پدر و مادرش نیکی کند . خداوند عز و جلبر عمر او بیفزاید!
طُوبَى : قیل : هو اسم شجره فی الجنَّة ، وقیل : بل إشارة إلى کُلِّ مستطاب فی الجنَّة ؛ من بقاء بلا فناء ، وعزُّ بلا زوال ، وغنَى بلا فقر (مفردات ألفاظ القرآن : ص ۵۲۸ «طیب»).

حدیث ۴۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَتْ مِنْهُ حَرْفًا، صِرَتْ لَهُ عِبَادًا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که حرفی از او بیاموزی ، بنده اش شده ای .
عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۹۲ ح ۱۶۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۶۵ ح ۲ .

حدیث ۴۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ غَضَّ صَوْتَهُ عِنْدَ الْعُلَمَاءِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الَّذِينَ أَمْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى مِنْ أَصْحَابِي، وَلَا خَيْرَ فِي التَّمَلُّقِ وَالتَّوَضُّعِ إِلَّا مَا كَانَ فِي اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که نزد دانشمندان ، صدایش را فرو آورد ، روز قیامت با کسانی از یاران من آید که خداوند ، قلب های آنان را به پرهیزگاری آزموده است . خیری در چاپلوسی و فروتنی نیست ، مگر آنچه در راه خداوند عز و جل برای دانش آموزی باشد .

فردوس الأخبار : ج ۴ ص ۱۸۱ ح ۶۰۷۶ عن سعید الشامی.

حدیث ۴۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلَاثَةٌ لَا يَسْتَحِفُّ بِهِمْ إِلَّا مُنَافِقٌ بَيْنَ نِفَاقِهِ : ذُو شَيْبَةٍ فِي الْإِسْلَامِ، وَمُعَلِّمُ الْخَيْرِ، وَإِمَامٌ عَادِلٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گروه اند که جز منافقی که نفاقش آشکار است ، آنان را خوار نمی شمرد : صاحب موی سفید در اسلام ، آموزگار خوبی ، و پیشوای عادل .

تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۲۷ ح ۴۰۷۴ ، أسد الغابۃ : ج ۶ ص ۳۵۴ ح ۶۴۳۹ كلاهما عن عمارة القرشي عن أبيه عن جدّه.

حدیث ۴۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ احْتَقَرَ صَاحِبَ الْعِلْمِ فَقَدْ احْتَقَرَ نَفْسِي، وَمَنْ احْتَقَرَ نَفْسِي فَهُوَ كَافِرٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که صاحب دانش را کوچک شمارد ، بی شک ، مرا کوچک شمرده است و کسی که مرا کوچک شمارد ، کافر است .

إرشاد القلوب : ص ۱۶۵.

حدیث ۴۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُسَلِّمُ الصَّغِيرَ عَلَى الْكَبِيرِ ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ ، وَالْقَلِيلُ ، عَلَى الْكَثِيرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [لازم است] کوچک بر بزرگ ، عبور کننده بر نشسته ، و [جمعیت] کم بر [جمعیت] بسیار ، سلام کند .

صحيح البخارى : ج ۵ ص ۲۳۰۱ ح ۵۸۷۷ عن أبي هريرة، الكافي : ج ۲ ص ۶۴۶ ح ۱ عن جراح المدائني عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث ۴۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیک ترین مردم به خدا و پیامبرش ، کسی است که با سلام کردن آغاز کند .

الكافي : ج ۲ ص ۶۴۴ ح ۳ عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۲ ح ۵۰ .

حدیث ۴۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَطْوَعُكُمْ لِلَّهِ الَّذِي يَبْدَأُ صَاحِبَهُ بِالسَّلَامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرمان برترین شما نسبت به خدا ، کسی است که سلام کردن به دوستش را آغاز می کند .

كنز العمال : ج ۹ ص ۱۱۶ ح ۲۵۲۵۳ نقلًا عن الطبرانی عن أبي الدرداء.

حدیث ۴۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ، يَقْضَى بَعْضُهُمْ حَوَائِجَ بَعْضٍ ، فَبِقَضَاءِ

بَعْضِهِمْ حَوَائِجَ بَعْضٍ يَقْضَى اللَّهُ حَوَائِجَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل ایمان ، برادرند . برخی ، نیازهای برخی را برآورده

می سازند . به جهت برآوردن نیازهای برخی توسط دیگران ، خداوند ، نیازهای همه آنان را در روز قیامت ، برآورده می سازد .

الأمالی للمفید : ص ۱۵۰ ح ۸ عن الحسين بن زيد، مصادقة الإخوان : ص ۱۶۰ ح ۵ كلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلامنحوه .

حدیث ۴۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَانَ فِي حَاجَةٍ أَخِيهِ فَإِنَّ اللَّهَ فِي حَاجَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کار [برآوردن] نیاز برادرش باشد ، به تحقیق ، خداوند در کار [برآوردن] نیاز او خواهد بود .

سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۷۳ ح ۴۸۹۳ ، مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۴۰۰ ح ۵۶۵۰ کلاهما عن عبدالله بن عمر، الأمالی للطوسی : ص ۹۷ ح ۱۴۷ عن محمد بن یحیی المدنی عن الإمام الصادق علیه السلام وفيه «أخيه المؤمن المسلم» بدل «أخيه» وزاد فی آخره «ما كان فی حاجة أخيه».

حدیث ۴۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهَ ، فَمَا ظَنُّكُمْ بِمَنْ يُكْرِمُ اللَّهَ بِأَنْ يُفْعَلَ بِهِ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادرش را گرامی بدارد ، همانا خداوند را گرامی داشته است ، و چه می گوید در این باره که خداوند ، با کسی که او را گرامی داشته ، چه می کند ؟

ثواب الأعمال : ص ۳۳۹ عن أبی هریره و عبدالله بن عباس، عدّة الداعی : ص ۱۷۶ عن الإمام علی علیه السلام .

حدیث ۴۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكْرَمَ مَنْ وَدَّكَ، وَاصْفَحَ عَن عَدُوِّكَ؛ يَتِمَّ لَكَ الْفَضْلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی را که تو را دوست دارد ، گرامی بدار و با گذشت، از دشمنت روی بگردان تا فضیلت تو کامل گردد .

غرر الحکم : ح ۲۳۶۸.

حدیث ۴۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَصَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ وَهُوَ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ ، نَصَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بتواند و برادر مسلمانش را یاری دهد ، خداوند ، در دنیا و آخرت ، او را یاری می دهد .

حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۲۵ ، شعب الإیمان : ج ۶ ص ۱۱۲ ح ۷۶۳۹ نحوه و کلاهما عن عمران بن حصین .

حدیث ۴۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، در کار کمک به بنده است تا وقتی که بنده ، در کار کمک به برادرش باشد .

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۷۴ ح ۳۸ ، سنن الترمذی : ج ۵ ص ۱۹۵ ح ۲۹۴۵ کلاهما عن أبی هریره، الکافی : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۵ عن ذریح المحاربی عن الإمام الصادق علیه السلام وفيه «المؤمن» بدل «العبد» فی الموضعین .

حدیث ۴۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِلْقَ أَخَاكَ بِوَجْهِ مُتَبَسِّطٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برادرت را با روی گشاده ، ملاقات کن .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۳ ح ۳ عن أبی بصیر عن أبی جعفر علیه السلام، تحف العقول : ص ۴۲، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۷۱ ح ۳۸.

حدیث ۴۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِنْ أُخُو الْمُؤْمِنِ ؛ حَيْثُ يَغِيبُ يَحْفَظُهُ مِنْ وَرَائِهِ، وَيَكْفُ عَنْهُ ضَيْعَتَهُ، وَالْمُؤْمِنُ مِنْ مِرْآةِ الْمُؤْمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ وقتی حاضر نباشد، در نبودنش او را پاسداری می کند و تباهی را از او باز می دارد . مؤمن ، آینه مؤمن است .

شعب الإیمان : ج ۶ ص ۱۱۳ ح ۷۶۴۴، كنز العمّال : ج ۱ ص ۱۵۲ ح ۷۵۶ نقلاً عن الخرائطي في مكارم الأخلاق و كلاهما عن المطّلب بن عبد الله بن حنطب .

حدیث ۴۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِنْ مِرْآةِ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ ؛ يَنْصَحُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ، وَيُؤْمِطُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادر مؤمن خود است ؛ وقتی حاضر نباشد ، خیر خواه اوست . و آن گاه که هست ، آنچه را ناخوشایند است ، از او می زداید و در مجلس برای او جا باز می کند .

إِمَاطَةُ الْأَذَى : أَى تَنْحِيَّتِهِ (النهاية : ج ۴ ص ۳۸۰ «ميط»).

حدیث ۴۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَنْصَحِ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ كَنْصِيحَتِهِ لِنَفْسِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما باید برای برادرش خیرخواهی کند ، همان گونه که برای خودش خیرخواهی می کند .

الکافی : ج ۲ ص ۲۰۸ ح ۴، الأملی للطوسی : ص ۲۳۱ ح ۴۱۰ كلاهما عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۳۵۸ ح ۷.

حدیث ۴۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مِنْ أُخُو الْمُؤْمِنِ ؛ لَا يَدْعُ نَصِيحَتَهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ در هر حالی از خیرخواهی برای او فروگذاری نمی کند .
الجامع الصغير : ج ۲ ص ۶۶۲ ح ۹۱۵۶ ، كنز العمال : ج ۱ ص ۱۴۲ ح ۶۸۷ كلاهما نقلًا عن ابن النجار عن جابر .

حدیث ۴۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادران شما ، کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه دهد .
تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۳ .

حدیث ۴۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَذَلُّ النَّاسِ مَنْ أَهَانَ النَّاسَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوارترین مردم ، کسی است که مردم را ناچیز بشمارد .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۶ ح ۵۸۴۰ عن يونس بن ظبيان، معانى الأخبار : ص ۱۹۵ ح ۱ عن أبي حمزة الثمالي
وكلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۱۴۲ ح ۲ .

حدیث ۴۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي، وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ آذَى اللَّهَ فَهُوَ مَلْعُونٌ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْفُرْقَانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مؤمنی را بیازارد ، مرا آزرده است و هر کس مرا بیازارد ، بی شک ، خداوند عز و جل را آزرده است و هر کس خدا را بیازارد ، در تورات و انجیل و زبور و قرآن ، نفرین شده است .
مشكاة الأنوار : ص ۱۴۹ ح ۳۵۸ ، روضة الواعظین : ص ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۷۲ ح ۴۰ .

حدیث ۴۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: إِذَا اشْتَرَيْتَ فَاكِهَةً فَأَهْدِ لَهَا ، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَأَدْخِلْهَا سِرًّا ، وَلَا يَخْرُجْ بِهَا وَلَدُكَ لِيَغِيظَ بِهَا وَلَدَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در بیان حقوق همسایه - : هر گاه میوه ای خریدی ، به او (همسایه) هدیه کن و اگر چنین نکردی ، پنهانی وارد [خانه] کن ، و نباید فرزندان با آن بیرون آمده ، موجب ناراحتی فرزندان او گردند .
الترغيب والترهيب : ج ۳ ص ۳۵۷ ح ۲۰ ؛ مسکن الفؤاد : ص ۱۰۵ كلاهما عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۹۴ ح ۴۶ .

حدیث ۴۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى حُبِّي
وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِي وَ الْقُرْآنِ.
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:
فرزندان خود را با محبت من
و محبت اهل بیت من و محبت قرآن تربیت کنید.
نکته: ایجاد پیوند میان نوجوانان و اهل بیت، مانع به فساد کشیده شدن آنان است.
احقاق الحق ۱۸/۴۹۸

حدیث ۴۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
إِسْمَعُوا وَأَطِيعُوا لِمَنْ وَاوَلَاهُ اللَّهُ الْأَمْرَ،
فَإِنَّهُ نِظَامُ الْأَسْلَامِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
از کسی که خداوند به او «ولایت امر» داده است،
حرف شنوی و اطاعت داشته باشید،
چرا که این اطاعت، نظام بخش اسلام است.
نکته: ولایت ورهبری، رمز وحدت و عزت مسلمانان است.
امالی مفید، ص ۱۴

حدیث ۴۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:
أَحِبِّ فِي اللَّهِ وَ ابْغِضْ فِي اللَّهِ
وَ وَال فِي اللَّهِ وَ عَادِ فِي اللَّهِ
فَإِنَّهُ لَنْ تُنَالَ وَاوَلِيَهُ اللَّهُ إِلَّا بِذَلِكَ،
وَ لَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ
وَ أَنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَ صِيَامُهُ
حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ.
حضرت رسول روزی به یکی از اصحاب خویش فرمود:
در راه خدا دوست مدار و برای خدا دشمن مدار،
برای خدا موالات و دوستی کن و برای خدا دشمنی کن،
یقیناً جز با این، به ولایت خدا نخواهی رسید.
و هرگز کسی طعم ایمان را نمی یابد،
هر چند نماز و روزه اش فراوان باشد،

مگر آنکه چنین باشد.

نکته: عمق بخشیدن به محبت‌ها و کینه‌ها و بُعد مکتبی دادن به دوستی و دشمنی.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۴۴۰

حدیث ۴۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

حُبِّي وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي نَافِعٌ فِي سَبْعَةِ مَوَاطِنَ
أَهْوَالُهُنَّ عَظِيمَةٌ:

عِنْدَ الْوَفَاءِ

وَ فِي الْقَبْرِ

وَ عِنْدَ النَّشُورِ

وَ عِنْدَ الْكِتَابِ

وَ عِنْدَ الْحِسَابِ

وَ عِنْدَ الْمِيزَانِ

وَ عِنْدَ الصَّرَاطِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

محبت من و محبت اهل بیت من در هفت جا که هر اس آنها بسیار بزرگ است، سودمند است:

۱- هنگام مرگ،

۲- در قبر،

۳- هنگام برانگیخته شدن،

۴- هنگام دریافت نامه اعمال،

۵- هنگام حسابرسی،

۶- هنگام سنجش اعمال،

۷- هنگام عبور از صراط.

امالی صدوق، ص ۱۸

حدیث ۴۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَيُّهَا النَّاسُ!

إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَ إِنَّ آبَاءَكُمْ وَاحِدٌ

كُلُّكُمْ لِآدَمَ وَ آدَمُ مِنْ تُرَابٍ

«إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ»

وَ لَيْسَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ فَضْلٌ إِلَّا بِالتَّقْوَى.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در خطبه «حجّه الوداع» فرمود:

ای مردم! پروردگارتان یکی است، پدرتان هم یکی است، همه شما از آدمید و آدم از خاک است. «گرامی ترین شما نزد خداوند، پرهیزکارترین شماست»

عرب را بر عجم هیچ برتری نیست، مگر به تقوا.

نکته: تفاخرات قومی و نژادی و افتخار به زبان و رنگ و ... از نظر اسلام مردود است، تقوا ملاک برتری است.

تحف العقول، ص ۳۴

حدیث ۴۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الْمُؤْمِنُ مَنْ آمَنَهُ الْمُسْلِمُونَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَدِمَائِهِمْ
وَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ،
وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ السَّيِّئَاتِ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

مؤمن کسی است که مسلمانان او را بر مال و جان خویش، امین بدانند، مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبانش در امان باشند. مهاجر کسی است که از بدی ها هجرت کند و گناهان را واگذارد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۶۲

حدیث ۴۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ،
وَمَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لِلْمُسْلِمِينَ
فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

هرکس صبح کند، در حالی که به کارهای مسلمانان اهمیتی نمی دهد (و به فکر مسلمین نیست)، او از آنان نیست. و هرکس بشنود که کسی مسلمانان را به کمک فرامی خواند ولی پاسخش ندهد، مسلمان نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۵۹

حدیث ۴۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعَثَ بِسَرِيَّةٍ فَلَمَّا رَجَعُوا قَالَ:
مَرَّحِبًا بِقَوْمٍ قَضَوْا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ
وَبَقِيَ لَهُمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ.

قیل: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ؟

قال: جِهَادُ النَّفْسِ.

راوی

رسول خدا صلی الله علیه و آله گروهی را در پی یک مأموریت نظامی (سریه) فرستاد. چون بازگشتند، فرمود: درود بر گروهی که «جهاد کوچک» را انجام دادند و جهاد بزرگتر برای آنان باقی مانده است. گفتند: ای رسول خدا، جهاد بزرگتر چیست؟ فرمود: جهاد با نفس.

نکته: نفس اماره دشمن درونی است و جهاد با آن دشوارتر است. قهرمان کسی است که در این جبهه، فاتح باشد. الاختصاص، ص ۲۴۰

حدیث ۴۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

الْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ وَالْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ وَإِمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

همنشین شایسته و خوب، بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد است. یاد دادن نیکی بهتر از سکوت است و سکوت، بهتر از یاد دادن بدی است. بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۸۴

حدیث ۴۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ يَسْمَعُ لَهُ وَيَطِيعُ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس از دنیا برود، در حالی که او را امام و پیشوایی نباشد که مطیع و گوش به فرمان او باشد، به مرگ جاهلیت مرده است. نکته: در عصر غیبت هم تبعیت از «ولایت و رهبری»، نشانه زندگی مکتبی است.

الاختصاص، ص ۲۶۹

حدیث ۴۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِنَّ الرِّيَاسَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لِأَهْلِهَا، فَمَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى نَفْسِهِ وَفِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ

لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

ریاست، جز برای اهلش، شایسته و روا نیست. پس هر کس مردم را به سوی خود بخواند، در حالی که میان مردم داناتر از او هست، خداوند در روز قیامت به او نگاه نخواهد کرد.

نکته: در سپردن مسؤولیت های اجتماعی، اولویت دادن به معیارها و ملاکها و شایستگیها، نه اشخاص و رابطه ها!
الاختصاص، ص ۲۵۱

حدیث ۴۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةٌ حُقُوقٍ وَاجِبَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ:

أَلَّا جَلَالَ فِي عَيْنِهِ،

وَالْوُدُّ لَهُ فِي صَدْرِهِ،

وَالْمُؤَاسَاةُ لَهُ فِي مَالِهِ،

وَأَنْ يُحَرِّمَ غَيْبَتَهُ

وَأَنْ يَعُودَهُ فِي مَرَضِهِ،

وَأَنْ يُشَيِّعَ جَنَازَتَهُ

وَأَنْ لَا يَقُولَ فِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِ إِلَّا خَيْرًا.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

مؤمن بر گردن برادر مؤمنش هفت حق واجب دارد که از سوی خدا بر او واجب شده است:

۱- در چشمش به دیده احترام به او بنگرد.

۲- در دلش محبت او را داشته باشد.

۳- در مالش او را هم شریک سازد.

۴- غیبت او را حرام بشمارد.

۵- هنگام بیماری از او عیادت کند.

۶- جنازه اش را تشییع کند.

۷- پس از مرگش، جز خیر و خوبی درباره او نگوید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۹۸

حدیث ۴۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَحْسَنُ الْهَدْيِ هَدْيُ الْأَنْبِيَاءِ،

وَأَشْرَفُ الْقَتْلِ قَتْلُ الشُّهَدَاءِ.

وَأَعْمَى الْعَمَى الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْهُدَى،

وَ خَيْرُ الْأَعْمَالِ مَا نَفَعُ،
وَ خَيْرُ الْهُدَى مَا تَبِعُ،
وَ شَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

بهترین روش و سلوک، راه و روش پیامبران است،
برترین مرگ، کشته شدن شهیدان است،
بدترین و کورترین کوری، گمراهی پس از هدایت است،
بهترین کارها آن است که سودمند باشد، بهترین هدایت، آن است که مورد پیروی قرار گیرد
و بدترین کوری، کوری دل است.

الاختصاص، ص ۳۴۲

حدیث ۴۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْرَارِكُمْ؟

قالوا: بلى يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه و آله. قَالَ صلى الله عليه و آله: أَلَمْ شَأُونَ بِالنَّمِيمَةِ، أَلَمْ تَفَرُّونَ بَيْنَ الْأَحْبَةِ، أَلْبَاغُونَ لِلْبِرَاءِ الْعَيْبِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب خویش فرمود:

آیا به شما خبر دهم که بدترین شما کیست؟

گفتند: آری ای رسول خدا.

فرمود: سخن چینان،

آنان که میان دوستان تفرقه ایجاد می کنند،

و آنان که برای افراد بی گناه، در پی عیب هستند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۷۵

حدیث ۴۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَمَانِيَةٌ أَنْ أَهِنُوا فَلَا يُلُومُوا إِلَّا أَنْفُسَهُمْ:

أَلَذَّاهِبُ إِلَى مَا يَدْعُ إِلَيْهَا، وَالْمُتَأَمِّرُ عَلَى رَبِّ الْبَيْتِ، وَطَالِبُ الْخَيْرِ مِنْ أَعْدَائِهِ، وَطَالِبُ الْفَضْلِ مِنَ الثَّامِ، وَالدَّاحِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي سِرِّ لَمْ يَدْخُلَهُ فِيهِ، وَالْمُسْتَخَفُّ بِالسُّلْطَانِ، وَالْجَالِسُ فِي مَجْلِسٍ لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ وَالْمُقْبِلُ بِالْحَدِيثِ عَلَى مَنْ لَا يَسْمَعُ مِنْهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هشت نفرند که اگر مورد اهانت قرار گرفتند،

جز خودشان کس دیگری را سرزنش نکنند:

۱ - کسی که به مهمانی و سفره ای رود که دعوت نشده است.

- ۲ - مهانی که به صاحب خانه دستور دهد.
- ۳ - کسی که از دشمنانش خیر و نیکی بطلبد.
- ۴ - کسی که از فرومایگان انتظار فضل و نیکی داشته باشد.
- ۵ - کسی که در یک کار سزای میان دو نفر وارد شود که او را وارد آن راز نکرده اند.
- ۶ - کسی که حکومت را سبک بشمارد.
- ۷ - کسی که جایی نشیند که شایسته آنجا نیست.
- ۸ - کسی که سخن خود را به کسی بگوید که از او حرف شنوایی ندارد.
- من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۵۵

حدیث ۴۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى خَيْرِ أَخْلَاقِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟
تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَ تُعْطَى مَنْ حَرَمَكَ
وَتَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

آیا شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی کنم؟
آن است که با هر کس که از تو گسسته است، بیوندی
به هر کس که تو را محروم کرده، عطا کنی
و هر کس را که به تو ستم کرده است، عفو کنی.
تحف العقول، ص ۴۵

حدیث ۴۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالْعِلْمِ يُطَاعُ اللَّهُ وَ يُعْبَدُ، وَ بِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللَّهُ وَ يُوَحَّدُ،
وَ بِهِ تُوَصَّلُ الْأَرْحَامُ وَ تُعْرَفُ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ
وَ الْعِلْمُ أَمَامَ الْعَقْلِ.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

به وسیله علم، خداوند اطاعت و پرستیده می شود، به وسیله علم، خداوند شناخته می شود و یکتا شمرده می گردد، به وسیله علم،
صله رحم می شود و حلال و حرام شناخته می شود، و علم، جلودار عقل است.
تحف العقول، ص ۲۸

حدیث ۴۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ
وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَتَرْكِ الْخِيَانَةِ وَلِينِ الْكَلَامِ وَبَذْلِ السَّلَامِ وَحِفْظِ الْجَارِ وَرَحْمَةِ الْيَتِيمِ وَحُسْنِ الْعَمَلِ وَقَصْرِ الْأَمَلِ.
حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود:

تو را سفارش می کنم به تقوای خدا، راستگویی، وفای به عهد، امانت داری، ترک خیانت، نرمش در گفتار، بذل سلام، حفظ همسایه، مهربانی با یتیم، نیکوکاری و کوتاه ساختن آرزو.

تحف العقول، ص ۲۶

حدیث ۴۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلَاثٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ لَمْ يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ:
وَرَعٌ يَحْجِزُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ،
وَعِلْمٌ يُرَدُّ بِهِ جَهْلُ السَّفِيهِ،
وَعَقْلٌ يُدَارَى بِهِ النَّاسَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

سه چیز است که در هر کس نباشد، هیچ کار او استواری و قوام نیابد:

- ۱- پرهیزکاری و ورعی که او را از معصیتهای خدای متعال نگه دارد،
- ۲- دانشی که به وسیله آن، نادانی سفیه را برگرداند،
- ۳- و عقل و خردی که به وسیله آن با مردم مدارا کند.

تحف العقول، ص ۷

حدیث ۴۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِعْتَنِمَ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ:
شِبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ،
وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سُقْمِكَ،
وَعِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ،
وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ،
وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پنج چیز را قبل از پنج چیز، غنیمت شمار،

- ۱- جوانی ات را قبل از پیری ات،
- ۲- تندرستی ات را قبل از بیماری ات،
- ۳- توانگری ات را قبل از تهیدستی ات،

۴- آسودگی ات را قبل از گرفتاری ات،

۵- زندگی ات را قبل از مرگت.

نکته: بهره‌وری از «داشته‌ها» در مسیر معنویت و هدف و شناخت نعمتهای الهی.

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۹

حدیث ۴۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

مِنْ أَشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ،

وَمَنْ خَافَ النَّارَ تَرَكَ الشَّهَوَاتِ،

وَمَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ أَعْرَضَ عَنِ اللَّذَاتِ،

وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس مشتاق بهشت باشد، برای انجام کارهای نیک می شتابد،

هر کس از آتش دوزخ بیمناک باشد، شهوت‌ها را رها می کند،

هر کس چشم به راه مرگ باشد، از لذت‌ها اعراض می کند،

و هر کس در دنیا پارسایی پیشه کند، مصیبت‌ها برای او آسان می گردد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۴۷

حدیث ۴۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَحِبُّوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُمْ، فَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ

فَفُؤُوا لَهُمْ، فَإِنَّهُمْ لَا يَرُونَ إِلَّا أَنْكُمْ تَزُوقُونَهُمْ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

کودکان را دوست بدارید و به آنان مهربانی کنید، هرگاه به آنان وعده ای دادید، به وعده خود وفا کنید، چون شما را جز اینگونه

نمی بینند که شما باید که روزی آنها را می دهید!

نکته: توجه به ظرایف مهم در برخورد با کودکان، برای اولیا و مربیان بسیار کارساز است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۱۹

حدیث ۴۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

أَيُّمَا امْرَأَةٍ أَعَانَتْ زَوْجَهَا عَلَى الْحَجِّ وَالْجِهَادِ أَوْ طَلَبِ الْعِلْمِ أَعْطَاهَا اللَّهُ مِنْ الثَّوَابِ مَا يُعْطَى امْرَأَةً أُتِيَ بِهَا عَلَيْهِ السَّلَامُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر زنی که در کار حج، جهاد، یا آموختن علم و دانش، شوهرش را یاری و همکاری کند، خداوند به او پاداشی خواهد داد که به

همسر ایوب (به خاطر صبوری اش) عطا می کند.

نکته: در کارهای علمی، مبارزاتی و عبادی، همکاری و همراهی همسران از عوامل موفقیت است.
مکارم الاخلاق، ص ۲۰۱

حدیث ۴۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

عَجَبًا لِمَنْ يَخْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ مَخَافَةً مِنَ الدَّاءِ،
كَيْفَ لَا يَخْتَمِي مِنَ الذُّنُوبِ مَخَافَةً مِنَ النَّارِ.
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

شگفت از کسی که از بیم مرض و بیماری، از غذا پرهیز می کند، ولی از ترس آتش دوزخ، از گناه پرهیز نمی کند!
نکته: اهمیت مسائل فرهنگی و تربیتی، بیش از مسائل رفاهی و اقتصادی است.
مکارم اخلاق، ص ۱۴۷

حدیث ۴۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلُحَا صَلُحَتْ أُمَّتِي
وَ إِذَا فَسَدَا فَسَدَتْ أُمَّتِي.

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ مَنْ هُمْ؟
قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الْفُقَهَاءُ وَ الْأُمَرَاءُ.
پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

دو صنف و گروه از امت من هستند که اگر صالح باشند، امت من هم خوب و شایسته می شوند و اگر فاسد شوند، امت من نیز به فساد می گرایند. پرسیدند: ای رسول خدا! آن دو گروه کدامند؟
فرمود: فقیهان و زمامداران.

نکته: این هم نوعی از عملکرد و موضعگیری «خواص» و آثار آن در جامعه است.
بحار الانوار، ج ۷۴ ص ۱۵۴

حدیث ۴۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله:

إِذَا رَأَيْتُمْ أَهْلَ الرَّيْبِ وَ الْبِدَعِ مِنْ بَعْدِي
فَاطْهَرُوا الْبِرَاءَةَ مِنْهُمْ وَ أَكْثَرُوا مِنْ سَبِّهِمْ
وَ الْقَوْلِ فِيهِمْ وَ الْوَقِيعَةِ وَ بَاهِتُوهُمْ،
كَثِيلًا يَطْمَعُوا فِي الْفُسَادِ فِي الْإِسْلَامِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پس از من هرگاه شک آفرینان و بدعت گذاران در دین را دیدید، از آنان ابراز براءت کنید و به آنان زیاد دشنام بگویید و از معایب آنان بگویید و متهمشان کنید، تا مبدا طمع در خراب کردن اسلام کنند!

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۰۸

حدیث ۴۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ
كَانَ مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس که بدون علم و آگاهی کار کند،

بیش از آنکه اصلاح کند، خراب می کند!

نکته : سپردن کارها به کاردان، مراعات کارآیی و صلاحیت در اداره امور، و... پرهیز از دخالت در محدوده خارج از صلاحیت علمی.

بحار الانوار، ج ۷۴ ص ۱۵۰

حدیث ۴۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلْعِلْمُ خَزَائِنُ وَمَفَاتِيحُ السُّؤَالِ،
فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ أَرْبَعَةً:
السَّائِلُ وَالْمُتَكَلِّمُ وَالْمُسْتَمِعُ وَالْمُحِبُّ لَهُمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

دانش، گنجینه هایی است که کلید آن «سؤال» است. پس پرسید، خدا رحمتتان کند، چرا که در پرسش چهار نفر بهره و اجر می برند: ۱- سؤال کننده، ۲- گوینده، ۳- شنونده ۴- دوستدار آنان.

نکته : توجه به جایگاه «سؤال و جواب» در کارهای آموزشی و علمی.

بحار الانوار، ج ۷۴ ص ۱۴۴

حدیث ۴۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا أَبَاذَرٍّ!

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَقَهَّهُ فِي الدِّينِ
وَزَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَبَصَّرَهُ بِعُيُوبِ نَفْسِهِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در سخنانی به ابوذر غفاری فرمود:

ای ابوذر! هرگاه خداوند درباره بنده ای اراده خیر کند،

او را در دین، دانا می سازد و در دنیا پارسا می گرداند
و او را به عیبهای خودش بینا می سازد.
بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۸۰

حدیث ۴۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَرُّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
الَّذِينَ يُكْرَمُونَ اتِّقَاءَ شَرِّهِمْ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
در روز قیامت، بدترین مردم نزد خدا آنانند که
به خاطر پرهیز از شرّ و بدی شان
مورد احترام مردم قرار می گیرند.
نکته : برخی بر دلها حکومت می کنند،
بعضی بر جمجمه ها!
اصول کافی، ج ۲ ص ۳۲۷

حدیث ۴۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طُوبَى لِمَنْ طَابَ خُلُقُهُ وَطَهَّرَتْ سَجِيئَتَهُ
وَصَلَحَتْ سَرِيرَتُهُ وَحَسَنَتْ عَلَانِيَتُهُ
وَانْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَامْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ
وَانْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ.
حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:
خوشا برای کسی که اخلاقش نیکو، خصلتهایش پاکیزه، درونش صالح و بیرونش نیکو باشد، مال اضافی خود را انفاق کند، سخنان
اضافه را نگه دارد (ونگوید) و با مردم نسبت به خودش باانصاف رفتار کند.
اصول کافی، ج ۲ ص ۱۴۴

حدیث ۴۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِعْمَلْ بِفَرَايِضِ اللَّهِ ، تَكُنْ مِنْ أَتَقَى النَّاسِ ، وَارْضَ بِقِسْمِ اللَّهِ ، تَكُنْ مِنْ أَعْنَى النَّاسِ ، وَكُفَّ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، تَكُنْ أَوْرَعَ النَّاسِ ، وَأَحْسِنُ
مُجَاوِرَةً مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
به واجبات خدا عمل کن،

تا با تقواترین مردم باشی،
 به تقسیم خدایی راضی باش،
 تا بی نیازترین مردم شوی،
 از حرامهای خدا پرهیز کن،
 تا پرهیزکارترین مردم باشی،
 با کسی که همسایه توست، خوشرفتاری کن،
 تا مؤمن باشی.
 امالی مفید، ص ۳۵۰

حدیث ۴۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 كَفَى بِالْمَرْءِ عَيْبًا
 أَنْ يَنْظُرَ مِنَ النَّاسِ إِلَى مَا يَعْمَى عَنْهُ مِنْ نَفْسِهِ،
 أَوْ يُعَيِّرَ النَّاسَ بِمَا لَا يَسْتَطِيعُ تَرْكَهُ.
 رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
 در عیب یک انسان همین بس، که در مردم به عیبی بنگرد که در خودش نیز هست و از دیدن آن ناینیست، یا مردم را بر چیزی سرزنش کند که خودش نمی تواند آن را ترک کند.
 امالی مفید، ص ۶۷

حدیث ۴۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
 ... إِخْوَانِي الَّذِينَ يَأْتُونَ مِنْ بَعْدِكُمْ، يُؤْمِنُونَ بِي وَيُحِبُّونِي وَيَنْصُرُونِي وَيُصَدِّقُونِي وَمَارَأُونِي، فَيَأَلِيَّتْ قَدْ لَقِيَتْ إِخْوَانِي!
 روزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:
 کاش برادرانم را می دیدم.
 ابوبکر و عمر گفتند: مگر ما برادران تو نیستیم که ایمان آورده و هجرت کرده ایم؟ فرمود:
 شما ایمان آورده و هجرت کرده اید، ولی کاش برادرانم را دیدار می کردم.
 آن دو، آن حرف را تکرار کردند. حضرت فرمود:
 شما اصحاب من هستید، ولی ... برادران من کسانی اند که پس از شما می آیند، و با آنکه مرا ندیده اند، به من ایمان می آورند،
 مرا دوست دارند و مرا یاری و تصدیق می کنند. کاش آن برادرانم را دیدار می کردم!
 نکته: اهمیت ایمان و دینداری در عصر غیبت و دوره آخر الزمان.
 امالی مفید، ص ۶۳

حدیث ۴۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللَّهُ وَلَدَا أَعَانَ وَالْإِمْدِيهِ عَلَى بَرِّهِ، وَرَحِمَ اللَّهُ وَالِدَا أَعَانَ وَلَمَدَهُ عَلَى بَرِّهِ، وَرَحِمَ اللَّهُ جَارَا أَعَانَ جَارَهُ عَلَى بَرِّهِ، وَرَحِمَ اللَّهُ رَفِيقَا أَعَانَ رَفِيقَهُ عَلَى بَرِّهِ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

خدا رحمت کند فرزندی را که در کار نیک، به پدر و مادرش کمک کند،
خدا رحمت کند پدری را که در کار نیک، پسرش را یاری کند،
خدا رحمت کند همسایه ای را که در کار نیک، به یاری همسایه بشتابد،
و خدا رحمت کند دوستی را که در کار نیک دوستش، به او کمک کند.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۹۲

حدیث ۴۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ يَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ،
وَالصَّدَقَةُ خَفِيًّا تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ
وَصِلَةُ الرَّحِمِ زِيَادَةٌ فِي الْعُمُرِ
وَ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

کارهای خوب، انسان را از مرگهای بد، ننگه می دارد،
صدقه پنهانی، خشم خدا را خاموش می سازد،
صله رحم، عمر را زیاد می کند،
و هر کار نیکی، صدقه است.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۳۶

حدیث ۴۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُعْرَضُ عَلَيَّ أَعْمَالُكُمْ عَشِيَّةَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ،
فَمَا كَانَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ حَمَدْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ،
وَمَا كَانَ مِنْ عَمَلٍ سَيِّئٍ اسْتَغْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

شامگاه هر دو شنبه و پنج شنبه،
کارهای شما بر من عرضه و گزارش می شود.
هر چه که کار شایسته و خوب باشد،
خدا را بر آن شکر می کنم

و آنچه که کار زشت باشد،
برای شما از خداوند، آموزش می‌طلبم.
نکته: توجه به این حدیث و عرضه اعمال ما نزد پیامبر و معصومین دیگر، نقش مهمی در ترک گناه دارد.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۸۸

حدیث ۴۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا،
وَزِنُوهَا قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا وَ تَجَهَّزُوا لِلْعَرْضِ الْأَكْبَرِ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
پیش از آنکه به حسابتان برسند، به حساب خویش برسید، و پیش از آنکه شما را بسنجند و بکشند، خود را وزن کنید، و برای آن
عرضه بزرگتر (در قیامت) آماده شوید.
نکته: «محاسبه» یکی از سودمندترین و لازمترین برنامه‌های خودسازی و تهذیب نفس است.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۸۰

حدیث ۴۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَةِ عَمَلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
تَحْتَ كُلِّ ذَنْبٍ «اسْتَغْفِرُ اللَّهُ».
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
خوشا به حال آن کس که روز قیامت، در نامه
عملش زیر هر گناهی یک «استغفرالله» بیابد
(یعنی پس از هر گناه، توبه کرده باشد).
نکته: توبه، راهی به سوی کمال است. برای انسان هرگز همه راهها بسته نیست.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۵۵

حدیث ۴۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ الْقِيَامَةِ إِضَاعَةُ الصَّلَاةِ وَ اتِّبَاعُ الشَّهَوَاتِ وَ الْمَيْلُ مَعَ الْأَهْوَاءِ وَ تَعْظِيمُ الْمَالِ وَ بَيْعُ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ،
فَعِنْدَهَا يُذَابُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ فِي جَوْفِهِ كَمَا يُذَابُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ مِمَّا يَرَى مِنَ الْمُنْكَرِ فَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُعَيَّرَهُ.
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در سخنرانی خویش در حججه الوداع، فرمود:
از نشانه‌های فرا رسیدن و نزدیک شدن قیامت، تباه ساختن نماز، پیروی از شهواتها، تمایل به هوسها، بزرگداشت ثروت و فروختن
دین به دنیاست. در آن شرایط، همچنان که نمک در آب حل می‌شود، قلب مؤمن در درونش آب می‌شود، به خاطر منکراتی که

می بیند و توانِ تغییر دادن ندارد.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۲۷۶

حدیث ۴۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بکی شُعَيْبٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ حُبِّ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَتَّى عَمِيَ، فَرَدَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ بَصِيرَةً، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ، فَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصِيرَةً، ثُمَّ بَكَى حَتَّى عَمِيَ، فَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بَصِيرَةً، فَلَمَّا كَانَتْ الرَّابِعَةُ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ:

يا شُعَيْبُ، إِلَى مَتَى يَكُونُ هَذَا أَبَدًا مِنْكَ؟ إِنْ يَكُنْ هَذَا خَوْفًا مِنَ النَّارِ فَقَدْ أُجِزْتُكَ، وَإِنْ يَكُنْ هَذَا شَوْقًا إِلَى الْجَنَّةِ فَقَدْ أَبْخُتُكَ. قَالَ: إِلَهِي وَسَيِّدِي، أَنْتَ تَعَلَّمْتُ أَنِّي مَا بَكَيْتُ خَوْفًا مِنْ نَارِكَ وَلَا شَوْقًا إِلَى جَنَّتِكَ، وَلَكِنْ عُقِدَ حُبُّكَ عَلَيَّ قَلْبِي فَلَسْتُ أَصْبِرُ أَوْ أَرَاكَ. فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ: أَمَا إِذَا كَانَ هَذَا هَكَذَا فَمِنْ أَجْلِ هَذَا سَأُخِذُكَ كَلِمِي مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

شعيب از عشق خدای متعال چندان گریست که نابینا شد. پس خداوند بینایش را به او باز گرداند؛ دیگر بار گریست تا آنکه نابینا شد؛ خداوند دوباره بینایش را به او باز پس داد، باز هم آن قدر گریست که کور شد و خدا دو باره بینایش کرد، مرتبه چهارم خداوند به او وحی فرمود: ای شعيب! تا کی به این وضع ادامه خواهی داد؟ اگر از بیم جهنم گریه می کنی، تو را امان دادم و اگر به شوق بهشت است، آن را ارزانیت داشتم.

شعيب عرضه داشت: معبود من و سرورم! تو می دانی که گریه من نه از بیم دوزخ است و نه به شوق بهشت، بلکه دلم بسته محبت و عشق توست پس صبوری نمی توانم مگر آنکه تو را ببینم.

خدای عز و جل به او وحی فرمود:

حال که چنین است، همسخنم موسای کلیم را خدمتگزار تو خواهم کرد.

علل الشرایع، ص ۷۴ ح ۱۹

حدیث ۴۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَتَى بِابْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ النَّارِ إِلَى النَّارِ، فَلَمَّا أَبْصَرَهَا قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

روزی که می خواستند حضرت ابراهیم علیه السلام را به آتش افکنند، او را که به سوی آتش می بردند، چون چشمش به آتش افتاد، فرمود:

خداوند ما را کافی است

و او خوب پشتیبان و حمایتگری است.

میزان الحکمه به نقل از کنز العمال: ح ۳۲۲۸۸

حدیث ۴۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا رَبِّ، مَرَرْتُ بِهَذَا الْقَبْرِ عَامَ أَوْلَ وَ هُوَ يُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ الْعَامَ وَ هُوَ لَيْسَ يُعَذَّبُ!
فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَيْهِ:

يَا رُوحَ اللَّهِ قَدْ أَدْرَكَكَ لَهُ وَ لَدَّ صَالِحٍ فَأَصْلَحَ طَرِيقًا وَ آوَى يَتِيمًا، فَغَفَرْتُ لَهُ بِمَا عَمِلَ ابْنُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: حضرت عیسی علیه السلام از قبری گذشت که صاحب آن عذاب می کشید. سال بعد نیز بر همان قبر گذشت، اما دید که دیگر عذاب نمی شود، عرض کرد:

پروردگارا! پارسال که از این گور گذشتم، صاحبش را عذاب می کردند، امسال که می گذرم عذابش نمی کنند!

خداوند به او وحی فرمود:

ای روح الله! فرزند صالحی از او بزرگ شد و راهی را تعمیر نمود و یتیمی را سرپرستی کرد، من هم به خاطر کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۶۰ ح ۲

۲- (۷۳) حدیث از حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها

حدیث ۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللَّهُ . . . الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحَةً لِلْعَامَّةِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: خداوند امر به معروف را برای اصلاح مردم قرار داد .

بحار الأنوار، ج ۶، ص ۱۰۷ .

حدیث ۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إِلْزَمَ رِجْلَهَا ؛ فَإِنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ أَقْدَامِهَا ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: در خدمت مادر باش؛ زیرا بهشت زیر قدم های مادران است .

. كنز العمال، ح ۴۵۴۴۳ .

حدیث ۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إِذَا حُشِرَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشْفَعُ عُصَاةَ أُمَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: آن گاه که در روز قیامت برانگیخته شوم، گناهکاران امت پیامبر اسلام را شفاعت خواهم کرد .

. إحقاق الحق، ج ۱۹، ص ۱۲۹ .

حدیث ۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إِنْ كُنْتَ تَعْمَلُ بِمَا أَمَرْنَاكَ وَتَنْتَهَى عَمَّا زَجَرْنَاكَ عَنْهُ فَأَنْتَ مِنْ شِيعَتِنَا وَإِلَّا فَلَا ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: اگر به آنچه تو را به آن فرمان می دهیم عمل کنی و از آنچه برحذر می داریم دوری کنی ، از شیعیان مایی و الا هرگز .

بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۵ .

حدیث ۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلَاثٌ : تِلَاوَةُ كِتَابِ اللَّهِ وَ النَّظْرُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ وَ الْإِنْفَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: از دنیای شما محبت سه چیز در دل من نهاده شد: تلاوت قرآن ، نگاه به چهره پیامبر خدا و انفاق در راه خدا .

. نهج الحیاء ، ح ۱۶۴ .

حدیث ۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

يَا أَبَا الْحَسَنِ! إِنِّي لِأَسْتَحِي مِنْ إِلَهِي أَنْ أُكَلِّفَ نَفْسَكَ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: ای علی! من از پروردگارم شرم دارم که چیزی از تو درخواست کنم که توان برآوردن آن را نداشته باشی .

بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۵۹ .

حدیث ۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

بَشْرٌ فِي وَجْهِ الْمُؤْمِنِ يُوجِبُ لِصَاحِبِهِ الْجَنَّةَ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: خوش رویی هنگام روبه رو شدن با مؤمن ، بهشت را بر فرد خوش رو واجب می کند .

همان ، ج ۷۵ ، ص ۴۰۱ .

حدیث ۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَنْ أَصْعَدَ إِلَيَّ اللَّهُ خَالِصَ عِبَادَتِهِ أَهْبَطَ اللَّهُ إِلَيْهِ أَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: هر که خداوند را بی پیرایه عبادت کند ، خداوند برترین مصلحتش را نثار او می کند .

. همان ، ج ۷۰ ، ص ۲۴۹ .

حدیث ۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللَّهُ الصَّلَاةَ تَنْزِيهَا مِنَ الْكِبَرِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام : خداوند نماز را برای دوری از کبر واجب کرد .
بحار الأنوار ، ج ۸۲ ، ص ۲۰۹ .

حدیث ۱۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

نَحْنُ وَسَيَلَّتْهُ فِي خَلْقِهِ وَ نَحْنُ خَاصَّتُهُ وَ مَحَلُّ قُدْسِهِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام : ما [اهل بیت] دست آویز الهی مردمان ، بر گزیده خدا و منزلگاه قدس [و پاکی] اویم .
. شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۱۶ ، ص ۲۱۱ .

حدیث ۱۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَجَعَلَ اللَّهُ . . . إِطَاعَتَنَا نِظَامًا لِلْمَلَّةِ وَ إِمَامَتَنَا أَمَانًا لِلْفُرْقَةِ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام : خدا اطاعت از ما را رشته سامان ملت ، و امامت ما را مایه ایمنی از تفرقه قرار داده است .
الإحتجاج ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۱۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

در جواب امام حسن علیه السلام که پرسیده بود : چرا برای همسایگان و دیگران دعا می کنی و برای خود دعا نمی کنی؟ فرمود :
الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام : اول همسایه ، سپس خانه خود .
علل الشرائع ، ج ۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث ۱۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

خِيَارِكُمْ أَلَيْتُكُمْ مَنَاجِبُهُ وَ أَكْرَمُهُمْ لِنِسَائِهِمْ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام : بهترین شما کسانی اند که با مردم نرم ترند و زنان خویش را بیشتر گرامی می دارند .
دلائل الإمامه ، ص ۷۶ .

حدیث ۱۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرِّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرِّجَالُ ؛

حضرت فاطمه علیها السلام: برای زنان بهتر است که [بدون ضرورت] مردان نامحرم را نبینند و نامحرمان نیز آنان را نبینند .
بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۳۶.

حدیث ۱۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ وَ الشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ ؛
حضرت فاطمه علیها السلام: خدایا! نگریستن به رویت و شوق دیدارت را از تو درخواست می کنم .
. همان ، ص ۲۲۵ .

حدیث ۱۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
مَا جَعَلَ اللَّهُ بَعْدَ غَدِيرِخَمٍّ مِنْ حُجَّهٍ وَلَا عُذْرٍ ؛
حضرت فاطمه علیها السلام: خداوند پس از غدیرخیم برای کسی حجت و عذری باقی نگذاشت .
. دلائل الإمامه ، ص ۱۲۲ .

حدیث ۱۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
فَفَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرْكِ... وَالْعَدْلَ تَسْكِيناً لِلْقُلُوبِ ؛
خداوند ایمان را برای پاکی از شرک... و عدل و داد را برای آرامش دل ها واجب نمود.
من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۸

حدیث ۱۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
فَرَضَ اللَّهُ... الْعَدْلَ تَسْكِيناً لِلْقُلُوبِ ؛
خداوند عدالت را برای آرامش دل ها، واجب کرد.

علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۴۸، ح ۲

حدیث ۱۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
ثُمَّ التَزَمَهُمَا [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ] فَقَالَ : اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمَا ، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبَتْ عَنِّي الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَنِي فَطَهَّرْهُمَا

ابن عباس در حدیث ازدواج فاطمه و علی علیهما السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنها را در آغوش گرفت و فرمود: خدایا! این دو از من هستند و من از این دو، خدایا همان گونه که هر گونه پلیدی را از من دور کردی و پاکم گرداندی این دو را نیز پاک گردان.

المعجم الكبير: ۲۴ / ۱۳۴ / ۳۶۲، و ۲۲ / ۴۱۲ / ۱۰۲۲، المصنّف لعبد الرزّاق: ۵ / ۴۸۹ / ۹۷۸۲ و فیهما «ثم الترمها» بصیغۀ المفرد إلى آخر الحدیث.

حدیث ۲۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها:

فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا لَكُمْ مِنَ الشِّرْكِ ... وَطَاعَتَنَا نِظَامًا ، وَإِمَامَتَنَا أَمْنًا مِنَ الْفُرْقَةِ ، وَحُبَّنَا عِزًّا لِلْإِسْلَامِ ... لَا نَبْرَحُ نَأْمُرُكُمْ وَتَأْمُرُونَ حَتَّى دَارَتْ لَكُمْ بِنَا رَحَى الْإِسْلَامِ ، وَدَرَّ حَلْبُ الْأَنَامِ ، وَخَضَعَتْ نَعْرَةُ الشِّرْكِ ، وَبَاخَتْ

فاطمه زهرا علیها السلام - در کلامی که در آن ابوبکر و گروهی از مهاجران و انصار را مخاطب قرار می دهد - : خداوند ایمان را بر شما واجب کرده تا از شرک پاک شوید... و فرمانبری از ما را واجب کرده تا نظام یابید و پیشوایی ما را واجب کرده تا از پراکندگی امان یابید... ما پیوسته به شما فرمان می داده ایم و شما فرمان می بردید تا این که آسیای اسلام با ما به گردش در آمد و باران

برکات بر مردم فرو بارید و نعره شرک فرو نشست و آتش جنگ خاموشی گرفت و دعوت هرج و مرج به آرامی گرایید و سامانه دین نظم یافت.

باخت : سکت و فترت . (لسان العرب : ۳ / ۹) .

حدیث ۲۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها:

إِتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ... نَحْنُ وَسَيْلَتُهُ فِي خَلْقِهِ ، وَنَحْنُ خَاصَّتُهُ ، وَمَحَلُّ قُدْسِهِ ، وَنَحْنُ حُجَّتُهُ فِي غَيْبِهِ ، وَنَحْنُ وَرَثَةُ أَنْبِيَائِهِ

فاطمه زهرا علیها السلام: تقوای خدا را آن گونه که باید در پیش گیرید... ما وسیله خدایم در میان بندگانش و خواص او هستیم و جایگاه قدس اویم، ما حجت او هستیم در آن هنگام که نامرئی است و ما وارثان پیامبرانیم.

شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید: ۱۶ / ۲۱۱ نقلًا عن کتاب ابی بکر أحمد بن عبد العزیز الجوهری یاسناده عن زینب بنت علی علیه السلام عن جعفر بن محمد عن ابیه علیهما السلام عن جابر الجعفی عن الإمام الباقر علیه السلام عن عبد الله بن حسن بن الحسن ، وراجع دلائل الإمامة: ۱۱۴ / ۳۶ .

حدیث ۲۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها:

- لِأَهْلِ الْكُوفَةِ بَعْدَ وَقَعِهِ كَرْبَلَاءَ وَمَا جَرَى عَلَى أَهْلِ الْبَيْتِ - : أَمَّا بَعْدُ ، يَا أَهْلَ الْكُوفَةِ ، يَا أَهْلَ الْمَكْرِ وَالْغَدْرِ وَالْخِيَلَاءِ ، إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ ابْتِلَاءِ اللَّهِ بِكُمْ ، وَابْتِلَاؤُكُمْ بِنَا ، فَجَعَلَ بَلَاءَنَا حَسَنًا ، وَجَعَلَ عَلْمَهُ عِنْدَنَا وَفَهْمَهُ لَمَدِينَا ، فَتَحْنُ عِيَّةُ عِلْمِهِ ، وَوِعَاءُ فَهْمِهِ وَحِكْمَتِهِ ، وَحُجَّتُهُ فِي الْأَرْضِ فِي بِلَادِهِ لِعِبَادِهِ ، أَكْرَمَنَا اللَّهُ بِكَرَامَتِهِ ، وَفَضَّلَنَا بِبَيْتِهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيٌّ كَثِيرٌ مِّنْ خَلْقِهِ تَفْضِيلاً

فاطمه صغری علیها السلام: پس از رویداد کربلا و آن چه بر اهل بیت گذشت به اهل کوفه چنین خطاب کرد: اما بعد، ای کوفیان! ای اهل نیرنگ و خیانت و خودپسندی، ما خاندانی هستیم که خداوند ما را با شما آزمود و شما را با ما، پس آزمون ما را با توفیق قرین ساخت و علم خود را در میان ما قرار داد و فهمش را نزد ما نهاد. ما ظرف دانش و فهم و حکمت اویم و حجت اویم در زمین در بلاد او برای بندگانش. خداوند ما را به سبب کرامت خود ارجمند داشته و به سبب پیامبرش ما را بر بسیاری از خلائقش نیک ترجیح داده است. الاحتجاج: ۲ / ۱۰۶، الملهوف: ۱۹۵، مثير الأحزان: ۸۷ من دون «ووعاء فهمه ... لعباده».

حدیث ۲۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

: يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ ، وَمُنْتَهَى أُمِّيَّةِ السَّائِلِينَ ، أَنْتَ مَوْلَايَ ، فَتَحَتَّ لِي بَابَ الدُّعَاءِ وَالْإِنَابَةِ ، فَلَا تُغْلِقْ عَنِّي بَابَ الْقَبُولِ وَالْإِجَابَةِ .
فاطمه علیها السلام - در دعایش - : ای گرامی ترین گرامیان و نهایت آرزوی خواستاران ! تو سرور منی که در دعا و توبه را برای من گشودی. پس در قبول و اجابت دعا را بر من مبند .
فلاح السائل : ۱۷۵.

حدیث ۲۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

: اللَّهُمَّ ... أَسْأَلُكَ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ ، وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ .
فاطمه علیها السلام - در دعایش - : بارها! نگرستن به رخسارت و شوق دیدارت را از تو درخواست می کنم .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۲۲۵ / ۱ نقلاً عن اختيار ابن الباقي .

حدیث ۲۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

- فِي الْمُنَاجَاةِ - : اللَّهُمَّ بَعْلِمِكَ الْغَيْبِ ، وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ ، أَحْبَبْتَنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاءُ خَيْرًا لِي .
فاطمه زهرا علیها السلام - در مناجات - گفت : بار خدا! تو را به علم غیبت و تواناییت بر آفرینش، سوگند می دهم که مرا، تا وقتی می دانی زنده بودن برایم بهتر است، زنده بداری و هر گاه مرگ برایم بهتر بود، بمیرانی.
بحار الأنوار : ۹۴/۲۲۵/۱ .

حدیث ۲۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ ... الْعَدْلَ تَسْكِينًا لِلْقُلُوبِ .
فاطمه زهرا علیها السلام: خداوند عدالت را برای آرامش دلها واجب فرمود.
علل الشرائع : ۲ / ۲۴۸.

حدیث ۲۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَا يَصْنَعُ الصَّائِمُ بِصِيَامِهِ إِذْ أَلَمَ يَصْنُ لِسَانَهُ وَسَمِعَهُ وَبَصَرَهُ وَجَوَارِحَهُ؟!

فاطمه زهرا علیها السلام : اگر روزه دار زبان و گوش و چشم و اعضا و جوارح خود را نگه ندارد ، روزه به چه کار او می آید؟! دعائم الإسلام : ۱/۲۶۸ .

حدیث ۲۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللَّهُ الصَّيَّامَ تَثْبِيتًا لِلْإِخْلَاصِ .

فاطمه زهرا علیها السلام : خداوند روزه را برای استواری اخلاص ، واجب فرمود . بحار الأنوار : ۹۶/۳۶۸/۴۷ .

حدیث ۲۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللَّهُ الصَّلَاةَ تَنْزِيهَا مِنَ الْكِبَرِ .

فاطمه زهرا علیها السلام : خداوند نماز را به منظور دور کردن [انسان] از کبر واجب فرمود . بحار الأنوار : ۸۲/۲۰۹/۱۹ .

حدیث ۳۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللَّهُ صِلَةَ الْأَرْحَامِ مَنَّمَاً لِلْعَدَدِ .

فاطمه زهرا علیها السلام : خداوند صله ارحام را به جهت فزونی نفرات مقرر داشته است . بحار الأنوار : ۷۴/۹۴/۲۳ .

حدیث ۳۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَنْ أَصْعَدَ إِلَى اللَّهِ خَالِصَ عِبَادَتِهِ أَهْبَطَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ أَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ .

فاطمه زهرا علیها السلام : هر که عبادت خالصانه خود را به درگاه خدا فرا برد ، خداوند عز و جل بهترین چیزی را که به صلاح اوست برایش فرو فرستد . تنبیه الخواطر : ۲/۱۰۸ .

حدیث ۳۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

دَخَلَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِنْدَ وِلَادَتِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَنَاولَتْهُ إِيَّاهُ فِي خِرْقَةٍ صَفْرَاءَ ، فَرَمَى بِهَا وَأَخَذَ خِرْقَةً بَيْضَاءَ وَلَفَّهَ فِيهَا ثُمَّ قَالَ : خُذِيهِ يَا فَاطِمَةُ فَإِنَّهُ أَمَامُ ابْنِ أَمَامِ أَبُو الْأُمَمَةِ النَّسَعَةِ ، مِنْ صُلْبِهِ ائِمَّةُ أُبْرَارٍ وَالتَّاسِعُ قَائِمُهُمْ .

فاطمه علیها السلام : پس از آن که حسین علیه السلام را به دنیا آوردم ، رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد من آمد . طفل را در پارچه ای زرد رنگ ، به دست آن حضرت دادم . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آن پارچه را دور انداخت و پارچه سفیدی گرفت و حسین را در آن پیچید . آن گاه فرمود : بگيرش ای فاطمه ، که او امام است و فرزند امام . او پدر نه امام بزرگوار است که از صُلب او به دنیا می آیند و نهمین آنان قائم است .
کفایة الأثر : ۱۹۴ .

حدیث ۳۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

- فِي خُطْبَةٍ لَهَا - : فَرَضَ اللَّهُ مُجَابَنَةَ أَكْلِ أَمْوَالِ الْيَتَامَى إِجَارَةً مِنَ الظُّلْمِ .

فاطمه زهرا علیها السلام - در یکی از سخنرانی های خود - فرمود : خداوند پرهیز از خوردن مال یتیم را به دلیل جلوگیری از ظلم و حق کشی واجب فرمود .
بحار الأنوار : ۷۹/۲۶۸/۷ .

حدیث ۳۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ التُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورِ التُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَ التُّورَ مِنْ التُّورِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ التُّورَ مِنَ التُّورِ وَأَنْزَلَ التُّورَ عَلَى الطُّورِ فِيكِتَابٍ مَسْ-طُورٍ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدْرِ مَقْدُورٍ عَلَى نَبِيِّ مَحْبُورٍ ...

یکی از دعاهاى معروف حضرت زهرا علیها السلام:

به نام خداوند بخشنده مهربان، به نام خدایی که نور است، به نام خدایی که نور نور است، به نام خدایی که نوری بالای نور است، به نام خدایی که تدبیر امور به دست اوست، به نام خدایی که نور را از نور آفرید. ستایش و سپاس خدایی را که نور را از نور آفرید و نور را بر کوه طور فرود آورد، در - درون - کتابی نوشته شده، در طوماری گسترده بر پیامبری برخوردار از نعمتها.
مهج الدعوات: ۷

حدیث ۳۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... أَيُّهَا النَّاسُ اعْلَمُوا أَنِّي فَاطِمَةُ وَأَبِي مُحَمَّدٌ أَقُولُ عَوْدًا وَيَدُءًا وَلَا أَقُولُ مَا أَقُولُ وَلَا غَلَطًا وَلَا أَفْعَلُ مَا أَفْعَلُ شَطَطًا. « لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ...»

حضرت زهرا در بخشی از خطبه خود می فرماید:

ای مردم! بدانید که من فاطمه ام و پدرم محمد صلی الله علیه و آله است. پایان و آغاز سخنم یکی است، نابجا سخن نمی گویم و به

کار یاوه و بیهوده نمی پردازم. به حقیقت پیامبری از میان خودتان برخاست که رنجهای شما بر او دشوار بود و به - هدایت و اصلاح - شما حریص و بر مؤمنان دلسوز و مهربان بود.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۴.

حدیث ۳۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... كِتَابُ اللَّهِ النَّاطِقُ وَالْقُرْآنُ الصَّادِقُ وَالتُّورُ السَّاطِعُ وَالضِّيَاءُ اللَّامِعُ، بَيْنَهُ بَصَائِرُهُ، مُنْكَشِفَةٌ سِرَائِرُهُ، مُنْجِلِيَةٌ ظَوَاهِرُهُ، مُغْتَبِطَةٌ بِهَ أَشْيَاعُهُ، قَائِدًا إِلَى الرِّضْوَانِ اتِّبَاعُهُ، مُؤَدِّ إِلَى النِّجَاةِ اسْتِمَاعُهُ.

و در بخش دیگری از خطبه می فرماید:

... کتاب گویای خداوند و قران راستگو و نور فروغ بخش و روشنایی درخشان - عهد الهی و یادگار پیامبر است - که دیدگاههایش روشن و اسرار درونی او بر ملا - و ظاهر آن جلوه گر و پیروان او مورد غبطه همگان است. تبعیت از آن راهگشای دستیابی به رضای الهی و گوش سپردن به او موجب نجات است

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۴.

حدیث ۳۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... كِتَابُ اللَّهِ بَيْنَ أَظْهَرِكُمْ أُمُورُهُ ظَاهِرَةٌ
وَأَحْكَامُهُ زَاهِرَةٌ وَأَعْلَامُهُ بَاهِرَةٌ
وَزَوَاجِرُهُ لَانْحَهُ وَأَوَامِرُهُ وَاضِحَةٌ...

و در بخش دیگری از خطبه می فرماید:

کتاب الهی فرا روی شماست، امور مربوط به او ظاهر و احکامش فروزان و نشانه هایش خیره کننده و - فرامین - بازدارنده اش آشکار و دستورهایش واضح است.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۷.

حدیث ۳۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَاحْمِدُوا اللَّهَ الَّذِي لِعُظَمَتِهِ وَتُورِهِ يَبْتَغَى مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَنَحْنُ وَسِيلَتُهُ فِي خَلْقِهِ وَنَحْنُ خَاصَّتُهُ وَمَحَلُّ قُدْسِهِ
وَنَحْنُ حُجَّتُهُ فِي عَيْبِهِ وَنَحْنُ وَرَثَةُ أَنْبِيَائِهِ...

در پایان خطبه فرمود:

سپاس خدایی را به جای آرید که به خاطر عظمت وجود و جلوه نورش هر آنچه در آسمانها و زمین است خواهان ره یافتن به سوی او هستند و - در این میان تنها - ما وسیله تقرب به او و بندگان برگزیده و پایگاه تقدیس و تنزیه او و حجت او در غیبت و نهران و وارث پیامبران اویم.

شرح ابن ابی الحدید ج ۱۶: ۲۱۱.

حدیث ۳۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

يَا أَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ، مَا هَذَا اللَّوْحُ ؟

فَقَالَتْ :

هَذَا اللَّوْحُ أَهْدَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِيهِ اسْمُ أَبِي وَفِيهِ اسْمُ بَعْلِي وَاسْمُ ابْنِي وَأَسْمَاءُ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ وُلْدِي .

فَاعْطَانِيهِ أَبِي لِيُسْرَنِي بِذَلِكَ .

جابر بن عبدالله می گوید :

در دست فاطمه زهرا علیها السلام لوحی زمردین دیدم، پرسیدم: ای دختر رسول خدا پدر و مادرم فدای تو باد این چه لوحی است؟

حضرت فرمود:

این لوح را که در آن نام پدر و شوهرم و دو پسر و نامهای فرزندان معصوم نوشته شده است خدای عزوجل به پیامبرش هدیه

نمود و پیامبر نیز برای خوشحالی من آن را به من داد.

اکمال الدین ج ۳۰۹: ۱.

حدیث ۴۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

وَالَّذِي اصْطَفَاكَ وَاجْتَبَاكَ وَهَدَاكَ

وَهَدَى بِكَ الْأُمَّةَ لَأَزِلَّتْ مَقَرَّةً لَهُ مَا عِشْتُ .

در جمع گرم خانواده هر یک از علی و فاطمه خود را نزد پیامبر محبوبتر می شمردند، پیامبر به فاطمه فرمود: تو را خلوت فرزندی و

علی را عزت مردان است و او نزد من محبوبتر است. فاطمه گفت:

به خدایی که تو را برگزید و هدایت کرد و امت را به سبب تو راه نمود، همواره تا زنده ام به - مقام - او مقرر خواهم بود.

قوت القلوب ج ۳: ۱۱۱

حدیث ۴۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

أَخْبَرَنِي أَبِي وَهُوَ ذَا: هُوَ أَنَّهُ مِنْ سَلَمٍ عَلَيْهِ وَعَلَيَّ ثَلَاثَةٌ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ .

قَالَ الرَّاؤِي: قُلْتُ لَهَا: فِي حَيَاتِهِ وَحَيَاتِكَ؟

قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ: نَعَمْ وَبَعْدَ مَوْتِنَا .

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

پدرم قبل از رحلتش به من فرمود: هر کس سه روز بر او و بر من درود فرستد خدا بهشت را بر او واجب گرداند.

راوی می گوید: گفتم: در زندگی او و شما؟

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

بلی هم در حال حیات، و هم پس از مرگ.

تهذیب الاحکام ج ۹: ۶.

حدیث ۴۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

قُولِي لَهُ: اِنْ كُنْتُ تَعْمَلُ بِمَا اَمَرْنَاكَ

وَتَنْتَهِي عَمَّا زَجَرْنَاكَ عَنْهُ

فَاَنْتَ مِنْ شِيعَتِنَا وَالْآ فَلَآ...

شخصی به زنش گفت: پیش فاطمه زهرا علیها السلام برو و بپرس: آیا من از شیعیان اهل بیت هستم؟ - زن آمد و پرسید، حضرت

زهرا علیها السلام در پاسخ گفت:

به همسرت بگو: اگر به آنچه ترا فرمان داده ایم عمل می کنی و از آنچه نهی کرده ایم پرهیز نموده ای از شیعیان خواهی بود و در

غیر این صورت از شیعیان نیستی.

تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام

حدیث ۴۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ قُوَّةً فِيْ عِبَادَتِكَ

وَتَبَصُّرًا فِيْ كِتَابِكَ وَفَهْمًا فِيْ حُكْمِكَ،

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ

وَلَا تَجْعَلِ الْقُرْآنَ بِنَا مَا حِلًّا وَالصُّرَاطَ زَائِلًا

وَمُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنَّا مُؤَلِّيًّا.

یکی از دعاهاى حضرت زهرا علیها السلام این بود:

بارالها: نیرومندی در بندگی و بینش روشن در کتابت و فهم و درک احکامات را از تو خواستارم. خدایا بر محمد و آل محمد

درود فرست و قرآن را دور از دسترس ما و پل صراط را لغزشگاه ما و محمد صلی الله علیه و آله را رویگردان از ما قرار مده.

بلد الامین: ۱۰۱.

حدیث ۴۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَبُو هَذِهِ الْاُمَّةِ مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ

يُقِيمَانِ اَوْدَهُمْ وَيُنْقِذَانِيَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الدَّائِمِ اِنْ اطَاعُوهُمَا وَيُبِيحَانِيَهُمُ النَّعِيمَ الدَّائِمِ اِنْ وَاَفَقُوهُمَا.

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

پدران این امت حضرت محمد صلی الله علیه و آله - پیامبر خدا - و حضرت علی علیه السلام - ولی خدا - است. اگر از آن دو اطاعت

کنند، کژی های آنان را اصلاح می کنند و از عذاب دردناکشان نجات می بخشند و همراهی با آن دو نعمت جاودان - بهشت - را

ارزانشان می دارد.

تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام ۳۳۰.

حدیث ۴۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

أَمَّا وَاللَّهِ لَوْ تَرَكَوا الْحَقَّ عَلَى أَهْلِهِ وَاتَّبَعُوا
عِثْرَةَ نَبِيِّهِ لَمَا اخْتَلَفَ فِي اللَّهِ تَعَالَى اثْنَانِ.

حضرت زهرا علیها السلام بر سر مزار حمزه علیه السلام در پاسخ شخصی می فرماید:

به خدا سوگند اگر حق را به اهلش واگذار می نمودند و از عترت پیامبر پیروی می کردند، حتی دو نفر درباره خدا اختلاف نمی نمودند (و اسلام همه عالم را فرا می گرفت).
کفایه الاثر: ۱۹۹.

حدیث ۴۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

أَصْبَحْتُ بَيْنَ كَمَدٍ وَكَرْبٍ، فَقَدَ النَّبِيُّ
وَظَلَمَ الْوَصِيَّ، هُتِكَ وَاللَّهُ حِجَابُهُ...

روزی ام سلمه برای عیادت حضرت فاطمه علیها السلام آمد و پرسید:

ای دختر پیامبر شب را چگونه به صبح آوردی (شب و روزت چگونه می گذرد)؟ حضرت علیها السلام فرمود:
به صبح آوردم در حالی که تاریکی غم و اندوه مرا فرا گرفته است، پیامبر از دست رفت و وصی او مظلوم واقع شد، حریم و حرمت پیامبر شکسته شد.
مناقب آل ابی طالب، ج ۲: ۲۰۵.

حدیث ۴۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُنَّ، قَالِيَةً لِرِجَالِكُنَّ، لَفْظَتْهُمُ بَعِيدًا أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَشَنَانَتْهُمُ بَعِيدًا أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فُقْبِحَا لِفُلُولِ الْحَدِّ وَخَوْرِ الْقَنَاةِ وَ
خَطَلِ الرَّأْيِ ...

حضرت زهرا علیها السلام در پاسخ زنانی که برای عیادتش آمده و از سلامتی اش سؤال کردند فرمود:

به خدا سوگند صبح کردم در حالی که نسبت به دنیای شما بی رغبت و از مردان شما خشمگینم. پس از چشیدن، آنان را از دهان بیرون افکندم و پس از پیگیری، از آنان خسته شدم. چه زشت است کند شدن تلاش ها و سستی نیروها و اضطراب اندیشه ها!
معانی الاخبار، ۳۵۴.

حدیث ۴۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَمَا الَّذِي نَقَمُوا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؟

نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ نَكِيرٌ سَيْفِيهِ وَقَلَّةٌ مُبَالَاةٍ لِحَتْفِهِ وَشِدَّةٌ وَطَأْتِيهِ وَنَكَالٌ وَقَعْتِيهِ وَتَنْمُرُهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ ...

حضرت زهرا علیها السلام در بخشی از سخنانش با زنان مدینه فرمود:

- به راستی آنان که دیگران را ترجیح دادند - چه عیبی از ابوالحسن امیرالمؤمنین علیه السلام گرفتند؟ به خدا قسم تنها عیب علی شمشیر بران او و بی اعتنایی به مرگ و برخورد سخت و ضربه های مرگبار و خشم سرکش او در رابطه با - دفاع از دین - خداست. بلاغات النساء: ۳۲.

حدیث ۴۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ مُدَقَّمَةَ الشَّارِبِ وَنُهْرَةَ الطَّامِعِ... فَأَنْقَذَكُمُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِعِيدِ اللَّيْتِيَا وَاللَّتِي وَبَعِيدِ أَنْ مَنِيَّ بِيَهُمُ الرَّجَالِ وَذُؤْبَانِ الْعَرَبِ وَمَرَدَّةِ أَهْلِ الْكِتَابِ كُلِّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَاءَهَا اللَّهُ، أَوْ نَجَمَ قَرْنُ الشَّيْطَانِ أَوْ فَعَزَّتْ فَاغْرَةٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَدَفَ أَخَاهُ فِي لَهْوَاتِهَا، فَلَا يَنْكِفِيءُ حَتَّى يَطَّأَ جَنَاحَهَا بِأَحْمَصِهِ وَيَحْمِدَ لَهَا بِسَيْفِيهِ ...

حضرت زهرا علیها السلام در بخش دیگری از خطبه می فرماید:

... و شما بر لبه پرتگاهی از آتش قرار داشتید جرعه آبی برای تشنگان و شکار بی رنجی برای آزمندان بودید، آنگاه خدای بزرگ به وسیله حضرت محمد صلی الله علیه و آله و پس از چه فراز و نشیب ها - و گرفتار شدن به دست مردان حیوان صفت و گرگان آدمخوار عرب و گردنکشان اهل کتاب - نجاتتان بخشید. هرگاه که آتش جنگی بر می افروختند خدا خاموش می کرد و اگر شاخ شیطانی سرک می کشید و یا مرزی از سوی مشرکان گشوده می شد پیامبر، برادرش - حضرت علی علیه السلام - را در کام آن می افکند و او نیز تا هنگامی که یال و بال آنان با کف پای خود پایمال نمی کرد و آتش آنان را با شمشیر خاموش نمی ساخت بر نمی گشت.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۵.

حدیث ۵۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَتَاللَّهِ لَوْ مَالُوا عَنِ الْمَحَجَّةِ اللَّائِحَةِ وَزَالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّةِ الْوَاضِحَةِ لَرَدَّاهُمْ إِلَيْهَا وَحَمَلَهُمْ عَلَيْهَا وَلَسَارَبَهُمْ سِيرًا سُبْحًا لَا يَكْلِمُ خَشَاشُهُ وَلَا يَكِلُ سَائِرُهُ وَلَا يَمْلُ رَاكِبُهُ وَلَا وُزْدَهُمْ مِنْهَا نَمِيرًا صَافِيًا رَوِيًا...

حضرت زهرا علیها السلام در بخش دیگری از سخنانش با زنان مدینه در مورد حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید:

به خدا سوگند اگر از راه روشن منحرف می شدند و از پذیرش دلیل واضح می لغزیدند، آنان را به راه مستقیم برگردانده و بر التزام به آن وامی داشت و با نرمی و ملامت راهشان می برد، به گونه ای که خشونت و ناهمواری راه آنان را آزار نمی داد و رهروان را خسته نمی ساخت و سواران را ملول نمی کرد. و آنان را به آبشخوری پر برکت و زلال و گوارا رهنمون می شد. احتجاج، ج ۲: ۱۴۸.

حدیث ۵۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... أَمَا لَعُمْرِي لَقَدْ لَقِحتُ فَنظَرَةً رَيْثَمَا تُنْبِجُ ثُمَّ اخْتَلَبُوا مِلًّا الْقَعْبِ دَمَا عَيْبِطَا وَدِعَافَا مُبِيدَا، هُنَالِكَ يَخْسِرُ الْمُبْطَلُونَ وَيَعْرِفُ التَّالُونَ غِبَّ مَا

أَسَسَ الْأَوْلُونَ، ثُمَّ طَبَّيُوا عَنْ دُنْيَاكُمْ أَنْفُسًا وَأَطْمَأَنَّنُوا لَلْفِتْنَةِ جَاشَا وَأَبْشَرُوا بِسَيِّفِ صَارِمٍ وَسَيِّطَوَهَ مُعْتَدٍ غَاشِمٍ وَبَهْرَجِ شَامِلٍ وَاسْتَبْدَادِ مِنَ الظَّالِمِينَ، يَدْعُ فَيُنْكُمُ زَهِيدًا وَجَمَعَكُمْ حَصِيدًا فَيَاخْسِرُ تَا لَكُمْ وَأَنَّى بِكُمْ وَقَدْ عُمِّتْ عَلَيْكُمْ...

حضرت زهرا علیها السلام در بخش پایانی سخنانش با زنان مدینه فرمود:

... به جان خودم سوگند! نطفه فساد و تباهی بسته شد، اندکی منتظر باشید تا به نتیجه رسد آنگاه به جای شیر، کاسه های پر از خون تازه و زهر کشنده بدوشید و در آن هنگام گمراهان، زیان کجروی خود را خواهند دید و آیندگان پیامد کار پیشینیان را خواهند دانست. آنگاه دل از دنیا برکنید و با فتنه ها آرامش خاطر یابید! و مژده باد بر شما به شمشیر آخته و سلطه متجاوز ستمگر و نیز هرج و مرج فراگیر و استبداد زورگویان! همانان که بخش ناچیزی از حق را به شما برگردانند و اجتماع شما را درو کنند! چه حسرت بزرگی! و چه می توان کرد؟ در صورتی که امروز کورکورانه برده شده اید.

احتجاج، ج ۱: ۱۴۸.

حدیث ۵۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... فَبِعَيْنِ اللَّهِ مَا تَفْعَلُونَ،
وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ،
وَأَنَا ابْنَةُ نَذِيرٍ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ،
فَاعْمَلُوا إِنَّا عَامِلُونَ، وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ...

حضرت زهرا علیها السلام در بخش دیگری از خطبه فرمود:

... آنچه می کنید زیر نظر خداست و ستمگران به زودی خواهند دانست که به سوی چه سرانجامی باز می گردند! و من دختر کسی هستم که شما را از عذاب دردناک و سخت بیم می داد، پس هر چه خواهید بکنید ما نیز کار خود پیش می گیریم و منتظر باشید و ما نیز در انتظار به سر می بریم.

پایان خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۴۱.

حدیث ۵۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ نَشْكُو فَقَدْ نَبَّيْكَ وَرَسُولَكَ وَصَفِيَّكَ وَارْتِدَادَ أُمَّتِهِ وَمَنْعَهُمْ إِيَّانَا حَقَّنَا الَّذِي جَعَلْتَهُ لَنَا فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ عَلَى نَبِيِّكَ بِلِسَانِهِ.
یکی دیگر از دعاهاى حضرت زهرا علیها السلام:

بارالها! - درد جانکاه - از دست دادن پیامبر و فرستاده برگزیده ات را به تو باز می گوئیم و نیز عقبگرد امتش و جلوگیری آنان از دسترسی ما به حقی را که تو در کتاب و بر زبان پیامبرت تعیین کرده ای به تو شکایت می کنیم.

صحیفه الزهرا: ۱۷۴

حدیث ۵۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلَاثٌ:

تِلَاوَةُ كِتَابِ اللَّهِ وَالنَّظْرُ فَيُوجِبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
وَالْإِنْفَاقُ فَيَسْبِيلُ اللَّهَ .

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

از دنیای شما سه چیز برای من دوست داشتنی است:

تلاوت کتاب خدا - قرآن - ،

و نگاه به چهره رسول خدا صلی الله علیه و آله

و انفاق در راه خدا.

وقایع الایام خیابانی ح صیام: ۲۹۵

حدیث ۵۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ مُتَّصِجَةً فَحَرَكَني بِرِجْلِهِ وَقَالَ يَا بُنَيَّةُ قُومِي فَاشْهَدِي رِزْقَ رَبِّكَ وَلَا تَكُونِي مِنَ
الْغَافِلِينَ، فَإِنَّ اللَّهَ يَقْسِمُ أَرْزَاقَ النَّاسِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ.

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

روزی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد در حالی که من پس از نماز صبح خوابیده بودم، پیامبر صلی الله علیه و آله با پای
مبارکش مرا تکان داد و فرمود:

دخترکم برخیز و شاهد روزی پرورگارت باش - در طلب روزی بکوش - و از غافلان مباش زیرا خداوند روزی مردم را به
هنگام سپیده صبح تا طلوع خورشید تقسیم می کند.

مسند فاطمه الزهراء: ۲۱۹.

حدیث ۵۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... تَفَكَّرْتُ فِي حَالِي وَأَمْرِي عِنْدَ ذَهَابِ عُمْرِي وَتُرُؤُلِي فِي قَبْرِي، فَشَبَّهْتُ دُخُولِي فِي فِرَاشِي بِمَنْزِلِي كَدُخُولِي إِلَى لَحْدِي وَقَبْرِي،
فَأَنْشُدُكَ اللَّهُ أَنْ قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَتَعْبُدُ اللَّهَ تَعَالَى هَذِهِ اللَّيْلَةَ.

حضرت علی علیه السلام در شب ازدواج، همسرش را نگران دید و علت آن را پرسید. حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

- در پیرامون حال و وضع خود اندیشیدم و پایان عمر و منزلگاه قبر را به یاد آوردم و انتقال - از خانه پدر - به منزل خودم، مرا به یاد
ورود به قبرم انداخت! تو را به خدا بیا تا در آغاز زندگی مشترک به نماز برخیزیم و امشب را به عبادت خدا پردازیم.

احقاق الحق ۶ و ۲۳: ۴۸۱ و ۴۸۹.

حدیث ۵۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَلَا يَغْنَمُ مَا دَخَلَنِي مِنَ الشَّرُّورِ إِلَّا اللَّهُ يُكْفَأُنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَحْمُلُ أَرْقَابَ الرِّجَالِ.

علی و فاطمه علیهما السلام از پیامبر خواستند تا در تقسیم امور خانواده بین آن دو قضاوت کند،

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز کارهای مربوط به درون خانه را برای فاطمه علیها السلام و کارهای بیرون خانه را برای علی علیه السلام تعیین کرد.

پس حضرت زهرا فرمود:

جز خدا کسی نمی داند که من چقدر از این تقسیم خوشحال شدم زیرا از شانه به شانه شدن با مردان بیگانه نجات یافتم و مشکل برخورد با مردان نامحرم از دوشم برداشته شد.

وسائل ج ۱۴: ۱۲۳ ح ۲۵۳۴۱

حدیث ۵۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

أَوْصَانِي حَبِيبِي رَسُولُ اللَّهِ
أَنْ تَكُونِ الْخِدْمَةَ لَهَا يَوْمًا وَلِي يَوْمًا
فَكَانَ أَمْسِ يَوْمِ خِدْمَتِهَا وَالْيَوْمِ يَوْمِ خِدْمَتِي.

«سلمان می گوید: وارد منزل شدم و دیدم فاطمه زهرا علیها السلام نشسته و دستاس می کرد و بر دسته دستاس خون دست مبارکش جاری بود، از سوی دیگر حسین علیه السلام در کنار خانه از گرسنگی گریه می کرد، گفتم: ای دختر رسول خدا دستانتان شما پینه بسته است در صورتی که فضا حاضر است!» حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله مرا توصیه نموده است که یک روز فضا کارهای خانه را انجام دهد و یک روز من، دیروز نوبت او بوده و امروز نوبت من است.

دلایل الامامة: ۱۴۰.

حدیث ۵۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ سَلْمَانَ تَعَجَّبَ مِنْ لِبَاسِي، فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَالِي وَ لِعَلِّي مُنْذُ خَمْسِ سِنِينَ إِلَّا مِسْكَ كَبَشٍ نَعْلِفُ عَلَيْهِ بِالنَّهَارِ
بَعِيرَنَا فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ افْتَرَشْنَاهُ وَإِنَّ مِرْفَقَتَنَا لَمِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لَيْفُ النَّخْلِ.

روزی فاطمه علیها السلام به محضر پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت:

یا رسول الله! سلامان از لباس ساده من تعجب می کند! قسم به خدایی که تو را به پیامبری برانگیخته است، مدت پنج سال است که زیرانداز شبانه من و علی پوست گوسفندی است که روزها علوفه شترمان را بر روی آن می ریزیم، و بالش ما نیز قطعه پوستی است که درون آن از لیف درخت خرماست.

الدروع الواقية: ۲۷۵.

حدیث ۶۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

يَا بَنِي! الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.

امام حسن مجتبی علیه السلام گوید: مادرم را دیدم که در نیمه شب مؤمنین را دعا می کند و برای خودش دعا نمی کند، گفتم:

مادر جان چرا برای خودت دعا نمی کنی؟ مادرم فرمود:

پسرم اول همسایه سپس خانه.

بحار الانوار، ۴۳: ۸۲.

حدیث ۶۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إِنِّي قَدِ اسْتَبَحْتُ مَا يُصْبَحُ بِالنِّسَاءِ، إِنَّهُ يُطْرَحُ عَلَى الْمَرْأَةِ النَّوْبُ فَيَصِصُ فِيهَا لِمَنْ رَأَى، فَلَا تَحْمِلِينِي عَلَى سِرِّيرٍ ظَاهِرٍ، أُسْتَرِنِي سَتْرَكَ اللَّهُ مِنْ النَّارِ.

اسماء بنت عمیس می گوید: فاطمه علیها السلام به من فرمود:

من شیوه تشییع جنازه زنان را بسیار زشت و ناپسند می دانم، پارچه ای بر روی او می کشند که برجستگیهای بدن او را برای بینندگان به نمایش می گذارد! ای اسماء مرا بر تابوت آشکار نگذار بدن مرا بپوشان که خدا تو را از آتش بپوشاند.

وسائل الشیعه، ج ۲: ۸۷۶ ح ۳۴۵۳ و ۳۴۵۶ و ۳۴۵۷.

حدیث ۶۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

أُتْرِكَنَّ التَّعْدَادَ وَ عَلَيَكُنَّ بِالْدُّعَاءِ.

هنگام رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله دختران بنی هاشم حضرت فاطمه علیها السلام را در برپایی عزاداری یاری می کردند، آن حضرت فرمود:

از شمارش مناقب و مفاخر نژادی دست بردارید

و بر شما باد به دعا کردن.

کافی، ج ۳: ۲۱۸.

حدیث ۶۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إِلَهِي أَصْلِحْ دِينًا لَدَى هُوَ عِصْمَةٌ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي وَأَجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَأَجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ.

یکی از دعاهاى حضرت زهرا علیها السلام:

بارالها: دینم را که ملاک و محور کارهای من و دنیایم را که خانه تلاش و معاش من و آخرتم را که سرانجام من به سوی آن است اصلاح فرما، و زندگیم را وسیله برکت و خیر و مرگم را وسیله رهایی و راحتی از هر شرّ و بدی قرار ده.

فلاح السائل: ۲۳۸.

حدیث ۶۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

يَا أَبَا الْحَسَنِ! أَلْمُؤْمِنُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ تَعَالَى.

در آغاز زندگی مشترک، حضرت زهرا علیها السلام اسراری را با حضرت علی علیه السلام در میان گذاشت و سپس در مقابل تعجب او فرمود:

ای ابوالحسن!

مؤمن، با نور الهی می نگرد

- حقایق درون را می بیند - .

عیون المعجزات: ۵۴.

حدیث ۶۵

فاطمه زهرا سلام الله عليها :

مَنْ أَضْعَدَ إِلَى اللَّهِ خَالِصَ عِبَادَتِهِ

أَهْبَطَ اللَّهُ إِلَيْهِ أَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ.

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

هر که عبادت‌های خالصانه اش را نزد خداوند بفرستد،

خداوند بهترین مصلحت‌ها را بر او فرستد.

مجموعه ورام، ج ۲: ۱۰۸.

حدیث ۶۶

فاطمه زهرا سلام الله عليها :

هَاتِي وَ سَلِي عَمَّا بَدَا لَكَ، أَرَأَيْتِ مَنْ أَكْتَرَى يَوْمًا يَصْعَدُ إِلَى سَطْحِ بِحَمَلٍ ثَقِيلٍ وَ كِرَاهٍ مِائَةَ أَلْفِ دِينَارٍ أَيْثُقَلُ عَلَيْهِ ذَلِكَ؟ فَقَالَتْ: لَا.

فَقَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ:

إِكْتَرَيْتِ أَنَا لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ بِأَكْثَرِ مِنْ مِائَةِ مَا بَيْنَ الثَّرَى إِلَى الْعَرْشِ لَوْلَا فَأَخْرَى أَنْ لَا يَثْقُلَ عَلَيَّ

زنی به محضر فاطمه زهرا علیها السلام آمد و پس از چندین پرسش گفت: ای دختر رسول خدا مبادا تو را آزرده باشم؟ حضرت فرمود:

هرچه می خواهی پرس - و به فکر خستگی من مباش - زیرا اگر کسی برای حمل بار سنگینی، صد هزار دینار بگیرد آیا سنگینی بار را احساس می کند؟

زن گفت: نه، حضرت فرمود:

من برای پاسخ هر سؤال پاداشی بیشتر از زمین تا عرش، مروارید خواهم گرفت پس چرا باید بر من گران آید؟

مَحَبَّةُ الْبَيْضَاءِ ۱: ۳۰.

حدیث ۶۷

فاطمه زهرا سلام الله عليها :

فَجَعَلَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً لَكُمْ مِنَ الشُّرْكِ وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهاً لَكُمْ عَنِ الْكِبْرِ وَالزَّكَاةَ تَزْكِيَةً لِلنَّفْسِ وَنَمَاءً فِي الرِّزْقِ وَالصِّيَامَ تَثْبِيثاً لِلْإِحْلَاصِ وَالْحَجَّ تَشْيِيداً لِلدِّينِ وَالْعَدْلَ تَنْسِيقاً لِلْقُلُوبِ وَطَاعَتَنَا نِظَاماً لِلْمَلَّةِ وَإِمَامَتَنَا أَمَاناً لِلْفُرْقَةِ وَالْجِهَادَ عِزّاً لِلْإِسْلَامِ وَالصَّبْرَ مَعُونَةً عَلَى اسْتِجَابِ الْأَجْرِ وَالْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحَةً لِلْعَامَّةِ وَ ...

حضرت زهرا علیها السلام در بخش دیگری از خطبه فرمود:

... پس خدای متعال ایمان را برای پاک نمودن شما از شرک، و نماز را برای دور نمودن از کبر، و زکات را برای تزکیه نفس و توسعه روزی، و روزه را برای استواری اخلاص، و حج را برای پایداری دین، و عدالت ورزی را برای هماهنگی دلها، و فرمانبرداری از ما را برای نظم جامعه، و رهبری ما را سبب امنیت از پراکندگی، و جهاد را برای عزت بخشی اسلام، و بردباری در برابر مشکلات را کمکی در بدست آوردن پاداش، و امر به معروف را برای اصلاح جامعه قرار داد.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۴.

حدیث ۶۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَا يَصْنَعُ الصَّائِمُ بِصِيَامِهِ إِذَا لَمْ يَصُنْ لِسَانَهُ وَ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ وَ جَوَارِحَهُ.

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام فرمود:

روزه دار اگر زبان و گوش و چشم و اندامش را حفظ نکند روزه او به چه کارش آید؟

دعائم الاسلام ۱: ۲۶۸.

حدیث ۶۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

الْبَشْرُ فِي وَجْهِ الْمُؤْمِنِ يُوجِبُ لِصَاحِبِهِ الْجَنَّةَ وَالْبَشْرُ فِي وَجْهِ الْمُعَانِدِ الْمُعَادَى يَقِي صَاحِبَهُ عَذَابَ النَّارِ.

حضرت زهرا علیها السلام فرمود:

خوشرویی با مؤمن، موجب دستیابی به بهشت می شود و خوشرویی نسبت به غیر مؤمن انسان را از عذاب آتش حفظ می کند.

فاطمه الزهرا بهجه قلب المصطفی، ج ۱: ۳۰۰.

حدیث ۷۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فِي الْمَائِدَةِ اثْنَا عَشْرَةَ خِصْلَةً يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَعْرِفَهَا، أَرْبَعٌ فِيهَا فَرَضٌ وَ أَرْبَعٌ فِيهَا سُنَّةٌ وَ أَرْبَعٌ فِيهَا تَأْدِيبٌ. فَأَمَّا الْفَرَضُ: فَالْمَعْرِفَةُ وَالرِّضَا وَ التَّشْمِيَةُ وَ الشُّكْرُ. وَأَمَّا السُّنَّةُ: فَالْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَالْأَكْلُ جَالِساً وَالْجُلُوسُ عَلَى الْجَانِبِ الْأَيْسَرِ وَ الْأَكْلُ بِثَلَاثِ أَصَابِعٍ. وَأَمَّا التَّأْدِيبُ: فَالْأَكْلُ مِمَّا يَلِيكَ وَ تَضْغِيرُ اللَّقْمَةِ وَ الْمَضْغُ الشَّدِيدُ وَقِلَّةُ النَّظَرِ فَيُوجِبُ النَّاسِ.

از حضرت زهرا علیها السلام نقل شده است که فرمود:

در آداب سفره دوازده خصلت است که هر مسلمانی باید آن را بداند. چهار خصلت واجب و چهار تا مستحب و چهار تای دیگر از

ادب است:

شناخت (ارزش نعمت) و رضا (به روزی خداوندی) و نام خدا بر زبان آوردن و سپاس او گفتن از واجبات است، وضوی قبل از غذا و در حال نشسته غذا خوردن و نشستن روی طرف چپ و با سه انگشت غذا خوردن از مستحبات است، و خوردن از غذایی که نزدیک و روبروی توست و کوچک گرفتن لقمه و زیاد جویدن و کمتر نگریستن به روی دیگران از آداب غذا خوردن است. عوالم، ج ۱۱: ۶۲۹.

حدیث ۷۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إِرضَى أَبُوئى دینکِ مُحَمَّدًا وَعَلِيًّا بِسَخَطِ أَبُوئى نَسَبِكِ
وَلَا تُرضَى أَبُوئى نَسَبِكِ بِسَخَطِ أَبُوئى دینکِ.

حضرت زهرا علیها السلام به برخی از زنان فرمود:

- در صورت ناچاری - برای جلب رضایت حضرت محمد و حضرت علی علیهما السلام - که پدر اسلام و امت مسلمان هستند. پدر و مادر خویش را به خشم آر (از رنجش آنان هراس مکن) ولی مبادا برای جلب رضایت پدر و مادرت، آنان را به خشم آری. تفسیر منسوب به امام عسکری علیه السلام: ۳۳۴.

حدیث ۷۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ
وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ.

حضرت امیر المؤمنین گوید: روزی پیامبر از ما سؤال کرد: بهترین کار برای زن چیست؟ کسی نتوانست پاسخ گوید. من این پرسش را از فاطمه پرسیدم. او علیها السلام فرمود: ولی من می دانم:

بهترین کار برای زن آن است که

مردان - نامحرم - را نبیند و مردان نیز او را نبینند.

کشف الغمه ۱: ۴۶۶.

حدیث ۷۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اللَّهُمَّ بَعْلِمِكَ الْغَيْبِ وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ

أَحْيِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي

وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْإِخْلَاصِ

وَحَشِيَّتِكَ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ

وَالْقُصْدِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ.

از دعاهای حضرت زهرا علیها السلام:

بارالها! به علم غیب و قدرت فراگیرت سوگند، مرا زنده بدار تا روزی که آن، برای من سودمند است و بمیران هنگامی که مرگ، به سود من باشد. خدایا اعتقاد خالص و ترس از خودت را به هنگام خوشنودی و خشم و میانه روی در حال دارایی و تهی دستی را از تو خواستارم.

بحار الانوار ج ۹۴: ۲۲۵.

حدیث ۷۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

۳- (۷۰۸۷) حدیث از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام

از اتان ۲۰۰

حدیث ۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِيلَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ لَقْمَانُ: أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الْمُؤْمِنُ الْعَيْنِيُّ، قِيلَ: الْعَيْنِيُّ مِنَ الْمَالِ؟ فَقَالَ: لَا، وَلَكِنَّ الْعَيْنِيَّ مِنَ الْعِلْمِ الَّذِي إِنْ احتِجَّ إِلَيْهِ انتَفَعَ بِعِلْمِهِ، وَإِنْ اسْتَعْنِيَ عَنْهُ اكَتَفَى.

امام علی علیه السلام: به عبد صالح، یعنی لقمان، گفته شد: کدام یک از مردمان، با فضیلت ترند؟ گفت: «مؤمن برخوردار». گفته شد: از مال؟ گفت: «نه؛ لیکن برخوردار از دانشی که اگر به او محتاج شدند، از دانشش سود برند و اگر از او بی نیاز شدند، خودش به آن اکتفا کند».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۷ ح ۲۴۸، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶.

حدیث ۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ فِيهَا وَعَظَ بِهِ لَقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ، لِيَعْتَبِرَ مَنْ قَصِيرَ يَقِينُهُ وَضَعُفَتْ نَيْتُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِ، وَآتَاهُ رِزْقَهُ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَلَا حِيلَةٌ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيَّرَ رِزْقَهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ. أَمَّا أَوَّلُ ذَلِكَ فَإِنَّهُ كَانَ فِي رَحِمِ أُمِّهِ يَرْزُقُهُ هُنَاكَ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ حَيْثُ لَا يُؤْذِيهِ حَرٌّ وَلَا بَرْدٌ، ثُمَّ أَخْرَجَهُ مِنْ ذَلِكَ وَأَجْرَى لَهُ رِزْقًا مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ يَكْفِيهِ بِهِ وَيُرَبِّيهِ وَيَنْعِشُهُ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ بِهِ وَلَا قُوَّةٍ، ثُمَّ فُطِمَ مِنْ ذَلِكَ فَأَجْرَى لَهُ رِزْقًا مِنْ كَسْبِ أَبِيهِ بِرَأْفَةٍ وَرَحْمَةٍ لَهُ مِنْ قُلُوبِهِمَا، لَا يَمْلِكَانِ غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى أَتَاهُمَا يُؤْتِرَانِهِ عَلَى أَنْفُسِهِمَا فِي أَحْوَالٍ كَثِيرَةٍ حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَعَقَلَ وَاكْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ، وَظَنَّ الظُّنُونَ بِرَبِّهِ، وَجَحَدَ الْحُقُوقَ فِي مَالِهِ، وَقَسَّرَ عَلَى نَفْسِهِ وَعِيَالِهِ مَخَافَةَ إِقْتَارِ رِزْقٍ وَسَوْءِ يَقِينٍ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْعَاجِلِ وَالْآجِلِ، فَيَسَّ الْعَبْدُ هَذَا يَا بُنَيَّ.

امام علی علیه السلام - در بیان موعظه های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! کسی که یقینش کم شده و نیتش در طلب روزی ضعیف گشته، [باید بداند که] خداوند - تبارک و تعالی - به اراده خود، او را در سه حالت آفریده و به او روزی داده است، که در هیچ یک از آن [حالت]ها کاری از دست او بر نمی آید. [بنابر این، او باید بداند که] خداوند - تبارک و تعالی - او را در

حالت چهارم نیز روزی می دهد . حالت اول، این است که او در رحم مادرش بود و خداوند عز و جل او را در جایی استوار، روزی رساند ، به طوری که گرما و سرما اذیتش نکرد. سپس [در حالت دوم] او را از آن جا بیرون آورد و روزی او را از راه شیر مادرش جاری ساخت و با این وسیله، او را کفایت کرد و پرورش داد و بی آن که او توان و نیرویی داشته باشد، او را بزرگ کرد. سپس [در حالت سوم]، او را از شیر گرفت و روزی او را در کسب و کار پدر و مادرش قرار داد، و چنان در دل های آنان برای او محبت و رحمت نهاد که گویی غیر از آن، چیز دیگری ندارند ؛ به طوری که در بسیاری از حالات ، او را بر خودشان مقدم می داشتند. تا این که [به حالت چهارم رسید و] بزرگ و عاقل شد و برای خودش مشغول کسب و کار گردید . [در این حال ،] عرصه بر او تنگ شد و به پروردگارش بد گمان گشت و همه حقوق خدا را در مالش انکار کرد، و از ترس تنگی روزی و بدگمانی به این که خداوند - تبارک و تعالی - اکنون و در آینده، روزی بازماندگان او را بدهد ، بر خود و خانواده اش سخت گرفت . ای پسرم! بدترین بنده، همین است .

الخصال : ص ۱۲۲ ح ۱۱۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۴ ح ۵ .

حدیث ۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ يَوْمٍ لَا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ فَهْوُ عِيدٍ ؛
 امام علی علیه السلام : هر روزی که در آن خداوند نافرمانی نشود ، عید است .
 نهج البلاغه ، حکمت ۴۲۸ .

حدیث ۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ ؛
 امام علی علیه السلام : نگاه کردن به سبزه موجب شادابی است .
 نهج البلاغه ، حکمت ۴۰۰ .

حدیث ۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا لِيَأْسَ أَجْمَلُ مِنَ السَّلَامَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست .
 غرر الحکم و درر الکلم ، ج ۶ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ابْدَوْوا بِالْمِلْحِ فِي أَوَّلِ طَعَامِكُمْ ؛
 امام علی علیه السلام : غذا خوردن را با چشیدن نمک آغاز کنید .

وسائل الشیعه ، ج ۲۴ ، ص ۴۰۴ .

حدیث ۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نِعَمَ الْبَيْتِ الْحَمَامُ تُذَكَّرُ فِيهِ النَّارُ وَيَذْهَبُ بِالذَّرَنِ ؛
 امام علی علیه السلام : چه نیکو جایگاهی است حمام ؛ یادآور دوزخ است و چرک را از میان می برد .
 کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۱۱۵ .

حدیث ۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ ؛
 امام علی علیه السلام : لباس پاکیزه اندوه را می زداید .
 همان ، ص ۴۴۴ .

حدیث ۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَنْظِفُوا بِالْمَاءِ مِنَ التَّنِينِ الرَّيْحِ الَّذِي يُتَأَذَى مِنْهُ ؛
 امام علی علیه السلام : خود را با آب از بوی ناخوشایند ، که دیگران را می آزارد ، پاک کنید .
 الخصال ، ص ۶۲۰ .

حدیث ۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَظَّفُوا بِيُوتِكُمْ مِنْ حَوْكِ الْعَنْكَبُوتِ ؛
 امام علی علیه السلام : خانه هایتان را از تار عنکبوت پاک کنید .
 قرب الإسناد ، ص ۵۲ .

حدیث ۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ ؛
 امام علی علیه السلام : خط ، زبان دست است .
 غررالحکم و دررالكلم ، ح ۷۰۶ .

حدیث ۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِفْتَحْ بَرِيَّةَ قَلَمِكَ وَ أَسْمِكْ شَحْمَتَهُ وَ أَيْمِنُ قِطْنَكَ يَجِدُ خَطُّكَ ؛

امام علی علیه السلام: تراشه قلمت را بشکاف و پره آن را ستبر کن و آن را به جانب راست برش بزنی تا خطت زیبا شود . همان ، ح ۲۴۶۵ .

حدیث ۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْتَقِ دَوَاتَكَ وَ أَطْلُ جِلْفَةَ قَلَمِكَ وَ فَرِّجْ بَيْنَ الشُّطُورِ وَ قَرِّمِطْ بَيْنَ الْحُرُوفِ فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْدَرُ بِصَبَاحَةِ الْخَطِّ ؛

امام علی علیه السلام: دوات خود را لیفه بگذار و نوک قلمت را دراز بتراش و میان خط ها فاصله بگذار و حرف ها را نزدیک هم بنویس ؛ این کار باعث زیبایی خط می شود . میزان الحکمه ، ح ۴۷۲۹ .

حدیث ۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا زَانَهُ حُسْنُ النَّظَامِ وَ فَهِمَهُ الْخَاصُّ وَ الْعَامُّ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین گفتار آن است که ترتیب نیک ، بدان آراستگی ببخشد و خاص و عام آن را بفهمند . غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۳۰۴ .

حدیث ۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْدَرُ كَلَامٍ مَنْ لَا يَفْهَمُ عَنْكَ ؛ فَإِنَّهُ يُضْجِرُكَ ؛

امام علی علیه السلام: از سخن گفتن با کسی که گفتارت را نمی فهمد پرهیز ، که تو را به ستوه می آورد . شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۸۲ .

حدیث ۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَتَكَلَّمَنَّ إِذَا لَمْ تَجِدْ لِلْكَلامِ مَوْعِعا ؛

امام علی علیه السلام: وقتی برای گفتار ، زمان مناسبی نمی بینی سخن مگو . غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۲۷۴

حدیث ۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا لَا يُبْلُغُ وَ لَا يُقْلُ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین گفتار آن است که نه ملال آور باشد و نه نارسا .
همان ، ح ۴۹۶۹ .

حدیث ۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَوَدَةُ الْكَلَامِ فِي الْإِخْتِصَارِ ؛
امام علی علیه السلام: نیکویی گفتار در کوتاه بودن آن است .
المواعظ العددیه ، ص ۵۵ .

حدیث ۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
آفَةُ الْكَلَامِ الْإِطَالَةُ ؛
امام علی علیه السلام: آفت سخن ، طولانی کردن آن است .
غررالحکم و دررالكلم ، ح ۳۹۶۶ .

حدیث ۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ الشُّعْرِ مَا كَانَ مَثَلًا ؛
امام علی علیه السلام: بهترین شعر ، آن است که مثل شود .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۳۳۶ .

حدیث ۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّوَاكُ يَجْلُو الْبَصَرَ ؛
امام علی علیه السلام: مسواک کردن مایه روشنایی دیدگان است .
بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۱۴۵ .

حدیث ۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجُنُودُ عِزُّ الدِّينِ وَ حُصُونُ الْوُلَاةِ ؛
امام علی علیه السلام: سربازان ، مایه عزت دین و دژهای والیان اند .
غررالحکم و دررالكلم ، ح ۱۹۵۳ .

حدیث ۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُجَاهِدُونَ تَفْتَحُ لَهُمُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ ؛
 امام علی علیه السلام : درهای آسمان به روی مجاهدان گشوده می شود .
 همان ، ح ۱۳۴۷ .

حدیث ۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَيْتَانٍ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ فَقَدَهُمَا : الشَّبَابُ وَالْعَافِيَةُ ؛
 امام علی علیه السلام : دو نعمت است که ارزش آن ها را نمی داند ، مگر کسی که آن ها را از دست داده باشد : جوانی و تندرستی .
 غرر الحکم و درر الکلم ، ح ۵۷۶۴ .

حدیث ۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ ؛
 امام علی علیه السلام : آداب و رسوم خویش را به فرزندانان تحمیل نکنید ؛ زیرا آنان در روزگاری ، غیر از روزگار شما می زیند .
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۶۷ .

حدیث ۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا مُظَاهَرَةَ أَوْ ثِقُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : هیچ پشتیبانی اطمینان بخش تر از مشورت نیست .
 غرر الحکم و درر الکلم ، ح ۱۰۶۹۴ .

حدیث ۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ وَاحْذَرِ رَأَى صَدِيقِكَ الْجَاهِلِ ؛
 امام علی علیه السلام : با دشمن خردمندت مشورت کن ، ولی از رأی دوست نادان خود بیمناک باش .
 غرر الحکم و درر الکلم ، ح ۲۴۷۱ .

حدیث ۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ مَنْ شَاوَرْتَ دَوَّالْنَهَى وَالْعِلْمَ وَأَوْلُو التَّجَارِبِ وَالْحَزْمَ ؛

امام علی علیه السلام: بهترین کسان برای مشورت، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوران‌دیش اند. همان، ح ۴۹۹۰.

حدیث ۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تَعَزِمَ وَفَكِّرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ ؛

امام علی علیه السلام: پیش از تصمیم‌گیری، مشورت کن و پیش از عمل بیندیش. همان، ح ۵۷۵۴.

حدیث ۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى الْمُسِيرِ الْإِجْتِهَادُ فِي الرَّأْيِ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ ضَمَانُ النَّجْحِ ؛

امام علی علیه السلام: مشورت دهنده باید در ارائه نظرش کوشا باشد، و ضمانت پیروزی بر عهده او نیست. همان، ح ۶۱۹۴.

حدیث ۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيَا مَنْ لَا يَسْتَعْنِي عَنِ رَأْيِ مُشِيرٍ ؛

امام علی علیه السلام: رأی و نظر کسی برتر است که خود را از رأی مشاور بی‌نیاز نداند. همان، ح ۳۱۵۲.

حدیث ۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَدِّهِ صَبَرَ عَلَى الْإِفْلَاسِ ؛

امام علی علیه السلام: هرکس بر رنج کسب و کار صبر نکند، باید رنج ناداری را تحمل کند. غرر الحکم و درر الکلم، ح ۸۹۸۷.

حدیث ۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ] أَنْ يُسْتَعْمَلَ أَجِيرٌ حَتَّى يُعْلَمَ مَا أُجْرَتُهُ ؛

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا از به کار گرفتن کارگر، پیش از تعیین مزدش نهی فرمود.

کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۰.

حدیث ۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِرْحَمَ مَنْ دُونَكَ يَرْحَمَكَ مَنْ فَوْقَكَ ؛
 امام علی علیه السلام : با فرودست خود مهربان باش تا فرادستت با تو مهربان باشد .
 میزان الحکمه ، ح ۶۹۶۰ .

حدیث ۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُمْ عَنِ مَجْلِسِكَ لِأَيِّكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَ إِنْ كُنْتَ أَمِيرًا ؛
 امام علی علیه السلام : به احترام پدر و معلّم از جای برخیز ، گرچه فرمان روا باشی .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۳۴۱ .

حدیث ۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّدَقَةُ وَ الْحَبْسُ ذَخِيرَتَانِ فَدَعُوهُمَا لِيَوْمِهِمَا ؛
 امام علی علیه السلام : صدقه و وقف دو ذخیره اند ، آنها را برای روز خودشان (قیامت) وانهد .
 دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۳۴۰ .

حدیث ۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُلَمَاءُ أَطَهَرُ النَّاسِ أَخْلَاقًا وَ أَقْلُهُمْ فِي الْمَطَامِعِ أَعْرَاقًا ؛
 امام علی علیه السلام : دانشمندان پاک ترین مردم در خُلق و خوی و کم طمع ترین آنان در خلقت و طبیعت اند .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۱۰۸ .

حدیث ۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا مَاتَ الْعَالِمُ تَلِمَ فِي الْإِسْلَامِ تَلْمَةً لَا يَسُدُّهَا شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : با مرگ هر دانشمند ، چنان رخنه ای در اسلام پدید می آید که تا روز قیامت هیچ چیز آن را فرو نمی پوشد .
 المحاسن ، ج ۱ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُتَوَّأ التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّيَاطِينِ ؛

امام علی علیه السلام : خاکروبه را پشت در منزل نریزید ؛ زیرا جایگاه شیاطین (و میکرب) است .
 علل الشرائع ، ج ۲ ، ص ۵۸۳ .

حدیث ۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَيْكُنْ نَظْرُكَ فِي عِمَارَةِ الْأَرْضِ أَبْلَغَ مِنْ نَظْرِكَ فِي اسْتِجْلَابِ الْخَرَجِ لِأَنَّ ذَلِكَ لَا يَدْرُكُ إِلَّا بِالْعِمَارَةِ ؛

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند : باید توجه تو به آباد کردن زمین بیش از توجه به گرفتن مالیات باشد ؛ زیرا مالیات جز در نتیجه آبادانی فراهم نمی آید .
 نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث ۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ابْتَلَى بِالْقَضَاءِ فَلْيُؤَسِّبْ بَيْنَهُمْ فِي الْإِشَارَةِ وَفِي النَّظْرِ وَفِي الْمَجْلِسِ ؛

امام علی علیه السلام : آن که بر مسند قضاوت می نشیند ، باید میان مردم در اشاره و نگاه و نشستن برابری را مراعات کند .
 الکافی ، ج ۷ ، ص ۴۱۳ .

حدیث ۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام : برترین مردم ، داورترین آنها به حق است .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۳۲۳ .

حدیث ۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَارِعُ وَلَا يُضَارِعُ وَلَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ ؛

امام علی علیه السلام : فرمان خدای سبحان را بر پا ندارد جز آن کس که [در حق] مدارا نکند و خود را خوار نسازد و در پی طمع نرود .
 نهج البلاغه ، حکمت ۱۱۰ .

حدیث ۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمَّ اخْتَرَ لِلْحُكْمِ بَيْنَ النَّاسِ أَفْضَلَ رَعِيَّتِكَ فِي نَفْسِكَ ؛

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند: برای داوری میان مردم، برترین فرد را از نظر خودت برگزین. نهج البلاغه، نامه ۵۳.

حدیث ۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَدْلُ أَسَاسٌ بِهِ قِوَامُ الْعَالَمِ ؛

امام علی علیه السلام: عدالت شالوده ای است که جهان بر آن استوار است. میزان الحکمه، ح ۱۱۹۵۵.

حدیث ۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَدْلُ يُرِيحُ الْعَامِلَ بِهِ مِنْ تَقَلُّدِ الْمَظَالِمِ ؛

امام علی علیه السلام: عدالت، عمل کننده به آن را از به گردن گرفتن حقوق مردم و مظالم آسوده می کند. غررالحکم و دررالکلم، ح ۱۴۳۷.

حدیث ۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فِي الْعَدْلِ الْاِقْتِدَاءُ بِسُنَّةِ اللَّهِ وَ ثَبَاتُ الدُّوَلِ ؛

امام علی علیه السلام: پیروی از سنت خدا و پایداری دولت ها نتیجه عدالت است. میزان الحکمه، ح ۱۱۹۷۹.

حدیث ۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَعْدَلَ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ عَن قُوَّةٍ ؛

امام علی علیه السلام: عادل ترین مردم کسی است که با داشتن قدرت، عدالت بورزد. غررالحکم و دررالکلم، ح ۳۲۴۲.

حدیث ۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَعْدَلَ الْخَلْقِ أَفْضَاهُمْ بِالْحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام: عادل ترین مردم کسی است که بیش از همه به حق داوری کند. میزان الحکمه، ح ۱۲۰۱۶.

حدیث ۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْدَلُ السَّيْرَةِ أَنْ تُعَامِلَ النَّاسَ بِمَا تُحِبُّ أَنْ يُعَامِلُوكَ ؛
 امام علی علیه السلام : عادلانه ترین روش این است که با مردم آن گونه رفتار کنی که دوست داری با تو چنان باشند .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۱۷۰ .

حدیث ۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينَ ؛
 امام علی علیه السلام : به راستی که خداوند پیشه ور امانت دار را دوست دارد .
 الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۱۳ .

حدیث ۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَطْلُبْ سُرْعَةَ الْعَمَلِ وَاطْلُبْ تَجْوِيدَهُ ؛ فَإِنَّ النَّاسَ لَا يَسْأَلُونَ فِي «كَمْ فَرَّغَ مِنَ الْعَمَلِ» ؟ إِنَّمَا يَسْأَلُونَ عَنِ جَوْدَةِ صَنْعَتِهِ ؛
 امام علی علیه السلام : به دنبال سرعت در انجام دادن کار مباش ، بلکه کیفیت خوب را بجوی . مردم نمی پرسند : «در چند روز کار را به پایان برده است؟» بلکه در پی خوبی و نیکویی محصول کارند .
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۶۷ .

حدیث ۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ الْأَوْطَانِ مَا لَمْ يَأْمَنَ فِيهِ الْقَطَّانُ ؛
 امام علی علیه السلام : بدترین وطن ، وطنی است که ساکنانش در آن ایمن نباشند .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۵۷۱۲ .

حدیث ۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْجُبُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ وَزِينُ الْوَلَاةِ وَعِزُّ الدِّينِ وَسُبُلُ الْأَمْنِ وَلَيْسَ تَقُومُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ ؛
 امام علی علیه السلام : سربازان ، به اذن خداوند ، دژ مردم ، زینت زمامداران ، مایه عزت دین و امتیّت اند و کار شهروندان ، جز به آنان استوار نمی شود .
 نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث ۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْبِلَادِ بَلَدٌ لَا أَمْنَ فِيهِ ؛

امام علی علیه السلام : بدترین شهرها ، شهری است که در آن ایمنی نباشد .

عیون الحکم و المواعظ ، ح ۵۲۵۳ .

حدیث ۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَرْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ نُلْقِيَ أَهْلَ الْمَعَاصِي بِوُجُوهِ مُكْفَرَةٍ ؛

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما فرمان داد که با اهل گناه با چهره ای درهم کشیده روبه رو شویم .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۹۵ .

حدیث ۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ لَبَنٍ يَرْضَعُ بِهِ الصَّبِيُّ أَعْظَمَ بَرَكَهَ عَلَيْهِ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ ؛

امام علی علیه السلام : هیچ شیری برای تغذیه کودک از شیر مادرش با برکت تر نیست .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۰ .

حدیث ۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُوا مَنْ يَرْضَعُ أَوْلَادَكُمْ فَإِنَّ الْوَلَدَ يَشَبُّ عَلَيْهِ ؛

امام علی علیه السلام : بنگرید که چه کسی فرزندانان را شیر می دهد ؛ زیرا فرزند بر صفات و سرشت او می تند .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۶۷ .

حدیث ۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقَاءَ فَإِنَّ اللَّبَنَ يَغْلِبُ الطَّبَاعَ ؛

امام علی علیه السلام : زن نابخرد را به دایگی نگیرید ، که شیر بر سرشت ها چیره می شود .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۳ .

حدیث ۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَطَبَّبَ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَ لِيُنصَحْ وَلِيَجْتَهِدْ ؛

امام علی علیه السلام هر که طبابت می کند باید از خدا بترسد و خیرخواه باشد و سعی خود را به کاربرد.
دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۴۴ .

حدیث ۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ السِّيَاسَةِ يَسْتَدِيمُ الرَّئِاسَةَ ؛

امام علی علیه السلام: نیکویی سیاست موجب پایداری ریاست است .
میزان الحکمه ، ح ۸۹۹۸ .

حدیث ۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ ؛

امام علی علیه السلام: پایه سیاست ، مدارا است .
همان ، ح ۹۰۱۹ .

حدیث ۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِلَاكُ السِّيَاسَةِ الْعَدْلُ ؛

امام علی علیه السلام: بنیان سیاست ، عدالت است .
همان ، ح ۹۰۱۶ .

حدیث ۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَبَاتُ الدُّوَلِ بِإِقَامَةِ سُنَنِ الْعَدْلِ ؛

امام علی علیه السلام: پایداری دولت ها به برپاداشتن راه و رسم دادگری است .
غورالحکم و دررالکلم ، ح ۴۷۱۵ .

حدیث ۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَمَا إِلَى الرَّيَاسَةِ صَبَرَ عَلَى مَضْنِ السِّيَاسَةِ ؛

امام علی علیه السلام: هر کس بر مسند سیاست نشیند ، باید بر رنج سیاست صبر کند .
میزان الحکمه ، ح ۹۰۰۲ .

حدیث ۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَثُرَ جَمِيلُهُ أَجْمَعَ النَّاسُ عَلَى تَفْضِيلِهِ ؛
 امام علی علیه السلام : آن که رفتار نیکش فراوان شود ، مردم بر برتری اش اِتِّفَاق کنند .
 عیون الحکم و المواعظ ، ح ۸۲۱۸ .

حدیث ۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ الشَّيْرَةِ جَمَالُ الْقُدْرَةِ وَ حِصْنُ الْإِمْرَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : رفتار نیکو ، نشان زیبایی قدرت و پناهگاه زمام داری است .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۴۸۴۷ .

حدیث ۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَمَارَاتِ الدَّوْلَةِ الْيَقِظَةُ لِحِرَاسَةِ الْأُمُورِ ؛
 امام علی علیه السلام : از نشانه های [پایداری] دولت ، هشیاری در سامان دادن کارها است .
 همان ، ح ۹۳۶۰ .

حدیث ۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ دَلَائِلِ الدَّوْلَةِ قَلْبُ الْغَفْلَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : از نشانه های [پایداری] دولت ، کمی غفلت از کارها است .
 همان ، ح ۹۴۱۰ .

حدیث ۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالْإِسْتِثَارَ بِمَا النَّاسُ فِيهِ أَسْوَأُ ؛
 امام علی علیه السلام : بپرهیز از آن که چیزی را به خود مخصوص کنی که مردم همه در آن یکسانند .
 نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث ۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنِي إِمَامًا لِخَلْقِهِ فَفَرَضَ عَلَيَّ التَّقْدِيرَ فِي نَفْسِي وَ مَطْعَمِي وَ مَشْرَبِي وَ مَلْبَسِي كَضَعْفَاءِ النَّاسِ ؛
 امام علی علیه السلام: خداوند مرا پیشوای خلقش کرده، و مرا واداشته که بر خود تنگ بگیرم، و در خوردن و آشامیدن و لباس
 مانند مستمندان باشم.
 الکافی، ج ۱، ص ۴۱۰.

حدیث ۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِجْعَلْ لِرَأْسِ كُلِّ أَمْرٍ مِنْ أُمُورِكَ رَأْسًا مِنْهُمْ ، لَا يَقْهَرُهُ كَبِيرُهَا وَ لَا يَتَشَتَّتُ عَلَيْهِ كَثِيرُهَا ؛
 امام علی علیه السلام: برای سامان دادن به هر یک از کارهایت، سرپرستی از میان آنان بگمار که بزرگی کار، او را مقهور خود
 نسازد و بسیاری آن، آشفته اش نکند.
 نهج البلاغه، نامه ۵۳.

حدیث ۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 لَا يَكُنْ لَكَ إِلَى النَّاسِ سَفِيرٌ إِلَّا لِسَانُكَ وَ لَا حَاجِبٌ إِلَّا وَجْهَكَ ؛
 امام علی علیه السلام: میان تو و مردم رابطی جز زبانت و پرده ای جز چهره ات نباشد.
 نهج البلاغه، نامه ۶۷.

حدیث ۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 يَا كَمِيلُ مَا مِنْ حَرَكَهٍ إِلَّا وَ أَنْتَ مُحْتَاجٌ فِيهَا إِلَى مَعْرِفَةٍ ؛
 امام علی علیه السلام: ای کمیل! هیچ کاری نیست مگر این که تو در آن نیازمند شناخت هستی.
 همان، ص ۱۷۱.

حدیث ۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَلْزِمِ الْحَقَّ مَنْ لَزِمَهُ مِنَ الْقَرِيبِ وَ الْبَعِيدِ وَ كُنْ فِي ذَلِكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا وَ اقْعَا ذَلِكَ مِنْ قَرَابَتِكَ وَ خَاصَّتِكَ حَيْثُ وَقَعَ ؛
 امام علی علیه السلام حق را، از آن هر که بود، نزدیک یا دور، بر عهده گیر؛ در این راه شکیبیا باش و آن را به حساب خداوند
 بگذار، هر چند این رفتار با نزدیکان و خویشاوندانت باشد.
 نهج البلاغه، نامه ۵۳.

حدیث ۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَنْصِفُوا النَّاسَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَاصْبِرُوا لِحَوَائِجِهِمْ . . . وَلَا تَحْشَمُوا أَحَدًا عَنْ حَاجَتِهِ وَلَا تَحْبِسُوهُ عَنْ طَلَبَتِهِ ؛

امام علی علیه السلام داد مردم را از خود بستانید و در برآوردن نیازهایشان شکمیا باشید . . . کسی را برای نیازش شرمگین نسازید و از خواسته اش باز مدارید .

نهج البلاغه ، نامه ۵۱ .

حدیث ۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاخْفِضْ لَهُ جَنَاحَكَ وَأَلِنْ لَهُمْ جَانِبَكَ وَابْسُطْ لَهُمْ وَجْهَكَ وَآسِ بَيْنَهُمْ فِي اللَّحْظَةِ وَالنَّظَرَةِ ؛

امام علی علیه السلام :بال های محبت خود را بر آنان بگستر ، و با آنان نرم خو و گشاده رو باش و مساوات را در توجه و نگاه مراعات کن .

نهج البلاغه ، نامه ۲۷ .

حدیث ۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْبِشَاشَةِ فَإِنَّهَا حِبَالُ الْمَوَدَّةِ ؛

امام علی علیه السلام :بر تو باد به گشاده رویی که گشاده رویی دام دوستی است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۶۱۰۱ .

حدیث ۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمْضِ لِكُلِّ يَوْمٍ عَمَلَهُ فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ مَا فِيهِ ؛

امام علی علیه السلام :کار هر روز را در همان روز انجام ده ؛ زیرا هر روزی را کاری است [ویژه آن روز] .

نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث ۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَيْقَنَ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يَرِعْ عُهُودَهُ وَ ذِمَّتَهُ ؛

امام علی علیه السلام :به خدا یقین ندارد کسی که عهد و پیمان خود را فرو گذارد .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۹۵۷۷ .

حدیث ۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَلَبُ التَّعَاوُنِ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ دِيَانَةٌ وَ أَمَانَةٌ ؛

امام علی علیه السلام: درخواست همکاری برای برپا کردن حق، نشانه دیانت و امانت [داری] است.
عیون الحکم والمواعظ، ح ۵۵۶۳.

حدیث ۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِنْ وَاجِبِ حُقُوقِ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ النَّصِيحَةُ بِمَبْلَغِ جُهِدِهِمْ وَالتَّعَاوُنُ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ بَيْنَهُمْ؛
امام علی علیه السلام: از حقوق واجب خدا بر بندگان، خیرخواهی به اندازه توان، و یاری کردن یکدیگر برای برپایی حق در میان خود است.
نهج البلاغه، خطبه ۲۱۶.

حدیث ۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَلَا إِنَّ الدُّلَّ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَقْرَبُ إِلَى الْعِزِّ مِنَ التَّعَاوُنِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ؛
امام علی علیه السلام: آنگاه باشید که خواری در راه اطاعت خدا به عزت نزدیک تر است از یاری کردن یکدیگر برای نافرمانی خدا.
تحف العقول، ص ۲۱۷.

حدیث ۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ؛
امام علی علیه السلام: جهاد دری از درهای بهشت است که خداوند آن را بر روی اولیای خاص خود گشوده است.
نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

حدیث ۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
در وصیت به حسنین علیهما السلام فرمود: وَاللَّهِ وَاللَّهِ فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛
امام علی علیه السلام: خدا را خدا را در باره جهاد با مال و جان و زبان تان در راه خدا.
نهج البلاغه، نامه ۴۷.

حدیث ۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لِطَالِبِ الْعِلْمِ عِزُّ الدُّنْيَا وَفَوْزُ الْآخِرَةِ؛
امام علی علیه السلام: جوینده دانش را، عزت دنیا و رستگاری آخرت است.

. غرر الحکم و درر العلم ، ح ۷۳۴۹ .

حدیث ۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّفَرُ مِيزَانُ الْأَخْلَاقِ ؛

امام علی علیه السلام :سفر ترازوی اخلاق است .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۹۴ .

حدیث ۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلِّ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ ؛

امام علی علیه السلام :پیش از سفر از هم سفر جو یا شو .

. نهج البلاغه ، نامه ۳۱ .

حدیث ۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقَارِ الشَّيْبَ نُورٌ وَ زَيْتُهُ ؛

امام علی علیه السلام :وقار پیری ، روشنایی و زیور است .

. غرر الحکم و درر الکلم ، ح ۱۰۰۷۶ .

حدیث ۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَبَيَّنَ فَلْيَأْخُذِ الْبِرَاءَةَ مِنْ وَلِيِّهِ وَ إِلَّا فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ ؛

امام علی علیه السلام :دام پزشک هنگام مداوای دام باید از صاحب آنها برائت نامه (اجازه) بگیرد و گرنه به ازای (صدمه دیدن یا

تلف شدن مال) ضامن است .

. الکافی ، ج ۷ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لِيُرْفَهُ عَلَى اللَّاعِبِ وَ لِيَسْتَأْنِ بِالتَّقْبِ وَ الظَّالِعِ ؛

امام علی علیه السلام :و باید شتر خسته را استراحت دهد و آن را ، که آسیب دیده یا از رفتن ناتوان شده ، آرام براند .

. نهج البلاغه ، نامه ۲۵ .

حدیث ۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ . . . يُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ ؛
 امام علی علیه السلام : حق فرزند بر پدر این است که به او قرآن خواندن بیاموزد .
 . نهج البلاغه ، حکمت ۳۹۹ .

حدیث ۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ ؛
 امام علی علیه السلام : فرزندان خود را به آموختن دانش وا دارید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۱ .

حدیث ۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَصْلِحُ . . . أَنْ يَعِدَ أَحَدُكُمْ صَبِيَّهُ ثُمَّ لَا يَفِي لَهُ ؛
 امام علی علیه السلام : شایسته نیست فردی از شما به کودکش وعده ای دهد و به آن وفا نکند .
 . الأمالی ، صدوق ، ص ۳۴۲ .

حدیث ۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ صَبَا ؛
 امام علی علیه السلام : هر که بچه ای دارد ، بیجگی کند (با او کودکانه رفتار کند) .
 . الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۰ .

حدیث ۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ ؛
 امام علی علیه السلام : هنگام خشم نباید تأدیب (تنبیه بدنی) کرد .
 . غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۵۲۹ .

حدیث ۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُوْتُ الْأَجْسَادِ الطَّعَامُ وَ قُوْتُ الْأَرْوَاحِ الْإِطْعَامُ ؛

امام علی علیه السلام: غذا خوراک بدن است و خوراک جان ها ، اطعام کردن .
مشکاة الأنوار ، ح ۱۸۹۴ .

حدیث ۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِوَامُ الْعَيْشِ حُسْنُ التَّقْدِيرِ وَ مِلَاكُهُ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛

امام علی علیه السلام: پایداری زندگی به برنامه ریزی درست و وسیله رسیدن به آن ، مدیریت صحیح است .
غررالحکم و دررالکلم ، ح ۶۸۰۷ .

حدیث ۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ ؛

امام علی علیه السلام: عاقبت اندیشی پیش از عمل ، تو را از پشیمانی در امان می دارد .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۵۴ .

حدیث ۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ نَظْمِ أَمْرِكُمْ ؛

امام علی علیه السلام: شما را به تقوای الهی و نظم در کارتان سفارش می کنم .
نهج البلاغه ، نامه ۴۷ .

حدیث ۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَدْلُ شَيْءٍ عَلَى غَزَاةِ الْعَقْلِ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛

امام علی علیه السلام: بزرگ ترین دلیل بر خردمندی ، نیک عاقبت نگری است .
غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۱۵۱ .

حدیث ۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَاضِي يَوْمِكَ فَايْتُ وَ آتِيهِ مُتَّهَمٌ وَ وَقْتُكَ مُغْتَنَّمٌ فَبَادِرِ فِيهِ فُرْصَةَ الْإِمْكَانِ ؛

امام علی علیه السلام: دیروزت از دست رفت و به فردایت یقین نیست و امروزت غنیمت است ؛ پس این فرصت به دست آمده را دریاب .

. همان ، ح ۹۸۴۰ .

حدیث ۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَحْدَاثُ الْأَشْيَاءِ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا إِحْتَاجُوا إِلَيْهَا ؛

امام علی علیه السلام : بهترین چیزی که نوجوانان باید فراگیرند ، چیزهایی است که در بزرگ سالی خود به آنها نیاز خواهند داشت

. شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲ ، ص ۳۳۳ .

حدیث ۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدِيثَ فَاتَّزَكْ لَهُ مَوْضِعًا مِنْ ذَنْبِهِ لِئَلَّا يَحْمِلَهُ الْإِخْرَاجُ عَنِ الْمُكَابَرَةِ ؛

امام علی علیه السلام : هرگاه نوجوانی را سرزنش می کنی ، جایی برای عذرخواهی از گناهش برای او باقی بگذار تا نیافتن راهی برای عذرخواهی ، او را به ستیزه جویی نکشانند .

. همان ، ج ۲۰ ، ص ۳۳۳ .

حدیث ۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ ، مَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ ؛

امام علی علیه السلام : قلب نوجوان ، همچون زمین ناکشته است که هر چه در آن افکنده شود می پذیرد .

. نهج البلاغه ، نامه ۳۱ .

حدیث ۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكُتُبُ بَسَاتِينُ الْعُلَمَاءِ ؛

امام علی علیه السلام : کتاب ها بوستان های دانشمندان اند .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۹۹۱ .

حدیث ۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعَمَ الْمُحَدَّثُ الْكِتَابُ ؛

امام علی علیه السلام : چه سخن گوی خوبی است کتاب!

. همان ، ح ۹۹۱ .

حدیث ۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَسَلَّى بِالْكِتَابِ لَمْ تَفْتُهُ سَلْوَةٌ ؛
 امام علی علیه السلام : کسی که با کتاب آرامش یابد ، هیچ آرامشی را از دست نداده است .
 . همان ، ح ۸۱۲۶ .

حدیث ۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَاعْمَلَ بِهِ وَانْشَرَهُ فِي أَهْلِهِ ؛
 امام علی علیه السلام : دانش بیاموز و آن را به کار بند و در میان اهلسش بپراکن .
 . أعلام الدین ، ص ۲۵۴ .

حدیث ۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِعْلَمُوا أَنَّ كَمَالَ الدِّينِ طَلَبُ الْعِلْمِ وَالْعَمَلُ بِهِ ؛
 امام علی علیه السلام : بدانید که کمال دین در طلب دانش و به کار بستن آن است .
 . الکافی ، ج ۱ ، ص ۳۰ .

حدیث ۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةُ الْجَنَّةِ ؛
 امام علی علیه السلام : مجلس دانش ، باغ بهشت است .
 . الدرّة الباهره ، ح ۳۵ .

حدیث ۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَنْظِرْ إِلَى مَا قَالَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ ؛
 امام علی علیه السلام : به گفته بنگر نه به گوینده آن .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۵۰۴۸ .

حدیث ۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَكْثَرَ مُدَارَسَةَ الْعِلْمِ لَمْ يَنْسَ مَا عَلِمَ وَ اسْتَفَادَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ؛

امام علی علیه السلام: هر که بحث علمی بسیار کند، آموخته هایش را از یاد نمی برد و آنچه را که نمی داند، فرا می گیرد.
همان، ح ۸۹۱۶.

حدیث ۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا فِقَهَ لِمَنْ لَا يُدِيمُ الدَّرْسَ ؛

امام علی علیه السلام: آن که آموختن را استمرار نمی بخشد، از درک دانش بی نصیب است.
همان، ح ۱۰۵۵۲.

حدیث ۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا عَمَلَ كَالْتَحْقِيقِ ؛

امام علی علیه السلام: هیچ کرداری مانند پژوهش نیست.
غررالحکم و دررالکلم، ح ۱۰۴۸۳.

حدیث ۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَضْلُ فِكْرٍ وَ تَفْهُمٍ أَنْجَعُ مِنْ فَضْلِ تَكَرُّرٍ وَ دِرَاسَةٍ ؛

امام علی علیه السلام: بسیار اندیشیدن و فهمیدن، سودمندتر است از تکرار بسیار و درس گرفتن.
همان، ح ۶۵۶۴.

حدیث ۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِالذَّرَايَاتِ لَا بِالرُّوَايَاتِ ؛

امام علی علیه السلام: بر شما باد به فهمیدن، نه نقل کردن.
میزان الحکمه، ح ۳۳۵۵.

حدیث ۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ ؛

امام علی علیه السلام: گنجایش هر ظرفی با آنچه در آن نهند، تنگ می شود، جز ظرف دانش که [هر چه در آن نهند] گسترش می یابد.

. نهج البلاغه ، حکمت ۲۰۵ .

حدیث ۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنَّا فِي غَزَاةٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَازْدَحَمَ النَّاسُ وَتَضَائِقُوا فِي الطَّرِيقِ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُنَادِيًا فَنَادَى: مَنْ ضَيَّقَ طَرِيقًا فَلَا جِهَادَ لَهُ؛

امام علی علیه السلام: در جنگی همراه پیامبر بودیم . مردم ازدحام کردند و راه تنگ شد . پیامبر به شخصی دستور داد تا ندا دهد : «هر کس راه را بند آورد هیچ جهادی نکرده است .»

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث ۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَلَا مَالٌ يَلْفِتُهُ وَلَا طَمَعٌ يُدْلُهُ ، دَابَّتْهُ رِجَالُهُ وَخَادِمُهُ يَدَاهُ ؛

امام علی علیه السلام درباره حضرت عیسی علیه السلام فرمودند: نه مال و ثروتی داشت که او را به خود مشغول گرداند و نه طمعی که به خواری اش اندازد ، مرکب او دو پایش بود و خدمت کارش دو دستش .

. نهج البلاغه ، خطبه ۱۶۰ .

حدیث ۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَالْحَزْمُ بِإِجَالِهِ الرَّأْيِ وَالرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْأَسْرَارِ ؛

امام علی علیه السلام: پیروزی با دوراندیشی به دست می آید ، و دوراندیشی با تبادل آرا ، و رأی با رازداری .

. نهج البلاغه ، حکمت ۴۸ .

حدیث ۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلُ النَّجْدَةِ الْقُوَّةُ وَتَمَرَتُهَا الظَّفَرُ ؛

امام علی علیه السلام: ریشه دلاوری توان مندی است و میوه اش پیروزی .

. میزان الحکمه ، ح ۱۱۳۵۴ .

حدیث ۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْتَعْمِلْ مَعَ عَدُوِّكَ مُرَاقَبَةَ الْإِمْكَانِ وَانْتِهَازَ الْفُرْصَةِ ، تَظْفَرْ ؛

امام علی علیه السلام: برای رویارویی با دشمن در انتظار قدرت و لحظه مناسب باش تا پیروز شوی .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۳۴۷ .

حدیث ۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْأَدَبِ مَا بَدَأَتْ بِهِ نَفْسُكَ ؛
امام علی علیه السلام : بهترین ادب آن است که از خود آغاز کنی .
. میزان الحکمه ، ح ۳۶۹ .

حدیث ۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَفَاكَ أَدْبًا لِنَفْسِكَ اجْتِنَابُ مَا تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ ؛
امام علی علیه السلام : برای تربیت کردن خود همین بس که از آنچه در دیگران نمی پسندی دوری کنی .
نهج البلاغه ، حکمت ۴۱۲ .

حدیث ۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْأَدَبِ أَنْ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَّى قَدْرَهُ ؛
امام علی علیه السلام : بهترین ادب آن است که انسان در حدّ و مرز خود بماند و از اندازه خویش فراتر نرود .
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۲۴۱ .

حدیث ۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلِّمُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ الْخَيْرَ وَأَدِّبُوهُمْ ؛
امام علی علیه السلام : به خود و خانواده خود خوبی بیاموزید و آنان را تربیت کنید .
. میزان الحکمه ، ح ۴۰۰ .

حدیث ۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طُوبَى لِمَنْ أَحْسَنَ إِلَى الْعِبَادِ وَ تَزَوَّدَ لِلْمَعَادِ ؛
امام علی علیه السلام : خوشا به حال آن که به بندگان خدا نیکی کند و برای آخرت خود زاد و توشه برگیرد .
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۵۹۵۵ .

حدیث ۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمَا تُعِينُ تُعَانُ ؛

امام علی علیه السلام : آن گونه که یاری می کنی ، یاری می شوی .
همان ، ح ۷۲۰۹ .

حدیث ۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَحَبَّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ مَنْ أَعَانَ الْمُؤْمِنَ الْفَقِيرَ مِنَ الْفَقْرِ فِي دُنْيَاهُ وَ مَعَاشِهِ ؛

امام علی علیه السلام : محبوب ترین مؤمن نزد خداوند ، کسی است که مؤمن فقیری را ، در تنگدستی دنیا و گذران زندگی ، یاری رساند .
تحف العقول ، ص ۳۷۶ .

حدیث ۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِوَامُ الشَّرِيعَةِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَإِقَامَةُ الْحُدُودِ ؛

امام علی علیه السلام : استواری شریعت ، به امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است .
میزان الحکمه ، ح ۱۲۶۸۸ .

حدیث ۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَايَةُ الدِّينِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَإِقَامَةُ الْحُدُودِ ؛

امام علی علیه السلام : غایت دین ، امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است .
غررالحکم و دررالکلم ، ح ۶۳۷۳ .

حدیث ۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَرَكَ إِنْكَارَ الْمُنْكَرِ بِقَلْبِهِ وَ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ فَهُوَ مَيِّتٌ بَيْنَ الْأَحْيَاءِ ؛

امام علی علیه السلام : آن که منکر را با قلب و دست و زبانش انکار نکند ، مرده ای است میان زندگان .
تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۱۸۱ .

حدیث ۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا كَنْفَتْهُ فِي بَحْرِ لُجِّي ؛

امام علی علیه السلام: تمام کارهای نیک، حتی جهاد در راه خداوند، در برابر امر به معروف و نهی از منکر، چون دمیدنی است به دریایی موج.

. نهج البلاغه، حکمت ۳۷۴.

حدیث ۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَدَى أَمِينًا وَ مَضَى رَشِيدًا وَ خَلَّفَ فِينَا رَأْيَةَ الْحَقِّ؛

امام علی علیه السلام: آن بزرگ، رسالت خویش را با امانت به انجام رساند و دنیا را ترک کرد، در حالی که راهنمای ما بود و پرچم حق را در میان ما باقی گذاشت.

. نهج البلاغه، خطبه ۱۰۰.

حدیث ۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَوْ سَكَّتِ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ؛

امام علی علیه السلام: اگر نادان خاموشی می‌گزید، مردم دچار اختلاف نمی‌شدند.

. بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۸۱.

حدیث ۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاضُعِ وَ التَّبَادُلِ وَ إِيَاكُمْ وَ التَّدَابُرِ وَ التَّقَاطُعِ؛

امام علی علیه السلام: بر شما باد به ارتباط و بخشش به یکدیگر و دوری‌گزیدن از جدایی و پشت کردن به یکدیگر.

. نهج البلاغه، نامه ۴۷.

حدیث ۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا بَرَأَ اللَّهُ نَسَمَةً خَيْرًا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ؛

امام علی علیه السلام: خداوند آفریده‌ای بهتر از محمد نیافریده است.

. الکافی، ج ۱، ص ۴۴۰.

حدیث ۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ دَائِمَ الْبَشْرِ، سَهْلَ الْخُلُقِ، لَيِّنَ الْجَانِبِ؛

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا، همواره خوش‌رو، خوش‌خو و نرم‌خو بود.

معانی الأخبار، ص ۸۳.

حدیث ۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

و لا تَدْفَعَنَّ صَلَاحًا دَعَاكَ إِلَيْهِ عَدُوُّكَ وَ لِلَّهِ فِيهِ رِضَىٰ ؛ فَإِنَّ فِي الصُّلْحِ دَعَاً لِجُنُودِكَ وَ رَاحَةً مِنْ هُمُومِكَ وَ أَمْنًا لِبِلَادِكَ ؛
 امام علی علیه السلام : اگر دشمن ، تو را به صلح فراخواند و خشنودی خدا در آن بود ، آن را ردّ مکن ؛ زیرا صلح مایه آسایش سپاهیان تو و راحتی خودت از اندوه ها و ایمنی سرزمین تو است .
 . نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث ۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

...فَإِنْ أُرِدْتَ مُجَاهِدَةَ عَدُوِّكَ فَلَنْ يَصْلِحَ لَكَ مِنْ شِيعَتِكَ مَنْ لَمْ يَصْلِحْ لِأَيِّكَ لِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَأَوْفَاءَ لَهُمْ، يُورِدُونَكَ ثُمَّ لَا يُصَدِرُونَكَ ؛
 امام علی علیه السلام : . . . و اگر بخواهی با دشمنت بجنگی [بدان که] کسانی که شمشیرشان سودی برای پدرت نداشت هرگز برای تو نیز سودی نخواهند داشت؛ زیرا آنان قومی بی وفا هستند که تو را وارد معرکه کارزار می کنند آن گاه برای بیرون آمدن از آن یاری ات نمی کنند .
 میزان الحکمه ، ح ۱۰۵۱۳ .

حدیث ۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَجَدْتُ الْمُسَالَمَةَ مَا لَمْ يَكُنْ وَهْنٌ لِلْإِسْلَامِ أَنْجَعَ مِنَ الْقِتَالِ ؛
 امام علی علیه السلام : من صلح را ، تا آن گاه که مایه وهن اسلام نباشد ، کارسازتر از جنگ یافته ام .
 . غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۱۳۸ .

حدیث ۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ لَمْ تَزَلْ مَظْلُومَةً ، مِنْ حَقِّهَا مَمْنُوعَةٌ وَ عَنِ مِيرَاثِهَا مَدْفُوعَةٌ ؛
 امام علی علیه السلام : فاطمه همواره مظلوم و از حق و میراث خود محروم بود .
 . الأُمَالِي ، طوسی ، ص ۱۵۵ .

حدیث ۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُرِّ الوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ ؛
 امام علی علیه السلام : نیکی به پدر و مادر بزرگ ترین فریضه است .

. همان ، ح ۲۲۶۷۳ .

حدیث ۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْمَرْأَةَ رِيحَانَةٌ وَ لَيْسَتْ بِقَهْرْمَانِيَّةٍ ؛
 امام علی علیه السلام : زن گل است و لطیف ، نه کارگزار و دلیر .
 . نهج البلاغه ، نامه ۳۱ .

حدیث ۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَبْتَهِّجَنَّ بِخَطَايَا غَيْرِكَ فَإِنَّكَ لَنْ تَمْلِكَ الْإِصَابَةَ أَبَدًا ؛
 امام علی علیه السلام : به خطای دیگران شاد مشو که همیشه از تو درست کاری سر نزنند .
 . غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۲۹۴ .

حدیث ۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَظُّمُوا أَقْدَارَكُمْ بِالْتَّعَافُلِ عَنِ الدَّنِيِّ مِنَ الْأُمُورِ ؛
 امام علی علیه السلام : با بی توجهی به امور پست ، بر ارزش خود بیفزایید .
 . تحف العقول ، ص ۲۲۴ .

حدیث ۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَقْهَرْ حَسَدَهُ كَانَ جَسَدُهُ قَبْرًا لِنَفْسِهِ ؛
 امام علی علیه السلام : هر که بر حسدش غالب نشود ، بدنش گورجانش خواهد شد .
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۵۸ .

حدیث ۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَهْنَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا ؛
 امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی را کسی دارد که از آنچه خداوند نصیب او کرده است خرسند باشد .
 . غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۳۹۷ .

حدیث ۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْعَمَلِ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ ؛
 امام علی علیه السلام: برترین کارها ، کاری است که برای خدا باشد .
 . همان ، ح ۲۹۵۸ .

حدیث ۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُقَلِّ مَالًا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ ؛
 امام علی علیه السلام: آنچه دوست نداری درباره ات گفته شود ، درباره دیگران مگوی .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۳۲ .

حدیث ۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا عَالَ مَنْ اقْتَصَدَ ؛
 امام علی علیه السلام: هر که میانه روی پیشه سازد ، گرفتار فقر نشود .
 نهج البلاغه ، حکمت ۱۴۰ .

حدیث ۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ صَنَّ بِعَرَضِهِ فَلْيَدَعْ الْمِرَاءَ ؛
 امام علی علیه السلام: هر که می خواهد آب روی خود را نگاه دارد ، باید از جدال پرهیزد .
 . همان ، حکمت ۳۶۲ .

حدیث ۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امضِ لِكُلِّ يَوْمٍ عَمَلَهُ ، فَإِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ مَا فِيهِ ؛
 امام علی علیه السلام: در هر روز کار همان روز را انجام ده ، که هر روز را کاری [ویژه] است .
 . همان ، نامه ۵۳ .

حدیث ۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبِشْرُ إِسْدَاءُ الصَّنِيعَةِ بِغَيْرِ مَوْوَنَةٍ ؛
 امام علی علیه السلام: خوش رویی احسانی است بی هزینه .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۵۰۳ .

حدیث ۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَلَائِكَةِ تَقْرِيعٌ ؛

امام علی علیه السلام : نصیحت کردن در حضور جمع ، سرکوفت است .

میزان الحکمه ، ح ۲۲۱۷۱ .

حدیث ۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْسَلَهُ عَلِيٌّ حِينَ فِتْرَةِ مِنَ الرُّسُلِ وَ طُولِ هَجْعَةٍ مِنَ الْأُمَّمِ وَ اعْتِزَامِ مِنَ الْفِتَنِ وَ انْتِشَارِ مِنَ الْأُمُورِ وَ تَلَطُّ مِنَ الْحُرُوبِ وَ الدُّنْيَا كَاسِفَةٌ النُّورِ ،
ظَاهِرَةٌ الْغُرُورِ عَلِيٌّ حِينَ اصْفِرَارِ مِنَ وَرَقِهَا وَ إِيَاسٍ مِنْ ثَمَرِهَا ؛

امام علی علیه السلام : خداوند او را در زمانی فرستاد که روزگاری بود پیامبری برانگیخته نشده بود ، و مردم در خوابی طولانی به سر می بردند ، و فتنه ها بالا گرفته و کارها پریشان شده بود ، و آتش جنگ ها شعله می کشید ، و دنیا بی فروغ و پر از مکر و فریب گشته ، برگ های درخت زندگی به زردی گراییده و از به بار نشستن آن قطع امید شده بود .

نهج البلاغه ، خطبه ۸۹ .

حدیث ۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْسَلَهُ بِالضِّيَاءِ وَ قَدَّمَ فِيهِ الْإِصْطِفَاءَ فَرَتَّقَ بِهِ الْمَفَاتِقَ وَ سَاوَرَ بِهِ الْمَغَالِبَ وَ دَلَّلَ بِهِ الضُّعُوبَةَ وَ سَيَّهَلَ بِهِ الْحُزُونََ حَتَّى سَيَّرَحَ الظَّلَالَ عَنْ يَمِينٍ وَ شِمَالٍ ؛

امام علی علیه السلام : او را با نور فرستاد و در گزینش مقدم داشت . به واسطه او گسستگی ها را به هم آورد و چیره جو را شکست داد و مشکلات را آسان و ناهمواری ها را هموار کرد تا جایی که گمراهی را از راست و چپ دور کرد .

میزان الحکمه ، ح ۱۹۸۴۱ .

حدیث ۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... إِلَى أَنْ بَعَثَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ لِإِنجَازِ عِدَّتِهِ وَ إِتْمَامِ تَبَوُّتِهِ ؛

امام علی علیه السلام : ... تا این که خداوند سبحان محمد پیامبر خود را فرستاد تا وعده خویش را به انجام رساند و سلسله نبوتش را کامل کند .

نهج البلاغه ، خطبه ۱ .

حدیث ۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَجَبٌ شَهْرِي وَ شَعْبَانُ شَهْرُ رَسُولِ اللَّهِ ؛
 امام علی علیه السلام : رجب ماه من و شعبان ماه رسول خدا است .
 . مصباح المتّهجد ، ص ۷۹۷ .

حدیث ۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَوْمُ شَعْبَانَ يَذْهَبُ بِسَوَاسِ الصَّدْرِ وَ بَلَابِلِ الْقَلْبِ ؛
 امام علی علیه السلام : روزه ماه شعبان ، وسواس دل و پریشانی های جان را از بین می برد .
 . الخصال ، ص ۶۱۲ .

حدیث ۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ النَّاسِ رَجُلٌ حَبَسَ نَفْسَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُجَاهِدُ أَعْدَاءَهُ يَلْتَمِسُ الْمَوْتَ أَوْ الْقَتْلَ فِي مَصَافٍ ؛
 امام علی علیه السلام : بهترین مردم کسی است که در راه خدا خویشتن داری می کند و با دشمنان او به نبرد برمی خیزد ، و مرگ یا کشته شدن در میدان نبرد را آرزو می کند .
 مستدرک الوسائل ، ج ۱۱ ، ص ۱۷ .

حدیث ۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ بِمَهْدِيْنَا تَنْقَطِعُ الْحُجَجُ فَهُوَ خَاتِمُ الْأَنْبِيَاءِ وَ مُنْقِذُ الْأُمَّةِ وَ مُتَهَيُّ النُّورِ وَ غَامِضُ السَّرِّ ؛
 امام علی علیه السلام : با مهدی ما حجّت ها گسسته می شود . او پایان بخش سلسله امامان ، نجات بخش امت و اوج نور و راز نهران است .
 همان ، ج ۷۷ ، ص ۳۰۰ .

حدیث ۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِّنَّا مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ ؛
 امام علی علیه السلام : مهدی مردی است از ما ، از نسل فاطمه .
 . میزان الحکمه ، ح ۱۱۶۵ .

حدیث ۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید نشوید .
بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۱۲۳ .

حدیث ۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُنْتَظِرُ لِأَمْرِنَا كَالْمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛

امام علی علیه السلام: آن که منتظر فرج ما است، همچون کسی است که در راه خدا در خون خود تپیده باشد.
کمال الدین ، ص ۶۴۵ .

حدیث ۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ شَبَابٌ لَا كُھُولَ فِيهِمْ ؛

امام علی علیه السلام: یاران مهدی جوان اند و میان سالی در میان آنان نیست .
الغیبه ، طوسی ، ص ۴۷۶ .

حدیث ۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ : «إِنَّ الْحَقَّ فِي آلِ مُحَمَّدٍ» فَعِنْدَ ذَلِكَ يَظْهَرُ الْمَهْدِيُّ عَلَى أَفْوَاهِ النَّاسِ وَ يَشْرَبُونَ حُبَّهُ فَلَا يَكُونُ لَهُمْ ذِكْرٌ غَيْرُهُ ؛
امام علی علیه السلام: .هرگاه آواز دهنده ای از آسمان آواز داد که . «همانا حق در میان خاندان محمد است» ، در آن هنگام نام مهدی بر سر زبان های مردم می افتد و از جام محبت او می نوشند و جز نام او بر زبان ندارند .
کنز العمال ، ح ۳۹۶۶۵ .

حدیث ۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِيَامُ الْقَلْبِ عَنِ الْفِكْرِ فِي الْآثَامِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ الْبَطْنِ عَنِ الطَّعَامِ ؛

امام علی علیه السلام: روزه دل ، اندیشیدن به گناهان ، برتر است از روزه شکم ؛ یعنی غذا خوردن .
میزان الحکمه ، ح ۱۰۹۴۸ .

حدیث ۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَ الدُّعَاءِ ؛

امام علی علیه السلام: بر شما باد در ماه رمضان به بسیاری استغفار و دعا .

. الکافی ، ج ۴ ، ص ۸۸ .

حدیث ۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاللَّهِ لَا بِنُ أَبِيطَالِبٍ آتَسُّ بِالْمَوْتِ مِنَ الطِّفْلِ بِثَدْيِ أُمِّهِ ؛
 امام علی علیه السلام : به خدا سوگند که پسر ابوطالب با مرگ مانوس تر است تا کودک که به پستان مادرش .
 . نهج البلاغه ، خطبه ۵ .

حدیث ۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعْزِمِ عَلَى مَالِكَ تَسْتَبِينَ الرَّشْدُ فِيهِ ؛
 امام علی علیه السلام : تصمیم به انجام دادن کاری که درستی آن برای روشن نیست مگیر .
 . میزان الحکمه ، ح ۱۲۹۲۲ .

حدیث ۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَلَامَةُ الدِّينِ وَالْدُّنْيَا فِي مُدَارَاةِ النَّاسِ ؛
 امام علی علیه السلام : سلامتی دین و دنیا در مدارا کردن با مردم است .
 . غررالحکم و دررالکم ، ح ۵۶۱۰ .

حدیث ۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْفِكْرُ فِي الْخَيْرِ يَدْعُو إِلَى الْعَمَلِ بِهِ ؛
 امام علی علیه السلام : اندیشیدن به خوبی ها آدمی را به انجام دادن آنها بر می انگیزد .
 . میزان الحکمه ، ح ۱۶۱۷۹ .

حدیث ۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَعِ الْمُمَارَاةَ وَ مُجَارَاةَ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ وَ لَا عِلْمَ ؛
 امام علی علیه السلام : ستیز و بگو مگوی با بی خرد بی دانش را واگذار .
 . الأمالی ، طوسی ، ص ۸ .

حدیث ۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَجْمَلُوا فِي الْخِطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ ؛
 امام علی علیه السلام : با مردم زیبا سخن بگویند تا پاسخ زیبا بشنویند .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۵۶۸ .

حدیث ۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ الظَّنِّ يُخَفِّفُ الْهَمَّ وَ يُنْجِي مِنَ تَقَلُّدِ الْإِثْمِ ؛
 امام علی علیه السلام : خوش بینی ، اندوه را می‌کاهد و از افتادن در بند گناه می‌رهاند .
 همان ، ح ۴۸۲۳ .

حدیث ۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اقْبَلْ عُذْرَ أَخِيكَ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ ، فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا ؛
 امام علی علیه السلام : عذر برادرت را بپذیر و اگر عذری نداشت ، عذری برایش بتراش .
 بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَيِّئَةٌ تَسُوؤُوكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ ؛
 امام علی علیه السلام : گناهی که اندوهگین ات کند ، نزد خدا بهتر است از کار نیکی که به خودپسندی گرفتارت سازد .
 نهج البلاغه ، حکمت ۴۶ .

حدیث ۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِرْحَمِ مَنْ دُونَكَ ، يَرْحَمَكَ مَنْ فَوْقَكَ ؛
 امام علی علیه السلام : به فرودست خود رحم کن ، تا فرادستت بر تو رحم آورد .
 غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۴۲۲ .

حدیث ۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْحَقَّ لَا يَعْرِفُ بِالرِّجَالِ إِعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ ؛
 امام علی علیه السلام : حق با شخصیت‌ها شناخته نمی‌شود ؛ حق را بشناس تا اهل آن را بشناسی .

. روضه الواعظین، ص ۳۱ .

حدیث ۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرَارُكُمْ الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفْرَقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ ؛
 امام علی علیه السلام : بدترین شما سخن چینان و تفرقه اندازان میان دوستان اند .
 . الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۶۹ .

حدیث ۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا عُمِرَ مَجْلِسٌ بِالْغَيْبَةِ إِلَّا خَرِبَ مِنَ الدِّينِ ؛
 امام علی علیه السلام : مجلسی که با غیبت آباد شود ، دین در آن تباہ می شود .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۵۹ .

حدیث ۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَرْبَعَةٌ مِنْ قُصُورِ الْجَنَّةِ فِي الدُّنْيَا: الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ وَ مَسْجِدُ الرَّسُولِ وَ مَسْجِدُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَ مَسْجِدُ الْكُوفَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : چهار قصر از قصرهای بهشت در دنیا هستند : مسجد الحرام ، مسجد الرسول ، مسجد بیت المقدس و مسجد کوفه .
 . بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبِلَ اللَّهَ صِيَامَهُ وَ شَكَرَ قِيَامَهُ ؛
 امام علی علیه السلام : امروز تنها عید کسی است که خداوند روزه اش را پذیرفته و شب زنده داری اش را سپاس گزارده است .
 . نهج البلاغه ، حکمت ۴۲۸ .

حدیث ۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا وَ إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيدًا وَ جَعَلَ لَكُمْ لَهُ أَهْلًا ، فَادْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ وَ ادْعُوهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ ؛
 امام علی علیه السلام : امروز روزی است که خداوند آن را برای شما عید قرار داد و شما را نیز شایسته آن ساخت ؛ پس به یاد خدا باشید تا او نیز به یاد شما باشد و او را بخوانید تا خواسته هایتان را اجابت کند .
 . کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۵۱۷ .

حدیث ۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الذُّنُوبِ ذُنُوبٌ لَا تُغْفَرُ إِلَّا بِعَرَفَاتٍ ؛
 امام علی علیه السلام : برخی از گناهان جز در عرفات بخشوده نمی شوند .
 . دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۲۹۴ .

حدیث ۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ الْاَمَانَ الْاَمَانَ یَوْمَ لَا یَنْفَعُ مَالٌ وَّ لَا بَنُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِیْمٍ ؛
 امام علی علیه السلام : خدایا! از تو امان می طلبم در آن روزی که نه مال و ثروت به کار می آید و نه فرزندان ، مگر کسی که با
 دلی پاک به سوی خدا بیاید .
 . همان ، ج ۹۴ ، ص ۱۰۹ .

حدیث ۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَقَدَّ اللّٰهُ وَ حَقُّ عَلَی اللّٰهِ اَنْ یُّكْرِمَ وَفِدَهُ وَ یَحْبُوَهُ بِالْمَغْفِرَةِ ؛
 امام علی علیه السلام : حج گزار و عمره گزار میهمان خدایند ، و بر خدا است که مهمانش را گرامی بدارد و او را با مغفرت خویش
 در میان گیرد .
 . تحف العقول ، ص ۱۲۳ .

حدیث ۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ حَجُّ النَّبِیِّ وَ الْعَمْرَةُ فَإِنَّهُمَا یَنْفِیانِ الْفَقْرَ وَ یُكْفِرَانِ الذَّنْبَ وَ یُوجِبَانِ الْجَنَّةَ ؛
 امام علی علیه السلام : حج و عمره فقر را از بین می برد ، گناهان را پاک و بهشت را واجب می کند .
 . همان ، ص ۱۴۹ .

حدیث ۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بَرُّ الْوَالِدِیْنِ اَكْبَرُ فَرِیضَةٍ ؛
 امام علی علیه السلام : نیکی به پدر و مادر، بزرگ ترین فریضه است .
 غررالحکم و دررالحکم، ح ۴۴۲۳ .

حدیث ۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثًا مَتَّابِعَةً لِعَيْرِ عَلَيْهِ كُتِبَ مُنَافِقًا ؛
 امام علی علیه السلام : هر کس سه جمعه پی در پی و بدون علت نماز جمعه را ترک کند ، در زمره منافقان است .
 . مستدرک الوسائل ، ج ۶ ، ص ۹ .

حدیث ۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينُ ؛
 خداوند انسان شاغل امین را دوست دارد.

کافی، ج ۵، ص ۱۱۳، ح ۱

حدیث ۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ ؛
 خداوند متواضعان را دوست دارد.

تحف العقول، ص ۱۴۳

حدیث ۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَقْلَ الْقَوِيمَ وَالْعَمَلَ الْمُسْتَقِيمَ ؛
 خداوند عقل استوار و کردار معتدل را دوست دارد.

غررالحکم، ح ۳۴۱۰

حدیث ۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ نِيَّةُ الْإِنْسَانِ لِلنَّاسِ جَمِيلَةً، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ نِيَّتُهُ فِي طَاعَتِهِ قَوِيَّةً غَيْرَ مَدْحُولَةٍ ؛
 خداوند دوست دارد که انسان نسبت به دیگران خوش نیت باشد، چنانکه دوستدارد نیتش در اطاعت از او محکم و خالص باشد.

غزرا الحکم، ح ۳۷۰۳

حدیث ۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُشْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَيَكْرَهُ لَهَا مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ وَيُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ وَيَعْرِفُ فَضْلِي وَيَطَأُ عَقْبِي وَيَنْظُرُ عَاقِبَتِي؛

خداوند دوست دارد مسلمانی را که آنچه برای خود می خواهد، برای برادر دینی اش نیز می خواهد و آنچه برای خود نمی پسندد، برای برادر دینی اش نیز نمی پسندد و او را به ولایت ما سفارش می کند و فضیلت مرا می شناسد و پا جای پای من می گذارد و در سرانجام کار من می اندیشد.

محاسن، ج ۱، ص ۷۲

حدیث ۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَيْبٌ دَوَّارٌ بَطِيْهُ قَدْ أَحْكَمَ مَرَاهِمَهُ وَأَحْمَى (أَمْضَى) مَوَاسِمَهُ يَضَعُ ذَلِكَ حَيْثُ الْحَاجَةُ إِلَيْهِ مِنْ قُلُوبٍ عَمِيٍّ وَ آذَانٍ صُمٍّ وَالسِّنَّةُ بِكُمْ مُسْتَبَعٌ بِدَوَائِهِ مَوَاضِعَ الْغَفْلَةِ وَ مَوَاطِنَ الْحَيْرَةِ...؛

پیامبر صلی الله علیه و آله پزشکی بودند که با دانش خود، همواره در میان مردم می گشتند، مرهم هایشان را به خوبی فراهم و ابزار کارشان را آماده می ساختند و آنها را هر جا که لازم بود، می گذاردند، در دل های کور و گوش های کر و زبان های گنگ، غفلتگاه ها و جایگاه های

نهج البلاغه، از خطبه ۱۰۸

حدیث ۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَهُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، أَجْوَدُ النَّاسِ كَفًّا وَ أَرْحَبُ النَّاسِ صِدْرًا وَ أَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً وَ أَوْفَى النَّاسِ ذِمَّةً وَ أَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً وَ أَكْرَمُهُمْ عِشْرَةً مَنْ رَأَاهُ بِدِيَهَةٍ هَابَهُوَ مَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ يَقُولُ نَاعَتُهُ: لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَ لَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛

او که خاتم پیامبران بود، بخشنده ترین، پر حوصله ترین، راستگو ترین، پاییندترین مردم به عهد و پیمان، نرم خوترین و خوش مصاحبت ترین مردم بود، هر کس بدون سابقه قبلی او را می دید، هیبتش او را می گرفت و هر کس با او معاشرت می نمود او را می شناخت دوستدارش می شد و هر کس می خواست او را تعریف کند، می گفت: نظیر او را پیش از او و پس از او ندیده ام.

بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۱۹۰

حدیث ۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَيْسَ الرَّجُلَ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذَا رَأَهُ مَعْمُومًا بِالْمُدَاعَبَةِ وَكَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُغِضُ الْمُعَبَّسَ فِي وَجْهِ إِخْوَانِهِ؛

هرگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از اصحاب خود را غمگین می دیدند، با شوخی او را خوشحال می کردند و می فرمودند: خداوند، کسی را که با برادران (دینی) اش باترشویی و چهره عبوس روبرو شود، دشمن می دارد.

رسائل شهید ثانی، ص ۳۲۶

از ۲۰۱ تا ۲۰۰۴

حدیث ۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يَذُمُّ أَحَدًا وَلَا يُعَيِّرُهُ وَلَا يَطْلُبُ عَثْرَاتِهِ وَلَا عَوْرَتَهُ وَلَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا فِيمَا رَجَا ثَوَابَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله، هرگز بدگویی کسی را نمی کردند، سرزنش نمی نمودند و در پیلغزش ها و اسرار دیگران نبودند و [درباره دیگران] چیزی جز خیر (خوبی) نمی گفتند.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۴

حدیث ۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا سُئِلَ شَيْئًا فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ قَالَ: نَعَمْ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ لَا يَفْعَلَ سَكَتَ وَكَانَ لَا يَقُولُ لَشَيْءٍ ... ؛

هرگاه از رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی تقاضا می شد، اگر ایشان آن را می خواستند انجام دهند، می فرمودند: بله و اگر نمی خواستند انجام دهند، سکوت می نمودند و هیچ گاه ایشان برای چیزی نه نمی گفتند.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۷

حدیث ۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يُؤَثِّرُ عَلَى الصَّلَاةِ عَشَاءً وَلَا غَيْرَهُ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ وَقْتَهَا كَانَتْ لَا يَعْرِفُ أَهْلًا وَلَا حَمِيمًا؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی مثل شام و غیر آن را بر نماز مقدم نمی داشتند و هنگامی که وقت نماز می رسید، گویی که هیچ یک از اهل خانه و دوستان را نمی شناختند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۷۸

حدیث ۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُنَّا إِذَا أَحْمَرَ النَّبَأُ وَ لَقِيَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَمَا يَكُونُ أَحَدٌ أَقْرَبَ إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ ؛
 وقتی که آتش جنگ بر افروخته می شد و دو لشکر به هم می رسیدند، به پیامبر پناهنده می شدیم و کسی نبود که از آن حضرت به دشمن نزدیک تر باشد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸

حدیث ۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَسُنَتْ خَلِيقَتُهُ طَابَتْ عِشْرَتُهُ؛
 هر کس خوش اخلاق باشد، زندگی اش پاکیزه و گوارا می گردد.

غررالحکم، ح ۸۱۵۳

حدیث ۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّنْظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ وَهُوَ طَهْوَرٌ لِلصَّلَاةِ؛
 لباس پاکیزه غم و اندوه را می برد و موجب پاکیزگی نماز است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۴، ح ۱۴

حدیث ۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَطْرَحَ الْحِقْدَ اسْتَرَاخَ قَلْبُهُ وَ لُبُّهُ؛
 هر کس کینه را از خود دور کند، قلب و عقلش آسوده می گردد.

غررالحکم، ح ۸۵۸۴

حدیث ۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى بُلْعِهِ الْكُفَافِ فَقَدِ انْتَضَمَ الرَّاحَةَ وَ تَبَوَّأَ حَفْصَ الدَّعَةِ؛

هر کس به اندازه ای که او را کفایت می کند، قناعت کند، به آسایش و نظم می رسد و در آسودگی و رفاه منزل می گیرد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۱

حدیث ۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ غَضَّ طَرْفَهُ أَرَاخَ قَلْبِهِ؛

هر کس چشم خود را [از نامحرم] فرو بندد، قلبش راحت می شود.

غررالحکم، ح ۹۱۲۲

حدیث ۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلُ الْعَقْلِ الْقُدْرَةُ وَ تَمَرَّتُهَا الشُّرُورُ؛

ریشه عقل، قدرت است و میوه آن شادی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۷، ح ۵۹

حدیث ۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَرَّبَ عَنِ الْأُوطَانِ فِي طَلَبِ الْعُلَا وَ سَافِرٍ فِي الْأَشْفَارِ خَمْسُ فَوَائِدَ تَفْرُجُ هَمَّ وَ اكْتِسَابُ مَعِيشَةٍ وَعِلْمٌ وَ آدَابٌ وَ صُحْبَةُ مَا جِدَّ؛

برای کسب بلند مرتبگی از وطن خود دور شو و سفر کن که در مسافرت پنج فایده است: برطرف شدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگواران.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۱۱۵، ح ۹۱۹۹

حدیث ۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا زَيَّنَّهُ بِالسَّكِينَةِ وَ الْحِلْمِ؛

هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را به آرامش و بردباری زینت می بخشد.

غررالحکم، ح ۴۰۹۹

حدیث ۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَهْنَى الْعَيْشِ اطْرَاحُ الْكُلْفِ؛
 گواراترین زندگی، رها کردن تکلف ها (تجملات) است.

غررالحکم، ح ۲۹۶۴

حدیث ۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَ سَلَامَةُ الدِّينِ؛
 خوش گمانی، مایه آسایش قلب و سلامت دین است.

غررالحکم، ح ۴۸۱۶

حدیث ۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ وَثِقَ بِأَنَّ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ لَنْ يَفُوتَهُ اسْتِرَاحَ قَلْبِهِ؛
 هر کس اطمینان داشته باشد که آنچه خداوند برایش تقدیر کرده است به او می رسد، دلش آرام می گیرد.

غررالحکم، ح ۸۷۶۳

حدیث ۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَوَقُّعُ الْفَرْجِ إِحْدَى الرَّاحَتَيْنِ؛
 انتظار گشایش، یکی از دو آسایش است.

غررالحکم، ح ۴۵۷۸

حدیث ۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْلَغُ مَا تَسْتَدِرُّ بِهِ الرَّحْمَةَ أَنْ تُضْمَرَ لِجَمِيعِ النَّاسِ الرَّحْمَةَ؛
 مؤثرترین وسیله جلب رحمت خدا این است که خیرخواه همه مردم باشی.

غررالحکم، ح ۳۳۵۳

حدیث ۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَصْلَحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ؛
 هر کس رابطه اش را با خدا اصلاح کند، خداوند رابطه او را با مردم اصلاح خواهد نمود.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۶۶، ح ۱۲

حدیث ۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَإِيَّاكَ ... أَنْ تَعِدَهُمْ فَتَبِيعَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ... فَإِنَّ الْخُلْفَ يوجبُ الْمَقْتَعِدَ لِلَّهِ وَالنَّاسِ؛
 پرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می شود.

نهج البلاغه، از نامه ۵۳

حدیث ۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ عَنِّي، وَاللَّهُ تَعَالَى سَأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ؛
 خداوند سبحان غذای فقرا را در اموال ثروتمندان قرار داده است، پس هیچ فقیری در دنیا گرسنگی نمی کشد مگر این که ثروتمندی حق او را نداده باشد و خداوند از اغنیادر این باره خواهد پرسید.

نهج البلاغه صبحی صالح، حکمت ۳۲۸

حدیث ۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الشَّفَاعَاتِ أَنْ تَشْفَعَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي نِكَاحٍ حَتَّى يَجْمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا؛
 بهترین وساطت، وساطت میان دو نفر برای ازدواج است تا این که خداوند آن دو را به یکدیگر برساند.

وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۴۵، ح ۲

حدیث ۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَثُرَتْ نِعْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ، فَإِنْ قَامَ فِيهَا بِمَا أُوجِبَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَلَيْهِ فَقَدْ عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَإِنْ مَنَعَ مَا أُوجِبَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فِيهَا فَقَدْ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ؛

هر کس نعمت های خدا بر او زیاد شود، نیازهای مردم به او زیاد می شود، حال اگر به آنچه خداوند در این باره بر او واجب کرده عمل کند، زمینه دوام آن نعمت ها را فراهم کرده، و اگر نکند آنها را در معرض نابودی قرار داده است.

غررالحکم، ح ۸۷۵۲

حدیث ۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْرَأَ أَوْ يَعْمَلَ عَمَلًا وَيَقُولُ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَإِنَّهُ يُبَارَكُ لَهُ فِيهِ؛

هر بنده ای بخواهد چیزی بخواند یا کاری انجام دهد و بسم الله الرحمن الرحيم بگوید، در کارش برکت داده می شود.

تفسیر الإمام العسکری علیه السلام، ص ۲۵

حدیث ۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَمَعَ إِلَى قَارِيٍّ يَقْرَأُهَا [بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ] كَانَ لَهُ بِقَدْرِ مَا لِلْقَارِيٍّ؛

هر کس به صدای قاری ای که بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت می کند گوش دهد، برای او آن خواهد بود، که برای قاری است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۷۱

حدیث ۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِسْمِ اللَّهِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَعَوْنٌ لِكُلِّ دَوَاءٍ؛

بسم الله، شفای هر دردی و یاری کننده هر دارویی است.

نزّه الناظر و تنبیه الخاطر، ص ۴۲

حدیث ۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا- فَمَنْ قَرَأَهَا (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) مُعْتَقِدًا لِمَوَالِئِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ مُنْقَادًا لِأَمْرِهَا مُؤْمِنًا بِظَاهِرِهَا وَ بَاطِنِهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِكُلِّ خَرَفٍ مِنْهَا حَسَنَةً كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهَا أَفْضَلُ مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا مِنْ أَصْنَافِ أَمْوَالِهَا وَ خَيْرَاتِهَا؛

هر که بسم الله الرحمن الرحيم را با اعتقاد و دوستی محمد و آل پاکش و با تسلیم در برابر دستوراتشان و با ایمان به ظاهر و باطنش بخواند خداوند عزیز و جلیل در مقابل هر حرف آن، چیزی برتر از دنیا و آنچه در آن است، از ثروت و خوبی‌ها را به او می‌بخشد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۷۰

حدیث ۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قولوا عند افتتاح كل أمر صغیر أو عظیم: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ؛ اَيُّ اَسْتَعِيْنُ عَلٰی هٰذَا اَلْاَمْرِ بِاللّٰهِ الَّذِي لَا يَحِقُّ الْعِبَادَةُ لِغَيْرِهِ، الْمُغِيْثِ اِذَا اسْتُعِيْثَ، الْمُجِیْبِ اِذَا دُعِيَ، الرَّحْمٰنِ الَّذِي يَرْحَمُ بِسِطِّ الرَّزْقِ عَلَيْنَا، الرَّحِیْمِ بِنَا فِیْ اَدْيَانِنَا وَ دُنْيَانَا وَ اٰخِرَتِنَا، خَفَّفَ عَلَيْنَا الدِّیْنَ وَ جَعَلَهُ سَهْلًا خَفِیْفًا، وَ هُوَ يَرْحَمُنَا بِتَمِيْمِزِنَا مِنْ اَعْدَائِهِ؛

هنگام آغاز هر کار کوچک و بزرگی بسم الله الرحمن الرحيم بگویند. یعنی برای اینکار، از خدا مدد می‌جویم. خدایی که جز او کسی سزاوار پرستش نیست. پناهگاه پناهجو و فریادرس فریاد خواه است. خداوند بخشنده‌ای که با گسترش روزی بر ما رحم می‌کند، مهربان به ما، در آیین و دنیا و آخرت‌مان. دین را بر ما آسان و سبک و سهل گرفت. و به ما رحم می‌کند با جدا کردن از دشمنانش.

التوحید، ص ۲۳۲

حدیث ۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَغْفُو عَنِ الزَّلَّةِ وَلَا يَشْتُرُ الْعَوْرَةَ؛

بدترین مردم کسی است که خطا را نمی‌بخشد و عیب (دیگران) را نمی‌پوشاند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۵، ح ۵۷۳۵

حدیث ۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْتَقِدُ الْاَمَانَةَ وَلَا يَجْتَنِبُ الْخِيَانَةَ؛

بدترین مردم کسی است که پایبند به امانت نباشد و از خیانت دوری نکند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۵، ح ۵۷۳۴

حدیث ۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَخْشَى النَّاسَ فِي رَبِّهِ وَلَا يَخْشَى رَبَّهُ فِي النَّاسِ؛

بدترین مردم کسانی هستند که در اطاعت از خدا از مردم بترسند ولی در اطاعت از مردم از خدا نترسند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۶، ح ۵۷۴۰

حدیث ۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَتَّبِعِي الْعَوَائِلَ لِلنَّاسِ؛

بدترین مردم کسی است که بدخواه دیگران باشد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۶، ح ۵۷۴۱

حدیث ۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَقْبَلُ الْعُذْرَ وَلَا يُقْبِلُ الذَّنْبَ؛

بدترین مردم کسی است که عذر را نمی پذیرد و گناه را نمی بخشد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۵، ح ۵۶۸۵

حدیث ۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ النَّمَطُ الْأَوْسَطُ؛

بهترین این امت، میانه روها هستند.

بحار الأنوار، ج ۴، ص ۴۱، ح ۱۸

حدیث ۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْقَبِيحِ بِالْجَمِيلِ؛

بهترین مردم کسی است که در برابر بدی، خوبی نماید.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۸، ح ۵۷۵۰

حدیث ۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْجَمِيلِ بِالْقَبِيحِ؛
 بدترین مردم کسی است که در برابر خوبی، بدی نماید.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۸، ح ۵۷۵۰

حدیث ۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْعِبَادِ مَنْ إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبَشَرَ وَإِذَا أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ؛
 بهترین بندگان خدا کسی است که اگر کار نیک انجام دهد شاد شود و اگر بدی نماید، آمرزش طلبد.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۳، ح ۵۰۱۹

حدیث ۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ؛
 بدترین مردم کسی است که خود را بهتر از دیگران بداند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۸، ح ۵۷۰۱

حدیث ۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَنَدَبَكَ إِلَى الْإِفْضَالِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛
 بهترین برادران (دینی) تو کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی و با کردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۴، ح ۵۰۲۲

حدیث ۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَغُشُّ النَّاسَ؛
 بدترین مردم کسی است که دیگران را فریب می دهد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۴، ح ۵۶۷۷

حدیث ۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَقْوَمُهُمْ لِلَّهِ بِالطَّاعَةِ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِمْ أَقْوَلُهُمْ بِالْحَقِّ وَلَوْ كَانَ مُرًّا فَإِنَّ الْحَقَّ بِهِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ؛
بهترین مردم نزد خدای متعال کسانی هستند که در اطاعت از خدا استوارترند چه بهسودشان باشد چه به ضررشان و حق گو باشند،
هر چند تلخ باشد، زیرا که آسمان ها و زمین براساس حق استوار است.

بحار الأنوار، ج ۳۲، ص ۴۰۱

حدیث ۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَّبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ عَمِيًّا لِمَعَايِهِ؛
بدترین مردم کسی است که در پی عیوب مردم باشد و عیوب خود را نبیند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۶، ح ۵۷۳۹

حدیث ۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ إِذَا أُعْطِيَ شَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِيَ صَبَرَ وَإِذَا ظَلِمَ غَفَرَ؛
بهترین مردم کسی است که چون چیزی به او داده شود شکر کند و چنانچه گرفتار شود صبر نماید و اگر به او ظلم شود درگذرد.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۳، ح ۵۰۲۰

حدیث ۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَشْكُرُ النُّعْمَةَ وَلَا يَوْعَى الحُرْمَةَ؛
بدترین مردم کسی است که نعمت را شکر نمی کند و حرمت را نگه نمی دارد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۰، ح ۵۷۰۵

حدیث ۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَظْلِمُ النَّاسَ؛

بدترین مردم کسی است که به مردم ظلم می کند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۴، ح ۵۶۷۶

حدیث ۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَتَّقُ بِأَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ وَلَا يَتَّقُ بِهِ أَحَدٌ لِسُوءِ فِعْلِهِ؛

بدترین مردم کسی است که به خاطر بدگمانیش به کسی اعتماد نمی کند و به خاطر کردار بدش کسی به او اعتماد نمی نماید.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۸، ح ۵۷۴۸

حدیث ۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صَلاَحِ الْجُمْهُورِ؛

کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است.

غررالحکم، ح ۹۳۶۱

حدیث ۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ يَصْلِحْ غَيْرَهُ؛

هر کس خودش را اصلاح نکند، نمی تواند دیگران را اصلاح نماید.

غررالحکم، ح ۸۹۹۰

حدیث ۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُونَا لِلظَّالِمِ خَصْمًا وَ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا؛

پیوسته دشمن ظالم و یاور مظلوم باشید.

نهج البلاغه، از نامه ۴۷

حدیث ۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ الْجِهَادَ وَ عَظَّمَهُ وَ جَعَلَهُ نَصْرَهُ وَ نَاصِرَهُ وَ اللَّهُ مَا صَلَحَتْ دُنْيَا وَ لَا دِينٌ إِلَّا بِهِ ؛
 در حقیقت خداوند جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگداشت و مایه پیروزی و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند کار دنیا و دین جز با جهاد درست نمی شود.

کافی، ج ۵، ص ۸، ح ۱۱

حدیث ۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ أَيُّمُ اللَّهِ مَا كَانَ قَوْمٌ قَطُّ فِي غَضٍّ نِعْمَةٍ مِنْ عَيْشٍ فَزَالَ عَنْهُمْ إِلَّا بِذُنُوبٍ اجْتَرَحَوْهَا، لِأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ. وَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزَلُ بِهِمُ النِّقْمُ وَ تَزُولُ عَنْهُمْ النِّعْمُ فَرَعُوا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّتِهِمْ وَ وَلَّاهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ وَ أَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ فَاسِدٍ؛
 به خدا سوگند، هرگز ملتی در زندگی مرفه و پر نعمتی نبوده اند و رفاه از آنانزائل نشده است، مگر به سبب گناهی که مرتکب شده اند، چرا که خداوند به بندگانش ظلم نمی کند. اگر مردم به هنگامی که بلاها و سختی ها بر آنان فرود می آمد و نعمت ها از دستشان می رفت، با نیت های خوب و دلی مشتاق به پروردگارش پناه می بردند، بی گمان هر از دست رفته ای به آنان باز می گشت و هر فاسدی اصلاح می شد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۸

حدیث ۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي إِصْلَاحِهَا سَعِدَ، مَنْ أَهْمَلَ نَفْسَهُ فِي لَذَاتِهَا شَقِيَوْ بَعْدَ؛
 هر کس برای اصلاح خود، خویشتن را به زحمت بیندازد، خوشبخت می شود هر کس خود را در لذت ها رها کند، بدبخت می گردد و بی بهره می ماند.

غررالحکم، ح ۸۲۴۶ و ح ۸۲۴۷

حدیث ۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَسْعَدُ أَمْرٌ إِلَّا بِطَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ لَا يَشْقَى أَمْرٌ إِلَّا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ ؛
 هیچ کس جز با اطاعت خدا خوشبخت نمی شود و جز با معصیت خدا بدبخت نمی گردد.

غررالحکم، ح ۱۰۸۴۸

حدیث ۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ حَقِيقَةَ السَّعَادَةِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالسَّعَادَةِ؛

براستی که حقیقت خوشبختی آن است که پایان کار انسان خوشبختی باشد و حقیقت بدبختی آن است که کار انسان به بدبختی خاتمه یابد.

معانی الأخبار، ص ۳۴۵، ح ۱

حدیث ۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوْفِيقُ مِنَ السَّعَادَةِ وَالْخِذْلَانُ مِنَ الشَّقَاوَةِ؛

توفیق [انجام کار نیک] از خوشبختی و بی توفیقی از بدبختی است.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲، ح ۷۰

حدیث ۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَسْعُدُ أَحَدٌ إِلَّا بِإِقَامَةِ حُدُودِ اللَّهِ وَلَا يَشْقَى أَحَدٌ إِلَّا بِإِضَاعَتِهَا؛

هیچ کس جز با اجرای حدود و احکام خدا خوشبخت نمی شود و جز با ضایع کردن آن بدبخت نمی گردد.

غررالحکم، ح ۱۰۸۵۳

حدیث ۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ وَ الشَّقِيُّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ؛

خوشبخت کسی است که از (سرنوشت) دیگران پند بگیرد و بدبخت کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.

نهج البلاغه، خطبه ۸۶

حدیث ۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا مُتَبِّئَةُ الْأَشْقِيَاءِ، الْأَخْرَجَةُ فَوْزُ السُّعْدَاءِ؛

دنيا آرزوی بدبختان و آخرت رستگاری خوشبختان است.

غررالحکم، ح ۶۹۴ و ۶۹۵

حدیث ۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا جَمَعْتَ الْمَالَ فَأَنْتَ فِيهِ وَكَيْلٌ لِّغَيْرِكَ يَسْعُدُ بِهِ وَتَشْقَى أَنْتَ؛

هرگاه مال اندوختی، تو در آن نماینده کس دیگری هستی که او با آن خوشبختی شود و تو بدبخت می گردی.

غررالحکم، ح ۴۱۳۵

حدیث ۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْسَّعِيدُ مَنْ سَعِدَتْ بِهِ رَعِيَّتُهُ وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَتْ بِهِ رَعِيَّتُهُ؛

خوشبخت کسی است که زیر دستانش بواسطه او خوشبخت شوند و بدبخت کسیاست که زیردستانش به واسطه او بدبخت شوند.

مناقب آل ابی طالب علیه السلام، ج ۲، ص ۳۷۰

حدیث ۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي الْمَوْتِ رَاحَةُ السُّعْدَاءِ، فِي الدُّنْيَا رَغْبَةُ الْأَشْقِيَاءِ؛

مرگ آسایش خوشبختان و دنیا خواهش بدبختان است.

غررالحکم، ح ۶۵۰۲ و ۶۵۰۳

حدیث ۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَسْعَدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا مَنْ عَدَلَ عَمَّا يَعْرِفُ ضَرَّهُ وَإِنَّ أَشْقَاهُمْ مَنْ أَتَبَعَ هَوَاهُ؛

خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش ضرر دارد، دوری کند و بدبخت ترین مردم کسی است که از

هوا و هوس خود پیروی نماید.

وقعة صفین، ص ۱۰۸

حدیث ۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَصِمَ السُّعْدَاءُ بِالْإِيمَانِ وَ خُذِلَ الْأَشْقِيَاءُ بِالْعِصْيَانِ مِنْ بَعْدِ اتِّجَاهِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِمْ بِالْبَيَانِ إِذْ وَضَحَ لَهُمْ مَنَارَ الْحَقِّ وَ سَبِيلَ الْهُدَى؛
خوشبختان، با ایمان محفوظ می مانند و بدبختان، پس از آن که حجت برایشان تمام شد و نشانه حق و راه هدایت روشن گردید، بر اثر گناه و نافرمانی خوار می شوند.

نهج السعادة، ج ۱، ص ۳۶۷

حدیث ۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ وَ الشَّقِيُّ مَنْ اتَّعَظَ بِهِ غَيْرُهُ؛
خوشبخت، کسی است که از (حال) دیگران عبرت بگیرد و بدبخت، کسی است کهمایه عبرت دیگران واقع شود.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۹، ص ۳۰۳

حدیث ۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِنْ كِتَابِهِ لَهُ إِلَى الْأَشْتَرِ: أَمْرُهُ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ إِثَارِ طَاعَتِهِ وَ اتِّبَاعِ مَا أَمَرَ بِهِ فِي كِتَابِهِ مِنْ فَرَائِضِهِ وَ سُنَنِهِ الَّتِي لَا يَسْعَدُ أَحَدٌ إِلَّا بِاتِّبَاعِهَا وَ لَا يَشْقَى إِلَّا مَعْجُودِهَا وَ إِضَاعَتِهَا؛
امیرالمؤمنین در نامه خود به مالک اشتر نوشته است: مالک را به پرهیز کاری و ترساز خدا و برگزیدن طاعت او و پیروی از واجبات و مستحبات خدا که در کتاب خود به آنها امر فرموده است فرمان می دهد، اعمالی که هیچ کس جز با انجام آنها خوشبخت و جز بانکار و فرو گذاشتن آنها بدبخت نمی گردد.

نهج البلاغه، نامه ۵۳

حدیث ۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تُخْلَفَنَّ وَرَاءَكَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ تُخَلِّفُهُ لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ إِمَارَ رَجُلٍ عَمِلَ فِيهِ بِطَاعَةِ اللَّهِ فَسَيَعِدُّ بِمَا شَقِيتَ بِهِ وَ أَمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ فَشَقِييمَا جَمَعَتْ لَهُ فَكُنْتَ عَوْنًا لَهُ عَلَى الْمُعْصِيَةِ وَ لَيْسَ أَحَدٌ هَذَيْنِ حَقِيقًا أَنْ تُؤْثِرَهُ عَلَيْهِنَّكَ؛
پس از خودت چیزی از دنیا بر جای مگذار زیرا آن را برای یکی از این دو خواهی گذارد. یا کسی که آن را در طاعت خدا به کار می برد پس با چیزی که تو با آن بدبخت شده ای، خوشبخت می شود. و یا کسی که با آن نافرمانی خدا را می کند و با آنچه تو برای او فراهم کردی بدبخت می شود پس تو در نافرمانی [خدا] یاور او هستی و هیچ یک از ایندو را شایسته نیست بر خودت مقدم

بداری.

نهج البلاغه، حکمت ۴۱۶

حدیث ۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ عَقَلْتَ أَمْرَكَ وَأَصَبْتَ مَعْرِفَةَ نَفْسِكَ فَأَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا وَازْهَدْ فِيهَا فَإِنَّهَا دَارُ الْأَشْقِيَاءِ وَ لَيْسَتْ بِدَارِ السُّعْدَاءِ؛

اگر در امور زندگی خود اندیشیده و خود را شناخته ای، پس از دنیا روی بگردان و از آن دل بکن، زیرا دنیا سرای بدبختان است نه سرای خوشبختان.

غررالحکم، ح ۳۷۳۳

حدیث ۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ الَّذِي وَضَعَهُ فِي الْخَلْقِ وَنَصَبَهُ لِاقَامَةِ الْحَقِّ ، فَلَا تُخَالِفْهُ فِي مِيزَانِهِ وَلَا تُعَارِضْهُ فِي سُلْطَانِهِ ؛

به راستی که عدالت ترازوی خدای سبحان است که در میان مردم قرار داده‌و برای برپاداشتن حق، نصب فرموده است، بنابراین، در ترازوی خداوند با او مخالفت نکن و با حکومتش مستیز.

غرر الحکم ، ح ۳۴۶۴

حدیث ۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ عَقَدْتَ إِيْمَانَكَ فَارْضَ بِالْمَقْضَى عَلَيْكَ وَ لَكَ وَ لَا تَرْجُحْ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَ أَنْتَظِرُ مَا آتَاكَ بِهِ الْقَدَرُ ؛

اگر ایمانت را محکم کرده ای، به خواست خدا خشنود باش، چه به زیان تو باشد و چه به سود تو، و به هیچ کس جز خدا امید نداشته باش و در انتظار چیزی باش که خداوند برایت پیش می آورد.

مختصر بصائر الدرجات ، ص ۱۳۹

حدیث ۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قَدَّرَ الْأَرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَقَلَّلَهَا ، وَ قَسَمَهَا عَلَى الضَّيِّقِ وَالسَّعَةِ ، فَعَدَلَفِيهَا لِيُبْتَلِيَ مَنْ أَرَادَ بِمَيْسُورِهَا وَمَعْسُورِهَا ، وَ لِيُخْتَبَرَ بِذَلِكَ الشُّكْرُ وَ الصَّبْرُ مِنْ غَنِيِّهَا وَ فَقِيرِهَا ؛

[خداوند] روزی همگان را تعیین کرد و آن را زیاد و کم نمود و در آن تنگی و گشایش قرار داد و عدالت ورزید تا با آسانی و سختی

آن، هر کس را بخواهد، بیازماید و سپاسگزاری و صبرِ ثروتمند و فقیر را امتحان نماید.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۱

حدیث ۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اَيُّمُ اللّٰهِ ، مَا كَانَ قَوْمٌ قَطُّ فِيْ غَضِّ نِعْمَةٍ مِنْ عَيْشٍ فَزَالَ عَنْهُمْ اِلَّا بَدُنُوْبٍ اِجْتَرَحُوْهَا لِاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلّٰمٍ لِّلْعَبِيْدِ؛

به خدا سوگند، هرگز نعمت گروهی که از زندگی خوش بهره مندند، از بینمی رود، جز به وسیله گناهی که مرتکب می شوند؛ چرا که خداوند هرگز به بندگان ظلم نمی کند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۸

حدیث ۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قَدْ سِئِلٌ عَنِ الْقَضَاءِ وَالْقَدْرِ - : لَا تَقُولُوا : وَ كَلَّمَهُمُ اللّٰهُ اِلَى اَنْفُسِهِمْ هَمْفُتُوْهُنَّوْهُ ، وَ لَا تَقُولُوا : اَجْبَرَهُمْ عَلٰى الْمَعَاصِي فَتُظَلَّمُوْهُ وَلٰكِنْ

قُولُوا : الْحَيِّرُ بِتَوْفِيقِ اللّٰهِ وَ الشَّرُّ بِخِذْلَانِ اللّٰهِ وَ كُلُّ سَابِقٌ فِيْ عِلْمِ اللّٰهِ ؛

وقتی که از حضرت علی علیه السلام درباره قضا و قدر، پرسیدند، فرمودند: نگویید: خدا آنان (گناهکاران) را به خودشان وانهاده است، که [با این سخن] خدا را سبک می کنید، و نگویید: خدا آنان را بر انجام دادن گناهان، مجبور ساخته است؛ که [با این سخن] به خدانسبت ظلم می دهید بلکه بگویید: خیر در سایه توفیق خدا و شر به خاطر یاری نشدن از جانب خداست و همه اینها از قبل در علم خداوند بوده است.

الاحتجاج، ج ۱، ص ۴۹۲، ح ۱۲۲

حدیث ۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذَا فَشَى الزَّنَا ظَهَرَ مَوْتُ الْفُجَاءَةِ ، وَ اِذَا جَارَ الْحَاكِمُ قَحَطَ الْمَطَرُ ؛

هرگاه زنا رواج پیدا کند، مرگ ناگهانی پدیدار می شود و هرگاه حاکم ستم کند، باران نمی بارد.

دعائم الإسلام، ج ۲، ص ۵۳۱، ح ۱۸۸۸

حدیث ۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا اَعْجَبَ هَذَا الْاِنْسَانَ مَسْرُوْرًا بِدَرْكٍ مَا لَمْ يَكُنْ لِيْفُوْتَهُ ، مَحْزُوْرًا عَلِيْفُوْتٍ مَا لَمْ يَكُنْ لِيْدْرِكُهُ ، وَ لَوْ اَنَّهُ فَكَّرَ لَاَبْصَرَ وَ عَلِمَ اَنَّهُ مُدَبَّرٌ ، وَ

أَنَّ الرِّزْقَ عَلَيْهِ مُقَدَّرٌ، وَلَا قُتِرَ عَلَى مَا تَيْسَّرَ، وَ لَمْ يَتَعَرَّضْ لِمَا تَعَسَّرَ؛

چه تعجب آور است این انسان! با رسیدن به چیزی که از دستش نمی رفت، خوشحالمی شود و برای از دست دادن چیزی که به آن نمی رسد، ناراحت می شود، در صورتی کهاگر فکر می کرد، می فهمید و می دانست که کارش برنامه ریزی شده است و روزی برایش تقدیر شده است و در نتیجه به آنچه آسان به دستش می رسد، اکتفا می کرد و آنچه را که سخت به دست می آید، دنبال نمی نمود.

تحف العقول، ص ۲۱۵

حدیث ۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ رَضِيَ بِمَا قَسَمَ لَهُ ، اسْتَرَاحَ قَلْبُهُ وَ بَدَنُهُ ؛
هر کس به آنچه برایش قسمت شده، راضی باشد، قلب و بدنش، آسوده می گردد.

شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۲۶۲، ح ۶۱

حدیث ۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَسْعَدُ أَحَدٌ إِلَّا بِإِقَامَةِ حُدُودِ اللَّهِ وَ لَا يَشْقَى أَحَدٌ إِلَّا بِإِضَاعَتِهَا ؛
هیچ کس جز با برپایی حدود خداوند خوش بخت و هیچ کس جز با ضایع کردن آنها، بدبخت نمی شود.

غرر الحکم، ح ۱۰۸۵۳

حدیث ۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللَّهُمَّ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ ، فَإِنَّكَ إِن تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ تُعِيدُ بِيَوْمَ لَمْ تَظْلِمْنِي ، أَضِيبِحْتُ أَتَقَى عِدْلَكَ وَ لَا أَخَافُ جَوْرَكَ ، يَا مَنْ هُوَ عَدْلٌ لَا يَجُورُ أَرْحَمَنِي ؛

خدایا! آن چنان که من سزاوارش هستم، با من رفتار نکن، زیرا اگر با من آن چنان رفتار کنی که سزاوار آنم، عذابم خواهی نمود، در حالی که بر من ظلم نکرده ای. من از عدالت تو می ترسم، نه ظلم کردن تو! پس، ای بسیار عادل که ظلم نمی کنی، بر من رحم کن!

کافی، ج ۴، ص ۴۳۳، ح ۵

حدیث ۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ الْكَذِبُ مِنْ خَلَائِقِ الْإِسْلَامِ؛
دروغگویی از اخلاق اسلام نیست.

غررالحکم، ج ۵، ص ۷۴، ح ۷۴۶۰

حدیث ۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
(علامه) الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْتِرَ الصَّدَقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُ يُشِينُفَعَكَ؛
(نشانه) ایمان، این است که راستگویی را هر چند به زیان تو باشد بر دروغگویی، گرچه به سود تو باشد، ترجیح دهی.

نهج البلاغه، حکمت ۴۵۸

حدیث ۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ صِدْقٌ حَدِيثٌ وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ وَعِفَّةٌ بَطْنٍ وَحُسْنُ خُلُقٍ؛
چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی، اداء امانت، حلال خوردن و خوش اخلاقی.

غررالحکم، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۲۱۴۲

حدیث ۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنْجَاةٍ وَكَرَامَةٍ وَالْكَاذِبُ عَلَى شُرْفِ مَهْوَاهٍ وَمَهَانَةٍ؛
راستگو در آستانه نجات و بزرگواری است و دروغگو در لبه پرتگاه و خواری.

نهج البلاغه، خطبه ۸۶

حدیث ۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَكْتَسِبُ الْكَاذِبُ بِكَذِبِهِ ثَلَاثًا: سَخَطَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاسْتِهَانَةَ النَّاسِ بِهِ وَمَقْتُ الْمَلَائِكَةِ لَهُ؛
دروغگو با دروغگویی خود سه چیز بدست می آورد: خشم خدا را نسبت به خود، نگاهتحقیرآمیز مردم را نسبت به خود و دشمنی فرشتگان را نسبت به خود.

غررالحکم، ج ۶، ص ۴۸۰، ح ۱۱۰۳۹

حدیث ۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُؤْمِنُ صَدُوقُ اللِّسَانِ بَدُولُ الْإِحْسَانِ؛
 مؤمن بسیار راستگو و بسیار نیکوکار است.

غررالحکم، ج ۲، ص ۹، ح ۱۵۹۶

حدیث ۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَبْلُغُ الصَّادِقَ بِصِدْقِهِ مَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِإِحْتِيَالِهِ؛
 راستگو، با راستگویی خود به همان می رسد که دروغگو با حيله گری خود.

غررالحکم، ج ۶، ص ۴۷۱، ح ۱۱۰۰۶

حدیث ۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُمَّ طَهِّرْ لِسَانِي مِنَ الْكُذِبِ؛
 خدایا زبانه را از دروغ پاک گردان.

بحار الأنوار، ج ۸۶، ص ۱۱۳

حدیث ۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَحَرَّى الصُّدُقَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤُنُ؛
 هر کس صداقت و راستگویی پیشه کند، بار زندگی برای او سبک می شود.

تحف العقول، ص ۹۱

حدیث ۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا السَّيْفُ الصَّارِمُ فِي كَفِّ الشُّجَاعِ بِأَعَزَّ لَهُ مِنَ الصُّدُقِ؛

شمشیر بُرنده در دست شجاع برای او دشمن شکن تر از راستگویی نیست.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۹۶، ح ۳۸۷

حدیث ۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُحَدِّثِ النَّاسَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ بِهِ، فَكَفَى بِذَلِكَ كَذِبًا؛

هر چه را شنیدی برای مردم بازگو مکن، که همین برای دروغگویی (تو) کافی است.

نهج البلاغه، از نامه ۶۹

حدیث ۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَقْبَحُ الصِّدْقِ ثَنَاءُ الرَّجُلِ عَلَى نَفْسِهِ؛

زشت ترین راستگویی، تعریف انسان از خودش می باشد.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۸۸، ح ۲۹۴۲

حدیث ۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمْرَانِ لَا يَنْفَكَانِ مِنَ الْكَذِبِ: كَثْرَةُ الْمَوَاعِيدِ، وَ شِدَّةُ الْأَعْتِدَارِ؛

دو چیز از دروغ جدا نمی شود: بسیار وعده دادن و به شدت عذرخواهی نمودن.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۷، ح ۲۸۲

حدیث ۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ الصِّدْقَ؛

هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، راستگویی را به او الهام می نماید.

غررالحکم، ج ۳، ص ۱۶۱، ح ۴۱۰۱

حدیث ۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكَذِبُ فِي الْعَاجِلَةِ عَارٌ وَفِي الْآجِلَةِ عَذَابُ النَّارِ؛
 دروغ در دنیا ننگ و عار است و در آخرت عذاب جهنم.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۱، ح ۱۷۰۸

حدیث ۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا: حُسْنَ الثَّقَةِ بِهِ، وَالْمَحَبَّةَ لَهُ، وَالْمَهَابَةَ عَنْهُ؛
 راستگو با راستگویی خود، سه چیز را به دست می آورد: اعتماد، محبت و شکوه (در دل ها).

غررالحکم، ج ۶، ص ۴۸۰، ح ۱۱۰۳۸

حدیث ۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ لِكَاذِبٍ أَمَانَةٌ، وَلَا لِفُجُورٍ صِيَانَةٌ؛
 دروغگو امانتدار نیست و بدکار، نگهدارنده اسرار.

غررالحکم، ج ۵، ص ۸۵، ح ۷۵۰۶

حدیث ۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِلْمُ غِطَاءٌ سَاتِرٌ وَالْعَقْلُ حِسَامٌ قَاطِعٌ، فَاسْتُرْ خَلَلَ خَلْقِكَ بِحِلْمِكَوَقَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ؛
 بردباری پرده ای پوشاننده و عقل شمشیری برنده است، پس عیبهای اخلاقی خود را با بردباری بپوشان و با عقلت به جنگ هوا و هوست برخیز.

نهج البلاغه، حکمت ۴۲۴

حدیث ۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ لَمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَعَلَّمْ فَإِنَّهُ قَلٌّ مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونُوا مِنْهُمْ؛
 اگر بردبار نیستی خود را بردبار جلوه ده، زیرا کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و بزودی یکی از آنان نشود.

نهج البلاغه، حکمت ۲۰۷

حدیث ۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِلْمُ يُطْفِئُ نَارَ الْغَضَبِ وَالْحِدَّةُ تُوجِّعُ إِحْرَاقَهُ؛
 بردباری آتش خشم را فرو می‌نشاند و تندی، آن را شعله‌ورتر می‌کند.

غررالحکم، ج ۲، ص ۱۲۳، ح ۲۰۶۳

حدیث ۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ الْحَلِيمُ مَنْ عَجَزَ فَهَجِمَ وَإِذَا قَدَرَ انْتَقَمَ، إِنَّمَا الْحَلِيمُ مَنْ إِذَا قَدَرَ عَفَا وَكَانَ الْحِلْمُ غَالِبًا عَلَى كُلِّ أَمْرِهِ؛
 کسی که چون ناتوان شود هجوم برد و چون قدرت یابد انتقام گیرد بردبار نیست، بلکه بردبار کسی است که قدرت داشته باشد اما گذشت کند و بردباری بر تمامی امور او غالب باشد.

غررالحکم، ج ۵، ص ۹۱، ح ۷۵۲۹

حدیث ۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُنْ بَطِيءَ الْغَضَبِ سَرِيْعَ الْفِيءِ مُجِبًّا لِقَبُولِ الْعُذْرِ؛
 دیر خشم و زود گذشت باش و قبولِ عذر را دوست بدار.

غررالحکم، ج ۴، ص ۶۰۷، ح ۷۱۶۵

حدیث ۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَلَمَ عَنْ عَدُوِّهِ ظَفِرَ بِهِ؛
 هر کس در مقابل دشمن بردبار باشد بر او پیروز می‌شود.

کنزالفوائد، ص ۱۴۷

حدیث ۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَسَّ الْقَرِينُ الْغَضَبُ: يُبْدِي الْمَعَائِبَ وَيُذْنِي الشَّرَّ وَيُبَاعِدُ الْخَيْرَ؛

خشم هم نشین بسیار بدی است: عیب‌ها را آشکار، بدی‌ها را نزدیک و خوبی‌ها را دور می‌کند.

غررالحکم، ج ۳، ص ۲۵۷، ح ۴۴۱۷

حدیث ۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ غَاظَكَ بِقُبْحِ السَّفَةِ عَلَيْكَ، فَغِظْهُ بِحُسْنِ الْجِلْمِ عَنْهُ؛

هر کس با زشتی سبکسری تو را خشمگین کرد تو با زیبایی بردباری او را بهخشم آور.

غررالحکم، ج ۵، ص ۳۳۳، ح ۸۶۲۰

حدیث ۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَقْدَرُ النَّاسِ عَلَى الصَّوَابِ مَنْ لَمْ يَغْضَبْ؛

تواناترین مردم در تشخیص درست کسی است که خشمگین نشود.

غررالحکم، ج ۲، ص ۴۰۸، ح ۳۰۴۷

حدیث ۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَعْدَى عَدُوٍّ لِلْمَرْءِ غَضَبُهُ وَشَهْوَتُهُ فَمَنْ مَلَكَهُمَا عَلَتْ دَرَجَتُهُ وَبَلَغَ غَايَتُهُ؛

بدترین دشمن آدمی خشم و شهوت اوست، پس هر کس آن دو را در اختیار بگیرد، مقامش بالا می‌رود و به هدفش می‌رسد.

غررالحکم، ح ۳۲۶۹

حدیث ۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَخْضَرُ النَّاسِ جَوَابًا مَنْ لَمْ يَغْضَبْ؛

حاضر جواب‌ترین مردم کسی است که خشمگین نشود.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۹۰، ح ۲۹۵۰

حدیث ۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ عَلَامَةِ أَحَدِهِمْ (الْمُتَّقِينَ) أَنَّكَ تَرَى لَهُ قُوَّةً فِي دِينٍ... وَحِرْصًا فِي عِلْمٍ وَعِلْمًا فِي حِلْمٍ؛

از نشانه های پرهیزکاران این است که می بینی در دین نیرومند... در کسب دانشحریص و دارای علم همراه با بردباری اند.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۳

حدیث ۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِدَّةُ الْغَضَبِ تُعَيِّرُ الْمُنْطِقَ وَتَقْطَعُ مَادَّةَ الْحُجَّةِ وَتُفَرِّقُ الْفَهْمَ؛

خشم شدید، چگونگی گفتار را تغییر می دهد، اساس استدلال را بر هم می ریزد و تمرکز فکری را از بین می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۴۲۸

حدیث ۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثُرَ مَالُكَ وَوَلَدُكَ، وَلَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثُرَ عِلْمُكَ وَيَعْظُمَ حِلْمُكَ؛

خیر آن نیست که ثروت و فرزندان زیاد شود، بلکه خیر آن است که دانشت بسیار و بردباریت افزون گردد.

نهج البلاغه، حکمت ۹۴

حدیث ۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ وَالْأَنَاةُ تَوَامِنُ، يُنْتِجُهُمَا عُلُوُّ الْهَمَّةِ؛

بردباری و وقار دو همزادند که همت عالی آنها را به وجود می آورد.

نهج البلاغه، حکمت ۴۶۰

حدیث ۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْتِجِبْ عَنِ الْغَضَبِ بِالْحِلْمِ، وَعُضِّ عَنِ الْوَهْمِ بِالْفَهْمِ؛

با بردباری خود را از خشم پنهان کن و با فهم و دانایی از وهم و خیال چشم پوش.

غررالحکم، ج ۲، ص ۱۹۹، ح ۲۳۶۵

حدیث ۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّكَ مُقَوِّمٌ بِأَدَبِكَ، فَزَيِّنْهُ بِالْحِلْمِ؛
 ارزش تو به ادب توست، پس آن را با بردباری آراسته کن.

غررالحکم، ج ۳، ص ۵۷، ح ۳۸۱۳

حدیث ۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا زَيَّنَّهُ بِالسَّكِينَةِ وَالْحِلْمِ؛
 هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد او را با آرامش و بردباری آراسته می گرداند.

غررالحکم، ج ۳، ص ۱۶۱، ح ۴۰۹۹

حدیث ۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوَّلُ عَوَظِ الْحَلِيمِ مِنْ حِلْمِهِ أَنَّ النَّاسَ أَنْصَارُهُ عَلَى الْجَاهِلِ؛
 اول نتیجه ای که شخص بردبار از بردباریش می گیرد، پشتیبانی مردم از او در برابر نادانان است.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۲۱۲

حدیث ۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِلْمُ نُورٌ جَوْهَرُهُ الْعَقْلُ؛
 بردباری نوری است که جوهره آن عقل است.

غررالحکم، ج ۱، ص ۳۱۱، ح ۱۱۸۵

حدیث ۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَضْعُ اللَّبَانِ يَشُدُّ الْأَضْرَاسَ وَيَنْفِي الْبَلْغَمَ وَيَذْهَبُ بَرِيحَ الْفَمِّ؛
جویدن کندر، دندان‌ها را محکم می‌کند و بلغم و رطوبات و بوی دهانرا می‌برد.

خصال، ص ۶۱۲

حدیث ۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْصَّلَاةُ حِضْنُ الرَّحْمَنِ وَمَذْحَرَةُ الشَّيْطَانِ؛
نماز، دژ محکم خداوند مهربان و وسیله راندن شیطان است.

غررالحکم، ح ۲۲۱۳

حدیث ۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَغْشَاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ لَمَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ؛
اگر نماز گزار می‌دانست تا چه حد مشمول رحمت الهی است، هرگز سر خود را از سجده بر نمی‌داشت.

غررالحکم، ح ۷۵۹۲

حدیث ۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَنْظُرُ فِيمَا تُصَلِّي وَ عَلَى مَا تُصَلِّي، إِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ وَجْهِهِ وَ حِلَّهُ فَلَا قَبُولَ؛
بنگرید در چه [لباسی] و بر چه [چیزی] نماز می‌گزارید، که اگر از راه صحیح و حلالش نباشد، قبول نخواهد شد.

تحف العقول، ص ۱۷۴

حدیث ۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَكْعَتَانِ مِنْ عَالِمٍ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِينَ رَكْعَةً مِنْ جَاهِلٍ؛
دو رکعت نماز دانشمند بهتر از هفتاد رکعت نماز نادان است.

اختصاص، ص ۲۴۵

حدیث ۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَتَّوَمَّنُ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ مُتَّكَاسَةً وَلَا نَاعِسًا وَلَا يُفَكِّرَنَّ فَيَنْفُسِهِ فَإِنَّهُ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ إِنَّمَا لِلْعَبْدِ مِنْ صَلَاتِهِ مَا أَقْبَلَ عَلَيْهِ مِنْهَا بِقَلْبِهِ؛

هیچ کس از شما کسل و خواب آلود به نماز نایستد و به خود نیندیشد؛ زیرا که نماز گزار در پیشگاه پروردگار خویش است. و برای بنده از نمازش تنها آنچه با دلش به آن توجه داشته، می ماند.

الخصال، ص ۶۱۳، ح ۱۰

حدیث ۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ عَمَلٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الصَّلَاةِ، فَلَا يَشْغَلُنْكُمْ عَنْ وَقَائِعِهَا شَيْءٌ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا؛

هیچ عملی نزد خداوند، محبوب تر از نماز نیست، پس هیچ کار دنیایی شما را در وقت نماز به خود مشغول ندارد.

خصال، ص ۶۲۱، ح ۱۰

حدیث ۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ أَكْثَرُهُمْ لَهُ مَسْأَلَةٌ؛

خداشناس ترین مردم، پر درخواست ترین آنان از خداست .

غرر الحکم ، ح ۳۲۶۰

حدیث ۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُلْتُ : اللَّهُمَّ لَا تُحَوِّجْنِي إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : يَا عَلِيُّ ، لَا تَقُولَنَّ هَكَذَا ، فَلَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَهُوَ مُحْتَاجٌ إِلَى النَّاسِ . فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَا أَقُولُ ؟ قَالَ : قُلْ : اللَّهُمَّ لَا تُحَوِّجْنِي إِلَى شَرَارِ خَلْقِكَ . قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ شَرَارُ خَلْقِهِ ؟ قَالَ : الَّذِينَ إِذَا أَعْطُوا مَنُوا وَ إِذَا مَنَعُوا عَابُوا ؛

من گفتم : بار خدایا! مرا محتاج احدی از خلقت مگردان . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: ای علی چنین نگو؛ زیرا هیچ کس نیست، مگر آن که به مردم نیازمند است . گفتم: پس چه بگویم، ای پیامبر خدا؟ فرمودند بگو: بار خدایا! مرا نیازمند بدان خلقت قرار مده. گفتم: ای پیامبر خدا، بدان خلق خدا کیانند؟ فرمودند: کسانی که هر گاه چیزی بدهند، منت گذارند و هر گاه ندهند، بد گویند.

تنبيه الخواطر ، ج ۱، ص ۳۹

حدیث ۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما زالت نعمة ولا نضارة عيش إلا بذنوب اجتروا إن الله ليس بظلام للعبيد ، ولو أنهم استقبلوا ذلك بالدعاء والابانة لم تزل ولو أنهم إذا نزلت بهم النعم وزالت عنهم النعم فرعوا إلى الله عز وجل بصدق من ثباتهم ولم يهنوا ولم يسرفوا ، لأصلح الله لهم كل فاسد ولرد عليهم كل صالح ؛

هیچ نعمت و شادابی زندگی ای ناپود نشد، مگر به سبب گناہانی که صاحبانشمرتکب شدند . خداوند هرگز به بندگان ستم نمی کند . اگر با دعا و ناله به استقبال بلامی رفتند ، آن نعمت ها و خوشی ها ناپود نمی شدند ، اگر زمانی که عذاب برایشان فرود آمد و نعمت هایشان را گرفت، با تبت پاک به خداوند عزوجل پناه می بردند و سستی و زیاده روی (و ستم بر خویشان) نمی کردند ، بی گمان خداوند ، نابسامانی آنان را بهسامان می آورد و خوبی ها را به ایشان بازمی گرداند.

خصال ، ص ۶۲۴، ح ۱۰

حدیث ۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بكاء العيون وحشية القلوب من رحمة الله تعالى ذكروه ، فإذا وجدتموها فاعتنموا الدعاء ولو أن عبدا بكى في أمه لرحم الله تعالى تلك الأمه لبكاء ذلك العبد ؛

گریه چشم ها و ترس دل ها ، از رحمت خداوند بلند نام است . بنابراین ، هر گاه اینها رادر خود یافتید ، دعا کردن را غنیمت شمارید . اگر در میان یک امت ، یک بنده هم گریه کند ، خداوند متعال به خاطر گریه آن بنده ، بر آن امت رحم می کند .

مکارم الأخلاق ، ص ۳۱۷

حدیث ۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن الله - تبارك و تعالى - أخفى أربعه في أربعه : أخفى رضاه في طاعته ، فربما وافق رضاه وأنت لا تعلم وأخفى سخطه في معصيته فلا تستصغر شئنا من معصيته فربما وافق سخطه معصيتهم أنت لا تعلم وأخفى إجابته في دعوته فلا تستصغر شئنا من دعائه فربما وافق إجابته وأنت لا تعلم وأخفى وليه في عبادته فلا تستصغر عبدا من عبده الله فربما يكون وليه وأنت لا تعلم ؛

خداوند تبارک و تعالی چهار چیز را در دل چهار چیز مخفی نموده است : خشنودی اش را در طاعتش مخفی نموده ، پس مبدا که چیزی از طاعت او را کوچک بشمارید ، زیرا ممکن است خشنودی او در همان باشد و تو نمی دانی . ناخشنودی اش رادر معصیتش مخفی کرده . پس مبدا که چیزی از معصیت او را کوچک بشمارید ، زیرا ممکن است ناخشنودی او در همان باشد و تو نمی دانی

اجابتش را در دعای از خود مخفی ساخته. پس چه بسا که اجابت او در همان باشد و تو نمی دانی و ولیّ اش را در میان بندگان مخفی نموده است. پس مبادا هیچ بنده ای از بندگان خدا را کوچک بشمارید؛ زیرا ای بسا، همو ولیّ او باشد و تو نمی دانی.

خصال، ص ۲۰۹، ح ۳۱

حدیث ۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سَمِعَ رَجُلًا يَدْعُو لِصَاحِبِهِ ، فَقَالَ : لَا أَرَاكَ اللَّهُ مُكْرُوها ! فَقَالَ : إِنَّمَا دَعَوْتُ لَهُ بِالْمَوْتِ ، لِأَنَّ مَنْ عَاشَ فِي الدُّنْيَا لَا بُدَّ أَنْ يَرَى الْمَكْرُوهَ ؛

شنیدند که شخصی برای دوستش، چنین دعا می کند الهی غم نبینی و گرفتار نشوی! امام علیه السلام فرمودند: تو در واقع برای مرگش دعا کردی؛ زیرا هر کس در دنیا زندگی می کند، ناچار، غم و گرفتاری می بیند.

شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۲۸۹، ح ۳۰۱

حدیث ۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَانَ فِيما وَعَظَ بِهِ لِقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ لِيُعْتَبِرَ مَنْ قَصِيرَ يَقِينَهُو ضَعُفَتْ نَيْتُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِو آتَاهُ رِزْقَهُ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَ لَا- حِيلَةٌ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَزِرُ رُفْقَهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ... فِي رَحِمِ أُمِّهِ... مِنْ لَبْنِ أُمِّهِ... مِنْ كَسْبِ أَبِيهِ... حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَ عَقَلَ وَ اكْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ وَ ظَنَّ الظُّنُونَ بِرَبِّهِ وَ جَحَدَ الْحَقُّوقَ فِي مَالِهِ وَ قَتَرَ عَلَى نَفْسِهِ وَ عِيَالِهِ، مَخَافَةَ إِقْتَارِ رِزْقٍ وَ سَوْءِ يَقِينٍ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى؛

از جمله اندر زهای لقمان به فرزندش این بود: فرزندم! کسی که در به دست آوردن روزی، یقینش [به خدا] اندک و نیتش [به روزی رسان] سست است، باید از آن عبرت آموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه جا از خلقتش روزی داد؛ بی آن که خودش در آن ها تلاش و برنامه ای داشته باشد. پس خدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیز روزی او را خواهد داد... در رحم مادرش... و از شیر مادرش... و از درآمد والدینش روزی او را داد... تا آن که بزرگ شد و عقلش رشد کرد و مستقلاً درآمد کسب کرد. در این هنگام بر خود سخت گرفت و به پروردگارش بدگمان شد و از ترس تنگدستی و یقین نداشتن به وعده خدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خود و خانواده اش را در سختی و تنگنا قرار داد.

خصال، ص ۱۲۲، ح ۱۱۴

حدیث ۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَمْعُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ التَّعْقِيبُ بَعْدَ الْعَدَاةِ وَ بَعْدَ الْعَصْرِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ صِلَةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ كَسْحُ الْفَنَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ مُوَسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْبُكُورِ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْإِسْتِغْفَارُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ اسْتِعْمَالُ

الْأَمَانَةُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَقَوْلُ الْحَقِّيزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَإِجَابَةُ الْمُؤَذِّنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تَرْكُ الْكَلَامِ فِي الْخَلَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تَرْكُ الْحِرْصِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ شُكْرُ الْمُنْعَمِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ اجْتِنَابُ الْيَمِينِ الْكَاذِبَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ الْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ أَكْلُ مَا يَشْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرُهَا الْفَقْرُ؛ دو نماز (ظهر با عصر و مغرب با عشا) را با هم خواندن، تعقیب بعد از نماز صبح و عصر، صله رحم، نظافت حریم خانه، همدردی و یاری نمودن برادر (دینی)، سحرخیزی در طلب روزی، استغفار، امانت داری، حق گویی، اجابت دعوت مؤذن، صحبت نکردن در توالی، ترک حرص، تشکر از ولی نعمت، پرهیز از قسم دروغ، شستن دست قبل از غذا، خوردن آنچه بیرون از سفره می افتد، روزی را زیاد می کنند و کسی که هر روز سی مرتبه خدا را تسبیح بگوید، خدای عزوجل هفتاد نوع بلا را از او دور می کند که آسانترین آن فقر است.

خصال، ص ۵۰۵

حدیث ۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ عَيْدًا وَ أَنْ ضَعْفَتْ حِيلَتُهُ وَ وَهِنَتْ مَكِيدَتُهُ أَنَّهُ لَنْ يُنْقَصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ وَ أَنْ قَوَى فِي شِدَّةِ الْحِيلَةِ وَ قُوَّةِ الْمَكِيدَةِ أَنَّهُ لَنْ يُزَادَ عَلَيَّ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ؛

بدانید که آنچه خداوند برای انسان مقدر کرده است، بی کم و کاست به او می رسد، هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راه های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرننگ و چاره اندیش باشد.

امالی مفید، ص ۲۰۷، ح ۳۹

حدیث ۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُوَ (رمضان) شَهْرٌ يَزِيدُ اللَّهُ فِيهِ الْأَرْزَاقَ وَ الْأَجَالَ وَ يَكْتُبُ فِيهِ وَفْدَ بَيْتِهِ وَ...؛

[رمضان] ماهی است که خداوند روزی ها و عمرها را در آن می افزاید و زائرانخانه اش را معین می کند.

فضائل الشهر الثلاثة، ص ۱۰۸

حدیث ۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعُسْرُ يُفْسِدُ الْأَخْلَاقَ، أَلْتَسَهَّلُ يُدِرُّ الْأَرْزَاقَ؛

سخت گیری، اخلاق را فاسد، آسان گیری روزی ها را فراوان می کند.

غررالحکم، ح ۸۰۲ و ۸۰۳

حدیث ۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَبْطَأَتِ الْأَرْزَاقُ عَلَيْكَ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ يُوسِّعْ عَلَيْكَ فِيهَا؛
 هرگاه در روزی تو تأخیر و تنگی پدید آمد، از خداوند آمرزش بخواه تا روزی را بر تو فراوان گرداند.

تحف العقول، ص ۱۷۴

حدیث ۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصُّحَّةُ أَفْضَلُ النَّعْمِ؛
 سلامتی بهترین نعمت است.

غررالحکم، ح ۱۰۵۰

حدیث ۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَعْدَةُ بَيْتُ الْأَدْوَاءِ وَالْحِمِيَّةُ رَأْسُ الدَّوَاءِ، وَعَوْدُ كُلِّ بَدَنِ مَا اعْتَادَ. لِاصِحَّةِ مَعَ النَّهْمِ؛
 معده سرای دردهاست و پرهیز، بهترین درمان. هر بدنی را به همان که خو می گیرد، عادت دهید. با پرخوری، تندرستی نخواهد بود.

بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۲۶۸، ح ۵۲

حدیث ۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَطَبَّبَ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَ لْيُنْصَحْ وَ لْيَجْتَهِدْ؛
 هر کس طبابت می کند، باید تقوای الهی پیشه کند، خیرخواه باشد و سعی خود را به کار برد.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۵۰۳

حدیث ۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شُرْبُ الدَّوَاءِ لِلْجَسَدِ كَالصَّابُونِ لِلثَّوْبِ، يُنْقِيهِ وَ لَكِنْ يُخْلِقُهُ؛
 نوشیدن دارو برای بدن، همانند صابون (پودر شوینده) برای لباس است که آن را تمیز می کند، اما فرسوده اش هم می کند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۰، ح ۴۲۲

حدیث ۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَحَبَّةَ أَنْوَاعِ الطَّعَامِ، اجْتَنَى ثِمَارَ فُنُونِ الْأَسْقَامِ ؛
 هر کس در دل خود، نهال علاقه به غذاهای گوناگون را بکارد، محصول بیماری هایگوناگون از آن می چیند.

غررالْحکَم، ح ۹۲۱۹

حدیث ۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا بَنِيَّ أَلَا أَعْلَمُكَ أَرْبَعَ خِصَالٍ تَسْتَعْنِيهَا عَنِ الطَّبِّ؟ فَقَالَ: بَلَى يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: لَا تَجْلِسَ عَلَيَّ
 الطَّعَامِ إِلَّا- وَأَنْتَ جَائِعٌ وَلَا تَقُمْ عَنِ الطَّعَامِ إِلَّا وَأَنْتَ تَشْتَهِيهِ، وَجُودِ الْمَضْغِ، وَإِذَا نِمْتَ فَأَعْرِضْ نَفْسَكَ عَلَيَّ الْخِلَاءِ فَإِذَا اسْتَعْمَلْتَ هَذَا
 اسْتَعْنَيْتَ عَنِ الطَّبِّ؛

در سفارشی به فرزند خود امام مجتبی علیه السلام فرمودند: فرزندم! آیا چهار نکته به تونیا موزم که با رعایت آنها از طبابت بی نیاز شوی؟ عرض کرد: چرا، ای امیر مؤمنان. حضرت فرمودند: تا گرسنه نشده ای غذا نخور و تا اشتها داری از غذا دست بکش و غذا را خوب بجو و قبل از خوابیدن قضای حاجت کن. اگر این نکات را رعایت کنی، از طبابتی نیاز می شوی.

خصال، ص ۲۲۹

حدیث ۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْحِجَامَةَ تُصَحِّحُ الْبَدَنَ وَتَشْدُّ الْعَقْلَ؛
 حجامت، بدن را سالم و عقل را تقویت می کند.

خصال، ص ۶۱۱، ح ۱۰

حدیث ۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا اتَّخَمْتُ قَطُّ. فَقِيلَ لَهُ: وَ لِمَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ؟ قَالَ: مَا رَفَعْتُ لُقْمَةً إِلَى فَمِي إِلَّا ذَكَرْتُ اسْمَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ عَلَيْهَا؛
 «هیچ گاه به سوء هاضمه مبتلا نشدم». پرسیدند: چرا؟ فرمودند: «زیرا هیچ لقمه ای بهسوی دهان نبردم، مگر این که نام خدا را بر آن، یاد کردم».

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۸، ح ۲۸۸

حدیث ۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُغَالُوا فِي مُهُورِ النِّسَاءِ فَيَكُونَ عِدَاوَةً؛

مهریه های زنان را سنگین نگیرید، که باعث کدورت و دشمنی می شود.

مکارم الاخلاق، ص ۲۳۷

حدیث ۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَوَاللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَلَا أَكْرَهْتُهَا عَلَىٰ أَمْرٍ حَتَّىٰ قَبَضَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِئِيَّهِ وَلَا أَغْضَبْتَنِي وَلَا عَصَتْ لِي أَمْرًا وَلَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنَكِّشُ عَنِّي الْهُمُومُ وَالْأَحْزَانُ؛

به خدا سوگند که هرگز بر فاطمه علیها السلام غضب نکردم و او را به کاری مجبور نساختم، تا آن که خداوند عزوجل او را به نزد خویش برد و او نیز مرا خشمگین نساخت و هرگز برخلاف خواست من عمل نکرد و من هرگاه به او نگاه می کردم، غصه ها و اندوه هایم برطرف می شد.

کشف الغمّة، ج ۱، ص ۳۶۳

حدیث ۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَغَرَّبَ عَنِ الْأَوْطَانِ فِي طَلَبِ الْعُلَىٰ وَ سَافَرَ فِي الْأَسْفَارِ خَمْسَ فَوَائِدَ: تَفَرُّجٌ هَمٌّ وَ اِكْتِسَابٌ مَعِيشَةٍ وَ عِلْمٌ وَ آدَابٌ وَ صُحْبَةٌ مَاجِدٍ؛

برای کسب مجد و عظمت از وطن خود دور شو و سفر کن، که در مسافرت پنجفایده است: برطرف شدن اندوه، به دست آوردن روزی، و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگان.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۱۱۵، ح ۹۱۹۹

حدیث ۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَنْصَافُ يَزْفَعُ الْخِلَافَ وَ يَوْجِبُ الْإِتِّلَافَ؛

انصاف، اختلافات را از بین می برد و باعث الفت و همبستگی می شود.

غررالحکم، ح ۱۷۰۲

حدیث ۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالتَّغَايِرَ فِي غَيْرِ مَوْضِعٍ غَيْرِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ يَدْعُو الصَّحِيحَةَ مِنْهُنَّ إِلَى السَّقَمِ وَلَكِنْ أَحْكِمِ أَمْرَهُنَّ فَإِنَّ رَأْيَتَ ذُنُبًا فَعَاجِلِ النَّكِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ وَالصَّغِيرِ وَإِيَّاكَ أَنْ تُعَاقِبَ فَتَعْظُمَ الذَّنْبُ وَتُهَوَّنَ الْعُتْبُ ؛

از غیرت نابه جا بپرهیز؛ چرا که این کار، زنان درستکار را به لغزش می کشاند؛ اما بر کارزنان، نظارت داشته باش و هرگاه گناهی [از آنان] دیدی، چه بزرگ و چه کوچک، از طریق نشان دادن ناخشنودی خویش، با آن برخورد کن و از مجازات کردن بپرهیز، چرا که گناه، بزرگ و تذکر، کم اثر می گردد.

تحف العقول، ص ۸۷

حدیث ۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَا يَهْتَأُ لِصَاحِبِهِنَّ عَيْشٌ: الْحَقْدُ، وَالْحَسَدُ، وَسُوءُ الْخُلُقِ ؛

سه چیز است که هر کس داشته باشد، زندگی بر او شیرین نیست: کینه، حسد و بد اخلاقی.

غررالحکم، ح ۴۶۶۳

حدیث ۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتْقًا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُمَا مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ؛

اگر درهای آسمان ها و زمین بر روی انسان بستن باشند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند، راه گشایشی در آنها برای او فراهم می کند و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد.

غررالحکم، ح ۷۵۹۹

حدیث ۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلًا - بِلَا - شَهْوَةٍ وَرَكَّبَ فِي الْبُهَائِمِ شَهْوَةً - بِلَا - عَقْلِ وَرَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْهِمَا فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَمَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبُهَائِمِ ؛

خداوند عزوجل، در وجود فرشتگان، عقل بدون شهوت و در چارپایان، شهوت بدون عقل و در وجود انسان، عقل و شهوت را با هم قرار داد، پس هر کس که عقلش بر شهوتش پیروز گردد، از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از

چارپایانبدتر است.

علل الشرایع، ص ۴، ح ۱

حدیث ۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْعَقْلُ حَيْثُ كَانَ آلِفٌ مَّالُوفٌ ؛
 عقل هر کجا باشد، انس گیرنده و الفت پذیر است.

غررالحکم، ح ۱۲۵۱

حدیث ۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُخَاطَبَ الْجَاهِلَ مُخَاطَبَةَ الطَّيِّبِ الْمَرِيضِ ؛
 شایسته است که برخورد عاقل با نادان، مانند برخورد طیب با بیمار باشد.

غررالحکم، ح ۱۰۹۴۴

حدیث ۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَسَادُ الْأَخْلَاقِ بِمُعَاشَرَةِ الشُّفَهَاءِ وَصَلَاحُ الْأَخْلَاقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ وَالْخَلْقُ أَشْكَالٌ فَكُلُّ يَعْْمَلُ عَلَي شَاكِلَتِهِ ؛
 معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با عقلا اخلاق را اصلاح می نماید و مردم متفاوتند، و هر کس بر حسب طینت خود رفتار می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۸۲، ح ۷۸

حدیث ۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَقَدْ سَبَقَ إِلَى جَنَاتِ عَدْنٍ أَقْوَامٌ مَا كَانُوا أَكْثَرَ النَّاسِ لَا صَوْمًا وَلَا صَلَاةً وَلَا حَجًّا وَلَا اِعْتِمَارًا وَلَكِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللَّهِ مَوَاعِظَهُ ؛
 گروه هایی به سوی بهشت برین (از دیگران) پیشی گرفتند که بیش از دیگران اهل روزه، نماز، حج و عمره نبودند، بلکه آنان در موعظه های الهی تعقل کردند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۱۳

حدیث ۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ وَ خَيْرُ مَا جَرَّبْتَ مَا وَعَظَكَ؛

عقل، اندوختن تجربه‌ها (و عمل به آن) است و بهترین تجربه، آن است که پندت داده.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

حدیث ۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ بَدْوَى الْعُقُولِ مِنَ الْحَاجَةِ إِلَى الْأَدَبِ كَمَا يَظْمَأُ الزَّرْعُ إِلَى الْمَطْرِ؛

نیاز عاقلان به ادب، همانند نیاز کشتزار به باران است.

غررالحکم، ح ۳۴۷۵

حدیث ۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَاوَرَ ذَوِي الْعُقُولِ اسْتِضَاءً بِأَنْوَارِ الْعُقُولِ؛

هر کس با عقلا مشورت کند، از نور عقل‌ها بهره می برد.

غررالحکم، ح ۸۶۳۴

حدیث ۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَاهِدْ شَهْوَتَكَ وَ غَالِبْ غَضَبَكَ وَ خَالَفْ سَوْءَ عَادَتِكَ، تَزُكُّ نَفْسُكَ وَيَكْمُلُ عَقْلُكَ وَ تَسْتَكْمِلُ ثَوَابَ رَبِّكَ؛

با هوا و هوس مبارزه کن، بر خشم مسلط شو و با عادت‌های بدت مخالفت کن، تاروحت پاک و عقلت کامل گردد و پاداش پروردگارت را به تمامی دریافت نمایی.

غررالحکم، ح ۴۷۶۰

حدیث ۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ مَنْ أَحْسَنَ صَنَائِعَهُ وَ وَضَعَ سَعْيَهُ فِي مَوَاضِعِهِ؛

عاقل کسی است که کارهایش را خوب انجام دهد و تلاشی که می کند، به جا باشد.

غررالحکم، ح ۱۷۹۸

حدیث ۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ الْعَاقِلُ مَنْ يَعْرِفُ الْخَيْرَ مِنَ الشَّرِّ وَلَكِنَّ الْعَاقِلَ مَنْ يَعْرِفُ خَيْرَ الشَّرِّينَ؛

عاقل، آن نیست که خوب را از بد تشخیص دهد. عاقل، کسی است که از میان دو بد، آن را که ضررش کمتر است، بشناسد.

مطالب السئول، ص ۲۵۰

حدیث ۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظَّنُّ الصَّوَابُ مِنْ شَيْمِ أَوْلِي الْأَبَابِ؛

خوش گمانی، از اخلاق عاقلان است.

غررالحکم، ح ۱۳۸۶

حدیث ۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا عِبَدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنَ الْعَقْلِ وَمَا تَمَّ عَقْلُ أَمْرٍ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ خِصَالُ شَتَّى: الْكُفْرُ وَالشَّرُّ مِنْهُ مَأْمُونَانِ وَالرُّشْدُ وَالْخَيْرُ مِنْهُ مَأْمُولَانِ وَفَضْلُ مَالِهِمْ بَدُولٌ وَفَضْلُ قَوْلِهِ مَكْفُوفٌ وَنَصِيئُهُ مِنَ الدُّنْيَا الْقَوْتُ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ دَهْرُهُ الدُّلَا حُبُّ إِلَيْهِ مَعَ اللَّهِ مِنَ الْعِزِّ مَعَ غَيْرِهِ وَالتَّوَاضُّعُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ الشَّرَفِ يَسْتَكْبِرُ قَلِيلًا لِمَعْرُوفٍ مِنْ غَيْرِهِ وَيَسْتَقِلُّ كَثِيرًا لِمَعْرُوفٍ مِنْ نَفْسِهِ وَيَرَى النَّاسَ كُلَّهُمْ خَيْرًا مِنْهُ وَإِنَّهُ شَرُّهُمْ فِي نَفْسِهِ وَهُوَ تَمَامُ الْأَمْرِ؛

خداوند با چیزی بهتر از عقل عبادت نشده است، و عقل کسی کامل نشود، مگر در او چند خصلت باشد: کفر و بدی از او انتظار نمی رود، رشد و خوبی در او امیدمی رود، زیادی ثروتش بخشوده و زیادی سخنش نگه داشته شده است، بهره او از دنیا تنها غذای روزانه است، در طول زندگی از دانش سیر نمی شود، خواری را با خداوند از عزت با دیگران، بیشتر دوست دارد، تواضع نزد او دوست داشتنی تر از شرف و بزرگی است، خوبی کم دیگران را بسیار و خوبی بسیار خود را کم می شمرد، همه مردم را از خودش بهتر و خود را نزد خویش از همه بدتر می داند و این مهم ترین خصلت است.

کافی، ج ۱، ص ۱۸، ح ۱۲

حدیث ۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا حِكْمَةً وَمَثَلًا وَالْأَحْمَقُ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَتْبَعَهَا حِلْفًا؛

عاقل، هر گاه سخن بگوید، آن را با سخنی حکیمانه و ضرب المثل همراه سازد و نادان هر گاه سخن بگوید، آن را با سوگند همراه کند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۹، ح ۳۰۶

حدیث ۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إْتَهَمُوا عُقُولَكُمْ فَإِنَّهُ مِنَ الثَّقَةِ بِهَا يَكُونُ الْخَطَاءُ؛

عقل خویش را زیر سؤال ببرید؛ زیرا از اعتماد به آن، خطاها سرچشمه می گیرد.

غررالحکم، ح ۲۵۷۰

حدیث ۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ مَنْ صَانَ لِسَانَهُ عَنِ الْغَيْبِ؛

عاقل کسی است که زبانش را از بدگویی پشت سر دیگران، نگه دارد.

غررالحکم، ح ۱۹۵۵

حدیث ۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْتِمِلْ مَا يَمُرُّ عَلَيْكَ فَإِنَّ الْأَحْتِمَالَ سِتْرُ الْغُيُوبِ وَإِنَّ الْعَاقِلَ نِصْفُهَا حِتْمَالٌ وَنِصْفُهُ تَغَافُلٌ؛

در برابر آنچه بر تو می گذرد، بردبار باش، زیرا بردباری، عیب ها را می پوشاند. بهراستی که نیمی از عقل، بردباری و نیمه دیگرش خود را به غفلت زدن است.

غررالحکم، ح ۲۳۷۸

حدیث ۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ اللَّيْبَ مِنَ اسْتَقْبَالِ وُجُوهِ الْأَرَاءِ بِفِكْرِ صَائِبٍ وَنَظَرٍ فِي الْعَوَاقِبِ؛

بدانید عاقل، کسی است که با فکر درست، به استقبال نظرات گوناگون برود و در عواقب امور بنگرد.

غررالحکم، ح ۲۷۷۸

حدیث ۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْقَلَ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ جِدُّهُ هَزْلَهُ وَ اسْتَظْهَرَ عَلَى هَوَاهُ بَعْقَلَهُ؛

عاقل کسی است که جدی اش از شوخی اش بیشتر باشد و با کمک عقلش بر هوا و هوسش پیروز گردد.

غررالحکم، ح ۳۳۵۵

حدیث ۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْعَقْلُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا التَّقَى وَ فَرْعُهَا الْحَيَاءُ وَ ثَمَرَتُهَا الْوَرَعُ فَالْتَقَى تَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى الْفَقْهِ فِي الدِّينِ وَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ الْحَيَاءِ يَدْعُو إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: إِلَى الْيَقِينِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ التَّوَاضُعِ وَ الْوَرَعُ يَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى صِدْقِ اللِّسَانِ وَ الْمَسَارَعَةِ إِلَى الْبِرِّ وَ تَرْكِ الشُّبُهَاتِ؛

عقل، درختی است که ریشه آن تقوا، شاخه هایش حیا و میوه آن، پارسایی است. تقوا به سه چیز دعوت می کند: دین شناسی، بی رغبتی به دنیا و دل بستگی به خداوند، و حیا به سه چیز دعوت می کند: یقین، خوش اخلاقی و تواضع، و پارسایی به سه چیز دعوت می کند: راستگویی، سرعت و شتاب در نیکی ها و دوری از کارهای شبهه ناک.

مواعظ العددیه، ص ۱۶۰

حدیث ۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْقَلَ النَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْنِهِ بَصِيرًا وَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ضَرِيرًا؛

عاقل ترین مردم کسی است که به عیب های خویش بینا و از عیوب دیگران، نابینا باشد.

غررالحکم، ح ۳۲۳۳

حدیث ۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ النَّاسِ عَقْلًا أَحْسَنُهُمْ تَقْدِيرًا لِمَعَاشِهِ وَ أَشَدَّهُمْ اهْتِمَامًا بِاصْلَاحِ مَعَادِهِ؛

عاقل ترین مردم کسی است که بهتر بتواند امور زندگی اش را برنامه ریزی کند و بر ایاصلاح آخرتش بیشتر همت نماید.

غررالحکم، ح ۳۳۴۰

حدیث ۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَلِيسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَلِيسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ؛
 همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.

غررالحکم، ح ۴۷۱۹ و ۴۷۲۰

حدیث ۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ وَ مَا شَرٌّ بِشَرٍّ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ وَ كُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَخْقُورٌ وَ كُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَاقِبَةٌ؛
 خیری که به دنبال آن آتش باشد، خیر نیست و شری که به دنبال آن بهشت باشد، شر نیست. هر نعمتی جز بهشت ناچیز است و هر بلایی جز آتش، سلامتی.

نهج البلاغه، حکمت ۳۸۷

حدیث ۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَبَسَ الْخَيْرَ تَعَرَّى مِنَ الشَّرِّ؛
 هر کس جامه «خوبی» به تن کند از «بدی» برهنه می گردد.

غررالحکم، ح ۸۰۸۵

حدیث ۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْخَيْرُ أَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ؛
 کار خوب آسان تر از کار بد است.

غررالحکم، ح ۱۱۹۹

حدیث ۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ لَا يُعْرِفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ، فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفْ أَهْلَهُ وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ؛

خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند. پس اگر می خواهی خوبی را بشناسی، خوبیکن تا اهل آن را بشناسی و اگر می خواهی بدی را بشناسی، تا اهلش را بشناسی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۴۱، ح ۲۶

حدیث ۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَفَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ؛

خوبی کننده بهتر از خودِ خوبی و بدی کننده بدتر از خودِ بدی است.

نهج البلاغه، حکمت ۳۲

حدیث ۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيِّنَ فِيهِ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ، فَخُذُوا نَهْجَ الْخَيْرِ تَهْتَدُوا وَأَصْدِفُوا عَنْ سَمِّ الشَّرِّ تَقْصِدُوا؛

خدای تعالی کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت. پس راه خوب را پیش گیرید تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جوئید تا به مقصد برسید.

نهج البلاغه، خطبه ۱۶۷

حدیث ۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَارِنْ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَبَايِنْ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ؛

با خوبان معاشرت کن تا از آنان باشی و از بدان دوری کن تا از آنان نباشی.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

حدیث ۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَجْزُ مَعَ لُزُومِ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ الْقُدْرَةِ مَعَ رُكُوبِ الشَّرِّ؛

ناتوانی همراه با خیر بهتر از توانمندی در خدمت شر است.

غررالحکم، ح ۱۹۷۳

حدیث ۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ، الْجَهْلُ أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ؛
 دانایی، ریشه همه خوبی ها و نادانی ریشه همه بدی هاست.

غررالحکم، ح ۸۱۸ و ۸۱۹

حدیث ۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّئِيمُ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُسَلَّمُ مِنْ شَرِّهِ وَلَا يُؤْمَنُ مِنْ غَوَائِلِهِ؛
 افراد پست به خیرشان امید و از شرشان امان و از به هلاکت انداختنشانیمنی نیست.

غررالحکم، ح ۱۹۳۰

حدیث ۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ لِسَانَ الْمُؤْمِنِ مِنْ وَرَاءِ قَلْبِهِ وَإِنَّ قَلْبَ الْمُنَافِقِ مِنْ وَرَاءِ لِسَانِهِ، لِأَنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِكَلَامٍ تَدَبَّرَهُ فِي نَفْسِهِ، فَإِنْ كَانَ خَيْرًا أَبْدَاهُ
 وَإِنْ كَانَ شَرًّا وَاوَارَاهُ وَإِنَّ الْمُنَافِقَ يَتَكَلَّمُ بِمَا أَتَى عَلَى لِسَانِهِ لَا يَدْرِي مَاذَا لَهُ وَمَاذَا عَلَيْهِ؛
 زبان مؤمن، در پشت دل اوست و دل منافق، در پشت زبان او، زیرا مؤمن هر گاه بخواهد سخنی بگوید، ابتدا درباره آن می اندیشد،
 اگر خوب بود اظهارش می کند و اگر بد بود آن را پنهان می دارد. اما منافق هر چه به زبانش آید می گوید، بی آن که بداند
 چه سخنی به سود او و چه سخنی به زیان اوست.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶

حدیث ۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ؛
 با خشم، تربیت [ممکن] نیست .

غررالحکم، ح ۱۰۵۲۹

حدیث ۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَخَيَّرُوا لِلرِّضَاعِ كَمَا تَتَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ، فَإِنَّ الرِّضَاعَ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ ؛
 برای شیردادن ، [دایه های شایسته]انتخاب کنید، همان گونه که برای ازدواجانتخاب می کنید ، چرا که شیر ، طبیعت ها را تغییر می دهد .

قرب الاسناد ، ص ۹۳ ، ح ۳۱۲

حدیث ۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ وَيُحَسِّنَ آدَبَهُ، وَيُعَلِّمَهَا الْقُرْآنَ ؛
 حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام خوب بر او بگذارد و او را خوب تربیت کند و قرآن بهاو بیاموزد .

نهج البلاغه ، حکمت ۳۹۹

حدیث ۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ ؛
 هر کس در خردسالی سؤال کند، در بزرگ سالی اش پاسخ می دهد .

غرر الحکم ، ح ۸۲۷۳

حدیث ۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَبْصَرَ رَجُلًا لَهُ وَلَدَانِ فَقَبَّلَ أَحَدَهُمَا وَتَرَكَ الْآخَرَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَهَلَّا وَاسَيْتَ بَيْنَهُمَا ؛
 پیامبر صلی الله علیه و آله کسی را دیدند که دو فرزند داشت . یکی را بوسید و دیگری را رها کرد . پیامبر خدا به او فرمودند : چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟ .

جعفریات ، ص ۵۵

حدیث ۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشْبُ نِيرَانُ اللَّجَاجِ ؛
 زیاده روی در سرزنش کردن ، آتش لجاجت را شعله ور می سازد .

تحف العقول ، ص ۸۴

حدیث ۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْرَأَ أَوْ يَعْمَلَ عَمَلًا فَيَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَإِنَّهُ يُبَارَكُ لَهُ فِيهِ؛
 هرگاه بنده ای بخواند چیزی بخواند و یا کاری انجام دهد و بسم الله الرحمن الرحيم بگوید در کارش برکت داده می شود.

بحار الأنوار، ج ۹۲، ص ۲۴۲، ح ۴۸

حدیث ۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الذُّكْرُ يُونِسُ اللَّبِّ وَيُنِيرُ الْقَلْبَ وَيَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ؛
 یاد خدا عقل را آرامش می دهد، دل را روشن می کند و رحمت او را فرود می آورد.

غررالحکم، ح ۱۸۵۸

حدیث ۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَرَكَ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ شَيْئًا عَوَّضَهُ اللَّهُ خَيْرًا مِمَّا تَرَكَ؛
 هر کس به خاطر خدای سبحان از چیزی بگذرد، خداوند بهتر از آن را به او عوض خواهد داد.

غررالحکم، ح ۸۹۰۹

حدیث ۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتَقَا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُمَنْهَا مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛
 اگر آسمان ها و زمین، راه را بر بنده ای بیندند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند حتماً راه گشایشی برای او فراهم خواهد کرد و از جایی که گمان ندارد روزی اش خواهد داد.

غررالحکم، ح ۷۵۹۹

حدیث ۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ نَزَلُ بِهِمُ النَّقْمُ وَتَزُولُ عَنْهُمْ النَّعْمُ ، فَرَعُوا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نِيَّاتِهِمْ وَوَلَّهِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ ، وَأَصْلَحَ لَهُمْ كُلِّفَاسِدٍ؛

اگر مردم به هنگامی که بلاها بر آنان فرود می آمد و نعمت ها از دستشان می رفت، بانیتهای خوب و دلی مشتاق به پروردگارشان پناه می بردند، بی گمان هر از دسترفته ای به آنان باز می گشت و هر فاسدی اصلاح می شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۸

حدیث ۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ يَطْعُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَكُنْ سَبِيلَ الرَّشَادِ سَبِيلَهُ وَنُورُ التَّقْوَى دَلِيلُهُ مَنْ يَعَصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُخْطِئُ السَّدَادَ كُلَّهُ وَلَنْ يَضُرَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛

هر کس از خدا و رسولش پیروی کند راهش راه هدایت و راهنمایش نور تقوا خواهد بود و هر کس خدا و رسولش را نافرمانی کند همه درستی ها را از دست می دهد و جز بهخودش زیان نمی رساند.

کافی، ج ۵، ص ۳۷۱

حدیث ۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت ترین زندگی را دارد.

غررالحکم، ح ۳۳۹۷

حدیث ۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَعَنْ ذَلِكَ مَا حَرَسَ اللَّهُ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ بِالصَّلَوَاتِ وَالزَّكَاةِ وَمُجَاهِدَةِ الصِّيَامِ فِي الْأَيَّامِ الْمَفْرُوضَاتِ تَشِيكِينًا لِأَطْرَافِهِمْ وَتَخْشِيعًا لِأَبْصَارِهِمْ تَذَلِيلًا لِنُفُوسِهِمْ وَتَخْفِيزًا (تَخْضِيعًا) لِقُلُوبِهِمْ؛

خداوند، بندگان مؤمن خود را بوسیله نمازها و زکات ها و جدیت در روزه داریروزهای واجب حفظ می کند، تا اعضا و جوارحشان آرام، دیدگانشان خاشع، جان هایشان فروتن و دل هایشان خاشع گردد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲

حدیث ۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصُّعَابُ وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ؛
 هر کس به خدا توکل کند، دشواری ها برای او آسان می شود و اسباب برایش فراهم می گردد.

غررالحکم، ح ۹۰۲۸

حدیث ۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبِّمَا سَأَلْتَ الشَّيْءَ فَلَا تُؤْتَاهُ وَأُوتِيَتْ خَيْرًا مِنْهُ عَاجِلًا أَوْ آجِلًا أَوْ صِرَفَ عَنكَ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ ، فَلَزِبَّ أَمْرٌ قَدْ طَلَبْتَهُ فِيهِ هَلَاكُ دِينِكَ
 لَوْ أُوتِيَتْهُ ، فَلَتَكُنْمَسْأَلَتُكَ فِيمَا يَبْقَى لَكَ جَمَالُهُ وَيُنْفِي عَنكَ وَبَالُهُ؛
 گاه چیزی را (از خدا) می خواهی اما به تو داده نمی شود و دیر یا زود بهتر از آن به تو داده می شود، یا به خاطر آنچه خیر و
 مصلحت تو در آن است از برآورده شدن خواسته ات دریغ می شود، زیرا بسا خواسته ای که اگر برآورده شود به نابودی و تباهی
 دین تو می انجامد، پس، چیزی بخواه که زیبایی و نیکیش برایت می ماند و پیامد سوئی ندارد.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

حدیث ۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ جَعَلَ الْحَمْدَ خِتَامَ النُّعْمَةِ جَعَلَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِفْتَاحَ الْمَزِيدِ؛
 هر کس شکر خدا را پایان نعمت قرار دهد، خداوند سبحان آن شکر را کلیدافزایش نعمت ها قرار خواهد داد.

غررالحکم، ح ۸۸۹۸

حدیث ۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوْدُ أذْنِكَ حُسْنِ الْأِسْتِمَاعِ وَلَا تُصْغِ إِلَى مَا لَا يَزِيدُ فِي صَلَاحِكَ اسْتِمَاعُهُ فَإِنَّ ذَلِكَ يُصِدِّئُ الْقُلُوبَ وَ يَوْجِبُ الْمَدَامَ؛
 گوش خود را به شنیدن خوبی ها عادت بده و به آنچه که به صلاح و درستی تونمی افزاید گوش مسپار، زیرا این کار، دل ها را
 زنگار می زند و موجب سرزنش می شود.

غررالحکم، ح ۶۲۳۴

حدیث ۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوَّدُ نَفْسَكَ الْجَمِيلَ فَبِاعْتِيادِكَ إِيَّاهُ يَعُوذُ لَدَيْدَا؛
 خودت را به کارهای زیبا عادت بده که اگر به آنها عادت کنی، برایت لذت بخش می شوند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۶۶، ح ۹۲

از ۶۰۰ تا ۴۰۱**حدیث ۴۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَضْعَبَ اكْتِسَابَ الْفَضَائِلِ وَائْتِسَرَ اتِّلَافَهَا؛
 فضائل اخلاقی و صفات پسندیده چه به سختی به دست می آیند و چه آسان از دست می روند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۵۹، ح ۳۸

حدیث ۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَأْسُ الْعِلْمِ التَّمْيِيزُ بَيْنَ الْأَخْلَاقِ وَإِظْهَارُ مَحْمُودِهَا وَقَمْعُ مَذْمُومِهَا؛
 بالاترین درجه دانایی، تشخیص اخلاق از یکدیگر و آشکار کردن اخلاق پسندیده و سرکوب اخلاق ناپسند است.

غررالحکم، ح ۵۲۶۷

حدیث ۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ؛
 گنج های روزی در وسعت اخلاق نهفته است.

کافی، ج ۸، ص ۲۳

حدیث ۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ ضَاقَ رِزْقُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، روزی اش تنگ می شود.

غررالحکم، ح ۸۰۲۳

حدیث ۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّيِّئُ الْخُلُقِ كَثِيرُ الطَّيِّبِ مُنْعَصُ الْعَيْشِ؛

آدم بد اخلاق بسیار خطا می کند و زندگی اش تلخ می شود.

غررالحکم، ح ۱۶۰۴

حدیث ۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ عَزِيزٍ اَذَلَّهُ خُلُقُهُ وَ ذَلِيلٍ اَعَزَّهُ خُلُقُهُ؛

چه بسا عزیز که اخلاق بدش او را ذلیل و چه بسا ذیلی که اخلاق خوبش او را عزیز کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۶، ح ۷۹

حدیث ۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسَنٌ خُلُقِكَ يُخَفِّفُ اللَّهُ حِسَابَكَ؛

اخلاقت را خوب کن تا خداوند حسابت را آسان گرداند.

امالی صدوق، ص ۲۷۸

حدیث ۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذَا حَسَنَ الْخُلُقَ لَطَفَ النَّطْقُ؛

با اخلاق نیکو، گفتار نرم می شود.

غررالحکم، ح ۴۰۵۲

حدیث ۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ الْخُلُقِ فِي ثَلَاثٍ: اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ وَ طَلَبُ الْحَلَالِ وَ التَّوَسُّعُ عَلَى الْعِيَالِ؛
 خوش اخلاقی در سه چیز است: دوری کردن از حرام، طلب حلال و فراهم آوردن آسایش و رفاه برای خانواده.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۴، ح ۶۳

حدیث ۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوْدُ نَفْسِكَ حُسْنَ النِّيَّةِ وَ جَمِيلَ الْمَقْصِدِ، تُدْرِكُ فِي مَبَاغِيكَ النَّجَاحَ؛
 خودت را به داشتن نیت خوب و مقصد زیبا عادت ده، تا در خواسته هایت موفق شوی.

غررالحکم، ح ۶۲۳۶

حدیث ۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوْدُ لِسَانِكَ لِيْنِ الْكَلَامِ وَ بَدَلِ السَّلَامِ، يَكْتُمُ مَجْبُوكَ وَ يَقِلُّ مُبْغُضُوكَ؛
 زبان خود را به نرم‌گویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند.

غررالحکم، ح ۶۲۳۱

حدیث ۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَشِيْعُهُ أَشْيَاءٌ فَبِيحَةٌ وَ هِيَ مِنْ تَشِيْعِهِ أَنْفُسٌ أَقْبَحُ مِنْهَا مِنْ غَيْرِهِمْ: ضَيْقُ الدَّرْعِ مِنَ الْمُلُوكِ وَ التَّبْخُلُ مِنَ الْأَغْنِيَاءِ وَ سُرْعَةُ الْعُضْبِ مِنَ الْعُلَمَاءِ
 وَ الصَّبَا مِنَ الْكُهُولِ وَ الْقَطِيعَةُ مِنَ الرُّؤُوسِ وَ الْكِذْبُ مِنَ الْقُضَاةِ وَ الزَّمَانَةُ مِنَ الْأَطْبَاءِ وَ الْبُدَاءُ مِنَ النِّسَاءِ وَ الطَّيْشُ مِنْ ذَوِي السُّلْطَانِ؛
 نه چیز زشت است، اما از نه گروه زشت تر: درماندگی و ناتوانی از دولتمردان؛ بخل از ثروتمندان؛ زود خشمی از دانشمندان؛
 حرکات بچگانه از میانسالان؛ جدایی حاکمان از مردم؛ دروغ از قاضیان؛ بیماری کهنه از پزشکان؛ بدزبانی از زنان و سختگیری و
 ستمگری از سلاطین.

دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۸۳

حدیث ۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَرِيمُ يَرَى مَكَارِمَ أَعْمَالِهِ دَيْنًا عَلَيْهِ يَفْضِيهِ، اللَّئِيمُ يَرَى سَوَالِفَ إِحْسَانِهِ دَيْنًا لَهُ يَفْتَضِيهِ؛

بزرگوار، نیکوکاری های خود را بدهی به گردن خود می داند که باید پردازد و فرومایه، احسان های گذشته خود را بدهی به گردن دیگران می داند که باید پس بگیرد.

غررالحکم، ح ۲۰۳۱ و ۲۰۳۲

حدیث ۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَائِقَةٌ فَانْتَظِرُوا أَخَوَاتِهَا؛

اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد، انتظار خصلت های پسندیده دیگری را نیز در او داشته باشید.

نهج البلاغه، حکمت ۴۴۵

حدیث ۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ مَلَأَ أَهْلُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، خانواده اش از او دلتنگ و خسته می شوند.

تحف العقول، ص ۲۱۴

حدیث ۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْنُّصْحُ بَيْنَ الْمَلَأَ تَقْرِيبٌ؛

نصیحت کردن در حضور دیگران، خُرد کردن شخصیت است.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۴۱، ح ۹۰۸

حدیث ۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَالتَّقَى، وَشَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَالْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت است: بی نیازی و تقوا و شر دنیا و آخرت در دو خصلت است: نیازمندی و گناه.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۱

حدیث ۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، هُنَّ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَالصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ وَالشُّكْرُ فِي الرَّخَاءِ؛

به راستی خیر دنیا و آخرت روزی کسی می گردد که از سه ویژگی برخوردار باشد: خشنودی به مقدرات، صبر در بلا و شکر در آسایش.

غررالحکم، ح ۴۶۷۰

حدیث ۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمَعَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي كِتْمَانِ السَّرِّ وَمُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ، وَجَمْعِ الشَّرِّ فِي الْإِذَاعَةِ وَمُؤَاخَاةِ الْأَشْرَارِ؛

همه خیر دنیا و آخرت در رازداری و هم نشینی با نیکان است و همه شر در افشایاسرار و دوستی با اشرار است.

بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۱۷۸، ح ۱۷

حدیث ۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا تَجْمَعُ الْخَيْرَ وَلَا خَيْرَ غَيْرِهَا وَيُدْرِكُ بِهَا مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يُدْرِكُ بِغَيْرِهَا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

شما را سفارش می کنم به تقوای الهی، که گردآورنده خیر است و هیچ خیری جز آن نیست، به وسیله تقوا خیرهایی از دنیا و آخرت نصیب انسان می شود که با غیر آن نمی شود.

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۶۶، ح ۱۱

حدیث ۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: صِدْقٌ حَدِيثٍ وَادَاءُ أَمَانَةٍ وَعِفَّةٌ بَطْنٍ وَحُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده: راستگویی، امانتداری، حلال خوری و خوش اخلاقی.

غررالحکم، ح ۲۱۴۲

حدیث ۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَعْطَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَحُسْنِ نِيَّتِهِ؛
خداوند خیر دنیا و آخرت را جز به خاطر خوش اخلاقی و خوش نیتی بهبنده نمی دهد.

غررالحکم، ح ۹۶۷۰

حدیث ۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رُزِقَ الدِّينَ فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
هر کس دین روزی او شود، براستی خیر دنیا و آخرت روزی او شده است.

غررالحکم، ح ۸۵۲۳

حدیث ۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ يُحَسِّنُ إِلَيْكَ، إِزْحَمُ تُرْحَمَ، قُلْ خَيْرًا تُذَكَّرُ بِخَيْرٍ، اجْتَنِبِ الْغِيَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلَالٍ وَهُوَ يَأْكُلُ لُحُومَ النَّاسِ بِالْغِيَةِ وَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلَالٍ وَهُوَ يُبْغِضُ نِيَّ وَيُبْغِضُ الْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِي وَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلَالٍ وَهُوَ يُحِبُّ الزَّانَا وَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْرِفُ اللَّهَ وَهُوَ مُجْتَرِيٌّ عَلَى مَعْصِيَةِ اللَّهِ كُلَّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ... صَلِّ رَحِمَكَ يَزِيدُ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ وَحَسَنُ خُلُقِكَ يُخَفِّفُ اللَّهُ حِسَابَكَ، إِنْ سِرَّكَ أَنْ تَكُونَ مَعِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَا تَكُنْ لِلظَّالِمِينَ مَعِينًا، مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَجْرًا لَحَشَرَهُ اللَّهُ مَعَهُ، إِيَّاكَ أَنْ تَتَزَيَّنَ لِلنَّاسِ وَتُبَارِزَ اللَّهَ بِالْمَعَاصِي فَيَفْطَحَكَ اللَّهُ يَوْمَ تَلْقَاءَهُ، إِحْفَظْ عَنِّي مَا أَقُولُ لِكَيْتَلَّ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

خوبی کن تا با تو خوبی شود، رحم کن تارحمت کنند، خوب بگو تا به خوبی یادتکنند، از غیبت دوری کن که خورش سگان دوزخ است، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و با غیبت کردن گوشت مردم را می خورد، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و دشمن من و امامان از اولاد من است، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و زنا را دوست دارد و دروغ می گوید کسی که گمان می کند خدا را می شناسد و بر نافرمانی خدا شب و روز جسور است... صله رحم کن تا خدا عمرت را بیفزاید، خوش اخلاق باش تا خداوند حسابت را سبک گیرد، اگر می خواهی روز قیامت بامن باشی، یاور ستمکاران مباش، هر کس ما را دوست دارد روز قیامت با ما است و اگر کسی سنگی را دوست بدارد با او محشور گردد، مبدا خود را برای مردم بیاری و به نافرمانی خدا بر آیی، تا خدا روزی که ملاقاتش کنی رسوایت کند، آنچه به تو گفتم نگهدار تا به خیر دنیا و آخرت رسی.

امالی صدوق، ص ۲۷۸، ح ۳۰۸

حدیث ۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَلَّةُ الرَّحِمِ تَوْجِبُ الْمَحَبَّةَ وَتَكْبِتُ الْعَدُوَّ؛
 صله رحم، محبت آور است و دشمنی را از بین می برد.

غررالحکم، ح ۵۸۵۲

حدیث ۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَفَرُوا ذُنُوبَكُمْ وَتَحَبَّبُوا إِلَى رَبِّكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَصَلَةِ الرَّحِمِ؛
 با صدقه و صله رحم، گناهان خود را پاک کنید و خود را محبوب پروردگارتان گردانید.

غررالحکم، ح ۷۲۵۸

حدیث ۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَلَّةُ الرَّحِمِ تُدِرُّ النَّعْمَ وَتَدْفَعُ النَّقْمَ؛
 صله رحم، نعمت ها را فراوان می کند و سختی ها را از بین می برد.

غررالحکم، ح ۵۸۳۶

حدیث ۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زَكَاةُ الْيَسَارِ بُرُّ الْجِيرَانِ وَصَلَةُ الْأَرْحَامِ؛
 زکات رفاه، نیکی با همسایگان و صله رحم است.

غررالحکم، ح ۵۴۵۳

حدیث ۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُوَّةُ الْأَجْسَادِ الطَّعَامُ وَقُوَّةُ الْأَرْوَاحِ الْإِطْعَامُ؛
 غذای جسم، خوردن و غذای روح، خوراندن است.

مشکاة الأنوار، ص ۵۶۱

حدیث ۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَلَّةُ الْأَرْحَامِ مِنْ أَفْضَلِ شَيْمِ الْكِرَامِ؛
 صله رحم، از بهترین خصلت های بزرگواران است.

غررالحکم، ح ۵۸۸۲

حدیث ۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ صَلَّةَ الْأَرْحَامِ لِمِنْ مَوْجِبَاتِ الْإِسْلَامِ وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَمْرًا بِكِرَامِهَا وَإِنَّهُ تَعَالَى يَصِلُ مَنْ وَصَلَهَا وَيَقْطَعُ مَنْ قَطَعَهَا وَيُكْرِمُ مَنْ أَكْرَمَهَا؛
 به راستی که صله رحم از واجبات اسلام است و خدای سبحان، امر فرموده که آن را گرامییدارند و خداوند متعال با هر کس که
 صله رحم کند، رابطه برقرار می کند و با هر کس که قطع رحم کند، قطع رابطه می کند و هر کس که صله رحم را گرامی بدارد،
 گرامی اش می دارد.

غررالحکم، ح ۳۶۵۱

حدیث ۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رُبِّي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ خَزِينًا فَقِيلَ لَهُ: مِمَّ حُزْنُكَ قَالَ: لِسَبْعِ آتٍ لَمْ يَصِفْ إِلَيْنَا ضَيْفٌ؛
 [روزی] امام علی علیه السلام غمگین دیده شد علت را از ایشان جویا شدند. فرمودند: چون هفت روز است که میهمانی بر ما وارد
 نشده است.

مناقب آل ابی طالب، ج ۱، ص ۳۴۷

حدیث ۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حِرَاسَةُ النَّعْمِ فِي صَلَّةِ الرَّحِمِ؛
 حفظ نعمت ها در صله رحم است.

غررالحکم، ح ۴۹۲۹

حدیث ۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا قَطَّعُوا الْأَرْحَامَ جُعِلَتْ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ ؛
 هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروت ها در دست افراد شرور قرار می گیرد.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۸، ح ۸

حدیث ۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاللَّهِ مَا أَرَى عَبْدًا يَتَّقِي تَقْوَى تَنْفَعُهُ حَتَّى يَخْزِنَ لِسَانَهُ؛
 به خدا سوگند، بنده با تقوایی را نمی شناسم که تقوایش او را سود دهد مگر آن کهزبانش را نگه دارد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶

حدیث ۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ التَّقْوَى مُنْتَهَى رِضَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ وَحَاجَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْ سَرَرْتُمْ عِلْمَهُ وَإِنْ أَعْلَنْتُمْ كِتَابَهُ؛
 نهایت خشنودی خداوند از بندگانش و خواسته او از آفریدگانش، تقواست، پس نسبت به خداوندی که اگر پنهان کنید می داند و اگر آشکار سازید می نویسد تقواداشته باشید.

غررالحکم، ح ۳۶۲۰

حدیث ۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ مَنْ خَاصَمَ؛
 هر کس ستیزه جوست، قدرت تقوای الهی را ندارد.

نهج البلاغه، حکمت ۲۹۸

حدیث ۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ لِأَهْلِ التَّقْوَى عِلَامَاتٍ يُعْرَفُونَ بِهَا: صِدْقُ الْحَدِيثِ وَادَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ وَقِلَّةُ الْفَخْرِ وَالْبُخْلِ وَصِلَّةُ الْأَرْحَامِ وَرَحْمَةُ الضُّعْفَاءِ
 وَقِلَّةُ الْمَوَاتَاةِ لِلنِّسَاءِ وَبُذُلُ الْمَعْرُوفِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَسَمْعَةُ الْجَلْمِ وَأَتْبَاعُ الْعِلْمِ فِيمَا يَقْرَبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ مَا بٍ وَ
 طُوبَى شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ أَصْلُهَا فِي دَارِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ...؟

تقوایندگان، نشانه‌هایی دارند که با آنها شناخته می‌شوند: راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، کم فخر فروشی، کم بخل ورزیدن، صله رحیم، رخصم به ضعیفان، کم موافقت کردن با زنان، به همه نیکی کردن، خوش اخلاقی، بردباری بسیار و پیروی از علم نزدیک کننده به خداوند. و آنان طوبی و سرانجام نیک دارند. طوبی درختی است که ریشه آن در خانه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله است ...

خصال، ص ۴۸۳، ح ۵۶

حدیث ۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلُو الْقَلْبِ مِنَ التَّقْوَى يَمْلَأُهُ مِنْ فِتَنِ الدُّنْيَا؛

دلی که از تقوا خالی باشد، فتنه های دنیا آن را پر کند.

غررالحکم، ح ۵۰۷۸

حدیث ۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُتَّقُونَ أَنْفُسَهُمْ عَفِيفَةٌ وَ حَاجَاتُهُمْ خَفِيفَةٌ وَ خَيْرَاتُهُمْ مَأْمُولَةٌ وَ شُرُورُهُمْ مَأْمُونَةٌ؛

تقوا پیشگان، پاکدامن و کم خرج و زحمت اند و مردم به خیرشان امید دارند و از شرشان در امانند.

غررالحکم، ح ۱۹۳۱

حدیث ۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَقَى سَابِقٌ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛

تقوا پیشه، برای انجام هر کار خیری سبقت می گیرد.

کنزالفوائد، ص ۱۲۸

حدیث ۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَيْدٍ رَتْقًا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهُ لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُمَا مَخْرَجًا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان ها و زمین بر بنده ای بسته شوند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند حتماراهی برای او می گشاید و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد.

غررالحکم، ح ۷۵۹۹

حدیث ۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِلْمُتَّقِي ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: إِخْلَاصُ الْعَمَلِ وَقِصْرُ الْأَمَلِ وَاعْتِنَامُ الْمُهَلِّ؛
تقوایشه، سه نشانه دارد: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو، و غنیمت شمردن فرصت ها.

غررالحکم، ح ۷۳۷۰

حدیث ۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْمُتَّقِي مَيِّتَةٌ شَهْوَتُهُ مَكْظُومٌ غَيْظُهُ فِي الرَّخَاءِ شَكُورٌ وَفِي الْمَكَارِهِ صَبُورٌ؛
تقوایشه، هوا و هوسش مرده، خشمش فرو خورده، در آسایش شکر گزار و در سختی ها صبور است.

غررالحکم، ح ۱۹۹۸

حدیث ۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْأَتْقِيَاءَ كُلُّ سَخِيٍّ مُتَعَفِّفٍ مُحْسِنٍ؛
همه تقوا پیشگان سخاوتمند، پاکدامن و نیکوکارند.

غررالحکم، ح ۳۴۰۱

حدیث ۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَتْقِيَاءُ الْأَبْرَارُ؛
سروران اهل بهشت، تقوا پیشگان نیکوکارند.

غررالحکم، ح ۵۵۹۹

حدیث ۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ أَشَدَّ اهْتِمَامًا مِنْكُمْ بِالْعَمَلِ فَإِنَّهُ لَنْ يَقِلَّ عَمَلٌ مَعَالَتْقَوَىٰ وَكَيْفَ يَقِلَّ عَمَلٌ تُقْبَلُ؛

هم‌تتان برای پذیرفته شدن عمل، بیشتر از خود عمل باشد؛ زیرا عملی که با تقوا همراه باشد، هرگز اندک نیست و چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می‌شود.

کنز العمال، ح ۸۴۹۶

حدیث ۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَآجِلِ الْآخِرَةِ فَشَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَلَمْ يُشَارِكْهُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سَيَكُنَتْ وَآكَلُوهَا بِأَفْضَلِ مَا أُكِلَتْ فَحَظُوا مِنَ الدُّنْيَا بِمَا حَظَىٰ بِهِ الْمُتَرَفُونَ وَأَخَذُوا مِنْهَا مَا أَخَذَهُ الْجَبَابِرَةُ الْمُتَكَبِّرُونَ ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْهَا بِالزَّادِ الْمُبْلَغِ وَالْمَتَجَرِّ الرَّابِحِ أَصَابُوا لَذَّةَ زُهْدِ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَتَيَقَّنُوا أَنََّّهُمْ جِيرَانُ اللَّهِ عَدَاً فِي آخِرَتِهِمْ لَا تَرُدُّ لَهُمْ دَعْوَةً وَلَا يَنْقُصُ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنْ لَذَّةٍ؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پیشگان هم از این دنیای زود گذر و هم از آخرت کهمی آید بهره گرفتند، با مردم دنیا در کارهای دنیوی شریک شدند، ولی مردم دنیا با ایشان در کارهای اخروی شریک نشدند، (از راه حلال) در بهترین خانه‌ها زندگی کردند و از بهترین خوردنی‌ها خوردند. همان لذتی را که اهل ناز و نعمت از دنیا بردند، نصیبشان شد و از آن کامیاب گردیدند آنسان که جباران خود کامه کام گرفتند، سپس باتوشه کافی و تجارت سودآور به جهان دیگر رفتند، لذت بی رغبت بودن به دنیا را بردند، و یقین کردند که در آخرت همسایگان خدایند. دعایشان بی جواب نمی‌ماند و بهره‌شان لذت و خوشی کم نمی‌شود.

نهج البلاغه، نامه ۲۷

حدیث ۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا الزَّمَامُ وَالْقَوَامُ فَتَمَسَّكُوا بِوَتَائِقِهَا وَاعْتَصِمُوا بِحَقَائِقِهَا تَوْ؟ لَكُمْ إِلَى أَكْنَانِ الدَّعِيَةِ وَأَوْطَانِ السَّعَةِ وَ مَعَاقِلِ الْحِرْزِ وَمَنَازِلِ الْعِزِّ...؛

ای بندگان خدا، شما را به تقوای الهی سفارش می‌کنم، که تقوا مهار است و مایهدوام، پس به ریسمان‌های استوار آن درآویزید و به حقایق آن چنگ زنید. که شما را به‌نهانگاه‌های خوشی و سرزمین‌های گشایش و پناهگاه‌های امن و منزلگاه‌های عزت، رهنمون خواهد شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸۶

حدیث ۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ صَرَحَتْ لَهُ الْعَبْرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمُثَلَاتِ حَجَزَتْهُ التَّقْوِيَعْنَ تَقَّحُمِ الشُّبُهَاتِ؛

آن کس که حوادث عبرت آموز روزگار را به چشم ببیند و از آن پند پذیرد، تقوا او را از آلوده شدن به کارهای شبهه ناک باز می‌دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶

حدیث ۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ التَّقْوَى دَارُ حِصْنٍ عَزِيزٍ، وَالْفُجُورَ دَارُ حِصْنٍ نَدِيدٍ لَيْلٍ لَا يَمْنَعُ أَهْلَهُ وَلَا يُحْرِزُ مَنْ لَجَا إِلَيْهِ إِلَّا - وَبِالتَّقْوَى تُقَطَّعُ حُمَةُ الْخَطَايَا؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پناهگاهی نفوذناپذیر و استوار است و بدکاری و گناه، پناهگاهی سست، که هر کس به آن پناه ببرد از آسیب در امان نمی‌ماند. آگاه باشید که باتقوا می‌توان تب گناهان را قطع کرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۵۷

حدیث ۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(الْمُتَّقُونَ) لَا يَرْضَوْنَ مِنْ أَعْمَالِهِمُ الْقَلِيلَ، وَلَا يَشْتَكِرُونَ الْكَثِيرَ، فَهُمْ لِأَنْفُسِهِمْ مُتَّهِمُونَ وَمِنْ أَعْمَالِهِمْ مُشْفِقُونَ؛

تقوایندگان، از کار کم خود راضی نیستند و کارهای زیاد خود را، بسیار نمی‌شمارند، در نتیجه خودشان را زیر سؤال برده و محاکمه می‌کنند و از کردار خود بیمناک‌اند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴

حدیث ۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُتَّقُونَ فِيهَا (فِي الدُّنْيَا) هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ مُنْطَقُهُمُ الصَّوَابُ وَمَلَبِسُهُمُ الْإِقْتِصَادُ وَمَشِيئُهُمُ التَّوَاضُّعُ؛

تقوایندگان، در دنیا اهل فضایلند، گفتارشان راست و درست، روششان میانه رویو رفتارشان متواضعانه است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴

حدیث ۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَالْبَهَائِمِ؛

تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن و حیوانات از شما سؤال خواهد شد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۶

حدیث ۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَحَبَّهُ النَّاسُ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، مردم او را دوست خواهند داشت.

کشف الغمه، ج ۳، ص ۱۳۹

حدیث ۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُتَّقُونَ أَنْفُسُهُمْ قَانِعَةٌ وَ شَهَوَاتُهُمْ مَيِّتَةٌ وَ وُجُوهُهُمْ مُسْتَبْشِرَةٌ وَ قُلُوبُهُمْ مَخْرُونَةٌ؛

تقواییشان، نفسی قانع، هوا و هوسى فروخته، رویی گشاده و دلی اندوهگین دارند.

غررالحکم، ح ۱۹۳۲

حدیث ۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَ التَّقَى وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَ الْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت بی نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلت نیازمندی و گناه است.

نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۱، ح ۴۴۶

حدیث ۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّقْوَى ظَاهِرُهُ شَرَفُ الدُّنْيَا وَ بَاطِنُهُ شَرَفُ الْآخِرَةِ؛

تقوا، ظاهرش شرافت دنیا و باطنش شرافت آخرت است.

غررالحکم، ح ۱۹۹۰

حدیث ۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ فِي الدُّنْيَا عَامِلَانِ: عَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا، فَدَشَعَلَتْهُ دُنْيَاهُ عَن آخِرَتِهِ، يَخْشَى عَلَى مَنْ يَخْلُفُهُ الْفَقْرَ وَيَأْمَنُهُ عَلَى نَفْسِهِ فَيُفْنِي عُمُرَهُ فِي مَنَفَعَةٍ غَيْرِهِ وَ عَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا، فَجَاءَهُ الَّذِي لَهُ مِنَ الدُّنْيَا بغيرِ عَمَلٍ، فَاحْرَزَ الْحَظَّيْنِ مَعًا وَ مَلَكَ الدَّارَيْنِ جَمِيعًا، فَاصْبَحَ وَجِهَا عِنْدَ اللَّهِ، لَا يَسْأَلُ اللَّهُ حَاجَةً فَيَمْنَعُهُ؛

مردم در دنیا دو گونه کار می کنند: یکی تنها برای دنیا کار می کند، تا جایی که کار دنیا او را از آخرت باز می دارد. او با این که خودش بی نیاز است، نگران فقر بازماندگان خوداست و عمرش را در راه سودرسانی به دیگران فنا می کند. دیگری در دنیا برای آخرت کار می کند و روزی دنیایی بدون تلاش برایش می رسد و از بهره دنیوی و اخروی با همبرخوردار شده، هر دو دنیا را با هم دارد. در نتیجه در پیشگاه خداوند آبرومند است و هر حاجتی از خدا بخواهد، بر می آورد.

نهج البلاغه، قصار ۲۶۹

حدیث ۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ إِخْوَانٌ فَمَنْ كَانَتْ أُخُوَّتُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ فَهِيَ عَدَاوَةٌ؛

مردم برادرند، اما آن که برادری اش برای خدا نباشد، برادری وی، دشمنی است.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۵، ح ۲۹

حدیث ۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا وَ لَا يَلَامُ الرَّجُلُ عَلَى حُبِّ أُمَّه؛

مردم، فرزندان دنیایند و کسی برای دوست داشتن مادرش سرزنش نمی شود.

نهج البلاغه، حکمت ۳۰۳

حدیث ۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ كَالشَّجَرِ شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ؛

مردم، همانند درختانند که آبشان یکی و میوه هایشان گوناگون است.

غررالحکم، ح ۲۰۹۷

حدیث ۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا؛

مردم با آنچه آشنا نیستند دشمنی می‌ورزند.

نهج البلاغه، حکمت ۱۷۲

حدیث ۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ مُنْقُوصُونَ مَدْخُولُونَ إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ؛

مردم، دارای عیب و نقص‌اند، مگر کسی که خداوند او را حفظ کند.

نهج البلاغه، حکمت ۳۴۳

حدیث ۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذُّلِّ مُتَعَجِّلُوا الذُّلَّ؛

مردم از ترس ذلت، به سوی ذلت شتابانند.

غررالحکم، ح ۲۱۷۲

حدیث ۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَفَاوَتْوَا فَإِذَا اسْتَوَوْا هَلَكُوا؛

مردم تا زمانی که متفاوتند در خیرند، و هرگاه یکسان گردند هلاک می‌شوند.

امالی شیخ صدوق، ص ۵۳۱، ح ۷۱۸

حدیث ۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ كُلُّهُمْ أَحْرَارٌ وَلَكِنَّ اللَّهَ خَوَّلَ بَعْضَكُمْ بَعْضًا؛

مردم همگی آزادند، ولی خداوند بعضی را سرپرست بعضی دیگر قرار داده است.

کافی، ج ۸، ص ۶۹، ح ۲۶

حدیث ۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ بِأَمْرَائِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِأَبَائِهِمْ؛
 مردم، به دولتمردان خود شبیه ترند تا به پدرانشان.

تحف العقول، ص ۲۰۸

حدیث ۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ إِلَى أَشْكَالِهِمْ أَمِيلٌ؛
 مردم، به همانند خود بیشتر تمایل دارند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۹۲، ح ۱۰۰

حدیث ۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا؛
 مردم در خوابند، چون بمیرند بیدار می شوند.

بحار الأنوار، ج ۴، ص ۴۳، ح ۱۸

حدیث ۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ أَبْنَاءُ مَا يُحْسِنُونَ؛
 مردم فرزند نیکی های خویش اند (بنگرید عملشان چیست نه پدرشان کیست).

کافی، ج ۱، ص ۵۱، ح ۱۴

حدیث ۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ اثْنَانِ، بَرٌّ تَقِيٌّ وَ آخَرُ شَقِيٌّ؛
 مردم دو دسته اند: نیکوکار پرهیزکار و سنگ دل بدبخت.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۳، ح ۸۶

حدیث ۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْأَناسُ بِزَمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبَائِهِمْ؛
مردم به زمان خود شبیه ترند تا به پدران خود.

خصائص الائمة، ص ۱۱۵

حدیث ۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا اسْتَوَلَى الصَّلَاحُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ ثُمَّ أَسَاءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَمْتَظَهُ مِنْهُ حَوْبِيَّةٌ فَقَدْ ظَلَمَ، وَإِذَا اسْتَوَلَى الفَسَادُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ فَأَحْسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ فَقَدْ غَرَّرَ؛
هرگاه درستکاری بر روزگار و مردمش حاکم شود و در چنین زمانی کسی به دیگری آن که گناهی از او آشکار شود، گمان بد ببرد، ظلم کرده است و هرگاه فساد بر روزگار و مردم آن حاکم شود و کسی به دیگری خوشبین باشد، خود را فریب داده است.

نهج البلاغه، حکمت ۱۱۴

حدیث ۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
... فَإِنَّهُمْ صَبْرَانِ: إِمَّا أَخُ لَكَ فِي الدِّينِ وَإِمَّا نَظِيرٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ يَفْرُطُ مِنْهُمْ الزَّلُّ وَتَعْرِضُ لَهُمُ الْعِلَلُ وَيُؤْتِي عَلَى أَيْدِيهِمْ فِي الْعَمْدِ وَالْخَطَا فَاَعْطِهِمْ مِنْعَفْوِكَ وَصَفْحِكَ مِثْلَ الَّذِي تُحِبُّ أَنْ يُعْطِيَكَ اللَّهُ مِنْ عَفْوِهِ وَصَفْحِهِ...؛
... مردم دو گروهند: یا هم دین تو هستند، یا هم نوع تو، که از همه آنها خطاهایی سر می زند، و به آنان حالات گوناگون رو می آورد، و به عمد یا خطا دچار لغزش هایمی گردند، پس از گذشت و بخشش خویش بهره شان ده، همانگونه که دوست داری تا خدا نیز از گذشت و بخشش خود، تو را بهره دهد....

نهج البلاغه، از نامه ۵۳

حدیث ۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبْتُ مِمَّنْ يَشْتَرِي المَمَالِيكَ بِمالِهِ كَيْفَ لَا يَشْتَرِي الأَحْرَارَ بِمَعْرُوفِهِ فَيَمْلِكُهُمْ؟!
در شگفتم از کسی که بنده ها را با مال خود می خرد، چرا با نیکی و احسان خویش، آزاده ها را نمی خرد تا مالک آنان شود!؟

تحف العقول، ص ۲۰۴

حدیث ۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَسُّ ثَلَاثَةٌ: فَعَالِمٌ رَبَّانِيٌّ وَمُتَعَلِّمٌ عَلَى سَبِيلِ نَجَاهٍ وَهَمَّجٌ رَعَاعٌ أَتْبَاعُكُلِّ نَاعِيٍّ يَمِيلُونَ مَعَ كُلِّ رِيحٍ لَمْ يَسْتَضِيئُوا بِنُورِ الْعِلْمِ وَ لَمْ يَلْجُؤُوا إِلَى رُكْنٍ وَثِيقٍ؛

مردم سه گروهند: دانشمند خداشناس، دانش جوی در راه رستگاری و فرومایگانیبی اراده و سرگردان که هر دعوتی را اجابت می کنند و به هر طرف که باد بیاید به همانطرف می روند، از نور دانش روشنایی نمی گیرند و به پایگاه محکمی پناه نمی برند.

نهج البلاغه، قصار ۱۴۷

حدیث ۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مُؤْمِنُ إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ تَمُنُّ نَفْسَكَ فَاجْتَهِدْ فِي تَعْلُمِهَا فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَ أَدَبِكَ يَزِيدُ فِي تَمَنِكَ وَ قَدْرِكَ، فَإِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدِي إِلَى رَبِّكَ؛

ای انسان با ایمان، در حقیقت این دانش و ادب، بهای توست، پس در آموختن آنبکوش، زیرا هرچه بر دانش و ادب افزوده شود، بر ارج و بهای تو افزوده می شود، چرا کهبا دانش به سوی پروردگارت هدایت می شوی .

روضه الواعظین، ص ۱۱

حدیث ۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعَزُّ الْعِزِّ الْعِلْمُ ؛ لِأَنَّ بِهِ مَعْرِفَةَ الْمَعَادِ وَالْمَعَاشِ ، وَ أَدَلُّ الدُّلِّ الْجَهْلُ ؛ لِأَنَّصَاحِبَهُ أَصَمُّ ، أَبْكَمُّ ، أَعْمَى ، حَيْرَانٌ؛ عزیزترین عزت، دانش است، چرا که با آن معاد شناخته می شود و راه کسب معاشبه دست می آید و خوارترین خواری، نادانی است، چرا که نادان کر و لال و کور و سرگردان است .

نزیه الناظر، ص ۷۰، ح ۶۵

حدیث ۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّمَا ازْدَادَ عِلْمُ الرَّجُلِ زَادَتْ عِنَايَتُهُ بِنَفْسِهِ وَ بَدَلَ فِي رِيَاضَتِهَا وَ صَلَاحِهَا جُهْدَهُ؛

هر اندازه دانش انسان بیشتر شود، توجه او به خودش بیشتر می گردد و در ریاضت و رشد و اصلاح نفس، کوشش بیشتری می

نماید .

غرر الحکم ، ح ۷۲۰۴

حدیث ۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا طَالِبَ الْعِلْمِ إِنَّ الْعِلْمَ ذُو فَضَائِلَ كَثِيرَةٍ : فَرَأْسُهُ التَّوَاضُّعُ وَ عَيْنُهَا الْبِرَاءَةُ مِنَ الْحَسَدِ وَ أُذُنُهُ الْفَهْمُ وَ لِسَانُهُ الصِّدْقُ وَ حِفْظُهُ الْفَحْصُ وَ قَلْبُهُ حُسْنُ النَّيَّةِ وَ عَقْلُهُ مَعْرِفَةُ الْأَشْيَاءِ وَ الْأُمُورِ وَ يَدُهُ الرَّحْمَةُ وَ رِجْلُهُ زِيَارَةُ الْعُلَمَاءِ وَ هِمَّتُهُ السَّلَامَةُ وَ حِكْمَتُهُ الْوَرَعُ وَ مُسْتَقْرَرُهُ النَّجَاةُ وَ قَائِدُهُ الْعَافِيَّةُ وَ مَرْكَبُهُ الْوَفَاءُ وَ سِلَاحُهُ لِينُ الْكَلِمَةِ وَ سَيْفُهُ الرِّضَا وَ قَوْسُهُ الْمِدَارَةُ وَ جَيْشُهُ مُحَاوَرَةُ الْعُلَمَاءِ وَ مَالُهُ الْأَدَبُ ، وَ ذَخِيرَتُهَا جِتْنَابُ الدُّنُوبِ وَ زَادُهُ الْمَعْرُوفُ وَ مَأْوَاهُ الْمُوَادَعَةُ وَ دَلِيلُهُ الْهُدَى وَ رَفِيقُهُمَحَبَّةُ الْأَخْيَارِ؛

ای جویای دانش ! دانش فضیلت های بسیاری دارد : سیرش تواضع، چشمش دوریاز حسد، گوشش فهم، زبانش راستگویی، حافظه اش جستجو، دلش خوش نیتی، عقلش شناخت اشیاء و امور، دستش رحمت، پایش دیدار دانشمندان، همتش سلامت، حکمتش تقوا، قرارگاهش نجات، جلودارش عافیت، مرکبش وفا، سلاحش نرمی سخن، شمشیرش خشنودی، کمانش سازگاری، سپاهش گفتگو با دانشمندان، دارایش ادب، اندوخته اش پرهیز از گناهان، توشه اش نیکی، جایگاهش، گفت و گو و مذاکره، رهنمایش هدایت و دوستش، عشق به نیکان است .

کافی، ج ۱، ص ۴۸، ح ۲

حدیث ۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ عِلْمَانٍ : مَطْبُوعٌ وَمَسْمُوعٌ ، وَلَا يَنْفَعُ الْمَسْمُوعُ إِذَا لَمْ يَكُنِ الْمَطْبُوعُ؛

علم دو گونه است: فطری و شنیدنی، علم شنیدنی مفید واقع نمی شود اگر علم فطری نباشد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۳۸

حدیث ۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ؛

هر ظرفی که در آن چیزی ریخته شود پر می شود، مگر ظرف دانش که هر چه در آن ریخته شود جا باز می کند.

نهج البلاغه، حکمت ۲۰۵

حدیث ۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النُّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ أَزْيَنُهُ فَيَتَوَلَّدُ مِنْهُ جَوْهَرَانِ نَفِيسَانِ : أَحَدُهُمَا فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ وَالْآخَرُ يُسْتَضَاءُ بِهِ؛
از هر دانشی بهترینش را انتخاب کنید، زنبورِ عسل از هر گلی زیباترینش را می خورد . در نتیجه دو جواهر گران بها از آن تولید می
شود : یکی (عسل) برای مردمشفاست و دیگری (موم) که از آن روشنایی می گیرند .

غرر الحکم ، ح ۵۰۸۲

حدیث ۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا لَا تَنَالُ الْعِلْمَ إِلَّا بِسِتِّهِ سَأْنِيكَ عَنْ مَجْمُوعِهَا بَيَانِ ذِكَاةٍ وَ حِرْصٍ وَاضْطِبَارٍ وَبُلْغَةٍ وَ إِرْشَادُ أَسْتَادٍ وَ طَوْلُ زَمَانٍ
هرگز به دانش دست نمی یابی مگر با شش چیز که من در این سخن، تو را از همه آنها آگاه می کنم: هوش، حرص، شکیبایی،
شایستگی راهنمایی استاد و درازای زمان.

آداب المتعلمین، ص ۸۲

حدیث ۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّدْ عِلْمُكَ وَيَحْسُنْ أَدَبُكَ وَ تَرَكَ نَفْسُكَ؛
با علما هم نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد.

غرر الحکم ، ح ۴۷۸۶

حدیث ۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ مَنْ شَاوَرْتَ ذُوَّ النُّهَى وَالْعِلْمِ ، وَأَوْلُو التَّجَارِبِ وَالْحَزْمِ؛
بهترین مشاوران، دارندگان عقل، علم، تجربه و دوراندیشی اند.

غرر الحکم ، ح ۴۹۹۰

حدیث ۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... زَلَّةُ الْعَالِمِ كَأَنْكَسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرُقُ وَ تُغْرَقُ مَعَهَا غَيْرُهَا؛
لغزش عالم، مانند شکستن کشتی است. خود، غرق می شود و دیگران را هم با خودغرق می کند.

غرر الحکم ، ح ۵۴۷۴

حدیث ۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْلَا... مَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا يُقَارُوا عَلَى كِظِّهِ ظَالِمٍ وَلَا سَعْبِ مَظْلُومٍ لِأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا؛
اگر خداوند از علما پیمان نگرفته بود که با پرخوری ظالم و گرسنگی مظلوم آرام‌گیرند، زمام خلافت را به حال خود رها می
کردم.

نهج البلاغه، از خطبه ۳

حدیث ۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقًا مِنْ أَهْلِ الْجَهْلِ بِطَلَبِ تَبْيَانِ الْعِلْمِ حَتَّى أَخَذَ مِيثَاقًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ بَبَيَانِ الْعِلْمِ لِلْجُهَالِ؛ لِأَنَّ الْعِلْمَ كَانَ قَبْلَ الْجَهْلِ؛
خداوند، از مردم نادان پیمانی برای جستجوی دانش نگرفت، مگر این که پیمان‌بیار کردن دانش برای نادانان را از اهل دانش
گرفت، چرا که دانش، پیش از نادانی بود.

امالی، مفید، ص ۶۶، ح ۱۲

حدیث ۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَكَدَ الْعِلْمُ الْكُذْبُ وَ نَكَدَ الْجِدُّ اللَّعِبُ؛
آفت علم دروغ و آفت جدیت، بازی است.

غرر الحکم ، ح ۱۰۰۰۰

حدیث ۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَرَكَتُ الْعُمْرِ فِي حُسْنِ الْعَمَلِ ؛
برکت عمر در خوب انجام دادن کارهاست.

غرر الحکم ، ح ۴۴۳۴

حدیث ۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَثُرَةُ اصْطِنَاعِ الْمَعْرُوفِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَ تَنْشُرُ الذُّكْرَ ؛
 زیاد کار نیک انجام دادن، عمر را می افزاید و نام را پرآوازه می سازد.

غررالحکم، ح ۷۱۱۳

حدیث ۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زِيَادَةُ الشُّكْرِ وَ صَلََةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَ تَفْسُحُ فِي الْأَجْلِ ؛
 شکر گزاری فراوان و صله رحم، عمر را زیاد می کنند و بر مهلت زندگی می افزایند.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۲۷۵، ح ۴۹۹۹

حدیث ۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَيُحِ الثَّائِمُ مَا أَخْسَرَهُ! قَصَرَ عُمُرُهُ وَقَلَّ أَجْرُهُ؛
 وای بر آن که در خواب (غفلت) است! چه زیانکار است! عمر او کوتاه شده است و پاداش او کم.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۵۰۴، ح ۹۲۳۹

حدیث ۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ جَارَ قَصَرَ عُمُرُهُ ؛
 هر کس ظلم کند، عمرش کوتاه می شود.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۲۹، ح ۷۳۳۴

حدیث ۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيَاكَ وَ طَوْلَ الْأَمَلِ فَكَمْ مِنْ مَغْرُورٍ افْتَنَّ بِطَوْلِ أَمَلِهِ فَأَفْسَدَ عَمَلَهُ وَقَطَعَ أَجَلَهُ فَلَا أَمَلَهُ أَدْرَكَ وَلَا مَافَاتَهُ اسْتَدْرَكَ ؛
 از آرزوی دور و دراز پرهیز، چه بسا فریب خورده ای که به آرزوی دراز خویش، فریبخورد و کارش را تباه و مرگش را قطعی کرد

و در نتیجه، نه به آرزویش رسید و نه آنچه را که از دست داده بود، جبران کرد.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۹۹، ح ۲۲۷۸

حدیث ۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلِ الدِّينَ كَهْفِكَ وَالْعَدْلَ سَيْفَكَ تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَتُظْفِرُ عَلَى كُلِّ عَدُوٍّ؛

دین را پناهگاه و عدالت را اسلحه خود قرار ده تا از هر بدی نجات پیدا کنی و بر هر دشمنی پیروز گردی.

غررالاحکم، ج ۲، ص ۲۲۱، ح ۲۴۳۳

حدیث ۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ الَّذِي وَضَعَهُ فِي الْخَلْقِ وَنَصَبَهُ لِإِقَامَةِ الْحَقِّ فَلَا تُخَالِفُهُ فِي مِيزَانِهِ وَلَا تُعَارِضُهُ فِي سُلْطَانِهِ؛

به راستی که عدالت ترازوی (معیار) خدای سبحان است که در میان خلق نهاده استو برای برپاداشتن حق نصب فرموده، پس در ترازوی خداوند با او مخالفت نکن و باحکومتش مقابله ننما.

غررالاحکم، ج ۲، ص ۵۰۸، ح ۳۴۶۴

حدیث ۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ عِزًّا بِظُلْمٍ وَبَاطِلٍ أَوْرَثَهُ اللَّهُ ذُلًّا يَأْتِيهِ وَحَقٌّ؛

هر کس عزت را با ظلم و باطل طلب کند، خداوند به انصاف و حق ذلت نصیبش می نماید.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۹، ح ۵۳۶

حدیث ۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُلُوبُ الرِّعِيَّةِ خَزَائِنٌ رَاعِيهَا فَمَا أَوْدَعَهَا مِنْ عَدْلِ أَوْ جَوْرِ وَجَدَهُ؛

دل های مردم صدوقچه های حاکم است، پس آنچه از عدالت و یا ظلم در آنها بگذارد، همان را خواهد دید.

غررالاحکم، ج ۴، ص ۵۲۱، ح ۶۸۲۵

حدیث ۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اسْتَعْمِلِ الْعَدْلَ وَاحْذِرِ الْعُسْفَ وَالْحَيْفَ فَإِنَّ الْعُسْفَ يَعُودُ بِالْجَلَاءِ وَالْحَيْفَ يَدْعُوا إِلَى السَّيْفِ؛

عدالت را اجرا کن و از زورگویی و ستمگری بپرهیز زیرا زورگویی مردم را به ترک از وطن وامی دارد، و ستم آنان را به قیام مسلحانه می کشاند.

نهج البلاغه، حکمت ۴۷۶

حدیث ۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ الْعَدْلِ نُصْرَةُ الْمَظْلُومِ؛

بهترین عدالت یاری مظلوم است.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۹۴، ح ۲۹۷۷

حدیث ۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَرَضَ عَلَى أُمَّةِ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرُهُ؛

خداوند عزوجل بر پیشوایان عادل واجب کرده که سطح زندگی خود را با مردم ناتوانبرابر کنند تا فقیر را، فقرش برآشفته نکند.

نهج البلاغه، خطبه ۲۰۹

حدیث ۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ إِذَا أُغْضِبَ حَلِمَ وَإِنْ ظَلِمَ غَفَرَ وَإِنْ أَسَىءَ إِلَيْهَا أَحْسَنَ؛

بهترین مردم کسی است که اگر او را به خشم آورند، بردباری نماید و چنانچه به او ظلم شود، ببخشاید و چون به او بدی شود، خوبی کند.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۰، ح ۵۰۰۰

حدیث ۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْدَلُ أَفْضَلُ مِنَ الشَّجَاعَةِ لِأَنَّ النَّاسَ لَوْ اسْتَعْمَلُوا الْعَدْلَ عُمُومًا فَيَجْمِعِيهِمْ لَأَسْتَعْنَوْا عَنِ الشَّجَاعَةِ؛
عدالت بهتر از شجاعت است، زیرا اگر مردم همگی عدالت را درباره یکدیگر به کار گیرند، از شجاعت بی نیاز می شوند.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ح ۲۰، ص ۳۳۳، ح ۸۱۶

حدیث ۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اوصیکما بتقوی الله... و کونا للظالم خصما و للمظلوم عوناً؛
شما را سفارش می کنم به تقوای الهی... و دشمن ظالم و یاور مظلوم باشید.

نهج البلاغه، از نامه ۴۷

حدیث ۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَشْفَقَ عَلَي نَفْسِهِ لَمْ يَظْلَمْ غَيْرَهُ؛
هر کس دلسوز خود باشد به دیگران ظلم نمی کند.

غورالحکم، ج ۵، ص ۲۳۱، ح ۸۱۱۹

حدیث ۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ أَمَاتَ الْجَوْرَ وَ أَحْيَى الْعَدْلَ؛
بهترین فرمانروا کسی است که ظلم را از بین ببرد و عدل را زنده کند.

غورالحکم، ج ۳، ص ۴۳۱، ح ۵۰۰۵

حدیث ۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا عَدْلَ أَفْضَلُ مِنْ رَدِّ الْمَظَالِمِ؛
هیچ عدالتی بهتر از بازگرداندن حقوق پایمال شده نیست.

غورالحکم، ج ۶، ص ۴۱۵، ح ۱۰۸۴۱

حدیث ۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَمِلَ بِالْعَدْلِ حَصَّنَ اللَّهُ مُلْكَهُ؛
 هر کس به عدالت رفتار کند، خداوند حکومتش را حفظ خواهد کرد.

غررالحکم، ج ۵، ص ۳۵۵، ح ۸۷۲۲

حدیث ۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ فِي الْعَدْلِ سَعَةً وَمَنْ ضَاقَ عَلَيْهِ الْعَدْلُ فَالْجُورُ عَلَيْهِ أَضْيَقُ؛
 به راستی که در عدالت گشایش است و هر کس عدالت بر او تنگ آید، بی عدالتی بروی تنگ تر خواهد بود.

نهج البلاغه، خطبه ۱۵

حدیث ۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ بَاعَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ نَعِيمٍ الْجَنَّةُ فَقَدْ ظَلَمَهَا؛
 هر کس خودش را جز به نعمت بهشت بفروشد، براستی که به خویشتن ظلم کرده‌است.

غررالحکم، ج ۵، ص ۴۵۸، ح ۹۱۶۴

حدیث ۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَلْفَقَهُ ثُمَّ الْمَتَجَرِّ، وَاللَّهُ لِلرَّبَا فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَخْفَى مِنْدَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصِّفَا؛
 ای مردم! ابتدا احکام را یاد بگیرید، سپس تجارت کنید! به خدا قسم که ربا در میانین امت ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ است.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۱۷، ح ۱۶

حدیث ۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَأَعْتَبْتُمْ مَنْ اسْتَفْرَضَكُمْ فِي حَالِ غِنَاكُمْ لِيَجْعَلَ قِضَاءَهُ لَكُمْ فِي يَوْمِ مَعَشَرَتِكُمْ؛

غنیمت بدان کسی را که در زمان توانگری از تو قرض بخواد تا در روز تنگدستی ات (قیامت) بپردازد.

نهج البلاغه، از نامه ۳۱

حدیث ۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُنِسَ الْقِلَادَةُ لِلْخَيْرِ الْعَفِيفِ قِلَادَةُ الدِّينِ؛

چه بد گردنبندی است گردنبند بدهکاری بر گردن نیکوکار خویشتندار.

دستور معالم الحكم، ص ۲۱

حدیث ۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَاكُمْ وَالدِّينَ فَإِنَّهُ مَذَلَّةٌ بِالنَّهَارِ، وَ مَهَمَّةٌ بِاللَّيْلِ وَ قَضَاءٌ فِي الدُّنْيَا وَ قَضَاءٌ فِي الْآخِرَةِ؛

زیر بار بدهی نروید زیرا بدهکاری خواری روز و اندوه شب است و در دنیا و آخرت بازپرداختی دارد.

کافی، ج ۵، ص ۹۵، ح ۱۱

حدیث ۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثْرَةُ الدِّينِ تُصَيِّرُ الصَّادِقَ كَاذِبًا وَ الْمُنْجِرَ مُخْلِفاً؛

بدهی بسیار، راستگو را دروغگو و خوش قول را بدقول می گرداند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۵۹۲، ح ۷۱۰۵

حدیث ۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدِّينُ رِقٌّ فَلَا تَبْدُلُ رِقَّكَ لِمَنْ لَا يَعْرِفُ حَقَّكَ؛

بدهی (نوعی) بندگی است، پس زمام اختیار خود را به کسی که حق تو را نمی شناسد مسپار (کنایه از این است که از هر کس قرض نگیر).

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۶، ح ۵۰۳

حدیث ۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا اسْتَعْنَى شَكَرَ... وَ الْمُنَافِقُ إِذَا اسْتَعْنَى طَغَى؛
 مؤمن هنگام بی‌نیازی شکر می‌گزارد و منافق هرگاه بی‌نیاز شود طغیان می‌کند.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا تَكَلَّمَ ذَكَرَ... وَ الْمُنَافِقُ إِذَا تَكَلَّمَ لَعَا؛
 مؤمن هرگاه سخن گوید یاد (خدا) می‌کند و منافق هرگاه سخن گوید بی‌هوده گویی می‌کند.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ مَنْ يُرَى يَقِينُهُ فِي عَمَلِهِ، وَ الْمُنَافِقُ مَنْ يُرَى شُكُّهُ فِي عَمَلِهِ؛
 در عمل مؤمن یقین دیده می‌شود و در عمل منافق شک.

غررالحکم، ح ۳۵۵۱

حدیث ۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شُكْرُ الْمُؤْمِنِ يَطْهَرُ فِي عَمَلِهِ، شُكْرُ الْمُنَافِقِ لَا يَتَجَاوَزُ لِسَانَهُ؛
 سپاسگزاری مؤمن در کردارش آشکار می‌شود، [اما] سپاسگزاری منافق از زبانش فراتر نمی‌رود.

غررالحکم، ح ۵۶۶۱ و ۵۶۶۲

حدیث ۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى لِسَانِ الْمُؤْمِنِ نُورٌ يَسْطَعُ وَعَلَى لِسَانِ الْمُنَافِقِ شَيْطَانٌ يَنْطِقُ؛
 بر زبان مؤمن نوری است و درخشان و بر زبان منافق شیطانی است که سخن می‌گوید.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۰، ح ۲۱۸

حدیث ۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ عَدُوٌّ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ يَعْسُوبُ الْمُنَافِقِينَ؛
 ثروت فراوان، دشمن مؤمنان و پیشوای منافقان است.

التمحیص، ص ۴۸

حدیث ۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْمُؤْمِنُ مِنْ مُنِيبٍ مُسْتَغْفِرٍ تَوَّابٍ، أَلْمُنَافِقُ مَكُورٌ مُضِرٌّ مُرْتَابٌ؛
 مؤمن بازگشت کننده به خدا، آمرزش خواه و توبه کننده است و منافق نیرنگباز، زیانبار و شکاک.

غررالحکم، ح ۱۲۸۸ و ۱۲۸۹

حدیث ۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْمُؤْمِنُ حَيٌّ غَنِيٌّ مُوقِرٌ تَقِيٌّ، وَالْمُنَافِقُ وَقِيحٌ عَبِيٌّ مُتَمَلِّقٌ شَقِيٌّ؛
 مؤمن، با حیا، بی نیاز، باوقار و پرهیزگار است و منافق، بی شرم، کودن، چاپلوس و بدبخت .

غررالحکم، ح ۱۸۵۲ و ۱۸۵۳

حدیث ۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَرَعَ الْمُؤْمِنُ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ، وَرَعَ الْمُنَافِقِ لَا يَظْهَرُ إِلَّا عَلَى لِسَانِهِ؛
 پرهیزکاری مؤمن در رفتارش آشکار می شود و پرهیزکاری منافق جز در زبانش ظاهر نمی شود.

غررالحکم، ۱۰۱۲۹ و ۱۰۱۳۰

حدیث ۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا نَظَرَ اعْتَبَرَ... وَالْمُنَافِقُ إِذَا نَظَرَ لَهَا؛
نگاه مؤمن عبرت آمیز و نگاه منافق سرگرمی است.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْمُؤْمِنَ... إِذَا سَكَتَ فَكَّرَ... وَالْمُنَافِقُ إِذَا سَكَتَ سَهَا؛
سکوت مؤمن تفکر و سکوت منافق غفلت است.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْمُؤْمِنَ... إِذَا أَصَابَتْهُ شِدَّةٌ صَبَرَ... وَالْمُنَافِقُ إِذَا أَصَابَتْهُ شِدَّةٌ ضَعَا؛
مؤمن در گرفتاری صبور است، و منافق در گرفتاری بی تاب.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِلْمُ الْمُنَافِقِ فِي لِسَانِهِ وَعِلْمُ الْمُؤْمِنِ فِي عَمَلِهِ؛
دانش منافق در زبان او و دانش مؤمن در کردار اوست.

غررالحکم، ح ۶۲۸۸

حدیث ۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَتْهُ الشُّقْمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَ مَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ، وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أَعْفَى
كَانَ كَالْبَعِيرِ، عَقَلَهَا هُلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ وَ لِمَ أَرْسَلُوهُ؛

هرگاه مؤمن بیمار شود سپس خداوند شفایش دهد، آن بیماری کفاره گناهان گذشته و پندی برای آینده اوست و منافق هرگاه
مریض شود سپس سلامت یابد، مانند شتری است که صاحبش او را بسته است و سپس رهایش کرده اند او نمی داند برای چه او را
بسته اند و برای چه رهایش کرده اند.

کنز العمال، ح ۶۶۸۶

حدیث ۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ ضَرَبْتُ حَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي هَذَا عَلَى أَنْ يُغْضَنِي مَا أَبْغَضَنِوْا صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَاتِهَا عَلَى الْمُنَافِقِ عَلَى أَنْ يُجَبِّنِي مَا أَحَبَّنِي؛
اگر با این شمشیرم بر بینی مؤمن بزنم که مرا دشمن بدارد با من دشمنی نمی کند و اگر همه دنیا را به منافق بدهم تا مرا دوست
بدارد هیچگاه دوستم نخواهد داشت.

نهج البلاغه، حکمت ۴۵

حدیث ۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْمُؤْمِنُ قَرِيبُ الرَّضَى بَعِيدُ السَّخَطِ... وَالْمُنَافِقُ فَهُوَ قَرِيبُ السَّخَطِ بَعِيدُ الرَّضَى؛
مؤمن زود خشنود و دیر ناراحت می شود و منافق زود ناراحت و دیرخشنود می گردد.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْمُؤْمِنُ يُرْضِيهِ عَلَى الْيَسِيرِ وَلَا يُسَخِطُهُ عَلَى الْكَثِيرِ... وَالْمُنَافِقُ يُسَخِطُهُ عَلَى الْيَسِيرِ وَلَا يُرْضِيهِ الْكَثِيرُ؛
مؤمن از اندک خدا خشنود می شود و بسیارش او را ناراحت نمی کند و منافق از اندک خدا ناخشنود می شود و بسیارش هم او را
خشنود نمی سازد.

تحف العقول، ص ۲۱۲

حدیث ۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّظْيِفُ مِنَ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ وَهُوَ طَهْوَرٌ لِلصَّلَاةِ؛
لباس پاکیزه غم و اندوه را برطرف می کند و باعث پاکیزگی نماز است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۴، ح ۱۴

حدیث ۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نِعْمَ الْبَيْتُ الْحَمَامُ تَذْكُرُ فِيهِ النَّارَ وَيَذْهَبُ بِالدَّرَنِ؛
 چه خوب جایگاهی است حمام، یادآور دوزخ است و چرک را از میان می برد.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۱۱۵، ح ۲۳۷

حدیث ۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَظَّفُوا بِيُوتِكُمْ مِنْ حَوْكِ الْعَنْكَبُوتِ، فَإِنَّ تَرْكَهُ فِي الْبَيْتِ يورثُ الْفَقْرَ؛
 خانه های خود را از تار عنکبوت پاک کنید، زیرا باقی گذاشتن آن در خانه، فقر می آورد.

وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۵۷۵، ح ۲

حدیث ۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَنْظَفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّتَنِ الرَّيْحِ الَّذِي يُتَأَذَى بِهِ وَتَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْقَاذِرَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ؛
 خودتان را با آب، از بوی بدی که دیگران را آزار می دهد، پاک کنید و این کار راپیوسته انجام دهید؛ چرا که خداوند، از بنده آلوده ای که هر کس با او بنشیند، بینی اش را از [بوی بد] وی می گیرد، نفرت دارد.

خصال، ص ۶۲۰، ح ۱۰

حدیث ۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَذُكَّرَنَّ رِجْلَيْهِ بِالْحَزْفِ، فَإِنَّهُ يورثُ الْجُذَامَ؛
 مبادا کسی (در حمام) پای خود را سفال (سنگ پا) بکشد، زیرا این کار جذام می آورد.

کافی، ج ۶، ص ۵۰۰، ح ۱۹

حدیث ۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ.

مردم، به ادب (فرهنگ و تربیت) درست، نیازمندترند، تا به طلا و نقره.

غور الحکم، ح ۳۵۹۰

حدیث ۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّفْسُ مَجْبُولَةٌ عَلَى سَوْءِ الْأَدَبِ وَالْعَبْدُ مَأْمُورٌ بِمُلَازَمَةِ حُسْنِ الْأَدَبِ النَّفْسُ تَجْرِي [بِطَبْعِهَا] فِي مَيْدَانِ الْمُخَالَفَةِ وَالْعَبْدُ يَجْهَدُ بِرَدِّهَا عَنْ سَوْءِ الْمُطَالَبَةِ فَمَتَى أَطْلَقَ عِنَانَهَا فَهُوَ شَرِيكٌ فِي فَسَادِهَا وَمَنْ أَعَانَ نَفْسَهُ فِي هَوَى نَفْسِهِ فَقَدْ أَشْرَكَ نَفْسَهُ فِي قَتْلِ نَفْسِهِ؛

نفس آدمی بر بی ادبی سرشته شده است و بنده فرمان دارد که پایبند ادب‌نیکو باشد. نفس آدمی با طینت خود در میدان مخالفت می‌تازد و بنده می‌کوشد آن را از خواسته ناروایش برگرداند، پس هرگاه عنان نفس را رها سازد، شریک تبه‌کاریاوست و هر کس نفس خود را در خواهش‌هایش یاری رساند، در قتل خود همدست‌نفس شده است.

مشکاه الأنوار، ص ۴۳۳

حدیث ۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْأَدَبِ ، فَإِنْ كُنْتُمْ مُلُوكًا بَرَزْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ وَسَطًا فُقُتُمْ ، وَإِنَّا عَوَزْتُكُمْ الْمَعِيشَةَ عَشْتُمْ بِأَدَبِكُمْ؛

ادب بیاموزید، زیرا که [در این صورت] اگر پادشاه باشید، برجسته می‌شوید، اگر میانه باشید، سرآمد می‌شوید، و اگر تنگ دست باشید، با ادبتان گذران زندگی می‌کنید.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۴، ح ۴۸۳

حدیث ۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفَاكَ مُؤَدِّبًا لِنَفْسِكَ تَجَنَّبُ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ؛

برای ادب آموزی ات همین بس که از آنچه از دیگران نمی‌پسندی، دوری کنی.

غور الحکم، ح ۷۰۷۷

حدیث ۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَدَّبْتُ نَفْسِي فَمَا وَجِدْتُ لَهَا بَعِيرَ تَقْوَى الْإِلَهِ مِنْ أَدَبِي كُلِّ حَالَتِهَا وَإِنْ قَصِدْتَ أَفْضَلَ مِنْ صِيَمَتِهَا عَنِ الْكَذِبِ غِيْبَةُ النَّاسِ أَنْ غِيْبَتِهِمْ حَرَمَهَا ذُو الْجَلَالِ فِي الْكُتُبَانِ كَانَ مِنْ فَضِيهِ كَلَامُكَ يَا نَفْسُ فَإِنَّ السُّكُوتَ مِنْ ذَهَبٍ؛

به ادب و تربیت نفس خود پرداختم و برای آن ادبی بهتر از تقوای الهی در تمام حالاتش نیافتمو اگر از پس این امر بر نیامد برای آن چیزی بهتر از دم فرو بستن از دروغ نیافتمو از غیبت مردمان، همانا غیبت آنان را خداوند با عظمت در کتاب‌ها حرام کرده استای نفس، اگر سخن تو نقره است، سکوت طلاست

نهج السعادة، ج ۷، ص ۳۸۶

حدیث ۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَصْفُو الْخِلَّةَ مَعَ غَيْرِ أَدِيبٍ ؛
دوستی با شخص بی ادب ، صمیمانه نخواهد شد.

غرر الحکم، ح ۱۰۵۹۹

حدیث ۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَكُونُوا أَقْلًا مَا يَكُونُونَ فِي الْبَاطِنِ أَمْوَالًا ، أَحْسَنَ مَا يَكُونُونَ فِي الظَّاهِرِ أَحْوَالًا فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَدَّبَ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ الْعَارِفِينَ أَدَبًا حَسِينًا ،
فَقَالَ جَلَّ مِنْقَائِلٍ : يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْئَلُونَ النَّاسَ إِحْفَافًا ؛
در حالی که در واقع از کمترین مال برخوردار هستید ، در ظاهر بهترین حال را از خود نشان دهید ؛ زیرا خداوند متعال ، بندگان با ایمان با معرفتش را این گونه نیکو ادب نموده که [در وصف فقیران پارسا] فرموده است : شخص بی خبر آنان را از شدت خویشترنداری توانگر می پندارد . ایشان را از نشانه هایشان می شناسی ، با اصرار (چیزی) از مردم نمی خواهند .

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۸، ح ۶۳

حدیث ۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يَزُاسُ مَنْ خَلَا عَنِ الْأَدَبِ وَ صَبَا إِلَى اللَّعِبِ ؛
کسی که از ادب بی بهره باشد و شیفته بازی شود، به ریاست نمی رسد.

غرر الحکم، ح ۱۰۸۷۵

حدیث ۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكَ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ وَ إِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ وَ الصَّفْحِ عَنْ زَلَّاتِ الْأَخْوَانِ فَقَدْ أَدَّبَكَ سَيِّدُ الْأَوْلِيَيْنِ وَ الْأَخِيرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : أَعْفُ

عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَ صِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَ أَعْطِ مَنْحَرَمَكَ ؛

تو را سفارش می‌کنم به مدارای با مردم و احترام به علما و گذشت از لغزش برادران (دینی)؛ چرا که سرور اولین و آخرین، تو را چنین ادب آموخته و فرموده است: «گذشت کن از کسی که به تو ظلم کرده، رابطه برقرار کن با کسی که با تو قطع رابطه کرده عطا کن به کسی که از تو دریغ نموده است».

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۷۱، ح ۳۴

حدیث ۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

جَالِسِ الْعُلَمَاءِ يَزِدُّدْ عِلْمُكَ وَ يَحْسُنْ أَدْبُكَ وَ تَرْكُ نَفْسِكَ؛

با علما معاشرت کن تا علمت زیاد، ادبت نیکو و جانت پاک شود.

غرر الحکم، ح ۴۷۸۶

حدیث ۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يُحْصِيَ عَلَى نَفْسِهِ مَسَاوِيَهَا فِي الدِّينِ وَ الرَّأْيِ وَ الْأَخْلَاقِ وَ الْأَدَبِ ، فَيَجْمَعُ ذَلِكَ فِي صِدْرِهِ أَوْ فِي كِتَابٍ وَ يَعْمَلُ فِي إِزَالَتِهَا ؛

بر عاقل است که بدی هایش را در دین، اندیشه، اخلاق و ادب یادداشت کند و به خاطرش بسپارد و برای از بین بردن آنها بکوشد.

مطالب السؤل، ص ۴۹

حدیث ۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَحَرَّى الصِّدْقِ وَ تَجَنَّبِ الْكُذْبِ أَجْمَلُ شِيمَةٍ وَ أَفْضَلُ أَدَبٍ؛

راستگو بودن و پرهیز نمودن از دروغ، زیباترین اخلاق و بهترین ادب است.

غرر الحکم، ح ۴۴۸۸

حدیث ۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهَا وَ لِيَكُنْ تَأْدِيئُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيئِهِ بِلِسَانِهِ وَ مُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، باید پیش از آموزش دیگران، خودرا آموزش دهد و پیش از آن که دیگران را با زبان، ادب بیاموزد، با کردار شاداب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم، شایسته تجلیل است.

نهج البلاغه ، حکمت ۷۳

حدیث ۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفَى بِالَّتَجَارِبِ مُؤَدِّبًا ؛

برای ادب آموزی، تجربه ها کافی اند.

غرر الحکم، ح ۷۰۱۶

حدیث ۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ الْأَدَابِ مَا كَفَّفَكَ عَنِ الْمَحَارِمِ ؛

بهترین ادب ها آن است که تو را از حرام ها باز دارد.

غرر الحکم، ح ۳۲۹۸

حدیث ۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَطَفَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ وَالتَّهَارُ أَدْبَاءُ وَ أَبْلِيَاءُ وَ إِلَى الْمَنِيَا أَدْنِيَاءُ ؛

شب و روز بر هر کس بگذرد، او را ادب می کند، فرسوده اش می نماید و به مرگزدیکش می سازد.

غرر الحکم، ح ۹۲۲۶

حدیث ۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَقْلاً - كَامِلاً وَ عَزْماً ثَابِتاً وَ لُبّاً رَاجِحاً وَ قَلْباً زَكِيّاً وَ عِلْماً كَثِيراً وَ أَدْباً بَارِعاً وَ اجْعَلْ ذَلِكَ كُلَّهُ لِي وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ؛

خدایا مرا عقلی کامل ، تصمیمی نافذ، خردی برتر، دلی پاک، دانشی فراوان و ادیبوالا روزی کن و تمام اینها را به سود من قرار ده نه به زیانم، ای مهربان ترین مهربانان.

بحار الأنوار، ج ۸۴، ص ۳۲۵، ح ۱۴

حدیث ۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ وَالْعَقْلُ يَحْتَاجُ إِلَى الْأَدَبِ؛
هر چیزی به عقل نیاز دارد و عقل به ادب نیازمند است.

غرر الحکم، ح ۶۹۱۱

حدیث ۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّكَ مُقَوِّمٌ بِأَدَبِكَ فَرِيئَةٌ بِالْحِلْمِ؛
تو با ادب ارزش گذاری می شوی، پس آن را با بردباری زینت بخش.

غرر الحکم، ح ۳۸۱۳

حدیث ۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَا مُؤْمِنُ إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ تَمُنُّ نَفْسِكَ فَاجْتَهِدْ فِي تَعَلُّمِهِمَا ، فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَادِّبِكَ يَزِيدُ فِي ثَمَنِكَ وَقَدْرِكَ ، فَإِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدِي إِلَى رَبِّكَ وَبِالْأَدَبِ تَحْسِنُ خِدْمَةَ رَبِّكَ وَبِالْإِدْبِ الْخِدْمَةَ يَسْتَوْجِبُ الْعَبْدُ وَلَا يَتَنَّهُ وَقُورُهُ ، فَأَقْبَلِ النَّصِيحَةَ كَيْتَنَجُوَ مِنَ الْعَذَابِ؛
ای مؤمن! به تحقیق این دانش و ادب بهای جان توست پس در آموختن آن دو بکوش که هر چه بر دانش و ادب افزوده شود بر قیمت و قدرت افزوده می شود؛ زیرا با دانش به پروردگارت راه می یابی و با ادب به پروردگارت خوش خدمتی می کنی و با ادب در خدمت گزارگی، بنده سزاوار دوستی و نزدیکی به او می شود. پس [این] نصیحترا بپذیر تا از عذاب برهی.

مشکاة الأنوار، ص ۲۳۹، ح ۶۸۹

حدیث ۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ قَعَدَ بِهِ حَسَبُهُ، نَهَضَ بِهِ آدَبُهُ؛
هر کس اصل و نسبش او را [سست گرداند و] بنشاند، ادبش او را [حرکت بخشد و] برخیزاند.

غرر الحکم، ح ۸۱۶۷

حدیث ۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِتْمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَسْأَلَ قَلْبُكَ وَيَسْتَعْلَلُ لُبُّكَ ؛

در وصیت به فرزندش امام حسن علیه السلام: دل جوان ، مانند زمین کشت ناشده است . آنچه در آن افکنده شود، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت سرگرم شود ، به تربیت تو همت گماشتم .

نهج البلاغه ، از نامه ۳۱

حدیث ۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «وَلَا تَنْسَ نَصِيحَكَ مِنَ الدُّنْيَا» : لَا تَنْسَ صِحَّتَكَ قُوَّتَكَ وَفِرَاعَكَ وَشَبَابَكَ وَنَشَاطَكَ أَنْ تَطْلُبَ بِهَا الْآخِرَةَ ؛
درباره آیه سهم خود را از دنیا فراموش مکن : [یعنی] سلامتی ، توانایی ، فرصت ، جوانی و شادابی ات را فراموش مکن ، تا با آنها ، آخرت را به دست آوری .

قصص ، آیه ۷۷؛ امالی صدوق ، ص ۲۹۹، ح ۳۳۶

حدیث ۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ ، فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ ؛
آداب و رسوم خود را به فرزندانان تحمیل نکنید، زیرا آنان برای زمانی غیر از زمان شما آفریده شده اند .

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰، ص ۲۶۷، ح ۱۰۲

حدیث ۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مَعْشَرَ الْفِتْيَانِ، حَصِّنُوا أَعْرَاضَكُمْ بِالْأَدَبِ وَدِينَكُمْ بِالْعِلْمِ ؛
ای جوانان! آبرویتان را با ادب و دینتان را با دانش حفظ کنید.

تاریخ یعقوبی ، ج ۲، ص ۲۱۰

حدیث ۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَ نَدَبَكَ إِلَى الْفَضْلِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛

بهترین برادرانت (دوستانت)، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی دعوت کند و با اعمال نیک خود، تو را به بهترین اعمال برانگیزد.

غررالحکم، ح ۵۰۲۲

حدیث ۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَخْدَاتُ، الْأَشْيَاءُ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا اِخْتَجُوا إِلَيْهَا؛

شایسته ترین چیزهایی که جوانان باید آنها را بیاموزند، چیزهایی هستند که در بزرگسالی به آنها نیاز دارند.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳، ح ۸۱۷

حدیث ۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا اِخْتَجْتَ إِلَى الْمَشُورَةِ فِي أَمْرٍ قَدْ طَرَأَ عَلَيْكَ فَاسٌ يَتَّبِعُهُ بِيَدَايَةِ الشُّبَّانِ ، فَإِنَّهُمْ أَحَدٌ أَذْهَانًا وَ أَسْرِعُ حَدْسًا ، ثُمَّ رُدَّهُ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى رَأْيِ الْكُهُولِ وَ الشُّيُوخِ لِيَسْتَعْقِبُوهُ وَ يُحْسِنُوا الْإِخْتِيَارَ لَهُ ، فَإِنَّ تَجْرِبَتَهُمْ أَكْثَرُ ؛

هرگاه به مشورت نیازمند شدی ، نخست به جوانان مراجعه نما، زیرا آنان ذهنی تیزتر و حدسی سریع تر دارند . سپس (نتیجه) آن را به نظر میان سالان و پیران برسان تا پیگیرینموده، عاقبت آن را بسنجند و راه بهتر را انتخاب کنند، چرا که تجربه آنان بیشتر است.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۷، ح ۸۶۶

حدیث ۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَخْتَرَسَ مِنْ سِيَرِ الْمَالِ وَ سِيَرِ الْقُدْرَةِ ، وَ سِيَرِ الْعِلْمِ ، وَ سِيَرِ الْمَدْحِ وَ سِيَرِ الشُّبَابِ ، فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيحًا خَبِيثَةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَ تَسْتَخِفُّ الْوَقَارَ ؛

سزاوار است که عاقل ، از مستی ثروت، قدرت ، دانش ، ستایش و مستی جوانی پرهیزد، چرا که هر یک را بادهای پلیدی است که عقل را نابود می کند و وقار و هیبت را کم می نماید .

غررالحکم، ح ۱۰۹۴۸

حدیث ۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُرُوا الْأَخْدَاتَ بِالْمِرَاءِ وَالْجِدَالَ وَالْكُهُولَ بِالْفِكْرِ وَالشُّيُوخَ بِالصَّمْتِ ؛

جوانان را به مباحثه و مناظره ، و میان سالان را به اندیشیدن ، و پیران را به سکوت ، فرمان دهید .

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰، ص ۲۸۵، ح ۲۶۰

حدیث ۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا أَرْبَعَةٌ : الشَّبَابُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهُ إِلَّا الشُّيُوخُ وَالْعَافِيَةُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا أَهْلُ الْبَلَاءِ وَالصَّحَّةُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا الْمَرَضِيُّو الْحَيَاةُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا الْمَوْتَى ؛

ارزش چهار چیز را جز چهار گروه نمی شناسند : جوانی را جز پیران ، آسایش را جز گرفتاران ، سلامتی را جز بیماران و زندگی را جز مردگان .

مواعظ العددیه ، ص ۲۷۵

حدیث ۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ سَبَابٌ لَا كُهُولٌ فِيهِمْ إِلَّا مِثْلَ كُخْلِ الْعَيْنِ وَالْمِلْحُ فِي الزَّادِ وَأَقْلُ الزَّادِ الْمِلْحُ ؛

یاران مهدی (عج) جوان اند و کهن سالان در میان آنان کم اند ، مانند سیرمه در چشم و نمک در زاد و توشه ، که کمترین قسمت توشه ، نمک است .

الغیبه طوسی ، ص ۴۷۶، ح ۵۰۱

حدیث ۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا عَاتَبْتَ الْوَحْدَةَ فَاتْرُكْ لَهُ مَوْضِعًا مِنْ ذَنْبِهِ لِئَلَّا يَحْمِلَهُ الْإِخْرَاجُ عَلَيَا الْمَكَابِرَةِ ؛

هرگاه جوان را توبیخ کردی ، برخی خطاهای او را نادیده بگیر ، تا توبیخ تو ، او را بهمقابله وادار نسازد .

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰، ص ۳۳۳، ح ۸۱۹

حدیث ۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ لِلدَّارِ شَرَفًا وَشَرَفُهَا السَّاحَةُ الْوَاسِعَةُ وَالْخُلَطَاءُ الصَّالِحُونَ وَإِنَّهَا بَرَكَهٌ وَبَرَكَتُهَا جَوْدَةٌ مَوْضِعُهَا وَسَعَةُ سَاحَتِهَا وَحُسْنُ جَوَارِ جِيرَانِهَا ؛

خانه را شرافتی است. شرافت خانه به وسعت حیاط (قسمت جلوی خانه) وهم نشینان خوب است. و خانه را برکتی است، برکت خانه جایگاه خوب آن، وسعتمحوطه آن و همسایگان خوب آن است.

مکارم الاخلاق، ص ۱۲۵

حدیث ۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِيعَتُنَا الْمُبَادِلُونَ فِي وِلَايَتِنَا، الْمَتَحَابُونَ فِي مَوَدَّتِنَا الْمَتْرَاوِرُونَ فِي حَيَاةِ أَمْرِنَا الَّذِينَ إِنْ غَضِبُوا لَمْ يَظْلِمُوا وَإِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا، بَرَكَةُ عَلِيٍّ مَنجَاوَرُوا سِلْمٌ لِمَنْ خَالَطُوا؛

شیعیان ما کسانی اند که در راه ولایت ما بذل و بخشش می کنند، در راه دوستی ما بهیکدیگر محبت می نمایند، در راه زنده نگه داشتن امر و مکتب ما به دیدار هم می روند. چون خشمیگین شوند، ظلم نمی کنند و چون راضی شوند، زیاده روی نمی کنند، برایهمسایگانشان مایه برکت اند و نسبت به هم نشینان خود در صلح و آرامش اند.

کافی، ج ۲، ص ۲۳۶، ح ۲۴

حدیث ۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبَرَكَةُ فِي مَالٍ مَنْ آتَى الزَّكَاةَ وَوَأَسَى الْمُؤْمِنِينَ وَوَصَلَ الْأَقْرَبِينَ؛

برکت در مال کسی است که زکات پردازد، به مؤمنان مدد و یاری رساند و بهخویشاوندان کمک نماید.

تحف العقول، ص ۱۷۲

حدیث ۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ فَسَادِ النَّيِّهِ تَرْفَعُ الْبَرَكَةُ؛

هرگاه نیت ها فاسد باشد، برکت از میان می رود.

غررالحکم، ح ۶۲۲۸

حدیث ۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا ظَهَرَتِ الْجِنَايَاتُ اِرْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛

هرگاه گناهان آشکار شوند، برکت ها از میان می رود.

غررالحکم، ح ۴۰۳۰

حدیث ۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَيَاكُمْ وَالْحَلْفَ فَإِنَّهُ يُنْفِقُ السَّلْعَةَ وَيَمَحِقُ الْبَرَكَهَ؛
 از قسم خوردن بپرهیزید، چرا که کالا را تلف می کند و برکت را از بین می برد.

کافی، ج ۵، ص ۱۶۲، ح ۴

حدیث ۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُوا التُّفَّاحَ فَإِنَّهُ يَدْنِعُ الْمَعِدَةَ؛
 سیب بخورید، چرا که معده را پاک می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۷، ح ۱۱

حدیث ۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَكَلُ السَّفَرَجَلِ قُوَّةٌ لِلْقَلْبِ الضَّعِيفِ وَهُوَ يُطَيِّبُ الْمِعِدَةَ وَيَذَكِّي الْفؤَادَ وَيَشَجِّعُ الْجَبَانَ وَيُحَسِّنُ الْوَالِدَ؛
 خوردن به، قلب ضعیف را قوی، معده را پاک، ترسو را شجاع و فرزند را زیبا می کند.

تحف العقول، ص ۱۰۱

حدیث ۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَسَلُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَلَا دَاءَ فِيهِ يُقِلُّ الْبَلْغَمَ وَيَجْلُو الْقَلْبَ؛
 عسل شفای هر دردی است و هیچ دردی در آن نیست، بلغم را کم می کند و قلب را جلا می دهد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۶۶

حدیث ۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ الْأِدَامُ الْخَلَّ يَكْسِرُ الْمِرَّةَ وَيَطْفِئُ الصَّفْرَاءَ وَيُحْيِي الْقَلْبَ؛

سرکه، خوب خورشتی است، زرداب را می شکند، صفرا را فرو می نشاند و قلب رازنده می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۲۹، ح ۷

حدیث ۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكُلُ الْجَوْزِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ يَهَيِّجُ الْحَرَّ فِي الْجَوْفِ وَيَهَيِّجُ الْقُرُوحَ عَلَي الْجَسَدِ وَأَكْلُهُ فِي الشِّتَاءِ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ وَيُدْفَعُ الْبُرْدَ ؛
خوردن گردو در گرمای شدید، حرارت بدن و زخم های تن را تحریک می کند، اما خوردن آن در زمستان، کلیه ها را گرم می کند و سرما را دفع می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۰، ح ۱

حدیث ۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُوا التَّمْرَ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنَ الْأَدْوَاءِ؛
خرما بخورید، چراکه شفای دردهاست.

مکارم الاخلاق، ص ۱۶۸

حدیث ۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِدْهِنُوا بِالزَّيْتِ وَاتْتَدِمُوا بِهِ، فَإِنَّهُ دُهْنَةُ الْأَخْيَارِ وَادَامُ الْمُصْطَفَيْنِ، مُسَدِّحَةٌ بِالْقُدْسِ مَرَّتَيْنِ، بوركَتٌ مُقْبِلَةٌ وَبوركَتٌ مُدْبِرَةٌ، لَا يَضُرُّ مَعَهَا دَاءٌ؛

با روغن زیتون، بدن را چرب کنید و با آن خورش درست کنید، چرا که روغن زیتون، روغن نیکان و خورش برگزیدگان است، دوبار به آن تقدس داده شده و در آن، چه در آغاز فصلش و چه در پایان آن، برکت نهاده شده است و با وجود آن، هیچ بیماری ای زیان نمی رساند.

کافی، ج ۶، ص ۳۳۱، ح ۴

حدیث ۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ فِي الْإِنْسَانِ عَشْرَ خِصَالٍ يُظَهِّرُهَا لِسَانُهُ: شَاهِدٌ يُخْبِرُ عَنِ الضَّمِيرِ وَحَاكِمٌ يَفْصِلُ بَيْنَ الْخِطَابِ وَنَاطِقٌ يُرَدُّ بِهِ الْجَوَابُ وَشَافِعٌ

يُذَرِّكَ بِهَا الْحَاجَةَ وَوَاصِفٌ يُعْرِفُ بِهِ الْأَشْيَاءَ وَ أَمِيرٌ يَأْمُرُ بِالْحَسَنِ وَوَاعِظٌ يَنْهَى عَنِ الْقَبِيحِ وَمُعِزٌّ تَسِيءُ كُنُ بِهِ الْأَخْزَانَ وَحَاضِرٌ تُجَلَّى بِهِ الصَّغَائِرُ وَ مَوْثِقٌ تَلْتَدُ بِهِ الْأَسْمَاعُ؛

ای مردم! انسان ده خصلت دارد که زبان او آنها را آشکار می‌سازد: زبان، گواهی است که از درون خبر می‌دهد. داوری است، که به دعاها خاتمه می‌دهد. گویایی است که به وسیله آن به پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود. واسطه‌ای است که با آن حاجت برآورده می‌شود. وصف کننده‌ای است که با آن اشیاء شناخته می‌شود. فرماندهی است که به نیکی فرمان می‌دهد. پند دهنده‌ای است که از زشتی باز می‌دارد. تسلیت دهنده‌ای است که غم‌ها با آن آرامش می‌یابد. حاضری است که با آن کینه‌ها برطرف می‌شود و دلربایی است که گوش‌ها با آن از لذت برخوردار می‌شوند.

کافی، ج ۸، ص ۲۰، ح ۴

حدیث ۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَلُمَّ أَيُّهَا النَّاسُ إِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ الْقِيَامِ بِعَدْلِهِ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ وَ الْإِنْصَافِ لَهُ فِي جَمِيعِ حَقِّهِ فَإِنَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ إِلَى شَيْءٍ إِلاَّ أَحْوَجَ مِنْهُمْ إِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكَ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ ؛

ای مردم! بیاید یکدیگر را بر اطاعت خدا یاری کنید و عدالتش را بپادارید و به عهدش (در عبودیت او و ترک طاعت شیطان) وفا کنید و در تمامی حقوق الهی منصفانه رفتار کنید، زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور یکدیگر رانصیحت و خوب یاری کنند.

کافی، ج ۸، ص ۳۵۴، ح ۵۵۰

حدیث ۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثْرَةُ الْمِرَاحِ تُدْهِبُ الْبِهَاءَ وَ تَوْجِبُ الشَّخْنَاءَ ؛

شوخی زیاد، ارج و احترام را می‌برد و موجب دشمنی می‌شود.

غرر الحکم، ح ۷۱۲۶

حدیث ۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي وَصْفِ الَّذِينَ أَحَبَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى: ... فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ فِي نَهَارِهِمْ إِذَا لَرَأَيْتَهُمْ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنَا وَ يَقُولُونَ لِلنَّاسِ حُسِينًا «فَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ نَقَلُوا سَلَامًا» «وَ إِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا» قَدْ قِيدُوا أَقْدَامَهُمُ التُّهَمَاتِ وَ أَبْكَمُوا أَلْسِنَتَهُمْ أَنْ يَتَكَلَّمُوا فِي أَعْرَاضِ النَّاسِ؛ در توصیف کسانی که خداوند متعال دوستشان دارد: ... اگر در روز آنها را ببینی، خواهی دید که در زمین آرام گام برمی‌دارند و با مردم به نیکی سخن می‌گویند «و هرگاه نادانان آنها را صدا می‌کنند، می‌گویند سلام» «و هرگاه به لغو برخورد می‌کنند، می‌گویند سلام»

کنند، بزرگوارانه از آن می‌گذرند». قدم هایشان از رفتن به جاهای تهمت خیز بسته اند و زبانشان را از این که درباره ناموس مردم سخن بگویند خاموش کرده اند.

صفات الشیعه ، ص ۴۱ - ۴۲

حدیث ۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَمَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا ؛

هر کس خودرأی باشد، هلاک می‌شود و هر کس با افراد صاحب نظر مشورت کند، در عقل آنان شریک می‌شود.

نهج البلاغه، قصار ۱۶۱

حدیث ۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَازَعَ وَ خَاصَمَ قَطَعَ بَيْنَهُمُ الْفُشْلُ وَ ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَ سَاءَ تُعْنِدُهُ الْحَسِنَةُ وَ حَسِبْتُ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ مَنْ سَاءَتْ عَلَيْهِ الْحَسِنَةُ أَعْوَرَتْ عَلَيْهِ طُرُقَهُ وَ اغْتَرَضَ عَلَيْهِ أَمْرُهُ وَ ضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ وَ حَرِيٌّ أَنْ يَزْجَعَ مِنْ دِينِهِ وَ يَتَّبِعَ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ؛

کسانی که به کشمکش و دشمنی با یکدیگر پردازند، دچار سستی می‌شوند و سرانجام بد کارشان را می‌چشند و در نزدشان خوبی، بدی و بدی، خوبی جلوه می‌کند، در نتیجه راهشان را درست نمی‌بینند، کارشان دشوار و گریز گاهشان تنگ می‌شود، چنین کسان در معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

خصال، ص ۲۳۳

حدیث ۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُئْسَ الْقَرِينُ الْعَضْبُ: يُبْدِي الْمَعَائِبَ وَ يُدْنِي الشَّرَّ وَ يُبَاعِدُ الْخَيْرَ ؛

خشم، بدترین همراه است: عیب‌ها را آشکار، بدی‌ها را نزدیک و خوبی‌ها را دور می‌کند.

غرر الحکم، ح ۴۴۱۷

حدیث ۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيَجْتَمِعَ فِي قَلْبِكَ الْاِفْتِقَارُ اِلَى النَّاسِ وَ الْاِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ فَيَكُونُ اِفْتِقَارًا كَالِإِيْمِهِمْ فِي لِيْنِ كَلَامِكَ وَ حُسْنِ بَشْرِكَ وَ يَكُونُ اِسْتِغْنَاءً كَعَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عِزِّكَ وَ بَقَاءِ عِزِّكَ ؛

باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنان، در دلت گردآیند، تا نیازت به آنان، سبب نرمیدر گفتار و خوش رویی ات شود و بی نیازی ات، سبب آبروداری و عزّتت باشد.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۹، ح ۷

حدیث ۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّاءُ بِأَكْثَرِ مِنَ الْإِسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ وَالتَّقْصِيرُ عَنِ الْإِسْتِحْقَاقِ عِيٌّ أَوْحَسَدٌ؛

تعریف بیش از استحقاق، چاپلوسی و کمتر از استحقاق، از ناتوانی در سخن و یا حسد است.

نهج البلاغه، حکمت ۳۴۷

حدیث ۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ مَمَّنْ يَرْجُو الْأَخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ... يَنْهَى وَلَا يَنْتَهَى وَيَأْمُرُ بِمَا لَا يَأْتِي...؛

از کسانی مباش که بی عمل، به آخرت امید دارند... از گناه باز می دارند، اما خود باز نمی ایستند، به کارهایی فرمان می دهند که خود انجام نمی دهند.

نهج البلاغه، از حکمت ۱۵۰

حدیث ۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ظَلَمَ ظُلْمًا * مَنْ أَنْصَفَ أَنْصَفَ؛

هر کس ستم کند، ستم می بیند. هر کس با انصاف باشد انصاف می بیند.

غررالحکم، احادیث ۷۶۸۸ و ۷۶۹۲

حدیث ۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ: إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَالتَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ؛

یاری رساندن به ستم‌دیده فریاد خواه و شاد کردن غمناک، از کفاره های گناهان بزرگ است.

نهج البلاغه، حکمت ۲۴

حدیث ۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَأْتِمُرُ بِهِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُنْتَهِي عَنْهُ وَيُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

غررالحکم، ح ۹۰۷۶

از ۶۰۱ تا ۸۰۰**حدیث ۶۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِيَمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ؛

ارزش هر کس به اندازه خوبی های اوست.

نهج البلاغه، حکمت ۸۱

حدیث ۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَسَّنَتْ خَلِيقَتُهُ طَابَتْ عِشْرَتُهُ؛

هر کس خوش اخلاق باشد، زندگی اش پاکیزه و گوارا می شود.

غررالحکم، ح ۸۱۵۳

حدیث ۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَصَوْلُ الْمَرْءِ إِلَى كُلِّ مَا يَبْتَغِيهِ مِنْ طَيِّبِ عَيْشِهِ وَأَمِنْ سِرْبِهِ وَ سَعَةِ رِزْقِهِ بِحُسْنِ نِيَّتِهِ وَ سَعَةِ خُلُقِهِ؛

انسان، با نیت خوب و اخلاق خوب، به تمام آنچه در جستجوی آن است، از زندگی خوش و امنیت محیط و روزی زیاد، دست می یابد.

غررالحکم، ح ۱۰۱۴۱

حدیث ۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا فَسَدَتِ النَّيَّةُ وَقَعَتِ الْبَلِيَّةُ؛
 هرگاه نیت فاسد شود، بلا و گرفتاری پیش می آید.

غررالحکم، ح ۴۰۲۱

حدیث ۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ وَ نَوْرُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى وَ قُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ؛
 به راستی که دانش، مایه حیات دل ها، روشن کننده دیدگان کور و نیروبخشدن های ناتوان است.

امالی صدوق، ص ۴۹۳، ح ۱

حدیث ۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْجَهْلُ مُمِيتُ الْأَحْيَاءِ وَ مَخْلَدُ الشَّقَاءِ؛
 نادانی، مایه مرگ زندگان و دوام بدبختی است.

غررالحکم، ح ۱۴۶۴

حدیث ۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّبْرُ فِي الْأُمُورِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ، فَإِذَا فَارَقَ الرَّأْسَ الْجَسَدُ فَسَدَ الْجَسَدُ وَ إِذَا فَارَقَ الصَّبْرُ الْأُمُورَ فَسَدَتِ الْأُمُورُ؛
 نقش صبر در کارها همانند نقش سر در بدن است؛ همچنان که اگر سر از بدن جداشود، بدن از بین می رود، صبر نیز هرگاه همراه کارها نباشد، کارها تباه می گردند.

کافی، ج ۲، ص ۹۰، ح ۹

حدیث ۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَطْيَبُ الْعَيْشِ الْقَنَاعَةُ؛

خوش ترین زندگی، زندگی با قناعت است.

غررالحکم، ح ۲۹۱۸

حدیث ۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَتَذَرِكْ نَفْسَهُ بِإِصْلَاحِهَا أَعْضَلَ دَاوُةً وَ أَعْيَى شِفَاءً وَ عَدِمَ الطَّيِّبَ؛

هر کس به اصلاح خود نپردازد، بیماری اش سخت می شود و در درمانش به رنجمی افتد و طیبی نخواهد یافت.

غررالحکم، ح ۹۰۲۵

حدیث ۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِنصَافُ رَاحَةٌ؛

انصاف، مایه آسایش است.

غررالحکم، ح ۱۶

حدیث ۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبُغْيُ يَصْرَعُ الرَّجَالَ وَ يُدْنِي الْأَجَالَ؛

ظلم و تجاوز، انسان را زمین می زند و مرگ ها را نزدیک می سازد.

غررالحکم، ح ۱۴۹۴

حدیث ۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدُّنْيَا يُفْسِدُ الْعَقْلَ وَ يُصِمُّ الْقَلْبَ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ وَ يُوَجِّبُ الْعِقَابَ؛

دل بستگی به دنیا، عقل را فاسد می کند، قلب را از شنیدن حکمت ناتوان می سازد و باعث عذاب دردناک می شود.

غررالحکم، ح ۴۸۷۸

حدیث ۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْزُهُدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى؛
 بی رغبتی به دنیا، بزرگ ترین آسایش است.

غورالحکم، ح ۱۳۱۶

حدیث ۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْحَقُودٌ مُعَذَّبُ النَّفْسِ، مُتَضَاعَفُ الْهَمِّ؛
 کینه توز، روحش در عذاب است و اندوهش دو چندان.

غورالحکم، ح ۱۹۶۲

حدیث ۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْجَلْمُ حِجَابٌ مِنَ الْأَفَاتِ؛
 بردباری، مانعی در برابر آفت هاست.

غورالحکم، ح ۷۲۰

حدیث ۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْحَسَدُ يُضْنِي الْجَسَدَ؛
 حسد، بدن را فرسوده و علیل می کند.

غورالحکم، ح ۹۴۳

حدیث ۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْمُرِيبُ أَبْدَا عَلِيلٌ؛
 آدم بدبین، همیشه بیمار است.

غورالحکم، ح ۸۳۹

حدیث ۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَجَّ وَ تَمَادَى فَهُوَ الزَّكَاكُ الَّذِي رَانَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ وَ صَارَتْ دَائِرَةُ السُّوءِ عَلَى رَأْسِهِ ؛
 هر کس لجاجت کند و بر آن پافشاری نماید، او همان بخت برگشته ای است که خداوند بر دلش پرده [غفلت] زده و پیشامدهای ناگوار بر فراز سرش قرار گرفته است.

نهج البلاغه، از نامه ۵۸

حدیث ۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صِيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمَ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمَ لِحِمَالِهَا؛
 محفوظ بودن زن، برای سلامتی اش مفیدتر است و زیبایی او را با دوام تر می کند.

غررالحکم، ح ۵۸۲۰

حدیث ۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَدْ خَاطَرَ بِنَفْسِهِ مَنْ اسْتَعْنَى بِرَأْيِهِ؛
 هر کس خود را، از رأی و نظر دیگران بی نیاز بداند، خودش را به خطر انداخته است.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۸۸، ح ۵۸۳۴

حدیث ۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعَجَبُ مَا فِي الْإِنْسَانِ قَلْبُهُ وَ لَهُ مَوَارِدُ مِنَ الْحِكْمَةِ وَ أَضْدَادٌ مِنْخِلَافِهَا فَإِنْ سَبَّحَ لَهُ الرَّجَاءُ أَذَلَّهُ الطَّمَعُ وَ إِنْ هَاجَ بِهِ الطَّمَعُ أَهْلَكَهُ الْحِرْصُ
 وَ إِنْ مَلَكَهَا لِيَأْسُ قَتَلَهُ الْأَسْفُ... فَكُلُّ تَقْصِيرٍ بِهِ مُضِرٌّ وَ كُلُّ إِفْرَاطٍ بِهِ مُفْسِدٌ؛
 شگفت ترین عضو انسان قلب اوست و قلب مایه هایی از حکمت و ضد حکمت دارد. اگر آرزو به آن دست دهد، طمع خوارش می گرداند و اگر طمع در آن سر برکشد، حرصنابودش می کند و اگر ناامیدی بر آن مسلط شود، اندوه، او را می کشد... هر کوتاهی برایش زیانبار است و هر زیاده روی برایش تباهی آفرین.

علل الشرایع، ص ۱۰۹، ح ۷

حدیث ۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اقْتَصَرَ عَلَى بُلْغَةِ الْكِفَافِ فَقَدْ انْتَضَمَ الرَّاحَةَ وَ تَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَةِ؛
 هر کس به مقدار کفایت، قناعت کند، آسایش می یابد و برای خویش زمینه گشایش فراهم می کند.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۷

حدیث ۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَقُّ طَرِيقُ الْجَنَّةِ وَالْبَاطِلُ طَرِيقُ النَّارِ وَعَلَى كُلِّ طَرِيقٍ دَاعٍ؛
 حق، راه بهشت است و باطل، راه جهنم و بر سر هر راهی دعوت کننده ای است.

نهج السعادة، ج ۳، ص ۲۹۱

حدیث ۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ظَلَمَ الْحَقُّ مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ؛
 هر کس باطل را یاری کند، به حق ستم کرده است.

غررالحکم، ح ۶۰۴۱

حدیث ۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُؤْنِسُكَ إِلَّا الْحَقُّ وَلَا يُوْحِشُكَ إِلَّا الْبَاطِلُ؛
 مبادا جز حق، با تو انس بگیرد و جز باطل، از تو بهراسد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۳۰

حدیث ۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعَ - فَسِئَلٌ عَنْ مَعْنَى قَوْلِهِ هَذَا، فَجَمَعَ أَصَابِعَهُ وَ وَضَعَ مَعَهَا بَيْنَ أُذُنِهِ وَ عَيْنِهِ - ثُمَّ قَالَ: أَلْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ: سَمِعْتُو الْحَقُّ أَنْ تَقُولَ: رَأَيْتُ؛

هان! میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست. از آن حضرت درباره معنای این فرمایش سؤال شد. امام انگشتان خود را به هم چسباند و آنها را میان گوش و چشم خود گذاشت و آن گاه فرمودند: باطل این است که بگویی: شنیدم و حق آن است که بگویی: دیدم.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۱

حدیث ۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَلَوْ أَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزَاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخْفَ عَلَى الْمُتَرَادِينَ وَ لَوْ أَنَّ الْحَقَّ خَلَصَ مِنْ لَبْسِ الْبَاطِلِ انْقَطَعَتْ عَنْهُ أَلْسُنُ الْمُعَايِدِينَ وَ لَكِنْ يُؤْخَذُ مِنْ هَذَا ضِعْفَيْنِ مِنْ هَذَا ضِعْفًا؛

اگر باطل با حق در نیامیزد، بر حقیقت جوین پوشیده نمی ماند و اگر حق با باطل آمیخته نشود، زبان دشمنان آن بریده می شود، لیکن مستی از آن برداشته می شود و مستی از این. (و بدین ترتیب حق و باطل درهم آمیخته می شود و شبهه پیش می آید).

نهج البلاغه، خطبه ۵۰

حدیث ۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ تَفْسِيرِ السُّنَّةِ وَ الْبِدْعَةِ وَ الْجَمَاعَةِ وَ الْفُرْقَةِ - : السُّنَّةُ وَ اللَّهِ - سُنَّةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ الْبِدْعَةُ مَا فَارَقَهَا وَ الْجَمَاعَةُ - وَ اللَّهِ - مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَ انْقَلَبُوا وَ الْفُرْقَةُ مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَ انْ كَثُرُوا؛

در پاسخ به پرسش از معنای سنت، بدعت، جماعت و تفرقه فرمودند: به خدا سوگند، سنت، همان سنت محمد صلی الله علیه و آله است و بدعت آنچه خلاف آن باشد و به خدا قسم، جماعت، همدست شدن با اهل حق است هر چند اندک باشند و تفرقه، همدستی با اهل باطلاست هر چند بسیار باشند.

کنز العمال، ح ۱۶۴۴

حدیث ۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلَا وَ مَنْ أَكَلَهُ الْحَقُّ فَالَى الْجَنَّةِ وَ مَنْ أَكَلَهُ الْبَاطِلُ فَالَى النَّارِ؛

بدانید که هر کس در راه حق از دنیا برود، به بهشت و هر کس در راه باطل از دنیا برود، به جهنم می رود.

نهج البلاغه، از نامه ۱۷

حدیث ۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَقُّ سَيْفٌ قَاطِعٌ عَلَى أَهْلِ الْبَاطِلِ؛
 حق، شمشیر بُرنده ای است بر ضد اهل باطل.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۲۸

حدیث ۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَلِيلُ الْحَقِّ يَدْفَعُ كَثِيرَ الْبَاطِلِ كَمَا أَنَّ الْقَلِيلَ مِنَ النَّارِ يُحْرِقُ كَثِيرَ الْحَطَبِ؛
 اندکی حق، بسیاری باطل را نابود می کند، همچنان که اندکی آتش، هیزم های فراوانی را می سوزاند.

غررالحکم، ح ۶۷۳۵

حدیث ۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِصْبِرْ عَلَى مَرَارَةِ الْحَقِّ وَ آيَاكَ أَنْ تَتَّخِذَ لِحُلَاوَةِ الْبَاطِلِ؛
 تلخی حق را تحمل کن، و مبادا که فریب شیرینی باطل را بخوری.

غررالحکم، ح ۲۴۷۲

حدیث ۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَبِيدُ اللَّهِ بَنُ أَبِي رَافِعٍ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ إِنَّ الْحَرُورِيَّةَ لَمَّا خَرَجَتْ وَ هُوَ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالُوا: لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ،
 قَالَ عَلِيٌّ: كَلِمَةٌ حَقٌّ أُرِيدَ بِهَا بَاطِلٌ؛
 عبیدالله بن ابی رافع، وابسته پیامبر صلی الله علیه و آله زمانی که حروریه (خوارج) سر به نافرمانی برداشتند، او با علی بن ابی طالب بود. آنها می گفتند: داوری جز از آن خدا نیست. علی علیه السلام فرمودند: این سخن حقی است برای تبت باطلی.

کنز العمال، ح ۳۱۵۵۶

حدیث ۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مَنْ لَا يَنْفَعُهُ الْحَقُّ يَضُرُّهُ الْبَاطِلُ وَ مَنْ لَا يَسْتَقِيمُ بِهِ الْهُدَى تَضُرُّهُ الضَّلَالَةُ وَ مَنْ لَا يَنْفَعُهُ الْيَقِينُ يَضُرُّهُ الشَّكُّ؛
 برآستی که هر کس را حق سود ندهد، باطل زیانش رساند و هر کس به راه هدایت نرود، به کجراهه گمراهی افتد و هر کس یقین، او

را سود نبخشد، شک زیانش رساند.

تحف العقول، ص ۱۵۲

حدیث ۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ لَا يُعْرَفَانِ بِالنَّاسِ، وَ لَكِنْ اعْرِفِ الْحَقَّ بِاتِّبَاعِ مَنَابِعِهِ وَ الْبَاطِلَ بِاجْتِنَابِ مَنْ اجْتَنَبَهُ؛

حق و باطل به مردم (و شخصیت افراد) شناخته نمی شوند بلکه حق را به پیرویکسی که از آن پیروی می کند بشناس و باطل را به دوری کسی که از آن دوری می کند.

امالی طوسی، ص ۱۳۴، ح ۲۱۶

حدیث ۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُقَاتِلُوا (تَقَاتِلُوا) الْخَوَارِجَ بَعْدِي، فَلَيْسَ مَنْ طَلَبَ الْحَقَّ فَآخِطَأَهُ كَمَنْ طَلَبَ الْبَاطِلَ فَأَذْرَكَهُ؛

بعد از من با خوارج نجهنگید (آنان را نکشید)؛ زیرا کسی که طالب حق باشد و به آنرسد، با کسی که جویای باطل باشد و به آن دست یابد، یکسان نیست.

نهج البلاغه، از خطبه ۶۱

حدیث ۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَيْسُ صَدِيقُ الْحَقِّ وَ عَدُوُّ الْبَاطِلِ؛

انسان زیرک، دوستش حق است و دشمنش باطل.

غررالحکم، ح ۱۵۲۴

حدیث ۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ فِيهِنَّ النَّجَاةُ: لُزُومُ الْحَقِّ وَ تَجَنُّبُ الْبَاطِلِ وَ رُكُوبُ الْجِدِّ؛

نجات و رستگاری در سه چیز است: پایبندی به حق، دوری از باطل و سوار شدن بر مرکب جدیت.

غررالحکم، ح ۴۶۶۱

حدیث ۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِتَّقُوا خِدَاعَ الْأَمَالِ فَكَمْ مِنْ مُؤْمِلٍ يَوْمَ لَمْ يُدْرِكْهُ وَبَانِي بِنَاءٍ لَمْ يَسْكُنْهُوَ جَامِعِ مَالٍ لَمْ يَأْكُلْهُ وَلَعَلَّهُ مِنْ بَاطِلٍ جَمَعَهُ وَ مِنْ حَقٍّ مَنَعَهُ أَصَابَهُ حَرَامًا وَ اخْتَمَلِيهِ آثَامًا؛

از خدعه و حيله آرزوها پرهیزید. چه بسیار آرزومندِ روزی که به آن روز نمی رسد و چه بسیار سازنده ای که در ساخته اش ساکن نمی شود و چه بسیار جمع کننده مالی که از آن استفاده نمی کند و شاید آن مال را از باطل به دست آورده و یا از حق کسی جلوگیری کرده، تا به آن مال رسیده است و باید بار همه آن گناهان را به دوش کشد.

غررالحکم، ح ۲۵۶۳

حدیث ۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ لَوْ لَمْ تَتَّخِذُوا عَنْ نَضْرِ الْحَقِّ وَ لَمْ تَهِنُوا عَنْ تَوْهِينِ الْبَاطِلِ، لَمْ يَطْمَعْ فِيكُمْ مَنْ لَيْسَ مِثْلُكُمْ وَ لَمْ يَقْوِ مِنْ قَوَى عَلَيْكُمْ...؛
ای مردم! اگر در یاری حق کوتاهی نمی کردید و در خوار ساختن باطل سستی نمی نمودید، کسانی که همپایه شما نیستند، در شما طمع نمی کردند و هیچ قدرتی بر شما مسلط نمی شد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۵

حدیث ۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَكِبَ الْبَاطِلَ أَذَلَّهُ مَرْكَبُهُ. مَنْ تَعَدَّى الْحَقَّ ضَاقَ مَذْهَبُهُ؛

کسی که بر باطل سوار شود، مرکبش او را ذلیل خواهد کرد. کسی که از راه حق منحرف شود راه بر او تنگ خواهد شد.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۴۴

حدیث ۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ أَقْمُنَا عَمُودَ الْحَقِّ وَ هَزَمْنَا جُيُوشَ الْبَاطِلِ؛

ما (اهل بیت) ستون های حق را استوار و لشکریان باطل را متلاشی کردیم.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۹۹

حدیث ۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الدُّنْيَا أَمَدٌ، الْآخِرَةُ أُنْبُدٌ ؛ ۴

دنیا تمام شدنی و آخرت، همیشگی است .

حدیث ۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : التَّوَّاضُعُ يَرْفَعُ، التَّكَبُّرُ يَضَعُ ؛ ۱۱

فروتنی بالا می برد و خودبزرگ بینی بر زمین می زند .

حدیث ۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الطَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَالْحَزْمُ بِالتَّجَارِبِ ؛ ۴۲

پیروزی با دوراندیشی و دوراندیشی با تجربه به دست می آید .

حدیث ۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْحَازِمُ يَقْضَانُ، الْغَافِلُ وَسَنَانٌ ؛ ۱۰۰

دوراندیش، بیدار است و غافل، در آغاز خواب .

حدیث ۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعِلْمُ يُنْجِيكَ ، الْجَهْلُ يُرْدِيكَ ؛ ۱۵۰

دانش، نجات می دهد و نادانی تباخت می کند .

حدیث ۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: الْعَفْوُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ ؛ ۲۵۹

گذشت، نیکوترین نیکی است .

حدیث ۶۴۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: الْإِنْسَانُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ ؛ ۲۶۳

انسان، بنده احسان است .

حدیث ۶۵۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَلَلَّهُوْ مِنْ ثِمَارِ الْجَهْلِ ؛ ۲۶۷

بیهوده کاری نتیجه نادانی است .

حدیث ۶۵۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَلَسَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ ؛ ۳۰۶

بخشش ، بذر دوستی می افشاند .

حدیث ۶۵۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَلْهَدِيَّةٌ تَجْلِبُ الْمَحَبَّةَ ؛ ۳۱۶

هدیه دادن ، دوستی می آورد .

حدیث ۶۵۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَلْمَوَاعِظُ حَيَاةُ الْقُلُوبِ ؛ ۳۲۱

موعظه، مایه حیات دل هاست .

حدیث ۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعَجْبُ رَأْسُ الْحَمَاقَةِ ؛ ۳۴۸

خودپسندی ، سرآغاز کم خردی است .

حدیث ۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَخْوَكُ مُوَسِيكَ فِي الشَّدَّةِ ؛ ۴۲۰

برادر تو کسی است که هنگام سختی با جان و مال به تو یاری رساند .

حدیث ۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْعَجَلُ يُوجِبُ الْعِثَارَ ؛ ۴۳۲

شتابکاری ، موجب لغزش است .

حدیث ۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمَرْءُ ابْنُ سَاعَتِهِ ؛ ۴۴۷

آدمی فرزندِ زمان خویش است .

حدیث ۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْحَازِمُ مَنْ دَارَى زَمَانَهُ ؛ ۵۰۳

دوراندیش، کسی است که با زمانه اش مدارا کند .

حدیث ۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْمَطْمَعُ تُذِلُّ الرَّجَالَ** ؛ ۶۳۳

طمع ها ، مردان را خوار می سازد .

حدیث ۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْمَنْ يُفْسِدُ الْإِحْسَانَ** ؛ ۷۸۴

مَنْت گذاشتن ، عمل نیک را تباه می کند .

حدیث ۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الطَّيْشُ يُنَكِّدُ الْعَيْشَ** ؛ ۷۸۹

سبک سری بی خردی) زندگی را دشوار می کند .

حدیث ۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْإِعْتِبَارُ يُثْمِرُ الْعِصْمَةَ** ؛ ۸۷۹

عبرت آموزی ، نتیجه بخش ایمنی [از گناه و خطا] است .

حدیث ۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الَّذِمُّ عَلَى الْخَطِيئَةِ يَمْحُوهَا** ؛ ۸۹۴

پشیمانی از خطا ، آن را از میان می برد .

حدیث ۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْغَيْبَةُ آيَةُ الْمُنَافِقِ** ؛ ۸۹۹

غیبت کردن ، نشانه انسان دوروست .

حدیث ۶۶۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْقَنَاعَةُ أَهْنًا عَيْشٍ** ؛ ۹۳۳

قناعت ، گواراترین زندگی است .

حدیث ۶۶۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْعَيْنُونُ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ** ؛ ۹۵۰

[نگاه] چشم ها ، دام های شیطان اند .

حدیث ۶۶۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْمَرْءُ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ** ؛ ۹۷۸

آدمی در زیر زبانش پنهان است .

حدیث ۶۶۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْمَرْءُ لَا يَصْحَبُهُ إِلَّا الْعَمَلُ** ؛ ۹۹۹

آدمی را همراهی جز عمل نباشد .

حدیث ۶۶۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْحَسُودُ لَا يَسُودُ** ؛ ۱۰۱۷

حسود ، سروری نمی یابد .

حدیث ۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْإِسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهِدَايَةِ** ؛ ۱۰۲۱

مشورت کردن ، سرچشمه هدایت است .

حدیث ۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْبِشَاشَةُ جِبَالُهُ الْمَوَدَّةِ** ؛ ۱۰۷۵

گشاده رویی ، دام دوستی است .

حدیث ۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ** ؛ ۱۰۸۳

تباه کردن فرصت، موجب اندوه است .

حدیث ۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْحَلِيمُ مَنِ احْتَمَلَ إِخْوَانَهُ** ؛ ۱۱۱۱

بردبار، کسی است که [لغزش های] برادرانش را بر تابد .

حدیث ۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : **الْكَبِيرُ مَصِيدَةُ إِبْلِيسِ الْعُظْمَى** ؛ ۱۱۳۲

خودبزرگ بینی ، دام بزرگ ابلیس است .

حدیث ۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمُحْسِنُ مَنْ صَدَّقَ أَقْوَالَهُ أَفْعَالَهُ ؛ ۱۱۳۸

نیکوکار، کسی است که کردارش گفتارش را تصدیق می کند .

حدیث ۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِظْهَارُ التَّبَاؤُسِ يَجْلِبُ الْفَقْرَ ؛ ۱۱۴۱

اظهار پریشانی و بیچارگی ، فقر می آورد .

حدیث ۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ ؛ ۱۱۴۲

بهترین یاران، کسی است که در راه طاعت خدا یاری کند .

حدیث ۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الْغِنَى وَالْفَقْرُ يَكْشِفَانِ جَوَاهِرَ الرِّجَالِ وَأَوْصَافَهَا ؛ ۱۱۵۴

توانگری و ناداری، گوهرها و ویژگی های مردان را آشکار می کند .

حدیث ۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : الشُّكُوتُ عَلَى الْأَحْمَقِ أَفْضَلُ جَوَابِهِ ؛ ۱۱۶۰

سکوت در برابر احمق، بهترین جواب به اوست .

حدیث ۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: السَّامِعُ لِلْغِيْبَةِ كَالْمُعْتَابِ؛ ۱۱۷۱

شنونده غیبت، مانند غیبت کننده است.

حدیث ۶۸۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: الْجَمَالُ الظَّاهِرُ حُسْنُ الصُّورَةِ، الْجَمَالُ البَاطِنُ حُسْنُ السَّرِيْرَةِ؛ ۱۱۹۳

زیبایی ظاهری، نیکویی صورت است، و زیبایی باطن، نیکویی رفتار.

حدیث ۶۸۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: آلهُ الرِّئَاسَةِ سِعَةُ الصَّدْرِ؛ ۱۲۵۶

سعه صدر، ابزار ریاست است.

حدیث ۶۸۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَوْلُ العِبَادَةِ إِنْتِظَارُ الفَرْجِ بِالصَّبْرِ؛ ۱۲۵۷

صبورانه چشم داشتن به گشایش، برترین عبادت است.

حدیث ۶۸۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: البِخْلُ بِالمَوْجُودِ سُوءُ الظَّنِّ بِالمَعْبُودِ؛ ۱۲۵۸

بخل ورزی به آنچه موجود است، بدگمانی به معبود است.

حدیث ۶۸۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: العِشُّ مِنَ أخلاقِ اللُّثَامِ؛ ۱۲۹۹

ناراستی کردن [با مردم] از خصلت های فرومایگان است.

حدیث ۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْأَيَّامُ تُوضِحُ السَّرَائِرَ الْكَامِنَةَ ؛ ۱۳۰۶

روزگار، رازهای پوشیده را آشکار می کند .

حدیث ۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَلْعَجَلُ قَبْلَ الْإِمْكَانِ يُوجِبُ الْغُصَّةَ ؛ ۱۳۳۳

شتاب در کار پیش از [بررسی] امکان انجام دادن آن ، موجب اندوه می شود .

حدیث ۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ رَأْسُ الْعَقْلِ ؛ ۱۳۴۵

مهرورزی با مردم ، اساس خردمندی است .

حدیث ۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْمَجَاهِدُونَ تَفْتَحُ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ؛ ۱۳۴۷

درهای آسمان بر روی مجاهدان گشوده می شود .

حدیث ۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَتَغْسِلُ الذُّنُوبَ ؛ ۱۳۵۵

توبه ، دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید .

حدیث ۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْغَضَبُ يُفْسِدُ الْأَلْبَابَ وَيُبْعِدُ مِنَ الصَّوَابِ**؛ ۱۳۵۶

خشم، عقل‌ها را فاسد و از راه درست، دور می‌کند.

حدیث ۶۹۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **إِدْمَانُ الشَّبَعِ يُورِثُ أَنْوَاعَ الْوَجَعِ**؛ ۱۳۶۳

پیوسته پُر بودن شکم، دردهای گوناگون در پی دارد.

حدیث ۶۹۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْفِكْرُ فِي الْخَيْرِ يَدْعُو إِلَى الْعَمَلِ بِهِ**؛ ۱۳۹۵

اندیشیدن به نیکی، [آدمی را] به عمل کردن به آن می‌کشاند.

حدیث ۶۹۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُ النَّدَمَ**؛ ۱۴۱۷

عاقبت اندیشی پیش از شروع به کار، از پشیمانی ایمن می‌سازد.

حدیث ۶۹۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **التَّقْرِيعُ أَشَدُّ مِنْ مَضَضِ الضَّرْبِ**؛ ۱۴۲۹

سرزنش شدن از درد کتک خوردن بدتر است.

حدیث ۶۹۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ لِّئِنْ سَهَّلَ مُؤْتَمَنٌ**؛ ۱۴۵۴

مؤمن، آسان‌گیر، نرم‌خو، سهل‌گیر و مورد اعتماد است.

حدیث ۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْمَوْمِنُ سِرَّتُهُ الْقَصْدُ وَ سُنَّتُهُ الرُّشْدُ ؛ ۱۵۰۱

شیوه مؤمن، میانه روی و طریقه او بالندگی است .

حدیث ۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْبِشْرُ إِسْدَاءُ الصَّنِيعَةِ بِغَيْرِ مَوْوَنَةٍ ؛ ۱۵۰۳

گشاده رویی ، نیکوکاری ای است بدون هزینہ .

حدیث ۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الطَّمَأْنِينَةُ قَبْلَ الْخَيْرِ خِلَافُ الْحَزْمِ ؛ ۱۵۱۴

اعتماد کردن پیش از آزمودن ، خلاف دوراندیشی است .

حدیث ۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْإِحْسَانُ إِلَى الْمُسِيِّ يَسْتَصْلِحُ الْعَدُوَّ ؛ ۱۵۱۷

نیکی کردن به بدکار ، دشمن را به صلاح می آورد .

حدیث ۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْحَيَاءُ مِنَ اللَّهِ يَمْحُو كَثِيرًا مِنَ الْخَطَايَا ؛ ۱۵۴۸

شرم از خداوند ، بسیاری از گناهان را پاک می کند .

حدیث ۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْصَّدَقُ مُطَابِقَةُ الْمَنْطِقِ لِلْوُضْعِ الْإِلَهِيِّ** ؛ ۱۵۵۲

راستگویی، مطابقت گفتار است با نهاده الهی .

حدیث ۲۰۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْمَرَأِيُّ ظَاهِرُهُ جَمِيلٌ وَبَاطِنُهُ عَلِيلٌ** ؛ ۱۵۷۷

ریاکار، ظاهرش زیباست و باطنش بیمار .

حدیث ۲۰۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْمَطَلُ وَالْمَنْ مُنْكَدَا الْإِحْسَانِ** ؛ ۱۵۹۵

تعلل و رزیدن و منت نهادن ، از [ارزش] احسان می کاهد .

حدیث ۲۰۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الدُّعَاءُ لِلْسَّائِلِ إِحْدَى الصَّدَقَتَيْنِ** ؛ ۱۶۲۰

دعا کردن برای حاجت خواه ، یکی از دو صدقه است .

حدیث ۲۰۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْإِنْصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافَ وَيُوجِبُ الْإِتِّلَافَ** ؛ ۱۷۰۲

انصاف داشتن ، اختلاف را از میان برمی دارد و الفت می آورد .

حدیث ۲۰۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: **الْصَّبْرُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ أَهْوَنُ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى عُقُوبَتِهِ** ؛ ۱۷۳۱

صبر کردن بر اطاعت از خداوند، آسان تر از صبر کردن بر کیفر اوست .

حدیث ۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْعَالِمُ مَنْ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ وَلَا يَنْشَبُّ بِهِ ؛ ۱۷۴۰

دانشمند، کسی است که از دانش، سیری نپذیرد و به سیری از آن نیز وانمود نکند .

حدیث ۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْكَمَالُ فِي ثَلَاثٍ : الصَّبْرُ عَلَى النَّوَائِبِ وَالتَّوَرُّعُ فِي الْمَطَالِبِ وَإِسْعَافُ الطَّالِبِ ؛ ۱۷۷۷

کمال آدمی در سه چیز است : شکیبایی بر ناگواری ها ، پارسایی در خواسته ها و برآوردن خواهش در خواست کننده .

حدیث ۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْعَارِفُ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا وَنَزَّهَا عَنْ كُلِّ مَا يُبْعِدُهَا وَيُوبِقُهَا ؛ ۱۷۸۸

عارف، کسی است که خود را بشناسد و خویشتن را از هر چیزی که [از راه راست] دورش می کند و به هلاکتش می اندازد ، آزاد و پاک گرداند .

حدیث ۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدْوَمُ مَوَدَّتُهُمْ لِدَوَامِ سَبَبِهَا ؛ ۱۷۹۵

کسانی که برای خدا برادری می ورزند ، دوستی شان می پاید؛ زیرا عامل آن دوستی پایدار است .

حدیث ۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْكَيْسُ مَنْ كَانَ يَوْمُهُ خَيْرًا مِنْ أَمْسِهِ وَعَقْلَ الذَّمِّ عَنْ نَفْسِهِ ؛ ۱۷۹۷

زیرک، کسی است که امروزش از دیروزش بهتر باشد و زبان مردم را از نکوهش خویش دربند کشد .

حدیث ۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسْأَلَتِهِ وَإِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهَا ؛ ۱۸۰۱

تَقَرُّبَ بِهِ خَدَاوَنَد، بِهِ خَوَاهِشَ از اوست و تَقَرُّبَ بِهِ مَرْدَم، بِهِ تَرْكُ خَوَاهِش .

حدیث ۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِخْوَانُ الصُّدُقِ زِينَةٌ فِي السَّرَّاءِ وَعَدَّةٌ فِي الضَّرَّاءِ ؛ ۱۸۰۵

برادران راستین در شادی ، زینت و در سختی ، ساز و سامان هم اند .

حدیث ۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْمَرْؤَةُ اجْتِنَابُ الرَّجُلِ مَا يَشِينُهُ وَ اِكْتِسَابُهُ مَا يَزِينُهُ ؛ ۱۸۱۵

مردانگی در این است که مرد از آنچه او را بیالاید، دوری جوید و آنچه او را بیاراید، به دست آورد .

حدیث ۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْحَاسِدُ يَرَى أَنَّ زَوَالَ النِّعْمَةِ عَمَّنْ يَحْسُدُهُ نِعْمَةٌ عَلَيْهِ ؛ ۱۸۳۲

حسود ، نابودی نعمت کسی را که به او رشک می برد، برای خود نعمتی می داند .

حدیث ۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْعَامِلُ بِجَهْلِ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ طَرِيقٍ فَلَا يَزِيدُهُ جِدُّهُ فِي السَّيْرِ إِلَّا بُعْدًا عَنْ حَاجَتِهِ ؛ ۱۸۴۷

کسی که جاهلانه دست به کاری می زند ، به رهروی می ماند که بی راهه می رود. پس تلاشش در رفتن جز دوری از خواسته اش سودی ندارد .

حدیث ۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الدُّنُوبُ الدَّاءُ وَ الدَّوَاءُ الإِسْتِغْفَارُ وَ الشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ ؛ ۱۸۹۰

گناه، درد است، آمرزش خواهی داروی آن است و تکرار نکردن ، درمان آن .

حدیث ۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الصَّبْرُ صَبْرَانِ : صَبْرٌ عَلَى مَا تَكَرَّرَ وَ صَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ ؛ ۱۸۹۲

صبر دو گونه است : صبر بر آنچه ناخوشایندش می دانی و صبر بر آنچه دوستش داری .

حدیث ۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِكْمَالُ الْمَعْرُوفِ أَحْسَنُ مِنْ إِبْتِدَائِهِ ؛ ۱۸۹۹

تمام کردن نیکی، بهتر از شروع کردن آن است .

حدیث ۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ وَ حَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ وَ آتَرَكَ عَلَى نَفْسِهِ ؛ ۱۹۰۴

دوست راستین، کسی است که تو را در [برطرف کردن] عیب هایت پند دهد ، هنگام غیبت هوای تو را داشته باشد و تو را بر خود ترجیح دهد .

حدیث ۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْحَزْمُ النَّظْرُ فِي الْعَوَاقِبِ وَ مُشَاوَرَةُ ذَوِي الْعُقُولِ ؛ ۱۹۱۵

دوراندیشی، عاقبت نگری و رایزنی با خردمندان است .

حدیث ۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الدَّهْرُ يَوْمَانِ : يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطِرْ وَ إِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَاصْطَبِرْ ؛ ۱۹۱۷

دنیا دو روز است: روزی به سود تو و روزی به زیان تو. هرگاه به سود تو بود، سرکشی نکن و وقتی به زیان تو بود، شکیبایی پیشه کن.

حدیث ۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: **الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ ، الْعِلْمُ يَحْرُسُكَ وَ أَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ ؛ ۱۹۲۳**

دانش، برتر از ثروت است؛ [زیرا] دانش تو را پاس می‌دارد، اما ثروت را تو می‌پایی.

حدیث ۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: **الَّتَبَّتْ خَيْرٌ مِنَ الْعَجَلَةِ إِلَّا فِي فُرْصِ الْبِرِّ ؛ ۱۹۴۹**

درنگ کردن [در کارها] بهتر از شتاب کردن است، مگر در فرصت‌های نیکوکاری.

حدیث ۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: **الْجُنُودُ عِزُّ الدِّينِ وَ حُصُونُ الْوَلَاةِ ؛ ۱۹۵۳**

لشکریان، مایه عزت دین و دژهای حاکمان اند.

حدیث ۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: **الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ أَعْمَالِ الْخَلْقِ ؛ ۱۹۷۷**

امر به معروف، برترین کار مردم است.

حدیث ۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: **الْطَّمَأْنِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ مِنْ قُصُورِ الْعَقْلِ ؛ ۱۹۸۰**

اطمینان به هرکس قبل از آزمودن او نشانه کم‌خردی است.

حدیث ۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْبُكَاءُ مِنْ حَشِيئَةِ اللَّهِ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَيَعْصِمُ مِنْ مُعَاوَدَةِ الذَّنْبِ ؛ ۲۰۱۶

گریستن از ترس خدا، دل را نورانی می کند و از بازگشت به گناه، ایمن می دارد .

حدیث ۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكَمٌ ؛ ۲۰۴۰

تندخویی، گونه ای از دیوانگی است ؛ زیرا تندخو پشیمان می شود. اگر پشیمان نشود ، دیوانگی او استوار گشته است .

حدیث ۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْأَيَّامُ صَحَائِفُ آجَالِكُمْ ، فَخَلِّدُوهَا أَحْسَنَ أَعْمَالِكُمْ ؛ ۲۰۴۹

روزها، دفتر عمرهای شماست ؛ آنها را با نیکوترین کردارهایتان جاوید سازید .

حدیث ۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : التَّيَقُّظُ فِي الدِّينِ نِعْمَةٌ عَلَى مَنْ رُزِقَهُ ؛ ۲۰۵۸

بیداری و آگاهی) در دین، نعمتی است بر آنکه روزی اش شده .

حدیث ۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : الْمَتَّعَبُ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَحِمَارِ الطَّاحُونَةِ، يَدُورُ وَلَا يَبْرَحُ مِنْ مَكَانِهِ ؛ ۲۰۷۰

عبادت کننده بی دانش، مانند الاغ آسیاست که می گردد، ولی از جایگاه خود، بیرون نمی رود .

حدیث ۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: الْكَرِيمُ مَنْ صَانَ عِرْضَهُ بِمَالِهِ وَاللَّيْمُ مَنْ صَانَ مَالَهُ بِعِرْضِهِ ؛ ۲۱۵۹

بزرگوار، کسی است که آبرویش را با مالش حفظ کند و فرومایه، کسی است که مالش را با آبرویش حفظ کند .

حدیث ۷۳۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: الصَّلَاةُ حِصْنٌ مِّنْ سَطَوَاتِ الشَّيْطَانِ ؛ ۲۲۱۲

نماز، پناهگاهی است در برابر حمله های شیطان .

حدیث ۷۳۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اِنْسَ رِفْدَكَ اُذْكَرُ وَعَدَكَ ؛ ۲۲۴۹

عطایت را فراموش کن ؛ وعده ات را به یاد آر .

حدیث ۷۳۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اَعِنْ اُخَاكَ عَلٰى هِدَايَتِهِ ؛ ۲۲۸۱

برادرت را در راه بردن [به نیکی ها] یاری رسان .

حدیث ۷۳۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اَحْسِنِ اِلٰى مَنْ اَسَاءَ اِلَيْكَ وَاَعْفُ عَمَّنْ جَنَىٰ عَلَيْكَ ؛ ۲۲۸۷

به کسی که به تو بدی کرده، نیکی کن و از کسی که بر تو ناروایی روا داشته، در گذر .

حدیث ۷۳۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اَصْلِحِ الْمُسِيءَ بِحَسَنِ فِعَالِكَ وَدُلَّ عَلَى الْخَيْرِ بِجَمِيلِ مَقَالِكَ ؛ ۲۳۰۴

بدکار را یا کسی را که به تو بدی کرده است) با کردار نیکت اصلاح کن ، و با گفتار نیک و زیباییت به خوبی رهنمون شو .

حدیث ۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اِحْفَظْ أَمْرَكَ وَلَا تُنْكِحْ خَاطِبًا سِرَّكَ ؛ ۲۳۰۵

کارت را پوشیده دار و رازت را عروسِ هر خواستگاری نکن .

حدیث ۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اَرْضِ لِلنَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لِنَفْسِكَ تُكُنْ مُسْلِمًا ؛ ۲۳۲۹

آنچه را برای خود می پسندی برای مردم بپسند ، تا مسلمان باشی .

حدیث ۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اَرْضِ مِنَ الرِّزْقِ بِمَا قُسِمَ لَكَ تَعِشْ غَنِيًّا ؛ ۲۳۳۲

به نصیب خود از روزی راضی باش تا بی نیاز زندگی کنی .

حدیث ۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَكْرَمُ ضَيْفِكَ وَإِنْ كَانَ حَقِيرًا وَقَمَّ عَن مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَمُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا ؛ ۲۳۴۱

مهمان‌ت را گرامی بدار، اگر چه حقیر باشد، و به احترام پدر و معلّم‌ت از جایت برخیز ، اگر چه فرمانروا باشی .

حدیث ۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اِغْتَنِمْ مَنِ اسْتَقْرَضَكَ فِي حَالِ غِنَاكَ لِيَجْعَلَ قِضَاءَهُ فِي يَوْمِ عُسْرَتِكَ ؛ ۲۳۷۰

کسی را که در حال بی نیازی ات از تو قرض می خواهد، غنیمت شمار تا در وقت نیازت جبران‌ش کند .

حدیث ۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَكثَرَ النَّظَرِ إِلَى مَنْ فَضَّلْتَ عَلَيْهِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَبْوَابِ الشُّكْرِ ؛ ۲۳۷۵

به آن که از تو کم نصیب تر است، بسیار بنگر ، که این از جمله راه های شکرگزاری است .

حدیث ۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَشْعِرَ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ لِجَمِيعِ النَّاسِ وَالْإِحْسَانَ إِلَيْهِمْ وَلَا تُنَلِّهِمْ حَيْفًا وَلَا تُكُنْ عَلَيْهِمْ سَيْفًا ؛ ۲۳۹۲

مهربانی با همه مردم و نیکی به ایشان را شعار دل خویش ساز و به آنها ستمی مرسان و شمشیری بر آنان مباش .

حدیث ۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اسْتَفْرِغْ جُهْدَكَ لِمَعَادِكَ تُصْلِحْ مَثَوَاكَ وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ ؛ ۲۴۱۱

تمام توان خود را برای آخرت به کارگیر تا جایگاهت را نیکو گردانی ، و آخرت را به دنیایت مفروش .

حدیث ۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اجْعَلْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلًا تَأْخُذُهُ بِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْرَى أَنْ لَا يَتَوَاكَلُوا فِي خِدْمَتِكَ ؛ ۲۴۳۲

هر یک از زیر دستانت را به کاری بگمار ، چندان که آنان را بر آن کار،

بازخواست کنی [پاسخگوی مسئولیت خود باشند] که این کار، شایسته تر است و هر یک از آنان خدمتگزاری به تو را به عهده

دیگری نیندازد .

حدیث ۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَبْذُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْذُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأْنِينَةِ وَأَعْطِهِ مِنْ نَفْسِكَ كُلَّ الْمُوَاسَاةِ وَلَا تَقْصَّ إِلَيْهِ بِكُلِّ أَسْرَارِكَ ؛ ۲۴۶۳

تمامت دوستی را نثار دوست کن ، اما به او یکسره اطمینان مکن ، و با او ، به کمال ، یک دل باش ، اما همه اسرار را با او بازگو مکن .

حدیث ۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اَصْبِرْ عَلَى مَرَارَةِ الْحَقِّ وَ إِيَّاكَ أَنْ تَنْخَدِعَ لِحَلَاوَةِ الْبَاطِلِ ؛ ۲۴۷۲

بر تلخی حق، شکیبایا باش و زنهار از این که به شیرینی باطل، فریب خوری !

حدیث ۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَطِعْ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعَكَ مَنْ دُونَكَ ؛ ۲۴۷۵

از بالا دست خود فرمان بر ، تا زیر دست از تو فرمان برد .

حدیث ۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اِكْتَسِبُوا الْعِلْمَ يَكْسِبِكُمُ الْحَيَاةَ ؛ ۲۴۸۶

دانش کسب کنید تا به شما زندگی و بالندگی) بخشد .

حدیث ۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اِلْزَمُوا الْجَمَاعَةَ وَ اجْتَنِبُوا الْفُرْقَةَ ؛ ۲۴۸۸

همراه جماعت باشید و از تفرقه پرهیزید.

حدیث ۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : اِنْتَهَزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ فَإِنَّهَا تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ؛ ۲۵۰۱

فرصت های نیک را دریابید که همچون ابر می گذرند .

حدیث ۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اتَّقُوا مَعَاصِيَ الْخَلَوَاتِ فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ؛ ۲۵۲۴

از گناهان پنهانی بپرهیزید که آن که شاهد است، همو داور است.

حدیث ۲۵۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اَطْلُبُوا الْعِلْمَ تَعْرِفُوا بِهِ وَاعْمَلُوا بِهِ تَكُونُوا مِنْ أَهْلِهِ؛ ۲۵۳۱

دانش را بجوید تا به آن شناخته شوید و به آن عمل کنید تا از اهلش باشید.

حدیث ۲۵۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ؛ ۲۵۶۷

آرای خود را با یکدیگر در میان گذارید تا اندیشه درست، پدید آید.

حدیث ۲۵۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَجْمَلُوا فِي الْخِطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ؛ ۲۵۶۸

خطابتان را نیکو کنید تا جواب نیکو بشنوید.

حدیث ۲۵۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: اتَّهَمُوا عُقُولَكُمْ فَإِنَّهُ مِنَ الثَّقَةِ بِهَا يَكُونُ الْخَطَاءُ؛ ۲۵۷۰

خردهای خود را خطا پذیر بدانید، که بسا اعتماد کردن به آن، خطا باشد.

حدیث ۲۶۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِحْذَرُ كُلَّ عَمَلٍ يَرْضَاهُ عَامِلُهُ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُهُ لِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ؛ ۲۵۹۶

پرهیز از هر کاری که انجام دهنده اش آن را برای خود می پسندد، اما برای عموم مسلمانان نمی پسندد .

حدیث ۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِحْذَرُ كُلَّ قَوْلٍ وَفِعْلٍ يُؤَدِّي إِلَى فَسَادِ الْآخِرَةِ وَالْدِّينِ ؛ ۲۵۹۷

دوری کن از هر گفتار و کرداری که به تباهی آخرت و دین می انجامد .

حدیث ۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِحْذَرُ مُجَالَسَةَ قَرِينِ السُّوءِ فَإِنَّهُ يُهْلِكُ مُقَارِنَهُ وَ يُرْدِي مُصَاحِبَهُ ؛ ۲۵۹۹

از همنشینی با دوست بد، دوری کن که همدمش را تباه و همراهش را خوار می کند .

حدیث ۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِحْذَرُوا ضِيَاعَ الْأَعْمَارِ فِيمَا لَا يَبْقَى لَكُمْ فَفَاتَتْهَا لَا يَعُودُ ؛ ۲۶۱۸

از تباه کردن عمر در آنچه ماندگار نیست، پرهیزید، که عمر رفته، باز نمی گردد .

حدیث ۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْهَذَرَ فَمَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَتْ آثَامُهُ ؛ ۲۶۳۷

زنهار از پُرگویی ؛ زیرا هر که پُرگو باشد ، گناهانش بسیار شود .

حدیث ۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالنَّمِيمَةَ فَإِنَّهَا تَزْرَعُ الضُّغَيْنَةَ وَتَبْعُدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ ؛ ۲۶۶۳

پرهیز از سخن چینی که بذر کینه می افشاند و از خدا و مردم دور می کند .

حدیث ۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالْمَنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنَّ الْإِمْتِنَانَ يُكَدِّرُ الْإِحْسَانَ ؛ ۲۶۷۳

پرهیز از منت گذاشتن در احسان ، که منت گذاری احسان را تیره می کند .

حدیث ۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ وَالنَّفَاقَ فَإِنَّ ذَا الْوَجْهَيْنِ لَا يَكُونُ وَجِيهاً عِنْدَ اللَّهِ ؛ ۲۶۹۴

از دورویی دور باش ، که دورو نزد خداوند آبرویی ندارد .

حدیث ۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكَ أَنْ تَجْعَلَ مَرْكَبَكَ لِسَانَكَ فِي غِيْبِهِ إِخْوَانِكَ أَوْ تَقُولَ مَا يَصِيرُ عَلَيْكَ حُجَّةً وَفِي الْإِسَاءَةِ إِلَيْكَ عِلَّةً ؛ ۲۷۲۴

پرهیز از اینکه زبانت را مرکب غیبت برادرانت کنی ، یا سخنی بگویی که حجت بر تو و بهانه بدی کردن به تو شود .

حدیث ۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْبِطْنَةَ فَإِنَّهَا مَقْسَاةٌ لِلْقَلْبِ مَكْسَلَةٌ عَنِ الصَّلَاةِ وَمَفْسَدَةٌ لِلْجَسَدِ ؛ ۲۷۴۲

زنهار از پُری شکم ؛ زیرا موجب سخت دلی ، کاهلی در نماز و تباهی بدن می شود .

حدیث ۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّاذَّ عَنِ أَهْلِ الْحَقِّ لِلشَّيْطَانِ كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذَّبِّ ؛ ۲۷۴۷

از جدایی پرهیزید ؛ زیرا تنهای جدا مانده از اهل حق ، بهره شیطان است ، چنان که گوسفند جدا شده از گله، بهره گرگ است .

حدیث ۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَلَا مُسْتَقِطٌ مِّنْ غَفْلَتِهِ قَبْلَ نَفَادِ مُدَّتِهِ ؛ ۲۷۵۲

آیا کسی نیست که پیش از پایان عمر از خواب غفلت بیدار شود؟

حدیث ۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَلَا وَإِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ وَأَشَدُّ مِنَ الْفَاقَةِ مَرَضُ الْبَدَنِ وَأَشَدُّ مِنْ مَرَضِ الْبَدَنِ مَرَضُ الْقَلْبِ ؛ ۲۷۷۵

آگاه باشید که تنگ دستی از جمله بلاهاست و بدتر از آن، بیماری جسم است و بدتر از آن، بیماری دل .

حدیث ۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَلَا لَا يَسْتَحْيِينَنَّ مَنْ لَا يَعْلَمُ أَنْ يَتَعَلَّمَ فَإِنَّ قِيَمَةَ كُلِّ امْرِئٍ مَا يَعْلَمُ ؛ ۲۷۸۷

آگاه باشید که آن که نمی داند، نباید از آموختن شرم کند ؛ زیرا ارزش هر کس به چیزی است که می داند .

حدیث ۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَلَا لَا يَسْتَقْبِحَنَّ مَنْ سُئِلَ عَمَّا لَا يَعْلَمُ أَنْ يَقُولَ لَا أَعْلَمُ ؛ ۲۷۸۸

بدانید کسی که از او پرسشی می کنند که پاسخ آن را نمی داند ، نباید «نمی دانم» گفتن را زشت بشمارد .

حدیث ۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ غَلْبَةُ الْعَادَةِ ؛ ۲۸۷۳

برترین عبادت ، چیره آمدن بر عادت است .

حدیث ۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْإِيمَانِ الْأَمَانَةُ ؛ ۲۹۰۵

برترین ایمان، امانتداری است .

حدیث ۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَسْوَأُ النَّاسِ عَيْشَا الْحَسُودِ ؛ ۲۹۳۱

حسود ، بدترین زندگی را در بین مردم دارد .

حدیث ۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَشَدُّ الْقُلُوبِ غِلًّا قَلْبُ الْحَقُّودِ ؛ ۲۹۳۲

ناصاف ترین دل ها ، دل کینه توز است .

حدیث ۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْعَمَلِ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ ؛ ۲۹۵۸

برترین کار ، کاری است که با آن خشنودی خدا خواسته شود .

حدیث ۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْمَعْرُوفِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ ؛ ۲۹۵۹

برترین کار نیک ، فریادرسی ستم دیده است .

حدیث ۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْبَرُ الْحُمَقِ الْإِغْرَاقُ فِي الْمَدْحِ وَالذَّمِّ ؛ ۲۹۸۵

بزرگ ترین حماقت ، زیاده روی در ستایش و نکوهش است .

حدیث ۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ ؛ ۲۹۸۹
 برترین مردم ، سودمندترین آنها برای مردم است .

حدیث ۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَقْبَحُ الْعَدْرِ إِذَاعَةُ السَّرِّ ؛ ۳۰۰۵
 زشت ترین بی وفایی ، فاش کردن راز است .

حدیث ۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْوَرَعِ حُسْنُ الظَّنِّ ؛ ۳۰۲۷
 برترین پارسایی ، خوش گمانی است .

حدیث ۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَسْرَعُ شَيْءٍ عُقُوبَةُ الْيَمِينِ الْفَاجِرَةِ ؛ ۳۰۴۱
 زودآینده ترین کیفر ، کیفر سوگند دروغ است .

حدیث ۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْثَرُ النَّاسِ أَمَلًا أَقَلُّهُمْ لِلْمَوْتِ ذِكْرًا ؛ ۳۰۵۳
 پُرآرزوترین آدمیان ، کسی است که از مرگ، کمتر یاد کند .

حدیث ۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَبْصَرَ النَّاسَ مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَهُ وَ أَقْلَعَ عَنْ ذُنُوبِهِ ؛ ۳۰۶۱

بیناترین مردم، کسی است که عیب های خود را ببیند و از گناهان خویش باز ایستد .

حدیث ۷۸۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَقْوَى النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ ؛ ۳۰۷۴

قوی ترین مردم، کسی است که بر خواهش دل خود غلبه کند .

حدیث ۷۸۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَصْلُ الْمُرُوءَةِ الْحَيَاءُ وَ تَمَرَّتُهَا الْعِفَّةُ ؛ (۳۱۰۱)

ریشه مردانگی شرم است و میوه اش پاک دامنی .

حدیث ۷۹۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ كَظَمَ غَيْظَهُ وَ حَلَمَ عَنْ قُدْرَةِ ؛ ۳۱۰۴

برترین مردم، کسی است که خشمش را فرو ببرد و با وجود قدرت بر انتقام ، بردباری کند .

حدیث ۷۹۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَغْبَطُ النَّاسِ الْمُسَارِعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ ؛ ۳۱۲۲

نیکو حال ترین مردم، کسی است که به سوی نیکی ها بشتابد .

حدیث ۷۹۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ذَنْبُ أَصْرَ عَلَيْهِ عَامِلُهُ ؛ ۳۱۳۱

بزرگ ترین گناه نزد خداوند ، گناهی است که صاحب گناه بر آن اصرار ورزد .

حدیث ۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَدْلُ شَيْءٍ عَلَى غَزَاةِ الْعَقْلِ حُسْنُ التَّدْبِيرِ ؛ ۳۱۵۱

بزرگ ترین دلیل بر خردمندی ، نیک عاقبت نگری است .

حدیث ۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيَا مَنْ لَا يَسْتَعْنِي عَنْ رَأْيِ مُشِيرٍ ؛ ۳۱۵۲

نیکو رأی ترین مردم، کسی است که خود را از رأی مشاور، بی نیاز نمی داند .

حدیث ۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْجُودِ إِیْصَالُ الْحُقُوقِ إِلَى أَهْلِهَا ؛ ۳۱۵۳

برترین بخشش ، رساندن حقوق به اهل آن است .

حدیث ۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْبَرُ الْكُلْفَةِ تَعْنِيكَ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ ؛ ۳۱۶۶

بزرگ ترین زحمت ، سختی کشیدن در چیزی است که سودی برایت ندارد .

حدیث ۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعْيِبَ غَيْرَكَ بِمَا هُوَ فَيْكَ ؛ ۳۱۶۷

بزرگ ترین عیب آن است که بر دیگری عیبی بگیری که در تو نیز هست .

حدیث ۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ قَدَرَ عَلَى أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ وَلَمْ يَقُلْ ؛ ۳۱۷۸

زیانکارترین مردم، کسی است که بتواند حق را بگوید، ولی نگوید .

حدیث ۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَبْخُلُ النَّاسِ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ ؛ ۳۲۰۰

بخیل ترین مردم، کسی است که از سلام کردن بخل ورزد .

حدیث ۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ طَلَبُ الْحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا ؛ ۳۲۱۳

سخت تر از مرگ ، حاجت خواستن از نااهل است .

از ۸۰۱ تا ۱۰۰۰**حدیث ۸۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَعْقَلُ النَّاسِ مَنْ كَانَ بَعِيهِ بَصِيرًا وَعَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ضَرِيرًا ؛ ۳۲۳۳

خردمندترین مردم، کسی است که بینای عیب خود باشد و از عیب دیگران، کور .

حدیث ۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : أَفْضَلُ الْأَدَبِ أَنْ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَّى قَدْرَهُ ؛ ۳۲۴۱

بهترین ادب، آن است که انسان در حد و مرز خود بماند و از اندازه خویش درنگذرد .

حدیث ۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عِشَا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِياً ؛ ۳۳۹۷

گواراترین زندگی را کسی دارد که از آنچه خدا قسمت او کرده، خشنود باشد .

حدیث ۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ مِنْ الْعِبَادَةِ لَيْنَ الْكَلَامِ وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ ؛ ۳۴۲۱

از جمله عبادت ها ، نرمی کلام و آشکار کردن سلام است .

حدیث ۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَةٌ فَخَيْرُهَا أَوْعَاها لِلْخَيْرِ ؛ ۳۴۴۹

دل ها [مانند] ظرف اند و بهترین آنها ظرفی است که نیکی را بیشتر در خود نگاه دارد .

حدیث ۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ بَشَرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِهِ ، وَقُوَّتَهُ فِي دِينِهِ وَحُزْنَهُ فِي قَلْبِهِ ؛ ۳۴۵۴

شادی مؤمن در چهره اوست ، قدرت وی در دینش، و اندوه او در دلش .

حدیث ۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكْمِ ؛ ۳۵۴۹

دل ها چون تن ها افسرده شود ، برای [شادی] آنها حکمت های تازه بجوید .

حدیث ۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ أَفْضَلَ الْخَيْرِ صَدَقَةُ السَّرِّ وَ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ وَ صَلَّةُ الرَّجْمِ ؛ ۳۵۵۰

برترین خوبی ، صدقه پنهانی و نیکی به پدر و مادر و صلّه رحم است .

حدیث ۸۰۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ ؛ ۳۵۹۰

مردم به ادب نیکی محتاج ترند تا به سیم و زر .

حدیث ۸۱۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ فَاعْتَمِمُوهَا وَلَا تَمْلُوهَا فَتَتَحَوَّلَ نَقْمًا ؛ ۳۵۹۹

نیازمندی های مردم به شما نعمت خداست بر شما . آن را مغتنم بشمارید و از آن ملول نشوید که به نقیمت بدل می شود .

حدیث ۸۱۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا مِنْ قُلُوبِكُمْ حُبَّ الدُّنْيَا ؛ ۳۷۴۷

اگر خدا را دوست دارید ، دوستی دنیا را از دل هایتان بیرون کنید .

حدیث ۸۱۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِنْ تَنَزَّهُوا عَنِ الْمَعَاصِي يُحِبِّكُمْ اللَّهُ ؛ ۳۷۵۹

اگر از گناهان پاک شوید ، خداوند شما را دوست می دارد .

حدیث ۸۱۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: إِنَّكَ إِنْ أَطَعْتَ اللَّهَ نَجَّكَ وَأَصْلَحَ مَثَاكَ ؛ ۳۸۰۶

اگر خدا را فرمان بری ، رستگارت کند و جایگاهت را نیکی گرداند .

حدیث ۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّكَ لَنْ يُغْنِيَ عَنْكَ بَعْدَ الْمَوْتِ إِلَّا صَالِحُ عَمَلٍ قَدَّمْتَهُ فَتَزَوَّدَ مِنْ صَالِحِ الْعَمَلِ ؛ ۳۸۱۵

بعد از مرگت جز کردار نیکت ، که از پیش فرستاده ای ، سودت نبخشد . پس کارهای نیک را توشه خود کن .

حدیث ۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا الْعَاقِلُ مَنْ وَعَظَتُهُ التَّجَارِبُ ؛ ۳۸۶۳

خردمند ، کسی است که تجربه ها پندش دهد .

حدیث ۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا سُمِّيَ الْعَدُوُّ عَدُوًّا لِأَنَّهُ يَعْدُو عَلَيْكَ فَمَنْ دَاهَنَكَ فِي مَعَايِكَ فَهُوَ الْعَدُوُّ الْعَادِي عَلَيْكَ ؛ ۳۸۷۶

«عدو» ، به این نام نامیده شد، چون به تو تعدی می کند . پس هرکس در بیان عیب هایت با تو دورویی کند ، عدویی است که بر تو تعدی می کند .

حدیث ۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا زُهِدَ النَّاسِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَثْرَةُ مَا يَرَوْنَ مِنْ قَلْبِهِ مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلِمَ ؛ ۳۸۹۵

آنچه مردم را به تحصیل دانش بی رغبت کرده ، این است که بسیار می بینند آنان که به آنچه آموخته اند عمل می کنند ، اندک اند .

حدیث ۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَهْمَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ ؛ ۳۹۰۱

قلب نوجوان ، همچون زمین ناکشته است که هرچه در آن افکنده شود، می پذیرد .

حدیث ۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا صَنَعْتَ مَعْرُوفًا فَاسْتُرْهُ ؛ ۳۹۸۱

هرگاه کار نیکویی انجام دادی ، پنهانش دار .

حدیث ۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا صُنِعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفٌ فَادْكُرْ ؛ ۴۰۰۰

هرگاه به تو خوبی شد ، آن را یاد آر .

حدیث ۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ ؛ ۴۰۱۱

هرگاه خرد کامل شود ، سخن کم شود .

حدیث ۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَضْرَبْتَ النَّوْفِلُ بِالْفَرَائِضِ فَارْفُضْهَا ؛ ۴۰۱۵

هرگاه مستحبات به واجبات زیان می رساند ، آن را رها کن .

حدیث ۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا ظَهَرَتِ الْجَنَائِثُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ ؛ ۴۰۳۰

هرگاه جنایت ها آشکار شود ، برکت ها از میان می رود .

حدیث ۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا ؛ ۴۰۴۴

هرگاه دانشمندی دیدی ، به او خدمت کن .

حدیث ۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَلْيُصَلِّ صَلَاةَ مُوَدَّعٍ ؛ ۴۰۵۰

هرگاه یکی از شما به نماز می ایستد، باید مانند کسی نماز بگذارد که گویی آخرین نماز اوست .

حدیث ۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَبْصَرْتَ الْعَيْنَ الشَّهْوَةَ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الْعَاقِبَةِ ؛ ۴۰۶۳

هرگاه چشم شهوت بینا شد ، چشم دل از دیدن سرانجام امور، نابینا می شود .

حدیث ۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَأَيْتَ مَظْلُومًا فَاعْنُهُ عَلَى الظَّالِمِ ؛ ۴۰۶۸

هرگاه ستم‌دیده ای دیدی، او را در مقابل ستمگر یاری کن .

حدیث ۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَغِبْتَ فِي الْمَكَارِمِ فَاجْتَنِبِ الْمَحَارِمَ ؛ ۴۰۶۹

اگر خواهان بزرگی ها هستی ، از حرام ها دوری کن .

حدیث ۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَكْرَمَ اللَّهُ عَبْدًا شَغَلَهُ بِمَحَبَّتِهِ ؛ ۴۰۸۰

هرگاه خداوند، بنده ای را گرامی بدارد، او را به محبت خویش مشغول می کند .

حدیث ۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا عَلَوْتَ فَلَا تُفَكِّرْ فِيمَنْ دُونَكَ مِنَ الْجُهَالِ وَلَكِنْ اقْتَدِ بِمَنْ فَوْقَكَ مِنَ الْعُلَمَاءِ ؛ ۴۰۹۲

هرگاه به مرتبه ای بلند رسیدی ، به زیردستان جاهل خود نیندیش ؛ بلکه به بالادستان عالم خود اقتدا کن .

حدیث ۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَأَيْتَ فِي غَيْرِكَ خُلُقًا ذَمِيمًا فَتَجَنَّبْ مِنْ نَفْسِكَ أَمْثَالَهُ ؛ ۴۰۹۸

هرگاه در دیگری خوی نکوهیده ای دیدی ، مانند آن را از خودت دور دار .

حدیث ۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَلْهَمَهُ الْقَنَاعَةَ وَ أَصْلَحَ لَهُ زَوْجَهُ ؛ ۴۱۱۵

وقتی خداوند خیرخواه بنده ای باشد، قناعت را در دل او می اندازد و همسرش را شایسته می گرداند .

حدیث ۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ صَلَاحَ عَبْدٍ أَلْهَمَهُ قَلَّةَ الْكَلَامِ وَقَلَّةَ الطَّعَامِ وَقَلَّةَ الْمَنَامِ ؛ ۴۱۱۷

هرگاه خداوند صلاح بنده ای را بخواهد ، کم گویی ، کم خوری و کم خوابی را در دلش می اندازد .

حدیث ۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَاجْتَنِبْ دَمِيمَ الْعَوَاقِبِ فِيهِ ؛ ۴۱۱۹

هرگاه آهنگ کاری کردی ، از پیامدهای نکوهیده آن پرهیز .

حدیث ۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلْ تَفَقُّهَا وَلَا تَسْأَلْ تَعْتُنَا ؛ ۴۱۴۷

به گاه پرسش ، برای فهمیدن پرس نه برای آزمودن دیگران .

حدیث ۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا كَتَبْتَ كِتَابًا فَأَعِدْ فِيهِ النَّظَرَ قَبْلَ خْتَمِهِ فَإِنَّمَا تَخْتِمُ عَلَيَّ عَقْلِكَ ؛ ۴۱۶۷

آن گاه که نوشته ای را نگاشتی ، قبل از مهر کردن ، دوباره در آن نظر کن ؛ زیرا تو بر خرد خویش مهر می زنی .

حدیث ۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : إِذَا رَغِبْتَ فِي صَلَاحِ نَفْسِكَ فَعَلَيْكَ بِالِاِقْتِصَادِ وَالْقُنُوعِ وَالتَّقَلُّبِ ؛ ۴۱۷۲

اگر اصلاح خویش را خواهانی ، میانه روی ، خشنودی به قسمت و کم خواهی را پیشه خود کن .

حدیث ۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَدْوُمُ الْمَوَدَّةِ ؛ ۴۲۰۰

با نیکویی معاشرت، دوستی پایدار می شود .

حدیث ۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ ؛ ۴۲۱۱

با عدالت ، برکت ها دوچندان می شود .

حدیث ۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بِالْاِدْعَاءِ يُسْتَدْفَعُ الْبَلَاءُ ؛ ۴۲۴۰

با دعا، دفع بلا خواسته می شود .

حدیث ۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسْنِ الْأَخْلَاقِ يَطِيبُ الْعَيْشُ ؛ ۴۲۶۳

با نیکویی اخلاق، زندگی خوش می شود .

حدیث ۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِصِحَّةِ الْمِزَاجِ تُوجَدُ لَذَّةُ الطَّعْمِ ؛ ۴۲۸۹

با سلامت مزاج، گوارایی غذا احساس می شود .

حدیث ۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسْنِ الْعَمَلِ تُجْنَى ثَمَرَةُ الْعِلْمِ لَا بِحُسْنِ الْقَوْلِ ؛ ۴۲۹۶

با کردار نیک، میوه علم چیده می شود، نه با گفتار نیک .

حدیث ۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالتَّوْبَةِ تُمَحَّصُ السَّيِّئَاتُ ؛ ۴۳۲۴

گناهان، با توبه‌بازگشت به سوی خدا پاک می شود .

حدیث ۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالتَّعَبِ الشَّدِيدِ تُدْرِكُ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةَ وَالرَّاحَةُ الدَّائِمَةُ ؛ ۴۳۴۵

درجات بلند و آسایش همیشگی، با سختی بسیار به دست می آید .

حدیث ۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بِادْرِ الْفُرْصَةِ قَبْلَ أَنْ تَكُونَ غُصَّةً ؛ ۴۳۶۲

فرصت را دریاب پیش از آنکه [با از دست رفتن] سبب اندوه شود .

حدیث ۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بِادِرُوا قَبْلَ قُدُومِ الْغَائِبِ الْمُنْتَظَرِ ؛ ۴۳۶۸

بشتابید، پیش از آمدنِ ناپیدایی که چشم به راهش هستید .

حدیث ۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بِادِرِ شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَ صِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ ؛ ۴۳۸۱

جوانی ات را پیش از پیری، و سلامتی ات را پیش از بیماری دریاب .

حدیث ۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بُرِّ الرَّجُلِ ذَوَى رَحِمِهِ صَدَقَةٌ ؛ ۴۴۲۷

نیکی مرد به خویشانش صدقه است .

حدیث ۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : بُكَاءُ الْعَبْدِ مِنْ حَسَنِيَّةِ اللَّهِ يُمَحِّصُ ذُنُوبَهُ ؛ ۴۴۳۲

گریستن بنده از خوف خدا، گناهانش را از میان می برد .

حدیث ۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بَاكِرُوا فَالْبَرَكَهٗ فِي الْمُبَاكَرَةِ وَ شَاوِرُوا فَالْتُّجْحُ فِي الْمَشَاوِرَةِ ؛ ۴۴۴۱

بامداد، در پی کسب و کار باشید ، که برکت در کسب و کار بامداد است ، و مشورت کنید که پیروزی در مشورت است .

حدیث ۸۵۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بَرُّوا آبَاءَكُمْ يَبْرِكْكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ ؛ ۴۴۴۸

به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

حدیث ۸۵۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْغَفْلَةِ وَ الْغِرَّةِ ؛ ۴۴۵۰

میان شما و اندرز ، پرده ای از غفلت و فریفتگی است .

حدیث ۸۵۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَضْيِيعُ الْمَعْرُوفِ وَ ضَعْفُهُ فِي غَيْرِ عَرُوفٍ ؛ ۴۴۷۰

تباه کردن احسان ، احسان کردن به کسی است که آن را نمی شناسد به نااهل) .

حدیث ۸۵۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَقَرَّبُ الْعَبْدِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِإِخْلَاصٍ نَيْتِهِ ؛ ۴۴۷۷

تقرّب بنده به خداوند سبحان ، با خالص کردن نیت است .

حدیث ۸۵۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَمَامُ الْعِلْمِ الْعَمَلُ بِمُوجِبِهِ ؛ ۴۴۸۲

کمال علم ، عمل کردن به مقتضای آن است .

حدیث ۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : تَهْوِينُ الذَّنْبِ اَعْظَمُ مِنْ رُكُوبِ الذَّنْبِ ؛ ۴۴۹۰

کوچک انگاشتن گناه، از ارتکاب گناه ، بزرگ تر است .

حدیث ۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : تَدَبَّرُوا آيَاتِ الْقُرْآنِ وَ اعْتَبِرُوا بِهِ فَإِنَّهُ أَبْلَغُ الْعِبَرِ ؛ ۴۴۹۳

در آیات قرآن تدبّر کنید و از آن عبرت بگیرید ، که رساترین عبرت هاست .

حدیث ۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : تَرَكَ جَوَابِ السَّفِيهِ أَبْلَغُ جَوَابِهِ ؛ ۴۴۹۸

جواب نگفتن به نابخرد ، رساترین جواب به اوست .

حدیث ۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : تَمَسَّكَ بِكُلِّ صَدِيقٍ أَفَادَتَكَ الشَّدَّةُ ؛ ۴۵۰۸

به دوستی چنگ در زن که سختی روزگار، او را به تو ارزانی داشته است .

حدیث ۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : تَفَكَّرَ قَبْلَ أَنْ تَعَزَّمَ وَ شَاوَرَ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ وَ تَدَبَّرَ قَبْلَ أَنْ تَهْجُمَ ؛ ۴۵۴۵

پیش از تصمیم گیری بیندیش و پیش از اقدام، مشورت کن و پیش از داخل شدن [در کار] تدبّر کن .

حدیث ۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: تَوَقَّوْا الْبَرْدَ فِي أَوَّلِهِ وَ تَلَقَّوْهُ فِي آخِرِهِ ، فَإِنَّهُ يَفْعَلُ فِي الْأَبْدَانِ كَمَا يَفْعَلُ فِي الْأَغْصَانِ أَوَّلُهُ يُحْرِقُ وَ آخِرُهُ يُورِقُ ؛ ۴۵۵۱

در آغاز سرما فصل پاییز) خود را از سرما نگه دارید و در آخرش فصل بهار) خود را به آن بسپارید؛ زیرا سرما با تن ها همان می کند که با

شاخه های درخت: در آغاز می سوزاند و در پایان، به برگ و بار می نشاند.

حدیث ۸۶۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: تَجَاوَزَ عَنِ الزَّلَلِ وَ أَقْبَلَ الْعَثْرَاتِ تَرْفَعُ لَكَ الدَّرَجَاتُ ؛ ۴۵۶۶

از خطاها چشم پوش و از لغزش های دیگران در گذر تا رتبه هایت بلند گردد.

حدیث ۸۶۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: تَعْجِيلُ الْبِرِّ زِيَادَةٌ فِي الْبِرِّ ؛ ۴۵۶۸

شتاب کردن در نیکی، زیادت در نیکی است.

حدیث ۸۶۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: تَدَارَكَ فِي آخِرِ عُمْرِكَ مَا أَضَعْتَهُ فِي أَوَّلِهِ تَسَعِدُ بِمُنْقَلَبِكَ ؛ ۴۵۷۲

آنچه را در اوّل عمر تباه ساخته ای، در پایان عمر جبران کن تا در بازگشت خویش هنگام مرگ) سعادت مند شوی.

حدیث ۸۶۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: ثَمَرَةُ الْحَزْمِ السَّلَامَةُ ؛ ۴۵۹۰

سلامتی، میوه دورانندیشی است.

حدیث ۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ الْعِفَّةِ الصَّيَانَةُ ؛ ۴۵۹۳

میوه عفت ، خودنگاهداری است .

حدیث ۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ التَّوَّاضِعِ الْمَحَبَّةُ ؛ ۴۶۱۳

دوستی میوه فروتنی است .

حدیث ۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ التَّجْرِبَةِ حُسْنُ الْإِخْتِيَارِ ؛ ۴۶۱۷

میوه تجربه، انتخاب نیکوست .

حدیث ۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ الْقَنَاعَةِ الْإِجْمَالُ فِي الْمُكْتَسَبِ وَالْعَزُوفُ عَنِ الطَّلَبِ ؛ ۴۶۳۴

میوه قناعت ، اعتدال در کسب و کار ، و ناخوش داشتن درخواست است .

حدیث ۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَى مِنْهُنَّ : خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ وَ قِيَامُهُ عَنِ مَجْلِسِهِ لِأَبِيهِ وَ مُعَلِّمِهِ وَ طَلَبُ الْحَقِّ وَ إِنْ قَلَّ ؛

۴۶۶۶

از سه چیز نباید شرم داشت : خدمت کردن مرد به میهمانش ، برخاستن از جایش به احترام پدر و معلمش ، و حق خواهی ، اگر چه اندک باشد .

حدیث ۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَلَاثَةٌ تَدُلُّ عَلَى عُقُولِ أَرْبَابِهَا : الرَّسُولُ وَالْكِتَابُ وَالْهَدْيَةُ ؛ ۴۶۸۱

سه چیز نشانه خردمندی صاحبانش است : پیک ، نامه و هدیه .

حدیث ۸۷۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَلَاثٌ يُوجِبْنَ الْمَحَبَّةَ : حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الرَّفْقِ وَ التَّوَاضُّعُ ؛ ۴۶۸۴

سه خصلت موجب دوستی است : خوش خویی ، مهربانی و فروتنی .

حدیث ۸۷۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَابِرُوا عَلَى صَلَاحِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُتَّقِينَ ؛ ۴۷۰۳

صلاح مؤمنان و پرهیزگاران را پیوسته در نظر داشته باشید .

حدیث ۸۷۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جَالِسِ الْعُلَمَاءَ تَزِدَّ عِلْمًا ؛ ۴۷۲۱

با دانشمندان همنشین باش تا دانشت افزون شود .

حدیث ۸۷۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جُودُوا بِمَا يَفْنَى تَعْتَاضُوا عَنْهُ بِمَا يَبْقَى ؛ ۴۷۳۲

ببخشید از آنچه ناپایاست در این دنیا) تا در عوضش آن گیرید که پایاست در آن دنیا) .

حدیث ۸۷۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : جَاوِرٌ مِّنْ تَأْمَنِ شَرِّهِ ، وَ لَا يَعْدُوكَ خَيْرُهُ ؛ ۴۷۳۷

با کسی که از بدی اش ایمن باشی و خیرش از تو نگذرد ، همسایگی کن .

حدیث ۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : جَمَالُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ وَ ثَمَرَتُهُ الْعَمَلُ بِهِ ، وَ صِيَانَتُهُ وَضْعُهُ فِي أَهْلِهِ ؛ ۴۷۵۴

زیبایی علم به نشر آن است ، و میوه اش عمل کردن به آن ، و نگاهداشتن آن قراردادنش میان اهل آن .

حدیث ۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : جِمَاعُ الْمَرْوَةِ أَنْ لَا تَعْمَلَ فِي السِّرِّ مَا تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ ؛ ۴۷۸۵

همه مروّت در این است که در نهان، کاری نکنی که در عیان از آن شرمت آید .

حدیث ۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : حُسْنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَ سَلَامَةُ الدِّينِ ؛ ۴۸۱۶

خوش گمانی ، مایه آسایش دل و سلامت دین است .

حدیث ۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : حُسْنُ اللَّقَاءِ يَزِيدُ فِي تَأَكُّدِ الْإِخَاءِ ؛ ۴۸۲۷

برخورد خوب بر استحکام برادری می افزاید .

حدیث ۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : حُسْنُ الْإِسْتِدْرَاكِ عُنْوَانُ الصَّلَاحِ ؛ ۴۸۶۷

نیک گزیران کردن گناهان ، نشانه صلاح است .

حدیث ۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُبُّ الإِطْرَاءِ وَ الْمَدْحِ مِنْ أَوْثَقِ فُرْصِ الشَّيْطَانِ ؛ ۴۸۷۷

دوست داشتن ستایش دیگران، از مغتنم‌ترین فرصت‌های شیطان است .

حدیث ۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حَلَاوَةُ الظَّفَرِ تَمْحُو مَرَارَةَ الصَّبْرِ ؛ ۴۸۸۲

شیرینی پیروزی ، تلخی صبر را از میان می برد .

حدیث ۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حِرَاسَةُ النَّعْمِ فِي صِلَةِ الرَّحِمِ ؛ ۴۹۲۹

پاسداشتِ نعمت‌ها در پیوند با خویشان است .

حدیث ۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حَيَاءُ الرَّجُلِ مِنْ نَفْسِهِ ثَمَرَةُ الْإِيمَانِ ؛ ۴۹۴۴

شرم مرد از خودش ، نتیجه ایمان است .

حدیث ۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ أَمْوَالِكَ مَا وَقَى عِرْضَكَ ؛ ۴۹۵۸

بهترین دارایی تو آن است که آبرویت را نگه دارد .

حدیث ۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ الضُّحْكِ التَّبَسُّمُ ؛ ۴۹۶۴

بهترین خنده ، تبسم است .

حدیث ۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذُووُ النَّهْيِ وَالْعِلْمِ ، وَأَوْلُواوُا التَّجَارِبِ وَالْحَزْمِ ؛ ۴۹۹۰

بهترین کسان برای مشورت، خردمندان و عالمان و دارندگان تجربه و دور اندیشان اند .

حدیث ۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى إِخْوَانِهِ مُسْتَقْصِيَا ؛ ۴۹۹۷

بهترین برادران، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقع و سختگیر نباشد .

حدیث ۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَجَذَبَكَ إِلَيْهِ وَأَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَأَعَانَكَ عَلَيْهِ ؛ ۵۰۲۱

بهترین برادر تو کسی است که به سوی کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به سوی آن بکشاند و به نیکوکاری فرمانت دهد و در انجام دادن آن، یاری ات کند .

حدیث ۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ مَا وَرَثَ الْآبَاءُ الْأَبْنَاءَ الْأَدَبَ ؛ ۵۰۳۶

بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می گذارند ، ادب است .

حدیث ۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : خُذِ الْقَصْدَ فِي الْأُمُورِ ؛ فَمَنْ أَخَذَ الْقَصْدَ خَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤَنَ ؛ ۵۰۴۲

در کارها میانه روی پیشه کن. که هر کس میانه روی کند ، مخارج زندگی بر وی آسان شود .

حدیث ۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خُذِ الْحِكْمَةَ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهَا ، وَانْظُرْ إِلَى مَا قَالَ وَلا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ ؛ ۵۰۴۸

حکمت را ، از هر که برایت آورد ، فراگیر، و به گفتار بنگر و به گوینده منگر .

حدیث ۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَيْرُ الْأَعْمَالِ إِعْتِدَالُ الرَّجَاءِ وَالْخَوْفِ ؛ ۵۰۵۵

بهترین کارها ، برابری امید و بیم است .

حدیث ۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَالَفَ مَنْ خَالَفَ الْحَقَّ إِلَى غَيْرِهِ ، وَدَعَهُ وَ مَا رَضِيَ لِنَفْسِهِ ؛ ۵۰۵۷

با کسی که از حق به غیر حق روی آورده، مخالفت کن ، و او را با آنچه به آن خشنود است ، واگذار .

حدیث ۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّم بِكُوا عَلَيْكُمْ وَإِنْ غِبْتُمْ حُنُوا إِلَيْكُمْ ؛ ۵۰۷۰

با مردم آن گونه بیامیزید که اگر مُردید، بر شما بگریند و اگر غایب شوید ، مشتاق دیدار شما باشند .

حدیث ۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خُلِّصَ الصِّدْرُ مِنَ الْغِلِّ وَالْحَسَدِ مِنْ سَعَادَةِ الْعَبْدِ ؛ ۵۰۸۳

خالی بودن سینه از کینه و رشک ، از خوش بختی آدمی است .

حدیث ۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَوَافِي الْأَخْلَاقِ تَكْشِفُهَا الْمُعَاشَرَةُ ؛ ۵۰۹۹

معاشرت ، خصلت های پوشیده را آشکار می کند .

حدیث ۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : دَارِ النَّاسِ تَأْمَنُ غَوَائِلُهُمْ ، وَ تَسْلَمُ مِنْ مَكَائِدِهِمْ ؛ ۵۱۲۸

با مردم مدارا کن تا از شرشان در امان ، و از مکرشان به سلامت باشی .

حدیث ۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : دَعِ مَالًا يَعْنِيكَ ، وَ اشْتَغِلْ بِمُهْمِّكَ الَّذِي يُنْجِيكَ ؛ ۵۱۳۳

آنچه را به کارت نیاید ، رها کن و به کاری که رستگارت کند ، مشغول شو.

حدیث ۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذِكْرُ اللَّهِ مَطْرَدَةُ الشَّيْطَانِ ؛ ۵۱۶۲

یاد خدا ، شیطان را می تاراند .

حدیث ۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُرُوءُ الْغَايَاتِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا ذُووُ التَّهْذِيبِ وَ الْمُجَاهِدَاتِ ؛ ۵۱۹۰

بر بلندای اهداف نرسد ، مگر کسی که خود را مهذب ساخته و با نفس خویش ، جهادها کرده باشد .

حدیث ۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُو الْكَرَمِ جَمِيلُ الشَّيْمِ مُسَدِّ لِلنَّعْمِ وَصَوْلٌ لِلرَّحِمِ ؛ ۵۱۹۶

صاحب کرم ، کسی است که خُلق و خویش زیبا ، برای هرگونه نعمتی سزاوار و در پیوند با خویشان ، پویا باشد .

حدیث ۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذَوُو الْعُيُوبِ يُحِبُّونَ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ النَّاسِ لِيَتَّسِعَ لَهُمُ الْعُذْرُ فِي مَعَايِبِهِمْ ؛ ۵۱۹۸

صاحبان عیب دوست دارند عیب های مردم فاش شود تا مجال عذرخواهی از عیب هایشان فراخ شود .

حدیث ۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَحِمَ اللَّهُ أُمَّرَأَةً عَرَفَتْ قَدْرَهُ وَ لَمْ يَتَّعَدَّ طَوْرَهُ ؛ ۵۲۰۴

خداوند ، رحمت کند مردی را که قدر خویش را بشناسد و از حدّ خود درنگذرد !

حدیث ۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَحِمَ اللَّهُ أُمَّرَأَةً أَحْيَا حَقًّا وَ أَمَاتَ بَاطِلًا وَ أَدْحَضَ الْجَوْرَ وَ أَقَامَ الْعَدْلَ ؛ ۵۲۱۷

خداوند ، رحمت کند مردی را که حقی را زنده کند و باطلی را بمیراند و ستم را برچیند و عدل را به پا دارد !

حدیث ۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَأْسُ الْفَضَائِلِ مَلِكُ الْغَضَبِ وَ إِمَاتَةُ الشَّهْوَةِ ؛ ۵۲۳۷

سرآمد فضیلت ها در دست داشتن زمام خشم و میراندن خواهش نفس است .

حدیث ۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَأْسُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ النَّاسِ ؛ ۵۲۴۷

سرآغاز نادانی ، دشمنی با مردم است .

حدیث ۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ ؛ ۵۲۶۶

سرلوحه سیاست ، به کار بردن مداراست .

حدیث ۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : رَبِّ مُتَوَدِّدٍ مُتَصَنِّعٍ ؛ ۵۲۷۷

بسا دوستی که دوست نماسد .

حدیث ۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : رَبِّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً ؛ ۵۲۸۲

بسا سخنی که نعمتی را برباید .

حدیث ۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : رَبِّ كَلَامٍ جَوَابُهُ السُّكُوتُ ؛ ۵۳۰۳

بسا سخنی که پاسخش سکوت است .

حدیث ۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : رَبِّ وَاِعْظِ غَيْرَ مُرْتَدِعٍ ؛ ۵۳۶۱

بسا واعظی که خود [از گناه] باز نمی ایستد .

حدیث ۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: رَغَبْتُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذَلَّ ؛ ۵۳۸۳

میل تو به کسی که از تو دوری می کند ، خواری است .

حدیث ۹۱۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: رَدَعُ النَّفْسِ عَن زَخَارِفِ الدُّنْيَا ثَمَرَةُ الْعَقْلِ ؛ ۵۳۹۹

باز داشتن نفس از آرایه های دنیا ، میوه خرد است .

حدیث ۹۱۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: رَوْ قَبْلِ الْعَمَلِ تَنْجٍ مِنَ الزَّلَلِ ؛ ۵۴۰۱

پیش از عمل بیندیش تا از لغزش ها نجات یابی .

حدیث ۹۱۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: رَضِيَ بِالذَّلِّ مَنْ كَشَفَ ضُرَّهُ لِغَيْرِهِ ؛ ۵۴۱۴

به خواری تن داده است آن که پریشانی خویش را برای دیگری آشکار کند .

حدیث ۹۱۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: رَأَى الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ تَجَرِبَتِهِ ؛ ۵۴۲۶

[درستی] رأی مرد به اندازه تجربه اوست .

حدیث ۹۲۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: رِضَا الْمَرْءِ عَن نَفْسِهِ بُرْهَانُ سَخَافَةِ عَقْلِهِ ؛ ۵۴۴۱

از خود راضی بودن آدمی ، دلیل سبکی عقلی اوست .

حدیث ۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : زَكَاهُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ ؛ ۵۴۴۹

زکات زیبایی ، پاک دامنی است .

حدیث ۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : زَلَّةُ الْعَالِمِ كَانْكَسَارِ السَّفِينَةِ ، تَغْرُقُ وَ تَغْرُقُ مَعَهَا غَيْرَهَا ؛ ۵۴۷۴

لغزش عالم ، مانند شکستن کشتی است : خود غرق می شود و با خود ، دیگران را غرق می کند .

حدیث ۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : زِيَادَةُ الشُّحِّ تَشِينُ الْفُتُوَّةَ وَ تُفْسِدُ الْأُخُوَّةَ ؛ ۵۵۰۸

بسیاری بخل ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .

حدیث ۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سَبَبُ الْإِثْتِلَافِ الْوَفَاءُ ؛ ۵۵۱۱

وفاداری ، سبب الفت است .

حدیث ۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبِشْرُ ؛ ۵۵۴۶

خوش رویی موجب محبت است .

حدیث ۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ الدُّعَاءُ ؛ ۵۵۵۹

دعا ، سلاح مؤمن است .

حدیث ۹۲۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سُوسُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْوَرَعِ وَ دَاوُوا مَرَضَكُمْ بِالصَّدَقَةِ ؛ ۵۵۸۸

جان های خود را با پرهیزگاری نگاه دارید ، و بیماران خود را با صدقه درمان کنید .

حدیث ۹۲۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِيَاسَةُ الْعَدْلِ ثَلَاثٌ : لِيْنٌ فِي حَزْمٍ ، وَ اسْتِقْصَاءٌ فِي عَدْلِ ، وَ إِفْضَالٌ فِي قَصْدٍ ؛ ۵۵۹۲

سیاست عادلانه را سه اصل است : نرمی در عین دوراندیشی ، به نهایت رساندن [اجرای تمام عیار] عدالت ، و بخشش در عین میانه روی .

حدیث ۹۲۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلَّ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ ؛ ۵۵۹۸

پیش از [خرید] خانه ، درباره همسایه پرس و جو کن .

حدیث ۹۳۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَالِمِ النَّاسِ تَسْلَمُ ، وَ اعْمَلِ لِالْآخِرَةِ تَغْنَمُ ؛ ۵۶۰۵

با مردم در آشتی باش تا سالم باشی و برای آخرت کار کن تا غنیمت یابی .

حدیث ۹۳۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلَامَةُ الْعَيْشِ فِي الْمُدَارَاةِ ؛ ۵۶۰۷

آسایش زندگی در مدارا کردن است .

حدیث ۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سَيِّئَةُ تَسْوُؤِكَ خَيْرٌ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ ؛ ۵۶۱۵

گاهی که اندوهگینت کند ، بهتر از کار نیکی است که تو را به شگفتی آورد .

حدیث ۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سَمْعُ الْأُذُنِ لَا يَنْفَعُ مَعَ غَفْلَةِ الْقَلْبِ ؛ ۵۶۱۸

شنیدن گوش با غفلت دل ، سودی نمی بخشد .

حدیث ۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سِرُّكَ أَسِيرُكَ فَإِنْ أَفْشَيْتَهُ صِرْتَ أَسِيرَهُ ؛ ۵۶۳۰

راز تو در بند توست . اگر آن را فاش کنی ، تو در بند آنی .

حدیث ۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سُوءُ الْخُلُقِ نَكَدُ الْعَيْشِ وَ عَذَابُ النَّفْسِ ؛ ۵۶۳۹

بدخویی موجب سختی زندگی و عذاب جان است .

حدیث ۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : سَلُّوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ فَإِنَّهَا شَوَاهِدُ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا ؛ ۵۶۴۱

دوستی و محبت را از دل ها بپرسید که دل ها گواهانی هستند که رشوه نمی پذیرند .

حدیث ۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : شُكْرُ الْمُؤْمِنِ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ ؛ ۵۶۶۱

سپاسگزاری مؤمن در عملش آشکار می شود .

حدیث ۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَقْبَلُ الْعُذْرَ ، وَلَا يُقْبِلُ الذَّنْبَ ؛ ۵۶۸۵

بدترین مردم ، کسی است که عذر را نپذیرد و از لغزش در نگذرد .

حدیث ۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الْعَمَلِ مَا أَفْسَدَتْ بِهِ مَعَادَكَ ؛ ۵۶۹۵

بدترین عمل آن است که آخرت را با آن تباه کنی .

حدیث ۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ ؛ ۵۷۰۱

بدترین مردم ، کسی است که خود را بهترین ایشان می داند .

حدیث ۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يُبَالِي أَنْ يَرَاهُ النَّاسُ مُسِيئًا ؛ ۵۷۰۲

بدترین مردم ، کسی است که پروا نکند از این که مردم او را گناهکار ببینند .

حدیث ۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ أَصْدِقَائِكَ مَنْ تَتَكَلَّفُ لَهُ ؛ ۵۷۰۶

بدترین دوست کسی است که برای او به زحمت افتی .

حدیث ۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الْأَوْطَانِ مَالَمِ يَأْمَنُ فِيهِ الْقَطَّانُ ؛ ۵۷۱۲

بدترین وطن ، آن جاست که اقامت کنندگان در آن ، ایمن نباشند .

حدیث ۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ ؛ ۵۷۳۲

بدترین مردم ، کسی است که به خیرش امید نرود و از شرش ایمنی نباشد .

حدیث ۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الْأَصْحَابِ السَّرِيعِ الْإِنْقِلَابِ ؛ ۵۷۴۲

بدترین یاران ، کسی است که زود دگرگون شود .

حدیث ۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَاوِرِ قَبْلَ أَنْ تَعَزِمَ ، وَفَكِّرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِمَ ؛ ۵۷۵۴

قبل از تصمیم گیری مشورت کن و پیش از اقدام ، بیندیش .

حدیث ۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَيْئَانِ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا الْأَمْنُ فَقَدَهُمَا ؛ الشَّبَابُ وَالْعَافِيَةُ ؛ ۵۷۶۴

دو نعمت است که قدر آنها را نمی داند مگر کسی که از دستشان می دهد : جوانی و تن درستی .

حدیث ۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَيْئَانِ لَا يُوزَنُ ثَوَابُهُمَا ؛ الْعَفْوُ وَ الْعَدْلُ ؛ ۵۷۶۹

دو چیز است که ثوابشان فراتر از سنجش است : گذشت و دادگری .

حدیث ۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَارِكُوا الَّذِي قَدْ أَقْبَلَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ بِالْحِطِّ وَ أَخْلَقُ بِالْغِنَى ؛ ۵۷۹۰

با کسی که روزی به او روی آورده است ، شریک شوید ؛ زیرا وی به بهره مندی شایسته تر و به توانگری لایق تر است .

حدیث ۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَاحُ الْعَمَلِ بِصَلَاحِ النَّيِّ ؛ ۵۷۹۲

درستی کردار به درستی نیت است .

حدیث ۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَاحُ الْعِبَادَةِ التَّوَكُّلُ ؛ ۵۸۰۲

توکل ، سامان دهنده عبادت است .

حدیث ۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَاحُ الْإِنْسَانِ فِي حَبْسِ اللِّسَانِ وَ بَدْلِ الْإِحْسَانِ ؛ ۵۸۰۹

صلاح انسان در فرو بستن زبان و گشاده دستی است .

حدیث ۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِحَّةُ الْأَجْسَامِ مِنْ أَهْنَاءِ الْأَقْسَامِ ؛ ۵۸۱۲

سلامت جسم از گواراترین بهره هاست .

حدیث ۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمُ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمُ لِجَمَالِهَا ؛ ۵۸۲۰

محفوظ داشتن زن ، به حال او مفیدتر ، و برای زیبایی اش پایدارتر است .

حدیث ۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَاحِبُ السَّوِّءِ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ؛ ۵۸۲۴

همنشین بد ، پاره ای از آتش دوزخ است .

حدیث ۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلَةُ الْأَرْحَامِ تُثْمِرُ الْأَمْوَالَ وَ تُنْسِيءُ فِي الْأَجَالِ ؛ ۵۸۴۷

پیوند با خویشاوندان ، دارایی ها را به بار می نشاند و مرگ را

به تأخیر می اندازد .

حدیث ۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَدَقَةُ السَّرِّ تَكْفُرُ الْخَطِيئَةَ ، وَ صَدَقَةُ الْعَلَانِيَةِ مَثْرَاءٌ فِي الْمَالِ ؛ ۵۸۴۸

صدقه پنهانی گناه را می پوشاند ، و صدقه آشکارا بر مال می افزاید .

حدیث ۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرْبِحُهُمَا وَلَا تَصْنُ دُنْيَاكَ بِدِينِكَ فَتَخْسِرَهُمَا ؛ ۵۸۶۱

دین خود را با دنیایت حفظ کن تا هر دو را ببری ، و دینت را وسیله حفظ دنیایت قرار مده ، که هر دو را می بازی .

حدیث ۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : صَمْتُ يُعَقِّبُكَ السَّلَامَةُ خَيْرٌ مِنْ تُطْقِي يُعَقِّبُكَ الْمَلَامَةُ ؛ ۵۸۶۵

سکوتی که سلامت در پی دارد ، بهتر از سخنی است که سرزنش در پی آورد .

حدیث ۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : صِيَامُ الْقَلْبِ عَنِ الْفِكْرِ فِي الْآثَامِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ الْبَطْنِ عَنِ الطَّعَامِ ؛ ۵۸۷۳

روزه گرفتن دل از فکر گناه ، برتر است از روزه گرفتن شکم از غذا .

حدیث ۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ ؛ ۵۸۷۵

سینه خردمند ، گنجینه اسرار اوست .

حدیث ۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ضَرُورَاتُ الْأَحْوَالِ تُذِلُّ رِقَابَ الرِّجَالِ ؛ ۵۸۹۲

احتیاج وضعیّت های اضطراری) است که گردن مردان را فرود می آورد .

حدیث ۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : ضَادُّوا التَّوَانِي بِالْعَزْمِ ؛ ۵۹۲۷

سستی را با اراده از میان بردارید .

حدیث ۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: طُوبَى لِلْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ أَجْلِ اللَّهِ ؛ ۵۹۳۷

خوشا دل شکستگان به خاطر خدا !

حدیث ۹۶۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: طُوبَى لِمَنْ خَلَا مِنَ الْغُلِّ صَدْرُهُ وَ سَلِمَ مِنَ الْغِشِّ قَلْبُهُ ؛ ۵۹۴۱

خوشا آن که سینه اش از کینه تهی و دلش از ناصافی و خیانت ، پاک است !

حدیث ۹۶۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: طُوبَى لِمَنْ قَصَرَ أَمَلُهُ وَ اغْتَنَّمَ مَهَلَّهُ ؛ ۵۹۴۸

خوشا آن که آرزویش را کوتاه کند و مهلتش عمرش را غنیمت شمرد !

حدیث ۹۶۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: طَلَبُ الْجَنَّةِ بِإِعْمَالِ حُمُقٍ ؛ ۵۹۹۱

بی عمل ، بهشت خواستن ، حماقت است .

حدیث ۹۶۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ ؛ ۵۹۹۵

به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگ های نفس است .

حدیث ۹۶۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: طَلَبُ الْمَرَاتِبِ وَالذَّرَجَاتِ بِغَيْرِ عَمَلٍ جَهْلٌ ؛ ۵۹۹۷

بی عمل ، جایگاه بلند و درجات بالا خواستن ، نادانی است .

حدیث ۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَرِيقَتُنَا الْقَصْدُ ، وَ سُنَّتُنَا الرُّشْدُ ؛ ۶۰۰۸

راه ما اهل بیت) ، میانه روی و روش ما بالندگی است .

حدیث ۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَعْنُ اللِّسَانِ أَمْضُ مِنْ طَعْنِ السِّنَانِ ؛ ۶۰۱۱

زخم زبان ، دردناک تر از زخم نیزه است .

حدیث ۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَهَّرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دَنَسِ الشَّهَوَاتِ تُدْرِكُوا رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ؛ ۶۰۲۰

جان های خود را از آلودگی شهوت ها پاک کنید ، تا به درجات برین دست یابید .

حدیث ۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلَمَ الضَّعِيفِ أَفْحَشُ الظُّلْمِ ؛ ۶۰۵۴

ستم کردن بر ناتوان ، زشت ترین ستم است .

حدیث ۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلَمَ الْمَعْرُوفَ مَنْ وَضَعَهُ فِي غَيْرِ أَهْلِهِ ؛ ۶۰۶۳

به نیکی ستم کرده است کسی که آن را به ناهلش روا بدارد .

حدیث ۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلُمَ الْيَتَامَى وَ الْاَيَامَى يُنَزَّلُ النَّقَمَ وَ يَسْلُبُ النَّعَمَ اَهْلَهَا ؛ ۶۰۷۹

ستم بر یتیمان و بیوه زنان ، کيفر الهی را فرود می آورد و نعمت را از اهل نعمت می ستاند .

حدیث ۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِيكَ الدُّنْيَا صَاغِرَةً ؛ ۶۰۸۰

در کار آخرت باش تا دنیا ذلیلانه به تو رو آورد .

حدیث ۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالسَّكِينَةِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ زِينَةٍ ؛ ۶۰۸۸

با وقار باش که وقار ، برترین زینت است .

حدیث ۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالشُّكْرِ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ ؛ ۶۰۹۲

در گشایش و سختی شکر گزار باش .

حدیث ۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ بِالبِشَاشَةِ فَإِنَّهَا حِبَالُهُ الْمَوَدَّةِ ؛ ۶۱۰۱

بر تو باد خوش رویی ، که خوش رویی ، کمند دوستی است .

حدیث ۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَيْكَ يَا خَوَانَ الصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ وَ عَوْنٌ فِي الْبَلَاءِ ؛ ۶۱۲۸

بر تو باد برادران پاک نهاد ، که در گشایش زینت اند و در بلا یاور .

حدیث ۹۸۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَى قَدْرِ الْمُوْنَةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْمَعُوْنَةُ ؛ ۶۱۷۲

یاری خدا ، به اندازه خرجی هزینه زندگی) است .

حدیث ۹۸۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَى التَّوَّاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ ؛ ۶۱۹۱

با برادری در راه خدا ، محبت خالص می شود .

حدیث ۹۸۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَى الْمُسْبِرِ الْإِجْتِهَادُ فِي الرَّأْيِ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ ضَمَانُ النُّجْحِ ؛ ۶۱۹۴

وظیفه مشورت شونده ، کوشش در ارائه نظر [درست] است ؛ اما ضمانت پیروزی بر عهده او نیست .

حدیث ۹۸۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ تَعَاقِبِ الشَّدَائِدِ تَظْهَرُ فَضَائِلُ الْإِنْسَانِ ؛ ۶۲۰۴

فضیلت های آدمی هنگام پی در پی آمدن سختی ها آشکار می شود .

حدیث ۹۸۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ نُزُولِ الشَّدَائِدِ يُجَرَّبُ حِفَاظُ الْإِخْوَانِ ؛ ۶۲۰۵

نگاه دارندگان برادری و دوستی) هنگام فرود آمدن سختی‌ها آزمایش می‌شوند.

حدیث ۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ بَدِيهِهِ الْمَقَالِ تُخْتَبَرُ عُقُولُ الرَّجَالِ ؛ ۶۲۲۱

در هنگام بدیهه گویی است که خرد مردان آزموده می‌شود .

حدیث ۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : عِنْدَ حُضُورِ الشَّهَوَاتِ وَاللَّذَاتِ يَتَّبِعُنَّ وَرَعَ الْأَتْقِيَاءِ ؛ ۶۲۲۴

پارسایی پارسایان به هنگام روی آوردن خواهش‌های نفسانی و لذت‌ها آشکار می‌شود .

حدیث ۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : عَوَّدَ نَفْسَكَ السَّمَّاحَ وَتَجَنَّبَ الْإِلْحَاحَ يَلْزَمَكَ الصَّلَاحَ ؛ ۶۲۳۵

خود را به بخشش و پرهیز از اصرار در طلب حاجت ، عادت ده تا شایستگی و نیکی پیوسته همراهت باشد .

حدیث ۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : عَادَةُ اللَّئَامِ الْمُكَافَاةُ بِالْقَبِيحِ عَنِ الْإِحْسَانِ ؛ ۶۲۳۸

خوبی را با زشتی جواب دادن ، عادت فرومایگان است .

حدیث ۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَرَى أَنَّهُ يَنْقُصُ كُلَّ يَوْمٍ فِي نَفْسِهِ وَعُمُرِهِ وَهُوَ لَا يَتَأَهَّبُ لِلْمَوْتِ ؛ ۶۲۵۳

در شگفتم از کسی که می‌بیند هر روز از جان و عمر او کاسته می‌شود ، اما برای مرگ آماده نمی‌شود .

حدیث ۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي الطَّعَامَ لِأَذِيَّتِهِ كَيْفَ لَا يَحْتَمِي الذَّنْبَ لِأَلِيمِ عُقُوبَتِهِ ؛ ۶۲۵۴

در شگفتم از کسی که از بیم آسیب دیدن ، از غذا دوری می گزیند ، چگونه از بیم کیفر دردناک ، از گناه نمی پرهیزد .

حدیث ۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَرْجُو فَضْلَ مَنْ فَوْقَهُ كَيْفَ يَحْرِمُ مَنْ دُونَهُ ؛ ۶۲۸۵

در شگفتم از کسی که به احسان فرا دستش امید دارد ، چگونه فرودستش را محروم می کند .

حدیث ۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ ؛ ۶۲۹۰

علم بی عمل ، درخت بی ثمر را می ماند .

حدیث ۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ وَخُدُّوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ ؛ ۶۳۰۵

به کودکان خود نماز بیاموزید و چون به سن بلوغ رسیدند ، آنان را برای نماز بازخواست کنید .

حدیث ۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنِ مَعَائِبِ الْمُحِبُّوبِ ، وَ أُذُنُهُ صَمَاءٌ عَنِ قُبْحِ مَسَاوِيهِ ؛ ۶۳۱۴

چشم عاشق از دیدن عیب های معشوق ، کور است و گوش او از [شنیدن] زشتی بدی هایش کر .

حدیث ۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عاصٍ يُؤْتِرُ بِذَنْبِهِ خَيْرٌ مِنْ مُطِيعٍ يَفْتَخِرُ بِعَمَلِهِ ؛ ۶۳۳۴

گناه کاری که به گناهش اعتراف می کند ، بهتر است از طاعت کننده ای است که به عملش می بالد .

حدیث ۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَامِلٌ سَائِرِ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ وَ عَامِلِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِثَارِ ؛ ۶۳۴۲

با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار .

حدیث ۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَايَةُ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْخِلِّ الْوَدُودِ وَ نَقْضُ الْعُهُودِ ؛ ۶۳۷۴

منتهای خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن پیمان است .

حدیث ۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَضُّ الطَّرْفِ مِنْ أَفْضَلِ الْوَرَعِ ؛ ۶۴۰۰

پرهیز از نگاه ناروا ، برترین پرهیزگاری است .

حدیث ۱۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَيَّرُوا الْعَادَاتِ تَسْهَلْ عَلَيْكُمُ الطَّاعَاتُ ؛ ۶۴۰۵

خوی و خصلت ها[ی خود] را دگرگون کنید تا طاعات بر شما آسان شود .

از ۱۲۰۰ تا ۱۰۰۱

حدیث ۱۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَلَبَةُ الْهَزْلِ تُبْطِلُ عَزِيمَةَ الْجِدِّ ؛ ۶۴۱۶

غلبه بیهودگی ، اهتمام و جدیت را نابود می کند .

حدیث ۱۰۰۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِي تَصَارِيفِ الدُّنْيَا اعْتِبَارٌ ؛ ۶۴۵۳

در دگرگونی های دنیا ، درس عبرت است .

حدیث ۱۰۰۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِي تَصَارِيفِ الْأَحْوَالِ تُعْرَفُ جَوَاهِرُ الرِّجَالِ ؛ ۶۴۷۰

در دگرگونی احوال [دنیا] ، مردانِ مرد شناخته می شوند .

حدیث ۱۰۰۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِي الضِّيقِ يَتَبَيَّنُ حُسْنُ مُوَاثِقَةِ الرَّفِيقِ ؛ ۶۴۷۳

خوب یاری رساندن به دوست ، در تنگنا آشکار می شود .

حدیث ۱۰۰۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِي لُزُومِ الْحَقِّ تَكُونُ السَّعَادَةُ ؛ ۶۴۸۹

خوش بختی با پایبندی به حق به دست می آید .

حدیث ۱۰۰۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِي الْمَوَاعِظِ جَلَاءُ الصُّدُورِ ؛ ۶۵۰۹

دل ها با موعظه جلا یابد .

حدیث ۱۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : فَازَ مَنْ أَصْلَحَ عَمَلَ يَوْمِهِ وَاسْتَدْرَكَ فَوَارِطَ أَمْسِهِ ؛ ۶۵۴۰

رستگار شد آن که کار امروزش را سامان داد و کوتاهی های دیروزش را جبران کرد .

حدیث ۱۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : فَازَ مَنْ تَجَلَبَبَ الْوَفَاءَ وَادَّرَعَ الْأَمَانَةَ ؛ ۶۵۵۶

رستگار شد آن که جامه وفاداری پوشید و زره امانتداری بر تن کرد .

حدیث ۱۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : فَضِيلَةُ السُّلْطَانِ عِمَارَةُ الْبُلْدَانِ ؛ ۶۵۶۲

فضیلت‌مندی حاکم ، مایه آبادی شهرهاست .

حدیث ۱۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : قَدْ جَهِلَ مَنْ اسْتَنْصَحَ أَعْدَاءَهُ ؛ ۶۶۶۳

نادانی کرد آن که از دشمنانش راه صلاح را باز جست .

حدیث ۱۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : قَدْ تُوْرِثُ اللَّجَاجَةَ مَا لَيْسَ لِلْمَرْءِ إِلَيْهِ حَاجَةٌ ؛ ۶۶۸۰

گاه باشد که لجاجت ، آنچه را که آدمی به آن نیاز ندارد ، به بار آورد .

حدیث ۱۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: قَدْ كَثُرَ الْقَبِيحُ حَتَّى قَلَّ الْحَيَاءُ مِنْهُ؛ ۶۷۱۰

زشتی تا آنجا فزونی یافت که شرم از آن کاسته شد.

حدیث ۱۰۱۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: قَلِيلٌ تَدْوُمٌ عَلَيْهِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُولٍ؛ ۶۷۴۰

اندکی که بر آن مداومت کنی، بهتر است تا بسیاری که از آن به ستوه آیی.

حدیث ۱۰۱۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ، وَعَمَلُهُ عَلَى قَدْرِ نِيَّتِهِ؛ ۶۷۴۳

ارزش آدمی به اندازه همت او، و عملش به اندازه نیت اوست.

حدیث ۱۰۱۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: قَوْلُ «لَا أَعْلَمُ» نِصْفُ الْعِلْمِ؛ ۶۷۵۸

گفتن «نمی دانم»، نیمی از دانش است.

حدیث ۱۰۱۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: قَارِنِ أَهْلَ الْخَيْرِ تُكُنْ مِنْهُمْ، وَبَايِنِ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ؛ ۶۸۰۵

با نیکوکاران همراه باش تا از آنان باشی، و از بدکاران کناره جو تا از آنان جدا باشی.

حدیث ۱۰۱۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: قِوَامُ الْعَيْشِ حُسْنُ التَّقْدِيرِ وَمِلَاكَةُ حُسْنِ التَّدْبِيرِ؛ ۶۸۰۷

پایداری زندگی به برنامه ریزی درست و وسیله رسیدن به آن، مدیریت صحیح است.

حدیث ۱۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ ذِي رُتْبَةٍ سَيِّئُهُ مَحْسُودٌ ؛ ۶۸۶۲

بر هر بلند مرتبه ای حسد می برند .

حدیث ۱۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ امْرِءٍ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ ؛ ۶۸۶۵

هر فردی ، به همانند خود گرایش دارد .

حدیث ۱۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ دَاءٍ يُدَاوَى إِلَّا سُوءَ الْخُلُقِ ؛ ۶۸۸۰

هر دردی درمان می شود ، جز بد اخلاقی .

حدیث ۱۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ عَلَى الْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمَ ؛ ۶۸۸۸

هر چیزی با بخشیدن کم می شود ، مگر دانش .

حدیث ۱۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُلُّ شَيْءٍ لَا يَحْسُنُ نَشْرُهُ أَمَانَةٌ وَإِنْ لَمْ يُسْتَكْتَمْ ؛ ۶۸۹۷

هر چیزی که افشای آن پسندیده نباشد ، امانت است ، اگر چه پنهان کردنش را درخواست نکرده باشند .

حدیث ۱۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَمْ مِنْ صَعْبٍ تَسَهَّلَ بِالرَّفَقِ ؛ ۶۹۴۶

بسا سختی که با مدارا آسان شد .

حدیث ۱۰۲۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَمْ مِنْ مُسَوِّفٍ بِالْعَمَلِ حَتَّى هَجَمَ عَلَيْهِ الْأَجَلُ ؛ ۶۹۵۴

بسا کسی که برای عمل کردن ، امروز و فردا می کند تا آن گاه که مرگ بر او

هجوم آورد .

حدیث ۱۰۲۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ تَصْفُو فِكْرَهُ مَنْ يَسْتَدِيمُ الشَّبَعِ؟! ؛ ۶۹۷۵

چگونه بسامان می شود اندیشه کسی که همیشه سیر است؟!

حدیث ۱۰۲۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يُفْرَحُ بِعَمْرِ تَنْقُصُهُ السَّاعَاتُ؟! ؛ ۶۹۸۳

چگونه می توان به عمری شادمان شد که لحظه ها از آن می کاهند؟!

حدیث ۱۰۲۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يَجِدُ لَذَّةَ الْعِبَادَةِ مَنْ لَا يَصُومُ عَنِ الْهَوَى؟! ؛ ۶۹۸۵

چگونه لذت عبادت را در می یابد، کسی که از هوس باز نمی ایستد؟!

حدیث ۱۰۲۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يُصَلِّحُ غَيْرَهُ مَنْ لَا يُصَلِّحُ نَفْسَهُ؟! ؛ ۶۹۹۵

چگونه دیگری را اصلاح می کند، آن که خود را اصلاح نکرده است؟!؟

حدیث ۱۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَيْفَ يَدْعِي حُبَّ اللَّهِ مَنْ سَكَنَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا؟!؛ ۷۰۰۲

چگونه ادعای دوستی خدا می کند، کسی که دوستی دنیا در قلبش جای گرفته است؟!؟

حدیث ۱۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَى بِالشَّيْبِ نَذِيرًا؛ ۷۰۱۹

موی سپید برای هشدار دادن ، بس است .

حدیث ۱۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَى بِالْمَرْءِ فَضِيلَةً أَنْ يُنْقِصَ نَفْسَهُ؛ ۷۰۳۹

همین فضیلت آدمی را بس که خود را ناقص شمارد .

حدیث ۱۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَى بِالْمَرْءِ كَيْسًا أَنْ يَعْرِفَ مَعَابِيَهُ؛ ۷۰۴۰

این زیرکی برای آدمی بس که کاستی های خود را بشناسد .

حدیث ۱۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَضْحَكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ؛ ۷۰۵۱

نادانی آدمی را همین بس که بی مورد بخندد .

حدیث ۱۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَى مُخْبِرًا عَمَّا بَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا مَا مَضَى مِنْهَا ؛ ۷۰۵۷

برای آگاهی از آنچه از دنیا مانده ، آنچه از دنیا گذشته ، بسنده است .

حدیث ۱۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَى بِالْمَرْءِ غَفْلَةً أَنْ يَصْرِفَ هِمَّتَهُ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ ؛ ۷۰۷۴

غفلت آدمی را همین بس که همتش را در آنچه به کارش نمی آید ، صرف کند .

حدیث ۱۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَفَاكَ مُؤَدِّبًا لِنَفْسِكَ تَجَنُّبُ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ ؛ ۷۰۷۷

برای ادب کردن خود ، همین بس که دوری کنی از آنچه آن را از دیگران خوش نمی داری .

حدیث ۱۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَثْرَةُ الْمُزَاحِ تُسَقِّطُ الْهَيْبَةَ ؛ ۷۱۰۱

شوخی بسیار ، هیبت را از میان می برد .

حدیث ۱۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كَثْرَةُ الْغَضَبِ تُزْرِئُ بِصَاحِبِهِ وَتُبْدِي مَعَايِبَهُ ؛ ۷۱۰۷

خشم بسیار ، صاحب خشم را خوار و عیب های او را آشکار می کند .

حدیث ۱۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُنْ سَمِيحًا وَلَا تَكُنْ مُبَدِّرًا ؛ ۷۱۳۸

بخشنده باش و اسراف کننده مباش .

حدیث ۱۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُنْ مَشْغُولًا بِمَا أَنْتَ عَنْهُ مَسْئُولٌ ؛ ۷۱۴۳

به کاری مشغول باش که از آن پرسیده خواهی شد .

حدیث ۱۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُنْ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا ، وَ لِلظَّالِمِ حَصْمًا ؛ ۷۱۵۳

یار ستم‌دیده و دشمن ستمگر باش .

حدیث ۱۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُنْ بَعِيدًا لِهَمِّمْ إِذَا طَلَبَتْ ، كَرِيمًا لظْفَرِ إِذَا غَلَبَتْ ؛ ۷۱۶۱

هرگاه در پی چیزی هستی ، بلند همت باش و آن گاه که چیره شدی ، در پیروزی کریم باش .

حدیث ۱۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : كُنْ بِأَسْرَارِكَ بَخِيلًا ، وَلَا تُدْعِ سِرًّا أَوْ دَعْتَهُ فَإِنَّ الْإِذَاعَةَ خِيَانَةٌ ؛ ۷۱۷۵

بخیل رازهای خود باش و رازی را که به تو سپرده شده است ، افشا مکن که افشای راز ، خیانت است .

حدیث ۱۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: کَلَّمَا كَثُرَ خُزَانُ الْأَسْرَارِ كَثُرَ ضِيَاعُهَا؛ ۷۱۹۷

هر چه بر خزانه داران رازها افزوده شود، رازها بیشتر ضایع شود.

حدیث ۱۰۴۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: كَمَا تَدِينُ تُدَانُ؛ ۷۲۰۸

از هر دست بدهی، با همان دست پس می‌گیری.

حدیث ۱۰۴۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: كَمَا تَزْرَعُ تَحْصُدُ؛ ۷۲۱۵

آن گونه که می‌کاری، می‌دروی.

حدیث ۱۰۴۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: كُفْرَانُ النَّعْمِ يُزِلُّ الْقَدَمَ وَيَسْلُبُ النَّعْمَ؛ ۷۲۳۹

کفران نعمت، پای را می‌لغزاند و نعمت را می‌رباید.

حدیث ۱۰۴۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لِكُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجٌ؛ ۷۲۶۶

هر تنگنایی را راه برون‌شدی است.

حدیث ۱۰۴۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ؛ ۷۲۹۳

هر جایگاهی را سخنی است.

حدیث ۱۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ وَ زَكَاةُ الْعَقْلِ احْتِمَالُ الْجَهَالِ ؛ ۷۳۰۱

برای هر چیز زکاتی است و زکات خرد ، تحمل نادانان است .

حدیث ۱۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لِطَالِبِ الْعِلْمِ عِزُّ الدُّنْيَا وَ فَوْزُ الْآخِرَةِ ؛ ۷۳۴۹

جوینده دانش را عزت دنیا و رستگاری آخرت است .

حدیث ۱۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ : سَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ وَ سَاعَةٌ يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ ، وَ سَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَ لَدَّتْهَا فِيمَا يَجِلُّ وَ يَجْمَلُ ؛ ۷۳۷۰

مؤمن را سه وقت است : وقتی که با پروردگارش مناجات می کند ، وقتی که نفسش را به حساب می کشد ، و وقتی که با خود و لذت های حلال و زیبا خلوت می کند .

حدیث ۱۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لِيَكُنْ أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَيْكَ وَ أَبْعَدُهُمْ مِنْكَ أَطْلَبُهُمْ لِمَعَايِبِ النَّاسِ ؛ ۷۳۷۸

باید مبغوض ترین مردم و دورترین آنها از تو کسی باشد که بیش از همه از مردم عیب جویی می کند .

حدیث ۱۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَنْ يَفُوزَ بِالْجَنَّةِ إِلَّا السَّاعِي لَهَا ؛ ۷۴۰۴

به بهشت نخواهد رسید ، جز کسی که برای آن بکوشد .

حدیث ۱۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَنْ يُجِدِيَ الْقَوْلُ حَتَّى يَتَّصِلَ بِالْفِعْلِ ؛ ۷۴۱۳

گفتار سودی ندارد ، مگر آن که با کردار همراه شود .

حدیث ۱۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَنْ تُدْرِكَ الْكَمَالَ حَتَّى تَرْقِيَ عَنِ النَّقْصِ ؛ ۷۴۲۳

کمال را در نمی یابی تا آن گاه که نقصان را پشت سر گذاری .

حدیث ۱۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ مَعَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ نَمَاءٌ ؛ ۷۴۵۵

با بُریدن از خویشان ، افزایشی [در عمر و مال] نیست .

حدیث ۱۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا ؛ ۷۴۹۲

جان شما را بهایی جز بهشت نیست ؛ آن را جز به بهشت نفروشید .

حدیث ۱۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضَاءُ عَلَى الثَّقَةِ بِالظَّنِّ ؛ ۷۵۰۰

داوری کردن درباره فرد امین ، با ظنّ و گمان ، عادلانه نیست .

حدیث ۱۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مِّنْ أَحْتَجَّتْ إِلَى مُدَارَاتِهِ؛ ۷۵۰۳

برادر تو نیست آن کس که نیازمند به مدارای با او باشی .

حدیث ۱۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مِّنْ أَحْوَجَكَ إِلَى حَاكِمٍ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ؛ ۷۵۰۵

برادر تو نیست آن کس که تو را به داوری بین تو و خودش نیازمند کند

فرد سومی را به عنوان قاضی قرار دهد) .

حدیث ۱۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَيْسَ لِلْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ شَاخِصًا إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: خُطْوَةٌ فِي مَعَادٍ، أَوْ مَرَمَةٌ لِمَعَاشٍ أَوْ لَمَذَّةٌ فِي غَيْرِ مُحَرَّمٍ؛ ۷۵۲۴

عقل را روا نیست جز اینکه در پی یکی از سه [کار] باشد: بهره بری برای روز قیامت، بهبود وضع زندگی، و لذت حلال .

حدیث ۱۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَمْ يَعْقِلْ مَوَاعِظَ الزَّمَانِ مَنْ سَكَنَ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِالْأَيَّامِ؛ ۷۵۴۹

کسی که با خوش گمانی به روزگار آرام گرفته، پندهای زمانه را در نمی یابد .

حدیث ۱۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَمْ يَعْقِلْ مَنْ وَلِيَ بِاللَّعِبِ وَاسْتَهْتَرَ بِاللَّهْوِ وَالطَّرَبِ؛ ۷۵۶۸

خردمندی را دریافته، آن که شیفته بازیچه شده و به بیهودگی و شادخواری حریص گشته است .

حدیث ۱۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَوْ اَعْتَبَرْتَ بِمَا اَضَعْتَ مِنْ مَاضِي عُمُرِكَ لَحَفِظْتَ مَا بَقِيَ ؛ ۷۵۸۹

اگر از عمر تباه شده گذشته ات پند بگیری ، عمر باقی مانده را پاس می داری .

حدیث ۱۰۶۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَعْشَاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ لَمَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ ؛ ۷۵۹۲

اگر نمازگزار می دانست چه رحمتی او را فراگرفته ، سر از سجده بر نمی داشت .

حدیث ۱۰۶۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَوْ بَقِيَتْ الدُّنْيَا عَلَى اَحَدِكُمْ لَمْ تَصِلْ اِلَى مَنْ هِيَ فِي يَدَيْهِ ؛ ۷۶۰۸

اگر دنیا برای کسی باقی می ماند ، دیگر به دست آن کسی که اکنون در دست اوست ، نمی رسد .

حدیث ۱۰۶۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لِيَكُنْ مَرَكَبُكَ الْقَصْدَ وَ مَطْلَبُكَ الرُّشْدَ ؛ ۷۶۱۹

باید بر مرکب میانه روی بنشینی و به سوی مقصد بالندگی ره بسپاری .

حدیث ۱۰۶۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَنْ لِيَمَنْ غَالَطَكَ فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يَلِينَ لَكَ ؛ ۷۶۲۰

با کسی که با تو درستی می کند ، نرم باش ، که دور نیست او هم با تو نرم شود .

حدیث ۱۰۷۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لِقَاءُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ عِمَارَةُ الْقُلُوبِ وَ مُسْتَفَادُ الْحِكْمَةِ ؛ ۷۶۳۵

دیدار با اهل معرفت ، مایه آبادانی دل ها و بهره بردن از حکمت است .

حدیث ۱۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَذَّةُ الْكِرَامِ فِي الْإِطْعَامِ ، وَلَذَّةُ اللَّثَامِ فِي الطَّعَامِ ؛ ۷۶۳۸

لذت کریمان در خوراندن ، و لذت فرومایگان در خوردن است .

حدیث ۱۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَنْصَفَ أَنْصَفَ ؛ ۷۶۹۲

هر که انصاف ورزد ، با او انصاف ورزند .

حدیث ۱۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ الْمَسْأَلَةَ أُسْعِفَ ؛ ۷۶۹۳

هر کس به روشی نیکو درخواست کند ، خواسته اش برآورده می شود .

حدیث ۱۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ مَدَحَكَ فَقَدْ ذَبَحَكَ ؛ ۷۷۶۶

هر که تو را ستود ، سر از تنت ستاند .

حدیث ۱۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ الشُّؤْمِ اتُّهِمَ ؛ ۷۷۷۸

هر کس به جاهای بد وارد شود ، بدنام می شود .

حدیث ۱۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ نَسِيَ اللَّهَ أَنْسَاهُ نَفْسَهُ ؛ ۷۷۹۷

هر کس خدا را فراموش کند ، خدا او را به خود فراموشی دچار می کند .

حدیث ۱۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَسَاءَ خُلِقَهُ عَذَابَ نَفْسِهِ ؛ ۷۷۹۸

هر کس خود را بدخو گرداند ، خود را عذاب می دهد .

حدیث ۱۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَجَلَ كَثُرَ عِثَارُهُ ؛ ۷۸۳۸

هر کس شتاب کند ، لغزشش بسیار شود .

حدیث ۱۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لِهَيْجِ بَدِكْرِهِ ؛ ۷۸۵۱

هر که چیزی را دوست بدارد ، یاد آن ورد زبانش می شود .

حدیث ۱۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ قَبِضَ يَدَهُ مَخَافَةَ الْفَقْرِ فَقَدْ تَعَجَّلَ الْفَقْرَ ؛ ۷۸۷۷

هر کس از ترس فقر ، دست از بخشش فرو بندد ، به سوی فقر شتافته است .

حدیث ۱۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ ؛ ۷۹۱۲

هر کس در سرانجام کارها اندیشه کند ، سالم می ماند .

حدیث ۱۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ جَهِلَ مَوْضِعَ قَدَمِهِ زَلَّ ؛ ۷۹۲۰

هر کس جای پای خود را نشناسد ، می لغزد .

حدیث ۱۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ وَعَظَكَ أَحْسَنَ إِلَيْكَ ؛ ۷۹۲۴

هر کس اندرزت دهد ، به تو نیکی کرده است .

حدیث ۱۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ وَاقَقَ هَوَاهُ خَالَفَ رُشْدَهُ ؛ ۷۹۵۷

هر کس با هوس خود موافقت کند ، با بالندگی خود مخالفت کرده است .

حدیث ۱۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحْسَنَ إِلَى جِيرَانِهِ كَثُرَ خَدْمُهُ ؛ ۷۹۶۷

هر کس به همسایگانش نیکی کند ، خادمانش زیاد شوند .

حدیث ۱۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَظْهَرَ عَزْمَهُ بَطَلَ حَزْمُهُ ؛ ۷۹۸۰

هر کس تصمیم خود را آشکار کند ، دورانیشی اش باطل شود .

حدیث ۱۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَشَّ نَفْسَهُ لَمْ يَنْصَحْ غَيْرَهُ ؛ ۸۰۰۸

آن که با خود یک رنگ نباشد ، با دیگران نیز یک رنگ نیست .

حدیث ۱۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يُقْبَلْ صِدْقُهُ ؛ ۸۰۱۰

کسی که به دروغگویی شناخته شود ، سخن راستش نیز پذیرفته نمی شود .

حدیث ۱۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَعْمَلَ اجْتِهَادَهُ بَلَّغَ مُرَادَهُ ؛ ۸۰۵۸

هر کس تلاشش را به کار گیرد ، به خواسته اش می رسد .

حدیث ۱۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدَّقَ ظَنَّهُ ؛ ۸۰۶۶

هر کس به تو گمان نیکو بُرد ، [با رفتار خود] گمانش را راست گردان .

حدیث ۱۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ رَجَاكَ فَلَا تُحَيِّبْ أَمَلَهُ ؛ ۸۰۶۷

امید آن کس را که به تو امید بست ، ناامید مکن .

حدیث ۱۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَلِمَ أَنَّهُ مُؤَاخَذٌ بِقَوْلِهِ فَلْيَقْصِرْ فِي الْمَقَالِ ؛ ۸۱۲۴

آن که می داند برای سخن گفتن خود بازخواست می شود ، باید سخن کوتاه کند .

حدیث ۱۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ خَلَا بِالْعِلْمِ لَمْ تُوْحِشْهُ خَلْوَةٌ ؛ ۸۱۲۵

هر کس با دانش خلوت کند ، هیچ خلوتی او را به وحشت نمی اندازد .

حدیث ۱۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ تَسَلَّى بِالْكِتَابِ لَمْ تُفْتَهُ سَلْوَةٌ ؛ ۸۱۲۶

هر که با کتاب آرامش یابد ، هیچ آرامش بخشی را از دست نداده است .

حدیث ۱۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ لَمْ يُحْرَمِ الْإِجَابَةَ ؛ ۸۱۴۳

هر که را توفیق دعا داده شود ، از پذیرش آن محروم نشود .

حدیث ۱۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ ؛ ۸۱۶۶

هر کس به دلیل هر خطایی که از دوستانش سر می زند ، از آنان کناره گیرد ، دوستانش اندک می شوند .

حدیث ۱۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ ؛ ۸۲۱۰

هر کس عیب تو را برایت آشکار کند ، همو دوستدار توست .

حدیث ۱۰۹۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَرَفَ النَّاسَ لَمْ يَعْتَمِدْ عَلَيْهِمْ ؛ ۸۲۳۲

هر کس مردم را بشناسد ، به آنها اعتماد نمی کند .

حدیث ۱۰۹۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ ؛ ۸۲۷۳

هر که در خردسالی بپرسد ، در بزرگی سالی پاسخ می دهد .

حدیث ۱۱۰۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ قَرَعَ بَابَ اللَّهِ فَتُحَّ لَهُ ؛ ۸۲۹۲

هر کس در خانه خدا را بکوبد ، به رویش گشوده می شود .

حدیث ۱۱۰۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ شَرَفَتْ هِمَّتُهُ عَظُمَتْ قِيَمَتُهُ ؛ ۸۳۲۰

آن که همتش والاست ، ارزشش بیش باشد .

حدیث ۱۱۰۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاةٍ ؛ ۸۳۵۴

هر که از هوس خود پیروی کند ، آخرتش را به دنیایش فروخته است .

حدیث ۱۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ حَسَنَتْ عِشْرَتَهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ ؛ ۸۳۹۲

هر کس معاشرتش نیکو باشد ، برادرانش بسیار شوند .

حدیث ۱۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اتَّجَرَ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَقَدْ ارْتَضَمَ فِي الرَّبَا ؛ ۸۴۰۱

هر کس بدون آگاهی از دانش [فقه] به تجارت پردازد ، در ربا فرو می رود .

حدیث ۱۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ قَالَ مَالًا يَتَّبِعِي سَمِعَ مَالًا يَشْتَهِي ؛ ۸۴۱۷

هر کس آنچه را که شایسته نیست بگوید ، آنچه را دوست ندارد می شنود .

حدیث ۱۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَظَّتْهُ الْبِطْنَةُ حَبَبَتُهُ عَنِ الْفِطْنَةِ ؛ ۸۴۵۹

هر که در رنج و زحمت پُرخوری افتد ، از دانایی و هوشیاری باز می ماند .

حدیث ۱۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ دَارَى النَّاسَ أَمِنْ مَكْرَهُمْ ؛ ۸۴۶۵

هر کس با مردم مدارا کند ، از مکرشان در امان می ماند .

حدیث ۱۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا وَ لِيَتَجَلَّبِبِ الْوَرَعَ ؛ ۸۴۸۳

هر کس ما اهل بیت علیهم السلام را دوست دارد ، باید چون ما عمل کند ، و جامه پارسایی بر تن کند .

حدیث ۱۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ طَلَبَ شَيْئًا نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ ؛ ۸۴۹۰

هر که جوینده چیزی باشد ، به آن یا به بخشی از آن ، دست می یابد .

حدیث ۱۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ يَطْلُبُ الْهِدَايَةَ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا يَضِلُّ ؛ ۸۵۰۱

هر که طالب هدایت از نااهل باشد ، گمراه می شود .

حدیث ۱۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ جَالَسَ الْجُهَالَ فَلْيَسْتَعِدَّ لِلْقِيلِ وَالْقَالِ ؛ ۸۵۰۵

آن که با نادانان همنشینی می کند ، آماده بگو مگو سخن های بی پایه باشد .

حدیث ۱۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ رَقِيَ دَرَجَاتِ الْهِمَمِ عَظَّمَتْهُ الْأُمَّمُ ؛ ۸۵۲۶

هر کس از نردبان همت بالا رود ، مردمان او را بزرگ می دارند .

حدیث ۱۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَنْ كَشَفَ ضُرَّهُ لِلنَّاسِ عَذَّبَ نَفْسَهُ ؛ ۸۵۴۲

هر کس پریشان حالی اش را برای مردم آشکار کند ، خودش را عذاب داده است .

حدیث ۱۱۱۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَذَلَّ قَدْرَهُ ؛ ۸۵۵۵

هر کس ناداری اش را آشکار کند ، ارزش خود را فرو کاسته است .

حدیث ۱۱۱۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا ؛ ۸۵۶۱

هر کس بسیار به گناهان بیندیشد ، گناهان او را به سوی خود می کشانند .

حدیث ۱۱۱۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَنْ اسْتَنَكَفَ مِنْ أَبَوَيْهِ فَقَدْ خَالَفَ الرُّشْدَ ؛ ۸۶۲۳

هر که [از سر خود بزرگ بینی] از پدر و مادرش روی گرداند ، با رشد و کمال خویش مخالفت کرده است .

حدیث ۱۱۱۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَنْ بَخِلَ عَلَى نَفْسِهِ كَانَ عَلَى غَيْرِهِ أَبْخَلَ ؛ ۸۶۲۵

هر کس بر خود بخیل باشد ، بر دیگران بخیل تر است .

حدیث ۱۱۱۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَنْ ظَلَمَ الْعِبَادَ كَانَ اللَّهُ نُخْصَمَهُ ؛ ۸۶۳۷

هر کس به بندگان [خدا] ستم کند ، خداوند دشمن اوست .

حدیث ۱۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَسْرَعَ فِي الْجَوَابِ لَمْ يُدْرِكِ الصَّوَابَ ؛ ۸۶۴۰

هر کس در پاسخ دادن شتاب کند ، پاسخ درست را در نمی یابد .

حدیث ۱۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ مَالَ إِلَيْهِ الْخَلْقُ ؛ ۸۶۴۶

هر که به حق عمل کند ، مردم به او روی می آورند .

حدیث ۱۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ مَدَحَكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَهُوَ خَلِيقٌ أَنْ يَذُمَّكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ ؛ ۸۶۵۸

هر کس تو را به چیزی که در تو نیست ، ستاید ، سزاوار است که تو را به آنچه در تو نیست ، سرزنش کند .

حدیث ۱۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَافَأَ الْإِحْسَانَ بِالْإِسَاءَةِ فَقَدْ بَرَىءَ مِنَ الْمَرْؤَةِ ؛ ۸۶۷۴

از مردانگی به دور است آن که نیکی را با بدی جزا می دهد .

حدیث ۱۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ لَمْ يُهِنَّا بِالْمَعْصِيَةِ ؛ ۸۷۳۰

هر که دارای کرامت نفس است ، خود را با گناه خوار نمی کند .

حدیث ۱۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ ضَعَفَ عَن سِرِّهِ فَهُوَ عَن سِرِّ غَيْرِهِ أضعفُ ؛ ۸۷۵۷

هر که از حفظ راز خود ناتوان باشد ، از حفظ راز دیگری ناتوان تر است .

حدیث ۱۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَسْهَرَ عَيْنَ فِكْرَتِهِ بَلَغَ كُنْهَ هِمَّتِهِ ؛ ۸۷۸۴

هر کس چشم اندیشه اش را بیدار بدارد ، به اوج خواسته اش می رسد .

حدیث ۱۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ تَطَّلَعَ عَلَى أَسْرَارِ جَارِهِ انْهَتَكَتْ أَسْتَارُهُ ؛ ۸۷۹۸

هر که در پی آگاهی از اسرار همسایه اش باشد ، پرده اش دریده می شود .

حدیث ۱۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَثُرَ فِي لَيْلِهِ نَوْمُهُ فَاتَهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا لَا يَسْتَدْرِكُهُ فِي يَوْمِهِ ؛ ۸۸۲۷

هر که در شب بسیار بخوابد ، کارهایی از او فوت می شود که در روز جبرانشان نمی کند .

حدیث ۱۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنَهُ كَانَتْ قِيَمَتُهُ مَا يَخْرُجُ مِنْهُ ؛ ۸۸۳۰

هر کس همتش صرف چیزی شود که وارد شکمش می شود ، ارزشش به اندازه همان چیزی است که از شکمش بیرون می آید .

حدیث ۱۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ أَصْلَحَ أَمْرَ آخِرَتِهِ أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ ؛ ۸۸۵۷

هر کس کار آخرتش را سامان دهد ، خداوند ، کار دنیایش را سامان می دهد .

حدیث ۱۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ يَكْتَسِبُ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ يَصْرِفُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ؛ ۸۸۸۳

هر کس مالی را از حرام به دست آورد ، آن را در راه ناشایست خرج می کند .

حدیث ۱۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اسْتَعَانَ بِدَوَى الْأَبَابِ سَلَكَ سَبِيلَ الرَّشَادِ ؛ ۸۹۱۲

هر که از خردمندان یاری جوید ، راه بالندگی را پوید .

حدیث ۱۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ ؛ ۸۹۳۷

هر که در کودکی نیاموزد ، در بزرگی پیشرفت نمی کند .

حدیث ۱۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ لَمْ تَسْكُنِ الرَّحْمَةَ قَلْبُهُ قَلَّ لِقَاؤُهَا لَهُ عِنْدَ حَاجَتِهِ ؛ ۸۹۷۴

هر که دلش منزلگاه مهربانی نباشد ، هنگام نیازمندی کمتر به دیدارش می آیند .

حدیث ۱۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَنْ طَلَبَ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ رَدَّ اللَّهُ ذَامَةً مِنَ النَّاسِ حَامِدًا ؛ ۹۰۳۵

هر که با خشم مردم جویای خشنودی خدا باشد ، خداوند ، مردم نکوهشگر را ستاینده او می کند .

حدیث ۱۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ اقْتَصَدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرَ فَقَدْ اسْتَعَدَّ لِنَوَائِبِ الدَّهْرِ ؛ ۹۰۴۸

هر که در حال دارایی و ناداری میانه روی کند ، با ناگواری های روزگار آماده [ی روبه رو شدن] است .

حدیث ۱۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ افْتَخَرَ بِالتَّبَذِيرِ احْتَقَرَ بِالْاِ فِلاِسِ ؛ ۹۰۵۷

آن که به اسراف می بالد ، با تهی دستی خرد و خوار می شود .

حدیث ۱۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ دَنَّتْ هِمَّتُهُ فَلَا تَصْحَبُهُ ؛ ۹۰۸۶

دو ن همت را همدم مباش .

حدیث ۱۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَرْجُ خَيْرَهُ ؛ ۹۰۸۷

هر که خود را خوار شمارد ، به خیرش امید مدار .

حدیث ۱۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ نَقْلَ عَنكَ ؛ ۹۱۳۳

کسی که [از دیگران] برای تو خبر می آورد ، از تو [برای دیگران] خبر می برد .

حدیث ۱۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ بَرَّهُ وَلَدَهُ ؛ ۹۱۴۵

هر که به پدر و مادرش نیکی کند ، فرزندش به او نیکی می کند .

حدیث ۱۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ لَمْ يَتَعَاْفَلْ وَلَا يَعْضَّ عَنْ كَثِيرٍ مِنَ الْأُمُورِ تَنَغَّصَتْ عَيْشَتُهُ ؛ ۹۱۴۹

هر کس در بسیاری از امور خود را به غفلت نزند و از آنها چشمپوشی نکند ، زندگی اش تیره می شود .

حدیث ۱۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ شَبَّ نَارَ الْفِتْنَةِ كَانَ وَقُودًا لَهَا ؛ ۹۱۶۳

هر که آتش فتنه بر افروزد ، خود هیزم آن می شود .

حدیث ۱۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنْ ادَّعَى مِنَ الْعِلْمِ غَايَتَهُ فَقَدْ أَظْهَرَ مِنْ جَهْلِهِ نِهَائَتَهُ ؛ ۹۱۹۳

هر که ادعا کند به نهایت دانش رسیده است ، نهایت نادانی اش را آشکار کرده است .

حدیث ۱۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ شَرَايِطِ الْإِيمَانِ حُسْنُ مُصَاحَبَةِ الْإِخْوَانِ ؛ ۹۲۸۲

از شرایط ایمان ، نشست و برخاستِ نیک با برادران داشتن است .

حدیث ۱۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ أَحْسَنِ الْفَضْلِ قَبُولُ عُذْرِ الْجَانِي ؛ ۹۲۹۴

پذیرش عذر گنهکار ، از نیکوترین فضیلتهاست .

حدیث ۱۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالِ الْكَرِيمِ تَغَاْفُلُهُ عَمَّا يَعْلَمُ ؛ ۹۳۲۱

از جمله شرافتمندانه ترین کارهای فرد کریم ، چشمپوشی از چیزهایی است که می داند .

حدیث ۱۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الْخَيْرِ الْكَفُّ عَنِ الْأَذَى ؛ ۹۳۳۰

از جمله نشانه های خوبی ، خودداری از آزردهن [مردم] است .

حدیث ۱۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ أَمَارَاتِ الدَّوْلَةِ الْيَقِظَةُ لِحِرَاسَةِ الْأُمُورِ ؛ ۹۳۶۰

از نشانه های [پایداری] دولت ، بیداری برای حراست از امور است .

حدیث ۱۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي إِصْلَاحِ الْجُمْهُورِ ؛ ۹۳۶۱

تلاش برای مصلحت عموم مردم ، کمال سعادتندی است .

حدیث ۱۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنْ أَعْظَمِ الشَّقَاوَةِ الْقَسَاوَةُ ؛ ۹۳۷۶

سخت دلی از بزرگ ترین بدبختی هاست .

حدیث ۱۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مِنْ الْاِقْتِصَادِ سَخَاءٌ بَعِيْرٌ سَرَفٍ ، وَ مُرُوَّةٌ مِنْ غَيْرِ تَلْفٍ ؛ ۹۴۱۹

بخشندگی بدون اسراف و مردانگی بدون تباه کردن [و ایجاد نابسامانی]

نشانه میانه روی است .

حدیث ۱۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مِنْ كَمَالِ الْاِنْسَانِ وَ وُفُوْرٍ فَضْلِهِ اسْتِشْعَارُهُ بِنَفْسِهِ التَّقْصَانَ ؛ ۹۴۴۲

آگاهی آدمی از نقصان خویش ، نشانه کمال و فراوانی فضل اوست .

حدیث ۱۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا عَزَّ مَنْ ذَلَّ جِرَانَهُ ؛ ۹۴۸۶

عزت نیافت آن که همسایه اش را خوار کرد .

حدیث ۱۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا تَزَيَّنَ مُتَزَيِّنٌ بِمِثْلِ طَاعَةِ اللهِ ؛ ۹۴۸۹

هیچ آراسته ای به زیوری مانند طاعت خدا آراسته نشد .

حدیث ۱۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا أَكْثَرَ الْعَبْرَ وَ أَقَلَّ الْاِعْتِبَارَ ؛ ۹۵۴۲

چه بسیارند عبرت‌ها ، و چه اندک است عبرت گرفتن .

حدیث ۱۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا اتَّقَى أَحَدٌ إِلَّا سَهَّلَ اللَّهُ مَخْرَجَهُ ؛ ۹۵۶۵

هیچ کس پرهیزکاری پیشه نکرد ، مگر این که خدا راه برون شدن از سختی‌ها را برایش آسان کرد .

حدیث ۱۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا حَفِظَتِ الْأُخُوَّةُ بِمِثْلِ الْمُوَاسَاةِ ؛ ۹۵۷۸

[دوستی و] برادری با هیچ چیزی به مانند یاری کردن با مال و جان ، محفوظ نمی‌ماند .

حدیث ۱۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا اخْتَلَفَتْ دَعْوَتَانِ إِلَّا كَانَتْ إِحْدَاهُمَا ضَالَّةً ؛ ۹۵۹۲

دو دعوت با یکدیگر مخالف نمی‌شوند ، مگر اینکه یکی از آن دو گمراهی است .

حدیث ۱۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا لَا يَتَّبِعِي أَنْ تَفْعَلَهُ فِي الْجَهْرِ فَلَا تَفْعَلَهُ فِي السِّرِّ ؛ ۹۶۳۶

آنچه نمی‌شاید آشکارا انجام دهی ، در نهان نیز انجام مده .

حدیث ۱۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا أَكْثَرَ الْإِخْوَانَ عِنْدَ الْجِفَانِ ، وَأَقَلَّهُمْ عِنْدَ حَادِثَاتِ الزَّمَانِ ؛ ۹۶۵۷

چه بسیارند برادران در هنگام [پُری] کاسه [اقبال دنیا به آدمی] ، و چه اندک اند به هنگام پیشامدهای روزگار !

حدیث ۱۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا تَزَيَّنَ الْإِنْسَانُ بِزِينَةٍ أَجْمَلَ مِنَ الْفُتُوَّةِ ؛ ۹۶۵۹

انسان به زیوری زیباتر از جوان مردی آراسته نشد .

حدیث ۱۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَا لُمْتُ أَحَدًا عَلَى إِذَاعَةِ سِرِّي إِذْ كُنْتُ بِهِ أَضْيَقَ مِنْهُ ؛ ۹۷۰۶

هرگز کسی را برای افشای رازم سرزنش نکردم ؛ چرا که خود [در نگهداری آن] از او نابدبارتر بودم .

حدیث ۱۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَلَائِكُ الْأُمُورِ حُسْنُ الْخَوَاتِمِ ؛ ۹۷۲۹

ملاک [نیک] کارها ، فرجام نیک آنهاست .

حدیث ۱۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مُذْبِعُ الْفَاحِشَةِ كَفَاعِلِهَا ؛ ۹۷۵۹

فاش کننده زشتی مانند انجام دهنده آن است .

حدیث ۱۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : مَرَارَةُ الْيَأْسِ خَيْرٌ مِنَ التَّضَرُّعِ إِلَى النَّاسِ ؛ ۹۷۹۵

[تحمّل] تلخی ناامیدی بهتر از زاری کردن نزد مردم است .

حدیث ۱۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَجَالِسُ اللَّهِ تُفْسِدُ الْإِيمَانَ؛ ۹۸۱۵

نشست های بیهوده ، ایمان را تباه می کند .

حدیث ۱۱۶۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: مَثَلُ الدُّنْيَا كَظُلْمِكَ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَّ وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعَدَ؛ ۹۸۱۸

حکایت دنیا ، حکایت سایه توست : اگر بایستی ، می ایستد و اگر دنبالش کنی ، دور می شود .

حدیث ۱۱۶۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: نِعَمَ زَادَ الْمَعَادِ الْإِحْسَانُ إِلَى الْعِبَادِ؛ ۹۹۱۲

چه نیکو توشه ای است برای آن جهان ، نیکی کردن به بندگان .

حدیث ۱۱۶۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: نِعَمَ عَوْنِ الدُّعَاءِ الْخُشُوعُ؛ ۹۹۴۵

خشوع ، چه نیک یابوری است برای دعا .

حدیث ۱۱۷۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: نَفْسُ الْمَرْءِ خُطَاةٌ إِلَى أَجَلِهِ؛ ۹۹۵۵

نفس های آدمی ، قدم های اوست به سوی مرگ .

حدیث ۱۱۷۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسَيِّئَةٍ لَا تُغْفَرُ؛ ۹۹۵۹

نعمتی که سپاس گفته نشود، مانند گناهی است که بخشوده نشود.

حدیث ۱۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَلَأِ تَقْرِيعٌ؛ ۹۹۶۶

پند دادن میان جمع، سرکوفت است.

حدیث ۱۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: نِظَامُ الدِّينِ حَصَلَتَانِ: اِنْصَافُكَ مِنْ نَفْسِكَ، وَ مُوَاسَاةُ اِخْوَانِكَ؛ ۹۹۸۳

رشته پیوند دین دو ویژگی است: انصاف داشتن با خود، و با جان و مال به یاری برادران شتافتن.

حدیث ۱۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: نَزَلَ نَفْسِكَ دُونَ مَنْزِلَتِهَا تُنَزِّلُكَ النَّاسُ فَوْقَ مَنْزِلَتِكَ؛ ۹۹۸۵

خود را در جایی فروتر از منزلت خویش بنشان تا مردم تو را در جایی فراتر از منزلت بنشانند.

حدیث ۱۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: نِفَاقُ الْمَرْءِ مِنْ ذُلِّ يَجِدُهُ فِي نَفْسِهِ؛ ۹۹۸۸

دو رویی آدمی از ذلتی است که در خود می یابد.

حدیث ۱۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: هُدَى مَنْ تَجَلَّبَبَ جِلْبَابَ الدِّينِ؛ ۱۰۰۱۲

هدایت یافت آن که جامه دینداری بر تن کرد.

حدیث ۱۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : هَلَكَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْ قَدْرَهُ ؛ ۱۰۰۲۰

هلاک شد آن که قدر خویش نشناخت .

حدیث ۱۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : وَ لَدَّ السُّوءِ يَهْدِمُ الشَّرْفَ ، وَ يَشِينُ السَّلْفَ ؛ ۱۰۰۶۵

فرزند بد ، شرافت را بر باد می دهد و مایه ننگ پیشینیان می شود .

حدیث ۱۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : وَقَرُّوا كِبَارَكُمْ يُوقِّرُكُمْ صِغَارُكُمْ ؛ ۱۰۰۶۹

پیرانتان را حرمت نهدید تا کودکانتان شما را حرمت نهند .

حدیث ۱۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : وَ يَلُّ لِمَنْ غَلَبَتْ عَلَيْهِ الْغَفْلَةُ فَنَسِيَ الرَّحْلَةَ وَ لَمْ يَسْتَعِدَّ ؛ ۱۰۰۸۸

وای بر کسی که غفلت بر او چیره شود ؛ کوچ خود را فراموش کند و آماده نشود !

حدیث ۱۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : وَ حَدَّةُ الْمَرْءِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ قَرِينِ السُّوءِ ؛ ۱۰۱۳۶

تنهایی آدمی برای او از همنشین بد ، بهتر است .

حدیث ۱۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَأْسَ عَلٰی مَافَاتٍ؛ ۱۰۱۵۳

بر آنچه از دست رفته است ، اندوه مخور .

حدیث ۱۱۸۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَطْمَعُ فِيمَا لَا تَسْتَحِقُّ؛ ۱۰۱۵۷

بر آنچه شایسته اش نیستی ، طمع مدار .

حدیث ۱۱۸۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَتَّقَنَّ بِعَهْدٍ مَنْ لَا دِينَ لَهُ؛ ۱۰۱۶۳

به پیمان کسی که دین ندارد ، اعتماد نکن .

حدیث ۱۱۸۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تُحَدِّثْ بِمَا تَخَافُ تَكْذِيبَهُ؛ ۱۰۱۷۳

سخنی که از تکذیبش می ترسی بر زبان مران .

حدیث ۱۱۸۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَعِدْ بِمَا تَعِجْزُ عَنِ الْوَفَاءِ بِهِ؛ ۱۰۱۷۷

به آنچه از وفای به آن ناتوانی ، وعده مده .

حدیث ۱۱۸۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَعِزِّمْ عَلٰی مَا لَمْ تَسْتَبِينَ الرَّشْدَ فِيهِ؛ ۱۰۱۸۳

بر کاری که درستی آن بر تو معلوم نیست ، مصمم نباش .

حدیث ۱۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا تُمَسِّكَ عَن إِظْهَارِ الْحَقِّ إِذَا وَجَدْتَ لَهُ أَهْلًا ؛ ۱۰۱۸۸

از آشکار کردن حق ، هنگامی که برای آن اهلی یافتی ، خودداری نکن .

حدیث ۱۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا تُمَارِئَنَّ اللَّجُوجَ فِي مَحْفَلٍ ؛ ۱۰۲۰۳

با لجوج در هیچ مجلسی جدل مکن .

حدیث ۱۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا تُعَاتِبِ الْجَاهِلَ فَيَمُقَّتَكَ ، وَ عَاتِبِ الْعَاقِلَ يُحِبِّبَكَ ؛ ۱۰۲۱۵

نادان را سرزنش مکن که دشمنت می شود ؛ عاقل را سرزنش کن تا دوستت بدارد .

حدیث ۱۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا تَسْتَصْغِرَنَّ عَدُوًّا وَإِنْ ضَعُفَ ؛ ۱۰۲۱۶

هیچ دشمنی را کوچک مشمار ، هر چند ناتوان باشد .

حدیث ۱۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا تُلَاحِ الدِّنِّيَّ فَيَجْتَرِيَّ عَ عَلَيْكَ ؛ ۱۰۲۲۱

با فرومایه نزاع مکن که بر تو جرئت می ورزد .

حدیث ۱۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُؤَيِّسِ الضُّعْفَاءَ مِنْ عَدْلِكَ ؛ ۱۰۲۲۵

ضعیفان را از دادگری خود ، ناامید مساز .

حدیث ۱۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَعْمَلْ شَيْئًا مِنْ الْخَيْرِ رِيَاءً وَلَا تَتْرُكُهُ حِيَاءً ؛ ۱۰۲۵۴

هیچ کار خیری را از روی ریا انجام مده و از سرِ شرم ، آن را وا مگذار .

حدیث ۱۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَتَّقِ بِالصَّدِيقِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ ؛ ۱۰۲۵۷

پیش از آزمایش ، به دوست اعتماد مکن .

حدیث ۱۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَحِي مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ ؛ فَإِنَّ الْحِرْمَانَ أَقْلُ مِنْهُ ؛ ۱۰۲۶۳

از بخشش اندک شرم مکن که محروم کردن ، از آن کم تر است .

حدیث ۱۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَظْلِمَنَّ مَنْ لَا يَجِدُ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ ؛ ۱۰۲۸۴

ستم مکن به کسی که جز خدا یاورى نمی یابد .

حدیث ۱۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا يَشْغَلَنَّكَ عَنِ الْعَمَلِ لِالْآخِرَةِ شُغْلٌ؛ فَإِنَّ الْمُدَّةَ قَصِيرَةٌ؛ ۱۰۲۸۶

هیچ کاری تو را از کار برای آخرت باز ندارد که وقت، تنگ است.

حدیث ۱۱۹۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَفْرَحَنَّ بِسَقَطِهِ غَيْرِكَ لَا تَدْرِي مَا يُحْدِثُ بِكَ الزَّمَانُ؛ ۱۰۲۹۰

از زمین خوردن کسی شاد مشو، که نمی دانی گردش روزگار برای تو چه در آستین دارد.

حدیث ۱۲۰۰

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَجْعَلْ عِرْضَكَ غَرَضًا لِقَوْلِ كُلِّ قَائِلٍ؛ ۱۰۳۰۴

آبروی خود را هدف تیر گفتار هر گوینده ای نساز.

از ۱۲۰۱ تا ۱۴۰۰

حدیث ۱۲۰۱

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تَسْتَبِدَّ بِرَأْيِكَ، فَمَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ؛ ۱۰۳۱۱

خود رأی مباح، که هر کس خود رأی کند، هلاک شود.

حدیث ۱۲۰۲

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا تُسِيءِ الْخِطَابَ فَيَسُوءَكَ نَكِيرُ الْجَوَابِ؛ ۱۰۳۲۴

با کسی به زشتی خطاب مکن، که زشتی پاسخ، تو را ناخوشایند می آید.

حدیث ۱۲۰۳

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَبِطِي ۚ إِجَابَةٌ دُعَائِكَ وَ قَدْ سَدَدْتَ طَرِيقَهُ بِالذَّنُوبِ ؛ ۱۰۳۲۹

اجابت دعایت را دیر مپندار ، وقتی با گناه راه اجابت آن را فرو بسته ای .

حدیث ۱۲۰۴

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُدْخِلَنَّ فِي مَشُورَتِكَ بَخِيلًا فَيَعْدِلَ بِكَ عَنِ الْقَصْدِ ، وَ يَعِدَّكَ الْفَقْرَ ؛ ۱۰۳۴۸

هیچ بخیلی را به مشورت خود در نیاور ، که تو را از میانه روی بازمی گرداند و از فقر می ترساند .

حدیث ۱۲۰۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُشْرِكَنَّ فِي رَأْيِكَ جَبَانًا يُضَعِّفُكَ عَنِ الْأَمْرِ وَيُعْظِمُ عَلَيْكَ مَا لَيْسَ بِعَظِيمٍ ؛ ۱۰۳۴۹

هیچ ترسویی را به مشورت مگیر ، که تو را از کار ناتوان می کند و کاری را که بزرگ نیست ، بر تو بزرگ می نمایاند .

حدیث ۱۲۰۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تَسْتَشِرِ الْكَذَّابَ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ يُقَرِّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ ، وَ يُبْعِدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ ؛ ۱۰۳۵۱

با دروغگو مشورت مکن ، که دروغگو سراب را می ماند : دور را در نظرت نزدیک و نزدیک را در نظرت دور می نمایاند .

حدیث ۱۲۰۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُشْرِكَنَّ فِي مَشُورَتِكَ حَرِيصًا يُهَوِّنُ عَلَيْكَ الشَّرَّ وَ يُزَيِّنُ لَكَ الشَّرَّ ؛ ۱۰۳۵۳

با هیچ آزمندی مشورت مکن ، که بدی را بر تو آسان می نماید و حرص و ولع را در نظرت می آراید .

حدیث ۱۲۰۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَا تُؤَخِّرْ إِنَاءَةَ الْمُحْتَاجِ إِلَى غَدٍ ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَعْرِضُ لَكَ وَ لَهُ فِي غَدٍ ؛ ۱۰۳۶۴

بخشش به نیازمند را به فردا مینداز ؛ چه ، نمی دانی فردا برای تو و او چه پیش خواهد آمد .

حدیث ۱۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا تَنْقُضَنَّ سُنَّةَ صَالِحَةٍ عُمِلَ بِهَا وَاجْتَمَعَتِ الْأَلْفُ لَهَا وَصَلَحَتِ الرَّعِيَّةُ عَلَيْهَا ؛ ۱۰۳۷۷

هیچ رسم پسندیده ای را که به آن عمل می شود و رشته پیوند مردم و صلاح توده ها در آن است ، در هم نشکن .

حدیث ۱۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا تَصْحَبْ مَنْ يَحْفَظُ مَسَاوِيكَ ، وَيَنْسَى فُضَائِلَكَ وَمَعَالِيكَ ؛ ۱۰۴۱۹

با کسی که بدی های تو را به خاطر می سپارد و نیکی ها و بزرگواری های تو را فراموش می کند ، دوستی مکن .

حدیث ۱۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ فَتَتَّهِمَ بِإِخْبَارِكَ بِمَا تَعْلَمُ ؛ ۱۰۴۲۶

آنچه را نمی دانی بر زبان مران تا در خبر دادن از آنچه می دانی بر تو گمان بد نبرند .

حدیث ۱۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا فِطْنَةَ مَعَ بَطْنَةٍ ؛ ۱۰۵۲۸

با شکمبارگی هوشمندی به بار نمی آید .

حدیث ۱۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا جِهَادَ كَجِهَادِ النَّفْسِ ؛ ۱۰۵۵۱

هیچ جهادی مانند جهاد با نفس نیست .

حدیث ۱۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا يَجْتَمِعُ الْبَاطِلُ وَالْحَقُّ؛ ۱۰۵۸۴

حق و باطل با هم جمع نمی شوند .

حدیث ۱۲۱۵

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا لِيَأْسَ أَجْمَلُ مِنَ السَّلَامَةِ؛ ۱۰۶۳۵

هیچ لباسی زیباتر از سلامت نیست .

حدیث ۱۲۱۶

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا دِينَ لِمُسَوِّفٍ بِتَوْبَتِهِ؛ ۱۰۶۶۰

دین ندارد آن که در توبه کردن ، امروز و فردا می کند .

حدیث ۱۲۱۷

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا عَيْشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحِبَّتَهُ؛ ۱۰۶۶۱

کسی را که از دوستانش جدا شده است ، آسایشی نیست .

حدیث ۱۲۱۸

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا يُدْرِكُ الْعِلْمُ بِرَاحَةِ الْجِسْمِ؛ ۱۰۶۸۴

دانش با تن آسایی به دست نمی آید .

حدیث ۱۲۱۹

امیر المؤمنین علی علیه السلام:

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا يَشْبَعُ الْمُؤْمِنُ وَأَخُوهُ جَائِعٌ؛ ۱۰۶۹۱

مؤمن ، سیر سر بر بالین نمی نهد در حالی که برادرش گرسنه است .

حدیث ۱۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا يَسْتَعْنِي الْعَاقِلُ عَنِ الْمَشَاوِرَةِ ؛ ۱۰۶۹۳

خردمند ، خود را از مشورت بی نیاز نمی بیند .

حدیث ۱۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِي لَذَّةٍ لَا تَبْقَى ؛ ۱۰۷۰۷

در لذتی که نمی پاید ، خیری نیست .

حدیث ۱۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا عَيْشَ أَهْنًا مِنَ الْعَافِيَةِ ؛ ۱۰۷۲۸

آسایشی گواراتر از عافیت نیست .

حدیث ۱۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا خَيْرَ فِيْمَنْ يَهْجُرُ أَخَاهُ مِنْ غَيْرِ جُرْمٍ ؛ ۱۰۷۴۱

خیری نیست در آن که از دوستانش بی هیچ جرمی کناره می گیرد .

حدیث ۱۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لَا تَكْمُلُ الْمَكَارِمُ إِلَّا بِالْعَفَافِ وَالْإِيثَارِ ؛ ۱۰۷۴۵

کرامت های اخلاقی جز با پاک دامنی و از خود گذشتگی کامل نمی شوند .

حدیث ۱۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا عَدُوَّ أَعْدَى عَلِيٍّ الْمَرْءِ مِنْ نَفْسِهِ ؛ ۱۰۷۶۰

آدمی را دشمنی دشمن تر از نفس نیست .

حدیث ۱۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا يُغْتَبَطُ بِمَوَدَّةٍ مَنْ لا دِينَ لَهُ ؛ ۱۰۸۰۳

به دوستی فرد بی دین ، شادی نمی کنند .

حدیث ۱۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا يَرْضَى الْحَسُودُ عَمَّنْ يَحْسُدُهُ إِلَّا بِالْمَوْتِ أَوْ بِزَوَالِ النِّعْمَةِ ؛ ۱۰۸۱۲

حسود ، جز به مرگ یا از بین رفتن نعمت کسی که بر او حسد می ورزد ، خشنود نمی شود .

حدیث ۱۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي غَيْبَتِهِ وَنَكِيَّتِهِ وَوَفَاتِهِ ؛ ۱۰۸۲۱

دوست ، دوست نیست ، مگر آن که در غیاب دوستش و گرفتاری و مرگ او حق دوستی را به جای آورد .

حدیث ۱۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیرالمؤمنین علی علیه السلام : لا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ ؛ ۱۰۸۳۹

هیچ مخلوقی با نافرمانی خالق ، فرمان برده نمی شود .

حدیث ۱۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا يَفُوزُ بِالْجَنَّةِ إِلَّا مَنْ حَسُنَتْ سَرِيرَتُهُ وَ خُلِصَتْ نِيَّتُهُ ؛ ۱۰۸۶۸

به بهشت دست نمی یابد ، مگر کسی که باطنش نیکو و نیتش خالص شود .

حدیث ۱۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا خَيْرَ فِي قَوْمٍ لَيْسُوا بِنَاصِحِينَ وَلَا يُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ؛ ۱۰۸۸۴

قومی را که خود خیرخواه نیستند و خیرخواهان را هم دوست ندارند ، خیری نباشد .

حدیث ۱۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا خَيْرَ فِي أَخٍ لَا يُوجِبُ لَكَ مِثْلَ الَّذِي يُوجِبُ لِنَفْسِهِ ؛ ۱۰۸۹۱

خیری نیست در دوست و) برادری که مانند آنچه را برای خود واجب می داند ، برای تو واجب نداند .

حدیث ۱۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا نِعْمَةَ أَهْنَأُ مِنَ الْأَمْنِ ؛ ۱۰۹۱۱

هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست .

حدیث ۱۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: لَا خَيْرَ فِي قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ ، وَ عَيْنٍ لَا تَدْمَعُ ، وَ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ؛ ۱۰۹۱۳

دل بی خشوع ، چشم بی گریه و دانش بی سود را خیری نباشد .

حدیث ۱۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام: يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ كُلِّ امْرِءٍ بِمَا يَجْرِي عَلَى لِسَانِهِ ؛ ۱۰۹۵۷

آنچه بر زبان آدمی رانده می شود ، نشان اندیشه اوست .

حدیث ۱۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُسْتَدَلُّ عَلَى كَرَمِ الرَّجُلِ بِحُسْنِ بَشْرِهِ ، وَ بَدَلِ بَرِّهِ ؛ ۱۰۹۶۳

خوش رویی و احسان مرد ، دلیل کرامت اوست .

حدیث ۱۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَسِيرُ الرِّيَاءِ شِرْكٌ ؛ ۱۰۹۷۶

ریا ، اندکش نیز شرک است .

حدیث ۱۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَسِيرُ الْعَطَاءِ خَيْرٌ مِنَ التَّعَلُّلِ بِالْإِعْتِذَارِ ؛ ۱۰۹۹۱

بخشش اندک ، از عذرخواهی بهانه جویانه بهتر است .

حدیث ۱۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِاحْتِيَالِهِ ؛ ۱۱۰۰۶

راستگو با راستی اش به چیزی می رسد که دروغگو با چاره جویی به آن نمی رسد .

حدیث ۱۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُمْتَحَنُ الرَّجُلُ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ ؛ ۱۱۰۲۶

مرد ، نه با گفتار ، که با کردارش آزموده می شود .

حدیث ۱۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ ؛ ۱۱۰۲۹

روز ستم‌دیده بر ستمگر سخت تر است تا روز ستمگر بر ستم‌دیده .

حدیث ۱۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا : حُسْنَ الثَّقَةِ بِهِ ، وَ الْمَحَبَّةَ لَهُ ، وَ الْمَهَابَةَ عَنْهُ ؛ ۱۱۰۳۸

راستگو "با راست گویی اش سه چیز به دست می آورد : به او نیک اعتماد کنند ، دوستی اش بر دل ها نشیند ، و از وی اندیشه کنند .

حدیث ۱۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّ بُنْيٍّ! ... أَمْسِكْ عَن طَرِيقِ إِذَا خِفْتَ ضَلَالَهُ ، فَإِنَّ الْكَفَّ عَن حَيْرِهِ الضَّلَالَةُ خَيْرٌ مِنْ رُكُوبِ الْأَهْوَالِ؛
پسر عزیزم! ... در راهی که از گمگشتگی در آن بیم داری ، گام مزنی ؛ زیرا خود را از سرگردانی گمراهی نگاه داشتن ، بهتر از
برنشستن بر مرکب هراس هاست.

حدیث ۱۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُوجِفَ بِكَ مَطَايَا الطَّمَعِ فَتُورِدَكَ مَنَاهِلَ الْهَلَكَةِ؛
مبادا مرکب های آز ، تو را بتازانند و به پرتگاه های هلاکت اندازند!

حدیث ۱۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ قَارَفَتْ سَيِّئَةٌ فَعَجِّلْ مَحْوَهَا بِالتَّوْبَةِ؛
اگر به گناهی آلوده شدی ، بی درنگ آن را به توبه بشوی.

حدیث ۱۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِمْحَضْ أَخَاكَ النَّصِيحَةَ حَسَنَةً كَانَتْ أَوْ قَبِيحَةً؛
با برادرت اندرز بی غرضانه گوی ، خواه در نیکی باشد یا بازداشتن از ناپسند.

حدیث ۱۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِعْلَمَ اَىُّ بَنِيَّ! اِنَّهُ مِنْ اَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ؛
 پسر عزیزم! بدان هر که عیب خود را ببیند ، از پرداختن به عیب دیگران ، باز می ماند.

حدیث ۱۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ اُتِيَهُمْ؛
 هر که به جایگاه های نامناسب رود ، متهم شود.

حدیث ۱۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَىُّ بَنِيَّ! لَا تُؤَيِّسْ مُدْنِيًّا ، فَكَمَّ مِنْ عَاكِفٍ عَلٰى ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِخَيْرٍ؛
 پسر عزیزم! هیچ گنهکاری را ناامید مکن . چه بسیار گناه آلوده ای که عاقبتی نیکو یافته است.

حدیث ۱۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَحَرَّى الصَّدَقَ حَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤُنُ؛
 هر که در پی راستی بکوشد ، سبک بار شود.

حدیث ۱۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلَا وَمَنْ تَوَرَّطَ فِي الْاُمُورِ غَيْرِ نَاطِرٍ فِي الْعَوَاقِبِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِمُفْضِحَاتِ النَّوَائِبِ؛
 آگاه باشید که هر کس بی فرجام نگری ، خود را در کارها افکند ، با پیشامدهای رسواکننده روبه رو شود.

حدیث ۱۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلتَّذْيِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ النَّدَمَ؛
 عاقبت اندیشی پیش از اقدام به کار ، تو را از پشیمانی باز می دارد.

حدیث ۱۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِفَ الْخَطَاءِ؛
هر که به پیشواز نظرهای گوناگون برود ، جایگاه های خطا را بشناسد.

حدیث ۱۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِيَّاكَ وَالْحَدِيْعَةَ فَإِنَّهَا مِنْ خُلُقِ اللَّئَامِ؛
از نیرنگ بپرهیز ، که خوی فرومایگان است.

حدیث ۱۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِزُّ الْمُؤْمِنِ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ؛
عزت مؤمن ، بی نیازی او از مردم است.

حدیث ۱۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيْسَ مَعَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ نِمَاءٌ؛
با گسستن پیوند ، خویشاوندی آدمی را رشدی (وفایده ای) نیست .

حدیث ۱۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَثْرَةُ الزِّيَارَةِ تُورِثُ الْمَلَالَهَ؛

دیدار بسیار ، دل تنگی (و ملال) می آورد .

حدیث ۱۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِحْدَرُوا الدُّنُوبَ ؛ فَإِنَّ الْعَبْدَ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَحْبَسُ عَنْهُ الرِّزْقُ؛
از گناهان بپرهیزید ؛ زیرا روزی بنده ای که دست به گناه آلاید ، بند آید.

حدیث ۱۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا عَالَ امْرُؤٌ اقْتَصَدَ؛

مرد میانه رو ، درویش نشود.

حدیث ۱۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلدَّاعِيَ بِلَا عَمَلٍ كَالزَّامِي بِلَا وَتَرٍ؛
 دعا کننده بی عمل ، چون تیرانداز بی زه باشد.

حدیث ۱۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ؛
 روزی را با صدقه دادن ، درخواست کنید.

حدیث ۱۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِيَّاكَ وَالْعَجَلَةَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهَا وَالتَّسَاقُطَ فِيهَا عِنْدَ زَمَانِهَا؛
 مبادا در کارها ، پیش از فرا رسیدن زمانشان ، شتاب ورزی یا هنگامی که زمانشان رسید [در انجام دادن آن] سهل انگاری کنی .

حدیث ۱۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ وَأَغْشَاهُمْ لِنَفْسِهِ أَعْصَاهُمْ لَهُ؛
 به راستی خیراندیش ترین مردم نسبت به خویش ، فرمانبردارترین ایشان از پروردگارش ، و خودفریب ترین آنها ، نافرمان ترینشان از خداست.

حدیث ۱۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أُسِيءَ إِلَيْكُمْ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يُعْفَى عَنْكُمْ؛
 اگر بر شما بدی رفت ، همان سان که دوست دارید شما را ببخشایند ، ببخشایید و در گذرید.

حدیث ۱۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا كَمِيلُ! لَا تَأْخُذْ إِلَّا عَنَّا تَكُنْ مِنَّا؛
 ای کمیل! [دیانت و فقاها را] جز از ما مگیر تا از ما باشی.

حدیث ۱۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا کَمِیلُ ما مِنْ حَرَکَةٍ إِلَّا وَأَنْتَ مُحْتَاجٌ فیها إِلی مَعْرِفَتِهِ؛

ای کمیل! هیچ حرکت (و عملی) نیست ، مگر آن که در آن به شناخت آن نیازمندی.

حدیث ۱۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللَّهُ اللَّهُ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا خَيْرُ الْعَمَلِ ، إِنَّهَا عِمَادُ دِينِكُمْ؛
خدا را ، خدا را درباره نماز ، که بهترین کردار و ستون دین شماست !

حدیث ۱۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَمْ يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَهُ وَلَمْ يَشْغَلِ الْحَلَالُ شُكْرَهُ؛
زاهد دنیا کسی است که حرام ، صبرش را نترساید و حلال ، از شکرش باز ندارد.

حدیث ۱۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حدیث ۱۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ ، فَمَنْ لَاصَبْرَ لَهُ لَا إِيْمَانَ لَهُ؛
صبر نسبت به ایمان ، مانند سر است به پیکر . پس هر که صبر ندارد ، ایمان ندارد.

حدیث ۱۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّبْرُ ثَلَاثَةٌ : الصَّبْرُ عَلَى الْمُصِيبَةِ وَالصَّبْرُ عَلَى الطَّاعَةِ وَالصَّبْرُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ؛
صبر بر سه گونه است : صبر (یا شکیبایی) بر مصیبت ، صبر (یا استقامت) بر فرمانبرداری ، و صبر (یا خودداری) از گناه.

حدیث ۱۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذَّهْرُ يَوْمَانِ : فَيَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ ، فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطُرْ وَإِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَلَا

تَحْزَنَ ، فَبِكُلَيْهِمَا سَتُخْتَبِرُ؛

دنیا دو روز است : روزی به سود توست و روزی به زیانت . اگر به سود تو بود ، شادان مشو و اگر به زیانت بود ، اندوه مخور ؛ زیرا به این دو آزمایش می شوی.

حدیث ۱۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ آدَمَ أَشْبَهُ شَيْءٍ بِالْمِيعَارِ ، إِمَّا نَاقِصٌ بِجَهْلٍ أَوْ رَاجِحٌ بِعِلْمٍ؛

آدمیزاده ، شبیه ترین چیز به ترازوست : یا با نادانی سبک شود و یا به دانش ، سنگین گردد.

حدیث ۱۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْسَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ؛

نیک بخت آن کس است که از سرگذشت دیگری پند آموزد.

حدیث ۱۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّا كُمْ وَالْأَخْلَاقَ الدَّنِيَّةَ فَإِنَّهَا تَضَعُ الشَّرِيفَ وَتَهْدِمُ الْمَجْدَ؛

از اخلاق پست بهره‌زید ، که والا را پست می سازد و بزرگواری را نابود می کند.

حدیث ۱۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ لِأَخِيهِ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَهُ فِي نَكْبَتِهِ وَعَيْتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ؛

دوست ، برای برادر خود دوست [واقعی] نیست ، مگر آن که وی را در گرفتاری و غیبت [و نیز] پس از وفاتش حامی (و نگهبان) باشد.

حدیث ۱۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلتَّهْمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنُّ؛

کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد ، نباید بدگمان به خویش راسرزنش کند.

حدیث ۱۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ! اتَّقُوا اللَّهَ ، فَإِنَّ الصَّبْرَ عَلَى التَّقْوَى أَهْوَنُ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى عَذَابِ اللَّهِ ؛

ای مردم! تقوای الهی پیشه سازید ؛ زیرا صبر بر تقوا (خودداری) ، آسان تر از صبر بر عذاب خداست.

حدیث ۱۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا ازْدَوَجَتْ ازْدَوَجَ الْكَسْلُ وَالْعِجْزُ فَتَنْجِ مِنْهُمَا الْفَقْرُ؛

چون چیزها به همسری یکدیگر در آمدند [و ملازم یکدیگر گشتند] ، تنبلی و ناتوانی به هم آمیختند و فقر از آن دو بزاد.

حدیث ۱۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَدَّرَ رِزْقَهُ اللَّهُ وَمَنْ بَدَّرَ حَرَمَهُ اللَّهُ ؛

هر که اندازه نگه دارد ، خدایش روزی فزاید ، و هر که اسراف کند ، خدایش محروم سازد.

حدیث ۱۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُئِلَ مَا الْمُرُوءَةُ؟ فَقَالَ : لَا تَفْعَلْ شَيْئًا فِي السِّرِّ تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ؛

[از امام علیه السلام] پرسیدند : مردانگی چیست؟ فرمود : [آن که] در نهان ، کاری نکنی که در عیان از آن شرم می کنی.

حدیث ۱۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَظُّمُوا أَقْدَارَكُمْ بِالْتَّعَافُلِ عَنِ الدُّنْيَى مِنَ الْأُمُورِ؛

با بی اعتنایی به کارهای پست ، قدر خود را بالا برید.

حدیث ۱۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَامَ وَنَوَّمَنِي وَزَوَّجَتْنِي فَاطِمَةُ وَابْنَتِي الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ، وَأَلْقَى عَلَيْنَا عَبَاءَةً قَطَوَانِيَّةً ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِينَا : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» . وَقَالَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدُ؟ فَكَانَ

سَادِسْنَا جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خوابید و من و همسرم فاطمه و دو پسر من حسن و حسین را هم خواباند و عبایی قطوانی بر ما افکند و خداوند این آیه را در حق ما نازل فرمود: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

جبرئیل گفت: من هم با شمایم ای محمد. پس جبرئیل، ششمین ما بود.

الخصال : ۱ / ۵۸۰ عن مكحول .

حدیث ۱۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَا وَفَاطِمَةُ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا ، ثُمَّ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي كِسَاءٍ لَهُ ، وَأَدْخَلَنَا مَعَهُ ، ثُمَّ ضَمَّنَا ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، فَأَذْهَبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَأَنَا ؟ - وَذَنْتَ مِنْهُ - فَقَالَ : أَنْتِ مِمَّنْ أَنْتِ مِنْهُ ، وَأَنْتِ عَلِيٌّ خَيْرٌ . أَعَادَهَا رَسُولُ اللَّهِ ، ثَلَاثًا يَصْنَعُ ذَلِكَ

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ما - من ، فاطمه ، حسن و حسین - را در خانه ام سلمه گرد آورد و سپس حضرتش با عبایی که داشت وارد شد و ما هم با او وارد شدیم . حضرت صلی الله علیه و آله ما را در آغوش گرفت و فرمود: خدایا! اینان اهل بیت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه گفت: من چه یا رسول الله؟ و نزدیک پیامبر شد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو از کسی هستی که اصلت از اوست و بر خیر و خوبی هستی، پیامبر صلی الله علیه و آله سه بار این سخن را تکرار کرد.

شواهد التنزیل : ۲ / ۵۲ / ۶۷۲ عن عیسی بن عبد الله عن ابيه عن جده .

حدیث ۱۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْتِينَا كُلَّ عِدَاهٍ فَيَقُولُ : الصَّلَاةُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ الصَّلَاةُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هر بامداد به نزد ما می آمد و می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، هنگام نماز است «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .
أمالی المفید : ۳۱۸ / ۴ ، أمالی الطوسی : ۱۳۸ / ۸۹ ، بشارة المصطفی : ۲۶۴ کلها عن الحارث .

حدیث ۱۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ عَرَفَ فَضْلَنَا ، وَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ بِنَا ، وَأَخْلَصَ حُبَّنَا ، وَعَمِلَ بِمَا إِلَيْهِ نَدَبْنَا ، وَأَنْتَهَى عَمَّا عَنْهُ نَهَيْنَا ، فَذَاكَ مِنَّا ، وَهُوَ فِي دَارِ الْمَقَامَةِ مَعَنَا

امام علی علیه السلام : نیک بخت ترین مردم کسی است که فضل ما را شناخت و با ما به خدا تقرب جست و محبت ما را خالص گرداند و بدان چیزی پرداخت که ما بر آن می خوانیم و از آن چه ما باز می داریم دست شست. چنین کسی از ماست و در فردوس برین با ما خواهد بود.
غرر الحکم : ۳۲۹۷ .

حدیث ۱۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا كُمَيْلُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِي قَوْلًا وَالْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ مُتَوَافِرُونَ يَوْمًا بَعْدَ الْعَصْرِ ، يَوْمَ النُّصْفِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ،

قَائِمًا عَلَى قَدَمَيْهِ فَوْقَ مِثْرِهِ : عَلِيُّ وَابْنَايَ مِنْهُ الطَّيِّبُونَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ ، وَهُمْ الطَّيِّبُونَ بَعْدَ أُمَّهُمْ ، وَهُمْ سَفِينَةٌ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَوَى ، النَّاجِي فِي الْجَنَّةِ وَالْهَائِي فِي لَطَى

امام علی علیه السلام : ای کمیل! پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روزی بعد از نماز عصر در نیمه ماه رمضان در حالی که مهاجران وانصار گرد آمده بودند و حضرت صلی الله علیه و آله با دو پای بر منبر ایستاده بود به من فرمود: علی و دو پسر من از او که پاکند از منند و من از آنها، پس از مادرشان ایشان پاکند، آنها کشتی هستند، هر که بر آن درآید نجات یابد و هر که از آن بازماند فرو درافتد، رها یابنده در فردوس و فرو در افتنده در آتش خواهد بود.
بشارة المصطفى : ۳۰ عن بصير بن زيد بن أرقطاه .

حدیث ۱۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ سَبَطَا هَذِهِ الْأُمَّةَ ، وَهُمَا مِنْ مُحَمَّدٍ كَمَا كَانَ الْعَيْنِينَ مِنَ الرَّأْسِ ، وَأَمَّا أَنَا فَكَمَا كَانَ الْيَدَيْنِ مِنَ الْبَدَنِ ، وَأَمَّا فَاطِمَةُ فَكَمَا كَانَ الْقَلْبَ مِنَ الْجَسَدِ . مَثَلْنَا مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ

امام علی علیه السلام : حسن و حسین دو نوه این امت هستند و آنها نسبت به محمد چونان جای دو چشمند برای سر و من چونان جای دو دستم برای پیکر و فاطمه چونان قلب برای جسم است، مثل ما همچون کشتی نوح است که هر کس بدان درآید نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.
کتاب سلیم بن قیس : ۲ / ۸۳۰ .

حدیث ۱۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّبَعَ أَمْرَنَا سَبَقَ ، مَنْ رَكِبَ غَيْرَ سَفِينَتِنَا غَرِقَ

امام علی علیه السلام : هر که از امر ما پیروی کرد پیشی گرفت و هر که به کشتی جز ما سوار شد غرقه گشت.
غرر الحکم : ۷۸۹۳ و ۷۸۹۴ .

حدیث ۱۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ بَابُ حِطَّةٍ وَهُوَ بَابُ السَّلَامِ ، مَنْ دَخَلَهُ نَجَا ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَوَى

امام علی علیه السلام : ما «باب حطئه» هستیم و آن «باب السلام» است، هر که از آن درآید نجات یابد و هر که از آن کنار ماند هلاک شود.

الخصال : ۶۲۶ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تفسير فرات الكوفي : ۳۶۷ / ۴۹۹ ،
غرر الحکم : ۱۰۰۰۲ وفيه «من دخله سلم ونجا ، ومن تخلف عنه هلك» .

حدیث ۱۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا- إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَيَّطَ بِهِ آدَمَ وَجَمِيعَ مَا فَضَّلَتْ بِهِ النَّبِيِّونَ إِلَى خَاتِمِ النَّبِيِّينَ فِي عِتْرَةِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ ، فَأَيْنَ يُتَاهُ بِكُمْ وَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ؟ وَإِنَّهُمْ فِيكُمْ كَأَصْحَابِ الْكَهْفِ ، وَمِثْلُهُمْ بَابُ حِطَّةٍ ، وَهُمْ بَابُ السَّلَامِ ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ

امام علی علیه السلام : هان، علمی که آدم آن را فرود آورد و هر آن چه پیامبران تا واپسین ایشان بدان ترجیح داده می شوند در عترت خاتم پیامبران و مرسلان قرار دارد، پس کجا شما را حیران و سرگردان کرده اند و به کجا روانید؟ ای گروه پیمان شکن از نسل اصحاب سفینه (نوح)! سفینه هم نظیر همان است که در میان شماسه است، پس همان طور که در آن ماجرا آنان که باید نجات یافتند در میان شما نیز همان ها که باید، نجات می یابند، به پیمانم سوگند، وای به حال کسی که از آنها بر کنار ماند، آنان در میان شما همچون اصحاب کهف هستند و چونان «باب حطه»، آنها دروازه سلامتند پس همگی به سلامت در آید و از گامهای شیطان پیروی نکنید.

ینابیع المودّة: ۱ / ۳۳۲ / ۴ ، وراجع تفسیر العیاشی: ۱/۱۰۲/۳۰۰ عن مسعده بن صدقه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، الغیبه للنعمانی: ۴۴ ، المسترشد: ۴۰۶ .

حدیث ۱۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا إِنَّ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمِثْلِ نُجُومِ السَّمَاءِ ، إِذَا خَوَى نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ
امام علی علیه السلام : هان، خاندان محمد همچون اختران آسمان است که هر گاه یکی ناپدید شود دیگری پیدا آید.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۰ .

حدیث ۱۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَنَا نَائِمٌ عَلَى الْمَنَامَةِ ، فَاسْتَسْقَى الْحَسَنُ - أَوْ الْحُسَيْنُ - فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى شَاةٍ لَنَا بَكِيٌّ

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله بر من وارد شد در حالی که من در بستر خفته بودم. حسن - یا حسین - آب خواست. پیامبر صلی الله علیه و آله به سوی گوسفندمان رفت که شیرش کم شده بود. پیامبر صلی الله علیه و آله آن را دوشید و شیر از پستانش جاری شد. حسن سوی پیامبر رفت ولی پیامبر او را دور کرد. فاطمه عرض کرد: یا رسول الله! گویی، آن یک را بیشتر دوست می داری؟ حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: چنین نیست، بلکه او زودتر آب خواسته بود. سپس فرمود: من و تو و این دو و این که در بستر است در روز رستاخیز در یک جا خواهیم خفت.

بَكَاتِ النَّاقَةَ وَالشَّاةُ تَبْكُاُ بَكًا ... وَهِيَ بَكِيٌّ وَبَكِيَّةٌ : قَلَّ لَبْنُهَا ، وَقِيلَ : انْقَطَعَ . (لسان العرب: ۱ / ۳۴) .

حدیث ۱۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَنَّ أَوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَنَا وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَجِبُونَا ؟ قَالَ

: مِنْ وَرَائِكُمْ

امام علی علیه السلام: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مرا آگاهانید که نخستین کسانی که به بهشت در می آیند من هستم به همراه فاطمه، حسن و حسین. من عرض کردم: یا رسول الله! دوستداران ما چه؟ فرمود: پشت سر شما به بهشت در خواهند آمد. المستدرک علی الصحیحین: ۳ / ۱۶۴ / ۴۷۲۳، بشاره المصطفی: ۴۶ کلاهما عن عاصم بن ضمره، ذخائر العقبی: ۱۲۳.

حدیث ۱۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِطَاعَةِ الرَّسُولِ لِأَنَّهُ مَعْصُومٌ مُطَهَّرٌ، لَا يَأْمُرُ بِمَعْصِيَتِهِ . وَإِنَّمَا أَمَرَ بِطَاعَةِ أَوْلِي الْأَمْرِ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ ، لَا يَأْمُرُونَ بِمَعْصِيَتِهِ

امام علی علیه السلام: خداوند به فرمانبری از رسول فرمان داده است زیرا که او معصوم و پاک است و به معصیت او فرمان نمی دهد. خداوند به فرمانبری از اولی الامر فرمان داده، چه، آنها معصوم و پاک هستند و به معصیت او فرمان نمی دهند. الخصال: ۱۳۹ / ۱۵۸، علل الشرایع: ۱۲۳ کلاهما عن سلیم بن قیس، کتاب سلیم بن قیس: ۲ / ۸۸۴ / ۵۴.

حدیث ۱۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَضَّلَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، وَكَيْفَ لَا يَكُونُ كَذَلِكَ وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ

تَطْهِيرًا»؟! فَقَدْ طَهَّرَنَا مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ، فَحَنُّ عَلِيٍّ مِنْهَا الْحَقُّ

امام علی علیه السلام: همانا خداوند عز و جل ما اهل بیت را برتری داده است و چگونه چنین نباشد حال آن که خداوند عز و جل در کتابش فرموده است: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»؟! خداوند ما را از پلیدیهای پنهان و پیدا پاک کرده است پس ما راه حق را می پوییم.

تأویل الآيات الظاهرة: ۴۵۰ عن محمد بن عماره عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام.

حدیث ۱۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي وَصِيَّتِهِ لِكَمِيلٍ -: يَا كَمِيلُ ، نَحْنُ الثَّقَلُ الْأَصْغَرُ ، وَالْقُرْآنُ الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ ، وَقَدْ أَسْمَعَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَدْ جَمَعَهُمْ فَنَادَى فِيهِمُ الصَّلَاةَ جَامِعَةً يَوْمَ كَذَا وَكَذَا ، وَأَيَّامًا سَبْعَةً وَقْتِ كَذَا وَكَذَا ، فَلَمْ يَتَخَلَّفْ أَحَدٌ ، فَصَعِدَ الْمِثْبَرُ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : مَعَاشِرَ النَّاسِ ، إِنِّي مُؤَدِّ عَنْ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ وَلَا مُخْبِرٌ عَنْ نَفْسِي ، فَمَنْ صَدَّقَنِي فَاللَّهُ صَادَقَ وَمَنْ صَدَّقَ اللَّهُ أَثَابَهُ الْجَنَانَ ، وَمَنْ كَذَّبَنِي كَذَّبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ، وَمَنْ كَذَّبَ اللَّهُ أَعَقَبَهُ النَّيْرَانُ . ثُمَّ نَادَانِي فَصَعِدْتُ ، فَأَقَامَنِي دُونَهُ وَرَأْسِي إِلَى صَدْرِهِ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَنِ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ ، ثُمَّ قَالَ : مَعَاشِرَ النَّاسِ ، أَمَرَنِي جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى - إِنَّهُ رَبِّي وَرَبُّكُمْ - أَنْ أُعَلِّمَكُمُ أَنَّ الْقُرْآنَ الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ ، وَأَنْ وَصِيِّي هَذَا وَابْنِي

امام علی علیه السلام: - در سفارشش به کمیل: - ای کمیل! ما، ثقل اصغر هستیم و قرآن، ثقل اکبر. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله این سخن را به گوش مردم رساند آن گاه که آنها را برای نماز جماعت در روز فلان در فلان وقت، هفت روز گرد آورده بود و در

آن ندای نماز سر می دادند و در این هنگام هیچ کس نبود که حاضر نشود. پیامبر بر منبر بالا رفت و خدای را حمد و سپاس گزارد و فرمود: ای گروه مردم! من از سوی خودم نه، که از سوی خداوند عزوجل به شما خبر می دهم و هر که به خدا دروغ بندد آتش در پی او خواهد آورد. پیامبر سپس مرا خواند و من از منبر بالا رفتم. او مرا در برابر خود ایستاده نگاه داشت در حالی که سر من بر سینه اش بود و حسن و حسین در راست و چپ او قرار داشتند. سپس فرمود: ای گروه مردم! جبرئیل از سوی خداوند متعال که هم خدای من است و هم خدای شما به من دستور داده است که به آگاهی شما برسانم قرآن، ثقل اکبر است و این جانشین من و دو پسر من و آنان در پی ایشان از پشت آنها می آیند و در بردارنده وصایای ایشان هستند، ثقل اصغر می باشند. ثقل اکبر، گواه ثقل اصغر و ثقل اصغر، گواه ثقل اکبر است و هر یک از آن دو، ملازم دیگری است و از آن جدایی نپذیرد تا بر خدا وارد شوند و خداوند میان آن دو و بندگان حکم کند.

فی المصدر «ابنای» والظاهر أن الصواب ما أثبتناه .

حدیث ۱۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی جمع عسکره من المهاجرین
والانصار :- : أنشدکم الله ، أتعلمون أن رسول الله صلى الله عليه وآله قام خطيباً ولم يخطب بعدها وقال : يا أيها الناس ، إني قد تركت فيكم أمرين لن تضلوا ما تمسكتم بهما : كتاب الله و (عترتي) أهل بيتي ، فإنه قد عهد إلى اللطيف الخبير أنهما لن يفترقا حتى يردا على الحوض ، فقالوا : اللهم نعم ، قد شهدنا ذلك كله من رسول الله صلى الله عليه وآله

عمر بن ابی سلمه به نقل از امام علی علیه السلام - در جمع لشکریان خود از مهاجران و انصار - : شما را به خدا سوگند آیا می دانید که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در واپسین خطبه خود فرمود: ای مردم! من در میان شما دو امر به یادگار می نهم که تا زمانی که به آن دو چنگ در زنید هرگز گمراه نشوید: کتاب خدا و (عترت من) اهل بیتم. خداوند دانای کاردان با من عهد کرده است که این دو از یکدیگر جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند؟ همگی گفتند: به خدا چنین است، ما گواهی می دهیم که این همه از پیامبر است.

کتاب سلیم بن قیس : ۲ / ۷۶۳ .

حدیث ۱۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن الله تبارك وتعالى طهرنا وعصمنا ، وجعلنا شهداء على خلقه ، وحجته في أرضه ، وجعلنا مع القرآن ، وجعل القرآن معنا ، لا نفارقه ولا يفارقنا

امام علی علیه السلام : همانا خداوند تبارک و تعالی ما را پاک گرداند و معصوم داشت و ما را بر خلقش گواه گرفت و حجّتش در زمین قرار داد و ما را در کنار قرآن نهاد و قرآن را در کنار ما، نه ما از آن جدایی پذیریم نه آن از ما کناره بگیرد.

الکافی : ۱ / ۱۹۱ / ۵ ، کمال الدین : ۲۴۰ / ۶۳ ، بصائر الدرجات : ۶ / ۸۳ کلها عن سلیم بن قیس الهلالی .

حدیث ۱۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : قَدْ لَبَسَ لِلْحِكْمَةِ جُتَّتَهَا

امام علی علیه السلام - در توصیف امام مهدی علیه السلام - : زره حکمت را پوشیده و آدابش را که عبارت است از توجه و شناختن و خود را فارغ ساختن (از علاقه به دنیا) فرا گرفته، پس حکمت نزد آن حضرت گمشده ای است که آن را جسته و نیازی است که آن را طلبیده، پس آن بزرگوار غریب است هر گاه اسلام غریب گردد و (مانند شتر خسته) دم بر زمین نهد و گردن بچسباند و برنخیزد، او جانشینی از جانشینهای پیغمبران خدا می باشد.

جُنَّةُ الْحِكْمَةِ: مَا يَحْفَظُهَا عَلَى صَاحِبِهَا مِنَ الزَّهْدِ وَالْوَرَعِ، فَالْجُنَّةُ هِيَ السِّتْرَةُ أَوْ الدَّرْعُ . (لسان العرب : ۱۳/۹۴) .

حدیث ۱۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : هُمُ الْأَيْمَةُ الطَّاهِرُونَ ، وَالْعِتْرَةُ الْمَعْصُومُونَ ، وَالذُّرِّيَّةُ الْأَكْرَمُونَ ، وَالْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ

امام علی علیه السلام : در توصیف خاندان محمد صلی الله علیه و آله - : آنان امامان پاک و عترت معصوم و ذریه ارجمند و جانشینان رهیافته اند.

مشارق أنوار اليقين : ۱۱۸ عن طارق بن شهاب .

حدیث ۱۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَتَى رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ الْخَلْقِ أَحَبُّ إِلَيْكَ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - وَأَنَا إِلَى جَنِبِهِ - : هَذَا وَابْنَاهُ وَأُمَّهُمَا ، هُم مَنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ ، وَهُمْ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا - وَجَمَعَ بَيْنَ إصْبَعَيْهِ -

امام علی علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: یا رسول الله! چه کسی نزد تو محبوبتر است؟ پیامبر صلی الله علیه و آله - در حالی که من در کنارش بودم - فرمود: این و دو فرزندش و مادر فرزندانش، آنها از من هستند و من از آنها. ایشان در بهشت با من چنین اند - و دو انگشتش را به یکدیگر چسباند.

أمالی الطوسی : ۴۵۲ / ۱۰۰ عن زید بن علی عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي حُطْبَةٍ يَصِفُ بِهَا النَّبِيَّ الْأَعْظَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : عِتْرَتُهُ خَيْرُ الْعِتْرِ ، وَأُسْرَتُهُ خَيْرُ الْأُسْرِ ، وَشَجَرَتُهُ خَيْرُ الشَّجَرِ

امام علی علیه السلام - در خطبه ای در توصیف پیامبر والامقام صلی الله علیه و آله - : خاندان او بهترین خاندان ها و خانواده او بهترین خانواده ها و تبار او بهترین تبارهاست.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۴ .

حدیث ۱۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: شُرَكَائِي الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِيهِ وَبِي وَأَنْزَلَ فِيهِمْ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ»، فَإِنْ خِفْتُمْ تَنَازُعًا فِي أَمْرٍ فَأَرْجِعُوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ وَأُولَى الْأَمْرِ، قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، مَنْ هُمْ؟ قَالَ: أَنْتَ أَوْلَهُمْ إِمَامٌ عَلَىٰ عَلَيْهِ السَّلَامُ: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: شریکان من کسانی هستند که خداوند آنها را به خود و به من پیوند داد و این آیه را درباره آنها نازل فرمود: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ... الآية»، پس اگر از اختلاف در امری رسیدید آن را به خدا و رسول و اولی الامر ارجاع دهید. عرض کردم: یا رسول الله! ایشان کیانند؟ فرمود: تو نخستین آنهايي. شواهد التنزیل: ۱ / ۱۸۹ / ۲۰۲، وراجع الاعتقادات و تصحیح الاعتقادات: ۵ / ۱۲۱ / ۱۲۱ کلاهما عن سلیم بن قیس، کتاب سلیم بن قیس: ۶ / ۶۲۶.

حدیث ۱۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: لَمَّا قَدِمَ إِلَى الْكُوفَةِ -: عَلِيُّكُمْ يَا أَهْلَ هَذَا الْمِصْرِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَةٍ مِّنْ أَطَاعَ اللَّهُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ، الَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِطَاعَتِكُمْ فِيمَا أَطَاعُوا اللَّهَ فِيهِ مِنَ الْمُتَنَحِّلِينَ الْمُدْعِينَ الْمُقَابِلِينَ إِلَيْنَا، يَتَفَضَّلُونَ بِفَضْلِنَا، وَيُجَادِدُونَنَا، وَيُنَازِعُونَنَا حَقًّا، وَيُدْفَعُونَ عَنْهُ. وَقَدْ ذَاقُوا وَبَالَ مَا اجْتَرَحُوا فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا

امام علی علیه السلام - هنگام آمدن به کوفه -: ای مردم این شهر! بر شما باد تقوای الهی و فرمانبری از کسی که از خدا فرمان می برد و از خاندان پیامبر شمامست، آنها در آن چه از خدا فرمان می برند به فرمانبری شما شایسته تر هستند تا کسانی که دروغ پردازند و مدعی و در برابر ما قرار دارند، در پرتو برتری ما برتری می فروشند و ما را انکار می کنند و با حق ما به ستیز برمی خیزند و ما را از آن دور می دارند. آنها کیفر جنایت خود را چشیده اند و به زودی به سزای این تبهکاری (در آخرت) خواهند رسید. أمالی المفید: ۱۲۷ / ۵ عن عبدالرحمن بن عبید، الإرشاد: ۱ / ۲۶۰ نحوه.

حدیث ۱۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ

امام علی علیه السلام: اهل ذکر، ما هستیم.

ینابیع المودّة: ۱ / ۳۵۷ / ۱۲، المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۹۸، العمدة: ۲۸۸ / ۴۶۸ کلها عن تفسیر الثعلبی.

حدیث ۱۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: أَلَا إِنَّ الذِّكْرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَنَحْنُ أَهْلُهُ، وَنَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ، وَنَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى، وَأَعْلَامُ التَّقَى، وَلَنَا ضُرِبَتِ الْأَمْثَالُ

امام علی علیه السلام: بدانید که مقصود از «ذکر» پیامبر خداست و اهل ذکر، ما هستیم و ما میم راسخان در علم و نشان هدایت و سران پرهیز که برای ما مثل زده می شود.

المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۹۸.

حدیث ۱۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی خُطْبِهِ يَذْكُرُ فِيهَا فَضَائِلَ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : نَحْنُ الشُّعَارُ

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که در آن فضائل اهل بیت علیهم السلام را بر می شمارد : ماییم خواص و اصحاب و خزانه داران و درها و جز از در، به خانه در نیابند و هر کس از جز در خانه وارد شود دزدش نامند.
الشعار : الثوب الذي يلي الجسد لأنه يلي شعره ، ويراد به الخاصّة والبطانة . (النهاية : ۲ / ۴۸۰) .

حدیث ۱۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَوْ شَاءَ لَعَرَّفَ الْعِبَادَ نَفْسَهُ ، وَلَكِنْ جَعَلْنَا أَبْوَابَهُ وَصِرَاطَهُ ، وَسَبِيلَهُ وَالْوَجْهَ الَّذِي يُؤْتَى مِنْهُ ، فَمَنْ عَدَلَ عَنَّا وَوَلَّيْنَا أَوْ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَإِنَّهُمْ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونَ ، فَلَا سَوَاءَ مَنِ اعْتَصَمَ النَّاسُ بِهِ
امام علی علیه السلام : اگر خداوند تبارک و تعالی بخواهد خود را به بندگانش می شناساند، لیکن ما را درها و راه خود گرداند و طریق و سویی قرار داد که از آن می آیند، پس هر که از ولایت ما کناره گیرد یا دیگری را بر ما برتری دهد از راه منحرف شده است. هر که مردم بدو چنگ در زنند در هدایت یکسان نیست و برابر نیستند کسانی که مردم را به چشمه های ناصافی راه برند که در یکدیگر می ریزند و کسی که با ما باشد به چشمه هایی گوارا می رسد که به امر پروردگار در جوشش است و هیچ خشکی و کاستی نپذیرد.

قال الفيض الكاشاني : يعنيليس كل من اعتصم به الناس سواء في الهداية ، ولا سواء فيما يسقيهم ، بل بعضهم يهديهم إلى الحق وإلى صراط مستقيم ، ويسقيهم من عيون صافية ، وبعضهم يذهب بهم إلى الباطل وإلى طريق الضلال ، ويسقيهم من عيون كدره ، كما يفسره فيما بعد ، «يفرغ» أي يصب بعضها في بعض حتى يفرغ (الوافي : ۲ / ۸۷) .

حدیث ۱۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الْأَيْمَةُ قَوْمٌ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ ، وَعُرْفَاؤُهُ عَلَى عِبَادِهِ ، وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأَنْكَرُوهُ
امام علی علیه السلام : همانا امامان، کارگزاران خداوند در میان خلق او و کدخدایان او در میان بندگانش. به بهشت درنیاید مگر آن کسی که آنها را بشناسد و ایشان هم او را بشناسند و به آتش در نیاید مگر کسی که آنها را نشناسد و آنها هم او را نشناسند.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۵۲ ، غرر الحکم : ۳۹۱۱ .

حدیث ۱۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی أحوالِ الْقِيَامَةِ - : الْأَوْصِيَاءُ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ ، وَوُقُوفٌ عَلَيْهِ ، لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأَنْكَرُوهُ ، لِأَنََّّهُمْ عُرْفَاءُ اللَّهِ ، عَرَفَهُمْ عَلَيْهِمْ عِنْدَ أَخْذِ الْمَوَاقِفِ عَلَيْهِمْ ، وَوَصَفَهُمْ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ جَلَّ وَعَزَّ : «وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كَلًّا بِسِيْمَاهُمْ

امام علی علیه السلام: در توصیف قیامت - : اوصیا، صاحبان صراط هستند و بر آن ایستاده اند، به بهشت وارد نشود مگر کسی که آنها را بشناسد و آنها هم او را بشناسند و به آتش در نیاید مگر کسی که ایشان را نشناسد و آنها هم او را نشناسند، زیرا آنها کدخدایان خدایند و خداوند هنگام گرفتن پیمان از ایشان، اوصیا را بدیشان شناسانده است و در کتاب خود چنین توصیفشان کرده است: «و بر اعراف (بلندیهای حایل میان بهشت و دوزخ) مردانی هستند که همه را به نشانیشان می شناسند»، آنها گواهان دوستان خود هستند و پیامبر گواه بر ایشان است.

الأعراف : ۴۶ .

حدیث ۱۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ بَيْتُ النَّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنُ الْحِكْمَةِ ، أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ ، وَنَجَاةٌ لِمَنْ طَلَبَ

امام علی علیه السلام : ما خانه نبوت و کان حکمت و موجب امان زمینیان و رهایی کسانی هستیم که طالب رهایی باشند.
نثر الدرّ : ۱ / ۳۱۰ .

حدیث ۱۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ قَدْ جَعَلَ لِلْخَيْرِ أَهْلًا ، وَلِلْحَقِّ دَعَائِمَ ، وَلِلطَّاعَةِ عِصْمًا

امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند سبحان برای خیر، اهلی و برای حق، بنیان هایی و برای طاعت، نگاه دارندگانی قرار داده است.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۱۴ ، مختصر بصائر الدرجات : ۱۹۵ .

حدیث ۱۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ دُعَاةُ الْحَقِّ وَأَنْمَةُ الْخَلْقِ وَالسَّنَةُ الصِّدْقِ ، مَنْ أَطَاعَنَا مَلَكَ ، وَمَنْ عَصَانَا هَلَكَ

امام علی علیه السلام : ما دعوتگران به سوی حق و امامان مردم و زبانهای راستگو هستیم . هر که از ما فرمان برد چیرگی یابد و هر که از ما سرکشی کند نابود شود.

غرر الحکم : ۱۰۰۰۱ .

حدیث ۱۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ أَقْمَنَّا عَمُودَ الْحَقِّ ، وَهَزَمْنَا جُيُوشَ الْبَاطِلِ

امام علی علیه السلام : ستون حق را ما برافراشتیم و لشگریان باطل را ما شکست دادیم.

غرر الحکم : ۹۹۶۹ .

حدیث ۱۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ أُمَّاءُ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ ، وَمُقِيمُو الْحَقِّ فِي بِلَادِهِ ، بِنَا يَنْجُو الثُّمَالِي وَبِنَا يَهْلِكُ الْمُعَادِي

امام علی علیه السلام : ما معتمدان خداییم در میان خلقش و برافرازندگان حقیم در سرزمینش، دوست با ما نجات می یابد و دشمن با ما به نابودی می رسد.

غرر الحکم : ۱۰۰۰۴ .

حدیث ۱۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَزِلُّوا عَنِ الْحَقِّ وَأَهْلِهِ ، فَإِنَّهُ مِنْ اسْتَبْدَلَ بِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ هَلَكَ وَفَاتَتْهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ

امام علی علیه السلام : از حق و اهل آن منحرف نشوید که هر کس دیگری را به جای ما اهل بیت بگیرد، هلاک شود و دنیا و آخرت را از دست دهد.

غرر الحکم : ۱۰۴۱۳ ، الخصال : ۶۲۶ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم وفيه «لاتزولوا عن الحق وولاية أهل الحق...».

حدیث ۱۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّا لِأَمْرَاءِ الْكَلَامِ ، وَفِينَا تَنْشَبَتْ عُرُوقُهُ

امام علی علیه السلام : ماییم سرداران سخن که ریشه های آن در ما فرو رفته و شاخه هایش بر ما آویزان شده است.

تنشبت العروق : علق و ثبت ، والمراد من العروق الأفكار العالیة والعلوم السامیة . (کما فی هامش نهج البلاغه ، صبحیالصالح) .

حدیث ۱۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی حَدِيثِ أَخْبَرَهُ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا يَقَعُ عَلَى أُمَّتِهِ مِنَ الْفِتَنِ بَعْدَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى يُدْرِكَهُمُ الْعَدْلُ - : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، الْعَدْلُ مِنَّا أَمْ مِنْ غَيْرِنَا ؟
فَقَالَ : بَلْ مِنَّا ، بِنَا فَتَحَ اللَّهُ وَبِنَا يَخْتِمُ ، وَبِنَا أَلَّفَ اللَّهُ بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعْدَ الشُّرْكِ ، وَبِنَا يُؤَلَّفُ بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعْدَ الْفِتْنَةِ ، فَقُلْتُ : الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا وَهَبَ لَنَا مِنْ فَضْلِهِ

امام علی علیه السلام - در حدیثی که پیامبر صلی الله علیه و آله فتنه هایی را به آگاهی او می رساند که پس از حضرتش صلی الله علیه و آله بر امت می رسد تا این که عدالت به داد آنها می رسد - : یا رسول الله ! عدالت از ماست یا از جز ما؟ پیامبر صلی الله علیه و آله می فرماید: از ماست، خداوند دین را با ما می آغازد و با ما به پایان می برد و در پرتو وجود ما پس از شرک، میان دلها انس می افکند و پس از فتنه، به دلها الفت می بخشد. گفتیم:

سپاس خدای را برای آن چه از فضل خود به ما بخشیده است.

أمالی الطوسی : ۶۶ / ۹۶ ، أمالی المفید : ۲۹۰ / ۹ ، كلاهما عن عمر بن علی ، شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد : ۲۰۶ / ۹ قال بعد

الحدیث : قد رواه كثير من المحدثين .

حدیث ۱۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمِنَّا الْمَهْدِيُّ أَمْ مِنْ غَيْرِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : بَلِ مِنَّا (بِنا) يَخْتِمُ اللَّهُ كَمَا بِنَا فَتَبَحَّ ، وَبِنَا يُسْتَنْقَدُونَ مِنَ الشُّرْكِ ، وَبِنَا يُؤَلَّفُ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ بَعْدَ عَدَاوَةٍ بَيْنَهُ ، كَمَا بِنَا أَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ بَعْدَ عَدَاوَةِ الشُّرْكِ .

قَالَ الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَمْ كَافِرُونَ ؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَفْتُونٌ وَكَافِرٌ

عمر بن علی به نقل از پدرش امام علی علیه السلام نقل می کند که حضرت علیه السلام به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کرد: یا رسول الله! آیا مهدی از ماست یا از جز ما؟ فرمود: از ماست، (با ما) خداوند پایان می بخشد و با ما می آغازد و همه با ما از شرک، رهایی می یابند و خداوند با ما، دلها را پس از خصومتی آشکار، الفت می بخشد، چنان که پس از دشمنی شرک، دل هایشان را با یکدیگر مأنوس ساخت. امام علی علیه السلام عرض کرد: آیا آنها مؤمن هستند یا کافر؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: فریب خورده و کافر.

المعجم الأوسط : ۱ / ۵۷ / ۱۵۷ ، الحاوی للفتاوی : ۲ / ۲۱۷ .

حدیث ۱۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا عَلِيُّ ، بِكُمْ يُفْتَحُ هَذَا الْأَمْرُ ، وَبِكُمْ يُخْتَمُ ، عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ ، فَإِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ

امام علی علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی! این امر با شما آغاز می شود و با شما پایان می پذیرد، صبر در پیش گیرید که انجام کار، از آن پرهیزگاران است.

أَمَالِي الْمَفِيدِ : ۹ / ۱۱۰ عن محمد بن عبد الله عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِنَا فَتَحَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ ، وَبِنَا يَخْتِمُهُ

امام علی علیه السلام : خداوند اسلام را با ما آغاز کرد و با ما به پایان می برد.

الاحتجاج : ۱ / ۵۴۴ / ۱۳۱ عن الأصْبَغِ بْنِ نَبَاتَةَ .

حدیث ۱۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ ، وَبِنَا يَخْتِمُ اللَّهُ

امام علی علیه السلام : خداوند با ما آغاز می کند و با ما به پایان می برد.

الخصال : ۶۲۶ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۵ ، غرر الحكم : ۴۴۵۹ وفيه «بنا فتح الله وبنا يختم» .

حدیث ۱۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ بِنَا مَيِّزَ اللَّهِ الْكَذِبِ ، وَبِنَا يُفَرِّجُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْكَلْبَ ، وَبِنَا يَنْزِعُ اللَّهُ رَبِّقَ الدُّلِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ ، وَبِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ ،
 وَبِنَا يَخْتِمُ اللَّهُ
 امام علی علیه السلام : ای مردم! ما خاندانی هستیم که خداوند با ما دروغ را مشخص می سازد و با ما بیماری سخت را از میان می برد و با ما ریسمان خواری را از گردنهای شما می گشاید و با ما می آغازد و با ما به پایان می برد.
 کتاب سلیم بن قیس : ۱۷ / ۷۱۷ / ۲ .

حدیث ۱۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُقَاسُ بِآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَحَدٌ ، وَلَا يُسَوَّى بِهِمْ مَنْ جَزَتْ نِعْمَتُهُمْ عَلَيْهِ أَبَدًا
 امام علی علیه السلام : هیچ کس از این امت با خاندان محمد سنجیده نمی شود و هرگز کسی که نعمتهای این خاندان به سوی او روان است با آنها مساوی دانسته نمی شود.
 نهج البلاغه : الخطبة ۲ ، غرر الحکم : ۱۰۹۰۲ .

حدیث ۱۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ ، وَفِينَا مَعِدُنَ الرِّسَالَةِ
 امام علی علیه السلام : ما اهل بیتی هستیم که هیچ کس با ما سنجیده نمی شود، قرآن در میان ما نازل شده است و خاستگاه رسالت در میان ماست.
 عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۶ / ۲۹۷ عن حسن بن عبد الله التميمي عن أبيه عن الإمام الرضا عليه السلام ، كشف الغمّة : ۱ / ۴۰ إلى قوله «بنا أحد» .

حدیث ۱۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَحْنُ النَّجْبَاءُ ، وَأَفْرَاطُنَا أَفْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ ، حِزْبُنَا حِزْبُ اللَّهِ ، وَالْفِئَةُ الْبَاغِيَّةُ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ، مَنْ سَاوَى بَيْنَنَا وَبَيْنَ عَدُوِّنَا فَلَيْسَ مِنَّا
 امام علی علیه السلام : ماایم بزرگواران و جلوداران ما جلوداران انبیا هستند، حزب ما حزب خداست و گروه سرکش، حزب شیطان هستند، هر کس ما را همسنگ دشمنان بداند از ما نیست.
 فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۷۹ / ۱۱۶۰ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۳ / ۱۴۴ / ۱۱۸۹ ، أمالی الطوسی : ۲۷۰ / ۵۰۲ ، بشارة المصطفى : ۱۲۸ کلها عن حبة العرنی ، وراجع مناقب الإمام أميرالمؤمنین علیه السلام لکوفی : ۲ / ۱۰۷ .

حدیث ۱۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ ، وَمَوْضِعُ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَبَيْتُ الرَّحْمَةِ ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ

امام علی علیه السلام : ما اهل بیت، شجره نبوت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و خانه رحمت و خاستگاه دانش هستیم.

الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۲ عن إسماعیل بن أبی زیاد عن الإمام الصادق عن أبیه علیهما السلام ، بصائر الدرجات : ۵۶ / ۱ عن الضحاک بن مزاحم الخراسانی عن رسول الله صلی الله علیه و آله ، و ذکر أيضًا فی : ۵۸ / ۸ عن علی بن جعفر عن أخیه موسی بن جعفر عن أبیه علیهما السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث ۱۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُصِّصْنَا بِخَمْسَةٍ : بِفَصَاحَةٍ ، وَصَبَاحَةٍ ، وَسَمَاحَةٍ ، وَنَجْدَةٍ ، وَحُظُوءٍ عِنْدَ النِّسَاءِ

امام علی علیه السلام : پنج سرشت تنها از آن ماست: گشاده زبانی، زیبایی، بخشش، دلیری و منزلت نزد زنان.

الخصال : ۲۸۶ / ۴۰ عن محمد بن خلیلان بن علی العباسی عن أبیه عن جدّه عن آبائه ، نثر الدرّ : ۱ / ۲۷۰ .

حدیث ۱۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قُرَيْشٍ - : أَمَا بَنُو مَخْزُومٍ فَرِيحَانَةٌ قُرَيْشٍ ، نُحِبُّ حَدِيثَ رِجَالِهِمْ ، وَالنِّكَاحَ فِي نِسَائِهِمْ . وَأَمَا بَنُو عَبْدِ شَمْسٍ فَأَبْعَدُهَا رَأْيَا ، وَأَمَنَعَهَا لِمَا وَرَاءَ ظُهُورِهَا . وَأَمَّا نَحْنُ فَأَبْدَلُ لِمَا فِي أَيْدِينَا ، وَأَسْمَحُ عِنْدَ الْمَوْتِ بِنُفُوسِنَا ، وَهُمْ أَكْثَرُ وَأَمْكُرُ وَأَنْكُرُ ، وَنَحْنُ أَفْصَحُ وَأَنْصَحُ وَأَصْبَحُ

امام علی علیه السلام : هنگامی که از امام علی علیه السلام درباره اوصاف قریش پرسیدند فرمود: اما بنی مخزوم، گل خوشبوی قریش هستند. هم صحبتی با مردانشان و زناشویی با زنانشان را دوست داریم و اما بنی عبد شمس، دوراندیش ترین قریش می باشند و در حمایت و نگهداری آن چه پشت سرشان دارند استوارترند و امّا ما بخشنده تریم آن چه را که در دستمان است و سخاوتمندتریم به جان دادن هنگام مرگ و ایشان (بنی عبد شمس) بیشترند و فریبنده تر و زشت روتر و ما فصیحتر و نیکخواهتر و خوشروتر هستیم.

نهج البلاغه : الحکمه ۱۲۰ .

حدیث ۱۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي خُطْبَتِهِ يَذْكُرُ فِيهَا فَضَائِلَ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : فِيهِمْ كَرَامَةُ الْقُرْآنِ ، وَهُمْ كُنُوزُ الرَّحْمَنِ ، إِنْ نَطَقُوا صَدَقُوا ، وَإِنْ صَيَّمَتُوا لَمْ يُسَبِّقُوا

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که پیرامون فضائل اهل بیت ایراده کرده - : آیات کریمه و مدح و منقبت قرآن درباره ایشان نازل شده و آنان گنج های خداوند بخشنده هستند، اگر به گفتار لب بگشایند راست گویند و اگر خاموش باشند دیگری بر آنان پیشی نگیرد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۴.

حدیث ۱۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَاللَّهِ ، لَقَدْ عَلَّمْتُ تَبْلِيغَ الرِّسَالَاتِ ، وَإِتْمَامَ الْعِدَاتِ ، وَتَمَامَ الْكَلِمَاتِ ،
وَعِنْدَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَبْوَابُ الْحِكْمِ ، وَضِيَاءُ الْأَمْرِ

امام علی علیه السلام: سوگند به خدا، رساندن پیغامها و وفای به وعده‌ها و همه معانی را یاد گرفتیم و ابواب علم و معرفت و راه روشن در نزد ما اهل بیت است.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۲۰.

حدیث ۱۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِنَا اهْتَدَيْتُمْ فِي الظُّلْمَاءِ ، وَتَسَيَّرْتُمْ ذُرُوءَ الْعِلْيَاءِ ، وَبِنَا أَفْجَرْتُمْ (انْفَجَرْتُمْ) عَنِ السَّرَارِ . وَقِرَ سَمِعَ لَمْ يَفْقَهُ (يَسْمَعِ) الْوَاعِيَةَ ، وَكَيْفَ يُرَاعِي
النَّبَأَ مَنْ أَصَمَّتْهُ الصَّيْحَةُ ؟ رَبِطَ جَنَانٌ لَمْ يُفَارِقَهُ الْخَفَقَانُ

امام علی علیه السلام: آن هنگام که در تاریکی گمراهی و نادانی بودید به وسیله ما هدایت شدید و به راه راست قدم نهادید و بر کوهان بلندی سوار شدید و به واسطه ما از تیرگی شب داخل روشنایی صبح گردیدید. کرباد گوشی که از فریاد راهنما پند نگرفته است و چگونه گوشی که از صدای رسا سنگین و کر گشته، صدای آهسته را می شنود و دلی که از خوف و ترس خدا مضطرب و نگران است مطمئن باشد.

نهج البلاغه: الخطبة ۴.

حدیث ۱۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلَا وَإِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ أَبْوَابُ الْحِكْمِ ، وَأَنْوَارُ الظُّلْمِ ، وَضِيَاءُ الْأَمِّ

امام علی علیه السلام: آگاه باشید که ما اهل بیت، درهای حکمت و پرتو تاریکیها و نور امتهایم.
م غرر الحکم: ۲۷۸۶.

حدیث ۱۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نَحْنُ أَنْوَارُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَسُيُفُنُ النَّجَاةِ ، وَفِينَا مَكْنُونُ الْعِلْمِ ، وَإِلَيْنَا مَصِيرُ الْأُمُورِ ، وَبِمَهْدِينَا تُقَطَّعُ الْحَجَاجِجُ ، فَهِيَ خَاتَمُ الْأُمَمِ ،
وَمُنْقِذُ الْأُمَّةِ ، وَمُنْتَهَى النَّوْرِ ، وَغَامِضُ السَّرِّ ، فَلْيَهِنَنَّ مَنْ اسْتَمْسَكَ بِعُرْوَتِنَا ، وَحُشِرَ عَلَيَّ مَحَبَّتِنَا

امام علی علیه السلام: ما نور آسمانها و زمین و کشتیهای نجات هستیم و نهفته‌های دانش در میان ماست و سرنوشت امور در دست ماست و با مهدی ماست که حجتها تمام می شود و اوست خاتم امامان و رهایی بخش امت و پایانه روشنی و سرسیر به مهر، پس گوارای کسی که به حلقه ما چنگ در زند و بر محبت ما برانگیخته شود.

تذکره الخواص: ۱۳۰ عن أحمد بن عبد الله الهاشمي عن الإمام العسكري عليه السلام، وراجع مروج الذهب: ۱ / ۳۳ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۱۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ، نَحْنُ أَبْوَابُ الْحِكْمَةِ، وَمَفَاتِيحُ الرَّحْمَةِ، وَسَادَةُ الْأُمَمِ، وَأَمَنَاءُ الْكِتَابِ، وَفَصْلُ الْخِطَابِ، وَبِنَا يُثِيبُ اللَّهُ، وَبِنَا يُعَاقِبُ إِمَامَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَي مَرْدَم! مَا يَمِيزُ دَرَاهِي حِكْمَتِ وَ كَلِيدَاهِي رَحْمَتِ وَ سَرُورَانِ آمِيَّتِ وَ مَعْتَمِدَانِ قُرْآنِ وَ سَخْنِ پَايَانِي وَ سَرِنُوشْتِ سَازِ. خَدَاوَنْد بَه سَبَبِ مَا پَادَاشِ مِي دَهْدِ وَ كَيْفَرِ مِي كَنْدِ.
مشارق أنوار اليقين: ۵۱ عن أبي سعيد الخدري.

حدیث ۱۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلَا إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَبَطَ بِهِ آدَمُ وَ جَمِيعُ مَا فَضَّلَتْ بِهِ النَّبِيُّونَ إِلَى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ فِي عِتْرَةِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، فَأَيْنَ يُثَاءُ بِكُمْ وَأَيْنَ تَذَهَبُونَ؟!
امام علی علیه السلام: آگاه باشید علمی که آدم آن را فرود آورد و هر آن چه پیامبران تا خاتم الانبیاء بدان ترجیح داده شده اند در خاندان خاتم الانبیا و المرسلین حضرت محمد صلی الله علیه و آله است، پس به کدام کثر راهه می روید و به کدام سو روانید؟
الإرشاد: ۱ / ۲۳۲، تفسیر العیاشی: ۱ / ۱۰۲ / ۳۰۰ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تفسیر القمّی: ۱ / ۳۶۷ عن ابن أذينة عن الإمام الصادق عليه السلام من دون «فأين...»، وذكره أيضًا في: ۱ / ۴.

حدیث ۱۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَلَقَدْ عَلِمَ الْمُسْتَحْفِظُونَ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَنَّهُ قَالَ: إِنِّي وَأَهْلُ بَيْتِي مُطَهَّرُونَ، فَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضَلُّوا، وَلَا تَتَخَلَّفُوا عَنْهُمْ فَتَرْتَلُوا، وَلَا تُخَالِفُوهُمْ فَتَجْهَلُوا، وَلَا تُعَلِّمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ، هُمْ أَعْلَمُ النَّاسِ كِبَارًا، وَأَحْلَمُ النَّاسِ صِغَارًا
امام علی علیه السلام: اصحاب سرّ از اصحاب محمد صلی الله علیه و آله می دانند که ایشان صلی الله علیه و آله فرموده است: من و خاندانم پاک هستیم، پس از آنها پیشی نگیرید که گمراه شوید و از آنها عقب هم نمانید که بلغزید و با آنها به مخالفت برنخیزید که نادانی یابید و به آنها نیاموزید که آنها از شما داناتر هستند، آنها داناترین مردم هستند در بزرگی و خردمندترین آنها در خردی.
تفسیر القمّی: ۱ / ۴، إثبات الهداة: ۱ / ۶۳۱ / ۷۲۴ نقلًا عن تفسیر القمّی.

حدیث ۱۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

غَايَةُ كُلِّ مُتَعَمِّقٍ فِي عِلْمِنَا أَنْ يَجْهَلَ
امام علی علیه السلام: غایت هر ژرف اندیشی در دانش ما آن است که نداند.
شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲۰ / ۳۰۷ / ۵۱۵.

حدیث ۱۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيْنَ الَّذِينَ زَعَمُوا أَنَّهُمُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ دُونَنا ، كَذِبًا وَبَغْيًا عَلَيْنَا أَنْ رَفَعْنَا اللَّهَ وَوَضَعَهُمْ ، وَأَعْطَانَا وَحَرَمَهُمْ ، وَأَدْخَلْنَا وَأَخْرَجَهُمْ ؟! بِنَا يُسْتَعطَى الْهُدَى ، وَيُسْتَجَلَى الْعَمَى

امام علی علیه السلام : کجایند کسانی که گمان کرده اند راسخان در علم آنها نیستند نه ما. آنان دروغ می گویند و به حق ما تجاوز می کنند. خداوند، ما را بالا برده و آنها را پست کرده است و به ما بخشیده و آنها را محروم ساخته است و ما را داخل کرده و آنها را بیرون برده است. در پرتو وجود ماست که هدایت ارمغان می شود و پرده از نایبایی بر گرفته می شود.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۴۴ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۸۵ ، غررالحکم : ۲۸۲۶ وفيهما «العمى لا بهم» .

حدیث ۱۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فُرِضَ عَلَى الْأُمَّةِ طَاعِيَةٌ وَوَلَاةٌ أَمْرِهِ الْقَوَامُ بِدِينِهِ ، كَمَا فُرِضَ عَلَيْهِمْ طَاعِيَةٌ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : «أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» .

امام علی علیه السلام : خداوند فرمانبری از والیان امر خود را که به دین او می پردازند واجب ساخته است، چنان که فرمانبری از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را بر آنها واجب کرده است. خداوند می فرماید: «از خدا و رسول و اولوالامرتان فرمان برید». خداوند سپس جایگاه والیان امرش را که به تأویل کتابش علم و آگاهی دارند روشن کرده می فرماید: «و اگر آن را به پیامبر صلی الله علیه و آله و پیشوایان ارجاع می کردند از حقیقت امر آگاه می شدند» .

همه مردم جز ایشان از شناخت کتاب او ناتوانند، زیرا آنان راسخان در علم هستند و در تأویل قرآن (از خطا) ایمن قرار داده شده اند. خداوند می فرماید: «و تأویل آن را هیچ کس نمی داند مگر خدا و راسخان در علم» .
النساء : ۵۹ .

حدیث ۱۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ ، وَمَحَطُّ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعَادِنُ الْعِلْمِ ، وَيَنَابِيعُ الْحُكْمِ ، نَاصِرُنَا وَمُجِبُّنَا يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ ، وَعَدُوْنَا وَمُبْغِضُنَا يَنْتَظِرُ السَّطْوَةَ

امام علی علیه السلام : ما درخت نبوت و فرودگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کانهای دانش و سرچشمه های حکمت هستیم. یار و دوستدار ما رحمت را چشم می کشد و دشمن و کینه توز ما یورش را انتظار برد.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۹ ، غرر الحکم : ۱۰۰۰۵ .

حدیث ۱۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ خَطَبَ النَّاسَ بِالْمَدِينَةِ : أما والذي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسِيمَةَ ، لَوْ اقْتَبَسْتُمْ الْعِلْمَ مِنْ مَعْدِنِهِ ، وَشَرِبْتُمْ الْمَاءَ بِعَدْوِيَّتِهِ ، وَادَّخَرْتُمْ الْخَيْرَ مِنْ مَوْضِعِهِ ، وَأَخَذْتُمْ الطَّرِيقَ مِنْ وَاضِحِهِ ، وَسَلَكْتُمْ مِنَ الْحَقِّ نَهْجَهُ ، لَنَهَجْتُمْ بِكُمْ السُّبُلَ ، وَبَدَلْتُمْ لَكُمْ الْأَعْلَامَ ، وَأَضَاءَ لَكُمْ الْإِسْلَامَ
امام علی علیه السلام - در خطبه ای برای مردم مدینه - : آگاه باشید، سوگند به خدایی که دانه را شکافت و انسان را آفرید، اگر دانش را از کانش برگزید و آب را با گوارایش بنوشید و خیر را از جایگاهش بیندوزید و راه روشن را در پیش گیرید و در پیمودن حق، مسیر آن را ببینید، راهها بر شما هویدا شود و نشانه‌ها بر شما رخ نماید و اسلام برای شما پرتو افشانی کند.
الکافی : ۸ / ۳۲ / ۵ عن أبي الهيثم بن التيهان .

حدیث ۱۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يَذْكُرُ فِيهَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : هُمْ عَيْشُ الْعِلْمِ ، وَمَوْتُ الْجَهْلِ ، يُخْبِرُكُمْ حِلْمُهُمْ عَنْ عِلْمِهِمْ ، وَظَاهِرُهُمْ عَنْ بَاطِنِهِمْ ، وَصَمْتُهُمْ عَنْ حُكْمِ مَنْطِقِهِمْ ، لَا يُخَالِفُونَ الْحَقَّ وَلَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ
امام علی علیه السلام - با بیان خطبه ای در توصیف خاندان محمد صلی الله علیه و آله - : آنان زنده دارنده علم و دانش و میراننده جهل و نادانی هستند. بردباری ایشان خبر از علم آنان می دهد و ظاهرشان حکایت از باطنشان دارد و سکوتشان پرده از حکمت گفتارشان بر می گیرد. آنها مخالف حق نیستند و در آن با یکدیگر اختلاف نمی کنند.
نهج البلاغه : الخطبة ۲۳۹ ، وراجع تحف العقول : ۲۲۷ .

حدیث ۱۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
واعلموا أنكم لن تعرفوا الرُّشدَ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي تَرَكَهُ ، وَلَنْ تَأْخُذُوا بِمِشَاقِ الْكِتَابِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَقَضَهُ ، وَلَنْ تَمَسَّكُوا بِهِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي تَبَدَّدَهُ ، فَالْتَمِسُوا ذَلِكَ مِنْ عِنْدِ أَهْلِهِ ، فَإِنَّهُمْ عَيْشُ الْعِلْمِ وَمَوْتُ الْجَهْلِ ، هُمُ الَّذِينَ يُخْبِرُكُمْ حُكْمُهُمْ عَنْ عِلْمِهِمْ ، وَصَمْتُهُمْ عَنْ مَنْطِقِهِمْ ، وَظَاهِرُهُمْ عَنْ بَاطِنِهِمْ ، لَا يُخَالِفُونَ الدِّينَ وَلَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ ، فَهُوَ بَيْنَهُمْ شَاهِدٌ صَادِقٌ ، وَصَامِتٌ نَاطِقٌ
امام علی علیه السلام : و بدانید هرگز به راه راست پی نخواهید برد تا کسی را که آن را وا گذاشته، بشناسید و هرگز به عهد و پیمان قرآن وفا نمی کنید تا کسی را که نقض عهد کرده بشناسید و هرگز به کتاب خدا چنگ نمی زنید تا کسی را که آن را دور انداخته بشناسید. پس راه راست و وفای به عهد و پیمان و چگونگی وابسته شدن به قرآن را از اهل آن درخواست نمایید، زیرا ایشان زنده دارنده علم و دانش و میراننده جهل و نادانی هستند. حکمت ایشان خبر از علم آنان می دهد و سکوتشان پرده از گفتارشان بر می گیرد و ظاهرشان حکایت از باطنشان دارد. آنها مخالف حق نیستند و در آن با یکدیگر اختلاف ندارند. پس دین درباره آنان گواهی است راستگو و خاموشی است گویا.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۴۷ ، الکافی : ۸ / ۳۹۰ / ۵۸۶ نحوه عن محمد بن الحسين عن أبيه عن جدّه عن أبيه .

حدیث ۱۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» - : أَنَا هُوَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ
امام علی علیه السلام - درباره این آیه «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» - : من هستم که علم کتاب نزد

اوست.

بصائر الدرجات : ۲۱۶ / ۲۱ عن سلمان الفارسی .

حدیث ۱۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلُونِي عَنِ كِتَابِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ آيَةٍ إِلَّا وَقَدْ عَرَفْتُ بَلِيلَ نَزَلَتْ أَمْ بِنَهَارٍ ، فِي سَهْلٍ أَمْ فِي جَبَلٍ
امام علی علیه السلام : پیرامون کتاب خدا از من پرسید، چه، آیه ای نازل نشده است مگر آن که من می دانم در شب فرود آمده یا
در روز و در دشت یا در کوهستان.

الطبقات الكبرى : ۲/۳۳۸ ، تاریخ الخلفاء : ۲۱۸ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۳/۲۱/۱۰۳۹ ، تفسیر العیاشی : ۲/ ۲۸۳ /
۳۱ / کَلَّمَا عَنْ أَبِي الطَّيْلِ ، وَرَاجِعَ أَمَالِي الصَّدُوقِ : ۲۲۷ / ۱۳ ، أَمَالِي الْمَفِيدِ : ۱۵۲ / ۳ .

حدیث ۱۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلُونِي عَنِ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَتْ آيَةٌ مِنْهُ فِي لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَلَا مَسِيرٍ وَلَا مُقَامٍ إِلَّا وَقَدْ أَقْرَأْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
آلِهِ وَعَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا . فَقَالَ ابْنُ الْكَوَّاءِ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَمَا كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ وَأَنْتَ غَائِبٌ عَنْهُ ؟ قَالَ : كَانَ يَحْفَظُ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَأَنَا عَنْهُ غَائِبٌ حَتَّى أَقْدِمَ عَلَيْهِ فَيَقْرَأَنِيهِ وَيَقُولُ لِي : يَا عَلِيُّ ، أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ بَعْدَكَ كَذَا
وَكَذَا وَتَأْوِيلُهُ كَذَا وَكَذَا ، فَيُعَلِّمُنِي تَنْزِيلَهُ وَتَأْوِيلَهُ

امام علی علیه السلام : پیرامون کتاب خداوند عز و جل از من پرسید که به خدا سوگند، آیه ای از آن در شب یا روز و در طول راه
یا جای باشی نازل نشده مگر آن که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله قرائت آن را با تأویلش به من آموخته است. ابو کواء گفت: یا
امیرالمؤمنین! درباره آیاتی که بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل شد و تو حضور نداشتی چه می گویی؟ امام علیه السلام فرمود:
هنگامی که من حضور نداشتم پیامبر آیاتی را که بر ایشان نازل می شد، حفظ می کرد تا آن که خدمتشان می رسیدم و پیامبر
قرائت آن را به من می آموخت و می فرمود: ای علی! پس از رفتن تو، خداوند این آیات را بر من نازل فرمود و تأویل آن چنین و
چنان است و بدین ترتیب تنزیل و تأویل آن را به من می آموخت.

أَمَالِي الطُّوسِيِّ : ۵۲۳ / ۱۱۵۸ ، بَشَارَةُ الْمُصْطَفِيِّ : ۲۱۹ كَلَاهِمَا عَنِ الْمَجَاشِعِيِّ عَنِ الْإِمَامِ الرِّضَا عَنِ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، الْاِحْتِجَاجُ : ۱ /
۶۱۷ / ۱۴۰ عَنِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَنِ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَرَاجِعَ كِتَابِ سُليْمِ بْنِ قَيْسٍ : ۲ / ۸۰۲ .

حدیث ۱۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا نَزَلَتْ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنْ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا- أَقْرَأْنِيهَا وَأَمَلَاهَا عَلَيَّ فَكَتَبْتُهَا بِخَطِّي ، وَعَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا وَتَفْسِيرَهَا ،
وَنَاسِخَهَا وَمَنْسُوخَهَا ، وَمُحَكَّمَهَا وَمُتَشَابِهَهَا ، وَخَاصَّهَا وَعَامَّهَا

امام علی علیه السلام : آیه ای از قرآن بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل نشده است مگر آن که قرائت آن را به من آموخته و بر من
املا فرموده و من آنها را با خط خود نوشته ام و تأویل و تفسیر و ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و خاص و عام آن را به من یاد داده
است.

الکافی : ۱/۶۴/۱ ، الخصال : ۲۵۷/۱۳۱ ، کمال الدین : ۲۸۴/۳۷ ، تفسیر العیاشی : ۱/۲۵۳/۱۷۷ کلها عن سلیم بن قیس الهلالی .

حدیث ۱۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَّمَنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ كَمَا عَلَّمَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ ، وَكُلَّ دَابَّةٍ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ

امام علی علیه السلام : ما همچون سلیمان بن داود، با زبان پرندگان و هر جانور خشکی یا دریایی آشنایی یافته ایم.

المناقب لابن شهر آشوب : ۲ / ۵۴ ، بصائر الدرجات : ۱۲ / ۳۴۳ کلاهما عن زرارة عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَّمَنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ ، وَأَوْتِنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ، إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْعَظِيمُ

امام علی علیه السلام : ما با زبان پرندگان آشنایی یافته ایم و از هر چیزی بهره برده ایم که این خود فضلی بزرگ است.

إثبات الوصیة : ۱۶۰ ، الاختصاص : ۲۹۳ عن محمد بن مسلم عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۱۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْلَا آيَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَبَاخَبَرْتُمْ بِمَا كَانَ وَبِمَا يَكُونُ وَمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَهِيَ هَذِهِ الْآيَةُ : «يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ

امام علی علیه السلام : اگر یک آیه در کتاب خدا نبود، من درباره آن چه بوده و هست و تا روز رستاخیز خواهد بود آگاهتان می

کردم و آن آیه شریفه، این است: «هر چه را بخواهد محو یا اثبات می کند و اصل کتاب نزد اوست».

الرعد : ۳۹ .

حدیث ۱۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ عَلْمِنَا عِلْمَ الْمَنَايَا وَالْبَلَايَا وَالْأَنْسَابِ . وَاللَّهِ ، لَوْ أَنَّ رَجُلًا مَنَّاقًا عَلَى جِسْرِ ثُمَّ عُرِضَتْ عَلَيْهِ هَذِهِ الْأُمَّةُ لَحَدَّثْتَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَنْسَابِهِمْ

امام علی علیه السلام : ما خاندانی هستیم که آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و نَسَبها را به ما آموخته اند . به خدا سوگند، اگر کسی

از ما بر سر پلی بایستد و این امت همگی بر او عرضه شوند اسم و نسب همه ایشان را به آنها می گوید.

بصائر الدرجات : ۱۲ / ۲۶۸ عن الأصبع بن نباتة .

حدیث ۱۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْتُ إِذَا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أُعْطَانِي ، وَإِذَا سَكَتُ ابْتَدَأَنِي

امام علی علیه السلام: هرگاه از پیامبر نکته ای می جویدم، در اختیار من می نهاد و اگر سکوت می کردم، او سخن می آغازید.
سنن الترمذی: ۵ / ۶۳۷ / ۳۷۲۲، و: ۶۴۰ / ۳۷۲۹، المستدرک علی الصحیحین: ۳ / ۱۳۵ / ۴۶۳۰، أسد الغابۃ: ۴ / ۱۰۴، خصائص الإمام أمير المؤمنين علیه السلام للنسائی: ۲۲۱ / ۱۱۹، أمالی الصدوق: ۲۰۲ / ۱۳، کلها عن عبدالله بن عمرو بن هند الجبلی، وراجع العمدة: ۲۸۳ / ۴۶۱، الکافی: ۱ / ۶۴ / ۱، الاحتجاج: ۱ / ۶۱۶ / ۱۳۹، روضة الواعظین: ۳۰۸، غرر الحکم: ۳۷۷۹ و ۷۲۳۶، المناقب لابن شهر آشوب: ۲ / ۴۵.

حدیث ۱۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَيْسَ كُفْلُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَنْ كَانَ يَسْأَلُهُ وَيَسْتَفْهِمُهُ، حَتَّىٰ إِنْ كَانُوا لَيُحِبُّونَ أَنْ يَجِيءَ الْأَعْرَابِيُّ وَالطَّارِئُ فَيَسْأَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامَ حَتَّىٰ يَسْمَعُوا. وَكَانَ لَا يَمُرُّ بِى مِنْ ذَلِكَ شَيْءٍ إِلَّا سَأَلْتُهُ عَنْهُ وَحَفِظْتُهُ
امام علی علیه السلام: چنین نبود که همه اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن حضرت پرسیده و برای فهم آن کنجکاوی نمایند، حتی که دوست داشتند باده نشین و غریبی از راه برسد و از آن حضرت بپرسد تا ایشان بشنوند، ولی در این باب چیزی بر من نگذشت مگر این که از آن حضرت پرسیده و آن را حفظ کردم.
نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۰.

حدیث ۱۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: لَقَدْ أُعْطِيَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِلْمَ الْغَيْبِ! فَصَحَّحَكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ لِلرَّجُلِ، وَكَانَ كَلْبِيًّا -: يَا أَخَا كَلْبٍ، لَيْسَ هُوَ يَعْلَمُ غَيْبًا، وَإِنَّمَا هُوَ تَعَلَّمَ مِنْ ذِي عِلْمٍ. وَإِنَّمَا عِلْمُ الْغَيْبِ عِلْمُ السَّاعِيَةِ، وَمَا عَيَّدَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِقَوْلِهِ: «إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مِمَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ...»
امام علی علیه السلام: در پاسخ به یکی از اصحابش که عرض کرد: یا امیرالمؤمنین! خداوند به تو علم غیب عطا فرموده، خنده ای کرد و به او که از قبیله کلب بود فرمود: ای مرد کلبی! آن چه گفتم علم غیب نیست بلکه تعلّم و آموختنی است از صاحب علم و دانش و علم غیب منحصر است به دانستن وقت قیامت و آن چه خداوند سبحان در گفتارش شمرده است: «خداست که می داند قیامت چه وقت می آید. اوست که باران می باراند و از آن چه در رحمهاست آگاه است و هیچ کس نمی داند فردا چه چیز به دست خواهد آورد و کسی نمی داند در کدام زمین خواهد مرد». پس خداوند سبحان می داند آن چه در رحمهاست، پسر است یا دختر، زشت است یا نیکو، بخشنده است یا بخیل، بدبخت است یا نیک بخت و می داند چه کسی هیزم آتش دوزخ و چه کسی در بهشت با پیامبران، همراه است. پس اینها که شمرده شد علم غیب است که هیچ کس آن را نمی داند مگر خدا. لیکن جز اینها علمی هست که خداوند به پیامبر خود آموخته و او هم به من یاد داده است و دعا فرمود که سینه من آن را نگاه دارد و دنده هایم احاطه اش نماید.

لقمان: ۳۴.

حدیث ۱۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فی صَفَةِ آلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ -: هُمْ مَوْضِعُ سِرِّهِ ، وَلَجَأُ أَمْرِهِ ، وَعَيْيَةُ عِلْمِهِ ، وَمَوْتِلُ حُكْمِهِ ، وَكُهُوفُ كُتُبِهِ ، وَجِبَالُ دِينِهِ ، بِهِمْ أَقَامَ انْحِنَاءَ ظَهْرِهِ ، وَأَذْهَبَ ارْتِعَادَ فَرَائِصِهِ

امام علی علیه السلام - در توصیف خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله - : خاندان پیامبر، جایگاه راز او (خدا) و پناه فرمان او و خزانه دانش او و مرجع حکمت‌های او و حافظان کتاب‌های او می باشند و مانند کوه‌هایی هستند برای دین آن حضرت علیه السلام. پیامبر به کمک آنها پشتش را راست کرد و لرزش بدنش را زایل نمود.
نهج البلاغه: الخطبه ۲.

حدیث ۱۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَنَا أَهْلُ الْبَيْتِ مَفَاتِيحُ الْعِلْمِ ، وَأَبْوَابُ الْحِكْمَةِ ، وَضِيَاءُ الْأَمْرِ ، وَفَصْلُ الْخِطَابِ

امام علی علیه السلام : کلیدهای دانش و درهای حکمت و روشنی امر و سخن انجامین نزد ماست.

المحاسن : ۱ / ۳۱۶ / ۶۲۹ عن أبي الطفيل ، بصائر الدرجات : ۳۶۴ / ۱۰ عن أبي المفضل .

حدیث ۱۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِيعَتُنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي وِلَايَتِنَا ، الْمُتَحَابُّونَ فِي مَوَدَّتِنَا ، الْمُتَزَاوِرُونَ فِي إِحْيَاءِ أَمْرِنَا ، الَّذِينَ إِنْ غَضِبْنَا لَمْ يَظْلِمُوا ، وَإِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا ، بَرَكَهٌ عَلَى مَنْ جَاوَرُوا ، سَلِمَ لِمَنْ خَالَطُوا

امام علی علیه السلام : شیعیان ما، در راه دوستی ما به یکدیگر بذل و بخشش می کنند و در پرتو محبت ما یکدیگر را دوست می دارند و برای زنده نگاهداشتن یاد ما به دیدار یکدیگر می شتابند، آنها کسانی هستند که هرگاه خشمگین شوند، ستم روا ندارند و هرگاه خشنود شوند، زیاده روی نکنند. برای همسایگان خود مایه برکت هستند و با هر که آمیزش یابند، راه آشتی در پیش گیرند.

الکافی : ۲ / ۲۳۶ / ۲۴ عن أبي المقدم عن الإمام الباقر عليه السلام ، وراجع الخصال : ۳۹۷ / ۱۰۴ ، صفات الشيعة : ۲۳ / ۹۱ ، تحف العقول : ۳۰۰ ، مشكاة الأنوار : ۶ ، التمهيد : ۶۹ / ۱۶۸ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۴ / ۱۴۴۹ .

حدیث ۱۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِيعَتُنَا هُمُ الْعَارِفُونَ بِاللَّهِ ، الْعَامِلُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ ، أَهْلُ الْفَضَائِلِ ، وَالنَّاطِقُونَ بِالصَّوَابِ ، مَا كَوَّلَهُمُ الْقُوَّةَ ، وَمَلَبَسَهُمُ الْإِقْتِصَادَ ، وَمَشِيَهُمُ التَّوَاضُعَ ... تَحَسَّبَهُمْ مَرَضَى وَقَدْ خَوْلُوا وَمَا هُمْ بِذَلِكَ ، بَلْ خَامَرَهُمْ مِنْ عَظَمَةِ رَبِّهِمْ وَشِدَّةِ سُلْطَانِهِ مَا طَاشَتْ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَذَهَلَتْ مِنْهُ عُقُولُهُمْ ، فَإِذَا اسْتَقَامُوا مِنْ ذَلِكَ بَادَرُوا إِلَى اللَّهِ بِالْأَعْمَالِ الزَّكِيَّةِ ، لَا يَرْضُونَ لَهُ بِالْقَلِيلِ ، وَلَا يَسْتَكْبِرُونَ الْجَزِيلَ

امام علی علیه السلام : شیعیان ما خداشناسند و به امر الهی عمل می کنند. آنها اهل فضیلت هستند و سخن به درستی گویند. خوراکشان، اندک است و پوشاکشان، میانه روی و رفتارشان به فروتنی است... آنها را بیمار می انگاری و می پنداری که دیوانه اند،

در حالی که چنین نیستند و عظمت خدایشان آنها را به بیماری افکنده و شدت هیبت پروردگار، دل‌های آنها را بی پروا و عقل‌هایشان را پریشان کرده است و هرگاه از این ها فارغ آیند، با انجام اعمال نیکو، به درگاه الهی بشتابند، آنها نه به (عمل) کم راضی اند و نه اعمال زیاد را فراوان می شمارند.

مطالب السؤل : ۵۴ عن نوف البکالی .

حدیث ۱۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- من کلامه بالبصره حین ظهَرَ عَلَى الْقَوْمِ ، بَعْدَ حَمْدِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ - : أَمَا بَعْدُ ، فَإِنَّ اللَّهَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ ، وَمَغْفِرَةٍ دَائِمَةٍ ، وَعَفْوٍ جَمٍّ ، وَعِقَابٍ أَلِيمٍ ، قَضَى أَنْ رَحْمَتَهُ وَمَغْفِرَتَهُ وَعَفْوَهُ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ ، وَبِرَحْمَتِهِ اهْتَدَى الْمُهْتَدُونَ ، وَقَضَى أَنْ نَقَمَتَهُ وَسَطَوَاتِهِ وَعِقَابَهُ عَلَى أَهْلِ مَعْصِيَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ ، وَبَعْدَ الْهُدَى وَالْبَيِّنَاتِ مَا ضَلَّ الضَّالُّونَ . فَمَا ظَنُّكُمْ يَا أَهْلَ الْبَصْرَةَ وَقَدْ نَكَّضْتُمْ بَيْعَتِي وَظَاهَرْتُمْ عَلَيَّ عَدُوِّي؟ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ : نَظُنُّ خَيْرًا ، وَنَرَاكَ قَدْ ظَفِرْتَ وَقَدَّرْتَ ، فَإِنْ عَاقَبْتَ فَقَدْ اجْتَرَمْنَا ذَلِكَ ، وَإِنْ عَفَوْتَ فَالْعَفْوُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ ، فَقَالَ : قَدْ عَفَوْتُ عَنْكُمْ ، فَإِيَّاكُمْ وَالْفِتْنَةَ ، فَإِنَّكُمْ أَوَّلَ الرِّعِيَّةِ نَكَّثَ الْبَيْعَةَ وَشَقَّ عَصَا هَذِهِ الْأُمَّةِ .

ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ فَبَايَعُوهُ

امام علی علیه السلام در سخن خود در بصره، هنگام چیرگی بر ایشان، پس از سپاس و ستایش خداوند فرمود: امّا بعد، همانا خداوند، رحمتی گسترده و آمرزشی پیوسته و گذشتی فراوان و کیفری دردناک دارد و حکم کرده است که رحمت و آمرزش و گذشتش برای خلق اوست که اهل طاعتند و در پرتو رحمت او، ره یافتگان ره یافتند و حکم کرده است که انتقام و قدرت و کیفرش برای خلق اوست که اهل سرکشی هستند و دیگر پس از هدایت و دلایل آشکار گمراهان گمراه نشدند. ای اهل بصره! اینک گمان شما چیست که بیعت مرا شکستید و دشمنم را یاری رساندید؟ مردی برخاست و گفت: گمان خیر داریم و تو را می بینیم که چیرگی و توانایی یافته ای، اگر ما را به کیفر رسانی، آن مقتضای جرم ما خواهد بود و اگر درگذری، پس نزد خدا گذشت، محبوبتر است. علی علیه السلام فرمود: از شما درگذشتم، لیکن از فتنه بر کنار باشید که شما نخستین مردمانی هستید که بیعت شکستید و اجتماع امت را پراکندید. راوی می گوید: آن گاه امام در برابر مردم نشست و آنها با او بیعت کردند.

الإرشاد : ۱ / ۲۵۷ ، وراجع الجمل : ۴۰۷ عن الحارث بن سریع .

حدیث ۱۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا عَبَدْتُكَ طَمَعًا فِي جَنَّتِكَ ، وَلَا خَوْفًا مِنْ نَارِكَ ، وَلَكِنْ وَجَدْتُكَ أَهْلًا لِلْعِبَادَةِ فَعَبَدْتُكَ

امام علی علیه السلام : خدایا تو را نه به آرزو بهشت پرستیدم و نه از هراس دوزخت، لیکن تو را شایسته پرستش یافتم و پرستیدم.

عوالی اللالی : ۱ / ۴۰۴ / ۶۳ ، و : ۲ / ۱۱ / ۱۸ ، شرح نهج البلاغه لابن میثم البحرانی : ۵ / ۳۶۱ و فیه : «ما عبدتك خوفًا من عقابك ولا طمعًا في ثوابك بل...» ، شرح مائة كلمة لأمر المؤمنين عليه السلام : ۲۳۵ .

حدیث ۱۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا عَابَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ ، وَإِنَّ قَوْمًا عَابَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ ، وَإِنَّ قَوْمًا عَابَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ

الأحرار

امام علی علیه السلام: جماعتی خدا را از سر امید پرستیدند که این پرستش بازرگانان است و جماعتی از سر ترس که این پرستش بردگان است و جماعتی او را از سر سپاس پرستیدند که این، پرستش آزادگان است.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۳۷، تحف العقول: ۲۴۶ عن الإمام الحسين عليه السلام وزاد في آخره «وهي أفضل العباد»، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام زين العابدين عليه السلام»: ۱۱۱ / ۱۴۱، حلیة الأولیاء: ۳ / ۱۳۴ كلاهما عن إبراهيم العلوی عن الإمام الصادق عن أبيه عن الإمام زين العابدين عليهم السلام.

حدیث ۱۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَسْأَلُهُ خَادِمًا، فَقَالَ: أَلَا أُخْبِرُكَ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ؟ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَنَامِكَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَحْمَدِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ. فَمَا تَرَكْتَهَا بَعْدُ، قِيلَ: وَلَا لِيَأْجَهُ صَفِينٌ؟ قَالَ: وَلَا لَيْلَةَ صَفِينٍ

امام علی علیه السلام: فاطمه علیها السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله رفت تا از او خدمتکاری بخواهد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: آیا آن چه را برای تو بهتر است، به آگاهی تو برسانم؟ هنگام خوابیدن، سی و سه بار «سبحان الله» بگو و سی و سه بار «الحمد لله» بگو و سی و چهار بار «الله اکبر». من هنوز آن را ترک نکرده‌ام. پرسیدند: حتی در شب صفین. فرمود: حتی در شب صفین.

صحیح البخاری: ۵ / ۲۰۵۱ / ۵۰۴۷، صحیح مسلم: ۴ / ۲۰۹۱ / ۲۷۲۷، مسند الحمیدی: ۱/۲۴/۴۳، تاریخ بغداد: ۳ / ۲۴ کلها عن عبدالرحمن بن أبی لیلی، مسند ابن حنبل: ۱/۳۲۲/۱۳۱۲ عن ابن أعبد.

حدیث ۱۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- إِنَّهُ كَانَ يَوْمًا فِي حَرْبٍ صَفِينٍ مُشْتَغَلًا بِالْحَرْبِ وَالْقِتَالِ وَهُوَ مَعَ ذَلِكَ بَيْنَ الصَّفِينِ يَرْقُبُ الشَّمْسَ، فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا هَذَا الْفِعْلُ؟ -: أَنْظُرُ إِلَى الزَّوَالِ حَتَّى نُصَلِّيَ، فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَهَلْ هَذَا

وَقْتُ صَلَاةٍ؟! إِنَّ عِنْدَنَا لَشُغْلًا بِالْقِتَالِ عَنِ الصَّلَاةِ! فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلِيٌّ مَا نُقَاتِلُهُمْ؟! إِنَّمَا نُقَاتِلُهُمْ عَلَى الصَّلَاةِ
امام علی علیه السلام در جنگ صفین که به جنگ و نبرد مشغول بود، در میانه جنگ خورشید را هم زیر نظر داشت. ابن عباس به او عرض کرد: یا امیرالمؤمنین! چه می کنی؟ حضرت علیه السلام فرمود: می نگرم که چه هنگام، زوال

ظهر می شود تا

نماز بگزاریم. ابن عباس به حضرت علیه السلام عرض کرد: آیا حالا وقت نماز است؟! جنگ، ما را از نماز باز داشته است. حضرت علیه السلام فرمود: ما چرا با آنها می جنگیم؟! ستم ما با آنها فقط بر سر نماز است.

إرشاد القلوب: ۲۱۷.

حدیث ۱۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ما تَرَكْتُ صِيْلَةَ اللَّيْلِ مُنْذُ سَمِعْتُ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : صِيْلَةُ اللَّيْلِ نُوْرٌ . فَقَالَ ابْنُ الْكَوَّاءِ : وَلَا لَيْلَةَ الْهَرِيرِ ؟ قَالَ : وَلَا لَيْلَةَ الْهَرِيرِ

امام علی علیه السلام: از هنگامی که این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله را شنیدم: «نماز شب، نور است» دیگر آن را ترک نکردم. ابن کواء گفت: حتی در شب هریر، امام علیه السلام فرمود: حتی در شب هریر. المناقب لابن شهر آشوب: ۲ / ۱۲۳ .

حدیث ۱۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

حُبِّبَ إِلَيَّ الصَّوْمُ بِالصَّيْفِ

امام علی علیه السلام: روزه در تابستان، نزد من محبوب است.

مستدرک الوسائل: ۷ / ۵۰۵ / ۸۷۵۸ نقلاً عن لب اللباب للراوندي .

حدیث ۱۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

جَعْتُ مَرَّةً بِالْمَدِينَةِ جَوْعًا شَدِيدًا ، فَخَرَجْتُ أَطْلُبُ الْعَمَلَ فِي عَوَالِي الْمَدِينَةِ ، فَإِذَا أَنَا بِامْرَأَةٍ قَدْ جَمَعَتْ مَدْرًا ، فَظَنَنْتُهَا تُرِيدُ بَلْهُ ، فَأَتَيْتُهَا فَقَاطَعْتُهَا كُلَّ ذَنْوِبٍ

امام علی علیه السلام: یک بار در مدینه به شدت گرسنه شدم، برای پیدا کردن کاری، به بخشهای بالای مدینه رفتم، ناگاه زنی را دیدم که کلوخ جمع کرد، فهمیدم که می خواهد آنها را خیس کند. نزد آن زن رفتم و با او توافق کردم که برای آوردن هر دلو آب، یک خرما بگیرم، شانزده دلو پر، آب آوردم تا دستانم تاول زد، آن گاه آبی آوردم و بر دستم ریختم و نزد آن زن رفتم و گفتم: [بین] کف دستانم چنین شد و زن برای من شانزده خرما شمرد. من نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمدم و او را آگاه گردانیدم و حضرت صلی الله علیه و آله هم از آن خرما با من خورد.

الذَّنُوبُ : الدَّلُو المَلأى ماءً . (الصحاح : ۱ / ۱۲۹) .

حدیث ۱۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي صِيْفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : أَجْوَدُ النَّاسِ كَفًّا ، وَأَشْرَحُهُمْ صَدْرًا ، وَأَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً ، وَأَلْيَنُهُمْ عَرِيكَةً ، وَأَكْرَمُهُمْ عَشْرَةً . مَنْ رَأَاهُ بَدِيهَةً هَابَةً ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ

امام علی علیه السلام در توصیف پیامبر صلی الله علیه و آله ، بخشنده ترین، باظرفیت ترین، راستگوترین، نرمخوترین و خوش مشرب ترین مردم بود . هر کس در آغاز او را می دید، از او می هراسید و چون با او حشر و نشر می یافت، محبت حضرت صلی الله علیه و آله به دل او رسوخ می کرد.

سنن الترمذی: ۵ / ۵۹۹ / ۳۶۳۸ عن إبراهيم بن محمد من وُلِدَ عَلِيٌّ بن أبي طالب عليه السلام .

حدیث ۱۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ كَرِيمٌ حَلِيمٌ عَظِيمٌ رَحِيمٌ ، دَلَّنَا عَلَىٰ أَخْلَاقِهِ وَأَمَرَنَا بِالْأَخْذِ بِهَا وَحَمَلَ النَّاسَ عَلَيْهَا ، فَقَدْ أَذَيْنَاهَا غَيْرَ مُتَخَلِّفِينَ ، وَأَرْسَلْنَاهَا غَيْرَ مُنَافِقِينَ ، وَصَدَقْنَاهَا غَيْرَ مُكَذِّبِينَ ، وَقَبَلْنَاهَا غَيْرَ مُرْتَابِينَ

امام علی علیه السلام: خداوند، بخشنده است و شکبیا و بزرگ و مهربان و ما را به اخلاق خود هدایت کرده است و دستور داده آنها را فرستائیم و مردم را به [ستاندن] آن وا داشته است. ما بدون کوتاهی و کاستی آنها را ادا کرده ایم و بی هیچ نفاقی، آنها را جاری ساخته ایم و بدون دروغ گویی، آنها را تصدیق کرده ایم و بی هیچ تردیدی، آنها را پذیرفته ایم.
تحف العقول: ۱۷۵، بشاره المصطفی: ۲۹ کلاهما عن کمیل .

حدیث ۱۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُكْفَرًا لَا يُشْكِرُ مَعْرُوفُهُ

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ناسپاسی می شد و از کار نیکش سپاسگزاری

نمی شد، احسان حضرت صلی الله علیه و آله هم قریشی را فرا می گرفت و هم عرب و هم عجم را و چه کسی کار نیکش و احسانش برای این مردم، بیش از رسول خدا صلی الله علیه و آله بود؟! ما اهل بیت نیز ناسپاسی می شویم و از ما تشکر نمی کنند و مؤمنان برگزیده ناسپاسی می شوند و احسانشان سپاسگزاری نمی شود.
فی المصدر «معروف» والصحيح ما في المتن .

حدیث ۱۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ أَمْرِنَا أَنْ نُطْعِمَ الطَّعَامَ، وَنُؤَدِّيَ فِي النَّاسِ الْبَائِئَةَ، وَنُصَلِّيَ إِذَا نَامَ النَّاسُ

امام علی علیه السلام: ما خاندانی هستیم که فرمان یافته ایم، خوراک اطعام کنیم و به مردم عطایا و صلّه دهیم و هنگامی که مردم خوابند، نماز بگزاریم.

الکافی: ۴ / ۵۰ / ۴ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعَاشِرَ شِيعَتِي ، اصْبِرُوا عَلَىٰ عَمَلٍ لَا غِنَىٰ بِكُمْ عَنْ ثَوَابِهِ ، وَاصْبِرُوا عَنِ عَمَلٍ لَا صَبْرَ لَكُمْ عَلَىٰ عِقَابِهِ ، إِنَّا وَجَدْنَا الصَّبْرَ عَلَىٰ طَاعَةِ اللَّهِ أَهْوَنَ مِنَ الصَّبْرِ عَلَىٰ عَذَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ . اعْلَمُوا أَنَّكُمْ فِي أَجَلٍ مَحْدُودٍ وَأَمَلٍ مَمْدُودٍ وَنَفْسٍ مَعْدُودٍ ، وَلَا بُدَّ لِلْأَجَلِ أَنْ يَتَنَاهَىٰ وَ لِلْأَمَلِ أَنْ يُطْوَىٰ وَلِلنَّفْسِ أَنْ يُحْصَىٰ . ثُمَّ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ وَقَرَأَ: «وإِنَّ عَلَيْكُمْ لِحَافِظِينَ * كِرَامًا كَاتِبِينَ * يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

امام علی علیه السلام: ای گروه شیعیان من! برکاری که از پاداش آن بی نیاز نیستید، شکبیا باشید و در ترک کاری که تاب کیفرش را ندارید، پایداری ورزید، (زیرا) ما شکبیبی بر طاعت خدا را، آسانتر از شکبیبی بر عذاب خدای عز و جلیافته ایم. بدانید که شما عمری محدود و آرزویی دراز و نفسی شماره شده دارید و لاجرم عمر به سر آید و بساط آرزو درهم پیچیده شود و نفسها به شماره افتد. حضرت سپس اشک ریخت و این آیه را خواند: «همانا بر شما نگهبانانی گماشته شده اند. [فرشتگان] بزرگواری که

نویسندگان [اعمال شما] هستند. آن چه را می کنید، می دانند» .

الانفطار : ۱۰ - ۱۲ .

حدیث ۱۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِبْنِهِ عِنْدَ احْتِضَارِهِ - : يَا بَنِيَّ ، عَاشِرُوا النَّاسَ عِشْرَةَ إِنْ غَبْتُمْ حُنُوتًا إِلَيْكُمْ ، وَإِنْ فُقِدْتُمْ بَكَوَا عَلَيْكُمْ

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزندان خود، هنگام احتضار - : فرزندان من! با مردم چنان معاشرت کنید که هرگاه غایب شدید، مشتاق دیدار شما باشند و هرگاه از دست رفتید، بر شما بگریند.

أعلام الدین : ۲۱۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۷۵ .

حدیث ۱۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِبْذِلْ لِأَخِيكَ دَمَكَ وَمَالَكَ ، وَلِعَدُوِّكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بِشْرَكَ وَإِحْسَانَكَ

امام علی علیه السلام : جان و مالت را، نثار برادرت کن و دادگری و انصافت را، به دشمنت و خوشرویی و احسانت را، به عموم مردم.

تحف العقول : ۲۱۲ .

حدیث ۱۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِبْذِلْ لِصَدِيقِكَ نُصْحَكَ ، وَلِمَعَارِفِكَ مَعُونَتَكَ ، وَلِكَافَّةِ النَّاسِ بِشْرَكَ

امام علی علیه السلام : خیرخواهی [و اخلاص] خود را، نثار دوستت کن و یاریت را، نثار آشنایانت و خوشرویی ات را، به همه مردم ارزانی دار.

غرر الحکم : ۲۴۶۶ .

حدیث ۱۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- عِنْدَ وَدَاعِ جَمَاعَةٍ مِنْ شِيعَتِهِ أَتَوْهُ مِنَ الْكُوفَةِ - : أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَالْعَمَلِ بِطَاعَتِهِ ، وَاجْتِنَابِ مَعَاصِيهِ ، وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ لِمَنْ ائْتَمَنَكُمْ ، وَحُسْنِ الصَّحَابَةِ لِمَنْ صَحِبْتُمُوهُ ، وَأَنْ تَكُونُوا لَنَا دُعَاءَ صَامِتِينَ . فَقَالُوا : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، وَكَيْفَ نَدْعُوا إِلَيْكُمْ وَنَحْنُ صُحُوتٌ ؟ قَالَ : تَعْمَلُونَ مَا أَمَرْنَاكُمْ بِهِ

مِنَ الْعَمَلِ بِطَاعَةِ اللَّهِ ، وَتَتَنَاهَوْنَ عَمَّا نَهَيْنَاكُمْ عَنْهُ مِنْ ارْتِكَابِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَتُعَامِلُونَ النَّاسَ بِالصِّدْقِ وَالْعَدْلِ ، وَتُؤَدُّونَ الْأَمَانَةَ ، وَتَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ ، وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ، وَلَا - يَطَّلِعُ النَّاسُ مِنْكُمْ إِلَّا عَلَى خَيْرٍ ، فَإِذَا رَأَوْا مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ قَالُوا : هَؤُلَاءِ الْفُلَايِيَةُ ، رَحِمَ اللَّهُ فُلَانًا ، مَا كَانَ أَحْسَنَ مَا يُؤَدَّبُ أَصْحَابُهُ ، وَعَلِمُوا فَضْلَ مَا كَانَ عِنْدَنَا ، فَسَارَعُوا إِلَيْهِ . أَشْهَدُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ ، لَقَدْ سَمِعْتَهُ يَقُولُ : كَانَ أَوْلِيَاؤُنَا وَشِيعَتُنَا فِيمَا مَضَى خَيْرٌ مَن كَانُوا فِيهِ ، إِنْ كَانَ إِمَامٌ مَسْجِدٍ فِي الْحَيِّ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ

كَانَ مُؤَذِّنٌ فِي الْقَبِيلَةِ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ صَاحِبٌ وَدِيْعُهُ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ صَاحِبٌ أَمَانَةٍ كَانَ مِنْهُمْ ، وَإِنْ كَانَ عَالِمٌ مِنَ النَّاسِ يَقْضِدُونَهُ لِدِينِهِمْ وَمَصَالِحِ أُمُورِهِمْ كَانَ مِنْهُمْ ، فَكُونُوا أَنْتُمْ كَذَلِكَ ، حَبِّبُوا إِلَى النَّاسِ ، وَلَا تُبْغِضُوا إِلَيْهِمْ

امام علی علیه السلام: هنگام خداحافظی با گروهی از شیعیان خود که از کوفه نزد وی آمده بودند: شما را سفارش می‌کنم به پروا داشتن از خدا و به کار بستن فرمان او و دوری از نافرمانیش و باز گرداندن امانت به کسی که به شما امانتی سپرده است و حسن معاشرت با کسی که با او همنشینی می‌کنید و این که برای ما دعوتگرانی

خاموش باشید. عرض کردند: یابن رسول الله! چگونه با خاموشی به سوی شما دعوت کنیم؟ فرمود: این که به طاعت خدا که ما شما را بدان فرمان داده ایم، عمل کنید و از ارتکاب حرامهای خدا که ما شما را از آن باز داشته ایم، باز ایستید و با مردم به راستی و دادگری رفتار کنید و امانت را ادا کنید و به خوبیها فرا خوانید و از زشتیها باز دارید و مردم جز خوبی، چیزی از شما نبینند؛ زیرا هر گاه این صفات را در شما بیابند، گویند: اینان فلانیها هستند، خدا رحمت کند فلان را، چه نیکو یاران خود را تربیت کرده است. و به ارزش آن چه ما داریم پی می‌برند و در نتیجه به سوی ما بشتابند. گواهی می‌دهم که شنیدم، پدرم محمد بن علی - رضوان و رحمت و برکات خداوند بر او باد - می‌فرمود: دوستان و شیعیان ما در گذشته بهترین افراد جامعه خود بودند، اگر در میان تیره ای، پیشنماز مسجدی بود، از آنها بود، اگر در قبیله ای، مؤذنی بود، از آنان بود، اگر کسی بود که به او ودیعه ای می‌سپردند، از آنان بود، اگر امانت داری بود، از آنان بود، اگر عالمی بود که مردم، در مسائل دینی و مصلحت امور خود به او مراجعه می‌کردند، از آنان بود، پس شما نیز چنین باشید، ما را محبوب مردم گردانید و ما را نزد آنان، منفور نگردانید. دعائم الإسلام: ۱ / ۵۶.

حدیث ۱۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَمَّا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسِيمَةَ ، لَوْلَا - حُضُورُ الْحَاضِرِ وَوَقِيَامُ الْحَجَّةِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ وَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ أَنْ لَا يُقَارَوا عَلَيَّ كِظَّةٌ ظَالِمٍ وَلَا سَعْبٌ مَظْلُومٍ لَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا ، وَلَسَقَيْتُ آخِرَهَا بِكَأْسِ أَوْلِيَّهَا ، وَلَأَلْفَيْتُمْ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَرْهَدَ عِنْدِي مِنْ عَفْطَةِ عَنزٍ

امام علی علیه السلام: هان! سوگند به آن کسی که دانه را شکافت و خلائق را آفرید، اگر حضور مردم نبود و این که با وجود یار و یاور، حجت تمام است و اگر خدا از عالمان، پیمان نگرفته بود که در برابر شکمبارگی ستمگر و گرسنگی ستمدیده، آرام نگیرند، بی گمان، افسار آن [اشتر خلافت] را بر گردنش می‌انداختم (و رهایش می‌ساختم) و در پایان، آن را با همان جامی آب می‌دادم که در آغاز دادم و هر آینه می‌دیدید که این دنیای شما در نظر من از باد معده (یا آب بینی) بزی هم پست تر است. نهج البلاغه: الخطبة ۳.

حدیث ۱۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي بَيَانِ صِفَاتِ الْمُتَّقِينَ وَصِفَاتِ الْفَاسِقِ ، وَالتَّوْبَةِ إِلَى مَكَانِ الْعِتْرَةِ الطَّيِّبَةِ وَالظَّنِّ الْخَاطِئِ لِبَعْضِ النَّاسِ -: عِبَادَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ ، فَاسْتَشَعَرَ الْحُزْنَ وَتَجَلَّبَبَ الْخَوْفَ ، فَزَهَرَ مِصْبَاحُ الْهُدَى فِي قَلْبِهِ ، وَأَعَدَّ الْقِرَى لِيَوْمِهِ النَّازِلِ بِهِ ... فَهُوَ مِنْ مَعَادِنِ دِينِهِ وَأَوْتَادِ أَرْضِهِ . قَدْ أَلْزَمَ نَفْسَهُ الْعِدْلَ ، فَكَانَ أَوَّلَ عِدْلِهِ نَفْيُ الْهَوَى عَنْ نَفْسِهِ ، يَصِفُ الْحَقَّ وَيَعْمَلُ بِهِ ، لَا يَدْعُ لِلْخَيْرِ غَايَةً إِلَّا - أُمَّهَا ، وَلَا مَظَنَّةً إِلَّا قَصِيْدَهَا ، قَدْ أَمَكَنَ الْكِتَابَ مِنْ زِمَامِهِ ، فَهُوَ قَائِمُهُ وَإِمَامُهُ ، يُحِلُّ حَيْثُ حَلَّ ثِقْلُهُ ، وَيَنْزِلُ حَيْثُ كَانَ مَنْزِلُهُ .

وَأَخْرَجَ قَدْ تَسَمَّى عَالِمًا وَلَيْسَ بِهِ ، فَاقْتَبَسَ جِهَائِلَ مِنْ جُهَالٍ ، وَأَضَالِيلَ مِنْ ضَلَالٍ ، وَنَصَبَ لِلنَّاسِ أَشْرَاكًا مِنْ حَبَائِلِ غُرُورٍ ، وَقَوْلٍ زُورٍ ، قَدْ حَمَلَ الْكِتَابَ عَلَى آرَائِهِ ، وَعَطَفَ الْحَقَّ عَلَى أَهْوَائِهِ ، يُؤْمِنُ النَّاسَ مِنَ الْعِظَائِمِ ، وَيُهَوِّنُ كَبِيرَ الْجَرَائِمِ ، يَقُولُ : أَقِفْ عِنْدَ الشُّبُهَاتِ وَفِيهَا وَقِفْ ، وَيَقُولُ : أَعْتَرَلُ الْبِدْعَ وَبَيْنَهَا اضْطَجَعَ ، فَالصُّورَةُ صُورَةُ إِنْسَانٍ ، وَالْقَلْبُ قَلْبُ حَيَوَانٍ ، لَا يَعْرِفُ بَابَ الْهُدَى فَيَتَّبِعُهُ ، وَلَا بَابَ الْعَمَى فَيُضِدُّ عَنْهُ ، وَذَلِكَ مِثُّ الْأَحْيَاءِ .

فَمَا يَنْ تَذَهَبُونَ؟! وَاَتَى تُؤْفِكُونَ؟! وَالْأَعْلَامُ قَائِمَةٌ ، وَالْآيَاتُ وَاضِحَةٌ ، وَالْمَنَارُ مَنْصُوبَةٌ ، فَأَيْنَ يَتَأَهُ بِكُمْ؟! وَكَيْفَ تَعْمَهُونَ وَبَيْنَكُمْ عِتْرَةٌ نَبِيُّكُمْ وَهُمْ أَرْمَةُ الْحَقِّ ، وَأَعْلَامُ الدِّينِ ، وَالسَّنَةُ الصِّدْقِ؟! فَأَنْزَلُوهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَازِلِ الْقُرْآنِ ، وَرِدُّوهُمْ وَرُودَ الْهِيمِ الْعِطَاشِ .

أَيُّهَا النَّاسُ ، خُذُوهَا عَنْ خَاتَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّهُ يَمُوتُ مَنْ مَاتَ مِنَّا وَلَيْسَ بِمَيِّتٍ ، وَيَبْلَى مَنْ بَلَى مِنَّا وَلَيْسَ بِبَالٍ ، فَلَا تَقُولُوا بِمَا لَا تَعْرِفُونَ ، فَإِنَّ أَكْثَرَ الْحَقِّ فِيمَا تُنْكِرُونَ ، وَاعْذِرُوا مَنْ لَا حُجَّةَ لَكُمْ عَلَيْهِ وَهُوَ أَنَا . أَلَمْ أَعْمَلْ فِيكُمْ بِالثَّقَلِ الْأَكْبَرِ وَأَتْرَكَ فِيكُمْ الثَّقَلَ الْأَصْغَرَ؟! قَدْ رَكَزْتُ فِيكُمْ رَايَةَ الْإِيمَانِ ، وَوَقَفْتُكُمْ عَلَى حُدُودِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ ، وَأَلْبَسْتُكُمْ الْعَافِيَةَ مِنْ عَدْلِي ، وَفَرَسْتُكُمْ الْمَعْرُوفَ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي ، وَأَرَيْتُكُمْ كِرَائِمَ الْأَخْلَاقِ مِنْ نَفْسِي ، فَلَا تَسْتَعْمِلُوا الرَّأْيَ فِيمَا لَا يُدْرِكُ قَعْرَهُ الْبَصَرُ ، وَلَا تَتَغَلَّغَ إِلَيْهِ الْفِكْرُ

امام علی علیه السلام: در شرح ویژگیهای پرهیزگاران و صفات نابکاران و توجه دادن به منزلت اهل بیت پاک و گمان نادرست برخی مردم - : بندگان خدا، همانا یکی از محبوبترین بندگان خدا نزد او، بنده ای است که خداوند او را در برابر نفسش یاری رسانده است و از این رو، اندوه را جامه زیرین خود ساخته است و ترس [از خدا و معاد] را بالاپوش خویش. چراغ هدایت در دلش فروزان است و برای روز مرگ خود، توشه ای فراهم ساخته است... او یکی از کان های دین او و کوههای زمین اوست، خود را با عدالت پیوند زده و آغاز عدالت او، دور ساختن هوای نفس خویش است، حق می گوید و بدان عمل می کند، هیچ کار نیکی نمی یابد، مگر این که قصد آن می کند و در هر چیزی سودی بیابد، آهنگ آن می نماید، عنان خویش را به کتاب خدا سپرده است و آن جلودار و پیشوای اوست، هر کجا باراندازد او نیز بار می اندازد و هر جا منزل کند او نیز منزل کند.

دیگری بنده ای است که خود را دانشمند می نامد، در حالی که چنین نیست، بلکه مشتی نادانی و گمراهی از عده ای نادان و گمراه به چنگ آورده و دامهایی از فریب و سخن دروغین، بر سر راه مردم، گسترانیده است، کتاب خدا را بر حسب اندیشه های خود، توجیه می کند و حق و حقیقت را به خواهشهای خویش متمایل می گرداند، مردم را از خطرهای [ای قیامت] آسوده خاطر می گرداند و گناهان بزرگ را کوچک جلوه می دهد؛ می گوید: به هنگام رو به رو شدن با شبهات درنگ می کنم، حال آن که در دام آنها گرفتار آمده است؛ می گوید: از بدعتها کناره می گیرم، در حالی که میان آنها غنوده است؛ چهره [او] چهره انسان است، اما دلش، دل حیوان، نه راه راست را می شناسد، تا آن را بپوید و نه بیراهه را، تا از آن باز دارد، این است آن مرده در میان زندگان.

پس، به کجای می روید؟! و به کدام سو از حق منحرفتان می کند؟! علامتها، برپاست و نشانه ها، آشکار و مناره ها بر افراشته، پس این سرگردانی تا چند؟! چرا سرگشته اید، با آن که خاندان پیامبران در میان شماست؟! که زمامداران حق و حقیقت اند و نشانه های دین و زبانهای راستی؟! پس آنان را همچون قرآن، حرمت نهید و فرمان برید و از چشمه فیض ایشان، چونان اشتران تشنه ای که بر گرد آب فراهم می آیند، سیراب شوید.

ای مردم! این سخن را از خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله فرا گیرید که فرمود: آن که از ما می میرد، به ظاهر مرده است لیک در حقیقت، نمرده است و آن که از ما پوسیده شود، به ظاهر پوسیده شود اما در حقیقت، نپوسد. پس چیزی را که نمی دانید، نگوئید؛

زیرا بیشتر حق و حقیقت، در چیزی است که انکار می کنید و معذور دارید کسی که شما را بر او حجتی نیست و آن کس منم. آیا من در میان شما ثقل اکبر (قرآن) را به کار نبستم؟! من پرچم ایمان را، در میان شما بر زمین فرو کردم و شما را با مرزهای حلال و حرام آشنا ساختم و از عدالت خویش، جامه عافیت بر قامت شما پوشاندم و بساط معروف را با گفتار و کردارم در میان شما گسترانیدم و خویهای والا را با رفتار و منش خویش به شما نمایاندم، پس در آن چه که بصیرت به ژرفایش نمی رسد و اندیشه را بدان راه نیست، رأی و اندیشه خود را به کار نزنید.

نهج البلاغه: الخطبه ۸۷.

حدیث ۱۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الإمام علی علیه السلام: لَنَا حَقٌّ، فَإِنْ أُعْطِينَا، وَإِلَّا رَكِبْنَا أَعْجَازَ الْإِبِلِ وَإِنْ طَالَ الشَّرَى .

امام علی علیه السلام: ما را حقی است، اگر داده شدیم [چه بهتر] و گرنه بر دنباله اشتر می نشینیم [تن به سختی ها می دهیم]، هر اندازه هم [این] سفر شبانه [حق کشتی] به درازا کشد.

حدیث ۱۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عليه السلام: مَنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ وَهُوَ عَلَى مَعْرِفَةِ حَقِّ رَبِّهِ وَرَسُولِهِ وَحَقِّ أَهْلِ بَيْتِهِ مَاتَ شَهِيدًا، وَوَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ، وَاسْتَوْجِبَ ثَوَابَ مَا نَوَى مِنْ صَالِحِ عَمَلِهِ، وَقَامَتْ بَيْتُهُ مَقَامَ إِصْلَاتِهِ سَيْفَهُ، فَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ أَجَلًا لَا يَعْدُوهُ

امام علی علیه السلام: هر کس در بستر خود بمیرد در حالی که حق پروردگار خویش و رسول او و حق خاندان رسول او را شناخته باشد شهید مرده است و مزدش با خدای سبحان است و مستوجب ثواب کردار شایسته ای باشد که نیت انجام آن را داشته است و نیت او به جای شمشیر کشیدنش باشد؛ زیرا هر چیزی را عمری و سررسیدی است که از آن فراتر نمی رود.

غررالحکم: ۹۰۶۱.

حدیث ۱۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي وَصِيَّتِهِ -: اللَّهُ اللَّهُ فِي ذُرِّيَّةِ نَبِيِّكُمْ، فَلَا يُظْلَمَنَّ بِحَضْرَتِكُمْ وَبَيْنَ ظَهْرَانِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقْدِرُونَ عَلَى الدَّفْعِ عَنْهُمْ

امام علی علیه السلام - در وصیتش - : خدا را، خدا را در حق فرزندان پیامبرت؛ مبادا در حضور شما و در میان شما به آنان ستمی رود در حالی که شما می توانید آن ستم را از ایشان دور کنید.

الكافي: ۷ / ۵۲ / ۷ عن عبد الرحمن بن الحجاج عن الإمام الكاظم عليه السلام، التهذيب: ۹ / ۱۷۷ / ۷۱۴ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام بان رفعه إلى سليم بن قيس، الفقيه: ۴ / ۱۹۱ / ۵۴۳۳ عن سليم بن قيس، تحف العقول: ۱۹۸ وفيه «المنع» بدل «الدفع» ، كتاب سليم بن قيس: ۲ / ۹۲۶ وفيها «فلا يظلمن بين أظهركم» .

حدیث ۱۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا وَلِيَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ مِصْرَ - : يَا عِبَادَ اللَّهِ ، إِنْ اتَّقَيْتُمْ وَحَفِظْتُمْ نَبِيَّكُمْ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ فَقَدْ عَزِدْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا عُيِدَ ، وَذَكَرْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا ذُكِرَ ، وَشَكَرْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا شُكِرَ ، وَأَخَذْتُمْ بِأَفْضَلِ الصَّبْرِ وَالشُّكْرِ ، وَاجْتَهَدْتُمْ أَفْضَلَ الْإِجْتِهَادِ ، وَإِنْ كَانَ غَيْرُكُمْ أَطْوَلَ مِنْكُمْ صَلَاةً ، وَأَكْثَرَ مِنْكُمْ صِيَامًا ، فَأَنْتُمْ أَتَقَى لِلَّهِ مِنْهُ وَأَنْصَحَ لِأَوْلَى الْأَمْرِ

امام علی علیه السلام - هنگامی که محمّد بن ابی بکر را استاندار مصر کرد - : ای بندگان خدا، اگر پرهیزگار باشید و اهل بیت پیامبران را پاسداری کنید بی گمان خداوند را به بهترین وجه عبادت کرده اید و به نیکوترین شکل یادش نموده اید و به برترین وجه سپاسش گفته اید و به عالیترین نوع شکیبایی و شکرگزاری دست یافته اید و برترین کوشش [در عبادت] را به عمل آورده اید، هر چند دیگران نمازشان را طولانی تر از شما به جای آورند و بیشتر از شما روزه بگیرند؛ چرا که [در این صورت] شما از آنان خدا پرواترید و نسبت به زمامداران، خیرخواه تر.

أَمَالِي الطُّوسِيِّ : ۲۷ / ۳۱ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ .

حدیث ۱۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِحُبِّ آلِ نَبِيِّكُمْ ، فَإِنَّهُ حَقُّ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَالْمَوْجِبُ عَلَى اللَّهِ حَقَّكُمْ ، أَلَا تَرَوْنَ إِلَى قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى : «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى»

امام علی علیه السلام: بر شما باد دوست داشتن خاندان پیامبران؛ زیرا که آن حقّ خداست بر گردن شما و موجب حقّ شما بر خدا می شود. آیا نمی بینید این سخن خدای متعال را که: «بگو: من در ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندانم».

غُررُ الْحِكْمِ : ۶۱۶۹ .

حدیث ۱۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى الْمَوْدَّةُ لِأَلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام علی علیه السلام: آن دستگیره محکم [عروه الوثقی]، دوستی آل محمد صلی الله علیه و آله است.

يُنَابِيعُ الْمَوْدَّةِ : ۱ / ۳۳۱ / ۲ عَنْ حَصِينِ بْنِ مَخَارِقَ عَنِ الْإِمَامِ الْكَاسِمِ عَنِ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

حدیث ۱۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا عَلِيُّ ، ... أَنْتُمْ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى ، مَنْ تَمَسَّكَ بِهَا اهْتَدَى ، وَمَنْ تَرَكَهَا ضَلَّ

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی،... شما حجّت خدا بر خلق او و آن دستگیره محکم هستید که هر کس بدان چنگ زند هدایت شود و هر که رهاش کند گمراه گردد.

أَمَالِي الْمَفِيدِ : ۱۱۰ / ۹ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْإِمَامِ الرِّضَا عَنِ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

حدیث ۱۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقِّ ، مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا غَرِقَ

امام علی علیه السلام: هر که به ما چنگ زند به ساحل نجات رسد و هر که رهایمان کند غرق شود.

أمالی الطوسی : ۶۵۴ / ۱۳۵۴ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۲۰۶ ، کمال الدین : ۲۰ / ۲۰۶ و فیه «تأخر» بدل «تخلّف» کلها عن خیثمۃ الجعفی عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۱۱۶ ، غرر الحکم : ۷۸۹۱ ، ۷۸۹۲ و فیهما «محق» بدل «غرق» .

حدیث ۱۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أین تذهبون و أئی تُوفکون ، والأعلام قائمۃ ، والآیات واضحه ، والمنار منصوبه ؟! فأین یتأه بکم ؟! وکیف تعمهون و بینکم عتره نبیکم ، و هم أزمه الحق ، وأعلام الدین ، وألسنه الصدق ؟! فأنزلوهم بأحسن منازل القرآن ، و ردوهم و رود الهیم العطاش

امام علی علیه السلام : به کجا می روید و به کدامین سو منحرفتان می کنید، در حالی که علامتها برپاست و نشانه ها آشکار است و منازره ها بر افراشته است؟! از چه رو این چنین سرگشته و گمراهید با این که عترت پیامبرتان که زمامداران حقد و نشانه های دین و زبانهای راستی در میان شما هستند؟! پس، آنان را همچون قرآن حرمت نهدید و فرمان برید و به سرچشمه فیض آنان درآید آن گونه که اشتران تشنه کام به آبشخور هجوم می برند.

نهج البلاغه : الخطبه ۸۷ .

حدیث ۱۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علیکم بتقوی الله و طاعیه من أطاع الله من أهل بیت نبیکم ، الذین هم أولى بطاعتکم فیما أطاعوا الله فیه من المنتحلین المدعین المقابلین إلینا ، یتفضلون بفضلنا و یجحدوننا أمرنا ، و ینازعوننا حقا و یدافعونا عنه ، فقد ذاقوا وبال ما اجتروا ، فسوف یلقون عیا

امام علی علیه السلام: بر شما باد به تقوی الهی و فرمانبری از کسی که از خدا فرمان می برد، یعنی اهل بیت پیامبرتان، همانان که به دلیل اطاعتشان از خدا سزاوارترند که فرمانشان برید تا از کسانی که به دروغ خود را به حق منتسب می کنند و دم از آن می زنند و رو در روی ما ایستاده اند؛ فضایل ما را به خود می بندند و همانها را در حق ما انکار می کنند، بر سر غصب حق ما، با ما می ستیزند و ما را از آن کنار می زنند؛ البته اینان کیفر آن چه را مرتکب شدند چشیدند و به زودی (در آخرت) به کیفر این تبهکاری خود خواهند رسید.

وقعه صفین : ۴ ، الإرشاد : ۱ / ۳۵۹ و فیه «القائلین : إلینا» كما فی بعض نسخ وقعه صفین ، شرح نهج البلاغه لابن أبی الحدید : ۳ / ۱۰۳۰ نقلاً عن وقعه صفین و فیه «المستحلین» بدل «المنتحلین» و «یجحدوننا» بدل «یجحدوننا» و كذلك الفعلین الآخرین ، و فی هامش وقعه صفین حذف نون الرفع لغير ناصب أو جازم ، و هی لغه صحیحه .

حدیث ۱۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ ، فَالْزَمُوا سَمَتَهُمْ ، وَاتَّبِعُوا أَثَرَهُمْ ، فَلَنْ يُخْرِجُوَكُمْ مِنْ هُدًى ، وَلَنْ يُعِيدُوَكُمْ فِي رَدًى ، فَإِنْ لَبِدُوا فَالْبِيدُوا وَإِنْ نَهَضُوا فَانْهَضُوا ، وَلَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضَلُّوا وَلَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا

امام علی علیه السلام: به اهل بیت پیامبران بنگرید و راه و روش آنان را در پیش گیرید و پیرو ایشان باشید؛ زیرا که آنان هرگز شما را از راه راست بیرون نمی برند و هیچ گاه به نابودی نمی کشانند؛ اگر آنها نشستند شما نیز بنشینید و اگر برخاستند برخیزید و بر ایشان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از آنها عقب نمانید که به هلاکت می افتید.
نهج البلاغه: الخطبه ۹۷.

حدیث ۱۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَنَا رَأْيُ الْحَقِّ ، مَنْ اسْتَظَلَ بِهَا كُنْتَهُ ، وَمَنْ سَبَقَ إِلَيْهَا فَازَ ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَكَ ، وَمَنْ فَارَقَهَا هَوَى ، وَمَنْ تَمَسَّكَ بِهَا نَجَا
امام علی علیه السلام: رایت حق در دست ماست، هر که در سایه آن در آید او را پناه دهد و هر که به سوی آن بشتابد رستگار شود و هر که از آن واپس ماند نابود شود و هر که از آن جدا گردد [به وادی هلاکت و ضلالت] فرو افتد و هر که بدان چنگ زند نجات یابد.

الخصال: ۶۳۳ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۱۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقِّ ، وَمَنْ سَلَكَ غَيْرَ طَرِيقَتِنَا غَرِقَ . لِمُحِبِّينَا أَفْوَاجٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَلِمُبْغِضِينَا أَفْوَاجٌ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ . وَطَرِيقُنَا الْقَصْدُ ، وَفِي أَمْرِنَا الرُّشْدُ

امام علی علیه السلام: هر که به دامن ما چنگ زند به ساحل نجات رسد و هر که جز راه ما را ببیماید غرق گردد، برای دوستداران ما فوجهایی از رحمت خداست و برای دشمنان و کینه توزان ما فوجهایی از خشم خدا، راه ما مستقیم است و امر ما باعث هدایت و رستگاری است.

الخصال: ۶۲۷ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تفسير فرات الكوفی: ۳۶۸ / ۴۹۹ عن عبيد بن كثير معنعنا وفيه «من أتبع أمرنا لحق» .

حدیث ۱۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي أَوَّلِ خُطْبَةٍ خَطَبْتُهَا بَعْدَ بَيْعَةِ النَّاسِ لَهُ عَلَى الْأَمْرِ - : أَلَا إِنَّ أBRَارَ عِترَتِي وَأَطَائِبَ أرومَتِي أَحَلَمْتُ النَّاسِ صِغارًا ، وَأَعَلَمْتُ النَّاسِ كِبَارًا . أَلَا وَإِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلِمْنَا ، وَبِحُكْمِ اللَّهِ حَكَمْنَا ، وَبِقَوْلِ صَادِقٍ أَخَذْنَا ، فَإِنْ تَتَّبِعُوا آثَارَنَا تَهْتَدُوا بِبَصَائِرِنَا ، وَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا يَهْلِكُكُمْ اللَّهُ بِأَيْدِينَا . مَعَنَا رَأْيُ الْحَقِّ ، مَنْ تَبِعَهَا لِحَقِّ ، وَمَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا غَرِقَ ، أَلَا وَبِنَا تُدْرِكُ تِرَةَ كُلِّ مُؤْمِنٍ ، وَبِنَا تُخَلِّعُ رِبْقَةَ الدُّلِّ مِنْ أَعْنَاقِهِمْ ، وَبِنَا فُتِحَ لَكُمْ ، وَبِنَا يُخْتَمُ لَكُمْ

امام علی علیه السلام: ابو عبیده معمر بن مثنی و دیگران: امیرمؤمنان در نخستین خطبه ای که پس از بیعت مردم با او بر امر خلافت ابراز فرمود: بدانید که نیکان خاندان من و پاکان نژاد من در خردسالی بردبارترین مردمند و در بزرگی داناترین مردم. بدانید ما اهل

بیتی

هستیم که علم ما برگرفته از علم خداست و به حکم خدا حکم می‌کنیم و سخن راست را گرفته ایم، پس اگر از ما پیروی کنید به واسطه بینشهای ما راه را بیابید

و اگر چنین نکنید خداوند با دستهای ما شما را نابود خواهد کرد؛ رایت حق با ماست، هر که در پی آن حرکت کند به ساحل نجات رسد و هر که از آن عقب ماند غرق شود؛ بدانید که به واسطه ما انتقام هر مؤمنی گرفته می‌شود و به واسطه ما طوق خواری از گردنهایشان باز می‌گردد و به ما آغاز می‌شود نه به شما و به ما پایان می‌پذیرد نه به شما.

الإرشاد: ۱ / ۲۴۰ عن أبي عبيدة معمر بن المثنى، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۱ / ۲۷۶، ينابيع المودة: ۱ / ۸۰ / ۱۹ كلاهما عن أبي عبيدة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، العقد الفريد: ۳ / ۱۱۹ عن الإمام الصادق عليه السلام، وراجع إحقاق الحق: ۹ / ۴۷۶، كنز العمال: ۱۴ / ۵۹۲ / ۳۹۶۷۹، كتاب سليم بن قيس: ۲ / ۷۱۶.

حدیث ۱۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

هُمُ أَسَاسُ الدِّينِ وَعِمَادُ الْيَقِينِ، إِلَيْهِمْ يَفِيءُ الْغَالِي، وَبِهِمْ يَلْحَقُ التَّالِي، وَلَهُمْ خَصَائِصُ حَقِّ الْوَلَايَةِ، وَفِيهِمُ الْوَصِيَّةُ وَالْوَرَاثَةُ
امام علی علیه السلام: آنان (آل محمد) بنیاد دین و تکیه گاه یقینند، تندرونده به سوی ایشان بر می‌گردد و واپس مانده به آنان ملحق می‌شود، ویژگیهای حق ولایت (و امامت) در آنهاست و بس و وصیت و وراثت منحصر به آنان است.
نهج البلاغه: الخطبة ۲.

حدیث ۱۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَنَا عَلَى النَّاسِ حَقُّ الطَّاعَةِ وَالْوَلَايَةِ، وَلَهُمْ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ حُسْنُ الْجَزَاءِ
امام علی علیه السلام: ما را بر عهده مردم حق فرمانبری و ولایت است و برای این کار از خداوند سبحان پاداش نیک خواهند گرفت.
غزر الحکم: ۷۶۲۸.

حدیث ۱۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي خُطْبَةٍ لَهُ فِي رَسُولِ اللَّهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : أَرْسَلَهُ بِأَمْرِهِ صَادِعًا (نَاطِقًا) ، وَبِذِكْرِهِ نَاطِقًا (قَاطِعًا) ، فَأَدَى أَمِينًا ، وَمَضَى رَشِيدًا ، وَخَلَّفَ فِينَا رَايَةَ الْحَقِّ ، مَنْ تَقَدَّمَهَا مَرَقَ ، وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا زَهَقَ ، وَمَنْ لَزَمَهَا لَحِقَ
امام علی علیه السلام - در خطبه ای راجع به رسول خدا و اهل بیت او - : خداوند او [محمد] را فرستاد تا فرمانش را آشکار سازد و یادش را زنده گرداند و او رسالت خود را با امانت ادا کرد و رهیافته و رستگار، جهان را وداع گفت و پرچم حق را در میان ما گذاشت، هر که از آن پیشی گیرد از دین به در رود و هر که از آن واپس ماند هلاک شود و هر که همراهی آن کند [به ساحل رستگاری و نجات] برسد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۰.

حدیث ۱۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمَّا خَطَبَ أَبُو بَكْرٍ قَامَ إِلَيْهِ أَبِي بَنُ كَعْبٍ ، وَكَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ، فَقَالَ : . . . أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : أَوْصِيكُمْ بِأَهْلِ بَيْتِي خَيْرًا ، فَتَقَدَّمُوهُمْ وَلَا تَقَدَّمُوهُمْ ، وَأَمْرُوهُمْ وَلَا تَأْمُرُوا عَلَيْهِمْ . . . فَقَامَتْ إِلَيْهِ رِجَالٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالُوا (لَهُ) : أَقْعُدْ رَحِمَكَ اللَّهُ يَا أَبِي ، فَقَدْ أَدَيْتَ مَا سَمِعْتَ وَوَفَيْتَ بِعَهْدِكَ

امام علی علیه السلام : هنگامی که ابوبکر خطبه [خلافت] خواند و آن روز، آدینه بود و مصادف با نخستین روز از ماه رمضان، ابی بن کعب برخاست و به او گفت: ... آیا نه این که می دانید رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شما را درباره اهل بیتم سفارش به نیکی می کنم؛ آنان را جلودار خود سازید و بر ایشان پیشی نگیرید و آنان را فرمانروا سازید و بر ایشان فرمانروایی و امارت نکنید...

در این هنگام گروهی از مردان انصار برخاستند و به ابی گفتند: رحمت خدا بر توای ابی، بنشین تو آن چه را شنیده بودی گفتی و به پیمانت وفا کردی.

الاحتجاج : ۱ / ۲۹۷ / ۵۲ عن محمد ويحيى ابني عبد الله بن الحسن عن أبيهما عن جدّهما عنه عليه السلام ، اليقين : ۴۴۸ باب ۱۷۰ عن يحيى بن عبد الله بن الحسن عن جدّه عنه عليه السلام .

حدیث ۱۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذَكَرْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءً مِنَ الْعَلَلِ وَالْأَسْقَامِ وَوَسْوَاسِ الرَّبِيبِ

امام علی علیه السلام: یاد ما اهل بیت شفابخش بیماریها و ناخوشیها و درمانگر وسوسه شک است.

الخصال : ۶۲۵ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تفسير فرات الكوفی : ۳۶۷ / ۴۹۹ عن عبید بن کثیر معنعنا .

حدیث ۱۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا عَلِيُّ ، إِنَّ الْإِسْلَامَ عُرْيَانٌ ، لِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَرِيَاشُهُ الْهُدَى ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَعِمَادُهُ الْوَرَعُ ، وَمَلَائِكَةُ الْعَمَلِ الصَّالِحِ ، وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی، اسلام [به منزله پیکری] برهنه است که لباس آن، پرهیزگاری می باشد و اثاث خانه اش، هدایت و زیورش، حیا و ستونش، پارسایی و قوامش، کردار نیک و بنیاد اسلام، دوست داشتن من و دوست داشتن اهل بیت من است.

کنز العمال : ۱۳ / ۶۴۵ / ۳۷۶۳۱ عن ابن عساكر عن علي بن حمزة الصوفي عن أبيه عن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام ، كنز العمال : ۱۲ / ۱۰۵ / ۳۴۲۰۶ عن ابن عساكر عن علي عليه السلام .

حدیث ۱۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يَذْكُرُ فِيهَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : هُمْ دَعَائِمُ الْإِسْلَامِ ، وَوَلَائِحُ الْإِعْتِصَامِ ، بِهِمْ عَادَ الْحَقُّ إِلَى نِصَابِهِ ، وَانزَاخَ الْبَاطِلُ عَنْ مَقَامِهِ ، وَانْقَطَعَ لِسَانُهُ عَنْ مَنِّيَّتِهِ

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که طی آن از خاندان محمد سخن می گوید - : آنان تکیه گاه های اسلامند و پناهگاه های امن، به واسطه [پایمردی] ایشان، حق به جایگاه خود بازگشت و باطل از جایش برکنده و دور شد و زبانش از بیخ قطع گردید.
نهج البلاغه : الخطبه ۲۳۹ .

از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰

حدیث ۱۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : أَنَا سَيِّدُ وُلْدِ آدَمَ ، وَأَنْتَ يَا عَلِيُّ وَالْأَيْمَةُ مِنْ بَعْدِكَ سَادَةُ أُمَّتِي ، مَنْ أَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنْ أَبْغَضَنَا فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، وَمَنْ وَالَانَا فَقَدْ وَالَى اللَّهَ ، وَمَنْ عَادَانَا فَقَدْ عَادَى اللَّهَ ، وَمَنْ أَطَاعَنَا فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ، وَمَنْ عَصَانَا فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

امام علی علیه السلام: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید: من سرور فرزندان آدم هستم و تو، ای علی و امامان پس از تو، سروران امت من هستید؛ هرکس ما را دوست بدارد، خدا را دوست داشته است و هرکس ما را دشمن داشته باشد، خدا را دشمن داشته است، هرکه با ما دوستی ورزد، با خدا دوستی ورزیده و هرکس با ما دشمنی کند، با خدا دشمنی ورزیده است. هرکس از ما اطاعت کند، از خدا اطاعت کرده و هرکه از ما نافرمانی کند، خدا را نافرمانی کرده است.
أمالی الصدوق : ۳۸۴ / ۱۶ ، بشاره المصطفی : ۱۵۱ کلاهما عن الأصمغ بن نباته .

حدیث ۱۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ الْحَسَنَاتِ حُبُّنَا ، وَأَسْوَأُ السَّيِّئَاتِ بُغْضُنَا

امام علی علیه السلام: بهترین نیکیها، محبت و علاقه به ماست و بدترین بدیها، دشمن داشتن ماست.
غرر الحکم : ۳۳۶۳ .

حدیث ۱۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا أَبَا ذَرٍّ ، مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَى أَوْلِ النَّعَمِ . قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا أَوْلُ النَّعَمِ ؟ قَالَ : طَيْبُ الْوِلَادَةِ ، إِنَّهُ لَا يُحِبُّنَا إِلَّا مَنْ طَابَ مَوْلِدُهُ

امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای اباذر! هرکه ما اهل بیت را دوست دارد پس خدا را بر نخستین نعمت سپاس گوید. ابوذر پرسید: ای رسول خدا، نخستین نعمت کدام است؟ فرمود: حلال زادگی. ما را دوست نمی دارد، مگر کسی که حلال زاده باشد.

أمالی الطوسی : ۴۵۵ / ۱۰۱۸ عن الحسين بن زيد وعبد الله بن إبراهيم الجعفری عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، وراجع معانی الأخبار : ۱ / ۱۶۱ ، أمالی الصدوق : ۳۸۳ / ۱۲ ، علل الشرائع : ۱ / ۱۴۱ ، المحاسن : ۱ / ۲۳۲ / ۴۱۹ کلها عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يُحِبُّنِي كَافِرٌ وَلَا وَلَدٌ زِنًا
امام علی علیه السلام: کافر و زنازاده مرا دوست ندارند.
شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید : ۴ / ۱۱۰ عن ابی مریم الأنصاری ، وراجع شرح الأخبار : ۱ / ۱۵۲ / ۹۲ ، و ص ۴۴۷ / ۱۲۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۳ / ۲۰۸ .

حدیث ۱۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يُحِبُّنَا عَبْدٌ إِلَّا كَانَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَاسْتَظَلَّ بَظِلِّنا وَرَافَقَنَا فِي مَنَازِلِنَا . وَاللَّهِ وَاللَّهِ ، لا يُحِبُّنَا عَبْدٌ حَتَّى يُطَهِّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ ، وَلا يُطَهِّرَ قَلْبَهُ حَتَّى يُسَلِّمَ لَنَا ، وَإِذَا سَلَّمَ لَنَا سَلَّمَ اللَّهُ مِنْ سَوْءِ الْحِسَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَأَمِنْ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ . إِنَّمَا يَغْتَبِطُ أَهْلُ هَذَا الْأَمْرِ إِذَا انْتَهَتْ نَفْسُ أَحَدِهِمْ إِلَى هَذِهِ - وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ -
امام صادق علیه السلام: هیچ بنده ای ما را دوست ندارد مگر این که روز قیامت با ما باشد و در سایه ما پناه گیرد و در منازل ما، همراه ما باشد. به خدا قسم، به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دوست بدارد مگر این که خداوند دلش را پاک گرداند و دلش را پاک نکرد، مگر این که تسلیم ما شد و چون تسلیم ما شود، خداوند او را از سختی حساب روز قیامت به سلامت دارد و از هراس بزرگ (آن روز) ایمنش سازد. بی گمان اهل این موضوع، هنگامی شادمان می شوند که نفس هریک از آنان به این جا رسد - و با دست خود به گلویش اشاره کرد - .
دعائم الإسلام : ۱/۷۳ ، شرح الأخبار : ۳/۴۷۱/۱۳۶۷ عن عبدالعلین أعین إلى قوله «الفرع الأكبر».

حدیث ۱۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ ، وَ(أَهْلِي) أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ ، وَعِترَتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ عِترَتِهِ ، وَذاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذاتِهِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نیاورده باشد، مگر آن گاه که مرا از خودش بیشتر دوست داشته باشد و کسان مرا بیشتر از کسان خودش و خاندان مرا بیشتر از خاندان خودش و مرا بیشتر از خودش.
المعجم الأوسط : ۶ / ۵۹ / ۵۷۹۰ ، المعجم الكبير : ۷ / ۷۵ / ۶۴۱۶ من دون «وعترتی أحبب إليه من عترته» ، الفردوس : ۵ / ۱۵۴ / ۷۷۹۶ ، أمالی الصدوق : ۲۷۴ / ۹ ، علل الشرائع : ۳ / ۱۴۰ ، بشاره المصطفی : ۵۲ کلها عن عبد الرحمن بن ابی لیلی عن ابیه ، روضة الواعظین : ۲۹۸ مرسلًا .

حدیث ۱۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أما إِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مِمَّنْ امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ إِلَّا وَهُوَ يَجِدُ مَوَدَّتَنَا عَلَى قَلْبِهِ ، فَهُوَ يُحِبُّنَا . وَلَيْسَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مِمَّنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِلَّا وَهُوَ يَجِدُ بُغْضَنَا عَلَى قَلْبِهِ ، فَهُوَ يُبْغِضُنَا . فَأَصْبَحَ مُحِبُّنَا يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ ، وَكَأَنَّ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ قَدْ فُتِحَتْ لَهُ . وَأَصْبَحَ مُبْغِضُنَا عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، فَهَنَيْتُنَا لِأَهْلِ الرَّحْمَةِ رَحْمَتَهُمْ ، وَتَعَسَّا لِأَهْلِ النَّارِ مَثْوَاهُمْ

امام علی علیه السلام: هان! هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست که خداوند دلش را برای ایمان خالص کرده باشد مگر این که دوستی ما را در دلش می یابد و لذا ما را دوست می دارد و هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست که خداوند بر او خشم گرفته باشد مگر این که دشمنی با ما را در دلش می یابد و از این رو ما را دشمن می دارد. بنابراین، دوستدار ما، چشم به راه رحمت است و گویی درهای رحمت به رویش گشوده شده است و کینه توز ما، بر لبه پرتگاهی در حال ریزش است که با آن، در آتش دوزخ فرو می افتد. پس، گوارا بادا اهل رحمت را، رحمتشان و نابود بادا جایگاه دوزخیان .

أمالی الطوسی : ۳۴ / ۳۴ ، أمالی المفید : ۲ / ۲۷۰ ، بشارة المصطفی : ۴۸ ، كشف الغمّة : ۱ / ۱۴۰ ، کلها عن الحارث الأور .

حدیث ۱۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يُبْغِضُكَ مُؤْمِنٌ ، وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ

ام سلمه: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام می فرماید: مؤمن، تو را دشمن نمی دارد و منافق، دوست نمی دارد.

مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۱۷۶ / ۲۶۵۶۹ ، سنن الترمذی : ۵ / ۶۳۵ / ۳۷۱۷ ، وفيه «لا يحبب علياً منافق ولا يبغضه مؤمن» ، البداية والنهاية : ۷ / ۳۵۵ ، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام علي عليه السلام» : ۲ / ۲۰۸ / ۹۹ ، وراجع : ۱ / ۲۴۷ / ۳۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۲۴۸ / ۴۶۵ ، أعلام الدين : ۲۷۸ ، عوالی اللآلی : ۴ / ۸۵ / ۹۵ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۴۹ ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ۴ / ۸۳ قال : قد اتفقت الأخبار الصحيحة التي لا ريب فيها عند المحدثين على أن النبي صلى الله عليه وآله قال : «لا يبغضك إلا منافق ولا يحبك إلا مؤمن» .

حدیث ۱۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَرَّ مَوَدَّةَ النَّاسِ إِلَيْنَا فَحَدَّثْتُهُمْ بِمَا يَعْرِفُونَ وَتَرَكَ مَا يُتَكَبَّرُونَ

امام صادق علیه السلام:

رحمت خدا بر آن بنده ای که دوستی مردم را به سوی ما بکشاند؛ احادیثی را که می پذیرند، برایشان بگویند و آنچه را انکار می کنند، وانهد!

أمالیالصدوق : ۷ / ۸۸ عن مدرک بن زهیر ، بشارة المصطفی : ۱۵ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۹۰ / ۱۴۵۶ کلاهما عن مدرک بن الهزهاز ، وراجع الخصال : ۲۵ / ۸۹ .

حدیث ۱۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعِيَ عِترتي وَسِبْطاي عَلَى الْحَوْضِ ، فَمَنْ أَرَادَنَا فَلْيَأْخُذْ بِقَوْلِنَا وَلْيَعْمَلْ عَمَلَنَا

امام علی علیه السلام: من با رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاندانم و دو فرزندم در کنار حوض (کوثر) هستیم؛ پس هر که ما را می‌خواهد باید به سخن ما چنگ زند و به کردار ما عمل کند.

الخصال: ۶۲۴ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تفسير فرات الكوفی: ۳۶۷ / ۴۹۹ نحوه، جامع الأخبار: ۴۹۵ / ۱۳۷۶، غرر الحکم فی هامش: ۳۷۶۳ نحوه.

حدیث ۱۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا بُنَيَّ، إِنَّكَ إِنْ خَالَفتَنِي فِي الْعَمَلِ لَمْ تَنْزِلْ مَعِيَ غَدَاً فِي الْمَنْزِلِ. ثُمَّ قَالَ: أَبِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَتَوَلَّى قَوْمًا يُخَالِفُونَهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ يَنْزِلُونَ مَعَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، كَلَّا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ

حمّاد بن لحام از حضرت صادق علیه السلام نقل می‌کند که پدرش فرمود: فرزندم! تو هم اگر بر خلاف عمل من رفتار کنی فردا [ی قیامت] با من در یک منزل فرود نخواهی آمد. سپس فرمود: خداوند عزوجل نپذیرفته است که مردمی ولایت و دوستی عده‌ای را بپذیرند و بر خلاف کردار آنها عمل کنند و با این حال، روز قیامت با آنها هم منزل [و درجه] شوند؛ به خداوند کعبه سوگند که هرگز چنین نشود.

الکافی: ۸ / ۲۵۳ / ۳۵۸، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۷۶.

حدیث ۱۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فيما ورد عنه إلى الشيخ المفيد -: فليعمل كل امرئٍ؟ منكم بما يقرب به من محبتنا، وليتجنب ما يدينه من كراهتنا وسخطنا، فإن أمرنا بعتة فجأة حين لا تنفعه توبته ولا ينجيه من عقابنا ندم على حوبه

امام مهدی علیه السلام - در نامه‌ای از آن حضرت به شیخ مفید - : هریک از شما باید کاری کند که به محبت ما نزدیک شود و از کاری که او را به نفرت و خشم ما نزدیک می‌سازد دوری کند؛ زیرا که قضیه [ظهور] ما ناگهانی و بی‌خبر اتفاق می‌افتد به طوری که دیگر نه توبه‌ای به حالش سودمند می‌افتد و نه پشیمانی از گناه، از کیفر ما می‌رهاندش.

الاحتجاج: ۲ / ۵۹۹.

حدیث ۱۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أصاب نبي الله صلى الله عليه وآله خصاصة فبلغ ذلك علياً عليه السلام، فخرج يلتمس عملاً ليصيب منه شيئاً يبعث به إلى نبي الله صلى الله عليه وآله، فأتى بستاناً لرجلٍ من اليهود، فاستقى له سبعة عشر دلوًا كل دلوٍ بتمرّة، فخيرته اليهودي من تمره سبع عشرة تمرّة عجوّة، فجاء بها إلى نبي الله صلى الله عليه وآله فقال: من أين هذا يا أبا الحسن؟ قال: بلغني ما بك من الخصاصة يا نبي الله فخرجت ألتمس عملاً لأصيب لك طعاماً. قال: فحملك على هذا حب الله ورسوله؟ قال عليّ: نعم يا نبي الله، فقال نبي الله صلى الله عليه وآله: والله ما من عبدٍ يحب الله ورسوله إلا الفقر أسرع إليه من جريه السيل على وجهه، من أحب الله ورسوله فليعد تجفافاً، وإنما يعنى الصبر

ابن عباس: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نیازمند شد. این خبر به گوش علی علیه السلام رسید و از خانه بیرون رفت تا بلکه کاری

پیدا کند و از طریق آن چیزی به دست آورد و برای پیامبر صلی الله علیه و آله بفرستد. آن حضرت به باغ مردی یهودی رفت و در برابر دریافت هفده دانه خرما، هفده دلو آب برایش از چاه کشید. مرد یهودی علی علیه السلام را در گرفتن هفده خرماى انباشته [در ظرف خرما] مخیر کرد و علی آنها را برای پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آورد. پیامبر فرمود: اینها از کجاست، ای ابو الحسن؟ عرض کرد: ای پیامبر خدا، مطلع شدم که شما نیازمند شده اید و من در جستجوی کار بیرون رفتم تا برایتان غذایی فراهم آورم. رسول خدا فرمود: پس عشق و محبت به خدا و رسول او تو را به این کار واداشت؟ علی عرض کرد: آری، ای پیامبر خدا. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به خدا سوگند، هیچ بنده ای نیست که خدا و رسول او را دوست داشته باشد، مگر این که فقر به سوی او شتابنده تر می رود تا سرعت حرکت سیلاب به سمت جلو. هر که خدا و رسولش را دوست می دارد باید پوششی تهیه کند. مقصود صبر و شکیبایی است.

السنن الکبری: ۶ / ۱۹۷ / ۱۱۶۴۹، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام»: ۲ / ۴۴۹ / ۹۶۶ نحوه .

حدیث ۱۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي وَأُمِّي أَنْتَ ، إِنَّهُ لَيْسَ وَرَأْيِي الْتَدَى أَرَى بِوَجْهِكَ وَعَمَّا هُوَ ؟ قَالَ : فَظَنَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى وَجْهِ الرَّجُلِ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ : الْجَوْعُ .
فَخَرَجَ الرَّجُلُ يَعْدُو - أَوْ شَبِيهًا بِالْعِدْوِ - حَتَّى أَتَى بَيْتَهُ فَمَالَتَمَسَ فِيهِ الطَّعَامَ فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا ، فَخَرَجَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَجْرَ نَفْسَهُ بِكُلِّ دَلْوٍ يَنْزَعُهَا تَمْرَةً حَتَّى جَمَعَ حَفْنَةً أَوْ كَفًّا مِنْ تَمْرٍ ، ثُمَّ رَجَعَ بِالتَّمْرِ حَتَّى وَجَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي مَجْلِسٍ لَمْ يَرِمْ عِنْمَةَ الْجَهْنِيِّ : رُوزِي پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون آمد و در راه، مردی از انصار به آن حضرت برخورد و عرض کرد: پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، حالت ناراحت کننده ای در چهره شما می بینم، علتش چیست؟ عنمه می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله لختی به صورت آن مرد نگاه کرد و سپس فرمود: گرسنگی.

آن مرد دوان دوان یا با حالتی شبیه دویدن به منزل خود رفت و در جستجوی غذایی برآمد، اما چیزی نیافت. پس نزد بنی قریظه رفت و به کارگری پرداخت و قرار گذاشت در قبال هر دلو آبی که از چاه می کشد یک دانه خرما بگیرد. او از این طریق یک مشت یا یک کف دست خرما جمع کرد و آن گاه با خرماها برگشت و دید پیامبر صلی الله علیه و آله از همان جایی که نشسته بود، تکان نخورده است. خرماها را در برابر پیامبر گذاشت. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: این خرماها را از کجا آوردی؟ مرد انصاری ماجرا را برای حضرت بازگو

کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: من گمان می کنم که تو، خدا و رسول او را دوست داری؟ عرض کرد: آری، سوگند به آن که تو را به حق برانگیخت، تو را از خودم و فرزندانم و عیالم و داراییم بیشتر دوست دارم. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پس در این صورت برای فقر، تمرین شکیبایی کن و برای بلا- پوششی فراهم آر؛ زیرا سوگند به آن که مرا به حق برانگیخت فقر و بلا به سوی کسی که دوستدار من است شتابنده تر می آید تا فرود آمدن آب از فراز کوه به پایین آن.

رام بالمکان : أقام وثبت ، ولم يزل فيه . (المنجد : ۲۹۰) .

حدیث ۱۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيَعِدَّ لِلْبَلَاءِ جَلْبَابًا

امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد، پس بالاپوشی برای بلا آماده کند.

غرر الحکم : ۹۰۳۷ .

حدیث ۱۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَوَلَّانا فَلْيَلْبَسِ لِلْمِحْنِ إِهَابًا

امام علی علیه السلام: هر که ولایت ما را پذیرفت، باید که برای رنج و گرفتاریها لباسی پوستی در پوشد.

غرر الحکم : ۹۰۳۸ .

حدیث ۱۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

امام علی علیه السلام: هنگامی که آیه «هان، با یاد خداست که دلها آرام می گیرد» نازل شد،

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: این درباره کسی است که خدا و رسول او را دوست بدارد و اهل بیت مرا صادقانه و نه به

دروغ دوست بدارد و مؤمنان را در پیش رو و پشت سر آنان دوست بدارد. هان، با یاد خداست که هم دیگر را دوست می دارند.

الرعد : ۲۸ .

حدیث ۱۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُعْتَوْنَا فِي الطَّلَبِ وَالشَّفَاعَةِ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا قَدَّمْتُمْ . . . لَنَا شَفَاعَةٌ وَلِأَهْلِ مَوَدَّتِنَا شَفَاعَةٌ ، فَتَنَافَسُوا فِي لِقَائِنَا عَلَى الْحَوْضِ ، فَإِنَّا

نَدُوذُ عَنْهُ أَعْدَاءُنَا وَنَسَقَى مِنْهُ أَحِبَّاءُنَا وَأَوْلِيَاءُنَا

امام علی علیه السلام: با کارهایی که می کنید ما را مانع از آن نشوید که در روز قیامت برایتان خواهش و شفاعت کنیم... ما حق

شفاعت داریم و دوستداران ما نیز حق شفاعت دارند. پس برای دیدار ما در کنار حوض کوثر با یکدیگر رقابت کنید؛ زیرا ما

دشمنان خود را از حوض دور می کنیم و دوستان و علاقه مندان خود را از آن آب می دهیم.

الخصال : ۶۱۴ و ۶۲۴ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَخَذَ بِيَدِ حَسَنِ وَحُسَيْنٍ فَقَالَ : مَنْ أَحَبَّنِي وَأَحَبَّ هَذَيْنِ وَأَبَاهُمَا وَأُمَّهُمَا كَانَ مَعِي فِي دَرَجَتِي يَوْمَ

الْقِيَامَةِ

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله دست حسن و حسین را گرفت و فرمود: هر که مرا و این دو و پدر و مادر این

دو را دوست داشته باشد، روز قیامت در کنار هم درجه من خواهد بود.

سنن الترمذی: ۵ / ۶۴۱ / ۳۷۷۳۳، مسند ابن حنبل: ۱ / ۱۶۸ / ۵۷۶، فضائل الصحابه لابن حنبل: ۲ / ۶۹۴ / ۱۱۸۵، تاریخ بغداد: ۱۳/۲۸۷، المناقب للخوارزمی: ۱۳۸/۱۵۶، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسن علیه السلام»: ۵۲ / ۹۵ و ۹۶، أمالی الصدوق: ۱۹۰ / ۱۱، بشاره المصطفی: ۳۲، و ذکره أيضًا فی: ۵۲ کلها عن علی بن جعفر عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام، وراجع إحقاق الحق: ۱۷۴ / ۹.

حدیث ۱۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: أَنَا وَفَاطِمَةُ وَحَسَنٌ وَحُسَيْنٌ مُجْتَمِعُونَ وَمَنْ أَحَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، نَأْكُلُ وَنَشْرَبُ حَتَّى يُفَرَّقَ بَيْنَ الْعِبَادِ. فَبَلَغَ ذَلِكَ رَجُلًا مِنْ النَّاسِ، فَسَأَلَ عَنْهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: كَيْفَ بِالْعَرَضِ وَالْحِسَابِ؟ فَقُلْتُ لَهُ: كَيْفَ كَانَ لِصَاحِبِ يَاسِينَ بِذَلِكَ حِينَ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ سَاعَتِهِ؟

امام علی علیه السلام: از قول پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من و فاطمه و حسن و حسین و دوستان ما در روز قیامت، گرد هم می آیم و می خوریم و می آشامیم، تا زمانی که حساب رسیندگان تمام شود. این خبر به گوش یکی از مردم رسید و درباره آن سؤال کرد و من خبر را برای او گفتم. او گفت: پس عرضه اعمال و حساب رسی چه می شود؟ من به او گفتم: این امر برای صاحب یاسین چگونه بود، حال آن که در دم به بهشت می رفت؟

المعجم الکبیر: ۳ / ۴۱ / ۲۶۲۳ عن عمر بن علی، وراجع تهذیب تاریخ دمشق: ۴ / ۲۱۳.

حدیث ۱۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَنَا بِلسَانِهِ وَقَاتَلَ مَعَنَا أَعْدَاءَنَا بِيَدِهِ فَهُوَ مَعَنَا فِي الْجَنَّةِ فِي دَرَجَتِنَا. وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَنَا بِلسَانِهِ وَلَمْ يُقَاتِلْ مَعَنَا أَعْدَاءَنَا فَهُوَ أَسْفَلُ مِنْ ذَلِكَ بِدَرَجَتَيْنِ، وَمَنْ أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَلَمْ يُعِنَّا بِلسَانِهِ وَلَا بِيَدِهِ فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ

امام علی علیه السلام: هر که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند و در کنار ما عملاً با دشمنانمان بجنگد، در بهشت با ما همدرجه خواهد بود و هر که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند، ولی در کنار ما با دشمنانمان نجنگد، دو درجه پایین تر از آن قرار خواهد گرفت و هر که در دل ما را دوست بدارد، اما با زبان و دست خود یاریمان نرساند، او نیز در بهشت خواهد بود.

الخصال: ۶۲۹ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، جامع الأخبار: ۴۹۶ / ۱۳۷۷، و ذکره أيضًا فی: ۵۰۶ / ۱۴۰۰، أمالی المفید: ۳۳ / ۸ عن عمرو بن أبي المقدم عن أبيه عن الإمام الحسن بن عليّ عليهما السلام، غرر الحكم: ۸۱۴۶ و ۸۱۴۷ و ۸۱۷۳، تحف العقول: ۱۱۸.

حدیث ۱۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لِلْحَارِثِ الْأَعْوَرِ -: لَيُنْفَعَنَّكَ حُبُّنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ نُزُولِ مَلِكِ الْمَوْتِ، وَعِنْدَ مَسْأَلَتِكَ فِي قَبْرِكَ، وَعِنْدَ مَوْفِقِكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ - امام علی علیه السلام - به حارث اعور - : علاقه و محبت به ما بی گمان در سه جا، تو را سود خواهد بخشید: هنگام فرود آمدن

فرشته مرگ، هنگام سؤال قبر و آن گاه که در پیشگاه خداوند بایستی.

أعلام الدین : ۴۶۱ عن جابر الجعفی عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۱۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَظَمَ إِحْسَانُهُ وَرَجَحَ مِيزَانُهُ ، وَقَبِلَ عَمَلُهُ وَغُفِرَ زَلَلُهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَنَا لَا يَنْفَعُهُ إِسْلَامُهُ

امام علی علیه السلام : هر که ما اهل بیت را دوست بدارد، نیکوکاری او زیاد شود و در ترازوی اعمالش، کفه حسناتش سنگین تر شود و عملش پذیرفته (درگاه حق) گردد و لغزشهایش بخشوده شود و کسی که ما را دشمن بدارد، اسلامش او را سودی نبخشد. مشارق أنوار الیقین : ۵۱ عن أبی سعید الخدری .

حدیث ۱۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشَدُّ الْعَمَى مَنْ عَمِيَ عَنِ فَضْلِنَا وَنَاصِيَةِ بِنَا الْعِدَاوَةِ بِلَا ذَنْبٍ سَبَقَ إِلَيْهِ مِنَّا ، إِلَّا أَنَا دَعَوْنَا إِلَى الْحَقِّ ، وَدَعَاهُ مَنْ سِوَانَا إِلَى الْفِتْنَةِ وَالْدُّنْيَا ، فَأَتَاهُمَا وَنَصَبَ الْبِرَاءَةَ مِنَّا وَالْعِدَاوَةَ لَنَا

امام علی علیه السلام: بدترین کوری، کوری کسی است که از دیدن برتری ما کور باشد و بی آن که از ما نسبت به او خطایی سر زده باشد، در برابرمان به دشمنی برخیزد، جز این که [تنها گناه ما این است که] ما او را به سوی حق فرا خوانده ایم و دیگران وی را به سوی فتنه و دنیا و او فتنه و دنیا را برگزید و پرچم بیزاری و دشمنی در برابر ما برافراشت. الخصال : ۶۳۳ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، غرر الحکم : ۳۲۹۶ وفيه «أشد الناس عمی من عمی عن حبنا وفضلنا . . .» .

حدیث ۱۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ عَبْدٍ إِلَّا وَعَلَيْهِ أَرْبَعُونَ جُنَّةً

امام علی علیه السلام: هیچ بنده ای نیست، مگر این که برای او چهل پرده کشیده شده است، تا این که چهل گناه کبیره مرتکب شود. و چون چهل کبیره مرتکب شود، پرده ها از او برداشته شود. پس خداوند به آن [فرشته]ها وحی فرماید که بنده ام را با بالهای خود بپوشانید و فرشتگان با بالهایشان او را بپوشانند. سپس هیچ کار زشتی نباشد، مگر این که آن را انجام دهد، تا جایی که به واسطه کردار زشت خود بر مردم فخر فروشد. آن گاه فرشتگان گویند: پروردگارا، این بنده تو هر کار زشتی را مرتکب می شود و ما از آن چه او می کند، خجالت می کشیم. پس خداوند عز و جل به آنها وحی فرماید که بالهای خود را از روی او بردارید و چون کارش بدین جا کشد، دشمنی با ما اهل بیت را در پیش گیرد و در این هنگام است که پرده او در آسمان و زمین دریده شود و فرشتگان گویند: پروردگارا! این بنده تو بی پرده شده است. خداوند عز و جل به آنان وحی فرماید که: اگر خدا به او نیازی (و توجهی) داشت به شما دستور نمی داد که بالهای خود را از او بردارید.

الجُنَّةُ - بالضم - : السُّتْرَةُ ، والجمع : جُنن - بضم الجیم وفتح النون - . (لسان العرب : ۱۳ / ۹۴) .

حدیث ۱۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لُمُبْغِضِنَا أَفْوَاجٌ مِّنْ سَخَطِ اللَّهِ

امام علی علیه السلام: برای کینه توزان ما فوجهایی از خشم و ناخشنودی خداست.

تحف العقول : ۱۱۶ ، الخصال : ۶۲۷ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، غرر الحكم : ۷۳۴۲ نحوه .

حدیث ۱۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ ، لَأَذُودُنَّ بِيَدَيَّ هَاتَيْنِ الْقَصِيرَتَيْنِ عَنْ حَوْضِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَعْدَاءُنَا ، وَلَا أُورِدُنَّهُ أَجْبَاءُنَا

امام علی علیه السلام: به خدا قسم که من با همین دو دست کوتاه خود، دشمنانمان را از رسیدن به حوض (کوثر) رسول خدا صلی الله علیه و آله دور می کنم و دوستانمان را به کنار آن می آورم.
بشارة المصطفى : ۹۵ عن أبي الأسود الدؤلي ، كشف الغمّة : ۱۵ / ۲ .

حدیث ۱۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعِيَ عِترتي عَلَى الْحَوْضِ ، وَإِنَّا لَنَذُودُ عَنْهُ أَعْدَاءُنَا وَنَسْقِي مِنْهُ أَوْلِيَاءُنَا ، فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرِبَهُ لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهَا أَبَدًا

امام علی علیه السلام: من با رسول خدا صلوات الله علیه و عترم در کنار حوض [کوثر]

هستیم ، وما دشمنان خود را از آن دور می کنیم و دوستانمان را از آن آب

می دهیم ، هر که شربتی آب از آن بنوشد، دیگر هرگز تشنه نمی شود.

غرر الحكم : ۳۷۶۳ ، وراجع تفسیر فرات الکوفی : ۴۹۹ / ۳۶۷ .

حدیث ۱۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ وَيَدِهِ فَهُوَ مَعَ عَدُوِّنَا فِي النَّارِ . وَمَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَأَعَانَ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَمَنْ أَبْغَضَنَا بِقَلْبِهِ وَلَمْ يُعِنْ عَلَيْنَا بِلِسَانِهِ وَلَا يَدَيْهِ فَهُوَ فِي النَّارِ

امام علی علیه السلام: هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد و با زبان و دستش علیه ما یاری رساند، او به همراه دشمن ما در آتش باشد و هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد و با زبانش بر ضد ما یاری رساند، او نیز در آتش باشد؛ و هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد، ولی با دست و زبانش علیه ما کاری نکند، او هم جایش در آتش است.

الخصال : ۶۲۹ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، وراجع تحف العقول : ۱۱۹ ، شرح الأخبار : ۱ / ۱۶۵ / ۱۲۰ ، و : ۳ / ۱۲۱ ، جامع الأخبار : ۴۹۶ / ۱۳۷۷ ، و : ۵۰۶ / ۱۴۰۰ .

حدیث ۱۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَيْنَمَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَخَذَ بِيَدِي ، وَنَحْنُ نَمْشِي فِي بَعْضِ سِكَكِ الْمَدِينَةِ ، إِذْ أَتَيْتَنَا عَلَى حَدِيقَةٍ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَحْسَنَ نَهْجَ مِنْ حَدِيقَةٍ ! قَالَ : لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا . ثُمَّ مَرَرْنَا بِأُخْرَى فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَحْسَنَ نَهْجَ مِنْ حَدِيقَةٍ ! قَالَ : لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا . حَتَّى مَرَرْنَا بِسَبْعِ حَدَائِقَ ، كُلُّ ذَلِكَ أَقُولُ : مَا أَحْسَنَهَا ! وَيَقُولُ : لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا . فَلَمَّا خَلَا لَهُ الطَّرِيقُ اعْتَنَفَنِي ، ثُمَّ أَجْهَشَ بَاكِيًا . [قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا يُبْكِيكَ ؟ قَالَ : ضَمَّغَائِنُ فِي صُدُورِ أَقْوَامٍ لَا يُبَدُونَهَا لَكَ إِلَّا مِنْ بَعْدِي] . قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِي ؟ قَالَ : فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِكَ

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله دستم را گرفته بود و با هم در یکی از کوچه های مدینه راه می رفتیم، تا این که به باغی رسیدیم. من گفتم: ای رسول خدا، چه باغ زیبایی! فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست. سپس از باغ دیگری گذشتیم و من دوباره عرض کردم: ای رسول خدا، عجب باغ زیبایی! فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست. ما از هفت باغ گذشتیم و هر بار من می گفتم: عجب باغ زیبایی! و پیامبر می فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست.

چون رسول خدا به جای خلوتی رسید، مرا در آغوش گرفت و ناگهان گریست. [من عرض کردم: ای رسول خدا، چرا گریه می کنی؟ فرمود: به خاطر کینه های نهفته در دل های گروهی از مردم که پس از من، آنها را نسبت به تو آشکار خواهند کرد]. عرض کردم: ای رسول خدا، آیا دینم سالم خواهد ماند؟ فرمود: دینت سالم خواهد ماند.

مسند أبی یعلی : ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۱ ، وراجع تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۹۸ ، المناقب للخوارزمی : ۶۵ / ۳۵ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام» : ۲ / ۳۲۱ / ۸۲۷ - ۸۳۱ ، الايضاح : ۴۵۴ ، فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۵۲ / ۱۱۰۹ .

حدیث ۱۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَارَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَعَمِلْنَا لَهُ حَرِيرَةً ، وَأَهَدَتْ لَنَا أُمَّ أَيْمَنَ قَعْبًا مِنْ لَبَنٍ وَزُبْدًا وَصَحْفَةً مِنْ تَمْرٍ ، فَأَكَلْنَا النَّبِيَّ وَأَكَلْنَا مَعَهُ ، ثُمَّ وَضَّأَتْ رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَامَ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ فَدَعَا اللَّهَ مَا شَاءَ . ثُمَّ أَكَبَّ عَلَى الْأَرْضِ بِجَمُوعِ غَزِيرَةٍ مِثْلِ الْمَطَرِ ، فَهَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ نَسْأَلَهُ ، فَوَثَبَ الْحُسَيْنُ فَقَالَ : يَا أَبَتِي ، رَأَيْتَكَ تَصْنَعُ مَا لَمْ أَرَكْ تَصْنَعُ مِثْلَهُ ! فَقَالَ : يَا بَنِيَّ ، إِنِّي سُرِرْتُ بِكُمْ الْيَوْمَ سُورًا لَمْ أُسَرَّ بِكُمْ مِثْلَهُ ، وَإِنَّ حَبِيبِي جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي أَنَّكُمْ قَتَلْتُمْ ، وَأَنْ مَصَارِعَكُمْ شَتَّى ، فَدَعَوْتُ اللَّهَ لَكُمْ وَأَحْزَنْتَنِي ذَلِكَ . فَقَالَ الْحُسَيْنُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَمَنْ يَزُورُنَا عَلَى تَشْتِئِنَا ، وَيَتَعَاهِدُ قُبُورَنَا ؟ قَالَ : طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُرِيدُونَ بَرِي وَصِلَتِي ، فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَهِدَتْهَا بِالْمَوْقِفِ ، وَأَخَذَتْ بِأَعْضَادِهَا فَأَنْجَيْتَهَا وَاللَّهِ مِنْ أَهْوَالِهِ وَشَدَائِدِهِ

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به دیدن ما آمد. برای آن حضرت حریره ای تهیه کردیم و ام ایمن قدحی شیر و کره و طبقی خرما آورد. پیامبر شروع به خوردن کرد و ما نیز با آن حضرت خوردیم. سپس رسول خدا را وضو دادم و آن حضرت برخاست و رو به قبله ایستاد و مقداری دعا کرد. سپس چشمانش را به زمین دوخت و مانند باران اشک ریخت. ما جرأت نکردیم علت را از رسول خدا صلی الله علیه و آله جویا شویم. حسین از جا پرید و عرض کرد: پدرجان، عملی از شما دیدم که قبلاً ندیده بودم چنان کاری انجام دهید! پیامبر فرمود: فرزند عزیزم، من امروز از ملاقات شما چنان شاد و خوشحال شدم که سابقه نداشته است و دوستم جبرئیل نزد من آمد و به من خبر داد که شماها کشته خواهید شد و هر کدامتان در جایی دفن خواهید شد. لذا من برای شما دعا کردم و این خبر باعث غم و اندوه من گشت. حسین عرض کرد: ای رسول خدا، با این پراکندگی، چه کسی به

زیارت ما خواهد آمد و چه کسی از قبرهای ما مواظبت خواهد نمود؟ پیامبر فرمود: گروهی از ائمتّم که خواهان نیکی و ارتباط با من هستند. پس، چون روز قیامت شود، من این عده را در موقف می بینم و بازوانشان را می گیرم و به خدا قسم، آنان را از هول و هراسها و سختیهای موقف نجات می دهم.

مقتل الحسین للخوازمی: ۲ / ۱۶۶ ، بشاره المصطفی: ۱۹۵ نحوه ، کلاهما عن محمد بن الحسین عن جدّه الإمام زین العابدین عن الإمام الحسین بن علی علیهم السلام ، إعلام الوری: ۴۴ .

حدیث ۱۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

... حَتَّى إِذَا قَبَضَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجَعَ قَوْمٌ عَلَى الْأَعْقَابِ ، وَغَالَتْهُمْ السُّبُلُ ، وَاتَّكَلُوا عَلَى الْوَلَائِحِ ، وَوَصَلُوا غَيْرَ الرَّحِمِ ، وَهَجَرُوا السَّبَبَ الَّذِي أُمِرُوا بِمَوَدَّتِهِ ، وَنَقَلُوا الْبِنَاءَ عَنِ رِصِّ أُسَاسِهِ ، فَبَنَوْهُ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ . مَعَادِنُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَأَبْوَابُ كُلِّ ضَارِبٍ فِي عَمْرَةٍ

امام علی علیه السلام: تا این که چون خداوند جان رسول خود را گرفت قومی به عقب برگشتند و در راههای گوناگون هلاکتبار قدم نهادند و بر اندیشه های نادرست خویش تکیه کردند و با غیر خویشاوند [پیامبر] پیوند برقرار کردند و از وسیله ای که به دوستی آن مأمور شده بودند (یعنی اهل بیت) دور گشتند و بنا [ی دین و امامت] را از روی بنیاد استوارش حرکت دادند و آن را در غیر جایش بنا کردند. اینان معدن هر خطایی بودند و دروازه هایی گشوده به روی هر کسی که خواهان گام نهادن در باطل و گمراهی بود.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۰ .

حدیث ۱۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي خُطْبَةٍ لَهُ يَذْكُرُ فِيهَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : بِهِمْ عَادَ الْحَقُّ إِلَى نِصَابِهِ ، وَإِنزَاحَ الْبَاطِلِ عَنِ مَقَامِهِ

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که طی آن از آل محمد صلی الله علیه و آله یاد می کند - : به واسطه (پایمردی) ایشان حق به محلّ خود بازگشت و باطل از جایگاهش رانده شد.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۳۹ .

حدیث ۱۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : « وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي

الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ » - : هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ ، يَبْعَثُ اللَّهُ مَهْدِيَّهُمْ بَعْدَ جِهْدِهِمْ ، فَيَعِزُّهُمْ وَيُذِلُّ عَدُوَّهُمْ

امام علی علیه السلام - درباره آیه «و می خواهیم بر کسانی که در زمین فرودست نگه داشته

شده اند منتّ نهیم و آنان را پیشوایان گردانیم و وارثان قرارشان

دهیم» - : آنان (مستضعفان) آل محمد هستند. خداوند، پس از آن که رنجها و سختیها کشیدند، مهدی آنان را می فرستد و ایشان را عزّت می بخشد و دشمنشان را، ذلیل و خوار می گرداند.

الغیبة للطوسی : ۱۸۴ / ۱۴۳ عن محمد بن الحسین بن علی عن ابيه عن جدّه .

حدیث ۱۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَيَجِيءُ لِكَ يَا طَالِقَانَ ، فَإِنَّ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِهَا كُنُوزًا لَيْسَتْ مِنْ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ ، وَلَكِنْ بِهَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ عَرَفُوا اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ ، وَهُمْ أَنْصَارُ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ

امام علی علیه السلام: زهی بر تو ای طالقان؛ خدای عز و جل در آن جا گنجهایی دارد که از زر و سیم نیستند، بلکه در آن، مردان مؤمنی هستند که خداوند را چنان که باید، شناخته اند. اینان، یاران مهدی علیه السلام در آخر الزمان می باشند.

الفتوح : ۲/۳۲۰ ، کفایه الطالب : ۴۹۱ کلاهما عن ابن أعثم الكوفی ، ینابیع المودّة : ۳ / ۲۹۸ / ۱۲ نحوه .

حدیث ۱۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُنْتَظَرُ لِأَمْرِنَا كَالْمُنْشَطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

امام علی علیه السلام: آن که منتظر امر ما (دولت و حکومت اهل بیت) باشد همچون کسی است که در راه خدا، به خون خود درغلند.

الخصال : ۶۲۵ / ۱۰ ، کمال الدین : ۶ / ۶۴۵ کلاهما عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۵ .

حدیث ۱۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِينَا ، قُولُوا : إِنَّا عِبِيدُ رَبِّبُونَ ، وَقُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ

امام علی علیه السلام: از تندروی درباره ما بپرهیزید. ما را بنده و دست پرورده خداوند بدانید و آن گاه هرچه خواستید در فضیلت ما بگویید.

الخصال : ۶۱۴ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، غرر الحكم : ۲۷۴۰ وفيه «واعقدوا في فضلنا» ، تحف العقول : ۱۰۴ ، نوادر الأخبار : ۱۳۷ .

حدیث ۱۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّهُمَّ إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْعُلَاةِ كِبْرَاءَةَ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ مِنَ النَّصَارَى ، اللَّهُمَّ اخذْلُهُمْ أَبَدًا وَلَا تَنْصُرْ مِنْهُمْ أَحَدًا

امام علی علیه السلام: بار خدایا، من از غالیان بیزارم، همان گونه که عیسی بن مریم از نصارا بیزار بود؛ بار خدایا! برای همیشه آنان را تنها و بی یاور گذار و احدی از ایشان را یاری نرسان.

أمالی الطوسی : ۶۵۰ / ۱۳۵۰ عن الأصبغ بن نباتة ، المناقب لابن شهر آشوب : ۱ / ۲۶۳ .

حدیث ۱۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَجَاوِزُوا بَنَاتِ الْعُبُودِيَّةِ ، ثُمَّ قُولُوا مَا شِئْتُمْ وَلَنْ تَبْلُغُوا ، وَإِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ كَعُلُوِّ النَّصَارَى ، فَإِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغَالِيْنَ

امام علی علیه السلام: ما را از مرز بندگی فراتر نبرید، آن گاه هر چه خواستید [در فضیلت ما] بگویید که باز هم کم گفته اید [و حق مطلب را ادا نکرده اید]، مبادا همچون نصارا غلو کنید که من از غلوکنندگان بیزارم.

الاحتجاج : ۲ / ۴۵۳ / ۳۱۴ عن الإمام العسکری عن الإمام الرضا علیهما السلام ، التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام : ۲۴ / ۵۰ .

حدیث ۱۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَهْلِكُ فِينَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَرِيقَانِ : مُحِبُّ مَطْرٍ ، وَبَاهِتٌ مُفْتَرٍ

امام علی علیه السلام: دو گروه درباره ما اهل بیت تباہ می شوند: دوستداری که در مدح و ستایش ما زیاده روی کند و دشمنی که به ما تهمت و افترا بزند.

السنة لابن أبي عاصم : ۴۷۰ / ۱۰۰۵ عن النزال بن بسرة .

حدیث ۱۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ : مُفْرَطٌ غَالٍ ، وَمُبْغِضٌ قَالٍ

امام علی علیه السلام: دو کس درباره من تباہ می شوند: یکی [دوست] افراطی غالی مذهب و دیگری دشمن کینه توز.

فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۵۷۱ / ۹۶۴ عن أبي مریم ، وراجع نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۷ ، خصائص الأئمة علیهم السلام : ۱۲۴ ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ۲۰ / ۲۲۰ .

حدیث ۱۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي خُطْبَتِهِ - : سَيَهْلِكُ فِي صِنْفَيْنِ : مُحِبُّ مَفْرُطٍ يَزْدَهَبُ بِه الْحُبُّ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ ، وَمُبْغِضٌ مُفْرَطٌ يَزْدَهَبُ بِه الْبُغْضُ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ ، وَخَيْرُ النَّاسِ فِي حَالِ التَّمَطِّ الْأَوْسَطِ فَالزَّمُوهُ

امام علی علیه السلام: در یکی از خطبه هایش :- به زودی دو گروه درباره من تباہ شوند: یکی دوستدار افراطی که دوستی و محبتش [نسبت به من] او را از راه حق دور سازد و دیگری دشمن افراطی که دشمنیش (با من) او را به ناحق کشاند. بهترین حالت را نسبت به من مردمی دارند که راه میانه را برگزینند، با اینان همراهی کنید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۷ .

حدیث ۱۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَيَكُ مَثَلٌ مِنْ عَيْسَى ، أَبْغَضْتَهُ الْيَهُودُ حَتَّى بَهَتُوا أُمَّهُ ، وَأَحْبَبْتَهُ النَّصَارَى حَتَّى أَنْزَلُوهُ بِالْمَنْزِلَةِ الَّتِي لَيْسَ بِهِ . ثُمَّ قَالَ : يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ : مُحِبُّ مُفْرَطٍ يُقَرِّطُنِي بِمَا لَيْسَ فِيَّ ، وَمُبْغِضٌ يَحْمِلُهُ شَنَّانِي عَلَى أَنْ يَبْهَتَنِي

ربیعہ بن ناجذ از امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: تو در یک مورد حکایت عیسی را خواهی داشت: یهود تا بدانجا با او دشمنی ورزیدند که به مادرش

تهمت زدند و نصارا چندان دوستش داشتند که او را به مقامی که سزاوارش نبود، رساندند. حضرت علی علیه السلام سپس فرمود: درباره من دو کس تباه و نابود می شوند: دوستدار افراطی که از من ستایشهای بی جا کند و دشمنی که عداوتش با من، او را وادارد که به من بهتان زند.

مسند ابن حنبل: ۱ / ۳۳۶ / ۱۳۷۶ ، مسند أبی یعلی: ۱ / ۲۷۴ / ۵۳۰ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام»: ۲ / ۲۳۷ / ۷۴۲ ، أمالی الطوسی: ۲۵۶ / ۴۶۲ کلها عن ربیعہ بن ناجذ ، الصواعق المحرقة: ۱۲۳ نقلاً عن البزار وأبی یعلی والحاکم ، وراجع عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۶۳ / ۲۶۳ ، المناقب لابن شهر آشوب: ۲ / ۲۶۰ .

حدیث ۱۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصْفِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ -: أَدْرَكَ عِلْمَ الْأَوَّلِ وَعِلْمَ الْآخِرِ ، بَحْرٌ لَا يُدْرِكُ قَعْرَهُ ، وَهُوَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

امام علی علیه السلام - در وصف سلمان فارسی -: به دانش اول و آخر رسیده است؛ دریایی است که ژرفایش ناپیداست. او از ما خاندان است.

تهذیب تاریخ دمشق: ۶ / ۲۰۱ عن أبی البختری ، ونحوه فی أمالی الصدوق: ۲۰۹ / ۸ عن المسیب بن نجیة ، الاختصاص: ۱۱ ، رجال الکشی: ۱ / ۵۲ / ۲۵ کلاهما عن زرارة عن الإمام الصادق علیه السلام ، الطرائف: ۱۱۹ / ۱۸۳ عن ربیعہ السعدی عن رسول الله صلی الله علیه و آله ، الدرجات الرفیعة: ۲۰۹ عن أبی البختری .

حدیث ۱۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا سُمِّيَتْ الدُّنْيَا دُنْيَا ؛ لِإِنَّهَا أَدْنَى

امام علی علیه السلام : دنیا را دنیا نامیده اند ، چون فرومایه تر از هر چیزی است.

قال العلامة المجلسی قدس سره : أى أقرب بحسب المكان أو بحسب الزمان ، أو أخس وأرذل (بحار الأنوار: ج ۵۷ ص ۳۵۶) .

حدیث ۱۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ لَا يُسَلَّمُ مِنْهَا إِلَّا فِيهَا

امام علی علیه السلام : هان! دنیا سرایی است که از آن ، به سلامت نتوان رست مگر [به زهد] در آن، و با هر آنچه برای دنیا باشد ، نجات نمی توان یافت . مردم از بهر آزمایش ، گرفتار دنیا شده اند . پس آنچه را از دنیا برای دنیا بگیرند ، از کفشان بیرون می رود و برای آن حسابرسی خواهند شد، و آنچه را از دنیا برای غیر آن (آخرت) بگیرند ، به آن خواهند رسید و با آن خواهند

زیست.

فی شرح ابن ابی الحدید: «تقدیر الکلام أن الدنیا دار لا یسلم من عقاب ذنوبها إلا فیها، وهذا حق...»، لکن یدو أن فی الکلام سقط والأصل کان: «إن الدنیا دار لا یسلم منها إلا بالزهد فیها» كما فی «عیون الحکم والمواعظ ص ۱۰۷»، و یؤید هذا النظر ما فی بعض نسخ نهج البلاغه حیث أضيفت کلمة «الزهد» بعد «إلا فیها» بین القوسین .

حدیث ۱۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: دارٌ بالبلاءِ محفوفةٌ وبالغدرِ معروفةٌ، لا تدومُ أحوالُها، ولا یسلمُ نزالُها، أحوالٌ مُختلفةٌ، وتاراتٌ

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : سرایی است که به رنج و بلا اندر است و به بی وفایی و عهدشکنی شهره. حالاتش نمی پاید و ساکنانش را ایمنی نیست. احوالش دیگرگون است و هر دم به رنگی در می آید. زندگی در آن، نکوهیده است و آسودگی در آن، نایب؛ بلکه مردم آن در دنیا هدف هایی نشانه رفته اند، و دنیا، تیرهایش را به سوی آن ها پرتاب می کند، و با خدنگ های مرگ،

نابودشان می گرداند.

التارةُ: الحین والمرّة، والجمع تارات (القاموس المحيط: ج ۱ ص ۳۸۱ «تور»).

حدیث ۱۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إعلم أن الدنیا دارٌ بلیةٌ، لم یفرغ صاحبها فیها قط ساعةً إلا كانت فرغته علیهِ حسرةً یومَ القیامةِ .

امام علی علیه السلام: بدان که دنیا، بلاخانه ای است که صاحبش هرگز دمی در آن نیاسود، مگر این که آن آسودگی اش در روز قیامت، مایه افسوس او شد.

نهج البلاغه: الكتاب ۵۹، عوالی اللالی: ج ۱ ص ۲۹۶ ح ۲۰۱ و فی «الدنیا دار بلیة» فقط، بحار الأنوار: ج ۳۳ ص ۵۱۱ ح ۷۰۸.

حدیث ۱۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: هی دارٌ عقوبهٌ وزوالٍ، وفناءٍ وبلاءٍ، نُورها ظلمةٌ، وعیشها کدرٌ، وعیشها فقیرٌ، وصحیحها سقیمٌ، وعزیزها ذلیلٌ، فکلُّ منعمٍ برغدها امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : دنیا، سرای کینفر و زوال، و نابودی و بلاست. روشنایی آن، تاریکی است و عیش آن، مکدر. توانگرش نادر، تن درستش ناخوش و عزیزش خوار. هر برخوردار از نعمت های آن، شوربخت است و هر سرمست از زر و زیورهای آن، فریفته. آن گاه که پرده کنار برود، پشیمانی بالا می گیرد و آغاز [کار]، ستایش یا نکوهش می شود.

فی المصدر: «فکلُّ نعم یرغدها»، والتصویب من بحار الأنوار. ورغدة العیش: إتسع ولان فهو رغد (المصباح المنیر: ص ۲۳۱ «رغد»)

حدیث ۱۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُ... أَنَّ الدُّنْيَا لَمْ تَكُنْ لِيَسْتَقِرَّ إِلَّا عَلَى مَا جَعَلَهَا اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ النِّعْمَاءِ وَالْإِبْتِلَاءِ وَالْجَزَاءِ فِي الْمَعَادِ، أَوْ مَا شَاءَ مِمَّا لَا تَعْلَمُ.

امام علی علیه السلام :- در سفارش به فرزندش امام حسن علیه السلام :- بدان . . . بدرستی که دنیا ، جز بر آن روال که خداوند قرارش داده است بر برخورداری و گرفتاری (یا: آزمایش) و سزادهی در معاد، و یا آنچه که او خواسته است و تو نمی دانی ، قرار نمی گیرد.

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ص ۷۲ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲۰ ح ۲ .

حدیث ۱۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ مِجَنٍّ وَمَحَلُّ فِتْنٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای محنت ها و جایگاه فتنه هاست.
غرر الحکم : ح ۳۶۷۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۴ .

حدیث ۱۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ظَفِرَ بِالدُّنْيَا نَصِبَ

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا دست یافت ، رنج بُرد و هر که از دستش داد ، به مشقت افتاد.
نَصِبَ الرَّجُلُ : أَعْيَا وَتَعَبَ (لسان العرب : ج ۱ ص ۷۵۸ «نصب»).

حدیث ۱۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُصَاحِبُ الدُّنْيَا هَدَفُ النَّوَابِ وَالْغَيْرِ

امام علی علیه السلام : دنیا ، دار آماج بلاها و پیشامدهاست.
أى تَغْيِيرِ الْحَالِ وَانْتِقَالِهَا عَنِ الصَّلَاحِ إِلَى الْفَسَادِ . وَالْغَيْرِ : الْأَسْمُ ؛ مِنْ قَوْلِكَ : غَيَّرْتَ الشَّيْءَ فَتَغْيِيرُ (النَّهَائِيَّةُ : ج ۳ ص ۴۰۱ «غیر»).

حدیث ۱۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَهْلُ الدُّنْيَا عَرَضُ النَّوَابِ ، وَدَرِيَّةٌ

امام علی علیه السلام : مردم دنیا، آماج بلاهیند، و هدف مصیبت ها، و تاراج رنج ها و صدمات.
الدَّرِيَّةُ : مَا يُتَعَلَّمُ عَلَيْهِ الطَّعَنُ (القاموس المحيط : ج ۴ ص ۳۲۷ «دری»).

حدیث ۱۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا مَلِيئَةٌ بِالْمَصَائِبِ ، طَارِقَةٌ بِالْفَجَائِعِ وَالنَّوَابِ .

امام علی علیه السلام: دنیا، مالا مال از مصیبت هاست و با فاجعه‌ها و رویدادهای تلخ، فرا می‌رسد.
غرر الحکم: ح ۱۷۲۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۲ ح ۱۳۵۱ و لیس فیہ «طارقه بالفجائع».

حدیث ۱۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا مَصَائِبٌ مُفَجِّعَةٌ ، وَمَنَايَا مُوجِعَةٌ ، وَعَبْرٌ مُقَطَّعَةٌ .

امام علی علیه السلام: دنیا، [سراسر] مصیبت‌هایی جگرسوز است، مرگ‌هایی دردناک و مجازات‌هایی خردکننده.
غرر الحکم: ح ۲۰۴۲.

حدیث ۱۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا جَمَّةٌ

امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - : دنیا، پُر مصیبت است . آبشخورهایش تلخ است و دوستی را از دوستی بهره‌مند نمی‌گرداند.
الجَمُّ: الكثير (الصحاح: ج ۵ ص ۱۸۸۹ «جم»).

حدیث ۱۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ فَجَائِعٌ ، مَنْ عَوَّجَلَ فِيهَا فُجِعَ بِنَفْسِهِ ، وَمَنْ أَمَهَلَ فِيهَا فُجِعَ بِأَحَبِّتِهِ .

امام علی علیه السلام: دنیا، سرای ناگواری هاست. هر که در آن مهلت داده نشود، به مصیبت مرگ خویش، گرفتار می‌آید و هر که در آن مهلت داده شود، به مرگ عزیزانش داغدار می‌شود.
غرر الحکم: ح ۳۶۵۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۴۵ ح ۳۲۲۳.

حدیث ۱۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا مَحَلُّ الْأَفَاتِ .

امام علی علیه السلام: دنیا، جایگاه آسیب هاست.
غرر الحکم: ح ۵۷۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۵ ح ۲۶۸.

حدیث ۱۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَيْنُ الدَّهْرِ تَطْرِفُ بِالْمَكَارِهِ وَالنَّاسُ بَيْنَ أَجْفَانِهِ .

امام علی علیه السلام: چشم روزگار به ناگواری ها پلک می زند و مردم در میان پلک های او قرار دارند.
 إرشاد القلوب: ص ۱۱۲ .

حدیث ۱۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ الَّذِي ضَرَبَ الْأَمْثَالَ... وَأَنْذِرْكُمْ بِالْحُجَجِ الْبَوَالِغِ، فَأَحْصَاكُمْ عَدَدًا وَوَضَّفَ لَكُمْ مُدَدًا
 امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا! شما را به پروا از آن خدایی سفارش می کنم که نمونه ها آورده... و با حجت های رسا
 هشدارتان داده است، شمار شما را می داند، و عمری برایتان مقرر کرده است، در جایگاه آزمایش و سرای عبرت. شما در دنیا
 آزمایش می شوید و برای آن، مورد حسابرسی قرار می گیرید.
 الْمُدَّةُ: طائفة من الزمان؛ تقع على القليل والكثير (النهاية: ج ۴ ص ۳۰۹ «مدد»).

حدیث ۱۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَبْلَغُ نَاصِحٍ لَكَ الدُّنْيَا لَوْ انْتَصَحْتَ؛ بِمَا تُرِيكَ مِنْ تَغَايِرِ الْحَالَاتِ، وَتُوذُنُكَ بِهِ مِنَ الْبَيْنِ
 امام علی علیه السلام: بهترین پندآموز برای تو دنیاست، اگر از دگرگونی حالاتی که به تو نشان می دهد و از جدایی و پراکندگی
 ای که به تو اعلام می کند، پند گیری.
 الْبَيْنُ: البعد والفراق (النهاية: ج ۱ ص ۱۷۵ «بین»).

حدیث ۱۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنَّمَا الدُّنْيَا مَتَاعٌ أَيَّامٌ قَلِيلٌ، ثُمَّ تَزُولُ كَمَا يَزُولُ السَّرَابُ، وَتُقَشَّعُ
 امام علی علیه السلام: دنیا، در حقیقت، برخورداری چند روزه ای اندک است. سپس، همچون سراب از میان می رود و به سان
 ابر، پراکنده می شود.
 قَشَعَتِ الرِّيحُ السَّحَابَ - مِنْ بَابِ نَفَعَ - أَيْ كَشَفْتَهُ، فَانْقَشَعَتْ وَتَقَشَّعَتْ (مجمع البحرين: ج ۳ ص ۱۴۸۱ «قشع»).

حدیث ۱۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 الْأَمْرُ قَرِيبٌ، وَالْإِصْطِحَابُ قَلِيلٌ.
 امام علی علیه السلام: مرگ، نزدیک، و همراهی [با دنیا] اندک است.
 نهج البلاغة: الحكمة ۱۶۸، خصائص الأئمة عليهم السلام: ص ۱۰۹، غرر الحكم: ح ۱۰۰۳۹ وفيه «هون عليك فإن الأمر قريب،
 والاصطحاب قليل، والمقام يسير»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۳۰ ح ۱۳۵.

حدیث ۱۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ ؛ وَمَتَاعُ الدُّنْيَا بَطْيُءُ الْإِجْتِمَاعِ ، قَلِيلُ الْإِنْتِفَاعِ ، سَرِيعُ الْإِنْقِطَاعِ .

امام علی علیه السلام : زندگی دنیا ، کالایی بیش نیست و کالای دنیا ، دیر فراهم می آید و اندک به کار می آید و زود از کف می رود .

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۰۲ .

حدیث ۱۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْقَاتُ الدُّنْيَا وَإِنْ طَالَتْ قَصِيرَةٌ ، وَالْمُنْعَةُ بِهَا وَإِنْ كَثُرَتْ يَسِيرَةٌ .

امام علی علیه السلام : اوقات دنیا ، اگرچه بلند باشد ، کوتاه است و بهره مندی از آنها ، هرچند بسیار باشد ، اندک است .

غرر الحكم : ح ۲۱۸۸ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۶۷ ح ۱۶۹۸ .

حدیث ۱۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا عَيْشُهَا قَصِيرٌ وَخَيْرُهَا يَسِيرٌ ، وَإِقْبَالُهَا خَدِيعَةٌ وَإِدْبَارُهَا فَجِيعَةٌ ، وَلذَاتُهَا فَائِيَةٌ وَتَبِعَاتُهَا بَاقِيَةٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، زندگی اش کوتاه و خیرش اندک است ، رو آوردنش مکر و پشت کردنش مصیبت است ، خوشی هایش رفتنی و پیامدهای آن ، ماندنی است .

غرر الحكم : ح ۳۶۷۰ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۱۴۶ ح ۳۲۳۹ .

حدیث ۱۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا مَنَزِلٌ قُلْعَةٌ وَلَيْسَتْ بِدَارٍ نُجِعُهُ

امام علی علیه السلام : دنیا ، منزلگاه کوچیدن است و سرای آرمیدن نیست ، خوبی آن ، ناچیز است و بدی اش آماده ؛ مُلکش از چنگ می رود و آبادش ویران می گردد .

مَنْزِلٌ قُلْعَةٌ : إِذَا لَمْ تَصْلَحْ لِلْإِسْتِطَانِ . وَالنُّجْعَةُ : طَلَبُ الْكَلَاءِ مِنْ مَوَاضِعِهِ . وَحَاصِلُهُ : أَنَّهَا لَيْسَتْ دَارَ رَاحَةٍ وَطَيْبِ عَيْشٍ (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۷۵۳ «نجع»).

حدیث ۱۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا مَنَزِلٌ قُلْعَةٌ وَلَيْسَتْ بِدَارٍ نُجِعُهُ ، قَدْ تَزَيَّنَتْ بِغُرُورِهَا وَغَرَّتْ بِزِينَتِهَا .

امام علی علیه السلام : شما را از دنیا برحذر می دارم ، که دنیا ، منزلگاه کوچیدن است و سرای آرمیدن نیست ؛ با فریبندگی اش خود را آراسته و با آرایشش می فریبد .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۷۷ ، كشف الغممة : ج ۱ ص ۱۷۲ و ليس فيهما ذيله ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۴ ح

۵۳؛ مطالب السؤل: ص ۳۲ و لیس فیہ ذیلہ .

حدیث ۱۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْلَمَ يَا بُنَيَّ أَنَّكَ إِنَّمَا خُلِقْتَ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا ، وَلِلْفَنَاءِ لَا لِلْبَقَاءِ ، وَلِلْمَوْتِ لَا لِلْحَيَاةِ ، وَأَنَّكَ فِي قُلْعَةٍ وَدَارٍ بُلْعَةٍ وَطَرِيقٍ

إِلَى الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : بدان، ای فرزندم، که تو در حقیقت برای آخرت آفریده شده ای ، نه برای دنیا ؛ برای رفتن ، نه برای ماندن ؛ برای مُردن ، نه برای زنده ماندن، و تو در حال کوچیدنی و در سرای توشه برگرفتن و در راهی به سوی آخرت.

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۷۶ ، كشف المحجّة : ص ۲۲۸ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ص ۱۱۷ و لیس فیہ «وللموت لا- للحياة» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۰۵ ح ۱ ؛ كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۷۳ ح ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وكيع والعسکری فی المواعظ .

حدیث ۱۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَأُحْذِرُكُمْ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا دَارٌ شَخُوصٍ

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به پروا از خدا سفارش می کنم و از دنیا برحذرتان می دهم؛ زیرا که دنیا ، سرای رفتن است و جایگاه تلخی ها ؛ ساکن آن ، کوچ گراست و مقیم آن ، از دنیا جدا می شود .
شَخُوصَ مَنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ شَخُوصًا : أَي ذَهَبَ . وَأَشْخَصَهُ غَيْرُهُ (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۴۳ «شخص»).

حدیث ۱۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ شَخُوصٍ وَمَحَلَّةٌ تَنْغِيصٍ ، سَاكِنُهَا ظَاعِنٌ ، وَقَاطِنُهَا بَائِئٌ ، وَبَرَقُهَا خَالِبٌ

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرای رفتن است و جایگاه تلخی ها ؛ ساکن آن ، کوچنده است و مقیم آن ، از دنیا جدا می شود ؛ آذرخشش بی باران است، گفتارش دروغ، دارایی هایش به غارت رونده و نفایسش از کف رونده. بدانید که دنیا سخت گیر و سرکش و چموش است و دروغ گویی خیانت پیشه است.

يُقَالُ لِلسَّحَابِ يَوْمَئِذٍ بَرَقَهُ حَتَّى يُرْجَى مَطَرُهُ ، ثُمَّ يُخْلَفُ وَيُقْلَعُ وَيَنْقَشِعُ : الخُلبُ ؛ وَكَأَنَّهُ مِنَ الخِلاَبَةِ : وَهِيَ الخِدَاعُ بِالْقَوْلِ اللطيف (أنظر النهاية : ج ۲ ص ۵۸ «خلب»).

حدیث ۱۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا دَارٌ مَمَرٌ لَا دَارَ مَقَرٍّ ، وَالنَّاسُ فِيهَا رَجُلَانِ : رَجُلٌ بَاعَ فِيهَا

نَفْسُهُ فَأَوْبَقَهَا

امام علی علیه السلام: دنیا، گذرگاه است، نه قرارگاه؛ و مردم در آن دو دسته اند: دسته ای که در دنیا خود را فروختند و به نابودی افکندند، و دسته ای که خود را خریدند و آزاد کردند.
وبق: إذا هلك، وأوبقه غيره (النهاية: ج ۵ ص ۱۴۶ «وبق»).

حدیث ۱۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا لَمْ تُخْلَقْ لَكُمْ دَارَ مَقَامٍ، بَلْ خُلِقَتْ لَكُمْ مَجَازًا لِتَرْوِدُوا مِنْهَا الْأَعْمَالَ إِلَى دَارِ الْقَرَارِ. فَكُونُوا مِنْهَا عَلَى أَوْفَازٍ
امام علی علیه السلام: دنیا آفریده نشده که سرای ماندن شما باشد، بلکه آفریده شده، که گذرگاه شما باشد تا از آن برای سرای ماندگاری تان توشه عمل بگیرید. پس، در دنیا همواره مهیای سفر باشید و مرکب ها را برای رفتن، آماده سازید.
علی أوفاز: علی سفر (النهاية: ج ۵ ص ۲۱۰ «وفز»).

حدیث ۱۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا لَمْ تُخْلَقْ لَكُمْ دَارَ مَقَامٍ وَلَا مَحَلَّ قَرَارٍ، وَإِنَّمَا جُعِلَتْ لَكُمْ مَجَازًا لِتَرْوِدُوا مِنْهَا الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ إِلَى دَارِ الْقَرَارِ. فَكُونُوا مِنْهَا عَلَى أَوْفَازٍ، وَلَا تَخْدَعَنَّكُمْ مِنْهَا الْعَاجِلَةُ وَلَا تُغَرَّنَّكُمْ فِيهَا الْفِتْنَةُ.
امام علی علیه السلام: دنیا آفریده نشده که برای شما سرای ماندن و جای آسودن باشد؛ بلکه گذرگاه شما قرار داده شده است تا از آن برای سرای استقرارتان توشه اعمال نیک بردارید. پس، در دنیا همواره آماده باشید؛ و زنهار که خوشی های زودگذر آن، شما را نفریبند و فریبندگی هایش شما را گول نزنند.
غرر الحکم: ح ۳۶۹۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۴۸ ح ۳۲۵۱.

حدیث ۱۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْتَبِرْ بِمَا مَضَى مِنَ الدُّنْيَا لِمَا بَقِيَ مِنْهَا؛ فَإِنَّ بَعْضَهَا يُشْبِهُ بَعْضًا، وَآخِرُهَا لِاحِقٌ بِأَوَّلِهَا، وَكُلُّهَا حَائِلٌ مُفَارِقٌ
امام علی علیه السلام: از گذشته دنیا برای آینده اش عبرت بگیر؛ زیرا همه اجزای آن، شبیه یکدیگرند و انجام آن به آغازش می پیوندد و تماماً دگرگون شونده و از کف رفتنی است.
حائل: أی مُتَغَيِّرٌ، وَكُلُّ مُتَغَيِّرٍ حَائِلٌ (النهاية: ج ۱ ص ۴۶۳ «حول»).

حدیث ۱۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا دَارٌ مُنَى

امام علی علیه السلام: دنیا، سرایی است که نابودی برای آن رقم خورده است.

مُنَى لَهُ : أَيْ قُدَّرَ (لسان العرب : ج ۱۵ ص ۲۹۲ «منى»).

حدیث ۱۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَعَنَاءٍ ، وَغَيْرٍ وَعَبْرٍ ؛ فَمِنَ الْفَنَاءِ أَنَّ الدَّهْرَ مُوتِرٌ قَوْسُهُ

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرای نابودی و رنج ، و پیشامدها و عبرت هاست . از نشانه نابودگری [دنیا] آن که روزگار ، زه کمان خویش را بر کشیده است ، تیرهایش به خطا نمی رود و زخم هایش درمان نمی پذیرد ؛ زندگان را با تیر مرگ نشانه می رود ، تن درستان را با تیر بیماری ، و رهیندگان را با تیر هلاکت ؛ خورنده ای (آدمخواری) است که سیر نمی شود و نوشنده ای (خون آشامی) است که سیراب نمی گردد . و از نشانه رنج بودن دنیا آن که آدمی ، آنچه را که نمی خورد ، گرد می آورد ، و بنایی را که در آن سُکنا نمی گزیند ، می سازد .

أُوتِرْتُ الْقَوْسُ : شَدَّدَتْ وَتَرَّهَا (المصباح المنیر : ص ۶۴۷ «وتر»).

حدیث ۱۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبْتُ لِعَامِرِ الدُّنْيَا دَارِ الْفَنَاءِ ، وَهُوَ نَازِلٌ دَارَ الْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که دنیا ، این سرای نیستی را آباد می کند ، حال آن که در سرای ماندگاری اقامت خواهد گزید .

أعلام الدین : ص ۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۴ ح ۱۰۷ .

حدیث ۱۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ، أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ بَقَاءٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ ، وَلَا تَهْتِكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ أَسْرَارُكُمْ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که دنیا ، سرای نیستی است و آخرت ، سرای ماندگاری . پس ، از گذرگاهتان برای اقامتگاهتان [توشه] بگیرید و در نزد کسی که رازهای شما بر او پوشیده نیست ، پرده دری نکنید .

عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالی للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ کلاهما عن أحمد بن الحسن الحسينی عن الإمام العسکری عن آبائه علیهم السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶ .

حدیث ۱۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ بَقِيَتْ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدِكُمْ ، لَمْ تَصِلْ إِلَى مَنْ هِيَ فِي يَدَيْهِ .

امام علی علیه السلام : اگر دنیا برای کسی از شما باقی می ماند ، به کسی که دنیا در دست اوست ، نرسیده بود .

غرر الحکم: ح ۷۶۰۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۱۷ ح ۷۰۸۶.

حدیث ۱۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ مِنْ نَكَدٍ

امام علی علیه السلام: از بی خبری دنیا است که بر یک حال نمی ماند و از دگرگونی خالی نیست؛ با خراب کردن گوشه ای، گوشه ای دیگر را آباد می کند و با ناراحت کردن دوستی، دوستی دیگر را شاد می کند. پس بودن در دنیا با خطرها همراه است و اعتماد کردن به آن، فریب خوردن است و دل بستن به آن، نشاید و تکیه کردن به آن، خطاست.
النَّكَدُ: الشُّؤْمُ وَاللُّؤْمُ (لسان العرب: ج ۳ ص ۴۲۷ «نکد»).

حدیث ۱۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَفَاكَ مِنْ عُيُوبِ الدُّنْيَا إِلَّا تَبْقَى .

امام علی علیه السلام: از عیب های دنیا، همین تو را بس که نمی ماند.
المواعظ العددیة: ص ۶۰.

حدیث ۱۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْدَرُوا الزَّائِلَ الشَّهِيَّ ، وَالْفَانِيَّ الْمَحْبُوبَ .

امام علی علیه السلام: از آن دلخواهی که زوال می پذیرد و از آن دلداری که نیستی می گیرد، دوری کنید.
غرر الحکم: ح ۲۵۸۷.

حدیث ۱۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُلُّ أَحْوَالِ الدُّنْيَا زَلْزَالٌ ، وَمِلْكُهَا سَلْبٌ وَانْتِقَالٌ .

امام علی علیه السلام: احوال دنیا، همه لرزان است و دارایی آن، گرفتنی و قابل سپردن به دیگری.
غرر الحکم: ح ۶۹۱۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۷۶ ح ۶۳۷۱.

حدیث ۱۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا مُنْتَقِلَةٌ فَاتِيَةٌ ، إِنْ بَقِيَتْ لَكَ لَمْ تَبَقْ لَهَا .

امام علی علیه السلام: دنیا، در حال انتقال از یکی به دیگری است و از کف رفتنی است. گیرم که دنیا برای تو بماند، تو برای آن نمی مانی.

غرر الحکم : ح ۱۸۰۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲ ح ۱۵۱ .

حدیث ۱۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ مُدَّةٍ مِنَ الدُّنْيَا إِلَى انْتِهَاءِ ، وَكُلُّ حَيٍّ فِيهَا إِلَى مَمَاتٍ وَفَنَاءٍ .

امام علی علیه السلام : هر زمانی از دنیا ، سرانجام به پایان می رسد و هر زنده ای در آن ، رو به سوی مرگ و نیستی است .
غرر الحکم : ح ۶۹۲۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۷۷ ح ۶۳۷۴ و ۶۳۷۵ .

حدیث ۱۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَتَنَافَسُوا فِي عِزِّ الدُّنْيَا وَفَخْرِهَا ، وَلَا تَعَجَبُوا بِزَيْنَتِهَا وَنَعِيمِهَا ، وَلَا تَجَزَعُوا مِنْ ضَرَائِهَا وَبُؤْسِهَا ؛ فَإِنَّ عِزَّ الدُّنْيَا وَفَخْرَهَا إِلَى انْقِطَاعٍ ، وَإِنَّ زَيْنَتَهَا وَنَعِيمَهَا إِلَى زَوَالٍ ، وَإِنَّ ضَرَّهَا وَبُؤْسَهَا إِلَى نَفَادٍ ، وَكُلُّ مُدَّةٍ مِنْهَا إِلَى مُنْتَهَى ، وَكُلُّ حَيٍّ مِنْهَا إِلَى فَنَاءٍ وَبَلَاءٍ .

امام علی علیه السلام : در کسب عزت و افتخارات دنیوی با هم به رقابت برنخیزید و به زیور و نعمت آن ، سرخوش نشوید و بر سختی و مشقت دنیا ، بی تابی نکنید؛ زیرا که عزت و افتخارات دنیا به سر می آید و زیور و نعمت آن ، زوال می گیرد و سختی و مشقتش به پایان می رسد . هر زمانی از دنیا پایانی دارد و هر زنده ای از آن ، به نیستی و پوسیدگی می انجامد .

کتاب من لایحضره الفقیه : ج ۱ ص ۴۳۰ ح ۱۲۶۳ ، نهج البلاغه : الخطبة ۹۹ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۵۴ و لیس فیهما «وبلاء» ، مصباح المتهجد : ص ۳۸۱ ح ۵۰۸ عن زید بن وهب وفیه «ارتجاع» بدل «زوال» و لیس فیہ «فناء» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۳ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ .

حدیث ۱۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِمَنْ عَرَفَ دَارَ الْفَنَاءِ أَنْ يَعْمَلَ لِدَارِ الْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : برای کسی که سرای نیستی را شناخته ، سزاوار است که برای سرای ماندگاری کار کند .
غرر الحکم : ح ۱۰۹۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۱ ح ۱۰۱۶۸ .

حدیث ۱۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ . . . وَكُونُوا قَوْمًا صِيحَّ بِهِمْ فَانْتَبَهُوا ، وَعَلِمُوا أَنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَهُمْ بِدَارٍ فَاسْتَبَدَلُوا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! از خدا پروا کنید... و [چونان] مردمانی باشید که بر آنان ، بانگ زده شد و بیدار شدند و دریافتند که دنیا ، خانه آنها نیست و از این رو ، جایگزینش کردند .

نهج البلاغه : الخطبة ۶۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۶۹۷ و ح ۶۷۰۰ وفیه «بدارهم» بدل «لهم بدار» .

حدیث ۱۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيْنَ الَّذِينَ مَلَكَوْا مِنَ الدُّنْيَا أَقَاصِيَهَا ؟ !

امام علی علیه السلام : کجایند آنان که تا دوردست های زمین ، پادشاهی کردند؟!
غرر الحکم : ح ۲۸۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۹ ح ۲۹۳۰ .

حدیث ۱۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيْنَ الَّذِينَ بَلَّغُوا مِنَ الدُّنْيَا أَقَاصِيَ الْهِمَمِ ؟ !

امام علی علیه السلام : کجایند آنان که به دورترین خواست های دنیوی رسیدند؟!
غرر الحکم : ح ۲۸۱۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۳۰ ح ۲۹۳۶ .

حدیث ۱۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْبَابُ الدُّنْيَا مُنْقَطِعَةٌ ، وَعَوَارِيهَا مُرْتَجِعَةٌ .

امام علی علیه السلام : اسباب دنیا از هم گسیختنی است و عاریه های آن ، بازگشتنی .
غرر الحکم : ح ۱۳۶۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۰ ح ۱۷۷۷ و ص ۱۲۷ ح ۲۸۹۳ و فیهما «وَأَحْبَابُهَا بِهَا مُتَفَجِّعَةٌ» بدل «وعواریها مرتجعَةٌ» .

حدیث ۱۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

إِنَّ الَّذِينَ بَنَوْا فَطَالَ بِنَاؤُهُمْ وَاسْتَمْتَعُوا بِالْأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ
جَزَتْ الرِّيَاحُ عَلَى مَحَلِّ دِيَارِهِمْ فَكَأَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى مِعَادِ
وَأَرَى النَّعِيمَ وَكُلَّ مَا يُلْهَى بِهِ يَوْمًا يَسِيرٌ إِلَى بِلْيٍّ وَنَفَادِ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

آنان که بناهای بلند بر ساختند و از زن و فرزندان ، برخوردار شدند . بادها بر خانه هایشان همی وزید
انگار که بر این قرار ، وعده داشتند . ونعمت ها و همه سرگرمی ها را می بینم
که روزی کهنه و نابود می شوند .

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۲۰۶ الرقم ۱۳۴ .

حدیث ۱۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

تَحَرَّزْ مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّ فَنَاءَهَا مَحَلُّ فَنَاءٍ لَا مَحَلُّ بَقَاءٍ
فَصَفْوَتُهَا مَمْرُوجَةٌ بِكُدُورَةٍ وَرَاحَتُهَا مَقْرُونَةٌ بِعَنَاءٍ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

حَدَّرَ از دنیا، که دنیای فانی منزلگاه رفتن است ، نه جای ماندن .
زلالی اش آمیخته با تیرگی است و آسودگی اش قرین رنج .
الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۳۸ الرقم ۱۰ .

حدیث ۱۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

إِنَّمَا الدُّنْيَا فَنَاءٌ لَيْسَ لِلدُّنْيَا ثُبُوتٌ
إِنَّمَا الدُّنْيَا كَبَيْتٍ نَسَجْتَهُ الْعَنْكَبُوتُ
وَلَقَدْ يَكْفِيكَ مِنْهَا أَثْبَثُ الطَّالِبِ قُوَّةٌ
وَلَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ كُلُّ مَنْ فِيهَا يَمُوتُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

جز این نیست که دنیا فانی است دنیا را پایندگی نیست .
دنیا ، همانند خانه ای است که عنکبوت آن را بتند .
تو را از دنیا بسنده کند ای دنیاجوی، قوتی .

به جانم سوگند که به زودی هر که در آن است ، می میرد .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۱۶۲ الرقم ۹۰ .

حدیث ۱۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أذْكُرُوا عِنْدَ تَصَيَّرُفِهَا بِكُمْ سُرْعَةَ انْقِضَائِهَا عَنْكُمْ ، وَوَشَكَ زَوَالِهَا ، وَضَعْفَ مَجَالِهَا ، أَلَمْ تَجِدُوا عَلَى مِثَالِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ، وَوَجَدَتْ
مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ عَلَى مِثَالِ مَنْ كَانَ قَبْلَهُمْ ، جِيلٌ بَعْدَ جِيلٍ ، وَأُمَّةٌ بَعْدَ أُمَّةٍ ، وَقَرْنٌ بَعْدَ قَرْنٍ ، وَخَلْفٌ بَعْدَ خَلْفٍ ، فَلَا هِيَ تَسْتَحْيِ مِنَ الْعَارِ
، وَمَا لَا يَتَّبِعِي مِنَ الثُّبُودِيَّاتِ ، وَلَا تَخْجَلُ مِنَ الْغَدْرِ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : در هنگام برگشتن دنیا از شما، به یاد آورید که دنیا بر شما زود می گذرد، محکوم به
زوال است و عرصه اش تنگ. آیا شما را به مانند کسانی که پیش از شما بودند، نیافت، و پیشینیان شما را نیز به مانند پیشینیان آنان:
نسلی از پی نسلی، و امتی از پس امتی و قومی از پس قومی؟ پس، دنیا از ننگ و از رسوایی ها شرم نمی کند و از خیانت و بی
وفایی خجالت نمی کشد.

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۵ ح ۱۰۹ نقلاً عن عيون الحكم والمواعظ .

حدیث ۱۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الدُّنْيَا سِرْبَعَةُ التَّحْوُلِ ، كَثِيرَةُ التَّنْقُلِ ، شَدِيدَةُ الْعَدْرِ ، دَائِمَةُ الْمَكْرِ ، فَأَحْوَالُهَا تَتَزَلُّزَلُ ، وَنَعِيمُهَا يَتَبَدَّلُ ، وَرَخَاؤُهَا يَتَنَقَّصُ ، وَلَذَائِهَا
 تَتَنَغَّصُ ، وَطَالِبُهَا يَدُلُّ ، وَرَاكِبُهَا يَزُلُّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، زود از حالی به حالی در می آید و بسیار جا به جا می شود، سخت عهدشکن و بی وفاست و پیوسته ،
 مکاری می کند. احوال آن ، لرزان است و نعمت هایش در حال تغییر ؛ آسودگی اش کاستی می پذیرد و خوشی هایش به تلخی
 می گراید. جوینده آن ، خوار می شود و سوار بر آن ، می لغزد.
 غرر الحکم : ح ۳۶۸۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۷ ح ۳۲۴۵ .

حدیث ۱۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْلَا تَرَى أَنَّ الدُّنْيَا سَاعَةٌ بَيْنَ سَاعَتَيْنِ ؛ سَاعَةٌ مَضَتْ ، وَسَاعَةٌ بَقِيَتْ ، وَسَاعَةٌ أَنْتَ فِيهَا!
 امام علی علیه السلام : نمی بینی که دنیا ساعتی است میان دو ساعت: ساعتی که گذشته و ساعتی که باقی مانده، و ساعتی که تو در
 آنی!؟

التحصین لابن فهد : ص ۱۶ ح ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۲ ح ۱۰۹ نقلًا عن عیون الحکم والمواعظ .

حدیث ۱۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنِّي أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا حُلُوهٌ خَصِرَةٌ
 امام علی علیه السلام : من ، شما را از دنیا برحذر می دارم؛ زیرا که دنیا شیرین و خرم است و تمایلات نفسانی آن را در میان گرفته
 است ؛ با لذت های زودگذرش دل می برد و با [متاع] اندک خود ، جلوه گری می کند ؛ به آرزوها آراسته است و با زیور فریب ،
 خود را می آراید ؛ ناز و نعمتش پایدار نیست و از مصائب آن ، ایمنی نیست ؛ گول زنده است و آسیب رسان ؛ دگرگون شونده
 است و زوال پذیر ؛ پایان پذیر است و نابود شونده ؛ آدمخوار است و مرگبار.
 خَصِرَةٌ : أَي غَضَّة نَاعِمَةٌ طَرِيَّةٌ (النهاية : ج ۲ ص ۴۱ «خضر»).

حدیث ۱۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّنْيَا خُلِقَتْ لِغَيْرِهَا وَلَمْ تُخْلَقْ لِنَفْسِهَا .
 امام علی علیه السلام : دنیا ، برای غیر خود آفریده شده و برای خودش آفریده نشده است.
 نهج البلاغة : الحکمة ۴۶۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۳ ح ۱۳۶ .

حدیث ۱۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي الدُّنْيَا حَيَّتُمْ ، وَلِلْآخِرَةِ خُلِقْتُمْ .

امام علی علیه السلام : در دنیا زندگی می کنید ؛ اما برای آخرت ، آفریده شده اید.

عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالی للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ کلاهما عن أحمد بن الحسن الحسينی عن الإمام العسکری عن آبائه علیهم السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۶ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ وفيهما «حبستم» بدل «حيتم» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶ .

حدیث ۱۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكَ مَخْلُوقٌ لِلْآخِرَةِ فَاعْمَلْ لَهَا . إِنَّكَ لَمْ

امام علی علیه السلام : تو برای آخرت آفریده شده ای . پس برای آن کار کن . تو هرگز برای دنیا خلق نشده ای . پس از دنیا دل برکن و از آن ، روی بگردان.

فی المصدر «لن» بدل «لم» ، وما فی المتن أثبتناه من عیون الحکم و المواعظ .

حدیث ۱۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا الَّتِي أَصْبَحْتُمْ تَتَمَنَّوْنَهَا وَتَرَعَبُونَ فِيهَا وَأَصْبَحَتْ تُغْضِبُكُمْ وَتُرْضِيكُمْ ، لَيْسَتْ بِدَارِكُمْ ، وَلَا مَنَزِلِكُمْ الَّذِي خُلِقْتُمْ لَهُ وَلَا الَّذِي دُعِيتُمْ إِلَيْهِ . أَلَا وَإِنَّهَا لَيْسَتْ بِبَاقِيَةٍ لَكُمْ وَلَا تَبْقَوْنَ عَلَيْهَا ، وَهِيَ وَإِنْ عَرَّتْكُمْ مِنْهَا فَقَدْ حَدَّرَتْكُمْ شَرَّهَا ، فَدَعُوا غُرُورَهَا لِتَحْذِيرِهَا ، وَأَطْمَاعَهَا لِتَخْوِيفِهَا ، وَسَابِقُوا فِيهَا

إِلَى الدَّارِ الَّتِي دُعِيتُمْ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : هان! این دنیایی که شما آرزویش را دارید و خواهان آنید، ولی او شما را گاه ناخشنود و گاه خشنود می سازد، آن سرا و منزلگاهی نیست که برایش آفریده شده اید، و نه آن جایی که بدان فرا خوانده شده اید.

هان! دنیا برای شما ماندگار نیست و شما نیز در آن باقی نمی مانید. دنیا، اگر چه شما را می فریبد ؛ اما همو، خود، شما را از شرّ خویش برحذر داشته است . پس، هشدارش را بگیرید و فریش را بگذارید و بیم دادنش را بگیرید و طمع هایش را وا نهید و در آن برای سزایی از یکدیگر سبقت بگیرید که به آن ، فرا خوانده شده اید.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۷۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۵ ح ۱ وراجع تحف العقول : ص ۱۸۴ .

حدیث ۱۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا ، وَابْتَلَى فِيهَا أَهْلَهَا لِيَعْلَمَ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ، وَلَسْنَا لِلدُّنْيَا خُلِقْنَا ، وَلَا بِالسَّعْيِ لَهَا أَمْرًا ، وَإِنَّمَا وُضِعْنَا فِيهَا لِنُبْتَلَى بِهَا ، وَنَعْمَلَ فِيهَا لِمَا بَعْدَهَا .

امام علی علیه السلام : خداوند بلند مرتبه، دنیا را برای پس از آن آفرید و مردمش را در آن به بوته آزمایش نهاد تا معلوم شود که

چه کسی بهتر عمل می کند. ما برای دنیا آفریده نشده ایم و به تلاش برای آن ، مأمور نشده ایم ؛ بلکه در دنیا نهاده شده ایم تا به وسیله آن ، آزموده شویم و در دنیا برای جهان پس از آن ، کار کنیم.

غرر الحکم : ح ۳۶۹۶ ، نهج البلاغه : الكتاب ۵۵ و لیس فیه ذیله ، معادن الحکمة : ج ۱ ص ۲۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۱۱۶ ح ۴۰۹ .

حدیث ۱۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهِيَ كَرَوْضَةٌ اِعْتَمَّ

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : دنیا چون مرغزاری است که گیاهانش قد کشیده و بیننده اش را خوش می آید ، آبش گواراست و خاکش خوش. از آوندهایشان تری می تراود و از شاخه هایشان ژاله می چکد، و چون سبزه هایش رشد کنند و گل و گیاهانش قامت بیفزایند، به ناگاه ، بادی وزیدن می گیرد و برگ ها را فرو می ریزد و آن همه نظم و هماهنگی را از هم می پراکند و چنان می شود که خداوند فرموده است: «و چنان خشک گردید که بادهای پراکنده اش کردند، و خداست که همواره بر هر کاری تواناست . دنیا را بنگرید که از آنچه شما را خوش می آید، چه فراوان دارد و آنچه شما را سودمند می افتد ، چه اندک دارد» .
اعْتَمَّ : يقال للنبت إذا طال : قد اعتَمَّ (النهاية : ج ۳ ص ۳۰۲ «عمم»).

حدیث ۱۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما يَصْنَعُ بِالْمَالِ وَالْوَالِدِ مَنْ يَخْرُجُ مِنْهَا وَيُحَاسِبُ عَلَيْهَا؟! عُرَاءٌ دَخَلْتُمُ الدُّنْيَا وَعُرَاءٌ تَخْرُجُونَ مِنْهَا ، وَإِنَّمَا هِيَ فَنَطْرَةٌ فَاعْبُرُوا عَلَيْهَا وَانْتَظِرُوهَا .

امام علی علیه السلام - در ترغیب به بی اعتنایی به دنیا - : مال و فرزند ، کسی را که از دنیا می رود و برای آن حسابرسی می شود ، چه به کار می آید؟! برهنه به دنیا در آمدید و برهنه از آن برون می روید. دنیا، در حقیقت، پُلّی است . پس ، از آن بگذرید و مراقبش باشید.

إرشاد القلوب : ص ۱۹ .

حدیث ۱۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا مَعْبَرَةٌ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : دنیا، گذرگاه آخرت است.

غرر الحکم : ح ۴۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹ ح ۶۴ .

حدیث ۱۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا ظِلٌّ زَائِلٌ .

امام علی علیه السلام: دنیا، سایه ای ناپایدار است.

غرر الحکم: ح ۳۱۸ و ح ۳۶۶۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۹ ح ۶۲.

حدیث ۱۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا ظِلُّ الْعَمَامِ ، وَحُلْمُ الْمَنَامِ .

امام علی علیه السلام: دنیا، سایه ابر است و خوابی که خفته می بیند.

غرر الحکم: ح ۱۹۶۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۱ ح ۱۲۶.

حدیث ۱۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَغْرُنْكُمْ مَا أَصْبَحَ فِيهِ أَهْلُ الْغُرُورِ ، فَإِنَّمَا هُوَ ظِلٌّ مَمْدُودٌ إِلَى أَجْلِ مَعْدُودٍ .

امام علی علیه السلام: زنهار، برخورداری فریب خوردگان [دنیا] شما را نفریبید؛ زیرا که در دنیا [چون] سایه ای است که تا زمانی محدود، پهن می شود.

نهج البلاغه: الخطبه ۸۹، تحف العقول: ص ۲۱۲ و فيه «إنما الدنيا ظلٌّ ممدودٌ إلى أجلٍ معدودٍ» فقط، بحار الأنوار: ج ۳۴ ص ۲۵۳ ح ۱۰۰۱.

حدیث ۱۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا ظِلُّ الْعَمَامِ ، وَحُلْمُ الْمَنَامِ ، وَالْفَرْحُ الْمَوْصُولُ بِالْغَمِّ ، وَالْعَسَلُ الْمَشُوبُ بِالسَّمِّ ، سَلَابَةُ النَّعْمِ ، أَكَالَةُ الْأُمَمِ ، جَلَابَةُ النَّقَمِ .

امام علی علیه السلام: دنیا، سایه ابر است، خوابی است که خفته می بیند، شادی پیوسته به غم و شهد آمیخته به شرنگ است؛ رباینده نعمت ها خورنده ملت ها و جلب کننده رنج و عذاب هاست.

غرر الحکم: ح ۳۶۸۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۴۴ ح ۳۲۱۷.

حدیث ۱۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا مَثَلُ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي إِلَّا كَمَثَلِ غَيْمٍ عَلَا فَاسْتَعَلَى ، ثُمَّ اسْتَغَلَطَ فَاسْتَوَى ، ثُمَّ تَمَرَّقَ فَانْجَلَى .

امام علی علیه السلام: حکایت دنیای شما در نزد من نیست، مگر به سان حکایت ابری که [به تدریج] بالا و بالاتر می آید و سببر و پُر می شود و سپس از هم می پراکند و از بین می رود.

الاحتجاج: ج ۱ ص ۲۴۶ ح ۴۸، معادن الحکمه: ج ۱ ص ۳۸۱ ح ۶۸.

حدیث ۱۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: إِنَّهَا عِنْدَ ذَوِي الْعُقُولِ كَفَىءِ الظِّلِّ ؛ بَيْنَا تَرَاهُ سَابِغًا

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : دنیا در نظر خردمندان ، چون حرکت سایه است که هنوز پهن نشده ، جمع می شود و هنوز زیاد نشده ، کم می شود.

شیء سابع : ای کامل واف (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۲۱ «سبع»).

حدیث ۱۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْيَا كَظِّلِكَ ، إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ ، وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعُدَ .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا، به سان سایه توست که اگر بایستی ، می ایستد و اگر دنبالش کنی ، دور می شود.
غرر الحکم : ح ۹۸۱۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۷ ح ۹۰۲۰ .

حدیث ۱۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

إِنَّمَا الدُّنْيَا كَظِلٍّ زَائِلٍ أَوْ كَضَيْفٍ بَاتٍ لَيْلًا فَارْتَحِلْ

أَوْ كَنَوْمٍ قَدْ يَرَاهُ نَائِمٌ أَوْ كَكَبْرٍ لَاحٍ فِي أَفْقِ الْأَمَلِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

دنیا ، چون سایه ناپایدار است / یا چون میهمانی که شبی بیتوته کند و سپس برود .

یا چون رؤیایی که خفته می بیند / یا چون آذرخشی که در افق آرزو بر می جهد .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۴۰۴ الرقم ۳۱۹ ، عیون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۱۷۷ ح ۷ عن يحيى بن أبي عباد
عن عمّه عن الإمام الرضا عليه السلام ؛ البداية والنهاية : ج ۱۰ ص ۲۵۰ عن الإمام الرضا عليه السلام وفيهما : إِنَّمَا الدُّنْيَا كَظِلٍّ زَائِلٍ
حَلَّ فِيهِ رَاكِبٌ ثُمَّ ارْتَحَلَ

حدیث ۱۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَعَى فِي طَلَبِ السَّرَابِ ، طَالَ تَعَبُهُ وَكَثُرَ عَطَشُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در پی سراب بدود ، خسته تر و تشنه تر می شود.

غرر الحکم : ح ۹۰۶۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۵ ح ۷۲۰۷ .

حدیث ۱۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكِبٍ يُسَارُّ بِهِمْ وَهُمْ نِيَامٌ .

امام علی علیه السلام : مردم دنیا، به سان کاروانی خفته اند که می بزندشان.

نهج البلاغه: الحکمه ۶۴، تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۷۷، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۲۸ ح ۱۳۱.

حدیث ۱۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا كَرَكِبٍ؛ بَيْنَا هُمْ حَلَّوْا إِذْ صَاحَ بِهِمْ سَائِقُهُمْ فَارْتَحَلُوا.

امام علی علیه السلام: مردم دنیا، چونان کاروانی هستند که هنوز بار نیفکنده، ساریبان بر آنان بانگ [الرحیل] می زند و می کوچند.

نهج البلاغه: الحکمه ۴۱۵، مشکاه الأنوار: ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۳، روضة الواعظین: ص ۴۸۳، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶؛ مطالب السؤل: ص ۵۷.

حدیث ۱۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُهَا كَرَكِبٍ سَلَكَوا سَبِيلًا فَكَأَنَّ قَدْ قَطَعُوهُ، وَأَفْضُوا إِلَى عِلْمٍ

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : حکایت شما و حکایت دنیا، به سان مسافرانی است که در راهی قدم گذاشتند و گویی، آن را پشت سر نهاده اند و به سوی نشانی رفتند و چنان است که بدان رسیده اند. آن که [مَرکب خویش را] به سوی هدفی تازاند، چند امید است که بتازد تا بدان رسد و آن که عمر یک روزه ای بیش ندارد و جوینده ای شتابان (یعنی مرگ) در دنیا او را می راند تا از دنیا جدا شود، چند امید است که بماند؟!

العَلَم: شیء يُنْصَبُ فِي الْفُلُواتِ تَهْتَدِي بِهِ الضَّالَّةُ (لسان العرب: ج ۱۲ ص ۴۱۹ «علم»).

حدیث ۱۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عِبَادَ اللَّهِ! أَوْصِيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا... فَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُهَا كَسَفَرٍ

امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا! شما را به روی برتافتن از این دنیا سفارش می کنم... زیرا حکایت شما و حکایت آن، به مانند مسافرانی است که در راهی قدم گذاشته اند و گویی آن را پشت سر نهاده اند و آهنگ نشانه ای کردند و چنان است که بدان رسیده اند.

السَّفَرُ: جَمْعُ سَافِرٍ، وَالْمُسَافِرُونَ جَمْعُ مُسَافِرٍ، وَالسَّفَرُ وَالْمَسَافِرُونَ بِمَعْنَى (النهاية: ج ۲ ص ۳۷۱ «سفر»).

حدیث ۱۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَكُمْ بَدَارٍ وَلَا قَرَارٍ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا كَرَكِبٍ عَرَّسُوا

امام علی علیه السلام: ای مردم! دنیا، نه سرای شهادت و نه ماندنگاهتان است؛ بلکه شما در آن به سان کاروانی هستید که اواخر شب در جایی اتراق می کنند و می آسایند، و صبحگاهان بر می نشینند و می کوچند، زود در می آیند و زود می روند، از رفتن گزیری نمی یابند و به آنچه بر جای نهاده اند، بازگشتی ندارند. آنان را به شتاب وا داشتند و شتافتند، و به دنیا میل کردند و خود را

آماده نساختند، تا آن که حلقومشان گرفته شد و به سرای مردمانی در آمدند که قلم هایشان خشکید و از بیشتر آنان، نام و نشانی نماند. در دنیا، اندک ماندند و زود، رهسپار آخرت شدند و شما در خانه های آنان، مقیم شدید و در پی آنان می کوچید و مرکب ها، بی هیچ خستگی و سستی، شما را می برند. روزتان، جسم های شما را می فرساید و شبتان، جان های شما را می برد و شما، حکایتگر حال آن رفتگان می شوید و به راه آنان می روید. پس، زنهاری که زندگی دنیا شما را نفریبد؛ چه، شما در دنیا مسافرانی هستید فرود آمده [در این منزلگاه]، و مرگ در میان شما فرود آمده و با تیرهای نابودی آماجتان قرار

داده و مرکب های آن، خبرهای شما را به سوی سرای پادشاه و کیفر و سزا و حساب می برد. التعریس: نزول المسافر آخر الليل نزلهُ للنوم والاستراحة، يقال: عرس (النهاية: ج ۳ ص ۲۰۶ «عرس»).

حدیث ۱۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا بَنِيَّ إِنِّي قَدْ أَنْبَأْتُكَ عَنِ الدُّنْيَا وَحَالِهَا وَزَوَالِهَا وَانْتِقَالِهَا، وَأَنْبَأْتُكَ عَنِ الْآخِرَةِ وَمَا أُعِدَّ لِأَهْلِهَا فِيهَا، وَضَرَبْتُ لَكَ فِيهِمَا الْأَمْثَالَ، لَتَعْتَبِرَ بِهَا، وَتَحَذَرُوا عَلَيْهَا.

إِنَّمَا مَثَلُ مَنْ خَبَرَ الدُّنْيَا كَمَثَلِ قَوْمٍ سَفَرُوا نَبَا

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : فرزندم! من، تو را از دنیا و حال و روز آن، و از کف رفتن و دست به دست شدنش آگاه ساختم، و از آخرت و آنچه برای اهل آخرت در آن جا آماده شده است، تو را آگاه ساختم، و درباره آن، برایت نمونه هایی آوردم تا از آنها درس بیاموزی و راه درست پویی.

همانا حکایت آن که حقیقت دنیا را شناخت، [مردم دنیا در نظرش] حکایت گروه مسافرانی است که فرود آمدن در منزلگاهی خشک و بی آب و علف را خوش ندارند و آهنگ منزلگاهی سرسبز و ناحیه ای خرم کنند. پس دشواری راه و فراق یار و سختی سفر و ناگواری خوراک را تحمل کنند تا به سرای دلباز و منزلگاه آسوده خود در آیند. چنین مسافرانی از هیچ یک از این سختی ها درد و رنجی احساس نمی کنند و از خرج کردن در این باره، زیان نمی بینند و هیچ چیز برایشان دوست داشتنی تر از آن چیزی نیست که آنان را به سرمنزل مقصود و بارافکنشان نزدیک می گرداند.

و حکایت کسی که فریفته دنیا شود، حکایت گروهی است که در منزلگاهی سرسبز و خرم، فرود آمده باشند و از آن جا به منزلگاهی خشک بکچند. برای چنین گروهی، چیزی ناخوشایندتر و وحشتناک تر از آن نیست که از آن جایی که بوده اند، جدا شوند و به آن جایی که می کوچد و رهسپار آن اند، بروند.

نَبَا بِهِنَّ مِنْزَلُهُ: إِذَا لَمْ يُوَافِقَهُ (النهاية: ج ۵ ص ۱۱ «نبا»).

حدیث ۱۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عِبَادَ اللَّهِ، اللَّهُ اللَّهُ فِي أَعَزِّ الْأَنْفُسِ عَلَيْكُمْ، وَأَحَبِّهَا إِلَيْكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ

أَوْضَحَ لَكُمْ سَبِيلَ الْحَقِّ وَأَنَارَ طُرُقَهُ، فَشَقْوَةٌ لِزِمَّتِهِ، أَوْ سَعَادَةٌ دَائِمَةٌ؛ فَتَزَوَّدُوا فِي أَيَّامِ الْفَنَاءِ لِأَيَّامِ الْبَقَاءِ، قَدْ دَلَلْتُمْ عَلَى الرَّادِ، وَأَمْرْتُمْ بِالظَّلْعِ، وَحُشِنْتُمْ عَلَى الْمَسِيرِ، فَإِنَّمَا أَنْتُمْ كَرَكِبٍ وَقُوفٍ، لَا يَدْرُونَ مَتَى يُؤَمَّرُونَ بِالسَّيْرِ. أَلَا فَمَا يَصْنَعُ بِالْدُّنْيَا مَنْ خُلِقَ لِلْآخِرَةِ؟!

امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا! خدای را در نظر آورید و به آن که در نزد شما عزیزترین و محبوب‌ترین است (یعنی خودتان) ببینید، که خداوند، مسیر

حق را برای شما آشکار نموده و راه هایش را روشن ساخته است. پس [در نهایت] یا شوربختی ماندگار است یا نیک بختی پایدار. بنا بر این، در روزهای رفتنی، برای روزهای ماندگاری [خود] توشه بگیرید. توشه به شما نشان داده شده و به کوچیدن فرماتان داده اند و به رفتن، ترغیب شده‌اید. شما به سان کاروانی هستید که توقف کرده و نمی‌دانند که چه وقت فرمان حرکت داده می‌شوند. هان! با دنیا چه کند آن که برای آخرت آفریده شده است؟! نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۷، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۴۳۱ ح ۴۶.

حدیث ۱۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عِبَادَ اللَّهِ! إِنَّكُمْ وَمَا تَأْمُلُونَ مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا أَثَوِيَاءُ
امام علی علیه السلام: بندگان خدا! شما و آرزوهای شما در این دنیا، میهمانانی موقت هستید.
الثَّوَى: الضيف (الصحاح: ج ۶ ص ۲۲۹۶ «ثوی»).

حدیث ۱۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّمَا لَكَ مِنْ دُنْيَاكَ مَا أَصْلَحْتَ بِهِ مَثْوَاكَ .
امام علی علیه السلام: در حقیقت، از دنیای تو آن چیز مال توست که با آن، آرامگاهت را آباد کنی.
نهج البلاغه: الكتاب ۳۱، خصائص الأئمة عليهم السلام: ص ۱۱۷، تحف العقول: ص ۸۳، كشف المحجّة: ص ۲۳۳، بحار الأنوار: ج ۶ ص ۱۳۳ ح ۶۶؛ كنز العمال: ج ۱۶ ص ۱۸۰ ح ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وكيع والعسکری فی المواعظ .

حدیث ۱۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يُقَالُ: سَبْعَةُ آلَافٍ، ثُمَّ لَا تَحْدِيدَ .
امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال مردی از عمر دنیا - گفته می‌شود: هفت هزار است؛ اما مشخص نیست.
قوله: «يقال» إيعاز إلى عدم ارتضائه بذلك، ويمكن أيضا أن يكون السائل سأل عن ابتداء خلقه آدم عليه السلام إلى زمانه لا ابتداء تكون الأرض ووجودها. هذا بالنسبة إلى الابتداء، وأما الانتهاء فقال: لا تحديد، أي لا نهاية، ولعله بالنسبة إلى نوع الدنيا لا أرضنا هذه بالخصوص (بحار الأنوار: ج ۱۰ ص ۱۲۷).

حدیث ۱۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ رَزَقَ الدِّينَ فَقَدْ رُزِقَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام: هر که دین روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت، روزی اش شده است.

غرر الحکم: ح ۸۵۲۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۵۰ ح ۸۰۰۰.

حدیث ۱۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَآجِلِ الْآخِرَةِ، فَشَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَلَمْ يُشَارِكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ، سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سَكَنَتْ، وَأَكَلُوا بِأَفْضَلِ مَا أَكَلَتْ، فَحَظُّوا مِنَ الدُّنْيَا بِمَا حَظَّ بِهِ الْمُتَرَفُونَ، وَأَخَذُوا مِنْهَا مَا أَخَذَهُ الْجَبَابِرَةُ الْمُتَكَبِّرُونَ، ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْهَا بِالزَّادِ الْمُبْلَغِ وَالْمَتَجَرِّ الزَّابِحِ. أَصَابُوا لَذَّةَ زُهْدٍ

امام علی علیه السلام: بدانید، ای بندگان خدا که پرهیزگاران، هم دنیای زودگذر دارند، هم آخرت ماندگار. با اهل دنیا در دنیایشان شریک اند، ولی اهل دنیا در آخرت ایشان با آنان شریک نیستند. در دنیا به بهترین وجه زیستند و به بهترین وجه، خوردند، و از دنیا همان گونه بهره مند شدند که متمولان شدند و از آن، همانی را برگرفتند که قدرتمندان متکبر گرفتند. سپس با توشه کافی و تجارتي سودآور از دنیا رفتند. در دنیای خویش به لذت [زهد در] دنیا رسیدند و یقین کردند که فردا در آخرتشان همجوار خدا هستند، هیچ دعایی از دعاهای آنان رد نمی شود و از لذتشان [در آخرت] چیزی کم نمی گردد.

التأمل فی مضمون الروایة يدل علی منافاة کلمة «الزهد» لما یروم الإمام علیہ السلام بیانه، ولهذا فالذی یدو هو أن هذه الکلمة من إضافة النسخ، أو لعلها تصحیف لکلمة «أهل». والذی يؤید ما ذکرنا هو الروایة اللاحقة التي یمکن أن تعد المتن الأصلي لهذه الروایة، حیث إنها خالیة من کلمة «الزهد».

حدیث ۱۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: عَلَیْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ؛ فَإِنَّهَا تَجْمَعُ مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يَجْمَعُ غَيْرُهَا، وَيُؤَدِّرُكُ بِهَا مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يُؤَدِّرُكَ بِغَيْرِهَا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَخَيْرِ الْآخِرَةِ، قَالَ اللَّهُ: «وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَكَذَلِكَ الْآخِرَةُ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ».

امام علی علیه السلام - در نامه اش به محمد بن ابی بکر و مصریان - : بر شما باد پروا داشتن از خدا؛ زیرا هیچ چیز به مانند پروای از خدا، جامع خوبی ها نیست و به هیچ چیز چون تقوا نمی توان به خیر دنیا و آخرت رسید. خداوند می فرماید: «به آنان که تقوا پیشه کرده اند، گفته می شود: پروردگارتان چه فرو می فرستاد؟ می گویند: خوبی. برای آنان که نیکی کردند، در این دنیا نیکی است، و البته سرای آخرت، بهتر است، و چه نیکوست جایگاه تقوا پیشگان».

بدانید ای بندگان خدا که مؤمن، برای سه پاداش کار می کند: یا برای خیر دنیا؛ زیرا که خداوند، او را در همین دنیا برای کارش پاداش می دهد. خدای

سبحان دربارہ ابراهیم فرموده است: «و مزدش را در دنیا به او دادیم و در آخرت نیز از شایستگان خواهد بود». پس، هر که برای خدای متعال کار کند، خداوند، مزدش را در دنیا و آخرت به او می دهد و در هر دو جا خواست های او را بر می آورد. خداوند فرموده است: «ای بندگان من که ایمان آورده اید! از پروردگارتان بترسید. برای آنان که خوبی کردند، در این دنیا خوبی است، و زمین خدا پهناور است. برستی که شکیبایان مزد خویش را بی حساب، دریافت خواهند کرد». پس خداوند، آنان را بدانچه در دنیا عطایشان کرده است، در آخرت حسابرسی نمی کند. خداوند فرموده است: «برای آنان که کار نیک کنند، پاداش

نیک است و افزونی». مراد از پاداش نیک، بهشت است و از افزونی، دنیا.

و یا برای خیر آخرت [کار می‌کند]؛ زیرا که خداوند در برابر هر کار نیکی یک گناه می‌بخشد. خدای می‌فرماید: «همانا خوبی‌ها بدی‌ها را از بین می‌برند. این، پندی است برای پندگیرندگان» تا این که چون روز قیامت شود، خوبی‌هایشان برای آنان محاسبه گردد، سپس به شمار هریک از آنها، ده تا هفتصد برابر به ایشان عطا کند. خداوند می‌فرماید: «این، پاداشی است از پروردگار تو؛ عطایی از روی حساب». و می‌فرماید: «پس، برای آنان دو برابر آنچه انجام داده‌اند، پاداش است و آنها در غرفه‌ها [ی بهشتی] آسوده خاطر خواهند بود» پس - خدایتان رحمت کند - به این همه پاداش، روی آورید و برای آن کار کنید و به ترغیب یکدیگر پردازید.

بدانید، ای بندگان خدا، که تقوایندگان، خیر دنیا و آخرت را به دست آوردند: با اهل دنیا در دنیایشان شریک‌اند؛ لیکن اهل دنیا در آخرت آنان شریکشان نیستند. خداوند، از دنیا به آن اندازه‌ای که بسنده‌شان کند و بی‌نیازشان سازد، برایشان مباح و روا ساخت. خداوند بلند نام می‌فرماید: «بگو: چه کسی زیورهایی را که خدا برای بندگانش پدید آورده و روزی‌های

پاکیزه، را حرام گردانیده است؟ بگو: همه اینها در زندگی دنیا از آن کسانی است که ایمان آورده‌اند و روز قیامت نیز ویژه آنان است. این گونه، آیات خود را برای گروهی که می‌دانند، به روشنی بیان می‌کنیم». آنان در دنیا به بهترین وجه زیستند، به بهترین وجه، خوردند و با اهل دنیا در دنیایشان شریک‌اند. در کنار آنان، از خوراک‌های پاکیزه‌ای که اهل دنیا می‌خورند خوردند و از نوشیدنی‌های گوارایی که ایشان می‌نوشند، نوشیدند و از بهترین لباس‌هایی که می‌پوشند، پوشیدند و در بهترین خانه‌هایی که ایشان سکونت می‌کنند، سکونت کردند و مانند آنها با بهترین همسران، ازدواج کردند و بر بهترین مرکب‌ها سوار شدند؛ همانند اهل دنیا از لذت دنیا بهره‌مند شدند و فردا [ی قیامت] هم در جوار خداوند هستند و از او آرزو و تمنا می‌کنند و خدا آرزوهایشان را بر می‌آورد؛ نه دعا و درخواستی از ایشان را رد می‌کند و نه از بهره‌لذت‌هایشان چیزی می‌کاهد. پس، ای بندگان خدا! هر که را خردی باشد، به چنین چیزی اشتیاق می‌ورزد و برای آن کار می‌کند و تقوای الهی در پیش می‌گیرد. هیچ توش و توانی نیست، مگر به واسطه خداوند.

النحل: ۳۰.

حدیث ۱۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام:

خِيارُكُمْ مَنْ لَمْ يَدْعَ آخِرَتَهُ لِذُنْيَاهُ، وَلَا دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ.

امام علی علیه‌السلام: بهترین شما کسی است که آخرتش را به خاطر دنیایش فرو نگذارد و دنیایش را به خاطر آخرتش.

کنز العمال: ج ۳ ص ۷۳۲ ح ۸۶۰۴ نقلاً عن علی بن معبد فی کتاب الطاعة والعصیان.

حدیث ۱۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام:

أَلَا وَإِنَّ الْمِضْمَارَ الْيَوْمَ وَالسَّبَّاقَ غَدًا، أَلَا وَإِنَّ السُّبْقَةَ الْجَنَّةَ وَالْغَايَةَ النَّارَ.

امام علی علیه‌السلام: بدانید که امروز، روز آماده‌سازی (خودسازی) است و فردا، [روز] مسابقه. بدانید که جایزه این مسابقه، بهشت است و خط پایان [برای بازنده]، آتش.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۱ ص ۵۱۶ ح ۱۴۸۲، نهج البلاغه: الخطبة ۲۸، الإرشاد: ج ۱ ص ۲۳۵، تحف العقول: ص ۱۵۳، مصباح المتهجد: ص ۶۶۱ ح ۷۲۸ عن جندب بن عبد الله الأزدي عن أبيه، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۲۹۴ ح ۲؛ تاریخ دمشق: ج ۴۲ ص ۴۹۷ عن أوفى بن دلهم وفيه صدره، مطالب السؤل: ص ۵۱.

حدیث ۱۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا الدُّنْيَا مُنْتَهَى بَصِيرِ الْأَعْمَى؛ لَا يُبْصِرُ مِمَّا وَّرَاءَهَا شَيْئًا، وَالْبَصِيرُ يَنْفِذُهَا بَصِيرُهُ وَيَعْلَمُ أَنَّ الدَّارَ وَّرَاءَهَا، فَالْبَصِيرُ مِنْهَا شَاخِصٌ، وَالْأَعْمَى إِلَيْهَا شَاخِصٌ، وَالْبَصِيرُ مِنْهَا مَتَرَوِّدٌ، وَالْأَعْمَى لَهَا مَتَرَوِّدٌ.

امام علی علیه السلام: دنیا، آخرین دیدرسِ شخص کور[دل] است و از آنچه فرا سوی آن است، چیزی نمی بیند؛ اما شخص بینا، نگاهش از دنیا فراتر می رود و می داند که سرای حقیقی، در ورای این دنیا است. پس، بینا از دنیا دل بر می کند و کوردل، به آن رو می کند. بینا، از آن توشه بر می گیرد و کوردل، برای آن توشه فراهم می آورد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۳۳، إرشاد القلوب: ص ۱۹ وفيه «البوار» بدل «الدار» وليس فيه «والأعمى لها مترود».

حدیث ۱۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالدُّنْيَا تُحْرَزُ

امام علی علیه السلام: با دنیا است که آخرت به دست می آید.

أَحْرَزَ الشَّيْءَ: حَازَهُ. يُقَالُ: أَحْرَزْتُ الشَّيْءَ؛ إِذَا حَفِظْتَهُ وَضَمَمْتَهُ إِلَيْكَ وَصُنَّتَهُ عَنِ الْأَخْذِ (لسان العرب: ج ۵ ص ۳۳۳ «حرز»).

حدیث ۱۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالدُّنْيَا تَجُوزُ الْقِيَامَةَ

امام علی علیه السلام: با دنیا است که قیامت را به چنگ می آوری.

قال العلامة المجلسي قدس سره: على صيغة الخطاب من الجواز، وفي بعض النسخ بصيغة الغيبة؛ أي يجوز المؤمن أو الإنسان، وفي بعضها: «يُجَاز» على بناء المجهول، وهو أظهر، وفي بعضها: «يُحَاز» بالحاء المهملة من الحيازة؛ أي تُحَازُ مَثُوبَاتُ الْقِيَامَةِ... ومنهم من قرأ: «تُحَازُ» بالحاء المهملة؛ أي بسبب الدنيا وأعمالها تجمع القيامة للناس للحساب والجزاء (بحار الأنوار: ج ۶۸ ص ۳۶۴).

حدیث ۱۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَجِبْتُ لِمَنْ عَرَفَ أَنَّهُ مُنْتَقِلٌ عَنِ دُنْيَاهُ، كَيْفَ لَا يُحْسِنُ التَّرَوُّدَ لِأَخْرَاهُ!

امام علی علیه السلام: در شگفتم از کسی که می داند از دنیا منتقل می شود، چگونه برای آخرتش توشه نمی آورد!

غرر الحکم: ح ۶۲۷۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۲۹ ح ۵۶۴۰ وفيه «علم» بدل «عرف».

حدیث ۱۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَزَوَّدُوا مِنَ الدُّنْيَا مَا تَحْزُونَ

امام علی علیه السلام : از دنیا ، توشه ای بردارید که فردای قیامت ، با آن خود را حفظ کنید و از سرای نیستی برای سرای ماندگاری برگزید.

حازه یحوزه : إذا قبضه وملكه واستبدَّ به (النهاية : ج ۱ ص ۴۵۹ «حوز»).

حدیث ۱۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَزَوَّدُوا فِي الدُّنْيَا مِنَ الدُّنْيَا مَا تُحْرِزُونَ بِهِ أَنْفُسَكُمْ غَدًا .

امام علی علیه السلام : در دنیا، از دنیا توشه ای برگزید که فردای قیامت ، با آن خویشتن را حفظ کنید.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۸ و ۶۴ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۸ ، تحف العقول : ص ۱۵۳ ، إرشاد القلوب : ص ۳۴ وفيه «تنجون» بدل «تحرزون» وليس فيهما «غدا» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۳۳ ح ۲۱ ؛ مطالب السؤل : ص ۵۹ وفيه «تحوزوا» بدل «تحرزون» .

حدیث ۱۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: وَلَيْعَمَ دَارٌ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِهَا دَارًا ، وَمَحَلٌّ مَنْ لَمْ يُوْطِنَهَا مَحَلًّا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : نیکو سرایی است دنیا برای آن کس که آن را خانه [ی همیشگی] خویش نداند، و نیکو منزلگاهی است برای آن کس که آن را وطن خویش نگیرد.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۲۳ .

حدیث ۱۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأعمالُ فِي الدُّنْيَا تِجَارَةٌ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : کارها [ی نیک] در دنیا، تجارت آخرت است.

غرر الحکم : ح ۱۳۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۳ وفيه «فی الآخرة» .

حدیث ۱۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ تِجَارَةٌ ، وَرَبْحُهَا أَوْ خُسْرُهَا

الْآخِرَةُ ، فَالْسَّعِيدُ مَنْ كَانَتْ بِضَاعَتُهُ فِيهَا الْأَعْمَالُ الصَّالِحَةَ ، وَمَنْ رَأَى الدُّنْيَا بِعَيْنِهَا وَقَدَّرَهَا بِقَدْرِهَا .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به معاویه - : دنیا، تجارت خانه ای است و سود یا زیان آن ، آخرت است [و در آخرت معلوم می شود]. پس سعادت‌مند ، کسی است که کالای او در دنیا ، کارهای نیک باشد و کسی که دنیا را به چشم دنیا دید و به آن در همان حدّ خویش ارزش نهاد.

شرح نهج البلاغه: ج ۱۶ ص ۱۳۳ ؛ بحار الأنوار: ج ۳۳ ص ۸۵ ح ۴۰۰ .

حدیث ۱۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا ، وَالْوَلَدُ مَطْبُوعٌ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : مردمان ، فرزندان دنیا هستند و فرزند ، بر عشق به مادرش سرشته شده است.

غرر الحکم: ح ۱۸۵۰ ، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۵ ح ۱۴۲۳ .

حدیث ۱۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا ، وَلَا يُلَامُ الرَّجُلُ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : مردم ، فرزندان دنیا هستند و آدمی ، بر دوست داشتن مادرش ملامت نمی شود .

نهج البلاغه: الحکمه ۳۰۳ ، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حدیث ۱۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَوَى عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَجُلًا قَامَ إِلَيْهِ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، مَا بَالُنَا نُحِبُّ الدُّنْيَا ؟

قَالَ : لِإِنَّا مِنْهَا ، وَهَلْ يَأْتُمُ الرَّجُلُ بِحُبِّهِ لِإِيَّاهِ وَأُمِّهِ ؟

قَالَ : وَأَنْشَدَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَزْدِيُّ ، قَالَ : أَنْشَدَنَا ثَعْلَبُ :

وَنَحْنُ بَنُو الدُّنْيَا خُلِقْنَا لِغَيْرِهَا وَمَا كُنَّا مِنْهُ فَهَوَ شَيْءٌ مُحَبَّبٌ

تیسیر المطالب - به نقل از ابو الحسن علی بن مهدی طبری - : روایت شده است که مردی از امیر مؤمنان علیه السلام پرسید: ای امیر

مؤمنان! به چه سبب ما دنیا را دوست داریم؟

فرمود: «چون ما از دنیا هستیم. آیا گناه است که انسان ، پدر و مادرش را دوست بدارد؟» .

راوی می گوید: ابو عبد الله آزدی این بیت را از ثعلب برایمان خواند:

ما فرزندان دنیایم که برای غیر آن ، آفریده شده ایم / و تو ، آنچه را از آنی، دوست می داری.

تیسیر المطالب : ص ۳۴۰ .

حدیث ۱۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنْ ذَمَّتْهَا لِحَبْرٍهَا فَامْدَحْهَا لِشَهِدِهَا ،

وَالْإِطَارِحِهَا لَا مَدْحَ وَلَا ذَمَّ ، قَدْ مُتَّتَ لَكَ نَفْسُكَ حَتَّى مَا يُعْنَى عَنْكَ بُكَاءُكَ ، وَلَا يَرَحْمُكَ إِخَاؤُكَ .

امام علی علیه السلام - در حدیثی نظیر حدیث پیشین، با این افزوده - : اگر دنیا را بر شَرَنگش نکوهش می کنی ، برای شهادش نیز او را بستای، و گرنه رهایش کن ؛

نه بستای و نه نکوهش نمای . نفس تو برایت نمونه آورده شده است تا جایی که نه گریه ات گِره از کار تو می گشاید، و نه برادری و رفاقت به تو رحم می کند.

مطالب السؤل : ص ۵۱ ؛ بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸ ح ۷۴ .

حدیث ۱۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَيْسَ فِي أُمَّتِي رَهَابِيَّةٌ ، وَلَا سِيَاخَةٌ

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «رهبانیت و سیاحت و زَم (یعنی سکوت) در اَمّت من نیست».

السِّيَاخَةُ : الذَّهَابُ فِي الْأَرْضِ لِلْعِبَادَةِ وَالتَّرَهُّبُ (لسان العرب : ج ۲ ص ۴۹۲ «سیح»).

حدیث ۱۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ بِقَدْرِ مُقَامِكَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام : برای دنیایت به اندازه ماندنت در آن، کار کن.

جامع الأخبار : ص ۵۱۱ ح ۱۴۳۲ .

حدیث ۱۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: يَا بَنَ آدَمَ ، لَيْسَ بِكَ غَنَاءٌ عَن نَّصِيكَ مِنَ

الدُّنْيَا ، وَأَنْتَ إِلَى نَّصِيكَ مِنَ الْآخِرَةِ أَفْقَرُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : ای پسر آدم! تو را از سهم

دنیایت بی نیازی نیست ؛ اما به سهم آخرت نیازمندتری.

شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۲۱ ح ۶۸۸ ، المعجم الكبير : ج ۲۰ ص ۳۵ ح ۴۹ عن معاذ بن جبل من دون إسنادٍ إلى المعصوم .

حدیث ۱۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الدُّنْيَا مَطِيئَةُ الْمُؤْمِنِ ، عَلَيْهَا يَرْتَحِلُ إِلَى رَبِّهِ ، فَأَصْلِحُوا مَطَايَاكُمْ تُبَلِّغْكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا ، مرکب مؤمن است که با آن به سوی پروردگارش سفر می کند . پس مرکب هایتان را به سازید تا شما را به پروردگارتان برسانند .
شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۱۷ ح ۶۴۰ .

حدیث ۱۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَمْسَى قَالَ : «... اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِجَمِيعِ حَاجَتِي عَالِمٌ ، وَإِنَّكَ عَلَى جَمِيعِ نَجِّهَا قَادِرٌ ، اللَّهُمَّ أَنْجِحِ اللَّيْلَةَ كُلَّ حَاجَةٍ لِي ، وَلَا تَزِدْنِي فِي دُنْيَايَ ، وَلَا تَنْقُصْنِي فِي آخِرَتِي » ، وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، شب که می شد ، می گفت : «... بار خدایا! تو از همه حاجت هایم آگاهی و به برآوردن همه آنها توانایی. بار خدایا! امشب هر حاجتی که دارم ، برآورده ساز و در دنیایم میفرزای و از آخرتم مکاه...» . صبح که می شد نیز چنین دعایی می کرد.

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۳۳۴ ح ۷۶۵۷ عن الحارث ، كنز العمال : ج ۲ ص ۶۳۴ ح ۴۹۵۱ .

حدیث ۱۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا لِي سِجْنًا ، وَلَا فِرَاقَهَا عَلَيَّ حُزْنًا ،

أَعُوذُ بِكَ مِنْ دُنْيَا تَحْرِمُنِي الْآخِرَةَ ، وَمِنْ أَمَلٍ يَحْرِمُنِي الْعَمَلَ ، وَمِنْ حَيَاةٍ تَحْرِمُنِي خَيْرَ الْمَمَاتِ .
امام علی علیه السلام - دعا - : بار خدایا! دنیا را برایم زندان مگردان و جدایی آن را مایه اندوهم مساز. به تو از دنیایی که مرا از آخرت محروم گرداند و از امیدی که

مرا از عمل باز بدارد، و از زندگی ای که مرا از بهترین مُردن محروم سازد ، به تو پناه می برم» .
نثر الدرّ : ج ۱ ص ۲۸۴ .

حدیث ۱۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ جَعَلْتَ دُنْيَاكَ تَبَعًا لِدِينِكَ ، أَحْرَزْتَ دِينَكَ وَدُنْيَاكَ ، وَكُنْتَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْفَائِزِينَ .

امام علی علیه السلام : اگر دنیایت را تابع دینت قرار دهی ، دین و دنیایت را به دست می آوری و در آخرت از کامیابان خواهی بود.

غرر الحکم : ح ۳۷۵۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۱ ح ۳۴۴۴ .

حدیث ۱۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا كَانَتْ لَكَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ حَاجَةٌ فَابْدَأْ بِمَسْأَلَةِ الصَّلَاةِ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ سَلْ حَاجَتَكَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ حَاجَتَيْنِ فَيَقْضِيَ إِحْدَاهُمَا وَيَمْنَعُ الْأُخْرَى .

امام علی علیه السلام : هرگاه از خدای سبحان حاجتی داری ، ابتدا درخواست درود فرستادن بر پیامبرش را بکن ، سپس حاجت را بخواه ؛ زیرا خداوند ، کریم تر از آن است که دو حاجت از او خواسته شود و یکی را برآورد و دیگری را برنیارد.

نهج البلاغه : الحکمة ۳۶۱ ، نزهة الناظر : ص ۴۸ ح ۱۷ ، الدعوات : ص ۲۲ ح ۲۶ ، روضة الواعظین : ص ۳۵۴ وفيهما «علی النبئی وآله» بدل «علی رسوله» ، بحار الأنوار : ج ۹۳ ص ۳۱۳ ح ۱۸ .

حدیث ۱۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَعْطَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَحُسْنِ نِيَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، چیزی از خیر دنیا و آخرت به بنده نداد ، مگر به سبب حسن خلق او و حسن نیتش.

غرر الحکم : ح ۹۶۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۳ ح ۸۹۱۵ .

حدیث ۱۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جُمِعَ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي كِتْمَانِ السِّرِّ وَمُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ ، وَجُمِعَ الشَّرُّ فِي الْإِذَاعَةِ وَمُؤَاخَاةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : خیر دنیا و آخرت ، در رازداری و دوستی با خوبان گرد آمده است ، و بدی در افشای راز و دوستی با بدان ، جمع شده است.

الاختصاص : ص ۲۱۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۷۸ ح ۱۷ .

حدیث ۱۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَّ فِيهِ : الشُّكْرُ مَعَ النُّعْمَةِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّازِلَةِ

امام علی علیه السلام : خیری که شری در آن نیست: سپاس‌گزاری بر نعمت است، و شکیبایی در گرفتاری و مصیبت.

النازلة : المصيبة الشديدة (المصباح المنير : ص ۶۰۱ «نزل»).

حدیث ۱۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي حَصَلَتَيْنِ : الْغِنَى ، وَالتَّقَى .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : خیر دنیا و آخرت ، در دو چیز است: توانگری و پرهیزگاری.

شرح نهج البلاغه: ج ۲۰ ص ۳۰۱ ح ۴۴۶.

حدیث ۱۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَرْبَعٌ مِّنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: صِدْقٌ حَدِيثٍ، وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ، وَعِفَّةٌ بَطْنٍ، وَحُسْنُ خُلُقٍ.

امام علی علیه السلام: چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی، امانتداری، حلال خواری، و خوش خویی.

غرر الحکم: ح ۲۱۴۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۷۴ ح ۱۸۰۷.

حدیث ۱۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعَ خِصَالٍ فِي الدُّنْيَا فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَفَازَ بِحَظِّهِ مِنْهُمَا: وَرَعَ يَعِصَةُ مُهً عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَحُسْنُ خُلُقٍ يَعِيشُ بِهِ فِي النَّاسِ، وَحِلْمٌ يَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجَاهِلِ، وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

امام علی علیه السلام: به هر کس در دنیا چهار خصلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده و به بهره خود از هر دو رسیده است: پارسایی ای که او را از حرام های خدا ننگه دارد؛ خوش خویی ای که با آن در میان مردم زندگی کند؛ بردباری ای که با آن، نادانی و جسارت نادان را دفع کند؛ و همسر شایسته ای که او را در کار دنیا و آخرت، کمک کند.

الأمالی للطوسی: ص ۵۷۷ ح ۱۱۹۰ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عن الإمام عليّ عليهما السلام، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۷۱ عن نوف بن عبد الله البكالي وليس فيه «في الدنيا»، بحار الأنوار: ج ۶۹ ص ۴۰۴ ح ۱۰۶.

حدیث ۱۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: عَلَّمَنِي عَمَلًا يُحِبُّنِي اللَّهُ عَلَيْهِ، وَيُحِبُّنِي الْمَخْلُوقُونَ، وَيُثْرِي اللَّهُ مَالِي، وَيُصِحِّحُ بَدَنِي، وَيُطِيلُ عُمُرِي، وَيَحْشُرُنِي مَعَكَ.

فَقَالَ: هَذِهِ سِتُّ خِصَالٍ، تَحْتَاجُ إِلَى سِتِّ خِصَالٍ؛ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ فَخَفِّهِ وَاتَّقِهِ، وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ الْمَخْلُوقُونَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِمْ وَارْفُضْ مَا فِي أَيْدِيهِمْ.

امام علی علیه السلام: مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: به من کاری بیاموز که خداوند، به سبب آن، مرا دوست بدارد و آفریدگان نیز دوستم بدارند، و خدا دارایی ام را افزون گرداند و تن درستم بدارد و عمرم را طولانی گرداند و مرا با تو محشور کند.

فرمود: «اینها [بی که گفתי] شش چیز است که به شش چیز، نیاز دارد: اگر می خواهی خدا تو را دوست بدارد، از او بترس و تقوا داشته باش. اگر می خواهی آفریدگان دوست بدارند، به آنان نیکی کن و به آنچه دارند، چشم مدوز. اگر می خواهی خدا دارایی ات را افزونی بخشد، زکات آن را پرداز. اگر می خواهی خدا بدنت را سالم بدارد، صدقه بسیار بده. اگر می خواهی خداوند عمرت را طولانی گرداند، به خویشاوندانت رسیدگی کن؛ و اگر می خواهی خداوند تو را با من محشور کند، در پیشگاه خدای یگانه قهار، سجده طولانی کن.

فی المصدر «یدیهم» والصحیح ما أثبتناه كما فی بحار الأنوار .

حدیث ۱۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَلَبْتُ الْقَدْرَ وَالْمَنْزِلَةَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالْعِلْمِ ؛ تَعَلَّمُوا يَعْظُمَ قَدْرُكُمْ فِي الدَّارَيْنِ .
وَطَلَبْتُ الْكِرَامَةَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالتَّقْوَى ؛ اتَّقُوا لِتَكْرُمُوا .

وَطَلَبْتُ الْغِنَى فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالْقَنَاعَةِ ؛ عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ تَسْتَعْنُوا .

وَطَلَبْتُ الرِّاحَةَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِتَرْكِ مُخَالَطَةِ النَّاسِ إِلَّا لِقَوَامِ عَيْشِ الدُّنْيَا ؛ اتْرُكُوا الدُّنْيَا وَمُخَالَطَةَ النَّاسِ تَسْتَرِيحُوا فِي الدَّارَيْنِ وَتَأْمَنُوا مِنْ الْعَذَابِ .

وَطَلَبْتُ السَّلَامَةَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِطَاعَةِ اللَّهِ ؛ أَطِيعُوا اللَّهَ تَسَلَمُوا .

وَطَلَبْتُ الْخُضُوعَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِقَبُولِ الْحَقِّ ؛ اقبلوا الحقَّ فَإِنَّ قَبُولَ الْحَقِّ يُبَعِدُ مِنَ الْكِبْرِ .

وَطَلَبْتُ الْعَيْشَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِتَرْكِ الْهَوَى ؛ فَاتْرُكُوا الْهَوَى لِيَطِيبَ عَيْشُكُمْ .

وَطَلَبْتُ الْمَدْحَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالسَّخَاوَةِ ؛ كُونُوا أَسْخِيَاءَ تُمدحوا .

وَطَلَبْتُ نَعِيمَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِهَذِهِ الْخِصَالِ الَّتِي ذَكَرْتُهَا .

امام علی علیه السلام : قدر و منزلت را جستیم و آن را جز به دانش نیافتیم. [پس] دانش بیاموزید ، تا قدر و منزلت شما در هر دو سرا بالا برود. ارجمندی را جستیم و آن را جز به تقوا نیافتیم. [پس] تقوا پیشه کنید تا ارجمند شوید. توانگری را جستیم و آن را جز به قناعت نیافتیم پس قانع باشید تا بی نیاز و توانگر شوید. آسایش را جستیم و آن را جز در ترک آمیزش با مردم، مگر در حد گذران

زندگی دنیا نیافتیم . پس دنیا و آمیزش با مردم را ترک گوئید تا در دو جهان ، آسوده شوید و از عذاب [و رنج] در امان باشید. سلامت را جستیم و آن را جز در اطاعت از خدا نیافتیم . پس از خدا اطاعت کنید تا به سلامت مانید. فروتنی را جستیم و آن را جز در پذیرش حق نیافتیم . پس حق را بپذیرید؛ زیرا که پذیرش حق [آدمی را] از تکبر دور می سازد. [لذت] زندگی را جستیم و آن را جز در ترک هوس نیافتیم. پس هوس را رها کنید تا زندگی شما خوش و گوارا شود. ستایش را جستیم و آن را جز در سخاوت نیافتیم . پس سخاوتمند باشید تا ستوده شوید. آسایش و سعادت دنیا و آخرت را جستیم و آن را جز با [تحقق] این اموری که نام بردم ، نیافتیم.

جامع الأخبار : ص ۳۴۱ ح ۹۵۰ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۹۹ ح ۹۱ .

حدیث ۱۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَرْتُ

امام علی علیه السلام : کشت ، دو گونه است: کشت دنیا ، مال و فرزند است، و کشت آخرت ، باقیات صالحات (اعمال صالح). گاه خداوند ، همه اینها را به عده ای می دهد.

الْحَرْتُ : الكَسْب ؛ يقال : فلانٌ يَحْرُثُ لِعِيَالِهِ وَيَحْتَرُثُ ؛ أي يكتسب (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۳۸۱ «حرث»).

حدیث ۱۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْمَالَ وَالْبَنِينَ حَرْثُ الدُّنْيَا ، وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ حَرْثُ الْآخِرَةِ ، وَقَدْ يَجْمَعُهُمَا اللَّهُ لِإِعْقَابِ قَوْمٍ .

امام علی علیه السلام : مال و فرزند ، کشت دنیاست و کار نیک ، کشت آخرت . گاهی اوقات خداوند ، هر دو اینها را به عدّه ای می دهد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۷ ح ۶ عن حسن ، نهج البلاغه : الخطبة ۲۳ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ص ۱۰۲ ، تحف العقول : ص ۲۱۷ ، تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۲۷۴ ، قرب الإسناد : ص ۳۹ ح ۱۲۳ کلاهما عن بکر بن محمّد الأزدي عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۶۳ ح ۸ ؛ تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۵۰۲ عن يحيى بن يعمر ، كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۹۲ ح ۴۴۲۱۶ نقلًا عن وكيع نحوه .

حدیث ۱۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ فِي الدُّنْيَا عَامِلَانِ : عَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا ، قَدْ شَغَلَتْهُ دُنْيَاهُ عَنْ آخِرَتِهِ ، يَخْشَى عَلَى مَنْ يَخْلُفُهُ الْفَقْرَ ، وَيَأْمَنُ عَلَى نَفْسِهِ ، فَيَفْنِي عُمُرَهُ فِي مَنْفَعَةٍ غَيْرِهِ . وَعَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا ، فَجَاءَهُ الَّذِي لَهُ مِنَ الدُّنْيَا بِغَيْرِ عَمَلٍ ، فَأَحْرَزَ الْحَظَّيْنِ مَعًا وَمَلَكَ الدَّارَيْنِ جَمِيعًا ، فَأَصْبَحَ وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ لَا يَسْأَلُ اللَّهُ حَاجَةً فَيَمْنَعُهُ .

امام علی علیه السلام : مردم در دنیا دو گونه عمل می کنند: یکی در دنیا برای دنیا کار می کند ، به طوری که دنیایش او را از آخرتش باز داشته است ، برای بازماندگانش از فقر می ترسد ، اما به فقر خودش [در آخرت] نیست . از این رو ، عمر خود را در راه منفعت دیگران صرف می کند و دیگری در دنیا برای بعد از دنیا کار می کند و از دنیا آنچه برای او مقدر است ، بدون زحمت و تلاش به او می رسد . چنین کسی هر دو بهره را جمع کرده و هر دو سرا را به دست آورده است و نزد خداوند با آبرو شده ، به طوری که هر حاجتی از خدا بخواهد ، به او بدهد .

نهج البلاغه : الحكمة ۲۶۹ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ص ۹۸ ، أعلام الدين : ص ۲۹۶ وليس فيهما من «أحرز» إلى «جميعا» وفيهما «ملكا» بدل «وجيها» ، غرر الحكم : ح ۲۱۳۹ وليس فيه ذيله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حدیث ۱۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أَحْسَنَ الدِّينَ وَالدُّنْيَا إِذَا اجْتَمَعَا لَا بَارَكَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا بِلَا دِينَ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

چه نیکوست دین و دنیا، هر گاه با هم جمع شوند/ خداوند به دنیای بدون دین برکت نمی دهد

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۵۹۲ الرقم ۴۴۹ .

حدیث ۱۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

رُبَّ فَتَى دُنْيَاهُ مَوْفُورَةٌ لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ

وَآخِرُ دُنْيَاهُ مَذْمُومَةٌ تَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَآخِرَةٌ

وَآخِرُ فَازٍ بِكَلْتَيْهِمَا قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ

وَآخِرُ يُحْرَمُ كَلْتَيْهِمَا لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْآخِرَةُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

بسا جوانی که برخوردار از دنیا/ اما بی بهره از آخرت است!

و دیگری که دنیاش نکوهیده/ اما آخرتش افتخار آفرین است!

و دیگری که برخوردار از هر دو/ و گردآورنده دنیا و آخرت با هم است!

و دیگری که محروم است از هر دو/ نه دنیایی دارد و نه آخرتی!

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۷۲ الرقم ۱۹۴ .

حدیث ۱۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

أَرْبَعَةٌ فِي النَّاسِ مَيَّرْتُهُمْ أَحْوَالُهُمْ مَكْشُوفَةٌ ظَاهِرَةٌ

فَوَاحِدٌ دُنْيَاهُ مَقْبُوضَةٌ تَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَآخِرَةٌ

وَوَاحِدٌ دُنْيَاهُ مَحْمُودَةٌ لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ

وَوَاحِدٌ فَازٍ بِكَلْتَيْهِمَا قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ

وَوَاحِدٌ مِنْ بَيْنِهِمْ ضَائِعٌ لَيْسَ لَهُ دُنْيَا وَلَا آخِرَةٌ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

مردم را به چهار دسته متمایز می کنم/ که دارای چهار حالت آشکار و نمایان اند :

یکی دستش از دنیا تهی/ اما دارای آخرتی افتخار آمیز است .

یکی دنیایش پسندیده/ اما از آخرت ، محروم است .

یکی به هر دو رسیده/ و دنیا را با آخرت ، گرد آورده است .

و یکی هر دو را از دست داده/ و نه دنیا دارد ، نه آخرت .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۷۲ الرقم ۱۹۵ .

حدیث ۱۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَتَاكَ وَتَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمَلْ فِي الطَّلَبِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا آنچه را که به تو می رسد ، بگیر و از آنچه از تو روی می گرداند ، رو بگردان و اگر چنین نمی کنی

[و در پی دنیا می روی]، پس در طلب آن، راه اعتدال پیوی.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۹۳، تحف العقول: ص ۷۸، بحار الأنوار: ج ۱۰۳ ص ۳۸ ح ۸۳.

حدیث ۱۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا دُولٌ، فَاطْلُبْ حَظَّكَ مِنْهَا بِأَجْمَلِ الطَّلِبِ حَتَّى تَأْتِيكَ دَوْلَتُكَ.

امام علی علیه السلام: دنیا، نوبتی است. پس بهره خود از دنیا را با آرامی تمام طلب کن تا آن که نوبت تو فرا رسد.

الخصال: ص ۶۳۳ ح ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كنز الفوائد: ج ۱ ص ۶۱،
أعلام الدين: ص ۱۷۳ وليس فيهما «حتى تأتيك دولتك»، غرر الحكم: ح ۱۹۱۳ وفيه «فأجمل في طلبها واصطبر» بدل «فاطلب
حظك منها بأجمل الطلب»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳.

حدیث ۱۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا لَيْسَتْ بِدَارِ غِبْطَةٍ

امام علی علیه السلام: شما را از دنیا برحذر می دارم، که دنیا، سرای خوشی و شادمانی نیست، بلکه فریبکارانه، خود را آراسته و
با آراستگی و زیورش کسی را که به او بنگرد، می فریبد. پس دنیا را نیک بشناسید.
الغِبْطَةُ: النعمة والسرور (النهاية: ج ۳ ص ۳۴۰ «غبط»).

حدیث ۱۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ جُمِعَ فِيهِ سِتُّ خِصَالٍ مَا يَدْعُ لِلْجَنَّةِ مَطْلَبًا وَلَا عَنِ النَّارِ مَهْرَبًا: مَنْ عَرَفَ اللَّهَ فَأَطَاعَهُ، وَعَرَفَ الشَّيْطَانَ فَعَصَاهُ، وَعَرَفَ الْحَقَّ فَاتَّبَعَهُ،
وَعَرَفَ الْبَاطِلَ فَاتَّقَاهُ، وَعَرَفَ الدُّنْيَا فَرَفَّضَهَا، وَعَرَفَ الْآخِرَةَ فَطَلَبَهَا.

امام علی علیه السلام: هر که شش خصلت در او گرد آمده باشد، همه اسباب رسیدن به بهشت و رهیدن از آتش را به دست آورده
است. هر که خدا را شناخت و فرمانش بُرد؛ و شیطان را شناخت و نافرمانی اش کرد؛ حق را شناخت و پیروی اش کرد؛ باطل را
شناخت و از آن پرهیز کرد؛ دنیا را شناخت و دورش افکند؛ و آخرت را شناخت و در طلب آن برآمد.
تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۳۵، جامع الأخبار: ص ۲۹۶ ح ۸۰۶؛ إحياء علوم الدين: ج ۳ ص ۳۰۴.

حدیث ۱۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَقُولُ اللَّهُ: «مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ * أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَ بَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ»

امام علی علیه السلام: خداوند می فرماید: «آنان که زندگی دنیا و زیورش را می خواهند، کردارشان را در آن درست به آنان باز
می دهیم و از ایشان در آن هیچ نمی کاهند. آنان، کسانی اند که در آخرت، جز آتش ندارند و هرچه در آن کرده اند، هیچ شده

است و تباه است آنچه می کرده اند». پس، چه بد سرایی است [دنیا] برای کسی که از آن نهراسد و در آن، بیمناک نباشد!
هود: ۱۵ و ۱۶.

حدیث ۱۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِرْكَبِ الْحَقَّ وَإِنْ خَالَفَ هَوَاكَ ، وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .
امام علی علیه السلام: همواره با حق حرکت کن ، هرچند بر خلاف میل تو باشد و آخرت را به دنیایت مفروش.
غرر الحکم: ح ۲۲۹۷ ، عیون الحکم والمواعظ: ص ۷۹ ح ۱۹۰۷ .

حدیث ۱۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رِضَاكَ بِالدُّنْيَا مِنْ سُوءِ اخْتِيَارِكَ وَشَقَاءِ جَدِّكَ .
امام علی علیه السلام: راضی بودن تو به دنیا ، از بدانتخابی تو و از شوربختی توست.
الجدُّ: الحظُّ والبخت (الصحاح: ج ۲ ص ۴۵۲ «جدد»).

حدیث ۱۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّقُوا اللَّهَ ، فَمَا خُلِقَ امْرُؤٌ عَبَثًا فَيَلْهُوْ ، وَلَا تُرِكَ سَيْدِي فَيَلْغُوْ ، وَمَا دُنْيَاةُ الَّتِي تَحَسَّنَتْ لَهُ بِخَلْفٍ مِنَ الْآخِرَةِ الَّتِي قَبَّحَهَا سُوءُ النَّظَرِ عِنْدَهُ ، وَمَا الْمَغْرُورُ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الدُّنْيَا بِأَعْلَى هِمَّتِهِ كَالْآخِرِ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الْآخِرَةِ بِأَدْنَى سَهْمَتِهِ .
امام علی علیه السلام: ای مردم! از خدا بترسید؛ زیرا هیچ کس بیهوده آفریده نشده است تا در نتیجه ، عمر خویش را به سرگرمی بگذرانند، و سر خود رها نشده است تا در نتیجه ، زندگی اش را به پوچی و باطل سپری کند، و دنیای او که خویشتن را برایش آراسته ، نمی تواند جایگزین آخرتی شود که بد نگرستن به آن ، او را در نظرش زشت جلوه گر ساخته است، و فریب خورده ای که به بالاترین خواست خویش از دنیا دست یافته ، مانند کسی نیست که [حتی] به کم ترین بهره خویش از آخرت ، دست یافته باشد.
نهج البلاغه: الحکمه ۳۷۰ ، تنبیه الخواطر: ج ۱ ص ۷۹ ، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶ .

حدیث ۱۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَلَسْتُمْ فِي مَسَاكِنٍ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَطْوَلَ أَعْمَارًا ، وَأَبْقَى آثَارًا ، وَأَبْعَدَ آمَالًا ، وَأَعِيدَ عَدِيدًا ، وَأَكْتَفَ جُنُودًا! تَعَبَدُوا لِلدُّنْيَا أَيْ تَعْبُدُوا ، وَآثَرُوهَا أَيْ إِثَارًا ، ثُمَّ ظَنَعُوا
امام علی علیه السلام - بخشی از خطبه ایشان در نکوهش دنیا - : آیا شما در خانه های همان کسانی نیستید که پیش از شما بودند و از شما عمری درازتر داشتند و آثاری ماندگارتر و آرزوهایی دورتر و نیروهایی آماده تر و لشکریانی انبوه تر؟! دنیا را بندگی کردند ، چه بندگی ای! و آن را برگزیدند ، چه برگزیدنی! اما سرانجام، بی هیچ توشه ای رساننده [به سرمنزل مقصود] و مرکبی راهوار

[طاعات و عبادات] از آن کوچیدند.

آیا هرگز شنیده اید که دنیا جانی فدای آنها کرده باشد، یا کمکی در اختیارشان نهاده باشد، یا با آنان خوش مصاحبتی کرده باشد؟! نه؛ بلکه چونان خوره به جانشان افتاد و آنان را به کمند بلاها افکند و با مصیبت‌ها از پا در آوردشان و بینی‌هایشان را به خاک مالید و لگدکوبشان کرد و پیشامدهای بد روزگار را علیه‌شان یاری رساند.

شما خود دیده‌اید که دنیا به هر کس، سر در فرمانش نهاد و آن را [بر آخرت] برگزید و بدان گرایید، ناآشنایی و بی‌اعتنایی نمود، آن گاه که برای همیشه از دنیا کوچیدند. آیا دنیا، جز گرسنگی توشه‌ای در اختیارشان نهاد، یا

جز تنگی [معیشت] [بر آنها چیزی روا داشت، یا جز تاریکی، نوری به آنها داد، یا جز پشیمانی برایشان بر جای گذاشت؟! پس، آیا چنین دنیایی را بر می‌گزینید، یا به آن اطمینان می‌کنید، یا بر آن حرص می‌زنید؟ بدسرایی است [دنیا] برای کسی که به آن بدگمان نباشد و از آن، در بیم و هراس به سر نبرد!

ظَعْنٌ : اِرْتَحَل (المصباح المنیر : ص ۳۸۵ «ظعن»).

حدیث ۱۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

يَا مُؤْتِرُ الدُّنْيَا عَلَي دِينِهِ وَالتَّائِهَ الحَيْرَانَ عَن قَصْدِهِ
أَصْبَحَتْ تَرْجُو الخُلْدَ فِيهَا وَقَدْ أَبْرَزَ نَابُ المَوْتِ عَن حَدِّهِ
هَيْهَاتَ إِنَّ المَوْتَ ذُو أَسْهُمٍ مَن يَرِمُهُ يَوْمًا بِهَا يُرِدُهُ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

ای آن که دنیا را بر دین، برگزیده‌ای / و سرگشته‌ای و از راه به در رفته‌ای
و امید جاودانگی در دنیا داری / - حال آن که نیش مرگ، نمایان است -!
چه دور است [جاودانگی]؛ چرا که دنیا تیرها دارد / که هر گاه و بر هر که آنها را بیفکند، نابود می‌کند .
الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۰۲ الرقم ۱۳۱ .

حدیث ۱۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُكُونُ النَّفْسِ إِلَى الدُّنْيَا مِنْ أَعْظَمِ الغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : اعتماد کردن به دنیا، از بزرگ‌ترین فریب‌هاست.
غرر الحکم : ح ۵۶۵۰، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۵ ح ۵۱۵۵ .

حدیث ۱۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنِّي أَحْذَرُكُمْ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا حُلُوهٌ خَصْرَةٌ . . . كَمَ مِنْ وَائِقٍ بِهَا قَدْ فَجَعْتُهُ ، وَذِي طُمَأْنِينَةٍ إِلَيْهَا قَدْ صَرَعْتُهُ ، وَذِي أُبْهَةِ

امام علی علیه السلام: من، شما را از دنیا برحذر می‌دارم؛ زیرا که دنیا شیرین و خرم است... چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند و دنیا، آنان را دردمند ساخت، و چه بسیار کسانی که به دنیا دل خوش کردند و دنیا، آنان را زمین زد، و چه بسیار افراد با جاه و جلالی که دنیا، حقیرشان کرد!

الأَبْهَةُ: العَظْمَةُ والبهاء (النهاية: ج ۱ ص ۱۸ «أبه»).

حدیث ۱۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الَّذِي أَعْجَبَكَ مِنَ الدُّنْيَا مِمَّا نَازَعَتْكَ إِلَيْهِ نَفْسُكَ وَوَثِقَتْ بِهِ مِنْهَا لَمَنْقَلِبٍ عَنْكَ وَمُفَارِقٍ لَكَ ، فَلَا تَطْمَئِنُّ إِلَى الدُّنْيَا فَإِنَّهَا غَرَارَةٌ . وَلَوْ اعْتَبِرْتَ بِمَا مَضَى لَحَفِظْتَ مَا بَقِيَ ، وَانْتَفَعْتَ بِمَا وُعِظْتَ بِهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به عمرو بن عاص در جنگ صفین - : اما بعد، این دنیایی که تو را خوش آمده و نفست مشتاق آن گشته و بدان، دل بسته ای، بی گمان، به تو پشت خواهد کرد و از تو جدا خواهد شد. پس به دنیا دل خوش مکن که دنیا. فریبنده است. اگر از آنچه گذشته است، عبرت گیری، آنچه را مانده است، حفظ خواهی کرد و از پند و اندرزهایش استفاده خواهی کرد.

وقعه صفین: ص ۴۹۸، بحار الأنوار: ج ۳۲ ص ۵۳۹ ح ۴۵۱.

حدیث ۱۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: إِنَّ الدُّنْيَا تُخْلِقُ الْأَبْدَانَ وَتُجَدِّدُ الْأَمَالَ ، وَتَقْرُبُ الْمَيِّتَةَ وَتُبَاعِدُ الْأَمِيَّةَ ، كُلَّمَا اطْمَأَنَّ صَاحِبُهَا مِنْهَا إِلَى سُرُورٍ أَشْخَصَتْهُ مِنْهَا إِلَى مَحْذُورٍ .

امام علی علیه السلام: دنیا، بدن ها را کهنه و آرزوها را نو می‌کند، مرگ را نزدیک و امید را دور می‌سازد. هرگاه صاحب دنیا به خوشی ای از آن آسوده خاطر گشت، دنیا او را از آن خوشی به محذوری کشاند.

غرر الحکم: ح ۳۶۷۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۴۶ ح ۳۲۴۳.

حدیث ۱۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: مَنْ اعْتَمَدَ عَلَى الدُّنْيَا فَهُوَ الشَّقِيُّ الْمَحْرُومُ .

امام علی علیه السلام: هر که به دنیا تکیه کند، بدبخت و بی بهره است.

غرر الحکم: ح ۹۰۸۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۲۵ ح ۷۱۹۸.

حدیث ۱۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: مَنْ حَسَنَ ظَنُّهُ بِالْدُّنْيَا تَمَكَّنَتْ مِنْهُ الْمِحْنَةُ .

امام علی علیه السلام: هر که به دنیا خوش گمان باشد، گرفتار رنج و سختی می‌شود.

غرر الحکم: ح ۸۸۴۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۳۵ ح ۷۵۲۸.

حدیث ۱۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 هَلَكَ مَنْ اسْتَنَامَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَمَهَرَهَا دِينَهُ ، فَهُوَ حَيْثُمَا مَالَتْ مَالٌ إِلَيْهَا ، قَدْ اتَّخَذَهَا هَمَّهُ وَمَعْبُودَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که به دنیا خو گرفت و دینش را کابین آن قرار داد ، به هر طرف که دنیا رو آورد ، او نیز رو می کند [و در واقع] ، دنیا را آرمان و معبود خویش گرفته است.
 غرر الحکم : ح ۱۰۰۳۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۱ ح ۹۳۱۲ .

حدیث ۱۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعْصِمُ الدُّنْيَا مَنْ لَجَأَ إِلَيْهَا .
 امام علی علیه السلام : دنیا از کسی که به آن پناه ببرد ، پاسداری نمی کند.
 غرر الحکم : ح ۱۰۷۰۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۳۸ ح ۹۹۴۱ .

حدیث ۱۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - عِنْدَ تِلَاوَتِهِ : «يَأْتِيهَا الْأَيْنَسُنُ مَا عَزَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ»
 امام علی علیه السلام - در هنگام تلاوت آیه «ای انسان! چه چیز تو را به پروردگار کریمت بیهوده امیدوار ساخت؟» - : به راستی می گویم، دنیا تو را فریب نداد ؛ بلکه تو به آن فریفته شدی. دنیا به تو پندها [و درس های عبرت آموز] داد و عادلانه و یکسان (همانند دیگران) آگاہت ساخت و به آنچه تو را وعده می دهد، از قبیل : رسیدن رنج و درد به جسمت و کاستی یافتن نیرویت، راستگوتر و وفادارتر از آن است که به تو دروغ بگوید یا فریبت بدهد . دنیا ، راهنماهای بسیار دارد ، اما تو بدانها بدگمانی و خبرهای راست فراوان دارد ، لیکن تو دروغشان می پنداری.
 اگر دنیا را در خانه های بر باد رفته و منزلگاه های تهی گشته [از سکنه]

بکاو، آن را در نیکو اندرزدی و پند رسا دادن ، چونان یار دلسوز و سخت علاقه مند به خود ، خواهی یافت!
 [دنیا] نیکو سرایی است برای کسی که آن را سرای [مانندگاری] خود نداند و خوب منزلگاهی است برای کسی که در آن منزلگاه ، وطن نگزیند. نیک بختان به دنیا ، فردا [ی قیامت] آنان اند که امروز از آن گریزان اند.
 الانفطار : ۶ .

حدیث ۱۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّنْيَا حُلُوهٌ ، الْحَلَاوَةُ لِمَنْ اغْتَرَّ بِهَا .
 امام علی علیه السلام : دنیا ، شیرین است ؛ شیرینی [دنیا] برای کسی است که فریفته آن شود.

الاحتجاج: ج ۱ ص ۳۹۷ ح ۸۳ عن عبدالله بن الحسن، بحار الأنوار: ج ۳۲ ص ۲۲۳ ح ۱۷۳؛ كنز العمال: ج ۱۶ ص ۱۸۶ ح ۴۴۲۱۶ نقلاً عن وكيع .

حدیث ۱۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا الْعَاجِلَةُ خَدَعَتْكَ ، وَلَكِنْ بِهَا انْخَدَعْتَ .
 امام علی علیه السلام : دنیا تو را گول نزده است ؛ بلکه تو گول آن را خورده ای .
 غرر الحکم : ح ۹۶۵۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷۹ ح ۸۷۹۰ .

حدیث ۱۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّنْيَا حُلْمٌ ، وَالْإِغْتِرَارُ بِهَا نَدَمٌ .
 امام علی علیه السلام : دنیا یک رؤیاست و فریفته شدن به آن ، مایه پشیمانی است .
 غرر الحکم : ح ۱۳۸۴ .

حدیث ۱۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِحْذَرُ أَنْ يَخْدَعَكَ الْغُرُورُ بِالْحَائِلِ
 امام علی علیه السلام : بپرهیز از این که فریفته شدن به [این دنیای] دگرگون شونده ناچیز ، تو را گول بزندی ، یا شاد گشتن به این فناپذیر بی ارزش ، تو را بلغزاند .
 الحَائِلُ : الْمُتَعَيِّرُ (النهاية: ج ۱ ص ۴۶۳ «حول»).

حدیث ۱۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَجَافَوْا عَنْهَا ، فَإِنَّ الْمُغْتَرَّ مَنِ اغْتَرَّ بِهَا .
 امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : از دنیا دوری کنید؛ زیرا فریب خورده [ی واقعی] ، کسی است که فریب دنیا را بخورد .
 الکافی : ج ۸ ص ۱۷۴ ح ۱۹۴ عن محمد بن النعمان أو غيره عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۵۱ ح ۳۱ .

حدیث ۱۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا قَدَّمْتَ فَهُوَ لِلْمَالِكِينَ ، وَمَا أَخَّرْتَ فَهُوَ لِلْوَارِثِينَ ، وَمَا مَعَكَ فَمَا لَكَ عَلَيْهِ سَبِيلٌ سِوَى الْغُرُورِ بِهِ . كَمْ تَسْعَى فِي طَلَبِ الدُّنْيَا؟ وَكَمْ تَرَعَى؟ أَفْتَرِيدُ أَنْ تُفَقِّرَ نَفْسَكَ وَتُغْنِيَ غَيْرَكَ؟!
 امام علی علیه السلام : آنچه [برای آخرت] پیش بفرستی ، همان از آن دارندگان است [و به خودت می رسد] و آنچه بر جای

بگذاری، از آن وارثان است و آنچه با توست، راهی جز فریفته شدن به آن نیست. چه قدر در پی دنیا می‌کوشی و چه قدر می‌چری؟ آیا می‌خواهی خودت را فقیر و دیگران (وارثان) را توانگر سازی؟!
مصباح الشریعة: ص ۳۰۱، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۳۵۶ ح ۱۷.

حدیث ۱۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَيُّهَا الْمَعْلَلُ نَفْسَهُ بِالْدُّنْيَا، الرَّائِضُ عَلَى حَبَائِلِهَا
امام علی علیه السلام: ای آن که خویشتن را به دنیا سرگرم ساخته ای و بر ریسمان‌های [پوسیده] آن می‌دوی و در آباد کردن دنیایی که به زودی خراب می‌شود، می‌کوشی! آیا به گورهای پوسیده پدران و پیکرهای خفته در زیر سنگ‌ها و خاک‌های فرزندان ننگریسته‌ای؟ چه بسیار کسانی که با دست خود، پرستاری‌شان کردی و به معالجه آنان پرداختی، از پزشکان برایشان نسخه و دارو خواستی و از دوستان، برایشان رضایت طلبیدی؛ اما تلاش تو سودشان نبخشید و دارو و درمانت، در آنان کارگر نیفتاد.
الْحَبَائِلُ: جمع حِبَالَةٍ وَأُحْبُولَةٌ وَهُوَ الشَّرَكَ (المصباح المنیر: ص ۱۱۹ «حبل»).

حدیث ۱۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فَلَمْ أَرَ كَالدُّنْيَا بِهَا اغْتَرَّ أَهْلُهَا وَلَا كَالْيَقِينِ اسْتَوْحَشَ الدَّهْرَ صَاحِبُهُ
أُمُّ عَلِيٍّ رَمَسَ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان -:
چیزی چون دنیا ندیدم که اهلش فریب آن را بخورند/ و نه چون یقین (مرگ) که صاحب آن، از روزگار بگریزد.
بر گور نزدیکان می‌گذرم، اما گویی/ بر گور کسی می‌گذرم که هیچ نسبتی با او ندارم.
به خدا سوگند، اگر نبود که هر ساعتی/ هر گاه بخواهم، کسی را می‌بینم که یارش مُرده است، هرگز، به هیچ روی، در برابر روزگار صبر نمی‌کردم/ روزگاری که هرروز، مصیبت‌هایش غمی تازه می‌آفریند.
الرَّمَسُ: الْقَبْرُ (القاموس المحيط: ج ۲ ص ۲۲۰ «رمس»).

حدیث ۱۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَحْسَنْتَ ظَنِّكَ بِالْأَيَّامِ إِذْ حَسَنْتَ وَلَمْ تَخَفِ سَوْءَهَا يَأْتِي بِهِنَّ الْقَدَرُ
وَسَأَلْتَمَتَكَ اللَّيَالِي فَاعْتَرَّتْ بِهَا وَعِنْدَ صَفْوِ اللَّيَالِي يَحْدُثُ الْكَدْرُ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان -:

به روزها نیک گمان گشتی ، آن گاه که [با تو] نیک شدند و از بدی آنها که دست تقدیر می آورد ، نترسیدی .
شب ها با تو سر سازش نشان داد و تو فریب آنها را خوردی اما در همان زلالی شب هاست که تیرگی پدید می آید .
الدیوان المنسوب إلى الإمام علی علیه السلام : ص ۲۶۰ الرقم ۱۸۲ ؛ البدایة والنهایة : ج ۱۱ ص ۱۸۴ من دون إسنادٍ إلى المعصوم
وفیه «یوما» بدل «سوءها» .

حدیث ۱۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذْ مِنْ قَلِيلِ الدُّنْيَا مَا يَكْفِيكَ ، وَدَعْ مِنْ كَثِيرِهَا مَا يُطْغِيكَ .
امام علی علیه السلام : از دنیا ، اندکی که کفایت کند ، برگیر و بسیار آن را که به طغیانت بکشاند ، فرو بگذار .
غرر الحکم : ح ۵۰۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۱ ح ۴۵۹۱ .

حدیث ۱۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَسِيرُ الدُّنْيَا يَكْفِي ، وَكَثِيرُهَا يُرْدِي .
امام علی علیه السلام : اندک دنیا کفایت می کند و بسیار آن ، نابود می کند .
غرر الحکم : ح ۱۰۹۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۳۸ .

حدیث ۱۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَسِيرُ الدُّنْيَا خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِهَا ، وَبُلْغَتُهَا
امام علی علیه السلام : کم دنیا بهتر از زیاد آن است و به کفاف آن بسنده کردن ، سزاوارتر است تا گرفتار شدن به هلاکت آن [بر
اثر فزون خواهی] .
الْبُلْغَةُ : مَا يُتَبَلَّغُ [أَي يَكْتَفَى] بِهِ مِنَ الْعَيْشِ وَلَا يَفْضُلُ (المصباح المنیر : ص ۶۱ «بلغ»).

حدیث ۱۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَقَلَّ مِنْهَا اسْتَكْتَرَّ مِمَّا يُؤْمِنُهُ ، وَمَنْ اسْتَكْتَرَّ مِنْهَا اسْتَكْتَرَّ مِمَّا يُوْبِقُهُ
امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : آن کس که از دنیا کم بر گرفت ، بر آنچه او را ایمن و آسوده می گرداند ، افزود و آن
کس که از دنیا زیاد بر گرفت ، بر آنچه او را به نابودی می کشاند ، افزود .
يُوْبِقُهُ : يُهْلِكُهُ (الصحاح : ص ۴ ح ۱۵۶۲ «وبق»).

حدیث ۱۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَابْنَ آدَمَ ، مَا كَسَبْتَ فَوْقَ قَوْتِكَ فَأَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِّغَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام: ای پسر آدم! آنچه بیش از کفایت به دست آوری، در واقع، تو خزانه دار آن برای دیگران هستی. نهج البلاغه: الحکمة ۱۹۲، خصائص الأئمة عليهم السلام: ص ۱۱۲، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۴۴ ح ۲۸.

از ۱۶۰۱ تا ۱۸۰۰

حدیث ۱۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

شَكَى رَجُلٌ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ الْحَاجَّةَ ، فَقَالَ لَهُ : إِعْلَمْ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ تُصَيِّهُ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ قَوْتِكَ أَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِّغَيْرِكَ . الخصال - به نقل از علی بن حسین بن رباط، که سند آن را به معصوم علیه السلام رسانده است - : مردی به امیر مؤمنان از نیازمندی اش شکایت کرد . به او فرمود: «بدان که آنچه از دنیا بیش از کفایت به دست آوری، در واقع، تو خزانه دار آن برای دیگرانی». الخصال: ص ۱۶ ح ۵۸، روضة الواعظین: ص ۴۶۸، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۹۰ ح ۶۱.

حدیث ۱۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْوَيْلُ لِمَنْ جَمَعَ الدُّنْيَا وَأُورَثَهَا مَنْ لَا يَحْمَدُهُ ، وَقَدِمَ عَلَى مَنْ لَا يَعْدِرُهُ

امام علی علیه السلام: وای بر کسی که [مال] دنیا را جمع کند و آن را برای کسی به ارث بگذارد که از او سپاس گزاری نمی کند و [خود] بر کسی (خداوند) وارد شود که عذر و بهانه اش را نمی پذیرد. دنیا، سرای منافقان است و سرای تقوای پیشگان نیست. پس باید بهره ات از دنیا به اندازه ای باشد که قوت بدنت، نگهدار جانت و توشه ای برای معادت باشد. فی المصدر: «یغدره»، والتصویب من بحار الأنوار.

حدیث ۱۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ مُنِي لَهَا

امام علی علیه السلام: دنیا، سرایی است که برای آن، نیستی رقم خورده است و برای اهلش رخت بریستن از آن. دنیا، شیرین و دل پذیر است و شتابان به سراغ خواهانش می رود و به دل بیننده می نشیند. پس با بهترین توشه ای که در اختیار دارید، از دنیا بکوچید و در آن، بیش از کفاف خواهید و از آن، بیش از آنچه شما را به مقصد می رساند، نطلبید. مُنِي لَهَا: أي قَدَّر (لسان العرب: ج ۱۵ ص ۲۹۲ «منی»).

حدیث ۱۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: لَا تَكُنِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّكَ .

امام علی علیه السلام - از سفارش های ایشان به فرزندش حسن علیه السلام در هنگام وفات - : دنیا، بزرگ ترین هم و غمت نباشد.

الأمالی للمفید : ص ۲۲۱ ح ۱ ، الأمالی للطوسی : ص ۷ ح ۸ کلاهما عن الفجیع العقیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۸ ح ۱ .

حدیث ۱۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا بن آدمَ ، لا یکنُ أكبرُ همِّکَ یومَکَ الذی إن فاتکَ لم یکن من أجلکَ ، فإنَّ کُلَّ یومٍ تحضرُهُ

یأتی اللهُ فیهِ برزقکَ ، وَاَعْلَمَ أَنَّکَ لَنْ تَکْتَسِبَ شَیْئاً فَوْقَ قُوَّتِکَ إِلَّا کُنْتَ فِیهِ حَازِناً لِغَیْرِکَ ؛ یَکْثُرُ فِی الدُّنْیَا بِه نَصِیْبُکَ ، وَیَحْضِی بِه وَارِثُکَ ، وَیَطْوُلُ مَعَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ حِسَابُکَ !

فَاسْعِدْ بِمَالِکَ فِی حَیَاتِکَ ، وَقَدِّمِ لِیَوْمِ مَعَادِکَ زَاداً یَکُونُ أَمَامَکَ ؛ فَإِنَّ السَّفَرَ بَعِیدٌ ، وَالْمَوْعِدَ الْقِیَامَةَ ، وَالْمَوْرِدَ الْجَنَّةَ أَوْ النَّارَ .
امام علی علیه السلام - در تشویق به دل برکنیدن از دنیا و ترغیب به کارهای آخرت - : ای پسر آدم! بزرگ ترین هم و غمت آن روزت نباشد که چون از دست رفت ، از عمر تو نباشد ؛ زیرا هر روزی که وارد آن می شوی ، خداوند در آن ، روزی ات را می رساند. بدان که هرگز ، چیزی بیش از قوتت به دست

نمی آوری ، مگر این که تو خزانه دار آن برای دیگران باشی. [فقط] مایه رنج بسیار تو در دنیا می شود و وارثت از آن بهره مند می گردد و به سبب آن ، حسابرسی تو در روز قیامت به درازا می کشد!
پس با مال خود در زندگی ات [آینده خود را تأمین کن و] خوش بخت شو و برای معادت که در پیش داری ، توشه ای بفرست؛ زیرا سفری دور و دراز پیش رو داری و وعده گاه ، قیامت است و محلّ ورود ، بهشت یا آتش.
الإرشاد : ج ۱ ص ۲۳۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۳۱ ح ۵۸ نقلاً عن تفسیر العیاشی بزیادة «فإن همک یوم» بعد «من أجلک» وراجع نشر الدرّ : ج ۱ ص ۲۹۵ .

حدیث ۱۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ عَلَی أَرْبَعَةٍ أَصْنَافٍ وَمِنْهُمْ مَنْ یَطْلُبُ الدُّنْیَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ ، وَلَا یَطْلُبُ الْآخِرَةَ بِعَمَلِ الدُّنْیَا ، قَدْ طَامَنَ

امام علی علیه السلام : مردم ، چهار دسته اند : ... دسته ای از ایشان ، کسانی اند که با اعمال آخرت ، دنیا را می طلبند و با کار دنیا ، در پی به دست آوردن آخرت نیستند ، تظاهر به فروتنی و وقار می کنند ، گام هایشان را نزدیک به هم بر می دارند [آهسته و سر به زیر ، راه می روند]، دامن جامه شان را [برای حفظ از آلودگی] جمع می کنند ، خویشان را امانتدار جلوه می دهند و پرده پوشی خداوند [از گناهان] را وسیله ای برای گناه و نافرمانی قرار می دهند.
طامنَ : سَكَنَ وَانْحَفَضَ (المعجم الوسیط : ج ۲ ص ۵۶۶ «طمأن»).

حدیث ۱۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَلْتَمِسِ الدُّنْیَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ ، وَلَا تُؤْثِرِ الْعَاجِلَةَ عَلَی الْآجِلَةِ ؛ فَإِنَّ ذَٰلِكَ شِیمَةُ الْمُنَافِقِیْنَ وَسَجِیَّةُ الْمَارِقِیْنَ

امام علی علیه السلام: دنیا را با کار آخرت مجوی و این جهان را بر آن جهان برمگزین که این، خوی منافقان و خصلت از دین خارج شدگان است.

المارق: الخارج عن الدین (مجمع البحرین: ج ۳ ص ۱۶۸۹ «مرق»).

حدیث ۱۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الشَّرِّ.

امام علی علیه السلام: دنیا، کشتزار بدی است.

غرر الحکم: ح ۴۰۱ وح ۶۹۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۸ ح ۸۳۴.

حدیث ۱۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا مَعْدِنُ الشَّرِّ وَمَحَلُّ الْغُرُورِ.

امام علی علیه السلام: دنیا، معدن بدی و جایگاه فریب است.

غرر الحکم: ح ۱۴۷۳.

حدیث ۱۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا سَوْقُ الْخُسْرَانِ.

امام علی علیه السلام: دنیا، بازار زیان است.

غرر الحکم: ح ۳۹۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۸ ح ۱۸.

حدیث ۱۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عِبَادَ اللَّهِ، لَا تُغَرِّبَنَّكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا، فَإِنَّهَا دَارُ الْبَلَاءِ مَحْضُوفَةٌ، وَبِالْفَنَاءِ مَعْرُوفَةٌ، وَبِالْغَدْرِ مَوْصُوفَةٌ.

امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا! زنده‌گی دنیا شما را نفریبد که دنیا، سرایی است آکنده از گرفتاری، شناخته شده به نابودی و موصوف به بی وفایی.

تاریخ دمشق: ج ۴۲ ص ۵۰۰ عن صالح العجلی، تذکره الخواص: ص ۱۲۳ نحوه، المناقب للخوارزمی: ص ۳۷۰ ح ۳۸۹ کلاهما

عن عبد الله بن صالح العجلی عن رجل من بنی شیبان وزاد فیهما «ولا یغرتکم بالله الغرور» بعد «الدنیا»، کنز العمال: ج ۱۶ ص ۲۰۱

ح ۴۴۲۲۴؛ بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۱۷ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ وفیه «بالعناء» بدل «بالفناء».

حدیث ۱۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا رَتْقٌ

امام علی علیه السلام: دنیا، آبشخورش تیره است، چشمه اش گِل آلود است، ظاهرش شگفتی آور و درونش هلاکت بار است. فریبی از میان رونده است [سراب گونه است]، نوری غروب کننده، سایه ای رفتنی و تکیه گاهی ناستوار است. ماء رَتْقٌ وَعَيْشٌ رَتْقٌ : أَى كَدِرٍ (الصحاح: ج ۴ ص ۱۴۸۵ «رتق»).

حدیث ۱۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الدُّنْيَا غُرُورٌ حَائِلٌ ، وَسَرَابٌ زَائِلٌ ، وَسِنَاءٌ مَائِلٌ .
امام علی علیه السلام: دنیا، فریبی از میان رفتنی است و سرابی زایل شدنی و تکیه گاهی ناستوار. غرر الحکم: ح ۲۰۵۳ وح ۳۶۶۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۰ ح ۱۱۲ و ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۳ نحوه .

حدیث ۱۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: تَغَرُّ وَتَضَرُّ وَتَمُرُّ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَرْضَهَا ثَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ ، وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَائِهِ .
امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : می فریبد و زیان می زند و می گذرد. خداوند متعال، آن را نه به عنوان پاداشی برای دوستان خود پسندیده است، نه کیفری برای دشمنانش.
نهج البلاغه: الحکمه ۴۱۵، روضه الواعظین: ص ۴۸۳، غرر الحکم: ح ۵۱۳ و فیه صدره، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶؛ مطالب السؤل: ص ۵۷.

حدیث ۱۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: غَزَارَةٌ ؛ غُرُورٌ مَا فِيهَا ، فَايْتِيَةٌ ؛ فَاِنَّ مَنْ عَلِيَّهَا ، لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَرْوَادِهَا إِلَّا التَّقْوَى .
امام علی علیه السلام - نیز در وصف دنیا - : بس فریبنده است. هر آنچه در دنیاست، فریب است. فناپذیر است. هر که در آن است، از میان می رود. در هیچ یک از توشه های آن، بجز تقوا، خیری نیست.
نهج البلاغه: الخطبه ۱۱۱، تحف العقول: ص ۱۸۱، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۱۴ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ .

حدیث ۱۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: إِحْدَرُوا الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا غَدَارَةٌ غَزَارَةٌ خَدُوعٌ ، مُعْطِيَةٌ مَنْوَعٌ ، مُلْبِسَةٌ نَزْوَعٌ ، لَا يَدُومُ رِخَاؤُهَا ، وَلَا يَنْقُضِي عَنَاؤُهَا ، وَلَا يَرْكُدُ بِلَاؤُهَا .
امام علی علیه السلام: از دنیا برحذر باشید که دنیا، بس بی وفا و فریبنده و حيله گر است؛ هم می دهد و هم دریغ می ورزد، هم می پوشاند و هم برهنه می سازد. آسایش آن، نمی پاید و رنجش، به سر نمی آید و [توفان] گرفتاری ها و بلایش، آرام نمی گیرد.

نهج البلاغه: الخطبه ۲۳۰، غرر الحکم: ح ۳۶۷۷ نحوه، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۳ ح ۴۶.

حدیث ۱۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُورُ الدُّنْیَا غُرُورٌ ، وَمَتَاعُهَا تُبُورٌ
 امام علی علیه السلام : شادی دنیا ، فریب [و پوچ] است و کالایش نابودی و زیان.
 التُّبُورُ : الهلاک والخسران (الصحاح : ج ۲ ص ۶۰۴ «تبر»).

حدیث ۱۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّنْیَا تُغْوِی .
 امام علی علیه السلام : دنیا، اغوا می کند.
 غرر الحکم : ح ۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶ ح ۷۳۴ .

حدیث ۱۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَظَرُ الدُّنْیَا یَسِیرٌ ، وَحَاصِلُهَا حَقِیرٌ ، وَبَهْجَتُهَا زُورٌ ، وَمَوَاهِبُهَا غُرُورٌ .
 امام علی علیه السلام : دنیا ، اندک است و حاصلش ناچیز و شادی اش دروغ و دِهش هایش پوچ.
 غرر الحکم : ح ۵۰۷۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۲ ح ۴۶۱۴ و فیه «وعاجلها» بدل «وحاصلها» .

حدیث ۱۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا وَإِنَّ الدُّنْیَا دَارٌ غَرَارَةٌ خَدَاعَةٌ ، تَنْكِحُ فِي كُلِّ یَوْمٍ بَعْلًا ، وَتَقْتُلُ فِي كُلِّ لَیْلَةٍ أَهْلًا ، وَتُفَرِّقُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ شَمْلًا ؛ فَكَمْ مِنْ مُنَافِسٍ فِیْهَا
 وَرَاكِنٍ إِلَيْهَا مِنَ الْأُمَّمِ السَّالِفَةِ قَدْ قَدَفْتُهُمْ فِي الْهَآوِیَةِ ، وَدَمَّرْتُهُمْ تَدْمِیرًا ، وَتَبَّرْتُهُمْ
 امام علی علیه السلام : بدانید که دنیا ، سرایی فریبکار و نیرنگباز است، هر روز شوهری می کند و هر شب ، خانواده ای را می کُشد
 و هر ساعت ، انجمنی را از هم می پاشاند . چه بسیار مردمانی از ملت های پیشین که در پی دنیا کوشیدند و به آن گراییدند ؛ اما
 دنیا به ورطه نابودی افکندشان و به سختی نابودشان کرد و به کلی آنان را درهم شکست و به کام دوزخ سپردشان!
 تَبَّرَهُ تَبْییرًا : كَسَّرَهُ وَأَهْلَكَهُ (الصحاح : ج ۲ ص ۶۰۰ «تبر»).

حدیث ۱۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : إلهی ، كَيْفَ نَبْتَهِّجُ فِي دَارِ حُفْرَتِ لَنَا فِيهَا حَفَائِزُ صَرَعَتِهَا ، وَفُتِلَتْ بِأَيْدِي الْمَنَآيَا حَبَائِلُ عَدْرَتِهَا ، وَجَرَعَتْنَا مُكْرَهِينَ جُرْعَ
 مَرَاتِهَا ، وَدَلَّتْنَا النَّفْسُ عَلَى انْقِطَاعِ عَيْشَتِهَا ، لَوْلَا مَا صَعَتَ

امام علی علیه السلام - در مناجات - : معبود من! چگونه شاد باشیم در سرایی که در آن برای ما گورها حفر شده و دام های بی وفایی اش با دستان مرگ ، رشته شده و جرعه های شرنگش را به زور به ما نوشانده است و نفس ، ما را از پایان پذیری زندگی اش آگاه ساخته است ؛ اگر نبود که این نفس ها به خزمی لذت هایش

میل کرده اند و فریفته زرق و برق های فراوان و فناپذیر آن شده اند. معبود من! از ترفندهای فریبکارانه دنیا به تو پناه می بریم و برای گذشتن از پُل آن ، از تو یاری می جوئیم.
صَغَتْ : مَالَتْ (المصباح المنیر : ص ۳۴۲ «صغی»).

حدیث ۱۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَضَى الدَّهْرُ وَالْأَيَّامُ وَالذَّنْبُ حَاصِلٌ وَأَنْتَ بِمَا تَهْوَى عَنِ الْحَقِّ غَافِلٌ
سُرُورُكَ فِي الدُّنْيَا غُرُورٌ وَحَسْرَةٌ وَعَيْشُكَ فِي الدُّنْيَا مُحَالٌ وَبَاطِلٌ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

روزگار و روزها گذشت و حاصلش گناه بود /

و تو به سبب هواهای نفسانی ات ، از حق غافل .

شادی تو در دنیا ، فریب و حسرتی بیش نیست

و زیستن تو در دنیا ، محال و ناشدنی است .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۴۱۲ الرقم ۳۲۶ .

حدیث ۱۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمِيعُ فَوَائِدِ الدُّنْيَا غُرُورٌ وَلَا يَبْقَى لِمَسْرُورٍ سُرُورٌ
فَقُلْ لِلشَّامِتِينَ بِنَا أَفِيقُوا فَإِنَّ نَوَائِبَ الدُّنْيَا تَدَوَّرُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

همه منافع دنیا فریب است / و شادی هیچ شادمانی پایدار نمی ماند .

به دشمنی شادان ما بگو: به هوش باشید / که مصیبت های دنیا می چرخد [و نوبت شما هم می رسد].

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۵۸ الرقم ۱۷۸ .

حدیث ۱۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَبَسَّتِ الدَّارُ لِمَنْ لَمْ يَتَهَيَّأْهَا وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا عَلَى وَجَلٍ ، وَعَلِمُوا - وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ - أَنْكُمْ تَارِكُوهَا لِابْتَدَأَ ، وَإِنَّمَا هِيَ كَمَا نَعَتَ اللَّهُ : «لَعِبٌ

وَلَهُمْ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ» .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : بد سرایی است برای کسی که از آن نهراسد و در دنیا ، بیمناک نباشد، و بداند و می داند که به ناچار ، دنیا را ترک خواهید کرد، و دنیا چنان است که خداوند ، وصف کرده است: «بازی و سرگرمی و آرایش و فخرفروشی میانتان و فزون جویی در دارایی ها و فرزندان است» .
تحف العقول : ص ۱۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۸ ح ۸۱ .

حدیث ۱۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ خَبَالٍ

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای تباہی و گزند و دگرگونی و جا به جایی است، خوشی های آن با تلخی هایش برابری نمی کند، و خوش بختی هایش با بدبختی هایش همسان نیست، و فرازش با نشیبش یکسان نیست.
الْخَبَالُ : الفساد ، ویکون فی الأفعال والأبدان والعقول (النهاية : ج ۲ ص ۸ «خبل»).

حدیث ۱۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ لَا يُعْصَى إِلَّا فِيهَا ، وَلَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا .

امام علی علیه السلام : از خواری و بی مقداری دنیا در نزد خداست که او ، جز در دنیا نافرمانی نمی شود و جز با ترک آن ، به آنچه [از بهشت و نعمت های ابدی که]نزد خداست ، نمی توان رسید.
نهج البلاغه : الحكمة ۳۸۵ ، غرر الحکم : ح ۳۶۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶ .

حدیث ۱۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَارُ الْفَنَاءِ مَقْبِلُ

امام علی علیه السلام : این سرای نیستی، خوابگاه نیم روزی نافرمانان است و جایگاه شوربختان و تجاوزگران.
المقبيل : الاستراحة نصف النهار إذا اشتد الحرّ ، والمقبيل - أيضا - : الموضع (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۵۷۸ و ص ۵۷۷ «قبيل»).

حدیث ۱۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ كُنْتُمْ لِلنَّعِيمِ طَالِبِينَ ، فَأَعْتِقُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دَارِ الشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان نیک بختی و راحتی هستید ، پس جان هایتان را از [بندگی این] سرای شوربختی ، آزاد سازید.
غرر الحکم : ح ۳۷۴۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۷۹ و فيه «شقاء الدنيا» بدل «دار الشقاء» .

حدیث ۱۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا دَارُ الْغُرَبَاءِ ، وَمَوْطِنُ الْأَشْقِيَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، خانه [موقت] غریبان است و وطنِ شوربختان.

غرر الحکم : ح ۱۲۰۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶ ح ۱۱۳۱ .

حدیث ۱۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الدَّارُ دَارٌ مِّنْ لَا دَارَ لَهُ ، وَبِهَا يَفْرَحُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ ، فَأَنْزَلُوهَا مَنْزِلَتَهَا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا ، سرای کسی است که سرایی ندارد و کسی به آن شاد می شود که

خرید ندارد . پس دنیا را در جایگاه [واقعی] خودش قرار دهید .

شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۰۹ ح ۵۴۲ .

حدیث ۱۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَقْرَبُ دَارٍ مِّنْ سَيَّحِطِ اللَّهُ ، وَأَبْعَدُهَا مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ ؛ فَعُضُّوا عَنكُمْ - عِبَادَ اللَّهِ - غُمُومَهَا وَأَشْغَالَهَا ، لِمَا قَدْ أَيْقَنْتُمْ بِهٍ مِنْ فِرَاقِهَا وَتَصَرُّفِ حَالَاتِهَا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : نزدیک ترین سرا به خشم و ناخشنودی خداوند و دورترین سرا به خشنودی خداست . پس -

ای بندگان خدا - غم ها و

مشغله های دنیا را از خود ، کم کنید؛ زیرا به جدایی دنیا و ناپایداری حالات آن ، یقین دارید .

نهج البلاغه : الخطبه ۱۶۱ .

حدیث ۱۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَهْرَبُوا مِنَ الدُّنْيَا وَاصْرِفُوا قُلُوبَكُمْ عَنْهَا ، فَإِنَّهَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ؛ حَظُّهُ مِنْهَا قَلِيلٌ ، وَعَقْلُهُ بِهَا عَلِيلٌ ، وَنَاطِرُهُ فِيهَا كَلِيلٌ

امام علی علیه السلام : از دنیا بگریزید و دل هایتان را از آن بگردانید؛ زیرا دنیا ، زندان مؤمن است ، بهره اش از آن اندک است و

خزدش در [کار] آن ، ناتوان است و چشمش در [دیدن] آن ، ضعیف است!

الکلیل : الذی لم یحَقِّقِ الْمَنْظُورَ (النهاية : ج ۴ ص ۱۹۸ «کلل»).

حدیث ۱۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَالْمَوْتُ تُحَفَّتُهُ

امام علی علیه السلام : دنیا، زندان مؤمن است و مرگ ، هدیه ای است به او و بهشت ، سرپناه اوست .

التَّحَفُّةُ : طَرْفَةُ الْفَاكِهَةِ ، ثُمَّ تَسْتَعْمَلُ فِي غَيْرِ الْفَاكِهَةِ مِنَ الْأَطَافِ (النهاية: ج ۱ ص ۱۸۲ «تحف»).

حدیث ۱۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنْيَا جَنَّةُ الْكَافِرِ ، وَالْمَوْتُ مُشَخِّصُهُ
امام علی علیه السلام : دنیا، بهشت کافر است و مرگ ، کوچاننده او و آتش ، جایگاهش.
يقال للرجل إذا أتاه ما يُقْلِقُه : قد شُخِّصَ به . ومنه شخوص المسافر : خروجه عن منزله (النهاية: ج ۲ ص ۴۵۰ «شخص»).

حدیث ۱۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ السَّمِّ ؛ يَأْكُلُهُ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ .
امام علی علیه السلام : مثل دنیا ، مثل سم است . کسی سم را می خورد که نمی داند.
الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۶ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۸ ح ۴۰ .

حدیث ۱۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّمَا الدُّنْيَا كَالسَّمِّ ؛ يَأْكُلُهُ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ .
امام علی علیه السلام : دنیا، در حقیقت، مانند سم است . کسی سم را می خورد که آن را نمی شناسد.
عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالی للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ کلاهما عن أحمد بن الحسن الحسيني عن الإمام
العسكري عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۵ ، غرر الحكم : ح ۱۴۱۱ ، بحار
الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶ .

حدیث ۱۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ : لَيِّنٌ مَسُّهَا ، قَاتِلٌ سَمُّهَا ، فَأَعْرِضْ عَمَّا يُعْجِبُكَ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكَ مِنْهَا ، وَضَعْ عَنكَ هُمُومَهَا لِمَا أَيْقَنْتَ بِهِ
مِنْ فِرَاقِهَا وَتَصَرُّفِ حَالَاتِهَا ، وَكُنْ أَنَسَ مَا تَكُونُ بِهَا أَحْذَرَ مَا تَكُونُ مِنْهَا ؛ فَإِنَّ صَاحِبَهَا كُلَّمَا اطْمَأَنَّ فِيهَا إِلَى سُورٍ أَشْخَصَتْهُ
امام علی علیه السلام : مثل دنیا ، مثل مار است: پوستش نرم است و زهرش کشنده. پس، از آنچه در دنیا برایت جاذبه دارد ، روی
بگردان ؛ زیرا آنچه از آن تو را همراهی می کند ، اندک [کفنی] است . دغدغه های آن (دنیا) را از خود ، دور کن؛ چرا که به جدا
شدن از آن و ناپایداری حالاتش یقین داری و آن گاه که با دنیا بیشترین انس را داری ، بیشترین ترس و حذر را از آن داشته باش؛
زیرا که دنیادار ، هر زمان که در آن به خوشی و لذتی اطمینان کرد، دنیا او را از آن خوشی به مشکلی کشاند، یا هرگاه انسی
گرفت ، انس او را تبدیل به تنهایی و وحشت کرد .
شَخَصَ مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ : أَى ذَهَبَ ، وَأَشْخَصَهُ غَيْرُهُ (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۴۳ «شخص»).

حدیث ۱۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

وَمَنْ يَذُقِ الدُّنْيَا فَإِنِّيَطَعْمَتُهَا وَسَيَقَ إِلَيْنَا عَذْبُهَا وَعَذَابُهَا

فَلَمْ أَرَهَا إِلَّا غُرُورًا وَبَاطِلًا كَمَا لَاحَ فِي أَرْضِ الْفَلَاةِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

هر که می خواهد دنیا را بچشد، من آن را مزه کرده ام/ شیرینی و شرننگ آن به ما رسیده است .

من ، آن را جز فریب و پوچ نیافتم/همچون سرابی که در بیابان می درخشد .

دنیا ، لاشه گندیده ای بیش نیست/ که سگ ها بر سر آن ، کشمکش می کنند .

اگر از دنیا دوری کنی ، با اهل آن آسوده به سر میبری/ و اگر آن را بکشی، سگ ها بر سر آن با تو کشمکش می کنند.

الفلاة : القفر من الأرض ، لأنها فُلَيْت - أي فُطِمت وَعُزِلت - من كل خير (تاج العروس : ج ۲۰ ص ۵۶ «فلو»).

حدیث ۱۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا كَالْغُولِ

امام علی علیه السلام : دنیا ، به سانِ غول است . هر که را از آن فرمان ببرد ، گم راه می سازد و هر که را اجابتش کند ، نابود می

گرداند. دنیا به سرعت زوال می پذیرد و زود [به دیگری] منتقل می شود.

الغُول : هی جنس من الجنّ والشیاطین ، وكانت العرب تزعم أنّ الغول فی الفلاة تترأى للناس فتغول تغولاً : أى تتلون تلوناً فی صور

شئى ، وتغولهم أى تُضللهم عن الطريق وتهلكهم (النهاية : ج ۳ ص ۳۹۶ «غول»).

حدیث ۱۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْيَا شَرْكٌ

امام علی علیه السلام : دنیا، در حقیقت، یک دام است . کسی در دام می افتد که نمی داند.

الشَّرْك - محرّكٌ - : حبال الصَّيد ، وما يُنصب للطير (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۳۰۸ «شرك»).

حدیث ۱۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا شَرْكُ النَّفُوسِ ، وَقَرَارَةٌ كُلِّ ضُرٍّ وَوَيْسٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، دام جان ها و جایگاه هر رنج و گزندى است.

غرر الحكم : ح ۲۰۴۷ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۱۴ ولس فيه «كل» .

حدیث ۱۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا كَالشَّبَكَةِ ؛ تَلْتَفُّ عَلَى مَنْ رَغِبَ فِيهَا وَتَحْرُزُ

امام علی علیه السلام : دنیا ، همانند تور [صیادی] است ؛ بر هر که به آن روی آورد ، می پیچد و به کسی که از آن روی بگرداند ، در نمی پیچد . پس ، به دنیا دل میند و بدان روی میاور که تو را در تور خویش می افکند و به هلاکت می اندازد .
احترزت و تحرزت من کذا : توقيته (الصحاح : ج ۳ ص ۸۷۳ «حرز»).

حدیث ۱۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَثَلَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ كَرَجُلٍ لَّهُ امْرَأَتَانِ ، إِذَا أَرْضَى إِحْدَاهُمَا أَسْخَطَ الْآخَرَى .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا و آخرت ، حکایت مردی است که دو زن دارد . هر گاه یکی از آن دو را خشنود گرداند ، دیگری را ناخشنود می سازد .
غرر الحکم : ح ۳۵۳۱ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۷ ح ۱۵۵۹ ، روضه الواعظین : ص ۴۹۰ و فیهما «ضرتان» بدل «امراتان» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۲ ح ۱۱۰ .

حدیث ۱۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ ضَرَّتَانِ ؛ فَبَقْدَرِ مَا تُرْضَى إِحْدَاهُمَا تُسْخِطُ الْآخَرَى .

امام علی علیه السلام : دنیا و آخرت ، دو هویند . پس به اندازه ای که یکی از آن دو را خشنود سازی ، دیگری را ناخشنود می گردانی .

إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۳۰۷ ؛ تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۸ عن عیسی علیه السلام .

حدیث ۱۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَثَلُ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ؛ مَتَى از دَدَتَ مِنْ أَحَدِهِمَا قُرْبًا از دَدَتَ مِنَ الْآخِرِ بَعْدًا .

امام علی علیه السلام : مثل دنیا و آخرت ، مثل مشرق و مغرب است . هر اندازه به یکی از آنها نزدیک تر شوی ، از دیگری دورتر می افتی .

الأمالی للسید المرتضی : ج ۱ ص ۱۰۷ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۴ نحوه .

حدیث ۱۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عَدْوَانِ مُتَفَاوِتَانِ ، وَسَبِيلَانِ مُخْتَلِفَانِ ؛ فَمَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَتَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الْآخِرَةَ وَعَادَاهَا .

وَهُمَا بِمَنْزِلَةِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا شِ بَيْنَهُمَا ؛ كُلَّمَا قَرَّبَ مِنْ وَاحِدٍ بَعُدَ مِنَ الْآخَرِ ، وَهُمَا بَعْدُ ضَرَّتَانِ .

امام علی علیه السلام: دنیا و آخرت، دو دشمن متفاوت و دو راه مختلف اند. پس، هر که دنیا را دوست بدارد و با آن دوستی ورزد، از آخرت نفرت دارد و با آن دشمنی می ورزد. [نیز] دنیا و آخرت، به منزله مشرق و مغرب اند که هر کس میان آن دو را بپیماید، هر چه به یکی نزدیک شود، از دیگری دور می شود. از اینها بالاتر، دنیا و آخرت، هووی هم اند.

نهج البلاغه: الحکمة ۱۰۳، خصائص الأئمة عليهم السلام: ص ۹۶، غرر الحکم: ح ۳۶۹۲، تحف العقول: ص ۲۱۲ نحوه، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۲۹ ح ۱۳۳.

حدیث ۱۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا رُبَّمَا أَقْبَلَتْ عَلَى الْجَاهِلِ بِالِاتِّفَاقِ، وَأَدْبَرَتْ عَنِ الْعَاقِلِ بِالِاسْتِحْقَاقِ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ مِنْهَا سَهْمَةٌ مَعَ جَهْلٍ أَوْ فَاتَتْكَ مِنْهَا بُعْيَةٌ مَعَ عَقْلٍ، فَإِيَّاكَ

أَنْ يَحْمِلَكَ ذَلِكَ عَلَى الرَّغْبَةِ فِي الْجَهْلِ وَالزُّهْدِ فِي الْعَقْلِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُزِي

امام علی علیه السلام: دنیا، گاه تصادفاً به نادان روی می آورد و به حق، از خردمند بر می گردد. پس اگر با وجود نادانی ات، بهره ای از دنیا به تو رسید یا با وجود خردمندی ات، به مطلوبی از آن دست نیافتی، مبادا این امر، تو را وا دارد که به

نادانی رغبت کنی و به خرد و دانایی پشت نمایی که این، تو را بی مقدار می کند و به نابودی می کشاند.

یقال: أزرى بأخيه إزراءاً؛ أي أدخل عليه عيباً (تاج العروس: ج ۱۹ ص ۴۹۲ «زری»).

حدیث ۱۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَقْبَلَتِ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ أَعَارَتْهُ مَحَاسِنَ غَيْرِهِ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ عَنْهُ سَلَبَتْهُ مَحَاسِنَ نَفْسِهِ.

امام علی علیه السلام: هرگاه دنیا به کسی رو کند، خوبی های دیگران را نیز به او عاریت می دهد و هرگاه از او برگردد، خوبی های خودش را هم از او می گیرد.

نهج البلاغه: الحکمة ۹، عیون أخبار الرضا: ج ۲ ص ۱۳۰ ح ۱۱ عن إبراهيم بن العباس عن الإمام الرضا عن أبيه عليهما السلام، مشكاة الأنوار: ص ۴۶۹ ح ۱۵۶۹، نثر الدر: ج ۱ ص ۳۵۳، روضة الواعظین: ص ۴۸۸ والأربعة الأخيرة عن الإمام الصادق عليه السلام وفيها «أعطته» بدل «أعارته»، جامع الأخبار: ص ۵۰۹ ح ۱۴۱۸، غرر الحکم: ح ۴۱۲۶ وفيه «كسته» بدل «أعارته»، بحار الأنوار: ج ۷۵ ص ۳۵۷ ح ۷۱.

حدیث ۱۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا تُقْبَلُ إِقْبَالَ الطَّالِبِ، وَتُدْبَرُ إِدْبَارَ الْهَارِبِ، وَتُصِلُ مُوَاضِلَةَ الْمُلُوكِ، وَتُفَارِقُ مُفَارَقَةَ الْعَجُولِ.

امام علی علیه السلام: دنیا، به سان شخص جوینده می آید و همانند شخص گریزنده می رود و چون شاهان، پیوند برقرار می کند و مانند کسی که عجله دارد، جدا می شود.

غزیر الحکم : ح ۳۶۶۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۰ و فیہ «الملول» بدل «الملوک» .

حدیث ۱۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ أَقْبَلْتَ غَرَّتْ ، وَإِنْ أَدْبَرْتَ ضَرَّتْ .

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : دنیا ، اگر روی آورد ، می فریبد و اگر پشت کند ، زیان می زند .
مطالب السؤل : ص ۵۳ ؛ بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳ ح ۸۸ .

حدیث ۱۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَقْبَلْتَ الدُّنْيَا أَقْبَلْتَ عَلَى حِمَارٍ قَطُوفٍ

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا وقتی می آید ، سوار بر الاغی کُند رو ، می آید و وقتی می رود ، با بُراق می رود .

القَطُوف من الدوابِّ و غیرها : البطیء (المصباح المنیر : ص ۵۰۹ «قطف»).

حدیث ۱۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

فَمَنْ يَحْمَدُ الدُّنْيَا بَعِيشٍ يَسُرُّهُ فَسَوْفَ لَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ يَلُومُهَا
إِذَا أَقْبَلَتْ كَانَتْ عَلَى الْمَرْءِ فِتْنَةً وَإِنْ أَدْبَرَتْ كَانَتْ كَثِيرًا هُمُومًا

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

هر که دنیا را از سر خوشی بستاید ، / سوگند به جانم که به زودی آن را خواهد نکوهید .

دنیا ، هر گاه بیاید ، مایه گرفتاری آدمی است / و هر گاه پشت کند ، آه و افسوس هایش بسیار است .

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۵۲۲ الرقم ۳۹۶ .

حدیث ۱۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْدَرُوا هَذِهِ الدُّنْيَا الْحَدَايَةَ الْغَرَّارَةَ . . . فَمَا لَهَا عِنْدَ اللَّهِ قَدْرٌ وَلَا وَزَنٌ ، وَلَا خَلْقٌ - فِيمَا بَلَّغْنَا - خَلَقْنَا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنْهَا ، وَمَا نَظَرَ إِلَيْهَا مُدَّ
خَلْقَهَا . وَلَقَدْ عُرِضَتْ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِمَفَاتِيحِهَا وَخَزَائِنِهَا لَا يَنْقُصُهُ ذَلِكَ مِنْ حَظِّهِ مِنَ الْآخِرَةِ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَهَا ؛
لِعِلْمِهِ أَنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - ثَنَاؤُهُ - أَبْغَضَ شَيْئًا فَأَبْغَضَهُ ، وَصَيَّرَ غَرًّا شَيْئًا فَصَيَّرَهُ ، وَالْأَلَّ يَرْفَعُ مَا وَضَعَ اللَّهُ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - وَالْأَلَّ يُكْتَبُ مَا أَقَلَّ اللَّهُ -
جَلَّ وَعَزَّ - ، وَلَوْ لَمْ يُخْبِرَكَ عَنْ صِغَرِهَا عِنْدَ اللَّهِ ، إِلَّا أَنَّ اللَّهَ - جَلَّ

وَعَزَّ - أَصْغَرَهَا عَنْ أَنْ يَجْعَلَ خَيْرَهَا ثَوَابًا لِلْمُطِيعِينَ ، وَأَنْ يَجْعَلَ عُقُوبَتَهَا عِقَابًا لِلْعَاصِينَ

امام علی علیه السلام: از این دنیای مکار فریبکار، بر حذر باشید... که دنیا در نزد خداوند هیچ قدر و وزنی ندارد، و تا آن جا که به ما خبر رسیده است، خداوند هیچ مخلوقی نیافریده است که در نزد او منفورتر از دنیا باشد، و از زمانی که دنیا را آفرید، به آن نگاه نکرد. کلیدها و خزانه های دنیا به پیامبران محمد صلی الله علیه و آله پیشنهاد شد، بی آن که از بهره آخرتش چیزی کم شود؛ اما او از پذیرفتن آن سر باز زد؛ زیرا می دانست که خداوند چه چیز را ناخوش می دارد، او هم آن را ناخوش داشت، و چه چیز را کوچک می شمارد، او هم

کوچکش شمرد، و آنچه را خداوند پایین آورده است، او بالا نبرد، و آنچه را خداوند کم قرار داده، او زیادش نگرداند. اگر درباره خردی دنیا در نزد خداوند، تو را جز همین اندازه خبر نداده بود که خداوند آن را کوچک تر از آن دانسته که خوبی اش (خوشی اش) را پاداشی برای اهل طاعت قرار دهد و کیفرهایش را کیفری برای اهل معصیت [، همین، کفایت می کرد]. جواب «لو» محذوف و تقدیره: «لکفی» کما فی بحار الأنوار.

حدیث ۱۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 مِنْ ذَمَامَةِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ أَلَّا يُنَالَ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا .
 امام علی علیه السلام: از نکوهیدگی دنیا در نزد خداوند است که آنچه در نزد اوست، جز با ترک دنیا به دست نمی آید.
 غرر الحکم: ح ۹۳۶۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۷۰ ح ۸۵۸۵ و فیه «حقاره» بدل «ذمامه» .

حدیث ۱۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَتَتْ الدُّنْيَا بِأَحْسَنِ زِينَتِهَا، ثُمَّ قَالَتْ: يَا رَبِّ، هَبْنِي لِبَعْضِ أَوْلِيَائِكَ . فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: إِذْهَبِي فَأَنْتِ لَا شَيْءَ، أَنْتِ أَهْوَنُ عَلَيَّ أَنْ أَهْبِكَ لِبَعْضِ أَوْلِيَائِي، فَتُطَوَّى كَمَا يُطَوَّى الثَّوْبُ الْخَلِيقُ، فَتَلْقَى فِي النَّارِ .
 امام علی علیه السلام: چون روز قیامت شود، دنیا با زیباترین زیور خود می آید و می گوید: پروردگارا! مرا به یکی از دوستان ببخش.
 خداوند متعال می فرماید: «برو، که تو هیچی. تو در نزد من، بی ارزش تر از آنی که به یکی از دوستانم ببخشم». پس مانند پارچه ای کهنه مچاله و در آتش افکنده می شود.
 حلیة الأولیاء: ج ۱ ص ۷۲ عن زید بن أسلم عن الإمام زین العابدین علیه السلام، کنز العمال: ج ۳ ص ۷۱۸ ح ۸۵۶۱ .

حدیث ۱۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 لَوْ كَانَتْ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ مَحْمُودَةً
 امام علی علیه السلام: اگر دنیا در نزد خداوند پسندیده بود، آن را به دوستانش اختصاص می داد؛ اما او دل های آنان را از دنیا بگردانید و مطامع دنیوی را از آنان پاک ساخت.
 فی الطبعة المعتمدة: «محمودا»، والتصویب من طبعة بیروت وطهران .

حدیث ۱۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِمَّا يَدُلُّكَ عَلَى دَنَاءَةِ الدُّنْيَا ، أَنَّ اللَّهَ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - زَوَّاهَا عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَأَحِبَّائِهِ نَظْرًا وَاخْتِيَارًا ، وَبَسَطَهَا لِإِعْدَائِهِ فِتْنَةً وَاخْتِيَارًا .
 امام علی علیه السلام : از جمله چیزهایی که تو را به پستی دنیا رهنمون می‌شود ، این است که خداوند از سر لطف و خیرخواهی ، دنیا را از نزدیکان و دوستانش دور ساخت ، و از بهر آزمایش و امتحان ، آن را برای دشمنانش گسترانید .
 بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۰ ح ۱۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶۸ ح ۶۲۰۵ نحوه وفی صدره «فی ذکر رسول الله صلی الله علیه و آله : قد حَقَّرَ الدُّنْيَا وَأَهْوَنَ بِهَا وَهَوَّنَهَا وَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ زَوَّاهَا . . .» .

حدیث ۱۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَارٌ هَانَتْ عَلَى رَبِّهَا ، فَخَلَطَ حَلَالَهَا بِحَرَامِهَا ، وَخَيْرَهَا بِشَرِّهَا ، وَحَيَاتَهَا بِمَوْتِهَا ، وَحُلُوهَا بِمُرِّهَا ، لَمْ يُصْفِهَا اللَّهُ تَعَالَى لِإِعْدَائِهِ ، وَلَمْ يَضِنَّ
 امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : سرایی است که نزد خداوندش بی ارزش است . از این رو ، حلال آن را با حرامش ، و نیکش را با بدش ، و زندگی اش را با مرگش ، و شیرینی اش را با تلخی اش آمیخت . خداوند متعال ، آن را برای دوستانش ناب نگردانید ، و از دشمنانش دریغ نوزید .
 ضَمِنْتُ بِالشَّيْءِ : بَخَلْتُ بِهِ (الصَّحاح : ج ۶ ص ۲۱۵۶ «ضمن»).

حدیث ۱۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي لِإِعْدَائِهِمْ مِنْ وَرَقَةٍ فِي فَمِ جَرَادَةٍ تَقْضُمُهَا
 امام علی علیه السلام : دنیای شما در نزد من ، از یک برگ در دهان ملخی که آن را می‌جود ، بی ارزش تر است . علی را با نعمت های نابود شونده و لذت های ناپایدار ، چه کار؟!
 قَضَمَتِ الدَّابَّةُ الشَّعِيرَ تَقْضُمُهُ : كَسَّرَتْهُ بِأَطْرَافِ الْأَسْنَانِ (المصباح المنير : ص ۵۰۷ «قضم»).

حدیث ۱۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَمَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ ، وَبَرَأَ النَّسَمَةَ ، لَوْلَا حُضُورُ الْحَاضِرِ ، وَقِيَامُ الْحُجْبَةِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ ، وَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا يُقَارُوا عَلَى كِطْطِهِ
 امام علی علیه السلام : هان! سوگند به آن که دانه را شکافت و جان را آفرید ، اگر حضور آن جمعیت [بیعت کننده] نبود و این که با وجود یاوران ، حجت تمام می‌شود ، و این که خداوند از دانایان پیمان گرفته است که در برابر شکمبارگی ستمگر و گرسنگی رنج آور ستم دیده آرام نگیرند ، هر آینه مهار [اشتر] خلافت را بر گردن آن می‌انداختم (به حال خود رهاش می‌کردم) و آخر آن را با همان جام نخستینش آب می‌دادم ، و می‌دیدید که این دنیای شما ، در نزد من ، ناچیزتر از تیز دادن یک بز است .
 الْكِطْطَةُ : شَيْءٌ يَعْتَرِي الْإِنْسَانَ مِنَ الْإِمْتَلَاءِ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى لَا يُطِيقَ التَّنَفُّسَ (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۵۷۴ «كطظ»). والمراد استئثار

الظالم بالحقوق .

حدیث ۱۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ لَدُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَهْوَنُ فِي عَيْنِي مِنْ عِرَاقِ

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند که این دنیای شما در چشم من ، بی ارزش تر از استخوان یک خوک در دست یک جذامی است .

العَرَقُ : العظم إذا أخذ عنه معظم اللحم ، والجمع عُرَاق (النهاية : ج ۳ ص ۲۲۰ «عرق»).

حدیث ۱۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لَدُنْيَاكُمْ أَهْوَنُ عِنْدِي مِنْ وَرَقَةٍ فِي فِي جَرَادَةٍ تَقْضُمُهَا ، وَأَقْدَرُ عِنْدِي مِنْ عُرَاقِهِ خِنْزِيرٍ يَقْدِفُ بِهَا أَجْدَمُهَا ، وَأَمْرٌ عَلَى فُؤَادِي مِنْ حَنْظَلَةٍ يَلُوكُهَا

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا و یادکرد مردی که برای ایشان مقداری شیرینی آورد - : هر آینه دنیای شما در نزد من ، از برگی که یک ملخ در دهانش می جود ، بی ارزش تر ، و از استخوان خوکی که یک جذامی به دور می افکند ، کثیف تر ، و از حنظلی که یک بیمار در دهان می چرخاند و با نفرت آن را تُف می کند ، به مذاق جانم تلخ تر است . پس چگونه بسته هایی را که محکم بسته ای ، و شیرینی ای را که گویا با آب دهان مار و یا استفراغ آن درست شده است ، بپذیرم؟! بار خدایا! من از دنیا ریمده ام ، آن سان که کره اسب از داغ کردنش می رمد. من ستاره سُها را به او نشان می دهم و او ماه را به من نشان می دهد. من که از برداشتن پَر گُرکی افتاده از یک ماده اشتر جوان خودداری می کنم، [چگونه] شُتری را که در آغلش بسته است ، ببلعم؟! آیا عقرب های زهر آگین را از سوراخشان بگیرم، یا مارهای سَمی کشنده را در خوابگاه خویش ببندم؟! رهایم کنید تا از دنیای شما به نمک و چند گرده نانم بسنده کنم، که با پروا کردن از خداوند ، امید رهایی خویش دارم.

علی را با نعمتی که فنا می پذیرد و لذتی که از معاصی بر می خیزد ، چه کار؟ من و شیعیانم با چشمانی زردی گرفته و شکم هایی گود افتاده ، پروردگاران را ملاقات خواهیم کرد : «و تا خدا کسانی را که ایمان آورده اند ، خالص گرداند و کافران را نابود سازد» .

یلوکُها : أی يَمْضُغُهَا . وَاللُّوْكُ : إِدَارَةُ الشَّيْءِ فِي الْفَمِ (النهاية : ج ۴ ص ۲۷۸ «لوک»).

حدیث ۱۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ إِمَامًا يَقْتَدِي بِهِ ، وَيَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ ، أَلَا وَإِنَّ إِمَامَكُمْ قَدِ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمْرِيه

امام علی علیه السلام - در نامه اش به عثمان بن حنیف ، کار گزار ایشان در بصره - : هان! هر پیروی را پیشوایی است که به او اقتدا می کند و از نور دانشش روشنایی می گیرد. هان! پیشوای شما از دنیای خود به دو جامه کهنه، و از خوراکش به دو قرص نان ، بسنده کرده است. البته شما توانایی این کار را ندارید ؛ اما با [در پیش گرفتن] پارسایی و سختکوشی [در کار و عبادت] و پاک

دامنی و راستی ، مرا یاری رسانید.

به خدا سوگند که از دنیای شما زر و سیمی نیندوختم، و از غنایم آن ، مالی فراوان پس انداز نمودم، و بر دو جامه کهنه ام جامه ای نیفزودم، و از زمین آن ، یکک وجب به دست نیاوردم، و از خوراک آن جز به اندازه خوراک ماده الاغی ریش پشت برنگرفتم. دنیا در چشم من ، ناقابل تر و بی ارزش تر از یک دانه مازوی تلخ است.
الطمر : الثوب الخلق (المصباح المنیر : ص ۳۷۸ «طمرت»).

حدیث ۱۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ مَا دُنْيَاكُمْ عِنْدِي إِلَّا كَسَفْرِ عَلَى مَنْهَلٍ حَلْوَا ، إِذْ صَاحَ بِهِمْ سَائِقُهُمْ فَارْتَحَلُوا ، وَلَا لَذَاذُتُهَا فِي عَيْنِي إِلَّا كَحَمِيمٍ أُشْرِبُهُ غَسَاقًا
امام علی علیه السلام : به خدا سوگند که دنیای شما در نظر من نیست ، مگر به سان کاروانیانی که در آبگاهی فرود آمده باشند و ناگهان کاروان سالارشان بانگ کوچ برآورد و آنها بکوچند، و خوشی های آن در نگاه من نیست ، مگر چونان چرکابه جوشانی که بنوشم، یا حنظلی شرنگین که جرعه جرعه سر کشم، یا زهر ماری که کاسه کاسه به کامم ریخته شود، یا گردنبند آتشی که به گردنم آویزند.

من ، این تن پوش خود را چندان پینه زده ام که دیگر از پینه دوز آن ، خجالت می کشم. او به من گفت: «این را همچون ماده الاغ ها به دور انداز» و حاضر نشد که آن را وصله کند. بدو گفتم: از من دور شو، که در بامدادان، شبروان ستوده می شوند و رنج بی خوابی از ما زدوده می شود.

الغَسَاقُ - بالتخفيف والتشديد - : ما يسيل من صديد أهل النار وغسلتهم (النهاية : ج ۳ ص ۳۶۶ «غسق»).

حدیث ۱۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنِّي طَلَقْتُ الدُّنْيَا ثَلَاثًا بَتَاتَا لَا رَجْعَةَ لِي فِيهَا ، وَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا .

امام علی علیه السلام : من دنیا را سه طلاقه قطعی کرده ام که دیگر مرا بدان رجوعی نیست، و ریسمانش را بر دوش آن افکنده ام.
غرر الحكم : ح ۳۷۸۲ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۱۷۰ ح ۳۵۶۷ .

حدیث ۱۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَسْتَوْحِشُّ مِنَ الدُّنْيَا وَزَهْرَتِهَا ، وَيَأْتِسُ بِاللَّيْلِ وَظُلْمَتِهِ ، وَكَأَنِّي بِهِ وَقَدَ

أُرْخِي اللَّيْلُ سُدُولَهُ

مروج الذهب - به نقل از ضرار بن ضمره ، در پاسخ به درخواست معاویه برای توصیف امام علی علیه السلام - : از دنیا و زرق و برق آن ، گریزان بود و با شب و تاریکی آن ، انس داشت . گویا می بینم در حالی که شب ، پرده هایش را افکنده

و ستارگانش ناپدید شده اند ، او در محراب خویش محاسنش را به دست گرفته و چون مار گزیده به خود می پیچد و به سان

مصیبت زده می‌گرید و می‌گوید:

«ای دنیا! غیر مرا بفریب. آیا خود را به من عرضه می‌کنی، یا که خویشتن را برایم می‌آرایی؟ مباد، مباد که آن روز برسد! من تو را سه طلاقه کرده‌ام، که مرا در آن رجوعی نیست. عمر تو کوتاه است، و عیشت حقیر، و اهمیتت ناچیز. آه از کمی توشه، و دوری سفر و تنهایی [در] راه.

سَدَلُ الثَّوْبِ سَدْلًا: أرخاه، وسَدَلْتُ سِتْرَهَا وَسَعَرَهَا (أساس البلاغۃ: ص ۲۰۶ «سدل»).

حدیث ۱۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْذَرِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّهَا شَبَكَةُ الشَّيْطَانِ وَمَفْسَدَةُ الْإِيمَانِ.

امام علی علیه السلام: از دنیا بر حذر باش؛ چرا که دام شیطان و تباہ کننده ایمان است.

غرر الحکم: ح ۲۶۰۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۰۴ ح ۲۳۴۰.

حدیث ۱۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْذَرُوا الدُّنْيَا؛ فَإِنَّهَا غَدَارَةٌ غَزَارَةٌ خَدُوعٌ، مُعْطِيَةٌ مَنْوَعٌ، وَثَلْبِسَةٌ نَزُوعٌ.

امام علی علیه السلام: از دنیا حذر کنید؛ (چرا که خیانتکار، فریبنده، حيله گر، عطاکننده و دریغ ورزنده، و پوشاننده و برهنه کننده است.

نهج البلاغۃ: الخطبۃ ۲۳۰، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۳ ح ۴۶.

حدیث ۱۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْذَرُوا هَذِهِ الدُّنْيَا الْخَدَاعَةَ الْغَزَارَةَ، الَّتِي قَدْ تَزَيَّنَتْ بِحُلِيِّهَا، وَفَتَنَتْ بِغُرُورِهَا، وَغَرَّتْ بِأَمَالِهَا، وَتَشَوَّفَتْ لِخُطَابِهَا، فَأَصْبَحَتْ كَالْعُرُوسِ الْمَجْلُوءَةِ، وَالْعَيُونِ إِلَيْهَا نَاطِرَةً، وَالنُّفُوسُ بِهَا مَشْغُوفَةٌ، وَالْقُلُوبُ إِلَيْهَا تَائِقَةٌ، وَهِيَ لِأَزْوَاجِهَا كُلِّهَا قَاتِلَةٌ، فَلَا الْبَاقِيَ بِالْمَاضِي مُعْتَبِرٌ، وَلَا الْآخِرُ بِسُوءِ أَثَرِهَا عَلَى الْأَوَّلِ مُزْدَجِرٌ، وَلَا اللَّيْبُ

امام علی علیه السلام: از این دنیای حيله گر فریبنده، بر حذر باشید؛ دنیایی که خویشتن را با زیورهایش آراسته، و با فریبایی اش مفتون می‌سازد، و با آرزوهایش می‌فریبد، و برای خواستگاراننش خودآرایی می‌کند، و همچون عروس نقاب برکشیده ای شده است که چشم‌ها بدو خیره گشته، و جان‌ها شیدایش شده، و دل‌ها شیفته اش گردیده اند، و در حالی که او قاتل همه شوهران خویش است، نه شوهران آینده از شوهران گذشته عبرت می‌گیرند، و نه بدرفتاری او با اولی، عامل بازدارنده آخری است، و نه خردمند از این تجربه‌ها سود می‌برد.

اللَّيْبُ: الْعَاقِلُ (الصحاح: ج ۱ ص ۲۱۶ «لب»).

حدیث ۱۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا خِدَاعَةٌ صَرَّاعَةٌ ، مَكَارَةٌ غَرَّارَةٌ سَخَّارَةٌ ، أَنْهَارُهَا لَامِعَةٌ ، وَثَمَرَاتُهَا يَانِعَةٌ ، ظَاهِرُهَا سُورٌ ، وَبَاطِنُهَا غُرُورٌ ، تَأْكُلُكُمْ بِأَضْرَاسِ الْمَنِيَا ، وَتُبِيرُكُمْ ،

امام علی علیه السلام: دنیا، حيله گر است و به خاک افکن و نیرنگ‌باز و فریبنده و افسونگر. جویبارهایش درخشان، و میوه هایش رسیده اند و ظاهرش خوش، و باطنش پوچ است. با دندان های مرگ، شما را می خورد، و با بلاهای ویرانگرش نابودتان می کند. مردم در دنیا برای مرگ، زاده می شوند، با این حال، زینت دنیا را برگزیدند و جاه آن را طلبیدند. نادان مردی است آن مرد که شیفته لذت های دنیا شد، و به شادی آن دل خوش کرد، و از خیانت آن آسوده خاطر گشت. دنیا با مصیبت هایش شما را در میان گرفته، و با تیرهای مرگش شما را نشانه رفته است. او پیوسته جان های شما را می ستاند و شما پیوسته برای او [ثروت] گرد می آورید. برای مرگ، زاده می شوید، و به سوی گورها می برنیدتان، و در بستر خاک می خوابانندتان، و به دست کرم ها می سپارندتان، و برای حسابرسی برانگیخته خواهید شد. المُبیر: أی المهلك، یُسرف فی إهلاك الناس (النهاية: ج ۱ ص ۱۶۱ «بور»).

حدیث ۱۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ رَاقَهُ زَبْرُجٌ

امام علی علیه السلام: هر که زیور دنیا، او را خوش آید، فریب ها [ی دنیا] اختیاردار او خواهند گشت. الزَّبْرُجُ: الزینة من وَشِيٍّ أو جوهر أو نحو ذلك (الصحاح: ج ۱ ص ۳۱۸ «زبرج»).

حدیث ۱۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْذَرُوا الدُّنْيَا؛ فَإِنَّهَا عَدُوٌّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَعَدُوٌّ أَعْدَائِهِ، أَمَّا أَوْلِيَاؤُهَا فَعَمَّتُهُمْ، وَأَمَّا أَعْدَاؤُهَا فَعَرَّتَهُمْ.

امام علی علیه السلام: از دنیا بر حذر باشید؛ چرا که هم دشمن دوستان خداست و هم دشمن دشمنان او. دشمن دوستان اوست؛ چون غمگینشان می سازد، و دشمن دشمنان اوست؛ چون فریشان می دهد.

تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۱۱۵.

حدیث ۱۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْذَرُوا الدُّنْيَا الْحَيْذَرَ كُلَّهُ، وَضَعُوا عَنْكُمْ ثِقَلَ هُمُومِهَا لِمَا تَيَقَّنْتُمْ لَوْشَكِ زَوَالِهَا، وَكُونُوا أَسِيرًا مَا تَكُونُونَ فِيهَا أَحْدَرَ مَا تَكُونُونَ لَهَا، فَإِنَّ طَالِبَهَا كُلَّمَا اطْمَأَنَّ مِنْهَا إِلَى سُورٍ أَشْخَصَهُ عَنْهَا مَكْرُوهٌ، وَكُلَّمَا اغْتَبَطَ مِنْهَا بِاقْبَالٍ نَعَّصَهُ

امام علی علیه السلام: از دنیا کاملاً بر حذر باشید و بارانده های آن را از دوش خویش بردارید؛ چون یقین دارید که به زودی از شما جدا می شود، و آن گاه که بیش از هر زمان دیگر در دنیا شادید، بیش از همیشه از آن بر حذر باشید؛ چرا که طالب دنیا هر گاه به شادی ای از آن دل گرم شود، پیشامدی ناگوار، او را از آن شادی خارج می سازند، و هر گاه با اقبالی از دنیا شادمان شود، ادباری از آن، شادی او را به کامش تلخ می گرداند، و هر گاه دنیا گامی برای او بردارد، گامی به او پشت می کند. پس، شادکننده دنیا فریبنده است، و سودمند آن، زیانمند. آسایشش به گرفتاری پیوسته است، بودنش به نابودی واگذار شده است،

شادی اش با اندوه، آمیخته است، و غم هایش به ناتوانی می انجامد.
نَغَصَه: كَدْرَةٌ (القاموس المحيط: ج ۲ ص ۳۲۱ «نغص»).

حدیث ۱۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِحْذَرُوا حَذَرَ الشَّفِيقِ النَّاصِحِ، وَالْمُجِدِّ الْكَادِحِ.
امام علی علیه السلام: از دنیا حذر کنید، همچون حذر کردن دلسوز خیرخواه، و کوشای رنجبر.
نهج البلاغه: الخطبه ۱۶۱.

حدیث ۱۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ... يَا أَحْمَدُ، احْذَرِ أَنْ تَكُونَ مِثْلَ الصَّبِيِّ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْأَخْضَرِ وَالْأَصْفَرِ [أَحَبَّهُ]
امام علی علیه السلام - در یادکرد معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خدای متعال فرمود: «... ای احمد! پرهیز از این که چون
کودک باشی که هر گاه چشمش به سبز و زردی (چیزی رنگارنگ) می افتد، آن را می خواهد، و هر گاه شیرینی و ترشی به او
داده

می شود، فریب می خورد».
ما بین المعقوفین أثبتناه من بحار الأنوار.

حدیث ۱۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اتَّقُوا غُرُورَ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّهَا تَسْتَرْجِعُ أَبَدًا مَا خَدَعَتْ بِهِ مِنَ الْمَحَاسِنِ، وَتُرْعِجُ
امام علی علیه السلام: از فریب دنیا بترسید زیرا دنیا همیشه آنچه را که فریبکارانه داده است، پس می گیرد، و کسی را که آسوده
خاطر در آن اقامت گزیده است، می راند.
يقال: أزعجت فلانا عن موضعه؛ إذا أزلته عنه (أنظر المصباح المنير: ص ۲۵۳ «زعج»).

حدیث ۱۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فَلَا تَعْرَنُّكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا، فَإِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا سَفَرٌ حُلُولٌ، الْمَوْتُ بِكُمْ نُزُولٌ، تَنْتَضِلُ
امام علی علیه السلام: زندهار که زندگی دنیا، شما را نفریید! شما در دنیا مسافرانی هستید که اتراق کرده اید. مرگ نیز در میان
شما منزل گزیده است؛ شما را آماج تیرهای خود کرده است، و مرکب های آن، خبرهای شما را به سرای ثواب و عقاب و سزا و
حساب می برند.
يقال: انتضل القوم وتناصلوا: أي رموا للسبق (النهاية: ج ۵ ص ۷۲ «نضل»).

حدیث ۱۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُعْرَفُكُمْ كَثْرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا ، لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام : زنهار که جاذبه های فراوان دنیا شما را نفرینند ؛ چرا که از دنیا ، اندکی (کفنی) با خود می برید!
نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۸ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ ؛ مطالب السؤل : ص ۵۱ .

حدیث ۱۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُعْرَفُكُمْ مَا أَصْبَحَ فِيهِ أَهْلُ الْغُرُورِ ، فَإِنَّمَا هُوَ ظِلٌّ مَمْدُودٌ إِلَى أَجْلِ مَعْدُودٍ .

امام علی علیه السلام : زنهار که برخورداری فریب خوردگان [دنیا] شما را نفریند؛ زیرا آن همه، در حقیقت، سایه ای است که تا مدتی محدود ادامه می یابد!
نهج البلاغه : الخطبة ۸۹ .

حدیث ۱۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللَّهِ ، لَا تُعْرَفُكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ ، وَبِالْفَنَاءِ مَعْرُوفَةٌ ، وَبِالْعَدْرِ مَوْصُوفَةٌ ، وَكُلُّ مَا فِيهَا إِلَى زَوَالٍ ، وَهِيَ بَيْنَ أَهْلِهَا دَوْلٌ وَسِجَالٌ

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! زنهار که زندگی دنیا شما را نفریند . دنیا ، سرایی است که بلا از هر سو آن را در میان گرفته است، و به نابودی معروف است، و بی وفایی ، صفت آن است. هر آنچه در دنیا است ، رو به زوال است، و آن ، میان اهلش به نوبت می چرخد و هر روز به کام یکی است. ساکنانش هرگز از گزند او در امان نیستند ؛ گاه در امید و شادمانی به سر می برند و گاه در رنج و ناکامی.

زندگی آن ، نکوهیده [و نامطلوب] است، و آسایشش دوام ندارد. مردم دنیا ، در آن هدف های نشانه رفته ای هستند که دنیا تیرهایش را به سوی آنان می افکند، و با مرگ خردشان می کند.
سِجَالٌ : أى مرّة لنا ومرّة علينا (النهاية : ج ۲ ص ۳۴۴ «سجل») .

حدیث ۱۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غُرُورُ الدُّنْيَا يَصْرَعُ .

امام علی علیه السلام : فریب دنیا [آدمی را] به خاک می افکند.
غرر الحکم : ح ۶۳۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۴۷ ح ۵۸۷۲ .

حدیث ۱۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اغْتَرَّ بِالدُّنْيَا اغْتَرَّ بِالْمُنَى .

امام علی علیه السلام : هر که فریب دنیا را بخورد ، فریب آرزوها را خورده است.

غرر الحکم : ح ۸۳۵۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۵ ح ۸۲۰۶ .

حدیث ۱۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا أُسْرَى الرَّغْبَةَ أَفْصِرُوا ؛ فَإِنَّ الْمُعْرَجَ عَلَى الدُّنْيَا لَا يَرَوْعُهُ مِنْهَا إِلَّا صَرِيفٌ

امام علی علیه السلام : ای اسیران خواهش ها! کوتاه بیایید؛ زیرا دنیاگرایان را تنها غز غز نیش های [هیولای] مصائب روزگار ، از دنیا می ترساند.

الصریف : صریر الباب ، و صریر ناب البعیر (تاج العروس : ج ۱۲ ص ۳۲۰ «صرف»).

حدیث ۱۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ يَنْزِلَ بِكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ آبِقٌ

امام علی علیه السلام : مبدا مرگ ، در حالی به سراغت بیاید که تو از پروردگار خویش گریخته ای و در طلب دنیایی!

آبِقَ الْعَبْدُ : هَرَبَ (النهاية : ج ۱ ص ۱۵ «آبق»).

حدیث ۱۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكُمْ إِنْ رَغِبْتُمْ فِي الدُّنْيَا أَفْنَيْتُمْ أَعْمَارَكُمْ فِيمَا لَا تَبْقُونَ لَهُ وَلَا يَبْقَى لَكُمْ .

امام علی علیه السلام : شما اگر دنیاخواهی پیشه کنید ، عمر خویش را در راه چیزی صرف کرده اید که نه شما برای آن می مانید و نه آن برای شما می ماند.

غرر الحکم : ح ۳۸۴۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۵ ح ۳۶۳۴ .

حدیث ۱۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تَوْجِبُ الْمَقْتِ

امام علی علیه السلام : دنیاخواهی ، موجب دشمنی می شود.

المقت : أشدُّ البُغْضِ (النهاية : ج ۴ ص ۳۴۶ «مقت»).

حدیث ۱۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِحَّةُ الدُّنْيَا أَسْقَامٌ ، وَلَذَاتُهَا آلَامٌ .

امام علی علیه السلام : تن درستی دنیا ، بیماری است و لذت هایش ، دردند.

غرر الحکم : ح ۵۸۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۳ ح ۵۴۰۰ .

حدیث ۱۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا مَعَكُوسَةٌ مَّنْكَوسَةٌ ، لَذَاتُهَا تَنْغِيصٌ وَمَوَاهِبُهَا تَغْصِيصٌ

امام علی علیه السلام : همانا دنیا وارونه و باژگونه است: خوشی هایش تیرگی می آورد و بخشش هایش اندوه می آورد (/ گلوگیرند) ، و زندگی اش رنج است و بقایش فنا. جوینده خود را بی اختیار می برد، و سوار خویش را به خاک هلاکت می افکند. به کسی که به او اعتماد کند ، خیانت می ورزد و کسی را که بدان آرام گیرد ، بی قرار (پریشان خاطر) می سازد. اتحاد آن ، به پراکندگی می انجامد و پیوندش ، به جدایی.

الغُصَّةُ : ما غَصَّ به الإنسان من طعام أو غيظ (المصباح المنير : ص ۴۴۸ «غصص»).

حدیث ۱۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: سُلْطَانُهَا دَوْلٌ

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : قدرتش نوبتی است، عیشش تیره است، گوارایش شور است، شیرینش تلخ است، غذایش زهر است، ریسمان هایش پوسیده است، زنده اش دست خوش مرگ است، سالمش در معرض بیماری

است ، دارایی اش از کف رفتنی است، قدرتمندش شکست خوردنی است ، ثروتمندش اسیر [رنج و گرفتاری] است، و پناهنده به آن ، تاراج شونده است.

تَدَاوَلَ الْقَوْمُ الشَّيْءَ تَدَاوُلًا : هو حصوله في يد هذا تارةً وفي يد هذا أخرى ، والاسم : الدُّوْلَةُ ، والجمع دَوْلٌ (المصباح المنير : ص ۲۰۳ «دول»).

حدیث ۱۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: عَزُّهَا ذُلٌّ ، وَجِدُّهَا هَزْلٌ ، وَعُلُوُّهَا سُفْلٌ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : عزتش خواری، و جدی اش شوخی ، و بلندی اش پستی است.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۱ ، غرر الحکم : ح ۳۴۴۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۲ و ص ۱۵۰ ح ۳۲۹۴ .

حدیث ۱۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثْرَةُ الدُّنْيَا قِلَّةٌ ، وَعِزُّهَا ذِلَّةٌ ، وَزَخَارِفُهَا مُضِلَّةٌ ، وَمَوَاهِبُهَا فِتْنَةٌ .

امام علی علیه السلام : زیاد دنیا اندک است، و عزت‌ش خواری، و زیورهایش گم راه کننده، و دِهش هایش مایه گرفتاری.
غرر الحکم : ح ۷۱۲۵، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۰ ح ۶۶۱۰.

حدیث ۱۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُلْطَانُ الدُّنْيَا ذُلٌّ ، وَعُلُوُّهَا سُفْلٌ .

امام علی علیه السلام : قدرت دنیا، خواری است و بلندی اش، پستی.
غرر الحکم : ح ۵۵۷۰، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۳ ح ۵۰۹۵.

حدیث ۱۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا التَّدَّ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا لَذَّةً إِلَّا كَانَتْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ کس از دنیا لذتی نمی چشد، مگر آن که در روز قیامت، مایه اندوه او می گردد (/گلوگیر او می شود).

غرر الحکم : ح ۹۶۱۸، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۱۶.

حدیث ۱۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلْمُسْتَحْلِي لَذَّةَ الدُّنْيَا غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : آن که لذت دنیا را شیرین یابد، به اندوه گرفتار می آید.

غرر الحکم : ح ۷۳۳۳، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۲۳، مستدرک الوسائل : ج ۱۱ ص ۳۴۶ ح ۱۳۲۱۷.

حدیث ۱۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَرَارَةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ ، وَحَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَارَةُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : تلخی دنیا، شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا، تلخی آخرت.

نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۱، روضه الواعظین : ص ۴۸۳، غرر الحکم : ح ۹۷۹۳ و فيه صدره، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵.

حدیث ۱۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَلَاوَةُ الدُّنْيَا تَوْجِبُ مَرَارَةَ الْآخِرَةِ وَسُوءَ الْعُقْبَى .

امام علی علیه السلام: شیرینی دنیا، موجب تلخی آخرت و بدی عاقبت می شود.
غرر الحکم: ح ۴۸۸۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۳۲ ح ۴۴۳۶.

حدیث ۱۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَرَوَةُ الدُّنْيَا فَقْرُ الْآخِرَةِ .
امام علی علیه السلام: ثروت دنیا، فقر آخرت است.
غرر الحکم: ح ۴۷۰۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۱۷ ح ۴۲۶۷.

حدیث ۱۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَا زَادَ فِي الدُّنْيَا نَقَصَ فِي الْآخِرَةِ . مَا نَقَصَ مِنَ الدُّنْيَا زَادَ فِي الْآخِرَةِ .
امام علی علیه السلام: آنچه در دنیا می افزاید، در آخرت می کاهشد، و آنچه در دنیا می کاهشد، در آخرت می افزایشد.
غرر الحکم: ح ۹۶۱۹ و ۹۶۲۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۸۰ ح ۸۸۱۷ و ۸۸۱۸.

حدیث ۱۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَغْنَى النَّاسِ فِي الْآخِرَةِ أَفْقَرُهُمْ فِي الدُّنْيَا . أَوْفَرُ النَّاسِ حَظًّا مِنَ الْآخِرَةِ أَقْلُهُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا .
امام علی علیه السلام: توانگرترین مردم در آخرت، درویش ترین آنان در دنیا است، و بهره مندترین مردم از آخرت، کم بهره ترین آنان از دنیا است.
غرر الحکم: ح ۳۲۲۱ و ۳۲۲۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۱۵ ح ۲۵۵۴ و ص ۱۲۲ ح ۲۷۸۰.

حدیث ۱۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَلَا وَإِنَّ إِعْطَاءَ الْمَالِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ تَبْدِيرٌ وَإِسْرَافٌ ، وَهُوَ يَرْفَعُ صَاحِبَهُ فِي الدُّنْيَا وَيَضَعُهُ فِي الْآخِرَةِ ، وَيُكْرِمُهُ فِي النَّاسِ وَيُهِينُهُ عِنْدَ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام: آگاه باشید که بخشیدن نابه جای مال، ریختن و پاشیدن و اسراف است. این کار، صاحب مال را در دنیا بالا می برد؛ اما در آخرت، پست می گرداند، و در میان مردم، ارجمندش می سازد؛ ولی نزد خدا بی مقدارش می کند.
نهج البلاغه: الخطبه ۱۲۶، الأمالی للمفید: ص ۱۷۶ ح ۶، الأمالی للطوسی: ص ۱۹۵ ح ۳۳۱ کلاهما عن ربیعہ وعمارہ، تحف العقول: ص ۱۸۵، الغارات: ج ۱ ص ۷۶ کلها نحوه، بحار الأنوار: ج ۳۲ ص ۴۸ ح ۳۲.

حدیث ۱۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّا كُمْ وَحُبُّ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَبَابُ كُلِّ بَلِيَّةٍ ، وَقِرَانُ كُلِّ فِتْنَةٍ ، وَدَاعِي كُلِّ رَزِيئَةٍ .

امام علی علیه السلام: ای مردم! از دنیا دوستی بپرهیزید که ریشه هر خطا، و در هر بلا، و جفت هر فتنه، و فراخواننده هر مصیبتی است.

تحف العقول: ص ۲۱۵، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۵۴ ح ۹۷.

حدیث ۱۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلَا وَحُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ، وَبَابُ كُلِّ بَلِيَّةٍ، وَمَجْمَعُ كُلِّ فِتْنَةٍ، وَدَاعِيَةُ كُلِّ رِيْبَةٍ

امام علی علیه السلام: هان! دنیا دوستی، ریشه هر خطا، و در هر بلا، و مجمع هر فتنه، و باعث هر سوء ظنی است. الریبة: الشک، وقیل: الشک مع التهمة (النهاية: ج ۲ ص ۲۸۶ «ریب»).

حدیث ۱۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَحُبُّ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّهَا أَسْلُ كُلِّ خَطِيئَةٍ، وَمَعْدِنُ كُلِّ بَلِيَّةٍ.

امام علی علیه السلام: از دنیا دوستی بپرهیز؛ چرا که ریشه هر خطا و معدن هر بلایی است. غرر الحکم: ح ۲۶۶۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۹۶ ح ۲۲۲۰.

حدیث ۱۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا بَدَأُ وَقُوعِ الْفِتَنِ مِنْ أَهْوَاءِ تَتَّبِعُ، وَأَحْكَامُ تُبْتَدَعُ.

امام علی علیه السلام: سرآغاز پیدایش فتنه‌ها، در حقیقت، پیروی از هوس‌ها و بدعت نهادن در احکام است. الکافی: ج ۸ ص ۵۸ ح ۲۱ عن سلیم بن قیس الهلالی، نهج البلاغه: الخطبة ۵۰، کتاب سلیم بن قیس: ج ۲ ص ۷۱۹ ح ۱۸، بحار الأنوار: ج ۲ ص ۲۹۰ ح ۸.

حدیث ۱۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَعْظَمُ الْخَطَايَا حُبُّ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام: بزرگ‌ترین خطاها، دنیا دوستی است. غرر الحکم: ح ۲۹۹۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۱۸ ح ۲۶۶۱.

حدیث ۱۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

شَرُّ الْفِتَنِ مَحَبَّةُ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام: بدترین فتنه‌ها [و گرفتاری‌ها]، حب دنیا است.

غُرر الحکم : ح ۵۷۴۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۹۵ ح ۵۲۹۰ .

حدیث ۱۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْوَلَةُ

امام علی علیه السلام : شیفتگی به دنیا ، بزرگ ترین فتنه است .
الْوَلَةُ : ذَهَابُ الْعَقْلِ وَالتَّحْيِيرُ مِنْ شِدَّةِ الْوَجْدِ (النهاية : ج ۵ ص ۲۲۷ «وله»).

حدیث ۱۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ الْفِتَنِ وَأَصْلُ الْمِحَنِ .

امام علی علیه السلام : دنیادوستی ، منشأ فتنه ها و ریشه رنج هاست .
غُرر الحکم : ح ۴۸۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۱ ح ۴۴۲۴ و فيه «رأس» بدل «أصل» .

حدیث ۱۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْمِحَنِ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بدترین رنج ها ، دنیادوستی است .
غُرر الحکم : ح ۵۷۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۹۳ ح ۵۲۲۲ .

حدیث ۱۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ الْآفَاتِ الْوَلَةُ بِالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : منشأ همه آفت ها ، عشق به دنیا است .
غُرر الحکم : ح ۵۲۶۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۶۴ ح ۴۷۹۶ و فيه «بالذات» بدل «بالدنیا» .

حدیث ۱۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمَا أَنَّ الشَّمْسَ وَاللَّيْلَ لَا يَجْتَمِعَانِ ، كَذَلِكَ حُبُّ اللَّهِ وَحُبُّ الدُّنْيَا لَا يَجْتَمِعَانِ .

امام علی علیه السلام : چنان که خورشید و شب با هم جمع نمی شوند ، خدادوستی و دنیادوستی نیز با هم جمع نمی شوند .
غُرر الحکم : ح ۷۲۱۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۷ ح ۶۷۲۰ .

حدیث ۱۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ اللهُ تَعَالَى : . . . يا أَحْمَدُ ، لَوْ صَلَّى الْعَبْدُ صَلَاةَ أَهْلِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ، وَصَامَ صِيَامَ أَهْلِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ،

وَطَوَى

امام علی علیه السلام - در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند متعال فرمود: «... ای احمد! اگر بنده به اندازه نمازهای اهل آسمان و زمین نماز بخواند، و به اندازه روزه های اهل آسمان و زمین روزه بگیرد، و چون فرشتگان غذا نخورد، و مانند برهنگان جامه بپوشد، اما در دل او ذره ای حُب دنیا یا شهرت آن یا ریاست آن یا زر و زیور آن بینم، هرگز در خانه ام به جوار من در

نخواهد آمد، و محبت خود را از دل او برخواهم کند. سلام و محبت من، بر تو باد!

رجلٌ طَيَّنَ : لم يأكل شيئاً ؛ طوى - كرضي - طوى . فإن تعمد ذلك فطوى - كرمى - (القاموس المحيط : ج ۴ ص ۳۵۸ «طوى»).

حدیث ۱۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا مِنْ قُلُوبِكُمْ حُبَّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : اگر به راستی ، خدا را دوست می دارید ، دوستی دنیا را از دل هایتان بیرون کنید.

غرر الحکم : ح ۳۷۴۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۷۴ .

حدیث ۱۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَيْفَ يَدْعَى حُبَّ اللَّهِ مَنْ سَكَنَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا!؟

امام علی علیه السلام : کسی که دوستی دنیا در دلش خانه کرده است ، چگونه ادعای دوستی خدا می کند؟!؟

غرر الحکم : ح ۷۰۰۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۳ ح ۶۴۷۴ .

حدیث ۱۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَالِبُ الدُّنْيَا تَفَوُّتُهُ الْآخِرَةُ وَيُدْرِكُهُ الْمَوْتُ حَتَّى يَأْخُذَهُ بَعْتُهُ ، وَلَا يُدْرِكُ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قُسِمَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : جوینده دنیا، آخرت را از دست می دهد و مرگ ، او را در می رسد و ناگهان او را فرو می گیرد، و از دنیا جز به آنچه قسمت اوست ، نمی رسد.

غرر الحکم : ح ۶۰۱۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۷ ح ۵۵۲۲ و فيه «بعته» بدل «بغته» .

حدیث ۱۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما ظَفِرَ بِالْآخِرَةِ مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا مَطْلَبَهُ .

امام علی علیه السلام: کسی که دنیا مطلوب او باشد، به آخرت دست نمی یابد.

غُرر الحکم: ح ۹۵۵۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۷۷ ح ۸۷۴۸.

حدیث ۱۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ مَلَكَ مِنَ الدُّنْيَا شَيْئًا، فَاتَهُ مِنَ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ مِمَّا مَلَكَ .

امام علی علیه السلام: هر کس چیزی از دنیا را به دست آورد، بیشتر از آنچه به دست آورده، از آخرت از دست می دهد.

غُرر الحکم: ح ۸۹۰۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۳۴ ح ۷۵۰۱.

حدیث ۱۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ رَغِبَ فِي زَخَارِفِ الدُّنْيَا، فَاتَهُ الْبَقَاءُ الْمَطْلُوبُ .

امام علی علیه السلام: هر کس خواهان تجملات دنیا باشد، زندگی جاویدان مطلوب را از دست می دهد.

غُرر الحکم: ح ۸۸۰۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۳۶ ح ۷۵۴۱ و فی «التقاء» بدل «البقاء» .

حدیث ۱۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام: خواهان جمع میان دنیا [ی نکوهیده] و آخرت بودن، از نیرنگ های نفس است.

غُرر الحکم: ح ۵۹۹۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۱۷ ح ۵۵۳۳.

حدیث ۱۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا بَيْتَارِ حُبِّ الْعَاجِلَةِ صَارَ مَنْ صَارَ إِلَى سَوْءِ الْآجِلَةِ .

امام علی علیه السلام: با برگزیدن دوستی دنیاست که آدمیان به سوء عاقبت، گرفتار می شوند.

غُرر الحکم: ح ۴۳۱۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۸۸ ح ۳۸۷۸.

حدیث ۱۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَجْتَمِعُ الْآخِرَةُ وَالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: آخرت و دنیا [ی نکوهیده]، با هم جمع نمی شوند.

غُرر الحکم: ح ۱۰۵۷۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۳۳ ح ۹۷۲۸.

حدیث ۱۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَنْفَعُ الْعَمَلُ لِالْآخِرَةِ مَعَ الرَّغْبَةِ فِي الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : با وجود دنیاخواهی، کار برای آخرت، سودی نمی بخشد.
 غرر الحکم : ح ۱۰۸۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۲ ح ۱۰۰۶۹ .

حدیث ۱۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَيْفَ يَعْمَلُ لِالْآخِرَةِ الْمَشْغُولُ بِالدُّنْيَا !
 امام علی علیه السلام : کسی که سرگرم دنیاست، چگونه برای آخرت کار کند؟!
 غرر الحکم : ح ۶۹۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۳ ح ۶۴۶۱ .

حدیث ۱۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَالَ اللَّهُ ... يَا أَحْمَدُ أَبْغِضِ الدُّنْيَا وَأَهْلَهَا وَأَحِبِّ الْآخِرَةَ وَأَهْلَهَا .
 امام علی علیه السلام - در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند فرمود : «... ای احمد! دنیا و دنیاخواهان را دشمن بدار، و آخرت و آخرتگرایان را دوست بدار».
 إرشاد القلوب : ص ۲۰۱ ، الجواهر الستیه : ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۳ ح ۶ .

حدیث ۱۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَلَبَتِ الدُّنْيَا عَلَيْهِ ، عَمِيَ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که دنیا بر او چیره گردد ، از دیدن آنچه پیش روی اوست ، کور می شود.
 غرر الحکم : ح ۸۸۵۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۷ ح ۸۲۸۱ .

حدیث ۱۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ قَصَرَ نَظْرَهُ عَلَى أَبْنَاءِ الدُّنْيَا ، عَمِيَ عَنِ سَبِيلِ الْهُدَى .
 امام علی علیه السلام : هر که نگاه کردنش را به دنیاطلبان محدود کند ، از [دیدن] راه درست ، کور می شود.
 غرر الحکم : ح ۸۸۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۸ ح ۸۲۹۵ و لیس فیہ «أبناء» .

حدیث ۱۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مَنْ رَاقَهُ زَبْرُجُهَا أَعَقَّبَتْ نَاطِرِيهِ كَمَهَا

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : آن که تجملات پوچ دنیا خیره اش سازد ، دنیا دو دیده اش را کور می گرداند .
الکمه : العمی (النهاية : ج ۴ ص ۲۰۱ «کمه»).

حدیث ۱۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْفُضِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ حُبَّ الدُّنْيَا يُعْمَى وَيُصَمُّ وَيُبِكِّمُ وَيُذِلُّ الرِّقَابَ ، فَتِدَارَكَ مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ وَلَا تَقُلْ : غَدَا أَوْ بَعْدَ غَدٍ ؛ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ بِإِقَامَتِهِمْ عَلَى الْأَمَانِيِّ وَالْتِسْوِيفِ ، حَتَّى أَتَاهُمْ أَمْرُ اللَّهِ بَعْتَهُ وَهُمْ غَافِلُونَ ، فَتَقَلُّوا

على أَعْوَادِهِمْ إِلَى قُبُورِهِمْ الْمُظْلِمَةِ الضَّيِّقَةَ ، وَقَدْ أَسْلَمَهُمُ الْأَوْلَادُ وَالْأَهْلُونَ . فَانْقَطِعْ إِلَى اللَّهِ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ مِنْ رَفْضِ الدُّنْيَا ، وَعَزْمٍ لَيْسَ فِيهِ انْكِسَارٌ وَلَا انْخِرَالٌ

امام علی علیه السلام : دنیا را رها کن؛ چرا که دنیادوستی ، کور و کر و لال و زبون می کند . و باقی مانده عمرت را دریاب و مگو: فردا و پس فردا؛ زیرا آنان که پیش از تو بودند ، از آن روی به هلاکت در افتادند که به آرزوها و امروز و فردا کردن تکیه نمودند ، تا آن که فرمان خدا (مرگ) ، ناگهان و بی خبر برایشان در رسید ،

و بر تابوت هایشان به سوی گورهای تنگ و تاریکشان برده شدند و فرزندان و خانواده شان آنها را تنها گذاشتند . پس ، با دلی توبه کننده و دست از دنیا شسته و عزمی استوار ، به خدا رو کن .

الانخِرَالُ : مَشِيَّةٌ فِيهَا تَثَاوُلٌ (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۳۶۷ «خزل»).

حدیث ۱۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِحُبِّ الدُّنْيَا صَمَّتِ الْأَسْمَاعُ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ ، وَعَمِيَّتِ الْقُلُوبُ عَنْ نَوْرِ الْبَصِيرَةِ .

امام علی علیه السلام : از دنیادوستی است که گوش ها از شنیدن حکمت ، کر گشته و دل ها از [دیدن] نور بینش ، کور شده اند .
غرر الحکم : ح ۷۳۶۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۴۱ .

حدیث ۱۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ غَرَّتَهُ الدُّنْيَا بِمُحَالِ الْأَمَالِ ، وَخَدَعَتْهُ بِزُورِ الْأَمَانِيِّ ، أَوْرَثَتْهُ كَمَهَا ، وَأَلْبَسَتْهُ عَمَى ، وَقَطَعَتْهُ عَنِ الْآخِرَى ، وَأَوْرَدَتْهُ مَوَارِدَ الرَّدَى .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا او را با آرزوهای دست نیافتنی بفریبد و با امیدهای دروغین گولش زند ، برایش کوری به ارث می نهد و بر او نایبایی می پوشاند ، و از آخرت بریده اش می گرداند و او را به آبشخورهای هلاکت در می آورد .

غرر الحکم : ح ۳۵۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۲ ح ۳۳۳۷ .

حدیث ۱۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَبَبُ فَسَادِ الْعَقْلِ حُبُّ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : علّت تباهی خرد، دنیادوستی است.
 غرر الحکم : ح ۵۵۴۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۱ ح ۵۰۵۶ .

حدیث ۱۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زَخَارِفُ الدُّنْيَا تُفْسِدُ الْعُقُولَ الضَّعِيفَةَ .
 امام علی علیه السلام : زیب و زر دنیا ، خردهای ناتوان را تباه می گرداند.
 غرر الحکم : ح ۵۴۹۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۵ ح ۵۰۰۳ .

حدیث ۱۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُبُّ الدُّنْيَا يُفْسِدُ الْعَقْلَ ، وَيُصِمُّ الْقَلْبَ عَنْ سَمَاعِ الْحِكْمَةِ ، وَيُوجِبُ أَلِيمَ الْعِقَابِ .
 امام علی علیه السلام : دنیادوستی ، خرد را تباه می کند، گوش را از نیوشیدن حکمت ، کر می سازد، و موجب عذاب دردناک می گردد.
 غرر الحکم : ح ۴۸۷۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۱ ح ۴۴۲۱ و فیه «و یصم» بدل «و یهّم» .

حدیث ۱۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّنْيَا مَصْرَعُ الْعُقُولِ .
 امام علی علیه السلام : دنیا، قتلگاه خردهاست.
 غرر الحکم : ح ۹۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵ ح ۷۰۴ .

حدیث ۱۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لِهَجِّ قَلْبِهِ بِحُبِّ الدُّنْيَا التَّاطُّ قَلْبُهُ مِنْهَا بِثَلَاثٍ : هَمٌّ لَا يُعْبَهُ
 امام علی علیه السلام : آن که دلش غرق دنیادوستی شود ، سه چیز از دنیا به دل او درمی آمیزد: اندوهی که دمی از او جدا نمی شود، حرصی که از او دست بر نمی دارد، و آرزویی که به آن نمی رسد.
 أُغْبِبْتُ الْقَوْمَ وَعَبَّيْتُ عَنْهُمْ : إِذَا جِئْتَ يَوْمًا وَتَرَكْتَ يَوْمًا . وَفَلَانَ لَا يُعْبِنَا عَطَاؤُهُ : أَي لَا يَأْتِينَا يَوْمًا دُونَ يَوْمٍ ؛ بَلْ يَأْتِينَا كُلُّ يَوْمٍ (الصحاح : ج ۱ ص ۱۹۰ و ۱۹۱ «غیب»). فالمعنى : هَمٌّ لَا يَفَارِقُهُ .

حدیث ۱۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَمَا بَعْدُ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ عَنْ غَيْرِهَا ، وَلَمْ يُصِبْ صَاحِبُهَا مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ حِرْصًا عَلَيْهَا وَلَهْجًا

امام علی علیه السلام - در نامه اش به معاویه - : اَمَا بَعْدُ ؛ دُنْيَا مَایِه بَاز دَاشْتَن اَز غَیْرِ خُود (آخِرْت) اَسْت ، وَ دُنْیَاخُوَاه ، بَه چِیزِی اَز آن نَمِ رَسَد ، جَز آن کِه دَرِی اَز آزْمَنْدِی وَ شِیْفَتْگِی بَه دُنْیَا بَر رُویْش گِشُودَه مِی گِردَد ، وَ بَا آنچِه اَز دُنْیَا بَه دِست آوَرْدَه ، اَز آنچِه بَه دِست نِیاوَرْدَه اَسْت ، هَر گِز اَحْساس بِی نِیازی نَمِ کِنْد ، دَر حَالِی کِه سِرانْجَام ، بَایْد آنچِه رَا گِرد آوَرْدَه اَسْت ، بَگِذَارَد وَ بَرُود وَ آنچِه رَا رِشْتَه اَسْت ، پَنبَه کِنْد! وَ تُو اَگَر اَز آنچِه گِذِشْتَه اَسْت ، پَنْد مِی گِرفْتِی ، آنچِه رَا مَاندِه اَسْت ، پَاس مِی دَاشْتِی . بَدْرُود! یَلْهَجْ لَهْجًا : إِذَا أُغْرِيَ بِه فَتَابِرْ عَلَیْهِ (الصَّحَاح : ج ۱ ص ۳۳۹ «لَهْج»).

حدیث ۱۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَمَا بَعْدُ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ عَنْ غَيْرِهَا ، وَصَاحِبُهَا مَقْهُورٌ فِيهَا ، لَمْ يُصِبْ مِنْهَا شَيْئًا قَطُّ إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ حِرْصًا ، وَادْخَلَتْ عَلَيْهِ مَوْوَنَةً تَزِيدُهُ رَغْبَةً فِيهَا ، وَلَنْ يَسْتَعْنِيَ صَاحِبُهَا بِمَا نَالَ عَمَّا لَمْ يَبْلُغْهُ ، وَمِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ فِرَاقٌ مَا جَمَعَ ، وَالسَّعِيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ . فَلَا تُحْبِطِ أَجْرَكَ أبا عَبْدِ اللَّهِ ، وَلَا تُجَارِيَنَّ مُعَاوِيَةَ فِي بَاطِلِهِ ، فَإِنَّ مُعَاوِيَةَ غَمَصَ

امام علی علیه السلام - در نامه اش به عمرو بن عاص - : اَمَا بَعْدُ ؛ دُنْیَا مَایِه بَاز دَاشْتَن اَز غَیْرِ خُود (آخِرْت) اَسْت ، وَ دُنْیَاپَرِست دَر آن ، شِکِست خُورْدَه اَسْت . او هَر گِز بَه چِیزِی اَز دُنْیَا نَرَسِید ، مَگَر آن کِه دُنْیَا دَرِی اَز آزْمَنْدِی رَا بَه رُویْش گِشُود ، وَ هِزِیْنَه اِی بَر او بَار کَرْد کِه مَوجِب دُنْیَاخُوَاهِی بَیْشْتَر او شُد . دُنْیَا دَار ، هَر اَنْدازَه اَز دُنْیَا بَه دِست آوَرْد ، بَاز او رَا اَز آنچِه بَه دِست نِیاوَرْدَه اَسْت ، بِی نِیاز نَمِ کِنْد ، دَر حَالِی کِه سِرانْجَام او ، جِدا شَدَن اَز چِیزِی اَسْت کِه گِرد آوَرْدَه اَسْت . خُوش بَخْت ، کِسی اَسْت کِه اَز دِیگَران پَنْد گِیَرَد .

پس، ای ابو عبد الله! اجر خود را ضایع مکن، و با معاویه در راه باطلش همراهی منما؛ چرا که معاویه مردم را خوار می شمارد و برای حق، ارزشی قائل نیست.

غَمَصَ النَّاسَ : اَحْتَقَرَهُم (النَّهَایَةُ : ج ۳ ص ۳۸۶ «غَمَص»).

حدیث ۱۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدُّنْيَا يُوْجِبُ الطَّمَع .

امام علی علیه السلام : دُنْیَا دُوسْتِی ، مَوجِب طَمَعْکَاری مِی شُود .

غُرر الحکم : ح ۴۸۷۲ ، عِیون الحکم و الموعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۳۱ .

حدیث ۱۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَظَمَتِ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ ، وَكَبَّرَ مَوْقِعَهَا فِي قَلْبِهِ ، آثَرَهَا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ؛ فَانْقَطَعَ إِلَيْهَا وَصَارَ عَبْدًا لَهَا .

امام علی علیه السلام: کسی که دنیا در نظرش بزرگ آید، و در دلش جایگاهی بشکوه یابد، آن را بر خداوند متعال مقدم می‌دارد، پس یکسره به دنیا روی می‌آورد و بنده آن می‌شود.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۰، مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۳۶، أعلام الدین: ص ۲۴۶ و فيه «وعظم» بدل «وکبر».

حدیث ۱۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَشَقَ شَيْئًا أَعَشَى بَصْرَهُ، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ، فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ، وَوَلَّهَتْ عَلَيْهِ نَفْسَهُ، فَهُوَ عَبْدٌ لَهَا وَلَمْ يَنْفِ يَدَيْهِ شَيْءٌ مِنْهَا، حَيْثُمَا زَالَتْ زَالَ إِلَيْهَا، وَحَيْثُمَا أَقْبَلَتْ أَقْبَلَ عَلَيْهَا، لَا يَنْزَجِرُ مِنَ اللَّهِ بِزَاجِرٍ، وَلَا يَتَعَطَّ مِنْهُ بِوَاعِظٍ، وَهُوَ يَرَى الْمَأْخُودِينَ عَلَى الْغُرَّةِ - حَيْثُ لَا إِقَالَةَ وَلَا رَجْعَةَ - كَيْفَ نَزَلَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَجْهَلُونَ، وَجَاءَهُمْ مِنْ فِرَاقِ الدُّنْيَا مَا كَانُوا يَأْمَنُونَ، وَقَدِمُوا مِنَ الْآخِرَةِ عَلَى مَا كَانُوا يُوعَدُونَ، فَغَيَّرَ مَوْصُوفٍ مَا نَزَلَ بِهِمْ.

امام علی علیه السلام: کسی که عاشق چیزی شود، آن چیز دیده [دل] او را کم سو می‌گرداند، و دلش را بیمار می‌کند. در نتیجه، چنین کسی با چشمی ناسالم می‌نگرد، و با گوشی ناشنوا می‌شنود. خواست‌های دنیوی، خرد او را از هم دریده، و دنیا دلش را میرانده، و جانش شیفته آن گردیده است. از این رو، بنده دنیا و بنده کسی است که چیزی از دنیا دارد. به هر کجا که دنیا برود، او نیز بدان جا می‌رود، و به هر سو که دنیا رو کند، او نیز بدان رو می‌کند. با هیچ نهی‌ای از جانب خدا، باز نمی‌ایستد، و از هیچ پندی از او، اندرز نمی‌گیرد، در حالی که می‌بیند مرگ، چه سان ناگهان گریبان دیگران را می‌گیرد و مجال پوزشخواهی و بازگشتی نمی‌دهد، و آنچه نمی‌دانستند، بر آنان فرود می‌آید، و از دنیا که خود را در آن ایمن می‌پنداشتند، جدا می‌شوند، و به آنچه در آخرت وعده داده می‌شدند، می‌رسند. آنچه بر سر آنان می‌آید، به راستی در وصف نمی‌گنجد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۹.

حدیث ۱۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَحَبَّ الدِّينَارَ وَالدِّرْهَمَ فَهُوَ عَبْدُ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام: هر که درهم و دینار را دوست بدارد، بنده دنیاست.

الخصال: ص ۱۱۳ ح ۹۱ عن الأصْبَغِ بْنِ نَبَاتَةَ، بحار الأنوار: ج ۲ ص ۱۰۷ ح ۴.

حدیث ۱۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سَبَبُ الشَّقَاءِ حُبُّ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام: علت شقاوت، عشق به دنیاست.

غرر الحکم: ح ۵۵۱۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۹۸ ح ۲۲۶۹ نحوه.

حدیث ۱۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَالْوَلَةَ بِالْدُنْيَا؛ فَإِنَّهَا تَوْرِثُكَ الشَّقَاءَ وَالْبَلَاءَ، وَتَحْدُوكَ

امام علی علیه السلام: زنهار از شیفتگی به دنیا، که بدبختی و رنج برایت بر جای می نهد،

و به فروختن زندگی جاودانی به زندگی فناپذیر، وادارت می کند!

حدا الإبل: زَجَرَهَا وَسَاقَهَا (القاموس المحيط: ج ۴ ص ۳۱۵ «حدا»).

حدیث ۱۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

حُكِمَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا بِالشَّقَاءِ وَالْفَنَاءِ وَالذَّمَارِ وَالْبَوَارِ.

امام علی علیه السلام: مردم دنیا، محکوم به بدبختی و نیستی و نابودی و هلاکت اند.

غرر الحکم: ح ۴۹۳۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۳۴ ح ۴۴۸۶.

حدیث ۱۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هَمَّهُ، طَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَقَاؤُهُ وَعَمَّهُ.

امام علی علیه السلام: کسی که دنیا هم و غم او باشد، در روز قیامت شقاوت و اندوه او به درازا می کشد.

غرر الحکم: ح ۹۱۱۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۲۵ ح ۷۱۸۹.

حدیث ۱۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ، طَالَ شَقَاؤُهُ وَعَمَّهُ.

امام علی علیه السلام: کسی که بزرگ ترین اهتمامش دنیا باشد، گرفتاری و اندوهش به درازا می کشد.

کنز الفوائد: ج ۱ ص ۳۴۵، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳.

حدیث ۱۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا تُجِلُّ، الدُّنْيَا تُذِلُّ.

امام علی علیه السلام: دین، [آدمی را] ارجمند می گرداند، و دنیا، خوار می سازد.

غرر الحکم: ح ۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۸ ح ۴۸ و ۴۹.

حدیث ۱۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ مَنْ كَانَتْ الْعَاجِلَةُ أَمَلَكَ بِهِ مِنَ الْآجِلَةِ، وَأُمُورُ الدُّنْيَا أَغْلَبَ عَلَيْهِ مِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ، فَقَدْ بَاعَ الْبَاقِيَ بِالْفَانِي، وَتَعَوَّضَ الْبَائِدَ عَنِ الْخَالِدِ

، وَأَهْلَكَ نَفْسَهُ وَرَضِيَ لَهَا بِالْحَائِلِ الزَّائِلِ ، وَنَكَبَ بِهَا عَنْ نَهْجِ السَّبِيلِ .

امام علی علیه السلام: کسی که زندگی کنونی، بیشتر از زندگی آینده اختیاردار او باشد و کارهای دنیا بر او چیره تر از کارهای آخرت باشد، هر آینه ماندگار را به فناپذیر فروخته، و جاویدان را با گذرا عوض کرده، و خویشتن را به نابودی افکنده، و زندگی دگرگون شونده زوال پذیر را برای خود پسندیده، و از راه روشن به کج راه رفته است.

غرر الحکم: ح ۳۶۰۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۵۳ ح ۳۳۵۱.

حدیث ۱۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَلَّمَا از دَادَ الْمَرْءُ بِالْذُّنْيَا شُغْلًا وَزَادَ بِهَا وَلَهَا ، أَوْرَدَتْهُ الْمَسَالِكَ وَأَوْقَعَتْهُ فِي الْمَهَالِكِ .

امام علی علیه السلام: هر گاه مشغله انسان به دنیا بیشتر شود و علاقه اش به آن فزون تر گردد، دنیا او را به راه های گوناگون می برد و وی را در مهلکه ها می افکند.

غرر الحکم: ح ۷۲۰۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۹۶ ح ۶۷۱۴.

حدیث ۱۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ لَمْ يُبَالِ مَا رُزِيَ

امام علی علیه السلام: کسی که هر گاه دنیایش سالم (و تأمین) باشد، برایش مهم نیست که چه بلایی بر سر آخرتش می آید، در هلاکت است.

رزاته رزیتة: أصابته مصيبة (الصحاح: ج ۱ ص ۵۳ «رزأ»).

حدیث ۱۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ النَّفْسِ الْوَلَةُ

امام علی علیه السلام: آفت نفس، شیفتگی به دنیا است.

الْوَلَةُ: ذهابُ العقل والتَّحْيِيرُ من شِدَّةِ الْوَجْدِ (النهاية: ج ۵ ص ۲۲۷ «وله»).

حدیث ۱۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

زُهِدْكَ فِي الدُّنْيَا يُنْجِيكَ ، وَرَغَبْتُكَ فِيهَا تُرْدِيكَ .

امام علی علیه السلام: زهد تو در دنیا، تو را نجات می دهد، و دل بستگی تو به آن، تو را نابود می کند.

غرر الحکم: ح ۵۴۷۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۷۶ ح ۵۰۳۱.

حدیث ۱۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّغْبَةُ مِفْتَاحُ الْعَطَبِ

امام علی علیه السلام : دنیاخواهی ، کلید نابودی است.

عَطَبٌ عَطَبًا : هَلَكٌ (المحیط فی اللغه : ج ۱ ص ۴۱۰ «عطب»).

حدیث ۱۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَلَمَّا نَهَضْتُ بِالْأَمْرِ نَكَتُ

امام علی علیه السلام - در خطبه معروف به شقشقیه - : چون زمام امور را به دست گرفتم ، گروهی پیمان شکستند ، عده ای از فرمان به در شدند ، و عده ای سر از فرمان حق برتافتند . گویی آنان نشنیده اند که خداوند سبحان می فرماید : «آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که خواهان برتری جویی و تباہکاری در زمین نیستند ، و عاقبت ، از آن تقوای پیشگان است» . آری ! به خدا سوگند که آن را شنیدند و فهمیدند ؛ اما دنیا در چشم آنان زیبا نمود ،

و زرق و برق آن خیره شان ساخت .

النَّكْتُ : نقض العهد (النهاية : ج ۵ ص ۱۱۴ «نکت»).

حدیث ۱۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا اسْتَرَّاحَ قَلْبُهُ وَبَدَأَتْهُ ، وَمَنْ رَغِبَ فِيهَا تَعَبَ قَلْبُهُ وَبَدَأَتْهُ .

امام علی علیه السلام : آن که به دنیا زهد ورزید ، دل و تنش آسود ، و آن که در پی آن برآمد ، دل و تنش خسته شد .
إرشاد القلوب : ص ۱۲۵ .

حدیث ۱۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مَنْ رَغِبَ فِيهَا اتَّعَبَتْهُ وَأَشَقَّتْهُ .

امام علی علیه السلام - در تشویق به ترک دنیا - : هر که دنیاخواه شد ، دنیا او را خسته و رنجور ساخت .
غرر الحکم : ح ۸۴۸۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۶ ح ۸۲۴۳ .

حدیث ۱۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الْوَالِهِ بِالْدُّنْيَا عَظِيمُ الْمِحْنَةِ .

امام علی علیه السلام : ثمره شیفتگی به دنیا ، رنج بسیار است .

غرر الحکم : ح ۴۶۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۹۰ .

حدیث ۱۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قُرِنَتِ الْمِحَنَّةُ بِحُبِّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی و رنج ، همنشین اند.

غرر الحکم : ح ۶۷۲۱ وح ۱۰۶۰ نحوه ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶۹ ح ۶۲۱۸ .

حدیث ۱۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِلْمُسْتَحَلِي لَذَّةَ الدُّنْيَا غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که لذت دنیا را شیرین بشمرد ، اندوه به سراغش می آید.

غرر الحکم : ح ۷۳۳۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۲۳ .

حدیث ۱۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُسْتَمْتِعُونَ بِالدُّنْيَا تَبْكِي قُلُوبَهُمْ وَإِنْ فَرِحُوا ، وَيَشْتَدُّ مَقْتُهُمْ لِأَنَّهُمْ لِيَأْتِيَهُمْ وَإِنْ اغْتَبَطُوا بِبَعْضِ مَا مِنْهَا رَزَقُوا .
الدُّنْيَا فَايَةٌ لَا بَقَاءَ لَهَا ، وَالْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ لَا فَنَاءَ لَهَا . الدُّنْيَا مُقْبِلَةٌ إِلَى الْآخِرَةِ ، وَالْآخِرَةُ مَلْجَأُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : برخورداران از دنیا، دل هایشان می‌گریزد، اگرچه [به ظاهر] شاد باشند، و از خویشتن سخت در خشم‌اند، اگرچه برای آنچه از دنیا روزی داده شده‌اند، مورد غبطه دیگران باشند.

دنیا، فناپذیر است و بقایی ندارد، و آخرت، ماندگار است و فنا نمی‌پذیرد. دنیا رو به آخرت دارد، و آخرت، پناهگاه دنیاست.

مطالب السؤول : ص ۵۲؛ بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۱ ح ۸۲ .

حدیث ۱۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَشَعَرَ الشَّغْفَ :

امام علی علیه السلام - در بیان زیان‌های دنیا دوستی - : آن که دل باخته دنیا شود، دنیا اندرون او را آکنده از اندوه‌ها (نگرانی‌ها) می‌کند که در سویدای دلش به رقص در می‌آیند. اندوهی او را به خود مشغول می‌سازد، و غصه‌ای اندوهگینش می‌کند، تا آن که گلویش گرفته، شاه‌رگ هایش از کار می‌افتند و در گوشه‌ای افکنده می‌شود. خداوند، به آسانی نابودش می‌کند، و دوستان، به راحتی در گورش می‌افکنند.

شُغِفَ بِالشَّيْءِ : أُولِعَ بِهِ (تاج العروس : ج ۱۲ ص ۳۰۸ «شغف»).

حدیث ۱۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

أَفَّ عَلَى الدُّنْيَا وَأَسْبَابِهَا فَإِنَّهَا لِلْخَزَنِ مَخْلُوقَةٌ
هُمُومُهَا مَا تَنْقُضِي سَاعَةً عَنِ مَلِكِكِ فِيهَا وَعَنْ سَوْقِهِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

تفو بر دنیا و اسباب آن/ که برای غم و اندوه آفریده شده است

غم هایش دمی پایان نمی گیرند/ نه برای شاه و نه برای رعیت .

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۳۹۰ الرقم ۳۰۱ .

حدیث ۱۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا هِمَّتَهُ ، اشْتَدَّتْ حَسْرَتُهُ عِنْدَ فِرَاقِهَا .

امام علی علیه السلام : هر که مطلوبش دنیا باشد، در هنگام جدایی از آن ، افسوس بسیار می خورد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۸۲ ح ۵۸۳۳ ، معانی الأخبار : ص ۱۹۸ ح ۴ ، الأملی للطوسی : ص ۴۳۵ ح ۹۷۴ نحوه ،

الأملی للصدوق : ص ۴۷۷ ح ۶۴۴ کلها عن عبدالله بن بکر المرادی عن الإمام الكاظم عن آبائه علیهم السلام ، مشکاة الأنوار : ص

۲۰۸ ح ۵۶۶ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۷۳ عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، روضة الواعظین : ص ۴۸۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۷

ص ۳۷۶ ح ۱ .

حدیث ۱۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَسَادُ الدِّينِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه تباهی دین است.

غرر الحکم : ح ۶۵۵۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵۷ ح ۶۰۴۰ .

حدیث ۱۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَفْسَدَ الدِّينَ كَالدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هیچ چیزی مانند دنیا، دین را تباه نکرد.

غرر الحکم : ح ۹۴۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۳۱ .

حدیث ۱۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَمَّرَ دُنْيَاَهُ ، أَفْسَدَ دِينَهُ وَأَخْرَبَ أُخْرَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس دنیای خویش را آباد ساخت ، دینش را تباه و آخرتش را ویران نمود.

غرر الحکم : ح ۸۸۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۷ ح ۸۲۸۳ .

حدیث ۱۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الدُّنْيَا لَمَفْسَدَةٌ الدِّينِ وَمَسَلَبَةُ اليَقِينِ ، وَإِنَّهَا لِرَأْسِ الفِتَنِ وَأَصْلُ المِخَنِ .
 امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه تباهی دین و از بین رفتن یقین است ، و اساس فتنه ها و ریشه رنج هاست .
 غرر الحکم : ح ۳۵۱۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۲ ح ۳۳۳۰ .

حدیث ۱۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَرَامٌ عَلٰی كُلِّ قَلْبٍ مُّتَوَلَّاهُ بِالدُّنْيَا أَنْ يَسْكُنَهُ التَّقْوَى .
 امام علی علیه السلام : بر هر دلی که شیفته دنیا است ، حرام است که تقوا در آن ، خانه کند .
 غرر الحکم : ح ۴۹۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۲ .

حدیث ۱۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 :
 مَا هَذِهِ الدُّنْيَا لِطَالِبِهَا إِلَّا عَنَاءٌ وَهُوَ لَا يَدْرِي
 إِنْ أَقْبَلَتْ شَغَلَتْ دِيَانَتَهُ إِنْ أَدْبَرَتْ شَغَلَتْهُ بِالْفَقْرِ
 امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
 این دنیا برای جوینده اش نیست / مگر رنج ، و او خود نمی داند
 دنیا اگر روی آورد ، او را از دینش باز می دارد/ و چون برود ، او را به فقر گرفتار می سازد .
 الادیان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۲۶۲ الرقم ۱۸۴ .

حدیث ۱۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ لَمْ يَزَلْ أَمْرِي مَعَكُمْ عَلِي مَا أُجِبْتُ حَتَّى نَهَكْتُمْ الحَرْبُ ، وَقَدْ وَاللَّهِ أَخَذَتْ مِنْكُمْ وَتَرَكَتْ ، وَهِيَ لِعِيدُكُمْ أَنْهَكُ .
 لَقَدْ كُنْتُ أَمْسِ أَمِيرًا فَأَصْبَحْتُ اليَوْمَ مَأْمُورًا ! وَكُنْتُ أَمْسِ نَاهِيًا فَأَصْبَحْتُ اليَوْمَ مَنهِيًا ! وَقَدْ أَحْبَبْتُمُ البَقَاءَ ، وَلَيْسَ لِي أَنْ أَحْمِلَكُمْ عَلِي
 مَا تَكْرَهُونَ .

امام علی علیه السلام - در خطبه اش که پس از برآشفتن یارانش از کار حکمیت ایراد کرد - : ای مردم! کار من با شما پیوسته چنان بود که من دوست داشتم ، تا آن که جنگ ، شما را فرسوده ساخت ، و به خدا سوگند که شماری از شما را گرفت و شماری را باقی گذاشت؛ هرچند برای دشمن شما فرساینده تر بود .

من تا دیروز ، فرمانده بودم و امر و نهی می کردم؛ ولی امروز [کار به جایی رسیده که] به من امر و نهی می شود! شما زنده ماندن را

دوست دارید و من نمی توانم شما را به آنچه دوست ندارید ، وا دارم.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۰۸ ، المعیار والموازنه : ص ۱۷۵ ، وقعه صفین : ص ۴۸۴ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۵۳۵ ح ۴۵۰ وج ۱۰۰ ص ۴۱ ح ۴۸ .

حدیث ۱۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفُّ

امام علی علیه السلام - در فرا خواندن مردم به جنگ با شامیان ، پس از یکسره کردن کار خوارج - : آه از شما! خسته شدم ، از بس که سرزنشتان کردم! آیا به جای آخرت ، به زندگی دنیا رضایت داده اید؟! و عزت را بر ذلت برگزیده اید؟! هرگاه شما را به جهاد با دشمنان فرا خواندم ، چشمانتان پیچ و تاب برداشت ، آن سان که گویی در سیکرات مرگ گرفتار آمده اید، یا در گنجی مستی به سر می برید!

أفُّ : معناه الاحتقار والاستقلال ، وهی صوت إذا صوّت به الإنسان عُلِمَ أنه متضجّر متکّرّه (النهاية : ج ۱ ص ۵۵ «أف»).

حدیث ۱۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَسْرَفَ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا مَاتَ فَقِيرًا .

امام علی علیه السلام : هر که در طلب دنیا زیاده روی کند ، فقیر از دنیا می رود.

غرر الحکم : ح ۸۶۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۰ ح ۸۳۳۹ .

حدیث ۱۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا مُلُوكُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَمَنْ لَمْ يَزْهِدْ فِي الدُّنْيَا وَرَغِبَ فِيهَا فَهُوَ فَقِيرٌ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . وَمَنْ زَهَدَ فِيهَا مَلَكَهَا ، وَمَنْ رَغِبَ فِيهَا مَلَكَتْهُ .

امام علی علیه السلام : بی رغبتان به دنیا، پادشاهان دنیا و آخرت اند. و هر که به دنیا رغبت نشان دهد و به آن دل ببندد ، در دنیا و آخرت ، فقیر است . و هر که نسبت به دنیا زهد ورزد ، مالک آن می شود، و هر که به دنیا دل ببندد ، دنیا مالک او می شود.
إرشاد القلوب : ص ۲۰ .

حدیث ۱۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا خَسِرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : هر که آخرتش را به دنیا بفروشد ، هر دوی آنها را از کف می دهد.

غرر الحکم : ح ۸۲۳۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۵ ح ۷۸۱۸ ؛ مطالب السؤل : ص ۴۸ .

حدیث ۱۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ بَاعَ جَنَّةَ الْمَأْوَى لِعَاجِلَةِ الدُّنْيَا تَعَسَّ جُدُّهُ

امام علی علیه السلام : هر کس بهشت جاویدان را به دنیای گذرا بفروشد ، بدبخت می شود و در این معامله زیان می کند .
الجُدُّ : الحَظُّ والبِخْت (الصحاح : ج ۲ ص ۴۵۲ «جدد») .

حدیث ۱۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُصَلِّحَ دُنْيَاكَ بِمَحَقِّ

امام علی علیه السلام : دنیایت را با از بین بردن دینت آباد مکن که در این صورت ، از زیانکارترین مردمان خواهی بود .
مَحَقُّهُ : أَى أَبْطَلَهُ وَمَحَاه (الصحاح : ج ۴ ص ۱۵۵۳ «محق») .

حدیث ۱۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعَاشِرَةُ النَّاسِ ! اتَّقُوا اللَّهَ ، فَكَمْ مِنْ مُؤَمِّلٍ مَا لَا يَبْلُغُهُ ، وَبَانٍ مَا لَا يَسْكُنُهُ ، وَجَامِعٍ مَا سَوْفَ يَتْرُكُهُ ، وَلَعَلَّهُ مِنْ بَاطِلِ جَمْعِهِ ، وَمِنْ حَقِّ مَنَعِهِ ، أَصَابَهُ حَرَامًا ، وَاحْتَمَلَ بِهِ آثَامًا ، فَبَاءَ بِوِزْرِهِ ، وَقَدِمَ عَلَى رَبِّهِ أَسْفًا لَاهِفًا ، قَدْ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ، ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ .

امام علی علیه السلام : ای گروه های مردم! پروا مندی از خداوند ، در پیش گیرید؛ زیرا چه بسیار است آرزومند چیزی که به آن نمی رسد ، و سازنده بنایی که در آن ، [مهلت سکونت نمی یابد ، و گرد آورنده مالی که به زودی آن را [برای دیگران] بر جای می گذارد ، و شاید آن را از راه نادرست ، یا از نپرداختن حقی ، گرد آورده است . [در این صورت ،] از حرام به آن رسیده و با این کار ، گناہانی به دوش کشیده است . پس وزر و وبال آن را بر عهده می گیرد ، و با افسوس و اندوه بر پروردگارش وارد می شود . او دنیا و آخرت را زیان کرده است و این ، همان زیان آشکار است .

نهج البلاغه : الحکمة ۳۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۸۳ ر ۸۸ .

حدیث ۱۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَخْسِرُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ الدُّنْيَا عِوَضًا عَنِ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم ، کسی است که دنیا را به جای آخرت بپذیرد .

غرر الحکم : ح ۳۰۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۰ ح ۲۷۳۰ .

حدیث ۱۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَحْسِرَ النَّاسِ صَيْفَقَةً وَأَخْيَبَهُمْ سَيْعِيًا ، رَجُلٌ أَخْلَقَ بَدَنَهُ فِي طَلَبِ آمَالِهِ وَلَمْ تُسَاعِدْهُ الْمَقَادِيرُ عَلَى إِرَادَتِهِ ؛ فَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا بِخُسْرَاتِهِ ،

وَقَدِمَ عَلَى الْآخِرَةِ بِتَبِعَاتِهِ .

امام علی علیه السلام: پر زیان ترین معامله و بی حاصل ترین تلاش را آن مردی کرده که بدنش را در رسیدن به آرزوهایش فرسوده و مقدرات، او را در رسیدن به خواستش یاری نکرده اند، و در نتیجه، با آه و حسرت ها از دنیا رفته و با کوله باری از گناه، ره سپار آخرت شده است.

غرر الحکم: ح ۳۵۹۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۵۷ ح ۳۴۱۱.

حدیث ۱۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَخْسَرَ مِمَّنْ تَعَوَّضَ عَنِ الْآخِرَةِ بِالْدُّنْيَا!؟

امام علی علیه السلام: کیست زیانکارتر از آن که آخرت را با دنیا عوض کند؟

غرر الحکم: ح ۸۵۰۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۸.

حدیث ۱۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا أَخْسَرَ صَفْقَةَ الْمُلُوكِ إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ، بَاعُوا الْآخِرَةَ بِنَوْمِهِ!

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : چه پر زیان است معاملت شاهان - مگر آن کسی که خدا نگاهش بدارد - که آخرت را به خوابی فروختند!

شرح نهج البلاغه: ج ۲۰ ص ۳۴۶ ح ۹۷۱.

حدیث ۱۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَعْبَنُ مِمَّنْ بَاعَ الْبَقَاءَ بِالْفَنَاءِ!؟

امام علی علیه السلام: کیست مغبون تر از آن که جهان باقی را به دنیای فانی فروخت؟!؟

غرر الحکم: ح ۸۵۰۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۷.

حدیث ۱۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

النَّاسُ ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ: زَاهِدٌ مُعْتَرِمٌ، وَصَابِرٌ عَلَى مُجَاهَدَةِ هَوَاهُ، وَرَاعِبٌ مُنْقَادٌ لِشَهْوَاتِهِ؛ فَالزَّاهِدُ لَا يُعْظِمُ مَا آتَاهُ اللَّهُ فَرَحًا بِهِ وَلَا يُكَيِّرُ عَلَى مَا فَاتَهُ أَسْفًا. وَالصَّابِرُ نَازَعَتْهُ إِلَى الدُّنْيَا نَفْسُهُ فَقَدَعَهَا

امام علی علیه السلام: مردم، سه دسته اند: زاهد مصمم، شکبیا در مبارزه با هوس، و خواهنده و پیرو خواهش های نفسانی. زاهد، آنچه را خداوند به او می دهد، از سر شادی بزرگ نمی شمارد و آنچه را که از دست می دهد، از سر افسوس، بزرگ نمی داند. شکبیا، نفسش او را به سوی دنیا کشاند؛ اما او آن را باز داشت، و نفسش به لذت های آن چشم دوخت؛ لیکن او مانعش شد. و خواهنده، نفسش او را به دنیا فرا خواند و او اجابتش کرد و به برگزیدن دنیا [بر آخرت] دستورش داد و او اطاعتش کرد، و بدین

ترتیب، آبروی خویش را لگه دار ساخت، و به خاطر دنیا شرافت خود را به پستی کشاند، و آخرتش را تباه کرد.
القدع: الكفّ والمنع (النهاية: ج ۴ ص ۲۴ «قدع»).

حدیث ۱۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَرَعَبْ فِي الدُّنْيَا فَتُخَسِرَ آخِرَتَكَ .
امام علی علیه السلام : به دنیا راغب مشو که آخرت تباه می گردد.
غرر الحکم : ح ۱۰۲۱۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۸ ح ۹۴۱۰ .

حدیث ۱۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ عَمِلَ لِلدُّنْيَا خَسِرَ .
امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا کار کرد، زیان کرد.
غرر الحکم : ح ۷۸۷۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۳ ح ۸۱۳۳ .

حدیث ۱۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنْ رَغِبْتُمْ إِلَى الدُّنْيَا خَسِرْتُمْ وَهَلَكْتُمْ .
امام علی علیه السلام : اگر خواهان دنیا شوید ، زیان می کنید و نابود می گردید.
غرر الحکم : ح ۳۸۵۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۳ ح ۳۶۰۵ .

حدیث ۱۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَرَعَبْ فِي كُلِّ مَا يَفْنَى وَيَذْهَبُ ، فَكَفَى بِذَلِكَ مَضْرُوءًا .
امام علی علیه السلام : به هر آنچه نابود می شود و از کف می رود ، رغبت مکن که این (رغبت) ، خود ، بالاترین زیان است.
غرر الحکم : ح ۱۰۱۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۰ ح ۹۴۶۰ .

حدیث ۱۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّكَ لَنْ تَلْقَى اللَّهَ شَبْحَانَهُ بِعَمَلٍ أَضَرَ عَلَيْكَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا .
امام علی علیه السلام : تو هرگز خداوند سبحان را با عملی که برایت زیانبارتر از دنیادوستی است ، ملاقات نخواهی کرد.
غرر الحکم : ح ۳۸۱۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۲ ح ۳۶۰۱ .

حدیث ۱۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَبَدَ الدُّنْيَا وَآثَرَهَا عَلَى الْآخِرَةِ ، اسْتَوْحَمَ
 امام علی علیه السلام : هر که بندگی دنیا کند و آن را بر آخرت مقدم بدارد ، فرجامی سخت و ناگوار در انتظار اوست .
 يقال : هذا الأمر وَحِيمٌ العاقبة ؛ أى ثقيل ردىء (النهاية : ج ۵ ص ۱۶۴ «وخم»).

حدیث ۱۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّكُمْ إِنْ آثَرْتُمْ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ، أَسْرَعْتُمْ إِجَابَتَهَا إِلَى الْعَرْضِ الْأَدْنَى ، وَرَحَلَتْ مَطَايَا آمَالِكُمْ إِلَى الْغَايَةِ الْقُصْوَى ، تَوَرِدُ
 مَنَاهِلَ عَاقِبَتِهَا النَّدَمَ ، وَتُذَيِّقُكُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِالْأُمَّمِ الْخَالِيَةِ وَالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ ؛ مِنْ تَغْيِيرِ الْحَالَاتِ وَتَكْوُنِ الْمَثَلَاتِ
 امام علی علیه السلام : ای مردم! شما چنانچه دنیا را بر آخرت برگزینید ، [در واقع] در پذیرش دعوت آن به متاع پست ، شتافته اید ،
 و مرکب های آرزوهایتان به سوی دورترین هدف ، تاخت برداشته اند و شما را به آبشخورهایی می برند که فرجامشان پشیمانی
 است ، و آنچه را با امت های پیشین و نسل های گذشته کرده اند ، یعنی از کف رفتن نعمت ها و فرود آمدن کیفرها ، به شما می
 چشانند .

المَثَلَةُ : نِقْمَةٌ تَنْزِلُ بِالْإِنْسَانِ فَيَجْعَلُ مَثَلًا يَرْتَدِعُ بِهِ غَيْرُهُ ، وَجَمْعُهُ مَثَلَاتٌ وَمَثَلَاتٌ (مفردات ألفاظ القرآن : ص ۷۶۰ «مثل»).

حدیث ۱۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا تُفْسِدُ الْإِيْقَانَ .
 امام علی علیه السلام : میل به دنیا ، یقین را به تباهی می کشاند .
 غرر الحكم : ح ۴۸۳۹ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۲۲۹ ح ۴۴۱۳ وفيه «حب الدنيا» بدل «الرغبة في الدنيا» .

حدیث ۱۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ مَلَكَتْهُ الدُّنْيَا كَثُرَ صَرَعُهُ
 امام علی علیه السلام : هر که مملوک دنیا شود ، زیاد زمین می خورد .
 الصَّرَعُ : الطَّرْحُ عَلَى الْأَرْضِ (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۴۹ «صرع»).

حدیث ۱۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طَلَبُ الدُّنْيَا رَأْسُ الْفِتْنَةِ .
 امام علی علیه السلام : دنیاطلبی ، ریشه فتنه [و گناه] است .

غُرر الحکم : ح ۵۹۹۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۷ ح ۵۵۲۹ .

حدیث ۱۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنْیَا ضِحْکَةٌ مُسْتَعْبِرٌ .
امام علی علیه السلام : دنیا، مسخره کسی است که آن را درست ارزیابی کند.
غُرر الحکم : ح ۴۰۳ .

حدیث ۱۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنْیَا کَمَا تَجِبُّ تَکْسِرُ .
امام علی علیه السلام : دنیا، همان گونه که می بندد، می شکند.
غُرر الحکم : ح ۱۲۲۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶ ح ۱۱۴۴ .

حدیث ۱۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنْیَا تُسَلِّمُ .
امام علی علیه السلام : دنیا، [آدمی را] و او می نهد.
غُرر الحکم : ح ۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵ ح ۶۷۸ .

حدیث ۱۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَلِیلُ الدُّنْیَا یَذْهَبُ بِکَثِیرِ الْآخِرَةِ .
امام علی علیه السلام : اندک دنیا، بسیار آخرت را از بین می برد.
غُرر الحکم : ح ۶۷۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۷۲ ح ۶۳۰۸ و فیه «من الآخرة» .

حدیث ۱۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ طَلَبَ مِنَ الدُّنْیَا شَیْئًا فَاتَهُ مِنَ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ مِمَّا طَلَبَ .
امام علی علیه السلام : هر که از دنیا چیزی بجوید، در آخرت ، بیشتر از آنچه جُسته است ، از دست می دهد.
غُرر الحکم : ح ۸۸۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۸ نحوه .

حدیث ۱۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا طَوَّاحَةٌ

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دنیا سرگردان کننده، دور افکننده، رسواگر، پرستار و زخم بند است.
طَاحٌ يَطْوُحُ وَيَطِيحُ : هلك ، وسقط ، وتاه فى الأرض . وطَوَّحَهُ فَتَطْوُحُ : تَوَّهَهُ . وطَوَّحَتَهُ الطَّوَّاحُ : قَدَفَتَهُ الْقَوَائِفُ (القاموس المحيط : ج ۱ ص ۲۳۸ «طاح»).

حدیث ۱۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الدُّنْيَا حَسْرَةٌ ، وَشَرُّهَا نَدَمٌ .

امام علی علیه السلام : خوب ، دنیا ، [مایه] افسوس است و بد آن ، [مایه] پشیمانی .
غرر الحکم : ح ۴۹۶۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۹ ح ۴۵۵۴ .

از ۱۸۰۱ تا ۲۰۰۰

حدیث ۱۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا صَفَقَةٌ مَغْبُونٍ ، وَالْإِنْسَانُ مَغْبُونٌ بِهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا، سودایی زیانبار است، و [در این سودا] انسان، زیان کننده .
غرر الحکم : ح ۱۸۸۳ وراجع عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۰۱ .

حدیث ۱۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غِذَاءُ الدُّنْيَا سِمْامٌ

امام علی علیه السلام : خوراک دنیا سم است و ریسمان هایش پوسیده .
السَّمُّ : ما يقتل ، وجمعه سُموم و سِمَامٌ (المصباح المنیر : ص ۲۸۹ «سَم»).

حدیث ۱۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جُودُ الدُّنْيَا فَنَاءٌ ، وَرَاحَتُهَا عَنَاءٌ ، وَسَلَامَتُهَا عَطَبٌ ، وَمَوَاهِبُهَا سَلْبٌ .

امام علی علیه السلام : بخشش دنیا فناست، و آسایشش رنج، و سلامتش نابودی، و دِهش هایش پس گرفتنی .
غرر الحکم : ح ۴۷۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲۱ ح ۴۳۰۱ .

حدیث ۱۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُواصِلُ لِلدُّنْيَا مَقْطُوعٌ .

امام علی علیه السلام : آن که به خاطر دنیا پیوند برقرار کند، پیوندش گسستنی است.
غرر الحکم : ح ۶۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵ ح ۲۵۶ .

حدیث ۱۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُنَافِسْ فِي مَوَاهِبِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ مَوَاهِبَهَا حَقِيرَةٌ .

امام علی علیه السلام : در مواهب دنیا رقابت مکن؛ چرا که مواهب آن، خرد است.
غرر الحکم : ح ۱۰۲۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۲ ح ۹۵۰۳ .

حدیث ۱۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ أَرْبَاحِ الدُّنْيَا خُسْرَانٌ .

امام علی علیه السلام : همه سودهای دنیا، زیان است.
غرر الحکم : ح ۶۸۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۷۵ ح ۶۳۳۴ .

حدیث ۱۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا تُعْطَى وَتُرْتَجَعُ ، وَتَنْقَادُ وَتَمْتَنِعُ ، وَتَوْحِشُ وَتُؤْنِسُ ، وَتُطْمِعُ وَتُؤْيِسُ ، يُعْرَضُ عَنْهَا السُّعْدَاءُ ، وَيَرْغَبُ فِيهَا الْأَشْقِيَاءُ .

امام علی علیه السلام : دنیا می دهد و پس می گیرد، فرمان می برد و سر می پیچد، رم می دهد و انس می گیرد، و امیدوار می کند و نومید می گرداند. نیک بختان از آن روی می گردانند، و شوربختان به آن می گریند.
غرر الحکم : ح ۳۶۷۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۶ ح ۳۲۳۶ .

حدیث ۱۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ مَا لَا يَنْفَعُ يَضُرُّ ، وَالدُّنْيَا مَعَ خَلَاوَتِهَا تَمُرُّ ، وَالْفَقْرُ مَعَ الْغِنَى بِاللَّهِ لَا يَضُرُّ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی که سود نرساند، زیان می زند، و دنیا با وجود شیرینی اش تلخ است، و درویشی دنیا با وجود توانگری به خدا (داشتن سرمایه ای چون خداوند)، زبانی [به انسان] نمی رساند.
غرر الحکم : ح ۷۲۰۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۷۱۵ و فيه «بعد الغناء» بدل «مع الغنى» .

حدیث ۱۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلِّ يَسَارِ الدُّنْيَا إِعْسَارًا .

امام علی علیه السلام: هر توانگری ای در دنیا، تنگ دستی است.
غرر الحکم: ح ۶۹۰۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۷۷ ح ۶۳۸۰.

حدیث ۱۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! مَتَاعُ الدُّنْيَا حُطَامٌ مَوْبِيٌّ

امام علی علیه السلام: ای مردم! کالای دنیا [چون] خاشاکی است طاعون زده. پس، از چریدن در آن، دوری کنید. رخت برستن از آن، خوش تر از آرمیدن در آن است، و قدری از آن به اندازه کفاف، پاک تر از ثروت آن است.
الْوَبَاءُ: المرض العام (النهاية: ج ۵ ص ۱۴۴ «وبا»).

حدیث ۱۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

:

حَلَاوَةٌ دُنْيَاكَ مَسْمُومَةٌ فَلَا تَأْكُلِ الشَّهَدَ إِلَّا بِسَمِّ

مَحَامِدُ دُنْيَاكَ مَذْمُومَةٌ فَلَا تَكْسِبُ الْحَمْدَ إِلَّا بِدَمِّ

إِذَا تَمَّ أَمْرٌ بَدَأَ نَقْضُهُ تَوَقَّعْ زَوَالًا إِذَا قِيلَ تَمَّ

وَكَمْ قَدَرٍ دَبَّ فِي غَفْلَةٍ فَلَمْ يَشْعُرِ النَّاسُ حَتَّى هَجَمَ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان -:

شهد دنیای تو شرنگین است پس شهد را جز با شرننگ نمی خوری

ستوده های دنیای تو نکوهیده است / پس ستایش را جز با نکوهش به دست نمی آوری

هر گاه کاری کامل شود، کاستی اش نمایان می شود/ هر گاه گفته شد: کامل شد، منتظر نابود شدنش باش

چه بسیار تقدیری که در دل غفلتی خزید / و تا مردم به خود آمدند، بر آنان یورش آورد!

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام: ص ۵۲۴ الرقم ۳۹۷.

حدیث ۱۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عُزِّيَ يَا دُنْيَا مِنْ جَهْلٍ حَيْكِكَ ، وَخَفِيَ عَلَيْهِ حَبَائِلُ

امام علی علیه السلام: ای دنیا! کسی را بفریب که حيله های تو را نمی شناسد، و دام های نیرنگ تو بر او پوشیده است.

حَبَائِلُ: جمع حِبَالَةٍ؛ وهي المَصِيدَةُ (تاج العروس: ج ۱۴ ص ۱۳۴ «حبل»).

حدیث ۱۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود آنچه از آن می بینی، نادانی است.

نهج البلاغه : الحکمة ۳۸۴ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۹۰ ح ۵۶ ؛ مطالب السؤل : ص ۵۷ .

حدیث ۱۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا يُعَايِنُ مِنْ غَيْرِهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود مشاهده دگرگونی های (پیشامدهای) آن، نادانی است.

غرر الحکم : ح ۱۹۷۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۹ ح ۱۵۰۸ .

حدیث ۱۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا يُعَايِنُ مِنْ سُوءِ تَقَلُّبِهَا جَهْلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود مشاهده دگرگونی های نابه جایش، نادانی است.

غرر الحکم : ح ۲۰۳۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۱۱ .

حدیث ۱۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَاجِلَةُ غُرُورُ الْحَمَقِيِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه فریب کم خردان است.

غرر الحکم : ح ۸۹۶ .

حدیث ۱۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِغْتِرَارُ بِالْعَاجِلَةِ خُرْقٌ

امام علی علیه السلام : فریفته شدن به دنیا، حماقت است.

الخُرْقُ - بِالضَّمِّ - : الْجَهْلُ وَالْحُمُقُ (النهاية : ج ۲ ص ۲۶ «خرق»).

حدیث ۱۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا غَنِيمَةُ الْحَمَقِيِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، غنیمت کم خردان است.

غرر الحکم : ح ۱۱۱۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴ ح ۱۰۸۱ .

حدیث ۱۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَرَحُ بِالدُّنْيَا حُمُقٌ .

امام علی علیه السلام : شاد شدن به دنیا، کم خردی است.

غرر الحکم : ح ۴۵۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱ ح ۵۰۱ .

حدیث ۱۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ الدُّنْيَا تُغَرُّ الْمُؤْمَلَ لَهَا وَالْمُخْلِدَ إِلَيْهَا ، وَلَا تَنْفَسُ بِمَنْ نَافَسَ فِيهَا

امام علی علیه السلام : ای مردم! دنیا کسی را که آرزومندش باشد و به آن بگراید ، فریب می دهد، و کسی را که عزیزش بدارد ،

عزیز نمی دارد، و کسی را که بر آن چیره شود (/ چیرگی بجوید) ، مغلوب می کند.

لا- تَنْفَسُ بِمَنْ نَافَسَ فِيهَا : لا- تَضَنَّ [أى لا- تبخل] به ؛ أى من نَافَسَ فى الدنيا فَإِنَّ الدنيا تُهينه ولا تَضَنَّ به كما يُضَنَّ بالعلق النفيس

(شرح نهج البلاغه : ج ۱۰ ص ۶۱) .

حدیث ۱۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أَطَالَ عَبْدٌ أَمَلَ الْأَمَلِ إِلَّا أَسَاءَ الْعَمَلَ وَطَلَبَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای آرزو را دور و دراز نکرد ، مگر این که کردار را بد کرد و در پی دنیا بر آمد.

الدعوات : ص ۲۳۶ ح ۶۵۵ ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۷۲ ح ۶ .

حدیث ۱۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَأَلَ رَبَّهُ سُبْحَانَهُ لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ فَقَالَ : ... يَا رَبِّ وَمَنْ أَهْلُ الدُّنْيَا وَمَنْ أَهْلُ الْآخِرَةِ؟

قال : أَهْلُ الدُّنْيَا مَنْ كَثُرَ أَكْلُهُ وَضِحْكُهُ وَنَوْمُهُ وَغَضَبُهُ ، قَلِيلُ الرِّضَا ، لَا يَعْتَدِرُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ ، وَلَا يَقْبَلُ عُذْرَ مَنْ اعْتَدَرَ إِلَيْهِ ، كَسْلَانُ

عِنْدَ الطَّاعَةِ ، شُجَاعٌ عِنْدَ الْمَعْصِيَةِ ، أَمَلُهُ بَعِيدٌ وَأَجَلُهُ قَرِيبٌ ، لَا يُحَاسِبُ نَفْسَهُ ، قَلِيلُ الْمَنْفَعَةِ ، كَثِيرُ الْكَلَامِ ، قَلِيلُ الْخَوْفِ ، كَثِيرُ الْفَرَحِ

عِنْدَ الطَّعَامِ ، وَإِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا لَا يَشْكُرُونَ عِنْدَ الرِّخَاءِ ، وَلَا يَصْبِرُونَ

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله در شب معراج از پروردگار پاکش پرسید:... ای پروردگار من! اهل دنیا چه کسی

است و اهل آخرت کیست؟

فرمود: «اهل دنیا ، کسی است که : خوراک و خنده و خواب و خشمش بسیار است؛ خشنودی اش اندک است؛ نه از کسی که به

وی بدی کرده است ، پوزش می طلبد، و نه پوزش کسی را که از او پوزش می طلبد، می پذیرد؛ در طاعت ، تنبل است، و در

معصیت ، گستاخ؛ آرزویش دور و دراز است و اجلش نزدیک؛ از نفس خویش حساب نمی کشد؛ کم خیر است؛ پُرگوست؛ کم

ترس [از خدا] است؛ و هنگام غذا خوردن، بسیار شاد است.

اهل دنیا در هنگام آسایش، سپاس گزار نیستند، و هنگام بلا (سختی) شکمیا نیستند؛ زیاد مردم، در نظر آنان اندک است؛ خویشتن را به کارهای ناکرده می ستایند، و ادعای چیزهایی را می کنند که ندارند، و از چیزهایی سخن می گویند که آرزو دارند؛ و بدی های مردم را می گویند و خوبی های آنان را پوشیده می دارند».

پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: ای پروردگار من! همه این عیب ها، در اهل دنیاست؟!

[فرمود: «ای احمد! در اهل دنیا، نادانی و کم بخردی های بسیار است: در برابر کسی که از او دانش می آموزند، فروتنی نمی کنند، و خویشتن را عاقل می پندارند، در حالی که به نزد فهمیدگان، مردمانی کم خردند»].
فی المصدر «لا یُبصرون» والأصح ما أثبتناه كما فی بحار الأنوار.

حدیث ۱۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُكِمَ عَلَى مُكْثَرِي أَهْلِ الدُّنْيَا بِالْفَاقَةِ ، وَأَعِينَ مَنْ غَنِيَ عَنْهَا بِالرَّاحَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروتمندان اهل دنیا، محکوم به نیازمندی اند، و هر که از دنیا بی نیازی بجوید، آسایش به یاری او می آید.
غرر الحکم : ح ۴۹۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۱ و فی «بالقناعه بالراحه» .

حدیث ۱۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: سُبْحَانَكَ خَالِقًا وَمَعْبُودًا! بِحَسَنِ بَلَائِكَ عِنْدَ خَلْقِكَ خَلَقْتَ دَارًا ، وَجَعَلْتَ فِيهَا مَأْدِيَةً ؛ مَشْرَبًا وَمَطْعَمًا ، وَأَزْوَاجًا وَخَدَمًا ، وَقُصُورًا ، وَأَنْهَارًا ، وَزُرُوعًا وَثِمَارًا ، ثُمَّ أَرْسَلْتَ دَاعِيًا يَدْعُو إِلَيْهَا ، فَلَا الدَّاعِيَ أَجَابُوا ، وَلَا فِيهَا رَغَبٌ رَغَبُوا ، وَلَا إِلَى مَا شَوَّقَتْ إِلَيْهِ اشْتَقُوا .
أَقْبَلُوا عَلَى جِيفَةٍ قَدِ افْتَضَحُوا بِأَكْلِهَا ، وَاصْطَلَحُوا عَلَى حُبِّهَا ، وَمَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعَشَى

امام علی علیه السلام - در خطبه ای که در آن، نافرمانی خلق را توضیح می دهد - : پاکی تو، ای آفریدگار و معبودی که از سر عنایت به بندگانت، سرایی (آخرت) آفریدی و در آن، خوانی از انواع نوشیدنی و خوردنی، و همسران و چاکران، و کاخ ها و رودها، و محصولات و میوه ها گسترانیدی، و سپس دعوتگری فرستادی تا [مردم را] به سوی آن [سرای و خوان گسترده] فرا بخواند؛ امّا نه دعوتگر را اجابت کردند و نه به آنچه تو ترغیبشان کردی، رغبت نمودند، و نه بر آنچه تشویقشان کردی، شوقی نشان دادند!

[آنان] به لاشه ای روی آوردند که با خوردن آن رسوا گشتند، و در دوستی آن، با یکدیگر سازش کردند. و هر که عاشق چیزی شود، آن چیز، چشم او را کور و دلش را بیمار می گرداند، و چنین کسی با چشمی ناسالم می نگرد، و با گوشی ناشنوا می شنود. [عاشق دنیا، [شهوآت، خرد او را از هم دریده، دنیا دلش را میرانده، و جاننش سرگشته دنیا شده است. از این رو، بنده دنیا و بنده کسی است که از دنیا چیزی دارد. به هر سو که دنیا برود، او نیز می رود، و به هر طرف که دنیا رو کند، او نیز رو می کند. نه با بازدارنده ای از سوی خدا باز می ایستد و نه از هیچ پندآموزی از سوی او، پند می گیرد.

العشا : سوء البصر ، وقيل : هو ذهاب البصر (لسان العرب : ج ۱۵ ص ۵۶ «عشا»).

حدیث ۱۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: يَتَنَافَسُونَ فِي دُنْيَا دَرِيئَةٍ ، وَيَتَكَالَبُونَ

امام علی علیه السلام - در توصیف ستمگران - : در دنیایی پست رقابت می کنند، و بر سر لاشه ای گندیده [همچون سگان] به جان یکدیگر می افتند؛ اما زودا که پیرو از

رهبر ، و رهبر از پیرو بیزاری بجوید، و با نفرت ، از یکدیگر جدا شوند، و هنگام دیدار ، یکدیگر را لعنت کنند.
یتکالبون : أي يتواثبون (المصباح المنير : ص ۵۳۷ «کلب»).

حدیث ۱۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يا عَيْبِدَ الدُّنْيَا ، كَيْفَ تُخَالِفُ فُرُوعَكُمْ أَصُولَكُمْ ، وَعُقُولَكُمْ أَهْوَاءَكُمْ ، قَوْلُكُمْ شِفَاءٌ يُبْرِئُ الدَّاءَ ، وَعَمَلُكُمْ دَاءٌ لَا يَقْبَلُ الدَّوَاءَ ؛ وَلَسْتُمْ كَالْكَرْمَةِ

امام علی علیه السلام - در سخنان کوتاه منسوب به ایشان - : ای بندگان دنیا! چرا شاخه هایتان با ریشه هایتان ، و خردهایتان با هوس هایتان ناسازگار است؟ گفتارتان ، دارویی است که درد را شفا می بخشد؛ ولی کردارتان ، دردی است که درمان نمی پذیرد. شما نه چون تاکید که برگ هایش نیکو و میوه اش خوش و بالا رفتن از آن ، آسان است؛ بلکه چون درختی هستید که کم برگ و پر خار است و میوه اش غیر قابل خوردن، و بالا رفتن از آن ، دشوار است.

شما دانش (معرفت) را زیر پاهایتان نهادید، و دنیا را بالای سرهایتان. از این رو، دانش در نزد شما خوار و بی مقدار است . و [با شما] به دنیا هم نمی توان رسید، که شما هر کسی را از رسیدن به آن ، مانع می شوید . پس، شما نه آزادگانی آقامنشید و نه بردگانی پرهیزگار.

بدا به حالتان ، ای مزدوران بد! مزد را می گیرید و کار نمی کنید. اگر هم کار کنید ، کار را تباه می کنید. به زودی ، کردار خود را می بینید، و کارفرما به کار تباهی که برایش کرده اید و به مزدی که از او گرفته اید ، رسیدگی خواهد کرد!
ای بدهکاران بد! دین خود را نمی پردازید و هدیه می دهید؛ مستحبات را به جا می آورید و واجبات را نمی گزارید. بستانکار ، هدیه را نمی پذیرد تا آن که طلب او پرداخت شود.
الْكَرْمُ: الْعَنْبُ (القاموس المحيط: ج ۴ ص ۱۷۰ «کرم»).

حدیث ۱۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَضَعُوا مَنْ رَفَعْتَهُ التَّقْوَى ، وَلَا تَرْفَعُوا مَنْ رَفَعْتَهُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آن کس را که پرهیزگاری بالا برده است ، پست مشمارید، و آن کس را که دنیا بالا برده است، بلندمرتبه مشمارید.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۱ ، غرر الحکم : ص ۱۰۲۲۸ و ۱۰۲۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۸ ح ۹۳۹۲ و ۹۳۹۳ و فیه «تضع ... ترفع» بدل «تضعوا ... ترفعوا» .

حدیث ۱۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلِطَةُ أبنَاءِ الدُّنْيَا تَشِينُ

امام علی علیه السلام : آمیزش با فرزندان دنیا (دنیا پرستان) ، دین را زشت ، و یقین را سست می کند.
الشَّيْنُ : العَيْبُ ، وقد شَانَهُ يَشِينُهُ (النهاية : ج ۲ ص ۵۲۱ «شین»).

حدیث ۱۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلِطَةُ أبنَاءِ الدُّنْيَا رَأْسُ البُلُوْیِ وَفَسَادُ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : معاشرت با فرزندان دنیا، منشأ گرفتاری و تباہ کننده پرهیزگاری است.
غرر الحکم : ح ۵۰۶۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۱ ح ۴۵۹۸ .

حدیث ۱۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وُدُّ أبنَاءِ الدُّنْيَا یَنْقَطِعُ لِأَسْبَابِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا، با قطع شدن اسباب آن، قطع می شود.
غرر الحکم : ح ۱۰۱۱۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۰۵ ح ۹۲۷۴ .

حدیث ۱۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ أبنَاءِ الدُّنْيَا تَزُولُ لِأَدْنَى عَارِضٍ یَعْرِضُ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا ، با بروز کوچک ترین پیشامدی ، از بین می رود.
غرر الحکم : ح ۹۸۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۷ ح ۹۰۰۳ .

حدیث ۱۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُهْدَكَ فِی رَاغِبٍ فِیكَ نُقْصَانُ حِظِّ ، وَرَغْبَتُكَ فِی زَاهِدٍ فِیكَ ذُلُّ نَفْسٍ .

امام علی علیه السلام : بی رغبتی تو به کسی که به تو راغب است ، کم بختی است ، و رغبت تو به کسی که به تو بی رغبت است ،
[مایه] خواری نفس است.

نهج البلاغه : الحکمه ۴۵۱ ، بحار الأنوار : ح ۶۷ ، ص ۱۹۵ .

حدیث ۱۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرُّهْدُ كُلُّهُ بَيْنَ كَلِمَتَيْنِ مِنَ الْقُرْآنِ ، قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ : «لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ» ، وَمَنْ لَمْ يَأْسَ عَلَى الْمَاضِي

وَلَمْ يَفْرَحْ بِآلَاتِي فَقَدْ أَخَذَ الزُّهْدَ بِطَرْفِيهِ .

امام علی علیه السلام: تمام زهد، در دو جمله از قرآن [گرد آمده] است. خداوند سبحان فرموده است: «تا بر آنچه از دست شما رفته، افسوس نخورید و برای آنچه به شما داده است، شادمان نشوید». کسی که بر گذشته افسوس نخورد و برای آنچه به دستش می‌رسد، شاد نشود، هر دو جانب زهد (زهد کامل) را گرفته است.

نهج البلاغه: الحکمة ۴۳۹، مشکاة الأنوار: ص ۲۰۷ ح ۵۶۳، روضة الواعظین: ص ۴۷۵، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۳ وراجع غرر الحکم: ح ۸۵۸۶.

حدیث ۱۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا النَّاسُ ثَلَاثَةٌ: زَاهِدٌ وَرَاغِبٌ وَصَابِرٌ. فَأَمَّا الزَّاهِدُ فَلَا يَفْرَحُ بِشَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا أَتَاهُ وَلَا يَحْزَنُ عَلَى شَيْءٍ مِنْهَا فَاتَهُ، وَأَمَّا الصَّابِرُ فَيَتِمَّنَّا بِقَلْبِهِ، فَإِنْ أَدْرَكَ مِنْهَا شَيْئًا صَرَفَ عَنْهَا نَفْسَهُ لِمَا يَعْلَمُ مِنْ سَوْءِ عَاقِبَتِهَا، وَأَمَّا الرَّاغِبُ فَلَا يُبَالِي مِنْ حِلِّ أَصَابِهَا أَمْ مِنْ حَرَامٍ .

امام علی علیه السلام: مردم، سه دسته‌اند: زاهد، دنیاخواه و شکیبا. زاهد، هرگاه چیزی از دنیا به او برسد، بدان شاد نمی‌شود و برای از دست دادن چیزی از آن نیز اندوهگین نمی‌شود. شکیبا، در دل تمناهای دنیا را دارد، امّا اگر به چیزی از آن دست یابد، چون عاقبت بدش را می‌داند، از آن روی بر می‌تابد. دنیاخواه، اهمیتی نمی‌دهد که از حلال به دنیا برسد یا از حرام. التوحید: ص ۳۰۷ عن الأصبغ بن نباتة، الأملی للصدوق: ص ۴۲۴ ح ۵۶۰، الاختصاص: ص ۲۳۷، بحار الأنوار: ج ۱۰ ص ۱۲۰. وراجع: ح ۷۲۵ تحت عنوان (خسران الدنيا والآخرة).

حدیث ۱۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

النَّاسُ ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ: زَاهِدٌ مُعْتَرِمٌ، وَصَابِرٌ عَلَى مُجَاهَدَةِ هَوَاهُ، وَرَاغِبٌ مُنْقَادٌ لِشَهَوَاتِهِ. فَالزَّاهِدُ لَا يُعْظَمُ مَا آتَاهُ اللَّهُ فَرَحًا بِهِ، وَلَا يُكْتَرُ عَلَى مَا فَاتَهُ أَسْفًا ...

امام علی علیه السلام: مردم، سه گروه‌اند: زاهد ثابت قدم، شکیبای در مبارزه با هوای نفس، و دنیاخواه پیرو خواهش‌های خویش. زاهد، نه برای آنچه خداوند به او می‌دهد، شادمانی بسیار می‌کند، و نه بر آنچه از دستش می‌رود، افسوس بسیار می‌خورد... دستور معالم الحکم: ص ۱۲۰.

حدیث ۱۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الزُّهْدُ أَلَّا تَطْلُبَ الْمَفْقُودَ حَتَّى يَعْدَمَ الْمَوْجُودُ .

امام علی علیه السلام: زهد، آن است که تا آنچه داری تمام نشود، در طلب آنچه نداری بر نیایی. غرر الحکم: ح ۱۲۵۹.

حدیث ۱۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا زُهْدَ كَالْكَفِّ عَنِ الْحَرَامِ .

امام علی علیه السلام: زهدی چون خویشنداری از حرام نیست.
غرر الحکم: ح ۱۰۵۴۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۳۲ ح ۹۷۰۸.

حدیث ۱۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا زُهْدَ كَالزُّهْدِ فِي الْحَرَامِ .

امام علی علیه السلام: هیچ زهدی مانند ترک حرام نیست.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۳، مشکاة الأنوار: ص ۲۰۷ ح ۵۶۳، روضه الواعظین: ص ۴۷۵، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۳.

حدیث ۱۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَمْ يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَهُ، وَلَمْ يَشْغَلِ الْحَلَالُ شُكْرَهُ.

امام علی علیه السلام: زاهد در دنیا، کسی است که حرام، بر شکیبایی اش چیره نگردد و حلال، او را سرگرم و از شکرگزاری غافل نسازد.

تحف العقول: ص ۲۰۰، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۷ ح ۳ وراجع نهج البلاغه: الخطبه ۸۱.

حدیث ۱۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ، الزَّهَادَةُ قَصْرُ الْأَمَلِ، وَالشُّكْرُ عِنْدَ النَّعْمِ، وَالتَّوَرُّعُ عِنْدَ الْمَحَارِمِ. فَإِنْ عَزَبَ ذَلِكَ عَنْكُمْ فَلَا يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَكُمْ، وَلَا تَنْسُوا عِنْدَ النَّعْمِ شُكْرَكُمْ.

امام علی علیه السلام: ای مردم! زهد، کوتاه کردن آرزو، گزاردن شکر نعمت ها، و خویشنداری از حرام هاست. اگر از عهده این هر سه بر نیامدید، [لااقل بکوشید که] در برابر حرام، صبر خویشان را از دست ندهید و سپاس گذاری از نعمت ها را فراموش نکنید.

نهج البلاغه: الخطبه ۸۱، الکافی: ج ۵ ص ۷۱ ح ۳، معانی الأخبار: ص ۲۵۱ ح ۲ کلاهما عن أبي الطفيل، الخصال: ص ۱۴ ح ۵۰، تحف العقول: ص ۲۲۰ و ص ۵۸ عن رسول الله صلى الله عليه وآله وكلها نحوه، روضه الواعظین: ص ۴۷۶، إرشاد القلوب: ص ۱۹، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۳.

حدیث ۱۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الزُّهْدُ قَصْرُ الْأَمَلِ .

امام علی علیه السلام: زهد، کوتاه کردن آرزوست.

غرر الحکم: ح ۸۷۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۱ ح ۵۳۳.

حدیث ۱۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهْدُ تَقْصِيرُ الْأَمَالِ وَإِخْلَاصُ الْأَعْمَالِ .
 امام علی علیه السلام : زهد، کوتاه کردن آرزوها و اخلاص در اعمال است.
 غرر الحکم : ح ۱۸۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۱ ح ۱۴۱ .

حدیث ۱۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ظَلَفُ
 امام علی علیه السلام : بازداشتن نفس از لذت های دنیا ، همان زهد پسندیده است .
 ظَلَفَ نَفْسَهُ عَنِ الشَّيْءِ يَظْلِفُهَا ظَلْفًا : أى منعها من أن تفعله أو تأتیه (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۹۸ «ظلف»).

حدیث ۱۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 هَمَّةُ الرَّاهِدِ مُخَالَفَةُ الْهَوَى ، وَالسُّلُوُ
 امام علی علیه السلام : همت زاهد ، مخالفت کردن با هوای نفس است و شکیبایی در برابر خواهش ها.
 سَلَوْتُ عَنْهُ سُلُوًا : صَبَرْتُ (المصباح المنیر : ص ۲۸۷ «سلا»).

حدیث ۱۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَيْفَ يَصِلُ إِلَى حَقِيقَةِ الزُّهْدِ مَنْ لَمْ يُمِتْ شَهْوَتَهُ؟!
 امام علی علیه السلام : چگونه به حقیقت زهد برسد کسی که شهوت خویش را نکشته است؟!
 غرر الحکم : ح ۷۰۰۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۳ ح ۶۴۷۲ و فيه «من أطاع فى الأصل» بدل «من لم يمت» .

حدیث ۱۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا تَبَكَّى قُلُوبُهُمْ وَإِنْ ضَحِكُوا ، وَيَشْتَدُّ حُزْنُهُمْ وَإِنْ فَرِحُوا ، وَيَكْثُرُ مَقْتُهُمْ أَنْفُسُهُمْ وَإِنْ اغْتَبَطُوا بِمَا رُزِقُوا .
 امام علی علیه السلام : زاهدان به دنیا، دل هایشان گریان است ، اگرچه [در ظاهر] بخندند و سخت اندوهناک اند ، اگرچه [در ظاهر] شادی نمایند و از خود بسیار در خشم اند ، اگرچه به واسطه آنچه روزی شده اند ، مورد غبطه دیگران اند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳ ، غرر الحکم : ح ۳۵۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۲ ح ۳۳۴۲ .

حدیث ۱۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّاهِدُ عِنْدَنَا مَنْ عَلِمَ فَعَمِلَ ، وَمَنْ أَيْقَنَ فَحَذِرَ ، وَإِنْ أَمَسَى عَلَى عُسْرِ حَمِدَ اللَّهَ ، وَإِنْ أَصْبَحَ عَلَى يُسْرِ شَكَرَ اللَّهَ ، فَهُوَ الزَّاهِدُ .
 امام علی علیه السلام : از نظر ما ، زاهد کسی است که دانست و عمل کرد، و کسی که یقین داشت و حذر کرد، و اگر در سختی و تنگ دستی بام خود را به شام رساند ، حمد خدا را به جای آورد، و اگر در آسایش و رفاه شام خویش را به بام رساند ، شکر خدای را بگذارد. چنین کسی زاهد است.
 الجعفریات : ص ۲۳۲ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۱۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: كَانُوا قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا وَلَيْسُوا مِنْ أَهْلِهَا ، فَكَانُوا فِيهَا كَمَنْ لَيْسَ مِنْهَا ، عَمِلُوا فِيهَا بِمَا يُبْصِرُونَ ، وَبَادَرُوا فِيهَا مَا يَحْذَرُونَ ، تَقَلَّبُ أْبْدَانُهُمْ بَيْنَ ظَهْرَانِي أَهْلِ الْآخِرَةِ ، وَيَزُونَ أَهْلَ الدُّنْيَا يُعْظَمُونَ مَوْتَ أَجْسَادِهِمْ وَهُمْ أَشَدُّ إِعْظَامًا لِمَوْتِ قُلُوبِ أَحْيَائِهِمْ .
 امام علی علیه السلام - در وصف زاهدان - : آنان ، گروهی از مردم دنیا هستند؛ ولی اهل دنیا (دنیا دوست) نیستند. در این دنیا ، همچون کسانی هستند که از آن نیستند . در دنیا ، بر اساس بینش و بصیرت عمل می کنند و از آنچه می ترسند (یعنی: مرگ) پیشی گرفتند؛ پیکرهایشان در میان اهل آخرت می گردد (جز با اهل آخرت نمی آمیزند)؛ اهل دنیا را می بینند که مرگ تن هاشان را بزرگ می شمارند ، در حالی که آنان ، مرگ دل های زندگانشان را بزرگ تر می شمارند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۲۳۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۲۰ ح ۳۶ .

حدیث ۱۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ وَعَظَ فَاتَّعَظَ ، وَمَنْ عَلِمَ فَعَمِلَ ، وَمَنْ أَيْقَنَ فَحَذِرَ ، فَالزَّاهِدُونَ فِي الدُّنْيَا قَوْمٌ وَعُظُوا فَاتَّعَظُوا ، وَأَيْقَنُوا فَحَذَرُوا وَعَلِمُوا فَعَمِلُوا ، إِنْ

أَصَابَهُمْ يُسْرٌ شَكَرُوا ، وَإِنْ أَصَابَهُمْ عُسْرٌ صَبَرُوا .

امام علی علیه السلام : زاهد به دنیا ، کسی است که پند داده شد و پند گرفت، و کسی است که علم آموخت و به کار بست، و کسی است که یقین یافت و حذر کرد. پس، زاهدان به دنیا ، آن مردمانی اند که پند داده شدند و پند گرفتند، و یقین کردند و حذر کردند ، و علم آموختند و عمل کردند؛ اگر آسایش به آنان برسد ، شکر می گویند و اگر به سختی در افتند ، شکیبایی می ورزند.

الجعفریات : ص ۲۳۳ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۱۳ ، إرشاد القلوب : ص ۱۴ كلاهما نحوه .

حدیث ۱۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّاهِدُ فِي الدُّنْيَا كُلَّمَا ازْدَادَتْ لَهُ تَحَلِّيًا ازْدَادَ عَنْهَا تَوَلِّيًا .

امام علی علیه السلام: کسی که به دنیا بی اعتناست، هرچه دنیا بیشتر خود را برایش بیاراید، او بیشتر از آن روی می‌گرداند.
الإرشاد: ج ۱ ص ۲۹۸، کنز الفوائد: ج ۱ ص ۳۴۵ و فيه «تخلّیا» بدل «تولّیا»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳.

حدیث ۱۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
: أَرَادَتْهُمْ الدُّنْيَا فَلَمْ يُرِيدُوا، وَأَسْرَتْهُمْ فَفَدَّوْا أَنْفُسَهُمْ مِنْهَا .
امام علی علیه السلام - در بیان صفات پرهیزگاران - : دنیا آنها را خواست؛ اما آنها دنیا را نخواستند و دنیا اسیرشان کرد؛ اما آنان، سر بها دادند و خود را از بند دنیا رها نیندند.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۳، روضة الواعظین: ص ۴۸۰، تحف العقول: ص ۱۵۹ و فيه «طلبتهم فأعجزوها» بدل «وأسیرتهم...»، التمهیح: ص ۷۱ ح ۱۷۰ و فيه «طلبتهم فأعجزوها» بعد «فلم يريدوها»، بحار الأنوار: ج ۶۷ ص ۳۱۵ ح ۵۰.

حدیث ۱۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ .
امام علی علیه السلام: برترین زهد، پنهان داشتن زهد است.
نهج البلاغه: الحكمة ۲۸، مشكاة الأنوار: ص ۲۰۷ ح ۵۶۳، روضة الواعظین: ص ۴۷۵.

حدیث ۱۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى . . . يَا أَحْمَدُ، وَجُوهُ الزَّاهِدِينَ مُصْفَرَّةٌ مِنْ تَعَبِ اللَّيْلِ وَصَوْمِ النَّهَارِ، وَالسِّنْتُهُمْ كِلَالٌ
امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خدای متعال فرمود: «... ای احمد! رخسار زاهدان از رنج شب خیزی و روزه داری زرد است و زبان هایشان جز از ذکر خدای متعال، درمانده است؛ دل هایشان، از کثرت خاموشی، در سینه هایشان ریش است؛ خویشتن را رنجه کرده اند، نه از ترس آتش و از شوق بهشت، بلکه در ملکوت آسمان ها و زمین، اندیشه و نظر می کنند و درمی یابند که خداوند سبحان، عبادت است.»
كَلَّ يَكِلُّ كَلَالَةً: تَعَبٌ وَأَعْيَا (المصباح المنير: ص ۵۳۸ «كل»).

حدیث ۱۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا ثَلَاثَةٌ أَحْرَفٍ: زَاءٌ وَهَاءٌ وَدَالٌ؛ فَأَمَّا الزَّاءُ فَتَرْكُ الزَّيْنَةِ، وَأَمَّا الْهَاءُ فَتَرْكُ الْهَوَى، وَأَمَّا الدَّالُّ فَتَرْكُ الدُّنْيَا .
امام علی علیه السلام: زهد به دنیا، از سه حرف تشکیل شده است: زاء و هاء و دال. زاء، یعنی ترک زینت؛ هاء، یعنی ترک هوا؛ و دال، یعنی ترک دنیا.
جامع الأخبار: ص ۲۹۷ ح ۸۱۱.

حدیث ۱۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ، وَيُرْجَى

امام علی علیه السلام : از آنانی مباش که بدون عمل ، به آخرت امید می بندد و بر اثر داشتن آرزوی دراز ، توبه را به تأخیر می اندازد؛ از دنیا همچون زاهدان سخن می گوید، ولی در عمل ، چون دنیاخواهان رفتار می کند.
أَرْجَأْتُ الْأَمْرَ وَأَرْجَيْتَهُ : إِذَا أَخَّرْتَهُ (النهاية: ج ۲ ص ۲۰۶ «رجا»).

حدیث ۱۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: وَمِنْهُمْ مَنْ أَبْعَدَهُ عَنِ طَلْبِ الْمُلْكِ ضُؤُولُهُ نَفْسِهِ ، وَانْقِطَاعُ سَبَبِهِ ، فَقَصِدَتْهُ الْحَالُ عَلَى حَالِهِ ، فَتَحَلَّى بِاسْمِ الْقِنَاعَةِ ، وَتَزَيَّنَ بِلِبَاسِ أَهْلِ الزَّهَادَةِ ، وَلَيْسَ مِنْ ذَلِكَ فِي مَرَاحٍ وَلَا مَغْدَى .

امام علی علیه السلام - درباره گروه های مسلمانان - : گروهی از مردم را بی لیاقتی ذاتی و نداشتن اسباب و امکانات ، از طلب حکومت ، باز داشته است. از این رو، به وضعی که دارند ، تن داده اند و خود را به نام خوش قناعت ، آراسته اند و جامه زیبای اهل زهد پوشیده اند، در حالی که لحظه ای از شب و روز ، چنین نبوده اند.
نهج البلاغه: الخطبة ۳۲ ، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۵؛ مطالب السؤل: ص ۳۲ .

حدیث ۱۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا هَرَبَ الزَّاهِدُ مِنَ النَّاسِ فَاطْلُبْهُ ، وَإِذَا طَلَبَ الزَّاهِدُ النَّاسَ

فَاهْرَبْ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه زاهد از مردم گریزان شد ، در طلب او بر آی و هرگاه زاهد در طلب مردم برآمد ، از او گریزان شو.
غرر الحکم: ح ۴۰۷۸ وح ۴۰۷۹ ، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۳۶ ح ۳۰۸۷ وح ۳۰۸۸ .

حدیث ۱۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللَّهِ ، أَوْصِيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةِ لَكُمْ وَإِنْ لَمْ تُحِبُّوا تَرَكَهَا .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به ترک این دنیایی سفارش می کنم که علی رغم میلтан ، شما را ترک می گوید.
نهج البلاغه: الخطبة ۹۹ ، مصباح المتهجد: ص ۳۸۱ ح ۵۰۸ عن زید بن وهب نحوه ، بحار الأنوار: ج ۸۹ ص ۲۴۳ ح ۶۸ .

حدیث ۱۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَطَّعُوا عَلاَئِقَ الدُّنْيَا ، وَاسْتَظْهَرُوا بِرَادِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام: دل بستگی های خود به دنیا را قطع کنید و از توشه تقوا، کمک بگیرید.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۰۴، غرر الحکم: ح ۲۸۲۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۳۰ ح ۲۹۴۶ کلاهما نحوه، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۳۴ ح ۱۳۸.

حدیث ۱۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَحِمَ اللهُ امْرَأً غَالَبَ الْهَوَى ، وَأَفَلَّتْ مِنْ حَبَائِلِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: رحمت خدا بر آن کس که بر هوس، چیره آمد و از دام های دنیا گریخت!

غرر الحکم: ح ۵۲۱۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۶۱ ح ۴۷۶۷.

حدیث ۱۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَحِمَ اللهُ امْرَأً... رَاقِبَ رَبِّهٖ ، وَتَنَكَّبَ

امام علی علیه السلام: رحمت خدا بر آن کس که... پروردگارش را پیوسته در نظر گرفت و از گناه، دوری کرد و با هوس خویش

، در افتاد و آرزو را دروغ شمرد... از دنیا روی گردان و بیزار شد و برای آخرتش کوشید و طریق احتیاط و هشجاری را پیمود.

تَنَكَّبَ ذَنْبَهُ : أَى تَجَنَّبَهُ (مرآة العقول: ج ۲۶ ص ۵۰).

حدیث ۱۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ الْجِهَادِ جِهَادُ النَّفْسِ عَنِ الْهَوَى ، وَفِطَامُهَا عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: برترین جهاد، جهاد با هوای نفس و بازداشتن آن از لذت های دنیاست.

غرر الحکم: ح ۳۲۳۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۲۲ ح ۲۷۸۳.

حدیث ۱۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

خَيْرُ النَّاسِ مَنْ زَهَدَتْ نَفْسُهُ ، وَقَلَّتْ رَغْبَتُهُ .

امام علی علیه السلام: بهترین مردم، کسی است که نفسش زاهد (قانع) و خواستش اندک باشد.

غرر الحکم: ح ۵۰۳۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۳۹ ح ۴۵۴۳.

حدیث ۱۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ تَنَزَّهَتْ نَفْسُهُ ، وَزَهَدَ عَنِ غُتْبِيهِ

امام علی علیه السلام: برترین مردم، کسی است که جانش وارسته باشد و با وجود توانگری در دنیا، زهد بورزد. يُقَالُ: غَنِيْتُ بكذا عن غيره: إذا استغنيت به، والاسم الغنيَّة، فأنا غنيّ (المصباح المنير: ص ۴۵۵ «غنى»).

حدیث ۱۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: حُسْنُ الزُّهْدِ مِنْ أَفْضَلِ الْإِيمَانِ .
امام علی علیه السلام: خوش زهدی، برترین درجه ایمان است.
غرر الحکم: ح ۴۸۳۹.

حدیث ۱۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: لا يَزُكُو
امام علی علیه السلام: نزد خداوند پاک، بالندگی نمی گیرد، مگر خرد شناسا و نفس روی گردان [از دنیا].
الزُّكَاةُ: النَّمَاءُ وَالزِّيَادَةُ (المصباح المنير: ص ۲۵۴ «زكا»).

حدیث ۱۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: تَعَزَّ عَنْ الشَّيْءِ إِذَا مُبِعْتَهُ بِقَلْبِهِ مَا يَصْحَبُكَ إِذَا أُوتِيَتْهُ .
امام علی علیه السلام: هرگاه چیزی [از دنیا] به تو داده نشد، خویشتن را به این دلداری ده که اگر به تو داده شود، مدتی اندک با تو می ماند.
غرر الحکم: ح ۴۵۵۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۰۰ ح ۴۰۴۳.

حدیث ۱۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: إِنَّكَ لَمْ تُخْلَقْ لِلدُّنْيَا؛ فَازْهَدْ فِيهَا وَأَعْرِضْ عَنْهَا .
امام علی علیه السلام: تو هرگز برای دنیا آفریده نشده ای. پس دل از دنیا برکن و از آن، روی بگردان.
عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۷۱ ح ۳۵۷۰، غرر الحکم: ح ۳۸۱۱.

حدیث ۱۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: اِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَاعْرِضْ عَنْهَا .
امام علی علیه السلام: دل از دنیا برکن و بدان، پشت کن.
غرر الحکم: ح ۲۳۹۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۸۵ ح ۲۰۴۹.

حدیث ۱۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْكُنْ زُهْدَكَ فِيمَا يَنْفَدُ وَيَزُولُ ، فَإِنَّهُ لَا يَبْقَى لَكَ وَلَا تَبْقَى لَهُ .
 امام علی علیه السلام : به آنچه که تمام شدنی و زوال پذیر است ، زهد بورز؛ چرا که نه آن برای تو می ماند و نه تو برایش می مانی.
 غرر الحکم : ح ۷۳۸۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۵ ح ۶۸۵۸ .

حدیث ۱۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، ازْهَدُوا فِي الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّ عَيْشَهَا قَصِيرٌ ، وَخَيْرَهَا يَسِيرٌ .
 امام علی علیه السلام : ای مردم! به دنیا زهد ورزید؛ زیرا که زندگی آن ، کوتاه و خیرش اندک است.
 غرر الحکم : ح ۱۱۰۰۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۶ ح ۱۰۲۴۳ .

حدیث ۱۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ كُنْتُمْ فِي الْبَقَاءِ رَاغِبِينَ ، فَازْهَدُوا فِي عَالَمِ الْفَنَاءِ .
 امام علی علیه السلام : اگر خواهان جهان باقی هستید ، پس به جهان فانی زهد بورزید.
 غرر الحکم : ح ۳۷۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۷۳ .

حدیث ۱۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : أَوْصِيكَ يَا بَنِيَّ بِالصَّلَاةِ عِنْدَ وَقْتِهَا . . . وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ، فَإِنَّكَ رَهْنُ مَوْتٍ ، وَعَرَضٌ
 امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : فرزندم! تو را به خواندن نماز در وقتش... و زهد (بی اعتنایی) به دنیا سفارش می کنم؛ چرا که تو گروگان مرگ ، آماج رنج (بلا)، و دست خوش بیماری هستی .
 الْعَرَضُ : الْهَدَفُ الَّذِي يُرْمَى فِيهِ (الصَّحاح : ج ۳ ص ۱۰۹۳ «غرض»).

حدیث ۱۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهْدُ أَقْلٌ مَا يَوْجَدُ وَأَجَلٌ مَا يُعْهَدُ ، وَيَمْدَحُهُ الْكُلُّ وَيَتْرُكُهُ الْجُلُّ
 امام علی علیه السلام : زهد ، کمترین چیزی است که یافت می شود و ارزشمندترین چیزی است که سفارش می شود. همگان ، آن را می ستایند اما بیشتر مردم به آن عمل نمی کنند.
 جُلُّ الشَّيْءِ : مُعْظَمُهُ (الصَّحاح : ج ۴ ص ۱۶۵۸ «جلل»).

حدیث ۱۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهُدُ أَصْلُ الدِّينِ .
 امام علی علیه السلام : زهد، ریشه دین است.
 غرر الحکم : ح ۴۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵ ح ۶۹۱ .

حدیث ۱۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سِتُّ مِنْ قَوَاعِدِ الدِّينِ . . . وَالزُّهُدُ فِي الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : شش چیز از پایه های دین است : ... و زهد به دنیا.
 غرر الحکم : ح ۵۶۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۷ ح ۵۱۸۳ .

حدیث ۱۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهُدُ أَسَاسُ الْيَقِينِ .
 امام علی علیه السلام : زهد، پایه یقین است.
 غرر الحکم : ح ۵۱۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵ ح ۲۷۹ .

حدیث ۱۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِالزُّهُدِ فَإِنَّهُ عَوْنُ الدِّينِ .
 امام علی علیه السلام : بر تو باد زهد؛ زیرا که آن ، کمک دین است.
 غرر الحکم : ح ۶۰۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳۵ ح ۵۷۴۲ .

حدیث ۱۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْفِطَامُ عَنِ الْحُطَامِ :
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : خودداری از حطام دنیا ، سخت است.
 حُطَامُ الدُّنْيَا : كُلُّ مَا فِيهَا مِنْ مَالٍ يَفْنَى وَلَا يَبْقَى (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۱۳۸ «حطم»).

حدیث ۱۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الزَّهَادَةُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، زهد است.

غُرر الحکم : ح ۲۸۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۳ ح ۲۴۶۷ .

حدیث ۱۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الطَّاعَاتِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : برترین طاعت ها زهد به دنیا است.

غُرر الحکم : ح ۲۹۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۸ ح ۲۶۶۰ .

حدیث ۱۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَيْنُ الْحِكْمَةِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : زیبایی حکمت ، در زهد به دنیا است.

غُرر الحکم : ح ۵۴۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۶ ح ۵۰۲۲ .

حدیث ۱۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ السَّخَاءِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : گذشتن از دنیا، اوج سخاوت است.

غُرر الحکم : ح ۵۲۵۱ .

حدیث ۱۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهْدُ مَتَجَرُّ رَابِحٌ .

امام علی علیه السلام : زهد، سودایی سودآور است.

غُرر الحکم : ح ۵۵۰ وح ۸۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳ ح ۱۹۹ .

حدیث ۱۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهْدُ ثَرَوَةٌ .

امام علی علیه السلام : زهد، یک ثروت است.

غُرر الحکم : ح ۱۴۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸ ح ۸۰۲ .

حدیث ۱۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهْدُ مِفْتَاحُ صَلَاحٍ .
 امام علی علیه السلام : زهد، کلید خوبی و پاکی است.
 غرر الحکم : ح ۷۴۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰ ح ۴۹۰ .

حدیث ۱۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهْدُ شِیمَةُ الْمُتَّقِینَ ، وَ سَجِیَّةُ الْأَوَابِینَ
 امام علی علیه السلام : زهد، خوی پرهیزگاران و خصلت توبه کاران است.
 الأوابون : جمع أواب ؛ وهو الكثير الرجوع إلى الله تعالى بالتوبة ، وقیل : هو المطیع (النهاية : ج ۱ ص ۷۹ «أوب»).

حدیث ۱۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُؤْمِنُ دَأْبُهُ زَهَادَتُهُ .
 امام علی علیه السلام : مؤمن، پیشه اش زهد است.
 غرر الحکم : ح ۲۱۰۳ .

حدیث ۱۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهْدُ سَجِیَّةُ الْمُخْلِصِینَ .
 امام علی علیه السلام : زهد، خصلت بندگان ناب است.
 غرر الحکم : ح ۶۶۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴ ح ۲۴۴ .

حدیث ۱۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَانَ لِي فِيهَا مَضَى أُخٌ فِي اللَّهِ ، وَكَانَ يُعْظِمُهُ فِي عَيْنِي صِغَرُ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ ...
 امام علی علیه السلام : در گذشته ، برادری دینی داشتم که خردی دنیا در نگاه او، وی را در نظرم بزرگ می نمود...
 نهج البلاغه : الحکمة ۲۸۹ ، غرر الحکم : ح ۷۲۶۴ ، تحف العقول : ص ۲۳۴ عن الإمام الحسين عليه السلام وفيه «كان من أعظم الناس في عيني ، وكان رأس ما عظم به في عيني صغر الدنيا في عينه» ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۳۱۴ ح ۴۹ .

حدیث ۱۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّاهِدُ فِي الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ أَعَزُّ مِنَ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بی اعتنای به دینار و درهم ، با ارزش تر از دینار و درهم است .
شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۰۱ ح ۴۳۶ .

حدیث ۱۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حِفْظُ الْعَقْلِ بِمُخَالَفَةِ الْهَوَى ، وَالْعُزُوفِ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : نگهداری خرد ، به سرپیچی از هوس و دوری گزیدن از دنیا است .
غرر الحکم : ح ۴۹۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۹ و فيه «بغلبه» بدل «بمخالفة» .

حدیث ۱۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِزْهَادٌ فِي الدُّنْيَا يُبْصِرُكَ اللَّهُ عَوْرَاتِهَا ، وَلَا تَغْفُلُ فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنكَ .

امام علی علیه السلام : از دنیا دل بر کن تا خداوند ، تو را به عیب های آن بینا گرداند ، و غافل مباش که از تو غافل نیستند .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۹۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۹۷ ، غرر الحکم : ح ۲۳۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۹ ح ۳۴ .

حدیث ۱۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ زَهَّدَ فِي الدُّنْيَا وَلَمْ يَجْزَعْ مِنْ ذُلِّهَا وَلَمْ يُنَافِسْ فِي عِزِّهَا ، هَدَاهُ اللَّهُ بِغَيْرِ هِدَايَةٍ مِنْ مَخْلُوقٍ وَعَلَّمَهُ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ ، وَأَثَبَتْ الْحِكْمَةَ فِي صَدْرِهِ وَأَجْرَاهَا عَلَى لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا پشت کند و از خواری در آن ، بی تابی نکند و برای عزتمندی در آن [با جاه و مقام ،] به رقابت نپردازد ، خداوند او را بی هدایت مخلوقی ، هدایت می کند و بی آموختن از کسی ، دانشش می آموزد و حکمت را در سینه اش ثابت می دارد و آن را بر زبانش جاری می گرداند .
تحف العقول : ص ۲۲۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۶۳ ح ۱۵۵ .

حدیث ۱۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالزُّهْدِ تُثْمِرُ الْحِكْمَةُ .

امام علی علیه السلام : با زهد است که حکمت ، ثمر می دهد .
غرر الحکم : ح ۴۲۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۸۶ ح ۳۷۷۲ .

حدیث ۱۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ صَلَاحِ النَّفْسِ الْعُرُوفُ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : راه پاک شدن نفس ، پشت کردن به دنیاست.

غرر الحکم : ح ۵۵۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۲ ح ۵۰۸۲ .

حدیث ۱۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا أَعْتَقَ نَفْسَهُ وَأَرْضَى رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا برکند، خویش را [از اسارت دنیا] آزاد ، و پروردگارش را خشنود ساخت.

غرر الحکم : ح ۸۸۱۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۲ ح ۸۴۰۵ .

حدیث ۱۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْيِ قَلْبَكَ بِالْمَوْعِظَةِ ، وَأَمِتَهُ بِالزَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : دلت را با اندرز ، زنده بدار، و آن را با زهد ، بمیران.

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، كشف المحجبه : ص ۲۲۱ عن عمر بن ابي المقدام عن الإمام الباقر عنه عليهما السلام ، تحف العقول : ص

۶۹ ، نزهة الناظر : ص ۶۱ ح ۴۲ عن ابن عتياس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۷ ح ۲ ؛ كنز العمال : ج ۱۶ ، ص ۱۶۸ ، ح ۴۴۲۱۵ نقلًا

عن وكيع والعسکری فی المواعظ .

حدیث ۱۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ زَهَدْتُمْ فِي الشَّهَوَاتِ لَسَلِمْتُمْ مِنَ الْآفَاتِ .

امام علی علیه السلام : اگر به خواهش های نفس بی اعتنایی کنید ، از آفت ها به سلامت می مانید.

غرر الحکم : ح ۷۵۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۱۶ ح ۷۰۶۷ .

حدیث ۱۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا تَسَلَّمَ .

امام علی علیه السلام : از دنیا روی بگردان تا به سلامت مانی.

غرر الحکم : ح ۵۸۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۴ ح ۵۴۰۸ .

حدیث ۱۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ لَا يُسَلَّمُ مِنْهَا إِلَّا بِالزُّهْدِ فِيهَا ، وَلَا يُنْجَى مِنْهَا بِشَيْءٍ كَانَ لَهَا .

امام علی علیه السلام : هان! دنیا سرایی است که از آن ، جز با زهدورزی در آن ، به سلامت نمی توان ماند ، و با چیزی از امور دنیوی نمی توان از دنیا رهید.

غرر الحکم : ح ۲۷۶۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۷ ح ۲۳۶۳ .

حدیث ۱۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : . . . يَا أَحْمَدُ ، إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَكُونَ أَوْرَعَ النَّاسِ فَازْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَارْغَبْ فِي الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام - در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند متعال فرمود : «... ای احمد! اگر دوست داری که پارساترین مردم باشی ، از دنیا روی برتاب و به آخرت بگرای».

إرشاد القلوب : ص ۱۹۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲ ح ۶ .

حدیث ۱۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا حَصَّنَ دِينَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در دنیا زهد بورزد ، دین خود را نگه داشته است.

غرر الحکم : ح ۸۴۶۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۶۰ و فيه «حَسَّنَ دِينَهُ» بدل «حَصَّنَ دِينَهُ» .

حدیث ۱۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَفُورُ الْعِرْضِ بِإِتْدَالِ الْمَالِ ، وَصَلَاحُ الدِّينِ بِإِفْسَادِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بسیاری آبرومندی ، به بخشش مال است و درست‌ی دین ، به خراب کردن دنیا.

غرر الحکم : ح ۱۰۱۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۰۵ ح ۹۲۷۷ .

حدیث ۱۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ يُرْشِدُكَ إِلَى مَا أَمَرَكَ اللَّهُ بِهِ ، وَالزُّهْدُ يُسَهِّلُ لَكَ الطَّرِيقَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : دانش ، تو را به آنچه خداوند فرمانت داده است ، رهنمون می شود، و زهد ، راه رسیدن به آن را بر تو آسان می سازد .

غرر الحکم : ح ۱۸۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲ ح ۱۴۳ .

حدیث ۱۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَصَى الدُّنْيَا أَطَاعَتْهُ .

امام علی علیه السلام: هر که دنیا را نافرمانی کند، دنیا از او فرمان می برد.

غرر الحکم: ح ۷۷۸۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۵۲ ح ۸۰۸۵.

حدیث ۱۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا تُدْنِي الأَجَالَ وَتُبَاعِدُ الأَمَالَ ، وَتُبِيدُ الرِّجَالَ وَتُعَيِّرُ الأَحْوَالَ ، مَنْ غَالَبَهَا غَلَبَتْهُ ، وَمَنْ صَارَعَهَا صَارَعَتْهُ ، وَمَنْ عَصَاهَا أَطَاعَتْهُ ، وَمَنْ تَرَكَهَا أَتَتْهُ .

امام علی علیه السلام: دنیا، آجل ها را نزدیک ، آرزوها را دور و دراز، مردان را نابود ، و احوال (اوضاع) را دگرگون می کند. هر

که با دنیا در افتد ، دنیا بر او چیره می گردد، هر که با آن پنجه در افکند ، دنیا به خاکش می افکند، هر که از دنیا نافرمانی کند ، دنیا از او فرمان می برد، و هر که دنیا را وا نهد ، دنیا خود به سراغش می آید.

غرر الحکم: ح ۳۶۷۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۴۶ ح ۳۲۴۲.

حدیث ۱۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: كُلُّ شَيْءٍ يَعْصِيكَ إِذَا أَعْضَبْتَهُ إِلَّا الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا تُطِيعُكَ إِذَا أَعْضَبْتَهَا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هر چیزی ، هر گاه به خشمش آوری ، از تو نافرمانی می کند ، بجز دنیا که هر گاه به خشمش آوری ، از تو فرمان می برد.

شرح نهج البلاغه: ج ۲۰ ص ۳۰۰ ح ۴۱۹ .

حدیث ۱۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَزَفَ عَنِ الدُّنْيَا أَتَتْهُ صَاغِرَةٌ .

امام علی علیه السلام: هر که از دنیا دوری کند ، دنیا با زبونی نزد او می آید.

غرر الحکم: ح ۸۵۲۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۵۰ ح ۷۹۹۹ و فیه «زهد» بدل «عزف» .

حدیث ۱۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا أَتَتْهُ .

امام علی علیه السلام: هر که از دنیا روی گرداند ، دنیا نزد او می آید.

غرر الحکم: ح ۷۷۹۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۵۲ ح ۸۰۸۶.

حدیث ۱۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَلَا

امام علی علیه السلام : هر که از دنیا دست بشوید ، دنیا به رگم میل خود نزد او می آید .
سَلَوْتُ عَنْهُ : صَبْرْتُ عَنْهُ (المصباح المنیر: ص ۲۸۷ «سلا»).

حدیث ۱۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَعَدَ عَنْ طَلَبِ الدُّنْيَا قَامَتْ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که از طلب دنیا فرو نشیند ، دنیا پیش رویش قامت می افرازد.
غُرر الحکم : ح ۸۵۶۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۷ ح ۸۲۷۲ .

حدیث ۱۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكَ إِنْ أَدْبَرْتَ عَنِ الدُّنْيَا أَقْبَلْتَ .

امام علی علیه السلام : تو اگر به دنیا پشت کنی ، دنیا به تو رو می کند.
غُرر الحکم : ح ۳۷۹۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۱ ح ۳۵۷۴ .

حدیث ۱۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَنْ يَفْتَقِرَ مَنْ زَهَدَ .

امام علی علیه السلام : آن که زهد بورزد ، هرگز به فقر نمی افتد .
غُرر الحکم : ح ۷۴۴۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۸ ح ۶۹۰۶ .

حدیث ۱۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا لَمْ تَفْتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا زهد ورزد، دنیا از دستش نمی رود [و به نصیب خود از دنیا خواهد رسید].
غُرر الحکم : ح ۸۴۸۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۶ ح ۸۲۴۲ .

حدیث ۱۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ خَدَمَ الدُّنْيَا اسْتَخْدَمَتْهُ ، وَمَنْ خَدَمَ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ خَدَمَتْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدمت دنیا در آید ، دنیا او را به خدمت خویش می گیرد، و هر که خدمت خداوند سبحان کند ،

دنیا به او خدمت می نماید.

غرر الحکم: ح ۹۰۹۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۶۵ ح ۸۴۷۰.

حدیث ۱۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا لِمَنْ تَرَكَهَا ، وَالْآخِرَةُ لِمَنْ طَلَبَهَا .

امام علی علیه السلام: دنیا از آن کسی است که ترک آن کند، و آخرت، از آن کسی است که آن را بطلبد.

کنز الفوائد: ج ۱ ص ۳۴۵، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳.

حدیث ۱۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ زَهَدَ هَانَتْ عَلَيْهِ الْمَخْنُ .

امام علی علیه السلام: هر که دل از دنیا بر کند، رنج ها بر او آسان می شوند.

غرر الحکم: ح ۸۳۲۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۴۷ ح ۷۸۸۹.

حدیث ۱۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ... يَا أَحْمَدُ ، أَهْلَ تَعْرِفُ مَا لِلزَّاهِدِينَ عِنْدِي؟

قَالَ : لَا يَا رَبِّ!

قَالَ : يُبَعَثُ الْخَلْقُ وَيُنَاقَشُونَ الْحِسَابَ

امام علی علیه السلام - در یاد کرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خداوند متعال فرمود: «... ای احمد! آیا می دانی زاهدان، چه مقامی در نزد من دارند؟».

گفت: نه، ای پروردگارم!

فرمود: «در روزی که مردم برانگیخته می شوند و به حسابشان رسیدگی می شود، آنان از این حسابرسی در امان اند. کمترین چیزی

که در آخرت به زاهدان می دهم، این است که همه کلیدهای بهشت ها را در اختیارشان می نهم تا هر دری را که می خواهند، باز

کنند، و روی خود را از آنان پنهان نمی دارم، و از انواع لذت سختم برخوردارشان می سازم، و آنان را بر جایگاهی راستین می

نشانم، و کارهایی را که در دنیا کرده اند و رنج هایی را که کشیده اند، به یادشان می آورم، و چهار در را برایشان می گشایم:

دری که از آن، در هر صبح و شام، ارمغان های من برایشان برده می شود، دری که از آن به راحتی به من، هر گونه که بخواهند،

می نگرند، دری که از آن، آتش را می بینند و به

ستمکاران [و گنهکاران] می نگرند که چگونه عذاب می شوند، و دری که از آن، کنیزکان و حورالعین بر آنان وارد می شوند».

فی بحار الأنوار: «بالحساب».

حدیث ۱۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهْدُ قُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام : زهدورزی ، مایه تقرب [به خداوند] است .

دستور معالم الحكم : ص ۲۱ .

حدیث ۱۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّسُرُّكَ أَنْ تَلْقَى اللَّهَ غَدًا فِي الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْكَ رَاضٍ غَيْرِ غَضَبَانَ؟ كُنْ فِي الدُّنْيَا زَاهِدًا وَفِي الْآخِرَةِ رَاضِيًا .

امام علی علیه السلام : آیا خوش داری که فردای قیامت ، خداوند را در حالی دیدار کنی که از تو خشنود است و در خشم نیست؟ به دنیا بی رغبت باش و به آخرت ، راغب .

غرر الحكم : ح ۲۸۲۷ .

حدیث ۱۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَلَاحَ عَنْ مَوَاهِبِ الدُّنْيَا عَزَّ .

امام علی علیه السلام : هر که از مواهب دنیا چشم ببوشد ، عزت می یابد .

غرر الحكم : ح ۹۱۸۴ .

حدیث ۱۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْزَفَ عَنِ دُنْيَاكَ ، تَسْعَدُ بِمُنْقَلَبِكَ وَتُصْلِحُ مَثْوَاكَ .

امام علی علیه السلام : از دنیایت دل بر کن تا در بازگشتگاهت نیک بخت شوی و خانه ات (آخرت) را آباد کنی .

غرر الحكم : ح ۲۲۹۸ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۷۸ ح ۱۸۸۱ وفيه «اعزب» بدل «اعزف» .

حدیث ۱۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْعَدُ النَّاسِ بِالدُّنْيَا التَّارِكُ لَهَا ، وَأَسْعَدُهُمْ بِالْآخِرَةِ الْعَامِلُ لَهَا .

امام علی علیه السلام : بهره مندترین مردم از دنیا ، کسی است که آن را ترک گوید، و بهره مندترین مردم از آخرت ، کسی است که برای آن کار کند .

غرر الحكم : ح ۳۳۱۰ ، عیون الحكم والمواعظ : ص ۱۲۵ ح ۲۸۳۹ .

حدیث ۱۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْظَمُ النَّاسِ سَعَادَةً أَكْثَرُهُمْ زَهَادَةً .

امام علی علیه السلام: نیک بخت‌ترین مردم، زاهدترین آنهاست.
غرر الحکم: ح ۳۱۰۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۱۲ ح ۲۴۴۸.

حدیث ۱۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّكُمْ إِنْ زَهَدْتُمْ خَلَصْتُمْ مِنْ شَقَاءِ الدُّنْيَا ، وَفُرْتُمْ بِدَارِ الْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام: به یقین اگر زهد بورزید، از بدبختی‌های دنیا خلاص می‌شوید و به سرای جاودانگی دست می‌یابید.
غرر الحکم: ح ۳۸۴۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۷۳ ح ۳۶۰۸.

حدیث ۱۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ السُّعْدَاءَ بِالدُّنْيَا عَدَا هُمْ الْهَارِبُونَ مِنْهَا الْيَوْمَ .

امام علی علیه السلام: بهره‌مندترین افراد از دنیا در فردای قیامت، کسانی هستند که امروز از آن می‌گریزند.
نهج البلاغه: الخطبه ۲۲۳، غرر الحکم: ح ۳۵۶۲، بحار الأنوار: ج ۷ ص ۱۱۵ ح ۵۱.

حدیث ۱۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فِي الْعُرُوفِ عَنِ الدُّنْيَا دَرَكُ النَّجَاحِ .

امام علی علیه السلام: کامیابی، در گرو دل بر کندن از دنیاست.
غرر الحکم: ح ۶۴۴۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۵۴ ح ۵۹۹۳.

حدیث ۱۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

زُهِدَكَ فِي الدُّنْيَا يُنْجِيكَ .

امام علی علیه السلام: دل بر کندن تو از دنیا، تو را نجات می‌دهد.
غرر الحکم: ح ۵۴۷۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۷۶ ح ۵۰۳۱.

حدیث ۱۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا تَنْزِلَ عَلَيْكَ الرَّحْمَةُ .

امام علی علیه السلام: در دنیا زاهد باش تا رحمت بر تو نازل شود.
غرر الحکم: ح ۲۲۷۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۸۳ ح ۱۹۹۲.

حدیث ۱۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَالِفِ الْهَوَى تَسَلَّمَ ، وَأَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا تَغْنَمَ .
 امام علی علیه السلام : با هوای نفس ، مخالفت کن تا به سلامت بمانی ، و از دنیا روی گردان تا غنیمت ببری .
 غرر الحکم : ح ۵۰۶۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۱ ح ۴۵۹۹ .

حدیث ۱۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ، قَوَّتْ عَيْنُهُ بِجَنَّةِ الْمَأْوَى .
 امام علی علیه السلام : هر که چشم از دنیا بپوشد ، چشمش به بهشت برین روشن می گردد .
 غرر الحکم : ح ۹۰۷۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۵ ح ۷۲۰۶ .

حدیث ۱۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا ، تَسْكُنْ جَنَّةَ الْمَأْوَى .
 امام علی علیه السلام : از دنیا روی بگردان تا در بهشت برین ساکن شوی .
 غرر الحکم : ح ۵۸۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۱ ح ۵۳۴۵ .

حدیث ۱۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا ، لَمْ يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ فِي جَنَّةِ الْمَأْوَى .
 امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا بر نکند ، او را در بهشت برین سهمی نیست .
 غرر الحکم : ح ۹۰۹۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۵ ح ۸۴۶۹ .

حدیث ۱۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا ، قَوَّتْ عَيْنُهُ بِمَا يَرَى مِنْ ثَوَابِ اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که در دنیا زهد بورزد ، دیده اش به پاداش خداوند روشن می گردد .
 الأمالی للمفید : ص ۱۱۹ ح ۳ عن الحسن بن أبي الحسن البصری ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۲۲ ح ۴۱ .

حدیث ۱۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الْعَقْلِ مَقْتُ الدُّنْيَا ، وَقَمْعُ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام : میوه خرد ، بیزاری از دنیا و مهار کردن هوس است .

غُرر الحکم : ح ۴۶۵۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۵۷ .

حدیث ۱۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ مَنْ يَزْهَدُ فِيمَا يَرْغَبُ فِيهِ الْجَاهِلُ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که به آنچه نادان رغبت دارد، بی رغبت است .

غُرر الحکم : ح ۱۵۲۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸ ح ۱۲۲۶ .

حدیث ۱۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ مَنْ زَهَدَ فِي دُنْيَا فَاَتَيْتَهُ دَنِيَّتُهُ ، وَرَغِبَ فِي جَنَّةِ سَيِّئَةٍ خَالِدَةٍ عَالِيَةٍ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که از دنیای فناپذیر پست ، چشم پبوشد و بهشت برین جاوید و بلندمرتبه را بخواهد .

غُرر الحکم : ح ۱۸۶۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۶ ح ۱۴۳۵ .

حدیث ۱۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنِ مَوَاهِبِ الدُّنْيَا ، فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْعَقْلَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از مواهب دنیا سخاوتمندانه می گذرد، خرد را به کمال رسانیده است .

غُرر الحکم : ح ۸۹۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۹۰ .

حدیث ۱۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ زَاهِدًا فِيمَا يَرْغَبُ فِيهِ الْجَهْلُ .

امام علی علیه السلام : به آنچه نادان رغبت دارد، تو بی رغبت باش .

غُرر الحکم : ح ۷۱۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۳ ح ۶۶۵۷ و فيه «الجاهل» .

حدیث ۱۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِمَنْ عَلِمَ سُرْعَةَ زَوَالِ الدُّنْيَا أَنْ يَزْهَدَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام : کسی که می داند دنیا با چه سرعتی زوال می یابد ، سزاوار است که به آن ، زهد بورزد .

غُرر الحکم : ح ۱۰۹۳۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۹ ح ۱۰۱۳۰ .

حدیث ۱۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُونُوا مِمَّنْ عَرَفَ فَنَاءَ الدُّنْيَا فَرَّهَدَ فِيهَا ، وَعَلِمَ بَقَاءَ الْآخِرَةِ فَعَمِلَ لَهَا .
 امام علی علیه السلام : از کسانی باشید که فناپذیری دنیا را شناختند و از این رو به آن بی رغبت شدند، و ماندگاری آخرت را دانستند، پس برای آن کار کردند.
 غرر الحکم : ح ۷۱۹۱، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۶۹۱ .

حدیث ۱۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَسِيرُ الْمَعْرِفَةُ يُوَجِبُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : اندکی شناخت ، موجب زهدورزی در دنیا می شود.
 غرر الحکم : ح ۱۰۹۸۴ .

حدیث ۱۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْمَعْرِفَةِ الْعُرُوفُ عَنِ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : ثمره شناخت، روی گردانی از سرای نیستی است.
 غرر الحکم : ح ۴۶۵۱، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۵۶ نحوه .

حدیث ۱۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ صَحَّتْ مَعْرِفَتُهُ ، انصَرَفَتْ عَنِ الْعَالَمِ الْفَانِي نَفْسُهُ وَهَمَّتُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که شناختش درست باشد، جان و خواستش از دنیای فانی ، روی گردان می شوند.
 غرر الحکم : ح ۹۱۴۲ .

حدیث ۱۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا تَرَهَّدَ .
 امام علی علیه السلام : هر که دنیا را شناخت، زاهد شد.
 غرر الحکم : ح ۷۸۳۱، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۲ ح ۸۱۰۳ .

حدیث ۱۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ خِدَاعَ الدُّنْيَا لَمْ يَغْتَرَّ مِنْهَا بِمُحَالَاتِ الْأَحْلَامِ .

امام علی علیه السلام : کسی که فریبکاری دنیا را بشناسد ، فریب رویاهای پوچ آن را نمی خورد.
غرر الحکم : ح ۸۹۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۳ ح ۸۴۲۵ .

حدیث ۱۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحَقُّ النَّاسِ بِالزَّهَادَةِ مَنْ عَرَفَ نَقْصَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین مردم به زهدورزی ، کسی است که نقص دنیا را بشناسد.
غرر الحکم : ح ۳۲۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۲ ح ۲۷۷۴ و فيه «أعرف» بدل «أحق» .

حدیث ۱۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِمَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا أَنْ يَزْهَدَ فِيهَا وَيَعْرِفَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : سزاوار است کسی که دنیا را شناخته است ، نسبت به آن ، زهد بورزد و از آن ، دوری گزیند.
غرر الحکم : ح ۱۰۹۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۲۸ .

حدیث ۱۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا أَصَابَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا را بشناسد ، از رنج هایی که به او می رسد ، اندوهگین نمی شود.
غرر الحکم : ح ۸۹۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۵ ح ۷۵۱۶ .

حدیث ۱۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَالِمُ هُوَ الْهَارِبُ مِنَ الدُّنْيَا لِأَنَّ الرَّاغِبَ فِيهَا ؛ لِأَنَّ عِلْمَهُ دَلَّ عَلَى أَنَّهُ سَمٌّ قَاتِلٌ فَحَمَلَهُ عَنِ الْهَرَبِ مِنَ الْهَلَكَةِ ، فَإِذَا التَّقَمَّ السَّمَّ عَرَفَ النَّاسُ أَنَّهُ كَاذِبٌ فِيمَا يَقُولُ .

امام علی علیه السلام : دانا کسی است که از دنیا بگریزد ، نه آن که به دنیا بگراید؛ زیرا دانایی [و شناخت] او رهنمونش می سازد که دنیا زهری کشنده است و همین ، او را به گریختن از مهلکه وا می دارد. پس ، اگر زهر را بخورد ، مردم می فهمند که او در آنچه می گوید ، صادق نیست.

إرشاد القلوب : ص ۱۵ .

حدیث ۱۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى بَاطِنِ الدُّنْيَا إِذَا نَظَرَ النَّاسُ إِلَى ظَاهِرِهَا ، وَاسْتَعَلُّوا بِأَجْلِهَا إِذَا اسْتَعَلَّ النَّاسُ بِعَاجِلِهَا ، فَأَمَاتُوا مِنْهَا مَا خَشُوا أَنْ يُمَيِّتَهُمْ ، وَتَرَكَوا مِنْهَا مَا عَلِمُوا أَنَّهُ سَيَبْتَرُكُهُمْ ، وَرَأَوْا اسْتِكْتَارَ غَيْرِهِمْ مِنْهَا اسْتِقْلَالًا ، وَدَرَكَهُمْ لَهَا فَوْتًا ، أَعْدَاءُ مَا سَأَلَمَ النَّاسُ ، وَسَلَّمُوا مَا عَادَى النَّاسُ ، بِهِمْ عِلْمُ الْكِتَابِ وَبِهِ عِلْمُوا ، وَبِهِمْ قَامَ الْكِتَابُ وَبِهِ قَامُوا ، لَا يَزُونَ مَرْجُؤًا فَوْقَ مَا يَرْجُونَ ، وَلَا مَخُوفًا فَوْقَ مَا يَخَافُونَ .

امام علی علیه السلام : اولیای خدا کسانی هستند که به باطن دنیا نگریند ، آن گاه که مردم ظاهر آن را دیدند ، و به آینده دنیا پرداختند ، آن گاه که مردم به اکنون آن سرگرم شدند . از این رو ، از دنیا آنچه را که ترسیدند آنان را بمیراند ، میراندند ، و آنچه را که دانستند به زودی ترکشان خواهد کرد ، ترک گفتند ، و آنچه را دیگران بسیار [و ارزشمند] شمردند ، اندک [و بی ارزش] شمردند ، و دستیابی شان به دنیا را از دست دادن [آخرت] دانستند . با آنچه مردم آشتی کردند ، دشمنی ورزیدند ، و با آنچه مردم دشمنی کردند ، آشتی نمودند . قرآن ، به واسطه آنان دانسته شده است و آنان ، به قرآن دانایند . قرآن به وسیله آنان برپاست و آنان به قرآن برپایند . بالاتر از آنچه بدان امید دارند ، چیزی را شایسته امیدواری نمی بینند ، و بالاتر از آنچه از آن می ترسند ، چیزی را سزاوار ترس نمی دانند .

نهج البلاغه : الحکمة ۴۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۰ ح ۳۴۳۶ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۱۹ ح ۳۶ .

حدیث ۱۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَيْفَ يَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا يَعْرِفُ قَدْرَ الْآخِرَةِ !

امام علی علیه السلام : کسی که قدر آخرت را نمی شناسد ، چگونه در دنیا زهد بورزد؟!
غرر الحکم : ح ۶۹۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۴ ح ۶۴۸۹ .

حدیث ۱۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَلَوْ رَمَيْتَ بِبَصْرِ قَلْبِكَ نَحْوَ مَا يُوَصِّفُ لَكَ مِنْهَا ،

لَعَرَفْتَ نَفْسُكَ عَنْ بَدَائِعِ مَا أُخْرِجَ إِلَى الدُّنْيَا مِنْ شَهَوَاتِهَا وَلَذَاتِهَا وَزَخَارِفِ مَنَاطِرِهَا .

امام علی علیه السلام - در وصف بهشت - : اگر با چشم دلت به آنچه از بهشت برایت وصف می شود ، نظر افکنی ، بی گمان جان تو از خواهش ها و خوشی های دل انگیز دنیا و منظره های فریبای آن ، دوری خواهد کرد .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۶۸ ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۶۲ ح ۱۰۴ .

حدیث ۱۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلُ الزُّهْدِ حُسْنُ الرَّغْبَةِ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: ریشه زهد، رغبتِ شایسته است به آنچه نزد خداست .
غرر الحکم: ح ۳۰۸۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۲۱ ح ۲۷۳۹ .

حدیث ۱۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الزُّهْدُ ثَمَرَةُ الْيَقِينِ .
امام علی علیه السلام: زهد، ثمره یقین است.
غرر الحکم: ح ۴۵۹ وح ۴۶۰۱ نحوه، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۶ ح ۲۹۸ .

حدیث ۱۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
زُهْدُ الْمَرْءِ فِيمَا يَفْنَى عَلَى قَدَرِ يَقِينِهِ بِمَا يَبْقَى .
امام علی علیه السلام: زهد انسان نسبت به آنچه ناپایدار است، به اندازه یقین اوست به آنچه ماندگار است.
غرر الحکم: ح ۵۴۸۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۷۷ ح ۵۰۴۰ .

حدیث ۱۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْيَقِينُ أَفْضَلُ الزَّهَادَةِ .
امام علی علیه السلام: یقین، برترین زهد است.
غرر الحکم: ح ۳۹۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۸ ح ۸۳۳ .

حدیث ۱۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَصْلُ الزُّهْدِ الْيَقِينُ ، وَثَمَرَتُهُ السَّعَادَةُ .
امام علی علیه السلام: ریشه زهد، یقین است و میوه اش نیک بختی .
غرر الحکم: ح ۳۰۹۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۲۱ ح ۲۷۴۹ .

حدیث ۱۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يُسْتَدَلُّ عَلَى الْيَقِينِ بِقَصْرِ الْأَمَلِ ، وَإِخْلَاصِ الْعَمَلِ ، وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .
امام علی علیه السلام: نشانه های برخورداری از یقین، کوتاه کردن آرزو، اخلاص در عمل، و زهدورزی در دنیا هستند .
غرر الحکم: ح ۱۰۹۷۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۳۴ .

حدیث ۱۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهْدُ تَمْرَةُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : زهد، میوه دین است.

غرر الحکم : ح ۴۱۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳ ح ۶۰۹ .

حدیث ۱۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَرَّمَ دِينَهُ عِنْدَهُ هَانَتْ الدُّنْيَا عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که دینش برای او ارجمند باشد ، دنیا در نظرش خوار می آید.

غرر الحکم : ح ۸۶۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۰ ح ۸۳۵۰ .

حدیث ۱۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، قَلَّتْ فِي الدُّنْيَا رَغْبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بسیار یاد مرگ کند ، رغبتش به دنیا کم می شود.

غرر الحکم : ح ۸۷۶۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۸ ح ۷۶۰۰ .

حدیث ۱۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صَوَّرَ الْمَوْتَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، هَانَ أَمْرُ الدُّنْيَا عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که [پیوسته] مرگ را در برابر دیدگان خود مجسم کند ، دنیا برایش بی اهمیت می شود.

غرر الحکم : ح ۸۶۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۰ ح ۸۳۴۹ و فيه «خَفَّ الاهتمام بأمر الدنيا» بدل «هان أمر الدنيا» .

حدیث ۱۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، رَضِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِالْيَسِيرِ .

امام علی علیه السلام : هر که بسیار یاد مرگ کند ، از دنیا به اندک ، قناعت می ورزد.

نهج البلاغه : الحکمة ۳۴۹ ، تحف العقول : ص ۸۹ و ص ۱۰۰ ، کنز الفوائد : ج ۱ ، ص ۶۳ ، روضة الواعظین : ص ۵۳۷ ، بحار

الأنوار : ج ۷۱ ، ص ۲۶۷ ، ر ۱۶ ؛ دستور معالم الحکم : ص ۲۹ .

حدیث ۱۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْصِيكُمْ بِذِكْرِ الْمَيِّتِ وَإِقْلَابِ الْغَفْلَةِ عَنْهُ ، وَكَيْفَ غَفَلْتُمْ عَمَّا لَيْسَ يُغْفَلُكُمْ ، وَطَمَعُكُمْ فِي مَنْ لَيْسَ يُمَهَّلُكُمْ ! فَكَفَى وَاِعْظَا بِمَوْتِي عَايِنْتُمُوهُمْ ، حُمِلُوا إِلَى قُبُورِهِمْ غَيْرَ رَاكِبِينَ ، وَأُنزِلُوا فِيهَا غَيْرَ نَازِلِينَ ، فَكَأَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا لِلدُّنْيَا عُمَارًا ، وَكَأَنَّ الْآخِرَةَ لَمْ تَزَلْ لَهُمْ دَارًا ، أَوْحَشُوا مَا كَانُوا يُوْطِنُونَ ، وَأُوْطِنُوا مَا كَانُوا يُوْحِشُونَ ، وَاشْتَغَلُوا بِمَا فَارَقُوا ، وَأَضَاعُوا مَا إِلَيْهِ انْتَقَلُوا ، لَا عَنْ قَبِيحٍ يَسْتَطِيعُونَ انْتِقَالَ ، وَلَا فِي حَسَنِ يَسْتَطِيعُونَ ازديادا ، أَنْسُوا بِالدُّنْيَا فَغَرَّتْهُمْ ، وَوَثِقُوا بِهَا فَصَرَعَتْهُمْ .

امام علی علیه السلام : شما را سفارش می کنم که به یاد مرگ باشید و غفلت از آن را کم کنید. چگونه غافلید از چیزی که از شما غافل نیست، و به کسی (ملک الموت) طمع بسته اید که شما را مهلت نمی دهد؟! مشاهده مردگان ، خود، برای پند آموختن ، بسنده است؛ مردگانی که به گورهایشان حمل شدند ، بی آن که سوار بر مرکبی باشند، و در گورهایشان فرود آورده شدند ، بی آن که [به اختیار] خود فرود آیند. تو گویی آبادگران [و ساکنان] دنیا نبوده اند، و گویی همیشه آخرت ، سرای آنان بوده است! جایی را که وطن خود می پنداشتند ، خالی کردند و در جایی وطن گزیدند که از آن می رمیدند [و آن را خانه خود نمی پنداشتند]. به دنیایی که از آن جدا می گشتند ، سرگرم شدند و آخرتی را که به آن منتقل می شدند ، تباه نمودند ، و [اکنون] ، نه از کار زشتی می توانند برگردند، و نه بر کار نیکی می توانند بیفزایند . به دنیا انس گرفتند؛ ولی دنیا آنان را گول زد، و به دنیا اعتماد کردند؛ ولی دنیا آنان را به خاک افکند.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۸ .

حدیث ۱۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا كَرَّمَتْ عَلَيَّ عَبْدٌ نَفْسُهُ إِلَّا هَانَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای کرامت نفس نیافت ، مگر آن که دنیا در چشمش خوار شد.
غرر الحکم : ح ۹۸۶۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۲ ح ۸۸۸۹ .

حدیث ۱۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَرَّمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که کرامت نفس داشته باشد ، دنیا در نظرش کوچک می شود.
غرر الحکم : ح ۹۱۳۰ .

حدیث ۱۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْزَمُكُمْ أَزْهَدُكُمْ .

امام علی علیه السلام : دوراندیش ترین شما، زاهدترین شماست.

غرر الحکم : ح ۲۸۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۳ ح ۲۴۵۸ .

حدیث ۱۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّزَهُدُ يُؤَدِّي إِلَى الزُّهْدِ .

امام علی علیه السلام : خود را به زهدورزی وا داشتن ، به زاهد شدن می انجامد.

غرر الحکم : ح ۱۱۲۰ .

حدیث ۱۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوَّلُ الزُّهْدِ التَّزَهُدُ .

امام علی علیه السلام : آغاز زاهد شدن ، خود را به زهد واداشتن است.

غرر الحکم : ح ۲۹۲۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۸ ح ۲۶۲۹ .

حدیث ۱۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : . . . يَا أَحْمَدُ ، إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَكُونَ أَوْرَعَ النَّاسِ فَازْهَدْ فِي الدُّنْيَا وَارْغَبْ فِي الْآخِرَةِ ، فَقَالَ [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و آله] : إلهي كَيْفَ أَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا؟ فَقَالَ : خُذْ مِنَ الدُّنْيَا حُفْنًا مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ وَاللَّبَاسِ وَلَا تَدَّخِرْ لِعَدِّ ، وَدُمْ عَلَى ذِكْرِي .

امام علی علیه السلام - یاد کرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله - : خدای متعال فرمود : «... ای احمد! اگر دوست داری که

پارساترین مردم باشی، به دنیا زاهد و به آخرت ، راغب باش».

[پیامبر خدا] گفت: معبودا! چگونه به دنیا زهد بورزم؟

فرمود: «از دنیا چند مشت غذا و آب و پوشاک بگیر و برای فردا میندوز، و همواره به یاد من باش».

إرشاد القلوب : ص ۱۹۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲ ح ۶ .

حدیث ۱۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: وَارْزُقْنِي مِنَ الدُّنْيَا وَزَهَّدْنِي فِيهَا .

امام علی علیه السلام - در دعا - : روزی مرا از دنیا عطا کن و مرا به آن ، بی رغبت گردان.

الکافی : ج ۲ ص ۵۹۰ ح ۳۰ عن يعقوب بن شبيب عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۱۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي عَلَا أَنْ تَمُنَّ عَلَيَّ بِوَجِبِ شُكْرِي نِعْمَتَكَ ، رَبِّ مَا أَحْرَصَنِي عَلَى مَا زَهَّدْتَنِي فِيهِ وَحَشَّشْتَنِي عَلَيْهِ ، إِنْ لَمْ تُعِنِّي

عَلَى دُنْيَايَ بَزُهْدٍ

امام علی علیه السلام - در دعایی در روز جَمَل ، پیش از وقوع جنگ - : به حق آن نام بلندت ، از تو درخواست می کنم که بر من منت نهی تا وظیفه شکرگزاری نعمت را به جای آورم.

پروردگارا! چه آزمندم من به آنچه تو مرا نسبت بدان ترغیب به زهد کردی و بر این ، تشویق نمودی! اگر به من کمک نکنی که در دنیا زهد بورزم و برای آخرت تقوا بیندوزم ، نابود خواهم شد.

پروردگارا من! دعوتگران (انگیزه های) دنیا، از زن و فرزند، مرا فرا خواندند و من به سرعت ، اجابتشان کردم و با میل ، به دنیا گراییدم. و دعوتگران آخرت، از زهد و کوشش در عبادت، مرا فرا خواندند و من صدای آنها را خاموش کردم و آن سان که به سوی خاشاک خشکیده و خسی که بر باد می رود و سرابی که به زودی از میان می رود (دنیا) شتافتم ، به سوی آن دعوتگرها نشتافتم.

فی المصدر : «زهد» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث ۱۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هَلْ هِيَ إِلَّا كَلْعَقَةُ الْأَكْلِ ، وَمَذَقَةُ

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - : آیا دنیا جز مانند لقمه ای است که خورنده می خورد، و جرعه ای که نوشنده می نوشد، و خواب سبکی که شخص خفته دارد؟

المَذَقَةُ : الشربة من اللبن (النهاية : ج ۴ ص ۳۱۱ «مذق»).

حدیث ۱۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْيَا سِتَّةُ أَشْيَاءَ : مَطْعُومٌ وَمَشْرُوبٌ وَمَلْبُوسٌ وَمَرْكُوبٌ وَمَنْكُوحٌ وَمَشْمُومٌ ؛ فَأَشْرَفُ الْمَطْعُومَاتِ الْعَسَلُ وَهِيَ مَذَقَةُ ذُبَابِهِ ، وَأَشْرَفُ الْمَشْرُوبَاتِ الْمَاءُ يَسْتَوِي فِيهِ الْبُرُّ وَالْفَاجِرُ ، وَأَشْرَفُ الْمَلْبُوسَاتِ الْحَرِيرُ وَهُوَ نَسْجُ دَوْدَةَ ، وَأَشْرَفُ الْمَرْكُوبَاتِ الْخَيْلُ وَعَلَيْهَا يُقْتَلُ الرَّجَالُ ، وَأَشْرَفُ الْمَنْكُوحَاتِ النَّسَاءُ وَهِيَ مَبَالٌ فِي مَبَالٍ ، وَإِنَّ الْمَرْأَةَ لَتَرِيْنٌ أَحْسَنَ مَا فِيهَا وَيُرَادُ أَقْبَحَ مَا فِيهَا ، وَأَشْرَفُ الْمَشْمُومَاتِ هُوَ الْمِسْكُ وَهُوَ بَعْضُ دَمٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا شش چیز است: خوردنی، نوشیدنی، پوشیدنی، سوار شدنی، آمیزشی، و بوییدنی.

بهترین خوردنی ها ، عسل است و آن ، [شیره گیاهی] آمیخته با بزاغ مگسی است . بهترین نوشیدنی ها ، آب است که نیک و بد ، در [استفاده از] آن یکسان اند. بهترین پوشیدنی ها ، ابریشم است و آن ، تار [تنیده شده به وسیله] کرمی است. بهترین سوارشدنی ها اسب است و بر پشت آن ، مردان به قتل می رسند . بهترین آمیزش کردنی ها ، زنان اند و آن ، داخل شدن مَبالی در مَبال دیگر است. زن ، بهترین عضو خود (چهره اش) را می آراید و مقصود اصلی ، زشت ترین عضو اوست. و بهترین بوییدنی ها ، مشک است و آن ، لخته ای خون است.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۰ ، بحار الأنوار : ج ۶۴ ص ۲۴۰ .

حدیث ۱۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا كَيَوْمٍ مَضَى ، وَشَهْرٍ انْقَضَى .

امام علی علیه السلام: دنیا، چونان روزی است که گذشت و ماهی که سپری گشت.

غرر الحکم: ح ۱۲۰۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۶ ح ۱۱۳۰.

حدیث ۱۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا ، فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاخِطًا .

امام علی علیه السلام: هر که برای دنیا اندوهناک شود، در واقع، از قضای خداوند خشمگین شده است.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۲۸، تحف العقول: ص ۲۱۷، تفسیر العیاشی: ج ۱ ص ۱۲۰ ح ۳۷۹، بحار الأنوار: ج ۷۲ ص ۱۹۶ ح ۲۱؛

تذکره الخواص: ص ۱۳۴.

حدیث ۱۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَحِينَنَّ أَحَدُكُمْ حَيْنَ الْأُمَّةِ عَلَى مَا زُوِيَ عَنْهُ مِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: مبدا یکی از شما برای آنچه از دنیا به او نرسیده است، مانند کنیزان، زار بزند!

غرر الحکم: ح ۱۰۳۹۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۲۰ ح ۹۴۳۶.

حدیث ۱۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

دَعِ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا فَلَا تُكْثِرْ عَلَيْهِ حَزَنًا .

امام علی علیه السلام - در نامه اش به ابن عباس - : آنچه را از دنیا از دست رفته است، رها کن و زیاد برایش غم مخور.

الکافی: ج ۸ ص ۲۴۰ ح ۳۲۷.

حدیث ۱۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُلَّمَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا شَيْءٌ فَهُوَ غَنِيمَةٌ .

امام علی علیه السلام: هر وقت چیزی از دنیا را از دست دادی، در واقع، غنیمتی است [که آن را به دست آورده ای].

غرر الحکم: ح ۷۲۰۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۹۵ ح ۶۶۸۹.

حدیث ۱۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ ، وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ : «مَا انْتَفَعْتُ بِكَلَامٍ بَعْدَ كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانْتِفَاعِي بِهَذَا الْكَلَامِ» - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الْمَرْءَ قَدْ يَسِرُّهُ دَرَكٌ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفْوَتَهُ ، وَيَسُوُّهُ فَوْتُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُدْرِكَهُ ، فَلْيَكُنْ سِرُّرُكَ بِمَا نِلْتَ مِنَ

أَخْرَجَتْكَ ، وَلَيْكُنْ أَسْفُكَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنْهَا . وَمَا نِلْتَ مِنْ دُنْيَاكَ فَلَا تُكْتَبُ بِهِ فَرْحًا ، وَمَا فَاتَكَ مِنْهَا فَلَا تَأْسُ عَلَيْهِ جَزَعًا ، وَلَيْكُنْ هَمُّكَ فِيمَا بَعَدَ الْمَوْتِ .

امام علی علیه السلام: - در نامه اش به عبد الله ابن عباس ، و عبد الله می گفت «بعد از سخن پیامبر خدا ، از هیچ سخنی به اندازه این سخن ، بهره نبردم» - : اما بعد؛ آدمی گاه ، از رسیدن به چیزی شادمان می شود که حتماً به او می رسیده است، و از رسیدن به چیزی ناراحت می شود که هرگز به آن دست نمی یافت. پس، شادمانی تو ، باید برای رسیدن به چیزی باشد که به آخرت مربوط می شود، و اندوهت نیز باید برای از دست دادن چیزی از آخرت باشد. برای آنچه از دنیایت به دست آورده ای ، زیاد شاد مشو، و برای آنچه از آن از دست داده ای ، ناراحتی و بی تابی مکن؛ بلکه باید غمت ، برای پس از مرگ باشد.

نهج البلاغه : الكتاب ۲۲ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ص ۹۵ ، تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۲۰۵ نحوه ، و کلاهما عن ابن عباس ، غرر الحکم : ح ۳۵۸۶ و لیس فیہ : «وما نلت . . . جزعا» ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۴۹۵ ح ۷۰۰ ؛ تاریخ دمشق : ج ۴۲ ، ص ۵۰۳ ، دستور معالم الحکم : ص ۷۹ کلاهما عن ابن عباس نحوه .

حدیث ۱۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ بِرِوَايَةِ أُخْرَى - : أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الْمَرْءَ لَيَفْرَحُ بِالشَّيْءِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ لِيَفْوَتَهُ ، وَيَحْزَنُ عَلَى الشَّيْءِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ ، فَلَا يَكُنْ أَفْضَلَ مَا نِلْتَ فِي نَفْسِكَ مِنْ دُنْيَاكَ بُلُوغَ لَذَّةٍ أَوْ شِفَاءَ غَيْظٍ ، وَلَكِنْ إِطْفَاءَ بَاطِلٍ أَوْ إِحْيَاءَ حَقٍّ ، وَلَيْكُنْ سُورُوكَ بِمَا قَدَّمْتَ ، وَأَسْفُكَ عَلَى مَا خَلَّفْتَ ، وَهَمُّكَ فِيمَا بَعَدَ الْمَوْتِ .

امام علی علیه السلام: - در نامه اش به ابن عباس ، به روایتی دیگر - اما بعد؛ آدمی از رسیدن به چیزی شاد می شود که برایش از دست رفتنی نیست ، و برای [نداشتن] چیزی غم می خورد که هرگز به آن نمی رسد. پس، نباید بهترین چیز در نزد تو از دنیایت ، رسیدن به لذتی و یا گرفتن انتقامی باشد؛ بلکه باید خاموش ساختن باطلی و یا زنده ساختن حقی باشد . و باید خوش حالی ات برای چیزی باشد که [برای فردایت] پیش فرستاده ای، و افسوست به خاطر چیزی باشد که به جا گذاشته ای تا دیگری بهره مند گردد [و تو حسابش را پس بدهی]، و غمت برای پس از مرگ باشد.

نهج البلاغه : الكتاب ۶۶ ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۴۹۲ ح ۶۹۸ و راجع الکافی : ج ۸ ص ۲۴۰ ح ۳۲۷ و وقعه صفین : ص ۱۰۷ و مطالب السؤل : ص ۵۲ .

حدیث ۱۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَاحْذَرِ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهُ لَا فَرْحَ فِي شَيْءٍ وَصَلَتْ إِلَيْهِ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام: - در نامه اش به معاویه - از دنیا بر حذر باش؛ چرا که رسیدن به هیچ چیز دنیا ، جای شادی ندارد.

وقعه صفین : ص ۴۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۵۳۷ ح ۴۵۱ .

حدیث ۱۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُ إِلَى الدُّنْيَا نَظْرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ ، وَلَا تَنْظُرُ إِلَيْهَا نَظْرَ الْعَاشِقِ الْوَاقِعِ

امام علی علیه السلام: به دنیا چون زاهد دنیاگریز بنگر، و به آن، چونان عاشق شیدا منگر. وَمَقَّةُ: أحبه، فهو وامق (الصحيح: ج ۴ ص ۱۵۶۸ «ومق»).

حدیث ۱۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَنْظُرُوا فِي الدُّنْيَا نَظْرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ لَهَا، فَإِنَّهَا تُزِيلُ النَّاوِي السَّاكِنَ وَتَفْجَعُ الْمُتَرَفِّفَ الْأَمِينَ، لَا يُرْجَى مِنْهَا مَا تَوَلَّى فَأَدْبَرَ، وَلَا يُدْرَى مَا هُوَ آتٍ مِنْهَا فَيَتَنَظَّرُ، وَصِلَ الْبَلَاءُ مِنْهَا بِالرِّخَاءِ، وَالْبَقَاءُ مِنْهَا إِلَى فَنَاءٍ، فَسُرُورُهَا مَشُوبٌ بِالْحُزْنِ، وَالْبَقَاءُ فِيهَا إِلَى الضَّعْفِ وَالْوَهْنِ.

امام علی علیه السلام: به دنیا چونان زاهد دنیاگریز بنگر؛ چرا که دنیا مقیم و ساکن خود را می‌کوچاند، و مرفه آسوده خاطر را دردمند می‌سازد. آنچه از دنیا پشت کرد و رفت، دیگر به بازگشتش امیدی نیست، و آنچه می‌آید، دانسته نیست تا بتوان در انتظارش نشست. رنج دنیا، با خوشی پیوسته است، و بقای آن به فنا می‌انجامد. شادی اش با اندوه آمیخته است، و زندگی در آن، به ناتوانی و سستی منتهی می‌شود.

الکافی: ج ۸ ص ۱۷ ح ۳، تنبیه الخواطر: ج ۲ ص ۳۹ نحوه و کلاهما عن محمد بن إسماعيل الهمداني عن الإمام الكاظم عليه السلام، تحف العقول: ص ۲۰۲، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۹ ح ۱۶ وراجع نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۳ وإرشاد القلوب: ص ۳۴ ومطالب السؤل: ص ۵۱.

حدیث ۱۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا عَاشِقَ الدُّنْيَا لِعَيْرِكَ وَجْهَهَا وَلْتَدِمَنَّ إِذَا أَرْتَكَ قَفَاها

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان -:

ای عاشق دنیا! دنیا رو به دیگری دارد /

و هر گاه پشتش را به تو نشان دهد، هر آینه پشیمان خواهی شد.

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام: ص ۳۸ الرقم ۹.

حدیث ۱۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ذِكْرُ الدُّنْيَا أَدْوَا الْأَدْوَاءِ.

امام علی علیه السلام: ذکر دنیا، بدترین دردهاست.

غزر الحكم: ح ۵۱۷۶، عيون الحكم والمواعظ: ص ۲۵۵ ح ۴۷۲۱ وفيه «الداء» بدل «الأدواء».

حدیث ۱۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ يَأْمُلُ أَنْ يَعِيشَ عَدَا فَإِنَّهُ يَأْمُلُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا، وَمَنْ يَأْمُلُ أَنْ يَعِيشَ أَبَدًا يَقْسُو قَلْبَهُ، وَيَرْغَبُ فِي دُنْيَاهُ، وَيَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَعَدَهُ رَبُّهُ

تَبَارَكَ وَتَعَالَى .

امام علی علیه السلام: هر که آرزو دارد که فردا [نیز در این دنیا] زندگی کند، در واقع، آرزو دارد که تا ابد زندگی کند، و هر که آرزوی زندگی کردن تا ابد را داشته باشد، دلش سخت می‌گردد، و به دنیا راغب می‌شود، و به آنچه پروردگارش - تبارک و تعالی - به او وعده داده است، بی‌رغبت می‌گردد.

الجعفریات: ص ۲۴۰ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام، كنز الفوائد: ج ۱ ص ۶۲ عن رسول الله صلى الله عليه وآله وفيه صدره، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۶۷ ح ۳۱.

حدیث ۱۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَخْرَجُوا مِنَ الدُّنْيَا قُلُوبَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَخْرُجَ مِنْهَا أَبْدَانُكُمْ ، فَفِيهَا

اخْتَبِرْتُمْ وَلَغَيْرِهَا خُلِقْتُمْ .

امام علی علیه السلام: پیش از آن که بدن هایتان از دنیا بروند، دل هایتان را از آن بیرون ببرید؛ زیرا دنیا آزمایشگاه شماست و برای غیر آن، آفریده شده‌اید.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۰۳، عیون أخبار الرضا: ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶، الأمالی للصدوق: ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ كلاهما عن أحمد بن الحسن الحسيني عن الإمام العسكري عن آبائه عليهم السلام، مشكاة الأنوار: ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۲۱۸، روضة الواعظین: ص ۴۸۵ کلها نحوه؛ تذكرة الخواص: ص ۱۳۲ عن ابن عجلان عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عنه عليهم السلام.

حدیث ۱۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُنْ فِي الدُّنْيَا بَدَنِكَ ، وَفِي الآخِرَةِ بِقَلْبِكَ .

امام علی علیه السلام: با بدنت، در دنیا باش و با دلت، در آخرت.

حلیة الأولیاء: ج ۲ ص ۳۷؛ كشف الغمّة: ج ۲ ص ۱۹۳ كلاهما عن أبان بن الطفيل، غرر الحكم: ح ۷۱۶۴ وفيه «بقلبك وعملك» .

حدیث ۱۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا يَنْظُرُ الْمُؤْمِنُ إِلَى الدُّنْيَا بَعَيْنِ الإِعْتِبَارِ ، وَيَقْتَاتُ مِنْهَا بِبَطْنِ الإِضْطِرَارِ ، وَيَسْمَعُ فِيهَا بِأُذُنِ المَقْتِ وَالإِبْغَاضِ .

امام علی علیه السلام: مؤمن به دنیا با دیده عبرت می‌نگرد، و از آن به اندازه ضرورت می‌خورد، و با گوش نفرت و دشمنی، به آن گوش می‌دهد.

نهج البلاغه: الحكمة ۳۶۷، غرر الحكم: ح ۲۱۲۶، تحف العقول: ص ۲۲۲ وفيه «النفث» بدل «المقت والإبغاض»، بحار الأنوار: ج

۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حدیث ۱۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلِ الدُّنْيَا شَوْكًا وَانظُرْ أَيْنَ تَضَعُ قَدَمَكَ مِنْهَا ، فَإِنَّ مَنْ رَكَنَ إِلَيْهَا خَذَلْتَهُ ، وَمَنْ أُنْسَ بِهَا أَوْحَشَتْهُ ، وَمَنْ رَغِبَ فِيهَا أَوْهَنْتَهُ ، وَمَنْ انْقَطَعَ إِلَيْهَا قَتَلْتَهُ ، وَمَنْ طَلَبَهَا أَرْهَقْتَهُ ، وَمَنْ فَرِحَ بِهَا أَتْرَحْتَهُ

امام علی علیه السلام : دنیا را بوته خاری بدان و بنگر که پای خود را در کجای آن می نهی؛ زیرا هر که به دنیا تکیه کند ، دنیا او را وا می نهد، و هر که به آن انس گیرد ، دنیا تنهایش می گذارد، و هر که آن را بخواهد ، دنیا او را خوار می گرداند، و هر که خود را وقف آن کند ، دنیا او را می کشد، و هر که آن را بجوید ، دنیا او را به سختی می اندازد، و هر که به آن شاد گردد ، دنیا او را اندوهناک می کند، و هر که به آن طمع کند ، دنیا او را به خاک می افکند، و هر که آن را پیش افکند ، دنیا او را پس می افکند، و هر که به آن احترام بگذارد ، دنیا به او اهانت روا می دارد، و هر که آن را ترجیح دهد ، دنیا او را از آخرت دور می گرداند، و هر که از آخرت دور شود ، به آتش نزدیک می گردد.

التَّرْحُ : ضِدُّ الْفَرَحِ . وَهُوَ الْهَلَاكُ وَالْانْقِطَاعُ أَيْضًا (النهاية: ج ۱ ص ۱۸۶ «ترح»).

حدیث ۱۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ رَضِيَ اللَّهُ لِأَهْلِهَا الْفَنَاءَ ، وَقَدَّرَ عَلَيْهِمُ بِهَا الْجَلَاءَ ، فَكُلُّ مَا فِيهَا نَافِئٌ ، وَكُلُّ مَنْ يَسْلُكُهَا بَاطِلًا ، وَهِيَ مَعَ ذَلِكَ حُلْوَةٌ غَضِرَةٌ

امام علی علیه السلام - در خطبه روز فطر - : دنیا سرایی است که خداوند برای اهل آن ، فنا خواسته، و کوچیدن از آن را برایشان مقدر ساخته است. بنا بر این، هر آنچه در دنیاست ، تمام شدنی است، و هر که در آن گام نهد ، از بین رفتنی . با وجود این، دنیا شیرین و لذیذ است، و خوشایند و دل نشین. خود را برای طالبش آرایش کرده است، و به دل خواهانش می چسبد. شخص آزمند ، آن را خوش می یابد، و انسان بیمناک ترسان ، از آن بیزار است.

پس - خدایتان رحمت کناد - از دنیا با بهترین توشه ای که در اختیار شماست ، کوچ کنید، و جز به قدر کفاف ، از آن مجوید، و در دنیا چونان مسافرانی باشید که در منزلی فرود آمدند و از کمترین سایه آن استفاده کردند و سپس در پی کار خویش رفتند. در دنیا به ناز و نعمتی که مرفهان از آن

برخوردارند ، چشم مدوزید، و در آن به خویشتن محرومیت دهید؛ چرا که این کار ، حساب [روز قیامت] را سبک تر می کند و به نجات ، نزدیک تر است.

عَيْشٌ غَضِرٌ : نَاعِمٌ رَافِئٌ (تاج العروس : ج ۷ ص ۳۱۲ «غضر»). وفي بعض نسخ المصدر : «خَضِرَةٌ» بدل «غضرة» .

حدیث ۱۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا - عِبَادَ اللَّهِ - أَنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُصْبِحُ وَلَا يُمَسِي إِلَّا وَنَفْسُهُ طَنُونٌ

امام علی علیه السلام : بدانید - ای بندگان خدا - که مؤمن ، شب را به روز و روز را به شب نمی رساند ، مگر آن که نفسش در نزد

او متهم است؛ پیوسته آن را سرزنش می کند و از آن، [کار و عبادت] بیشتر می طلبد. پس، همچون کسانی باشید که پیش از شما رفتند و کسانی که پیش روی شما در گذشتند. آنان، همانند کوچ کنندگان، خیمه خویش را از دنیا برچیدند و آن را منزل به منزل، پیچیده داشتند.

ظَنُونٌ عنده : أی مَّتَهْمَةٌ لَدِيهِ بِالْخِيَانَةِ وَالتَّقْصِيرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى (مجمع البحرين : ج ۲ ص ۱۱۴۴ «ظن»).

حدیث ۱۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: كُونُوا عَنِ الدُّنْيَا نَزَاهًا وَإِلَى الآخِرَةِ وُلاَهَا

امام علی علیه السلام - در سفارش به زهد و رزی و پرهیزگاری - : از دنیا وارسته و به آخرت، دل باخته باشید، و آن را که پرهیزگاری، بلندمرتبه اش ساخته است، پست بشمارید، و آن را که دنیا رفعت بخشیده، بلندمرتبه مپندارید.

به آذرخش دنیا امید مبنید، و به گوینده اش گوش مسپارید، و به دعوتش پاسخ مدهید، و از تابشش روشنایی مجوید، و به کالاهای نفیس آن، فریفته نشوید؛ چرا که آذرخش دنیا، بی باران و گفتارش دروغ است، و دارایی هایش تاراج و کالاهای نفیس آن [از کف شما] ربوده می شود.

آگاه باشید که دنیا [چونان مرکب]، آزار دهنده است، و [چون اسب] خودسر و سرکش است، و دروغگو و خیانت پیشه است، و حق ناشناس و ناسپاس است، و ناسازگار و روی گردان است، و پیوسته کژراهه می رود و طریق انحراف می پوید.

خاصیت آن، جا به جا شدن است، و گام هایش لرزان، و عزتش ذلت، و جدی اش شوخی، و بلندی اش پستی. سرای هجوم و ربودن و غارت و ویرانی است. اهل آن، همواره آماده رفتن و پیوستن [به رفتگان] و جدا شدن [از مال و اولاد] اند. راه هایش همه سرگردانی اند، گریزگاه هایش مایه درماندگی اند، و خواسته هایش ناکام کننده (دست نیافتنی). دژهای اهل خود را تسلیم [دشمن] می کنند، و خانه هایش آنان را از خود بیرون می افکنند، و چاره گری هایش ناتوانشان می گرداند. پس، برخی از آنان، رهیده ای زخم آلودند، عدّه ای گوشتی پاره پاره، عدّه ای پیکری بی سر، و عدّه ای خونی ریخته شده. یکی دست به دندان می گزد، دیگری کف بر کف می زند، یکی زانوی غم در بغل می گیرد، و دیگری اندیشه خویش را سرزنش می کند، و آن دیگری، از تصمیم خویش بر می گردد. چاره اندیشی، بی حاصل گشته، و مرگ غافلگیرانه روی آورده است و دیگر، فرصت گریختن نیست.

هیئات، هیئات! گذشته ها گذشتند، و رفته ها رفتند، و دنیا از پس کار خویش رفت «و آسمان و زمین برایشان نگریست و مهلت داده نشدند».

الْوَلَةُ : ذَهَابُ الْعَقْلِ ، وَالتَّحْيِرُ مِنْ شِدَّةِ الْوَجْدِ (النهاية : ج ۵ ص ۲۲۷ «وله»).

حدیث ۱۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلتَكُنِ الدُّنْيَا فِي أَعْيُنِكُمْ أَصْغَرَ مِنْ حُثَالَةِ الْقَرْظِ

امام علی علیه السلام : باید دنیا در چشمتان، خردتر از تفاله برگ درخت قرظ و خرده ریزه‌هایی باشد که از قیچی پشم زنی می افتند.

حُثَالَةُ الْقَرْظِ : نَفَايْتُهُ . وَالْقَرْظُ : شَجَرٌ يُدْبِغُ بِهِ ، وَقِيلَ : هُوَ وَرَقُ السَّلْمِ يُدْبِغُ بِهِ الْأَدَمُ (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۱۴۲ «حثل» و ج ۷ ص ۴۵۴

«قرظ» .

حدیث ۱۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَاعْتِنَامِ مَا اسْتَطَعْتُمْ عَمَلًا بِهِ مِنْ طَاعَتِهِ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ، وَبِالزَّفْرِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةِ لَكُمْ وَإِنْ لَمْ تَكُونُوا تُحِبُّونَ تَرْكَهَا ، وَالْمُبِيلِيَّةِ

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را سفارش می‌کنم به پروا کردن از خداوند و این که تا می‌توانید ، این ایام زودگذر عمر را غنیمت بشمرید و به طاعت خدا پردازید، و رها کنید این دنیایی را که شما را ترک می‌کند - هر چند دوست ندارید شما را ترک گوید - ، و پیکر شما را فرسوده می‌گرداند - هر چند شما دوست دارید که آن را نو گردانید - .
بَلَى : خَلِقَ فَهُوَ بِالِ (المصباح المنیر : ص ۶۲ «بلی»).

حدیث ۱۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِرْفُضُوا هَذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةَ لَكُمْ وَإِنْ لَمْ تُحِبُّوا تَرْكَهَا ، وَالْمُبِيلِيَّةَ أَجْسَادَكُمْ

عَلَى مَحَبَّتِكُمْ لِتَجْدِيدِهَا .

امام علی علیه السلام : رها کنید این دنیایی را که شما را ترک می‌کند ، هر چند ترک گفتن آن را دوست ندارید، و جسم های شما را فرسوده می‌گرداند ، هر چند دوست دارید آن را تازه گردانید.
غرر الحکم : ح ۲۵۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۸ ح ۲۰۹۶ .

حدیث ۲۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِرْفُضُوا هَذِهِ الدُّنْيَا ذَمِيمَةً ، فَقَدْ رَفَضَتْ مَنْ كَانَ أَشْعَفَ

امام علی علیه السلام : این دنیای نکوهیده را رها کنید؛ چرا که کسانی از شما را که به آن دل بسته بودند ، رها کرد.
الشعف : شدة الحب وما يغشى قلب صاحبه (النهاية : ج ۲ ص ۴۸۱ «شعف»).

از ۲۲۰۰ تا ۲۰۰۱**حدیث ۲۰۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ مِنْ مُلَابَسَةِ الدُّنْيَا رَفْضُهَا .

امام علی علیه السلام : از صمیمیت با دنیا ، بهتر رها کردن آن است.
غرر الحکم : ح ۳۰۴۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۹ ح ۲۷۰۰ .

حدیث ۲۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَلَّحُ الْآخِرَةِ رَفَضُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : آبادانی آخرت ، در ترک دنیاست.

غرر الحکم : ح ۵۸۰۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۳ ح ۵۳۹۹ .

حدیث ۲۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ ؛ فَإِنَّهَا النَّجَاةُ عَمَدًا وَالْمَنْجَاةُ أَيْدِيًا ، رَهَبٌ فَأَبْلَغُ ، وَرَعْبٌ فَأَسْبَغُ ، وَوَصَفَ لَكُمْ الدُّنْيَا وَانْقِطَاعَهَا وَزَوَالَهَا وَانْتِقَالَهَا ، فَأَعْرِضُوا عَمَّا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا ، وَأَقْرَبُ دَارٍ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ وَأَبْعَدُهَا مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ .

فَعُضُّوا (ارفضوا) عَنْكُمْ - عِبَادَ اللَّهِ - غُمُومَهَا وَأَشْغَالَهَا ، لِمَا قَدْ أَيْقَنْتُمْ بِهِ مِنْ فِرَاقِهَا وَتَصَيَّرُفِ حَالَاتِهَا ، فَاحْذَرُوا حَذَرَ الشَّفِيقِ النَّاصِحِ ، وَالْمُجِدِّ الْكَادِحِ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به پروا کردن از خدا و فرمان برداری از او سفارش می کنم؛ چرا که [مایه] نجات در فردا [ی قیامت] و رهایی ابدی [از عذاب الهی] اند . خداوند در تهدید و ترغیب شما ذره ای فروگذار نکرده، و دنیا و ناپایداری و زوال و انتقال آن [به دیگری] را به شما شناسانده است. پس، از آنچه در دنیا خوشایند شماست ، روی گردانید؛ چرا که [فقط] اندکی از آن را با خود می برید.

دنیا نزدیک ترین جا به خشم خدا و دورترین جا از خشنودی اوست. پس ، ای بندگان خدا! غم ها و گرفتاری های دنیا را از خود دور کنید - چرا که به جدایی دنیا و دگرگونی حالات آن ، یقین دارید - و از آن حذر کنید ، همچون حذر کردن دلسوز خیرخواه، و کوشای رنجبر.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۱ .

حدیث ۲۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا لَا تَفِي لِصَاحِبٍ وَلَا تَصْفُو لِشَارِبٍ ، نَعِيمُهَا يَنْتَقِلُ وَأَحْوَالُهَا تَتَبَدَّلُ ، وَلَذَاتُهَا تَفْنِي وَتَبِعَاتُهَا تَبْقَى ، فَأَعْرِضْ عَنْهَا قَبْلَ أَنْ تُعْرِضَ عَنْكَ ،

وَاسْتَبْدِلْ بِهَا قَبْلَ أَنْ تَسْتَبْدِلَ بِكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا با هیچ یاری وفا نمی کند، و برای هیچ آشامنده ای زلال نیست. نعمتش جا به جا می گردد و حالاتش دگرگون می شوند و لذت هایش از بین می روند و پیامدهای آنها باقی می مانند. پس، پیش از آن که دنیا از تو روی گرداند ، تو از آن روی بگردان، و پیش از آن که او کسی دیگر را جایگزین تو کند ، تو دیگری (آخرت) را جایگزین آن کن.

غرر الحکم : ح ۳۶۸۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۴ ح ۳۲۱۹ ، ویس فیہ «لا تفي لصاحب ، ولا تصفو لشارب» .

حدیث ۲۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبى لِمَنْ رَكِبَ الطَّرِيقَةَ الْعَرَاءَ ، وَلَزِمَ الْمَحَجَّةَ الْبِيضَاءَ ، وَتَوَلَّى بِالْآخِرَةِ وَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که راه روشن را در پیش گرفت، و از مسیر درست جدا نشد، و شیفته آخرت شد و از دنیا روی گرداند!

غرر الحکم : ح ۵۹۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۴ ح ۵۴۸۷ .

حدیث ۲۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْرَبُوا عَنِ الدُّنْيَا كَأَشَدِّ مَا أَنْتُمْ عَنْ شَيْءٍ تَعْرَبُونَ ، فَإِنَّهَا غُرُورٌ وَصَاحِبُهَا مِنْهَا فِي غِطَاءٍ مُعَنَّى

امام علی علیه السلام : از دنیا به شدیدترین وجهی که از یک چیز دوری می کنید، دوری نمایید؛ زیرا دنیا فریبنده است و دنیادار در پرده ای از آن ، اسیر است.

عنه : حبسه وأسره (الصحاح : ج ۶ ص ۲۴۴۰ «عنا»).

حدیث ۲۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا مُطْلَقَةٌ الْأَكْيَاسِ

امام علی علیه السلام : دنیا، مُطْلَقَه زیرکان است.

الکئیس : العاقل [والجمع : أکیاس] (النهاية : ج ۴ ص ۲۱۷ «کیس»).

حدیث ۲۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

طَلَّقَ الدُّنْيَا ثَلَاثًا وَأَطْلَبَنِي زَوْجًا سِوَاهَا

إِنَّهَا زَوْجَةٌ سَوَاءٌ لَا تُبَالِي مَنْ أَتَاهَا

وَإِذَا نَالَتْ مُنَاهَا مِنْهُ وَلَّتْهُ قَفَاهَا

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

دنیا را سه طلاقه کن / و جفتی دیگر بجوی

که دنیا زن بدی است / برایش مهم نیست چه کسی شوی اوست

کامش را که از او برگرفت / در پی شوهر دیگری می رود .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۳۶ الرقم ۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ج ۲ ص ۱۰۲ وليس فيه البيت الأخير ،

بحار الأنوار : ج ۴۰ ص ۳۲۸ ح ۱۰ .

حدیث ۲۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: كَأَنَّكَ بِالْدُّنْيَا لَمْ تَكُنْ ، وَكَأَنَّكَ بِالْآخِرَةِ لَمْ تَزَلْ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : گویا اصلاً در دنیا نبوده ای، و گویا که پیوسته در آخرت بوده ای!
شرح نهج البلاغه: ج ۲۰ ص ۳۰۹ ح ۵۴۰؛ تفسیر التبیان: ج ۶ ص ۴۸۸ .

حدیث ۲۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ مَا ضِ فَكَأَنَّ لَمْ يَكُنْ .

امام علی علیه السلام : هر سپری شونده ای ، مثل این است که [اصلاً] نبوده است.
غرر الحکم: ح ۶۸۶۰ ، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۷۵ ح ۶۳۳۸ .

حدیث ۲۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَأَنَّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الدُّنْيَا عَنْ قَلِيلٍ لَمْ يَكُنْ ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الْآخِرَةِ لَمْ يَزَلْ .

امام علی علیه السلام : آنچه از دنیا وجود دارد ، تو گویی اصلاً نبوده است، و آنچه از آخرت وجود دارد ، تو گویی همواره بوده است!

مطالب السؤل: ص ۵۲؛ عیون الحکم والمواعظ: ص ۹۱ ح ۲۱۴۵ ، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۱ ح ۸۱ .

حدیث ۲۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مَا أَصِفُ مِنْ دَارٍ أَوْلُهَا عَنَاءٌ وَآخِرُهَا فَنَاءٌ ، فِي حَلَالِهَا حِسَابٌ وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ ، مَنْ اسْتَعْنَى فِيهَا فُتِنَ ، وَمَنْ افْتَقَرَ فِيهَا حَزِنَ ، وَمَنْ سَاعَاهَا

امام علی علیه السلام - در توصیف دنیا - : چه بگویم در وصف دنیایی که آغازش رنج است و انجامش نابودی ، و در حلالش حساب است و در حرامش کیفر؟ هر که در دنیا بی نیاز شد ، گرفتار گردید، هر که فقیر شد ، اندوه دامنگیرش شد ، هر که در پی دنیا دوید ، به آن نرسید، هر که از طلب آن باز ایستاد ، دنیا خود به سراغش رفت، هر که با دنیا دید ، دنیا او را بینا گردانید، و هر که به دنیا نگریست ، دنیا ناینایش گردانید.

ساعاها : سابقها (النهاية: ج ۲ ص ۳۷۰ «سعی»).

حدیث ۲۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا خَيْرُهَا زَهِيدٌ ، وَشَرُّهَا عَتِيدٌ

امام علی علیه السلام : دنیا خوبش ناچیز است و بدش حاضر و آماده . لذتش اندک است و افسوسش طولانی. خوشی اش با رنج آمیخته است، خوش بختی اش با

بدبختی قرین است ، سودش به زیان پیوسته است، و شیرینی اش با تلخی ممزوج است.

العَتِيدُ : الحاضر المَهْيَأُ (القاموس المحيط : ج ۱ ص ۳۱۲ «عتد»).

حدیث ۲۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّهُ لَمْ يُصِبْ امْرُؤٌ مِنْكُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَبْرَةً

امام علی علیه السلام : هیچ فردی از شما در این دنیا به شادی ای نرسید ، مگر این که دنیا برای او اشکی به بار آورد، و شبی را در پناه ایمنی به صبح نمی رساند ، مگر این که از فرود آمدن بلایی یا از دست رفتن نعمتی یا از بین رفتن سلامتی بیمناک است.

الخَبْرَةُ : النعمة وسعة العيش ، وكذلك الحبور (النهاية : ج ۱ ص ۳۲۷ «حبر»).

حدیث ۲۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ يَكُنْ امْرُؤٌ مِنْهَا فِي حَبْرَةٍ إِلَّا أَعَقَبَتْهُ بَعْدَهَا عَبْرَةٌ ، وَلَمْ يَلَقْ فِي سِرَائِهَا بَطْنًا إِلَّا مَنَحَتْهُ مِنْ ضَرَائِهَا ظَهْرًا ، وَلَمْ تَطُلَّهُ فِيهَا دِيمَةٌ رَخَاءٍ إِلَّا هَتَّتْ

امام علی علیه السلام - در نکوهش دنیا - : هیچ انسانی در دنیا به شادی ای نرسید ، مگر این که در پی آن ، دنیا به او اشک [و اندوه] داد، و از خوشی های دنیا به نوایی نرسید ، مگر این که دنیا از سختی هایش به او چشانید، و در آن ، بارانی از آسایش او را تر نکرد ، مگر این که ابر رنج بر او فرو بارید.

این ، رسم دنیا است که هر گاه صبحگاهان یاور انسان شود ، شامگاهان به دشمن بدل می گردد، و اگر بخشی از آن گوارا و شیرین باشد ، بخش دیگرش تلخ و ناگوار است . هیچ کس از خوشی های آن به مرادی نمی رسد ، مگر آن که دنیا با مصیبت های خود ، او را به ستوه می آورد، و [هیچ کس] روز را با آسودگی خیال ، به شب نمی رساند ، مگر آن که شب را بر بال های ترس به روز می رساند.

هَتَّتِ السَّمَاءُ : صَبَّتْ . وَمَطَرٌ هُتُونٌ : هَطُولٌ (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۴۳۰ «هتن»).

حدیث ۲۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَأَنَّ مَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الدُّنْيَا عَنْ قَلِيلٍ لَمْ يَكُنْ ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ مِنَ الْآخِرَةِ لَمْ يَزَلْ . إِي وَاللَّهِ ، عَنْ قَلِيلٍ تُشَقِي الْمُتَرَفَّ ، وَتُحَرِّكُ السَّاكِنَ ، وَتُزِيلُ التَّوَيَّ .

صَفْوُهَا مَشُوبٌ بِالْكَدْرَةِ ، وَسِرُورُهَا مَنَسُوجٌ بِالْحُزَنِ ، وَآخِرُ حَيَاتِهَا مُقْتَرِنٌ بِالضَّعْفِ ، فَلَا يُعْجِبُكُمْ مَا يُعْزِئُكُمْ مِنْهَا ، فَعَنْ كَثَبٍ تُنْقَلُونَ عَنْهَا ، وَكُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ وَ «هُنَالِكَ تَبْلُغُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقِّ وَ ضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يُفْتَرُونَ»

امام علی علیه السلام : آنچه از دنیا وجود دارد ، [چنان می شود که] پس از اندکی گویا نبوده، و آنچه از آخرت وجود دارد ، [گویا] از آغاز بوده است. آری ، به خدا! زودا که دنیا ، برخوردار مرفه را به روز سیاه نشانند، و آرام گرفته را حرکت دهد، و اقامت گزیده را بکوچاند. زلالی دنیا ، آمیخته به تیرگی ، شادی اش بافته با اندوه، و پایان زندگی اش همراه با ناتوانی

است. پس مبادا فریبندگی های دنیا شما را خوش آید؛ چرا که به زودی از آن می روید، و هر آنچه آمدنی است، نزدیک است و «آن جاست که هر کس آنچه را از پیش فرستاده است، می آزماید و [همگان] به سوی خدا، مولای حقیقی خود، باز گردانیده می شوند و آنچه به دروغ بر می ساخته اند، از دستشان به در می رود» .
یونس : ۳۰ .

حدیث ۲۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا غَرَضٌ تَنْتَضِلُّ
امام علی علیه السلام - در یکی از خطبه هایش - : ای مردم! شما در این دنیا آماج تیرهای مرگ هستید: با هر جرعه ای ، در گلو جستی هست، و با هر لقمه ای ، گلوگیر شدنی. از دنیا به هیچ نعمتی نمی رسید ، مگر با از دست دادن نعمتی دیگر، و هیچ یک از شما روزی به عمرش افزوده نمی گردد ، مگر با کم شدن روزی از اجلش، و هیچ خوراکی نو به او افزوده نمی شود ، مگر با از بین رفتن چیزی از روزی قبل او، و هیچ رد و نشانی برایش زنده نمی شود ، مگر با از بین رفتن رد و نشانی دیگر، و هیچ چیز تازه ای برایش به وجود نمی آید ، مگر پس از کهنه شدن چیز تازه ای از او، و هیچ خوشه ای برای او نمی روید ، مگر آن که خوشه ای دیگر قابل درویدن شود. ریشه هایی که ما شاخه های آنها هستیم ، رفتند، و با رفتن ریشه ، آیا شاخه ای باقی می ماند؟!
الغَرَضُ : الِهْدَفُ الَّذِي يُرْمَى إِلَيْهِ . وَتَنَاضُلُ الْقَوْمِ : تَرَامَوْا لِلسَّبْقِ (المصباح المنير : ص ۴۴۵ «غرض» و ص ۶۱۰ «نضل»).

حدیث ۲۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِنْ نَكَدٍ
امام علی علیه السلام : از شومی دنیا ، این است که لذت گرد هم آمدن را با پراکندن ، و شادی را با غصه مکدر می کند.
النَّكَدُ : الشُّومُ وَاللُّؤْمُ (لسان العرب : ج ۳ ص ۴۲۷ «نكد»).

حدیث ۲۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنْيَا لَا تَصْفُو لِشَارِبٍ ، وَلَا تَفِي لِصَاحِبٍ .
امام علی علیه السلام : دنیا برای هیچ نوشنده ای زلال نمی شود و به هیچ یاری وفا نمی کند .
غرر الحکم : ح ۱۷۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳ ح ۱۷۳ و ص ۱۴۴ ح ۳۲۱۸ .

حدیث ۲۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَكَثْرَةِ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، وَالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا الَّتِي لَمْ يَتَمَتَّعْ بِهَا مَنْ كَانَ فِيهَا قَبْلَكُمْ ، وَلَنْ تَبْقَى لِإِعْيَادٍ مِنْ بَعْدِكُمْ ، وَسَيَلُكُمُ فِيهَا سَبِيلُ الْمَاضِينَ . أَلَا تَرَوْنَ أَنَّهَا قَدْ تَصَرَّمَتْ وَأَذَنْتْ بِانْقِضَاءِ ، وَتَتَكَرَّرُ مَعْرُوفُهَا وَأَدْبَرَتْ حَذَاءَ
امام علی علیه السلام - در خطبه نماز عید قربان و عید فطر - : ای بندگان خدا! شما را سفارش می کنم به پروا کردن از خدا، و یاد

کردن بسیار از مرگ، و دل برکندن از دنیا؛ دنیایی که پیشینیان شما از آن بهره ای (لذتی) نبردند، و بعد از شما نیز برای هیچ کس باقی نمی ماند، و راه شما در دنیا، همان راهی است که گذشتگان پیمودند. آیا نمی بینید که دنیا سپری گشته، و اعلام به سر آمدن کرده، و خوبی هایش دگرگون گشته، و شتابان، پشت کرده است و می رود؟

دنیا از نیست شدن، خبر می دهد و [چون ساربان که برای راندن شتران حُدی می خواند،] برای ساکنان خود، آواز مرگ سر می دهد. شیرینی های آن تلخ شده و زلالی هایش تیره گشته است، و از دنیا جز ته مانده ای به اندازه ته مانده آب در ته مَشکی، و جرعه ای مانند جرعه باقی مانده و در ته ظرفی که تشنه کامی آن را می مکد، اما عطش او را فرو نمی نشاند، باقی نمانده است. پس، ای بندگان خدا! عزم رفتن از این سرایی کنید که «رفتن» برای اهل آن، رقم خورده و زندگی در آن برای مردمانش قدغن شده، و جان هایشان مقهور مرگ گشته است، چندان که هیچ زنده ای طمع ماندگاری ندارد، و هیچ جانی نیست، مگر این که به مرگ اذعان دارد [و طعم آن را می چشد]. پس مبادا آرزو بر شما چیره آید، و مدت عمر برایتان طولانی نماید، و در دنیا فریفته آرزوها شوید!

حَدَّثَنَا: أَيْ خَفِيفَةُ سَرِيعَةَ (النهاية: ج ۱ ص ۳۵۶ «حذذ»).

حدیث ۲۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِمَّا يَدُلُّكَ عَلَى دَنَاءَةِ الدُّنْيَا أَنَّ اللَّهَ - جَلَّ ثَنَاؤُهُ - زَوَّاهَا عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَأَحِبَّائِهِ نَظْرًا وَاخْتِيَارًا، وَبَسَّطَهَا لِإِعْدَائِهِ فِتْنَةً وَاخْتِيَارًا، فَأَكْرَمَ عَنْهَا مُحَمَّدًا نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حِينَ عَصَبَ عَلَى بَطْنِهِ مِنَ الْجُوعِ، وَحَمَّاهَا مُوسَى نَجِيَّهُ الْمُكَلَّمُ، وَكَانَتْ تُرَى حُضْرَةَ الْبَقْلِ مِنْ صِفَاقِ إِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيْ نَشَانَهُ هَائِي كَيْ تَوْرَا بِهٖ پَسْتِي دُنْيَا رَهْمُونِ مِي شُود، اَيْنِ اسْتِ كِه خَدَاوَنْدِ آن رَا، اَز رُوي التَّفَاتِ وَنِيكَخَوَاهِي، اَز اُولِيَا وَدُوسْتَانِش گِرَفْت، وَآن رَا بَرَايِ دُشْمَانِش، بِهٖ قَصْدِ اِمْتِحَانِ وَآزْمَايش، گَسْتَرَانِيْد.

[مثلاً] پیامبرش محمد صلی الله علیه و آله را از دنیا وارسته داشت، به طوری که از شدت گرسنگی، شکم خود را می بست. نیز آن را از هم راز و هم سخن خود، موسی، باز داشت، به طوری که از شدت لاغرگی، سبزی علف ها از زیر پوست شکمش دیده می شد و با این حال، آن روز که به سایه ای پناه برد، از خداوند جز غذایی برای خوردن، چیزی نخواست؛ چرا که گرسنگی، او را بی تاب کرده بود. درباره او روایت رسیده است که به وی وحی می شد: «هر گاه دیدی «توانگری» روی کرده است، بگو: [اثر] گناهی است که در کیفش شتاب شده است، و هر گاه دیدی که «فقر» روی کرده است، بگو: خوش آمدی، ای نشانه نیکان!».

و نیز از صاحب روح و کلمه [ی الهی]، عیسی بن مریم علیهما السلام، [دنیا را باز داشت]، آن گاه که گفت: «نانخورش من، گرسنگی است، و جامه زیرینم، ترس [از خدا]، و جبه ام پشمینه، و ستورم دو پایم، و چراغ شبم، ماه، و وسیله گرم کردنم در زمستان، آفتاب، و میوه ام، آنچه زمین برای حیوانات می رویاند. شب را به صبح می رسانم، در حالی که هیچ چیز ندارم، و با این همه، هیچ کسی توانگرتو و بی نیازتو از من نیست».

و یا سلیمان بن داوود علیهما السلام، با آن سلطنتی که به او داده شد، نان جو می خورد و به کسانش نان گندم می خوراند، و چون شب می شد، پلاسی می پوشید و دستش را به گردنش می بست و تا صبح می گریست و پیوسته می گفت: «پروردگارا! من به خویشتم ستم بسیار کرده ام و اگر مرا نیامرزی و به من رحم نکنی، از زیانکاران خواهم بود. معبودی جز تو نیست. منزهی تو، و من از ستمکارانم».

آری! اینان، پیامبران خدا و برگزیدگان و اولیای او بودند که از دنیا وارسته گشتند و از آن به آنچه خداوند آنان را به زهد ترغیب

کرد، قناعت ورزیدند، و آنچه را او دشمن می داشت، دشمن داشتند، و آنچه را او خُرد می شمرد، خُرد شمردند. سپس مردان نیک، از آنان پیروی کردند و راه هایشان را پیمودند، و دقیق اندیشیدند، و از عوامل عبرت آموز، بهره بردند، و در این عمر کوتاه، از کالای فریبنده دنیا - که از کف می رود، اما باید برایش حساب پس داد - صبورانه چشم پوشیدند. با خردهای خویش به پایان دنیا نگرستند نه به آغاز آن، و به باطن دنیا نگرستند نه به ظاهر آن، و در تلخی فرجام آن اندیشیدند و در نتیجه، شیرینی اکنون آن، تکانشان نداد. صبر را به جان خریدند، و دنیا را چون مردار دانستند که خوردن از آن، جز در حال اضطرار، حرام است، و از آن به اندازه ای که رفع گرسنگی کنند و زنده بمانند، خوردند، و دنیا را به منزله لاشه ای گرفتند که بوی تعفنش همه جا را گرفته است، به طوری که هر کس از کنارش می گذرد، بینی اش را می گیرد. از این لاشه گندیده، به کمترین قوت، بسنده می کنند و هرگز سیر نمی خورند، و از کسی که از آن سیر می خورد و بدان چنان نصیبی رضایت می دهد، تعجب می کنند.

الصَّفَاقُ: الجلد الذی علیہ الشَّعر (الصَّحاح: ج ۴ ص ۱۵۰۸ «صَفَق»).

حدیث ۲۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: وَلَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَافٍ لَكَ فِي الْأَسْوَةِ، وَدَلِيلٌ لَكَ عَلَى ذَمِّ الدُّنْيَا وَعَيْبِهَا، وَكَثْرَةَ مَخَازِيهَا وَمَسَاوِيهَا، إِذْ قُبِضَتْ عَنْهُ أَطْرَافُهَا، وَوُطِّئَتْ لِغَيْرِهِ أَكْنَافُهَا

امام علی علیه السلام - در یکی از خطبه هایش -: [زندگی] پیامبر خدا، خود، برای تو الگویی بسنده است، و دلیلی برای تو بر نکوهیدگی و عیبناکی دنیا، و انبوهی ننگ ها و بدی های آن؛ چرا که دنیا از ایشان گرفته شد و برای دیگران فراهم گشت، از شیر [مادر] دنیا باز گرفته شد و از زرق و برق آن، دور نگه داشته شد.

و اگر بخواهی، به عنوان دومین الگو، از موسی کلیم الله - که درود و سلام خدا بر او باد - یاد می کنم که گفت: «پروردگارا! من به خیری که برایم فرو می فرستی، نیازمندم». به خدا سوگند، او از خداوند، جز نانی برای خوردن چیزی نخواست؛ چرا که [پیوسته] از رستنی های زمین می خورد، به طوری که از شدت لاغری و آب شدن گوشت بدنش، سبزی علف ها از زیر پوست شکمش نمایان بود.

و اگر بخواهی، به عنوان سومین الگو، از داوود - که درود و سلام خدا بر او باد - آن صاحب مزامیر و قاری اهل بهشت، یاد می کنم که با دست خود، از لیف خرما زنبیل می بافت و به یارانش می گفت: «کدام یک از شما این را برایم می فروشد؟» و از پول آنها نان جو می خرید و می خورد.

و اگر بخواهی، از عیسی بن مریم علیه السلام برایت می گویم که سنگ را بالمش خود می کرد و جامه درشت می پوشید، و خوراک خشک می خورد، و خورش وی گرسنگی بود، و چراغش در شب، ماه، و پناهگاهش در زمستان، شرق و غرب عالم، و میوه و سبزیجاتش، علف هایی که زمین برای چارپایان می رویاند. نه همسری داشت که مایه گرفتاری او شود، نه فرزندی که غمش را بخورد، نه ثروتی که او را مشغول خود سازد، و نه طمعی که موجب خواری او گردد. مَرکبش دو پای او بود و خدمتکارش، دو دست او.

پس، به پیامبرت - که از همه پاک تر و وارسته تر است - تأسی بجوی که در او الگویی است برای هر که در پی الگوست، و مایه شکیبایی برای هر که خواهان

شکیبایی [در برابر از دست دادن دنیا] است. محبوب ترین بندگان در نزد خداوند، کسی است که به پیامبرش تأسی بجوید و از او

پیروی کند. او از دنیا چندان نخورد که دهان را پر کند، و بدان چندان ننگریست که [حتی] گوشه چشمی بدان افکند. پهلوهایش از همه لاغرتر و شکمش از همه تهی تر بود. دنیا به او پیشنهاد شد؛ اما از پذیرفتنش سر باز زد و دانست که خدای سبحان چیزی (علاقه مندی به دنیا) را دشمن می‌دارد، او هم آن را دشمن گرفت، و چیزی را خوار می‌دارد، او هم آن را خوار داشت، و چیزی را خرد می‌شمارد، او هم آن را خرد شمرد.

اگر در ما هیچ [عیبی] نبود، جز همین که آنچه را خدا و پیامبر او دشمن داشته‌اند، دوست داشته باشیم و آنچه را خدا و پیامبرش خرد شمرده‌اند، بزرگ شماریم، همین خود برای مخالفت ما با خدا و سرپیچی از فرمانش کافی بود. او روی زمین [بدون فرش] غذا می‌خورد، و چون بردگان می‌نشست و با دست خود کفشش را می‌دوخت، و با دست خود جامه اش را وصله می‌زد، و بر الاغ برهنه سوار می‌شد و یک نفر را هم در ترک خود می‌نشاند. و [آن گاه که] پرده‌ای نگارین بر در اتاقش آویخته دید، به همسرش فرمود: «فلانی! این را از برابر چشم من دور کن؛ زیرا هر گاه چشمم به آن می‌افتد، به یاد دنیا و زیورهای آن می‌افتم».

آری! او از صمیم دل از دنیا روی برتافت، و یاد آن را در جان خویش میراند، و دوست داشت که زیب و زیور دنیا از برابر چشمش دور باشد تا از آن، جامه‌ای زیبا تهیه نکند، و دنیا را جای ماندن نداند، و به اقامت در آن، امیدوار نشود. پس، دنیا را از جان خویش به در کرد، و آن را از دل دور ساخت، و از چشمش پنهان داشت. آری! این چنین است کسی که چیزی را دشمن می‌دارد: از نگاه کردن به آن و از این که نام آن در حضور او برده شود، نفرت دارد.

راه و رسم پیامبر خدا، تو را به بدی‌ها و عیب‌های دنیا رهنمون می‌شود؛ چون او و نزدیکانش در دنیا همیشه گرسنه بودند، و با وجود آن منزلت بزرگی که [نزد خداوند] داشت، زیورهای دنیا از او دور داشته شدند. پس، هر بیننده‌ای باید با خرد خویش بنگرد و ببیند که: آیا خداوند با این کار، محمّد را تکریم کرده است، یا خوارش داشته است؟ اگر بگویند: خوارش داشته، به خدای بزرگ، سوگند که دروغ

و بهتانی بزرگ بسته است، و اگر بگویند: او را تکریم کرده است، پس بدانند که خداوند، دیگران را خوار داشته است؛ چرا که دنیایی را که از نزدیک‌ترین کسان خود گرفته، برای آنان گسترده است.

پس، آن که در پی الگوست، از پیامبر خویش الگو بگیرد و پیروی او نماید و هر جا که او در آمده است، در آید، و گرنه از تباه شدن، ایمن نخواهد بود؛ چرا که خداوند، محمّد صلی الله علیه و آله را نشانه قیامت، و نوید دهنده بهشت، و بیم دهنده از کیفر قرار داد. او با شکم گرسنه از دنیا رفت، و با سلامت به آخرت در آمد. سنگی بر سنگ نهاد، تا آن که از دنیا رفت، و دعوتگر پروردگارش را اجابت کرد. پس، خداوند چه منت بزرگی بر ما نهاده که نعمت وجود او را به ما ارزانی داشت. پیشروی است که ما پیروی اش می‌کنیم، و پیشوایی است که گام در جای گام او می‌نهیم.

به خدا سوگند، من این جامه پشمین خویش را چندان پینه کرده‌ام که از پینه دوزش خجالت می‌کشم. یکی به من گفت: نمی‌خواهی این را به دور بیندازی؟ گفتم: از من دور شو که در بامدادان، مردم، شبروان را می‌ستایند.
الْكَنْفُ: الجانب (الصّاح: ج ۴ ص ۱۴۲۴ «کنف»).

حدیث ۲۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: قَدْ حَقَّرَ الدُّنْيَا وَصَغَّرَهَا، وَأَهْوَنَ بِهَا وَهَوَّنَهَا، وَعَلِمَ أَنَّ اللَّهَ زَوَّاهَا عَنْهُ اخْتِيَارًا، وَبَسَّطَهَا لِعَبِيرِهِ احْتِقَارًا، فَأَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا بِقَلْبِهِ، وَأَمَاتَ ذِكْرَهَا عَنْ نَفْسِهِ، وَأَحَبَّ أَنْ تَغِيبَ زِينَتُهَا عَنْ عَيْنِهِ؛ لِكَيْلَا يَتَّخِذَ مِنْهَا رِيَاشًا، أَوْ يَرْجُوَ فِيهَا مُقَامًا. بَلَّغَ عَنِ رَبِّهِ مُعْذِرًا، وَنَصِيحًا

لَا مَتَّهِ مُنْذِرًا، وَدَعَا إِلَى الْجَنَّةِ مُبَشِّرًا، وَخَوَّفَ مِنَ النَّارِ مُحَذِّرًا.

امام علی علیه السلام - در یادکرد پیامبر صلی الله علیه و آله - : دنیا را خُرد و کوچک شمرد، و آن را خوار و بی مقدار داشت، و دانست که اگر خداوند دنیا را از او گرفت، از روی طیب خاطر بود، و اگر برای دیگران گسترده، از سر تحقیر است. پس، قلباً از دنیا روی گرداند، و نام و یاد آن را در جان خویش میراند، و دوست داشت که زیور دنیا از برابر چشمش دور شود تا مبادا از آن، جامه ای فاخر برای خویش برگیرد، یا به ماندن در دنیا امید ببندد.

پیام پروردگارش را رساند و حجت را تمام کرد، امت خویش را نصیحت کرد و هشدار داد، به بهشت خواند و بشارتش را داد، و از آتش ترساند و از آن بر حذر داشت.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۹، غرر الحکم: ح ۶۷۰۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۶۸ ح ۶۲۰۵ و فیهما صدره إلی «وبسطها لغيره احتقارا» و فیهما «اختبارا» بدل «احتقارا»، بحار الأنوار: ج ۱۶، ص ۲۸۵، ر ۱۳۶.

حدیث ۲۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَنَا الَّذِي أَهَنْتُ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام: من آنم که دنیا را بی مقدار شمردم.

تاریخ دمشق: ج ۴۲ ص ۴۸۹، البدایة والنهایة: ج ۸ ص ۵.

حدیث ۲۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَنَا كَابُّ الدُّنْيَا لَوَجْهِهَا، وَقَادِرٌ بِقَدْرِهَا، وَنَاضِرٌ بِعَيْنِهَا.

امام علی علیه السلام: من دنیا را به رو در افکندم، و به اندازه خودش بدان بها می دهم، و با نگاه خودش به آن می نگرم.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۲۸، غرر الحکم: ح ۳۷۶۲ و فیها «ورادها علی عقبها» بدل «وناظرها بعینها»، بحار الأنوار: ج ۴۱ ص ۳۳۴ ح ۵۵ وراجع مشارق أنوار الیقین: ص ۲۰۳.

حدیث ۲۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سُمِّيَتِ الْآخِرَةُ آخِرَةً؛ لِإِنَّ فِيهَا الْجَزَاءَ وَالثَّوَابَ.

امام علی علیه السلام: آخرت را به این دلیل آخرت نامیده اند که سزا و پاداش در آن جاست.

علل الشرائع: ص ۲ ح ۱ عن علی بن محمد، بحار الأنوار: ج ۵۷ ص ۳۵۵ ح ۱.

حدیث ۲۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوْتُ أَوَّلُ عَدَلِ الْآخِرَةِ.

امام علی علیه السلام: مرگ، نخستین مرحله عدالت [و داوری] آخرت است.

غرر الحکم : ح ۱۴۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸ ح ۳۸۱ .

حدیث ۲۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوْتُ بَابُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ ، دروازه آخرت است .

غرر الحکم : ح ۳۱۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹ ح ۸۶۰ .

حدیث ۲۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا سَمَاعُهُ أَعْظَمُ مِنْ عِيَانِهِ ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ

عِيَانُهُ أَعْظَمُ مِنْ سَمَاعِهِ ، فَلْيَكْفِكُمْ مِنَ الْعِيَانِ السَّمَاعُ وَمِنَ الْعَيْبِ الْحَبْرُ .

امام علی علیه السلام : هر چیز دنیا [از خیر و شرش] ، شنیدنش بزرگ تر از دیدن آن است ، و هر چیز آخرت [از پاداش ها و

کیفرهایش] ، دیدنش بزرگ تر از

شنیدن آن است .

پس ، برای دیدن [امور آخرت] به شنیدن [اوصاف آنها] بسنده کنید و برای [آگاهی از] غیب ، به خبری که پیامبران و مُخبرانِ

صادق درباره آن به شما داده اند] ، اکتفا نمایید .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۱۴ ، عدّه الداعی : ص ۹۹ عنهم عليهم السلام وليس فيه ذيله من «فليکفکم...» ، غرر الحکم: ح ۶۹۰۸ و ح ۶۹۰۷

و ح ۷۳۶۰ ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۹۱ ح ۱۶۸ .

حدیث ۲۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما المَغْرورُ الَّذِي ظَفِرَ مِنَ الدُّنْيَا بِأَعْلَى هِمَّتِهِ ، كَالْآخِرِ الَّذِي ظَفِرَ مِنَ الْآخِرَةِ بِأَدْنَى سُهْمَتِهِ .

امام علی علیه السلام : فریب [- دنیا] خورده ای که از دنیا به بالاترین خواست خویش رسیده ، همانند کسی نیست که از آخرت به

کمترین بهره خویش دست یافته است .

نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۰ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۷۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۴ ح ۱۱۲ .

حدیث ۲۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ مَا نَرَى مِنْ خَلْقِكَ! وَمَا أَصْغَرَ كُلَّ عَظِيمَةٍ فِي جَنْبِ قُدْرَتِكَ! وَمَا أَهْوَلَ مَا نَرَى مِنْ مَلَكُوتِكَ! وَمَا أَحَقَرَ ذَلِكَ

فِي مَا غَابَ عَنَّا مِنْ سُلْطَانِكَ! وَمَا أَسْبَغَ

امام علی علیه السلام - در تمجید خداوند - : منزهی تو ، ای خداوند! وه که چه باعظمت است آنچه از آفرینش تو می بینیم! و چه

خُرد و ناچیز است هر عظمتی در برابر قدرت تو! و چه هول انگیز است آنچه از ملکوت تو می بینیم! و چه حقیرند اینها در برابر آنچه از پادشاهی تو از ما پنهان است! و چه فراوان و فراگیر است نعمت های تو در دنیا! و چه خُرد و اندک اند اینها در برابر نعمت های آخرت!

سَبَعَتِ النِّعْمَةُ: اتَّسَعَتْ. وَأَسْبَغَ اللَّهُ عَلَيْهِ النِّعْمَةَ: أَيُ أْتَمَّتْهَا (الصَّحاح: ج ۴ ص ۱۳۲۱ «سبغ»).

حدیث ۲۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُخَدِّعَ عَنْ دَارِ الْقَرَارِ وَمَحِلِّ الطَّيِّبِينَ الْأَخْيَارِ وَالْأَوْلِيَاءِ الْأَبْرَارِ ، الَّتِي نَطَقَ الْقُرْآنُ بِوَصْفِهَا وَأَثْنَى عَلَى أَهْلِهَا ، وَدَلَّكَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَلَيْهَا وَدَعَاكَ إِلَيْهَا.

امام علی علیه السلام : زنهار که سرای ماندن و آن جایگاه پاکان نیک سرشت و اولیای نیکوکار را به فریب [- شیطان] از کف بدهی ؛ سرایی که قرآن آن را وصف کرده و اهلش را ستوده ، و خداوند سبحان ، تو را به آن رهنمون شده و تو را به سوی آن فرا خوانده است!

غرر الحکم : ح ۲۷۳۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۰ ح ۲۳۰۰.

حدیث ۲۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارٌ مَجَازٍ وَالْآخِرَةُ دَارٌ قَرَارٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ.

امام علی علیه السلام : دنیا ، [در حقیقت] سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود ، برای قرارگاهتان توشه بردارید.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۰۳ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۱۸ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۴ ح ۱۳۸ ؛ تذکره الخواص : ص ۱۳۲ نحوه .

حدیث ۲۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارٌ مَمَرٌ وَالْآخِرَةُ دَارٌ مُسْتَقَرٌّ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمُسْتَقَرِّكُمْ ، وَلَا تَهْتِكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ يَعْلَمُ أَسْرَارَكُمْ.

امام علی علیه السلام : دنیا [در حقیقت] ، سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود ، برای قرارگاهتان توشه بگیرید و پرده هایتان را در نزد کسی که رازهای شما را می داند ، ندرید.

غرر الحکم : ح ۳۸۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۷ ح ۳۶۳۹ .

حدیث ۲۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قَوْمٌ لَمْ تَزَلِ الْكِرَامَةُ تَتَمَادَى بِهِمْ حَتَّى حَلُّوا دَارَ الْقَرَارِ ، وَأَمِنُوا نُقْلَةَ الْأَسْفَارِ.

امام علی علیه السلام - در توصیف بهشتیان - : آنان گروهی هستند که همواره از کرامت [الهی] بهره مندند ، تا آن گاه که در سرای

ماندن فرود آیند و از جابه جایی سفرها آسوده گردند.

نهج البلاغه: الخطبه ۱۶۵، تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۶۸، بحار الأنوار: ج ۸ ص ۱۶۳ ح ۱۰۴.

حدیث ۲۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْآخِرَةُ دَارٌ مُسْتَقَرٌّ كُمْ ، فَجَهِّزُوا إِلَيْهَا مَا يَبْقَى لَكُمْ.

امام علی علیه السلام: آخرت، سرای ماندن شماست. پس، آنچه را برای شما می ماند، برای آن سرا آماده سازید.

غرر الحکم: ح ۲۰۵۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۶۲ ح ۱۶۱۶ و فیه «قرار کم» بدل «مستقر کم».

حدیث ۲۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ ! أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ فَنَاءٍ وَالْآخِرَةُ دَارٌ بَقَاءٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ.

امام علی علیه السلام: ای مردم! بدانید که دنیا سرای نیستی است و آخرت، سرای ماندگاری است. پس، از گذرگاه خود، برای

اقامتگاهتان توشه برگیرید.

عیون أخبار الرضا: ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶، الامالی للصدوق: ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ کلاهما عن أحمد بن الحسن الحسيني عن الإمام

العسكري عن آبائه عليهم السلام، مشكاة الأنوار: ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷، روضة الواعظین: ص ۴۸۵، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۸۸ ح

۵۶.

حدیث ۲۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَجِبْتُ لِعَامِرِ دَارِ الْفَنَاءِ ، وَتَارِكِ دَارِ الْبَقَاءِ !

امام علی علیه السلام: در شگفتم از کسی که سرای نیستی را آباد می کند و سرای ماندگاری را فرو می گذارد!

نهج البلاغه: الحکمه ۱۲۶، خصائص الأئمة عليهم السلام: ص ۱۰۱، تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۶۲ و فیه «لعامر» بدل «لعامر»، غرر

الحکم: ح ۶۲۵۱، بحار الأنوار: ج ۷۲ ص ۱۹۹ ح ۲۸.

حدیث ۲۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

دَارُ الْبَقَاءِ مَحَلُّ الصَّادِقِينَ ، وَمَوْطِنُ الْأَبْرَارِ وَالصَّالِحِينَ.

امام علی علیه السلام: سرای ماندگاری، جایگاه صدیقان و اقامتگاه نیکان و درستکاران است.

غرر الحکم: ح ۵۱۲۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۵۱ ح ۴۷۰۲.

حدیث ۲۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: إَعْلَمَ يَا بَنِيَّ، أَنَّكَ إِنَّمَا خُلِقْتَ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا، وَلِلْفَنَاءِ لَا لِلْبَقَاءِ، وَ لِلْمَوْتِ لَا لِلْحَيَاةِ، وَإِنَّكَ فِي قُلْعِهِ

امام علی علیه السلام - در نامه ای به پسرش حسن علیه السلام - : بدان - ای پسر - که تو در حقیقت ، برای آخرت آفریده شده ای نه برای دنیا ، و برای رفتن نه برای ماندن [در این سرای خاکی] ، و برای مُردن نه برای زیستن . تو در یک کوچگاه هستی ، در سرای که باید از آن [برای سفر آخرت] ، توشه برداری و در راهی منتهی به آخرت .
 آی دار تحوّل وارتحال (النهاية: ج ۴ ص ۱۰۲ «قلع»).

حدیث ۲۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكُمْ إِنَّمَا خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا، وَلِلْبَقَاءِ لَا لِلْفَنَاءِ.

امام علی علیه السلام : همانا شما برای آخرت آفریده شده اید ، نه برای دنیا ، و برای ماندگاری آفریده شده اید ، نه برای نابودی .
 غرر الحکم : ح ۳۸۴۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۴ ح ۳۶۲۹ .

حدیث ۲۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَايَةُ الْآخِرَةِ الْبَقَاءُ.

امام علی علیه السلام : پایان آخرت ، ماندگاری است .
 غرر الحکم : ح ۶۳۵۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۴۸ ح ۵۹۰۸ .

حدیث ۲۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِكُلِّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ خُلُودٌ وَبَقَاءٌ.

امام علی علیه السلام : هر چیز آخرت ، جاویدان و ماناست .
 غرر الحکم : ح ۷۲۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۲ ح ۶۷۸۳ .

حدیث ۲۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا أَمَدٌ، الْآخِرَةُ أَبَدٌ.

امام علی علیه السلام : دنیا موقتی است و آخرت ، ابدی .
 غرر الحکم : ح ۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶ ح ۷۱۲ .

حدیث ۲۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِمَنْ أَيْقَنَ بِبَقَاءِ الْآخِرَةِ وَدَوَامِهَا أَنْ يَعْمَلَ لَهَا.

امام علی علیه السلام: کسی که به ماندگاری و پایداری آخرت یقین دارد، سزاوار است که برای آن کار کند.
غرر الحکم: ح ۱۰۹۳۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۲۹.

حدیث ۲۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قالَ اللهُ: ... يا أَحْمَدُ... إِنَّ أَهْلَ الآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ فِي أَجْوَافِهِمْ قَدْ قَرِحَتْ، يَقُولُونَ: مَتَى نَسْتَرِيحُ مِنْ دَارِ الْفَنَاءِ إِلَى دَارِ الْبَقَاءِ؟
امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خداوند فرمود: «... ای احمد! ... همانا اهل آخرت، دل هایشان در درونشان مجروح گشته است و می گویند: کی از سرای نیستی آسوده می شویم و به سرای ماندگاری می رویم؟» .
بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۲۱-۲۵ ح ۶ نقلاً عن إرشاد القلوب.

حدیث ۲۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ... نَشَاطًا لِيَذْكُرَكَ مَا اسْتَعْمَرْتَنِي فِي أَرْضِكَ، فَإِذَا كَانَ مَا لَا يُبَدُّ مِنْهُ الْمَوْتُ فَاجْعَلْ مَيِّتِي قَتْلًا فِي سَبِيلِكَ بِيَدِ شَرِّ خَلْقِكَ، وَاجْعَلْ مَصِيرِي فِي الْأَحْيَاءِ الْمَرْزُوقِينَ عِنْدَكَ فِي دَارِ الْحَيَاةِ.
امام علی علیه السلام - از دعای ایشان در روز صفین - : بارخدا یا! از تو درخواست می کنم ... تا وقتی مرا در زمینت سکونت [و عمر] می دهی، همواره به یاد خودت کوشا [یم] بداری. و هر گاه مرگ - که از آن گریزی نیست - مرا فرا می رسد، مردنم را کشته شدن در راه خودت به دست بدترین آفریده ات قرار بده، و در آن سرای زندگی [حقیقی]، مرا در میان زندگانی که نزد تو روزی می خورند، جای ده.
مُهَجِّجُ الدَّعَوَاتِ: ص ۱۳۱ عن سعد بن عبد الله، بحار الأنوار: ج ۹۴ ص ۲۳۹ ح ۹.

حدیث ۲۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الدُّنْيَا عَرَضٌ حَاضِرٌ يَأْكُلُ مِنْهُ الْبُرُّ وَالْفَاجِرُ، وَالْآخِرَةُ دَارُ حَقٍّ يَحْكُمُ فِيهَا مَلِكٌ قَادِرٌ.
امام علی علیه السلام: دنیا متاعی نقد است که نیک و بد، از آن استفاده می کنند، و آخرت، سرای حق است که پادشاهی مقتدر در آن حکم می راند.
غرر الحکم: ح ۱۹۳۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۸ ح ۱۴۸۰.

حدیث ۲۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - وَعَزَّ وَجَلَّ قَسَمَ الدُّنْيَا لِلْبَلَاءِ، وَقَسَمَ الْآخِرَةَ لِلْجَزَاءِ.
امام علی علیه السلام: خداوند متعال دنیا را برای آزمایش، معین کرد و آخرت را برای سزا دادن.
الجعفریات: ص ۲۴۰ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۲۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي الْآخِرَةِ حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ.

امام علی علیه السلام : در آخرت ، حسابرسی است و عمل در کار نیست.

غرر الحکم : ح ۶۴۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵۴ ح ۵۹۷۷ .

حدیث ۲۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ ، وَالْآخِرَةُ دَارُ الْجَزَاءِ وَدَارُ الْبَقَاءِ ؛ فَاعْمَلْ لِمَا يَبْقَى ، وَاعْدِلْ عَمَّا يَفْنَى ، وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام - در نامه اش به محمد بن ابی بکر ، آن گاه که او را به حکومت مصر گماشت - : دنیا سرای آزمایش [و عمل]

است و آخرت ، سرای سزا دیدن و خانه ماندگاری است . پس برای آنچه ماندگار است ، کار کن و از آنچه نابود می شود ، روی

بگردان و [در عین حال ،] بهره ات از دنیا را فراموش مکن .

الأمالی للمفید : ص ۲۶۸ ح ۳ ، الأمالی للطوسی : ص ۳۰ ح ۳۱ بزیاده «ودار فناء» بعد «دار بلاء» و کلاهما عن أبی إسحاق الهمدانی ،

بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۳۹۰ ح ۱۱ .

حدیث ۲۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا مَبْنِيَّةُ الْأَشْقِيَاءِ ، الْآخِرَةُ فَوْزُ السُّعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا آرزوی تیره بختان است ؛ آخرت ، کامیابی نیک بختان است .

غرر الحکم : ح ۶۹۴ و ۶۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴ ح ۲۳۳ و ۲۳۲ و فيه «فتنة» بدل «منية» .

حدیث ۲۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا بِالْإِتِّفَاقِ ، الْآخِرَةُ بِالِاسْتِحْقَاقِ .

امام علی علیه السلام : دنیا بر حسب ائتفاق است و آخرت بر حسب استحقاق (شایستگی) است .

غرر الحکم : ح ۲۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷ ح ۳۶۳ و ۳۶۴ .

حدیث ۲۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْوَالُ الدُّنْيَا تَتَّبِعُ الْإِتِّفَاقَ ، وَأَحْوَالُ الْآخِرَةِ تَتَّبِعُ الْإِسْتِحْقَاقَ .

امام علی علیه السلام : احوال دنیا ، تابع ائتفاق است و احوال آخرت ، تابع شایستگی است .

غرر الحکم : ح ۲۰۳۶ .

حدیث ۲۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِلجَائِلِیِّ

امام علی علیه السلام : - در پاسخ جاثلیق که پرسید : آیا بهشت در همین دنیا است ، یا در آخرت است ؟ و آخرت در کجای دنیا است ؟ - : دنیا در [دل] آخرت است و آخرت ، محیط بر دنیا است ؛ زیرا که انتقال از زندگی به مرگ ، آشکار است و در واقع ، این آخرت است که سرای زندگی است . ای کاش مردم می دانستند که دنیا گذرگاه است و آخرت ، زندگی و اقامتگاه! حکایت آن ، حکایت شخص خفته است : جسم می خوابد ؛ اما روح نمی خوابد . [همین طور] بدن می میرد ؛ اما روح نمی میرد . خداوند می فرماید : «و سرای آخرت ، سرای زندگی است . ای کاش می دانستند!» .

دنیا نماد (مثال) آخرت است و آخرت ، نماد دنیا است . نه دنیا ، [خود] آخرت است و نه آخرت ، دنیا است . هر گاه روح از بدن جدا شود ، هر یک از آن دو ، به آن جایی که از آن شروع شده و آفریده شده است ، باز می گردد .

بهشت و دوزخ نیز ، هم در دنیا موجودند و هم در آخرت ؛ زیرا که بنده ، هر گاه بمیرد ، به خانه ای در زمین می رود که یا باغی از باغ های بهشت است و یا سرزمینی از سرزمین های دوزخ . و روحش نیز به یکی از دو سرای می رود : یا به سرای پر نعمت مانا که در آن نمی میرد و یا به سرای عذابی دردناک که در آن [نیز] نمی میرد .

تمثیل (تشابه میان دنیا و آخرت) ، برای کسی که خردمند است ، موجود و آشکار است . خداوند می فرماید : «هرگز چنین نیست! اگر علم یقین دارید ، به یقین ، دوزخ را می بینید . سپس آن را قطعاً به عین یقین درمی یابید . سپس در همان روز است که از نعمت [- روی زمین] پرسیده خواهید شد» .

و درباره کافران می فرماید : «آنان از یاد من غافل بودند و توانایی شنیدن [حق] را نداشتند . اگر انسان می دانست که پس از مرگ ، چه خبر است ، از ترس مرگ می مُرد ، و هر کس نجات یابد ، به برکت یقین است» .

الجائلیق: رئیس النصارى فى بلاد الإسلام (مجمع البحرين: ج ۱ ص ۲۷۰ «جثلق»).

حدیث ۲۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَنِيَّةٌ خُلِقَتْ لِلْفَنَاءِ ، وَالْخَيْرُ خَيْرٌ الْآخِرَةِ ، فَإِنَّهَا خُلِقَتْ لِلْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : دنیا پست است و برای نیست شدن آفریده شده است . و خیر ، خیر آخرت است ؛ زیرا که آخرت برای ماندگاری آفریده شده است .

المناقب للخوارزمی : ص ۲۴۷ .

حدیث ۲۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكُمْ إِلَى الْآخِرَةِ صَائِرُونَ ، وَعَلَى اللَّهِ مُعْرَضُونَ .

امام علی علیه السلام : شما به سوی آخرت ره سپارید و به پیشگاه خداوند برده می شوید .

غرر الحکم : ح ۳۸۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۴ ح ۳۶۱۵ .

حدیث ۲۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا الْحَازِمُ مَنْ كَانَ بِنَفْسِهِ كُلِّ شُغْلِهِ ، وَلِدِينِهِ كُلِّ هَمِّهِ ، وَلَا آخِرَتَهُ كُلِّ جِدِّهِ .
 امام علی علیه السلام : دوران‌دیش واقعی ، کسی است که تمام مشغولیتش به [اصلاح] نفسش ، تمام همتش برای دینش ، و تمام تلاشش برای آخرتش باشد .
 غرر الحکم : ح ۳۸۹۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۹ ح ۳۶۷۵ .

حدیث ۲۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 هُمُّ الْمُؤْمِنِ لِآخِرَتِهِ ، وَكُلُّ جِدِّهِ لِمُنْقَلَبِهِ .
 امام علی علیه السلام : هم و غم مؤمن ، برای آخرتش است و تمام کوشش او برای بازگشتگاهش است .
 غرر الحکم : ح ۱۰۰۵۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۱ ح ۹۳۱۰ .

حدیث ۲۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّكُمْ إِلَى الْإِهْتِمَامِ بِمَا يَصْحَبُكُمْ إِلَى الْآخِرَةِ أَوْجُحُ مِنْكُمْ إِلَى كُلِّ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنَ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : شما به اهتمام ورزیدن به آنچه تا آخرت همراحتان است ، نیازمندترید تا به آنچه در دنیا با شماست .
 غرر الحکم : ح ۳۸۳۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۴ ح ۳۶۱۷ .

حدیث ۲۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اجْعَلْ هَمَّكَ وَجِدَّكَ لِآخِرَتِكَ .
 امام علی علیه السلام : همت و تلاشت را برای آخرت قرار بده .
 غرر الحکم : ح ۲۲۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۸ ح ۱۸۷۹ و فيه هكذا «اجعل همك لمعادك تصلح» .

حدیث ۲۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اجْعَلْ هَمَّكَ لِآخِرَتِكَ وَحُزْنَكَ عَلَى نَفْسِكَ ؛ فَكَمْ مِنْ حَزِينٍ وَقَدَّ بِهِ حُزْنُهُ عَلَى سُرُورِ الْأَبَدِ ، وَكَمْ مِنْ مَهْمُومٍ أَدْرَكَ أَمَلُهُ .
 امام علی علیه السلام : همت خود را متوجه آخرت کن و اندوهت را بر خودت قرار ده ؛ زیرا بسا اندوهناکی که اندوهش ، او را به شادی ابد رساند و بسا [دلواپس و] غم زده ای که به آرزوی خود رسید .
 غرر الحکم : ح ۲۴۵۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۶ ح ۱۸۴۲ .

حدیث ۲۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَمَا بَعْدُ ؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا أَدْبِرَتْ وَأَذَنْتَ بِوَدَاعٍ ، وَإِنَّ الآخِرَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ بِاطِّلَاعٍ ، أَلَا وَإِنَّ الْيَوْمَ الْمِضْمَارُ

امام علی علیه السلام : - در یکی از خطبه‌هایش - دنیا پشت نموده و اعلام بدرود کرده است و آخرت ، روی آورده و در آستانه ورود است . بدانید که امروز ، روز آماده شدن است و فردا هنگام مسابقه ... بدانید که شما در روزهای امید و آرزویی هستید که از پس آن ، مرگ است ... پس ، هر که در روزهای امیدواری اش ، پیش از آن که مرگش فرا رسد ، کار کند ، کارش او را سود می بخشد و مُردنش او را زیان نمی رساند ، و هر کس در ایام امیدواری اش ، پیش از فرا رسیدن آجلش ، کوتاهی ورزد ، زیانکار می شود و مرگش به او زیان می رساند .

أَيُّ الْيَوْمِ الْعَمَلُ فِي الدُّنْيَا لِلْإِسْتِيقَابِ فِي الْجَنَّةِ . وَالْمِضْمَارُ : الْمَوْضِعُ الَّذِي تُضَمَّرُ فِيهِ الْخَيْلُ ، وَتَضْمِيرُ الْخَيْلِ : هُوَ أَنْ يُظَاهَرَ عَلَيْهَا بِالْعَلْفِ حَتَّى تَسْمَنَ ، ثُمَّ لَا تَعْلَفُ إِلَّا قَوْلًا لِتَخَفَّ (النهاية: ج ۳ ص ۹۹ «ضم»).

حدیث ۲۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْرِضُوا عَنِ كُلِّ عَمَلٍ بِكُمْ غِنَى عَنْهُ ، وَاشْغَلُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ أَمْرِ الآخِرَةِ بِمَا لَا يَبُدُّ لَكُمْ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که شما را بدان نیازی نیست ، روی بگردانید و از کار آخرت ، به آنچه شما را گزیری از آن نیست ، بپزدازید .

غرر الحکم : ح ۲۵۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۹۲ ح ۲۱۵۸ .

حدیث ۲۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ : «وَلَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا»

امام علی علیه السلام : - درباره آیه شریف «و بهره ات را از دنیا ، فراموش مکن» - : بهره گیری از تن درستی و توانایی و فراغت و جوانی و نیرویت را در راه تحصیل آخرت ، فراموش مکن .
القصص : ۷۷ .

حدیث ۲۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلْ لِآخِرَتِكَ مِنْ دُنْيَاكَ نَصِيْبًا .

امام علی علیه السلام : از دنیایت برای آخرت سهمی قرار بده .

غرر الحکم : ح ۲۴۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۵۷ .

حدیث ۲۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَنْ وُفِّقَ لِطَاعَتِهِ ، وَحَسُنَتْ خَلِيقَتُهُ ، وَأَحْرَزَ أَمْرَ آخِرَتِهِ .

امام علی علیه السلام: خوشا به حال کسی که موفق به طاعت خداوند شود و اخلاقش نیکو گردد و کار آخرتش را پاس بدارد!
غرر الحکم: ح ۵۹۶۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۱۴ ح ۵۴۸۴.

حدیث ۲۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ أَحْيَا عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَ شَهْوَتَهُ ، وَأَتَعَبَ نَفْسَهُ لِصَلَاحِ آخِرَتِهِ.

امام علی علیه السلام: برترین مردم در نزد خداوند، کسی است که خردش را زنده گرداند و شهوتش را بمیراند و برای اصلاح آخرتش، خود را به زحمت اندازد.
غرر الحکم: ح ۳۵۷۹.

حدیث ۲۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُنْ فِي الدُّنْيَا بَدَنِكَ ، وَفِي الْآخِرَةِ بِقَلْبِكَ.

امام علی علیه السلام: با بدنت در دنیا باش و با قلبت در آخرت.
حلیه الأولیاء: ج ۲ ص ۳۷ عن أبان بن الطفیل؛ كشف الغمّة: ج ۲ ص ۱۹۳، غرر الحکم: ح ۷۱۶۴.

حدیث ۲۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: الَّذِي يَسْتَحِقُّ اسْمَ السَّعَادَةِ عَلَى الْحَقِيقَةِ سِوَا عَادَةِ الْآخِرَةِ ، وَهِيَ أَرْبَعَةٌ أَنْوَاعٍ : بَقَاءٌ بِإِفْنَاءٍ ، وَعِلْمٌ بِإِلْجَاهٍ ، وَقُدْرَةٌ بِإِعْجَازٍ ، وَغِنَى بِإِبْلَاءٍ .

امام علی علیه السلام - در گفتارهای کوتاه منسوب به ایشان - : آنچه حقیقتاً سزاوار نام سعادت است، سعادت آخرت است و آن، چهار نوع است: ماندگاری ای که فنا ندارد، علمی که با جهل همراه نیست، قدرتی که با عجز همراه نیست، و توانگری ای که با فقر همراه نیست.
شرح نهج البلاغه: ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۵۰۹.

حدیث ۲۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَلْيَصِدَّقْ رَائِدٌ

امام علی علیه السلام: پیشرو باید به کسان خود، راست بگوید و خردش را به کار بگیرد و فرزند [و اهل] آخرت باشد؛ زیرا که از آن جا آمده و به آن جا برمی گردد.
أصل الرائد: الذي يتقدم القوم يبصر لهم الكلا ومساقت الغيث (النهاية: ج ۲ ص ۲۷۵ «رود»). ويحتمل أن يكون المراد بالرائد - هنا - الإنسان نفسه؛ فإنه كالرائد لنفسه في الدنيا يطلب فيه لآخرته ماء ومرعى... أي لينصح نفسه ولا يغشها بالتسويق والتعليل. أو

المعنى : ليصدق كل منكم أهله وعشيرته ومن يعنيه أمره ، وليبلغهم ما عرف من فضلنا وعلو درجتنا (بحار الأنوار : ج ۲۹ ص ۶۰۳) .

حدیث ۲۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الرَّحِيلَ لَيَعَجِبُهُ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ أَنْ يَكُونَ أَجْوَدَ مِنْ شِرَاكِ صَاحِبِهِ فَيَدْخُلُ فِي قَوْلِهِ : «تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجَعُلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ» .

امام علی علیه السلام : آدمی را از این که بند کفشش نیکوتر از بند کفش دوستش باشد ، خوش می آید و [بدین سبب ،] مشمول این سخن خداوند می شود که : «آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین ، خواستار برتری (سرکشی) و فساد نیستند ، و فرجام ، از آن پرهیزگاران است» .

تفسیر الطبری : ج ۱۱ ، الجزء ۲۰ ص ۱۲۲ عن ابی سلمان الأعرج ، تفسیر ابن کثیر : ج ۶ ص ۲۶۹ عن ابی سلام الأعرج ، الکشاف : ج ۳ ص ۱۸۰؛ سعد السعود : ص ۸۸ ، مجمع البیان : ج ۷ ص ۴۲۰ عن ابی سلام الأعرج نحوه .

حدیث ۲۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ عَلَامَةَ الرَّاغِبِ فِي ثَوَابِ الْآخِرَةِ ، زُهْدُهُ فِي عَاجِلِ زَهْرَةِ الدُّنْيَا ، أَمَا إِنَّ زُهْدَ الرَّاهِدِ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَا يَنْقُضُهُ مِمَّا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ فِيهَا وَإِنْ زَهَدًا ، وَإِنْ حِرْصَ الْحَرِصِ عَلَى عَاجِلِ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَا يَزِيدُهُ فِيهَا وَإِنْ حِرْصًا ، فَالْمَغْبُوبُ مَنْ حَرَّمَ حَظَّهُ مِنَ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : نشانه کسی که خواهان پاداش آخرت است ، زهدورزی او به زرق و برق این دنیای گذراست . بدانید که زهد زهدورزی به این دنیا ، چیزی از آنچه خداوند در دنیا قسمت او کرده است ، نمی کاهد ، هرچند به آن بی میل باشد ، و آزمندی شخص آزمندی به زرق و برق زندگی دنیایی ، چیزی در آن ، [افزون بر آنچه خداوند در دنیا قسمت او کرده است ،] بر او نمی افزاید ، هرچند حرص بورزد . زیان دیده ، کسی است که از بهره آخرتش محروم گردد .

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۶ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۲۰۶ ح ۵۵۴ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۲ ح ۲۴ .

حدیث ۲۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْآخِرَةَ لَهَا أَهْلٌ ظَلَفَتْ

امام علی علیه السلام : همانا آخرت را اهلی است که جان هایشان از فخرفروشی به اهل دنیا باز ایستاده است . [آنان،] نه درباره دنیا به رقابت برمی خیزند ، نه به لذت ها و خوشی های آن شادمان می شوند ، و نه از ناخوشی های آن اندوهگین می گردند .
ظَلَفَتْ نَفْسِي عَنْ كَذَا : أَي كَفَّت (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۹۹ «ظلف»).

حدیث ۲۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ... يَا أَحْمَدُ ، إِنَّ أَهْلَ الْخَيْرِ وَأَهْلَ الْآخِرَةِ رَقِيقَةٌ وَجُوهُهُمْ ، كَثِيرٌ حَيَاؤُهُمْ ، قَلِيلٌ حُمُقُهُمْ ، كَثِيرٌ نَفْعُهُمْ ، قَلِيلٌ مَكْرُهُمْ ،

النَّاسُ مِنْهُمْ فِي رَاحَةٍ ، أَنْفُسُهُمْ مِنْهُمْ فِي تَعَبٍ ، كَلَامُهُمْ مَوْزُونٌ ، مُحَاسِبِينَ لِأَنْفُسِهِمْ مُتَعَبِينَ

امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خدای متعال فرمود : « ... ای احمد! همانا اهل خیر و اهل آخرت ، کم رو و پُرحیایند ، حماقتشان اندک و سودشان بسیار است ، کمتر نیرنگ می زنند ، مردم از آنان در آسایش اند ، نفس هایشان از آنان در رنج است ، گفتارشان سنجیده است ، محاسبه نفس می کنند و بر آن خُرده می گیرند ، چشمانشان می خوابد و دل هایشان نمی خوابد ، دیدگانشان گریان است و دل هایشان به یاد خداست ، آن گاه که مردم از غافلان نوشته می شوند ، آنان از ذاکران قلمداد می شوند ، در آغاز هر نعمتی حمد می گویند و در آخرش شکر به جا می آورند ، دعای آنان به درگاه خداوند ، بالا می رود و سخنشان [به نزد او] شنیده می شود ، فرشتگان به آنان شاد می شوند و دعایشان در آن سوی حجاب ها می گردد ، پروردگار دوست دارد که

سخنشان را بشنود - چنان که مادر فرزند را دوست می دارد - ، چشم بر هم زدنی از او باز نمی مانند ، علاقه ای به پرخوری و پرگویی و جامه زیاد ندارند ، مردم در نظر آنان مردگان اند و خداوند در نظرشان زنده و کریم است ، پشت کنندگان را از روی کرم فرا می خوانند و روی آورندگان را مهربانی می افزایند ، و دنیا و آخرت در نزد آنان ، یکی شده است .
فی بحار الأنوار : «متعین لها» .

حدیث ۲۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ : ... يَا أَحْمَدُ ، إِنَّ أَهْلَ الْآخِرَةِ لَا يَهْنُؤُهُمُ الطَّعَامُ مُنْذُ عَرَفُوا رَبَّهُمْ ، وَلَا يَشْغَلُهُمْ مُصِيبُهُ مُنْذُ عَرَفُوا سَيِّئَاتِهِمْ ، يَبْكُونَ عَلَى خَطَايَاهُمْ ، يُتَعَبُونَ أَنْفُسَهُمْ وَلَا يُرِيحُونَهَا ، وَإِنَّ رَاحَةَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِي الْمَوْتِ ، وَالْآخِرَةُ مُسْتَرَا حُ الْعَابِدِينَ ، مُؤْنِسُهُمْ دُمُوعُهُمُ الَّتِي تَفِيضُ عَلَى خُدُودِهِمْ ، وَجُلُوسُهُمْ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ عَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ ، وَمُنَاجَاتُهُمْ مَعَ الْجَلِيلِ الَّذِي فَوْقَ عَرْشِهِ .

امام علی علیه السلام - در حدیث معراج - : خداوند فرمود : « ... ای احمد! همانا اهل آخرت ، از آن هنگام که پروردگارشان را شناختند ، غذایی خوش از گلویشان پایین نرفت و از آن هنگام که گناهانشان را شناختند ، هیچ مصیبتی آنان را به خود مشغول نساخت . بر گناهان خویش می گریند ، نفس هایشان را به رنج می افکنند و آنها را آسوده نمی گذارند . آسایش اهل بهشت ، در مردن است و آخرت ، آسایشگاه عبادت پیشگان است . مؤنس آنان ، اشک هایشان است که بر گونه هایشان سرازیر می شود ، و همنشینی آنان ، با فرشتگانی است که در راست و چپ آنان قرار گرفته اند ، و راز و نیازشان با خداوند شکوهمندی است که بر فراز عرش خویش است» .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱ - ۲۵ ح ۶ نقلاً عن إرشاد القلوب ، والطبعة التي بأيدينا خالية منه .

حدیث ۲۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْدَرُ كُلِّ قَوْلٍ وَفِعْلٍ يُؤَدِّي إِلَى فَسَادِ الْآخِرَةِ وَالْدِّينِ .

امام علی علیه السلام : پرهیز از هر گفتار و کرداری که به تباهی آخرت و دین ، می انجامد .

غرر الحکم : ح ۲۵۹۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۴ ح ۲۳۴۳ .

حدیث ۲۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مَنْ لَمْ يَهْتَمَّ بِإِصْلَاحِ مَعَادِهِ.

امام علی علیه السلام : مؤمن نیست کسی که به اصلاح معادش اهتمام نرزد.

غرر الحکم : ح ۷۵۳۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۱۲ ح ۷۰۱۲ .

حدیث ۲۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنَ الشَّقَاءِ إِفْسَادَ الْمَعَادِ.

امام علی علیه السلام : تباه کردن معاد ، از بدبختی است .

غرر الحکم : ح ۳۳۹۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۳ ح ۳۱۹۵ .

حدیث ۲۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلْآخِرَةِ لَمْ يَنْلُ أَمَلَهُ.

امام علی علیه السلام : کسی که برای آخرت کار نکند ، به آرزویش نمی رسد .

غرر الحکم : ح ۸۹۹۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۷ ح ۷۲۴۶ .

حدیث ۲۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَخْسَرَ مَنْ لَيْسَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ.

امام علی علیه السلام : چه زیانکار است کسی که او را در آخرت ، بهره ای نیست!

غرر الحکم : ح ۹۶۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۲۱ .

حدیث ۲۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا بِالْكُفْرِ تَفْرَحُونَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الدُّنْيَا تُدْرِكُونَهُ وَلَا يَحْزَنُكُمْ الْكَثِيرُ مِنَ الْآخِرَةِ تُحْزَمُونَهُ! وَيُقَلِّقُكُمْ الْيَسِيرُ مِنَ الدُّنْيَا يَفُوتُكُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ ذَلِكَ فِي وُجُوهِكُمْ ، وَقَلْبُهُ صَبْرُكُمْ عَمَّا زَوِيَ مِنْهَا عَنْكُمْ ؛ كَأَنَّهَا دَارُ مَقَامِكُمْ وَكَأَنَّ مَتَاعَهَا بَاقٍ عَلَيْكُمْ!؟

امام علی علیه السلام : شما را چه می شود که به اندک چیزی از دنیا که به دست می آورید ، شادمان می شوید ؛ ولی از دست

دادن بسیاری از آخرت ، شما را اندوهگین نمی سازد؟! و اندک دنیا که از دستتان می رود ، شما را ناراحت و بی تاب می سازد ،

چندان که این بی تابی در چهره های شما و در ناشکیبایی تان بر آنچه از شما گرفته شده است ، آشکار می گردد . گویی دنیا

اقامتگاه دائمی شماست و کالایش برایتان ماندگار است!

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳ ، غرر الحکم : ح ۹۶۵۲ و فیه صدره إلی «تُحْرَمُونَهُ» .

حدیث ۲۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَعَاكُمْ اللَّهُ سُبْحَانَهُ إِلَى دَارِ الْبَقَاءِ وَقَرَارَةِ الْخُلُودِ وَالنَّعْمَاءِ وَمُجَاوَزَةِ الْأَنْبِيَاءِ وَالشُّعَدَاءِ ، فَعَصَيْتُمْ وَأَعْرَضْتُمْ ، وَدَعْتَكُمْ الدُّنْيَا إِلَى قَرَارَةِ الشَّقَاءِ وَمَحَلِّ الْفَنَاءِ وَأَنْوَاعِ الْبَلَاءِ وَالْعَنَاءِ ، فَأَطَعْتُمْ وَبَادَرْتُمْ وَأَسْرَعْتُمْ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شما را به سوی سرای ماندگاری و اقامتگاه جاودانی و نعمت ها و همسایگی با پیامبران و نیک بختان فرا خواند و شما نافرمانی کردید و روی گردانیدید ؛ اما دنیا شما را به اقامتگاه بدبختی و جایگاه نیستی و انواع گرفتاری ها و رنج ها فرا خواند و شما اطاعت کردید و از یکدیگر پیشی گرفتید و شتافتید!

غرر الحکم : ح ۵۱۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۰ ح ۴۶۹۲ و ح ۴۶۹۳ نحوه .

حدیث ۲۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِذَا عَرَّضَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ فَبَدَأَ بِهِ ، وَإِذَا عَرَّضَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا فَتَأَنَّنَهُ حَتَّى تُصِيبَ رُشْدَكَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام - از سفارش های ایشان به فرزندش حسن علیه السلام ، در هنگام وفاتش - : هر گاه چیزی از کار آخرت برایت پیش آمد ، [زود] ، آن را شروع کن ، و هر گاه چیزی از کار دنیا برایت پیش آمد ، درنگ کن تا راه درست را در آن بیابی .

الأمالی للمفید : ص ۲۲۱ ح ۱ ، الأمالی للطوسی : ص ۷ ح ۸ کلاهما عن الفجیع العقیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۱۵ ح ۱۶ .

حدیث ۲۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدَّهْرُ ثَلَاثَةٌ أَيَّامٌ أَنْتَ فِيهَا بَيْنَهُنَّ :

مَضَى أَمْسٍ بِمَا فِيهِ فَلَا- يَرْجِعُ أَبَدًا ؛ فَإِنْ كُنْتَ عَمِلْتَ فِيهِ خَيْرًا لَمْ تَحْزَنْ لِذَهَابِهِ وَفَرِحْتَ بِمَا اسْتَقْبَلْتَهُ مِنْهُ ، وَإِنْ كُنْتَ قَدْ فَرَطْتَ فِيهِ فَحَسْرَتُكَ شَدِيدَةٌ لِذَهَابِهِ وَتَفْرِيطُكَ فِيهِ . وَأَنْتَ فِي يَوْمِكَ الَّذِي أَصْبَحْتَ فِيهِ مِنْ غَدٍ فِي غَوَّةٍ

امام علی علیه السلام : روزگار ، سه روز است و تو در میانه آنهایی :

دیروزی که با هر آنچه در آن بود ، گذشت و هرگز برنمی گردد . پس ، اگر در آن نیکی انجام داده ای ، از رفتنش اندوهی نداری و از آمدنش خوش حال گشته ای ، و اگر در آن [در انجام دادن اعمال نیک] کوتاهی کرده ای ، از رفتنش و کوتاهی کردنت در آن ، سخت افسوس می خوری .

و تو ، در امروزی که در آن به سر میبری ، از فردایش خبر نداری ، و نمی دانی ، که شاید به آن نرسی و اگر هم برسی ، شاید در آن ، همان گونه کوتاهی ورزی که در دیروز گذشته کوتاهی کرده ای .

پس ، از آن سه روز ، یکی ، روزی است که گذشته است و تو در آن ، کوتاهی ورزیده ای ، و دیگری ، روزی است که چشم به راهش هستی و یقین

نداری که در آن ، کوتاهی نمی کنی . تنها روز تو ، آن روزی است که تو در آن به سر میبری ، و تو را سِتَرَد که در کوتاهی کردن دیروز از دست رفته ات بیندیشی و فکر کنی که چه کارهای نیکی را از دست داده ای و در صدد کسب آنها برنیامده ای و

چه بدی ها و گناہانی که در انجام دادنشان کوتاهی نکرده ای . و تو ، با این حال ، با فردایی روبه رو هستی که مطمئن نیستی بدان می رسی ، و یقین نداری که در آن ، کار نیکی (ثوابی) کسب می کنی و یا از بدی (گناہی) تباہ کننده [ای اعمال نیک] باز می ایستی .

بنا بر این ، حالت تو نسبت به روزی که پیش رو داری ، همانند روزی است که پشت سر گذاشته ای . پس ، همانند کسی عمل کن که از روزها امیدی ندارد ، مگر به همان روز و شبی که در آن به سر می برد . پس ، عمل کن یا واگذار ، و خدا بر این کار ، یاور است .

الغزّة : الغفلة (النهاية : ج ۳ ص ۳۵۵ «غرر») .

حدیث ۲۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَنْ رَكِبَ الطَّرِيقَةَ الْغَرَاءَ وَلَزِمَ الْمَحَجَّةَ الْبَيْضَاءَ ، وَتَوَلَّاهُ

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که راه روشن ، در پیش گرفت و در مسیر

درست ، حرکت کرد و شیفته آخرت شد و از دنیا روی گرداند!

الْوَلَّاهُ : ذهاب العقل ، والتحرير من شدة الوجد ، وقد وَلَّاهُ وَتَوَلَّاهُ وَأَتَلَهُ (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۵۶ «وله») .

حدیث ۲۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كونوا عَنِ الدُّنْيَا نُزَاهًا ، وَإِلَى الْآخِرَةِ وُلاَهَا .

امام علی علیه السلام : وارسته از دنیا و شیفته آخرت باشید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۱ ، غرر الحکم : ح ۷۱۹۰ .

حدیث ۲۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِيمَةُ ذَوِي الْأَبَابِ وَالنُّهْيِ الْإِقْبَالُ عَلَى دَارِ الْبَقَاءِ ، وَالْإِعْرَاضُ عَنِ دَارِ الْفَنَاءِ ، وَالتَّوَلُّهُ بِجَنَّةِ الْمَأْوَى .

امام علی علیه السلام : خوی و خصلت صاحب دِلانِ خردمند ، روی آوردن به سرای ماندگاری ، روی گرداندن از سرای ناپایداری

، و شیفتگی به قرارگاه بهشتی است .

غرر الحکم : ح ۵۷۹۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۹۷ ح ۵۳۰۵ .

حدیث ۲۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْتَعِدُّوا لِيَوْمٍ تَشَخَّصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ، وَتَتَدَلَّاهُ

امام علی علیه السلام : خود را آماده سازید برای آن روزی که در آن ، چشم ها خیره می گردند و از هراس آن ، خَرَدَها از کف می

روند و دل ها سرگردان می شوند .

دلّه عقلی : حَیْرَه و أدهشَه ، و قد دَلَّه يَدُلُّهُ (النهاية : ج ۲ ص ۱۳۱ «دلّه»).

حدیث ۲۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْإِسْتِعْدَادِ مَا أُصْلِحَ بِهِ الْمَعَادُ.
 امام علی علیه السلام : بهترین [ابزار] آمادگی ، آن است که با آن ، معاد [انسان] آباد شود .
 غرر الحکم : ح ۵۰۱۰ ، عیون الحکم و المواعظ : ص ۲۳۸ ح ۴۵۲۹ .

حدیث ۲۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّكَ فِي سَبِيلِ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ ، فَاجْعَلْ جِدَّكَ لِآخِرَتِكَ وَلَا تَكْثِرْ بِعَمَلِ الدُّنْيَا.
 امام علی علیه السلام : تو در همان راهی می روی که پیشینیان تو رفتند . پس ، کوششت را برای آخرت قرار بده و به کار دنیا اعتنا مکن .
 غرر الحکم : ح ۳۷۸۶ ، عیون الحکم و المواعظ : ص ۱۷۱ ح ۳۵۸۰ .

حدیث ۲۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ فِي إِصْلَاحِ الْمَعَادِ.
 امام علی علیه السلام : بر تو باد تلاش و کوشش در راه آباد کردن معاد!
 غرر الحکم : ح ۶۱۳۵ ، عیون الحکم و المواعظ : ص ۳۳۴ ح ۵۶۹۰ .

حدیث ۲۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِصْرِفْ إِلَى الْآخِرَةِ وَجْهَكَ ، وَاجْعَلْ لِلَّهِ جِدَّكَ.
 امام علی علیه السلام : روی خویش را به سوی آخرت بگردان و کوششت را برای خدا قرار بده .
 غرر الحکم : ح ۲۴۰۷ ، عیون الحکم و المواعظ : ص ۸۲ ح ۱۹۶۳ و لیس فیہ ذیلہ .

حدیث ۲۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَاهِدْ نَفْسَكَ وَاعْمَلْ لِلْآخِرَةِ جِهَدَكَ.
 امام علی علیه السلام : با نفس خود ، مبارزه کن و با تمام توانت ، برای آخرت کار کن .
 غرر الحکم : ح ۲۴۰۶ .

حدیث ۲۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَزِيمَةُ الْكَيْسِ وَجِدُّهُ لِإِصْلَاحِ الْمَعَادِ ، وَالِاسْتِكْثَارِ مِنَ الزَّادِ .

امام علی علیه السلام : تصمیم شخص زیرک و تلاش او ، برای آباد کردن معاد و فراهم آوردن هر چه بیشتر توشه و زاد است .
غرر الحکم : ح ۶۳۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۵۱ نحوه .

حدیث ۲۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكَ مَخْلُوقٌ لِلْآخِرَةِ فَاعْمَلْ لَهَا .

امام علی علیه السلام : تو برای آخرت ، آفریده شده ای . پس برای آن ، کار کن .
غرر الحکم : ح ۳۸۱۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۲ ح ۳۵۹۷ .

حدیث ۲۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَالِمِ النَّاسِ تَسَلَّمَ ، وَاعْمَلْ لِلْآخِرَةِ تَغْنَمَ .

امام علی علیه السلام : با مردم در آشتی باش تا سلامت بمانی ، و برای آخرت کار کن تا سود ببری .
غرر الحکم : ح ۵۶۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۵ ح ۵۱۴۸ .

حدیث ۲۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَشْغَلَنَّكَ عَنِ الْعَمَلِ لِلْآخِرَةِ شُغْلٌ ؛ فَإِنَّ الْمُدَّةَ قَصِيرَةٌ .

امام علی علیه السلام : مبادا هیچ کاری تو را از کار برای آخرت باز دارد ؛ زیرا که فرصت ، کم است .
غرر الحکم : ح ۱۰۲۸۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۲ ح ۹۵۰۲ نحوه .

حدیث ۲۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ، وَيُرْجَى التَّوْبَةَ بِطَوْلِ الْأَمَلِ .

امام علی علیه السلام - خطاب به مردی که از ایشان موعظتی خواست - : از آن کسانی مباش که بدون عمل ، به آخرت چشم امید بسته اند و بر اثر آرزوی دراز ، توبه را به تأخیر می افکنند .

نهج البلاغه : الحکمة ۱۵۰ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ص ۱۰۹ ، تحف العقول : ص ۱۵۷ وفيه «یرجو» بدل «یرجى» ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۳۷ ح ۶۰ ؛ تذكرة الخواص : ص ۱۳۴ نحوه ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۰۵ ح ۴۴۲۲۹ نقلاً عن ابن النجار .

حدیث ۲۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا مُتَزَوِّدٌ لِأَخْرَجْتَهُ قَبْلَ أَرْوَفٍ

امام علی علیه السلام : آیا کسی نیست که پیش از نزدیک شدن زمان کوچیدنش [از دنیا]، [برای آخرتش توشه برگیرد؟
أَرْوَفٌ : دنا و قَرَبٌ (النهاية: ج ۱ ص ۴۵ «أَرْوَفٌ»).

حدیث ۲۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَفَكَّرُوا أَيُّهَا النَّاسُ وَتَبَصَّرُوا وَاعْتَبِرُوا وَاتَّعِظُوا، وَتَزَوَّدُوا لِلْآخِرَةِ تَسْعَدُوا.

امام علی علیه السلام : ای مردم! بیندیشید و بینا شوید و درس عبرت بگیرید و پند بیاموزید و برای آخرت توشه بردارید تا سعادتمند شوید.

غرر الحکم: ح ۶۵۸۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۵۹ ح ۶۰۸۹.

حدیث ۲۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اجْعَلُوا عِبَادَ اللَّهِ اجْتِهَادَكُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا التَّزَوُّدَ مِنْ يَوْمِهَا الْقَصِيرِ لِيَوْمِ الْآخِرَةِ الطَّوِيلِ؛ فَإِنَّهَا دَارُ عَمَلٍ، وَالْآخِرَةُ دَارُ الْقَرَارِ وَالْجَزَاءِ.

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! کوشش خود را در این دنیا صرف توشه برگرفتن از این چند روز کوتاه آن برای دوره طولانی آخرت کنید؛ زیرا که دنیا سرای کار است و آخرت، سرای اقامت و پاداش.

الکافی: ج ۸ ص ۱۷۴ ح ۱۹۴ عن محمد بن النعمان أو غيره عن الإمام الصادق عليه السلام، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۱۵۰، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۳۵۱ ح ۳۱.

حدیث ۲۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَصْبَحَ وَالْآخِرَةَ هَمُّهُ اسْتَعْنَى بِغَيْرِ مَالٍ، وَاسْتَأْتَسَّ بِغَيْرِ أَهْلِ، وَعَزَّ بِغَيْرِ عَشِيرَةٍ.

امام علی علیه السلام : هر کس روز خود را آغاز کند، در حالی که هم و غم او آخرت باشد، در عین بی پولی، بی نیاز خواهد بود و در عین بی کسی، از تنهایی به در می آید و با وجود نداشتن قوم و قبیله، عزیز و قدرتمند خواهد بود.

الأمالی للطوسی: ص ۵۸۰ ح ۱۱۹۸ عن عبد الله بن محمد بن عبيد عن الإمام الهادي عن آبائه عن الإمام الصادق عليهم السلام، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۷۱ عن محمد بن عجلان عن الإمام الهادي عن آبائه عن الإمام الصادق عنه عليهم السلام، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۱۸ ح ۲۹.

حدیث ۲۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اجْعَلْ هَمَّكَ لِمَعَادِكَ تَصْلَحْ.

امام علی علیه السلام: همت خود را صرف معادَت کن تا معادَت آباد شود.

غرر الحکم: ح ۲۳۰۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۷۸ ح ۱۸۷۹.

حدیث ۲۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ آخِرَتَهُ ، كَفَاهُ اللَّهُ هِمَّهُ مِنَ الدُّنْيَا.

امام علی علیه السلام: کسی که همتش آخرتش باشد، خداوند هم و غم دنیای او را برطرف می سازد.

الکافی: ج ۸ ص ۳۰۷ ح ۴۷۷ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۳۹۶ ح ۵۸۴۵ عن

إسماعیل بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلام، الخصال: ص ۱۲۹ ح ۱۳۳ عن السکونی عن الإمام الصادق عن

آبائه عنه علیهم السلام، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۱۸۱ ح ۳۶.

حدیث ۲۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ جَعَلَ كُلَّ هِمِّهِ لِآخِرَتِهِ ، ظَفَرَ بِالْمَأْمُولِ.

امام علی علیه السلام: هر کس تمام هم و غمش را برای آخرتش قرار دهد، به آرزو می رسد.

غرر الحکم: ح ۸۵۱۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۴۹ ح ۷۹۹۱.

حدیث ۲۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ هِمَّتَهُ ، بَلَغَ مِنَ الْخَيْرِ غَايَةَ أُمَّيَّتِهِ.

امام علی علیه السلام: کسی که آخرت همت او باشد، در خوبی، به نهایت آرزویش می رسد.

غرر الحکم: ح ۸۹۰۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۹.

حدیث ۲۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِشْتِغَالُكَ بِإِصْلَاحِ مَعَادِكَ يُنْجِيكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ.

امام علی علیه السلام: پرداختن تو به آباد کردن معادَت، تو را از عذاب آتش می رهاند.

غرر الحکم: ح ۱۴۸۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۷۰ ح ۱۷۷۵ و ص ۱۲۷ ح ۲۹۱۱ و لیس فیهما «عذاب».

حدیث ۲۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا جَابِرُ ، قَوَامُ الدِّينِ وَالدُّنْيَا بِأَرْبَعَةٍ : عَالِمٌ مُسْتَعْمِلٌ عِلْمَهُ ، وَجَاهِلٌ لَا يَسْتَنْكِفُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَجَوَادٌ لَا يَبْخُلُ بِمَعْرِفِهِ ، وَفَقِيرٌ لَا يَبِيعُ

آخِرَتَهُ بِدُنْيَا . فَإِذَا صَيَّحَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ اسْتَنْكَفَ الْجَاهِلُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ،

وَإِذَا بَخَلَ الْعَنِيُّ بِمَعْرُوفِهِ بَاعَ الْفَقِيرُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاةٍ .

امام علی علیه السلام - خطاب به جابر - : ای جابر! سامان یافتن دین و دنیا، به چهار چیز است : عالمی که علمش را به کار می‌گیرد ، جاهلی که از آموختن خودداری نمی‌کند ، بخشنده ای که در بخشش خویش بخل نمی‌ورزد ، و فقیری که آخرتش را به دنیایش نمی‌فروشد . پس هر گاه عالم ، علم خود را تباه کند ، جاهل [نیز] از آموختن ، خودداری خواهد کرد و هر گاه توانگر در بخشش خود بخل ورزد ، فقیر [نیز] آخرتش را به دنیایش خواهد فروخت .

نهج البلاغه : الحکمة ۳۷۲ ، نزهة الناظر : ص ۷۰ ح ۶۶ عن ابن عباس نحوه وفيه «قيام الدنيا» بدل «يا جابر ، قوام الدين والدنيا» ، الدعوات : ص ۲۲۹ ح ۶۳۷ عن جابر ، التفسير المنسوب إلى الإمام العسكري عليه السلام : ص ۴۰۲ ح ۲۷۴ نحوه وليس فيه ذيله من «فإذا ضيَع العالم . . .» . وليس في الأخيرين «الدين» ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۴۱۷ ح ۳۹ .

حدیث ۲۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَرَصَ عَلَى الْآخِرَةِ مَلَكَ ، مَنْ حَرَصَ عَلَى الدُّنْيَا هَلَكَ .

امام علی علیه السلام : هر کس حریص آخرتش باشد ، آن را به دست می‌آورد ؛ و هر کس برای دنیا حرص بزند ، نابود می‌شود .
غرر الحکم : ح ۸۴۴۱ و ح ۸۴۴۲ .

حدیث ۲۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ تُدْهِبُ مَضَاضَةَ

امام علی علیه السلام : شیرینی آخرت ، رنج و درد گرفتاری دنیا را می‌برد .
مَضِضَتْ مِنَ الشَّيْءِ : تَأَلَّمْتُ (المصباح المنیر : ص ۵۷۴ «مضض»).

حدیث ۲۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِكْرُ الْآخِرَةِ دَوَاءٌ وَشِفَاءٌ ، ذِكْرُ الدُّنْيَا أَدْوَاءُ الْأَدْوَاءِ .

امام علی علیه السلام : یاد آخرت ، دارو و درمان است . یاد دنیا ، بدترین دردهاست .
غرر الحکم : ح ۵۱۷۵ و ۵۱۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۶ ح ۴۷۴۸ و ص ۲۵۵ ح ۴۷۲۱ .

حدیث ۲۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَدْ رَأَيْتُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَمَا أَرَى أَحَدًا يُشَبِّهُهُمْ مِنْكُمْ ! لَقَدْ كَانُوا يُصْبِحُونَ شُعْثًا غُبْرًا ، وَقَدْ بَاتُوا سُجْدًا وَقِيَامًا يُرَاوِحُونَ بَيْنَ جِبَاهِهِمْ وَخُدُودِهِمْ ، وَيَقِفُونَ عَلَى مِثْلِ الْجَمْرِ مِنْ ذِكْرِ مَعَادِهِمْ .

امام علی علیه السلام: من یاران محمّد صلی الله علیه و آله را دیده ام و هیچ یک از شما را شبیه آنان نمی بینم! آنان صبح می کردند، در حالی که موهایشان ژولیده و چهره هایشان غبارآلود بود و شب را تا صبح به سجده و قیام می گذراندند و پیشانی ها و گونه هایشان را [در پیشگاه خداوند] به خاک می ساییدند و از یاد معادشان چنان ناآرام بودند که گویی بر روی آتش ایستاده اند. نهج البلاغه: الخطبة ۹۷، بحار الأنوار: ج ۶۹ ص ۳۰۷ ح ۲۹.

حدیث ۲۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: وَبَقِيَ رِجَالٌ غَضَّ أَبْصَارَهُمْ ذِكْرَ الْمَرْجِعِ ، وَأَرَأَقَ دُمُوعُهُمْ خَوْفَ الْمَحْشَرِ ، فَهُمْ بَيْنَ شَرِيدٍ نَادٍ

امام علی علیه السلام - بخشی از خطبه ایشان که در آن، از جور زمانه اش می گوید و مردم روزگارش را به پنج گروه تقسیم می کند و سپس به زهد (بی رغبتی به دنیا) فرا می خواند - : و [معدود] مردانی باقی مانده اند که یاد بازگشتگاه (قیامت)، دیدگان آنان را [بر هر حرام و ناروایی] فرو بسته است و ترس رستاخیز، اشک هایشان را جاری ساخته است .

برخی از آنان رانده و آواره شده اند، برخی ترسان و مقهور گشته اند، برخی خاموشی اختیار کرده و لب فرو بسته اند، برخی مخلصانه همچنان [به حق و حقیقت] دعوت می کنند، برخی گریان و دردمندند و تقیّه آنها را به گم نامی کشانده و ناتوانی، وجودشان را فرا گرفته است، چنان که گویی در دریایی تلخ فرو رفته اند. دهان هایشان بسته و دل هایشان جریحه دار است. آن قدر نصیحت کرده اند که خسته شده اند، و چندان مقهور [و سرکوب] گشته اند که به خواری و ناتوانی درافتاده اند، و چندان کشته داده اند که شمارشان اندک گشته است.

نَدَّ: أَيْ شَرِدَ وَذَهَبَ عَلَيَّ وَجْهَهُ (النهاية: ج ۵ ص ۳۵ «ندد»). و فِي بَحَارِ الْأَنْوَارِ: «نَاءٍ» .

حدیث ۲۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عُودُوا مَرْضَاكُمْ وَاشْهَدُوا جَنَائِزَكُمْ وَزُورُوا قُبُورَ مَوْتَاكُمْ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُدْكَرُكُمْ الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام: از بیمارانتان عیادت کنید و در تشییع جنازه هایتان شرکت نمایید و به زیارت قبور مردگانتان بروید؛ زیرا که این کارها شما را به یاد آخرت می اندازد.

مسند زید: ص ۱۸۰ عن الإمام زين العابدين عن أبيه عليهما السلام .

حدیث ۲۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ خَصَلَتَانِ؛ هُمَا أَهْلَكْتَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَهُمَا مُهْلِكَتَانِ مَنْ يَكُونُ بَعْدَكُمْ : أَمَلٌ يُنْسِي الْآخِرَةَ ، وَهَوًى يُضِلُّ عَنِ السَّبِيلِ .

امام علی علیه السلام: در حقیقت، دو خصلت، مردم را به نابودی کشانده است. این دو، کسانی را که پیش از شما بوده اند، نابود کرده و همین دو، کسانی را که بعد از شما نیز می آیند، نابود خواهد کرد: آرزو که آخرت را از یاد [انسان] می برد، و هوای نفس که [انسان را] گم راه می سازد.

الغارات: ج ۲ ص ۵۰۱ عن يحيى بن سعيد عن أبيه، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۶۷ ح ۳۰.

حدیث ۲۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا حَالَ بَيْتَهُ وَبَيْنَ مَا يَكْرَهُ ، وَوَفَّقَهُ لِمَطَاعَتِهِ ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ سُوءًا أَغْرَاهُ بِالدُّنْيَا وَأَنْسَاهُ الْآخِرَةَ ، وَبَسَّطَ لَهُ أَمَلَهُ ، وَعَاقَهُ عَمَّا فِيهِ صَلَاحُهُ .

امام علی علیه السلام : خدای متعال هر گاه خیر بنده ای را بخواهد ، میان او و آنچه ناخوش می دارد ، حائل می شود و او را به طاعت خودش موقت می دارد ؛ و خدا هر گاه برای بنده ای بدی اراده کند ، او را فریفته دنیا می گرداند و آخرت را از یادش می برد و آرزویش را دراز می سازد و او را از آنچه صلاح او در آن است ، باز می دارد .

شرح نهج البلاغه : ج ۱۶ ص ۱۵۳ ؛ بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۹۷ ح ۴۰۳ .

حدیث ۲۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تَعْتَرَّ بِمَا تَرَى مِنْ إِخْلَادِ أَهْلِ الدُّنْيَا إِلَيْهَا ، وَتَكَالِبِهِمْ عَلَيْهَا ؛ فَقَدْ تَبَّأَكَ اللَّهُ عَنْهَا ، وَنَعَتْ هِيَ لَكَ عَنْ نَفْسِهَا ، وَتَكَشَّفَتْ لَكَ عَنْ مَسَاوِيهَا ؛ فَإِنَّمَا أَهْلُهَا كِلَابٌ عَاوِرَةٌ ، وَسَبَاحٌ ضَارِيَةٌ ، يَهْرُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ ، وَيَأْكُلُ عَزِيزُهَا ذَلِيلَهَا ، وَيَقَهَّرُ كَبِيرُهَا صَغِيرَهَا ، نَعْمَ مُعَقَّلَةٌ

امام علی علیه السلام : مبادا چسبیدن دنیاپرستان به دنیا و حرص و آزمندی شان به آن ، تو را بفریبد ؛ چرا که خداوند تو را از حال دنیا آگاه ساخته ، و دنیا ، خود نیز از حقیقت خویش ، پرده برداشته و بدی هایش را برای تو آشکار ساخته است .

همانا دنیاپرستان ، [چونان] سگان پارس کننده و ددان درنده اند که بر یکدیگر خرناس می کشند . نیرومندشان ناتوانشان را می خورد و بزرگ ترهایشان کوچک ترهایشان را مغلوب می کنند ، [یا چونان] اُشترانی (/ چارپایانی) هستند ، برخی پای بسته و برخی دیگر رها شده [در بیابان] که خَردهایشان را از دست داده اند و راه بیابان خشک در پیش گرفته اند، [یا چونان] رمه هایی آفت زده که به صحرایی شنزار رو کنند ، نه چوپانی دارند که آنها را سر و سامان دهد و نه چراننده ای که به چراگاهشان برود .

دنیا آنان (دنیاپرستان) را به راه کوری (بیراهه) کشانده و دیدگان‌شان را از مناره هدایت فرو پوشانده است . از این رو، در حیرانی های دنیا سرگردان اند و در ناز و نعمت های آن غرقه گشته اند و آن را به پروردگاری گرفته اند . دنیا آنها را به بازی گرفته است و آنان نیز با دنیا بازی می کنند و فراسوی دنیا (آخرت) را از یاد برده اند . مشتاب ، که به زودی ، تاریکی برطرف می شود ، گویا مسافران به منزل رسیده اند و آنان که می شتابند ، به زودی [به کاروانیان] می پیوندند .

المُعَقَّلَةُ : المشدودة (النهاية : ج ۳ ص ۲۸۱ «عقل»).

حدیث ۲۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَكْثَرَ ذِكْرِ الْآخِرَةِ وَمَا فِيهَا مِنَ النَّعِيمِ وَالْعَذَابِ الْأَلِيمِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُزْهَدُكَ فِي الدُّنْيَا وَيُصَغِّرُهَا عِنْدَكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - : آخرت و نعمت ها و عذاب دردناک آن را بسیار یاد کن ؛ زیرا که این کار ، تو را به دنیا بی رغبت می سازد و آن را در نزد تو کوچک می گرداند .

تحف العقول : ص ۷۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۰۵ ح ۱ نقلاً عن كشف المحجّة .

حدیث ۲۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْآخِرَةِ قَلَّتْ مَعْصِيَتُهُ.
 امام علی علیه السلام : هر کس بسیار یاد آخرت کند ، کمتر مرتکب گناه می شود.
 غرر الحکم : ح ۸۷۶۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۷ ح ۷۵۶۳ .

حدیث ۲۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طوبی لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ فَاسْتَكْتَرَّ مِنَ الزَّادِ.
 امام علی علیه السلام : خوشا آن که به یاد معاد بود و در نتیجه ، توشه افزود!
 غرر الحکم : ح ۵۹۵۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۴ ح ۵۴۹۴ .

حدیث ۲۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طوبی لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ فَأَحْسَنَ.
 امام علی علیه السلام : خوشا آن که به یاد معاد بود و در نتیجه ، کار نیک کرد!
 غرر الحکم : ح ۵۹۸۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۳ ح ۵۴۷۸ .

حدیث ۲۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : عَجَبًا لِابْنِ النَّابِغَةِ ! يَزْعُمُ لِأَهْلِ الشَّامِ أَنَّ فِيَّ دُعَابَةً وَأَنِّي امْرُؤٌ تَلْعَابَةٌ
 امام علی علیه السلام - در نکوهش عمرو بن عاص - : شگفتا از پسر نابغه! به اهل شام گفته است که من مردی لوده و بازیگوشم ، و [مدام] شوخی و بازیگری می کنم!
 حقاً که یاوه گفته است و زبان به گناه آلوده است . بدانید که او - در حالی که بدترین سخن ، [سخنِ دروغ است - کارش دروغ گفتن است ، کارش خُلف وعده است ، کارش بخل ورزیدن است ، و در خواستن ، سماجت می کند . عهدشکن و بُرنده پیوند خویشاوندی است .
 در هنگام جنگ ، تا شمشیرها به حرکت درنیامده اند، چه امر و نهی کننده ای است ؛ اما همین که شمشیرها سرها را نشانه می روند ، بزرگ ترین نیرنگش این است که ما تحتش (عورتش) را برای بزرگ مرد (/جماعت) نمایان می سازد!
 هان که به خدا سوگند ، یاد مرگ ، مرا از پرداختن به سرگرمی و بازیچه ، باز می دارد ، و از یاد بردن آخرت ، او را از گفتن حق ، مانع می شود . او با معاویه بیعت نکرد ، مگر آن گاه که با او شرط نمود عطیه ای به او بدهد و در قبال دست برداشتن از دینش ، آن دِهش ناچیز (حکومت مصر) را عطايش کند.
 التَّلْعَابَةُ : الكثير اللعب والمرح . والتاء زائدة (النهاية : ج ۱ ص ۱۹۴ «تلعب»).

حدیث ۲۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَمَرَ دُنْيَاهُ خَرَبَ مَا لَهُ ، مَنْ عَمَرَ آخِرَتَهُ بَلَغَ آمَالَهُ .

امام علی علیه السلام : آن که دنیایش را آباد می کند ، بازگشتگاهش را ویران می کند ؛ [و] آن که آخرتش را آباد می کند ، به آرزوهایش دست می یابد .

غرر الحکم : ح ۸۳۴۷ و ح ۸۳۴۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۵ ح ۸۲۰۲ و ح ۸۲۰۳ .

حدیث ۲۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَلَا إِنَّ كُلَّ حَارِثٍ مُبْتَلَىٰ فِي حَرْثِهِ وَعَاقِبَتُهُ عَمَلُهُ غَيْرَ حَرْثِهِ الْقُرْآنِ ؛ فَكُونُوا مِنْ حَرْثِيهِ وَأَتْبَاعِهِ ، وَاسْتَدِلُّوهُ عَلَىٰ رَبِّكُمْ ، وَاسْتَنْصِحُوهُ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ ، وَأَتَّهِمُوا عَلَيْهِ آرَاءَكُمْ ، وَاسْتَغْشُوا

امام علی علیه السلام : روز قیامت ، منادی ای بانگ می زند : «هان! امروز ، [هر کشتگری گرفتار] و در گرو [کشته خویش و فرجام کار خود است ، بجز کشتگران قرآن] .

پس ، شما از کشتگران قرآن و پیروان آن باشید و از آن به پروردگارتان راه ببرید و آن را مشاور خود قرار دهید و آرایتان را با آن بسنجید و خواست ها (عقاید و کیش ها) یتان را در برابر آن ، ناخالص بدانید .

استغشّه : ضد انتصحه واستنصحه ، أو ظنّ به الغشّ (القاموس المحيط : ج ۲ ص ۲۸۱ «غش»).

حدیث ۲۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ ، جَائِرًا عَنِ قَصْدِ السَّبِيلِ سَائِرًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ ، إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الدُّنْيَا عَمِلَ ، وَإِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْثِ الْآخِرَةِ كَسَلَ ! كَأَنَّ مَا عَمِلَ لَهُ وَاجِبٌ عَلَيْهِ ، وَكَأَنَّ مَا وَنَى

امام علی علیه السلام : از منفورترین مردمان در نزد خدای متعال ، بنده ای است که خداوند او را به خود وا گذاشته ، از راه راست به در رفته و بی راهنما حرکت می کند . اگر به کشت دنیا فرا خوانده شود ، عمل می کند و اگر به کشت آخرت دعوت شود ، تنبلی می ورزد! تو گویی آنچه برای آن عمل می کند (کار دنیایی) ، بر او واجب است و آنچه در آن سستی و کوتاهی می ورزد (کار آخرت) ، از او برداشته است .

وَنَى : فَتَرَ وَقَصَّرَ (النهاية : ج ۵ ص ۲۳۱ «ونا»).

حدیث ۲۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَارِعُوا إِلَى مَنَازِلِكُمْ - رَحِمَكُمُ اللَّهُ - الَّتِي أُمِرْتُمْ بِعِمَارَتِهَا ، الْعَامِرَةُ الَّتِي لَا تَخْرُبُ ، الْبَاقِيَةُ الَّتِي لَا تَنْفَدُ ، الَّتِي دَعَاكُمْ إِلَيْهَا وَحَضَّكُمْ عَلَيْهَا وَرَغَّبَكُمْ فِيهَا ، وَجَعَلَ الثَّوَابَ عِنْدَهُ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : خدایان رحمت کناد! به سوی منزلگاه هایتان که به آباد کردن آنها مأمور شده اید ، بشتابید ؛ منزلگاه های

آبادی که [هرگز] خراب نمی شوند و منزلگاه های ماندگاری که [هیچ گاه] از بین نمی روند ؛ منزلگاه هایی که [خداوند] ، [شما را] به سوی آنها فرا خوانده و به آنها تشویقتان کرده و پاداش خود را در آنها قرار داده است.
الکافی : ج ۸ ص ۳۶۱ ح ۵۵۱ عن الأصبع بن نباته ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۶۴ ح ۳۳.

حدیث ۲۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّكُمْ إِلَى عِمَارَةِ دَارِ الْبَقَاءِ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَى عِمَارَةِ دَارِ الْفَنَاءِ.
امام علی علیه السلام : شما به آباد کردن سرای ماندن ، نیازمندترید تا به آباد کردن سرای رفتن .
غرر الحکم : ح ۳۸۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۳ ح ۳۶۱۱ .

حدیث ۲۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُقَدِّمَ لِآخِرَتِهِ وَيَعْمَرَ دَارَ إِقَامَتِهِ.
امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند ، آخرت خویش را مقدم بدارد و سرای اقامتش را آباد سازد.
غرر الحکم : ح ۱۰۹۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۳۱ .

حدیث ۲۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَبْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ دُنْيَاهُمْ لِإِصْلَاحِ آخِرَتِهِمْ إِلَّا عَوَّضَهُمُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ خَيْرًا مِنْهُ.
امام علی علیه السلام : مردم ، چیزی از دنیایشان را برای اصلاح آخرتشان فرو نگذاشتند ، مگر آن که خداوند سبحان ، بهتر از آن چیز را عوضشان داد.
غرر الحکم : ح ۱۰۸۳۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۱ ح ۱۰۰۴۱ .

حدیث ۲۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرِّزْقُ رِزْقَانِ : طَالِبٌ وَمَطْلُوبٌ ؛ فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَهُ الْمَوْتُ حَتَّى يُخْرِجَهُ عَنْهَا ، وَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ رِزْقَهُ مِنْهَا.
امام علی علیه السلام : روزی ، دو گونه است : روزی ای که طالب توست و روزی ای که تو طالب آنی . پس هر که طالب دنیا باشد ، مرگ ، او را خواهد طلبید تا از دنیا بیرونش کند ، و هر که طالب آخرت باشد ، دنیا او را خواهد طلبید تا روزی اش را به تمامی به او برساند .
نهج البلاغه : الحکمه ۴۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۳۸ ح ۸۶ .

حدیث ۲۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّهُ لَا يُضُرُّكُمْ تَضْيِيعُ شَيْءٍ مِنْ دُنْيَاكُمْ بَعْدَ حِفْظِكُمْ قَائِمَةً دِينَكُمْ ، أَلَا وَإِنَّهُ لَا يَنْفَعُكُمْ بَعْدَ تَضْيِيعِ دِينِكُمْ شَيْءٌ حَافِظْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ .

امام علی علیه السلام: بدانید که با وجود حفظ بنیان دینتان، هر چه از دنیایان از دست بدهید، زبانی به شما نمی زند. بدانید که در صورت ضایع کردن دینتان، هر آنچه از دنیایان حفظ کنید، سودی به شما نمی رساند.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۷۳.

حدیث ۲۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِيكَ الدُّنْيَا صَاغِرَةً .
امام علی علیه السلام: به آخرت چنگ در زن تا دنیا زبونانه، خود، نزد تو آید.
غرر الحکم: ح ۶۰۸۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۳۵ ح ۵۷۱۱.

حدیث ۲۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
طَالِبُ الْآخِرَةِ يُدْرِكُ مِنْهَا أَمَلَهُ ، وَيَأْتِيهِ مِنَ الدُّنْيَا مَا قُدِّرَ لَهُ .
امام علی علیه السلام: طالب آخرت، به آرزوی خود از آن می رسد و از دنیا، [همه] آنچه برایش مقدر شده، به او می رسد.
غرر الحکم: ح ۶۰۱۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۱۷ ح ۵۵۲۱.

حدیث ۲۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّكَ إِنْ عَمِلْتَ لِلْآخِرَةِ فَازَ قَدْ حُكَّ .
امام علی علیه السلام: تو اگر برای آخرت کار کنی، به نصیبت دست می یابی.
قَدْ حُكَّ - بالكسر - : آی نصیبک، مأخوذ من قِدَاحِ الْمَيْسِرِ (بحار الأنوار: ج ۱۰۱ ص ۲۵۱).

حدیث ۲۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ عَمَلَ لِدِينِهِ كَفَاهُ اللَّهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ .
امام علی علیه السلام: هر که برای دینش کار کرد، خداوند، کار دنیایش را کفایت کرد.
نهج البلاغه: الحکمة ۴۲۳، روضة الواعظین: ص ۴۰۷، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۳۶۷ ح ۱۷.

حدیث ۲۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ عَمَلَ لِلْمَعَادِ ظَفَرَ بِالسَّادِ .

امام علی علیه السلام: هر که برای معاد کار کرد، به راه درست دست یافت.

غرر الحکم: ح ۸۰۴۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۳۱ ح ۷۴۱۸.

حدیث ۲۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَصْلَحَ الْمَعَادَ ظَفَرَ بِالسَّدَادِ.

امام علی علیه السلام: هر که معاد را آباد کرد، به راه درست دست یافت.

غرر الحکم: ح ۸۳۶۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۴۷ ح ۷۹۰۱ و فی «بالرشاد» بدل «بالسداد».

حدیث ۲۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَرْبَحُ النَّاسِ مَنْ اشْتَرَى بِالْدُّنْيَا الْآخِرَةَ.

امام علی علیه السلام: سود کننده ترین مردم، کسی است که آخرت را به دنیا خرید.

غرر الحکم: ح ۳۰۷۶، عیون الحکم و المواعظ: ص ۱۲۰ ح ۲۷۲۹.

حدیث ۲۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الزَّايِحُ مَنْ بَاعَ الْعَاجِلَةَ بِالْآجِلَةِ.

امام علی علیه السلام: سود برنده، کسی است که این جهان را با آن جهان، سودا کرد.

غرر الحکم: ح ۱۴۸۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۸ ح ۳۷۰.

حدیث ۲۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يُدْرِكُ أَحَدٌ رِفْعَةَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِإِخْلَاصِ الْعَمَلِ، وَتَقْصِيرِ الْأَمَلِ، وَلُزُومِ التَّقْوَى.

امام علی علیه السلام: هیچ کس به جایگاه رفیع آخرت نمی رسد، مگر با اخلاص در عمل، کوتاه کردن آرزو و در پیش گرفتن تقوا.

غرر الحکم: ح ۱۰۸۶۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۴۳ ح ۱۰۰۹۵.

حدیث ۲۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَمَرَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَهُوَ الْعَاقِلُ.

امام علی علیه السلام: کسی که سرای اقامتش را آباد کند، خردمند است.

غرر الحکم: ح ۸۲۹۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۴۶ ح ۷۸۴۵.

حدیث ۲۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَاقِلُ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ ، وَلَمْ يَبِعْ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاةٍ .
 امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که بر هوس خویش چیره شود و آخرتش را به دنیایش نفروشد.
 غرر الحکم : ح ۱۹۸۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۹ ح ۱۵۱۱ و فیہ «العالم» بدل «العقل» .

حدیث ۲۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَاقِلُ مَنْ هَجَرَ شَهْوَتَهُ ، وَبَاعَ دُنْيَاةً بِآخِرَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که از شهوتش دوری کند و دنیایش را به آخرتش بفروشد.
 غرر الحکم : ح ۱۷۲۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲ ح ۱۳۵۲ .

حدیث ۲۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يُؤْثِرِ الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا فَلَا عَقْلَ لَهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که آخرت را بر دنیا ترجیح ندهد ، از خرد ، بی بهره است.
 غرر الحکم (طبعة طهران ، ترجمه: محمّد علی الأنصاری) : ص ۶۹۹ ح ۱۳۰۱ .

حدیث ۲۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّ فَوْزَ الْآخِرَةِ فَعَلَيْهِ بِالتَّقْوَى .
 امام علی علیه السلام : هر کس رستگاری آخرت را دوست دارد ، باید تقوا پیشه کند.
 غرر الحکم : ح ۸۹۰۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۹۲ .

حدیث ۲۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ سَعَى لِدَارِ إِقَامَتِهِ ، خُلِّصَ عَمَلُهُ وَكَثُرَ وَجَلُّهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که برای سرای اقامتش بکوشد ، عملش خالص می گردد و بيمش فزونی می گیرد.
 غرر الحکم : ح ۸۵۹۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۹ ح ۸۳۳۵ .

حدیث ۲۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَلِمَ مِنَ الْمَعَاصِي عَمَلُهُ ، بَلَغَ مِنَ الْآخِرَةِ أَمَلَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس اعمالش از معصیت به سلامت ماند ، به آرزویش از آخرت ، دست می یابد.
غرر الحکم : ح ۸۸۳۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۶ ح ۷۵۳۲ .

حدیث ۲۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ رَغِبْتُمْ فِي الْفَوْزِ وَكَرَامَةِ الْآخِرَةِ ، فَخُذُوا فِي الْفَنَاءِ لِلْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان رستگاری و عزتمندی آخرت هستید ، در این سراى فانی ، برای سراى باقی [، توشه] برگیرید.
غرر الحکم : ح ۳۷۴۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۸۰ .

حدیث ۲۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوَّدَ نَفْسَكَ فِعْلَ الْمَكَارِمِ وَتَحَمَّلَ أَعْيَابَ الْمَغَارِمِ ؛ تَشْرُفُ نَفْسُكَ ، وَتُعَمَّرُ آخِرَتُكَ ، وَيَكْثُرُ حَامِدُوكَ .

امام علی علیه السلام : خود را به انجام دادن [و کسب] خصلت های والای انسانی و به دوش کشیدن بار غرامت ها و بدهی ها [ی دیگران و پرداختن از طرف آنها] عادت بده تا جانت شریف گردد و آخرت آباد شود و ستاینده گان فزونی گیرند .
غرر الحکم : ح ۶۲۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۴۱ ح ۵۸۱۷ .

حدیث ۲۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَصِّلُوا الْآخِرَةَ بِتَرْكِ الدُّنْيَا ، وَلَا تُحْصِلُوا بِتَرْكِ الدِّينِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با ترک [علاقه به] دنیا ، آخرت را تحصیل کنید و با ترک دین ، دنیا را تحصیل نکنید.
غرر الحکم : ح ۴۹۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۶ .

حدیث ۲۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَغِبَ فِي نَعِيمِ الْآخِرَةِ فَتَنَعَ بِسِيرِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که به نعمت های آخرت راغب باشد ، به اندک دنیا قناعت می ورزد.
غرر الحکم : ح ۸۵۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۶ .

حدیث ۲۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَيْقَنَ بِالْآخِرَةِ سَلَا

امام علی علیه السلام : کسی که به آخرت یقین داشته باشد ، دنیا را فراموش می کند.

سَلا عَنْهُ : نَسِيَهُ (لسان العرب: ج ۱۴ ص ۳۹۴ «سلا»). أَي نَسِيَ ذِكْرَهَا وَذَهَلَ عَنْهَا .

حدیث ۲۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَيْقَنَ بِالْآخِرَةِ أَعْرَضَ عَنِ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : کسی که به آخرت یقین داشته باشد ، از دنیا روی می گرداند.
 غرر الحکم : ح ۸۴۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۸ ح ۷۹۴۷ و فیہ «آمن» بدل «أیقن» .

حدیث ۲۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ذَلَّ فِي نَفْسِكَ وَعَزَّ فِي دِينِكَ ، وَصُنْ آخِرَتَكَ وَابْذُلْ دُنْيَاكَ .
 امام علی علیه السلام : در نَفْسَتِ خوار و در دینت عزیز باش و آخرت را حفظ کن و دنیایت را ببخش.
 غرر الحکم : ح ۵۱۹۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۶ ح ۴۷۲۹ .

حدیث ۲۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُدْرِكُ أَحَدٌ مَا يُرِيدُ مِنَ الْآخِرَةِ إِلَّا بَتَرَكَ مَا يَشْتَهِي مِنَ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : هیچ کس به آنچه از آخرت می خواهد ، نمی رسد ، مگر با رها کردن آنچه از دنیا می خواهد.
 غرر الحکم : ح ۱۰۸۲۲ .

حدیث ۲۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّ الدَّارَ الْبَاقِيَةَ لَهَايَ
 امام علی علیه السلام : هر که سرای ماندگار را دوست دارد ، از لذت ها روی می گرداند.
 لَهَايَتْ عَنِ الشَّيْءِ : إِذَا سَلَوَتْ عَنْهُ وَتَرَكَتْ ذِكْرَهُ وَأَضْرَبَتْ عَنْهُ (الصحاح: ج ۶ ص ۲۴۸۷ «لها»).

حدیث ۲۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زِيَادَةُ الدُّنْيَا تُفْسِدُ الْآخِرَةَ .
 امام علی علیه السلام : فزونی دنیا ، آخرت را تباه می کند.
 غرر الحکم : ح ۵۴۹۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۵ ح ۵۰۰۰ و فیہ «النقصان فی» بدل «تفسد» .

حدیث ۲۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِالدُّنْيَا فَاتَتْهُ الْآخِرَةُ.

امام علی علیه السلام : کسی که به دنیا رضایت بدهد ، آخرت از دستش می رود.

غرر الحکم : ح ۸۳۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۸ ح ۷۹۲۳ .

حدیث ۲۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا ظَفِرَ بِالْآخِرَةِ مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا مَطْلَبُهُ.

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا مقصود او باشد ، به آخرت دست نمی یابد.

غرر الحکم : ح ۹۵۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷۷ ح ۸۷۴۸ .

حدیث ۲۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا زَادَ فِي الدُّنْيَا نَقْصَ فِي الْآخِرَةِ.

امام علی علیه السلام : آنچه بر دنیا بیفزاید ، از آخرت می کاهد .

غرر الحکم : ح ۹۶۱۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۱۷ .

حدیث ۲۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَلَاوَةُ الدُّنْيَا تَوْجِبُ مَرَارَةَ الْآخِرَةِ وَسُوءَ الْعُقُوبَى.

امام علی علیه السلام : شیرینی دنیا ، موجب تلخی آخرت و بدی عاقبت می شود.

غرر الحکم : ح ۴۸۸۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۳۶ .

حدیث ۲۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَاجَرَ اللَّهَ رَيْحًا.

امام علی علیه السلام : آن که با خدا سودا کرد ، سود بُرد.

غرر الحکم : ح ۷۸۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۳ ح ۸۱۳۱ .

حدیث ۲۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَاجِرِ اللَّهِ تَرِيحًا.

امام علی علیه السلام : با خدا سودا کن تا سود بری.

غرر الحکم: ح ۴۴۶۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۰۱ ح ۴۰۶۶.

حدیث ۲۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: صَبَرُوا أَيَّامًا قَصِيرَةً أَعْقَبَتْهُمْ رَاحَةً طَوِيلَةً ، تِجَارَةٌ مُرْبِحَةٌ يَسَّرَهَا لَهُمُ رَبُّهُمْ .

امام علی علیه السلام - در توصیف تقوایشگان - : چند روزی کوتاه ، شکیبایی کردند و در پی آن ، به آسایش طولانی دست یافتند ؛ سودایی سودآور که پروردگارشان برایشان فراهم آورد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۳ ، الأمالی للصدوق: ص ۶۶۷ ح ۸۹۷ عن عبد الرحمان بن كثير الهاشمي عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام ، تحف العقول: ص ۱۵۹ وليس فيه «تجارة» ، كنز الفوائد: ج ۱ ص ۹۰ عن نوف البكالي نحوه ، بحار الأنوار: ج ۶۷ ص ۳۱۵ ح ۵۰.

حدیث ۲۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنِّي لَمِ أَرِ مِثْلَ الْجَنَّةِ نَامٍ طَالِيهَا ، وَلَا كَالنَّارِ نَامٍ هَارِيهَا ، وَلَا أَكْثَرَ مُكْتَسِبًا مِمَّنْ كَسَبَهُ الْيَوْمَ

امام علی علیه السلام: چیزی چون بهشت ندیدم که طالب آن خفته باشد؛ و چیزی همانند آتش ندیدم که گریزان از آن، در خواب رفته باشد؛ و سود برنده تر از کسی ندیدم که برای روزی، کسب کند که در آن روز، اندوخته‌ها اندوخته می‌شود و نهبانها آشکار می‌گردد.

فی بحار الأنوار: «لِیَوْمٍ» ، والظاهر أنه هو الصواب .

حدیث ۲۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِيعُوا مَا يَفْنَى بِمَا يَبْقَى ، وَتَعَوَّضُوا بِنَعِيمِ الْآخِرَةِ عَنِ شَقَاءِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: آنچه را که از بین می‌رود، به آنچه می‌ماند، بفروشید و سختی و رنج دنیا را با ناز و نعمت آخرت، عوض کنید.

غرر الحکم: ح ۴۴۵۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۹۶ ح ۴۰۱۷.

حدیث ۲۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْلَمُوا أَنَّ مَا نَقَصَ مِنَ الدُّنْيَا وَزَادَ فِي الْآخِرَةِ خَيْرٌ مِمَّا نَقَصَ مِنَ الْآخِرَةِ وَزَادَ فِي الدُّنْيَا ، فَكَمْ مِنْ مَنْقُوصٍ رَابِحٍ وَمَزِيدٍ خَاسِرٍ .

امام علی علیه السلام: بدانید که آنچه از دنیا می‌کاهد و به آخرت می‌افزاید، بهتر است از آنچه از آخرت می‌کاهد و به دنیا می‌افزاید؛ زیرا چه بسیار اندکی که سود کرد و [چه بسیار] افزونی که زیان کرد!

نهج البلاغه: الخطبة ۱۱۴.

حدیث ۲۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا حُرٌّ يَدْعُ هَذِهِ اللَّمَاطَةَ

امام علی علیه السلام : آیا آزاده ای یافت نمی شود که این ته مانده غذا در دهان را برای کسی که در خور آن است ، وا نهد؟ به راستی که جان های شما را بهایی جز بهشت نیست . پس ، آنها را جز به بهشت مفروشید .
اللماطة : ما يبقى في الفم من أثر الطعام (النهاية : ج ۴ ص ۲۷۱ «لمظ»). والمراد بها الدنيا ؛ أي : ألا يوجد حرّ يترك هذا الشيء الدنيء لأهله .

حدیث ۲۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ بَاعَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ الْجَنَّةِ فَقَدْ عَظَمَتْ عَلَيْهِ الْمِحَنَةُ.

امام علی علیه السلام : هر کس خود را به چیزی جز بهشت بفروشد ، رنج بسیار می کشد .
غزر الحکم : ح ۳۴۷۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۰ ح ۳۳۰۹ .

حدیث ۲۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا إِنَّهُ قَدْ أَدْبَرَ مِنَ الدُّنْيَا مَا كَانَ مُقْبِلًا وَأَقْبَلَ مِنْهَا مَا كَانَ مُدْبِرًا ، وَأَزْمَعَ

امام علی علیه السلام : آنگاه باشید که آنچه از دنیا روی آورده بود ، پشت کرده است و آنچه از آن پشت کرده بود ، روی آورده است و بندگان نیک خدا ، بار کوچیدن بر بستند و این دنیای اندک نامانا را به آخرت بسیار مانا فروختند .
أَزْمَعَ الأمر وبه وعليه : مضى فيه وثبت عليه عزمه (لسان العرب : ج ۸ ص ۱۴۳ «زمع»).

حدیث ۲۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَلَا رَجُلٌ يَشْرِي نَفْسَهُ لِلَّهِ وَيَبِيعُ دُنْيَاهُ بِأَخْرَتِهِ؟

امام علی علیه السلام - در روز صفین - : آیا مردی نیست که جان خویش را به خدا بفروشد و آخرتش را به دنیایش بخرد؟
وقعه صفین : ص ۳۰۸ عن عمر بن سعد ، الغارات : ج ۲ ص ۴۷۹ ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۴۸۳ ح ۴۱۹ ؛ شرح نهج البلاغة : ج ۵ ص ۲۴۳ .

حدیث ۲۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ مَنْ ابْتَاعَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا كَمَنْ بَاعَ نَفْسَهُ فَأَوْبَقَهَا.

امام علی علیه السلام : آن که جان خویش را خرید و آزادش ساخت ، همانند آن کسی نیست که جانش را فروخت و به هلاکتش

افکند.

الإرشاد: ج ۱ ص ۲۹۸، كشف اليقين: ص ۱۸۱ ح ۲۲۳، معدن الجواهر: ص ۲۶ نحوه، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۴۱۹ ح ۴۰.

حدیث ۲۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الرَّابِحُ مَنْ بَاعَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ، وَاسْتَبَدَلَ بِالْآجِلَةِ عَنِ الْعَاجِلَةِ.

امام علی علیه السلام: سود برنده، کسی است که دنیا را به آخرت فروخت و این جهان را به آن جهان، عوض کرد. غرر الحکم: ح ۱۸۷۹، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۶ ح ۱۴۴۲ نحوه.

حدیث ۲۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِضَاعَةِ الْآخِرَةِ كَاسِدَةٌ

امام علی علیه السلام: [بازار] کالای آخرت، کساد است. پس، در زمان کساد آن، از این کالا بسیار فراهم آور. کسد الشیء: لم ینفق؛ لقله الرغبات (المصباح المنیر: ص ۵۳۳ «کسد»).

حدیث ۲۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ اتَّخَذَ طَاعَةَ اللَّهِ بِضَاعَةً أَتَتْهُ الْأَرْبَاحُ مِنْ غَيْرِ تِجَارَةٍ.

امام علی علیه السلام: کسی که طاعت خدا را کالا (سرمایه تجارت) قرار دهد، بی آن که تجارتی کند، سودها به سوی او سرازیر می شوند.

غرر الحکم: ح ۸۸۶۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۵۸ ح ۸۲۸۹.

حدیث ۲۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا رِبْحَ كَالثَّوَابِ.

امام علی علیه السلام: هیچ سودی چون ثواب نیست.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۳، غرر الحکم: ح ۱۰۴۶۷، بحار الأنوار: ج ۶۹ ص ۴۰۹ ح ۱۲۲؛ مطالب السؤل: ص ۵۷.

حدیث ۲۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اِكْتِسَابُ الثَّوَابِ أَفْضَلُ الْأَرْبَاحِ، وَالْإِقْبَالُ عَلَى اللَّهِ رَأْسُ النَّجَاحِ.

امام علی علیه السلام: کسب کردن ثواب، برترین سود است، و روی آوردن به خدا، اساس کامیابی است. غرر الحکم: ح ۱۹۷۱.

حدیث ۲۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِكْتِسَابُ الْحَسَنَاتِ مِنْ أَفْضَلِ الْمَكَاسِبِ.
 امام علی علیه السلام : کسب کردن حسنات ، از برترین درآمدهاست.
 غرر الحکم : ح ۱۵۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۵ ح ۲۸۶۰.

حدیث ۲۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّنْيَا دَارُ صِدْقٍ لِمَنْ عَرَفَهَا ، وَمِضْمَارُ الْخَلَاصِ لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا ، هِيَ مَهْبَطُ وَحْيِ اللَّهِ وَمَتَجِرُ أَوْلِيَائِهِ ، اتَّجَرُوا فَرَبِحُوا الْجَنَّةَ.
 امام علی علیه السلام : دنیا سرای راستی است برای آن کس که آن را شناخت ، و میدان رهایی است برای آن کس که از آن توشه برداشت . دنیا فرودگاه وحی خداوند و تجارت خانه اولیای اوست . [آنان] تجارت کردند و بهشت را سود بردند.
 الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۸ ح ۴۰ ؛ تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۴۹۸ عن عاصم بن ضمره و كذلك عن محمد بن معروف المکی عن أبيه وكلاهما نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۷۳۲ ح ۸۶۰۳.

حدیث ۲۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ ابْتَعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاةٍ رَبِحَهُمَا.
 امام علی علیه السلام : کسی که آخرتش را به دنیایش بخرد ، هر دو را سود می برد.
 غرر الحکم : ح ۸۲۳۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۵ ح ۷۸۱۷.

حدیث ۲۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرَبِحَهُمَا ، وَلَا تَصُنْ دُنْيَاكَ بِدِينِكَ فَتُخْسِرَهُمَا.
 امام علی علیه السلام : دینت را با دنیایت نگه دار تا هر دو را سود ببری ، و دینت را ابزار نگهداری دنیایت قرار مده که هر دو را از کف می دهی.
 غرر الحکم : ح ۵۸۶۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۳ ح ۵۳۷۸.

حدیث ۲۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ دَلَّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ وَتُشْفِي
 امام علی علیه السلام - در تحریک و ترغیب لشکریان در جنگ صفین - : خداوند شما را به تجارتی رهنمون شده که شما را از عذابی دردناک می رهاوند و شما

را به خیر، نزدیک می سازد: ایمان آوردن به خدا و جهاد کردن در راه خدا. او پاداش آن را آمرزش گناه و سکونتگاه هایی خوش و پاک در باغ های بهشت قرار داد، و خداوند فرمود: «همانا خدا دوستدار کسانی است که در راه او، صف در صف، جهاد می کنند، چنان که گویی بنایی شربی اند».

أشفی علی الشیء: أشرف علیه (الصحاح: ج ۶ ص ۲۳۹۴ «شفی»).

حدیث ۲۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ.
امام علی علیه السلام: هیچ تجارتی چون کار نیک نیست.
نهج البلاغه: الحکمة ۱۱۳، مشکاة الأنوار: ص ۲۰۷ ح ۵۶۳، روضة الواعظین: ص ۴۷۵، غرر الحکم: ح ۱۰۵۴۵، بحار الأنوار: ج ۶۹ ص ۴۰۹ ح ۱۲۲؛ مطالب السؤل: ص ۵۷.

حدیث ۲۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الأعمالُ فِي الدُّنْيَا تِجَارَةٌ الآخِرَةُ.
امام علی علیه السلام: اعمال در دنیا، تجارت آخرت اند.
غرر الحکم: ح ۱۳۰۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۷ ح ۱۱۹۳.

حدیث ۲۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
العَمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ أَرْحٌ، وَلِسَانُ الصِّدْقِ أَرْيَنُ وَأَنْجَحُ.
امام علی علیه السلام: عمل کردن به طاعت خداوند، سودمندتر، و زبان راستی (نام نیک)، زینت بخش تر و موفقیت آمیزتر است.
غرر الحکم: ح ۱۸۶۲، عیون الحکم و المواعظ: ص ۵۵ ح ۱۴۳۱، وفيه «أرجح» بدل «أنجح».

حدیث ۲۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فِي الطَّاعَةِ كُنُوزُ الأَرْبَاحِ.
امام علی علیه السلام: در طاعت [خداوند]، گنج های سود، نهفته است.
غرر الحکم: ح ۶۴۴۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۵۳ ح ۵۹۵۴.

حدیث ۲۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الطَّاعَةُ وَفِعْلُ الْبِرِّ هُمَا الْمَتَجَرُّ الزَّابِحُ.

امام علی علیه السلام: طاعت [خداوند] و انجام دادن کار نیک، تجارت‌هایی سودآورند.
غرر الحکم: ح ۲۱۵۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۶۸ ح ۱۷۱۸.

حدیث ۲۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَطِعْ تَرَبَّحْ.

امام علی علیه السلام: اطاعت [خدا] کن تا سود بری.

غرر الحکم: ح ۲۲۴۱، عیون الحکم والمواعظ: ص ۷۸ ح ۱۸۹۸.

حدیث ۲۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ أَرْبَحُ.

امام علی علیه السلام: عمل کردن به طاعت خداوند، سودمندترین [تجارت] است.

غرر الحکم: ح ۱۳۲۰، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۹ ح ۴۱۲.

حدیث ۲۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فِي الْإِنْفِرَادِ لِعِبَادَةِ اللَّهِ كُنُوزُ الْأَرْبَاحِ.

امام علی علیه السلام: در تنهایی عبادت خداوند، گنج‌های سود، نهفته است.

غرر الحکم: ح ۶۵۰۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۵۴ ح ۵۹۷۹.

حدیث ۲۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ رَبَّحَ.

امام علی علیه السلام: هر که به حق عمل کند، سود می‌برد.

غرر الحکم: ح ۷۶۹۴، عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۲۳ ح ۷۱۲۷.

حدیث ۲۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَمَلْتُمْ

امام علی علیه السلام: هر گاه فقیر شدید، به وسیله صدقه دادن، با خدا سودا کنید.

الإملاق: الافتقار (الصحاح: ج ۴ ص ۱۵۵۷ «ملق»).

حدیث ۲۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَزْكَى الْمَالِ مَا اشْتَرَى بِهِ الْآخِرَةَ.
 امام علی علیه السلام : پاک ترین (بالبندۀ ترین) مال ، مالی است که با آن ، آخرت خریدۀ شود.
 غرر الحکم : ح ۳۰۴۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۹ ح ۲۶۹۹ .

حدیث ۲۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّدَقَةُ أَكْبَرُ الرِّبْحِ.
 امام علی علیه السلام : صدقه ، بزرگ ترین سوداست.
 غرر الحکم : ح ۱۶۷۳ .

حدیث ۲۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِالْإِحْسَانِ ؛ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ زِرَاعَةٍ وَأَرْبَحُ بِضَاعَةٍ.
 امام علی علیه السلام : احسان کنی که آن ، برترین کشت و سودآورترین کالا (سرمایه) است.
 غرر الحکم : ح ۶۱۱۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳۴ ح ۵۷۰۴ .

حدیث ۲۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ أَنْ تَبِيعَ حَظَّكَ مِنْ رَبِّكَ وَزُلْفَتَكَ
 امام علی علیه السلام : زنهار که بهره ات از پروردگارت و قرب و منزلتت در نزد او را به متاع کوچک دنیا بفروشی!
 الزُّلْفَةُ وَالزُّلْفَى : القُرْبَةُ وَالْمَنْزِلَةُ (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۷۰ «زلف»).

حدیث ۲۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ لِإِسْتِصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ ، إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضْرُّ مِنْهُ.
 امام علی علیه السلام : مردم ، امری از امور دین خود را به خاطر آباد کردن دنیایشان فرو نمی گذارند ، مگر آن که خداوند ، زیانبارتر از آن را برایشان می گشاید.
 نهج البلاغه : الحکمة ۱۰۶ ، خصائص الأئمة علیهم السلام : ص ۹۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۱۰۷ ح ۵ .

حدیث ۲۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَبِيعُوا الْآخِرَةَ بِالْأُولَى ، وَلَا تَسْتَبَدُّوا الْفَنَاءَ بِالْبَقَاءِ .

امام علی علیه السلام : آخرت را به دنیا مفروشید و بقا (آخرت) را با فنا (دنیا) عوض نکنید.

غرر الحکم : ح ۱۰۳۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۴ ح ۹۵۴۵ ، فیه «البقاء بالفناء» بدل «الفناء بالبقاء» .

حدیث ۲۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّكُمْ إِنْ آثَرْتُمْ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ أَسْرَعْتُمْ إِجَابَتَهَا إِلَى الْعَرَضِ الْأَدْنَى ، وَرَحَلَتْ مَطَايَا آمَالِكُمْ إِلَى الْغَايَةِ الْقُصْوَى ، تَوَرَّدُ

مَنَاهِلَ عَاقِبَتِهَا النَّدْمُ ، وَتُذَيِّقُكُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِالْأُمَّمِ الْخَالِيَةِ وَالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ ؛ مِنْ تَغْيِيرِ الْحَالَاتِ وَتَكْوُنِ الْمَثَلَاتِ

امام علی علیه السلام : ای مردم! شما اگر دنیا را بر آخرت برگزینید ، در [قبول] کالای پست و بی ارزش آن ، به آن ، زود پاسخ

داده اید و مرکب آرزوهایتان را تا دورترین مقصد تازانده اید ، و آن ، شما را به آبشخورهایی می برد که فرجامش پشیمانی است و

طعم دگرگونی حالات و کیفی‌هایی را که به امت های پیشین و نسل های گذشته چشاند ، به شما نیز می چشاند.

المَثَلَاتِ : عقوبات أمثالهم من المكذبين . يقال : المثلات : الأشباه والأمثال مما يعتبر به (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۶۷۱ «مثل»).

از ۲۲۰۱ تا ۲۴۰۰

حدیث ۲۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ عَنِ الْآخِرَةِ عَوْضٌ ، وَلَيْسَتْ الدُّنْيَا لِلنَّفْسِ بَتَمَنٍ .

امام علی علیه السلام : آخرت ، عوض ندارد و دنیا ، بهای جان [آدمی] نیست.

غرر الحکم : ح ۷۵۰۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۱۱ ح ۶۹۹۹ .

حدیث ۲۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْتَفْرِغْ جَهْدَكَ لِمَعَادِكَ تُصْلِحْ مَثْوَاكَ ، وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام : نیرویت را صرف معادت کن تا جایگاه [ابدی] خود را آباد کنی ، و آخرت را به دنیایت مفروش.

غرر الحکم : ح ۲۴۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۵۲ .

حدیث ۲۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلِحْ مَثْوَاكَ ، وَلَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام : اقامتگاه [ابدی] خویش را آباد کن و آخرت را به دنیایت مفروش.

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ص ۶۹ ، كشف المحجبه : ص ۲۲۲ عن عمر بن أبي المقدم عن الإمام الباقر عنه

علیهما السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۷ ح ۲ .

حدیث ۲۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِبَسِّ الْمَتَجَرِّ أَنْ تَرَى الدُّنْيَا لِنَفْسِكَ تَمَنَّا وَمِمَّا لَكَ عِنْدَ اللَّهِ عَوْضًا .

امام علی علیه السلام : بد تجارتی است این که دنیا را بهای جانت و عوضی که نزد خدا داری ، بدانی!

نهج البلاغه : الخطبه ۳۲ ، غرر الحکم : ح ۷۳۵۵ و فيه «لیس» بدل «لبس» ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۴۵ .

حدیث ۲۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أُغْبِنُ مِمَّنْ بَاعَ الْبَقَاءَ بِالْفَنَاءِ!؟

امام علی علیه السلام : کیست مغبون تر از کسی که بقا [و آخرت جاویدان] را به فنا [و دنیای گذرا] بفروشد؟

غرر الحکم : ح ۸۵۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۷ .

حدیث ۲۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَخْسَرَ مِمَّنْ تَعَوَّضَ عَنِ الْآخِرَةِ بِالدُّنْيَا!؟

امام علی علیه السلام : کیست زیان دیده تر از کسی که آخرت را با دنیا عوض کرد؟!

غرر الحکم : ح ۸۵۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۸ .

حدیث ۲۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ رَضِيَ الدُّنْيَا عَوْضًا عَنِ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم ، کسی است که به جای آخرت ، به دنیا رضایت داد.

غرر الحکم : ح ۳۰۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۰ ح ۲۷۳۰ .

حدیث ۲۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ خَسِرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : کسی که آخرتش را به دنیایش بفروشد ، هر دو را باخته است.

غرر الحکم : ح ۸۲۳۷ ؛ مطالب السؤل : ص ۴۸ .

حدیث ۲۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَوَامُ الدُّنْيَا بِأَرْبَعَةٍ : بِعَالِمٍ مُسْتَعْمِلٍ لِعِلْمِهِ ، وَبِعَيْنِي بَاذِلٍ لِمَعْرُوفِهِ ، وَبِجَاهِلٍ لَا يَتَكَبَّرُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَبِفَقِيرٍ لَا يَبِيعُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .
وَإِذَا عَطَّلَ الْعَالِمُ عِلْمَهُ ، وَأَمْسَكَ الْغَنِيُّ مَعْرُوفَهُ ، وَتَكَبَّرَ الْجَاهِلُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَبَاعَ الْفَقِيرُ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ فَعَلَيْهِمُ الثُّبُورُ

امام علی علیه السلام : استواری دنیا ، به چهار چیز است : عالمی که علمش را به کار می گیرد ، توانگری که نیکی (بخشش) می کند ، نادانی که از آموختن تکبر نمی ورزد ، و ناداری که آخرتش را برای دنیای دیگری نمی فروشد .
هر گاه عالم ، علمش را به کار نبندد و توانگر ، از نیکی (بخشش) دریغ کند و نادان از آموختن تکبر ورزد و نادار ، آخرتش را برای دنیای دیگری بفروشد ، نابودی گریبانگیرشان می شود .
الثُّبُورُ : الهلاك (النهاية : ج ۱ ص ۲۰۶ «ثبر»).

حدیث ۲۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا قِيلَ لَهُ : أَيُّ الْخَلْقِ أَشَقِي ؟ - : مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام : - در پاسخ این پرسش که شقاوت‌مندترین مردم کیست؟ - : کسی که دینش را برای دنیای دیگری بفروشد .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۸۳ ح ۵۸۳۳ ، معانی الأخبار : ص ۱۹۸ ح ۴ ، الأمالی للصدوق : ص ۴۷۸ ح ۶۴۴ ، الأمالی للطوسی : ص ۴۳۵ ح ۹۷۴ کلها عن عبد الله بن بكر [بکران] المرادی عن الإمام الكاظم عن آباءه علیهم السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۷۴ عن الإمام زين العابدين عنه علیهما السلام وفيه «آخرتة» بدل «دینه» ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۳۰۱ ح ۱ .

حدیث ۲۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئْسَ الرَّجُلُ مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .

امام علی علیه السلام : بد مردی است کسی که دینش را برای دنیای دیگری می فروشد!
غزر الحکم : ح ۴۴۰۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹۳ ح ۳۹۶۹ .

حدیث ۲۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْإِسْلَامَ صِرَاطًا مُنِيرًا الْأَعْلَامِ ، مُشْرِقَ الْمَنَارِ ، فِيهِ تَأْتَلَفُ الْقُلُوبُ ، وَعَلَيْهِ تَأَخَى الْإِخْوَانُ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل ، اسلام را راهی با نشانه های روشنگر و نشانی درخشان قرار داد که در آن ، دل ها با یکدیگر خو می گیرند و بر اساس آن ، برادری برادران شکل می گیرد .
الكافي : ۵ / ۳۷۱ / ۳ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۲۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ الْعَقْلِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ .

امام علی علیه السلام: اساس عقل، دوستی با مردم است.

غرر الحکم: ۵۲۴۶ و ۱۳۴۵.

حدیث ۲۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَوَّلُ الْعَقْلِ التَّوَدُّدُ.

امام علی علیه السلام: سرآغاز عقل، دوستی [با مردم] است.

غرر الحکم: ۲۹۲۳.

حدیث ۲۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ.

امام علی علیه السلام: دوستی، [نوعی] خویشاوندی است.

الکافی: ۸ / ۲۳ / ۴ عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه: ۴ / ۳۸۹ / ۵۸۳۴، نهج البلاغه:

الحکمه ۲۱۱، تحف العقول: ۹۷، کنز الفوائد: ۱/۹۳، أعلام الدین: ۱۷۸، بحار الأنوار: ۱۹/۱۷۸/۷۴.

حدیث ۲۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ نَسَبٌ.

امام علی علیه السلام: دوستی، خویشاوندی است.

غرر الحکم: ۸۱.

حدیث ۲۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ نَسَبٌ مُسْتَفَادٌ.

امام علی علیه السلام: دوستی، خویشی اکتسابی است.

غرر الحکم: ۶۴۷.

حدیث ۲۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ إِحْدَى الْقَرَابَتَيْنِ.

امام علی علیه السلام: دوستی، یکی از دو خویشاوندی [سببی و نسبی] است.

غرر الحکم: ۱۶۲۷.

حدیث ۲۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَفَاءُ كَرَمٌ ، الْمَوَدَّةُ رَحْمٌ .
 امام علی علیه السلام : وفاداری ، بزرگواری است ، و دوستی ، [گونه ای] خویشاوندی .
 غرر الحکم : ۱۰ .

حدیث ۲۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ نَسَبٍ .
 امام علی علیه السلام : دوستی ، نزدیک ترین خویشاوندی است .
 غرر الحکم : ۲۸۵ .

حدیث ۲۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ رَحِمٍ .
 امام علی علیه السلام : دوستی ، نزدیک ترین خویشی است .
 غرر الحکم : ۶۴۹ .

حدیث ۲۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَوَدَّةُ أَشْبَهُكَ الْأَنْسَابِ ، وَالْعِلْمُ أَشْرَفُ الْأَحْسَابِ .
 امام علی علیه السلام : دوستی ، به هم پیوسته ترین خویشاوندی است و دانش ، شریف ترین تبار است .
 الإرشاد : ۱ / ۲۹۸ ، كنز الفوائد : ۱ / ۳۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۴۱۹ / ۴۰ .

حدیث ۲۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَقْرَبُ الْقُرْبِ مَوَدَّاتُ الْقُلُوبِ .
 امام علی علیه السلام : نزدیک ترین خویشاوندی ها، دوستی دل هاست .
 غرر الحکم : ۳۰۲۹ .

حدیث ۲۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأخُّ المُكْتَسَبُ فِي اللَّهِ أَقْرَبُ الْأَقْرَبَاءِ ، وَأَحَمُّ مِنَ الْأُمَّهَاتِ وَالْآبَاءِ .

امام علی علیه السلام: برادر به دست آمده در راه خدا، نزدیک ترین خویشاوند و [حتی] نزدیک تر از پدر و مادر است.
غرر الحکم: ۱۸۴۵ وفي طبعه النجف «أرحم» بدل «أحم».

حدیث ۲۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رُبَّ قَرِيبٍ أَبْعَدُ مِنْ بَعِيدٍ . وَرُبَّ بَعِيدٍ . أَقْرَبُ مِنْ قَرِيبٍ .

امام علی علیه السلام: بسا خویشاوندی که از بیگانه دورتر است و بسا بیگانه ای که از خویشاوند، نزدیک تر.
نهج البلاغه: کتاب ۳۱، تحف العقول: ۸۴، الکافی: ۸ / ۲۴ / ۴ عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر عنه علیهما السلامولیس فیہ صدره، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۸؛ ربيع الأبرار: ۳ / ۵۳۸، كنز العمال: ۱۶ / ۱۸۱ / ۴۴۲۱۵ عن وکیع والعسکری فی المواعظ .

حدیث ۲۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الصَّدِيقُ أَقْرَبُ الْأَقَارِبِ .

امام علی علیه السلام: دوست، نزدیک ترین خویشاوندان است.
غرر الحکم: ۶۷۴.

حدیث ۲۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُلُّ قَرَابَةٍ تَحْتَاجُ إِلَى مَوَدَّةٍ .

امام علی علیه السلام: هر خویشاوندی ای، نیازمند دوستی است.
مطالب السؤل: ۵۰؛ بحار الأنوار: ۷۸ / ۷ / ۵۹.

حدیث ۲۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: تَحْتَاجُ الْقَرَابَةُ إِلَى مَوَدَّةٍ ، وَلَا تَحْتَاجُ الْمَوَدَّةُ إِلَى قَرَابَةٍ .

امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان - : خویشاوندی، نیازمند دوستی است، حال آن که دوستی، نیازمند خویشاوندی نیست.

شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۰۵ / ۴۸۹.

حدیث ۲۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَوَدَّةُ الْآبَاءِ قَرَابَةٌ بَيْنَ الْأَبْنَاءِ ، وَالْقَرَابَةُ إِلَى الْمَوَدَّةِ أَحْوَجُ مِنَ الْمَوَدَّةِ إِلَى الْقَرَابَةِ .

امام علی علیه السلام: دوستی پدران، [باعث] خویشاوندی فرزندان است؛ و خویشاوندی به دوستی، نیازمندتر از دوستی به خویشی است.

نهج البلاغه: الحکمة ۳۰۸، غرر الحکم: ۹۸۰۵ و فيه «نسب بین الأبناء» و ليس فيه ذيله؛ مطالب السؤل: ۵۷ نحوه.

حدیث ۲۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رُبَّ عَشِيرٍ غَيْرِ حَبِيبٍ .

امام علی علیه السلام: بسا خویشاوندی که دوست نیست.

غرر الحکم: ۵۳۳۵.

حدیث ۲۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رُبَّ أَخٍ لَمْ تَلِدْهُ أُمَّكَ .

امام علی علیه السلام: بسا برادری که مادرت او را نزاده است.

غرر الحکم: ۵۳۵۱.

حدیث ۲۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

صَدِيقُكَ أَخُوكَ لِأَبِيكَ وَأُمَّكَ . وَلَيْسَ كُلُّ أَخٍ لَكَ مِنْ أَبِيكَ وَأُمَّكَ
صَدِيقُكَ .

امام علی علیه السلام: دوست، برادر تنی دوست، حال آن که هر برادر تنی تو، دوست نیست.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ۴ / ۳۹۰ / ۵۸۳۴.

حدیث ۲۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: الصَّدِيقُ نَسِيبُ الرُّوحِ ، وَالْأَخُ نَسِيبُ الجِسْمِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دوست، خویشاوند روح است و برادر، خویشاوند تن.

شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۰۰ / ۴۲۹.

حدیث ۲۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَنْفَعُ الْكُنُوزِ مَحَبَّةُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام: سودمندترین گنج ها، دوستی دل هاست.

غُرر الحکم : ۲۹۷۳ ؛ دستور معالم الحکم : ۲۳ .

حدیث ۲۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّدِيقُ إِنْسَانٌ ، هُوَ أَنْتَ إِلَّا أَنَّهُ غَيْرُكَ .
 امام علی علیه السلام : دوست ، انسانی است که همان خودت است ، جز آن که [کالبدش] غیر از توست .
 غُرر الحکم : ۱۸۵۶ .

حدیث ۲۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَصْدِقَاءُ نَفْسٌ وَاحِدَةٌ فِي جُسُومٍ مُتَفَرِّقَةٍ .
 امام علی علیه السلام : دوستان ، یک جان اند در کالبدهای پراکنده .
 غُرر الحکم : ۲۰۵۹ .

حدیث ۲۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ النَّعْمِ الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ .
 امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، از نعمت هاست .
 غُرر الحکم : ۹۲۴۷ .

حدیث ۲۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِخْوَانُ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ ، وَعُدَّةٌ فِي الْبَلَاءِ .
 امام علی علیه السلام : برادران ، در آسایش ، زیورند و در سختی ، ساز و برگ [و یاور] .
 غُرر الحکم : ۱۵۲۷ .

حدیث ۲۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّفَا ؛ فَإِنَّهُمْ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ ، وَعَوْنٌ فِي الْبَلَاءِ .
 امام علی علیه السلام : برادرانِ یکرنگ به دست آر که در آسایش ، زیورند و در سختی ، یاور .
 غُرر الحکم : ۶۱۲۸ .

حدیث ۲۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْوَانُ الصَّدَقِ زِينَةٌ فِي السَّرَّاءِ ، وَعُدَّةٌ فِي الضَّرَّاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین ، در خوشی ، زیورند و در ناخوشی ، ساز و برگ [و یاور] .
غرر الحکم : ۱۸۰۵ .

حدیث ۲۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّدَقِ فَأَكْثَرُ مِنْ اِكْتِسَابِهِمْ ؛ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ ، وَجُنَّةٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین به دست آر و بر شمارشان بیفزای که به هنگام آسایش ، ساز و برگ اند و به هنگام سختی ، سپر .

الأمالی للصدوق : ۴۸۳ / ۳۸۰ عن أبي الجارود عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، الاختصاص : ۲۲۶ عن أبي الجارود رفعه وفيه «جندا» بدل «جنته» ، تحف العقول : ۳۶۸ عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «فأكثر من اكتسابهم» ، بحار الأنوار : ۷ / ۱۸۷ / ۷۴ .

حدیث ۲۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْوَانُ الصَّدَقِ فِي النَّاسِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ يَأْكُلُهُ وَيُورِثُهُ . لَا يَزِدَادَنَّ أَحَدُكُمْ فِي أَخِيهِ زُهْدًا ، وَلَا يَجْعَلُ مِنْهُ يَدِيلاً إِذَا لَمْ يَرِ مِنْهُ مَرْفَقًا أَوْ يَكُونُ مَقْفُورًا مِنَ الْمَالِ . لَا يَغْفَلَنَّ أَحَدُكُمْ عَنِ الْقَرَابَةِ يَرَى بِهِ الْخِصَاصَةَ أَنْ يَسُدَّهَا مِمَّا لَا يَضُرُّهُ إِنْ أَنْفَقَهُ وَلَا يَنْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَهُ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین در میان مردم ، از ثروتی که شخص از آن برخوردار شود و به ارث گذارد ، بهترند . مبادا کسی از شما نسبت به برادرش زیاده بی رغبتی کند ، و اگر از او منفعتی ندید و یا او را بی چیز دید ، مبادا کسی را جایگزین او نماید . مبادا کسی از شما از نیاز خویشاوندش که اگر آن را برآورد ، به او زبانی نمی زند و اگر آن را باز دارد ، سودی به او نمی رساند ، غفلت کند .

الزهد للحسين بن سعيد : ۳۷ / ۹۸ عن يحيى بن أم الطويل ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۰۱ / ۵۳ .

حدیث ۲۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اِكْتِسَابِ الإِخْوَانِ ، وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام : ناتوان ترین مردم ، کسی است که از به دست آوردن برادران ، ناتوان باشد و ناتوان تر از او ، کسی است که برادری را که به دست آورده است ، از دست بدهد .

نهج البلاغه : الحکمه ۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۸ / ۱۲ .

حدیث ۲۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ قَصَّرَ فِي طَلَبِ الصَّدِيقِ ، وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ وَجَدَهُ فَضَيَّعَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : ناتوان ترین مردم ، کسی است که در دوستیابی کوتاهی کند ، و ناتوان تر از او کسی است که دوستی به دست آورد و سپس او را از دست بدهد .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۹۷ / ۳۹۴ .

حدیث ۲۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: لِيَكُنْ أَصْدِقًاؤُكَ كَثِيرًا ، وَاجْعَلْ سِرِّكَ مِنْهُمْ إِلَى وَاحِدٍ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : دوستانت بسیار باشند ؛ اما رازت را تنها با یکی از آنان [که بیش از دیگران مورد اعتماد است] در میان بگذار .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۲۴ / ۷۱۸ .

حدیث ۲۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَا صَدِيقَ لَهُ لَا ذُخْرَ لَهُ .
امام علی علیه السلام : هر که دوستی ندارد ، اندوخته ای ندارد .
غرر الحکم : ۸۷۶۰ .

حدیث ۲۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّدِيقُ أَفْضَلُ الذُّخْرَيْنِ .
امام علی علیه السلام : دوست ، برترینِ دو اندوخته است (از اندوخته مالی برتر است) .
غرر الحکم : ۱۶۶۹ .

حدیث ۲۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَا أَخَا لَهُ لَا خَيْرَ فِيهِ .
امام علی علیه السلام : هر که برادری ندارد ، خیری در او نیست .
غرر الحکم : ۸۰۸۷ .

حدیث ۲۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَا إِخْوَانَ لَهُ لَا أَهْلَ لَهُ .
امام علی علیه السلام : هر که برادرانی ندارد ، خانواده ای ندارد .

غرر الحکم : ۸۷۵۹ .

حدیث ۲۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإخوانُ جلاءُ الهمومِ والأحزانِ .
امام علی علیه السلام : برادران ، زداینده غم و اندوه اند .
غرر الحکم : ۲۱۱۹ .

حدیث ۲۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإخوانُ أفضلُ العُدَدِ .
امام علی علیه السلام : برادران ، برترین ساز و برگ هاینند .
غرر الحکم : ۱۰۴۵ .

حدیث ۲۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إخوانُ
امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین ، برترین ساز و برگ اند .
فی الطبعة المعتمدة «الصدق أفضل عدّة» وأثبتناه ما نقلناه من طبعة مصر .

حدیث ۲۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أفضلُ العُدَدِ أَخٌ وَفِيٍّ ، وَشَقِيقٌ زَكِيٌّ .
امام علی علیه السلام : برترین ساز و برگ ها ، برادری وفادار است و همگنی پاک .
غرر الحکم : ۳۱۶۱ .

حدیث ۲۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّدِيقُ أَفْضَلُ الْعُدَّتَيْنِ .
امام علی علیه السلام : دوست ، برترین ساز و برگ است (با هر ساز و برگی سنجیده شود ، از آن برتر است) .
غرر الحکم : ۱۶۹۱ .

حدیث ۲۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْعُدَدِ ثِقَاتُ الْإِخْوَانِ .

امام علی علیه السلام : برترین ساز و برگ ها ، برادران قابل اعتمادند .

غرر الحکم : ۳۰۲۴ .

حدیث ۲۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ لِلدُّنْيَا ، وَعُدَّةٌ لِلْآخِرَةِ ؛ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى قَوْلِ أَهْلِ النَّارِ : «فَمَا لَنَا مِنْ شَفِيعِينَ * وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ»

امام علی علیه السلام : برادرانی به دست آورید که ساز و برگ دنیا و ساز و برگ آخرت هستند . آیا سخن دوزخیان را نشنیده ای :

«پس ما را نه شفیعیانی است و نه دوستی نزدیک» .

الشعراء : ۱۰۰ ، ۱۰۱ .

حدیث ۲۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَكَثَّرَ مِنَ الْإِخْوَانِ مَا سَطَعَتْ إِنْهُمَعِمَادُ إِذَا مَا اسْتَنْجَدُوا وَظَهَرُوا

وَلَيْسَ كَثِيرًا أَلْفٌ خَلٍ وَصَاحِبِوَانٌ عُدُّوْا وَاحِدًا لَكَثِيرٍ

امام علی علیه السلام :

تا آن جا که می توانی بر شمار برادران بیفزا که /

هرگاه از آنان یاری خواسته شود ، تکیه گاه و پشتیبان هستند .

هزار دوست و یاور ، بسیار نیست /

حال آن که یک دشمن نیز بسیار است .

الأمالی للصدوق : ۷۶۶ / ۱۰۳۲ عن محمد بن الحسن الصفار ، كنز الفوائد : ۱ / ۹۸ و ليس فيه البيت الأول ، الديوان المنسوب إلى

الإمام علي عليه السلام : ۲۰۷ وفيه «عليك ياخوان الصفاء فإنهم» ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۴۱۴ / ۴ .

حدیث ۲۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا عَيْشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از دوستانش جدا شده باشد ، زندگی ندارد .

غرر الحکم : ۱۰۶۶۱ .

حدیث ۲۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ هُنَّ الْمُحْرِقَاتُ الْمَوْبِقَاتُ : فَقَرَّ بَعْدَ غِنَى ، وَذُلَّ بَعْدَ عِزٍّ ، وَفَقِدُ الْأَحِبَّةِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز ، سوزنده و کُشنده است : فقر پس از دولتمندی ، خواری پس از عزّت و از دست دادن دوستان .
غرر الحکم : ۴۶۸۲ .

حدیث ۲۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ يَهْدُدْنَ الْقَوَى : فَقَدُ الْأَحِبَّةِ ، وَالْفَقْرُ فِي الْغُرْبَةِ ، وَدَوَامُ الشَّدَّةِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز توان فرساست : از دست دادن دوستان ، فقر در غربت و ادامه یافتن سختی .
غرر الحکم : ۴۶۸۳ .

حدیث ۲۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقَدُ الْأَحِبَّةِ غُرْبَةً .

امام علی علیه السلام : از دست دادن دوستان ، غربت است .

نهج البلاغه : الحکمه ۶۵ ، کشف الغمّه : ۲ / ۳۱۴ عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، غرر الحکم : ۶۵۳۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۸ / ۱۹ ؛ البدايه والنهائيه : ۹ / ۱۱۳ عن إبراهيم العلوي عن الإمام الصادق عن أبيه عن الإمام زين العابدين عليهم السلام .

حدیث ۲۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ فَقَدَ أَخَا فِي اللَّهِ فَكَأَنَّمَا فَقَدَ أَشْرَفَ أَعْضَائِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس برادری خدایی را از دست بدهد ، گویی شریف ترین عضو خود را از دست داده است .
غرر الحکم : ۹۲۲۷ .

حدیث ۲۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَقْدُ الْمُمْرِضُ فَقَدُ الْأَحْبَابِ .

امام علی علیه السلام : از دست دادنی که موجب بیماری می شود ، از دست دادن دوستان است .
غرر الحکم : ۱۱۵۸ .

حدیث ۲۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَشْرَافُ يُعَاقَبُونَ بِالْهَجْرَانِ لَا بِالْحِرْمَانِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : افراد شریف را با هجران ، کیفر می دهند ، نه با حرمان [از عطا] .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۵ / ۸۴۳ .

حدیث ۲۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

أَحِبُّ لِيَالِي الْهَجْرِ لَا فَرْحَا

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

شب های هجران را دوست دارم ، نه این که بدانها شادمان باشم / بلکه به آرزوی آن که روزگار ، پس از آن ، [ایام] وصال را برساند .

ایام وصال را ناخوش می دارم ؛ زیرا /

می بینم که همه چیز ، در آستانه زوال است .

فی الطبعة المعتمدة «فرجا» والصحيح ما أثبتناه كما في الطبعة المحققة من قبل الدكتور أبو القاسم إمامي : ۴۵۰ .

حدیث ۲۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَدُّدُ يُمْنٌ .

امام علی علیه السلام : اظهار دوستی [با مردم ، مایه] برکت است .

غرر الحکم : ۵۹ .

حدیث ۲۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّفِيقُ فِي دُنْيَاكَ كَالرَّفِيقِ فِي دِينِهِ .

امام علی علیه السلام : رفیق دنیای شخص ، همچون رفیق دین اوست .

غرر الحکم : ۱۸۱۶ .

حدیث ۲۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوَّلُ الْمُرُوَّةِ طَلَاقُ الْوَجْهِ ، وَآخِرُهَا التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : آغاز مرورت ، گشاده رویی و نهایتش اظهار دوستی با مردم است .

غرر الحکم : ۳۲۹۰ .

حدیث ۲۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ النَّاسِ مَنَّهُ مَن بَدَأَ بِالْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام: بیشترین منت را کسی دارد که دوستی را می آغازد .
غرر الحکم: ۳۱۱۱ .

حدیث ۲۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: أَلَزِمَ نَفْسَكَ التَّوَدُّدَ ، وَصَبَّرَ عَلَى مَوُونَاتِ النَّاسِ نَفْسَكَ ، وَابْدَلْ لِصَدِيقِكَ نَفْسَكَ وَمَالَكَ ، وَلِمَعْرِفَتِكَ رِفْدَكَ وَمَحْضَرَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بِشْرَكَ وَمَحَبَّتَكَ ، وَلِعَدْوِكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ ، وَاضْنِ بِدِينِكَ وَعِرْضِكَ عَنْ كُلِّ أَحَدٍ ؛ فَإِنَّهُ أَسْلَمَ لِدِينِكَ وَدُنْيَاكَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خویش به پسرش محمد بن حنفیه - : خود را به اظهار دوستی با مردم پایبند کن ؛ جان خود را بر دشواری های مردم ، صبوری ده ؛ جان و مالت را بر دوستت ، عطا و حضورت را بر آشنایان ، گشاده رویی و دوستی ات را بر عموم مردم ، و عدالت و انصافت را بر دشمنان ، نثار کن ، و دین و آبروی خود را از هر کس دریغ دار ، که این کار ، برای دین و دنیایت ایمنی بخش تر است .

الخصال: ۱۴۷ / ۱۷۸ عن حماد بن عيسى عن ذكره عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۷۵ / ۶ .

حدیث ۲۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَبَاغَضُوا ؛ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ .

امام علی علیه السلام: با یکدیگر دشمنی مکنید ، که زداینده [ایمان] است .
نهج البلاغه: الخطبة ۸۶ ، تحف العقول: ۱۵۲ ، بحار الأنوار: ۷۷ / ۲۹۲ / ۲ .

حدیث ۲۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ضَاقَتِ الدُّنْيَا عَلَى الْمُتَبَاغِضِينَ .

امام علی علیه السلام: دنیا ، بر دشمنان یکدیگر، تنگ است .
المواعظ العددیة: ۵۸ .

حدیث ۲۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَقْطَعْ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرَ .

امام علی علیه السلام: از هیچ دوستی مبر ، گر چه کافر شود .
غرر الحکم: ۱۰۱۹۶ .

حدیث ۲۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : عَلَيْكُمْ يَا بَنِيَّ بِالتَّوَّاصِلِ وَالتَّبَاذُلِ وَالتَّبَارِّ ، وَإِيَّاكُمْ
 وَالتَّقَاطُعِ وَالتَّدَابُرِ وَالتَّفَرُّقِ .

امام علی علیه السلام - به هنگام رحلتش - : فرزندانم ! پایبند پیوند با یکدیگر ، بخشش
 به یکدیگر و نیکی در حق یکدیگر باشید و از گسستن از یکدیگر ، روگردانی از یکدیگر و جدایی بپرهیزید .
 الکافی : ۷ / ۵۲ / ۷ ، تهذیب الأحکام : ۹ / ۱۷۸ / ۷۱۴ عن سلیم بن قیس الهمدانی وفيه «وإياكم والنفاق و...» ، تحف العقول : ۱۹۹
 وفيه «والتبادر» بدل «والتبار» ، نهج البلاغه : الكتاب ۴۷ نحوه ، بحار الأنوار : ۴۲/۲۴۹/۵۱ ؛ مقاتل الطالبیین : ۵۳ وفيه «بالتواضع» بدل
 «بالتواصل» ، المعجم الكبير : ۱ / ۱۰۲ / ۱۶۸ عن إسماعيل بن راشد نحوه ، المناقب للخوارزمي : ۳۸۶ / ۴۰۱ وليس فيه «التبار» .

حدیث ۲۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاصِلِ وَالتَّمُؤَافَقَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالتَّمُؤَافَقَةَ وَالتَّمُؤَافِقَةَ .
 امام علی علیه السلام : پایبند پیوند با یکدیگر و موافقت با هم باشید و از گسستن از یکدیگر و هجران یکدیگر بپرهیزید .
 غرر الحکم : ۶۱۵۲ .

حدیث ۲۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَصْرِمِ أَخَاكَ عَلَىٰ أَرْتِيَابٍ ، وَلَا تَقْطَعُهُ دُونَ اسْتِعْتَابٍ .
 امام علی علیه السلام : از برادرت تنها به سبب گمان ، مبر و پیش از پی جویی و بازخواست [در مورد علت رفتاری که تو را رنجانده
 است] ، از او جدا مشو .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۱ / ۵۸۳۴ ، تحف العقول : ۲۰۵ ، غرر الحکم : ۱۰۲۶۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۴۲ / ۳۰ .

حدیث ۲۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا خَيْرَ فِيمَنْ يَهْجُرُ أَخَاهُ مِنْ غَيْرِ جُرْمٍ .
 امام علی علیه السلام : خیری در آن که بی هیچ جرمی از برادرش دوری می کند ، نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۷۴۱ .

حدیث ۲۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَبْغَضْتَ فَلَا تَهْجُرْ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه [با کسی] دشمنی کردی ، [از او] مبر [و راهی برای بازگشت بگذار] .
 غرر الحکم : ۳۹۸۰ .

حدیث ۲۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَقْبَحَ الْقَطِيعَةَ بَعْدَ الصَّلَاةِ ! وَالْجَفَاءَ بَعْدَ الْإِحَاءِ ! وَالْعِدَاوَةَ بَعْدَ الصَّفَاءِ ! وَزَوَالَ الْأَلْفَةِ بَعْدَ اسْتِحْكَامِهَا !

امام علی علیه السلام : چه زشت است بریدن [از کسی] پس از پیوند ، بی مهری پس از برادری ، دشمنی پس از صفا [ی دوستی] و از میان رفتن الفت پس از استواری آن .

غرر الحکم : ۹۸۵۷ ، کشف المحجّه : ۲۱۸ ، وفيه «المودّة» بدل «الصفاء» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۱۰ .

حدیث ۲۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْمَلْ نَفْسَكَ مِنْ أَخِيكَ عِنْدَ صِرْمِهِ عَلَى الصَّلَاةِ ، وَعِنْدَ صُدُودِهِ عَلَى اللَّطْفِ وَالْمُقَارَبَةِ ، وَعِنْدَ جُمُودِهِ عَلَى الْبَدَلِ ، وَعِنْدَ تَبَاعُدِهِ عَلَى الدُّنُوِّ ، وَعِنْدَ شِدَّتِهِ عَلَى اللَّيْنِ ، وَعِنْدَ جُرْمِهِ عَلَى الْعُذْرِ ، حَتَّى كَأَنَّكَ لَهُ عَبْدٌ وَكَأَنَّهُ ذُو نِعْمَةٍ عَلَيْكَ . وَإِيَّاكَ أَنْ تَضَعَ ذَلِكَ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ ، أَوْ أَنْ تَفْعَلَهُ بِغَيْرِ أَهْلِهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به فرزندش امام حسن علیه السلام - : چون برادرت از تو ببرد ، خود را به پیوند با او وادار و چون از تو روی گرداند ، خود را به او نزدیک کن و چون بخل ورزد ، به او بخشش کن و چون دوری کند ، به او نزدیک شو و چون درشتی کند ، نرمی کن و چون جرمی کند ، برایش عذری بیاور ، تا آن جا که گویی تو بنده او هستی و گویا او بر تو نعمتی دارد ؛ اما مبدا که این کار را نابجا انجام دهی و یا در مورد ناهلش به کار بری .

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۱ وفيه «المسألة» بدل «والمقاربة» ، کشف المحجّه : ۲۳۲ عن عمر بن أبی المقدام عن الإمام الباقر علیه السلام ، غرر الحکم : ۲۴۵۲ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ ؛ وراجع کنز العمّال : ۱۶ / ۱۷۸ / ۴۴۲۱۵ .

حدیث ۲۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْمَلْ نَفْسَكَ عِنْدَ شِدَّتِهِ أَخِيكَ عَلَى اللَّيْنِ ، وَعِنْدَ قَطِيعَتِهِ عَلَى الْوَصْلِ ، وَعِنْدَ جُمُودِهِ عَلَى الْبَدَلِ ، وَكُنْ لِلَّذِي يَبْدُو مِنْهُ حَمُولًا ، وَلَهُ وَصُولًا .

امام علی علیه السلام : به هنگام درشتی برادرت ، خود را به نرمی وادار و چون جدایی پیشه کند ، به پیوند پرداز و چون بخل ورزد ، بخشش کن و آنچه را از او سر می زند ، تحمل کن و با او بیبوند .

غرر الحکم : ۲۴۵۰ .

حدیث ۲۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لَا يَكُونَنَّ أَخُوكَ عَلَى قَطِيعَتِكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى صَلَّتِهِ ، وَلَا عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به فرزندش محمد بن حنفیه - : مبدا که برادرت در بریدن از تو ، قوی تر از پیوستنت به او ، و در

بدی کردن به تو، قوی تر از نیکی ات به او باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۲ / ۵۸۳۴ ، نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ نحوه ، خصائص الأئمة علیهم السلام : ۱۱۷ ، تحف العقول : ۸۲ ، كشف المحجّة : ۲۳۲ عن عمر بن أبی المقدم عن الإمام الباقر علیه السلام عنه علیه السلاموفیها «فی کتابه لابنه الحسن علیه السلام» ، الدرّة الباهرة : ۲۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ ، وراجع مشکاة الأنوار : ۱۰۶ .

حدیث ۲۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَقْطَعْ أَخَاكَ إِلَّا بَعْدَ عَجْزِ الْحِيلَةِ عَنِ اسْتِصْلَاحِهِ ، وَلَا تُتْبِعُهُ بَعْدَ الْقَطِيعَةِ وَقِيعَةً فِيهِ فَتُسَدَّ طَرِيقُهُ عَنِ الرَّجُوعِ إِلَيْكَ ، وَلَعَلَّ التَّجَارِبَ أَنْ تَزِدَّهُ عَلَيْكَ وَتُصْلِحَهُ لَكَ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : از برادرت مبر ، مگر پس از آن که از به صلاح آوردنش عاجز گشتی ، و پس از بریدن ، از او بدگویی ممکن ، مبادا که راه بازگشتش را به سویت ببندی؛ باشد که تجربه ها او را به سویت بازگرداند و برایت اصلاحش کند .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۲۷ / ۷۴۸ ؛ أعلام الدین : ۲۹۲ عن الإمام الصادق علیه السلام نحوه ولس فيه «لا تقطع . . . عن استصلاحه» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۶ / ۳۱ .

حدیث ۲۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ أُرِدْتَ قَطِيعَةً أَخِيكَ فَاسْتَبِقْ لَهُ مِنْ نَفْسِكَ بَقِيَّةً يَرْجِعُ إِلَيْهَا إِنْ بَدَأَ لَهُ ذَلِكَ يَوْمًا مَا .

امام علی علیه السلام : اگر خواستی از برادرت ببری ، از خودت چیزی (زمینه دوستی ای) برایش بگذار که اگر روزی نظرش بر آن قرار گرفت ، باز گردد .

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، كشف المحجّة : ۲۳۲ عن عمر بن أبی المقدم عن الإمام الباقر علیه السلام عنه علیه السلام ، غرر الحکم : ۳۷۲۰ ، خصائص الأئمة علیهم السلام : ۱۱۷ ، تحف العقول : ۸۲ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ .

حدیث ۲۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] عَنِ الْهَجْرَانِ . فَمَنْ كَانَ لَا بَيْدًا فَاعِلًا فَلَا يَهْجُرُ أَخَاهُ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ؛ فَمَنْ كَانَ مُهَاجِرًا لِأَخِيهِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ كَانَتْ النَّارُ أَوْلَى بِهِ .

امام علی علیه السلام : [پیامبر خدا] از هجران نهی کرد . پس اگر کسی ناچار از آن شد ، بیش از سه روز از برادرش نبُرد که هر کس بیش از آن از برادرش بُرد ، آتش به او سزاوارتر است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۱۰ / ۴۹۶۸ ، الأمالی للصدوق : ۵۱۲ / ۷۰۷ کلاهما عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱ ، مشکاة الأنوار : ۲۰۹ کلاهما عن أبی ذرّ عن النبی صلی الله علیه و آلهنحوه ، بحار

الأنوار: ۷۶ / ۳۳۱ / ۱ .

حدیث ۲۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُكْثِرَنَّ الْعِتَابَ ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الضَّغِينَةَ ، وَيَجْرُ إِلَى الْبَغِيضَةِ ، وَكَثْرَتُهُ مِنْ سَوْءِ الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : بسیار سرزنش مکن ؛ زیرا کینه به بار می آورد و به دشمنی می انجامد و زیادی آن ، از بی ادبی است .
کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، تحف العقول : ۸۴ و فیہ «واستعتب من رجوت اعتابه» بدل «وكثرته من سوء الأدب» ، أعلام الدین : ۱۷۹ ، بحار
الأنوار : ۷۴ / ۱۶۶ / ۲۹ ؛ کنز العمال : ۱۶ / ۱۸۱ / ۴۴۲۱۵ نقلًا عن وكيع والعسکری فی المواعظ وفيه «المغضبه» بدل «البغیضه» .

حدیث ۲۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمِزَاحُ يُورِثُ الضَّغَائِنَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود به فرزندش حسن علیه السلام : شوخی ، کینه به بار می آورد .
تحف العقول : ۸۶ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۱۳ / ۱ ؛ دستور معالم الحكم : ۲۰ ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۸۲ / ۴۴۲۱۵ و فیہ «العداوة» بدل
«الضغائن» .

حدیث ۲۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوَّلُ الْقَطِيعَةِ السَّجَا .

امام علی علیه السلام : جفا ، سرآغاز جدایی است .
تحف العقول : ۲۱۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۵۲ / ۸۵ .

حدیث ۲۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّجَنُّی رَسُولُ الْقَطِيعَةِ .

امام علی علیه السلام : نسبت ناروا دادن [به دوست] ، پیک جدایی است .
غرر الحكم : ۵۳۲ و ۵۱۱ و فیہ «أول» بدل «رسول» ، شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۰۲ / ۴۵۶ و فیہ «وافد» بدل «رسول» .

حدیث ۲۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِيَهُودِيٌّ قَالَ لَهُ : فَلَقَدَ أَلْقَى اللَّهَ عِزُّهُ وَ جَلَّ عَلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ مَحَبَّةٌ مِنْهُ - : لَقَدْ كَانَ كَذَلِكَ ، وَلَقَدْ أُعْطِيَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا هُوَ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا ، لَقَدْ أَلْقَى اللَّهَ عِزُّهُ وَ جَلَّ عَلَيْهِ مَحَبَّةٌ مِنْهُ ، فَمَنْ هَذَا الَّذِي يُشْرِكُهُ فِي هَذَا الْأَسْمِ إِذْ تَمَّ مِنَ اللَّهِ عِزُّهُ وَ جَلْبِهِ الشَّهَادَةُ ، فَلَا تَتِمُّ الشَّهَادَةُ إِلَّا أَنْ يُقَالَ : «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» ! ؟ يُنَادِي بِهِ عَلَى الْمَنَابِرِ ، فَلَا يُرْفَعُ

صَوْتُ بِذِكْرِ اللَّهِ إِلَّا رُفِعَ بِذِكْرِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام :- به یهودی ای که به ایشان گفته بود خداوند ، محبتی از خود بر موسی بن عمران علیه السلام افکند :- آری! چنین بود ؛ لیکن به محمد صلی الله علیه و آله برتر از این عطا شد . خدای عز و جل ، محبتی از خود بر او افکند . پس این کیست که در این نام ، شریک اوست ؟ زیرا از سوی خدای عز و جل [کلمه [شهادت با نام او تمام می گردد . پس شهادت کامل نمی گردد ، جز آن که گفته شود : «شهادت می دهم که جز الله ، خدایی نیست و شهادت می دهم که محمد صلی الله علیه و آله پیامبر خداست» . به این شهادت ، بر منبرها ندا می دهند و هیچ صدایی به یاد خدا بلند نمی شود ، مگر آن که همراه آن به یاد محمد صلی الله علیه و آله بلند می گردد .
الاحتجاج : ۱ / ۳۲۰ .

حدیث ۲۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْأَنْفُسُ أَشْكَالٌ ، فَمَا تَشَاكَلْ مِنْهَا اتَّفَقَ ، وَالنَّاسُ إِلَى أَشْكَالِهِمْ أَمِيلٌ .
امام علی علیه السلام : جان ها را شکل هایی است . پس آنان که هم شکل یکدیگرند ، با هم موافقت خواهند کرد و مردم ، به هم شکلان خود ، گرایش بیشتری دارند .
کنز الفوائد : ۲ / ۳۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۹۲ / ۱۰۰ .

حدیث ۲۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْأَنْفُسَ إِذَا تَنَاسَبَتْ ائْتَلَفَتْ .
امام علی علیه السلام : جان ها چون با یکدیگر سازگار باشند ، الفت خواهند گرفت .
غرر الحکم : ۳۳۹۳ .

حدیث ۲۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ طِبَاعَكَ تَدْعُوكَ إِلَى مَا أَلْفَتَهُ .
امام علی علیه السلام : خصلت هایت ، تو را بدانچه با آن الفت گرفته ای ، فرا می خواند .
غرر الحکم : ۳۴۲۰ .

حدیث ۲۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْمَوَدَّةُ تَعَاظِفُ الْقُلُوبَ فِي ائْتِلَافِ الْأَرْوَاحِ .
امام علی علیه السلام : دوستی ، میل دل ها به یکدیگر است ، به سبب الفت یافتن جان ها .
غرر الحکم : ۲۰۵۷ .

حدیث ۲۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ امْرِئٍ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس ، به همانند خودش گرایش دارد .
 غرر الحکم : ۶۸۶۵ .

حدیث ۲۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ شَيْءٍ يَمِيلُ إِلَى جَنْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر چیز به هم جنس خود گرایش دارد .
 غرر الحکم : ۶۸۶۳ .

حدیث ۲۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ طَيْرٍ يَأْوِي إِلَى شَكْلِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر پرنده ای ، کنار همانند خود فرود می آید .
 غرر الحکم : ۶۸۶۶ .

حدیث ۲۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَاقِلُ يَأْلَفُ مِثْلَهُ .
 امام علی علیه السلام : عاقل ، با همانند خود الفت می گیرد .
 غرر الحکم : ۳۲۶ .

حدیث ۲۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّئِيمُ لَا يَتَّبِعُ إِلَّا شَكْلَهُ ، وَلَا يَمِيلُ إِلَّا إِلَى مِثْلِهِ .
 امام علی علیه السلام : آدم پست ، تنها از همانند خود پیروی می کند و تنها به همانند خودش می گراید .
 غرر الحکم : ۱۹۲۰ .

حدیث ۲۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يُؤَادُّ الْأَشْرَارَ إِلَّا أَشْبَاهَهُمْ .

امام علی علیه السلام: بدکاران، جز با همانندان خود، دوستی نمی کنند.
غرر الحکم: ۱۰۶۰۲.

حدیث ۲۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِزَالَةُ الرَّوَاسِي أَسْهَلُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُلُوبِ الْمُتَنَافِرَةِ .

امام علی علیه السلام: از جا کردن کوه های استوار، آسان تر از الفت دادن دل های رمیده از یکدیگر است.
مطالب السؤل: ۵۶؛ نشر الدر: ۱ / ۳۲۲ و لیس فی «المتنافرة»، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۱ / ۷۰.

حدیث ۲۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: يَا بَنِيَّ ، إِنَّ الْقُلُوبَ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ ، تَتَلَاخِطُ بِالْمَوَدَّةِ وَتَتَنَاجَى بِهَا ، وَكَذَلِكَ هِيَ فِي الْبَغْضِ ؛ فَإِذَا أَحْبَبْتُمُ الرَّجُلَ مِنْ غَيْرِ سَبَقٍ مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَارْجُوهُ ، وَإِذَا أَبْغَضْتُمُ الرَّجُلَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ سَبَقَ مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَاحْذَرُوهُ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود به فرزندان - : فرزندانم! دل ها سپاهانی فراهم آمده هستند که با دوستی به یکدیگر می نگرند و بدین گونه با یکدیگر رازگویی می کنند. در باب دشمنی نیز چنین است. پس اگر کسی را بی آن که خود به سوی شما پیش دستی کرده باشد، دوست داشتید، بدو امیدوار باشید و هرگاه کسی را بی آن که بدی ای از او به شما رسیده باشد، دشمن داشتید، از او بپرهیزید.

الأمالی للطوسی: ۵۹۵ / ۱۲۳۲ عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر علیه السلام، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۶۳ / ۲۶.

حدیث ۲۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : « سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا » ؟ قَالَ : يَا عَلِيُّ ، الْمَحَبَّةُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَفِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ . يَا عَلِيُّ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَعْطَى الْمُؤْمِنِينَ ثَلَاثَةَ : الْمِقَّةَ ، وَالْمَحَبَّةَ ، وَالْمَهَابَةَ فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ .

امام علی علیه السلام: گفتم: ای پیامبر خدا! از این سخن خدای متعال خبرم ده: «به زودی [خدای] رحمان برایشان محبتی قرار می دهد». فرمود: «ای علی! محبت، نزد خداوند و ملائکه و در دل های مؤمنان است. ای علی! خداوند متعال به مؤمنان سه چیز داده است: مهر، محبت و شکوه در سینه های مؤمنان».

الجعفریات: ۱۷۷ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۲۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سَيَأْتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : « سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا » مَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : الْمَحَبَّةُ - يَا عَلِيُّ - فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ . يَا عَلِيُّ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْطَى الْمُؤْمِنِينَ ثَلَاثًا : الْمِقَّةَ ، وَالْمَحَبَّةَ ، وَالْمَلَاحِيَةَ ، وَالْمَهَابَةَ فِي صُدُورِ

الصَّالِحِينَ . فَمَنْ اصْطَنَعَهُ لِنَفْسِهِ قَبْلَ نَفْسِهِ ؛ فَوُجِدَ لَهُ حَلَاوَةٌ وَمَلَاخِيَةٌ . وَمَنْ دَعَا فَأَجَابَهُ وَصَدَّقَهُ فِي الْإِجَابَةِ قَرَّبَهُ ، فَقَبِلَ قَلْبَهُ ، فَوُجِدَ لَهُ فِي الْقُلُوبِ وُدُّهُ وَهُوَ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره گفتار خداوند : «به زودی [خدای] رحمان برایشان محبتی قرار خواهد داد» ، پرسیدم که چیست ؟ فرمود: «ای علی ! محبت است که در سینه های مؤمنان و ملائکه مقرب است . ای علی ! خداوند متعال ، به مؤمن سه چیز داده است : مهر و محبت ، نمکین بودن ، و شکوه در سینه های صالحان. پس کسی که خداوند ، او را برای خود برگزیند ، جانش پذیرای آن می گردد و شیرینی و نمکی در او پدید می آید و کسی که خداوند ، بخواندش و او اجابت کند و در این اجابت ، راستی نشان دهد ، او را مقرب می سازد . پس قلبش آن را می پذیرد و در دل ها دوستی او - که همان محبت است [که در آیه بدان اشاره شده] - پدیدار می شود .

نوادِر الأُصول : ۱ / ۴۲۶ .

حدیث ۲۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَسَنَتْ نَيْتَهُ كَثُرَتْ مَثُوبَتُهُ ، وَطَابَتْ عَيْشَتُهُ ، وَوَجِبَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش نیت گردد ، پاداشش فراوان می شود ، زندگی اش خوش می گردد و دوستی اش [بر دیگران] لازم می شود .

غُرر الحکم : ۹۰۹۴ .

حدیث ۲۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِالنَّاسِ حَازَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هر که به مردم خوش گمان گردد ، دوستی آنان را به دست می آورد .

غُرر الحکم : ۸۸۴۲ .

حدیث ۲۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْأَخْلَاقِ يُدِيرُ الْأَرْزَاقَ وَيُوَسِّسُ الرَّفَاقَ .

امام علی علیه السلام : خوش خویی ، روزی را فراوان می کند و دوستان را [با انسان] مأنوس می نماید .

غُرر الحکم : ۴۸۵۶ .

حدیث ۲۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلُقِ يورثُ الْمَحَبَّةَ ، وَيُؤَكِّدُ الْمَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام : خوش خویی ، محبت به بار می آورد و دوستی را استوار می کند .

غرر الحکم : ۴۸۶۴ .

حدیث ۲۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ ؛ فَإِنَّهُ يَكْسِبُكَ الْمَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : پابند خوش خویی باش که دوستی [مردم] را نصیب می کند .
غرر الحکم : ۶۱۰۰ .

حدیث ۲۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَأْنَسُ الرَّفَاقُ .
امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان ، انس می گیرند .
غرر الحکم : ۴۲۳۳ .

حدیث ۲۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فِي حُسْنِ الْمُصَاحِبَةِ يَرَعَبُ الرَّفَاقُ .
امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان [به دوستی با انسان] تمایل پیدا می کنند .
غرر الحکم : ۶۵۱۴ .

حدیث ۲۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ تَكْتُرُ الرَّفَاقُ .
امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان فراوان می شوند .
غرر الحکم : ۴۲۸۲ .

حدیث ۲۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُسْنُ الصُّحْبَةِ يَزِيدُ فِي مَحَبَّةِ الْقُلُوبِ .
امام علی علیه السلام : خوش رفتاری ، بر محبت دل ها می افزاید .
غرر الحکم : ۴۸۱۲ .

حدیث ۲۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَسَنَتْ عِشْرَتَهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش رفتار باشد ، برادرانش فراوان می گردند .

غرر الحکم : ۸۳۹۲ .

حدیث ۲۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحْسَنَ الْمُصَاحِبَةَ كَثُرَ أَصْحَابُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش رفتاری پیشه کند ، دوستانش فراوان می شوند .

غرر الحکم : ۸۳۴۱ .

حدیث ۲۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَارِ عَدُوَّكَ ، وَأَخْلِصْ لِدُودِكَ ؛ تَحْفَظِ الْأُخُوَّةَ ، وَتُحْرِزِ الْمُرُوءَةَ .

امام علی علیه السلام : با دشمنت مدارا کن و برای دوستت خالص شو ، تا [حق] برادری را حفظ کرده ، مروّت را به دست آورده باشی .

غرر الحکم : ۵۱۳۰ .

حدیث ۲۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَحُولُ الصَّدِيقُ الصَّدُوقَ عَنِ الْمَوَدَّةِ وَإِنْ جُفِيَ .

امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، از دوستی اش بر نمی گردد ، گرچه در حقش جفا شود .

غرر الحکم : ۱۰۸۲۴ .

حدیث ۲۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبِشَاشَةُ جِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : گشاده رویی ، دامی برای دوستی است .

نهج البلاغه : الحکمه ۶ ، مشکاه الأنوار : ۲۲۳ ، روضه الواعظین : ۴۱۳ ، غرر الحکم : ۱۰۷۵ و ۶۱۰۱ و فيه «علیک بالبشاشه» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۷ / ۳۵ .

حدیث ۲۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبِشْرُ يُونِسُ الرَّفَاقَ .

امام علی علیه السلام: گشاده رویی، رفیقان را [با انسان] مأنوس می کند.
غرر الحکم: ۷۳۶.

حدیث ۲۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبِشْرُ .

امام علی علیه السلام: گشاده رویی، عامل دوستی است.
غرر الحکم: ۷۳۶، ۵۵۴۶.

حدیث ۲۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبِشَاشَةُ فَتُخُّ الْمَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام: گشاده رویی، وسیله شکار کردن دوستی است.
تحف العقول: ۲۰۲، کنز الفوائد: ۱ / ۹۳، أعلام الدین: ۱۷۸، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۹ / ۱۳.

حدیث ۲۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالتَّوَدُّدِ تَكُونُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام: با اظهار دوستی، دوستی پدید می آید.
غرر الحکم: ۴۱۹۴.

حدیث ۲۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالتَّوَدُّدِ تَتَأَكَّدُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام: با اظهار دوستی، دوستی استوار می شود.
غرر الحکم: ۴۳۴۱.

حدیث ۲۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ تَأَلَّفَ النَّاسَ أَحْبَبَهُ، مَنْ عَانَدَ النَّاسَ مَقْتَوْهُ .

امام علی علیه السلام: هر که با مردم الفت گیرد، دوستش خواهند داشت و هر که با مردم دشمنی کند، با او دشمنی خواهند کرد.
غرر الحکم: ۷۸۹۵ و ۷۸۹۶.

حدیث ۲۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ التَّوَّاضُعِ الْمَحَبَّةُ .
 امام علی علیه السلام : دوستی ، میوه فروتنی است .
 غرر الحکم : ۴۶۱۳ ، شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۹۶ / ۳۸۹ .

حدیث ۲۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَبَبُ الْإِيتِلَافِ الْوَفَاءُ .
 امام علی علیه السلام : وفاداری ، عامل الفت گرفتن [مردم با شخص] است .
 غرر الحکم : ۵۵۱۱ .

حدیث ۲۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَ ذَا حِفَاطٍ وَوَفَاءٍ لَمْ يَعدَمِ حُسْنَ الْإِحَاءِ .
 امام علی علیه السلام : هر که باوفا و مرز نگهدار باشد ، برادری نیکو را از دست نمی دهد .
 غرر الحکم : ۸۷۲۶ .

حدیث ۲۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِنْصَافُ يُؤَلَّفُ
 امام علی علیه السلام : انصاف ، دل ها را به یکدیگر می پیوندد .
 المتن كما في طبعة طهران وهو الأصح ، وفي الطبعة المعتمدة «يألف» ، كما أنه في بعض الطبعات «يتألف» .

حدیث ۲۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِنْصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافَ ، وَيُوجِبُ الْإِيتِلَافَ .
 امام علی علیه السلام : انصاف ، اختلاف را می زداید و الفت پدید می آورد .
 غرر الحکم : ۱۷۰۲ .

حدیث ۲۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِنصَافُ يَسْتَدِيمُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، دوستی را پایدار می کند .
غرر الحکم : ۱۰۷۶ .

حدیث ۲۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى الْإِنصَافِ تَرَسُّخُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : بر پایه انصاف ، دوستی استوار می شود .
غرر الحکم : ۶۱۹۰ .

حدیث ۲۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعَ الْإِنصَافِ تَدْوُمُ الْأُخُوَّةِ .

امام علی علیه السلام : با انصاف ، برادری ادامه می یابد .
غرر الحکم : ۹۷۳۶ .

حدیث ۲۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُنْصِفُ كَثِيرُ الْأَوْلِيَاءِ وَالْأَوْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : شخص با انصاف ، یاران و دوستان بسیاری دارد .
غرر الحکم : ۲۱۱۶ .

حدیث ۲۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا : حُسْنَ الثَّقَنَةِ بِهِ ، وَالْمَحَبَّةَ لَهُ ،
وَالْمَهَابَةَ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : شخص راستگو با راستگویی خود ، سه چیز را به دست
می آورد : اعتماد ، دوستی و شکوه [در دل ها] .
غرر الحکم : ۱۱۰۳۸ ، وفي بعض الطبقات «منه» بدل «عنه» .

حدیث ۲۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَفِقَ الْمَرْءُ وَسَخَاؤُهُ يُحِبُّهُ إِلَى أَعْدَائِهِ .

امام علی علیه السلام: نرمی و بخشندگی انسان، او را محبوب دشمنانش می کند.
غرر الحکم: ۵۴۲۹.

حدیث ۲۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ لَأَنْتَ عَرِيكْتُهُ وَجَبَتْ مَحَبَّتُهُ.
امام علی علیه السلام: هر که نرمخو گردد، دوستی اش [در دل ها] جایگیر می شود.
غرر الحکم: ۸۱۵۲.

حدیث ۲۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ يُلِنَ حَاشِيَتَهُ يَعْرِفَ صَدِيقَهُ مِنْهُ الْمَوَدَّةَ.
امام علی علیه السلام: هر که نرمخو گردد، دوستش [آثار] دوستی را از او خواهد شناخت.
الکافی: ۲ / ۱۵۴ / ۱۹ عن یحیی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث ۲۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْكَرِيمُ عِنْدَ اللَّهِ مَحْبُورٌ مُثَابٌ، وَعِنْدَ النَّاسِ مَحْبُوبٌ مُهَابٌ.
امام علی علیه السلام: شخص بزرگوار، نزد خداوند، خرم و باپاداش است و نزد مردم، محبوب و با شکوه.
غرر الحکم: ۲۱۴۶.

حدیث ۲۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
السَّخَاءُ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ، وَيُزَيِّنُ الْأَخْلَاقَ.
امام علی علیه السلام: بخشندگی، دوستی را نصیب [انسان] می کند و اخلاق را زینت می بخشد.
غرر الحکم: ۱۶۰۰.

حدیث ۲۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
سَبَبُ الْمَحَبَّةِ السَّخَاءُ.
امام علی علیه السلام: بخشندگی، عامل دوستی است.
غرر الحکم: ۵۵۱۰، وراجع بحار الأنوار: ۱۵ / ۳۱ / ۴۸.

حدیث ۲۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : بخشندگی ، [بذر] دوستی را [در دل ها] می‌کارد .
غرر الحکم : ۳۰۶ .

حدیث ۲۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكُمْ بِالسَّخَاءِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ ؛ فَإِنَّهُمَا يَزِيدَانِ الرَّزْقَ ، وَيُوجِبَانِ الْمَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : پایبند بخشندگی و خوش خویی باشید؛ زیرا این دو ، روزی را افزایش می‌دهند و باعث دوستی می‌شوند .
غرر الحکم : ۶۱۶۱ .

حدیث ۲۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جُودُ الرَّجُلِ يُحِبُّهُ إِلَى أَضْدَادِهِ ، وَبُخْلُهُ يُبْغِضُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ .
امام علی علیه السلام : بخشندگی انسان ، او را محبوب مخالفانش می‌کند و بخلش او را منفور فرزنداناش می‌سازد .
غرر الحکم : ۴۷۲۹ .

حدیث ۲۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجَوَادُ مَحْبُوبٌ مَحْمُودٌ وَإِنْ لَمْ يَصِلْ مِنْ جُودِهِ إِلَى مَا دَحِهَ شَيْءٌ ، وَالْبَخِيلُ ضِدُّ ذَلِكَ .
امام علی علیه السلام : آدم بخشنده ، محبوب و ستوده است ، گرچه از بخشش او چیزی به ستایشگرش نرسد ، برعکس شخص بخیل .
غرر الحکم : ۱۹۰۹ .

حدیث ۲۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّيِّدُ مَحْسُودٌ ، وَالْجَوَادُ مَحْبُوبٌ مَوْدُودٌ .
امام علی علیه السلام : انسان بزرگ ، مورد حسادت است و انسان بخشنده ، محبوب و دوست داشتنی است .
غرر الحکم : ۱۷۶۳ .

حدیث ۲۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَرَكَ الْحَسَدَ كَانَتْ لَهُ الْمَحَبَّةُ عِنْدَ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : هر که حسادت را رها کند ، محبوب مردم می شود .

تحف العقول : ۸۹ و ص ۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۳۷ / ۱ .

حدیث ۲۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَنَاسَ مَسَاوِيَّ الْإِخْوَانِ تَسْتَدِيمُ وَدُهُمُ .

امام علی علیه السلام : بدی های برادران را فراموش کن ، تا دوستی شان را پایدار کنی .

غرر الحکم : ۴۵۸۴ .

حدیث ۲۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِمَّا تَكْتَسِبُ بِهِ الْمَحَبَّةَ أَنْ تَكُونَ عَالِمًا كَجَاهِلٍ ، وَوَاعِظًا كَمَوْعِظٍ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : یکی از عوامل به دست آوردن دوستی ، آن است که دانا باشی [اما با

ظاهری] چون نادان ، و پند دهنده باشی ، [با ظاهری] چون پند گیرنده .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۰ / ۷۸۸ .

حدیث ۲۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِحْسَانُ مَحَبَّةٌ .

امام علی علیه السلام : نیکوکاری [به مردم ، عامل] دوستی است .

غرر الحکم : ۱۰۹ .

حدیث ۲۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْإِحْسَانُ .

امام علی علیه السلام : عامل دوستی ، نیکوکاری است .

غرر الحکم : ۵۵۱۸ .

حدیث ۲۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ أَكْبَرَتْ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام: هر که بسیار نیکی کند، برادرانش دوستش خواهند داشت.
غرر الحکم: ۸۴۷۳.

حدیث ۲۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
العطاء مَحَبَّةٌ .
امام علی علیه السلام: بخشش، [عامل] دوستی است.
مطالب السؤل: ۵۶.

حدیث ۲۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ بَدَّلَ مَعْرُوفَهُ كَثْرَ الرَّاغِبِ إِلَيْهِ .
امام علی علیه السلام: هر که نیکی [و دارایی] خود را ببخشد، راغبان به او فراوان می گردند.
غرر الحکم: ۸۴۹۲.

حدیث ۲۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ بَدَّلَ النَّوَالَ قَبْلَ السُّؤَالِ فَهُوَ الْكَرِيمُ الْمَحْبُوبُ .
امام علی علیه السلام: هر که پیش از آن که از او بخواهند، ببخشد و عطا کند، بزرگوار و محبوب است.
غرر الحکم: ۸۶۴۳.

حدیث ۲۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
تَحَبَّبَ إِلَى النَّاسِ بِالزُّهْدِ فِي مَا أَيْدِيهِمْ تَفَزُّ بِالْمَحَبَّةِ مِنْهُمْ .
امام علی علیه السلام: با بی رغبتی به آنچه در دست مردم است، با آنان دوستی بورز، تا دوستی شان را به دست آوری.
غرر الحکم: ۴۵۰۶ فی طبعه بیروت ص ۳۱۲ / ۴۶ و ط طهران ص ۳۴۹ / ۴۶: بین ایدیهم.

حدیث ۲۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
تَحَلَّى بِالتَّيَاسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَسَلَّمَ مِنْ غَوَائِلِهِمْ ، وَتُحْرِزِ الْمَوَدَّةَ مِنْهُمْ .
امام علی علیه السلام: با طمع نداشتن به آنچه در دست مردم است، خود را بیارای، تا از کینه هایشان ایمن گردی و دوستی شان را به دست آوری.
غرر الحکم: ۴۵۰۷.

حدیث ۲۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ مَالَ إِلَيْهِ الْخَلْقُ .
 امام علی علیه السلام : هر که بر اساس حق رفتار کند، خلق به سوی او روی خواهند آورد .
 غرر الحکم : ۸۶۴۶ .

حدیث ۲۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَسُنَتْ كِفَايَتُهُ أَحَبَّهُ سُلْطَانُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که کاردان باشد ، فرمانروایش او را دوست خواهد داشت .
 غرر الحکم : ۸۴۷۴ .

حدیث ۲۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَلَّةُ الرَّحِمِ تَوْجِبُ الْمَحَبَّةَ .
 امام علی علیه السلام : صله رحم ، سبب دوستی می شود .
 غرر الحکم : ۵۸۵۲ .

حدیث ۲۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَانَتْ كَلِمَتُهُ وَجِبَتْ مَحَبَّتُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که سخنش نرم شود ، دوستی اش [بر دیگران] لازم می گردد .
 تحف العقول : ۹۱ ، غرر الحکم : ۷۹۴۱ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۹۶ / ۷۹ ؛ المناقب للخوارزمی : ۳۶۸ / ۳۸۵ و فيه «مودتته» بدل «محبتته» .

حدیث ۲۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوْدٌ لِسَانَكَ لِيَنَّ الْكَلَامَ وَبَدَلُ السَّلَامِ يَكْتُرُ مُجْبُوكَ ، وَيَقِلُّ مُبْغُضُوكَ .
 امام علی علیه السلام : زیانت را به نرم گویی و سلام دادن [به همه] ، عادت بده ، تا دوستانت فراوان شوند و دشمنانت اندک گردند .
 غرر الحکم : ۶۲۳۱ .

حدیث ۲۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَذَّبَ لِسَانَهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زبانش شیرین شود ، برادرانش فراوان می گردند .
مائه کلمه : ۲۴ / ۸ ، المناقب للخوارزمی : ۳۷۵ / ۳۹۵ عن الجاحظ .

حدیث ۲۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْهَدِيَّةُ تَجْلِبُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هدیه دادن ، دوستی را به دنبال می آورد .
غرر الحکم : ۳۱۶ .

حدیث ۲۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّصِيحَةُ تُثْمِرُ الْوُدَّ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی ، دوستی به بار می آورد .
غرر الحکم : ۸۴۴ .

حدیث ۲۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النُّصْحُ يُثْمِرُ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی و یکرنگی ، محبت به بار می آورد .
غرر الحکم : ۶۱۴ .

حدیث ۲۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِتَابُ حَيَاةُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : انتقاد ، [عامل] حیات دوستی است .
غرر الحکم : ۳۱۵ .

حدیث ۲۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُعَاتِبِ الْجَاهِلَ فَيَمُقَّتَكَ ، وَعَاتِبِ الْعَاقِلَ يُحِبِّكَ .

امام علی علیه السلام : از جاهل انتقاد مکن ، که دشمنت می دارد و از عاقل انتقاد کن ، که دوستت می دارد .

غُرر الحکم : ۱۰۲۱۵ .

حدیث ۲۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلْأَخِلَاءِ نَدَامَةٌ إِلَّا الْمُتَّقِينَ .

امام علی علیه السلام : دوستان را پشیمانی است ، جز پرهیزگاران .

تفسیر القمی : ۲ / ۲۸۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۴ .

حدیث ۲۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدْوَمُ مَوَدَّتُهُمْ ؛ لِدَوَامِ سَبَبِهَا .

امام علی علیه السلام : برادری کنندگان در راه خدای متعال ، دوستی شان می پاید ؛ زیرا سبب آن ، پاینده است .

غُرر الحکم : ۱۷۹۵ .

حدیث ۲۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ ذَوِي الدِّينِ بَطِيئَةُ الْإِنْقِطَاعِ ، دَائِمَةُ الثَّبَاتِ وَالتَّبَقُّاءِ .

امام علی علیه السلام : دوستی دینداران، دیر گسل است و ثبات و بقای آن، همیشگی .

غُرر الحکم : ۹۸۰۶ .

حدیث ۲۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْوَانُ الدِّينِ أَبْقَى مَوَدَّةً .

امام علی علیه السلام : دوستی برادران دینی ، پایدارتر است .

غُرر الحکم : ۱۳۶۰ .

حدیث ۲۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَدُّ أبنَاءِ الدُّنْيَا يَنْقَطِعُ ؛ لِانْقِطَاعِ أَسْبَابِهِ . وَوَدُّ أبنَاءِ الْآخِرَةِ يَدْوَمُ ؛ لِدَوَامِ سَبَبِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا ، بر اثر گسستن سبب آن ، می گسلد و دوستی فرزندان آخرت ، بر اثر پایایی سبب آن ،

می پاید .

غُرر الحکم : ۱۰۱۱۷ و ۱۰۱۱۸ .

حدیث ۲۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَدْوُمُ الْمَوَدَّةِ .
 امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، دوستی می پاید .
 غرر الحکم : ۴۲۰۰ .

حدیث ۲۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ الْعِشْرَةِ يَسْتَدِيمُ الْمَوَدَّةَ .
 امام علی علیه السلام : خوش رفتاری ، دوستی را پایدار می کند .
 غرر الحکم : ۴۸۱۱ .

حدیث ۲۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحْسَنَ مُصَاحَبَةَ الْإِخْوَانِ اسْتَدَامَ مِنْهُمْ الْوُصْلَةَ .
 امام علی علیه السلام : هر که با برادران خوش رفتاری کند ، پیوندش را با آنان پایدار می سازد .
 غرر الحکم : ۸۷۱۴ .

حدیث ۲۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحْسَنَ إِلَى النَّاسِ اسْتَدَامَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ .
 امام علی علیه السلام : هر که به مردم نیکی کند ، دوستی اش را با آنان پایدار می سازد .
 غرر الحکم : ۸۷۱۵ .

حدیث ۲۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِحُسْنِ الْمُوَافَقَةِ تَدْوُمُ الصُّحْبَةِ .
 امام علی علیه السلام : با سازگاری نیکو ، دوستی می پاید .
 غرر الحکم : ۴۱۸۳ .

حدیث ۲۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُؤَافَقَةُ الْأَصْحَابِ تُدِيمُ الْإِصْطِحَابَ . وَالرَّفْقُ فِي الْمَطَالِبِ يُسَهِّلُ الْأَسْبَابَ .

امام علی علیه السلام : سازگاری یاران ، دوستی را پایدار می کند . ملایمت در پیگیری خواسته ها، اسباب [برآوردن آنها] را آسان می سازد .
غرر الحکم : ۹۸۷۳ .

حدیث ۲۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالرَّفْقِ تَدْوُمُ الصُّحْبَةِ .
امام علی علیه السلام : با ملایمت ، دوستی پایدار می گردد .
غرر الحکم : ۴۳۴۲ .

حدیث ۲۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَلِنْ كَنَفَكَ ؛ فَإِنَّ مَنْ يُلِنُ كَنَفَهُ يَسْتَدِمُ مِنْ قَوْمِهِ الْمَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : ملایم باش ؛ زیرا هر که ملایم باشد ، همواره از دوستی کسانی برخوردار می شود .
غرر الحکم : ۲۳۷۶ .

حدیث ۲۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ تَلِنَ حَاشِيَتَهُ يَسْتَدِمُ مِنْ قَوْمِهِ الْمَوَدَّةَ .
امام علی علیه السلام : هر که ملایمت پیشه کند ، همواره از دوستی کسانی برخوردار می شود .
نهج البلاغه : الخطبة ۲۳ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۲ / ۴۸ ، غرر الحکم : ۸۵۸۳ و فيه «المحبة» بدل «المودة» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۰۴ / ۶۶ .

حدیث ۲۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَحْتَاجُ الْإِخْوَةَ فِيمَا بَيْنَهُمْ إِلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ ، فَإِنْ اسْتَعْمَلُوهَا وَإِلَّا تَبَايَنُوا وَتَبَاغَضُوا ، وَهِيَ : التَّنَاصُفُ ، وَالتَّرَاحُمُ ، وَنَفْيُ الْحَسَدِ .
امام علی علیه السلام : برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر آنها را به کار گیرند [دوستی شان پایدار می شود] وگرنه از یکدیگر جدا می شوند و با یکدیگر دشمنی می کنند . این سه عبارت است از : انصاف ، مهربانی به یکدیگر و کنار گذاشتن حسادت .
تحف العقول : ۳۲۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۶ / ۶۸ .

حدیث ۲۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَصْفُو الْخُلَّةَ مَعَ غَيْرِ أَدِيبٍ .
 امام علی علیه السلام : دوستی ، جز با شخص با ادب ، خالص نمی شود .
 غرر الحکم : ۱۰۵۹۹ .

حدیث ۲۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَحْسَنَ مَا يَأْلَفُ بِهِ النَّاسُ قُلُوبَ أَوْلَادِهِمْ وَنَفَّوْا بِهِ الضُّغْنَ عَنْ قُلُوبِ أَعْدَائِهِمْ حُسْنَ الْبِشْرِ عِنْدَ لِقَائِهِمْ ، وَالتَّفَقُّدُ فِي غَيْبَتِهِمْ ، وَالْبِشَاشَةُ بِهِمْ عِنْدَ حُضُورِهِمْ .
 امام علی علیه السلام : بهترین چیزهایی که مردم با آنها ، دل های دوستانشان را به دست می آورند و کینه ها را از دل های دشمنانشان می زدایند ، خوش رویی به هنگام دیدارشان است ، و پرسش حال آنها در هنگام نبودشان و گشاده رویی در حضورشان .
 تحف العقول : ۲۱۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۵۷ / ۱۲۴ .

حدیث ۲۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ غِطَاءٌ سَتِيرٌ ، وَالْفَضْلُ جَمَالٌ ظَاهِرٌ ، فَاسْتُرْ خَلَلَ خُلُقِكَ بِفَضْلِكَ ، وَقَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ ، تَسَلَّمَ لَكَ الْمَوَدَّةُ ، وَتَظَهَّرَ لَكَ الْمَحَبَّةُ .
 امام علی علیه السلام : عقل ، پرده پوش [کاستی ها] است و کمال ، زیبایی آشکار . پس کاستی های خوی خود را با کمالت ببوشان و با عقل خویش ، هویت را از پای در آور ، تا دوستی تسلیمت گردد و محبت ، برایت آشکار شود .
 الکافی : ۱ / ۲۰ / ۱۳ عن سهل بن زیاد رفعه .

حدیث ۲۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طَلَاقُهُ الْوَجْهَ بِالْبِشْرِ ، وَالْعَطِيَّةُ ، وَفِعْلُ الْبِرِّ ، وَبَدَلِ التَّحِيَّةِ ، دَاعٍ إِلَى مَحَبَّةِ الْبَرِيَّةِ .
 امام علی علیه السلام : گشاده رویی و خوش رویی ، بخشش کردن ، نیکوکاری و سلام دادن [به همه] ، دوستی مردم را فراچنگ می آورد .
 غرر الحکم : ۶۰۳۲ .

حدیث ۲۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا اسْتُجِلِبَتِ الْمَحَبَّةُ بِمِثْلِ السَّخَاءِ ، وَالرَّفْقِ ، وَحُسْنِ الْخُلُقِ .

امام علی علیه السلام : دوستی با هیچ چیز همچون بخشندگی ، نرمی و خوش خویی به دست نمی آید .
غرر الحکم : ۹۵۶۱ .

حدیث ۲۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ يُوجِبْنَ الْمَحَبَّةَ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَحُسْنُ الرَّفْقِ ، وَالتَّوَّاضُعُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز عامل دوستی است : خوش خویی ، ملایمت نیکو و فروتنی .
غرر الحکم : ۴۶۸۴ .

حدیث ۲۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا أَنْتُمْ إِخْوَانٌ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، مَا فَرَّقَ بَيْنَكُمْ إِلَّا- حُبُّ السَّرَائِرِ وَسَوْءُ الضَّمَائِرِ ، فَلَا- تَوَازَرُونَ ، وَلَا- تَنَاصِرُ حُونَ ، وَلَا- تَبَاذِلُونَ ، وَلَا تَوَادُونَ .

امام علی علیه السلام : شما در حقیقت ، برادران دینی یکدیگرید و جز سرشت های پلید و نهادهای بد ، میان شما جدایی نیفکنده است . در نتیجه ، نه یکدیگر را یاری می کنید ، و نه خیرخواه یکدیگرید ، و نه به یکدیگر چیزی می بخشید ، و نه با یکدیگر دوستی می کنید .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳ .

حدیث ۲۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَلَاهُ مُصَاحِبُهُ وَرَفِيقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بدخو شود ، همنشین و رفیقش دشمنش می گردند .
غرر الحکم : ۸۷۷۳ .

حدیث ۲۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ أَعْوَزَهُ الصَّدِيقُ وَالرَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : هر که بدخو شود ، دوست و رفیقش نایاب می گردند .
غرر الحکم : ۹۱۸۷ .

حدیث ۲۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَشَنَتْ عَرِيكَتَهُ أَقْفَرَتْ حَاشِيَتَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که درشت خویی کند ، پیرامونش [از دوستان] تهی می گردد .
غرر الحکم : ۸۵۸۱ .

حدیث ۲۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَتَبَعَ خَفِيَّاتِ الْعُيُوبِ حَرَمَهُ اللَّهُ مَوَدَّاتِ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : هر که عیب های نهانی را بکاود ، خداوند از دوستی دل ها محرومش می کند .
غرر الحکم : ۸۸۰۰ .

حدیث ۲۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَاقَشَ الْإِخْوَانَ قَلَّ صَدِيقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در کار برادرانش خرده گیری کند ، دوستانش کم می شوند .
غرر الحکم : ۸۷۷۲ .

حدیث ۲۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَقْصَى عَلَى صَدِيقِهِ انْقَطَعَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بر دوستش خرده گیری کند [و بخواهد مو را از ماست بکشد]، دوستی اش گسسته می شود .
غرر الحکم : ۸۵۸۲ .

حدیث ۲۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که بر اثر هر گناهی از برادرانش کناره گیری کند ، دوستانش کم می شوند .
غرر الحکم : ۸۱۶۶ .

حدیث ۲۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا مَحَبَّةَ مَعَ مِرَاءٍ .

امام علی علیه السلام : با ستیزه گری ، دوستی ای در کار نیست .

المناقب للخوارزمی : ۳۷۵ / ۳۹۵ ، مائة كلمة : ۳۶ / ۲۰ ، الإعجاز والإيجاز للثعالبي : ۳۷ .

حدیث ۲۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا مَحَبَّةَ مَعَ كَثْرَةِ مِرَاءٍ .
 امام علی علیه السلام : با ستیزه گری بسیار ، دوستی ای در کار نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۵۳۲ .

حدیث ۲۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالسَّفَةَ ؛ فَإِنَّهُ يُوْحِشُ الرَّفَاقَ .
 امام علی علیه السلام : از سبکسری پرهیز که دوستان را می رماند .
 غرر الحکم : ۲۶۵۵ .

حدیث ۲۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا احْتَشَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه شخص مؤمن ، برادرش را خجالت دهد ، از او جدا شده است .
 نهج البلاغه : الحکمة ۴۸۰ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ۱۲۶ ؛ شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۵۱ / ۴۸۸ .

از ۲۶۰۰ تا ۲۴۰۱

حدیث ۲۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زِيَادَةُ الشُّحِّ تَشِينُ الْفُتُوَّةَ ، وَتُفْسِدُ الْأُخُوَّةَ .
 امام علی علیه السلام : تنگ چشمی بسیار ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .
 غرر الحکم : ۵۵۰۸ .

حدیث ۲۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ لِشَحِيحٍ رَفِيقٌ .
 امام علی علیه السلام : شخص تنگ چشم ، دوستی ندارد .
 غرر الحکم : ۷۴۶۵ .

حدیث ۲۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ لِنَيْحِلِ حَيْبٌ .
 امام علی علیه السلام : شخص تنگ چشم ، یاری ندارد .
 غرر الحکم : ۷۴۷۳ .

حدیث ۲۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُسْرُ يَشِينُ الْأَخْلَاقَ ، وَ يُوْحِشُ الرَّفَاقَ .
 امام علی علیه السلام : پریشانی ، خوی ها را زشت می کند و دوستان را می پراکند .
 غرر الحکم : ۱۵۹۹ .

حدیث ۲۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَلَلُ يُفْسِدُ الْأَخُوَّةَ .
 امام علی علیه السلام : افسردگی ، برادری را تباه می کند .
 غرر الحکم : ۱۱۰۸ .

حدیث ۲۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا أُخُوَّةَ لِمَلُولٍ .
 امام علی علیه السلام : شخص افسرده ، هیچ برادری ندارد .
 غرر الحکم : ۱۰۴۳۷ .

حدیث ۲۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا حُلَّةَ لِمَلُولٍ .
 امام علی علیه السلام : شخص افسرده ، هیچ دوستی ندارد .
 غرر الحکم : ۱۰۴۴۳ .

حدیث ۲۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا راحَةَ لِحَسُودٍ ، و لا مَوَدَّةَ لِمَلُولٍ .

امام علی علیه السلام پیوسته می فرمود - : هیچ حسودی ، آرامش و هیچ افسرده دلی ، دوستی ندارد .
الإرشاد : ۳۰۳ / ۱ ، تحف العقول : ۲۱۵ و فيه «لا عیش» بدل «لا راحه» ، کنز الفوائد : ۱ / ۱۳۷ .

حدیث ۲۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلَّمَا تَنْجَحُ حِيلَةُ الْعَجُولِ ، أَوْ تَدُومُ مَوَدَّةُ الْمَلُولِ .

امام علی علیه السلام : کمتر می شود که چاره گری شخص شتابزده ، به نتیجه رسد ، یا دوستی افسرده دل ، بیاید .
غرر الحکم : ۶۷۴۱ .

حدیث ۲۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ لِمُتَكَبِّرٍ صَدِيقٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ متکبری ، دوستی ندارد .

غرر الحکم : ۷۴۶۴ .

حدیث ۲۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَطَالَ عَلَى الْإِخْوَانِ لَمْ يَخْلُصْ لَهُ إِنْسَانٌ .

امام علی علیه السلام : هر که بر برادران بزرگی فروشد ، هیچ انسانی با او صمیمی نخواهد شد .

غرر الحکم : ۸۳۹۳ .

حدیث ۲۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجَفَاءُ يُفْسِدُ الْإِخَاءَ .

امام علی علیه السلام : جفاکاری ، برادری را تباه می کند .

غرر الحکم : ۵۶۲ .

حدیث ۲۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْجَفَاءَ ؛ فَإِنَّهُ يُفْسِدُ الْإِخَاءَ ، وَيُمَقِّتُ إِلَى اللَّهِ وَالنَّاسِ .

امام علی علیه السلام : از جفاکاری پرهیز ، که برادری را تباه می کند و [جفاکار را] منفور خدا و مردم می سازد .

غرر الحکم : ۲۶۶۲ .

حدیث ۲۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَطْلُبَنَّ الْإِخَاءَ عِنْدَ أَهْلِ الْجَفَاءِ ، وَاطْلُبُهُ عِنْدَ أَهْلِ الْحِفَاظِ وَالْوَفَاءِ .
 امام علی علیه السلام : برادری را نزد جفاکاران مجوی . آن را نزد پایبندان (جوان مردان) و وفاداران بجوی .
 غرر الحکم : ۱۰۴۲۱ .

حدیث ۲۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا مَوَدَّةَ لِحَقْوِدٍ .
 امام علی علیه السلام : هیچ کینه توزی را دوستی نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۴۳۶ .

حدیث ۲۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ لِحَقْوِدٍ أُخُوَّةٌ .
 امام علی علیه السلام : هیچ کینه توزی را برادری نیست .
 غرر الحکم : ۷۴۸۳ .

حدیث ۲۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَسُودُ لَا خُلَّةَ لَهُ .
 امام علی علیه السلام : حسود را دوستی نیست .
 غرر الحکم : ۸۸۶ .

حدیث ۲۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَسَدُ الصَّادِقِ مِنْ سُقْمِ الْمَوَدَّةِ .
 امام علی علیه السلام : حسادتِ دوست ، ناشی از نادرستی دوستی است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۱۸ ، غرر الحکم : ۴۹۲۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۳ / ۲۸ .

حدیث ۲۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَدُوْمُ مَعَ الْغَدْرِ صُحْبَةُ خَلِيلٍ .

امام علی علیه السلام: با نیرنگبازی، دوستی هیچ دوستی نمی‌پاید.
غرر الحکم: ۱۰۶۰۱.

حدیث ۲۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَطَاعَ الْوَأَشَىٰ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .

امام علی علیه السلام: هر که از سخن چین پیروی کند، دوست را از دست می‌دهد.
نهج البلاغه: الحکمه ۲۳۹، بحار الأنوار: ۷۳ / ۱۶۰ / ۷.

حدیث ۲۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَثْرَةُ التَّفْرِيعِ تَوْغُرُ الْقُلُوبَ ، وَ تُوْحِشُ الْأَصْحَابَ .

امام علی علیه السلام: سرزنش بسیار، دل‌ها را کینه‌ور می‌کند و یاران را می‌پراکند.
غرر الحکم: ۷۱۱۲.

حدیث ۲۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَرَكَ التَّعَاهِدَ لِلصَّدِيقِ دَاعِيَةَ الْقَطِيعَةِ .

امام علی علیه السلام: جویا نشدن حال دوست، به جدایی می‌انجامد.
الإرشاد: ۱ / ۳۰۳، بحار الأنوار: ۷۷ / ۴۲۱ / ۴۰.

حدیث ۲۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَتَّعَاهِدْ مُوَادِدَةً فَقَدْ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .

امام علی علیه السلام: هر که جویای حال دوستش نشود، دوستش را از دست داده است.
غرر الحکم: ۸۵۵۰.

حدیث ۲۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

:

الْفَضْلُ مِنْ كَرَمِ الطَّبِيعَةِ وَالْمَنْ مَفْسَدَةُ الصَّنِيعَةِ تَرَكَ التَّعَاهِدَ لِلصَّدِيقِ
يَكُونُ دَاعِيَةَ الْقَطِيعَةِ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

فضل و کمال ، از بزرگواری سرشت است /

و منت گذاشتن ، نیکوکاری را تباه می کند .

جویا نشدن حال دوست /

به جدایی فرا می خواند .

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ٢٥٦ ، تاريخ دمشق : ٤٢ / ٥٢٩ عن محمد بن علي بن عبيد الله وفيه «الصبر» بدل «الفضل» مع زيادة بيتين .

حدیث ۲۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عُدِمَ انصافُهُ لَمْ يُصَحَّب .

امام علی علیه السلام : هر که بی انصافی کند ، کسی با او دوست نمی شود .

غرر الحکم : ۸۱۱۴ .

حدیث ۲۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْعُ خَيْرِكَ يَدْعُو إِلَى صُحْبَةِ غَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام : نرسیدن خیرت [به دوستان] ، به دوستی [آنان] با دیگران می انجامد .

غرر الحکم : ۹۷۸۳ .

حدیث ۲۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْعُجْبَ وَسُوءَ الْخُلُقِ وَقَلَّةَ الصَّبْرِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَسْتَقِيمُ لَكَ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ الثَّلَاثِ صَاحِبٌ ، وَلَا يَزَالُ لَكَ عَلَيْهَا مِنَ النَّاسِ مُجَانِبٌ .

امام علی علیه السلام : از خودپسندی ، بدخویی و کم صبری پرهیز ؛ زیرا با این خصلت های سه گانه ، هیچ دوستی ای برایت راست نمی آید و همواره ، مردم از تو کناره می گیرند .

الخصال : ۱۴۷ / ۱۷۸ عن حماد بن عيسى عن ذكره عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۱۵ / ۱۶ و ۷۴ / ۱۷۵ / ۶ .

حدیث ۲۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجَالَسَةُ الْأَشْرَارِ تَوْرَثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ ، وَ مُجَالَسَةُ الْأَخْيَارِ تُلْحِقُ الْأَشْرَارَ بِالْأَخْيَارِ ، وَ مُجَالَسَةُ الْفُجَّارِ لِلْأَبْرَارِ تُلْحِقُ الْفُجَّارَ بِالْأَبْرَارِ ، فَمَنْ اشْتَبَهَ عَلَيْكُمْ امْرَأَةٌ وَ لَمْ تَعْرِفُوا دِينَهُ فَانظُرُوا إِلَى خُلَطَائِهِ ؛ فَإِنْ كَانُوا أَهْلَ دِينِ اللَّهِ فَهُوَ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، وَ إِنْ كَانُوا عَلَى غَيْرِ دِينِ اللَّهِ فَلَا حَظَّ لَهُ مِنْ دِينِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: همنشینی با بدکاران، بدبینی به نیکان را پدید می آورد و همنشینی با نیکان، بدکاران را به نیکان می پیوندد. لذا هرگاه موقعیت کسی بر شما مبهم گشت و دین او را نشناختید، به معاشرانش بنگرید. اگر اهل دین خدا بودند، او نیز پیرو دین خداست و اگر پیرو دین خدا نبودند، او را نیز از دین خدا بهره ای نیست.

صفات الشیعه: ۹ / ۸۴ عن محمد بن قیس عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام، بحار الأنوار: ۳۱ / ۱۹۷ / ۷۴.

حدیث ۲۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
قَرِینُ الْمَرْءِ دَلِیلُ دِینِهِ .
امام علی علیه السلام: همنشین انسان، نشانه دین اوست.
المواعظ العددیة: ۶۰.

حدیث ۲۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رَفِیقُ الْمَرْءِ دَلِیلُ عَقْلِهِ .
امام علی علیه السلام: رفیق انسان، نشانه عقل اوست.
المواعظ العددیة: ۵۶.

حدیث ۲۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَلِیلُ الْمَرْءِ دَلِیلُ عَقْلِهِ .
امام علی علیه السلام: دوست انسان، نشانه عقل اوست.
المواعظ العددیة: ۵۵.

حدیث ۲۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا تَرَعَبَنَّ فِی مَوَدَّةٍ مَّن لَّمْ تَكشِفُهُ .
امام علی علیه السلام: در دوستی کسی که به درونش پی نبرده ای، رغبت مکن.
غرر الحکم: ۱۰۱۶۷.

حدیث ۲۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا تَتَّقِ بِالصَّدِیقِ قَبْلَ الْخَبْرَةِ .
امام علی علیه السلام: پیش از آزمون، به دوست، اعتماد مکن.

غرر الحکم : ۱۰۲۵۷ .

حدیث ۲۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدَّمَ الإِخْتِبَارَ فِي اتِّخَاذِ الإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ الإِخْتِبَارَ مِعْيَارٌ يَفْرُقُ بَيْنَ الأَخْيَارِ وَالأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : در برادر [و دوست] گرفتن ، آزمودن را مقدم دار ؛ زیرا آزمودن ، معیار جدا ساز میان نیکان و بدان است .
غرر الحکم : ۶۸۱۰ .

حدیث ۲۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّخَذَ أَخًا بَعْدَ حُسْنِ الإِخْتِبَارِ دَامَتْ صُحْبَتُهُ ، وَتَأَكَّدَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس پس از نیک آزمودن ، برادری برگزید ، مصاحبتش می پاید و دوستی اش استوار می گردد .
غرر الحکم : ۸۹۲۱ .

حدیث ۲۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَقْدَمْ فِي اتِّخَاذِ الإِخْوَانِ الإِعْتِبَارَ دَفَعَهُ الإِغْتِرَارُ إِلَى صُحْبَةِ الفُجَّارِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در انتخاب برادران ، ارزیابی را مقدم ندارد ، فریب خوردگی ، او را به مصاحبت با بدکاران می کشاند .

غرر الحکم : ۸۹۲۲ .

حدیث ۲۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّخَذَ أَخًا مِنْ غَيْرِ إِخْتِبَارٍ أَلْجَأَهُ الإِضْطِرَارُ إِلَى مُرَافَقَةِ الأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : هر که بی آزمودن ، برادری برگزید ، بیچارگی او را به رفاقت با بدان ، ناگزیر می کند .
غرر الحکم : ۸۹۲۳ .

حدیث ۲۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدَّمَ الإِخْتِبَارَ ، وَأَجِدَ الإِسْطِظْهَارَ فِي إِخْتِبَارِ الإِخْوَانِ ، وَإِلَّا أَلْجَأَكَ الإِضْطِرَارُ إِلَى مُقَارَنَةِ الأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : در گزینش برادران ، آزمودن را مقدم دار و نیک احتیاط کن ، و گرنه بیچارگی ، تو را به همراهی با بدان ، ناگزیر می کند .

غرر الحکم : ۶۸۱۱ .

حدیث ۲۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ قَلَّبَ الْإِخْوَانَ عَرَفَ جَوَاهِرَ الرِّجَالِ .
 امام علی علیه السلام : هر که برادران را [در آزمون] زیر و رو کند ، گوهر کسان را خواهد شناخت .
 کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ .

حدیث ۲۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَأْمَنُ صَدِيقَكَ حَتَّى تَخْتَبِرَهُ ، وَ كُنْ مِنْ عَدُوِّكَ عَلَى أَشَدِّ الْحَذَرِ .
 امام علی علیه السلام : از دوستت ایمن مباش ، تا آن که او را بیازمایی ، و از دشمن خود ، سخت بپرهیز .
 غرر الحکم : ۱۰۳۰۱ .

حدیث ۲۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اِطْمَأَنَّ قَبْلَ الْاِخْتِبَارِ نَدِمَ .
 امام علی علیه السلام : هر که پیش از آزمون [کسی ، به او] اطمینان کند ، پشیمان می شود .
 غرر الحکم : ۹۱۷۸ .

حدیث ۲۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الطُّمَأْنِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْاِخْتِبَارِ لَهُ عَجْزٌ .
 امام علی علیه السلام : اطمینان به هر کس ، پیش از آزمونش [نشانه] درماندگی است .
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۸۴ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۹۰ / ۵۶ .

حدیث ۲۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُعْرِفُ النَّاسُ إِلَّا بِالْاِخْتِبَارِ ، فَاخْتَبِرْ أَهْلَكَ وَوَلَدَكَ فِي غَيْبَتِكَ ، وَصِدِّيقَكَ فِي مُصِيبَتِكَ ، وَذَا الْقَرَابَةِ عِنْدَ فَاقَتِكَ ، وَذَا التَّوَدُّدِ وَالْمَلَقِ عِنْدَ عَطَلَتِكَ ؛ لِتَعْلَمَ بِذَلِكَ مَنَزِلَتَكَ مِنْهُمْ .
 امام علی علیه السلام : مردم ، جز با آزمون ، شناخته نمی شوند . پس خانواده و فرزندان را هنگام نبودت ، دوستت را هنگام مصیبت ، خویشانت را به هنگام ناداری ات ، و دوستان و مدعیان دوستی را به هنگام بیکاری ات ، بیازمای تا با آن ، منزلت خود را نزد آنان بدانی .
 مطالب السؤل : ۵۶ ؛ بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۰ / ۶۷ .

حدیث ۲۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِنْدَ زَوَالِ الْقُدْرَةِ يَتَبَيَّنُ الصَّدِيقُ مِنَ الْعَدُوِّ .
امام علی علیه السلام : به وقت از دست رفتن توانایی ، دوست از دشمن پدیدار می شود .
غرر الحکم : ۶۲۱۴ .

حدیث ۲۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فِي الشَّدَّةِ يُخْتَبَرُ الصَّدِيقُ .
امام علی علیه السلام : دوست ، در سختی ، آزموده می شود .
غرر الحکم : ۶۴۷۲ .

حدیث ۲۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَفَى بِالصُّحْبَةِ اخْتِبَارًا .
امام علی علیه السلام : برای آزمودن [دوستان] ، همین بس که همراه شوی .
غرر الحکم : ۷۰۳۴ .

حدیث ۲۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِصْحَابُ تَخْتَبِرُ .
امام علی علیه السلام : مصاحبت کن ، تا [افراد را] بیازمایی .
غرر الحکم : ۲۲۳۸ .

حدیث ۲۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سِنَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ : الْمُصَاحَبَةُ ، وَ الْمُعَامَلَةُ ، وَ الْوَلَايَةُ ، وَ الْعَزْلُ ، وَ الْغِنَى ، وَ الْفَقْرُ .
امام علی علیه السلام : به شش چیز ، خردهای مردم سنجیده می شود : مصاحبت ، داد و ستد ، حکمرانی ، برکنار کردن ، دارایی و نداری .
غرر الحکم : ۵۶۰۰ .

حدیث ۲۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِذَا أُرِدَتْ أَنْ تُصَادِقَ رَجُلًا فَانظُرْ مَنْ عَدُوَّهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه خواستی با کسی دوستی کنی ، بین دشمنش کیست .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۸۶ / ۲۷۱ .

حدیث ۲۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِذَا أُرِدَتْ أَنْ تُصَادِقَ رَجُلًا فَأَغْضِبْهُ ، فَإِنْ أَنْصَفَكَ فِي غَضَبِهِ ، وَإِلَّا فَادَعُهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه خواستی با کسی دوستی کنی ، او را خشمگین کن . پس اگر در حال خشم نیز با انصاف با تو رفتار کرد ، [با او دوستی کن] و گرنه رهایش ساز .
شرح نهج البلاغه : ۲۰/۳۲۵/۷۲۵ ، تفسیر الدر المنثور : ۶/۵۲۰ عن الحنظلی عن لقمان علیه السلام نحوه .

حدیث ۲۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَقَلَّ الثَّقَةَ الْمُؤْتَمَنَ ، وَأَكْثَرَ الْخَوَانَ !

امام علی علیه السلام : امین قابل اعتماد ، چه کم است و خیانتکار ، چه بسیار !
غرر الحکم : ۹۶۵۶ .

حدیث ۲۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ صَدِيقَ صَدِيقٍ وَفِيَا طَلَبَ مَا لَا يُوْجَدُ .

امام علی علیه السلام : هرکس جوینده دوست راستین وفادار باشد ، نیافتنی را می جوید .
غرر الحکم : ۹۰۸۵ .

حدیث ۲۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَكْثَرَ الْإِخْوَانَ عِنْدَ الْجِفَانِ ، وَأَقَلَّهُمْ عِنْدَ حَادِثَاتِ الزَّمَانِ !

امام علی علیه السلام : برادران ، در کنار ظرف های بزرگ [غذا] ، چه بسیارند و به هنگام حوادث روزگار ، چه کم !
غرر الحکم : ۹۶۵۷ .

حدیث ۲۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَبْعَدُ النَّاسِ سَفَرًا مَنْ كَانَ سَفْرُهُ فِي ابْتِغَاءِ أَخٍ صَالِحٍ .

امام علی علیه السلام: طولانی ترین سفر، سفر کسی است که در جستجوی برادری صالح است.
غرر الحکم: ۳۲۸۸.

حدیث ۲۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
: أَبَعَدُ النَّاسِ سَفَرًا مَن كَانَ فِي طَلَبِ صَدِيقٍ يَرْضَاهُ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : طولانی ترین سفر، از آن کسی است که در جستجوی دوستی است که او را بیسندد .
شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۰۲ / ۴۵۱ .

حدیث ۲۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ فِي كُلِّ زَمَانٍ عَزِيزَةٌ ، وَهِيَ : الإِخَاءُ فِي اللَّهِ ، وَالزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ الأَلِيفَةُ فِي دِينِ اللَّهِ ، وَالوَلَدُ الرَّشِيدُ . وَمَن أَصَابَ إِحْدَى الثَّلَاثَةِ فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدَّارِينَ ، وَالْحِظَّ الأَوْفَرَ مِنَ الدُّنْيَا .
امام علی علیه السلام: سه چیز در هر روزگاری کمیاب است: برادری خدایی، زن صالح و دمساز همسو با دین خدا، و فرزند هدایت یافته. هرکس یکی از این سه تا را به دست آورد، خیر دو سرا و بهره برتر دنیا را به دست آورده است.
مصباح الشریعة: ۳۰۷، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۸۲ / ۳ .

حدیث ۲۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
:
عِلْمِي غَزِيرٌ وَأَخْلَاقِي مُهَدَّبَةٌ وَمَنْ تَهَدَّبَ يُشْقِي فِي مُهَدَّبِهِ
لَوْ رُمْتُ أَلْفَ عَدُوٍّ كُنْتُ وَاجِدَهُمْ لَوْ طَلَبْتُ صَدِيقًا مَا ظَفَرْتُ بِهِ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
دانشم فراوان و اخلاقم پیراسته است /
[اما] هرکس پیراسته شود، در عین پیراستگی شوربخت می گردد .
اگر در جستجوی هزار دشمن برآیم، آنان را خواهم یافت ؛ /
ولی اگر خواستار یک دوست باشم، او را به دست نخواهم آورد .
الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام: ۷۲ .

حدیث ۲۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

:

كُلِّ خَلِيلٍ لِي خَالَتُهُلَا تَرَكَ اللَّهُ لَهُ وَاضِحَهُ
فَكُلُّهُمْ أَرَوْعٌ مِنْ تَعَلَّبِمَا أَشْبَهَ اللَّيْلَةَ بِالْبَارِحَةِ !

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

هر دوستی که با او دوستی کردم /

خداوند ، هیچ دندان پیشینی برایش مگذار د .

همگی آنان از روباه ، نیرنگبازترند /

امشب چه قدر مانند دیشب است (حال روزگار ، همواره یکسان است) .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۱۲۹ .

حدیث ۲۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

تَغَرَّبْتُ أَسْأَلُ مَنْ عَنَّ لِيَمَنَ النَّاسِ هَلْ مِنْ صَدِيقٍ صَدُوقٌ ؟

فَقَالُوا : عَزِيزَانِ لَا يَوْجِدَانِ صَدِيقٌ صَدُوقٌ وَيَبِضُّ الْأَنْوَقُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

از وطنم دور شدم و از مردمی که برابرم پدیدار می شدند ، پرسیدم : /

«آیا دوست راستینی یافت می شود ؟» .

اما آنان گفتند که دو چیز کمیاب است و یافت نمی شود /

دوست راستین و تخم عقاب (چون آشیانه عقاب بر قلّه کوه های صعب العبور است) .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۲۹۸ .

حدیث ۲۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

هُمُومٌ رِجَالٍ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ وَهَمِّي مِنَ الدُّنْيَا صَدِيقٌ مُسَاعِدٌ

يَكُونُ كَرُوحٍ بَيْنَ جِسْمَيْنِ قُسِّمَتَفِجْسُمُهُمَا جِسْمَانِ وَالرُّوْحُ وَاحِدٌ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

مردم در اندیشه های فراوانی هستند /

حال آن که من ، تنها اندیشه ام در دنیا ، دوستی کمک کار است ،

که چون روحی در دو پیکر ، تقسیم شده باشد /

و در نتیجه ، دو پیکر باشند ، اما روحشان یکی باشد .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۱۴۶ .

حدیث ۲۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَصْدِقَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ ، وَأَعْدَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ ؛ فَأَصْدِقَاؤُكَ : صَدِيقُكَ ،
 وَصَدِيقُ صَدِيقِكَ ، وَعَدُوُّ عَدُوِّكَ . وَأَعْدَاؤُكَ عَدُوُّكَ ، وَعَدُوُّ صَدِيقِكَ ، وَصَدِيقُ عَدُوِّكَ .
 امام علی علیه السلام : دوستان سه گونه اند و دشمنان [نیز] سه گونه . اما دوستان
 [عبارت اند از] : دوست ، دوستِ دوست و دشمنِ دشمن . دشمنان [نیز عبارت اند از] : دشمن ، دشمنِ دوست و دوستِ
 دشمن .
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۹۵ ، إرشاد القلوب : ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۴ / ۲۸ .

حدیث ۲۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُنْ بِالْوَحْدَةِ آتْسُ مِنْكَ بِقُرْنَاءِ السَّوِّءِ .
 امام علی علیه السلام : با تنهایی مانوس تر باش تا بودن با همنشینان بد .
 غرر الحکم : ۷۱۵۲ .

حدیث ۲۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَاحِبُ السَّوِّءِ قَطْعَةٌ مِنَ النَّارِ .
 امام علی علیه السلام : یارِ بد ، پاره ای از آتش است .
 غرر الحکم : ۵۸۲۴ ؛ شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۸ / ۸۷۵ و فیهِ «الرفیق» بدل «صاحب» .

حدیث ۲۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِحْدَرُ مُجَالَسَةَ قَرِينِ السَّوِّءِ ؛ فَإِنَّهُ يُهْلِكُ مُقَارِنَهُ ، وَيُرْدِي مُصَاحِبَهُ .
 امام علی علیه السلام : از همنشینی با همنشین بد بپرهیز ؛ زیرا او همنشین خود را هلاک می کند و یار خود را تباه می سازد .
 غرر الحکم : ۲۵۹۹ .

حدیث ۲۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا سَعِدَ مَنْ شَقِيَ إِخْوَانَهُ .
 امام علی علیه السلام : آن که برادرانش شوربخت اند ، نیک بخت نمی شود .
 غرر الحکم : ۹۴۸۵ .

حدیث ۲۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ رَفِيقِ السَّوِّءِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : تنهایی ، بهتر از رفیق بد است .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۴ / ۸۲۸ ؛ الاختصاص : ۳۳۷ عن لقمان وفيه «صاحب» بدل «رفیق» ، غرر الحکم : ۱۰۱۳۶ نحوه .

حدیث ۲۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السَّوِّءِ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوقِ يَرُوقُ مَنْظَرُهُ ، وَيَقْبُحُ أَثَرُهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : از یار بد بپرهیز ، که چون شمشیر برهنه است . جلوه اش زیبا و زخمش زشت است .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۷۳ / ۱۵۷ .

حدیث ۲۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: تَوَحَّشْتُ فِي الْقَفْرِ الْبَلَقِ ، فَلَمْ أَرْ وَحْشَةً أَشَدَّ مِنْ قَرِينِ السَّوِّءِ !

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : در بیابان خشک و بی آب و علف ، تنها شدم ؛ اما تنهای ای سخت تر از همنشین بد ندیدم .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۹۳ / ۳۵۵ .

حدیث ۲۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِخْوَانُ السَّوِّءِ كَشَجَرَةِ النَّارِ يُحْرِقُ بَعْضُهَا بَعْضًا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : برادران بد ، همچون درخت آتش هستند که پاره ای از آن ، پاره دیگرش را می سوزاند .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۴۳ / ۹۴۵ .

حدیث ۲۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفُ لَهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادران ، کسی است که برایش به رنج افتند .

نهج البلاغه : الحکمة ۴۷۹ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ۱۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۸ .

حدیث ۲۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الإِخْوَانِ الْخَاذِلُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادران ، فرو گذارنده [دوست خود به هنگام نیاز] است .

غرر الحکم : ۵۷۰۸ .

حدیث ۲۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الإِخْوَانِ الْمُوَاصِلُ عِنْدَ الرَّخَاءِ وَالْمُفَاصِلُ عِنْدَ الْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادران ، کسی است که به هنگام آسایش ، [با دوست خود] رفت و آمد می کند و به هنگام سختی و

بلا ، [از او] می بُرد .

غرر الحکم : ۵۷۱۴ .

حدیث ۲۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ الْغَاشُّ الْمُدَاهِنُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، شخص فریبکار چاپلوس است .

غرر الحکم : ۵۷۳۰ .

حدیث ۲۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تو را از طریق باطل ، خشنود سازد .

غرر الحکم : ۵۶۹۰ .

حدیث ۲۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ يَبْتَغِي لَكَ شَرَّ يَوْمِهِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تلخی (بدی) روزش را برای تو می جوید .

غرر الحکم : ۵۷۰۴ .

حدیث ۲۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَحْوَجَكَ إِلَى مُدَارَاهِ، وَالْجَأُكَ إِلَى اعْتِدَارٍ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تو را به مدارا نیازمند کند و به عذرخواهی ناچار سازد .
غرر الحکم : ۵۶۹۹ .

حدیث ۲۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَغْرَاكَ بِهَوَى، وَوَلَّهَكَ بِالدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که تو را به هوا [ی نفس] برانگیزد و به دنیا شیفته ات کند .
غرر الحکم : ۵۷۱۵ .

حدیث ۲۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ تَتَبَطَّ عَنِ الْخَيْرِ وَتَبَطَّكَ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که از خیر [رساندن] باز ایستد و تو را نیز با خود ، باز دارد .
غرر الحکم : ۵۷۳۳ .

حدیث ۲۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ وَأَعَشُّهُمْ لَكَ مَنْ أَغْرَاكَ بِالْعَاجِلِ، وَالْهَاكُ عَنِ الْآجِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت و فریبکارترینشان در حق تو ، کسی است که تو را به سوی دنیا برانگیزد و از آخرت ، باز دارد .

غرر الحکم : ۵۷۳۸ .

حدیث ۲۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّةٌ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که دوستی اش در راه خدا باشد .
غرر الحکم : ۵۰۱۷ .

حدیث ۲۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ تَكُنْ عَلَى الدُّنْيَا أُخُوْتَهُ .

امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که برادری اش برای دنیا نباشد.
غرر الحکم: ۵۰۱۶.

حدیث ۲۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ عَنَّكَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که بر تو در راه پیروی از خدای سبحان، سخت گیرد.
غرر الحکم: ۴۹۸۶.

حدیث ۲۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ إِذَا اسْتَعْنَيْتَ عَنْهُ لَمْ يَزِدْكَ
فِي الْمَوَدَّةِ، وَإِنْ احْتَجَّتْ إِلَيْهِ لَمْ يَنْقُصْكَ مِنْهَا.
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بهترین برادران، کسی
است که هرگاه از او بی نیاز شدی، بر دوستی خود نسبت به تو نیفزاید و اگر به او نیازمند شدی، از دوستی خود نسبت به تو
نکاهد.
شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۳۰ / ۷۹۰.

حدیث ۲۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْلُهُمْ مُصَانَعَةً فِي النَّصِيحَةِ.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که در نیکخواهی تو، کمترین چرب زبانی را به کار گیرد.
غرر الحکم: ۴۹۷۸.

حدیث ۲۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَنْصَحُهُمْ . وَشَرُّهُمْ أَعْشُهُمْ .
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، نیک خواه ترینشان است و بدترین آنان، فریبکارترینشان.
غرر الحکم: ۵۰۱۴.

حدیث ۲۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ إِذَا فَقَدْتَهُ لَمْ تُحِبَّ الْبُقَاءَ بَعْدَهُ.

امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که هرگاه او را از دست بدهی، پس از او، زندگی را دوست نداشته باشی.
غرر الحکم: ۵۰۱۸.

حدیث ۲۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى إِخْوَانِهِ مُسْتَقْصِيًا.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقع نباشد.
غرر الحکم: ۴۹۹۷.

حدیث ۲۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى هُدًى، وَأَكْسَبَكَ تَقَى، وَصَدَّكَ عَنِ اتِّبَاعِ هَوًى.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که تو را به هدایتی رهنمون شود، تقوایی نصیبت کند و از پیروی هوای نفسی بازت دارد.
غرر الحکم: ۵۰۲۹، وفي بعض النسخ «أَلْبَسَكَ» بدل «أَكْسَبَكَ».

حدیث ۲۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ كَثُرَ إِغْضَابُهُ لَكَ فِي الْحَقِّ.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که در راه حق، بر تو بسیار خشم گیرد.
غرر الحکم: ۵۰۰۹.

حدیث ۲۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَا يُجَوِّجُ إِخْوَانَهُ إِلَى سِوَاهُ.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که برادرانش را به دیگری جز خود، نیازمند نکند.
غرر الحکم: ۴۹۸۵.

حدیث ۲۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ وَاسَاكَ بِخَيْرِهِ، وَخَيْرٌ مِنْهُ مَنْ أَغْنَاكَ عَنْ غَيْرِهِ.
امام علی علیه السلام: بهترین برادران، کسی است که از مالش به تو ببخشد و بهتر از او کسی است که تو را از دیگری جز خود، بی نیاز کند.

غزر الحکم : ۵۰۱۳ .

حدیث ۲۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ إِخْوَانِكَ مَنْ وَاسَاكَ، وَخَيْرٌ مِنْهُ مَنْ كَفَاكَ، وَإِنْ احتَاجَ إِلَيْكَ أَعْفَاكَ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که از اموال خود به تو ببخشد و بهتر از او کسی است که تو را بی نیاز سازد و اگر خود به تو نیازمند گشت ، تو را معاف دارد [و از تو چیزی نخواهد].
غزر الحکم : ۴۹۸۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۲ / ۷۰ ؛ مطالب السؤل : ۵۶ و لیس فیہ ذیلہ .

حدیث ۲۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ ، وَنَدَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی بخواند و با اعمال نیک خود ، تو را به برترین اعمال برانگیزد .
غزر الحکم : ۵۰۲۲ .

حدیث ۲۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَعْوَنُهُمْ عَلَى الْخَيْرِ ، وَأَعْمَلُهُمْ بِالْبِرِّ ، وَأَرْفَقُهُمْ بِالْمُصَاحِبِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که در به جای آوردن خیر ، برترین یاور ، و در نیکی عامل ترین ، و با مصاحبان ، ملایم ترین است .
غزر الحکم : ۵۰۹۵ .

حدیث ۲۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَجَذَبَكَ إِلَيْهِ ، وَأَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَأَعَانَكَ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادرانت ، کسی است که به سوی خیر بشتابد و تو را بدان جذب کند ؛ تو را به نیکی فراخواند و در انجام دادن آن به تو کمک برساند .
غزر الحکم : ۵۰۲۱ .

حدیث ۲۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي ثَلَاثٍ : فِي نَكَبَتِهِ ، وَغَيْبَتِهِ ، وَوَفَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، دوست نخواهد بود ، مگر آن که برادرش را در سه حال نگه دارد : در سختی اش ، در غیبت او و پس از مرگش .

نهج البلاغه : الحکمه ۱۳۴ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ۱۰۳ ، نثر الدر : ۱ / ۳۰۵ نحوه ، إرشاد القلوب : ۱۹۳ ، غرر الحکم : ۱۰۸۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۳ / ۲۸ .

حدیث ۲۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدِيقُ مِنْ صَدَقَ غَيْبُهُ .

امام علی علیه السلام : دوست ، آن است که در نهمان ، به دوستی پایبند است .

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۳ ، غرر الحکم : ۱۱۵۱ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۸ ؛ كنز العمال : ۱۶ / ۱۸۰ / ۴۴۲۱۵
عن وكيع والعسکری فی المواعظ .

حدیث ۲۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ الْمَرْءِ ... مِنْ صَدَاقَتِهِ ، كَثْرَةُ مُوَافَقَتِهِ .

امام علی علیه السلام : در صداقت دوست ، همین بس که همراهی اش ، فراوان باشد .

أعلام الدین : ۱۲۷ ، كشف الغممة : ۳ / ۱۳۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۰ / ۶۶ .

حدیث ۲۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ دَعَاكَ إِلَى الدَّارِ الْبَاقِيَةِ وَأَعَانَكَ عَلَى الْعَمَلِ لَهَا فَهُوَ الصَّدِيقُ الشَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : دوستِ مهربان ، آن کسی است که تو را به سرای آخرت فرا بخواند و در عمل کردن برای آن ، تو را یاری کند .

غرر الحکم : ۸۷۷۵ .

حدیث ۲۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ ، وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ ، وَآثَرَكَ

عَلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، کسی است که نیکخواهانه عیبت را به تو بگوید ، در نبودت حافظ [آبرو و راز] تو باشد و تو را بر خود ، مقدم بدارد .

غرر الحکم : ۱۹۰۴ .

حدیث ۲۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَحُولُ الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ عَنِ الْمَوَدَّةِ وَإِنْ جُفِيَ .
 امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، از دوستی اش باز نمی گردد ، اگر چه به او جفا شود .
 غرر الحکم : ۱۰۸۲۴ .

حدیث ۲۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ بَصَّرَكَ عَيْبَكَ وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ فَهُوَ الصَّدِيقُ ، فَاحْفَظْهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که تو را به عیبت بینا گرداند و در نبودنت حافظ [آبرو و راز] تو باشد ، او همان دوست [حقیقی] است ،
 پس او را نگه دار .
 غرر الحکم : ۸۷۴۶ .

حدیث ۲۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّدِيقُ مَنْ كَانَ نَاهِيَا عَنِ الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ ، مُعِينًا عَلَى الْبِرِّ وَالْإِحْسَانِ .
 امام علی علیه السلام : دوست ، کسی است که از ستم و تجاوزگری بازدارد و بر انجام دادن خوبی و نیکویی یاری کند .
 غرر الحکم : ۲۰۷۸ .

حدیث ۲۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَخْوَكُ الصَّدِيقُ مَنْ وَقَاكَ بِنَفْسِهِ ، وَأَثْرَكَ عَلَى مَالِهِ وَوَلَدِهِ وَعَرْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : برادرِ راستینت ، کسی است که با جان خود ، تو را حفظ کند و تو را بر مال ، فرزند و همسر خود ، مقدم
 دارد .
 غرر الحکم : ۲۰۱۴ .

حدیث ۲۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَدِيقُكَ مَنْ نَهَاكَ ، وَعَدُوُّكَ مَنْ أَغْرَاكَ .
 امام علی علیه السلام : دوستت ، کسی است که تو را [از بدی ها] بازدارد و دشمنت ، آن کسی است که تو را [به سوی بدی ها
]برانگیزد .
 غرر الحکم : ۵۸۵۷ .

حدیث ۲۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اهْتَمَّ بِكَ فَهُوَ صَدِيقُكَ .

امام علی علیه السلام : هر که به [نیازهای] تو توجه کند ، دوست توست .

غرر الحکم : ۸۲۶۳ .

حدیث ۲۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَحَاكَ حَقًّا مَنْ غَفَرَ زَلَّتْكَ ، وَسَدَّ خَلَّتْكَ ، وَقَبَلَ عُدْرَكَ ، وَسَتَرَ عَوْرَتَكَ ، وَنَفَى وَجَلَكَ ، وَحَقَّقَ أَمْلَكَ .

امام علی علیه السلام : برادر حقیقی تو کسی است که لغزشت را ببخشد، نیازت را برطرف سازد ، عذرت را بپذیرد ، زشتی ات را

پوشاند ، ترست را بزدايد و آرزویت را برآورد .

غرر الحکم : ۳۶۴۵ .

حدیث ۲۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَخْوَكَ الَّذِي إِذَا أَحْرَضْتِكَ مُلِمَّةً مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَبْرَحْ لِيُثِّكَ وَاجِمًا

وَلَيْسَ أَخْوَكَ بِالَّذِي إِذَا تَمَنَّعْتَ عَلَيْكَ أُمُورًا ظَلَّ يَلْحَاكَ لِأَنَّمَا

امام علی علیه السلام در شعر منسوب به ایشان - :

برادرت، کسی است که چون گرفتاری روزگار رنجورت ساخت /

در برابر درد دل هایت خاموش نمی ماند [و به یاری ات می شتابد] .

کسی که چون دچار مشکلات شدی /

همواره سرزنشگرانه توییخت می کند ، برادرت نیست .

وقعه صفین : ۵۳۲ ، الدیوان المنسوب إلى الإمام علی علیه السلام : ۴۰۶ نحوه ، بحار الأنوار : ۳۲/۵۵۴/۴۶۲ ؛ تاریخ الطبری : ۵ / ۶۳

نحوه .

حدیث ۲۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

إِنَّ أَحَاكَ الصُّدُقَ مَنْ يَسْعَى مَعَكَ مَنْ يَضُرُّ نَفْسَهُ لِيَنْفَعَكَ

وَمَنْ إِذَا عَايَنَ أَمْرًا قَطَّعَكَ شَتَّتَ فِيهِ شَمْلَهُ لِيَجْمَعَكَ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

برادر راستین تو کسی است که در کنار تو می‌کوشد /
و به خود، زیان می‌زند تا به تو سودی رساند .
و چون دید که مسئله‌ای تو را از هم گسیخته است /
خود را پراکنده خاطر می‌کند، تا تو را جمعیت خاطر ببخشد .
الدیوان المنسوب إلی الإمام علی علیه السلام : ۲۵۳ و ص ۲۵۶ .

حدیث ۲۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ لِي فِيمَا مَضَىٰ أَخٌ فِي اللَّهِ ، وَكَانَ يُعْظِمُهُ فِي عَيْنِي صَغْرُ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ . وَكَانَ خَارِجًا مِنْ سُلْطَانِ بَطْنِهِ ؛ فَلَا يَشْتَهِي مَا لَا يَجِدُ ، وَلَا يُكَيِّرُ إِذَا وَجَدَ . وَكَانَ أَكْثَرَ دَهْرِهِ صَامِتًا ، فَإِنْ قَالَ بَدُّ الْقَائِلِينَ ، وَنَفَعَ غَلِيلَ السَّائِلِينَ . وَكَانَ ضَعِيفًا مُسْتَضْعَفًا ، فَإِنْ جَاءَ الْجِدُّ فَهُوَ كَيْتٌ غَابٍ ، وَصَلُّ

امام علی علیه السلام : در گذشته مرا برادری خدایی بود که کوچکی دنیا در چشمش، او را در چشم من بزرگ می‌داشت . مغلوب شکمش نبود . پس آنچه را نمی‌یافت، آرزو نمی‌کرد و اگر می‌یافت، از حد نمی‌گذراند . بیشتر روزگارش را خاموش بود؛ لیکن اگر سخن می‌گفت، بر گویندگان پیشی می‌گرفت و تشنگی پرسندگان را فرو می‌نشاند . به ظاهر، ناتوان می‌نمود؛ لیکن به هنگام کوشش، چون شیر بیشه و مار زهر آگین بیابان بود . جز در حضور قاضی، حجت آوری نمی‌کرد و کسی را به سبب کاری که در مثل آن، پوزش می‌آوردند، سرزنش نمی‌کرد تا عذرش را بشنود . از هیچ دردی شکوه نمی‌کرد، مگر پس از بهبودش . آنچه را می‌گفت، انجام می‌داد و آنچه را انجام نمی‌داد، نمی‌گفت . اگر در گفتار مغلوب می‌شد، در خاموشی مغلوب نمی‌گشت . بر شنیدن، حریص تر از گفتن بود . اگر با دو

مسئله رویاروی می‌شد، می‌نگریست که کدام یک به هوای نفس، نزدیک تر است و با آن، مخالفت می‌کرد . پس این خوی‌ها را به چنگ آورید و پایبند آنها باشید و در کسب آنها با یکدیگر رقابت کنید . اگر هم نتوانستید همه آنها را کسب کنید، بدانید که به دست آوردن اندک، بهتر از رها کردن بسیار است .
الصِّلُ : الحِيَّةُ مِنْ أَحْبَبِ الْحَيَاتِ (المعجم الوسيط : ۱ / ۵۲۱) .

حدیث ۲۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَسْتَبْدِلَنَّ بِأَخٍ لَكَ قَدِيمٍ أَخًا مُسْتَفَادًا مَا اسْتَقَامَ لَكَ ؛ فَإِنَّكَ إِنْ فَعَلْتَ فَقَدْ غَيَّرْتَ ، وَإِنْ غَيَّرْتَ تَغَيَّرَتْ نِعْمَ اللَّهِ عَلَيْكَ .
امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - : برادر کهن را تا هنگامی که با تو صادق است، با برادری [تازه] به دست آمده، عوض مکن؛ زیرا اگر چنین کنی، تغییر داده‌ای و اگر تغییر بدهی، نعمت‌های خدا نیز بر ضد تو تغییر می‌کنند .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۲۴ / ۷۱۳ .

حدیث ۲۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إخْتَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدَهُ ، وَمِنَ الْإِخْوَانِ أَقْدَمَهُمْ .

امام علی علیه السلام: از هر چیز، نُوش را برگزین؛ اما از برادران، قدیمی ترینشان را.
غرر الحکم: ۲۴۶۱.

حدیث ۲۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدُهُ، وَ خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْدَمُهُمْ.
امام علی علیه السلام: بهترین هر چیزی، نو آن است؛ اما بهترین برادران، قدیمی ترینشان است.
غرر الحکم: ۵۰۸۹.

حدیث ۲۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِنْ كَرَمِ الْمَرْءِ بُكَاءُهُ عَلَى مَا مَضَى مِنْ زَمَانِهِ، وَ حَيْنُهُ إِلَى أَوْطَانِهِ، وَ حِفْظُهُ قَدِيمِ إِخْوَانِهِ.
امام علی علیه السلام: نشانه بزرگواری آدمی، گریستن او بر روزگار از دست رفته، اشتیاق به وطن و حفظ برادران دیرین است.
کنز الفوائد: ۱ / ۹۴، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۶۴ / ۳.

حدیث ۲۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا طَالَتِ الصُّحْبَةُ تَأَكَّدَتِ الْحُرْمَةُ.
امام علی علیه السلام: هرگاه مصاحبت طولانی شود، حرمت [دوستی] استوارتر می گردد.
غرر الحکم: ۴۰۱۷، ۷۲۰۶.

حدیث ۲۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رُبَّ مُتَوَدِّدٍ مُتَّصِعٍ.
امام علی علیه السلام: چه بسا ابراز کننده دوستی که ظاهرسازی می کند.
غرر الحکم: ۵۲۷۷.

حدیث ۲۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَانَ أَهْلُ ذَلِكِ الزَّمَانِ ذُنَابًا، وَ سَيِّلَاطِيئُهُ سَبَاعًا، وَ أَوْسَاطُهُ أَكَالًا، وَ فُقَرَاؤُهُ أَمَوَاتًا، وَ غَارَ الصُّدُقُ، وَ فَاضَ الْكَذِبُ، وَ اسْتَعْمَلَتِ
الْمَوَدَّةُ بِاللِّسَانِ، وَ تَشَاجَرَ النَّاسُ بِالْقُلُوبِ.

امام علی علیه السلام - درباره فتنه بنی امیه - : مردم آن روزگار، [همچون] گرگ هاینند و حاکمانش درندگان، و مردم میانه حال آن، پرخوران و فقیرانش مردگان. راستی ناپدید می گردد و دروغ، سرریز می گردد و دوستی زبانی به کار بسته می شود و مردم

، به دل با یکدیگر دشمنی می کنند .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۸ ، غرر الحکم : ۶۴۳۸ : وفيه ذيله .

حدیث ۲۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: هَدَرَ فَنِيْقُ الْبَاطِلِ بَعْدَ كُظُوْمٍ ، وَ تَوَاحَى النَّاسُ عَلَي الْفُجُوْرِ ، وَ تَهَاجَرُوا عَلَي الدِّيْنِ ، وَ تَحَابُّوا عَلَي الْكُذِبِ ، وَ تَبَاغَضُوا عَلَي الصُّدُقِ .
امام علی علیه السلام - درباره فتنه بنی امیه - : شتر نرِ باطل، پس از خاموشی، بانگ می زند و مردم در بد کاری با یکدیگر برادر می شوند و در دین ، جدایی می پذیرند ؛ بر دروغ با یکدیگر دوستی می کنند و بر راستی با یکدیگر دشمنی می ورزند .
نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۸ .

حدیث ۲۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لَا يُفْسِدُكَ الظَّنُّ عَلَي صَدِيقٍ أَصْلَحَهُ لَكَ اليَقِيْنُ .
امام علی علیه السلام : دوستی که به صالح بودن او مطمئن هستی ، مبادا که بدگمانی ، [نظر] تو را نسبت به او تباہ سازد .
کنز الفوائد: ۱ / ۹۳ ؛ شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۴۵ / ۹۶۳ وفيه : «يفسدك الظنُّ على صديق قد أصلحك اليقين له» .

حدیث ۲۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لَا يَغْلِبُنَّ عَلَيْكَ سَوْءُ الظَّنِّ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْعُ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ خَلِيلٍ صَلْحًا .
امام علی علیه السلام : مبادا که بدگمانی بر تو چیره شود ، که [در این صورت ،] میان تو و هیچ دوستی ، رابطه دوستانه ای بر جای نمی گذارد .
تحف العقول : ۷۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۲۷ / ۲ .

حدیث ۲۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: غَشُّ الصُّدِيقِ وَ الْغَدْرُ بِالْمَوَاطِئِ مِنْ خِيَانَةِ الْعَهْدِ .
امام علی علیه السلام : فریفتن دوست و زیر پا نهادن پیمان ها ، از [موارد] خیانت به عهد [خداوند] است .
غرر الحکم : ۶۴۱۷ .

حدیث ۲۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مِنْ عَلَامَةِ الشَّقَاءِ غَشُّ الصُّدِيقِ .
امام علی علیه السلام : از نشانه های شوربختی ، فریفتن دوست است .

غرر الحکم : ۹۲۹۷ .

حدیث ۲۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا عَشَّكَ صَدِيقُكَ فَاجْعَلْهُ مَعَ عَدُوِّكَ .
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه دوست تو را فریفت ، او را همسنگ دشمنت بشمار .
 شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۲۱ / ۶۸۳ .

حدیث ۲۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا خَيْرَ فِي صَدِيقٍ ضَنِينٍ .
 امام علی علیه السلام : در دوستِ بخیل ، خیری نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۷۱۱ .

حدیث ۲۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبُخْلُ يُوْجِبُ الْبَغْضَاءَ .
 امام علی علیه السلام : بخل ، دشمنی به بار می آورد .
 غرر الحکم : ۷۸۰ .

حدیث ۲۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالتَّحَلَّى بِالْبُخْلِ ؛ فَإِنَّهُ يُزْرِي بِكَ عِنْدَ الْقَرِيبِ ، وَ يُمَقِّتُكَ إِلَى النَّسِيبِ .
 امام علی علیه السلام : از آراستگی به بخل پرهیز ؛ زیرا تو را نزد آشنا و نزدیک ، خوار و نزد خویشان دشمن می سازد .
 غرر الحکم : ۲۶۵۱ .

حدیث ۲۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبُخْلُ يُدِلُّ مُصَاحِبَهُ ، وَ يُعِزُّ مُجَانِبَهُ .
 امام علی علیه السلام : بخل ، همنشین خود را خوار می کند و دوری جوینده از خود را ارجمند می سازد .
 غرر الحکم : ۱۴۰۹ .

حدیث ۲۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: صَدِيقُ الْبَخِيلِ مَنْ لَمْ يُجَرِّبْهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : کسی دوست شخص بخیل است که او را نیازموده است .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۹۲ / ۳۴۶ .

حدیث ۲۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَالْبَخْلَ ؛ فَإِنَّ الْبَخِيلَ يَمَقُّهُ الْغَرِيبُ ، وَ يَنْفِرُ مِنْهُ الْقَرِيبُ .

امام علی علیه السلام : از بخل پرهیزید ؛ زیرا بیگانگان بخیل را دشمن می دارد و خویشاوند از او می گریزد .
غرر الحکم : ۲۷۴۸ .

حدیث ۲۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَكُنْ حُبُّكَ كَلْفًا ، وَ لَا بُغْضُكَ تَلْفًا ؛ أَحِبِّ حَبِيبَكَ هَوْنَا مَا ، وَ أَبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنَا مَا .

امام علی علیه السلام : دوستی ات ، [در حد] شیدایی و دشمنی ات [مایه] هلاکت نباشد . دوست را به اندازه دوست بدار و دشمنت را به اندازه دشمن بدار .

الأمالی للطوسی : ۱۵۰۵/۷۰۳ عن زید بن علی عن أبيه الإمام زين العابدين عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۴/۱۷۸/۱۸ .

حدیث ۲۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ لَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ يُبْغِضُ ، وَ لَا يَأْتِمُّ فِيمَنْ يُحِبُّ .

امام علی علیه السلام : مؤمن ، بر آن که با او دشمنی می ورزد ، ستم نمی کند و به خاطر آن که دوستش دارد ، دست به گناه نمی زند .

الأمالی للطوسی : ۵۸۰/۱۱۹۹، نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۳، تحف العقول: ۱۶۱، بحار الأنوار: ۶۷/۳۱۱/۴۵ .

حدیث ۲۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ اسْتَمْتَّ إِلَى وَدُودِكَ فَأَحْرِزْ لَهُ مِنْ أَمْرِكَ وَ اسْتَبِقْ لَهُ مِنْ سِرِّكَ مَا لَعَلَّكَ أَنْ تَنْدَمَ عَلَيْهِ وَقْتًا مَا .

امام علی علیه السلام : اگر به دوستت اعتماد کردی ، پاره ای از مسائل خود را از او نگه دار و از رازت چیزی را همچنان نزد خود حفظ کن . شاید که روزگاری به خاطر آن (آشکار کردن همه رازهایت) پشیمان شوی .

غرر الحکم : ۳۷۲۱ .

حدیث ۲۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِبْدَلْ لِصِدِّيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ ، وَ لَا تَبْدِلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأْنِينَةِ ، وَ اعْطِهِ كُلَّ الْمُؤَاسَاةِ ، وَ لَا تُفْضِ إِلَيْهِ بِكُلِّ الْأَسْرَارِ ؛ تَوْفَى الْحِكْمَةَ حَقَّهَا ،
 وَالصَّدِيقَ وَاجِبَهُ .

امام علی علیه السلام : همه دوستی را نثار دوست کن ؛ اما همه اعتمادت را نثارش مکن . از جان و مالت در راهش بگذر و با او
 همدردی کن ؛ اما همه رازهایت را با او در میان مگذار. بدین ترتیب ، هم حق حکمت را به تمامی ادا کرده ای و هم حقوق دوستی
 را به جا آورده ای .

کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، أعلام الدین : ۱۷۸ ، غرر الحکم : ۲۴۶۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۹ .

حدیث ۲۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَبْدِلَنَّ وَدَّكَ إِذَا لَمْ تَجِدْ مَوْضِعًا .
 امام علی علیه السلام : دوستی ات را ، اگر جایگاهی [برایش] نیافتی ، نثار مکن .
 غرر الحکم : ۱۰۲۷۵ .

حدیث ۲۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 السَّيِّدُ مَنْ تَحَمَّلَ أَثْقَالَ إِخْوَانِهِ ، وَأَحْسَنَ مُجَاوِرَةَ جِيرَانِهِ .
 امام علی علیه السلام : بزرگ ، کسی است که سنگینی [مشکلات زندگی] برادرانش را بر دوش کشد و با همسایگانش نیک
 همسایه داری کند .
 غرر الحکم : ۲۰۰۲ .

حدیث ۲۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِرْقُقْ بِإِخْوَانِكَ ، وَ اكْفِهِمْ غَرَبَ لِسَانِكَ ، وَ اجْرِ عَلَيْهِمْ سَيْبَ إِحْسَانِكَ .
 امام علی علیه السلام : با برادرانت نرمی کن ، تندی زبانت را از آنان بازدار و عطا و دِهش خود را شامل آنان کن .
 غرر الحکم : ۲۳۸۱ .

حدیث ۲۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُتَابِدِ عَدُوَّكَ ، وَ لَا تُقَرِّعْ صَدِيقَكَ ، وَ اقْبَلِ الْعُذْرَ وَ إِن كَانَ كِذْبًا ، وَ دَعِ الْجَوَابَ عَن قُدْرَةٍ وَ إِن كَانَ لَكَ .
 امام علی علیه السلام : دشمنی ات را با دشمنت آشکار مکن ، با دوست خود ، درشتی منما و عذر را بپذیر - گرچه دروغین باشد - ،
 و پاسخگویی را - گرچه به سودت باشد - ، از سر قدرت رها کن .
 غرر الحکم : ۱۰۳۵۸ .

حدیث ۲۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ فَلَا تَنَابَزُوا ، وَ لَا تَخَاذَلُوا ؛ فَإِنَّ شَرَائِعَ الدِّينِ وَاحِدَةٌ ، وَ سُبُلُهُ قَاصِدَةٌ ، مَنْ أَخَذَ بِهَا لَحِقَ ، وَ مَنْ تَرَكَهَا مَرَقَ ، وَ مَنْ فَارَقَهَا مَحَقَ .

امام علی علیه السلام : مسلمان ، برادر مسلمان است . پس ، از یکدیگر عیب مگیرید و یکدیگر را تنها مگذارید ، که راه های دین ، یکی است و طریقت هایش میانه است . هر کس در آن گام نهد ، [به مقصد] می رسد و هر کس آن را رها کند ، از دین خارج می شود و هر کس از آن جدا گردد ، نابود می شود .

الأمالی للمفید : ۲۳۴ / ۵ ، الأمالی للطوسی : ۱۱ / ۱۳ ، کلاهما عن الأصبع بن نباته ، تحف العقول : ۲۰۳ ، وقعه صفین : ۲۲۴ عن أبی سنان الأسلمی وفیه «تنابذوا» بدل «تنازوا» ، بحار الأنوار : ۳۲ / ۵۹۵ / ۴۷۴ .

حدیث ۲۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُخَدَعَ عَنْ صَدِيقِكَ ، أَوْ تُغْلَبَ عَنْ عَدُوِّكَ .

امام علی علیه السلام : مبادا تو را نسبت به دوست فریب دهند [و رابطه شما را قطع کنند] یا آن که [با رفتارت] مغلوب دشمنت شوی .

غرر الحکم : ۲۶۴۴ .

حدیث ۲۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِصْحَبْ أَخَا التَّقَى وَ الدِّينِ تَسَلَّمَ ، وَ اسْتَرْشِدْهُ تَعَنَّمَ .

امام علی علیه السلام : با برادری پرهیزگار و دیندار مصاحبت کن ، تا سلامت مانی ، و از او راهنمایی بخواه ، تا سود بری .

غرر الحکم : ۲۳۳۴ .

حدیث ۲۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحِبِّ الإِخْوَانَ عَلَى قَدْرِ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : برادران را به مقدار تقوا [یی که دارند] دوست بدار .

الأمالی للصدوق : ۳۸۰ / ۴۸۳ عن أبی الجارود عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، الاختصاص : ۲۲۶ عن أبی الجارود یرفعه ، تحف العقول : ۳۶۸ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۷ / ۷ .

حدیث ۲۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُخْرِجَ صَدِيقَكَ إِخْرَاجًا يُخْرِجُهُ عَنْ مَوَدَّتِكَ ، وَاسْتَبَقَ لَهُ مِنْ أُنْسِكَ مَوْضِعًا يَتَّقُ بِالرُّجُوعِ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از آن که چنان دوستت را از خود برانی که از [حدود] دوستی ات نیز بیرون برود ؛ بلکه برای او از دوستی خود ، جایی بگذار که برای بازگشت ، به آن اعتماد کند .
غرر الحکم : ۲۶۸۷ .

حدیث ۲۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ اسْتَفْسَدَ صَدِيقَهُ نَقَصَ مِنْ عَدَدِهِ .
امام علی علیه السلام : هر که به دوست خود بدی کند و [با رفتارش] او را تباه سازد ، [گویی] از شمار [نیروهای] خود کاسته است .
غرر الحکم : ۸۲۳۱ .

حدیث ۲۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِسْتِفْسَادُ الصَّدِيقِ مِنْ عَدَمِ التَّوْفِيقِ .
امام علی علیه السلام : تباه ساختن دوست ، از بی توفیقی است .
غرر الحکم : ۱۴۷۹ .

حدیث ۲۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِيَّاكَ أَنْ تُوَحِّشَ مُوَادَّكَ وَحَشَّةً تُفْضِي بِهِ إِلَى اخْتِيَارِهِ التُّبْعَدَ عَنْكَ ، وَإِيثَارِ الْفُرْقَةِ .
امام علی علیه السلام : مبدا چنان دوستت را از خود برمانی که دوری از تو را برگزیند و جدایی را ترجیح دهد .
غرر الحکم : ۲۶۸۹ .

حدیث ۲۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: إِذَا أَحْسَنَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ فَلَا تَخْرُجْ إِلَيْهِ بِغَايَةِ بَرِّكَ ، وَ لَكِنْ اتْرُكْ مِنْهُ شَيْئًا تَزِيدُهُ إِيَّاهُ عِنْدَ تَبَيُّنِكَ مِنْهُ الزِّيَادَةَ فِي نَصِيحَتِهِ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه یکی از یاران ت نیکی کرد ، همه خوبی خودت را نثارش مکن و چیزی از آن را باقی بگذار ، تا به هنگام دیدن نیکخواهی بیشتر او ، آن را نثارش کنی .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۱ / ۷۹۸ .

حدیث ۲۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: إِذَا كَانَ لَكَ صَدِيقٌ وَ لَمْ تَحْمِدْ إِخَاءَهُ وَ مَوَدَّتَهُ فَلَا تُظْهِرْ ذَلِكَ لِلنَّاسِ ؛ فَإِنَّمَا هُوَ بِمَنْزِلَةِ السَّيْفِ الْكَلِيلِ فِي مَنْزِلِ الرَّجُلِ ؛ يُرْهَبُ بِهِ

عَدُوَّهُ ، و لا يَعْلَمُ الْعَدُوُّ أَصَارِمَ هُوَ أَمْ كَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه دوستی داشتی که برادری و دوستی او را نمی پسندیدی ، آن را بر مردم آشکار مکن ؛ چون که او همچون شمشیر کندی است در خانه انسان ، که بدان دشمنش را می ترساند ، حال آن که دشمن نمی داند آن شمشیر ، برنده است یا کند .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۰۹ / ۵۵۰ .

حدیث ۲۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: إِذَا صَادَقْتَ إِنْسَانًا وَجَبَ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ صَدِيقَ صَدِيقِهِ ، وَ لَيْسَ يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ عَدُوَّ عَدُوِّهِ ؛ لِأَنَّ هَذَا إِنَّمَا يَجِبُ عَلَى خَادِمِهِ ، وَ لَيْسَ يَجِبُ عَلَى مُمَائِلٍ لَهُ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه با کسی دوست شدی ، بر تو لازم است که با دوست او نیز دوست باشی ؛ لیکن بر تو لازم نیست که با دشمن او دشمن شوی ؛ زیرا این مسئله بر خدمتکار او لازم است ، نه بر همانند او .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۱ / ۷۹۲ .

حدیث ۲۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: لَيْسَ يَضُرُّكَ أَنْ تَرَى صَدِيقَكَ عِنْدَ عَدُوِّكَ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يَنْفَعَكَ لَمْ يَضُرَّكَ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : این که دوست را نزد دشمنت ببینی ، به تو زیان نمی زند ؛ چون که اگر برایت سودی نداشته باشد ، زیانی هم به تو نمی رساند .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۱ / ۳۳۶ / ۸۵۲ .

حدیث ۲۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: مَا وَدَّعْتَنِي أَحَدٌ إِلَّا بَدَلْتُ لَهُ صَفْوَةَ الْمَوَدَّةِ مِنِّي آخِرَ الْأَبَدِ
وَلَا قَلَانِي وَإِنْ كَانَ الْمُسِيءُ بِنَا إِلَّا دَعَوْتُ لَهُ الرَّحْمَنَ بِالرَّشْدِ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
کسی با من دوستی نکرد ، جز آن که /
دوستی ناب خود را همواره نثارش کردم .
و کسی با من دشمن نشد ، گرچه در حق ما بدی کرد /
جز آن که همواره هدایت او را از خدای رحمان خواستار شدم .
الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ۱۴۶ .

حدیث ۲۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

وَإِخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلصَّدِيقِ وَ كُنْ لَهْكَأَبٍ عَلَى أَوْلَادِهِ يَتَحَدَّبُ
وَاطْلُبْهُمْ طَلَبَ الْمَرِيضِ شِفَاءً هُوَ دَعَى الْكَذُوبَ فَلَيْسَ مِمَّنْ يُصَحَّبُ
وَاحْفَظْ صَدِيقَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا وَعَلَيْكَ بِالْمَرْءِ الَّذِي لَا يَكْذِبُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

مانند پدری که به فرزندانش مهربانی می کند /

برای دوست فروتنی کن .

آنان را چونان بیماری که تندرستی خود را می جوید ، بجوی /

و دروغگو را رها کن که شایسته مصاحبت نیست .

دوست را در همه حال ، حفظ کن /

و شخصی را به دست آر که دروغ نمی گوید .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۴۹ .

حدیث ۲۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُكْثِرَ مِنْ صُحْبَةِ الْعُلَمَاءِ وَالْأَبْرَارِ ، وَ يَجْتَنِبِ مُقَارَنَةَ الْأَشْرَارِ وَالْفُجَّارِ .

امام علی علیه السلام : برای عاقل ، سزاوار است که با عالمان و نیکان ، بسیار مصاحبت کند و از همنشینی با بدان و تبهکاران

پرهیزد .

غرر الحکم : ۱۰۹۴۹ .

حدیث ۲۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا عَلَيْكَ أَنْ تَصْحَبَ ذَا الْعَقْلِ وَإِنْ لَمْ تَحْمَدْ كَرَمَهُ ، وَ لَكِنْ انْتَفِعْ بِعَقْلِهِ ، وَ احْتَرِسْ مِنْ سَيِّئِ أَخْلَاقِهِ . وَلَا تَدْعَنَّ صُحْبَةَ الْكَرِيمِ وَإِنْ لَمْ
تَنْتَفِعْ بِعَقْلِهِ ، وَ لَكِنْ انْتَفِعْ بِكَرَمِهِ بِعَقْلِكَ . وَ افرِرْ كُلَّ الْفِرَارِ مِنَ اللَّئِيمِ الْأَحْمَقِ .

امام علی علیه السلام : زیانی برای تو ندارد که با عاقل مصاحبت کنی ، گرچه کرم او را نستایی ؛ لیکن از عقل او بهره گیر و از

خوی بدش خود را نگه دار . مصاحبت با شخص کریم را فرو مگذار ، گرچه از عقلش بهره مند نشوی ؛ لیکن با عقلت از کرم او

بهره مند شو ؛ اما تا می توانی از شخص بخیل احمق بگریز .

الکافی : ۲ / ۶۳۸ / ۱ عن عمّار بن موسی عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ۲۰۶ ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا علیه

السلام : ۳۵۶ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۸ / ۱۲ ج ۷۸ / ۴۳ / ۳۲ .

حدیث ۲۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِي قَوْمٍ لَيْسُوا بِنَاصِحِينَ وَلَا يُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ .

امام علی علیه السلام : در مردمی که نه خود ، نیکخواهان اند و نه نیک خواهان را دوست دارند ، خیری نیست .
غرر الحکم: ۱۰۸۸۴ .

حدیث ۲۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْكُنْ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيْكَ مَنْ هَدَاكَ إِلَى مَرَاثِدِكَ ، وَ كَشَفَ لَكَ عَنْ مَعَايِبِكَ .

امام علی علیه السلام : محبوب ترین مردم در نزد تو ، باید کسی باشد که تو را به راه های صواب ، هدایت می کند و عیب های را
برایت آشکار می نماید .
غرر الحکم: ۷۳۷۴ .

حدیث ۲۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْكُنْ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيْكَ الْمُشْفِقُ النَّاصِحُ .

امام علی علیه السلام : محبوب ترین مردم در نزد تو ، باید شخص مهربان نیکخواه باشد .
غرر الحکم: ۷۳۸۶ .

حدیث ۲۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا شَفِيقَ كَالْوَدُودِ النَّاصِحِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دلسوزی ، همچون دوست نیکخواه نیست .
غرر الحکم: ۱۰۵۴۶ .

حدیث ۲۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْإِخْتِيَارِ مُوَادَّةُ الْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : بهترین انتخاب ، دوستی با نیکان است .
غرر الحکم: ۴۹۸۲ .

حدیث ۲۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يا طالب العلم ، إِنَّ الْعِلْمَ ذُو فَضَائِلَ كَثِيرَةٍ ؛ فَرَأْسُهُ التَّوَاضُّعُ . . . وَدَلِيلُهُ الْهُدَى ، وَرَفِيقُهُ مَحَبَّةُ الْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : ای دانشجو ! دانش را فضیلت های بسیاری است : بنیادش فروتنی است ، راهنمایش هدایت است و رفیقش دوستی نیکان .

الکافی : ۱ / ۴۸ / ۲ ، منیة المرید : ۱۴۸ کلاهما عن أبی بصیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ۲۰۰ و لیس فیہ «یا طالب العلم» ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۷۵ / ۴۱ ؛ کنز العمّال : ۱۰ / ۲۵۴ / ۲۹۳۶۲ نقلاً عن الخطیب البغدادی فی الجامع وفیه «ورفیکه صحبه الأخیار» .

حدیث ۲۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْأَصْحَابِ مَنْ يُسَدِّدُكَ عَلَى الْخَيْرِ .
 امام علی علیه السلام : بهترین یاران ، کسی است که تو را بر نیکی استوار بدارد .
 المواعظ العددیة : ۵۵ .

حدیث ۲۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُتَعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ .
 امام علی علیه السلام : یاور در فرمانبری [خدا] ، بهترین یاران است .
 غرر الحکم : ۱۱۴۲ .

حدیث ۲۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحِبِّ فِي اللَّهِ مَنْ يُجَاهِدُكَ عَلَى صَلَاحِ دِينٍ ، وَ يَكْسِبُكَ حُسْنَ يَقِينٍ .
 امام علی علیه السلام : در راه خدا کسی را دوست بدار که بر اصلاح دینت بکوشد و یقین نیکو را نصیبت کند .
 غرر الحکم : ۲۳۵۸ .

حدیث ۲۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تُشْفِقَ عَلَى وَلَدِكَ أَكْثَرَ مِنْ إِشْفَاقِهِ عَلَيْكَ .
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بر تو واجب است که به فرزندت بیش از مهربانی اش به تو ، مهربانی کنی .
 شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۷۲ / ۱۵۲ .

حدیث ۲۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُولَى مَنْ أَحْبَبْتَ مَنْ لَا يَقْلَاكَ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین کس به دوستی ، آن است که با تو دشمنی نکند .
غرر الحکم : ۳۰۷۱ .

حدیث ۲۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْأَكَّ مَنْ لَمْ يُعَادِكَ .

امام علی علیه السلام : آن که با تو دشمنی نکند ، با تو دوستی کرده است .
المواعظ العددیة : ۶۱ .

حدیث ۲۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَمِنْتَ مِنْ أُذِيِّهِ فَارْغَبْ فِي أُخُوَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که از آزارش در امانی ، به برادری با او رغبت کن .
کنز الفوائد : ۱ / ۳۶۸ .

حدیث ۲۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحَقُّ مَنْ أَحْبَبْتَهُ مَنْ نَفَعَهُ لَكَ وَضُرُّهُ لِغَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین کس به دوستی ، آن است که سودش برای تو و زیانش برای دیگری باشد .
غرر الحکم : ۳۳۷۴ .

حدیث ۲۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّاحِبُ كَالرَّقْعَةِ ؛ فَاتَّخِذْهُ مُشَاكِلاً .

امام علی علیه السلام : دوست ، همچون وصله [بر جامه] است . پس آن را همانند [و همرنگ] خود برگزین .
غرر الحکم : ۱۱۷۹ .

حدیث ۲۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّفِيقُ كَالصَّدِيقِ ؛ فَاخْتَرَهُ مُوَافِقاً .

امام علی علیه السلام : رفیق [سفر - که رفاقتش غالباً کوتاه مدت است - نیز] همچون دوست است . پس او را [از جنس] مناسب خود

، انتخاب کن .

غرر الحکم : ۱۱۸۰ .

حدیث ۲۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُواصَلَةُ الْأَفْضَلِ تَوْجِبُ الشُّمُوءَ .

امام علی علیه السلام : معاشرت با سرآمدان و دانشمندان ، باعث رفعت (بلندی مرتبت) است .

غرر الحکم : ۹۷۷۳ .

حدیث ۲۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَمَسَّكَ بِكُلِّ صَدِيقٍ أَفَادَتَكَ الشَّدَّةُ .

امام علی علیه السلام : هر دوستی را که دوران سختی ، او را نصیب تو ساخته است ، نیک نگه دار .

غرر الحکم : ۴۵۰۸ .

حدیث ۲۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ ، وَ الْمَحَبَّةَ لَهُمْ ، وَ اللَّطْفَ بِهِمْ .

امام علی علیه السلام : برای قلب خود ، لباسی از مهربانی به مردم و لطف و رحمت بر آنان تهیه کن ! .

نهج البلاغه : کتاب ۵۳ ، تحف العقول : ۱۲۶ و فيه «و اللطف بالاحسان إليهم» بدل «و اللطف بهم» ، بحار الأنوار : ۳۳ / ۶۰۰ / ۷۴۴ و

ج ۱ / ۲۴۱ / ۷۷ .

حدیث ۲۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ مَنْ صَحِبَتْ مَنْ وَلَّهَكَ بِالْآخِرَى ، وَ زَهَدَكَ فِي الدُّنْيَا ، وَ أَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ الْمَوْلَى .

امام علی علیه السلام : بهترین مصاحب تو ، کسی است که تو را شیفته آخرت کند و به دنیا بی رغبت سازد و در فرمانبری از

خداوند ، یاورت باشد .

غرر الحکم : ۵۰۳۰ .

حدیث ۲۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِصْحَبْ مَنْ لَا تَرَاهُ إِلَّا وَ كَأَنَّه لَا غِنَاءَ بِهِ عَنْكَ ، وَ إِنْ أَسَاتَ إِلَيْهِ أَحْسَنَ إِلَيْكَ وَ كَأَنَّه الْمُسَىءُ .

امام علی علیه السلام : با کسی مصاحبت کن که هرگاه او را ببینی ، گویی همواره به تو نیازمند است و اگر به او بدی کنی ، به تو

نیکی کند ، گویی که او بدی کرده است .

غرر الحکم : ۲۳۹۷ .

حدیث ۲۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ مَنْ صَحِبْتَهُ مَنْ لَا يُحَوِّجُكَ إِلَى حَاكِمٍ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین مصاحب تو ، کسی است که تو را به داوری [کسی] میان او و تو نیازمند نکند .

غرر الحکم : ۵۰۱۲ .

حدیث ۲۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَخٌ تَسْتَفِيدُهُ خَيْرٌ مِنْ أَخٍ تَسْتَزِيدُهُ .

امام علی علیه السلام : برادری که به تو بهره ای رساند ، بهتر از آن برادری است که فقط بر شمار دوستانت بیفزاید .

غرر الحکم : ۱۳۶۲ .

حدیث ۲۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِمَجَالَسَةِ أَصْحَابِ التَّجَارِبِ ؛ فَإِنَّهَا تُقَوِّمُ عَلَيْهِمُ بِالْغَلَاءِ ، وَتَأْخُذُهَا مِنْهُمْ بِأَرْخَصِ الرَّخِصِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : با کارآزمودگان همنشین باش ؛ زیرا این تجربه ها برایشان به گران ترین

قیمت ، حاصل شده است ، حال آن که تو آنها را از ایشان به ارزان ترین قیمت ، به دست می آوری .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۵ / ۸۴۶ .

حدیث ۲۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ تَكْمُلُ فَضِيلَةَ الرَّجُلِ حَتَّى يَكُونَ صَدِيقًا لِمَتَعَادِيَيْنِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : انسان به کمال فضیلت نمی رسد ، مگر آن گاه که همزمان ، دوست دو

کس باشد که دشمن یکدیگرند .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۱ / ۷۹۳ .

حدیث ۲۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيْكَ مَنْ كَثُرَتْ أَيَادِيهِ عِنْدَكَ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَمَنْ كَثُرَتْ أَيَادِيكَ عِنْدَهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : محبوب ترین مردم در نزد تو ، کسی است که نیکی های بسیار در حق تو

کرده است. اگر چنین کسی نبود، آن کسی است که نیکی های بسیاری در حَقِّش کرده ای. شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۰۸ / ۵۳۲.

حدیث ۲۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 :إِصْحَبُوا مَنْ يَذْكُرُ إِحْسَانَكُمْ إِلَيْهِ ، وَيَنْسِي أَيْدِيَهُ عِنْدَكُمْ .
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : با کسی مصاحبت کنید که نیکی های شما را در حق خود ، به یاد می سپارد و نیکی های خود را به شما ، فراموش می کند .
 شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۳۱۴ / ۶۰۳.

حدیث ۲۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 :
 إِذَا مَا الْمَرْءُ لَمْ يَحْفَظْ ثَلَاثًا فَبِعَهُ وَ لَوْ بِكَفٍّ مِنْ رَمَادٍ
 وَفَاءً لِلصَّدِيقِ وَ بَدَلَ مَالٍ وَ كِتْمَانَ السَّرَائِرِ فِي الْفُؤَادِ
 امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
 انسان ، هرگاه سه چیز را نگاه ندارد /
 او را گرچه به مشتی خاکستر ، بفروشد .
 وفاداری برای دوست ، بخشش مال /
 و نهفتن راز در دل .
 ال دیوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ۱۴۳ .

حدیث ۲۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 :إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ ، أَوْ تُصَفِيَ وَدَّكَ لِغَيْرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُشِرَ مَعَهُمْ .
 امام علی علیه السلام : مبدا که دشمنان خدا را دوست بداری و یا دوستی ات را برای غیر دوستان خدا ، خالص گردانی ؛ زیرا هر که مردمی را دوست بدارد ، با آنان محشور خواهد شد .
 غرر الحکم : ۲۷۰۳ ، راجع : ص ۳۳۶ (آثار المحبَّة / فی الآخرة / الحشر مع المحبوب) .

حدیث ۲۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 :لَا تُؤَادُّوا الْكَافِرَ ، وَ لَا تُصَاحِبُوا الْجَاهِلَ .
 امام علی علیه السلام : با کافر ، دوستی و با جاهل ، مصاحبت نکنید .

غرر الحکم : ۱۰۲۳۸ .

حدیث ۲۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَسْرَعُ الْمَوَدَّاتِ انْقِطَاعًا مَوَدَّاتُ الْأَشْرَارِ .
 امام علی علیه السلام : زود گسل ترین دوستی ها، دوستی شیران است .
 غرر الحکم : ۳۱۲۴ .

حدیث ۲۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صُحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ ، كَالرَّيْحِ إِذَا مَرَّتْ بِالْتِّينِ حَمَلَتْ نَيْتَنَا .
 امام علی علیه السلام : مصاحبت با شیران ، شر را نصیب [انسان] می کند ، همان گونه که باد ، بر اثر گذر از جای متعفن ، بدبو می شود .
 غرر الحکم : ۵۸۳۹ .

حدیث ۲۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُصَاحَبَةُ الْأَشْرَارِ رُكُوبُ الْبَحْرِ .
 امام علی علیه السلام : مصاحبت با شیران ، [همچون] سفر دریایی است (خطرناک است) .
 المواعظ العددیة : ۶۱ .

حدیث ۲۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُصَاحِبُ الْأَشْرَارِ كَرَاكِبِ الْبَحْرِ ؛ إِنْ سَلِمَ مِنَ الْعَرَقِ لَمْ يَسَلَمْ مِنَ الْفَرْقِ .
 امام علی علیه السلام : دوست شیران ، همچون مسافر دریاست که اگر از غرق شدن هم ایمن ماند ، از ترس ، ایمن نیست .
 غرر الحکم : ۹۸۳۵ .

حدیث ۲۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ : . . . شَتَّانُ الْفَاسِقِ - يَعْنِي بُغْضَهُ - .
 امام علی علیه السلام : برترین اعمال ، ... دشمنی با فاسقان است .
 تنبیه الغافلین : ۹۵ / ۹۱ .

حدیث ۲۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : لَا تَصْحَبُوا الْفُجَّارَ .
 امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود : با بدکاران ، مصاحبت مکنید .
 إرشاد القلوب : ۲۰ عن نوف البکالی .

حدیث ۲۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَعْظَمِ الْجُمُحِ مُوَاخَاةُ الْفُجَّارِ .
 امام علی علیه السلام : برادری با بدکاران ، از بزرگ ترین حماقت هاست .
 غرر الحکم : ۹۳۱۲ .

حدیث ۲۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِحْذَرِ مُصَاحَبَةَ الْفَاسِقِ ، وَالْفُجَّارِ ، وَالْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : از مصاحبت با فاسقان ، بدکاران و آنان که آشکارا مرتکب معصیت می شوند ، بپرهیز .
 غرر الحکم : ۲۶۰۱ .

حدیث ۲۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اجْتَنِبْ مُصَاحَبَةَ الْكُذَّابِ ، فَإِنْ اضْطُرَّرتَ إِلَيْهِ فَلَا تُصَدِّقْهُ ، وَلَا تُعَلِّمُهُ أَنَّكَ تُكذِّبُهُ ؛ فَإِنَّهُ يَنْتَقِلُ عَن وُدِّكَ وَلَا يَنْتَقِلُ عَن طَبَعِهِ .
 امام علی علیه السلام : از مصاحبت دروغگو بپرهیز . اگر هم بدان ناگزیر شدی ، او را تصدیق مکن و به او مگو که تکذیبش می کنی ؛ چرا که از دوستی تو دست می کشد ؛ اما از طبعش دست نمی کشد .
 غرر الحکم : ۲۴۱۶ .

حدیث ۲۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَاسِدُ يُظْهِرُ وُدَّهُ فِي أَقْوَالِهِ ، وَيُخْفِي بُغْضَهُ فِي أَعْمَالِهِ ؛ فَلَهُ اسْمُ الصَّدِيقِ وَ صِفَةُ الْعَدُوِّ .
 امام علی علیه السلام : حسود ، دوستی اش را در گفتارش آشکار می کند و دشمنی خود را در کردارش نهان می سازد . پس نام دوست را دارد و صفت دشمن را .
 غرر الحکم : ۲۱۰۵ .

حدیث ۲۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ مَوَدَّةٍ عَقَدَهَا الطَّمَعُ حَلَّهَا اليَأْسُ .
 امام علی علیه السلام : هر دوستی ای که طمع پدیدش آرد ، نومی‌دی از میانش می برد .
 تنبیه الخواطر : ۱ / ۷۲ .

حدیث ۲۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : مَنْ أَحَبَّكَ لِشَيْءٍ مَلَكَ عِنْدَ انْقِضَائِهِ .
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هر که تو را برای چیزی دوست بدارد ، با برآورده شدنش تو را ملول خواهد ساخت .
 شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۲۳ / ۷۰۹ .

حدیث ۲۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ وَاذَّكَ لِأَمْرٍ وُلِّيَ عِنْدَ انْقِضَائِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که برای کاری با تو دوستی کند ، با برآورده شدنش از تو روی خواهد گرداند .
 غرر الحکم : ۸۵۵۲ .

حدیث ۲۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَوَدَّةُ الْجُهَالِ مُتَعَيِّرَةٌ الْأَحْوَالِ ، وَشِيكَةُ الْإِنْتِقَالِ .
 امام علی علیه السلام : دوستی جاهلان ، دگرگون شونده و زود گسلنده است .
 غرر الحکم : ۹۸۳۳ .

حدیث ۲۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ وَاذَّ السَّخِيفَ أَعْرَبَ عَنِ سُخْفِيهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که با سبک عقل دوستی کند ، سبک عقلی خود را آشکار کرده است .
 غرر الحکم : ۸۲۲۹ .

حدیث ۲۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

[ف] لَا تَصْحَبْ أَخَا الْجَهْلِ وَ إِيَّاكَ وَ إِيَّاهُ
فَكَمِ مِنْ جَاهِلٍ أُرْدِيحَلِيمَا حِينَ آخَاهُ
يُقَاسُ الْمَرْءُ بِالْمَرْءِ إِذَا مَا هُوَ مَا شَاءَ
وَلِلشَّيْءِ مِنَ الشَّيْءِ مَقَابِيِسُ وَ أَشْبَاهُ
[قِيَاسُ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ إِذَا مَا هُوَ حَاذَاهُ]

امام علی علیه السلام - به مردی که دوست شدنش را با مردی سبک عقل خوش نداشت - :

با جاهل ، مصاحبت مکن /

از او برحذرت می دارم .

چه بسیار جاهلی که چون /

با شخصی بردبار دوستی کرد ، او را هلاک ساخت .

انسان با کسی که با او همگام است /

سنجیده می شود .

برای هر چیز ، سنجه /

و همانندی در چیزهای دیگر است .

نعل را با نعل می سنجند /

چون همسوی با آن باشد .

و دل را به دل ، راهنمایی است /

چون ببیندش .

ما بین المعقوفین أثبتناه من تاریخ الخلفاء .

حدیث ۲۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ الْحَمَقِ تَزُولُ كَمَا يَزُولُ السَّرَابُ ، وَ تُقَشِّعُ كَمَا يُقَشِّعُ
الضَّبَابُ .

امام علی علیه السلام : دوستی احمقان ، چون سراب ، ناپدید می شود و چون مه ، می پراکند .

غرر الحکم : ۹۸۲۹ .

از ۲۸۰۰ تا ۲۶۰۱

حدیث ۲۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ الْأَحْمَقِ كَشَجَرَةِ النَّارِ يَأْكُلُ بَعْضُهَا بَعْضًا .

امام علی علیه السلام: دوستی احمق، چونان درخت آتش است که [خود را می سوزاند و] پاره ای از آن، پاره دیگری را می خورد.

غرر الحکم: ۹۸۲۷.

حدیث ۲۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَمَوَدَّةَ الْأَحْمَقِ؛ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ مِنْ حَيْثُ يَرَى أَنَّهُ يَنْفَعُكَ، وَيَسُوؤُكَ وَهُوَ يَرَى أَنَّهُ يَسُرُّكَ.

امام علی علیه السلام: از دوستی با احمق بپرهیز؛ زیرا آن جا که می پندارد به تو سود می رساند، به تو زیان می زند، و غمگینت می کند، حال آن که می پندارد شادت کرده است.

غرر الحکم: ۲۷۳۱، راجع من لا ینبغی مودته - الجوامع.

حدیث ۲۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَلَّمَا تَدُومُ مَوَدَّةَ الْمُلُوكِ وَالْحَوَانِ.

امام علی علیه السلام: دوستی با پادشاهان و خیانتکاران، کمتر می باید.

غرر الحکم: ۶۷۲۵.

حدیث ۲۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَطْمَعَنَّ فِي مَوَدَّةِ الْمُلُوكِ؛ فَإِنَّهُمْ يُوْحِشُونَكَ أَنْتَسَ مَا تَكُونُ بِهِمْ، وَيَقْطَعُونَكَ أَقْرَبَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِمْ.

امام علی علیه السلام: به دوستی پادشاهان امید مبند که در اوج الفت داشتن به آنان، تنهایت می گذارند و در نهایت نزدیکی به آنان، از تو می بُرند.

غرر الحکم: ۱۰۴۳۱.

حدیث ۲۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَوَادُّوا مَنْ يَسْتَجِلُّ الْمُسْكِرَ.

امام علی علیه السلام: با کسی که [مایعات] مست کننده را حلال می شمارد، دوستی مکنید.

دعائم الإسلام: ۲ / ۱۳۲ / ۴۶۶، بحار الأنوار: ۶۶ / ۴۹۵ / ۴۱.

حدیث ۲۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَمْنَحَنَّ وُدَّكَ مَنْ لَا وِفَاءَ لَهُ.

امام علی علیه السلام: دوستی ات را نثار آن که وفا ندارد، مکن .
غرر الحکم: ۱۰۱۶۴ .

حدیث ۲۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا تَعْتَمِدْ عَلٰی مَوَدَّةٍ مِنْ لَا يُوْفِي بِعَهْدِهِ .
امام علی علیه السلام: به دوستی آن که به عهد خود وفا نمی کند، اعتماد مکن .
غرر الحکم: ۱۰۲۶۰ .

حدیث ۲۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا تَرَعَبْ فِيمَنْ زَهَدَ فِيكَ .
امام علی علیه السلام: به [دوستی] آن که به تو رغبتی ندارد، رغبت مکن .
الکافی: ۴ / ۲۴ / ۸ عن جابر بن يزيد الجعفی عن الإمام الباقر علیه السلام، تحف العقول: ۹۸، بحار الأنوار: ۷۷ / ۲۸۷ / ۱ .

حدیث ۲۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا وَجَدْتُ ذُلًّا مِثْلَ اشْتِغَالِ قَلْبِي بِفَارِغِ الْقَلْبِ مِنِّي .
امام علی علیه السلام: هیچ ذلتی را همچون توجه قلبی نسبت به آن که دلش از [محبت] من تهی است، ندیدم .
تنبيه الخواطر: ۱۶ / ۱ .

حدیث ۲۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَوَدَّةُ اَبْنَاءِ الدُّنْيَا تَزُولُ لِادْنٰی عَارِضٍ يَعْرِضُ .
امام علی علیه السلام: دوستی فرزندان دنیا، با اندک پیشامدی، ناپدید می شود .
غرر الحکم: ۹۸۲۸ .

حدیث ۲۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اِخْوَانُ الدُّنْيَا تَنْقَطِعُ مَوَدَّتُهُمْ لِشُرْعِهِ انْقِطَاعِ اسْبَابِهَا .
امام علی علیه السلام: دوستی برادران دنیایی، بر اثر زود گسلی علل آن، گسسته می شود .
غرر الحکم: ۱۷۹۶ .

حدیث ۲۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَصْحَبَنَّ أَبْنَاءَ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّكَ إِنْ أَقَلَّتْ اسْتَقَلُّوكَ ، وَ إِنْ أَكْثَرَتْ حَسَدُوكَ .

امام علی علیه السلام : با فرزندان دنیا مصاحبت مکن ؛ زیرا چون نادار شوی ، سنگینت می شمارند و چون دارا شوی ، بر تو حسد می برند .

غرر الحکم : ۱۰۳۲۲ .

حدیث ۲۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَسْتَكْبِرَنَّ مِنْ إِخْوَانِ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّكَ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُمْ تَحَوَّلُوا أَعْدَاءً .

وَ إِنْ مَثَلَهُمْ كَمَثَلِ النَّارِ ؛ كَثِيرٌهَا يُحْرِقُ ، وَ قَلِيلُهَا يَنْفَعُ .

امام علی علیه السلام : بر شمار برادران دنیایی میفرای که اگر از برآوردن نیازهایشان درمانده شوی ، به دشمنان تبدیل می شوند . حکایت آنان ، حکایت آتش است که بسیار آن ، می سوزاند و کم آن ، سود می رساند .

غرر الحکم : ۱۰۳۸۱ .

حدیث ۲۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّتُهُ فِي اللَّهِ فَاحْذَرُهُ ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَيْمَةٌ ، وَ صُحْبَتُهُ مَشْوَمَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر که دوستی اش خدایی نباشد ، از او پرهیز ، که دوستی اش پلید است و مصاحبت با او شوم .

غرر الحکم : ۸۹۷۸ .

حدیث ۲۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا تَوَاحَى قَوْمٌ عَلَى غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا كَانَتْ أُخُوَّتُهُمْ عَلَيْهِمْ تَرَةً يَوْمَ الْعَرْضِ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ مردمی در راه غیر خدا با یکدیگر برادر نمی شوند ، مگر آن که روز عرضه شدن بر خدای سبحان ، این برادری برایشان مایه نقص خواهد بود .

غرر الحکم : ۹۶۷۲ .

حدیث ۲۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ مَوَدَّةٍ مَبِيَّتِيَّ عَلَى غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ ضَلَالٌ ، وَ الْإِعْتِمَادُ عَلَيْهَا مُحَالٌ .

امام علی علیه السلام : هر دوستی ای که بر غیر راه خدا استوار باشد ، گم راهی است و اعتماد بر آن ، محال .

غرر الحکم : ۶۹۱۵ .

حدیث ۲۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُعْتَبَطُ بِمَوَدَّةٍ مَنْ لَا دِينَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : به دوستی آن که دین ندارد ، شادی نمی توان کرد .

غرر الحکم : ۱۰۸۰۳ .

حدیث ۲۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِتَّقُوا مَنْ تُبِعِضُهُ قُلُوبُكُمْ .

امام علی علیه السلام : از آن که دل هایتان دوستش ندارد ، پرهیزید .

نثر الدر : ۱ / ۳۲۳ ، الدرّة الباهرة : ۲۶ ، نزهة الناظر : ۶۳ / ۴۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴ .

حدیث ۲۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ الْعَوَامِّ تَنْقَطِعُ كَانْقِطَاعِ السَّحَابِ ، وَ تَنْقَشِعُ كَمَا يَنْقَشِعُ السَّرَابُ .

امام علی علیه السلام : دوستی عوام ، همچون ابر ، پراکنده و همچون سراب ، ناپدید می شود .

غرر الحکم : ۹۸۷۲ .

حدیث ۲۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِي صُحْبِهِ مَنْ تَجْتَمِعُ فِيهِ سِتٌّ

امام علی علیه السلام : در مصاحبت با آن که در او شش خصلت جمع است ، خیری نیست : اگر با تو سخن بگویند ، دروغ می

گویند؛ و اگر با او سخن بگویی ، سختی را دروغ می شمارد ؛ و اگر او را امانتدار خود سازی ، به تو خیانت می کند ؛ و چون تو را

امانتدار خود سازد ، [به خیانت] متهمت می کند؛ و

اگر به او بخشش کنی ، ناسپاسی می کند ؛ و چون به تو بخشش کند ، بر تو منت می گذارد .

فی الأصل «ستة» .

حدیث ۲۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا آخَيْتَ فَأَكْرِمَ حَقَّ الْإِخَاءِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه با کسی برادری کردی ، حق برادری را گرامی دار (حقوق دوستی را رعایت کن) .

غرر الحکم : ۴۰۰۶ .

حدیث ۲۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: يَا بُنَيَّ... لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اِتِّكَالَ عَلَى مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَن أَضَعْتَ حَقَّهُ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خویش به فرزندش محمد حنفیه - : پسرکم! ... حق برادرت را به اعتماد دوستی میان خودتان ، ضایع مکن ؛ زیرا آن که حقش را ضایع کرده ای ، برادرت نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۲ / ۵۸۳۴ ، نهج البلاغه : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۲ ، غرر الحکم : ۲۶۸۶ و ح ۲۶۸۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ ؛ کنز العمال : ۱۶ / ۱۷۹ / ۴۴۲۱۵ و فیه «بِرَّ أَخِيكَ» بدل «حَقَّ أَخِيكَ» نقلًا عن العسکری فی المواعظ .

حدیث ۲۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ دَلَائِلِ الْخِذْلَانِ الْإِسْتِهَانَةُ بِحُقُوقِ الْإِخْوَانِ .

امام علی علیه السلام : خوار شمردن حقوق برادران ، از نشانه های بی توفیقی است .

غرر الحکم : ۹۴۱۲ .

حدیث ۲۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشْرَفُ الشَّيْمِ رِعَايَةُ الْوُدِّ ، وَأَحْسَنُ الْهَمَمِ إِنْجَاؤُ الْوَعْدِ .

امام علی علیه السلام : ارجمندترین خصلت ، رعایت دوستی است و بهترین همت ، وفای به وعده است .

غرر الحکم : ۳۳۲۸ .

حدیث ۲۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ لِلْوُدِّ حَافِظًا وَإِنْ لَمْ تَجِدْ مُحَافِظًا .

امام علی علیه السلام : [پیمان] دوستی را نگه دار ، گرچه دیگری آن را نگه ندارد .

غرر الحکم : ۷۱۵۷ .

حدیث ۲۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكْرَمُ وُدِّكَ ، وَاحْفَظْ عَهْدَكَ .

امام علی علیه السلام : [پیمان] دوستی ات را گرامی شمار و عهده را نگه دار .

غرر الحکم : ۲۲۶۸ .

حدیث ۲۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَحْسَنُ الْمُرُوءَةِ حِفْظُ الْوُدِّ .
امام علی علیه السلام : بهترین جوان مردی ، نگهداشتِ دوستی است .
غرر الحکم : ۳۰۱۷ .

حدیث ۲۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَخْوَكُ فِي اللَّهِ مَنْ هَدَاكَ إِلَى رِشَادٍ ، وَنَهَاكَ عَنِ فِسَادٍ ، وَأَعَانَكَ إِلَى
امام علی علیه السلام : برادر خدایی تو کسی است که تو را به سمت هدایت و حق ، راهنمایی کند ؛ تو را از فساد ، باز دارد ؛ و بر
اصلاح امور معاد ، تو را یاری کند .
کذا فی المصدر والأنسب «علی» .

حدیث ۲۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا نَبَتَ الْوُدُّ وَجَبَ التَّرَافُدُ وَالتَّعَاوُدُ .
امام علی علیه السلام : هرگاه [بذر] دوستی روید ، کمک رساندن به یکدیگر و پشتیبانی از یکدیگر ، واجب می گردد .
غرر الحکم : ۴۱۳۲ .

حدیث ۲۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَكْرَمُ مَنْ وَدَّكَ ، وَاصْفَحَ عَن عَدُوِّكَ ، يَتِمُّ لَكَ الْفَضْلُ .
امام علی علیه السلام : هر که را دوستت می دارد ، گرامی بدار و از دشمن خود ، گذشت کن تا فضل و برتری ات کامل گردد .
غرر الحکم : ۲۳۶۸ .

حدیث ۲۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِبْدَلْ مَالَكَ فِي الْحُقُوقِ ، وَوَأَسِ بِهِ الصَّدِيقَ ؛ فَإِنَّ السَّخَاءَ بِالْحُرِّ أَخْلَقُ .
امام علی علیه السلام : مال خود را در راه حقوق [دوستان] ببخش و از آن ، به دوستت برسان که بخشش ، آزاده را سزاوارتر است .
غرر الحکم : ۲۳۸۴ .

حدیث ۲۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا حَفِظْتَ الْأُخُوَّةَ بِمِثْلِ الْمُوَسَاةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز، مانند همدردی [وبخشش]، برادری را حفظ نمی کند.
غرر الحکم : ۹۵۷۸ .

حدیث ۲۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مُوَسَاةَ الرَّفَاقِ مِنْ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .

امام علی علیه السلام : همدردی با دوستان ، نشان نژادگی و داشتن تبار والاست .
غرر الحکم : ۳۴۰۵ .

حدیث ۲۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِبْدَلْ لِصَدِيقِكَ نَفْسَكَ وَمَالَكَ ، وَلِمَعْرِفَتِكَ رِفْدَكَ وَمَحْضَرَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بِشْرَكَ وَمَحَبَّتَكَ ، وَلِعُدْوِكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ . وَاضْنِ بِدِينِكَ وَعِرْضِكَ عَنْ كُلِّ أَحَدٍ .

امام علی علیه السلام : جان و مال خود را به دوست ببخش ، عطا و مجلس خود را به آشنایان ، محبت و گشاده رویی خود را به عامه مردم ، و انصافت را به دشمن ؛ اما دین و ناموس خود را آزمندانه برای خود ، نگه دار و از هرکس حفظ کن .
الخصال : ۱۴۷ / ۱۷۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۵ / ۶ ؛ شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۱۲ / ۵۸۶ و فيه «تحننک» بدل «محبتک» .

حدیث ۲۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ، وَلَا شَيْءَ آثَرَ عِنْدَ كُلِّ أَخٍ مِنْ أَخِيهِ .

امام علی علیه السلام : مؤمنان ، برادرند و نزد هیچ برادری ، چیزی بر برادرش مقدم نیست (بر او ترجیح ندارد) .
تحف العقول : ۱۷۳ ، بشاره المصطفی : ۲۶ کلاهما عن کمیل بن زیاد ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۶۹ / ۱ .

حدیث ۲۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَامِلٌ سَائِرِ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ ، وَعَامِلٌ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِيتَارِ .

امام علی علیه السلام : با مؤمنان به ایثار رفتار کن (آنان را بر خود ، مقدم مدار) و با دیگر مردمان ، به انصاف .
غرر الحکم : ۶۳۴۲ .

حدیث ۲۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَحَبَّبَ إِلَى خَلِيلِكَ يُحِبُّكَ ، وَأَكْرَمَهُ يُكْرِمُكَ ، وَآثَرُهُ عَلَى نَفْسِكَ يُؤَثِّرُكَ عَلَى نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ .

امام علی علیه السلام : به دوستت ابراز دوستی کن ، تا دوستت بدارد ؛ گرامی اش بدار ، تا گرامی ات بدارد ؛ و او را بر خود مقدم بدار ، تا تو را بر خود و خانواده اش مقدم بدارد .
غرر الحکم : ۴۵۳۰ .

حدیث ۲۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: يَا كَمِيلُ ، الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ ؛ لِأَنَّهُ يَتَأَمَّلُهُ فَيَسُدُّ فَاقَتَهُ ، وَيُجَمِّلُ حَالَتَهُ .

امام علی علیه السلام : ای کَمیل ! مؤمن، آینه مؤمن است ؛ زیرا در [حال] او می نگرَد. در نتیجه ، نیازش را برطرف می کند و حالش را سامان می بخشد .
تحف العقول : ۱۷۳ .

حدیث ۲۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا سُمِّيَ الصَّادِقُ صَدِيقًا لِأَنَّهُ يَصْدُقُكَ فِي نَفْسِكَ وَمَعَايِكَ ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَاسْتَنِمَ إِلَيْهِ ؛ فَإِنَّهُ الصَّادِقُ .

امام علی علیه السلام : در حقیقت ، دوست از آن رو صَدیق (راستگو) نامیده شده است که درباره تو و عیب هایت ، به تو راست می گوید . پس هر که چنین باشد ، به او اعتماد کن ، که او ، دوست راستین است .
غرر الحکم : ۳۸۷۷ .

حدیث ۲۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الْأَخُوَّةِ حِفْظُ الْعَيْبِ ، وَإِهْدَاءُ الْعَيْبِ .

امام علی علیه السلام : میوه برادری ، به نیکی یاد کردن در غیاب و هدیه کردن عیب ها [در حضور] است .
غرر الحکم : ۴۶۳۳ .

حدیث ۲۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ .

امام علی علیه السلام : هر که عیبت را برایت روشن کند ، دوست توست .
غرر الحکم : ۸۲۱۰ .

حدیث ۲۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أَخْلَصَ الْمَوَدَّةَ مَنْ لَمْ يَنْصَحَ .

امام علی علیه السلام: هر که نیکخواهی نکند، دوستی را خالص نساخته است.
غرر الحکم: ۹۵۸۰.

حدیث ۲۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَحَبَّكَ نَهَاكَ ، وَمَنْ أَبْغَضَكَ أَغْرَاكَ .

امام علی علیه السلام: هر که تو را دوست بدارد، [از بدی] بازمی‌دارد و هر که تو را دشمن بدارد، برمی‌انگیزد.
کنز الفوائد: ۱ / ۲۷۹، أعلام الدین: ۲۹۸ عن الإمام الحسين عليه السلام، غرر الحکم: ۷۷۱۸ و ۷۷۱۹، بحار الأنوار: ۷۸ / ۹۱ / ۹۵.

حدیث ۲۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكَ بِمِدَارَةِ النَّاسِ ، وَإِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ ، وَالصَّفْحِ عَنِ زَلَّاتِ الْإِخْوَانِ ؛ فَقَدْ أَدَّبَكَ سَيِّدُ الْأَوْلِيْنَ وَالْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ :
أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ ، وَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ ، وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ .

امام علی علیه السلام: بر تو باد مردمداری، گرمی داشتن عالمان و گذشت کردن از لغزش‌های برادران، که سرور اولین و آخرین صلی الله علیه و آله، تو را با این سخن، ادب آموخته است: «از آن که به تو ستم می‌کند، بگذر؛ با آن که از تو می‌گسلد، بپونند؛ و به آن که تو را [از عطای خود] محروم می‌کند، ببخش».
تذکره الخواص: ۱۳۶؛ بحار الأنوار: ۷۸ / ۷۱ / ۳۴.

حدیث ۲۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْتِمِلْ زَلَّةَ وَلِيِّكَ لَوْ قَتِ وَثِيهِ عَدُوُّكَ .

امام علی علیه السلام: لغزش دوست را برای هنگام یورش دشمنت، تحمل کن.
الإرشاد: ۱ / ۲۹۹، کنز الفوائد: ۱ / ۹۳، بحار الأنوار: ۷۷ / ۴۱۹ / ۴۰.

حدیث ۲۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تُبْتَنِي الْأُخُوَّةَ فِي اللَّهِ عَلَى التَّنَاصُحِ فِي اللَّهِ ، وَالتَّبَادُلِ فِي اللَّهِ ، وَالتَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَالتَّنَاهِي عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ ، وَالتَّنَاصُرِ فِي اللَّهِ ،
وَإِخْلَاصِ الْمَحَبَّةِ .

امام علی علیه السلام: برادری در راه خدا، بر اساس نیکخواهی برای یکدیگر در راه خدا، بخشش به یکدیگر در راه خدا، کمک به یکدیگر برای فرمانبری از خدا، بازداشتن یکدیگر از نافرمانی خدا، یاری رساندن به یکدیگر در راه خدا و خالص کردن دوستی، بنیاد نهاده می‌شود.

غرر الحکم : ۴۵۳۲ .

حدیث ۲۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا اتَّخَذَكَ وَوَيْتَكَ أَخَا فَكُنْ لَهُ عَبْدًا ، وَامْنَحْهُ صِدْقَ الْوَفَاءِ ، وَحُسْنَ الصَّفَاءِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دوست تو را به برادری گرفت ، برایش [چون] بنده باش و وفاداری صادقانه و صفای نیکو را نثارش کن .

غرر الحکم : ۴۱۴۱ .

حدیث ۲۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلُوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ ؛ فَإِنَّهَا شَوَاهِدُ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا .

امام علی علیه السلام : از دل ها درباره دوستی ها پرسید ، که گواهانی رشوه ناپذیرند .

غرر الحکم : ۵۶۴۱ ؛ شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۲ / ۸۰۵ .

حدیث ۲۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا شَكَّكَ فِي مَوَدَّةِ إِنْسَانٍ فَاسْأَلْ قَلْبِكَ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه درباره دوستی کسی شک کردی ، از دل خود درباره او پرس .

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۲۳ / ۷۰۱ .

حدیث ۲۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْدَقُ الْإِخْوَانِ مَوَدَّةٌ أَفْضَلُهُمْ لِإِخْوَانِهِ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ مُوَأَسَاءٌ .

امام علی علیه السلام : راست ترین برادران در دوستی ، کسانی هستند که در خوشی و ناخوشی با برادران خود [با جان و مال خویش] ، بیشتر همدردی می کنند .

غرر الحکم : ۳۲۳۸ ، راجع : ص ۳۱۲ (المحبته / الحقوق - المواساة) .

حدیث ۲۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي الضِّيقِ وَالشَّدَّةِ يَظْهَرُ حُسْنُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : در تنگنا و سختی ، دوستی راستین ، آشکار می شود .

غرر الحکم : ۶۵۱۱ .

حدیث ۲۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لَهَجَ بِدِكْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس چیزی را دوست بدارد ، شیفته یادکردش می شود .
 غرر الحکم : ۷۸۵۱ .

حدیث ۲۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا يُجِيبُكَ مَنْ لَا يَتَمَلَّقُكَ ، وَيُثْنِي عَلَيْكَ مَنْ لَا يُسْمِعُكَ .
 امام علی علیه السلام : در حقیقت ، کسی تو را دوست دارد که برایت چاپلوسی نکند و کسی تو را می ستاید که [ستایش خود را]
 به گوش تو نرساند .
 غرر الحکم : ۳۸۷۵ .

حدیث ۲۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ صِيَمَتِ الدَّهْرُ كُلُّهُ ، وَقُتِمَتِ اللَّيْلُ كُلُّهُ ، وَقُتِلَتِ بَيْنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ ، بَعَثَكَ اللَّهُ مَعَ هَوَاكَ بِالْغَا مَا بَلَغَ ؛ إِنْ فِي جَنَّةٍ فَفِي جَنَّةٍ وَإِنْ فِي نَارٍ فَفِي نَارٍ .
 امام علی علیه السلام : اگر همه روزها را روزه بگیری و همه شب ها را به نماز بایستی و میان رُکن و مقام [کعبه] کشته شوی ، باز خداوند ، تو را با علاقه ات برخواهد انگیخت ، هرچه که باشد . اگر بهشتی باشد ، پس بهشتی [خواهی بود] و اگر دوزخی باشد ، پس دوزخی .
 الغارات : ۲ / ۵۸۸ عن حَبِئَةَ العَرْنِيِّ ، بحار الأنوار : ۳۹ / ۲۹۵ / ذیل ح ۹۶ و ج ۶۸ / ۷۵ / ذیل ح ۱۳۳ ؛ شرح نهج البلاغه : ۴ / ۱۰۵ / عن حَبِئَةَ العَرْنِيِّ وزاد في صدره «من أحبني كان معي» .

حدیث ۲۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خُذْ مِنْ صَالِحِ الْعَمَلِ ، وَخَالَِلِ خَيْرِ خَلِيلٍ ؛ فَإِنَّ لِلْمَرْءِ مَا اكْتَسَبَ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .
 امام علی علیه السلام : از شخص درستکار ، فراگیر و با بهترین دوست ، دوستی کن ؛ زیرا بهره انسان ، همان است که به دست آورده است و در روز قیامت ، همراه کسی است که دوستش می دارد .
 غرر الحکم : ۵۰۹۶ .

حدیث ۲۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنِ مَعَايِبِ الْمَحْبُوبِ ، وَأُذُنُهُ صَمَاءٌ عَنِ قُبْحِ مَسَاوِيهِ .

امام علی علیه السلام : دیده دوست ، از [دیدن] عیب های محبوب ، نابینا و گوشش از [شنیدن] ازشتی نقص هایش ناشنواست .
غرر الحکم : ۶۳۱۴ .

حدیث ۲۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: الْعِشْقُ مَرَضٌ لَيْسَ فِيهِ أَجْرٌ وَلَا عَوَضٌ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : عشق ، بیماری ای است که نه پاداشی دارد و نه عوضی .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۲۶۰ / ۴۶ .

حدیث ۲۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: الْعِشْقُ جَهْدٌ عَارِضٌ ، صَادَفَ قَلْبًا فَارِغًا .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : عشق ، رنجی است که با دل فارغ [از اندیشه و کار] ، رویاروی می شود .
شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۳۲ / ۸۰۷ .

حدیث ۲۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الهِجْرَانُ عَقُوبَةُ الْعِشْقِ .
امام علی علیه السلام : جدایی ، کیفر عشق است .
مطالب السؤل : ۵۶ ؛ بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱ / ۷۰ .

حدیث ۲۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رُبَّ صَبَابَةٍ غَرَسَتْ مِنْ لَحْظَةٍ .
امام علی علیه السلام : بسا [نهال] شیفگی که با یک نگاه ، غرس شده است .
غرر الحکم : ۵۳۱۴ .

حدیث ۲۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعْسَى (أعمى) بَصْرَهُ ، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ ، وَوَلَّهَتْ عَلَيْهَا نَفْسُهُ ، فَهُوَ عَبْدٌ لَهَا وَلَمْ يَنْفِ فِي يَدَيْهِ شَيْءٌ مِنْهَا ، حَيْثُمَا زَالَتْ زَالَ إِلَيْهَا ، وَحَيْثُمَا أَقْبَلَتْ أَقْبَلَ عَلَيْهَا ، لَا يَنْزَجِرُ مِنَ اللَّهِ بِزَاجِرٍ ، وَلَا يَتَّعِظُ مِنْهُ بِوَاعِظٍ ، وَهُوَ يَرَى الْمَأْخُودِينَ عَلَى الْغُرَّةِ .

امام علی علیه السلام : هر که عاشق چیزی شود ، [آن چیز ،] دیده اش را کم سو (نابینا) و دلش را بیمار می کند . در نتیجه ، او با چشمی نادرست می نگردد و با گوشی ناشنوا می شنود . شهوت ها [پرده] خردش را دریده اند و دنیا ، دلش را میرانده و جانش شیفته آن شده است . پس او بنده دنیا و بنده کسی است که از آن ، بهره ای دارد و [دنیا] به هر جا رفت ، او نیز می رود و به هر سو روی آورد ، او نیز روی می آورد . در پی هیچ یک از فرمان های بازدارنده خدا باز نمی ایستد و از هیچ پند دهنده از جانب او پند نمی گیرد ، حال آن که خود ، کسانی را که مرگ ، بی خبر ، گرفتارشان ساخته است ، می بیند .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۹ .

حدیث ۲۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءٌ لَا دَوَامَ لَهَا : الْمَالُ فِي يَدِ الْمُبَدِّرِ ، وَسَحَابَةُ الصَّيْفِ ، وَغَضَبُ الْعَاشِقِ .

امام علی علیه السلام : - در حکمت های منسوب به ایشان - : سه چیز ، ناپایدار است : مال در دست گشاده دست ، ابر تابستانی و خشم عاشق !

شرح نهج البلاغه : ۲۰ / ۳۰۱ / ۴۳۵ .

حدیث ۲۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى مُوسَى : ... يَا مُوسَى ، ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ ، وَزِيَارَتِي لِلْمُشْتَاكِرِينَ ، وَجَنَّتِي لِلْمُطِيعِينَ ، وَأَنَا خَاصَّةٌ لِلْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد : ای موسی ! یادم برای یادآوران است و بهشتم برای فرمانبران ؛ اما من ویژه دوستداران هستم .

إرشاد القلوب : ۱۰۰ و ص ۶۰ ، أعلام الدین : ۲۷۹ ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۴۰ / ۲۳ و ج ۷۷ / ۴۲ کلها نحوه من دون إسناد إليه علیه السلام .

حدیث ۲۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِلَهِي ، وَعِزَّتِكَ وَجَلَالِكَ لَقَدْ أَحْبَبْتُكَ مَحَبَّةً اسْتَقَرَّتْ حَلَاوَتُهَا فِي قَلْبِي ، وَمَا تَنَعَّقِدُ ضَمَائِرُ مُوَحِّدِكَ عَلَى أَنَّكَ تُبْغِضُ مُحِبِّيكَ .

امام علی علیه السلام - در نیایشش - : بارالها ! به عزت و جلالت سوگند که چنان تو را دوست دارم که شیرینی آن ، در دلم استوار گشته است . هرگز جان های کسانی که تو را به یگانگی می پرستند ، به این باور نمی رسند که تو دوستانت را دشمن می داری .

البلد الأمين : ۳۱۸ عن الإمام العسکری عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۰۸ / ۱۴ .

حدیث ۲۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا اِلهی وَرَبِّی وَسَیِّدِی وَمَوْلَایَ ، لِأَيِّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَشْكُو؟! وَلِمَا مِنْهَا أَضِجُ وَأُبْکِ؟! لِأَلِيمِ الْعَذَابِ وَشِدَّتِهِ؟! أَمْ لَطُولِ الْبَلَاءِ وَمُدَّتِهِ؟! فَلَنْتَنِي لِلْعُقُوبَاتِ مَعَ أَعْدَائِكَ ، وَجَمَعَتَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَهْلِ بِلَائِكَ ، وَفَرَّقَتَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَحِبَّائِكَ وَأَوْلِيَائِكَ ، فَهَبْنِي - يَا اِلهی وَسَیِّدِی وَمَوْلَایَ وَرَبِّی - صَبْرْتُ عَلَى عَذَابِكَ فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى فِرَاقِكَ!؟

امام علی علیه السلام - در دعایش - : بارالها! پروردگارا! سرور و مولای من! از چه چیز به تو شکایت برم و برای کدام یک از آنها بمویم و بگریم؟ برای عذاب دردناک و سختی آن؟ یا برای طولانی بودن کیفر (مجازات) و مدت آن؟ پس اگر مرا برای کیفرها در کنار دشمنانت بگذاری و مرا با کیفردیدگان گردآوری و میان من و اولیا و دوستانت جدایی بیندازی - ای اله و سرور و مولا و پروردگارم! - ، گیرم که بر عذابت صبر کردم؛ چگونه بر فراقت صبر کنم!؟

مصباح المتهجد : ۸۴۷ ، إقبال الأعمال : ۳/۳۳۵ کلاهما عن کمیل بن زیاد النخعی ، البلد الأمين : ۱۹۰ .

حدیث ۲۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إخْتَرْتُ مِنَ التَّوْرَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ آيَةً فَنَقَلْتُهَا إِلَى الْعَرَبِيَّةِ ، وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ؛ الْأُولَى : يَا بَنَ آدَمَ ، لَا تَخَافَنَّ سُلْطَانَا مَا دَامَ سُلْطَانِي عَلَيْكَ بَاقٍ ، وَسُلْطَانِي عَلَيْكَ بَاقٍ أَبَدًا . الثَّانِيَةُ : يَا بَنَ آدَمَ ، لَا تَأْنَسْ بِأَحَدٍ مَا وَجَدْتَنِي ، فَمَتَى أَرَدْتَنِي وَجَدْتَنِي بَارًا قَرِيبًا . الرَّابِعَةُ : يَا بَنَ آدَمَ ، إِنِّي أُحِبُّكَ فَأَنْتَ أَيْضًا أَحِبِّبْنِي ... العَاشِرَةُ : يَا بَنَ آدَمَ كُلُّ يُرِيدُكَ لِأَجْلِهِ وَأَنَا أُرِيدُكَ لِأَجْلِكَ فَلَا تَفِرَّ مِنِّي!

امام علی علیه السلام : از تورات ، دوازده آیه برگزیدم و آنها را به عربی ترجمه کردم. اینک ، هر روز ، سه بار به آنها می نگرم . نخستین آیه این است : ای آدمیزاد! از هیچ سیطره ای تا هنگامی که سیطره من بر تو پایدار است ، مترس . سیطره من نیز همیشه پایدار است .

دوم : ای آدمیزاد! چون مرا یافتی ، با هیچ کس انس مگیر . پس هرگاه مرا خواستی ، [مرا] سرشار خواهی یافت و خزانه های من ، همواره سرشار است .

سوم : ای آدمیزاد! چون مرا یافتی ، با هیچ کس انس مگیر . پس هرگاه مرا خواستی ، مرا نزدیک و نیکی کننده خواهی یافت . چهارم : ای آدمیزاد! من تو را دوست دارم. پس تو نیز مرا دوست مدار...

دهم : ای آدمیزاد! هر کس ، تو را برای خودش می خواهد و من تو را برای خودت می خواهم . پس از من مگریز. المواعظ العددیة : ۴۲۰ .

حدیث ۲۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَطْيَبَ شَيْءٍ فِي الْجَنَّةِ وَالَّذَهُ حُبُّ اللَّهِ ، وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین و لذیذترین چیز در بهشت ، دوستی خدا ، دوستی در راه خدا و ستایش خداست .

مصباح الشریعة : ۵۲۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۱ / ۳۰ .

حدیث ۲۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمَّ إِنَّ هَذَا الْإِسْلَامَ دِينَ اللَّهِ الَّذِي اصْطَفَاهُ لِنَفْسِهِ ، وَاصْطَنَعَهُ عَلَى عَيْنِهِ ، وَأَصْفَاهُ خَيْرَ خَلْقِهِ ، وَأَقَامَ دَعَائِمَهُ عَلَى مَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام - درباره برتری اسلام - : وانگهی این اسلام ، آیین خداست که آن را برای خود برگزید و بر دیده اش پرورید و بهترین آفریدگانش را ویژه [ابلاغ] آن گرداند و ستون هایش را بر دوستی خود ، استوار کرد .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۳۴۴ / ۱۶ .

حدیث ۲۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَكْرَمَ اللَّهُ عَبْدًا شَغَلَهُ بِمَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را گرامی بدارد ، او را به دوستی خود مشغول می سازد .
غرر الحکم : ۴۰۸۰ .

حدیث ۲۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى شَرَابًا لِأَوْلِيَائِهِ ، إِذَا شَرِبُوا سَكِرُوا ، وَإِذَا سَكِرُوا طَرِبُوا ، وَإِذَا طَرِبُوا طَابُوا ، وَإِذَا طَابُوا ذَابُوا ، وَإِذَا ذَابُوا خَلَصُوا ، وَإِذَا خَلَصُوا طَلَبُوا ، وَإِذَا طَلَبُوا وَجَدُوا ، وَإِذَا وَجَدُوا وَصَلُوا ، وَإِذَا وَصَلُوا اتَّصَلُوا ، وَإِذَا اتَّصَلُوا لَفِرَقَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ حَبِيبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال را برای دوستانش شرابی است که هرگاه بنوشند، مست شوند و چون مست شوند ، به طرب در آیند و چون به طرب در آیند ، شیرین گردند و چون شیرین گردند ، ذوب شوند و چون ذوب شوند ، خالص شوند و چون خالص شوند ، بجویند و چون بجویند ، بیابند و چون بیابند ، برسند و چون برسند ، بییوندند و چون بییوندند ، میانشان و میان محبوبشان تفاوتی بر جای نماند .

التحفة السیة للفیض الکاشانی: ۸۶ ، ده رساله للفیض : ۲۴۲ نحوه ، وفی مصابیح القلوب : ۱۷۳ «فإذا شربوا طلبوا وإذا طلبوا طربوا وإذا طربوا طابوا وإذا وصلوا انفصلوا وإذا انفصلوا اتصلوا ، وإذا اتصلوا خلصوا» وفی المثنوی لجلال الدین الرومی: ۱۰۷۴ «إن لله تعالى شرابا أعدّه لأوليائه...» ولم نجده فی المصادر الأولیة .

حدیث ۲۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمَّ خَلَقَ سُبْحَانَهُ لِأَسْكَانِ سَمَاوَاتِهِ وَعِمَارَةِ الصَّفِيحِ الْأَعْلَى مِنْ مَلَكَوْتِهِ خَلْقًا يَدْبَعُ مِنْ مَلَائِكَتِهِ . . . قَدْ اسْتَفْرَغَتْهُمْ أَشْغَالُ عِبَادَتِهِ ، وَوَصَلَتْ حَقَائِقُ الْإِيمَانِ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَعْرِفَتِهِ ، وَقَطَعَتْهُمُ الْإِيقَانُ بِهِ إِلَى الْوَلَةِ إِلَيْهِ ، وَلَمْ تُجَاوِزْ رَغْبَاتُهُمْ مَا عِنْدَهُ إِلَى مَا عِنْدَ غَيْرِهِ ، قَدْ ذَاقُوا خِلَاوَةَ مَعْرِفَتِهِ ، وَشَرِبُوا بِالْكَأْسِ الرَّوِيَّةِ مِنْ مَحَبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام - در وصف ملائکه - : آن گاه خداوند سبحان ، برای جای دادن در آسمان هایش و آباد کردن بخش برین ملکوتش ، آفریدگانی نوپدید از ملائکه اش بیافرید . . . اشتغال به عبادتش ، آنان را از هر چیز دیگر بازداشته است و حقایق ایمان ،

آنان را به معرفت پروردگارشان پیوند داده است و یقین به او، آنان را از دیگران بریده و شیفته او ساخته است و خواسته هایشان از آنچه نزد اوست، به آنچه نزد دیگری است، در نمی‌گذرد. آنان، شیرینی معرفتش را چشیده و از جام لبریز محبتش نوشیده اند. نهج البلاغه: الخطبة ۹۱، بحار الأنوار: ۵۷ / ۱۰۹ / ۹۰ و ج ۷۷ / ۳۲۰ / ۱۷.

حدیث ۲۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الشَّوْقُ خُلْصَانُ الْعَارِفِينَ. امام علی علیه السلام: شوق، دوست صمیمی عارفان است. غرر الحکم: ۸۵۵.

حدیث ۲۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الشَّوْقُ شِمَّةُ الْمُوقِنِينَ. امام علی علیه السلام: شوق، خوی صاحبان یقین است. غرر الحکم: ۶۶۳.

حدیث ۲۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: يَا غَايَةَ آمَالِ الْعَارِفِينَ، يَا غَايَةَ الْمُسْتَغِيثِينَ، يَا حَبِيبَ قُلُوبِ الصَّادِقِينَ. امام علی علیه السلام - در دعایش - : ای غایت آرزوی عارفان! ای فریادرس کمک خواهان و ای محبوب دل های صادقان! مصباح المتهجد: ۸۴۷، إقبال الأعمال: ۳/۳۳۵ کلاهما عن کمیل بن زیاد النخعی، البلد الأمين: ۱۹۰.

حدیث ۲۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: سَهْرُ الْعُيُونِ بِذِكْرِ اللَّهِ خُلْصَانُ الْعَارِفِينَ، وَخُلُوعُ الْمُقَرَّبِينَ. امام علی علیه السلام: بیداری چشمها به یاد خدا، دوست صمیمی عارفان و شیرینی مقربان است. غرر الحکم: ۵۶۱۲.

حدیث ۲۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الذِّكْرُ مِفْتَاحُ الْأَنْسِ. امام علی علیه السلام: یاد خدا، کلید انس گرفتن است.

غرر الحکم : ۵۴۱ .

حدیث ۲۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ذَكَرَ اللَّهُ قُوَّةَ النَّفْسِ وَمُجَالَسَةَ الْمَحْبُوبِ .
امام علی علیه السلام : یاد خدا ، خوراک جان ها و همنشینی با محبوب است .
غرر الحکم : ۵۱۶۶ .

حدیث ۲۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَوَبُوا إِلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلًّا ، وَادْخُلُوا فِي مَحَبَّتِهِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ
امام علی علیه السلام : به سوی خداوند عز و جل توبه کنید و به دوستی اش درآیید که خداوند ، توبه کاران و پاکیزگان را دوست دارد ، و مؤمن ، توبه کار است .
ی جمیله عن الإمام الصادق علیه السلام وزاد فيه «ومن لم يكن ذلك منه كان أفضل» وليس فيه «المؤمن» .

حدیث ۲۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنْ تَنَزَّهُوا عَنِ الْمَعَاصِي يُحِبِّكُمْ اللَّهُ .
امام علی علیه السلام : اگر خود را از معصیت ها پاک کنید ، خداوند ، دوستتان خواهد داشت .
غرر الحکم : ۳۷۵۹ .

حدیث ۲۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَأَسِّي بِبَيْتِهِ ، وَالْمُقْتَصِّ لِأَثَرِهِ .
امام علی علیه السلام : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، اقتدا کننده به پیامبرش و پی سپار راه اوست .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۰ ، غرر الحکم : ۳۰۵۵ ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۸۵ / ۱۳۶ .

حدیث ۲۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي التَّحْرِيزِ عَلَى اتِّبَاعِهِ وَالتَّرْغِيبِ فِي تَصَدِيقِهِ وَالْقَبُولِ لِإِدْعَاوَتِهِ : «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحِبِّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ» فَاتَّبِعْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَحَبَّةَ اللَّهِ وَرِضَاءَهُ غَفْرَانُ الذُّنُوبِ وَكَمَالُ الْفَوْزِ وَوُجُوبُ الْجَنَّةِ .
امام علی علیه السلام - در خطبه معروف به «وسیله» - : خداوند متعال در مقام تشویق و ترغیب به تصدیقش و پذیرش دعوتش می فرماید : «بگو : اگر خدا را دوست می دارید ، از من پیروی کنید ، تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببامزد» . پس پیروی از او ،

[موجب] دوستی خداست و رضایتش، [موجب] آمرزش گناهان و رستگاری کامل و واجب شدن بهشت. الکافی: ۴ / ۲۶ / ۸ عن جابر بن عبدالله عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۲۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَحَبَّبَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِالرَّغْبَةِ فِيمَا لَدَيْهِ .
امام علی علیه السلام : با رغبت (علاقه داشتن) به آنچه نزد خداوند است ، با او دوستی کن .
غرر الحکم : ۴۵۰۳ .

حدیث ۲۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَنْظَفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّبِيْرِ الَّذِي يُتَأَذَى بِهِ ، تَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُغِيضُ مِنْ عِبَادِهِ الْقَادُورَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ .
امام علی علیه السلام : خود را با آب از بوی آزارنده پاک کنید و به خودتان برسید که خداوند عز و جل بنده پلشتی را که هر کس کنارش بنشیند ، از [بوی بد] او رنجه شود ، دشمن می دارد .
الخصال : ۶۲۰ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۰ نحوه وفيه «يتأنف» بدل «يتأنف» ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۹۹ / ۱ .

حدیث ۲۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُحِبُّ السَّهْلَ النَّفْسِ ، السَّمْحَ الْخَلِيقَةَ ، الْقَرِيبَ الْأَمْرِ .
امام علی علیه السلام : خداوند - پاک و بلند مرتبه - دوست می دارد هموار نفس ، بخشنده خوی ، نزدیک کار را .
غرر الحکم : ۳۴۷۶ .

حدیث ۲۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ .
امام علی علیه السلام : محبوب ترین کارها نزد خدا بر روی زمین ، دعاست .
مکارم الأخلاق : ۲ / ۹ / ۱۹۸۵ .

حدیث ۲۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنْتَظِرُوا الْفَرَجَ ، وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْتَظِرُوا الْفَرَجَ ، مَا دَامَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ .

امام علی علیه السلام: در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید مشوید که محبوب ترین کارها نزد خداوند عز و جل انتظار فرج است، تا وقتی که بنده مؤمن، بر آن مداومت ورزد.

الخصال: ۶۱۶ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول: ۱۰۶.

حدیث ۲۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سِتُّ خِصَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَعَنْ يَمِينِهِ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ إِخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ، وَيَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ، وَيُنَاصِحُهُ الْوَلَايَةَ، وَيَعْرِفُ فَضْلِي، وَيَطَأُ عَقْبِي، وَيَتَنَطَّرُ عَاقِبَتِي.

امام علی علیه السلام: هر که دارای شش صفت باشد، در کنار خدا و در سمت راستش خواهد بود. خداوند، شخص مسلمانی را دوست دارد که: آنچه را برای خودش خوش می دارد، برای برادرش نیز خوش بدارد؛ و آنچه را برای خود ناخوش می دارد، برای برادرش نیز ناخوش بدارد؛ و با او برای ولایت حق، خیرخواهی می کند؛ و فضیلت مرا می شناسد؛ و گام جای پای من می نهد؛ و منتظر فرجام من است.

المحاسن: ۱ / ۷۲ / ۲۸ عن علي بن عثمان بن رزين عن روه، بحار الأنوار: ۲۷ / ۸۹ / ۴۱.

حدیث ۲۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُحِبُّ الْمُتَعَفِّفَ الْحَيِّيَّ التَّقِيَّ الرَّاضِيَ.

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان، شخص خویشتندار آزرمگین پرهیزگار خرسند را دوست دارد.

غرر الحکم: ۳۴۳۸.

حدیث ۲۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُفِّرُوا ذُنُوبَكُمْ وَتَحَبَّبُوا إِلَى رَبِّكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَصَلَةِ الرَّحِمِ.

امام علی علیه السلام: با دادن صدقه و پیوند با خویشاوندان، گناهانتان را پاک کنید و محبوب خداوند شوید.

غرر الحکم: ۷۲۵۸.

حدیث ۲۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: عَلَّمَنِي عَمَلًا يُحِبُّنِي اللَّهُ عَلَيْهِ، وَيُحِبُّنِي الْمَخْلُوقُونَ، وَيُثْرِي اللَّهُ مَالِي، وَيُصَحِّحَ بَدَنِي، وَيُطِيلَ عُمْرِي، وَيَحْشُرُنِي مَعَكَ.

فَقَالَ: هَذِهِ سِتُّ خِصَالٍ، تَحْتَاجُ إِلَى سِتِّ خِصَالٍ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ اللَّهُ

فَحَفَهُ وَأَتَقَهُ. وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُحِبَّكَ الْمَخْلُوقُونَ فَأَحْسِنْ إِلَيْهِمْ، وَارْفُضْ مَا فِي أَيْدِيهِمْ. وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُثْرِيَ اللَّهُ مَالَكَ فَزَكِّهِ. وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُصَحِّحَ بَدَنَكَ فَأَكْثِرْ مِنَ الصَّدَقَةِ. وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُطِيلَ اللَّهُ عُمُرَكَ فَصِلْ ذَوِي أَرْحَامِكَ. وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَحْشُرَكَ اللَّهُ مَعِي

فَأَطِلِ السُّجُودَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ .

امام علی علیه السلام: مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: به من کاری بیاموز که با انجام دادنش، خداوند مرا دوست بدارد، آفریدگان نیز دوستم بدارند، خداوند دارایی ام را بیفزاید، تندرستم گرداند، عمرم را طولانی کند و مرا با تو محشور سازد.

حضرت فرمود: «اینها شش صفت است که نیازمند شش صفت دیگر

است: هرگاه خواستی خداوند دوستت بدارد، از او ترس و تقوای او را پیشه کن؛ و هرگاه خواستی آفریدگان دوستت بدارند، به آنان نیکی کن و آنچه را در دست دارند، رها کن؛ و هرگاه خواستی خداوند دارایی ات را بیفزاید، زکات بپرداز؛ و هرگاه خواستی خداوند تندرستت گرداند، بسیار صدقه بده؛ و هرگاه خواستی خداوند عمرت را طولانی کند، به دیدار خویشاوندانت برو؛ و هرگاه خواستی خداوند تو را با من محشور سازد، در برابر خدای یگانه قهار، سجده ات را طولانی کن».

أعلام الدین: ۲۶۸، المواعظ العددیة: ۲۹۱ نحوه، بحار الأنوار: ۸۵ / ۱۶۴ / ۱۲.

حدیث ۲۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: يَا كَمِيلُ، إِنَّ أَحَبَّ مَا تَمَثَّلَهُ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ - بَعْدَ الْإِقْرَارِ بِهِ وَبِأَوْلِيَائِهِ - التَّعَفُّفُ، وَالتَّحَمُّلُ، وَالْإِصْطِبَارُ .

امام علی علیه السلام - به کمیل بن زیاد - : ای کمیل! محبوب ترین چیزی که بندگان - پس از اقرار به خدا و اولیایش - به درگاهش پیش می آورند، خویشتن داری، تحمل و شکیبایی است.

تحف العقول: ۱۷۳، بحار الأنوار: ۷۷ / ۴۱۴ / ۳۸.

حدیث ۲۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ، فَاسْتَشَعَرَ الْحُزْنَ وَتَجَلَّبَبَ الْخَوْفَ؛ فَزَهَرَ مِصْبَاحُ الْهُدَى فِي قَلْبِهِ، وَأَعَدَّ الْقَرَى لِيَوْمِهِ النَّازِلِ بِهِ، فَفَرَّبَ عَلَى نَفْسِهِ الْبَعِيدَ، وَهَوَّنَ الشَّدِيدَ .

امام علی علیه السلام - در بیان صفت های پرهیزگاران - : ای بندگان خدا! محبوب ترین بندگان نزد خداوند، بنده ای است که خداوند، او را بر نفس خود یاری داده است. پس اندوه را زیرپوش و ترس را بالاپوش خود قرار داده و در نتیجه، چراغ هدایت، در دلش درخشیده و برای میزبانی روزی که به سراغش می آید، خود را مهیّا ساخته است. پس دور را بر جان خود نزدیک، و سخت را آسان نموده است.

نهج البلاغه: الخطبة ۸۷، غرر الحکم: ۳۵۷۷، بحار الأنوار: ۲ / ۵۶ / ۳۶.

حدیث ۲۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: مَنْ مَقَّتْ نَفْسَهُ أَحَبَّهُ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام: هر که خود را دشمن بدارد، خداوند، دوستش خواهد داشت.

غرر الحکم: ۷۸۹۷.

حدیث ۲۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْعَالِمَ الْفَقِيهَ الزَّاهِدَ الْخَاشِعَ الْحَيِّ الْعَلِيمَ الْحَسَنَ الْخُلُقَ الْمُقْتَصِدَ الْمُنْصِفَ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال ، مؤمن دانا، ژرف اندیش، پارسای فروتن، آزرمتگین، دانشور خوش خوی، میانه رو، با انصاف را دوست دارد .

مطالب السؤل : ۴۸ ؛ بحار الأنوار : ۵۶ / ۶ / ۷۸ .

حدیث ۲۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينِ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جلیشه ور درستکار را دوست دارد .

الكافی : ۵/۱۱۳/۱ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام، كتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۱۵۸ / ۳۵۸۰ ، الخصال :

۶۲۱/۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۱ ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۰۰

. ۱ /

حدیث ۲۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ ، وَأَحَبُّهُمْ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَقْوَلُهُمْ لِلصِّدْقِ .

امام علی علیه السلام : برترین خلق ، کسی است که بیشتر از همه بر اساس حق ، داوری کند و محبوب ترینشان نزد خدای سبحان ، راستگو ترینشان است .

غرر الحکم : ۳۳۲۳ .

حدیث ۲۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمَا أَنَّ الشَّمْسَ وَاللَّيْلَ لَا يَجْتَمِعَانِ كَذَلِكَ حُبُّ اللَّهِ وَحُبُّ الدُّنْيَا لَا يَجْتَمِعَانِ .

امام علی علیه السلام : همچنان که خورشید و شب با یکدیگر جمع نمی شوند ، خدا دوستی و دنیا دوستی با یکدیگر جمع نمی شوند .

غرر الحکم : ۷۲۱۹ .

حدیث ۲۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ سَلَا عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: هر که دوستدار دیدار خداوند سبحان شود، دنیا را فراموش می‌کند.
غرر الحکم: ۸۴۲۵.

حدیث ۲۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَيْفَ يَدْعَى حُبَّ اللَّهِ مَنْ سَكَنَ قَلْبُهُ حُبَّ الدُّنْيَا؟!
امام علی علیه السلام: آن که دنیا دوستی در قلبش جای گرفته است، چگونه ادعای خدا دوستی می‌کند؟
غرر الحکم: ۷۰۰۲.

حدیث ۲۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا مِنْ قُلُوبِكُمْ حُبَّ الدُّنْيَا .
امام علی علیه السلام: اگر خداوند را دوست دارید، دنیا دوستی را از دل هایتان بیرون کنید.
غرر الحکم: ۳۷۴۷.

حدیث ۲۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حُبُّ الرِّئَاسَةِ شَاغِلٌ عَنِ حُبِّ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .
امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : ریاست دوستی، از دوستی خدای سبحان باز می‌دارد.
شرح نهج البلاغه: ۵۱۹ / ۳۰۷ / ۲۰.

حدیث ۲۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ مَنْ خَلَقَهُ الْأَشْمَطَ الرَّانِي، وَالْغَنِيَّ الظَّلُومَ، وَالْعَائِلَ الْمُسْتَكْبِرَ .
امام علی علیه السلام: خداوند از خلقش، پیر سفیدموی زناکار، دولت‌مند ستمکار و مستمند مستکبر را دشمن می‌دارد.
الطبقات الكبرى: ۶ / ۲۴۳ عن الأغر بن حنظلة.

حدیث ۲۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لِيُبْغِضُ الْوَقِيحَ الْمُتَجَرِّئَ عَلَى الْمَعَاصِي .
امام علی علیه السلام: خداوند سبحان، شخص بی شرم گستاخ بر گناهان را دشمن می‌دارد.
غرر الحکم: ۳۴۳۷.

حدیث ۲۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَيُبْغِضُ الطَّوِيلَ الْأَمْلَ السَّيِّئِ الْعَمَلُ .
 امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شخصِ دراز‌آرزویِ بدکار را دشمن می‌دارد .
 غرر الحکم : ۳۴۵۵ .

حدیث ۲۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْعَبْدَ فَاغْرًا فَاهُ وَيَقُولُ : اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي ، وَيَتْرُكُ الطَّلَبَ .
 امام علی علیه السلام : خداوند ، بنده ای را که دهان خود را می‌گشاید و می‌گوید : «بارها! به من روزی بده» ، ولی دست از طلبِ روزی می‌کشد ، دشمن می‌دارد .
 عوالی اللآلی : ۴ / ۲۲ / ۶۶ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۱۹۲ / ۳۷۲۱ عن علي بن عبد العزيز وفيه «إني لأبغض الرجل ...» .

حدیث ۲۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْغَضُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ الْعَالِمُ الْمُتَجَبَّرُ .
 امام علی علیه السلام : دشمن ترین بندگان در نزد خداوند سبحان ، عالم متکبر است .
 غرر الحکم : ۳۱۶۴ .

حدیث ۲۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَبْغَضَ خَلْقِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ رَجُلٌ قَمَشَ عِلْمًا مِنْ أَعْمَارِ عَشْوِهِ وَأُوْبَاشِ فِتْنَتِهِ ، فَهُوَ فِي عَمَى عَنِ الْهُدَى الَّذِي أَتَى مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ ، وَضَالٌّ عَنِ سُنَّةِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، يَظُنُّ أَنَّ الْحَقَّ فِي صَحْفِهِ .
 امام علی علیه السلام : دشمن ترین خلق خدا در نزد خدا ، کسی است که دانش را به صورت پراکنده از جاهلانی شب‌کور و اوباشی فتنه‌جو ، گرد آورده است . در نتیجه ، نسبت به هدایتی که از سوی پروردگارش برایش آمده ، کور است و از سنت پیامبرش گم راه است و می‌پندارد که حق ، همان است که در نوشته های او موجود است .
 الأمالی للطوسی : ۲۳۵ / ۴۱۶ عن خالد بن طليق ، بحار الأنوار : ۲ / ۳۰۰ / ۲۹ ؛ وراجع كنز العمال : ۱۶ / ۱۹۸ / ۴۴۲۲۰ .

حدیث ۲۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَرَجُلَيْنِ :
 رَجُلٌ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ ؛ فَهُوَ جَائِرٌ عَنِ قَصْدِ السَّبِيلِ ، مَشْعُوفٌ بِكَلَامِ بَدْعَةٍ ، قَدْ لَهَجَ بِالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ ، فَهُوَ فِتْنَةٌ لِمَنْ افْتَنَّ بِهِ ، ضَالٌّ

عَنْ هَدْيٍ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ ، مُضِلٌّ لِمَنْ اِقْتَدَى بِهِ فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ ، حَمَّالٌ خَطَايَا غَيْرِهِ ، رَهْنٌ بِخَطِيئَتِهِ .
وَرَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا فِي جُهَالِ النَّاسِ ، عَانَ بِأَغْبَاشِ الْفِتْنَةِ ، قَد سَمَّاهُ أَشْبَاهُ النَّاسِ عَالِمًا وَلَمْ يَغْنِ فِيهِ يَوْمًا سَالِمًا .

امام علی علیه السلام : دو تن هستند که از دشمن ترین خلق در نزد خدایند :

آن که خداوند ، او را به خود وا گذاشته است و در نتیجه ، از راه راست منحرف شده ، شیفته سخنی بدعت آمیز گشته و دلبسته روزه و نماز شده است . پس او مایه فریفتگی فریب خوردگان است و از راه هدایت پیشینیان خود ، گم راه گشته و گم راه کننده کسی است که در زمان حیاتش و پس از مرگش از او پیروی کند و بارکش گناهان دیگران و در گرو گناه خود است .
و دیگری آن که جهلی از مردمان جاهل ، گرد آورده و راهی تاریکی های فتنه است . مردم نمایان ، او را عالم نامیده اند ، حال آن که حتی یک روز نیز در فضای علم ، به سلامت نزیسته است .

الکافی: ۱/۵۵/۶ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عليه السلام و ابن محبوب رفعه ، نهج البلاغة : الخطبة ۱۷ ، الإرشاد : ۱/۲۳۱ ، الاحتجاج : ۱/۶۲۱/۱۴۳ ، دعائم الإسلام : ۱ / ۹۷ / ۱ کلها نحوه ، بحار الأنوار : ۲ / ۲۸۴ / ۲ .

حدیث ۲۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ ، جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ ، سَائِرًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ ، إِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْبِ الدُّنْيَا عَمِلَ ، وَإِنْ دُعِيَ إِلَى حَرْبِ الْآخِرَةِ كَسِلَ ، كَأَنَّ مَا عَمِلَ لَهُ وَاجِبٌ عَلَيْهِ ، وَكَأَنَّ مَا وَنَى فِيهِ سَاقِطٌ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : از دشمن ترین مردم در نزد خداوند متعال ، بنده ای است که خداوند ، او را به خود وانهاد و او از راه راست ، منحرف شده است و بی راهنما پیش می رود . اگر برای کشت دنیا خوانده شود ، دست به کار می شود و اگر برای کشت آخرت خوانده شود ، تنبلی می کند؛ گویی آنچه انجام داده ، بر او واجب است و آنچه در آن سستی کرده ، از او برداشته شده است .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۳ ، إرشاد القلوب : ۳۵ نحوه ، بحار الأنوار : ۲ / ۵۸ / ۳۷ .

حدیث ۲۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ الْمُعْتَابُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین آفریدگان در نزد خداوند ، غیبت کننده است .
غرر الحکم : ۳۱۲۸ .

حدیث ۲۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَقَّتْ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ بَطْنَهُ وَفَرَجُهُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین بندگان در نزد خداوند سبحان ، کسی است که جز در اندیشه شکم و شرمگاهش نیست .
غرر الحکم: ۳۲۹۴ ، تحف العقول: ۱۲۰ وفيه «أبعد ما يكون العبد من الله إذا كانت همته بطنه وفرجه» .

حدیث ۲۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْعَدُ الْخَلَائِقِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى الْبَخِيلُ الْعَنِي .
 امام علی علیه السلام : دورترین آفریدگان از خداوند متعال ، دولتمند بخیل است .
 غرر الحکم : ۳۱۶۲ .

حدیث ۲۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَمَقَّتْ الْعِبَادَ إِلَى اللَّهِ الْفَقِيرُ الْمَزْهُوُّ ، وَالشَّيْخُ الزَّانِ ، وَالْعَالِمُ الْفَاجِرُ .
 امام علی علیه السلام : منفورترین بندگان در نزد خداوند ، فقیر متکبر ، پیر زناکار و عالم بدکار است .
 غرر الحکم : ۳۱۶۰ وراجع ۳۱۱۹ .

حدیث ۲۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْعَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْجَاهِلُ ؛ لِأَنَّهُ حَرَمَهُ مَا مَنَّ بِهِ عَلَى خَلْقِهِ ؛ وَهُوَ الْعَقْلُ .
 امام علی علیه السلام : دشمن ترین آفریدگان در نزد خداوند متعال ، شخص نابخرد است ؛ زیرا او را از آنچه بدان بر خلقش منت نهاده ، یعنی عقل ، محروم ساخته است .
 غرر الحکم : ۳۳۵۹ .

حدیث ۲۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْقَلْبُ الْمُحِبُّ لِلَّهِ يُحِبُّ كَثِيرًا النَّصَبَ لِلَّهِ ، وَالْقَلْبُ اللَّاهِي عَنِ اللَّهِ يُحِبُّ الرَّاحَةَ ، فَلَا تَنْظُنَّ يَا بَنَ آدَمَ أَنَّكَ تُدْرِكُ رِفْعَةَ الْبِرِّ بِغَيْرِ مَسَقَّةٍ ؛ فَإِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مُرٌّ ، وَالْبَاطِلَ خَفِيفٌ حُلْوٌ وَنَيٌّ .
 امام علی علیه السلام : قلب دوستدار خدا ، خستگی برای خدا را بسیار دوست دارد و قلب بی خبر از یاد خدا ، آسایش را دوست دارد . پس ای آدمیزاد ! گمان مبر که مقام والای نیکی را بدون سختی به دست می آوری؛ زیرا حق ، سنگین و تلخ است و باطل ، سبک ، شیرین و سست .
 تنبیه الخواطر : ۲ / ۸۷ عن زید بن علی عن الإمام زین العابدین علیه السلام .

حدیث ۲۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 :
 لَا تُتَخَدَعَنَّ فَلِلْمُحِبِّ دَلَائِلُ وَلِدَيْهِ مِنْ نَجْوَى الْحَبِيبِ رَسَائِلُ
 مِنْهَا تَنْعَمُهُ بِمَا يُبْلَى بِهِ وَسُرُورُهُ فِي كُلِّ مَا هُوَ فَاعِلٌ
 فَالْمَنْعُ مِنْهُ عَطِيَّةٌ مَعْرُوفَةٌ وَالْفَقْرُ إِكْرَامٌ وَلُطْفٌ عَاجِلٌ

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مُتَحَفِّظًا مُتَقَشِّفًا فِي كُلِّ مَا هُوَ نَازِلٌ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُشْمَّرًا فِي خِرْقَتَيْنِ عَلَى شُطُوطِ السَّاحِلِ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ زُهُدُهُ فِيمَا تَرَى مِنْ دَارِ ذُلِّ وَالنَّعِيمِ الزَّائِلِ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى فِي عَزْمِهِ طَوَعَ الْحَبِيبِ وَإِنْ أَلَحَّ الْعَاذِلُ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مِنْ شَوْقِهِ مِثْلَ السَّقِيمِ وَفِي الْفُؤَادِ غَلَائِلُ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يُرَى مِنْ أُنْسِهِ مُسْتَوْحِشًا مِنْ كُلِّ مَا هُوَ شَاغِلٌ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ ضِحْكُهُ بَيْنَ الْوَرَى وَالْقَلْبِ مَحْزُونٌ كَقَلْبِ الثَّائِلِ
وَمِنَ الدَّلَائِلِ حُزْنُهُ وَنَحِيبُهُ جَوْفَ الظَّلامِ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

فریفته مشو ، که دوستدار را نشانه هایی است /
و از نجوای محبوب ، نزدش نامه هایی .

از جمله آن دلایل ، خُرمی اوست ، به هر آن بلایی که دچارش می شود /
و شادمانی اوست ، به هر آنچه محبوب می کند .
لذا منع از سوی محبوب ، خود ، بخششی نیک است /
و فقر ، گرامیداشت و لطفی بی درنگ .

نشانه دیگر آن دوستدار ، این که هر چه بر سرش فرود می آید /
خود را نگاه می دارد و ساده زندگی می نماید .
نشانه دیگر ، آن که او را جامه به کمر بسته /
بر کناره آب و آماده هر کار می بینی .

نشانه دیگر ، بی رغبتی اوست /
به آنچه از سرای ذلت و نعمت گذرا می بینی .
نشانه دیگر ، آن است که عزمش /

بر فرمانبری محبوب استوار است؛ گرچه سرزنشگر ، پافشاری کند .
نشانه دیگر ، آن است که بر اثر شوقش /

همچون بیماری به چشم می آید که قلبش [از شدت تشنگی] می سوزد .
نشانه دیگر ، آن است که به سبب اُنس با محبوب /
از هر چیزی که او را از محبوب بازدارد ، می رمد .
نشانه دیگر ، آن است که در میان مردم ، می خندد /
اما قلبش چون عزیز از دست دادگان ، غمگین است .
نشانه دیگر ، اندوه و مویه اوست در پناه /

تاریکی های شب ، که هیچ چیز او را از آن ، باز نمی دارد .
نشانه دیگر ، آن است که شیفته برآوردن /
درخواست کسی است که از آن بهره مند می شود .

نشانه دیگر، آن است که چون عاقلی /
 او را در کار زشتی ببیند، گریانش می یابی .
 نشانه دیگر، آن است که او را پویا /
 در راه جهاد و هر کار با فضیلتی می بینی .
 نشانه دیگر، آن است که او را می بینی /
 که همه کارها را به فرمان روای عادل‌ی سپرده است .
 فی الطبعة المعتمدة «الظلم» وما أثبتناه من طبعة أخرى .

حدیث ۲۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَرَادَ مِنْكُمْ أَنْ يَعْلَمَ كَيْفَ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنَزِلَةُ اللَّهِ مِنْهُ عِنْدَ الذُّنُوبِ ، كَذَلِكَ تَكُونُ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى .
 امام علی علیه السلام : هر یک از شما که می خواهد بداند موقعیتش نزد خدا چگونه است ، به موقعیت خدا نزد خودش به هنگام
 گناه بنگرد ؛ موقعیت او نزد خداوند متعال ، همان گونه است .
 الخصال : ۱۰ / ۶۱۷ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۰۷ ، مكارم الأخلاق
 : ۱ / ۳۱۷ / ۱۰۱۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام وفيهما إلى «الذنوب» ، بحار الأنوار : ۱۱ / ۱۸ / ۷۰ .

حدیث ۲۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ كَيْفَ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنَزِلَةُ اللَّهِ عِنْدَهُ ؛ فَإِنَّ كُلَّ مَنْ خَيْرَ لَهُ أَمْرَانِ ؛ أَمْرُ الدُّنْيَا وَأَمْرُ الْآخِرَةِ ، فَاخْتَارَ أَمْرَ
 الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا فَذَلِكَ الَّذِي يُحِبُّ اللَّهُ ، وَمَنْ اخْتَارَ أَمْرَ الدُّنْيَا فَذَلِكَ الَّذِي لَا مَنَزِلَةَ لَهُ عِنْدَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که دوست دارد بداند خدا چه موقعیتی دارد ، به موقعیت خدا نزد خودش بنگرد ؛ زیرا به هر که حق
 انتخاب دو کار داده شود : کار این جهانی و کار آن جهانی ، و او کار آن جهانی را بر کار این جهانی برگزیند ، او کسی است که
 خدا را دوست دارد ؛ و هر که کار این جهانی را برگزیند ، او کسی است که خدا نزد او منزلتی ندارد .
 جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۸ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۲۵ / ۷۰ .

حدیث ۲۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُؤْنِسُكَ بِذِكْرِهِ فَقَدْ أَحَبَّكَ .
 امام علی علیه السلام : هر گاه دیدی خداوند عز و جل تو را همدم یاد خود ساخته ، در حقیقت ، تو را دوست داشته است .
 غرر الحکم : ۴۰۴۰ .

حدیث ۲۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذَّكْرَ لَذَّةُ الْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، لذت دوستداران [خدا] است .
غرر الحکم : ۶۷۰ .

حدیث ۲۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اللَّهُمَّ إِلَيْكَ حَتَّتْ قُلُوبُ الْمُحِبِّينَ ، وَبِكَ أُنْسَتْ عُقُولُ الْعَاقِلِينَ .

امام علی علیه السلام - در یکی از دعاهايش - : بارالها ! دل های افتادگان ، مشتاق توست و خردهای خردمندان ، با تو همدم شده است .

بحار الأنوار: ۸۷ / ۲۴۲ / ۵۱ نقلًا عن مصباح السيد ابن الباقي .

حدیث ۲۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْسَ الْأَنْسِينَ لِأَوْلِيائِكَ ، وَأَحْضَرُهُمْ بِالْكَفَايَةِ لِلْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ ، تُشَاهِدُهُمْ فِي سِرَائِرِهِمْ ، وَتَطَّلِعُ عَلَيْهِمْ فِي ضَمَائِرِهِمْ ، وَتَعْلَمُ مَبْلَغَ بَصَائِرِهِمْ ؛ فَأَسْرَأُهُمْ لِمَكَ مَكْشُوفَةً ، وَقُلُوبُهُمْ إِلَيْكَ مَلْهُوفَةً ، إِنْ أَوْحَشْتَهُمُ الْغُرْبَةَ أَنْسَتْهُمْ ذِكْرُكَ ، وَإِنْ صَبَّبْتَ عَلَيْهِمُ الْمَصَائِبَ لَجَّؤُوا إِلَى الْإِسْتِجَارَةِ بِكَ ؛ عَلِمَا بِأَنَّ أَرْمَةَ الْأُمُورِ بِيَدِكَ ، وَمَصَادِرُهَا عَنْ قَضَائِكَ .

امام علی علیه السلام - در دعایی که در آن به خدا پناهنده می شود تا او را به راه درست ، هدایت فرماید - : بارالها ! تو برای دوستان همدم ترین همدمانی و برای توکل کنندگان به تو ، از همه کاردان تر . بر نهانی هایشان بینایی ، و از درون هایشان باخبر ، و از حدّ بیش آنان آگاه . رازهایشان بر تو آشکار است و دل هایشان شیفته تو . اگر غربت به وحشتشان اندازد ، یاد تو آرامشان می سازد و اگر مصیبت ها بر آنان فرو بارد ، به سوی تو پناه می آورند ؛ زیرا می دانند که سر رشته کارها به دست توست و خاستگاه آنها قضای تو .

نهج البلاغه : الخطبة ۲۲۷ .

حدیث ۲۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَمْنَحُ الْمَالَ مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ ، وَلَا يَمْنَحُ الْعِلْمَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، مال را به آن که دوست می دارد و دشمن می دارد ، می بخشد؛ اما دانش را جز به کسی که دوست دارد ، نمی بخشد .

غرر الحکم : ۳۵۲۲ .

حدیث ۲۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَبْدًا بَعْضَ إِلَيْهِ الْمَالِ ، وَقَصَّرَ مِنْهُ الْأَمَالَ .

امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند سبحان، بنده ای را دوست بدارد، دارایی را مورد نفرتش قرار می دهد و آرزوهایش را کوتاه می گرداند.
غرر الحکم: ۴۱۱۰.

حدیث ۲۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِمَّا يَدُلُّكَ عَلَى ذَنَاءَةِ الدُّنْيَا أَنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ زَوَّاهَا عَنْ أَوْلِيَائِهِ وَأَحِبَّائِهِ؛ نَظَرًا وَاخْتِيَارًا، وَبَسَطَهَا لِأَعْدَائِهِ؛ فِتْنَةً وَاخْتِيَارًا.
امام علی علیه السلام: از جمله چیزهایی که پستی دنیا را به تو نشان می دهد، آن است که خداوند عز و جل بساط آن را از روی عنایت و خیرخواهی، از سر اولیا و دوستانش برکشیده و از روی ابتلا و آزمون، آن را برای دشمنانش گسترده است.
بحار الأنوار: ۷۳ / ۱۱۰ / ۱۰۹ نقلًا عن عیون الحکم والمواعظ.

حدیث ۲۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ الصُّدُقَ.
امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، راستی را به او الهام می کند.
غرر الحکم: ۴۱۰۱.

حدیث ۲۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا زَيَّنَّهُ بِالسَّكِينَةِ وَالْحِلْمِ.
امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، او را با آرامش و بردباری می آراید.
غرر الحکم: ۴۰۹۹.

حدیث ۲۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا حَبَّبَ إِلَيْهِ الْأَمَانَةَ.
امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، امانتداری را محبوبش می گرداند.
غرر الحکم: ۴۰۷۳.

حدیث ۲۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ رُشْدَهُ، وَوَفَّقَهُ لِمَطَاعَتِهِ.
امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، راه صواب و هدایتش را به او می نماید و او را توفیق فرمانبری از

خود می دهد .

غرر الحکم : ۴۱۷۷ .

حدیث ۲۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا وَعَظَّهُ بِالْعَبْرِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد ، او را با عبرت ها پند می دهد.

غرر الحکم : ۴۰۳۲ .

حدیث ۲۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا رَزَقَهُ قَلْبًا سَلِيمًا ، وَخُلُقًا قَوِيمًا .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، قلبی سلیم و پاک و خوی استوار ، روزی اش می کند .

غرر الحکم : ۴۱۱۲ .

حدیث ۲۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخَاءُ وَالشَّجَاعَةُ غَرَائِزُ شَرِيفَةٌ ، يَضَعُهَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ فَيَمُنُ أَجْبَهُ وَامْتَحَنَهُ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی و دلآوری، صفاتی ارجمند هستند که خداوند سبحان، آنها را در وجود هر که دوستش بدارد و

آزموده باشد ، می نهد .

غرر الحکم : ۱۸۲۰ .

حدیث ۲۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَحَبَّ حَبِيبًا أَنْسَى بِهِ ، وَمَنْ أَنْسَ بِحَبِيبٍ صَدَقَ قَوْلُهُ وَرَضِيَ فِعْلُهُ ، وَمَنْ وَتَقَّ بِحَبِيبٍ اعْتَمَدَ

عَلَيْهِ ، وَمَنْ اشْتَقَّ إِلَى حَبِيبٍ حِدَّ فِي السَّيْرِ إِلَيْهِ . يَا مُوسَى ، ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ ، وَزِيَارَتِي لِلْمُشْتَاقِينَ ، وَجَنَّتِي لِلْمُطِيعِينَ ، وَأَنَا خَاصَّةٌ

لِلْمُحِبِّينَ .

امام علی علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد : «هر که محبوبی را دوست بدارد ، با او همدم می شود و هر که با

محبوبی همدم گشت ، سخنش را تصدیق می کند و از کردارش خشنود می شود ، و هر که به محبوبی اطمینان کند ، به او اعتماد

می ورزد و هر که مشتاق محبوبی شود ، در رفتن به سویش می کوشد .

ای موسی ! یادم از آن یادآوران ، دیدارم از آن شیفتگان ، و بهشتم از آن فرمانبران است و من خود ، ویژه دوستدارانم هستم» .

إرشاد القلوب : ۱۰۰ ، عدّة الداعی : ۲۳۷ ، أعلام الدین : ۲۷۹ کلاهما عن وهب بن متبه نحوه وفيهما «أوحى الله إلى داود عليه

السلام» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۴۲ / ۱۰ ، راجع : الترغيب / فضل محبة الله .

حدیث ۲۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَزُورُ أَهْلَ الْجَنَّةِ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ، وَذَكَرَ مَا يُعْطُونَ ، قَالَ : ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : اِكْتَسَبُوا الْحُجْبَ . فَيَكْتَسِبُوا حِجَابًا ثُمَّ حِجَابًا حَتَّى يَتَجَلَّى لَهُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْ وَجْهِهِ فَكَأَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْا نِعْمَةً قَبْلَ ذَلِكَ ، وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ» .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «بهشتیان هر روز جمعه با پروردگار متعال دیدار می کنند» . سپس حضرت ، آنچه را که به آنان عطا می شود یاد کرد و افزود: «آن گاه خداوند متعال می فرماید" : پرده ها را بردارید . " پس از آن پرده ها یکی یکی برداشته می شوند ، تا آن که خداوند متعال با رخسار بزرگوارش چنان بر آنان تجلی می کند که گویی پیش از آن ، هیچ نعمتی ندیده اند؛ و این است معنای گفته خداوند متعال : «و بیش از آن نزد ماست» .
کنز العمال : ۲ / ۵۰۹ / ۴۶۱۴ نقلاً عن أبي القاسم اللالكائي .

حدیث ۲۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ اللَّهِ نَارٌ لَا يَمُرُّ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا احْتَرَقَ ، وَنورُ اللَّهِ لَا يَطْلُعُ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا أَضَاءَ .

امام علی علیه السلام : دوستی خدا ، آتشی است که بر هر چه بگذرد ، می سوزد و نور خدا بر هر چه بتابد ، درخشیدن می گیرد .
مصباح الشریعة : ۵۲۳ ، بحار الأنوار : ۲۳ / ۷۰ / ۲۳ .

حدیث ۲۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاصِلُوا مَنْ تَوَاصَلُوهُ فِي اللَّهِ ، وَاهْجُرُوا مَنْ تَهَجَّرُوهُ فِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : با هر که می پیوندید و دوستی می کنید ، در راه خدا دوستی کنید و از هر که می بُرید ، در راه خدای سبحان بُرید .

غرر الحکم : ۱۰۱۲۰ .

حدیث ۲۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَادُّوا مَنْ تَوَادَّدُوهُ فِي اللَّهِ ، وَابْغَضُوا مَنْ تَبْغَضُوهُ فِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : با هر که دوستی می کنید ، در راه خدا دوستی کنید و با هر که دشمنی می کنید ، در راه خدا دشمنی کنید .
غرر الحکم : ۱۰۱۱۹ .

حدیث ۲۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ عِبَادَ اللَّهِ الْمُسْتَحْفَظِينَ عِلْمَهُ يَصُونُونَ مَصُونَهُ، وَيُفَجِّرُونَ عُيُونَهُ، يَتَوَاصِلُونَ بِالْوِلَايَةِ، وَيَتَلَقَّوْنَ بِالْمَحَبَّةِ، وَيَتَسَاقُونَ بِكَأْسِ رَوْيِهِ، وَيَصْدُرُونَ بِرِيَّةٍ، لَا تَشَوِّبُهُمُ الرِّبِّيَّةُ، وَلَا تُسْرِعُ فِيهِمُ الْغَيْبَةُ. عَلَى ذَلِكَ عَقَدَ خَلْقَهُمْ وَأَخْلَاقَهُمْ، فَعَلَيْهِ يَتَحَابُّونَ، وَبِهِ يَتَوَاصِلُونَ.

امام علی علیه السلام - در وصف عالمان - : بدانید که بندگانی که نگاهدار علم خدایند، دانش محفوظ او را می پابند، و چشمه هایش را می گشایند، و به دوستی با هم پیوند دارند، و با محبت، با یکدیگر دیدار می کنند، و از جام لبریز [محبت] به یکدیگر می نوشانند و سیراب، بازمی گردند. نه دچار تردید می شوند و نه غیبت به میانشان می شتابد. بدین سان، آفرینش و خلق و خویشان، شکل یافته است و بر اساس آن، یکدیگر را دوست می دارند و با یکدیگر می پیوندند.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۴، بحار الأنوار: ۶۹ / ۳۱۱ / ۳۲.

حدیث ۲۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَفْضَلَ الدِّينِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ، وَالْأَخْذُ فِي اللَّهِ وَالْعَطَاءُ فِي اللَّهِ سُبْحَانَهُ.

امام علی علیه السلام: برترین مرتبه دین، دوستی در راه خداست و دشمنی در راه خدا، و گرفتن در راه خدا و بخشیدن در راه خدای سبحان.

غرر الحکم: ۳۵۴۰.

حدیث ۲۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَقَرُّوا اللَّهَ سُبْحَانَهُ، وَاجْتَنِبُوا مَحَارِمَهُ، وَاجْبُوا أَحِبَّاءَهُ.

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان را بزرگ بدارید، از محرّماتش دوری کنید و دوستانش را دوست بدارید.

غرر الحکم: ۱۰۱۰۳.

حدیث ۲۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ أَقْرَبُ نَسَبٍ.

امام علی علیه السلام: دوستی در راه خداوند، نزدیک ترین خویشاوندی است.

غرر الحکم: ۱۴۰۲.

حدیث ۲۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ أَكْمَلُ النَّسَبِينَ.

امام علی علیه السلام: دوستی در راه خدا، کامل ترین دو [نوع] خویشاوندی است.

غرر الحکم: ۱۶۴۹.

حدیث ۲۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَوَدَّةُ فِي اللَّهِ آكَدُ مِنْ وَشِيحِ الرَّحِمِ .
 امام علی علیه السلام : دوستی در راه خدا ، استوارتر از پیوند خویشاوندی است .
 غرر الحکم : ۱۵۳۸ .

حدیث ۲۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جِمَاعُ الْخَيْرِ فِي الْمَوْلَاةِ فِي اللَّهِ وَالْمُعَادَاةُ فِي اللَّهِ ، وَالْمَحَبَّةُ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : همه نیکی ، در دوستی کردن در راه خدا و دشمنی کردن در راه خداست ، و دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خدا .
 غرر الحکم : ۴۷۸۱ ، راجع النظر / النظر إلى هؤلاء عبادة .

حدیث ۲۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِمَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ عِلْمَهُ وَعَمَلَهُ ، وَحُبَّهُ وَبُغْضَهُ ، وَأَخَذَهُ وَتَرَكَهُ ، وَكَلَامَهُ وَصَمْتَهُ .
 امام علی علیه السلام : خوشا آن که دانش و کردارش ، دوستی و دشمنی اش ، گرفتن و وا گذاشتنش ، و گفتن و خاموشی اش را برای خداوند ، خالص کرده است .
 غرر الحکم : ۵۹۶۴ .

حدیث ۲۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ آخَى فِي اللَّهِ غَنِمَ . مَنْ آخَى فِي الدُّنْيَا حُرِمَ .
 امام علی علیه السلام : هر که در راه خدا برادری کند ، سود برد و هر که در راه دنیا برادری کند ، بی بهره ماند .
 غرر الحکم : ۷۷۷۶ و ۷۷۷۷ .

حدیث ۲۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّتُهُ .
 امام علی علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که برادری اش در راه خدا باشد .
 غرر الحکم : ۵۰۱۷ .

حدیث ۲۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِخْوَانٌ فِي اللَّهِ ، وَ أَحِبِّ الصَّالِحِ لِصَلَاحِهِ .

امام علی علیه السلام : در راه خدا با برادران ، برادری کن و صالحان را به خاطر صالح بودنشان دوست مدار .

الأمالی للمفید : ۲۲۲ / ۱ ، الأمالی للطوسی : ۸ / ۸ کلاهما عن الفجیع العقیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ۲۷۵ / ۷۴ . ۲ /

حدیث ۲۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالتَّوَاخَى فِي اللَّهِ تَثْمِرُ الْأُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : با برادریِ خدایی است که [درخت] برادری به بار می نشیند .

غرر الحکم : ۴۲۲۵ .

حدیث ۲۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ آخَى بَيْنَ أَصْحَابِهِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ ؛ جَعَلَ الْمَوَارِيثَ عَلَى الْأُخُوَّةِ فِي الدِّينِ لَا- فِي مِيرَاثِ الْأَرْحَامِ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوَأُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ» إِلَى قَوْلِهِ سُبْحَانَهُ : «وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا»

امام علی علیه السلام : چون پیامبر خدا به مدینه آمد ، میان یاران مهاجر و انصار خود ، پیمان برادری برقرار ساخت و میراثبری را بر اساس برادری دینی گذاشت ، نه بر اساس خویشاوندی. این گفته خداوند متعال نیز اشاره به این مطلب است : «کسانی که ایمان آورده و هجرت کرده اند و در راه خدا با مال و جان خود ، جهاد نموده اند و کسانی که [مهاجران را] پناه داده و یاری کرده اند ، آنان خویشاوندان یکدیگرند» ، تا آن جا که خداوند سبحان می فرماید : «کسانی که ایمان آورده اند ، ولی هجرت نکرده اند ، خویشاوندان شما نیستند ، تا آن که هجرت کنند» . بدین ترتیب ، خویشاوندان [سببی و نسبی] را از حکم میراث ، خارج ساخت و آن را مخصوص اهل مهاجرت و خاص اهل دین قرار داد .

سپس خداوند متعال باز به این مطلب بازگشت و فرمود : «آنان که کفر ورزیدند ، خویشاوندان یکدیگرند و اگر چنین نکنید [و کافران را نیز میراثبری خود قرار دهید] ، فتنه و فساد بزرگی در زمین ، رخ خواهد داد» . در نتیجه ، اگر از مسلمانان کسی می مُرد ، میراث و آنچه برجای می نهاد ، تنها به برادر دینی اش می رسید ، نه به خویشان و خویشاوندان نزدیک .

چون اسلام نیرومند گشت ، خداوند ، این آیه را نازل ساخت : «پیامبر به مؤمنان ، از خودشان سزاوارتر است و زنانش ، مادران مؤمنان هستند و در کتاب خدا ، خویشاوندان ، نسبت به یکدیگر ، سزاوارتر از مؤمنان و مهاجران اند ، مگر آن که بخواهید به دوستان خود نیکی کنید . این حکم ، در کتاب خدا نوشته شده است» . این است معنای نسخ آیه میراث .

الأنفال : ۷۲ .

حدیث ۲۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى التَّوَّاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : بر اساس برادری در راه خداست که دوستی به یکرنگی می انجامد.

غرر الحکم: ۶۱۹۱ و فی طبعه بیروت: ۲/۲۸/۲۰ و طبعه طهران: ۴۸۸/۲۰ «علی قدر» بدل «علی» .

حدیث ۲۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَتْ صُحْبَتُهُ فِي اللَّهِ كَانَتْ صُحْبَتُهُ كَرِيمَةً ، وَمَوَدَّتُهُ مُسْتَقِيمَةً .

امام علی علیه السلام : هر که مصاحبش در راه خدا باشد ، مصاحبش گرامی و دوستی اش راست و درست است .

غرر الحکم : ۸۹۷۷ .

حدیث ۲۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

وَكُلُّ مَوَدَّةٍ لِلَّهِ يَصْفَوْنَ وَلَا يَصْفَوْنَ مِنَ الْفِسْقِ الْإِخَاءُ يُدِيمُونَ الْمَوَدَّةَ مَا رَأَوْنِي

وَيَبْقَى الْوُدُّ مَا بَقِيَ اللَّقَاءُ أَخْلَاءُ إِذَا اسْتَعْنَيْتُ عَنْهُمْ

وَأَعْدَاءُ إِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ وَإِنْ عُيِّتُ عَنْ أَحَدٍ قَلَانِي

وَعَاقِبَتِي بِمَا فِيهِ اِكْتِفَاءُ

امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان آمده است - :

هر دوستی برای خدا ، به یکرنگی می انجامد /

حال آن که هیچ برادری ای بر بنیاد فسق، به یکرنگی نمی انجامد .

تا مرا می بینند، دوستی را ادامه می دهند /

و تا دیدار می پاید ، دوستی پاینده است .

هرگاه از آنان بی نیاز شوی ، دوستان هستند /

و چون مصیبتی دور شوم ، دشمنان اند .

و چون از یکی دور شوم ، با من دشمنی می کند /

و چنان کیفرم می دهد که مرا بس باشد .

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ۲۸ .

حدیث ۲۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ إِخْوَانٌ ، فَمَنْ كَانَتْ إِخْوَانَتُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ فَهِيَ عِدَاوَةٌ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ : «الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ» .

امام علی علیه السلام: مردم، برادران اند. پس هر که برادری اش در جهت خدا نباشد، در حقیقت دشمنی است؛ و این است گفتار خداوند عز و جل: «دوستان در آن روز، دشمن یکدیگرند، جز پرهیزگاران».
کنز الفوائد: ۱ / ۹۳، کشف الغمّة: ۳ / ۱۳۹، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۹.

حدیث ۲۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَوَدَّنَا فِي الدِّينِ، وَحَلَّانَا وَإِيَّاكُمْ حَلِيَّةَ الْمُتَّقِينَ، وَأَبْقَى لَكُمْ طَاعَتَكُمْ حَتَّى يَجْعَلَنَا وَإِيَّاكُمْ بِهَا إِخْوَانًا عَلَى سِرِّرٍ مُتَقَابِلِينَ
امام علی علیه السلام: خداوند متعال، دوستی ما را جزو دین قرار داد و ما را به زیور پرهیزگاران آراست و فرمانبری شما را برایتان نگه داشت تا ما و شما را بدان وسیله برادرانی بر تخت هایی روبه روی هم، قرار دهد.
هذا تلمیح للآیة الشریفة:

حدیث ۲۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حَرَامٌ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَوَلِّئٍ بِالدُّنْيَا أَنْ تَسْكُنَهُ التَّقْوَى.
امام علی علیه السلام: جای گرفتن تقوا در دلی که شیفته دنیا باشد، حرام باشد.
غرر الحکم: ۴۹۰۴.

حدیث ۲۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
وَاللَّهِ، مَا أَرَى عَبْدًا يَتَّقِي تَقْوَى تَنْفَعُهُ حَتَّى يَخْزَنَ لِسَانَهُ.
امام علی علیه السلام: به خدا قسم هیچ بنده ای را ندیده ام که تقوایش سودمند باشد، مگر اینکه زبانش را نگه دارد.
نهج البلاغة: الخطبة ۱۷۶

حدیث ۲۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ مَنْ خَاصَمَ.
امام علی علیه السلام: کسی که دشمنی ورزد، نمی تواند از خدا پروا داشته باشد.
نهج البلاغة: الحکمة ۲۹۸.

حدیث ۲۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا كَرَمَ أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى.

امام علی علیه السلام: هیچ کرامتی عزیزتر از تقوا نیست.

بحار الأنوار: ۷۰/۲۸۸/۱۶

حدیث ۲۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِفْتَاحُ الْكِرَامِ الْتَّقْوَى .

امام علی علیه السلام: کلید ارجمندی، تقواست.

بحار الأنوار: ۷۸/۹/۶۵.

حدیث ۲۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَخَذَ بِالتَّقْوَى ... هَطَلَتْ عَلَيْهِ الْكِرَامِيَةُ بَعْدَ قُحُوطِهَا ، وَتَحَدَّيَتْ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ بَعْدَ نُفُورِهَا ، وَتَفَجَّرَتْ عَلَيْهِ النُّعْمُ بَعْدَ نُضُوبِهَا ، وَوَبَّلَتْ عَلَيْهِ الْبِرْكَةُ بَعْدَ إِرْذَاذِهَا .

امام علی علیه السلام: هر که تقوا پیشه کند... باران بندآمده کرامت دوباره بر او فرو ریزد و رحمت گریخته به سوی او باز گردد و چشمه فروکش

کرده نعمت‌ها دگرباره برایش جوشان شود و بارش کاستی گرفته برکت دوباره بر او سرازیر شود.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۸.

حدیث ۲۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءَ قُلُوبِكُمْ ، وَبَصِيرَةٌ عَمَى أَفْئِدَتِكُمْ ، وَشِفَاءٌ مَرَضِ أَجْسَادِكُمْ ، وَصِيْلَةٌ فِى فِئَادِكُمْ ، وَطَهْرٌ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ ، وَجَلَاءٌ عِشَاءِ أَبْصَارِكُمْ ، وَأَمْنٌ فِى فِرْعَانِكُمْ ، وَضِيَاءٌ سَوَادِ ظُلْمَتِكُمْ .

امام علی علیه السلام: همانا تقوای خدا داروی درد قلب‌های شماست و بیناکننده کوری دل‌هایتان و شفابخش بیماری جسم‌هایتان و برطرف‌کننده تباهی سینه‌هایتان و پاک‌کننده آلودگی جان‌هایتان و روشنی بخش ضعف چشم‌هایتان و فرو نشاننده ترس و اضطراب دل‌هایتان و زداینده سیاهی ظلمتتان.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۸.

حدیث ۲۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَاعْتَصِمُوا بِتَقْوَى اللَّهِ ؛ فَإِنَّ لَهَا حَبْلًا وَثِيقًا عُرْوَتَهُ ، وَمَعْقَلًا مَنِيعًا ذُرْوَتَهُ .

امام علی علیه السلام: به تقوای خدا چنگ زنید؛ زیرا تقواریسمانی دارد که دستگیره اش استوار است و پناهگاهی دارد که بلندایش سر به فلک کشیده است .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۰.

حدیث ۲۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَرَسَ أَشْجَارَ التَّقَى جَنَى ثِمَارَ الْهُدَى .
 امام علی علیه السلام : هر که درختان تقوا بکارد، میوه های هدایت بچیند.
 بحار الأنوار : ۷۸/۹۰/۹۵.

حدیث ۲۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ ، فَإِنَّهَا الزَّمَامُ وَالْقَوَامُ ، فَتَمَسَّكُوا بِوَتَائِقِهَا ، وَاعْتَصِمُوا بِحَقَائِقِهَا .
 امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به تقوای خدا سفارش می کنم؛ زیرا که تقوا مهار است و تکیه گاه. پس بندهای
 محکم آن را بچسبید و به حقایق آن چنگ در زنید.
 نهج البلاغه : ۱۹۵ .

حدیث ۲۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ؛ فَإِنَّهَا غِبْطَةُ الطَّالِبِ الرَّاجِي ، وَثِقَّةُ الْهَارِبِ اللَّاجِي ، وَاسْتَشْعِرُوا التَّقْوَى شِعَارًا بَاطِنًا .
 امام علی علیه السلام : شما را به تقوای خدا سفارش می کنم؛ زیرا که آن آرمان هر جوینده امیدواری است و مورد اعتماد هر فراری
 پناه جویی، تقوا را جامه زیرین خود کنید.
 الکافی : ۸/۱۷/۳ .

حدیث ۲۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ... وَأَشْعِرُوا قُلُوبَكُمْ ، وَارْحَضُوا بِهَا دُنُوبَكُمْ ... أَلَا فَصُونُوهَا وَتَصَوَّنُوا بِهَا .
 امام علی علیه السلام : شما را به تقوای خدا سفارش می کنم... آن را شعار دل های خود کنید و گناهانتان را با آن بشوید... هان!
 تقوا را حفظ کنید و خود را [نیز] به وسیله آن محفوظ بدارید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۱ .

حدیث ۲۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ التَّقْوَى فِي الْيَوْمِ الْحَرِّ وَالْجَنَّةُ ، وَفِي عَدِّ الطَّرِيقِ إِلَى الْجَنَّةِ ، مَسَلُّهَا وَاضِحٌ
 وَسَالِكُهَا رَابِحٌ .
 امام علی علیه السلام : همانا تقوا امروز پناهگاه است و حفاظ و فردا راهی است به سوی بهشت،

جاده اش روشن است و رهپویش برنده.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۱

حدیث ۲۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سِدَادٍ ، وَذَخِيرُهُ مَعَادٍ ، وَعِتْقٌ مِنْ كُلِّ مَلَكَةٍ ، وَنَجَاءٌ مِنْ كُلِّ هَلَكَةٍ ، بِهَا يَنْجِيحُ الطَّالِبُ ، وَيَنْجُو الْهَارِبُ ، وَتُنَالُ الرَّغَائِبُ .

امام علی علیه السلام: تقوای خدا کلید پاکی و درستی و اندوخته ای برای بازگشتگاه و باعث آزادی از هر بندگی و رهایی از هر نابودی است. به وسیله تقواست که جوینده به مطلوبش می رسد و گریزان [از عذاب و کیفر الهی] رهایی می یابد و به خواست ها رسیده می شود.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۳۰.

حدیث ۲۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ التَّقْوَى مُنْتَهَى رِضَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ وَحَاجَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ .

امام علی علیه السلام: تقوا نهایت خشنودی خداوند از بندگان خود و [نهایت] خواسته او از آفریدگانش می باشد. غرر الحکم: ۳۶۲۰.

حدیث ۲۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ الَّتِي هِيَ الزَّادُ وَبِهَا الْمَعَادُ ، زَادٌ مُبْلَغٌ ، وَمَعَادٌ مُنْجِحٌ .

امام علی علیه السلام: ای بندگان خدا! شما را به پرواداشتن از خدا سفارش می کنم، که آن توشه است و پناهگاه، توشه ای است رساننده (به سر منزل مقصود) و پناهگاهی رهاننده.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۱۴

حدیث ۲۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ التَّقْوَى أَفْضَلُ كَنْزٍ ، وَأَحْزَرُ حِرْزٍ ، وَأَعَزُّ عِزٍّ ، فِيهِ نَجَاءٌ كُلِّ هَارِبٍ ، وَدَرَكٌ كُلِّ طَالِبٍ ، وَظَفَرٌ كُلِّ غَالِبٍ .

امام علی علیه السلام: براستی که تقوا بهترین گنج و محکمترین پناهگاه و عزیزترین عزت و اقتدار است، نجات هر گریزنده ای [از] هلاکت و دوزخ [و امید هر جوینده ای و پیروزی هر چیره جویی در تقواست.

بحار الأنوار: ۷۷/۳۷۴/۳۶.

حدیث ۲۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِتَّقِ اللَّهَ بَعْضَ التَّقَى وَإِنْ قَلَّ ، وَاجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ سِتْرًا وَإِنْ رَقَّ .

امام علی علیه السلام : از خداوند بترس گرچه اندکی، و میان خود و خدا پرده ای [از شرم] بیفکن هرچند نازک باشد.
نهج البلاغه : الحکمه ۲۴۲.

حدیث ۲۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّقَى رِئِيسُ الْأَخْلَاقِ .

امام علی علیه السلام : تقوا، رئیس خوی هاست.
نهج البلاغه : الحکمه ۴۱۰.

حدیث ۲۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُسْتَعَانُ ... عَلَى الْوَقَارِ إِلَّا بِالْمَهَابَةِ .

امام علی علیه السلام : برای وقار جز از هیبت ... کمک گرفته نشود.
بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹.

حدیث ۲۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عُرِفَ بِالْحِكْمَةِ لَحِظَتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ وَالْهَيْبَةِ .

امام علی علیه السلام : هر کس حکیم شناخته شود ، دیده هابا وقار و هیبت او را می نگرند .
الکافی : ۴ / ۲۳ / ۸ .

حدیث ۲۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَوَقَّرَ وَوَقَّرَ .

امام علی علیه السلام : هر که باوقار باشد احترام شود.
غرر الحکم : ۷۶۶۶ .

حدیث ۲۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْوَقَارُ حِلْيَةُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : وقار، زیور خرد است.

غرر الحکم : ۲۷۰

حدیث ۲۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَتَكُنْ شِيْمَتُكَ الْوَقَارَ ، فَمَنْ كَثُرَ خُرْقُهُ اسْتُرِدَلَ .

امام علی علیه السلام : باید که خصلت تو وقار باشد زیرا هر که تندی و درشتی او زیاد باشد، پست و زبون شمرده شود.

غرر الحکم : ۷۳۹۷

حدیث ۲۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمَالُ الرَّجُلِ الْوَقَارُ .

امام علی علیه السلام : زیبایی مرد، وقار است.

غرر الحکم : ۴۷۴۴

حدیث ۲۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الْوَقَارِ الْحِلْمُ .

امام علی علیه السلام : سبب وقار، بردباری است.

غرر الحکم : ۵۵۳۴

حدیث ۲۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالصَّمْتِ يَكْتُمُ الْوَقَارُ .

امام علی علیه السلام : با سکوت، وقار زیاد می شود.

غرر الحکم : ۴۱۸۲

حدیث ۲۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْأَمَانَةِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ .

امام علی علیه السلام : برترین امانتداری، پایبندی به عهد است.

غرر الحکم : ۳۰۱۸

حدیث ۲۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الصَّدَقِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ .

امام علی علیه السلام : بالاترین صداقت، وفای به پیمان هاست.

غرر الحکم: ۳۰۲۰

حدیث ۲۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَعْتَمِدْ عَلٰی مَوَدَّةٍ مِّنْ لَا يُوفِي بِعَهْدِهِ .

امام علی علیه السلام : به دوستی کسی که به عهد خود وفادار نیست، اعتماد مکن.

غرر الحکم: ۱۰۲۶۰.

حدیث ۲۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْوَفَاءُ عُنْوَانُ وَفُورِ الدِّينِ ، وَقُوَّةُ الْأَمَانَةِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری، نشان دینداری زیاد و امانتداری قوی است.

غرر الحکم: ۱۴۳۰

حدیث ۲۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْوَفَاءُ حِصْنُ السُّودِدِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری، دژ سروری است.

غرر الحکم: ۱۰۴۴

حدیث ۲۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ؛ إِنَّهُ مَنِ اسْتَنْصَحَ اللَّهَ وَوَفَّقَ ، وَمَنِ اتَّخَذَ قَوْلَهُ دَلِيلًا هُدِيَ لِتِلْكَ هِيَ أَقْوَمُ ؛ فَإِنَّ جَارَ اللَّهِ آمِنٌ ، وَعَدُوَّهُ خَائِفٌ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! هر که خدا را مرشد و خیرخواه خود بگیرد، توفیق یابد و هر که گفتار او را راهنمای خویش قرار

دهد، به راه و آیینی که استوارتر است رهنمون شود؛ زیرا که پناهنده خدا در امان است و دشمن او در هراس.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۴۷.

حدیث ۲۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوْفِيقُ مِمْدُ الْعَقْلِ ، الْخِذْلَانُ مِمْدُ الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام: توفیق، مددکار خرد است و خذلان (یاری نرساندن خدا) مددکار نادانی.
غرر الحکم: ۷۱۸ و ۷۱۹.

حدیث ۲۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِنَ التَّوْفِيقِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الْحَيْرَةِ .
امام علی علیه السلام: درنگ کردن هنگام حیرت، یکی از توفیقات است .
تحف العقول: ۸۳

حدیث ۲۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِنَ التَّوْفِيقِ حِفْظُ التَّجْرِبَةِ .
امام علی علیه السلام: حفظ تجربه از توفیق [الهی] است .
نهج البلاغه: الحکمه ۲۱۱ .

حدیث ۲۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا قَائِدَ كَالتَّوْفِيقِ .
امام علی علیه السلام: هیچ رهبری چون توفیق نیست .
نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۳

حدیث ۲۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
التَّوْفِيقُ رَأْسُ السَّعَادَةِ .
امام علی علیه السلام: توفیق، اساس خوشبختی است.
غرر الحکم: ۸۵۸ .

حدیث ۲۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
التَّوْفِيقُ أَوَّلُ النِّعَمِ .
امام علی علیه السلام: توفیق، نخستین نعمت است.
غرر الحکم: ۵۴۵

حدیث ۲۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادُ بَعِيرٍ تَوْفِيقِي .
 امام علی علیه السلام : هیچ کوششی بدون توفیق سود نمی بخشد.
 غرر الحکم : ۱۰۸۰۲

حدیث ۲۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوْفِيقُ رَحْمَةٌ .
 امام علی علیه السلام : توفیق، رحمت [الهی] است.
 غرر الحکم : ۱۶۲

حدیث ۲۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوْفِيقُ عِنَايَةٌ .
 امام علی علیه السلام : توفیق، عنایت [الهی] است.
 غرر الحکم : ۷۳

حدیث ۲۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْوَعْظَ الَّذِي لَا يُمَجِّهُ سَمْعٌ، وَلَا يَعْدِلُهُ نَفْعٌ، مَا سَكَتَ عَنْهُ لِسَانُ الْقَوْلِ وَنَطَقَ بِهِ لِسَانُ الْفِعْلِ .
 امام علی علیه السلام : اندرزی که هیچ گوش‌ی آن را دور نمی اندازد و هیچ سودی با آن برابری نمی کند، آن اندرزی است که زبان گفتار از آن خاموش شود و زبان کردار بدان گویا گردد.
 غرر الحکم : ۳۵۳۸.

حدیث ۲۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ، اسْتَصْبِحُوا مِنْ شُعْلَةٍ مِصْبَاحٍ وَاغْظُوا مِصْبَاحًا، وَاغْظُوا مِنْ صَفْوِ عَيْنٍ قَدْ رُوِّقَتْ مِنَ الْكُدْرِ .
 امام علی علیه السلام : ای مردم! از شعله چراغ پندگویی پندنیوش روشنی بگیرید، و از زلال چشمه ای آب بردارید که آبش از گل و لای صاف است.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۵.

حدیث ۲۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ زَاجِرٍ غَيْرِ مُزْدَجِرٍ ، رُبَّ وَاِعْظٍ غَيْرِ مُرْتَدِعٍ .

امام علی علیه السلام : بسا بازدارنده ای که خود باز نمی ایستد و بسا پندگویی که خود پند نمی پذیرد.

غرر الحکم : ۵۳۶۰ - ۵۳۶۱.

از ۳۰۰۰۶۲۸۰۱

حدیث ۲۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ مِمَّنْ ... يُبَالِغُ فِي الْمَوْعِظَةِ وَلَا يَتَّعِظُ ، فَهُوَ بِالْقَوْلِ مُدِلٌّ وَمِنَ الْعَمَلِ مُقِلٌّ ، يُنَافِسُ فِيمَا يَفْنَى ، وَيُسَامِحُ فِيمَا يَبْقَى ، يَرَى الْغَنَمَ مَغْرَمًا ، وَالْغَرَمَ مَغْنَمًا .

امام علی علیه السلام : از آن دسته مباش که... در پنددادن می کوشند و خود پند نمی پذیرند، پُر می گویند و کم عمل می کنند، برای آنچه فانی می شود سخت می کوشند و در آنچه ماندگار است، سهل انگارند، سود را زیان می بینند و زیان را سود می شمارند.

نهج البلاغه : الحکمه ۱۵۰.

حدیث ۲۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْغَرَّةِ .

امام علی علیه السلام : میان شما و اندرز پرده ای از بی خبری آویخته است.

نهج البلاغه : الحکمه ۲۸۲.

حدیث ۲۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يُعِنَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ لَمْ يَنْتَفِعْ بِمَوْعِظَةٍ وَاعِظٍ .

امام علی علیه السلام : کسی که خدا او را بر نفسش کمک نکند، از پند هیچ پندگویی سود نبرد.

غرر الحکم : ۹۰۱۰.

حدیث ۲۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجَاهِلُ لَا يَرْتَدِعُ ، وَبِالْمَوْاعِظِ لَا يَنْتَفِعُ .

امام علی علیه السلام : نادان باز نمی ایستد (هیچ نهی و بازداشتی در او اثر نمی کند) و پند و اندرزها سودش نمی دهد.

غرر الحکم : ۱۷۲۹.

حدیث ۲۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَ لَهُ فِي نَفْسِهِ وَاعِظَ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ حَافِظًا .
 امام علی علیه السلام : هر که واعظی درونی داشته باشد، او را از جانب خداوند نگهدارنده است.
 بحار الأنوار : ۷۸/۶۷/۱۱.

حدیث ۲۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نُصْحُكَ بَيْنَ الْمَلَأِ تَفْرِيعٌ .
 امام علی علیه السلام : نصیحت کردن در میان جمع، سرکوفت است.
 غرر الحکم : ۹۹۶۸.

حدیث ۲۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَتْ لَهُ فِكْرَةٌ فَلَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ عِبْرَةٌ .
 امام علی علیه السلام : هر که اندیشه ای داشته باشد، برای او در هر چیزی عبرتی است .
 غرر الحکم : ۹۲۳۶.

حدیث ۲۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ فِي كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَعِبْرَةً لِدَوَى اللُّبِّ وَالْإِعْتِبَارِ .
 امام علی علیه السلام : به راستی که در هر چیزی برای خردمندان و پندآموزان ، پند و عبرتی است .
 غرر الحکم : ۳۴۶۰.

حدیث ۲۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِلْكَئِيسِ فِي كُلِّ شَيْءٍ اتِّعَاطٌ .
 امام علی علیه السلام : انسان زیرک، از هر چیزی پندی می آموزد.
 غرر الحکم : ۷۳۳۸.

حدیث ۲۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاتَّعِظُوا بِمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَبْلَ أَنْ يَتَّعِظَ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ .

امام علی علیه السلام: از پیشینیان خود پند گیرید، پیش از آنکه آیندگان از شما پند گیرند.
نهج البلاغه: الخطبة ۳۲.

حدیث ۲۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا وَاغِظَ أَبْلَغُ مِنَ النَّصِيحِ .

امام علی علیه السلام: هیچ واعظی تأثیرگذارتر از خیرخواهی نیست.
غرر الحکم: ۱۰۶۲۲.

حدیث ۲۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ لَمْ يَعْظَ أَحَدًا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ .

امام علی علیه السلام: خداوند پاک هیچ کس را به چیزی چون این قرآن اندرز نداده است.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۷۶.

حدیث ۲۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَبْلَغُ الْعِظَاتِ الْاِعْتِبَارُ بِمَصَارِعِ الْأَمْوَاتِ .

امام علی علیه السلام: رساترین پندها عبرت گرفتن از آرامگاه‌های مردگان است.
غرر الحکم: ۳۱۲۳.

حدیث ۲۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي صِفَةِ الدُّنْيَا -: إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ مَوْعِظَةٌ لِمَنْ اتَّعَظَ بِهَا ... ذَكَرْتَهُمُ الدُّنْيَا فَتَدَكَّرُوا ،
وَحَدَّثْتَهُمْ فَصَدَّقُوا ، وَوَعَّظْتَهُمْ فَاتَّعَظُوا .

امام علی علیه السلام - در وصف دنیا - فرمود: همانادنیای سرای پند است برای کسی که از آن پند
گیرد... دنیا به آنان یادآوری کرد و ایشان یادآور شدند، آنان را [از رویدادها و سرگذشت‌ها] خبر داد و ایشان تصدیق کردند،
آنان را پند داد و ایشان پندش را پذیرفتند.
نهج البلاغه: الحکمه ۱۳۱.

حدیث ۲۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ فَهِمَ مَوَاعِظَ الزَّمَانِ لَمْ يَسْكُنْ إِلَى حُسْنِ الظَّنِّ بِالْأَيَّامِ .

امام علی علیه السلام: هر که پندهای زمانه را بفهمد، به روزگار خوشبین نباشد.
غرر الحکم: ۸۹۳۸.

حدیث ۲۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَمْ يَذْهَبْ مِنْ مَالِكَ مَا وَعَظَكَ .

امام علی علیه السلام: از مال تو آنچه تو را پند دهد از کف نرفته است.
نهج البلاغه: الحکمه ۱۹۶.

حدیث ۲۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا وَعَظَّهُ بِالْعِبَرِ .

امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را با عبرت ها پند دهد.
غرر الحکم: ۴۰۳۲

حدیث ۲۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَفَى عِظَةً لِدَوَى الْأَبَابِ مَا جَرَّبُوا .

امام علی علیه السلام: برای خردمندان، تجربه های آنان پندی است کافی.
غرر الحکم: ۷۰۵۹

حدیث ۲۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَاقِلُ مَنْ وَعَظَتْهُ التَّجَارِبُ .

امام علی علیه السلام: خردمند کسی است که تجربه ها او را پند دهند.
تحف العقول: ۸۵.

حدیث ۲۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالْمَوَاعِظِ تَنْجَلِي الْعَفْلَةَ .

امام علی علیه السلام: با اندرزهاست که پرده غفلت کنار می رود.
غرر الحکم: ۴۱۹۱.

حدیث ۲۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 المَوَاعِظُ صَقَالُ النَّفُوسِ ، وَجَلَاءُ الْقُلُوبِ .
 امام علی علیه السلام : اندرزها صیقل بخش جان ها و جلادهنده دل هاست.
 غرر الحکم : ۱۳۵۴

حدیث ۲۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ - : أَحْيِ قَلْبَكَ بِالْمَوْعِظَةِ .
 امام علی علیه السلام - در مقام اندرز به فرزند خود - فرمود : دلت را با اندرز زنده بدار.
 نهج البلاغه : کتاب ۳۱.

حدیث ۲۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعْدَنَّ عِدَّةً لَا تَتَّقُ مِنْ نَفْسِكَ بِإِنجَازِهَا .
 امام علی علیه السلام : هرگز وعده ای نده که نسبت به انجام آن از خود مطمئن نیستی.
 غرر الحکم : ۱۰۲۹۷.

حدیث ۲۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَعْدُ مَرَضٌ وَالْبِرُّ إِنجَازُهُ .
 امام علی علیه السلام : وعده دادن ، گونه ای بیماری است که درمانش ، عمل به آن است .
 غرر الحکم : ۱۱۳۴

حدیث ۲۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَعْدُ أَحَدُ الرَّقِيصِ ، إِنجَازُ الْوَعْدِ أَحَدُ الْعِثْقَيْنِ .
 امام علی علیه السلام : وعده یک نوع بندگی است. انجام دادن وعده یک نوع آزادی [از قید بندگی] است.
 غرر الحکم : ۱۶۴۶ و ۱۶۴۷ .

حدیث ۲۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَسْؤُولُ حُرٌّ حَتَّى يَعِدَّ .

امام علی علیه السلام: کسی که از او چیزی خواسته می‌شود، آزاد است تا آن هنگام که وعده دهد.
نهج البلاغه: الحکمه ۳۳۶.

حدیث ۲۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا بَاتَ لِرَجُلٍ عِنْدِي مَوْعِدٌ قَطُّ فَبَاتَ يَتَمَلَّمُ عَلَى فِرَاشِهِ لِيَعْدُو بِالظَّفَرِ بِحَاجَتِهِ ، أَشَدَّ مِنْ تَمَلُّمِي عَلَى فِرَاشِي حِرْصًا عَلَى الْخُرُوجِ إِلَيْهِ مِنْ دِينِ عِدَّتِهِ ، وَخَوْفًا مِنْ عَائِقٍ يُوجِبُ الْخُلْفَ ؛ فَإِنْ خُلِفَ الْوَعْدَ لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام: بی‌قراری شبانه مردی در بسترش که به او وعده ای داده ام، تا صبح شود و به مرادش برسد بیشتر از بی‌قراری من در بسترم نیست که جوش می‌زنم صبح شود و از دین وعده ای که به او داده ام بیرون آیم و از ترس اینکه مبادا مانعی باعث خُلف وعده شود؛ زیرا که خلف وعده از خصلت‌های کریمان نیست.
غرر الحکم: ۹۶۹۲.

حدیث ۲۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَقْلُ فِي الْغُرْبَةِ قُرْبَةٌ ، الْحَمَقُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام: خردمندی در غربت آشنایی است. نابخردی در وطن غربت است.
غرر الحکم: ۱۲۹۱ و ۱۲۹۲.

حدیث ۲۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَيْسَ فِي الْغُرْبَةِ عَارٌ ، إِنَّمَا الْعَارُ فِي الْوَطَنِ الْاِفْتِقَارُ .

امام علی علیه السلام: در غریب بودن ننگی نیست، بلکه نیازمندی و ناداری است که در وطن هم ننگ است .
غرر الحکم: ۷۵۱۷.

حدیث ۲۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ ، وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام: توانگری در غربت، در وطن بودن است و ناداری در وطن، غربت.
نهج البلاغه: الحکمه ۵۶.

حدیث ۲۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اغزُوهُمْ قَبْلَ أَنْ يَغْزُوَكُمْ ، فَوَاللَّهِ مَا غُزِيَ قَوْمٌ قَطُّ فِي عُقْرِ دَارِهِمْ إِلَّا ذَلُّوا ، فَتَوَاكَلْتُمْ وَتَخَاذَلْتُمْ حَتَّى شُنِّتَ عَلَيْكُمُ الْغَارَاتُ ، وَمُلِكَتْ عَلَيْكُمُ الْأَوْطَانُ .

امام علی علیه السلام : پیش از آنکه با شما بجنگند با آنان بجنگید ؛ زیرا به خدا قسم که هیچ قومی هرگز در عمق خاکشان مورد حمله قرار نگرفتند مگر اینکه خوار و مغلوب شدند. اما شما کار جنگ را به یکدیگر حواله دادید و دست از یاری هم شستید، تا جایی که مورد حملات پیاپی واقع شدید و وطن های شما از تصرفتان خارج شد.

نهج البلاغه : الخطبه ۲۷

حدیث ۲۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَمَّرَتِ الْبُلْدَانُ بِحُبِّ الْأَوْطَانِ .

امام علی علیه السلام : کشورها با میهن دوستی آباد شده اند.

بحار الأنوار : ۷۸/۴۵/۵۰

حدیث ۲۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَرَمِ الْمَرْءِ بُكَاءُؤُهُ عَلَى مَا مَضَى مِنْ زَمَانِهِ، وَحَنِينُهُ إِلَى أَوْطَانِهِ ، وَحِفْظُهُ قَدِيمِ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : از بزرگواری انسان است، گریستن او بر زمان سپری شده اش و علاقه او به میهنش و نگهداشتن دوستان دیرینه اش.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۶۴/۳

حدیث ۲۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ الْمَرْءِ... مِنْ تَوَاضُعِهِ مَعْرِفَتَهُ بِقَدْرِهِ .

امام علی علیه السلام : انسان را از فروتنی همین بس که اندازه خود را بشناسد.

بحار الأنوار : ۷۸/۸۰/۶۶

حدیث ۲۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ عَرَفَ عَظَمَةَ اللَّهِ أَنْ يَتَّعَظَمَ ؛ فَإِنَّ رِفْعَةَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا عَظَمَتُهُ أَنْ يَتَوَاضِعُوا لَهُ .

امام علی علیه السلام : سزاوار نیست کسی که بزرگی خدا را می شناسد خود را بزرگ شمارد؛ زیرا رفعت کسانی که عظمت خدا را می شناسند در این است که در برابر او فروتن باشند.

نهج البلاغه : الخطبه ۱۴۷

حدیث ۲۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوَّاضُّعُ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ .
 امام علی علیه السلام : فروتنی، ثمره دانایی است.
 غرر الحکم : ۳۰۱.

حدیث ۲۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُسْتَعَانُ ... عَلَى التَّوَّاضُّعِ إِلَّا بِسَلَامَةِ الصَّدْرِ .
 امام علی علیه السلام : ... برای رسیدن به فروتنی جزا سلامت صدر (دل پاک) کمک نتوان گرفت.
 بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹.

حدیث ۲۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوَّاضُّعُ يَنْشُرُ الْفَضِيلَةَ ، التَّكْبَرُ يُظْهِرُ الرَّذِيلَةَ .
 امام علی علیه السلام : فروتنی فضیلت را منتشر می سازد و تکبر رذیلت را آشکار می گرداند.
 غرر الحکم : ۵۲۳.

حدیث ۲۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِخَفْضِ الْجَنَاحِ تَنْتَظِمُ الْأُمُورُ .
 امام علی علیه السلام : با فروتنی، کارها سامان می یابد.
 غرر الحکم : ۴۳۰۲ ؛ ۵۲۲.

حدیث ۲۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوَّاضُّعُ يَكْسُوكَ الْمَهَابَةَ .
 امام علی علیه السلام : فروتنی جامه ابهت بر قامت تو می پوشاند .
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۸۷/۱.

حدیث ۲۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ التَّوَّاضِعِ الْمَجْبُتِ ، ثَمَرَةُ الْكِبَرِ الْمَسْتَبْتُ .

امام علی علیه السلام : ثمره فروتنی دوستی است، ثمره تکبر ناسزا [شنیدن] است .
غرر الحکم : ۴۶۱۳ ، ۴۶۱۴ .

حدیث ۲۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أَحْسَنَ تَوَّاضِعَ الْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبًا عِنْدَ اللَّهِ ، وَأَحْسَنُ مِنْهُ تِيَةُ الْفُقَرَاءِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ اتِّكَالًا عَلَى اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : چه نیکوست فروتنی توانگران در برابر تهیدستان به قصد رسیدن به اجر خداوند ، و نیکوتر از آن بی اعتنایی و سرفرازی درویشان است در برابر توانگران از سر اعتماد به خداوند .
نهج البلاغه : الحکمه ۴۰۶ .

حدیث ۲۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَّاضِعُ يَنْشُرُ الْفَضِيلَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی باعث انتشار فضایل (انسان متواضع در میان مردم) می شود .
غرر الحکم : ۵۲۲ .

حدیث ۲۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ - : وَمَلْبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ ، وَمَشِيَّتُهُمُ التَّوَّاضِعُ .

امام علی علیه السلام - در وصف پرهیزگاران - : پوشاکشان میانه روانه است و راه رفتن و رفتارشان فروتنانه .
نهج البلاغه : الخطبه ۱۹۳ .

حدیث ۲۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالتَّوَّاضِعِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ أَعْظَمِ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد فروتنی ؛ زیرا که آن از بزرگترین عبادت هاست .
بحار الأنوار : ۷۵/۱۱۹/۵ .

حدیث ۲۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَّاضِعُ زَكَاةُ الشَّرَفِ .

امام علی علیه السلام : فروتنی، زکات شرافت (ویزرگ زادگی) است .

غرر الحکم : ۹۳۹ .

حدیث ۲۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا حَسَبَ كَالْتَوَاضِعِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ شرافت خانوادگی ای چون فروتنی نیست.
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۱۳ .

حدیث ۲۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زَيْنَةُ الشَّرِيفِ التَّوَاضِعُ .
 امام علی علیه السلام : زیور انسان شریف (بزرگ زاده) فروتنی است.
 بحار الأنوار : ۷۵/۱۲۰/۱۱ .

حدیث ۲۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحْسَنَ الطَّهَوْرَ ثُمَّ مَشَى إِلَى الْمَسْجِدِ ، فَهُوَ فِي صَلَاةٍ مَا لَمْ يُحْدِثْ .
 امام علی علیه السلام : هر که درست طهارت بگیرد و سپس به مسجد برود، تا زمانی که حدیثی از او سر نزده، همواره در حال نماز
 [محسوب] می شود.
 بحار الأنوار : ۸۰/۲۳۷/۱۱ .

حدیث ۲۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَيْفُ فِي الْوَصِيَّةِ مِنَ الْكِبَائِرِ .
 امام علی علیه السلام : ستم و حق کشی در وصیت، از گناهان کبیره است.
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۱۸۴/۵۴۲۰ .

حدیث ۲۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَوْصَى وَلَمْ يَحْفَ وَلَمْ يُضَارَّ كَانَ كَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فِي حَيَاتِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس وصیت کند و [در وصیت خود] ستم نکند و [به وارث] زیان وارد نیاورد، مانند کسی است که آن
 [مال مورد وصیت] را در زمان حیات خود صدقه داده باشد.
 الکافی : ۷/۶۲/۱۸ .

حدیث ۲۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ مُوَسَاةُ الْإِخْوَانِ .
 امام علی علیه السلام : بهترین احسان ، همدردی با برادران است .
 غرر الحکم : ۳۰۲۳

حدیث ۲۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعُدَّنْ صَدِيقًا مَنْ لَا يُوَسِي بِمَالِهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی را که با مال خود (به تو) یاری نمی رساند ، هرگز دوست مشمار .
 غرر الحکم : ۱۰۲۷۶

حدیث ۲۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُوَسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .
 امام علی علیه السلام : همدردی با برادر دینی ، روزی را زیاد می کند .
 بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۵ / ۲۲

حدیث ۲۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ذَكَرْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءً مِنَ الْوَعَكِ وَالْأَسْقَامِ وَوَسْوَسِ الرَّيْبِ .
 امام علی علیه السلام : یاد ما اهل بیت، شفابخش هر ناخوشی و بیماری و وسوسه تردید آور است.
 بحار الأنوار : ۸۱/۲۰۳/۵

حدیث ۲۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَوْمٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ - أَرْبَعَاءَ بَيْنَ خَمْسِينَ - وَصَوْمٌ شَعْبَانَ يَذْهَبُ بِوَسْوَسِ الصَّدْرِ ، وَبَلَابِلِ الْقَلْبِ .
 امام علی علیه السلام : روزه گرفتن در سه روز از هر ماه - پنجشنبه اول و آخر ماه و چهارشنبه وسط آن - و روزه ماه شعبان و سواس
 سینه و پریشانی های دل را از بین می برد.
 الخصال : ۶۱۲/۱۰

حدیث ۲۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أورعُ النَّاسِ أَنْزَهُهُمْ عَنِ الْمَطَالِبِ .

امام علی علیه السلام : پارساترین مردم دورترین آنها از خواهش ها و نیاز خواهی است.

غرر الحکم : ۳۳۶۸

حدیث ۲۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكْبَسُكُمْ أَوْرَعُكُمْ .

امام علی علیه السلام : زیرکترین شما، پارساترین شماست.

غرر الحکم : ۲۸۳۹

حدیث ۲۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْوَرَعُ الْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .

امام علی علیه السلام : پارسایی، درنگ کردن به هنگام رو به رو شدن با شبهه است.

غرر الحکم : ۲۱۶۱

حدیث ۲۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلُ الْوَرَعِ تَجَنُّبُ الْآثَامِ، وَالتَّنَزُّهُ عَنِ الْحَرَامِ .

امام علی علیه السلام : ریشه پارسایی، دوری کردن از گناهان و پرهیز از حرام است.

غرر الحکم : ۳۰۹۷

حدیث ۲۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِي نُسُكِكَ لَا وَرَعَ فِيهِ .

امام علی علیه السلام : در عبادتی که با پارسایی همراه نباشد، خیری نیست.

المحاسن : ۱/۶۵/۹

حدیث ۲۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْوَرَعُ أَسَاسُ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : پارسایی، بنیاد تقواست.

غرر الحکم : ۱۱۰۷

حدیث ۲۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَزُكُو الْعِلْمَ بِغَيْرِ وَرَعٍ .
 امام علی علیه السلام : علم (معرفت) بدون پارسایی پاک نمی شود (رشد نمی کند).
 غرر الحکم : ۱۰۶۸۹ .

حدیث ۲۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْوَرَعِ صَلَاحُ النَّفْسِ وَالذِّينِ .
 امام علی علیه السلام : ثمره پارسایی، درست شدن نفس و دین است.
 غرر الحکم : ۴۶۳۶

حدیث ۲۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَرَعُ يَحْجِزُ عَنِ ارْتِكَابِ الْمَحَارِمِ .
 امام علی علیه السلام : پارسایی، مانع ارتکاب حرام ها می شود.
 غرر الحکم : ۱۴۳۶

حدیث ۲۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا وَلْيَسْتَعِنْ بِالْوَرَعِ؛ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ مَا يُسْتَعَانُ بِهِ فِي أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
 امام علی علیه السلام : هر که ما را دوست دارد باید به کردار ما رفتار کند و از پارسایی مدد گیرد؛ زیرا که پارسایی، بهترین مدد در کار دنیا و آخرت است.
 بحار الأنوار : ۷۰/۳۰۶/۳۰ .

حدیث ۲۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا مَعْقِلَ أَحْسَنُ مِنَ الْوَرَعِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ سنگری بهتر از پارسایی نیست.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۱

حدیث ۲۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَرَعُ جُنَّةٌ .
 امام علی علیه السلام : پارسایی، یک حفاظ است.
 نهج البلاغه : الحکمه ۴.

حدیث ۲۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَدُّ الشَّهْوَةِ أَقْضَى لَهَا ، وَقِضَاؤُهَا أَشَدُّ لَهَا .
 امام علی علیه السلام : مخالفت با خواهش و هوس ، فارغ کننده تر است از آن ، و جواب مثبت دادن به آن محکم کننده تر آن است .
 غرر الحکم : ۵۳۹۰ .

حدیث ۲۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِمِلْكِ الشَّهْوَةِ التَّنَزُّهُ عَنْ كُلِّ عَابٍ .
 امام علی علیه السلام : پیراستگی از هر عیبی، با تسلط بر شهوت حاصل می شود.
 غرر الحکم : ۴۳۵۴

حدیث ۲۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَلَبَ شَهْوَتَهُ ظَهَرَ عَقْلُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که بر شهوت خود غالب آید، خردش آشکار گردد.
 غرر الحکم : ۷۹۵۳

حدیث ۲۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اشْتاقَ إِلَى الْجَنَّةِ سَلَ عَنِ الشَّهَوَاتِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس به سرای ماندگار عشق ورزد ، لذت ها را از یاد ببرد.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۱.

حدیث ۲۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاتَّقُوا اللَّهَ - عِبَادَ اللَّهِ - تَقِيَّةً ذِي لُبٍّ ، شَغَلَ التَّفَكُّرُ قَلْبَهُ ... ، وَظَلَفَ الزُّهْدُ شَهَوَاتِهِ

امام علی علیه السلام : پس ، از خدا پروا کنید ، - ای بندگان خدا - همچون پروای خردمندی که اندیشیدن [در باره مبدأ و معاد] دل او را مشغول ساخته ... ، و بی رغبتی به دنیا جلو شهوت هایش را گرفته است .
ظَلَفَ الزُّهْدُ شَهَوَاتِهِ : أَي كَفَّهَا وَمَنَعَهَا . (النهاية : ۳/۱۵۹).

حدیث ۲۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ .

امام علی علیه السلام : خویشتنداری ، شهوت را ناتوان می کند .
غرر الحکم : ۲۱۴۸ .

حدیث ۲۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهَوَاتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خویشتن را ارج نهد ، شهوت هایش در نظر او بی ارج گردند .
نهج البلاغه : الحکمه ۴۴۹ .

حدیث ۲۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّمَا قَوِيَتْ الْحِكْمَةُ ضَعُفَتِ الشَّهْوَةُ .

امام علی علیه السلام : هر چه حکمت (خرد) قویتر گردد ، شهوت ناتوانتر می شود .
غرر الحکم : ۷۲۰۵ .

حدیث ۲۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَمَّلَ عَقْلُهُ اسْتَهَانَ بِالشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : کسی که خردش کامل باشد ، شهوت ها را خوار شمارد .
غرر الحکم : ۸۲۲۶ .

حدیث ۲۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَمْلِكْ شَهْوَتَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ .

امام علی علیه السلام: کسی که اختیاردار شهوت خود نباشد، اختیاردار خرد خود نخواهد بود.
غرر الحکم: ۸۹۹۵.

حدیث ۲۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حَرَامٌ عَلٰی كُلِّ عَقْلٍ مَّغْلُولٍ بِالشَّهْوَةِ أَنْ يَتَنَفَّعَ بِالحِكْمَةِ .
امام علی علیه السلام: بر هر خردی که بسته به زنجیر شهوت باشد، حرام است که از حکمت بهره مند شود.
غرر الحکم: ۴۹۰۲

حدیث ۲۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ قَوِيَ هَوَاهُ ضَعُفَ عَزْمُهُ .
امام علی علیه السلام: هر که هوای نفسش نیرومند شود، اراده اش سست گردد.
غرر الحکم: ۷۹۵۹

حدیث ۲۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الرُّشْدُ فِي خِلَافِ الشَّهْوَةِ .
امام علی علیه السلام: هدایت، در مخالفت با شهوت است.
بحار الأنوار: ۷۸/۵۳/۸۷.

حدیث ۲۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
غَالِبِ الشَّهْوَةَ قَبْلَ قُوَّةِ ضَرَاوَتِهَا ؛ فَإِنَّهَا إِن قَوِيَتْ مَلَكَتْكَ وَاسْتَقَادَتْكَ
امام علی علیه السلام: بر شهوت خود، پیش از آنکه ولع آن قدرت گیرد، چیره شو؛ زیرا اگر قدرت گیرد، بر تو مسلط شود و تو را
به دنبال خود کشد و تو توان ایستادگی در برابرش را نداری .
فی الطبعة المعتمدة «واستفادتک»، والصحیح ما أثبتناه کما فی طبعة النجف وطهران و بیروت.

حدیث ۲۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
غَالِبُوا أَنْفُسَكُمْ عَلٰی تَرَكِ العَادَاتِ تَغْلِبُوهَا ، وَجَاهِدُوا أهْوَاءَ كُمْ تَمْلِكُوهَا .
امام علی علیه السلام: با نفس های خود بر سر ترک عادات ها بستیذید تا بر آنها چیره آید و با هوس های خود مبارزه کنید، تا بر آنها
تسلط یابید.

غرر الحکم : ۶۴۱۸ .

حدیث ۲۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَالِبِ الْهَوَى مُغَالِبَةُ الْخَصْمِ خَصْمَهُ ، وَحَارِبُهُ مُحَارَبَةُ الْعَدُوِّ عَدُوَّهُ .

امام علی علیه السلام : بر هوس چنان چیره جویی کن که حریف برای چیره آمدن بر طرف مقابلش می کند و با آن چنان بجنگد، که دشمن با دشمن خود می جنگد.

غرر الحکم : ۶۴۲۱

حدیث ۲۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ الْعَقْلِ مُجَاهِدَةُ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام : مبارزه با هوس، رأس خرد است.

غرر الحکم : ۵۲۶۳

حدیث ۲۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَدَعُ النَّفْسِ عَنِ الْهَوَى الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ .

امام علی علیه السلام : بازداشتن نفس از هوس، جهاد اکبر است.

غرر الحکم : ۵۳۹۳

حدیث ۲۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَلَدَّدَ بِمَعَاصِي اللَّهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ ذُلًّا .

امام علی علیه السلام : هر که از معصیت های خدا لذت برد، خداوند او را خوار گرداند.

غرر الحکم : ۸۸۲۳

حدیث ۲۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمْ مِنْ عَقْلٍ أُسِيرَ تَحْتَ هَوَى أَمِيرٍ !

امام علی علیه السلام : بسا خردی که اسیر هوسی فرمانرواست!

نهج البلاغه : الحکمه ۲۱۱ .

حدیث ۲۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَطَاعَ نَفْسَهُ فِي شَهَوَاتِهَا فَقَدْ أَعَانَهَا عَلَى هُلْكِهَا .
 امام علی علیه السلام : هر که در شهوت هایش از نفسخود فرمان برد، آن را در هلاکتش کمک کرده است.
 غرر الحکم: ۸۷۹۴

حدیث ۲۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَرِينُ الشَّهْوَةِ مَرِيضُ النَّفْسِ ، مَعْلُولُ الْعَقْلِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که شهوت پرست باشد ، جانش بیمار دل و ناقص عقل است .
 غرر الحکم : ۶۷۹۰

حدیث ۲۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَبْدُ الشَّهْوَةِ أَدْلُ مِنَ عَبْدِ الرَّقِّ .
 امام علی علیه السلام : بنده شهوت، خوارتر از بنده زرخرید است .
 غرر الحکم : ۶۲۹۸.

حدیث ۲۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوَّلُ الشَّهْوَةِ طَرَبٌ ، وَآخِرُهَا عَطَبٌ .
 امام علی علیه السلام : آغاز شهوت، سرمستی است و فرجامش هلاکت و نابودی .
 غرر الحکم : ۳۱۳۳

حدیث ۲۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكُمْ وَغَلَبَةَ الشَّهَوَاتِ عَلَى قُلُوبِكُمْ ؛ فَإِنَّ بَدَائَتَهَا مَلَكَةٌ ، وَنَهَائَتَهَا هَلَكَةٌ .
 امام علی علیه السلام : زنهار از چیره آمدن شهوت هابر دل هایتان؛ زیرا که آغاز آنها بندگی است و انجامشان نابودی .
 غرر الحکم : ۲۷۴۶

حدیث ۲۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهُوی شَرِیکَ العَمی .

امام علی علیه السلام: هوس، شریک کوردلی است.

نهج البلاغه: کتاب ۳۱.

حدیث ۲۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ أَعْمَاهُ ، وَأَصَمَّهُ ، وَأَذَلَّهُ ، وَأَضَلَّهُ .

امام علی علیه السلام: هر که از هوس خود پیروی کند، هوس او را کوردل و کر باطن و خوار و گمراه می سازد.

غرر الحکم: ۹۱۶۸

حدیث ۲۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَوْصِيكُمْ بِمُجَابَبَةِ الْهَوَى ؛ فَإِنَّ الْهَوَى يَدْعُو إِلَى الْعَمَى ، وَهُوَ الضَّلَالُ فِي الْآخِرَةِ وَالْدُنْيَا .

امام علی علیه السلام: شما را به دوری گزیدن از هوس سفارش می کنم؛ زیرا هوس به کوردلی فرا می خواند و آن [باعث

[گمراهی در آخرت و دنیا است.

دعائم الإسلام: ۲/۳۵۰.

حدیث ۲۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَلَّ مَنْ عَرِيَ بِاللَّذَاتِ إِلَّا كَانَ بِهَا هَلَاكُهُ .

امام علی علیه السلام: کمتر پیش می آید که کسی آزمند لذت ها شود و به واسطه آنها نابود نشود.

غرر الحکم: ۶۸۱۳.

حدیث ۲۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّمَا بَدَأَ وَقُوعِ الْفِتَنِ أَهْوَاءُ تُتَّبَعُ ، وَأَحْكَامٌ تُبْتَدَعُ ...

امام علی علیه السلام: در حقیقت نقطه آغاز فتنه ها هوس هایی است که پیروی می شود و احکامی است که بدعت نهاده می

شود....

نهج البلاغه: الخطبة ۵۰.

حدیث ۲۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَغْلَبِ السَّلَاطِينِ وَأَقْوَاهَا قَالَ - : الْهَوَى .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : چیره ترین و نیرومندترین سلاطین کیست؟ - فرمود: هوس .
بحار الأنوار : ۷۰/۷۶/۶ .

حدیث ۲۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْجِنَّةَ حَفَّتْ بِالْمَكَارِهِ ، وَإِنَّ النَّارَ حَفَّتْ (حُجِبَتْ) بِالشَّهَوَاتِ .
امام علی علیه السلام : بهشت به امور ناخوشایند در پیچیده شده است و دوزخ به شهوت ها.
نهج البلاغه : الخطبه ۱۷۶ .

حدیث ۲۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللَّذَّةُ تُلهي .
امام علی علیه السلام : لذت، باعث غفلت [از یاد خدا و آخرت] است.
غرر الحکم : ۲۷

حدیث ۲۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الجاهلُ عَبْدُ شَهْوَتِهِ .
امام علی علیه السلام : نادان، بنده شهوت خویش است.
غرر الحکم : ۲۲۱۸ ؛ ۴۴۹ .

حدیث ۲۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الهُوى إِلَهٌ مَعْبُودٌ ، الْعَقْلُ صَدِيقٌ مَحْمُودٌ .
امام علی علیه السلام : هوس، الهه ای پرستیده است و خرد دوستی پسندیده.
غرر الحکم : ۲۲۱۷

حدیث ۲۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما أَبْعَدَ الْخَيْرِ مِمَّنْ هَمَّتْهُ بَطْنُهُ وَفَرَّجُهُ!
امام علی علیه السلام : چه دور است خیر و خوبی از کسی که همّ و غمش شکم و شرمگاه اوست.
غرر الحکم : ۹۶۴۲ .

حدیث ۲۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ مَا يَدْخُلُ بَطْنَهُ ، كَانَتْ قِيَمَتُهُ مَا يَخْرُجُ مِنْهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که همتش چیزی باشد که وارد شکمش می شود، ارزش او به اندازه همان چیزی است که از شکمش خارج می شود.
 غرر الحکم : ۸۸۳۰

حدیث ۲۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا هِمَّةَ لِمَهِينٍ .
 امام علی علیه السلام : آدم حقیر، همت ندارد.
 بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۷.

حدیث ۲۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ صَغُرَتْ هِمَّتُهُ بَطَلَتْ فَضِيلَتُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که همتش حقیر باشد، فضیلتش از بین برود.
 غرر الحکم : ۸۰۱۹

حدیث ۲۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ صِغَرِ الْهِمَّةِ حَسَدُ الصَّدِيقِ عَلَى النَّعْمَةِ .
 امام علی علیه السلام : رشک بردن بر نعمت دوست، از دون همتی است.
 غرر الحکم : ۹۲۵۶.

حدیث ۲۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَجَاعَةُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ هِمَّتِهِ .
 امام علی علیه السلام : شجاعت مرد، به اندازه همت اوست.
 غرر الحکم : ۵۷۶۳.

حدیث ۲۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَقْدَرِ الْهَمِّمِ تَكُونُ الْهُمُومُ .

امام علی علیه السلام : اندوه ها به اندازه همت ها و خواسته هاست.

غرر الحکم : ۴۲۷۷ .

حدیث ۲۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى قَدْرِ الْهَمِّهِ تَكُونُ الْحَمِيَّةُ .

امام علی علیه السلام : حمیت (عار داشتن از زشتی ها) به اندازه همت است.

غرر الحکم : ۱۶۷۴

حدیث ۲۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفِعْلُ الْجَمِيلُ يُنبِئُ عَنِ عُلُوِّ الْهَمِّهِ .

امام علی علیه السلام : کردار زیبا، از بلندی همت خبر می دهد.

غرر الحکم : ۱۳۸۸

حدیث ۲۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَرْمُ نَتِيجَةُ عُلُوِّ الْهَمِّهِ .

امام علی علیه السلام : کرم داشتن، زاییده بلندی همت است.

غرر الحکم : ۱۴۷۷

حدیث ۲۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَرَفَتْ هِمَّتُهُ عَظُمَتْ قِيَمَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که همتش والا باشد، ارزشش عظیم شود.

غرر الحکم : ۸۳۲۰

حدیث ۲۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ وَالْأَنَاةُ تَوْأَمَانِ يُتْتَجُهُمَا عُلُوُّ الْهَمِّهِ .

امام علی علیه السلام : بردباری و وقار دو همزادند که از بلندی همت زاده می شوند.

نهج البلاغه: الحکمه ۴۶۰.

حدیث ۲۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ .
 امام علی علیه السلام: ارزش مرد، به اندازه همت اوست.
 نهج البلاغه: الحکمه ۴۷.

حدیث ۲۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 هَلَكَ فِي رُجُلَانِ: مُجِبُّ غَالٍ، وَمُبْغِضُ
 قَالٍ .
 امام علی علیه السلام: در [راه] من دو گروه هلاک شوند:
 دوست افراطی و دشمن کینه توز.
 نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۷.

حدیث ۲۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 هَلَكَ مَنْ بَاعَ الْيَقِينَ بِالشُّكِّ ، وَالْحَقَّ بِالْبَاطِلِ ، وَالْآجَلَ بِالْعَاجِلِ .
 امام علی علیه السلام: کسی که یقین را به شک فروخت و حق را به باطل و آخرت را به دنیا، نابود شد .
 غرر الحکم : ۱۰۰۳۰.

حدیث ۲۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 هَلَكَ امْرُؤٌ لَمْ يَعْرِفْ قَدْرَهُ .
 امام علی علیه السلام: انسانی که قدر و اندازه خود را نشناسد، نابود شود.
 نهج البلاغه: الحکمه ۱۴۹.

حدیث ۲۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ هَلَكَ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِرُكُوبِهِمُ الْمَعَاصِيَ ، وَلَمْ يَنْهَهُمُ الرَّبَّائِيُونَ وَالْأَحْبَارُ... .
 امام علی علیه السلام: پیشینیان شما که نابود شدند در حقیقت بدان سبب به هلاکت در افتادند که مرتکب گناهان می شدند و علما و احبار آنان را نهی نمی کردند....

تاریخ دمشق : ۴۲/۵۰۲ .

حدیث ۲۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُمَّ نِصْفُ الْهَرَمِ .
 امام علی علیه السلام : اندوه ، نیمی از پیری است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۴۳ .

حدیث ۲۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ طَوْلِ الْحَيَاةِ السَّقَمِ وَالْهَرَمِ .
 امام علی علیه السلام : حاصل زندگی دراز، بیماری و پیری است .
 غرر الحکم : ۴۶۲۳ .

حدیث ۲۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَهَى عَنْ زَبْدِ الْمُشْرِكِينَ ؛ يُرِيدُ هَدَايَا أَهْلِ الْحَرْبِ .
 امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از پذیرفتن عطای مشرکان نهی فرمود؛ منظورش هدایای حریان بود .
 الجعفریات : ۸۲ .

حدیث ۲۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِأَنَّ أَهْدَى لَأَخِي الْمُسْلِمِ هَدِيَّةٌ تَنْفَعُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِمِثْلِهَا .
 امام علی علیه السلام : اگر به برادر مسلمان خود هدیه ای دهم که به کارش آید، خوشتر است نزد من از اینکه همانند آن هدیه صدقه دهم .
 الکافی : ۵/۱۴۴/۱۲ .

حدیث ۲۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْكِبَائِرِ قَتْلُ الْمُؤْمِنِ عَمْدًا... وَالْتَعَرُّبُ بَعْدَ الْهِجْرَةِ .
 امام علی علیه السلام : از جمله گناهان بزرگ ، کشتن عمدی مؤمن و ... و بازگشت به جاهلیت پس از هجرت است .
 مستدرک الوسائل : ۱۱ / ۹۰ / ۱۲۴۹ .

حدیث ۲۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهِجْرَةُ قَائِمَةٌ عَلَى خِدْمَتِهَا الْأَوَّلِ ، مَا كَانَ لِلَّهِ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ حَاجَةٌ مِنْ مُسْتَسِيرٍ الْأُمَّةِ وَمُعَلَّنِهَا ، لَا يَقَعُ اسْمُ الْهِجْرَةِ عَلَى أَحَدٍ (إِلَّا) بِمَعْرِفَةِ الْحُجَّةِ فِي الْأَرْضِ ، فَمَنْ عَرَفَهَا وَأَقْرَبَهَا فَهُوَ مُهَاجِرٌ ، وَلَا يَقَعُ اسْمُ الْأَسْتِضَاعِ عَلَى مَنْ بَلَغَتْهُ الْحُجَّةُ فَسَمِعَتْهَا أذُنُهُ وَوَعَاها قَلْبُهُ .

امام علی علیه السلام : هجرت همچنان به قوت اولیه خود باقی است. خداوند را نیازی به مردم روی زمین نیست، چه به آنان که ایمان خویش را پنهان دارند و چه به آنان که آشکارش سازند. نام هجرت بر کسی نهاده نمی شود، مگر به شناخت حجت خدا در زمین. پس کسی که آن حجت را بشناسد و بدان اقرار کند، مهاجر است و کسی که حجت به او برسد و گوشش آن را بشنود و دلش پذیرایش گردد، مستضعف خوانده نمی شود.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۹.

حدیث ۲۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ فَسَادِ النَّيِّ تَرْفَعُ الْبَرَكَهٌ .

امام علی علیه السلام : با فاسد شدن نیت، برکت می رود.

غرر الحکم : ۶۲۲۸

حدیث ۲۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا فَسَدَتِ النَّيُّ وَقَعَتِ الْبِلْيَةُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه نیت فاسد شود، بلا و گرفتاری پیش آید.

غرر الحکم : ۴۰۲۱ .

حدیث ۲۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ النَّيِّ دَاءٌ دَفِينٌ .

امام علی علیه السلام : بد نیتی، دردی پنهان و نهفته است.

غرر الحکم : ۵۵۶۸

حدیث ۲۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمِيلُ النَّيِّ سَبَبٌ لِبُلُوغِ الْأَمْنِيِّ .

امام علی علیه السلام : نیت نیکو، سبب رسیدن به آرمان و آرزوست.

غرر الحکم : ۴۷۶۶.

حدیث ۲۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُسْنُ النَّيِّ جَمَالُ السَّرَائِرِ .
امام علی علیه السلام : نکویی نیت، زیبایی درون هاست.
غرر الحکم : ۴۸۰۶

حدیث ۲۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَى قَدْرِ النَّيِّ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْعَطِيَّةُ .
امام علی علیه السلام : دهش خداوند به هر کس، به اندازه نیت اوست.
غرر الحکم : ۶۱۹۳.

حدیث ۲۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
النَّيُّ الصَّالِحَةُ أَحَدُ الْعَمَلِينَ .
امام علی علیه السلام : نیت خوب، خود یک عمل است.
غرر الحکم : ۱۶۲۴.

حدیث ۲۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
النَّيُّ أَسَاسُ الْعَمَلِ .
امام علی علیه السلام : نیت ، شالوده کار است .
غرر الحکم : ۱۰۴۰ .

حدیث ۲۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
النَّوْمُ عَلَى أَرْبَعَةٍ أَوْجِهٍ : الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ تَنَامُ عَلَى أَقْفِيَّتِهِمْ مُسْتَلْقِينَ وَأَعْيُنُهُمْ لَا تَنَامُ مُتَوَقِّعَةً لَوْحِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَالْمُؤْمِنُ يَنَامُ عَلَى يَمِينِهِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ ، وَالْمُلُوكُ وَأَبْنَاؤُهَا تَنَامُ عَلَى شِمَائِلِهَا لِيَسْتَمْرُتُوا مَا يَأْكُلُونَ ، وَإِبْلِيسُ وَإِخْوَانُهُ وَكُلُّ مَجْنُونٍ وَذُو عَاهِرَةٍ يَنَامُ عَلَى وَجْهِهِ مُتَبَطِّحًا .

امام علی علیه السلام : خوابیدن چهار صورت دارد: پیامبران علیهم السلام به پشت دراز می کشند و می خوابند، اما چشمانشان بیدار و منتظر وحی خداوند عز و جل است. مؤمن به دست راست و رو به قبله می خوابد. شاهان و شاهزادگان به دست چپ می خوابند، تا

غذایی را که می‌خورند به هضم رسانند و ابلیس و برادران او و هر دیوانه و آفت زده ای دَمَر می‌خوابند.
الخصال: ۲۶۳ / ۱۴۰.

حدیث ۲۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ خَافَ الْبَيَاتَ قَلَّ نَوْمُهُ .
امام علی علیه السلام : هر که از شیخون [مرگ] بترسد، خوابش کم شود.
الأمالی للصدوق : ۴۷۸ / ۶۴۴.

حدیث ۲۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ !
امام علی علیه السلام : چه بسیار خواب‌ها [ی شبانه] که تصمیمات روز را برهم زده است.
نهج البلاغه : الحكمة ۴۴۰ و الخطبة ۲۴۱.

حدیث ۲۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَنَامُ الْمُسْلِمُ وَهُوَ جُنْبٌ ، وَلَا يَنَامُ إِلَّا عَلَى طَهْوَرٍ ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ فَلْيَتَيَّمْ بِالصَّعِيدِ ؛ فَإِنَّ رُوحَ الْمُؤْمِنِ تَرُوحُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ
فَيَلْقَاهَا وَيُبَارِكُ عَلَيْهَا ، فَإِنْ كَانَ أَجْلُهَا قَدْ حَضَرَ جَعَلَهَا فِي مَكْنُونِ رَحْمَتِهِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ أَجْلُهَا قَدْ حَضَرَ بَعَثَ بِهَا مَعَ أَمْنَائِهِ مِنْ مَلَائِكَتِهِ
فَيُرُدُّوهَا فِي جَسَدِهِ .
امام علی علیه السلام : مسلمان در حال جنابت نمی‌خوابد و جز با طهارت به خواب نمی‌رود؛ زیرا روح مؤمن به سوی خداوند عز و
جل می‌رود و خدا آن را می‌پذیرد و برکتش می‌دهد و چنانچه اجلش رسیده باشد، آن را در پناه رحمت خود قرار می‌دهد و اگر
هنوز اجلش نرسیده باشد، آن را به همراه فرشتگان امین خود می‌فرستد و آن را به کالبدش بر می‌گردانند.
بحار الأنوار : ۸۱ / ۱۵۳ / ۸.

حدیث ۲۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
النَّاسُ إِلَى آدَمَ شَرَّعَ سِوَاءً .
امام علی علیه السلام : مردم تا آدم با یکدیگر یکسان و برابرند.
بحار الأنوار : ۷۸ / ۵۷ / ۱۱۹.

حدیث ۲۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ فِي الْحَقِّ سَوَاءٌ .

امام علی علیه السلام: مردم در برابر حق یکسان اند.

نهج السعادة: ۲ / ۹۷.

حدیث ۲۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

النَّاسُ كَالشَّجَرِ؛ شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ .

امام علی علیه السلام: مردم مانند درختان هستند که همگی از یک آب آبیاری می شوند اما میوه هایشان گوناگون است.

غرر الحکم: ۲۰۹۷.

حدیث ۲۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ عَلِيَّ كُلَّ حَقٍّ حَقِيقَةٌ، وَعَلَى كُلِّ صَوَابٍ نُورٌ .

امام علی علیه السلام: با هر امر حقی، حقیقتی است و با هر امر درستی، نوری.

الکافی: ۲ / ۵۴ / ۴.

حدیث ۲۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَكْثَرُ صَمْتِكَ يَتَوَفَّرُ فِكْرُكَ ، وَيَسْتَبْرِزُ قَلْبُكَ ، وَيَسْلَمُ النَّاسُ مِنْ يَدَيْكَ .

امام علی علیه السلام: بسیار خموشی گزین تا اندیشه ات بارور شود و دلت روشنایی گیرد و مردم از دست تو در امان مانند.

غرر الحکم: ۳۷۲۵.

حدیث ۲۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا رُخْصَةَ فِي فَرَضٍ ، وَلَا شِدَّةَ فِي نَافِلَةٍ .

امام علی علیه السلام: در هیچ فریضه ای کوتاهی نباید و در هیچ نافله ای سختگیری نشاید.

بشارة المصطفى: ۲۸.

حدیث ۲۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَصْرَتِ النَّوْفُلُ بِالْفَرَائِضِ فَارْضُوهَا .

امام علی علیه السلام: هرگاه مستحبات به واجبات لطمه زنند، مستحبات را کنار بگذارید.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۷۹

حدیث ۲۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا قُرْبَةَ بِالْتَّوَافِلِ إِذَا أَضْرَّتْ بِالْفَرَائِضِ .
 امام علی علیه السلام : اگر مستحبات باعث لطمه خوردن به واجبات شوند، مایه نزدیکی به خدا نگردند .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۹ .

حدیث ۲۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالنَّمِيمَةَ ؛ فَإِنَّهَا تَزْرَعُ الضَّعِيفَةَ وَتُبْعِدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ .
 امام علی علیه السلام : از سخن چینی پرهیز، که آن تخم کینه می افشاند و از خدا و مردم دور می گرداند.
 غرر الحکم : ۲۶۶۳

حدیث ۲۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَسْوَأُ الصُّدُقِ النَّمِيمَةُ .
 امام علی علیه السلام : بدترین راستی، سخن چینی است.
 غرر الحکم : ۲۹۳۹ .

حدیث ۲۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ... لِأَصْحَابِهِ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشِرَارِكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ: الْمَشَاوُونَ بِالنَّمِيمَةِ ، الْمُفَرَّقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ ، الْبَاغُونَ لِلْبُرَاءِ الْعَيْبِ .
 امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به اصحابش فرمود : آیا شما را از بدترین افرادتان آگاه نکنم؟ عرض کردند : چرا ای رسول خدا، فرمود : کسانی که سخن چینی می کنند، آنان که میان دوستان جدایی می افکنند، کسانی که برای افراد پاک و بی گناه عیب می تراشند.
 الخصال : ۱۸۲ / ۲۴۹ .

حدیث ۲۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ .
 امام علی علیه السلام : هر که به عوض یقین داشته باشد، داد و دهش کند.
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۳۸ .

حدیث ۲۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی وصیّته لابنیه الحسن علیہ السلام - : إِنَّمَا لَكَ مِنْ دُنْيَاكَ مَا أَصْلَحَتْ بِهِ مَشَاكِكَ ، فَأَنْفَقْ فِي حَقِّ وَلَا تَكُنْ خَازِنًا لِغَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - فرمود : در حقیقت بهره تو از دنیایت همان است که با آن آخرتت را بسازی. پس در راه حق خرج کن و خزانه دار دیگران مباش.
تحف العقول : ۸۳.

حدیث ۲۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكُمْ إِلَىٰ إِنْفَاقٍ مَا اكْتَسَبْتُمْ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَىٰ اكْتِسَابِ مَا تَجْمَعُونَ .

امام علی علیه السلام : شما به انفاق کردن آنچه به دست آورده اید محتاجترید تا به دست آوردن آنچه گرد می آورید.
غرر الحکم : ۳۸۲۷.

حدیث ۲۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبَىٰ لِمَنْ أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ كَلَامِهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا کسی که زیادی مال خویش را انفاق کند و جلوی زیاده گویی خود را بگیرد.
بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۱۷ / ۹.

حدیث ۲۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكُمْ أَعْظَبُ بِمَا بَدَلْتُمْ مِنَ الرَّاعِبِ إِلَيْكُمْ فِيمَا وَصَلَهُ مِنْكُمْ .

امام علی علیه السلام : سودی که شما از آنچه بخشیده اید می برید بیشتر از سود کسی است که با خواهش از شما چیزی به او می رسد.
غرر الحکم : ۳۸۳۴.

حدیث ۲۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَقَدْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنِّي لَا أَخَافُ عَلَىٰ أُمَّتِي مُؤْمِنًا وَلَا مُشْرِكًا ، أَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَمْنَعُهُ اللَّهُ بِإِيمَانِهِ ، وَأَمَّا الْمُشْرِكُ فَيَقْمَعُهُ اللَّهُ بِشْرِكِهِ ، وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ كُلَّ مُنَافِقِ الْجَنَانِ ، عَالِمِ اللِّسَانِ ، يَقُولُ مَا تَعْرِفُونَ ، وَيَفْعَلُ مَا تُنْكِرُونَ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود : من برای امتم نه از مؤمن می ترسم و نه از مشرک؛ زیرا مؤمن را خداوند به واسطه ایمانش جلوگیری می کند و مشرک را خداوند به سبب شرکش از پای در می آورد. اما ترس من برای شما از

منافق زبان بازی است که مطابق اعتقادات شما سخن می گوید و برخلاف آنچه معتقدید عمل می کند.
نهج البلاغه: الكتاب ۲۷.

حدیث ۲۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَظْهَرَ النَّاسِ نِفَاقًا مَنْ أَمَرَ بِالطَّاعَةِ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهَا، وَنَهَى عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَلَمْ يَنْتَهَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : آشکارترین منافق کسی است که به طاعت [خدا] فرا خواند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت باز دارد و خودش از آن باز نایستد.

غرر الحکم : ۳۲۱۴

حدیث ۲۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشَدُّ النَّاسِ نِفَاقًا مَنْ أَمَرَ بِالطَّاعَةِ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهَا ، وَنَهَى عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَلَمْ يَنْتَهَ عَنْهَا .

امام علی علیه السلام : بدترین منافق کسی است که به طاعت [خدا] امر کند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت باز دارد و خودش از آن باز نایستد.

غرر الحکم : ۳۳۰۹

حدیث ۲۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ ضَرَبْتُ حَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي هَذَا عَلَى أَنْ يُبَغِّضَنِي مَا أَبْغَضَنِي ، وَلَوْ صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَاتِهَا عَلَى الْمُنَافِقِ عَلَى أَنْ يُحِبَّنِي مَا أَحَبَّنِي ، وَذَلِكَ أَنَّهُ قُضِيَ فَاَنْقَضَى عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، أَنَّهُ قَالَ : يَا عَلِيُّ ، لَا يُبْغِضُكَ مُؤْمِنٌ ، وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ .

امام علی علیه السلام : اگر با این شمشیرم بن بینی مؤمن را بزنم تا با من دشمنی ورزد هرگز دشمنی نخواهد کرد و اگر همه دنیا را به پای منافق بریزم تا مرا دوست داشته باشد، هیچ گاه مرا دوست نخواهد داشت و این از آن روست که قلم قضا بر این امر رقم خورده و این قضای الهی بر زبان پیامبر امی صلی الله علیه و آله گذشته است که فرمود : ای علی! هیچ مؤمنی با تو دشمنی نمی کند و هیچ منافقی تو را دوست نمی دارد .

نهج البلاغه: الحکمه ۴۵.

حدیث ۲۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُنَافِقُ إِذَا نَظَرَ لَهَا ، وَإِذَا سَكَتَ سَهَا ، وَإِذَا تَكَلَّمَ لَهَا ، وَإِذَا اسْتَعْنَى طَعَا ، وَإِذَا أَصَابَتْهُ شِدَّةٌ ضَغَا ، فَهُوَ قَرِيبُ الشُّخْطِ بَعِيدُ الرِّضَا ، يُسْخِطُهُ عَلَى اللَّهِ الْيَسِيرُ ، وَلَا يُرْضِيهِ الْكَثِيرُ ، يَنُودِي كَثِيرًا مِنَ الشَّرِّ وَيَعْمَلُ بِطَائِفَةٍ مِنْهُ ، وَيَتَلَهَّفُ عَلَى مَا فَاتَهُ مِنَ الشَّرِّ كَيْفَ لَمْ يَعْمَلْ بِهِ !

امام علی علیه السلام : منافق هرگاه نگاه می کند برای سرگرمی است، هرگاه سکوت می کند همراه غفلت است، وقتی سخن می

گوید بیهوده گویی می‌کند، هرگاه بی‌نیاز شود طغیان می‌کند، وقتی گرفتاری به او رسد داد و فریاد راه می‌اندازد، زود ناراحت می‌شود و دیر خشنود می‌گردد، از اندکِ خدا ناخشنود می‌شود و بسیارش هم او را خشنود نمی‌سازد، شرّ بسیار در سر می‌پروراند و مقداری از آنها را به کار می‌بندد و افسوس می‌خورد که چرا فلان کار بد را انجام نداده است.
تحف العقول: ۲۱۲.

حدیث ۲۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
نِفَاقُ الْمَرْءِ مِنْ ذُلِّ يَجِدُهُ فِي نَفْسِهِ.
امام علی علیه السلام: نفاق انسان، از ذلتی است که در خود حس می‌کند.
غرر الحکم: ۹۹۸۸.

حدیث ۲۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ كَرُمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فَيَعِينِهِ.
امام علی علیه السلام: هر که کرامت نفس داشته باشد، دنیا در چشمش خرد و ناچیز آید.
غرر الحکم: ۹۱۳۰.

حدیث ۲۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
النِّفَاقُ أَخُو الشُّرْكِ.
امام علی علیه السلام: نفاق، برادر شرک است.
غرر الحکم: ۴۸۳.

حدیث ۲۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَا أَقْبَحَ بِالْإِنْسَانِ ظَاهِرًا مُوَافِقًا، وَبَاطِنًا مُنَافِقًا!
امام علی علیه السلام: چه زشت است که انسان ظاهری موافق داشته باشد و باطنی منافق!
غرر الحکم: ۹۵۵۹.

حدیث ۲۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ لَمْ يُهْنِهَا بِالْمَعْصِيَةِ.
امام علی علیه السلام: هر که برای نفس (شخصیت) خود احترام قائل باشد، آن را با معصیت خوار نمی‌گرداند.

غرر الحکم : ۸۷۳۰

حدیث ۲۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَرَمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که برای خود احترام قائل باشد خواهش های نفسانیش در نظرش بی ارزش باشد.
 غرر الحکم : ۸۷۷۱

حدیث ۲۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ دَمَّ نَفْسُهُ أَصْلَحَهَا ، مَنْ مَدَحَ نَفْسَهُ دَبَّحَهَا .
 امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را نکوهش کند آن را اصلاح گرداند و هر که نفس خویش را بستاید آن را بکشد.
 غرر الحکم : ۹۱۰۳ و ۹۱۰۴ .

حدیث ۲۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يُهْدَبْ نَفْسُهُ فَضَحَّهٗ سُوءُ الْعَادَةِ .
 امام علی علیه السلام : هر که خود را مهذب نسازد، عادت های زشت او را رسوا کند.
 غرر الحکم : ۹۱۷۰ .

حدیث ۲۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَتَعَاهَدِ النَّقْصَ مِنْ نَفْسِهِ غَلَبَ عَلَيْهِ الْهَوَى ، وَمَنْ كَانَ فِي نَقْصِ فَاَلْمَوْتُ خَيْرًا لَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که به نقص خود رسیدگی نکند، هوا و هوس بر او چیره گردد و هر که نقص داشته باشد، مرگ برایش بهتر است.
 الأموال للصدوق : ۴۷۸ / ۶۴۴ .

حدیث ۲۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَمْلِكُوا أَنْفُسَكُمْ بِدَوَامِ جِهَادِهَا .
 امام علی علیه السلام : از طریق جهاد پیگیر با نفس هایتان بر آنها مسلط شوید.
 غرر الحکم : ۲۴۸۹ .

حدیث ۲۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ... وَطَهْرٌ دَنْسِ أَنْفُسِكُمْ .
 امام علی علیه السلام : تقوای الهی داروی درد دل های شماست... و پاک کننده آلودگی جان هایتان.
 نهج البلاغه : الخطبه ۱۹۸.

حدیث ۲۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَقْبَلْ عَلَى نَفْسِكَ بِالْإِدْبَارِ عَنْهَا .
 امام علی علیه السلام : با پشت کردن به نفس [آماره] خود به [نفس فاضله و ناطقه انسانی] خویشتن روی کن.
 غرر الحکم : ۲۴۳۴

حدیث ۲۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، تَوَلَّوْا مِنْ أَنْفُسِكُمْ تَأْدِيبَهَا ، وَاعْدِلُوا بِهَا عَنْ ضَرَاوَةِ عَادَاتِهَا .
 امام علی علیه السلام : ای مردم! به تربیت نفس های خود پردازید و آن را از آزمندی به عادت هایش باز دارید.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۵۹.

حدیث ۲۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّفْسُ الْأَمَارَةُ الْمَسْئُولَةُ تَمَلَّقُ تَمَلَّقَ الْمُنَافِقِ ، وَتَصَيَّبَعُ بِشَيْمَةِ الصِّدِّيقِ الْمُوَافِقِ ، حَتَّى إِذَا خَدَعَتْ وَتَمَكَّنَتْ تَسَلَّطَتْ تَسَلَّطَ الْعِيدُو ، وَتَحَكَّمَتْ تَحَكَّمَ الْعَتُو ، فَأُورِدَتْ مَوَارِدَ الشُّوءِ .
 امام علی علیه السلام : نفس بد فرمان ظاهر آرا، همچون منافق چالپوسی می کند و خود را چون دوستی سازگار و دلسوز جلوه می دهد و همین که فریب داد و [بر انسان] دست یافت، چون دشمن مسلط می شود و با خودخواهی و قلدری فرمان می راند و [شخص را] به جایگاه های بدی و هلاکت می کشاند.
 غرر الحکم : ۲۱۰۶.

حدیث ۲۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِالتَّوَاضُعِ تَبَّتْ النِّعْمَةُ .
 امام علی علیه السلام : با فروتنی، نعمت کامل می شود.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۲۴

حدیث ۲۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَمْتُمُوا نِعْمَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ عَلَى طَاعَتِهِ ، وَالْمُجَابَبَةِ لِمَعْصِيَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : با شکیبایی بر طاعت خدا و دوری از معصیت او، نعمت هایش را بر خویش کامل سازید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۸.

حدیث ۲۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، وَيُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ النُّعْمَةِ عَلَى عَبْدِهِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند زیباست و زیبایی را دوست می دارد و دوست دارد اثر نعمت را در بنده اش ببیند.
 الکافی : ۱ / ۴۳۸ / ۶

حدیث ۲۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ مُنْعَمٍ عَلَيْهِ مُسْتَدْرِجٌ بِالنُّعْمَى ، وَرُبُّ مُبْتَلَىٍّ مَصْنُوعٌ لَهُ بِالْبَلْوَى .
 امام علی علیه السلام : بسا نعمت داده ای که به تدریج به خشم خدا نزدیکتر می شود و بسا بلا زده ای که با آن بلا به او خوبی می شود.
 نهج البلاغه : الحكمة ۲۷۳ .

حدیث ۲۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ، لِيُرْكُمْ اللَّهُ مِنَ النُّعْمَةِ وَجِلِينَ كَمَا يَرَاكُمْ مِنَ النُّقْمَةِ فَرِيقِينَ ؛ إِنَّهُ مَنْ وَسَّعَ عَلَيْهِ فِي ذَاتِ يَدِهِ فَلَمْ يَرَ ذَلِكَ اسْتِدْرَاجًا فَقَدْ أَمِنَ مَخُوفًا ، وَمَنْ ضَيَّقَ عَلَيْهِ فِي ذَاتِ يَدِهِ فَلَمْ يَرَ ذَلِكَ اخْتِبَارًا فَقَدْ ضَيِّعَ مَأْمُولًا .
 امام علی علیه السلام : ای مردم! همان گونه که خداوند شما را از سختی و عذاب ترسان می بیند باید از نعمت نیز هراسان ببیند؛ زیرا هر که در نعمت به رویش گشوده شود و آن را مهلت خداوندی نداند از پیشامدی ترسناک خود را ایمن پنداشته است و هر کس به تنگدستی گرفتار آید و آن را آزمایشی [الهی] نداند، پاداشی را که در انتظار اوست از دست داده است.
 نهج البلاغه : الحكمة ۳۵۸

حدیث ۲۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا بَنَ آدَمَ ، إِذَا رَأَيْتَ رَبَّكَ سَبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ نِعْمَهُ وَأَنْتَ تَعْصِيهِ فَاحْذَرُهُ .
 امام علی علیه السلام : ای فرزند آدم! هرگاه دیدی که گناه می کنی و با این حال پروردگار پاک نعمت هایش را پیایی به تو

ارزانی می دارد، از او برحذر باش.

نهج البلاغه: الحکمه ۲۵

حدیث ۲۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَقْلُ مَا يَلْزَمُكُمْ لِلَّهِ أَلَّا تَسْتَعِينُوا بِنِعْمِهِ عَلَى مَعَاصِيهِ .

امام علی علیه السلام: کمترین وظیفه شما در قبال خداوند این است که از نعمت های او در راه معصیتش کمک نگیرید.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۳۰.

حدیث ۲۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْدَرُوا نِفَارَ النَّعْمِ ؛ فَمَا كُلُّ شَارِدٍ بَمَرْدُودٍ .

امام علی علیه السلام: مواظب باشید که نعمت ها نرُمند؛ زیرا هر گریخته ای باز نمی گردد.

نهج البلاغه: الحکمه ۲۴۶.

حدیث ۲۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَثُرَتْ نِعْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ ، فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ فِيهَا عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَالْبَقَاءِ ، وَمَنْ لَمْ يَقُمْ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ .

امام علی علیه السلام: هر که از نعمت های خدا بیشتر بهره مند باشد، نیازهای مردم به او زیاد شود. پس، هر کس برای رضای خدا وظیفه خود را در قبال نعمت ها به جا آورد، آنها را در معرض دوام و پابندگی قرار دهد و هر که به وظیفه خود در این باره عمل نکند، آن نعمت ها را در معرض زوال و نابودی نهاده است.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۷۲

حدیث ۲۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحْسِنُوا صُحْبَةَ النَّعْمِ قَبْلَ فِرَاقِهَا ؛ فَإِنَّهَا تَزُولُ وَتَشْهَدُ عَلَى صَاحِبِهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا .

امام علی علیه السلام: برای نعمت ها، پیش از آنکه از شما جدا شوند، همدمی نیکو باشید؛ زیرا نعمت ها می روند و به نحوه رفتاری که همدمشان با آنها کرده است گواهی می دهند.

علل الشرائع: ۴۶۴/۱۲.

حدیث ۲۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَانَ فِي النَّعْمَةِ جَهْلًا قَدَرَ بِلَيْتِهِ .

امام علی علیه السلام: کسی که در نعمت باشد، قدر گرفتاری را نمی داند.

بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۲ / ۷۰

حدیث ۲۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَنْظَفُوا بِالْمَاءِ مِنَ النَّتَنِ الرَّيْحِ الَّذِي يُتَأَذَى بِهِ ، تَعَهَّدُوا أَنْفُسَكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ مَنْ عِبَادِهِ الْقَاذُورَةَ الَّذِي يَتَأَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام: خودتان را با آب از بوی نامطبوعی که مایه آزار دیگران است پاکیزه سازید، به [سر و وضع] خودتان برسید؛ زیرا خداوند عز و جل از بندگان پلشت و کثیف خود، که هر کس با او می نشیند از وی بیزار می شود، نفرت دارد.
الخصال: ۶۲۰ / ۱۰.

حدیث ۲۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نَظَّفُوا بُيُوتَكُمْ مِنْ حَوْكِ الْعَنْكَبُوتِ ؛ فَإِنَّ تَرَكَهُ فِي الْبَيْتِ يُورِثُ الْفَقْرَ .

امام علی علیه السلام: اتاق های خود را از تار عنکبوت تمیز کنید؛ زیرا باقی گذاشتن آن در خانه فقر می آورد.
وسائل الشیعة: ۳ / ۵۷۵ / ۲.

حدیث ۲۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَبْلُغُ مِدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ ، وَلَا يُحْصِي نِعْمَاءَهُ الْعَادُّونَ .

امام علی علیه السلام: سپاس خداوندی را که سخنوران در ستودنش در مانند و شمارندگان، شمردن نعمت هایش را ندانند.
نهج البلاغه: الخطبة ۱.

حدیث ۲۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي وَصِيَّتِهِ لِكُمَيْلٍ -: يَا كُمَيْلُ ، إِنَّهُ لَا تَخْلُو مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِنْدَكَ وَعَافِيَّتِهِ ، فَلَا تَخُلْ مِنْ تَحْمِيدِهِ وَتَمْجِيدِهِ وَتَسْبِيحِهِ وَتَقْدِيسِهِ وَشُكْرِهِ وَذِكْرِهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به کمیل - فرمود: ای کمیل! تو هیچ گاه از نعمت و عافیت خداوند عز و جل بی بهره نیستی. پس در هیچ حال از ستایش و تمجید و تسبیح و تقدیس و شکر و یاد او دست برندار.
بشارة المصطفى: ۲۸.

حدیث ۲۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّظِيفُ مِنَ الثِّيَابِ يُدْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ ، وَهُوَ طَهْوَرٌ لِلصَّلَاةِ .

امام علی علیه السلام : لباس تمیز غم و اندوه را می برد و موجب پاکیزگی برای نماز است.

الکافی : ۶ / ۴۴۴ / ۱۴.

حدیث ۲۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِكَمِيلٍ - : يَا كَمِيلُ ، فِي كُلِّ صَةِ نَفِ قَوْمٍ أَرْفَعُ مِنْ قَوْمٍ ، فَإِيَّاكَ وَمُنَازَرَةَ الْحَسِيْسِ مِنْهُمْ ، وَإِنْ أَسْمَعُوكَ فَاحْتَمِلْ وَكُنْ مِنَ الَّذِينَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِقَوْلِهِ : «وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا»

امام علی علیه السلام - در سفارش به کمیل - فرمود : ای کمیل! در میان هر طبقه ای از مردم، گروهی هستند که از دیگران برتر و ارجمندترند. پس، از بحث و مناظره کردن با گروه های پست و دون پایه آنها پرهیز کن و اگر سخن ناخوشایندی به تو گفتند، بردباری کن و از کسانی باش که خداوند متعال در وصف ایشان فرموده است : «و هرگاه نادانان ایشان را طرف خطاب قرار دهند، به ملایمت پاسخ می دهند» .

الفرقان : ۶۳ .

حدیث ۲۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً تُعْجِبُهُ فَلْيَأْتِ أَهْلَهُ ؛ فَإِنَّ عِنْدَ أَهْلِهِ مِثْلَ مَا رَأَى ، وَلَا يَجْعَلَنَّ لِلشَّيْطَانِ إِلَى قَلْبِهِ سَبِيلًا ، وَلْيَصْرِفْ بَصِيرَةَ عَنَّا ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةً فَلْيَصِلْ رَكَعَتَيْنِ وَيَحْمَدِ اللَّهَ كَثِيرًا ، وَيُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ ، ثُمَّ لِيَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهُ يُبِيحُ لَهُ بِرَأْفَتِهِ مَا يُغْنِيهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه فردی از شما زنی را دید و از او خوشش آمد، برود و با همسر خود همبستر شود؛ زیرا نظیر آنچه دیده است در همسر خود او نیز هست. و هرگز شیطان را به دل خود راه ندهد و چشم خود را از آن زن برگرداند. اگر زن ندارد دو رکعت نماز بخواند و بسیار حمد خدا گوید و بر پیامبر و آل او صلوات فرستد و آنگاه از خداوند مسألت کند که از فضل خویش عطایش فرماید. خداوند از روی مهر و رأفت خود نیاز او را برطرف خواهد ساخت.

بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۱۵ / ۱ .

حدیث ۲۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ غَضَّ طَرْفَهُ أَرَاخَ قَلْبِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که چشم خود را پایین اندازد، دلش را آسوده گرداند.

غرر الحکم : ۹۱۲۲ .

حدیث ۲۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعُيُونُ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : چشم ها، دام های شیطانند.

غرر الحکم: ۹۵۰.

حدیث ۲۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَمَى الْبَصَرِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مِنَ النَّظْرِ .

امام علی علیه السلام : کوری چشم بهتر از بسیاری نگاه هاست.

تحف العقول : ۹۵.

حدیث ۲۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَطْلَقَ نَاطِرَهُ أَتَعَبَ حَاضِرَهُ ، مَنْ تَتَابَعَتْ لِحَظَاتِهِ دَامَتْ حَسْرَاتُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که [عنان] چشم خود را رها کند، زندگی اش را به زحمت اندازد؛ کسی که نگاه هایش بیایی باشد

حسرت هایش بیاید.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۳۸ / ۳۳.

حدیث ۲۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَيْنُ جَاسُوسُ الْقَلْبِ وَبَرِيدُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : چشم، جاسوس دل و قاصد خرد است.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۴۱ / ۵۲.

حدیث ۲۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقَلْبُ مُصْحَفٌ

امام علی علیه السلام : دل، کتاب دیده است.

أى ما يتناوله البصر يُحفظ فى القلب كأنه يُكتب فيه . (کما فى هامش نهج البلاغه ضبط الدكتور صبحى الصالح) .

حدیث ۲۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَيْنُ بَرِيدُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : نگاه ، قاصد دل است.

غرر الحکم : ۳۶۸.

حدیث ۲۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَنْتَصِفُ الْبُرِّ مِنَ الْفَاجِرِ ، لَا يَنْتَصِفُ عَالِمٌ مِنْ جَاهِلٍ .
 امام علی علیه السلام : نیکوکار از نابکار داد خود نمی ستاند؛ هیچ شخص دانا و فهمیده ای از نادان داد خود را نمی گیرد.
 غرر الحکم : ۱۰۷۳۲ و ۱۰۷۳۳.

حدیث ۳۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي عَهْدِهِ إِلَى مَالِكِ الْأَشْتَرِ - : أَنْصِفِ اللَّهَ وَأَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَمِنْ خَاصَّةِ أَهْلِكَ وَمَنْ لَكَ فِيهِ هَوَى مِنْ رَعِيَّتِكَ ، فَإِنَّكَ إِلَّا تَفْعَلْ تَظَلِمُ ! ...
 امام علی علیه السلام - در فرمان خود به مالک اشتر - نوشت : حق خدا و مردم را از خودت و خویشان و نزدیکانت و هر رعیتی که مورد توجه و علاقه توست، بستان؛ زیرا اگر چنین نکنی ستم کرده ای! ...
 نهج البلاغه : کتاب ۵۳.

از ۳۰۰۱ تا ۳۲۰۰

حدیث ۳۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَلَاثَةٌ لَا يَنْتَصِفُونَ مِنْ ثَلَاثَةٍ أَبَدًا : الْعَاقِلُ مِنَ الْأَحْمَقِ ، وَالْبُرُّ مِنَ الْفَاجِرِ ، وَالكَرِيمُ مِنَ اللَّئِيمِ .
 امام علی علیه السلام : سه گروهند که هرگز از سه گروه داد خود نمی ستانند : خردمند از نابخرد، نیکوکار از نابکار و بزرگوار از فرومایه.
 غرر الحکم : ۴۶۷۴

حدیث ۳۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَنْصِفُ النَّاسَ مَنْ أَنْصَفَ مِنْ نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِ حَاكِمٍ عَلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : با انصافترین مردم کسی است که بی آنکه پای داوری در میان باشد از خودش دادخواهی کند.
 غرر الحکم : ۳۳۴۵.

حدیث ۳۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا إِنَّهُ مَنْ يُنْصَفُ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا .

امام علی علیه السلام : بدانید که هر کس نسبت به مردم از خود انصاف به خرج دهد، خداوند جز بر عزت او نمی افزاید.
الکافی : ۲ / ۱۴۴ / ۴.

حدیث ۳۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ الْمَرْءِ ... مِنْ عَقْلِهِ إِنْصَافُهُ مِنْ نَفْسِهِ ... وَمِنْ إِنْصَافِهِ قَبُولُهُ الْحَقَّ إِذَا بَانَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : در خردمندی انسان همین بس که از خود انصاف به خرج دهد... و در انصافداری او همین بس که هرگاه حقیقت برایش روشن شد آن را بپذیرد.
کشف الغمّة : ۳ / ۱۳۷، ۱۳۸.

حدیث ۳۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ مَنْ ظَلَمَهُ .

امام علی علیه السلام : عادلترین مردم کسی است که در حق ستم کننده اش با انصاف عمل کند.
غرر الحکم : ۳۱۸۶.

حدیث ۳۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكَاةُ الْقُدْرَةِ الْإِنْصَافُ .

امام علی علیه السلام : زکات قدرت، انصاف است.
غرر الحکم : ۵۴۴۸.

حدیث ۳۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ يُنْصَفُ مَنْ لَا يُنْصَفُهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن [حتی] با کسی که نسبت به او انصاف به خرج نمی دهد، با انصاف عمل می کند.
غرر الحکم : ۱۴۱۰.

حدیث ۳۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالنَّصْفَةِ تَدْوُمُ الْوُصْلَةِ .

امام علی علیه السلام : با رعایت انصاف است که پیوندها دوام می یابد.

غررالحکم : ۴۱۹۰.

حدیث ۳۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالنَّصْفَةِ يَكْتُمُ الْمَوَاصِلُونَ .
امام علی علیه السلام : انصاف داشتن، باعث افزایش دوستان می گردد.
نهج البلاغه : الحکمه ۲۲۴.

حدیث ۳۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِنصَافُ يُؤَلِّفُ الْقُلُوبَ .
امام علی علیه السلام : انصاف ، دل ها را الفت می بخشد.
غرر الحکم : ۱۱۳۰ ، وفي الطبعة المعتمدة «يألف» والصحيح ما أثبتناه كما في طبعة طهران .

حدیث ۳۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ»
امام علی علیه السلام - درباره آیه «همانا خداوند به عدل و احسان فرمان می دهد» - فرمود : عدل، انصاف دادن است و احسان، دست بخشش گشودن.
النحل : ۹۰ .

حدیث ۳۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طُوبَى لِمَنْ أَطَاعَ نَاصِحًا يَهْدِيهِ ، وَتَجَنَّبَ غَاوِيًا يُرْدِيهِ .
امام علی علیه السلام : خوشا کسی که از نصیحت کننده اش که او را ارشاد می کند اطاعت نماید و از گمراهی که وی را به هلاکت می افکند دوری کند.
غررالحکم : ۵۹۴۴

حدیث ۳۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ خَالَفَ النَّصِيحَ هَلَكَ .
امام علی علیه السلام : هر که از نصیحت و راهنمایی سرپیچد، هلاک گردد.
غررالحکم : ۷۷۴۳.

حدیث ۳۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَسْبُ الْمَرْءِ ... مِنْ نُصِيحِهِ نَهْيُهُ عَمَّا لَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : در خیرخواهی انسان همین بس که [دیگران را] از آنچه برای خود نمی پسندد نهی کند.
 کشف الغمّة : ۳ / ۱۳۷ ، ۱۳۸ .

حدیث ۳۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ، وَإِنْ أَعَشَّهُمْ لِنَفْسِهِ أَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ .
 امام علی علیه السلام : خیرخواه ترین مردم به خود، فرمانبردارترین آنان از پروردگار خویش است و خیانتکارترین آنان به خود، کسی است که در برابر پروردگارش نافرمان تر باشد.
 نهج البلاغة : الخطبة ۸۶ .

حدیث ۳۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امَحَضُ أَخَاكَ النَّصِيحَةَ ، حَسَنَةً
 كَانَتْ أَوْ قَبِيحَةً .
 امام علی علیه السلام : برادرت را خالصانه نصیحت
 (راهنمایی) کن، خواه آن نصیحت خوشایند باشد یا ناخوشایند.
 نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۳۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، إِيَّاكُمْ وَتَعَلَّمِ النُّجُومِ إِلَّا مَا يُهْتَدَى بِهِ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ ، فَإِنَّهَا تَدْعُو إِلَى الْكِهَانَةِ ، وَالْمُنَجِّمُ كَالكَاهِنِ ، وَالكَاهِنُ كَالسَّاحِرِ ،
 وَالسَّاحِرُ كَالكَاْفِرِ ، وَالكَاْفِرُ فِي النَّارِ .
 امام علی علیه السلام : ای مردم ، از آموختن اخترشناسی پرهیزید ، مگر آن مقداری که در بیابان یا دریا ، وسیله راهیابی می شود ؛
 زیرا اخترشناسی به کهنات و پیشگویی می انجامد و اخترگو مانند کاهن است ، و کاهن چون ساحر و ساحر همانند کافر و کافر در
 آتش است .
 نهج البلاغة : الخطبة ۷۹ .

حدیث ۳۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمَّا نَزَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ «يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ * قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا»

امام علی علیه السلام: وقتی آیه «ای جامه به خویشتن فرو پیچیده، به پا خیز شب را مگر اندکی» بر پیامبر نازل شد، آن حضرت تمام شب را به عبادت می پرداخت تا جایی که پاهایش ورم کرد به طوری که [موقع نماز خواندن] یک پایش را بلند می کرد و یکی را روی زمین می گذاشت. پس جبرئیل بر آن حضرت فرود آمد و گفت: «طه» یعنی هر دو پایت را به زمین بگذار ای محمد «ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که به رنج افتی» و نیز این آیه را نازل کرد: «پس، آنچه از قرآن میسر است تلاوت کنید». المزمّل: ۱ و ۲.

حدیث ۳۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كُنَّا إِذَا أَحْمَرَ الْبَأْسُ وَلَقِيَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ ، فَمَا يَكُونُ أَحَدٌ أَقْرَبَ إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ .
امام علی علیه السلام: وقتی جنگ شدت می گرفت و دو سپاه به جان هم می افتادند، ما خود را در پناه رسول خدا قرار می دادیم و هیچ کس به دشمن نزدیکتر از آن حضرت نبود.
مکارم الأخلاق: ۱ / ۵۳ / ۲۶.

حدیث ۳۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، وَسَيِّدُ عِبَادِهِ ، كُلَّمَا نَسَخَ اللَّهُ الْخَلْقَ فِرْقَتَيْنِ جَعَلَهُ فِي خَيْرِهِمَا .
امام علی علیه السلام: گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاده خدا و مهتر بندگان اوست. هر گاه خداوند خلق را به دو گروه تقسیم کرد، او را در بهترین گروه آن قرار داد.
نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۴.

حدیث ۳۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أُسْرَتُهُ خَيْرٌ أُسْرَةٍ ، وَشَجَرَتُهُ خَيْرٌ شَجَرَةٍ ، أَغْصَانُهَا مُعْتَدِلَةٌ ، وَثَمَارُهَا مُتَهَدِّدَةٌ ، مَوْلَدُهُ بِمَكَّةَ ، وَهِجْرَتُهُ بِطَبِيبَةَ ، عَلَا بِهَا ذِكْرُهُ ، وَامْتَدَّ مِنْهَا صَوْتُهُ .
امام علی علیه السلام: دودمان او بهترین دودمان است و شجره اش بهترین شجره، شاخه هایش راست است و میوه هایش آویخته، زادگاهش مکه است و هجرتش به طیبه، در آن جا آوازه اش بلند شد و صدای [دعوت] او به همه جا کشیده شد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۱.

حدیث ۳۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ مِنْ عَبِيدِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .
امام علی علیه السلام: جز این نیست که من غلامی از غلامان محمد صلی الله علیه و آله هستم.

التوحید : ۱۷۴ / ۳.

حدیث ۳۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَبِيبٌ دَوَّارٌ بِطَبِّهِ ، قَدْ أَحْكَمَ مَرَاهِمَهُ ، وَأَحْمَى (أَمْضَى) مَوَاسِمَهُ ، يَضَعُ ذَلِكَ حَيْثُ الْحَاجَةُ إِلَيْهِ ، مِنْ قُلُوبٍ عُمِيٍّ ، وَأَذَانٍ صُمٍّ ، وَالسِّنِّةِ بُكُمْ ، مُتَّبِعٌ بَدَوَائِهِ مَوَاضِعَ الْعَفْلَةِ وَمِوَاطِنَ الْحَيْرَةِ ، لَمْ يَسْتَضِيئُوا بِأَضْوَاءِ الْحِكْمَةِ ، وَلَمْ يَقْدَحُوا بِزِنَادِ الْعُلُومِ الثَّقَابِيَّةِ ، فَهُمْ فِي ذَلِكَ كَالْأَنْعَامِ السَّائِمَةِ ، وَالصُّخُورِ الْقَاسِيَةِ .

امام علی علیه السلام : طبیعی بود که با داروی خود میان مردم می‌گردید. مرهمهایش را درست و آماده کرده و ابزار داغ کردنش را تافته بود و آنها را بر هر جا که لازم بود، از دل‌های کور و گوش‌های کر و زبان‌های گنگ، می‌گذاشت. با داروی خود بیماری‌های غفلت و سرگردانی را در کسانی که از پرتوهای حکمت روشنایی برنگرفته بودند و با آتش زنه‌های دانش‌های درخشان شعله‌ای برنیفروخته بودند، و همچون حیوانات چرنده و تخته‌سنگ‌های سخت بودند، درمان می‌کرد.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۸.

حدیث ۳۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا بَرَأَ اللَّهُ نَسَمَةً خَيْرًا مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند انسانی بهتر از محمد صلی الله علیه و آله نیافریده است.
الکافی : ۱ / ۴۴۰ / ۲.

حدیث ۳۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا عَرَضَ لَهُ أَمْرَانِ إِلَّا أَخَذَ بِأَشَدِّهِمَا .

امام علی علیه السلام : هیچ‌گاه دو کار برای آن حضرت پیش نیامد، مگر اینکه سخت‌ترش را انتخاب کرد.
مکارم الأخلاق : ۱ / ۶۱ / ۵۵.

حدیث ۳۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَهِيدًا وَبَشِيرًا وَنَذِيرًا ، خَيْرَ الْبَرِيَّةِ طِفْلًا ، وَأَنْجَبَهَا كَهْلًا ، وَأَطَهَرَ الْمُطَهَّرِينَ شِيَمَةً ، وَأَجْوَدَ الْمُسْتَمْطَرِينَ دِيَمَةً .

امام علی علیه السلام : ... تا آنکه خداوند محمد صلی الله علیه و آله را به عنوان گواه و نوید دهنده و هشدار دهنده فرستاد. در کودکی بهترین مردم بود و در میانسالی نجیب‌ترین خلائق. اخلاق و خصالش، پاک‌تر از همه پاکان بود و جود و کرمش، سرشارتر و مداوم‌تر از بخشندگان.

نهج البلاغه : الخطبة: ۱۰۵.

حدیث ۳۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سِئِلَ عَنْ صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ مُحْتَبٍ بِحَمَائِلِ سَيِّفِهِ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ - : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَيْضَ اللَّوْنِ مُشْرَبًا حُمْرَةً ، أَدْعَجَ الْعَيْنِ ، سَبَطَ الشَّعْرَ ، كَثَّ اللَّحْيَةَ ، سَهَلَ الْحَدَّ ، ذَا وَفْرَةٍ ، دَقِيقَ الْمَسْرَبَةِ ، كَانَ عُنُقُهُ إِبْرِيْقُ فِضَّةٍ ، لَهُ شَعْرٌ مِنْ لَبْتِهِ إِلَى سُرْرَتِهِ يَجْرِي كَالْقَضِيبِ ، لَيْسَ فِي بَطْنِهِ وَلَا صَدْرِهِ شَعْرٌ غَيْرُهُ ، شَنَّ الْكَفَّ وَالْقَدَمَ ، إِذَا مَشَى كَأَنَّمَا يَنْحَدِرُ مِنْ صَبَبٍ ، وَإِذَا قَامَ كَأَنَّمَا يَنْقَلِعُ مِنْ صَيْخِرٍ ، إِذَا التَّفَّتَ التَّفَّتَ جَمِيعًا ، كَأَنَّ عَرَقَهُ فِي وَجْهِهِ اللَّؤْلُؤُ ، وَلِرِيحِ عَرَقِهِ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ ، لَيْسَ بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالطَّوِيلِ ، وَلَا بِالْعَاجِزِ وَلَا اللَّئِيمِ ، لَمْ أَرِ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی مردی از ایشان که در مسجد کوفه حمایل شمشیرش را به خود پیچیده بود، درباره خصوصیات [جسمی] پیامبر سؤال کرد - فرمود : رسول خدا صلی الله علیه و آله رخساری سفید و گلگون داشت و چشمانی سیاه و درشت و موهای صاف و نرم و ریشی انبوه و گونه‌هایی کم گوشت و استخوانی و گیسوانی که تا نرمه گوشش می رسید و گردنی چون جام سیمین و از زیر گلو تا نافش خط باریکی از مو چون نی رسته بود و جز آن مویی بر سینه و شکمش وجود نداشت. دست و پایش درشت و استخوانی بود. هرگاه راه می رفت، مثل این بود که از سرازیری فرود می آید و به هنگام برخاستن چابک و سریع بود. وقتی به طرفی برمی گشت، با تمام بدنش برمی گشت. دانه های عرق بر چهره اش چون مروارید بود، عرق بدنش خوشبوتر از مشک تند بود، نه کوتاه قامت بود و نه بلند، نه ناتوان بود و نه پست. کسی را چون او ندیده ام، نه پیش از او و نه پس از او.

الطبقات الكبرى : ۱ / ۴۱۰.

حدیث ۳۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ بَعْضُ الْيَهُودِ عَنْ سَجْنِ طَافَ أَقْطَارَ الْأَرْضِ بِصَاحِبِهِ - : يَا يَهُودِيُّ ، أَمَا السَّجْنُ الَّذِي طَافَ أَقْطَارَ الْأَرْضِ بِصَاحِبِهِ فَإِنَّهُ الْحَوْتُ الَّذِي حَبَسَ يُؤْتَسُ فِي بَطْنِهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی که مردی یهودی از ایشان پرسید : آن کدام زندان بود که زندانی خود را در اطراف و اکناف زمین چرخاند؟ - فرمود : ای مرد یهودی! آن زندانی که زندانی خود را به اطراف و اکناف زمین چرخاند، ماهی ای بود که یونس در شکم او زندانی شد.

بحار الأنوار : ۱۴/۳۸۲/۲ .

حدیث ۳۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ - : وَإِنْ شِئْتُمْ قُلْتُ فِي عَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَلَقَدْ كَانَ يَتَوَسَّدُ الْحَجَرَ ، وَيَلْبَسُ الْخَشِنَ ، وَيَأْكُلُ الْجَشِبَ ، وَكَانَ إِدَامُهُ الْجُوعَ ، وَسِرَاجُهُ بِاللَّيْلِ الْقَمَرَ ، وَظِلَالُهُ فِي الشِّتَاءِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا ، وَفَاكِهَتُهُ وَرِيحَانُهُ مَا تُنْبِتُ الْأَرْضُ لِلْبَهَائِمِ ، وَلَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةٌ تَفْتِنُهُ ، وَلَا وَلَدٌ يَحْزِنُهُ (يَحْزِنُهُ) ، وَلَا مَالٌ يَلْفِتُهُ ، وَلَا طَمَعٌ يُدْلُهُ ، دَابَّتُهُ رِجَالُهُ ، وَخَادِمُهُ يَدَاؤُهُ!

امام علی علیه السلام - در وصف عیسی علیه السلام - فرمود : و اگر خواهی، از عیسی بن مریم علیه السلام برایت بگویم؛ او سنگ را بالش خود می کرد و جامه خشن می پوشید و نان خشک و گلوآزار می خورد. خورش او گرسنگی بود و چراغش در شب، ماه و

سرپناهِش در زمستان، آفتابگیرهای صبح و عصر و میوه و سبزیجاتش، علف و گیاهانی که زمین برای چهار پایان می‌رویند. نه زنی داشت که مایه گرفتاری او باشد و نه فرزندی که اندوهگینش سازد و نه مال و ثروتی که دل او را به خود مشغول گرداند و نه طمعی که به خواریش اندازد. مرکب او دو پایش بود و خدمتکارش دو دست او!
نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۰.

حدیث ۳۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: لَوْ أَنَّ أَحَدًا يَجِدُ إِلَى الْبَقَاءِ سُلْمًا، أَوْ لِدْفَعِ الْمَوْتِ سَبِيلًا، لَكَانَ ذَلِكَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، الَّذِي سُخِّرَ لَهُ مُلْكُ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، مَعَ النَّبُوءَةِ وَعَظِيمِ الزُّلْفَةِ، فَلَمَّا اسْتَوْفَى طُعْمَتَهُ، وَاسْتَكْمَلَ مُدَّتَهُ، رَمَتْهُ قَيْسِيُّ الْفَنَاءِ بِنِبَالِ الْمَوْتِ، وَأَصْبَحَتِ الدِّيَارُ مِنْهُ خَالِيَةً، وَالْمَسَاكِينُ مُعْطَلَةً، وَوَرَثَهَا قَوْمٌ آخَرُونَ.

امام علی علیه السلام: اگر بنا بود کسی برای بالارفتن به سوی جاودانگی نردبانی بیابد یا برای دور کردن مرگ از خود راهی پیدا کند، بی گمان آن کس سلیمان بن داوود علیه السلام بود که افزون بر مقام نبوت و منزلت والا، سلطنت بر جن و انس نیز در اختیار او نهاده شد. چون روزی خود را به طور کامل دریافت کرد و مدت عمرش به سر آمد، کمان‌های نابودی او را آماج تیرهای مرگ قرار دادند و خانه‌ها از او خالی گشت و مسکن‌ها بی صاحب ماند و گروهی دیگر وارث آنها شدند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۸۲.

حدیث ۳۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّكَ نِعَمَ الْعَبْدِ لَوْلَا أَنَّكَ تَأْكُلُ مِنْ بَيْتِ الْمَالِ وَلَا تَعْمَلُ بِيَدِكَ شَيْئًا. قَالَ: فَبَكَى دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى الْحَدِيدِ: أَنْ لِنْ لِعَبْدِي دَاوُدَ، فَلَانَ، فَلَانَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ الْحَدِيدَ، فَكَانَ يَعْمَلُ كُلَّ يَوْمٍ دِرْعًا فَيَبِيعُهَا بِأَلْفِ دِرْهَمٍ، فَعَمِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثِمِائَةً وَسِتِّينَ دِرْعًا فَبَاعَهَا بِثَلَاثِمِائَةٍ وَسِتِّينَ أَلْفًا، وَاسْتَعْنَى عَنِ بَيْتِ الْمَالِ.

امام علی علیه السلام: خداوند عز و جل به داوود علیه السلام وحی کرد: تو چه بنده خوبی هستی اگر نبود که از بیت المال می‌خوری و با دست خود هیچ کاری نمی‌کنی. داوود علیه السلام گریست. پس خداوند عز و جل به آهن وحی کرد: برای بنده ام، داوود نرم شو. پس آهن نرم شد، البته خداوند متعال آهن را برای او نرم کرد. از آن پس، داوود روزی یک زره می‌بافت و آن را به هزار درهم می‌فروخت. او ۳۶۰ زره بافت و آنها را به ۳۶۰ هزار درهم فروخت و از بیت المال بی‌نیاز شد.
کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳/۱۶۲/۳۵۹۴.

حدیث ۳۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: - فی بیان زهد الأنبياء -: وَإِنْ شئتَ نَتَيْتُ بِمُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؛ حَيْثُ يَقُولُ: «رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ» - امام علی علیه السلام: - در بیان زهد انبیا - و اگر بخواهم نمونه دومی - از زهد انبیا - را بیاورم، از موسی کلیم الله یاد می‌کنم، آنجا

که می فرماید: «پروردگارا! من به آن خوبی ای که تو برایم فرو فرستی نیازمندم». به خدا سوگند که او از خداوند چیزی جز نانی برای خوردن نخواست؛ زیرا از علف و سبزه زمین تغذیه می کرد.
القصص: ۲۴.

حدیث ۳۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الحمد لله... الَّذِي كَلَّمَ مُوسَى تَكْلِيمًا، وَأَرَاهُ مِنْ آيَاتِهِ عَظِيمًا، بَلَا جَوَارِحَ وَلَا أَدْوَاتٍ، وَلَا نُطْقٍ وَلَا لَهَوَاتٍ. امام علی علیه السلام: سپاس و ستایش خدایی را... که با موسی به تمام و کمال سخن گفت و از نشانه های خود آیتی بزرگ به او نمایند، بی آنکه عضو و ایزاری یا زبان و زبانچه ای داشته باشد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۸۲.

حدیث ۳۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا يَجْمَعُ النَّاسَ الرَّضَى وَالسُّخْطُ، وَإِنَّمَا عَقَرَ نَاقَهُ ثَمُودَ رَجُلٌ وَاحِدٌ فَعَمَّهُمُ اللَّهُ بِالْعَذَابِ لَمَّا عَمَّوهُ بِالرِّضَا، فَقَالَ سَبْحَانَهُ: «فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ». امام علی علیه السلام: ای مردم! جز این نیست که راضی بودن و راضی نبودن [به یک عمل] است که مردم را گرد هم می آورد. ناقه ثمود را فقط یک مرد پی کرد، اما خداوند همه آنان را عذاب کرد؛ چون همه آنان به این کار او راضی بودند. خدای سبحان می فرماید: «آن را پی کردند، پس پشیمان گشتند». عذاب آنها این بود که سرزمینشان صدایی همچون صدای فرو رفتن میخ گداخته در زمین نرم و هموار، بر آورد و فرو رفت.
الشعراء: ۱۵۷.

حدیث ۳۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: ... فَلَمَّا مَهَّدَ أَرْضَهُ، وَأَنْفَذَ أَمْرَهُ، اخْتَارَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَيْرَةً مِنْ خَلْقِهِ، وَجَعَلَهُ أَوَّلَ جِبَلَّتِهِ امام علی علیه السلام: ... چون زمینش را آماده ساخت و فرمانش را روان ساخت، آدم علیه السلام را به عنوان مخلوق برتر خود برگزید و او را نخستین آفریده خود [از نوع انسان] قرار داد.
ای خلقتت.

حدیث ۳۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: - فِي صِفَتِهِ خَلَقَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: ثُمَّ جَمَعَ سَبْحَانَهُ مِنْ حَزْنِ الْأَرْضِ وَسَهْلِهَا، وَعَذْبِهَا وَسَبْخِهَا، تُرْبَةً سَنَّاها (سَنَّاها) بِالْمَاءِ حَتَّى خَلَصَتْ، وَلَا طَها بِالْبَلْبَةِ حَتَّى لَزَبَتْ، فَجَبَلَ مِنْهَا صُورَةً ذَاتَ أَحْنَاءٍ وَوُصُولٍ، وَأَعْضَاءٍ وَفُصُولٍ، أَجْمِدَها حَتَّى اسْتَمْسَكَتْ، وَأَصْلَدَها حَتَّى صَلَّصَلَتْ، لَوْقَتٍ مَعْدُودٍ وَأَمِيدٍ مَعْلُومٍ. ثُمَّ نَفَخَ فِيهَا مِنْ رُوحِهِ فَمَثَّلَتْ (فَمَثَّلَتْ) إِنْسَانًا ذَا أَذْهَانٍ يُجِيلُها وَفِكْرٍ يَنْصِيرُها بِها ... مَعْجُونًا

بَطِينَةُ الْأَلْوَانِ الْمُخْتَلِفَةِ ، وَالْأَشْبَاهِ الْمُؤْتَلَفَةِ ، وَالْأَضْدَادِ الْمُتَعَادِيَةِ ، وَالْأَخْلَاطِ الْمُتَبَايِنَةِ ، مِنَ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ ، وَالْبَلَّةِ وَالْجُمُودِ .

امام علی علیه السلام - در بیان آفرینش آدم علیه السلام - فرمود : سپس، خداوند سبحان از قسمت های سخت و نرم زمین و شیرین و شوره زار آن، خاکی برداشت و بر آن آب ریخت تا پاک و خالص شد و با رطوبت بیامیختش تا آنکه چسبناک گشت. آن گاه از آن هیكلی بیافرید، دارای اعضا و پیوندها و گسستگی ها؛ مدتی مشخص و زمانی معلوم آن را بداشت تا اینکه خشکید و به هم پیوست و چون سفال سخت شد. آن گاه از روح خویش در آن دمید، تا به صورت انسانی گردید صاحب ذهن هایی که آنها را به حرکت در می آورد و اندیشه ای که با آن [در کارهایش] دخل و تصرف می کند... آمیخته به طینتی با رنگ های گوناگون و چیزهایی همانند یکدیگر و حالاتی متضاد و آمیخته هایی ناهمگون از قبیل گرمی و سردی و رطوبت و خشکی .
نهج البلاغه : الخطبه ۱ .

حدیث ۳۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْأَنْبِيَاءِ :- : كَأَنَّهُمْ أَوْقَا مَسْتَضَعِّفِينَ ، قَدْ اخْتَبَرَهُمُ اللَّهُ بِالْمَخْمَصِيَّةِ ، وَابْتَلَاهُمْ بِالْمَجْهَدَةِ ، وَامْتَحَنَهُمْ بِالْمَخَاوِفِ ، وَمَخَضَهُمْ بِالْمَكَارِهِ ... وَلَقَدْ دَخَلَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ وَمَعَهُ أُخُوهُ هَارُونَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى فِرْعَوْنَ وَعَلَيْهِمَا مَدَارِعُ الصُّوفِ ، وَبَأْيَدِيهِمَا الْعِصِيُّ ... وَلَوْ أَرَادَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ لِأَنْبِيَاءِهِ حَيْثُ بَعَثَهُمْ أَنْ يَفْتِيحَ لَهُمْ كُنُوزَ الذُّهَبَانِ ، وَمَعَادِنَ الْعِقْيَانِ ، وَمَغَارِسَ الْجِنَانِ ... لَفَعَلَ ، وَلَوْ فَعَلَ لَسَيَقَطُ الْبَلَاءُ ، وَيَطَّلُ الْجَزَاءُ ...

ولكن الله سبحانه جعل رُسُلَهُ أُولَى قُوَّةٍ فِي عَزَائِهِمْ ، وَضَعْفَةً فِيمَا تَرَى الْأَعْيُنُ مِنْ حَالَاتِهِمْ ، مَعَ قَنَاعِيَّةٍ تَمَلُّ الْقُلُوبَ وَالْعُيُونَ غَنِيَّ ، وَخَصَاصَةً تَمَلُّ الْأَبْصَارَ وَالْأَسْمَاعَ أَدَى .

امام علی علیه السلام - در وصف پیامبران علیهم السلام - فرمود : آنان مردمی به ظاهر ناتوان بودند که خداوند آنها را با گرسنگی آزمود و به سختی ها مبتلایشان فرمود و با ترس و هراس ها امتحانشان نمود و در بوته ناملایمات زیر و روشن کرد... موسی بن عمران به همراه برادرش هارون، علیهما السلام در حالی نزد فرعون رفتند که لباس پشمین برتن و عصای چوبین در دست داشتند... و اگر خداوند سبحان، آن گاه که پیامبرانش را برانگیخت، می خواست گنجینه های طلا و کان های زر ناب و باغ های پر درخت را به رویشان بگشاید... هر آینه این کار را می کرد و اگر چنین می کرد، آن گاه آزمایش از میان می رفت و پاداش منتفی می شد... .

اما خداوند سبحان فرستادگان خود را صاحب اراده هایی استوار قرار داد و از نظر حالات ظاهریشان فقیر گردانید، اما توأم با قناعتی که دل ها و چشم ها را از بی نیازی می آکند، و نیازمندی و فقری که چشم ها و گوش ها را از ناراحتی لبریز می سازد.
نهج البلاغه : الخطبه ۱۹۲ .

حدیث ۳۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَبَعَثَ فِيهِمْ رُسُلَهُ وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ ؛ لِيَسْتَأْذُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ ، وَيُذَكِّرُوهُمْ مَنْسِيَّ نِعْمَتِهِ ، وَيَحْتَجُّوا عَلَيْهِمْ بِالتَّبْلِيغِ ، وَيُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ ، وَيُرُوهُمْ آيَاتِ الْمَقْدِرَةِ .

امام علی علیه السلام : پس [خداوند] رسولان خود را در میان آنان برانگیخت و پیامبرانش را پیاپی سوی ایشان فرستاد، تا از آنان بخواهند عهد الهی را که در فطرتشان نهاده است، بگزارند و نعمت فراموش شده او را به یادشان آورند و با رساندن پیام الهی

حجت را بر آنان تمام کنند و گنجینه های خردهایشان را بیرون آورند و نشانه های قدرت [خدا] را به آنها نشان دهند.
نهج البلاغه: الخطبة ۱.

حدیث ۳۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَنْظُرُوا إِلَى مَوَاقِعِ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ حِينَ بَعَثَ إِلَيْهِمْ رَسُولًا - فَعَقَدَ بِمِلَّتِهِ طَاعَتَهُمْ ، وَجَمَعَ عَلَى دَعْوَتِهِ الْفَتْهُمْ : كَيْفَ نَشَرَتِ النِّعْمَةَ عَلَيْهِمْ جَنَاحَ كَرَامَتِهَا ، وَأَسَأَلْتَ لَهُمْ جَدَاوِلَ نَعِيمِهَا ، وَالتَّفَّتِ الْمَلَأُ بِهِمْ فِي عَوَائِدِ بَرَكَتِهَا ، فَأَصْبَحُوا فِي نِعْمَتِهَا غَرَقِينَ!
امام علی علیه السلام : بنگرید به نعمت های بزرگی که خداوند عطایشان فرمود آنگاه که پیامبری سوی آنان فرستاد و فرمانبرداری ایشان را به آیین خود پیوند داد و ایشان را برگرد دعوت خویش همدل و همداستان ساخت؛ [بنگرید که] چگونه این نعمت ، بال کرامت خویش را بر سر آنان گسترد و نهرهای نعمت هایش را برایشان روان ساخت و این آیین ، با فواید و حاصل های برکت خویش ، آنان را فروگرفت و در نعمت آن غرق شدند!
نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۲ ، انظر تمام الکلام .

حدیث ۳۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ عِبَادِهِ إِلَى عِبَادَتِهِ ، وَمِنْ عُهْدٍ عِبَادِهِ إِلَى عُهْدِهِ ، وَمِنْ طَاعَةِ عِبَادِهِ إِلَى طَاعَتِهِ ، وَمِنْ وِلَايَةِ عِبَادِهِ إِلَى وِلَايَتِهِ .
امام علی علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی محمد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت، تا بندگان خود را از عبادت بندگان به بندگی خویش ، از تعهدات بندگان به تعهدات خود ، از طاعت بندگان به طاعت خود و از ولایت بندگان به ولایت خود بکشانند.
الکافی : ۸/۳۸۶/۵۸۶ .

حدیث ۳۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ مَالِكَ مَا أَعَانَكَ عَلَى حَاجَتِكَ .
امام علی علیه السلام : بهترین دارایی تو، آن است که برای رفع نیازت به تو کمک کند.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۲/۷۰ .

حدیث ۳۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْمَالِ مَا وَقِيَ بِهِ الْعِرْضُ ، وَقُضِيَتْ بِهِ الْحُقُوقُ .
امام علی علیه السلام : برترین دارایی آن است که با آن آبرو حفظ و حقوق [خدا و مردم] پرداخته شود.

بحار الأنوار : ۷۸/۷/۶۰

حدیث ۳۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَالُ مَا أَفَادَ الرَّجَالَ .
 امام علی علیه السلام : دارایی آن است که مردم را سود رساند.
 غرر الحکم : ۵۰۸

حدیث ۳۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَالُ يُكْرِمُ صَاحِبَهُ مَا بَدَّلَهُ ، وَيُهِينُهُ مَا بَخَلَ بِهِ .
 امام علی علیه السلام : مال و ثروت، صاحب خود را تا زمانی که آن را بذل و بخشش کند، گرامی می گرداند و هرگاه بخل ورزد
 خوارش می سازد.
 غرر الحکم : ۱۸۳۸ .

حدیث ۳۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَمْسِكْ مِنَ الْمَالِ بِقَدْرِ ضَرُورَتِكَ ، وَقَدِّمِ الْفَضْلَ لِيَوْمِ حَاجَتِكَ .
 امام علی علیه السلام : از مال و دارایی به اندازه ضرورت خود نگه دار و زیادی آن را برای روز نیازمندی خود پیش فرست.
 نهج البلاغه : الكتاب ۲۱ .

حدیث ۳۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ يَكْسِبُ مَالًا مِنْ غَيْرِ حَقِّهِ يَصْرِفُهُ فِي غَيْرِ أَجْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس مالی را به ناحق کسب کند، آن را در راهی خرج کند که اجری نداشته باشد.
 تحف العقول : ۹۴ .

حدیث ۳۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَثْرَةُ الْمَالِ تُفْسِدُ الْقُلُوبَ وَتُنْشِئُ الذُّنُوبَ .
 امام علی علیه السلام : فراوانی مال و ثروت، دل ها را تباہ می کند و گناهان را پدید می آورد.
 غرر الحکم : ۷۱۰۹ .

حدیث ۳۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ ، وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .
 امام علی علیه السلام : توانگری، در غربت وطن است و ناداری در وطن غربت.
 نهج البلاغه : الحکمه ۵۶ .

حدیث ۳۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَالُ يُفْسِدُ الْمَالَ ، وَيُوسِّعُ الْأَمَالَ .
 امام علی علیه السلام : مال، آینده را تباه می کند و آرزوها را گسترش می دهد.
 غرر الحکم : ۱۴۲۷

حدیث ۳۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُبُّ الْمَالِ يُوهِنُ الدِّينَ ، وَيُفْسِدُ الْيَقِينَ .
 امام علی علیه السلام : مال دوستی، دین را سست و یقین را تباه می کند.
 غرر الحکم : ۴۸۷۶ .

حدیث ۳۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَالُ يُقَوِّی الْأَمَالَ .
 امام علی علیه السلام : مال ، آرزوها را تقویت می کند.
 غرر الحکم : ۵۷۷ .

حدیث ۳۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ .
 امام علی علیه السلام : مال ، مایه شهوت هاست .
 نهج البلاغه : الحکمه ۵۸ .

حدیث ۳۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَرْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ نَدْفِنَ مَوْتَانَا وَسَطَ قَوْمٍ صَالِحِينَ ؛ فَإِنَّ الْمَوْتَى يَتَأَدُّونَ بِجَارِ السَّوِّءِ كَمَا يَتَأَدَّى بِهِ الْأَحْيَاءُ .
 امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داد مردگانمان را میان مردمانی صالح به خاک بسپاریم؛ زیرا مردگان نیز همچون زندگان از همسایه بد رنج می برند.
 کنز العمال : ۴۲۹۱۶

حدیث ۳۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّنِي وَجَدَنِي عِنْدَ مَمَاتِهِ بِحَيْثُ يُحِبُّ ، وَمَنْ أَبْغَضَنِي وَجَدَنِي عِنْدَ مَمَاتِهِ بِحَيْثُ يَكْرَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که مرا دوست داشته باشد، در هنگام مرگش مرا آن گونه که خوشایند اوست بیابد و هر که مرا دشمن داشته باشد، به هنگام مرگش مرا بدان گونه که ناراحت شود بیابد.
 صحیفه الإمام الرضا : ۸۶/۲۰۳ .

حدیث ۳۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ لِلْمَوْتِ لَعَمْرَاتٍ هِيَ أَفْظَعُ مِنْ أَنْ تُسْتَعْرَقَ بِصِفَةٍ ، أَوْ تَعْتَدَلَ عَلَى عُقُولِ أَهْلِ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : مرگ را سختی هایی است دشوارتر از آنکه در وصف گنجد یا با خردهای مردم جهان سنجیده شود.
 نهج البلاغه : الخطبة ۲۲۱ .

حدیث ۳۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِلْحَارِثِ الْهَمْدَانِيُّ - : وَأَكْثَرُ ذِكْرِ الْمَوْتِ وَمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَلَا تَتَمَنَّ الْمَوْتَ إِلَّا بِشَرِّهِ وَثِقِي .
 امام علی علیه السلام - به حارث همدانی - فرمود : مرگ و پس از مرگ را فراوان یاد کن و هرگز آرزوی مرگ مکن، مگر با شرطی استوار.
 نهج البلاغه : الكتاب ۶۹ .

حدیث ۳۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لَمَّا سِئِلَ عَنِ الْإِسْتِعْدَادِ لِلْمَوْتِ - : أَدَاءُ الْفَرَائِضِ ، وَاجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ ، وَالِاسْتِمَالُ عَلَى الْمَكَارِمِ ، ثُمَّ لِأَيْبَالِي أَوْقَعَ عَلَى الْمَوْتِ أَمْ وَقَعَ الْمَوْتُ عَلَيْهِ . وَاللَّهِ ، مَا يُبَالِي ابْنُ أَبِي طَالِبٍ أَوْقَعَ عَلَى الْمَوْتِ أَمْ وَقَعَ الْمَوْتُ عَلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که آماده شدن برای مرگ به چیست؟ - فرمود : به جای آوردن واجبات و دوری کردن از حرام ها و داشتن خوی های نیک. با رعایت این امور، دیگر آدمی را چه باک که او به سراغ مرگ رود یا مرگ به سراغش آید.
 سوگند به خدا، که پسری طالب را باکی نیست که خود به سراغ مرگ رود یا مرگ به سراغ او آید.
 الأموال للصدوق : ۱۷۲/۱۷۳ .

حدیث ۳۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ما أَنْزَلَ الْمَوْتَ حَقَّ مَنْزِلَتِهِ مَنْ عَدَّ غَدَامِنَ أَجَلِهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که فردا را از عمر خود به شمار آورد، مرگ را در جایگاه شایسته اش قرار نداده است.
 الکافی : ۳/۲۵۹/۳۰ .

حدیث ۳۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بَادِرُوا الْمَوْتَ وَغَمْرَاتِهِ ، وَامْهَدُوا لَهُ قَبْلَ حُلُولِهِ ، وَأَعِدُّوا لَهُ قَبْلَ نُزُولِهِ .
 امام علی علیه السلام : پیش از مرگ و سختی های آن کاری بکنید و قبل از رسیدنش، مقدمات آن را فراهم آورید و پیش از فرود آمدنش، برای آن آماده شوید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۰ .

حدیث ۳۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَعِدُّوا لِلْمَوْتِ فَقَدْ أَظْلَكُكُمْ ، وَكُونُوا قَوْمًا صِيحَّ بِهِمْ فَانْتَبَهُوا ، وَعَلِمُوا أَنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَهُمْ بَدَارٍ فَاسْتَبَدَلُوا
 امام علی علیه السلام : برای مرگ آماده شوید؛ زیرا مرگ بر سر شما سایه افکنده است و همچون گروهی باشید که بر سر آنها فریاد زده شد و بیدار گشتند و دانستند که دنیا سرای آنها نیست و از این رو آن را [با جهان دیگر] عوض کردند... .
 نهج البلاغه : الخطبة ۶۴ .

حدیث ۳۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَمْرًا لَا تَعْلَمُ مَتَى يَفْجَأُكَ يَتَّبِعِي أَنْ تَسْتَعِدَّ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَغْشَاكَ .
 امام علی علیه السلام : چیزی که نمی دانی چه وقت غافلگیرت می کند، سزاست که پیش از آنکه تو را فرا گیرد، خویشتن را برایش آماده سازی.
 غرر الحکم : ۳۴۶۸

حدیث ۳۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَجِبْتُ لِمَنْ يَرَى أَنَّهُ يُنْقَضُ كُلَّ يَوْمٍ فِي نَفْسِهِ وَعُمْرِهِ وَهُوَ لَا يَتَأَهَّبُ لِلْمَوْتِ !
 امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که می بیند هر روز از جان و عمر او کاسته می شود و با این حال برای مرگ آماده نمی شود؟!

غرر الحکم : ۶۲۵۳ .

حدیث ۳۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَابَنِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا بُنَيَّ ، أَكْثَرُ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، وَذِكْرِ مَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ وَتُفْضِي بَعْدَ الْمَوْتِ إِلَيْهِ ، حَتَّى يَأْتِيكَ
امام علی علیه السلام - به فرزند بزرگوارش حضرت حسن علیه السلام - نوشت : فرزندم! بسیار به یاد مرگ و به یاد آنچه در آن می
افتی و پس از مرگ به سوی آن کشانده می شوی باش، تا آن گاه که بر تو درآید با تمام توان در برابرش آماده و برای آن کمر
بسته باشی، نه آنکه ناگهان بر تو درآید و چشمانت را خیره گرداند.
فی بحار الأنوار : (۷۷/۲۰۵) «واجعله أمامك حيث (تراه حتى) يأتيك وقد أخذت منه حذرک».

حدیث ۳۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا غائب أقرب من الموت .
امام علی علیه السلام : هیچ غایبی نزدیکتر از مرگ نیست.
بحار الأنوار : ۷۱/۲۶۳/۲ .

حدیث ۳۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا كُنْتَ فِي إِدْبَارِ الْمَوْتِ فِي إِقْبَالِ ، فَمَا أَسْرَعَ الْمُلتَقَى !
امام علی علیه السلام : هنگامی که تو عقب می رویو مرگ جلو می آید ، پس چه زود به یکدیگر بر می خورید.
نهج البلاغه : الحکمه ۲۹

حدیث ۳۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّحِيلُ وَشَيْكُ .
امام علی علیه السلام : زمان کوچیدن نزدیک است.
نهج البلاغه : الحکمه ۱۸۷ .

حدیث ۳۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْتُمْ طُرْدَاءُ الْمَوْتِ ، إِنْ أَقَمْتُمْ لَهُ أَخَذَكُمْ ، وَإِنْ فَرَرْتُمْ مِنْهُ أَدْرَكَكُمْ ، وَهُوَ أَلْزَمُ لَكُمْ مِنْ ظِلِّكُمْ ، الْمَوْتُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِيكُمْ .
امام علی علیه السلام : شما فراریان (و تعقیب شدگان) مرگ هستید. اگر برایش بایستید، شما را می گیرد و اگر هم از آن بگریزید،
به شما می رسد. او از سایه شما به شما پیوسته تر است. مرگ به ناصیه های شما گره خورده است.

نهج البلاغه: الكتاب ۲۷.

حدیث ۳۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصَايَاهُ لَا بِنَهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : اَعْلَمَ يَا بَنِيَّ أَنَّكَ إِنَّمَا خُلِقْتَ لِلْآخِرَةِ لَا لِلدُّنْيَا ، وَلِلْفَنَاءِ لَا لِلْبَقَاءِ ، وَلِلْمَوْتِ لَا لِلْحَيَاةِ ، وَأَنَّكَ فِي قَلْعِهِ وَدَارِ بُلْعِهِ وَطَرِيقِ إِلَى الْآخِرَةِ ، وَأَنَّكَ طَرِيدُ الْمَوْتِ الَّذِي لَا يَنْجُو مِنْهُ هَارِبُهُ ، وَلَا يَفُوتُهُ طَالِبُهُ ، وَلَا يَبُدُّهُ مُدْرِكُهُ ، فَكُنْ مِنْهُ عَلَى حَذَرٍ أَنْ يُدْرِكَكَ وَأَنْتَ عَلَى حَالٍ سَيِّئَةٍ ، قَدْ كُنْتَ تُحَدِّثُ نَفْسَكَ مِنْهَا بِالتَّوْبَةِ فَيَحُولُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ ذَلِكَ ، فَإِذَا أَنْتَ قَدْ أَهْلَكْتَ نَفْسَكَ .
امام علی علیه السلام - در سفارش های خود به فرزند بزرگوارش حضرت حسن علیه السلام - نوشت : بدان ای فرزندم! که تو در حقیقت، برای آخرت آفریده شده ای نه برای دنیا، برای رفتن نه برای ماندن، برای مردن نه برای زیستن. تو در منزلگاهی کوچ کردنی و در سرایی ناپایدار و عاریتی و در راه آخرت هستی. تو فراری و تعقیب شده مرگ هستی؛ مرگی که نه گریزنده اش را از چنگ آن رهایی است و نه جوینده اش از دست او به در رود، بلکه ناگزیر به او می رسد. پس، بترس از اینکه مرگ، تو را به هنگامی در رسد که در حال گناهی باشی که خودت را به توبه از آن وعده می دادی و او نگذارد توبه کنی و آن گاه است که خود را به هلاکت در افکنده ای.

نهج البلاغه: الكتاب ۳۱

حدیث ۳۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا رَأَيْتُ إِيمَانًا مَعَ يَقِينٍ أَشْبَهَ مِنْهُ بِشَكِّ عَلَى هَذَا الْإِنْسَانِ ؛ إِنَّهُ كُلَّ يَوْمٍ يُودَّعُ إِلَى الْقُبُورِ وَيُشَيَّعُ ، وَإِلَى غُرُورِ الدُّنْيَا يَرْجِعُ ، وَعَنِ الشَّهْوَةِ وَالذُّنُوبِ لَا يُقَلِّعُ ، فَلَوْ لَمْ يَكُنْ لِابْنِ آدَمَ الْمَسْكِينِ ذَنْبٌ يَتَوَكَّفُهُ وَلَا حِسَابٌ يَقِفُ عَلَيْهِ إِلَّا مَوْتُ يُبَدِّدُ شَمْلَهُ وَيُفَرِّقُ جَمْعَهُ وَيُوتِمُّ وُلْدَهُ ، لَكَانَ يَتَّبَعِي لَهُ أَنْ يُحَاذِرَ مَا هُوَ فِيهِ بِأَشَدِّ النَّصَبِ وَالتَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ ایمان توأم با یقینی ندیدم که برای این انسان به شک شبیه تر باشد؛ او هر روز مردگان را به سوی گورستان تودیع و تشییع می کند و با این حال باز به دنیای فریبنده روی می آورد و از شهوت و گناهان دست نمی کشد. اگر این بینوا فرزند آدم را نه گناهی بود که مرتکب شود و نه حساب و کتابی در کارش بود به جز همین مرگ که اجتماع او را پراکنده و جمعش را متفرق و فرزندانش را یتیم می کند، بی گمان سزاوار بود که از این دنیای پُر رنج و خستگی حذر کند.
بحار الأنوار : ۶/۱۳۷/۴۰ .

حدیث ۳۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالْمَوْتِ تُخْتَمُ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با مرگ، دنیا پایان می پذیرد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۶.

حدیث ۳۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الموتُ بَابُ الْآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ، دروازه آخرت است.

غرر الحکم : ۳۱۹ .

حدیث ۳۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صَفَةِ الْمَلَائِكَةِ - : هُمْ أَعْلَمُ خَلْقِكَ بَكَ ، وَأَخَوْفُهُمْ لَكَ ، وَأَقْرَبُهُمْ مِنْكَ ، لَمْ يَسْكُنُوا الْأَصْلَابَ ، وَلَمْ يُضَمَّنُوا الْأَرْحَامَ ، وَلَمْ يُخْلَقُوا مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ، وَلَمْ يَتَشَجَّبْهُمْ رَبُّ الْمَنُونِ ، وَإِنَّهُمْ عَلَى مَكَانِهِمْ مِنْكَ ، وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَكَ ، وَاسْتِجْمَاعِ أَهْوَائِهِمْ فِيكَ ، وَكَثْرَةِ طَاعَتِهِمْ لَكَ ، وَقَلَّةِ غَفْلَتِهِمْ عَنْ أَمْرِكَ ، لَوْ عَايَنُوا كُنْهَ مَا خَفِيَ عَلَيْهِمْ مِنْكَ لَحَقَّوْا أَعْمَالَهُمْ .

امام علی علیه السلام - در وصف فرشتگان - فرمود : آنان داناترین آفریدگانت به تو هستند و ترسانترین آنها از تو و نزدیکترینشان به تو. در پشتها [ی نرینگان] نبوده و در زهدان ها جای نداشته اند. از آبی پست آفریده نشده اند و حوادث روزگار آنها را پریشان نساخته است. آنان با همه مقام و منزلتی که نزد تو دارند و با اینکه همه وجودشان عشق به توست و با وجود طاعت بسیارشان از تو کمی غفلتشان از امر تو، اگر حقیقت و کنه آنچه را که از تو بر آنان پوشیده است مشاهده کنند، بی گمان اعمال خود را کوچک خواهند شمرد.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۹ .

حدیث ۳۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمَّ خَلَقَ سُبْحَانَهُ لِإِسْكَانِ سَمَاوَاتِهِ ، وَعِمَارَةِ الصَّفِيحِ الْأَعْلَى مِنْ مَلَكُوتِهِ ، خَلَقَا بَدِيعًا مِنْ مَلَائِكَتِهِ ، وَمَلَأَ بِهِمْ فُرُوجَ فِجَاجِهَا ، وَحَشَا بِهِمْ فُتُوقَ أَجْوَابِهَا (أَجْوَابِهَا) .

امام علی علیه السلام : سپس، خداوند سبحان برای اسکان دادن در آسمان های خود و آباد ساختن آسمان بلند ملکوت خویش، مخلوقاتی بدیع، یعنی فرشتگانش را بیافرید و به وسیله آنها شکاف های راه های گشاده آسمان ها را پرکرد و فاصله های میان فضاها را با آنان بیاکند.

نهج البلاغه : الخطبة ۹۱ .

حدیث ۳۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقُّ عَلَى الْمَلِكِ أَنْ يَسُوسَ نَفْسَهُ قَبْلَ جُنْدِهِ .

امام علی علیه السلام : بر پادشاه است که پیش از سپاهیان، به سیاست و تربیت خودش بپردازد.

غرر الحکم : ۴۹۴۰ .

حدیث ۳۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَعَلَ مَلِكُهُ خَادِمًا لِدِينِهِ انْقَادَ لَهُ كُلُّ سُلْطَانٍ ، مَنْ جَعَلَ دِينَهُ خَادِمًا لِمَلِكِهِ طَمِعَ فِيهِ كُلُّ إِنْسَانٍ .

امام علی علیه السلام : هر کس حکومت خود را در خدمت دینش قرار دهد، هر سلطانی مطیع او شود؛ هر کس دینش را در خدمت حکومتش در آورد، هر انسانی در او طمع کند.

غرر الحکم : ۹۰۱۶ و ۹۰۱۷

حدیث ۳۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا بُنِيَ الْمَلِكُ عَلَى قَوَاعِدِ الْعَدْلِ وَدَعَمَبِدَعَائِمِ الْعَقْلِ ، نَصَرَ اللَّهُ مُوَالِيَهُ وَخَذَلَ مُعَادِيَهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه حکومت بر پایه های دادگری بنا شود و با ستون های خرد برپا گردد، خداوند دوستان آن را یاری رساند و دشمنانش را تنها و بی یاور گذارد.

غرر الحکم : ۴۱۱۸ .

حدیث ۳۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسَنُ الْمُلُوكِ حَالًا مَنْ حَسَنَ عَيْشِ النَّاسِ فِي عَيْشِهِ ، وَعَمَّ رِعِيَّتَهُ بَعْدَلِهِ .

امام علی علیه السلام : نکو حال ترین شاهان، کسی است که مردم در روزگار او به نیکی زندگی کنند و عدالتش را در میان رعیت خود بگسترانند.

غرر الحکم : ۳۲۶۱ .

حدیث ۳۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَجْلُ الْمُلُوكِ مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ وَبَسَطَ الْعَدْلَ .

امام علی علیه السلام : ارجمندترین پادشاهان کسی است که بر نفس خود پادشاهی کند و عدالت را بگستراند.

غرر الحکم : ۳۲۰۶

حدیث ۳۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْقَلُ الْمُلُوكِ مَنْ سَاسَ نَفْسَهُ لِلرَّعِيَّةِ بِمَا يُسْقِطُ عَنْهُ حُجَّتَهَا ، وَسَاسَ الرَّعِيَّةَ بِمَا تَثْبُتُ بِهِ حُجَّتُهُ عَلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : برترین پادشاهان کسی است که کردار و پندارش نیکو باشد و با ارتش و ملتش به عدالت رفتار کند.

غرر الحکم : ۳۳۵۰

حدیث ۳۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ أَمَاتَ الْجَوْرَ وَأَحْيَا الْعَدْلَ .

امام علی علیه السلام : بهترین پادشاهان، آن است که بیدادرا بمیراند و دادگری را زنده سازد.

غرر الحکم : ۵۰۰۵

حدیث ۳۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُكْثِرَنَّ الدُّخُولَ عَلَى الْمُلُوكِ؛ فَإِنَّهُمْ إِنْ صَحَبْتَهُمْ مَلُوكٌ ، وَإِنْ نَصَحْتَهُمْ غَشُوكٌ .

امام علی علیه السلام : زنهار از مروده بسیار با شاهان؛ زیرا این جماعت اگر با آنان مصاحبت کنی تو را ملول می کنند و اگر تو با آنان رو راست باشی آنان با تو ناراستی می کنند .

غرر الحکم : ۱۰۳۲۱

حدیث ۳۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَكَائَةُ مِنَ الْمُلُوكِ مِفْتَاحُ الْمِحْنَةِ وَبَذْرُ الْفِتْنَةِ .

امام علی علیه السلام : منزلت داشتن نزد شاهان، کلیدرنج و محنت است و تخم فتنه و گرفتاری.

غرر الحکم : ۲۱۸۴ .

حدیث ۳۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ مَالِكٍ غَيْرُهُ مَمْلُوكٌ .

امام علی علیه السلام : هر مالکی غیر از او (خدا) مملوک است.

نهج البلاغه : الخطبه ۶۵ .

حدیث ۳۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ مَرَّحَ اسْتُخِفَّ بِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که شوخی کند، سبک می شود.

بحار الأنوار: ۷۷/۲۳۵/۳ .

حدیث ۳۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ هَزَلٍ

امام علی علیه السلام : بسا شوخی ای که به جدّ انجامد.
هزل فی کلامه هزلاً : مزح (المصباح المنیر : ۶۳۸) .

حدیث ۳۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما مَزَحَ امْرُؤٌ (رَجُلٌ) مَزْحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجًّا .
امام علی علیه السلام : هیچ انسانی (مردی) شوخی نکرد، مگر این که پاره ای از عقل خود را دور انداخت.
نهج البلاغه : الحکمه ۴۵۰ .

حدیث ۳۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المِزَاحُ يُورِثُ الضَّغَائِنَ .
امام علی علیه السلام : شوخی، کینه بر جای می گذارد.
تحف العقول : ۸۶ .

حدیث ۳۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سِتَّةٌ لَا يُمَارُونَ : الفَقِيهَ ، والرَّئِيسَ ، والدَّانِي ، والبَدِي ، والمرأه ، والصَّبِي .
امام علی علیه السلام : شش کس اند که با آنها مجادله نشاید: فقیه، رئیس، فرومایه، بدزبان، زن و کودک.
غرر الحکم : ۵۶۳۴ .

حدیث ۳۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِيَّاكُمْ وَالْمِرَاءَ وَالْخُصُومَةَ ؛ فَإِنَّهُمَا يُمْرِضَانِ الْقُلُوبَ عَلَى الْإِخْوَانِ ، وَيَبْثُ عَلَيْهِمَا النِّفَاقَ .
امام علی علیه السلام : از مجادله و ستیزه کردن بپرهیزید؛ زیرا این دو کار دل ها را نسبت به برادران بیمار می کنند و نفاق می
رویانند.
الکافی : ۲/۳۰۰/۱ .

حدیث ۳۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ ضَنَّ بِعَرَضِهِ فَلْيَدْعِ الْمِرَاءَ .
امام علی علیه السلام : هر که آبروی خود را می خواهد، باید مجادله را رها کند.
نهج البلاغه : الحکمه ۳۶۲ .

حدیث ۳۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْعَوَادِ أَجْرًا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَمَنْ إِذَا عَادَ أَخَاهُ خَفَّفَ الْجُلُوسَ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْمَرِيضُ يُحِبُّ ذَلِكَ وَيُرِيدُهُ وَيَسْأَلُهُ ذَلِكَ .
 امام علی علیه السلام : بزرگترین پاداش را نزد خداوند عز و جل آن عیادت کننده ای دارد که هرگاه به عیادت برادرش برود، زمان کوتاهی نزد او بنشیند، مگر این که خود بیمار دوست داشته باشد و از او بخواهد که بیشتر بنشیند.
 الکافی : ۳/۱۱۸/۶

حدیث ۳۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَتَمَ الْأَطِبَاءَ مَرَضَهُ خَانَ بَدَنَهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که بیماری خود را از پزشکان پوشیده بدارد، به بدن خود خیانت کرده است.
 غرر الحکم : ۸۵۴۵

حدیث ۳۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَتَمَ مَكُونَهُ دَائِهِ عَجَزَ طَبِيبُهُ عَنْ شِفَائِهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که درد نهفته خود را کتمان کند، طبیبش از درمان او ناتوان شود .
 غرر الحکم : ۸۶۱۲

حدیث ۳۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَتَمَ وَجَعًا أَصَابَهُ ثَلَاثَةٌ أَيَّامٍ مِنَ النَّاسِ وَشَكَا إِلَى اللَّهِ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعَافِيَهُ مِنْهُ .
 امام علی علیه السلام : هر کس دردی را که به او رسیده است سه روز از مردم پنهان بدارد و به خدا شکایت کند، بر خداست که او را از آن درد بهبود بخشد.
 الخصال : ۶۳۰/۱۰

حدیث ۳۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِالصَّدَقِ تَكْمَلُ الْمُرُوءَةُ .
 امام علی علیه السلام : با صدق و راستی است که مردانگی کامل می شود.
 غرر الحکم : ۴۲۲۴

حدیث ۳۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالرَّفْقِ تَبَّتْ الْمَرْوَةُ .

امام علی علیه السلام : با نرمی و مداراست که مردانگی به کمال می رسد.
غرر الحکم : ۴۲۰۱

حدیث ۳۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمَرْوَةِ - : لَا تَفْعَلْ شَيْئًا فِي السَّرِّ تَسْتَحْيِي مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال : مردانگی چیست؟ - فرمود : این که در نهان کاری نکنی که آشکارا از انجام آن شرم داشته باشی.
تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث ۳۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَيْتَمُّ مَرْوَةٌ الرَّجُلِ حَتَّى يَتَفَقَّهَ (فیدینه)، وَيَقْتَصِدَ فِي مَعِيشَتِهِ، وَيَصْبِرَ عَلَى النَّائِبَةِ إِذَا نَزَلَتْ بِهِ، وَيَسْتَعْدِبَ مَرَارَةَ إِخْوَانِهِ .

امام علی علیه السلام : مردانگی مرد کامل نشود، مگر آن گاه که در دینش فقیه و دانا شود، در زندگیش میانه روی کند، در برابر پیشامدهای سختی که به او می رسد شکیبیا باشد و تلخی برادران را شیرین یابد.
تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث ۳۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْوَلَةِ بِالنِّسَاءِ، وَالْإِعْرَاءِ بِلَذَّاتِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْوَلَةَ بِالنِّسَاءِ مُمْتَحَنٌ، وَالْغَرَى بِاللَّذَاتِ مُمْتَهَنٌ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از شیفتگی به زنان و آزمندی به لذت های دنیا؛ زیرا شیفته زنان در رنج و محنت است و آزمند لذت ها خوار.
غرر الحکم : ۲۷۲۱.

حدیث ۳۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفِتْنُ ثَلَاثٌ: حُبُّ النِّسَاءِ وَهُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ... فَمَنْ أَحَبَّ النِّسَاءَ لَمْ يَنْتَفِعْ بِعَيْشِهِ .

امام علی علیه السلام : فتنه ها سه تاست: زن دوستی، که این شمشیر شیطان است... کسی که زن دوست باشد از زندگیش بهره ای نمی برد.

الخصال : ۱۱۳/۹۱.

حدیث ۳۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خِيَارُ خِصَالِ النِّسَاءِ شِرَارُ خِصَالِ الرِّجَالِ : الزَّهْوُ ، وَالجُبْنُ ، وَالبُخْلُ ؛ فَإِذَا كَانَتِ الْمَرْأَةُ مَرْهُوَّةً لَمْ تُمْكِنُ مِنْ نَفْسِهَا ، وَإِذَا كَانَتْ بَخِيلَةً حَفِظَتْ مَالَهَا وَمَالَ بَعْلِهَا ، وَإِذَا كَانَتْ جَبَانَةً فَرَقَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَعْرِضُ لَهَا .

امام علی علیه السلام : بهترین خصلت های زنان، بدترین خصلت های مردان است: غرور، ترسویی و بخل؛ زیرا زن هرگاه مغرور باشد خودش را در اختیار [نامحرم] نمی گذارد. هرگاه بخیل (ممسک) باشد مال خود و شوهرش را نگاه می دارد و هرگاه ترسو باشد از هر چیزی که برایش پیش آید (مایه بد نامی باشد) وحشت می کند.

نهج البلاغه : الحکمه ۲۳۴.

حدیث ۳۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- من كتابه للأشتر - : الصَّقُّ بأهلِ الوَرَعِ وَالصَّدَقِ ، ثُمَّ رُضُّهُمْ عَلَى أَلَّا يُطْرُوكَ ، وَلَا يُبَجِّوَكَ بباطِلٍ لَمْ تَفْعَلْهُ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الإِطْرَاءِ تُحَدِثُ الزَّهْوَ ، وَتُدْنِي مِنَ العِرْزَةِ (العِرْزَةُ) .

امام علی علیه السلام - در بخشی از نامه خود به مالک اشتر - نوشت : به اهل پارسایی و راستی پیوند و آنها را چنان تربیت کن که در ستایش تو اغراق نکنند و با ستودن کاری که نکرده ای دلشادت نسازند؛ زیرا که ستایش زیاد، خودپسندی آرد و به سرکشی و تکبر کشاند.

نهج البلاغه : الكتاب : ۵۳.

حدیث ۳۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ مَدَحَكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَهُوَ ذَمٌّ لَكَ إِنْ عَقَلْتَ .

امام علی علیه السلام : کسی که تو را به آنچه نداری ستاید، اگر عاقل باشی، این کار [در واقع] نکوهش توست.
غررالحکم : ۹۰۴۲.

حدیث ۳۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْذَرُ مَنْ يُطْرِيكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَيُوشِكُ أَنْ تَنْهَتَكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ .

امام علی علیه السلام : از کسی که تو را بی جهت مدح و ستایش می کند، پرهیز کن؛ زیرا زود باشد که بی جهت نیز [توسط او] بی حرمت و آبرو شوی.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۷.

حدیث ۳۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا مَرَدَحَهُ قَوْمٌ فِي وَجْهِهِ - : اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِي مِنْ نَفْسِي ، وَأَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْهُمْ . اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ ، وَاعْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ .

امام علی علیه السلام - هنگامی که عده ای در حضور امام او را ستودند - گفت : خدایا! تو مرا بهتر از خودم می شناسی و من خود را بهتر از آنان می شناسم. خدایا! ما را بهتر از آن چیزی قرار ده که آنان گمان می کنند و آنچه را هم که درباره ما نمی دانند بر ما ببخشی.

نهج البلاغه : الحکمه ۱۰۰.

حدیث ۳۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقَدْ كَرِهْتُ أَنْ يَكُونَ جَالٌ فِي ظَنُّكُمْ أَنِّي أَحِبُّ الْإِطْرَاءَ وَاسْتِمَاعَ الثَّنَاءِ ، وَلَسْتُ - بِحَمْدِ اللَّهِ - كَذَلِكَ . وَلَوْ كُنْتُ أَحِبُّ أَنْ يُقَالَ ذَلِكَ لَتَرَكْتُهُ أَنْحِطًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ عَنْ تَنَاوُلِ مَا هُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنَ الْعَظَمَةِ وَالْكَبْرِيَاءِ ، وَرُبَّمَا اسْتَحَلَى النَّاسُ الثَّنَاءَ بَعْدَ الْبَلَاءِ ، فَلَا تُشَاوِرُوا عَلَيَّ بِجَمِيلِ ثَنَاءٍ لِإِخْرَاجِي نَفْسِي إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَإِلَيْكُمْ مِنَ التَّقِيَّةِ (الْبَقِيَّةِ) فِي حُقُوقِ لَمْ أَفْرُغْ مِنْ أَدَائِهَا وَفَرَائِضَ لَا يَبُدُّ مِنْ إِمْضَائِهَا، فَلَا تُكَلِّمُونِي بِمَا تُكَلِّمُ بِهِ الْجَبَابِرَةَ ، وَلَا تَتَحَفَّظُوا مِنِّي بِمَا يُتَحَفَّظُ بِهِ عِنْدَ أَهْلِ الْبَادِرَةِ ، وَلَا تُخَالِطُونِي بِالْمُصَانَعَةِ .

امام علی علیه السلام : خوش ندارم حتی در ذهن شما بگذرد که من ستایش اغراق آمیز و شنیدن مدح و ثنا را دوست دارم. من - بحمد الله - چنین نیستم. و اگر هم [به فرض] دوست می داشتم که مرا مدح و ثنا گویند، این میل را به خاطر خضوع در برابر خداوند پاک که به عظمت و کبریایی زینده تر است، رها می کردم. ممکن است مردم مدح و ستایش را پس از تحمل رنج و مشقت [در کاری] شیرین بیابند. اما شما مرا مدح و ثنا نگویند؛ زیرا [این که می بینید خود را به رنج و سختی می افکنم برای این است که] می خواهم خود را از مسؤولیت حقوقی که از جانب خدا و شما بر گردنم هست خارج سازم؛ حقوقی که هنوز از انجام آنها فراغت نیافته ام و واجبات و وظایفی که باید به جا آورم. پس آن گونه که با زمامداران گردنکش سخن می گویند، با من سخن مگویند و محافظه کاری هایی که در حضور فرمانروایان عصبانی می شود در حضور من به جا نیاورید و با ظاهر سازی و تملق با من رفتار ننمایید.

نهج البلاغه : الخطبه ۲۱۶

حدیث ۳۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا مَدَحْتَ فَاخْتَصِرْ ، إِذَا دَمَمْتَ فَاقْتَصِرْ .

امام علی علیه السلام : هر گاه ستودی مختصر کن . هر گاه نکوهیدی کوتاه کن .

غرر الحکم : ۳۹۸۳ و ۳۹۸۴.

حدیث ۳۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ، اَعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ بِعَاقِلٍ مَنِ انزَعَجَ مِنْ قَوْلِ الزُّورِ فِيهِ ، وَلَا بِحَكِيمٍ مَنْ رَضِيَ بِنَاءِ الْجَاهِلِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که هر کس از سخن دروغ و ناحق درباره خود رنجیده شود، خردمند نیست و هر کس از مدح و ثنای نادان درباره خود خوشحال شود، حکیم نمی باشد.

تحف العقول : ۲۰۸.

حدیث ۳۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُخْبِرَ تَقْلَهُ

امام علی علیه السلام : بیازمای تا دشمن بداری.

نهج البلاغه : الحکمة ۴۳۴.

حدیث ۳۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ الْاِمْتِحَانِ يُكْرَمُ الرَّجُلُ أَوْ يُهَانُ .

امام علی علیه السلام : در امتحان است که آدمی سربلند یا سرافکنده می شود.

غرر الحکم : ۶۲۰۶

حدیث ۳۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُمْتَحَنُ الرَّجُلُ بِفِعْلِهِ لَا بِقَوْلِهِ .

امام علی علیه السلام : مرد به کردارش آزموده می شود، نه به گفتارش.

غرر الحکم : ۱۱۰۲۶

حدیث ۳۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ يُمْتَحَنُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ ، هُنَّ : الْمَالُ ، وَالْوِلَايَةُ ، وَالْمُصِيبَةُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که خردهای آدمیان با آنها آزموده می شود: دارایی، دوستی و مصیبت.

غرر الحکم : ۴۶۶۴.

حدیث ۳۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَالْأَوْلِيَاءِ - : قَدْ اخْتَبَرَهُمُ اللَّهُ بِالْمَخْمَصَةِ ، وَابْتَلَاهُمْ بِالْمَجْهَدَةِ ، وَامْتَحَنَهُمُ بِالْمَخَاوِفِ .

امام علی علیه السلام - در وصف انبیا و اولیا - فرمود : خداوند آنان را به گرسنگی آزمود و به [انواع] سختی گرفتارشان ساخت و به بیم و هراس ها امتحانشان نمود.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۲

حدیث ۳۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَمْرَنَا صَعْبٌ مُّسْتَصَعَبٌ ، لَا يَحْمِلُهُ إِلَّا عَبْدٌ مُّؤْمِنٌ اِمْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام : همانا قضیه ما دشوار و دیرباب است و جز بنده مؤمنی که خداوند دلش را برای ایمان آزموده باشد، کسی آن را بر نمی تابد.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۹

حدیث ۳۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشَّرِكِ ... وَتَرَكَ الْلُوطَ تَكْثِيراً لِلنَّسْلِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را برای پاک کردن از لوث شرک واجب فرمود... و ترک لوط را از بهر افزایش نسل. نهج البلاغه : الحکمة ۲۵۲.

حدیث ۳۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَجَالِسُ اللَّهِوِ تُفْسِدُ الْإِيمَانَ .

امام علی علیه السلام : مجالس سرگرمی [و خوشگذرانی]، ایمان را تباه می کند. غرر الحکم : ۹۸۱۵.

حدیث ۳۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجَالَسَةُ أَهْلِ اللَّهِوِ يُنْسِي الْقُرْآنَ وَيُحْضِرُ الشَّيْطَانَ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با اهل لهو، مایه فراموشی قرآن و حضور شیطان است. تحف العقول : ۱۵۱.

حدیث ۳۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صَفَةِ الْمُؤْمِنِ - : مَشْغُولٌ وَقْتُهُ .

امام علی علیه السلام - در وصف مؤمن - فرمود : وقتش پُر است.

نهج البلاغه : الحکمه ۳۳۳.

حدیث ۳۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَثُرَ لَهْوُهُ قَلَّ عَقْلُهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که زیاد به سرگرمی پردازد، عقلش کم است.
 غرر الحکم : ۸۴۲۶ .

حدیث ۳۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُوْ يُفْسِدُ عَزَائِمَ الْجِدِّ .
 امام علی علیه السلام : سرگرمی، تصمیمات جدی را تباه می کند.
 غرر الحکم : ۲۱۶۵ .

حدیث ۳۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ النَّجَاحِ الْمُسْتَهْتَرُ بِاللَّهْوِ وَالْمِرَاحِ .
 امام علی علیه السلام : دورترین مردم از موفقیت، کسی است که شیفته سرگرمی و شوخی است.
 غرر الحکم : ۳۳۳۳ .

حدیث ۳۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُوْ يُسْخِطُ الرَّحْمَنَ ، وَيُرْضِي الشَّيْطَانَ ، وَيُنْسِي الْقُرْآنَ .
 امام علی علیه السلام : سرگرمی کردن، خداوند مهربان را به خشم می آورد و شیطان را خشنود می سازد و قرآن را از یاد می برد.
 بحار الأنوار: ۷۸/۹/۶۶ .

حدیث ۳۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُوْ قُوْتُ الْحَمَاقَةِ .
 امام علی علیه السلام : سرگرمی (غفلت)، خوراک حماقت است.
 غرر الحکم : ۹۳۷ .

حدیث ۳۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ مَا صُيِّعَ فِيهِ الْعُمُرُ اللَّعِبُ .

امام علی علیه السلام : بدترین چیزی که عمر در آن تلف می شود، بازیگوشی است.

غرر الحکم : ۵۷۲۹.

حدیث ۳۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ سَلَاحِنَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که دوستدار دیدار خداوند سبحان باشد، دنیا را از یاد ببرد.

غرر الحکم : ۸۴۲۵.

حدیث ۳۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّقُوا اللَّهَ ؛ فَمَا خُلِقَ امْرُؤٌ عَبْتًا فَيَلْعَوُ ، وَلَا تُرِكَ سُدَى فَيَلْعَوُ !

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خدا بترسید؛ زیرا هیچ کسی عبث آفریده نشده، تا به سرگرمی و غفلت [وقت] گذرانند و مهمل رها نشده تا بیهودگی کند.

نهج البلاغه : الحکمة ۳۷۰.

حدیث ۳۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ إِلَى أَهْلِ مِصْرَ - : وَإِنِّي أَلِي لِقَاءِ اللَّهِ لَمُشْتَاقٌ ، وَحُسْنِ ثَوَابِهِ لَمُنْتَظَرٌ رَاجٍ .

امام علی علیه السلام : در نامه خود به مردم مصر - نوشت : همانا من به دیدار خداوند مشتاقم و چشم به راه و امیدوار به پاداش نیکوی او هستم.

نهج البلاغه : الكتاب ۶۲.

حدیث ۳۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابٍ لَهُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ - : أَمَّا بَعْدُ ، فَاطْلُبْ مَا يَعْنِيكَ وَاتْرُكْ مَا لَا يَعْنِيكَ ؛ فَإِنَّ فِي تَرْكِ مَا لَا يَعْنِيكَ دَرَكًا مَا يَعْنِيكَ .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به عبدالله بن عباس - نوشت : اما بعد، چیزی را بجوی که سودمند است و آنچه را که بیهوده است فرو گذار؛ زیرا فرو گذاشتن چیزهای بیهوده، باعث رسیدن به کارهای سودمند است.

تحف العقول : ۲۱۸.

حدیث ۳۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعْرَضُ لِمَا لَا يَعْنِيكَ بِتَرْكِ مَا يَعْنِيكَ .
 امام علی علیه السلام : با فرو گذاشتن آنچه سودمند است، خود را در معرض آنچه بیهوده است قرار مده.
 بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹.

حدیث ۳۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ قَوْلٍ لَيْسَ لِلَّهِ فِيهِ ذِكْرٌ فَلَعُو .
 امام علی علیه السلام : هر سخنی که در آن یاد خدا نباشد، بیهوده است.
 بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۱.

حدیث ۳۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِسَانُ الْعَاقِلِ وَرَاءَ قَلْبِهِ ، وَقَلْبُ الْأَحْمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ .
 امام علی علیه السلام : زبان خردمند، در پس دل اوست و دل نابخرد، در پس زبان او.
 نهج البلاغه : الحكمة ۴۰.

حدیث ۳۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «لَا يَسْتَقِيمُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ ، وَلَا يَسْتَقِيمُ قَلْبُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ» فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ نَقِيُّ الرَّاحَةِ مِنْ دِمَائِ الْمُسْلِمِينَ وَأَمْوَالِهِمْ ، سَلِيمُ اللِّسَانِ مِنْ أَعْرَاضِهِمْ ، فَلْيَفْعَلْ .
 امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است: «ایمان هیچ بنده ای درست نشود، تا آن که دلش درست شود و دلش درست نشود، تا آن گاه که زبانش درست شود». بنابراین، هر کس از شما که می تواند با دستی نیالوده به خون و اموال مسلمانان و زبانی سالم از [هتک] آبرو و حیثیت ایشان خداوند متعال را دیدار نماید، باید چنین کند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۷۶

حدیث ۳۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَقَّ بِطُولِ السَّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ چیز به اندازه زبان، سزاوار زندان طولانی مدت نیست.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۷۷/۱۱.

حدیث ۳۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللِّسَانُ سَبْعٌ ، إِنْ خُلِّيَ عَنْهُ عَقَرَ .
 امام علی علیه السلام : زبان درنده ای است که اگر رها شود، گاز می گیرد.
 نهج البلاغه: الحکمة ۶۰.

حدیث ۳۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ضَرَبُ اللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ ضَرْبِ السِّنَانِ .
 امام علی علیه السلام : ضربت زبان، دردناکتر از ضربت سرنیزه است.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث ۳۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که زبانش را نگهدارد، خداوند عیبش را بپوشاند.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۳/۳۶.

حدیث ۳۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِسَانُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ .
 امام علی علیه السلام : زبان تو، ترجمان خرد توست.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۳۱/۲.

حدیث ۳۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِنْسَانُ لُبُّهُ لِسَانُهُ ، وَعَقْلُهُ دِينُهُ .
 امام علی علیه السلام : انسان، دلش زبان اوست و خردش دین او.
 بحار الأنوار : ۷۸/۵۶/۱۱۹.

حدیث ۳۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَكَلَّمُوا تُعَرَّفُوا؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام: سخن گوئید، تا شناخته شوید؛ زیرا آدمی در زیر زبان خود، پنهان است.
نهج البلاغه: الحکمة ۳۹۲.

حدیث ۳۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اللِّسَانُ مِيزَانُ الْإِنْسَانِ .
امام علی علیه السلام: زبان، ترازوی انسان است.
غرر الحکم: ۱۲۸۲.

حدیث ۳۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْأَخْلَاقِ أَبْعَدُهَا عَنِ اللَّجَاجِ .
امام علی علیه السلام: بهترین خوی ها، دورترین آنها از لجاجت است.
غرر الحکم: ۴۹۷۵.

حدیث ۳۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ لَجَّ وَتَمَادَى فَهُوَ الزَّائِكِسُ الَّذِي رَانَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ ، وَصَارَتْ دَائِرَةُ السَّوِّءِ عَلَى رَأْسِهِ .
امام علی علیه السلام: آن که لجاجت کند و بر لجاجت خویش پای فشرد، همان بخت برگشته ای است که خداوند بر دلش پرده [غفلت] زده و پیشامدهای ناگوار بر فراز سرش قرار گرفته است.
نهج البلاغه: الكتاب ۵۸

حدیث ۳۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِيَّاكَ وَالْعَجَلَمَةَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهَا ، أَوِ التَّسَقُّطَ (التَّسَاقُطُ - التَّشْبُطُ) فِيهَا عِنْدَ إِمْكَانِهَا ، أَوِ اللَّجَاجِيَّةَ فِيهَا إِذَا تَنَكَّرَتْ ، أَوِ الْوَهْنَ عَنِهَا إِذَا اسْتَوْضَحَتْ ، فَضَعَّ كُلُّ أَمْرٍ مَوْضِعَهُ .
امام علی علیه السلام: بپرهیز از شتابزدگی در کارها پیش از فرا رسیدن زمان آنها، یا کنندی کردن در کارها به هنگام رسیدن زمان آنها، یا لجاجت در آنها هر گاه مبهم و ناشناخته باشند و یا سستی کردن در آنها هر گاه روشن و آشکار باشند. بنابراین، هر چیزی را در جایگاه خودش بگذار.
نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۳۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإفراطُ فیالمَلامَةِ یَشُبُّ نیرانَ اللّجاجةِ .
 امام علی علیه السلام : زیاده روی در سرزنش کردن، آتش لجاجت را شعله ور می کند.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۱۲/۱.

حدیث ۳۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إحذرِ اللّجاجةِ تَنجُجُ مِن کَبوتِهِ .
 امام علی علیه السلام : از لجاجت حذر کن، تا از به زمین خوردن آن رهایی یابی.
 بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۸.

حدیث ۳۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إیّاكَ أن تَجَمَعَ بِكَ مَطِئَةُ اللّجاجةِ .
 امام علی علیه السلام : زنهار که مرکب لجاجت، سرکشانه تو را به سوی مهلکه ها ببرد.
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إیّاكَ أن تَطیحَ بِكَ مَطِئَةُ اللّجاجةِ .
 امام علی علیه السلام : مبادا، مرکب لجاجت تو را به هلاکت درافکند.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث ۳۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لیسَ لِلجوجِ تَدبیرٌ .
 امام علی علیه السلام : لجوج را تدبیر نیست.
 غرر الحکم : ۷۴۷۸

حدیث ۳۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللّجاجةُ یُنتِجُ الحُروبَ وَیُوغِرُ القُلُوبَ .
 امام علی علیه السلام : لجاجت، جنگها به بار می آورد و دل ها را کینه ور می سازد.

غرر الحکم : ۱۷۱۸.

حدیث ۳۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجَاجَةُ تُسَلُّ الرِّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، اندیشه را می برد.

نهج البلاغه : الحکمه ۱۷۹.

حدیث ۳۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجُوجُ لَا رَأْيَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : لجوج را رأی و اندیشه ای نیست.

غرر الحکم : ۸۸۷

حدیث ۳۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ - : مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ ، وَمَلْبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ .

امام علی علیه السلام - در وصف پرهیزگاران - فرمود: گفتارشان حق و درست و پوشاکشان توأم با میانه روی است.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۳.

حدیث ۳۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبَسُوا ثِيَابَ الْقَطَنِ ؛ فَإِنَّهَا لِبَاسُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَهُوَ لِبَاسُنَا .

امام علی علیه السلام : لباس پنبه ای (کرباس) بپوشید، که آن لباس رسول خدا صلی الله علیه و آله و لباس ما (اهل بیت) است.

الکافی : ۶/۴۴۶/۴

حدیث ۳۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَيْسُ مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ وَأَخْلَصَ أَعْمَالَهُ .

امام علی علیه السلام : زیرک کسی است که خود را بشناسد و اعمالش را [برای خدا] خالص گرداند.

غرر الحکم : ۱۱۳۹

حدیث ۳۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَيْسُ مَنْ كَانَ يَوْمُهُ خَيْرًا مِنْ أَمْسِهِ ، وَعَقَلَ الدَّمَّ عَنْ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : زیرک کسی است که امروزش از دیروزش بهتر باشد و نکوهش را از خود باز دارد.
غرر الحکم : ۱۷۹۷.

حدیث ۳۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَكْيَسِ النَّاسِ - : مَنْ أَبْصَرَ رُشْدَهُ مِنْ غَيْهِ فَمَالَ إِلَى رُشْدِهِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال از زیرکترین مردم - فرمود : کسی که هدایت خود را از گمراهیش باز شناسد و به هدایت و رستگاری خود، رو کند.
بحار الأنوار : ۷۷/۳۷۸/۱.

حدیث ۳۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكْيَسُكُمْ أَوْرَعُكُمْ .

امام علی علیه السلام : زیرکترین شما، پارساترین شماست.
غرر الحکم : ۲۸۳۹.

حدیث ۳۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمَالُ الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ .

امام علی علیه السلام : کمال انسان، خرد است.
غرر الحکم : ۷۲۴۴.

حدیث ۳۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَمَالِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَجْمَلُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : از کمال آدمی است که آنچه رازبنده او نیست فرو گذارد.
أعلام الدین : ۲۹۲.

حدیث ۳۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَسْرِبَلِ الْحَيَاءِ وَادْرِعِ الْوَفَاءَ وَاحْفَظِ الْإِخَاءَ وَأَقْلِلْ مُحَادَثَةَ النِّسَاءِ ، يَكْمُلُ لَكَ السَّنَاءُ .

امام علی علیه السلام: جامه شرم پیوش و زره وفاداری به تن کن و برادری را نگه دار و با زنان کم سخن گوی، تا بلند مرتبگی تو کامل شود.

غرر الحکم: ۴۵۳۶.

حدیث ۳۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الکمالُ فی الدُّنیا مَفْقُودٌ .

امام علی علیه السلام: کمال، در دنیا نایاب است.

غرر الحکم: ۳۳۱.

حدیث ۳۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

کمالُ الرُّجْلِ بِسِتِّ خِصَالٍ: بِأَصْعَرِيهِ ، وَأَكْبَرِيهِ ، وَهَيْئَتِيهِ ؛ فَأَمَّا أَصْعَرَاهُ فَقَلْبُهُ وَلِسَانُهُ ، إِنْ قَاتَلَ قَاتِلَ بَجْنَانٍ ، وَإِنْ تَكَلَّمَ تَكَلَّمَ بِلِسَانٍ ، وَأَمَّا أَكْبَرَاهُ فَعَقْلُهُ وَهَمَّتُهُ ، وَأَمَّا هَيْئَتَاهُ فَمَالُهُ وَجَمَالُهُ .

امام علی علیه السلام: کمال مرد به شش خصلت است: به دو عضو کوچک او و دو شیء بزرگش و دو هیئت او. دو عضو کوچک او دل و زبان اوست؛ اگر بجنگد، با دلش می‌جنگد و اگر سخن بگوید، با زبانش سخن می‌گوید. دو عضو بزرگ او، خرد و همت اوست و دو هیئت او مال و جمال اوست.

معانی الأخبار: ۱۵۰/۱.

حدیث ۳۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

العَاقِلُ يَطْلُبُ الْكَمَالَ ، الْجَاهِلُ يَطْلُبُ الْمَالَ .

امام علی علیه السلام: دانا، طالب کمال است و نادان جویای مال.

غرر الحکم: ۵۷۹.

حدیث ۳۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنْ كَمَالِ الْإِنْسَانِ وَوُفُورِ فَضْلِهِ اسْتِشْعَارُهُ بِنَفْسِهِ النُّقْصَانَ .

امام علی علیه السلام: آگاهی انسان از ناقص بودنش، نشانه کمال و فراوانی فضل اوست.

غرر الحکم: ۹۴۴۲.

حدیث ۳۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

خَيْرُ الْكَلَامِ مَا لَا يُمِلُّ وَلَا يَقِلُّ .

امام علی علیه السلام: بهترین سخن، آن است که نه ملال آورد و نه اندک باشد [اطناب ممل و ایجاز مخل در آن نباشد].
غرر الحکم: ۴۹۶۹.

حدیث ۳۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا لَا تَمُجُّهُ الْأَذَانُ وَلَا يُتَعَبُ فَهْمُهُ الْأَفْهَامَ .

امام علی علیه السلام: بهترین سخن، آن است که گوشها از شنیدن آن رنجه و بیزار نشود و فهمیدن آن، اندیشه‌ها را به رنج نیندازد.

غرر الحکم: ۳۳۷۱

حدیث ۳۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا زَانَهُ حُسْنُ النَّظَامِ ، وَفَهِمَهُ الْخَاصُّ وَالْعَامُّ .

امام علی علیه السلام: بهترین سخن، آن است که به زیبایی نظم (حسن تألیف و ترکیب) آراسته باشد و خاص و عام آن را بفهمند.
غرر الحکم: ۳۳۰۴

حدیث ۳۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْحَصْرُ خَيْرٌ مِنَ الْهَدْرِ .

امام علی علیه السلام: ناتوانی در سخن گفتن، بهتر از یاهه گویی است.
غرر الحکم: ۱۲۶۶.

حدیث ۳۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

صَمْتُ يُعَقِّبُكَ السَّلَامَةُ خَيْرٌ مِنْ نُطْقٍ يُعَقِّبُكَ الْمَلَامَةُ .

امام علی علیه السلام: خاموشی ای که برای تو سلامت در پی آورد، بهتر از گفتاری است که برایت ملامت به بار نشاند.
غرر الحکم: ۵۸۶۵

حدیث ۳۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

صَمْتُ يَكْسُوكَ الْكِرَامَةَ خَيْرٌ مِنْ قَوْلٍ يُكْسِبُكَ النَّدَامَةَ .

امام علی علیه السلام: خاموشی ای که جامه کرامت بر تو پوشاند، بهتر از سخنی است که برایت ندامت آورد.

غرر الحکم : ۵۸۶۶

حدیث ۳۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْخَرَسُ خَيْرٌ مِنَ الْكَذِبِ .

امام علی علیه السلام : گنگ و لال بودن، بهتر از دروغ گفتن است.

غرر الحکم : ۲۸۳

حدیث ۳۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَمْتُ يَكْسِبُكَ الْوَقَارَ خَيْرٌ مِنْ كَلَامٍ يَكْسُوكَ الْعَارَ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که تو را وقار بخشد، بهتر از سخن گفتنی است که جامه عار بر تو پوشد.

غرر الحکم : ۵۸۶۷

حدیث ۳۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقَوْلُ بِالْحَقِّ خَيْرٌ مِنَ الْعِيِّ وَالصَّمْتِ .

امام علی علیه السلام : سخن حق گفتن، بهتر از درماندگی در سخن و خاموش ماندن است.

غرر الحکم : ۱۴۶۲.

حدیث ۳۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَلَامُ بَيْنَ خَلَّتِي سَوْءٍ ، هُمَا : الْإِكْتَارُ وَالْإِقْلَالُ ، فَالْإِكْتَارُ هَذَرٌ ، وَالْإِقْلَالُ عَيٌّْ وَحَصْرٌ .

امام علی علیه السلام : سخن، میان دو خصلت زشت قرار گرفته است: پرگویی و کم گویی؛ زیرا پرگویی به یاهه گویی می انجامد و

کم گویی، نشانگر درماندگی و عجز در سخن گفتن است.

غرر الحکم : ۱۸۵۴.

حدیث ۳۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ ؛ قَلِيلُهُ يَنْفَعُ ، وَكَثِيرُهُ قَاتِلٌ .

امام علی علیه السلام : سخن چون داروست، اندکش سود می بخشد و بسیارش کشنده است.

غرر الحکم : ۲۱۸۲

حدیث ۳۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ ، بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ ، فَإِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى جَوَارِحِكَ كُلِّهَا فَرَائِضَ يَحْتَجُّ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام علی علیه السلام : آنچه نمی دانی مگویی، حتی تمام آنچه را هم که می دانی مگویی؛ زیرا خداوند بر کلیه اعضای بدن تو فرایضی واجب کرده است، که روز قیامت به وسیله آنها بر ضد تو حجت می آورد.
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۸۲ .

حدیث ۳۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَلِمَ أَنْ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَعْنِيهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که بداند گفتار او در شمار کردار اوست [و بازخواست می شود]، گفتار او جز در مواردی که مفید است، اندک شود.
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۴۹

حدیث ۳۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا تَكَلَّمْتَ بِالْكَلِمَةِ مَلَكَتَكَ ، وَإِذَا امْسَكَتَهَا مَلَكَتَهَا .
 امام علی علیه السلام : هر گاه سخنی گفתי، آن سخن مالک توست و هر گاه آن را، نگه داشتی در اختیار توست.
 غرر الحکم : ۴۰۸۴ .

حدیث ۳۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكَلَامُ فِي وَثَاقِكَ مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِي وَثَاقِهِ ، فَأَخْزُنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْزُنُ ذَهَبَكَ وَوَرِقَكَ ، فَرُبَّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً وَجَلَبَتْ نِقْمَةً .
 امام علی علیه السلام : تا سخن را به زبان نیاورده ای، سخن در بند توست. همین که آن را به زبان آوردی، تو در بند سخن در می آیی. پس همان گونه که زر و سیم خود را در گنجینه می نهی، زبانت را نیز در گنجخانه دهان نگه دار؛ که بسا سخنی نعمتی را از کف برده و خشم و کینری [الهی] را آورده است.
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۸۱ .

حدیث ۳۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ .

امام علی علیه السلام: هر گاه عقل کامل شود، سخن گفتن کاستی گیرد.

نهج البلاغه: الحکمه ۷۱

حدیث ۳۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْكَلَامِ؛ فَإِنَّهُ يُكْثِرُ الزَّلَلَ وَيُورِثُ الْمَلَلَ .

امام علی علیه السلام: زنهار از پرگویی؛ زیرا که لغزشها را زیاد می کند و ملال می آورد.

غرر الحکم: ۲۶۸۰.

حدیث ۳۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

طوبى لِمَنْ ... أَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ ، وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ لِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام: از زیاده گویی پرهیز، که آن عیبهای پنهان تو را آشکار می سازد و کینه های آرام گرفته دشمنانت را بر ضد

تو تحریک می کند.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۲۳.

حدیث ۳۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

العالم لا يتكلم بالفضول .

امام علی علیه السلام: خوشا به حال کسی که ... زیادی مال خود را انفاق کرد و زبانش را از زیاده گویی نگه داشت.

مشکاة الأنوار: ۵۵۱/۱۸۵۰.

حدیث ۳۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَجِبْتُ لِمَنْ يَتَكَلَّمُ بِمَا لَا يَنْفَعُهُ فِي دُنْيَاهُ وَلَا يُكْتَبُ لَهُ أَجْرُهُ فِي آخِرَاهُ .

امام علی علیه السلام: در شگفتم از کسی که سخنانی می گوید که نه در دنیايش به او سود می رساند و نه در آخرتش برای او

اجری نوشته می شود.

غرر الحکم: ۶۲۸۳.

حدیث ۳۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَالْهَذَرَ؛ فَمَنْ كَثَرَ كَلَامَهُ كَثُرَتْ آثَامُهُ .

امام علی علیه السلام: زنهار از یاوه گویی؛ زیرا هر که پرگو باشد، گناهانش بسیار شود.

غرر الحکم : ۲۶۳۷.

حدیث ۳۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا مَرَّ بِرَجُلٍ يَتَكَلَّمُ بِفُضُولِ الْكَلَامِ - : إِنَّكَ تُمَلِّى عَلَى حَافِظِيكَ كِتَابًا إِلَى رَبِّكَ ، فَتَكَلَّمُ بِمَا يَعْنِيكَ وَدَعَّ مَا لَا يَعْنِيكَ .

امام علی علیه السلام - وقتی بر مردی گذشت که زیاده گویی می کرد - فرمود : بدان که تو بر دو فرشته نگهبان اعمالت نوشته ای املا می کنی و به سوی پروردگارت می فرستی. پس، سخنانی بگو که برایت سودمند باشد و از سخنان بیهوده دم فرو بند. الأمالی للصدوق : ۸۵/۵۳.

حدیث ۳۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَنَّهُ اللَّثَامِ قُبْحُ الْكَلَامِ .

امام علی علیه السلام : شیوه فرومایگان، زشتگویی است. غرر الحکم : ۵۵۵۱.

حدیث ۳۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمُسْتَهْجَنَ الْكَلَامِ ؛ فَإِنَّهُ يُوْغِرُ الْقَلْبَ .

امام علی علیه السلام : زنهار از سخن زشت ؛ که دل را کینه ور می سازد. غرر الحکم : ۲۶۷۵.

حدیث ۳۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ كَلَامُهُ كَثُرَ مَلَامُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که گفتارش بد باشد، ملامت بسیار شنود. غرر الحکم : ۸۴۹۶.

حدیث ۳۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمَا يُسْتَهْجَنُ مِنَ الْكَلَامِ ؛ فَإِنَّهُ يَحْبِسُ عَلَيْكَ اللَّثَامَ وَيُنْفِرُ عَنْكَ الْكِرَامَ .

امام علی علیه السلام : زنهار، از به زبان آوردن سخنان زشت ؛ زیرا که فرومایگان را گرد تو جمع می کند و گرانمایگان را از تو می رماند.

غرر الحکم : ۲۷۲۲.

حدیث ۳۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صُورَةُ الْمَرْأَةِ فِي وَجْهِهَا ، وَصُورَةُ الرَّجُلِ فِي مَنْطِقِهِ .
 امام علی علیه السلام : چهره (زیبایی) زن در رخسار اوست و چهره (زیبایی) مرد در گفتار او.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۳/۶۳.

حدیث ۳۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ كَلَامٍ أَنْفَذَ مِنْ سِهَامٍ .
 امام علی علیه السلام : بسا سخنی که از تیر ، کارگتر است.
 غرر الحکم : ۵۳۲۲.

حدیث ۳۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ قَوْلٍ أَنْفَذَ مِنْ صَوْلٍ .
 امام علی علیه السلام : بسا سخنی که از یورش کارگتر است.
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۹۴.

حدیث ۳۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ أَمَرَ عِبَادَهُ تَخِييراً ، وَنَهَاهُمْ تَحْذِييراً ، وَكَلَّفَ يَسِيراً ، وَلَمْ يُكَلِّفْ عَسِيراً ، وَأَعْطَى عَلَى الْقَلِيلِ كَثِيراً ، وَلَمْ يُعْصِ مَغْلُوباً ،
 وَلَمْ يُطْعِ مُكْرَهاً ، وَلَمْ يُرْسِلِ الْأَنْبِيَاءَ لَعِباً ، وَلَمْ يُنْزِلِ الْكِتَابَ لِلْعِبَادِ عَيْشاً ، وَلَا خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلاً : «ذَلِكَ ظَنُّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا قَوْلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ»
 امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، بندگان خود را فرمان داده است، حال آنکه آنان مختارند و بازشان داشته است برای این که
 به آنان هشدار داده باشد و تکلیف آسان فرموده و تکلیف دشوار نداده است و کار اندک را پاداش فراوان می دهد، نه با زور
 نافرمانی می شود و نه با اکراه و اجبار فرمانبری. پیامبران را از سر بازیچه نفرستاد و برای بندگان بیهوده کتاب آسمانی نازل نکرد و
 آسمانها و زمین و آنچه را میان آنهاست به باطل نیافرید «این گمان کسانی است که کفر ورزیدند. پس وای بر کافران از آتش» .
 ص : ۲۷ .

حدیث ۳۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إَعْلَمُوا أَنَّ مَا كَلَّفْتُمْ بِهِ يَسِيرٌ ، وَأَنَّ ثَوَابَهُ كَثِيرٌ ، وَلَوْ لَمْ يَكُنْ فِيمَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ مِنَ الْبَغْيِ وَالْعُدْوَانِ عِقَابٌ يُخَافُ لَكَانَ فِي ثَوَابِ اجْتِنَابِهِ مَا

لا عُذْرَ فِي تَرْكِ طَلْبِهِ .

امام علی علیه السلام: بدانید که آنچه بدان مکلف شده اید، اندک و ثوابش بسیار است. اگر برای ستم و تجاوز که خداوند از آنها نهی فرموده است کیفری ترسناک هم نبود، باز پاداش خودداری از آنها چندان بزرگ است که در ترک آنها بهانه ای نیست. نهج البلاغه: کتاب ۵۱.

حدیث ۳۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَابَ عَيْبَ ، وَمَنْ شَتَّمَ أُجَيْبَ ، وَمَنْ غَرَسَ أَشْجَارَ التَّقَى اجْتَنَى ثَمَارَ الْمُنَى .

امام علی علیه السلام: هر که عیبجویی کند، عیبجویی شود و هر که ناسزا گوید، پاسخ [ناسزا] شنود و هر که درختهای تقوا بنشاند، میوه های آرزوها بچیند. کشف الغمّة: ۳/۱۳۶.

حدیث ۳۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَمَا تَدِينُ تُدَانُ .

امام علی علیه السلام: از هر دست بدهی، با همان دست پس می گیری. غرر الحکم: ۷۲۰۸.

حدیث ۳۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ حَفَرَ بَثْرًا لِأَخِيهِ وَقَعَ فِيهَا ، وَمَنْ هَتَكَ حِجَابَ غَيْرِهِ انْكَشَفَتْ عَوْرَاتُ بَيْتِهِ .

امام علی علیه السلام: هر که برای برادرش چاهی کند، خود در آن افتد و هر که پرده [حرمت] دیگری را بدرد، عیبهای درون خانه او بر ملا شود. تحف العقول: ۸۸.

حدیث ۳۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

التَّسَرُّعُ إِلَى الْإِنْتِقَامِ أَعْظَمُ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام: شتاب در انتقامگیری، بزرگترین گناهان است. غرر الحکم: ۶۷۶۶.

حدیث ۳۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَقْبِحُ أَعْمَالِ الْمُقْتَدِرِ الْإِنْتِقَامِ .

امام علی علیه السلام: زشت ترین کارهای شخص قدرتمند، انتقام گرفتن است.
غرر الحکم: ۳۰۰۳

از ۳۴۰۰ تا ۳۲۰۱

حدیث ۳۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَقْبِحُ الْمُكَافَأَةَ الْمُجَازَاهُ بِالْإِسَاءَةِ .

امام علی علیه السلام: زشت ترین تلافی، پاداش دادن [نیکی] با بدی است.
بحار الأنوار: ۷۸/۵۳/۸۵.

حدیث ۳۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنْ كَمَالِ الْإِيمَانِ مُكَافَأَةُ الْمُسِيءِ بِالْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام: از [نشانه های] کمال ایمان این است که بدی کننده را به نیکی پاداش دهی.
غرر الحکم: ۹۴۱۳.

حدیث ۳۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا سُودَدَ مَعَ انْتِقَامٍ .

امام علی علیه السلام: با انتقامگیری، سروری در کار نیست.
غرر الحکم: ۱۰۵۱۸.

حدیث ۳۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا حُيِّتَ بِحُجِّيَّةٍ فَحَيَّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا، وَإِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدٌ فَكَافِئْهَا بِمَا يُرَبِّي عَلَيْهَا، وَالْفَضْلُ مَعَ ذَلِكَ لِلْبَادِي .

امام علی علیه السلام: هر گاه به تو درودی گفته شد، با درودی بهتر از آن پاسخ گوی و هر گاه احسانی به تو شد، به احسانی بهتر از آن جبران کن. با وجود این، فضیلت از آن آغازگر [نیکی] است.
نهج البلاغه: الحکمه ۶۲.

حدیث ۳۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أُطِّلَ يَدَكَ فِي مُكَافَأَةٍ مِّنْ أَحْسَنِ إِلَيْكَ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرْ فَلَا أَقْلَ مِنْ أَنْ تَشْكُرَهُ .

امام علی علیه السلام: برای عوض دادن به کسی که به تو نیکی کرده است دستت را دراز کن و اگر توانایی [جبران] نداشتی، دست کم از او تشکر کن.
غرر الحکم: ۲۳۸۳.

حدیث ۳۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي بَيَانِ الْحُقُوقِ - : ثُمَّ جَعَلَ سُبْحَانَهُ مِنْ حُقُوقِهِ حُقُوقًا افْتَرَضَهَا لِبَعْضِ النَّاسِ عَلَى بَعْضٍ ، فَجَعَلَهَا تَتَكَافَأُ فِي وُجُوهِهَا .
وَيُوجِبُ بَعْضُهَا بَعْضًا ، وَلَا يُسْتَوْجَبُ بَعْضُهَا إِلَّا بِبَعْضٍ .

امام علی علیه السلام - در بیان حقوق - فرمود: آن گاه خداوند سبحان از جمله حقوق خویش، برای مردم حقوقی نسبت به یکدیگر واجب فرمود. و آنها را به گونه ای قرار داد که یکدیگر را جبران می کنند و هر یک موجب دیگری می شود و هر حقی جز در مقابل حقی دیگر، واجب نمی شود.
نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۶.

حدیث ۳۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بُنِيَ الْكُفْرُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمَ: الْفِسْقُ، وَالْغُلُوُّ، وَالشُّكُّ، وَالشُّبْهَةُ .

امام علی علیه السلام: کفر، بر چهار ستون استوار است: بیرون شدن از فرمان [خدا]، غلو [در دین]، شک و شبهه.
الکافی: ۲/۳۹۱/۱

حدیث ۳۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَأْخِيرُ الْعَمَلِ عُنْوَانُ الْكَسَلِ .

امام علی علیه السلام: به تأخیر افکندن کار، نشانه تنبلی است.
غرر الحکم: ۴۴۷۱.

حدیث ۳۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ضَادُّوَا التَّوَانِي بِالْعَزْمِ .

امام علی علیه السلام: با عزم و اراده، به جنگ سستی بروید.
غرر الحکم: ۵۹۲۷

حدیث ۳۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ التَّوَانِي يَتَوَلَّدُ الكَسَلُ .

امام علی علیه السلام : یکی از عوامل محرومیت، سستی [در کار] است.

غرر الحکم : ۹۲۸۴

حدیث ۳۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِي ضَيَّعَ الحُقُوقَ .

امام علی علیه السلام : هر که از سستی فرمان برد، حقوق را تباه سازد.

نهج البلاغه : الحکمه ۲۳۹ .

حدیث ۳۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکَسَلُ يُفْسِدُ الآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : تنبلی، آخرت را تباه می کند.

مستدرک الوسائل : ۱۳/۴۵/۱۴۶۹۵ .

حدیث ۳۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمنُ يرغبُ فيما يبقى ، ويزهدُ فيما يفنى ... بعيدُ كسله ، دائمٌ نشاطه .

امام علی علیه السلام : مؤمن به آنچه ماندنی است راغب است و از آنچه رفتنی است رویگردان... از تنبلی به دور است و پیوسته

سرزنده و کوشاست.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶/۹۲ .

حدیث ۳۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ النُّجْحِ الكَسَلُ .

امام علی علیه السلام : آفت موفقیت، تنبلی است.

غرر الحکم : ۳۹۶۸ .

حدیث ۳۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوْدُ نَفْسِكَ فِعْلَ المَكَارِمِ ، وَتَحْمِلُ أعبَاءِ المَغَارِمِ ، تَشْرُفُ نَفْسُكَ .

امام علی علیه السلام: خودت را به انجام کارهای نیک و به دوش کشیدن بارهای دیون [مردم] عادت بده، تا شرافت نفس یابی.
غرر الحکم: ۶۲۳۲.

حدیث ۳۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ مَكْرَمَةً صَنَعْتَهَا إِلَى أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ إِتْمَا أَكْرَمْتَ بِهَا نَفْسَكَ وَزَيَّنْتَ بِهَا عِرْضَكَ، فَلَا تَطْلُبْ مِنْ غَيْرِكَ شُكْرَ مَا صَنَعْتَ إِلَى نَفْسِكَ.
امام علی علیه السلام: اگر کسی را گرامی بداری، در حقیقت خودت را گرامی داشته ای و حیثیت خویش را با آن آراسته ای.
بنابراین، به خاطر خوبی و احترامی که به خودت کرده ای، از دیگری انتظار سپاسگزاری نداشته باش.
غرر الحکم: ۳۵۴۲.

حدیث ۳۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا أَكْرَمَ كَالْتَّقْوَى .
امام علی علیه السلام: هیچ بزرگواری و کرامتی چون پرهیزگاری، نیست.
نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۳.

حدیث ۳۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَيْسَ مِنْ شِيمِ الْكِرَامِ تَعْجِيلُ الْإِنْتِقَامِ .
امام علی علیه السلام: شتاب در انتقام گیری از خصم‌های بزرگواران نیست.
غرر الحکم: ۷۴۹۰.

حدیث ۳۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ لَمْ يُجَازِ الْإِسَاءَةَ بِالْإِحْسَانِ فَلَيْسَ مِنَ الْكِرَامِ .
امام علی علیه السلام: کسی که بدی را به نیکی پاسخ ندهد از بزرگواران نیست.
غرر الحکم: ۸۹۵۸.

حدیث ۳۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْكَذِبُ وَالْخِيَانَةُ لَيْسَا مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ .
امام علی علیه السلام: دروغ و خیانت از اخلاق بزرگواران نیست.
غرر الحکم: ۱۵۰۷.

حدیث ۳۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِلْكَرَامِ فَضِيلَةُ الْمُبَادَرَةِ إِلَىٰ فِعْلِ الْمَعْرُوفِ وَإِسْدَاءِ الصَّنَائِعِ .
 امام علی علیه السلام : فضیلتِ شتاب به سوی نیکوکاری و احسان، از آن بزرگواران است.
 غرر الحکم : ۷۳۵۳

حدیث ۳۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُنَّةُ الْكَرَامِ الْجُودُ .
 امام علی علیه السلام : شیوه بزرگواران، بخشندگی است.
 غرر الحکم : ۵۵۵۸

حدیث ۳۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْعَفْوِ مِنَ اخْلَاقِ الْكَرَامِ ، الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْاِنْتِقَامِ مِنْ شَيْمِ اللَّئَامِ .
 امام علی علیه السلام : شتاب در عفو و گذشت از خویهای بزرگواران است و شتاب در انتقامگیری از خصلتهای فرومایگان است.
 غرر الحکم : ۱۵۶۶ و ۱۵۶۷

حدیث ۳۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّصِيحَةُ مِنَ اخْلَاقِ الْكَرَامِ ، الْغِيْثُ مِنَ اخْلَاقِ اللَّئَامِ .
 امام علی علیه السلام : خلوص و یکرنگی از اخلاق بزرگواران است و ناخالصی از خویهای فرومایگان است.
 غرر الحکم : ۱۲۹۸ و ۱۲۹۹

حدیث ۳۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكَرِيمُ يَتَغَابَلُ وَيَنْخَدِعُ .
 امام علی علیه السلام : آدم بزرگوار، خود را به غفلت می زند و فریب می خورد.
 غرر الحکم : ۴۴۶

حدیث ۳۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکریمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى ، وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا .

امام علی علیه السلام: بزرگوار هر گاه وعده دهد، به کاربندد و هر گاه وعید و بیم دهد درگذرد.
غرر الحکم: ۱۵۲۸

حدیث ۳۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الکریمُ مَنْ أَكْرَمَ عَنِ ذُلِّ النَّارِ وَجْهَهُ .

امام علی علیه السلام: بزرگوار، کسی است که کرامت چهره خویش را از خواری آتش نگه دارد.
بحار الأنوار: ۷۸/۸۲/۸۲.

حدیث ۳۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنَ الْكِرَامِ الْوَفَاءُ بِالذَّمِّ .

امام علی علیه السلام: وفاداری به پیمانها، از بزرگواری است.
بحار الأنوار: ۷۷/۲۰۹/۱.

حدیث ۳۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَرَمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام علی علیه السلام: هر که برای خود کرامتی قائل باشد، دنیا در نظرش کوچک آید.
غرر الحکم: ۹۱۳۰.

حدیث ۳۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نِعَمَ الْخُلُقِ التَّكْرُمُ .

امام علی علیه السلام: نیکو خصلتی است بزرگواری نمودن.
بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۱/۱.

حدیث ۳۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تُمَكِّنِ الْغَوَاةَ مِنْ سَمْعِكَ .

امام علی علیه السلام: گمراهان را بر گوش خود مسلط مکن.
نهج البلاغه: الكتاب ۱۰.

حدیث ۳۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فوالله لآن أخیر من السماء أو تخطفنی الطیر أحب إلی من أن أكذب علی رسول الله صلی الله علیه و آله .
 امام علی علیه السلام : به خدا قسم اگر از آسمان فرو افتم یا پرنده مرا در زباید، خوشتر دارم از این که بر رسول خدا صلی الله علیه و آله دروغ بندم.
 قرب الإسناد : ۱۳۳/۴۶۶.

حدیث ۳۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إنه سیأتی علیکم من بعدیزمان لیس فیهِ شیء أخفی من الحق ولا أظهر من الباطل ، ولا أكثر من الكذب علی الله ورسوله .
 امام علی علیه السلام : به زودی پس از من روزگاری بر شما آید که در آن زمان، چیزی پوشیده تر از حق و آشکارتر از باطل و رایج تر از دروغ بستن به خدا و رسول او نیست.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۴۷ .

حدیث ۳۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اعتیاد الكذب یورث الفقر .
 امام علی علیه السلام : عادت به دروغگویی فقر می آورد.
 بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۱/۳۶

حدیث ۳۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ینکسب الکاذب بکذبه ثلاثا : سخط الله علیه ، واستهانته الناس به ، ومقت الملائكة له .
 امام علی علیه السلام : دروغگو با دروغگویی خود سه چیز به دست می آورد: خشم خدا، نگاه تحقیرآمیز مردم و دشمنی فرشتگان .
 غرر الحکم : ۱۱۰۳۹.

حدیث ۳۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 من عرف بالكذب قلت الثقة به ، من تجنب الكذب صدقت أقواله .
 امام علی علیه السلام : کسی که به دروغگویی شناخته شود اعتماد به او کم می شود و کسی که از دروغ اجتناب ورزد گفته هایش باور می شود.
 غرر الحکم : ۸۸۸ و ۹۱۸۱

حدیث ۳۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَذَبَ أَفْسَدَ مُرُوتَهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که دروغ بگوید، مرّوت خود را تباه کرده است.
 غرر الحکم: ۷۷۹۴

حدیث ۳۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكُذْبُ يُؤَدِّي إِلَى النِّفَاقِ .
 امام علی علیه السلام : دروغ، به نفاق می انجامد.
 غرر الحکم: ۱۱۸۱

حدیث ۳۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَمَرَةُ الْكُذْبِ الْمَهَانَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْعَذَابُ فِي الْآخِرَةِ .
 امام علی علیه السلام : نتیجه دروغ، خواری در دنیا و عذاب در آخرت است.
 غرر الحکم: ۴۶۴۰

حدیث ۳۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَثْرَةُ الْكُذْبِ تُفْسِدُ الدِّينَ وَتُعْظِمُ الْوِزْرَ .
 امام علی علیه السلام : دروغگویی زیاد، دین را تباه و گناه را بزرگ می گرداند.
 غرر الحکم: ۷۱۲۳

حدیث ۳۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَجِدُ عَبْدٌ طَعْمَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتْرُكَ الْكُذْبَ هَزْلَهُ وَجِدَّهُ .
 امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای طعم ایمان را نچشد، مگر آن گاه که دروغ، شوخی یا جدی آن را، ترک گوید.
 بحار الأنوار: ۷۲/۲۴۹/۱۴

حدیث ۳۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جانِبُوا الكَذِبَ ؛ فَإِنَّهُ مُجَانِبٌ لِلإِيمَانِ ، الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنجَاهٍ وَكَرَامَةٍ ، وَالكَاذِبُ عَلَى شَرَفِ مَهْوَاهٍ وَمَهَانَةٍ .
 امام علی علیه السلام : از دروغ کناره گیرید؛ زیرا دروغ از ایمان بر کنار است. شخص راستگو در آستانه نجات و کرامت است و
 شخص دروغگو، بر لبه پرتگاه و خواری.
 نهج البلاغه : الخطبة ۸۶.

حدیث ۳۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصِّدْقُ أَمَانَةٌ ، وَالكَذِبُ خِيَانَةٌ .
 امام علی علیه السلام : راستی، امانتداری است و دروغ خیانت.
 بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۱/۳۷.

حدیث ۳۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ الْقَوْلِ الكَذِبُ .
 امام علی علیه السلام : بدترین سخن، دروغ است.
 نهج البلاغه : الخطبة ۸۴

حدیث ۳۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 (عَلَامَةٌ) الإِيمَانِ أَنْ تُؤْتِرَ الصِّدْقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الكَذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ .
 امام علی علیه السلام : [نشانه] ایمان، این است که راستگویی را هر چند به زیان تو باشد بر دروغگویی، گرچه به سود تو باشد،
 ترجیح دهی.
 نهج البلاغه : الحكمة ۴۵۸.

حدیث ۳۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الكاذِبُ مُهَانٌ ذَلِيلٌ .
 امام علی علیه السلام : دروغگو، حقیر و خوار است.
 غرر الحکم : ۳۳۹.

حدیث ۳۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا سُوءَ أَسْوَأَ مِنْ الكَذِبِ .

امام علی علیه السلام: هیچ بدی ای بدتر از دروغ نیست.

بحار الأنوار: ۷۲/۲۵۹/۲۳

حدیث ۳۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

طوبی لِكُلِّ عَبْدٍ تَوَمَّهٖ ، عَرَفَ النَّاسَ وَلَمْ يَعْرِفْهُ النَّاسُ ، عَرَفَهُ اللَّهُ بِرِضْوَانٍ ، أَوْلَتْكَ مَصَابِيحُ الْهُدَى ، يَكْشِفُ اللَّهُ عَنْهُمْ كُلَّ فِتْنَةٍ مُظْلِمَةٍ ، سَيَدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ ، لَيْسَ أَوْلَتْكَ بِالْمَذَابِيحِ الْبُذْرِ وَلَا الْجُفَاءِ الْمُرَائِنِ .

امام علی علیه السلام: خوشا به حال هر بنده بی نام و نشانی که مردم را می شناسد و مردم او را نمی شناسند. خداوند او را به خشنودی [از خدا] می شناسد؛ اینان چراغهای هدایتند، خداوند هر گونه فتنه تاریکی را از آنان می زداید. به زودی آنان را غرق رحمتی از رحمتهای خود می کند. نه سخن پراکن و فاش کننده اسرار هستند و نه نافرهیخته و ریاکار.

حلیه الأولیاء: ۱/۷۶ ، وانظر الکافی: ۲/۲۲۵/۱۲.

حدیث ۳۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الصَّمْتُ حُكْمٌ ، وَالسُّكُوتُ سَلَامَةٌ ، وَالْكِتْمَانُ طَرَفٌ مِنَ السَّعَادَةِ .

امام علی علیه السلام: خاموشی حکمت است و سکوت [مایه] سلامت و راز داری گوشه ای از خوشبختی. تحف العقول: ۲۲۳.

حدیث ۳۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كِتَابُ الرَّجُلِ عُنْوَانُ عَقْلِهِ وَبُرْهَانُ فَضْلِهِ .

امام علی علیه السلام: نوشته (نامه) مرد، نشان خرد او و دلیل فضل اوست.

غرر الحکم: ۷۲۶۰

حدیث ۳۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عُقُولُ الْفَضْلَاءِ فِي أَطْرَافِ أَقْلَامِهَا .

امام علی علیه السلام: خردهای دانشمندان، در نوک خامه های آنهاست.

غرر الحکم: ۶۳۳۹.

حدیث ۳۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ تَسَلَّى بِالْكِتَابِ لَمْ تَفْتَهُ سَلْوَةٌ .

امام علی علیه السلام: کسی که خود را با کتابها آرامش دهد، هیچ آرامشی را از دست ندهد.
غرر الحکم: ۸۱۲۶.

حدیث ۳۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ، وَكِتَابُكَ أْبْلَغُ مَا يَنْطِقُ عَنْكَ.
امام علی علیه السلام: فرستاده تو ترجمان خرد توست، و نوشته ات رساترین سخنگوی تو.
نهج البلاغه: الحکمه ۳۰۱.

حدیث ۳۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
نِعَمَ الْمُحَدَّثُ الْكِتَابُ.
امام علی علیه السلام: خوب سخنگویی است، کتاب(نامه).
غرر الحکم: ۹۹۴۸.

حدیث ۳۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْكِتَابُ بِسَاتِينُ الْعُلَمَاءِ.
امام علی علیه السلام: کتابها، بوستانهای دانشمندانند.
غرر الحکم: ۹۹۱.

حدیث ۳۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذَلَّ.
امام علی علیه السلام: هر که بر مردم بزرگی فروشد، خوار شود.
بحار الأنوار: ۷۷/۲۳۵/۳.

حدیث ۳۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا يَتَعَلَّمُ مَنْ يَتَكَبَّرُ.
امام علی علیه السلام: کسی که تکبر داشته باشد، عالم نمی شود.
غرر الحکم: ۱۰۵۸۶.

حدیث ۳۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِرْصُ وَالْكِبْرُ وَالْحَسَدُ دَوَاعٍ إِلَى التَّفَحُّمِ فِي الذُّنُوبِ .
 امام علی علیه السلام : آزمندی و تکبر و حسادت، انگیزه های فرو رفتن در گناهانند.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۱.

حدیث ۳۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ لِمُتَكَبِّرٍ صَدِيقٌ .
 امام علی علیه السلام : شخص متکبر، از دوست بی بهره است.
 غرر الحکم : ۷۴۶۴

حدیث ۳۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَارْضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرْكِ، وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهاً عَنِ الْكِبْرِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند، ایمان را برای پاک کردن از [آلودگیهای] شرک واجب فرمود و نماز را برای دور کردن از کبر.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۲.

حدیث ۳۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ ، إِخْرَاجاً لِلتَّكْبُرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، وَإِسْكَاناً
 لِلتَّذَلُّلِ فِي نُفُوسِهِمْ ، وَيَجْعَلُ ذَلِكَ أَبْوَاباً فَتْحاً إِلَى فَضْلِهِ .
 امام علی علیه السلام : لیکن خداوند بندگان خود را به انواع سختیها می آزماید و از طریق مجاهدتهای گوناگون آنان را به عبادت و
 بندگی می گیرد و به انواع ناملایمات و ناخوشایندیها امتحانشان می کند، تا تکبر را از دلهایشان بیرون برد و خاکساری را در
 جانهایشان بنشانند و نیز تا این آزمایشها را درهای گشوده ای به سوی فضل (احسان) خویش قرار دهد.
 نهج البلاغه : الخطبه ۱۹۲

حدیث ۳۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا تَكَبَّرَ إِلَّا وَضِيعٌ .
 امام علی علیه السلام : تکبر نورزد، مگر کسی که پست است.
 غرر الحکم : ۹۴۶۷

حدیث ۳۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبْتُ لَابْنِ آدَمَ ؛ أَوْلَاهُ نُطْفَهُ وَ آخِرُهُ حَيْفَهُ ، وَهُوَ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا وَعَاءٌ لِلغَائِطِ ، ثُمَّ يَتَكَبَّرُ !
امام علی علیه السلام : در شگفتم از آدمیزاد، که آغازش نطفه ای است و فرجامش لاشه ای و در این میان انبار غائط است و با این همه تکبر می ورزد!
بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۴/۳۳.

حدیث ۳۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طَلَبْتُ الْخُضُوعَ فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِقَبُولِ الْحَقِّ ، اِقْبَلُوا الْحَقَّ ، فَإِنَّ قَبُولَ الْحَقِّ يُبْعَدُ مِنَ الْكِبَرِ .
امام علی علیه السلام : فروتنی را جستیم و آن را جز در پذیرش حق، نیافتیم. پس حق پذیر باشید؛ زیرا پذیرش حق [انسان را] از تکبر دور می سازد.
بحار الأنوار : ۹۰/۳ ؛ ۶۹/۳۹۹/۹۱.

حدیث ۳۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ ، إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطَّوِيلَ وَجَهْدَهُ الْجَهِيدَ ... عَنْ كِبَرِ سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ ! فَمَنْ ذَا بَعْدَ إِبْلِيسَ يَسْلَمُ عَلَى اللَّهِ بِمَثَلِ مَعْصِيَتِهِ ؟!
امام علی علیه السلام : از کاری که خدا با ابلیس کرد پند گیرید. آن گاه که، به خاطر لحظه ای تکبر، کار طولانی و کوشش طاقت فرسای [عبادی]... او را بر باد داد! پس، بعد از ابلیس [با آن همه مقامی که داشت] کیست که با معصیتی چون معصیت او از خشم و کيفر خدا ایمن باشد؟
نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَمْ يُفْنِعْهُ الْيَسِيرُ لَمْ يَنْفَعْهُ الْكَثِيرُ .
امام علی علیه السلام : کسی که اندک قانعش نکند، مال بسیار سودش ندهد.
بحار الأنوار : ۷۸/۷۱/۳۳.

حدیث ۳۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالْقَنَاعَةِ يَكُونُ الْعِزُّ .

امام علی علیه السلام : با قناعت است که عزت به دست می آید.

غرر الحکم : ۴۲۴۴

حدیث ۳۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْقَنَاعَةَ وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجُهُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین زندگی را کسی دارد که خداوند سبحان قناعت را ارزانی اش دارد و همسری پاک و شایسته نصیبش گرداند.

غرر الحکم : ۳۲۹۵.

حدیث ۳۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْوَنُ شَيْءٍ عَلَى صِلَاحِ النَّفْسِ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : بهترین کمک برای خودسازی، قناعت است.

غرر الحکم : ۳۱۹۱

حدیث ۳۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَنِعَ لَمْ يَغْتَمَّ .

امام علی علیه السلام : کسی که قانع باشد، اندوهگین نشود.

غرر الحکم : ۷۷۷۱

حدیث ۳۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَقَلَ قَنِعَ .

امام علی علیه السلام : کسی که عاقل باشد، قانع است.

غرر الحکم : ۷۷۲۴.

حدیث ۳۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى قَدْرِ الْعِفَّةِ تَكُونُ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : قناعت، به اندازه خویشتنداری و عزت نفس بستگی دارد.

غرر الحکم : ۶۱۷۹

حدیث ۳۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا كَنْزَ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ .
 امام علی علیه السلام : قناعت، سر توانگری است.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۱.

حدیث ۳۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَشْكُرُ النَّاسَ أَقْنَعُهُمْ ، وَأَكْفُرُهُمْ لِلنَّعْمِ أَجْشَعُهُمْ .
 امام علی علیه السلام : شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست و ناسپاس ترین آنان از نعمتها، آزمندترین آنها.
 بحار الأنوار : ۷۷/۴۲۲/۴۰

حدیث ۳۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طَلَبْتُ الْغِنَى فَمَا وَجَدْتُ إِلَّا بِالْقَنَاعَةِ ، عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ تَسْتَعْنُوا .
 امام علی علیه السلام : توانگری را جستم و آن را جز در قناعت نیافتم. قانع باشید تا توانگر شوید.
 بحار الأنوار : ۶۹/۳۹۹/۹۱.

حدیث ۳۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : «فَلَنُحْيِيَنَّهَا حَيَاءً طَيِّبَةً» - : هِيَ الْقَنَاعَةُ .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از آیه «فَلَنُحْيِيَنَّهَا حَيَاءً طَيِّبَةً» - فرمود : مقصود، قناعت است.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۲۹.

حدیث ۳۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْمَيْسِرِ .
 امام علی علیه السلام : هر چیزی که از یاد خدا غافل گرداند، آن چیز در شمار میسر است.
 الأمالی للطوسی : ۳۳۶/۶۸۱.

حدیث ۳۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْيِ قَلْبِكَ بِالْمَوْعِظَةِ ... وَنَوِّزُهُ بِالْحِكْمَةِ .

امام علی علیه السلام : دلت را با موعظه، زنده گردان... و آن را با حکمت، روشنایی بخش.
نهج البلاغه : الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ رُئِيَ عَلَيْهِ إِزَارٌ خَلَقَ مَرْقُوعٌ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ - : يَخْشَعُ لَهُ الْقَلْبُ ، وَتَدَلُّ بِهِ النَّفْسُ ، وَيَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُونَ .

امام علی علیه السلام - وقتی جامه ای کهنه و وصله خورده بر تن امام علیه السلام دیدند و علت را پرسیدند- فرمود: این جامه، دل را فروتن می کند و نفس را خوار و رام، می گرداند و برای مؤمنان، سر مشق است.
نهج البلاغه: الحکمة ۱۰۳.

حدیث ۳۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ - أَيْ بُنَى - وَلُزُومِ أَمْرِهِ ، وَعِمَارَةِ قَلْبِكَ بِذِكْرِهِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - نوشت: تو را ای فرزندم! به پروای از خدا و پایبندی به فرمان او و آباد کردن دلت با یاد او سفارش می کنم.
نهج البلاغه : الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِقَاءِ أَهْلِ الْخَيْرِ عِمَارَةُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : دیدار با اهل خیر و نیکی، مایه آبادی دلهاست.
بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث ۳۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَحْيِ قَلْبَكَ بِالْمَوْعِظَةِ ، وَأَمِتْهُ بِالزَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - نوشت : دل خویش را با موعظه، زنده کن و با دل بر کردن از دنیا، بمیرانش.
نهج البلاغه : الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَلَّ وَرَعُهُ مَاتَ قَلْبُهُ ، وَمَنْ مَاتَ قَلْبُهُ دَخَلَ النَّارَ .

امام علی علیه السلام : هر که پارسایی اش اندک باشد، دلش بمیرد و هر که دلش بمیرد، به دوزخ رود.
نهج البلاغه : الحکمه ۳۴۹.

حدیث ۳۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعْسَى (أَعْمَى) بَصْرَهُ ، وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ بَعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که عاشق چیزی شود ، دیده اش را کور گرداند و دلش را بیمار . در نتیجه با چشمی عیناک بنگرد و با گوشی ناشنوا بشنود . شهوتها ، خرد او را از هم بدارد و دنیا ، دلش را بمیراند .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۴۹.

حدیث ۳۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا وَجَعَ أَوْجَعُ لِلْقُلُوبِ مِنَ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دردی برای دلها، درد آورتراز گناهان نیست.
الکافی : ۲/۲۷۵/۲۸.

حدیث ۳۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ، وَبَصِيرَةٌ عَمَى أُنْدَتِكُمْ ، وَشِفَاءٌ مَرَضِ أَجْسَادِكُمْ (أَجْسَامِكُمْ) ، وَصِيْلَةٌ لِقَسَادِ صُدُورِكُمْ ، وَطَهْرٌ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ ، وَجَلَاءٌ عَشَا (غِشَاءِ) أَبْصَارِكُمْ .

امام علی علیه السلام : همانا پروای از خدا، داروی درد قلوب شماست و بینا کننده کوری دلهایتان و شفا بخش بیماری جسمهایتان و درست کننده تباهی سینه هایتان و پاک کننده آلودگی جانهایتان و زداینده کوری [پرده] دیدگانتان.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۸.

حدیث ۳۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَالْمِرَاءَ وَالْخُصُومَةَ؛ فَإِنَّهُمَا يَمْرِضَانِ الْقُلُوبَ عَلَى الْإِخْوَانِ وَيَنْبُتُ عَلَيْهِمَا التُّنْفَاقُ .

امام علی علیه السلام : از مجادله و ستیزه کردن پرهیزید؛ زیرا این دو کار، دلها را نسبت به برادران بیمار می کند و از آنها نفاق می روید.

الکافی : ۲/۳۰۰/۱

حدیث ۳۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ مَفْسَدَةٌ لِلدِّينِ، مَقْسَاءٌ لِلْقُلُوبِ .
 امام علی علیه السلام : بسیاری مال و ثروت، مایه تباهی دین و سختی دل است.
 تحف العقول : ۱۹۹

حدیث ۳۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّظْرُ إِلَى الْبَخِيلِ يُقْسِي الْقَلْبَ .
 امام علی علیه السلام : نگاه کردن به شخص بخیل، دل را سخت می گرداند.
 تحف العقول : ۲۱۴

حدیث ۳۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ ، وَمَا قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لِكَثْرَةِ الذُّنُوبِ .
 امام علی علیه السلام : اشکها خشکید مگر به سبب سخت شدن دلها و دلها سخت نشد مگر به سبب فزونی گناهان.
 علل الشرائع : ۸۱/۱

حدیث ۳۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طَهَّرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ دَنَسِ الشَّهَوَاتِ تُدْرِكُوا رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ .
 امام علی علیه السلام : جانهای خود را از چرک شهوات پاک کنید تا به درجات بلند دست یابید.
 غرر الحکم : ۶۰۲۰

حدیث ۳۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُلُوبُ الْعِبَادِ الطَّاهِرَةِ مَوَاضِعُ نَظَرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ، فَمَنْ طَهَّرَ قَلْبَهُ نَظَرَ إِلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : دل‌های پاک بندگان، نظر گاه‌های خداوند سبحان است. پس هر که دلش را پاک سازد خداوند به آن بنگرد.
 غرر الحکم : ۶۷۷۷

حدیث ۳۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی المناجاة -: إلهی هب لی کمال الانقطاع إلیک ، وأزیر أبصار قلوبنا بضیاء نظرها إلیک ، حتی تحرق أبصار القلوب حجب النور ، فتصل إلی معدن العظمه ، وتصیر ارواحنا معلقه بعز قدسک .

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت: معبودا! بریدن از هر چیز و روی کردن کامل به خودت را ارزانیم دار و دیدگان دل‌های ما را به واسطه نور نگاهشان به تو روشن فرما، تا دیدگان دل‌ها پرده‌های نور را از هم بدرند و به معدن عظمت پیوندند و جانهای ما به عزت قدس تو بیاویزند.

الإقبال : ۳/۲۹۹.

حدیث ۳۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یسلم لک قلبک حتی تحب للمؤمنین ما تحب لنفسک .

امام علی علیه السلام : دلت برای تو سالم نخواهد شد، مگر آن گاه که برای مؤمنان همان پسندی که برای خود می پسندی.
بحار الأنوار : ۷۸/۸/۶۴.

حدیث ۳۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

القلب مُصحف البصر .

امام علی علیه السلام : دل، کتاب دیده است.

نهج البلاغه : الحکمه ۴۰۹

حدیث ۳۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن هذه القلوب أوعیة ، فخيرها أوعاها .

امام علی علیه السلام : این دل‌ها ظرف‌هایی است و بهترین آنها جایگزین‌ترین آنهاست.

نهج البلاغه : الحکمه ۱۴۷ .

حدیث ۳۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خمسة أشياء یجب علی القاضی الأخذ فیها بظاهر الحکم : الولایة والمناکح والموارث والذبايح والشهادات ، إذا کان ظاهر الشهود مأمونا جازت شهادتهم ولا یسأل عن باطنهم .

امام علی علیه السلام : پنج چیز است که باید قاضی [درباره آنها] به ظاهر حکم عمل کند: ولایت (حق ولایت و سرپرستی که خدا یا امام برای هر کس یا ولی طفل قرار داده است)، همسران (یعنی مسأله زناشویی که بین مسلمانان مشهور است)، میراثها، ذبایح (حلال بودن کشتار مسلمانان) و شهادت. هر گاه شهود، ظاهر امین و در خور اعتماد باشند، شهادتشان پذیرفته است و لازم نیست از باطن آنها جستجو کرد.

الخصال : ۳۱۱/۸۸.

حدیث ۳۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ النَّاسِ قُضَاءُ الْحَقِّ .
 امام علی علیه السلام : بهترین مردم ، قاضیان حق اند .
 بحار الأنوار : ۲۰ / ۲۶۶ / ۱۰۴ .

حدیث ۳۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْدَلُ الْخَلْقِ أَقْضَاهُمْ بِالْحَقِّ .
 امام علی علیه السلام : دادگرتین مردمان ، بهترین داوربر اساس حق است .
 غرر الحکم : ۳۰۱۴ .

حدیث ۳۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَدُ اللَّهِ فَوْقَ رَأْسِ الْحَاكِمِ تُرْفَرُ بِالرَّحْمَةِ ، فَإِذَا حَافَ وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : دست رحمت خدا بر فراز سرقاضی در حرکت است . پس هر گاه ستم (حق کشی) کند، خداوند او را به خودش وا می گذارد .
 الکافی : ۷/۴۱۰/۱ .

حدیث ۳۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِشَرِيحٍ - : وَلَا تَقْعُدَنَّ فِيمَجْلِسِ الْقَضَاءِ حَتَّى تَطْعَمَ .
 امام علی علیه السلام - خطاب به شریح - فرمود : هرگز در مجلس قضاوت منشین، مگر این که قبلاً چیزی بخوری .
 الکافی : ۷/۴۱۳/۱ .

حدیث ۳۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِشَرِيحٍ - : لَا تُسَارَّ أَحَدًا فِيمَجْلِسِكَ ، وَإِنْ غَضِبْتَ فَقُمْ ، فَلَا تُقْضَيْنَ فَأَنْتَ غَضِبَانُ .
 امام علی علیه السلام - خطاب به شریح - فرمود : در مجلس قضا با کسی در گوشی صحبت مکن و اگر عصبانی شدی، برخیز و در حال خشم هرگز داوری مکن .
 الکافی : ۷/۴۱۳/۵ .

حدیث ۳۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِشَرِيحٍ - : إِيَّاكَ وَالتَّضَجُّرَ وَالتَّأَذَى فِي مَجْلِسِ الْقَضَاءِ ، الَّذِي أَوْجَبَ اللَّهُ فِيهِ الْأَجْرَ ، وَيُحْسِنُ فِيهِ الذُّخْرَ لِمَنْ قَضَى بِالْحَقِّ .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود : مبادا در مجلس قضاوت اظهار خستگی و ناراحتی کنی؛ مجلسی که خداوند در آن پاداش قرار داده و برای کسی که به حق داوری کند ذخیره خوبی در نظر گرفته است.
الکافی : ۷/۴۱۳/۱.

حدیث ۳۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِأَبِي الْأَسْوَدِ الدُّؤَلِيِّ لَمَّا سَأَلَهُمْ عَلَيْهِ عَزَلَهُ عَنِ الْقَضَاءِ وَهُوَ لَمْ يَحْنُ وَلَمْ يَجِنِ - : إِنِّي رَأَيْتُ كَلَامَكَ يَعْلُو عَلَى كَلَامِ الْخَصْمِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به ابو الاسود دؤلی که پرسید چرا او را با آن که مرتکب خیانت و جنایتی نشده است از منصب قضا برکنار کرد - فرمود : دیدم که صدایت را از صدای خصم بالاتر می بری.
عوالی اللالی : ۲/۳۴۳/۵ .

حدیث ۳۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِشَرِيحٍ - : ثُمَّ وَاسِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ بَوَجهِكَ وَمَنْطِقِكَ وَمَجْلِسِكَ ، حَتَّى لَا يَطْمَعُ قَرِيبُكَ فِي حَيْفِكَ ، وَلَا يَأْسَ عَدُوُّكَ مِنْ عَدْلِكَ .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود : میان مسلماناندر نگاه کردن و سخن گفتن و نشستنت برابری را رعایت کن، تا نزدیکانت به جانبداری (ستم) تو امید نبندند و دشمنانت از دادگری تو، نومید نشوند.
وسائل الشیعه : ۱۸/۱۵۵/۱ .

حدیث ۳۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِ كَتَبَهُ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلِمَاءَهُ عَلَى مِصْرَ - : ثُمَّ اخْتَرَهُ لِلْحُكْمِ بَيْنَ النَّاسِ أَفْضَلَ رَعِيَّتِكَ فِي نَفْسِكَ ، مِمَّنْ لَا تَضِيقُ بِهِ الْأُمُورُ ، وَلَا

تَمَحُّكُهُ الْخُصُومُ ، وَلَا- يَتَمَادَى فِي الرِّزْلَةِ ، وَلَا يَحْصِرُ مِنَ الْفَيْءِ إِلَى الْحَقِّ إِذَا عَرَفَهُ ، وَلَا تُشْرِفُ نَفْسُهُ عَلَى طَمَعٍ ، وَلَا يَكْتَفِي بِأَدْنَى فَهْمٍ دُونَ أَفْصَاهُ ، وَأَوْقَفَهُمْ فِي الشُّبُهَاتِ ، وَآخَذَهُمْ بِالْحُجَجِ وَأَقْلَهُمْ تَبَرُّمَا بُمُرَاجَعَةِ الْخَصْمِ ، وَأَصْبَرَهُمْ عَلَى تَكْشُفِ الْأُمُورِ ، وَأَصْرَمَهُمْ عِنْدَ اتِّضَاحِ الْحُكْمِ ، مِمَّنْ لَا يَزْدَهِيهِ إِطْرَاءٌ ، وَلَا يَسْتَمِيلُهُ إِغْرَاءٌ ، وَأَوْلَيْكَ قَلِيلٌ ، ثُمَّ أَكْثَرَ تَعَاهَدَ (تَعَاهَدَ) قَضَائِهِ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : برای داوری میان مردم، بهترین و برترین فردی را که به نظرت می رسد از میان رعیت انتخاب کن؛ کسی که کارها بر او تنگ نیاید [و از حل اختلافات در نماند] و [ستیزه گری] طرفین دعوا او را به لجاجت و پافشاری در رأی خویش و ندارد، در لغزش فرو نرود و هر گاه حقیقت را شناخت [و به حکم نادرست خود پی برد]، از بازگشت به حق خودداری نکند و خویشتن را در پرتگاه طمع نشانند و به فهم سطحی قضایا بسنده نکند و دنبال فهم عمیق و دقیق آنها باشد. در موارد شبیه ناک بیش از همه درنگ و

احتیاط کند و بیش از همه دنبال دلیل و برهان باشد و از مراجعه داد خواهان کمتر به ستوه آید و در کشف حقیقت دعاوی، از همه شکیاتر باشد و چون حقیقت روشن شد [در صدور حکم]، از هر کس دیگر بیشتر قاطعیت نشان دهد. کسی باشد که مدح و ستایش، او را فریفته و خودبین نسازد و تشویق و تحریک، او را به سویی متمایل نسازد و البته چنین کسانی اندک شمارند. آن گاه، خودت به کار قضاوت او بسیار رسیدگی کن.

نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۳۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَشْرِیْحٍ - : یا شَرِیْحُ ، قد جَلَسْتَ مَجْلِسًا لا یَجْلِسُهُ إِلَّا نَبِیُّ أَوْ وَصِیُّ نَبِیٍّ أَوْ شَقِیٌّ .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود: ای شریح! تودر جایی نشسته ای که جز پیامبری یا وصی پیامبری و یا شقاوتمندی در آن جا نمی نشیند.

الکافی : ۷/۴۰۶/۲ .

حدیث ۳۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- عند انصَرافِهِ مِنْ صَدَفَیْنِ فِیجِوَابِ شَیْخٍ سَأَلَهُ عَنْ مَسِیرِهِمْ إِلَى الشَّامِ : أَبِقِضَاءِ وَقَدَرٍ ؟ - : وَالذِّی خَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ ، ما قَطَعْنَا وادِیا وَلَا عَلَوْنَا تَلَعَةً إِلَّا بِقِضَاءِ وَقَدَرٍ ... لَعَلَّكَ ظَنَنْتَهُ قِضَاءً لَازِمًا وَقَدَرًا حَاتِمًا ، لو كانَ ذَلِكْ لَسَقَطَ الوَعْدُ وَالوَعِيدُ وَبَطَلَ الثَّوَابُ وَالعِقَابُ ، وَلَا أَتَتْ لائِمَةٌ مِنَ اللَّهِ

لِالمِذْنِبِ وَلَا- مَحَمَدَةٌ مِنَ اللَّهِ لُمَحْسِنٍ ، وَلَا- كانَ المَحْسِنُ أُولی بَتَوَابِ الإِحْسَانِ مِنَ المِذْنِبِ ، ذَلِكْ مَقالُ أَحْزابِ عِبَادَةِ الأوثانِ ... وَمَجُوسِها ، وَلَكِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِالْخَیْرِ تَخَییرًا وَنَهَى عَنِ الشَّرِّ تَحذیرًا ، وَلَمْ یُعْصَ مَغْلُوبًا وَلَمْ یُطَّعْ مُكْرَها ، وَلَا یَمْلِكُ تَفویضًا .

امام علی علیه السلام - وقتی از صفین بازمی گشت ، پیرمردی از او پرسید که آیا رفتنشان به جنگ شامیان به قضا و قدر خدا بوده است - : سوگند به آن که دانه را آفرید و آدمیان را به وجود آورد ، هیچ درّه ای را نیمودیم و بر هیچ تپه ای بالا نرفتیم ، جز با قضا و قدر ... انگار تو قضا را امری لازم و قدر را موضوعی حتمی و

گریزناپذیر می دانی (به طوری که از تو سلب اختیار کند) . اگر چنین بود ، نوید و بیم و پاداش و کیفر معنا نداشت و گنهکار ، از سوی خدا سرزنش نمی شد و نیکوکار ، مورد ستایش او قرار نمی گرفت و سزاواری نیکوکار به پاداش احسان و نیکوکاریش از بدکار بیشتر نبود . این سخن ، سخن گروه های بت پرست ... و مجوس این امت است . خداوند ، به کارهای خوب فرمان داده است و انسان از روی اختیار آنها را انجام می دهد و از باب برحذر داشتن از بدی نهی کرده است ، نه به زور ، نافرمانی می شود و نه به زور و اجبار ، اطاعت می گردد و اختیارات خود را هم تفویض نکرده است .

کنز العمال : ۱۵۶۰ .

حدیث ۳۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَصْبَحَ عَلَی الدُّنْیا حَزینًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقِضَاءِ اللَّهِ سَاحِطًا .

امام علی علیه السلام: هر که برای دنیا اندوه خورد، از قضای الهی ناخشنود است.
نهج البلاغه: الحکمة ۲۲۸.

حدیث ۳۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَسَخِّطُ لِقَضَاءِ اللَّهِ.
امام علی علیه السلام: معذبترین مردم در روز قیامت، کسی است که از قضای خداوند ناخشنود باشد.
غرر الحکم: ۳۲۲۵.

حدیث ۳۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يَغْلِبُ الْمِقْدَارُ عَلَى التَّقْدِيرِ، حَتَّى تَكُونَ الْأَفْءُ فِي التَّدْبِيرِ.
امام علی علیه السلام: تقدیر، بر حسابگری (ما) بدان گونه چیره است، که تدبیر مایه آفت و گزند می شود.
نهج البلاغه: الحکمة ۴۵۹.

حدیث ۳۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
تَذِلُّ الْأُمُورُ لِلْمَقَادِيرِ حَتَّى يَكُونَ الْحَتْفُ فِي التَّدْبِيرِ.
امام علی علیه السلام: کارها رام مقدراتند، چندان که تدبیر، به مرگ می انجامد.
نهج البلاغه: الحکمة ۱۶.

حدیث ۳۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْقَدَرُ سِرٌّ مِنْ سِرِّ اللَّهِ، وَسِتْرٌ مِنْ سِتْرِ اللَّهِ وَحِرْزٌ مِنْ حِرْزِ اللَّهِ مَرْفُوعٌ فِي حِجَابِ اللَّهِ، مَطْوِيُّ عَنْ خَلْقِ اللَّهِ.
امام علی علیه السلام: قدر (و سرنوشت) رازی از رازهای خدا و نهانی از نهانی های خداودری از دژهای دست نیافتنی خداست،
که در پس حجاب خداست و از خلق خدا پنهان است.
التوحید: ۳۲ / ۳۸۳.

حدیث ۳۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْقَدْرِ -: بَحْرٌ عَمِيقٌ فَلَا تَلْجُهُ. قَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَخْبِرْنَا عَنِ الْقَدْرِ. قَالَ: سِتْرٌ لِلَّهِ فَلَا تَتَكَلَّفُهُ. قَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَخْبِرْنَا عَنِ الْقَدْرِ. قَالَ: أَمَا إِذْ أُبَيَّتْ فَإِنَّهُ أَمْرٌ بَيْنَ أَمْرَيْنِ لَا جَبْرَ وَلَا تَفْوِضَ.
امام علی علیه السلام - در پاسخ مردی که از تقدیر پرسید - : دریایی ژرف است، در آن فرو مرو. عرض کرد: ای امیر مؤمنان! مرا

از تقدیر، آگاه کن . فرمود : راز خداست ، خود را (برای دانستن آن) به زحمت مینداز . (سه باره) پرسید : ای امیر مؤمنان ! مرا از تقدیر آگاه فرما . فرمود : حال که اصرار داری ، بدان که تقدیر ، امری است میان دو امر ؛ نه جبر است و نه تفویض (واگذاری امور) .

کنز العمال : ۱۵۶۷ .

حدیث ۳۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی تَحْمِیدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ - : أَحْمَدُهُ إِلَى نَفْسِهِ كَمَا اسْتَحَمَدَ إِلَى خَلْقِهِ ، وَجَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ، وَلِكُلِّ قَدْرٍ أَجْلًا ، وَلِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابًا .
امام علی علیه السلام : در ستایش خدای سبحان ، می فرماید : خدا را آن گونه سپاس می گزارم که از آفریدگان خویش خواسته است و برای هر چیزی مقدار و اندازه ای معین فرموده و برای هر اندازه ای ، اجلی و برای هر اجلی ، نوشته ای (که در آن ثبت و ضبط است) .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۳ .

حدیث ۳۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشُّرْكِ ... وَالْقِصَاصَ حَقْنَا لِلدَّمَاءِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را واجب فرمود برای پاک کردن از [آلودگی] شرک... و قصاص را، برای حفظ خونها.
نهج البلاغه : الحكمة ۲۵۲ .

حدیث ۳۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الِاقْتِصَادُ يُنْمِي الْقَلِيلَ ، الْإِسْرَافُ يُفْنِي الْجَزِيلَ .

امام علی علیه السلام : میانه روی، مال اندک را رشد می دهد و اسراف، مال زیاد را نابود می کند.
غرر الحکم : ۳۳۴ ، ۳۳۵ .

حدیث ۳۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الِاقْتِصَادُ بُلْغَةٌ .

امام علی علیه السلام : میانه روی، کفاف زندگی را تأمین می کند.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۷ .

حدیث ۳۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی وصیته لابنه الحسن علیه السلام عند وفاته - : اقتصد یا بُنی فی معیشتك .

امام علی علیه السلام - هنگام وفات و در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - فرمود: فرزندم! در امور معاش خود، میانه رو باش .

الأمالی للطوسی : ۸/۸.

حدیث ۳۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمن سیرته القصد، وسنته الرشد.

امام علی علیه السلام : مؤمن، شیوه اش میانه روی است و روشش پیمودن راه راست .
غرر الحکم : ۱۵۰۱.

حدیث ۳۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

من صحب الاقتصاد دامت صحبه الغنی له ، وجبر الاقتصاد فقره وخلله .

امام علی علیه السلام : هر که با میانه روی همنشین شد، همنشینی توانگری با او دوام یافت و میانه روی فقر و کاستی او را جبران کرد.

غرر الحکم : ۹۱۶۵

حدیث ۳۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

من اقتصد فی الغنی والفقر فقد استعد لثواب الدهر .

امام علی علیه السلام : هر که در توانگری و تهیدستی میانه روی کند، خود را در برابر حوادث سخت روزگار آماده (بیمه) کرده است .

غرر الحکم : ۹۰۴۸.

حدیث ۳۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

من تحری القصد حفت علیه المؤمن .

امام علی علیه السلام : هر که میانه روی پیشه کند، هزینه زندگیش سبک شود.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۴۲/۱۵.

حدیث ۳۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی وصیته لاینه الحسن علیهما السلام - : وَإِذَا وَجِدَتْ مِنْ أَهْلِ الْفَاقَةِ مَنْ يَحْمِلُ لَكَ زَادَكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَيُؤَافِيكَ بِهِ عَمْدًا حَيْثُ تَحْتَاجُ إِلَيْهِ فَاعْتَبِمُهُ وَحَمَلُهُ إِيَّاهُ ، وَأَكْثَرُ مِنْ تَرْوِيدِهِ وَأَنْتَ قَادِرٌ عَلَيْهِ فَلَعَلَّكَ تَطْلُبُهُ فَلَا تَجِدُهُ ، وَاعْتَبِمُ مَنْ اسْتَقْرَضَكَ فِي حَالِ غِنَاكَ ، لِيَجْعَلَ قَضَاءَهُ لَكَ فِي يَوْمِ عُسْرَتِكَ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - فرمود : اگر تهیدستی دیدی که توشه تو را تا روز قیامت برایت به دوش کشد و فردا هنگامی که به آن توشه نیاز داری آن را تحویل تو دهد، وجود او را غنیمت دان و توشه خویش را بر دوش او نه و تا جایی که می توانی این بار توشه را زیاد کن؛ زیرا ممکن است که دگر باره او را بجویی و نیایی. اگر توانگر بودی و کسی از تو وامی خواست، وجود او را غنیمت دان تا در روز تنگدستی آن را به تو باز پس دهد.

نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ ، وَمَنْ سَأَلَهُ أَعْطَاهُ ، وَمَنْ أَقْرَضَهُ قَضَاهُ ، وَمَنْ شَكَرَهُ جَزَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا توکل کند، خداوند کفایتش کند و هر که از خدا بخواهد، خداوند به او عطا کند و هر که به خدا وام دهد، خداوند آن را باز پس دهد و هر که خدا را سپاس گوید، خداوند به او پاداش دهد.

نهج البلاغه: الخطبة ۹۰.

حدیث ۳۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِبِدْقِ الْإِخْلَاصِ وَحُسْنِ الْيَقِينِ ، فَإِنَّهُمَا أَفْضَلُ عِبَادَةِ الْمُقَرَّبِينَ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد اخلاص راستین و یقین نیکو؛ زیرا که این دو برترین عبادت مقربان است.

غرر الحکم : ۶۱۵۹ .

حدیث ۳۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَقَرَّبُ الْعَبْدِ إِلَى اللَّهِ سِبْحَانَهُ بِإِخْلَاصٍ نِيَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : مقرب شدن بنده به خداوند سبحان، با خالص کردن نیت او [شدنی] است.

غرر الحکم : ۴۴۷۷

حدیث ۳۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صَبَرَ عَلَى اللَّهِ وَصَلَ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در راه رسیدن به خدا شکیبایی ورزد، به او برسد.

الدعوات : ۲۹۲/۳۹ .

حدیث ۳۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی المناجاة الشَّعْبَانِيَّة - : إلهي هَبْ لِي كَمَالَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ ، وَأَنْزِ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بَضِيَاءَ نَظَرِهَا إِلَيْكَ ، حَتَّى تَحْرِقَ أَبْصَارَ الْقُلُوبِ حُجْبَ النُّورِ ، فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعَظْمَةِ .

امام علی علیه السلام - در مناجات شعبانیه - گفت : الهی! نعمت بریدن کامل از همه و رویکردن کامل به خودت را به من ارزانی دار و دیدگان دلهای ما را

به نور نگاهشان به تو، روشن گردان، تا دیدگان دلهای پرده‌های نور را بدرند و به معدن عظمت و بزرگی پیوندند.
الإقبال : ۳/۲۹۹.

حدیث ۳۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا لَا خَيْرَ فِي قِرَاءَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَدَبُّرٌ ، أَلَا لَا خَيْرَ فِي عِبَادَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَفَقُّهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که در قرآن خواندنی که باتدبیر همراه نباشد، خیری نیست؛ بدانید که در عبادتی که با فهم و اندیشه توأم نباشد، خیری نیست.

بحار الأنوار: ۴/۲۱۱/۹۲.

حدیث ۳۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ، وَيُحَسِّنَ أَدَبَهُ ، وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ .

امام علی علیه السلام : حقوق فرزند بر پدر، این است که نامی نیکو بر او بنهد و نیکو تربیتش کند و قرآن را به او بیاموزد.
نهج البلاغه : الحكمة ۳۹۹.

حدیث ۳۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُخْلِقُهُ كَثْرَةُ الرَّدِّ وَوُلُوجِ السَّمْعِ .

امام علی علیه السلام : قرآن هر اندازه هم تکرار شود و به گوش خورد، باز کهنه نمی شود .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۵۶ .

حدیث ۳۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ ، لَا يَسْبِقُكُمْ بِالْعَمَلِ بِهِ غَيْرُكُمْ .

امام علی علیه السلام : خدا را! خدا را! درباره قرآن، مبادا دیگران با عمل به آن، بر شما پیشی گیرند.

نهج البلاغه: الكتاب ۴۷.

حدیث ۳۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَعَلَّمُوا كِتَابَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى؛ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغُ الْمَوْعِظَةِ، وَتَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ، وَاسْتَشْفُوا بِنُورِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ، وَأَحْسِنُوا تِلَاوَتَهُ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْقَصَصِ.

امام علی علیه السلام: کتاب خداوند تبارک و تعالی را بیاموزید؛ زیرا که آن نیکوترین سخن و رساترین اندرز است و قرآن را بفهمید؛ زیرا که آن بهار دلهاست و از نور آن شفا جوید؛ زیرا که آن شفابخش بیماریهای سینه هاست و آن را نیکو تلاوت کنید؛ زیرا که آن بهترین داستان (تاریخ) است.

تحف العقول: ۱۵۰.

حدیث ۳۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ أَكْبَرِ الدَّاءِ، وَهُوَ الْكُفْرُ وَالنَّفَاقُ، وَالغَيُّ وَالضَّلَالُ.

امام علی علیه السلام: در قرآن، درمان بزرگترین دردهاست: درد کفر و نفاق و تباهی و گمراهی. نهج البلاغه: الخطبة ۱۷۶.

حدیث ۳۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَتَجَلَّى لَهُمْ سُبْحَانَهُ فِي كِتَابِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا رَأَوْهُ بِمَا أَرَاهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِ.

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان، قدرت خویش را در کتابش نمایان ساخت و بدین سان خویشان را به بندگانش، بی آن که او را ببینند، نشان داد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۴۷.

حدیث ۳۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَإِنَّكُمْ لَوْ قَدْ عَايَيْتُمْ مَا قَدْ عَايَنَ مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ لَجَزِعْتُمْ وَوَهَلْتُمْ وَسَيَمِعْتُمْ وَأَطَعْتُمْ، وَلَكِنْ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ مَا قَدْ عَايَنُوا، وَقَرِيبٌ مَا يُطْرَحُ الْحِجَابُ

امام علی علیه السلام: اگر آنچه را رفتگان شما دیده اند می دیدید، هر آینه بی تاب می شدید و وحشت می کردید و حرفش می داشتید و فرمان می بردید. اما آنچه آنها دیده اند، از شما پوشیده است و زود باشد که پرده فرو افتد.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۰.

حدیث ۳۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا عِبَادَ اللَّهِ ، مَا بَعْدَ الْمَوْتِ لِمَنْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ أَشَدُّ مِنْ الْمَوْتِ ؛ الْقَبْرِ ، فَاحْذَرُوا ضَيْقَهُ وَضَنْكَهُ وَظُلْمَتَهُ وَغُرْبَتَهُ ... وَإِنَّ الْمَعِيشَةَ الضَّنْكَ
الَّتِي حَذَّرَ اللَّهُ مِنْهَا عَذَابُ الْقَبْرِ .

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! برای کسی که آمرزیده نشده، از مرگ سخت تر قبر است. پس، از تنگی و فشار و تاریکی و تنهایی قبر بترسید ... آن زندگی تنگی که خداوند به دشمن خود نسبت به آن هشدار داده، عذاب قبر است.
الأمالی للطوسی : ۲۸/۳۱.

حدیث ۳۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَاوِرِ الْقُبُورِ تَعْتَبِرْ .

امام علی علیه السلام : با گورها مأنوس باش تا عبرت گیری.
غرر الحکم : ۴۸۰۰.

حدیث ۳۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا .

امام علی علیه السلام : کسی که زیاد درباره گناهان بیندیشد، گناهان او را به سوی خود بکشانند.
غرر الحکم : ۸۵۶۱.

حدیث ۳۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَفَكَّرَ فِي ذَاتِ اللَّهِ أَلْحَدَ .

امام علی علیه السلام : هر که در ذات خدا بیندیشد، ملحد می شود .
غرر الحکم : ح ۸۴۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۷۶ .

حدیث ۳۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَلَّ أَكْلُهُ صَفَا فِكْرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که کم بخورد، اندیشه اش صاف گردد.
غرر الحکم : ۸۴۶۲

حدیث ۳۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَيْفَ تَصْفُو فِكْرَهُ مَنْ يَسْتَدِيمُ الشُّبْعَ ؟ !

امام علی علیه السلام: چگونه صاف و زلال گردد اندیشه کسی که پیوسته شکمش سیر است؟
غرر الحکم: ۶۹۷۵

حدیث ۳۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الفِکْرُ فِی غَیْرِ الْحِکْمَةِ هَوَسٌ .
امام علی علیه السلام: اندیشیدن در غیر حکمت، هوس است.
غرر الحکم: ۱۲۷۸

حدیث ۳۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الفِکْرُ مِرْآةٌ صَافِيَةٌ .
امام علی علیه السلام: اندیشه، آینه ای صاف است.
نهج البلاغه: الحکمه ۵ .

حدیث ۳۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا عِلْمَ كَالْتَّفَكْرِ .
امام علی علیه السلام: هیچ دانشی چون اندیشیدن نیست.
نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۳

حدیث ۳۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ أَكْثَرَ الْفِكْرَ فِيمَا تَعَلَّمَ أَتَقَنَّ عِلْمَهُ، وَفَهُمْ مَا لَمْ يَكُنْ يَفْهَمُ .
امام علی علیه السلام: هر که در آنچه آموخته است بسیار اندیشه کند، دانش خود را استوار گرداند و آنچه را نمی فهمیده است، بفهمد.
غرر الحکم: ۸۹۱۷.

حدیث ۳۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
التَّفَكُّرُ يَدْعُو إِلَى الْبِرِّ وَالْعَمَلِ بِهِ .
امام علی علیه السلام: اندیشیدن، به نیکی و عمل به آن فرا می خواند.

الكافی : ۲/۵۵/۵.

حدیث ۳۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَفَكَّرَ أَبْصَرَ .

امام علی علیه السلام : هر که بیندیشد، بینا شود.

نهج البلاغه: کتاب ۳۱.

حدیث ۳۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا- أُخْبِرُكُمْ بِالْفَقِيهِ حَقَّ الْفَقِيهِ؟ مَنْ لَمْ يُرَخِّصِ النَّاسَ فِي مَعْاصِي اللَّهِ ، وَلَمْ يُفَنِّطْهُمْ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ ، وَلَمْ يَدْعِ الْقُرْآنَ رَغْبَةً عَنْهُ إِلَى مَا سِوَاهُ .

امام علی علیه السلام : آیا شما را از فقیه حقیقی آگاه نکنم؟ کسی که جواز معصیت خدا به مردم ندهد و از رحمت خدا نومیدشان نکند و از مکر و عذاب خدا آسوده خاطرشان نسازد و از قرآن، به چیز دیگر رو نکند.

تحف العقول : ۲۰۴.

حدیث ۳۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَقِيهُ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يُقْنِطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَلَمْ يُؤْيِسْهُمْ مِنْ رُوحِ اللَّهِ ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : دین شناس حقیقی کسی است که مردم را از رحمت خدا نا امید نکند و آنان را از نسیم رحمت الهی مأیوس نسازد و از مکر خداوند در امانشان ندارد .

نهج البلاغه : حکمه ۹۰ .

حدیث ۳۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ ؛ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ ، وَتَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ .

امام علی علیه السلام : قرآن را بیاموزید، که آن بهترین سخن است و در آن دانا شوید، که آن بهار دلهاست.

نهج البلاغه : الخطبه ۱۱۰.

حدیث ۳۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ .

امام علی علیه السلام : خویشنداری (مناعت طبع) زیور فقر است.

نهج البلاغه: الحكمة ۶۸.

حدیث ۳۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ فَتَحَ عَلَي نَفْسِهِ بَابًا مِنَ الْمَسْأَلَةِ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابًا مِنَ الْفَقْرِ .
 امام علی علیه السلام : هر که دری از نیازخواهی به روی خود بگشاید، خداوند دری از فقر به رویش باز کند.
 بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۰ / ۴

حدیث ۳۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُكِمَ بِالْفَاقَةِ عَلَي مُكْتَبِرِهَا - يَعْنِي الدُّنْيَا - وَأَعِينَ بِالرَّاحَةِ مَنْ رَغِبَ عَنْهَا .
 امام علی علیه السلام : فزونخواه دنیا محکوم به فقر است ، و رویگردان از دنیا آسایش یار اوست.
 تحف العقول : ۲۲۱.

حدیث ۳۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَاوُوا الْفَقْرَ بِالصَّدَقَةِ وَالْبَدْلِ .
 امام علی علیه السلام : فقر را با صدقه و بخشش، درمان کنید.
 غرر الحکم : ۵۱۵۶.

حدیث ۳۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُحَقِّرُوا ضُعَفَاءَ إِخْوَانِكُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنِ احْتَقَرَ مُؤْمِنًا لَمْ يَجْمَعْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ .
 امام علی علیه السلام : برادران تهیدست خود را تحقیر نکنید؛ زیرا هر کس مؤمنی را حقیر شمارد، خداوند عز و جل میان آن دو در بهشت جمع نکند، مگر این که توبه نماید.
 الخصال : ۶۱۴/۱۰.

حدیث ۳۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا فَتْرَ بَعْدَ الْجَنَّةِ ، وَلَا غِنَى بَعْدَ النَّارِ .
 امام علی علیه السلام : با وجود بهشت ، فقری نیست و با وجود دوزخ ، توانگری نه .
 تحف العقول : ۲۱۶

حدیث ۳۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَقَرُّ النَّفْسِ شَرُّ الْفَقْرِ .
 امام علی علیه السلام : فقر نفس ، بدترین فقر است .
 غرر الحکم : ۶۵۴۷ .

حدیث ۳۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغِنَى وَالْفَقْرُ بَعْدَ الْعَرَضِ عَلَى اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : توانگری و فقر (واقعی) آن گاه معلوم شود ، که اعمال به پیشگاه خدا عرضه شود .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۵۲ .

حدیث ۳۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - وَقَدْ سُئِلَ : أَيُّ فَقْرٍ أَشَدُّ ؟ - : الْكُفْرُ بَعْدَ الْإِيمَانِ .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که سخت ترین فقر کدام است - : کفر بعد از ایمان .
 بحار الأنوار : ۱ / ۳۷۷ / ۷۷ .

حدیث ۳۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَكْبَرُ الْفَقْرِ الْحُمُقُ .
 امام علی علیه السلام : بزرگترین فقر ، کم خردی است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۸ .

حدیث ۳۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ فقری چون نادانی نیست .
 نهج البلاغه : الحکمه ۵۴ .

حدیث ۳۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضَرَرُ الْفَقْرِ أَحْمَدُ مِنْ أَشْرَالِ الْغِنَى .

امام علی علیه السلام: زیان فقر، ستوده تر از سرمستی توانگری است .
غور الحکم: ۵۹۰۴ .

حدیث ۳۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .

امام علی علیه السلام: فقر در زادگاه، غربت است .
نهج البلاغه: الحکمه ۵۶ .

حدیث ۳۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَابِنَهُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ - : يَا بَنِيَّ ، إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ الْفَقْرَ ، فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ ؛ فَإِنَّ الْفَقْرَ مَنْقَصَةٌ لِلدِّينِ ، مَدْهَشَةٌ لِلْعَقْلِ ، دَاعِيَةٌ لِلْمَقْتِ .
امام علی علیه السلام - به فرزندش محمد بن حنفیه - : فرزندم ! من از فقر و ناداری برای تو بیمناکم . پس ، از آن به خدا پناه بر ؛
زیرا که فقر باعث کاستی در دین و سرگشتگی خرد است و مایه کینه و دشمنی .
نهج البلاغه: الحکمه ۳۱۹

حدیث ۳۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَابِنَهُ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا تَلْمُ إِنْسَانًا يَطْلُبُ قُوَّتَهُ ، فَمَنْ عَدِمَ قُوَّتَهُ كَثُرَتْ خَطَايَاهُ . يَا بَنِيَّ ، الْفَقِيرُ حَقِيرٌ لَا يُسْمَعُ كَلَامُهُ ، وَلَا يُعْرَفُ مَقَامُهُ ، لَوْ كَانَ الْفَقِيرُ صَادِقًا يُسْمَوْنَهُ كَاذِبًا ، وَلَوْ كَانَ زَاهِدًا يُسْمَوْنَهُ جَاهِلًا . يَا بَنِيَّ ، مَنْ ابْتَلَى بِالْفَقْرِ فَقَدْ ابْتَلَى بِأَرْبَعِ خِصَالٍ : بِالضَّعْفِ فِي يَقِينِهِ ، وَالتَّقْصَانِ فِي عَقْلِهِ ، وَالرَّقَّةِ فِي دِينِهِ ، وَقِلَّةِ الْحَيَاءِ فِي وَجْهِهِ ، فَتَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْفَقْرِ .
امام علی علیه السلام - به پسرش حسن علیه السلام - : کسی را که در پی روزی است ، سرزنش مکن ؛ که هر کس بی روزی ماند ، خطاهایش بسیار می شود . فرزندم ! آدم فقیر ، حقیر است . سخنش خریدار ندارد و مقام و مرتبتش شناخته و دانسته نمی شود . فقیر اگر راستگو باشد ، او را دروغگو می نامند و اگر زاهد و دنیاگریز باشد ، نادانش می خوانند . فرزندم ! هر که به فقر گرفتار آید ، به چهار خصلت مبتلا شود: به سستی در یقین و کاستی در خرد و شکنندگی در دین و کمی شرم و حیا در چهره . پس ، پناه می بریم به خدا از فقر .
جامع الأخبار: ۸۱۸ / ۳۰۰ .

حدیث ۳۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفَقْرُ يُخْرِسُ الْفَطْنَ عَنْ حُجَّتِهِ ، وَالْمُقْلُ غَرِيبٌ فِي بَلَدَتِهِ .

امام علی علیه السلام: فقر، زبان شخص زیرک را از بیان دلیلش، فرو می بندد و آدم فقیر در شهر خود، غریب است .

نهج البلاغه: الحکمه ۳.

حدیث ۳۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنَّ الْفَقْرَ مَذَلَّةٌ لِلنَّفْسِ ، مَدَهَشَةٌ لِلْعَقْلِ ، جَالِبٌ لِلْهُمُومِ .
 امام علی علیه السلام: هر آینه فقر، خواری جان است و مایه سرگشتگی عقل و آورنده اندوه.
 غرر الحکم: ح ۳۴۲۸.

حدیث ۳۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ .
 امام علی علیه السلام: فقر، مرگ سخت تر است.
 نهج البلاغه: الحکمه ۱۶۳.

حدیث ۳۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ كَانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ أَحَبَّ إِلَيْهِ - وَإِنْ نَقَصَهُ وَكَرِهَتْهُ - مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنْ جَزَّ إِلَيْهِ فَائِدَةٌ وَزَادَهُ .
 امام علی علیه السلام: همانا برترین مردم نزد خداوند، کسی است که عمل به حق را از عمل به باطل بیشتر دوست داشته باشد، اگر چه حق برای او کمبود و اندوه به بار آورد و باطل سود و فزونی به سوبش بکشاند.
 نهج البلاغه: الخطبه ۱۲۵.

حدیث ۳۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَفْضَلُ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ عَادِلٌ ، هُدًى وَهَدًى ، فَأَقَامَ سُنَّةَ مَعْلُومَةٍ ، وَأَمَاتَ بِدْعَةً مَجْهُولَةً .
 امام علی علیه السلام: برترین بندگان خدا نزد خداوند، پیشوای دادگری است که رهیافته باشد و رهنما. پس، سنتی دانسته و شناخته شده را بر پا دارد و بدعتی ناشناخته را بمیراند.
 نهج البلاغه: الخطبه ۱۶۴.

حدیث ۳۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 غَايَةُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ .
 امام علی علیه السلام: اوج فضیلتها دانش است.
 غرر الحکم: ۶۳۷۹.

حدیث ۳۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا فَضِيلَةَ أَجَلٌ مِنَ الْإِحْسَانِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ فضیلتی والاتر از احسان نیست.
 غرر الحکم : ۱۰۶۲۵

حدیث ۳۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَأْسُ الْفَضَائِلِ مَلِكُ الْعَضْبِ ، وَإِمَاتُهُ الشَّهْوَةُ .
 امام علی علیه السلام : تسلط بر خشم و میراندن شهوت سرآمد فضایل است.
 غرر الحکم : ۵۲۳۷

حدیث ۳۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِنصَافُ أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ .
 امام علی علیه السلام : انصاف، برترین فضیلتهاست.
 غرر الحکم : ۸۰۵

حدیث ۳۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حِفْظُ اللَّسَانِ وَبَدَلُ الْإِحْسَانِ مِنْ أَفْضَلِ فَضَائِلِ الْإِنْسَانِ .
 امام علی علیه السلام : نگه داشتن زبان و بذل احسان، از برترین فضایل انسان است.
 غرر الحکم : ۴۸۹۹

حدیث ۳۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحْسَنَ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ فَقَدْ أَخَذَ بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس به کسی که به او بدی کرده است، خوبی کند، بیگمان مجمع فضایل را در اختیار گرفته است.
 غرر الحکم : ۸۹۰۵

حدیث ۳۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ عَفْوًا فِي قُدْرَتِكَ ، جَوَادًا فِي عُسْرَتِكَ ، مُؤَثِّرًا مَعَ فَاقَتِكَ ؛ يَكْمُلُ لَكَ الْفَضْلُ .

امام علی علیه السلام: در زمان قدرتمندی با گذشت باش و در گاه سختی و تنگدستی بخشنده و با وجود تهیدستی ایثارگر، تا فضیلت و برتری تو کامل شود.

غرر الحکم: ۷۱۷۹.

حدیث ۳۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَقَدْ أَخَذَ بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ مَنْ رَفَعَ نَفْسَهُ عَنِ سُوءِ الْمُجَازَاةِ .

امام علی علیه السلام: بیگمان کسی که خود را برتر از آن داند که [خوبی را] به بدی پاداش دهد، مجمع فضایل را فرا چنگ آورده است.

غرر الحکم: ۵۱۳۹.

حدیث ۳۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَضِيلَةُ السَّادَةِ حُسْنُ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام: برتری مرتبه مهتران، به نیکویی عبادت است.

غرر الحکم: ۶۵۵۹.

حدیث ۳۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَالْمُتَّقُونَ فِيهَا هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ: مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ ، وَمَلْبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ .

امام علی علیه السلام: پرهیزگاران در دنیا اهل فضایلند: گفتارشان بر پایه راستی و درستی است و پوشاکشان (رفتارشان) بر پایه میانه روی.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۳.

حدیث ۳۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفَضِيلَةُ بِحُسْنِ الْكَمَالِ وَمَكَارِمِ الْأَفْعَالِ ، لَا بِكَثْرَةِ الْمَالِ وَجَلَالَةِ الْأَعْمَالِ .

امام علی علیه السلام: برتری به حسن کمال و کردارهای والاست، نه به بسیاری مال و بزرگی کارها (منصبها).

غرر الحکم: ۱۹۲۵.

حدیث ۳۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لو أَنَّ النَّاسَ حِينَ تَنْزَلُ بِهِمُ النَّعْمُ ، وَتَزُولُ عَنْهُمْ النَّعْمُ ، فَرَعُوا إِلَى رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نَبَاتِهِمْ ، وَوَلَّهِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ شَارِدٍ ، وَأَصْلَحَ لَهُمْ كُلَّ فَاسِدٍ .

امام علی علیه السلام: اگر مردم آن گاه که خشم و بلاها بر آنان فرود می آید و نعمتها از میانشان می رود، با نیتهای راست و درست و دل‌های مشتاق به پروردگارش پناه برند، بیگمان هر گریخته و از دست رفته ای را به آنان بازگرداند و هر فساد را برای آنان اصلاح کند.

نهج البلاغه: الخطبه ۱۷۸.

حدیث ۳۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنَ الْفَسَادِ (الْمَفْسَدَةُ) إِضَاعَةُ الزَّادِ ، وَمَفْسَدَةُ الْمَعَادِ .

امام علی علیه السلام: ضایع ساختن رهتوشه و تباه کردن معاد، از جمله موارد فساد (اسرافکاری) است.
نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَأَيُّمَ اللَّهِ ، مَا اخْتَلَفَتْ أُمَّةٌ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا ظَهَرَ بَاطِلُهَا عَلَى حَقِّهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام: سوگند به خدا که هیچ امتی پس از پیامبر خود دچار اختلاف نشدند، جز آن که باطل آن بر حق آن چیره گشت مگر این که خدا نخواست.
الأمالی للمفید: ۲۳۵/۵.

حدیث ۳۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا أَحَقَّ الْإِنْسَانَ أَنْ تَكُونَ لَهُ سَاعَةٌ لَا يَشْغَلُهُ عَنْهَا شَاغِلٌ !

امام علی علیه السلام: چه سزاوار است که انسان لحظاتی برای خود داشته باشد که هیچ بازدارنده ای، او را از آن لحظه ها باز ندارد!
غرر الحکم: ۹۶۸۴.

حدیث ۳۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنْ يَكُنِ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً فَاتَّصَلَ الْفَرَاغُ مَفْسَدَةً .

امام علی علیه السلام: اگر کار کردن مایه زحمت است، پیوسته بیکار بودن نیز موجب فساد است.
بحار الأنوار: ۷۷/۴۱۹/۴۰.

حدیث ۳۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اعْلَمَنَّ أَنَّ الدُّنْيَا دَارُ بَلِيَّةٍ لَمْ يَفْرُغْ صَاحِبُهَا فِيهَا قَطُّ سَاعَةً إِلَّا كَانَتْ فَرَعَتْهُ عَلَيْهِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام علی علیه السلام : بدان که دنیا سرای آزمایش و گرفتاری است، که آدمی هرگز در آن ساعتی آسوده و بیکار نشود، مگر این که آن بیکاری در روز قیامت مایه افسوس او گردد.
 نهج البلاغه: الكتاب ۵۹.

حدیث ۳۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْفِرَاقِ تَكُونُ الصَّبْوَةُ .
 امام علی علیه السلام : هوا و هوس برخاسته از فراغت است.
 غرر الحکم : ۹۲۵۱.

حدیث ۳۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَمَا مَا فَرَضَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ فِي كِتَابِهِ فِدَعَائِمُ الْإِسْلَامِ ، وَهِيَ خَمْسُ دَعَائِمَ . وَعَلَى هَذِهِ الْفَرَائِضِ الْخَمْسِ بُنِيَ الْإِسْلَامُ ، فَجَعَلَ سُبْحَانَهُ لِكُلِّ فَرِيضَةٍ مِنْ هَذِهِ الْفَرَائِضِ أَرْبَعَةَ حُدُودٍ لَا يَسُوعُ أَحَدًا جَهْلُهَا ، أَوْلَاهَا : الصَّلَاةُ ، ثُمَّ الزَّكَاةُ ، ثُمَّ الصِّيَامُ ، ثُمَّ الْحَجُّ ، ثُمَّ الْوَلَايَةُ ، وَهِيَ خَاتِمَتُهَا وَالْجَامِعَةُ لِجَمِيعِ الْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ .
 امام علی علیه السلام : اما آنچه خداوند سبحان در کتاب خود فریضه قرار داده ، تکیه گاههای اسلام است و آن پنج تکیه گاه می باشد و اسلام بر این پنج فریضه بنا شده است. خداوند سبحان برای هر یک از این فرایض چهار حدّ قرار داده که همگان موظفند آنها را بدانند . نخستین این فرایض نماز است و سپس زکات و بعد از آن روزه و آن گاه حج و زان پس ولایت که این آخری تمام کننده و به کمال رساننده و جامع همه واجبات و مستحبات است .
 بحار الأنوار : ۶۸ / ۳۸۸ / ۳۹ .

حدیث ۳۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى جَوَارِحِكَ كُلِّهَا فَرَائِضَ يَحْتَجُّ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند بر همه اندامهای تو فرایضی نهاد که روز قیامت به وسیله آنها با تو احتجاج کند.
 نهج البلاغه: الحكمة ۳۸۲ .

حدیث ۳۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشَّرِكِ ، وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهاً عَنِ الْكِبَرِ ، وَالزَّكَاةَ تَسْبِيحاً لِلرِّزْقِ .

امام علی علیه السلام: خداوند ایمان را فرض کرد، برای پاک کردن از شرک، و نماز را برای دور کردن از کبر و نخوت، و زکات را تا سبب روزی [نیازمندان] باشد.

نهج البلاغه: الحکمه ۲۵۲

حدیث ۳۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ ، فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنِيٌّ .

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان خوراک تهیدستان را در اموال توانگران واجب فرموده است. بنابراین، هیچ فقیری گرسنه نماند مگر بدان سبب که توانگری از حق او بهره مند شد.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۲۸

حدیث ۳۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَى أُمَّةِ الْعَدْلِ (الْحَقِّ) أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ ، كَيْلَا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرَهُ .

امام علی علیه السلام: خداوند متعال بر پیشوایان عدل (حق) فرض کرده است که خود را با مردم تهیدست برابر سازند، تا فقر فقیر او را برنیاشوبد.

نهج البلاغه: الخطبه ۲۰۹

حدیث ۳۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا عِبَادَةَ كَأْدَاءِ الْفَرَايِضِ .

امام علی علیه السلام: عبادتی چون انجام فرایض نیست.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۳.

حدیث ۳۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّكَ إِنْ اشْتَعَلْتَ بِفَضَائِلِ النَّوْافِلِ عَنْ أَدَاءِ الْفَرَايِضِ ، فَلَنْ يَقَوْمَ فَضْلُ تَكْسِبِهِ بِفَرَضٍ تُضَيِّعُهُ .

امام علی علیه السلام: اگر با پرداختن به فضیلت مستحبات از به جا آوردن فرایض بازمانی، هرگز آن فضیلتی که به دست می آوری با [گناه] آن فریضه ای که ضایعش می کنی برابری نمی کند.

غرر الحکم: ۳۷۹۳.

حدیث ۳۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَادِعٌ نَفْسَكَ فِي الْعِبَادَةِ ، وَارْفُقْ بِهَا وَلَا تَقْهَرْهَا ، وَخُذْ عَفْوَهَا وَنَشَاطَهَا ، إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُوبًا عَلَيْكَ مِنَ الْفَرِيضَةِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يُدَّ مِنْ قَضَائِهَا وَتَعَاهِدِهَا عِنْدَ مَحَلِّهَا .

امام علی علیه السلام : نفس خود را با لطایف الحیل به عبادت وادار و با آن مدارا کن و به آن زور مگو و به هنگام آرامش و نشاطش به عبادت پرداز، مگر در آن چیزهایی که بر تو فرض شده است که در این موارد باید آنها را به جای آوری و به موقع ادا کنی.

نهج البلاغه : الكتاب ۶۹

حدیث ۳۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلُوا مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مِنْ طَلِبِكُمْ ، وَاسْأَلُوهُ مِنْ أَدَاءِ حَقِّهِ مَا سَأَلَكُمْ .

امام علی علیه السلام : آنچه را خداوند بر شما فرض کرده است، وجهه همت خویش قرار دهید و برای ادای حق او که از شما خواسته است از او توفیق و کمک طلبید.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳

حدیث ۳۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَرَائِضَ الْفَرَائِضَ ! أَدُوها إِلَى اللَّهِ تُؤَدِّكُمْ إِلَى الْجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام : [بر شما باد] فرایض! فرایض! آنها را برای خدا ادا کنید تا شما را به بهشت رسانند.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۷

از ۳۴۰۱ تا ۳۶۰۰

حدیث ۳۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأُمُورُ مَرَهُونَةٌ بِأَوْقَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : کارها، گروگان زمانهای خود هستند .

بحار الأنوار : ۱۶۵/۲ / ۱۷۷

حدیث ۳۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْخُرْقِ الْمُعَاجِلَةَ قَبْلَ الْإِمْكَانِ ، وَالْأَنَاةَ بَعْدَ الْفُرْصَةِ .

امام علی علیه السلام : شتافتن [در کاری] پیش از آن که فرصت دست دهد و درنگ و کندی پس از دست دادن فرصت، نشانه

نادانی است.

نهج البلاغه: الحکمة ۳۶۳.

حدیث ۳۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفُرْصَةُ سَرِيعَةُ الْفَوْتِ، وَبَطِيئَةُ الْعَوْدِ.

امام علی علیه السلام: فرصت، زودگذر است و دیریاب.

غرر الحکم: ۲۰۱۹.

حدیث ۳۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفُرْصَةُ غُنْمٌ.

امام علی علیه السلام: فرصت، غنیمت است.

غرر الحکم: ۱۹۴.

حدیث ۳۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُضَّةٌ.

امام علی علیه السلام: از دست دادن فرصت، مایه اندوه است.

نهج البلاغه: الحکمة ۱۱۸.

حدیث ۳۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفُرْصَةُ تَمْرٌ مَرَّ السَّحَابِ، فَانْتَهَزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ.

امام علی علیه السلام: فرصت، چون ابر می گذرد. پس، فرصتهای کار خوب را غنیمت شمرد.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۱.

حدیث ۳۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا ذَكَرَ لِنَفْسِهِ فَضِيلَةً قَالَ: وَلَا فَخْرَ.

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هرگاه فضیلتی از خود یاد می کرد، می فرمود: [قصدم] فخر فروشی نیست.

بحار الأنوار: ۱۶/۳۴۱/۳۳.

حدیث ۳۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ما لابنِ آدمَ والفَخْرِ ؟ ! أوْلُهُ نُطْفَةٌ ، وآخِرُهُ جِيفَةٌ ، ولا يَرْزُقُ نَفْسَهُ ، ولا يَدْفَعُ حَتْفَهُ .
 امام علی علیه السلام : آدمیزاد را چه به فخرفروشی! آغازش نطفه ای است و فرجامش مرداری. نه می تواند خود را روزی دهد و نه می تواند جلو مرگ خویش را بگیرد .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۵۴.

حدیث ۳۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أهْلَكَ النَّاسَ اثْنَانِ: خَوْفُ الْفَقْرِ ، وَطَلْبُ الْفَخْرِ .
 امام علی علیه السلام : دو چیز مردم را نابود کرده است : ترس از ناداری، و فخرجویی .
 الخصال : ۶۹/۱۰۲.

حدیث ۳۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ضَعَّ فَخْرَكَ ، واحْطَطَّ كِبْرَكَ ، واذْكُرْ قَبْرَكَ .
 امام علی علیه السلام : فخرفروشی را کنار بگذار و تکبر را فرو نه و به یاد قبرت باش .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۹۸.

حدیث ۳۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لا حُمْقَ أَعْظَمَ مِنَ الْفَخْرِ .
 امام علی علیه السلام : حماقتی بزرگتر از فخرفروشی نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۶۵۵ .

حدیث ۳۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنْ أَسْخَفِ حَالَاتِ الْوُلَاةِ عِنْدَ صَالِحِ النَّاسِ ، أَنْ يُظَنَّ بِهِمْ حُبُّ الْفَخْرِ ، وَيُوضَعَ أَمْرُهُمْ عَلَى الْكِبْرِ .
 امام علی علیه السلام : از پست ترین حالات زمامداران نزد مردمان نیک، این است که گمان رود دوستدار فخر و خودستایی گشته اند و کردارشان بر تکبر حمل شود.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۱۶.

حدیث ۳۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أفحشَ كريماً قطُّ .

امام علی علیه السلام : انسان بزرگوار، هرگز دشنام ندهد.

غرر الحکم : ۹۴۷۸.

حدیث ۳۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فيما كَتَبَ إِلَى قُتْمِ بْنِ عَبَّاسٍ - : وَاجْلِسْ لَهُمُ الْعَصْرَيْنِ ، فَأَقْبِ الْمُسْتَفْتَى ، وَعَلِّمِ الْجَاهِلَ ، وَذَاكِرِ الْعَالِمَ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به قثم بن عباس - نوشت : در صبح و عصر با آنان (مردم) بنشین و برای کسی که از تو حکم و

مسأله ای می پرسد، فتوا بده و نادان را بیاموز و با دانا گفتگوی علمی کن.

نهج البلاغه : الكتاب ۶۷ .

حدیث ۳۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابْنِ اللَّبُونِ ؛ لَا ظَهْرَ فَيْرَكَبَ ، وَلَا ضَرْعَ فَيَحْلَبَ (فَيَحْتَلِبَ) .

امام علی علیه السلام : به گاه فتنه همچون شتر نر دوساله باش که نه پشت [و نیرویی] دارد که بر او سوار شوند و نه پستانی که از آن

شیر دوشند.

نهج البلاغه : الحکمه ۱.

حدیث ۳۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَبَّ نَارَ الْفِتْنَةِ كَانَ وَقُودَهَا .

امام علی علیه السلام : هر کس آتش فتنه را برافروزد، خود آتشگیره آن شود.

غرر الحکم : ۹۱۶۳.

حدیث ۳۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْظُلْمُ غَشُومٌ خَيْرٌ مِنْ فِتْنَةٍ تَدُومٌ .

امام علی علیه السلام : زمامدار ستمکار و بیرحم، بهتر از فتنه (هرج و مرجی) است که دائمی باشد.

غرر الحکم : ۱۰۱۰۹.

حدیث ۳۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا مِنَ الْفِتَنِ ، وَنُورًا مِنَ الظُّلْمِ .
 امام علی علیه السلام : بدانید که هر کس تقوای الهی درپیش گیرد، خداوند برای او راه خروجی از فتنه ها قرار دهد و نوری در تاریکیها.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۳.

حدیث ۳۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِرَجُلٍ يُسَمَّى حَرْبًا يَمْشِي مَعَهُ وَهُوَ رَاكِبٌ - : ارجع ، فَإِنَّ مَشَى مِثْلَكَ مَعَ مِثْلِي فِتْنَةٌ لِلْوَالِي ، وَمَذَلَّةٌ لِلْمُؤْمِنِ .
 امام علی علیه السلام - به مردی به نام حَرْب که در رکاب آن حضرت پیاده می رفت - فرمود: برگرد؛ زیرا پیاده آمدن کسی چون تو در رکاب کسی چون من باعث فتنه و غرور والی و مایه خواری مؤمن است.
 نهج البلاغه : الحكمة ۳۲۲.

حدیث ۳۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْفِتْنُ ثَلَاثٌ : حُبُّ النِّسَاءِ وَهُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ ، وَشُرْبُ الخَمْرِ وَهُوَ فِخُّ الشَّيْطَانِ ، وَحُبُّ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ وَهُوَ سَهْمُ الشَّيْطَانِ ، فَمَنْ أَحَبَّ النِّسَاءَ لَمْ يَنْتَفِعْ بِعَيْشِهِ ، وَمَنْ أَحَبَّ الْأَشْرِبَةَ حَرَمَتْ عَلَيْهِ الْجَنَّةُ ، وَمَنْ أَحَبَّ الدِّينَارَ وَالدَّرْهَمَ فَهُوَ عَبْدُ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : فتنه ها سه چیزند : زن دوستی ، که شمشیر شیطان است و شرابخواری که دام شیطان است و عشق به درهم و دینار که تیر شیطان است. کسی که عشق به زنان داشته باشد، از زندگیش بهره مند نشود و کسی که مشروبات را دوست داشته باشد، بهشت بر او حرام گردد و کسی که عشق به درهم و دینار داشته باشد، بنده دنیاست.
 بحار الأنوار : ۷۳/۱۴۰/۱۲.

حدیث ۳۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِيَّاكَ وَالتَّغَايِرَ فِي غَيْرِ مَوْضِعِ الْغَيْرَةِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَدْعُو الصَّحِيحَةَ مِنْهُنَّ إِلَى السَّقَمِ ، وَلَكِنْ أَحْكَمْ أَمْرَهُنَّ فَإِنَّ رَأْيَتَ عَيْبًا فَعَجَّلِ النُّكَيْرَ عَلَى الْكَبِيرِ وَالصَّغِيرِ
 امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند خود حسن علیه السلام - فرمود : از غیرت نابجا [نسبت به زنان] بپرهیز که آن، زن سالم را به بیماری می کشاند و پاکدامن را به بدگمانی (اندیشه گنهکاری)، بلکه درباره آنان محکم کاری کن. آن گاه اگر عیبی دیدی در مجازات کوچک و بزرگ درنگ مکن.
 فی نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ : «وإياك والتغاير في غير موضع غيره، فإن ذلك يدعو الصحيحة إلى السقم، والبريئة إلى الریب».

حدیث ۳۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ لِلْمُؤْمِنِ ، فَلْيَغْرِ مَنْ لَا يَغَارُ ؛ فَإِنَّهُ مَنكُوسُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند نسبت به مؤمن غیرت دارد؛ پس، بی غیرت از خود غیرت نشان دهد؛ زیرا که آدم بی غیرت واژگونه دل (زیبا بیننده زشتی) است.

المحاسن : ۱/۲۰۴/۳۵۵.

حدیث ۳۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ... وَشَجَاعَتُهُ عَلَى قَدْرِ أَنْفَتِهِ ، وَعِفَّتُهُ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش مرد به اندازه همت اوست... و دلیری او، به اندازه ننگ داشتن اوست [از تن دادن به پستیها و زبونیها] و پاکدامنی او به اندازه غیرت او.

نهج البلاغه : الحکمه ۴۷

حدیث ۳۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا زَنَى عَيُورٌ قَطُّ .

امام علی علیه السلام : هیچ غیرتمندی هرگز زنا نمی کند .

نهج البلاغه : الحکمه ۳۰۵.

حدیث ۳۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ يَغْتَابُ رَجُلًا عِنْدَ ابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا بُنَيَّ ، نَزَّهُ سَمِعَكَ عَنْ مِثْلِ هَذَا ؛ فَإِنَّهُ نَظَرَ إِلَى أَحَبِّ مَا فِي وَعَائِهِ فَأَفْرَعَهُ فِي وَعَائِكَ !

امام علی علیه السلام - وقتی ملاحظه کرد که شخصی درحضور فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام از کسی غیبت می کند - فرمود : فرزندم! گوش خود را از چنین کسی به دور دار؛ زیرا او به پلید و نجس ترین چیزهایی که درظرف خود دارد نگریسته و آنها را در ظرف تو خالی کرده است .

الاختصاص : ۲۲۵.

حدیث ۳۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْغِيْبَةُ جُهْدُ الْعَاجِزِ .

امام علی علیه السلام: غیبت کردن، کار شخص ناتوان است.

نهج البلاغه: الحکمه ۴۶۱.

حدیث ۳۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَمَّا قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ (وَكَانَ كَلْبِيًّا): لَقَدْ أُعْطِيَْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِلْمَ الْغَيْبِ، فَضَحِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: يَا أَخَا كَلْبٍ، لَيْسَ هُوَ بِعِلْمِ غَيْبٍ، وَإِنَّمَا هُوَ تَعَلُّمٌ مِنْ ذِي عِلْمٍ، وَإِنَّمَا عِلْمُ الْغَيْبِ عِلْمُ السَّاعِيَةِ، وَمَا عَيَّدَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِقَوْلِهِ: «إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعِيَةِ وَيُنزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ»

امام علی علیه السلام - وقتی یکی از یاران ایشان [از قبیله کلب] به آن حضرت عرض کرد: «ای امیرالمؤمنین! علم غیب به تو داده شده است»، پس از خنده ای - فرمود: ای مرد کلبی! این علم غیب نیست، بلکه بر اثر فرا گرفتن از صاحب علمی است. علم غیب، علم داشتن به زمان قیامت است و آنچه خداوند سبحان آنها را بر شمرده و فرموده است: «همانا علم قیامت نزد خداست و باران فرو می فرستد و آنچه را که در زهدانهاست، می داند».

لقمان: ۳۴.

حدیث ۳۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا وَزَرَ أَعْظَمَ مِنْ وَزَرَ غَنَى مَنْعَ الْمُحْتَاجِ .

امام علی علیه السلام: گناهی، بزرگتر از گناه ثروتمندی نیست که نیازمند را [از حقش] محروم کرده باشد.

غرر الحکم: ۱۰۷۳۸.

حدیث ۳۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ، فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُنِعَ بِهِ غَنَى، وَاللَّهُ تَعَالَى سَأَلَهُمْ عَنْ ذَلِكَ .

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان خوراک تهیدستانرا در اموال توانگران قرار داده است. پس، هیچ تهیدستی گرسنه نماند، مگر به سبب این که ثروتمندی از حق او بهره مند شده است. و خدای بزرگ در این باره از آنان بازخواست می کند.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۲۸.

حدیث ۳۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ فَيَأْمُرُهُمْ بِقَدْرِ مَا يَكْفِي فُقَرَاءَهُمْ، وَإِنْ جَاعُوا وَعَزُّوا وَجَهَدُوا فَيَمْنَعِ الْأَغْنِيَاءِ، وَحَقُّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُحَاسِبَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُعَذِّبَهُمْ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام: همانا خداوند در اموال ثروتمندان به اندازه ای که [نیاز] تهیدستانشان را کفایت کند، حق واجب فرموده است و اگر تهیدستان گرسنه و برهنه و رنجور شوند، به سبب آن است که ثروتمندان حق آنان را نداده اند و خدا حق دارد که روز قیامت

ثروتمندان را بازخواست و برای این کار عذابشان کند.

کنز العمال : ۱۶۸۴۰ .

حدیث ۳۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِفْتَاحُ الْغِنَى الْيَقِينُ .

امام علی علیه السلام : کلید توانگری، یقین است.

بحار الأنوار : ۷۸/۹/۶۵

حدیث ۳۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَكُونُ غَنِيًّا حَتَّى يَكُونَ عَفِيفًا .

امام علی علیه السلام : [آدمی] توانگر نباشد، مگر آن گاه که خویشندار باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۸/۶۴ .

حدیث ۳۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَصْبَحَ وَالْآخِرَةَ هَمُّهُ اسْتَعْنَى بغيرِ مَالٍ ، وَاسْتَأْنَسَ بغيرِ أَهْلِ ، وَعَزَّ بغيرِ عَشِيرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که روز خود را بیاغازد و آخرت هم و غم او باشد، با وجود ناداری، توانگر باشد و با وجود بی کسی، تنها

نباشد و بدون داشتن ایل و تبار، نیرومند باشد.

الأمالی للطوسی : ۵۸۰/۱۱۹۸ .

حدیث ۳۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْغِنَى الْأَكْبَرُ الْيَأْسُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین توانگری، چشم نداشتن به دست مردم است.

نهج البلاغه : الحكمة ۳۴۲

حدیث ۳۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَعْنَى الْغِنَى الْعَقْلُ ، وَأَكْبَرَ الْفَقْرِ الْحُمُقُ .

امام علی علیه السلام : سرشارترین توانگری، خردمندی است و بزرگترین تهیدستی، نابخردی.

نهج البلاغه : الحكمة ۳۸ .

حدیث ۳۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَغْنَى بِاللَّهِ افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که به خدا توانگر شود، مردم به او نیازمند گردند.
 کشف الغمّة : ۳/۱۳۷.

حدیث ۳۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا غِنَى كَالْعَقْلِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ ثروتی چون خرد نیست.
 نهج البلاغه : الحکمه ۵۴.

حدیث ۳۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا كَثَرَ أَغْنَى مِنَ الْقَنَاعَةِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ گنجی سرشارتر از قناعت نیست.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۱

حدیث ۳۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي صِفَةِ أَعْجَبِ مَا فِي الْإِنْسَانِ وَهُوَ الْقَلْبُ - : إِنْ أَفَادَ مَالًا أَطْغَاهُ الْغِنَى ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ فَضَحَّهَ الْجَزَعُ .
 امام علی علیه السلام - در وصف شگفت‌ترین عضو انسان؛ یعنی دل - فرمود : اگر به ثروتی برسد، توانگری او را یاغی می کند و اگر مصیبتی بدو رسد، بیتابی رسوایش می گرداند.
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۰۸.

حدیث ۳۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَتَجَاوَزُوا بِنَا الْعُبُودِيَّةِ ثُمَّ قُولُوا مَا شِئْتُمْ وَلَنْ تَبْلُغُوا ، وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُوقَ كَغُلُوقِ النَّصَارِيِّ ؛ فَإِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغَالِيْنَ .
 امام علی علیه السلام : ما را از مرز بندگی [خدا] فراتر نبرید ؛ آن گاه هر چه خواستید بگویید ، که کم گفته اید . زنهار که مانند نصارا غلو کنید ؛ زیرا من از غلوکنندگان بیزارم .
 بحار الأنوار : ۲۵ / ۲۷۴ / ۲۰

حدیث ۳۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِينَا ، قُولُوا إِنَّا عِبِدُ مَرْبُوبُونَ ، وَقُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ .
 امام علی علیه السلام : از غلو کردن درباره ما پرهیزید و ما را بندگان پروریده بدانید. آن گاه هر چه خواستید در فضیلت ما بگویید.
 الخصال : ۶۱۴/۱۰.

حدیث ۳۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُمَّ إِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغُلَاةِ كِبْرَاءَ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ مِنَ النَّصَارَى ، اللَّهُمَّ اخذُلَّهُمْ أَبَدًا ، وَلَا تَنْصُرْ مِنْهُمْ أَحَدًا .
 امام علی علیه السلام : بار خدایا! همچنان که عیسی بن مریم از نصارا بیزاری جست، من نیز از غالیان [در حق خود] بیزارم؛ بار خدایا! آنان را برای همیشه تنها و بی یاور گذار و هیچ کدام آنان را یاری مرسان.
 بحار الأنوار : ۲۵/۲۸۴/۳۲.

حدیث ۳۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 هَلَكَكَ فِي رَجُلَانِ : مُحِبُّ غَالٍ ،
 وَمُبْغِضٌ قَالٍ .
 امام علی علیه السلام : در باب من دو کس به هلاکت افتادند : دوست افراطی و دشمن کینه ورز.
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۶۹.

حدیث ۳۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغُلُّ بَدْرُ الشَّرِّ .
 امام علی علیه السلام : کینه، تخم بدی است.
 غرر الحکم : ۵۴۷

حدیث ۳۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغُلُّ يُحِبُّ الْحَسَنَاتِ .
 امام علی علیه السلام : کینه، کارهای نیک را از بین می برد.
 غرر الحکم : ۶۴۲

حدیث ۳۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَشَدُّ الْقُلُوبِ غِلًّا قَلْبُ الْحَقُّودِ .
 امام علی علیه السلام : بد کینه ترین دلها، دل شخص کینه توز است.
 غرر الحکم : ۲۹۳۲.

حدیث ۳۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْعَاقِلَ نِصْفُهُ احْتِمَالٌ، وَنِصْفُهُ تَغَافُلٌ .
 امام علی علیه السلام : خردمند، نصفش تحمل و بردباری است و نصف دیگرش نادیده گیری.
 غرر الحکم : ۲۳۷۸.

حدیث ۳۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالٍ (أَحْوَالِ) الْكَرِيمِ غَفْلَتُهُ عَمَّا يَعْلَمُ .
 امام علی علیه السلام : از بهترین رفتارهای (حالات) شخص بزرگوار، نادیده گرفتن چیزی [از خطاها و بدیهای مردم] است که می داند.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۲۲.

حدیث ۳۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَوَامُ الْغَفْلَةِ يُعِمِّي الْبَصِيرَةَ .
 امام علی علیه السلام : ادامه یافتن غفلت، دیده بصیرت را کور می کند.
 غرر الحکم : ۵۱۴۶.

حدیث ۳۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالْغَفْلَةَ وَالْإِعْتِرَارَ بِالْمُهْلَةِ؛ فَإِنَّ الْغَفْلَةَ تُفْسِدُ الْأَعْمَالَ .
 امام علی علیه السلام : زنده از غفلت و فریب مهلت [عمر] را خوردن؛ زیرا که غفلت کارها را تباه می کند.
 غرر الحکم : ۲۷۱۷.

حدیث ۳۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ طَالَتْ غَفَلَتُهُ تَعَجَّلَتْ هَلَكَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که غفلتش به درازا کشد، هلاکتش شتاب گیرد.

غرر الحکم : ۸۳۱۸

حدیث ۳۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ غَلَبَتْ عَلَيْهِ الْغَفْلَةُ مَاتَ قَلْبُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که غفلت بر او چیره گردد، دلش بمیرد.

غرر الحکم : ۸۴۳۰

حدیث ۳۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ عَرَفَ الْأَيَّامَ لَمْ يَغْفُلْ عَنِ الْأَسْتِعْدَادِ .

امام علی علیه السلام : هر که (تحولات) ایام را شناخت، از آماده شدن [برای آخرت] غافل نگشت.

التوحید : ۷۴/۲۷.

حدیث ۳۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَدَوَامِ ذِكْرِ اللَّهِ تَنْجَابُ الْغَفْلَةِ .

امام علی علیه السلام : با پیوسته به یاد خدا بودن است که پرده غفلت کنار می رود.

غرر الحکم : ۴۲۶۹.

حدیث ۳۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمْ مِنْ غَافِلٍ يَنْسُجُ ثَوْبًا لِيَلْبَسَهُ وَإِنَّمَا هُوَ كَفَنُهُ ! وَيَبْنِي بَيْتًا لِيَسْكُنَهُ وَإِنَّمَا هُوَ مَوْضِعُ قَبْرِهِ !

امام علی علیه السلام : ای بسا غافلی که پارچه ای می بافت تا آن را بپوشد، اما کفن او می شود و خانه ای می سازد تا در آن بنشیند،

اما همان جا قبر او می شود.

بحار الأنوار : ۷۷/۴۰۱/۲۶

حدیث ۳۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَأَفِقْ أَيُّهَا السَّامِعُ مِنْ سَكْرَتِكَ ، وَاسْتَقِمْ مِنْ غَفَلَتِكَ ، وَاخْتَصِرْ مِنْ عَجَلَتِكَ .

امام علی علیه السلام: ای شنونده! از مستی خود به هوش آی و از خواب غفلت بیدار شو و از شتاب بکاه.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۳

حدیث ۳۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ غَيْرِ الْمَغْفُولِ عَنْهُمْ ، وَالتَّارِكُونَ الْمَأْخُودَ مِنْهُمْ ، مَالِي أُرَاكُمْ عَنِ اللَّهِ ذَاهِبِينَ ، وَإِلَى غَيْرِهِ رَاغِبِينَ ؟ !

امام علی علیه السلام: ای مردمی که از کار شما غافل نیستند و ای مردمی که [خدا و اوامر او را] ارها کرده اید و از شما گرفته می

شود [هر چه دارید]، چه شده است که می بینم از خدا رویگردان شده اید و به غیر او روی آورده اید؟

نهج البلاغه: الخطبة ۱۷۵ .

حدیث ۳۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فِيآلِهَا حَسْرَةٌ عَلَى كُلِّ ذِي عَقْلٍ أَنْ يَكُونَ عُمُرُهُ عَلَيْهِ حُجَّةً ، وَأَنْ تُؤَدِّيَهُ أَيَّامُهُ إِلَى الشَّقْوَةِ !

امام علی علیه السلام: ای دریغا بر هر غافلی که عمرش بر ضد او حجت باشد و روزهایش او را به سوی بدبختی کشاند .

نهج البلاغه: الخطبة ۶۴

حدیث ۳۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَقْلُ ضَلَالَةٌ .

امام علی علیه السلام: غفلت، گمراهی است.

غرر الحکم: ۱۹۶ .

حدیث ۳۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الاسْتِغْفَارُ مَعَ الْإِصْرَارِ ذُنُوبٌ مُجَدَّدَةٌ .

امام علی علیه السلام: آمرزش خواهی [ها] با وجود ادامه دادن به گناه، خود گناهمانی تازه اند.

تحف العقول: ۲۲۳ .

حدیث ۳۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اسْتَغْفِرُ تُرْزَقُ .

امام علی علیه السلام: استغفار کن تا روزی داده شوی.

غرر الحکم: ۲۲۲۸ .

حدیث ۳۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاستِغْفَارُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .
 امام علی علیه السلام : آمرزش خواهی، روزی رامی افزاید.
 بحار الأنوار : ۹۳/۲۷۷/۴.

حدیث ۳۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الاستِغْفَارَ سَبَبًا لِذُرُورِ الرِّزْقِ وَرَحْمَةً الخَلْقِ ، فَقَالَ سُبْحَانَهُ : «اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا»
 امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، آمرزش خواهی را سبب فزونی روزی و رسیدن رحمت به خلق قرار داده و فرموده است : «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید که او بسی آمرزنده است» پس، رحمت خدا بر کسی که به توبه روی آورد و گذشتن از گناهش را بخواهد و پیش از مرگش کاری بکند.
 نوح : ۱۰ .

حدیث ۳۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أُعْطِيَ الاستِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ المَغْفِرَةَ .
 امام علی علیه السلام : به هر کس [نعمت] استغفار داده شود از آمرزیده شدن محروم نشود.
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۳۵.

حدیث ۳۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَعَطَّرُوا بالاستِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَوَائِحُ الذُّنُوبِ .
 امام علی علیه السلام : با آمرزش خواهی، خودرا معطر کنید تا بوی گناهان شما را رسوا نکند.
 بحار الأنوار : ۹۳/۲۷۸/۷.

حدیث ۳۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنَطُ وَمَعَهُ الاستِغْفَارُ !
 امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که آمرزش خواهی را دارد و با این حال نومید می شود.
 نهج البلاغه : الحکمه ۸۷.

حدیث ۳۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ شَنِىَ الْفَاسِقِينَ وَغَضِبَ لِلَّهِ ، غَضِبَ اللَّهُ لَهُ وَأَرْضَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام علی علیه السلام : هر که با نابکاران دشمنی ورزد و برای خدا خشم گیرد، خداوند به خاطر او خشم گیرد و روز قیامت
 خشنودش گرداند.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۱.

حدیث ۳۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يَغْضَبُ لِلدُّنْيَا ، فَإِذَا أَغْضَبَهُ الْحَقُّ لَمْ يَعْرِفْهُ أَحَدٌ وَلَمْ يَقُمْ لِغَضَبِهِ شَيْءٌ حَتَّى يَنْتَصِرَ لَهُ .
 امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برای دنیا به خشم نمی آمد اما هرگاه حق او را به خشم می آورد، هیچ کس او
 را نمی شناخت و هیچ چیز نمی توانست جلو خشم او را بگیرد تا آن گاه که انتقام [حق را] می گرفت.
 المحجبه البيضاء : ۵/۳۰۳.

حدیث ۳۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَاوُوا الْعَضْبَ بِالصَّمْتِ ، وَالشَّهْوَةَ بِالْعَقْلِ .
 امام علی علیه السلام : خشم را با خاموشی درمان کنید و خواهش نفس را با خرد.
 غرر الحکم : ۵۱۵۵.

حدیث ۳۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكِمٌ .
 امام علی علیه السلام : خشم و تندى، نوعی از دیوانگی است؛ زیرا صاحب آن پشیمان می شود و اگر پشیمان نشود، دیوانگیش
 قطعی است.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۵.

حدیث ۳۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَجَرُ الْغَضِيبُ
 امام علی علیه السلام : سنگ غضبی در خانه، ضامن ویرانی آن خانه است .
 فی شرح نهج البلاغه: ۱۹/۷۲ «الغضب» بدل «الغصیب» .

حدیث ۳۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَشَّ النَّاسَ فِي دِينِهِمْ فَهُوَ مُعَانِدٌ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که در دین مردم با آنها دغلكاری کند، دشمن خدا و پیامبر اوست.
 غرر الحکم : ۸۸۹۱ .

حدیث ۳۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - مِنْ عَهْدِهِ إِلَى بَعْضِ عُمَّالِهِ - : إِنَّ أَعْظَمَ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْأُمَّةِ ، وَأَفْظَعَ الْغِيْثِ غِيْثُ الْأُمَّةِ .
 امام علی علیه السلام - در سفارش به یکی از کارگزاران خویش - نوشت : همانا بزرگترین خیانت، خیانت به امت است و زشت ترین دغلكاری، دغلكاری نسبت به پیشوایان است.
 نهج البلاغه : الكتاب ۲۶ .

حدیث ۳۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَارَ إِلَى بَدْرٍ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ، وَافْتَتَحَ مَكَّةَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ .
 امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در ماه رمضان به جنگ بدر رفت و در ماه رمضان نیز مکه را فتح کرد.
 الأمالی للطوسی : ۳۴۲/۷۰۱ .

حدیث ۳۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَمَّا انجَلَى النَّاسُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ أُحُدٍ نَظَرْتُ فِي الْقَتْلِ فَلَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقُلْتُ : وَاللَّهِ مَا كَانَ لِيْفِرَّ وَمَا أَرَاهُ فِي الْقَتْلِ ، وَلَكِنْ أَرَى اللَّهَ غَضِبَ عَلَيْنَا بِمَا صَيَّرْنَا نَبِيَّهُ ، فَمَا فِي خَيْرٍ مِنْ أَنْ أُقَاتَلَ حَتَّى أُقْتَلَ ، فَكَسَّرْتُ جَفْنَ سَيْفِي ، ثُمَّ حَمَلْتُ عَلَى الْقَوْمِ فَأَفْرَجُوا لِي ، فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَيْنَهُمْ .
 امام علی علیه السلام : در جنگ احد هنگامی که مردم از گردپیامبر خدا پراکنده شدند، من در میان کشتگان نگاه کردم، اما پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را ندیدم. با خود گفتم : به خدا قسم او اهل فرار نبود و در میان کشته ها هم نمی بینمش. فکر می کنم خداوند از این رفتار ما به خشم آمده و پیامبرش را به آسمان برده است. پس، وجود من دیگر بی فایده است و باید بجنم تا کشته شوم. لذا غلاف شمشیرم را شکستم و به دشمن حمله کردم و آنان از برابر من دور شدند و ناگاه دیدم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در میان آنهاست.
 كنز العمال : ۳۰۰۲۷ .

حدیث ۳۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَدْ حَضَرْنَا بَدْرًا وَمَا فِيْنَا فَارِسُ غَيْرِ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ ، وَلَقَدْ رَأَيْنَا لَيْلَةَ بَدْرٍ وَمَا فِيْنَا إِلَّا مَنْ نَامَ غَيْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَإِنَّهُ كَانَ مُتَّصِبًا فَيَأْصِلُ شَجَرَهُ يُصَلِّي وَيَدْعُو حَتَّى الصَّبَاحِ .

امام علی علیه السلام : زمانی که در جنگ بدر شرکت کردیم، جز مقداد بن اسود سواره دیگری در میان ما نبود. در شب جنگ بدر هر که با ما بود خوابید، مگر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله که در زیر درختی ایستاده بود و تا صبح نماز می خواند و دعا می کرد.

الإرشاد : ۱/۷۳.

حدیث ۳۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَدْ رَأَيْنَا يَوْمَ بَدْرٍ وَنَحْنُ نَلُودُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ أَقْرَبُنَا إِلَى الْعَدُوِّ ، وَكَانَ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ بَأْسًا .
امام علی علیه السلام : در جنگ بدر ما خود را در پناه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله قرار می دادیم و آن حضرت از همه ما به دشمن نزدیکتر بود و در آن روز از همه شجاعت بیشتری نشان می داد.
کنز العمال : ۲۹۹۴۳.

حدیث ۳۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَزَّكَ عِزُّكَ ، فَصَارَ قُصَارُ ذَلِكَ ذَلِكَ ، فَأَخَشَ فَاخْشَ فِعْلِكَ ، فَعَلَّكَ بِهَذَا تُهْدَى .
امام علی علیه السلام : عزت، تو را فریفت و سرانجام آن خواری تو باشد. پس، از کردار زشت خویش بترس، شاید بدین وسیله هدایت شوی.
بحار الأنوار : ۷۸/۸۳/۸۶.

حدیث ۳۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَهَلَ اغْتَرَّ بِنَفْسِهِ ، وَكَانَ يَوْمَهُ شَرَّامِنْ أَمْسِهِ .
امام علی علیه السلام : هر که نادان باشد، فریب نفس خود را بخورد و امروزش بدتر از دیروزش باشد.
غرر الحکم : ۸۷۴۴.

حدیث ۳۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِيْمَاءُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ بَدْرٍ الصُّوْفُ الْأَبْيَضُ .
امام علی علیه السلام : در جنگ بدر، چهره اصحاب پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، مانند پشم سفید بود.
کنز العمال : ۲۹۹۴۲.

حدیث ۳۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُكُونُ النَّفْسِ إِلَى الدُّنْيَا مِنْ أَعْظَمِ الْغُرُورِ .
 امام علی علیه السلام : دل بستن نفس به دنیا، بزرگترین فریب است.
 غرر الحکم : ۵۶۵۰.

حدیث ۳۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اتَّقُوا غُرُورَ الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهَا تَسْتَرْجِعُ أَبَدًا مَا خَدَعَتْ بِهِ مِنَ الْمَحَاسِنِ ، وَتَزْعِجُ الْمُطْمَئِنِّ إِلَيْهَا وَالْقَاطِنَ .
 امام علی علیه السلام : از فریب دنیا بپرهیزید؛ زیرا دنیا هرگز خوبی و نعمتی که فریبکارانه به انسان دهد، همواره پس می‌گیرد و کسی را که به دنیا دل بندد و در آن جا خوش کند، کوچ دهد.
 غرر الحکم : ۲۵۶۲.

حدیث ۳۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنَ الْغُرَّةِ بِاللَّهِ أَنْ يُصِرَّ الْعَبْدُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَيَتَمَتَّى عَلَى اللَّهِ الْمَغْفِرَةَ .
 امام علی علیه السلام : پافشاری کردن بنده در معصیت و آرزوی آمرزش داشتن از خدا، مغرور شدن به خداست.
 تنبیه الخواطر : ۲/۷۲.

حدیث ۳۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَمْ مِنْ مُسْتَدْرَجٍ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ ، وَمَغْرُورٍ بِالسُّتْرِ عَلَيْهِ ، وَمَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ ! .
 امام علی علیه السلام : بسا کسانی که با احسان خداوندانندک اندک به عذاب حق نزدیک شده اند و به خاطر پوشاندن گناهانشان مغرور و فریفته شده اند و به سبب تعریف و تمجید [مردمان] از آنان به فتنه و تباهی افتاده اند!
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۱۶.

حدیث ۳۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنَ الْعِصْمَةِ أَلَّا تَغْتَرُّوا بِاللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : یکی از عوامل مصون ماندن از گناهان، این است که به خدا مغرور نشوید (به او طمع بیهوده مبندید و خود را از عذاب او ایمن مپندارید).
 تحف العقول : ۱۵۰.

حدیث ۳۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْعِزَّةِ .
 امام علی علیه السلام : میان شما و موعظه، پرده ای از غفلت است.
 نهج البلاغه: الحکمه ۲۸۲.

حدیث ۳۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُكْرُ الْغَفْلَةِ وَالْغُرُورِ أَبْعَدُ إِفَاقَةً مِنْ سُكْرِ الْخُمُورِ .
 امام علی علیه السلام : مستی غفلت و فریب، دیرتر از مستی مسکرات زایل می شود.
 غرر الحکم : ۵۶۵۱

حدیث ۳۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَرَّهُ السَّرَابُ تَقَطَّعَتْ بِهِ الْأَسْبَابُ .
 امام علی علیه السلام : هر که فریب سراب [دنیا] را بخورد، ریسمانهای [سعادت] او از هم بگسلد.
 غرر الحکم : ۹۲۲۴ .

حدیث ۳۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِمَنْ لَمْ تَقْتُلْهُ قَاتِلَاتُ الْغُرُورِ .
 امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که فریبهای کشنده او را نکشته است .
 غرر الحکم : ۵۹۷۳

حدیث ۳۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْقَنَاعَةَ ، وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجُهُ .
 امام علی علیه السلام : خوشترین و آسوده ترین زندگی را کسی دارد که خداوند پاک او را قناعت ببخشد و همسری شایسته عطایش فرماید.
 غرر الحکم : ۳۲۹۵ .

حدیث ۳۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَطْيَبُ الْعَيْشِ الْقَنَاعَةُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین زندگی، در قناعت است.

غرر الحکم : ۲۹۱۸

حدیث ۳۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَهْنَى الْعَيْشِ أَطْرَاحُ الْكُلْفِ .

امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی، دور افکندن تکلّفات و تشریفات است.

غرر الحکم : ۲۹۶۴

حدیث ۳۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَيْبُكَ مَسْتُورٌ مَا أَسْعَدَكَ جَدُّكَ .

امام علی علیه السلام : تا بخت یار توست، عیبت پوشیده است.

نهج البلاغه : الحکمه ۵۱.

حدیث ۳۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَصَرَ عَنِ مَعْرِفَةِ شَيْءٍ عَابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از شناخت چیزی درماند، بر آن خرده گیرد.

الإرشاد : ۱/۳۰۱.

حدیث ۳۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَهَلَ شَيْئًا عَابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که چیزی را نداند، آن را عیب شمارد.

كشف الغمّة : ۳/۱۳۷.

حدیث ۳۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ ، لَمْ يَرِ النَّاسُ عَيْبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که شرم و حیا جامه خود را بر قامت او بپوشاند، مردم عیبش را نبینند.

نهج البلاغه : الحکمه ۲۲۳.

حدیث ۳۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَسَاهُ الْعِلْمُ ثَوْبَهُ ، اخْتَفَى عَنِ النَّاسِ عَيْبُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر کس که دانش جامه خود را بر قامت او بپوشاند، عیبش از مردم پوشیده ماند.
 تحف العقول : ۲۱۵.

حدیث ۳۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاحتمالُ قَبْرُ الْعُيُوبِ .
 امام علی علیه السلام : تحمل، گور عیبهاست.
 نهج البلاغه : الحکمه ۶.

حدیث ۳۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 غِطَاءُ الْعُيُوبِ الْعَقْلُ .
 امام علی علیه السلام : پرده عیبها، خرد است.
 غرر الحکم : ۶۴۳۴.

حدیث ۳۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَابَ عَيْبَ ، وَمَنْ شَتَّمَ أُجِيبَ .
 امام علی علیه السلام : هر که عیب جوئی کند، عیب جوئی شود و هر که دشنام دهد، پاسخ شنود.
 کنز الفوائد : ۱/۲۷۹.

حدیث ۳۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَبْتَهِّجَنَّ بِخَطَايَا غَيْرِكَ ؛ فَإِنَّكَ لَنْ تَمْلِكَ الْإِصَابَةَ أَبَدًا .
 امام علی علیه السلام : از خطای دیگران هرگز شادمان مشو؛ زیرا تو نیز برای همیشه از خطا کردن مصون نیستی.
 غرر الحکم : ۱۰۲۹۴.

حدیث ۳۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَأْمَلُ الْعَيْبِ عَيْبٌ .

امام علی علیه السلام : کاوش کردن در عیب [دیگران]، خود عیبی است.
غرر الحکم : ۴۴۸۹.

حدیث ۳۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلاَهُ مِصرَ - : وَلِيَكُنْ أَبْعَدَ رَعِيَّتِكَ مِنْكَ ، وَأَشْنَاهُمْ عِنْدَكَ ، أَطَلَبُهُمْ لِمَعَايِبِ النَّاسِ ؛ فَإِنَّ فِي النَّاسِ عُيُوبًا ، الْوَالِي أَحَقُّ مَنْ سَتَرَهَا ، فَلَا تَكْشِفَنَّ عَمَّا غَابَ عَنْكَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : باید دورترین افراد ملت از تو و دشمن ترین آنها نزد تو، عیبجوترین آنها از مردم باشد؛ زیرا مردم [خواه ناخواه] عیبهایی دارند و زمامدار سزاوارترین کس به پوشاندن آنهاست. بنابراین، درباره آن دسته از عیبهای مردم که بر تو پوشیده است، پی جویی و کنجکاوی مکن.
نهج البلاغه : الكتاب ۵۳.

حدیث ۳۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَاشَفَكَ فِي عَيْبِكَ حَفِظَكَ فِي عَيْبِكَ ، مَنْ دَاهَنَكَ فِي عَيْبِكَ عَابَكَ فِي عَيْبِكَ .

امام علی علیه السلام : هر که عیبت را به تو اظهار کند، پشت سرت آبروی تو را حفظ نماید. هر که در گفتن عیبت به تو ملاحظه کاری کند، پشت سرت عیب تو را بگوید.
غرر الحکم : ۸۲۶۰ و ۸۲۶۱.

حدیث ۳۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ أَنْ يَسْتَقْبَلَ أَخَاهُ بِمَا يَخَافُ مِنْ عَيْبِهِ إِلَّا مَخَافَهُ أَنْ يَسْتَقْبِلَهُ بِمِثْلِهِ ، قَدْ تَصَافَيْتُمْ عَلَي رَفْضِ الْآجَلِ وَحُبِّ الْعَاجِلِ !

امام علی علیه السلام : آنچه مانع هر یک از شما می شود که عیب برادرش را پیش روی او بگوید، این است که می ترسد او نیز عیبش را رو به رویش بگوید. شما در راه دور افکندن آخرت و دوستی دنیا با هم رفیق شده اید.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳.

حدیث ۳۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكْبَرُ (أَكْثَرُ) الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین (بیشترین) عیب این است که از چیزی خرده گیری، که مانند آن در خودت وجود دارد.
نهج البلاغه : الحكمة ۳۵۳.

حدیث ۳۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَأَنكَرَهَا ثُمَّ رَضِيَهَا لِنَفْسِهِ ، فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ بِعَيْنِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس عیبهای مردم را ببیند و آنها را زشت شمارد و همان عیبها را در خودش بپسندد، احمق واقعی است!
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۴۹

حدیث ۳۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْقَلَ النَّاسِ مَنْ كَانَ بِعَيْبِهِ بَصِيرًا ، وَعَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ ضَرِيرًا .
 امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم کسی است که بینای عیب خود باشد و کور عیب دیگران.
 غرر الحکم : ۳۲۳۳.

حدیث ۳۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَبْصَرَ عَيْبَ نَفْسِهِ شُغِلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که عیب خود را ببیند، از پرداختن به عیب دیگران باز ایستد.
 تحف العقول : ۸۸.

حدیث ۳۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ .
 امام علی علیه السلام : خوشا به حال آن کس که عیب خودش، او را از پرداختن به عیبهای مردم باز دارد.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۷۶.

حدیث ۳۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَيِّرُونا كُلَّ يَوْمٍ .
 امام علی علیه السلام : نوروز ما، هر روز است.
 کتاب من لا يحضره الفقيه: ۳/۳۰۰/۴۰۷۴.

حدیث ۳۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- قَالَ فِي بَعْضِ الْأَعْيَادِ -: إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبَلَ اللَّهُ صِيَامَهُ وَشَكَرَ قِيَامَهُ ، وَكُلَّ يَوْمٍ لَا يُعْصِي اللَّهَ فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ .

امام علی علیه السلام - در یکی از اعیاد - فرمود : همانا این عید برای کسی عید است که خداوند روزه و نمازش را پذیرفته باشد و هر روزی که در آن نافرمانی خدا نشود، آن روز عید است.
نهج البلاغه : الحکمه ۴۲۸ .

حدیث ۳۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَيُّهَا النَّاسُ ، تَوَلَّوْا مِنْ أَنْفُسِكُمْ تَأْدِيبَهَا ، وَاعْدِلُوا بِهَا عَنْ ضَرَاوَةِ عَادَاتِهَا .
امام علی علیه السلام : ای مردم! تربیت نفسهای خود رابه عهده گیرید و آنها را از آزمندی و ولع عاداتهایشان باز دارید.
نهج البلاغه : الحکمه ۳۵۹ .

حدیث ۳۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَصْعَبُ السِّيَاسَاتِ نَقْلُ الْعَادَاتِ .
امام علی علیه السلام : دشوارترین سیاستها، تغییر دادن عاداتهاست.
غرر الحکم: ۲۹۶۹

حدیث ۳۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلُّ شَيْءٍ يُسْتَطَاعُ ، إِلَّا نَقْلَ الطَّبَاعِ .
امام علی علیه السلام : هر کاری شدنی است، مگر تغییر دادن طبایع.
غرر الحکم: ۶۹۰۶ .

حدیث ۳۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ذَلَّلُوا أَنْفُسَكُمْ بِتَرْكِ الْعَادَاتِ ، وَقُودُهَا إِلَى فِعْلِ الطَّاعَاتِ ، وَحَمَلُوهَا أَعْبَاءَ الْمَغَارِمِ ، وَحَلُّوهَا بِفِعْلِ الْمَكَارِمِ ، وَصُونُوهَا عَنْ دَنَسِ الْمَآثِمِ .
امام علی علیه السلام : با ترک کردن عاداتها، نفسهای خود را رام کنید و آنها را به سوی انجام طاعات بکشانید و بارهای تاوانها و جریمه ها را بر دوش آنها نهدید و با به کار بستن کارهای نیکو، آنها را بیارابید و از پلشتی گناهان، دورشان نگه دارید.
غرر الحکم: ۵۱۹۹

حدیث ۳۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَيَّرُوا الْعَادَاتِ تَسَهَّلَ عَلَيْكُمُ الطَّاعَاتُ .

امام علی علیه السلام: عاداتها را تغییر دهید، تا طاعات بر شما آسان شود.

غرر الحکم: ۶۴۰۵

حدیث ۳۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ غَلْبَةُ الْعَادَةِ .

امام علی علیه السلام: برترین عبادت، چیره شدن بر عادت است.

غرر الحکم: ۲۸۷۳

حدیث ۳۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِعَلْبَةِ الْعَادَاتِ الْوُصُولُ إِلَى أَشْرَفِ الْمَقَامَاتِ .

امام علی علیه السلام: با چیره شدن بر عاداتهاست که می توان به بالاترین مقامات رسید.

غرر الحکم: ۴۳۰۰

حدیث ۳۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَوَّدَ نَفْسَكَ فِعْلَ الْمَكَارِمِ ، وَتَحَمَّلَ أَعْبَاءَ الْمَغَارِمِ ، تَشْرَفُ نَفْسُكَ ، وَتُعَمَّرُ آخِرَتُكَ ، وَيَكْثُرُ حَامِدُوكَ .

امام علی علیه السلام: خود را به انجام کارهای نیک عادت ده و بارهای تاوان و جریمه ها را بر دوش

کش، تا شرافت نفس بیابی و آخرت آبادان شود و ستاینندگان بسیار شوند.

غرر الحکم: ۶۲۳۲.

حدیث ۳۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفَضِيلَةُ غَلْبَةُ الْعَادَةِ .

امام علی علیه السلام: فضیلت، چیره شدن بر عادت است.

غرر الحکم: ۳۵۷

حدیث ۳۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا أَتَى بِفَالْوَدَجِ فَوُضِعَ قَدَامَهُ - : إِنَّكَ طَيِّبُ الرِّيحِ حَسَنُ اللَّوْنِ طَيِّبُ الطَّعْمِ ، وَلَكِنْ أَكْرَهُ أَنْ أُعَوِّدَ نَفْسِي مَا لَمْ تَعْتَدَ .

امام علی علیه السلام - وقتی فالوده ای (حلوایی تهیه شده از آرد و آب و عسل) آورده در برابر آن حضرت گذاشتند - فرمود : تو خوشبو و خوشرنگ و خوشمزه هستی، اما من خوش ندارم نفسم را به چیزی عادت دهم که بدان عادت نکرده است.
کنز العمال : ۳۶۵۴۹.

حدیث ۳۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تُسْرِعَنَّ إِلَى الْغَضَبِ فَيَتَسَلَّطَ عَلَيْكَ بِالْعَادَةِ .
امام علی علیه السلام : هرگز به سوی خشم مشتتاب، که به عادت بر تو مسلط می شود.
غرر الحکم : ۱۰۲۸۸.

حدیث ۳۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ ، فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُوَ قَلْبُكَ ، وَيَسْتَعْلِلَ ثُبُوكَ .
امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - فرمود : دل نوجوان مانند زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود، آن را می پذیرد. از این رو، من پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت مشغول شود، به تأدیب و تربیت تو شتافتم.
نهج البلاغه : الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِسَانُكَ يَسْتَدْعِيكَ مَا عَوَّدْتَهُ ، وَنَفْسُكَ تَقْتَضِيكَ مَا أَلْفَتَهُ .
امام علی علیه السلام : زبان تو، از تو همان می خواهد که بدان عادتش داده ای و نفست از تو همان تقاضا می کند که بدان خو گرفته ای.
غرر الحکم : ۷۶۳۴.

حدیث ۳۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِلْعَادَةِ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ سُلْطَانٌ .
امام علی علیه السلام : عادت، بر هر انسانی سلطه دارد.
غرر الحکم : ۷۳۲۷.

حدیث ۳۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَيْرُ مُدْرِكِ الدَّرَجَاتِ مَنْ أَطَاعَ الْعَادَاتِ .

امام علی علیه السلام : هر که از عادت‌ها پیروی کند، به درجات [عالیه] نرسد.

غرر الحکم : ۶۴۰۹

حدیث ۳۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَادَةُ طَعْمٌ ثَانٍ .

امام علی علیه السلام : عادت، طبیعت دوم است.

غرر الحکم : ۷۰۲

حدیث ۳۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَذَلِكَ يَوْمٌ يَجْمَعُ اللَّهُ فِيهِ الْأُولَى وَالْآخِرَى لِنِقَاشِ الْحِسَابِ وَجَزَاءِ الْأَعْمَالِ ، خُضُوعًا قِيَامًا ، قَدْ أَلْجَمَهُمُ الْعَرَقُ ، وَرَجَفَتْ بِهِمُ الْأَرْضُ ، فَأَحْسَنُهُمْ حَالًا مَنْ وَجَدَ لِقَدَمَيْهِ مَوْضِعًا ، وَلِنَفْسِهِ مَتَسَعًا !

امام علی علیه السلام : روز قیامت روزی است که خداوند همگان را، از اولین نفر تا آخرین نفر، برای رسیدگی به حسابشان و جزای اعمالشان گرد می آورد، در حالی که به فروتنی ایستاده اند و عرق از سر و رویشان می ریزد و زمین آنها را می لرزاند. [در آن روز] نیکو حالترین مردم کسی است که جایگاهی بیابد و برای خود جایی پیدا کند!

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۲.

حدیث ۳۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْمَعُ إِذَا الْغَفْلَةُ وَالتَّصْرِيفِ مِنْذَى الْوَعظِ وَالتَّعْرِيفِ ، جُعِلَ يَوْمُ الْحَشْرِ يَوْمَ الْعَرْضِ وَالسُّؤَالِ وَالْجِبَاءِ وَالنَّكَالِ ، يَوْمَ تُقْلَبُ إِلَيْهِ أَعْمَالُ الْأَنْامِ ، وَتُحْصَى فِيهِ جَمِيعُ الْأَنْامِ ، يَوْمَ تَذُوبُ مِنَ النَّفُوسِ أَحْدَاقُ عُيُونِهَا، وَتَضَعُ الْحَوَامِلُ مَا فِي بُطُونِهَا .

امام علی علیه السلام : ای بی خبر کجرو! بشنو از اندرزگوی راهنما؛ روز رستاخیز، روز عرضه اعمال و بازخواست و پاداش و کیفر قرار داده شده است، روزی که کارهای مردم به آن جا برگردانده می شود و همه گناهان شماره می گردد، روزی که حدقه چشمها گذاخته می شود

و آبستن‌ها آنچه در شکم دارند فرو می نهند.

الأمالی للطوسی : ۶۵۳/۱۳۵۳.

حدیث ۳۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْفَرَتِ السَّاعَةُ عَنْ وَجْهِهَا ، وَظَهَرَتِ الْعَلَامَةُ لِمَتَوَسَّمِهَا .

امام علی علیه السلام: قیامت، چهره خویش آشکار کرده و نشانه آن برای هوشمندان علامت شناس هویدا گشته است.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۸.

حدیث ۲۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا أَيْقَنَ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يَزَعْ عُهُودَهُ وَذِمَّتَهُ.

امام علی علیه السلام: به خدا یقین ندارد، کسی که پیمان و زنهار خود را رعایت نکند.
غرر الحکم: ۹۵۷۷.

حدیث ۲۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلِمَاهُ مِصْرَ - : لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ النَّاسُ أَشَدُّ عَلَيْهِ اجْتِمَاعًا - مَعَ تَفَرُّقِ أَهْوَانِهِمْ ، وَتَشْتِيتِ آرَائِهِمْ - مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام - در عهد نامه خود به مالک اشتر هنگامی که او را به ولایت مصر گماشت - : هیچ یک از فرایض خداوند مثل وفای به عهد نیست که مردم، با وجود داشتن خواسته های گوناگون و آرا و اندیشه های متفاوت، در بزرگداشت آن یکدل باشند.
نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۲۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

حُسْنُ الْعَهْدِ مِنَ الْإِيمَانِ .

امام علی علیه السلام: خوش قولی (و پایبندی به عهد و پیمان) از ایمان است.
کنز العمال: ۱۰۹۳۷.

حدیث ۲۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الْعُهُودَ فَلَانْدُ فِي الْأَعْنَاقِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ نَقَضَهَا خَدَلَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ اسْتَحَفَّ بِهَا خَاصَمَتْهُ إِلَى الَّذِي أَكَّدَهَا وَأَخَذَ خَلْقَهُ بِحِفْظِهَا .

امام علی علیه السلام: همانا پیمانها، قلابه هایی است که تا روز قیامت بر گردن است، هر که آنها را رعایت کند خداوند به او احسان نماید و هر که آنها را بشکند خداوند او فروبگذارد و هر که پیمانها را سبک شمارد پیمانها از او نزد آن کس که بر پیمانها تأکید کرده و از خلق خود خواسته است تا آنها را پاس دارند، شکایت برد.
غرر الحکم: ۳۶۵۰.

حدیث ۳۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَاحِبُ الْيَمِينِ يَكْتُبُ الْحَيَاتِ ، وَصَاحِبُ الشَّمَالِ يَكْتُبُ السَّيِّئَاتِ ، وَمَلِكَا النَّهَارِ يَكْتُبَانِ عَمَلَ الْعَبْدِ بِالنَّهَارِ ، وَمَلِكَا اللَّيْلِ يَكْتُبَانِ عَمَلَ الْعَبْدِ فِي اللَّيْلِ .

امام علی علیه السلام : فرشته دست راست کارهای نیک را می نویسد و فرشته دست چپ گناهان را و دو فرشته روز، اعمال روز بنده را می نویسند و دو فرشته شب، اعمال شب او را می نگارند.

بحار الأنوار : ۵/۳۲۷/۲۲.

حدیث ۳۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَكُلَّ عَمَلٍ إِذَا ذُكِرَ لِصَاحِبِهِ أَنْكَرَهُ .

امام علی علیه السلام : پرهیز از هر کاری که هر گاه به کننده آن یاد آوری شود، به زشتی آن کار اعتراف کند.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۶۹/۱۹.

حدیث ۳۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْذَرُ كُلَّ عَمَلٍ يُعْمَلُ بِهِ فِي السَّرِّ ، وَيُسْتَحَى مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که در نهمان انجام می شود و در آشکارا از انجام آن شرم می شود، دوری کن.

نهج البلاغه: الكتاب ۶۹.

حدیث ۳۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْذَرُ كُلَّ عَمَلٍ يَرْضَاهُ صَاحِبُهُ لِنَفْسِهِ ، وَيَكْرَهُهُ لِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که کننده اش آن را برای خود می پسندد و بر مردم مسلمان نمی پسندد، دوری کن.

شرح نهج البلاغه : ۱۸/۴۱.

حدیث ۳۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْعَمَلِ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، عملی است که برای خدا باشد.

غرر الحکم : ۲۹۵۸

حدیث ۳۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ لُزُومُ الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، پایبندی به حق است.

غرر الحکم : ۳۳۲۲.

حدیث ۳۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ مَا أَكْرَهْتَ عَلَيْهِ نَفْسَكَ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، عملی است که نفس خود را بر انجام آن مجبور گردانی.

بحار الأنوار : ۷۸/۶۹/۲۰.

حدیث ۳۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلِيلٌ تَدْوَمُ عَلَيْهِ ، أَرْجَى مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُولٍ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : عمل اندک که بر آن مداومت ورزی، از عمل بسیار که از آن خسته شوی امیدوار کننده تر است.

نهج البلاغه : الحکمه ۲۷۸.

حدیث ۳۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُدَاوَمَةُ الْمُدَاوَمَةَ ! فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ لِعَمَلِ الْمُؤْمِنِينَ غَايَةً إِلَّا الْمَوْتَ .

امام علی علیه السلام : مداومت ورزید، مداومت ورزید؛ زیرا که خداوند برای عمل مؤمنان پایانی جز مرگ قرار نداده است.

مستدرک الوسائل : ۱/۱۳۰/۱۷۷.

حدیث ۳۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بغيرِ الْعَمَلِ ... يُحِبُّ الصَّالِحِينَ وَلَا يَعْمَلُ عَمَلَهُمْ ، وَيُبغِضُ الْمُنَافِقِينَ وَهُوَ أَحَدُهُمْ ... يَخَافُ عَلَيَّ غَيْرِهِ بِأَدْنَى

مِنْ ذَنْبِهِ ، وَيَرْجُو لِنَفْسِهِ بِأَكْثَرِ مِنْ

عَمَلِهِ ... يُقَصِّرُ إِذَا عَمِلَ ، وَيُبَالِغُ إِذَا سَأَلَ ... فَهُوَ بِالْقَوْلِ مُدِلٌّ ، وَمِنَ الْعَمَلِ مُقِلٌّ !

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش که بدون عمل به آخرت امید می بندد... مردمان نیک کردار را دوست می دارد، اما

اعمال آنها را انجام نمی دهد، گنهکاران را دشمن دارد اما خود در جرگه آنهاست... برای دیگری به گناهی کمتر از

گناه خود ترسان می شود و برای خود بیش از کردارش امید پاداش دارد... در کار [نیک] کوتاهی می ورزد و در درخواست پاداش

اصرار می کند... حرف زیاد می زند و عمل کم می کند!

نهج البلاغه: الحکمه ۱۵۰.

حدیث ۳۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ (حَسْبُهُ) .
 امام علی علیه السلام : هر کس عملش او را عقب بیندازد، نسبش [حَسْبَش] او را شتابان نبرد.
 نهج البلاغه: الحکمه ۲۳ ، ۳۸۹.

حدیث ۳۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَمَلُ الْعَمَلُ ، ثُمَّ النَّهْيَةُ النَّهْيَةُ ، وَالِاسْتِقَامَةُ الْاسْتِقَامَةُ ، ثُمَّ الصَّبْرُ الصَّبْرُ ، وَالْوَرَعُ الْوَرَعُ ، إِنَّ لَكُمْ نَهْيَةً فَانْتَهَوْا إِلَى نَهَائَتِكُمْ .
 امام علی علیه السلام : به جد، عمل کنید و حتما آن را به پایانش رسانید و در آن پایداری کنید، آن گاه سخت شکیبایی ورزید و به راستی پارسا باشید. همانا شما را پایانی است؛ پس، خود را به آن پایان (بهشت) رسانید.
 نهج البلاغه: الخطبه ۱۷۶

حدیث ۳۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ - وَلَا بَقَاءَ فَلْيُبَاكِرِ الْغَدَاءَ ، وَلْيَجُودِ الْحِذَاءَ ، وَلْيُخَفِّفِ الرِّدَاءَ ، وَلْيُقِلِّ غُشْيَانَ النِّسَاءِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس طالب ماندن است، که البته ماندنی در کار نیست، صبح زود صبحانه بخورد، کفش خوب بپوشد، قرض خود را کم کند و با زنان کمتر نزدیکی کند.
 عیون أخبار الرضا : ۲/۳۸/۱۱۲ .

حدیث ۳۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَيَالَهَا حَسْرَةً عَلَى كُلِّ ذِي غَفْلَةٍ أَنْ يَكُونَ عُمْرُهُ عَلَيْهِ حُجَّةً ، وَأَنْ تُؤَدِّيَهُ أَيَّامُهُ إِلَى الشَّقْوَةِ !
 امام علی علیه السلام : دریغا بر غافل‌ی که عمرش بر او حجت باشد و دوران زندگانش او را به سوی بدبختی براند!
 نهج البلاغه: الخطبه ۶۴ .

حدیث ۳۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُمْرُ الَّذِي أَعْدَرَ اللَّهُ فِيهِ إِلَى ابْنِ آدَمَ سِتُونَ سَنَةً .
 امام علی علیه السلام : مدت عمری که خداوند در آن عذر آدمی را می پذیرد، شصت سال است.
 نهج البلاغه: الحکمه ۳۲۶

حدیث ۳۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ عُمْرَكَ مَهْرٌ سَعَادَتِكَ إِنْ أَنْفَدْتَهُ فِي طَاعَةِ رَبِّكَ .

امام علی علیه السلام : عمر تو مهریه خوشبختی توست به شرط این که آن را در راه طاعت پروردگارت بگذرانی.

غرر الحکم : ۳۴۲۹.

حدیث ۳۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْذَرُوا ضَيَاعَ الْأَعْمَارِ فِيمَا لَا يَبْقَى لَكُمْ ، فَفَاتَتْهَا لَا يَعُودُ .

امام علی علیه السلام : زندهار که عمر خود را برای چیزی هدر دهید که برایتان باقی نمی ماند؛ زیرا عمرهای از دست رفته بر نمی گردد.

غرر الحکم : ۲۶۱۸.

حدیث ۳۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً عَلِمَ أَنَّ نَفْسَهُ خُطَاهُ إِلَى أَجَلِهِ ، فَبَادَرَ عَمَلَهُ وَقَصَرَ أَمَلَهُ .

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن کس که دانست نفسهایش گامهایی است که به سوی مرگ بر می دارد. پس، به عمل شتافت و آرزو را کوتاه کرد.

غرر الحکم : ۵۲۱۴.

حدیث ۳۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ! الْآنَ الْآنَ مِنَ قَبْلِ النَّدَمِ ، وَمِنْ قَبْلِ « أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ »

امام علی علیه السلام : ای مردم! اینک، اینک زمان را دریابید، پیش از آن که پشیمان شوید و پیش از آن که هر کسی بگوید: ای دریغا! که در کار خدا کوتاهی کردم.

الزمر : ۵۶ .

حدیث ۳۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَاضِي يَوْمِكَ فَائْتِ ، وَآتِيهِ مُتَّهِمٌ ، وَوَقْتُكَ مُغْتَنَمٌ .

امام علی علیه السلام : گذشته روز تو رفته است و آینده اش محل تردید است و زمان حال مغتنم است.

غرر الحکم : ۹۸۴۰.

حدیث ۳۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ما أَسْرَعَ السَّاعَاتِ فِي الْيَوْمِ ، وَأَسْرَعَ الْأَيَّامِ فِي الشَّهْرِ ، وَأَسْرَعَ الشُّهُورِ فِي السَّنَةِ ، وَأَسْرَعَ السِّنِينَ (السَّنَةَ) فِي الْعُمْرِ !
 امام علی علیه السلام : چه زود می گذرد ساعات روز و روزهای ماه و ماههای سال و سالهای عمر!
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۸ .

حدیث ۳۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّهُ لَنْ يَسْتَقْبِلَ أَحَدَكُمْ يَوْمًا مِنْ عُمَرِهِ إِلَّا بِفِرَاقٍ آخَرَ مِنْ أَجَلِهِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ یک از شما به استقبال روزی از عمر خویش نمی رود، مگر این که روزی از عمرش را پشت سر می گذارد.
 تنبیه الخواطر : ۲/۲۱۸ .

حدیث ۳۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ عُمَرَكَ عَدَدُ أَنْفَاسِكَ ، وَعَلَيْهَا رَقِيبٌ يُحْصِيهَا .
 امام علی علیه السلام : عمر تو، شماره نفسهای توست و این نفسها را نگهبانی شمارش می کند.
 غرر الحكم : ۳۴۳۴ .

حدیث ۳۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ اقْتَبَسْتُمْ الْعِلْمَ مِنْ مَعْدِنِهِ ، وَشَرِبْتُمْ الْمَاءَ بِعُدْوَيْتِهِ ، وَادَّخَرْتُمْ الْخَيْرَ مِنْ مَوْضِعِهِ ، وَأَخَذْتُمْ الطَّرِيقَ مِنْ وَاضِحِهِ ، وَسَلَكْتُمْ مِنَ الْحَقِّ نَهْجَهُ ، لَنَهَجْتُمْ بِكُمْ السُّبُلَ ، وَبَدَّتْ لَكُمْ الْأَعْلَامُ .
 امام علی علیه السلام : اگر دانش را از معدن آن فرا می گرفتید و آب را از سرچشمه زلالش می نوشیدید و خویبها را از کانونش می اندوختید و راه روشن را در پیش می گرفتید و جاده حق را می پیمودید، بیگمان راهها بر شما آشکار می شد و نشانه ها [ی راه] [برایتان هویدا می گشت].
 الکافی : ۸/۳۲/۵ .

حدیث ۳۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْلَمُ النَّاسِ الْمُسْتَهْتَرُ بِالْعِلْمِ .
 امام علی علیه السلام : داناترین مردم کسی است که آژمند دانش باشد.

غرر الحکم : ۳۰۷۹.

حدیث ۳۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْعُلُومِ مَا أَصْلَحَكَ .

امام علی علیه السلام : بهترین دانشها، دانشی است که تو را اصلاح کند.

غرر الحکم : ۴۹۶۲.

حدیث ۳۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعُلُومُ أَرْبَعَةٌ : الْفِقْهُ لِلْأَدْيَانِ ، وَالطُّبُّ لِلْأَبْدَانِ ، وَالنَّحْوُ لِلْسَانَ ، وَالنُّجُومُ لِمَعْرِفَةِ الْأَزْمَانِ .

امام علی علیه السلام : دانشها چهار گونه اند: دین شناسی، پزشکی، دستور زبان و ستاره شناسی برای شناخت زمانها.

بحار الأنوار : ۱/۲۱۸/۴۲ .

حدیث ۳۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَأَعْلَمُ أَنََّّهُ لَا خَيْرَ فِي عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ ، وَلَا يُتَفَعُّ بِعِلْمٍ لَا يَحْقُقُ تَعَلُّمُهُ .

امام علی علیه السلام : بدان که در دانش ناسودمند خیری نیست و آموختن دانشی که سزاوار آموختن نیست، سودی ندهد.

نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَلَّ الْعَالِمُ كَانِكْسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرَقُ ، وَتُغْرَقُ .

امام علی علیه السلام : لغزش عالم مانند شکسته شدن کشتی است که سرنشینان خود را غرق می کند و خودش هم غرق می شود.

بحار الأنوار : ۲/۵۸/۳۹.

حدیث ۳۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَسْتَوِي عِنْدَ اللَّهِ فِي الْعُقُوبَةِ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ، نَفَعَنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ بِمَا عَلِمْنَا ، وَجَعَلَهُ لُوجْهِهِ خَالِصًا ، إِنَّهُ سَمِيعٌ مُجِيبٌ .

امام علی علیه السلام : کیفر کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند، نزد خداوند یکسان نیست. خداوند ما و شما را از علمی

که داریم بهره مند سازد و آن را برای خود خالص گرداند، همانا او شنوا و پذیرنده [دعا] است.

الإرشاد : ۱/۲۳۰.

حدیث ۳۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ مَقْرُونٌ بِالْعَمَلِ ، فَمَنْ عَلِمَ بِالْعَمَلِ ، وَالْعِلْمُ يَهْتَفُ بِالْعَمَلِ ، فَإِنْ أَجَابَهُ وَإِلَّا ارْتَحَلَ عَنْهُ .
 امام علی علیه السلام : علم و عمل همدوشند. پس هر که بداند عمل کند؛ علم عمل را صدا می زند اگر پاسخ داد می ماند و گرنه از پیش او می رود.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۶۶.

حدیث ۳۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى الْعَالِمِ أَنْ يَعْمَلَ بِمَا عَلِمَ ، ثُمَّ يَطْلُبَ تَعْلَمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .
 امام علی علیه السلام : بر دانشمند است که آنچه رامی داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن دانشی رود که نمی داند.
 غرر الحکم : ۶۱۹۶.

حدیث ۳۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَبْدَأَ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ ، وَلَيْكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ ، وَمُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنَ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ .
 امام علی علیه السلام : هر که خود را پیشوای مردم قرار دهد، باید پیش از آموزش دیگران به آموزش خود پردازد و پیش از آن که به زبان [مردم] تربیت کند، با کردار و رفتارش تربیت نماید آن که آموزگار و مربی خویش است، بیشتر سزاوار احترام و تجلیل است تا آن که آموزگار و مربی مردم است.
 بحار الأنوار : ۲/۵۶/۳۳.

حدیث ۳۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَصَمَ ظَهْرِي عَالِمٌ مُتَهْتِكٌ ، وَجَاهِلٌ مُتَسَكِّكٌ ، فَالْجَاهِلُ يَعْشُرُ النَّاسَ بِتَنَسُّكِهِ ، وَالْعَالِمُ يَنْفَرُهُمْ بِتَهْتِكِهِ .
 امام علی علیه السلام : دانشمند پرده در و عابد نادان، پشت مرا شکستند؛ زیرا نادان با عبادت خود مردم را فریب می دهد و دانشمند با تباکاری های خود آنان را فراری می دهد.
 منیة المرید : ۱۸۱.

حدیث ۳۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اعقلوا الخبر إذا سمعتموه عقل رعايه لا عقل روايه ؛ فإن رواه العلم كثير ورعائه قليل .

امام علی علیه السلام: هر گاه خبری را شنیدید، دراندیشه به کار بستن آن باشید، نه به فکر نقل کردنش؛ زیرا بازگو کنندگان دانش بسیارند و به کار برندگان آن اندک.
نهج البلاغه: الحکمة ۹۸.

حدیث ۳۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْعِلْمُ بِلَا عَمَلٍ وَبِالْ، الْعَمَلُ بِلَا عِلْمٍ ضَلَالٌ.
امام علی علیه السلام: علم بدون عمل وبال است؛ عمل بدون علم گمراهی است.
غرر الحکم: ۱۵۸۷، ۱۵۸۸.

حدیث ۳۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الدُّنْيَا كُلُّهَا جَهْلٌ إِلَّا مَوَاضِعَ الْعِلْمِ، وَالْعِلْمُ كُلُّهُ حُجَّةٌ إِلَّا مَا عُمِلَ بِهِ.
امام علی علیه السلام: دنیا همه اش نادانی است، مگر آن جاها که علم باشد و علم همه اش حجت است، مگر علمی که به آن عمل شود.
بحار الأنوار: ۲/۲۹/۹.

حدیث ۳۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّمَا زَهَّدَ النَّاسَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَثْرَةُ مَا يَرَوْنَ مِنْ قَلْبِهِ مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلِمَ.
امام علی علیه السلام: آنچه مردم را به تحصیل دانش بی رغبت کرده، این است که می بینند کمتر عالمی است که به علمش عمل کند.
غرر الحکم: ۳۸۹۵.

حدیث ۳۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْعَالِمُ الَّذِي لَا يَمَلُّ مِنْ تَعَلُّمِ الْعِلْمِ.
امام علی علیه السلام: عالم کسی است که از آموختن دانش خسته نشود.
غرر الحکم: ۱۳۰۳.

حدیث ۳۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْعَالِمُ مَنْ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ، وَلَا يَتَشَبَّعُ بِهِ.

امام علی علیه السلام: عالم کسی است که از دانش سیر نشود و وانمود به سیر شدن از آن نیز نکند.
غرر الحکم: ۱۷۴۰

حدیث ۳۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ .
امام علی علیه السلام: میوه دانش، خالص گردانیدن عمل [برای خدا] است.
غرر الحکم: ۴۶۴۲.

حدیث ۳۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعِبَادَةُ .
امام علی علیه السلام: میوه دانش، پرستش است.
غرر الحکم: ۴۶۰۰.

حدیث ۳۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَمَرَةُ الْعِلْمِ الْعَمَلُ بِهِ .
امام علی علیه السلام: میوه دانش، به کار بستن آن است.
غرر الحکم: ۴۶۲۴.

حدیث ۳۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْعُلَمَاءُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ .
امام علی علیه السلام: عالمان، فرمانروای بر مردمند.
غرر الحکم: ۵۰۷.

حدیث ۳۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ أَكْثَرَ الْفِكْرَ فِيمَا تَعَلَّمَ أَنْتَقَنَ عِلْمَهُ، وَفَهِمَهُ مَا لَمْ يَكُنْ يَفْهَمُهُ .
امام علی علیه السلام: هر که در آموخته هایش زیاد بیندیشد، دانش خود را استوار گرداند و آنچه را نمی فهمیده است بفهمد.
غرر الحکم: ۸۹۱۷.

حدیث ۳۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُحْرِزُ الْعِلْمَ إِلَّا مَنْ يُطِيلُ دَرَسَهُ .
 امام علی علیه السلام : دانش را به دست نیاورد مگر کسی که مدتها بیاموزد.
 غرر الحکم : ۱۰۷۵۸

حدیث ۳۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى الْمُتَعَلِّمِ أَنْ يُدْتَبَ نَفْسُهُ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، وَلَا يَمَلَّ مِنْ تَعَلُّمِهِ ، وَلَا يَسْتَكْبِرَ مَا عَلِمَ .
 امام علی علیه السلام : بر دانش آموز است که خود را در طلب علم کوشا سازد و از آموختن دانش خسته نشود و دانسته های خود را زیاد نشمارد.
 غرر الحکم : ۶۱۹۷

حدیث ۳۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا .
 امام علی علیه السلام : هر گاه دانشمندی را دیدی، خدمت او کن.
 غرر الحکم : ۴۰۴۴

حدیث ۳۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ وَقَّرَ عَالِمًا فَقَدْ وَقَّرَ رَبَّهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که دانشمندی را احترام نهد خدا را احترام کرده است .
 غرر الحکم : ۸۷۰۴

حدیث ۳۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ التَّمَلُّقُ وَلَا الْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ .
 امام علی علیه السلام : چاپلوسی و حسادت از اخلاق مؤمن نیست، مگر در تحصیل دانش.
 کنز العمال : ۲۹۵۲۰ نحوه ؛ ۲۹۳۶۴ و ۲۸۹۳۷ نحوه.

حدیث ۳۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ حَقِّ الْعَالِمِ عَلَيْكَ أَنْ تُسَلِّمَ عَلَى الْقَوْمِ عَامَّةً وَتُخَصَّهُ دُونَهُمْ بِالتَّحِيَّةِ ، وَأَنْ تَجْلِسَ أَمَامَهُ ، وَلَا تُشِيرَنَّ عِنْدَهُ بِيَدِكَ ، وَلَا تَغْمِزَنَّ بَعَيْنَيْكَ ، وَلَا تَقُولَنَّ : «قَالَ فُلَانٌ» خِلَافًا لِقَوْلِهِ ، وَلَا تَغْتَابَنَّ عِنْدَهُ أَحَدًا ، وَلَا تُسَارَّ فِي مَجْلِسِهِ ، وَلَا تَأْخُذَ بِثَوْبِهِ ، وَلَا تَلِجَ

امام علی علیه السلام : از جمله حقوق شخص دانشمند بر تو این است که [هر گاه در میان جمعی بود] بر همگان سلام کنی و به او نیز اختصاصا سلام گویی، روبرو رویش بنشینی، در حضور او با دست و چشم و ابرو اشاره نکنی، در مخالفت با نظر او نگویی: «فلانی چنین گفته است». نزد او از کسی غیبت نکنی، در مجلسش در گوشه صحبت نکنی، جامه اش را نگیری، اگر خسته بود، در سؤال کردن اصرار نوری. از طول مجالسش به تنگ نیایی؛ زیرا حکایت همنشینی با او حکایت درخت خرما می است که انتظار می کشی تا کی از آن چیزی برای تو بیفتد. کذا فی المصدر، و لعلَّ الصحيح «تَلِجَ» .

حدیث ۳۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذُوا مِنَ الْعِلْمِ مَا يَدَا لَكُمْ ، وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَطْلُبُوهُ لِخِصَالٍ أَرْبَعٍ : لِتُبَاهُوا بِهِ الْعُلَمَاءَ ، أَوْ تُمَارُوا بِهِ السُّفَهَاءَ ، أَوْ تُرَآؤُوا بِهِ فِي الْمَجَالِسِ ، أَوْ تُصْرِفُوا وُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ لِلتَّرْوَسِ .

امام علی علیه السلام : از علم هر آنچه که برایتان پیش می آید فرا بگیرید و زنده کنید که آن را برای چهار کار بیاموزید: برای فخر فروشی بر علما، یا ستیزه کردن با نادانان، یا خودنمایی در مجالس، یا جلب کردن توجه مردم به خود و ریاست کردن بر آنها. الإرشاد : ۱/۲۳۰.

حدیث ۳۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذِ الْحِكْمَةَ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهَا ، وَانظُرْ إِلَى مَا قَالَ ، وَلَا تَنْظُرْ

امام علی علیه السلام : حکمت را از هر که برایت آورد فراگیر و بنگر که چه گفت و منگر که گوینده کیست. فی الطبعة المعتمدة: «تنظره»، والصحيح ما أثبتناه كما في الطبقات الأخرى.

حدیث ۳۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ عَلَى الْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمَ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی با خرج کردن کم می شود، مگر دانش. غرر الحكم : ۶۸۸۸.

حدیث ۳۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْجَهْلِ أَنْ يَتَعَلَّمُوا حَتَّى أَخَذَ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلَّمُوا .

امام علی علیه السلام: خداوند، نادانان را برای آموختن علم متعهد نکرد مگر این که بیشتر دانایان را به آموزش دادن آن متعهد و موظف ساخت.

نهج البلاغه: الحکمة ۴۷۸.

حدیث ۳۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ جَاءَهُ تَهْمٌ مِّنِّيَّ وَهُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ فَيَنْهَى وَيَبِينُ الْأَنْبِيَاءَ دَرَجَةً .

امام علی علیه السلام: هر کس در حال طلب دانش مرگش فرا رسد، میان او و پیامبران تنها یک درجه تفاوت باشد. مجمع البیان: ۹/۳۸۰.

حدیث ۳۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَالِمُ حَيٌّ وَإِنْ كَانَ مَيِّتًا ، الْجَاهِلُ مَيِّتٌ وَإِنْ كَانَ حَيًّا .

امام علی علیه السلام: عالم زنده است، گرچه مرده باشد؛ نادان مرده است، گرچه زنده باشد. غرر الحکم: ۱۱۲۴ - ۱۱۲۵.

حدیث ۳۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

هَلَكَ خَزَانُ الْأَمْوَالِ وَهُمْ أَحْيَاءُ ، وَالْعُلَمَاءُ بَاقُونَ مَا بَقِيَ الدَّهْرُ ، أَعْيَانُهُمْ مَفْقُودَةٌ ، وَأَمْثَالُهُمْ فِي الْقُلُوبِ مَوْجُودَةٌ .

امام علی علیه السلام: مال اندوزان، با آن که زنده اند، مُرده اند و اهل علم، تا دنیا هست زنده اند. پیکرهایشان از میان می رود، اما یادشان در دلها هست.

نهج البلاغه: الحکمة ۱۴۷.

حدیث ۳۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لِكَمِيلٍ لَمَّا أَخَذَ بِيَدِهِ وَأَخْرَجَهُ إِلَى الْجَبَانِ

امام علی علیه السلام - وقتی دست کمیل بن زیاد را گرفت و او را به سوی گورستان برد و چون به صحرا رسید آهی از نهاد برکشید - فرمود: ای کمیل! دانش بهتر از دارایی است؛ زیرا دانش از تو نگهداری می کند اما از دارایی تو باید نگهداری کنی، دارایی با خرج کردن کم می شود، اما دانش با انفاق زیاد می گردد. و دست پرورده مال و ثروت با از بین رفتن آن از بین می رود (احترام و موقعیت اجتماعی خود را از دست می دهد).

الجبان والجبانة: الصحراء ، وتسمى بهما المقابر. (النهاية: ۱/۲۳۶).

حدیث ۳۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أُرْدِلَ اللَّهُ عَبْدًا حَظَرَ عَلَيْهِ الْعِلْمَ .
 امام علی علیه السلام : هر گاه خداوند [بخواهد] بنده ای را پست گرداند، او را از علم بی بهره سازد.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۸۸ .

حدیث ۳۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ حَيَاةٌ .
 امام علی علیه السلام : دانش، زندگی است.
 غرر الحکم : ۱۸۵ .

حدیث ۳۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْعِلْمَ حَيَاةُ الْقُلُوبِ ، وَنورُ الْأَبْصَارِ مِنَ الْعَمَى ، وَقُوَّةُ الْأَبْدَانِ مِنَ الضَّعْفِ .
 امام علی علیه السلام : همانا دانش، [مایه] زندگی دلهاست و روشن کننده دیدگان کور و نیرو بخش بدنهای ناتوان.
 الأمالی للصدوق : ۷۱۳/۹۸۲ .

حدیث ۳۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ ؛ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر ظرفی وقتی چیزی در آن گذارند، گنجایش خود را از دست می دهد، مگر ظرف دانش که با افزودن آن
 گنجایشش بیشتر می شود.
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۰۵

حدیث ۳۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ أَشْرَفُ الْأَحْسَابِ .
 امام علی علیه السلام : دانش، شریفترین شرافت خانوادگی است.
 کنز الفوائد : ۱/۳۱۹ .

حدیث ۳۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام: دانش، گم‌شده مؤمن است.

عیون أخبار الرضا: ۲/۶۶/۲۹۵.

از ۳۸۰۰ تا ۳۶۰۱

حدیث ۳۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَفَى بِالْعِلْمِ شَرًّا أَنْ يَدَّعِيَهُ مَنْ لَا يُحْسِنُهُ، وَيَفْرَحَ بِهِ إِذَا نُسِبَ إِلَيْهِ، وَكَفَى بِالْجَهْلِ ذَمًّا يَبْرَأُ مِنْهُ مَنْ هُوَ فِيهِ.

امام علی علیه السلام: در ارجمندی، دانش همین بس که کسی هم که آن را نیک داناست دم از داشتن آن می زند و هر گاه نسبت علم و دانایی به او داده شود، خوشحال می گردد و در نکوهندگی نادانی همین بس، که حتی آدم نادان و بی بهره از دانش، از آن بیزاری می جوید.

منیة المرید: ۱۱۰.

حدیث ۳۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا كَثْرَ أَنْفَعُ مِنَ الْعِلْمِ.

امام علی علیه السلام: هیچ گنجی، سودمندتر از دانش نیست.

الکافی: ۸/۱۹/۴.

حدیث ۳۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا شَرَفَ كَالْعِلْمِ.

امام علی علیه السلام: هیچ شرافتی، چون دانش نیست.

نهج البلاغه: الحکمة ۱۱۳

حدیث ۳۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعِلْمُ قَائِدٌ، وَالْعَمَلُ سَائِقٌ، وَالنَّفْسُ حَرُونٌ.

امام علی علیه السلام: دانش، مهار را از جلو می کشد و عمل از پشت سر می راند و نفس توسنی می کند.

فرس حرّون: لا ینقاد، و إذا اشتدّ به الجری وقف (الصّحاح: ۵/۲۰۹۷).

حدیث ۳۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعِلْمُ مِصْبَاحُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام: دانش، چراغ خرد است.

غرر الحکم: ۵۳۶

حدیث ۳۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعِلْمُ نِعْمَ الدَّلِيلُ .

امام علی علیه السلام: دانش، نیکو راهنمایی است.

غرر الحکم: ۸۳۷

حدیث ۳۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَأْسُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ ، غَايَةُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ .

امام علی علیه السلام: رأس فضیلتها، دانش است؛ نقطه پایان فضیلتها دانش است.

غرر الحکم: ۵۲۳۴ - ۶۳۷۹

حدیث ۳۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْلَمُوا أَنَّ الْأَمَلَ يُسْهَى الْعَقْلَ ، وَيُنْسَى الذُّكْرَ .

امام علی علیه السلام: بدانید که آرزو خرد را دچار غفلت می سازد و یاد خدا را به فراموشی می سپارد.

نهج البلاغه: الخطبة ۸۶

حدیث ۳۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَمْ مِنْ عَقْلٍ أُسِيرَ تَحْتَ هَوَى أَمِيرٍ !

امام علی علیه السلام: بسا خردی که اسیر هوسی چیره است.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۱۱

حدیث ۳۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَرَضَ اللَّهُ ... تَرَكَ شُرْبَ الْخَمْرِ تَحْصِينًا لِلْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام: خداوند واجب فرمود... ترک شرابخواری را به منظور نگهداری از خرد.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۵۲

حدیث ۳۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ شَجَرَةٌ ، ثَمَرُهَا السَّخَاءُ وَالْحَيَاءُ .
 امام علی علیه السلام : خرد، درختی است که میوه اش بخشندگی و حیاست.
 غرر الحکم : ۱۲۵۴.

حدیث ۳۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْهَوَى عَدُوُّ الْعَقْلِ .
 امام علی علیه السلام : دشمن خرد، هوای نفس است.
 مطالب السؤل : ۵۶.

حدیث ۳۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْعَقْلِ مَقْتُ الدُّنْيَا ، وَقَمْعُ الْهَوَى .
 امام علی علیه السلام : میوه خرد، دشمن داشتن دنیا و سرکوب کردن هوس است.
 غرر الحکم : ۴۶۵۴.

حدیث ۳۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْعَقْلِ لُزُومُ الْحَقِّ .
 امام علی علیه السلام : میوه خرد، پایبندی به حق است.
 غرر الحکم : ۴۶۰۲.

حدیث ۳۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْعَقْلِ الْاِسْتِقَامَةُ .
 امام علی علیه السلام : میوه خرد، استقامت (پایداری در راه حق و راست) است.
 غرر الحکم : ۴۵۸۹.

حدیث ۳۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثْرَةُ الْأَمَانِي مِنَ فَسَادِ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام: فراوانی آرزوها، از تباهی خرد است.

غرر الحکم: ۷۰۹۳

حدیث ۳۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ قَلَّ عَقْلُهُ سَاءَ خِطَابُهُ .

امام علی علیه السلام: هر که خردش کم باشد، بد سخن گوید.

غرر الحکم: ۷۹۸۵

حدیث ۳۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنْ عَدَمِ الْعَقْلِ مُصَاحِبَةٌ ذَوَى الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام: همنشینی با نادانان، از بی خردی است.

غرر الحکم: ۹۲۹۹

حدیث ۳۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا قَلَّتِ الْعُقُولُ كَثُرَ الْفُضُولُ .

امام علی علیه السلام: هر گاه خردها کاستی پذیرد، زیادیها فزونی گیرد.

غرر الحکم: ۴۰۴۳

حدیث ۳۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ تَرَكَ الْاسْتِمَاعَ مِنْ ذَوَى الْعُقُولِ مَاتَ عَقْلُهُ .

امام علی علیه السلام: هر که به خردمندان گوش نسیارد، خردش بمیرد.

کنز الفوائد: ۱/۱۹۹.

حدیث ۳۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ صَحِبَ جَاهِلًا نَقَصَ مِنْ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام: هر که با نادان همنشینی کند، از خردش کاسته شود.

کنز الفوائد: ۱/۱۹۹.

حدیث ۳۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا مَزَّحَ امْرُؤٌ مَزْحَهُ إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّهً .
 امام علی علیه السلام : هیچ کس شوخی و مزاحی نکند مگر این که اندکی از عقل او کاسته شود.
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۵۰.

حدیث ۳۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ضَيَاعُ الْعُقُولِ فِي طَلَبِ الْفُضُولِ .
 امام علی علیه السلام : تباه شدن خردها در جستن فزونیهاست.
 غرر الحکم : ۵۹۰۱.

حدیث ۳۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ دَلِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ .
 امام علی علیه السلام : خودپسندی آدمی، نشانگر سستی خرد اوست.
 کنز الفوائد : ۱/۲۰۰

حدیث ۳۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَمَلَ عَقْلُهُ اسْتَهَانَ بِالشَّهَوَاتِ .
 امام علی علیه السلام : هر که خردش کامل باشد، به شهوات بهایی ندهد.
 غرر الحکم : ۸۲۲۶

حدیث ۳۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ذَهَابُ الْعَقْلِ بَيْنَ الْهَوَى وَالشَّهْوَةِ .
 امام علی علیه السلام : بر اثر هوس و شهوت، خرد از بین می رود.
 غرر الحکم : ۵۱۸۰

حدیث ۳۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ .

امام علی علیه السلام: هر گاه خرد کامل شود، سخن گفتن اندک شود.

نهج البلاغه: الحکمة ۷۱.

حدیث ۳۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عِنْدَ بَدِيهِهِ الْمَقَالِ تُخْتَبَرُ عُقُولُ الرَّجَالِ .

امام علی علیه السلام: در هنگام بدیهه گویی است که خرد مردان آزموده می شود.

غرر الحکم: ۶۲۲۱

حدیث ۳۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَأَى الرَّجُلَ مِيزَانُ عَقْلِهِ .

امام علی علیه السلام: نظر مرد، سنجه خرد اوست.

غرر الحکم: ۵۴۲۲

حدیث ۳۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَثْرَةُ الصَّوَابِ تُنْبِئُ عَنِ وُفُورِ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام: فراوانی کار درست، از فراوانی خرد خبر می دهد.

غرر الحکم: ۷۰۹۱.

حدیث ۳۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سِتَّةُ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ الرَّجَالِ: الْمُصَاحِبَةُ، وَالْمُعَامَلَةُ، وَالْوِلَايَةُ، وَالْعَزْلُ، وَالغِنَى، وَالْفَقْرُ .

امام علی علیه السلام: شش چیز است که خردهای مردان با آنها آزموده می شود: همنشینی، داد و ستد، حکومت کردن، برکناری

[از حکومت و قدرت]، توانگری و درویشی.

غرر الحکم: ۵۶۰۰

حدیث ۳۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ، وَكِتَابُكَ أْبْلَغُ مَا يَنْطِقُ عَنْكَ .

امام علی علیه السلام: فرستاده تو بازگو کننده خردتوست، و نامه ات رساترین سخنگوی توست.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۰۱.

حدیث ۳۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: سِتَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ النَّاسِ: الْجِلْمُ عِنْدَ الْعَضْبِ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الرَّهْبِ، وَالْقَصْدُ عِنْدَ الرَّغْبِ، وَتَقْوَى اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ، وَحُسْنُ الْمُدَارَاةِ، وَقِلَّةُ الْمُمَارَاةِ.

امام علی علیه السلام: شش چیز است که با آنها خردهای مردم سنجیده می شود: بردباری در هنگام خشم، شکیبایی به گاه ترس، میانه روی به هنگام خواهش و میل، ترس از خدا در همه حال، خوش مدارا کردن و کمتر جدال کردن.

غرر الحکم: ۵۶۰۸

حدیث ۳۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: يُسْتَدَلُّ عَلَى عَقْلِ كُلِّ امْرِئٍ مَا يَجْرِي عَلَى لِسَانِهِ.

امام علی علیه السلام: از سخنان هر انسانی می توان به میزان خرد او پی برد.

غرر الحکم: ۱۰۹۵۷.

حدیث ۳۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: بِتَرْكِ مَا لَا يَعْنِيكَ يَتِمُّ لَكَ الْعَقْلُ.

امام علی علیه السلام: با فرو گذاشتن کارهای بیهوده، خردت کامل می گردد.

غرر الحکم: ۴۲۹۱.

حدیث ۳۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الْعَقْلُ غَرِيْزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ.

امام علی علیه السلام: خرد، غریزه ای است که با دانش و تجارب افزایش می یابد.

غرر الحکم: ۱۷۱۷.

حدیث ۳۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ.

امام علی علیه السلام: سینه خردمند، صندوق راز اوست.

نهج البلاغه: الحکمه ۶

حدیث ۳۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ عَقْلَانِ : عَقْلُ الطَّعِيعِ وَعَقْلُ التَّجْرِبَةِ ، وَكِلَاهُمَا يُؤَدِّي الْمَنْفَعَةَ .
 امام علی علیه السلام : خرد دو گونه است: خرد طبیعی (ذاتی) و خرد تجربی و هر دوی آنها سود آورند.
 مطالب السؤل : ۴۹ .

حدیث ۳۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ ، وَخَيْرُ مَا جَرَّبْتَ مَا وَعَظَكَكَ .
 امام علی علیه السلام : خرد ، نگه داشتن تجربه هاست و بهترین تجربه ات آن تجربه ای است که تو را اندرز دهد .
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۳۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ أَنْ تَقُولَ مَا تَعْرِفُ ، وَتَعْمَلَ بِمَا تَنْطِقُ بِهِ .
 امام علی علیه السلام : خرد، آن است که دانسته سخن بگویی و به آنچه می گویی عمل کنی.
 غرر الحکم : ۲۱۴۱ .

حدیث ۳۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَعْنَى الْغِنَى الْعَقْلُ .
 امام علی علیه السلام : بهترین توانگری، خردمندی است.
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۸ .

حدیث ۳۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ خَلِيلُ الْمَرْءِ .
 امام علی علیه السلام : خرد، دوست صمیمی انسان است.
 الأمالی للطوسی : ۱۴۶/۲۴۰ .

حدیث ۳۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العقلُ رُؤِّيَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ .

امام علی علیه السلام: خرد، به سوی علین بالا می رود.

غرر الحکم: ۱۳۲۵

حدیث ۳۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

العقلُ رَسولُ الحَقِّ .

امام علی علیه السلام: خرد، فرستاده حق است.

غرر الحکم: ۲۷۲ .

حدیث ۳۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

العقلُ مُنْزَلةٌ عَنِ الْمُنْكَرِ آمِرٌ بِالْمَعْرُوفِ .

امام علی علیه السلام: خرد از زشتکاری دور می گرداند و به نیکیها فرا می خواند.

غرر الحکم: ۱۲۵۰

حدیث ۳۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

العقلُ مُصْلِحٌ كُلِّ أَمْرٍ .

امام علی علیه السلام: خرد، سامان دهنده هر کاری است.

غرر الحکم: ۴۰۴

حدیث ۳۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

العقلُ أقوى أساسٍ .

امام علی علیه السلام: خرد، محکمترین پایه است.

غرر الحکم: ۴۷۵

حدیث ۳۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ما اسْتَوَدَعَ اللَّهُ أَمْرًا عَقْلًا إِلَّا اسْتَقَدَّهُ بِهِ يَوْمَ مَا .

امام علی علیه السلام: خداوند در هیچ انسانی خردی به ودیعت نهاد مگر این که روزی به وسیله آن نجاتش داد.

نهج البلاغه: الحکمة ۴۰۷.

حدیث ۳۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 العافیة عشره أجزاء ، تسعة منها فی الصمتِ إلا بذكرِ الله ، وواحدٌ فی ترکِ مجالسِ السفهاءِ .
 امام علی علیه السلام : عافیت ده جزء است. نه جزء آن در دم فرو بستن است مگر از یاد خدا و یک جزء در ترک همنشینی با نابخردان.
 تحف العقول : ۸۹.

حدیث ۳۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لا لباسَ أجملُ من العافیةِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ جامه ای زیباتر از عافیت نیست.
 التوحید : ۷۴/۲۷.

حدیث ۳۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بالعافیة تُوجدُ لذةُ الحیاةِ .
 امام علی علیه السلام : با عافیت و سلامتی است که لذت زندگی چشیده می شود.
 غرر الحکم : ۴۲۰۷.

حدیث ۳۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 العافیةُ أهنی النعمِ .
 امام علی علیه السلام : عافیت، گواراترین نعمتهاست.
 غرر الحکم : ۹۷۳.

حدیث ۳۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ولكنَّ اللهَ یختبرُ عبادهُ بأنواعِ الشدائدِ ، ویتعبدُهم بأنواعِ المجاهدِ ، ویبتلیهم بضروبِ المكارهِ ؛ إخراجاً للتكبرِ من قلوبهم ، وإسکاناً للتدللِ فی نفوسهم ، ویجعلُ ذلكَ أبواباً فتحا إلى فضله ، وأسباباً ذللاً لعفوه .
 امام علی علیه السلام : لیکن خداوند بندگان خود را به انواع سختیها می آزماید و به واسطه کوششهای گوناگون به بندگیشان می کشد و به اقسام ناخوشایندها و ناملایمات مبتلایشان می کند تا بدین وسیله کبر را از دلهایشان بیرون برد و فروتنی را در جانهایشان جای دهد و آن را درهایی گشوده به سوی فضل خود و وسایل آسانی برای بخشش خویش قرار دهد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: مَنْ تَنَزَّهَ عَنِ حُرْمَاتِ اللَّهِ سَارَعَ إِلَيْهِ عَفْوُ اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام: هر که از حرامهای خداوند خویشنداری کند، بخشش خدا به سوی او بشتابد.
 بحار الأنوار: ۷۸/۹۰/۹۵.

حدیث ۳۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: اَللَّهُمَّ احْمِلْنِي عَلَى عَفْوِكَ وَلَا تَحْمِلْنِي عَلَى عَدْلِكَ .
 امام علی علیه السلام: بار خدایا! با من به عفوَت رفتار کن، نه به عدلت.
 نهج البلاغه: الخطبة ۲۲۷.

حدیث ۳۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُسَائِلُكُمْ مَعَشَرَ عِبَادِهِ عَنِ الصَّغِيرَةِ مِنَ أَعْمَالِكُمْ وَالْكَبِيرَةِ ، وَالظَّاهِرَةِ وَالْمَسْتَوْرَةِ ، فَإِنْ يُعَذِّبْ فَأَنْتُمْ أَظْلَمُ ، وَإِنْ يَعْفُ فَهُوَ أَكْرَمُ .
 امام علی علیه السلام: ای جماعت بندگان خدا! همانا خداوند متعال از کارهای ریز و درشت و بی پرده و در پرده شما باز خواستتان می کند. آن گاه، اگر کيفرتان دهد شما بیش از اینها ستمکار بوده اید و اگر گذشت کند او بیش از آن بخشایشگر است.
 نهج البلاغه: الكتاب ۲۷.

حدیث ۳۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: - فِي الْمُنَاجَاةِ - : إِلَهِي أَفْكُرْ فِي عَفْوِكَ فَتَهَوَّنُ عَلَيَّ خَطِيئَتِي ، ثُمَّ أَذْكُرُ الْعَظِيمَ مِنْ أَخْذِكَ فَتَعْظُمُ عَلَيَّ بِلِيَّتِي .
 امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت: الهی! به بخشایش تو می اندیشم، در نتیجه خطا و گناهم بر من آسان می شود، سپس سختی کيفر تو را به یاد می آورم، پس بلا و گرفتاریم بر من بزرگ می نماید.
 الأملی للصدوق: ۱۳۸/۱۳۶.

حدیث ۳۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: جازٍ بِالْحَسَنَةِ وَتَجَاوَزُ عَنِ السَّيِّئَةِ مَا لَمْ يَكُنْ ثَلَمًا فِي الدِّينِ أَوْ وَهَنَا فِي سُلْطَانِ الْإِسْلَامِ .
 امام علی علیه السلام: [بدی یا خوبی را] به نیکی پاداش ده و از بدی درگذر، به شرط آن که به دین لطمه ای نزنند یا در قدرت

اسلام ضعیفی پدید نیاورد.

غرر الحکم : ۴۷۸۸.

حدیث ۳۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَفْوُ يُفْسِدُ مِنَ اللَّئِيمِ بِقَدْرِ إِصْلَاحِهِ مِنَ الْكَرِيمِ .

امام علی علیه السلام : گذشت به همان اندازه که شخص بزرگوار را درست می کند، شخص فرومایه را تباه می گرداند.
کنز الفوائد : ۲/۱۸۲.

حدیث ۳۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِذَا اسْتَحَقَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ ذَنْبًا فَأَحْسِنِ الْعِذْلَ ؛ فَإِنَّ الْعِذْلَ مَعَ الْعَفْوِ أَشَدُّ مِنَ الضَّرْبِ لِمَنْ كَانَ لَهُ عَقْلٌ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام - فرمود : هر گاه فردی از آنان (غلامان و چاکران) به سبب گناهی سزاوار کیفر شد، او را به وجهی نیکو سرزنش کن؛ زیرا سرزنش همراه با گذشت برای کسی که عقل و فهمی دارد، دردناکتر از کتک زدن است.
تحف العقول : ۸۷.

حدیث ۳۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَفْوُ زَكَاةُ الظَّفَرِ .

امام علی علیه السلام : گذشت، زکات پیروزی است.
نهج البلاغه : الحکمه ۲۱۱.

حدیث ۳۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا قَدَّرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه بر دشمن قدرت یافتی، گذشت از وی را شکرانه قدرت یافتنت بر او قرار ده.
نهج البلاغه : الحکمه ۱۱

حدیث ۳۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا عَفَا عَنِ الذَّنْبِ مَنْ قَرَّعَ بِهِ .

امام علی علیه السلام: کسی که به واسطه گناه کسی را سرزنش کند، گذشت نکرده است.
غرر الحکم: ۹۵۶۷.

حدیث ۳۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
بِالْعَفَافِ تَزْكُو الْأَعْمَالُ .
امام علی علیه السلام: با عفت است که اعمال پاکیزه می شود (رشد می یابد و پاداش آنها زیاد می گردد).
غرر الحکم: ۴۲۳۸.

حدیث ۳۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
تَمْرَةُ الْعِفَّةِ الصَّيَّانَةُ .
امام علی علیه السلام: میوه پاکدامنی، مصونیت یافتن است.
غرر الحکم: ۴۵۹۳.

حدیث ۳۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ عَفَّ حَفَّ وَزُرُّهُ ، وَعَظُمَ عِنْدَ اللَّهِ قَدْرُهُ .
امام علی علیه السلام: هر که عفت ورزد، بار گناهانش سبک شود و منزلتش نزد خداوند، بالا رود.
غرر الحکم: ۸۵۹۷.

حدیث ۳۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
تَمْرَةُ الْعِفَّةِ الْقَنَاعَةُ .
امام علی علیه السلام: میوه عفت، قناعت است.
غرر الحکم: ۴۶۳۷.

حدیث ۳۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ .
امام علی علیه السلام: عفت، شهوت را ناتوان می کند.
غرر الحکم: ۲۱۴۸.

حدیث ۳۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَقَلَ عَفًّا .

امام علی علیه السلام : هر که خردمند باشد، خویشترندار گردد.

غرر الحکم : ۷۶۴۶.

حدیث ۳۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرِّضَا بِالْكَفَافِ يُؤَدِّي إِلَى الْعَفَافِ .

امام علی علیه السلام : خرسند بودن به کفاف، منجر به عفاف (عفت از مال حرام) می شود.

غرر الحکم : ۱۵۱۲.

حدیث ۳۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ... وَعِفَّتُهُ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش و اندازه مرد به اندازه همت اوست... و پاکدامنی او به اندازه غیرتش.

نهج البلاغه : الحکمه ۴۷.

حدیث ۳۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلُ الْعَفَافِ الْقَنَاعَةُ، وَثَمَرُ تَهَاوُلِ الْأَحْزَانِ .

امام علی علیه السلام : ریشه عفت قناعت است و میوه اش کم شدن اندوهها.

مطالب السؤل : ۵۰.

حدیث ۳۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكَاةُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ .

امام علی علیه السلام : زکات زیبایی، عفت است.

غرر الحکم : ۵۴۴۹.

حدیث ۳۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَفَافُ يَصُونَ النَّفْسَ وَيُنْزِلُهَا عَنِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : عَفَّتْ، نفس را مصون می دارد و آن را از پستیها دور نگه می دارد.

غرر الحکم : ۱۹۸۹

حدیث ۳۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِفَّةُ أَفْضَلُ الْفُتُوَّةِ .

امام علی علیه السلام : عَفَّتْ، برترین جوانمردی است.

غرر الحکم : ۵۲۹

حدیث ۳۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِفَّةُ رَأْسُ كُلِّ خَيْرٍ .

امام علی علیه السلام : عَفَّتْ، در رأس همه خوبیهاست.

غرر الحکم : ۱۱۶۸

حدیث ۳۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ ، لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در راه خدا جهاد کند و شهید شود اجرش بزرگتر از کسی نیست که بتواند گناه کند و عَفَّتْ ورزد .

انسان پاکدامن نزدیک است که فرشته ای از فرشتگان خدا شود.

نهج البلاغه : الحکمه ۴۷۴.

حدیث ۳۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي مُنَاجَاتِهِ - : إِلَهِي ، لَا - سَبِيلَ إِلَيَّ إِلَّا بِالْحَتْرَاسِ مِنَ الذَّنْبِ إِلَّا بِعِصْمَتِكَ ، وَلَا وُصُولَ إِلَى عَمَلِ الْخَيْرَاتِ إِلَّا بِمَشِيَّتِكَ ، فَكَيْفَ لِي

بِإِفَادَةِ مَا أَسْلَفْتَنِي فِيهِ مَشِيَّتِكَ ؟! وَكَيْفَ لِي بِالْحَتْرَاسِ مِنَ الذَّنْبِ مَا إِنْ لَمْ تُدْرِكْنِي فِيهِ عِصْمَتُكَ ؟!

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت : خدایا! برای خویشنداری از گناه راهی جز نگهداشت تو نیست و رسیدن به کارهای

نیک جز با خواست تو میسر نمی باشد. پس، چگونه توانم به بهره ای دست یابم که خواست تو بر آن نیست و چگونه خود را از

گناه نگه دارم اگر نگهداشت تو به دادم نرسد؟

البلد الأمين : ۳۱۵.

حدیث ۳۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِكْمَةُ عِصْمَةٌ ، الْعِصْمَةُ نِعْمَةٌ .

امام علی علیه السلام : حکمت [مایه] عصمت است و عصمت یک نعمت.

غرر الحکم : ۱۲ .

حدیث ۳۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ التَّقْوَى عِصْمَةٌ لَكَ فِي حَيَاتِكَ ، وَزُلْفَى لَكَ بَعْدَ مَمَاتِكَ .

امام علی علیه السلام : پرهیزگاری، در زمان حیات مایه عصمت و نگهداری تو [از گناه] است و بعد از مرگ موجب قرب منزلت تو می شود.

غرر الحکم : ۳۴۶۶

حدیث ۳۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالتَّقْوَى قُرْنَتِ الْعِصْمَةُ .

امام علی علیه السلام : عصمت ، با تقوا قرین شده است.

غرر الحکم : ۴۳۱۶

حدیث ۳۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِعْتِبَارُ يُثْمِرُ الْعِصْمَةَ .

امام علی علیه السلام : عبرت آموزی، عصمت (لغزش ناپذیری) به بار می آورد.

غرر الحکم : ۸۷۹

حدیث ۳۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَلْهَمَ الْعِصْمَةَ أَمِنَ الزَّلَلَ .

امام علی علیه السلام : هر که عصمت به او الهام شود، از لغزشها در امان ماند.

غرر الحکم : ۸۴۶۹

حدیث ۳۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ كُنْتُمْ لَا مَحَالَهٗ مُتَعَصِّبِينَ فَتَعَصَّبُوا النَّصْرَةَ الْحَقَّ وَإِغَاثَةَ الْمَلْهُوفِ .

امام علی علیه السلام: اگر ناگزیر از داشتن تعصب هستید؛ پس، در راه یاری رساندن به حق و کمک به ستمدیده تعصب نشان دهید.

غرر الحکم: ۳۷۳۸.

حدیث ۳۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَإِنْ كَانَ لَا يُدَى مِنَ الْعَصِيَّةِ فَلْيُكُنْ تَعَصُّبُكُمْ لِمَكَارِمِ الْخِصَالِ ، وَمَحَامِدِ الْأَفْعَالِ ، وَمَحَاسِنِ الْأُمُورِ ، الَّتِي تَفَاضَلَتْ فِيهَا الْمُجَدِّاءُ وَالنُّجَدَاءُ مِنْ بِيُوتَاتِ الْعَرَبِ ، وَيَعَاسِبُ الْقَبَائِلِ ، بِالْأَخْلَاقِ الرَّغِيَّةِ ، وَالْأَحْلَامِ الْعَظِيمَةِ ، وَالْأَخْطَارِ الْجَلِيلَةِ ، وَالْآثَارِ الْمَحْمُودَةِ . فَتَعَصَّبُوا لِخِلَالِ الْحَمْدِ مِنَ الْحِفْظِ لِلْجَوَارِ ، وَالْوَفَاءِ بِالذَّمَامِ ، وَالطَّاعَةِ لِلْبِرِّ ، وَالْمَعْصِيَةِ لِلْكِبَرِ ، وَالْأَخْذِ بِالْفَضْلِ ، وَالْكَفِّ عَنِ الْبَغْيِ ، وَالْإِعْظَامِ لِلْقَتْلِ ، وَالْإِنْصَافِ لِلْخَلْقِ ، وَالْكَظْمِ لِلْغَيْظِ ، وَاجْتِنَابِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ .

امام علی علیه السلام: پس، اگر چاره ای از داشتن تعصب نیست، باید تعصب بتان به خاطر خصلتهای والای انسانی و کردارهای پسندیده و امور نیکویی باشد که خاندانهای شرافتمند و بزرگوار و دلیر عرب و بزرگان و مهتران قبایل در آنها بر یکدیگر برتری می جستند؛ با خلقهای پسندیده و خردهای بزرگ و مقامهای بلند و آثار و رفتارهای پسندیده. بنا بر این، برای خصلت های پسندیده تعصب به خرج دهید، خصلتهایی چون: نگاهداشت حق و حرمت همسایگی و پابندی به عهد و پیمانها و فرمان بردن از نیکیهها و مخالفت با تکبر و گردنفرازی و اقدام به احسان و نیکوکاری و خویشنداری از زورگویی و تجاوز و بزرگ شمردن قتل نفس و انصاف داشتن با مردم و فرو خوردن خشم و دوری از ایجاد تباهی در جامعه.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي ذَمِّ إِبْلِيسَ - : فَاقْتَحَرَ عَلَى آدَمَ بِخَلْقِهِ ، وَتَعَصَّبَ عَلَيْهِ لِأَصْلِهِ ، فَعَدُوُّ اللَّهِ إِمَامُ الْمُتَعَصِّبِينَ ، وَسَلْفُ الْمُسْتَكْبِرِينَ ، الَّذِي وَضَعَ أُسَاسَ الْعَصِيَّةِ ، وَنَازَعَ اللَّهَ رِذَاءَ الْجَبْرِيَّةِ ، وَادَّرَعَ لِبَاسَ التَّعَزُّزِ ، وَخَلَعَ قِنَاعَ التَّنَذُّلِ .

امام علی علیه السلام - در نکوهش ابلیس - فرمود: به سبب آفرینش خود [از آتش] بر آدم فخر فروخت و به خاطر اصل و گوهرش علیه او عصیبت ورزید. پس، این دشمن خدا پیشوای متعصبان و سر سلسله مستکبران و خود بزرگ بینان است و همو عصیبت را پایه گذاری کرد و بر سر ردای جبروتی و کبریا با خدا به کشمکش برخاست و جامه عزت و نخوت [که خاص خداوند است] پوشید و نقاب فروتنی را به دور افکند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ .

امام علی علیه السلام: کسی که در راه خدا جهاد کند و به شهادت رسد، اجرش بیشتر از آن کسی نیست که بتواند گناه کند و عفت ورزد.

نهج البلاغه: الحکمة ۴۷۴.

حدیث ۳۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَمَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعْسَى (أعمى) بَصْرَهُ وَأَمْرَضَ قَلْبَهُ ، فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ ، وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ ، قَدْ خَرَقَتِ الشَّهَوَاتُ عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَتِ الدُّنْيَا قَلْبَهُ .

امام علی علیه السلام: هر که شیفته چیزی شود آن چیز دیده اش را کور و دلش را بیمار گرداند؛ چنین کسی با دیده ای ناسالم می نگرد و با گوشی ناشنوا می شنود؛ شهوتها خرد او را از هم گسیخته و دنیا دلش را میرانده است.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۹.

حدیث ۳۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الهِجْرَانُ عَقُوبَةُ الْعِشْقِ .

امام علی علیه السلام: هجران، کیفر عشق است.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۱/۷۰.

حدیث ۳۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَبْدُلْ لِإِخِيكَ دَمَكَ وَمَالَكَ ، وَلِعَدُوِّكَ عَدْلَكَ وَإِنصَافَكَ ، وَلِلْعَامَّةِ بِشْرَكَ وَإِحْسَانَكَ .

امام علی علیه السلام: جان و مالت را فدای برادر خود کن و عدل و انصافت را نثار دشمن و خوشرویی و احسانت را به عموم مردم ببخش .

بحار الأنوار: ۷۸/۵۰/۷۶.

حدیث ۳۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلْزِمِ نَفْسَكَ التَّوَدُّدَ ، وَصَبِّرْ عَلَى مُؤَنَاتِ النَّاسِ نَفْسَكَ .

امام علی علیه السلام: خویشان را پایبند دوستی کن و خود را در راه تحمل زحمات (هزینه های) مردم به شکیبایی وادار.

بحار الأنوار: ۷۴/۱۷۵/۶.

حدیث ۳۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَسْرَعَ إِلَى النَّاسِ بِمَا يَكْرَهُونَ قَالُوا فِيهِ مَا لَا يَعْلَمُونَ .

امام علی علیه السلام: هر که با مردم چنان رفتار کند که خوش ندارند، مردم درباره او ندانسته سخنها گویند.

بحار الأنوار: ۷۵/۱۵۱/۱۷.

حدیث ۳۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: خَالَطُوا النَّاسَ بِالسَّنَةِ وَأَجْسَادِكُمْ، وَزَايَلُوهُمْ بِقُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ. امام علی علیه السلام: با مردم با زبانها و پیکرهای خود معاشرت کنید و با دلها و کردارهایتان از آنان دوری گزینید. غرر الحکم: ۵۰۷۱.

حدیث ۳۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: - فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: - لَا يَكُنْ أَهْلَكَ أَشَقَى الْخَلْقِ بِكَ. امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - نوشت: مبادا خانواده ات به سبب [رفتار] تو بدبخت ترین مردمان باشند. نهج البلاغه: کتاب ۳۱.

حدیث ۳۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: - كَانَ يَقُولُ: - لِيَجْتَمِعَ فِي قَلْبِكَ الْاِفْتِقَارُ إِلَى النَّاسِ، وَالْاِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ، يَكُونُ اِفْتِقَارُكَ إِلَيْهِمْ فِي لِينِ كَلَامِكَ وَحُسْنِ بَشْرِكَ، وَيَكُونُ اِسْتِغْنَاؤُكَ عَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عَرَضِكَ وَبَقَاءِ عِزِّكَ. امام علی علیه السلام پیوسته می فرمود: باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنها، هر دو، در دلت جمع باشد، نیازت به آنها در نرم گویی و خوشرویی تو باشد و بی نیازیت از آنها در حفظ آبرو و نگهداری عزت و سربلندیت. معانی الأخبار: ۲۶۷/۱.

حدیث ۳۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: خَالَطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مَثُمَ مَعَهَا بَكَوْا عَلَيْكُمْ، وَإِنْ عِشْتُمْ (غَبْتُمْ) حُنُوا إِلَيْكُمْ. امام علی علیه السلام: با مردم چنان معاشرت کنید که اگر بمیرید بر شما بگریند و اگر زنده باشید [غایب شوید] مشتاق دیدن شما باشند. نهج البلاغه: الحکمه ۱۰.

حدیث ۳۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: مَنْ عَزَى التَّكْلِیَ أَظَلَّهُ اللهُ فَيُظِلُّ عَرْشَهُ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ.

امام علی علیه السلام: هر که مادر فرزند مرده ای را تسلّی دهد، خداوند در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه عرش او نیست، وی را در سایه عرش خود جای دهد.
الکافی: ۳/۲۲۷/۳.

حدیث ۳۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ اعْتَرَلَ النَّاسَ سَلِمَ مِنْ شَرِّهِمْ .
امام علی علیه السلام: هر که از مردم کناره گرفت، از شرشان سالم ماند.
غرر الحکم: ۸۱۵۱.

حدیث ۳۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ انْفَرَدَ عَنِ النَّاسِ اُنْسٌ بِاللّهِ سُبْحَانَهُ .
امام علی علیه السلام: پیوستن به خدا، در بریدن از مردم است.
غرر الحکم: ۸۶۴۴.

حدیث ۳۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الانْفِرَادُ رَاحَةٌ الْمُتَعَبِّدِينَ .
امام علی علیه السلام: تنهایی، آسایش عبادت پیشگان است.
غرر الحکم: ۶۶۱.

حدیث ۳۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اِقْنَعْ تَعَزَّ .
امام علی علیه السلام: قانع باش تا عزیز گردی.
بحار الأنوار: ۷۸/۵۳/۹۰.

حدیث ۳۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اَلَا إِنَّهُ مَنْ يُنْصِفُ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللّهُ اِلَّا عِزًّا .
امام علی علیه السلام: بدانید که هر کس با مردم به انصاف رفتار کند، خداوند جز بر عزّت او نیفزاید.
الکافی: ۲/۱۴۴/۴.

حدیث ۳۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی الْمُنَاجَاةِ - : إلهی کفنی لی عَزَّ أَنْ أکُونَ لَكَ عَبْدًا ، وَکَفَى بِي فَخْرًا أَنْ تَكُونَ لِي رَبًّا .

امام علی علیه السلام - در مناجات - گفت : الهی! همین عزت مرا بس که بنده تو هستم و همین افتخار مرا بس که تو خداوندگار من هستی.

الخصال : ۴۲۰/۱۴.

حدیث ۳۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا عِزَّ أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : هیچ عزتی بالاتر از تقوا نیست.

نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۱.

حدیث ۳۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَا عِزَّ كَالْحِلْمِ .

امام علی علیه السلام : عزتی چون بردباری نیست.

نهج البلاغه : الحکمه ۱۱۳.

حدیث ۳۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَزِيزُ بغيرِ اللَّهِ ذَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام : عزیز غیر خدایی ، ذلیل است .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۷.

حدیث ۳۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُ أَنَّهُ لَا عِزَّ لِمَنْ لَا يَتَدَلَّلُ لِلَّهِ ، وَلَا رِفْعَةَ لِمَنْ لَا يَتَوَاضَعُ لِلَّهِ .

امام علی علیه السلام : بدان که عزتمند نیست کسی که در برابر خدا ذلیل نباشد و بلندی نیابد کسی که در برابر خدا افتادگی نورد.

تحف العقول : ۳۶۶.

حدیث ۳۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَمَرْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ نَلْقَى أَهْلَ الْمَعَاصِي بِوُجُوهِ مُكْفَهَرَةٍ .
 امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داد که با افراد گنهکار، با چهره ای درهم کشیده رو به رو شویم.
 الکافی : ۵/۵۹/۱۰

حدیث ۳۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَرَكَ إِتْكَارَ الْمُنْكَرِ بِقَلْبِهِ وَيَدِهِ وَلِسَانِهِ فَهُوَ مَيِّتٌ بَيْنَ الْأَحْيَاءِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که در برابر منکر با دل و دست و زبان خویش اعتراض نکند، او مرده ای است در میان زندگان.
 تهذیب الأحکام : ۶/۱۸۱/۳۷۴

حدیث ۳۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَعَنَ اللَّهُ الْأَمْرِينَ بِالْمَعْرُوفِ التَّارِكِينَ لَهُ ، وَالنَّاهِيْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ الْعَامِلِينَ بِهِ .
 امام علی علیه السلام : نفرین خدا بر کسانی که به خوبی فرمان می دهند و خود آن را فرو می گذارند و بر کسانی که از زشتی باز می دارند و خود مرتکب آن می شوند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۲۹

حدیث ۳۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَانْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَنَاهَوْا عَنْهُ؛ فَإِنَّمَا أَمْرُكُمْ بِالنَّهْيِ بَعْدَ التَّنَاهِي .
 امام علی علیه السلام : از زشتکاری نهی کنید و خود از آن باز ایستید؛ زیرا که شما فرمان دارید ابتدا خود از کار زشت باز ایستید و سپس دیگران را نهی کنید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۵

حدیث ۳۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنِّي لِأَرْفَعُ نَفْسِي أَنْ أَنْهِيَ النَّاسَ عَمَّا لَسْتُ أَنْتَهِي عَنْهُ ، أَوْ أَمُرُّهُمْ بِمَا لَا أُسَبِّحُهُمْ إِلَيْهِ بِعَمَلِي .
 امام علی علیه السلام : من شأن خود را بالاتر از آن می دانم که آنچه را خودم ترک نمی کنم مردم را از آنها باز دارم، یا به کاری فرمانشان دهم که خود جلوتر به آن عمل نکنم .
 غرر الحکم : ۳۷۸۰

حدیث ۳۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِلْحَسَنَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بَعْدَ أَنْ ضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجَمٍ - : لَا تَتْرُكُوا الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ فَيَوْلَى عَلَيْكُمْ شِرَارُكُمْ ثُمَّ تَدْعُونَ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به حسنین علیهما السلام پس از ضربت خوردن توسط ابن ملجم - فرمود : امر به معروف و نهی از منکر را رها نکنید که در این صورت بدان شما زمام امورتان را به دست می گیرند و آن گاه هر چه دعا کنید، مستجاب نخواهد شد.

نهج البلاغه : الكتاب ۴۷

حدیث ۳۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّاضِي بِفِعْلِ قَوْمٍ كَالدَّاحِلِ فِيهِ مَعَهُمْ ، وَعَلَى كُلِّ دَاخِلٍ فِي بَاطِلٍ إِثْمَانٍ : إِثْمُ الْعَمَلِ بِهِ ، وَإِثْمُ الرِّضَا بِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که به کردار عده ای راضی باشد، مانند کسی است که همراه آنان، آن کار را انجام داده باشد و هر کس به کردار باطلی دست زند او را دو گناه باشد: گناه به جا آوردن آن و گناه راضی بودن به آن.

نهج البلاغه : الحكمة ۱۵۴.

حدیث ۳۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اعْلَمُوا أَنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ لَمْ يُقَرَّبَا أَجْلاً ، وَلَمْ يَقْطَعَا رِزْقاً .

امام علی علیه السلام : بدانید که امر به معروف و نهی از منکر، اجل کسی را نزدیک نکرده اند و روزی کسی را نبریده اند.

الکافی : ۵/۵۷/۶.

حدیث ۳۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَمَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ ، إِلَّا كَنْفَتُهُ فِي بَحْرِ لُجِّي .

امام علی علیه السلام : همه کارهای خوب و جهاد در راه خدا، در مقایسه با امر به معروف و نهی از منکر نیست مگر همچون آب دهانی که در دریایی ژرف انداخته شود.

نهج البلاغه : الحكمة ۳۷۴.

حدیث ۳۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ أَفْضَلُ أَعْمَالِ الْخَلْقِ .

امام علی علیه السلام: امر به معروف برترین کارهای آفریدگان است.
غرر الحکم: ۱۹۷۷.

حدیث ۳۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
قَوَامُ الشَّرِيعَةِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالتَّهْيُّ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَإِقَامَةُ الْحُدُودِ.
امام علی علیه السلام: قوام شریعت به امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود [الهی] است.
غرر الحکم: ۶۸۱۷.

حدیث ۳۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الْمَعْرُوفِ مَا أُصِيبَ بِهِ الْأَبْرَارُ.
امام علی علیه السلام: بهترین احسان آن است که به نیکان شود.
غرر الحکم: ۴۹۸۳.

حدیث ۳۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا تَسْتَصْغِرْ شَيْئًا مِنَ الْمَعْرُوفِ قَدَرْتَ عَلَىٰ اصْطِنَاعِهِ إِثَارًا لِمَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْهُ؛ فَإِنَّ الْيَسِيرَ فِي حَالِ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ أَنْفَعُ لِأَهْلِهِ مِنْ ذَلِكَ الْكَثِيرِ فِي حَالِ الْغِنَاءِ عَنْهُ، وَاعْمَلْ لِكُلِّ يَوْمٍ بِمَا فِيهِ تَرَشُدٌ.
امام علی علیه السلام: هیچ کار خوبی را که بر انجام آن توانایی، ناچیز مشمار و به خاطر خوبی بزرگتر آن را ترک مکن؛ زیرا خوبی و کمک اندک در صورتی که به آن نیاز باشد سودمندتر از آن خوبی و (کمک) بسیاری است که در حال بی نیازی به کسی شود. برای هر روز کاری کن که به سبب آن به راه راست در آیی.
الجعفریات: ۲۳۳.

حدیث ۳۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ لَمْ يُرَبِّ مَعْرُوفَةً فَقَدْ ضَيَّعَهُ.
امام علی علیه السلام: هر که خوبی و احسان خود را نپروراند، آن را تباه کرده است.
غرر الحکم: ۹۱۱۵.

حدیث ۳۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا صُنِعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفٌ فَادْكُرْ، إِذَا

صَنَعَتْ مَعْرُوفًا فَانْسَهُ .

امام علی علیه السلام: هر گاه به تو خوبی شد، آن را یاد آوری کن و هر گاه تو خوبی کردی، آن را از یاد ببر.

غُرر الحکم : ۴۰۰۰ - ۴۰۰۱

حدیث ۳۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِلَاكُ الْمَعْرُوفِ تَرْكُ الْمَنْ بِهِ .

امام علی علیه السلام: معیار خوبی کردن، منت نهادن به آن است. ر. ک: صدقه باب ۱۱۱۷. غُرر الحکم: ۹۷۲۴.

حدیث ۳۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَخِي مَعْرُوفَكَ بِإِمَاتَتِهِ .

امام علی علیه السلام: با میراندن (فراموش کردن) احسان خود، آن را زنده گردان. غُرر الحکم: ۲۲۸۲.

حدیث ۳۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَعْرُوفُ ذَخِيرَةُ الْأَبَدِ .

امام علی علیه السلام: خوبی کردن اندوخته ابدی است [یعنی همیشه ماندگار است و ذخیره روز قیامت]. غُرر الحکم: ۹۸۰.

حدیث ۳۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فِعْلُ الْمَعْرُوفِ ، وَإِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ ، وَإِقْرَاءُ الضُّيُوفِ ، آلَةُ السِّيَادَةِ .

امام علی علیه السلام: خوبی کردن، کمک به ستمدیده و میهمان نوازی، ابزار سروری است. غُرر الحکم: ۶۵۸۵.

حدیث ۳۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَوَّلُ الدِّينِ مَعْرِفَتُهُ ، وَكَمَالُ مَعْرِفَتِهِ التَّصَدِيقُ بِهِ ، وَكَمَالُ التَّصَدِيقِ بِهِ تَوْحِيدُهُ ، وَكَمَالُ تَوْحِيدِهِ الْإِخْلَاصُ لَهُ ، وَكَمَالُ الْإِخْلَاصِ لَهُ نَفْيُ الصِّفَاتِ عَنْهُ ؛ لِشَهَادَةِ كُلِّ صِفَةٍ أَنَّهَا غَيْرُ الْمَوْصُوفِ ، وَشَهَادَةِ كُلِّ مَوْصُوفٍ أَنَّهُ غَيْرُ الصِّفَةِ ، فَمَنْ وَصَفَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَقَدْ قَرَنَهُ ، وَمَنْ

قَرَنُهُ فَقَدْ ثَنَاهُ ، وَمَنْ ثَنَاهُ فَقَدْ جَزَّاهُ ، وَمَنْ جَزَّاهُ فَقَدْ جَهَلَهُ ، (وَمَنْ جَهَلَهُ فَقَدْ أَشَارَ إِلَيْهِ)

امام علی علیه السلام : آغاز دین شناخت خداست و اوج شناخت او باور کردن و اعتراف به وجود اوست و کمال تصدیق او یگانه دانستن اوست و کمال یگانه دانستنش، خالص داشتن اوست [از جسمیت و عرضیت و لوازم این دو] و کمال خالص دانستن او نفی صفات از اوست؛ چرا که هر صفتی گواه بر این است که با موصوف فرق می‌کند و هر موصوفی گواه بر این است که با صفت متفاوت است. پس، هر که خدا را وصف کند برایش قرین و همتا آورده است و هر که برایش قرین آورد، او را دو تا دانسته است و هر که او را دو گانه بداند برایش جزء قائل شده و هر که او را دارای جزء بداند وی را نشناخته است و هر که او را نشناسد به او اشاره کند و هر که به او اشاره کند، محدودش [به حدّ و جهتی] کرده است و هر که برایش حد تعیین کند او را به شمار در آورده است و هر که بگوید: «او در چیست؟» خدا را در جایی گنجانده است و هر که بگوید: «او بر فراز چیست؟» جایی را از او تهی دانسته است. هستی دارد اما هستیش حادث نیست. وجود دارد اما از عدم برنیامده است. با هر چیزی هست اما نه به نحوی که قرین او باشد و سوای هر چیزی است اما نه آن گونه که از آن جدا و بر کنار باشد. فاعل است اما نه این که فعالیت کند و ابزاری به کار گیرد. بینا بوده پیش از آن که آفریده ای باشد که متعلق بینایی او واقع شود. یگانه و تنها بود آن گاه که نه کسی و چیزی بود که با آن خو گیرد یا از نبودش احساس تنهایی کند.

هذه الجملة ليست في غير واحد من النسخ المخطوطة العتيقة ولا في شرحي ابن ميثم وابن أبي الحديد، والظاهر أنّها زيادة من النسخ. (كما في هامش بحار الأنوار: ۷۷/۳۰۰).

حدیث ۳۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِنَّهُ لِكُلِّ مَكَانٍ ، وَفِي كُلِّ حِينٍ وَأَوَانٍ ، وَمَعَ كُلِّ إِنْسٍ وَجَانٍّ .

امام علی علیه السلام - در وصف خداوند سبحان - فرمود : او در هر جا و در هر زمانی و با هر انس و جنّی هست. نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۵ .

حدیث ۳۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ عَزِيزٍ غَيْرُهُ ذَلِيلٌ .

امام علی علیه السلام : هر عزیزی، جز او، ذلیل است .

نهج البلاغه : الخطبة ۶۵

حدیث ۳۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَيْسَ الْعِزُّ وَالْكَبْرِيَاءُ، وَاخْتَارَهُمَا لِنَفْسِهِ دُونَ خَلْقِهِ.

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدای را سزد که ردای عزّت و کبریا پوشید و این دو صفت را برای خویش برگزید نه برای مخلوقش.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ شَيْءٍ خَاشِعٌ لَهُ ، وَكُلُّ شَيْءٍ قَائِمٌ بِهِ ، غِنَى كُلِّ فَقِيرٍ ، وَعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ ، وَقُوَّةُ كُلِّ ضَعِيفٍ .
 امام علی علیه السلام : همه چیز در برابر او فروتن است و همه چیز ایستاده به اوست، بی نیاز کننده هر نیازمندی است و عزتبخش هر خواری و نیرو دهنده هر ناتوانی.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۹

حدیث ۳۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَكُلُّ قَوِيٍّ غَيْرُهُ ضَعِيفٌ .
 امام علی علیه السلام : هر نیرومندی، جز او، ناتوان است .
 نهج البلاغه : الخطبة ۶۵

حدیث ۳۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَالسَّمِيعُ لَا بِأَدَاءٍ .
 امام علی علیه السلام : خدا شنواست اما نه به واسطه ابزار شنیدن.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۵۲ .

حدیث ۳۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي تَفْسِيرِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ - : إِنَّا لَا نَمْلِكُ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا ، وَلَا نَمْلِكُ إِلَّا مَا مَلَكْنَا ، فَمَتَى مَلَكْنَا مَا هُوَ أَمْلَكُ بِهِ مِنَّا كَلَّفْنَا ، وَمَتَى أَخَذَهُ مِنَّا وَضَعَ تَكْلِفَهُ عَلْنَا .
 امام علی علیه السلام - در تفسیر «لا حول ولا قوة الا بالله» - فرمود : با وجود خدا ما مالک هیچ چیز نیستیم و تنها مالک آن چیزی هستیم که او خود آن را به ملکیت ما در آورده است. پس، وقتی آنچه را که او به مالکیتش سزاوارتر از ماست در اختیار ما نهد تکلیفی بر عهده ما نهاده است و هرگاه آن را از ما باز گیرد، تکلیف خویش را از عهده ما برداشته است.
 نهج البلاغه : الحكمة ۴۰۴ .

حدیث ۳۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ مَالِكٍ غَيْرُهُ مَمْلُوكٌ .
 امام علی علیه السلام : هر مالکی، جز خداوند، مملوک است.

نهج البلاغه: الخطبة ۶۵

حدیث ۳۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الظَاهِرُ بِعَجَائِبِ تَدْبِيرِهِ لِلنَّاطِرِينَ ، وَالْبَاطِنُ بِجَلَالِ عِزَّتِهِ عَنِ فِكْرِ الْمُتَوَهِّمِينَ .

امام علی علیه السلام: به سبب شگفتیهای آفرینشش، برای بینایان آشکار است و به سبب شکوه عزتش از اندیشه و اوهام اندیشمندان و اندیشه گران پنهان است.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۳.

حدیث ۳۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يُخْبِرُ لَا- بِلِسَانٍ وَلَهْوَاتٍ، وَيَسْمَعُ لَا- بِخُرُوقٍ وَأَدْوَاتٍ ، يَقُولُ وَلَا- يَلْفِظُ ، وَيَحْفَظُ وَلَا يَتَحَفَّظُ ... يَقُولُ لِمَنْ أَرَادَ كَوْنَهُ: «كُنْ» فَيَكُونُ ، لَا بِصَوْتٍ يُقْرَعُ ، وَلَا يَتَدَاءٍ يُسْمَعُ ، وَإِنَّمَا كَلَامُهُ سُبْحَانَهُ فِعْلٌ مِنْهُ ، أَنْشَأَهُ وَمَثَّلَهُ ، لَمْ يَكُنْ مِنْ قَبْلِ ذَلِكَ كَائِنًا ، وَلَوْ كَانَ قَدِيمًا لَكَانَ إِلَهَا ثَانِيًا .

امام علی علیه السلام: خبر می دهد، اما نه به وسیله زبان و زبانچه ها و می شنود اما نه با سوراخهای گوش و ابزارهای شنیدن؛ سخن می گوید اما نه با تلفظ کردن و از بر می کند اما نه با حافظه... به هر چه اراده کند که هستی یابد، می گوید: «باش» و او هستی می یابد، اما این گفتن او نه با صدایی است که پرده گوش را بکوبد و نه با آوازی است که شنیده شود، بلکه گفتار خداوند سبحان فعل اوست که آن را ایجاد کرده و تجسم می بخشد و پیشتر وجود نداشته است؛ زیرا اگر [فعل او نیز] قدیم می بود آن خدای دومین بود.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۸۶.

حدیث ۳۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا قِيلَ لَهُ: هَلْ يَقْدِرُ رَبُّكَ عَلَى أَنْ يَدْخُلَ الدُّنْيَا فِي بَيْضَةٍ -: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يُنْسَبُ إِلَى الْعَجْزِ ، وَالَّذِي سَأَلْتَنِي لَا يَكُونُ .

امام علی علیه السلام- آن گاه که به او گفته شد آیا پروردگار تو می تواند دنیا را در داخل تخم مرغی جای دهد- فرمود: نسبت عجز به خداوند تبارک و تعالی نمی توان داد، اما آنچه از من پرسیدی شدنی نیست.

التوحيد: ۱۳۰/۹

حدیث ۳۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَدْلِ -: الْعَدْلُ أَلَّا

تَتَّهَمَهُ .

امام علی علیه السلام- در پاسخ به این پرسش که عدل

چیست؟ - فرمود: عدل، آن است که خدا را متهم نکنی.

نهج البلاغه: الحکمة ۴۷۰.

حدیث ۳۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَأَشْهَدُ أَنَّهُ عَدْلٌ عَدَلٌ ، وَحَكَمٌ فَصَلَّ .

امام علی علیه السلام: گواهی می دهم که خداوند دادگری است که به عدل رفتار کرده و داوری است که حق و باطل را از هم جدا ساخته است.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۴.

حدیث ۳۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

حَزَقَ عِلْمُهُ بَاطِنَ غَيْبِ السُّرَاتِ ، وَأَحَاطَ بِغُمُوضِ عَقَائِدِ السَّرِيرَاتِ .

امام علی علیه السلام: دانش او به آن سوی ناپیدای پرده ها نفوذ می کند و بر افکار و باورهای پیچیده درونها احاطه دارد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۸.

حدیث ۳۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَعْلَمُ عَجِيجَ الْوُحُوشِ فِي الْفَلَوَاتِ ، وَمَعَاصِي الْعِبَادِ فِي الْخَلَوَاتِ ، وَاخْتِلَافَ النَّيْنَانِ فِي بَحَارِ الْأَنْوَارِ الْغَامِرَاتِ ، وَتَلَاظِمَ الْمَاءِ بِالرِّيَّاحِ الْعَاصِفَاتِ .

امام علی علیه السلام: آوای وحوش در بیابانها و گناهان بندگان در خلوتها و آمد و شد ماهیان در دریاها بزرگ و برهم خوردن آنها از بادهای سخت رامی داند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۸

حدیث ۳۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَلَا يَعْزُبُ عَنْهُ عِدْدُ قَطْرِ الْمَاءِ ، وَلَا نُجُومُ السَّمَاءِ ، وَلَا سَوَافِي الرِّيْحِ فِي الْهَوَاءِ ، وَلَا دَيْبُ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا ، وَلَا مَقِيلُ الذَّرِّ فِي اللَّيْلَةِ الظُّلْمَاءِ ، يَعْلَمُ مَسَاقِطَ الْأُورَاقِ ، وَخَفِيَّ طُورِ الْأَحْدَاقِ .

امام علی علیه السلام: شمار قطره های آبها و ستارگان آسمان و ذرات گرد و غبار پراکنده در هوا و حرکت مور بر خرسنگ و خفتگاه مورچگان در شب تاریک، بر او پوشیده نیست. افتادن گاههای برگها و برهم خوردن پلکها را می داند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۷۸

حدیث ۳۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ يَهُودِيٌّ: مَتَى كَانَ رَبُّنَا عَزَّوَجَلَّ؟ -: يَا يَهُودِيٌّ، (مَا كَانَ) لَمْ يَكُنْ رَبُّنَا فَكَانَ، وَإِنَّمَا يُقَالُ: «مَتَى كَانَ» لِشَيْءٍ لَمْ يَكُنْ فَكَانَ، هُوَ كَائِنٌ بِلا كَيْنُونَةٍ كَائِنٌ لَمْ يَزَلْ لَيْسَ لَهُ قَبْلٌ، هُوَ قَبْلَ الْقَبْلِ، وَقَبْلَ الْغَايَةِ، انْقَطَعَتْ عَنْهُ الْغَايَاتُ، فَهُوَ غَايَةٌ كُلُّ غَايَةٍ.

امام علی علیه السلام - در پاسخ به مردی یهودی که پرسید: پروردگار عز و جل ما از کی بوده است؟ - فرمود: ای یهودی! چنین نبوده که پروردگار ما نبوده و سپس بود شده باشد. سؤال «از کی بوده؟» تنها درباره موجودی به کار می رود که نبوده و سپس بود شده است. خدا موجود است بی آن که حادث باشد. همواره بوده و قبل و نقطه آغازی ندارد. پیش از پیش است و پیش از نقطه نهایت [در جانب ازل]. غایت و نقطه پایان به او ختم می شود، او پایان هر پایانی است.
بحار الأنوار: ۷۷/۳۳۱/۱۸.

حدیث ۳۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَزُولُ أَبَدًا وَلَمْ يَزَلْ، أَوَّلَ قَبْلِ الْأَشْيَاءِ بِلا أَوْلَيْتِهِ، وَآخِرَ بَعْدَ الْأَشْيَاءِ بِلا نِهَائِهِ.

امام علی علیه السلام: هیچ گاه زوال نپذیرد و همواره بوده است؛ پیش از همه چیز بوده بی آن که او را آغازی باشد و پس از همه چیز هست بی آن که نهایت و پایانی داشته باشد.
نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ كُلِّ أَوَّلٍ، وَالْآخِرِ بَعْدَ كُلِّ آخِرٍ، وَبِأَوْلَيْتِهِ وَجَبَ أَنْ لَا آخِرَ لَهُ.

امام علی علیه السلام: سپاس و ستایش خدای را که اول است پیش از هر اولی و آخر است بعد از هر آخری و به سبب اول بودنش لازم است که او را آغازی نباشد و به سبب آخر بودنش واجب است که او را پایان و آخری نباشد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۱

حدیث ۳۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فَيَوْصِيَّتُهُ لِإِبْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: وَاعْلَمُوا يَا بَنِيَّ أَنَّهُ لَوْ كَانَ لِرَبِّكَ شَرِيكَ لَأَتَتْكَ رُسُلُهُ، وَلَرَأَيْتَ آثَارَ مُلْكِهِ وَسُلْطَانِهِ، وَلَعَرَفْتَ أفعالَهُ وَصِفَاتِهِ، وَلَكِنَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ كَمَا وَصَفَ نَفْسَهُ، لَا يُضَادُّهُ فِي مُلْكِهِ أَحَدٌ، وَلَا يَزُولُ أَبَدًا.

امام علی علیه السلام - در سفارش خود به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام - نوشت: بدان تو ای فرزندم که اگر پروردگارت را شریکی بود، بی گمان فرستادگان و رسولان او نیز نزد تو می آمدند و نشانه های پادشاهی و اقتدار او را می دیدی و افعال و صفاتش را می شناختی؛ اما خداوند همچنان که خود در وصف خویش فرموده، خدایی یگانه است و در ملکش رقیبی ندارد و هرگز زوال نمی پذیرد.
نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۳۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّوْحِيدُ حَيَاةُ النَّفْسِ .
امام علی علیه السلام : توحید، زندگی بخش جان است.
غرر الحکم : ۵۴۰ .

حدیث ۳۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّوْحِيدُ أَلَا تَتَوَهَّمُهُ .
امام علی علیه السلام : توحید، آن است که خداوند را به وهم در نیاوری.
نهج البلاغه : الحکمه ۴۷۰ .

حدیث ۳۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَتَبَارَكَ اللَّهُ الَّذِي لَا يَلْبَغُهُ بَعْدُ الْهَمَمِ ، وَلَا يَنَالُهُ حَدْسُ الْفِطَنِ .
امام علی علیه السلام : پاک و بلند مرتبه است خدایی که همتهای بلند و حدس و گمان هوشمندان به او دسترسی ندارد.
نهج البلاغه : الخطبة ۹۴

حدیث ۳۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاحِدٌ لَا بَعْدَ ، وَدَائِمٌ لَا بِأَمَدٍ ، وَقَائِمٌ لَا بِعَمَدٍ .
امام علی علیه السلام : [خدا] یکی است اما نه به شماره (مفهوم عددی)، پاینده است اما نه به مفهوم زمانی آن [که غایت و نهایتی داشته باشد]، ایستاست اما نه به وسیله ستونها و تکیه گاهها.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۵ .

حدیث ۳۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ وَصَفَهُ فَقَدْ حَدَّهُ ، وَمَنْ حَدَّهُ فَقَدْ عَدَّهُ ، وَمَنْ عَدَّهُ فَقَدْ أَبْطَلَ أَرْزَلَهُ ، وَمَنْ قَالَ : « كَيْفَ ؟ » فَقَدْ اسْتَوْصَفَهُ ، وَمَنْ قَالَ : « أَيْنَ ؟ » فَقَدْ حَيَّرَهُ .
امام علی علیه السلام : هر که خدا را وصف کند، برای او حدّ و مرز قائل شده است و هر که برایش حدّ و مرز قائل شود، او را شمرده است (برایش اجزاء قائل شده است) و هر که او را بشمارد، ازلی بودنش را باطل ساخته است. کسی که پرسید: «چگونه است» ، بی گمان او را وصف کرده است و کسی که پرسید: «کجاست» او را در مکان قرار داده است.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۲

حدیث ۳۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي صِفَةِ الْمَلَائِكَةِ -: وَإِنَّهُمْ عَلَى مَكَانِهِمْ مِنْكَ ، وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَكَ ، وَاسْتِجْمَاعِ أَهْوَائِهِمْ فِيكَ ، وَكَثْرَةِ طَاعَتِهِمْ لَكَ ، وَقِلَّةِ غَفْلَتِهِمْ عَنِّ أَمْرِكَ ، لَوْ عَايَنُوا كُنْهَ مَا خَفِيَ عَلَيْهِمْ مِنْكَ لَحَقَّرُوا أَعْمَالَهُمْ ، وَلَزَرُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ ، وَلَعَرَفُوا أَنََّّهُمْ لَمْ يَعْبُدُوكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ ، وَلَمْ يُطِيعُوكَ حَقَّ طَاعَتِكَ .

امام علی علیه السلام - در وصف فرشتگان - فرمود: آنانبا همه منزلتی که نزد تو دارند و همه وجودشان عشق به توست و با وجود فراوانی طاعتشان از تو،

و غافل نبودنشان از تو، اگر حقیقت آنچه را از تو بر آنان پوشیده است مشاهده کنند، بی گمان اعمال خویش را خرد شمارند و بر خویشتن خرده گیرند و دریابند که تو را چنان که سزد عبادت نکرده اند و چنان که شایسته است طاعتت ننموده اند .
نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۹.

حدیث ۳۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَلَسْنَا نَعْلَمُ كُنْهَ عَظَمَتِكَ، إِلَّا أَنَا نَعْلَمُ أَنَّكَ حَيٌّ قَيُّومٌ، لَا تَأْخُذُكَ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ، لَمْ يَنْتَهَ إِلَيْكَ نَظَرٌ، وَلَمْ يُدْرِ كُوكَ بَصَرٌ .

امام علی علیه السلام: ما از کنه عظمت تو چیزی نمی دانیم، تنها همین را می دانیم که تو زنده ای و همه چیز به تو پایدار است، نه چرت تو را می گیرد و نه خواب. دست هیچ اندیشه ای به [آستان بلند] تو نرسد و هیچ دیده ای تو را در نیابد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۰.

حدیث ۳۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْرِفُوا اللَّهَ بِاللَّهِ ، وَالرَّسُولَ بِالرَّسَالَةِ ، وَأُولَى الْأَمْرِ بِالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام: خدا را به خدا بشناسید و رسول را به رسالتش و اولوالامر را به فرمان دادنشان به نیکیها و عدالت و نیکوکاری.

الكافی: ۱/۸۵/۱ .

حدیث ۳۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبُكَاءُ مِنْ خِيفَةِ اللَّهِ لِلْبُعْدِ عَنِ اللَّهِ عِبَادَةُ الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام: گریستن از ترس دور ماندن از خدا، عبادت عارفان است.

غرر الحکم: ۱۷۹۱ .

حدیث ۳۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الشَّوْقُ خُلْصَانُ الْعَارِفِينَ .
 امام علی علیه السلام : شوق، یار یکرنگ عارفان است.
 غرر الحکم : ۸۵۵

حدیث ۳۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْخَوْفُ جِلْبَابُ الْعَارِفِينَ .
 امام علی علیه السلام : خوف، پیراهن عارفان است.
 غرر الحکم : ۶۶۴

حدیث ۳۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَارِفُ وَجْهُهُ مُسْتَبَشِرٌ مُتَبَسِّمٌ ، وَقَلْبُهُ وَجِلٌّ مَحْزُونٌ .
 امام علی علیه السلام : عارف چهره اش شاد و خندان است و دلش ترسان و اندوهگین.
 غرر الحکم : ۱۹۸۵

حدیث ۳۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ أَكْثَرُهُمْ لَهُ مَسْأَلَةٌ .
 امام علی علیه السلام : داناترین مردم به خدا، پرخواهش ترین آنها از اوست.
 غرر الحکم : ۳۲۶۰

حدیث ۳۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 غَايَةُ الْمَعْرِفَةِ الْخَشْيَةُ .
 امام علی علیه السلام : غایت شناخت، بیم است.
 غرر الحکم : ۶۳۵۹

حدیث ۳۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّهُ لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ عَرَفَ عَظَمَةَ اللَّهِ أَنْ يَتَّعِظَ؛ فَإِنَّ رِفْعَةَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا عَظَمْتُهُ أَنْ يَتَوَاضَعُوا لَهُ .

امام علی علیه السلام: کسی که عظمت خدای را شناخت، نرسد که خویش را بزرگ بشمارد؛ زیرا بلند مرتبگی کسانی که عظمت خدا را می دانند به این است که در برابر او فروتن باشند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۴۷ .

حدیث ۳۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَسِيرُ الْمَعْرِفَةِ يُوجِبُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: اندکی شناخت، موجب دل برکندن از دنیا می شود.

غرر الحکم: ۱۰۹۸۴ .

حدیث ۳۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ سَكَنَ قَلْبَهُ الْعِلْمُ بِاللَّهِ سَكَنَتْهُ الْغِنَى عَنْ خَلْقِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: هر که علم (معرفت) به خدا در دلش جای گیرد، بی نیازی از خلق خدا در آن مأوی گزیند.

غرر الحکم: ۸۸۹۶ .

حدیث ۳۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ثَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: ثمره دانش، شناخت خداست.

غرر الحکم: ۴۵۸۶ .

حدیث ۳۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا يَسُرُّنِي لَوْ مِتُّ طِفْلاً وَأُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ وَلَمْ أَكْبُرْ فَأَعْرِفَ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام: دوست ندارم که در کودکی می مردم و به بهشت می رفتم و بزرگ نمی شدم تا پروردگارم، عز و جل، را بشناسم.

کنز العمال: ۳۶۴۷۲ .

حدیث ۳۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ كَمَلَتْ مَعْرِفَتُهُ .

امام علی علیه السلام: هر که خدا را شناخت، معرفتش کامل گشت.

غرر الحکم: ۷۹۹۹

حدیث ۳۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَعْرِفَةُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَعْلَى الْمَعَارِفِ .

امام علی علیه السلام: شناخت خداوند سبحان، بالاترین شناختهاست.

غرر الحکم: ۹۸۶۴ .

حدیث ۳۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ أَنْ لَا يُفَارِقَهُ الْحُزْنُ وَالْحَدْرُ .

امام علی علیه السلام: کسی که خود را شناخته است، سزد که اندوه و حذر از او جدا نشود.

غرر الحکم: ۱۰۹۳۷ .

حدیث ۳۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِمَنْ عَلِمَ شَرَفَ نَفْسِهِ أَنْ يُنَزَّهَهَا عَنِ دَنَاءَةِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: کسی که به شرافت نفس خود پی برده باشد، سزاوار است که آن را از پستی دنیا منزّه دارد.

غرر الحکم: ۱۰۹۳۰

حدیث ۳۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ أَنْ يَلْزَمَ الْقَنَاعَةَ وَالْعِفَّةَ .

امام علی علیه السلام: سزاوار است کسی که خود را شناخته است، پایبند قناعت و عفت باشد.

غرر الحکم: ۱۰۹۲۷

حدیث ۳۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَكْثَرُ النَّاسِ مَعْرِفَةَ لِنَفْسِهِ أَخَوْفُهُمْ لِرَبِّهِ .

امام علی علیه السلام: خودشناس ترین مردم، خداترس ترین آنهاست.

غرر الحکم: ۳۱۲۶

حدیث ۳۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را شناخت، پروردگارش را شناخت.

غرر الحکم : ۷۹۴۶

حدیث ۳۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ تَوَخَّذَ ، مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ تَجَرَّدَ ، مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا تَزَهَّدَ ، مَنْ عَرَفَ النَّاسَ تَفَرَّدَ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را شناسد، تنها شود. هر که خود را شناسد، [از علایق و دلبستگیهای دنیوی] رها شود. هر که دنیا

را شناسد، از آن دل بر کند. هر که مردم را شناسد، تنهایی گزیند.

غرر الحکم : ۷۸۲۹ - ۷۸۳۲

حدیث ۳۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ جَاهَدَهَا ، مَنْ جَهِلَ نَفْسَهُ أَهْمَلَهَا .

امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را شناخت، به جهاد با آن برخاست و هر که آن را نشناخت، به حال خود رهاش ساخت.

غرر الحکم : ۷۸۵۵ - ۷۸۵۶

حدیث ۳۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَيْفَ يَعْرِفُ غَيْرَهُ مَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ ؟ !

امام علی علیه السلام : کسی که خود را نمی شناسد، چگونه دیگری را بشناسد؟

غرر الحکم : ۶۹۹۸

حدیث ۳۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعْرِفَةُ النَّفْسِ أَنْفَعُ الْمَعَارِفِ .

امام علی علیه السلام : خودشناسی، سودمندترین شناختهاست.

غرر الحکم : ۹۸۶۵

حدیث ۳۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نالَ الْفَوْزَ الْأَكْبَرَ مَنْ ظَفَرَ بِمَعْرِفَةِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : کسی که موفق به خودشناسی شود، به بزرگترین پیروزی دست یافته است.

غرر الحکم : ۹۹۶۵

حدیث ۳۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ أَوْلُ دَلِيلٍ، وَالْمَعْرِفَةُ آخِرُ نِهَائِهِ .

امام علی علیه السلام : علم ، نخستین راهنماست و شناخت [حق تعالی] نقطه پایان است.

غرر الحکم : ۲۰۶۱

حدیث ۳۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَعْرِفَةُ نُورُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : شناخت، روشنایی دل است.

غرر الحکم : ۵۳۸

حدیث ۳۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْغِنَى مَا صِينَ بِهِ الْعِرْضُ .

امام علی علیه السلام : بهترین ثروت، آن است که مایه حفظ آبرو شود.

غرر الحکم : ۳۰۳۸

حدیث ۳۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ضَنَّ بِعِرْضِهِ فَلْيَدْعِ الْمِرَاءَ .

امام علی علیه السلام : هر که آبروی خود را دوست دارد، باید از مجادله پرهیزد.

نهج البلاغه : الحکمه ۳۶۲

حدیث ۳۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْقَلُ النَّاسِ أَعَذَّرُهُمُ لِلنَّاسِ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، عذرپذیرترین آنها از مردم است.

غرر الحکم : ۲۹۸۸ .

حدیث ۳۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَبْخَلُ النَّاسِ بَعْرَضِهِ ، أَسْخَاهُمْ بَعْرَضِهِ .
امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم در مال خویش بخشنده ترین آنهاست در آبروی خویش .
غرر الحکم : ۳۱۹۰

حدیث ۳۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِقْبَلْ عُدْرَ أَخِيكَ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُدْرٌ فَالْتَمِسْ لَهُ عُدْرًا .
امام علی علیه السلام : عذر برادرت را بپذیر و اگر عذری نداشت برایش عذری بتراش .
بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۹ .

حدیث ۳۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا .
امام علی علیه السلام : مردم، دشمن چیزی هستند که نمی دانند .
نهج البلاغه : الحکمة ۱۷۲ ، ۴۳۸ .

حدیث ۳۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَسْتَصْغِرَنَّ عَدُوًّا وَإِنْ ضَعْفَ .
امام علی علیه السلام : هرگز هیچ دشمنی را دست کم مگیر، هر چند ناتوان باشد .
غرر الحکم : ۱۰۲۱۶

حدیث ۳۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ اسْتَصْلَحَ عَدُوَّهُ زَادَ فِي عَدْدِهِ .
امام علی علیه السلام : هر که دشمن خود را به آشتی کشاند، بر عده [یاران و دوستان] خود بیفزاید .
غرر الحکم : ۸۲۳۰

حدیث ۳۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَصْلَحَ الْأَضْدَادَ بَلَغَ الْمُرَادَ .

امام علی علیه السلام : هر که دشمنان خود را به آشتی کشاند، به مرادش دست یابد.
غرر الحکم : ۸۰۴۳ .

حدیث ۳۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَامَ عَنْ عَدُوِّهِ أَتَيْتَهُ الْمَكَايِدُ .

امام علی علیه السلام : هر که از دشمن خود غافل شود، دسیسه ها او را به خود آورد.
غرر الحکم : ۸۶۷۲ .

حدیث ۳۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَامَ لَمْ يُنَمَّ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از دشمن خود غافل باشد، دشمن از او غافل نباشد.
نهج البلاغه : کتاب ۶۲ .

حدیث ۳۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِكُلِّ شَيْءٍ بَذْرٌ وَبَذْرُ الْعِدَاوَةِ الْمِزَاحُ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی را بذری است و بذر دشمنی، شوخی کردن است.
غرر الحکم : ۷۳۱۶ .

حدیث ۳۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَطْنُ الْمَرْءِ عَدُوُّهُ .

امام علی علیه السلام : شکم آدم، دشمن اوست.
غرر الحکم : ۴۴۲۴ .

حدیث ۳۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَّةُ الْمُعَادَاةِ قَلَّةُ الْمُبَالَاةِ .

امام علی علیه السلام : علت دشمنی کردن، بی پروایی است.

غرر الحکم : ۶۳۰۲

حدیث ۳۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَأْسُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ النَّاسِ .
امام علی علیه السلام : رأس نابخردی، دشمنی کردن با مردم است.
غرر الحکم : ۵۲۴۷.

حدیث ۳۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَعْدَلُ الْخَلْقِ أَفْضَاهُمْ بِالْحَقِّ .
امام علی علیه السلام : عادلترین خلق، کسی است که بیش از همه به حق دآوری کند.
غرر الحکم : ۳۰۱۴.

حدیث ۳۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
غَايَةُ الْعَدْلِ أَنْ يَعْدَلَ الْمَرْءُ فِي نَفْسِهِ .
امام علی علیه السلام : نهایت عدالت، این است که آدمی با خودش به عدالت رفتار کند.
غرر الحکم : ۶۳۶۸.

حدیث ۳۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَعْدَلُ النَّاسِ مَنْ أَنْصَفَ عَن قُوَّةٍ .
امام علی علیه السلام : عادلترین مردم، کسی است که با داشتن قدرت، انصاف ورزد.
غرر الحکم : ۳۲۴۲.

حدیث ۳۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ... وَبِالْعَدْلِ عَلَى الصَّدِيقِ وَالْعَدُوِّ .
امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حسین علیه السلام - فرمود : تو را سفارش می کنم به پروای از خدا در روزگار توانگری و تهیدستی... و به رعایت عدالت با دوست و دشمن.
تحف العقول : ۸۸.

حدیث ۳۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا عُمِّرَتِ الْبِلْدَانُ بِمِثْلِ الْعَدْلِ .
 امام علی علیه السلام : با هیچ چیز مانند عدالت، شهرها آباد نگردیده است.
 غررالحکم : ۹۵۴۳.

از ۳۸۰۱ تا ۴۰۰۰**حدیث ۳۸۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لَمَّا سِئِلَ عَنْ أَفْضَلِيَّةِ الْعَدْلِ أَوْ الْجُودِ - : الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا، وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ، فَالْعَدْلُ أَشْرَفُهُمَا وَأَفْضَلُهُمَا .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: عدالت برتر است یا بخشندگی؟ - فرمود: عدالت، هر چیزی را در جای خودش می‌گذارد و بخشندگی امور را از جهتشان خارج می‌سازد؛ عدالت، سیاستی فراگیر است اما بخشندگی، حالتی اختصاصی است (شامل فرد یا افرادی محدود می‌شود). پس، عدالت برتر است.
 نهج البلاغه : الحکمة ۴۳۷.

حدیث ۳۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ .
 امام علی علیه السلام : به سبب عدالت، برکتها دوجندان می‌شود.
 غررالحکم : ۴۲۱۱

حدیث ۳۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَدْلُ نِظَامُ الْأَمْرِ .
 امام علی علیه السلام : عدالت، رشته نظام بخش فرمانروایی است.
 غررالحکم : ۷۷۴

حدیث ۳۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَدْلُ جُنَّةُ الدُّوَلِ .
 امام علی علیه السلام : عدالت، حفاظ دولتهاست.

غررالحکم : ۱۸۷۳

حدیث ۳۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالْعَدْلِ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ .

امام علی علیه السلام : با عدالت است که مردم سامان می یابند .

غررالحکم : ۴۲۱۵

حدیث ۳۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعَدْلُ قِوَامُ الرَّعِيَّةِ وَجَمَالُ الْوُلَاةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، برپادارنده مردم و زیور حکمرانان است.

غررالحکم : ۱۹۵۴

حدیث ۳۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَدْلَ قِوَامًا لِلْأَنَامِ، وَتَنْزِيهَا مِنَ الْمَظَالِمِ وَالْآثَامِ، وَتَسْبِيَهُ لِلْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : خداوند پاک، عدالت را برپادارنده مردمان ، مایه دوری از حق کشیها و گناهان و وسیله آسانی و گشایش برای اسلام قرار داده است .

غررالحکم : ۴۷۸۹

حدیث ۳۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَدْلُ أَسَاسٌ بِهِ قِوَامُ الْعَالَمِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، شالوده ای است که جهان بر آن استوار است.

مطالب السؤل : ۶۱.

حدیث ۳۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التُّوَدَّةُ مَمْدُوحَةٌ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي فُرْصِ الْخَيْرِ .

امام علی علیه السلام : درنگ در هر چیزی پسندیده است، مگر در فرصتهایی که برای انجام کار خوب دست می دهد.

غررالحکم : ۱۹۳۷.

حدیث ۳۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَعَ الْعَجَلِ يَكْتُرُ الزَّلُّ .
 امام علی علیه السلام : با شتابزدگی، لغزشها زیاد می شود.
 غرر الحکم : ۹۷۴۰.

حدیث ۳۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَجَلُ يُوْجِبُ الْعِثَارَ .
 امام علی علیه السلام : شتابکاری، موجب لغزش است.
 غرر الحکم : ۴۳۲.

حدیث ۳۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْعُجْبِ؟! وَأَوَّلُهُ نُطْفَةٌ مَدْرَةٌ، وَآخِرُهُ حَيْفَةٌ قَدْرَةٌ، وَهُوَ بَيْنَ ذَلِكَ يَحْمِلُ الْعَدْرَةَ؟!
 امام علی علیه السلام : آدمیزاده را چه به خودپسندی؟! آغازش نطفه ای گندیده است و فرجامش لاشه ای پلید و در این میان انبان نجاست است!
 غرر الحکم : ۹۶۶۶.

حدیث ۳۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُجْبُ يُفْسِدُ الْعَقْلَ .
 امام علی علیه السلام : خودپسندی، خرد را تباه می کند.
 غرر الحکم : ۷۲۶.

حدیث ۳۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِعْجَابُ يَمْنَعُ الْإِزْدِيَادَ .
 امام علی علیه السلام : خودپسندی و غرور، مانع پیشرفت و کمال است.
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۶۷.

حدیث ۳۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإعجابُ ضدُّ الصَّوابِ، وآفةُ الألبابِ .
 امام علی علیه السلام : خودپسندی ، دشمن درستی و آفت خردهاست.
 تحف العقول : ۷۴.

حدیث ۳۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَيِّئَةٌ تَسُوؤُكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ .
 امام علی علیه السلام : گناهی که بر اثر آن ناراحت شوی ، نزد خدا بهتر از کار نیکی است که تو را دچار خودپسندی کند.
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۶.

حدیث ۳۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ أَنْ تَرْضَى عَنْ نَفْسِكَ فَيَكْثُرُ السَّخَطُ عَلَيْكَ .
 امام علی علیه السلام : مبدا از خود راضی باشی که در این صورت ناراضیان از تو زیاد می شوند.
 غرر الحکم : ۲۶۴۲

حدیث ۳۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْعُجْبِ الْبَغْضَاءُ .
 امام علی علیه السلام : میوه خودپسندی و غرور، دشمنی و کینه توزی است.
 غرر الحکم : ۴۶۰۶.

حدیث ۳۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُجْبُ يُظْهِرُ النَّقِیْصَةَ .
 امام علی علیه السلام : خودپسندی، کمبود را آشکار می سازد.
 غرر الحکم : ۹۵۴

حدیث ۳۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُجْبُ حُمُقٌ .
 امام علی علیه السلام : خودپسندی، حماقت است.

غرر الحکم : ۶۲.

حدیث ۳۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ تنهایی ای وحشت انگیزتر از خودپسندی نیست.
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۱۳.

حدیث ۳۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَوَامُ الْاِعْتِبَارِ يُؤَدِّي إِلَى الْاِسْتِبْصَارِ، وَيُثْمِرُ الْاَزْدِجَارَ .
 امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن مداوم به بصیرت می انجامد و باز ایستادن [از گناه و خطا] را نتیجه می دهد.
 غرر الحکم : ۵۱۵۰

حدیث ۳۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَثُرَ اِعْتِبَارُهُ قَلَّ عِتَارُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که زیاد عبرت گیرد، کمتر بلغزد.
 غرر الحکم : ۸۰۵۶.

حدیث ۳۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْاِعْتِبَارُ يُثْمِرُ الْعِصْمَةَ .
 امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن، مصونیت [از گناه و خطا] به بار می آورد.
 غرر الحکم : ۸۷۹

حدیث ۳۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَكْثَرَ الْعِبْرَةَ، وَأَقَلَّ الْاِعْتِبَارَ!
 امام علی علیه السلام : وه که چه بسیار است عبرتها و چه اندک است عبرت گرفتن!
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۹۷.

حدیث ۳۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْتَبِرُوا بِمَا أَصَابَ الْأُمَّمَ الْمُسْتَكْبِرِينَ مِنْ قَيْلِكُمْ؛ مِنْ بَأْسِ اللَّهِ وَصَوْلَاتِهِ وَوَقَائِعِهِ وَمَثَلَاتِهِ.

امام علی علیه السلام : از عذاب خدا و یورشها و بلاها و کیفرهای او که بر سر ملت‌های گردنکش پیش از شما آمده است ، درس گیرید .

. نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ؛ إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطَّوِيلَ، وَجَهَدَهُ الْجَهِيْدَ (الْجَمِيْلَ).

امام علی علیه السلام : از رفتار خدا با ابلیس پند گیرید ، آن گاه که عمل طولانی مدت و کوشش توانفرسایش را بر باد داد .
. نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۳۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ اَعْتَبَرْتَ بِمَا اَضَعْتَ مِنْ مَاضِي عُمُرِكَ لَحَفِظْتَ مَا بَقِيَ .

امام علی علیه السلام : اگر از عمر گذشته خود که تلف کرده ای عبرت گیری، بی گمان باقیمانده عمرت را پاس داری.
غرر الحکم : ۷۵۸۹.

حدیث ۳۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي تَصَارِيْفِ الدُّنْيَا اِعْتِبَارًا .

امام علی علیه السلام : در پیشامدها و دگرگونیهای دنیا، عبرت آموزی است .
غرر الحکم : ۶۴۵۳.

حدیث ۳۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْاِعْتِبَارُ يَقُوْدُ اِلَى الرَّشَادِ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن، به راه راست می کشاند.
بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۱.

حدیث ۳۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَعْتَبَرَ اَبْصَرَ، وَمَنْ اَبْصَرَ فَهَمَّ، وَمَنْ فَهَمَّ عَلِمَ .

امام علی علیه السلام: هرکه عبرت گیرد، بینش یابد و هرکه بینش یابد فهیم گردد و هرکه فهیم شود، دانا گردد.
نهج البلاغه: الحکمه ۲۰۸.

حدیث ۳۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الاعتِبَارُ مُنْذِرٌ نَاصِحٌ، مَنْ تَفَكَّرَ اعْتَبَرَ، وَمَنْ اعْتَبَرَ اعْتَرَلَ، وَمَنْ اعْتَرَلَ سَلِمَ .
امام علی علیه السلام: عبرت گیری، هشدار دهنده ای صادق است، کسی که بیندیشد، عبرت گیرد و کسی که عبرت گیرد، [از گناهان و عوامل مهلک] کناره گیرد و کسی که کناره گیری کند سالم ماند.
بحار الأنوار: ۷۸/۹۲/۱۰۱.

حدیث ۳۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ جَهَلَ قَلَّ اعْتِبَارُهُ .
امام علی علیه السلام: هرکه نابخرد باشد، پند گرفتنش اندک است.
غرر الحکم: ۷۸۳۷.

حدیث ۳۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يَنْظُرُ الْمُؤْمِنُ إِلَى الدُّنْيَا بِعَيْنِ الْعِتْبَارِ، وَيَقْتَاتُ مِنْهَا بِبَطْنِ الْاِضْطِرَارِ .
امام علی علیه السلام: مؤمن دنیا را با دیده عبرت می نگرد و از روی ناچاری، از آن خوراک بر می گیرد.
نهج البلاغه: الحکمه ۳۶۷.

حدیث ۳۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ غَلْبَةُ الْعَادَةِ .
امام علی علیه السلام: برترین عبادت، چیره آمدن بر عادت است.
غرر الحکم: ۲۸۷۳.

حدیث ۳۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الرَّهَادَةُ .
امام علی علیه السلام: برترین عبادت، دل برکندن از دنیا است.
غرر الحکم: ۲۸۷۲.

حدیث ۳۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعَفَافُ .
امام علی علیه السلام : برترین عبادت، پاکدامنی است.
الکافی : ۲/۴۶۸/۸.

حدیث ۳۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّفَكُّرُ فِي مَلَكَوَاتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عِبَادَةُ الْمُخْلِصِينَ .
امام علی علیه السلام : اندیشیدن در ملکوت آسمانها و زمین، عبادت مخلصان است.
غرر الحکم : ۱۷۹۲.

حدیث ۳۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ مِنَ الْعِبَادَةِ لَيْنَ الْكَلَامِ وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ .
امام علی علیه السلام : به نرمی سخن گفتن و سلام کردن به همگان عبادت است.
غرر الحکم : ۳۴۲۱.

حدیث ۳۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا خَيْرَ فِي عِبَادَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَفَقُّهُ .
امام علی علیه السلام : در عبادتی که با شناخت توأم نباشد، خیری نهفته نیست.
تحف العقول : ۲۰۴.

حدیث ۳۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعُبُودِيَّةُ حَمْسَةُ أَشْيَاءَ : خَلَاءُ الْبُطْنِ ، وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ ، وَقِيَامُ اللَّيْلِ ، وَالتَّضَرُّعُ عِنْدَ الصُّبْحِ ، وَالبُكَاءُ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام : بندگی در پنج چیز است : اندرون از طعام تهی داشتن ، قرآن خواندن ، شب را به عبادتگذراندن ، و زاری کردن [به درگاه خداوند] هنگام صبح ، و گریستن از ترس خدا .
جامع الأخبار : ۵۰۵/۱۳۹۷.

حدیث ۳۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ حُسْنَ الْعِبَادَةِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، نیکویی عبادت را در دل او افکند .
غرر الحکم : ۴۰۶۶ .

حدیث ۳۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا اسْتَوَلَى الصَّلَاحُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ ثُمَّ أَسَاءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَمْ تَظْهَرْ مِنْهُ حَوِيَّةٌ فَقَدْ ظَلَمَ، وَإِذَا اسْتَوَلَى الفَسَادُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ فَأَحْسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ فَقَدْ عَرَّرَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه درستی و پاکی بر روزگار و مردمش حکمفرما شد ، اگر کسی به دیگری بی آن که گناهی از او آشکار شود گمان بد برد ستم کرده است و هر گاه فساد و ناراستی بر روزگار و مردم آن چیره شد ، اگر کسی به دیگری گمان نیک برد و خوشبین باشد ، فریب خورده است .
نهج البلاغه : الحکمه ۱۱۴ .

حدیث ۳۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْوَأُ النَّاسِ حَالًا مَنْ لَمْ يَتَّقْ بِأَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ، وَلَمْ يَتَّقْ بِهِ أَحَدٌ لِسُوءِ فِعْلِهِ .

امام علی علیه السلام : آن کس حال و روزش از همه بدتر است که به سبب بدگمانیش، به کسی اعتماد ندارد و به سبب بد کردارش دیگران نیز به او اعتماد نمی کنند .
کنز الفوائد : ۲/۱۸۲ .

حدیث ۳۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَحْسُنْ ظَنَّهُ اسْتَوْحَشَ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ .

امام علی علیه السلام : هر که خوشبین نباشد ، از همگان گریزان باشد (با هیچ کس خو نگیرد) .
غرر الحکم : ۹۰۸۴ .

حدیث ۳۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجَالَسَةُ الْأَشْرَارِ تُورِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدان ، بدگمانی به نیکان را در پی دارد .
بحار الأنوار : ۷۴/۱۹۷/۳۱ .

حدیث ۳۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ دَخَلَ مَدَاحِلَ السُّوءِ أَتَهُمْ، مَنَعَرَضَ نَفْسَهُ لَلتُّهْمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ.

امام علی علیه السلام : هر که به جاهای بد آمد و شد کند ، متهم می شود و هر که خود را در معرض تهمت قرار دهد ، هرگز نباید کسی را که به او گمان بد برده است ، سرزنش کند .
کنز الفوائد : ۲/۱۸۲ .

حدیث ۳۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ مَوْقِفَ التُّهْمَةِ فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را در جایگاه تهمت و بد گمانی نهد ، هرگز نباید کسی را که به او گمان بد برده است سرزنش کند .
الأمالی للصدوق : ۳۸۰/۴۸۳ .

حدیث ۳۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّرِيرُ لَا يَظُنُّ بِأَحَدٍ خَيْرًا؛ لِأَنَّهُ لَا يَرَاهُ إِلَّا بِطَبَعِ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : آدم شرور به هیچ کس گمان نیک نمی برد ؛ زیرا همگان را به خوی و خصلت خود می بیند .
غرر الحکم : ۱۹۰۳ .

حدیث ۳۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُسِيءَ الظَّنَّ؛ فَإِنَّ سُوءَ الظَّنِّ يُفْسِدُ العِبَادَةَ .

امام علی علیه السلام : از بد گمانی پرهیز ؛ زیرا بد گمانی عبادت را تباه می کند .
غرر الحکم : ۲۷۰۹ .

حدیث ۳۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ الظَّنِّ يُفْسِدُ الأُمُورَ وَيَبْعَثُ عَلَى الشُّرُورِ .

امام علی علیه السلام : بد گمانی، کارها را تباه می کند و باعث روی آوردن به انواع بدیها می شود .
غرر الحکم : ۵۵۷۵ .

حدیث ۳۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْبُخْلَ وَالْجُبْنَ وَالْحِرْصَ غَرَائِزُ شَتَّى يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ بِاللَّهِ .

امام علی علیه السلام : همانا بخل و ترس و آزمندی خویهای متعددی هستند که در بد گمانی به خدا ریشه دارند .
نهج البلاغه : کتاب ۵۳.

حدیث ۳۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا إِيمَانَ مَعَ سُوءِ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : ایمان ، با بد گمانی سازگار نیست .
غرر الحکم : ۱۰۵۳۴

حدیث ۳۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْوَرَعِ حُسْنُ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : برترین پارسایی ، خوش گمانی است .
غرر الحکم : ۳۰۲۷.

حدیث ۳۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَسَّنَ ظَنَّهُ بِالنَّاسِ حَازَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هر که به مردم گمان نیک برد ، محبت آنان را به دست آورد .
غرر الحکم : ۸۸۴۲

حدیث ۳۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَسَلَامَةُ الدِّينِ .

امام علی علیه السلام : خوش بینی ، مایه آسایش دل و سلامت دین است .
غرر الحکم : ۴۸۱۶.

حدیث ۳۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الظَّنِّ يُخَفِّفُ الْهَمَّ ، وَيُنْجِي مِنَ

تَقْلِدِ الْإِثْمِ .

امام علی علیه السلام : خوش بینی، اندوه را می کاهد و از افتادن دربند گناه می رهاند .

غرر الحکم : ۴۸۲۳

حدیث ۳۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضَعُ أَمْرَ أَخِيكَ عَلَى أَحْسَنِهِ حَتَّى يَأْتِيكَ مِنْهُ مَا يَغْلِبُكَ، وَلَا تَظُنَّنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجْتَ مِنْ أَخِيكَ سُوءًا وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مَحْمِلًا .
امام علی علیه السلام : رفتار برادرت را به بهترین وجه آن تفسیر کن تا زمانی که کاری از اوسر زند که راه توجیه را بر تو ببندد ، و هیچ گاه به سخنی که از دهان برادرت بیرون آید ، تا وقتی برای آن توجیه خوبی می یابی ، گمان بد مبر .
الأمالی للصدوق : ۳۸۰/۴۸۳ .

حدیث ۳۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقُوا ظُنُونَ الْمُؤْمِنِينَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ .
امام علی علیه السلام : از حدس و گمانهای مؤمنان بترسید؛ زیرا خداوند تعالی حق را بر زبانهای آنان قرار داده است .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۰۹ .

حدیث ۳۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْفَذُ السَّهَامَ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ .
امام علی علیه السلام : کارگرتین تیرها ، دعای ستمدیده است .
غرر الحکم : ۲۹۷۹ .

حدیث ۳۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ظَنَّ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ عَقْلِهِ .
امام علی علیه السلام : گمان مرد ، به اندازه خرد اوست .
غرر الحکم : ۶۰۳۸

حدیث ۳۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ظَنَّ الْعَاقِلُ أَصْحَ مِنْ يَقِينِ الْجَاهِلِ .

امام علی علیه السلام: گمان خردمند، از یقین نادان درست تر است .
غرر الحکم: ۶۰۴۰.

حدیث ۳۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- لِلْحَسَنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - : قُولًا بِالْحَقِّ، وَاعْمَالًا لِلْأَجْرِ، وَكُونَا لِلظَّالِمِ خَصْمًا وَلِلْمَظْلُومِ عَوْنًا .
امام علی علیه السلام - به امام حسن و امام حسین علیهما السلام - فرمود: حق بگوئید و برای ثواب کار کنید و خصم ستمگر و یار ستمدیده باشید .
بحار الأنوار: ۱۰۰/۹۰/۷۵

حدیث ۳۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يَوْمَ الْعَدْلِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الْجَوْرِ عَلَى الْمَظْلُومِ .
امام علی علیه السلام: روز عدالت برای ستمگر، سخت تر از روز ستم بر ستمدیده است .
نهج البلاغه: الحکمه ۳۴۱.

حدیث ۳۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِنْ أَفْحَشِ الظُّلْمِ ظُلْمُ الْكِرَامِ .
امام علی علیه السلام: از زشت ترین ستمها، ستم کردن به مردمان بزرگوار است .
غرر الحکم: ۹۲۷۲.

حدیث ۳۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- لَمَّا سُئِلَ : أَيُّ ذُنُوبٍ أَعْجَلُ عُقُوبَتَهُ لِصَاحِبِهِ ؟ - : مَنْ ظَلَمَ مَنْ لَا نَاصِرَ لَهُ إِلَّا اللَّهُ ، وَجَاوَرَ النِّعْمَةَ بِالتَّقْصِيرِ ، وَاسْتَطَالَ بِالْبَغْيِ عَلَى الْفَقِيرِ .
امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که کیفر کدام گناه زودتر به گنهکار می رسد - فرمود: آن که به کسی ستم کند که یآوری جز خدا ندارد و آن که در گزاردن حق نعمتها کوتاهی کند و آن که با تعدی و ستم بر فقیر چیرگی یابد .
بحار الأنوار: ۷۵/۳۲۰/۴۳.

حدیث ۳۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ظُلْمُ الضَّعِيفِ أَفْحَشُ الظُّلْمِ .
امام علی علیه السلام: ستم کردن به ناتوان، زشت ترین نوع ستم است .

نهج البلاغه: الكتاب ۳۱، غرر الحکم: ۶۰۵۴.

حدیث ۳۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَلَا وَإِنَّ الظُّلْمَ ثَلَاثَةٌ: فَظُلْمٌ لَا يُغْفَرُ، وَظُلْمٌ لَا يُتْرَكُ، وَظُلْمٌ مَغْفُورٌ لَا يُطَلَّبُ، فَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُغْفَرُ فَالشَّرْكُ بِاللَّهِ... وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي يُغْفَرُ فَظُلْمُ الْعَبْدِ نَفْسَهُ عِنْدَ بَعْضِ الْهَنَاتِ، وَأَمَّا الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُتْرَكُ فَظُلْمُ الْعِبَادِ بَعْضِهِمْ بَعْضًا.
 امام علی علیه السلام: بدانید که ظلم بر سه گونه است: ظلمی که هرگز بخشیده نمی شود، ظلمی که بازخواست می شود و ظلمی که بخشوده می شود و بازخواست نمی گردد. اما ظلمی که هرگز بخشیده نمی شود، شرک ورزیدن به خداست... اما ظلمی که بخشوده می شود ستمی است که بنده با ارتکاب بعضی گناهان کوچک به خود روا می دارد و اما ظلمی که بازخواست خواهد شد، ستم بندگان به یکدیگر است.
 نهج البلاغه: الخطبة ۱۷۶.

حدیث ۳۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 مَنْ جَارَ أَهْلَكَ جَوْرَةً.
 امام علی علیه السلام: هر که بیدادگری کند، ستمش او را هلاک گرداند.
 غرر الحکم: ۷۸۳۵.

حدیث ۳۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 رَاكِبُ الظُّلْمِ يَكْتَبُ بِهِ مَرَكَبَهُ.
 امام علی علیه السلام: کسی که بر مرکب ستم سوار شود، مرکبش او را به سر در آورد.
 غرر الحکم: ۵۳۹۱.

حدیث ۳۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 مَنْ ظَلَمَ قُصِمَ عُمُرُهُ.
 امام علی علیه السلام: هر که ستم کند، عمرش شکسته شود.
 غرر الحکم: ۷۹۴۰.

حدیث ۳۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى إِلَى تَغْيِيرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَتَعْجِيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ إِقَامَةِ عَلَى ظُلْمٍ؛ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعُ دَعْوَةِ الْمُضْطَّهِدِينَ (الْمَظْلُومِينَ)، وَهُوَ لِلظَّالِمِينَ

بالمِصَادِ .

امام علی علیه السلام: در زوال نعمت خدا و شتاب بخشیدن به خشم و انتقام او، هیچ چیز کارگرتراز ستمگری نیست؛ زیرا خداوند دعای ستمدیدگان را می شنود و همواره در کمین ستمگران است .
نهج البلاغه: الكتاب ۵۳، غرر الحکم: ۷۵۲۳.

حدیث ۳۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِيَّاكَ وَالظُّلْمَ؛ فَمَنْ ظَلَمَ كَرِهَتْ أَيَّامُهُ .
امام علی علیه السلام: زنهار از ستمگری؛ زیرا هر که ستم کرد، روزگارش ناگوار شد .
غرر الحکم: ۲۶۳۸.

حدیث ۳۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- أَيْضًا - : وَاللَّهِ لَوْ أُعْطِيَ الْأَقَالِمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَفْلَاكِهَا، عَلِيٌّ أَنْ أَعْصَى اللَّهَ فَيَمْلَأُ أَسْلُبَهَا جُلْبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلْتُهُ .
امام علی علیه السلام - در همان خطبه - فرمود: به خدا سوگند اگر هفت اقلیم را با هر آنچه در زیر افلاک آن است به من دهند، بدین شرط که با گرفتن پوست جوی از دهان موری نافرمانی خدا کنم، هرگز چنین نخواهم کرد.
نهج البلاغه: الخطبة ۲۲۴.

حدیث ۳۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فِي خُطْبَةٍ لَهُ يَتَبَرُّ مِنَ الظُّلْمِ - : وَاللَّهِ لَأَنْ أُبَيَّتَ عَلَيَّ حَسَكُ السَّعْدَانِ مُسَيِّدًا، أَوْ أُجَرَّ فِي الْأَغْلَالِ مُصَيِّدًا، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ظَالِمًا لِبَعْضِ الْعِبَادِ، وَغَاصَّةً بِأَلْسِنَةٍ مِنَ الْحُطَامِ، وَكَيْفَ أَظْلَمُ أَحَدًا لِنَفْسٍ يُسْرِعُ إِلَى الْبَلِي قُفُولُهَا، وَيَطُولُ فِي الثَّرَى حُلُولُهَا؟!
امام علی علیه السلام - در خطبه ای که ضمن آن از بیدادگری، بیزاری می جوید - فرمود: به خدا سوگند اگر شب را روی گیاه اشترخار بیدار مانم و مرا بسته در کند و زنجیر بکشانند، خوشتر دارم از این که در روز قیامت با دامنی آلوده به ستم بر یکی از بندگان خدا یا غضب کمترین چیزی از کالای پست دنیا، بر خدا و رسول او وارد شوم. چگونه به خاطر جسمی که تار و پودش به سوی پوسیدگی می شتابد و روزگاران درازی در زیر خاک می ماند، بر کسی ستم کنم؟!
نهج البلاغه: الخطبة ۲۲۴.

حدیث ۳۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الظُّلْمُ الْأُمُّ الرَّذَائِلِ .
امام علی علیه السلام: ستم، پست ترین رذیلت است .

غرر الحکم : ۸۰۴

حدیث ۳۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الظُّلْمُ يُزِلُّ الْقَدَمَ، وَيَسْلُبُ النَّعْمَ وَيُهْلِكُ الْأُمَّمَ .
 امام علی علیه السلام : ستم، قدم را می لغزاند ، نعمتها را سلب می کند و ملتها را به نابودی می کشاند .
 غرر الحکم : ۱۷۳۴ .

حدیث ۳۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الطَّيِّبُ نُشْرَةٌ .
 امام علی علیه السلام : عطر و بوی خوش ، [مایه]شادمانی است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۰۰ .

حدیث ۳۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِيَّ ضَيَّعَ الْحُقُوقَ، وَمَنْ أَطَاعَ الْوَأَشِيَّ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .
 امام علی علیه السلام : هر که از سستی فرمان برد ، حقوق را ضایع گرداند و هر که به سخن سخن چین گوش سپارد ، دوست را از دست بدهد .
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۳۹ .

حدیث ۳۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا فَالْحَيْذَرَ الْحَيْذَرَ مِنْ طَاعِيَةِ سَادَاتِكُمْ وَكِبْرَائِكُمُ الَّذِينَ تَكَبَّرُوا عَنْ حَسَبِهِمْ، وَتَرَفَّعُوا فَوْقَ نَسَبِهِمْ ... وَلَا تُطِيعُوا الْأَدْعِيَاءَ الَّذِينَ شَرِبْتُمْ بِصَفْوِكُمْ كَدْرَهُمْ، وَخَلَطْتُمْ بِصَحْتِكُمْ مَرَضَهُمْ، وَأَدْخَلْتُمْ فِي حَقِّكُمْ بَاطِلَهُمْ، وَهُمْ أَسَاسُ الْفُسُوقِ .
 امام علی علیه السلام : هان! پرهیزید، پرهیزید از فرمانبری مهتران و بزرگانان که به حسب و نسب خود می نازند و بدین سبب خود را برتر از دیگران می پندارند ... از این بی بته های مدعی بزرگی که آب تیره آنان را با آب زلال خود نوشیدید و بیماریشان را به سلامتی خود درآمیختید و باطلشان را به حق خود راه دادید و بنیاد گناهانند ، اطاعت نکنید .
 نهج البلاغه : الخطبه ۱۹۲

حدیث ۳۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَوَاضَعَ قَلْبُهُ لِلَّهِ لَمْ يَسْأَمْ بَدْنُهُ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: هر که دلش در برابر خدا تواضع داشته باشد، جسمش از طاعت خدا به ستوه نمی آید.

بحار الأنوار: ۷۸/۹۰/۹۵

حدیث ۳۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِطَاعَةِ الْمَخْلُوقِ

وَمَعْصِيَةِ الْخَالِقِ .

امام علی علیه السلام: کسی که به فرمانبری از مخلوق و

نافرمانی از خالق گردن نهد، دین ندارد.

عیون أخبار الرضا: ۲/۴۳/۱۴۹.

حدیث ۳۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَطِعْ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعَكَ مَنْ دُونَكَ .

امام علی علیه السلام: از فرادست خود فرمان بر تا زیردستت از تو فرمان برد.

غرر الحکم: ۲۴۷۵.

حدیث ۳۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَطِعِ الْعِلْمَ وَاعْصِ الْجَهْلَ تُفْلِحَ .

امام علی علیه السلام: از علم فرمان بر و جهل را نافرمانی کن تا رستگار شوی.

غرر الحکم: ۲۳۰۹.

حدیث ۳۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَطِعِ الْعَاقِلَ تَغْنَمْ، إِغْصِ الْجَاهِلَ تَسَلَمْ .

امام علی علیه السلام: از خردمند اطاعت کن تا سودبری، و به حرف نابخرد گوش مده تا سالم مانی.

غرر الحکم: ۲۲۶۳ - ۲۲۶۴.

حدیث ۳۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَجْدَرُ النَّاسِ بِرَحْمَةِ اللَّهِ أَقْوَمُهُمْ بِالطَّاعَةِ .

امام علی علیه السلام: سزاوارترین مردم به رحمت خدا، فرمانبردارترین آنهاست.

غرر الحکم : ۳۱۹۲ .

حدیث ۳۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَیْكُمْ بِطَاعَةِ مَنْ لَا تُعَذَّرُونَ بِجَهَالَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : بر شما باد فرمانبرداری از کسی که در شناخت او معذور نیستید .
 بحار الأنوار : ۷۰/۹۵/۱

حدیث ۳۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طَاعَةُ اللَّهِ مِفْتَاحُ كُلِّ سَدَادٍ، وَصَلَاحُ كُلِّ فَسَادٍ .
 امام علی علیه السلام : طاعت خدا ، کلید هر درستی است و مایه اصلاح هر گونه تباهی .
 غرر الحکم : ۶۰۱۲

حدیث ۳۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ كُنْتُمْ لَا مَحَالَةَ مُتَطَهِّرِينَ فَتَطَهَّرُوا مِنْ دَنَسِ الْعُيُوبِ وَالذُّنُوبِ .
 امام علی علیه السلام : اگر برآستی جوئی پاک هستی خود را از پستی عیوب و گناهان پاک کنید .
 غرر الحکم : ۳۷۴۳ .

حدیث ۳۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ... وَطَهْرٌ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ .
 امام علی علیه السلام : همانا تقوای الهی، داروی بیماری دل‌های شماست ... و پاک کننده آرایش جانهایتان .
 نهج البلاغه : الخطبه ۱۹۸ .

حدیث ۳۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَارْضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ الشَّرْكِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را برای پاک کردن از شرک واجب فرمود .
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۲

حدیث ۳۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَلَقَ اللَّهُ الْمَاءَ طَهُورًا لَا يَنْجَسُهُ شَيْءٌ، إِلَّا مَا غَيَّرَ لَوْنَهُ أَوْ طَعَمَهُ أَوْ رِيحَهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند آب را پاک و پاک کننده آفرید و هیچ چیز آن را نجس نمی کند، مگر آنچه رنگ یا مزه یا بوی آن را تغییر دهد .

وسائل الشیعه : ۱/۱۰۱/۹

حدیث ۳۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَجْتَمِعُ الْوَرَعُ وَالطَّمَعُ .

امام علی علیه السلام : پارسایی و طمع ، با هم جمع نمی شوند .

غرر الحکم : ۱۰۵۷۸ .

حدیث ۳۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطَامِعِ .

امام علی علیه السلام : بیشترین هلاکتگاه های خردها ، زیر درخشش طمعهاست .

نهج البلاغه : الحکمه ۲۱۹ .

حدیث ۳۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا أَذَلَّ مِنْ طَامِعٍ .

امام علی علیه السلام : ذلیل تر از طمعکار ، وجود ندارد .

غرر الحکم : ۱۰۵۹۳ .

حدیث ۳۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطَّامِعُ فِي وَثَاقِ الدُّلِّ .

امام علی علیه السلام : طمعکار ، در بند خواری است .

نهج البلاغه : الحکمه ۲۲۶

حدیث ۳۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُزْرِي بِنَفْسِهِ مَنْ اسْتَشَعَرَ الطَّمَعَ .

امام علی علیه السلام: هر که جامه طمع به تن کند، خود را خوار گرداند.
نهج البلاغه: الحکمه ۲.

حدیث ۳۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعِيشَ حُرًّا أَيَّامَ حَيَاتِهِ فَلَا يُسْكِنِ الطَّمَعَ قَلْبَهُ.
امام علی علیه السلام: هر که می خواهد ایام عمر خود را آزاد زندگی کند، طمع را در دل خویش جای ندهد.
تنبيه الخواطر: ۱/۴۹.

حدیث ۳۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الطَّمَعُ رِقٌّ مُؤَبَّدٌ.
امام علی علیه السلام: طمعکاری، بندگی همیشگی است.
نهج البلاغه: الحکمه ۱۸۰.

حدیث ۳۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَا أَكَلْتُهُ رَاحَ، وَمَا أَطَعَمْتُهُ فَاحَ.
امام علی علیه السلام: آنچه بخوری، برود و آنچه بخورانی فراوان و پر برکت شود.
غرر الحکم: ۹۶۳۴.

حدیث ۳۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
قَوْتُ الْأَجْسَادِ الطَّعَامُ، وَقَوْتُ الْأَرْوَاحِ الْإِطْعَامُ.
امام علی علیه السلام: خوراک بدن‌ها، غذاست و خوراک جانها، اطعام کردن.
مشکاة الأنوار: ص ۳۲۵.

حدیث ۳۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِمْسٌ بِدَائِكَ مَا مَشَى بِكَ.
امام علی علیه السلام: با درد خویش، تا آن هنگام که باتو مدارا می کند، مدارا کن.
نهج البلاغه: الحکمه ۲۷.

حدیث ۳۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَكَلَ الطَّعَامَ عَلَى التَّقَاةِ، وَأَجَادَ الطَّعَامَ تَمَضُّغًا، وَتَرَكَ الطَّعَامَ وَهُوَ يَشْتَهِيهِ، وَلَمْ يَحْسِبِ الْغَائِطَ إِذَا أَتَى؛ لَمْ يَمْرُضْ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ.
 امام علی علیه السلام : هر کس در گرسنگی کامل غذا بخورد ، غذا را خوب بجود ، در حالی که هنوز میل خوردن دارد غذا را واگذارد و چون احساس قضای حاجت کرد آن را محبوس ندارد ، به هیچ بیماری ای جز بیماری مرکز مبتلا نمی شود .
 مکارم الأخلاق : ۱ / ۳۱۴ / ۱۰۰۳

حدیث ۳۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا رَأَى حَزِينًا فَسُئِلَ عَنْ عِلَّتِهِ - : لِسَبْعِ أَتَتْ لَمْ يَضِفْ إِلَيْنَا ضَيْفٌ .
 امام علی علیه السلام - آنگاه که ایشان را غمگین یافتند و علت را جویا شدند - فرمود : هفت روز است که مهمانی بر ما وارد نشده است .
 بحار الأنوار : ۴۱ / ۲۸ / ۱

حدیث ۳۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلْيَصِلْ بِهِ الْقَرَابَةَ، وَلْيَحْسِنْ مِنْهُ الضِّيَافَةَ .
 امام علی علیه السلام : هر که خداوند به او ثروتی دهد ، باید با آن به خویشانش رسیدگی کند و نیک مهمانداری نماید .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۴۲ .

حدیث ۳۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَضْمَنْ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَى الْوَفَاءِ بِهِ .
 امام علی علیه السلام : چیزی را که از عهده انجام آن بر نمی آیی ضمانت نکن .
 غرر الحکم : ۱۰۱۷۸ .

حدیث ۳۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَطَيَّبَ أَوْ تَبَيَّطَرَ فَلْيَأْخُذْ الْبِرَاءَةَ مِنْ وَدِيِّهِ، وَإِلَّا فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ .
 امام علی علیه السلام : طیب و دامپزشک هنگام مداوای مریض یا دام باید از ودی و صاحب آنها برائت نامه بگیرد و گرنه در قبال [صدمه زدن یا تلف کردن] او ضامن است .
 الجعفریات : ۱۱۹ .

حدیث ۳۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَعِينُوا بِهِ [أَي بِالْقُرْآنِ] عَلَى الْأَوَائِكُمْ؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ أَكْبَرِ الدَّاءِ، وَهُوَ الْكُفْرُ وَالنَّفَاقُ، وَالغَيُّ وَالضَّلَالُ .
 امام علی علیه السلام : در گرفتاریهای خویش از قرآن کمک گیرید ؛ زیرا در قرآن شفای بزرگترین دردها ، یعنی درد کفر و نفاق و انحراف و گمراهی است .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۷۶

حدیث ۳۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ هَذَا الْإِسْلَامَ دِينُ اللَّهِ الَّذِي اصْطَفَاهُ لِنَفْسِهِ ... وَهَدَمَ أُرْكَانَ الضَّلَالَةِ بِرُكْنِهِ .
 امام علی علیه السلام : این اسلام دین خداست که آن را برای خود برگزید ... و پایه های گمراهی را با پایه آن ویران کرد .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۸ .

حدیث ۳۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي صِفَةِ الْمُنَافِقِينَ - : أُحْذَرُكُمْ أَهْلَ النِّفَاقِ ؛ فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ ، وَالزَّالُونَ الْمَزِلُّونَ .
 امام علی علیه السلام - در توصیف منافقان - فرمود : شما را از منافقان بر حذر می دارم ؛ زیرا که آنان هم خود گمراهند و هم گمراه کننده اند ، هم خویش لغزیده اند و هم لغزاننده اند .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۴

حدیث ۳۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ رَجُلَانِ : رَجُلٌ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ، فَهُوَ جَائِرٌ عَنِ قَصْدِ السَّبِيلِ، مَشْغُوفٌ بِكَلَامِ بَدْعِيَّةٍ وَدُعَاءِ ضَلَالَةٍ، فَهُوَ فِتْنَةٌ لِمَنْ افْتَتَنَ بِهِ، ضَالٌّ عَنِ هَدْيٍ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ، مُضِلٌّ لِمَنْ افْتَدَى بِهِ فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ، حَمَالٌ خَطَايَا غَيْرِهِ، رَهْنٌ (رَهِينٌ) بِخَطِيئَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : منفورترین خلائق نزد خدا دو مردند : مردی که خداوند او را به خودش وا گذاشته است ، چنین کسی از راه راست منحرف گشته و به سخنان بدعت آمیز و دعوت های گمراه کننده دل می بندد ، بنابراین ، او سبب فتنه و فساد کسانی می شود که فریفته او می شوند ، از راه [راست] پیشینیان خود بیرون است و گمراه کننده پیروان خود است . در زمان حیات و پس از مرگ خویش ، بار گناهان دیگران را به دوش می کشد و گروگان خطاهای خویش است .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۷ انظر تمام الكلام

حدیث ۳۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ يَطْلُبُ الْهِدَايَةَ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا يَضِلُّ .

امام علی علیه السلام: هر کس هدایت را از کسی که اهل آن نیست بخواند، گمراه شود.
غرر الحکم: ۸۵۰۱.

حدیث ۳۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِزٌ ضَلَّ وَضَلَّ بِهِ، فَأَمَاتَ سُنَّتَهُ مَأْخُودَةً (مَعْلُومَةً)، وَأَحْيَا بَدْعَهُ مَتْرُوكَةً .

امام علی علیه السلام: بدترین مردم نزد خدا، پیشوای ستمگری است که خود گمراه است و موجب گمراهی دیگران می شود، سنتی را که به آن عمل می شود می میراند و بدعتی را که متروک گشته است، زنده می کند.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۴

حدیث ۳۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَنْظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالْزَمُوا سَمْتَهُمْ ... لَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا، وَلَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا .

امام علی علیه السلام: به اهل بیت پیامبرتان بنگرید و از راه و روش آنان جدا نشوید ... از آنان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از ایشان عقب نمانید که به هلاکت می افتید.
نهج البلاغه: الخطبة ۹۷.

حدیث ۳۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلَا وَإِنَّ شَرَائِعَ الدِّينِ وَاحِدَةٌ، وَسُبُلُهُ قَاصِدَةٌ، مَنْ أَخَذَ بِهَا لِحَقٍّ وَغَنِمَ، وَمَنْ وَقَفَ عَنْهَا ضَلَّ وَنَدِمَ .

امام علی علیه السلام: بدانید که شرایع دین یکنواخت است و راههایش مستقیم. هر که در این راهها قدم گذاشت [به هدف] رسید و سود برد و هر که از پیمودن آنها باز ایستاد، گمراه و پشیمان شد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۲۰

حدیث ۳۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لِكُلِّ ضَلَّةٍ عَلَّةٌ، وَلِكُلِّ نَاكِثٍ شُبْهَةٌ .

امام علی علیه السلام: هر ضلالتی، علتی دارد و برای هر پیمان شکنی، شبهه ای است.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۴۸

حدیث ۳۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَتَّقِ اسْمَ الاستِضعافِ على مَنْ بَلَغَتْهُ الْحُجَّةُ فَسَمِعَتْهَا أُذُنُهُ وَوَعَاها قَلْبُهُ .

امام علی علیه السلام : نام مستضعف بر کسی که حجّت و برهان [خدا] به او برسد و گوشش آن را بشنود و دلش آن را فهم کند ، نهاده نمی شود .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۹ .

حدیث ۳۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی قوله تعالی : «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا...» - : هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ، يَبْعَثُ اللَّهُ مَهْدِيَّهُمْ بَعْدَ جَهْدِهِمْ، فَيَعْرِضُهُمْ وَيُدِلُّ عَدُوَّهُمْ .
امام علی علیه السلام - درباره آیه: «و ما اراده کردیم که بر کسانی که ناتوان نگه داشته شده اند ...» - فرمود : آنان [مستضعفان]
[خاندان محمدند . خداوند ، پس از سختی و مشقتِ آنان ، مهدیشان را می فرستد ، پس او آنان را عزیز می گرداند و دشمنشان را ذلیل می سازد .

الغیبة للطوسی : ۱۸۴/۱۴۳ .

حدیث ۳۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَثُرَ ضِحْكُهُ ذَهَبَتْ هَيْبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زیاد بخندد ، ابهتش از بین برود .

تحف العقول : ۹۶ .

حدیث ۳۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ ضِحْكُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ التَّبَسُّمَ .

امام علی علیه السلام : خنده پیامبر صلی الله علیه و آله لبخند بود .

الأمالی للطوسی : ۵۲۲/۱۱۵۶ .

حدیث ۳۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّيَّامُ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ كَمَا يَمْتَنِعُ الرَّجُلُ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ .

امام علی علیه السلام : روزه، دوری کردن از حرامهاست ؛ همچنان که آدمی از خوردن و آشامیدن خودداری می کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۲۹۴/۲۱ .

حدیث ۳۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَفَضَ الصَّوْتِ، وَغَضَّ البَصَرَ، وَمَشَى القَصْدِ، مِنْ أَمَارَةِ الإِيمَانِ وَحُسْنِ التَّدِينِ .

امام علی علیه السلام: پایین آوردن صدا و فروهشتن نگاه و راه رفتن میانه، از نشانه های ایمان و حسن دینداری است .
غرر الحکم : ۵۰۷۳ .

حدیث ۳۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلَاثٌ فِيهِنَّ المُرُوءَةُ : غَضُّ الطَّرْفِ، وَغَضُّ الصَّوْتِ، وَمَشَى القَصْدِ .
امام علی علیه السلام : سه چیز نشان رادمردی است : فروهشتن نگاه ، پایین آوردن صدا، و راه رفتن میانه .
غرر الحکم : ۴۶۶۰ .

حدیث ۳۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَكْثَرُوا ذِكْرَ المَوْتِ، وَیَوْمَ خُرُوجِكُمْ مِنَ القُبُورِ، وَقِیَامِكُمْ بَيْنَ یَدِی اللّهِ عَزَّ وَجَلَّ، تَهْوُنُ عَلَیْكُمْ المَصَائِبُ .
امام علی علیه السلام : مردن و روز بیرون آمدنتان از گورها و ایستادنن در پیشگاه خداوند عز و جل را بسیار یاد کنید تا مصیبتها بر شما آسان شود .
الخصال : ۶۱۶/۱۰ .

حدیث ۳۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ یُبْغِضُهُمَا اللّهُ : إِعْوَالٌ عِنْدَ مُصِیبَةٍ،
وَصَوْتُ عِنْدَ نِعْمَةٍ ؛ یَعْنِی النَّوْحَ وَالعِنَاءَ .
امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «دو صدایند که نفرین شده اند و خداوند از آنها نفرت دارد :
فغان کردن به هنگام مصیبت و صداهای هنگام خوشی و شادی» ؛ یعنی نوحه گری و آوازه خوانی .
دعائم الإسلام : ۲۲۷ / ۱ .

حدیث ۳۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَعْظَمُ المَصَائِبِ الجَهْلُ .
امام علی علیه السلام : بزرگترین مصیبت ، نابخردی است .
غرر الحکم : ۲۸۴۴ .

حدیث ۳۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْظَمُ الْمَصَائِبِ وَالشَّقَاءِ الْوَلَهُ بِالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بزرگترین مصیبت و بدبختی ، شیفتگی به دنیاست .

غرر الحکم : ۳۰۸۱

حدیث ۳۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَشَدِّ الْمَصَائِبِ - : الْمُصِيبَةُ بِالْدِّينِ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از سخت ترین مصیبتها - فرمود : مصیبت دین .

الأمالی للصدوق : ۴۷۹/۶۴۴ .

حدیث ۳۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي عِلْمِهِ الْمُتَّقَى - : إِنْ صَمَتَ لَمْ يَعْمَهُ ، وَإِنْ ضَحِكَ لَمْ يَعْصِفْ .

امام علی علیه السلام - در بیان نشانه پرهیزگار - فرمود : اگر خاموشی گزیند ، در اندوه فرو نرود و اگر بخندد ، صدایش را بلند نمی کند .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۳ .

حدیث ۳۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِي الصَّمْتِ عَنِ الْحُكْمِ ، كَمَا أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام : در فرو بستن زبان از حکمت خیری نیست ، همچنان که در ندانسته سخن گفتن خیری نمی باشد .

نهج البلاغه : الحکمه ۱۸۲

حدیث ۳۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِلْزَمِ الصَّمْتَ فَأَدْنَى نَفْعِهِ السَّلَامَةُ .

امام علی علیه السلام : خاموشی پیشه کن؛ زیرا، کمترین سود آن، سالم ماندن است .

غرر الحکم : ۲۳۱۴

حدیث ۳۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّمْتُ رَوْضَةُ الْفِكْرِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ، باغستان اندیشه است .

غرر الحکم : ۵۴۶ .

حدیث ۳۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی صِفَةِ الْمُؤْمِنِ - : كَثِيرٌ صَمْتُهُ، مَشْغُولٌ وَقْتُهُ .

امام علی علیه السلام - در توصیف مؤمن - فرمود : خاموشی بسیار است و اوقاتش پُر (پیوسته در کار و اندیشه خدا و آخرت است)

نهج البلاغه : الحکمه ۳۳۳ .

حدیث ۳۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّمْتُ آيَةُ النَّبْلِ وَ تَمَرَةُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی، نشانه هوشمندی و میوه خرد است .

غرر الحکم : ۱۳۴۳ .

حدیث ۳۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ دُعَاءٍ مَحْجُوبٍ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر دعایی محجوب است تا آن که بر پیامبر صلی الله علیه و آله صلوات فرستاده شود .

کنز العمال : ۲۱۵۳ .

حدیث ۳۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا كَلَامَ وَ الْإِمَامَ يَخْطُبُ وَ لَا التِّفَاتَ إِلَّا كَمَا يَحُلُّ فِي الصَّلَاةِ .

امام علی علیه السلام : وقتی امام جمعه خطبه می خواند ، نه صحبت کردن جایز است نه روی گرداندن از قبله ، مگر در همان حدی

که در نماز جایز است .

کتاب من لایحضره الفقیه : ۱/۴۱۶/۱۲۳۰ .

حدیث ۳۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : إِنِّي حُرِمْتُ الصَّلَاةَ بِاللَّيْلِ - : أَنْتَ رَجُلٌ قَدْ قَيَّدَتْكَ ذُنُوبُكَ .

امام علی علیه السلام - به مردی که عرض کرد : من از نماز شب محروم شده ام - فرمود : تو مردی هستی که گناهانت تو را به بند

کشیده اند .

الکافی : ۳/۴۵۰/۳۴ .

حدیث ۳۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قیام اللیلِ مَصْحَةٌ لِلْبَدَنِ، وَمَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ، وَتَعَرُّضٌ لِلرَّحْمَةِ، وَتَمَسُّكٌ بِأَخْلَاقِ النَّبِيِّينَ .

امام علی علیه السلام : شب زنده داری مایه تندرستی است، و خشنودی پروردگار عز و جل، و قرار گرفتن در معرض رحمت خدا، و چنگ آویختن به اخلاق پیامبران .

بحار الأنوار: ۸۷/۱۴۳/۱۷

حدیث ۳۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ إِلَى أُمَّرَاءِ الْبِلَادِ - : صَلُّوا بِهِمْ صَلَاةَ أَوْعَفِهِمْ، وَلَا تُكُونُوا قَتَانِينَ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به فرمانداران شهرها - نوشت : با آنان همچون نماز ناتوان ترینشان نماز بگزارید و فتنه جو مباشید .

نهج البلاغه : الكتاب ۵۲ .

حدیث ۳۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ حِينَ وُلِّاهُ مِصْرَ - : وَانظُرْ إِلَى صَلَاتِكَ كَيْفَ هِيَ فَإِنَّكَ إِمَامٌ لِقَوْمِكَ (يَتَّبِعِي لَكَ) أَنْ تُتِمَّهَا وَلَا تُخَفِّفَهَا، فَلَيْسَ مِنْ إِمَامٍ يُصَلِّي بِقَوْمٍ يَكُونُ فِي صَلَاتِهِمْ نُقْصَانٌ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ صَلَاتِهِمْ شَيْءٌ، وَتَمَّتْهَا وَتَحَفَّظْتُ فِيهَا يَكُنْ لَكَ مِثْلَ أَجْرِهِمْ وَلَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْئًا .

امام علی علیه السلام - در سفارش به محمد بن ابی بکر هنگام گماردن او به فرمانداری مصر - نوشت : به نمازت بنگر که چگونه است ؛ زیرا تو امام [جماعت] مردم خود هستی . [سزاوار است] که نماز را کامل به جای آوری و سبک و ناقص بر گزارش نکنی؛ زیرا هر پیشنهادی که برای مردمی نماز گزارد و در نماز آنها کم و کاستی باشد، گناهِش به گردن اوست و از نماز آنها چیزی کم نمی شود. نماز را کامل به جای آر و بر آن مراقبت نما، تا تو نیز همانند پادشاه همه آنها را داشته باشی و این [پادشاه تو] چیزی از ثواب آنها نمی کاهد .

الأمالی للطوسی : ۲۹/۳۱ .

حدیث ۳۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِمُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ - : إِرْتَقِبْ وَقْتِ الصَّلَاةِ فَصَلِّهَا لَوْ قَتَيْتَهَا، وَلَا تَعْجَلْ بِهَا قَبْلَهُ لِفَرَاغٍ، وَلَا تُؤَخِّرْهَا عَنْهُ لِشُغْلٍ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به محمد بن ابی بکر - نوشت : مراقب وقت نماز باش و آن را به هنگام بخوان، نه به دلیل فارغ بودن، آن را پیش از موقع بخوان و نه به سبب کاری آن را از وقتش به تأخیر انداز .

بحار الأنوار: ۸۳/۱۴/۲۵.

حدیث ۳۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا غَلَبَتْكَ عَيْنُكَ وَأَنْتَ فِي الصَّلَاةِ فَاقْطَعْ الصَّلَاةَ وَنَمْ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي تَدْعُو لَكَ أَوْ عَلَى نَفْسِكَ !

امام علی علیه السلام : هر گاه در حال نماز خواب بر تو غلبه کرد ، نماز را قطع کن و بخواب ؛ زیرا در چنان حالی نمی دانی که خودت را دعا می کنی یا نفرین .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۸۳/۵ .

حدیث ۳۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرْ فِيمَ تَصَلِّي، إِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ وَجْهِهِ وَحِلِّهِ فَلَا قَبُولَ .

امام علی علیه السلام : بنگر که با چه [جامه و لباسی] نماز می خوانی ؛ اگر آن را از راه درست و حلال به دست نیاورده باشی ، نمازت پذیرفته نیست .

بشارة المصطفى : ۲۸ .

حدیث ۳۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيَخْشَعَ الرَّجُلُ فِي صَلَاتِهِ؛ فَإِنَّهُ مَنْ خَشَعَ قَلْبُهُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَشَعَتْ جَوَارِحُهُ فَلَا يَعْثُ بِشَيْءٍ .

امام علی علیه السلام : انسان باید در نمازش خشوع داشته باشد ، کسی که دلش در برابر خداوند عز و جل خاشع باشد، جوارح او نیز خشوع خواهد داشت و بنابراین ، با چیزی بازی نمی کند .

الخصال : ۶۲۸/۱۰ .

حدیث ۳۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا قَامَ الرَّجُلُ إِلَى الصَّلَاةِ أَقْبَلَ إبْلِسُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ حَسَدًا، لِمَا يَرَى مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ الَّتِي تَغْشَاهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه آدمی به نماز ایستد، ابلیس از این که می بیند رحمت خدا او را فرو پوشانده است حسودانه به وی می نگرد .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حدیث ۳۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي مَا يَغْشَاهُ مِنْ جَلَالِ اللَّهِ مَا سَرَّهُ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ .

امام علی علیه السلام: اگر نماز گزار بداند که چه هاله ای از جلال خدا او را فرو می پوشاند، هرگز دوست ندارد که سر خود را از سجده اش بر دارد .
الخصال: ۶۳۲/۱۰ .

حدیث ۳۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ أَتَى الصَّلَاةَ عَارِفًا بِحَقِّهَا غُفِرَ لَهُ .
امام علی علیه السلام: هر که نماز را با معرفت به حق آن به جای آورد ، آمرزیده است .
الخصال: ۶۲۸/۱۰ .

حدیث ۳۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يُؤْتِرُ عَلَى الصَّلَاةِ عَشَاءً وَلَا غَيْرَهُ، وَكَانَ إِذَا دَخَلَ وَقْتَهَا كَأَنَّهُ لَا يَعْرِفُ أَهْلًا وَلَا حَمِيمًا .
امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله و غیر شام را بر نماز مقدم نمی داشت و چون وقت نماز می رسید ، گویی نه خانواده ای می شناسد و نه رفیق شفیقی .
تنبيه الخواطر: ۲/۷۸ .

حدیث ۳۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الصَّلَاةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ .
امام علی علیه السلام: نماز، رحمت [الهی] را فرود می آورد .
غرر الحکم: ۲۲۱۴ .

حدیث ۳۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا ضَرَبَهُ ابْنُ مَلْجَمٍ - : وَاعْلَمْ أَنَّ مَعَاوِيَةَ سَيُخَالِفُكَ كَمَا خَالَفَنِي، فَإِنْ وَاذَعْتَهُ وَصَالَحْتَهُ كُنْتَ مُقْتَدِيًا بِجَدِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي مُوَادَعَتِهِ بَنِي ضَمْرَةَ وَبَنِي أَشْجَعٍ... فَإِنْ أَرَدْتَ مُجَاهِدَةَ عَدُوِّكَ فَلَنْ يَصْلُحَ لَكَ مِنْ شِيْعَتِكَ مَنْ يَصْلُحُ لِأَبِيكَ .
امام علی علیه السلام - پس از ضربت خوردن به وسیله ابن ملجم ، در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - فرمود: بدان که معاویه همچنان که با من مخالفت کرد با تو نیز مخالفت خواهد کرد . پس اگر با او از در صلح و آشتی در آیی به جدت تأسی جسته ای که با بنی ضمیره و بنی اشجع ... صلح کرد و اگر بخواهی با دشمنت بجنگی [بدان که] هرگز آن صلاحیت و وفاداری که پیروان پدرت داشتند پیروان تو نخواهند داشت .
نهج السعادة: ۲/۷۴۲ .

حدیث ۳۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- من کتابه للأشتر لَمَّا وُلَّاهُ مِصْرَ - : وَلَا تَدْفَعَنَّ صِلْحًا دَعَاكَ إِلَيْهِ عِدُّوكَ وَلِلَّهِ فِيهِ رِضَى؛ فَإِنَّ فِي الصُّلْحِ دَعْوَةً لِيُجْنِدَكَ، وَرَاحَةً مِنْ هُمُومِكَ، وَأَمْنًا لِبِلَادِكَ، وَلَكِنَّ الْحَذَرَ كُلَّ الْحَذَرِ مِنْ عِدُّوكَ بَعْدَ صِلْحِهِ؛ فَإِنَّ الْعَدُوَّ رَبُّمَا قَارَبَ لِيَتَغَفَّلَ، فَخُذْ بِالْحَزْمِ، وَاتَّهَمِ فِي ذَلِكَ حُسْنَ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : اگر دشمن تو را به صلح فرا خواند و خشنودی خدا در آن بود هرگز آن را ردّ مکن ؛ زیرا صلح مایه آسایش سپاهیان تو و راحتی خودت از اندوهها و دردسرهاست و امتیّت سرزمین توست . اما پس از صلح ، از دشمن خود سخت برحذر و هشیار باش ؛ زیرا گاه دشمن خود را نزدیک می سازد ، تا غافلگیر کند ؛ پس محتاط و دور اندیش باش و به دشمن خوشبین مباش .
نهج البلاغه : الكتاب ۵۳.

حدیث ۳۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَجَدْتُ الْمُسَالَمَةَ - مَا لَمْ يَكُنْ وَهْنٌ فِي الْإِسْلَامِ - أَنْجَعَ مِنَ الْقِتَالِ .

امام علی علیه السلام : من صلح را - مادام که مایه وهن اسلام نباشد - کار سازتر از جنگ یافته ام .
غرر الحکم : ۱۰۱۳۸ .

حدیث ۳۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجَاهِلُ صَغِيرٌ وَإِنْ كَانَ شَيْخًا، وَالْعَالِمُ كَبِيرٌ وَإِنْ كَانَ حَدَاثًا .

امام علی علیه السلام : نادان ، بچه است اگر چه پیر باشد و دانا ، بزرگ است اگر چه نوجوان باشد .
بحار الأنوار : ۱/۱۸۳/۸۵ .

حدیث ۳۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در دوران خردسالیش بپرسد ، در روزگار بزرگسالی اش پاسخ دهد .
غرر الحکم : ۸۲۷۳ .

حدیث ۳۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام: هر که در خردسالی نیاموزد، در بزرگسالی پیشرفت نکند.
غرر الحکم: ۸۹۳۷.

حدیث ۳۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ لَمْ يُجْهِدْ نَفْسَهُ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَثْبُلْ فِي كِبَرِهِ .
امام علی علیه السلام: هر که در خردسالی اش رنج نبرد، در بزرگسالی اش به ارجمندی نرسد.
غرر الحکم: ۸۲۷۲.

حدیث ۳۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
وَاعْلَمُوا أَنَّ مَجَازَكُمْ عَلَى الصَّرَاطِ مَزَالِي دَحِضِهِ وَأَهْوِيلِ زَلَلِهِ وَتَارَاتِ أَهْوَالِهِ .
امام علی علیه السلام: بدانید که گذر شما از صراط است و از لغزشگاههای آن و هراسهای لغزیدنهایش و وحشتهای متناوبش .
نهج البلاغه: الخطبة ۸۳.

حدیث ۳۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْمَطْلُ وَالْمَنْ مَنَّكَدَا الْإِحْسَانَ .
امام علی علیه السلام: تعلل و ورزیدن و منت نهادن، احسان را ناگوار می کنند .
غرر الحکم: ۱۵۹۵.

حدیث ۳۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى، الْإِيمَانُ بِهِ وَبِرَسُولِهِ ... وَصَدَقَهُ السِّرُّ فَإِنَّهَا تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ، وَصَدَقَهُ الْعَلَانِيَةُ فَإِنَّهَا تَدْفَعُ مِثْقَالَ السَّوْءِ .
امام علی علیه السلام: بهترین وسیله ای که متوسلان به خدای سبحان و متعال به آن چنگ می زنند ایمان به خدا و رسول اوست . .
. و صدقه نهانی که گناه را پاک می کند و صدقه آشکار که جلوی مردن دلخراش را می گیرد .
نهج البلاغه: الخطبة ۱۱۰.

حدیث ۳۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَمَلَقْتُمْ فَتَاجِرُوا اللَّهَ بِالصَّدَقَةِ .
امام علی علیه السلام: هرگاه نادار شدید، با صدقه با خدا سودا کنید .

نهج البلاغه: الحکمة ۲۵۸ .

حدیث ۳۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدَقَةُ دَوَاءٌ مُنْجِحٌ .

امام علی علیه السلام : صدقه ، دارویی مؤثر است .

نهج البلاغه: الحکمة ۷.

حدیث ۳۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ.

امام علی علیه السلام : روزی را ، با صدقه فرود آورید .

بحار الأنوار : ۷۸/۶۸/۱۳ .

حدیث ۳۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدَقَةُ جُئْتُ مِنَ النَّارِ .

امام علی علیه السلام : صدقه ، سپری در برابر آتش است .

وسائل الشیعة : ۶/۲۵۸/۱۷ .

حدیث ۳۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در راه طاعت خدا یاری کند، بهترین یاران است .

غرر الحکم : ۱۱۴۲

حدیث ۳۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَقْطَعْ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرَ .

امام علی علیه السلام : از هیچ دوستی مبر، هر چند ناسپاس باشد .

غرر الحکم : ۱۰۱۹۶ .

حدیث ۳۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَبْدُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ ، وَلَا تَبْدُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأْنِينَةِ .

امام علی علیه السلام : هر چه محبت داری نثار دوستت بکن، اما هر چه اطمینان داری به پای او مریز .
بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۹ .

حدیث ۳۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ : مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ ، وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ ، وَآثَرَكَ عَلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست راستین، کسی است که تو را در بر طرف کردن عیبهایت راهنمایی کند، در غیابت مواظب تو باشد و تو را بر خودش ترجیح دهد .
غرر الحکم : ۱۹۰۴ .

حدیث ۳۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَاقَشَ الْإِخْوَانَ قَلَّ صَدِيقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با برادران مناقشه کند، دوستانش کم شود .
غرر الحکم : ۸۷۷۲ .

حدیث ۳۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَقْصَى عَلَى صَدِيقِهِ انْقَطَعَتْ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از دوست خود پرس و جوی زیاد (حساب کشی) کند رشته دوستیش بگسلد .
غرر الحکم : ۸۵۸۲ .

حدیث ۳۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسَدُ الصَّدِيقِ مِنْ سُقْمِ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ورزیدن دوست، از ناسالم بودن دوستی است .
نهج البلاغه : الحکمه ۲۱۸ .

حدیث ۳۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَغْلِبَنَّ عَلَيْكَ سَوْءُ الظَّنِّ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْعُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ صَدِيقٍ صَفْحًا .

امام علی علیه السلام: زنهاری که بدگمانی هرگز بر وجود تو چیره نشود؛ زیرا جایی برای دوستی تو با کسی باقی نمی‌گذارد.
بحار الأنوار: ۷۷/۲۰۷/۱.

حدیث ۳۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا احْتَشَمَ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَقَدْفَارَقَهُ.
امام علی علیه السلام: هر گاه مرد برادر خود را عصبانی (خجالت زده) کند، او را از دست بدهد.
بحار الأنوار: ۷۴/۱۶۵/۲۸.

حدیث ۳۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
صَدِيقُ الْجَاهِلِ مَتْعُوبٌ مَنكُوبٌ.
امام علی علیه السلام: دوستِ آدم نادان، در رنج و سختی است.
غرر الحکم: ۵۸۲۹.

حدیث ۳۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْفُسَّاقِ؛ فَإِنَّ الشَّرَّ بِالشَّرِّ مُلْحَقٌ.
امام علی علیه السلام: از مصاحبت با فاسقان دوری کن؛ زیرا بدی به بدی می‌پیوندد.
بحار الأنوار: ۷۴/۱۹۹/۳۶.

حدیث ۳۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا بُنَيَّ ، إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ ؛ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ .
امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام - فرمود: فرزندم! از دوستی با احمق بپرهیز؛ زیرا او می‌خواهد به تو سود رساند، اما زیان می‌زند.
بحار الأنوار: ۱۹۸/۳۵/۷۴.

حدیث ۳۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِحْذَرِ مُصَاحِبَةَ الْفُسَّاقِ وَالْفَجَّارِ وَالْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللَّهِ .
امام علی علیه السلام: از همنشینی با افراد فاسق و فاجر و متظاهر به معاصی خدا دوری کن.
غرر الحکم: ۲۶۰۱.

حدیث ۳۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَصْحَبْكَ مُعِينًا عَلَى نَفْسِكَ فَصَحْبَتُهُ وَبَالَ عَلَيْكَ إِنْ عَلِمْتَ .
 امام علی علیه السلام : هر که همنشینی اش با تو به مبارزه با نفست کمکی نکند، آن همنشینی وبال توست، اگر بدانی .
 غرر الحکم : ۹۰۴۱ .

حدیث ۳۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَكْثَرَ الصَّلَاحِ وَالصَّوَابِ فِيصْحَبِهِ أَوْلَى النَّهْيِ وَالْأَلْبَابِ .
 امام علی علیه السلام : بیشترین صلاح و درستی ، در همنشینی با خردمندان و صاحب‌دلان است .
 غرر الحکم : ۳۱۲۹ .

حدیث ۳۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ دَعَاكَ إِلَى الدَّارِ الْبَاقِيَةِ وَأَعَانَكَ عَلَى الْعَمَلِ لَهَا ، فَهُوَ الصَّدِيقُ الشَّفِيقُ .
 امام علی علیه السلام : هر که تو را به سرای جاویدان فرا خواند و در راه کار کردن برای رسیدن به آن سرا یاریت رساند ، همو دوستی دلسوز است .
 غرر الحکم : ۸۷۷۵ .

حدیث ۳۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ امْرِيٍّ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر انسانی ، به همانند خود گرایش دارد .
 غرر الحکم : ۶۸۶۵ .

حدیث ۳۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَصْدِقَاءُ نَفْسٌ وَاحِدَةٌ فِي جُسُومٍ مُتَفَرِّقَةٍ .
 امام علی علیه السلام : دوستان یک روحند ، در چند پیکر .
 غرر الحکم : ۲۰۵۹ .

حدیث ۳۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التُّفُوسُ أَشْكَالٌ ، فَمَا تَشَاكَلْ مِنْهَا اتَّفَقَ ، وَالنَّاسُ إِلَى أَشْكَالِهِمْ أَمِيلٌ .

امام علی علیه السلام : جان ها گونه گونه گویند . پس آنهایی که همگون باشند با هم گرد آیند و مردم به همگنهای خود بیشتر گرایش دارند .

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۰ .

حدیث ۳۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدِيقُ أَقْرَبُ الْأَقْرَبِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، نزدیکترین خویشاوند است .

غرر الحکم : ۶۷۴

حدیث ۳۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَا صَدِيقَ لَهُ لَا ذُخْرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دوستی ندارد ، اندوخته ای ندارد .

غرر الحکم : ۸۷۶۰

حدیث ۳۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْدَقُ الْمَقَالِ مَا نَطَقَ بِهِ لِسَانُ الْحَالِ .

امام علی علیه السلام : راست ترین سخن ، آن است که زبان حال آن را باز گو می کند .

غرر الحکم : ۳۳۰۲ .

حدیث ۳۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَصْدَقِ الْأَقْوَالِ - : شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : راست ترین سخن چیست؟ - فرمود : شهادت دادن به این که معبودی جز خدا نیست .

بحار الأنوار: ۷۷/۳۷۸/۱ .

حدیث ۳۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَادِقُ عَلَى شَفَا مَنجَاةٍ وَكَرَامَةٍ ، وَالكَاذِبُ عَلَى شَرَفِ مَهْوَاهِ وَمَهَانَةٍ .

امام علی علیه السلام: راستگو، در آستانه نجات و بزرگواری است، و دروغگو بر لبه پرتگاه و خواری.
نهج البلاغه: الخطبة ۸۶.

حدیث ۳۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ، وَصِدْقُهُ عَلَى قَدْرِ مُرْوَعَتِهِ .

امام علی علیه السلام: ارزش مرد به اندازه همت اوست، و راستی او به اندازه مردانگیش.
نهج البلاغه: الحکمة ۴۷

حدیث ۳۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْتِرَ الصَّدَقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ، عَلَى الْكِذْبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ.

امام علی علیه السلام: ایمان آن است که راستی را، اگر چه به زیان باشد، بر دروغ، گرچه به سودت باشد، ترجیح دهی.
نهج البلاغه: الحکمة ۴۵۸

حدیث ۳۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الصَّدَقُ صَلَاحٌ كُلُّ شَيْءٍ ، الْكِذْبُ فَسَادٌ كُلُّ شَيْءٍ .

امام علی علیه السلام: راستی، مایه درستی هر چیزی است؛ دروغ، مایه تباهی هر چیزی است.
غرر الحکم: ۱۱۱۵-۱۱۱۶

حدیث ۳۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الصَّدَقُ أَمَانَةٌ ، الْكِذْبُ خِيَانَةٌ .

امام علی علیه السلام: راستی، امانتداری است، و دروغ، خیانت.
غرر الحکم: ۱۵.

حدیث ۳۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الصَّدَقُ مُطَابَقَةُ الْمَنْطِقِ لِلْوَضْعِ الْإِلَهِيِّ ، الْكِذْبُ زَوَالُ الْمَنْطِقِ عَنِ الْوَضْعِ الْإِلَهِيِّ .

امام علی علیه السلام: راستی، مطابقت گفتار است با نهاده (قانون) الهی، و دروغ دور شدن گفتار است از نهاده (قانون) الهی.
غرر الحکم: ۱۵۵۲-۱۵۵۳

حدیث ۳۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصُّدُقُ لِسَانُ الْحَقِّ .
 امام علی علیه السلام : راستی ، زبان حق است .
 غرر الحکم: ۲۷۵

حدیث ۳۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصُّدُقُ يُنَجِّیْكَ وَإِنْ خِفْتَهُ ، الْكِذْبُ یُرِیدُكَ وَإِنْ أَمِنْتَهُ .
 امام علی علیه السلام : راستی، تو را نجات می دهد ، هرچند از آن بیمناک باشی و دروغ، تو را نابود می کند ، گرچه از آن خطری
 برای خود حس نکنی .
 غرر الحکم: ۱۱۱۸-۱۱۱۹

حدیث ۳۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّصَبُّرُ عَلَى الْمَكْرُوهِ یَعِصِمُ الْقَلْبَ .
 امام علی علیه السلام : واداشتن خود به شکیبایی در برابر امور ناخوشایند ، دل را نگاه می دارد .
 بحار الأنوار: ۷۷/۲۰۷/۱

حدیث ۳۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوْدُ نَفْسِكَ التَّصَبُّرِ (الصَّبْرِ) عَلَى الْمَكْرُوهِ ، وَنِعْمَ الْخُلُقُ التَّصَبُّرُ فِي الْحَقِّ .
 امام علی علیه السلام : خویشتن را در برابر آنچه ناخوشایند است به شکیب وادار که چه نیکو خصلتی است خود را به شکیب و
 داشتن در راه حق .
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۳۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَصْلُ الصَّبْرِ حُسْنُ الْيَقِينِ بِاللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : ریشه صبر ، داشتن یقین راستین به خداست .
 غرر الحکم: ۳۰۸۴ .

حدیث ۳۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَدِّهِ صَبَرَ عَلَى الْإِفْلَاسِ .
 امام علی علیه السلام : هر که بر رنج کسب و کار صبر نکند ، باید رنج بی چیزی را تحمل کند .
 غرر الحکم : ۸۹۸۷ .

حدیث ۳۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يُنْجِهِ الصَّبْرُ أَهْلَكَهُ الْجَزَعُ .
 امام علی علیه السلام : هر که را شکیبایی نرساند ، ناشکیبایی هلاکش گرداند .
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۸۹ .

حدیث ۴۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّكَ إِنْ صَبَرْتَ جَرَّتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَأَنْتَ مَأْجُورٌ ، وَإِنْ جَزَعْتَ جَرَّتْ عَلَيْكَ الْمَقَادِيرُ وَأَنْتَ مَأْزُورٌ .
 امام علی علیه السلام : اگر شکیبایی کنی ، مقدرات الهی بر تو جاری می شود و مأجور خواهی بود و اگر ناشکیبایی کنی ، بازهم مقدرات خداوند بر تو جاری می شود اما تو گناهکار خواهی بود .
 جامع الأخبار : ۳۱۶/۸۸۲ .

از ۴۲۰۰ تا ۴۰۰۱

حدیث ۴۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ صَبَرْتَ صَبَرَ الْأَكْرَامِ ، وَإِلَّا سَلَوْتَ سُلُوَ الْبُهَائِمِ .
 امام علی علیه السلام : اگر همچون بزرگواران صبر کنی [چه بهتر] وگرنه همچون ستوران [رنج را] فراموش خواهی کرد .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۱۴ .

حدیث ۴۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّبْرُ : إِمَّا صَبْرٌ عَلَى الْمُصِيبَةِ ، أَوْ عَلَى الطَّاعَةِ ، أَوْ عَنِ الْمَعْصِيَةِ ، وَهَذَا الْقِسْمُ الثَّلَاثُ أَعْلَى دَرَجَةٍ مِنَ الْقِسْمَيْنِ الْأَوَّلَيْنِ .
 امام علی علیه السلام : شکیبایی ، یا شکیبایی در برابر مصیبت است یا در انجام طاعت و یا در ترک معصیت که نوع سوم آن از دو گونه نخست برتر است .
 شرح نهج البلاغه : ۱/۳۱۹ .

حدیث ۴۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّبْرُ صَبْرَانِ : صَبْرٌ عَلَى مَا تَكَرَّرَ ،
وَصَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی دو نوع است : شکیب در برابر آنچه ناخوشایند توست، و شکیب در (خویشترنداری از) آنچه دوست داری [مانند لذت‌های ناروا].
نهج البلاغه: الحکمة ۵۵ .

حدیث ۴۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّبْرُ أَنْ يَحْتَمَلَ الرَّجُلُ مَا يَتَوَبُّهُ ، وَيَكْظِمُ مَا يُغْضِبُهُ .
امام علی علیه السلام : شکیبایی آن است که آدمی گرفتاری و مصیبتی را که به او می رسد تحمل کند ، و خشم خود را فرو خورد .
غرر الحکم : ۱۸۷۴ .

حدیث ۴۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ - : صَبْرُوا أَيَّامًا قَصِيرَةً ، أَعَقَبَتْهُمْ رَاحَةٌ طَوِيلَةٌ .
امام علی علیه السلام - در وصف پرهیزگاران - فرمود : چند صبحی شکیب ورزیدند و در پی آن به آسایشی طولانی دست یافتند .
نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۳ .

حدیث ۴۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ صَبَرَ عَلَى اللَّهِ وَصَلَ إِلَيْهِ .
امام علی علیه السلام : هر که برای [وصال به] خدا شکیبایی ورزد، به او می رسد .
بحار الأنوار: ۷۱/۹۵/۶۰ .

حدیث ۴۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالصَّبْرِ تُدْرَكُ مَعَالِي الْأُمُورِ .
امام علی علیه السلام : با شکیبایی است، که مقامات بلند فراچنگ آیند .
غرر الحکم : ۴۲۷۶ .

حدیث ۴۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبْرُ يَهْوُنُ الْفَجِيعَةَ .

امام علی علیه السلام : صبر، مصیبت را آسان می کند .

غرر الحکم : ۵۳۳

حدیث ۴۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ أَفْضَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ فِي الرَّخَاءِ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی ، در برابر گرفتاری بهتر است تا تن آسایی در رفاه .

غرر الحکم : ۱۸۲۱ .

حدیث ۴۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِنُوفِ الْبِكَالِيِّ - : أَتَدْرِيبًا نُوفٌ مِّنْ شِيعَتِي ؟ قَالَ : لَا وَاللَّهِ ، قَالَ : شِيعَتِي الذُّبُلُ الشَّفَاهِ ، الْخُمْصُ الْبُطُونِ ، الَّذِينَ تُعَرِّفُ الرَّهْبَانِيَّةُ فِي وُجُوهِهِمْ ، رُهْبَانًا بِاللَّيْلِ أَشَدُّ بِالنَّهَارِ .

امام علی علیه السلام - به نوف بکالی - فرمود : ای نوف! آیا می دانی شیعه من کیست؟ عرض کرد : نه ، به خدا . فرمود : شیعیان من آنانند که لبانشان [از تشنگی روزه داری] خشکیده است و شکمهایشان [از گرسنگی] به پشت چسبیده ، آنان که پارسایی در رخسارشان پیدا است . راهبان شب اند و شیران روز .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۸/۹۵ .

حدیث ۴۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَسَدَ النَّاسِ إِلَيَّ ، فَقَالَ : يَا عَلِيُّ ، إِنَّ أَوَّلَ أَرْبَعَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ أَنَا وَأَنْتَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ، وَذُرِّيَّتُنَا خَلْفَ ظُهُورِنَا ، وَأَجْبَاؤُنَا خَلْفَ ذُرِّيَّتِنَا ، وَأَشْيَاعُنَا عَنِ أَيْمَانِنَا وَشِمَائِلِنَا .

امام علی علیه السلام : از حسدورزی مردم نسبت به خودم نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله شکوه کردم . آن حضرت فرمود : ای علی! نخستین چهار نفری که وارد بهشت می شوند، من هستم و تو و حسن و حسین ، و پشت سر ما ذریه ما، وارد می شوند و پشت سر ذریه ما دوستداران ما و شیعیان ما از سمت راست و چپ ما .

الإرشاد : ۱/۴۳ .

حدیث ۴۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا شَابَ الْعَاقِلُ شَبَّ عَقْلُهُ ، إِذَا شَابَ الْجَاهِلُ شَبَّ جَهْلُهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خردمند پیر شود، خرد او جوان گردد ، و هرگاه نادان پیر شود، نادانی او جوان گردد .
غرر الحکم : ۴۱۶۹ - ۴۱۷۰ .

حدیث ۴۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفَى بِالشَّيْبِ نَذِيرًا .

امام علی علیه السلام : موی سپید، برای هشداردهی [مرگ] بس است!

غرر الحکم : ۷۰۱۹

حدیث ۴۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقَارُ الشَّيْبِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَضَارَةِ الشَّبَابِ .

امام علی علیه السلام : وقار پیری ، نزد من دوست داشتنی تر از خرمی جوانی است .

غرر الحکم : ۱۰۰۹۹

حدیث ۴۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَشِيْبُ رَسُوْلُ الْمَوْتِ .

امام علی علیه السلام : موی سپید، پیک مرگ است .

غرر الحکم : ۱۲۰۲

حدیث ۴۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ ، وَاحْذَرْ رَأَى صَدِيقِكَ الْجَاهِلِ .

امام علی علیه السلام : با دشمن دانای خود مشورت کن و از نظر دوست نادان خود بپرهیز .

غرر الحکم : ۲۴۷۱ .

حدیث ۴۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِسْتَشِرْ أَعْدَاءَكَ تَعْرِفْ مِنْ رَأْيِهِمْ مِقْدَارَ عِدَاوَتِهِمْ وَمَوَاضِعَ مَقَاصِدِهِمْ .

امام علی علیه السلام : با دشمنان مشورت کن تا از نظرشان به اندازه عداوت و هدف و مقصودشان پیبری .

غرر الحکم : ۲۴۶۲

حدیث ۴۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَسْتَشِرِ الْكَذَّابَ ؛ فَإِنَّهُكَالسَّرَابُ يُقَرَّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَيُبْعَدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ.

امام علی علیه السلام : با دروغگو مشورت مکن ؛ چون دروغگو ، مانند سراب ، دور را در نظرت نزدیک نشان می دهد و نزدیک را دور .

غرر الحکم : ۱۰۳۵۱ .

حدیث ۴۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا حُضُّ عَلَى الْمَشَاوَرَةِ لِأَنَّ رَأْيَ الْمُسْتَشِيرِ صِرْفٌ ، وَرَأْيَ الْمُسْتَشِيرِ مَشُوبٌ بِالْهَوَى.

امام علی علیه السلام : به مشورت کردن تشویق شده است ؛ چون نظر طرف مشورت، خالص [از انگیزه های شخصی] است و نظر مشورت کننده، آمیخته به هوس (خواهشها و انگیزه های فردی) می باشد .

غرر الحکم : ۳۹۰۸ .

حدیث ۴۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا ظَهِيرَ كَالْمُشَاوَرَةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ پشتیبانی چون مشاوره نیست .

نهج البلاغه: الحکمه ۵۴ .

حدیث ۴۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهِدَايَةِ ، وَقَدْ خَاطَرَ مَنْ اسْتَعْنَى بِرَأْيِهِ .

امام علی علیه السلام : مشورت کردن ، دیده راهیابی است و کسی که به رأی و نظر خویش اکتفا کند ، خود را به خطر افکنده است .

نهج البلاغه: الحکمه ۲۱۱

حدیث ۴۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ عَبْدٍ يُرِيدُ أَنْ يَرْتَفَعَ فِي الدُّنْيَا دَرَجَةً ، فَارْتَفَعَ فِي الدُّنْيَا دَرَجَةً ، إِلَّا وَضَعَهُ اللَّهُ فِي الْآخِرَةِ دَرَجَةً أَكْبَرَ مِنْهَا وَأَطْوَلَ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای نیست که خواهان بالا رفتن یک پله در دنیا [ی نکوهیده] باشد و آن یک پله را بالا رود ، مگر این که خداوند در آخرت پله ای بزرگتر و بلندتر از آن پایشش آورد .

کنز العمال : ۶۱۴۴ .

حدیث ۴۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّكُمْ إِنْ لَا تُقْتَلُوا تَمُوتُوا ، وَالذِي نَفْسٌ عَلَيَّ بِيَدِهِ ، لَأَلْفُ ضَرْبَةٍ بِالسَّيْفِ عَلَى الرَّأْسِ أَيْسَرُ مِنْ مَوْتِ عَلِيٍّ فِرَاشٍ .

امام علی علیه السلام : شما اگر هم کشته نشوید ، می میرید . سوگند به آن که جان علی در دست اوست ، فرود آمدن هزار ضربه شمشیر بر سر آسانتر است از مردن در بستر .

الإرشاد : ۱/۲۳۸ .

حدیث ۴۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِشَرِيحٍ - : إِعْلَمَنَّ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ عُذُولٌ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ ، إِلَّا مَجْلُودًا فِي حَدٍّ لَمْ يَتَّبِ مِنْهُ ، أَوْ مَعْرُوفًا بِشَهَادَةِ الزُّورِ ، أَوْ ظَنِينًا .

امام علی علیه السلام - به شریح - فرمود : بدان که مسلمانان نسبت به یکدیگر عادل به شمار می آیند مگر کسی که به کیفر گناهی حدّ خورده و توبه نکرده باشد، یا به شهادت دروغ دادن شهرت داشته باشد، یا مظنون باشد .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۳/۱۵/۳۲۴۳ .

حدیث ۴۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقِسْطُ رُوحُ الشَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت ، روح شهادت دادن است .

غرر الحکم : ۳۵۶ .

حدیث ۴۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّكُّ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ : عَلَى التَّمَارِي ، وَالْهَوْلِ ، وَالْتَرَدِّ ، وَالْإِسْتِسْلَامِ ، فَمَنْ جَعَلَ الْمِرَاءَ دَيْدَنَا لَمْ يُصْبِحْ لَيْلُهُ ، وَمَنْ هَالَهَ مَا بَيْنَ يَدَيْهِ نَكَصَ عَلَى عَقْبَيْهِ ، وَمَنْ تَرَدَّدَ فِي الرَّيْبِ وَطِئَتْهُ سَنَابِكُ الشَّيَاطِينِ ، وَمَنْ اسْتَسَلَمَ لِهَلَاكَةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ هَلَكَ فِيهِمَا .

امام علی علیه السلام : شک چهار شاخه دارد : جدال کردن ، ترس ، سرگردانی ، و تن دادن . کسی که جدال کردن را عادت خویش گرداند ، شب او صبح نشود ، و کسی که از آنچه رو یا رویش هست ، بترسد به عقب برگردد ، و کسی که در [عالم] تردید و تشویش سرگردان ماند پایمال سُمهای شیاطین شود ، و کسی که به هلاکت دنیا و آخرت تن دهد در هر دو سرای هلاک گردد .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۱ .

حدیث ۴۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما رتاب مُخْلِصٌ ولا شكَّ مُوقِفٌ .

امام علی علیه السلام: هیچ مخلصی دچار شبه نشد، و هیچ یقین مندی شك نکرد.
غرر الحکم: ۹۵۳۲.

حدیث ۴۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَجِبْتُ لِمَنْ شَكَّ فِي اللَّهِ وَهُوَ يَرَى خَلْقَ اللَّهِ!
امام علی علیه السلام: در شگفتم از کسی که آفرینش خدا را می بیند و با این حال در [وجود] او شك دارد!
نهج البلاغه: الحکمه ۱۲۶.

حدیث ۴۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الشَّكُّ يُحِيطُ الْإِيمَانَ .
امام علی علیه السلام: شك، ایمان را بر باد می دهد.
غرر الحکم: ۷۲۳.

حدیث ۴۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الشَّكُّ يُطْفِئُ نَوْرَ الْقَلْبِ .
امام علی علیه السلام: شك، نور دل را خاموش می کند.
غرر الحکم: ۱۲۴۲.

حدیث ۴۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَمْرَةُ الشَّكِّ الْحَيْرَةُ .
امام علی علیه السلام: ثمره شك، سرگردانی است.
غرر الحکم: ۴۶۱۹.

حدیث ۴۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
بَتَكَرُّرِ الْفِكْرِ يَنْجَابُ الشَّكُّ .
امام علی علیه السلام: با اندیشیدن پیایی، شك ناپدید می شود.
غرر الحکم: ۴۲۷۱.

حدیث ۴۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَرْتَابُوا فَتَشْكُوا ، وَلَا تَشْكُوا فَتَكْفُرُوا ، وَلَا تُرْحَصُوا لِأَنْفُسِكُمْ فَتَدِينُوا .
 امام علی علیه السلام : تردید (شبهه) به خود راه ندهید که گرفتار شک می شوید، و شک نکنید که به کفر گرفتار می آید، و به نفسهای خود رخصت ندهید که در این صورت [در دین] سهل انگار می شوید .
 بحار الأنوار : ۲/۵۴/۲۴ .

حدیث ۴۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَتَا عَنْ أَمْرِ اللَّهِ شَكًّا ، وَمَنْ شَكَ تَعَالَى اللَّهُ عَلَيْهِ فَأَذَلَّهُ بِسُلْطَانِهِ ، وَصَغَّرَهُ بِجَلَالِهِ كَمَا اغْتَرَّ بِرَبِّهِ الْكَرِيمِ وَقَفَّطَ فِي أَمْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که درباره خدا گردنکشی کند ، دستخوش شک شود و هر که شک کند ، خداوند بر او چیره گردد و با قدرت خود وی را به خواری افکند و با جلال خود وی را حقیر گرداند ، همچنان که او به پروردگار مهربان و بزرگوار خود مغرور شد و در کار خداوند کوتاهی کرده بود .
 الکافی : ۲/۳۹۲/۱ .

حدیث ۴۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الشَّكُّ ثَمَرَةُ الْجَهْلِ .
 امام علی علیه السلام : شک ، ثمره نادانی است .
 غرر الحکم : ۷۲۵ .

حدیث ۴۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا شَكَّكَتُ فِي الْحَقِّ مُذْ أُرِيْتَهُ .
 امام علی علیه السلام : از زمانی که حق به من نشان داده شده، در آن شک نکرده ام .
 غرر الحکم : ۹۴۸۲ .

حدیث ۴۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنِّي لَعَلَى يَقِينٍ مِنْ رَبِّي ، وَغَيْرِ شُبْهَةٍ مِنْ دِينِي .
 امام علی علیه السلام : من به پروردگار خود یقین دارم و در دین خود شک و شبهه ای ندارم .
 نهج البلاغه : الخطبة ۲۲ ، غرر الحکم : ۳۷۷۳ .

حدیث ۴۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بَلُزُومُ الْيَقِينِ وَتَجَنُّبُ الشَّكِّ ، فَلَيْسَ لِلْمَرْءِ شَيْءٌ أَهْلَكَ لِدِينِهِ مِنْ غَلْبَةِ الشَّكِّ عَلَى يَقِينِهِ .
 امام علی علیه السلام : بر تو باد ملازمت با یقین و دوری جستن از شک ؛ زیرا برای دین انسان، چیزی نبود کننده تر از چیره آمدن شک بر یقین او نیست .
 غرر الحکم : ۶۱۴۶

حدیث ۴۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَشْكُرُ النَّاسَ أَفْتَعُهُمْ ، وَأَكْفُرُهُمْ لِلنَّعْمِ أَجْشَعُهُمْ .
 امام علی علیه السلام : شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست، و ناسپاس ترین آنها نسبت به نعمتها آزمندترین آنان است .
 الإرشاد : ۱/۳۰۴ .

حدیث ۴۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شُكْرٌ كُلُّ نِعْمَةٍ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : شکر هر نعمتی، پرهیز کردن از حرامهای خداوند است .
 مشکاه الأنوار : ۷۵/۱۴۶ .

حدیث ۴۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : هر گاه بر دشمن تسلط یافتی ، گذشت از او را شکرانه چیره آمدنت بر وی قرار ده .
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۱ .

حدیث ۴۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَشَكَرَهَا بِقَلْبِهِ ، إِلَّا اسْتَوْجَبَ الْمَزِيدَ فِيهَا قَبْلَ أَنْ يُظْهِرَ شُكْرَهَا عَلَى لِسَانِهِ .
 امام علی علیه السلام : چون خداوند به بنده ای نعمتی دهد و بنده در دل شکر آن نعمت را بگذارد ، پیش از آن که سپاسگزاری از آن را به زبان آورد، مستوجب افزایش آن نعمت گردد .
 الأمالی للطوسی : ۵۸۰/۱۱۹۷ .

حدیث ۴۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاءِ الْإِسَاءَةُ إِلَى الْأَخْيَارِ .
 امام علی علیه السلام : از نشانه های شقاوت ، بدی کردن به نیکان است .
 غرر الحکم : ۹۳۰۷ .

حدیث ۴۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى ، وَالصَّبْرُ زِينَةُ الْبُلُوَى .
 امام علی علیه السلام : شکر، زیور توانگری است و شکیبایی، زیور گرفتاری .
 الإرشاد : ۱/۳۰۰ .

حدیث ۴۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوَّلُ مَا يَجِبُ عَلَيْكُمْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ ، شُكْرُ أَيَادِيهِ وَابْتِغَاءُ مَرَاضِيهِ .
 امام علی علیه السلام : نخستین چیزی که بر شما در قبال خداوند سبحان واجب است، سپاسگزاری از نعمتهای او و فراهم آوردن
 موجبات خشنودی اوست .
 غرر الحکم : ۳۳۲۹ .

حدیث ۴۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ عِلَامَةِ الشَّقَاءِ غَشُّ الصَّدِيقِ .
 امام علی علیه السلام : از نشانه بدبختی، دغلکاری با دوست است .
 غرر الحکم : ۹۲۹۷ .

حدیث ۴۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - وَقَدْ سُئِلَ عَنْ أَشَقَى النَّاسِ - : مَنْ بَاعَ دِينَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که بدبخت ترین مردم کیست ؟ - فرمود : کسی که دین خود را به دنیای دیگری
 بفروشد .
 الأموال للصدوق : ۴۷۸/۶۴۴ .

حدیث ۴۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الشَّقَاءِ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : علّت بدبختی ، دنیا دوستی است .

غرر الحکم : ۵۵۱۶ .

حدیث ۴۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ نَفْعَ مَا أُوتِيَ مِنَ الْعَقْلِ وَالتَّجَرِبَةِ .

امام علی علیه السلام : بدبخت کسی است که از عقل و تجربه خود بهره نگیرد .

نهج البلاغه: کتاب ۷۸ .

حدیث ۴۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَوَقَّؤُا الْمَعَاصِي وَاحْبِسُوا أَنْفُسَكُمْ عَنْهَا ؛ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ أَطْلَقَ فِيهَا عِنَانَهُ .

امام علی علیه السلام : از گناهان باز ایستید و نفسهای خود را از آنها باز دارید ؛ زیرا بدبخت کسی است که عنان خود را در عرصه

گناهان رها سازد .

غرر الحکم : ۴۴۹۹ .

حدیث ۴۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّقِيُّ مَنْ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَعُرُورِهِ .

امام علی علیه السلام : بدبخت کسی است که فریفته هوا و هوس خود گردد .

نهج البلاغه: الخطبه ۸۶

حدیث ۴۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَافِعُ الْخَلْقِ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ وَلُزُومُ الصِّدْقِ .

امام علی علیه السلام : شفیع مردمان، عمل به حق است و پابندی به صداقت و راستی .

غرر الحکم : ۵۷۸۹ .

حدیث ۴۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ شِعَارُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ بَدْرٍ: يَا مَنْصُورُ أُمَّتٍ .
امام علی علیه السلام: شعار یاران رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز بدر «ای (خدای) ظفرمند! بمیران» بود .
الجعفریات : ۸۴ .

حدیث ۴۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِی شِعَارِ لَهُ لِيَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ وَقَعَهُ الْجَمَلِ - : حَمٍ لَا يُنْصَرُونَ ، اللَّهُمَّ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ النَّاكِثِينَ .
امام علی علیه السلام : یکی از شعارهای امیرالمؤمنین علیه السلام در جنگ جمل این بود : «حم ، لاینصرون ؛ خدایا! ما را بر مردمان
پیمان شکن پیروز گردان» .
شرح نهج البلاغه : ۱/۲۶۲ .

حدیث ۴۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاءٌ لِلْإِيمَانِ وَمَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ .
امام علی علیه السلام : همنشینی با هوسرانان، موجب از یاد رفتن ایمان و حضور شیطان است .
نهج البلاغه : الخطبة ۸۶ .

حدیث ۴۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَكْثَرُ الدُّعَاءِ تَسَلَّمَ مِنْ سَوْرَةِ الشَّيْطَانِ .
امام علی علیه السلام : زیاد دعا کن تا از گزند شیطان محفوظ مانی .
بحار الأنوار : ۷۸/۹/۶۴

حدیث ۴۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الشَّيْطَانُ مُوَكَّلٌ بِهِ [أَيُّ بِالْعَبْدِ] يُزَيِّنُ لَهُ الْمَعْصِيَةَ لِيُرْكَبَهَا ، وَيُؤَمِّنِيهِ التَّوْبَةَ لِيُسَوِّفَهَا .
امام علی علیه السلام : شیطان بر بنده گماشته شده است و معصیت را در نظرش می آراید تا مرتکب آن شود، و او را به توبه کردن
امیدوار می سازد تا آن را به تأخیر اندازد .
نهج البلاغه : الخطبة ۶۴ .

حدیث ۴۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- لِكَمِيلِ بْنِ زِيَادٍ - : يَا كَمِيلُ ، إِنَّ إبليسَ لَا يَعِدُ عَنْ نَفْسِهِ ، وَإِنَّمَا يَعِدُ عَنْ رَبِّهِ لِيَحْمِلَهُمْ عَلَى مَعْصِيَتِهِ فَيُورِطَهُمْ .

امام علی علیه السلام - به کمیل بن زیاد - : ای کمیل! ابلیس از طرف خود وعده نمی دهد ، بلکه از جانب پروردگارش وعده می دهد تا آنان را به معصیت او وا دارد و در ورطه هلاکتشان افکند .
بشاره المصطفی : ۲۷ .

حدیث ۴۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فی ذم أتباع الشَّيْطَانِ - : اتَّخَذُوا الشَّيْطَانَ لِأَمْرِهِمْ مَلَكَ ، وَاتَّخَذَهُمْ لَهُ أَشْرَاكَ ، فَبَاضَ وَفَرَّخَ فِي صُدُورِهِمْ ، وَدَبَّ وَدَرَجَ فِي حُجُورِهِمْ ، فَنَظَرَ بِأَعْيُنِهِمْ ، وَنَطَقَ بِأَلْسِنَتِهِمْ ، فَرَكِبَ بِهِمُ الزَّلَّالَ ، وَزَيَّنَ لَهُمُ الْخَطْلَ ، فِعَلَ مَنْ قَدْ شَرِكَهُ الشَّيْطَانُ فِي سُلْطَانِهِ ، وَنَطَقَ بِالْبَاطِلِ عَلَى لِسَانِهِ !
امام علی علیه السلام - در نکوهش پیروان شیطان - فرمود : آنان در کارشان به شیطان تکیه کردند و شیطان هم آنها را دام خود قرار داد . پس در سینه های آنان تخم کرد و جوجه گذاشت و بتدریج در خردهای آنان نفوذ کرد و با چشمهایشان نگریست و با زبانشان سخن گفت ؛ پس آنها را گرفتار خطاها و لغزشها کرد و نادرستی را در نظرشان آراست ؛ کارهای آنان مانند کار کسی است که شیطان در قدرتش شریک شده و زبان او را به باطل گویا کرده است!
نهج البلاغه : الخطبه ۷ .

حدیث ۴۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْفِتْنُ ثَلَاثٌ : حُبُّ النَّسَاءِ وَهُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ ، وَشُرْبُ الْخَمْرِ وَهُوَ فُحُّ الشَّيْطَانِ ، وَحُبُّ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ وَهُوَ سَهْمُ الشَّيْطَانِ .
امام علی علیه السلام : عوامل گمراه کننده سه تاست: زن دوستی، که شمشیر شیطان است، و شرابخواری، که دام شیطان است، و عشق به درهم و دینار، که تیر شیطان است .
الخصال : ۱۱۳/۹۱ .

حدیث ۴۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِحْدَرُوا عَدُوًّا نَفَدَ فِي الصُّدُورِ حَفِيًّا ، وَنَفَثَ فِي الْأَذَانِ نَجِيًّا .
امام علی علیه السلام : پرهیزید از آن دشمنی که پنهانی در سینه ها نفوذ می کند و آهسته در گوشها افسون می دمد .
غرر الحکم : ۲۶۲۳ .

حدیث ۴۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَحْمَدُ اللَّهِ وَأَسْتَعِينُهُ عَلَى مَدَاحِرِ الشَّيْطَانِ وَمَزَاجِرِهِ (مَزَاجِرِهِ) ، وَالْإِعْتِصَامِ مِنْ حَبَائِلِهِ وَمَخَاتِلِهِ .
امام علی علیه السلام : خدا را می ستایم و در اموری که باعث راندن و دور کردن شیطان و محفوظ ماندن از دامها و نیرنگهایش می شود ، از او یاری می طلبم .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۱.

حدیث ۴۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ؛ إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطُّوِيلَ وَجَهْدَهُ الْجَهِيدَ (الجميل) وَكَانَ قَدْ عَبَدَ اللَّهَ سِتِّتَةَ آلَافِ سِنِينَ، لَا يُدْرِي أَمِنْ سِنِي الدُّنْيَا أَمْ مِنْ سِنِي الآخِرَةِ عَنْ كِبَرِ سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ.

امام علی علیه السلام: از کاری که خدا با ابلیس کرد عبرت بگیرید؛ چه، کار دراز مدت و کوشش های توان فرسای او را، به سبب لحظه ای تکبر، باطل ساخت. او شش هزار سال خدا را پرستش کرده بود که معلوم نیست آیا از سالهای دنیاست یا از سالهای آخرت.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۴۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَكْرَهَ نَفْسَكَ عَلَى الْفَضَائِلِ، فَإِنَّ الرِّذَائِلَ أَنْتَ مَطْبُوعٌ عَلَيْهَا.

امام علی علیه السلام: نفس خود را به پذیرش فضایل مجبور کن؛ زیرا رذیلت ها در نهاد تو سرشته شده است. غرر الحكم: ۲۴۷۷.

حدیث ۴۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ.

امام علی علیه السلام: کننده بدی بدتر از خود بدی است.

نهج البلاغه: الحكمة ۳۲.

حدیث ۴۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ بِشَرٍّ مِنَ الشَّرِّ إِلَّا عِقَابُهُ، وَلَيْسَ شَيْءٌ بِخَيْرٍ مِنَ الْخَيْرِ إِلَّا ثَوَابُهُ.

امام علی علیه السلام: بدتر از بد، کیفر آن است و خوبتر از خوب، پاداش آن.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۱۴

حدیث ۴۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيْنَ فِيهِ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ، فَخُذُوا نَهْجَ الْخَيْرِ تَهْتَدُوا، وَاصْدِفُوا عَنِ الشَّرِّ تَقْصِدُوا.

امام علی علیه السلام: خداوند سبحان کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت. پس راه خوبی را پیش گیرید تا

هدایت شوید و از راه بدی دوری جوئید تا به مقصد برسید .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۷ .

حدیث ۴۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما خَيْرٌ بِخَيْرِ بَعْدَهُ النَّارُ ، وما شَرُّ بِشَرِّ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ ، وَكُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقُورٌ ، وَكُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَافِيَةٌ .

امام علی علیه السلام : آن خوبی که در پی آن آتش باشد ، خوب نیست و آن بدی که به دنبالش بهشت باشد ، بد نیست . هر نعمتی در قیاس با بهشت ناچیز است و هر رنج و بلائی در مقابل دوزخ عافیت است .

نهج البلاغه : الحکمة ۳۸۷

حدیث ۴۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الشَّجَاعَةِ إِضَاعَةُ الْحَزْمِ .

امام علی علیه السلام : آفت شجاعت، فرو گذاشتن احتیاط است .

غرر الحکم : ۳۹۳۸ .

حدیث ۴۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا أَشْجَعُ مِنَ لَيْبٍ .

امام علی علیه السلام : شجاعت از خردمند ، وجود ندارد .

غرر الحکم : ۱۰۵۹۱

حدیث ۴۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَقْوَى النَّاسِ أَعْظَمُهُمْ سُلْطَانًا عَلَى نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : قویترین مردم کسی است که بر نفس خویش مسلط تر باشد .

غرر الحکم : ۳۱۸۸

حدیث ۴۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشْجَعُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ الْجَهْلَ بِالْحِلْمِ .

امام علی علیه السلام : شجاعت‌ترین مردم کسی است که با بردباری (خردمندی) بر نادانی چیره آید .

غرر الحکم : ۳۲۵۷

حدیث ۴۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَشَجَّ النَّاسِ أَسْخَاهُمْ .
 امام علی علیه السلام : شجاعتین مردم ، بخشنده ترین آنهاست .
 غرر الحکم : ۲۸۹۹

حدیث ۴۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى قَدْرِ الْحَمِيَّةِ تَكُونُ الشُّجَاعَةُ .
 امام علی علیه السلام : اندازه شجاعت به اندازه حمیت (مردانگی و ننگ از ذلت) است .
 غرر الحکم : ۶۱۸۰

حدیث ۴۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَجَاعَةُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ، وَغَيْرُ تَهَعُّلِي قَدْرِ حَمِيَّتِهِ .
 امام علی علیه السلام : شجاعت مرد به قدر همت اوست، و غیرتش به قدر تن ندادن او به ذلت .
 غرر الحکم : ۵۷۶۳

حدیث ۴۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ ، وَصِدْقُهُ
 عَلَى قَدْرِ مُرُوتِهِ ، وَشَجَاعَتُهُ عَلَى قَدْرِ أَنْفَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : قدر مرد به قدر همت اوست ، و راستی و صداقتش به قدر مردانگی او ، و
 شجاعتش به قدر غیرت او .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۷ .

حدیث ۴۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جُبِلَتْ الشُّجَاعَةُ عَلَى ثَلَاثِ طَبَائِعٍ ، لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ فَضِيلَةٌ لَيْسَتْ لِلْآخَرَى : السَّخَاءُ بِالنَّفْسِ ، وَالْأَنْفَةُ مِنَ الدُّلِّ ، وَطَلْبُ الذِّكْرِ ، فَإِنْ
 تَكَامَلَتْ فِي الشُّجَاعِ كَانَ الْبَطَلُ الَّذِي لَا يُقَامُ لِسَبِيلِهِ ، وَالْمَوْسُومُ بِالْإِقْدَامِ فِي عَصْرِهِ ، وَإِنْ تَفَاوَضَتْ فِيهِ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ كَانَتْ شَجَاعَتُهُ
 فِي ذَلِكَ الَّذِي تَفَاوَضَتْ فِيهِ أَكْثَرُ وَأَشَدَّ إِقْدَامًا .
 امام علی علیه السلام : شجاعت بر سه خصلت سرشته شده که هر یک از آنها را فضیلت و ارزشی است که دیگری فاقد آن است : از

خود گذشتگی ، تن ندادن به خواری و ذلت ، و نامجویی . اگر این سه خصلت در آدم شجاع به طور یکسان و کامل وجود داشته باشند ، پهلوانی است که حریف ندارد و در روزگار خود به دلآوری نامور باشد و اگر یکی از این خصلتها در او فزونتر از دیگری باشد شجاعت او در آن خصلت بیشتر و اقدامش در آن شدیدتر است .
بحار الأنوار: ۷۸/۲۳۶/۶۶.

حدیث ۴۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ تَمَيَّزَتِ الْأَشْيَاءُ لَكَانَ الصَّدْقُ مَعَ الشَّجَاعَةِ ، وَكَانَ الْجُبْنُ مَعَ الْكَذِبِ .
امام علی علیه السلام : اگر خصلتها از یکدیگر متمایز می شدند ، بیگمان راستی با شجاعت بود و بزدلی با دروغ .
غرر الحکم : ۷۵۹۷ .

حدیث ۴۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الشَّجَاعَةُ عِزٌّ حَاضِرٌ .
امام علی علیه السلام : شجاعت ، عزتی نقد است .
غرر الحکم : ۵۷۲ .

حدیث ۴۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الشَّجَاعَةُ نُصْرَةٌ حَاضِرَةٌ وَفَضِيلَةٌ ظَاهِرَةٌ .
امام علی علیه السلام : شجاعت ، نصرتی نقد و فضیلتی آشکار است .
غرر الحکم : ۱۷۰۰ .

حدیث ۴۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِحْدَرُوا الشُّبُهَةَ ؛ فَإِنَّهَا وَضِعَتْ لِلْفِتْنَةِ .
امام علی علیه السلام : از شبهه حذر کنید ؛ زیرا که شبهه به قصد فتنه (گمراه سازی) ساخته شده است .
تحف العقول : ۱۵۵ .

حدیث ۴۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّمَا سُمِّيَتْ الشُّبُهَةُ شُبُهَةً لِأَنَّهَا تُشْبِهُ الْحَقَّ ، فَأَمَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فَضِيَاؤُهُمْ فِيهَا الْيَقِينُ وَدَلِيلُهُمْ سَمْتُ الْهُدَى ، وَأَمَّا أَعْدَاءُ اللَّهِ فَدُعَاؤُهُمْ فِيهَا الضَّلَالُ وَدَلِيلُهُمُ الْعَمَى .

امام علی علیه السلام: شبهه به این دلیل شبهه نامیده شده که شبیه حق است؛ اما اولیای خدا به هنگام شبهه، روشنایی راهشان یقین است و راهنماییشان راه راست؛ ولی دشمنان خدا به گاه شبهه دعوتشان گمراهی است و راهنماییشان کوری. نهج البلاغه: الخطبة ۳۸.

حدیث ۴۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالأَرْضِ الْخَالِيَةِ، مَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ.
 امام علی علیه السلام: قلب نوجوان، در حقیقت چونان زمینی بایر است که هرچه در آن افکنده شود می پذیرد.
 تحف العقول: ۷۰.

حدیث ۴۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 شَيْنَانٍ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَن فَقَدَهُمَا: الشَّبَابُ، وَالْعَافِيَةُ.
 امام علی علیه السلام: دو نعمت است که قدر آن را نداند مگر کسی که از دستشان دهد: جوانی و تندرستی.
 غررالحکم: ۵۷۶۴.

حدیث ۴۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الآخِرَةَ بغيرِ العَمَلِ، وَيُرْجَى التَّوْبَةَ بِطُولِ الأَمَلِ... إِنْ عَرَضَتْ لَهُ شَهْوَةٌ أَسْلَفَ المَعْصِيَةَ وَسَوَّفَ التَّوْبَةَ.
 امام علی علیه السلام: چونان کسی مباش که بدون عمل، به آخرت امیدوار است و به سبب آرزوی دراز، توبه را تأخیر می اندازد.
 .. اگر شهوتی برایش پیش آید گناه را پیش افکند و توبه را پس اندازد.
 نهج البلاغه: الحکمة ۱۵۰.

حدیث ۴۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 كُلُّ مُعَاجِلٍ يَسْأَلُ الإِنْظَارَ، وَكُلُّ مُؤَجَّلٍ يَتَعَلَّلُ بِالتَّسْوِيفِ.
 امام علی علیه السلام: هرکس که مهلتش به سر آید [برای جبران گذاشته] مهلتی می طلبد، و به هرکس که مهلتی داده شود در انجام کار، امروز و فردا می کند.
 الحکمة ۲۸۵

حدیث ۴۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 مِنْ حَقِّ المَلِكِ أَنْ يَسُوسَ نَفْسَهُ قَبْلَ جُنْدِهِ.

امام علی علیه السلام: بر فرمانرواست که پیش از سیاست سپاهیان خود، نفس خویش را سیاست کند.
غرر الحکم: ۹۳۳۳.

حدیث ۴۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فیما کتبهُ إلی بعضِ أصحابه - : فَتَدَارَكُ مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِكَ ، وَلَا تَقُلْ : غَدًا وَبَعْدَ غَدٍ ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ بِإِقَامَتِهِمْ عَلِيَّ الْأَمَانِيِّ وَالتَّسْوِيفِ ، حَتَّى أَتَاهُمْ أَمْرُ اللَّهِ بِغَتَّةٍ وَهُمْ غَافِلُونَ .
امام علی علیه السلام - در نامه ای به یکی از یاران خود - نوشت: آنچه را از عمر تو باقی مانده است، دریاب و مگو: فردا و پس فردا؛ زیرا پیشینیان تو به سبب تکیه کردن به آرزوها و امروز و فردا کردن هلاک شدند؛ چرا که فرمان خدا (مرگ) ناگهان این غافلان را در رسید.
بحار الأنوار: ۷۳/۷۵/۳۹.

حدیث ۴۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ سَاسَ نَفْسَهُ أَدْرَكَ السِّيَاسَةَ .
امام علی علیه السلام: هر که نفس خود را سیاست (تربیت) کند، به سیاست کردن [مردم] دست یابد.
غرر الحکم: ۸۰۱۳.

حدیث ۴۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
سُوسُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْوَرَعِ ، وَدَاوُوا أَمْرَاضَكُمْ بِالصَّدَقَةِ .
امام علی علیه السلام: نفسهای خود را بر پارسایی سیاست (تربیت) کنید، و بیماران را با صدقه درمان نمایید.
غرر الحکم: ۵۵۸۸.

حدیث ۴۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الاحْتِمَالُ زَيْنُ السِّيَاسَةِ .
امام علی علیه السلام: تحمّل کردن، زیور سیاست است.
غرر الحکم: ۷۷۲.

حدیث ۴۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِلَاكُ السِّيَاسَةِ الْعَدْلُ .

امام علی علیه السلام : اساس سیاست ، عدالت است .

غرر الحکم : ۹۷۱۴

حدیث ۴۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ .

امام علی علیه السلام : نرمش به خرج دادن ، سرآمد سیاست است .

غرر الحکم : ۵۲۶۶

حدیث ۴۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ التَّدْبِيرِ سَبَبُ التَّدْمِيرِ .

امام علی علیه السلام : سوء تدبیر ، موجب ویرانی و نابودی است .

غرر الحکم : ۵۵۷۱

حدیث ۴۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الزُّعْمَاءِ ضَعْفُ السِّيَاسَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت پیشوایان ، ناتوانی در سیاست است .

غرر الحکم : ۳۹۳۱

حدیث ۴۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ السِّيَاسَةِ يَسْتَدِيمُ الرِّيَاسَةَ .

امام علی علیه السلام : حُسن سیاست ، موجب پایداری ریاست است .

غرر الحکم : ۴۸۲۰

حدیث ۴۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ السِّيَاسَةِ قِوَامُ الرَّعِيَّةِ .

امام علی علیه السلام : حُسن سیاست ، مایه استواری ملت است .

غرر الحکم : ۴۸۱۸

حدیث ۴۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ التَّدْبِيرِ وَتَجَنُّبُ التَّبْدِيرِ مِنْ حُسْنِ السِّيَاسَةِ .
 امام علی علیه السلام : حُسن تدبیر و پرهیز از حیف و میل ، از حُسن سیاست است .
 غرر الحکم : ۴۸۲۱

حدیث ۴۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُلْكُ سِيَاسَةٌ .
 امام علی علیه السلام : مُلکداری ، سیاست است .
 غرر الحکم : ۱۷

حدیث ۴۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُنَازَعَةُ السُّفْلِ تَشِينُ السَّادَةَ .
 امام علی علیه السلام : کشمکش با سفلگان، سروری را لکه دار می کند .
 غرر الحکم : ۹۸۱۳

حدیث ۴۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَرْبَعُ خِصَالٍ يَسُودُ بِهَا الْمَرْءُ : الْعِفَّةُ ، وَالْأَدَبُ ، وَالْجُودُ ، وَالْعَقْلُ .
 امام علی علیه السلام : چهار خصلت است که آدمی با آنها سرور می شود : عِفَّت ، ادب ، بخشنده‌گی و خردمندی .
 بحار الأنوار : ۱/۹۴/۲۳

حدیث ۴۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَضِيلَةُ السَّادَةِ حُسْنُ الْعِبَادَةِ .
 امام علی علیه السلام : فضیلت سروران ، به نیکویی عبادت است .
 غرر الحکم : ۶۵۵۹

حدیث ۴۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّرِيفُ كُلُّ الشَّرِيفِ مَنْ شَرَّفَهُ عِلْمُهُ ، وَالسُّؤْدُدُ حَقُّ السُّؤْدُدِ لِمَنْ اتَّقَى اللَّهَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : شریف تمام عیار کسی است که علم و دانایی اش به او شرافت بخشیده باشد ، و سروری حقیقی از آن کسی است که از پروردگار خویش بترسد .

بحار الأنوار : ۷۸/۸۲/۸۲ .

حدیث ۴۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِاحْتِمَالِ الْمُؤْمَنِ يَجِبُ السُّؤْدُدُ .

امام علی علیه السلام : به دوش کشیدن بار هزینه ها [ی مردم و نان رساندن به مردم] موجب سروری می شود .
نهج البلاغه : الحکمة ۲۲۴ .

حدیث ۴۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ تَقِيَّةَ ذِي لُبٍّ ، شَغَلَ التَّفَكُّرُ قَلْبَهُ ، وَأَنْصَبَ الْخَوْفُ بَدَنَهُ ، وَأَسْهَرَ التَّهَجُّدُ غِرَارَ نَوْمِهِ .

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! از خدا بترسید همچون ترسیدن خردمندی که اندیشه [در مبدأ و معاد] دل او را به خود مشغول ساخته و ترس [از خدا و رستاخیز] پیکرش را رنجور کرده و عبادت شبانه، همان اندک خوابش را هم از او گرفته است .
نهج البلاغه : الخطبة ۸۳ .

حدیث ۴۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ سَهْرُ الْعِيُونِ بِذِكْرِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت ، شب زنده داری به یاد خداوند سبحان است .
غرر الحکم : ۳۱۴۹ .

حدیث ۴۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَهْرُ اللَّيْلِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ رَبِّعِ الْأَوْلِيَاءِ وَرَوْضَةُ السُّعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : شب بیدار ماندن در طاعت خدا ، بهار اولیاء است و بوستان نیکبختان .
غرر الحکم : ۵۶۱۳ .

حدیث ۴۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّهْرُ رَوْضَةُ الْمُشْتَاقِينَ .

امام علی علیه السلام: شب زنده داری، بوستان مشتاقان است.

غرر الحکم: ۶۶۶

حدیث ۴۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فی کتاب له إلى الأشرار لما ولأه مصر - : لا تنقض سنه صالحه عملا بها صدور هذه الأمة ، واجتمعت بها الألفه ، وصلحت عليها الرعيه ، ولا تحدثن سنه تضر بشيء من ماضي تلك السنن ، فيكون الأجر لمن سنها ، والوزر عليك بما نقضت منها .

امام علی علیه السلام - در فرمان حکومت مصر به مالک اشتر - نوشت: روش پسندیده ای را که بزرگان این امت به آن رفتار کرده اند و موجب همدلی و همبستگی شده و کار مردم بر طبق آن سامان گرفته است، مشکن و هیچ گاه سنت و روشی پدید میاور که به چیزی از این سنتهای گذشته لطمه ای زند؛ زیرا در این صورت پایه گذار آن روش گذشته مأجور خواهد بود و تو با شکستن آن گناهکار.

نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۴۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ففرض على السمع أن لا- تُصغيه إلى المعاصي ، فقال عز وجل : «وقد نزل عليكم في الكتاب أن إذا سمعتم آيات الله يكفر بها ويستهزأ بها فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا في حديث غيره إنكم إذا مثلهم إن الله جامع المنافقين والكافرين في جهنم جميعا» .

امام علی علیه السلام: پس خداوند بر گوش این وظیفه را نهاد که با آن به معاصی گوش ندهی؛ خداوند عز و جلفرموده است: «و در این کتاب بر شما نازل کرد که چون شنیدید کسانی آیات خدا را انکار می کنند و آن را به ریشخند می گیرند، با آنان منشینید تا آن گاه که به سخنی دیگر پردازند و گرنه شما نیز همانند آنها خواهید بود، خدا همه منافقان و کافران را در جهنم گرد می آورد».

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۲/۶۲۶/۳۲۱۵.

حدیث ۴۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سامع ذكر الله ذاكراً .

امام علی علیه السلام: شنونده ذکر خدا، ذاکر است.

غرر الحکم: ۵۵۷۹.

حدیث ۴۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

من أحسن الاستماع تعجل الانتفاع .

امام علی علیه السلام: هر که خوب گوش کند، زود بهره مند شود.

غرر الحکم : ۹۲۴۳ .

حدیث ۴۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّذُ أَذُنِكَ حُسْنَ الْاسْتِمَاعِ، وَلَا تُصْغِ إِلَى مَا لَا يَزِيدُ فِي صَلَاحِكَ اسْتِمَاعُهُ .

امام علی علیه السلام : گوش خود را به خوب شنیدن عادت بده و به سخنانی که شنیدنشان بر اصلاح و پاکی تو چیزی نمی افزاید گوش فرامده .

غرر الحکم : ۶۲۳۴

حدیث ۴۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا كُلُّ ذِي قَلْبٍ بَلِيْبٍ ، وَلَا كُلُّ ذِي سَمْعٍ بِسَمِيْعٍ ، وَلَا كُلُّ نَاطِرٍ بِبَصِيْرٍ .

امام علی علیه السلام : نه هر که دلی دارد خردمند است ، و نه هر که گوشی دارد شنواست ، و نه هر که چشمی دارد بیناست . نهج البلاغه : الخطبة ۸۸ .

حدیث ۴۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا إِنَّ أَسْمَعَ الْأَسْمَاعِ مَا وَعَى التَّدْكِيرَ وَقَبْلَهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که شنواترین گوشها ، گوشی است که پند و اندرز را بشنود و پذیرا شود . نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۵ .

حدیث ۴۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا لَمْ تَكُنْ عَالِمًا نَاطِقًا فَكُنْ مُسْتَمِعًا وَاعِيًا .

امام علی علیه السلام : اگر دانشمندی گویا نیستی ، پس شنونده ای گیرا باش . غرر الحکم : ۴۰۹۰ .

حدیث ۴۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّلَامُ سَبْعُونَ حَسَنَةً ، تِسْعَةٌ وَسِتُّونَ لِلْمُبْتَدِي وَوَاحِدَةٌ لِلزَّادِ .

امام علی علیه السلام : سلام ، هفتاد ثواب دارد که شصت و نه تای آن برای سلام کننده است و یکی برای جواب دهنده . بحار الأنوار : ۷۶/۱۱/۴۶ .

حدیث ۴۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَوَاعِدُ الْإِسْلَامِ سَبْعَةٌ : فَأَوَّلُهَا الْعَقْلُ وَعَلَيْهِ يُبْنَى الصَّبْرُ ، وَالثَّانِي : صَوْنُ الْعَرِضِ وَصِدْقُ اللَّهْجَةِ ، وَالثَّلَاثَةُ : تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ عَلَى جِهَتِهِ ، وَالرَّابِعَةُ : الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالتَّبْغِضُ فِي اللَّهِ ، وَالخَامِسَةُ : حَقُّ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعْرِفَةُ وَلَايَتِهِمْ ، وَالسَّادِسَةُ : حَقُّ الْإِخْوَانِ وَالْمُحَامَاةُ عَلَيْهِمْ ، وَالسَّابِعَةُ : مُجَاوَرَةُ النَّاسِ بِالْحُسْنَى .

امام علی علیه السلام : شالوده های اسلام هفت تاست: اولین آنها خرد است و صبر بر آن بنا شده است ؛ دوم : آبروداری و راستگویی ؛ سوم: تلاوت قرآن، به گونه صحیح؛ چهارم: دوستی و دشمنی برای خدا ؛ پنجم: حق آل محمد صلی الله علیه و آله ، و شناخت ولایت آنها ؛ ششم : حق برادران و حمایت از آنها و هفتم: حُسن همسایگی با مردم .
 تحف العقول : ۱۹۶ .

حدیث ۴۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَعَانَ عَلَى مُسْلِمٍ فَقَدْ بَرَّئَ مِنَ الْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : هر که بر ضد مسلمانی کمک کند ، از اسلام بدور است .
 غرر الحکم : ۹۲۲۰ .

حدیث ۴۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَاءَتِيَا الْخِيَانَةَ ، فَإِنَّهَا مُجَابَتُهُ الْإِسْلَامِ .

امام علی علیه السلام : از خیانت دوری کنید ؛ که خیانت از اسلام بدور است .
 غرر الحکم : ۴۷۴۲ .

حدیث ۴۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 غَايَةُ الْإِسْلَامِ التَّسْلِيمُ ، غَايَةُ التَّسْلِيمِ الْفَوْزُ بِدَارِ النَّعِيمِ .

امام علی علیه السلام : نهایت اسلام ، تسلیم است ؛ پایان تسلیم رسیدن به سرای پر نعمت (بهشت) است .
 غرر الحکم : (۶۳۴۹ - ۶۳۵۰) .

حدیث ۴۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِسْلَامُ هُوَ التَّسْلِيمُ ، وَالتَّسْلِيمُ هُوَ الْيَقِينُ ، وَالتَّسْلِيمُ هُوَ التَّصَدِيقُ ، وَالتَّصَدِيقُ هُوَ الْإِقْرَارُ ، وَالتَّصَدِيقُ هُوَ الْإِقْرَارُ هُوَ الْأَدَاءُ ، وَالتَّصَدِيقُ هُوَ الْعَمَلُ .

امام علی علیه السلام : اسلام همان تسلیم است و تسلیم، یقین و یقین ، تصدیق و تصدیق ، اقرار و اقرار ، ادا و ادا ، عمل .

نهج البلاغه: الحکمة ۱۲۵ .

حدیث ۴۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی وصف الإسلام - : فهو أبلغ المناهج ، وأوضح (واضح) الولايج ، مشرف المنار ، مشرق الجواد ، مضيء المصابيح .
امام علی علیه السلام - در توصیف اسلام - فرمود : اسلام روشترین راهها و آشکارترین گذرگاهها است . مشعل آن بلند و مرتفع است و شاهراههای درخشان و چراغهای فروزان .
نهج البلاغه: انظر تمام الخطبة ، الخطبة ۱۰۶ .

حدیث ۴۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ هذا الإسلام دين الله الذي اصطفاه لنفسه ، واصطنعه على عينه ، وأصفاه خيرة خلقه ، وأقام دعائه على محبته ، أدل الأديان بعزته ، ووضع الملل برفعه .

امام علی علیه السلام : برستی این اسلام همان دین خداست، که برای خود برگزید و زیر نظر خویش پروردش و بهترین آفریدگانش را برای آن گزینش نمود و پایه های آن را بر محبت خویش برنهاد و با عزت آن ، ادیان دیگر را خوار کرد و با بلند کردن آن ، آیینهای دیگر را به زیر کشید.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۸

حدیث ۴۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا شرف أعلى من الإسلام .

امام علی علیه السلام : هیچ شرافتی ، بالاتر از اسلام نیست .

نهج البلاغه: الحکمة ۳۷۱

حدیث ۴۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ في سلطان الله عصمة لأمركم ، فأعطوه طاعتكم غير ملوميه (متلومين) ولا مستكره بها ، والله لتفعلن أو ليقعلن الله عنكم سلطان الإسلام ، ثم لا ينقله إليكم أبدا حتى يأرز الأمر إلى غيركم .

امام علی علیه السلام : همانا سلطان خدا مایه نگهداری و سامان یافتن کار شماست ؛ پس بی درنگ و با میل و اختیار او را اطاعت کنید . سوگند به خدا که یا این کار را می کنید، یا خداوند سلطان اسلام (حکومت حقّه اسلامی) را از شما می گیرد و دیگر هرگز آن را به شما منتقل نمی کند ، تا به دست دیگری سپرده شود .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۹ .

حدیث ۴۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السُّلْطَانُ وَرَعَهُ اللَّهُ فِي أَرْضِهِ .
امام علی علیه السلام : فرمانروایان ، پاسداران [احکام] خدا در زمین اویند .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۳۲

حدیث ۴۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بَاعِدِ السُّلْطَانَ لِتَأْمَنَ خُدَعِ الشَّيْطَانِ .
امام علی علیه السلام : از سلطان دوری کن تا از نیرنگهای شیطان ایمن مانی .
بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۵/۱

حدیث ۴۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صَاحِبُ السُّلْطَانِ كِرَاكِبِ الْأَسَدِ ، يُغْبِطُ بِمَوْقِعِهِ ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَوْضِعِهِ .
امام علی علیه السلام : ملازم سلطان ، همچون کسی است که بر شیر سوار باشد ؛ مردم به موقعیت او غبطه می خورند، در حالی که خودش بهتر می داند در چه وضعیتی [خطرناک] قرار دارد .
نهج البلاغه : الحکمه ۲۶۳ .

حدیث ۴۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شُكْرُ الْغَفْلَةِ وَالْغُرُورِ أَبْعَدُ إِفَاقَةً مِنْ شُكْرِ الْخُمُورِ .
امام علی علیه السلام : مستی غفلت و غرور ، دیرتر از مستی خمر از سر می پرد .
غرر الحکم: ۵۶۵۱ .

حدیث ۴۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِنَ الْعَنَاءِ أَنَّ الْمَرْءَ يَجْمَعُ مَا لَا يَأْكُلُ وَيَبْنِي مَا لَا يَسْكُنُ ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَا مَالًا حَمَلَ ، وَلَا بِنَاءً نَقَلَ !
امام علی علیه السلام : یکی از رنجها این است که انسان چیزی را فراهم آورد که نمی خورد و بنایی بسازد که در آن سکونت نمی کند و سپس به جانب خداوند متعال می رود در حالی که نه مالی با خود می برد و نه ساختمانی منتقل می کند!
نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۴ .

حدیث ۴۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ سُكْرِ الْمَالِ ، وَسُكْرِ الْقُدْرَةِ ، وَسُكْرِ الْعِلْمِ ، وَسُكْرِ الْمَدْحِ ، وَسُكْرِ الشَّبَابِ ، فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيحًا خَبِيثَةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَتَسْتَخِفُّ الْوَقَارَ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند از مستی ثروت و مستی قدرت و مستی دانش و مستی ستایش و مستی جوانی پرهیز کند ؛ زیرا هر یک از این مستیها بادهای پلیدی دارد که عقل را می رباید و وقار را از بین می برد .

غرر الحکم: ۱۰۹۴۸

حدیث ۴۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السُّكْرُ أَرْبَعُ سَكَرَاتٍ : سُكْرُ الشَّرَابِ ، وَسُكْرُ الْمَالِ ، وَسُكْرُ النَّوْمِ ، وَسُكْرُ الْمُلْكِ .

امام علی علیه السلام : مستی چهار گونه است : مستی شراب ، مستی ثروت ، مستی خواب و مستی حکومت .
بحار الأنوار: ۱۰/۱۱۴/۱

حدیث ۴۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَخْرُجُ الرَّجُلُ فِي سَفَرٍ يَخَافُ فِيهِ عَلَى دِينِهِ وَصَلَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : انسان نباید به سفری رود که می ترسد در آن به دین و نمازش لطمه ای وارد آید .
بحار الأنوار : ۱۰/۱۰۸/۱

حدیث ۴۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَصْحَبَنَّ فِي سَفَرٍ مَنْ لَا يَرَى لَكَ الْفَضْلَ عَلَيْهِ كَمَا تَرَى لَهُ الْفَضْلَ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : هرگز با کسی همسفر نشو که برای تو بر خودش برتری نمی بیند ، آن چنان که تو برای او بر خویش برتری می بینی .

بحار الأنوار: ۷۶/۲۶۷/۸

حدیث ۴۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلْ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ ، وَعَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ .

امام علی علیه السلام : پیش از سفر ، از همسفر جویا شو ، و پیش از [خرید] خانه ، بین همسایه ات کیست .
نهج البلاغه: کتاب ۳۱

حدیث ۴۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْظَمُ النَّاسِ سَعَادَةً أَكْثَرُهُمْ زَهَادَةً .

امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم کسی است که بیش از همه پارسایی داشته باشد .
غرر الحکم : ۳۱۰۰ .

حدیث ۴۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَسْعَدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا مَنْ عَدَلَ عَمَّا يَعْرِفُ ضُرَّهُ ، وَإِنَّ أَشْقَاهُمْ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ .

امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش زیان آور است دوری کند، و بدبخت ترین آنان کسی است که از هوای نفس خود پیروی کند .
وقعه صفین : ۱۰۸ .

حدیث ۴۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ عَرَفَ فَضْلَنَا ، وَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ بِنَا ، وَأَخْلَصَ حُبَّنَا ، وَعَمِلَ بِمَا إِلَيْهِ نَدَبْنَا ، وَانْتَهَى عَمَّا عَنْهُ نَهَيْنَا ، فَذَاكَ مِنَّا وَهُوَ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ مَعَنَا .

امام علی علیه السلام :

خوشبخت ترین مردم کسی است که فضل و مقام ما را بشناسد و به وسیله ما به خدا نزدیک شود و در دوستی ما یکدل و مخلص باشد و به آنچه ما بدان فرا خواندیم عمل کند و از آنچه ما نهی کردیم دست بردارد . چنین کسی از ماست و در سرای ماندگاری (بهشت) با ماست .

غرر الحکم : ۳۲۹۷

حدیث ۴۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ لَذَّةً فَإِنَّهُ لِلذَّةِ بَاقِيَةٌ .

امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم، کسی است که لذت گذرا را به خاطر لذت ماندگار ترک کند .
غرر الحکم : ۳۲۱۸ .

حدیث ۴۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ الْعَرَضِ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ تَتَحَقَّقُ السَّعَادَةُ مِنَ الشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : در هنگام عرضه اعمال بر خدای سبحان است که خوشبختی حقیقی از بدبختی حقیقی باز شناخته می شود .

غرر الحکم : ۶۲۲۳ .

حدیث ۴۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ حَقِيقَةَ السَّعَادَةِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالسَّعَادَةِ ، وَإِنَّ حَقِيقَةَ الشَّقَاءِ أَنْ يُخْتَمَ لِلْمَرْءِ عَمَلُهُ بِالشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام : خوشبختی حقیقی این است که کار انسان به خوشبختی بینجامد و بدبختی حقیقی این است که [فرجام] کار آدمی به بدبختی ختم شود .
معانی الأخبار : ۳۴۵/۱ .

حدیث ۴۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلُوُّ الصَّدْرِ مِنَ الْعِلِّ وَالْحَسَدِ مِنْ سَعَادَةِ الْعَبْدِ .

امام علی علیه السلام : خالی بودن دل از کینه و حسادت، از خوشبختی بنده است .
غرر الحکم : ۵۰۸۳ .

حدیث ۴۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ السَّعَادَةِ ، التَّوْفِيقُ لِصَالِحِ الأَعْمَالِ .

امام علی علیه السلام : توفیق داشتن برای انجام کارهای نیک، از خوشبختی است .
غرر الحکم : ۹۲۹۶ .

حدیث ۴۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي إِصْلَاحِهَا سَعِدَ ، مَنْ أَهْمَلَ نَفْسَهُ فِي لَذَائِهَا شَقِيَ وَبُعِدَ .

امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را در راه اصلاح آن به رنج افکند ، خوشبخت شود و هر که آن را با لذتهایش واگذارد ، بدبخت گردد و [از درگاه حق] دور شود .
غرر الحکم : ۸۲۴۶-۸۲۴۷ .

حدیث ۴۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ .

امام علی علیه السلام : هر که به محاسبه نفس خود پردازد ، خوشبخت شود .
غرر الحکم : ۷۸۸۷ .

حدیث ۴۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي لُزُومِ الْحَقِّ تَكُونُ السَّعَادَةُ .
 امام علی علیه السلام : خوشبختی ، در پایبندی به حق است .
 غرر الحکم : ۶۴۸۹

حدیث ۴۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِعْمَلُوا بِالْعِلْمِ تَسْعُدُوا .
 امام علی علیه السلام : به علم عمل کنید ، تا خوشبخت شوید .
 غرر الحکم : ۲۴۷۹

حدیث ۴۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَالِسِ الْعُلَمَاءِ تَسْعَدُ .
 امام علی علیه السلام : با دانشمندان باش ، تا خوشبخت شوی .
 غرر الحکم : ۴۷۱۷

حدیث ۴۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 السَّعِيدُ مَنْ أَخْلَصَ الطَّاعَةَ .
 امام علی علیه السلام : خوشبخت ، کسی است که در طاعت [خدا] اخلاص داشته باشد .
 غرر الحکم : ۱۲۹۳ .

حدیث ۴۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَرْبَعَةٌ لَا قَطْعَ عَلَيْهِمُ : الْمُخْتَلِسُ ، وَالْعُلُولُ ، وَمَنْ سَرَقَ مِنَ الْغَنِيمَةِ ، وَسَرَقَهُ الْأَجِيرُ ؛ فَإِنَّهَا خِيَانَةٌ .
 امام علی علیه السلام : چهار نفرند که دستشان (چنانچه دزدی کنند) قطع نمی شود : اختلاس کننده ، کسی که خیانت کند ، کسی که از غنیمت بدزدد ، و دزدی اجیر ؛ زیرا کار اینها خیانت محسوب می شود [نه دزدی . پس کیفر دیگری دارند] .
 الکافی : ۷/۲۲۶/۶ .

حدیث ۴۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْطَاءُ الْمَالِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ تَبْذِيرٌ وَإِسْرَافٌ .

امام علی علیه السلام : خرج کردن به ناحق مال ، حیف و میل و اسراف است .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۲۶ .

حدیث ۴۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّرْفُ مَثْوَاءٌ ، وَالْقَصْدُ مَثْرَاءٌ .

امام علی علیه السلام : اسراف ، موجب هلاکت است و میانه روی ، مایه زیاد شدن ثروت .

بحار الأنوار: ۷۲/۱۹۲/۹ .

حدیث ۴۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَيْحَ الْمُسْرِفِ ، مَا أَبْعَدَهُ عَنْ صَلَاحِ نَفْسِهِ وَاسْتِدْرَاكِ أَمْرِهِ !

امام علی علیه السلام : بیچاره اسرافکار! چه دور است از اصلاح نفس و جبران کار خود .

غرر الحکم : ۱۰۰۹۲ .

حدیث ۴۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَوَالَّذِي وَسِعَ سَمْعُهُ الْأَصْوَاتَ ، مَا مِنْ أَحَدٍ أَوْدَعَ قَلْبًا سُرُورًا إِلَّا وَخَلَقَ اللَّهُ لَهُ مِنْ ذَلِكَ الشُّرُورِ لُطْفًا ، فَإِذَا نَزَلَتْ بِهِ نَائِبَةٌ جَرَى إِلَيْهَا كَالْمَاءِ فِي انْحِدَارِهِ حَتَّى يَطْرُدَهَا عَنْهُ ، كَمَا تُطْرَدُ غَرِيبَةُ الْإِبْلِ .

امام علی علیه السلام : سوگند به آن که همه آواها را می شنود ، هیچ کس دلی را شادمان نسازد ، مگر آن که خداوند از آن

شادمانی لطفی بیافریند و بدان گاه که گرفتاری و مصیبتی بدو رسد آن لطف ، همچون آبی که در نشیب روان گردد ، به سوی آن

مصیبت و گرفتاری سرازیر شود و آن را از او دور گرداند ، همچنان که شتر غریبه [از میان رمه شتران] رانده می شود .

نهج البلاغه : الحکمة ۲۵۷ .

حدیث ۴۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُسْتَعَانُ عَلَى الشُّرُورِ إِلَّا بِاللَّيْنِ .

امام علی علیه السلام : برای شادی جز از نرمخویی یاری نتوان گرفت .

مطالب السؤل : ۵۰ .

حدیث ۴۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أصلُ العقلِ القُدْرَةُ ، وَتَمَرَّتْهَا الشُّرُورُ .
 امام علی علیه السلام : ریشه خرد، توانمندی است و میوه آن شادی .
 بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹ .

حدیث ۴۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَكَانَ يَقُولُ : مَا انْتَفَعْتُ بِكَلَامٍ بَعْدَ كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانْتِفَاعِي بِهَذَا الْكَلَامِ - :
 أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الْمَرْءَ قَدْ يَسْرُرُهُ دَرَكٌ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُقَوِّتَهُ ، وَيَسُوؤُهُ قَوْتُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُدْرِكُهُ ، فَلْيَكُنْ سِرُّورَكَ بِمَا نَلْتَ مِنْ آخِرَتِكَ ،
 وَلْيَكُنْ أَسْفُكَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنْهَا .
 امام علی علیه السلام - به عبد الله بن عباس رحمه الله که پس از شنیدن کلام ایشان ، می گفت : با هیچ گفتاری پس از گفته رسول
 خدا، چنین بهره مند نشدم - فرمود : اما بعد ، آدمی را گناه به دست آوردن چیزی شاد می کند که در هر حال به آن می رسید و
 چیزی اندوهگین می کند که هرگز به آن نمی رسید . پس ، شادی تو در جایی باشد که به امری از امور آخرت دست یابی و
 اندوهت آن جا باشد که امری از امور آخرت را از دست دهی .
 نهج البلاغه: الكتاب ۲۲ .

حدیث ۴۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُودِعْ سِرَّكَ إِلَّا عِنْدَ كُلِّ ثِقَةٍ .
 امام علی علیه السلام : راز خود را جز به کسی که مورد اعتماد است مسپار .
 بحار الأنوار: ۷۷/۲۳۵/۳ .

حدیث ۴۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ ضَعَفَ عَنِ حِفْظِ سِرِّهِ لَمْ يَقْوِ لِسِرِّ غَيْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که در نگه داشتن راز خود ناتوان باشد ، در حفظ راز دیگران توانا نباشد .
 غرر الحکم : ۸۹۴۱ .

حدیث ۴۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْفِرِدْ بِسِرِّكَ ؛ وَلَا تُوَدِعْهُ حَازِمًا فَيَزَلَّ ، وَلَا جَاهِلًا فَيَخُونُ .
 امام علی علیه السلام : رازت را تنها برای خودت نگه دار و آن را [حتی] به شخصی پخته مسپار، که ممکن است بلغزد، و به نادان
 هم مسپار که خیانت می کند.

غرر الحکم : ۲۳۰۶ .

حدیث ۴۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُودِعَنَّ سِرَّكَ مَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز راز خود را به کسی که امانتدار نیست ، مسپار .

غرر الحکم : ۱۰۱۶۶

حدیث ۴۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُسِرَّ إِلَى الْجَاهِلِ شَيْئًا لَا يُطِيقُ كِتْمَانَهُ .

امام علی علیه السلام : با نادان ، رازی که طاقت کتمانش را ندارد ، در میان مگذار .

غرر الحکم : ۱۰۲۶۵

حدیث ۴۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا بَأْسَ بِأَنْ لَا يُعْلَمَ سِرُّكَ .

امام علی علیه السلام : چه باک که رازت دانسته نشود؟

بحار الأنوار : ۷۷/۲۶۹/۱ .

حدیث ۴۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْجَحِ الْأُمُورَ مَا أَحَاطَ بِهِ الْكِتْمَانُ .

امام علی علیه السلام : موفقترین کارها ، کاری است که با کتمان کامل صورت گیرد .

غرر الحکم : ۳۲۸۴ .

حدیث ۴۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُبْدَلُ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْدُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأْنِينَةِ .

امام علی علیه السلام : هرچه محبت داری نثار دوست کن ، اما هرچه اطمینان داری به پای او مریز .

غرر الحکم : ۲۴۶۳

حدیث ۴۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ .

امام علی علیه السلام : سینه خردمند ، صندوق راز اوست .

نهج البلاغه : الحکمه ۶ .

حدیث ۴۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّمَا كَثُرَ خَزَانُ الْأَسْرَارِ كَثُرَ ضَيَاعُهَا .

امام علی علیه السلام : هر چه تعداد کسانی که اسرار را می دانند بیشتر باشد ، آن اسرار فاش کنندگانیش بیشتر هستند .

غرر الحکم : ۷۱۹۷

حدیث ۴۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِرُّكَ أَسِيرُكَ فَإِنْ أَفْشَيْتَهُ صِرْتَ أَسِيرَهُ .

امام علی علیه السلام : راز تو در بند توست . اگر آن را فاش کنی تو در بندش خواهی شد .

غرر الحکم : ۵۶۳۰ .

حدیث ۴۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتْ الْحَيْرَةُ بِيَدِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که راز خود را بپوشاند ، قدرت انتخاب در دست اوست .

نهج البلاغه : الحکمه ۱۶۲

حدیث ۴۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ ، وَالْحَزْمُ بِإِجَالِهِ الرَّأْيِ ، وَالرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْأَسْرَارِ .

امام علی علیه السلام : پیروزی با احتیاط به دست می آید ، و احتیاط ، با اندیشیدن و سنجیدن ، و اندیشیدن و سنجیدن ، با رازداری

نهج البلاغه : الحکمه ۴۸ .

حدیث ۴۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخَاءُ أَنْ تَكُونَ بِمَالِكَ مُتَبَرِّعًا وَعَنْ مَالِ غَيْرِكَ مُتَوَرِّعًا .

امام علی علیه السلام: بخشندگی آن است که مال خود را بذل و بخشش کنی و در برابر ثروت دیگران پارسایی نشان دهی .
غرر الحکم : ۱۹۲۸ .

حدیث ۴۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخَاءُ يُكْسِبُ الْمَحَبَّةَ وَيُزَيِّنُ الْأَخْلَاقَ .
امام علی علیه السلام: بخشندگی ، دوستی می آورد و اخلاق را می آراید .
غرر الحکم : ۱۶۰۰ .

حدیث ۴۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام: بخشندگی، بذر دوستی می افشاند .
غرر الحکم : ۳۰۶ .

حدیث ۴۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخَاءُ ثَمَرَةُ الْعَقْلِ، وَالْقَنَاعَةُ بُرْهَانُ النَّبْلِ .
امام علی علیه السلام: بخشندگی ، میوه خرد است، و قناعت ، دلیل شرافت .
غرر الحکم : ۲۱۴۵ .

حدیث ۴۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يُسْتَعَانُ عَلَى اللَّبِّ إِلَّا بِالسَّخَاءِ .
امام علی علیه السلام: برای یاری خرد ، جز از بخشندگی کمک گرفته نشود .
بحار الأنوار : ۷/۵۹ / ۷۸ .

حدیث ۴۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخَاءُ قُرْبَةٌ .
امام علی علیه السلام: بخشندگی موجب نزدیکی [به خدا و مردم] است .
بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۳/۹ .

حدیث ۴۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَرِيمُ الْمَسْجِدِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا ، وَالْجَوَارُ أَرْبَعُونَ دَارًا مِنْ أَرْبَعَةِ جَوَانِبِهَا .
امام علی علیه السلام : حریم مسجد چهل گز باشد و همسایگی آن چهل خانه از چهار طرف مسجد .
الخصال : ۵۴۴/۲۰ .

حدیث ۴۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنِّي لِأَكْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ تُرَى جَبْهَتُهُ جَلْحَاءَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ .
امام علی علیه السلام : من برای مرد نمی پسندم که بالای پیشانی اش صاف دیده شود و اثری از سجده در آن نباشد .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۴۴/۴ .

حدیث ۴۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَطِيلُوا السُّجُودَ ، فَمَا مِنْ عَمَلٍ أَشَدَّ عَلَى إِبْلِيسَ مِنْ أَنْ يَرَى ابْنَ آدَمَ سَاجِدًا ، لِأَنَّهُ أَمَرَ بِالسُّجُودِ فَعَصَى .
امام علی علیه السلام : سجده را طول دهید ؛ زیرا هیچ چیز برای ابلیس سخت تر و ناخوشایندتر از این نیست که فرزند آدم را در حال سجده ببیند ؛ چرا که به او فرمان سجده کردن داده شد ، اما سرپیچی کرد .
الخصال : ۶۱۶/۱۰ .

حدیث ۴۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يُقَرَّبُ مِنَ اللَّهِ سَبْحَانَهُ إِلَّا كَثْرَةُ السُّجُودِ وَالرُّكُوعِ .
امام علی علیه السلام : [بنده را] به خدای سبحان نزدیک نکند مگر سجود و رکوع بسیار .
غرر الحکم : ۱۰۸۸۸ .

حدیث ۴۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- لِقَبْرِ وَقَدْ رَامَ أَنْ يَشْتِمَ شَاتِمَهُ - : مَهْلًا يَا قَبْرُ ! دَعِ شَاتِمَكَ مُهَانًا تُرْضِ الرَّحْمَنَ وَتُسَخِّطُ الشَّيْطَانَ وَتُعَاقِبُ عَدُوَّكَ ، فَوَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَرْضَى الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ بِمِثْلِ الْحِلْمِ ، وَلَا أَسْخَطَ الشَّيْطَانَ بِمِثْلِ الصَّمْتِ ، وَلَا عُوقِبَ الْأَحْمَقُ بِمِثْلِ الشُّكُوتِ عَنْهُ .
امام علی علیه السلام - به قنبر ، که خواست به کسی که بدو ناسزا گفته بود ناسزا گوید - فرمود : آرام باش قنبر! دشنامگویی خود را خوار و سرشکسته بگذار، تا خدای رحمان را خشنود و شیطان را ناخشنود کرده و دشمنت را کیفر داده باشی . قسم به خدایی که دانه را شکافت و خلائق را بیافرید ، مؤمن، پروردگار خود را با چیزی همانند بردباری و گذشت خشنود نکرد و شیطان را با حربه

ای چون خاموشی به خشم نیاورد و احمق به چیزی مانند سکوت در مقابل او مجازات نشد .
الأمالی للمفید : ۱۱۸/۲ .

حدیث ۴۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَسْتَحِ مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ؛ فَإِنَّ الْحِرْمَانَ أَقْلُ مِنْهُ .
امام علی علیه السلام : از عطای اندک شرم مکن ؛ زیرا محروم کردن اندکتر از آن است .
نهج البلاغه: الحکمه ۶۷ .

حدیث ۴۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَرْتَدَّ سَائِلًا وَلَوْ مِنْ شَطْرِ حَبِّهِ عَنَبٍ أَوْ شِقِّ تَمْرَةٍ .
امام علی علیه السلام : هیچ سائلی را دست خالی بر مگردان ، حتی اگر با نیمدانه ای از انگور یا خرما باشد .
تحف العقول : ۱۷۲ .

حدیث ۴۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَوْتُ الْحَاجَةِ أَهْوَنُ مِنْ طَلِبِهَا إِلَى غَيْرِ أَهْلِهَا .
امام علی علیه السلام : با نیازمندی به سر بردن ، آسانتر است از دست نیاز به سوی نااهل دراز کردن .
نهج البلاغه : الحکمه ۶۶ .

حدیث ۴۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَاءٌ وَجِهَكَ جَائِدٌ يُقَطِّرُهُ السُّؤَالُ، فَانظُرْ عِنْدَ مَنْ تُقَطِّرُهُ .
امام علی علیه السلام : آبروی تو ، یخ منجمد است و سؤال و خواهش ، آن را قطره قطره می چکاند . پس ، بنگر که آن را نزد چه
کسی فرو می چکانی .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۴۶ .

حدیث ۴۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ سَأَلَ غَيْرَ اللَّهِ اسْتَحَقَّ الْحِرْمَانَ .
امام علی علیه السلام : هر که از غیر خدا چیزی بخواهد ، سزاوار محرومیت باشد .
غرر الحکم : ۷۹۹۳ .

حدیث ۴۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَرَكَ قَوْلَ «لَا أُدْرِي» أُصِيبَتْ مَقَاتِلُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که جمله «نمی دانم» را ترک گوید ، به هلاکت درافتد .
 نهج البلاغه : الحکمه ۸۵ .

حدیث ۴۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَسْتَحْيِي الْعَالِمُ إِذَا سُئِلَ عَمَّا لَا يَعْلَمُ أَنْ يَقُولَ : لَا عِلْمَ لِي بِهِ .
 امام علی علیه السلام : عالم هر گاه از او سؤالی شود که پاسخش را نمی داند، از این که بگوید : «پاسخش را نمی دانم» ، شرم نکند .
 المحاسن : ۱/۳۲۸/۶۶۴ .

حدیث ۴۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِسَائِلِ سِئَالِهِ عَنْ مُعْضَلَةٍ - : سِئَلُ تَفْقُهَا ، وَلَا تَسْأَلْ تَعْتَا ؛ فَإِنَّ الْجَاهِلَ الْمُتَعَلِّمَ شَبِيهُ بِالْعَالِمِ ، وَإِنَّ الْعَالِمَ الْمُتَعَسِّفَ (الْمُتَعَسِّفَ) شَبِيهُ بِالْجَاهِلِ الْمُتَعَسِّفِ .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به مردی که از ایشان سؤال معماگونه ای پرسید - فرمود : به قصد چیز یاد گرفتن پرس نه برای آزدن و درمانده کردن ؛ زیرا جاهلی که در صدد آموختن باشد همانند عالم است و عالمی که در بیراهه قدم نهد همچون جاهلی است که به قصد درمانده کردن می پرسد .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۲۰ .

حدیث ۴۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ امْرِئٍ مَسْئُولٌ عَمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ وَعِيَالِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر مردی درباره کنیزان و خانواده خود بازخواست می شود .
 غرر الحکم : ۷۲۵۴ .

حدیث ۴۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّىٰ عَنِ الْبِقَاعِ وَالْبَهَائِمِ ، أَطِيعُوا اللَّهَ وَلَا تَعْصُوهُ .
 امام علی علیه السلام : از خدا بترسید درباره بندگان او و سرزمینهایش ؛ زیرا شما حتی نسبت به قطعه های زمین ها و چارپایان نیز

باید پاسخگو باشید . از خدا اطاعت کنید و نافرمانی او نکنید .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۷ .

حدیث ۴۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زَيْنَةُ الْبَوَاطِنِ أَجْمَلُ مِنْ زَيْنَةِ الظَّوَاهِرِ .
امام علی علیه السلام : زیور درون ، زیباتر از زیور برون است .
غرر الحکم : ۵۵۰۳

حدیث ۴۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زَيْنُ الْإِيمَانِ طَهَارَةُ السَّرَائِرِ وَحُسْنُ الْعَمَلِ فِي الظَّاهِرِ .
امام علی علیه السلام : زیور ایمان ، پاکی درونهاست و نیک رفتاری برون .
غرر الحکم : ۵۵۰۴

حدیث ۴۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا تَرَيْنَ مُتَزَيِّنٌ بِمِثْلِ طَاعَةِ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام : هیچ آراسته ای به زیوری مانند طاعت خدا ، آراسته نشد .
غرر الحکم : ۹۴۸۹

حدیث ۴۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ أَحْسَنَ الرِّبِيِّ مَا خَلَطَكَ بِالنَّاسِ وَجَمَلَكَ بَيْنَهُمْ وَكَفَّ أَلْسِنَتَهُمْ عَنْكَ .
امام علی علیه السلام : نیکوترین هیئت (سلوک) آن است که تو را با مردم آمیزش دهد و در میان آنها زیبایت گرداند و زبان [بدگویی] آنان را از تو باز دارد .
غرر الحکم : ۳۴۷۰

حدیث ۴۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِيَتَزَيَّنَ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ إِذَا أَتَاهُ كَمَا يَتَزَيَّنُ لِلْغَرِيبِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يَرَاهُ فِي أَحْسَنِ الْهَيْئَةِ .
امام علی علیه السلام : هر یک از شما ، همان گونه که خود را برای غریبه ای که دوست دارد وی را در بهترین حالت ببیند ، آراسته و مرتب می کند ، برای رفتن نزد برادر مسلمانش نیز خود را بیاراید .

بحار الأنوار: ۷۹/۲۹۸/۳

حدیث ۴۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زُورُوا مَوْتَاكُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ يَفْرَحُونَ بِزِيَارَتِكُمْ ، وَلِيُطَلَّبَ الرَّجُلُ حَاجَتَهُ عِنْدَ قَبْرِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ بَعْدَمَا يَدْعُو لَهُمَا .
 امام علی علیه السلام : اموات خود را زیارت کنید ؛ زیرا آنان از دیدار شما خوشحال می شوند ؛ و انسان باید بعد از آن که بر سر
 قبر پدر و مادر خود برایشان دعا کرد حاجت خود را [از خدا] بخواهد .
 الخصال : ۶۱۸/۱۰ .

حدیث ۴۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : كَثْرَةُ الزِّيَارَةِ تُورِثُ الْمَلَائِكَةَ .
 امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزند خود حسین علیه السلام - فرمود : دیدار زیاد ، ملال آور است .
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۳۷/۱ .

حدیث ۴۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا وَثَقَتْ بِمَوَدَّةِ أَحَبِّكَ ، فَلَا تُبَالِ مَتَى لَقِيْتَهُ وَلَقِيْتِكَ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه به دوستی برادر خود اطمینان یافتی ، دیگر به این اهمیتی نده که چه وقت به دیدنش بروی و یا او به
 دیدنت بیاید .
 غرر الحکم : ۴۰۸۷ .

از ۴۴۰۰ تا ۴۲۰۱**حدیث ۴۲۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زُورُوا فِي اللَّهِ وَجَالِسُوا فِي اللَّهِ ، وَأَعْطُوا فِي اللَّهِ وَامْتَعُوا فِي اللَّهِ ، زَائِلُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَوَصِلُوا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : برای خدا دیدار کنید ، برای خدا همنشین کنید ، برای خدا بخشش کنید و برای خدا از دهش خودداری
 ورزید . از دشمنان خدا بپسندید و با دوستان خدا پیوند زنید .
 غرر الحکم : ۵۴۹۲ - ۵۴۹۳ .

حدیث ۴۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِيمَا أَوْصَى ابْنَهُ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَا يَكُنْ أَهْلَكَ أَشَقَى الْخَلْقِ بَكَ

امام علی علیه السلام : در ضمن وصیت به فرزندش حسن علیه السلام ، می فرماید : نباید خانواده ات بدبخت ترین مردمان نزد تو باشند .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲۹ ح ۲ .

حدیث ۴۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ .

امام علی علیه السلام : برترین زهد ، پوشیده داشتن زهد است .

نهج البلاغه : الحكمة ۲۸ .

حدیث ۴۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا هَرَبَ الزَّاهِدُ مِنَ النَّاسِ فَاطْلُبْهُ ، إِذَا طَلَبَ الزَّاهِدُ النَّاسَ فَاهْرُبْ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه زاهد از مردم گریزان شد ، در طلب او برآی و هر گاه زاهد در طلب مردم برآمد ، از او گریزان شو .

غرر الحکم : ۴۰۷۸ - ۴۰۷۹ .

حدیث ۴۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ مِمَّنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ بِعَمَلِ الدُّنْيَا ... يَقُولُ فِي الدُّنْيَا قَوْلَ الزَّاهِدِينَ ، وَيَعْمَلُ فِيهَا عَمَلَ الرَّاغِبِينَ .

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش که با کار دنیا آخرت را می خواهد . . . در دنیا همچون مردمان زاهد سخن می گوید و

در عمل چون دنیاخواهان رفتار می کند .

بحار الأنوار : ۷۸/۶۸/۱۶ .

حدیث ۴۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا تَنْزِلُ عَلَيْكَ الرَّحْمَةُ .

امام علی علیه السلام : به دنیا زاهد و بی رغبت باش ، تا رحمت بر تو فرود آید .

غرر الحکم : ۲۲۷۵

حدیث ۴۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى .

امام علی علیه السلام: دل کندن از دنیا، بزرگترین آسایش است.
غرر الحکم: ۱۳۱۶.

حدیث ۴۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ زَهَّدَ فِي الدُّنْيَا، وَلَمْ يَجْزَعْ مِنْ ذُلِّهَا، وَلَمْ يُنَافِسْ فِي عِزِّهَا، هَدَاهُ اللَّهُ بِغَيْرِ هِدَايَةٍ مِنْ مَخْلُوقٍ، وَعَلَّمَهُ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ، وَأُثِّبَتِ الْحِكْمَةُ فِي صَدْرِهِ وَأَجْرَاهَا عَلَى لِسَانِهِ.
امام علی علیه السلام: هر که دل از دنیا برکند و از خواری آن بیتابی نکند و برای رسیدن به ارجمندی آن به رقابت برنخیزد، خداوند او را هدایت کند، بی هدایت مخلوقی و علمش آموزد، بی آن که از کسی تعلیم گیرد و حکمت را در سینه اش استوار دارد و آن را بر زبانش جاری سازد.
بحار الأنوار: ۷۸/۶۳/۱۵۵.

حدیث ۴۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَحَقُّ النَّاسِ بِالزَّهَادَةِ مَنْ عَرَفَ نَقْصَ الدُّنْيَا.
امام علی علیه السلام: سزاوارترین مردم به زهدورزی، کسی است که عیب و نقص دنیا را بشناسد.
غرر الحکم: ۳۲۰۹.

حدیث ۴۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَيْفَ يَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا يَعْرِفُ قَدْرَ الْآخِرَةِ؟!
امام علی علیه السلام: چگونه به دنیا پشت کند، کسی که ارزش آخرت را نمی داند؟
غرر الحکم: ۶۹۸۷.

حدیث ۴۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا تَبَكَّى قُلُوبُهُمْ وَإِنْ ضَحِكُوا، وَيَشْتَدُّ حُزْنُهُمْ وَإِنْ فَرِحُوا، وَيَكْثُرُ مَقْتُهُمْ أَنْفُسُهُمْ، وَإِنْ اغْتَبَطُوا بِمَا رَزَقُوا.
امام علی علیه السلام: بی رغبتان به دنیا، گر چه [به ظاهر] خندانند اما دل‌هایشان گریان است و هر چند [به ظاهر] شادند، لیکن سخت اندوهناکند؛ و هر چند به آنچه روزی شان شده خرم و شادمانند، اما بر خود بسیار خشمناکند.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۱۳.

حدیث ۴۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الزاهد في الدنيا من لم يغلب الحرام صبره ، ولم يشغل الحلال شكره .

امام علی علیه السلام : بی رغبت به دنیا کسی است که در مقابل حرام ، شکیبایی خود را از دست نهد و حلال ، او را از گزاردن شکرش غافل نسازد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۷/۳.

حدیث ۴۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزهد كَلِمَةٌ بَيْنَ كَلِمَتَيْنِ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ» فَمَنْ لَمْ يَأْسَ عَلَىٰ الْمَاضِي ، وَلَمْ يَفْرَحْ بِالْآتِي فَقَدْ أَخَذَ الزُّهْدَ بِطَرَفَيْهِ .

امام علی علیه السلام : زهد در دو جمله فراهم آمده است ؛ خدای متعال فرموده : «تا بر آنچه از دستتان رفته اندوهگین نشوید و به آنچه دستتان می آید شادمانی نکنید . و خدا هیچ متکبر فخرفروشی را دوست ندارد» . بنابراین ، کسی که برای از دست رفته افسوس نخورد و برای آنچه به دستش می رسد شاد نشود ، هر دو جانب زهد را رعایت کرده است .

بحار الأنوار: ۷۰/۳۱۷/۲۳.

حدیث ۴۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَعْوَانِ الْأَخْلَاقِ عَلَى الدِّينِ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : از خویهایی که بیشترین کمک را به دین می کند ، بی رغبتی به دنیا است .

الکافی : ۲/۱۲۸/۳ .

حدیث ۴۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهْدُ شِيْمَةُ الْمُتَّقِينَ وَسَجِيَّةُ الْأَوَابِينَ .

امام علی علیه السلام : زهد خوی پرهیزگاران است و خصلت همیشه توبه کنندگان .

غرر الحکم : ۱۷۱۳ .

حدیث ۴۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّنَا يُورِثُ الْفَقْرَ .

امام علی علیه السلام : زنا ، فقر به بار می آورد.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۳/۱۸.

حدیث ۴۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا زَنَى غَيُورٌ قَطُّ .

امام علی علیه السلام : غیرتمند ، هرگز زنا نمی کند.

نهج البلاغه : الحکمه ۳۰۵ .

حدیث ۴۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَانَدَ الزَّمَانَ أَرْغَمَهُ ، وَمَنْ اسْتَسَلَّمَ إِلَيْهِ لَمْ يَسْلَمْ .

امام علی علیه السلام : هرکه با زمانه بستیزد ، زمانه او را به خاک مذلت افکند و هرکه تسلیم آن شود ، در امان نباشد .

غرر الحکم : ۹۰۵۴ .

حدیث ۴۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَابَرَ الزَّمَانَ عَطَبَ ، وَمَنْ يَنْقِمَ عَلَيْهِ غَضِبَ .

امام علی علیه السلام : هرکه با روزگار بستیزد ، هلاک شود و هرکه آن را سرزنش کند ، [خود] در خشم شود .

تحف العقول : ۸۵ .

حدیث ۴۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَتَبَ عَلَى الزَّمَانِ طَالَتْ مَعْتَبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه از زمانه گلايه کند ، گلايه اش به درازا کشد .

عیون أخبار الرضا : ۲/۵۳/۲۰۴ .

حدیث ۴۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَشَاغَلَ بِالزَّمَانِ شَغَلَهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه با زمانه سرگرم شود ، زمانه [نیز] او را مشغول سازد .

غرر الحکم : ۷۸۹۰ .

حدیث ۴۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّمَانُ يُخُونُ صَاحِبَهُ ، وَلَا يَسْتَعْتَبُ لِمَنْ عَاتَبَهُ .

امام علی علیه السلام : زمانه به صاحب خود خیانت می کند و هر کس را ملامت کند ، از او رضایت و پوزش نطلبد .

غرر الحکم : ۲۰۹۳

حدیث ۴۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَمِنَ الزَّمَانَ خَانَهُ ، وَمَنْ تَعَطَّمَ عَلَيْهِ أَهَانَهُ ، وَمَنْ تَرَعَّمَ عَلَيْهِ أَرْغَمَهُ ، وَمَنْ لَجَّأَ إِلَيْهِ أَسْلَمَهُ ، وَلَيْسَ كُفْلٌ مَنْ رَمَى أَصَابَ ، وَإِذَا تَغَيَّرَ السُّلْطَانُ تَغَيَّرَ الزَّمَانُ .

امام علی علیه السلام : هر که زمانه را امین داند همو به وی خیانت کند و هر که بر او بزرگی کند ، خوار و حقیرش سازد و هر که بر وی خشم گیرد ، او نیز وی را به خشم آورد و هر که بدو پناه برد ، او تسلیمش کند ؛ چنین نیست که هر تیراندازی به هدف زند ، و چون حکومت تغییر کند ، زمانه تغییر کند .

بحار الأنوار : ۱ / ۷۷ / ۲۱۳ .

حدیث ۴۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ وَثِقَ بِالزَّمَانِ ضُرِعَ .

امام علی علیه السلام : کسی که به زمانه اعتماد کند ، زمین خورد .

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۵۴ / ۲۰۴ .

حدیث ۴۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَمِنَ الزَّمَانَ خَانَهُ ، وَمَنْ أَعْظَمَهُ أَهَانَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زمانه را امین داند (به آن اعتماد ورزد) زمانه به او خیانت کند و هر که آن را بزرگ شمارد ، همو خوارش کند .

غرر الحکم : ۸۰۲۸ .

حدیث ۴۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْرَفُ النَّاسِ بِالزَّمَانِ ، مَنْ لَمْ يَتَعَجَّبْ مِنْ أَحْدَاثِهِ .

امام علی علیه السلام : آگاهترین مردمان به روزگار ، کسی است که از حوادث آن تعجب نکند .

غرر الحکم : ۳۲۵۲ .

حدیث ۴۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ الْمَرْءِ ... مِنْ عِرْفَانِهِ ، عِلْمُهُ بِزَمَانِهِ .

امام علی علیه السلام: برای آگاهی انسان همین بس که زمان خود را بشناسد .
بحار الأنوار: ۷۸/۸۰/۶۶ .

حدیث ۴۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ أَدَّى زَكَاتَ الْفِطْرَةِ تَمَّمَ اللَّهُ لَهُ بِهَا مَا نَقَصَ مِنْ زَكَاتِهِ مَالِهِ .
امام علی علیه السلام: هر که زکات فطره را بدهد، خداوند به سبب آن، نقص حاصل از زکات مالش را جبران کند .
وسائل الشیعه: ۶/۲۲۰/۴ .

حدیث ۴۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
زَكَاتُ الصَّحَّةِ ، السَّعْيُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام: زکات تندرستی، کوشیدن در طاعت خداست .
غرر الحکم: ۵۴۵۴

حدیث ۴۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
زَكَاتُ الشَّجَاعَةِ ، الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام: زکات شجاعت، جهاد در راه خداست .
غرر الحکم: ۵۴۵۵ .

حدیث ۴۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ ؛ فَإِنَّهُ زَكَاتُ الْبَدَنِ .
امام علی علیه السلام: بر تو باد روزه گرفتن، که آن زکات بدن است .
بحار الأنوار: ۷۸/۹۹/۱

حدیث ۴۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
زَكَاتُ الْيَسَارِ ، بُرِّ الْجِيرَانِ وَصِلَةُ الْأَرْحَامِ .
امام علی علیه السلام: زکات توانگری، نیکی کردن به همسایگان و پیوند با خویشان است .
غرر الحکم: ۵۴۵۳

حدیث ۴۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زكَاةُ الْقُدْرَةِ ، الْإِنصَافُ .
 امام علی علیه السلام : زکات قدرت ، انصاف داشتن است .
 غرر الحکم : ۵۴۴۸

حدیث ۴۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زكَاةُ الْجَمَالِ ، الْعِفَافُ .
 امام علی علیه السلام : زکات زیبایی ، پاکدامنی است .
 غرر الحکم : ۵۴۴۹

حدیث ۴۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ .
 امام علی علیه السلام : داراییهای خود را با [دادن] زکات حفظ کنید .
 بحار الأنوار: ۷۸/۶۰/۱۳۸

حدیث ۴۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا الرَّاحَةُ الْعُظْمَى .
 امام علی علیه السلام : دل برکندن از دنیا، بزرگترین آسایش است .
 غرر الحکم : ۱۳۱۶ .

حدیث ۴۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اِقْتَصَرَ عَلَى بُلْعَةِ الْكَفَافِ فَقَدْ اِنْتَضَمَ الرَّاحَةَ ، وَتَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَةِ .
 امام علی علیه السلام : هر که به اندازه کفاف بسنده کند ، آسایش یابد و در منزلگاه آسودگی فرود آید .
 نهج البلاغه: الحکمه ۳۷۱ .

حدیث ۴۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّوَجَةُ الْمُوَافِقَةُ إِحْدَى الرَّاحَتَيْنِ .

امام علی علیه السلام: زن سازگار نیمی از آسایش است .
غرر الحکم: ۱۶۳۳ .

حدیث ۴۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ وَثِقَ بَأَنَّ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ لَنْ يَفُوتَهُ اسْتِرَاحَ قَلْبِهِ .
امام علی علیه السلام: هر که اطمینان داشته باشد که آنچه خدا برایش مقدر کرده است به او می رسد ، دلش آرام گیرد .
غرر الحکم: ۸۷۶۳

حدیث ۴۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ لِلْجِسْمِ سِتَّةَ أَحْوَالٍ: الصَّحِيَّةُ ، وَالْمَرَضُ ، وَالْمَوْتُ ، وَالْحَيَاءُ ، وَالنُّوْمُ ، وَالْيَقَظَةُ ، وَكَذَلِكَ الرُّوحُ ، فَحَيَاتُهَا عِلْمُهَا ، وَمَوْتُهَا جَهْلُهَا ، وَمَرَضُهَا شَكُّهَا ، وَصِحَّتُهَا يَقِينُهَا ، وَنَوْمُهَا غَفْلَتُهَا ، وَيَقَظَتُهَا حِفْظُهَا .
امام علی علیه السلام: بدن را شش حالت دست می دهد: سلامت، بیماری، مرگ، زندگی، خواب و بیداری. روح نیز چنین است. زندگی آن، دانش اوست و مرگش، نادانی او و بیماری اش، شک او و سلامتش، یقین او و خوابش، غفلت او و بیداری اش، هشیاری او .
بحار الأنوار: ۶۱/۴۰/۱۰ .

حدیث ۴۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْمَوَدَّةُ تَعَاطَفُ الْقُلُوبِ فَيَاتِي تِلَافِ الْأَرْوَاحِ .
امام علی علیه السلام: دوستی، میل کردن دلهاست به یکدیگر به سبب الفت روحها .
غرر الحکم: ۲۰۵۷ .

حدیث ۴۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَظَبْنَا ذَاتَ يَوْمٍ ، فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَهِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ ، شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ ، وَأَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ ، وَلَيَالِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِيِ ، وَسَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ ، هُوَ شَهْرٌ دُعِيْتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاءِ اللَّهِ وَجُعِلْتُمْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ ، أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسِيحُ ، وَنَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ ، وَعَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ ، وَدُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ ...
فَقُمْتُ فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِيهِذَا الشَّهْرِ؟ فَقَالَ: يَا أَبَا الْحَسَنِ، أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

امام علی علیه السلام: روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله برای ما خطبه ای ایراد کرد و فرمود: ای مردم! همانا ماه خدا، با برکت

و رحمت و آمرزش، به شما روی آورده است. این ماه نزد خدا، بهترین ماه است و روزهایش بهترین روزها و شبهایش بهترین شبها و ساعت هایش بهترین ساعتها. در این ماه شما به میهمانی خدا دعوت شده اید و در زمره بهره مندان از کرامت خداوند قرار گرفته اید. در این ماه نفسهای شما تسبیح خداست و خواب شما عبادت است و اعمال شما پذیرفته و دعایتان مستجاب... من برخاستم و عرض کردم: ای رسول خدا! بهترین عمل در این ماه چیست؟ پیامبر فرمود: ای ابالحسن! بهترین عمل در این ماه، خویشتنداری از حرامهای خداوند عز و جل است.

الأمالی للصدوق : ۱۵۴/۱۴۹.

حدیث ۴۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يُحْصِيَ عَلَى نَفْسِهِ مَسَاوِيَهَا فِي الدِّينِ وَالرَّأْيِ وَالْأَخْلَاقِ وَالْأَدَبِ ، فَيَجْمَعُ ذَلِكَ فِي صَدْرِهِ أَوْ فِي كِتَابٍ وَيَعْمَلُ فِي إِزَالَتِهَا .

امام علی علیه السلام : بر خردمند است که بدیهای دینی و فکری و اخلاقی و تربیتی خود را شماره کند و آنها را در سینه خویش یا به صورت نوشته گرد آورد و در از بین بردن آنها بکوشد .

بحار الأنوار : ۷۸/۶/۵۸

حدیث ۴۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً (عَبْدًا) سَمِعَ حُكْمًا فَوَعَى ، وَدُعَى إِلَى رِشَادٍ فَدَنَا ، وَأَخَذَ بِحُجْرَتِهِ هَادٍ فَتَنَجَا ، رَاقِبَ رَبَّهُ ، وَخَافَ ذَنْبَهُ .

امام علی علیه السلام : خدا رحمت کند کسی (بنده ای) را که سخن حکیمانه ای بشنود و پذیرایش شود، و به راه راست فرا خوانده شود پس به آن نزدیک گردد و کمر بند راهنمایی را بگیرد و نجات یابد ، پروردگارش را در نظر داشته باشد و از گناه خویش بترسد .

نهج البلاغه : الخطبة ۷۶.

حدیث ۴۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلْ مِنْ نَفْسِكَ عَلَى نَفْسِكَ رَقِيبًا ، وَاجْعَلْ لِاخْرَتِكَ مِنْ دُنْيَاكَ نَصِيبًا .

امام علی علیه السلام : از خود مراقبی بر خود بگمار ، و از دنیای خویش برای آخرت بهره ای بر گیر .

غرر الحکم : ۲۴۲۹

حدیث ۴۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ مُهْمِمًا عَلَى نَفْسِهِ ، مُرَاقِبًا قَلْبَهُ حَافِظًا لِسَانَهُ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که آدمی نگهبان نفس خود و مراقب دل و نگهدار زبان خویش باشد .

غرر الحکم : ۱۰۹۴۷ .

حدیث ۴۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ عَلَيْكُمْ رِصْدًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ ، وَعُيُونًا مِنْ جَوَارِحِكُمْ ، وَحِفَاطًا صِدْقٍ يَحْفَظُونَ أَعْمَالَكُمْ ، وَعَدَدَ أَنْفُسِكُمْ ، لَا تَسْتُرُكُمْ مِنْهُمْ ظِلْمَةٌ لَيْلٍ دَاجٍ ، وَلَا يُكِنُّكُمْ مِنْهُمْ بَابٌ ذُو رِتَاجٍ .

امام علی علیه السلام : بدانید ای بندگان خدا که دیده بانانی از وجود شما و جاسوسانی از اعضای بدن شما و نگهبانان صادقی بر شما گماشته شده اند که اعمال شما و شمار نفسهایتان را ثبت می کنند . نه سیاهی شب تاری [اعمال] شما را از دید آنها پوشیده می دارد و نه دروازه محکم و بسته ، شما را از آنان مخفی می کند .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۷ .

حدیث ۴۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّفْقُ يُيسِّرُ الصَّعَابَ ، وَيُسَهِّلُ شَدِيدَ الْأَسْبَابِ .

امام علی علیه السلام : ملایمت، دشواریها را آسان و چاره جویی های سخت را ساده می سازد .

غرر الحکم : ۱۷۷۸ .

حدیث ۴۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَادِعٌ نَفْسَكَ فِي الْعِبَادَةِ ، وَارْفُقْ بِهَا وَلَا تَقْهَرْهَا ، وَخُذْ عَفْوَهَا وَنَشَاطَهَا ، إِلَّا مَا كَانَ مَكْتُوبًا عَلَيْكَ مِنَ الْفَرِيضَةِ ، فَإِنَّهُ لَا يُبَدَّ مِنْ قَضَائِهَا وَتَعَاهِدِهَا عِنْدَ مَحَلِّهَا .

امام علی علیه السلام : برای عبادت کردن نفس خود را بفریب و با آن ملایمت کن و به زور [به عبادت] وادارش مکن و در زمان فراغت و نشاطش او را به عبادت گیر ، مگر در عباداتی که بر تو واجب گشته است که در این صورت باید آنها را به موقع انجام دهی و بر آنها مواظبت کنی .

نهج البلاغه : الكتاب ۶۹ .

حدیث ۴۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّفْقُ مِفْتَاحُ النَّجَاحِ .

امام علی علیه السلام : ملایمت و مهربانی ، کلید کامیابی است .

غرر الحکم : ۲۹۴ .

حدیث ۴۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فیما کتَبَ إلی مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ - : إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تُسَخِّطَ رَبَّكَ بِرِضَا أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ فَافْعَلْ؛ فَإِنَّ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ خَلْفًا مِنْ غَيْرِهِ ، وَلَيْسَ فِي شَيْءٍ سِوَاهُ خَلْفٍ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به محمد بن ابی بکر - نوشت : اگر بتوانی کاری کنی که برای خشنودی آفریده ای از آفریدگان خدا، پروردگارت را ناخشنود نکنی ، چنین کن ؛ زیرا [خشنودی] خدا جانشین هر خشنودی ای هست اما هیچ چیز جایگزین خشنودی خدا نمی شود .
الأمالی للطوسی : ۲۹/۳۱ .

حدیث ۴۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَامَةٌ رِضَا اللَّهِ سُبْحَانَهُ عَنِ الْعَبْدِ ، رِضَاهُ بِمَا قَضَى بِهِ سُبْحَانَهُ لَهُ وَعَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : نشانه خشنودی خدای سبحان از بنده ، خشنودی اوست به آنچه خدای سبحان به سود و زیان او مقدر فرموده است .
غرر الحکم : ۶۳۴۴ .

حدیث ۴۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَسَخَطَ بَدَنَهُ أَرْضَى رَبَّهُ ، وَمَنْ لَمْ يُسَخِّطْ بَدَنَهُ عَصَى رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بدن خود را ناخشنود سازد پروردگارش را خشنود کند و هر که بدن خود را ناخشنود نکند پروردگارش را نافرمانی کرده است .
بحار الأنوار : ۷۰/۳۱۲/۱۱ .

حدیث ۴۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْصَاكُمْ بِالتَّقْوَى ، وَجَعَلَهَا مُنْتَهَى رِضَاهُ وَحَاجَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند شما را به پرهیزگاری سفارش کرد و آن را منتهای خشنودی خود و خواسته اش از بندگان خویش قرار داد .
نهج البلاغه: الخطبة ۱۸۳ .

حدیث ۴۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رِضَا اللَّهِ سُبْحَانَهُ مَقْرُونٌ بِطَاعَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خشنودی خداوند سبحان ، قرین طاعت اوست .

غرر الحکم : ۵۴۱۰ .

حدیث ۴۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلَاثٌ يُبَلِّغُنَ بِالْعَبْدِ رِضْوَانَ اللَّهِ : كَثْرَةُ الْاسْتِغْفَارِ ، وَخَفْضُ الْجَانِبِ ، وَكَثْرَةُ الصَّدَقَةِ .
امام علی علیه السلام : سه چیز است که بنده را به خشنودی خدا می رساند : استغفار زیاد ، فروتنی ، و صدقه دادن زیاد .
بحار الأنوار : ۷۸/۸۱/۷۴

حدیث ۴۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرِّضَا يَنْفِي الْحُزْنَ .
امام علی علیه السلام : خشنودی، غم و اندوه را می برد .
غرر الحکم : ۴۱۰

حدیث ۴۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ أَهْنَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا .
امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی را کسی دارد که به آنچه خدا قسمت او کرده خشنود باشد .
غرر الحکم : ۳۳۹۷ .

حدیث ۴۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَصْلُ الرِّضَا حُسْنُ الثِّقَةِ بِاللَّهِ .
امام علی علیه السلام : ریشه خشنودی ، حسن اعتماد به خداست .
غرر الحکم : ۳۰۸۵ .

حدیث ۴۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نِعَمَ الْقَرِينُ الرِّضَا .
امام علی علیه السلام : نیکو همنشینی است خشنودی .
نهج البلاغه : الحکمه ۴ .

حدیث ۴۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَوَقَّوْا عَلٰی اَوْلَادِكُمْ لَبَنَ الْبَغِيْمِ النَّسَاءِ ، وَالْمَجْنُوْنَهٗ ؛ فَاِنَّ اللَّبَنَ يُعْدِي .

امام علی علیه السلام : کودکان خود را از شیر زنان بدکاره و دیوانه ، دور نگه دارید ؛ زیرا شیر اثر می گذارد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۲۳/۹ .

حدیث ۴۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَنْظُرُوْا مَنْ تُرَضِعُ اَوْلَادَكُمْ ؛ فَاِنَّ الْوَلَدَ يَشْبُ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : دقت کنید که چه کسی فرزندان شما را شیر می دهد ؛ زیرا کودک با شیر رشد می کند .
الکافی : ۶/۴۴/۱۰

حدیث ۴۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِی قَوْلِهِ تَعَالٰی : « اَكَالُوْنَ لِلشُّحْتِ » - هُوَ الرَّجُلُ يَقْضِيْ لِاَخِيْهِ الْحَاجَّةَ ثُمَّ يَقْبَلُ هَدِيَّتَهُ .

امام علی علیه السلام - درباره آیه «بسیار حرام خوارند» - : مراد کسی است که مشکل برادر (دینی) خود را بر طرف می سازد ، سپس هدیه او را می پذیرد .
بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۲۷۳ / ۵ .

حدیث ۴۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقَدْ عَلِمْتُمْ اَنْهُ لَا يَتَّبِعِيْ اَنْ يَكُوْنَ اَلْوَالِيْ عَلٰى الْفُرُوْجِ وَالدِّمَاءِ وَالمَغَانِمِ وَالأَحْكَامِ وَاِمَامِيَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ الْبَخِيْلُ ... وَلَا الْمُرْتَشِيْ فِي الْحُكْمِ فَيَذْهَبَ بِالْحُقُوْقِ ، وَيَقِفَ بِهَا دُوْنَ الْمَقَاطِعِ .

امام علی علیه السلام : و شما می دانید که مسئول ناموس و جان و غنایم (اموال) و احکام و پیشوایی مسلمانان ، نباید شخصی بخیل باشد . . . و نه در داوری رشوه گیر که در این صورت حقوق را پایمال می کند و حق را به حقدار نمی رساند .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۳۱ .

حدیث ۴۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّمَا اَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكَمُ اَنْتُمْ مَعُوْا النَّاسَ الْحَقَّ فَاشْتَرَوْهُ ، وَاَخَذُوْهُمُ بِالْبَاطِلِ فَاقْتَدَوْهُ .

امام علی علیه السلام : پیشینیان شما از این رو به هلاکت در افتادند که مردمان را از حق [شان] باز داشتند و آنان [ناچار با رشوه] آن را خریدند و آنان را به ارتکاب باطل و نادرستی وا داشتند و مردم هم از آن پیروی کردند .

نهج البلاغه : الكتاب ۷۹

حدیث ۴۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَسُنَتْ نَيْتُهُ ، زِيدَ فِي رِزْقِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که خوش نیت باشد ، روزی اش زیاد شود .
 بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۱ / ۱۸

حدیث ۴۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ .
 امام علی علیه السلام : با صدقه دادن ، روزی را فرود آورید .
 نهج البلاغه : الحکمه ۱۳۷ .

حدیث ۴۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتِعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .
 امام علی علیه السلام : امانتداری ، روزی را می افزاید .
 بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷۲ / ۸

حدیث ۴۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُوَسَّأَةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .
 امام علی علیه السلام : کمک مالی کردن به برادر دینی ، روزی را زیاد می کند .
 بحار الأنوار : ۲۲ / ۷۴ / ۳۹۵

حدیث ۴۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الرِّزْقَ رِزْقَانِ : رِزْقٌ تَطْلُبُهُ ، وَرِزْقٌ يَطْلُبُكَ ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَأْتِهِ أَتَاكَ .
 امام علی علیه السلام : روزی دو گونه است : یک روزی که تو در پی آنی و روزی دیگر که آن در پی توست و اگر تو سراغش
 نروی او خود نزد تو آید .
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۴۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرِّزْقُ يَطْلُبُ مَنْ لَا يَطْلُبُهُ .

امام علی علیه السلام : روزی، به دنبال کسی است که در طلب او نیست .

غرر الحکم : ۱۴۰۸ .

حدیث ۴۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَتَاكَ وَتَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنكَ ، فَإِنَّ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمِلْ فِي الطَّلَبِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا آنچه به تو رسد بگیر و آنچه را به تو پشت کرده است رها کن ؛ و اگر چنین نمی کنی [دست کم] در طلب دنیا آرام باش .

نهج البلاغه : الحکمه ۳۹۳ .

حدیث ۴۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ عَبْدًا وَإِنْ ضَعُفَتْ حِيلَتُهُ ، وَوَهَّتْ مَكِيدَتُهُ أَنَّهُ لَنْ يُنْقِصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ ، وَإِنْ قَوِيَ عَبْدٌ فِي شِدَّةِ الْحِيلَةِ وَقُوَّةِ الْمَكِيدَةِ أَنَّهُ لَنْ يَزَادَ عَلَيَّ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آنچه خداوند برای بنده مقدر کرده است ، بی کم و کاست، به او برسد هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راههای کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد ، هر چند بسیار زرنگ و چاره اندیش باشد .

الأمالی للمفید: ۲۰۷/۳۹ .

حدیث ۴۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَطْبَبُوا الرِّزْقَ فَإِنَّهُ مَضْمُونٌ لِطَالِبِهِ .

امام علی علیه السلام : روزی را بجوید ؛ زیرا روزی برای جوینده آن ضمانت شده است .

الإرشاد : ۱/۳۰۳ .

حدیث ۴۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِيَالُهُ الْخَلَائِقُ ، ضَمِنَ أَرْزَاقَهُمْ ، وَقَدَّرَ أَقْوَاتَهُمْ .

امام علی علیه السلام : خلائق نان خورهای خدایند . خداوند روزی های آنها را ضمانت و خوراکشان را مقدر کرده است .

نهج البلاغه : الخطبة ۹۱ .

حدیث ۴۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِهَذَا غُرَابٌ وَهَذَا عُقَابٌ ، وَهَذَا حَمَامٌ وَهَذَا نَعَامٌ ، دَعَا كُلُّ طَائِرٍ بِاسْمِهِ ، وَكَفَّلَ لَهُ بَرزِقِهِ .
 امام علی علیه السلام : این کلاغ است و آن یکی عقاب ، این کبوتر است و آن دیگری شتر مرغ . هر مرغی را به نامی خوانده و روزی او را ضمانت کرده است .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۸۵

حدیث ۴۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِكُلِّ ذِي رَمَقٍ قُوَّةٌ .
 امام علی علیه السلام : هر جاننداری، روزی خود را دارد .
 الأمالی للصدوق : ۳۹۹/۵۱۵ .

حدیث ۴۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَقَدَّرَ الْأَرْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَقَلَّلَهَا ، وَقَسَمَهَا عَلَى الضَّيْقِ وَالسَّعْيِ ، فَعَدَلَ فِيهَا لِيَبْتَلِيَ مَنْ أَرَادَ ، بِمَيْسُورِهَا وَمَعْسُورِهَا ، وَلِيُخْتَبِرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَالصَّبْرَ مِنْ غَنِيِّهَا وَفَقِيرِهَا .
 امام علی علیه السلام : روزی ها را مقدر فرمود و آن گاه، آنها را زیاد و کم و به تنگی و فراخی عادلانه تقسیم کرد ، تا هر که را بخواهد به وسعت روزی و یا تنگی آن بیازماید و از این طریق سپاسگزاری و شکیبایی توانگر و تهیدست را به آزمایش گذارد .
 نهج البلاغه : الخطبة ۹۱ .

حدیث ۴۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَمْلِكُ إِمْسَاكَ الْأَرْزَاقِ وَإِدَارَهَا إِلَّا الرَّزَاقُ .
 امام علی علیه السلام : اختیار کم و زیاد شدن روزی ها جز در دست روزی رسان نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۸۳۸ .

حدیث ۴۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا قَطَعُوا الْأَرْحَامَ جُعِلَتْ الْأَمْوَالُ فِي أَيْدِي الْأَشْرَارِ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروتها در دست تبهکاران قرار گیرد .
 الکافی : ۳۴۸/۸ / ۲ .

حدیث ۴۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِبَدْلِ الرَّحْمَةِ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ .
 امام علی علیه السلام : با مهربانی به دیگران است که رحمت [خدا] فرود می آید .
 غرر الحکم : ۴۳۴۳ .

حدیث ۴۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِذِكْرِ اللَّهِ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ .
 امام علی علیه السلام : با یاد خداوند، رحمت [او] فرود می آید .
 غرر الحکم : ۴۲۰۹

حدیث ۴۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِرْحَمْ مِنْ أَهْلِكَ الصَّغِيرَ وَوَقِّرْ مِنْهُمْ الْكَبِيرَ .
 امام علی علیه السلام : با کودکان خانواده ات مهربان باش و بزرگان خانواده ات را احترام گذار .
 الأمالی للمفید : ۲۲۲/۱ .

حدیث ۴۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِرْحَمْ تُرْحَمْ .
 امام علی علیه السلام : رحم کن، تا به تو رحم شود .
 الأمالی للصدوق : ۲۷۸/۳۰۸ .

حدیث ۴۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَجِبْتُ لِمَنْ يَرْجُو رَحْمَةً مِنْ فَوْقَهُ كَيْفَ لَا يَرْحَمُ مَنْ دُونَهُ؟!
 امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که به رحم و شفقت فرا دست خود امید دارد ، چگونه به فرو دست خود رحم نمی کند .
 غرر الحکم : ۶۲۵۵ .

حدیث ۴۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اجْعَلُوا كُلَّ رَجَائِكُمْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ وَلَا تَرْجُوا أَحَدًا سِوَاهُ، فَإِنَّهُ مَا رَجَا أَحَدٌ غَيْرَ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا خَابَ .

امام علی علیه السلام: هر چه امید دارید، به خدای سبحان داشته باشید و به کسی جز او امید مبنیدید؛ زیرا هیچ کس، به غیر خداوند متعال امید نیست، مگر آن که نوید بازگشت .

غرر الحکم : ۲۵۱۱ .

حدیث ۴۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِرَجُلٍ سَأَلَهُ أَنْ يَعْطَهُ - : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ وَيُرْجَى التَّوْبَةَ بِطُولِ الْأَمَلِ ، يَقُولُ فِي الدُّنْيَا بِقَوْلِ الزَّاهِدِينَ وَيَعْمَلُ فِيهَا بِعَمَلِ الرَّاغِبِينَ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ مردی که از ایشان خواش کرد اندرزی به او دهد - فرمود : چونان کسی مباش که بدون عمل ، به آخرت امید دارد و با آرزوهای دراز ، توبه را به تأخیر می اندازد . در نکوهش دنیا چون پارسایان سخن می گوید اما رفتارش رفتار دنیا خواهان است .

نهج البلاغه : الحکمه ۱۵۰ .

حدیث ۴۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ رَاجٍ طَالِبٌ وَكُلُّ خَائِفٍ هَارِبٌ .

امام علی علیه السلام : هر امیدواری جوینده است و هر بیمناکی گریزان [از آنچه می ترسد].

الأمالی للمفید : ۲۰۷/۳۸ .

حدیث ۴۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَتَجَرَ بِغَيْرِ فِقْهِ فَقَدْ ارْتَطَمَ فِي الرَّبَا .

امام علی علیه السلام : آن که بدون دانستن احکام دین سوداگری کند ، به ورطه ربا افتد .

نهج البلاغه : الحکمه ۴۴۷ .

حدیث ۴۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعَاشِرَ النَّاسِ ، الْفِقْهُ ثُمَّ الْمَتَجَرُ ، وَاللَّهُ لِلرَّبَا فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! ابتدا احکام ، سپس تجارت! به خدا قسم که ربا در میان این امت، ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ سیاه است .

بحار الأنوار : ۱۱۷/۱۶ / ۱۰۳ .

حدیث ۴۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اجْتَهَدَ رَأْيَهُ فِي نَصِيحَةِ الْعَامَّةِ فَلَهُ مَا نَوَى ، وَقَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که اندیشه خود را در راه خیر خواهی و ارشاد مردم به کار گیرد ، پاداش نیتش را بگیرد و وظیفه اش را انجام داده باشد .
 وقعه صفین : ۹۵ .

حدیث ۴۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَوَابُ الرَّأْيِ بِالذُّوْلِ ، يُقْبَلُ بِإِقْبَالِهَا وَيَذْهَبُ بِذَهَابِهَا .
 امام علی علیه السلام : رأی درست با دولت همراه است با آن روی آورد و با رفتنش برود .
 نهج البلاغه : الحكمة ۳۳۹ .

حدیث ۴۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أُعْجِبَ بِرَأْيِهِ إِلَّا جَاهِلٌ .
 امام علی علیه السلام : تنها جاهل است که شیفته رأی خویش است .
 غرر الحکم : ۹۴۷۱ .

حدیث ۴۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّجَاجَةُ تَسْأَلُ الرَّأْيَ .
 امام علی علیه السلام : لجاجت، رأی را از بین می برد .
 نهج البلاغه : الحكمة ۱۷۹ .

حدیث ۴۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ .
 امام علی علیه السلام : رایزنی کنید تا اندیشه درست متولد شود .
 غرر الحکم : ۲۵۶۷ .

حدیث ۴۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَأِ .

امام علی علیه السلام : هر کس آرای گوناگون را ببیند، جایگاههای خطا (نادرست اندیشی) را باز شناسد .
نهج البلاغه : الحکمه ۱۷۳ .

حدیث ۴۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيًا مَنْ لَا يَسْتَعْنِي عَنْ رَأْيِ مُشِيرٍ .

امام علی علیه السلام : رأی آن کس برتر است که خود را از رأی مشاور بی نیاز نداند .
غرر الحکم : ۳۱۵۲ .

حدیث ۴۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ ، وَمَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا .

امام علی علیه السلام : هر که خود رأیی کند نابود شود و هر که با بزرگان مشورت کند ، در خردهایشان شریک گردد .
نهج البلاغه : الحکمه ۱۶۱ .

حدیث ۴۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّأْيُ مَعَ الْأَنَاءِ ، وَبِئْسَ الظَّهِيْرُ الرَّأْيُ الْفَطِيْرُ

امام علی علیه السلام : اندیشه [ی درست] با تأنی به دست می آید . و چه بد پشتیبانی است اندیشه خام و نسنجیده .
الفطیر : کلّ شیء أعجلته عن إدراکه ، يقال : إِيَّاكَ والرأی الفطیر (الصحاح : ۲/۷۸۲) .

حدیث ۴۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ لِلْمُرَائِي : يَنْشَطُ إِذَا رَأَى النَّاسَ ، وَيَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ ، وَيُحِبُّ أَنْ يُحَمَدَ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ .

امام علی علیه السلام : ریاکار را سه نشانه است : وقتی چشمش به مردم می افتد کوشا می شود ، وقتی تنهاست سستی و تنبلی می ورزد ، و دوست دارد که در هر کاری ستایش شود .
الکافی : ۲/۲۹۵/۸ .

حدیث ۴۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ .

امام علی علیه السلام: بدانید که اندکی ریا هم، شرک است.

تحف العقول: ۱۵۱.

حدیث ۴۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ما أَقْبَحَ بِالْإِنْسَانِ بَاطِنًا عَلِيًّا وَظَاهِرًا جَمِيلًا!

امام علی علیه السلام: چه زشت است که آدمی باطنی بیمار و ظاهری زیبا داشته باشد!

غرر الحکم: ۹۶۶۱.

حدیث ۴۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَحْسَنَ فِيْلَامِعِيَةِ الْعُيُونِ عَلَّائِيَّتِي ، وَتَقْبَحَ فِيْمَا أُبْطِنُ لَكَ سِرِّيْرَتِي ، مُحَافِظًا عَلِي رِئَاءِ النَّاسِ مِنْ نَفْسِي بِجَمِيْعِ مَا أَنْتَ مُطَّلِعٌ عَلَيْهِ مِنِّي ، فَأُبْدِي لِلنَّاسِ حُسْنَ ظَاهِرِي وَأَفْضِي إِلَيْكَ بِسُوءِ عَمَلِي ، تَقَرُّبًا إِلَى عِبَادِكَ وَتَبَاعُدًا مِنْ مَرْضَاتِكَ .

امام علی علیه السلام: خداوندا! به تو پناه می برم از این که ظاهرم در نگاه مردم نیکو باشد و باطنم که بر تو آشکار است زشت، و خود را ریاکارانه نزد مردم بیارایم به چیزی که تو بهتر از من بدان دانایی، پس ظاهر نکویم را برای مردم آشکار دارم و بدی کردارم را نزد تو آورم و بدین سان به بندگان تو نزدیک شوم و از خشنودی تو به دور مانم.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۷۶ و فی شرح نهج البلاغه: ۱۹/۱۶۷/۲۸۲ «رثاء» بدل «ریاء».

حدیث ۴۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آلَهُ الرِّئَاسَةِ سَعَهُ الصِّدْرِ .

امام علی علیه السلام: سعه صدر، ابزار ریاست است.

نهج البلاغه: الحکمة ۱۷۶.

حدیث ۴۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ جَادَ سَادَ ، وَمَنْ كَثُرَ مَالُهُ رَأَسَ .

امام علی علیه السلام: بخشنده آقایی کند، و ثروتمند ریاست.

تحف العقول: ۹۶.

حدیث ۴۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ : إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ ، وَالتَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ .

امام علی علیه السلام: رسیدن به فریاد ستمدیده و زدودن غم اندوهناک از کفارهای گناهان بزرگ است .
نهج البلاغه: الحکمه ۲۴ .

حدیث ۴۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فی المرَضِ یُصِيبُ الصَّبِيَّ - : کفاره لوالدیه .
امام علی علیه السلام - درباره بیماری کودکان - فرمود: کفاره گناهان پدر و مادر آنهاست .
بحار الأنوار: ۴۰ / ۸۱ / ۱۸۶ .

حدیث ۴۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا ابْتَلَى اللَّهُ عَبْدًا أَسْقَطَ عَنْهُ مِنَ الذُّنُوبِ بِقَدْرِ عِلَّتِهِ .
امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند بنده ای را دردمند کند به اندازه بیماری اش گناهان او رami زداید .
دعائم الإسلام: ۱ / ۲۱۸ .

حدیث ۴۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَا مِنَ الشَّيْعَةِ عَبْدٌ يُقَارِفُ أَمْرًا نَهَيْنَا عَنْهُ فَيَمُوتُ حَتَّى يُبْتَلَى بِبَلِيَّةٍ تُمَحِّصُ بِهَا ذَنْبُهُ ، إِمَّا فِي مَالٍ ، وَإِمَّا فِي وَلَدٍ ، وَإِمَّا فِي نَفْسِهِ ، حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَمَا لَهُ ذَنْبٌ ، وَإِنَّ لَيَبْقَى عَلَيْهِ الشَّيْءُ مِنْ ذَنْبِهِ فَيَشَدُّ بِهِ عَلَيْهِ عِنْدَ مَوْتِهِ .
امام علی علیه السلام: هر یک از شیعیان ما که کاری را که ما نهی کرده ایم مرتکب شود ، پیش از آن که بمیرد به مال یا فرزند و یا به خودش بلایی برسد که به سبب آن گناهانش پاک شود و خداوند عز و جل را بدون گناه دیدار کند . اگر چیزی از گناهانش هنوز باقی مانده باشد در هنگام مردن بسختی جان دهد .
الخصال: ۶۳۵ / ۱۰ .

حدیث ۴۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَا جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ ، وَمَا قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لِكَثْرَةِ الذُّنُوبِ .
امام علی علیه السلام: اشکها نخشکید، مگر به سبب سختدلی و دلها سخت نشد، مگر به سبب کثرت گناه .
علل الشرائع: ۸۱ / ۱ .

حدیث ۴۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ تَلَدَّدَ بِمَعَاصِي اللَّهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ ذُلًّا .

امام علی علیه السلام: هر که از نافرمانی خداوند لذت برد، خداوند او را به خواری افکند.
غرر الحکم: ۸۸۲۳.

حدیث ۴۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ - : الْأَمْنُ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ ، وَالْإِيَّاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ، وَالْقَنُوطُ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از بزرگترین کبایر - فرمود: ایمن و غافل بودن از مکر (عذاب و مهلت) خدا، مأیوس شدن از گشایش خدا، و نومییدی از رحمت خدا.
کنز العمال: ۴۳۲۵.

حدیث ۴۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ذَنْبٌ صَغُرَ عِنْدَ صَاحِبِهِ .
امام علی علیه السلام: بزرگترین گناه نزد خدای سبحان، گناهی است که در نظر گنهکار خرد آید.
غرر الحکم: ۳۱۴۱.

حدیث ۴۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اتَّقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ ، فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ .
امام علی علیه السلام: از معاصی خدا در تنهاییها [ی خود] پرهیزید؛ زیرا آن که شاهد است [یعنی خداوند]، همان داور است.
بحار الأنوار: ۷۸/۷۰/۲۵.

حدیث ۴۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ مِنْ عَزَائِمِ اللَّهِ فِي الذِّكْرِ الْحَكِيمِ ... أَنْ تَنْفَعُ عَبْدًا - وَإِنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ وَأَخْلَصَ فِعْلَهُ - أَنْ يَخْرُجَ مِنَ الدُّنْيَا لَاقِيًا رَبَّهُ بِخَصْلَةٍ مِنْ هَذِهِ الْخِصَالِ لَمْ يَتَّبِعْ مِنْهَا : أَنْ يُشْرِكَ بِاللَّهِ فِيمَا افْتَرَضَ عَلَيْهِ مِنْ عِبَادَتِهِ ، أَوْ يَشْفِيَ غَيْظَهُ بِهَلَاكِ نَفْسٍ ، أَوْ يَعُزُّ بِأَمْرِ فَعَلَهُ غَيْرُهُ ، أَوْ يَسْتَنْجِحَ حَاجَةً إِلَى النَّاسِ بِإِظْهَارِ بَدْعَةٍ فِي دِينِهِ ، أَوْ يَلْقَى النَّاسَ بَوَجْهَيْنِ ، أَوْ يَمِشِي فِيهِمْ بِلِسَانَيْنِ .
امام علی علیه السلام: از جمله حکمهای قطعی خدا در قرآن حکیم... این است که بنده چنانچه با یکی از این اعمال خدایش را ملاقات کند و از آنها توبه نکرده باشد - هر چند [در انجام اعمال نیک] خود را به زحمت انداخته و عملش را خالص کرده باشد - سودی نمی برد: در عبادت خدا که بر او واجب کرده است شرک ورزیده باشد، یا آتش خشم خویش را با کشتن کسی فرو نشانده باشد، یا کسی را به کاری ننگین متهم ساخته باشد که دیگری آن را انجام داده است، یا برای رسیدن به خواسته خود از مردم، بدعتی در دین پدید آورده باشد، یا با مردم دو رو باشد و یا دو زبان باشد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۳.

حدیث ۴۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ذَنْبٌ أَصْرَّ عَلَيْهِ عَمَلُهُ .
 امام علی علیه السلام : بزرگترین گناه نزد خداوند ، گناهی است که مرتکبش بر آن اصرار ورزد .
 غرر الحکم : ۳۱۳۱ .

حدیث ۴۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَشَدُّ الذُّنُوبِ مَا اسْتَحَفَّ بِهِ صَاحِبُهُ .
 امام علی علیه السلام : بدترین گناه آن است که گنهکار آن را سبک شمارد .
 بحار الأنوار : ۷۳/۳۶۴/۹۶ .

حدیث ۴۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُجَاهِرَةٌ اللَّهِ سُبْحَانَهُ بِالْمَعَاصِي تُعَجِّلُ النَّقْمَ .
 امام علی علیه السلام : خدای سبحان را آشکارا نافرمانی کردن ، کیفرها را شتاب می بخشد .
 غرر الحکم : ۹۸۱۱ .

حدیث ۴۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اجْتِنَابُ السَّيِّئَاتِ أَوْلَى مِنْ اِكْتِسَابِ الْحَسَنَاتِ .
 امام علی علیه السلام : دوری کردن از بدیها برتر از انجام خوبیهاست .
 غرر الحکم : ۱۵۲۲ .

حدیث ۴۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللَّهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ يَجِبُ أَلَّا يُعْصَى شُكْرًا لِنِعْمِهِ .
 امام علی علیه السلام : اگر خداوند بر نافرمانی از خود بیم [آتش] هم نمی داد، باز واجب بود که به پاس نعمتهایش نافرمانی نشود .
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۹۰ .

حدیث ۴۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبْتُ لِأَقْوَامٍ يَحْتَمُونَ الطَّعَامَ مَخَافَةَ الْأَذَى كَيْفَ لَا يَحْتَمُونَ الذَّنُوبَ مَخَافَةَ النَّارِ!؟

امام علی علیه السلام: در شگفتم از مردمی که از ترس اذیت شدن، از غذا پرهیز می کنند چگونه از ترس آتش، از گناهان پرهیز نمی کنند!؟

تحف العقول: ۲۰۴.

حدیث ۴۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ، مَا جَزَأَكَ عَلَى ذَنْبِكَ، وَمَا عَزَّكَ بِرَبِّكَ، وَمَا أَنْسَكَ بِهَلَكَةِ نَفْسِكَ!؟

امام علی علیه السلام: ای انسان! چه چیز تو را به گناه کردن گستاخ کرده و چه چیز تو را به پروردگارت غرّه نموده و چه چیز تو را به تباه کردن خویش خو داده است!؟

نهج البلاغه: الخطبة ۲۲۳.

حدیث ۴۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الذُّنُوبُ الدَّاءُ، وَالذُّوَاءُ الاسْتِغْفَارُ، وَالشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ.

امام علی علیه السلام: گناهان دردند و دارو[ی آنها] استغفار است و شفایش به این است که به گناه باز نگردی. غرر الحکم: ۱۸۹۰.

حدیث ۴۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

النَّاسُ مِنْ خَوْفِ الذُّلِّ مُتَعَجِّلُو الذُّلِّ.

امام علی علیه السلام: مردم از ترس خواری به سوی خواری می شتابند.

غرر الحکم: ۲۱۷۲.

حدیث ۴۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَضِيَ بِالذُّلِّ مَنْ كَشَفَ عَنْ صُرِّهِ.

امام علی علیه السلام: کسی که از گرفتاری خود پرده بردارد، به خواری تن داده است.

تحف العقول: ۲۰۱، شرح نهج البلاغه: ۱۸/۸۴.

حدیث ۴۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي مُنَاجَاتِهِ -: اللَّهُمَّ اجْعَلْ نَفْسِي أَوْلَ كَرِيمَةٍ تَنْتَرِعُهَا مِنْ كَرَائِمِي، وَأَوَّلَ وَدِيعَةٍ تَرْتَجِعُهَا مِنْ وَدَائِعِ نَعِيمِكَ عِنْدِي.

امام علی علیه السلام - در مناجات خود - : خدایا : نخستین چیز گرامی که از من می گیری و نخستین امانت از نعمتهای امانت داده ات به من که باز می ستانی جان من باشد .
نهج البلاغه : الخطبه ۲۱۵ .

حدیث ۴۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّقَلُّ وَلَا التَّدَلُّ .
امام علی علیه السلام : به اندک بسنده کنید و تن به خواری ندهید .
غرر الحکم : ۳۶۲ .

حدیث ۴۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المَتِيَّةُ وَلَا الدَّيِّيَّةُ ، وَالتَّقَلُّ وَلَا التَّوَسُّلُ .
امام علی علیه السلام : مرگ آری امّا پستی و خواری هرگز و به اندک بسنده کردن آری امّا دست سوی این و آن دراز کردن هرگز .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۹۶ .

حدیث ۴۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَاعَةٌ ذُلٌّ لَا تَفِي بِعِزِّ الدَّهْرِ .
امام علی علیه السلام : یک ساعت ذلت به عزت روزگار نمی ارزد .
غرر الحکم : ۵۵۸۰ .

حدیث ۴۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ نَسِيَ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ أَنْسَاهُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَأَعْمَى قَلْبَهُ .
امام علی علیه السلام : هر کس خدای سبحان را فراموش کند ، خداوند خودش را از یاد او ببرد و دلش را کور کند .
غرر الحکم : ۸۸۷۵ .

حدیث ۴۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنْ إِبْلِيسَ .
امام علی علیه السلام : هر آنچه از یاد خدا غافل کند ، از ابلیس است .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۷۰ .

حدیث ۴۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ مَا أَلْهَى عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْمَيْسِرِ .
 امام علی علیه السلام : هر چیزی که از یاد خدا غافل کند ، در شمار مَیسِر (قمار) است .
 بحار الأنوار : ۷۳/۱۵۷/۲ .

حدیث ۴۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لَهَجَ بِذِكْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که چیزی را دوست بدارد ، یاد آن ورد زبانش شود .
 غرر الحکم : ۷۸۵۱ .

حدیث ۴۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ فِي الْمَعَاصِي أَشَدُّ مِنْ اتِّبَاعِ الشَّهْوَةِ ، فَلَا تُطِيعُوهَا فَتَشْغَلْكُمْ عَنِ اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : در میان گناهان [گناهی] سخت تر از پیروی شهوت نیست ، پس آن را فرمان نبرید که شما را از خدا غافل می سازد .
 غرر الحکم : ۷۵۲۰ .

حدیث ۴۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا دَخَلْتُمُ الْأَسْوَاقَ عِنْدَ اسْتِغَالِ النَّاسِ ، فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ
 وَزِيَادَةٌ فِي الْحَسَنَاتِ ، وَلَا تُكْتَبُوا فِي الْغَافِلِينَ .
 امام علی علیه السلام : وقتی به بازار می روید و مردم سرگرم کارند خداوند عز و جل را بسیار یاد کنید ؛ زیرا این کار گناهان را می
 زداید و بر حسنات می افزاید و در
 زمره غافلان نوشته نمی شوید .
 الخصال : ۶۱۴/۱۰ .

حدیث ۴۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا لَقَيْتُمْ عَدُوَّكُمْ فِي الْحَرْبِ فَأَقْلُوا الْكَلَامَ وَأَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام: هرگاه در جنگ با دشمن خود رو به رو شدید، کمتر سخن بگویید و بیشتر خداوند عز و جل را یاد کنید. الخصال: ۶۱۷/۱۰.

حدیث ۴۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ذِكْرُ اللَّهِ مَطْرَدَةُ الشَّيْطَانِ.
امام علی علیه السلام: یاد خدا، باعث راندن شیطان است.
غرر الحکم: ۵۱۶۲

حدیث ۴۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ذِكْرُ اللَّهِ جَلَاءُ الصُّدُورِ وَطُمَأْنِينَةُ الْقُلُوبِ.
امام علی علیه السلام: یاد خدا سینه‌ها را صیقل می‌دهد و دلها را آرامش می‌بخشد.
غرر الحکم: ۵۱۶۵

حدیث ۴۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الذِّكْرُ يَشْرَحُ الصَّدْرَ.
امام علی علیه السلام: یاد خدا، شرح صدر می‌بخشد.
غرر الحکم: ۸۳۵.

حدیث ۴۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُؤْنِسُكَ بِذِكْرِهِ فَقَدْ أَحْبَبَكَ، إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُؤْنِسُكَ بِخَلْقِهِ وَيُوحِشُكَ مِنْ ذِكْرِهِ فَقَدْ أَبْغَضَكَ.
امام علی علیه السلام: هرگاه دیدی که خداوند سبحان تو را انیس یاد خود کرده است، بیگمان دوست دارد و هرگاه دیدی که تو را با خلقش انیس کرده و از یاد خویش جدایت ساخته است، بیگمان تو را ناخوش می‌دارد.
غرر الحکم: ۴۰۴۰ - ۴۰۴۱

حدیث ۴۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فِي الدُّعَاءِ - : يَا مَنْ اسْمُهُ دَوَاءٌ وَذِكْرُهُ شِفَاءٌ.
امام علی علیه السلام - در دعا - گفت: ای آن که نامش درمان کننده است و یادش شفا دهنده.
الإقبال: ۳/۳۳۷.

حدیث ۴۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الذِّكْرُ مِفْتَاحُ الْأَنْسِ .
 امام علی علیه السلام : یاد خدا، کلید انس است .
 غرر الحکم : ۵۴۱

حدیث ۴۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ جَعَلَ الذِّكْرَ جَلَاءً لِلْقُلُوبِ ، تَسْمَعُ بِهِ بَعْدَ الْوَقْرِ ، وَ تُبْصِرُ بِهِ بَعْدَ الْعَشْوَةِ ، وَ تَنْقَادُ بِهِ بَعْدَ الْمُعَانَدَةِ .
 امام علی علیه السلام : خدای سبحان یاد خویش را صیقل دهنده دلها قرار داده است ، گوشهای سنگین شده دلها با یاد خدا شنوا می شوند و چشمهای ضعیف شده دلها به وسیله آن تیز و بینا می گردند و دلهای معاند و ستیزه گر با آن رام می شوند .
 نهج البلاغه : الخطبه ۲۲۲ .

حدیث ۴۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِذِكْرِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ نُورُ الْقُلُوبِ .
 امام علی علیه السلام : بر تو باد ذکر خدا که آن روشنایی دلهاست .
 غرر الحکم : ۶۱۰۳

حدیث ۴۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَوَامُ الذِّكْرِ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَالْفِكْرَ .
 امام علی علیه السلام : مداومت بر یاد خدا دل و اندیشه را روشن می کند .
 غرر الحکم : ۵۱۴۴ .

حدیث ۴۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ذِكْرُ اللَّهِ قُوَّةٌ لِلنُّفُوسِ وَمُجَالَسَةُ الْمَحْبُوبِ .
 امام علی علیه السلام : یاد خدا، خوراک جانها و نشستن با محبوب است .
 غرر الحکم : ۵۱۶۶

حدیث ۴۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أصلُ صلاحِ القلبِ اشتغالُهُ بِذِكْرِ اللَّهِ .
 امام علی علیه السلام : ریشه صلاح و پاکی دل ، مشغول داشتن آن به ذکر خداست .
 غرر الحکم : ۳۰۸۳

حدیث ۴۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ أَحْيَا اللَّهُ قَلْبَهُ وَنَوَّرَ عَقْلَهُ وَلُبَّهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که به یاد خدای سبحان باشد ، خداوند دلش را زنده و اندیشه و خردش را روشن گرداند .
 غرر الحکم : ۸۸۷۶

حدیث ۴۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَمَرَ قَلْبَهُ بِدَوَامِ الذِّكْرِ حَسَّنَتْ أَعْمَالَهُ فِي السِّرِّ وَالْجَهْرِ .
 امام علی علیه السلام : هر که دل خویش را با یاد پیوسته خدا آباد کند ، در نهان و آشکار نیک کردار شود .
 غرر الحکم : ۸۸۷۲

حدیث ۴۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اشْتَغَلَ بِذِكْرِ اللَّهِ طَيَّبَ اللَّهُ ذِكْرَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که به یاد خدا مشغول باشد خداوند او را خوشنام گرداند .
 غرر الحکم : ۸۲۳۵

حدیث ۴۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ذَاكِرُ اللَّهِ سَبَّحَانَهُ مُجَالِسُهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که به یاد خدای سبحان باشد همنشین اوست .
 غرر الحکم : ۵۱۵۹

حدیث ۴۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَسَأَ لَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَأَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ يُدِيرُ ذِكْرَكَ ، وَلَا يَنْقُضُ عَهْدَكَ .
 امام علی علیه السلام : از تو مسئلت دارم که بر محمد و آل محمد درود فرستی و مرا از آنان قرار دهی که پیوسته به یاد تو هستند و

عهد تو را نمی شکنند .

بحار الأنوار: ۹۴/۹۹/۱۳ .

حدیث ۴۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصَايَاهُ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ الْوَفَاءِ - : وَكُنْ لِلَّهِ ذَاكِرًا عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام علی علیه السلام - در سفارشهای خویش به فرزندش حسن علیه السلام در هنگام وفات - فرمود : در همه حال به یاد خدا باش .
الأمالی للطوسی : ۸/۸ .

حدیث ۴۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي الْمُنَاجَاةِ الشَّعْبَانِيَّةِ - : إِلَهِي، وَأَلْهِمْنِي وَلَهَا بِذِكْرِكَ إِلَى ذِكْرِكَ وَهَمَّتِي إِلَى رُوحِ نَجَاحِ أَسْمَائِكَ وَمَحَلِّ قُدْسِكَ .

امام علی علیه السلام - در مناجات شعبانیه - گفت : الهی! مرا با یاد خود، شیفته و سرگشته یاد خودت فرما و همت مرا متوجه نسیم پیروز نام هایت و جایگاه قدست گردان .

بحار الأنوار: ۹۴/۹۸/۱۳

حدیث ۴۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ فِي السِّرِّ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا .

امام علی علیه السلام : کسی که در نمان به یاد خدا باشد ، خدا را بسیار یاد کرده است .
بحار الأنوار: ۳۴۲/۱۱/۹۳ .

حدیث ۴۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذَكَرَ اللَّهُ سَجِيَّةً كُلِّ مُحْسِنٍ وَشِيمَةً كُلِّ مُؤْمِنٍ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا کردن خوی هر نیکوکاری و خصلت هر مؤمنی است .
غرر الحکم : ۵۱۷۳ .

حدیث ۴۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذُّكْرُ لَذَّةُ الْمُحْسِنِينَ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا لذت محبان است .

غرر الحکم : ۶۷۰

حدیث ۴۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذَّكْرُ مُجَالَسَةُ الْمَحْبُوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد کردن، [در واقع] همنشینی با محبوب است .

غرر الحکم : ۳۲۲

حدیث ۴۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَبْخَلُّ النَّاسِ بِعَرَضِهِ أَسْخَاهُمْ بِعَرَضِهِ .

امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم به مال خویش ، بخشنده ترین آنهاست در (برباد دادن) آبروی خویش .

غرر الحکم : ۳۱۹۰

حدیث ۴۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَتَرَهُ الَّذِينَ تُصَيِّرُ الصَّادِقَ كَاذِبًا وَالْمُنْجِرَ مُخْلِفًا .

امام علی علیه السلام : بدهکاری زیاد، راستگو را دروغگو می کند و خوش قول را بدقول .

غرر الحکم : ۷۱۰۵

حدیث ۴۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الْمُسْتَحْفِظُونَ لِذَيْنِ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ أَقَامُوا الدِّينَ وَنَصَرُوهُ ، وَحَاطُوا مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ ، وَحَفِظُوا عَلَى عِبَادِ اللَّهِ وَرَعَوْهُ .

امام علی علیه السلام : نگهبانان دین خدا همانانند که دین را بر پا داشتند و یاری اش کردند و از همه سو آن را در میان گرفتند و

آن را برای بندگان خدا نگه داشتند و آن را پاس داشتند و رعایت کردند .

غرر الحکم : ۳۹۱۲

حدیث ۴۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ دِينِهِمْ لِأَصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضْرُّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : مردم برای سود و آبادانی دنیای خود امری از امور دین خود را فرو نگذارند مگر آن که خداوند، کاری برای

آنان پیش می آورد که زیانش از آن سود بیشتر است .

غرر الحکم : ۱۰۸۳۱

حدیث ۴۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرَبِّحَهُمَا ، وَلَا تَصُنْ دُنْيَاكَ بِدِينِكَ فَتَخْسِرَهُمَا .

امام علی علیه السلام : دین خود را با دنیایت حفظ کن، تا هر دو را ببری و دینت را وسیله حفظ دنیایت قرار مده که هر دو را می‌بازی .

غرر الحکم : ۵۸۶۱

حدیث ۴۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فسادُ الدِّینِ الدُّنْیا .

امام علی علیه السلام : تباهی دین ، دنیا [طلبی] است .

غرر الحکم : ۶۵۵۴ .

حدیث ۴۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا حَصَرَتْ بَلِيَّتُهُ فَاجْعَلُوا أَمْوَالَكُمْ دُونَ أَنْفُسِكُمْ ، وَإِذَا نَزَلَتْ نَازِلَةٌ فَاجْعَلُوا أَنْفُسَكُمْ دُونَ دِينِكُمْ ، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْهَالِكَ مَنْ هَلَكَ دِينُهُ ، وَالْحَرِيبَ مَنْ حُرِبَ دِينُهُ .

امام علی علیه السلام : چون بلایی [برای جانتان] فرا رسد مالهای خود را سپر جانهایتان کنید و چون حادثه ای [برای دینتان] پیش آید جانهایتان را فدای دینتان کنید و بدانید که هلاک گشته کسی است که دینش هلاک شده باشد و غارت شده کسی است که دینش به غارت رفته باشد .

الکافی : ۲/۲۱۶/۲ .

حدیث ۴۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الدِّینِ سُوءُ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : آفت دین، بدگمانی است .

غرر الحکم : ۳۹۲۴

حدیث ۴۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ دَقَّ فِي الدِّينِ نَظْرَهُ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَظْرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در دین (دینداری) ریزین و دقیق باشد، در روز قیامت مقام بلندی یابد .

غرر الحکم : ۸۸۰۷

حدیث ۴۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدِّینُ نُورٌ .
امام علی علیه السلام : دین، روشنایی است .
غرر الحکم : ۲۱۳ .

حدیث ۴۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا حیاةَ اِلاَّ بالدِّینِ ، ولا مَوْتَ اِلاَّ بِجُودِ اليَقینِ .
امام علی علیه السلام : زندگی وجود ندارد مگر در سایه دین و مرگی نیست مگر به سبب انکار یقین .
بحار الأنوار : ۷۷/۴۱۸/۴۰ .

حدیث ۴۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدِّینُ یَعِصِمُ .
امام علی علیه السلام : دین ، مصونیت می بخشد .
غرر الحکم : ۱

حدیث ۴۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدِّینُ اَقْوَى عِمَادٍ .
امام علی علیه السلام : دین ، محکم ترین تکیه گاه است .
غرر الحکم : ۴۸۹ .

حدیث ۴۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَبِّمَا كَانَ الدَّوَاءُ دَاءً وَالدَّاءُ دَوَاءً .
امام علی علیه السلام : چه بسا که دارویی خود درد و بیماری باشد و دردی که دارو و درمان باشد .
نهج البلاغه : کتاب ۳۱ .

حدیث ۴۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَحْتَمِلْ مَرَارَةَ الدَّوَاءِ دَامَ أَلْمُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که تلخی دوا را تحمل نکند ، درد و بیماری اش ادامه یابد .
 غرر الحکم : ۹۲۰۹ .

حدیث ۴۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّجَوُّعُ أَنْفَعُ الدَّوَاءِ .
 امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن سودمندترین داروست .
 غرر الحکم : ۹۰۳ .

حدیث ۴۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَتَدَاوَى الْمُسْلِمُ حَتَّى يَغْلِبَ مَرَضُهُ صِحَّتَهُ .
 امام علی علیه السلام : مسلمان خود را مداوا نکند مگر آن گاه که بیماری او بر سلامتتش چیره گردد .
 الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث ۴۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِكُلِّ عِلَّةٍ دَوَاءٌ .
 امام علی علیه السلام : هر دردی دارویی دارد .
 غرر الحکم : ۷۲۷۵ .

حدیث ۴۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَمَارَاتِ الدَّوْلَةِ الْيَقْظَةُ لِحِرَاسَةِ الْأُمُورِ .
 امام علی علیه السلام : بیداری برای مراقبت امور ، از نشانه های [پایداری] دولت است .
 غرر الحکم : ۹۳۶۰ .

حدیث ۴۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا حُصِّنَ الدُّوْلُ بِمِثْلِ الْعَدْلِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ عاملی چون عدالت ، دولتها را استوار نمی کند .

غرر الحکم : ۹۵۷۴

حدیث ۴۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَيِّرَ الدِّينَ حِصْنَ دَوْلَتِكَ ، وَالشُّكْرَ حِرْزَ نِعْمَتِكَ ، فَكُلُّ دَوْلَةٍ يَحْوِطُهَا الدِّينُ لَا تُغْلَبُ ، وَكُلُّ نِعْمَةٍ يَحْرُزُهَا الشُّكْرُ لَا تُسَلَبُ .

امام علی علیه السلام : دین را دژ دولت خود گردان و شکر گزاری را حفاظ نعمت خود ؛ زیرا هر دولتی که در حصار دین باشد شکست ناپذیر است و هر نعمتی که در حفاظ شکر گزاری باشد ربوده نشود .

غرر الحکم : ۵۸۳۱

حدیث ۴۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَأَعْظَمُ مَا افْتَرَضَ سَبْحَانَهُ مِنْ تِلْكَ الْحُقُوقِ حَقُّ الْوَالِيِ عَلَى الرَّعِيَّةِ ، وَحَقُّ الرَّعِيَّةِ عَلَى الْوَالِيِ ... فَإِذَا أُدَّتِ الرَّعِيَّةُ إِلَى الْوَالِيِ حَقَّهُ وَأَدَّى الْوَالِيُ إِلَيْهَا حَقَّهَا عَزَّ الْحَقُّ بَيْنَهُمْ ، وَقَامَتْ مَنَاهِجُ الدِّينِ ، وَاعْتَدَلَتْ مَعَالِمُ الْعَدْلِ ، وَجَرَّتْ عَلَى أَذْلَالِهَا السُّنُنُ ، فَصَيَّلَحَ بِذَلِكَ الزَّمَانُ ، وَطُمِعَ فِي بَقَاءِ الدَّوْلَةِ ، وَيَسَّتَ مَطَامِعُ الْأَعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : مهمترین این حقوق که خداوند واجب گردانیده حق زمامدار بر ملت و حق ملت بر زمامدار است . . . اگر ملت حق زمامدار را گزارد و زمامدار حق ملت را ، حق در میان آنان عزت و قدرت یابد و راههای روشن دین هموار گردد و نشانه های عدالت و دادگری برپا شود و راه و رسمها در مجرای صحیح خود قرار گیرند . بدین ترتیب ، اوضاع زمانه درست می شود و به پایداری دولت امیدواری می رود و دشمنان در رسیدن به مطامع خود مأیوس می گردند .

نهج البلاغه: الخطبة ۲۱۶ .

حدیث ۴۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَوْلَةُ الْأَكَابِرِ مِنْ أَفْضَلِ الْمَغَانِمِ ، دَوْلَةُ اللَّيَامِ مَذَلَّةُ الْكِرَامِ .

امام علی علیه السلام : دولت بزرگان از بهترین غنیمتهاست ، دولت لثیمان مایه خواری کریمان است .

غرر الحکم : ۵۱۱۲-۵۱۱۳ .

حدیث ۴۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبَارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ : تَضْيِيعِ الْأَصُولِ ، وَالتَّمَسُّكِ بِالْفُرُوعِ

امام علی علیه السلام : چهار چیز نشانه به سر آمدن دولتهاست: فرو گذاشتن اصول ، چسبیدن به فروع ، مقدم داشتن فرومایگان و عقب زدن مردمان با فضیلت و لایق .

فی المصدر: «بالغرور»، والصحيح ما أثبتناه كما في طبعه النجف وبيروت .

حدیث ۴۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَلَعَمْرِي مَا عَلَيَّ مِنْ قِتَالٍ مَنِ خَالَفَ الْحَقَّ ، وَخَابَطَ الْعَيَّ ، مِنْ إِدْهَانٍ وَلَا إِيْهَانٍ .
 امام علی علیه السلام : به جان خودم سوگند که در جنگیدن با کسی که در برابر حق بایستد و در گمراهی فرو رود هرگز سهل انگاری و سستی روا نمی دارم .
 نهج البلاغه : الخطبة ۲۴ .

حدیث ۴۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُدَاهِنُوا فِي الْحَقِّ إِذَا وَرَدَ عَلَيْكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ فَتَخَسَّرُوا خُسْرَانًا مُبِينًا .
 امام علی علیه السلام : هرگاه با حق رو به رو شدید و دانستید که حق است درباره آن سهل انگاری نکنید که به سختی زیان خواهید دید .
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۹۱/۲ .

حدیث ۴۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ دَاهَنَ نَفْسَهُ هَجَمَتْ بِهِ عَلَى الْمَعَاصِي الْمُحَرَّمَاتِ .
 امام علی علیه السلام : هر که با نفس خود سازشکاری کند، او را به ارتکاب گناهان حرام بکشاند .
 غرر الحکم : ۹۰۲۲ .

حدیث ۴۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فَيَنْفِسِكَ وَسَاتَرَكَ عَيْبِكَ .
 امام علی علیه السلام : بدترین برادر تو آن است که درباره نفس تو با تو سازشکاری کند و عیبها را به تو نگوید .
 غرر الحکم : ۵۷۲۵ .

حدیث ۴۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدنیا دارٌ مَمَرٌ لَا دَارٌ مَقَرٌّ ، وَالنَّاسُ فِيهَا رُجُلَانِ : رَجُلٌ بَاعَ فِيهَا نَفْسَهُ فَأُوبِقَهَا ، وَرَجُلٌ ابْتَعَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا .
 امام علی علیه السلام : دنیا سرای گذر است نه جای ماندن و مردم در آن دو دسته اند : کسی که در دنیا خود را فروخت و در نتیجه ، خویشتن را نابود (زندانی) کرد و کسی که خود را خرید و در نتیجه ، خویشتن را آزاد ساخت .
 نهج البلاغه : الحکمة ۱۳۳

حدیث ۴۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ ، وَبِالْعَمَلِ مَعْرُوفَةٌ ، لَا تَدُومُ أَحْوَالُهَا ، وَلَا يَسْلَمُ نَزَالُهَا ، أَحْوَالٌ مُخْتَلِفَةٌ ، تَارَاتُ مُتَّصِرَةً ، الْعَيْشُ فِيهَا مَيِّدٌ ، وَالْأَمَانُ مِنْهَا مَعْدُومٌ .

امام علی علیه السلام : [دنیا] سرایی فرو رفته در بلا (گرفتاریها) و شناخته شده به بی وفایی است، احوال آن نپاید و ساکنان آن به سلامت نرهند؛ حالاتش گوناگون و نوبتهایش در حال تغییر است. زندگی در آن نکوهیده است و امنیت و آسایش در آن یافت نمی شود.
 نهج البلاغه: الخطبة ۲۲۶.

حدیث ۴۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدنیا مُنْتَقِلَةٌ فانیةٌ ، إِنْ بَقِيَ لَكَ لَمْ تَبَقَ لَهَا .
 امام علی علیه السلام : دنیا رفتنی و نابود شدنی است؛ اگر آن برای تو بماند تو برای آن نمی مانی .
 غرر الحکم : ۱۸۰۲ .

حدیث ۴۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارٌ مَجَازٍ وَالْآخِرَةُ دَارٌ قَرَارٍ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ .
 امام علی علیه السلام : ای مردم! دنیا سرای گذر است و آخرت سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود برای اقامتگاه خود [توشه] ابرگیرید .
 نهج البلاغه: الخطبة ۲۰۳

حدیث ۴۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَثَلُ الدُّنْيَا كَطَلِّكَ ؛ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ ، وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعُدَ .
 امام علی علیه السلام : دنیا همانند سایه توست که اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش روی دور می شود .
 غرر الحکم : ۹۸۱۸ .

حدیث ۴۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ جَعَلْتَ دِينَكَ تَبَعًا لِدُنْيَاكَ أَهْلَكَ دِينَكَ وَدُنْيَاكَ وَكُنْتَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ، إِنْ جَعَلْتَ دُنْيَاكَ تَبَعًا لِدِينِكَ أَحْرَزْتَ دِينَكَ وَدُنْيَاكَ وَكُنْتَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْفَائِزِينَ .

امام علی علیه السلام: اگر دینت را تابع دنیایت کنی، دین و دنیایت، هر دو را از بین برده ای و در آخرت از زیانکاران خواهی بود ، اما اگر دنیای خود را تابع دینت کنی دین و دنیایت ، هر دو را به دست آورده ای و در آخرت از رستگاران خواهی بود .
غرر الحکم : ۳۷۵۰ - ۳۷۵۱ .

حدیث ۴۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَرْتُ حَرثَانَ : فَحَرْتُ الدُّنْيَا
الْمَالُ وَالْبَنُونَ ، وَحَرْتُ الْآخِرَةَ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ ، وَقَدْ يَجْمَعُهُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَقْوَامٍ .
امام علی علیه السلام : کشته دو نوع است : کشته دنیا ، که ثروت و فرزندان است و کشته آخرت ، که کارهای شایسته ماندنی است .
و گاهی
خداوند عز و جل این هر دو را برای مردمانی ، یکجا فراهم می آورد .
تاریخ دمشق : ۴۲/۵۰۳ .

حدیث ۴۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَرْوَةُ الدُّنْيَا فَقْرُ الْآخِرَةِ .
امام علی علیه السلام : ثروت دنیا فقر آخرت است .
غرر الحکم : ۴۷۰۵ .

حدیث ۴۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَرَارَةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ ، وَحَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَارَةُ الْآخِرَةِ .
امام علی علیه السلام : تلخی دنیا، شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا تلخی آخرت .
نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۱ .

حدیث ۴۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طَلَبُ الْجَمْعِ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِنْ خِدَاعِ النَّفْسِ .
امام علی علیه السلام : به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگهای نفس است .
غرر الحکم : ۵۹۹۵ .

حدیث ۴۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما التَّدُّ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا لَدَّةً إِلَّا كَانَتْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام: هیچ کس در دنیا لذتی نچشد جز آن که در روز رستاخیز مایه اندوه او گردد .
غرر الحکم: ۹۶۱۸

حدیث ۴۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عِدْوَانٌ مُتَّفَاوِتَانِ ، وَسَيِّلَانِ مُخْتَلِفَانِ ، فَمَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَتَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الْآخِرَةَ وَعَادَاهَا ، وَهُمَا بِمَنْزِلَةِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا شِ بَيْنَهُمَا ، كُلَّمَا قَرَّبَ مِنْ وَاحِدٍ بَعُدَ مِنَ الْآخَرِ ، وَهُمَا بَعْدُ ضَرَّتَانِ .

امام علی علیه السلام: همانا دنیا و آخرت دو دشمن ناهماهنگ و دو راه جدا از هم هستند . پس ، هر که دنیا را دوست داشته باشد و با آن دوستی کند، از آخرت نفرت دارد و با آن دشمنی می ورزد . دنیا و آخرت به منزله مشرق و مغربند، که هر کس میان آن دو را بپیماید هر چه به یکی نزدیک شود، از دیگری دور گردد. دنیا و آخرت هوی همنند.
نهج البلاغه: الحکمه ۱۰۳

حدیث ۴۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ لَا يُعْصَى إِلَّا فِيهَا ، وَلَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا .

امام علی علیه السلام: در خواری و بی ارزشی دنیا نزد خداوند همین بس، که جز در دنیا معصیت او نمی شود و جز با ترک دنیا به آنچه نزد خداست (بهشت و رضوان الهی) نمی توان رسید .
نهج البلاغه: الحکمه ۳۸۵ .

حدیث ۴۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ عَبَدَ الدُّنْيَا وَآثَرَهَا عَلَى الْآخِرَةِ اسْتَوَخَمَ الْعَاقِبَةَ .

امام علی علیه السلام: هر که دنیا را بپرستد و بر آخرت ترجیحش دهد، فرجامی ناگوار خواهد داشت .
الخصال: ۶۳۲/۱۰ .

از ۴۶۰۰ تا ۴۴۰۱

حدیث ۴۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ لِاسْتِصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضْرُّ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام: مردم برای سود دنیای خود امری از امور دین خود را وا نگذارند، مگر آن که خداوند کاری برای آنان پیش می آورد که زیانش از آن سود بیشتر است .

نهج البلاغه: الحکمة ۱۰۶ .

حدیث ۴۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَتْ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّهِ طَالَ شَقَاؤُهُ وَعَمُّهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که بیشترین هم و غمّش دنیا باشد ، بدبختی و اندوهش به درازا کشد .
 بحار الأنوار: ۷۳/۸۱/۴۳ .

حدیث ۴۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَنْظُرُوا إِلَى الدُّنْيَا نَظْرَ الزَّاهِدِ الْمَفَارِقِ ، وَلَا تَنْظُرُوا إِلَيْهَا نَظْرَ الْعَاشِقِ الْوَاقِعِ .
 امام علی علیه السلام : به دنیا همچون کسی بنگر که به آن پشت کرده و از آن جدا می شود ، و به دنیا مانند دلباخته شیدا منگر .
 غرر الحکم : ۲۳۸۶ .

حدیث ۴۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَنْظُرُوا إِلَى الدُّنْيَا نَظْرَ الزَّاهِدِينَ فِيهَا ، فَإِنَّهَا عَنْ قَلِيلٍ تُزِيلُ السَّاكِنَ ، وَتَفْجَعُ الْمُتَرْفَ فَلَا تُغَوِّزُكُمْ كَثْرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا .
 امام علی علیه السلام : همچون دوری کنندگان از دنیا به آن بنگرید ؛ زیرا دنیا بزودی ساکنانش را از خود می راند و توانگر ناز پرورده را دردمند می کند ، پس زندهار که فراوانی آنچه از دنیا خوشایند شماست فریبتان ندهد؛ زیرا آنچه از دنیا با خود می برید اندک است .
 بحار الأنوار : ۷۸/۲۰/۷۹ .

حدیث ۴۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا»
 امام علی علیه السلام - درباره آیه شریفه: «زیر آن [دیوار] گنجی متعلق به آن دو بود» - فرمود: این گنج لوحی زرین بود که در آن نوشته شده بود : ... در شگفتم از کسی که دنیا و دگرگونیهای احوال اهل آن را می بیند و باز به آن دل خوش می کند .
 الکهف : ۸۲ .

حدیث ۴۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَاجِلَةُ غُرُورُ الْحَمَقِيِّ .

امام علی علیه السلام: این سرای زودگذر، فریب [دهنده] مردمان احمق است.

غرر الحکم: ۸۹۶

حدیث ۴۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْفَرَحُ بِالْدُنْيَا حُمُقٌ .

امام علی علیه السلام: شاد شدن به دنیا حماقت است.

غرر الحکم: ۴۵۴.

حدیث ۴۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عُرِّيَ يَا دُنْيَا مَنْ جَهِلَ حَيْلَكَ وَخَفِيَ عَلَيْهِ حَبَائِلُ كَيْدِكَ .

امام علی علیه السلام: ای دنیا! کسی را بفریب که حيله های تو را نمی شناسد و از دامهای نیرنگ تو بی خبر است.

غرر الحکم: ۶۴۱۳

حدیث ۴۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْدَرُوا الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا عَدُوَّةٌ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ، وَعَدُوَّةٌ أَعْدَائِهِ ، أَمَّا أَوْلِيَاؤُهُ فَعَمَّتْهُمْ ، وَأَمَّا أَعْدَاؤُهُ فَعَرَّتْهُمْ .

امام علی علیه السلام: از دنیا بپرهیزید که آن هم دشمنِ دوستانِ خداست و هم دشمنِ دشمنانِ خدا؛ زیرا دوستانِ خدا را اندوهگین

می سازد و دشمنان او را می فریبد.

الأمالی للطوسی: ۶۸۵/۱۴۵۶.

حدیث ۴۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْدَرُوا الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا عَدَارَةٌ غَرَارَةٌ خَدْوَعٌ ، مُعْطِيَةٌ مَنْوَعٌ ، مُلْبِسَةٌ نَزْوَعٌ .

امام علی علیه السلام: از دنیا حذر کنید که دنیا بی وفا و پر مکر و فریب است، عطا کننده ای است خسیس و پوشاننده ای است که

برهنه می سازد (چیزی را که بدهد پس می گیرد).

نهج البلاغه: الخطبة ۲۳۰.

حدیث ۴۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِحْدَرُوا هَذِهِ الدُّنْيَا الْخَدَاعَةَ الْعَدَارَةَ ، الَّتِي قَدْ تَزَيَّنَتْ بِحُلِيِّهَا ، وَفَتَنْتْ بِغُرُورِهَا... فَأَصْبَحَتْ كَالْعُرُوسِ الْمَجْلُوءَةِ ، وَالْعُيُونُ إِلَيْهَا نَاطِرَةٌ .

امام علی علیه السلام: از این دنیای پر فریب بی وفا و غدار بپرهیزید؛ دنیایی که به زیورهایش خود را آراسته و با زرق و برقص

دلربایی می کند . . . و همچون عروسی جلوه گر شده و چشمها به آن خیره گشته است .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۰۸/۱۰۹ .

حدیث ۴۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْدَرُوا الدُّنْيَا ، فَإِنَّ فِي حَلَالِهَا حِسَابًا [۱] ، وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ [۱] ، وَأَوَّلُهَا عَنَاءٌ ، وَآخِرُهَا فَنَاءٌ .

امام علی علیه السلام : از دنیا بپرهیزید ، که حلال آن حساب دارد و حرام آن کیفر ؛ آغازش رنج است و پایانش نابودی .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳/۸۸

حدیث ۴۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْدَرُكُمْ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا حُلُوءَةٌ حَضِرَةٌ حُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ .

امام علی علیه السلام : شمارا از دنیا برحذر می دارم ؛ زیرا آن شیرین و باطراوت است و خواهشهای نفسانی آن را فرا گرفته است .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۱ .

حدیث ۴۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَرَارَةٌ غَرُورٌ مَا فِيهَا ، فَانِيَةٌ فَإِنَّ مِنْ عَلَيْهَا ، لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَزْوَادِهَا إِلَّا التَّقْوَى .

امام علی علیه السلام : دنیا بسی فریبنده است و هر آنچه در آن است فریب باشد ؛ نابود شدنی است و هر که در آن می زید فانی

می شود. در هیچ یک از توشه های آن خیر و خوبی نیست مگر در توشه تقوا .

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۱ .

حدیث ۴۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَا يُغَرِّزُكُمْ كَثْرَةُ مَا يُعْجِبُكُمْ فِيهَا لِقَلَّةِ مَا يَصْحَبُكُمْ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام : هرگز شگفتی های فراوان دنیا شما را نفریبید ؛ زیرا اندکی از آن را با خود می برید .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۱۸/۱۰۹ .

حدیث ۴۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَدُنْيَاكُمْ أَهْوَنُ عِنْدِي مِنْ وَرَقَةٍ (فِي) فِي

جَرَادَةٍ تَقْضِيْهَا ، ... مَا لِعَلِيٍّ وَنَعِيمٍ يَفْنَى .

امام علی علیه السلام : هر آینه دنیای شما در نظر من ناچیزتر

است از برگ درختی در دهان ملخی که آن را خورد می کند ... علی را به نعمت فناپذیر چه کار!

بحار الأنوار : ۴۰/۳۴۸/۲۹ .

حدیث ۴۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِلَيْكَ عَنِّي يَا دُنْيَا ، فَجَبَلِكَ عَلَى غَارِبِكَ ، قَدْ انْسَلَلْتُ مِنْ مَخَالِبِكَ ، وَأَفَلْتُ مِنْ حَبَائِلِكَ ، وَاجْتَبَبْتُ الذَّهَابَ فِي مَدَاخِلِكَ

امام علی علیه السلام : ای دنیا! از من دور شو که ریسمانت را بر پشتت افکندم (رهایت کردم). من از چنگال های تو رهیده ام و از دام های تو گریخته ام و از افتادن در لغزشگاههای تو دوری کرده ام .

نهج البلاغه: الكتاب ۴۵ .

حدیث ۴۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ غَرَارَةٌ خَدَاعَةٌ ، تَنْكِحُ فِي كُلِّ يَوْمٍ بَعْلًا ، وَتَقْتُلُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ أَهْلًا ، وَتُفَرِّقُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ شَمْلًا .

امام علی علیه السلام : بدانید که دنیا سرایی بس فریبنده و مکار است . هر روزی یک شوهر می کند و هر شبی خانواده ای را می کشد و هر دم و ساعتی جمعی را از هم می پراکند .

الأمالی للطوسی : ۶۸۵/۱۴۵۶ .

حدیث ۴۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَزْهَدُ عِنْدِي مِنْ عَقْطِهِ عَنَزٍ .

امام علی علیه السلام : این دنیای شما نزد من از آب بینی یک بز هم ناچیزتر است .

نهج البلاغه : الخطبة ۳ .

حدیث ۴۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ لَدُنْيَاكُمْ هَذِهِ أَهْوَنُ فِيعَيْنِي مِنْ عِرَاقٍ خِنْزِيرٍ فِي يَدٍ مَجْدُومٍ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند ، که هر آینه دنیای شما در نظر من از استخوان یک خوک در دست جذامی بی ارزشتر است .

نهج البلاغه : الحكمة ۲۳۶

حدیث ۴۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدُّنْيَا يُوجِبُ الطَّمَعَ .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی، موجب طمعکاری می شود .

غرر الحکم : ۴۸۷۲ .

حدیث ۴۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدنیا یُفسِدُ العَقْلَ، وَیُصِیْمُ

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی خرد را تباه می کند و دل را از شنیدن حکمت کر می سازد و موجب عذاب دردناک می شود .
فی المصدر: «وَبِهِمْ»، والصحیح ما أثبتناه کما فی طبعه النجف و بیروت.

حدیث ۴۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا تُذِلُّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، [آدمی را] خوار می سازد .

غرر الحکم : ۳ .

حدیث ۴۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا مَزْرَعَةُ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، کشتزار شر و بدی است .

غرر الحکم : ۴۰۱ .

حدیث ۴۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا مَعْدِنُ الشَّرِّ وَمَحَلُّ الغُرُورِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، معدن بدی و جایگاه فریب است .

غرر الحکم : ۱۴۷۳ .

حدیث ۴۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا مَصْرَعُ العَقُولِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، میدان به خاک افتادن خردهاست .

غرر الحکم : ۹۲۱ .

حدیث ۴۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنيا سُوقُ الخُسْرانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بازار زیان است .

غرر الحکم : ۳۹۶

حدیث ۴۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا الدَّامُ لِلدُّنْيَا الْمُعْتَرِّ بِغُرُورِهَا المَخْدُوعُ بِأَباطِيلِهَا ، أَتَعْتَرُّ بالدُّنْيَا ثُمَّ تَذُمَّهَا ؟ ! أَنْتَ الْمُتَجَرِّمُ عَلَيْهَا أَمْ هِيَ الْمُتَجَرِّمَةُ عَلَيْكَ ؟ ! متى اسْتَهْوَتْكَ أَمْ متى غَرَّتْكَ ؟ ! ... إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ صِدْقٍ لِمَنْ صَدَّقَهَا ، وَدَارٌ عَافِيَةٍ لِمَنْ فَهِمَ عَنْهَا ، وَدَارٌ غِنَى لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا .

امام علی علیه السلام : ای کسی که دنیا را نکوهش می کنی، اما فریفته پوچیها و اباطیل آن هستی! فریفته دنیایی و نکوهش می کنی؟ آیا تو او را مجرم و گناهکار می دانی یا او تو را چنان می داند؟ دنیا کی شیفته ات کرد یا کی فریبت داد؟ ... دنیا برای کسی که از در راستی با آن درآید سرای راستی است و برای کسی که آن را نیک بفهمد سرای عافیت و سعادت است و برای کسی که از آن توشه بردارد سرای توانگری و بی نیازی است .

نهج البلاغه: الحکمه ۱۳۱ .

حدیث ۴۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْيَا كَطِلِّكَ؛ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ ، وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعَدَ .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا، حکایت سایه توست

که اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش کنی دور می شود .

غرر الحکم : ۹۸۱۸ .

حدیث ۴۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا لِمَنْ تَرَكَهَا وَالْآخِرَةُ لِمَنْ طَلَبَهَا .

امام علی علیه السلام : دنیا از آن کسی است که آن را رها کند و آخرت برای کسی است که آن را بجوید .

بحار الأنوار : ۷۳/۸۱/۴۳ .

حدیث ۴۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا دَارُ المُنَافِقِينَ وَليست بدارِ الْمُتَّقِينَ ، فَلْيُكُنْ حَظُّكَ مِنَ الدُّنْيَا قِوَامَ صُلْبِكَ ، وَإِمْسَاكَ نَفْسِكَ ، وَالتَّزَوُّدَ لِمَعَادِكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا سرای منافقان است نه سرای پرهیزگاران ، پس ، از دنیا به اندازه ای بهره برگیر که به بدنت نیرو دهد و

زنده بمانی و توشه ای برای معادت باشد .

مطالب السؤل : ۵۲ .

حدیث ۴۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَسْأَلُوا فِيهَا فَوْقَ الْكَفَافِ ، وَلَا تَطْلُبُوا مِنْهَا أَكْثَرَ مِنَ الْبَلَاغِ .

امام علی علیه السلام : در دنیا بیش از احتیاج نجویدو بیش از کفاف از آن نخواهید .

نهج البلاغه : الخطبه ۴۵ .

حدیث ۴۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِرَجُلٍ شَكَاَ إِلَيْهِ الْحَاجَةَ - : إِعْلَمَ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ تُصَيَّبُهُ مِنَ الدُّنْيَا فَوْقَ قُوَّتِكَ فَإِنَّمَا أَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِّغَيْرِكَ .

امام علی علیه السلام - به مردی که از نیازمندی خود نزداو شکوه کرد - فرمود : بدان که هر چه از دنیا بیش از قوت و نیازت به تو

رسد تو خزانه دار آن برای دیگران هستی .

بحار الأنوار : ۷۳/۹۰/۶۱ .

حدیث ۴۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ قَدْ جَعَلَ الدُّنْيَا لِمَابَعْدَهَا ، وَابْتَلَى فِيهَا أَهْلَهَا ، لِيَعْلَمَ أَتَيْتَهُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا ، وَلَسْنَا لِلدُّنْيَا خُلِقْنَا ، وَلَا بِالسَّعَى فِيهَا أَمْرًا .

امام علی علیه السلام : همانا خدای سبحان دنیا را برای پس از آن آفریده و اهل دنیا را در آن می آزماید تا معلوم شود که چه کسی

نیک کردارتر است ، ما برای دنیا آفریده نشده ایم و به کوشش در آن [برای به دست آوردن حطام دنیوی] مأمور نگشته ایم .

نهج البلاغه : الكتاب ۵۵ .

حدیث ۴۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالدُّنْيَا تُحْرَزُ الْآخِرَةُ .

امام علی علیه السلام : آخرت با دنیا به دست می آید .

نهج البلاغه : الخطبه ۱۵۶

حدیث ۴۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا سُمِّيَتِ الدُّنْيَا دُنْيَا لِأَنَّهَا أَدْنَى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ، وَسُمِّيَتِ الْآخِرَةُ آخِرَةً لِأَنَّ فِيهَا الْجَزَاءَ وَالثَّوَابَ .

امام علی علیه السلام : دنیا از آن رو دنیا نام گرفته که پست ترین (نزدیکترین) چیزهاست . و آخرت از آن رو آخرت نامیده شده

که سزا و پاداش در آن جاست .

علل الشرائع : ۱ / ۲ .

حدیث ۴۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُقْتَنَطَنَّكَ إِبْطَاءُ إِبْطَائِهِ ، فَإِنَّ الْعَطِيَّةَ عَلَى قَدْرِ النَّيِّهِ ، وَرَبِّمَا أُخِّرَتْ عَنْكَ الْإِجَابَةُ لِيَكُونَ ذَلِكَ أَعْظَمَ لِأَجْرِ السَّائِلِ وَأَجْزَلَ لِعَطَاءِ الْآمِلِ ، وَرَبِّمَا سَأَلْتَ الشَّيْءَ فَلَمْ تُؤْتَاهُ وَأُوتِيَتْ خَيْرًا مِنْهُ عَاجِلًا أَوْ آجِلًا ، أَوْ صُرِفَ عَنْكَ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ ، فَلَزُبَّ أَمْرٌ قَدْ طَلَبْتَهُ وَفِيهِ هَلَاكُ دِينِكَ لَوْ أُوتِيْتَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز تأخیر در اجابت دعا تو را نوید نگرداند ؛ زیرا بخشش [خداوند] بسته به نیت [او] است ؛ چه بسا که در برآوردن خواهش تأخیر شود تا بدین وسیله خواهنده را پاداش بزرگتر و امیدوار [به بخشش الهی] را بخشش بیشتر دهد ؛ و بسا باشد که چیزی بخواهی و به تو داده نشود اما دیر یا زود بهتر از آن به تو داده شود ، یا برای خیر و مصلحت تو از تو دریغ شده است . و بسا خواسته ای که اگر برآورده شود موجب نابودی و تباهی دین تو گردد .

کشف المحجَّه : ۲۲۸ .

حدیث ۴۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا صَاحِبَ الدُّعَاءِ ، لَا تَسْأَلْ عَمَّا لَا يَكُونُ وَلَا يَحِلُّ .

امام علی علیه السلام : ای کسی که دعا می کنی! آنچه را ناشدنی و نارواست از خدا مخواه .

الخصال : ۶۳۵/۱۰ .

حدیث ۴۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ إِلَى ابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : وَلَتَكُنْ مَسْأَلَتَكَ فِيمَا يَعْنِيكَ مِمَّا يَبْقَى لَكَ جَمَالُهُ وَيُنْفَى عَنْكَ وَبَالُهُ ، وَالْمَالُ لَا يَبْقَى لَكَ وَلَا تَبْقَى لَهُ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خود به فرزندش حسن علیه السلام - فرمود : باید برای خود ، آن چیزی را [از خدا] بخواهی که جمال و نیکی آن برایت بماند و وبال و آزارش از تو دور ماند . مال و ثروت برای تو نمی ماند و تو نیز برای آن نخواهی ماند .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۵/۱ .

حدیث ۴۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ كَرَمَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ لَا يَنْقُضُ حِكْمَتَهُ ، فَلِذَلِكَ لَا يَقَعُ الْإِجَابَةُ فِي كُلِّ دَعْوَةٍ

امام علی علیه السلام : کرم خدای سبحان حکمتش را نقض نمی کند ؛ از این روست که هر دعایی مستجاب نمی شود .

غرر الحکم : ۳۴۷۸ .

حدیث ۴۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَوْحَىٰ إِلَىٰ عِيسَىٰ بْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قُلْ لِلْمَلَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ... إِنِّي غَيْرُ مُسْتَجِيبٍ لِأَحَدٍ مِنْكُمْ دَعْوَةً وَلَا أَحَدٍ مِنْ خَلْقِي قَبْلَهُ مَظْلَمَةٌ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل به عیسی بن مریم علیه السلام وحی فرمود : به اشراف بنی اسرائیل بگو : . . . من دعای هیچ یک از شما و هیچ یک از کسانی را که مظلومه ای به گردن دارند اجابت نمی کنم .
الخصال : ۳۳۷/۴۰ .

حدیث ۴۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى : «أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»

امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که خداوند فرموده است : «مرا بخوانید ، اجابتتان می کنم» ، پس ، چرا دعا می کنیم ولی دعایمان اجابت نمی شود - فرمود : زیرا دل‌های شما هشت خیانت کرده است : نخستین آنها این است که شما خدا را شناختید اما حق او را چنان که بر شما واجب کرده است ادا نکردید ؛ بنا بر این ، شناخت شما به کارتان نیامد . . . وقتی درها و راههای دعا را بسته اید چه دعایی از شما مستجاب می شود؟!
غافر : ۶۰ .

حدیث ۴۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَرَعَ بَابَ اللَّهِ سَبْحَانَهُ فَتُخَّ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در [رحمت] خدای سبحان را بکوبد، آن در به رویش باز شود .
غرر الحکم : ۸۲۹۲ .

حدیث ۴۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِدْفَعُوا أَمْوَاجَ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ ، مَا الْمُبْتَلَى الَّذِي اسْتَدْرَجَ بِهِ الْبَلَاءُ بِأَحْوَجَ إِلَى الدُّعَاءِ مِنَ الْمُعَافَى الَّذِي لَا يَأْمَنُ الْبَلَاءَ .

امام علی علیه السلام : امواج بلا را با دعا پس زنید ؛ بلا دیده ای که بلا جاننش را به لب رسانده است نیازش به دعا بیشتر از عافیت چشیده ای نیست که از بلا در امان نیست .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۱/۳۷ .

حدیث ۴۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّعَاءُ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام : دعا سپر مؤمن است .

الکافی : ۲/۴۶۸/۴ .

حدیث ۴۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّعَاءُ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ وَمِصْبَاحُ الظُّلْمَةِ .

امام علی علیه السلام : دعا کلید رحمت و چراغ تاریکی است .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۰/۳۷ .

حدیث ۴۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي الْأَرْضِ الدُّعَاءُ .

امام علی علیه السلام : محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل در روی زمین دعاست .

الکافی : ۲/۴۶۷/۸

حدیث ۴۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِي لِإِخْوَانِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : اِعْلَمَنَّ أَنَّ الَّذِي يَبِيْدُهُ خَزَائِنُ مَلَكُوتِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ قَدْ أَذِنَ لِإِدْعَائِكَ ، وَتَكْفَلُ لِيَّ جَانِبَيْكَ ، وَأَمْرَكَ أَنْ تَسْأَلَهُ لِيُعْطِيكَ ، وَهُوَ رَحِيمٌ كَرِيمٌ ، لَمْ يَجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ مِنْ يَحْجُبُكَ عَنْهُ ، وَلَمْ يُلْجِئِكَ إِلَى مَنْ يَشْفَعُ لَكَ إِلَيْهِ ... ثُمَّ جَعَلَ فِي يَدِكَ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِهِ بِمَا أَذِنَ فِيهِ مِنْ مَسْأَلَتِهِ ، فَمَتَى شِئْتَ اسْتَفْتَحْتَ بِالْدُّعَاءِ أَبْوَابَ خَزَائِنِهِ .

امام علی علیه السلام - در وصیّت به فرزند خود حسن علیه السلام - فرمود : بدان که آن کسی که خزاین ملکوت دنیا و آخرت در دست اوست به تو اجازه داده است تا او را بخوانی و اجابت دعای تو را ضمانت کرده و به تو فرمان داده است که از او بخواهی تا به تو عطا کند و او مهربان و بخشنده است . میان تو و خودش حجابی ننهاد و تو را به آوردن واسطه و میانجی وادار نکرده است . . . سپس کلیدهای خزائن و گنجینه هایش را که همان دعا کردن و خواستن از اوست ، در اختیار تو نهاده است ؛ پس هر گاه تو بخواهی ، با دعا کردن درهای گنجینه های او را می گشایی .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۴/۱

حدیث ۴۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كَلَامِهِ لَهُ يُؤَبِّخُ فِيهِ أَصْحَابَهُ - : كَمْ أُدَارِيكُمْ كَمَا تُدَارَى الْبِكَارُ الْعَمِيْدَةُ ، وَالثِّيَابُ الْمُتَدَاعِيَةُ ، كَلَّمَا حِيصَتْ مِنْ جَانِبٍ تَهْتَكْتُ مِنْ آخَرَ ... وَ إِنِّي لَعَالِمٌ بِمَا يُصْلِحُكُمْ وَيُقِيمُ أَوْدَاقَكُمْ ، وَلَكِنِّي لَا أَرَى إِصْلَاحَكُمْ بِإِفْسَادِ نَفْسِي .

امام علی علیه السلام - در سخنان خویش در سرزنش اصحابش - فرمود : تا چند با شما مانند شتران جوان زخمین پشت و جامه های

پوسیده مدارا کنم! جامه هایی که چون از یک سو آنها را می دوزند از سوی دیگر پاره می شود . . . من می دانم که چه چیز شما را اصلاح می کند و کجی و انحراف شما را راست می گرداند ، اما من اصلاح شما را با تباه کردن خودم روا نمی دانم .
نهج البلاغه : الخطبة ۶۹ .

حدیث ۴۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَمْ يُصْلِحْهُ حُسْنُ الْمُدَارَاهِ أَصْلَحَهُ سُوءُ الْمُكَافَاةِ .
امام علی علیه السلام : کسی که حُسن مدارا اصلاحش نکند ، مکافات بد او را درست گرداند .
غرر الحکم : ۸۲۰۲ .

حدیث ۴۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَلَامَةُ الدِّينِ وَالْدُنْيَا فِي مُدَارَاةِ النَّاسِ .
امام علی علیه السلام : سلامت دین و دنیا ، در مدارا کردن با مردم است .
غرر الحکم : ۵۶۱۰ .

حدیث ۴۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ دَارَى أَضْدَادَهُ أَمِنَ الْمَحَارِبَ .
امام علی علیه السلام : هر که با دشمنان خود مدارا کند ، از جنگجو در امان ماند .
غرر الحکم : ۸۵۳۹ .

حدیث ۴۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَمَرَةُ الْعَقْلِ مُدَارَاةُ النَّاسِ .
امام علی علیه السلام : میوه خرد ، مدارا کردن با مردم است .
غرر الحکم : ۴۶۲۹ .

حدیث ۴۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا نَدِمَ مِنْ اسْتِخَارَ .
امام علی علیه السلام : کسی که از خدا طلب خیر کند ، پشیمان نشود .
غرر الحکم : ۹۴۵۳ .

حدیث ۴۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَخِرْ وَلَا تَتَخَيَّرْ ، فَكَمْ مَنْ تَخَيَّرَ أَمْرًا كَانَ هَلَاكُهُ فِيهِ .
 امام علی علیه السلام : از خدا طلب خیر کن و بدون آن، کاری را انتخاب نکن ؛ زیرا بسا کسی که [بدون طلب خیر از خدا] کاری را انتخاب کرده و آن موجب نابودی او شده است .
 غرر الحکم : ۲۳۴۶ .

حدیث ۴۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ بِخَيْرٍ مَنْ الْخَيْرِ إِلَّا ثَوَابُهُ .
 امام علی علیه السلام : چیزی بهتر از خوبی وجود ندارد ، مگر پاداش آن .
 غرر الحکم : ۷۴۸۷ .

حدیث ۴۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ لَا يُعْرِفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ ، فَإِذَا أُرِدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفَ أَهْلَهُ ، وَإِذَا أُرِدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفَ أَهْلَهُ .
 امام علی علیه السلام : خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند . پس اگر خواهی که خوبی را بشناسی، خوبی کن، اهل آن را می شناسی و اگر خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، اهلش را می شناسی .
 بحار الأنوار : ۷۸/۴۱/۲۶

حدیث ۴۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 افْعَلُوا الْخَيْرَ وَلَا تَحْقِرُوا مِنْهُ شَيْئًا ؛ فَإِنَّ صَغِيرَهُ كَبِيرٌ ، وَقَلِيلُهُ كَثِيرٌ .
 امام علی علیه السلام : کار خوب را انجام دهید و چیزی از آن را کوچک شمارید ؛ زیرا خرد آن بزرگ است و اندک آن بسیار .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۲۲ .

حدیث ۴۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْأُمُورِ مَا سَهَّلَتْ مَبَادِئُهَا ، وَحَسَّنَتْ خَوَاتِمُهَا ، وَحَمِدَتْ عَوَاقِبُهَا .
 امام علی علیه السلام : بهترین کارها آن است که آغازش آسان ، پایانش خوش و پیامدهایش پسندیده باشد .
 غرر الحکم : ۵۰۳۲ .

حدیث ۴۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بَادِرُوا بِعَمَلِ الْخَيْرِ قَبْلَ أَنْ تُشْعَلُوا عَنْهُ بِغَيْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : در انجام کار خوب شتاب کنید، پیش از آن که به سبب پرداختن به کاری دیگر از آن بازمانید .
 الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث ۴۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَلْهَمَهُ الْقَنَاعَةَ ، وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجَهُ .
 امام علی علیه السلام : وقتی خداوند خوبی بنده ای را بخواهد به او قناعت عطا کند، و همسرش را شایسته گرداند.
 غرر الحکم: ۴۱۱۵ .

حدیث ۴۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أُعْطِيَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَحُسْنِ نِيَّتِهِ .
 امام علی علیه السلام : خدای سبحان چیزی از خیر دنیا و آخرت را به بنده ای نداد مگر به سبب خوشخویی و نیت پاک او .
 غرر الحکم : ۹۶۷۰ .

حدیث ۴۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : صِدْقُ حَدِيثٍ ، وَأَدَاءُ أَمَانَةٍ ، وَعِفَّةُ بَطْنٍ ، وَحُسْنُ خُلُقٍ .
 امام علی علیه السلام : چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی ، امانتداری ، عفت شکم، و خوشخویی .
 غرر الحکم : ۲۱۴۲ .

حدیث ۴۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثُرَ مَالُكَ وَوَلَدُكَ ، وَلَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثُرَ عَلَيْكَ ، وَأَنْ يَعْظُمَ جَلْمُكَ ، وَأَنْ تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ ، فَإِنْ أَحْسَنْتَ حَمِدَتَ اللَّهُ ، وَإِنْ أَسَأْتَ اسْتَعْفَرْتَ اللَّهُ .
 امام علی علیه السلام : خیر و خوبی این نیست که مال و فرزند زیاد داشته باشی، بلکه خیر این است که تو را دانش بسیار و بردباری زیاد باشد، و با عبادت پروردگارت بر مردمان سرفرازی کنی، و هرگاه خوبی کنی خداوند را سپاس گویی، و چون بدی کنی از پروردگارت آمرزش خواهی.

نهج البلاغه: الحکمة ۹۴.

حدیث ۴۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَقَدَ رُزْقَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، هُنَّ : الرِّضَا بِالْقَضَاءِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ ، وَالشُّكْرُ فِي الرِّخَاءِ .
امام علی علیه السلام : سه چیز است که هر کس داشته باشد خیر دنیا و آخرت روزیش شده است . آن سه چیز عبارتند از : راضی بودن به قضای الهی ، صبر کردن بر بلا و گرفتاری، و شکر کردن در هنگام آسایش و رفاه .
غرر الحکم : ۴۶۷۰

حدیث ۴۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَمِعَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِيكْتِمَانِ السِّرِّ وَمُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ .
امام علی علیه السلام : خوبی دنیا و آخرت در رازداری و دوستی با نیکوکاران گرد آمده است .
بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۸/۱۷ .

حدیث ۴۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَمَاعُ الْخَيْرِ فِي الْعَمَلِ بِمَا يَبْقَى ، وَالِاسْتِهَانَةُ بِمَا يَفْنَى .
امام علی علیه السلام : عمل کردن به آنچه ماندنی است و حقیر شمردن آنچه از بین رفتنی است ، مجمع همه خوبیهاست .
غرر الحکم : ۴۷۳۵

حدیث ۴۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَمَاعُ الْخَيْرِ فِي الْمَوْلَاةِ فِي اللَّهِ ، وَالْمُعَادَاةِ فِي اللَّهِ ، وَالْمَحَبَّةِ فِي اللَّهِ ، وَالْبُغْضِ فِي اللَّهِ .
امام علی علیه السلام : دوستی کردن برای خدا و دشمنی ورزیدن برای خدا و دوست داشتن برای خدا و نفرت داشتن برای خدا ،
مجمع همه خوبیهاست .
غرر الحکم : ۴۷۸۱ .

حدیث ۴۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلَاثٌ هُنَّ جَمَاعُ الْخَيْرِ : إِسْدَاءُ النَّعْمِ ، وَرِعَايَةُ الدَّمَمِ ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ .
امام علی علیه السلام : سه چیز مجمع خوبیهاست : خیر رساندن [به دیگران] ، رعایت عهد و پیمانها، و صله رحم .
غرر الحکم : ۴۶۷۵

حدیث ۴۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْخَيْرُ أَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ .
 امام علی علیه السلام : کار خوب، آسانتر از کار بد است .
 غرر الحکم : ۱۱۹۹ .

حدیث ۴۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ فَعَلَ الْخَيْرَ فَبَنَفْسِهِ بَدَأَ .
 امام علی علیه السلام : هر کس کار خوب کند ، نتیجه اش پیش از همه به خود او رسد .
 غرر الحکم : ۸۱۷۷

حدیث ۴۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 غَارِسُ شَجَرَةٍ الْخَيْرِ يَجْتَنِيهَا أَحْلَى ثَمَرَةٍ .
 امام علی علیه السلام : کشتگر درخت خوبی ، شیرین ترین میوه را از آن می چیند .
 غرر الحکم : ۶۴۴۲

حدیث ۴۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَعَلُ الْخَيْرِ ذَخِيرَةٌ بَاقِيَةٌ ، وَ ثَمَرَةٌ زَاكِيَةٌ .
 امام علی علیه السلام : کار خوب ، اندوخته ای ماندنی و میوه ای پاکیزه [و خوشگوار] است .
 غرر الحکم : ۶۵۴۵

حدیث ۴۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَعْظَمَ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْأُمَّةِ (الْأُمَّنَةِ) ، وَأَفْظَعَ الْغِيْثِ غِيْثُ الْأُمَّةِ .
 امام علی علیه السلام : بزرگترین خیانت، خیانت به امت است و زشت ترین دغل ، دغلکاری با پیشوایان است .
 نهج البلاغه : کتاب ۲۶ .

حدیث ۴۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

من أَفْحَشِ الْخِيَانَةَ خِيَانَةَ الْوَدَائِعِ .

امام علی علیه السلام : یکی از زشت ترین خیانتها ، خیانت در سپرده هاست .
غرر الحکم : ۹۳۱۰ .

حدیث ۴۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
غَايَةُ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْخِلِّ الْوَدُودِ ، وَنَقْضُ الْعُهُودِ .
امام علی علیه السلام : اوج خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن عهد و پیمانهاست .
غرر الحکم : ۶۳۷۴

حدیث ۴۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْخَائِنُ مَنْ شَغَلَ نَفْسَهُ بَعِيرِ نَفْسِهِ ، وَكَانَ يَوْمَهُ شَرًّا مِنْ أَمْسِهِ .
امام علی علیه السلام : خیانتکار کسی است که خودش را رها کرده به معایب دیگران پردازد و امروزش بدتر از دیروزش باشد .
غرر الحکم : ۲۰۱۳ .

حدیث ۴۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْخِيَانَةُ رَأْسُ النِّفَاقِ .
امام علی علیه السلام : خیانت، در رأس نفاق است .
غرر الحکم : ۹۶۹ .

حدیث ۴۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَمْ يُخَفْ أَحَدًا لَمْ يَخَفْ أَبَدًا .
امام علی علیه السلام : هر که کسی را نترساند هرگز نترسد .
غرر الحکم : ۸۹۵۵ .

حدیث ۴۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا هَبَّتْ أَمْرًا فَفَقِعَ فِيهِ ، فَإِنَّ شِدَّةَ تَوَقُّيهِ أَكْبَرُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ .
امام علی علیه السلام : هر گاه از کاری ترسیدی خود را به کام آن بینداز ؛ زیرا ترس از آن کار زیانبارتر از اقدام به آن کار است .
نهج البلاغه : الحکمة ۱۷۵ .

حدیث ۴۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا خِفْتَ صُعُوبَةَ أَمْرٍ فَاصْعُبْ لَهُ يَدِلْ لَكَ ، وَخَادِعِ الزَّمَانَ عَنْ أَخْدَائِهِ تَهْنُ عَلَيْكَ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه از سختی کاری ترسیدی در برابر آن سرسختی نشان ده ، رامت می شود، و در برابر حوادث روزگار
 چاره اندیشی کن ، بر تو آسان می شوند .
 غرر الحکم : ۴۱۰۸

حدیث ۴۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْخَوْفِ الْأَمْنُ .
 امام علی علیه السلام : میوه ترس ، امنیت است .
 غرر الحکم : ۴۵۹۱

حدیث ۴۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْخَوْفُ سِجْنُ النَّفْسِ عَنِ الذُّنُوبِ ، وَرَادِعُهَا عَنِ الْمَعَاصِي .
 امام علی علیه السلام : ترس ، بازداشتگاه نفس از گناهان و جلوگیری آن از نافرمانیهاست .
 غرر الحکم : ۱۹۸۷

حدیث ۴۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَثُرَتْ مَخَافَتُهُ قَلَّتْ آفَتُهُ .
 امام علی علیه السلام : آن که ترسش [از خدا] زیاد باشد کمتر آسیب بیند .
 غرر الحکم : ۸۰۳۶

حدیث ۴۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَخَفْ إِلَّا ذَنْبَكَ ، لَا تَرُجْ إِلَّا رَبَّكَ .
 امام علی علیه السلام : جز از گناه خود مترس و جز به پروردگار خویش امید میند .
 غرر الحکم : ۱۰۱۶۱ - ۱۰۱۶۲

حدیث ۴۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا خِفتَ الخَالِقَ فَرَزْتَ إِلَيْهِ ، إِذَا خِفتَ المَخْلُوقَ فَرَزْتَ مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از آفریدگار بترسی به سوی او گریزی و هر گاه از مخلوق بترسی از وی بگریزی.
غرر الحکم : ۴۰۲۷ - ۴۰۲۸ .

حدیث ۴۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَخَافُوا ظُلْمَ رَبِّكُمْ ، وَلَكِنْ خَافُوا ظُلْمَ أَنْفُسِكُمْ .

امام علی علیه السلام : از ستم پروردگارتان نترسید [زیرا او به کسی ستم نمی کند] بلکه از ستم خود بر خویش بترسید .
غرر الحکم : ۱۰۲۳۴

حدیث ۴۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ خَافَ رَبَّهُ كَفَّ ظُلْمَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از پروردگار خویش بترسد از ستمکاری خود داری کند .
بحار الأنوار : ۷۵/۳۰۹/۳

حدیث ۴۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخَوْفُ جَلْبَابُ العَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : ترس [از خدا] ردای خداشناسان است .
غرر الحکم : ۶۶۴ .

حدیث ۴۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَرِبَ المُسْکِرَ لَمْ تُقْبَلْ صَلَاتُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً .

امام علی علیه السلام : کسی که مستی آور بنوشد تا چهل شبانه روز نمازش پذیرفته نشود .
الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حدیث ۴۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُذْمِنُ الخَمْرِ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ

حِينَ يَلْقَاهُ كعَابِدٍ وَثَنٍ .

امام علی علیه السلام: دائم الخمر همچون بت پرست خدا را دیدار خواهد کرد .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حدیث ۴۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللَّهُ ... تَزَكَّ شُرْبِ الْخَمْرِ تَخْصِينًا لِلْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام: ... خداوند برای حفظ عقل، ترک شرابخواری را واجب گردانید .

نهج البلاغه: الحکمه ۲۵۲ .

حدیث ۴۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَائِقَةٌ فَانْتَظِرُوا أَخَوَاتِهَا .

امام علی علیه السلام: اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد انتظار خصلتهای پسندیده دیگری را نیز در او داشته باشید .

نهج البلاغه: الحکمه ۴۴۵ .

حدیث ۴۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشْرَفُ الْخَلَائِقِ التَّوَاضُّعُ وَالْحِلْمُ وَلَيْنُ الْجَانِبِ .

امام علی علیه السلام: شریفترین خوبیها فروتنی و بردباری و نرمخویی است .

غرر الحکم : ۳۲۲۳ .

حدیث ۴۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَكْرَمُ الْأَخْلَاقِ السَّخَاءُ ، وَأَعْمُّهَا نَفْعُ الْعَدْلِ .

امام علی علیه السلام: گرامیترین خوبیها بخشندگی است، و آن خوی که سودش فراگیرتر است دادگری است .

غرر الحکم : ۳۲۱۹ .

حدیث ۴۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ضَاقَتْ سَاحَتُهُ قَلَّتْ رَاحَتُهُ .

امام علی علیه السلام: هر که کم تحمل [و تندخو] باشد آسایشش اندک گردد .

غرر الحکم : ۹۱۹۲ .

حدیث ۴۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ ضَاقَ رِزْقُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که اخلاقش بد باشد روزیش تنگ شود .
 غرر الحکم : ۸۰۲۳ .

حدیث ۴۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُوءُ الْخُلُقِ نَكَدُ الْعَيْشِ وَعَذَابُ النَّفْسِ .
 امام علی علیه السلام : بدخویی، مایه تیره روزی و شکنجه روح است .
 غرر الحکم : ۵۶۳۹

حدیث ۴۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ مَلَّهْ أَهْلُهُ .
 امام علی علیه السلام : آن که بد اخلاق باشد خانواده اش از او دلتنگ و بیزار شوند .
 غرر الحکم : ۸۵۹۵

حدیث ۴۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَسَنُ خُلُقِكَ يُخَفِّفُ اللَّهُ حِسَابَكَ .
 امام علی علیه السلام : اخلاقت را نیکو گردان تا خداوند حسابت را آسان گرداند .
 الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۲۷۸/۳۰۸ .

حدیث ۴۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْكَرَمِ إِتْمَامُ النَّعْمِ .
 امام علی علیه السلام : برترین کرم و بخشندگی ، تمام کردن نعمت (بر دیگری) است .
 غرر الحکم : ۲۹۸۳ .

حدیث ۴۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرِ الْمَكَارِمِ الْإِيثَارُ .

امام علی علیه السلام: بالاترین مرتبه بخشندگی و کرامت، ایثار است.

غرر الحکم: ۴۹۵۳

حدیث ۴۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحْسَنُ الْمَكَارِمِ عَفْوُ الْمُقْتَدِرِ وَجُودُ الْمُفْتَقِرِ .

امام علی علیه السلام: بهترین مکارم اخلاق، گذشت توانا [بر انتقام] است و بخشش کسی که خود نیازمند است.

غرر الحکم: ۳۱۶۵

حدیث ۴۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ثَابِرُوا عَلَى أَفْتِنَاءِ الْمَكَارِمِ .

امام علی علیه السلام: در راه کسب مکارم اخلاق پشتکار و پایداری ورزید.

غرر الحکم: ۴۷۱۲

حدیث ۴۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَإِنَّهَا رِفْعَةٌ ، وَ إِيَّاكُمْ وَالْأَخْلَاقَ الدَّنِيَّةَ فَإِنَّهَا تَضَعُ الشَّرِيفَ وَتَهْدِمُ الْمَجْدَ .

امام علی علیه السلام: بر شما باد تحصیل مکارم اخلاق که آن مایه رفعت است و از خویهای پست دوری کنید که آن انسانهای

شریف را پست می کند و بزرگواری را از بین می برد.

بحار الأنوار: ۸۹/ ۷۸/۵۳

حدیث ۴۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ بَدَلَ التَّحِيَّةِ مِنْ مَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ .

امام علی علیه السلام: همانا سلام کردن از خویهای نیک است.

غرر الحکم: ۳۴۰۴

حدیث ۴۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

حُسْنُ الْخُلُقِ فِي ثَلَاثٍ : اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ ، وَطَلْبُ الْحَلَالِ ، وَالتَّوَشُّعُ عَلَى الْعِيَالِ .

امام علی علیه السلام: خوشخویی در سه چیز است: دوری کردن از کارهای حرام، طلب حلال، و فراهم آوردن آسایش و رفاه

برای خانواده .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۴/۶۳ .

حدیث ۴۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُنْوَانُ صَاحِبَةِ الْمُؤْمِنِ حُسْنُ خُلُقِهِ .

امام علی علیه السلام : سرلوحه نامه [اعمال] مؤمن ، خوشخویی اوست .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۲/۵۹

حدیث ۴۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلُقِ رَأْسُ كُلِّ بَرٍّ .

امام علی علیه السلام : نیکخویی ، سرآمد همه نیکبهاست .

غرر الحکم : ۴۸۵۷ .

حدیث ۴۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الدَّلِيلِ عَلَى إِثْبَاتِ الصَّانِعِ - : ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ : تَحْوِيلُ الْحَالِ ، وَضَعْفُ الْأَرْكَانِ ، وَنَقْضُ الْهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام - وقتی از ایشان سؤال شد : دلیل بر اثبات صانع چیست؟ - فرمود : سه چیز : دگرگونی حالات ، سست و ناتوان

شدن اعضای بدن، و برهم خوردن خواست و اراده .

بحار الأنوار : ۳/۵۵/۲۹ .

حدیث ۴۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- كَانَ كَثِيرًا مَا يَقُولُ إِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ - : أَشْهَدُ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا آيَاتٌ تَدُلُّ عَلَيْكَ ، وَشَوَاهِدٌ تَشْهَدُ بِمَا إِلَيْهِ

دَعَوْتَ . كُلُّ مَا يُؤَدِّي عَنْكَ الْحُجَّةَ وَيَشْهَدُ لَكَ بِالرُّبُوبِيَّةِ مَوْسُومٌ بِآثَارِ نِعْمَتِكَ ، وَمَعَالِمٌ تَدْبِيرِكَ .

امام علی علیه السلام - در بیشتر اوقات که از نماز شب فراغت می یافت - می گفت: گواهی می دهم که آسمانها و زمین و آنچه

میان آنهاست، نشانه هایی بر وجود تو است و گواهیایی بر آنچه به سوی آن دعوت کردی . هر آنچه حجت تو را بیان می کند و به

پروردگاری تو گواهی می دهد، نشان آثار نعمتهای تو و علایم تدبیر تو را بر خود دارد .

شرح نهج البلاغه : ۲۰/۲۵۵ .

حدیث ۴۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا الْمَخْلُوقُ السَّوِيُّ ، وَالْمُنْشَأُ الْمَرْعِيُّ ، فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْحَامِ وَمُضَاعَفَاتِ الْأَسْتَارِ ، بُدِئْتَ مِنْ سِيْلَالِهِ مِنْ طِينٍ ، وَوُضِعَتْ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ، إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ وَأَجَلٍ مَقْسُومٍ ، تَمُورُ فِي بَطْنِ أُمِّكَ جَنِينًا ، لَا تُحِيرُ دُعَاءً ، وَلَا تَسْمَعُ نِدَاءً ، ثُمَّ أُخْرِجَتْ مِنْ مَقْرَكَ إِلَى دَارٍ لَمْ تَشْهَدْهَا ، وَلَمْ تَعْرِفْ سَبِيلَ مَنَافِعِهَا ، فَمَنْ هَذَاكَ لِاجْتِرَارِ الْغِذَاءِ مِنْ نَدْيِ أُمِّكَ ، وَعَرَفَكَ عِنْدَ الْحَاجَةِ مَوَاضِعَ طَلَبِكَ وَإِرَادَتِكَ؟

امام علی علیه السلام : ای انسانی که در کمال اعتدال و تناسب آفریده شده ای و در تاریکیهای زهدانها و پرده های تو بر تو شکل گرفته و پرورده شده ای ، آفرینش از عصاره گلی آغاز شد و در جایگاهی آرام و امن تا زمانی مشخص و مهلتی تعیین شده نهاده شدی . آن گاه که جنین هستی ، در شکم مادرت می جنبی ، نه سخنی را پاسخ می دهی و نه آوازی را می شنوی . آن گاه از قرارگاه خود به سرای بیرون ، آورده شدی ، که آن را ندیده ای و راههای کسب سود و منافع آن را نمی دانی . چه کسی تو را به مکیدن شیر از پستان مادرت راهنمایی کرد؟ و چه کسی جایگاههای طلب و خواستن را به تو آموخت ؟
نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۳ .

حدیث ۴۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ مَا نَرَى مِنْ خَلْقِكَ ! وَمَا أَضْعَرُّ كُلَّ عَظِيمَةٍ فِي جَنْبِ قُدْرَتِكَ !
وَمَا أَهْوَلَ مَا نَرَى مِنْ مَلَكُوتِكَ ! وَمَا أَحْقَرَ ذَلِكَ فِيمَا غَابَ عَنَّا مِنْ سُلْطَانِكَ ! وَمَا أَسْبَغَ نِعَمَكَ فِي الدُّنْيَا ! وَمَا أَضْعَرَّهَا فِي نِعَمِ الْآخِرَةِ !
امام علی علیه السلام : ای خداوند سبحان ! چه عظیم و پرشکوه است آنچه از آفرینش تو می بینیم! و چه خرد است هر بزرگی در برابر قدرت تو ! و چه هول انگیز است آنچه ما از ملکوت تو می بینیم! و چه حقیر است آنچه ما می بینیم در برابر قدرت و سلطنت ناپیدای تو از دیدگان ما! و چه بسیار است نعمتهای تو در این دنیا ! و چه اندک است این نعمتها در برابر نعمتهای آخرت!
نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۹ .

حدیث ۴۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ يَخْلُقِ الْأَشْيَاءَ مِنْ أُصُولِ أَرْزَلِيَّةٍ ، وَلَا مِنْ أَوَائِلِ أَبْدِيَّةٍ ، بَلْ خَلَقَ مَا خَلَقَ فَأَقَامَ حَدَّهُ ، وَصَوَّرَ مَا صَوَّرَ فَأَحْسَنَ صُورَتَهُ .
امام علی علیه السلام : اشیاء را از موادی ازلی یا نمونه هایی ابدی نیافرید ، بلکه آفرید آنچه آفرید و اندازه اش را تعیین کرد و صورتی داد به آنچه داد و آن صورت را به نیکوترین شکل نگاشت .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۳ .

حدیث ۴۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ سئِلَ عَنْ أَوَّلِ مَا خَلَقَ اللَّهُ - : خَلَقَ النُّورَ .

امام علی علیه السلام - وقتی از ایشان درباره نخستین آفریده خدا سؤال شد - فرمود : نور را آفرید .
بحار الأنوار : ۵۷/۷۳/۴۹ .

حدیث ۴۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ .
 امام علی علیه السلام : اگر نادان خاموشی می‌گزید، مردم دچار اختلاف نمی‌شدند .
 بحار الأنوار : ۷۸/۸۱/۷۵ .

حدیث ۴۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا أَنْتُمْ إِخْوَانٌ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، مَا فَرَّقَ بَيْنَكُمْ إِلَّا خُبْتُ السَّرَائِرِ ، وَسُوءُ الضَّمَائِرِ ، فَلَا تَوَازَرُونَ (تأزرون) وَلَا تَنَاصِحُونَ ، وَلَا تَبَادُلُونَ وَلَا تَوَادُونَ .
 امام علی علیه السلام : شما برادر دینی یکدیگرید و آنچه میان شما جدایی انداخته، درون پلید و بدنهادی است ، به این سبب باری از دوش همدیگر برنمی‌دارید و برای هم خیرخواهی نمی‌کنید و به هم بذل و بخشش نمی‌کنید و با هم دوستی نمی‌ورزید .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۳ .

حدیث ۴۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا اخْتَلَفَتْ دَعْوَتَانِ إِلَّا كَانَتْ إِحْدَاهُمَا ضَلَالَةً .
 امام علی علیه السلام : هیچ‌گاه دو دعوت بر خلاف یکدیگر نشد مگر این که یکی از آن دو [دعوت به] گمراهی بود .
 نهج البلاغه : الحکمة ۱۸۳ .

حدیث ۴۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاللَّهِ ، لَأَظُنُّ أَنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ سَيَدَالُونَ مِنْكُمْ بِاجْتِمَاعِهِمْ عَلَى بَاطِلِهِمْ وَتَفَرُّقِكُمْ عَنْ حَقِّكُمْ .
 امام علی علیه السلام : به خدا سوگند ، گمان می‌کنم که این قوم بزودی بر شما چیره شوند ؛ زیرا آنان بر باطل خود همدستانند و شما در حق خود دچار تفرقه و پراکندگی هستید .
 نهج البلاغه : الخطبة ۲۵

حدیث ۴۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَالزَّمُوا السَّوَادَ الْأَعْظَمَ ، فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ ، فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ ، كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْعَنَمِ لِلذُّبِّ .
 امام علی علیه السلام : با اکثریت [دین دار] جامعه همراه شوید ؛ زیرا دست خدا با جماعت است . و از پراکندگی بپرهیزید که جدا

شده از مردم، طعمه
شیطان است، همچنان که گوسفند جدا شده از رمه، طعمه گرگ است .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۲۷

حدیث ۴۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَخْلَصَ النَّيَّةَ تَنَزَّهَ عَنِ الدَّيْتِ .
امام علی علیه السلام : هر که نیت را خالص گرداند، از پستی دور ماند .
غرر الحکم : ۸۴۴۷ .

حدیث ۴۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَصْلُ الْإِخْلَاصِ الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .
امام علی علیه السلام : ریشه اخلاص ، چشم برکندن از دست مردمان است .
غرر الحکم : ۳۰۸۸ .

حدیث ۴۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَلِيلُ الْأَمَالِ تَخْلُصُ لَكَ الْأَعْمَالُ .
امام علی علیه السلام : آرزوهایت را کم کن ، اعمالت خالص می شود .
غرر الحکم : ۶۷۹۳ .

حدیث ۴۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَبَبُ الْإِخْلَاصِ الْيَقِينُ .
امام علی علیه السلام : علت اخلاص ، یقین است .
غرر الحکم : ۵۵۳۸ .

حدیث ۴۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ .
امام علی علیه السلام : ثمره دانش ، اخلاص عمل است .
غرر الحکم : ۴۶۴۲ .

حدیث ۴۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِبَادَةُ الْخَالِصَةُ أَنْ لَا يَرَجُوَ الرَّجُلُ إِلَّا رَبَّهُ ، وَلَا يَخَافُ إِلَّا ذَنْبَهُ .
 امام علی علیه السلام : عبادت خالص این است که آدمی جز به پروردگار خویش امید نبندد و جز از گناه خویش نترسد .
 غرر الحکم : ۲۱۲۸ .

حدیث ۴۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي الْإِخْلَاصِ يَكُونُ الْخَلَاصُ .
 امام علی علیه السلام : رهایی و نجات در اخلاص است .
 تنبیه الخواطر : ۲/۱۵۴ .

حدیث ۴۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِمَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ عَمَلَهُ وَعِلْمَهُ ، وَحُبَّهُ وَبُغْضَهُ ، وَأَخَذَهُ وَتَرَكَهُ ، وَكَلَامَهُ وَصَمْتَهُ ، وَفَعَلَهُ وَقَوْلَهُ .
 امام علی علیه السلام : خوشا آن که عمل و علمش، دوستی و دشمنیش، انجام دادن و ترک کردنش، سخن و سکوتش، و کردار و گفتارش فقط برای خدا باشد.
 تحف العقول : ۱۰۰ .

حدیث ۴۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَصْفِيَةُ الْعَمَلِ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ ، وَتَخْلِيصُ النَّبِيِّ عَنِ الْفَسَادِ أَشَدُّ عَلَى الْعَامِلِينَ مِنْ طَوْلِ الْجِهَادِ .
 امام علی علیه السلام : خالص گردانیدن عمل، سخت تر از خود عمل است و پاک کردن نیت از فساد و ناخالصی برای عمل کنندگان، از جهاد طولانی دشوارتر است .
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۸۸/۱ .

حدیث ۴۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِخْلَاصُ مِلَاكُ الْعِبَادَةِ .
 امام علی علیه السلام : اخلاص اساس عبادت است .
 غرر الحکم : ۸۵۹ .

حدیث ۴۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإِخْلَاصُ أَعْلَى الْإِيمَانِ .
 امام علی علیه السلام : اخلاص ، اوج ایمان است .
 غرر الحکم : ۸۶۰ .

حدیث ۴۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإِخْلَاصُ عِبَادَةُ الْمُقَرَّبِينَ .
 امام علی علیه السلام : اخلاص، عبادت مقربان است .
 غرر الحکم : ۶۶۷ .

حدیث ۴۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإِخْلَاصُ غَايَةُ الدِّينِ .
 امام علی علیه السلام : اخلاص غایت دین است .
 غرر الحکم : ۷۲۷ .

حدیث ۴۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 افْتَحْ بَرِيَّةَ قَلْمِكَ ، وَأَسْمِكْ شَحْمَتَهُ ، وَأَيْمِنِ قِطَّتَكَ يَجِدُ خَطُّكَ .
 امام علی علیه السلام : نوک قلمت را بشکاف و پره آن را ستمبر گردان و آن را از راست برش بزنی تا خطت خوش شود .
 غرر الحکم : ۲۴۶۵ .

حدیث ۴۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ .
 امام علی علیه السلام : خط ، زبان دست است .
 غرر الحکم : ۷۰۶ .

حدیث ۴۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فيما قال لِكَاتِبِهِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ -: أَلِقْ دَوَاتَكَ ، وَأَطِلْ جِلْفَةَ قَلَمِكَ ، وَفَرِّجْ بَيْنَ السُّطُورِ ، وَقَزِّمِطْ بَيْنَ الْحُرُوفِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْدَرُ بِصَبَاحَةِ الْخَطِّ .

امام علی علیه السلام - به کاتب خود عبیدالله بن ابی رافع - فرمود : در دوات خود ليقه بگذار و نوک قلمت را دراز بتراش و میان خطها فاصله بگذار و حرفها را نزدیک هم بنویس ؛ زیرا این کار باعث زیبایی خط می شود .
نهج البلاغه : الحکمه ۳۱۵ .

حدیث ۴۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ خَشَعَ قَلْبُهُ خَشَعَتْ جَوَارِحُهُ .
امام علی علیه السلام : کسی که دلش خاشع شد، اندامهایش نیز خاشع شود .
غرر الحکم : ۸۱۷۲ .

حدیث ۴۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نَعْمَ عَوْنُ الدُّعَاءِ الْخُشُوعُ .
امام علی علیه السلام : خشوع، نیکو یآوری است برای دعا .
غرر الحکم : ۹۹۴۵ .

حدیث ۴۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ أَحْسَرَ النَّاسِ صِفْقَةً وَأَحْيَاهُمْ سَعِيًا: رَجُلٌ أَخْلَقَ يَدَيْهِ فِي طَلَبِ مَالِهِ وَلَمْ تُسَاعِدْهُ الْمَقَادِيرُ عَلَى إِرَادَتِهِ ، فَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا بِحَسِيرَتِهِ ،
وَقَدِمَ عَلَى الْآخِرَةِ بَتَبِعَتِهِ .
امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم در داد و ستد و ناکامترینشان در سعی و تلاش مردی است که تن خویش را در طلب مال بفرساید اما مقدرات با خواست او مساعدت نکند و آن گاه با دریغ و حسرت از دنیا رود و با وزر وبال آن به آخرت روی نهد .
نهج البلاغه : الحکمه ۴۳۰ .

حدیث ۴۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- وَقَدْ سِئِلَ : مَنْ الْعَظِيمُ الشَّقَاءِ ؟ - : رَجُلٌ تَرَكَ الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا فَفَاتَتْهُ الدُّنْيَا وَحَسِرَ الْآخِرَةَ ، وَرَجُلٌ تَعَبَدَ وَاجْتَهَدَ وَصَامَ رِئَاءَ النَّاسِ فَذَلِكَ الَّذِي حُرِمَ لِدَاتِ الدُّنْيَا وَلِحِقَةِ التَّعَبِ الَّذِي لَوْ كَانَ بِهِ مُخْلِصًا لَأَسْتَحَقَّ ثَوَابَهُ .
امام علی علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : بدبخت بزرگ کیست ؟ - فرمود : مردی که دنیا را به خاطر دنیا واگذارد و بدین سبب دنیا را از دست دهد و آخرت را زیان کند و مردی که برای خودنمایی عبادت و کوشش کند و روزه بگیرد ؛ چنین کسی از لذتهای دنیا محروم گشته و خود را به رنجی در افکنده است که اگر برای خدا می بود سزاوار پاداش او می شد .

بحار الأنوار: ۹۲ / ۲۵۱.

حدیث ۴۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تُقَاتِلُوا (تَقَاتِلُوا) الْخَوَارِجَ بَعْدِي؛ فَلَيْسَ مَنْ طَلَبَ الْحَقَّ فَأَخْطَأَهُ، كَمَنْ طَلَبَ الْبَاطِلَ فَأَدْرَكَهُ

امام علی علیه السلام: بعد از من با خوارج نجنگید (خوارج را نکشید)؛ زیرا کسی که طالب حق باشد و به آن نرسد همچون کسی نیست که جویای باطل باشد و به آن دست یابد.

نهج البلاغه: الخطبة ۶۱.

حدیث ۴۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ، فَإِنِّي فَقَاتُ عَيْنَ الْفِتْنَةِ، وَلَمْ يَكُنْ لِيَجْتَرِيَّ عَلَيْهَا أَحَدٌ غَيْرِي بَعْدَ أَنْ مَاجَ غَيْبُهَا (ظَلَمْتُهَا)، وَاشْتَدَّ كَلْبُهَا.

امام علی علیه السلام: ای مردم! من چشم فتنه را در آوردم، در زمانی که تاریکیش موج می زد و هاری و سختی آن اوج گرفته بود و کسی جز من جرأت دفع آن را نداشت.

نهج البلاغه: الخطبة ۹۳

حدیث ۴۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَمَّا قُتِلَ الْخَوَارِجُ فَقِيلَ لَهُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، هَلَكَ الْقَوْمُ بِأَجْمَعِهِمْ -: كَلَّا وَاللَّهِ، إِنَّهُمْ نُظِفَ فِي أَصْيَالِ الرِّجَالِ وَقَرَارَاتِ النِّسَاءِ، كَلَّمَا نَجَمَ مِنْهُمْ قَرْنٌ قُطِعَ، حَتَّى يَكُونَ آخِرُهُمْ لُصُوصًا سَلَابِينَ.

امام علی علیه السلام - آن گاه که خوارج کشته شدند و به ایشان عرض شد: ای امیرمؤمنان! این جماعت همه نابود شدند. فرمود: هرگز، به خدا قسم که آنها نطفه‌هایی در پشت مردان و زهدانهای زنان هستند. هر گاه شاخی از آنان بروید، قطع گردد تا این که سرانجام از آنان عده ای راهزن و دزد بر جای ماند.

نهج البلاغه: الخطبة ۶۰

حدیث ۴۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- وَقَدْ مَرَّ بِقَتْلِ الْخَوَارِجِ -: بُوَسَا لَكُمْ! لَقَدْ صَدَّرَكُمْ مِنْ غَرْكُمْ. فَقِيلَ لَهُ: مَنْ غَرَّهُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ فَقَالَ: الشَّيْطَانُ الْمُضِلُّ، وَالْأَنْفُسُ الْأَمَارَةُ بِالسُّوءِ، غَرَّتْهُمْ بِالْأَمَانِيِّ، وَفَسَحَتْ لَهُمْ، بِالْمَعَاصِي، وَوَعَدَتْهُمْ الْإِظْهَارَ، فَاقْتَحَمَتْ بِهِمُ النَّارَ.

امام علی علیه السلام - در هنگام عبور از جنازه خوارج - فرمود: بدا به حال شما! آن کس که فریبتان داد به شما زیان رساند. عرض شد: ای امیرمؤمنان! چه کسی فریبشان داد؟ فرمود: شیطان گمراه کننده و نفس فرمان دهنده به بدی؛ به آرزوهای خام فریبشان داد و میدان گناهان را بر آنان فراخ گردانید و به آنان وعده پیروزی داد و آن گاه آنان را در کام آتش فرو برد.

نهج البلاغه: الحكمة ۳۲۳

حدیث ۴۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: يَخْرُجُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ أَحْدَاثُ الْأَسْنَانِ، سَفَهَاءُ الْأَحْلَامِ، قَوْلُهُمْ مِنْ خَيْرِ أَقْوَالِ أَهْلِ الْبَرِّيَّةِ، صَيَّلاتُهُمْ أَكْثَرُ مِنْ صَيَّلاتِكُمْ، وَقِرَاءَتُهُمْ أَكْثَرُ مِنْ قِرَاءَتِكُمْ، لَا- يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ تَرَاقِيَهُمْ - أَوْ قَالَ حَنَاجِرَهُمْ - يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، فَاقْتُلُوهُمْ .

امام علی علیه السلام : شنیدم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرماید : در آخر الزمان مردمی سر برمی دارند کم سال و سبکسر . بهترین سخنان را به زبان می آورند ، بیش از شما نماز می خوانند ، بیش از شما قرآن تلاوت می کنند ، اما ایمان آنها از استخوان چنبره - یا فرمود : از حنجره هایشان - فراتر نمی رود . آنان همانند فراتر رفتن تیر از هدف ، از دین خارج می شوند . این افراد را بکشید .

شرح نهج البلاغه: ۲/۲۶۷ .

حدیث ۴۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ تَلَا رَجُلٌ هَذِهِ الْآيَةَ بِحَضْرَتِهِ -: أَهْلُ حُرُورَاءٍ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به کسی که این آیه را در حضور آن حضرت تلاوت کرد - فرمود : حروریان (خوارج) از این افرادند .

شرح نهج البلاغه : ۲/۲۷۸ .

حدیث ۴۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُؤْمِنَكَ اللَّهُ سُوءَ الْعَاقِبَةِ فاعْلَمْ أَنَّ مَا تَأْتِيهِ مِنْ خَيْرٍ فَبَفَضْلِ اللَّهِ وَتَوْفِيقِهِ ، وَمَا تَأْتِيهِ مِنْ سُوءٍ فَبِإِمْهَالِ اللَّهِ وَإِنْظَارِهِ ، إِيَّاكَ وَحِلْمَهُ وَعَفْوَهُ عَنكَ .

امام علی علیه السلام : اگر می خواهی که خداوند تو را از بدعاقبتی نگه دارد بدان که هر خوبی که به تو می رسد از فضل و توفیق خداست و هر بدی که به تو می رسد خداوند به تو مهلت و فرصت داده است . از بردباری و گذشت او نسبت به خودت بترس .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۲/۶۰ .

حدیث ۴۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَايَةُ الْحَيَاءِ أَنْ يَسْتَحْيِيَ الْمَرْءُ مِنْ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : اوج شرم این است که آدمی از خودش شرم کند .

غرر الحکم : ۶۳۶۹ .

حدیث ۴۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَسْتَحِ مِنَ النَّاسِ لَمْ يَسْتَحِ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که از مردم شرم نکند، از خداوند سبحان نیز شرم نمی کند .
 غرر الحکم : ۹۰۸۱ .

حدیث ۴۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَحَى مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ أَحْمَقُ .
 امام علی علیه السلام : کسی که از گفتن حق شرم کند احمق است .
 غرر الحکم : ۸۶۵۰ .

حدیث ۴۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُرْنَ الْحَيَاءَ بِالْحِرْمَانِ .
 امام علی علیه السلام : کمرویی با محرومیت قرین است .
 غرر الحکم : ۶۷۱۴ .

حدیث ۴۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ .
 امام علی علیه السلام : کمرویی مانع روزی است .
 غرر الحکم : ۲۷۴ .

حدیث ۴۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَبَبُ الْعِفَّةِ الْحَيَاءُ .
 امام علی علیه السلام : علت پاکدامنی، شرم است .
 غرر الحکم : ۵۵۲۷ .

حدیث ۴۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْقَلَ النَّاسِ أَحْيَاهُمْ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، با شرم ترین آنهاست .

غرر الحکم : ۲۹۰۰

حدیث ۴۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَيَاءُ يَصُدُّ عَنِ فِعْلِ الْقَبِيحِ .

امام علی علیه السلام : شرم ، مانع زشتکاری می شود .

غرر الحکم : ۱۳۹۳

حدیث ۴۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَيَاءُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ .

امام علی علیه السلام : شرم، کلید همه خوبیهاست .

غرر الحکم : ۳۴۰

حدیث ۴۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَيَاءُ سَبَبٌ إِلَى كُلِّ جَمِيلٍ .

امام علی علیه السلام : شرم، وسیله رسیدن به هر زیبایی است .

بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۱/۱

حدیث ۴۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوْحِيدُ حَيَاةُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : توحید، حیات جان است .

غرر الحکم : ۵۴۰

حدیث ۴۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا حَيَاةَ إِلَّا بِالَّذِينَ ، وَلَا مَوْتَ إِلَّا بِجُحُودِ الْيَقِينِ .

امام علی علیه السلام : زندگی، جز به دینداری نیست و مرگ، جز با از دست دادن یقین نیست .

الإرشاد : ۱ / ۲۹۶ .

حدیث ۴۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اعلموا أنه ليس من شيء إلا لو يكاد صاحبه يشبع منه ويملّه إلا الحياة ؛ فإنه لا يجد في الموتِ راحةً .
 امام علی علیه السلام : بدانید که هیچ چیزی نیست جز این که دارنده اش از آن سیر و خسته می شود، مگر زندگی ؛ زیرا در مرگ
 آسودگی نمی بیند .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۳۳ .

حدیث ۴۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أخوك دينك، فاحفظ لدينك بم شئت .
 امام علی علیه السلام : برادر تو دین توست ؛ پس تا می توانی مواظب دین خود باش .
 الأمالی للطوسی : ۱۱۰/۱۶۸ .

حدیث ۴۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللهم لا تجعل بي حاجة إلى أحد من شئراي خلقك ، وما جعلت بي من حاجة فاجعلها إلى أحسنهم وجهها ، وأسبغها بها نفسا ،
 وأطلقهم بها لسانا ، وأقلهم علي بها منا .
 امام علی علیه السلام : خدایا ! مرا به هیچ یک از بدان خلقت نیازمند مگردان ، و اگر مرا محتاج کسی کردی به خوشروترین و
 بخشنده ترین کس و آن که نیازم را با زبان خوش برآورد و کمتر بر من منت نهد ، محتاج گردان .
 بحار الأنوار : ۷۸/۵۶/۱۱۱ .

حدیث ۴۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 من اختبعت إليه هنت عليه .
 امام علی علیه السلام : به هر که نیاز پیدا کنی، نزدش خوار می شوی .
 غرر الحکم : ۸۶۱۰ .

حدیث ۴۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 امنن على من شئت تكن أميره ، واحتج إلى من شئت تكن أسيره ، واستغن عن من شئت تكن نظيره .
 امام علی علیه السلام : به هر که خواهی خوبی کن، تا فرمانروای او شوی ، دست نیاز به سوی هر که خواهی دراز کن، تا اسیرش
 گردی و از هر که خواهی بی نیازی جوی، تا همتای او شوی .

الخصال : ۴۲۰/۱۴ .

حدیث ۴۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نِعْمَ الْبَيْتُ الْحَمَامُ ؛ تُذَكِّرُ فِيهِ النَّارُ ، وَيَذْهَبُ بِالدَّرَنِ .
 امام علی علیه السلام : نیکو خانه ای است حمام : هم یادآور آتش [دوزخ] است، و هم چرک را می برد .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۱۵/۲۳۷ .

حدیث ۴۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ أَنْكَرَ عَلَيَّ غَيْرِهِ رَذِيلَةً وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهَا .
 امام علی علیه السلام : احمق ترین مردم کسی است که عیب دیگران را زشت می شمارد، در حالی که خود آن عیب را داراست .
 غرر الحکم : ۳۳۴۳

حدیث ۴۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 السُّكُوتُ عَلَيَّ الْأَحْمَقُ أَفْضَلُ (مِنْ) جَوَابِهِ .
 امام علی علیه السلام : سکوت در برابر احمق، بهتر از جواب دادن به اوست .
 غرر الحکم : ۱۱۶۰ .

حدیث ۴۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ ظَنَّ أَنَّهُ أَعْقَلُ النَّاسِ .
 امام علی علیه السلام : احمق ترین مردم کسی است که خود را خردمندترین مردم می داند .
 غرر الحکم : ۳۰۸۹

حدیث ۴۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ يَمْنَعُ الْبِرَّ وَيَطْلُبُ الشُّكْرَ ، وَيَفْعَلُ الشَّرَّ وَيَتَوَقَّعُ ثَوَابَ الْخَيْرِ .
 امام علی علیه السلام : احمق ترین آدمها کسی است که مانع خوبی می شود و انتظار تشکر دارد و بدی می کند و توقع پاداش نیک دارد .
 غرر الحکم : ۳۲۸۳

حدیث ۴۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَرَدُّ عَلَى النَّاسِ كُلِّ مَا حَدَّثَكَ ؛ فَكُفَى بِذَلِكَ حُمَقًا .
 امام علی علیه السلام : سعی نکن هرچه مردم برای تو می گویند ردّ کنی که این نشانه حماقت است.
 غرر الحکم : ۱۰۲۵۱ .

حدیث ۴۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تُعْرِفُ حِمَاقَةَ الرَّجُلِ بِالْأَشْرِ فِي النَّعْمَةِ ، وَكَثْرَةَ الذُّلِّ فِي الْمِحْنَةِ .
 امام علی علیه السلام : حماقت انسان، از این راه شناخته می شود که در هنگام برخورداری سرمست شود و در تنگدستی خود را بسیار خوار کند .
 غرر الحکم : ۴۵۲۰

حدیث ۴۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَمَارَاتِ الْأَحْمَقِ كَثْرَةُ تَلَوُّنِهِ .
 امام علی علیه السلام : از نشانه های احمق این است که هر دم به رنگی در می آید .
 غرر الحکم : ۹۴۴۵

حدیث ۴۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ النَّاسِ فَأَنْكَرَهُمْ رَضِيَهَا لِنَفْسِهِ فَذَلِكَ الْأَحْمَقُ بَعِينِهِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که عیبهای دیگران را ببیند و آنها را زشت شمارد اما همان عیبها را در خود ببیند، احمق واقعی است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۴۹ .

حدیث ۴۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْقَرُ الْفَقْرِ الْحُمَقُ .
 امام علی علیه السلام : بدترین فقر ، حماقت است .
 غرر الحکم : ۲۸۴۹ .

حدیث ۴۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ما العُدُوُّ إِلَى عَدُوِّهِ أَشْوَأَ تَضْيِيعًا مِنَ الْأَحْمَقِ إِلَى نَفْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : زیانی که احمق به خود می زند دشمن به دشمنش نمی زند .
 نهج السعادة : ۳/۲۲۵ .

حدیث ۴۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَقُّ أَدْوَأُ الدَّاءِ .
 امام علی علیه السلام : حماقت، بدترین درد است .
 غرر الحكم : ۶۸۷

حدیث ۴۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَحْلَمِ النَّاسِ - : الَّذِي لَا يَغْضَبُ .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از بردبارترین مردم - فرمود : کسی که خشمگین نمی شود .
 الأمالی للصدوق : ۴۷۸/۶۴۴ .

حدیث ۴۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَلِيمُ مَنِ احْتَمَلَ إِخْوَانَهُ .
 امام علی علیه السلام : بردبار کسی است که برادران خود را تحمل کند .
 غرر الحكم : ۱۱۱۱ .

حدیث ۴۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِلْمُ عِنْدَ شِدَّةِ الْغَضَبِ يُؤْمِنُ غَضَبَ الْجَبَّارِ .
 امام علی علیه السلام : بردباری کردن در اوج خشم، آدمی را از خشم [خدای] جبار در امان می دارد .
 غرر الحكم : ۱۷۷۶ .

حدیث ۴۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَوَّلَ عَوْضِ الْحَلِيمِ مِنْ خَضَلَتِهِ ، أَنَّ النَّاسَ أَعْوَانَهُ عَلَى الْجَاهِلِ .

امام علی علیه السلام: نخستین عوضی که بردبار از این خصلت خود می‌گیرد، این است که مردم در برابر نادان به یاری او بر می‌خیزند.

جامع الأخبار: ۳۱۹/۸۹۶.

حدیث ۴۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنْ لَمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ؛ فَإِنَّهُ قَلٌّ مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونَ مِنْهُمْ.

امام علی علیه السلام: اگر بردبار نیستی، وانمود کن که بردباری؛ زیرا کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و بزودی یکی از آنان نشود.

نهج البلاغه: الحکمة ۲۰۷.

حدیث ۴۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ حَلَّمَ سَادَ.

امام علی علیه السلام: هر که بردبار باشد، آقایی کند.

بحار الأنوار: ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث ۴۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ حَلَّمَ عَنْ عَدُوِّهِ ظَفَرَ بِهِ.

امام علی علیه السلام: آن که در برابر دشمنش بردباری نشان دهد بر او پیروز شود.

کنز الفوائد: ۱/۳۱۹.

حدیث ۴۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْحِلْمُ وَالْأَنَاةُ تَوْأَمَانِ يُنْتَجِبُهُمَا عُلُوُّ الْهَمَّةِ.

امام علی علیه السلام: بردباری و وقار دو همزادند که مولود بلندهمت‌ی هستند.

نهج البلاغه: الحکمة ۴۶۰.

حدیث ۴۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكَ بِالْحِلْمِ؛ فَإِنَّهُ ثَمَرَةُ الْعِلْمِ.

امام علی علیه السلام: بر تو باد بردباری، زیرا که ثمره دانایی است.

غرر الحکم : ۶۰۸۴ .

حدیث ۴۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُؤْفُورِ الْعَقْلِ يَتَوَفَّرُ الْحِلْمُ .

امام علی علیه السلام : با زیاد شدن عقل بردباری زیاد می شود.

غرر الحکم : ۴۲۷۴

حدیث ۴۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمَالُ الرَّجُلِ حِلْمُهُ .

امام علی علیه السلام : زیبایی مرد، بردباری اوست .

غرر الحکم : ۴۷۱۸ .

حدیث ۴۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ نِظَامُ أَمْرِ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام : بردباری، مایه سامان یافتن کار مؤمن است .

غرر الحکم : ۱۴۲۰

حدیث ۴۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ تَمَامُ الْعَقْلِ .

امام علی علیه السلام : بردباری، کمال خرد است .

غرر الحکم : ۱۰۵۵

حدیث ۴۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بَلْزُومِ الْحَلَالِ ، وَحُسْنِ الْبِرِّ بِالْعِيَالِ ، وَذِكْرِ اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ .

امام علی علیه السلام : برتو باد استفاده از حلال و نیکی کردن به خانواده و به یاد خدا بودن در همه حال .

غرر الحکم : ۶۱۳۱ .

حدیث ۴۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُخْلِفُوا الظَّالِمَ إِذَا أَرَدْتُمْ يَمِينَهُ بَأَنَّهُ بَرِيءٌ مِنْ حَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ ، فَإِنَّهُ إِذَا حَلَفَ بِهَا كَاذِبًا عُوْجِلَ الْعُقُوبَةُ ، وَإِذَا حَلَفَ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَمْ يُعَاجَلْ ؛ لِأَنَّهُ قَدْ وَحَدَّ اللَّهُ تَعَالَى .

امام علی علیه السلام : هرگاه خواستید ستمگر را سوگند دهید، چنین سوگندش دهید که بگوید: «از حول و قوه خدا بدور باشم» زیرا اگر به دروغ چنین سوگندی یاد کند بی درنگ سزایش را خواهد چشید . اما اگر بگوید : «سوگند به خدایی که جز او خدایی نیست» در کیفر او درنگ خواهد شد ؛ زیرا خداوند متعال را به یگانگی ستوده است .
نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۳ .

حدیث ۴۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْحُكَمَاءَ ضَيَّعُوا الْحِكْمَةَ لَمَّا وَضَعُوهَا عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا .

امام علی علیه السلام : همانا حکیمان آن گاه حکمت را تباه کردند که آن را در اختیار ناهلان گذاشتند .
قصص الأنبياء : ۱۶۰/۱۷۶ .

حدیث ۴۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ثَبَّتَ لَهُ الْحِكْمَةَ عَرَفَ الْعِبْرَةَ .

امام علی علیه السلام : هر که حکمت در دلش جای گیرد، عبرت شناس شود .
غرر الحکم : ۸۷۰۶ .

حدیث ۴۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا حِكْمَةَ إِلَّا بِعِصْمَةٍ .

امام علی علیه السلام : حکمت، جز با خویشنداری از گناه به دست نمی آید .
غرر الحکم : ۱۰۹۱۶ .

حدیث ۴۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَجْتَمِعُ الشَّهْوَةُ وَالْحِكْمَةُ .

امام علی علیه السلام : شهوت و حکمت با هم جمع نمی شوند .
غرر الحکم : ۱۰۵۷۳ .

حدیث ۴۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ الْحِكْمَةِ لُزُومُ الْحَقِّ وَطَاعَةُ الْمُحَقِّ .

امام علی علیه السلام : ملازمت با حق و فرمانبری از مُحَقِّ، سرآمد حکمت است .

غرر الحکم : ۵۲۵۸

حدیث ۴۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اغْلِبِ الشَّهْوَةَ تَكْمُلْ لَكَ الْحِكْمَةُ.

امام علی علیه السلام : بر شهوت (خواهش نفس) چیره شو ، حکمتت به کمال می رسد .

غرر الحکم : ۲۲۷۲

حدیث ۴۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ الْحَكِيمُ مَنْ لَمْ يُدَارِ مَنْ لَا يَجِدُ بُدَا مِنْ مُدَارَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : حکیم نیست آن که مدارا نکند با کسی که چاره ای جز مدارا با او ندارد .

تحف العقول : ۲۱۸ .

حدیث ۴۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوَّلُ الْحِكْمَةِ تَرْكُ اللَّذَاتِ ، وَآخِرُهَا مَقْتُ الْفَانِيَاتِ .

امام علی علیه السلام : نخستین گام حکمت، وانهادن لذتهاست و آخرین گام آن، دشمن داشتن هر آنچه فانی می شود .

غرر الحکم : ۳۰۵۲

حدیث ۴۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْحِكْمَةِ أَنْ لَا تُنَازِعَ مَنْ فَوْقَكَ ، وَلَا تَسْتَدِلَّ مَنْ دُونَكَ ، وَلَا تَتَعَاطَى مَا لَيْسَ فِي قُدْرَتِكَ ، وَلَا يُخَالِفَ لِسَانُكَ قَلْبَكَ ، وَلَا قَوْلُكَ فِعْلَكَ ، وَلَا تَتَكَلَّمُ فِيمَا لَا تَعْلَمُ ، وَلَا تَتْرَكَ الْأَمْرَ عِنْدَ الْإِقْبَالِ وَتَطْلُبُهُ عِنْدَ الْإِدْبَارِ .

امام علی علیه السلام : از حکمت است که با فرا دست خود نستیزی و فرو دست خود را خوار نشماری و به کاری که در توان تو نیست نپردازی و زبانت با دلت و گفتارت با کردارت ناسازگار نباشد و درباره آنچه نمی دانی سخن نگویی و وقتی کاری به تو رو می آورد رهایش نکنی و چون از تو روی گرداند دنبالش نروی .

غرر الحکم : ۹۴۵۰ .

حدیث ۴۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ ، فُخِذَ الْحِكْمَةُ وَلَوْ مِنْ أَهْلِ النَّفَاقِ .
 امام علی علیه السلام : حکمت، گمشده مؤمن است؛ پس، آن را، گر چه از منافقان، فرا گیر .
 نهج البلاغه: الحکمة ۸۰ .

حدیث ۴۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ بِحَكِيمٍ مَنْ قَصَدَ بِحَاجَتِهِ غَيْرَ كَرِيمٍ .
 امام علی علیه السلام : حکیم نیست کسی که نیاز خود را نزد شخص غیر کریم برد .
 غرر الحکم : ۷۴۹۹ .

حدیث ۴۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ ، فَاطْلُبُوهَا وَلَوْ عِنْدَ الْمُشْرِكِ تَكُونُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا .
 امام علی علیه السلام : حکمت، گمشده مؤمن است؛ پس آن را بجوید گر چه نزد مشرک باشد [زیرا که] شما بدان سزاوارتر و
 شایسته ترید .
 الأمالی للطوسی : ۶۲۵/۱۲۹۰ .

حدیث ۴۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِكْمَةُ شَجْرَةٌ تَنْبُتُ فِي الْقَلْبِ ، وَتُثْمِرُ عَلَى اللِّسَانِ .
 امام علی علیه السلام : حکمت درختی است که در دل می روید و بر زبان به بار می نشیند .
 غرر الحکم : ۱۹۹۲ .

حدیث ۴۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عُرِفَ بِالْحِكْمَةِ لَحِظَتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ وَالْهَيْبَةِ .
 امام علی علیه السلام : هرکس به حکمت شناخته شود، چشمها با دیده وقار و شکوه به او بنگرند .
 تحف العقول : ۹۷ .

حدیث ۴۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِكْمَةُ رَوْضَةُ الْعُقَلَاءِ ، وَنُزْهَةُ التُّبَلَاءِ .
 امام علی علیه السلام : حکمت، گلزار خردمندان است و گردشگاه فرزندانگان .
 غرر الحکم : ۱۷۱۵

حدیث ۴۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُحْتَكِرُ الْبَخِيلُ جَامِعٌ لِمَنْ لَا يَشْكُرُهُ ، وَقَادِمٌ عَلَى مَنْ لَا يَغْدِرُهُ .
 امام علی علیه السلام : محتکرِ بخیل برای کسی (وارث) گرد می آورد که از او تشکر نمی کند و به سوی کسی (خداوند) می رود
 که عذرش را نمی پذیرد.
 غرر الحکم : ۱۸۴۲ .

حدیث ۴۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُحْتَكِرُ مَحْرُومٌ نِعْمَتُهُ .
 امام علی علیه السلام : محتکر، از نعمت خود محروم است .
 غرر الحکم : ۴۶۵

حدیث ۴۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ حُكْرَةٍ تَصْرُبُ بِالنَّاسِ وَتُعْلَى السَّعْرِ عَلَيْهِمْ فَلَا خَيْرَ فِيهَا .
 امام علی علیه السلام : هر احتکاری که به مردم زیان رساند و نرخها را بالا برد خیر و برکتی ندارد.
 دعائم الإسلام : ۲/۳۵/۷۸ .

حدیث ۴۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِيمَا كَتَبَهُ لِلأَشْتَرِ حِينَ وُلِّاهُ مِصْرَ - : ... وَاَعْلَمَ - مَعَ ذَلِكَ - أَنَّ فِي كَثِيرٍ مِنْهُمْ ضَيْقًا فَاحِشًا ، وَشُحًا قَبِيحًا ، وَاحْتِكَارًا لِلْمَنَافِعِ ، وَتَحَكُّمًا
 فِي الْبِيَعَاتِ ، وَذَلِكَ بَابٌ مَصْرُورٌ لِلْعَامَّةِ ، وَعَيْبٌ عَلَى الْوُلَاةِ ، فَاْمَنْعَ مِنَ الْاِحْتِكَارِ ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَنَعَ مِنْهُ .
 امام علی علیه السلام - در فرمان زمامداری مصر به مالک اشتر - نوشت : ... با این همه ، بدان که بسیاری از تاجران در داد و ستد
 بیش از اندازه سختگیرند و بخل ورزی ناپسندی دارند و به منظور سود بیشتر کالا را احتکار می کنند و به دلخواه نرخ گران می
 بندند و این کار برای توده مردم زیانبار و برای حکمرانان عیب و ننگ است . بنابراین ، از احتکار جلوگیری کن ؛ زیرا که رسول
 خدا صلی الله علیه و آله از آن منع فرموده است .
 نهج البلاغه : الكتاب ۵۳ .

حدیث ۴۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاِخْتِكَارُ رَذِيْلَةٌ .
 امام علی علیه السلام : احتکار، رذیلت است .
 غرر الحکم : ۱۱۲ .

حدیث ۴۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاِخْتِكَارُ مَطِيئَةُ النَّصَبِ .
 امام علی علیه السلام : احتکار، مرکب رنج است .
 الکافی : ۸/۱۹/۴ .

حدیث ۴۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ طَبَائِعِ الْأَعْمَارِ إِتْعَابُ النَّفْسِ فِي الْإِخْتِكَارِ .
 امام علی علیه السلام : به رنج افکندن خود برای احتکار از خصلتهای ابلهان است .
 غرر الحکم : ۹۳۴۹ .

حدیث ۴۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاِخْتِكَارُ دَاعِيَةُ الْحِرْمَانِ .
 امام علی علیه السلام : احتکار، موجب محرومیت است .
 غرر الحکم : ۲۵۶ .

حدیث ۴۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاِخْتِكَارُ شِيْمَةُ الْفُجَّارِ .
 امام علی علیه السلام : احتکار، خوی نابکاران است .
 غرر الحکم : ۶۰۷ .

حدیث ۴۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَأَعْظَمَ مَا افْتَرَضَ [اللَّهُ] سُبْحَانَهُ مِنْ تِلْكَ الْحُقُوقِ : حَقُّ الْوَالِي عَلَى الرَّعِيَّةِ ، وَحَقُّ الرَّعِيَّةِ عَلَى الْوَالِي .

امام علی علیه السلام : از میان آن حقوق که خداوند سبحان واجب فرموده، مهمترینش حق زمامدار بر ملت است و حق ملت بر زمامدار .

نهج البلاغه : الخطبة ۲۱۶ .

حدیث ۴۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حُقُوقَ عِبَادِهِ مُقَدِّمَةً لِحُقُوقِهِ ، فَمَنْ قَامَ بِحُقُوقِ عِبَادِ اللَّهِ كَانَ ذَلِكَ مُؤَدِّيًا إِلَى الْقِيَامِ بِحُقُوقِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان حقوق مردم را پیش روی حقوق خود گردانید ، پس هر که حقوق بندگان خدا را رعایت کند، این کار به رعایت کردن حقوق خدا بینجامد .

غرر الحکم : ۴۷۸۰ .

حدیث ۴۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... لَكِنَّهُ سَبْحَانَهُ جَعَلَ حَقَّهُ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يُطِيعُوهُ ، وَجَعَلَ جِزَاءَهُمْ عَلَيْهِ مُضَاعَفَةَ الثَّوَابِ تَفْضُلًا مِنْهُ .

امام علی علیه السلام : ... اما خداوند سبحان حق خود را بر بندگان این قرار داد که او را فرمان برند و در مقابل ، برای آنان این حق را قائل شد که از روی تفضل خویش ، چند برابر پاداششان دهد .

نهج البلاغه : الخطبة ۲۱۶ .

حدیث ۴۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَمْنَعَنَّكُمْ رِعَايَةُ الْحَقِّ لِأَحَدٍ عَنِ إِقَامَةِ الْحَقِّ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : رعایت حق کسی هرگز نباید مانع شما از اقامه حق بر او شود .

غرر الحکم : ۱۰۳۲۸ .

حدیث ۴۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَقُّ أَوْسَعُ الْأَشْيَاءِ فَيَا لَتَوَاصُفٍ ، وَأَضْيَقُهَا فِي التَّنَاصُفِ ، لَا يَجْرِي لِأَحَدٍ إِلَّا جَرَى عَلَيْهِ ، وَلَا يَجْرِي عَلَيْهِ إِلَّا جَرَى لَهُ ، وَلَوْ كَانَ لِأَحَدٍ أَنْ يَجْرِيَ لَهُ وَلَا يَجْرِيَ عَلَيْهِ لَكَانَ ذَلِكَ خَالِصًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام : حق در توصیف و گفتار گسترده ترین چیزهاست، اما در عمل تنگترین چیزهاست. کسی را حقی نیست جز آن که بر او نیز حقی است و بر او حقی نیست جز آن که او را نیز [بر دیگری] حقی است . اگر بنا بود کسی را حقی باشد اما بر او حقی نه ، آن کس فقط خداوند سبحان بود .

نهج البلاغه : الخطبة ۲۱۶ .

حدیث ۴۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْحَقَّ لَا يَعْرِفُ بِالرِّجَالِ، اعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفُ أَهْلَهُ .
 امام علی علیه السلام : حقّ به شخصیتها شناخته نمی شود ؛ خود حقّ را بشناس تا پیروان آن را بشناسی .
 مجمع البیان : ۱/۲۱۱ ، روضه الواعظین : ۳۹ .

حدیث ۴۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - مِنْ وصایاهُ لِأَيِّهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : يَا بُنَيَّ ، أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَكَلِمَةِ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ .
 امام علی علیه السلام - در سفارشهای خود به فرزندش حسین علیه السلام - فرمود : فرزندم ! تو را سفارش می کنم به ترس از خدا در توانگری و تهیدستی، و گفتن حقّ در خشنودی و خشم.
 تحف العقول : ۸۸ .

حدیث ۴۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ كَانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ أَحَبَّ إِلَيْهِ - وَإِنْ نَقَصَهُ وَكَرِهَتْهُ - مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنْ جَرَّ إِلَيْهِ فَائِدَةٌ وَزَادَهُ .
 امام علی علیه السلام : برترین مردم نزد خدا کسی است که عمل به حقّ را از عمل به باطل بیشتر دوست داشته باشد - اگر چه برای او زیانمند و غمبار باشد - و باطل برایش سودمند و فزاینده .
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۲۵ .

حدیث ۴۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي قَائِمَةِ سَيْفٍ مِنْ سُيُوفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صَحِيفَةٌ فِيهَا... قُلِ الْحَقُّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ .
 امام علی علیه السلام : بر قبضه شمشیری از شمشیرهای رسول خدا صلی الله علیه و آله نوشته شده بود ... حقّ را بگو هر چند علیه خودت .
 بحار الأنوار: ۷۴/۱۵۷/۲ .

حدیث ۴۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ يَطْلُبُ الْعِزَّ بغيرِ حَقٍّ يَدَلُّ، وَمَنْ عَانَدَ الْحَقَّ لَزِمَهُ الْوَهْنُ .
 امام علی علیه السلام : هر کس با تکیه به غیر حقّ جویای عزّت شود به ذلّت در افتد، و هر که با حقّ عناد ورزد خوار گردد .
 تحف العقول : ۹۵ .

حدیث ۴۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مَرِيءٌ ، وَإِنَّ الْبَاطِلَ خَفِيفٌ وَبِئْسَ .
 امام علی علیه السلام : همانا حق سنگین است اما گوارا، و باطل سبک و آسان است اما کشنده.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۷۶ .

حدیث ۴۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا وَإِنَّ الْحَقَّ مَطَايَا ذُلُّ ، رَكِبَهَا أَهْلُهَا وَأَعْطُوا أَرْزَمَتَهَا ، فَسَارَتْ بِهِمُ الْهُوَيْنَا حَتَّى أَتَتْ ظِلًّا ظَلِيلًا .
 امام علی علیه السلام : هلا! حق ها مرکبهای رام هستند که صاحبانشان بر آنها نشستند و زمام آنها را به دست گرفتند . پس ، این
 مرکبها سواران خود را به آرامی و ملایمت بردند تا به سایه ای گسترده رسیدند .
 نهج السعادة : ۳ / ۲۹۴ .

حدیث ۴۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَقُّ أَقْوَى ظَهِيرٍ .
 امام علی علیه السلام : حق، نیرومندترین پشتیبان است .
 غرر الحکم : ۷۱۶ .

حدیث ۴۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا مَوَدَّةَ لِحَقْوِدٍ .
 امام علی علیه السلام : کینه توز، پایبند دوستی و مودتی نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۴۳۶ .

حدیث ۴۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَبَبُ الْفِتَنِ الْجَفَدُ .
 امام علی علیه السلام : علت فتنه ها و آشوبها کینه توزی است .
 غرر الحکم : ۵۵۲۲ .

حدیث ۴۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَقُّوْدُ مُعَذَّبُ النَّفْسِ ، مُتَضَاعَفُ الْهَمِّ .
 امام علی علیه السلام : جانِ کینه توز در عذاب است و اندوهش دو چندان .
 غرر الحکم : ۱۹۶۲

حدیث ۴۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِقْدُ مَثَارُ الْغَضَبِ .
 امام علی علیه السلام : کینه ، خشم برانگیز است .
 غرر الحکم : ۵۳۰

حدیث ۴۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِقْدُ شِيْمَةُ الْحَسَدِ .
 امام علی علیه السلام : کینه توزی، خصلت حسودان و بدخواهان است.
 غرر الحکم : ۵۳۰

حدیث ۴۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِقْدُ نَارٌ لَا تُطْفَأُ إِلَّا بِالظُّفْرِ .
 امام علی علیه السلام : کینه توزی، آتشی است که جز با پیروز شدن فرونشانده نمی شود .
 غرر الحکم : ۲۲۰۳

حدیث ۴۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِقْدُ أَلَمُ الْعُيُوبِ .
 امام علی علیه السلام : کینه توزی، پست ترین عیبهاست .
 غرر الحکم : ۹۶۶

حدیث ۴۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ إِحْسَانَكَ إِلَى مَنْ كَادَكَ مِنَ الْأُضْدَادِ وَالْحَسَادِ ، لَاغِيْظُ عَلَيْهِمْ مِنْ مَوَاقِعِ إِسَاءَتِكَ مِنْهُمْ ، وَهُوَ دَاعٍ إِلَى صِلَاحِهِمْ .
 امام علی علیه السلام : خوبی کردن تو به دشمنان و بدخواهانت از بدی کردند به آنها در ایشان مؤثرتر است و موجب اصلاح آنان

می شود .

غرر الحکم : ۳۶۳۷ .

حدیث ۴۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ أَحَبَّهُ إِخْوَانُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که احسانش زیاد باشد، دوستان و برادرانش او را دوست بدارند .

غرر الحکم : ۸۴۷۳

حدیث ۴۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالْإِحْسَانِ تُمْلِكُ الْقُلُوبَ .

امام علی علیه السلام : با نیکی کردن، دلها تصرف می شود .

غرر الحکم : ۴۳۳۹ .

حدیث ۴۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكَاهُ الظَّفَرِ الْإِحْسَانُ .

امام علی علیه السلام : زکات پیروزی ، نیکی کردن است .

غرر الحکم : ۵۴۵۰

حدیث ۴۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ زَادَ الْمَعَادِ الْإِحْسَانُ إِلَى الْعِبَادِ .

امام علی علیه السلام : چه نیکو توشه ای است برای معاد، نیکی کردن به بندگان .

غرر الحکم : ۹۹۱۲

حدیث ۴۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْإِحْسَانِ ، فَإِنَّهُ أَفْضَلُ زِرَاعَةٍ ، وَأَرْبَحُ بِضَاعَةٍ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد نیکوکاری، که آن بهترین کشت، و سود آورترین کالا است.

غرر الحکم : ۶۱۱۲

حدیث ۴۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّكَ إِذَا أَحْسَنْتَ فَنَفْسَكَ تُكْرِمُ ، وَإِلَيْهَا تُحْسِنُ ، إِنَّكَ إِذَا أَسَأْتَ فَنَفْسَكَ تَمْتَهِنُ ، وَإِيَّاهَا تَعْبُنُ .
 امام علی علیه السلام : تو اگر نیکی کنی خودت را گرامی داشته ای و به خودت نیکی کرده ای ؛ اگر بدی کنی خودت را خوار کرده ای و به خودت زیان رسانده ای .
 غرر الحکم : ۳۸۰۸ - ۳۸۰۹ .

حدیث ۴۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَعْظَمَ الْحَسِرَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، حَسْرَةُ رَجُلٍ كَسَبَ مَالًا فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ ، فَوَرِثَهُ رَجُلٌ فَأَنْفَقَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ، فَدَخَلَ بِهِ الْجَنَّةَ ، وَدَخَلَ الْأَوَّلَ بِه النَّارَ .
 امام علی علیه السلام : بزرگترین افسوس در روز قیامت ، افسوس مردی است که مالی را به ناروا گرد آورده و آن را برای کسی بر جای گذاشته و او آن را در راه طاعت خداوند سبجان خرج کرده باشد و بدان سبب به بهشت رود و او به دوزخ .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۲۹ .

حدیث ۴۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَسُودُ كَثِيرُ الْحَسِرَاتِ ، مُتَضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ .
 امام علی علیه السلام : حسود، پُر حسرت است، و گناهانش مضاعف.
 غرر الحکم : ۱۵۲۰ .

حدیث ۴۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَسُودُ لَا يَسُودُ .
 امام علی علیه السلام : حسود، آقا و سرور نمی شود.
 غرر الحکم : ۱۰۱۷ .

حدیث ۴۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا رَأَيْتُ ظَالِمًا أَشْبَهَ بِمَظْلُومٍ مِنَ الْحَاسِدِ : نَفْسٌ دَائِمٌ ، وَقَلْبٌ هَائِمٌ ، وَخُزْنٌ لَازِمٌ .
 امام علی علیه السلام : ستمگری چون حسود ندیدم، که به ستمدیده شبیه تر باشد : جانی سرگردان دارد و دلی بیقرار و اندوهی پیوسته .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۵۶/۲۹ .

حدیث ۴۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ الحَاسِدِ ما يَلْقَى .

امام علی علیه السلام : آنچه حسود [از حسادت خود] می کشد، او را بس است .

کنز الفوائد : ۱/۱۳۶ .

حدیث ۴۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَاسِدُ يَرَى أَنَّ زَوَالَ النُّعْمَةِ عَمَّنْ يَحْسُدُهُ نِعْمَةٌ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : حسود، زوال نعمت از محسود را برای خود نعمت می داند .

غرر الحکم : ۱۸۳۲ .

حدیث ۴۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلَّهِ دَرُّ الحَسَدِ ما أَعدَلَهُ ! بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فقتَلَهُ .

امام علی علیه السلام : آفرین بر حسادت ! چه عدالت پیشه است ! پیش از همه صاحب خود را می کشد !

شرح نهج البلاغه : ۱/۳۱۶ .

حدیث ۴۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الحَسَدِ شَقَاءُ الدُّنْيا والآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثمره حسادت، رنج و بدبختی در دنیا و آخرت است .

غرر الحکم : ۴۶۳۲ .

حدیث ۴۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسَدُ شَرُّ الأَمراضِ .

امام علی علیه السلام : حسادت، بدترین بیماری است .

غرر الحکم : ۳۳۲ .

حدیث ۴۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأْسُ الرَّذَائِلِ الْحَسَدُ .

امام علی علیه السلام : حسد، سر آمد رذیلت هاست .

غرر الحکم : ۵۲۴۲ .

حدیث ۴۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسَدُ حُبُّ الرُّوحِ .

امام علی علیه السلام : حسادت، زندان روح است .

غرر الحکم : ۳۷۲

حدیث ۴۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالنَّاسُ يَوْمئِذٍ عَلَى طَبَقَاتٍ وَمَنَازِلَ، فَمِنْهُمْ مَن يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا وَيُنْقَلَبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا، وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ؛ لَأَنَّهُمْ لَمْ يَتَلَبَّسُوا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا بِشَيْءٍ، وَإِنَّمَا الْحِسَابُ هُنَاكَ عَلَى مَن تَلَبَّسَ بِهَا هَاهُنَا، وَمِنْهُمْ مَن يُحَاسَبُ عَلَى النَّقِيرِ وَالْقَطْمِيرِ وَيَصِيرُ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ .

امام علی علیه السلام : در آن روز مردم چند گروهند : برخی از آنان مختصری حسابرسی می شوند و شادمان نزد خانواده خود برمی گردند ، برخی بدون حسابرسی وارد بهشت می شوند ؛ زیرا هیچ آلودگی دنیوی ندارند ؛ کسی در آن جا حسابرسی می شود که در این جا به دنیا آلوده شده باشد ؛ بعضی هم درباره گودی زیر هسته خرما و پوست نازک بین خرما و هسته آن (درباره کمترین جزئیات اعمالشان) باز خواست و به عذاب آتش شعله ور گرفتار می شوند .
الاحتجاج : ۱/۵۷۲/۱۳۷ .

حدیث ۴۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَلَى الطَّعَامِ لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام : هر کس در هنگام خوردن غذا نام خدا را بگوید، درباره نعمت آن خوراک هرگز مورد سؤال قرار نخواهد گرفت .

الأمالی للصدوق : ۳۷۴/۴۷۲ .

حدیث ۴۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ سَعِدَ .

امام علی علیه السلام : هر که نفس خود را حسابرسی کند نیکبخت شود .

غرر الحکم : ۷۸۸۷ .

حدیث ۴۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رَيْحًا ، وَمَنْ غَفَلَ عَنْهَا خَسِيرًا ، وَمَنْ خَافَ أَمِنَ .

امام علی علیه السلام : هر که به حساب نفس خود برسد سود برد، و هر کس از آن غافل ماند زیان کند، و هر کس بترسد ایمن ماند .

بحار الأنوار: ۷۰/۷۳/۲۷ .

حدیث ۴۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلَى عُيُوبِهِ ، وَأَحَاطَ بِذُنُوبِهِ ، وَاسْتَقَالَ الذُّنُوبَ ، وَأَصْلَحَ الْعُيُوبَ .

امام علی علیه السلام : هر که به محاسبه نفس خود پردازد به عیبهایش آگاه شود و به گناهانش پی ببرد و گناهان را جبران کند و عیبها را برطرف سازد .

غرر الحکم : ۸۹۲۷ .

حدیث ۴۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَيِّدُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْمُحَاسَبَةِ ، وَأَمْلِكُوهَا بِالْمُخَالَفَةِ .

امام علی علیه السلام : نفسهای خود را با حسابرسی به بند کشید؛ و با مخالفت کردن با آن، زمامش را در اختیار گیرید .

غرر الحکم : ۶۷۹۴ .

حدیث ۴۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِسَابُ قَبْلَ الْعِقَابِ ، الثَّوَابُ بَعْدَ الْحِسَابِ .

امام علی علیه السلام : حسابرسی پیش از کیفر است؛ پاداش بعد از حسابرسی [اعمال] .

غرر الحکم : ۳۸۰ .

حدیث ۴۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَسَّلُ الثِّيَابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ .

امام علی علیه السلام : شستن جامه‌ها (نظافت لباس) ، غم و اندوه را می برد .

الخصال : ۱۰ / ۶۱۲ .

حدیث ۴۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَعَمْ طَارِدُ الْهُمُومِ الْيَقِينُ
 امام علی علیه السلام : چه نیکو غم زدایی است، یقین .
 بحار الأنوار : ۱ / ۲۱۱ / ۷۷ .

حدیث ۴۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالْجَزَعُ ؛ فَإِنَّهُ يَفْطَعُ الْأَمَلَ ، وَيُضْعِفُ الْعَمَلَ ، وَيُورِثُ الْهَمَّ .
 امام علی علیه السلام : از بیتابی کردن بپرهیز ؛ که آن امید را قطع می کند و عمل را ضعیف می گرداند و اندوه می آورد .
 دعائم الإسلام : ۱/۲۲۳ .

حدیث ۴۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا رَأَيْتُ ظَالِمًا أَشْبَهَ مَظْلُومٍ مِنَ الْحَاسِدِ؟ نَفْسٌ دَائِمٌ، وَقَلْبٌ هَائِمٌ، وَحُزْنٌ لَازِمٌ .
 امام علی علیه السلام : ستمگری ندیدم که به ستمدیده مانده تر باشد مگر حسود ؟ او جانی خسته دارد و دلی سرگشته و اندوهی پیوسته .
 بحار الأنوار : ۷۳/۲۵۶/۲۹ .

حدیث ۴۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ قَصَّرَ فِي الْعَمَلِ ابْتُلِيَ بِالْهَمِّ .
 امام علی علیه السلام : هر که در عمل کوتاهی کند، به اندوه گرفتار آید .
 نهج البلاغه : الحكمة ۱۲۷ .

حدیث ۴۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ غَضِبَ عَلَى مَنْ لَا يَقْدِرُ أَنْ يَضُرَّهُ ، طَالَ حُزْنُهُ وَعَذَبَ نَفْسَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که بر کسی خشم گیرد که توان آسیب رساندن به او را ندارد، اندوهش دراز گردد و خود را عذاب دهد .
 تحف العقول : ۹۹ .

حدیث ۴۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهِمُّ يُذِيبُ الْجَسَدَ .

امام علی علیه السلام : غصّه و اندوه، بدن را آب می کند .

غرر الحکم : ۱۰۳۹ .

حدیث ۴۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهِمُّ نِصْفُ الْهَرَمِ .

امام علی علیه السلام : اندوه، نیمی از پیری است .

تحف العقول : ۲۱۴ .

حدیث ۴۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْزَمُكُمْ أَزْهَدُكُمْ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش ترین شما، زاهدترین شماست .

غرر الحکم : ۲۸۳۲ .

حدیث ۴۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَازِمُ مَنْ يُؤَخِّرُ الْعُقُوبَةَ فِي سُلْطَانِ الْعَضْبِ ، وَيُعَجِّلُ مُكَافَأَةَ الْإِحْسَانِ اغْتِنَامًا لِفُرْصَةِ الْإِمْكَانِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که در هنگام برافروخته شدن آتش خشم، کیفر دادن را به تأخیر اندازد و به محض

دست دادن فرصت ممکن، برای جبران کردن احسان بشتابد .

غرر الحکم : ۲۱۷۹ .

حدیث ۴۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَازِمُ مَنْ لَمْ يَشْغَلْهُ غُرُورُ دُنْيَاةٍ عَنِ الْعَمَلِ لِأَخْرَاهُ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که فریبندگی دنیا او را از کار برای آخرتش باز ندارد .

غرر الحکم : ۱۹۸۴ .

حدیث ۴۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَازِمُ مَنْ تَخَيَّرَ لَخُلَّتِهِ ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ يُوزَنُ بِخَلِيلِهِ .

امام علی علیه السلام: دور اندیش کسی است که دوست خوب برگزیند؛ زیرا آدمی به دوست خود سنجیده می شود.
غرر الحکم: ۲۰۲۶

حدیث ۴۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْحَازِمُ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ النَّعْمَةُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعَاقِبَةِ .
امام علی علیه السلام: دور اندیش کسی است که برخورداری از نعمت و ثروت او را از کار برای آخرت باز ندارد.
غرر الحکم: ۱۸۷۸

حدیث ۴۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا خَيْرَ فِي عَزْمِ بِلَا حَزْمٍ .
امام علی علیه السلام: در تصمیمی که با دور اندیشی همراه نباشد خیری نیست.
غرر الحکم: ۱۰۶۸۲

حدیث ۴۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْحَزْمُ النَّظْرُ فِي الْعَوَاقِبِ، وَمُشَاوَرَةُ ذَوِي الْعُقُولِ .
امام علی علیه السلام: دور اندیشی، عاقبت نگری است و رایزنی با خردمندان.
غرر الحکم: ۱۹۱۵

حدیث ۴۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَضْلُ الْحَزْمِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .
امام علی علیه السلام: ریشه دور اندیشی باز ایستادن در هنگام شبهه است.
تحف العقول: ۲۱۴

حدیث ۴۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الطَّمَأْنِينَةُ قَبْلَ الْخُبْرَةِ خِلَافُ الْحَزْمِ .
امام علی علیه السلام: اعتماد کردن پیش از آزمودن، خلاف دور اندیشی است.
غرر الحکم: ۱۵۱۴

حدیث ۴۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ وَالْجَزْمِ .
 امام علی علیه السلام : پیروزی، با دور اندیشی و اراده پایدار به دست می آید .
 عوالی اللآلی : ۱/۲۹۲/۱۶۴ .

حدیث ۴۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَوَرَّطَ فِي الْأُمُورِ بِغَيْرِ نَظَرٍ فِي الْعَوَاقِبِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلنَّوَابِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس بدون عاقبت اندیشی در کارها دست به کاری زند، خود را گرفتار سختیها و مصائب کند .
 تحف العقول : ۹۰ .

حدیث ۴۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْظَرُهُمْ فِي الْعَوَاقِبِ .
 امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، عاقبت اندیش ترین آنهاست .
 غرر الحکم : ۳۳۶۷ .

حدیث ۴۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَخَذَ بِالْحَزْمِ اسْتَظْهَرَ ، مَنْ أَضَاعَ الْحَزْمَ تَهَوَّرَ .
 امام علی علیه السلام : آن که دور اندیش باشد، احتیاط کند و آن که دور اندیشی را رها کند بی باک شود .
 غرر الحکم : ۷۹۱۳ ، ۷۹۱۴ .

حدیث ۴۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ .
 امام علی علیه السلام : اندیشیدن پیش از کار، تو را از پشیمانی ایمن می دارد .
 عیون أخبار الرضا : ۲/۵۴/۲۰۴ .

حدیث ۴۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَزْمُ كِيَاَسَةً .

امام علی علیه السلام: دور اندیشی، زیرکی است .

بحار الأنوار: ۷۱/۳۳۹/۸ .

حدیث ۴۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ يَصِفُ فِيهَا الْمُنَافِقِينَ - : فَهَمْ لُْمَةُ الشَّيْطَانِ ، وَحُمَةُ النَّيْرَانِ ، أَوْلَيْكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ، أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ .
امام علی علیه السلام - در قسمتی از خطبه خویش در توصیف منافقان - فرمود: آنان گروه شیطان و شعله آتش جهنم هستند. آنان حزب شیطانند و بدانید که حزب شیطان بازنده و زیانکارند .
نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۴ .

حدیث ۴۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّمَا بَدَأَ وَقُوعَ الْفِتَنِ
أَهْوَاءٌ تُتَّبَعُ ... وَلَوْ أَنَّ الْحَقَّ خَلَصَ لَمْ يَكُنْ اخْتِلَافٌ ، وَلَكِنْ يُؤَخَّذُ مِنْ هَذَا ضِعْفٌ وَمِنْ هَذَا ضِعْفٌ فَيَمْرَجَانِ فَيَجِيئَانِ مَعَا ، فَهُنَالِكَ
اسْتَحْوَذَ الشَّيْطَانُ عَلَى أَوْلِيَائِهِ ، وَنَجَا الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ الْحُسْنَى .
امام علی علیه السلام: ای مردم! جز این نیست که فتنه‌ها، به سبب پیروی از خواهشهای نفسانی، آغاز می‌شود... اگر حق خالص و یکدست بود اختلافی پیش نمی‌آمد. اما اندکی از حق و مشتی از باطل گرفته و درهم آمیخته می‌شوند. در این جاست که شیطان بر

دوستداران خود چیره می‌شود، اما آنان که نیکی (لطف) خداوند پیشاپیش شامل حالشان شده نجات یابند .
الکافی: ۱/۵۴/۱ .

حدیث ۴۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيُّسْرُكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ الْغَالِبِينَ ؟ اتَّقِ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَأَحْسِنْ فِي كُلِّ أَمْرٍ كَرَّكَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ .
امام علی علیه السلام: آیا خوش داری که از حزب پیروز خدا باشی؟ از خداوند سبحان بترس و در همه کارهایت خوب عمل کن؛ زیرا که خداوند با تقوا پیشگان و نیکوکاران است .
غرر الحکم: ۲۸۲۸ .

حدیث ۴۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَوْ لَمْ يَنْهَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ عَنِ مَحَارِمِهِ لَوْجِبَ أَنْ يَجْتَنِبَهَا الْعَاقِلُ .
امام علی علیه السلام: اگر خداوند سبحان هم از حرامهایش نهی نمی‌کرد، بر خردمند لازم بود که از آنها دوری کند .

غرر الحکم : ۷۵۹۵ .

حدیث ۴۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَحْسَنِ الْمَكَارِمِ تَجَنُّبُ الْمَحَارِمِ .
 امام علی علیه السلام : از بهترین مکارم اخلاق، دوری کردن از حرامهاست .
 غرر الحکم : ۹۳۸۲

حدیث ۴۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا رَغِبْتَ فِي الْمَكَارِمِ فَاجْتَنِبِ الْمَحَارِمَ .
 امام علی علیه السلام : اگر خواهان صفات عالی هستی از حرامها دوری کن .
 غرر الحکم : ۴۰۶۹

حدیث ۴۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَعَرَّضُوا لِلتَّجَارَةِ ؛ فَإِنَّ فِيهَا غِنًى لَكُمْ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينِ .
 امام علی علیه السلام : به تجارت پردازید، که آن شما را از آنچه در دست مردم است بی نیاز می گرداند و خداوند عز و جل بنده
 پیشه ور درستکار را دوست دارد .
 الخصال : ۶۲۱/۱۰ .

حدیث ۴۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شِدَّةُ الْحِرْصِ مِنْ قُوَّةِ الشَّرِّهِ وَضَعْفُ الدِّينِ .
 امام علی علیه السلام : آزمندی زیاد، ناشی از نیروی سیری ناپذیری و سستی دین است .
 غرر الحکم : ۵۷۷۲ .

حدیث ۴۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى الشُّكِّ وَقَلَّةِ الثَّقَةِ بِاللَّهِ ، مَبْنَى الْحِرْصِ وَالشُّحِّ .
 امام علی علیه السلام : بنای آزمندی و بخل شدید بر شک و کم اعتمادی به خدا استوار است .
 غرر الحکم : ۶۱۹۵

حدیث ۴۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَرِیصُ لَا یَكْتَفِی .
 امام علی علیه السلام : آزمند، بسنده نمی کند .
 غرر الحکم : ۳۶۵ .

حدیث ۴۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَرَصَ شَقِیٌّ وَتَعَنَّى .
 امام علی علیه السلام : آن که حریص شد خود را دربدهختی و رنج افکند .
 غرر الحکم : ۷۷۲۳ .

حدیث ۴۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَرِیصُ فَقِیْرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْیَا بِحَدَافِیْرِهَا .
 امام علی علیه السلام : آزمند، نیازمند است اگر چه مالک همه دنیا باشد .
 غرر الحکم : ۱۷۵۳ .

حدیث ۴۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الرَّزْقُ مَقْسُومٌ ، الْحَرِیصُ مَحْرُومٌ .
 امام علی علیه السلام : روزی، قسمت شده است ؛ حریص، محروم است .
 غرر الحکم : ۹۶ .

حدیث ۴۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - وَقَدْ سُئِلَ : أَىُّ ذُلٍّ أَذَلُّ - : الْحَرِیصُ عَلَى الدُّنْیَا .
 امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که : کدام خواری بدتر است ؟ - فرمود : آزمندی به دنیا .
 الأمالی للصدوق : ۴۷۸/۶۴۴ .

حدیث ۴۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِرْصُ لَا يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ ، وَلَكِنْ يُدَلُّ الْقَدْرَ .

امام علی علیه السلام: آزمندی روزی را زیاد نمی کند، بلکه قدر و منزلت را خوار می سازد .
غرر الحکم: ۱۸۷۷

حدیث ۴۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَرِيصُ أَسِيرٌ مَهَانَةٌ لَا يُفَكُّ أَسْرَهُ .
امام علی علیه السلام: آزمند، اسیری زبون است که از بند اسارت هرگز نرهد .
غرر الحکم: ۱۳۷۰ .

حدیث ۴۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْحَرِصِ : مَا هُوَ ؟ - : هُوَ طَلَبُ الْقَلِيلِ بِإِضَاعَةِ الْكَثِيرِ .
امام علی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که : آزمندی چیست ؟ - فرمود : به دست آوردن اندک، با از دست دادن بسیار .
بحار الأنوار: ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث ۴۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَرِصُ عَنَاءٌ مُؤَبَّدٌ .
امام علی علیه السلام: آزمندی، رنجی جاویدان است .
غرر الحکم: ۹۸۲

حدیث ۴۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَرِصُ يُرَى بِالْمُرُوءَةِ .
امام علی علیه السلام: آزمندی، جوانمردی را لکه دار می کند .
غرر الحکم: ۱۱۰۷

حدیث ۴۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَرِصُ مَطِيئَةُ التَّعَبِ .
امام علی علیه السلام: آزمندی، مرکب رنج است .
غرر الحکم: ۲۸۰

حدیث ۴۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَبْدُ حُرٌّ مَا قَنَعَ ، الْحُرُّ عَبْدٌ مَا طَمَعَ .
 امام علی علیه السلام : بنده قانع، آزاد است و آزادطمعکار، بنده .
 غرر الحکم : ۴۱۳ .

حدیث ۴۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ آدَمَ لَمْ يَلِدْ عَبْدًا وَلَا أُمَّةً ، وَإِنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أُحْرَارٌ .
 امام علی علیه السلام : ای مردم ! آدم نه بنده ای زاید و نه کنیزی . مردم همه آزادند .
 نهج السعادة : ۱/۱۹۸ .

حدیث ۴۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَكُونَنَّ عَبْدَ غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حُرًّا .
 امام علی علیه السلام : هرگز بنده دیگران مباش که خداوند سبحان تو را آزاد آفریده است .
 غرر الحکم : ۱۰۳۷۱

حدیث ۴۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الطَّلَاقُ شِيْمَةُ الْحُرِّ .
 امام علی علیه السلام : گشاده رویی، خصلت آزاد مرد است .
 غرر الحکم : ۴۶۷

حدیث ۴۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْحَيَاءَ وَالْعِفَّةَ مِنْ خَلَاتِقِ الْإِيمَانِ ، وَإِنَّهُمَا لَسَجِيَّةُ الْأَحْرَارِ وَشِيْمَةُ الْأَبْرَارِ .
 امام علی علیه السلام : حیا و عفت از خصلتهای ایمان است . و این دو، سرشت آزادگان و خوی نیکان است .
 غرر الحکم : ۳۶۰۵

حدیث ۴۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّصُّ الْمُحَارِبُ فَاقْتُلْهُ ، فَمَا أَصَابَكَ فِدْمُهُ فِي عُنُقِي .

امام علی علیه السلام : دزد محارب را بکش و نگران نباش ؛ خونش به گردن من .
المحاسن : ۲/۱۰۷/۱۲۸۹ .

حدیث ۴۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- عِنْدَ لِقَاءِ الْعِدُوِّ مُحَارِبًا :- اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَفْضَتِ الْقُلُوبُ ، وَوَيْدَتِ الْأَعْنَاقُ ... اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ غَيْبَةَ نَبِينَا ، وَكَثْرَةَ عَدُوِّنَا ، وَتَشْتِئْتُ أَهْوَانَنَا .

امام علی علیه السلام - هنگام رویارو شدن با دشمن در جنگ - گفت : خدایا! دلها به سوی تو پرکشیده و گردنها سوی تو کشیده شده است ... پروردگارا! ما از نبودن پیامبرمان و زیادی دشمنانمان و پراکندگی خواسته هایمان ، به درگاه تو شکایت می آوریم .
نهج البلاغه : کتاب ۱۵ .

حدیث ۴۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِأَصْحَابِهِ فِي حَرْبِ صِفِّينَ :- عَاوِدُوا الْكُرَّ ، وَاسْتَحْيُوا مِنَ الْفَرِّ ؛ فَإِنَّهُ عَارِزُ فِي الْأَعْقَابِ

امام علی علیه السلام - به یارانش در جنگ صفین - فرمود : پیاپی یورش برید و از گریختن شرم کنید ، که گریز از میدان جنگ ننگی است جاویدان در میان اعقاب و روزگاران آینده و موجب آتش در روز حسابرسی . با رضایت خاطر بجنگید و شادمان و سبک جان به سوی مرگ گام بردارید .
فی نهج السعادة : «فإنه عازٍ باقٍ فی الأعقابِ والأعناق» .

حدیث ۴۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُلْقَى السَّمُّ فِي بِلَادِ الْمُشْرِكِينَ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از مسموم کردن شهرهای مشرکان نهی فرمود .
الکافی : ۵/۲۸/۲ .

حدیث ۴۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُقَاتِلُوهُمْ حَتَّى يَبْدُوْكُمْ ، فَإِنَّكُمْ بِحَمْدِ اللَّهِ عَلَى حُجَّةٍ ، وَتَرْكُكُمْ إِلَيْهِمْ حَتَّى يَبْدُوْكُمْ حُجَّةٌ أُخْرَى لَكُمْ عَلَيْهِمْ ، فَإِذَا كَانَتْ الْهَزِيمَةُ بِإِذْنِ اللَّهِ فَلَا تَقْتُلُوا مُدْبِرًا ، وَلَا تُصِيبُوا مُعْوِرًا ، وَلَا تُجْهِزُوا عَلَى جَرِيحٍ ، وَلَا تَهَيِّجُوا النِّسَاءَ بِأَذَى .

امام علی علیه السلام : با دشمن نجنگید تا او جنگ را آغاز کند؛ زیرا شما بحمدالله حجت دارید و این که شما آنان را بگذارید تا آغازگر جنگ باشند، خود، حجت دیگری برای شما در برابر آنان است. اگر به اذن خداوند، دشمن شکست خورد و فراری شد، پشت کرده را نکشید و به آن که در چنگتان گرفتار آمده است صدمه نزنید و کار زخمی را نسازید و زنان را با آزار و اذیت

نینگیزید .

نهج البلاغه: الخطبة الكتاب ۱۴.

حدیث ۴۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقَدَّمُوا الدَّارِعَ، وَأَخْرُوا الحَاسِرَ، وَعَضُّوا عَلَى الأَضْرَاسِ؛ فَإِنَّهُ أُنْبِىَ لِلسُّيُوفِ عَنِ الهَامِ، وَالتُّوُوا فِي أَطْرَافِ الرِّمَاحِ؛ فَإِنَّهُ أَمُورٌ لِلأَسِنَّةِ، وَعَضُّوا الأَبْصَارَ؛ فَإِنَّهُ أَرْبَطُ لِلجَاشِ وَأَسْكَنُ لِلقُلُوبِ، وَأَمِيتُوا الأَصْوَاتَ؛ فَإِنَّهُ أَطْرَدُ لِلفَّشَلِ .

امام علی علیه السلام : زره داران را در صف جلو و بی زرهان را در صفوف عقب قرار دهید و دندانه‌ها را بر هم بفشارید ؛ که این کار تأثیر شمشیر را بر سر کمتر می کند ، در اطراف نیزه ها پیچ و تاب خورید ، که با این کار در برابر نیزه ها بهتر می توان جا خالی کرد ، دیدگانتان را فرو اندازید که این کار بیشتر قوت قلب و آرامش دل می بخشد، صداهای خود را خاموش کنید که این کار در زدودن ترس و سستی مؤثرتر است .

نهج البلاغه: الخطبة ۱۲۴

حدیث ۴۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لزيَادِ بْنِ النَّضْرِ - : اَعْلَمُ أَنَّ مُقَدِّمَةَ القَوْمِ عُيُونُهُمْ ، وَعُيُونَ المُقَدِّمَةِ طَلَائِعُهُمْ ، فَإِذَا أَنْتَ خَرَجْتَ مِنْ بِلَادِكَ وَدَنَوْتَ مِنْ عَيْدُوكَ فَلَا تَشَأْ مِنْ تَوَجِيهِ الطَّلَائِعِ فِي كُلِّ نَاحِيَةٍ وَفِي بَعْضِ الشُّعَابِ وَالشَّجَرِ وَالخَمَرِ وَفِي كُلِّ جَانِبٍ ؛ حَتَّى لَا يُغَيِّرُكُمْ عَيْدُوكُمْ ، وَيَكُونَ لَكُمْ كَمِينٌ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به زیاد بن نضر - فرمود : بدان که پیشقراولان سپاه چشمهای آن هستند و چشمان پیشقراولان، طلایه داران ایشانند. پس ، هرگاه از مرزهای سرزمین خود بیرون رفتی و به دشمنت نزدیک شدی، بیدرننگ طلایه داران را به هر سو و به پاره ای از درّه ها و درخت زارها و کمینگاهها و به هر گوشه ای روانه ساز تا مبادا دشمن تان در کمین شما باشد و ناگهان بر شما بتازد.

تحف العقول : ۱۹۱ ، انظر تمام الحدیث .

حدیث ۴۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي صِفَيْنَ - : فوالله ما دَفَعْتُ الحَرْبَ يَوْمًا إِلَّا وَأَنَا أَطْمَعُ أَنْ تَلْحَقَ بِي طَائِفَةٌ فَتَهْتَدِي بِي، وَتَعُشُو إِلَى صَوْنِي ، وَذَلِكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَقْتَلَهَا عَلَى ضَلَالِهَا .

امام علی علیه السلام - در صفین - فرمود : به خدا سوگند یک روز جنگ را به تأخیر نینداختم مگر از این رو که امید داشتم گروهی به من بپیوندند و به سبب من هدایت شوند و در پرتو من بیارامند ؛ این را خوشتر دارم تا آنان را در حالی که گمراهند بکشم .

نهج البلاغه : الخطبة ۵۵ .

حدیث ۴۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا- وإِنِّي قد دَعَوْتُكُمْ إِلَى قِتَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَيْلًا وَنَهَارًا ، وَسَيَرًا وَإِعْلَانًا ، وَقُلْتُ لَكُمْ : اغزَوْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَغزَوْكُمْ ، فوالله ما غزَى قَوْمٌ قَطُّ فِي عُقْرِ دَارِهِمْ إِلَّا ذَلُّوا .

امام علی علیه السلام : هان ! من شما را شب و روز و در آشکار و نهان به نبرد با این قوم فرا خواندم و به شما گفتم : پیش از آن که آنان به شما یورش آورند، شما بر آنان بتازید؛ زیرا به خدا سوگند با هیچ مردمی در دل سرزمین شان جنگ نشد مگر آن که به خواری و شکست افتادند.
نهج البلاغه : الخطبه ۲۷ .

حدیث ۴۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمَذْمُومَ اللَّجَاجِ ، فَإِنَّهُ يُثِيرُ الْحُرُوبَ .

امام علی علیه السلام : از لجاجت بیجا و نکوهیده بپرهیز که آن جنگها بر می افروزد .
غرر الحکم : ۲۶۷۴ .

حدیث ۴۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ عَلَيَّ مُسْتَكْرَهٍ حَدٌّ وَلَا عَلَيَّ مُسْتَكْرَهَةٌ حَدٌّ

امام علی علیه السلام : زن و مرد وا داشته شده [به گناه] ، حد ندارند .
جعفریات : ۱۳۶ .

حدیث ۴۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْخُلْفُ مَثَارُ الْحُرُوبِ .

امام علی علیه السلام : اختلاف و ناسازگاری، جنگ خیز است .
غرر الحکم : ۷۰۵ .

حدیث ۴۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجَاجُ مَثَارُ الْحُرُوبِ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، خیزشگاه جنگهاست .
غرر الحکم : ۴۰۶ .

حدیث ۴۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عاقَبَ اللهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا فِيهِذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا كَانَ أَجْوَدَ وَأَمْجَدَ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي عِقَابِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده مؤمنی را در این دنیا کیفر دهد بخشنده تر و بزرگوارتر از آن است که روز قیامت نیز او را دوباره کیفر دهد .

تحف العقول : ۲۱۴ .

حدیث ۴۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا أُقِيمُ عَلَى أَحَدٍ حَدًّا بِأَرْضِ الْعَدُوِّ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْهَا ، لِنَلَّا تَلَحُّفَهُ الْحَمِيَّةُ فَيُلْحَقَ بِالْعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : در سرزمین دشمن بر هیچ کسی حدی جاری نمی کنیم تا زمانی که از آن جا خارج شود ؛ زیرا ممکن است غیرتی شود و به دشمن بیوندد .

علل الشرائع : ۱ / ۵۴۵ .

حدیث ۴۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا كَفَالَةَ فِي حَدٍّ مِنَ الْحُدُودِ .

امام علی علیه السلام : در هیچ حدی از حدود ، کفالت وجود ندارد .

دعائم الإسلام : ۲/۶۵/۱۸۱ .

حدیث ۴۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا حَدَّثْتُمْ بِحَدِيثٍ فَاسْنُدُوهُ إِلَى الَّذِي حَدَّثَكُمْ ، فَإِنْ كَانَ حَقًّا فَلَكُمْ وَإِنْ كَانَ كَذِبًا فَعَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه حدیثی را روایت می کنید آنرا به کسی که برایتان روایت کرده اسناد دهید ، در اینصورت چنانچه راست گفته باشد (نفعش) برای شماست و چنانچه دروغ گفته باشد (ضررش) بر ضد اوست .

الکافی : ۷ / ۵۲ / ۱

حدیث ۴۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالذَّرَايَاتِ لَا بِالرُّوَايَاتِ .

امام علی علیه السلام : همتان درایت و فهم حدیث باشد و نه روایت و نقل آن .

کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث ۴۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هِمَّةُ السُّفَهَاءِ الرَّوَايَةُ ، وَهِمَّةُ الْعُلَمَاءِ الدَّرَايَةُ .

امام علی علیه السلام : اهتمام کم خردان نقل کردن [حدیث] است، و اهتمام داناان فهمیدن [آن].
بحار الأنوار : ۲/۱۶۰/۱۳ .

حدیث ۴۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قال رسول الله صلى الله عليه و آله : اللَّهُمَّ ارْحَمْ خُلَفَائِي - ثلاثا - قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ خُلَفَاؤُكَ ؟ قَالَ : الَّذِينَ يَبْلَغُونَ حَدِيثِي وَسُنَّتِي ، ثُمَّ يُعَلِّمُونَهَا أُمَّتِي .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سه بار فرمود : خدایا ! جانشینان مرا رحمت کن. عرض شد: ای رسول خدا! جانشینان شما چه کسانی هستند؟ فرمود: آنان که حدیث و سنت مرا فرامی گیرند و سپس آن را به امت من آموزش می دهند.
الأمالی للصدوق : ۲۴۷/۲۶۶ .

حدیث ۴۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَرْضِهِ حُجَّةٌ وَلَا حِكْمَةٌ أُبْلَغَ مِنْ كِتَابِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی را در زمین حجّت و حکمتی رساتر از کتابش نباشد.
نهج السعادة : ۱/۳۴۷ .

حدیث ۴۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ حُجَّةٌ فِي أَرْضِهِ أَوْ كَدُّ مِنْ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَلَا حِكْمَةٌ أُبْلَغَ مِنْ كِتَابِهِ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! خداوند سبحان رادر زمین حجّتی استوارتر از پیامبر ما محمد صلی الله علیه و آله و حکمتی رساتر از کتابش نیست.
غرر الحکم : ۱۱۰۰۴ .

حدیث ۴۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صَدَقَتْ لَهُجَّتُهُ قَوِيَتْ حُجَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که گفتارش راست است، حجّتش قوی است.
غرر الحکم : ۸۴۸۲ .

حدیث ۴۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُوَّةُ سُلْطَانِ الْحُجَّهِ أَعْظَمُ مِنْ قُوَّةِ سُلْطَانِ الْقُدْرَةِ .
 امام علی علیه السلام : قدرت حاکمیت حجّت و دلیل ، بیشتر از نیروی قدرت و زور است .
 غرر الحکم : ۶۷۸۱

حدیث ۴۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَرَكَ الْحَجَّ لِحَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا لَمْ يُفْضَ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى الْمُحَلِّقِينَ .
 امام علی علیه السلام : هر کس حج را به سبب مشکل و نیازی دنیوی ترک کند، تا زمانی که حاجیان را نبیند (حاجیان از حج برگردند یا خودش به حج رود) نیاز و مشکلش برطرف نشود.
 ثواب الأعمال : ۲۸۱/۱.

حدیث ۴۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَتَمُّوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَجَّكُمْ إِذَا خَرَجْتُمْ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ ، فَإِنَّ تَرْكَهُ جَفَاءٌ ، وَبِذَلِكَ أُمُوتُمْ ، (وَأَتَمُّوا) بِالْقُبُورِ الَّتِي أَلْزَمَكُمْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ حَقَّهَا وَزِيَارَتَهَا ، وَاطْلُبُوا الرِّزْقَ عِنْدَهَا .
 امام علی علیه السلام : هرگاه به زیارت خانه خدا رفتید با [زیارت] پیامبر خدا صلی الله علیه و آله حج خود را کامل کنید که ترک زیارت رسول خدا جفای به اوست؛ شما به این کار فرمان دارید و حج خود را با زیارت قبوری که خداوند حق و زیارت آنها را بر شما لازم کرده است کامل گردانید و از [برکت وجود] این قبرها روزی بطلبید.
 الخصال : ۶۱۶/۱۰.

حدیث ۴۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَفَرَضَ عَلَيْكُمْ حَجَّ بَيْتِهِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلَهُ قِبْلَةً لِلْأَنَامِ ، يَرُدُّونَهُ وَرُودَ الْأَنْعَامِ ، وَيَأْلَهُونَ إِلَيْهِ وُلُوهَ الْحَمَامِ ، وَجَعَلَهُ سَبْحَانَهُ عِلْمَةً لِتَوَاضُعِهِمْ لِعِظَمَتِهِ وَإِذْعَانِهِمْ لِعِزَّتِهِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند زیارت بیت الحرام خود را
 که قبله مردمانش قرار داد، بر شما واجب کرد. آنان همانند چارپایان [که بر آب وارد شوند] به آن جا وارد می شوند و همچون کبوتران [که به آشیانه خود باز می گردند] مشتاقانه به آن جا روی می آورند. خداوند آن خانه را نشانه ای برای فروتنی مردمان در برابر عظمت خویش و اعترافشان به قدرت و عزتش قرار داد.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱ .

حدیث ۴۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَقَدْ أَلَّهَ ، وَيَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ .
 امام علی علیه السلام : زائر حج و عمره میهمان خداست و خداوند به او آمرزش هدیه می کند.
 الخصال : ۶۳۵/۱۰ .

حدیث ۴۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَجُّ جِهَادٌ كُلُّ ضَعِيفٍ .
 امام علی علیه السلام : حج، جهاد هر ناتوانی است.
 الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث ۴۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَفَقَةُ دِرْهَمٍ فِي الْحَجِّ تَعْدِلُ أَلْفَ دِرْهَمٍ .
 امام علی علیه السلام : [ثواب] یک درهم هزینه کردن در حج با هزار درهم برابری می کند.
 الخصال : ۶۲۸/۱۰ .

حدیث ۴۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِيمَا أَوْصَى عِنْدَ وَفَاتِهِ - : اللَّهُ اللَّهُ فِي بَيْتِ رَبِّكُمْ ، لَا تُخْلُوهُ مَا بَقِيْتُمْ ، فَإِنَّهُ إِنْ تَرَكَ لَمْ تُنَاطَرُوا .
 امام علی علیه السلام - در وصیت خود به هنگام وفات - فرمود : خدا را! خدا را! در حق خانه پروردگارتان . تا زنده آید آن را وا
 مگذارید که اگر رها شود، [از عذاب الهی] مهلت داده نخواهید شد.
 نهج البلاغه : الكتاب ۴۷ .

حدیث ۴۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صِيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْعَمَ لِحَالِهَا وَأَدْوَمَ لِحِمَالِهَا .
 امام علی علیه السلام : صیانت زن او را شادابتر و زیبایی اش را پایدارتر می کند .
 غرر الحکم : ۵۸۲۰ .

حدیث ۴۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْتُ قَاعِدًا فِي الْبَقِيعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي يَوْمِ دَجْنٍ وَمَطَرٍ ، إِذْ مَرَّتْ امْرَأَةٌ عَلَى حِمَارٍ ، فَهَوَتْ يَدُ الْحِمَارِ فِي وَهْدَةٍ فَسَقَطَتِ الْمَرْأَةُ ، فَأَعْرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِوَجْهِهِ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهَا مُتَسَرِّوْلَةٌ . قَالَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَسَرِّوْلَاتِ - ثَلَاثًا - يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّخَذُوا السَّرَاوِيْلَاتِ فَإِنَّهَا مِنْ أَسْتَرِ ثِيَابِكُمْ ، وَحَصَّنُوا بِهَا نِسَاءَكُمْ إِذَا خَرَجْنَ .

امام علی علیه السلام : من و پیامبر در یک روز ابری و بارانی در بقیع نشسته بودیم که زنی سوار بر الاغ از آن جا گذشت و دست الاغش در گودالی فرو رفت و زن به زمین افتاد. پیامبر صلی الله علیه و آله رویش را برگرداند. حاضران عرض کردند: ای رسول خدا! آن زن شلوار به پا دارد. پیامبر سه بار فرمود: خدایا! زنان شلوار پوش را بیامرز. ای مردم! شلوار بپوشید که شلوار پوشاترین جامه های شماست و زنان خود را در موقعی که بیرون می آیند با شلوار حفظ کنید.
تنبیه الخواطر : ۲/۷۸ .

حدیث ۴۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لابنه الحسن علیه السلام - : وَ اكْفَيْ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحَجَبِكَ أَيَّاهُنَّ ، فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ خَيْرٌ لَكَ وَلَهُنَّ .
وفی نقل: ... فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ أَبْقَى عَلَيْهِنَّ .

امام علی علیه السلام - به فرزندش حسن علیه السلام - فرمود : برای اینکه دیده شان به نامحرمان نیفتد آنها (زنان) را در پرده نگه دار؛ زیرا هر چه بیشتر در پرده باشند برای تو و آنها بهتر است .
در نقلی دیگر آمده است : ... زیرا هر چه بیشتر در پرده باشند محفوظ ترند .
نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۴۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَبْسُ بَعْدَ مَعْرِفَةِ الْحَقِّ ظُلْمٌ .

امام علی علیه السلام : زندانی کردن کسی، بعد از روشن شدن حقیقت، ظلم است.

دعائم الإسلام : ۲/۵۳۹/۱۹۱۶

حدیث ۴۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَبْسُ الْإِمَامِ بَعْدَ الْحَدِّ ظُلْمٌ .

امام علی علیه السلام : اگر امام (حاکم اسلامی) بعد از جاری کردن حد بر کسی او را زندانی کند ظلم کرده است.

تهذیب الأحکام : ۶/۳۱۴/۸۷۰ .

حدیث ۴۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا ارْتَدَّتِ الْمَرْأَةُ عَنِ الْإِسْلَامِ لَمْ تُقْتَلْ ، وَلَكِنْ تُحْبَسُ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام: هرگاه زن از اسلام برگردد کشته نمی شود، بلکه به حبس ابد محکوم می گردد.
تهذیب الأحکام: ۱۰/۱۴۲/۵۶۴.

حدیث ۴۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يَجِبُ عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَحْبِسَ الْفُسَّاقَ مِنَ الْعُلَمَاءِ ، وَالْجُهَّالَ مِنَ الْأَطِبَّاءِ ، وَالْمَفَالِيسَ مِنَ الْأَكْرِيَاءِ .
امام علی علیه السلام: بر امام واجب است که عالمان فاسق و پزشکان نادان و کرایه کنندگان بی چیز و ورشکسته را بازداشت کند.
کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳/۳۱/۳۲۶۶.

حدیث ۴۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ كَانَتْ صُحْبَتُهُ فِي اللَّهِ ، كَانَتْ صُحْبَتُهُ كَرِيمَةً ، وَمَوَدَّتُهُ مُسْتَقِيمَةً
امام علی علیه السلام: کسی که رفاقتش برای خدا باشد، رفاقت او کریمانه و دوستی اش بی غل و غش است.
غرر الحکم: ۸۹۷۷.

حدیث ۴۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَلَى التَّوَاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ
امام علی علیه السلام: در برادری برای خداست که دوستی، خالص می شود.
غرر الحکم: ۶۱۹۱.

حدیث ۴۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ حُسْنَ الْعِبَادَةِ .
امام علی علیه السلام: هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، نیکویی عبادت را به دل او اندازد.
غرر الحکم: ۴۰۶۶.

حدیث ۴۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ أَحَبَّكَ نَهَاكَ .
امام علی علیه السلام: هر که تو را دوست داشته باشد، [از زشتیها] نهیت کند.
غرر الحکم: ۷۷۱۸.

حدیث ۴۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لَهَجَ بِذِكْرِهِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس عاشق چیزی باشد به ذکر آن خو می گیرد.
 غرر الحکم : ۷۸۵۱ .

حدیث ۴۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنِ مَعَايِبِ الْمَحْبُوبِ ، وَأُذُنُهُ صَمَاءٌ عَنِ قُبْحِ مَسَاوِيهِ .
 امام علی علیه السلام : چشم عاشق از دیدن عیبهای معشوق کور است و گوش او از شنیدن زشتیهایش کر.
 غرر الحکم : ۶۳۱۴ .

حدیث ۴۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ ، أَوْ تُصْفِيَ وُدَّكَ لِعَبِيدِ اللَّهِ ، فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حَشِرَ مَعَهُمْ .
 امام علی علیه السلام : مبادا دشمنان خدا را دوست بداری، یا دوستیت را نثار کسی جز دوستان خدا کنی که هر کس مردمی را دوست بدارد با آنان محشور شود.
 غرر الحکم : ۲۷۰۳ .

حدیث ۴۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَسْرَعُ الْمَوَدَّاتِ انْقِطَاعًا مَوَدَّاتُ الْأَشْرَارِ .
 امام علی علیه السلام : رشته دوستیهای بدکاران زودتر از هر دوستی دیگری از هم می گسلد.
 غرر الحکم : ۳۱۲۴ .

حدیث ۴۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَمَنَّحَنَّ وُدَّكَ مَنْ لَا وِفَاءَ لَهُ .
 امام علی علیه السلام : هرگز دوستی خود را ارزانی کسی مدار که وفا ندارد.
 غرر الحکم : ۱۰۱۶۴ .

حدیث ۴۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ يُوجِبْنَ الْمَحَبَّةَ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَحُسْنُ الرَّفْقِ ، وَالتَّوَاضُّعُ .

امام علی علیه السلام : سه خصلت موجب جلب محبت می شود: خوشخویی، ملایمت و فروتنی.
غرر الحکم : ۴۶۸۴ .

حدیث ۴۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقَرَابَةُ إِلَى الْمَوَدَّةِ أَحْوَجُ مِنَ الْمَوَدَّةِ إِلَى الْقَرَابَةِ .

امام علی علیه السلام : خویشاوندی به دوستی نیازمندتر است تا دوستی به خویشاوندی.
نهج البلاغه : الحکمة ۳۰۸ .

حدیث ۴۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، خویشاوندی است اکتسابی.
تحف العقول : ۹۷ .

حدیث ۴۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَرِيمُ الْمَسْجِدِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا ، وَالْجَوَارُ أَرْبَعُونَ دَارًا مِنْ أَرْبَعَةِ جَوَانِبِهَا .

امام علی علیه السلام : حریم مسجد چهل ذراع است و تا چهل خانه از چهار طرف منزل همسایه به شمار می آیند.
الخصال : ۵۴۴/۲۰ .

حدیث ۴۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ حُسْنِ الْجَوَارِ تَفَقُّدُ الْجَارِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های حسن همسایگی جویا شدن از احوال همسایه است.
تحف العقول : ۸۵ .

حدیث ۴۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- عِنْدَ وَفَاتِهِ - : اللَّهُ اللَّهُ فِي جِرَانِكُمْ فَإِنَّهُمْ وَصِيَّةُ نَبِيِّكُمْ ، مَا زَالَ يُوصِي بِهِمْ حَتَّى ظَنَّنَا أَنَّهُ سَيُورِثُهُمْ .

امام علی علیه السلام - هنگام شهادت - فرمود : خدارا، خدا را درباره همسایگانتان ، که آنان سفارش شده پیامبر شمايند ، و

حضرتش صلی الله علیه و آله چندان درباره همسایگان سفارش کرد که گمان بردیم آنها را ارث بر قرار دهد.
نهج البلاغه: کتاب ۴۷.

حدیث ۴۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْجُودِ مَا كَانَ عَنْ عُسْرَةٍ .
امام علی علیه السلام : برترین بخشندگی ، آن است که با وجود تنگدستی باشد.
غرر الحکم : ۳۱۸۵.

حدیث ۴۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجُودُ مِنْ كَرَمِ الطَّبِيعَةِ .
امام علی علیه السلام : بخشندگی ، از بزرگ منشی است.
الإرشاد : ۱/۳۰۳ .

حدیث ۴۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجُودُ عِزٌّ مَوْجُودٌ .
امام علی علیه السلام : بخشندگی ، عزتی نقد است.
غرر الحکم : ۳۳۰ .

حدیث ۴۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جُودُ الرَّجُلِ يُجَبِّئُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ ، وَيُخْلَهُ يُبَغِّضُهُ إِلَى أَوْلَادِهِ .
امام علی علیه السلام : بخشندگی مرد ، او را محبوب دشمنانش می کند و بخلش ، او را [حتی] نزد فرزندانش منفور می سازد.
غرر الحکم : ۴۷۲۹ .

حدیث ۴۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جُدِّ بِمَا تَجِدُ تُحْمَدُ .
امام علی علیه السلام : آنچه را به دست می آوری ، ببخش تا مورد ستایش قرار گیری.
غرر الحکم : ۴۷۱۶ .

حدیث ۴۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ كَلَامٍ جَوَابُهُ الشُّكُوتُ .
 امام علی علیه السلام : بسا سخنی که پاسخش سکوت است .
 غرر الحکم : ۵۳۰۳ .

حدیث ۴۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا حَلُمْتَ عَنِ الْجَاهِلِ فَقَدْ أَوْسَعْتَهُ جَوَابًا .
 امام علی علیه السلام : چون در برابر نادان بردباری نشان دهی بیگمان بهترین جواب را به او داده باشی .
 غرر الحکم : ۴۱۰۴ .

حدیث ۴۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ بُرْهَانِ الْفَضْلِ صَائِبُ الْجَوَابِ .
 امام علی علیه السلام : از نشانه های فضل و دانش، دادن پاسخ درست است .
 غرر الحکم : ۹۴۱۷ .

حدیث ۴۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَعِ الْجِدَّةَ وَتَفَكَّرْ فِي الْحُجَّةِ وَتَحَفَّظْ مِنَ الْخَطْلِ ، تَأْمَنِ الزَّلَّلَ .
 امام علی علیه السلام : تندی را کنار بگذار و در دلیل بیندیش، و خویشتن را از یاوه گویی نگه دار تا از لغزش در امان مانی .
 غرر الحکم : ۵۱۳۶ .

حدیث ۴۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَسْرَعَ فِي الْجَوَابِ لَمْ يُدْرِكِ الصَّوَابَ .
 امام علی علیه السلام : هر کس در جواب دادن شتاب کند پاسخ درست را نیابد .
 غرر الحکم : ۸۶۴۰ .

حدیث ۴۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّمَا أُرْتَجِحُ عَلَى الْفَصِيحِ الْجَوَابِ .

امام علی علیه السلام: گاه باشد که زبان آور [نیز] در پاسخ فروماند.

غرر الحکم: ۵۳۷۸

حدیث ۴۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَرَدَ حَمَّ الْجَوَابِ خَفِيًّا لَصَوَابٍ .

امام علی علیه السلام: هرگاه پاسخها انبوه شوند، پاسخ درست پوشیده ماند.

نهج البلاغه: الحکمه ۲۴۳ .

حدیث ۴۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُتَسَخِّطُ لِقَضَاءِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام: سخت ترین عذاب را در روزستائیز، آن کسی دارد که از قضای الهی ناخشنود باشد.

غرر الحکم: ۳۲۲۵ .

حدیث ۴۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَشَدُّ النَّاسِ عُقُوبَةً رَجُلٌ كَافَأَ الْإِحْسَانَ بِالْإِسَاءَةِ .

امام علی علیه السلام: کیفر آن کس از همه سخت تر است که خوبی را به بدی پاداش دهد.

غرر الحکم: ۳۲۱۷

حدیث ۴۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَهْلَ النَّارِ لَمَّا غَلَى الرَّقُومُ وَالضَّرِيعُ فِي بُطُونِهِمْ كَغَلَى الْحَمِيمِ سَأَلُوا الشَّرَابَ ، فَأَتُوا بِشَرَابٍ غَسَاقٍ وَصَدِيدٍ ، يَنْجَرُّهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ ، وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ .

امام علی علیه السلام: هنگامی که زقوم و ضریع و زقوم در شکم دوزخیان، همچون آب جوشان، به جوش آید، آب بخوانند، پس نوشیدنی غساق (خون و چرکی که از پوست تن دوزخیان جاری شود) و صدید (چرکابه) به آنها داده شود، که آن را با سختی جرعه جرعه می نوشند و از هر سو مرگ گریبانشان را می گیرد، اما نمی میرند.

بحار الأنوار: ۸/۳۰۲/۵۸ .

حدیث ۴۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نارٌ شدیدٌ کَلْبِهَا ، عالٍ لَجْبِهَا ، ساطِعٌ لَهْبِهَا ، مُتَأَجِّجٌ سَعِيرُهَا ، مُتَغَيِّظٌ زَفِيرُهَا ، بَعِيدٌ حُمُودُهَا ، ذَاكٌ وَقُودُهَا ، مُتَخَوِّفٌ وَعِيدُهَا .
 امام علی علیه السلام : آتشی است سخت گزنده، امواجش خروشان و بلند، زبانه اش شعله ور، خروشش خشم آلود، فسرده شدنش دور و دیر، آتش گیره اش فروزان و تهدیدش هراس انگیز.
 غرر الحکم : ۹۹۹۵ .

حدیث ۴۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 احذروا نارا لَجْبِهَا عَتِيدٌ ، وَلَهْبِهَا شَدِيدٌ ، وَعَذَابُهَا أَبَدٌ جَدِيدٌ .
 امام علی علیه السلام : بترسید از آتشی که موج خروشان آن تناور است و زبانه اش گسترده و عذابش همواره تازه.
 غرر الحکم : ۲۶۲۰ .

حدیث ۴۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لا تُعَادُوا مَا تَجْهَلُونَ ؛ فَإِنَّ أَكْثَرَ الْعِلْمِ فِيمَا لَا تَعْرِفُونَ .
 امام علی علیه السلام : با آنچه نمی دانید دشمنی نکنید؛ زیرا بیشتر دانش در چیزهایی است که شما نمی دانید.
 غرر الحکم : ۱۰۲۴۶ .

حدیث ۴۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُلْتُ أُرْبِعًا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى تَصْدِيقِي بِهَافِي كِتَابِهِ... قُلْتُ : مَنْ جَهَلَ شَيْئًا عَادَاهُ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ : «بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعَلْمِهِ»
 امام علی علیه السلام : من چهار سخن گفتم و خداوند متعال درستی آنها را در کتابش فرو فرستاد ... گفتم: هر که چیزی را نداند آن را دشمن دارد پس خداوند متعال این آیه را فرو فرستاد: «چیزی را دروغ شمردند که به دانش آن دست نیافته بودند» .
 یونس : ۳۹ .

حدیث ۴۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوهُ .
 امام علی علیه السلام : مردم دشمن آن چیزی هستند که نمی دانند.
 مطالب السؤل : ۵۷ .

حدیث ۴۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ جَهَلَ شَيْئًا عَابَهُ .

امام علی علیه السلام: هر کس چیزی را نداند نکوهشش می کند.
کشف الغمّة: ۳/۱۳۷.

حدیث ۴۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رَغْبَتُكَ فِي الْمُسْتَحِيلِ جَهْلٌ.
امام علی علیه السلام: آرزوی محال داشتن، نادانی است.
غرر الحکم: ۵۳۸۴.

حدیث ۴۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَاتَعَايُنٍ مِنْهَا جَهْلٌ.
امام علی علیه السلام: دل بستن به دنیا، با وجود آن همه رنجهایی که از او می بینی، نادانی است.
نهج البلاغه: الحکمه ۳۸۴.

حدیث ۴۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا تَتَكَلَّمْ بِكُلِّ مَا تَعَلَّمْ فَكَفَى بِذَلِكَ جَهْلًا.
امام علی علیه السلام: هر چه می دانی به زبان میاور که این نشان نادانی است.
غرر الحکم: ۱۰۱۸۷.

حدیث ۴۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَجْهَلَ قَدْرَهُ.
امام علی علیه السلام: در نادانی آدمی همین بس که قدر و اندازه خود را نشناسد.
غرر الحکم: ۷۰۵۴.

حدیث ۴۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حَسْبُكَ مِنَ الْجَهْلِ أَنْ تُعْجَبَ بِعِلْمِكَ.
امام علی علیه السلام: در نادانی تو همین بس که به دانش خود مغرور شوی.
الأمالی للطوسی: ۵۶/۷۸.

حدیث ۴۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أعظمُ الجهلِ جهلُ الإنسانِ أمرَ نفسه .
 امام علی علیه السلام : بزرگترین نادانی، ناآگاهی انسان از شأن و منزلت خویش است.
 غرر الحکم : ۲۹۳۶ .

حدیث ۴۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كفى بالمرءِ جهلاً أن يرتكب ما نهى عنه .
 امام علی علیه السلام : در نادانی مرد همین بس که آنچه را از آن نهی شده است انجام دهد.
 مطالب السؤل : ۵۵ .

حدیث ۴۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 غايةُ الجهلِ تبجحُ المرءِ بجهله .
 امام علی علیه السلام : اوج نادانی این است که آدمی به نادانی خود بیالد.
 غرر الحکم : ۶۳۷۱

حدیث ۴۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أجهلُ الناسِ المغترُّ بقولِ مادِحٍ ممتلئٍ ، يحسنُ له القبيحُ ويغضُّ إليه النصيح .
 امام علی علیه السلام : نادانترین مردم کسی است که فریفته سخنان ستاینده چاپلوسی شود که زشت را در نظر او زیبا جلوه می دهد
 و خیر خواه را دشمن او معرفی می کند.
 غرر الحکم : ۳۲۶۲

حدیث ۴۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إنَّ الجاهلَ من عَدَّ نفسه - بما جهلَ من معرفته العلم - عالماً ، وبرأيه مكتفياً ، فما يزال للعلماء مباعداً وعليهم زارياً ، ولمن خالفه مخطئاً ، ولما لم يعرف من الأمور مُضلاً ، فإذا ورد عليه من الأمور ما لم يعرفه أنكره وكذب به وقال بجهالته : ما أعرف هذا ! وما أراه كان ! وما أظن أن يكون ! وأنى كان ؟! وذلك لثقتِه برأيه وقله معرفته بجهالته ! فما ينفك بما يرى مما يلتبس عليه رأيه مما لا يعرف للجهل مُستفيداً ، وللحق مُنكراً ، وفي الجهالة متحيراً ، وعن طلب العلم مُستكبراً .
 امام علی علیه السلام : نادان کسی است که خود را - به آنچه نمی داند - دانا شمارد و به رأی و نظر خود بسنده کند و پیوسته از

دانشمندان دوری کند و از آنان عیب و ایراد گیرد و مخالفان خود را بر خطا داند و آنچه را نفهمیده گمراه کننده شمارد. هر گاه به مطلبی برخورد که آن را نمی داند منکرش شود و آن را دروغ شمارد و از روی نادانی خود گوید: من چنین چیزی را نمی شناسم و فکر نمی کنم که وجود داشته باشد و گمان نمی کنم وجود داشته باشد و کجا چنین چیزی هست؟! و این از آن روست که به نظر خود اعتماد دارد و از نادانی خویش بی خبر است! از این رو به سبب نادانی خویش پیوسته از جهل بهره مند شود و حق را انکار کند و در نادانی سرگشته ماند و از طلب دانش تکبر ورزد.

تحف العقول : ۷۳ .

حدیث ۴۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَمَلُ الْجَاهِلِ وَبَالٌ ، وَعِلْمُهُ ضَلَالٌ .
امام علی علیه السلام : کار نادان مایه زیان است و دانش او مایه گمراهی.
غرر الحکم : ۶۳۲۷ .

حدیث ۴۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجَاهِلُ عَبْدٌ شَهْوَتِهِ .
امام علی علیه السلام : نادان، بنده خواسته های نفسانی خود است .
غرر الحکم : ۴۴۹ .

حدیث ۴۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّمَا الْجَاهِلُ مَنْ اسْتَعْبَدَتْهُ الْمَطَالِبُ .
امام علی علیه السلام : نادان، در حقیقت، کسی است که خواهشها او را برده خود کرده باشند.
غرر الحکم : ۳۸۶۴ .

حدیث ۴۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُفْرَطًا أَوْ مُفْرَطًا .
امام علی علیه السلام : نادان را همیشه در حال افراط یا تفریط می بینی.
نهج البلاغه: الحکمه ۷۰ .

حدیث ۴۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجاهلُ مِنَ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَغُرُورِهِ .

امام علی علیه السلام: نادان کسی است که فریب هوی و هوس و اندیشه های باطل خود را بخورد.
غرر الحکم: ۱۲۸۵ .

حدیث ۴۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الجاهلُ مِيتٌ وَإِنْ كَانَ حَيًّا .

امام علی علیه السلام: نادان مرده است هر چند [به ظاهر] زنده باشد.
غرر الحکم: ۱۱۲۵

حدیث ۴۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الجاهلُ لَا يَعْرِفُ تَقْصِيرَهُ وَلَا يَقْبَلُ مِنَ النَّصِيحِ لَهُ .

امام علی علیه السلام: نادان، به تقصیر (عیب) خود آگاه نیست و نصیحت خیر خواه خود را [هم] نمی پذیرد.
غرر الحکم: ۱۸۰۹

حدیث ۴۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْحِرْصُ وَالشَّرُّ وَالْبُخْلُ نَتِيجَةُ الْجَهْلِ .

امام علی علیه السلام: آزمندی و سیری ناپذیری و بخل نتیجه نادانی است.
غرر الحکم: ۱۶۹۴ .

از ۴۸۰۱ تا ۵۰۰۰

حدیث ۴۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَهْلُ أَدْوَأُ الدَّاءِ .

امام علی علیه السلام: نادانی، بدترین درد است.
غرر الحکم: ۸۲۰

حدیث ۴۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَهْلُ مُمِيتٌ الْأَحْيَاءِ وَمُخَلِّدٌ الشَّقَاءِ .

امام علی علیه السلام: نادانی مایه مرگ زندگان و جاودانی رنج و بدبختی است.

غرر الحکم: ۱۴۶۴

حدیث ۴۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَهْلُ فَسَادٌ كُلُّ أَمْرٍ .

امام علی علیه السلام: نادانی، مایه تباهی همه چیزاست.

غرر الحکم: ۹۳۰

حدیث ۴۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَهْلُ أَضْلُّ كُلِّ شَرٍّ .

امام علی علیه السلام: نادانی، ریشه همه بدیهاست.

غرر الحکم: ۸۱۹

حدیث ۴۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

رَدَعُ النَّفْسِ وَجِهَادُهَا عَنْ أَهْوِيَّتِهَا يَرْفَعُ الدَّرَجَاتِ وَيُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ .

امام علی علیه السلام: جهاد با نفس و بازداشتن آن از خواهشهایش درجات را رفعت می بخشد و حسنات را دو چندان می کند.

غرر الحکم: ۵۴۰۷

حدیث ۴۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالْمُجَاهَدَةِ صَلَاحُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام: اصلاح نفس با مجاهدت حاصل می شود.

غرر الحکم: ۴۳۱۹

حدیث ۴۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِالْجِدِّ وَالْاجْتِهَادِ، وَالتَّأَهُبِ وَالِاسْتِعْدَادِ .

امام علی علیه السلام: بر شما باد تلاش و سختکوشی و مهیا شدن و آماده گشتن .

نهج البلاغه: الخطبة ۲۳۰ .

حدیث ۴۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طَاعَةُ اللَّهِ سَبْحَانَهُ لَا يَحُوزُهَا إِلَّا مَنْ بَدَلَ الْجِدَّ ، وَاسْتَفْرَغَ الْجُهْدَ .
 امام علی علیه السلام : به طاعت خداوند سبحان دست نیابد مگر آن که تلاش ورزد و نهایت کوشش خود را به کار گیرد.
 غرر الحکم : ۶۰۰۹ .

حدیث ۴۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَاهِدْ شَهْوَتَكَ وَغَالِبْ غَضَبَكَ وَخَالَفِ سُوءَ عَادَتِكَ ، تَزُكْ نَفْسَكَ ، وَيَكْمُلْ عَقْلُكَ ، وَتَسْتَكْمِلْ ثَوَابَ رَبِّكَ .
 امام علی علیه السلام : با خواهش [نفس] خود جهاد کن، بر خشمت چیره شو و با عاداتهای بد خود مخالفت نما تا نفست پاکیزه شود، خردت کمال یابد و از پاداش پروردگارت بهره کامل بری.
 غرر الحکم : ۴۷۶۰

حدیث ۴۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَمْلِكُوا أَنْفُسَكُمْ بِدَوَامِ جِهَادِهَا .
 امام علی علیه السلام : با پیکار بی امان با نفسهایتان زمام آنها را در اختیار خود بگیرید.
 غرر الحکم : ۲۴۸۹ .

حدیث ۴۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَاهِدْ نَفْسَكَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ مُجَاهِدَةَ الْعَدُوِّ عَدُوَّهُ ، وَغَالِبِهَا مُغَالِبَةَ الضِّدِّ ضِدَّهُ ؛ فَإِنَّ أَقْوَى النَّاسِ مَنْ قَوِيَ عَلَى نَفْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : در راه طاعت خدا، با نفس خود مبارزه کن همچون مبارزه دشمن با دشمنش، و با آن گلاویز شو همچون گلاویز شدن حریف با حریفش، زیرا نیرومندترین مردمان کسی است که بر نفس خویش چیره آید.
 غرر الحکم : ۴۷۶۱

حدیث ۴۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْجِهَادِ جِهَادُ النَّفْسِ عَنِ الْهَوَى ، وَفِطَامُهَا عَنِ لَذَاتِ الدُّنْيَا
 امام علی علیه السلام : برترین جهاد، مبارزه کردن با هوای نفس و باز گرفتن آن از لذت‌های دنیاست.
 غرر الحکم : ۳۲۳۲ .

حدیث ۴۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعَثَ سِرِّيَّةً ، فَلَمَّا رَجَعُوا قَالَ: مَزَحَبًا يَقُومُ قَضَا الْجِهَادِ الْأَصْغَرَ وَبَقِيَ عَلَيْهِمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ؟ قَالَ: جِهَادُ النَّفْسِ . وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سپاهی را به جنگ اعزام کرد. وقتی برگشتند فرمود: خوشامد می گویم به مردمانی که جهاد اصغر را گذارند ولی جهاد اکبر همچنان بر عهده آنان باقی مانده است. عرض شد: ای رسول خدا! جهاد اکبر چیست؟ فرمود: جهاد با نفس. امام علیه السلام فرمود: برترین جهاد آن است که انسان با نفس نهفته در میان دو پهلوی خود بجنگد. معانی الأخبار: ۱۶۰/۱ .

حدیث ۴۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُدَّ عَن نَفْسِكَ عِنْدَ الشَّهَوَاتِ ، وَأَقْمِهَا عَلَى كِتَابِ اللَّهِ عِنْدَ الشُّبُهَاتِ .

امام علی علیه السلام : در هنگام خواهشها جلونفست را بگیر و در هنگام شبهات، آن را به کتاب خدا ارجاع ده. غرر الحکم : ۵۴۰۶ .

حدیث ۴۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جِهَادُ النَّفْسِ مَهْرُ الْجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام : جهاد با نفس کابین بهشت است.

غرر الحکم : ۴۷۵۵

حدیث ۴۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ .

امام علی علیه السلام : جهاد زن این است که خوب شوهرداری کند.

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث ۴۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجِهَادِ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ : عَلَى الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالصَّدَقِ فِي الْمَوَاطِنِ وَشَتَّانِ الْفَاسِقِينَ .

امام علی علیه السلام : جهاد چهار شاخه دارد: امر به معروف، نهی از منکر، پایداری در جبهه های جنگ و دشمنی با تبهاران.

الخصال : ۲۳۲/۷۴ .

حدیث ۴۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّهِ فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام : خدا را، خدا را، در جهاد کردن با مالها و جانها و زبانهایتان در راه خدا.

نهج البلاغه : الكتاب ۴۷ .

حدیث ۴۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَيْدِيكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فِجَاهِدُوا بِأَلْسِنَتِكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فِجَاهِدُوا بِقُلُوبِكُمْ .

امام علی علیه السلام : در راه خدا با دستهای خود بجنگید، اگر نتوانستید با زبانهای خود بجنگید و اگر باز هم نتوانستید با دلهای خود بجنگید.

بحار الأنوار : ۱۰۰/۴۹/۲۳ .

حدیث ۴۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُجَاهِدُونَ تُفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ .

امام علی علیه السلام : درهای آسمان به روی مجاهدان گشوده است.

غرر الحکم : ۱۳۴۷ .

حدیث ۴۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي كِتَابِهِ إِلَى عَامِلِهِ مِخْنَفٍ - : فَإِنَّ جِهَادَ مَنْ صَدَفَ عَنِ الْحَقِّ رَغْبَةً عَنْهُ ، وَعَبَّ فِي نِعَاسِ الْعَمَى وَالضَّلَالِ اخْتِياراً لَهُ ، فَرِيضَةٌ عَلَى الْعَارِفِينَ .

امام علی علیه السلام : در نامه ای به کارگزار خود مخنف ، نوشت : همانا جهاد کردن با کسی که به سبب بیزاری از حق ، از آن روی گردانده و کوری و گمراهی را برگزیده و در خواب آن فرو رفته ، بر آگاهان واجب است .

شرح نهج البلاغه : ج ۳ ص ۱۸۲ .

حدیث ۴۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْجِهَادَ أَشْرَفَ الْأَعْمَالِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ ، وَهُوَ قِوَامُ الدِّينِ ، وَالْأَجْرُ فِيهِ عَظِيمٌ مَعَ الْعِزَّةِ وَالْمَنْعَةِ ، وَهُوَ الْكِرَّةُ ، فِيهِ الْحَسَنَاتُ وَالْبُشْرَى بِالْجَنَّةِ بَعْدَ الشَّهَادَةِ .

امام علی علیه السلام : همانا جهاد شریفترین کارها بعد از اسلام است. جهاد مایه پایداری دین است و علاوه بر آن که عزت و اقتدار می آورد اجری بزرگ دارد. جهاد، سخت است و پاداش دار و در آن نوید بهشت است پس از شهادت.

بحار الأنوار : ۳۳/۴۴۷/۶۵۹ .

حدیث ۴۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ الْجِهَادَ وَعَظَّمَهُ وَجَعَلَهُ نَصْرَهُ وَنَاصِرَهُ. وَاللَّهِ ، مَا صَلَّحَتْ دُنْيَا وَلَا دِينٌ إِلَّا بِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگ داشت و یاری خود و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند کار دنیا و دین جز با جهاد درست نمی شود.
وسائل الشیعة : ۱۱/۹/۱۵ .

حدیث ۴۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ ، وَهُوَ لِبَاسِ التَّقْوَى ، وَدِرْعُ اللَّهِ الْحَصِينَةُ ، وَجَنَّتُهُ الْوَثِيقَةُ .

امام علی علیه السلام : همانا جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد جامه تقوی و زره استوار خداوند و سپر محکم اوست.
نهج البلاغه : الخطبة ۲۷ .

حدیث ۴۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجِهَادُ عِمَادُ الدِّينِ ، وَمِنْهَا جُ السُّعْدَاءِ .

امام علی علیه السلام : جهاد ستون دین و راه روشن نیکبختان است.
غرر الحکم : ۱۳۴۶ .

حدیث ۴۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ ؛ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكِمٌ .

امام علی علیه السلام : عصبانیت نوعی دیوانگی است زیرا آدم عصبانی پشیمان می شود و اگر پشیمان نشود دیوانگی اش قطعی و ثابت است.
نهج البلاغه : الحکمة ۲۵۵ .

حدیث ۴۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَسْحِيَاءُ وَالْمُتَّقُونَ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، سخاوتمندان تقوا پیشه اند .

غرر الحکم : ۵۵۸۴ .

حدیث ۴۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَادَةٌ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَتْقِيَاءُ الْأَبْرَارُ .
 امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، تقوا پیشگان نیکوکارانند .
 غرر الحکم : ۵۵۹۹

حدیث ۴۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَادَةٌ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْمُخْلِصُونَ .
 امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، اهل اخلاصند .
 غرر الحکم : ۵۵۹۱

حدیث ۴۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي صَفَةِ الْجَنَّةِ - : دَرَجَاتٌ مُتَفَاوِضَاتٌ ، وَمَنَازِلٌ مُتَفَاوِثَاتٌ .
 امام علی علیه السلام - در وصف بهشت - فرمود : بهشت دارای درجاتی است که یکی بر دیگری برتری دارد و دارای منازلی است که با هم تفاوت دارند .
 نهج البلاغه : الخطبة ۸۵ .

حدیث ۴۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاوُونَ مَنَازِلَ شَبَعَتْنَا كَمَا يَتَرَاءَى الرَّجُلُ مِنْكُمْ الْكَوَاكِبَ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ .
 امام علی علیه السلام : منازل شیعه ما به دیده بهشتیان چنان به نظر می رسد که هر یک از شما ستارگان را در کرانه آسمان می بیند .
 غرر الحکم : ۳۵۱۴ .

حدیث ۴۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ : بَابٌ يَدْخُلُ مِنْهُ النَّبِيُّونَ وَالصَّادِقُونَ ، وَبَابٌ يَدْخُلُ مِنْهُ الشُّهَدَاءُ وَالصَّالِحُونَ ، وَخَمْسَةٌ أَبْوَابٍ يَدْخُلُ مِنْهَا شَبَعَتْنَا وَمُجِبُّونَا ... ، وَبَابٌ يَدْخُلُ مِنْهُ سَائِرُ الْمُسْلِمِينَ مِمَّنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَمْ يَكُنْ فِي قَلْبِهِ مِقْدَارُ ذَرَّةٍ مِنْ بُغْضِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .
 امام علی علیه السلام : بهشت هشت دروازه دارد : دروازه ای که پیامبران و صدیقان از آن وارد می شوند، دروازه ای که شهیدان و

صالحان از آن داخل می شوند و پنج دروازه دیگر که شیعیان و دوستان ما از آنها وارد می شوند ... و یک دروازه دیگر که دیگر مسلمانانی که به یگانگی خدا گواهی می دهند و در دلشان ذره ای دشمنی نسبت به ما خاندان نیست، از آن به بهشت در می آیند.

الخصال : ۴۰۸ / ۶.

حدیث ۴۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِالْمَكَارِهِ تُنَالُ الْجَنَّةُ .

امام علی علیه السلام : با ناملایمات است که بهشت به دست می آید.
غرر الحکم : ۴۲۰۴.

حدیث ۴۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَمَنُّ الْجَنَّةِ الْعَمَلُ الصَّالِحُ .

امام علی علیه السلام : بهای بهشت، کار نیک است.
غرر الحکم : ۴۶۹۸.

حدیث ۴۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَمَنُّ الْجَنَّةِ الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : بهای بهشت، بی رغبتی به دنیا است.
غرر الحکم : ۴۷۰۰.

حدیث ۴۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجَنَّةُ دَارُ الْأَمَانِ .

امام علی علیه السلام : بهشت، سرای امنیت و آسایش است.
غرر الحکم : ۳۹۷.

حدیث ۴۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ تَمَنُّ إِلَّا الْجَنَّةُ ، فَلَا تَبِعُوهَا إِلَّا بِهَا .

امام علی علیه السلام : جان بهای شما جز بهشت نیست؛ پس آن را جز به بهشت مفروشید.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳/۷۱ .

حدیث ۴۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجَنَّةُ أَفْضَلُ غَايَةٍ .

امام علی علیه السلام : بهشت، برترین هدف است.

غرر الحکم : ۱۰۲۴

حدیث ۴۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنِّي لَمَ أَرَّ كَالْجَنَّةِ نَامَ طَائِبُهَا ، وَلَا كَالنَّارِ نَامَ هَارِبُهَا!

امام علی علیه السلام : هان! من چیزی مانند بهشت ندیده ام که جوینده اش خواب باشد و نه مانند دوزخ که گریزان از آن در خواب باشد.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۸.

حدیث ۴۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ خَدَلَ جُنْدَهُ نَصَرَ أُوْذَادَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس از یاری سپاه خود دست کشد دشمنانش را یاری داده است.

غرر الحکم : ۸۳۲۹

حدیث ۴۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الْجُنْدِ مُخَالَفَةُ الْقَادَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت سپاه، سرپیچی از فرماندهان است.

غرر الحکم : ۳۹۳۲.

حدیث ۴۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- أيضا :- وَلِيَكُنْ آثَرُ رُؤُوسِ جُنْدِكَ عِنْدَكَ مَنْ وَاسَاهُمْ فِي مَعُونَتِهِ ، وَأَفْضَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ جِدَّتِهِ ، بِمَا يَسِعُهُمْ وَيَسَعُ مَنْ وَرَاءَهُمْ مِنْ خُلُوفِ أَهْلِهِمْ ، حَتَّى يَكُونَ هَمُّهُمْ هَمًّا وَاحِدًا فِي جِهَادِ الْعَدُوِّ ، فَإِنَّ عَطْفَكَ عَلَيْهِمْ يَعْطِفُ قُلُوبَهُمْ عَلَيْكَ ... فَافْسَحْ فِي آمَالِهِمْ ، وَوَاصِلْ فِي حُسْنِ الشَّاءِ عَلَيْهِمْ ، وَتَعْدِيدِ مَا أَبْلَى ذَوُو الْبَلَاءِ مِنْهُمْ ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الذِّكْرِ لِحُسْنِ أفعالِهِمْ تَهْزُ الشُّجَاعَ ، وَتُحَرِّضُ النَّاِكِلَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ .

امام علی علیه السلام - در همان عهدنامه - نوشت: باید گزیده ترین سران سپاه نزد تو، آن کس باشد که با دیگران همیاری کند و

آنچه دارد به آنان ببخشد، چندان که خود و خانواده شان را که بر جای گذاشته اند به خوبی تأمین کنند، تا همگی در جهاد و مبارزه با دشمن یکدل شوند. چه، مهربانی تو با آنان دل‌های ایشان را به تو مهربان می کند ... پس آرزوهای آنان را برآور و پیوسته از آنان ستایش و تقدیر کن و زحمت سختی دیدگان را به زبان آر که یاد کردن فراوان از کارهای خوب آنان دلیران را برمی انگیزد و ترسو را تحریک می کند. ان شاء الله .
 نهج البلاغه: کتاب ۵۳، انظر تمام الکلام .

حدیث ۴۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِلاشْتَرِ لَمَّا وُلَّاهُ مِصْرَ - : فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ ، وَزَيْنُ الْوَلَاةِ ، وَعِزُّ الدِّينِ ، وَسُبُلُ الْأَمْنِ ، وَليْسَ تَقْوَمُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ .
 امام علی علیه السلام - در فرمان [نامه] حکومت مصر به اشتر - نوشت : سپاهیان، به اذن خدا، دژهای مردمند و زیور والیان و مایه توانمندی و ارجمندی دین و وسیله امتیت. مردم جز با بودن سپاهیان پایدار نمی مانند .
 نهج البلاغه: کتاب ۵۳، انظر تمام الکلام .

حدیث ۴۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَنَامُ الْمُسْلِمُ وَهُوَ جُنْبٌ ، وَلَا يَنَامُ إِلَّا عَلَى طَهْوَرٍ ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ فَلْيَتِيمَمَ بِالصَّعِيدِ .
 امام علی علیه السلام : مسلمان، در حال جنابت نمی خوابد و جز با طهارت به بستر خواب نمی رود. پس اگر آب نیافت، باید با خاک تیمم کند.
 وسائل الشیعه: ۱/۵۰۱/۳

حدیث ۴۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ (جَعَلَ) صُورَةَ الْمَرْأَةِ فِي وَجْهِهَا ، وَصُورَةَ الرَّجُلِ فِي مَنْطِقِهِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل سیمای زن را در رخسار او و سیمای مرد را در گفتارش قرار داده است.
 بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۳/۶۳.

حدیث ۴۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا جَمَالَ أَحْسَنُ مِنَ الْعَقْلِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ جمالی زیباتر از خرد نیست .
 نهج السعادة: ۱/۵۱.

حدیث ۴۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا لِيَأْسَ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ .

امام علی علیه السلام : جامه ای زیباتر از سلامت نیست .

بحار الأنوار : ۷۷/۳۸۱/۵

حدیث ۴۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ وَجْهِ الْمُؤْمِنِ مِنْ حُسْنِ عِنَايَةِ اللَّهِ بِهِ .

امام علی علیه السلام : زیبایی رخسار مؤمن از حسن عنایت خداست به او.

غرر الحکم : ۴۸۴۸.

حدیث ۴۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَطْرَفُوا أَهْلِيكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ ، كَيْ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ .

امام علی علیه السلام : هر روز جمعه مقداری میوه به خانواده خود هدیه دهید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.

بحار الأنوار: ۱۰۴/۷۳/۲۴

حدیث ۴۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ تَفْسِيرِ السُّنَّةِ وَالْبِدْعَةِ وَالْجَمَاعَةِ وَالْفُرْقَةِ - : السُّنَّةُ - وَاللَّهِ - سُنَّةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَالْبِدْعَةُ مَا فَارَقَهَا ، وَالْجَمَاعَةُ - وَاللَّهِ - مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَإِنْ قَلُّوا ، وَالْفُرْقَةُ مُجَامَعَةُ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَإِنْ كَثُرُوا .

امام علی علیه السلام - در پاسخ به پرسش از معنای سنت، بدعت، جماعت و تفرقه - فرمود : - به خدا سوگند - سنت همان سنت محمد صلی الله علیه و آله است و بدعت ، آنچه از آن جدا باشد و به خدا قسم جماعت، همدست شدن با اهل حق است هر چند اندک باشند و تفرقه همدستی با اهل باطل است هر چند بسیار باشند.

کنز العمال : ۱۶۴۴ ، بحار الأنوار : ۲/۲۳/۲۶۶ مع تفاوت سیر فی اللفظ.

حدیث ۴۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاءٌ لِلْإِيمَانِ ، وَمَحْضَرَةُ لِلشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با هوسرانان باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است.

نهج البلاغه : الخطبة ۸۶.

حدیث ۴۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكُمْ وَمُجَالَسَةَ الْمَوْتَى ! قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ الْمَوْتَى ؟ قَالَ : كُلُّ غَنِيٍّ أَطْعَاهُ غِنَاهُ .
 امام علی علیه السلام : آمیزش با دنیا پرستان دین را عیبناک می کند و یقین را سست .
 تنبیه الخواطر : ۲/۳۲ .

حدیث ۴۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَالِسِ الْحُكَمَاءَ يَكْمُلُ عَقْلُكَ ، وَتَشْرُفُ نَفْسُكَ ، وَيَتَّفِ عَنكَ جَهْلُكَ .
 امام علی علیه السلام : با فرزندان هم‌نشینی کن تا خردت کمال یابد و شرافت نفس یابی و نادانی از تو رخت بریندد .
 غرر الحکم : ۴۷۸۷

حدیث ۴۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَالِسِ الْفُقَرَاءَ تَزِدُّ شُكْرًا .
 امام علی علیه السلام : با تهیدستان بنشین تا شکرگزاری ات [از خدا] زیاد شود .
 غرر الحکم : ۴۷۲۳ .

حدیث ۴۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّ عِلْمُكَ ، وَيَحْسُنُ أَدْبُكَ ، وَتَرْكُ نَفْسِكَ .
 امام علی علیه السلام : با دانشمندان بنشین تا برداشت
 افزوده گردد، آدبت نیکو شود و تزکیه نفس یابی .
 غرر الحکم : ۴۷۸۶

حدیث ۴۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ بِمَجَالِسِ الذِّكْرِ .
 امام علی علیه السلام : بر تو باد [شرکت در] مجالس ذکر .
 بحار الأنوار: ۷۵/۴۶۵/۶ .

حدیث ۴۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَجْلِسُوا عَلَى مَائِدَةٍ يُشْرَبُ عَلَيْهَا الْخَمْرُ، فَإِنَّ الْعَبْدَ لَا يَدْرِي مَتَى يُوْحَدُ .

امام علی علیه السلام: بر سفره ای که در آن شراب نوشیده می شود منشینید؛ زیرا بنده نمی داند که مرگش کی درمی رسد.
بحار الأنوار، ۱۰/۹۸/۱

حدیث ۴۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَقُومُ مَكَانَ رِيْبَةٍ .

امام علی علیه السلام: هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد نباید در جای شبهه انگیز بایستد.

الکافی: ۳۷۸/۱۰/۲

حدیث ۴۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تُسْرِعَنَّ إِلَى أَرْفَعِ مَوْضِعٍ فِي الْمَجْلِسِ ، فَإِنَّ الْمَوْضِعَ الَّذِي تُرْفَعُ إِلَيْهِ خَيْرٌ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي تُحْطُّ عَنْهُ .

امام علی علیه السلام: هرگز به سوی بالا-ترین جای مجلس مشتاب؛ زیرا جایی که بالا-یت بکشند بهتر است از جایی که پایینت آورند.

غرر الحکم: ۱۰۲۸۳.

حدیث ۴۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا- يَجْلِسُ فِي صَدْرِ الْمَجْلِسِ إِلَّا رَجُلٌ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ : يُجِيبُ إِذَا سُئِلَ ، وَيَنْطِقُ إِذَا عَجَزَ الْقَوْمُ عَنِ الْكَلَامِ ، وَيُشِيرُ بِالرَّأْيِ الَّذِي فِيهِ صَلَاحٌ أَهْلِهِ ، فَمَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ شَيْءٌ مِنْهُنَّ فَجَلَسَ فَهُوَ أَحْمَقُ .

امام علی علیه السلام: فقط کسی باید در صدر مجلس بنشیند که سه ویژگی داشته باشد: هرگاه از او پرسشی کنند پاسخ دهد، هرگاه دیگران از سخن گفتن درماندند او سخن بگوید، و نظری بدهد که خیر و صلاح مجلسیان در آن باشد. هر کس این ویژگیها را نداشته باشد و در صدر مجلس بنشیند احمق است.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۰۴/۱.

حدیث ۴۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي أَوْصَافِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ - : وَمَا رَأَى مُقَدِّمًا رِجْلَهُ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ .

امام علی علیه السلام - در بیان اوصاف پیامبر صلی الله علیه و آله - فرمود: هرگز دیده نشد که آن حضرت در حضور همنشین خود پایش را دراز کند.

بحار الأنوار: ۱۶/۲۳۶.

حدیث ۴۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ امْرِيٍّ يَلْقَى مَا عَمِلَ ، وَيُجْزَى بِمَا صَنَعَ .
 امام علی علیه السلام : هر انسانی کرده خود رامی بیند و سزای کردارش را می گیرد.
 غرر الحکم : ۶۹۱۸.

حدیث ۴۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اغْلِبُوا الْجَزَعَ بِالصَّبْرِ ، فَإِنَّ الْجَزَعَ يُحِبُّ الْأَجْرَ وَيُعْظِمُ الْفَجِيعَةَ .
 امام علی علیه السلام : با شکیبایی کردن بر بیتابی چیره آید؛ زیرا بیتابی اجر را از بین می برد و مصیبت را بزرگ می کند.
 غرر الحکم : ۲۵۲۷.

حدیث ۴۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لَمَّا سَمِعَ بُكَاءَ النِّسَاءِ عَلَى قَتْلِ صَفِيْنٍ - : أَتَعْلِبُكُمْ نِسَاؤُكُمْ عَلَى مَا أَسْمَعُ ؟! أَلَا تَنْهَوْنَهُنَّ عَنِ هَذَا الرَّنِينِ ؟!
 امام علی علیه السلام - چون صدای شیون زنان بر کشتگان صفین را شنید - فرمود : آیا زنان شما با این فریاد گریه که می شنوم بر شما چیره شده اند؟ چرا آنان را از این ناله و فغان باز نمی دارید؟!
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۲۲.

حدیث ۴۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالْجَزَعَ ؛ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْأَمَلَ ، وَيُضْعِفُ الْعَمَلَ ، وَيُورِثُ الْهَمَّ . وَاعْلَمْ أَنَّ الْمَخْرَجَ فِي أَمْرَيْنِ : مَا كَانَتْ فِيهِ حِيلَةٌ فَلَاخْتِيَالُ ، وَمَا لَمْ تَكُنْ فِيهِ حِيلَةٌ فَلَاضْطِبَارُ .
 امام علی علیه السلام : از بیتابی کردن پرهیز که آن امید را قطع می کند و کار را به ضعف می کشاند و اندوه به بار می آورد. بدان که دو راه نجات بیشتر نیست: یا مشکلی چاره دارد که باید چاره اندیشی کرد و یا چاره ندارد که در آن صورت باید شکیبایی ورزید.
 بحار الأنوار : ۸۲/۱۴۴/۲۹.

حدیث ۴۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ غَرِيْزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ .
 امام علی علیه السلام : خرد قریحه ای است که بادانش و تجارب زیاد می شود.

غُرر الحکم : ۱۷۱۷

حدیث ۴۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ .
 امام علی علیه السلام : خرد، اندوختن تجربه هاست.
 غُرر الحکم : ۶۷۳ .

حدیث ۴۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يُجَرِّبِ الْأُمُورَ خُدِعَ .
 امام علی علیه السلام : هر کس امور را تجربه نکند فریب می خورد.
 بحار الأنوار : ۷۷/۴۲۰/۴۰ .

حدیث ۴۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَحْكَمَ التَّجَارِبِ سَلِمَ مِنَ الْمَعَاطِبِ ، مَنْ غَنِيَ عَنِ التَّجَارِبِ عَمِيَ عَنِ الْعَوَاقِبِ .
 امام علی علیه السلام : هر کس بدرستی تجربه آموزد از هلاکتها جان سالم به در می برد و هر کس از تجارب بی نیازی جوید عواقب امور را نمی بیند.
 غُرر الحکم : ۸۰۴۰ - ۸۶۸۰ .

حدیث ۴۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَفَى بِالتَّجَارِبِ مُؤَدِّبًا .
 امام علی علیه السلام : تجربه ها بهترین آموزگارند .
 غُرر الحکم : ۷۰۱۶ .

حدیث ۴۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَأَى الرَّجُلَ عَلَى قَدْرِ تَجْرِبَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : اندیشه مرد به اندازه تجربه اوست.
 غُرر الحکم : ۵۴۲۶ .

حدیث ۴۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لابنه علیه السلام - : فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُوَ قَلْبُكَ وَيَسْتَعْلِلَ لُبُّكَ لِتَسْتَقْبِلَ بِجِدِّ رَأْيِكَ مِنَ الْأَمْرِ مَا قَدْ كَفَاكَ أَهْلُ التَّجَارِبِ بُغْيَتَهُ وَتَجَرِبَتَهُ، فَتَكُونَ قَدْ كُفِّيتَ مَوْنَةَ الطَّلَبِ وَعُوفِيَتْ مِنْ عِلَاجِ التَّجَرِبَةِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به فرزندبزرگوارش - فرمود : پیش از آن که دلت سخت و فکرت مشغول گردد به تربیت تو پرداختم تا با اندیشه استوارت به اموری که خداوندان تجربه آنها را جسته اند و آزموده اند روی آوری و بدین سان رنج جستجو از تو برداشته شود و از دست زدن به تجربه معاف گردی.

تحف العقول : ۷۰ ، شرح نهج البلاغه : ۱۶/۶۶ .

حدیث ۴۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّجَارِبُ عِلْمٌ مُسْتَفَادٌ .

امام علی علیه السلام : تجربه ها دانشی اکتسابی اند.

غرر الحکم : ۱۰۳۶ .

حدیث ۴۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي الْحِكْمِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : مُرُوا الْأَحْدَاثَ بِالْمِرَاءِ وَالْجِدَالَ ، وَ الْكُهُولَ بِالْفِكْرِ ، وَالشُّيُوخَ بِالصَّمْتِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : بر جوانان با بگو مگو و مجادله و بر میان سالان با فکر و اندیشه و بر پیران با سکوت فرمانروایی کنید .

شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۲۸۵ ح ۲۶۰ .

حدیث ۴۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَالْجِدَالَ ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الشَّكَّ .

امام علی علیه السلام : از جدال کردن بپرهیزید که این کار شک و دو دلی به بار می آورد .

الخصال : ۶۱۵/۱۰ .

حدیث ۴۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَحِلُّ لِلْجَبَانِ أَنْ يَغْزَوْا لِأَنَّهُ يَنْهَزُهُمْ سَرِيعًا ، وَلَكِنْ لِيَنْظُرَ مَا كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَغْزَوْا بِهِ فليَجْهَزْ بِهِ غَيْرَهُ ؛ فَإِنَّ لَهُ مِثْلَ أَجْرِهِ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ .

امام علی علیه السلام: روا نیست که آدم ترسو به جنگ برود؛ زیرا به سرعت فرار می کند. بلکه باید ببیند با چه ابزاری می خواست بجنگد، آن را در اختیار دیگری بگذارد. در این صورت همانند اجر آن جنگجو را دارد و از اجر او (جنگجو) نیز چیزی کم نمی شود.

بحار الأنوار: ۱۶/۱۰۰/۴۹.

حدیث ۴۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
اِحْذَرُوا الْجُبْنَ؛ فَإِنَّهُ عَارٌ وَمُنْقَصَةٌ.

امام علی علیه السلام: از ترسویی دوری کنید که آن ننگ و کاستی است.
غرر الحکم: ۲۵۸۲

حدیث ۴۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
شِدَّةُ الْجُبْنِ مِنْ عَجْزِ النَّفْسِ وَضَعْفِ الْيَقِينِ.

امام علی علیه السلام: ترسویی زیاد، از ناتوانی نفس و سستی یقین است.
غرر الحکم: ۵۷۷۳.

حدیث ۴۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِيَّاكَ وَالتَّجَبُّرَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُتَجَبِّرٍ يَقْصِمُهُ اللَّهُ.

امام علی علیه السلام: از جباری کردن بر بندگان خدا پرهیز؛ زیرا خداوند هر جبار پیشه ای را در هم می شکند.
غرر الحکم: ۲۶۹۵.

حدیث ۴۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْجُبْنُ مُنْقَصَةٌ.

امام علی علیه السلام: ترسویی، عیب و کاستی است.
نهج البلاغه: الحکمه ۳.

حدیث ۴۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْجُبْنُ وَالْحِرْصُ وَالتُّبْخُلُ غِرَائِرُ سُوءٍ يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ بِاللَّهِ سَبْحَانَهُ.

امام علی علیه السلام: ترسویی و آزمندی و بخل، خویهای بدی هستند که از بدگمانی به خداوند سبحان مایه می گیرند.

غرر الحکم : ۱۸۳۷

حدیث ۴۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَجَبَّرَ حَقْرَهُ اللَّهُ وَوَضَعَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس جبّاری کند خداوند او را خرد و پست می گرداند.

غرر الحکم : ۸۴۷۱

حدیث ۴۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَجَبَّرَ كُسْرًا .

امام علی علیه السلام : هر که جبّاری کند در هم شکسته می شود.

غرر الحکم : ۷۶۹۷

حدیث ۴۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَرْكُو عَمَلُ مُتَجَبِّرٍ .

امام علی علیه السلام : عمل انسان جبّار منش، پاکیزه و بالنده نیست.

غرر الحکم : ۱۰۵۸۷.

حدیث ۴۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَا تُكَلِّمُونِي بِمَا تُكَلِّمُ بِهِ الْجَبَابِرَةَ، وَلَا تَتَحَفَّظُوا مِنِّي بِمَا يُتَحَفَّظُ بِهِ عِنْدَ أَهْلِ الْبَادِرَةِ، وَلَا تُخَالِطُونِي بِالْمُصَانَعَةِ .

امام علی علیه السلام : با من، آن گونه که با جبّاران سخن گفته می شود، سخن مگویید و چنان که از حاکمان بد خشم پرهیز می شود از من پرهیزید و با ظاهر سازی و تملّق با من رفتار نکنید.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۱۶.

حدیث ۴۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي بَيَانِ بَطْلَانِ الْجَبْرِ - : لَوْ كَانَ كَذَلِكَ لَبَطَلَ الثَّوَابُ وَالْعِقَابُ ، وَالْأَمْرُ وَالنَّهْيُ وَالزَّجْرُ ، وَلَسَقَطَ مَعْنَى الْوَعْدِ وَالْوَعِيدِ ، وَلَمْ تَكُنْ عَلَيَّ مُسِيءٌ لَأَنَّمِيءٌ ، وَلَا لِمُحْسِنٍ مَحْمَدَةٌ ، وَلَكَانَ الْمُحْسِنُ أَوْلَى بِاللَّائِمَةِ مِنَ الْمَذْنِبِ ، وَالْمَذْنِبُ أَوْلَى بِالْإِحْسَانِ مِنَ الْمُحْسِنِ ، تَلَكَّ مَقَالَهُ عَبْدَهُ الْأَوْثَانَ وَخَصَمَاءِ الرَّحْمَنِ .

امام علی علیه السلام - در بیان نادرستی جبر - فرمود: اگر چنین بود آن گاه ثواب و عقاب و امر و نهی و بازداشتن، از کارهای پوچ

بود و وعده و وعید معنایی نداشت و بدکار، سرزنش و نیکوکار، تشویق نمی شد و نیکوکار به سرزنش سزاوارتر می شد تا بدکار و بدکار به پاداش و احسان سزاملدتر می شد تا نیکوکار. جبر، عقیده بت پرستان و دشمنان خدای رحمان است.
بحار الأنوار: ۵/۱۳/۱۹

حدیث ۴۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَأَنِّي بِالْعَجْمِ فَسَاطِطُهُمْ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ، يُعَلِّمُونَ النَّاسَ الْقُرْآنَ كَمَا أَنْزَلَ .
امام علی علیه السلام : گویی عجمها (ایرانیان) رامی بینم که در مسجد کوفه چادر زده اند و قرآن را همان گونه که نازل شده است به مردم می آموزند.
الغیبة للنعمانی : ۳۱۸/۵.

حدیث ۴۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ أَعْظَمَ الْمَثُوبَةِ مَثُوبَةُ الْإِنْصَافِ .
امام علی علیه السلام : بزرگترین پاداش، پاداش انصاف است.
غرر الحکم : ۳۳۸۷

حدیث ۴۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَوَابُ الْجِهَادِ أَعْظَمُ التَّوَابِ .
امام علی علیه السلام : پاداش جهاد بزرگترین پاداش است.
غرر الحکم : ۴۶۹۵

حدیث ۴۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَيْئَانِ لَا يُوزَنُ تَوَابُهُمَا : الْعَفْوُ ، وَالْعَدْلُ .
امام علی علیه السلام : دو چیز است که پاداشی هموزن آن نیست: گذشت و دادگری.
غرر الحکم : ۵۷۶۹.

حدیث ۴۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَضَعَ التَّوَابَ عَلَى طَاعَتِهِ وَالْعِقَابَ عَلَى مَعْصِيَتِهِ ذِيَادَةً لِعِبَادِهِ عَنِ نِقْمَتِهِ ، وَحِيَاشَهُ لَهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ .
امام علی علیه السلام : خداوند سبحان برای اطاعت از خود پاداش در نظر گرفت و برای نافرمانی اش کیفر، تا بندگانش را از خشم

و عذاب خویش دور دارد و به سوی بهشت خود براند.

نهج البلاغه: الحکمة ۳۶۸.

حدیث ۴۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ثَوَابُ الْعَمَلِ عَلَى قَدْرِ الْمَشَقَّةِ فِيهِ .

امام علی علیه السلام: پاداش کار به اندازه رنج و زحمتی است که دارد.

غرر الحکم: ۴۶۹۰

حدیث ۴۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ثَوَابُ الْآخِرَةِ يُنْسَى مَشَقَّةَ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: پاداش آخرت، رنج و سختی دنیا را از یاد می برد.

غرر الحکم: ۴۶۹۲.

حدیث ۴۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ثَوَابُ عَمَلِكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِكَ .

امام علی علیه السلام: پاداش عمل تو برتر از عملت است.

غرر الحکم: ۴۶۸۸

حدیث ۴۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

تَزَكُّ الدَّنْبِ أَهْوَنُ مِنْ طَلْبِ التَّوْبَةِ .

امام علی علیه السلام: گناه نکردن آسانتر از توبه کردن است.

بحار الأنوار: ۷۳ / ۳۶۴ / ۹۶.

حدیث ۴۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، وَأَمَرَتْ جَوَارِحُهُ أَنْ تَشْتَرِ عَلَيْهِ ، وَبِقَاعِ الْأَرْضِ أَنْ تَكْتُمَ عَلَيْهِ ، وَأُنْسِيَتِ الْحَفَظَةَ مَا كَانَتْ تَكْتُبُ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام: هر کس توبه کند خداوند او را می آمرزد و به جوارح او و جای جای زمین دستور داده می شود که آبروی او

را حفظ کنند و عیبهایش را ببوشانند و گناهانی که فرشتگان حافظ اعمال برایش نوشته اند از یاد آنان برده می شود.

بحار الأنوار: ۶/۲۸/۳۲.

حدیث ۴۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُسَوِّفٌ نَفْسِهِ بِالتَّوْبَةِ ، مِنْ هُجُومِ الْأَجْلِ عَلَى أَعْظَمِ الْخَطْرِ .
 امام علی علیه السلام : کسی که توبه را به فردا حواله دهد، از هجوم مرگ در معرض بزرگترین خطر است.
 غرر الحکم : ۹۸۷۶.

حدیث ۴۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ قَارَفَتْ سَيِّئَةً فَعَجِّلْ مَحْوَهَا بِالتَّوْبَةِ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه گناهی مرتکب شدی، به محو آن با توبه بشتاب.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث ۴۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمَ : نَدَمٌ بِالْقَلْبِ ، وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ ، وَعَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ ، وَعَزْمٌ أَنْ لَا يَعُودَ .
 امام علی علیه السلام : توبه بر چهار پایه استوار است: پشیمانی در دل، آمرزش خواهی به زبان، عمل کردن با اعضای بدن، و تصمیم
 بر باز نگشتن به گناه.
 بحار الأنوار : ۷۸/۸۱/۷۴.

حدیث ۴۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَاصٍ يُقَرُّ بِذَنْبِهِ خَيْرٌ مِنْ مُطِيعٍ يَفْتَحِرُ بِعَمَلِهِ .
 امام علی علیه السلام : گنهکاری که به گناه خویش اعتراف کند بهتر از فرمانبرداری است که به کار خویش بیالد.
 غرر الحکم : ۶۳۳۴.

حدیث ۴۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ اسْتِغْفَارٌ .
 امام علی علیه السلام : پشیمانی از گناه، همان آمرزش خواهی است.
 غرر الحکم : ۱۲۱۱.

حدیث ۴۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَدَمُ الْقَلْبِ يُكْفِّرُ الذَّنْبَ .

امام علی علیه السلام : پشیمانی دل، گناه را می پوشاند.

غرر الحکم : ۹۹۷۳.

حدیث ۴۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أُعْطِيَ التَّوْبَةَ لَمْ يُحْرَمِ الْقَبُولَ، وَمَنْ أُعْطِيَ الْاسْتِغْفَارَ لَمْ يُحْرَمِ الْمَغْفِرَةَ .

امام علی علیه السلام : به هر کس [توفیق] توبه داده شود از قبول آن محروم نمی شود و به هر کس [توفیق] استغفار عطا گردد از

آمرزش محروم نمی ماند.

بحار الأنوار : ۶۹/۴۱۰/۱۲۴.

حدیث ۴۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي وَصْفِ التَّائِبِينَ - : غَرَسُوا أَشْجَارَ ذُنُوبِهِمْ نَصَبَ عُيُونِهِمْ وَقُلُوبِهِمْ وَسَقَوْهَا بِمِيَاهِ النَّدَمِ، فَأَثْمَرَتْ لَهُمُ السَّلَامَةُ ، وَأَعْقَبَتْهُمْ الرِّضَا وَالكَرَامَةُ .

امام علی علیه السلام - در توصیف توبه گران - فرمود : درختهای گناهان خود را در برابر دیدگان و دلهای خویش نشانده اند و آنها

را با آب پشیمانی آبیاری کرده اند. این درختها برای آنان میوه سلامت داده و خشنودی و کرامت در پی آورده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۷۲/۳۸.

حدیث ۴۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَتَغْسِلُ الذُّنُوبَ .

امام علی علیه السلام : توبه دلها را پاک می کند و گناهان را می شوید.

غرر الحکم : ۱۳۵۵.

حدیث ۴۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُسْتَأْكَلُ بِدِينِهِ حَظُّهُ مِنْ دِينِهِ مَا يَأْكُلُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دین را دکان خود قرار دهد بهره او از دینش همان است که می خورد.

تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث ۴۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بَعْمَلِ الْآخِرَةِ كَانَ أُبْعِدَ لَهُ مِمَّا طَلَبَ .

امام علی علیه السلام : کسی که با کاری آخرتی در طلب دنیا برآید از مطلوب خود دورتر می شود.
غرر الحکم : ۸۹۰۱.

حدیث ۴۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّخَذَ طَاعَةَ اللَّهِ بِضَاعَةً أَتَتْهُ الْأَرْبَاحُ مِنْ غَيْرِ تِجَارَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر کس فرمانبری از خدا را کالای خویش سازد ، بی آن که تجارت کند سودها به طرف او سرازیر می شود.
غرر الحکم : ۸۸۶۴.

حدیث ۴۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ بَاعَ نَفْسَهُ بِغَيْرِ الْجَنَّةِ فَقَدْ عَظُمَتْ عَلَيْهِ الْمِحْنَةُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خود را به بهایی جز بهشت بفروشد به بدبختی و رنجی عظیم افتاده است.
غرر الحکم : ۳۴۷۴.

حدیث ۴۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبِخُ النَّاسِ مَنْ اشْتَرَى بِالْدُّنْيَا الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : بیشترین سود را کسی برده است که آخرت را با دنیا بخرد.
غرر الحکم : ۳۰۷۶.

حدیث ۴۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ ، وَلَا رِبْحَ كَالثَّوَابِ .

امام علی علیه السلام : هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست و هیچ سودی همچون ثواب [الهی] نیست.
بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۹/۱۲۲.

حدیث ۴۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مَعَاشِرَ السَّمَاوِيَّةِ ، أَقْبِلُوا الْإِيمَانَ ، فَإِنَّهَا مَنْفَقَةٌ لِلسَّلْعَةِ ، مَمْحَقَةٌ لِلرِّيحِ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت دلال ! کمتر سوگند یاد کنید ؛ زیرا [گرچه] این کار کالا را به فروش می رساند ولی سود [حقیقی

[آرا می برد.

الکافی : ۵/۱۶۲/۲.

حدیث ۴۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لِرَجُلٍ يُوصِيهِ وَمَعَهُ سِلْعَةٌ يَبِيعُهَا - : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : السَّمَاخُ وَجَهٌ مِنَ الرِّبَاحِ .

امام علی علیه السلام - در سفارش به مردی که مشغول فروختن کالایی بود - فرمود : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: گذشت و آسان گیری نوعی سود است.
وسائل الشیعة : ۱۲/۲۸۸/۴.

حدیث ۴۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا كَسَّ عَنْ دِرْهَمِيكَ ؛ فَإِنَّ الْمَغْبُونَ لَا مَحْمُودٌ وَلَا مَأْجُورٌ .

امام علی علیه السلام : برای دو درهمت هم چانه بزنی که زیان دیده ، نه ستوده است و نه پاداش دارد .
ربیع الأبرار : ج ۴ ص ۱۳۹ .

حدیث ۴۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّاجِرُ الْجَبَانُ مَحْرُومٌ ، وَالتَّاجِرُ الْجَسُورُ مَرْزُوقٌ .

امام علی علیه السلام : تاجر ترسو بی روزی است و تاجر بی باک روزی دار.
کنز العمال : ۹۲۹۳.

حدیث ۴۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتْجَرَ ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتْجَرَ ، الْفِقْهَ ثُمَّ الْمَتْجَرَ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت تاجران! نخست احکام [داد و ستد را بیاموزید] سپس تجارت ، نخست احکام سپس تجارت ، نخست احکام سپس تجارت.
الکافی : ۵/۱۵۰/۱.

حدیث ۴۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ ، قَدِّمُوا الْأَسْتِخَارَةَ ، وَتَبَرَّكُوا بِالسُّهُولَةِ ، وَاقْتَرَبُوا مِنَ الْمُتَبَاعِينَ ، وَتَزَيَّنُوا بِالْحِلْمِ ، وَتَنَاهَوْا عَنِ الْيَمِينِ ، وَجَانِبُوا الْكَذِبَ ،

وَتَخَافُوا (تَجَافُوا) عَنِ الظُّلْمِ ، وَأَنْصَتُوا الْمَظْلُومِينَ ، وَلَا تَقْرَبُوا الرِّبَا ، وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ ، وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ ، وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

امام علی علیه السلام : ای جماعت تاجران! پیش از شروع کسب و کار از خداوند طلب خیر کنید و با آسانگیری در معامله از خداوند برکت جوید، به خریداران نزدیک شوید، به زیور برداری آراسته شوید، از قسم خوردن پرهیزید ، از دروغ گفتن دوری کنید، از ستم کردن و اجحاف بترسید، با مظلومان به انصاف و عدالت رفتار کنید و پیرامون ربا نگردید ، و پیمان‌ها و ترازو را کامل کنید و چیزی از حق مردم فرونگذارید و در زمین (جامعه) به فساد مکوشید.
 اشاره به آیه ۸۵ من سوره هود.

حدیث ۴۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی کتابه إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ عِنْدَ مَسِيرِهِ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى الْبَصْرَةِ - : بَايَعَنِي النَّاسُ غَيْرَ مُسْتَكْرَهِينَ ، وَلَا مُجْبَرِينَ ، بَلْ طَائِعِينَ مُخْتَارِينَ .
 امام علی علیه السلام - در نامه ای که خطاب به اهل کوفه هنگام حرکت از مدینه به بصره نگاشت - فرمود : مردم با من بیعت نمودند بدون آنکه از آن کراهت داشته و یا به جبر آنرا قبول کنند ، بلکه با رغبت آنرا اختیار نمودند .
 نهج البلاغه : الكتاب ۱ .

حدیث ۴۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَكَأْتُمُ عَلِيَّ تَكَأْتُ الْإِبِلِ عَلَى حِيَاضِهَا ؛ حِرْصًا عَلَى بَيْعَتِي .
 امام علی علیه السلام : از شور و شوق بیعت با من ، مانند شتران تشنه ای که دور آبگیرها جمع می شوند، گرد من جمع شدید.
 الإرشاد: ۱/۲۶۰ .

حدیث ۴۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَرَّضُوا لِلتَّجَارَاتِ ، فَإِنَّ لَكُمْ فِيهَا غَنًى عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْمُحْتَرِفَ الْأَمِينِ .
 امام علی علیه السلام : به کارهای تجاری پردازید که آن شما را از مال دیگران بی نیاز می کند. خداوند عز و جل پیشه ور درستکار را دوست دارد.
 وسائل الشیعه : ۱۲/۴/۶ .

حدیث ۴۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فی جوابِ مَنْ سَأَلَهُ: عَلِيُّ مَا قَاتَلْتَ طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ ؟ - : قَاتَلْتُهُمْ عَلَى نَقْضِهِمْ بَيْعَتِي وَقَتْلِهِمْ شَيْعَتِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ .
 امام علی علیه السلام - در جواب کسی که پرسیده بود: چرا با طلحه و زبیر جنگیدی؟ - فرمود : چون بیعت با من را شکستند و مؤمنان پیرو مرا کشتند.

کنز العمال : ۱۶/۱۹۱/۴۴۲۱۶.

حدیث ۴۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبُهْتَانُ عَلَى الْبَرَىٰ اَعْظَمُ مِنَ السَّمَاءِ .
 امام علی علیه السلام : بهتان زدن به آدم بیگناه بزرگتر از آسمان است.
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۱/۹۹

حدیث ۴۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا قِحَّةَ كَالْبُهْتِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ وقاحتی چون بهتان زدن نیست.
 غرر الحکم : ۱۰۴۵۵.

حدیث ۴۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عِنْدَ تَنَاهِي الْبَلَاءِ يَكُونُ الْفَرْجُ .
 امام علی علیه السلام : با به اوج رسیدن بلا، گشایش حاصل می شود.
 بحار الأنوار: ۷۸/۱۲/۷۰.

حدیث ۴۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُلْ عِنْدَ كُلِّ شِدَّةٍ : «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» تُكْفَهَا .
 امام علی علیه السلام : هنگام هر سختی و مشکلی بگو: «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظيم» ، تو را کفایت می کند.
 بحار الأنوار: ۷۷/۲۷۰/۱.

حدیث ۴۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا ابْتُلِيَ اللَّهُ أَحَدًا بِمِثْلِ الْإِمْلَاءِ لَهُ .
 امام علی علیه السلام : خداوند هیچ کس را به چیزی همچون مهلت دادن به او نیازموده است.
 بحار الأنوار: ۷۳/۳۸۳/۸.

حدیث ۴۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ ، وَأَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْبَدَنِ ، وَأَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْقَلْبِ .

امام علی علیه السلام : بینوایی، بلاست و بدتر از بینوایی بیماری تن است و از آن بدتر بیماری دل است.
الأمالی للطوسی : ۱۴۶/۲۴۰.

حدیث ۴۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ تَمْحِصَ ذُنُوبِ شِيعَتِنَا فِي الدُّنْيَا بِمَحْتِهِمْ، لِيَسَلَّمَ بِهَا طَاعَاتُهُمْ وَيَسْتَحِقُّوا عَلَيْهَا ثَوَابَهَا .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدایی را که رنج و گرفتاری پیروان ما را مایه زدوده شدن گناهان آنان در دنیا قرار داد تا با این رنجها و بلاها طاعاتشان سالم ماند و سزاوار پاداش آن شوند.
بحار الأنوار : ۶۷/۲۳۲/۴۸.

حدیث ۴۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا عَاقَبَ اللَّهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا كَانَ اللَّهُ أَحْلَمَ وَأَمْجَدَ وَأَجْوَدَ وَأَكْرَمَ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي عِقَابِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده مؤمنی را در این دنیا کیفر دهد باگذشت تر و ارجمندتر و بخشنده تر و بزرگوarter از آن است که روز قیامت نیز کیفرش رساند.
بحار الأنوار : ۱۷۹/۲۵ /۸۱.

حدیث ۴۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ خَرَجَ لِلْأَسْتِثْقَاءِ - : إِنَّ اللَّهَ يَبْتَلِي عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَرَاتِ وَحَبْسِ الْبَرَكَاتِ وَإِعْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ ، لِيَتُوبَ تَائِبٌ وَيُقْلَعَ مُقْلَعٌ وَيَتَذَكَّرَ مُتَذَكِّرٌ وَيُزَدَّجَرَ مُزْدَجِرٌ .

امام علی علیه السلام - هنگام بیرون رفتن برای طلب باران - فرمود : هرگاه بندگان خدا گناه و بدکرداری کنند خداوند آنان را به کاهش محصولات و بازداشت برکات و بستن در گنجینه های خیر مبتلا می سازد تا توبه گر توبه کند و گنهکار دل از گناه برکند و پند گیرنده پند پذیرد و نهی شده [از گناه] باز ایستد.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۴۳.

حدیث ۴۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَفْرَحْ بِالْغِنَاءِ وَالرِّخَاءِ ، وَلَا تَغْتَمَّ بِالْفَقْرِ وَالْبَلَاءِ؛ فَإِنَّ الذَّهَبَ يُجْرَبُ بِالنَّارِ ، وَالْمُؤْمِنُ يُجْرَبُ بِالْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : به ثروت و رفاه، دل شاد مشو و از تهیدستی و گرفتاری، اندوه به دل راه مده؛ زیرا طلا با آتش گداخته و ناب می شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.

غرر الحکم : ۱۰۳۹۴.

حدیث ۴۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْبَلَاءَ أَسْرَعُ إِلَى الْمُؤْمِنِ التَّقَى مِنَ الْمَطَرِ إِلَى قَرَارِ الْأَرْضِ .

امام علی علیه السلام : شتاب بلا به سوی مؤمن پرهیزگار بیشتر از شتاب باران به سوی زمین گود است.

بحار الأنوار : ۶۷/۲۲۲/۲۹.

حدیث ۴۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّمَا كَانَتْ الْبَلْوَى وَالْإِخْتِبَارُ أَعْظَمَ كَانَتْ الْمَثُوبَةُ وَالْجَزَاءُ أَجْزَلَ ، أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سَبَحَانَهُ اخْتَبَرَ الْأَوَّلِينَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِلَى الْآخِرِينَ مِنْ هَذَا الْعَالَمِ بِأَحْجَارٍ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ ، وَلَا تُبْصِرُ وَلَا تَسْمَعُ ، فَجَعَلَهَا بَيْتَهُ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ قِيَامًا ...؟! وَلَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ ؛ إِخْرَاجًا لِلتَّكْبَرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ ، وَإِسْرَافًا لِلتَّذَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ ، وَلِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ ، وَأَسْبَابًا ذُلًّا لِعَفْوِهِ .

امام علی علیه السلام : هر چه امتحان و آزمایش بزرگتر باشد ثواب و پاداش فراوانتر است. مگر نمی بینید که خداوند سبحان پیشینیان را، از زمان آدم صلوات الله علیه تا آخرین نفر از مردم این جهان، با سنگهایی که زیان و سودی نمی رسانند و نمی توانند بینند و بشنوند، آزمود و آن سنگها را خانه با حرمت خود ساخت؛ خانه ای که برای مردم بر پا گردانید...؟! اما خداوند بندگانش را با انواع سختیها می آزماید و با رنج و کوششهای گوناگون به بندگی و ادارشان می کند و با انواع ناخوشایندها امتحانشان می کند تا خود بزرگ بینی را از دلهایشان بیرون کند و فروتنی را در جانهاشان جای دهد و این را درهایی قرار دهد گشوده به سوی فضل و بخشش خود و وسایلی آماده برای گذشت و آمرزش خویش.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۴۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيُبَلِّغَنَّ بَلْبَةً ، وَلِتَغْرِبَنَّ غَرْبَةً ، حَتَّى يَعُودَ أَسْفَلُكُمْ أَعْلَاكُمْ ، وَأَعْلَاكُمْ أَسْفَلَكُمْ ، وَلِيَسْبِقَنَّ سَبَاقُونَ كَانُوا قَصْرًا ، وَلِيَقْصُرَنَّ سَبَاقُونَ كَانُوا سَبَقُوا .

امام علی علیه السلام : همانا به یقین شما درهم آمیخته و غربال خواهید شد تا آن که پایین است به رو آید و آن که بالاست به زیر رود و آنان که واپس مانده اند پیش برانند و آنان که پیش افتاده اند واپس مانند.

بحار الأنوار : ۵/۲۱۸/۱۲.

حدیث ۴۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ كَشَفَ الْخَلْقَ كَشْفَهُ ، لَا أَنَّهُ جَهْلٌ مَا أَخْفَاهُ مِنْ مَصُونٍ أُشِيرَإِرِهِمْ وَمَكْنُونٍ ضَمَائِرِهِمْ ، وَلَكِنْ لِيُبْلَوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ

عَمَلًا ، فَيَكُونُ الثَّوَابُ جَزَاءً وَالْعِقَابُ بَوَاءً .

امام علی علیه السلام: بدانید که خداوند متعال درون مردمان را آشکار ساخت نه این که از رازهای نهفته و درونهای پوشیده شان آگاه نبود بلکه تا آنان را بیازماید که کدام یک بهتر عمل می کنند. آن گاه ثواب، سزای [کار نیک] باشد و عقاب، کیفر [کار بد].
نهج البلاغه: الخطبه ۱۴۴.

حدیث ۴۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي ذِكْرِ فَضِيلَةِ الرَّسُولِ الْكَرِيمِ - : بَعَثَهُ وَالنَّاسُ ضَلَّالًا فِي حَيْرَةٍ ، وَحَاطِبُونَ فِي فِتْنَةٍ ... فَبَالَغَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي النَّصِيحَةِ ، وَمَضَى عَلَى الطَّرِيقَةِ ، وَدَعَا إِلَى الْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ .

امام علی علیه السلام - در بیان فضیلت رسول اکرم صلی الله علیه و آله - : [خداوند] زمانی او را به رسالت برانگیخت که مردم در سرگردانی گمراه و در فتنه غرق بودند ... پیامبر صلی الله علیه و آله خیرخواهی را به نهایت رساند و در مسیر راست ره پیمود و [مردم را] به حکمت و اندرز نیکو فرا خواند .

نهج البلاغه: الخطبه ۹۵ .

حدیث ۴۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي الْحِكْمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ - : الْكَلِمَةُ إِذَا خَرَجَتْ مِنَ الْقَلْبِ وَقَعَتْ فِي الْقَلْبِ ، وَإِذَا خَرَجَتْ مِنَ اللِّسَانِ لَمْ تُجَاوِزِ الْأَذَانَ .

امام علی علیه السلام - در حکمتهای منسوب به ایشان - : هرگاه سخنی از دل برخیزد در دل می نشیند و هرگاه از زبان بیرون آید از مرز گوشها در نگذرد .

شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید : ۲۰/۲۸۷/۲۷۹ .

حدیث ۴۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا زَانَهُ حُسْنُ النَّظَامِ ، وَفَهَمَهُ الْخَاصُّ وَالْعَامُّ .

امام علی علیه السلام: بهترین گفتار آن است که به حسن ترتیب و نظم آراسته باشد و عالم و عامی آن را بفهمند.
غرر الحکم : ۳۳۰۴ .

حدیث ۴۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَبْلَغُ الْبَلَاغَةِ مَا سَهَّلَ فِي الصَّوَابِ مَجَازُهُ وَحَسَّنَ إِيجَازُهُ .

امام علی علیه السلام: بلیغ ترین سخن آن است که مقصود را براحتی برساند و ایجاز نیکو داشته باشد.

غرر الحکم : ۳۳۰۷ .

حدیث ۴۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبَلَاغَةُ مَا سَهَّلَ عَلَى الْمَنْطِقِ وَخَفَّ عَلَى الْفِطْنَةِ .
 امام علی علیه السلام : بلاغت آن است که به گفتار، روان و به فهم، آسان باشد.
 غرر الحکم : ۱۸۸۱

حدیث ۴۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبَلَاغَةُ أَنْ تُجِيبَ فَلَا تُبْطِئَ ، وَتُصِيبَ فَلَا تُخْطِئَ .
 امام علی علیه السلام : بلاغت آن است که پاسخ دهی بی کندی و درست بگویی بی خطا.
 غرر الحکم : ۲۱۵۰

حدیث ۴۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَدْ يُكْتَفَى مِنَ الْبَلَاغَةِ بِالْإِجَازِ .
 امام علی علیه السلام : گاه از بلاغت به ایجاز بسنده می شود.
 غرر الحکم : ۶۶۶۶

حدیث ۴۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَأَسْكُنِ الْأَمْصَارَ الْعِظَامَ ، فَإِنَّهَا جِمَاعُ الْمُسْلِمِينَ ، وَاخْذَرْ مَنَازِلَ الْعَفْلَةِ وَالْجَفَاءِ .
 امام علی علیه السلام - در نامه خود به حارث همدانی - نوشت : در شهرهای بزرگ سکنی گزین که آن محلّ گرد آمدن مسلمانان است و از جاهایی که مردمش غافل و درشتخویند دوری کن.
 نهج البلاغه : الكتاب ۶۹

حدیث ۴۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ ، خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ .
 امام علی علیه السلام : برای تو شهری سزاوارتر از شهر دیگر نیست؛ [بلکه] بهترین شهر آن شهری است که تو را پذیرا بود .
 نهج البلاغه : الحکمة ۴۴۲

حدیث ۴۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقْسَوَةِ الْقُلُوبِ، وَمَا قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لِكَثْرَةِ الذُّنُوبِ .

امام علی علیه السلام : چشمها نخشکد مگر بر اثر سخت دلی و دلها سخت نشد مگر به سبب گناه زیاد.
بحار الأنوار : ۶۰ / ۷۳ / ۳۵۴.

حدیث ۴۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ يُنِيرُ الْقَلْبَ ، وَيَعْصِمُ مِنْ مُعَاوَدَةِ الذَّنْبِ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس خدا دل را نورانی می کند و از خو گرفتن به گناه مصون می دارد.
غرر الحکم : ۲۰۱۶.

حدیث ۴۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ مِفْتَاحُ الرَّحْمَةِ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس خدا کلید رحمت است.
غرر الحکم : ۲۰۵۱.

حدیث ۴۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُكَاءُ الْعُيُونِ وَخَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ ، فَإِذَا وَجَدْتُمُوهَا فَاعْتَنِمُوا الدُّعَاءَ .

امام علی علیه السلام : گریه چشمها و ترس دلها نشانه رحمت خدای بلندنام است. هرگاه این دو را در خود یافتید دعا کردن را غنیمت شمرد.

مکارم الأخلاق : ۱۰ / ۹۶ / ۲.

حدیث ۴۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْبَغْيَ فَإِنَّهُ يُعَجِّلُ الصَّرْعَةَ ، وَيُجِلُّ بِالْعَامِلِ بِهِ الْعَبْرَ .

امام علی علیه السلام : از تعدی پرهیز که زود به خاک می افکند و متعدی را درس عبرت دیگران می کند.
غرر الحکم : ۲۶۵۷.

حدیث ۴۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْبَغْيَ يَقُودُ أَصْحَابَهُ إِلَى النَّارِ .

امام علی علیه السلام: تعدی، تعدی کننده را به سوی آتش می کشاند.

الکافی: ۲ / ۳۲۷ / ۴

حدیث ۴۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبَغْيُ يُوجِبُ الدَّمَارَ .

امام علی علیه السلام: تعدی، موجب نابودی می شود.

غرر الحکم: ۷۹۵

حدیث ۴۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبَغْيُ يَسْلُبُ النِّعْمَةَ .

امام علی علیه السلام: تعدی و ستم، نعمت را سلب می کند.

غرر الحکم: ۳۸۲

حدیث ۴۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ بِهِ .

امام علی علیه السلام: کسی که شمشیر تعدی و ستم برکشد خود به وسیله آن کشته می شود.

نهج البلاغه: الحکمه ۳۴۹.

حدیث ۴۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَبْغَضُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سَبْحَانَهُ الْعَالِمُ الْمُتَجَبَّرُ .

امام علی علیه السلام: منفورترین بندگان نزد خداوند سبحان دانشمند مغرور و متکبر است.

غرر الحکم: ۳۱۶۴.

حدیث ۴۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَمْقَتُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ سَبْحَانَهُ مَنْ كَانَ هِمَّتُهُ (هَمُّهُ) بَطْنَهُ وَفَرْجُهُ .

امام علی علیه السلام: دشمن ترین بندگان نزد خداوند سبحان کسی است که هم و غمش شکمبارگی و شهوترانی باشد.

غرر الحکم: ۳۲۹۴

حدیث ۴۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْجَاهِلُ .
 امام علی علیه السلام : منفورترین مردمان نزد خداوند متعال شخص نابخرد است.
 غرر الحکم : ۳۳۵۹.

حدیث ۴۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَبْغَضَ خَلْقِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ رَجُلٌ قَمَشَ عِلْمًا ، غَارًا فِي أَعْبَاشِ الْفِتْنَةِ ، عَمِيًا بِمَا فِي غَيْبِ الْهُدْنَةِ ، سَيِّمًا أَشْبَاهُهُ مِنَ النَّاسِ عَالِمًا ، وَلَمْ يُعْنِ فِي الْعِلْمِ يَوْمًا سَالِمًا .
 امام علی علیه السلام : همانا منفورترین خلق خدا نزد او مردی است که مشتی دانش فراهم آورده، در تاریکیهای فتنه گرفتار غفلت و سرگشتگی است، مزایایی را که در صلح و آرامش نهفته است نمی بیند، مردمان مانند خودش او را عالم نامند در حالی که یک روز تمام را صرف علم نکرده است.
 کنز العمال : ۴۴۲۲۰.

حدیث ۴۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ الْمُعْتَابُ .
 امام علی علیه السلام : منفورترین آفریدگان نزد خدا غیبت کننده است.
 غرر الحکم : ۳۱۲۸.

حدیث ۴۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ لِيُبْغِضُ الْوَقِيحَ الْمُتَجَرِّى عَلَى الْمَعَاصَى .
 امام علی علیه السلام : همانا خداوند سبحان از آدم و قیح گستاخ در گناهان نفرت دارد.
 غرر الحکم : ۳۴۳۷.

حدیث ۴۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْمُعْبَسَّ فِي وَجْهِ إِخْوَانِهِ .
 امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: همانا خداوند از کسی که به برادرانش رو ترش کند نفرت دارد.
 مستدرک الوسائل : ۸ / ۳۲۱ / ۹۵۵۲.

حدیث ۴۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمْ مِنْ ضَلَالَةٍ زُخِرَتْ بِآيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَمَا يُزَخَرُفُ الدَّرْهَمُ النَّحَّاسُ بِالْفِضَّةِ الْمُمَوَّهَةِ!

امام علی علیه السلام : بسا گمراهی ای که با آیه ای از کتاب خدا آراسته شود همچنانکه درهم مسی با روکشی از نقره آراسته می گردد!

غرر الحکم : ۶۹۶۹.

حدیث ۴۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَوْ أَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزَاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخْفَ عَلَى الْمُتَرَدِّينَ ، وَلَوْ أَنَّ الْحَقَّ خَلَصَ مِنْ لُبِّسِ الْبَاطِلِ انْقَطَعَتْ عَنْهُ أَلْسُنُ الْمُعَاذِمِينَ ، وَلَكِنْ يُؤَخَذُ مِنْ هَذَا ضِعْفٌ وَمِنْ هَذَا ضِعْفٌ .

امام علی علیه السلام : اگر باطل با حق در نیامیزد بر حقیقت جویان پوشیده نمی ماند و اگر حق با باطل آمیخته نشود، زبان دشمنان آن بریده می شود، لیکن مستی از آن برداشته می شود و مستی از این [و بدین ترتیب حق و باطل در هم آمیخته می شود و شبیه پیش می آید].

نهج البلاغه : الخطبة ۵۰.

حدیث ۴۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَّا إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعَ ... الْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ : سَمِعْتُ ، وَالْحَقُّ أَنْ تَقُولَ : رَأَيْتُ .

امام علی علیه السلام : هان! میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست ... باطل، آن است که بگویی: «شنیدم» و حق، آن است که بگویی: «دیدم».

نهج البلاغه : الخطبة ۱۴۱.

حدیث ۴۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَقُّ طَرِيقُ الْجَنَّةِ ، وَالْبَاطِلُ طَرِيقُ النَّارِ ، وَعَلَى كُلِّ طَرِيقٍ دَاعٍ .

امام علی علیه السلام : حق راه بهشت است و باطل راه آتش و بر سر هر راهی دعوتگری است.

نهج السعادة : ۳ / ۲۹۱.

حدیث ۴۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ظَلَمَ الْحَقُّ مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ .

امام علی علیه السلام: هر کس باطل را یاری کند به حق ستم کرده است.
غرر الحکم: ۶۰۴۱.

حدیث ۴۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فَلَا تُقْبَنُ الْبَاطِلَ حَتَّى يَخْرُجَ الْحَقُّ مِنْ جَنْبِهِ .
امام علی علیه السلام: به یقین من باطل را خواهم شکافت تا حق از پهلوئی آن بیرون آید.
نهج البلاغه: الخطبة ۳۳.

حدیث ۴۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبَاطِلُ غَرُورٌ خَادِعٌ .
امام علی علیه السلام: باطل فریبنده ای گمراه کننده است.
غرر الحکم: ۵۴۹.

حدیث ۴۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فَقَدْ الْبَصِيرِ أَهْوَنُ مِنْ فَقْدَانِ الْبَصِيرَةِ .
امام علی علیه السلام: از دست دادن بینایی آسانتر است تا از دست دادن بینش.
غرر الحکم: ۶۵۳۶.

حدیث ۴۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَبْصَرُ النَّاسِ مَنْ أَبْصَرَ عُيُوبَهُ وَأَقْلَعَ عَنْ ذُنُوبِهِ .
امام علی علیه السلام: بیناترین مردم کسی است که عیبهای خود را ببیند و از گناهان خویش دست شوید.
غرر الحکم: ۳۰۶۱.

حدیث ۴۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
نَظَرَ الْبَصِيرِ لَا يُجْدَى إِذَا عَمِيَتِ الْبَصِيرَةُ .
امام علی علیه السلام: اگر دیده بصیرت کور باشد نگرستن چشم سودی نمی دهد.
غرر الحکم: ۹۹۷۲.

حدیث ۴۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ ، وَنَظَرَ فَأَبْصَرَ ، وَانْتَفَعَ بِالْعَبْرِ ، ثُمَّ سَلَكَ جَدًّا وَاضِحًا يَتَجَبَّبُ فِيهِ الصَّرْعَةَ فِي الْمَهَاوِي .
 امام علی علیه السلام : بابصیرت کسی است که بشنود پس بیندیشد، نگاه کند پس ببیند، و از عبرتها بهره گیرد، آن گاه راه روشنی را ببیند که در آن از افتادن در پرتگاهها به دور ماند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۵۳

حدیث ۴۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَتْ الرِّوْيَةُ كَالْمُعَايَنَةِ مَعَ الْإِبْصَارِ ؛ فَقَدْ تَكْذِبُ الْعْيُونُ أَهْلَهَا ، وَلَا يَعْشُّ الْعَقْلُ مَنْ اسْتَنْصَحَهُ .
 امام علی علیه السلام : نگاه کردن چون بینایی یافتن نیست؛ زیرا گاه چشمها به صاحبان خود دروغ می گویند، اما عقل به کسی که از او نصیحت خواهد خیانت نمی کند.
 نهج البلاغه : الحكمة ۲۸۱.

حدیث ۴۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَحْسَنَ مَا يَأْلَفُ بِهِ النَّاسُ قُلُوبَ أَوْلَادِهِمْ ، وَتَفَّوْا بِهِ الصُّغْنَ عَنْ قُلُوبِ أَعْدَائِهِمْ : حُسْنُ الْبِشْرِ عِنْدَ لِقَائِهِمْ ، وَالتَّفَقُّدُ فِي غَيْبِهِمْ ،
 وَالبشاشةُ بِهِمْ عِنْدَ حُضُورِهِمْ .
 امام علی علیه السلام : همانا بهترین وسیله ای که مردم با آن دلهای دوستان خود را به دست می آورند و کینه ها را از دلهای دشمنانشان می زدایند، خوشرویی هنگام برخورد با آنان است و جویای احوال آنان شدن در غیابشان و گشاده رویی با آنان در حضورشان.
 بحار الأنوار : ۷۸/۵۷/۱۲۴.

حدیث ۴۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِشْرُكَ يَدُلُّ عَلَى كَرَمِ نَفْسِكَ .
 امام علی علیه السلام : خوشرویی تو، نشانگر بزرگواری و کرامت نفس توست.
 غرر الحكم : ۴۴۵۳ .

حدیث ۴۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا لَقَيْتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا ، وَأَطْهَرُوا لَهُمُ الْبِشْرَةَ وَالْبِشْرَ ، تَتَفَرَّقُوا وَمَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْأَوْزَارِ قَدْ ذَهَبَ .

امام علی علیه السلام: چون با برادران خود رو به رو شدید و دست دادید و خوشرویی و گشاده رویی نشان دادید، هنگام جدا شدن گناهانتان ریخته است.

بحار الأنوار: ۳ / ۲۰ / ۷۶

حدیث ۴۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبِشْرُ شِيمَةُ الْحُرِّ .

امام علی علیه السلام: خوشرویی، خوی آزاده است.

غرر الحکم: ۶۵۶

حدیث ۴۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبِشْرُ .

امام علی علیه السلام: خوشرویی، ریسمان محبت است.

غرر الحکم: ۵۵۴۶

حدیث ۴۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ بِشْرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِهِ ، وَقُوَّتَهُ فِي دِينِهِ ، وَحُزْنَهُ فِي قَلْبِهِ .

امام علی علیه السلام: شادی مؤمن در چهره اوست، قدرتش در دینش و اندوهش در دلش.

غرر الحکم: ۳۴۵۴

حدیث ۴۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبِشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام: خوشرویی، کمند دوستی است.

بحار الأنوار: ۶۹ / ۴۰۹ / ۱۲۰ .

حدیث ۴۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ .

امام علی علیه السلام: با عدالت و دادگری، برکتها دو چندان می شود.

غرر الحکم: ۴۲۱۱

حدیث ۴۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا ظَهَرَتِ الْجِنَايَاتُ اِزْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه گناهان، بسیار و آشکارا گردد برکتها از میان می رود.
 غرر الحکم : ۴۰۳۰ .

حدیث ۴۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّبَذِيرُ عُنْوَانُ الْفَاقَةِ .
 امام علی علیه السلام : ولخرجی، سرلوحه فقر و ناداری است.
 غرر الحکم : ۸۹۰

حدیث ۴۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّبَذِيرُ قَرِينُ مُفْلِسٍ .
 امام علی علیه السلام : ولخرجی، همنشین بی‌نواست.
 غرر الحکم : ۱۰۴۳

حدیث ۴۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اِفْتَخَرَ بِالتَّبَذِيرِ اِحْتَقَرَ بِالْاِفْلَاسِ .
 امام علی علیه السلام : هر که به ریخت و پاش افتخار کند با تهیدستی خرد و خوار می شود.
 غرر الحکم : ۹۰۵۷ .

حدیث ۴۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُنْ سَمْحًا وَلَا تَكُنْ مُبَدِّرًا ، وَكُنْ مُقَدِّرًا وَلَا تَكُنْ مُقْتَرًا .
 امام علی علیه السلام : بخشنده باش اما ولخرج مباش؛ و صرفه جو باش لیکن خسیس مباش.
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۳ .

حدیث ۴۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما هَدَمَ الدِّينَ مِثْلَ البِدْعِ .

امام علی علیه السلام: چیزی مانند بدعتها دین را ویران نکرده است.

بحار الأنوار: ۷۸ / ۹۲ / ۹۸ .

حدیث ۴۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَمَّا أَهْلُ البِدْعَةِ فَالْمُخَالِفُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَرَسُولِهِ ، الْعَامِلُونَ بِرَأْيِهِمْ وَأَهْوَائِهِمْ وَإِنْ كَثُرُوا .

امام علی علیه السلام: بدعتگذاران کسانی هستند که با فرمان خدا و کتاب او و پیامبرش مخالفت می ورزند و بر اساس رأی و

گرایشهای خود عمل می کنند؛ هر چند شمارشان بسیار باشد.

کنز العمال: ۴۴۲۱۶ .

حدیث ۴۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا أَحْدِثْتُ بِدْعَةً إِلَّا تَرَكْتُ بِهَا سُتَّةً ، فَاتَّقُوا البِدْعَ وَالزَّمُوا المَهْيَجَ ، إِنَّ عَوَازِمَ الْأُمُورِ أَفْضَلُهَا ، وَإِنَّ مُحَدَّثَاتِهَا شِرَارُهَا .

امام علی علیه السلام: هیچ بدعتی نهاده نشد مگر آن که بدان سبب سنتی ترک شد. پس از بدعتها پرهیزید و راه روشن را در پیش

گیرید، همانا بهترین کارها [در دین] آن است که خدا از تو به جدّ خواسته است و بدترین آنها آن است که نو پدید و بی سابقه

باشد.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۴۵ .

حدیث ۴۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَثْرَةُ العِلَلِ آيَةُ البُخْلِ .

امام علی علیه السلام: بهانه تراشی زیاد، نشانه بخل است.

بحار الأنوار: ۷۷ / ۲۰۹ / ۱ .

حدیث ۴۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

البخيلُ مُتَحَجِّجٌ بالمعاذيرِ والتَّعَالِيلِ .

امام علی علیه السلام: بخیل، انواع عذر و بهانه را می آورد.

غرر الحکم: ۱۲۷۵ .

حدیث ۴۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَبْخَلَ النَّاسَ مَنْ بَخَلَ عَلَى نَفْسِهِ بِمَالِهِ وَخَلَفَهُ لُورَاثِهِ .

امام علی علیه السلام: بخیل ترین مردم کسی است که مال خویش را از خود دریغ دارد و برای وارثانش بگذارد.
غرر الحکم: ۳۲۵۳

حدیث ۴۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبُخْلُ بِإِخْرَاجِ مَا افْتَرَضَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِنَ الْأَمْوَالِ أَفْبَحُّ الْبُخْلِ .
امام علی علیه السلام: زشت ترین بخل، بخل ورزیدن در اخراج (آداء) اموالی است که خداوند سبحان آن را واجب فرموده است.
غرر الحکم: ۲۰۳۸ .

حدیث ۴۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَيْسَ لِبُخِيلٍ حَيْبٌ .
امام علی علیه السلام: بخیل، هیچ دوستی ندارد.
غرر الحکم: ۷۴۷۳ .

حدیث ۴۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَجِبْتُ لِلْبُخِيلِ يَسْتَعْجِلُ الْفَقْرَ الَّذِي مَنَّهُ هَرَبٌ ، وَيَقْوُتُهُ الْغِنَى الَّذِي إِيَّاهُ طَلَبَ ، فَيَعِيشُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ ، وَيُحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ حَسَابَ الْأَغْنِيَاءِ .
امام علی علیه السلام: در شگفتم از بخیل که فقری را که از آن گریزان است به سوی خود می کشد و ثروتی را که در پی آن است از دست می دهد. او در دنیا مانند تهیدستان به سر می برد و در آخرت همچون توانگران از او حسابرسی می شود.
بحار الأنوار: ۷۲/۱۹۹/۲۸

حدیث ۴۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبُخِيلُ خَازِنٌ لُورَثَتِهِ .
امام علی علیه السلام: بخیل، خزانه دار وارثان خویش است.
غرر الحکم: ۴۶۴

حدیث ۴۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبُخْلُ يُذِلُّ مُصَاحِبَهُ ، وَيُعِزُّ مُجَانِبَهُ .

امام علی علیه السلام : بخل همنشین خود را خوار می دارد و کناره گیر از خود را ارجمند .
غرر الحکم : ۱۴۰۹ .

حدیث ۴۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْبُخْلُ بِالْمَوْجُودِ سُوءُ الظَّنِّ بِالْمَعْبُودِ .
امام علی علیه السلام : بخل ورزیدن در آنچه داری، بدگمانی به معبود است.
غرر الحکم : ۱۲۵۸

حدیث ۴۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ بَخَلَ بِمَالِهِ ذَلٌّ ، مَنْ بَخَلَ بِدِينِهِ جَلٌّ .
امام علی علیه السلام : هر که در مال خود بخل ورزد خوار می شود و هر که در دین خود بخل ورزد سربلند می گردد.
غرر الحکم : ۷۹۲۱ - ۷۹۲۲

حدیث ۴۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْبُخْلُ عَارٌ .
امام علی علیه السلام : بخل، ننگ است.
نهج البلاغه : الحکمه ۳ .

حدیث ۵۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْبُخْلُ جِلْبَابُ الْمَسْكَنَةِ .
امام علی علیه السلام : بخل، ردای بینوایی است.
بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۳۸ / ۱ .

از ۵۰۰۱ تا ۵۲۰۰

حدیث ۵۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِي الْعُيُوبِ ، وَهُوَ زِمَامٌ يُقَادُّ بِهِ إِلَى كُلِّ سُوءٍ .

امام علی علیه السلام: بخل، در بردارنده همه بدیها است و افساری است که [بخیل] به وسیله آن به سوی هر بدی کشانده می شود.
نهج البلاغه: الحکمة ۳۷۸، بحار الأنوار: ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۶.

حدیث ۵۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
شَرُّ آفَاتِ الْعَقْلِ الْكِبْرُ .
امام علی علیه السلام: بدترین آفتِ خرد، خود بزرگ بینی است.
غرر الحکم: ۵۷۵۲.

حدیث ۵۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رَأْسُ الْآفَاتِ الْوَلَةُ بِاللَّذَاتِ .
امام علی علیه السلام: سرآمد آفتها، شیفتگی به لذتها (خوشگذرانی) است.
غرر الحکم: ۵۲۴۴.

حدیث ۵۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْاِقْتِدَارِ الْبَغْيُ وَالْعُتُوُّ .
امام علی علیه السلام: آفت نیرومندی، ستمگری و سرکشی است.
غرر الحکم: ۳۹۷۲.

حدیث ۵۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْخَيْرِ قَرِينُ الشُّوْءِ .
امام علی علیه السلام: آفت خوبی، همنشین بد است.
غرر الحکم: ۳۹۷۱.

حدیث ۵۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْأَمَلِ الْأَجَلُ .
امام علی علیه السلام: آفت آرزو، اجل است.
غرر الحکم: ۳۹۷۰.

حدیث ۵۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْغِنَى الْبُخْلُ .
 امام علی علیه السلام : آفت توانگری، بخل است.
 غرر الحکم : ۳۹۶۹

حدیث ۵۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْكَلَامِ الْإِطَالَةُ .
 امام علی علیه السلام : آفت سخن گفتن، پرگویی است.
 غرر الحکم : ۳۹۶۶

حدیث ۵۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْجُودِ التَّبَذِيرُ .
 امام علی علیه السلام : آفت بخشش، ولخرجی است.
 غرر الحکم : ۳۹۶۴

حدیث ۵۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْمَعَاشِ سُوءُ التَّدْبِيرِ .
 امام علی علیه السلام : آفت معاش، بی تدبیری است.
 غرر الحکم : ۳۹۶۵

حدیث ۵۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْفُقَهَاءِ عَدَمُ الصِّيَانَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت فقیهان، نداشتن صیانت [نفس] است.
 غرر الحکم : ۳۹۶۳

حدیث ۵۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الْحَزْمِ فَوْتُ الْأَمْرِ .

امام علی علیه السلام: آفت دوران‌دیشی و احتیاط، کار از کار گذاشتن است.

غرر الحکم: ۳۹۶۱

حدیث ۵۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْأَمَانَةِ الْخِيَانَةُ .

امام علی علیه السلام: آفت امانت، خیانت است.

غرر الحکم: ۳۹۶۲

حدیث ۵۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْوَفَاءِ الْعَدْرُ .

امام علی علیه السلام: آفت وفاداری، پیمان شکنی است.

غرر الحکم: ۳۹۶۰

حدیث ۵۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْأَعْمَالِ عَجْزُ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام: آفت کارها، ناتوانی کارگزاران است.

غرر الحکم: ۳۹۵۸

حدیث ۵۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْأَمَالِ حُضُورُ الْأَجَالِ .

امام علی علیه السلام: آفت آرزوها، فرا رسیدن اجلهاست.

غرر الحکم: ۳۹۵۹

حدیث ۵۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ اللَّبِّ الْعُجْبُ .

امام علی علیه السلام: آفت خرد، خودپسندی است.

غرر الحکم: ۳۹۵۶

حدیث ۵۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْحَدِيثِ الْكُذْبُ .
 امام علی علیه السلام : آفت سخن، دروغ گفتن است.
 غرر الحکم : ۳۹۵۷

حدیث ۵۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْقُدْرَةِ مَنَعُ الْإِحْسَانِ .
 امام علی علیه السلام : آفت قدرت، خودداری از نیکوکاری است.
 غرر الحکم : ۳۹۵۵

حدیث ۵۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْعَدْلِ الظَّالِمُ الْقَادِرُ .
 امام علی علیه السلام : آفت عدالت، ستمگرِ قدرتمند است.
 غرر الحکم : ۳۹۵۳

حدیث ۵۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْعُمَرَانِ جَوْرُ السُّلْطَانِ .
 امام علی علیه السلام : آفت آبادانی، ستمگری فرمانرواست.
 غرر الحکم : ۳۹۵۴

حدیث ۵۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْعَامَّةِ الْعَالَمِ الْفَاجِرُ .
 امام علی علیه السلام : آفت مردم، عالم فاسد است.
 غرر الحکم : ۳۹۵۲

حدیث ۵۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الجُودِ الفَقْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشنده‌گی، ناداری است.

غرر الحکم : ۳۹۵۱

حدیث ۵۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العملِ ترکُ الإِخْلاصِ .

امام علی علیه السلام : آفت عمل، نداشتن خلوص است.

غرر الحکم : ۳۹۴۹

حدیث ۵۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ النَّقْلِ كَذِبُ الرِّوایَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت گزارش دادن، دروغ نقل کردن است.

غرر الحکم : ۳۹۴۷

حدیث ۵۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العلمِ ترکُ العملِ بِهِ .

امام علی علیه السلام : آفت علم، عمل نکردن به آن است.

غرر الحکم : ۳۹۴۸

حدیث ۵۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الرِّیاسَةِ الفَخْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت ریاست، فخر فروشی است.

غرر الحکم : ۳۹۵۰

حدیث ۵۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ المُلْكِ ضَعْفُ الحِمایَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت کشورداری، سستی در حمایت از کشور است.

غرر الحکم : ۳۹۴۵

حدیث ۵۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْعُهُودِ قَلَّةُ الرَّعَايَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت پیمانها، خوب رعایت نکردن آنهاست.
 غرر الحکم : ۳۹۴۶

حدیث ۵۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الطَّلَبِ عَدَمُ النَّجَاحِ .
 امام علی علیه السلام : آفت جستجو، کامیاب نشدن است.
 غرر الحکم : ۳۹۴۴

حدیث ۵۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْهَيْبَةِ الْمِزَاحُ .
 امام علی علیه السلام : آفت هیبت و شکوه، شوخی است.
 غرر الحکم : ۳۹۴۳

حدیث ۵۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْاِقْتِصَادِ الْبُخْلُ .
 امام علی علیه السلام : آفت صرفه جویی، بخل است.
 غرر الحکم : ۳۹۴۲

حدیث ۵۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْجِلْمِ الذُّلُّ .
 امام علی علیه السلام : آفت بردباری، خواری است.
 غرر الحکم : ۳۹۴۰

حدیث ۵۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الْعَطَاءِ الْمَطْلُ .

امام علی علیه السلام: آفت بخشش، تأخیر و تعلل ورزیدن است.
غرر الحکم: ۳۹۴۱

حدیث ۵۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الشُّجَاعِ إِضَاعَةُ الْحَزْمِ .
امام علی علیه السلام: آفت [شخص] شجاع، وانهادن دوراندیشی و احتیاط است.
غرر الحکم: ۳۹۳۸

حدیث ۵۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْقَوَى اسْتِضْعَافُ الْخَصْمِ .
امام علی علیه السلام: آفت قدرتمند، ناتوان شمردن دشمن است.
غرر الحکم: ۳۹۳۹

حدیث ۵۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْقُضَاةِ الطَّمْعُ .
امام علی علیه السلام: آفت قاضیان، طمع است.
غرر الحکم: ۳۹۳۶

حدیث ۵۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْعُدُولِ قِلَّةُ الْوَرَعِ .
امام علی علیه السلام: آفت اشخاص عادل، کمی پارسایی است.
غرر الحکم: ۳۹۳۷

حدیث ۵۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
آفَةُ الْجُنْدِ مُخَالَفَةُ الْقَادَةِ .
امام علی علیه السلام: آفت لشکر، سرپیچی از فرماندهان است.
غرر الحکم: ۳۹۳۲

حدیث ۵۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الرِّیَاضَةِ غَلْبَةُ الْعَادَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت تمرین و ریاضت، چیره شدن عادت است.
 غرر الحکم : ۳۹۳۳

حدیث ۵۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الرَّعِيَّةِ مَخَالَفَةُ الطَّاعَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت رعیت، نافرمانی کردن است.
 غرر الحکم : ۳۹۳۴

حدیث ۵۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْوَرَعِ قَلَّةُ الْقَنَاعَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت پارسایی، کمی قناعت است.
 غرر الحکم : ۳۹۳۵

حدیث ۵۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الزُّعَمَاءِ ضَعْفُ السِّيَاسَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت زمامداران، ضعف سیاست (تدبیر) است.
 غرر الحکم : ۳۹۳۱

حدیث ۵۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْوُزَرَاءِ حُبُّ السَّرِيرَةِ .
 امام علی علیه السلام : آفت وزیران، بدسگالی است.
 غرر الحکم : ۳۹۲۹

حدیث ۵۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الْعُلَمَاءِ حُبُّ الرَّئِيسَةِ .

امام علی علیه السلام: آفت عالمان، حب ریاست است.

غرر الحکم: ۳۹۳۰

حدیث ۵۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْمَشَاوِرَةِ انْتِقَاضُ الْأَرَاءِ .

امام علی علیه السلام: آفت مشورت، درهم شکستن آراء است.

غرر الحکم: ۳۹۲۷

حدیث ۵۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْمُلُوكِ سُوءُ السَّيْرِ .

امام علی علیه السلام: آفت شاهان، بدرفتاری است.

غرر الحکم: ۳۹۲۸

حدیث ۵۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ النَّفْسِ الْوَلَكَةُ بِالْدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام: آفت نفس، شیفتگی به دنیا است.

غرر الحکم: ۳۹۲۶

حدیث ۵۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْعَقْلِ الْهَوَى .

امام علی علیه السلام: آفت خرد، [پیروی از] خواهشهای نفسانی است.

غرر الحکم: ۳۹۲۵

حدیث ۵۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْمَجِدِّ عَوَاتِقُ الْقَضَاءِ .

امام علی علیه السلام: آفت بلندپایگی، موانع قضا و قدر است.

غرر الحکم: ۳۹۲۲

حدیث ۵۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الشَّرَفِ الْكِبْرُ .
 امام علی علیه السلام : آفت بزرگ زادگی، تکبر است.
 غرر الحکم : ۳۹۱۹

حدیث ۵۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الذِّكَاةِ الْمَكْرُ .
 امام علی علیه السلام : آفت زیرکی ، حيله گری است.
 غرر الحکم : ۳۹۲۰

حدیث ۵۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْعِبَادَةِ الرَّيَاءُ .
 امام علی علیه السلام : آفت عبادت، ریاست.
 غرر الحکم : ۳۹۲۱

حدیث ۵۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ السَّخَاةِ الْمَنُّ .
 امام علی علیه السلام : آفت سخاوت، منت گذاری است.
 غرر الحکم : ۳۹۲۳

حدیث ۵۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الدِّينِ سُوءُ الظَّنِّ .
 امام علی علیه السلام : آفت دین، بدگمانی است.
 غرر الحکم : ۳۹۲۴

حدیث ۵۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ النَّعْمِ الْكُفْرَانُ .

امام علی علیه السلام: آفت نعمتها، ناسپاسی است.

غرر الحکم: ۳۹۱۷

حدیث ۵۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الطَّاعَةِ الْعِضْيَانُ .

امام علی علیه السلام: آفت طاعت، نافرمانی کردن است.

غرر الحکم: ۳۹۱۸

حدیث ۵۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْيَقِينِ الشُّكُّ .

امام علی علیه السلام: آفت یقین، شک است.

غرر الحکم: ۳۹۱۶

حدیث ۵۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْهَوَى آفَةُ الْأَبَابِ .

امام علی علیه السلام: هوس، آفت خردهاست.

غرر الحکم: ۳۱۴

حدیث ۵۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

آفَةُ الْإِيمَانِ الشُّرْكَ .

امام علی علیه السلام: آفت ایمان، شرک است.

غرر الحکم: ۳۹۱۵

حدیث ۵۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لكل شيء آفة، وآفة العلم النسيان، وآفة العبادة الرياء، وآفة اللب العجب، وآفة النجابة الكبر، وآفة الظرف الصلف، وآفة الجود السرف، وآفة الحياء الضعف، وآفة الحلم الدل، وآفة الجلد الفحش.

امام علی علیه السلام: هر چیزی آفتی دارد؛ آفت علم فراموشی است، آفت عبادت ریا، آفت خردمندی خودپسندی، آفت نجیب

زادگی تکبیر، آفت زیرکی غرور، آفت سخاوت زیاده روی، آفت حیا ناتوانی، آفت بردباری خواری و آفت نیرومندی از حد گذراندن [در گفتار و کردار].
کنز العمال : ۴۴۲۲۶.

حدیث ۵۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجُبْنُ آفَةٌ .
امام علی علیه السلام : ترس، آفت است.
غرر الحکم : ۸۹

حدیث ۵۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المرءُ بأصغَرِهِ : بقلبه ولسانه ، إن قاتَلَ بجنانٍ ، وإن نطقَ ببيانٍ .
امام علی علیه السلام : (ارزش) انسان به دو عضو کوچک است : دل و زبان . چون بجنگد با دل جنگد و چون زبان باز کند واضح و رسا بگوید .
غرر الحکم : ۲۰۸۹ .

حدیث ۵۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِسْكِينُ ابْنِ آدَمَ ! مَكْتُونُ الْأَجْلِ ، مَكْنُونُ الْعِلَلِ ، مَحْفُوظُ الْعَمَلِ ، تَوْلِيْمُهُ الْبَقَاءُ ، وَتَقْتُلُهُ الشَّرْقَةُ ، وَتُنْتِنُهُ الْعَرَقَةُ .
امام علی علیه السلام : بینوا آدمی زاده! مرگش پوشیده است و بیماریهایش نهفته و کردارش نگاشته. پشه ای او را می آزارد و جرحه ای گلوگیر او را از پای در می آورد و عرق وی را بدبو می کند.
نهج البلاغه: الحکمه ۴۱۹ .

حدیث ۵۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِتَقْوَى اللَّهِ أُمِرْتُمْ ، وَلِلْإِحْسَانِ وَالطَّاعَةِ خُلِقْتُمْ .
امام علی علیه السلام : شما به پروای از خدا فرمان یافته و برای نیکوکاری و فرمانبرداری [از خدا] آفریده شده اید.
شرح نهج البلاغه : ۱۰۸ / ۳ .

حدیث ۵۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَنْفَرَدَ عَنِ النَّاسِ أَنْسَ بِاللَّهِ سِبْحَانَهُ .

امام علی علیه السلام: هر که از مردم جدا افتد با خداوند سبحان انس می پذیرد.

غرر الحکم: ۸۶۴۴.

حدیث ۵۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الجاهلُ یستوحشُ ممّا یأنسُ بهِ الحکیمُ .

امام علی علیه السلام: نادان از آنچه انسان فرزانه به آن انس می گیرد گریزان است .

غرر الحکم: ۱۷۷۲.

حدیث ۵۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لا یؤنسنکُ إلّا الحقُّ، ولا یوحشَنَّکُ إلّا الباطلُ .

امام علی علیه السلام: جز با حق انس مگیر و جز از باطل گریزان مباش.

غرر الحکم: ۱۰۳۰۳.

حدیث ۵۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فی عَهْدِهِ لِلأَشْتَرِ - : وَإِنْ عَقَدْتَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَدُوِّكَ عُقْدَةً أَوْ أَلْبَسْتَهُ مِنْكَ ذِمَّةً فَحُطَّ عَهْدَكَ بِالْوَفَاءِ وَارَعَ ذِمَّتَكَ بِالْأَمَانَةِ، وَاجْعَلْ نَفْسِيكَ جُنَّةً دُونَ مَا أُعْطِيَ، فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ النَّاسُ أَشَدُّ عَلَيْهِ اجْتِمَاعًا مَعَ تَفْرِقِ أَهْوَائِهِمْ وَتَشْتَّتِ آرَائِهِمْ مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام - در فرمانش به مالک اشتر - نوشت: اگر با دشمن خود پیمانی بستی یا بر او جامه امان پوشانیدی، به پیمان خویش وفا کن و پیمان‌ت را با امانت رعایت نما و خود را سپر امانی که داده ای گردان؛ زیرا مردم، با همه خواسته‌های گوناگون و آرای پراکنده ای که دارند، نسبت به هیچ فریضه ای از فرایض الهی، به شدت بزرگ شمردن وفای به پیمانها همداستان نیستند.

نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اعْتَصِمُوا (اسْتَعَصِمُوا) بِالذِّمِّ فِي أَوْتَادِهَا .

امام علی علیه السلام: میخهای عهد و پیمانها را محکم کنید.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۵۵

حدیث ۵۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا قَوَّيْتَ الْأَمَانَةَ كَثُرَ الصَّدَقُ

امام علی علیه السلام: هرگاه امانتداری تقویت شود، صداقت و دوستی زیاد گردد.
غرر الحکم: ۴۰۵۳.

حدیث ۵۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَخُنْ مَنْ اِثْتَمَنَكَ وَإِنْ خَانَكَ، وَلَا تُدْعِ سِرَّهُ وَإِنْ أَدَاعَ سِرَّكَ

امام علی علیه السلام: به کسی که تو را امین قرار داده است خیانت مکن هر چند او به تو خیانت کرده باشد، و راز او را فاش مساز اگر چه او راز تو را فاش ساخته باشد.
بحار الأنوار: ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث ۵۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ الْإِيْمَانِ الْأَمَانَةُ، أَقْبَحُ الْأَخْلَاقِ الْخِيَانَةُ

امام علی علیه السلام: برترین ایمان امانتداری است، زشت ترین اخلاق خیانت کردن است.
غرر الحکم: ۲۹۰۵ - ۲۹۰۶.

حدیث ۵۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيْمَانًا مَنْ كَانَ لِلَّهِ أَخْذُهُ وَعَطَاهُ وَسَخَطُهُ وَرِضَاهُ.

امام علی علیه السلام: از مؤمنان آن کس ایمانش برتر است که داد و ستدش و خشم و خشنودی اش برای خدا باشد.
غرر الحکم: ۳۲۷۸.

حدیث ۵۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ أَفْضَلُهُمْ تَقْدِمَةً مِنْ نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ وَمَالِهِ.

امام علی علیه السلام: برترین مؤمنان آن کسی است که از جان و خانواده و دارایی خود [در راه خدا] بیشتر مایه بگذارد.
نهج البلاغه: الكتاب ۶۹.

حدیث ۵۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَلَمْ يُخَلِّ أَرْضَهُ مِنْ عَالِمٍ بِمَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْخَلِيقَةُ، وَمَتَّعَلَّمٌ عَلَى سَبِيلِ النَّجَاةِ، أَوْلَيْكَ هُمْ الْأَقْلُونَ عَيْدًا، وَقَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ ذَلِكَ فِي أُمَّمِ الْأَنْبِيَاءِ، وَجَعَلَهُمْ مَثَلًا لِمَنْ تَأَخَّرَ، مَثَلُ قَوْلِهِ فِي قَوْمِ نُوْحٍ: «وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ».

امام علی علیه السلام: خداوند زمین خود را از وجود کسی که به نیازهای مردم آگاه است و از کسی که در راه نجات و رستگاری دانش فرا می‌گیرد خالی نگذاشته است. والبته شمار اینان بسیار اندک است. خداوند این را در میان اُمتهای پیامبران [گذشته] روشن ساخته و آنها را نمونه‌ای برای آیندگان قرار داده است. مثلاً درباره قوم نوح می‌فرماید: «و جز اندکی با او ایمان نیاوردند». الاحتجاج: ۱ / ۵۸۱ / ۱۳۷.

حدیث ۵۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
المؤمن مَنْ طَهَرَ قَلْبَهُ مِنَ الدَّيْتِ .
امام علی علیه السلام: مؤمن، کسی است که دل خود را از پستی پاک کرده باشد.
غرر الحکم: ۱۹۵۶

حدیث ۵۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
المؤمنُ مَنْ وَقَى دِينَهُ بَدْنِيَاءَ ، وَالْفَاجِرُ مَنْ وَقَى دُنْيَاءَ بَدِينِهِ .
امام علی علیه السلام: مؤمن کسی است که دین خود را با دنیای خود حفظ کند و فاجر کسی است که دنیای خود را با دینش ننگه دارد.
غرر الحکم: ۲۱۶۰.

حدیث ۵۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
المؤمنُ شَاكِرٌ فِي السَّرَّاءِ ، صَابِرٌ فِي الْبَلَاءِ ، خَائِفٌ فِي الرَّخَاءِ .
امام علی علیه السلام: مؤمن، هنگام خوشی و آسایش سپاسگزار است و هنگام گرفتاری و بلا، شکیبیا و به گاه ناز و نعمت ترسان.
غرر الحکم: ۱۷۴۳

حدیث ۵۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
المؤمنُ غَرٌّ كَرِيمٌ ، مَأْمُونٌ عَلَى نَفْسِهِ ، حَذِرٌ مَحْزُونٌ .
امام علی علیه السلام: مؤمن خوشدل (بی شیله پیله) و بزرگوار است، امین نفس خویش و همواره بر حذر و اندوهگین است.
غرر الحکم: ۱۹۰۱

حدیث ۵۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
المؤمنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ ، وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ ، أَوْسَعُ شَيْءٍ صَدْرًا ، وَأَذَلُّ شَيْءٍ نَفْسًا ، يَكْرَهُ الرَّفْعَةَ ، وَيَسْتَأْذِنُ الشَّمْعَةَ ، طَوِيلٌ غَمُّهُ ، بَعِيدٌ هَمُّهُ ،

كثيرٌ صِيَمْتُهُ ، مَشْغُولٌ وَقْتُهُ ، شَكُورٌ ، صَبُورٌ ، مَغْمُورٌ بِفِكْرَتِهِ ، ضَنْينٌ بِحَلَّتِهِ ، سَهْلٌ الْخَلِيقَةُ ، لَيِّنٌ الْعَرِيكَةُ ، نَفْسُهُ أَضَلُّ مِنَ الصَّلْدِ ، وَهُوَ أَذَلُّ مِنَ الْعَبْدِ .

امام علی علیه السلام: مؤمن شادی اش در چهره اش می باشد و اندوهش در دلش، سینه اش فراختر است و نفسش از هر چیز رامتر؛ بلندپایگی را ناخوش می دارد و شهرت را دشمن می شمارد اندوهش دراز است و همتش بلند؛ بسیار خموش است و اوقاتش به بیکاری نمی گذرد؛ شکور است و شکیبیا؛ غرق در اندیشه خویش است و در پابندی به دوستی خود [با دیگران] حریص. نرمخو و مهربان است، اراده اش سخت تر از سنگ خار است و با این حال از یک برده، خوارتر و افتاده تر است.
بحار الأنوار: ۶۹/۴۱۰/۱۲۷.

حدیث ۵۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا يذوق المرء من حقيقته الإيمان حتى يكون فيه ثلاث خصال: الفقه في الدين، والصبر على المصائب، وحسن التقدير في المعاش.
امام علی علیه السلام: آدمی حقیقت ایمان را نمی چشد مگر سه خصلت در او باشد: فهم در دین، صبر در برابر مصائب، و برنامه ریزی درست در امر معاش.
بحار الأنوار: ۲۹ / ۸۵ / ۷۱.

حدیث ۵۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا يجد عبد طعم الإيمان حتى يترك الكذب هزله وجدّه .
امام علی علیه السلام: هیچ بنده ای طعم ایمان را نمی چشد مگر آنگاه که دروغ گفتن را، به شوخی یا جدی، ترک گوید.
بحار الأنوار: ۱۴ / ۲۴۹ / ۷۲.

حدیث ۵۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا يجد عبد طعم الإيمان حتى يعلم أن ما أصابه لم يكن ليخطئه، وأن ما أخطاه لم يكن ليصيبه، وأن الضار النافع هو الله عز وجل .
امام علی علیه السلام: هیچ بنده ای مزه ایمان را نمی چشد مگر آن که بداند آنچه بدو رسیده، ممکن نبود نرسد و آنچه به او نرسیده، ممکن نبود که برسد و اینکه زیان بخش و سودرسان، خداوند عز و جل است و بس.
الکافی: ۷ / ۵۸ / ۲.

حدیث ۵۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فمن الإيمان ما يكون ثابتاً مستقراً في القلوب، ومنه ما يكون عوارياً بين القلوب والصُدور، إلى أجل معلوم .
امام علی علیه السلام: قسمی از ایمان در دلها استوار و پابرجاست و قسمی دیگر میان دلها و سینه ها عاریت و ناپایدار تا زمانی معلوم (هنگام مرگ).
معلوم

نهج البلاغه: الخطبة ۱۸۹.

حدیث ۵۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُسْنُ الْعَفَافِ وَالرِّضَا بِالْكَفَافِ مِنْ دَعَائِمِ الْإِيمَانِ .
امام علی علیه السلام : خویشنداری نیکو و خرسند بودن به قدر کفاف ، از پایه های ایمان است.
غرر الحکم : ۴۸۳۸ .

حدیث ۵۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِيمَانُ عَلَى أَرْبَعَةٍ أَرْكَانٍ : التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ ، وَالتَّقْوِيَةُ إِلَى اللَّهِ ، وَالتَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ ، وَالرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام : ایمان بر چهار رکن استوار است: توکل به خدا، واگذاشتن کارها به خدا، گردن نهادن به فرمان خدا، و راضی بودن به قضای خدا.
بحار الأنوار : ۷۸ / ۶۳ / ۱۵۴ .

حدیث ۵۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْإِيمَانِ حُسْنُ الْإِيْقَانِ .
امام علی علیه السلام : برترین ایمان، یقین نیکو [به خدا] است.
غرر الحکم : ۲۹۹۲ .

حدیث ۵۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْإِيمَانَ يَبْدُو لُمُظَةً يَبِيضَاءَ فِي الْقَلْبِ ، فَكَلَّمَا أَزْدَادَ الْإِيمَانَ عَظَمًا أَزْدَادَ الْبَيَاضُ ، فَإِذَا اسْتُكْمِلَ الْإِيمَانُ ابْيَضَّ الْقَلْبُ كُلُّهُ .
امام علی علیه السلام : ایمان همچون نقطه سفیدی در قلب ظاهر می شود و هر چه بر ایمان افزوده شود آن سفیدی بزرگتر می شود و چون ایمان کامل گردد تمام قلب سپید می شود.
کنز العمال : ۱۷۳۴

حدیث ۵۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَكْمَلُكُمْ إِيمَانًا أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا .
امام علی علیه السلام : آن کس از شما ایمانش کاملتر است که اخلاقش نیکوتر باشد.
بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۷ / ۳۴ .

حدیث ۵۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمَلُ إِيمَانِهِ : الْعَقْلُ ، وَالْحِلْمُ ، وَالْعِلْمُ .
امام علی علیه السلام : سه چیز است که هر کس داشته باشد ایمانش کامل است: خرد، بردباری و دانش.
غرر الحکم : ۴۶۵۸

حدیث ۵۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَكْمُلُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يُحِبَّ مَنْ أَحَبَّهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ ، وَيُبْغِضَ مَنْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ .
امام علی علیه السلام : ایمان بنده ای کامل نمی شود مگر آن که آنچه را خداوند دوست دارد او نیز دوست داشته باشد و آنچه را خداوند دشمن دارد او نیز دشمن بدارد.
غرر الحکم : ۱۰۸۴۹ .

حدیث ۵۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَصْدُقُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَكُونَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ .
امام علی علیه السلام : ایمان هیچ بنده ای راستین نباشد مگر زمانی که اطمینان او به آنچه نزد خداست بیشتر باشد از آنچه در دست خویش دارد.
بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۳۷ / ۷۹

حدیث ۵۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ كَلَامًا لَمْ يَنْزَلْ فِيهِ صَوْمٌ وَلَا صَلَاةٌ وَلَا حَلَالٌ وَلَا حَرَامٌ .
امام علی علیه السلام : اگر ایمان تنها گفتار بود، روزه و نماز و حلال و حرام نازل نمی شد.
بحار الأنوار : ۶۹ / ۱۹ / ۲ .

حدیث ۵۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِيمَانُ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ .
امام علی علیه السلام : ایمان، خالص کردن عمل است [برای خدا].
غرر الحکم : ۸۷۳

حدیث ۵۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإیمان صَبْرٌ فی البلاءِ ، وَشُكْرٌ فی الرِّخاءِ .
 امام علی علیه السلام : ایمان، شکیبایی در سختی و گرفتاری است و سپاسگزاری در آسایش و نعمت.
 غرر الحکم : ۱۳۵۰

حدیث ۵۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رأسُ الإیمانِ الصِّدْقُ .
 امام علی علیه السلام : راستی اوج ایمان است.
 غرر الحکم : ۵۲۲۲ .

حدیث ۵۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إذا نادى مُنادٍ من السماء : «إِنَّ الحَقَّ فی آلِ مُحَمَّدٍ» فعندَ ذلكَ یَظْهَرُ المَهْدِيُّ علی أفواهِ النَّاسِ ، ویُشْرَبُونَ حُبَّهُ ، فلا یكونُ لَهُم ذِکْرٌ غیرُهُ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه آواز دهنده ای از آسمان آواز برآورد که: «همانا حق در میان خاندان محمد است» آن هنگام مهدی بر سر زبانهای مردم می افتد و جام محبت او را سر می کشند و جز یاد و نام او بر زبان نمی آورند.
 التشریف بالمنن : ۱۲۹ / ۱۳۶ ، کنز العمال : ۳۹۶۶۵ .

حدیث ۵۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إذا هَلَكَ الخاطِبُ
 امام علی علیه السلام : آنگاه که مخاطب به هلاکت درمی افتد و امام عصر از دیدگان پنهان می شود و دلهایی شاداب و دلهایی دیگر فسرده می گردند، آرزومندان نابود می شوند و از هم فرو می پاشند و مؤمنان باقی می مانند که شمارشان اندک است، سیصد نفر یا بیشتر. در رکاب این مؤمنان دسته ای [از فرشتگان] می جنگند که روز بدر در کنار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله جنگیدند که نه کشته شدند و نه مردند.
 لعلَّ المرأدُ بالخطیبِ الطالِبِ للخِلافةِ أو الخطیبِ الذی یقومُ بغيرِ الحَقِّ أو بالحاءِ المَهْمَلَةِ أی جالبِ الحَظِّبِ .
 الغیبة للنعمانی : ۱۹۵ الهامش الخامس .

حدیث ۵۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المهدیُّ رَجُلٌ مِّنَّا مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ .

امام علی علیه السلام: مهدی، مردی از ماست، از نسل فاطمه.

کنز العمال: ۳۹۶۷۵ .

حدیث ۵۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- عِنْدَ دَفْنِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ - : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّي وَعَنْ ابْنَتِكَ النَّازِلَةَ فِي جِوَارِكَ وَالسَّرِيعَةَ اللَّحَاقِ بِكَ . قَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنْ صِفَتَيْكَ صَبْرِي، وَرَقَّ عَنْهَا تَجَلُّدِي؛ إِلَّا- أَنْ لِي فِي النَّاسِ بَعْظِيمٌ فُرْقَتِكَ وَفَادِحٌ مُصِيبَتِكَ مَوْضِعٌ تَعَزُّ؛ فَلَقَدْ وَسَدْتُكَ فِي مَلْحُودَةِ قَبْرِكَ، وَفَاضَتْ بَيْنَ نَحْرِي وَصَدْرِي نَفْسُكَ . فَإِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ . فَلَقَدْ اسْتَرْجَعَتِ الْوَدِيعَةَ، وَأَخَذَتِ الرَّهِينَةَ . أَمَا حُزْنِي فَسَدِّرَمْدٌ، وَأَمَا لَيْلِي فَمُسَهَّدٌ إِلَى أَنْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي أَنْتَ بِهَا مُقِيمٌ . وَسَتَبُيْتُكَ ابْنَتُكَ بِتَضَافُرِ أُمَّتِكَ عَلَى هَضْمِهَا فَأَحْفَهَا السُّؤَالَ وَاسْتَخْبَرَهَا الْحَالَ . هَذَا وَلَمْ يَطَّلِ الْعَهْدُ وَلَمْ يَخْلُ مِنْكَ الذُّكْرُ . وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمَا سَلَامٌ مُودَعٍ لِأَقَالٍ وَلَا سَيْئِمٍ . فَإِنْ أَنْصِرِفْ فَلَا عَنْ مَلَالَةٍ، وَإِنْ أَقِمْ فَلَا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ .

امام علی علیه السلام - هنگام خاکسپاری فاطمه علیها السلام فرمود: سلام بر تو - ای رسول خدا - از من و دخترم، که در کنارت آرمیده و زودتر [از دیگران] به تو رسیده. ای رسول خدا! از جدایی دردانه دخترم صبرم لبریز گشته و تاب توان از کفم رفته است. اما، یادآوری فراق جانگداز تو و مصیبت بزرگ از دست رفتن تو در این هنگام، مایه تسلای من است؛ زیرا هرگز از یاد نمی برم آن لحظاتی را که سرت به سینه من بود و در آغوش من جان دادی و من با دست خود سر تو را بر سنگ آرامگاهت نهادم. همه ما از آن خداییم و همگی به سوی او باز می گردیم. اینک امانتی [که به من سپرده بودی] باز گردانیده شد و گروگان دریافت شد. اما از این پس، اندوه من [از غم فراق شما] همیشگی خواهد بود و شبهایم به بیداری خواهد گذشت، تا آن گاه که خداوند سرایی را که تو در آنی، برایم برگزیند. بزودی دخترم تو را از ستمها و حق کشیهای که امتت، همداستان، در حق او روا داشتند، آگاه خواهد ساخت. همه وقایع را از او پیرس و اخبار اوضاع و احوال را از وی جویا شو. این ستمها در حالی شد که هنوز از رفتن تو مدتی نگذشته، و یادت از میان نرفته بود. بدرودتان باد، بدرودی وداع گونه، نه از سر نفرت و بیزاری. پس اگر از نزد شما بروم، به سبب ملال و بی علاقگی نیست و چنانچه بمانم نه از آن روست که به آنچه خداوند به شکیبایان وعده داده است، بدگمانم.

نهج البلاغه: الخطبة ۲۰۲ .

حدیث ۵۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا شَكَّكَتُ فِي الْحَقِّ مُذْ أُرِيْتُهُ .

امام علی علیه السلام: از آن زمان که حق به من نموده شد، در آن تردید نکرده ام.

غرر الحکم: ۹۴۸۲ .

حدیث ۵۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ - : مَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ آيَةٌ هِيَ أَكْبَرُ مِنِّي .

امام علی علیه السلام - همواره - می فرمود : خداوند عز و جل را آیتی بزرگتر از من نیست.

الکافی : ۱ / ۲۰۷ / ۳ .

حدیث ۵۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا مَثَلِي بَيْنَكُمْ كَالسَّرَاجِ فِي الظُّلْمَةِ ، يَسْتَضِيءُ بِهَا مَنْ وَلَجَهَا .

امام علی علیه السلام : همانا حکایت من در میان شما همچون چراغ در تاریکی است که هر کس به حریم آن درآید از نور آن روشنایی می گیرد.

غرر الحکم : ۳۸۸۳ .

حدیث ۵۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا أَوَّلُ مَنْ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که با پیامبر صلی الله علیه و آله نماز گزاردم.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱ .

حدیث ۵۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَوْلَا كَيْفَ عَلِيٍّ ، مَا عُرِفَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ بَعْدِي .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : ای علی ! اگر تو نبودی بعد از من مؤمنان شناخته نمی شدند .

کنز العمال : ۳۶۴۷۷ .

حدیث ۵۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ ، لَأَنَّ أُبَيَّ عَلَى حَسَبِكِ السَّعْدَانِ مُسَهَّدًا أَوْ أُجْرَ فِي الْأَغْلَالِ مُصَفَّدًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ظَالِمًا ...

وَاللَّهِ ، لَوْ أُعْطِيتُ الْأَقَالِيمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَفْلَاكِهَا عَلَى أَنْ أُعْصِيَ اللَّهَ فِي نَمْلَةٍ أَسْلُبُهَا جُلْبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلْتُهُ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند اگر شب را بر روی اشتر خار تا صبح بیدار مانم و مرا در کُند و زنجیرها کت بسته بکشند خوش تر دارم از این که در روز رستاخیز، خدا و پیامبرش را با عنوان ستمکار دیدار کنم... .

به خدا سوگند اگر هفت اقلیم را با آنچه زیر آسمانهای آنهاست به من دهند تا با گرفتن پوست جوی از دهان مورچه ای خدا را نافرمانی کنم چنین نخواهم کرد.

نهج البلاغه : الخطبة ۲۲۴ .

حدیث ۵۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا أَوْلُ مَنْ يَجْتَوِي لِلْخُصُومَةِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که در روز قیامت برای دادخواهی [از دشمنان] در برابر خداوند عز و جلبر زانو می نشیند.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۷۵

حدیث ۵۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا أَوْلُ مَنْ أَسْلَمَ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که اسلام آوردم.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱

حدیث ۵۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا الهادی ، وأنا المَهْتَدَى ، وأنا أبو الیتامی والمساکین ، وزوج الأراملِ ، وأنا مَلَجَأُ كُلِّ ضعیفٍ ، ومَأْمَنُ كُلِّ خائفٍ ، وأنا قائدُ المؤمنینِ إلی الجنَّةِ ، وأنا حبلُ الله المتینُ ، وأنا عُرْوَةُ اللهِ الوُثْقَى ، وكلمةُ التَّقوی ، وأنا عینُ اللهِ ، ولسانهُ الصَّادِقُ ، ویدُهُ .

امام علی علیه السلام : من رهنمایم، من رهیافته ام. پدر یتیمان و مستمندانم ، سرپرست بیوه زنانم، پشت و پناه هر ناتوانی هستم و مأمن هر وحشترده ای؛ من رهنمای مؤمنان به سوی بهشتم، ریسمان استوار خدایم، حلقه و دستاویز محکم خدایم و کلمه تقوا؛ من چشم

خدایم و زبان راستگوی او و دست او.

التوحید : ۱۶۴ / ۲ .

حدیث ۵۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا عَلَمُ الْهُدَى ، وَكَهْفُ التُّقَى ، وَمَحَلُّ السَّخَاءِ ، وَبَحْرُ النَّدَى ، وَطَوْدُ النَّهَى .

امام علی علیه السلام : من پرچم هدایت، و پناهگاه پرهیزگاری، و جایگاه سخاوت، و دریای جود و جوانمردی، و کوه خرد. نهج السعادة : ۳ / ۷۹ .

حدیث ۵۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا قَسِيمُ اللهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، لا يَدْخُلُهَا دَاحِلٌ إِلَّا على حَدِّ قَسَمِي ، وأنا الفاروقُ الأكبرُ ، وأنا الإمامُ لِمَنْ بَعْدِي ، وَالْمُؤَدِّي عَمَّنْ كانَ قَبْلِي .

امام علی علیه السلام: من از جانب خدا قسمت کننده بهشت و دوزخم. هیچ کس وارد آن نمی شود مگر به تقسیم من. منم فاروق اکبر (بزرگترین جداساز حق و باطل)، منم امام مردم پس از خودم، و اداکننده از جانب کسی که پیش از من بود (یعنی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله).

الکافی: ۱ / ۱۹۸ / ۳.

حدیث ۵۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَنَا يَعْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ، وَالْمَالُ يَعْسُوبُ الْفَجَّارِ .
 امام علی علیه السلام: من پیشوای مؤمنانم و مال و دارایی، زمامدار فاجران.
 نهج البلاغه: الحکمه ۳۱۶.
 قال الشریف الرضی: ومعنی ذلك أن المؤمنین يتبعوننی والفجار يتبعون المال كما تتبع النحل يعسوبها وهو رئيسها.

حدیث ۵۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنِّي فِيكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ كَهَارُونَ فِي آلِ فِرْعَوْنَ، وَكِبَابٍ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ، وَكَسْفِينَهُ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْمِ نُوحٍ، وَإِنِّي النَّبِيُّ الْأَعْظَمُ، وَالصَّدِيقُ الْأَكْبَرُ، وَعَنْ قَلِيلٍ سَتَعْلَمُونَ مَا تُوْعَدُونَ .
 امام علی علیه السلام: ای مردم! همانا من در میان شما مانند هارونم در میان فرعونیان و همچون باب حطه ام در میان بنی اسرائیل و چونان کشتی نوح علیه السلام در میان قوم نوح، منم آن «نبا» اعظم و آن صدیق اکبر. و بزودی آنچه را وعده داده شده اید خواهید دانست.
 تنبیه الخواطر: ۲ / ۴۱.

حدیث ۵۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 إِنِّي لَمْ أَفِرَّ مِنَ الرَّحْفِ قَطُّ، وَلَمْ يُبَارِزْنِي أَحَدٌ إِلَّا سَقَيْتُ الْأَرْضَ مِنْ دَمِي .
 امام علی علیه السلام: همانا من هرگز از میدان جنگ و جهاد نگریخته ام و هیچ کس به پیکار من نیامد مگر آن که زمین را از خونش سیراب کردم.
 الخصال: ۱ / ۵۸۰.

حدیث ۵۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 أَنَا الَّذِي أَهَنْتُ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام: منم که دنیا را خوار و بیمقدار شمردم.
 تاریخ دمشق: ۴۲ / ۴۸۹.

حدیث ۵۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَنَا صِنْتُ رَسُولَ اللَّهِ ، وَالسَّابِقُ إِلَى الْإِسْلَامِ ، وَكَاسِرُ الْأَصْنَامِ ، وَمُجَاهِدُ الْكُفَّارِ ، وَقَامِعُ الْأَضْدَادِ .
 امام علی علیه السلام : من یار و برادر مهربان پیامبر خدایم و پیشگام در اسلام و شکننده بتها و ستیزنده با کافران و براندازنده دشمنان دین.
 غرر الحکم : ۳۷۶۱ .

حدیث ۵۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنِّي لَا أُحِبُّكُمْ عَلَى طَاعَةٍ إِلَّا وَأَسْبِقُكُمْ إِلَيْهَا ، وَلَا أَنهَاكُمُ عَنْ مَعْصِيَةِ إِلَّا وَأَتْنَاهِي قَبْلَكُمْ عَنْهَا .
 امام علی علیه السلام : همانا من، شما را به طاعتی و آنمی دارم مگر آن که خود جلوتر از شما آن را انجام می دهم و از گناهی باز نمی دارم جز آن که خودم پیش از شما از آن باز می ایستم.
 غرر الحکم : ۳۷۸۱ .

حدیث ۵۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - وَقَدْ قِيلَ لَهُ : إِنَّكَ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ [الْخِلَافَةِ] الْحَرِيصُ - : بَلْ أَنْتُمْ وَاللَّهِ لِأَحْرَصُ وَأَبْعَدُ ، وَأَنَا أَحْصُ وَأَقْرَبُ ، وَإِنَّمَا طَلَبْتُ حَقَّ لِي وَأَنْتُمْ تَحُولُونَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ ، وَتَضْرِبُونَ وَجْهِي دُونَهُ ... اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَعْدِيكَ عَلَى قُرَيْشٍ وَمَنْ أَعَانَهُمْ ، فَإِنَّهُمْ قَطَعُوا رَحِمِي ، وَصَغَّرُوا عَظِيمَ مَنَزَلَتِي ، وَأَجْمَعُوا عَلَيَّ مُنَازَعَتِي أَمْرًا هُوَ لِي
 امام علی علیه السلام - وقتی به وی گفته شد: تو به این امر (خلافت) حریصی - فرمود: به خدا قسم که شما حریص ترید و دورتر (نالایق تر)، و من سزاوارترم و نزدیکتر (لایق تر و شایسته تر یا در خویشاوندی با پیامبر نزدیکتر). من، در حقیقت، حق خود را طلبیده ام و شما مانع رسیدن من به آن می شوید ... خدایا! من در برابر قریش و یاوران قریش از تو یاری می طلبم؛ زیرا آنان پیوند خویشاوندی مرا بریدند، منزلت والای مرا خرد شمردند و برای ستیز با من بر سر امری (خلافت) که از آن من است، همداستان شدند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۷۲ .

حدیث ۵۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُنْتُ أَرَى أَنَّ الْوَالِيَّ يَظْلِمُ الرَّعِيَّةَ ، فَإِذَا الرَّعِيَّةُ تَظَلَّمُوا الْوَالِيَّ !
 امام علی علیه السلام : من فکر می کردم که والی بر مردم ستم می کند اما اکنون می بینم که مردم بر والی ستم روا می دارند.
 کنز العمال : ۳۶۵۴۱ .

حدیث ۵۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا لَقِيَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ مَا لَقَيْتُ .
 امام علی علیه السلام : ظلمی که به من رسیده به احدی از مردم نرسیده است.
 شرح نهج البلاغه : ۱۰۳ / ۴ .

حدیث ۵۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا زِلْتُ مُذُ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَظْلُومًا .
 امام علی علیه السلام : از همان زمان که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رحلت کرد همواره مظلوم بوده ام.
 خصائص الأئمة عليهم السلام : ۹۹ .

حدیث ۵۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِنْدَمَجْتُ عَلَى مَكْنُونِ عِلْمٍ لَوْ بُحِثَ بِهِ لِاضْطَرَبْتُمْ اضْطِرَابَ الْأَرْضِيَّةِ فِي الطَّوِيِّ الْبَعِيدَةِ .
 امام علی علیه السلام : دانشی در سینه نهان دارم که اگر آن را آشکار سازم همچون ریسمانهای دلو آویخته در چاهی عمیق به لرزه درمی آید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۵ .

حدیث ۵۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي خُطْبَتِهِ لَمَّا بُوِيَغَ بِالْخِلَافَةِ - : يَامَعْشَرَ النَّاسِ ، سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي ، سَلُونِي فَإِنَّ عِنْدِي عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ . أَمَا وَاللَّهِ لَوْ تُبِنِي لِي الْوِسَادُ لَحَكَمْتُ بَيْنَ أَهْلِ التَّوَارِثِ بِتَوَارِثِهِمْ ...
 - ثُمَّ قَالَ : - سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي ، فَوَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ لَوْ سَأَلْتُمُونِي عَنْ آيَةِ آيَةٍ لِأَخْبَرْتُكُمْ بِوَقْتِ نُزُولِهَا وَفِي مَنْ نَزَلَتْ .
 امام علی علیه السلام - در خطبه ای، پس از آن که مردم با او به عنوان خلیفه بیعت کردند - فرمود : ای مردم! پیش از آن که مرا از دست دهید از من پرسید . از من سؤال کنید ؛ زیرا دانش اولین و آخرین نزد من است . سوگند به خدا که اگر بر مسند داوری تکیه زخم میان پیروان تورات بر اساس تورات آنان داوری می کنم و ...
 [آن گاه فرمود :] از من پرسید پیش از آن که مرا از دست دهید . سوگند به آن که دانه را شکافت و انسان را آفرید اگر از آیه آیه قرآن از من پرسید به شما خواهم گفت که چه وقت و درباره چه کسی نازل شده است .
 الإرشاد : ۱ / ۳۵ .

حدیث ۵۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وایم الله ، لولا مخافة الفرقه بين المسلمين ، وأن يعودوا إلى الكفر ويعور الدين ، لكانا قد غيرنا ذلك ما استطعنا .

امام علی علیه السلام : سوگند به خدا اگر بیم آن نبود که مسلمانان پراکنده شوند و به کفر باز گردند و دین صدمه ببیند، بی گمان تا آن جا که توان داشتیم این وضع را دگرگون می ساختیم.
الأمالی للمفید : ۱۵۵ / ۶ .

حدیث ۵۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللهم إنك تعلم أنه لم يكن الذي كان منا منافسة في سلطان ، ولا التماس شيء من فضول الحطام ، ولكن لنزد المعالم من دينك ، ونظهر الإصلاح في بلادك ، فيأمن المظلومون من عبادك ، وتقام المعطلة من حدودك .

امام علی علیه السلام : بار خدایا! تو می دانی که آنچه از ما سر زد، نه از سر رغبت به کسب قدرت بود و نه برای به دست آوردن چیزی از متاع دنیا؛ بلکه می خواستیم نشانه های دین تو را [به جایگاهشان] باز گردانیم و اصلاح و آبادانی را در سرزمینهای تو پدیدار سازیم، تا بندگان ستم دیده ات امنیت و آسودگی یابند و حدود و احکام تعطیل شده ات دوباره بر پا شود.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۳۱.

حدیث ۵۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أما الاشبداؤ علينا بهذا المقام - ونحن الأعلون نسبا والأشدون برسول الله صلى الله عليه وآله نوطا - فإنها كانت أثره ، سححت عليها نفوس قوم وسححت عنها نفوس آخرين ، والحكم لله .

امام علی علیه السلام : علت آن که در زمینه خلافت با ما خودکامانه و انحصارطلبانه رفتار کردند - با آن که نسب ما برتر و پیوند خویشی ما با پیامبر صلی الله علیه و آله استوارتر است - این بود که خلافت ، مرغوب و جذاب بود . گروهی آزمندانه به آن چسبیدند و گروهی دیگر (اهل بیت) سخاوتمندانه از آن چشم پوشیدند. و داور [میان ما و ایشان] خداست.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۲

حدیث ۵۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نحن النمرقة الوسطى ، بها يلحق التالي وإليها يرجع الغالى .

امام علی علیه السلام : ما تکیه گاه میان راهیم، هر که و مانند خود را به آن می رساند و آن که پیش تاخته است به سوی آن باز می گردد.
نهج البلاغه : الحكمة ۱۰۹.

حدیث ۵۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الْأَئِمَّةُ قُورَامُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، وَعُرْفَاؤُهُ عَلَى عِبَادِهِ، وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ، وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأُنْكَرُوهُ. امام علی علیه السلام: همانا امامان از جانب خدا تدبیر کننده کار مردمانند و کارگزاران او بر بندگانش. به بهشت در نمی آید مگر کسی که آنان را بشناسد و آنها نیز او را، و به دوزخ وارد نمی شود مگر کسی که ایشان را انکار کند و ایشان نیز او را نشناسند و نپذیرند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۵۲

حدیث ۵۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نَحْنُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ، وَمَحَطُّ الرِّسَالَةِ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ، وَمَعَادِنُ الْعِلْمِ، وَبِنَائِبِ الْحُكْمِ.

امام علی علیه السلام: مایم درخت نبوت و جایگاه فرود آمدن رسالت و جای آمد و شد فرشتگان و کانهای دانش و چشمه های حکمت.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۹

حدیث ۵۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلَا إِنَّ مَثَلَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَمَثَلِ نُجُومِ السَّمَاءِ؛ إِذَا خَوَى نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ، فَكَأَنَّكُمْ قَدْ تَكَامَلْتُمْ مِنَ اللَّهِ فِيكُمْ الصَّنَائِعُ، وَأَرَاكُمْ مَا كُنْتُمْ تَأْمَلُونَ.

امام علی علیه السلام: هان! مثل خاندان محمد صلی الله علیه و آله مثل ستارگان آسمانند که هرگاه ستاره ای ناپدید شود ستاره ای دیگر آشکار می گردد، پس، چنان است که نعمتهای خداوند در میان شما کامل گشته و آنچه را آرزو می کردید به شما ارائه کرده است.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۰۰

حدیث ۵۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

انظروا أهل بيت نبيكم، فالزموا سيمتهم، واتبعوا أثرهم، فلن يخرجوكم من هيدى، ولن يعيدوكم في ردى، فإن لبدوا فالبدوا، وإن نهضوا فانهضوا.

امام علی علیه السلام: به خاندان پیامبر خود بنگرید و راه آنان را در پیش گیرید و در پی آنها حرکت کنید؛ زیرا آنان هرگز شما را از راه راست منحرف نمی کنند و به هیچ هلاکتی در نمی افکنند. اگر نشستند شما نیز بنشینید و اگر بپا خاستند شما نیز بپا خیزید.

نهج البلاغه: الخطبة ۹۷

حدیث ۵۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَيْشًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَمِعُوا لَهُ وَيَطِيعُوا، فَأَجَجَ نَارًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَفْتَحِمُوا فِيهَا، فَأَبَى قَوْمٌ

أَنْ يَدْخُلُوهَا وَقَالُوا: إِنَّا فَرَرْنَا مِنَ النَّارِ. وَأَرَادَ قَوْمٌ أَنْ يَدْخُلُوهَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: لَوْ دَخَلُوهَا لَمْ يَزَالُوا فِيهَا، وَقَالَ: لَا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ، إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ.

امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله سپاهی را گسیل داشت و مردی را فرمانده آنان کرد و به سپاهیان فرمود تادستورهای او را بشنوند و اطاعت کنند. او آتشی بیفروخت و به سپاهیان دستور داد خود را در آن بیندازند. گروهی از ورود به آتش سر باز زده گفتند: ما از آتش گریخته ایم و گروهی تصمیم گرفتند وارد آتش شوند. این خبر به پیامبر صلی الله علیه و آله رسید، فرمود: اگر به میان آتش می رفتند برای همیشه در آتش بودند. آن گاه فرمود: در معصیت خدا نباید از کسی اطاعت کرد بلکه فقط در خوبیها باید فرمان برد.

تنبيه الخواطر: ۱ / ۵۱.

حدیث ۵۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِرٌ ضَلَّ وَضَلَّ بِهِ، فَأَمَاتَ سُنَّهُ مَاخُودَةً وَأَحْيَا بَدْعَهُ مَتْرُوكَةً، وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: يُؤْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْإِمَامِ الْجَائِرِ وَلَيْسَ مَعَهُ نَصِيرٌ وَلَا عَاذِرٌ، فَيُلْقَى فِي نَارِ جَهَنَّمَ، فَيَدُورُ فِيهَا كَمَا تَدُورُ الرَّحَى، ثُمَّ يُزْتَبَطُ فِي قَعْرِهَا.

امام علی علیه السلام: بدترین مردم نزد خداوند پیشوای ستمگری است که هم خود گمراه است و هم سبب گمراهی است؛ زیرا سنت معمول را می میراند و بدعت متروک را زنده می کند. شنیدم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: در روز قیامت پیشوای ستمگر آورده می شود بی آن که پشتیبان و عذرخواهی داشته باشد. پس، در آتش دوزخ افکنده می شود و همچون سنگ آسیا در دوزخ به چرخش در می آید، سپس در قعر آن به بند کشیده می شود.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۶۵.

حدیث ۵۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَمْرًا بَعِيدٌ، فَإِنَّ حَقًّا عَلَى الْوَالِي أَلَّا يَغْيِرَهُ عَلَى رَعِيَّتِهِ فَضُلًّا نَالَهُ، وَلَا طَوْلُ حُصٍّ بِهِ، وَأَنْ يَزِيدَهُ مَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ نِعْمِهِ دُنُوًّا مِنْ عِبَادِهِ، وَعَظْفًا عَلَى إِخْوَانِهِ.

أَلَّا وَإِنَّ لَكُمْ عِنْدِي أَلَّا أُحْتَجَرَ دُونَكُمْ سِرًّا إِلَّا فِي حَرْبٍ، وَلَا أَطْوَى دُونَكُمْ أَمْرًا إِلَّا فِي حُكْمٍ، وَلَا أُؤَخَّرَ لَكُمْ حَقًّا عَنْ مَحَلِّهِ، وَلَا أَقْفَ بِهِ دُونَ مَقْطَعِهِ، وَأَنْ تَكُونُوا عِنْدِي فِي الْحَقِّ سَوَاءً، فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ وَجَبَتْ لَكُمْ النِّعْمَةُ وَلِي عَلَيْكُمْ الطَّاعَةُ.

امام علی علیه السلام: اما بعد، وظیفه حکمران است که اگر به زیادتى رسید یا به نعمتى مخصوص گشت موجب تغییر حال و دگرگونى رفتار او بر رعیتش نشود و نعمتهایی که خدا نصیبتش کرده بر نزدیکی او به بندگان خدا و مهربانی او به برادرانش بیفزاید.

بدانید حق شماس است بر من که رازی را از شما نپوشانم مگر در جنگ، و بدون رایزنی با شما کاری را نکنم مگر در قضاوت، و در ادای حق شما تأخیر نکنم (حقوق و عطایای شما را به موقع پردازم) و در رساندن آن درنگ نکنم و همه شما را در حق یکسان بدانم. پس، هرگاه چنین کردم، خداوند بر شما حق نعمت خواهد داشت و من بر شما حق اطاعت.

نهج البلاغه: الكتاب ۵۰.

حدیث ۵۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَقُّ عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَحْكُمَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَأَنْ يُؤَدِّيَ الْأَمَانَةَ ، فَإِذَا فَعَلَ فَحَقُّ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَسْمَعُوا لَهُ وَأَنْ يُطِيعُوا وَأَنْ يُجِيبُوا إِذَا دُعُوا .
 امام علی علیه السلام : امام وظیفه دارد بر طبق آنچه خدا نازل کرده است حکومت کند و امانت را ادا نماید. چون چنین کند مردم وظیفه دارند سخنش را بشنوند، فرمانش را ببرند و هرگاه آنان را فرا خواند، اجابت کنند.
 کنز العمال : ۱۴۳۱۳ .

حدیث ۵۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّهُ لَيْسَ عَلَى الْإِمَامِ إِلَّا مَا حُمِّلَ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ : الْإِبْلَاحُ فِي الْمَوْعِظَةِ ، وَالْاجْتِهَادُ فِي النَّصِيحَةِ ، وَالْإِحْيَاءُ لِلشُّرَّةِ ، وَإِقَامَةُ الْحُدُودِ عَلَى مَسْتَحِقِّيَّهَا ، وَإِصْدَارُ الشُّهُمَانِ عَلَى أَهْلِهَا .
 امام علی علیه السلام : چیزی بر عهده امام نیست جز همان وظایفی که پروردگار بر عهده اش نهاده است: جدیت در موعظه و اندرز، کوشش در خیرخواهی و ارشاد، زنده کردن سنت، اجرای حدود الهی بر آنان که سزاوار آنند و رساندن سهام (بیت المال) به کسانی که سهم می برند.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۰۵ .

حدیث ۵۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنِي إِمَامًا لِيَخْلُقَهُ ، فَفَرَضَ عَلَيَّ التَّقْدِيرَ فِي نَفْسِي وَمَطْعَمِي وَمَشْرَبِي وَمَلْبَسِي كَضْعَاءِ النَّاسِ ، كَتَيْبَتِي فِي الْفَقِيرِ بِفَقْرِي ، وَلَا يُطْعِمِي الْغَنَى غِنَاهُ .
 امام علی علیه السلام : خداوند مرا پیشوای خلق خود قرار داد. از این رو، بر من واجب کرد که درباره خودم و خورد و خوراک و پوشاکم همانند مردمان تنگدست باشم تا نادار به ناداری من تاسی جوید و توانگر را توانگری اش به طغیان و سرکشی نکشاند.
 بحار الأنوار : ۴۰ / ۳۳۶ / ۱۷ .

حدیث ۵۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ عَلَى الْفُرُوجِ وَالِدْمَاءِ وَالْمَغَانِمِ وَالْأَحْكَامِ وَإِمَامَةِ الْمُسْلِمِينَ : الْبَخِيلُ فَتَكُونَ فِي أَمْوَالِهِمْ نُهْمَتُهُ ، وَلَا الْجَاهِلُ فَيَضُرُّ لَهُمْ بِجَهْلِهِ ، وَلَا الْجَافِي فَيَقْطَعُهُمْ بِجَفَائِهِ ، وَلَا الْحَائِفُ (الْجَائِفُ) لِلدُّوْلِ فَيَتَّخِذُ قَوْمًا دُونَ قَوْمٍ ، وَلَا الْمُرْتَشِي فِي الْحُكْمِ فَيَذْهَبَ بِالْحَقُوقِ وَيَقِفَ بِهَا دُونَ الْمَقَاطِعِ ، وَلَا الْمُعْطَلُ لِلسُّنَّةِ فَيُهْلِكُ الْأُمَّةَ .
 امام علی علیه السلام : دانستید که نباید مسؤولیت نوامیس، جانها، غنائم، احکام و پیشوایی مسلمانان را به دست بخیل سپرد تا که بر اموال آنان حریص گردد و نه به دست نادان که با نادانی خود ایشان را گمراه کند و نه به دست جفاکار که بر اثر جفا و بی وفایی اش از آنان ببرد و نه به دست بی عدالت در تقسیم مالها تا به مردمی ببخشد و مردمی را محروم سازد و نه به دست کسی که در

حکم کردن رشوه ستاند تا حقوق مردم را پایمال کند و در رساندن حق به صاحبانش کوتاهی ورزد و نه به دست کسی که فروگذار سنت است تا امت را به نابودی کشاند.

نهج البلاغه: الخطبة ۱۳۱.

حدیث ۵۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كِبَارُ حُدُودِ وَلَايَةِ الْإِمَامِ الْمَفْرُوضِ الطَّاعَةِ أَنْ يُعْلَمَ أَنَّهُ مَعْصُومٌ مِنَ الْخَطَا وَالزَّلَلِ وَالْعَمْدِ ، وَمِنَ الذُّنُوبِ كُلِّهَا صَغِيرِهَا وَكَبِيرِهَا ، لَا يَزِلُّ ، وَلَا يُخْطِئُ ، وَلَا يَلْهُو بِشَيْءٍ مِنَ الْأُمُورِ الْمَوْبِقَةِ لِلدِّينِ ، وَلَا بِشَيْءٍ مِنَ الْمَلَاهِي ، وَأَنَّهُ أَعْلَمُ النَّاسِ بِحَلَالِ اللَّهِ وَحَرَامِهِ ، وَفَرَائِضِهِ وَسُنَنِهِ وَأَحْكَامِهِ ، مُسْتَعْنٍ عَنِ جَمِيعِ الْعَالَمِ ، وَغَيْرُهُ مُحْتَاجٌ إِلَيْهِ ، وَأَنَّهُ أَسْحَى النَّاسِ وَأَشْجَعُ النَّاسِ .

امام علی علیه السلام: شرط‌ها و نشانه‌های اصلی ولایت امامی که اطاعتش واجب می‌باشد، این است که از خطا و لغزش و گناه عمدی و از همه گناهان، کوچک و بزرگ، مصون است، نه می‌لغزد و نه اشتباه می‌کند، به هیچ امر دین براندازی دل نمی‌بندد و هیچگاه عیاشی و خوشگذرانی نمی‌کند، داناترین مردم به حلال و حرام خدا و واجبات و مستحبات و احکام اوست، از همه جهانیان بی‌نیاز است و دیگران به او نیازمندند و بخشنده‌ترین و دلیرترین مردمان است.

بحار الأنوار: ۱۶۴ / ۲۵.

حدیث ۵۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَارِعُ وَلَا يُضَارِعُ وَلَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ .

امام علی علیه السلام: فرمان خدا را برپا نمی‌دارد جز کسی که [در اجرای حکم خدا] سازش نکند و همرنگ جماعت نشود و در پی طمع خویش نرود.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۱۰.

حدیث ۵۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَحْتَاجُ الْإِمَامُ إِلَى قَلْبِ عَقُولٍ، وَلِسَانِ قَوْلٍ، وَجَنَانٍ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ صَوِّلٍ .

امام علی علیه السلام: امام باید اندیشه‌ای خردورز، زبانی گویا و دلی خروشان در راه برپایی حق داشته باشد.

غرر الحکم: ۱۱۰۱۰.

حدیث ۵۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ ، وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ ، قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ .

امام علی علیه السلام: هر که خود را پیشوای مردم کند باید پیش از آموزش دیگران به آموزش خویش پردازد و پیش از آن که [دیگران را] به گفتار ادب کند باید به کردار خود تربیت نماید.

نهج البلاغه: الحکمة ۷۳

حدیث ۵۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَحْمِلُ هَذَا الْأَمْرَ إِلَّا أَهْلُ الصَّبْرِ وَالْبَصْرِ وَالْعِلْمِ بِمَوَاقِعِ الْأَمْرِ .

امام علی علیه السلام: این امر (امامت) را به دوش نمی کشد مگر کسی که اهل شکیبایی، بینش و آگاهی از سررشته امور باشد. شرح نهج البلاغه: ۳۶ / ۷.

حدیث ۵۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اللَّهُمَّ بَلِي، لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ لِلَّهِ بِحُجَجِهِ، إِمَّا ظَاهِرًا مَشْهُورًا، أَوْ خَائِفًا مَعْمُورًا لِنَلَّا تَبْطُلَ حُجُجُ اللَّهِ وَبَيِّنَاتُهُ .

امام علی علیه السلام: صد البته زمین از کسی که حجتهای خدا را بر پا دارد - آشکار و سرشناس یا پنهان و گمنام - خالی نمی ماند، تا که حجتها و برهانهای خداوند از بین نرود.

بحار الأنوار: ۲۳ / ۴۶ / ۹۱

حدیث ۵۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الإِمَامَةُ نِظَامُ الْأُمَّةِ .

امام علی علیه السلام: امامت، رشته کار امت است.

غرر الحکم: ۱۰۹۵ .

حدیث ۵۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، وَحُجَّتُهُ فِي أَرْضِهِ، وَنَحْنُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ جَلَّ اسْمُهُ: «وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا» .

امام علی علیه السلام: ماییم گواهان خدا بر آفریدگانش و حجّت او در زمینش و ما همانان هستیم که خداوند - که بزرگ است نامش - فرموده است: «واین چنین شما را امتی میانه گردانیدیم» .

شواهد التنزیل: ۱/۱۱۹/۱۲۹ .

حدیث ۵۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَقْلَ إِنْسَانًا فَقَدْ هَابَهُ .

امام علی علیه السلام: هر کس به انسانی امید بندد، او را تکریم کرده است .

بحار الأنوار: ۷۸/۷۹/۶۱ .

حدیث ۵۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَيْقَنَ أَنَّهُ يُفَارِقُ الْأَحْبَابَ، وَيَسْكُنُ التُّرَابَ، وَيُوَاجِهُ الْحِسَابَ، وَيَسْتَعِينِي عَمَّا خَلْفَ، وَيَفْتَقِرُ إِلَى مَا قَدَّمَ، كَانَ حَرِيًّا بِقَصْرِ الْأَمَلِ وَطُولِ الْعَمَلِ .

امام علی علیه السلام : هر که یقین کند که از دوستان جدا خواهد شد و در دل خاک خواهد خفت و حساب و کتابی در پیش رو دارد و آنچه بر جای می نهد به کارش نخواهد آمد و به آنچه پیش فرستاده نیازمند است، سزاوار است که رشته آرزو را کوتاه و دامنه عمل را دراز گرداند.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث ۵۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّسَعَ أَمَلُهُ قَصُرَ عَمَلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که آرزویش دور و دراز شود عملش کم و کوتاه می گردد.

بحار الأنوار : ۷۷/۴۲۱/۴۰ .

حدیث ۵۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيَنْسِي الْآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : اما آرزوی دراز، آخرت را از یاد آدمی می زداید.

الکافی : ۲/۳۳۶/۳ ، انظر تمام الحديث فی باب ۱۳۶ .

حدیث ۵۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّكُمْ فِي أَيَّامِ أَمَلٍ مِنْ وَرَائِهِ أَجَلٌ ، فَمَنْ عَمِلَ فِي أَيَّامِ أَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ أَجَلِهِ فَقَدْ نَفَعَهُ عَمَلُهُ وَلَمْ يَضُرُّهُ أَجَلُهُ .

امام علی علیه السلام : هان! شما در روزگار آرزویی هستید که اجل در پی آن است. پس هر که در روزگار آرزومندی، پیش از در رسیدن اجلش، کار کند، عملش به حال او سودمند می افتد و اجلش به او زیان نمی رساند.

بحار الأنوار : ۷۷/۳۳۳/۲۱ .

حدیث ۵۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَخْلُو النَّفْسَ مِنَ الْأَمَلِ حَتَّى تَدْخُلَ فِي الْأَجْلِ

امام علی علیه السلام : نفس از آرزو تهی نمی شود مگر زمانی که اجل سر رسد.

غرر الحکم : ۱۰۸۴۴ .

حدیث ۵۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَمَلُ يُنْسِي الْأَجَلَ .

امام علی علیه السلام : آرزو، اجل را از یاد انسان می برد.

غرر الحکم : ۸۷۴

حدیث ۵۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَقْرَبُ شَيْءٍ الْأَجَلَ، أَبْعَدُ شَيْءٍ الْأَمَلَ .

امام علی علیه السلام : نزدیکترین چیز [به انسان] اجل (مرگ) است. دورترین چیز آرزوست.

غرر الحکم : ۲۹۲۰ و ۲۹۲۱

حدیث ۵۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ رَأَى الْعَبْدُ أَجَلَهِ وَسُرِعَتْهُ إِلَيْهِ أَبْغَضَ الْأَمَلَ .

امام علی علیه السلام : اگر انسان اجل و سرعت آن را [به سوی خود] می دید، آرزو را دشمن می داشت.

بحار الأنوار : ۷۳/۹۵/۷۹، وانظر أيضاً: ۱۶۴/۲۲ و ۱۶۶/۲۸ .

حدیث ۵۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَمَلَ يُذْهِبُ الْعَقْلَ ، وَيُكْذِبُ الْوَعْدَ ، وَيَحْتُ عَلَى الْعَقْلِ ، وَيُورِثُ الْحَسْرَةَ . فَأَكْذِبُوا الْأَمَلَ ؛ فَإِنَّهُ غَرُورٌ ، وَإِنَّ صَاحِبَهُ مَأْزُورٌ .

امام علی علیه السلام : آرزو عقل را می برد، وعده پوچ می دهد، به غفلت ترغیب می کند و حسرت به بار می آورد. پس، آرزو را دروغ شمارید، که آرزو فریبنده است و آرزومند گناهکار است.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۹۳/۲

حدیث ۵۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَمَلَ يُشْهِى الْقَلْبَ ، وَيُكْذِبُ الْوَعْدَ ، وَيُكَيِّرُ الْعَقْلَ ، وَيُورِثُ الْحَسْرَةَ .

امام علی علیه السلام : آرزو، دل را به گمراهی می کشاند، وعده دروغ می دهد، غفلت بسیار به بار می آورد، و حسرت بر جای می گذارد.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵/۱۱۷

حدیث ۵۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَمَرَةُ الْأَمْلِ فَسَادُ الْعَمَلِ .
 امام علی علیه السلام : ثمره آرزو ، تباهی کار است .
 غرر الحکم : ۴۶۴۱ .

حدیث ۵۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَمَانِيُّ تُعْمَى عِيُونَ الْبَصَائِرِ .
 امام علی علیه السلام : آرزوها ، چشمان بصیرت را کور می کنند .
 غرر الحکم : ۱۳۷۵

حدیث ۵۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَمْلُ سُلْطَانُ الشَّيَاطِينِ عَلَى قُلُوبِ الْغَافِلِينَ .
 امام علی علیه السلام : آرزو ، مایه چیرگی شیطانها بر دل غافلان است .
 غرر الحکم : ۱۸۲۸

حدیث ۵۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَمْلُ رَفِيقٌ مُؤْنِسٌ .
 امام علی علیه السلام : آرزو ، رفیقی همدم است .
 غرر الحکم : ۱۰۴۲ .

حدیث ۵۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَمْلُ لَا غَايَةَ لَهُ .
 امام علی علیه السلام : آرزو را پایانی نیست .
 غرر الحکم : ۱۰۱۰

حدیث ۵۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَمَالُ لَا تَنْتَهِي .

امام علی علیه السلام: آرزوها، پایان ناپذیرند.

غرر الحکم: ۶۳۹.

حدیث ۵۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اتَّقُوا بَاطِلَ الْأَمَلِ ، فَزُبَّ مُسْتَقْبِلِ يَوْمٍ لَيْسَ بِمُسْتَدْبِرِهِ ، وَمَعْبُوطٍ فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ

امام علی علیه السلام: از آرزوی پوچ و باطل پرهیزید؛ زیرا چه بسا کسی که به امید فردا بود، ولی آن را پشت سر گذاشت و چه

بسا کسی که در آغاز شب به او غبطه می خورند ولی در پایان آن به حال او می گریند.

فی المصدر «فی أَوَّلِ لَيْلِهِ» والصواب ما أثبتناه .

حدیث ۵۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْأَمَلُ كَالسَّرَابِ : يَغُرُّ مَنْ رَأَاهُ ، وَيُخْلِفُ مَنْ رَجَاهُ .

امام علی علیه السلام: آرزو چون سراب است که بیننده اش را می فریبد و امیدوارش را مأیوس می سازد.

غرر الحکم: ۱۸۹۶

حدیث ۵۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِي كِتَابِهِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ -: أَمَا بَعْدُ ، فَلَا يَكُنْ حَظُّكَ فِي وِلَايَتِكَ مَالًا تَشْتَفِيْدُهُ ، وَلَا عَيْظًا تَشْتَفِيْهِ ، وَلَكِنْ إِمَاتَةً بَاطِلٍ وَإِحْيَاءَ حَقٍّ .

امام علی علیه السلام - در نامه خود به ابن عباس - نوشت: اما بعد [از حمد]؛ مبادا بهره تو از حکومتت به دست آوردن مالی یا فرو

نشاندن خشمی (انتقامگیری) باشد. بلکه باید بهره ات میراندن باطلی باشد و زنده کردن حقی.

بحار الأنوار: ۴۰/۳۲۸/۱۰.

حدیث ۵۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لَابْنِ عَبَّاسٍ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ وَقَالَ : إِنَّ الْحَاجَّ قَدْ اجْتَمَعُوا لِيَسْمِعُوا مِنْكَ ، وَهُوَ يَخْصِفُ نَعْلًا .- : أَمَا وَاللَّهِ لَهُمَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَمْرِكُمْ هَذَا

، إِلَّا أَنْ أُقِيمَ حَدًّا أَوْ أُدْفَعَ بَاطِلًا .

امام علی علیه السلام - آنگاه که مشغول پینه زدن کفش خود بود و ابن عباس آمد و گفت: حاجیان گرد آمده اند تا سخنی از شما

بشنوند - فرمود: سوگند به خدا این دو (لنگه کفش) را بیش از کار شما (حکومت) دوست می دارم مگر آنکه حدی را اجرا کنم یا

باطلی را دور سازم.

المناقب لابن شهر آشوب: ۲/۱۰۱.

حدیث ۵۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَابِدٌ لِلنَّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ ، يَعْمَلُ فِي إِمْرَتِهِ الْمُؤْمِنُ وَيَسْتَمْتِعُ فِيهَا الْكَافِرُ ، وَيُبْلَغُ اللَّهُ فِيهَا الْأَجَلَ ، وَيُجْمَعُ بِهِ النَّيُّ ، وَيُقَاتَلُ بِهِ الْعَدُوُّ ، وَتَأْمَنُ بِهِ السُّبُلُ ، وَيُؤْخَذُ بِهِ لِلضَّعِيفِ مِنَ الْقَوِيِّ ، حَتَّى يَسْتَرِيحَ بَرٌّ وَيُسْتَرَاخَ مِنْ فَاجِرٍ .

امام علی علیه السلام : مردم را ناچار فرمانروایی باید؛ نیکوکار یا تبهکار؛ زیرا در حکومت او فرد باایمان کار خویش (اطاعت خدا) می‌کند و کافر بهره خویش می‌برد و خداوند با وجود حکومت، هرکس را به اجل مقدر می‌رساند و به وسیله او مالیاتها جمع آوری می‌شود و با دشمن جنگیده می‌شود و راهها امن می‌گردد و حق ناتوان از زورمند ستانده می‌شود و نیکوکار آسایش می‌بیند و از تبهکار در امان می‌ماند.

بحار الأنوار : ۷۵/۳۵۸/۷۲.

حدیث ۵۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَسَدٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ سُلْطَانٍ ظَلُومٍ ، وَسُلْطَانٌ ظَلُومٌ خَيْرٌ مِنْ فِتْنٍ تَدُومٍ .

امام علی علیه السلام : شیر درنده بهتر است از فرمانروای ستمگر و فرمانروای ستمگر بهتر است از فتنه های دیرپای .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۵۹/۷۴.

حدیث ۵۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي الْحَرُورِيَّةِ وَهُمْ يَقُولُونَ: لَا- حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ - : الْحُكْمُ لِلَّهِ ، وَفِي الْأَرْضِ حُكَّامٌ ، وَلَكِنَّهُمْ يَقُولُونَ : لَا إِمَارَةَ ، وَلَا بَدَّ لِلنَّاسِ مِنْ إِمَارَةٍ ؛ يَعْمَلُ فِيهَا الْمُؤْمِنُ ، وَيَسْتَمْتِعُ فِيهَا الْفَاجِرُ وَالْكَافِرُ ، وَيُبْلَغُ اللَّهُ فِيهَا الْأَجَلَ .

امام علی علیه السلام - درباره حروریه (خوارج) که می گفتند «حکم و داوری جز از آن خدا نیست» - فرمود : [آری] حکم [واقعا] از آن خداست و در زمین نیز حاکمان و داورانی هستند، اما آنان می گویند: فرمانروایی لزومی ندارد، حال آن که مردم را از حکومت گریزی نیست، تا مؤمن در آن حکومت، کار خویش کند و تبهکار و کافر بهره خود برند و خداوند در زمان آن هر کس را به اجل مقدر می‌رساند.

کنز العمال : ۳۱۵۶۷.

حدیث ۵۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مُعَاوِيَةَ سَيِّطَهُرُ عَلَيْكُمْ ، قَالُوا : فَلِمَ نُقَاتِلُ إِذَا ؟ قَالَ : لِأَبَدٍ لِلنَّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ

امام علی علیه السلام : بزودی معاویه بر شما چیره خواهد شد ؛ گفتند : پس ، چرا با او بجنگیم ؟ فرمود : مردم را ناگزیر فرمانروایی باید ؛ نیکوکار باشد یا بدکار .

کنز العمال : ۱۴۳۶۶

حدیث ۵۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا أَمِيرٌ؛ بَرٌّ أَوْ فَاجِرٌ .
امام علی علیه السلام : [وضع] مردم را به سامان نیاورد مگر فرمانروا؛ نیکو باشد یا بد.
کنز العمال : ۱۴۲۸۶

حدیث ۵۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي قَضِيَةِ التَّحْكِيمِ - : إِنَّ هَؤُلَاءِ يَقُولُونَ : لَا إِمْرَةَ ! وَلَا بَدَّ مِنْ أَمِيرٍ يَعْمَلُ فِي إِمْرَتِهِ الْمُؤْمِنُ ، وَيَسْتَمْتِعُ الْفَاجِرُ .
امام علی علیه السلام - در قضیه حکمیت - فرمود : اینان (خوارج) می گویند فرمانروایی ضرورتی ندارد! حال آن که وجود فرمانروا لازم است تا در زمان حکومت او مؤمن کار خود کند و کافر بهره خود برد.
أنساب الأشراف : ۳/۱۳۵.

حدیث ۵۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
- فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ : «اللَّهُ» - : هُوَ الَّذِي تَنَالَهُ إِلَيْهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَالشَّدَائِدِ كُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ انْقِطَاعِ الرَّجَاءِ مِنْ جَمِيعٍ مَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَتَقَطُّعِ الْأَسْبَابِ مِنْ كُلِّ مَنْ سِوَاهُ .
امام علی علیه السلام - در بیان معنای «الله» - : او کسی است که هر مخلوقی ، به هنگام نیازها و سختی ها و قطع امید از همه چیزهای دیگر و دست نداشتن به غیر او ، شیدایش می شود .
التوحيد : ۲۳۱/۵

حدیث ۵۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللَّهُ مَعْنَاهُ الْمَعْبُودُ الَّذِي يَأَلُّ فِيهِ الْخَلْقُ وَيُؤَلُّهُ إِلَيْهِ ، وَاللَّهُ هُوَ الْمَسْتُورُ عَنْ دَرَكِ الْأَبْصَارِ ، الْمَحْجُوبُ عَنِ الْأَوْهَامِ وَالْخَطَرَاتِ .
امام علی علیه السلام : الله به معنای معبودی است که آفریدگان درباره او حیرانند و [نیز] کسی که بدو پناه برده می شود. الله ، هموست که از دیده ها پوشیده است و از وهم و خیال در پرده.
التوحيد : ۸۹/۲

حدیث ۵۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِزَالَةُ الرَّوَاسِي أَسْهَلُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُلُوبِ الْمُتَنَافِرَةِ .
امام علی علیه السلام : از جای کردن کوههای استوار آسانتر است تا الفت دادن دل‌های از هم ر미ده.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۱/۷۰.

حدیث ۵۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْرُوا الْحَارَّ حَتَّى يَبْرَدَ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قُرَّبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ حَارٌّ فَقَالَ : أَفْرُوهُ حَتَّى يَبْرَدَ ، مَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيُطْعِمَنَا النَّارَ ، وَالْبَرَكَهَ فِي الْبَارِدِ .

امام علی علیه السلام: غذای داغ را سرد کنید؛ زیرا غذای داغی در برابر پیامبر صلی الله علیه و آله نهاده شد، آن حضرت فرمود: آن را سرد کنید. خداوند عز و جلیه ما آتش نمی خوراند. برکت در غذای سرد است.

الکافی: ۶/۳۲۱/۱.

حدیث ۵۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عِنْدَ طَعَامٍ أَوْ شَرَابٍ فِي أَوْلِهِ ، وَحَمِدَ اللَّهَ فِي آخِرِهِ لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ أَبَدًا .

امام علی علیه السلام: هر که در هنگام شروع خوردن غذا یا نوشیدنی، نام خدا را به زبان آورد و در پایان، خدا را حمد و سپاس گوید، هرگز درباره نعمت آن غذا از او سؤال نخواهد شد.

وسائل الشیعة: ۱۶/۴۸۴/۵، انظر أيضا: ص ۴۷۹ باب ۵۶ و ص ۴۸۲ باب ۵۷.

حدیث ۵۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ابْدُؤُوا بِالْمِلْحِ فِي أَوَّلِ طَعَامِكُمْ ، فَلَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ لاختَارُوهُ عَلَى الدَّرِّيَاقِ الْمُجْرَبِ .

امام علی علیه السلام: غذایان را با خوردن نمک آغاز کنید؛ چه، اگر مردم می دانستند که نمک چه فوایدی دارد آن را بر پادزهر مجرب ترجیح می دادند.

وسائل الشیعة: ۱۶/۵۲۰/۳، انظر أيضا: ص ۵۱۹ باب ۹۵.

حدیث ۵۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَجْتَمِعُ الْجُوعُ وَالْمَرَضُ .

امام علی علیه السلام: گرسنگی و بیماری با هم جمع نمی شوند.

غرر الحکم: ۱۰۵۶۹.

حدیث ۵۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَى أَسْرِ النَّفْسِ وَكَسْرِ عَادَتِهَا التَّجْوُعَ .

امام علی علیه السلام: گرسنگی کشیدن، نیکو یاوری است برای به بند کشیدن نفس و درهم شکستن عادت‌های آن .
غرر الحکم : ۹۹۴۲

حدیث ۵۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نِعْمَ عَوْنُ الْمَعَاصِي الشُّبْعِ .
امام علی علیه السلام: سیری، یاور خوبی برای گناهان است .
غرر الحکم : ۹۹۲۲.

حدیث ۵۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الشُّبْعُ يُفْسِدُ الْوَرَعَ .
امام علی علیه السلام: سیری شکم، پارسایی را نابود می کند .
غرر الحکم : ۶۵۹

حدیث ۵۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا مَلَأَ الْبَطْنُ مِنَ الْمُبَاحِ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الصَّلَاحِ .
امام علی علیه السلام: هرگاه شکم از خوردنیهای مباح انباشته شود، دل از دیدن خیر و صلاح نابینا می گردد .
غرر الحکم : ۴۱۳۹

حدیث ۵۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَجْتَمِعُ الْفِطْنَةُ وَالْبِطْنَةُ .
امام علی علیه السلام: با پرخوری ، تیزهوشی [در کار] نیست .
غرر الحکم : ۱۰۵۷۲

حدیث ۵۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ كَثُرَ أَكْلُهُ قَلَّتْ صِحَّتُهُ ، وَثَقُلَتْ عَلَى نَفْسِهِ مُؤْتَتُهُ .
امام علی علیه السلام: هر که خوراکش زیاد باشد سلامتی اش کم می شود و خرج زندگی را بر دوش خود سنگین می کند .
غرر الحکم : ۸۹۰۳.

حدیث ۵۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَلَّةُ الْأَكْلِ مِنَ الْعَفَافِ ، وَكَثْرَتُهُ مِنَ الْإِسْرَافِ .
 امام علی علیه السلام : کم خوری نشانه خویشتنداری است و پر خوری نشانه زیاده روی.
 غرر الحکم : ۶۷۴۷ .

حدیث ۵۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لِابْنَيْهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَمَّا ضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجَمٍ - : احْبِسُوا هَذَا الْأَسِيرَ ، وَأَطْعِمُوهُ ، وَاشْقُوهُ ، وَأَحْسِنُوا إِسَارَهُ .
 امام علی علیه السلام - پس از آن که ابن ملجم بر او ضربت زد، به حسن و حسین علیهما السلام - فرمود : این اسیر را زندانی کنید و به او غذا و آب دهید و در اسارت با وی خوشرفتار باشید.
 قرب الإسناد : ۱۴۳/۵۱۵ .

حدیث ۵۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِطْعَامُ الْأَسِيرِ وَالْإِحْسَانُ إِلَيْهِ حَقٌّ وَاجِبٌ ، وَإِنْ قَتَلْتَهُ مِنَ الْغَدِ .
 امام علی علیه السلام : غذا دادن به اسیر و خوشرفتاری با او حقی است واجب، هر چند [بخواهی] فردا او را بکشی.
 وسائل الشیعه : ۱۱/۶۹/۳ .

حدیث ۵۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَوْسَرَ مِنْ غَيْرِ جِرَاحٍ مُثْقَلَةٍ فَلَا يُفْدَى مِنْ بَيْتِ الْمَالِ ، وَلَكِنْ يُفْدَى مِنْ مَالِهِ إِنْ أَحَبَّ أَهْلُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر کس، بدون جراحت شدید، تن به اسارت دهد، نباید برای آزادی او از بیت المال سَرِبها داد؛ بلکه در صورت رضایت خانواده اش، سربهای او باید از مال خودش پرداخت شود.
 الکافی : ۳ / ۵ / ۳۴

حدیث ۵۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِيُؤْذَنَ لَكُمْ أَفْصَحُكُمْ ، وَلِيُؤْمَكُمْ أَفْقَهُكُمْ .
 امام علی علیه السلام : باید فصیح ترین فرد شما اذان بگوید، و آگاهترین شما به مسائل دینی، امامت [نمازتان] را به عهده گیرد.
 دعائم الإسلام : ۱/۱۴۷ .

حدیث ۵۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَصْلُحْ عَلَى أَدَبِ اللَّهِ لَمْ يَصْلُحْ عَلَى أَدَبِ نَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که با ادب [تعالیم] خداوند اصلاح نشود، با ادب خویش [نیز] اصلاح نمی گردد.
غرر الحکم : ۹۰۰۱.

حدیث ۵۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْبَلَاءَ لِلظَّالِمِ أَدَبٌ .

امام علی علیه السلام : بلا برای ستمگر تأدیب (تنبیه) است .
بحار الأنوار : ۸۱/۱۹۸/۵۵.

حدیث ۵۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَأَدَّبَ بِآدَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَدَّاهُ إِلَى الْفَلَاحِ الدَّائِمِ .

امام علی علیه السلام : هر که به آداب خداوند عز و جل مؤدب شود ، او را به رستگاری جاوید می رساند.
بحار الأنوار : ۹۲/۲۱۴/۱۳.

حدیث ۵۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَاتِبَ أَخَاكَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ ، وَازْدَدُ شَرَّةً بِالْإِنْعَامِ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : برادرت را با نیکی کردن به او سرزنش کن و بدی اش را با بخشش به او پاسخ ده.
بحار الأنوار : ۷۱/۴۲۷/۷۶.

حدیث ۵۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْلِحْ الْمُسِيءَ بِحُسْنِ فِعَالِكَ ، وَدُلَّ عَلَى الْخَيْرِ بِجَمِيلِ مَقَالِكَ .

امام علی علیه السلام : بدکار را [یا کسی را که به تو بدی کرده است] با کردار نیکت اصلاح کن، و با گفتار نیکو و زیبایت او را به خیر رهنمون شو .
غرر الحکم : ۲۳۰۴.

حدیث ۵۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

استِضْلَاحِ الْأَخْيَارِ يَا كَرَامِهِمْ ، وَالْأَشْرَارِ بِتَأْدِيبِهِمْ .

امام علی علیه السلام: اصلاح کردن نیکان با گرامی داشتن آنهاست، و اصلاح کردن بدکاران با تأدیب (تنبیه) آنان.

بحار الأنوار: ۷۸/۸۲/۸۱

حدیث ۵۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَزْجُرِ الْمُسَىءِ بِثَوَابِ الْمُحْسِنِ .

امام علی علیه السلام: با پاداش دادن به نیکوکار، بدکار را از بدکرداری باز دار.

نهج البلاغه: الحکمه ۱۷۷.

حدیث ۵۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- لِلْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ ، فَبَادَرَتْكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَفْسُوَ قَلْبَكَ وَيَسْتَعْلِفَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السلام - به امام حسن علیه السلام - فرمود: دل نوجوان همچون زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود می

پذیرد؛ از این رو، من پیش از آن که دلت سخت و فکرت مشغول شود به تأدیب و تربیت تو پرداختم.

نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

از ۵۴۰۰ تا ۵۲۰۱

حدیث ۵۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ضَبَّطُ النَّفْسِ عِنْدَ الرَّغَبِ وَالرَّهَبِ مِنْ أَفْضَلِ الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام: خویشتنداری در بیم و امید، از برترین ادبهاست.

غرر الحکم: ۵۹۳۲.

حدیث ۵۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَفْضَلُ الْأَدَبِ أَنْ يَقِفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَّى قَدْرَهُ .

امام علی علیه السلام: برترین ادب آن است که انسان در حدّ خود بماند و از اندازه خویش تجاوز نکند.

غرر الحکم: ۳۲۴۱

حدیث ۵۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحْسَنُ الْأَدَابِ مَا كَفَّكَ عَنِ الْمَحَارِمِ .
 امام علی علیه السلام : نیکوترین ادب آن است که تو را از حرام ها باز دارد.
 غرر الحکم : ۳۲۹۸

حدیث ۵۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَفَى بِالْعَبْدِ أَدْبًا أَنْ لَا يُشْرِكَ فِي نِعْمِهِ وَأَرْبَهُ غَيْرَ رَبِّهِ .
 امام علی علیه السلام : در ادب بنده همین بس که در ناز و نیازهایش کسی جز پروردگار خود را شریک نسازد.
 بحار الأنوار : ۹۴/۹۴/۱۲

حدیث ۵۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَفَاكَ أَدْبًا لِنَفْسِكَ اجْتِنَابُ مَا تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ .
 امام علی علیه السلام : برای تأدیب خود همین بس که از آنچه در دیگران نمی پسندی دوری کنی.
 بحار الأنوار : ۷۰/۷۳/۲۷

حدیث ۵۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَلَّفَ بِالْأَدَبِ قَلَّتْ مَسَاوِيهِ .
 امام علی علیه السلام : هر که دلداده ادب باشد بدیهایش کاستی می گیرد.
 غرر الحکم : ۸۲۷۱

حدیث ۵۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِالْأَدَبِ تُشْحَذُ الْفِطْنُ .
 امام علی علیه السلام : تربیت ، سبب تیزهوشی می شود.
 غرر الحکم : ۴۳۳۳

حدیث ۵۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَبَبُ تَرْكِيهِ الْأَخْلَاقِ حُسْنُ الْأَدَبِ .
 امام علی علیه السلام : تربیت نیکو، سبب تزکیه اخلاق است.

غرر الحکم : ۵۵۲۰

حدیث ۵۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا زَادَ عِلْمُ الرَّجُلِ زَادَ أَدْبُهُ، وَتَضَاعَفَتْ خَشِيَّتُهُ لِرَبِّهِ .

امام علی علیه السلام : چون دانش آدمی فزونی گیرد، ادبش افزون می شود و ترسش از پروردگارش دو چندان می گردد.

غرر الحکم : ۴۱۷۴

حدیث ۵۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَالِسِ الْعُلَمَاءِ يَزِدُّدْ عِلْمُكَ وَيَحْسُنُ أَدْبُكَ وَتَزُكُّ نَفْسُكَ .

امام علی علیه السلام : با دانشمندان همنشینی کن تا بر دانشت افزوده ، ادبت نیکو و جانت پاکیزه گردد.

غرر الحکم : ۴۷۸۶

حدیث ۵۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَوَلَّوْا مِنْ أَنْفُسِكُمْ تَأْدِيبَهَا ، وَاعْدِلُوا بِهَا عَنْ ضَرَاوَةِ عَادَاتِهَا .

امام علی علیه السلام : به تأدیب و تربیت نفسهای خود بپردازید و آنها را از شیفتگی به عاداتشان بازدارید .

غرر الحکم : ۴۵۲۲.

حدیث ۵۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مَعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : کسی که آموزگار و مربی خود باشد ، بیشتر در خور بزرگداشت است از کسی که آموزگار و مربی مردم باشد .

بحار الأنوار : ۲/۵۶/۳۳.

حدیث ۵۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ زَادَ أَدْبُهُ عَلَى عَقْلِهِ كَانَ كَالرَّاعِي بَيْنَ غَنَمٍ كَثِيرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که ادبش بر خردش افزون باشد، همچون شبانی است در میان گوسپندان بسیار.

غرر الحکم : ۸۸۸۶.

حدیث ۵۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ ، وَالْعَقْلُ يَحْتَاجُ إِلَى الْأَدَبِ .
 امام علی علیه السلام : هر چیزی نیازمند خرد است و خرد نیازمند ادب.
 غرر الحکم : ۶۹۱۱

حدیث ۵۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَدَبُ فِي الْإِنْسَانِ كَشَجَرَةٍ أَصْلُهَا الْعَقْلُ .
 امام علی علیه السلام : ریشه درخت ادب در انسان، خرد است.
 غرر الحکم : ۲۰۰۴

حدیث ۵۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا زِينَةَ كَالْأَدَابِ .
 امام علی علیه السلام : [برای آدمی] هیچ زیوری زیننده تر از ادب نیست.
 غرر الحکم : ۱۰۴۶۶

حدیث ۵۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَسَدَ حَسَبٌ مَنْ لَيْسَ لَهُ أَدَبٌ .
 امام علی علیه السلام : کسی که ادب ندارد، شرافت خانوادگی اش تباه است .
 تحف العقول : ۹۶

حدیث ۵۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زِينَتُكُمْ الْأَدَبُ .
 امام علی علیه السلام : زیور شما ادب است.
 نهج السعادة : ۲/۵۰

حدیث ۵۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا حَسَبَ أَنْفَعُ مِنَ الْأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : شرافتی سودمندتر از ادب نیست.

بحار الأنوار: ۷۱/۴۲۸/۷۸.

حدیث ۵۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْأَدَبِ فَإِنَّهُ زَيْنُ الْحَسَبِ .

امام علی علیه السلام : ادب بیاموز که زیور شرافت است.

غرر الحکم : ۶۰۹۶.

حدیث ۵۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْأَدَبِ يَنْوِبُ عَنِ الْحَسَبِ .

امام علی علیه السلام : ادب نیکو، جایگزین شرافت می شود.

بحار الأنوار: ۷۵/۶۸/۸.

حدیث ۵۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ مَا وَرَثَ الْأَبَاءُ الْأَبْنَاءُ الْأَدَبُ .

امام علی علیه السلام : بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می گذارند، ادب است.

غرر الحکم : ۵۰۳۶.

حدیث ۵۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ .

امام علی علیه السلام : مردم به تربیت نیک نیازمندترند تا به زر و سیم.

غرر الحکم : ۳۵۹۰.

حدیث ۵۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْأَدَبِ أَفْضَلُ نَسَبٍ وَأَشْرَفُ سَبَبٍ .

امام علی علیه السلام : ادب نیکو، برترین تبار و والاترین خویشاوندی است.

غرر الحکم : ۴۸۵۳.

حدیث ۵۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الأَدَبُ أَحْسَنُ سَجِيَّةٍ .
 امام علی علیه السلام : ادب، بهترین خوی است.
 غرر الحکم : ۹۶۷

حدیث ۵۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الأَدَبُ كَمَالُ الرَّجُلِ .
 امام علی علیه السلام : ادب، کمال انسان است.
 غرر الحکم : ۹۹۸

حدیث ۵۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا مُؤْمِنُ ، إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ تَمَنُّ نَفْسِكَ ، فَاجْتَهِدْ فِي تَعْلِمِهِمَا ، فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَأَدَبِكَ يَزِيدُ فِي تَمَنِّكَ وَقَدْرِكَ .
 امام علی علیه السلام : ای مؤمن! این دانش و ادب جان بهای توست، پس در فراگرفتن آن دو کوشا باش که هر چه بر دانش و ادبت افزوده شود، قدر و ارزشت فزونی می گیرد.
 مشکاه الأنوار : ۲۳۹/۶۸۹

حدیث ۵۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُكَلِّفُ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ الطَّلَبَ إِذَا عَرَفَ حَاجَتَهُ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه یکی از شما بداند که برادرش نیازمند است، زحمت خواهش را از دوش او بردارد [و در برآوردن آن پیشدستی کند].
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۲۹

حدیث ۵۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد او را آراسته و هر که آشکارا پندش دهد او را تباه کرده است.
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۲۹

حدیث ۵۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّخَذَ أَخًا بَعْدَ حُسْنِ الْاِخْتِبَارِ دَامَتْ صُحْبَتُهُ وَتَأَكَّدَتْ مَوَدَّتُهُ . مَنْ اتَّخَذَ أَخًا مِنْ غَيْرِ اِخْتِبَارٍ أَلْجَأَهُ الْاِضْطِرَارُ إِلَى مُرَافَقَةِ الْأَشْرَارِ .

امام علی علیه السلام : هر کس پس از آزمایش درست ، برادری را انتخاب کند، رفاقتش می پاید و دوستی اش استوار می گردد. هر که بدون آزمایش، برادری را انتخاب کند به ناچار به همنشینی با بدان دچار خواهد شد. غرر الحکم : ۸۹۲۱، ۸۹۲۳.

حدیث ۵۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ : أَيُّ صَاحِبٍ شَرٌّ ؟ - : الْمُرَيِّنُ لَكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ .

امام علی علیه السلام - وقتی از وی پرسیده شد: بدترین همنشین کدام است؟ - فرمود: آن که معصیت خدا را در نظرت زیبا جلوه دهد.

معانی الأخبار : ۱۹۸/۴.

حدیث ۵۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْاِخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفُ لَكَ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادر آن است که مایه رنج و زحمت آدمی باشد. نهج البلاغه : الحکمه ۴۷۹.

حدیث ۵۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ اِخْوَانِكَ مَنْ كَثُرَ اِعْضَابُهُ لَكَ فِي الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر تو آن است که در راه حق، بر تو زیاد خشم گیرد. غرر الحکم : ۵۰۰۹.

حدیث ۵۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْاِخْوَانِ مَنْ لَا يُحَوِّجُ اِخْوَانَهُ إِلَى سِوَاهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر آن است که برادران خویش را نیازمند دیگری نسازد. غرر الحکم : ۴۹۸۵.

حدیث ۵۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَجَذَبَكَ إِلَيْهِ ، وَأَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَأَعَانَكَ عَلَيْهِ .
 امام علی علیه السلام : بهترین برادران تو کسی است که برای انجام کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به نیکوکاری بکشاند و به نیکی فرمانت دهد و در آن یاری ات دهد.
 غرر الحکم : ۵۰۲۱

حدیث ۵۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْلُهُمْ مُصَانَعَةً فِي النَّصِيحَةِ .
 امام علی علیه السلام : بهترین برادر آن است که در نصیحت و ارشاد کمتر ملاحظه کند.
 غرر الحکم : ۴۹۷۸

حدیث ۵۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ وَاسَاكَ ، وَخَيْرٌ مِنْهُ مَنْ كَفَاكَ ، وَإِنْ احتَاجَ إِلَيْكَ أَغْفَاكَ .
 امام علی علیه السلام : بهترین برادران تو کسی است که به تو یاری دهد و بهتر از او کسی است که تو را بسنده باشد و اگر به تو نیازمند شد از تو بگذرد.
 غرر الحکم : ۴۹۸۸

حدیث ۵۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّتُهُ .
 امام علی علیه السلام : بهترین برادران کسی است که دوستی اش برای خدا باشد .
 غرر الحکم : ۵۰۱۷

حدیث ۵۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الاحْتِمَالُ زَيْنُ الرَّفَاقِ .
 امام علی علیه السلام : تحمل [لغزشها] زیور همراهی و رفاقت است.
 غرر الحکم : ۷۵۲

حدیث ۵۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَخْتَمِلْ زَلَّ الصَّدِيقِ مَاتَ وَحِيدًا .
 امام علی علیه السلام : کسی که لغزشهای دوست را تحمل نکند [به تدریج از آنها می بُرد و] تنها می میرد.
 غرر الحکم : ۹۰۷۹ .

حدیث ۵۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 احْتَمِلْ زَلَّةَ وَلِيِّكَ لَوْ قَتِ وَثْبُهُ عَدُوَّكَ .
 امام علی علیه السلام : لغزش دوست خود را برای زمان یورش دشمنت تحمل کن.
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۲۹ .

حدیث ۵۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر کس به خاطر هر خطایی از برادران کناره گیرد، دوستانش کاهش می یابند.
 غرر الحکم : ۸۱۶۶ .

حدیث ۵۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَخْوَكُ الَّذِي لَا يَخْذُلُكَ عِنْدَ الشَّدَّةِ ،
 وَلَا يَغْفُلُ عَنْكَ عِنْدَ الْجَرِيرَةِ ، وَلَا يَخْدَعُكَ حِينَ تَسْأَلُهُ .
 امام علی علیه السلام : برادر تو آن کس است که گاه سختی تنهایت نگذارد، و جور تو را بر دوش کشد و هر گاه از او چیزی
 بخواهی [یا پرسسی] فریبت ندهد.
 بحار الأنوار : ۷۷/۲۶۹/۱ .

حدیث ۵۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَحَاكَ حَقًّا مَنْ غَفَرَ زَلَّتْكَ ، وَسَدَّ خَلَّتْكَ ، وَقَبَلَ عُدْرَتَكَ ، وَسَتَرَ عَوْرَتَكَ ، وَنَفَى وَجَلَّتْكَ ، وَحَقَّقَ أَمْلَكَ .
 امام علی علیه السلام : برادر حقیقی تو کسی است که از
 لغزشت در گذرد، نیازت را برآورد، پوزش تو را بپذیرد، عیبت را بپوشاند، ترس را از تو دور کند و آرزویت را برآورد.
 غرر الحکم : ۳۶۴۵ .

حدیث ۵۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اخْتَرْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدَهُ ، وَمِنَ الْإِخْوَانِ أَقْدَمَهُمْ .

امام علی علیه السلام : از هر چیزی جدیدش را برگزین و از برادران، قدیمی ترینشان را.

غرر الحکم : ۲۴۶۱

حدیث ۵۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُوَاخِ مَنْ يَسْتُرُ مَنَاقِبِكَ ، وَيُنْشُرُ مَثَالِبَكَ .

امام علی علیه السلام : با کسی که خوبیهایت را می پوشاند و عیبهایت را پخش می کند، برادری مکن.

غرر الحکم : ۱۰۴۲۰.

حدیث ۵۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ احْتَجَّتْ إِلَى مُدَارَاتِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که نیازمند مدارا کردن با او باشی، برادر تو نیست.

غرر الحکم : ۷۵۰۳

حدیث ۵۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَكُونَنَّ أَخُوكَ أَقْوَى عَلَى قَطِيعَتِكَ مِنْكَ عَلَى صَلَاتِهِ ، وَلَا تَكُونَنَّ عَلَى الْإِسَاءَةِ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ .

امام علی علیه السلام : هرگز نباید توانایی برادرت در قطع رابطه با تو بیشتر از توانایی تو در پیوند با او باشد و نباید توانایی او بر

بدی کردن بیشتر از توانایی تو بر نیکی کردن باشد.

نهج البلاغه : الكتاب ۳۱.

حدیث ۵۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَقْبَحَ الْقَطِيعَةَ بَعْدَ الصَّلَاةِ ، وَالْجَفَاءَ بَعْدَ الْإِحْسَانِ ، وَالْعَدَاوَةَ بَعْدَ الْمَوَدَّةِ !

امام علی علیه السلام : چه زشت است بریدن بعد از پیوستن، و بیگانگی پس از برادری، و دشمنی پس از دوستی!

بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۰/۱.

حدیث ۵۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ أَرَدْتَ قَطِيعَةً أُخِيكَ فَاسْتَبِقْ لَهُ مِنْ نَفْسِكَ بَقِيَّةً يَرْجِعُ إِلَيْهَا إِنْ بَدَأَ لَهُ ذَلِكَ يَوْمَ مَا .

امام علی علیه السلام: اگر خواستی از برادرت ببری، ته مانده ای از دوستی خود برای او باقی گذار که اگر روزی به فکرش رسید که آشتی کند به آن باز گردد.

نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۵۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ وَاذَكَ لِأَمْرٍ وَلِيَّ عِنْدَ انْقِضَائِهِ .

امام علی علیه السلام: کسی که برای کاری با تو دوستی می کند، پس از تمام شدن آن به تو پشت می کند.
غرر الحکم: ۸۵۵۲.

حدیث ۵۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

سَلُوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ ؛ فَإِنَّهَا شَوَاهِدٌ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا .

امام علی علیه السلام: دوستیها و محبتها را از دلها بپرسید که دلها گواهانی رشوه ناپذیرند.
غرر الحکم: ۵۶۴۱.

حدیث ۵۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بِالتَّوَاخِي فِي اللَّهِ تُثْمِرُ الْأُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام: با برادری در راه خدا، برادری به بار می نشیند.
غرر الحکم: ۴۲۲۵.

حدیث ۵۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّتُهُ فِي اللَّهِ فَاحْذَرُهُ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَيْمَةٌ، وَصُحْبَتَهُ مَشُومَةٌ.

امام علی علیه السلام: از کسی که دوستی اش برای خدا نیست بپرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و همنشینی با او شوم.
غرر الحکم: ۸۹۷۸.

حدیث ۵۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ آخَى فِي اللَّهِ غَنِمَ، مَنْ آخَى فِي الدُّنْيَا حَرِمَ .

امام علی علیه السلام: هر که برای خدا برادری کند سود می برد و هر که برای دنیا برادری ورزد محروم می ماند.

غُرر الحکم : ۷۷۷۶ و ۷۷۷۷

حدیث ۵۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدْوَمُ مَوَدَّتُهُمْ ، لِدَوَامِ سَبَبِهَا .
 امام علی علیه السلام : کسانی که برای خدای متعال برادری ورزند دوستی شان می پاید ؛ چون سبب آن دوستی پایدار است.
 غُرر الحکم : ۱۷۹۵

حدیث ۵۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى التَّوَاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ .
 امام علی علیه السلام : برادری کردن به خاطر خدا محبت را خالص می گرداند.
 غُرر الحکم : ۶۱۹۱

حدیث ۵۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكَ يَاخْوَانِ الصَّدَقِ فَأَكْثَرُ مِنْ اِكْتِسَابِهِمْ؛ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ ، وَجُنَّةٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ .
 امام علی علیه السلام : در پی دوستان راستین باش و بر شمارشان بیفزای که آنان ذخیره دوران آسایش و سپهر روزگار بلایند!
 الأموال للصدوق : ۳۸۰/۴۸۳.

حدیث ۵۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَكُونُ أَخُوكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى مَوَدَّتِهِ .
 امام علی علیه السلام : برادرت در دوستی اش [نسبت به تو] از تو قویتر نباشد.
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۹.

حدیث ۵۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحَبُّ الإِخْوَانِ عَلَى قَدْرِ التَّقْوَى .
 امام علی علیه السلام : برادران را به اندازه پرهیزگاری آنان دوست بدار.
 الاختصاص : ۲۲۶.

حدیث ۵۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ أَخٍ لَمْ تَلِدْهُ أُمَّكَ .

امام علی علیه السلام : بسی برادر که مادرت او را نرود.

غرر الحکم : ۵۳۵۱.

حدیث ۵۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَنْفَعُ الْعَمَلُ لِلْآخِرَةِ مَعَ الرَّغْبَةِ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : با رغبت به دنیا، کار برای آخرت بی فایده است.

غرر الحکم : ۱۰۸۲۹.

حدیث ۵۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِكْرُ الْآخِرَةِ دَوَاءٌ وَشِفَاءٌ ، ذِكْرُ الدُّنْيَا أَدْوَاءُ الْأَدْوَاءِ .

امام علی علیه السلام : یاد آخرت دارو و درمان است ، یاد دنیا بدترین درد و بیماری.

غرر الحکم : ۵۱۷۵ و ۵۱۷۶

حدیث ۵۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْآخِرَةِ قَلَّتْ مَعْصِيَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که زیاد به یاد آخرت باشد، کمتر گناه می کند.

غرر الحکم : ۸۷۶۹.

حدیث ۵۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا أَمَدٌ ، الْآخِرَةُ أَبَدٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا تمام شدنی است، آخرت همیشگی است.

غرر الحکم : ۴.

حدیث ۵۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ عَنِ الْآخِرَةِ عِوَضٌ ، وَلَيْسَتِ الدُّنْيَا لِلنَّفْسِ بِثَمَنِ .

امام علی علیه السلام : آخرت، هیچ جایگزینی ندارد، و دنیا بهای جان [آدمی] نیست.

غرر الحکم : ۷۵۰۲

حدیث ۵۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَمَّرَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَهُوَ الْعَاقِلُ .

امام علی علیه السلام : کسی که سرای ماندگاری خود را آباد سازد ، خردمند است.

غرر الحکم : ۸۲۹۸

حدیث ۵۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الدُّنْيَا سَمَاعُهُ

أَعْظَمُ مِنْ عِيَانِهِ، وَكُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْآخِرَةِ عِيَانُهُ أَعْظَمُ مِنْ سَمَاعِهِ، فَلْيَكْفِكُمْ مِنَ الْعِيَانِ السَّمَاعُ، وَمِنَ الْعَيْبِ الْخَبْرُ .

امام علی علیه السلام : هر چیز دنیا، شنیدن آن بزرگتر از دیدن آن است؛ و هر چیز آخرت، دیدن آن بزرگتر از شنیدن آن است.

پس، به جای دیدن آخرت و مشاهده آنچه از دیدگان شما پنهان و

در پس پرده غیب است، به همان شنیدن و خبر یافتن [توسط پیامبران] اکتفا کنید.

نهج البلاغه : الخطبة ۱۱۴.

حدیث ۵۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْآخِرَةِ تَأْتِكَ الدُّنْيَا صَاغِرَةً .

امام علی علیه السلام : به آخرت چنگ درزن، دنیا خود با خواری پیش تو خواهد آمد.

غرر الحکم : ۶۰۸۰.

حدیث ۵۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا مُنْقَطِعَةٌ عَنْكَ ، وَالْآخِرَةُ قَرِيبَةٌ مِنْكَ .

امام علی علیه السلام : همانا دنیا از تو جدا شدنی و آخرت به تو نزدیک است.

نهج البلاغه : الكتاب ۳۲.

حدیث ۵۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالصَّدَقَةِ تُفْسَحُ الْأَجَالُ .

امام علی علیه السلام : با صدقه دادن ، عمرها طولانی می شود.

غرر الحکم : ۴۲۳۹.

حدیث ۵۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنْيَا مُنِيَّةُ الْأَشْقِيَاءِ، الْآخِرَةُ فَوْزُ السُّعْدَاءِ .
امام علی علیه السلام : دنیا آرزوی شوربختان است، و آخرت پیروزی نیکبختان.
غرر الحکم : ۶۹۴ و ۶۹۵

حدیث ۵۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْأَجَلُ حِصْنٌ حَصِينٌ .
امام علی علیه السلام : اجل ، دژی استوار است.
غرر الحکم : ۴۹۴.

حدیث ۵۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ مُدَّةً وَأَجَلًا .
امام علی علیه السلام : هر چیزی را مدتی است و اجلی.
نهج البلاغه : الخطبة ۱۹۰.

حدیث ۵۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا، وَلِكُلِّ قَدْرٍ أَجَلًا .
امام علی علیه السلام : خداوند برای هر چیزی اندازه ای گذاشته است و برای هر اندازه ای، اجلی و سرآمدی.
غرر الحکم : ۴۷۷۸.

حدیث ۵۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا شَيْءَ أَصْدَقُ مِنَ الْأَجْلِ .
امام علی علیه السلام : چیزی راست تر از اجل (مرگ) نیست.
غرر الحکم : ۱۰۶۴۸

حدیث ۵۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَعْمَ الدَّوَاءُ الْأَجْلُ .

امام علی علیه السلام : خوب دارویی است اجل.

غرر الحکم : ۹۹۰۵.

حدیث ۵۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَفَسَ الْمَرْءِ خُطَاهُ إِلَى أَجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : نفسهای آدمی گامهای او به سوی مرگ است.

نهج البلاغه: الحکمة ۷۴.

حدیث ۵۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كفَى بِالْأَجْلِ حَارِسًا .

امام علی علیه السلام : نگهبانی اجل، کافی است.

بحار الأنوار: ۵/۱۴۲/۱۴.

حدیث ۵۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهَى [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] أَنْ يُشْتَعْمَلَ أُجِيرٌ حَتَّى يُعْلَمَ مَا أُجِرَتْهُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نهی فرمود از این که کارگری، پیش از تعیین مزدش، به کار گرفته شود.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۱۰/۴۹۶۸.

حدیث ۵۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَلَقَ الْأَجَالَ فَأَطَالَهَا وَقَصَّرَهَا ، وَقَدَّمَهَا وَأَخَّرَهَا ، وَوَصَلَ بِالْمَوْتِ أَسْبَابَهَا .

امام علی علیه السلام : [خداوند]، [اجلها (مدت عمرها) را مشخص ساخته، برخی را کوتاه و برخی را دراز گردانید و پاره ای را پس

و برخی را پیش انداخت و عوامل آنها را به مرگ، پیوند داد (موجبات به سرآمدن اجل را فراهم آورد).

نهج البلاغه: الخطبة ۹۱.

حدیث ۵۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ» - : أَخْبَرَنَا سُبْحَانَهُ أَنَّ الْإِجَارَةَ أَحَدُ مَعَايِشِ الْخَلْقِ ، إِذْ خَالَفَ بِحُكْمَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ

وإرادتهم وسائر حالاتهم ، وجعل ذلك قواما لمعايش الخلق ، وهو الرجل يستأجر الرجل ... ولو كان الرجل منا يضطر إلى أن يكون بناءً لنفسه أو نجارا أو صانعا في شيء من جميع أنواع الصنائع لنفسه ... ما استقامت أحوال العالم بتلك ، ولا اتسعوا له ، ولعجزوا عنه ، ولكنه أثقن تدبيره لمخالفته بين هممهم ،

وكل ما يطلب مما تنصرف إليه همته مما يقوم به بعضهم لبعض ، وليستغنى بعضهم ببعض في أبواب المعاش التي بها صلاح أحوالهم .

امام علی علیه السلام - درباره آیه «ما روزی ایشان را میانشان قسمت می کنیم» - فرمود: خداوند سبحان [با این آیه] به ما خبر داده که اجاره و اجیری یکی از راههای معیشت مردمان است؛ زیرا به حکمت خود، همتهای وخواستهای و دیگر احوال مردم را متفاوت قرار داد و این امر را مایه قوام معیشت آنها ساخت. از این رو، مردی دیگر را اجیر می کند ... اگر هر کس ناچار می شد کار بنایی یا نجاری و یا هر کار دیگری را خودش برای خودش انجام دهد، نه کارهای دنیا سامان می گرفت و نه مردم فرصت و توانایی انجام همه این کارها را داشتند؛ اما خداوند با متفاوت ساختن خواسته های مردم، تدبیری استوار کرد تا انسان هر چه را بخواهد، دیگران برایش انجام دهند و بدین سان هر کدام با کمک دیگری آن طور که مصلحت حالش اقتضا دارد، امور زندگانی اش را پیش ببرد.

وسائل الشیعة: ۱۳ / ۲۴۴ / ۳.

حدیث ۵۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غایة المکارم الإیثار.

امام علی علیه السلام : نقطه اوج خصلت های اخلاقی ، ایثار است.

غرر الحکم : ۶۳۶۱

حدیث ۵۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالایثار یسترق الأحرار.

امام علی علیه السلام : با ایثار ، آزادگان به بندگی کشیده می شوند .

غرر الحکم : ۴۱۸۷.

حدیث ۵۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضل السخاء الإیثار.

امام علی علیه السلام : برترین سخاوت ، ایثار است.

غرر الحکم : ۲۸۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۱ ح ۲۴۰۵.

حدیث ۵۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَامِلٌ سَائِرِ النَّاسِ بِالْإِنصَافِ ، وَعَامِلِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِثَارِ
 امام علی علیه السلام : با دیگر مردمان به انصاف رفتار کنو با مؤمنان به ایثار .
 غرر الحکم : ۶۳۴۲

حدیث ۵۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِثَارُ أَفْضَلُ عِبَادَةٍ ، وَأَجَلُ سِيَادَةٍ .
 امام علی علیه السلام : ایثار ، برترین عبادت و شکوهمندترین آقایی است .
 غرر الحکم : ۱۱۴۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۹ ح ۴۳۹ .

حدیث ۵۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِثَارُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ ، وَأَعْلَى مَرَاتِبِ الْإِيمَانِ .
 امام علی علیه السلام : ایثار ، بهترین احسان و بالاترین مرتبه ایمان است .
 غرر الحکم : ۱۷۰۵ .

حدیث ۵۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِثَارُ شِيمَةُ الْأَبْرَارِ .
 امام علی علیه السلام : ایثار ، خوی نیکان است .
 غرر الحکم : ۶۰۶ و ۸۸۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳ ح ۱۹۷ .

حدیث ۵۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِثَارُ أَعْلَى الْمَكَارِمِ .
 امام علی علیه السلام : ایثار ، عالی ترین خصلت اخلاقی است .
 غرر الحکم : ۹۸۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹ ح ۹۱ .

حدیث ۵۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّقْوَى أَنْ يَتَّقَى الْمَرْءُ كُلَّ مَا يُؤْتِمُّهُ .
 امام علی علیه السلام : تقوا این است که انسان از هر آنچه او را به گناه می کشاند، پرهیز کند.

غرر الحکم : ۲۱۶۲

حدیث ۵۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ مَلَكَ شَهْوَتَهُ كَانَ تَقِيًّا .

امام علی علیه السلام : هر که بر شهوت خود مسلط باشد، باتقواست.

غرر الحکم : ۸۲۸۴.

حدیث ۵۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سْتَدْعُونَ إِلَى سَبِيِّ فُسْتُونَ ، وَتُدْعُونَ إِلَى الْبِرَاءَةِ مِنِّي فَمُدُّوا الرِّقَابَ ؛ فَإِنِّي عَلَى الْفِطْرَةِ .

امام علی علیه السلام : به زودی از شما خواسته خواهد شد که مرا ناسزا گوئید ، اشکالی ندارد ، ناسزا بگوئید و از شما خواسته خواهد شد که از من بیزاری جوئید ، گردن‌تان را (جلو) بکشید (تا بزنند اما از من بیزاری نجوئید) زیرا که من بر فطرت (توحید و مسلمان) هستم .

أمالی الطوسی : ۳۶۲ / ۲۱۰ .

حدیث ۵۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِيْمَانُ لَهُ أَرْكَانٌ أَرْبَعَةٌ : التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ ، وَتَفْوِيضُ الْأَمْرِ إِلَى اللَّهِ ، وَالرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ ، وَالتَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام علی علیه السلام : ایمان چهار رکن دارد: توکل بر خدا، واگذاری کار به خدا، راضی بودن به قضای خدا و تسلیم بودن در برابر فرمان خداوند عزوجل.

الکافی : ۲/۴۷/۲.

حدیث ۵۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَكُّلُ حِصْنُ الْحِكْمَةِ .

امام علی علیه السلام : توکل، دژ حکمت است.

غرر الحکم : ۵۴۴.

حدیث ۵۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ سُوءٍ ، وَحِرْزٌ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ .

امام علی علیه السلام : توکل بر خداوند، مایه نجات از هر بدی و محفوظ ماندن از هر دشمنی است.

بحار الأنوار : ۷۸/۷۹/۵۶.

حدیث ۵۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي التَّوَكُّلِ حَقِيقَةُ الْإِيْقَانِ .
 امام علی علیه السلام : حقیقت یقین ، در توکل است .
 غرر الحکم : ۶۴۸۴ .

حدیث ۵۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ ، وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ .
 امام علی علیه السلام : هر که به خدا توکل کند، دشواری ها برای او آسان شود و اسباب برایش فراهم گردد.
 غرر الحکم : ۹۰۲۸ .

حدیث ۵۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ وَثِقَ بِاللَّهِ أَرَاهُ الشُّرُورَ ، وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ الْأُمُورَ .
 امام علی علیه السلام : هر که به خدا اعتماد کند، خداوند شادمانی نشانش دهد و هر که به او توکل کند، خداوند کارهایش را کفایت کند.
 جامع الأخبار : ۳۲۲/۹۰۵

حدیث ۵۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - لَابِنِهِ مُحَمَّدٍ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ لَمَّا عَطَاهُ الزَّايَةَ يَوْمَ الْجَمَلِ - : تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا تَزُلُّ ، عَضَّ عَلَى نَاجِدِكَ ، أَعْرَى اللَّهُ جُمُجْمَتَكَ ، تَدُ فِي الْأَرْضِ قَدَمَكَ ، أَرَمَ بِيَصْرِكَ أَقْصَى الْقَوْمِ ، وَعُضَّ بِصْرِكَ ، وَاعْلَمْ أَنَّ النَّصْرَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ سَبْحَانَهُ .
 امام علی علیه السلام - زمانی که در جنگ جمل پرچمرا به دست فرزندش محمد بن حنفیه داد - فرمود :
 کوه ها از جای خود می جنبند اما تو نجب، دندان هایت را بر هم بفشار و کاسه سرت را به خداوند عاریت ده، پای خود را در زمین میخکوب کن، نگاهت را به انتهای سپاه دشمن بدوز و دیده ات را [از برق شمشیرها و نیزه ها] فرو بند و بدان که پیروزی از جانب خداوند سبحان است.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۱ .

حدیث ۵۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالثَّقَّةَ بِنَفْسِكَ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَكْبَرِ مَصَائِدِ الشَّيْطَانِ .

امام علی علیه السلام : از اطمینان به خودت بپرهیز؛ زیرا که آن از بزرگترین دام های شیطان است.
غرر الحکم : ۲۶۷۸.

حدیث ۵۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَجْعَلَنَّ أَكْثَرَ شُغْلِكَ بِأَهْلِكَ وَوَلَدِكَ ؛ فَإِنَّ يَكُنْ أَهْلَكَ وَوَلَدَكَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَوْلِيَاءَهُ ، وَإِنْ يَكُونُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ فَمَا هُمُّكَ وَشُغْلُكَ بِأَعْدَاءِ اللَّهِ !؟

امام علی علیه السلام : مبادا بیشتر اوقات خود را صرف زن و فرزند خویش کنی ؛ زیرا اگر آنان دوست خدا باشند، خداوند دوستانش را وانی نمی گذارد و اگر دشمن خدا باشند، چرا باید هم و غمت رسیدگی به دشمنان خدا باشد؟
نهج البلاغه : الحکمة ۳۵۲.

حدیث ۵۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا سَأَلْتُ رَبِّي أَوْلَادًا نُضْرَ الْوَجْهِ ، وَلَا سَأَلْتُهُ وَلَدًا حَسَنَ الْقَامَةِ ، وَلَكِنْ سَأَلْتُ رَبِّي أَوْلَادًا مُطِيعِينَ لِلَّهِ وَجَلِيلِينَ مِنْهُ ؛ حَتَّى إِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ مُطِيعٌ لِلَّهِ قَرَّتْ عَيْنِي .

امام علی علیه السلام : من از پروردگار خود ، نه فرزندان زیبارو خواستم و نه فرزندی خوش قد و قامت، بلکه از پروردگارم فرزندان خواستم که فرمانبردار خدا باشند و از او ترسند تا وقتی به او نگاه کردم و دیدم از خداوند فرمان می برد شاد شوم.
بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۸/۶۶.

حدیث ۵۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَبْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ رَجُلًا لَهُ وَوَلَدَانِ فَقَبِلَ أَحَدَهُمَا وَتَرَكَ الْآخَرَ ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَهَلَّا وَاسَيْتَ بَيْنَهُمَا ؟ !

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی را دید که دو فرزند داشت و یکی را بوسید و دیگری را نبوسید. فرمود:
چرا میان آن دو برابری نگذاشتی؟!
بحار الأنوار : ۷۴/۸۴/۹۴.

حدیث ۵۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : فرزندان خود را به آموختن دانش وادارید.
کنز العمال : ۴۵۹۵۳.

حدیث ۵۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ، وَخُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ .
 امام علی علیه السلام : به کودکان خود نماز یاد دهید و چون به سن بلوغ رسیدند ، برای (ترک) نماز ، بر آنان سخت بگیرید .
 غرر الحکم : ۶۳۰۵ .

حدیث ۵۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - وَهُوَ يُؤَبِّخُ أَصْحَابَهُ - : أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَطْهَرَنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ عَلَيْكُمْ ، لَيْسَ لَأَنْتُمْ أَوْلَى بِالْحَقِّ مِنْكُمْ ، وَلَكِنْ لِإِسْرَاعِهِمْ إِلَى بَاطِلٍ صَاحِبِهِمْ (بِاطِلِهِمْ) ، وَإِبْطَائِكُمْ عَنْ حَقِّي .
 امام علی علیه السلام - در توبیخ اصحاب خود - فرمود : هان! سوگند به آنکه جانم در دست اوست، این جماعت بی گمان بر شما چیره خواهند شد، نه به خاطر اینکه آنان از شما برحق ترند، بلکه بدان سبب که آنان در حمایت از باطل امیر خود می شتابند و شما در حمایت از حق من کندی می کنید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۹۷ .

حدیث ۵۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سَبَّعُ أَكُولٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ وَالٍ ظَلُومٌ غَشُومٌ .
 امام علی علیه السلام : جانور درنده پرخور بی رحم، بهتر از حکمران ستمگر دژخیم است.
 غرر الحکم : ۵۶۲۶ .

حدیث ۵۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ الْوَلَاةِ مَنْ يَخَافُهُ الْبَرِيُّ .
 امام علی علیه السلام : بدترین حکمرانان، کسی است که بیگناه از او بترسد.
 غرر الحکم : ۵۶۸۷ .

حدیث ۵۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ جَارَتْ وَلَايَتُهُ زَالَتْ دَوْلَتُهُ .
 امام علی علیه السلام : هر که حکومتش ستمکارانه باشد، دولتش به سر آید.
 غرر الحکم : ۸۳۶۵ .

حدیث ۵۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصرَ - : إِنَّمَا يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحِينَ بِمَا يُجْرَى اللَّهُ لَهُمْ عَلَى ألسِنِ عِبَادِهِ ، فَلْيَكُنْ أَحَبَّ الذَّخَائِرِ إِلَيْكَ ذَخِيرَةُ الْعَمَلِ الصَّالِحِ ، فامَلِكْ هَوَاكَ ، وَشَحَّ بِنَفْسِكَ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَكَ ؛ فَإِنَّ الشُّحَّ بِالنَّفْسِ الْإِنصَافُ مِنْهَا فِيمَا أَحَبَّتْ أَوْ كَرِهَتْ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر بهمالک اشتر - نوشت : در حقیقت، مردمان نیکوکار و شایسته از طریق سخنانی شناخته می شوند که خداوند درباره آنان بر زبان بندگان خویش جاری می سازد. بنابراین، باید دوست داشتنی ترین اندوخته ها نزد تو، کردار نیک و شایسته باشد. پس، بر هوس خویش مسلط باش و آنچه را که برایت حلال نیست از نفست دریغ دار؛ زیرا دریغ داشتن از نفس، وادار کردن او به پیمودن راه انصاف است در آنچه خوش دارد یا خوش ندارد.

نهج البلاغه : الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- أَيْضاً - : أَنْصِفِ اللَّهَ وَأَنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ ، وَمِنْ خَاصَّةِ أَهْلِكَ ، وَمَنْ لَكَ فِيهِ هَوًى مِنْ رَعِيَّتِكَ ؛ فَإِنَّكَ إِلَّا تَفْعَلْ تَظَلِمُ .

امام علی علیه السلام - در همان فرمان - نوشت : داد خدا و مردم را از خودت و کسان نزدیکت و از رعایایی که مورد علاقه تو هستند بگیر؛ زیرا اگر چنین نکنی ستم کرده ای.

نهج البلاغه : الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- أَيْضاً - : وَإِيَّاكَ وَالْإِعْجَابَ بِنَفْسِكَ ، وَالثَّقَمَةَ بِمَا يُعْجِبُكَ مِنْهَا ، وَحُبَّ الْإِطْرَاءِ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَوْثَقِ فُرُصِ الشَّيْطَانِ فِي نَفْسِهِ لِيَمْحَقَ مَا يَكُونُ مِنْ إِحْسَانِ الْمُحْسِنِينَ .

امام علی علیه السلام - در همان فرمان - نوشت : زنهراز خود پسندی و تکیه کردن به آنچه خودپسندی می آورد و زنهزار از اینکه شیفته ستایش مردم از خود باشی؛ زیرا این خصیصه از مطمئن ترین فرصت های شیطان است، تا نیکی نیکوکاران را بر باد دهد.

نهج البلاغه : الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصرَ - : وَأَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ، وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ ، وَاللُّطْفَ بِهِمْ ، وَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبْعًا ضَارِيًا تَغْنَمُ أَكْلَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ صِنْفَانِ : إِمَّا أَخَّ لَكَ فِي الدِّينِ ، أَوْ نَظِيرٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ ، يَفْرُطُ مِنْهُمْ الزَّلْلُ ، وَتَعْرِضُ لَهُمُ الْعِلْلُ ، وَيُؤْتِي عَلَى أَيْدِيهِمْ فِي الْعَمْدِ وَالْخَطَا ، فَأَعْطِهِمْ مِنْ عَفْوِكَ وَصِ فَحِكَ مِثْلَ الَّذِي تُحِبُّ وَتَرْضَى أَنْ يُعْطِيَكَ اللَّهُ مِنْ عَفْوِهِ وَصِ فَحِهِ ، فَإِنَّكَ فَوْقَهُمْ ، وَوَالِي الْأَمْرِ عَلَيْكَ فَوْقَكَ ، وَاللَّهُ فَوْقَ مَنْ وُلَّاهُكَ !

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : دل خود را آکنده از مهر و محبت و لطف نسبت به مردم

گردان و مبادا برای آنان چون جانور درنده ای باشی که خوردنشان را غنیمت دانی؛ زیرا که مردم دو دسته اند: یا برادر دینی تو هستند و یا همنوع تو. در معرض لغزش و خطا قرار دارند و گاه از روی عمد یا خطا دست به گناه و تجاوز می آیند. پس همان گونه که خود دوست داری خداوند نسبت به تو بخشش و گذشت کند، تو نیز نسبت به آنان بخشش و گذشت داشته باش؛ زیرا تو بالادست آنها هستی و فرمانروای بر تو بالادست تو می باشد و خداوند بالا دست کسی است که تو را به امارت گماشته است!

نهج البلاغه: کتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- مِنْ كِتَابِهِ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : وَ لِيَكُنْ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَوْ سَيِّئُهَا فِي الْحَقِّ ، وَأَعْمُهَا فِي الْعَدْلِ ، وَأَجْمَعُهَا لِرِضَا الرَّعِيَّةِ ؛ فَإِنَّ سُخْطَ الْعَامَّةِ يُجْحِفُ بِرِضَا الْخَاصَّةِ ، وَإِنَّ سُخْطَ الْخَاصَّةِ يُعْتَفَرُ مَعَ رِضَا الْعَامَّةِ . وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْ الرَّعِيَّةِ أَثْقَلَ عَلَى الْوَالِي مَوْؤَنَةً فِي الرَّخَاءِ ، وَأَقْلَ مَعُونَةً لَهُ فِي الْبَلَاءِ ، وَأَكْرَهَ لِلْإِنصَافِ ، وَأَسْأَلَ بِالْإِلْحَافِ ، وَأَقْلَ شُكْرًا عِنْدَ الْإِعْطَاءِ ، وَأَبْطَأَ عُذْرًا عِنْدَ الْمَنَعِ ، وَأَضْعَفَ صَبْرًا عِنْدَ مُلِمَاتِ الدَّهْرِ ، مِنْ أَهْلِ الْخَاصَّةِ . وَإِنَّمَا عِمَادُ الدِّينِ وَجِمَاعُ الْمُسْلِمِينَ وَالْعُدَّةُ لِلْأَعْدَاءِ : الْعَامَّةُ مِنَ الْأُمَّةِ ، فَلْيَكُنْ صِغُوكَ لَهُمْ ، وَمِيلُكَ مَعَهُمْ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر بهمالک اشتر - نوشت: باید میانه روی در حق و گستراندن عدالت و عمل به آنچه بیش از هر چیز

رضایت ملت را فراهم می آورد، محبوبترین کارها در نزد تو باشد؛ زیرا نارضایی توده مردم رضایت خواص را بی اثر می سازد و نارضایتی خواص، با رضایت توده مردم، بخشوده می شود. و هیچ یک از افراد ملت همچون طبقه خواص نیست؛ زیرا این طبقه به هنگام آسایش بار سنگین تری بر دوش حکمران هستند و در گرفتاری ها و مشکلات، کمتر به او کمک می کنند، دادگری را ناخوش می دارند، خواسته ها و توقعات بیشتری دارند، اگر به آنها چیزی داده شود، کمتر قدردانی می کنند و اگر دریغ شود دیرتر عذر می پذیرند و در پیشامدهای ناگوار روزگار ناشکیبا ترند. ستون دین و جامعه مسلمانان و نیروی همیشه آماده در برابر دشمنان، درحقیقت همان توده ملت است. پس باید گرایش و توجه تو به آنان باشد.

نهج البلاغه: کتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- فِيمَا كَتَبَ لِلْأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : ثُمَّ انْظُرْ فِي أُمُورِ عَمَالِكَ ، فَاسْتَعْمِلْهُمْ اخْتِيارًا ، وَلَا تُؤَلِّمْهُمْ مُحَابَاةً وَأَثَرَةً ؛ فَإِنَّهُمَا جِمَاعٌ مِنْ شُعَبِ الْجَوْرِ وَالْخِيَانَةِ . وَتَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ التَّجْرِبَةِ وَالْحَيَاءِ مِنْ أَهْلِ الْبُيُوتَاتِ الصَّالِحَةِ ، وَالْقَدَمِ فِي الْإِسْلَامِ الْمُتَقَدِّمَةِ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت: دیگر آنکه در کارهای کارگزاران اندیشه و تأمل کن و پس از آزمودن آنها، ایشان را به کار گمار و به صرف جانبداری یا علاقه به کسی او را عهده دار کاری مکن؛ زیرا این دو، کانون انواع ستم و خیانت است. کارگزاران خود را از میان افراد با تجربه و آبرومند از خاندان های نیک و خوشنام و پیشگام در اسلام انتخاب کن.

نهج البلاغه: کتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : ثُمَّ تَفَقَّدَ أَعْمَالَهُمْ ، وَابْعَثَ العُيُونَ

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : آنگاه به کارهای آنان (کارگزاران) رسیدگی کن و از میان افراد با صداقت و وفادار مراقبانی بر آنها بگمار؛ زیرا مراقبت نهانی تو در کارهای ایشان، آنان را به رعایت امانت و خوشرفتاری با مردم و با دقت مراقب دستیاران خویش باش و اگر یکی از آنان دست به خیانت گشود و گزارش های همه مراقبات آن را تأیید کرد، همان گزارش ها را شاهد بگیر و بی درنگ او را کیفر جسمانی ده و از ثروتی که از طریق مقامش به دست آورده بازخواست کن و او را به خواری بکشان و داغ خیانت بر پیشانی‌اش نشان و حلقه ننگ تهمت به گردنش بیاویز.

العین : الذی یُبْعَثُ لیتجسس الخبر (لسان العرب : ۱۳/۳۰۱) .

حدیث ۵۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : فَلَا تُطَوَّلَنَّ احْتِجَابَكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ ، فَإِنَّ احْتِجَابَ الوَلَاءِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضُّيْقِ ، وَقَلَّةُ عِلْمٍ بِالْأُمُورِ ، وَالاحْتِجَابُ مِنْهُمْ يَقْطَعُ عَنْهُمْ عِلْمَ مَا احْتَجَبُوا دُونَهُ ، فَيَصْغُرُ عِنْدَهُمُ الكَبِيرُ ، وَيَعْظُمُ الصَّغِيرُ ، وَيَقْبُحُ الحَسَنُ ، وَيَحْسُنُ القَبِيحُ ، وَيُشَابُّ

الحَقُّ بِالْبَاطِلِ

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : مبادا که خویشتن را زیاده از حد از مردم پنهان نگه داری؛ زیرا روی نهان داشتن حکمرانان از توده مردم، نوعی تنگ حوصلگی و سبب کم اطلاعی از امور است، و حکمران اگر از مردم روی نهان کند، باعث می شود که مردم از حقایق پشت پرده آگاه نشوند و از این رو کارهای بزرگ و مهم در نظر آنان کوچک و بی اهمیت می آید و کارهای کوچک، بزرگ. زیبا زشت جلوه می کند و زشت زیبا و حق و باطل در

هم آمیخته می شود....

نهج البلاغه : الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كِتَابِهِ لِلأَشْتَرِ لَمَّا وَلَّاهُ مِصْرَ - : ... ثُمَّ اللَّهُ اللَّهُ فِي الطَّبَقَةِ السُّفْلَى مِنَ الَّذِينَ لَا حِيلَةَ لَهُمْ ، مِنَ الْمَسَاكِينِ وَالْمُحْتَاجِينَ وَأَهْلِ البُؤْسَى وَالزَّمْنَى ، فَإِنَّ فِي هَذِهِ الطَّبَقَةِ قَانِعًا وَمُعْتَرًا ، وَاحْفَظْ لِلَّهِ مَا اسْتَحْفَظَكَ مِنْ حَقِّهِ فِيهِمْ ، وَاجْعَلْ لَهُمْ قِسْمًا مِنْ بَيْتِ مَالِكَ ... وَتَفَقَّدَ أُمُورَ مَنْ لَا يَصِلُ إِلَيْكَ مِنْهُمْ مِمَّنْ تَقْتَحِمُهُ العُيُونَ ، وَتَحْقِرُهُ الرِّجَالُ ، فَفَرِّغْ لِأَوْلِيكَ ثَقَاتِكَ مِنْ أَهْلِ الحَشِيَّةِ وَالتَّوَّاضِعِ ، فَلْيَرْفَعْ إِلَيْكَ أُمُورَهُمْ ، ثُمَّ اعْمَلْ فِيهِمْ بِالْإِعْذَارِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ تَلْقَاهُ ؛ فَإِنَّ هَؤُلَاءِ مِنْ بَيْنِ الرَّعِيَّةِ أَحْوَجُ إِلَى الْإِنصَافِ مِنْ غَيْرِهِمْ ، وَكُلُّ فَاعِذِرٍ إِلَى اللَّهِ فِي تَأْدِيَةِ حَقِّهِ إِلَيْهِ .

امام علی علیه السلام - در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر - نوشت : ... دیگر آنکه درباره طبقه پایین، از کسانی که راه چاره ای ندارند و نیازمندان و بینوایان و رنجوران، خدا را در نظر گیر؛ زیرا در میان این طبقه تهیدستانی وجود دارند که دست نیاز سوی این

و آن دراز می کنند و عده ای هم روی گدایی ندارند. بنابراین، حق آنان را که خداوند ادای آن را از تو خواسته است ادا کن و از بیت المال برای آنان هم سهمی در نظر گیر...

و به کار کسانی از آنان که به تو دسترسی ندارند و چشم ها آنان را خرد و بزرگان آنها را حقیر می شمارند، رسیدگی کن و برای این کار از افراد خداترس و فروتن مورد اعتماد خود کسانی را مأمور رسیدگی به امور ایشان کن تا احوال آنها را به تو گزارش دهند و آنگاه درباره آنان آن گونه عمل کن که روزی که خدا را دیدار می کنی عذرت را بپذیرد؛ زیرا این گروه از مردم به دادگری نیازمندتر از دیگران هستند. پس در ادای حق هر یک از اینان، در پیشگاه خدا عذر و حجتی داشته باش.

نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

- أيضا - : واجْعِلْ لِذَوِي الْحَاجَاتِ مِنْكَ قِسْمًا تُفْرَغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصُكَ ، وَتَجْلِسُ لَهُمْ مَجْلِسًا عَامًا ، فَتَوَاضِعُ فِيهِ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَكَ ، وَتُقْعِدُ عَنْهُمْ جُنْدَكَ وَأَعْوَانَكَ مِنْ أَحْرَاسِكَ وَشُرَطِكَ ، حَتَّى يُكَلِّمَكَ مُتَكَلِّمُهُمْ غَيْرَ مُتَتَعِعٍ ؛ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ فِي غَيْرِ مَوْطِنٍ : لَنْ تُقَدَّسَ أُمَّةٌ لَا يُؤْخَذُ لِلضَّعِيفِ فِيهَا حَقُّهُ مِنَ الْقَوِيِّ غَيْرَ مُتَتَعِعٍ .

ثُمَّ احْتَمِلِ الْخُرْقَ مِنْهُمْ وَالْعِيَّ ، وَنَحِّ عَنْهُمْ الضُّيْقَ وَالْأَنْفَ ...

امام علی علیه السلام - در همان فرمان - نوشت: و مقداری از وقت خود را به نیازمندان خود اختصاص ده و با آنان در یک مجلس عمومی بنشین و شخصاً به مشکلاتشان رسیدگی کن و در آن مجلس برای خداوندی که تو را آفریده است فروتنی نما و سربازان و یارانت را که از پاسداران و نگهبانان تو هستند از آنان دور بدار تا هر که می خواهد سخن بگوید بدون لکنت زبان و ترس و وا همه مطالبش را بگوید؛ چرا که من از رسول خدا صلی الله علیه و آله بارها شنیدم که می فرمود: ملتی که در آن حق ناتوان بدون ترس و وا همه از قدرتمندان گرفته نشود هرگز روی رستگاری را نمی بیند. همچنین درستی و درماندگی و ناتوانی آنان را در سخن گفتن تحمل کن و کم حوصلگی و تکبر را از خود دور گردان...

نهج البلاغه: الكتاب ۵۳.

حدیث ۵۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى بَاطِنِ الدُّنْيَا إِذَا نَظَرَ النَّاسُ إِلَى ظَاهِرِهَا ، وَاسْتَعَلُّوا بِأَجْلِهَا إِذَا اسْتَعَلَ النَّاسُ بِعَاجِلِهَا ، فَأَمَاتُوا مِنْهَا مَا خَشُوا أَنْ يُمِيتَهُمْ ، وَتَرَكَوا مِنْهَا مَا عَلِمُوا أَنَّهُ سَيَبْتَرُكُهُمْ ، وَرَأَوْا اسْتِكْثَارَ غَيْرِهِمْ مِنْهَا اسْتِقْلَالًا ، وَدَرَكَهُمْ لَهَا فَوْتًا ، أَعْدَاءُ مَا سَأَلَ النَّاسُ ، وَسَلَّمَ مَا عَادَى النَّاسُ ! يَهُمُّ عِلْمَ الْكِتَابِ وَبِهِ عِلْمُوا ، وَبِهِمْ قَامَ الْكِتَابُ وَبِهِ قَامُوا ، لَا يَرُونَ مَرْجُوًّا فَوْقَ مَا يَرْجُونَ ، وَلَا مَخُوفًا فَوْقَ مَا يَخَافُونَ .

امام علی علیه السلام: دوستان خدا همان کسانی هستند که باطن دنیا را می نگرند در حالی که دیگر مردم به ظاهرش چشم دارند، و به آینده و فرجام دنیا مشغولند در حالی که سایر مردم به نقد و امروز آن سرگرمند. آنچه را از دنیا که می ترسند آنان را نابود کند، نابود می کنند و آنچه را از دنیا که می دانند بزودی آنان را ترک خواهد گفت، ترک می کنند و آنچه را که دیگران از دنیا زیاد و با ارزش می شمارند اندک و حقیرش می بینند و رسیدن خود به آنها را از دست دادن [سعادت و رستگاری خویش] می شمارند. دشمن چیزی هستند که مردم [دنیاطلب] با آن در صلح و سازشند و دوستدار چیزی هستند که مردم با آن دشمنی می

ورزند! کتاب [خدا] به وجود آنان شناخته و دانسته می شود و آنان به آن دانا و عارفند، کتاب به آنان استوار است و آنان به کتاب استوارند، بالاتر از چیزی که بدان امید بسته اند امیدی نمی شناسند و ترسناکتر از چیزی که از آن می ترسند، چیزی را مایه ترس نمی دانند.

نهج البلاغه: الحکمه ۴۳۲.

حدیث ۵۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَمَوَاطِنَ التُّهْمَةِ وَالْمَجْلِسَ الْمَظْنُونِ بِهِ السُّوءِ ، فَإِنَّ قَرِينَ السُّوءِ يَغْتُرُّ جَلِيسَهُ .

امام علی علیه السلام: از رفت و آمد به جاهای تهمت برانگیز و مجالسی که گمان بد به آنها برده می شود بپرهیز؛ زیرا دوست بد همنشین خود را می فریبد.

بحار الأنوار: ۷۵/۹۰/۲

حدیث ۵۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ وَقَفَ نَفْسَهُ مَوْقِفَ التُّهْمَةِ فَلَا يُلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السلام: کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد هرگز نباید کسی را که به او گمان بد می برد سرزنش کند.

بحار الأنوار: ۷۵/۹۰/۴

حدیث ۵۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ اتُّهِمَ .

امام علی علیه السلام: هر که به جاهای بد رفت و آمد کند، مورد بدگمانی و تهمت واقع می شود.

بحار الأنوار: ۷۵/۹۱/۸.

حدیث ۵۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَعْظَمُ الْبَلَاءِ انْقِطَاعُ الرَّجَاءِ .

امام علی علیه السلام: بزرگترین بلا، نومیدی است.

غرر الحکم: ۲۸۶۰

حدیث ۵۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَتَلَ الْقُنُوطُ صَاحِبَهُ .

امام علی علیه السلام: نومیدی، صاحب خود را می‌کشد.
غرر الحکم: ۶۷۳۱.

حدیث ۵۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْغِنَى الْأَكْبَرُ الْيَأْسُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .
امام علی علیه السلام: بزرگترین توانگری، چشم نداشتن به مال مردم است.
نهج البلاغه: الحکمه ۳۴۲

حدیث ۵۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حِفْظُ مَا فِي يَدَيْكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ طَلَبِ مَا فِي يَدَيِ غَيْرِكَ ، وَمَرَارَةُ الْيَأْسِ خَيْرٌ مِنَ الطَّلَبِ إِلَى النَّاسِ .
امام علی علیه السلام: از نظر من، نگاهداری چیزی که در دست داری بهتر از طلب چیزی است که در دست دیگری است و تلخی برکندن امید، بهتر از خواهش از مردمان است.
نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۵۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
- فَيَوْصِيَّتِهِ قَبْلَ شَهَادَتِهِ - : اللَّهُ اللَّهُ فِي الْإِيْتَامِ ، فَلَا تُعْبُوا
امام علی علیه السلام - در وصیت خود پیش از شهادت - فرمود: درباره یتیمان از خدا بترسید و مبادا یک روز سیرشان کنید و یک روز گرسنه بمانند و مبادا که با حضور شما آنان از بین بروند؛ زیرا از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می‌فرمود: هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آنکه بی‌نیاز شود، خداوند عز و جل با این کار بهشت را بر او واجب گرداند، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.
أَغْبَ الْقَوْمَ : جَاءَهُمْ يَوْمًا وَتَرَكَ يَوْمًا (القاموس المحيط: ۱/۱۰۹) أَى: صَلُّوا أَفْوَاهَهُمْ بِالْإِطْعَامِ وَلَا تَقْطَعُوهُ عَنْهَا. (كما في هامش نهج البلاغه ضبط الدكتور صبحي الصالح).

حدیث ۵۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَيُّهَا النَّاسُ ، سَلُوا اللَّهَ الْيَقِينَ ، وَارْغَبُوا إِلَيْهِ فِي الْعَافِيَةِ ؛ فَإِنَّ أَجَلَ النَّعْمَةِ الْعَافِيَةِ ، وَخَيْرُ مَا دَامَ فِي الْقَلْبِ الْيَقِينُ ، وَالْمَغْبُوتُ مَنْ غَبِنَ دِينَهُ ، وَالْمَغْبُوتُ مَنْ غَطَّ يَقِينَهُ .
امام علی علیه السلام: ای مردم! از خداوند یقین بخواهید و عافیت از او مسألت کنید؛ زیرا بزرگترین نعمت عافیت است و بهترین چیزی که در دل پایدار ماند یقین است و زیان دیده، کسی است که در دینش زیان بیند و رشک برده، کسی است که در یقینش بر او رشک برند.

بحار الأنوار: ۷۰/۱۷۶/۳۳.

حدیث ۵۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَعْظَمَ سَعَادَةَ مَنْ بُوْشِرَ قَلْبُهُ بِبِرِّ الْيَقِينِ !
 امام علی علیه السلام : چه سعادت بزرگی دارد کسی که دلش خنکای یقین را چشیده باشد.
 غرر الحکم : ۹۵۵۶ .

حدیث ۵۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِالْيَقِينِ تُدْرَكُ الْغَايَةُ الْقُصْوَى .
 امام علی علیه السلام : با یقین است که هدف نهایی به دست می آید.
 نهج البلاغه : الخطبة ۱۵۷ .

حدیث ۵۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى قَدْرِ الدِّينِ تَكُونُ قُوَّةُ الْيَقِينِ .
 امام علی علیه السلام : نیرومندی یقین به اندازه دینداری است.
 غرر الحکم : ۶۱۸۴

حدیث ۵۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْيَقِينُ عِمَادُ الْإِيمَانِ .
 امام علی علیه السلام : یقین، پایه ایمان است.
 غرر الحکم : ۳۹۸

حدیث ۵۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ .
 امام علی علیه السلام : خوابی که همراه یقین باشد، بهتر از نمازی است که همراه شک باشد.
 غرر الحکم : ۹۹۵۸ .

حدیث ۵۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإسلامُ هُوَ التَّسْلِيمُ ، والتَّسْلِيمُ هُوَ اليَقِينُ ، واليَقِينُ هُوَ التَّصَدِيقُ ، والتَّصَدِيقُ هُوَ الإِقْرَارُ ، والإِقْرَارُ هُوَ الأَدَاءُ ، والأَدَاءُ هُوَ العَمَلُ .

امام علی علیه السلام : اسلام همان تسلیم [در برابر خدا] است و تسلیم همان یقین و یقین همان تصدیق و تصدیق همان اقرار و اقرار همان به جا آوردن و به جا آوردن همان عمل کردن.

نهج البلاغه : الحكمة ۱۲۵.

حدیث ۵۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُسْتَدَلُّ عَلَى اليَقِينِ بِقِصْرِ الأَمَلِ ، وإِخْلَاصِ العَمَلِ ، والزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کوتاهی آرزو، اخلاص در عمل و بی رغبتی به دنیا، دلیل بر داشتن یقین است.

غرر الحکم : ۱۰۹۷۰.

حدیث ۵۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَيْقَنَ أَنَّهُ يُفَارِقُ الأَحْبَابَ ، وَيَسْكُنُ التُّرَابَ ، وَيُوجِهُ الحِسَابَ ، وَيَسْتَعْنِي عَمَّا خَلْفَ ، وَيَفْتَقِرُ إِلَى مَا قَدَّمَ ، كَانَ حَرِيًّا بِقِصْرِ الأَمَلِ ، وَطُولِ العَمَلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین دارد از دوستان جدا می شود و در خاک جای می گیرد و با حساب رو به رو می شود و آنچه از خود برجای می گذارد به کارش نمی آید و به آنچه پیش می فرستد نیازمند است، سزاوار است که آرزو را کوتاه کند و در کار و عمل بکوشد.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱

حدیث ۵۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَيَقَّنَ أَنَّ اللّٰهَ سَبْحَانَهُ يَرَاهُ وَهُوَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِيهِ فَقَدْ جَعَلَهُ أَهْوَنَ النَّاطِرِينَ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین دارد خداوند سبحان او را می بیند و با این حال او را نافرمانی می کند، بی گمان خداوند را بی مقدارترین بینندگان قرار داده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۹۸.

حدیث ۵۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُفْسِدُ اليَقِينُ الشَّكَّ وَغَلَبَهُ الهَوَى .

امام علی علیه السلام : یقین را شک و چیره آمدن هوس، تباہ می سازد.

غرر الحکم : ۱۱۰۱۱.

حدیث ۵۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْجَدَلُ فِي الدِّينِ يُفْسِدُ الْيَقِينَ .
 امام علی علیه السلام : مجادله کردن در دین، یقین را از بین می برد.
 غرر الحکم : ۱۱۷۷

حدیث ۵۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خِلَطَةُ أُنْبَاءِ الدُّنْيَا تَشِينُ الدِّينَ ، وَتُضَعِفُ الْيَقِينَ .
 امام علی علیه السلام : معاشرت با دنیاپرستان دین را عیبناک و یقین را سست می کند.
 غرر الحکم : ۵۰۷۲

حدیث ۵۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 غَايَةُ الْيَقِينِ الْإِخْلَاصُ ، غَايَةُ الْإِخْلَاصِ الْخَلَاصُ .
 امام علی علیه السلام : غایت یقین، اخلاص است و غایت اخلاص، خلاص و رهایی.
 غرر الحکم : ۶۳۴۷ و ۶۳۴۸

حدیث ۵۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زُهِدُ الْمَرْءِ فِيمَا يَفْنَى عَلَى قَدَرِ يَقِينِهِ بِمَا يَبْقَى .
 امام علی علیه السلام : بی رغبتی انسان به آنچه فناپذیر است، به اندازه یقین اوست به آنچه ماندنی می باشد.
 غرر الحکم : ۵۴۸۸

حدیث ۵۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوَكُّلُ مِنَ قُوَّةِ الْيَقِينِ .
 امام علی علیه السلام : توکل، ناشی از نیرومندی یقین است.
 غرر الحکم : ۶۹۹

حدیث ۵۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ كَشِفَ الْغِطَاءُ مَا ازْدَدْتُ يَقِينَا.

امام علی علیه السلام: اگر پرده [هم] کنار رود، بر یقین من چیزی افزوده نشود.
غرر الحکم: ۷۵۶۹.

حدیث ۵۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَلَيْكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ ... مَنْ عَمِلَ بِهِ سَبَقَ؛
بر شما باد رجوع به کتاب خدا (قرآن) ... کسی که به آن عمل کند از همه پیشی می‌گیرد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۵۵.

حدیث ۵۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صِلَاحِ الْجُمْهُورِ؛
کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است.
غرر الحکم، ح ۹۳۶۱.

حدیث ۵۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ لَمْ يُصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ يُصْلِحْ غَيْرَهُ؛
هر کس خودش را اصلاح نکند، نمی‌تواند دیگران را اصلاح نماید.
غرر الحکم، ح ۸۹۹۰.

حدیث ۵۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا سُئِلَ شَيْئًا فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَفْعَلَهُ قَالَ: نَعَمْ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ لَا يَفْعَلَ سَكَتَ وَكَانَ لَا يَقُولُ لَشَيْءٍ لَّا...؛
هرگاه از رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی تقاضا می‌شد، اگر ایشان آن را می‌خواستند انجام دهند، می‌فرمودند: بله و اگر
نمی‌خواستند انجام دهند، سکوت می‌نمودند و هیچ‌گاه ایشان برای چیزی نه نمی‌گفتند.
بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۷.

حدیث ۵۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
فَإِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ وَتَفَكَّرَ، وَنَظَرَ وَابْصَرَ وَانْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، وَسَلَكَ جَدَدًا وَاضِحًا يَتَجَنَّبُ فِيهِ الصَّرْعَةَ فِي الْمَهْوَى، يَتَنَكَّبُ طَرِيقَ الْعَمَى،
وَلَا يُعِينُ عَلَى فَسَادِ نَفْسِهِ الْغُوَاةُ؛ بَتَعَسَفٍ فِي حَقِّ أَوْ تَحْرِيفٍ فِي نَطْقٍ أَوْ تَغْيِيرٍ فِي صِدْقٍ، وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ؛

بینا، کسی است که بشنود و بیندیشد، و بنگرد و ببیند، و از عبرت‌ها سود برد، و آن گاه جاده‌های روشن را ببیند و از افتادن در پرتگاه‌های گمراهی دوری گزیند و هرگز با ضایع ساختن حقیقی یا تحریف نمودن سخنی یا برهم زدن سنتی نیکو، و به قیمت آلوده ساختن روح خویش، فریبکاران را یاری ندهد، و البته هیچ قدرتی در کار نیست مگر از جانب خداوند یکتا.

تحف العقول، ص ۱۵۵.

حدیث ۵۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مُؤْمِنُ إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ تَمَنُّ نَفْسِكَ فَاجْتَهِدْ فِي تَعْلُمِهَا فَمَا يَزِيدُ مِنْ عِلْمِكَ وَادِّبِكَ يَزِيدُ فِي تَمَنِّكَ وَقَدْرِكَ، فَإِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدِي إِلَى رَبِّكَ؛

ای انسان با ایمان، در حقیقت این دانش و ادب، بهای توست، پس در آموختن آن بکوش، زیرا هرچه بر دانش و ادب افزوده شود، بر ارج و بهای تو افزوده می‌شود، چرا که با دانش به سوی پروردگارت هدایت می‌شوی.

روضه الواعظین، ص ۱۱.

حدیث ۵۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ فِي إِصْلَاحِهَا سَعِدَ، مَنْ أَهْمَلَ نَفْسَهُ فِي لَذَاتِهَا شَقِيَ وَبَعُدَ؛

هر کس برای اصلاح خود، خویشتن را به زحمت بیندازد، خوشبخت می‌شود. هر کس خود را در لذت‌ها رها کند، بدبخت می‌گردد و بی بهره می‌ماند.

غرر الحکم، ح ۸۲۴۶ و ح ۸۲۴۷.

حدیث ۵۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِأَصْحَابِهِ -: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِنَّصِبًا بِالصَّلَاةِ بَعْدَ التَّشِيرِ لَهُ بِالْحَجَّةِ لِقَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ «وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا»، فَكَانَ يَأْمُرُ بِهَا أَهْلَهُ وَيُصَبِّرُ عَلَيْهَا نَفْسَهُ؛

در سفارش به یاران خود فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله با آن که بشارت بهشت به ایشان داده شده بود، باز برای نماز، خود را به زحمت می‌انداختند؛ زیرا خدای سبحان فرموده است «خانواده خود را به نماز، امر کن و [خود نیز] بر آن، شکیبایی نما» به همین دلیل، رسول خدا صلی الله علیه و آله خانواده اش را به نماز خواندن، فرمان می‌داد و خود را وادار به شکیبایی بر آن می‌کرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۹.

حدیث ۵۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا عَجَبَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنَ الْعَقْلِ وَ مَا تَمَّ عَقْلُ امْرِئٍ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ خِصَالٌ شَتَّى: الْكُفْرُ وَالشَّرُّ مِنْهُ مَأْمُونَانِ وَالرُّشْدُ وَالْخَيْرُ مِنْهُ مَأْمُولَانِ وَ فَضْلُ مَالِهِ مَبْدُولٌ وَ فَضْلُ قَوْلِهِ مَكْفُوفٌ وَ نَصِيْبُهُ مِنَ الدُّنْيَا الْقَوْتُ لَا يَشْبَعُ مِنَ الْعِلْمِ دَهْرُهُ الدُّلُّ أَحَبُّ إِلَيْهِ مَعَ اللَّهِ مِنَ الْعِزِّ مَعَ

غَيْرِهِ وَالتَّوَّاضُعُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ الشَّرْفِ يَسْتَكْثِرُ قَلِيلَ الْمَعْرُوفِ مِنْ غَيْرِهِ وَ يَسْتَقِيلُ كَثِيرَ الْمَعْرُوفِ مِنْ نَفْسِهِ وَ يَرَى النَّاسَ كُلَّهُمْ خَيْرًا مِنْهُ وَ أَنَّهُ شَرُّهُمْ فِي نَفْسِهِ وَ هُوَ تَمَامُ الْأَمْرِ؛

خداوند با چیزی بهتر از عقل عبادت نشده است، و عقل کسی کامل نشود، مگر در او چند خصلت باشد: کفر و بدی از او انتظار نمی رود، رشد و خوبی در او امید می رود، زیادی ثروتش بخشوده و زیادی سخنش نگه داشته شده است، بهره او از دنیا تنها غذای روزانه است، در طول زندگی از دانش سیر نمی شود، خواری را با خداوند از عزت با دیگران، بیشتر دوست دارد، تواضع نزد او دوست داشتنی تر از شرف و بزرگی است، خوبی کم دیگران را بسیار و خوبی بسیار خود را کم می شمرد، همه مردم را از خودش بهتر و خود را نزد خویش از همه بدتر می داند و این مهم ترین خصلت است.
کافی، ج ۱، ص ۱۸، ح ۱۲.

حدیث ۵۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُسْلِمُ مِرْآةُ أَخِيهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْ أَحْيَكُمْ هَفْوَةً فَلَا تَكُونُوا عَلَيْهِ إِبْرًا وَأَرْشِدُوهُ وَأَنْصَحُوا لَهُ وَتَرَفَّقُوا بِهِ ... ؛

مسلمان آینه برادر خویش است، هرگاه خطایی از برادر خود دیدید همگی او را مورد حمله قرار ندهید بلکه او را راهنمایی و نصیحت نمایید و با او مدارا کنید...
تحف العقول، ص ۱۰۸.

حدیث ۵۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَتَيَأَسَّ بِبَيْتِكَ الْأَطْيَبِ الْأَطْهَرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله؛ فَإِنَّ فِيهِ أُسْوَةً لِمَنْ تَأَسَّى وَ عَزَاءً لِمَنْ تَعَزَّى، وَ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَأَسِّي بِبَيْتِهِ وَ الْمُقْتَصُّ لِأَثَرِهِ...؛

از پیامبر پاک و پاکیزه ات پیروی کن؛ چرا که [شخصیت] او، الگوی کاملی است برای آنها که [در زندگی] در پی الگویی هستند و راه او، بهترین راه است برای آنها که [در زندگی] در پی سر سپردن به راهی هستند و محبوب ترین بندگان در نزد خدا، کسی است که از پیامبر خویش پیروی کند و دنباله رو او باشد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۰.

حدیث ۵۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اسْتَبْتُمُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ، وَ الْمُحَافَظَةَ عَلَى مَا اسْتَحْفَظَكُمْ مِنْ كِتَابِهِ... ؛

با پایداری در اطاعت از خدا و پابندی به آنچه خداوند در عمل به کتابش بر عهده شما گذاشته، نعمت های او را بر خود، تمام کنید.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۳.

حدیث ۵۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طوبی لِمَنْ يَأْتِي النَّاسَ وَيَأْتِي لِقَوْنَهُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ ؛
 خوشا به سعادت کسی که در راه اطاعت خدا با مردم اُنس بگیرد و مردم نیز با او اُنس بگیرند.
 بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۵۶، ح ۱۱۲.

حدیث ۵۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِزَالَةُ الرَّوَاسِي أَسْهَلُ مِنْ تَأْلِيفِ الْقُلُوبِ الْمُتَنَافِرَةِ؛
 از جای کردن کوه های استوار، آسان تر از انس و الفت دادن دل های از هم ریمیده است.
 بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۱، ح ۷۰.

حدیث ۵۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَفَافُ يَصُونُ النَّفْسَ وَيُنْزِعُهَا عَنِ الدُّنْيَا؛
 پاک دامنی، روح انسان را محافظت می کند و آن را از پستی ها، دور نگه می دارد.
 غرر الحکم، ح ۱۹۸۹.

حدیث ۵۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِفَّةُ شِمَّةُ الْأَكْيَاسِ. الشَّرُّهُ سَجِيَّةُ الْأَرْجَاسِ؛
 پاکدامنی روش زیرکان، و سیری ناپذیری خصلت پلیدان است.
 غرر الحکم، ح ۷۲۹ و ۷۳۰.

حدیث ۵۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ. لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ؛
 کسی که در راه خدا جهاد کند و شهید شود، اجرش بیشتر از کسی نیست که می تواند گناه کند، اما پاک دامنی پیشه می کند.
 انسان پاک دامن، نزدیک است فرشته ای از فرشتگان خدا شود.
 نهج البلاغه، حکمت ۴۷۴.

حدیث ۵۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُوَسِّسُ مِذْيَنِيًّا؛ فَكَمْ مِنْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ خْتِمٌ لَهُ بِخَيْرٍ، وَكَمْ مِنْ مُقْبِلٍ عَلَى عَمَلِهِ مُفْسِدٌ فِي آخِرِ عُمُرِهِ صَائِرٌ إِلَى النَّارِ نَعُودُ بِاللَّهِ

منها؛

هیچ گنهکاری را نا امید مکن! چه بسا کسی که عمری گناه کرده، عاقبت به خیر شده است و چه بسا کسی که عمری اهل عمل صالح بوده، در پایان عمرش فاسد شده و راهی جهنم گردیده است - که از آتش آن، به خدا پناه می بریم - .
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۲۳۹، ح ۱.

حدیث ۵۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِلَهِي لَمْ أُسَلِّطْ عَلَى حُسْنِ ظَنِّي قُتُوطَ الْإِيَّاسِ، وَلَا أَنْقَطِعَ رَجَائِي مِنْ جَمِيلِ كَرَمِكَ؛
خدایا! ناامیدی را بر خوش گمانی ام به تو، مسلط نمی گردانم و امیدم را از لطف زیبای تو، قطع نمی کنم.
بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۹۹، ح ۱۳.

حدیث ۵۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ أَنَّ الَّذِي يَبِيدُهُ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ أَذِنَ لَكَ فِي الدُّعَاءِ وَتَكَفَّلَ لَكَ بِالْإِجَابَةِ... فَلَا يُقْنِطَنَّكَ إِئْتَاءُ إِجَابَتِهِ؛ فَإِنَّ الْعَطِيَّةَ عَلَى قَدْرِ النَّيَّةِ؛
بدان، آن کسی که گنجینه های آسمان ها و زمین در دست اوست، خودش به تو اجازه درخواست کردن داده و اجابت نمودن آن را ضمانت کرده است... پس مبادا تأخیر او در اجابت دعا، تو را ناامید گرداند؛ زیرا که عطا، به چگونگی نیت [و مقدار اخلاص و اصرار در آن] بستگی دارد.
نهج البلاغه، از نامه ۳۱.

حدیث ۵۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَآجَلِ الْآخِرَةِ فَشَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَلَمْ يُشَارِكْهُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا فِي آخِرَتِهِمْ سَكَنُوا الدُّنْيَا بِأَفْضَلِ مَا سُكِنَتْ وَآكَلُوهَا بِأَفْضَلِ مَا أُكِلَتْ فَحَظُوا مِنَ الدُّنْيَا بِمَا حَظَى بِهِ الْمُتَرَفُونَ وَآخَذُوا مِنْهَا مَا آخَذَهُ الْجَبَابِرَةُ الْمُتَكَبِّرُونَ ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْهَا بِالزَّادِ الْمُبْلَغِ وَالْمُتَجَرِّ الرَّابِحِ أَصَابُوا لِدَّةَ زُهَيْدِ الدُّنْيَا فِي دُنْيَاهُمْ وَتَيَقَّنُوا أَنَّهُمْ جِيرَانُ اللَّهِ غَدَا فِي آخِرَتِهِمْ لَا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ وَلَا يَنْقُصُ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنْ لَدَّةٍ؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پیشگان هم از این دنیای زود گذر و هم از آخرت که می آید بهره گرفتند، با مردم دنیا در کارهای دنیوی شریک شدند، ولی مردم دنیا با ایشان در کارهای اخروی شریک نشدند، (از راه حلال) در بهترین خانه ها زندگی کردند و از بهترین خوردنی ها خوردند. همان لذتی را که اهل ناز و نعمت از دنیا بردند، نصیبشان شد و از آن کامیاب گردیدند آنسان که جباران خود کامه کام گرفتند، سپس با توشه کافی و تجارت سودآور به جهان دیگر رفتند، لذت بی رغبت بودن به دنیا را بردند، و یقین کردند که در آخرت همسایگان خدایند. دعایشان بی جواب نمی ماند و بهره شان از لذت و خوشی کم نمی شود.
نهج البلاغه، نامه ۲۷ .

حدیث ۵۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْمُتَّقُونَ فِيهَا (فِي الدُّنْيَا) هُمْ اَهْلُ الْفَضَائِلِ مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ وَ مَلْبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ وَ مَشِيئُهُمُ التَّوَّاضُعُ؛
 تقوایندگان، در دنیا اهل فضایلند، گفتارشان راست و درست، روششان میانه روی و رفتارشان متواضعانه است.
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴ .

حدیث ۵۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَ بِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبَهَائِمِ؛
 تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن و حیوانات از شما سؤال خواهد شد.
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۶ .

حدیث ۵۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَ التَّقَى وَ شَرُّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَ الْفُجُورُ؛
 خیر دنیا و آخرت در دو خصلت بی نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلت نیازمندی و گناه است.
 شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۱، ح ۴۴۶ .

حدیث ۵۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَغَرَّبَ عَنِ الْاَوْطَانِ فِي طَلَبِ الْعُلَا وَ سَافَرَ فِي الْاَسْفَارِ خَمْسُ فَوَائِدَ تَفْرُجُ هَمَّ وَ اِكْتِسَابُ مَعِيشَةٍ وَعِلْمٌ وَ اَدَابٌ وَ صُحْبَةُ مَا جِدَ؛
 برای کسب مجد و عظمت، از وطن خود دور شو و سفر کن که در مسافرت پنج فایده است: برطرف شدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگواران.
 مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۱۱۵، ح ۹۱۹۹ .

حدیث ۵۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا مَقْنُوطَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلَا مَخْلُوءٌ مِنْ نِعْمَتِهِ، وَلَا مُو؟يْسٌ مِنْ رَوْحِهِ، وَلَا مُسْتَنْكَفٌ عَنْ عِبَادَتِهِ الَّذِي بِكَلِمَتِهِ قَامَتِ
 السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ، وَ اسْتَقَرَّتِ الْاَرْضُ الْمِهَادُ، وَ ثَبَّتَتِ الْجِبَالُ الزَّرْوَاسِي، وَ جَرَّتِ الرِّيَّاحُ اللِّوَاتِحُ، وَ سَارَ فِي جَوْ السَّمَاءِ السَّحَابُ وَ قَامَتْ
 عَلَى حُدُودِهَا الْبِحَارُ؛

ستایش، از آن خدایی است که کسی را از رحمتش نومید و از نعمت هایش محروم نمی کند؛ امید کسی را از لطف خویش نمی
 بُرد و کسی را از پرستش خود، باز نمی دارد؛ همان که به فرمانش، آسمان های هفتگانه برپا شدند و زمین هموار، برقرار شد و کوه

های استوار سر به فلک کشیده، پابرجا گشتند و بادهای بارور کننده، روان شدند و ابرها در فضای آسمان به حرکت درآمدند و دریاها در کرانه های خود ایستادند.
من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۱۴، ح ۱۴۸۲.

حدیث ۵۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاللَّهِ ! مَا سَأَلْتُ رَبِّي وَلَدًا نَضِيرَ الْوَجْهِ، وَلَا سَأَلْتُهُ وَلَدًا حَسَنَ الْقَامَةِ، وَلَكِنْ سَأَلْتُ رَبِّي وَلَدًا مُطِيعِينَ لِلَّهِ، خَائِفِينَ وَجِلِينَ مِنْهُ، حَتَّى إِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ مُطِيعٌ لِلَّهِ قَرَّتْ بِي عَيْنِي؛
من از پروردگار خود، فرزندی زیبا یا فرزندی خوش قد و قامت نخواستم بلکه از پروردگارم فرزندی خواستم که مطیع خدا و خداترس باشد، تا هر وقت به او نگریستم و دیدم خدا را اطاعت می کند، چشمم روشن شود.
بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۷۹.

حدیث ۵۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَتْ كَرَامِيَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَخْرَجَهُ مِنْ أَفْضَلِ الْمَعَادِنِ مَنِيَّتًا، ... وَعَثْرَتُهُ خَيْرُ الْعَثَرِ... ، لَهَا فُرُوعٌ طَوَالٌ وَثَمَرٌ لَا يُنَالُ، فَهُوَ إِمَامٌ مِنْ أَتَقَى وَبَصِيرَةٌ مِنْ أَهْتَدَى... سِيرَتُهُ الْقَصْدُ، وَسُنَّتُهُ الرُّشْدُ، وَكَلَامُهُ الْفَضْلُ، وَحُكْمُهُ الْعَدْلُ؛
خدای پاک و بلند مرتبه، کرامت خویش (یعنی نبوت) را به محمد صلی الله علیه و آله از بهترین معادن داشت و او را در بهترین خاندان [در میان بنی هاشم] آریانده... خانواده او، بهترین خانواده است؛ درختی است با شاخه های بلند که دست کسی به میوه هایش نمی رسد. او پیشوای پرهیزگاران و [مایه] بصیرت ره یافتگان است... شیوه اش میانه روی و سنتش هدایت و سخنش جداکننده حق از باطل و داوری اش عدل است.
نهج البلاغه، از خطبه ۹۴.

حدیث ۵۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بَعَثَ إِلَى الْجِنِّ وَالْإِنْسِ رُسُلَهُ لِيَكْتَسِبُوا لَهُمْ عَنْ غَطَائِهَا وَيَحْدُرُوهُمْ مِنْ ضَرَائِهَا وَيَضْرِبُوا لَهُمْ أَمْثَالَهَا وَيُبْصِرُوهُمْ عُيُوبَهَا وَيَهْجُمُوا عَلَيْهِمْ بِمُعْتَبَرٍ مِنْ تَصَرُّفِ مَصَاحِبِهَا وَأَسْقَامِهَا وَحَلَالِهَا وَحَرَامِهَا وَمَا أَعَدَّ اللَّهُ لِلْمُطِيعِينَ مِنْهُمْ وَالْعَصَاةِ مِنْ جَنَّةٍ وَنَارٍ وَكَرَامَةٍ وَهَوَانٍ؛
خداوند، رسولان خود را به سوی جن و انس فرستاد تا پرده این جهان را برای آنان کنار زنند و آنها را از بدی هایش برحذر دارند و برایشان از دنیا مثل هایی بیاورند و آنان را به عیب های آن، بیباگردانند و آنچه را مایه عبرت است، از دگرگونی احوال همچون سلامتی و بیماری های دنیا و حلال و حرام آن و آنچه که خداوند از بهشت و جهنم و عزت و ذلت، برای اطاعت کنندگان و معصیت کاران آنان فراهم آورده است، به گوش آنان بخوانند.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۳.

حدیث ۵۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ أَوْ تُصَفِيَ وَذَكَ لِعِغْرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُسْرًا مَعَهُمْ؛

مبادا دشمنان خدا را دوست بداری و یا با غیر دوستان خدا، دوستی خالصانه برقرارسازی؛ زیرا هر کس مردمی را دوست بدارد، با آنان محشور خواهد شد.

غرر الحکم، ح ۲۷۰۳.

حدیث ۵۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوْفِيقُ مِنَ السَّعَادَةِ وَالْخِذْلَانُ مِنَ الشَّقَاوَةِ؛

توفیق [انجام کار نیک] از خوشبختی و بی توفیقی از بدبختی است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲، ح ۷۰.

حدیث ۵۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّيْمُ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُسَلَّمُ مِنْ شَرِّهِ وَلَا يُؤْمَنُ مِنْ غَوَائِلِهِ؛

افراد پست به خیرشان امید و از شرشان امان و از به هلاکت انداختنشان ایمنی نیست.

غرر الحکم، ح ۱۹۳۰.

حدیث ۵۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَالَكَ لِحَامِدِكَ فِي حَيَاتِكَ، وَلِدَامِكَ بَعْدَ وَفَاتِكَ؛

ثروت تو، در زنده بودن، از آن ستایشگر تو و بعد از مرگت، از آن سرزنش کننده توست.

غرر الحکم، ح ۳۴۶۵.

حدیث ۵۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْمَالُ وَبَالٌ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَّا مَا قَدَّمَ مِنْهُ؛

مال، گریبان صاحبش را خواهد گرفت، مگر مالی که در راه آخرت، خرج شده باشد.

غرر الحکم، ح ۱۹۵۷.

حدیث ۵۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ أَكْظِمِ الْغَيْظَ، وَ تَجَاوَزْ عِنْدَ الْمَقْدَرَةِ، وَ احْلَمْ عِنْدَ الْغَضَبِ، وَ اصْفَحْ مَعَ الدَّوْلَةِ، تَكُنْ لَكَ الْعَاقِبَةُ؛

خشم خود را فرو بر و به هنگام قدرت، گذشت کن و در هنگام عصبانیت، بردبار باش و در وقت توانایی [بر انتقام]، ببخش، تا عاقبت به خیر شوی.
نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث ۵۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلتَّوَكُّلُ عَلَى اللّٰهِ نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ سُوْءٍ وَحِزْزٌ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ؛
توکل بر خداوند، مایه نجات از هر بدی و محفوظ بودن از هر دشمنی است.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۷۹، ح ۵۶.

حدیث ۵۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللّٰهِ ذَلَّتْ لَهُ الصَّعَابُ وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الْأَسْبَابُ؛
هر کس به خدا توکل کند، دشواری‌ها برای او آسان می‌شود و اسباب برایش فراهم می‌گردد.
غرر الحکم، ح ۹۰۲۸.

حدیث ۵۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ يَتِيمٍ تَرَحُّمًا لَهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ يَدُهُ عَلَيْهَا حَسَنَةً؛
هیچ مرد و زن مؤمنی نیست که دست محبت بر سر یتیمی بگذارد، مگر این که خداوند به اندازه هر تار مویی که بر آن دست کشیده است، ثوابی برایش بنویسد.
بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۹.

حدیث ۵۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّلَاةُ حِصْنُ الرَّحْمَنِ وَمَدْحَرَةُ الشَّيْطَانِ؛
نماز، دژ محکم خداوند مهربان و وسیله راندن شیطان است.
غرر الحکم، ح ۲۲۱۳.

حدیث ۵۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِحْسَانُ غَرِيْزَةُ الْأَخْيَارِ، وَالْإِسَاءَةُ غَرِيْزَةُ الْأَشْرَارِ؛
نیکی کردن، در سرشت نیکان است و بدی کردن، در سرشت بدان.

غرر الحکم، ح ۲۰۲۹.

حدیث ۵۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَلِيسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَلِيسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ؛
 همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.
 غرر الحکم، ح ۴۷۱۹ و ۴۷۲۰.

حدیث ۵۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيْنَ فِيهِ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ، فَخُذُوا نَهْجَ الْخَيْرِ تَهْتَدُوا وَأَصْدِفُوا عَنِ الشَّرِّ تَقْصِدُوا؛
 خدای تعالی کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت. پس راه خوبی را پیش گیرید تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جوید تا به مقصد برسید.
 نهج البلاغه، خطبه ۱۶۷.

حدیث ۵۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 السَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بِغَيْرِهِ وَالشَّقِيُّ مَنْ أَخَذَ لِهَوَاهُ؛
 خوشبخت کسی است که از (سرنوشت) دیگران پند بگیرد و بدبخت کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.
 نهج البلاغه، خطبه ۸۶.

حدیث ۵۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ قَوْمًا مِنَ الْيَهُودِ سَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ شَيْءٍ، فَقَالَ: ائْتُونِي غَدًا - وَ لَمْ يَسْتَنْ - حَتَّى أُخْبِرْكُمْ، فَاخْتَبَسَ عَنْهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَبْعِينَ يَوْمًا، ثُمَّ آتَاهُ وَقَالَ: «وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ... إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ»؛
 گروهی از یهود درباره چیزی از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسیدند. آن حضرت فرمودند: «فردا بیاید تا جوابتان را بدهم» و ان شاء الله نگفتند، پس تا چهل روز، از آمدن جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر جلوگیری شد. بعد از چهل روز، جبرئیل بر پیامبر فرود آمد و گفت: هرگز در مورد چیزی مگو: «من فردا چنین می کنم»، مگر این که [بگویی] ان شاء الله .
 تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۳۲۴، ح ۱۴.

حدیث ۵۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا زَنَى غَيُورٌ قَطُّ؛

انسان با غیرت، هرگز زنا نمی کند.

نهج البلاغه، حکمت ۳۰۵.

حدیث ۵۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ إِسْمَهُ وَيُحَسِّنَ آدَبَهُ، وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ ؛

حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام خوب بر او بگذارد و او را خوب تربیت کند و قرآن به او بیاموزد .

نهج البلاغه ، حکمت ۳۹۹.

حدیث ۵۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى لِسَانِ الْمُؤْمِنِ نُورٌ يَشْطَعُ وَعَلَى لِسَانِ الْمُنَافِقِ شَيْطَانٌ يَنْطِقُ؛

بر زبان مؤمن نوری (الهی) است و درخشان و برزبان منافق شیطانی است که سخن می گوید.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۰، ح ۲۱۸.

حدیث ۵۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْمُؤْمِنُ مِنْ مُنِيبٍ مُسْتَعْفِرٍ تَوَّابٍ، أَلْمُنَافِقُ مَكُورٌ مُضِرٌّ مُرْتَابٌ؛

مؤمن بازگشت کننده به خدا، آمرزش خواه و توبه کننده است و منافق نیرنگباز، زیانبار و شکاک.

غرر الحکم، ح ۱۲۸۸ و ۱۲۸۹.

حدیث ۵۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَرَعُ الْمُؤْمِنِ يَظْهَرُ فِي عَمَلِهِ، وَرَعُ الْمُنَافِقِ لَا يَظْهَرُ إِلَّا عَلَى لِسَانِهِ؛

پرهیزکاری مؤمن در رفتارش آشکار می شود و پرهیزکاری منافق جز در زبانش ظاهر نمی شود.

غرر الحکم، ۱۰۱۲۹ و ۱۰۱۳۰.

حدیث ۵۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ»- : أَنَا وَسِيلَتُهُ؛

درباره آیه «و برای تقرب به خداوند، وسیله بجوید» فرمودند: من وسیله او هستم.

مستدرک سفینه البحار، ج ۱۰، ص ۳۰۱.

حدیث ۵۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُخَاطَبَ الْجَاهِلَ مُخَاطَبَةَ الطَّيِّبِ الْمَرِيضِ؛
 شایسته است که برخورد عاقل با نادان، مانند برخورد طیب با بیمار باشد.
 غرر الحکم، ح ۱۰۹۴۴.

حدیث ۵۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرٌ مَنْ شَاوَرْتَ ذَوَّوَالنُّهْيِ وَالْعِلْمِ وَأَوْلُوا التَّجَارِبِ وَالْحَزْمِ؛
 بهترین کسی که با او مشورت کنی کسی است که صاحب عقل و علم و تجربه ها و دوران‌دیشی باشد.
 غرر الحکم، ح ۴۹۹۰.

حدیث ۵۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَمَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا؛
 هر کس خود رأی شد هلاک می شود و هر کس با افراد صاحب نظر مشورت کند در عقل آنان شریک می شود.
 نهج البلاغه، قصار ۱۶۱.

حدیث ۵۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ رَأَيْتُمْ الْإِحْسَانَ شَخْصًا لَرَأَيْتُمُوهُ شَكْلًا جَمِيلًا يَفُوقُ الْعَالَمِينَ؛
 اگر می شد که نیکوکاری به صورت انسانی مجسم شود، بدون شک، آن را در چهره ای زیباتر از همه جهانیان می دیدید.
 غرر الحکم، ح ۷۶۰۱.

از ۵۴۰۱ تا ۵۶۰۰**حدیث ۵۴۰۱**

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُمَّ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ، فَإِنَّكَ إِنِ تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ تُعَذِّبُنِي وَ لَمْ تَظْلِمْنِي، أَصْرِيحْتُ أَتَقِي عَدْلَكَ وَلَا أَخَافُ جَوْرَكَ، يَا مَنْ
 هُوَ عَدْلٌ لَا يَجُورُ أَرْحَمَنِي؛
 خدایا! آن چنان که من سزاوارش هستم، با من رفتار نکن، زیرا اگر با من آن چنان رفتار کنی که سزاوار آنم، عذابم خواهی نمود،
 در حالی که بر من ظلم نکرده ای. من از عدالت تو می ترسم، نه ظلم کردن تو! پس، ای بسیار عادل که ظلم نمی کنی، بر من رحم
 کن!

کافی، ج ۴، ص ۴۳۳، ح ۵.

حدیث ۵۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

السَّيْفُ فَاتِقٌ، وَالدِّينُ رَاتِقٌ فَالِدَيْنُ يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالسَّيْفُ يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ»؛ شمشیر، جدا کننده و دین، وصل کننده است. دین به خوبی ها فرمان می دهد و شمشیر، از بدی ها باز می دارد. خدای تعالی می فرماید: «قصاص، برای شما، مایه حیات [و امتیت] است».

غرر الحکم، ح ۲۱۳۵.

حدیث ۵۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ وَمَحَاضِرِ الْفُسُوقِ فَإِنَّهَا مُسَخِّطَةٌ لِلرَّحْمَنِ، مُضْلِيَةٌ لِلنَّيْرَانِ؛ از شرکت در مجالس گناه پرهیز که موجب خشم خدای مهربان و باعث افتادن در آتش است.

غرر الحکم، ح ۲۶۹۸.

حدیث ۵۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْبِرْكَةُ فِي مَالٍ مَنْ آتَى الزَّكَاةَ وَوَأَسَى الْمُؤْمِنِينَ وَوَصَلَ الْأَقْرَبِينَ؛ برکت در مال کسی است که زکات پردازد، به مؤمنان مدد و یاری رساند و به خویشاوندان کمک نماید.

تحف العقول، ص ۱۷۲.

حدیث ۵۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَعَنْ ذِيكَ مَا حَرَسَ اللَّهُ عِبَادَةَ الْمُؤْمِنِينَ بِالصَّلَوَاتِ وَالزَّكَاةِ وَمُجَاهِدَةَ الصِّيَامِ فِي الْأَيَّامِ الْمَفْرُوضَاتِ تَسْكِينًا لِأَطْرَافِهِمْ وَتَخْشِيعًا لِإِبْصَارِهِمْ وَتَذَلِيلًا لِنُفُوسِهِمْ وَتَخْفِيزًا (تَخْضِيعًا) لِقُلُوبِهِمْ؛ خداوند، بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکات ها و جدیت در روزه داری روزهای واجب حفظ می کند، تا اعضا و جوارحشان آرام، دیدگانشان خاشع، جان هایشان فروتن و دل هایشان خاشع گردد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲.

حدیث ۵۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ لَا يُعْرَفَانِ إِلَّا بِالنَّاسِ، فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الْخَيْرَ فَاعْمَلِ الْخَيْرَ تَعْرِفْ أَهْلَهُ وَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ؛

خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند. پس اگر می خواهی خوبی را بشناسی، خوبی کن تا اهل آن را بشناسی و اگر می خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، تا اهلش را بشناسی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۴۱، ح ۲۶.

حدیث ۵۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَ فَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ؛

خوبی کننده، بهتر از خودِ خوبی و بدی کننده، بدتر از خودِ بدی است.
نهج البلاغه، حکمت ۳۲.

حدیث ۵۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْعَجْزُ مَعَ لُزُومِ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ الْقُدْرَةِ مَعَ رُكُوبِ الشَّرِّ؛

ناتوانی همراه با خیر، بهتر از توانمندی در خدمت شر است.
غرر الحکم، ح ۱۹۷۳.

حدیث ۵۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَدَعَ الْإِسْرَافَ مُقْتَصِدًا وَ أَذْكَرَ فِي الْيَوْمِ عَدَا وَ أَمْسِكَ مِنَ الْمَالِ بِقَدْرِ ضَرُورَتِكَ وَ قَدَّمَ الْفَضْلَ لِيَوْمِ حَاجَتِكَ؛

اسراف را رها کن و میانه روی در پیش گیر و امروز به یاد فردا باش و از مال به اندازه ضرورت نگه دار و اضافی آن را برای روز نیازمندیت (قیامت) پیش فرست.
نهج البلاغه، نامه ۲۱.

حدیث ۵۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلَّةُ الْعَفْوِ أَقْبَحُ الْعُيُوبِ، وَ التَّسْرُّعُ إِلَى الْإِنْتِقَامِ أَكْبَرُ الذُّنُوبِ؛

کم گذشت بودن، زشت ترین عیب است و عجله در گرفتن انتقام، بزرگ ترین گناه.
غرر الحکم، ح ۶۷۶۶.

حدیث ۵۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ وَ مَا شَرٌّ بِشَرٍّ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ وَ كُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقُورٌ وَ كُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَاقِبَةٌ؛

خیری که به دنبال آن آتش باشد، خیر نیست و شری که به دنبال آن بهشت باشد، شر نیست. هر نعمتی جز بهشت ناچیز است و هر

بلایی جز آتش، سلامتی.

نهج البلاغه، حکمت ۳۸۷.

حدیث ۵۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلُمُّو؟ مِنْ يَعَافُ اللَّهُوَ وَيَأْلَفُ الْجِدَّ؛

مؤمن، از وقت گذرانی بیهوده، بیزار و با کوشش و تلاش، همدم است.

غرر الحکم، ح ۱۵۰۲.

حدیث ۵۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ عَيْدًا وَإِنْ ضَاعَتْ حَيْلُهُ وَوَهِنَتْ مَكِيدَتُهُ أَنَّهُ لَنْ يُنْقَصَ مِمَّا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ وَإِنْ قَوَى فِي شِدَّةِ الْحَيْلِ وَقُوَّةِ الْمَكِيدَةِ أَنَّهُ لَنْ يَزَادَ عَلَيَّ مَا قَدَّرَ اللَّهُ لَهُ؛

بدانید که آنچه خداوند برای انسان مقدر کرده است، بی کم و کاست به او می رسد، هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راه

های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرنک و چاره اندیش باشد.

آمالی مفید، ص ۲۰۷، ح ۳۹.

حدیث ۵۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ وَهُوَ لِبَاسُ التَّقْوَى وَدَرَعُ اللَّهِ الْحَصِينِ وَجَنَّتْهُ الْوَثِيقَةُ؛

به راستی که جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد، جامه تقوا و زره

استوار خداوند و سپر محکم اوست.

نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

حدیث ۵۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْقَتْلَ عَلَى قَوْمٍ وَالْمَوْتَ عَلَى آخَرِينَ وَكُلُّ آتِيهِ مَنِيَّتُهُ كَمَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ فَطُوبَى لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ وَالْمَقْتُولِينَ فِي طَاعَتِهِ؛

به راستی که خداوند برای گروهی کشته شدن را مقدر فرموده و برای دیگران مردن را. هر گروهی به همان سرنوشت که خداوند

مقدر کرده است، می رسد. پس، خوشا به سعادت مجاهدان در راه خدا و کشته شدگان در راه طاعت او.

شرح نهج البلاغه، ج ۳، ص ۱۸۴.

حدیث ۵۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فِي نَفْسِكَ وَ سَاتَرَ عَيْبَكَ؛

بدترین دوست تو کسی است که با تمام خواسته های تو کنار می آید و عیب هایت را از تو پنهان می دارد.
غرر الحکم، ح ۵۷۲۵.

حدیث ۵۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا ظَهَرَتِ الْجِنَايَاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَكَاتُ؛

هرگاه گناهان آشکار شوند، برکت ها از میان می رود.
غرر الحکم، ح ۴۰۳۰.

حدیث ۵۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَأْتِمُرُ بِهِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُنْتَهِي عَنْهُ وَيُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ جَلًّا وَعَلَا؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

غرر الحکم، ح ۹۰۷۶.

حدیث ۵۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا يُقَرَّبَانِ مِنْ أَجَلٍ وَلَا يَنْقُصَانِ مِنْ رِزْقٍ، لَكِنَّ يُضَاعِفَانِ الثَّوَابَ وَيُعْظِمَانِ الْأَجْرَ وَأَفْضَلُ مِنْهُمَا كَلِمَةٌ عَدْلٍ عِنْدَ إِمَامٍ جَائِرٍ؛

امر به معروف و نهی از منکر، نه اجلی را نزدیک می کنند و نه از روزی کم می نمایند، بلکه ثواب را دو چندان و پاداش را بزرگ می سازند و برتر از امر به معروف و نهی از منکر، سخن عادلانه ای است نزد حاکمی ستمگر.

غرر الحکم، ح ۳۶۴۸.

حدیث ۵۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِفَتَانِ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْأَعْمَالُ إِلَّا بِهِمَا: التُّقَى وَالْإِخْلَاصُ؛

دو صفت است که خداوند سبحان، هیچ عملی را مگر همراه با آنها نمی پذیرد: تقوا و اخلاص.

غرر الحکم، ح ۵۸۸۷.

حدیث ۵۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يُقَاتِلُ أَهْلَ الْبَغْيِ وَيُقْتَلُونَ بِكُلِّ مَا يُقْتَلُ بِهِ الْمُشْرِكُونَ، وَيُسَيِّتَعَانُ بِكُلِّ مَا أَمَكَنَّ أَنْ يُسَيِّتَعَانَ بِهِ عَلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقَبِيلَةِ، وَيُؤَسِّرُونَ كَمَا
 يُؤَسِّرُ الْمُشْرِكُونَ إِذَا قُدِرَ عَلَيْهِمْ؛
 با گروه های جنایتکار و ستمگر هم باید به همان شدت جنگ با مشرکان، جنگید و باید از تمام امکانات و توانایی های اهل قبله
 (مسلمانان) علیه آنان بهره گرفت و در صورت دست یافتن به آنها، همچون مشرکان، اسیرشان کرد.
 مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۶۵، ح ۱۲۴۳۷.

حدیث ۵۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي يَوْمٍ تَشَخَّصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ، وَتُظَلِّمُ لَهُ الْأَقْطَارُ... فَلَا شَفِيعَ يَشْفَعُ، وَلَا حَمِيمٍ يَدْفَعُ، وَلَا مَعْدِرَةَ تَنْفَعُ؛
 [قیامت] روزی است که در آن، چشم ها خیره می مانند و همه جا تیره و تار می شود... نه شفیع شفاعت (پا در میانی) می کند و نه
 خویشاوندی مانع عذاب می شود و نه عذری سودمند می افتد.
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۵.

حدیث ۵۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا هَلَمَّكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِطَوْلِ آمَالِهِمْ، وَتَغَيَّبَ آجَالِهِمْ، حَتَّى نَزَلَ بِهِمُ الْمَوْعُودُ الَّذِي تُرَدُّ عَنْهُ الْمَعْدِرَةُ، وَتُرْفَعُ عَنْهُ التَّوْبَةُ، وَتَحُلُّ
 مَعَهُ الْقَارِعَةُ وَالنَّقْمَةُ؛
 پیشینیان شما به علت آرزوهای دراز و از یاد بردن مرگ، به هلاکت در افتادند، تا آن که مرگ وعده داده شده، بر سر آنها فرود
 آمد؛ مرگی که هیچ عذری را نمی پذیرد و مهلتی برای توبه باقی نمی گذارد و فاجعه و مجازات را به همراه دارد.
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۷.

حدیث ۵۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَخَيَّرُوا لِلرَّضَاعِ كَمَا تَتَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ، فَإِنَّ الرَّضَاعَ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ؛
 برای شیردادن، [دایه های شایسته] انتخاب کنید، همان گونه که برای ازدواج انتخاب می کنید، چرا که شیر، طبیعت ها را تغییر می
 دهد.
 قرب الاسناد، ص ۹۳، ح ۳۱۲.

حدیث ۵۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّ خَوْفٍ مُّحَقَّقٍ إِلَّا خَوْفَ اللَّهِ فَإِنَّهُ مَغْلُوبٌ... إِنَّهُ خَافَ عَبْدًا مِنْ عَبِيدِهِ أَعْطَاهُ مِنْ خَوْفِهِ مَا لَا يُعْطَى رَبَّهُ، فَجَعَلَ خَوْفَهُ مِنَ الْعِبَادِ نَقْدًا، وَخَوْفَهُ مِنْ خَالِقِهِ ضِمَارًا وَوَعْدًا؛

هر ترسی، واقعی و ماندگار است، مگر ترس از خدا که ممکن است خیالی [و گذرا] باشد... انسان، اگر از بنده ای از بندگان خدا بترسد، آثار ترس، در رفتارش آشکار می شود؛ امّا در برابر پروردگارش چنین نیست. چنین کسی، ترسش از بندگان، نقد [و آشکار] است و ترسش از آفریدگار، پنهان و نسیه. نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۰.

حدیث ۵۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا كَسِرَتْ قُلُوبُهُمْ خَشْيَةَ اللَّهِ فَاسْتَيْتَكُفُوا عَنِ الْمَنْطِقِ، وَأَنَّهَمْ لَفَصِيحَاءُ عَقْلَاءُ الْبَيَاءِ نُبْلَاءُ، يَسْبِقُونَ إِلَيْهِ بِالْأَعْمَالِ الزَّكَايَةَ، لَا يَسْتَكْتِرُونَ لَهُ الْكَثِيرَ، وَلَا يَرْضَوْنَ لَهُ الْقَلِيلَ، يَرُونَ أَنْفُسَهُمْ أَنَّهُمْ شِرَارٌ وَأَنَّهَمْ الْأَكْيَاسُ الْأَبْرَارُ؛

خداوند، بندگانی دارد که ترس از خدا، دل هایشان را شکسته و از این رو، زبان در کام کشیده اند در حالی که مردمانی سخنور و عاقل و صاحب‌دل و نجیب اند؛ با اعمال پاک به سوی خدا می شتابند؛ اعمال زیاد را در پیشگاه خدا زیاد نمی دانند و به عمل کم، راضی نمی شوند؛ خود را بدترین مردم می دانند، در حالی که هشیارترین و نیکوکارترین مردمان اند. بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۸۶، ح ۲۱.

حدیث ۵۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَبَسَ الْخَيْرَ تَعَرَّى مِنَ الشَّرِّ؛

هر کس جامه «خوبی» به تن کند از «بدی» برهنه می گردد. غرر الحکم، ح ۸۰۸۵.

حدیث ۵۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنَّهُ وَاللَّهِ الْجِدُّ لَا اللَّعِبُ، وَالْحَقُّ لَا الْكَذِبُ، وَمَا هُوَ إِلَّا الْمَوْتُ أَسْمَعَ دَاعِيَهُ، وَأَعْجَلَ حَادِيَهُ، فَلَا يُعْرَنُّكَ سِوَاكَ النَّاسِ مِنْ نَفْسِكَ؛
به خدا سوگند که جدی است، نه شوخی! و حقیقت است، نه دروغ! مرگ را می گویم که صدای خود را به گوش همگان می رساند و همه را به سرعت می میراند. پس انبوه مردمان [زنده]، تو را به خودت مغرور نسازد [که پنداری مرگی در کار نیست]! نهج البلاغه، از خطبه ۱۳۲.

حدیث ۵۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اتَّخَذَ دِينَ اللَّهِ لَهْوًا وَوَلَعِبًا، أَدْخَلَهُ اللَّهُ سُجْحَانَهُ النَّارِ مُخَلَّدًا فِيهَا؛

هر کس دین خدا را بیهوده بشمارد و به بازیچه بگیرد، خدای سبحان، او را برای همیشه وارد جهنم خواهد کرد.

غرر الحکم، ح ۹۰۲۹.

حدیث ۵۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا يُعَايَنُ مِنْ غَيْرِهَا جَهْلٌ؛
دل بستن به دنیا، با وجود این همه ناپایداری ها، عین جهل است.
غرر الحکم، ح ۱۹۷۹.

حدیث ۵۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الدُّنْيَا كَالشَّبَكَةِ تَلْتَفُّ عَلَى مَنْ رَغِبَ فِيهَا؛
دنیا همچون دام است که به دست و پای دنیا خواهان می پیچد.
غرر الحکم، ح ۳۶۷۸.

حدیث ۵۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَلْعَقْلُ شَجَرَةٌ أَضِلُّهَا التُّقَى وَفَزَعُهَا الْحَيَاءُ وَثَمَرَتُهَا الْوَرَعُ فَالتَّقْوَى تَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى الْفِقْهِ فِي الدِّينِ وَالرُّهْدِ فِي الدُّنْيَا وَ
الْإِنْقِطَاعِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَالْحَيَاءُ يَدْعُو إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: إِلَى الْيَقِينِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ وَالتَّوَاضُعِ وَالْوَرَعُ يَدْعُو إِلَى خِصَالِ ثَلَاثٍ: إِلَى
صِدْقِ اللِّسَانِ وَالمُسَارَعَةِ إِلَى الْبِرِّ وَتَرْكِ الشُّبُهَاتِ؛
عقل، درختی است که ریشه آن تقوا، شاخه هایش حیا و میوه آن، پارسایی است. تقوا به سه چیز دعوت می کند: دین شناسی، بی
رغبتی به دنیا و دل بستگی به خداوند، و حیا به سه چیز دعوت می کند: یقین، خوش اخلاقی و تواضع، و پارسایی به سه چیز دعوت
می کند: راستگویی، سرعت و شتاب در نیکی ها و دوری از کارهای شبهه ناک.
مواعظ العددیه، ص ۱۶۰.

حدیث ۵۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَحَبَّهُ النَّاسُ؛
هر کس تقوای الهی پیشه کند، مردم او را دوست خواهند داشت.
کشف الغمه، ج ۳، ص ۱۳۹.

حدیث ۵۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّقْوَى ظَاهِرُهُ شَرَفُ الدُّنْيَا وَبَاطِنُهُ شَرَفُ الْآخِرَةِ؛

تقوا، ظاهرش شرافت دنیا و باطنش شرافت آخرت است.

غرر الحکم، ح ۱۹۹۰.

حدیث ۵۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَالْبَهَائِمِ، أَطِيعُوا اللَّهَ وَلَا تَعْصُوهُ؛

در کار بندگان خدا و سرزمین هایش تقوا پیشه کنید؛ چرا که شما، حتی درباره مکان‌ها و چارپایان باید پاسخگو باشید. [پس] از خدا اطاعت کنید و او را نافرمانی نکنید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۷.

حدیث ۵۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَارْعَوْا عِبَادَ اللَّهِ مَا بَرِعَائِيهِ يَفُوزُ فَاثْرُكُمْ، وَبِإِضَاعَتِهِ يَحْسِرُ مُبْطِلُكُمْ، وَبَادِرُوا آجَالَكُمْ بِأَعْمَالِكُمْ فَإِنَّكُمْ مُرْتَهَنُونَ بِمَا أَسْلَفْتُمْ، وَمَدِينُونَ بِمَا قَدَّمْتُمْ؛

ای بندگان خدا! آنچه را که با رعایتش رستگار شما سود می‌برد و بارها کردنش باطل گرایتان زیان می‌بیند، رعایت کنید و قبل از رسیدن اجل هایتان کار کنید؛ زیرا شما در گرو چیزی که پیش می‌فرستید، هستید و در قبال آنچه کرده اید، جزا داده می‌شوید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۰.

حدیث ۵۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَقْوِيلُ مَحْفُوظَةٌ، وَالسَّرَائِرُ مَبْلُوءَةٌ وَ «كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ»، وَ النَّاسُ مَنقُوصُونَ مَدْخُولُونَ إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ؛

گفته‌ها محفوظ می‌مانند و رازها آشکار می‌شوند و «هر کس در گرو اعمال خویش است» و مردم، ناقص و بیمارند، مگر کسی که خدا نگهش دارد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۴۳.

حدیث ۵۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَسَلُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَلَا دَاءَ فِيهِ يُقِلُّ الْبُلْغَمَ وَيَجْلُو الْقَلْبَ؛

عسل شفای هر دردی است و هیچ دردی در آن نیست، بلغم را کم می‌کند و قلب را جلا می‌دهد.

مکارم الأخلاق، ص ۱۶۶.

حدیث ۵۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطَّيِّبُ نُشْرُهُ، وَالْعَسَلُ نُشْرُهُ، وَالزُّكُوبُ نُشْرُهُ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرُهُ؛

بوی خوش، عسل، سواری و نگاه کردن به سبزه، شادی آورند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۴۰، ح ۱۲۶.

حدیث ۵۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي تَقَلُّبِ الْأَحْوَالِ عِلْمٌ جَوَاهِرُ الرِّجَالِ، وَالْأَيَّامُ تَوْضِيحٌ لَكَ السَّرَائِرِ الْكَامِنَةِ؛

در دگرگونی های زمانه است که باطن انسان ها شناخته می شود و روزگار، اسرار نهفته را برای تو آشکار می سازد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۲۸۶، ح ۱.

حدیث ۵۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ الْبُلَاءَ فَقَدْ آتَيْتَكَ. إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ النَّعْمَ مَعَ الْمَعَاصِي فَهُوَ اسْتِدْرَاجٌ لَكَ؛

هرگاه دیدی خدای پاک، پیاپی بر تو بلا نازل می کند، بدان که تو را [از خواب غفلت] بیدار کرده است. و چون دیدی خدای

سبحان، با آن که گناه می کنی، پیاپی به تو نعمت می دهد، بدان که این، دامی [از طرف خداوند] برای غافلگیر کردن توست.

غرر الحکم، ح ۴۰۴۶ و ۴۰۴۷.

حدیث ۵۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَنَدَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ بِخُشْنِ أَعْمَالِهِ؛

بهترین برادران (دینی) تو کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی و با کردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند.

غرر الحکم، ح ۵۰۲۲.

حدیث ۵۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَسَمَّى اللَّهَ عَلَى أَوْلِهِ وَحَمِدَ اللَّهَ عَلَى آخِرِهِ، لَمْ يُسْأَلْ عَنْ نَعِيمِ ذَلِكَ الطَّعَامِ كَائِنًا مَا كَانَ؛

هر کس غذایی بخورد و در ابتدای خوردنش نام خدا را ببرد و در پایان آن نیز خدا را شکر کند، آن غذا برایش نعمتی است که

هرگز مؤاخذه ای نخواهد داشت.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۶۸، ح ۲.

حدیث ۵۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثْرَةُ الْأَكْلِ وَالنَّوْمِ تُفْسِدَانِ النَّفْسَ، وَتَجْلِبَانِ الْمَضْرَّةَ؛

پرخوری و پرخوابی روح انسان را تباه می کنند و زیان به بار می آورند.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۳۸۹.

حدیث ۵۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَكْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتْلُ، وَالَّذِي نَفْسُ ابْنِ أَبِي طَالِبٍ بِيَدِهِ لَا لَفٌ ضَرْبَهُ بِالسَّيْفِ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنْ مِيْتَهُ عَلَيَّ الْفِرَاشِ فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ !
در حقیقت، گرامی ترین مرگ، کشته شدن [در راه خدا] است و سوگند به آن که جان علی بن ابی طالب در دست اوست، [تحمل]
هزار ضربت شمشیر، برای من، آسان تر از آن است که در غیر طاعت خدا، در بستر، جان دهم.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۷، ص ۳۰۰.

حدیث ۵۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُلْقَى السَّمُّ فِي بِلَادِ الْمُشْرِكِينَ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله از مسموم کردن شهرهای مشرکان، نهی فرمود.
فروع کافی، ج ۵، ص ۲۸، ح ۲.

حدیث ۵۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَتَّبِعُوا مَوْلِيَا، وَلَا تُجِزُوا عَلَيَّ جَرِيحًا، وَمَنْ أَعْلَقَ بَابَهُ فَهُوَ آمِنٌ؛
فراریان [صحنه] جنگ را تعقیب نکنید و بر زخمی شدگان، شمشیر نکشید و هر کس در خانه اش را بست، در آمان است.
وسائل الشیعہ، ج ۱۱، ص ۵۵، ح ۳.

حدیث ۵۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثُرَ مَالُكَ وَوُلْدُكَ، وَلَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثُرَ عَمَلُكَ وَيَعْظُمَ حِلْمُكَ، وَأَنْ لَا تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ فَإِذَا أَحْسَيْتَ
حَمِدْتَ اللَّهَ، وَإِذَا أَسَأْتَ اسْتَغْفَرْتَ اللَّهَ؛
خیر [و خوبی]، آن نیست که ثروت و فرزندان زیاد باشد؛ بلکه خیر [و خوبی]، آن است که عمل صالحت بسیار و بردباری ات
فراوان باشد و با عبادت پروردگارت به مردم، فخر نفروشی و وقتی کار نیکی انجام دادی، خدا را شکر کنی و چون بدی ای از تو
سر زد، از خداوند، آمرزش بخواهی.
مَحَبَّةُ الْبَيْضَاءِ، ج ۵، ص ۳۱۳.

حدیث ۵۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْعَمَلِ أَلْعَمَلِ، ثُمَّ النَّهْيَةَ النَّهْيَةَ، وَ الْإِسْتِقَامَةَ الْإِسْتِقَامَةَ، ثُمَّ الصَّبْرَ الصَّبْرَ، وَ الْوَرَعَ الْوَرَعَ إِنَّ لَكُمْ نَهْيَةً فَانْتَهُوا إِلَى نَهْيَتِكُمْ؛

در پی عمل باشید و در پی عمل باشید! و به عاقبت بیندیشید و به عاقبت بیندیشید! و استوار باشید و استوار باشید! و صبر پیشه کنید و صبر پیشه کنید! و پارسایی پیشه کنید و پارسایی پیشه کنید! بدانید که شما را پایانی است پس به سوی آن، رو بیاورید.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۰، ح ۵۶.

حدیث ۵۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْكَفْرُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: عَلَى التَّعَمُّقِ وَ التَّنَازُعِ وَ الزَّيْغِ وَ الشَّقَاقِ فَمَنْ تَعَمَّقَ لَمْ يُبَيِّبْ إِلَى الْحَقِّ، وَ مَنْ كَثُرَ نِزَاعُهُ بِالْجَهْلِ دَامَ عَمَاهُ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ زَاغَ سَاءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسِنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ سَكِرَ سُكْرَ الضَّلَالَةِ، وَ مَنْ شَاقَّ وَ عَرَّتْ عَلَيْهِ طُرُقُهُ وَ أَعْضَلَ عَلَيْهِ أَمْرَهُ وَ ضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ؛

کفر، بر چهار پایه استوار است: تُندروی، بگومگو، انحراف از حق و دشمنی ورزیدن. کسی که تُندروی کند، به حق نمی رسد و کسی که ناآگاهانه بگومگو کند، همواره از دیدن حقیقت، محروم است و هر کس از حق منحرف گردد، خوبی را بدی و بدی را خوبی می پندارد و از باده گمراهی مست می شود و کسی که دشمنی بوززد، راه ها برایش ناهموار و کارش سخت می شود و راه نجات، بر او بسته می ماند.
نهج البلاغه، از قصار ۳۱.

حدیث ۵۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَنْ يَلْقَى جَزَاءَ الشَّرِّ إِلَّا عَامِلُهُ، لَنْ يُجْزَى جَزَاءَ الْخَيْرِ إِلَّا فَاعِلُهُ؛

هرگز سزای بدی را جز بدکار نمی بیند و هرگز سزای نیکی جز به نیکوکار نمی رسد.
غرر الحکم، ح ۷۴۰۵ و ۷۴۰۶.

حدیث ۵۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَضَلُّ الْأُمُورِ فِي الْإِنْفَاقِ: طَلَبُ الْحَلَالِ لِمَا يُنْفِقُ، وَ الرَّفْقُ فِي الطَّلَبِ؛

انفاق، بر دو اصل، استوار است: [یکی] در پی مال حلال بودن برای انفاق و [دیگری] مُلایمت داشتن [و زیاد دست و پا نزدن] در طلب روزی.

مستدرک سفینه البحار، ج ۱۰، ص ۱۲۴.

حدیث ۵۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُشْعِرُ قَلْبَكَ اللَّهُمَّ عَلَى مَا فَاتَ، فَيَشْغَلَكَ عَمَّا هُوَ آتٍ؛

به خاطر آنچه از دست رفته است، اندوهی به دلت راه مده، که تو را از توجه به آنچه در پیش است، باز خواهد داشت.

غرر الحکم، ح ۱۰۴۳۴.

حدیث ۵۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْشَّيْءُ شَدِيثَانِ: شَيْءٌ قَصِيْرٌ عَنِّي لَمْ أَرْزُقْهُ فِيمَا مَضَىٰ وَلَا أَرْجُوهُ فِيمَا بَقِيَ، وَ شَيْءٌ لَا- أَنَالُهُ دُونَ وَقْتِهِ وَلَا أَسْتَعْنُتُ عَلَيْهِ بِقُوَّةِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، فَمَا أَعْجَبَ أَمْرَ هَذَا الْإِنْسَانِ! يَسِيرُهُ دَرْكٌ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفْوَتْهُ، وَيَسْوُوهُ فَوْتُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُدْرِكَهُ، وَلَا أَنَّهُ فَكَّرَ لِابْصَرِ وَلَعَلِمَ أَنَّهُ مُدَبَّرٌ، وَاقْتَصَرَ عَلَيَّ مَا تَيْسَّرَ، وَلَمْ يَتَعَرَّضْ لِمَا تَعَسَّرَ، وَاسْتَرَا حَ قَلْبُهُ مِمَّا اسْتَوْعَرَ، فَبَايَ هَذَيْنِ أُنْفِي عُمْرِي؟!؛

هر چیزی از دو حال، خارج نیست: یا چیزی است که پیش از این، روزی من نشده و امیدی به رسیدن به آن در آینده نیز ندارم و یا چیزی است که تا زمانش نرسد، من به آن نخواهم رسید، حتی اگر برای رسیدن به آن، از نیروی اهل آسمان ها و زمین، مددجویم. و چه تعجب آور است کار این انسان که از رسیدن به چیزی که حتما به او می رسد، شاد می شود و برای از دست دادن چیزی که هرگز به او نمی رسد، غمگین می گردد. اگر می اندیشید، دیده بصیرتش باز می شد و می فهمید که برای او از پیش، برنامه ریزی شده است و به آنچه آسان به دستش می رسد، اکتفا می کرد و به دنبال آنچه به دست آمدنی نیست، نمی رفت و دلش از آنچه به دشواری به دست می آید، آسوده می شد. پس برای کدام یک از این دو چیز، عمر خود را تباه کنم؟

مطالب السئول، ص ۵۵.

حدیث ۵۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ: إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَالتَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ؛

یاری رساندن ستمدیده فریاد خواه و شاد کردن غمناک، از کفاره های گناهان بزرگ است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۱، ح ۲۱.

حدیث ۵۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا وَزَرَ أَغْظَمَ مِنْ وَزْرِ غَنِيِّ مَنَعَ الْمُحْتَاجَ؛

گناهی، بزرگ تر از گناه ثروتمندی که نیازمند را از حش محروم کند، نیست.

غرر الحکم، ح ۱۰۷۳۸.

حدیث ۵۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ، وَنَظَرَ فَأَبْصَرَ، وَانْتَفَعَ بِالْعَبْرِ، ثُمَّ سَلَكَ جَدًّا وَاضِحًا يَتَجَنَّبُ فِيهِ الصَّرْعَةَ فِي الْمَهَاوِي؛

کسی اهل بصیرت است که بشنود و بیندیشد، و نگاه کند و دریابد، و از عبرت ها بهره گیرد و سپس راه های روشن را ببیند و بدین ترتیب، خود را از سقوط در پرتگاه ها حفظ کند.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۹، ص ۱۵۸.

حدیث ۵۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقَدْ بُصِّرْتُمْ أَنْ أَبْصَرْتُمْ، وَقَدْ هُدِيتُمْ أَنْ اهْتَدَيْتُمْ؛

اگر چشم بصیرت بگشایید، [خواهید دید که] بصیرت به شما عطا شده است و اگر به راه هدایت گام نهید، [خواهید دید که] هدایت در وجود شما نهاده شده است.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۱۸، ص ۳۷۶.

حدیث ۵۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا إِنَّ أَبْصَرَ الْأَبْصَارِ مَا نَفَذَ فِي الْخَيْرِ طَرْفُهُ، أَلَا إِنَّ أَسْمَعَ الْأَسْمَاعِ مَا وَعَى التَّنْذِيرَ وَقَبْلَهُ؛

آگاه باشید که بیناترین چشم ها چشمی است که تیزبینی اش صرف کارهای خیر شود. آگاه باشید که شنواترین گوش ها گوشه است که پند را دریابد و بپذیرد.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۷، ص ۱۶۷.

حدیث ۵۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَتْ الرُّؤْيَةُ مَعَ الْأَبْصَارِ، فَقَدْ تَكْذَبُ الْعُيُونُ أَهْلَهَا، وَلَا يُعْشُّ الْعَقْلُ مَنِ اسْتَنْصَحَهُ؛

دیدن، با نگاه کردن به وسیله چشم نیست؛ زیرا چشم ها گاه به صاحبان خود دروغ می گویند؛ امیرا عقل، کسی را که از او خیرخواهی کند، فریب نمی دهد.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۱۹، ص ۱۷۳.

حدیث ۵۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْمَنْ عَلَى رَعِيَّتِكَ بِإِحْسَانِكَ، أَوْ التَّرْتِيدَ فِيمَا كَانَ مِنْ فِعْلِكَ، أَوْ أَنْ تَعِدَهُمْ فَتُتْبِعَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ فَإِنَّ الْمَنْ يُبْطِلُ الْإِحْسَانَ، وَ التَّرْتِيدَ يَذْهَبُ بِنُورِ الْحَقِّ؛

مبادا به خاطر نیکی کردنت به مردم، بر آنان منت بگذاری یا کار نیکت را بیش از آنچه هست، جلوه دهی یا به آنان وعده ای بدهی و به آن عمل نکنی؛ زیرا منت گذاشتن، نیکی ات را ضایع می کند و بزرگ تر جلوه دادن کار، نور حق را [از دل] می برد.

نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث ۵۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنْ فِائِقَةٍ، وَلَا لِأَحَدٍ قَبْلَ الْقُرْآنِ مِنْ غِنَى، فَاسْتَشْفُوهُ مِنْ آدَوَائِكُمْ وَاسْتَعِينُوا بِهِ عَلَى لَأَوَائِكُمْ؛

بدانید که با داشتن قرآن [و آگاهی از آن و عمل به آن]، هیچ کس درمانده نخواهد شد و بدون قرآن، کسی به توانگری نخواهد رسید. پس درمان دردهای خود را در آن بجوید و در گرفتاری هایتان، از آن یاری بطلبید. نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث ۵۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ أَكْبَرِ الدَّاءِ، وَهُوَ الْكُفْرُ وَالنَّفَاقُ وَالْغَيُّ وَالضَّلَالُ؛
 قرآن، درمان بزرگ ترین دردها یعنی کفر و نفاق و تباهی و گمراهی را در خود دارد.
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث ۵۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ أَرْيَنُهُ فَيَتَوَلَّى مِنْهُ جَوْهَرَانِ نَفِيسَانِ: أَحَدُهُمَا فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ وَالْآخَرُ يُسْتَضَاءُ بِهِ؛
 از هر دانشی بهترینش را انتخاب کنید. زنبورِ عسل از هر گلی زیباترینش را می خورد. در نتیجه دو جواهر گران بها از آن تولید می شود: یکی (عسل) برای مردم شفاست و دیگری (موم) که از آن روشنایی می گیرند .
 غرر الحکم ، ح ۵۰۸۲ .

حدیث ۵۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَكَلْتُهُ رَاحَ، وَمَا أَطَعَمْتُهُ فَاحَ؛
 آنچه خورده‌ای، از دست رفته است و آنچه به دیگران خورانده‌ای، منتشر شده است [و برای آخرت می ماند].
 غرر الحکم، ح ۹۶۳۴.

حدیث ۵۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَخْلَفَنَّ وَرَاءَكَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ تُخَلِّفُهُ لِأَخِيهِ رَجُلَيْنِ إِمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِطَاعِيَهُ اللَّهُ فَسَيَعِدُ بِمَا شَقِيتَ بِهِ وَأَمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ فَشَقِيَ بِمَا جَمَعَتْ لَهُ فَكُنْتَ عَوْنًا لَهُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ وَ لَيْسَ أَحَدٌ هَذَا حَقِيقًا أَنْ تُو؟ تِرُهُ عَلَى نَفْسِكَ؛
 پس از خودت، چیزی از دنیا بر جای مگذار؛ زیرا آن را برای یکی از این دو خواهی گذارد. یا کسی که آن را در طاعت خدا به کار می برد پس با چیزی که تو با آن بدبخت شده‌ای، خوشبخت می شود. و یا کسی که با آن نافرمانی خدا را می کند و با آنچه تو برای او فراهم کردی بدبخت می شود. پس تو در نافرمانی [خدا] یاور او هستی و هیچ یک از این دو را شایسته نیست بر خودت مقدم بداری.
 نهج البلاغه، حکمت ۴۱۶.

حدیث ۵۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى الْإِيمَانُ بِهِ وَبِرَسُولِهِ ... وَصَدَقَهُ السِّرُّ فَإِنَّهَا تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ، وَصَدَقَهُ الْعَلَانِيَةُ فَإِنَّهَا تَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ؛

بهترین چیزهایی که اهل توسل، با آنها به خدای پاک متعال متوسل می شوند، عبارت اند از: ایمان به خدا و رسول او ... و صدقه پنهانی که گناه را پاک می کند و صدقه آشکار که جلوی مرگ های بد را می گیرد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۱۰.

حدیث ۵۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي تَفْسِيرٍ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ - : إِنَّا لَا نَمْلِكُ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا، وَلَا نَمْلِكُ إِلَّا مَا مَلَكَنَا، فَمَتَى مَلَكَنَا مَا هُوَ أَمْلَكُ بِهِ مِنَّا، كَلَّفْنَا وَ مَتَى أَخَذَهُ مِنَّا وَضَعَ تَكْلِيفَهُ عَلَيْنَا؛

در تفسیر «لا حول و لا قوة الا بالله» (هیچ توان و نیرویی به جز از جانب خدا نیست) فرمود: ما با وجود خداوند، مالک چیزی نیستیم و جز آنچه او ما را مالکش گردانیده، چیزی نداریم. پس وقتی چیزی را به مالکیت ما درآورد که او نسبت به آن مالک تر از ماست، تکلیفی بر عهده ما نهاده است و وقتی آن را از ما بگیرد، [در واقع] تکلیف خود را از دوش ما برداشته است.
نهج البلاغه، حکمت ۴۰۴.

حدیث ۵۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحْسَنَ الْوَفَاءَ اسْتَحَقَّ الْأَصْطِفَاءَ؛

هر کس خوش قول باشد، شایسته انتخاب شدن [برای دوستی] است.
غرر الحکم، ح ۸۶۹۰.

حدیث ۵۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الصَّدَقِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ؛

بهترین راستگویی، وفا کردن به عهدها [و قول و قرارها] است.
غرر الحکم، ح ۳۰۲۰.

حدیث ۵۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ الْوَفَاءَ تَوْأَمُ الصَّدَقِ، وَلَا أَعْلَمُ جُنَّةً أَوْفَى مِنْهُ، وَ مَا يَغْدِرُ مَنْ عَلِمَ كَيْفَ الْمَرْجِعِ، وَ لَقَدْ أَصِيبْنَا فِي زَمَانٍ قَدِ اتَّخَذَ أَكْثَرُ

أَهْلِهِ الْعُدْرَ كَيْسًا، وَ نَسَبَهُمْ أَهْلُ الْجَهْلِ فِيهِ إِلَى حُسْنِ الْحِيلَةِ؛

ای مردم! وفای به عهد، همزاد راستگویی است و من سپری نگه دارنده تر از آن نمی شناسم. کسی که بداند آخرتی در پیش است، عهد شکنی نمی کند؛ اما اکنون در روزگاری به سر می بریم که بیشتر مردم آن، عهدشکنی را زیرکی می دانند و نادانان روزگار، عهد شکنی را زرنگی می نامند.
نهج البلاغه، از خطبه ۴۱.

حدیث ۵۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَلَوْفَاءُ عُنْوَانٌ وَفُورِ الدِّينِ وَ قُوَّةُ الْأَمَانَةِ؛
وفای به عهد، نشانه دینداری زیاد و امانتداری شایسته است.
غرر الحکم، ح ۱۴۳۰.

حدیث ۵۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكَ بِالْقَصْدِ فِي الْأُمُورِ فَمَنْ عَدَلَ عَنِ الْقَصْدِ جَارٌ، وَمَنْ أَخَذَ بِهِ عَدَلٌ؛
در کارها میانه رو باش، که هر کس میانه روی را ترک کند، ستم خواهد کرد و هر کس میانه روی پیشه کند، به عدالت رفتار خواهد کرد.
غرر الحکم، ح ۶۱۱۶.

حدیث ۵۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ لِيَكُنْ أَحَبَّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَوْسَطُهَا فِي الْحَقِّ وَ أَعْمُهَا فِي الْعَدْلِ؛
باید دوست داشتنی ترین کارها در نزد تو، کاری باشد که بیش از همه و حقیقتا با اعتدال (میانه روی) مطابقت کند و هر چه بیشتر، عدالت را همگانی سازد.
نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث ۵۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُذِّ الْقَصْدِ فِي الْأُمُورِ فَمَنْ أَخَذَ الْقَصْدَ حَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤْنُ؛
در کارها، میانه روی پیشه کن، که هر کس میانه روی پیشه کند، سختی های زندگی برای او آسان می شود.
عیون الحکم و المواعظ، ص ۲۴۱.

حدیث ۵۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكَ بِزُومِ الْحَلَالِ، وَحُسْنِ الْبِرِّ بِالْعِيَالِ، وَذِكْرِ اللَّهِ فِي كُلِّ حَالٍ؛
شما را به: در پی حلال بودن، خوبی کردن به خانواده و به یاد خدا بودن در همه حال، سفارش می‌کنم.
غرر الحکم، ح ۶۱۳۱.

حدیث ۵۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلُوا التَّمْرَ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنَ الْأَدْوَاءِ؛
خرما بخورید، چراکه شفاى دردهاست.
مكارم الأخلاق، ص ۱۶۸.

حدیث ۵۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَكُلُ السَّفَرَجَلِ قُوَّةً لِلْقَلْبِ الضَّعِيفِ وَهُوَ يُطَيِّبُ الْمِعْدَةَ وَيُدْكِي الْفؤَادَ وَيَشَجِّعُ الْجَبَانَ وَيَحْسُنُ الْوُلْدَ؛
خوردن به، قلب ضعیف را قوی، معده را پاک، ترسو را شجاع و فرزند را زیبا می‌کند.
تحف العقول، ص ۱۰۱.

حدیث ۵۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْبُعْىُ يَضْرَعُ الرَّجَالَ، وَيُدْنِي الْأَجَالَ؛
زورگویی، انسان را به خاک [مَدَلَّت] می‌افکند و مرگ‌ها را نزدیک می‌کند.
غرر الحکم، ح ۱۴۹۴.

حدیث ۵۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرُكِ، وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهاً عَنِ الْكِبْرِ؛
خداوند، ایمان را برای پاک شدن از [آلودگی های] شرک، واجب فرمود و نماز را برای دور ماندن از تکبر.
نهج البلاغه، حکمت ۲۵۲.

حدیث ۵۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجاً لِلتَّكْبُرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ، وَإِسْكَاناً
لِلتَّذَلُّلِ فِي نُفُوسِهِمْ، وَيَجْعَلُ ذَلِكَ أَبْوَاباً فَتْحاً إِلَى فَضْلِهِ؛

خداوند، بندگان خود را با سختی های گوناگون، می آزماید و با [واداشتن آنها به] انواع کار و کوشش و آنها را به عبادت و بندگی خود می گیرد و با ناملايمات و ناخوشی های مختلف، امتحانشان می کند، تا تکبر را از دل هایشان بیرون برد و افتادگی و خاکساری را در جان هایشان بنشانند و نیز تا این آزمایش ها را درهای گشوده ای به سوی فضل [و احسان] خویش قرار دهد. نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۲.

حدیث ۵۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُونُوا كَالْمُتَكَبِّرِ عَلَى ابْنِ أُمَّهِ مِنْ غَيْرِ مَا فَضَّلَ جَعَلَهُ اللَّهُ فِيهِ، سَوَى مَا أَلْحَقَتِ الْعَظَمَةُ بِنَفْسِهِ مِنْ عِدَاوَةِ الْحَسِيدِ (الْحَسَبِ)، وَ قَدَحَتِ الْحَمِيَّةُ فِي قَلْبِهِ مِنْ نَارِ الْغَضَبِ، وَ نَفَخَ الشَّيْطَانُ فِي أَنْفِهِ مِنْ رِيحِ الْكِبْرِ الَّذِي أَعَقَبَهُ اللَّهُ بِهِ النَّدَامَةَ؛
مانند آن کسی (قابیل) نباشید که بر پسر مادر خود (هابیل)، بی آن که خداوند، او را بر وی برتری داده باشد، تکبر ورزید. جز اینها، خودبزرگ بینی، دشمنی ناشی از حسادت را در جان او افکند و تعصب و غرور، آتش خشم را در دلش شعله ور ساخت و شیطان، باد کبر را در بینی اش دمید؛ کبری که خداوند، عاقبتش را پشیمانی قرار داد. نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۲.

حدیث ۵۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْبِخُلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِي؟ لُغُوبٌ، وَ هُوَ زِمَامٌ يُقَادُ بِهِ إِلَى كُلِّ سُوءٍ ۲۵۶. کم بهره ترین انسان بُخُل، در بردارنده بدترین عیب هاست و افساری است که انسان، با آن، به سوی هر بدی ای کشانده می شود. نهج البلاغه، حکمت ۳۷۸.

حدیث ۵۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْبِخِيلُ يَبْخُلُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْيَسِيرِ مِنْ دُنْيَاهُ، وَ يَسْمَحُ لَوْرَاثِهِ بِكُلِّهَا؛
بخیل، حتی کمترین بهره ای از دارایی دنیایش را از خودش، دریغ می کند؛ ولی به ناچار، همه آن را برای وارثانش می گذارد. غرر الحکم، ح ۱۸۸۴.

حدیث ۵۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَشَّكَ مَنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ وَ أَغْرَاكَ بِالْمَلَاهِي وَ الْهَزْلِ؛
هر کس تو را با باطل خشنود سازد و به کارهای سرم گرم کننده و غیر جدی تشویق کند، به تو خیانت کرده است. غرر الحکم، ح ۶۴۱۵.

حدیث ۵۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذُّنُوبُ الدَّاءُ، وَالدَّوَاءُ الْإِسْتِغْفَارُ، وَ الشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ؛

گناهان، درد هستند و استغفار، داروست و درمان [گناهان] به این است که دیگر تکرار نشوند.

غرر الحکم، ح ۱۸۹۰.

حدیث ۵۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ كَلَامِهِ قَبْلَ شَهَادَتِهِ - : اِنْ اَبَقَ فَاَنَا وَلِيُّ دَمِي، وَ اِنْ اَفَنَ فَالْفَنَاءُ مِيعَادِي، وَ اِنْ اَعْفُ فَاَلْعَفْوُ لِي قُرْبِيَّةٌ وَ هُوَ لَكُمْ حَسَبِيَّةٌ، فَاعْفُوا «أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ»؛

امام علی علیه السلام قبل از شهادتشان فرمودند: اگر زنده ماندم خودم صاحب اختیار خون خودم هستم و اگر رفتم، مرگ، وعده گاه من است. اگر او (قاتلم) را ببخشم، این بخشش، برای من، موجب قرب به خداست و شما هم اگر او را ببخشید، این بخشش، برایتان موجب ثواب خواهد بود. پس در گذرید «آیا دوست ندارید که خدا از شما درگذرد؟».

نهج البلاغه، از نامه ۲۳.

حدیث ۵۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله أَبْصَرَ رَجُلًا لَهُ وَ لِدَانٍ فَقَبَّلَ أَحَدَهُمَا وَ تَرَكَ الْآخَرَ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : فَهَلَا وَاسَيْتَ بَيْنَهُمَا ؟

پیامبر صلی الله علیه و آله کسی را دیدند که دو فرزند داشت . یکی را بوسید و دیگری را رها کرد . پیامبر خدا به او فرمودند : چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟
جعفریات ، ص ۵۵ .

حدیث ۵۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الصَّبْرِ طَلِيعَةُ النَّصْرِ؛

خوب صبری کردن، سپیده دم پیروزی است.

عیون الحکم و الموعظ، ص ۲۲۸.

حدیث ۵۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا بُنَيَّ، إِصْبِرْ عَلَى الْحَقِّ وَ اِنْ كَانَ مُرًّا؛

فرزندم! در راه حق، صبور باش، حتی اگر [صبوری] تلخ باشد.

اصول کافی، ج ۲، ص ۹۱، ح ۱۳.

حدیث ۵۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا! نَهَ لَيْسَ لِهَذَا الْجِلْدِ الرَّقِيقِ صَبْرٌ عَلَى النَّارِ، فَارْحَمُوا نَفْسَكُمْ فَإِنَّكُمْ قَدْ جَرَّبْتُمُوهَا فِي مَصَائِبِ الدُّنْيَا. أَفَرَأَيْتُمْ جَزَعَ أَحَدِكُمْ مِنَ الشُّوْكَةِ تُصِيبُهُ وَالْعَثْرَةَ تُدْمِيهِ وَالرَّمْضَاءَ تُحْرِقُهُ؟! فَكَيْفَ إِذَا كَانَ بَيْنَ طَابِقَيْنِ مِنْ نَارٍ ضَجِيعِ حَجَرٍ، وَفَرَيْنِ شَيْطَانٍ؟

بدانید که این پوست نازک، تحمل آتش را ندارد، پس به خودتان رحم کنید. شما در مصیبت های دنیا آزمایش کرده اید که وقتی خاری به بدن یکی از شما می رود و یا به زمین می خورد و خونی می شود و یا شن های داغ پایش را می سوزاند، چگونه بیتابی می کند؟! پس، چگونه خواهد بود اگر میان دو لایه از آتش قرار گیرد و هم بسترش سنگ و همدمش شیطان باشد؟! .
نهج البلاغه، خطبه ۱۸۳.

حدیث ۵۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِيعَتِنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي وِلَايَتِنَا، أَلْمَتْحَابُونَ فِي مَوَدَّتِنَا أَلْمْتَزَاوِرُونَ فِي إِحْيَاءِ أَمْرِنَا الَّذِينَ أَنْ عَصَبُوا لَمْ يَظْلَمُوا وَإِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا، بَرَكَهٌ عَلَى مَنْ جَاوَرُوا سَلِمَ لِمَنْ خَالَطُوا؛

شیعیان ما کسانی اند که در راه ولایت ما بذل و بخشش می کنند، در راه دوستی ما به یکدیگر محبت می نمایند، در راه زنده نگه داشتن امر و مکتب ما به دیدار هم می روند. چون خشمیگین شوند، ظلم نمی کنند و چون راضی شوند، زیاده روی نمی کنند، برای همسایگان نشان مایه برکت اند و نسبت به هم نشینان خود در صلح و آرامش اند.
کافی، ج ۲، ص ۲۳۶، ح ۲۴.

حدیث ۵۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «نَحْنُ قَسِدْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ...»-: أَخْبَرْنَا سُبْحَانَهُ أَنَّ الْإِجَارَةَ أَحَدُ مَعَايِشِ الْخَلْقِ، إِذْ خَالَفَ بِحِكْمَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ وَ إِرَادَتِهِمْ وَ سَائِرِ حَالَاتِهِمْ، وَ جَعَلَ ذَلِكَ قِوَامًا لِمَعَايِشِ الْخَلْقِ، وَ هُوَ الرَّجُلُ يَسْتَأْجِرُ الرَّجُلَ ... وَ لَوْ كَانَ الرَّجُلُ مِمَّنْ يُضْطَرُّ إِلَى أَنْ يَكُونَ بِنَاءً لِنَفْسِهِ أَوْ نَجَارًا أَوْ صَانِعًا فِي شَيْءٍ مِنْ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الصَّانِعِ لِنَفْسِهِ ... مَا اسْتَقَامَتْ أحوالُ الْعَالَمِ بِتِلْكَ، وَ لَا اتَّسَعُوا لَهُ وَ لَعَجَزُوا عَنْهُ، وَ لَكِنَّهُ أَتَقَنَّ تَدْبِيرَهُ لِمُخَالَفَتِهِ بَيْنَ هِمَمِهِمْ، وَ كُلُّ مَا يَطْلُبُ مِمَّا تَنْصَرِفُ إِلَيْهِ هِمَّتُهُ مِمَّا يَقُومُ بِهِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَ لَيْسَتْغْنَى بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ فِي أَبْوَابِ الْمَعَايِشِ الَّتِي بِهَا صَلَاحُ أحوالِهِمْ؛

درباره آیه «ما روزی آنان را میانشان تقسیم می کنیم»، فرمودند: خداوند پاک، با این آیه به ما خبر داده که پیمانکاری، یکی از راه های معیشت مردمان است؛ زیرا خداوند، با حکمت خود، همت ها و خواست ها و دیگر احوال ایشان را متفاوت قرار داد و این تفاوت را مایه قوام معیشت مردمان ساخت که انسانی، انسان دیگر را به خدمت می گیرد ...؛ چرا که اگر هر یک از ما ناچار می شد کار بنایی یا نجاری و یا صنعتگری و یا دیگر کارهای خویش را خودش انجام دهد، با این وضعیت، کارهای دنیا رو به راه نمی شد و آنها فرصتش را نیز نداشتند و از انجام دادن آن ناتوان بودند. اما خداوند، تدبیری دقیق به کار بست که خواست هایشان را گوناگون ساخت، به گونه ای که خواست هر کس به چیزهایی تعلق می گیرد که دیگران آنها را انجام می دهند و نیاز هر کدام در زندگی، با کمک دیگری، به همان صورتی که مناسب حال اوست، برآورده می شود.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۲۴۴، ح ۳.

حدیث ۵۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَجَا شَيْئًا طَلَبَهُ، وَمَنْ خَافَ شَيْئًا هَرَبَ مِنْهُ. مَا أَدْرَى مَا خَوْفُ رَجُلٍ عَرَضَتْ لَهُ شَهْوَةٌ فَلَمْ يَدْعُهَا لِمَا خَافَ مِنْهُ، وَمَا أَدْرَى مَا رَجَاءُ رَجُلٍ نَزَلَ بِهِ بَلَاءٌ فَلَمْ يَصْبِرْ عَلَيْهِ لِمَا يَرْجُو!

هر کس به چیزی امیدوار باشد به دنبال آن می رود و هر کس از چیزی بترسد از آن فرار می کند. من نمی دانم کسی که با خواهشی نفسانی روبه رو می شود اما آن را، به سبب ترس [از عذاب و کیفر الهی] رها نمی کند، چه ترسی دارد؟ و نمی دانم کسی که به سختی و مصیبتی گرفتار می شود اما امیدش [به اجر و ثواب الهی] او را به صبر در برابر آن وا نمی دارد، چه امیدی دارد؟ بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۵۱، ح ۸۲.

حدیث ۵۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ خَافَ رَبَّهُ كَفَّ ظُلْمَهُ؛

هر کس از [مجازات] پروردگار خود بترسد، ظلم نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۰۹، ح ۳.

حدیث ۵۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَكِبَ الْبَاطِلَ أَذَلَّهُ مَرْكَبُهُ. مَنْ تَعَدَّى الْحَقَّ ضَاقَ مَذْهَبُهُ؛

کسی که بر باطل سوار شود، مرکبش او را ذلیل خواهد کرد. کسی که از راه حق منحرف شود راه بر او تنگ خواهد شد. عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۴۴.

حدیث ۵۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِيَالُهُ الْخَلَائِقُ، ضَمِنَ أَرْزَاقَهُمْ وَقَدَّرَ أَقْوَاتَهُمْ؛

مردم، نانخوران خدایند که روزی آنها را ضمانت و خوراکشان را مقدر کرده است. نهج البلاغه، از خطبه ۹۱.

حدیث ۵۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَذَا غُرَابٌ وَ هَذَا عُقَابٌ، وَ هَذَا حَمَامٌ وَ هَذَا نَعَامٌ، دَعَا كُلَّ طَائِرٍ بِاسْمِهِ وَ كَفَّلَ لَهُ بَرِّزِقِهِ؛

این، کلاغ است و آن عقاب! این، کبوتر است و آن شتر مرغ! هر پرنده ای را به نامش خوانده و روزی او را ضمانت کرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۵.

حدیث ۵۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُوا إِلَى النَّمْلَةِ فِي صَعْرِ جُتَّتِهَا وَ لَطَافَةِ هَيْئَتِهَا، لَا تَكَادُ تُنَالُ بِلَحْظِ الْبَصْرِ (النَّظَرِ) ... مَكْفُولٌ بِرِزْقِهَا، مَرْزُوقَةٌ بِوَفْقِهَا، لَا يُعْفِلُهَا الْمَنَانُ، وَ لَا يَحْرِمُهَا الدَّيَانُ وَ لَوْ فِي الصَّفَا الْيَابِسِ وَ الْحَجَرِ الْجَامِسِ؛

به مورچه نگاه کنید که با آن همه کوچکی و ظرافت اندام که تقریباً به چشم نمی آید ... روزی اش تضمین شده و به فراخور حالش روزی او می رسد. خداوند نعمت بخش، از او غافل نیست و پروردگار جزا دهنده، او را محروم نساخته است، اگر چه در دل تخته سنگ سیاه و خشک و یا در میان صخره سخت باشد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۵.

حدیث ۵۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَثَلٌ مَنِ اغْتَرَّ بِهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ كَانُوا بِمَنْزِلٍ خَصِيبٍ فَبَنَّا بِهِمْ إِلَى مَنْزِلٍ حَدِيدٍ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ إِلَيْهِمْ وَ لَا أَفْطَحَ عِنْدَهُمْ مِنْ مُفَارَقَتِهِ مَا كَانُوا فِيهِ إِلَى مَا يَهْجُمُونَ عَلَيْهِ وَ يَصِيرُونَ إِلَيْهِ؛

مثل کسانی که فریب دنیا را خورده اند [در لحظه مرگ]، مثل گروهی است که از سرایی خرم و پر نعمت به سرایی بی نعمت و خشک، منتقل شده اند. پس برای آنان، چیزی ناخوشایندتر و دشوارتر از جدایی از جایی که در آن بوده اند و رسیدن به جایی که ناچار بدان وارد می شوند، نیست.

نهج البلاغه، نامه ۳۱.

حدیث ۵۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَزَاةٌ غُرُورٌ مَا فِيهَا فَايَةٌ فَاِنَّ مَنْ عَلَيَّهَا، لَا خَيْرَ فِي شَيْءٍ مِنْ اَزْوَادِهَا اِلَّا التَّقْوَى؛

دنیا، بس فریبنده است و هر آنچه در آن است، فریب است. نابود شدنی است و هر کس در آن است نیز نابود می شود. در هیچ یک از اندوخته های آن، خیری نیست، مگر در اندوخته تقوا.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۱۱.

حدیث ۵۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا الْمَغْرُورُ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الدُّنْيَا بِأَعْلَى هِمَّتِهِ، كَالْآخِرِ الَّذِي ظَفَرَ مِنَ الْآخِرَةِ بِأَدْنَى سُهُمَّتِهِ؛

آن فریفته دنیا که در دنیا به بالاترین خواسته هایش نیز رسیده است، هرگز به پای آن دیگری نمی رسد که کم ترین بهره ای از آخرت برده است.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۰.

حدیث ۵۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا قَدَّمْتَ فَهُوَ لِلْمَالِكِينَ، وَ مَا أَخَّرْتَ فَهُوَ لِلْوَارِثِينَ، وَ مَا مَعَكَ فَمَا لَكَ عَلَيْهِ سَبِيلُ سِوَى الْغُرُورِ بِهِ؛
 آنچه [از دنیا] پیش فرستی (صرف آخرت کنی)، مال توست و آنچه بعد از تو بماند، از آن وارثان است و آنچه در حال حاضر داری، جز مایه فریب تو نیست.
 بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۶، ح ۱۷.

حدیث ۵۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا كَانَ اللَّهُ لِيُفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الشُّكْرِ وَيُغْلَقَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ، وَلَا لِيُفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الدُّعَاءِ وَيُغْلَقَ عَنْهُ بَابُ الْإِجَابَةِ، وَلَا لِيُفْتَحَ لِعَبْدٍ بَابُ التَّوْبَةِ وَيُغْلَقَ عَنْهُ بَابُ الْمَغْفِرَةِ؛
 چنین نیست که خداوند، در شکر را به روی بنده ای باز کند و در زیاد شدن نعمت را به روی او ببندد یا در دعا را به روی بنده ای باز کند و در اجابت را به رویش ببندد یا در توبه را به روی بنده ای باز کند و در آمرزش را به روی او ببندد.
 نهج البلاغه، حکمت ۴۳۵.

حدیث ۵۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رُدَّ الْحَجَرَ مِنْ حَيْثُ جَاءَكَ فَإِنَّهُ لَا يُرَدُّ الشَّرُّ إِلَّا بِالشَّرِّ؛
 سنگ را به همان سمتی که از آن جا پرتاب شده است، برگردان؛ زیرا بدی، جز با بدی، دفع نمی شود.
 غرر الحکم، ح ۵۳۹۴.

حدیث ۵۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ انْتَقَمَ مِنَ الْجَانِي أَبْطَلَ فَضْلَهُ فِي الدُّنْيَا، وَ فَاتَهُ ثَوَابُ الْآخِرَةِ ۲۷۴.
 هر کس از خطاکار انتقام بگیرد، ارزش خود را در دنیا از بین می برد و پاداش آخرت را از دست می دهد.
 غرر الحکم، ح ۸۸۶۳.

حدیث ۵۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَرَضَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرُوكِ ... وَ الْقِصَاصَ حَقْنًا لِلدِّمَاءِ؛
 خداوند، ایمان را برای پاک کردن [جامعه] از شرک ... و قصاص را، برای حفظ خون ها واجب فرموده است.
 نهج البلاغه، از حکمت ۲۵۲.

حدیث ۵۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا بَنَ آدَمَ! كُنْ وَصِيَّ نَفْسِكَ فِي مَالِكَ، وَاعْمَلْ فِيهِ مَا تُؤْتِرُ أَنْ يُعْمَلَ فِيهِ مِنْ بَعْدِكَ؛
 ای فرزند آدم! وصی خودت باش و با آن، چنان کن، که ترجیح می دهی پس از تو با آن، چنان کنند.
 نهج البلاغه، حکمت ۲۵۴.

حدیث ۵۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زَكَاهُ النَّعْمِ إِضْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ؛
 زکات نعمت ها، انجام دادن کارهای خیر است.
 غرر الحکم، ح ۵۴۵۷.

حدیث ۵۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 التَّوَكُّلُ التَّبَرُّي مِنَ الْحَوْلِ وَالْقُوَّةِ وَانْتِظَارُ مَا يَأْتِي بِهِ الْقَدَرُ؛
 توکل، قطع امید کردن از نیرو و توانایی [خود] و چشم به راه تقدیر (اراده) خداوند بودن است.
 غرر الحکم، ح ۱۹۱۶.

حدیث ۵۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَلْفَقَهُ ثُمَّ الْمُنْتَجِرَ، وَاللَّهُ لِلرَّبِّا فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا؛
 ای مردم! ابتدا احکام را یاد بگیرید، سپس تجارت کنید! به خدا قسم که ربا در میان این امت، ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی
 تخته سنگ است.
 بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۱۱۷، ح ۱۶.

حدیث ۵۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ الصِّدْقَ؛
 هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، راستگویی را به او الهام می نماید.
 غرر الحکم، ح ۴۱۰۱.

حدیث ۵۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّذُ أذْنِكَ حُسْنُ الْإِسْتِمَاعِ وَلَا تُصْغِحِ إِلَى مَا لَا يَزِيدُ فِي صَلَاحِكَ اسْتِمَاعُهُ فَإِنَّ ذَلِكَ يُصْدِيءُ الْقُلُوبَ وَيُوجِبُ الْمَدَامَّ؛
گوش خود را به شنیدن خوبی ها عادت بده و به آنچه که به صلاح و درستی تو نمی افزاید گوش مسپار؛ زیرا این کار، دل ها را
زنگار می زند و موجب سرزنش می شود.
غرر الحکم، ح ۶۲۳۴.

حدیث ۵۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ: مَنْ أَعْظَمُ النَّاسِ حَسْرَةً؟ - مَنْ رَأَى مَالَهُ فِي مِيزَانٍ غَيْرِهِ، فَادْخَلَهُ اللَّهُ بِهِ النَّارَ، وَأَدْخَلَ وَارِثَهُ بِهِ الْجَنَّةَ؛
در پاسخ این سؤال که حسرتمندترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که ثروت خود را در ترازوی دیگری ببیند و خداوند به سبب
آن ثروت، او را به جهنم و وارث وی را [به خاطر هزینة کردن آن مال در راه خدا] به بهشت ببرد.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۱۵، ح ۶۸.

حدیث ۵۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُصَاحِبْ هَمَّازًا فَتُعَدَّ مُرْتَابًا؛
با شخص عیب جو، هم نشینی مکن؛ چرا که تو هم مورد تردید [و عیب جویی] قرار می گیری.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۰، ح ۶۸.

حدیث ۵۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْذِرْ مُصَاحِبَةَ الْفُسَّاقِ، وَالْفُجَّارِ، وَالْمُجَاهِرِينَ بِمَعَاصِي اللَّهِ؛
از هم نشینی با افراد فاسد و هرزه و کسانی که آشکارا معصیت خدا می کنند، پرهیز.
غرر الحکم، ح ۲۶۰۱.

حدیث ۵۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْكَرِيمُ يَرَى مَكَارِمَ أَعْمَالِهِ دَيْنًا عَلَيْهِ يَفْضِيهِ، أَلَلْتِيمُ يَرَى سَوَافٍ إِحْسَانِهِ دَيْنًا لَهُ يَفْتَضِيهِ؛
بزرگوار، نیکوکاری های خود را بدهی به گردن خود می داند که باید پردازد و فرومایه، احسان های گذشته خود را بدهی به
گردن دیگران می داند که باید پس بگیرد.
غرر الحکم، ح ۲۰۳۱ و ۲۰۳۲.

حدیث ۵۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبَى لِنَفْسٍ أَدَّتْ إِلَى رَبِّهَا فَرَضَهَا ... فِي مَعْشَرٍ أَشْهَرَ عُيُونَهُمْ خَوْفَ مَعَادِهِمْ، وَ تَجَافَتْ عَنْ مَضَاجِعِهِمْ جُنُوبُهُمْ، وَ هَمَّهَمَتْ بِذِكْرِ رَبِّهِمْ شِفَاهُهُمْ، وَ تَقَشَّعَتْ بِطُولِ اسْتِغْفَارِهِمْ ذُنُوبُهُمْ، أَوْلَيْكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛

خوشا به سعادت کسی که وظیفه خود را نسبت به پروردگارش انجام می دهد ... و از مردمی است که ترس روز قیامت، شب هنگام، چشمانشان را بیدار نگه می دارد و پهلوهایشان را از بستر نرم، دور می سازد و لب هایشان به ذکر خداوند می جنبد و از زیادی استغفار، گناهانشان پاک می شود. آنان حزب خدا هستند و بدانید که حزب خدا پیروز است.

نهج البلاغه، نامه ۴۵.

حدیث ۵۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيَسْرُكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ الْعَالِيَيْنِ؟ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ، وَ أَحْسِنُ فِي كُلِّ أَمْرِكَ، فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ؛ آیا دوست داری که از حزب پیروز خدا باشی؟ در برابر خداوند پاک، تقوا پیشه کن و در همه کارهایت درستکار باش؛ چرا که خداوند، پشتیبان تقوایبندگان و درستکاران است.

غرر الحکم، ح ۲۸۲۸.

حدیث ۵۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيَجْتَمَعَ فِي قَلْبِكَ الْإِفْتِقَارُ إِلَى النَّاسِ وَ الْإِسْتِغْنَاءُ عَنْهُمْ فَيَكُونَ إِفْتِقَارُكَ إِلَيْهِمْ فِي لَيْلِنِ كَلَامِكَ وَ حُسْنِ بَشْرِكَ وَ يَكُونَ إِسْتِغْنَاءُكَ عَنْهُمْ فِي نَزَاهَةِ عِرْضِكَ وَ بَقَاءِ عِزِّكَ؛

باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنان، در دلت گرد آیند، تا نیازت به آنان، سبب نرمی در گفتار و خوش رویی ات شود و بی نیازی ات، سبب آبروداری و عزتت باشد.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۹، ح ۷.

حدیث ۵۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقُّ اللَّهِ عَلَيْكُمْ فِي الْيُسْرِ الْبُرِّ وَ الشُّكْرِ، وَ فِي الْعُسْرِ الرِّضَا وَ الصَّبْرُ؛

حق خداوند بر گردن شما، در روزگار آسایش، نیکوکاری و شکرگزاری و در روزگار سختی، خشنودی و صبر است.

عیون الحکم و المواعظ، ص ۲۳۲.

حدیث ۵۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ اخْتَبَرَ الْأَوْلِيَيْنِ مِنْ لَدُنْ آدَمَ - صِلَمَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ - إِلَى الْأَخْرَيْنِ مِنْ هَذَا الْعَالَمِ بِأَحْجَارٍ لَا تَضُرُّ وَ لَا تَنْفَعُ وَ لَا تُبْصِرُ وَ لَا تَسْمَعُ، فَجَعَلَهَا بَيْتَهُ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلَهُ لِلنَّاسِ قِيَامًا، ثُمَّ وَضَعَهُ بِأَوْعَرِ بَقَاعِ الْأَرْضِ حَجْرًا، وَ أَقَلَّ نَتَائِقِ الدُّنْيَا مَدْرًا، وَ أَضْيَقِ بَطُونِ

الْأُودِيَّةِ قُطْرًا، بَيْنَ جِبَالٍ خَشْنَةٍ، وَرِمَالٍ دَمَثَةٍ، وَعُيُونٍ وَشَلْمَةٍ، وَقُرَى مُنْقَطِعَةٍ، لَا يَزُكُو بِهَا خُفٌّ وَلَا حَافِزٌ وَلَا ظَلْفٌ، ثُمَّ أَمَرَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَدَهُ أَنْ يَتُونُوا أَعْطَافَهُمْ نَحْوَهُ، فَصَارَ مَثَابِيَهُ لِمُنْتَجِعِ أَشْفَارِهِمْ، وَغَايَةً لِمُلْقَى رِحَالِهِمْ، تَهْوَى إِلَيْهِ ثَمَارُ الْأَفْتَدَةِ مِنْ مَفَاوِزِ قِفَارٍ سَحِيقَةٍ، وَمَهَاوِي فِجَاجٍ عَمِيقَةٍ، وَجَزَائِرِ بَحَارٍ مُنْقَطِعَةٍ، حَتَّى يَهْزُوا مَنَاكِبَهُمْ ذُلًّا، يُهَلَّلُونَ لِلَّهِ حَوْلَهُ، وَيَزْمَلُونَ عَلَى أَقْدَامِهِمْ شُعْتًا غُبْرًا لَهُ، قَدْ تَبَدَّدُوا السَّرَابِيلَ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ، وَشَوْهُوَا بِإِعْفَاءِ الشُّعُورِ مَحَاسِنَ خَلْقِهِمْ ائْتِلَاءً عَظِيمًا وَامْتِحَانًا شَدِيدًا وَاحْتِبَارًا مُبِينًا وَتَمَحِيصًا بَلِيغًا، جَعَلَهُ اللَّهُ سَبَبًا لِرَحْمَتِهِ، وَوَصِيْلَةً إِلَى جَنَّتِهِ، وَلَوْ أَرَادَ سُبْحَانَهُ أَنْ يَضَعَ بَيْتَهُ الْحَرَامَ وَمَشَاعِرَهُ الْعِظَامَ بَيْنَ جَنَاتٍ وَأَنْهَارٍ، وَسَهْلٍ وَقَرَارٍ، جَمَّ الْأَشْجَارِ، دَانَى الثَّمَارِ، مُلْتَفِّ الْبُنَى، مُتَّصِلِ الْقُرَى، بَيْنَ بُرَّةٍ سَهْرَاءَ، وَرَوْضَةٍ خَضْرَاءَ، وَأَزْيَافٍ مُحَدِّقَةٍ، وَعِرَاصٍ مُعَدَّقَةٍ، وَرِيَاضٍ نَاضِرَةٍ، وَطُرُقٍ عَامِرَةٍ، لَكَانَ قَدْ صَغُرَ قَدْرُ الْجَزَاءِ عَلَى حَسَبِ ضَعْفِ الْبَلَاءِ. وَلَوْ كَانَ الْأَسَاسُ الْمَحْمُولُ عَلَيْهَا وَالْأَحْجَارُ الْمَوْفُوعُ بِهَا بَيْنَ زُمْرَةِ خَضْرَاءَ وَيَاقُوتَةِ حَمْرَاءَ وَنُورٍ وَضِيَاءٍ لَخَفَّفَ ذَلِكَ مُصَارَعَةَ الشَّكِّ فِي الصُّدُورِ وَوَضَعَ مُجَاهِدَةً إِبْلِيسَ عَنِ الْقُلُوبِ، وَكَفَى مُعْتَلَجَ الرِّيبِ مِنَ النَّاسِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ، وَيَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ، وَيَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجًا لِلتَّكْبُرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ، وَإِسْكَانًا لِلتَّذَلُّلِ فِي نُفُوسِهِمْ، وَلِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ، وَأَسْبَابًا ذُلًّا لِعَفْوِهِ؛

آیا نمی بینید که خدای سبحان، مردمان را از زمان آدم - صلوات الله علیه - تا پایان جهان، با سنگ های که نه زیانی می رسانند و نه سودی و نه می بینند و نه می شنوند، آزمایش کرد و آن سنگ ها را خانه با حرمت خود ساخت و آن جا را جایگاه گرد آمدن مردم قرار داد. آن خانه را در سنگلاخ ترین مکان ها و بی گیاه ترین نقاط زمین و تنگ ترین دره ها جای داد، در میان کوه های خشن و ریگ های داغ و چشمه های کم آب و آبادی های دور از هم که نه شتری آن جا قربه می شود، نه اسبی، نه گاوی و نه گوسفندی. سپس خداوند، آدم و فرزندان او را فرمود تا به سوی آن، روی آورند. پس، بیت الله الحرام سرمنزل مقصود و بار اندازشان گردید. مردم با تمام وجود از میان فلات ها و دشت های دور دست و از درون دره های ژرف و از جزیره های از هم پراکنده دریاها به آن جا روی می آورند تا [به هنگام سعی] از روی فروتنی و خاکساری، شانه های خود را تکان دهند و لا اله الا الله گویان، برگرد آن [خانه] بچرخند و با موهای آشفته و پیکرهای گرد گرفته، هروله کنان بشتابند، در حالی که جامه های شخصی خود را به کناری انداخته اند و با اصلاح نکردن موها قیاله زیبای خود را تغییر داده اند تا آزمونی بزرگ و امتحانی سخت و آزمایشی آشکار و خالص شدن و پاک سازی مؤثری باشد که خداوند بزرگ، آن را سبب رحمت خود و وسیله رسیدن به بهشتش قرار داده است. اگر خدای سبحان می خواست خانه با حرمت خود و جایگاه های ارجمند خویش را در میان باغ ها و جویبارها و سرزمین های هموار و پردرخت و پرمیوه که خانه هایش به هم پیوسته و روستاهایش نزدیک به هم است، در میان گندم زارها و بستان های سرسبز و زمین های پر گیاه و دشت های پر آب و در وسط باغستان های خرم و بهجت زا و جاده های آباد قرار می داد، هر آینه به همان نسبت که آزمایش، ساده تر بود، پاداش هم کم تر بود. اگر شالوده کعبه و سنگ هایی که در ساخت آن به کار رفته از زُمرّد سبز و یاقوت سرخ و نور و روشنایی بود، از رخنه شک و تردید در سینه ها کم می کرد و کوشش شیطان را از دل ها به کنار می زد و تلاطم تردید و وسوسه را از مردم، دور می ساخت. اما خداوند، بندگانش را با انواع سختی ها می آزماید و با مجاهدت های گوناگون به بندگی می گیرد و با گرفتاری های مختلف امتحان می کند، تا کبر و خودپسندی را از دل هایشان بیرون کند و فروتنی و خاکساری را در جان هایشان بنشانند و درهای فضل و رحمتش را به روی آنان بگشاید و اسباب عفو خویش را به آسانی در اختیارشان گذارد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲.

حدیث ۵۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَجَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلًا - بِلا شَهْوَةٍ وَ رَكَّبَ فِي الْبَهَائِمِ شَهْوَةً بِلا عَقْلٍ وَ رَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْهِمَا فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتُهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ؛

خداوند - عز و جل - ، در وجود فرشتگان، عقل بدون شهوت و در چارپایان، شهوت بدون عقل و در وجود انسان، عقل و شهوت را با هم قرار داد. پس هر کس که عقلش بر شهوتش پیروز گردد، از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از چارپایان بدتر است.

علل الشرایع، ص ۴، ح ۱.

حدیث ۵۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَسَادُ الْأَخْلَاقِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ وَ صَلَاحُ الْأَخْلَاقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ وَ الْخَلْقُ أَشْكَالٌ فَكُلُّ يَعْمَلُ عَلَي شَاكِلَتِهِ؛

معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با عقلا، اخلاق را اصلاح می نماید و مردم متفاوتند، و هر کس بر حسب طینت خود، رفتار می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۸۲، ح ۷۸.

حدیث ۵۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَدْ سَبَقَ إِلَى جَنَاتِ عَدْنٍ أَقْوَامٌ مَا كَانُوا أَكْثَرَ النَّاسِ لَا صَوْمًا وَلَا صَلَاةً وَلَا حَجًّا وَلَا اعْتِمَارًا وَ لَكِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللَّهِ مَوَاعِظَهُ؛

گروه هایی به سوی بهشت برین (از دیگران) پیشی گرفتند که بیش از دیگران اهل روزه، نماز، حج و عمره نبودند، بلکه آنان در موعظه های الهی تعقل کردند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۱۳.

حدیث ۵۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ إِتْفَاقَ هَذَا الْمَالِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَعْظَمُ نِعْمَةٍ وَ إِنَّ إِتْفَاقَهُ فِي مَعْاصِيهِ أَعْظَمُ مِحْنَةٍ؛

خرج کردن در راه اطاعت خدا، بزرگ ترین نعمت است و خرج کردن آن در راه معصیت خدا، بزرگ ترین رنج [و عذاب].
غرر الحکم، ح ۳۳۹۲.

حدیث ۵۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَإِنَّ الْمُنْفِقَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَمَنْ آتَقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ بِالتَّفَقُّهِ؛

از آنچه خداوند - عز و جل - روزی تان کرده، انفاق کنید (به دیگران ببخشید)؛ چرا که انفاق کننده، همانند مجاهد راه خداست. هر کس یقین داشته باشد که خدا برایش جبران می کند، بخشنده خواهد شد و با انفاق کردن، سخاوت خود را نشان خواهد داد.
خصال، ص ۶۱۹.

حدیث ۵۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا آتَاكَ، وَ تَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ، فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَمْ تَفْعَلْ فَاجْمِلْ فِي الطَّلَبِ؛
 از دنیا، آنچه را به تو رو کرد، بگیر و آنچه را از تو روی گرداند [و به دست تو نیامد]، رها کن، و اگر این کار را نمی کنی، دست کم، در طلب دنیا، زیاده روی مکن.
 نهج البلاغه، حکمت ۳۹۳.

حدیث ۵۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 - فِي خُطْبَةٍ لَهُ فِي حَزْبِ صَفِيِّينَ - : أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذَكَرَهُ قَدْ دَلَّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنَ الْعَذَابِ وَ تُشْفِي بِكُمْ عَلَى الْخَيْرِ: إِيْمَانٍ بِاللَّهِ وَ رَسُوْلِهِ وَ جِهَادٍ فِي سَبِيْلِهِ، وَ جَعَلَ ثَوَابَهُ مَغْفِرَةً لِلذُّنُوبِ وَ مَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ، وَ رِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرَ. وَ أَخْبَرَكُمْ بِالَّذِي يُحِبُّ فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ الَّذِي يُفَاتِلُونَ...» فَسَوُّوا صُفُوفَكُمْ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ، وَ قَدِّمُوا الدَّارِعَ، وَ أَخْزُوا الْحَاسِرَ؛
 در خطبه ای در جنگ صفین فرمودند: ای مردم! خدا - که نامش بلند باد - شما را به تجارتي رهنمون شده که شما را از عذاب، نجات می دهد و به خیر و خوبی نزدیک می گرداند. آن تجارت، عبارت از ایمان به خدا و رسولش و جهاد در راه اوست و ثواب آن جهاد را هم آموزش گناهان و خانه های پاکیزه در بهشت های جاویدان قرار داده است و البته خشنودی خدا، بالاتر از این هاست. او کسی را که دوست می دارد، به شما معرفی کرده و فرموده است: «خدا، کسانی را دوست دارد که در راه او می جنگند و صفوفشان چنان [منظم و استوار] است که گویی بنایی از سرب اند» پس صفوف خود را همچون سازه ای برافراشته از سرب، استوار کنید؛ زره پوشان را جلو بیندازید و بی زرهان را در صفوف عقب قرار دهید.
 شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۵، ص ۱۸۷.

حدیث ۵۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ عَقْلَتَ أَمْرَكَ وَ أَصَبْتَ مَعْرِفَةَ نَفْسِكَ فَأَعْرِضْ عَنِ الدُّنْيَا وَ أَرْهَدْ فِيهَا فَإِنَّهَا دَائِرُ الْأَشْقِيَاءِ وَ لَيْسَتْ بِدَارِ السُّعْدَاءِ؛
 اگر در امور زندگی خود اندیشیده و خود را شناخته ای، پس از دنیا روی بگردان و از آن دل بکن؛ زیرا دنیا، سرای بدبختان است نه سرای خوشبختان.
 غرر الحکم، ح ۳۷۳۳.

حدیث ۵۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا أَقْطَعُ فِي الدَّغَارَةِ الْمُعْلَنَةَ - وَ هِيَ الْخَلْسَةُ - وَ لَكِنْ أُعَزِّرُهُ؛
 در دزدی آشکارا یا همان قاپیدن، دست دزد را قطع نمی کنم بلکه او را تعزیر (تنبيه شرعی) می کنم.
 کافی، ج ۷، ص ۲۲۵، ح ۱.

حدیث ۵۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَفُوزُ بِالْجَنَّةِ إِلَّا مَنْ حَسُنَتْ سِرِّيَّتُهُ وَ خُلِصَتْ نِيَّتُهُ؛
 به پاداش بهشت نمی رسد مگر آن کس که باطنش نیکو و نیتش خالص باشد.
 غرر الحکم، ح ۱۰۸۶۸.

حدیث ۵۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَحْسَنَ الْقِصَصِ وَ أَبْلَغَ الْمُوعِظَةِ وَ أَنْفَعَ التَّدْكَرِ، كِتَابُ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - ؛
 در حقیقت، بهترین داستان، مؤثرترین موعظه و پرسودترین تذکر، کتاب خدای - عز و جل - (قرآن) است.
 کافی، ج ۸، ص ۱۷۵، ح ۱۹۴.

حدیث ۵۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَخَذَ دِينَهُ مِنْ أَفْوَاهِ الرِّجَالِ أَزَالَتْهُ الرِّجَالُ، وَ مَنْ أَخَذَ دِينَهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ السُّنَّةِ، زَالَتِ الْجِبَالُ وَ لَمْ يَزُلْ؛
 هر کس دین خود را از دهان مردم بگیرد، [همان] مردم، او را از دین بر می گردانند و هر کس دین خود را از قرآن و سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله فراگیرد، کوه ها از بین می روند، ولی ایمان او ماندگار است.
 روضه الواعظین، ج ۱، ص ۲۸.

حدیث ۵۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ... كِتَابُ اللَّهِ يَبَيِّنُ أَظْهَرَ كُمْ، نَاطِقٌ لَا يَعْجِلُ لِسَانُهُ، وَ بَيِّتٌ لَا تُهْدَمُ أَرْكَانُهُ، وَ عِزٌّ لَا تُهْزَمُ أَعْوَانُهُ؛
 کتاب خدا (قرآن) در میان شماست. سخنوری است که زبانش هیچ وقت از گفتن خسته نمی شود، و خانه ای است که پایه هایش هرگز فرو نمی ریزد، و قدرتی است که حامیانش هیچ گاه شکست نمی خورند.
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۳۳.

حدیث ۵۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا إِنَّ فِيهِ عِلْمٌ مَا يَأْتِي وَ الْحَدِيثُ عَنِ الْمَاضِي وَ دَوَاءٌ دَائِكُمْ وَ نَظْمٌ مَا بَيْنَكُمْ؛
 آگاه باشید که دانش آینده، اخبار گذشته و درمان دردهایتان و نظم میان شما، در قرآن است.
 نهج البلاغه، خطبه ۱۵۷.

حدیث ۵۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْقُرْآنَ، ظَاهِرُهُ أُنِيقٌ وَبَاطِنُهُ عَمِيقٌ لَا تَفْنَى عَجَائِبُهُ وَلَا تَنْقُضِي غَرَائِبُهُ وَلَا تُكْشِفُ الظُّلُمَاتُ إِلَّا بِهِ؛

به راستی که قرآن، ظاهرش زیباست و باطنش عمیق، عجایبش پایان ندارد، اسرار نهفته آن، پایان نمی پذیرد و تاریکی های جهل، جز به وسیله آن رفع نخواهد شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸.

حدیث ۵۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُوْتُ الْأَجْسَامِ الْغِذَاءُ وَ قُوْتُ الْعُقُولِ الْحِكْمَةُ، فَمَتَى فَقَدَ وَاحِدٌ مِنْهُمَا قُوَّتَهُ بَارَ وَ اضْمَحَلَّ؛

خوراک جسم ها، غذا و خوراک عقل ها، حکمت است و هر یک از این دو، چنانچه بی خوراک بماند، هلاک می گردد. شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۷۸، ح ۲۰۲.

حدیث ۵۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: طَبِيبٌ دَوَّارٌ بِطَبِّهِ قَمَدٌ أَحْكَمُ مَرَاهِمُهُ وَ أَحْمَى (أَمْضَى) مَوَاسِمُهُ يَضْعُ ذَلِكُكَ حَيْثُ الْحَاجِيَةُ إِلَيْهِ مِنْ قُلُوبِ عَمِيٍّ وَ آذَانِ صُمٍّ وَ أَلْسِنَةٍ بِكُمْ مُتَّبِعٍ بِدَوَائِهِ مَوَاضِعَ الْعَفْلَةِ وَ مَوَاطِنَ الْحَيْرَةِ...؛

پیامبر صلی الله علیه و آله پزشکی بودند که با دانش خود، همواره در میان مردم می گشتند، مرهم هایشان را به خوبی فراهم و ابزار کارشان را آماده می ساختند و آنها را هر جا که لازم بود، می گذاردند، در دل های کور و گوش های کر و زبان های گنگ، غفلتگاه ها و جایگاه های حیرت را جستجو و با داروی خود، آنها را درمان می کردند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۰۸.

حدیث ۵۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَا يَذُمُّ أَحَدًا وَ لَا يُعَيِّرُهُ وَ لَا يَطْلُبُ عَثْرَاتِهِ وَ لَا عَوْرَتَهُ وَ لَا يَتَكَلَّمُ إِلَّا فِيمَا رَجَا ثَوَابَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله، هرگز بدگویی کسی را نمی کردند، سرزنش نمی نمودند و در پی لغزش ها و اسرار دیگران نبودند و [در باره دیگران]، چیزی جز خیر (خوبی) نمی گفتند.

عیون أخبار الرضا، ج ۷، ص ۲۸۴.

حدیث ۵۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلِ الدِّينَ كَهْفَكَ وَ الْعَدْلَ سَيْفَكَ، تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ تَظْفِرُ عَلَى كُلِّ عَدُوٍّ؛

دین را پناهگاه و عدالت را اسلحه خود قرار ده، تا از هر بدی نجات پیدا کنی و بر هر دشمنی پیروز گردی.

غرر الحکم، ح ۲۴۳۳.

حدیث ۵۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اِسْتَعْمِلِ الْعَدْلَ وَ احْذِرِ الْعُشْفَ وَ الْحَيْفَ، فَاِنَّ الْعُشْفَ، يَعُوْدُ بِالْجَلَاءِ وَ الْحَيْفَ، يَدْعُو اِلَى السَّيْفِ؛

عدالت را اجرا کن و از زور گویی و ستمگری بپرهیز؛ زیرا زور گویی، مردم را به ترک از وطن وامی دارد و ستم، آنان را به قیام مسلحانه می کشاند.

نهج البلاغه، حکمت ۴۷۶.

حدیث ۵۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَ هُوَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، اَجْوَدُ النَّاسِ كَفَاً وَ اَرْحَبُ النَّاسِ صِدْرًا وَ اَصْدَقُ النَّاسِ لَهْجَةً وَ اَوْفَى النَّاسِ ذِمَّةً وَ اَلْيَنُّهُمْ عَرِيكَةً وَ اَكْرَمُهُمْ عَشْرَةً. مَنْ رَاَهُ بَدِيهَةً، هَابَهُ وَ مَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً، اَحَبَّهُ. يَقُولُ نَاعِيْتُهُ: لَمْ اَرَ قَبْلَهُ وَ لَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛

او که خاتم پیامبران بود، بخشنده ترین، پرحوصله ترین، راستگوترین، پایبندترین مردم به عهد و پیمان، نرم خوترین و خوش مصاحبت ترین مردم بود. هر کس بدون سابقه قبلی او را می دید، هیبتش او را می گرفت و هر کس با او معاشرت می نمود و او را می شناخت، دوستدارش می شد. هر کس می خواست او را تعریف کند، می گفت: نظیر او را پیش از او و پس از او ندیده ام.

بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۱۹۰.

حدیث ۵۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سِرُّ الرَّجُلِ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذَا رَأَاهُ مَعْمُومًا بِالْمُدَاعَبَةِ وَ كَانَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْمُعْبَسَ فِي وَجْهِ إِخْوَانِهِ؛

هر گاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از اصحاب خود را غمگین می دیدند، با شوخی او را خوشحال می کردند و می فرمودند: خداوند، کسی را که با برادران (دینی) اش با ترش رویی و چهره عبوس، روبه رو شود، دشمن می دارد.

رسائل شهید ثانی، ص ۳۲۶.

حدیث ۵۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَ الزُّمُوا السَّوَادَ الْأَعْظَمَ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ. وَ اِيَّاكُمْ وَ الْفُرْقَةَ، فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ، لِلشَّيْطَانِ كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْعَنَمِ، لِلذَّنْبِ؛

با اکثریت جامعه همراه شوید؛ زیرا دست خدا با جماعت است. از پراکندگی بپرهیزید که جدا شده از مردم، طعمه شیطان است، همچنان که گوسفند جدا شده از گله، طعمه گرگ است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۲۷.

حدیث ۵۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيُرَدَّ عَكُمْ الْأَسْلَامُ وَ وَقَارُهُ عَنِ التَّبَاغِي وَ التَّهَادِي، وَ لَتُجْتَمِعَ كَلِمَتُكُمْ وَ الزَّمُوا دِينَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ غَيْرَهُ، وَ كَلِمَةُ الْإِحْلَاصِ الَّتِي هِيَ قِوَامُ الدِّينِ؛

باید که اسلام و متانت آن، شما را از ستمگری و یاوه گویی نسبت به یکدیگر، باز دارد و هم سخن و متحد شوید و به دین خدا که هیچ دینی جز آن از کسی پذیرفته نمی شود، پایبند باشید و از شعار توحید که جان مایه و اساس دین است، جدا نشوید. شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۴، ص ۴۵.

حدیث ۵۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبَى لِمَنْ أَطَاعَ نَاصِحًا يَهْدِيهِ وَ تَجَنَّبَ غَاوِيَا يُرْدِيهِ؛

خوشا به سعادت کسی که از خیرخواهی که او را هدایت می کند، اطاعت نماید و از گمراهی که به هلاکتش می اندازد، دوری کند.

غرر الحکم، ح ۵۹۴۴.

حدیث ۵۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَدْ سَبَقَ إِلَى جَنَاتِ عَدْنٍ، أَقْوَامٌ مَا كَانُوا أَكْثَرَ النَّاسِ لَا صَوْمًا وَلَا صَلَاةً وَلَا حَجًّا وَلَا اعْتِمَارًا، وَلَكِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللَّهِ مَوَاعِظَهُ؛

گروه هایی که به سوی باغ های بهشت جاویدان، پیشی گرفته اند، نسبت به دیگران، روزه و نماز و حج و عمره بیشتری انجام ندادند، بلکه در موعظه های خدا اندیشیدند و آنها را درک کردند.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۱.

حدیث ۵۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ مَنْ كَثُرَ نَزَاعُهُ بِالْجَهْلِ، دَامَ عَمَاهُ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ زَاغَ، سَاءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسَّتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ سَكِرَ سُكْرَ الضَّلَالَةِ؛

هر کس از روی نادانی، بسیار بگومگو کند، کوردلی او در دریافت حق، دوام می یابد و هر کس از راه حق بیرون برود، خوبی در نظرش بدی و بدی در نظرش خوبی جلوه می کند و از مستی گمراهی، سرمست می شود.

نهج البلاغه، از حکمت ۳۱.

حدیث ۵۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا جَفَّتِ الدُّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ وَ مَا قَسَتِ الْقُلُوبُ إِلَّا لِكَثْرَةِ الدُّنُوبِ؛

اشک ها، نخشکیدند، مگر به خاطر سخت شدن دل ها و دل ها، سخت نشدند، مگر به خاطر زیاد شدن گناهان.
 علل الشرایع، ص ۸۱، ح ۱.

حدیث ۵۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَهُ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ، مَرَضُ الْبَدَنِ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ، مَرَضُ الْقَلْبِ وَ إِنَّ مِنَ النَّعْمِ، سَعَةِ الْمَالِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ، صِحَّةُ
 الْبَدَنِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ، تَقْوَى الْقُلُوبِ؛
 یکی از بلاها، فقر است و بدتر از آن، بیماری جسم است و از آن بدتر، بیماری دل است. یکی از نعمت ها، ثروتمندی است و بهتر
 از آن، تندرستی است و از تندرستی، بهتر، تقوای دل هاست.
 أمالی طوسی، ص ۱۴۶، ح ۲۴۰.

حدیث ۵۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّ عِلْمَكَ وَ يَحْسُنُ أَدَبَكَ وَ تَرَكَ نَفْسَكَ؛
 با علما هم نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد.
 غرر الحکم، ح ۴۷۸۶.

حدیث ۵۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ، وَ تَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ، وَ اسْتَشْفُوا بِنُورِهِ، فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ؛
 قرآن را بیاموزید که بهترین سخن است و در آن دانا شوید که بهار دل هاست و از نور آن شفا جوید که شفای سینه هاست.
 نهج البلاغه، خطبه ۱۱۰.

حدیث ۵۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ! لَا خَيْرَ فِي دِينٍ، لَا تَفَقَّهُ فِيهِ وَ لَا خَيْرَ فِي دُنْيَا، لَا تَدَبَّرُ فِيهَا وَ لَا خَيْرَ فِي نَفْسِكَ، لَا وَرَعَ فِيهِ؛
 ای مردم! دینداری ای که همراه با فهم و آگاهی نباشد، خیری در آن نیست و زندگی ای که همراه با تفکر نباشد، خیری در آن
 نیست و عبادتی که همراه با تقوا نباشد، خیری در آن نیست.
 محاسن، ج ۱، ص ۶۵، ح ۹.

حدیث ۵۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي نَفَعَكُمْ بِمَوْعِظَتِهِ، وَ وَعَظَكُمْ بِرِسَالَتِهِ، وَ أَمَتَّنَ عَلَيْكُمْ بِنِعْمَتِهِ، فَعَبُدُوا أَنْفُسَكُمْ لِعِبَادَتِهِ، وَ اخْرُجُوا إِلَيْهِ مِنْ حَقِّ طَاعَتِهِ؛

از خدایی پروا کنید که با پندهای خویش، به شما سود رسانده و با فرستادن پیامبران، شما را اندرز داده و با نعمت هایش، بر شما منت نهاده است. بنا بر این، روح های خود را برای عبادتش، رام سازید و با اطاعت کردن شایسته از او، به سوی او حرکت کنید. نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

حدیث ۵۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلذِّكْرُ، يُونِسُ اللَّبِّ وَ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَ يَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ؛
 یاد خدا، عقل را آرامش می دهد، دل را روشن می کند و رحمت او را فرود می آورد.
 غرر الحکم، ح ۱۸۵۸.

حدیث ۵۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلتَّبَعِيُّ، يَصْرَعُ الرَّجَالَ وَ يُدْنِي الْأَجَالَ؛
 ظلم و تجاوز، انسان را زمین می زند و مرگ ها را نزدیک می سازد.
 غرر الحکم، ح ۱۴۹۴.

حدیث ۵۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْحَقْوُدُ، مُعَذِّبُ النَّفْسِ، مُتَضَاعِفُ الْهَمِّ؛
 کینه توز، روحش در عذاب است و اندوهش دو چندان.
 غرر الحکم، ح ۱۹۶۲.

حدیث ۵۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْجَبُ مَا فِي الْإِنْسَانِ قَلْبُهُ، وَ لَهُ مَوَارِدُ مِنَ الْحِكْمَةِ وَ أَضْدَادُ مِنْ خِلَافِهَا، فَإِنْ سَدَّ لَهُ الرَّجَاءُ أَذَلَّهُ الطَّمَعُ، وَ أَنْ هَاجَ بِهِ الطَّمَعُ أَهْلَكَهُ الْحِرْصُ، وَ أَنْ مَلَكَهُ الْيَأْسُ قَتَلَهُ الْأَسْفُ... فَكُلُّ تَقْصِيرٍ بِهِ، مُضِرٌّ وَ كُلُّ إِفْرَاطٍ بِهِ، مُفْسِدٌ؛
 شگفت ترین عضو انسان، قلب اوست و قلب، مایه هایی از حکمت و ضد حکمت دارد. اگر آرزو به آن دست دهد، طمع، خوارش می گرداند و اگر طمع در آن سر برکشد، حرص، نابودش می کند و اگر ناامیدی بر آن مسلط شود، اندوه، او را می کشد... هر کوتاهی، برایش زیانبار است و هر زیاده روی، برایش تباهی آفرین.
 علل الشرایع، ص ۱۰۹، ح ۷.

حدیث ۵۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبَعٌ، مَنْ أُعْطِيَهُنَّ، فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: صِدْقُ حَدِيثٍ وَادَاءُ أَمَانَةٍ وَعِفَّةُ بَطْنٍ وَحُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده: راستگویی، امانتداری، حلال خوری و خوش اخلاقی.
غرر الحکم، ح ۲۱۴۲.

حدیث ۵۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْحَقُّ، طَرِيقُ الْجَنَّةِ وَالْبَاطِلُ، طَرِيقُ النَّارِ وَعَلَى كُلِّ طَرِيقٍ دَاعٍ؛

حق، راه بهشت است و باطل، راه جهنم و بر سر هر راهی، دعوت کننده ای است.
نهج السعادة، ج ۳، ص ۲۹۱.

حدیث ۵۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَّا إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعٍ - فَسَيِّئٌ عَن مَعْنَى قَوْلِهِ هَذَا، فَجَمَعَ أَصَابِعَهُ وَوَضَعَهَا بَيْنَ أُذُنِهِ وَعَيْنِهِ - ثُمَّ قَالَ: أَلْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ: سَمِعْتُ وَالْحَقُّ أَنْ تَقُولَ: رَأَيْتُ؛

هان! میان حق و باطل، جز چهار انگشت فاصله نیست. از آن حضرت درباره معنای این فرمایش سؤال شد. امام، انگشتان خود را به هم چسباند و آنها را میان گوش و چشم خود گذاشت و آن گاه فرمودند: باطل این است که بگویی: شنیدم و حق آن است که بگویی: دیدم.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۱.

حدیث ۵۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّاسُ كَالشَّجَرِ، شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ؛

مردم، همانند درختانند که آبشان یکی و میوه هایشان گوناگون است.
غرر الحکم، ح ۲۰۹۷.

حدیث ۵۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَفَاوَتُوا، فَإِذَا اسْتَوَوْا هَلَكُوا؛

مردم، تا زمانی که متفاوتند، در خیرند، و هرگاه یکسان گردند، هلاک می شوند.
امالی شیخ صدوق، ص ۵۳۱، ح ۷۱۸.

حدیث ۵۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَالِمُ السَّرِّ مِنْ ضَمَائِرِ الْمُضْمِرِينَ، وَ نَجْوَى الْمُتَخَفِتِينَ، وَ خَوَاطِرِ رَجْمِ الظُّنُونِ وَ عَقَدِ عَزِيمَاتِ اليَقِينِ؛
خداوند، به راز درون رازداران و پچ پچ نجواکنندگان و گمان‌هایی که در دل‌ها می‌گذرد و تصمیم‌های قطعی شده، آگاه است.
نهج البلاغه، از خطبه ۹۱.

حدیث ۵۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَزَقَ عِلْمُهُ بِاطْنِ غَيْبِ الشُّرَاتِ، وَ أَحَاطَ بِغُمُوضِ عَقَائِدِ السَّرِيرَاتِ؛
علم خداوند، به درون ناپیدای پوشیده‌ها، نفوذ می‌کند و بر باورهای پیچیده درون‌ها، احاطه دارد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۰۸.

حدیث ۵۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَلَا يَخْفَى عَلَيْهِ مِنْ عِبَادِهِ، شُخُوصُ لَحْظَةٍ، وَلَا كُرُورُ لَفْظَةٍ، وَلَا إِزْدِلَافُ رَبْوَةٍ، وَلَا انْبِسَاطُ خُطْوَةٍ فِي لَيْلٍ دَاجٍ وَلَا عَسَقٍ سَاجٍ؛
هیچ عملی از اعمال بندگان خدا، بر او پوشیده نیست؛ نه نگاه خیره‌ای، نه تکرار کلمه‌ای، نه نزدیک شدن به تپه‌ای و نه برداشتن
قدمی در شبی تیره و ظلمتی آرام.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۳.

حدیث ۵۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ ظَلَمَ ظَلِمَ * مَنْ أَنْصَفَ أَنْصِفَ؛
هر کس ستم کند، ستم می‌بیند. هر کس با انصاف باشد انصاف می‌بیند.
غرر الحکم، احادیث ۷۶۸۸ و ۷۶۹۲.

حدیث ۵۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلِّي، مَا يَغْشَاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ، لَمَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ؛
اگر نمازگزار، می‌دانست تا چه حد مشمول رحمت الهی است، هرگز سر خود را از سجده بر نمی‌داشت.
غرر الحکم، ح ۷۵۹۲.

حدیث ۵۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاطْلُبْ مَا يَعْنِيكَ وَ اَتْرُكْ مَا لَا يَعْنِيكَ، فَإِنَّ فِي تَرْكِ مَا لَا يَعْنِيكَ دَرْكَ مَا يَعْنِيكَ؛

در جستجوی چیزی باش که مفید است و آنچه را بیهوده است، رها کن؛ زیرا رها کردن کارهای بیهوده، باعث رسیدن به امور مفید می شود.

تحف العقول، ص ۲۱۸.

حدیث ۵۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ إِنْ أَنْتُمْ خَالَفْتُمْ فِيهِنَّ أَيْمَتَكُمْ، هَلَكْتُمْ: جُمَعْتُمْ، وَ جِهَادُ عَدُوِّكُمْ، وَ مَنْاسِكُكُمْ؛

در سه چیز، اگر با حاکم دینی تان مخالفت کنید، هلاک می شوید: نماز جمعه و جهاد با دشمن و مناسک حج. الجعفریات، ص ۵۲.

حدیث ۵۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ عَمَلٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - مِنْ الصَّلَاةِ، فَلَا يَشْغَلَنَّكُمْ عَنْ أَوْقَاتِهَا شَيْءٌ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا؛

هیچ عملی نزد خداوند، محبوب تر از نماز نیست، پس هیچ کار دنیایی، شما را در وقت نماز، به خود مشغول ندارد. خصال، ص ۶۲۱، ح ۱۰.

حدیث ۵۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْجَزَعَ، فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْأَمَلَ، وَ يُضْعِفُ الْعَمَلَ، وَ يورِثُ الْهَمَّ. وَ اعْلَمْ أَنَّ الْمَخْرَجَ، فِي أَمْرَيْنِ: مَا كَانَتْ فِيهِ حِيلَةٌ فَلِالْإِخْتِيَالِ وَ مَا لَمْ تَكُنْ فِيهِ حِيلَةٌ فَلِالْإِضْطِبَارِ؛

مبادا، بی تابی کنی که ناامیدی می آورد و کار را سست می کند و پریشانی می آورد، بدان که راه نجات، دو تاست: در آنچه چاره هست، چاره اندیشی و در آنچه چاره نیست، صبر باید کرد.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۴۴، ح ۲۹.

حدیث ۵۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِغْلِبُوا الْجَزَعَ بِالصَّبْرِ، فَإِنَّ الْجَزَعَ يُحِيطُ بِالْأَجْرِ وَ يُعْظِمُ الْفَجِيعَةَ؛

با صبر، بر بی تابی مسلط شوید که بی تابی، پاداش را از بین می برد و مصیبت را بزرگ می کند.

غرر الحکم، ح ۲۵۲۷.

حدیث ۵۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُوَ (رمضان) شَهْرٌ يَزِيدُ اللَّهُ فِيهِ الْأَرْزَاقَ وَالْأَجَالَ وَيَكْتُبُ فِيهِ وَقَدَ بَيْتِهِ وَ...؛

[رمضان] ماهی است که خداوند، روزی ها و عمرها را در آن می افزاید و زائران خانه اش را معین می کند. فضائل الشهر الثلاثة، ص ۱۰۸.

حدیث ۵۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ الصَّوْمُ الْأَمْسَاكَ عَنِ الْمَأْكَلِ وَالْمَشْرَبِ، الصَّوْمُ الْأَمْسَاكُ عَنِ كُلِّ مَا يَكْرَهُهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ؛

روزه، امساک از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه روزه، خودداری از تمامی چیزهایی است که خداوند سبحان آنها را بد می داند. شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۲۹۹، ح ۴۱۷.

حدیث ۵۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَمَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا كَنْفَتُهُ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ؛

همه کارهای خوب و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر، چون قطره ای است در دریای عمیق. نهج البلاغه، حکمت ۳۷۴.

حدیث ۵۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ ... يَنْهَى وَلَا يَنْتَهَى وَيَأْمُرُ بِمَا لَا يَأْتِي...؛

از کسانی مباش که بی عمل، به آخرت امید دارند... از گناه باز می دارد، اما خود باز نمی ایستد و به کارهای خوب فرمان می دهد، اما خود انجام نمی دهد. نهج البلاغه، از حکمت ۱۵۰.

حدیث ۵۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ، سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَأْتِمُرُ بِهِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَيَنْتَهَى عَنْهُ وَيُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ - جَلَّ وَعَلَا -؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

غرر الحکم، ح ۹۰۷۶.

حدیث ۵۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ أَخَذَ النَّاسَ بِمَا تَأْمُرُ بِهِ، وَ أَكْفَى النَّاسَ عَمَّا تَنْهَى عَنْهُ؛

به هر چه فرمان می دهی، خود، بیش از همه، به آن پایبند باش و از هر چه نهی می کنی، خود، بیش از همه، از آن پرهیز کن.
من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۸۷، ح ۵۸۳۴.

حدیث ۵۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفَى بِالْمَرْءِ غَوَايَةً، أَنْ يَأْمُرَ النَّاسَ بِمَا لَا يَأْتِمُرُ بِهِ، وَيَنْهَاهُمْ عَمَّا لَا يَنْتَهَى عَنْهُ؛

در گمراهی انسان همین بس که مردم را به چیزی فرمان دهد، که خود انجام نمی دهد و آنها را از چیزی نهی کند، که خود از انجام دادنش خودداری نمی کند.
مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۰۷، ح ۱۳۸۹۵.

حدیث ۵۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ وَاللَّهُ عَنِ بِيَدِي الْقُرْبَى وَ هُمْ الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، فَقَالَ: «فَإِنَّ لِلَّهِ خُمْسَهُ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ». مِنْهَا خَاصِيَةٌ وَ لَمْ يَجْعَلْ لَنَا فِي سِرِّهِمُ الصَّدَقَةَ نَصِيبًا، أَكْرَمَ اللَّهُ نَبِيَّهُ وَ أَكْرَمَنَا أَنْ يُطْعَمَنَا أَوْ سَاخَ أَيْدِي النَّاسِ؛

به خدا سوگند که ما میم مقصود از «ذی القربی» و آنها کسانی هستند که خداوند، نام آنها را در کنار نام خود و پیامبرش قرار داده و فرموده است: «همانا، خمس آن [مال غنیمت]، برای خدا و برای پیامبر و برای ذی القربی و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان است». این مخصوص ماست و خداوند برای ما از صدقه نصیبی قرار نداده است؛ چرا که او پیامبرش و ما را برتر از این قرار داده که آلودگی های در دست مردمان را روزی مان کند.
تهذیب الأحکام، ج ۴، ص ۱۲۶، ح ۳۶۲.

حدیث ۵۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ فَارَضَ الْجِهَادَ وَ عَظَمَهُ وَ جَعَلَهُ نَصْرَهُ وَ نَاصِرَهُ. وَ اللَّهُ! مَا صَلَحَتْ دُنْيَا وَ لَا دِينُ إِلَّا بِهِ؛

در حقیقت، خداوند، جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگ داشت و مایه پیروزی و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند! کار دنیا و دین، جز با جهاد درست نمی شود.
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۹، ح ۱۵.

حدیث ۵۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَاهِدْ شَهْوَتَكَ وَ غَالِبْ غَضَبَكَ وَ خَالِفْ سَوْءَ عَادَتِكَ، تَزَكُّ نَفْسُكَ، وَ يَكْمُلُ عَقْلُكَ وَ تَسْتَكْمِلُ ثَوَابَ رَبِّكَ؛

با هوا و هوس خود، جهاد کن، بر خشم، مسلط شو و با عادت های بد خود، مخالفت کن؛ تا نفست پاکیزه شود، عقلت به کمال برسد و از پاداش پروردگارت بهره کامل ببری.

غرر الحکم، ح ۴۷۶۰.

حدیث ۵۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَعْطَى اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْعَبْدَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَحُسْنِ نَيْتِهِ؛
 خداوند خیر دنیا و آخرت را جز به خاطر خوش اخلاقی و خوش نیتی به بنده نمی دهد.

غرر الحکم، ح ۹۶۷۰.

حدیث ۵۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ اشْتَظَهَرَ لِمَعَاشِهِ وَمَعَادِهِ؛
 هر کس (نیت و عمل خود را) برای خدا خالص کند، برای دنیا و آخرت خود، پشتیبان فراهم کرده است.

غرر الحکم، ح ۸۲۵۵.

حدیث ۵۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَلَمْ يَسْتَنْصِرْكُمْ مِنْ ذُلٍّ... اسْتَنْصِرْكُمْ وَ لَهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ... أَرَادَ أَنْ يَبْلُوكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا؛
 خداوند، از سر خواری از شما یاری نخواسته، بلکه در حالی یاری خواسته که سپاهیان آسمان ها و زمین از آن اوست و شکست ناپذیری حکیم است؛ او خواسته تا شما را بیازماید که کدامین نیکوکارترید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴.

حدیث ۵۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَسِيرُوا عُيُونَكُمْ، وَ أَضْمِرُوا بُطُونَكُمْ، وَ اسْتَعْمِلُوا أقدامَكُمْ، وَ أَنْفِقُوا أَمْوَالَكُمْ، وَ خُذُوا مِنْ أَجْسَادِكُمْ فَجُودُوا بِهَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَ لَا تَبْخُلُوا بِهَا عَنْهَا، فَقَدْ قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ « أَنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ أقدامَكُمْ » وَ قَالَ تَعَالَى: « مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ». فَلَمْ يَسْتَنْصِرْكُمْ مِنْ ذُلٍّ وَ لَمْ يَسْتَقْرِضْكُمْ مِنْ قُلٍّ؛
 چشمانتان را به شب، بیدار بدارید و شکم هایتان را لاغر سازید و گام هایتان را به کار گیرید و دارایی تان را انفاق کنید و از تنهایتان بگیریید و آنها را نثار جانتان کنید و در این کار بخل نورزید. زیرا خداوند سبحان فرموده است: «اگر خدا را یاری کنید، خدا هم شما را یاری می کند و ثابت قدمتان می گرداند». و فرموده است: «کیست که به [بندگان] خدا، وام نیکو دهد تا خدا آن را برایش چندین برابر گرداند و پاداشی شایسته داشته باشد». خداوند، از سر ناتوانی از شما یاری نخواسته و به علت ناداری از شما وام نطلبیده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۳.

حدیث ۵۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ، وَهُوَ لِبَاسِ التَّقْوَى وَدَرِعُ اللَّهِ الْحَصِينَةُ وَجَنَّتُهُ الْوَثِيقَةُ؛

به درستی که جهاد، یکی از درهای بهشت است که خداوند، آن را برای دوستان مخصوص خود گشوده است. جهاد، لباس تقوا و زره استوار و سپر محکمی از جانب خداوند است.

نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

حدیث ۵۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَيْدِيكُمْ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِأَلْسِنَتِكُمْ فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَجَاهِدُوا بِقُلُوبِكُمْ؛

در راه خدا، با دست های خود جهاد کنید، اگر نتوانستید، با زبان های خود و اگر باز هم نتوانستید، با قلب خود جهاد کنید. بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۴۹، ح ۲۳.

حدیث ۵۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ وَالتَّاهِبِ وَالْإِشْتِعَادِ وَالتَّرْوِدِ فِي مَنَزِلِ الزَّادِ وَلَا تَعْرَنُكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا كَمَا عَرَّتْ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَّمِ الْمَاضِيَةِ وَالْقُرُونِ الْخَالِيَةِ؛

بر شما باد، به تلاش و سختکوشی و مهیا شدن و آماده گشتن و توشه برداشتن از سرای توشه (دنیا). مبادا زندگی دنیا شما را بفریبد، چنان که ملت های گذشته و اقوام پیشین را فریفت.

نهج البلاغه، خطبه ۲۳۰.

حدیث ۵۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْمُجَاهِدَ نَفْسَهُ وَالْمُغَالِبَ غَضَبَهُ الْمُحَافِظَ عَلَى طَاعَةِ رَبِّهِ، يَرْفَعُ اللَّهُ سُجْحَانَهُ لَهُ ثَوَابَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَيُنِيلُهُ دَرَجَةَ الْمُرَابِطِ الصَّابِرِ؛

خدا، به مجاهد با نفس و چیره بر خشم و رعایتگر اطاعت پروردگار، پاداش روزه دار شب زنده دار و درجه مرزبان پایدار می دهد. غرر الحکم، ح ۳۶۵۳.

حدیث ۵۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ اللَّيْبَ مِنَ اسْتَقْبَلِ وُجُوهَ الْأَرَاءِ بِفِكْرِ صَائِبٍ وَنَظَرٍ فِي الْعَوَاقِبِ؛

بدانید عاقل، کسی است که با فکر درست، به استقبال نظرات گوناگون برود و در عواقب امور بنگرد.

غرر الحکم، ح ۲۷۷۸.

حدیث ۵۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا طَالِبَ الْعِلْمِ! إِنَّ الْعِلْمَ ذُو فَضَائِلَ كَثِيرَةٍ: فَرَأْسُهُ التَّوَّاضُعُ وَعَيْنُهُ الْبِرَاءَةُ مِنَ الْحَسَدِ وَأُذُنُهُ الْفَهْمُ وَلِسَانُهُ الصِّدْقُ وَحِفْظُهُ الْفَخْصُ وَقَلْبُهُ حُسْنُ التِّيَّةِ وَعَقْلُهُ مَعْرِفَةُ الْأَشْيَاءِ وَالْأُمُورِ وَيَدُهُ الرَّحْمَةُ وَرِجْلُهُ زِيَارَةُ الْعُلَمَاءِ وَهَمَّتُهُ السَّلَامَةُ وَحِكْمَتُهُ الْوَرَعُ وَمُسْتَقَرُّهُ النَّجَاءُ وَقَائِدُهُ الْعَافِيَةُ وَمَرْكَبُهُ الْوَفَاءُ وَسِلَاحُهُ لَيْنُ الْكَلِمَةِ وَسَيْفُهُ الرِّضَا وَقَوْسُهُ الْمِيدَارَةُ وَحَيْشُهُ مُحَاوَرَةُ الْعُلَمَاءِ وَمَالُهُ الْأَدَبُ وَذَخِيرَتُهُ اجْتِنَابُ الذُّنُوبِ وَزَادُهُ الْمَعْرُوفُ وَمَاوَاهُ الْمَوَادَعَةُ وَدَلِيلُهُ الْهُدَى وَرَفِيقُهُ مَحَبَّةُ الْأَخْيَارِ؛

ای جوایب دانش! دانش، فضیلت های بسیاری دارد: سرش تواضع، چشمش دوری از حسد، گوشش فهم، زبانش راستگویی، حافظه اش جستجو، دلش خوش نیتی، عقلش شناخت اشیاء و امور، دستش رحمت، پایش دیدار دانشمندان، همتش سلامت، حکمتش تقوا، قرارگاهش نجات، جلودارش عافیت، مرکبش وفا، سلاحش نرمی سخن، شمشیرش خشنودی، کمانش سازگاری، سپاهش گفتگو با دانشمندان، دارایش ادب، اندوخته اش پرهیز از گناهان، توشه اش نیکی، جایگاهش گفت و گو و مذاکره، رهنمایش هدایت، و دوستش عشق به نیکان است.

کافی، ج ۱، ص ۴۸، ح ۲.

حدیث ۵۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ، فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكْمِ؛

دل ها، چون بدن ها، خسته می شوند، پس برای آنها سخنان زیبای حکمت آمیز بجوید.

نهج البلاغه، حکمت ۹۱.

حدیث ۵۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعَبْرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَجَزَتْهُ التَّقْوَى عَنْ تَقَّحُمِ الشُّبُهَاتِ؛

به یقین، کسی که با دیده عبرت به کيفرهایی که بر سر پیشینیان آمده بنگرد، تقوا، او را از فرو افتادن در دام آلودگی ها (شبهات) باز می دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶.

حدیث ۵۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِدْقٌ بِمَا سَلَفَ مِنَ الْحَقِّ، وَاعْتِبَرٌ بِمَا مَضَى مِنَ الدُّنْيَا لِمَا بَقِيَ مِنْهَا، فَإِنَّ بَعْضَ مَا يُشْبِهُ بَعْضًا، وَآخِرُهَا لَاحِقٌ بِأَوَّلِهَا! وَكُلُّهَا حَائِلٌ مُفَارِقٌ؛

آنچه را در گذشته حق بوده است، بپذیر (باور کن) و از گذشته دنیا برای آینده آن عبرت بگیر؛ زیرا پیشامدهای دنیا مانند

یکدیگرند و پایان آن به آغازش می رسد و همه آن، نابود شدنی و از دست رفتنی است.
نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث ۵۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلَّمَا أَزْدَادَ عِلْمَ الرَّجُلِ، زَادَتْ عِنَايَتُهُ بِنَفْسِهِ وَ بَدَلٌ فِي رِيَاضَتِهَا وَ صِلَاحِهَا جُهْدَهُ؛
هر اندازه دانش انسان بیشتر شود، توجه او به خودش بیشتر می گردد و در ریاضت و رشد و اصلاح نَفَس، کوشش بیشتری می نماید.
غرر الحکم، ح ۷۲۰۴.

حدیث ۵۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَعَزُّ الْعِزِّ الْعِلْمُ؛ لِأَنَّ بِهِ مَعْرِفَةَ الْمَعَادِ وَالْمَعَاشِ، وَ أَدَلُّ الذُّلِّ الْجَهْلُ؛ لِأَنَّ صَاحِبَهُ أَصَمُّ، أَبْكَمُّ، أَعْمَى، خَيْرَانُ؛
عزیزترین عزت، دانش است؛ چرا که با آن، معاد شناخته می شود و راه کسب معاش به دست می آید. و خوارترین خواری، نادانی است؛ چرا که نادان، کر و لال و کور و سرگردان است.
نزهة الناظر، ص ۷۰، ح ۶۵.

حدیث ۵۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّكُمْ لَنْ تُحْصَلُوا بِالْجَهْلِ أَرْبَا، وَ لَنْ تُبْلَغُوا بِهِ مِنَ الْخَيْرِ سَبَابًا، وَ لَنْ تُدْرِكُوا بِهِ مِنَ الْآخِرَةِ مَطْلَبًا؛
شما هرگز با نادانی، به مهارتی دست نمی یابید و وسیله ای برای رسیدن به خیر پیدا نمی کنید و به خواسته ای آخرتی نمی رسید.
غرر الحکم، ح ۳۸۵۶.

از ۵۶۰۱ تا ۵۸۰۰

حدیث ۵۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَبْلَغُ مَا تَسْتَدِرُّ بِهِ الرَّحْمَةَ أَنْ تُضْمِرَ لِجَمِيعِ النَّاسِ الرَّحْمَةَ؛
مؤثرترین وسیله جلب رحمت خدا این است که خیرخواه همه مردم باشی.
غرر الحکم، ح ۳۳۵۳.

حدیث ۵۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - فَرَضَ عَلَى أئِمَّةِ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّروا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرَهُ؛
خداوند - عز و جل -، بر پیشوایان عادل واجب کرده که سطح زندگی خود را با مردم ناتوان، برابر کنند تا فقیر را فقرش برآشفته نکند.

نهج البلاغه، خطبه ۲۰۹.

حدیث ۵۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي قَائِمِهِ سَيْفٌ مِنْ سُبُوفِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صَحِيفَةٌ فِيهَا: ... قُلِ الْحَقُّ وَ لَوْ عَلَى نَفْسِكَ؛
بر دسته شمشیری از شمشیرهای حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین نوشته شده بود: ... حق را بگو، هر چند علیه خودت باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۷، ح ۲.

حدیث ۵۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَا يَأْبُ الشُّهَدَاءُ...»، أَيْ مَنْ كَانَ فِي عُنُقِهِ شَهَادَةٌ، فَلَا يَأْبُ إِذَا دُعِيَ لِإِقَامَتِهَا، وَ لِيُقِمَهَا وَ لِيُنْصَحَ فِيهَا وَ لَا يَأْخُذُ فِيهَا لَوْمَةً لَائِمًا، وَ لِيَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ لِيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ؛
درباره آیه «و شاهدان چون (به شهادت دادن) فراخوانده شدند، ابا نکنند»، فرمودند: یعنی کسی که در کاری (واقعه ای)، شاهد بودن را پذیرفته است، نباید هنگام دعوت به گواهی دادن، خودداری کند؛ بلکه باید شهادت دهد و در آن، خیرخواه باشد و از سرزنش هیچ سرزنشگری نترسد و باید به نیکی فرمان دهد و از بدی و زشتی باز دارد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۳۱۳، ح ۲۲.

حدیث ۵۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا حُيِّتَ بِتَحِيَّةٍ، فَحَيِّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا. وَ إِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدٌ فَكَافِئْهَا بِمَا يُرْبِي عَلَيْهَا وَ الْفَضْلُ مَعَ ذَلِكَ لِلْبَادِي؟
هرگاه به شما سلام و احترام کردند، با بهتر از آن، پاسخ گوید و هرگاه به شما نیکی کردند، به بیشتر از آن، تلافی کنید؛ با این حال، برتری با آغاز کننده است.

نهج البلاغه، حکمت ۶۲.

حدیث ۵۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صَنَعَ بِمِثْلِ مَا صُنِعَ إِلَيْهِ فَإِنَّمَا كَافَاهُ، وَ مَنْ أضعَفَهُ كَانَ شُكُورًا وَ مَنْ شَكَرَ كَانَ كَرِيمًا؛
هر کس در برابر خوبی، خوبی کند، آن را جبران کرده است و هر کس بیشتر از آن، خوبی کند، قدرشناس و سپاسگزار است و هر کس قدرشناس باشد، از بزرگواران است.

کافی، ج ۴، ص ۲۸، ح ۱.

حدیث ۵۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ لِأَهْلِ التَّقْوَى عِلَامَاتٍ يُعْرَفُونَ بِهَا: صِدْقُ الْحَدِيثِ وَ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ وَ قَلَّةُ الْفَخْرِ وَ الْبُخْلِ وَ صَلَّةُ الْأَرْحَامِ وَ رَحْمَةُ الضُّعْفَاءِ وَ قَلَّةُ الْمَوَاتَاةِ لِلنِّسَاءِ وَ يَذُلُّ الْمَعْرُوفِ وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَ سِدْعَةُ الْجِلْمِ وَ اتِّبَاعُ الْعِلْمِ فِيمَا يُقَرِّبُ إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - ، طُوبَى لَهُمْ وَ حُسَيْنٌ مَّآبٍ . وَ طُوبَى شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ، أَصْلُهَا فِي دَارِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ... ؛

تقواییشان، نشانه هایی دارند که با آنها شناخته می شوند: راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، کم فخرفروشی، کم بخل ورزیدن، صله رحم، رحم به ضعیفان، کم موافقت کردن با زنان، به همه نیکی کردن، خوش اخلاقی، بردباری بسیار و پیروی از علم نزدیک کننده به خداوند. و آنان طوبی، و سرانجام نیک دارند. طوبی درختی است در بهشت که ریشه آن در خانه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله است ...

خصال، ص ۴۸۳، ح ۵۶.

حدیث ۵۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلْمُتَّقِي ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: إِخْلَاصُ الْعَمَلِ وَ قِصْرُ الْأَمَلِ وَ اغْتِنَامُ الْمُهَلِّ؛

تقوایشه، سه نشانه دارد: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو، و غنیمت شمردن فرصت ها.

غرر الحکم، ح ۷۳۷۰.

حدیث ۵۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَتْقِيَاءَ كُلُّ سَخِيٍّ مُتَعَفِّفٍ مُحْسِنٍ؛

همه تقوایشگان سخاوتمند، پاک دامن و نیکوکارند.

غرر الحکم، ۳۴۰۱.

حدیث ۵۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَسَادُ الْأَخْلَاقِ بِمُعَاشَرَةِ الشُّفَهَاءِ وَ صَلَاحُ الْأَخْلَاقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ . وَ الْخُلُقُ أَشْكَالٌ ، فَكُلُّ يَعْْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ؛

معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با خردمندان، اخلاق را اصلاح می نماید. و مردم متفاوتند، پس هر کس بر حسب ساختار و طینت خود عمل می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۸۲، ح ۷۸.

حدیث ۵۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا: حُسْنَ الثَّقَةِ بِهِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُ وَالْمَهَابَةَ عَنْهُ؛

راستگو، با راستگویی خود، سه چیز را به دست می آورد: اعتماد، محبت و شکوه (در دل ها).

غرر الحکم، ح ۱۱۰۳۸.

حدیث ۵۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ التَّقْوَى مُنْتَهَى رِضَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ وَحَاجَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ، فَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْسَرَزْتُمْ عِلْمَهُ وَإِنْ أَعْلَنْتُمْ كِتْبَهُ؛

نهایت خشنودی خداوند از بندگانش و خواسته او از آفریدگانش، تقواست، پس نسبت به خداوندی که اگر پنهان کنید می داند و اگر آشکار سازید می نویسد، تقوا داشته باشید.

غرر الحکم، ح ۳۶۲۰.

حدیث ۵۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَادَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْأَتْقِيَاءُ الْأَبْرَارُ؛

سروران اهل بهشت، تقوایندگان نیکوکارند.

غرر الحکم، ح ۵۵۹۹.

حدیث ۵۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَلُمَّ أَيُّهَا النَّاسُ! إِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - وَ الْقِيَامِ بِعَدْلِهِ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ وَ الْإِنْصَافِ لَهُ فِي جَمِيعِ حَقِّهِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ إِلَى شَيْءٍ أَحْوَجَ مِنْهُمْ إِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكَ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ؛

ای مردم! بیایید یکدیگر را بر اطاعت خدا یاری کنید و عدالت او را به پا دارید و به عهد خود با خدا وفا کنید و در تمامی حقوق الهی، منصفانه رفتار کنید؛ زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند.

کافی، ج ۸، ص ۳۵۴، ح ۵۵۰.

حدیث ۵۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَبَنَّى الْأُخُوَّةَ فِي اللَّهِ عَلَى التَّنَاصُحِ فِي اللَّهِ وَ التَّبَادُلِ فِي اللَّهِ وَ التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ التَّنَاهِي عَنْ مَعْاصِي اللَّهِ وَ التَّنَاصُحِ فِي اللَّهِ وَ إِخْلَاصِ الْمَحَبَّةِ؛

برادری در راه خدا، بر این پایه استوار است که با یکدیگر برای خدا نصیحت، بخشش، کمک بر طاعت، نهی از معصیت، همیاری و دوستی خالصانه داشته باشید.

غرر الحکم، ح ۴۵۳۲.

حدیث ۵۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا عَلَى عَبْدٍ رَتَقَا، ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ، لَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْهُمَا مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان ها و زمین، بر بنده ای بسته شوند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند، حتما راهی برای او می گشاید و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد.

غرر الحکم، ح ۷۵۹۹.

حدیث ۵۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلُو الْقَلْبِ مِنَ التَّقْوَى يَمْلَأُهُ مِنْ فِتَنِ الدُّنْيَا؛

دلی که از تقوا خالی باشد، فتنه های دنیا آن را پر کند.

غرر الحکم، ح ۵۰۷۸.

حدیث ۵۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْغِنَى وَالتَّقْوَى، وَشَرُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي خَصْلَتَيْنِ الْفَقْرُ وَالْفُجُورُ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت است: بی نیازی و تقوا. و شر دنیا و آخرت در دو خصلت است: نیازمندی و گناه.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۱.

حدیث ۵۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّقَى سَابِقٌ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛

تقوای پیشه، برای انجام هر کار خیری سبقت می گیرد.

کنز الفوائد، ص ۱۲۸.

حدیث ۵۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ مَا أَرَى عَبْدًا يَتَّقَى تَقْوَى تَنْفَعُهُ حَتَّى يَخْزِنَ لِسَانَهُ؛

به خدا سوگند! بنده با تقوایی را نمی شناسم که تقوایش او را سود دهد مگر آن که زبانش را نگه دارد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶.

حدیث ۵۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْمُتَّقُونَ أَنْفُسَهُمْ عَفِيفَةً وَحَاجَاتُهُمْ خَفِيفَةً وَخَيْرَاتُهُمْ مَأْمُولَةٌ وَشُرُورُهُمْ مَأْمُونَةٌ؛
 تقواییشان، پاک دامن و کم خرج و زحمت اند و مردم به خیرشان، امید دارند و از شرشان، در امانند.
 غرر الحکم، ح ۱۹۳۱.

حدیث ۵۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ أَشَدَّ اهْتِمَامًا مِنْكُمْ بِالْعَمَلِ فَإِنَّهُ لَنْ يَقِلَّ عَمَلٌ مَعَ التَّقْوَى وَكَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ تُقْبَلُ؛
 همتان برای پذیرفته شدن عمل، بیشتر از خود عمل باشد؛ زیرا عملی که با تقوا همراه باشد، هرگز اندک نیست و چگونه اندک
 باشد عملی که پذیرفته می شود.
 کنز العمال، ح ۸۴۹۶.

حدیث ۵۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اتَّقَى اللَّهَ سَبَّحَانَهُ، جَعَلَ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرْجًا وَمِنْ كُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجًا؛
 هر کس تقوای خدای سبحان را رعایت کند، خداوند، برای او از هر غمی گشایشی و از هر تنگنایی راه نجاتی فراهم می کند.
 غرر الحکم، ح ۸۸۴۷.

حدیث ۵۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ مَنْ خَاصَمَ؛
 هر کس ستیزه جوست، قدرت تقوای الهی را ندارد.
 نهج البلاغه، حکمت ۲۹۸.

حدیث ۵۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْمُتَّقَى مِيتَةً شَهْوَتَهُ، مَكْظُومٌ غَيْظُهُ، فِي الرِّخَاءِ شَكُورٌ وَفِي الْمَكَارِهِ صَبُورٌ؛
 تقوایشه، هوا و هوسش مرده، خشمش فرو خورده، در آسایش، شکر گزار و در سختی ها، صبور است.
 غرر الحکم، ح ۱۹۹۸.

حدیث ۵۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءٌ قُلُوبِكُمْ وَ بَصِيرَةٌ عَمَى أَفْنِدَتِكُمْ وَ شِفَاءٌ مَرَضِ أَجْسَادِكُمْ وَ صِيْلَاحٌ فَسَادِ صُدُورِكُمْ وَ طَهْوْرٌ دَنَسِ أَنْفُسِكُمْ وَ جَلَاءٌ عَشَا أَبْصَارِكُمْ وَ أَمْنٌ فَرَعِ جَاشِكُمْ وَ ضِيَاءٌ سَوَادِ ظُلْمَتِكُمْ؛

تقوای الهی، داروی درد قلب ها، بیناکننده کوری دل ها، شفابخش بیماری جسم ها، برطرف کننده تباهی سینه ها، روشنی بخش ضعف چشم ها، فرونشاندن ترس و اضطراب دل ها و روشنایی سیاهی و تاریکی شماست.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

حدیث ۵۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبْرَةُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَجَزَتْهُ التَّقْوَى عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهَاتِ؛

آن کس که حوادث عبرت آموز روزگار را به چشم ببیند و از آن پند پذیرد، تقوا، او را از آلوده شدن به کارهای شبهه ناک باز می دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶.

حدیث ۵۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(أَلْمُتَّقُونَ) لَا يَرْضَوْنَ مِنْ أَعْمَالِهِمُ الْقَلِيلَ، وَ لَا يَسْتَكْثِرُونَ الْكَثِيرَ، فَهُمْ لِأَنْفُسِهِمْ مُتَّهَمُونَ وَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ مُشْفِقُونَ؛

تقوایندگان، از کار کم خود راضی نیستند و کارهای زیاد خود را، بسیار نمی شمارند، در نتیجه، خودشان را زیر سؤال برده و محاکمه می کنند و از کردار خود بیمناک اند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴.

حدیث ۵۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِتَبْلُلَنَّ بَلْبَلَةً وَ لَتَغْرِبَنَّ غَرْبَةً وَ لَتَسَاطُنَّ سَوَاطِنَ الْقَدْرِ حَتَّى يَعُودَ أَسْفَلُكُمْ أَغْلَاكُمْ وَ أَغْلَاكُمْ أَسْفَلُكُمْ؛

به یقین، همگی در غربال آزمایش، به هم در آمیخته و غربال می شوید [تا خوبتان از بد، جدا گردد] و همچون محتویات دیگ، زیر و رو می شوید تا فرودستان، فرادست گردد و فرادستان، فرودست شود.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶.

حدیث ۵۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَفْرَحُ بِالْغِنَاءِ وَ الرَّخَاءِ وَ لَا تَعْتَمُّ بِالْفَقْرِ وَ الْبَلَاءِ، فَإِنَّ الدَّهَبَ يُجَرَّبُ بِالنَّارِ وَ الْمُؤْمِنُ يُجَرَّبُ بِالْبَلَاءِ؛

به ثروت و رفاه، شادمانی مکن و از تهیدستی و گرفتاری، اندوه به دل راه مده؛ زیرا طلا با آتش، خالص می شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.

غرر الحکم، ح ۱۰۳۹۴.

حدیث ۵۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا عَاقَبَ اللَّهُ عَبْدًا مُؤْمِنًا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا كَانَ اللَّهُ أَحْلَمَ وَأَمَجَدَ وَأَجْوَدَ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي عِقَابِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

خداوند، هر گاه بنده مؤمنی را در این دنیا مجازات کند، بردبارتر و بزرگوarter و بخشنده تر از آن است که روز قیامت، بار دیگر مجازاتش کند.

تفسیر قمی، ج ۲، ص ۲۷۶.

حدیث ۵۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْبُلَاءَ لِلظَّالِمِ آدَبٌ وَلِلْمُؤْمِنِ اِمْتِحَانٌ وَلِلْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ؛

بلا، برای ظالم، تنبیه، برای مؤمن، آزمایش و برای پیامبران، مقام و درجه است.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳۵، ح ۵۴.

حدیث ۵۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَتَقْوَى اللَّهِ أَمْرُكُمْ وَ لِلْإِحْسَانِ وَالطَّاعَةِ خُلُقُكُمْ؛

به تقوا، فرمان داده شده اید و برای نیکوکاری و اطاعت از خدا، آفریده شده اید.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۳، ص ۱۰۸.

حدیث ۵۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا مِنَ الْفِتَنِ وَ نُورًا مِنَ الظُّلْمِ؛

بدانید که هر کس تقوا پیشه کند، خداوند، در برابر او، راهی برای خروج از فتنه ها و نوری در تاریکی ها قرار می دهد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۳.

حدیث ۵۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَهْنَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت ترین زندگی را دارد.

غرر الحکم، ح ۳۳۹۷.

حدیث ۵۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَسْعَدَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا مَنْ عَدَلَ عَمَّا يَعْرِفُ ضَرَّهُ وَإِنَّ أَشْقَاهُمْ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ؛

خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش ضرر دارد، دوری کند و بدبخت ترین مردم کسی است که از هوا و هوس خود پیروی نماید.

وقعه صفین، ص ۱۰۸.

حدیث ۵۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي وَصْفِ الَّذِينَ أَحَبَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى: ... فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ فِي نَهَارِهِمْ إِذَا لَرَأَيْتَ قَوْمًا يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَيَقُولُونَ لِلنَّاسِ حُسَيْنًا «فَإِذَا خَاطَبْتَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَيِّئًا» «وَإِذَا مَرُّوا بِاللُّغُورِ مَرُّوا إِكْرَامًا» قَدْ قَيَّدُوا أَقْدَامَهُمُ التُّهَمَاتِ وَأَبْكَمُوا أَلْسِنَتَهُمْ أَنْ يَتَكَلَّمُوا فِي أَعْرَاضِ النَّاسِ؛

در توصیف کسانی که خداوند متعال دوستشان دارد: ... اگر در روز آنها را ببینی، خواهی دید که در زمین آرام گام برمی دارند و با مردم به نیکی سخن می گویند «و هرگاه نادان ها آنان را صدا می کنند، می گویند سلام» «و هرگاه به لغو برخورد می کنند، بزرگوارانه از آن می گذرند». قدم هایشان از رفتن به جاهای تهمت خیز، بسته اند و زبانشان را از این که درباره ناموس مردم سخن بگویند خاموش کرده اند.

صفات الشیعه، ص ۴۱-۴۲.

حدیث ۵۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي صِفَةِ الْمُتَّقِينَ: بُعِدُهُ عَمَّنْ تَبَاعَدَ عَنْهُ، زُهْدٌ وَ نَزَاهَةٌ وَ دُنُوهُ مِمَّنْ دَنَا مِنْهُ، لِينٌ وَ رَحْمَةٌ. لَيْسَ تَبَاعُدُهُ بِكِبْرٍ وَ عَظَمَةٌ وَ لَا دُنُوهُ بِمَكْرٍ وَ خَدِيعَةٍ؛

در وصف پرهیزگاران، می فرماید: اگر از کسی دوری می کند، به خاطر دنیاگریزی و پاک دامنی است و اگر به کسی نزدیک می شود، از سر خوش خویی و مهربانی است، نه دوری کردنش از روی تکبر و نخوت است و نه نزدیک شدنش از روی مکر و فریب. نهج البلاغه، خطبه ۱۹۳.

حدیث ۵۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَفْوُ تَأْجُ الْمَكَارِمِ؛

گذشت، أوج بزرگواری هاست.

غرر الحکم، ح ۵۲۰.

حدیث ۵۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ نَصِيْبِ نَفْسِهِ لِلنَّاسِ اِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ وَلْيَكُنْ تَأْدِيْبُهُ بِسِيْرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيْبِهِ بِلِسَانِهِ وَ مُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا اَحَقُّ بِالْاِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، باید پیش از آموزش دیگران، خود را آموزش دهد و پیش از آن که دیگران را با زبان، ادب بیاموزد، با کردارش ادب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز، خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم، شایسته تجلیل است.

نهج البلاغه ، حکمت ۷۳.

حدیث ۵۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَلُمَّ اَيُّهَا النَّاسُ اِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللّٰهِ - عَزَّ وَجَلَّ - وَ الْقِيَامِ بِعَدْلِهِ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِهِ وَ الْاِنْصَافِ لَهُ فِي جَمِيْعِ حَقِّهِ، فَانَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ اِلَى شَيْءٍ اَوْ حَوَجٍّ مِنْهُمْ اِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكُمْ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ؛

ای مردم! بیاید یکدیگر را بر اطاعت خدا، یاری کنید و عدالتش را بیادارید و به عهدش (در عبودیت او و ترک طاعت شیطان)، وفا کنید و در تمامی حقوق الهی، منصفانه رفتار کنید؛ زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور، یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند.

کافی، ج ۸، ص ۳۵۴، ح ۵۵۰.

حدیث ۵۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَشْبَهَ النَّاسَ بِاَنْبِيَاءِ اللّٰهِ اَقْوَلُهُمْ لِلْحَقِّ وَ اَصْبَرُهُمْ عَلَى الْعَمَلِ بِهِ؛

شبهه ترین مردم به پیامبران الهی، کسی است که در بیان حق، گویاتر و در عمل به حق، صابرتر باشد.

غرر الحکم، ح ۳۱۷۲.

حدیث ۵۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئْسَ الْقَرِيْنُ الْعُصْبُ: يُبْدِي الْمَعَائِبَ وَ يُدْنِي الشَّرَّ وَ يُبَاعِدُ الْخَيْرَ؛

خشم، هم نشین بسیار بدی است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها را دور می کند.

غرر الحکم، ح ۴۴۱۷.

حدیث ۵۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللّٰهِ ! بِتَقْوَى اللّٰهِ فَانَهَا الزَّمَامُ وَ الْقَوَامُ فَتَمَسَّكُوا بِوَتَائِقِهَا وَ اغْتَصِمُوا بِحَقَائِقِهَا تَوْ? لَنْ يَكُنَّ اِلَى اَكْنَانِ الدَّعَةِ وَ اَوْطَانِ السَّعَةِ وَ

مَعَاقِلِ الْحَزْرِزِ وَ مَنَازِلِ الْعِزِّ...؛

ای بندگان خدا! شما را به تقوای الهی سفارش می‌کنم، که تقوا، مهار است و مایه دوام، پس به ریسمان های استوار آن در آویزید و به حقایق آن چنگ زیند که شما را به نهانگاه های خوشی و سرزمین های گشایش و پناهگاه های امن و منزلگاه های عزت، رهنمون خواهد شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸۶.

حدیث ۵۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ! أَنَّ التَّقْوَى دَارٌ حِصْنٌ عَزِيزٌ، وَالْفُجُورَ دَارٌ حِصْنٌ ذَلِيلٌ لَا يَمْنَعُ أَهْلَهُ وَلَا يُحْرِزُ مَنْ لَحِيََا إِلَيْهِ. أَلَا وَبِالتَّقْوَى تُقَطَّعُ حُمَةُ الْخَطَايَا؛

ای بندگان خدا! بدانید که تقوا، پناهگاهی نفوذناپذیر و استوار است و بدکاری و گناه، پناهگاهی سست که هر کس به آن پناه برد، از آسیب در امان نمی ماند. آگاه باشید که با تقوا، می توان تب گناهان را قطع کرد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۵۷.

حدیث ۵۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ شَيْءٌ أَشَدُّ عَلَيْهِ إِجْتِمَاعًا مَعَ تَفَرُّقِ أَهْوَائِهِمْ وَ تَشْتِتِ آرَائِهِمْ مِنْ تَعْظِيمِ الْوَفَاءِ بِالْعُهُودِ؛
هیچ یک از فرائض الهی همانند وفای به عهد نیست که مردم با همه خواسته های گوناگون و دیدگاه های مختلف، بیشتر بر آن اتفاق نظر داشته باشند.
نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث ۵۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ آيَاكَ... أَنْ تَعِدَهُمْ فَتُبَّحَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ... فَإِنَّ الْخُلْفَ يُوْجِبُ الْمَقْتَّ عِنْدَ اللَّهِ وَ النَّاسِ؛
پرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می شود.
نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث ۵۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَعِدَنَّ عِدَّةً لَا تَتَّقُ مِنْ نَفْسِكَ بِأَنْجَازِهَا؛
وعده ای نده که از وفای به آن، اطمینان نداری.
غرر الحکم، ح ۱۰۲۹۷.

حدیث ۵۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعْتَمِدْ عَلٰی مَوَدَّةٍ مِّنْ لَا يُوْفِي بِعَهْدِهِ؛
 به دوستی که به عهد خود وفا نمی کند، اعتماد نکن.
 غرر الحکم، ح ۱۰۲۶۰.

حدیث ۵۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ النَّاسِ مَنْ كَافَى عَلَى الْقَبِيحِ بِالْجَمِيلِ؛
 بهترین مردم کسی است که در برابر بدی، خوبی نماید.
 غرر الحکم، ح ۵۷۵۰.

حدیث ۵۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوِّذُ لِسَانِكَ لِيْنَ الْكَلَامِ وَبَدَلِ السَّلَامِ، يَكْتَثُرُ مُجْتَوِكَ وَيَقِلُّ مُبْغِضُوكَ؛
 زبان خود را به نرم‌گویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند.
 غرر الحکم، ح ۶۲۳۱.

حدیث ۵۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ كَفَّارَةٌ لِّمَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ، وَهِيَ الَّتِي قَالَ اللَّهُ: «إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ»؛
 نمازهای پنج‌گانه، کفارۀ گناهان غیر کبیره ای است که در میان آنها انجام می شود و درباره آن، خداوند، فرموده است: «همانا، خوبی ها، بدی ها را از بین می برند».
 دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۳۵.

حدیث ۵۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَصْدُرُ عَنِ الْقَلْبِ السَّلِيمِ إِلَّا الْمَعْنَى الْمُسْتَقِيمُ؛
 از قلب سالم، جز اندیشه درست بر نمی خیزد.
 غرر الحکم، ح ۱۰۸۷۴.

حدیث ۵۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، صِدْقُ حَدِيثٍ وَ آدَاءُ أَمَانَةٍ وَ عِفَّةٌ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی، ادای امانت، حلال خوری و خوش اخلاقی.

غرر الحکم، ح ۲۱۴۲.

حدیث ۵۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّادِقُ، عَلَى شَفَا مَنْجَاهٍ وَ كَرَامَةٍ وَ الْكَاذِبُ، عَلَى شُرْفِ مَهْوَاهٍ وَ مَهَانَةٍ؛

راستگو، در آستانه نجات و بزرگواری است و دروغگو، در لبه پرتگاه و خواری.

نهج البلاغه، خطبه ۸۶.

حدیث ۵۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَازَعَ وَ خَاصَمَ بَيْنَهُمُ الْفِشْلُ وَ ذَاقُوا وَ بَالَ أَمْرِهِمْ وَ سَاءَتْ عِنْدَهُ الْحَسِيئَةُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّيِّئَةُ وَ مَنْ سَاءَتْ عَلَيْهِ الْحَسَنَةُ أَعْوَرَتْ

عَلَيْهِ طُرُقَهُ وَ اعْتَرَضَ عَلَيْهِ أَمْرُهُ وَ ضَاقَ عَلَيْهِ مَخْرَجُهُ وَ حَرِيٌّ أَنْ يَرْجَعَ مِنْ دِينِهِ وَ يَتَّبِعَ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ؛

کسانی که به کشمکش و دشمنی با یکدیگر پردازند، دچار سستی می شوند و سرانجام بد کارشان را می چشند و در نزدشان خوبی، بدی و بدی، خوبی جلوه می کند، در نتیجه راهشان را درست نمی بینند، کارشان دشوار و گریزگاهشان تنگ می شود. چنین کسان در معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

خصال، ص ۲۳۳.

حدیث ۵۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِهَذَا الْأَمْرِ أَقْوَاهُمْ عَلَيْهِ وَ أَعْلَمُهُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ فِيهِ؛

شایسته ترین مردم برای اداره جامعه، توانمندترین آنها در این کار و داناترین شان به احکام خدا در این زمینه است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۳.

حدیث ۵۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ «فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ» فَرُدُّهُ إِلَى اللَّهِ أَنْ نَحْكُمَ بِكِتَابِهِ، وَ رُدُّهُ إِلَى الرَّسُولِ أَنْ نَأْخُذَ بِسُنَّتِهِ؛ فَإِذَا

حُكِمَ بِالصِّدْقِ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَنَحْنُ أَحَقُّ النَّاسِ بِهِ، وَ إِنْ حُكِمَ بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ فَنَحْنُ أَحَقُّ النَّاسِ وَأَوْلَاهُمْ بِهِ؛

خداوند سبحان فرموده است: «هرگاه در چیزی با هم اختلاف و نزاع داشتید، به (حکم) خدا و رسول، مراجعه (و بدان عمل کنید)». عرضه کردن به خدا این است که طبق کتاب او حکم کنیم و عرضه کردن به رسول خدا صلی الله علیه و آله این است که براساس

سنت او حکم نماییم. پس اگر حقیقتا به کتاب خدا داوری شود، ما از دیگر مردم، بدان سزاوارتریم و اگر به سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله داوری شود، ما از دیگران به آن، سزاوارتر و اولی تریم. نهج البلاغه، از خطبه ۱۲۵.

حدیث ۵۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طَاعَةُ اللَّهِ ، مِفْتَاحُ كُلِّ سَدَادٍ وَ صَلاَحُ كُلِّ فَسَادٍ ؛
اطاعت از خدا، کلید هر درستی و مایه اصلاح هر فساد است.
غرر الحکم، ح ۶۰۱۲.

حدیث ۵۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَمْ تَحُلْ مِنْ لُطْفِهِ مَطْرَفَ عَيْنٍ فِي نِعْمَةٍ يُحْدِثُهَا لَكَ، أَوْ سَيِّئَةٍ يَشْتُرُهَا عَلَيْكَ، أَوْ بَلِيَّةٍ يَصْرِفُهَا عَنْكَ؛
چشم بر هم زدنی از لطف خدا بی بهره نیستی: در نعمتی که بر تو ارزانی می دارد، یا گناهی از تو که آن را می پوشاند، یا بلایی که از تو دور می سازد.
نهج البلاغه، از خطبه ۲۲۳.

حدیث ۵۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَكْثَرُ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى مَنْ فَضَّلْتَ عَلَيْهِ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَبْوَابِ الشُّكْرِ؛
به کسی که بر او برتری داده شده ای بسیار بنگر، زیرا این کار یکی از انگیزه های شکرگزاری است.
نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث ۵۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ كَثُرَتْ نِعْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ؛ فَمَنْ قَامَ لِلَّهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ فِيهَا عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَالْبُقَاءِ وَمَنْ لَمْ يَقُمْ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ وَالْفَنَاءِ؛
هر کس نعمت های خدا برای او افزایش یابد، نیازهای مردم به او زیاد می شود. پس، هر کس برای خدا وظیفه خود را در برابر نعمت ها به جا آورد، آنها را در معرض دوام و ماندگاری قرار داده و هر کس به وظیفه خود در این باره عمل نکند، آن نعمت ها را در معرض زوال و نابودی نهاده است.
نهج البلاغه، از حکمت ۳۷۲.

حدیث ۵۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَقَلُّ مَا يَجِبُ لِلْمُنْعِمِ أَنْ لَا يُعْصِيَ بِنِعْمَتِهِ؛
 کمترین وظیفه در برابر نعمت دهنده، آن است که با نعمتش نافرمانی وی نشود.
 غرر الحکم، ح ۳۲۶۸.

حدیث ۵۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ! فِي الْإِنْسَانِ عَشْرَ خِصَالٍ يُظْهِرُهَا لِسَانُهُ: شَاهِدٌ يُخْبِرُ عَنِ الضَّمِيرِ وَحَاكِمٌ يَفْصِلُ بَيْنَ الْخِطَابِ وَنَاطِقٌ يُرَدُّ بِهِ الْجَوَابُ وَشَافِعٌ يُذَرِّكُ بِهِ الْحَاجَةَ وَوَاصِفٌ يُعْرِفُ بِهِ الْأَشْيَاءَ وَآمِيرٌ يَأْمُرُ بِالْحَسَنِ وَوَاعِظٌ يَنْهَى عَنِ الْقَبِيحِ وَمُعِزٌّ تَسِيَّكُنُّ بِهِ الْأَخْزَانَ وَحَاضِرٌ تُجَلَّى بِهِ الضَّغَائِنُ وَمَوْتِقٌ تَلْتَدُّ بِهِ الْأَسْمَاعُ؛
 ای مردم! انسان ده خصلت دارد که زبان او آنها را آشکار می‌سازد: زبان، گواهی است که از درون خبر می‌دهد. داوری است، که به دعاها خاتمه می‌دهد. گویایی است که به وسیله آن به پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود. واسطه‌ای است که با آن حاجت برآورده می‌شود. وصف‌کننده‌ای است که با آن اشیا شناخته می‌شود. فرماندهی است که به نیکی فرمان می‌دهد. پنددهنده‌ای است که از زشتی باز می‌دارد. تسلیت‌دهنده‌ای است که غم‌ها با آن آرامش می‌یابد. حاضری است که با آن کینه‌ها برطرف می‌شود و دلربایی است که گوش‌ها با آن از لذت برخوردار می‌شوند.
 کافی، ج ۸، ص ۲۰، ح ۴.

حدیث ۵۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَعَنْ ذَلِكَ مَا حَرَسَ اللَّهُ عِبَادَةَ الْمُؤْمِنِينَ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَمُجَاهِدَةَ الصَّيَامِ فِي الْأَيَّامِ الْمَفْرُوضَاتِ تَسْكِينًا لِأَطْرَافِهِمْ وَتَخْشِيعًا لِإِبْصَارِهِمْ وَتَذَلِيلًا لِنُفُوسِهِمْ وَتَخْفِيزًا لِقُلُوبِهِمْ وَأَذْهَابًا لِلْخِيَلِ عَنْهُمْ... أَنْظُرُوا إِلَى مَا فِي هَذِهِ الْأَفْعَالِ مِنْ قَمْعِ نَوَاجِمِ الْفَخْرِ وَقَدْعِ طَوَالِعِ الْكِبْرِ؛
 از این جاست که خداوند، بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکات‌ها و جدیت در روزه‌داری در روزهای واجب، نگهبانی می‌کند؛ زیرا که این امور باعث آرام شدن اعضا و جوارح و خشوع دیدگان و فروتنی جان‌ها و خضوع دل‌ها و بیرون راندن کبر و نخوت از وجود آنان می‌شود... بنگرید، که این اعمال چگونه نمودهای فخرفروشی را در هم می‌شکنند و آثار و نشانه‌های تکبر را می‌زداید!
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۲.

حدیث ۵۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَتَّقِي بِأَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ وَلَا يَتَّقِي بِهِ أَحَدٌ لِسُوءِ فِعْلِهِ؛
 بدترین مردم کسی است که به خاطر بدگمانیش، به کسی اعتماد نمی‌کند و به خاطر کردار بدش، کسی به او اعتماد نمی‌نماید.
 غرر الحکم، ح ۵۷۴۸.

حدیث ۵۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْمُسْلِمَ أَخُو الْمُسْلِمِ، فَلَاتَتَّخِذْ لُوَا وَلَا تَتَابَرُوا؛

مسلمان، برادر مسلمان است، پس، از یاری یکدیگر دست برندارید و به هم توهینی روا مدارید.

تحف العقول، ص ۲۰۳.

حدیث ۵۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بُنَيَّ! لِيَعْتَبِرَ مَنْ قَصِيرَ يَقِينُهُ وَضَعْفَتْ نَيْتُهُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ، أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَحْوَالٍ مِنْ أَمْرِهِ وَآتَاهُ رِزْقَهُ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا كَسْبٌ وَلَا حِيلَةٌ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَيَبْزُقُهُ فِي الْحَالِ الرَّابِعَةِ... فِي رَحِمِ أُمِّهِ... مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ... مِنْ كَسْبِ أَبِيهِ... حَتَّى إِذَا كَبِرَ وَعَقَلَ وَاكْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضَاقَ بِهِ أَمْرُهُ وَظَنَّ الظُّنُونَ بِرَبِّهِ وَجَحَدَ الْحُقُوقَ فِي مَالِهِ وَقَتَرَ عَلَى نَفْسِهِ وَعِيَالِهِ، مَخَافَةَ إِفْتَارِ رِزْقٍ وَسُوءِ يَقِينٍ بِالْخَلْفِ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى؛

از جمله اندرزهای لقمان به فرزندش این بود: فرزندم! کسی که در به دست آوردن روزی، یقینش [به خدا] اندک و نیتش [به روزی رسان] سست است، باید از آن عبرت آموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه جا از خلقتش روزی داد؛ بی آن که خودش در آنها تلاش و برنامه ای داشته باشد. پس خدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیز روزی او را خواهد داد... در رحم مادرش... و از شیر مادرش... و از درآمد والدینش روزی او را داد... تا آن که بزرگ شد و عقلش رشد کرد و مستقلاً درآمد کسب کرد. در این هنگام بر خود سخت گرفت و به پروردگارش بدگمان شد و از ترس تنگدستی و یقین نداشتن به وعده خدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خود و خانواده اش را در سختی و تنگنا قرار داد.

خصال، ص ۱۲۲، ح ۱۱۴.

حدیث ۵۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجُمُعُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَالتَّعْقِيبُ بَعْدَ الْعِدَاءِ وَبَعْدَ الْعَصْرِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَصَلَةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَكَسْحُ الْفَنَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَمَوَاسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَالْبُكُورُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَالْإِسْتِغْفَارُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَاسْتِعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَقَوْلُ الْحَقِّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَاجَابَةُ الْمُؤَدَّنِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَتَوَكُّؤُكَ الْكَلَامِ فِي الْخَلَاءِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَتَرْكُ الْحِرْصِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَشُكْرُ الْمُنْعَمِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَاجْتِنَابُ الْيَمِينِ الْكَاذِبِيَّةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَالْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَأَكْلُ مَا يَسِقُطُ مِنَ الْخَوَانِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَمَنْ سَبَّحَ اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثِينَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرَهَا الْفَقْرُ؛

دو نماز (ظهر با عصر و مغرب با عشا) را با هم خواندن، تعقیب بعد از نماز صبح و عصر، صله رحم، نظافت حریم خانه، همدردی و یاری نمودن برادر (دینی)، سحرخیزی در طلب روزی، استغفار، امانت داری، حق گویی، اجابت دعوت مؤذن، صحبت نکردن در توالی، ترک حرص، تشکر از ولی نعمت، پرهیز از قسم دروغ، شستن دست قبل از غذا، و خوردن آنچه بیرون از سفره می افتد، روزی را زیاد می کنند و کسی که هر روز سی مرتبه خدا را تسبیح بگوید، خدای - عَزَّ وَجَلَّ - هفتاد نوع بلا را از او دور می کند

که آسان‌ترین آن فقر است.

خصال، ص ۵۰۵.

حدیث ۵۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَارِنَ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَبَايِنَ أَهْلِ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ؛

با خوبان معاشرت کن تا از آنان باشی و از بدان دوری کن تا از آنان نباشی.

نهج البلاغه، نامه ۳۱.

حدیث ۵۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْلَمْنَا سُبْحَانَهُ أَنَّهُ قَدْ أَمَرَهُمْ بِالْعِمَارَةِ لِيَكُونَ ذَلِكَ سَبَبًا لِمَعَايِشِهِمْ بِمَا يَخْرُجُ مِنَ الْأَرْضِ مِنَ الْحَبِّ وَالثَّمَرَاتِ وَ مَا شَاكَلَ ذَلِكَ؛

خداوند سبحان، ما را آگاه کرد که مردم را به آباد کردن فرمان داده است تا با غلات و میوه‌ها و مانند آنها که از زمین بیرون می‌آید، زندگی خویش را سامان دهند.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۹۵، ح ۱۰.

حدیث ۵۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَوَّ اللَّهُ مَا أَعْصَبَتْهَا وَلَا أَكْرَهَتْهَا عَلَى أَمْرِ حَيْتَى قَبَضَهَا اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - إِلَيْهِ وَلَا أَعْصَبَتْ بَنِي وَلَا عَصَتْ لِي أَمْرًا وَلَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنَكَّشَفُ عَنِّي الْهُمُومُ وَالْأَحْزَانُ؛

به خدا سوگند که هرگز بر فاطمه علیها السلام غضب نکردم و او را به کاری مجبور نساختم، تا آن که خداوند - عز و جل - او را به نزد خویش برد و او نیز مرا خشمگین نساخت و هرگز بر خلاف خواست من عمل نکرد و من هرگاه به او نگاه می‌کردم، غصه‌ها و اندوه‌هایم برطرف می‌شد.

کشف الغمّة، ج ۱، ص ۳۶۳.

حدیث ۵۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَسَمَ أَرْزَاقَهُمْ وَأَحْصَى آثَارَهُمْ وَأَعْمَالَهُمْ وَعَدَدَ أَنْفُسِهِمْ وَخَائِنَةَ أَعْيُنِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ مِنَ الضَّمِيرِ؛

خداوند، روزی‌های مردم را تقسیم فرموده و قدم‌ها و کرده‌ها و شمار نفس‌ها و نگاه‌های دزدانه چشم‌ها را و آنچه را که سینه‌ها پنهان می‌دارند، می‌داند.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۰.

حدیث ۵۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَيَانَةُ الْمَرْأَةِ أَنْ تَعْمَ لِحَالِهَا وَ أَدْوَمَ لِحِمَالِهَا؛

محفوظ بودن و پاک دامنی، برای سلامت زن مفیدتر است و زیبایی او را بادوام تر می کند.
غرر الحکم، ح ۵۸۲۰.

حدیث ۵۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّمَا كَانَتْ الْبُلُوَى وَالْإِخْتِبَارُ أَعْظَمَ كَانَتْ الْمَثُوبَةُ وَالْجَزَاءُ أَجْزَلَ لَا تَرُونَ أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ اخْتَبَرَ الْأَوَّلِينَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ - إِلَى الْآخِرِينَ مِنْ هَذَا الْعَالَمِ بِأَحْجَارٍ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ وَلَا تَبْصُرُ وَلَا تَسْمَعُ فَجَعَلَهَا بَيْتَهُ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ قِيَامًا...؟! وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ وَ يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجًا لِلتَّكْبُرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَ إِشِيكَانًا لِلتَّذَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ وَ لِيَجْعَلَ ذَلِكَ أَبْوَابًا فَتْحًا إِلَى فَضْلِهِ وَ أَسْبَابًا ذُلًّا لِعَفْوِهِ؛

هر چه گرفتاری و امتحان بزرگ تر باشد، پاداش [آن] بیشتر است. مگر نمی بینید که خدای سبحان از زمان آدم - صلوات الله علیه - تا آخرین نفر از مردم این جهان را با سنگ هایی که ضرر و نفعی نمی رسانند و نمی بینند و نمی شنوند، آزمود و آن سنگ ها را خانه حرمت خود ساخت؛ خانه ای که آن را وسیله قیام مردم قرار داد...؟! خداوند، بندگانش را با انواع سختی ها امتحان می کند و با رنج ها و کوشش های گوناگون، به بندگی و ادارشان می سازد و آنها را با امور ناخوشایند، می آزمايد تا خود بزرگ بینی را از دل هایشان بیرون کند و فروتنی را در جان هایشان ساکن سازد و این را دری گشوده به سوی لطف و بخشش خود و وسیله ای آماده برای گذشت و آمرزش خویش قرار دهد.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۱۳، ص ۱۵۶ - ۱۵۷.

حدیث ۵۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قَدَّرَ الْأَزْزَاقَ فَكَثَّرَهَا وَ قَلَّلَهَا وَ قَسَمَهَا عَلَى الضَّيْقِ وَ السَّعَةِ، فَعَدَلَ فِيهَا لِيَبْتَلِيَ مَنْ أَرَادَ بِمَيْسُورِهَا وَ مَعْسُورِهَا وَ لِيَخْتَبِرَ بِذَلِكَ الشُّكْرَ وَ الصَّبْرَ مِنْ غَيْرِهَا وَ فَقِيرِهَا؛

خداوند، عادلانه روزی ها را کم و زیاد قرار داد و به تنگی و گشایش قسمت نمود تا مردم را با آسانی و سختی روزی، و ثروتمند را با شکر، و فقیر را با صبر، بیازماید.
نهج البلاغه، از خطبه ۹۱.

حدیث ۵۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا خَالِصًا تَعْبِيُوا بِهِ أَفْضَلَ الْحَيَاةِ وَ تَسْلُكُوا بِهِ طُرُقَ النَّجَاةِ؛

خدا را خالصانه یاد کنید تا بهترین زندگی را داشته باشید و با آن، راه نجات و رستگاری را به پیمایید.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۹، ح ۱۶.

حدیث ۵۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا مَاتَ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ مَا قَدَّمَ؟ وَ قَالَ النَّاسُ: مَا آخَرَ؟ فَقَدَّمُوا فَضْلًا يَكُنُّ لَكُمْ وَ لَا تُؤْخِرُوا كَلًّا يَكُنُّ عَلَيْكُمْ؛

بنده هرگاه بمیرد فرشتگان می گویند: چه پیش فرستاد؟ و مردم می گویند: چه باقی گذاشت؟ پس، از زیادی مال خویش پیش فرستید تا به نفع شما گردد و همه را باقی نگذارید تا به ضرر شما شود.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۱۵، ح ۳.

حدیث ۵۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مُتَّعَ بِهِ غَنِيٌّ، وَ اللَّهُ تَعَالَى سَأَلَهُمْ عَنْ ذَلِكَ؛

خداوند سبحان، غذای فقرا را در اموال ثروتمندان قرار داده است، پس هیچ فقیری در دنیا گرسنگی نمی کشد مگر این که ثروتمندی حق او را نداده باشد و خداوند از اغنیا در این باره خواهد پرسید.

نهج البلاغه، حکمت ۳۲۸.

حدیث ۵۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ الْمَعْرُوفِ مَا لَمْ يَتَقَدَّمْهُ الْمَطْلُ وَ لَمْ يَتَعَقَّبْهُ الْمُنُّ؛

بهترین نیکی آن است که سریع انجام گیرد و منتی به دنبالش نباشد.

غرر الحکم، ح ۴۹۹۹.

حدیث ۵۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- أَبِوَالْطَّفِيلِ: اشْتَرَى عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَوْبًا فَأَعْجَبَهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ؛

ابوالطفیل می گوید: علی علیه السلام لباسی را خریدند و از آن، خوششان آمد. لذا آن را صدقه دادند.

مجمع البیان، ج ۲، ص ۷۹۲.

حدیث ۵۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - فَإِنَّ الْمُنْفِقَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَنْ آيَقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ بِالنَّفَقَةِ؛

از آنچه خدای - عز و جل - روزی شما کرده، انفاق کنید؛ چرا که انفاق کننده، مقام مجاهد در راه خدا را دارد. پس هر کس مطمئن باشد که خداوند جبران می کند، بخشش می نماید و با انفاق کردن، سخاوت می ورزد.

خصال، ص ۶۱۹، ح ۱۰.

حدیث ۵۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ كِتَابِهِ إِلَى عَامِلِهِ بِالْبَصْرَةِ عُثْمَانُ بْنُ حُنَيْفٍ: وَ مَا ظَنَنْتُ أَنَّكَ تُجِيبُ إِلَى طَعَامِ قَوْمٍ عَائِلُهُمْ مَجْفُوفٌ وَ غَنِيَّتُهُمْ مَدْعُوفٌ؛
 در نامه خود به عثمان بن حنیف، کارگزار آن حضرت در بصره، نوشتند: گمان نمی بردم که تو دعوت میهمانی قومی را بپذیری که نیازمندانشان مورد بی مهری قرار گرفته و ثروتمندانشان دعوت شده اند.
 نهج البلاغه، از نامه ۴۵.

حدیث ۵۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَعَاهَدُوا أَمْرَ الصَّلَاةِ وَ حَافِظُوا عَلَيْهَا وَ اسْتَكْتَرُوا مِنْهَا وَ تَقَرَّبُوا بِهَا، فَإِنَّهَا كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا، أَلَا تَسْمَعُونَ إِلَى جَوَابِ أَهْلِ النَّارِ حِينَ سُئِلُوا «مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ * قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ»؟!
 مراقب نماز باشید و آن را پاس بدارید و بسیار به جای آورید و به وسیله آن به خدا تقرب جوید؛ زیرا نماز در وقت هایی تعیین شده، بر مؤمنان واجب شده است. آیا پاسخ دوزخیان را نمی شنوید که وقتی از آنها پرسیده می شود: «چه چیز شما را به دوزخ وارد ساخت؟» می گویند: «ما از نماز گزاران نبودیم»؟!
 نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۹.

حدیث ۵۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَثُرَةُ الْمَالِ تُفْسِدُ الْقُلُوبَ، وَ تُنْشِي ۞ الذُّنُوبَ؛
 ثروت زیاد، دل ها را فاسد می کند و گناه می آورد.
 غرر الحکم، ح ۷۱۰۹.

حدیث ۵۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْفِئْتُنْ ثَلَاثُ: حُبُّ النِّسَاءِ وَ هُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ وَ شُرْبُ الخَمْرِ وَ هُوَ فَخُّ الشَّيْطَانِ وَ حُبُّ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهَمِ وَ هُوَ سَهْمُ الشَّيْطَانِ؛
 سه چیز فتنه خیز است: شیفتگی به زنان که شمشیر شیطان، می خوارگی که دام شیطان و ثروت دوستی که تیر شیطان است.
 خصال، ص ۱۱۳، ح ۹۱.

حدیث ۵۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ قَدْ سَجَّعَ قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِهِ يَشْتَبُونَ أَهْلَ الشَّامِ أَيَّامَ حَزْبِهِمْ بِصَتَائِنَ: إِنِّي أَكْرَهُ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا سَبَائِينَ، وَ لَكِنَّكُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ أَعْمَالَهُمْ وَ ذَكَرْتُمْ حَالَهُمْ كَانَ أَصُوبَ فِي الْقَوْلِ، وَ أَبْلَغَ فِي الْعِيْدِ، وَ قُلْتُمْ مَكَانَ سَبِّكُمْ إِنَاهُمْ: اللَّهُمَّ! اخْقِنِ دِمَاءَنَا وَ دِمَاءَهُمْ، وَ اصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا وَ

بَيْنِهِمْ، وَ اهْدِهِمْ مِنْ ضَلَالَتِهِمْ حَتَّى يَعْرِفَ الْحَقَّ مِنْ جِهَلُهُ، وَيَزْعَوِي عَنِ الْعَيِّ وَالْعُدْوَانِ مَنْ لَهَجَ بِهِ؛

امام علی علیه السلام هنگامی که شنیدند گروهی از اصحابش در جنگ صفین، شامیان را دشنام می گویند، فرمودند: به راستی دوست ندارم که شما دشنام دهنده باشید؛ ولی اگر [در گفتارتان بر ضد آنها] اعمالشان را وصف کنید و به بیان حال آنها پردازید، سختتان درست تر و عذرتان پذیرفته تر است. پس به جای دشنام دادن آنها، بگویید: بارخدا! خون های ما و خون های آنها را از ریخته شدن، نگه دار و میان ما و ایشان صلح و آشتی برقرار نما و ایشان را از گمراهی نجات ده، تا هر کس حق را نمی شناسد بشناسد و آن کس که شیفته گمراهی است از آن باز ایستد.

نهج البلاغه، از خطبه ۲۰۶.

حدیث ۵۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا زَالَتْ نِعْمَةٌ وَلَا نَصَارَةٌ عَيْشٍ إِلَّا بِذُنُوبٍ اجْتَرَحُوا، إِنَّ اللَّهَ لَا يَسِبُ ظُلَامًا لِلْعَبِيدِ؛

هیچ نعمت و شادابی زندگی از دست نرفت مگر به سبب گناهایی که مرتکب شدند. همانا خداوند، به بندگان ستم نمی کند.

خصال، ص ۶۲۴.

حدیث ۵۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَغْفُو عَنِ الزَّلَّةِ وَلَا يَشْتُرُ الْعَوْرَةَ؛

بدترین مردم کسی است که خطا را نمی بخشد و عیب (دیگران) را نمی پوشاند.

غرر الحکم، ح ۵۷۳۵.

حدیث ۵۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَتَبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ عَمِيًّا لِمَعَايِبِهِ؛

بدترین مردم کسی است که در پی عیوب مردم باشد و عیوب خود را نبیند.

غرر الحکم، ح ۵۷۳۹.

حدیث ۵۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ تَنَاهِي الشَّدَةِ تَكُونُ الْفُرْجَةُ، وَعِنْدَ تَضَائِقِ حَلْقِ الْبَلَاءِ يَكُونُ الرَّخَاءُ؛

چون سختی به نهایت رسید، گشایش آید و چون حلقه های بلا، تنگ گردد، آسودگی فرا رسد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۵۱.

حدیث ۵۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَبْتَلِي عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَرَاتِ، وَحَبْسِ الْبَرَكَاتِ، وَإِغْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ، لِيَتُوبَ تَائِبٌ، وَيَقْلَعَ مُقْلَعٌ، وَ يَتَذَكَّرَ مُتَذَكِّرٌ، وَيَزْدَجِرَ مُزْدَجِرٌ، وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْأَشْتَغْفَارَ سَبَبًا لِدُرُورِ الرِّزْقِ وَرَحْمَةً الْخَلْقِ، فَقَالَ سُبْحَانَهُ: «اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمِدِّدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا» فَرَحِمَ اللَّهُ أُمَّرَاءَ اسْتَقْبَلَ تَوْبَتَهُ وَاسْتَقَالَ حَطِيئَتَهُ وَبَادَرَ مَنِيئَتَهُ؛

خداوند، بندگانش را هنگام ارتکاب اعمال ناشایست، با کمبود میوه‌ها و متوقف شدن برکت‌ها و بسته شدن گنجینه‌های خیرات می‌آزماید تا توبه‌کننده توبه کند و گناهکار از گناه، باز ایستد و پندگیرنده پند گیرد و بازدارنده باز دارد. خدای پاک، توبه را وسیله فراوانی روزی و مایه رحمت بر آفریدگان قرار داد و فرمود: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او همواره آمرزنده است، تا از آسمان برای شما بارانی پی در پی فرو ریزد و شما را با مال و فرزند، یاری نماید و باغ‌های خرم و نهرهای جاری به شما عطا فرماید». پس خدا رحمت کند کسی را که به توبه روی آورد و به خاطر خطاهای خود، [از خدا] بخشش بطلبد و برای مرگ، توشه بگیرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۳.

حدیث ۵۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَهْنَأَ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ كَانَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ رَاضِيًا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت‌ترین زندگی را دارد.

غرر الحکم، ح ۳۳۹۷.

حدیث ۵۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْعَمُ النَّاسِ عَيْشًا مَنْ مَنَحَهُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْقِنَاعَةَ وَأَصْلَحَ لَهُ زَوْجُهُ؛

خوش‌ترین زندگی را کسی دارد که خداوند سبحان، قناعت را ارزانش داشته و همسری پاک و شایسته نصیبش گردانیده است.

غرر الحکم، ح ۳۲۹۵.

حدیث ۵۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَذَاتُهَا لَا تُمَلُّ وَ مُعْجَمُهَا لَا يَتَفَرَّقُ وَ سُكَّانُهَا قَدْ جَاوَرُوا الرَّحْمَنَ وَ قَامَ بَيْنَ أَيْدِيهِمُ الْغُلَمَانُ بِصِحَافٍ مِنَ الذَّهَبِ فِيهَا الْفَاكِهَةُ وَ الرَّيْحَانُ؛

لذت‌ها و خوشی‌های بهشت، دل را نمی‌زند، انجمن آن از هم نمی‌پاشد، ساکنانش در پناه خدای رحمانند و در برابر آنان

غلامانی با طبق‌های زرین پر از میوه و گل‌های خوشبو ایستاده‌اند.

امالی طوسی، ج ۱، ص ۲۹، ح ۳۱.

حدیث ۵۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ... وَعِزًّا لَا تُهْزَمُ أَنْصَارُهُ...؛
 قرآنی که بر پیامبر نازل شد... عزتی است که هوادارانش شکست نمی خورند ...
 نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

حدیث ۵۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِلَّا أَنَّهُ مَنْ يُنْصِفِ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا؛
 بدانید که هر کس با مردم منصفانه رفتار کند، خداوند، جز بر عزت او نیفزاید.
 کافی، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۴.

حدیث ۵۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَأْتِمِرُ بِهِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَيَنْتَهِي عَنْهُ وَيُحَافِظُ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ - جَلَّ وَعَلَا -؛
 هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.
 غرر الحکم، ح ۹۰۷۶.

حدیث ۵۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قِيمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ؛
 ارزش هر کس به اندازه خوبی های اوست.
 نهج البلاغه، حکمت ۸۱.

حدیث ۵۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوْدٌ نَفْسِكَ الْجَمِيلَ فَبِاعْتِيَادِكَ إِيَّاهُ يَعُودُ لَذِيذًا؛
 خودت را به کارهای زیبا عادت بده که اگر به آنها عادت کنی، برایت لذت بخش می شوند.
 شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۶۶، ح ۹۲.

حدیث ۵۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَنْ خَلَا مِنَ الْغِلِّ صَدْرُهُ، وَ سَلِمَ مِنَ الْغِشِّ قَلْبُهُ؛

خوشا به سعادت کسی که سینه اش از کینه خالی و قلبش از خیانت و بداندیشی پاک باشد.
غرر الحکم، ح ۵۹۴۱.

حدیث ۵۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلَاثٌ فِيهِنَّ النَّجَاةُ: لُزُومُ الْحَقِّ وَ تَجَنُّبُ الْبَاطِلِ وَ رُكُوبُ الْجِدِّ؛

نجات و رستگاری در سه چیز است: پایبندی به حق، دوری از باطل و سوار شدن بر مرکب جدیت.
غرر الحکم، ح ۴۶۶۱.

حدیث ۵۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوْدُ نَفْسِكَ التَّصَبُّرَ عَلَى الْمَكْرُوهِ وَ نِعْمَ الْخُلُقُ التَّصَبُّرُ فِي الْحَقِّ؛

خودت را در برابر نامالایمات، به صبر عادت بده، و چه اخلاق خوبی است صبر در راه حق.
نهج البلاغه، از نامه ۳۱.

حدیث ۵۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَمَرَةُ التَّوْبَةِ اشْتِدْرَاكُ فَوَارِطِ النَّفْسِ؛

جبران خطاها، میوه توبه است.

غرر الحکم، ح ۴۶۵۷.

حدیث ۵۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَ اسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَ تَرْكُ الْجَوَارِحِ وَ إِضْمَارُ أَنْ لَا يَعُودَ؛

توبه، پشیمانی با دل است و آمرزش خواهی با زبان و ترک گناه در عمل و مصمم شدن بر تکرار نکردن آن.
غرر الحکم، ح ۲۰۷۲.

حدیث ۵۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تُوبُوا إِلَى اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ ادْخُلُوا فِي مَحَبَّتِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَ جَلَّ - يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ، وَ الْمُؤْمِنُ تَوَّابٌ؛

به درگاه خدای - عز و جل - توبه و به حلقه محبت او درآید؛ زیرا خدای - عز و جل - ، توبه کنندگان و پاک شوندگان را دوست دارد، و مؤمن، توبه کار است.

خصال، ص ۶۲۳، ح ۱۰.

حدیث ۵۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلتُّوبَةُ، تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ؛
 توبه، دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید.
 غرر الحکم، ح ۱۳۵۵.

حدیث ۵۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَعْظَمُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ، ذَنْبُ اَصْرَّ عَلَيْهِ عَامِلُهُ؛
 بزرگ ترین گناه در پیشگاه خدا، گناهی است که گناهکار بر آن، پافشاری کند.
 غرر الحکم، ح ۳۱۳۱.

حدیث ۵۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ، إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ وَ التَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ؛
 یاری رساندن ستمدیده فریادخواه و شاد کردن غمناک، از کفاره های گناهان بزرگ است.
 بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۱، ح ۲۱.

حدیث ۵۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاءٌ لِلْإِيمَانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ؛
 هم نشینی با هوسرانان، باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است.
 نهج البلاغه، از خطبه ۸۶.

حدیث ۵۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِحْدَرِ الْعُضْبَ فَإِنَّهُ جُنْدٌ عَظِيمٌ مِنْ جُنُودِ إِبْلِيسَ؛
 از خشم بپرهیز که آن، سپاهی بزرگ از سپاهیان شیطان است.
 نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث ۵۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِي وَصِيَّتِهِ لِإِنِّهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا قَلْبُ الْخِدَاتِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ، مَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتْهُ فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسِرَ وَقَلْبُكَ وَيَسْتَعْلَلُ لُبُّكَ؛

در وصیت به فرزندش امام حسن علیه السلام: دل جوان، مانند زمین کشت نشده است؛ آنچه در آن افکنده شود، می پذیرد. از این رو، پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت سرگرم شود، به تربیت تو همت گماشتم. نهج البلاغه، از نامه ۳۱.

حدیث ۵۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ مَنْ كَانَ حُبُّهُ لِلَّهِ وَبُغْضُهُ لِلَّهِ وَأَخَذُهُ لِلَّهِ وَتَرْكُهُ لِلَّهِ؛

مؤمن، کسی است که دوستی و دشمنی و گرفتن و رها کردنش، برای خدا باشد. غرر الحکم، ح ۱۷۴۲.

حدیث ۵۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ مَنْزَعَةٌ مِنَ الرَّيْغِ وَالشَّقَاقِ؛

مؤمن، از بددلی و دشمنی با مردم، به دور است. غرر الحکم، ح ۱۲۴۵.

حدیث ۵۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ غَرِيْرَتُهُ النَّصْحُ وَ سَجِيَّتُهُ الْكُظْمُ؛

مؤمن، طبیعتش خیرخواهی و فرو خوردن خشم است. غرر الحکم، ح ۱۳۰۵.

حدیث ۵۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّفَاقُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمٍ: عَلَى الْهُوَى وَالْهُوَيْنَا وَالْحَفِيْظَةِ وَالطَّمَعِ. فَالْهُوَى عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ: عَلَى الْبُغْيِ وَالْعِيْدَانِ وَالشَّهْوَةِ وَالطُّغْيَانِ؛ فَمَنْ بَغَى كَثُرَتْ غَوَائِلُهُ وَتَخَلَّى مِنْهُ وَقَصِرَ عَلَيْهِ، وَ مَنْ اعْتَدَى لَمْ يُؤْمِنْ بِوَائِقِهِ وَ لَمْ يَسْلَمْ قَلْبُهُ وَ لَمْ يَمْلِكْ نَفْسَهُ عَنِ الشَّهَوَاتِ، وَ مَنْ لَمْ يَعْدِلْ نَفْسَهُ فِي الشَّهَوَاتِ خَاصًّا فِي الْخَبِيْثَاتِ وَ مَنْ طَغَى ضَلَّ عَلَى عَمْدٍ بِلا حُجَّةٍ. وَ الْهُوَيْنَا عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ: عَلَى الْغِرَّةِ وَالْأَمَلِ وَالْهَيْبَةِ وَالْمُطَاطَلَةِ؛ وَ ذَلِكَ بَانَ الْهَيْبَةَ تَرُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَ الْمُطَاطَلَةَ تُفَرِّطُ فِي الْعَمَلِ حَتَّى يَقْدَمَ عَلَيْهِ الْأَجَلُ، وَ لَوْ لَا الْأَمَلُ عَلِمَ الْإِنْسَانُ حَسَبَ مَا هُوَ فِيهِ، وَ لَوْ عَلِمَ حَسَبَ مَا هُوَ فِيهِ مَاتَ خُفَاتًا مِنَ الْهَوْلِ وَالْوَجَلِ، وَ الْغِرَّةُ تَقْصِرُ بِالْمَرْءِ عَنِ الْعَمَلِ. وَ الْحَفِيْظَةُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ: عَلَى الْكِبْرِ وَالْفَخْرِ وَالْحَمِيَّةِ وَالْعَصِيْبِيَّةِ؛ فَمَنْ اسْتَكْبَرَ أَذْبَرَ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ فَخَرَ فَجَرَ وَ مَنْ حَمَى أَصِيْرَ عَلَى الدُّنُوبِ، وَ مَنْ أَخَذَتْهُ الْعَصِيْبِيَّةُ

جَارَ، فَبِئْسَ الْأَمْرُ أَمْرٌ بَيْنَ إِذْبَارٍ وَفُجُورٍ وَإِصْرَارٍ وَجُورٍ عَلَى الصِّرَاطِ. وَالطَّمَعُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ: الْفَرَحِ وَالْمَرَحِ وَاللَّجَاجِيَةِ وَالتَّكَاثُرِ؛ فَالْفَرَحُ مَكْرُوهٌ عِنْدَ اللَّهِ وَالْمَرَحُ خِيْلَاءٌ، وَاللَّجَاجَةُ بَلَاءٌ لِمَنْ اضْطَرَّتْهُ إِلَى حَمْلِ الْأَثَامِ، وَالتَّكَاثُرُ لَهْوٌ وَكَيْفٌ وَشُغْلٌ وَاسْتِئْذَالُ الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ. فَذَلِكَ النِّفَاقُ وَدَعَائِمُهُ وَشُعْبَتُهُ؛

نفاق، چهار پایه دارد: هوس، سهل انگاری، خشم و طمع.

هوس، خود، چهار شعبه دارد: ستم، تجاوز، شهوت و سرکشی. هر کس ستم کند، گرفتاری هایش زیاد می شود و تنها می ماند و [دیگران] از کمک به او خودداری می کنند. هر کس تجاوز (زیاده خواهی) کند، مردم از بدی هایش در امان نیستند و دلش سالم نمی ماند و نمی تواند در برابر خواسته های نفسانی اش خویشتنداری کند. هر کس شهوات خود را تعدیل نکند، در پلیدی ها فرو می رود و هر کس سرکشی کند، خودخواسته و بی دلیل، به بی راهه می رود.

سهل انگاری نیز چهار شعبه دارد: غفلت، آرزو، ترس و امروز و فردا کردن. و این بدان جهت است که ترس، [انسان را] از حق، دور می کند و امروز و فردا کردن، موجب کوتاهی کردن در انجام عمل [صالح] می شود تا اجل به سراغ انسان بیاید (اجل انسان فرا رسد). و آرزو اگر نبود، انسان، حساب کار خود را می دانست و انسان، اگر حساب کار خود را می دانست، از نگرانی و دلهره جان می سپرد، و غفلت، موجب کم گذاشتن در کار می شود.

خشم نیز چهار شعبه دارد: خودبرتربینی، فخرفروشی، غرور و تعصب. هر کس تکبر داشته باشد، از [راه] حق، منحرف می شود و هر کس فخرفروشی کند، به گناه می افتد و هر کس غرور داشته باشد، بر گناهان اصرار می ورزد (گناهان را تکرار می کند) و هر کس گرفتار تعصب شود، ستم خواهد کرد. پس چه بد چیزی است آن که نتیجه اش پشت کردن به حق باشد و گناه و اصرار بر گناه و انحراف از راه راست را نیز به دنبال بیاورد.

طمع نیز چهار شعبه دارد: سرمستی، خوش گذرانی، خیره سری (لجاجت) و ثروت اندوزی. سرمستی، در محضر خداوند، خوشایند نیست و خوش گذرانی، غرور است و خیره سری، بلایی است برای آدمی، که او را به کشیدن بار گناهان، وادار می کند و ثروت اندوزی، سرگرمی و بازی و گرفتاری و جایگزین کردن.

چیزی پست تر (یعنی دنیا) به جای چیزی بهتر (یعنی آخرت) است این بود [شرح] نفاق و پایه ها و شاخه های آن! کافی، ج ۲، ص ۳۹۳.

حدیث ۵۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَلْتَمِسِ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ، وَلَا تُؤَثِّرِ الْعَاجِلَةَ عَلَى الْأَجَلَةِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ شِمَّةُ الْمُنَافِقِينَ وَ سَجِيَّةُ الْمَارِقِينَ؛

کار آخرتی را وسیله رسیدن به اهداف دنیایی قرار نده و دنیا را بر آخرت، ترجیح مده؛ زیرا این [دو]، خصلت منافقان و روش بی دینان است.

غرر الحکم، ح ۱۰۴۰۵.

حدیث ۵۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحَدٌ ذُرُّكُمْ أَهْلَ النَّفَاقِ، فَابْتَهُمُ الضَّالُّونَ الْمُضْطَلُّونَ، وَالزَّالُّونَ الْمُزَلُّونَ، يَتَلَوَّنُونَ الْوَانَا، وَيَفْتَنُونَ افْتِنَانَا، وَيَعِدُّونَكُمْ بِكُلِّ عِمَادٍ، وَ يَزُودُونَكُمْ بِكُلِّ مِرْصَادٍ. قُلُوبُهُمْ دَوِيَّةٌ، وَصَفَا حُهُمْ نَقِيَّةٌ. يَمْسُونَ الْخَفَاءَ، وَيَدْبُونَ الضَّرَاءَ. وَصِفُهُمْ دَوَاءٌ، وَقَوْلُهُمْ شِفَاءٌ، وَفَعْلُهُمُ الدَّاءُ

الْعِيَاءُ. حَسِيدَةُ الرَّخَاءِ، وَ مُؤَكَّدُو الْبَلَاءِ، وَ مُقَنَّطُو الرَّجَاءِ لَهُمْ بِكُلِّ طَرِيقٍ صَيْرِيعٌ، وَ إِلَى كُلِّ قَلْبٍ شَفِيعٌ، وَ لِكُلِّ شَجْوٍ دُمُوعٌ. يَتَفَارِضُونَ الثَّنَاءَ، وَ يَتَرَايُونَ الْجَزَاءَ. اِنْ سَأَلُوا اَلْحَفْوَا، وَ اِنْ عَدَلُوا كَشَفُوا، وَ اِنْ حَكَمُوا اَسْرَفُوا. قَدْ اَعَدُّوا لِكُلِّ حَقٍّ بَاطِلًا، وَ لِكُلِّ قَائِمٍ مَائِلًا، وَ لِكُلِّ حَقٍّ قَاتِلًا، وَ لِكُلِّ بَابٍ مِفْتَاحًا، وَ لِكُلِّ لَيْلٍ مَضِيْبًا. يَتَوَصَّلُونَ اِلَى الطَّمَعِ بِالْيَأْسِ لِئِقِيمُوا بِهِ اَسْوَأَهُمْ، وَ يُنْفِقُوا بِهِ اَعْلَاهُمْ. يَقُولُونَ فَيْسَبِّهُونَ، وَ يَصِفُونَ فَيْمُوهُونَ. قَدْ هَوَّنُوا الطَّرِيقَ، وَ اَضْلَعُوا الْمَضِيقَ. فَهُمْ لَمِيَةُ الشَّيْطَانِ، وَ حَمِيَةُ النَّيْرَانِ: «اُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ اِلَّا اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ»؛

شما را از منافقان، بر خِذَر می دارم؛ چرا که آنان مردمانی گم راه و گم راه کننده اند. خود، لغزیده اند و دیگران را نیز می لغزانند. به رنگ های گوناگون در می آیند و از هر راهی [شما را] می فریبند و با هر وسیله ای قصد [ضربه زدن به] شما را می کنند و در هر کمینگاهی به کمین شما می نشینند.

دل هایشان بیمار است و ظاهرشان پاک [و آراسته]. پنهانی کار می کنند و برای آسیب رساندن، آهسته می خزند. شرح و بیانشان، دارو و گفتارشان، شفاست؛ اما رفتارشان، درد بی درمان است.

به آسایش [و رفاه] مردم، حسادت می ورزند و به گرفتاری آنان دامن می زنند و امیدشان را به نومیادی می کشانند. در هر سویی زمین خورده ای و به هر دلی راهی و برای هر اندوهی اشک هایی [دروغین] دارند.

تعریف و تمجید به هم قرض می دهند و از یکدیگر، انتظار پاداش دارند. اگر چیزی بخواهند، پافشاری می کنند و اگر سرزنش کنند، پرده دری می نمایند و اگر داوری کنند، از انصاف، خارج می شوند.

در برابر هر حقی، باطلی و در برابر هر کار درستی، انحرافی و برای هر زنده ای قاتلی و برای هر دری کلیدی و برای هر شبی چراغی آماده دارند.

زهدنمایی می کنند تا به طمع های خویش برسند و از این راه، بازار خود را گرم کنند و کالاهای خود را بفروشند. سخن می گویند و تردید می افکنند، و شرح می دهند و حقیقت را وارونه جلوه می دهند. راه ها را هموار نشان می دهند و سپس خود، روندگان را به تنگناها دچار می کنند.

اینان، دار و دسته شیطان و هیزم دوزخ اند. «آنان، حزب شیطان اند و بدانید که حزب شیطان، به یقین، زیانکار خواهند بود». نهج البلاغه، خطبه ۱۹۴.

حدیث ۵۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهَا إِلَّا أَرْبَعَةٌ: الشَّبَابُ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهُ إِلَّا الشُّيُوخُ ،

امام علی علیه السلام : ارزش چهار چیز را جز چهار گروه نمی شناسند : [ارزش] جوانی را جز پیران نمی شناسند؛ [ارزش] آرامش (آسایش) را جز گرفتاران نمی شناسند ؛ [ارزش] سلامت را جز بیماران نمی شناسند ، و [ارزش] زندگی را جز مُردگان نمی دانند .

يقول المثل الحكيم : «أواه لو عرف الشباب ، و أواه لو قدر المشيب»، و مأساة الحياة أنها لاتعطينا الحكمة إلا حينما نشيب و يُسلب منا الشباب . وفي الشباب نحن قادرون على الفعل ، ولكن فعل ماذا ونحن لا- نعرف؟! وفي الشيخوخة يكون العجز عن الفعل مع أننا نعرف! (المعجم الشامل لمصطلحات الفلسفة ، عبد المنعم الحنفي : ص ۴۳۳) .

حدیث ۵۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَيْثَانٍ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ فَقَدَهُمَا : الشَّبَابُ ، وَالْعَاقِبَةُ .

امام علی علیه السلام : برتری (ارزش) دو چیز را جز آنان که آنها را از دست دهند ، نمی شناسند : جوانی و آرامش .
غور الحکم : ح ۵۷۶۴ .

حدیث ۵۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

شَيْثَانٌ لَوْ بَكَتِ الدَّمَاءُ عَلَيْهِمَا عَيْنَانِ حَتَّى تُؤْذِنَا بِذَهَابِ
لَمْ تَبْلُغَا الْمِعْشَارَ مِنْ حَقِّهِمَا فَقَدْ الشَّبَابِ وَفُرْقَةُ الْأَحْبَابِ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :
دو چیز است که اگر دیدگان ، بر آن خون بگریند /
تا به مرز کوری برسند ،

به یک دهم سزایشان نرسیده اند : /

از دست دادن جوانی و جدایی دوستان!

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۱۰۰ .

حدیث ۵۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

بَكَيْتُ عَلَى شَبَابٍ قَدْ تَوَلَّيْتِ الشَّبَابَ لَنَا يَعُودُ
فَلَوْ كَانَ الشَّبَابُ يُبَاعُ بِيَعَالٍ أُعْطِيَتْ الْمُبَاعِ مَا يُرِيدُ
وَلَكِنَّ الشَّبَابَ إِذَا تَوَلَّيْتِ شُرْفٍ فَطَطَّبُهُ بَعِيدُ
امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

بر جوانی ، چون که بگذشت ، گریستم /

کاش جوانی به سوی ما باز می گشت!

اگر جوانی به فروش می رسید /

به فروشنده اش هر چه می خواست ، می دادم .

لیکن جوانی چون بر ستیغ کوه ها نشیند /

به دست آوردنش دشوار است .

الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۲۰۶ .

حدیث ۵۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- مِنْ وَصِيَّتِهِ لِلْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - يَا عَلِيُّ ، بَادِرْ بِأَرْبَعٍ قَبْلَ أَرْبَعٍ : شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ ، وَصِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ ، وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله - از سفارش ایشان به امام علی علیه السلام - : ای علی! چهار چیز را پیش از چهار چیز دریاب : جوانی ات را پیش از پیری؛ و تن درستی ات را پیش از بیماری؛ و بی نیازی ات را پیش از نیازمندی؛ و زندگی ات را پیش از مرگ .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۷ ح ۵۷۶۲ ، الخصال : ص ۲۳۹ ح ۸۵ .

حدیث ۵۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بَادِرْ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سُقْمِكَ .
امام علی علیه السلام : جوانی ات را پیش از پیری ، و تندرستی ات را پیش از بیماری دریاب .
غرر الحکم : ح ۴۳۸۱ .

حدیث ۵۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بَادِرِ الْفُرْصَةَ قَبْلَ أَنْ تَكُونَ غُصَّةً .
امام علی علیه السلام : فرصت را پیش از آن که اندوه گردد ، دریاب .
نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۵۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا أَقْرَبَ الدُّنْيَا مِنَ الدَّهَابِ وَالشَّيْبِ مِنَ الشَّبَابِ .
امام علی علیه السلام : چه نزدیک است دنیا به نابودی ، و جوانی به پیری!
غرر الحکم : ح ۹۶۸۹ .

حدیث ۵۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا أَنْزَلَ الْمَوْتَ حَقَّ مَنْزِلَتِهِ مَنَ عَدَدًا مِنْ أَجَلِهِ .
امام علی علیه السلام : آن که فردا را از عمر خویش بشمارد ، مرگ را در جای شایسته اش قرار نداده است .
الکافی : ج ۳ ص ۲۵۹ ح ۳۰ .

حدیث ۵۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْتَهَزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ ؛ فَإِنَّهَا تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ .

امام علی علیه السلام : از فرصت های خوب ، بهره گیرید ؛ زیرا مانند گذر ابرها ، می گذرد .
غرر الحکم : ح ۲۵۰۱ .

حدیث ۵۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَلَا تَنْسَ نَصِيحَتَكَ مِنَ الدُّنْيَا»

امام علی علیه السلام - درباره آیه (و سهم خود را از دنیا فراموش مکن) - : [یعنی] سلامت ، توانایی ، فرصت ، جوانی و شادابی ات را فراموش مکن ، تا با آنها ، آخرت را به دست آوری .
القصص : ۷۷ .

حدیث ۵۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَزَالُ الْعَقْلُ وَالْحَمَقُ يَتَغَالَبَانِ عَلَى الرَّجُلِ إِلَى ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً فَإِذَا بَلَغَهَا غَلَبَ عَلَيْهِ أَكْثَرُهُمَا فِيهِ .

امام علی علیه السلام : خرد و نادانی تا هجده سالگی در آدمی در نبردند . وقتی آدمی به آن سن رسید ، هر کدام بیشتر باشد ، بر او غلبه می یابد .
کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۰۰ .

حدیث ۵۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ صِغَارًا تَسْوَدُوا بِهِ كِبَارًا .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : علم را در کم سالی بیاموزید ، تا در بزرگ سالی بدان بزرگی کنید .
شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۲۶۷ ح ۹۸ .

حدیث ۵۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يُجْهِدْ نَفْسَهُ فِي صِغَرِهِ لَمْ يَثْبُلْ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در کم سالی ، خود را [برای تحصیل دانش و فضیلت] به کوشش وادار نسازد ، در بزرگ سالی به برتری (فضل) نمی رسد .
غرر الحکم : ح ۸۲۷۲ .

حدیث ۵۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مُرُوا الْأَحْدَاثَ بِالْمِرَاءِ وَالْجِدَالِ ، وَالْكُهُولَ بِالْفِكْرِ ، وَالشُّيُوخَ بِالصَّمْتِ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : جوانان را به مباحثه و جدال [علمی] ، و میان سالان را به اندیشیدن ، و پیران را به سکوت ، فرمان دهید .

شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۲۸۵ ح ۲۶۰ .

حدیث ۵۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أَلْقَى فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ فَبَادَرَتْكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُوَ قَلْبُكَ ، وَيَسْتَعْلِلَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزندش حسن علیه السلام - : همانا دل جوان ، مانند زمین کشت نشده است . آنچه در آن افکنده شود ، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلت سخت گردد و خردت سرگرم شود ، به تربیت تو همت گماشتم .
نهج البلاغه : کتاب ۳۱ .

حدیث ۵۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: وَأَجْمَعْتُ عَلَيْهِ مِنْ أَدَبِكَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ وَأَنْتَ مُقْبِلُ الْعُمُرِ ، وَمُقْتَبِلُ الدَّهْرِ ، ذُو نَيْتِهِ سَلِيمَةٍ ، وَنَفْسٍ صَافِيَةٍ .

امام علی علیه السلام - در وصیت به فرزندش حسن علیه السلام - : [و آن گاه که] بر تربیت تو همت گماشتم ، چنان دیدم که در عنفوان جوانی و بهار زندگی ات هستی که نیتی درست و نهادی پاکیزه داری .
نهج البلاغه : کتاب ۳۱ .

حدیث ۵۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ شَبَابٌ لَا كُهُولَ فِيهِمْ إِلَّا مِثْلَ كُحْلِ الْعَيْنِ وَالْمِلْحِ فِي الزَّادِ وَأَقْلُ الزَّادِ الْمِلْحُ .

امام علی علیه السلام : یاران مهدی (عج) جوان اند و کهن سالان ، در میان آنان ، اندک اند ، مانند سرمه در چشم و نمک در زاد و توشه ، که کمترین قسمت توشه ، نمک است .
الغیبه للطوسی : ص ۴۷۶ ح ۵۰۱ .

حدیث ۵۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ حَرَكَةٍ إِلَّا وَأَنْتَ مُحْتَاجٌ فِيهَا إِلَى مَعْرِفَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ فعلیتی نیست ، مگر آن که تو در آن ، نیازمند شناختی .
تحف العقول : ص ۱۷۱ .

حدیث ۵۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا مَعْشَرَ الْفِتْيَانِ، حَصَّنُوا أَعْرَاضَكُمْ بِالْأَدَبِ وَدِينَكُمْ بِالْعِلْمِ .
 امام علی علیه السلام : ای جوانان! آبروی خویش را با ادب (تربیت) ، و دین خویش را با دانش ، نگه دارید .
 تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۲۱۰ .

حدیث ۵۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : أَوْلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَحْدَاثُ الْأَشْيَاءِ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا إِحْتَجَّجُوا إِلَيْهَا .
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : نخستین چیزهایی که جوانان می باید آنها را بیاموزند ، کارهایی است
 که در بزرگی بدان نیازمند می شوند .
 شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۱۷ .

حدیث ۵۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 : لَا تَقْسِرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ ، فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ .
 امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : فرزندانان را بر روش و آداب خویش ، مجبور مسازید؛ زیرا آنان ، برای
 زمانی دیگر ، جز زمان شما ، آفریده شده اند .
 شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۲۶۷ ح ۱۰۲ .

حدیث ۵۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْحِكْمَةِ مَعْرِفَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ .
 امام علی علیه السلام : برترین حکمت ، خودشناسی انسان است .
 غرر الحکم : ح ۳۱۰۵ .

حدیث ۵۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ انْتَهَى إِلَى غَايَةِ كُلِّ مَعْرِفَةٍ وَعِلْمٍ .
 امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، به بالاترین قلّه دانش و معرفت ، رسیده است .
 غرر الحکم : ح ۸۹۴۹

حدیث ۵۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْظَمُ الْجَهْلِ جَهْلُ الْإِنْسَانِ أَمْرَ نَفْسِهِ .
 امام علی علیه السلام : بدترین نادانی ، ناآگاهی انسان به خویشتن است .
 غرر الحکم : ح ۲۹۳۶ .

حدیث ۵۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَعْرِفْ نَفْسَهُ بَعْدَ عَنِ سَبِيلِ النَّجَاةِ ، وَخَبَطَ فِي الضَّلَالِ وَالْجَهَالَاتِ .
 امام علی علیه السلام : آن که خود را نشناسد ، از راه رستگاری دور می شود و در گم راهی و نادانی ها فرو می رود .
 غرر الحکم : ح ۹۰۳۴ .

حدیث ۵۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَجِبْتُ لِمَنْ يُنْشِدُ ضَالَّتَهُ وَ قَدْ أَضَلَّ نَفْسَهُ فَلَا يَطْلُبُهَا .
 امام علی علیه السلام : در شگفتم از آن که در پی گمشده اش می گردد ؛ ولی خود را گم کرده و آن را نمی جوید .
 غرر الحکم : ح ۶۲۶۶ .

حدیث ۵۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ جَاهِدَهَا وَ مَنْ جَهَلَ نَفْسَهُ أَهْمَلَهَا .
 امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، با نفس خویش ، جهاد می کند و آن که آن را نشناسد ، رهایش می سازد .
 غرر الحکم : ح ۷۸۵۵ و ۷۸۵۶ .

حدیث ۵۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَرَفَ قَدْرَ نَفْسِهِ لَمْ يُهِنَّا بِالْفَانِيَاتِ .
 امام علی علیه السلام : آن که شأن خود را بشناسد ، آن را با کارهای فانی ، خوار نمی سازد .
 غرر الحکم : ح ۸۶۲۸ .

حدیث ۵۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام: آن که خود را بشناسد، پروردگارش را شناخته است.
غرر الحکم: ح ۷۹۴۶.

حدیث ۵۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَجِبْتُ لِمَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ كَيْفَ يَعْرِفُ رَبَّهُ .
امام علی علیه السلام: در شگفتم از آن که خود را نمی شناسد، چگونه پروردگارش را می شناسد؟
غرر الحکم: ح ۶۲۷۰.

حدیث ۵۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خُلِقَ الْإِنْسَانُ ذَا نَفْسٍ نَاطِقَةٍ ، إِنْ زَكَّاهَا بِالْعِلْمِ وَالْعَمَلِ فَقَدْ شَابَهَتْ جَوَاهِرَ أُوَائِلِ عَالَمِهَا ، وَإِذَا اعْتَدَلَ مِزَاجُهَا وَفَارَقَتِ الْأَضْدَادَ ، فَقَدْ شَارَكَ بِهَا السَّبْعَ الشُّدَادَ
امام علی علیه السلام: - در روایتی منسوب به ایشان -: [خداوند،] آدمی را، دارای نفس ناطقه (دریابنده) آفریده است. اگر آن را با علم و عمل رشد دهد، مانند گوهرهای (یا علت‌های) نخستین خود خواهد شد و اگر مزاج وی معتدل شود و از اضداد، جدایی گیرند، هر آینه با آن نفس ناطقه، شریک آن هفت آسمان محکم خواهد شد.

حدیث ۵۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
: وَأَنْ أبتدئك بتعليم كتاب الله عز وجل وتأويله وشرائع الإسلام وأحكامه .
امام علی علیه السلام - در نامه ای به فرزندش حسن علیه السلام -: و این که نخست، به تو کتاب خدا را بیاموزم و تفسیر قرآن و شریعت اسلام و احکام آن را به تو تعلیم دهم .
نهج البلاغه: کتاب ۳۱.

حدیث ۵۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أصل الإيمان العلم .
امام علی علیه السلام: اساس ایمان، دانش است .
بحار الأنوار: ج ۹۳ ص ۵۷.

حدیث ۵۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الإيمان والعلم توأمان ورَفِيقَانِ لَا يَفْتَرِقَانِ .

امام علی علیه السلام: ایمان و دانش، همراه و رفیق اند و از هم جدا نمی شوند.
غرر الحکم: ح ۱۷۸۵.

حدیث ۵۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
تَمَرَةُ الْعِلْمِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ .
امام علی علیه السلام: دستاورد دانش، خدا شناسی است.
غرر الحکم: ح ۴۵۸۶.

حدیث ۵۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ سَأَلَ فِي صِبْغِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ .
امام علی علیه السلام: آن که در خردسالی پرسد، در بزرگی سالی پاسخ می دهد.
غرر الحکم: ح ۸۲۷۳.

حدیث ۵۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
وَلَكِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ جَعَلَ رُسُلَهُ أَوْلَى قُوَّةٍ فِي عَزَائِمِهِمْ ، وَضَعَفَهُ فِيمَا تَرَى الْأَعْيُنُ مِنْ حَالَاتِهِمْ .
امام علی علیه السلام: خداوند سبحان، پیامبران را صاحبان تصمیم های قوی، اما در چشم مردم، ناتوان قرار داد.
نهج البلاغه: الخطبة ۱۹۲.

حدیث ۵۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ضَادُّوا التَّوَانِي بِالْعَزْمِ .
امام علی علیه السلام: از راه تصمیم راسخ گرفتن، با سستی نبرد کنید.
عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۱۰ ح ۵۴۵۴.

حدیث ۵۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
وَلَا تَجْتَمِعُ عَزِيمَةٌ وَوَلِيْمَةٌ ، مَا أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ ، وَأَمَحَى الظُّلْمَ لِتَذَاكِيرِ الْهَمَمِ !
امام علی علیه السلام: تصمیم راسخ و سورچرانی (تن پروری) با هم جمع نمی شوند. چه بسیار تصمیم های روز را که خواب شب می شکند، و چه بسیار تاریکی هایی که یاد همت های بلند را از خاطر، محو می کند.
نهج البلاغه: الخطبة ۲۴۱.

حدیث ۵۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَدَامَ قَرَعَ الْبَابَ وَلَجَّ وَلَجَّ .
 امام علی علیه السلام : آن که پیوسته ، کوبه در را بزند و اصرار ورزد ، داخل می شود .

حدیث ۵۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ بَدَلَ جُهْدَ طاقَتِهِ بَلَغَ كُنْهَ إِرَادَتِهِ .
 امام علی علیه السلام : آن که نهایتِ کوشش خود را به کار گیرد ، نهایتِ خواسته هایش می رسد .
 غرر الحکم : ح ۹۱۶۰ ، ح ۸۷۸۵ .

حدیث ۵۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ طَلَبَ شَيْئًا نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ .
 امام علی علیه السلام : آن که چیزی را جستجو کند ، به همه یا قسمتی از آن ، دست می یابد .
 نهج البلاغه : الحکمة ۳۸۶ .

حدیث ۵۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 هَيْهَاتَ مِنْ نَيْلِ السَّعَادَةِ السُّكُونُ إِلَى الْهُوَيْنَا وَالْبَطَالَةُ .
 امام علی علیه السلام : تن دادن به سستی و بیکاری ، چه دور است از دستیابی به خوش بختی!
 غرر الحکم : ح ۱۰۰۲۸ .

حدیث ۵۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا هَبَّتْ أَمْرًا فَفَقِعَ فِيهِ ، فَإِنَّ شِدَّةَ تَوَقُّيهِ أَعْظَمُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ .
 امام علی علیه السلام : اگر از کاری هراس داری ، خود را در آن بینداز؛ چرا که دلهره و هراس [از خطر] از خودِ خطر ، دشوارتر است .
 نهج البلاغه : الحکمة ۱۷۵ .

حدیث ۵۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا خِفْتَ صُعُوبَةَ أَمْرٍ فَاصْعُبْ لَهُ يَذِلُّ لَكَ ، وَخَادِعِ الزَّمَانَ عَنْ أَحْدَاثِهِ تَهْنِ عَلَيْكَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از سختی کاری ترسیدی ، استوار باش تا در برابرت خوار گردد و با حوادث روزگار ، نیرنگ کن تا بر تو آسان شوند .

غرر الحکم : ح ۴۱۰۸ .

حدیث ۵۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَانَ لِي فِيمَا مَضَى أَخٌ فِي اللَّهِ ... وَكَانَ ضَعِيفًا مُسْتَضْعَفًا ، فَإِنِ جَاءَ الْجِدُّ فَهُوَ كَيْثُ غَابٍ ، وَصِلُّ وادٍ .

امام علی علیه السلام : در گذشته مرا برادری بود که در راه خدا [با من برادری می کرد] . . . [به ظاهر] ، ضعیف و مستضعف بود و [اما] اگر کاری جدی پیش می آمد ، چون شیر بیشه [می خروشید] و مانند مار بیابان [حرکت می کرد] . . .

نهج البلاغه : الحکمه ۲۸۹ .

حدیث ۵۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَرَفَتْ هِمَّتُهُ عَظُمَتْ قِيَمَتُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که همتش بلند باشد ، ارزش افزون می شود .

غرر الحکم : ح ۸۳۲۰ .

حدیث ۵۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ بَعِيدَ الْهَمِّ إِذَا طَلَبْتَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه چیزی طلب می کنی ، بلند همت باش .

غرر الحکم : ح ۷۱۶۱ .

حدیث ۵۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَسْهَرَ عَيْنَ فِكْرَتِهِ بَلَغَ كُنْهُ هِمَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که چشم اندیشه اش را باز کند ، به نهایت آرزوهایش می رسد .

غرر الحکم : ح ۸۷۸۴ .

حدیث ۵۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا رَفَعَ أَمْرًا كَهَمَّتِهِ ، وَلَا وَضَعَهُ كَشَهْوَتِهِ .

امام علی علیه السلام: هیچ چیز، آدمی را چون همت، بلند مرتبه نمی گرداند و هیچ چیز، او را مانند شهوت، خوار نمی سازد. عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۸۴ ح ۸۹۲۸.

حدیث ۵۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: مَنْ رَقِيَ دَرَجَاتِ الْهِمَمِ عَظَّمَتْهُ الْأُمَّمُ .
امام علی علیه السلام: آن که پله های همت را ببیماید، امت ها او را گرامی می دارند.
غرر الحکم: ح ۸۵۲۶.

حدیث ۵۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: أَكْرَمَ نَفْسِكَ عَنْ دِينِيهِ وَإِنْ سَأَقْتِكَ إِلَى الرَّغَائِبِ، فَإِنَّكَ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا تَبْدُلُ شَيْئًا مِنْ دِينِكَ وَعَرَضِيكَ بِشَيْءٍ وَإِنْ جَلَّ .
امام علی علیه السلام: خود را از پستی برکنار دار، گرچه تو را به خواسته های برساند؛ چرا که نمی توانی بهای دین و آبرویی را که می پردازی به دست آوری، گرچه [دستاوردت] به ظاهر، بزرگ باشد.
بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۲۰۶.

حدیث ۵۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: أَكْرَمَ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دِينِيهِ وَإِنْ سَأَقْتِكَ إِلَى الرَّغَائِبِ فَإِنَّكَ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا تَبْدُلُ مِنْ نَفْسِكَ عَرَضًا .
امام علی علیه السلام: خود را از هر پستی ای برکنار دار، گرچه تو را به خواسته های برساند؛ چرا که در برابر آنچه از خود می پردازی، چیزی به دست نخواهی آورد.
نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۵۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: الْمَيِّئَةُ وَلَا الدَّيْنِيَّةُ، وَالتَّقَلُّ وَلَا التَّوَسُّلُ .
امام علی علیه السلام: مُردن، آری! و تن به پستی دادن، نه! و به اندک ساختن، آری! و به این و آن متوسل شدن، نه!
نهج البلاغه: الحكمة ۳۹۶.

حدیث ۵۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: التَّقَلُّ وَلَا التَّدُلُّ .
امام علی علیه السلام: به اندک ساختن آری! و خواری، نه!

غرر الحکم : ح ۳۶۲ .

حدیث ۵۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَرَفَ قَدْرَ نَفْسِهِ لَمْ يُهِنِّهَا بِالْفَانِيَاتِ .
 امام علی علیه السلام : آن که ارزش خود را بداند ، آن را با پرداختن به امور زوال پذیر ، سُبُك نمی گرداند .
 غرر الحکم : ح ۸۶۲۸ .

حدیث ۵۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغِنَى الْأَكْبَرُ ، الْيَأْسُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .
 امام علی علیه السلام : بزرگ ترین بی نیازی ، نومیدی از چیزهایی است که در دست مردم است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۴۲ .

حدیث ۵۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الذُّلُّ فِي مَسْأَلَةِ النَّاسِ .
 امام علی علیه السلام : خواری ، درخواستن از مردم است .
 عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷ ح ۱۱ .

حدیث ۵۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ لَزِمَ الْإِسْتِقَامَةَ لَزِمَتْهُ السَّلَامَةُ .
 امام علی علیه السلام : آن که پیوسته پایداری کند ، آرامش و سلامت ، پیوسته با اوست .
 کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۸۰ .

حدیث ۵۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - يُبْغِضُ مِنْ عِبَادِهِ الْمُتَلَوَّنَ فَلَا تَزُولُوا عَنِ
 الْحَقِّ وَوِلَايَةِ أَهْلِ الْحَقِّ ، فَإِنَّ مَنْ اسْتَبَدَلَ بِنَا هَلَكَكَ .
 امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند متعال ، بنده چند چهره را دشمن می دارد . پس ، از حق و دوستی اهل حق ، کناره
 مگیرید؛ زیرا هر کس ما را با چیزی عوض
 کند ، تباہ می گردد .

الخصال : ص ۶۲۶ .

حدیث ۵۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكَ بِمَنْهَجِ الْإِسْتِقَامَةِ ؛ فَإِنَّهُ يَكْسِبُكَ الْكِرَامَةَ وَيَكْفِيكَ الْمَلَامَةَ .
امام علی علیه السلام : بر تو باد شیوه پایداری؛ چرا که برایت کرامت و بزرگواری فراهم می سازد و از سرزنش ، رهایت می کند .
غرر الحکم : ح ۶۱۲۷ .

حدیث ۵۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
هُوَ الَّذِي ... مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ وَمَنْ سَأَلَهُ أُعْطَاهُ .
امام علی علیه السلام : اوست کسی که ... هر که بر او توکل کند ، برایش کافی است و هر که از او درخواست کند ، به وی می بخشد .
نهج البلاغه : الخطبة ۹۰ .

حدیث ۵۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَازِمُ مَنْ تَخَيَّرَ لِحُلَّتِهِ ؛ فَإِنَّ الْمَرْءَ يوزنُ بِخَلِيلِهِ .
امام علی علیه السلام : دوراندیش ، کسی است که برای دوستی اش گزینش کند؛ چرا که آدمی با دوستش سنجیده می شود .
غرر الحکم : ح ۲۰۲۶ .

حدیث ۵۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِلْأَخْلَاءِ نَدَامَةٌ إِلَّا الْمُتَّقِينَ .
امام علی علیه السلام : برای دوستان ، پشیمانی است ، مگر [در دوستی با] پرهیزگاران .
بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۳۷ ح ۴ .

حدیث ۵۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَلِيلُ الْمَرْءِ دَلِيلٌ عَلَى عَقْلِهِ .
امام علی علیه السلام : دوست آدمی ، نشانه خرد اوست .
غرر الحکم : ح ۵۰۸۸ .

حدیث ۵۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الطَّمَأْنِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ لَهُ عَجْزٌ .
 امام علی علیه السلام : اطمینان به هر کسی پیش از آزمودنش ، ناتوانی است .
 نهج البلاغه : الحکمه ۳۸۴ .

حدیث ۵۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَدَّمَ الْإِخْتِبَارَ ، وَأَجَدَ الْإِسْتِظْهَارَ فِي إِخْتِبَارِ الْإِخْوَانِ ، وَإِلَّا أَلْجَأَكَ الْإِضْطِرَّارُ إِلَى مُقَارَنَةِ الْأَشْرَارِ
 امام علی علیه السلام : آزمودن را جلو انداز ، و در انتخاب دوست ، احتیاط کن؛ و گرنه ، اضطرار ، تو را به دوستی یدان ، و امی دارد .
 غرر الحکم : ح ۶۸۱۱ .

حدیث ۵۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سِنَّةٌ تُخْتَبَرُ بِهَا عُقُولُ الرِّجَالِ : الْمُصَاحَبَةُ ، وَ الْمُعَامَلَةُ ، وَ الْوِلَايَةُ ، وَ الْعَزْلُ ، وَ الْغِنَى ، وَ الْفَقْرُ .
 امام علی علیه السلام : با شش چیز ، اندیشه و خرد مردان ، آزموده می شود : همنشینی ، داد و ستد ، ریاست ، کناره گیری ، ثروت ، و تنگ دستی .
 غرر الحکم : ح ۵۶۰۰ .

حدیث ۵۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُعْرِفُ النَّاسُ إِلَّا بِالْإِخْتِبَارِ ، فَاخْتَبِرْ أَهْلَكَ وَوَلَدَكَ فِي غَيْبَتِكَ ، وَصَدِيقَكَ فِي مُصِيبَتِكَ ، وَذَا الْقَرَائِبَ عِنْدَ فَاقَتِكَ ، وَذَا التَّوَدُّدِ
 وَالمَلَقِ عِنْدَ عَطْفَتِكَ ؛ لِتَعْلَمَ بِذَلِكَ مَنَزَلَتَكَ عِنْدَهُمْ .
 امام علی علیه السلام : مردم ، جز با آزمایش ، شناخته نمی شوند . خانواده و فرزندان را در نبودت ، دوست را در گرفتاری ات ، خویشاوندان را در تنگ دستی ات ، و چاپلوسان و دوست نمایان را به هنگام بیکاری ات بیازمای ، تا جایگاه خودت را نزد آنان بدانی .
 بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۰ ح ۶۷ .

حدیث ۵۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَسِمِ الرَّجُلَ صَدِيقًا - سِمَةً مَعْرِفَةً - حَتَّى تَخْتَبِرَهُ بِثَلَاثٍ : تُغْضِبُهُ فَتَنْظُرَ غَضْبُهُ يُخْرِجُهُ مِنَ الْحَقِّ إِلَى الْبَاطِلِ ، وَ عِنْدَ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهَمِ ، وَ

حَتَّى تُسَافِرَ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام: کسی را برای دوستی حقیقی نشان مکن، مگر این که او را در سه جا بیازمایی: او را به خشم آوری و بنگری که آیا خشم، او را از حق به باطل به در می برد یا نه؛ و هنگام دستیابی به مال و منال؛ و هنگامی که با او هم سفر می شوی. الأمالی للطوسی: ص ۶۴۶ ح ۱۳۳۹.

حدیث ۵۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَصْدِقَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ وَأَعْدَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ، فَأَصْدِقَاؤُكَ: صِدِّيقُكَ، وَصِدِّيقُكَ، وَوَعْدُوكَ عَدُوُّكَ. وَأَعْدَاؤُكَ: عَدُوُّكَ، وَوَعْدُوكَ عَدُوُّكَ، وَوَعْدُوكَ عَدُوُّكَ.

امام علی علیه السلام: دوستان تو سه گروه اند و دشمنان تو نیز سه گروه. دوستان تو عبارت اند از: دوست تو، دوستِ دوست تو، و دشمنِ دشمن تو. و دشمنان تو عبارت اند از: دشمن تو، دشمنِ دوست تو، و دوستِ دشمن تو. نهج البلاغه: الحکمه ۲۹۵.

حدیث ۵۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْلُهُمْ مُصَانَعَةً فِي النَّصِيحَةِ .

امام علی علیه السلام: بهترین برادر کسی است که ساختگی خیرخواهی نکند. غرر الحکم: ح ۴۹۷۸.

حدیث ۵۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ كَانَتْ فِي اللَّهِ مَوَدَّةٌ .

امام علی علیه السلام: بهترین برادر، کسی است که دوستی اش برای خدا باشد. غرر الحکم: ح ۵۰۱۷.

حدیث ۵۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

خَيْرُ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدُهُ، وَخَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقْدَمُهُمْ .

امام علی علیه السلام: هر چیزی تازه اش بهتر است؛ ولی بهترین برادران، قدیمی ترین آنهاست. غرر الحکم: ح ۵۰۸۹.

حدیث ۵۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَا رَبِّ ، يَا رَبِّ! قُو عَلَى خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي وَاشْدُدْ عَلَى الْعَزِيمَةِ جَوَانِحِي.

امام علی علیه السلام: پروردگارا، پروردگارا! اندام مرا بر خدمت گزاری ات نیرومند ساز و درونم را در تصمیم گیری قوی دار. مصباح المتهجد: ص ۸۴۹.

حدیث ۵۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ: فَسَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ ، وَسَاعَةٌ يُرْمُ مَعَاشَهُ ، وَسَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَبَيْنَ لَدَّتِهَا فِيمَا يَحِلُّ وَيَجْمَلُ.

امام علی علیه السلام: [سزاوار است] مؤمن را سه زمان باشد: زمانی که در آن با پروردگارش راز و نیاز کند؛ و زمانی که هزینه های زندگی را تأمین کند؛ و زمانی را به خوشی های حلال و زیبا، اختصاص دهد. نهج البلاغه: الحكمة ۳۹۰.

حدیث ۵۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الطَّيْبُ نُشْرَةٌ ، وَالْعَسَلُ نُشْرَةٌ ، وَالزُّكُوبُ نُشْرَةٌ ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ.

امام علی علیه السلام: بوی خوش، نشاط آور است. عسل، نشاط آور است. سوارکاری، نشاط آور است. نگاه کردن به سبزه، نشاط آور است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ج ۲ ص ۴۰ ح ۱۲۶.

حدیث ۵۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

صَارَعَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا فَصَرَعهُ ، فَقَالَ الرَّجُلُ لِعَلِيٍّ : تَبَّتْكَ اللَّهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ . قَالَ عَلِيٌّ : صَدَرَكَ .

کنز العمال - به نقل از علی بن ابی ربیعہ -: علی علیه السلام با مردی کشتی گرفت و او را بر زمین زد. مرد به علی علیه السلام گفت: ای امیر مؤمنان! خداوند، تو را ثابت قدم گرداند. علی علیه السلام فرمود: «مراقب سینه خود باش». کنز العمال: ج ۱۳ ص ۱۳۰ ح ۳۶۴۱۴.

حدیث ۵۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَعَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَوْضِعَ الْجَنَائِزِ وَأَنَا مَعَهُ فَطَلَعَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ فَاعْتَرَكَمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِيهَا حَسَنُ خُذْ حُسَيْنًا .

فَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغْلَى حُسَيْنٍ تُوَالِيهِ وَهُوَ أَكْبَرُهُمَا؟ فَقَالَ: هَذَا جَبْرِيْلُ يَقُولُ: إِيهَا حُسَيْنُ.

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا، در کنار گورستان نشست و من، همراه وی بودم. حسن و حسین: آمدند و شروع به گشتی گرفتن کردند. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «حسن! حسین را بگیر». علی علیه السلام گفت: ای پیامبر خدا! حسن را بر حسین تشویق می کنی با این که حسن، بزرگ تر است؟ فرمود: «جبرئیل دارد حسین را تشویق می کند». تاریخ دمشق: ج ۱۴ ص ۱۶۵ ح ۳۴۹۸.

حدیث ۵۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: شَبَّ إِسْمَاعِيلُ وَإِسْحَاقُ فَتَسَابَقَا، فَسَبَقَ إِسْمَاعِيلُ، فَأَخَذَهُ إِبْرَاهِيمُ فَأَجْلَسَهُ فِي حِجْرِهِ وَأَجْلَسَ إِسْحَاقَ إِلَى جَنْبِهِ. امام علی علیه السلام: اسماعیل و اسحاق ۸ به جوانی رسیدند و با یکدیگر مسابقه دادند. اسماعیل، برنده شد. ابراهیم علیه السلام، او را گرفت و در دامان خود نشاند و اسحاق را در کنار خود نشاند. بحار الأنوار: ج ۱۲ ص ۱۱۱ ح ۳۷.

حدیث ۵۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، رَخَّصَ فِي السَّبْقِ بَيْنَ الْخَيْلِ، وَسَابَقَ بَيْنَهَا، وَجَعَلَ فِي ذَلِكَ أَوَاقِيٍّ مِنْ فِضَّةٍ. امام علی علیه السلام: پیامبر خدا، اجازه برگزاری مسابقه اسب سواری را داد و خود، آن را اجرا کرد و هفت مثقال نقره، [جایزه] مقرر کرد. دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۳۴۵.

از ۵۸۰۱ تا ۶۰۰۰

حدیث ۵۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ قَارِفَتَ سَيِّئَةً فَعَجَّلَ مَحْوَهَا بِالتَّوْبَةِ. امام علی علیه السلام: اگر مرتکب گناه شدی، به سرعت، آن را با توبه نابود کن. تحف العقول: ص ۸۱.

حدیث ۵۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: وَأَيُّ كَلِمَةٍ حُكِمَ جَامِعَةً: أَنْ تُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، وَتُكَرَهُ لَهُمْ مَا تُكَرَهُ لَهَا؟! امام علی علیه السلام: چه سخن حکیمانه جامعی است این سخن که: آنچه برای خود دوست می داری، برای دیگران [نیز] دوست بدار، و آنچه برای خود نمی پسندی، برای دیگران [نیز] نپسند.

تحف العقول : ص ۸۱ .

حدیث ۵۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يُنْكَرَ عَلَى النَّاسِ مَا يَأْتِي مِثْلَهُ .
 امام علی علیه السلام : برای نادانی آدمی همین بس که از دیگران ، در آنچه خودش [نیز] انجام می دهد ، خُرده بگیرد!
 غرر الحکم : ح ۷۰۷۳ .

حدیث ۵۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَّبِعًا لِغُيُوبِ النَّاسِ ، عَمِيًّا لِمَعَايِبِهِ .
 امام علی علیه السلام : بدترین مردم ، کسی است که پیجوی عیب های مردم باشد و نایبای عیب های خویش .
 غرر الحکم : ح ۵۷۳۹ .

حدیث ۵۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يَا بُنَيَّ اجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ غَيْرِكَ ، فَأَحِبِّ لِغَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَاکْرَهْ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا .
 امام علی علیه السلام : در نامه به فرزندش حسن علیه السلام : فرزندم! خودت را ترازو میان خود و دیگران قرار ده . پس آنچه برای خود دوست می داری ، برای دیگران [نیز] دوست بدار ، و آنچه برای خود نمی پسندی ، برای دیگران [نیز] نپسند .
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۵۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ يَعْمَلْ يَزِدُّ قُوَّةً ، مَنْ يُقْصِرْ فِي الْعَمَلِ يَزِدُّ فَتْرَةً .
 امام علی علیه السلام : آن که کار کند ، نیرویش افزون گردد ، و آن که در کار کوتاهی کند ، سستی اش افزون گردد .
 غرر الحکم : ح ۷۹۹۰ و ۷۹۹۱ .

حدیث ۵۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعْمَلُ فِي أَرْضٍ لَهُ قَدْ اسْتَنْقَعَتْ قَدَمَاهُ فِي الْعَرَقِ ، فَقُلْتُ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ! أَيْنَ الرَّجَالُ؟
 فَقَالَ : يَا عَلِيُّ ، قَدْ عَمِلَ بِالْيَدِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي فِي أَرْضِهِ وَمِنْ أَبِي .
 فَقُلْتُ لَهُ : وَمَنْ هُوَ؟
 فَقَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَأَبَائِي عَلَيْهِمُ السَّلَامُ كُلُّهُمْ كَانُوا قَدْ عَمَلُوا بِأَيْدِيهِمْ ، وَهُوَ مِنْ عَمَلِ النَّبِيِّينَ

وَالْمُرْسَلِينَ وَالْأَوْصِيَاءِ وَالصَّالِحِينَ .

الکافی به نقل از علی بن ابی حمزه - : ابو الحسن [امام کاظم] علیه السلام را دیدم که در زمینی کار می کرد و پاهایش از عَرَق ، خیس شده بود . گفتم : جانم فدایت! مردان (کارگران) کجایند؟
فرمود : «ای علی! کسی که از من و پدرم بهتر بود ، در زمینش با دستان خود ، کار می کرد» .
گفتم : او کیست؟

فرمود : «پیامبر صلی الله علیه و آله ، امیر مؤمنان و پدرانم . همه آنان ، با دستان خود ، کار می کردند و این ، شیوه پیامبران ، رسولان ، جانشینان آنها و صالحان است» .
الکافی : ج ۵ ص ۷۵ ح ۱۰ .

حدیث ۵۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَيَسْرُكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ الْغَالِبِينَ؟ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَأَحْسِنَ فِي كُلِّ أُمُورِكَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ .
امام علی علیه السلام : آیا می خواهی که از حزب پیروز خداوند باشی؟ از خدا پروا کن و کارها را درست انجام بده؛ چرا که خداوند با کسانی است که تقوا پیشه اند و آنانی که کارها را نیکو (بی عیب و نقص) انجام می دهند .
غرر الحکم : ح ۲۸۲۸ .

حدیث ۵۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِيَتَزَيَّنَّ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ ، كَمَا يَتَزَيَّنُّ لِلْغَرِيبِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يَرَاهُ فِي أَحْسَنِ الْهَيْئَةِ .
امام علی علیه السلام : هر یک از شما برای برادر مسلمانش خود را بیاراید ، چنان که برای غریبه ها خود را می آراید و دوست دارد او را در بهترین شمایل ببیند .
الکافی : ج ۶ ص ۴۳۹ ح ۱۰ .

حدیث ۵۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَهَبْ أَنَّهُ لَا ثَوَابَ يُرْجَى وَلَا عِقَابَ يُتَّقَى ، أَفْتَرَّهَدُونَ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ؟!
امام علی علیه السلام : فرض کن ثواب و عقابی در میان نیست . آیا از رعایت کرامت های اخلاقی ، سر باز می زنید؟!
غرر الحکم : ح ۶۲۷۸ .

حدیث ۵۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُسْنُ الْأَخْلَاقِ بُرْهَانُ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .
امام علی علیه السلام : خوش خلقی ، نشانه بزرگواری اصل و نسب است .

غرر الحکم : ح ۴۸۵۵ .

حدیث ۵۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ .
 امام علی علیه السلام : در خوش خلقی ، گنج های روزی نهفته است .
 الکافی : ج ۸ ص ۲۳ .

حدیث ۵۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَرْضَى النَّاسِ مَنْ كَانَتْ أَخْلَاقُهُ رَضِيَّةً .
 امام علی علیه السلام : خشنودترین مردم ، کسی است که اخلاقش خوش باشد .
 غرر الحکم : ح ۳۰۷۲ .

حدیث ۵۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَكْمَلُكُمْ إِيمَانًا أَحْسَنُكُمْ خُلُقًا .
 امام علی علیه السلام : کامل ترین شما از جهت ایمان ، خوش اخلاق ترین شماست .
 عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۳۸ ح ۱۰۴ .

حدیث ۵۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَعَفَّ بَطْنَهُ وَفَرَجَهُ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، خیر بنده ای را بخواهد ، او را از ناحیه شکم و شهوت ، عقیف می گرداند .
 غرر الحکم : ح ۴۱۱۴ .

حدیث ۵۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرٍ مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ . لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ كِ
 امام علی علیه السلام : مجاهد شهید در راه خداوند ، با اجرتر نیست از کسی که بتواند پاک دامنی پیشه سازد . پاک دامن ، نزدیک
 است فرشته ای از فرشتگان باشد .
 نهج البلاغه : الحکمه ۴۷۴ .

حدیث ۵۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ .
 امام علی علیه السلام : پاک دامنی ، شهوت را سُست می گرداند .
 غرر الحکم : ح ۲۱۴۸ .

حدیث ۵۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زَكَاةُ الْجَمَالِ الْعَفَافُ .
 امام علی علیه السلام : زکات زیبایی ، پاک دامنی است .
 غرر الحکم : ح ۵۴۴۹ .

حدیث ۵۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَفَافُ يَصُونَ النَّفْسَ وَيُنَزِّهُهَا عَنِ الدُّنْيَا .
 امام علی علیه السلام : پاک دامنی ، نفس را ایمن می سازد و آن را از پستی ها باز می دارد .
 غرر الحکم : ح ۱۹۸۹ .

حدیث ۵۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِفَّةُ رَأْسُ كُلِّ خَيْرٍ .
 امام علی علیه السلام : پاک دامنی ، پایه همه خوبی هاست .
 غرر الحکم : ح ۱۱۶۸ .

حدیث ۵۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِرْفَةُ مَعَ الْعِفَّةِ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ الْفُجُورِ .
 امام علی علیه السلام : کارگری با پاک دامنی ، بهتر است از ثروتمندی با شهوت رانی .
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۵۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَفَّتْ أَطْرَافَهُ حَسُنَتْ أَوْصَافُهُ .

امام علی علیه السلام: آن که نگاه هایش پاک گردد، خصلت هایش نیکو می شود.
غرر الحکم: ح ۹۰۵۰.

حدیث ۵۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

غَضُّ الطَّرْفِ مِنَ المُرْوَةِ .

امام علی علیه السلام: چشم فرو بستن [در برخورد با نامحرمان]، نشانه جوان مردی است.
غرر الحکم: ح ۶۳۹۶.

حدیث ۵۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ثَلَاثٌ فِيهِنَّ المُرْوَةُ: غَضُّ الطَّرْفِ، وَغَضُّ الصَّوْتِ، وَمَشْيُ القَصْدِ .

امام علی علیه السلام: در سه چیز، نشانه های جوان مردی است: چشم فرو بستن [در برابر نامحرمان]، پایین آوردن صدا، و اعتدال در راه رفتن.
غرر الحکم: ح ۴۶۶۰.

حدیث ۵۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ امْرَأَةً تُعْجِبُهُ فَلَیَاتِ أَهْلَهُ؛ فَإِنَّ عِنْدَ أَهْلِهِ مِثْلَ مَا رَأَى، وَلَا یَجْعَلَنَّ لِلشَّیْطَانِ إِلَى قَلْبِهِ سَبِیلاً، وَلِیَصْرِفْ بَصِیرَتَهُ عَنْهَا، فَإِنَّ لَمْ تَكُنْ لَهُ زَوْجَةً فَلِیَصِلْ رَكَعَتَيْنِ وَیَحْمَدُ اللّٰهَ کَثِیراً، وَیُصَلِّیْ عَلَی النَّبِیِّ وَآلِهِ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، ثُمَّ لَیَسْأَلِ اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ، فَإِنَّهُ یُبِیْحُ لَهُ بَرَأْفَتِهِ مَا یُغْنِیهِ .

امام علی علیه السلام: هرگاه کسی از شما زنی را دید که از او خوشش آمد، نزد همسرش برود؛ چرا که همسرش، همانی را دارد که دیده است و برای شیطان، راهی به درون خود باز نکند، و نگاهش را از آن زن، بردارد، و اگر همسر ندارد، دو رکعت نماز بگذارد و خداوند را بسیار سپاس گوید و بر پیامبر صلی الله علیه و آله و دودمانش درود فرستد، آن گاه از فضل خداوند، [خواسته هایش را] بخواهد. به راستی که خداوند، از روی رأفت و مهربانی، آنچه او را بی نیاز کند، به او خواهد بخشید.
الخصال: ص ۶۳۷ ح ۱۰.

حدیث ۵۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى امْرَأَةٍ تُعْجِبُهُ فَلِیَلْمَسْ أَهْلَهُ، فَإِنَّمَا هِيَ امْرَأَةٌ کَامَرَأَتِهِ .

امام علی علیه السلام - هنگامی که امام علیه السلام میان یارانش نشسته بود، و زنی زیبا از کنار آنان گذشت و آنان، به وی خیره شدند - هرگاه کسی از ما به زنی نظر افکنند که او را خوش آمد، به سراغ همسر خویش برود؛ چرا که او هم زنی است مانند

همسر خودش .

نهج البلاغه: الحکمه ۴۲۰ .

حدیث ۵۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْتُ قَاعِدًا فِي الْبَقِيعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ فِي يَوْمِ دَجْنٍ وَمَطَرٍ ، إِذْ مَرَّتْ امْرَأَةٌ عَلَى حِمَارٍ فَوَقَعَ يَدُ الْحِمَارِ فِي وَهْدِهِ فَسَقَطَتِ الْمَرْأَةُ فَأَعْرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهَا مُتَسَرِّوْلَةٌ .

قَالَ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُتَسَرِّوْلَاتِ - ثَلَاثًا - أَيُّهَا النَّاسُ اتَّخَذُوا السَّرَاوِيْلَاتِ ، فَإِنَّهَا مِنْ أَسْتَرِ ثِيَابِكُمْ ، وَحَصَّنُوا بِهَا نِسَاءَكُمْ إِذَا خَرَجْنَ .

امام علی علیه السلام : در روزی تاریک و بارانی به همراه پیامبر صلی الله علیه و آله در بقیع نشسته بودم که زنی ، سوار بر الاغ ، گذشت . پای الاغ در چاله ای افتاد و زن ، از آن به پایین افتاد . پیامبر صلی الله علیه و آله ، رو گرداند . یاران پیامبر صلی الله علیه و آله گفتند : ای پیامبر خدا! این زن ، شلوار به پا دارد .

فرمود : «خدایا! زنان شلوار پوش راببخشای!» . سه مرتبه این دعا را تکرار کرد . [سپس فرمود :] «ای مردم! شلوار بر تن کنید؛ چرا که شلوار ، پوشنده ترین لباس هاست و زن ها را هنگامی که از خانه بیرون می روند ، با آن در امان بدارید . مستدرک الوسائل : ج ۳ ص ۲۴۴ ح ۳۴۹۰ .

حدیث ۵۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُظَهَرُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ وَاقْتِرَابِ السَّاعِيَةِ - وَهُوَ شَرُّ الْأَزْمِنَةِ - نِسْوَةٌ كَاشَتْفَاتُ عَارِيَاتٍ ، مُتَبَرِّجَاتُ مِنَ الدِّينِ ، دَاخِلَاتُ فِي الْفِتَنِ ، مَاثِلَاتُ إِلَى الشَّهَوَاتِ ، مُسْرِعَاتُ إِلَى اللَّذَاتِ ، مُسْتَحِلَّاتُ لِلْمَحْرَمَاتِ ، فِي جَهَنَّمَ خَالِدَاتٌ .

امام علی علیه السلام : در آخر زمان و هنگام نزدیکی قیامت - که بدترین زمان هاست - ، زن های برهنه و لخت ، آشکار می گردند که از دین ، فاصله گرفته و در فتنه ها داخل شده اند ، تمایل به شهوات دارند و به سمت خوشی ها و لذت ها شتابان اند ، محرمات را حلال می شمردند ، و در دوزخ جاودانه اند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۳۹۰ ح ۴۳۷۴ .

حدیث ۵۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَيَاءُ سَبَبٌ إِلَى كُلِّ جَمِيلٍ .

امام علی علیه السلام : حیا ، وسیله ای به سوی همه زیبایی هاست .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۱ ح ۱ .

حدیث ۵۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَيَاءُ خُلِقَ جَمِيلٌ .

امام علی علیه السلام: حیا، اخلاقی زیباست.
عیون الحکم والمواعظ: ص ۴۰ ح ۹۱۹.

حدیث ۵۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْحَيَاءُ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ.
امام علی علیه السلام: حیا، کلید همه خوبی هاست.
غرر الحکم: ح ۳۴۰.

حدیث ۵۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْحَيَاءُ يَصُدُّ عَنِ فِعْلِ الْقَبِيحِ.
امام علی علیه السلام: حیا، از کار زشت، باز می‌دارد.
غرر الحکم: ح ۱۳۹۳.

حدیث ۵۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَى مِنْهُنَّ: خِدْمَةُ الرَّجُلِ ضَيْفَهُ، وَقِيَامُهُ عَنِ مَجْلِسِهِ لِأَبِيهِ وَمُعَلِّمِهِ، وَطَلَبُ الْحَقِّ وَإِنْ قَلَّ.
امام علی علیه السلام: از سه چیز، حیا نباید کرد: پذیرایی از میهمان، بلند شدن در برابر پدر و معلم، و گرفتن حق، گرچه اندک باشد.
غرر الحکم: ح ۴۶۶۶.

حدیث ۵۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ اسْتَحْيَا مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ فَهُوَ أَحْمَقُّ.
امام علی علیه السلام: آن که از گفتن سخن حق، حیا کند، نادان است.
غرر الحکم: ح ۸۶۵۰.

حدیث ۵۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ.
امام علی علیه السلام: عاقبت اندیشی پیش از انجام دادن کار، تو را از پشیمانی باز می‌دارد.
عیون أخبار الرضا علیه السلام: ج ۲ ص ۵۴ ح ۲۰۴.

حدیث ۵۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَوَّ قَبْلَ الْفِعْلِ ، كَى لَا تُعَابَ بِمَا تَفَعَّلُ .
 امام علی علیه السلام : پیش از کار بیندیش ، تا بدانچه انجام می دهی ، سرزنش نشوی .
 غرر الحکم : ح ۵۴۴۲ .

حدیث ۵۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْظَرُهُمْ فِي الْعَوَاقِبِ .
 امام علی علیه السلام : خردمندترین مردمان ، کسانی اند که بیشتر در پایان کارها بیندیشند .
 غرر الحکم : ح ۳۳۶۷ .

حدیث ۵۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا مُظَاهَرَةَ أَوْثَقُ مِنَ الْمُشَاوَرَةِ .
 امام علی علیه السلام : هیچ پشتوانه ای محکم تر از مشورت نیست .
 الکافی : ج ۸ ص ۲۰ ح ۴ .

حدیث ۵۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَكُنْ عَبْدَ غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا .
 امام علی علیه السلام : بنده دیگری مباش که خداوند ، تو را آزاد آفرید .
 نهج البلاغه : الكتاب ۳۱ .

حدیث ۵۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ تَرَكَ الشَّهَوَاتِ كَانَ حُرًّا .
 امام علی علیه السلام : آن که شهوت ها را ترک کند ، آزاده است .
 تحف العقول : ص ۹۹ .

حدیث ۵۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْحَيَاءَ وَالْعِفَّةَ مِنْ خَلَائِقِ الْإِيمَانِ ، وَإِنَّهُمَا لَسَجِيَّةُ الْأَحْرَارِ وَشِمَّةُ الْأَبْرَارِ .
 امام علی علیه السلام : حیا و پاک دامن‌ی ، از نشانه‌های ایمان است و آن دو ، سرشتِ آزادگان و خوی نیکان است .
 غرر الحکم : ح ۳۶۰۵ .

حدیث ۵۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إقْبَلْ عُذْرَ أَخِيكَ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا .
 امام علی علیه السلام : عُذْرِ برادرت را بپذیر ، و اگر عذری ندارد ، برایش عذر بتراش .
 تحف العقول : ص ۱۱۲ .

حدیث ۵۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَصْرِمِ أَخَاكَ عَلَى ارْتِيَابٍ ، وَلَا تَقْطَعْهُ دُونَ اسْتِعْتَابٍ لَعَلَّ لَهُ عُذْرًا وَأَنْتَ تَلُومُ .
 امام علی علیه السلام - در سفارشش به محمد بن حنفیه - : بر پایه تردید ، برادری ات را مشکن و بدون دلجویی ، از او جدا مشو .
 شاید عذری دارد و تو او را سرزنش می کنی .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۹۱ ح ۵۸۳۴ .

حدیث ۵۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ يَكُنِ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً ، فَاتِّصَالَ الْفَرَاغِ مَفْسَدَةٌ .
 امام علی علیه السلام : اگر کار مشقت بار است ، بیکاری پیوسته ، مایه تباهی است .
 الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۸ .

حدیث ۵۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْقَلْبُ الْفَارِغُ يَبْحَثُ عَنِ السَّوِّءِ ، وَالْيَدُ الْفَارِغَةُ تُنَازِعُ إِلَى الْإِثْمِ .
 امام علی علیه السلام - در حکمت‌های منسوب به ایشان - : دل بیکار ، بدی را جستجو می کند و دست بیکار ، به سوی گناه کشیده می شود .
 شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۰۳ ح ۴۷۳ .

حدیث ۵۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْفَرَاغِ تَكُونُ الصَّبْوَةُ .

امام علی علیه السلام: بیکاری، مایه نادانی است.

غرر الحکم: ح ۹۲۵۱.

حدیث ۵۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

صَحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ، كَالرَّيْحِ إِذَا مَرَّتْ بِالتَّنِّ حَمَلَتْ نَبْنَا

امام علی علیه السلام: همنشینی با بدان، بدی به دنبال می آورد، همان گونه که باد اگر بر چیز گنبدیده بوزد، با خود، بوی گند می برد.

غرر الحکم: ح ۵۸۳۹.

حدیث ۵۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فِي مَا وَعَظَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عِيسَى، اَعْلَمْ أَنَّ صَاحِبَ السَّوِّ يُعَدِّي، وَقَرِينَ السَّوِّ يُرْدِي، وَاعْلَمْ مَنْ تُقَارِنُ، وَاخْتَرِ لِنَفْسِكَ إِخْوَانًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الکافی - به نقل از علی بن اسباط، از امامان علیهم السلام - : در اندرزه‌های خداوند به عیسی علیه السلام آمده است: «ای عیسی! بدان که همراه بد، ستم می کند و همنشین بد، آدمی را پست می کند. بدان با که همنشینی می کنی و برای خود، برادرانی مؤمن، انتخاب کن.»

الکافی: ج ۸ ص ۱۳۴ ح ۱۰۳.

حدیث ۵۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ سَاتَرَكَ عَيْبَكَ وَعَابَكَ فِي غَيْبِكَ فَهُوَ الْعَدُوُّ؛ فَاحْذَرُهُ.

امام علی علیه السلام: کسی که عیب تو را از تو بیوشاند و پشت سرت از تو عیبجویی کند، دشمن توست. از او پرهیز.

غرر الحکم: ح ۸۷۴۵.

حدیث ۵۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

اتَّقُوا مَنْ تُبْغِضُهُ قُلُوبُكُمْ.

امام علی علیه السلام: از آن که دل هایتان او را دشمن می دارد، پرهیزید.

بحار الأنوار: ج ۷۴ ص ۱۹۸ ح ۳۴.

حدیث ۵۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ لَمْ تَكُنْ مَوَدَّتُهُ فِي اللَّهِ فَاحْذَرَهُ ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَثِيْمَةٌ ، وَ صُحْبَتُهُ مَشْوَمَةٌ .

امام علی علیه السلام : از کسی که دوستی اش در راه خدا نباشد ، دوری کن ؛ چرا که دوستی او پست ، و همنشینی اش بدشگون است .

غرر الحکم : ح ۸۹۷۸ .

حدیث ۵۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِمَنْ أَرَادَ صَلَاحَ نَفْسِهِ وَإِحْرَازَ دِينِهِ أَنْ يَجْتَنِبَ مُخَالَطَةَ أُنْبَاءِ الدُّنْيَا .

امام علی علیه السلام : کسی که صلاح خویش و حفظ دینداری را می خواهد ، از همنشینی با دنیاپرستان ، دوری کند .
غرر الحکم : ح ۱۰۹۵۱ .

حدیث ۵۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ أَرْضَاكَ بِالْبَاطِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که در راه باطل ، تو را راضی کند .
غرر الحکم : ح ۵۶۹۰ .

حدیث ۵۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فِي نَفْسِكَ وَسَاتَرَكَ عَيْبَكَ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادرانت ، کسی است که با تو چاپلوسی کند و عیبت را از تو بپوشاند .
غرر الحکم : ح ۵۷۲۵ .

حدیث ۵۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ أَوْ تُصَفِيَ وَدَّكَ لِغَيْرِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ ، فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُشِرَ مَعَهُمْ .

امام علی علیه السلام : پرهیز از این که دشمنان خدا را دوست بداری یا دوستی ات را برای غیر اولیای خدا خالص کنی ؛ چرا که هر کس مردمانی را دوست بدارد ، با آنان محشور می گردد .
غرر الحکم : ح ۲۷۰۳ .

حدیث ۵۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُصَاحِبُ الْأَشْرَارِ كَرَاكِبِ الْبَحْرِ .

امام علی علیه السلام: همنشینِ بدان، مانند مسافر دریاست [که احتمال غرق شدن و توفان، برای او بسیار است].
غرر الحکم: ح ۹۸۳۵.

حدیث ۵۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أصنافُ الشُّکرِ أربَعَةٌ: شُکرُ الشَّبَابِ، وشُکرُ المالِ، وشُکرُ النَّوْمِ، وشُکرُ المُلْکِ.
امام علی علیه السلام: مستی، چهار نوع است: مستی جوانی، مستی ثروت، مستی خواب، و مستی پادشاهی.
تحف العقول: ص ۱۲۴.

حدیث ۵۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ شُكْرِ الْمَالِ، وَشُكْرِ الْقُدْرَةِ، وَشُكْرِ الْعِلْمِ، وَشُكْرِ الْمَدْحِ، وَشُكْرِ الشَّبَابِ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ ذَلِكَ رِيحًا خَبِيثَةً
تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَتَسْتَخِفُّ الْوَقَارَ.
امام علی علیه السلام: سزاوار است که خردمند، از مستی ثروت، مستی قدرت، مستی دانش، مستی ستایش و مستی جوانی
بپرهیزد؛ چرا که هر یک را بوهای پلیدی است که عقل را می دزدد و وقار و هیبت را کم می کند.
غرر الحکم: ح ۱۰۹۴۸.

حدیث ۵۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْعَيُونُ مَصَانِدُ الشَّيْطَانِ.
امام علی علیه السلام: چشم ها دام های شیطان اند.
غرر الحکم: ح ۹۵۰.

حدیث ۵۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا أَبْصَرْتَ الْعَيْنُ الشَّهْوَةَ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الْعَاقِبَةِ.
امام علی علیه السلام: آن گاه که چشم، [صحنه های] شهوت آلود ببیند، دل از دیدن پایان کارها، نابینا می گردد.
غرر الحکم: ح ۴۰۶۳.

حدیث ۵۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كَمْ مِنْ صَبَابَةٍ أُكْتَسِبَتْ مِنْ لَحْظَةٍ.
امام علی علیه السلام: چه عشق هایی که از یک نگاه، حاصل شد!

غرر الحکم : ح ۶۹۳۹ .

حدیث ۵۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ صَبَابَةٍ عُرِسَتْ مِنْ لِحْظَةٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسیار عشق‌هایی که از یک نگاه ، بذر آن کاشته شد!

غرر الحکم : ح ۵۳۱۴ .

حدیث ۵۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَمْ مِنْ شَهْوَةٍ سَاعَةٍ أَوْرَثَتْ حُزْنَ طَوِيلًا .

امام علی علیه السلام : چه بسا یک ساعت هوسرانی که اندوهی طولانی به جای می گذارد!

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۱ ح ۱ .

حدیث ۵۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَغَلْبَةَ الشَّهَوَاتِ عَلَى قُلُوبِكُمْ ؛ فَإِنَّ بَدَايَتَهَا مَلَكَةٌ ، وَنَهَائَتَهَا هَلَكَةٌ .

امام علی علیه السلام : از غلبه کردن شهوت بر دل هایتان بپرهیزید؛ چرا که آغازش پادشاهی و پایانش تباهی است .

غرر الحکم : ح ۲۷۴۶ .

حدیث ۵۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوَّلُ الشَّهْوَةِ طَرَبٌ ، وَآخِرُهَا عَطَبٌ .

امام علی علیه السلام : آغاز شهوت ، شادی و آخرش نابودی است .

غرر الحکم : ح ۳۱۳۳ .

حدیث ۵۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ أَعْوَزَهُ الصَّدِيقُ وَالرَّفِيقُ .

امام علی علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، دوست و رفیق برایش نایاب می شود .

غرر الحکم : ح ۹۱۸۷ .

حدیث ۵۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ ضَاقَ رِزْقُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، روزی اش تنگ می شود .

غُرر الحکم : ح ۸۰۲۳ .

حدیث ۵۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْأُمُورِ الرِّضَا عَنِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : بدترین خصلت ، از خود راضی بودن است .

غُرر الحکم : ح ۵۷۲۳ .

حدیث ۵۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَ عِنْدَ نَفْسِهِ عَظِيمًا كَانَ عِنْدَ اللَّهِ حَقِيرًا .

امام علی علیه السلام : آن که پیش خود ، بزرگ باشد ، نزد خداوند ، ناچیز است .

غُرر الحکم : ح ۸۶۰۹ .

حدیث ۵۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَرِيصُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْيَا بِحَدَافِيرِهَا .

امام علی علیه السلام : آدم حریص ، فقیر است ، گرچه مالک تمام دنیا گردد .

غُرر الحکم : ح ۱۷۵۳ .

حدیث ۵۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسَدُ مَطِيئَةُ التَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، مرکب رنج و عذاب است .

بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۳ ح ۷۱ .

حدیث ۵۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسَدُ حَبْسُ الزَّوْجِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، زندانی کردن روح است .

غرر الحکم : ح ۳۷۲ .

حدیث ۵۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسَدُ لَا يَجْلِبُ إِلَّا مَضْرَّةً وَعَيْظًا ، يُوْهِنُ قَلْبَكَ ، وَيَمْرِضُ جِسْمَكَ ، وَشَرُّ مَا اسْتَشَعَرَ قَلْبُ الْمَرْءِ الْحَسَدُ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، جز زیان و خشم ، دستاوردی ندارد . حسادت ، دل را سست و تن را بیمار می کند . بدترین چیزی که قلب آدمی احساس می کند ، حسادت است .
بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۵۶ ح ۲۹ .

حدیث ۵۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسُوْدُ أَبْدَا عَلِيْلٌ .

امام علی علیه السلام : حسود ، همیشه بیمار است .
غرر الحکم : ح ۷۸۲ .

حدیث ۵۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسُوْدُ دَائِمُ السُّقْمِ وَإِنْ كَانَ صَحِيْحَ الْجِسْمِ .

امام علی علیه السلام : حسود ، همیشه بیمار [و رنجور] است ، گرچه جسمش سالم باشد .
غرر الحکم : ح ۱۹۶۳ .

حدیث ۵۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسُوْدُ لَا يَسُوْدُ .

امام علی علیه السلام : حسود ، به آقایی نمی رسد .
غرر الحکم : ح ۱۰۱۷ .

حدیث ۵۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَجَبُ لِعَفَلَةِ الْحُسَادِ عَنْ سَلَامَةِ الْأَجْسَادِ .

امام علی علیه السلام : بی توجهی حسودان نسبت به سلامت خود ، شگفت آور است!
غرر الحکم : ح ۱۸۰۳ .

حدیث ۵۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَاسِدُ يُظْهِرُ وُدَّهُ فِي أَقْوَالِهِ ، وَيُخْفِي بُغْضَهُ فِي أَعْمَالِهِ ، فَلَهُ اسْمُ الصَّادِقِ وَصِفَةُ الْعَدُوِّ .
 امام علی علیه السلام : حسود ، دوستی اش را در سخن ، آشکار می کند و کینه اش را در رفتارش پنهان می سازد . او به ظاهر ، نام دوست بر خود دارد و در حقیقت ، خصلت دشمن را .
 غرر الحکم : ح ۲۱۰۵ .

حدیث ۵۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَمَرَةُ الْحَسَدِ شِقَاءُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
 امام علی علیه السلام : نتیجه حسادت ، بدبختی دنیا و آخرت است .
 غرر الحکم : ح ۴۶۳۲ .

حدیث ۵۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَقْوَدُ مُعَذِّبُ النَّفْسِ ، مُتَضَاعِفُ الْهَمِّ .
 امام علی علیه السلام : آدم کینه توز ، در شکنجه و عذاب است و اندوه مضاعف دارد .

حدیث ۵۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَطْرَحَ الْحِقْدَ اسْتَرَّاحَ قَلْبُهُ وَوُجِبَهُ .
 امام علی علیه السلام : آن که کینه را کنار بگذارد ، قلب و عقلش آرامش می یابد .
 غرر الحکم : ح ۱۹۶۲ ، ح ۸۵۸۴ .

حدیث ۵۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكَمٌ .
 امام علی علیه السلام : خشم (تندی) ، نوعی دیوانگی است؛ زیرا خشمگین ، پشیمان می گردد و اگر پشیمان نشود ، دیوانگی اش قطعی است .
 نهج البلاغه : الحکمة ۲۵۵ .

حدیث ۵۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجَاجَةُ تُسَلُّ الرِّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت ، تدبیر را کُند می کند .

نهج البلاغه : الحکمه ۱۷۹ .

حدیث ۵۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجَاجُ يُفْسِدُ الرِّأْيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت ، تدبیر را تباه می سازد .

غرر الحکم : ح ۱۰۷۸ .

حدیث ۵۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَمَرَةُ اللَّجَاجِ الْعَطْبُ .

امام علی علیه السلام : دستاورد لجاجت ، تباهی است .

غرر الحکم : ح ۴۵۹۶ .

حدیث ۵۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَاكِبُ اللَّجَاجِ مُتَعَرِّضٌ لِلْبَلَاءِ .

امام علی علیه السلام : آدم لجوج ، در معرض آسیب هاست .

غرر الحکم : ح ۵۳۸۹ .

حدیث ۵۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنِّي لِأَبْغِضُ الرَّجُلَ - أَوْ أَبْغِضُ لِلرَّجُلِ - أَنْ يَكُونَ كَسْلَانَ عَنِ أَمْرِ دُنْيَاةٍ ، وَمَنْ كَسِلَ عَنِ أَمْرِ دُنْيَاةٍ فَهُوَ عَنِ أَمْرِ آخِرَتِهِ أَكْسَلُ .

امام علی علیه السلام : من مردی را که در کار دنیا سستی می کند ، خوش نمی دارم ؛ زیرا اگر در کار دنیا سستی کند ، در کار

آخرت ، بیشتر سستی خواهد کرد .

الکافی : ج ۵ ص ۸۵ ح ۴ .

حدیث ۵۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا از دَوَجْتِ از دَوَجِ الْكَسَلِ وَالْعَجْزِ ، فَتَجَا بَيْنَهُمَا الْفَقْرَ .

امام علی علیه السلام: وقتی اشیا، دو به دو جفت شدند، سستی و ناتوانی با هم جفت شدند و فقر و تنگ دستی را به بار آوردند.
الکافی: ج ۵ ص ۸۶ ح ۸.

حدیث ۵۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
: تَرَاهُ بَعِيدًا كَسَلُهُ ، دَائِمًا نَشَاطُهُ .

امام علی علیه السلام - در تبیین صفات مؤمن - : او را می بینی در حالی که سستی از او دور و شادابی اش همیشگی است .
الکافی: ج ۲ ص ۲۳۰ ح ۱.

حدیث ۵۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ تَعَمَّقَ لَمْ يُنِبْ إِلَى الْحَقِّ .

امام علی علیه السلام: آن که تندروی کند، به حق نمی رسد .
غرر الحکم: ح ۸۸۵۲.

حدیث ۵۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُفْرَطًا أَوْ مُفْرَطًا .

امام علی علیه السلام: نادان را نمی بینی، مگر در حال زیاده روی یا کم گذاردن .
نهج البلاغه: الحکمه ۷۰.

حدیث ۵۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
قَلَّ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونَ مِنْهُمْ .

امام علی علیه السلام: کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و به زودی یکی از آنها نشود .
نهج البلاغه: الحکمه ۲۰۷.

حدیث ۵۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي اللَّذَاتِ غَلَبَتْ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام: آن که در لذت ها (خوشی ها) بسیار اندیشه کند، لذت ها بر او غالب می شوند .
غرر الحکم: ح ۸۵۶۴.

حدیث ۵۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَثُرَ فِكْرُهُ فِي الْمَعَاصِي دَعَتْهُ إِلَيْهَا .
 امام علی علیه السلام : آن که در گناهان ، بسیار اندیشه کند ، [این کار ،] او را به گناه می کشاند .
 غرر الحکم : ح ۸۵۶۱ .

حدیث ۵۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَرَضَ اللَّهُ ... تَرَكَ شُرْبَ الْخَمْرِ تَحْصِينًا لِلْعَقْلِ .
 امام علی علیه السلام : خداوند ، واجب کرد : ... ترک می گساری را برای حفظ عقل .
 نهج البلاغه : الحکمه ۲۵۲ .

حدیث ۵۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدَّثَ فَاتَّزَكَّ لَهُ مَوْضِعًا مِنْ ذَنْبِهِ لِيُحْمِلَهُ الْإِخْرَاجَ عَلَى الْمُكَابَرَةِ .
 امام علی علیه السلام : - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه جوان را سرزنش می کنی ، از برخی گناهان در گذر تا سرزنش ، او را به سرسختی (مقابله) وادار نکند .
 شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۱۹ .

حدیث ۵۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْإِفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشِبُّ نِيرَانَ اللَّجَاجِيَّةِ .
 امام علی علیه السلام : زیاده روی در سرزنش ، آتش لجبازی را شعله ور می گرداند .
 عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲ ح ۱۵۹ .

حدیث ۵۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا عَاتَبْتَ فَاسْتَبِقِ .
 امام علی علیه السلام : هرگاه سرزنش کردی ، جایی [برای بازگشت] باقی بگذار .
 غرر الحکم : ح ۳۹۷۷ .

حدیث ۵۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا احْتَجَّتْ إِلَى الْمَشُورَةِ فِي أَمْرٍ قَدْ طَرَأَ عَلَيْكَ فَاسْتَبَدَّ بِبِدَايَةِ الشُّبَّانِ ؛ فَإِنَّهُمْ أَحَدٌ أَذْهَانًا ، وَأَسْرَعُ حِدْسًا ، ثُمَّ رُدَّ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى رَأْيِ الْكُهُولِ وَالشُّيُوخِ لَيْسَتْ عَقِبُوهُ وَيُحْسِنُوا الْإِخْتِيَارَ لَهُ ؛ فَإِنَّ تَجْرِبَتَهُمْ أَكْثَرُ .

امام علی علیه السلام - در حکمت های منسوب به ایشان - : هرگاه به مشورت نیازمند شدی ، نخست ، از مشورت با جوانان آغاز کن ؛ زیرا ذهن آنان ، تیزتر و حدس آنان ، سریع تر است . پس مسئله را به میان سالان و پیرمردان ، واگذار تا در آن نقادی کرده ، بهترین را برگزینند ؛ چرا که تجربه آنان ، بیشتر است .
شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۳۷ ح ۸۶۶ .

حدیث ۵۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنْ شِئْتَ تَنَيْتُ بِمُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ - إِذْ يَقُولُ : «رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ» وَاللَّهُ مَا سَأَلَهُ إِلَّا خُبْرًا يَأْكُلُهُ ، لِأَنَّهُ كَانَ يَأْكُلُ بَقْلَةَ الْأَرْضِ . وَلَقَدْ كَانَتْ خُضْرَةُ الْبَقْلِ تُرَى مِنْ شَفِيفِ صِفَاقِ بَطْنِهِ ، لِهُزَالِهِ وَتَشَدُّبِ لَحْمِهِ .
امام علی علیه السلام : ... اگر می خواهی ، یکی دیگر [از انبیای الهی] ، را موسای کلیم الله - که درود و سلام خدا بر او باد - را نمونه [در تنگ دستی] بیاورم ، آن زمان که گفت : «پروردگارا! من به هر خیری که به سویم بفرستی سخت نیازمندم» . به خدا سوگند ، از خداوند ، جز نانی که بخورد ، نخواست ؛ چرا که وی ، از سبزی های زمین می خورد ، چندان که به خاطر لاغری تن و تکیدگی گوشت بدن ، رنگ آن سبزی از پوست تنک شکم او نمایان بود .
نهج البلاغه : الخطبة ۱۶۰ .

حدیث ۵۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَمَّا رَجَعَتْ

امام علی علیه السلام : چون دختران شعیب ، نزد پدر باز گشتند ، پدر ، بدانان گفت : «زود برگشتید؟!» .
آنان ، داستان موسی علیه السلام را باز گفتند ، ولی وی را نمی شناختند . شعیب علیه السلام ، به یکی از آنان گفت : «به سویش برو و او را فراخوان تا پاداش آب دادن به گوسفندان را به وی بدهیم» .
دختر به سوی موسی علیه السلام آمد و آن چنان که خداوند در قرآن حکایت می کند : «با شرم ، راه می رفت» و گفت : پدرم ، تو را می خواند تا پاداش آب دادن به گوسفندان را به تو بدهد .
موسی علیه السلام به همراه دختر برخاست . دختر از جلو حرکت می کرد و چون باد لباسش را تکان داد و پشتش نمایان می شد ، موسی علیه السلام به وی گفت : «پشت سر من ، حرکت کن و مرا با ریگ هایی که به جلو پرتاب می کنی ، راهنمایی کن ؛ چرا که ما مردمانی هستیم که به پشت سر زنان ، نگاه نمی کنیم» .
وقتی موسی علیه السلام بر شعیب علیه السلام وارد شد ، داستانش را برای شعیب علیه السلام ، باز گفت . شعیب علیه السلام به وی گفت : «مترس! از دست ستمگران ، نجات یافتی» .

یکی از دختران شعیب گفت: «ای پدر! او را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می کنی. هم نیرومند [و هم] امانتدار است».

شعیب علیه السلام به آن دختر گفت: نیرومندی اش را با کشیدن دلو از چاه به تنهایی، دانستی، امانتداری اش را از کجا شناختی؟ دختر گفت: آن گاه که به من گفت: «پشت سرم حرکت کن و مرا راهنمایی نما؛ چرا که ما مردمانی هستیم که به پشت سر زنان، نگاه نمی کنیم»، دانستم که او از مردمانی است که به پشت سر زنان، نگاه نمی کند و این، نشانه امانتداری اش بود. فی المصدر: «رجعتا ابتنا» وما أثبتناه هو الأصح.

حدیث ۵۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَالَ لَهُ - أَيْ لِمُوسَى - شُعَيْبٌ: «إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيْ هَيْتَيْنِ عَلَيَّ أَنْ تَأْجُرَنِي تَمَنِي حِجَجٍ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ» .
فَقَالَ لَهُ مُوسَى: «ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجْلِينَ قَضَيْتُ فَلَا عُدُونَ عَلَيَّ» أَيْ لَا سَبِيلَ عَلَيَّ إِنْ عَمِلْتُ عَشْرَ سَنِينَ أَوْ ثَمَانِي سَنِينَ ، فَقَالَ مُوسَى: «اللَّهُ عَلَيَّ مَا نَقُولُ وَكَيْلٌ» .

امام علی علیه السلام: شعیب علیه السلام به [موسی علیه السلام] گفت: «می خواهم یکی از آن دو دختر خود را به نکاح تو درآورم، به این شرط که هشت سال برای من کار کنی، و اگر ده سال را تمام گردانی، اختیار با توست و نمی خواهم بر تو سخت بگیرم و مرا - این شاءالله - از درستکاران خواهی یافت».

موسی علیه السلام به [شعیب علیه السلام] گفت: این، قرارداد میان من و تو باشد که هر یک از دو مدت را به انجام رسانیدم، بر من تعدی نباشد؛ یعنی سلطه ای بر من نباشد اگر ده سال یا هشت سال کار کردم. سپس موسی علیه السلام گفت: «و خدا بر آنچه می گوئیم، وکیل است».

تفسیر القمی: ج ۲ ص ۱۳۸.

حدیث ۵۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

بَرَزَ الْإِيمَانَ كُلُّهُ إِلَى الشَّرِكِ كُلِّهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله - به هنگام رویارویی امام علی علیه السلام با عمرو بن عبد ود -: تمام ایمان در برابر تمام شرک، ظاهر گشت.

کنز الفوائد: ج ۱ ص ۲۹۷.

حدیث ۵۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ إِمَامًا يَقْتَدِي بِهِ ، وَيَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ ، أَلَا وَإِنَّ إِمَامَكُمْ قَدِ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمَرِيهِ

امام علی علیه السلام - در نامه اش به کارگزار خود در بصره، عثمان بن حنیف -: بدان که هر پیروی را پیشوایی است که به او اقتدا می کند و به نور دانش او روشنایی می گیرد. بدان که پیشوای شما از دنیایش به دو تکه لباس و به دو گرده نان، بسنده کرده است

بدان که شما بر این روش توان ندارید ، اما با وَرَع و تَلَّاش و عَفَّت و درستی مرا یاری کنید . به خدا سوگند ، از دنیای شما طلا و نقره ای ذخیره نکردم و از غنیمت های آن ، چیز زیادی نیندوختم و به جای لباس کهنه ام ، لباسی آماده نساختم .
الطَّيْرُ : الثَّوْبُ الْخَلْقُ (النهاية : ج ۳ ص ۱۳۸) .

حدیث ۵۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَلَدُ السَّوِّ يَهْدِمُ الشَّرْفَ ، وَيَشِينُ السَّلْفَ .
امام علی علیه السلام : فرزند ناشایست ، شرافت را تباه و نیاکان را بدنام می کند .
غرر الحکم : ح ۱۰۰۶۵ .

حدیث ۵۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَلَدُ السَّوِّ يِعْرُ
امام علی علیه السلام : فرزند ناشایست ، نیاکان را لگه دار و نسل را تباه می سازد .
المَعْرَةُ : الأَمْرُ الْقَبِيحُ الْمَكْرُوهُ وَالْأَذَى (النهاية : ج ۳ ص ۲۰۵ «عر»).

حدیث ۵۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَلَدٌ عَقُوقٌ مِحَنَةٌ وَشُوْمٌ .
امام علی علیه السلام : فرزند نافرمان ، [مایه] رنج و شوم است .
غرر الحکم : ح ۱۰۰۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۰۴ ح ۹۲۴۷ .

حدیث ۵۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَشَدُّ الْمَصَائِبِ سُوءُ الْخَلْفِ .
امام علی علیه السلام : سخت ترین مصیبت ها ، ناشایستی نسل است .
غرر الحکم : ح ۲۹۶۳ .

حدیث ۵۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَرُّ الْأَوْلَادِ الْعَاقُ .
امام علی علیه السلام : بدترین فرزندان ، فرزند نافرمان است .
غرر الحکم : ح ۵۶۸۸ .

حدیث ۵۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَ تَزْوِجَ الْحَمَقَاءِ ؛ فَإِنَّ صُحْبَتَهَا بَلَاءٌ، وَ وُلْدَهَا ضِيَاعٌ.

امام علی علیه السلام : از ازدواج با زن کم خرد پرهیزید ؛ چرا که همراهی او بلاست و فرزندانش تباه .

الکافی : ج ۵ ص ۳۵۳ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۰۶ ح ۳۱ کلاهما عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث ۵۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَشْبِهِ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِمَا بَيْنَ عُنُقِهِ إِلَى وَجْهِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ.

وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى أَشْبِهِ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا بَيْنَ عُنُقِهِ إِلَى كَعْبِهِ خَلْقًا وَ لَوْنًا، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ.

امام علی علیه السلام : هر کس خوش حال می شود که به شبیه ترین مردم به پیامبر خدا از گردن تا صورت ، نگاه کند ، به حسن بن

علی علیهما السلام بنگرد و هر کس خوش حال می شود که به شبیه ترین مردم به پیامبر خدا از گردن تا پا ، از نظر شکل و رنگ

نگاه کند ، به حسین بن علی علیهما السلام بنگرد .

المعجم الكبير : ج ۳ ص ۹۵ ح ۲۷۶۸ ، تاریخ دمشق : ج ۱۴ ص ۱۲۵ وفيه «وثغره» بدل «الی وجهه» و کلاهما عن هبیره بن یریم.

حدیث ۵۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِمْ رَأْسِهِ إِلَى عُنُقِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحَسَنِ، وَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى مَا لَدُنْ عُنُقِهِ

إِلَى رِجْلِهِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى الْحُسَيْنِ، اقْتِسَمَاهُ.

امام علی علیه السلام : هر کس می خواهد به سیمای پیامبر خدا ، از سر تا گردن ، نگاه کند ، به حسن بنگرد و هر کس می خواهد

به پایین تر از گردن تا پای وی نگاه کند ، باید به حسین بنگرد . آن دو ، شباهت به وی را تقسیم کرده اند .

المعجم الكبير : ج ۳ ص ۹۵ ح ۲۷۶۹ عن هبیره بن یریم كنز العمال : ج ۱۳ ص ۶۵۹ ح ۳۷۶۷۴.

حدیث ۵۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذِهِ بِنْتُ عَمِّي، وَ أَنَا فُلَانُ ابْنُ فُلَانٍ، حَتَّى عَدَّ عَشْرَةَ

آبَاءٍ ، وَ هِيَ فُلَانَةُ بِنْتُ فُلَانٍ حَتَّى عَدَّ عَشْرَةَ آبَاءٍ، لَيْسَ فِي حَسْبِي وَ لَا حَسْبِهَا حَبَشِيٌّ، وَ إِنَّهَا وَضَعَتْ هَذَا الْحَبَشِيَّ !

فَاطَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ طَوِيلًا، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ : إِنَّ لَكَ تِسْعَةً وَ تِسْعِينَ عِرْقًا، وَ لَهَا تِسْعَةٌ وَ تِسْعِينَ عِرْقًا، فَإِذَا اشْتَمَلَتْ

اضْطَرَبَتِ الْعُرُوقُ، وَ سَيَّأَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كُلُّ عِرْقٍ مِنْهَا أَنْ يُذْهِبَ الشَّبَهَ إِلَيْهِ، قُمْ فَإِنَّهُ وَ لَمُدَّكَ، وَ لَمْ يَأْتِكَ إِلَّا مِنْ عِرْقٍ مِنْكَ أَوْ عِرْقٍ

مِنْهَا .

قَالَ : فَقَامَ الرَّجُلُ وَ أَخَذَ بِيَدِ امْرَأَتِهِ، وَ أزدَادَ بِهَا وَ بَوْلَدِهَا عَجْبًا.

امام علی علیه السلام : یکی از انصار ، رو به پیامبر خدا کرد و گفت : ای پیامبر خدا! این ، دختر عموی من است و من ، فلانی پسر

فلانی هستم (و تا ده تن از نیاکان خود را شمرد) و او فلانی، دختر فلانی است (و تا ده تن از نیاکان او را شمرد). نه در نسب من، نه در نسب او هیچ سیاهپوستی وجود ندارد، حال آن که او این سیاه پوست حبشی را به دنیا آورده است! پیامبر خدا، مدتی طولانی سر به زیر انداخت. سپس، سر خود را بلند کرد و فرمود: «همانا تو ۹۹ ریشه داری و او هم ۹۹ ریشه دارد. هر گاه با او در آمیزی، ریشه‌ها به حرکت درمی آیند و هر ریشه‌ای از خداوند متعال می خواهد که [فرزند] شباهت به او ببرد. برخیز که او فرزند توست و جز از بن تو یا بن او نیست».

آن مرد، برخاست و دست همسرش را گرفت و خرسندی اش نسبت به او و فرزندش افزون شد. الجعفریات: ص ۹۰، النوادر: ص ۱۷۸ ح ۲۹۷ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۵۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حُسْنُ الْأَخْلَاقِ بُرْهَانُ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .
امام علی علیه السلام: خوش اخلاقی، دلیل کرامت ریشه هاست.
غرر الحکم: ح ۴۸۵۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۲۸ ح ۴۳۹۷.

حدیث ۵۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا كَرَّمَ أَصْلَ الرَّجُلِ كَرَّمَ مَغْيَبَهُ وَ مَحْضَرَهُ .
امام علی علیه السلام: هر گاه کسی از بزرگواری خانوادگی برخوردار باشد، برخوردار او در پشت سر و پیش رو، بزرگوارانه است.
غرر الحکم: ح ۴۱۶۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۳۱ ح ۲۹۵۸ و فیهِ «أهل» بدل «أصل».

حدیث ۵۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَلَيْكُمْ فِي طَلَبِ الْحَوَائِجِ بِشِرَافِ النُّفُوسِ، ذَوَى الْأَصُولِ
الطَّيِّبَةِ؛ فَإِنَّهَا عِنْدَهُمْ أَقْضَى، وَ هِيَ لَدَيْكُمْ أَرْكَى .
امام علی علیه السلام: بر شما باد که در برآوردن نیازهایتان، نزد انسان‌های شرافتمند دارای ریشه‌های نیکو بروید؛ چرا که نیاز شما نزد آنان بیشتر برآورده می شود و آنان، نزد شما پاکیزه ترند.
غرر الحکم: ح ۶۱۶۲.

حدیث ۵۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
عَلَيْكُمْ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ بِكَرَامِ الْأَنْفُسِ وَ الْأَصُولِ، تُنْجِحُ لَكُمْ عِنْدَهُمْ مِنْ غَيْرِ مِطَالٍ وَ لَا مَنْ .
امام علی علیه السلام: بر شما باد که در برآوردن نیازهایتان به سراغ انسان‌های کرامتمند و ریشه دار روید. نزد آنان، بی درنگ و

بی منت ، حاجت روا می شوید .

غرر الحکم : ح ۶۱۵۸ .

حدیث ۵۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَأَنَّهُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَضْرَبَهُ بِقَائِمِ سَيْفِهِ وَقَالَ : أَدْرَكَكَ عِرْقٌ مِنْ أُمَّكَ .

مروج الذهب - در یادکرد محمّد بن حنفیه هنگامی که در بحران جنگ جمل در مواجهه با نیزه ها و تیرها توقف کرد - امام علی علیه السلام به سوی او آمد و با غلاف شمشیر به او زد و فرمود: «رگی از مادرت در تو تأثیر گذاشته است!».

مروج الذهب : ج ۲ ص ۳۷۵ ، شرح نهج البلاغه : ج ۱ ص ۲۴۳ .

حدیث ۵۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لِيَكُنْ أَوَّلُ مَا تَأْكُلُ النَّفْسَاءُ الرُّطْبَ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِمَرْيَمَ : « وَهَزَى إِلَيْكَ بِجِدْعِ النَّخْلَةِ تُسْقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَيِّيًا » .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «رطب ، باید نخستین چیزی باشد که زائو می خورد ؛ چرا که خداوند متعال به مریم [پس از تولد مسیح] فرمود : «وتنه درخت خرما را به سوی خود تکان ده ، بر تو خرماى تازه فرو می ریزد» .

گفته شد : ای پیامبر خدا! اگر وقت رطب نباشد ؟

فرمود : «هفت خرما از خرماى مدینه . اگر نبود ، هفت خرما از خرماى شهرهایتان ؛ چرا که خداوند عز و جلمی فرماید " : به عزّت و جلال و عظمت و والایی جایگاهم ، سوگند ، زائو ، روز زایمان رطب نمی خورد ، مگر این که فرزند او ، پسر باشد یا دختر ، بردبار خواهد شد.» .

مریم : ۲۵ .

حدیث ۵۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ تُمُورِكُمُ الْبُرْنِيّ ،

امام علی علیه السلام : بهترین خرماى شما ، برنی است . از آن به زنان در دوران

نفاسشان بدهید تا فرزندانتان حکیم شوند .

البرنى : ضَرْبٌ مِنَ التَّمْرِ أَحْمَرٌ مُشْرَبٌ بِصُفْرَةٍ ، كَثِيرُ اللَّحَاءِ ، عَذْبُ الْحَلَاوَةِ (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۵۰ «برن»).

حدیث ۵۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمِيلُ الْمَقْصَدِ يَدُلُّ عَلَى طَهَارَةِ الْمَوْلِدِ .

امام علی علیه السلام : زیبایی هدف بر پاکی ولادت ، دلالت دارد .

غرر الحکم: ح ۴۷۵۸.

حدیث ۵۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: لَا يُبْغِضُكُمْ إِلَّا ثَلَاثَةٌ: وَلَدُ زَنَا، وَ مُنَافِقٌ، وَ مَنْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ وَ هِيَ حَائِضٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - به علی علیه السلام - : جز [این] سه گروه ، کسی شما را دشمن نمی دارد : زنازاده ، منافق ، و کسی که مادرش در حال حیض ، باردار شده باشد .

علل الشرایع : ص ۱۴۲ ح ۶ عن أم سلمة ، بحار الأنوار : ج ۲۷ ص ۱۵۱ ح ۱۹.

حدیث ۵۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ فَحَّاشٍ يَدِيءُ قَلِيلَ الْحَيَاءِ ، لَا يُبَالِي مَا قَالَ ، وَ لَا مَا قِيلَ لَهُ ؛ فَإِنَّكَ إِنْ فَتَشْتَهُ لَمْ تَجِدْهُ إِلَّا لِعَيْتِهِ

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود : «همانا خداوند ، بهشت را بر هر بد زبان ناسزاگوی کم حیایی که نه از آنچه می گوید ، باکی دارد و نه از آنچه درباره اش گفته می شود ، حرام کرده است . اگر حال او را بررسی کنی ، او را جز زنازاده یا شریک شیطان نمی یابی» .

پرسیده شد : ای پیامبر خدا! آیا در میان انسان ها شریک شیطان وجود دارد ؟

پیامبر خدا فرمود : «آیا این سخن خداوند عز و جل [به شیطان] را نخوانده ای : «و در اموال و فرزندان با آنان شریک شو» ؟

لِعَيْتِهِ : أي مخلوق من زنا، نقيض لِرَشْدِهِ (مجمع البحرين : ج ۲ ص ۱۳۴۳ «غوی»).

حدیث ۵۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ لُوِّمَ سَاءَ مِيلَادُهُ.

امام علی علیه السلام : هر کس پست باشد ، ولادتش ناشایست بوده است .

غرر الحکم: ح ۷۸۱۷.

حدیث ۵۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ مُجَامَعَةَ زَوْجَتِهِ فَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَحَلَلْتُ فَرْجَهَا بِأَمْرِكَ ، وَ قَبَلْتُهَا بِأَمَانَتِكَ ، فَإِنْ قَضَيْتَ لِي مِنْهَا وَلَدًا فَاجْعَلْهُ ذَكَرًا سَوِيًّا ، وَ لَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَصِيبًا وَ لَا شَرِيكًا .

امام علی علیه السلام : هرگاه یکی از شما قصد آمیزش با همسرش را داشت ، باید بگوید : «بار الها! شرمگاه او را به فرمان تو بر خود حلال کردم و او را به عنوان امانت تو پذیرفتم . پس اگر فرزندی از او برای من تقدیر کردی ، او را پسری سالم قرار ده و برای شیطان ، نه بهره ای در او قرار ده ، نه شراکتی» .

الخصال: ص ۶۳۷ ح ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، تحف العقول: ص ۱۲۵، بحار الأنوار: ج ۱۰ ص ۱۱۵ ح ۱.

حدیث ۵۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ فِي أَوَّلِ الشَّهْرِ وَوَسَطِهِ وَآخِرِهِ؛ فَإِنَّ الْجُنُونَ وَالْجُدَامَ وَالْخَبَلَ لَيَسْرِعُ إِلَيْهَا وَإِلَى وَلَدِهَا.
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ بَعْدَ الظُّهْرِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ يَكُونُ أَحْوَلَ، وَالشَّيْطَانُ يَفْرَحُ بِالْحَوْلِ فِي الْإِنْسَانِ.
 یا عَلِیُّ، لا تَتَكَلَّمْ عِنْدَ الْجِمَاعِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَا يُؤْمَنُ أَنْ يَكُونَ أَخْرَسَ، وَلا يَنْظُرَنَّ أَحَدٌ إِلَى فَرْجِ امْرَأَتِهِ، وَلا يُغَضَّ بَصِيرَتَهُ عِنْدَ الْجِمَاعِ، فَإِنَّ النَّظَرَ إِلَى الْفَرْجِ يورثُ العمى فِي الْوَلَدِ.
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ بِشَهْوَةٍ امْرَأَةٍ غَيْرِكَ؛ فَإِنِّي أَخْشَى إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ أَنْ يَكُونَ مُحَنَّنًا أَوْ مُؤَنَّثًا مُحَبَّبًا ...
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ مِنْ قِيَامٍ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ فِعْلِ الْحَمِيرِ، فَإِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ كَانَ بَوَالًا فِي الْفِرَاشِ، كَالْحَمِيرِ الْبَوَالِ فِي كُلِّ مَكَانٍ.

یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ فِي لَيْلَةِ الْأَضْحَى فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ لَهُ سِتُّ أَصَابِعٍ أَوْ أَرْبَعُ أَصَابِعٍ.
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ تَحْتَ شَجَرَةٍ مُثْمَرَةٍ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ جَلَادًا قَتَالًا أَوْ عَرِيفًا.
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ فِي وَجْهِ الشَّمْسِ وَتَلَالِئِهَا إِلَّا أَنْ تُرْحَى سِتْرًا فَيَسْتُرْكُمَا؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ لَا يَزَالُ فِي بُؤْسٍ وَفَقْرٍ حَتَّى يَمُوتَ.

یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ امْرَأَتَكَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ حَرِيصًا عَلَيَّ إِهْرَاقِ الدَّمَاءِ.
 یا عَلِیُّ، إِذَا حَمَلَتْ امْرَأَتُكَ فَلَا تُجَامِعِهَا إِلَّا وَأَنْتَ عَلَيَّ وَضَوْءٍ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ أَعْمَى الْقَلْبِ بِخَيْلِ الْيَدِ.
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ أَهْلَكَ فِي النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ مَشْوُومًا، ذَا شَأْمَةٍ فِي وَجْهِهِ.
 یا عَلِیُّ، لا تُجَامِعِ أَهْلَكَ فِي آخِرِ دَرَجَتِهِ مِنْهُ إِذَا بَقِيَ يَوْمَانِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ عَشَّارًا
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - ای علی! با همسر خود در آغاز ماه و میانه آن و پایان آن، آمیزش نکن، چرا که دیوانگی و جذام و بی خردی با شتاب به سراغ همسر و فرزندش می رود.

ای علی! بعد از ظهر با همسرت آمیزش نکن، که اگر در این زمان فرزندی میان شما به وجود آید، لوچ می شود و شیطان از چپ بودن چشم انسان، خرسند می گردد.

ای علی! هنگام آمیزش سخن مگو؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید، از این که لال شود، ایمن نیست. نباید هیچ کس به شرمگاه همسرش نگاه کند و باید هنگام آمیزش، چشم خود را ببندد؛ چرا که نگریستن به شرمگاه، کوری فرزندی را در پی می آورد.

ای علی! با شهوت زن دیگری با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که من بیم آن را دارم که اگر فرزندی میان شما به وجود آمد، خنثا باشد یا دختر دیوانه

ای علی! ایستاده با همسرت آمیزش مکن؛ چرا که این، کارِ دراز گوش است. اگر میان شما فرزندی به وجود آید، بر بستر بول می کند، مانند دراز گوش که در هر جا بول می کند.

ای علی! شبِ عید قربان با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید، یا شش انگشتی می شود یا چهار انگشتی.

ای علی! زیر درخت میوه با همسر خود آمیزش مکن، چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید، یا جلاد آدم گش شود یا عریف.

ای علی! زیر خورشید و تابش آن با همسرت آمیزش مکن، مگر از رواندازی استفاده کنی که شما را بپوشاند؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، همواره در گرفتگی و فقر باشد تا بمیرد.

ای علی! میان اذان و اقامه با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید، به خون ریزی حریص می گردد.

ای علی! هرگاه همسرت باردار شد، با او آمیزش مکن، مگر این که وضو داشته باشی؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، کوردل و خشک دست می گردد.

ای علی! در نیمه شعبان با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، شوم گشته و چهره ای زشت می یابد.

ای علی! دو روز مانده به آخر شعبان با همسرت آمیزش مکن؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، یا باج بگیر می شود و یا یاور ستمکاران، و نابودی گروهی از مردم به دست او خواهد بود.

ای علی! بر پشت بام ساختمان ها با همسرت آمیزش مکن؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید، منافق ریاکار بدعت گذار می شود.

ای علی! هرگاه برای مسافرت حرکت کردی، همان شب با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، مال خود را به ناحق مصرف می کند. «همانا تبتذیر گران، برادران شیطان اند».

ای علی! هرگاه به اندازه سه روز و سه شب سفر کردی، با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، علیه تو یاور هر ستمگری می شود.

ای علی! آغاز شب با همسر خود آمیزش مکن؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید، از این که افسونگر و ترجیح دهنده دنیا بر آخرت شود، ایمن نیست.

العشائر: و هو - من - أَخَذَ العُشْرَ من أموال الناس بأمر الظالم (مجمع البحرین: ج ۲ ص ۱۲۱۸ «عشر»).

حدیث ۵۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يا عَلِيُّ، عَلَيْكَ بِالْجَمَاعِ لَيْلَةُ الْإِثْنَيْنِ؛ فَإِنَّهُ إِنْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ يَكُونُ حَافِظًا لِكِتَابِ اللَّهِ، رَاضِيًا بِمَا قَسَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .
 يا عَلِيُّ، إِنْ جَامَعْتَ أَهْلَكَ فِي لَيْلَةِ الثَّلَاثَاءِ فَقُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ؛ فَإِنَّهُ يُرْزَقُ الشَّهَادَةَ بَعْدَ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ،
 وَ لَا يُعَذِّبُهُ اللَّهُ مَعَ الْمُشْرِكِينَ، وَ يَكُونُ طَيِّبَ النَّكْهَةِ وَ الْفَمِّ، رَحِيمَ الْقَلْبِ، سَخِيَّ الْيَدِ، طَاهِرَ اللِّسَانِ مِنَ الْغِيْبَةِ وَ الْكِذْبِ وَ الْبُهْتَانِ .
 يا عَلِيُّ، إِنْ جَامَعْتَ أَهْلَكَ لَيْلَةَ الْخَمِيْسِ فَقُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ؛ فَإِنَّهُ يَكُونُ حَاكِمًا مِنَ الْحُكَّامِ، أَوْ عَالِمًا مِنَ الْعُلَمَاءِ . وَ إِنْ جَامَعْتَهَا يَوْمَ
 الْخَمِيْسِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ عَنِ كِبِدِ السَّمَاءِ فَقُضِيَ بَيْنَكُمَا وَلَدٌ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَقْرَبُهُ
 حَتَّى يَشِيْبَ، وَ يَكُونُ قِيَمًا،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - در سفارش به علی علیه السلام - : ای علی! بر تو باد آمیزش در شب دوشنبه؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید، حافظ کتاب خدا و راضی به قسمت خدا می شود.

ای علی! اگر شب سه شنبه با همسرت آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد، بعد از گواهی به این که «خدایی جز الله

نیست» و این که «محمّد، فرستاده خداست»، شهادت روزی اش می شود و خداوند، او را با مشرکان عذاب نمی کند. خوش بو دهان، دل مهربان و گشاده دست می شود، و از غیبت و دروغ و تهمت، پاک زبان می شود.

ای علی! اگر شب پنجشنبه با همسرت آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد، یا فرمان روایی از فرمان روایان و یا دانشمندی از دانشمندان می شود. و اگر روز پنجشنبه، هنگام مایل شدن خورشید از وسط آسمان با او آمیزش کردی و فرزندی میان

شما به وجود آمد، شیطان به او نزدیک نمی شود تا پیر شود و به سرپرستی می رسد و خداوند، سلامت دین و دنیا را روزی وی می گرداند.

ای علی! و اگر شب جمعه با او آمیزش کردی و فرزنددار شدید، گوینده سخنور زبان آور می شود و اگر عصر جمعه با او آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد، دانشمندی معروف و مشهور می گردد و اگر جمعه شب، بعد از نماز عشا با او آمیزش کردی، امید است که آن فرزند، از ابدال باشد، إن شاء الله تعالی!

الْقَيْمُ: السَّيِّدُ وَسَائِسُ الْأَمْرِ (لسان العرب: ج ۱۲ ص ۵۰۲ «قوم»).

حدیث ۵۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ فَلْيَتَوَقَّ أَوَّلَ الْأَهْلِ وَأَنْصَافَ الشُّهُورِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَطْلُبُ الْوَلَدَ فِي هَذَيْنِ الْوَقْتَيْنِ، وَالشَّيَاطِينُ يَطْلُبُونَ الشِّرْكَ فِيهِمَا، فَيَجِيؤُونَ وَيُجْبِلُونَ.

امام علی علیه السلام: هرگاه کسی از شما خواست به همسرش درآید، باید در اول ماه ها و نیمه ماه ها خودداری کند؛ چرا که شیطان در این دو زمان، فرزند خواهی می کند و شیطان ها در این زمان، خواستار مشارکت [در نطفه] هستند. از این رو، می آیند و باردار می کنند.

الخصال: ص ۶۳۷ ح ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول: ص ۱۲۵ وليس فيه «ذيله».

حدیث ۵۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَوْلَمَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَوْلِيَهُ عَلَى بَعْضِ وُلْدِهِ، فَأَطَعَمَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ الْفَالُوذَجَاتِ الْكَافِي - به نقل از علی بن حکم، از یکی از شیعیان - : امام کاظم علیه السلام در تولد یکی از فرزندانش، تا سه روز با کاسه های بزرگ در مساجد و کوچه ها به مردم مدینه با فالوده، ولیمه داد.

الفالوذج: نوع من الحلواء (مجمع البحرين: ج ۳ ص ۱۴۱۴ «فلذج»).

حدیث ۵۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَمَّا حَضَرَتْ وِلَادَةُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِاَسْمَاءُ بِنْتِ عُمَيْسٍ وَ أُمُّ سَلَمَةَ: احْضُرَاهَا، فَإِذَا وَقَعَ وَلَدُهَا وَاسْتَهَلَّ فَأَذَّنَا فِي أُذُنِهِ الْيَمْنَى وَأَقِيمَا فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى؛ فَإِنَّهُ لَا يُفَعَّلُ ذَلِكَ بِمِثْلِهِ إِلَّا عَصِمَ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَ لَا تُحَدِّثَا شَيْئًا حَتَّى آتِيَكُمَا.

فَلَمَّا وَلَدَتْ فَعَلْنَا ذَلِكُكَ ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَسَرَّهُ وَكَلَّمَهُ

امام علی علیه السلام : وقتی زمان زایمان فاطمه سلام الله علیها فرا رسید ، پیامبر خدا به اسماء بنت عمیس و ام سلمه فرمود : «در کنارش باشید . وقتی فرزندش به دنیا آمد و گریست ، در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگویید ؛ چرا که هر جا همانند این کار انجام شده ، نوزاد از شیطان در امان مانده است و هیچ نکنید تا من بیایم» .
وقتی فاطمه علیها السلام [او را] به دنیا آورد ، آنان همین کار را کردند سپس ، پیامبر خدا آمد و ناف او را بُرید و نخستین خوراک را با آب دهانش به او داد و گفت : «خداوند! من او را و فرزندان او را از شر شیطان رانده شده ، در پناه تو قرار می دهم» .
أَلْبَاءُ بَرِيْقِهِ : أَي صَبَّ رَيْقُهُ فِي فِيهِ (لسان العرب : ج ۱ ص ۱۵۰ «لبأ»).

حدیث ۵۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانُوا يُؤْتَى بِالصَّبِيَّانِ فَيَبْرِكُ عَلَيْهِمْ وَيُحَنِّكُهُمْ.

صحیح مسلم - به نقل از عایشه - هنگامی که کودکان را نزد پیامبر خدا می آوردند ، ایشان آنان را متبرک می کرد و کام آنان را برمی داشت .

۱۴۱ . امام علی علیه السلام : کام فرزندان را با خرما بردارید . پیامبر صلی الله علیه و آله با حسن و حسین علیهما السلام این گونه کرد .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۹۱ ح ۲۷ ، المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۵ ص ۴۳۰ ح ۴ .

حدیث ۵۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَا إِنَّ أَهْلَ الْكُوفَةِ لَوْ حَنَكُوا أَوْلَادَهُمْ بِمَاءِ الْفُرَاتِ لَكَانُوا شِيعَةً لَنَا.

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که اگر اهل کوفه ، کام فرزندان را با آب فرات برمی داشتند ، هر آینه ، پیرو ما می شدند .
الکافی : ج ۶ ص ۳۸۹ ح ۵ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۴۴۸ ح ۵ .

حدیث ۵۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمَّوْا أَوْلَادَكُمْ قَبْلَ أَنْ يُولَدُوا ، فَإِنْ لَمْ تَدْرُوا أَذْكَرٌ أَمْ أُنْثَى فَسَمُّوهُمْ بِالْأَسْمَاءِ الَّتِي تَكُونُ لِلذَّكَرِ وَالْأُنْثَى ؛ فَإِنَّ أَسْقَاطَكُمْ إِذَا لَقَوْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَمْ تَسْمُوهُمْ يَقُولُ السَّقَطُ لِأَبِيهِ : أَلَا سَمَّيْتَنِي ؟ وَ قَدْ سَمَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمُحْسِنًا قَبْلَ أَنْ يُولَدَ !

امام علی علیه السلام : بر فرزندان ، پیش از آن که زاده شوند ، نام بگذارید و اگر نمی دانید دخترند یا پسر ، آنان را به نام هایی که هم برای پسر است و هم برای دختر ، بنامید ؛ چرا که فرزندان سقط شده شما وقتی روز قیامت با شما ملاقات کنند در حالی که نام بر آنها نگذاشته اید ، به پدر خود می گوید : چرا بر من نام نهادی ؟ و پیامبر خدا ، محسن (فرزند سقط شده زهرا علیها السلام) را پیش از آن که به دنیا بیاید ، نام نهاد .

الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۲ ، عن أبي بصير عن الإمام الصادق عن أبيه عن جده عليهم السلام ، الخصال : ص ۶۳۴ .

حدیث ۵۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَأَلْتُهُ عَنْ مَوْلُودٍ يُحَلَّقُ رَأْسُهُ بَعْدَ يَوْمِ السَّابِعِ؟ فَقَالَ: إِذَا مَضَى سَبْعَةُ أَيَّامٍ فَلَيْسَ عَلَيْهِ حَلْقٌ.

الکافی - به نقل از علی بن جعفر - : از امام کاظم علیه السلام درباره نوزاد که آیا پس از روز هفتم سرش تراشیده می شود ، پرسیدم ؟

فرمود : «وقتی از هفت روز گذشت ، تراشیدن بر او نیست» .

الکافی : ج ۶ ص ۳۸ ح ۱ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۹ ح ۴۷۲۹ .

حدیث ۵۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ خِتَانِ الصَّبِيِّ لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ؛ مِنَ السُّنَّةِ هُوَ أَوْ يُؤَخَّرُ؟ وَأَيُّهُمَا أَفْضَلُ؟

قَالَ: لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ مِنَ السُّنَّةِ، وَإِنْ أُخِّرَ فَلَا بَأْسَ.

الکافی - به نقل از علی بن یقطين - : از امام کاظم علیه السلام پرسیدم : ختنه پسر بچه در روز هفتم [تولد] از سنت است یا می توان آن را به تأخیر انداخت ؟ و کدام برتر است ؟

فرمود : «در روز هفتم ، از سنت است و اگر عقب بیفتد ، اشکالی ندارد» .

الکافی : ج ۶ ص ۳۶ ح ۷ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۵ ح ۱۷۸۰ ، وسائل الشیعه : ج ۱۵ ص ۱۶۵ ح ۱ .

حدیث ۵۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ لَبَنٍ يُرْضَعُ بِهِ الصَّبِيُّ أَعْظَمَ بَرَكَهَ عَلَيْهِ مِنْ لَبَنِ أُمِّهِ.

امام علی علیه السلام : هیچ شیری که کودک با آن تغذیه شود ، با برکت تر از شیر مادرش نیست .

الکافی : ج ۶ ص ۴۰ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۰۸ ح ۳۶۵ کلاهما عن طلحة بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۷۵ ح ۴۶۶۳ .

حدیث ۵۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَخَيَّرُوا لِلرِّضَاعِ كَمَا تَتَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ؛ فَإِنَّ الرِّضَاعَ يُعَيِّرُ الطَّبَاعَ.

امام علی علیه السلام : برای شیردادن ، [دایه های شایسته را] گزینش کنید ، همان گونه که برای ازدواج گزینش می کنید ؛ چرا که شیر ، طبیعت ها را تغییر می دهد .

قرب الإسناد: ص ۹۳ ح ۳۱۲ عن الحسين بن علوان عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار: ج ۱۰۳ ص ۳۲۳ ح ۱۰ .

حدیث ۵۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُوا مَنْ تُرَضِعُ أَوْلَادَكُمْ ؛ فَإِنَّ الْوَلَدَ يَشْتَبُ عَلَيْهِ .

امام علی علیه السلام : ببینید چه کسی فرزندانتان را شیر می دهد ؛ چرا که فرزند ، بر همان پایه رشد می کند .
الکافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۰ عن غیاث بن ابراهیم عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۵۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَطْعَمُوا صِبْيَانَكُمْ الرُّمَانَ ؛ فَإِنَّهُ أَسْرَعُ لِالسَّتِيهِمْ .

امام علی علیه السلام : به کودکانتان انار بدهید ؛ چرا که مایه رویش شتابنده تر دندان ها است .
الأمالی للطوسی : ص ۳۶۲ ح ۷۵۳ عن علی بن علی الدعبلی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام عن النزال بن سیرة ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۱ ح ۱۲۲۷ .

حدیث ۵۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ .

امام علی علیه السلام : فرزندانتان را به آموختن دانش ، امر کنید .
کنز العمال : ج ۱۶ ص ۵۸۴ ح ۴۵۹۵۳ نقلاً عن جزء ابن عمشلیق .

حدیث ۵۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در خردسالی پرسد ، در بزرگی سالی پاسخ می دهد .
غرر الحکم : ح ۸۲۷۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۷ ح ۷۸۷۹ .

حدیث ۵۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ فِي الصَّغَرِ لَمْ يَتَقَدَّمْ فِي الْكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در کودکی نیاموزد ، در بزرگی سالی پیش نمی افتد .
غرر الحکم : ح ۸۹۳۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۳ ح ۸۴۲۴ .

حدیث ۵۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَرَضَ بَنِيكَ عَلَى الْأَدَابِ فِي الصَّغَرِ كَمَا مَا تَقَرَّرَ بِهِمْ عَيْنَاكَ فِي الْكِبَرِ
وَأِنَّمَا مَثَلُ الْأَدَابِ تَجَمُّعُهَا فِي عُنُقِ الْوَأَنْ الصَّبَا كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ
هِيَ الْكُنُوزُ الَّتِي تَنْمُو دَخَائِرُهَا وَلَا يُخَافُ عَلَيْهَا حَادِثُ الْغَيْرِ
امام علی علیه السلام :

پسرانت را در کودکی به [آموختن] آداب ، تشویق کن /
تا در بزرگ سالی ، چشمان تو به آنان روشن شود .
و همانا حکایت آدابی که آن را گرد می آوری /
در دوران کودکی ، همانند نقش کندن بر سنگ است .
اینها گنجینه هایی اند که ذخایر آن رشد می کند /
و بر آنها از حوادث دگرگون کننده ، بیمی نیست .
الديوان المنسوب إلى الإمام علي عليه السلام : ص ۲۴۲ ح ۱۶۳ .

حدیث ۵۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَعْلَمَ أَهْلَ وَوَلَايَتِهِ حُدُودَ الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ .
امام علی علیه السلام : بر پیشواست که به مردمان تحت حکومتش ، حدود اسلام و ایمان را بیاموزد .
غرر الحکم : ح ۶۱۹۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۲۸ ح ۵۶۳۷ .

حدیث ۵۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَيُّهَا النَّاسُ ! إِنَّ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا ، وَ لَكُمْ عَلَيَّ حَقٌّ ؛ فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَيَّ فَالْنَّصِيحَةُ لَكُمْ ، وَ تَوْفِيرُ فَيْئِكُمْ عَلَيَّكُمْ ، وَ تَعْلِيمُكُمْ كَمَا لَا تَجْهَلُوا ،
وَ تَأْدِيبُكُمْ كَمَا تَعْلَمُوا .
امام علی علیه السلام : ای مردم ! مرا بر شما حقی است و شما را نیز بر من ، حقی است . اما حق شما بر من ، خیرخواهی برای شما ،
افزایش ثروت هایتان و آموزش دادن به شماست تا در نادانی نمانید ، و پرورش شماست ، تا آگاه شوید .
نهج البلاغه : الخطبة ۳۴ ؛ أنساب الأشراف : ج ۳ ص ۱۵۴ ، تاریخ الطبری : ج ۵ ص ۹۱ ، الكامل فی التاریخ : ج ۲ ص ۴۰۸ کلها
نحوه ، الإمامة والسیاسة : ج ۱ ص ۱۷۱ وفيه «فالنصيحة في ذات الله» بدل «فالنصيحة لكم» .

حدیث ۵۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُنْصَبًا
امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، این گونه بود که پس از [دریافت] بشارت بهشت ، از جانب پروردگارش [نیز] خودش را به
زحمت می انداخت . از این رو ، خداوند عز و جلفرمود : «وخوانواده ات را به نماز امر کن و خود بر آن ، شکیباش باش ...» و ایشان
خوانواده اش را به آن ، امر می کرد و خودش بر آن ، شکیبایی می ورزید .

التَّصَبُّ : التَّعَبُ (النهاية: ج ۵ ص ۶۲ «نصب»).

حدیث ۵۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
«قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا» : عَلِّمُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيَكُمْ الْخَيْرَ.

امام علی علیه السلام : - درباره سخن خداوند متعال «خودتان و خانواده تان را از آتش ننگه دارید» - : به خودتان و خانواده تان ، خیر بیاموزید .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۵۳۶ ح ۳۸۲۶ ، شعب الإیمان : ج ۶ ص ۴۱۱ ح ۸۷۰۴ کلاهما عن ربیع .

حدیث ۵۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَعْنَاهُ : عَلِّمُوهُمْ مَا يَنْجُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ.

امام علی علیه السلام : - در تفسیر سخن خداوند متعال «ای کسانی که ایمان آورده اید! خود و خانواده تان را از آتش ، ننگه دارید» -
معنای آن ، چنین است: به آنان ، چیزهایی را بیاموزید که به وسیله آن از آتش ، نجات یابند .

منیة المرید : ص ۳۸۰.

حدیث ۵۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا عَقَلَ الْغُلَامُ وَقَرَأَ شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ عَلَّمَ الصَّلَاةَ.

امام علی علیه السلام : هرگاه پسر به سن درک رسید و چیزی از قرآن را خواند ، باید به او نماز آموخته شود .
دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۱۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۳۳ .

حدیث ۵۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ ، وَخُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا الْحُلُمَ.

امام علی علیه السلام : به کودکان خود ، نماز یاد دهید و آن گاه که بالغ شدند ، از آنان بازخواست کنید .
غرر الحکم : ح ۶۳۰۵ .

حدیث ۵۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ الصَّلَاةَ ، وَخُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا ثَمَانَ سِنِينَ.

امام علی علیه السلام : به کودکان خود ، نماز یاد دهید و آن گاه که به هشت سالگی رسیدند ، از آنان بازخواست کنید .
الخصال : ص ۶۲۶ ح ۱۰ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۱۵ .

حدیث ۵۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يُؤمَّرُ الصَّبِيُّ بِالصَّلَاةِ إِذَا عَقَلَ، وَبِالصَّوْمِ إِذَا أَطَاقَ .
 امام علی علیه السلام : کودک ، وقتی اهل درک شد ، به نماز و وقتی توان یافت ، به روزه امر می شود .
 دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۱۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۸۸ ص ۱۳۳ ح ۵ .

حدیث ۵۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ، وَيُحْسِنَ أَدَبَهُ، وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ .
 امام علی علیه السلام : حق فرزندان بر پدر ، آن است که نام نیک بر او بگذارد و او را به نیکی تربیت کند و قرآن به او بیاموزد .
 نهج البلاغه : الحكمة ۳۹۹ ، شرح نهج البلاغه : ج ۱۹ ص ۳۶۵ .

حدیث ۵۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مَا يَنْفَعُهُمُ اللَّهُ بِهِ ، لَا تَغْلِبْ عَلَيْهِمُ الْمَرْجِئَةَ بِرَأْيِهَا .
 امام علی علیه السلام : به کودکانتان چیزهایی را یاد بدهید که به خاطرش خداوند به آنان بهره برساند و نباید مرجئه با افکارشان بر آنان چیره شوند .
 الخصال : ص ۶۱۴ ح ۱۰ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۰۴ .

حدیث ۵۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ فِي الْقُرْآنِ كُلِّ عِلْمٍ إِلَّا الطَّبَّ؟ : أما إنَّ فِي الْقُرْآنِ لَأَيُّهُ تَجْمَعُ الطَّبُّ كُلُّهُ : « وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا »
 امام علی علیه السلام : - در پاسخ به این پرسش که [چرا] در قرآن ، هر دانشی جز دانش طب هست؟ - : هان! در قرآن ، آیه ای است که همه طب را یک جا در خود ، گردآورده است : «بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید» .
 الأعراف : ۳۱ .

حدیث ۵۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَطْلُبِ الْحَيَاةَ لِتَأْكُلَ ، بَلِ اطْلُبِ الْأَكْلَ لِتَحْيَا .
 امام علی علیه السلام : - در حکمت های منسوب به ایشان - زندگی را برای خوردن مخواه ؛ بلکه خوردن را برای زندگی بخواه .
 شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۲۴ .

حدیث ۵۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَتَّبِعِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَتَذَكَّرَ عِنْدَ حَلَاوَةِ الْغِذَاءِ مَرَارَةَ الدَّوَاءِ .

امام علی علیه السلام :- در حکمت های منسوب به ایشان - عاقل را بایسته است که به هنگام شیرینی غذا ، تلخی دارو را نیز به یاد داشته باشد .

شرح نهج البلاغه : ج ۲۰ ص ۲۷۲ ح ۱۴۹ .

حدیث ۵۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَلَّةُ الْأَكْلِ يَمْنَعُ كَثِيرًا مِنْ أَعْلَالِ الْجِسْمِ .

امام علی علیه السلام : کم خوری ، مانع بسیاری از بیماری های جسم می شود .
غرر الحکم : ح ۶۷۶۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۷۰ ح ۶۲۴۸ .

حدیث ۵۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ عَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَحَبَّةَ أَنْوَاعِ الطَّعَامِ ، اجْتَنَى ثِمَارَ فُنُونِ الْأَسْقَامِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در دل خود ، درخت علاقه به انواع غذاها را بکارد ، میوه گونه های ناتن درستی را می چیند .
غرر الحکم : ح ۹۲۱۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۶ ح ۷۲۱۹ .

حدیث ۵۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَمْ مِنْ أَكْلَةٍ مَنَعَتْ أَكْلَاتٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسا خوردنی که مانع خوردن ها می شود !
نهج البلاغه : الحکمه ۱۷۱ ، خصائص الأئمة عليهم السلام : ص ۱۱۰ ، غررالحکم : ح ۶۹۳۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۶ ح ۲۹ .

حدیث ۵۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يُرَبِّي الصَّبِيَّ سَبْعًا ، وَيُؤَدِّبُ سَبْعًا ، وَيُسْتَخْدِمُ سَبْعًا ، وَمُنْتَهَى طَوْلِهِ فِي ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً ، وَعَقْلُهُ فِي خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً ، وَمَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ فَيَا تَجَارِبِ .

امام علی علیه السلام : کودک ، هفت سال پرورش یابد ، هفت سال ادب آموزی گردد و هفت سال به خدمت درآید . پایان قد کشیدنش در ۲۳ سالگی و پایان تکامل عقلی اش در ۳۵ سالگی است و آنچه پس از این باشد ، از راه تجربه است .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۹۳ ح ۴۷۴۶ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۵۳ و فيه «یرخی» بدل «یُرَبِّي» .

حدیث ۵۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَدُكَ رِيحَانَتُكَ سَبْعًا، وَخَادِمُكَ سَبْعًا، ثُمَّ هُوَ عَدُوُّكَ أَوْ صَدِيقُكَ.

امام علی علیه السلام : فرزندان ، هفت سال دسته گل تو و هفت سال خدمتکار توست . سپس یا دشمن توست و یا دوست تو .
شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید : ج ۲۰ ص ۳۴۳ ح ۹۳۷.

حدیث ۵۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: بَادَرْتُ بِوَصِيَّتِي إِلَيْكَ، وَأُورِدْتُ خِصَالًا مِنْهَا قَبْلَ أَنْ يَعْجَلَ بِي أَجَلِي دُونَ أَنْ أُفْضِيَ إِلَيْكَ بِمَا فِي نَفْسِي، أَوْ أَنْ أَنْقَصَ فِي رَأْيِي كَمَا نَقِصْتُ فِي جِسْمِي، أَوْ يَسْبِقُنِي إِلَيْكَ بَعْضُ غَلَبَاتِ الْهَوَى وَفَتَنِ الدُّنْيَا، فَتَكُونَ كَالصَّعْبِ

امام علی علیه السلام : در سفارش به فرزندش امام حسن علیه السلام : برای سفارش نمودن به تو اقدام کردم و ویژه های آن را آوردم ، پیش از آن که اجل به سوی من شتاب گیرد ، بدون آن که آنچه در دل دارم ، به تو برسانم ، یا همان گونه که جسم ضعیف شده است ، اندیشه ام نیز ضعیف گردد ، و یا آن که پیش از من ، برخی هوس ها و فتنه های دنیا بر تو چیره شوند و در نتیجه ، سرکش و گریزان گردی . همانا قلب جوان ، همانند زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود ، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دل تو سخت و فکر تو درگیر شود ، به تربیت تو مبادرت کردم . . . و چون همان را برای تو می خواهم که یک پدر دلسوز می خواهد ، خوب نگریستم و بر آن شدم که تربیت تو ، در حالی باشد که تو رو به زندگی داری و چیزی از روزگار نگذرانده ای ، و دارای یتیمی سالم و نهادی پاکی ، و [همچنین بر آن شدم که] تربیت تو را از آموزش کتاب خداوند عز و جل و تأویل آن ، و قوانین اسلام و احکام آن ، و حلال و حرام آن ، آغاز کنم .

الصَّعْبُ : نَقِضَ الذَّلُولَ وَأَصْعَبْتُ الْجَمَلَ : إِذَا تَرَكَتَهُ فَلَمْ تَرَكَبْهُ وَلَمْ يَمَسَّهْ حَبْلٌ حَتَّى صَارَ صَعْبًا (الصَّحاح : ج ۱ ص ۱۶۳ «صعب»).

حدیث ۵۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ كَالطَّبِيبِ الرَّفِيقِ الَّذِي يَضَعُ الدَّوَاءَ بِحَيْثُ يَنْفَعُ.

امام علی علیه السلام : همانند طبیب همراه باش که دارو را جایی به کار می برد که سودمند است .
مصباح الشریعة : ص ۳۷۰ ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۵۳ ح ۲۱.

حدیث ۵۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَزْجُرُ الْمُسَىءَ بِثَوَابِ الْمُحْسَنِ.

امام علی علیه السلام : بدکار را با پاداش دادن به نیکوکار ، [از کار ناشایست] باز دار .
نهج البلاغه : الحکمة ۱۷۷ ، خصائص الأئمة : ص ۱۱۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۴۴ ح ۱۲.

حدیث ۵۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُقُوبَةُ الْعُقَلَاءِ التَّلْوِيحُ، عُقُوبَةُ الْجُهَلَاءِ التَّصْرِيحُ.

امام علی علیه السلام : مجازات خردمندان ، با تعریض و اشاره است و مجازات نابخردان ، با تصریح .
غرر الحکم : ح ۶۳۲۸ و ح ۶۳۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳۹ ح ۵۷۷۶ و ۵۷۷۷ .

حدیث ۵۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَلْوِيحٌ زَلَّةٌ الْعَاقِلِ لَهُ مِنْ أَمْضٍ

امام علی علیه السلام : تعریض و اشاره به لغزش خردمند ، از دردناک ترین سرزنش ها برای اوست .
مَضْنَى الْجُرْحِ وَأَمْضَى : آلمنی وأوجعی (لسان العرب ج ۷ ص ۲۳۳ «مضض»).

حدیث ۵۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّعْرِیضُ

امام علی علیه السلام : کنایه زدن به خردمند ، شدیدترین سرزنش برای اوست .
التَّعْرِیضُ : خلاف التصریح (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۸۷ «عرض»).

حدیث ۵۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ ذَنْبٍ مِقْدَارُ الْعُقُوبَةِ عَلَيْهِ إِعْلَامُ الْمُذْنِبِ بِهِ.

امام علی علیه السلام : چه بسا گناهی که اندازه مجازات آن ، آگاه کردن خطا کار از آن است .
غرر الحکم : ح ۵۳۴۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۶۷ ح ۴۸۹۷ .

حدیث ۵۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَاتَّقِ اللَّهَ وَارْجِعْ إِلَى هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ أَمْوَالَهُمْ ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ ثُمَّ أَمَكَّنِي اللَّهُ مِنْكَ لِأَعْدِرَنَّ إِلَى اللَّهِ فِيكَ ، وَلَأَضْرِبَنَّكَ بِسَيْفِي
الَّذِي مَا ضَرَبْتُ بِهِ أَحَدًا إِلَّا دَخَلَ النَّارَ ، وَوَاللَّهِ لَوْ أَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَعَلَا مِثْلَ الَّذِي فَعَلْتَ مَا كَانَتْ لَهُمَا عِنْدِي هَوَادَةٌ ، وَلَا ظَفِيرًا مِنِّي
بِإِرَادَةٍ حَتَّى آخُذَ الْحَقَّ مِنْهُمَا ، وَأُزِيحَ الْبَاطِلَ عَنْ مَظْلَمَتَيْهِمَا .

امام علی علیه السلام - در نامه ای به یکی از کارگزارانش - : پروای الهی داشته باش و اموال این مردم را به آنان ، بازگردان که اگر
چنین نکنی و خداوند ، امکان دستیابی به تو را به من بدهد ، درباره تو آن می کنم که [به وظیفه ام عمل کرده و] نزد خدا معذور
باشم و با این شمشیرم ، که هر کس را با آن زدم ، وارد دوزخ شد ، بر تو خواهم زد . به خدا سوگند ، اگر حسن و حسین هم
کاری را که تو کردی ، انجام دهند ، هیچ هواداری از جانب من نبینند و در اراده من ، هیچ تأثیری نگذارد تا حق را از آنان بستانم و

ستمهایی را که کرده اند، برطرف سازم.

نهج البلاغه: الكتاب ۴۱، بحار الأنوار: ج ۴۲ ص ۱۸۲ ح ۴۰.

حدیث ۵۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ

تَعْلِيمِ غَيْرِهِ، وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ. وَمُعَلِّمٌ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنَ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ.

امام علی علیه السلام: هر کس خود را پیشوای مردم قرار دهد، باید پیش از

آموزش دادن مردم، از یاد دادن به خود آغاز کند، و باید پیش از تربیت زبانی، با رفتارش تربیت کند. آموزگار و مربی خود، پیش از آموزگار و مربی مردم، شایسته احترام است.

نهج البلاغه: الحکمه ۷۳، بحار الأنوار: ج ۲ ص ۵۶ ح ۳۳.

حدیث ۵۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الإِفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشُبُّ نِيرَانَ اللَّجَاجِ.

امام علی علیه السلام: زیاده روی در سرزنش کردن، آتش لجاج را شعله ور می سازد.

تحف العقول: ص ۸۴، غرر الحکم: ح ۱۷۶۸، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۲۱۲ ح ۱ نقلاً عن كشف المحجّه.

حدیث ۵۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِيَّاكَ أَنْ تُكْرِرَ الْعُتْبَ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُغْرِي بِالذَّنْبِ، وَيُهَوِّنُ الْعُتْبَ.

امام علی علیه السلام: پرهیز از این که پی در پی، سرزنش کنی؛ چرا که این کار، بر گناه جرئت می دهد و سرزنش را بی اثر می سازد.

غرر الحکم: ح ۳۷۴۸، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۶۳ ح ۳۴۸۱.

حدیث ۵۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: إِذَا عَاتَبْتَ الْحَدَّثَ فَاتَّزَكَ لَهُ مَوْضِعًا

مِنْ ذَنْبِهِ؛ لَنَيْلًا يَحْمِلُهُ الْإِخْرَاجَ عَلَى الْمُكَابَرَةِ.

امام علی علیه السلام- از حکمت های منسوب به ایشان -: هرگاه جوان را

سرزنش کردی، جایی [برای عذر آوردن] از گناه برایش قرار ده تا قرار گرفتن در تنگنا، او را به درستی و سرسختی نکشاند.

شرح نهج البلاغه: ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۱۹.

حدیث ۵۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا أَدَبَ مَعَ غَضَبٍ .

امام علی علیه السلام : با خشم تربیت [ممکن] نیست .

غرر الحکم : ح ۱۰۵۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۳۱ ح ۹۶۵۴ .

حدیث ۵۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدَّمَ الْعَدْلَ عَلَى الْبَطْشِ تَظْفَرُ بِالْمَحَبَّةِ، وَلَا تَسْتَعْمِلُ الْفِعْلَ حَيْثُ يَنْجَعُ

امام علی علیه السلام : عدالت را بر خشونت ، پیش دار تا به محبت دست یابی ، و آن جا که سخن کارگر می افتد ، دست به کار مشو .

نَجَعَ فِيهِ الْقَوْلُ وَالْخَطَابُ وَالْوَعظُ : عمل فيه ودخل وأثر (لسان العرب : ج ۸ ص ۳۴۸ «نجع»).

حدیث ۵۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَثْبُرُ الصَّبِيُّ لِسَبْعٍ، وَيُؤَمَّرُ بِالصَّلَاةِ لِتِسْعٍ، وَيُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ.

امام علی علیه السلام : کودک ، در هفت سالگی ، دندان هایش می ریزد و در نه سالگی به نماز وادار می گردد و در ده سالگی ، بستریایشان جدا می شود .

الکافی : ج ۷ ص ۶۹ ح ۸ ، تهذیب الأحکام : ج ۹ ص ۱۸۳ ح ۷۳۸ کلاهما عن عیسی بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۵۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُفِعَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صِبْغَةٌ وَعَلَى خُرْقَةٍ وَقَدْ كُتِبَتْ عَوْرَتِي ، فَقَالَ : غَطُّوا حُرْمَةَ عَوْرَتِهِ ؛ فَإِنَّ حُرْمَةَ عَوْرَةِ الصَّغِيرِ كَحُرْمَةِ عَوْرَةِ الْكَبِيرِ، وَلَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى كَاشِفِ عَوْرَةٍ.

المستدرک علی الصحیحین : به نقل از محمد بن بیاض : در خردسالی ام مرا خدمت پیامبر خدا بردند . پاره لباسی بر تنم بود و عورتم آشکار شد .

ایشان فرمود : «حریم عورتش را بپوشانید که حرمت عورت کودک ، همانند حرمت عورت بزرگ سال است و خداوند ، به آشکار کننده عورت نگاه نمی کند .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۳ ص ۲۸۸ ح ۵۱۱۹ ، الإصابه : ج ۶ ص ۲۵ ح ۷۸۱۵ .

حدیث ۵۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُبَاشَرَةُ الْمَرَأَةِ ابْتِهَا إِذَا بَلَغَتْ سِتَّ سِنِينَ شُعْبَةُ مِنَ الزَّوْنِ.

امام علی علیه السلام: تماس [بدنی] زن با دخترش، وقتی به شش سالگی رسید، بخشی از زناست. مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۷۹ ح ۱۶۶۰ عن الإمام الصادق علیه السلام، بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۹۶.

حدیث ۵۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كَانَ أَبُو الْحَسَنِ

الماضی علیه السلام عند مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَالِي مَكَّةَ، وَهُوَ زَوْجُ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، وَكَانَتْ لِمُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بِنْتُ ثَلَاثِيهَا الثَّيَابَ وَتَجِيءُ إِلَى الرَّجَالِ فَيَأْخُذُهَا الرَّجُلُ وَيَضُمُّهَا إِلَيْهِ، فَلَمَّا تَنَاهَتْ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمْسَكَهَا بِيَدَيْهِ مَمْدُودَتَيْنِ، قَالَ: إِذَا أَتَتْ عَلَى الْجَارِيَةِ سِتُّ سِنِينَ لَمْ يَجْزَ أَنْ يَقْبَلَهَا رَجُلٌ لَيْسَ هِيَ بِمَحْرَمٍ لَهُ، وَلَا يَضُمُّهَا إِلَيْهِ.

تهذیب الأحكام - به نقل از علی بن عقبه، از یکی از شیعیان - : امام کاظم علیه السلام متولد محمد بن ابراهیم، فرماندار مکه و همسر فاطمه دختر

امام صادق علیه السلام بود. محمد بن ابراهیم، دختری داشت که لباس [زیبا] بر او می پوشانند و نزد مردان می آمد و مردان، او را گرفته، به آغوش می کشیدند. هنگامی که به امام کاظم علیه السلام رسید، ایشان، در حالی که دستان خود را کشیده بود، او را [از این که به آغوش درآید] نگه داشت و فرمود: «وقتی دختر به شش سالگی رسید، جایز نیست مردی که محرم او نیست، او را ببوسد و در آغوش بکشد».

تهذیب الأحكام: ج ۷ ص ۴۶۱ ح ۱۸۴۶، وسائل الشیعة: ج ۱۴ ص ۱۷۰ ح ۶.

حدیث ۵۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَتَى رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ أَسْتَأْذِنُ عَلَى أُمِّي إِذَا أَرَدْتُ الدُّخُولَ عَلَيْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ، أَيْسُرُكَ أَنْ تَرَاهَا غُرِيَانَةً؟! قَالَ: لَا.

قَالَ: فَاسْتَأْذِنِ عَلَيْهَا إِذَا.

امام علی علیه السلام: کسی خدمت پیامبر خدا آمد و گفت: ای پیامبر خدا! آیا هرگاه خواستم بر مادرم وارد شوم، از او اجازه بگیرم؟

فرمود: «آری. آیا خوشتر می آید او را برهنه ببینی؟».

گفت: نه.

فرمود: «پس در این صورت، از او اجازه بگیر».

دعائم الإسلام: ج ۲ ص ۲۰۲ ح ۷۴۱ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۵۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُجَامَعَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَالصَّبِيَّ فِي الْمَهْدِ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا.

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا، نهی کرد از این که مرد با زنش آمیزش کند و در گهواره، کودکی باشد و به آنان بنگرد.
الجعفریات: ص ۹۶، النوادر للراوندی: ص ۱۲۰ ح ۱۲۹ کلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۵۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
: لا تَجْعَلَنَّ أَكْثَرَ شُغْلِكَ بِأَهْلِكَ وَوَلَدِكَ، فَإِنْ يَكُنْ أَهْلُكَ وَوَلَدُكَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَوْلِيَاءَهُ، وَإِنْ يَكُونُوا أَعْدَاءَ اللَّهِ فَمَا هُمُّكَ وَشُغْلُكَ بِأَعْدَاءِ اللَّهِ!
امام علی علیه السلام - به یکی از یارانش - : همسر و فرزندان را همه فکر و ذکر خود قرار نده ؛ چرا که اگر همسر و فرزندان از دوستان خدا باشند ، خداوند ، [زندگی] دوستان خود را تباہ نمی سازد و اگر از دشمنان خدا باشند ، چرا [باید] اهتمام و فکر و ذکر اشتغال تو به دشمنان خدا باشد؟
نهج البلاغه: الحکمة ۳۵۲، مشکاة الأنوار: ص ۱۵۹ ح ۴۰۱، بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۷۳ ح ۲۰.

حدیث ۵۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَبْصَرَ رَجُلًا لَهُ وَلَدَانِ
امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله کسی را دید که دو فرزند داشت . یکی را بوسید و دیگری را رها کرد . [در این هنگام] پیامبر خدا [به وی] فرمود: «چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟!». .
فی المصدر: «ولدين»، والتصويب من النوادر .

حدیث ۵۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لا يَصْلُحُ مِنَ الْكَذِبِ جِدٌّ وَلَا هَزْلٌ، وَلَا أَنْ يَعِدَ أَحَدُكُمْ صَبِيَّهُ ثُمَّ لَا يَفِي لَهُ، إِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ .
امام علی علیه السلام: دروغ، چه جدی و چه شوخی، درست نیست و نیز این که کسی از شما به کودکش وعده بدهد و به آن وفا نکند؛ چرا که دروغ، [انسان را] به افسار گسیختگی می کشاند .
الأمالی للصدوق: ص ۵۰۵ ح ۶۹۶ عن الحارث الاعور، مشکاة الأنوار: ص ۳۰۲ ح ۹۳۵ و لیس فیہ «ولا» بعد «هزل»، بحار الأنوار: ج ۷۲ ص ۲۵۹ ح ۲۴ .

حدیث ۵۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ طَعَامَ دُعَاؤِ لَهُ، قَالَ: فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أُمَّامَ الْقَوْمِ وَحَسَيْنًا مَعَ الْغِلْمَانِ يَلْعَبُ، فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يَأْخُذَهُ، فَطَفِقَ
المستدرک علی الصحیحین - به نقل از یعلی عامری - : او (یعلی) همراه پیامبر خدا به سوی محل میهمانی ای که دعوت شده بودند ، حرکت کرد . پیامبر خدا ، جلوی گروه حرکت می کرد و حسین علیه السلام با پسرها بازی می کرد . پیامبر خدا خواست او را

بگیرد؛ ولی کودک، گاهی به این سو فرار می‌کرد و گاهی به آن سو. پیامبر خدا، او را می‌خنداند تا این که او را گرفت. یکی از دستانش را زیر گردن او گذاشت و دست دیگر را زیر چانه او و دهانش را بر دهان او گذاشت و او را می‌بوسید. پس فرمود: «حسین، از من است و من، از حسینم. خداوند، کسی که حسین را دوست می‌دارد، دوست دارد. حسین سبطی از اسباط است. طَفِقَ يَفْعَلُ كَذَا: جَعَلَ يَفْعَلُ وَأَخَذَ (لسان العرب: ج ۱۰ ص ۲۲۵ «طَفِقَ»).

حدیث ۵۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 مَنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ صَبَا.
 امام علی علیه السلام: هر کس فرزندی دارد، باید کودکی کند.
 الکافی: ج ۶ ص ۵۰ ح ۴ عن الأصبع بن نباته.

حدیث ۵۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 غَسَلُ الْيَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ زِيَادَةٌ فِي الْعُمُرِ ... وَيَجْلُو الْبَصَرَ.
 امام علی علیه السلام: شستن دست‌ها پیش از غذا و پس از آن، مایه طول عمر است... و چشم را روشنی می‌بخشد.
 الکافی: ج ۶ ص ۲۹۰ ح ۳ عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث ۵۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 بُرُّ الْوَالِدَيْنِ أَكْبَرُ فَرِيضَةٍ.
 امام علی علیه السلام: نیکی کرن به پدر و مادر، بزرگ‌ترین واجب است.
 غرر الحکم: ح ۴۴۲۳، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۹۵ ح ۳۹۸۲.

حدیث ۵۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 بُرُّ الْوَالِدَيْنِ مِنْ أَكْرَمِ الطَّبَائِعِ.
 امام علی علیه السلام: نیکی کردن به پدر و مادر، از والاترین خوی‌هاست.
 دستور معالم الحکم: ص ۲۳، تحف العقول: ص ۸۵ و فيه «كرم الطبیعة» بدل «أكرم الطبائع»، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۲۱۲ ح ۱.

حدیث ۵۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِأَيِّكَ وَمُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا.

امام علی علیه السلام: برای پدر و آموزگار از جای خود برخیز، هر چند فرمان روا باشی .
غرر الحکم: ح ۲۳۴۱.

حدیث ۵۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ لِلْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ حَقًّا، وَإِنَّ لِلْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ حَقًّا، فَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُطِيعَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ .
امام علی علیه السلام: بی شک، فرزند، حقی بر پدر دارد و بی شک، پدر، حقی بر فرزند دارد. حق پدر بر فرزند، این است که از او در هر کاری جز معصیت خدا، فرمان برداری کند .
نهج البلاغه: الحکمه ۳۹۹.

حدیث ۵۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
أَكْرَمَ صَيفِكَ وَإِنْ كَانَ حَقِيرًا، وَقَمَّ عَن مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَمُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا.
امام علی علیه السلام: میهمانت را گرامی بدار، هر چند حقیر باشد و برای پدر و آموزگار از جای برخیز، هر چند فرمان روا باشی .
غرر الحکم: ح ۲۳۴۱.

حدیث ۵۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
ثَلَاثٌ لَا يُسْتَحْيَى مِنْهُنَّ: خِدْمَةُ الرَّجُلِ صَيفَهُ، وَقِيَامُهُ عَن مَجْلِسِهِ لِأَبِيهِ وَمُعَلِّمِهِ، وَطَلَبُ الْحَقِّ وَإِنْ قَلَّ.
امام علی علیه السلام: سه چیز است که نباید از آنها شرم کرد: خدمت کردن انسان به میهمانش؛ از جای برخاستن او برای پدر و آموزگار؛ و حق خود را طلب کردن، هر چند اندک باشد .
غرر الحکم: ح ۴۶۶۶، عیون الحکم والمواعظ: ص ۲۱۲ ح ۴۲۳۰.

حدیث ۵۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا يَسْتَحْفُ بِالْعِلْمِ وَأَهْلِهِ إِلَّا أَحَمَقُ جَاهِلٌ.
امام علی علیه السلام: علم و اهل علم را جز نابخرد نادان، خوار نمی شمارد .
غرر الحکم: ح ۱۰۸۰۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۵۴۱ ح ۱۰۰۳۰.

حدیث ۵۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِيَّاكَ أَنْ تَسْتَحْفَ بِالْعُلَمَاءِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُزِرُّ بِكَ، وَيُسِيءُ الظَّنَّ بِكَ وَالْمَخِيلَةَ فِيكَ.

امام علی علیه السلام: بپرهیز از این که دانشمندان را خوار بشماری؛ چرا که این کار، خودت را خوار می‌سازد و گمان‌ها را نسبت به تو و تصوّر‌ها را درباره تو، منفی می‌نماید.

غرر الحکم: ح ۲۷۳۲، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۰۰ ح ۲۲۹۸.

حدیث ۵۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا تَجْعَلَنَّ ذَرْبَ

امام علی علیه السلام: تندّی زبانت را بر کسی که به تو سخن آموخته است و سخنوری ات را علیه کسی که تو را استوار ساخته [و تربیت کرده]، قرار مده.

ذَرْبَ لِسَانِهِ: إِذَا كَانَ حَادِّ اللِّسَانِ لَا يُبَالِي (النهاية: ج ۲ ص ۱۵۶ «ذرب»).

حدیث ۵۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لِلسَّلَامِ سَبْعُونَ حَسَنَةً؛ تِسْعٌ وَسِتُّونَ لِلْمُبْتَدِئِ وَوَاحِدَةٌ لِلزَّادِ.

امام علی علیه السلام: سلام، هفتاد حسنه دارد که ۶۹ تا برای آغاز کننده است و یکی برای پاسخ دهنده.

مشكاة الأنوار: ص ۳۴۶ ح ۱۱۰۶، تحف العقول: ص ۲۴۸ عن الإمام الحسين عليه السلام، بحار الأنوار: ج ۷۶ ص ۱۱ ح ۴۶.

حدیث ۵۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

: يَا بَنِي ... لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالًا عَلَى مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنَ أَضَعَّتْ حَقَّهُ.

امام علی علیه السلام - از سفارش او به محمد بن حنفیه - : ای فرزندم! حقّ برادرت را به خاطر آنچه [از محبت که] میان تو و اوست ، پای مال نکن؛ زیرا کسی که حقّ او را پای مال کنی، [دیگر] برادر تو نیست.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۴ ص ۳۹۲ ح ۵۸۳۴، نهج البلاغه: الكتاب ۳۱.

حدیث ۶۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَا أَقْبَحَ بِالرَّجُلِ أَنْ يَعْرِفَ أَخُوهُ حَقَّهُ، وَلَا يَعْرِفَ حَقَّ أَخِيهِ!

امام علی علیه السلام: چه زشت است برای انسان که برادرش، حقّ او را بشناسد و او حقّ برادرش را نشناسد.

مصادقة الإخوان: ص ۱۴۴ ح ۵ عن مرّازم.

از ۶۰۰۱ تا ۶۲۰۰

حدیث ۶۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْتَ أَسَّ صَيِّغِيكُمْ بِكَبِيرِكُمْ ، وَلَيْتَ أَرَأَفَ كَبِيرِكُمْ بِصَيِّغِيكُمْ ، وَلَا تَكُونُوا كَجُفَاءِ الْجَاهِلِيَّةِ ؛ لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ ، وَلَا عَنِ اللَّهِ يَعْقلُونَ ، كَقَيْضِ بَيْضٍ فِي أَدَاحٍ ؛ يَكُونُ كَسْرُهَا وَزَرًا ، وَيَخْرُجُ حِصَانُهَا شَرًّا

امام علی علیه السلام : کوچک تر ، باید از بزرگ تر الگو بگیرد و بزرگ تر باید به کوچک تر ، مهر بورزد . همانند انسان های خشن جاهلیت نباشید که نه فهم دین داشتند ، نه درباره خدا اندیشه می کردند ؛ به سان تخم افعی ای که در لانه شترمرغ پیدا شود ، که شکستن آن ، گناه است و جوجه ای هم که از آن خارج می شود ، زیانبار است .

القَيْضُ : الكسر والفلق . واستعارَ عليه السلام لفظه «الأداحي» للأعشاش مجازاً ؛ لأنَّ الأداحي لا تكون إلا للنعام تدحوها بأرجلها وتبيض فيها ، ودحوها : توسيعها . شبَّههم عليه السلام ببيض الأفاعي في الأعشاش ، يُظَنُّ ببيض القطا فلا يحلُّ لمن رآه أن يكسره لأنَّه يظنُّه ببيض القطا ، وحصانه يخرج شرًّا ؛ لأنَّه يفتقُّص عن أفعى (شرح نهج البلاغه : ج ۹ ص ۲۸۲ و ۲۸۳) .

حدیث ۶۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا تَبَّتِ الْوُدُّ ، وَجَبَ التَّرَافُدُ

امام علی علیه السلام : هرگاه دوستی بروید ، همیاری و همکاری واجب می شود .
رَفَدَهُ : أعطاهُ وأعانَهُ (المصباح المنیر : ص ۲۳۲ «رفد»).

حدیث ۶۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِبْدَلْ مَالَكَ فِي الْحُقُوقِ ، وَوَأَسِ بِهِ الصَّدِيقَ ؛ فَإِنَّ السَّخَاءَ بِالْحَرِّ أُخْلِقُ .

امام علی علیه السلام : مالت را در [ادای] حقوق ، خرج کن و دوستت را در آن ، سهم کن ؛ چرا که بخشش به آزاده [ای که طلب نمی کند] ، زیننده تر است .
غرر الحکم : ح ۲۳۸۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۴۴ .

حدیث ۶۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا حَفِظْتَ الْأُخُوَّةَ بِمِثْلِ الْمُوَاسَاةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز به اندازه سهم سازی [دوست در مال] ، برادری را نگاه نمی دارد .
غرر الحکم : ح ۹۵۷۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷۷ ح ۸۷۵۸ .

حدیث ۶۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مُوَاسَاةَ الرَّفَاقِ مِنْ كَرَمِ الْأَعْرَاقِ .

امام علی علیه السلام: بی گمان، سهم کردن رفیقان، از بزرگواری ریشه خانوادگی است.
غرر الحکم: ح ۳۴۰۵، عیون الحکم والمواعظ: ص ۱۴۳ ح ۳۱۹۳.

حدیث ۶۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
كُنْ لِلْوُدِّ حَافِظًا وَإِنْ لَمْ تَجِدْ مُحَافِظًا.
امام علی علیه السلام: نگهدار دوستی باش، هر چند نگهداری نیابی.
غرر الحکم: ح ۷۱۵۷، عیون الحکم والمواعظ: ص ۳۹۱ ح ۶۶۲۶.

حدیث ۶۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ لَيَحْفَظُ مَنْ يَحْفَظُ صَدِيقَهُ.
امام علی علیه السلام: بی شک، خداوند بشکوه یاد، پاسدار کسی است که پاسدار دوستش باشد.
الکافی: ج ۸ ص ۱۶۲ ح ۱۶۶ عن عیید بن زراره.

حدیث ۶۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِذَا لَقِيتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا وَأَظْهَرُوا لَهُمُ الْبِشَاشَةَ وَالْبِشْرَ؛ تَتَفَرَّقُوا وَمَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْأَوْزَارِ قَدْ ذَهَبَ.
امام علی علیه السلام: هرگاه با برادرانتان برخورد نمودید، دست دهید و خوش رویی و خوش برخوردی خود را برای آنان نمایان سازید، که [در این صورت] از هم جدا می شوید، در حالی که گناہانتان، بی شک از میان رفته است.
الخصال: ص ۶۳۳ ح ۱۰ عن أبي بصير و محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار: ج ۷۶ ص ۲۰ ح ۳.

حدیث ۶۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبِشَاشَةُ فَخُّ الْمَوَدَّةِ.
امام علی علیه السلام: خوش رویی، دام دوستی است.
تحف العقول: ص ۲۰۲، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۸ ح ۱۳.

حدیث ۶۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْمُعْبِئِينَ فِي وُجُوهِ إِخْوَانِهِ.
امام علی علیه السلام: بی شک، خداوند عز و جل ترش رو در چهره برادرانش را دشمن می دارد.

الفردوس: ج ۱ ص ۱۵۳ ح ۵۵۵، کنز العمال: ج ۳ ص ۴۴۱ ح ۷۳۵۰.

حدیث ۶۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 اِبْدَلْ لِصَدِيقِكَ نَصْحَكَ ، وَلِمَعَارِفِكَ مَعُونَتَكَ ، وَلِكَافَةِ
 امام علی علیه السلام: خیرخواهی ات را برای دوستت، یاری ات را برای آشنایانت و خوش رویی ات را برای همه مردم، نثار کن.
 فی المصدر: «ولكأنه» وهو تصحيف، والصحيح ما أثبتناه.

حدیث ۶۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 النَّصْحُ يُثْمِرُ الْمَحَبَّةَ.
 امام علی علیه السلام: خیرخواهی محبت را به ثمر می رساند.
 غرر الحكم: ح ۶۱۴، عیون الحكم والمواعظ: ص ۳۲ ح ۵۵۸.

حدیث ۶۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 الْمُؤْمِنُ غَرِيزَتُهُ النَّصْحُ.
 امام علی علیه السلام: سرشت مؤمن خیرخواهی است.
 غرر الحكم: ح ۱۳۰۵، عیون الحكم والمواعظ: ص ۴۷ ح ۱۱۹۱.

حدیث ۶۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 الْمُؤْمِنُ مِرْأَةُ الْمُؤْمِنِ ؛ لِأَنَّهُ يَتَأَمَّلُهُ فَيَسُدُّ فَاقَتَهُ، وَيُجَمِّلُ حَالَتَهُ .
 امام علی علیه السلام: مؤمن، آینه مؤمن است؛ چرا که در آن می نگردد و نیازش را برطرف می کند و حالش را زیبا می سازد.
 تحف العقول: ص ۱۷۳، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۴۱۴ ح ۳۸.

حدیث ۶۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
 تَمَرَةُ الْأُخُوَّةِ حِفْظُ الْعَيْبِ، وَإِهْدَاءُ الْعَيْبِ.
 امام علی علیه السلام: میوه برادری، نگهداشتن در پشت سر و هدیه کردن عیب است.
 غرر الحكم: ح ۴۶۳۳، عیون الحكم والمواعظ: ص ۲۰۸ ح ۴۱۶۷.

حدیث ۶۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ.

امام علی علیه السلام : هر کس عیب تو را برایت آشکار کرد ، او دوست توست .

غرر الحکم : ح ۸۲۱۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۴ ح ۷۷۸۶.

حدیث ۶۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكَ بِمِدَارَةِ النَّاسِ، وَإِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ، وَالصَّفْحِ عَنِ زَلَّاتِ الْإِخْوَانِ؛ فَقَدْ أَدَّبَكَ سَيِّدُ الْأَوْلِيَيْنِ وَالْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ :
أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ، وَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَعْطِ مَنْ حَزَمَكَ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد مدارا کردن با مردم و گرامی داشت دانشمندان و گذشت از لغزش های برادران . بی گمان ، سرور

نخستین و آخرین [محمّد صلی الله علیه و آله] ، تو را با این سخنش تربیت کرده است : کسی را که به تو ستم کرده ، ببخش و با

کسی که رابطه اش را با تو قطع کرده ، ارتباط برقرار کن و به کسی که تو را محروم کرده است ، عطا کن .

تذکره الخواصّ : ص ۱۳۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۷۱ ح ۳۴.

حدیث ۶۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْتَمِلْ زَلَّةَ وَلِيِّكَ لَوْ قَتِ وَثْبُهُ عَدُوَّكَ.

امام علی علیه السلام : لغزش دوستت را برای زمان یورش دشمنت ، تحمل کن .

الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۹ ، کنز الفوائد : ج ۱ ص ۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۹ ح ۴۰.

حدیث ۶۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حدیث ۶۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِرْفَةُ مَعَ الْعِفَّةِ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ الْفُجُورِ.

کار با عفت و پاکدامنی بهتر است از توانگری که با گناهان همراه است .

همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۰.

حدیث ۶۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِفَّةُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ.

پاکدامنی مرد به اندازه غیرت او است .

نهج البلاغه ، ح ۴۴ ، ص ۱۱۱۰.

حدیث ۶۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَنَفْسُ الْكَرِيمَةُ لَا تُؤَثِّرُ فِيهَا النَّكَبَاتُ.
 بدبختی ها در نفس بزرگ منش اثرگذار نباشد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۰۱.

حدیث ۶۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِسْتِغَالُكَ بِمَعَايِبِ نَفْسِكَ يَكْفِيكَ الْعَارَ.
 پرداختن به عیب های خودت ، تو را از ننگ برکنار می دارد.
 همان ، ج ۱ ، ص ۳۸۴.

حدیث ۶۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ أَكْرَمَ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دَيْئَةٍ وَ اِنْ سَافَقْتَكِ اِلَى الرَّغَائِبِ.
 نفس خویش را از پستی ها بازدار ، هر چند تو را به آنچه خواهانی برساند.
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۹.

حدیث ۶۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاللَّهِ لَوْ اءَعْطِيْتُ الْاَقَالِيْمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ اءَفْلَاكِهَا ، عَلَيَّ اءَنْ اءَعْصِيَ اللّٰهَ فِي نَمْلَةٍ اءَسْلُبُهَا جِلْبَ شَعِيرَةٍ مَا فَعَلْتُهُ.
 به خدا سوگند! اگر اقلیمهای هفتگانه با آنچه در زیر آسمانها است به من دهند که خداوند را با گرفتن پوست جوی از دهان مورچه ای نافرمانی کنم ، هرگز نخواهم کرد.
 نهج البلاغه ، خ ۲۱۵ ، ص ۷۱۴.

حدیث ۶۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَنْقَلَ الْحَقَّ اَنْ يَقَالَ لَهُ اءَوِ الْعَدْلَ اَنْ يُعْرَضَ عَلَيْهِ ، كَانَ الْعَمَلُ بِهِمَا اءَثْقَلَ عَلَيْهِ.
 کسی که شنیدن حق و عرضه عدالت بر او گران آید ، عمل به آنها بر او گران تر است .
 نهج البلاغه ، خ ۲۰۷ ، ص ۶۸۷.

حدیث ۶۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْعَدْلَ مِيزَانُ اللَّهِ سُبْحَانَهُ.
 عدالت ، ترازوی خدای سبحان است .
 غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۰۸ .

حدیث ۶۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضَاءُ عَلَى التَّيْهِ بِالظَّنِّ .
 از عدالت نبود حکم نمودن به گمان .
 نهج البلاغه ، ح ۲۱۱ ، ص ۱۱۸۴ .

حدیث ۶۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سِيَاَسَةُ الْعَدْلِ ثَلَاثٌ: لَيْسَ فِي حَزْمٍ وَإِسْتِقْصَاءٌ فِي عَدْلِ وَإِفْضَالٌ فِي قَصْدٍ. سِيَاَسَتِ عَدْلِ فِي سَهٍ شَيْءٌ .
 است : نرزش همراه با دوراندیشی ، موشکافی در عدالت و میانه روی در بخشش .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۱۳۶ .

حدیث ۶۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَأَعْلَمُ أَنَّ أَفْضَلَ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ عَادِلٌ هُدًى وَ هَدًى ، فَأَقَامَ سُنَّةَ مَعْلُومَةٍ وَأَمَاتَ بِدْعَةَ مَجْهُولَةٍ .
 بدان که برترین بندگان خدا نزد او، پیشوایی است دادگر، هدایت یافته و هدایتگر که سنت و راه معلوم را برپا می دارد و بدعت
 مجهول را از میان برمی دارد.
 همان ، خ ۱۶۴ ، ص ۱۶۸ .

حدیث ۶۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ، فَالْعَدْلُ أَعْلَى شَرَفُهُمَا وَأَعْلَى فَضْلُهُمَا .
 عدالت هر چیز را به جای خود قرار می دهد ولی سخاوت آن را از مسیرش فراتر می برد. عدالت ، قانونی همگانی است
 ولی سخاوت جنبه خصوصی دارد، بنابراین عدالت شریفتر و برتر است .
 نهج البلاغه ، ح ۴۲۹ ، ص ۱۲۹۰ .

حدیث ۶۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ لَوْ وَجَدْتُهُ قَدْ تَزَوَّجَ بِهِ النِّسَاءَ وَ مَلَكَ بِهِ الْإِمَاءَ لَرَدَدْتُهُ فَإِنَّ فِي الْعَدْلِ سَعَةً وَ مَنْ ضَاقَ عَلَيْهِ الْعَدْلُ فَالْجَوْرُ عَلَيْهِ أَضْيَقُ.

به خدا سوگند، آنچه از اموال تاراج شده بیت المال را بیابم به صاحبش بازگردانم گرچه با آن ازدواج کرده باشند، زیرا در عدالت وسعت و گشایشی است و کسی که اجرای عدالت بر او سخت آید به یقین جور و ستم بر او سخت تر آید. همان ، خ ۱۵، ص ۶۶.

حدیث ۶۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مَنْ صَرَحَتْ لَهُ الْعِبْرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلَاتِ، حَجَزَتْهُ التَّقْوَى عَنِ تَقْحَمِ الشُّبُهَاتِ.

هر کس از دگرگونی های چند روزه دنیا پند آموزد، پرهیزگاری او را از فرو افتادن در وادی شبهه ها باز می دارد. همان ، خ ۱۶، ص ۶۶.

حدیث ۶۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اجْعَلِ الدِّينَ كَهْفِكَ وَالْعَدْلَ سَيْفَكَ تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ تَنْظُرُ عَلَيَّ كُلَّ عَدُوٍّ.

دین را پناه و عدالت را شمشیر خویش قرار ده که از هر بدی برهی و بر هر دشمنی پیروز گردی . شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۲۱.

حدیث ۶۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لَا يَعْتَبِرَنَّ بِكُمْ مَنْ آءَطَاعَهَا. إِلاَّ فَصُونُوهَا وَ تَصُونُوهَا بِهَا وَ كُونُوا عَنِ الدُّنْيَا نَزَاهًا وَ إِلَى الْآخِرَةِ وُلاَهَا.

نکنند شما باعث عبرت دیگران شوید! به هوش باشید! تقوا را حفظ کنید و خویشتان را در پرتو آن حفظ نمایید. در برابر دنیا خویشتان دار و در برابر آخرت دلباخته باشید. نهج البلاغه ، خ ۲۳۳، ص ۷۷۰.

حدیث ۶۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اتَّعَظُوا بِمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ.

از پیشینیان پند آموزید و عبرت گیرید. نهج البلاغه ، خ ۳۲، ص ۱۰۸.

حدیث ۶۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَاوِرِ الْقُبُورِ تَغْتَبِرْ.

مجاور با قبرها باش (از کنار قبرها بگذر) تا عبرت بگیری .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۷۷.

حدیث ۶۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ الْعِبْرَةَ فَكَأَنَّكَ كَانَ فِي الْأَوَّلِينَ.

هر کس (از تاریخ گذشتگان) عبرت آموزد، گویی که با پیشینیان بوده است .

همان ، ح ۳۰، ص ۱۰۹۹.

حدیث ۶۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ.

گروهی خدای را به انگیزه ی سپاس بندگی می کنند، که این عبادت آزادگان است .

نهج البلاغه ، ح ۲۲۹، ص ۱۱۹۲.

حدیث ۶۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَالصَّيَامُ ابْتِلَاءٌ لِإِخْلَاصِ الْخَلْقِ.

[خداوند] روزه را برای آزمایش اخلاص مردمان [واجب کرده است] .

همان ، ح ۲۴۴، ص ۱۱۹۷.

حدیث ۶۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذِّكْرُ يَشْرَحُ الصَّدْرَ.

یاد خدا [در دل و زبان]، سعه صدر می آورد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۱۰.

حدیث ۶۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَأَعْمَلُوا فِي غَيْرِ رِيَاءٍ وَلَا سُمْعَةٍ.

به دور از خودنمایی و شهرت طلبی، [و خالصانه] عمل ، کنید.

نهج البلاغه ، خ ۲۳ ، ص ۸۴.

حدیث ۶۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَتْبَكَاءُ مِنْ خِيفَةِ اللَّهِ لِلتَّبَعِدِ عَنِ اللَّهِ عِبَادَةُ الْعَارِفِينَ.

گریه از ترس [عظمت و هیبت] خدا برای دوری از خدا [به خاطر گناه و نافرمانی] تنها پرستش عارفان است و بس .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۹.

حدیث ۶۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلُوا طَاعَةَ اللَّهِ شِعَارًا دُونَ دِثَارِكُمْ وَ دَخِيلًا دُونَ شِعَارِكُمْ. وَ لَطِيفًا بَيْنَ اضْلاَعِكُمْ.

فرمانبرداری خدا را پوشش جان کنید نه رویه کار سازید و به درون فرمانبردار باشید نه در برون ، چندان که فرمانبرداری میان پهلوها و پشت شما بود.

نهج البلاغه ، خ ۱۹۸ ، ص ۶۳۶.

حدیث ۶۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْتَصِمُ بِالَّذِي خَلَقَكَ وَ رَزَقَكَ وَ سَوَّأَكَ فَلْيَكُنْ لَهُ تَعَبُّدَكَ وَ إِلَيْهِ رَغْبَتُكَ وَ مِنْهُ شَفَقَتُكَ.

چنگ زن به آن کس که تو را آفرید و روزی داد و اندام زیبایت را متعادل ساخت . باید پرستش و بندگیت برای او و روی آوردنت به سوی او و ترست از او باشد.

همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۷.

حدیث ۶۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا قُرْبَةَ بِالنَّوْافِلِ إِذَا أَضْرَّتْ بِالْفَرَائِضِ.

در مستحباتی که به واجبات آسیب می رساند، نزدیک شدن به خدا نیست !

نهج البلاغه ، ح ۳۸ ، ص ۱۱۰۵.

حدیث ۶۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا أَنَّهُ مَا مِنْ طَاعَةٍ لِلَّهِ شَيْءٌ إِلَّا يَأْتِي فِي كُرْهٍ. وَ مَا مِنْ مَعْصِيَةٍ لِلَّهِ شَيْءٌ إِلَّا يَأْتِي فِي شَهْوَةٍ.

بدانید چیزی از طاعت خدا نیست جز آن که با کراهت انجام گیرد و چیزی از معصیت خدا نیست جز آن که با میل و رغبت .

همان ، خ ۱۷۵ ، ص ۵۶۶.

حدیث ۶۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِنَفْسٍ آدَّتْ إِلَى رَبِّهَا فَرَضَهَا.
 خوشا به حال کسی که آنچه پروردگارش برعهده وی نهاده ، پرداخته است .
 همان ، ن ۴۵ ، ص ۹۷۴ .

حدیث ۶۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ فَإِنَّهَا النَّجَاةُ غَدًا وَالْمَنْجَاةُ أَبَدًا.
 بندگان خدا! شما را به ترس از خدا و فرمانبرداری اش سفارش می کنم ، که سبب نجات فرداست و مایه رهایی جاودان .
 همان ، خ ۱۶۱ ، ص ۱۶۴ .

حدیث ۶۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ مِنْ أَبْغَضِ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَعَبْدًا وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ جَائِرًا عَنْ قَصْدِ السَّبِيلِ ، سَائِرًا بَغَيْرِ دَلِيلٍ .
 از دشمن ترین مردمان نزد خداوند، بنده ای است که خدا او را به خود واگذارد، تا از راه راست به یک سو شود و بی راهنما
 گام بردارد.
 همان ، خ ۱۰۲ ، ص ۳۰۴ .

حدیث ۶۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَبَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا (ص) بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ إِلَى عِبَادَتِهِ وَمِنْ طَاعَةِ الشَّيْطَانِ إِلَى طَاعَتِهِ .
 خداوند، محمد(ص) را به حق برانگیخت تا بندگان را از پرستش بتان به عبادت او درآورد و از پیروی شیطان به فرمان برداری او
 سوق دهد.
 نهج البلاغه ، خ ۱۴۷ ، ص ۴۴۶ .

حدیث ۶۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْأَمْسَاكُ عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَالْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .
 برترین عبادت ، خودداری از گناه و ایستادگی در برابر شبهه است .
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۳۳۶ .

حدیث ۶۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا عِبَادَةَ كَأَدَاءِ الْفَرَائِضِ .
 عبادتی همچون ادای واجبات نیست .
 همان ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹ .

حدیث ۶۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تُتَالُ مَرْضَاتُهُ إِلَّا بِطَاعَتِهِ .
 جز از راه بندگی رضایت [خدا] به دست نمی آید .
 همان ، خ ۱۲۹ ، ص ۴۰۱ .

حدیث ۶۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُضَارِعُ، وَلَا يُضَارِعُ، وَلَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ .
 تنها کسی فرمان خدای را بر پا می دارد که : [در اقامه حق] مدارا نمی کند و خود را [در مقابل ستمکاران] خوار نمی سازد و در مال مردم طمع نمی ورزد .
 نهج البلاغه ، ح ۱۰۷ ، ص ۱۱۳۷ .

حدیث ۶۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَمَالُ الْعَبْدِ الطَّاعَةِ .
 زیبایی بنده در اطاعتش از خداوند است .
 همان ، ج ۳ ، ص ۳۶۳ .

حدیث ۶۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَمَرَ عِبَادَهُ تَخِييراً وَ نَهَاَهُمْ تَحْذِيراً .
 بی گمان خدای سبحان ، بندگانش را در حال اختیار فرمان داده و به عنوان هشدار - نه سلب قدرت - از محرمات نهیشان کرده است .
 نهج البلاغه ، ح ۷۵ ، ص ۱۱۲۰ .

حدیث ۶۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللَّهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ يَجِبُ أَنْ لَا يُعْصَى شُكْرًا لِنِعْمِهِ.

اگر خداوند از نافرمانی خود بیم نمی داد باز هم واجب بود که به پاس نعمتهایش سرپیچی نشود.
نهج البلاغه ، ح ۲۸۲ ، ص ۱۲۲۷.

حدیث ۶۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْشَّهْرُ رَوْضَةُ الْمُشْتَقِينَ.

بیداری (در شبها و عبادت) باغ مشتاقان است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۷۵.

حدیث ۶۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ.

همانا خیر خواه ترین مردم به خویشان ، مطیع ترین آنها به خداوند است .
همان ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلِيلٌ تَدْوُمٌ عَلَيْهِ أَرْجَى مِنْ كَثِيرٍ مَمْلُولٍ مِنْهُ.

اندک پیوسته از زیاد خسته کننده ، نتیجه بخش تر است .
نهج البلاغه ، ح ۲۷۰ ، ص ۱۲۲۲.

حدیث ۶۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُدَى مَنْ أَعْطَا رَبَّهُ وَخَافَ ذَنْبَهُ.

آن کس هدایت می یابد که از پروردگارش فرمان برد و از گناهش بترسد.
همان ، ج ۶ ، ص ۱۹۳.

حدیث ۶۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِبَادَةُ الْخَالِصَةُ أَعْنُ لَا يَرْجُو الرَّجُلُ إِلَّا رَبَّهُ وَلَا يَخَافُ إِلَّا ذَنْبَهُ.

عبادت خالص ، این است که آدمی جز به پروردگارش امید نبندد، و جز از گناه خویش نترسد.
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۴۴.

حدیث ۶۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الطَّاعَةُ مَتَجَرٌّ رَابِعٌ.
فرمانبرداری از [دستورات دینی]، تجارتی سودمند است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۵.

حدیث ۶۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّ مِنْ أَعْجَبِ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبْدًا عَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ.
بندگان خدا! محبوب ترین بندگان خدا، بنده ای است که خداوند او را بر تسلط بر نفسش یاری دهد.
همان ، خ ۸۶، ص ۲۱۰.

حدیث ۶۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ سَلَكَ الطَّرِيقَ الْوَاضِحَ وَرَدَّ الْمَاءَ وَمَنْ خَالَفَ وَقَعَ فِي التِّيهِ.
مردم! آن که راه آشکار را بپیماید به آب درآید، و آن که بیراهه را پیش گیرد، در بیابان بی نشان افتد.
نهج البلاغه ، خ ۱۹۲، ص ۶۵۰.

حدیث ۶۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ اعْتَرَى بَعِيرَ اللَّهِ أَهْلَكَهُ الْعِزُّ.
هر که عزت را جز از خدا بجوید، عزت او را هلاک گرداند.
شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۲۵۳.

حدیث ۶۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا طَلَبْتَ الْعِزَّ فَاطْلُبْهُ بِالطَّاعَةِ.
هرگاه که عزت خواستی ، آن را با اطاعت بجوی .
شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۱۳۵.

حدیث ۶۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّدَقَةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ.
 صدقه رحمت و آمرزش را فرود می آورد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۵۲.

حدیث ۶۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَاوُوا مَرَضَكُمْ بِالصَّدَقَةِ.
 بیماران را با صدقه درمان کنید.
 تحف العقول ، ص ۱۱۳.

حدیث ۶۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُو سُوًا إِيمَانَكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ حَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ.
 ایمان خود را با صدقه دادن پاس دارید، و مالهایتان را با زکات دادن .
 نهج البلاغه ، ح ۱۳۸ ، ص ۱۱۵۴.

حدیث ۶۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَدَقَةُ السَّرِّ تَكْفُرُ الْخَطِيئَةَ. وَ صَدَقَةُ الْعَلَانِيَةِ فَإِنَّهَا تَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ.
 صدقه پنهانی گناهان را پاک و صدقه آشکار مردن بد را دفع می کند.
 همان ، خ ۱۰۹ ، ص ۳۳۸.

حدیث ۶۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّدَقَةُ دَوَاءٌ مُنْجِحٌ.
 صدقه ، داروی نجاتبخش است .
 همان ، ح ۶ ، ص ۱۰۹۱.

حدیث ۶۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَاخْتِمَالِ الْمُؤْمِنِ يَجِبُ الشُّوْدُدُ.

با تحمل رنجها، سروری به دست آید.

نهج البلاغه ، ح ۲۱۵ ، ص ۱۱۸۵.

حدیث ۶۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبْرُ يُمَحِّصُ الرَّزِيَّةَ.

شکیبایی مصیبت را کم می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۷۳.

حدیث ۶۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲- الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ فِي الْبَلَاءِ حَسَنٌ جَمِيلٌ وَ أَحْسَنُ مِنْهُ الصَّبْرُ عِنْدَ الْمَحَارِمِ.

صبر بر دو نوع است . یکی صبر بر بلا و مصیبت که آن زیاست اما نیکوتر از آن صبر بر کارهای حرام است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۰۸.

حدیث ۶۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱- الصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ عَلَى مَا تُكْرَهُ وَ صَبْرٌ عَلَى مَا تُحِبُّ.

شکیبایی دو گونه است : شکیبایی بر آنچه نمی پسندی و شکیبایی از آنچه دوست داری .

همان ، ح ۵۲ ، ص ۱۱۱۲.

حدیث ۶۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَغْدَمُ الصَّبْرُ الظَّفَرَ وَ أَنْ طَالَ بِهِ الزَّمَانُ.

فرد صبور پیروزی را از دست نمی دهد هر چند پس از روزگاری دراز.

همان ، ح ۱۴۵ ، ص ۱۱۶۳.

حدیث ۶۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كُنُوزِ الْإِيمَانِ، الصَّبْرُ عَلَى الْمَصَائِبِ.

از گنجینه های ایمان ، شکیب بر گرفتاری ها است .

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۲۱.

حدیث ۶۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَوِّذُ نَفْسِكَ الصَّبْرُ عَلَى الْمَكْرُوهِ.
 خود را به شکیبایی در برابر کار ناخوشایند عادت ده .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰.

حدیث ۶۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ كَالرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ.
 نسبت صبر به ایمان مانند نسبت سر برای بدن است .
 نهج البلاغه ، ح ۷۹ ، ص ۱۱۲۳.

حدیث ۶۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّبْرُ يُهَوِّنُ الْفَجِيعَةَ.
 شکیبایی ، مصیبت را آسان می گرداند.
 همان ، ج ۱ ، ص ۱۴۳.

حدیث ۶۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّبْرُ يُرْغِمُ الْأَعْدَاءَ.
 شکیبایی ، بینی دشمنان را به خاک می مالد.
 همان ، ج ۱ ، ص ۱۹۶.

حدیث ۶۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّبْرُ أَدْفَعُ لِلْبَلَاءِ.
 صبر، بهترین دفع کننده بلا است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۹۵.

حدیث ۶۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبْرُ كَفَيْلٌ لِلظَّفْرِ.

صبر و شکیبایی ، ضامن پیروزی است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۹۵ .

حدیث ۶۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْبَغْيُ يَجْلُبُ النَّقْمَ.

سرکشی ، عامل بلاها و بدبختی هاست .
همان ، ج ۱ ، ص ۱۸۷ .

حدیث ۶۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَلَ سَيْفَ الْبَغِيِّ قُتِلَ بِهِ.

هر کس شمشیر ستم از غلاف بیرون کشد، خود با آن کشته شود.
نهج البلاغه ، ح ۳۴۱ ، ص ۱۲۴۹ .

حدیث ۶۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظُّلْمُ يُزِلُّ الْقَدَمَ وَيَسْلِبُ النَّعْمَ وَيُهْلِكُ الْأُمَّمَ.

ستمگری گام ها را می لغزاند، نعمت ها را می گیرد و امت ها را هلاک می کند.
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۳۶ .

حدیث ۶۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ.

روز دادخواهی ستمدیده از ستمگر، سخت تر از روز بیدادگری ستمگر بر ستمدیده است .
بحارالانوار، ج ۷۵ ، ص ۳۲۰ .

حدیث ۶۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى إِلَى تَغْيِيرِ نِعْمَةِ اللَّهِ وَتَعْجِيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ إِقَامَةِ عَلَى ظُلْمٍ.

هیچ چیز چون بنیاد ستم نهادن ، نعمت خداوند را دگرگون نسازد.
همان ، ن ۵۳ ، ص ۹۹۶ .

حدیث ۶۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ظُلْمُ الضَّعِيفِ أَفْحَشُ الظُّلْمِ .
 ستم بر ناتوان زشت ترین ستم است .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۰ .

حدیث ۶۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَانَتْ أُمُورُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ تَرْدٌ وَعَنْكُمْ تَضِيدٌ وَإِلَيْكُمْ تَرْجِعُ ، فَمَكَّنْتُمُ الظَّالِمَةَ مِنْ مَنَزَلَتِكُمْ وَالْقِيَتُمْ إِلَيْهِمْ أَرْمَتَكُمْ وَأَسَلِمْتُمْ أُمُورَ اللَّهِ فِي أَيْدِيهِمْ يَعْمَلُونَ بِالشُّبُهَاتِ وَيَسِيرُونَ فِي الشَّهَوَاتِ .
 داوری در احکام خدا را نزد شما می آوردند، و از سوی شما به دیگران می رسید و هم به شما باز می گردید. پس دست ستمکاران را بر خود گشادید و رشته های کار خویش به دست آنان دادید و داوری در حکم الهی را در کف آنان نهادید تا کارها به شبهت کنند و راه شهوت بسپارند.
 همان ، خ ۱۰۵ ، ص ۳۱۷ .

حدیث ۶۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَيَسِيرُونَ فِي الشَّهَوَاتِ ، الْمَعْرُوفُ فِيهِمْ مَا عَرَفُوا وَالْمُنْكَرُ عِنْدَهُمْ مَا أَنْكَرُوا .
 [ستمکاران] به شبهت ها کار می کنند و به راه شهوت می روند، معروف چیزی است که خود بشناسند و منکر آن است که خود زشت بشمارند.
 همان ، خ ۸۷ ، ص ۲۱۹ .

حدیث ۶۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آتَاءُ مُرُوئِي أَنْ أَطْلَبَ النَّصِيرَ بِالْجَوْرِ فِيمَنْ وُلِّيتُ عَلَيْهِ! وَاللَّهِ لَا أَطُورُ بِهِ مَا سَمَرَ سَمِيرٌ...! لَوْ كَانَ الْمَالُ لِي لَسَوَّيْتُ بَيْنَهُمْ فَكَيْفَ وَ إِنَّمَا الْمَالُ مَالُ اللَّهِ .
 آیا مرا فرمان می دهید که در قلمرو زمامداری خود پیروزی را با ستم کاری بدست آورم! بخدا سوگند هرگز چنین کاری نمی کنم مادامی که شب و روز پشت سر هم می آیند و می روند و اگر مال از آن من بود، همه مردم را در تقسیم آن مساوی می گرفتم ، چه رسد به این که مال قطعاً مال خداست .
 همان ، خ ۱۲۶ ، ص ۳۸۹ .

حدیث ۶۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلظَّالِمِ مِنَ الرِّجَالِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: يَظْلِمُ مَنْ فَوْقَهُ بِالْمَعْصِيَةِ، وَ مَنْ دُونَهُ بِالْغَلْبَةِ وَ يَظَاهِرُ الْقَوْمَ الظَّالِمَةَ.

مردان ستمگر، سه نشانه دارند: با نافرمانی ، به مافوق خود ستم می کنند و با قهر و غلبه به زیردستان خویش ، ظلم روا می دارند و پشتیبان ستم پیشگانند.

نهج البلاغه ، ح ۳۴۲ ، ص ۱۲۵۱.

حدیث ۶۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَظْلِمُ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ.

به دیگران ستم مکن چنانکه دوست نداری کسی به تو ستم کند.

همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۱.

حدیث ۶۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَمَنْ ظَلَمَ عِبَادَ اللَّهِ كَانَ اللَّهُ خَصَمَهُ دُونَ عِبَادِهِ.

آن که بر بندگان خدا ستم کند خدا به جای بندگانش دشمن او بود.

همان ، ن ۵۳ ، ص ۹۹۶.

حدیث ۶۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِزٌ ضَلَّ وَ ضَلَّ بِهِ، فَأَمَاتَ سُنَّةَ مَاءِ خُوذَةَ وَ أَحْيَى بِدْعَةَ مَثْرُوكَةَ.

بدترین مردم نزد خدا، امامی است ستمگر، گمراه و گمراه کننده . سنت پذیرفته را بمیراند و بدعت رها شده را زنده گرداند.

همان ، خ ۱۶۴ ، ص ۱۶۸.

حدیث ۶۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ لَوْ تَظَاهَرَتِ الْعَرَبُ عَلَيَّ قِتَالِي لَمَا وُلِّيتُ عَنْهَا.

به خدا سوگند اگر عرب جملگی با هم به پیکار من درآیند بدان پشت نمی کنم .

نهج البلاغه ، ن ۴۵ ، ص ۹۷۱.

حدیث ۶۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّجَاعَةُ زَيْنٌ، الْجُبْنُ شَيْنٌ.

شجاعت و دلیری زینت است و ترس ، عیب و عار.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۴.

حدیث ۶۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْخُرْقِ الْمَعَاجِلَةِ قَبْلَ الْإِمْكَانِ، وَالْإِنَاءِ بَعْدَ الْفُرْصَةِ.

از نشانه های نادانی است ، که شخص پیش از امکان شتاب کند و هنگام فرصت و موقعیت مناسب ، آن را از دست بدهد.

نهج البلاغه ، ح ۳۵۵، ص ۱۲۵۵.

حدیث ۶۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْعَجَلَ فَإِنَّهُ عُنْوَانُ الْفُوتِ وَالنَّدَمِ.

از شتاب پرهیز که مقدمه از دست دادن و پشیمان شدن است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۸۸.

حدیث ۶۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِنَّمَا سُمِّيَتِ الشُّبُهَةُ شُبُهَةً لِأَنَّهَا تُشْبِهُ الْحَقَّ. فَأَمَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فَضِيَاؤُهُمْ فِيهَا الْيَقِينُ وَ دَلِيلُهُمْ سَمْتُ الْهُدَى وَ أَمَّا أَعْدَاءُ اللَّهِ فَدَعَاؤُهُمْ فِيهَا الضَّلَالُ وَ دَلِيلُهُمُ الْعَمَى .

به این دلیل شبهه را شبهه نامیده اند که حق را ماند. در این میان اولیای خدا با روشنایی یقین ، از جو شبهه ها می گذرند و به سوی رستگاری راه می پویند، ولی دشمنان خدا، فرصتی می یابند و دعوت گر خلق به سوی گمراهی می شوند و رهنمودی جز از کوری ندارند.

همان ، خ ۳۸، ص ۱۲۲.

حدیث ۶۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا وَرَعَ كَالْوُقُوفِ عِنْدَ الشُّبُهَةِ.

هیچ پرهیزگاری همسنگ باز ایستادن در مقابل شبهه نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مَزَحَ امْرُؤٌ مَرَحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةً.

هر شوخی که انسان می‌کند، مقداری از عقل خود را با آن از دست می‌دهد.
نهج البلاغه، ح ۴۴۲، ص ۱۲۹۴.

حدیث ۶۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْإِفْرَاطُ فِي الْمَرْحِ حُرْقٌ.
زیاده روی در شوخی، نادانی است.
شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۳۱۱.

حدیث ۶۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الشُّرُورُ يَبْسُطُ النَّفْسَ وَيُثِيرُ النَّشَاطَ.
شادی نفس را می‌گشاید و نشاط را برمی‌انگیزاند.
همان، ج ۲، ص ۵۱۳.

حدیث ۶۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
خَيْرُ الضُّحِكِ التَّبَسُّمُ.
بهترین خنده، لبخند است.
همان، ج ۳، ص ۴۲۳.

حدیث ۶۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
رُبَّ كَلَامٍ جَوَابُهُ الشُّكُوتُ.
بسا سخن که پاسخش دم فرو بستن است.
شرح غررالحکم، ج ۴، ص ۶۴.

حدیث ۶۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
لَا خَيْرَ فِي الصَّمْتِ عَنِ الْحُكْمِ كَمَا إِنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ.
نه سکوت از بیان حق، خوب است و نه سخن گفتن جاهلانه.
نهج البلاغه، ح ۴۶۳، ص ۱۳۰۲.

حدیث ۶۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْلَمُ سَقَطَ الْأَخْتِلَافُ .
 اگر نادان سکوت کند، اختلاف از میان برخیزد.
 بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۲۲.

حدیث ۶۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَصْمُتُ آيَةُ الْجِلْمِ .
 خاموشی نشان بردباری است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲۳.

حدیث ۶۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِكَثْرَةِ الصَّمْتِ تَكُونُ الْهَيْبَةُ .
 با خاموش بودن بسیار، وقار پدیدار شود.
 نهج البلاغه ، ح ۲۱۵، ص ۱۱۸۵.

حدیث ۶۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَصْمُتُ يُكْسِيكَ الْوَقَارَ وَيَكْفِيكَ مَوْنَهُ الْأَعْيَادِ .
 خاموشی بر تو لباس وقار می پوشاند و تو را از زحمت عذرخواهی کفایت می کند.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۸.

حدیث ۶۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْتَنَاءُ بَاءَ كَثْرٍ مِنَ الْأَسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ وَالتَّقْصِيرُ عَنِ الْأَسْتِحْقَاقِ عِيٌّ أَوْ حَسَدٌ .
 ستایش بیش از استحقاق ، تملق است و کمتر از استحقاق در ماندگی است یا حسد.
 نهج البلاغه ، ح ۳۳۹، ص ۱۲۴۹.

حدیث ۶۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكَاهُ الْجَمَالِ الْعِفَافُ.

پاکدامنی، زکات زیبایی است.

همان، ج ۴، ص ۱۰۵.

حدیث ۶۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَمَالُ الْبَاطِنُ حُسْنُ السَّرِيرَةِ.

زیبایی باطن، نیکویی خصلت‌ها و رفتارهاست.

همان، ج ۱، ص ۳۱۳.

حدیث ۶۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْتَّجَمُّلُ مِنْ أَحْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ.

خودآرائی خوی مؤمنان است.

شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۳۰۷.

حدیث ۶۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عِبَادَ اللَّهِ، اءُوصِيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهَذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةَ لَكُمْ وَ اِنْ لَمْ تُحِبُّوا تَزَكَّهَا.

ای بندگان خدا شما را به ترک این دنیایی که سرانجام شما را رها می‌سازد توصیه می‌کنم گر چه شما ترک آن را دوست ندارید.

همان، خ ۹۸، ص ۲۹۲.

حدیث ۶۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا زُهْدَ كَالزُّهْدِ فِي الْحَرَامِ.

هیچ زهدی چون زهد [و بی رغبتی] در امر حرام نیست.

همان، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يَبْصُرَكَ اللَّهُ عَوْرَاتِهَا وَلَا تَغْفُلْ فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنْكَ!

در دنیا زاهد باش خدا زشتیهای آن را به تو می‌نماید و بی‌خبر ممان که از تو بی‌خبر نخواهند ماند.

همان، ح ۳۸۳، ص ۱۲۷۲.

حدیث ۶۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اءِئْهَآ النَّاسُ الرَّهَادَةَ قَصْرَ الْأَمَلِ وَالشُّكْرُ عِنْدَ النَّعْمِ وَالْوَرَعُ عِنْدَ الْمَحَارِمِ فَإِنْ عَزَبَ ذَلِكَ عَنْكُمْ فَلَا يَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرُكُمْ.
 ای مردم! زهد یعنی کوتاهی آرزو، شکر و سپاس در برابر نعمت و پارسائی در مقابل گناه. اگر نتوانستید همه این صفات را فراهم سازید، مواظب باشید حرام بر اراده و صبر شما چیره نگردد.
 نهج البلاغه، خ ۸۰، ص ۱۸۰.

حدیث ۶۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَطْلُبِ الْحَيَاةَ لِتَأْكُلَ كُلَّ، بَلْ أَطْلُبِ الْأَكْلَ لِتَحْيَا.
 زندگی را برای خوردن مخواه، بلکه خوردن را برای زندگی کردن بخواه.
 شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳.

حدیث ۶۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ.
 بسا کسان که با ستوده شدن، فریفته شده اند.
 نهج البلاغه، ح ۴۵۴، ص ۱۲۹۷.

حدیث ۶۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ فِتْنَةٍ آءَاثَرَهَا قَوْلٌ.
 بسا فتنه که از یک گفته خیزد.
 شرح غررالحکم، ج ۴، ص ...

حدیث ۶۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا آءَضَمَرَ آءَاحِدٌ شَيْئًا إِلَّا ظَهَرَ فِي فَلَتَاتِ لِسَانِهِ وَصَفَحَاتِ وَجْهِهِ.
 هیچ کس چیزی را در دل نهان نکرد، جز آن که در سخنان بی اندیشه اش آشکار و در صفحه زُخسارش پدیدار گشت.
 همان، ح ۲۵، ص ۱۰۹۸.

حدیث ۶۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِيَّاكَ أَنْ تَذْكُرَ مِنَ الْكَلَامِ مَا يَكُونُ مُضْحِكًا وَإِنْ حَكَيْتَ ذَلِكَ عَنْ غَيْرِكَ.
 بپرهیز از آنکه در سخنت چیزی خنده دار آری ، هر چند به نقل از دیگری باشد.
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۸.

حدیث ۶۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ إِذَا كَانَ صَوَابًا، كَانَ دَوَاءً، وَإِذَا كَانَ خَطَاءً، كَانَ دَاءً.
 سخن حکیمان ، درستش دارو و نادرستش بیماری است .
 نهج البلاغه ، ح ۲۵۷ ، ص ۱۲۱۵.

حدیث ۶۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَلَّةُ الْكَلَامِ يَسْتُرُ الْعُيُوبَ وَيُقَلِّلُ الذُّنُوبَ.
 کم گویی ، عیب ها را می پوشاند و از گناهان می کاهد.
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۵۰۵.

حدیث ۶۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۲- مَنْ أَكْثَرَ أَهْجَرَ.
 پرگو، بیهوده گو می شود.
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۰.

حدیث ۶۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۱- الْأَكْثَارُ يُرِلُّ الْحَكِيمَ وَيَمِلُّ الْحَلِيمَ.
 پُرگویی ، حکیم را می لغزاند و بردبار را به ستوه می آورد.
 همان ، ج ۲ ، ص ۱۰۹.

حدیث ۶۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَضْلُ الرَّجُلِ يُعْرَفُ مِنْ قَوْلِهِ.
 فضیلت مرد از کلامش دانسته می شود.

شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۴۱۴.

حدیث ۶۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَإِنَّ لِسَانَ الْمُؤْمِنِ مِنْ وَرَاءِ قَلْبِهِ وَإِنَّ قَلْبَ الْمُنَافِقِ مِنْ وَرَاءِ لِسَانِهِ.
زبان مؤمن پشت قلب او، و قلب منافق پشت زبان او است .
همان ، خ ۱۷۵ ، ص ۵۷۰.

حدیث ۶۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ إِلَّا بِالْحَقِّ.
مسلمان [واقعی] کسی است که مسلمانان از دست و زبان او در امان باشند.
همان ، خ ۱۶۶ ، ص ۱۷۴.

حدیث ۶۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ بِلِسَانِي ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِي .
خدایا! بر من ببخشای آنچه را با زبان به تو نزدیکی جستم ، آنگاه دلم با آن مخالفت ورزید.
نهج البلاغه ، خ ۷۷ ، ص ۱۷۶.

حدیث ۶۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اتَّقُوا ظُنُونَ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْحَقَّ عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ .
از گمان های مؤمنان بپرهیزید که خدا حق را بر زبان آنان نهاده است .
همان ، ح ۳۰۱ ، ص ۱۲۳۳.

حدیث ۶۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَسْتَقِيمُ قَلْبٌ عَبْدٍ حَتَّىٰ يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ .
قلب آدمی در راه راست استوار نمی ماند مگر آن که زبانش در این راه استوار باشد.
همان ، خ ۱۷۵ ، ص ۵۷۱.

حدیث ۶۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُقَلُّ مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ.

سخنی را که دوست نداری برای تو بگویند، به دیگران مگوی .

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۱.

حدیث ۶۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرْ إِلَى مَا قَالَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ.

به گفتار بنگر و نه به گوینده .

شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۴۴۲.

حدیث ۶۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللِّسَانُ سَبْعٌ إِنْ خُلِيَ عَنْهُ عَقْرٌ.

زبان ، درنده ای است که اگر رها شود زخم می زند.

نهج البلاغه ، ح ۵۷ ، ص ۱۱۱۴.

حدیث ۶۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللِّسَانُ مِغْيَازٌ أَعْطَشَهُ الْجَهْلُ وَأَرْجَحَهُ الْعَقْلُ.

زبان ترازویی است که نادانی آن را سبک و عقل سنگین می سازد.

تحف العقول ، ص ۲۲۸.

حدیث ۶۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِتْنَةُ اللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ ضَرْبِ السَّيْفِ.

[مشکلات] فتنه زبان بسیار شدیدتر از ضربه شمشیر است .

مستدرک الوسائل ، ج ۹ ، ص ۳۱.

حدیث ۶۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَلَامُ فِي وَثَاقِكَ مَا لَمْ تَكَلِّمْ بِهِ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِي وَثَاقِهِ، فَاخْرُنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْرُنْ ذَهَبَكَ وَوَرِقَكَ. فَرُبَّ كَلِمَةٍ سَلَبَتْ

نِعْمَةً وَجَلَبَتْ نِقْمَةً.

تا سخن نگفته ای ، سخن در بند تو است و چون گفتمی تو در بند سخنی . پس همان سان که زر و سیمات را در گنجینه می نهی ، زبانت را نیز نگهدار. چه بسا سخنی که نعمت از کف برد و نعمت پدید آورد.
 نهج البلاغه ، ح ۳۷۳ ، ص ۱۲۶۷.

حدیث ۶۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ، بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ، فَإِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيَّ جَوَارِحَكَ كُلَّهَا فَرَائِضٌ يَحْتَجُّ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
 آنچه نمی دانی مگو! بلکه همه آنچه را که می دانی نیز مگو زیرا خداوند بر اعضاء و جوارح تو واجباتی قرار داده که در قیامت از آنها بازخواست خواهد کرد.
 همان ، ح ۳۷۴ ، ص ۱۲۶۸.

حدیث ۶۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَرْءُ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ.
 مرد، در زیر زبانش نهفته است .
 غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۳ ، ردیف ۱۰۲۱ .

حدیث ۶۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مِنْ أَمْرِ عَلَيْهَا لِسَانُهُ.
 آن که زبانش را بر خود فرمانروا ساخت خود را از قیمت بینداخت .
 نهج البلاغه ، ح ۲ ، ص ۱۰۸۸ .

حدیث ۶۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اخذروا اللسان فإنه سهم يخطى .
 از زبان بر حذر باشید؛ چه آن که تیری است که به خطا می رود.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۶۷۱ .

حدیث ۶۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَطُنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَعْدٍ سَوْءًا، وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مُحْتَمَلًا.
 هر سخنی که از دهان کسی خارج شد، تا احتمال درستی و نیکی در آن می یابی ، حمل بر فساد مکن .

نهج البلاغه ، ح ۳۵۲ ، ص ۱۲۵۴ .

حدیث ۶۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللِّسَانُ تَرْجُمَانُ الْعَقْلِ .

زبان مترجم عقل است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۴۱ .

حدیث ۶۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْقَوْلِ الْكَذِبُ .

بدترین گفتار، سخن دروغ است .

نهج البلاغه ، خ ۸۳ ، ص ۲۰۰ .

حدیث ۶۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ؛ قَلِيلُهُ يَنْفَعُ، وَكَثِيرُهُ قَاتِلٌ .

سخن چون داروست ؛ اندکش سودمند و زیادش کشنده است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۵۹ .

حدیث ۶۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكِتَابُ تَرْجُمَانُ النَّيِّ .

نامه ، بازگو کننده ضمیر است .

همان ، ج ۱ ، ص ۸۰ .

حدیث ۶۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ الْأَيْمَانَ حِفْظُ اللِّسَانِ .

از نشانه های ایمان ، نگهداری زبان است .

همان ، ج ۶ ، ص ۱۵ .

حدیث ۶۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ خَيْرَ الْقَوْلِ مَا نَفَعَ.

بهترین گفتار آن است که سودمند باشد.

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰.

حدیث ۶۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ حَسْنَ الْكَلَامِ مَازَانُهُ حُسْنُ النَّظَامِ وَفَهْمُهُ الْخَاصُّ وَالْعَامُّ.

نیکوترین سخن آن است که به نظم نیکو زیور یابد و همگان آن را بفهمند.

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۶۳.

حدیث ۶۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا أَنَّ يَسِيرَ الرِّيَاءِ شَرُّكَ.

بدانید که کمترین درجه ریا نیز، شرک است .

همان ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّائِي بِتَخْصِينِ الْأَسْرَارِ.

نظریه [خوب و هدفمند] با حفظ اسرار به دست می آید.

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۷۱.

حدیث ۶۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ يَعْمَلْ لِغَيْرِ اللَّهِ يَكِلُهُ اللَّهُ لِمَنْ عَمِلَ لَهُ.

کسی که برای غیر خدا عمل کند، خداوند او را به همان شخص وامی گذارد.

نهج البلاغه ، خ ۲۳ ، ص ۸۴.

حدیث ۶۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ.

سینه خردمند، صندوق اسرار اوست .

همان ، ح ۵، ص ۱۰۹۰.

حدیث ۶۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَهْتِكُوا أَسْرَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ يَعْلَمُ أَسْرَارَكُمْ.
پرده خویش را پیش کسی که از اسرار تان آگاه است ندرید.
نهج البلاغه ، خ ۱۹۴، ص ۶۵۳.

حدیث ۶۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِذَاعَةُ شِمَّةُ الْأَغْيَارِ.
فاش ساختن اسرار [و شایعه سازی] خوی و خصلت بیگانگان است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۷۱.

حدیث ۶۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَطَاعَ الْوَأَشَى ضَيَّعَ الصَّدِيقَ.
هر کس از سخن چین پیروی کند، دوست خود را از دست می دهد.
نهج البلاغه ، ح ۲۳۱، ص ۱۱۹۳.

حدیث ۶۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا عَيْشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحَبَّتَهُ.
کسی که از دوستانش جدا می شود، آسایش ندارد.
شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۸۴.

حدیث ۶۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَسَدُ الصَّدِيقِ مِنْ سُقْمِ الْمَوَدَّةِ.
حسادت دوستان به یکدیگر از آفات دوستی است .
نهج البلاغه ، ح ۲۰۹، ص ۱۱۸۴.

حدیث ۶۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلْ رَفِيقَكَ عَمَلَكَ وَ عَدُوَّكَ اءَمَلَكَ.

عملت را دوست خود، و آرزویت را دشمن خود قرار ده .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۸۲.

حدیث ۶۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۵- إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيُضُرُّكَ.

از دوستی نادان پرهیز، چه او خواهد که تو را سود رساند لیکن دچار زیانت گرداند.

همان ، ص ۱۱۰۴.

حدیث ۶۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۴- إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْبَخِيلِ فَإِنَّهُ يَقْعُدُ عَنْكَ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ.

از دوستی بخیل پرهیز، چه آنچه را سخت بدان نیازمندی از تو دریغ دارد.

همان .

حدیث ۶۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۳- إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْفَاجِرِ فَإِنَّهُ يَبِيعُكَ بِالتَّافِهِ.

از دوستی تبهکار پرهیز که به اندک بهایت بفروشد.

همان .

حدیث ۶۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲- إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْكُذَّابِ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ. يُقَرَّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ وَ يُبْعَدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ.

از دوستی دروغگو پرهیز، که او به سان سراب است ، دور را به تو نزدیک و نزدیک را به تو دور نمایاند.

همان ، ح ۳۷، ص ۱۱۰۵.

حدیث ۶۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱- إِيَّاكَ وَ مُصَاحَبَةَ الْفُسَّاقِ فَإِنَّ الشَّرَّ بِالشَّرِّ مُلْحَقٌ.

از همنشینی با فاسقان پرهیز که شر به شر پیوندد.

نهج البلاغه ، ن ۶۹ ، ص ۱۰۷۰.

حدیث ۶۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اءَحِبِّ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا عَسَى اَنَّ يُعْصِيكَ يَوْمًا مَا .
 در دوستی با دوست زیاده روی مکن ، چه بسا روزی ، تو را نافرمانی کند.
 تحف العقول ، ص ۲۱۹.

حدیث ۶۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْاَصْحَابِ .
 یاری دهنده بر طاعت خداوند، بهترین یاران است .
 همان ، ج ۱ ، ص ۲۹۸.

حدیث ۶۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ عَلَامَةِ الشَّقَاءِ غَشُّ الصَّدِيقِ .
 فریبکاری با دوست ، نشانه بدبختی آدمی است .
 همان ، ج ۶ ، ص ۱۹.

حدیث ۶۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْمَوَدَّةُ اَقْرَبُ رَحِمٍ .
 دوستی ، نزدیکترین خویشاوندی است .
 همان ، ج ۱ ، ص ۱۰۳.

حدیث ۶۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلصَّدِيقُ اَقْرَبُ الْاَقْرِبِ .
 دوست ، نزدیکترین خویشاوند است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۷۷.

حدیث ۶۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَلَّمَا طَالَتِ الصُّحْبَةُ تَاءً كَدَّتِ الْحُرْمَةُ.
 هر چه همنشینی بیشتر، حرمت استوارتر.
 همان ، ج ۳ ، ص ۱۲۴.

حدیث ۶۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۲- الصَّدِيقُ مَنْ صَدَقَ غَيْبُهُ.
 دوست خوب کسی است که در پنهانی نیز دوست باشد.
 همان ، ج ۱ ، ص ۳۰۱.

حدیث ۶۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۱- الصَّدِيقُ إِنْسَانٌ هُوَ أَنْتَ إِلَّا أَنَّهُ غَيْرُكَ.
 دوست کسی است که با تو یکی است (تو را به منزله خود بداند) گر چه (به حسب ظاهر) غیر از تو است .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۶۵.

حدیث ۶۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَقَدْ الْأَجِيَّةُ غُوبَةً.
 از دست دادن دوستان ، غربت است .
 نهج البلاغه ، ح ۶۲ ، ص ۱۱۱۵.

حدیث ۶۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَتَّخِذَنَّ عَدُوَّ صَدِيقِكَ صَدِيقًا فَتُعَادِيَ صَدِيقَكَ.
 با دشمن دوست دوستی مکن که با دوست خود دشمنی کرده ای .
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۳.

حدیث ۶۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعَجَزَ النَّاسُ مَنْ عَجَزَ عَنِ الْاِكْتِسَابِ الْاِخْوَانِ وَأَعَجَزَ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ.
 ناتوان ترین مردم کسی است که از یافتن دوست ناتوان است و ناتوان تر از او کسی است که دوست یافته را تباه گرداند.

همان ، ح ۱۱ ، ص ۱۰۹۳ .

حدیث ۶۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَطِيعَةُ الْجَاهِلِ تَعْدِلُ صِلَةَ الْعَاقِلِ .
 جدایی از نادان ، همسان پیوستن به داناست .
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۶ .

حدیث ۶۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُلُوبُ الرِّجَالِ وَحَشِيَّةٌ فَمَنْ تَاءَلَفَهَا أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ .
 دل های مردمان رمنده است ، هر که آن را به خود خو داد ، به سوی او روی نهاد .
 نهج البلاغه ، ح ۴۷ ، ص ۱۱۱۱ .

حدیث ۶۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ آخَاهُ فِي ثَلَاثٍ: فِي نَكْبَتِهِ وَغَيْبَتِهِ وَوَفَاتِهِ .
 دوست هنگامی ، به حقیقت دوست است که دوستی برادرش را در سه حال نگاه دارد: به روزگار نکبت ، در هنگام
 غیبت و پس از رحلت .
 نهج البلاغه ، ح ۱۲۹ ، ص ۱۱۵۰ .

حدیث ۶۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أُبْدِلُ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ... وَلَا تَقْصَّ إِلَيْهِ بِكُلِّ أَسْرَارِكَ .
 همه محبت را به پای دوست به ریز ولی همه اسرار را در اختیار او نگذار .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۳۳ .

حدیث ۶۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا . وَابْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا ، عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا .
 با دوست ، در دوستی از اندازه مگذر ، بسا که روزی دشمن گردد و با دشمن مدارا کن ، باشد که روزی دوست گردد .
 همان ، ح ۲۶۰ ، ص ۱۲۱۶ .

حدیث ۶۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُهِدْكَ فِي رَاغِبٍ فِيكَ نُقْصَانُ حَظٍّ، وَ رَغْبَتُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذُلُّ نَفْسٍ.

بی میلی نسبت به آن کس که به تو علاقه مند است دلیل کمی بهره تو در دوستی است و تمایل تو نسبت به کسی که بی اعتنا است سبب خواری تو است .

نهج البلاغه ، ح ۴۵۱ ، ص ۱۲۹۴.

حدیث ۶۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالتَّوَّاضُعِ وَالتَّبَادُلِ.

بر شما باد به یکدیگر پیوستن و به هم بخشیدن .

همان ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۸.

حدیث ۶۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِحْمِلْ نَفْسَكَ مِنْ أَخِيكَ عِنْدَ صَرَمِهِ عَلَى الصَّلَةِ.

چون برادرت از تو جدا شد، خود را به پیوند با او وادار .

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۲.

حدیث ۶۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى هُدًى...

بهترین برادرانت کسی است که تو را به راه راست راهنمایی کند.

شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۴۳۶.

حدیث ۶۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ تُكَلِّفُ لَهُ.

بدترین برادران کسی است که برای او به رنج افتی !

نهج البلاغه ، ح ۴۷۱ ، ص ۱۳۰۵.

حدیث ۶۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْغَرِيبُ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَبِيبٌ.

غریب و تنها کسی است که دوستی نداشته باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۱۵.

حدیث ۶۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْهَدِيَّةُ تَجْلِبُ الْمَحَبَّةَ.

هدیه فرستادن ، دوستی را جلب می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۸۳.

حدیث ۶۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَشِقَ شَيْئًا أَعْشَى بَصْرَهُ وَآمَرَضَ قَلْبَهُ. فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ.

آن کس که به چیزی عشق ورزد، آن عشق ، چشم او را کور و قلبش را بیمار می کند. چنین فردی با چشم ناسالم می نگرد و با گوش ناشنوا می شنود.

همان ، ح ۱۰۸، ص ۳۳۰.

حدیث ۶۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا غَرَضٌ تَنْتَضِلُ فِيهِ الْمَنَايَا مَعَ كُلِّ جَزَعَةٍ شَرَقَّ وَفِي كُلِّ أُمَّةٍ كَلَّةٌ غَضَصٌ.

مردم! همانا شما در این جهان ، نشانه اید که مرگ ، پی در پی بدان تیر می افکند. با هر جرعه ای آب ، در گلو جستی و در هر لقمه ای گلوگیر شدنی است .

نهج البلاغه ، خ ۱۴۵، ص ۴۴۰.

حدیث ۶۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ خُرْجُوا مِنَ الدُّنْيَا قُلُوبِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُخْرَجَ مِنْهَا أَعْبَادُكُمْ. فَفِيهَا اخْتِبُوتُمْ وَلَعَلَّهَا خُلِقَتْكُمْ.

پیش از اینکه بدنتان را از دنیا بیرون برند، قلبتان را از آن خارج سازید! در دنیا آزمایش می شوید و برای غیر آن آفریده شده اید.

همان ، خ ۱۹۴، ص ۶۵۳.

حدیث ۶۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْيَا مُتْنَهَى بَصَرِ الْأَعْمَى ، لَا يُبْصِرُ مِمَّا وَرَاءَهَا شَيْئًا .
همانا دنیا نهایت دید کوردل است ، چیزی فراتر از آن را نمی بیند .
همان ، خ ۱۳۳ ، ص ۴۱۳ .

حدیث ۶۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَمَا نِلْتَ مِنْ دُنْيَاكَ فَلَا تُكْثِرْ بِهِ فَرْحًا ، وَمَا فَاتَكَ مِنْهَا فَلَا تَأْسَ عَلَيْهِ جَزَعًا وَلْيُكُنْ هَمُّكَ فِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ .
به آنچه از دنیا می رسی آنقدر خوشحال مباش ! و آنچه را که از دنیا از دست می دهی بر آن تأسف مخور و جزع مکن !
همتت در آن باشد که پس از مرگ به آن خواهی رسید .
نهج البلاغه ، ن ۲۲ ، ص ۸۷۳ .

حدیث ۶۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَاءَزْمِعُوا عِبَادَ اللَّهِ الرَّحِيلَ عَنْ هَذِهِ الدَّارِ الْمَقْدُورِ عَلَى أَهْلِهَا الزَّوَالُ وَلَا يَغْبِنَنَّكُمْ فِيهَا الْأَمَلُ وَلَا يَطُولَنَّ عَلَيْكُمْ فِيهَا الْأَمَدُ .
ای بندگان خدا! تصمیم کوچ نمودن از سرایی بگیریید که سرانجام به نیستی می گراید، مبادا آرزوها به شما چیره شوند خیال
نکنید عمر طولانی خواهید داشت ! (بنابراین از مرکب غرور فرود آید و از دنیاپرستی و خودخواهی و تعدی و تجاوز بر دیگران
دست بردارید).
همان ، خ ۵۲ ، ص ۱۳۹ .

حدیث ۶۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تُصْلِحْ دُنْيَاكَ بِمَحَقِّ دِينِكَ .
دنیای خود را با نابودی دین خود آباد مکن .
همان ، ن ۴۳ ، ص ۹۶۱ .

از ۶۴۰۰ تا ۶۲۰۱

حدیث ۶۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تَبِعْ آخِرَتَكَ بِدُنْيَاكَ .
آخرتت را به دنیایت مفروش .
نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰ .

حدیث ۶۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْمَالُ وَالتَّبُونُ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ حَزْثُ الْآخِرَةِ.

مال و فرزند زینت زندگی دنیا و عمل شایسته کشت آخرت است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۶۲.

حدیث ۶۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا أَعْقَبَلْتَ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدِ عَارِزَتِهِ مَحَاسِنَ غَيْرِهِ، وَإِذَا دَبَّرْتَ عَنْهُ سَلْبَتَهُ مَحَاسِنَ نَفْسِهِ.

چون دنیا به کسی روی آورد، نیکویی های دیگران را به او عاریت دهد و چون به او پشت نماید، خوبی های او را بر باید.

همان ، ح ۸ ، ص ۱۰۹۲.

حدیث ۶۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِنْسَانُ أَبْنَاءُ الدُّنْيَا، وَلَا يُلَامُ الرَّجُلُ عَلَى حُبِّ أُمَّهِ.

مردم فرزندان دنیاند و هیچ فرزندی را برای دوستی مادرش نتوان سرزنش کرد.

همان ، ح ۲۹۵ ، ص ۱۲۳۱.

حدیث ۶۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارٌ مَجَازٍ وَالْآخِرَةُ دَارٌ قَرَارٍ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِكُمْ لِمَقَرِّكُمْ.

دنیا سرای گذر است و آخرت خانه قرار و همیشگی ! پس ، از گذرگاه خویش برای سر منزل قرار خود توشه تهیه کنید.

همان ، خ ۱۹۴ ، ص ۶۵۳.

حدیث ۶۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا بِالْكُمِّ تَفْرَحُونَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الدُّنْيَا تُدْرِكُونَهُ وَلَا يَحْزَنُكُمْ الْكَثِيرُ مِنَ الْآخِرَةِ تُحْرَمُونَهُ!

شما را چه شده که با رسیدن به مقدار کمی از دنیا فرحناک و با نشاط می شوید، ولی از دست رفتن و محرومیت فراوان آخرت ،

شما را محزون نمی کند؟!

نهج البلاغه ، خ ۱۱۲ ، ص ۳۵۰.

حدیث ۶۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالدُّنْيَا تُحْرَزُ الْآخِرَةُ.

بوسیله دنیا آخرت بدست می آید.

همان ، خ ۱۵۵، ص ۴۸۸.

حدیث ۶۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عَدَوَانِ مُتَفَاوِتَانِ وَ سَبِيلَانِ مُخْتَلِفَانِ... وَ مَا شِئْتَهُمَا كُلَّمَا قَرَّبَ مِنْ وَاحِدٍ بَعُدَ مِنَ الْآخِرِ.

دنیا و آخرت دو دشمن دو گانه و دو راه جدایند... و رونده میان آن ها چون به یکی نزدیک گردد، از دیگری دور شود.

همان ، ح ۱۰۰، ص ۱۱۳۳.

حدیث ۶۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَ تَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الْآخِرَةَ وَ عَادَاهَا.

هر کس دنیا را دوست بدارد و دل به ولایتش بسپارد، به آخرت کینه ورزیده ، آن را دشمن می دارد.

همان ، ح ۱۰۰، ص ۱۱۳۳.

حدیث ۶۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَهْلُ الدُّنْيَا كَرُكِبٍ يُسَارُّ بِهِمْ وَ هُمْ نِيَامٌ.

اهل دنیا همچون سوارانند که در خوابند و آنان را می رانند.

نهج البلاغه ، ح ۶۱، ص ۱۱۱۵.

حدیث ۶۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَنَالُونَ مِنْهَا نِعْمَةً إِلَّا بِفِرَاقِ آخِرِي .

از دنیا به نعمتی نمی رسید، جز آن که نعمتی را از دست می دهید.

نهج البلاغه ، خ ۱۴۵، ص ۴۴۰.

حدیث ۶۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ مُسْتَقْبَلٍ يَوْمًا لَيْسَ بِمُسْتَذْبَرِهِ وَ مَغْبُوطٍ فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ قَامَتْ بَوَاكِيهِ فِي آخِرِهِ.

بسا کسانی که روزی را به پیشتاز شتابند که بدرقه اش را فرصتی نیابند (اجل او را به شب مهلت ندهد) و

بسا کسی که بر (خوشی) او در اول شب غبطه بردند و در آخرش گریه کنندگان بر او برخاستند (آری سر شب تخت و

تاج داشت و بامداد به زیر خاک رفت).

همان ، ح ۳۷۲ ، ص ۱۲۶۷.

حدیث ۶۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَاهِلِ الدَّهْرَ مَا ذَلَّ لَكَ قُعُودُهُ.

چندی که زمانه [چون شتر] رام تو گشته و ذلیلانه به پایت نشسته ، آسان گیر.

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۲.

حدیث ۶۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدَّهْرُ مُوَكَّلٌ بِتَشْتِيتِ الْأَلْفِ.

روزگار در پی پراکنده کردن دوستان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۰۷.

حدیث ۶۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَخْفُوفَةٌ وَ بِالْغَدْرِ مَعْرُوفَةٌ، لَا تَدُومُ اءِخْوَالُهَا، وَلَا يَسْلَمُ نَزَالُهَا.

(دنیا) سرایی است که بلاها آن را احاطه کرده و به بی وفایی و مکر معروف است ، حالاتش یکنواخت نمی ماند و ساکنانش

ایمن نیستند.

نهج البلاغه ، خ ۲۱۷ ، ص ۷۱۶.

حدیث ۶۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲- يَا دُنْيَا... عَيْشُكَ قَصِيرٌ وَ خَطْرُكَ يَسِيرٌ وَ أَمْلِكُ حَقِيرٌ.

ای دنیا... زندگانی تو کوتاه ، اهمیت تو اندک و آرزوی تو پست است .

همان ، ح ۷۴ ، ص ۱۱۱۹.

حدیث ۶۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۳- إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ: لَئِنْ مَسَّهَا قَاتِلٌ سَمُّهَا.

دنیا همچون مار است ؛ ظاهرش نرم و زهرش کشنده است .

همان ، ن ۶۸ ، ص ۱۰۶۵.

حدیث ۶۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۴- ... فَإِنَّهَا عِنْدَ ذَوِي الْعُقُولِ كَفَى الظِّلُّ بَيْنَنَا تَرَاهُ سَابِغًا حَتَّى قَلَصَ وَ زَائِدًا حَتَّى نَقَصَ.

به درستی که دنیا در نظر خردمندان همچون سایه ای است که هنوز گسترده نشده ، کوتاه می گردد و هنوز فزونی نیافته نقصان می پذیرد.

همان ، خ ۶۲ ، ص ۱۵۲.

حدیث ۶۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ.

روزگار دو روز است : روزی به سود تو و روزی به زیان تو است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۸۰.

حدیث ۶۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱- الدُّنْيَا دَارٌ مَنِي لَهَا الْفَنَاءُ.

دنیا، خانه ای است که فنا و زوال از ویژگی های ذاتی آن است .

نهج البلاغه ، خ ۴۵ ، ص ۱۳۲.

حدیث ۶۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ صِدْقٍ لِمَنْ صَدَّقَهَا وَ دَارٌ عَافِيَةٍ لِمَنْ فَهِمَ عَنْهَا وَ دَارٌ غَنَى لِمَنْ تَرَوَّدَ مِنْهَا وَ دَارٌ مَوْعِظَةٌ لِمَنْ اتَّعَطَّ بِهَا.

به راستی که دنیا برای راستان سرای راستی ، برای دنیاشناسان سرای عافیت ، برای توشه گیران سرای بی نیازی ، و برای پند پذیران سرای پند و اندرز است .

همان ، ح ۱۲۶ ، ص ۱۱۴۸.

حدیث ۶۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَابْنَ آدَمَ لَا تَحْمِلْ هَمَّ يَوْمِكَ الَّذِي لَمْ يَأْتِكَ عَلَى يَوْمِكَ الَّذِي قَدْ آتَاكَ، فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ مِنْ عُمْرِكَ يَأْتِ اللَّهُ فِيهِ بَرِّزُكَ.

ای فرزند آدم ، غم روزی را که نیامده امروز مخور، چه ، اگر از عمرت باشد، خداوند روزی ات را می رساند.

همان ، ح ۲۵۹ ، ص ۱۲۱۶.

حدیث ۶۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَدَّهُمْ يُخْلِقُ الْأَبْدَانَ وَيَجِدُّدُ الْأَمَالَ.
 روزگار بدن‌ها را فرسوده و آرزوها را نو می‌کند.
 نهج البلاغه ، ح ۶۹ ، ص ۱۱۱۶.

حدیث ۶۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَدُّنِيَا مُطْلَقَةً الْأَكْيَاسِ .
 دنیا طلاق داده مردان زیرک است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۲۰.

حدیث ۶۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ لَبِئْسَ الْمَتَّجِرُ أَنْ تَرَى الدُّنْيَا لِنَفْسِكَ ثَمَنًا وَمِمَّا لَكَ عِنْدَ اللَّهِ عَوَضًا .
 چه بد تجارتی است که دنیا را بهای جان خویش بدانی و با آنچه که در نزد خداست معاوضه نمایی .
 همان ، خ ۳۲ ، ص ۱۰۷.

حدیث ۶۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاخِطًا، وَمَنْ أَصْبَحَ يَشْكُو مُصِيبَةً نَزَلَتْ بِهِ فَإِنَّمَا يَشْكُو رَبَّهُ .
 آن که از دنیا اندوهناک است ، از قضای خدا خشمناک است و آن که از مصیبتی که بدو رسیده گله آرد، از پروردگار خود شکوه کرده است .
 همان ، ح ۲۱۹ ، ص ۱۱۸۷.

حدیث ۶۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي حَلَالِهَا حِسَابٌ وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ .
 [در آخرت] حلال دنیا حساب و حرامش کیفر دارد .
 نهج البلاغه ، خ ۸۱ ، ص ۱۸۱.

حدیث ۶۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُ إِلَى الدُّنْيَا نَظْرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ وَلَا تَنْظُرُ إِلَيْهَا نَظْرَ الْعَاشِقِ الْوَاقِعِ.

به دنیا مانند انسان زاهد و روی گردان از آن ، بنگر، نه انسان عاشق و شیفته .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۰۵.

حدیث ۶۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا آتَاكَ، وَ تَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَذَابُكَ؛ فَإِنَّ آتَاكَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمَلْ فِي الطَّلَبِ.

از امر دنیا همان قدر بگیر که به تو می رسد و آنچه از تو روگردانده بدنبالش مشتاب و اگر چنین نمی کنی لااقل تلاش معقولانه و مشروع کن !

نهج البلاغه ، ح ۳۸۷، ص ۱۲۷۳.

حدیث ۶۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَ مَنْ آءَبَصَرَ بِهَا بَصْرَتَهُ، وَ مَنْ آءَبَصَرَ إِلَيْهَا آءَعَمَّتُهُ.

هر کس با چشم بصیرت و عبرت به دنیا بنگردد به او بینایی بخشد. و آن کس که چشمش به دنبال آن باشد و فریفته آن گردد از دیدن حقایق نابینایش کند!

نهج البلاغه ، خ ۸۱، ص ۱۸۱.

حدیث ۶۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْوَلَهُ بِالدُّنْيَا أَعْظَمُ فِتْنَةٍ.

عشق به دنیا بزرگترین فتنه است .

شرح نهج البلاغه ، ج ۱، ص ۳۱۷.

حدیث ۶۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنْيَا سُوقُ الْحُشْرَانِ.

دنیا، بازار زیان است .

همان ، ج ۱، ص ۱۰۶.

حدیث ۶۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَخْلِصْ فِي الْمَسْأَلَةِ لِرَبِّكَ.

آنچه خواهی ، خالصانه از پروردگارت بخواه .
نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰ .

حدیث ۶۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذْفَعُوا أَمْوَاجَ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ .
موج های بلا را با دعا دفع کنید .
نهج البلاغه ، ح ۱۳۸ ، ص ۱۱۵۴ .

حدیث ۶۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْدُّعَاءُ سِلَاحُ الْأَوْلِيَاءِ .
نیایش اسلحه دوستان نزدیک خداست .
همان ، ص ۱۹۸ .

حدیث ۶۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَمْرَانِ لَا يَنْفَكَاكَانِ مِنَ الْكُذِبِ: كَثْرَةُ الْمَوَاعِيدِ، وَ شِدَّةُ الْإِعْتِدَارِ .
دو چیز از دروغ جدا نمی شود: وعده های زیاد و پوزش های پیاپی و [همراه با تاء کید]
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۲۸۷ .

حدیث ۶۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْكُذْبُ مَهَانَةٌ وَ خِيَانَةٌ .
دروغگویی ، خواری و خیانت است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۷۹ .

حدیث ۶۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنَجَاهٍ وَ كَرَامَةٍ، وَالْكَاذِبُ عَلَى شَرَفِ مَهْوَاهٍ وَ مَهَانَةٍ .
راستگو در مسیر نجات و بزرگواری و دروغگو بر لب پرتگاه سقوط و خواری قرار گرفته است .
همان .

حدیث ۶۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَاتِبُوا الْكُذِبَ فَإِنَّهُ مُجَانِبٌ لِلْإِيمَانِ .
از دروغ دوری کنید که با ایمان ناسازگار است .
نهج البلاغه ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸ .

حدیث ۶۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شُرِبُ الدَّوَاءِ لِلْجَسَدِ كَالصَّابُونِ لِلثَّوْبِ ؛ يُنْقِيهِ وَ لَكِنْ يُخْلِقُهُ .
مصرف دارو برای بدن همچون صابون است نسبت به لباس که هر چند آن را پاک می کند ولی فرسوده اش می سازد .
همان ، ص ۳۰۰ .

حدیث ۶۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَفَاكَ خِيَانَةٌ أَنْ تَكُونَ أَمِينًا لِلْخَوَانَةِ .
در خیانتکار بودن تو همین بس که امین خیانتکاران باشی .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۳۲۱ .

حدیث ۶۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ أَعْظَمَ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْأُمَّةِ ، وَأَعْظَمُ الْغِشِّ غِشُّ الْأُمَّةِ .
بزرگترین خیانت ، خیانت به امت و زشت ترین فریب ، فریب کاری نسبت به پیشوایان است .
همان ، ن ۲۶ ، ص ۸۸۵ .

حدیث ۶۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ ضَيَّعَهُ الْأَقْرَبُ أَتَيْحَ لَهُ الْأَبْعَدُ .
کسی را که خویشان نزدیک تر، رهاش کنند، بیگانه دورتر برای یاری او برانگیخته می شود .
نهج البلاغه ، ح ۱۴ ، ص ۱۰۹۴ .

حدیث ۶۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَلَّةُ الرَّحِمِ، مَثْرَاءَةٌ فِي الْمَالِ وَ مَسَاءَةٌ فِي الْأَجْلِ.
 صله رحم سبب افزایش مال و طول عمر است .
 نهج البلاغه ، خ ۱۰۹ ، ص ۳۳۸.

حدیث ۶۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَلَّةُ الْأَرْحَامِ مِنْ أَفْضَلِ شَيْمِ الْكِرَامِ.
 صله ارحام ، از بهترین اخلاق و منش کریمان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۲۱۸.

حدیث ۶۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَلَا يَكُنْ أَهْلَكَ أَشَقَى الْخَلْقِ بِكَ.
 مبادا با کسانی [رفتاری کنی] که بدبخت ترین مردم نسبت به تو باشند.
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۳.

حدیث ۶۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَأَكْرَمُ عَشِيرَتِكَ فَإِنَّهُمْ جَنَاحُكَ الَّذِي بِهِ تَطِيرُ.
 خویشاوندان را گرامی بدار که آنان چون بال تو هستند که بدان پرواز می کنی .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۹ .

حدیث ۶۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحْمَدُ مَنْ يَغْلُظُ عَلَيْكَ وَيَعْظُكَ، لَا مَنْ يُرْكِيكَ وَيَتَمَلَّقُكَ.
 سپاسگزار کسی باش که به تو درستی می کند و پندت می دهد نه کسی که از تو تمجید می کند و زبان به چاپلوسی می گشاید.
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۲۵۸ .

حدیث ۶۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنَّ مَعْصِيَةَ النَّاصِحِ الشَّفِيقِ الْعَالِمِ الْمَجْرَبِ تُورِثُ الْحَسْرَةَ وَ تُعْقِبُ النَّدَامَةَ.
 نافرمانی خیرخواه مهربان ، دانای کاردان ، حسرت و پشیمانی به دنبال دارد.
 نهج البلاغه ، خ ۳۵ .

حدیث ۶۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا حَارَ مَنْ اسْتَخَارَ .
 هر که از خدا خیر خواهد سرگردان نماند .
 تحف العقول ، ص ۲۲۹ .

حدیث ۶۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحِبُّ لِعَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ .
 برای دیگران ، آن پسند که برای خود می پسندی .
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۱ .

حدیث ۶۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّ أَنْصَحَ النَّاسِ لِنَفْسِهِ أَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ؛ وَإِنَّ أَعْشَهُهُمْ لِنَفْسِهِ أَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ .
 آن کس که نسبت به خود از همه خیرخواه تر است در برابر خداوند از همه مطیع تر خواهد بود، و آن کس که خویشتن را بیشتر می فریبد گناهکارترین مردم در برابر خداست .
 همان ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸ .

حدیث ۶۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَذَرَكَ كَمَنْ بَشَرَكَ .
 آن که به تو هشدار می دهد بسان کسی است که مژده ات می دهد .
 نهج البلاغه ، ح ۵۶ ، ص ۱۱۱۳ .

حدیث ۶۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثُرَ مَالُكَ وَوَلَدُكَ وَ لَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثُرَ عِلْمُكَ وَ أَنْ يَعْظُمَ حِلْمُكَ .
 خیر - و ارزش - نه آن است که مال و فرزندان فراوان شود بلکه خیر - واقعی - آن است که دانش فراوان و حلم و بردباریت بزرگ و افزون گردد .
 نهج البلاغه ، ح ۹۱ ، ص ۱۱۲۸ .

حدیث ۶۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ .
 خط، زبان دست است .
 همان ، ج ۱ ، ص ۱۸۶ .

حدیث ۶۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَوَامُ الذِّكْرِ يُنِيرُ الْقَلْبَ وَالْفِكْرُ .
 پیوستگی ذکر خدا، دل و اندیشه را نورانی کند .
 همان ، ج ۴ ، ح ۵۱۴۴ ، ص ۲۱ .

حدیث ۶۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنْ لَمْ تَعْلَمْ مِنْ أَيْنَ جِئْتَ لَمْ تَعْلَمْ إِلَى أَيْنَ تَذْهَبُ .
 اگر ندانی از کجا آمده ای هرگز نخواهی دانست که به کجا می روی .
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۶۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِشْحَنِ الْخَلْوَةَ بِالذِّكْرِ وَاصْحَبِ النَّعْمَ بِالشُّكْرِ .
 خلوت را با یاد خدا پُر کن و نعمت ها را با شکر خدا همراه ساز .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۶۰۱ .

حدیث ۶۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمَسْأَلَتِهِ وَ إِلَى النَّاسِ بِتَرْكِهِهَا .
 نزدیک شدن به خداوند با درخواست و سؤال از اوست و نزدیک شدن به مردم ، با ترک آن است .
 همان ، ج ۲ ، ص ۴۵۲ .

حدیث ۶۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفِيضُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الذِّكْرِ.

در ذکر خدا بیشتر بکوشید؛ زیرا که ذکر او بهترین ذکر است .

نهج البلاغه ، خ ۱۰۹ ، ص ۳۳۸ .

حدیث ۶۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَوْحَشَ عَنِ النَّاسِ أَنْسَ بِاللَّهِ سُبْحَانَهُ.

هر کس ، از مردم دوری جوید با خدای سبحان بیشتر انس گیرد.

شرح غررالحکم ، ج ۵ ، ص ۳۷۳ .

حدیث ۶۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَرْجُونَ أَحَدًا مِنْكُمْ إِلَّا رَبَّهُ وَلَا يَخَافَنَّ إِلَّا ذَنْبَهُ.

هیچ یک از شما جز به پروردگار خود امید نبندد و جز از گناه خود نترسد.

نهج البلاغه ، ح ، ص ۱۱۲۳ .

حدیث ۶۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَأَزِدُّهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ مَا يُضِلُّعُكَ مِنَ الْخُطُوبِ وَيَشْتَبُهُ عَلَيْكَ مِنَ الْأُمُورِ.

و آنجا که کار بر تو گران و حقیقت کارها ناآشکار شود، به خدا و رسولش رجوع کن .

همان ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۰۸ .

حدیث ۶۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَعَانَ بِاللَّهِ أَعَانَهُ.

هر کس از خدا یاری طلبد، خداوند یاری اش کند.

شرح غررالحکم ، ج ۵ ، ص ۱۵۶ .

حدیث ۶۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْظَمَ مِنْ آثَارِ سُلْطَانِهِ، وَجَلَّالِ كِبْرِيَاءِهِ، مَا حَيَّرَ مُقَلَّ الْعُيُونِ مِنْ عَجَائِبِ قُدْرَتِهِ وَرَدَعَ خَطَرَاتِ هَمَاهِمِ النُّفُوسِ عَنْ

عِزِّهِ كُنْهِ صِفَتِهِ.

ستایش خداوندی را است که از آثار قدرت و جلال کبریایش آن قدر آشکار ساخته که چشم از عجایب قدرتش در

حیرت فرو رفته و اندیشه های بلند انسان ها را از شناختن کنه صفاتش بازداشته است !
همان ، خ ۱۸۶ ، ص ۶۲۸.

حدیث ۶۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِظَمُ الْخَالِقِ عِنْدَكَ يُصَغِّرُ الْمَخْلُوقَ فِي عَيْنِكَ.
درک بزرگی آفریدگار برای تو، آفریده را در نگاهت کوچک می نماید [و عظمت چیزی را با عظمت خالق جهان مقایسه نمی کنی].
همان ، ح ۱۲۴ ، ص ۱۱۴۶.

حدیث ۶۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَيْفَ يَصِفُ إِلَهَهُ مَنْ يَعْجِزُ عَنْ صِفَةِ مَخْلُوقٍ مِثْلِهِ.
چگونه می تواند خدای خود را وصف کند کسی که از وصف مخلوقی مانند خود ناتوان است .
همان ، خ ۱۱۱ ، ص ۳۴۸.

حدیث ۶۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَوَّلُ الدِّينِ مَعْرِفَتُهُ وَ كَمَالُ مَعْرِفَتِهِ التَّصَدِيقُ بِهِ، وَ كَمَالُ التَّصَدِيقِ بِهِ تَوْحِيدُهُ وَ كَمَالُ تَوْحِيدِهِ الْإِخْلَاصُ لَهُ.
آغاز دین ، شناخت خداست و کمال معرفت ، تصدیق به ذات او، و کمال تصدیق ، شهادت به یگانگی خداست ، و کمال توحید اخلاص در عقیده و عمل است .
نهج البلاغه ، خ ۱ ، ص ۲۳.

حدیث ۶۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبْتُ لِمَنْ شَكَّ فِي اللَّهِ وَ هُوَ يَرَى خَلْقَ اللَّهِ.
در شگفتم از کسی که در خداوند به تردید افتاده است ، در حالی که آفریدگان خدا را می بیند.
نهج البلاغه ، ح ۱۲۱ ، ص ۱۱۴۵.

حدیث ۶۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَضَلُّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ تَوْحِيدُهُ.
پایه خدانشناسی توحید است .

تحف العقول ، ص ۶۵.

حدیث ۶۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَنَىءَ الْفَاسِقِينَ وَ عَضِبَ لِلَّهِ عَضِبَ اللَّهُ لَهُ وَ اعْرَضَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

هر کس با بدکاران دشمنی ورزد و برای خوشنودی خداوند بر آنان خشم گیرد، خدای نیز به خاطر او به خشم آید و در روز رستخیز خوشنودش گرداند.

همان ، ح ۳۰ ، ص ۱۱۰۰.

حدیث ۶۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِكْظِمِ الْعَيْظَ وَ تَجَاوَزْ عِنْدَ الْمَقْدَرَةِ.

خشمت را فرو بر و هنگام دستیابی [به دشمن] از او بگذر.

نهج البلاغ ، ن ۶۹ ، ص ۱۰۶۷.

حدیث ۶۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اخْذِرِ الْغَضَبَ فَإِنَّهُ جُنْدٌ عَظِيمٌ مِنْ جُنُودِ إِبْلِيسَ.

از خشم بپرهیز که خشم لشگری بزرگ از لشگرهای شیطان است .

نهج البلاغه ، ن ۶۹ ، ص ۱۰۷۰.

حدیث ۶۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَحْيَى مِنَ النَّاسِ وَ لَمْ يَسْتَحْيِ مِنْ نَفْسِهِ فَلَيْسَ لِنَفْسِهِ عِنْدَ نَفْسِهِ قَدْرٌ.

آن که از مردم حیا کند، بی آن که از خویشتن شرمش آید، برای خود، ارزشی قائل نیست .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۲۶۵ .

حدیث ۶۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْغَضَبُ نَارٌ مُوقَدَةٌ مَنْ كَظَمَهُ أَطْفَاءَهَا وَ مَنْ أَطْلَقَهُ كَانَ أَوَّلَ مُحْتَرِقٍ بِهَا.

خشم آتشی است ، افروخته ، هر که آن را فرو خورد، آن را خاموش کرده است و هر که رها کند، اوّل کسی است که با آن آتش می سوزد.

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۷.

حدیث ۶۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ تَوَبَّهٗ لَمْ يَرَ النَّاسَ عَيْبَهُ.
 هر کس آزرم ، جامه خویش بر او پوشاند، مردم عیب او را نمی بینند.
 نهج البلاغه ، ح ۲۱۴ ، ص ۱۱۸۵.

حدیث ۶۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَيَاءُ مِفْتَاحُ كُلِّ الْخَيْرِ.
 شرم و حیاء کلید هر خوبی است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۹۳.

حدیث ۶۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ، فَاطْلُبُوهَا وَ لَوْ عِنْدَ الْمُشْرِكِ.
 حکمت گمشده مؤمن است ، پس آن را بجوید حتی اگر نزد مشرک باشد.
 همان ، ج ۲ ، ص ۹۷.

حدیث ۶۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْقَلْبُ يَتَّبِعُ الْحِكْمَةَ وَالْأُذُنُ مُغِيضُهَا.
 دل چشمه حکمت و گوش فرو برنده آن است .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۱۹.

حدیث ۶۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَمْ يَمُتْ... مَنْ نَشَرَ حِكْمَهُ ذَكَرَ بِهَا.
 آن که حکمتی را منتشر کند که همراه وی یاد می شود، هرگز نمی میرد.
 بحارالانوار، ج ۲ ، ص ۲۴.

حدیث ۶۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَوَّرَ قَلْبَكَ بِالْحِكْمَةِ.

دلت را با دانش و حکمت نورانی کن .
همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۰۹ .

حدیث ۶۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱- خُذِ الْحِكْمَةَ أَنَّى كَانَتْ.

حکمت را در هر جا که باشد دریاب .
همان ، ح ۷۶ ، ص ۱۱۲۲ .

حدیث ۶۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲- خُذِ الْحِكْمَةَ وَ لَوْ مِنْ أَهْلِ النِّفَاقِ.

حکمت را فراگیر هر چند از اهل نفاق .
همان ، ح ۷۷ ، ص ۱۱۲۲ .

حدیث ۶۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلْيُكُنْ طَلِبُكَ ذَلِكَ بِتَفَهُمٍ وَ تَعَلُّمٍ، لَا بِتَوَرُّطِ الشُّبُهَاتِ وَ عُلُوِّ الْخُصُومَاتِ.

بکوش تا جستجوی تو از روی درک عمیق و آموزش باشد نه به شبهه ها درافتادن و جدال را بالا بردن .
نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۵ .

حدیث ۶۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّيْبَ لَا يَتَاءَثُّ فِي دَارِ الثَّقَلَيْنِ.

انسان خردمند در خانه نقل و انتقال [و ناپایدار دنیا] اثاث نمی اندوزد [و فقط به داشتن وسایل رفاه و آسایش بسنده می کند].

سفینه البحار، ج ۲، ص ۵۰۱ .

حدیث ۶۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ مَا كُلُّ ذِي قَلْبٍ بَلِيْبٍ، وَ لَا كُلُّ ذِي سَمْعٍ بِسَمِيْعٍ وَ لَا كُلُّ نَاطِرٍ بِبَصِيْرٍ.

نه هر صاحب دلی عاقل است ، نه هر صاحب گوشی ، شنونده و نه هر بیننده ای ، بینا!

نهج البلاغه ، خ ۸۷ ، ص ۲۱۹.

حدیث ۶۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْعَقْلِ التَّرْوُدُ لِيَوْمِ الْمَعَادِ.
 از [نشانه های] زیرکی و عقل ، توشه بر گرفتن برای روز بازگشت است .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۳۳.

حدیث ۶۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.
 چون خرد کمال یابد، گفتار به کاستی گراید.
 همان ، ح ۶۸ ، ص ۱۱۱۶.

حدیث ۶۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَقْلُ حِفْظُ التَّجَارِبِ.
 خرد، برخورداری از تجربه ها است .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۱.

حدیث ۶۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَأَى الْعَاقِلُ يُنْجَى .
 نظر اندیشمند نجات بخش است .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۹۵.

حدیث ۶۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَاطِرٌ قَلْبِ اللَّيْبِ بِهِ يُبْصِرُ أَمَدَهُ وَيَعْرِفُ عَوْرَهُ وَنَجْدَهُ.
 شخص عاقل ، با چشم دل ، پایان [کارش] را می بیند و فراز و فرودش را می شناسد.
 نهج البلاغه ، خ ۱۵۴ ، ص ۴۴۸.

حدیث ۶۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ مَهْمُومٌ مَّعْمُومٌ.

شخص عاقل [همواره برای آخرت خود] اندوهناک و غمگین است .
همان ، ص ۲۳۷.

حدیث ۶۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَاقِلُ يَعْتَمِدُ عَلَى عَمَلِهِ وَالْجَاهِلُ يَعْتَمِدُ عَلَى آءَمَلِهِ.

تکیه خردمند به کوشش و تکیه نادان به آرزو است .
همان ، ص ع ۳۲.

حدیث ۶۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ مِصْبَاحُ الْعَقْلِ.

علم و دانش ، چراغ عقل و اندیشه است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۴.

حدیث ۶۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲- الْعَاقِلُ مَنْ تَعَمَّدَ الذُّنُوبَ بِالْغُفْرَانِ.

خردمند کسی است که گناهان را با آمرزش پوشاند.
همان ، ج ۲، ص ۴۲۹.

حدیث ۶۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱- الْعَاقِلُ مَنْ وَعَظَتْهُ التَّجَارِبُ.

خردمند کسی است که تجربه ها او را پند دهد.
همان ، ج ۱، ص ۳۱۲.

حدیث ۶۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَقْلُ وَالْعِلْمُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ لَا يَفْتَرِقَانِ وَلَا يَتَّبِئَانِ .

عقل و علم با هم به یک ریسمان بسته شده است ، نه از هم جدا می شوند و نه در برابر هم قرار می گیرند.

همان ، ص ۴۶.

حدیث ۶۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ضَلَّالُ الْعَقْلِ أَسَدٌ ضَلَّهٌ .
گمراهی عقل بدترین گمراهی هاست .
شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۲۳۵ .

حدیث ۶۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعَقْلُ غَرِيزَةٌ تَزِيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ .
خرد غریزه ای است که با دانش و تجربه فزونی یابد .
همان ، ج ۲ ، ص ۴۳۲ .

حدیث ۶۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا مَالَ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ .
هیچ ثروتی سودمندتر از عقل و خرد نیست .
همان ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹ .

حدیث ۶۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِنْسَانُ بِعَقْلِهِ .
شخصیت انسان به عقل اوست .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۶۱ .

حدیث ۶۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَأَمَّا حَقِّي عَلَيْكُمْ فَأَلُوفَاءٌ بِالْبَيْعَةِ، وَالنَّصِيحَةُ فِي الْمَشْهَدِ وَالْمَغِيبِ، وَالْإِجَابَةُ حِينَ أَدْعُوكُمْ وَالطَّاعَةُ حِينَ أَمُرُكُمْ .
و اما حق من بر شما وفادار بودن به بیعت ، و اخلاص و دوستی در آشکار و نهان و اجابت هنگام دعوت و اطاعت هنگام فرمان است .
نهج البلاغه ، خ ۳۴ ، ص ۱۱۴ .

حدیث ۶۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَا يَكُنْ حَظُّكَ فِي وِلَايَتِكَ إِلَّا إِمَانَةٌ بَاطِلٌ وَإِحْيَاءُ حَقٍّ.

بهره تو از زمامداری نباید جز از میان بردن باطل و زنده داشتن حق باشد.

بحارالانوار، ج ۴۰، ص ۳۲۸.

حدیث ۶۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمَّا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَاءَ النَّسَمَةَ لَوْ لَا حُضُورُ الْحَاضِرِ وَقِيَامُ الْحُجَّهِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ وَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ أَنْ لَا يُقَارُوا عَلَى كُظَّةٍ ظَالِمٍ وَلَا سَعْبٍ مَظْلُومٍ لِأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا وَلَسَقَيْتُ آخِرَهَا بِكَأْسِ أَوْلِيهَا.

سوگند به خداوندی که دانه را شکافت و جان را آفرید، اگر آن جمعیت انبوه، برای بیعت، حاضر نمی شدند، و نبود پیمانی که خداوند بر دانشمندان آگاه گرفته که شکمبارگی ستمگر و گرسنگی ستمدیده را نپسندند، مهار شتر خلافت را بر کوهان آن می افکندم و پایانش را چون آغازش می انگاشتم و چون گذشته خود را به کناری می داشتم.

همان، خ ۳، ص ۵۲.

حدیث ۶۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ مَا مُعَاوِيَةُ بِإِثْمِ دَهْيِ مَنِيٍّ، وَ لَكِنَّهُ يَعْدِرُ وَيَفْجُرُ، وَ لَوْ لَا - كَرَاهِيَةُ الْعُدْرِ لَكُنْتُ مِنْ أَدْهَى النَّاسِ، وَ لَكِنْ كُلُّ عُدْرَةٍ فَجْرَةٌ وَ كُلُّ فَجْرَةٍ كَفْرَةٌ.

به خدا سوگند، معاویه سیاستمدارتر از من نیست، لیکن شیوه او، پیمان شکنی و گنهکاری است. اگر پیمان شکنی ناخوشایند نمی بود، سیاستمدارتر از من، کس نبود؛ اما هر نیرنگی گناه است و هر گناهی یک نوع کفر.

نهج البلاغه، خ ۱۹۱، ص ۶۴۸.

حدیث ۶۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ الْوَالِيَّ عَلَى الْفُرُوجِ وَالْدِّمَاءِ وَالْمَغَانِمِ وَالْأَحْكَامِ وَإِمَامَةَ الْمُسْلِمِينَ الْبَخِيلُ.

سزاوار نیست بخیل بر ناموس و جان، و غنیمت‌ها، و احکام مسلمانان، ولایت یابد و امامت آنان را عهده دار شود.

نهج البلاغه، خ ۱۳۱، ص ۴۰۷.

حدیث ۶۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ عَلَى أُمَّتِهِ الْعَدْلَ أَنْ يَقْدَرُوا أَنْ نَفْسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ كَيْلًا يَتَّبِعَ بِالْفَقِيرِ فَقْرَهُ!

خداوند بر پیشوایان دادگر واجب فرموده خود را با مردم ناتوان برابر نهند تا مستمندی، تنگدست را به هیجان نیارد و به طغیان و اندارد.

همان، خ ۲۰۰، ص ۶۶۳.

حدیث ۶۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَحَبُّ لِعَامَّةِ رَعِيَّتِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَأَهْلِ بَيْتِكَ.

آنچه برای خود و خانواده ات می پسندی برای عموم مردم نیز بیسند.
بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۷.

حدیث ۶۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَفْضَلَ قُرَّةِ عَيْنِ الْوَلَاةِ اسْتِقَامَةُ الْعَدْلِ فِي الْبِلَادِ.

برترین چشم روشنی زمامداران پابرجایی دادگری در شهرها است.
نهج البلاغه، ن ۵۳، ص ۱۰۰۶.

حدیث ۶۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا يَزِيدُنِي كَثْرَةُ النَّاسِ حَوْلِي عِزَّةً، وَلَا تَفَرُّقُهُمْ عَنِّي وَحْشَةً.

نه زیاد بودن مردم در پیرامون من، بر عزتم می افزاید و نه پراکندگی آنان از اطرافم، وحشتم را افزون می سازد.
همان، ن ۳۶، ص ۹۴۷.

حدیث ۶۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِطَاعَةِ مَنْ لَا تُعْذِرُونَ بِجَهَالَتِهِ.

از کسی اطاعت کنید که در نشناختنش معذور نیستید [و نمی توانید بهانه ای بیاورید که او را نمی شناختیم].
نهج البلاغه، ح ۱۴۸، ص ۱۱۶۴.

حدیث ۶۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبَارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ: تَضْيِيعِ الْأُصُولِ، وَالْتِمَسُّكِ بِالْغُرُورِ، وَتَقْدِيمِ الْأَرَادِلِ وَتَأَخِيرِ الْأَفَاضِلِ.

عوامل سقوط دولت ها چهار چیز است. ضایع کردن اصل ها و دست زدن به غرور. روی کار آوردن افراد پست و فرومایه و کنار گذاشتن افراد آگاه و دانشمند.

همان ، ج ۶ ، ص ۴۵۰.

حدیث ۶۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاللَّهِ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَمْرَتِكُمْ إِلَّا أَنْ أَقِيمَ حَقًّا.
 سوگند به خدا که این کفش بی ارزشش پیش من از حکومت بر شما، دوست داشتنی تر است مگر که حقی را بپا دارم .
 همان ، خ ۳۳ ، ص ۱۱۱.

حدیث ۶۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ثَبَاتُ الدُّوَلِ بِإِقَامَةِ سُنَنِ الْعَدْلِ.
 پایداری دولتها، به برپا داشتن راه و رسم دادگری است .
 شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۳۵۳.

حدیث ۶۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِجْعَلْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلًا تَأْخُذُهُ بِهِ.
 به هر خدمتکاری کاری ده و از کارش بپرس .
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۹.

حدیث ۶۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَلَا تَطْوَلَنَّ اِخْتِجَابَكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ، فَإِنَّ اِخْتِجَابَ الْوَلَاةِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضُّيْقِ وَقَلَّةٌ عِلْمٍ بِالْأُمُورِ.
 خود را زیاد از مردم پنهان نکن که پنهان شدن والیان از رعیت شاخه و نمونه ای است از تنگ نظری و کم اطلاعی در کارها.
 همان ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۲۴.

حدیث ۶۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّهُ لَيْسَ عَلَى الْإِمَامِ إِلَّا مَا حُمِّلَ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ: الْأِبْلَاحُ فِي الْمَوْعِظَةِ وَالْإِجْتِهَادُ فِي النَّصِيحَةِ وَالْإِحْيَاءُ لِلْسُّنَّةِ وَإِقَامَةُ الْجُدُودِ عَلَى مُسْتَحَقِّيهَا وَإِضْرَارُ الشُّهْمَانِ عَلَى أَهْلِهَا.
 همانا بر امام نیست جز آنچه از امر پروردگار به عهده او واگذار شده : کوتاهی نکردن در موعظت ، و کوشیدن در نصیحت ، و زنده کردن سنت و جاری ساختن حدود بر مستحقان ، و رساندن سهم های بیت المال به در خور آن .
 نهج البلاغه ، خ ۱۰۴ ، ص ۳۱۱.

حدیث ۶۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنَّ حَقًّا عَلَى الْوَالِي أَنْ لَا يُعَيِّرَهُ عَلَى رِعْيَتِهِ فَضْلٌ نَالَهُ وَلَا طَوْلٌ خُصَّ بِهِ.

بر والی و رهبر است که اگر به زیادتی - از مال - رسید، یا نعمتی مخصوص او گردید، موجب دگرگونی او به زیان ملت نشود. همان ، ن ۵۰، ص ۹۸۲.

حدیث ۶۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِيَّاكَ وَالْمَنْ عَلَى رِعْيَتِكَ بِإِحْسَانِكَ، أَوْ التَّرْتِيدَ فِي مَا كَانَ مِنْ فِعْلِكَ... فَإِنَّ الْمَنْ يُبْطِلُ الْإِحْسَانَ.

بپرهیز که با نیکی خود بر رعیت منت گذاری یا آنچه را کرده ای بزرگ شماری . به راستی که منت نهادن ارج نیکی را باطل سازد.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۳۱.

حدیث ۶۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنْ اسْتِطَاعَ عِنْدَ ذَلِكَ أَنْ يَعْتَقِلَ نَفْسَهُ عَلَى اللَّهِ فَلْيَفْعَلْ فَإِنْ أَطَعْتُمُونِي فَإِنِّي حَامِلُكُمْ أَنْ شَاءَ اللَّهُ عَلَى سَبِيلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ ذَا مَشَقَّةٍ شَدِيدَةٍ وَمَذَاقَةٍ مَرِيرَةٍ.

در آن هنگام [حوادث بزرگ] هر کس بتواند نفس خود را برای خداوند عزوجل اختصاص بدهد، کوتاهی نوزد. پس اگر شما مرا اطاعت کنید، من شما را به خواست خداوند به بهشت رهنمون می گردم . اگر چه این تلاش دارای مشقت سخت و طعم تلخی است .

نهج البلاغه ، خ ۱۵۵، ص ۴۸۷.

حدیث ۶۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاجْعَلْ لِدَوَى الْحَاجَاتِ مِنْكَ قِسْمًا تَفْرُغُ لَهُمْ فِيهِ شَخْصَكَ.

[ای مالک] بخشی از وقت خود را برای کسانی قرار بده که به تو نیاز دارند و خود را برای کار آنان فارغ دار.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۱.

حدیث ۶۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَحْتَاجُ الْإِمَامُ إِلَى قَلْبِ عَقُولِ، وَلِسَانِ قُؤُولِ وَجَنَانِ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ صَوُولِ.

امام و پیشوا به قلبی خردورز، زبانی گویا و دلی خروشان در راه برپایی حق نیازمند است .

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۴۷۲.

حدیث ۶۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْرِفْ لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا أَيْبَى ، وَلَا تُضَيِّفَنَّ بِلَاءَ أَمْرٍ إِلَى غَيْرِهِ ، وَلَا تُقَصِّرَنَّ بِهِ دُونَ غَايَةِ بِلَائِهِ .

(مالک!) مقدار رنج هر یک از نیروهایت را در نظر دار و رنج یکی را به حساب دیگری مگذار، و در پاداش او به اندازه رنجی که دیده و زحمتی که کشیده است تقصیر میار.

نهج البلاغه ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۰۸.

حدیث ۶۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا مَالِكُ: وَاشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ.

ای مالک: قلب خود را از عطوفت به رعیت مالا مال ساز! و دوستدارشان باش!

همان ، ن ۵۳ ، ص ۹۹۳.

حدیث ۶۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْوُزَرَاءِ مَنْ كَانَ لِلْأَشْرَارِ وَزِيْرًا .

بدترین وزرا کسی است که وزیر (و یاور) اشرار باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۱۶۷.

حدیث ۶۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِحْتِمَالُ زِينَةُ السِّيَاسَةِ .

تحمل مشقات ، زینت سیاست و مدیریت است .

همان ، ج ۱ ، ص ۱۹۷.

حدیث ۶۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِصَلَاحِ الْوُلَاةِ ، وَلَا تَصْلُحُ الْوُلَاةُ إِلَّا بِاسْتِقَامَةِ الرَّعِيَّةِ .

حال رعیت نیکو نگردد جز آنگاه که والیان نیکو رفتار باشند، و والیان نیکو رفتار نگردند، جز آنگاه که رعیت درستکار باشند.

نهج البلاغه ، خ ۲۰۷ ، ص ۶۸۳.

حدیث ۶۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
(یا مالک) وَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبْعًا ضَارِيًا تَعْتَنِمُ أَكْلَهُمْ.
ای مالک : مبادا نسبت به مردم (چون) جانور درنده باشی که خوردنشان را غنیمت شماری .
همان ، ن ۵۳ ، ص ۹۹۳ .

حدیث ۶۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
(یا مالک) لَا يَكُونَنَّ الْمُحْسِنُ وَالْمُسِيءُ عِنْدَكَ بِمَنْزِلَةٍ سَوَاءٍ .
ای مالک نباید نکوکار و بدکار نزد تو یکسان باشند .
همان ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۰۰ .

حدیث ۶۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ الْوَالِي ... الْخَائِفُ لِلدُّوَلِ فَيَتَّخِذَ قَوْمًا دُونَ قَوْمٍ وَلَا الْمُرْتَشِي فِي الْحُكْمِ فَيَذْهَبَ بِالْحُقُوقِ وَيَقِفَ بِهَا دُونَ الْمَقَاطِعِ وَلَا الْمُعْطَلُ لِلشَّيْءِ فَيُهْلِكَ الْأُمَّةَ .
نباید ولایت مسلمین به کسی سپرده شود که در ادای حقوق مالی بعضی را بر بعض دیگر ترجیح بدهد. و نباید زمامداری مسلمین را در اختیار کسی گذاشت که در حکم ، رشوه بگیرد و حقوق مردم را ضایع کند و آن را چنان که باید ادا نکند. همچنین نباید والی مسلمین سنت را متوقف بسازد و امت اسلامی را از این راه به هلاکت بیندازد.
نهج البلاغه ، خ ۱۳۱ ، ص ۴۰۷ .

حدیث ۶۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاجْعَلْ لِرِئَاسِ كُلِّ أَمْرٍ مِنْ أُمُورِكَ رِئَاسًا مِنْهُمْ لَا يَقْهَرُهُ كَبِيرُهَا، وَلَا يَتَشَتَّتْ عَلَيْهِ كَثِيرُهَا.
بر تارک هر شاخه ای از کارهایت ، چنان سرپرستی بگمار که بزرگی کار بر او چیرگی نیابد و بسیاری کار، آشفته اش نکند.
همان ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۱۶ .

حدیث ۶۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَتَوَخَّ مِنْهُمْ أَهْلَ التَّجْرِبَةِ وَالْحَيَاءِ مِنْ أَهْلِ الْبُيُوتَاتِ الصَّالِحِيَّةِ وَالْقَدَمِ فِي الْأَسْلامِ الْمُتَقَدِّمَةِ فَإِنَّهُمْ أَكْرَمُ أَخْلَاقًا وَأَصْحَحُ أَغْرَاضًا .
عاملانی اینچنین (خوب و کارآمد) را در میان کسانی جست و جو کن که حیا و تجربه دارند و اینان از خانواده هایی پارسا

هستند که در مسلمانی هم پیش قدم بودند و اخلاق آنان گرامی تر و آبرویشان محفوظتر است .
نهج البلاغه ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۱۱ .

حدیث ۶۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْأَعْمَالُ تَسْتَقِيمُ بِالْعَمَالِ .
کارها با کار گزاران [درست و امین] سامان می یابد .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۷۳ .

حدیث ۶۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعَدْلُ فَضِيلَةُ السُّلْطَانِ .
دادگری فضیلت حکمرانان است .
همان ، ج ۱ ، ص ۱۵۴ .

حدیث ۶۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَإِنْ ظَنَنْتَ الرَّعِيَّةَ بِكَ خَيْفًا فَأَصْحِرْ لَهُمْ بِعُدْرِكَ .
و اگر رعیت بر تو گمان ستم بُرد، عذر خود را آشکارا با آنان در میان گذار .
نهج البلاغه ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۲۶ .

حدیث ۶۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعَدْلُ نِظَامُ الْأَمْرِ .
عدالت ، نظم دهنده فرمانروایی است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۹۸ .

حدیث ۶۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْمُلْكُ بِالدِّينِ يَبْقَى وَالدِّينُ بِالْمُلْكِ يَقْوَى .
حکومت در پرتو دین ، ماندگار و دین به وسیله حکومت تقویت می شود .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۳۲۸ .

حدیث ۶۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الطَّاعَةُ جُنَّةٌ الرَّعِيَّةُ وَالْعَدْلُ جُنَّةٌ الدُّوَلِ.
 اطاعت ، سپر ملت ها و عدالت سپر دولت هاست .
 همان ، ج ۲ ، ص ۶۹.

حدیث ۶۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الدُّوَلَةُ كَمَا تُقْبَلُ تُدْبِرُ.
 دولت و حکومت ، همانطور که رو می آورد، پشت می کند و [از دست می رود].
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۲۱.

حدیث ۶۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِنَّظُرْ فِي اُمُورِ عَمَالِكَ فَاسْتَعْمِلْهُمْ اَخْتِياراً وَ لَا تَوَلَّهِمْ مُحَابَاةً وَ اءِثْرَةً.
 در کار عاملان خود بیندیش ، و پس از آزمودن در کارها، آنها را به کاری مخصوص بگمار و هرگز بدون مشورت با
 دیگران و تنها با میل خود چنین مکن .
 همان ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۱۱.

حدیث ۶۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَلَايَاتُ مَصَامِيرُ الرَّجَالِ.
 حکمرانیها میدانهای آزمایش مردان است .
 نهج البلاغه ، ح ۴۳۲ ، ص ۱۲۹۱.

حدیث ۶۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اءْحَسَّنَ الْكِفَايَةَ اِسْتَحَقَّ الْوَلَايَةَ.
 هر کس با کفایت باشد، سزاوار زمامداری است .
 شرح غررالحکم ، ج ۵ ، ص ۳۴۹.

حدیث ۶۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلْيُضِدُّ رَأْدَ أَهْلِهِ وَيُخْضِرُ عَقْلَهُ وَلْيَكُنْ مِنْ أَتْنَاءِ الْآخِرَةِ.

هر رهبری باید به مردم خود راست بگوید، و عقل خود را به کار بیندازد و از اهل آخرت باشد.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۳ ، ص ۴۸۰.

حدیث ۶۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْفِضْ لِلرَّعِيَّةِ جَنَاحَكَ.

با رعیت فروتن باش .

نهج البلاغه ، ن ۴۶ ، ص ۹۷۶.

حدیث ۶۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَذْكُرُ... عِنْدَ الْقُدْرَةِ قُدْرَةَ اللَّهِ عَلَيْكَ.

هنگام کسب قدرت ، قدرت خدا را به یاد آر که چگونه بر تو سلطه دارد.

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۹۳.

حدیث ۶۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ... فَضَّلَ حُرْمَةَ الْمُثَلِمِ عَلَى الْحُرْمِ كُلِّهَا، وَشَدَّ بِالْإِخْلَاصِ وَالتَّوْحِيدِ حُقُوقَ الْمُسْلِمِينَ فِي مَعَاقِدِهَا.

خداوند، احترام و حرمت مسلمان را بر هر حرمتی برتری بخشیده و با اخلاص و توحید شیرازه ی حقوق مسلمانان را در نقطه های

پیوند به سختی گره زده است .

همان ، خ ۱۶۶ ، ص ۵۴۴.

حدیث ۶۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُدْخِلُوا بُطُونَكُمْ لُعَقَ الْحَرَامِ.

شکم خود را با لقمه های حرام پر نکنید.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۱ ، ص ۴۶۷.

حدیث ۶۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ شَرَائِطِ الْمَرْوَةِ التَّنَزُّهُ عَنِ الْحَرَامِ.

پرهیز از حرام، شرط مرؤت و مردانگی است.

شرح غررالحکم، ج ۶، ص ۲۵.

حدیث ۶۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْيَمِينُ وَالشَّمَالُ مَضَلَّةٌ وَالطَّرِيقُ الْوَسْطَى هِيَ الْجَادَةُ عَلَيْهَا بَاقِيَ الْكِتَابِ وَآثَارُ الثُّبُوءِ.

چپ و راست کمینگاه گمراهی است، راه مستقیم و میانه همان راه حق است، راهی که بر کتاب ماندگار (قرآن) و آثار نبوت استوار است.

همان، خ ۱۶، ص ۶۹.

حدیث ۶۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مَرِيءٌ وَإِنَّ الْبَاطِلَ خَفِيفٌ وَبِئْسَ

حق، سنگین ولی گواراست، و باطل، سبک اما بلاخیز و مرگ آور.

نهج البلاغه، ح ۳۶۸، ص ۱۲۶۵.

حدیث ۶۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَوْ لَمْ تَتَّخِذُوا عَنَّا نَصْرَ الْحَقِّ، وَلَمْ تَهِنُوا عَن تَوْهِينِ الْبَاطِلِ لَمْ يَطْمَعْ فِيكُمْ مَن لَيْسَ مِثْلُكُمْ، وَلَمْ يَقْوَىٰ مِن قَوِيٍّ عَلَيْكُمْ.

اگر دست از یاری حق برنمی داشتید و برای خواری و زبون ساختن باطل سستی نمی کردید، آن که به پایه شما نیست دیده طمع به شما نمی دوخت و هیچ نیرومندی بر شما سلطه پیدا نمی کرد.

همان، خ ۱۶۵، ص ۵۴۲.

حدیث ۶۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَلَا يَكُنْ أَفْضَلَ مَا نَلْتَ فِي نَفْسِكَ مِنْ دُنْيَاكَ بُلُوغَ لَذَّةٍ أَوْ شِفَاءَ غَيْظٍ وَ لَكِنْ إِطْفَاءَ بَاطِلٍ وَإِحْيَاءَ حَقٍّ.

مبادا بهترین و برترین چیز که از دنیای خود برخورداری، دستیابی به لذات یا انتقامجویی از دشمن باشد؛ بلکه باید (بهترین امور نزد تو) خاموش کردن آتش باطل و زنده کردن حق باشد.

نهج البلاغه، ن ۶۶، ص ۱۰۶۲.

حدیث ۶۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لِلْحَقِّ دَوْلَةٌ، لِلْبَاطِلِ جَوْلَةٌ.

حق جریان پیوسته دارد و باطل جولان مقطعی .

همان ، ج ۵ ، ص ۲۵.

حدیث ۶۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً اءْحْيَا حَقًّا وَاَءَمَاتَ باِطِلًا.

رحمت خدا بر کسی باد که حقی را زنده کند و باطلی را از میان بردارد.

شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۴۵.

حدیث ۶۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَعُمْرِي مَا عَلَيَّ مِنْ قِتَالٍ مَنْ خَالَفَ الْحَقَّ وَخَابَطَ الْغَيَّ مِنْ اِذْهَانٍ وَلَا اِيْهَانٍ.

به جانم سوگند که در پیکار با آنان که با حق سر ستیز دارند و بر گمراهی پای می فشارند، نرمش و سازش نخواهم کرد.

همان ، خ ۲۴ ، ص ۴۰.

حدیث ۶۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صَارَعَ الْحَقَّ صَرَغَهُ.

آن کس که با حق درگیر شود حق او را بر زمین می کوبد [هر که با حق درافتد ورافتد].

همان ، ح ۴۰۰ ، ص ۱۲۷۷.

حدیث ۶۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَا يُدْرِكُ الْحَقُّ اِلَّا بِالْجِدِّ.

حق ، جز با تلاش به دست نمی آید.

نهج البلاغه ، خ ۲۹ ، ص ۱۰۳.

حدیث ۶۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ حُقُوقَ عِبَادِهِ مُقَدَّمَةً لِحُقُوقِهِ فَمَنْ قَامَ بِحُقُوقِ عِبَادِ اللَّهِ كَانَ ذَلِكَ مُؤَدِّيًّا اِلَى الْقِيَامِ بِحُقُوقِ اللَّهِ.

خداوند متعال ، حقوق بندگان را مقدمه و زمینه ساز حقوق خود قرار داده است . پس آن که حقوق بندگان خدا را ادا نماید،

حقوق الهی را نیز ادا خواهد کرد.

شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۳۷۰.

حدیث ۶۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلزُّمُوا الْحَقَّ تَلَزُّمُكُمْ النَّجَاءَ.
 پیوسته ملازم حق باشید تا نجاتتان دهد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۴۰.

حدیث ۶۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ وَاجِبِ حُقُوقِ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ النَّصِيحَةُ بِمَبْلَغِ جُهْدِهِمْ وَالتَّعَاوُنُ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ بَيْنَهُمْ.
 از حقوق واجب خداوند بر بندگان این است که به اندازه توانایی خود در خیرخواهی و نصیحت بندگانش کوشش کنند و در راه
 برقراری حق در میان خود همکاری نمایند.
 همان ، خ ۲۰۷، ص ۶۸۴.

حدیث ۶۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خُضِّ الْعَمْرَاتِ لِلْحَقِّ حَيْثُ كَانَ.
 برای حق به هر دشواری تن ده ، هر کجا و هر چه باشد.
 نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث ۶۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نِعَمَ الْخُلُقِ التَّصَبُّرُ فِي الْحَقِّ.
 شکیبایی ورزیدن در راه حق خصلت خوبی است .
 همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث ۶۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اءَخْسَرُ النَّاسِ مَنْ قَدَرَ عَلَى أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ وَلَمْ يَقُلْ.
 زیانکارترین مردم کسی است که بتواند حق را بگوید ولی نگوید.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۳۴.

حدیث ۶۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ كَانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ أَحَبَّ إِلَيْهِ وَإِنْ نَقَصَهُ وَكَرِهَتْهُ مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنْ جَرَّ إِلَيْهِ فَايْدَهُ وَزَادَهُ.

بی گمان ، در پیشگاه خداوند برترین مردم کسی باشد که به اجرای حق بیشتر از باطل دل بسپارد، هر چند که اجرای حق برای او کاستی بخش و زیان آور و باطل برایش فزاینده و سودآور باشد.
همان ، خ ۱۲۵، ص ۳۸۷.

حدیث ۶۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَأْتِ أَخْذَكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ.

در راه خدا نکوهش هیچ نکوهشگری را به خود مگیر.
همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث ۶۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَاعْلَمُوا - رَحِمَكُمُ اللَّهُ - إِنَّكُمْ فِي زَمَانِ الْقَائِلِ فِيهِ بِالْحَقِّ قَلِيلٌ وَاللَّسَانُ عَنِ الصِّدْقِ كَلِيلٌ لَا يُعْظَمُ صِدْغُهُمْ كَبِيرُهُمْ وَلَا يُعُولُ غَيْبُهُمْ فَتَقِيرُهُمْ.

... و بدانید - خدا رحمتان کند - در زمانی قرار گرفته اید که گوینده حق کم است و زبان از گفتار راست عاجز و حق جویان خوار و ذلیل . نه کوچکشان به بزرگشان احترام می کنند و نه ثروتمندشان به مستمندانشان یاری می رسانند.
نهج البلاغه ، خ ۲۲۳، ص ۷۷۱.

حدیث ۶۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَدْبَى صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ هَلَكَ.

هر که در برابر حق سینه سپر کند، نابود شود.
همان ، ح ۱۷۹، ص ۱۱۷۲.

حدیث ۶۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَوْ أَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزَاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخْفَ عَلَى الْمُتَادِينَ... وَ لَكِنْ يُؤْخَذُ مِنْ هَذَا ضِعْثٌ وَمِنْ هَذَا ضِعْثٌ فَيَمْرَجَانِ.

اگر باطل با حق درنیامزد، حقیقت جو آن را بشناسد... لیکن اندکی از این و آن گیرند، تا به هم درآمیزد.
همان ، خ شماره ۵۰، ص ۱۳۷.

حدیث ۶۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالِدَّمَاءَ وَ سَفَكَهَا بِغَيْرِ حِلِّهَا فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى لِنِقْمَةٍ، وَلَا آءَ عَظْمٍ لَتَبِعَهُ وَلَا آءَ خَرَى بِزَوَالِ نِعْمَةٍ، وَأَنْقِطَاعِ مُدَّةٍ، مِنْ سَفَكِ الدَّمَاءِ بِغَيْرِ حَقِّهَا.

از خون ریزی ناروا سخت بپرهیز که آن به خشم خدا نزدیکترین است و بزرگترین کیفر را بدنبال دارد و هم زوال نعمت و سرنگونی را زمینه سازترین است .

نهج البلاغه ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۲۹ .

حدیث ۶۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَقُّ مَنجَاةٌ لِكُلِّ عَامِلٍ وَ حُجَّةٌ لِكُلِّ قَائِلٍ .

حق ، عمل کننده اش را وسیله نجات است و گوینده اش را حجت .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۷۸ .

حدیث ۶۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَسُودُ أَبَدًا عَلِيلٌ .

شخص حسود همواره بیمار و رنجور است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۹۹ .

حدیث ۶۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُجِبُ الْمَرْءُ بِنَفْسِهِ أَحَدُ حُسَادٍ عَقْلِهِ .

خود شگفتی آدمی ، یکی از حسودان خرد اوست .

نهج البلاغه ، ح ۲۰۳ ، ص ۱۱۸۲ .

حدیث ۶۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ وَلَا الْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ .

مؤمن جز برای کسب دانش ، چاپلوسی و حسودی نمی کند .

تحف العقول ، ص ۲۲۸ .

حدیث ۶۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَجْبُ لِعَفْلَةِ الْحَسَادِ عَنِ سَلَامَةِ الْأَجْسَادِ.
 شگفتا از غفلت حسودان نسبت به سلامتی تن خود.
 نهج البلاغه ، ح ۲۱۶ ، ص ۱۱۸۶ .

حدیث ۶۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَلَا تَحَاسَدُوا فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ.
 حسد نوزید که حسد ایمان را می خورد چنان که آتش هیزم را.
 شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۴ ، ص ۳۵۴ .

حدیث ۶۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَوَقَفُوا مَوَاقِفَ أَنْبِيَائِهِ وَتَسَبَّهُوا بِمَلَائِكَتِهِ الْمُطِيفِينَ بِعَرْشِهِ.
 [حجاج بیت الله] در جایگاه پیامبران قرار می گیرند، و به فرشتگانی می مانند که اطراف عرش الهی طواف می کنند.
 نهج البلاغه ، خ ۱ ، ص ۴۰ .

حدیث ۶۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُ اللَّهُ فِي بَيْتِ رَبِّكُمْ، لَا تَخْلُوهُ مَا بَقِيْتُمْ.
 خدا را! خدا را! دربارہ خانه پروردگارتان ، تا زنده اید آن را خالی نگذارید.
 همان ، خ ۴۷ ، ص ۹۷۸ .

حدیث ۶۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَفَدُّ اللَّهِ وَيَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ.
 حاجی و عمره گزار، میهمان خداست که به او آمرزش را هدیه می کند.
 خصال صدوق ، ص ۶۳۵ .

حدیث ۶۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَرَضَ اللَّهُ... الْحَجَّ تَقْوِيَةً لِلدِّينِ.
 خداوند حج را برای تقویت دین واجب نمود.
 نهج البلاغه ، ح ۲۵۲ ، ص ۱۱۹۷ .

حدیث ۶۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زيارَةُ بَيْتِ اللَّهِ آمَنٌ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ.
 زیارت خانه خدا، موجب ایمنی از آتش دوزخ است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۶ .

حدیث ۶۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِنْتِبَاهُ الْعُيُونِ لَا يَنْفَعُ مَعَ غَفْلَةِ الْقُلُوبِ.
 بیداری چشم ها با غافل بودن دل ها سودی ندارد.
 همان ، ج ۲، ص ۶۸ .

حدیث ۶۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا إِنَّ أَبْصَرَ الْأَبْصَارِ مَا نَفَذَ فِي الْخَيْرِ طَرْفُهُ، أَلَا إِنَّ أَسْمَعَ الْأَسْمَاعِ أَوْعَى التَّذَكِيرِ وَقَبْلَهُ.
 آگاه باشید، تیزبین ترین چشمان ، چشمی است که همواره در خیر بنگرد، و شنواترین گوش ها، گوش‌ی است که پند نیوش و پندپذیر باشد.
 نهج البلاغه ، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱ .

حدیث ۶۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُيُونُ طَلَائِعُ الْقُلُوبِ.
 چشمها پیش قراولان قلبها هستند.
 همان ، ج ۱، ص ۱۱۰ .

حدیث ۶۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَيْنُ قاصِدُ الْقَلْبِ.
 چشم پیام آور دل است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۰۰ .

حدیث ۶۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقَلْبُ مُصْحَفُ الْبَصْرِ.

دل لوح دیده است .

نهج البلاغه ، ح ۴۰۱ ، ص ۱۲۷۸ .

حدیث ۶۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا تَزَيَّنَ الْإِنْسَانُ بِزِينَةٍ أَجْمَلَ مِنَ الْفُتُوَّةِ.

انسان به هیچ زیبایی آراسته نمی شود که از جوانمردی زیباتر باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۹۶ .

حدیث ۶۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْذَرُوا صَوْلَةَ الْكَرِيمِ إِذَا جَاعَ وَاللَّئِيمِ إِذَا شَبِعَ.

پرهیزید از شورش شخص کریم چون گرسنه شود و از ناکس و فرومایه چون سیر گردد.

نهج البلاغه ، ح ۴۶ ، ص ۱۱۱۱ .

حدیث ۶۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَذَبَ أَفْسَدَ مُرُوءَتَهُ.

کسی که دروغ بگوید، جوانمردی خویش را تباه کرده است .

همان ، ج ۵ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۶۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَرَمُ أَعْطَفُ مِنَ الرَّحِمِ.

جوانمردی مهرآورتر از خویشاوندی است .

نهج البلاغه ، ح ۲۳۹ ، ص ۱۱۹۵ .

حدیث ۶۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الضِّيَافَةُ رَأْسُ الْمُرُوءَةِ.

مهمانی دادن ، نشان بارز جوانمردی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۲.

حدیث ۶۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُعِدُ الْمَرْءُ عَنِ الدَّيْنِ فَتَوَّءُ.

دوری جستن مرد از پستی و دنائت ، جوانمردی است .

همان ، ج ۳، ص ۲۶۰.

حدیث ۶۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِخْفَاءُ الْفَاقَةِ وَالْأَمْرَاضِ مِنَ الْمَرْوَةِ.

پنهان داشتن فقر و بیماری از نشانه های جوانمردی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۹۹.

حدیث ۶۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْقِلُوا ذَوِي الْمَرْوَاتِ عَثْرَاتِهِمْ فَمَا يَعَثُرُ مِنْهُمُ عَاثِرٌ إِلَّا وَ يَدُ اللَّهِ بِيَدِهِ يَرْفَعُهُ.

از لغزش جوانمردان درگذرید که کسی از آنان نلغزید، مگر آن که دست خدا بالای سرش بود.

نهج البلاغه ، ح ۱۹، ص ۱۰۹۵ .

حدیث ۶۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَحْدَاثُ الْأَشْيَاءِ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالًا اِخْتَجُّوا إِلَيْهَا.

بهترین مطالبی که باید نوجوانان یاد بگیرند چیزهایی است که در بزرگسالی مورد نیازشان باشد.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳.

حدیث ۶۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْفِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ.

دل جوان ، چون زمین کشت نشده است ؛ هر چه [بذری] در آن بیندازی می پذیرد.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۲ .

حدیث ۶۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُونُوا كَجَفَاةِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ وَلَا عَنِ اللَّهِ يَعْقلُونَ.

شما هرگز همانند جفاپیشگان جاهلیت نباشید که نه در دین فهم عمیق داشتند و نه از خدا اندیشه ای !
نهج البلاغه ، خ ۱۶۶ ، ص ۱۷۳.

حدیث ۶۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ كَبِيرَ الْفَقْرِ الْحُمُقُ.

حماقت بزرگترین ناداری است .
همان ، ح ۳۷ ، ص ۱۱۰۴.

حدیث ۶۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ يُوجِسْ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ خَيْفَةً عَلَى نَفْسِهِ، أَشْفَقَ مِنْ غَلْبَةِ الْجُهَالِ وَ دَوْلِ الضَّلَالِ.

هراس موسی (ع) برای ترس از خویشتن نبود بلکه از آن بیم داشت که مبادا جاهلان و دولت های گمراه پیروز شوند.
نهج البلاغه ، خ ۴ ، ص ۵۵.

حدیث ۶۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفَى بِالْمَرْءِ جَهْلًا أَنْ يَجْهَلَ قَدْرَهُ.

مرد را نادانی همین بس که قدر خویش نداند.
شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۵۸۰.

حدیث ۶۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَناسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا.

مردم دشمن آنند که نمی دانند.
همان ، ح ۱۶۳ ، ص ۱۱۶۸.

از ۶۴۰۱ تا ۶۶۰۰

حدیث ۶۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُرَى الْجَاهِلُ إِلَّا مُفْرَطًا أَوْ مُفْرَطًا.

نادان جز در حال تندرستی و شتاب زدگی یا کندروی و کاهلی، دیده نمی‌شود.

نهج البلاغه، ح ۶۷، ص ۱۱۱۶.

حدیث ۶۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

عِبَادَ اللَّهِ لَا تَرْكَنُوا إِلَى جَهَالَتِكُمْ وَلَا تَتَفَادُوا لِأَهْوَائِكُمْ، فَإِنَّ النَّازِلَ بِهَذَا الْمَنْزِلِ نَازِلٌ بِشَفَا جُرْفٍ هَارٍ.

بندگان خدا! در نادانی خود میارمید، و رام هوس‌های خود مگردید، که فرود آئنده بدین منزل، بر لب آب‌کندی فرود آمده است بیقرار، ریزان و ناپایدار.

همان، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱.

حدیث ۶۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ... رَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا.

دشمن‌ترین انسان نزد خدا، انسان جاهلی است که به جهل خود اصرار می‌ورزد.

نهج البلاغه، خ ۱۷، ص ۷۱.

حدیث ۶۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الْعَامِلَ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ طَرِيقٍ. فَلَا يَزِيدُهُ بَعْدَهُ عَنِ الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ إِلَّا بُعْدًا مِنْ حَاجَتِهِ.

همانا کسی که ناآگاهانه حرکت می‌کند، مانند کسی است که بیراهه می‌رود. هر اندازه که در آن راه جلوتر رود، از هدف خود دورتر می‌گردد.

همان، خ ۱۵۴، ص ۴۵۰.

حدیث ۶۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ.

اگر نادان سکوت کند، مردم با یکدیگر اختلاف نمی‌کنند.

بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۸۱.

حدیث ۶۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْجَهْلُ يُفْسِدُ الْمَعَادَ.

نادانی ، آخرت انسان را تباه می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۷.

حدیث ۶۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجَاهِلُ يَمِيلُ إِلَى شَكْلِهِ.

نادان به همتای خود می گراید.

همان ، ج ۱، ص ۸۶.

حدیث ۶۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ.

هیچ ناداری مانند جهل نیست .

نهج البلاغه ، ح ۵۱، ص ۱۱۱۲.

حدیث ۶۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا ضَرَّ إِخْوَانَنَا الَّذِينَ سَفَكَتْ دِمَائُهُمْ بِصَفِينِ أَيْنَ لَا يَكُونُوا الْيَوْمَ إِعْجَاءً يُسِغُونَ الْغُصَصَ وَيَشْرَبُونَ الرَّنِقَ. قَدْ وَاللَّهِ لَقُوا اللَّهَ فَوْفَاهُمْ
أَجْوَرَهُمْ وَأَعْلَاهُمْ دَارَ الْأَمْنِ بَعْدَ حَوْفِهِمْ.

برادران ما که خونشان در صفین ریخته شد زیان نکردند که امروز زنده نیستند (و به که ندیدند اینان که مانده اند، کیستند)
تا پیاپی ساغر غصه در گلو ریزند و آب تیره و ناگوار بنوشند. به خدا سوگند، آنان خدا را دیدار کردند و مزد آنان را
به کمال پرداخت و آنان را پس از خوف در سرای امن خویش جای داد.

همان ، خ ۱۸۱، ص ۵۹۶.

حدیث ۶۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْلَا وَقَدْ أَمَرَنِي اللَّهُ بِقِتَالِ أَهْلِ الْبُعْغِيِّ وَالنَّكَثِ وَالْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ.

بدانید که خدا به من فرمان داده است با تجاوزکاران و پیمان گسلان و تبهکاران در زمین پیکار کنم .

همان ، خ ۲۳۴، ص ۸۱۰.

حدیث ۶۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَكِنِّي إِذْ ضُرِبَ بِالْمُقْبَلِ إِلَى الْحَقِّ الْمُدْبِرِ عَنْهُ وَبِالسَّمْعِ الْمُطِيعِ الْعَاصِيَ الثَّرِيبِ إِبْدَأْتُ حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيَّ يَوْمِي .

من تا زنده ام به یاری جوینده حق، رویگردان از آن را می‌زنم و به کمک فرمانبر یکدل و مطیع، نافرمان بد دل را. نهج البلاغه، خ ۶، ص ۵۹.

حدیث ۶۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَيْنَ إِخْوَانِي الَّذِينَ رَكِبُوا الطَّرِيقَ وَمَضُوا عَلَى الْحَقِّ؟ أَيْنَ عَمَّارٌ؟ وَ أَيْنَ ابْنُ التَّيْهَانِ؟ وَ أَيْنَ ذُو الشَّهَادَتَيْنِ؟ وَ أَيْنَ نَظْرَانُهُمْ مِنْ إِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ تَعَاقَدُوا عَلَى الْمَيْتَةِ وَ أَعْبَرَدَ بِرُؤْسِهِمْ إِلَى الْفَجْرَةِ؟.

کجایند برادران من که در راه حق سوار شده و به راستی و درستی، گذشتند؟ کجاست عمار؟ کجاست پسر تیهان؟ و کجاست ذوالشهادتین؟ و کجایند همانندانشان از برادرانشان که با یکدیگر به مرگ پیمان بستند و سرهای آنان را به فاجران هدیه کردند؟

همان، خ ۱۸۱، ص ۵۹۶.

حدیث ۶۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَمَنْ تَرَكَهُ (الجهاد) رَغْبَةً عَنْهُ أَلْبَسَهُ اللَّهُ ثَوْبَ الدُّلِّ وَ شَمَلَهُ الْبَلَاءِ وَ دَيَّتْ بِالصَّغَارِ وَالْقَمَاءِ وَ ضَرَبَ عَلَى قَلْبِهِ بِالْإِسِيَابِ وَ أُدِيلَ الْحَقُّ مِنْهُ بِتَضْيِيعِ الْجِهَادِ وَ سِيَمِ الْخُسْفِ وَ مَنَعَ النَّصْفِ.

هر کس از سر بی میلی جهاد را وانهد، خدا جامه ذلت بر اندامش فرو پوشد و در گرفتاریش بیچد، از درون به خود کم بینی و بلاهت آلوده شود و پرده ای از کم اندیشی و پرگویی بر قلبش فرود آید و به کیفر تباه کردن جهاد، حق از او روی بگرداند، به سختی و رنج گرفتار شود و از عدل و انصاف محروم بماند.

نهج البلاغه، خ ۳۴، ص ۱۱۴.

حدیث ۶۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ.

جهاد دری است از درهای بهشت که خداوند به روی دوستان نزدیک خویش گشوده است.

همان، خ ۲۷، ص ۹۴.

حدیث ۶۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَإِذَا كَانَتْ الْهَزِيمَةُ بِأَذْنِ اللَّهِ فَلَا تَقْتُلُوا مُدْبِرًا، وَلَا تُصِيبُوا مُعْوِرًا.

اگر به خواست خداوند (دشمنان) شکست خوردند و گریختند، آن را که پشت کرده نکشید و کسی را که نمی‌تواند از خود دفاع کند آسیب نرسانید.

همان، ن ۱۴، ص ۸۵۸.

حدیث ۶۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُ، اللَّهُ فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالسَّيِّئَاتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.
 خدا را، خدا را، درباره جهاد در راه خدا به مالهاشان و به جانهاشان و به زبانهاتان !.
 همان ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۸.

حدیث ۶۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذِرْوَةٌ الْأَسْلَامِ.
 جهاد در راه خدا سبب سربلندی اسلام است .
 نهج البلاغه ، خ ۸۰۹ ، ص ۳۳۸.

حدیث ۶۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْجِهَادُ عِمَادُ الدِّينِ وَمِنْهَاجُ السُّعْدَاءِ.
 جهاد ستون دین و راه روشن نیکبختان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۵۴.

حدیث ۶۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا طَرَفُوا إِهَالِيكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ، كُنِيَ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ.
 در روزهای جمعه مقداری میوه برای خانواده خود تهیه کنید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.
 بحارالانوار، ج ۱۰۴ ، ص ۷۳.

حدیث ۶۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا عَالَ أَمْرًا أِقْتَصَدَ.
 آن که در مخارج خود میانه روی کند، فقیر نگردد.
 نهج البلاغه ، ح ۱۳۴ ، ص ۱۱۵۳.

حدیث ۶۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَعْقَاتَ الْفُقَرَاءِ: فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مَنَعَ غَنِيٌّ، وَاللَّهُ تَعَالَى جُدُّهُ سَأَلَهُمْ عَنْ ذَلِكَ. خداوند سبحان گذران نیازمندان را در اموال توانگران واجب ساخته است. بنابراین بینوایی گرسنه نماند، مگر به خودداری توانگر؛ و خدای، از این کارشان بازخواست می کند!

همان، ح ۳۲۰، ص ۱۲۴۲.

حدیث ۶۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَا ابْنَ آدَمَ مَا كَسَبْتَ فَوْقَ قُوَّتِكَ فَأَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِعَيْرِكَ.
ای فرزند آدم در آنچه بیش از روزی ات بیندوزی خزانه دار دیگرانی .

همان، ح ۱۸۳، ص ۱۱۷۵.

حدیث ۶۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ آتَى غَنِيًّا فَتَوَاضَعَ لَهُ لِيُغْنَاهُ ذَهَبَ ثَلَاثًا دِينِهِ.
هر کس نزد توانگری آید و به خاطر توانگری اش فروتنی کند، دو سوم دینش از دست می رود.

همان، ح ۲۱۹، ص ۱۱۸۷.

حدیث ۶۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَتَجَرَ بِغَيْرِ فِقْهِ فَقَدْ ارْتَطَمَ فِي الرِّبَا.
هر کس بی فقاہت (بدون دانستن احکام معاملات) به بازرگانی پردازد، در گرداب ربا درافتد.

نهج البلاغه، ح ۴۳۹، ص ۱۲۹۳.

حدیث ۶۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَنَامُ الرَّجُلُ عَلَى التُّكْلِ، وَلَا يَنَامُ عَلَى الْحَرْبِ.
فرزند مرده می خوابد ولی مال ربوده، دیده بر هم نمی نهد.

همان، ح ۲۹۹، ص ۱۲۳۲.

حدیث ۶۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَصْلُ النَّجْدَةِ الْقُوَّةُ وَتَمَرَتُهَا الظَّفَرُ.
ریشه دلاوری، توانمندی و میوه اش پیروزی است.

بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۷.

حدیث ۶۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْمَالُ يَرْفَعُ صَاحِبَهُ فِي الدُّنْيَا وَيَضَعُهُ فِي الْآخِرَةِ.
 مال صاحبش را در دنیا بلند مرتبه می گرداند و در آخرت او را پست می کند.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۷۱.

حدیث ۶۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَنْزِلُ الْمَعُونَةُ عَلَى قَدْرِ الْمُؤْمِنَةِ.
 روزی به اندازه ی هزینه فرود می آید.
 نهج البلاغه ، ح ۱۳۳، ص ۱۱۵۳.

حدیث ۶۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِكُلِّ أَمْرٍ فِي مَالِهِ شَرِيكَانِ . الْوَارِثُ وَالْحَوَادِثُ .
 مال هر کس دو شریک دارد: وارث و حوادث .
 نهج البلاغه ، ح ۳۳۵.

حدیث ۶۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رِزْقُ كُلِّ أَمْرٍ مُقَدَّرٌ كَتَقْدِيرِ أَجَلِهِ .
 روزی هر کسی بسان اجلش تعیین شده است .
 شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۹۵.

حدیث ۶۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا أَقْبَحَ ... الْجَفَاءَ عِنْدَ الْغِنَى .
 چه زشت است ستمگری هنگام ثروتمند بودن .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۵.

حدیث ۶۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اسْتَعِيدُوا بِاللَّهِ مِنْ سَكْرَةِ الْغِنَى فَإِنَّ لَهُ سَكْرَةً بَعِيدَةَ الْإِفَاقَةِ.

از مستی بی نیازی به خدا پناه برید. زیرا بی نیازی را نوعی مستی است که به هوش آمدن از آن دور است و طولانی .
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۶۲.

حدیث ۶۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ.

مال ، کار مایه شهوات [و تمایلات نفسانی] است .
نهج البلاغه ، ح ۵۵، ص ۱۱۱۳.

حدیث ۶۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَطَّرُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ لَا تَفْضَحْكُمْ رَائِحَةُ الذُّنُوبِ .

(روح) خود را با استغفار معطر کنید تا بوی بد گناهان ، شما را نرنجاند.
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۱ .

حدیث ۶۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبْتُ لِمَنْ يَقْنَطُ وَمَعَهُ الْإِسْتِغْفَارُ.

در شگفتم از کسی که استغفار را به همراه دارد و در این حال به ناامیدی می گراید.
همان ، ح ۸۴، ص ۱۱۲۴.

حدیث ۶۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ مِنَ اللَّهِ.

و از ((غضب)) خدا به ((رحمت)) او پناه ببرید.
همان ، خ ۲۴، ص ۸۸.

حدیث ۶۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْ جَعَلَ اللَّهُ الْإِسْتِغْفَارَ سَبَبًا لِدُرُورِ الرِّزْقِ وَرَحْمَةً الْخَلْقِ... فَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأً اسْتَقْبَلَ تَوْبَتَهُ وَاسْتَقَالَ خَطِيئَتَهُ وَبَادَرَ مَبِيئَتَهُ!

خداوند استغفار را سبب فروزی و روزی و رحمت بر آفریده خود قرار داده است . رحمت خدا بر کسی باد که روی به توبه آورد و

از گناهان خود طلب عفو کند و از مرگ خود استقبال .
نهج البلاغه ، خ ۱۴۳ ، ص ۴۳۳ .

حدیث ۶۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اسْتَغْفِرُ تَرْزُقُ .
استغفار کن ، روزی داده می شوی .
همان ، ج ۲ ، ص ۱۶۹ .

حدیث ۶۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ وَتَرْكُ الْجَوَارِحِ وَإِضْمَارُ أَعْنَ لَا يَعُودَ .
توبه پشیمانی با دل است و آمرزش خواهی با زبان و ترک گناه در عمل و مصمم شدن بر تکرار نکردن گناه .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۲۶ .

حدیث ۶۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ .
آن کس که به خداوند توکل کند، او خود بی نیازش گرداند.
نهج البلاغه ، خ ۸۹ ، ص ۲۲۵ .

حدیث ۶۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الَّتَوَكُّلُ خَيْرٌ عِمَادٍ .
توکل بهترین تکیه گاه است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۳۳ .

حدیث ۶۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ رَخَّصَ اللَّهُ فِي الْكِبْرِ لِأَحَدٍ مِنْ عِبَادِهِ لَرَخَّصَ فِيهِ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَانِهِ؛ وَلَكِنَّهُ سُبْحَانَهُ كَرَّهَ إِلَيْهِمُ التَّكَابُرَ .
اگر خداوند تکبر ورزیدن را به کسی اجازه می داد، حتماً در مرحله نخست ، آن را مخصوص پیامبران و اولیای خود می ساخت ، اما خداوند تکبر و خودبرتربینی را برای همه آنها منفور شمرده است .
همان ، خ ۲۳۴ ، ص ۷۸۹ .

حدیث ۶۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلتَّوَانِي فِي الدُّنْيَا اِضَاعَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسْرَةٌ.
 سستی ، در دنیا بی بهرگی و در آخرت پشیمانی آرد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۱.

حدیث ۶۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ قَصَرَ فِي الْعَمَلِ ابْتُلِيَ بِأَهْمٍ وَلَا حَاجَةَ لِلَّهِ فِيمَنْ لَيْسَ لِلَّهِ فِي مَالِهِ وَنَفْسِهِ نَصِيبٌ.
 هر کس در کار کوتاهی ورزد به اندوه گرفتار گردد؛ و خداوند به کسی که در مال و جاننش بهره ای نیست ، نیازی ندارد.
 نهج البلاغه ، ح ۱۲۲ ، ص ۱۱۴۶.

حدیث ۶۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِيَّاكُمْ وَالْكَسَلَ فَإِنَّهُ مَنْ كَسَلَ لَمْ يُؤَدِّ حَقَّ اللَّهِ.
 از تنبلی بپرهیزید که تنبل حق خدای را ادا نکند.
 تحف العقول ، ص ۱۱۲.

حدیث ۶۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْأَشْيَاءَ لَمَّا ازْدَوَجَتْ اِزْدَوْجَ الْكَسَلِ وَالْعَجْزُ فَتَنَجَا بَيْنَهُمَا الْفَقْرُ.
 آن روز که همه چیز به هم پیوند خوردند ((تنبلی)) و ((ناتوانی)) به هم آمیخته و از آن دو فرزندی به نام ((فقر و تهی دستی)) زاده شد!
 الکافی ، ج ۵ ، ص ۸۶.

حدیث ۶۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بَاكِرُوا فَالْبِرَكَةُ فِي الْمُبَاكِرَةِ.
 سحرخیز باشید که برکت در سحرخیزی است .
 شرح غررالحکم ، ح ۳ ، ص ۲۶۴.

حدیث ۶۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَجَلٌ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ التَّوْفِيقُ، وَ أَجَلٌ مَا يَصْعَدُ مِنَ الْأَرْضِ الْإِخْلَاصُ.
 توفیق با ارزش ترین چیزی است که از آسمان فرود می آید و اخلاص بزرگترین چیزی است که از زمین بالا می رود.
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۹۱.

حدیث ۶۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ضَعَّ فَخْرَكَ، وَاحْطَطْ كِبْرَكَ، وَادْكُرْ قَبْرَكَ.
 فخرت را بشکن ، غرورت را فرو ریز و به یاد قبرت باش !
 نهج البلاغه ، ح ۳۸۶، ص ۱۲۷۲.

حدیث ۶۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ فَعَلَ مَا شَاءَ لِقَى مَا سَاءَ.
 آن که هر کاری را که بخواهد انجام دهد هر آنچه را که ناخوش دارد [به عنوان پاداش] می بیند.
 همان ، ج ۵، ص ۲۱۷.

حدیث ۶۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُجْبُ رَأْسُ الْحِمَاقَةِ.
 خودبینی ، ریشه حماقت است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۹۵.

حدیث ۶۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَلَا وَحْدَةَ أَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ.
 هیچ تنهایی ترسناکتر از خود پسندیدن نیست .
 همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُ عَلَيْهِ.

هر کس از خود راضی باشد، دشمنانش زیاد می شود.

همان ، ح ۶، ص ۱۰۹۱.

حدیث ۶۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَيِّئَةٌ تَسُوُّوْكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ.

گناهی که تو را زشت نماید، نزد خدا بهتر است از کار نیکی که به اعجابت وادارد.

همان ، حدیث ۴۳، ص ۱۱۱۰.

حدیث ۶۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ بُرْهَانُ نَفْصِهِ وَ عُنْوَانُ ضَعْفِ عَقْلِهِ.

خودبینی مرد، دلیل بر نقص وی و آدرسی بر ضعف عقل او است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۰۹.

حدیث ۶۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَسْتَبِدَّ بِرَأْيِكَ فَمَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ.

در راءى استبداد مکن ، هر کس در نظر دادن استبداد ورزد، سقوط می کند.

همان ، ج ۶، ص ۲۹۶.

حدیث ۶۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّكْبُرُ فِي الْوِلَايَةِ ذُلٌّ فِي الْعَزْلِ.

کبر ورزی در دوران ولایتداری ، موجب خواری دوران برکناری است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۴۸.

حدیث ۶۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْحَشُ الْوَحْشَةِ الْعُجْبُ.

خود پسندی [و خود شگفتی]، هولناک ترین وحشت است .

همان ، ح ۳۷، ص ۱۱۰۴.

حدیث ۶۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَعْجَابُ ضِدُّ الصَّوَابِ وَ آفَةُ الْأَلْبَابِ .
 عَجَب و خودپسندی ، مایه خطا و باعث تضعیف قوای فکری است .
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۱ .

حدیث ۶۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَالَ اللَّهُ فِي عَاجِلِ الْبُعْثِ ، وَ آجَلِ وَ حَامَةِ الظُّلْمِ وَ سُوءِ عَاقِبَةِ الْكِبَرِ فَإِنَّهَا مَصِيدَةُ إِبْلِيسَ الْعُظْمَى .
 خدا را! خدا را! از کیفر تباهاکاری در دنیا و زیان ستمگری در آخرت و بد فرجامی تکبر؛ که دام بزرگ شیطان است .
 نهج البلاغه ، خ ۲۳۴ ، ص ۷۹۷ .

حدیث ۶۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ .
 هر که به راءى خود تکیه زند هلاک شود .
 نهج البلاغه ، ح ۱۶۱ ، ص ۱۱۶۳ .

حدیث ۶۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا تَكَبَّرَ إِلَّا الْوَضِيعُ .
 جز فرومایه کبر نورزد .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۵۳ .

حدیث ۶۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَرَعُ أَفْضَلُ لِبَاسٍ .
 پرهیزگاری برترین جامه است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۲۹ .

حدیث ۶۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ: أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ وَآخِرُهُ جِيفَةٌ، وَلَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ، وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ.

انسان را با تکبر چکار؟ در آغاز نطفه بود و سرانجام مرداری است. نه می تواند به خود روزی دهد و نه مرگ را از خود براند.

نهج البلاغه، ح ۴۴۵، ص ۱۲۹۴.

حدیث ۶۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَا مَعْقِلَ أَحْسَنُ مِنَ الْوَرَعِ.

هیچ پناهگاهی بهتر از پرهیزگاری نیست.

نهج البلاغه، ح ۳۶۳، ص ۱۲۶۰.

حدیث ۶۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْخَشْيَةُ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ شِيَمَةُ الْمُتَّقِينَ.

ترس از عذاب الهی، شیوه پرهیزگاران است.

شرح غررالحکم، ج ۲، ص ۴۱.

حدیث ۶۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الزُّهْدُ ثَرْوَةٌ وَالْوَرَعُ جُنَّةٌ.

زهد، ثروت و پرهیزگاری سپر است

حدیث ۶۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

(الْمُتَّقُونَ) عَمَارُ اللَّيْلِ وَمَنَارُ النَّهَارِ.

پرهیزگاران، شب زنده داران در شب و روشنی بخشان روزند.

همان، خ ۱۹۲، ص ۸۱۷.

حدیث ۶۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمُتَّقُونَ... مَشِيئُهُمُ التَّوَّاضِعُ... وَمَلْبَسُهُمُ الْاِقْتِصَادُ... وَمَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ.

پرهیزگاران راه رفتنشان با فروتنی، پوشاکشان با میانه روی است، و منطقی استوار دارند.

همان، خ ۱۸۴، ص ۶۱۲.

حدیث ۶۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سَدَادٍ وَ ذَخِيرَةُ مَعَادٍ وَ عِتْقٌ مِنْ كُلِّ مَلَكَةٍ وَ نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ هَلَكَةٍ.
 ترس از خدا کلید درستی کردار است و اندوخته رستخیز و سبب آزادی از هر گونه بردگی و نجات از هر گونه هلاکت .
 نهج البلاغه ، خ ۲۲۱ ، ص ۷۲۳ .

حدیث ۶۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَمَنْ أَشَعَرَ التَّقْوَى قَلْبَهُ بَرَزَ مَهْلَهُ وَ فَازَ عَمَلَهُ.
 آن که ترس از خدا را شعار قلبی خود قرار دهد در کار خیر از اقران خود پیش تازد و کردارش پیروز و پسندیده است .
 همان ، خ ۱۳۲ ، ص ۴۱۰ .

حدیث ۶۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اءَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ اءَنْ لَا تَبْغِيَا الدُّنْيَا وَ اَنْ بَعَثُكُمْ.
 شما را به تقوای الهی سفارش می کنم ، و [دیگر] این که دنیا را نخواهید هر چند دنیا پی شما آید!
 همان ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۷ .

حدیث ۶۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ... فَأَتَقَى عَبْدٌ رَبَّهُ، نَصَحَ نَفْسَهُ وَ قَدَّمَ تَوْبَتَهُ وَ غَلَبَ شَهْوَتَهُ...
 بنده باید از پروردگارش بترسد، خیرخواه خود باشد و پیش از رسیدن مرگ توبه کند و بر شهوتش چیره شود.
 همان ، خ ۶۳ ، ص ۱۵۳ .

حدیث ۶۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِتَّقُوا اللَّهَ تَقِيَّةً مَنْ شَمَّرَ تَجْرِيداً، وَ جَدَّ تَشْمِيراً، وَ اءَ كَمَشَ فِي مَهْلٍ، وَ بَادَرَ عَن وَ جَلٍ، وَ نَظَرَ فِي كَرَّةِ الْمُؤْنِلِ، وَ عَاقَبَهُ الْمَصْدَرِ، وَ مَعَبَّهُ الْمَرْجِعِ.
 تقوای الهی پیشه کنید، همچون کسی که از همه وابستگی ها برهد، دامن همت به کمر زند، چالاک و کوشا باشد و در فرصت زندگی ، بینا و سبک راه سپرد و در کار خیر پیشی گیرد و در بازگشت به پناهگاه خویش بنگرد و به پایان کارها که بازگشت به سوی پروردگار است چشم دوزد.
 نهج البلاغه ، ح ۲۰۱ ، ص ۱۱۸۱ .

حدیث ۶۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبِقَاعِ وَالْبِهَائِمِ، أَطِيعُوا اللَّهَ وَلَا تَعْصُوهُ. وَإِذَا رَأَيْتُمْ الْخَيْرَ فَخُذُوا بِهِ وَإِذَا رَأَيْتُمْ الشَّرَّ فَأَعْرِضُوا عَنْهُ.

تقوای خدا را در حق بندگان و سرزمین های خداوند پاس دارید؛ که شما مسؤول هستید، حتی در برابر سرزمین ها و چهارپایان! اگر خیری دیدید آن را دریابید و اگر شری دیدید روی از آن برتابید. همان ، خ ۱۶۶، ص ۵۴۴.

حدیث ۶۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَبِالتَّقْوَى تُقَطَّعُ حَمَةُ الْخَطَايَا وَبِالْيَقِينِ تُدْرَكُ الْغَايَةُ الْقُضْوَى .

بدانید که نیش خطاها، با تقوا [بیرون] کشیده می شود و تنها با پای یقین می توان راه را به پایان برد. همان ، خ ۱۵۷، ص ۴۶۲.

حدیث ۶۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْتَصِمُوا بِتَّقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ لَهَا حَبْلًا وَثِقًا عَزِيزَةً وَمَعْقَلًا مَنِيعًا ذُرْوَتَهُ.

به تقوای الهی چنگک زنید که ریسمانی است با دستاویز استوار، و پناهگاهی با ستیغ بلند. همان ، خ ۱۹۰، ص ۲۰۶.

حدیث ۶۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(يَا مَالِكُ) وَالصَّقُّ بِأَهْلِ الْوَرَعِ وَالصَّدَقِ.

مالکا! خود را هر چه بیشتر به پاکدامنان و راستگویان نزدیک کن . نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۹۹۹.

حدیث ۶۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنْ آخَذَ بِالتَّقْوَى عَزَبَتْ عَنْهُ الشَّدَائِدُ.

آن که تقوا پیشه کند، سختی ها از او دوری گزیند. همان ، خ ۱۸۹، ص ۶۳۶.

حدیث ۶۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا كَرَمَ كَالْتَّقْوَى .
 هیچ بزرگواری مانند پرهیزگاری نیست .
 همان ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹ .

حدیث ۶۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا خَيْرٌ مَا تَوَاصَى الْعِبَادُ بِهِ وَخَيْرٌ عَوَاقِبِ الْأُمُورِ عِنْدَ اللَّهِ .
 بندگان خدا! شما را به پرهیزگاری وصیت می‌کنم ، که پرهیزگاری بهترین چیزی است که بندگان خدا هم‌دیگر را بدان
 سفارش می‌کنند و در نزد خدا بهترین وسیله است برای فرجام کارها .
 همان ، خ ۱۷۳ ، ص ۱۷۹ .

حدیث ۶۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ دَوَاءٌ دَاءِ قُلُوبِكُمْ وَبَصْرٌ عَمَى أَفْئِدَتِكُمْ .
 به راستی که تقوای الهی درد قلب هایتان را دارو، و کوردلی هایتان را بینایی است .
 نهج البلاغه ، خ ۱۸۹ ، ص ۶۳۵ .

حدیث ۶۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِتَّقُوا اللَّهَ تَقِيَّةً مَنْ سَمِعَ فَخْشَعَ وَاقْتَرَفَ فَاعْتَرَفَ .
 تقوای الهی پیشه کنید، تقوایی که همسان تقوای کسی باشد که با دریافت حقایق به خشوع گراید و چون به گناه آلوده شود،
 اعتراف کند .
 نهج البلاغه ، خ ۸۲ ، ص ۱۸۷ .

حدیث ۶۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سَدَادٍ .
 همانا ترس از خدا کلید درستکاری و صلاح اندیشی است .
 همان ، خ ۲۲۱ ، ص ۷۹۳ .

حدیث ۶۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّقْوَى حِصْنٌ حَصِينٌ لِمَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ.

پرهیزکاری برای کسی که به آن پناه برد، قلعه ای است استوار.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۰۲.

حدیث ۶۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْتَّقْوَى رَئِيسُ الْأَخْلَاقِ.

پرهیزگاری ، سرآمد خصلت های نیکو است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۴.

حدیث ۶۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِتَّقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ، فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ.

از نافرمانی خدا در خلوتگاه ها پرهیزید زیرا آن که بیننده است هم او داوری کننده است .

نهج البلاغه ، ح ۳۱۶، ص ۱۲۴۰.

حدیث ۶۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُنُوا اِنَّ نَفْسَكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُوزَنُوا، وَحَاسِبُوها مِنْ قَبْلِ اَنْ تُحَاسَبُوا.

پیش از آنکه سنجیده شوید خود را بسنجید و پیش از آنکه به حسابتان برسند، خود به حساب خویش برسید.

همان ، خ ۸۹، ص ۲۲۵.

حدیث ۶۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفِكْرُ مِرْأَةٌ صَافِيَةٌ، وَالْاَعْتِبَارُ مُنْذِرٌ نَاصِحٌ. وَكَفَى اَدْبًا لِنَفْسِكَ تَجَبُّبُكَ مَا كَرِهْتَهُ لِغَيْرِكَ.

اندیشه آینه ای است شفاف ، و عبرت گیری ، بیم دهنده ای است خیرخواه . و برای تاءدیب نفس خویش همین بس که از آنچه

برای دیگران ناخشنودی ، پرهیزی .

نهج البلاغه ، ح ۳۵۷، ص ۱۲۵۶.

حدیث ۶۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَوْ فَكَّرُوا فِي عَظِيمِ الْقُدْرَةِ وَجَسِيمِ النُّعْمَةِ لَرَجَعُوا إِلَى الطَّرِيقِ وَخَافُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ.

اگر مردم در عظمت قدرت و بزرگی نعمت خداوند متعال تفکر و اندیشه می کردند، به راه راست بازمی گشتند و از مشقت عذاب سوزان قیامت می هراسیدند.

همان ، خ ۲۲۷ ، ص ۷۳۶.

حدیث ۶۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ أَمْرَاءَ تَفَكَّرَ فَأَعْتَبَرَ وَاعْتَبَرَ فَأَبْصَرَ.

خدا پیامرزد کسی را که بیندیشد و عبرت گیرد، عبرت گیرد و به بینایی و بصیرت دست یابد.

همان ، خ ۱۰۲ ، ص ۳۰۲.

حدیث ۶۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَالنَّاطِرُ بِالْقَلْبِ الْعَامِلُ بِالْبَصْرِ يُكُونُ مُبْتَدَأَ عَمَلِهِ أَنْ يَعْلَمَ؛ أَعْمَلُهُ عَلَيْهِ أَمْ لَهُ؟ فَإِنْ كَانَ لَهُ مَضَى فِيهِ وَانْ كَ أَنْ عَلَيْهِ وَقَفَ عَنْهُ.

کسی که با بینایی دلش می نگردد و با بصیرت عمل می کند، آغاز کارش این است که باید بداند آیا عمل او به ضرر اوست یا به نفع او؟ اگر به سود اوست ، حرکت خود را ادامه بدهد و اگر به زیان اوست ، از حرکت در مسیری که به زیان او می انجامد، بازایستد.

همان ، خ ۱۵۴ ، ص ۴۵۰.

حدیث ۶۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَفَكَّرَ أَبْصَرَ.

کسی که (خوب) بیندیشد بینا می شود.

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۰.

حدیث ۶۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْفِكْرُ فِي الْعَوَاقِبِ يُؤْمِنُ مَكْرُوهَ النَّوَابِ.

تفکر در فرجام کارها، انسان را از ناخوشی ها و حوادث ناگوار ایمن می دارد.

همان ، ج ۲ ، ص ۴۰۵.

حدیث ۶۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَكَّرُ سَاعَةً قَصِيرَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ طَوِيلَةٍ.

اندیشه ای کوتاه ، برتر است از عبادتی طولانی !
همان ، ج ۴ ، ص ۴۱۴.

حدیث ۶۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَكَّرُ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ .
پیش از هر اقدامی بیندیش .
همان ، ج ۴ ، ص ۱۷۹.

حدیث ۶۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفِكْرُ .
برترین عبادت ها اندیشیدن است .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۳۸۱.

حدیث ۶۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيْتَاءَسَّ صَغِيرُكُمْ بِكَبِيرِكُمْ وَلَيْتَاءَسَّ كَبِيرُكُمْ بِصَغِيرِكُمْ .
باید خردسالان از بزرگسالان پیروی کنند و بزرگسالان به خردسالان مهربان باشد .
نهج البلاغه ، خ ۱۶۶ ، ص ۱۷۳.

حدیث ۶۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .
فرزندان خود را با سه خصلت تربیت کنید: ۱- دوست داشتن پیامبرتان ۲- دوست داشتن خاندان او ۳- خواندن قرآن .
کنز العمال ، ج ۱۶ ، ص ۴۵۶.

حدیث ۶۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ وَيُحَسِّنَ أَدَبَهُ وَيُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ .
حق فرزند بر پدر این است که بر او نامی نیکو بنهد و نیک ادبش کند و به او قرآن بیاموزد .
همان ، ح ۳۹۱ ، ص ۱۲۷۴.

حدیث ۶۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَحَقُّ الْوَالِدِ عَلَى الْوَلَدِ أَنْ يُطِيعَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ.
 حق پدر بر فرزند، آن است که او را در هر کاری ، جز نافرمانی خداوند، اطاعت نماید.
 نهج البلاغه ، ح ۳۹۱ ، ص ۱۲۷۴.

حدیث ۶۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اءْيُهَا النَّاسُ لَا تَشْتَوْحِشُوا فِي طَرِيقِ الْهُدَى لِقَلَّةِ اءَهْلِهِ.
 ای مردم ! در راه هدایت از کمبود پیروان و طرفداران حق ، نترسید.
 نهج البلاغه ، خ ۱۹۲ ، ص ۶۴۹.

حدیث ۶۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِخْذَرُوا الْجُبْنَ فَإِنَّهُ عَارٌّ وَ مَنْقَصَةٌ.
 از ترس پرهیزید که ننگ و نقصان است .
 همان ، ج ۲ ، ص ۲۷۲.

حدیث ۶۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْهَيْبَةُ خَيْرٌ.
 ترس [موجب] ناکامی است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۴۹.

حدیث ۶۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَأَى الشَّيْخَ اءَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ جَلَدِ الْعُلَامِ.
 تدبیر پیر را از دلیری جوان ، دوست تر می دارم .
 نهج البلاغه ، ح ۸۳ ، ص ۱۱۲۴.

حدیث ۶۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأُمُورُ بِالتَّقْدِيرِ لَا بِالتَّدْبِيرِ.

کارها با تقدیر خداوند رخ می‌دهد، نه با تدبیر بندگان .

همان ، ج ۲ ، ص ۴۸۸.

حدیث ۶۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْعَقْلِ مُجَانَبَةُ التَّيْدِيرِ وَحُسْنُ التَّدْبِيرِ.

دوری از اسراف و حسن تدبیر، از نشانه های خردورزی است .

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۳۲.

حدیث ۶۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا عَقْلَ كَالْتَّدْبِيرِ.

خردی چون تدبیر نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْقِلُوا الْخَبَرَ إِذَا سَمِعْتُمُوهُ عَقْلَ رِعَايَةٍ لَا عَقْلَ رِوَايَةٍ.

هرگاه خبری را می شنوید، آن را با تدبیر مداوم ، حراست کنید نه با دیده نقل .

همان ، ح ۹۴ ، ص ۱۱۳۰.

حدیث ۶۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بِغَيْرِهِ، وَالشَّقِيُّ مَنْ أَخَذَ لِهَوَاهُ وَغُرُورِهِ.

خوشبخت کسی است که از دیگران موعظه بپذیرد و بدبخت کسی است که فریفته هوس و نخوت خویش گردد.

همان ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرٌ مَا جَرَّبْتَ مَا وَعَظَكَ.

بهترین تجربه ات آن است که تو را پند دهد.

همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۱.

حدیث ۶۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَيْسَتْ الرُّؤْيَةُ مَعَ الْأَبْصَارِ فَقَدْ تَكْذِبُ الْعَيُّونُ أَهْلَهَا، وَلَا يَغُشُّ الْعَقْلُ مَنِ اسْتَنْصَحَهُ.
 دیدن [حقایق] تنها با چشمها [ی ظاهری و حسی] نیست . چه بسا که چشم ها به صاحب خود دروغ بگویند، اما آن که از عقل راه
 بجوید، عقل به او خیانت نکند.
 همان ، ح ۲۷۳ ، ص ۱۲۲۳.

حدیث ۶۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَحْتَكُمُ عَلَى طَاعَةِ إِلَّا وَاسْتَيْقُمُ إِلَيْهَا وَلَا أَنهَاكُمُ عَنْ مَعْصِيَةِ إِلَّا وَاتَّاهَى قَبْلَكُمْ عَنْهُ أ.
 ای مردم ! به خدا سوگند، من شما را به طاعتی بر نمی انگیزم جز که خود پیش از شما به گزاردن آن برمی خیزم و شما را
 از معصیتی باز نمی دارم جز آن که خود پیش از شما آن را فرومی گذارم .
 نهج البلاغه ، خ ۱۷۴ ، ص ۵۶۴.

حدیث ۶۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ لَمْ يُعَنْ عَلَى نَفْسِهِ حَتَّى يَكُونَ لَهُ مِنْهَا وَاعِظٌ وَرَاجِرٌ. لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ غَيْرِهَا رَاجِرٌ وَلَا وَاعِظٌ.
 آگاه باشید آن کس که به خویش کمک نکند و واعظ و مانعی از درون جانش برای او فراهم نگردد از دیگران واعظ و مانعی
 نخواهد یافت .
 همان ، خ ۸۹ ، ص ۲۲۵.

حدیث ۶۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِمْحَضُ أَخَاكَ النَّصِيحَةَ حَسَنَةً كَانَتْ أَوْ قَبِيحَةً.
 برای برادر خود پند را خالص گردان خواه برایش خوش آیند باشد یا ناخوش آیند.
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۳.

حدیث ۶۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ أَكْبَرِ التَّوْفِيقِ الْأَخْذُ بِالنَّصِيحَةِ.
 بزرگ ترین توفیق برای انسان ، پذیرش نصیحت است .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۲۰.

حدیث ۶۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَحِي قَلْبِكَ بِالْمَوْعِظَةِ.
 دلت را با موعظه زنده بدار.
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۰۹.

حدیث ۶۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نَعَمُ الْهَدِيَّةُ الْمَوْعِظَةُ.
 پند و اندرز چه هدیه خوبی است .
 همان ، ج ۶ ، ص ۱۵۷.

حدیث ۶۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سُوءُ الْفِعْلِ دَلِيلُ لُؤْمِ الْأَصْلِ.
 کار بد نشانه پستی سرشت آدمی است .
 همان ، ج ۴ ، ص ۱۳۱.

حدیث ۶۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا لُؤْمَ أَشَدَّ مِنَ الْقَسْوَةِ.
 پستی ای ، سخت تر از سنگدلی نیست .
 همان ، ج ۶ ، ص ۳۹۳.

حدیث ۶۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ اللَّؤْمِ أَنْ يَصُونَ الرَّجُلَ مَالَهُ وَيَبْذُلَ عِرْضَهُ.
 از نشانه های پستی ، آن است که مرد، مالش را نگهدارد و آبرویش را ببخشد!
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۲۷.

حدیث ۶۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَيْتَةُ وَلَا الدَّيْتَةَ، وَالتَّقَلُّ وَلَا التَّوَسُّلُ.

مرگ آری ، پذیرش پستی هرگز! تنگدستی و فقر آری ! دست به دامن هر کس و ناکس شدن هرگز!
نهج البلاغه ، ح ۳۹۰ ، ص ۱۲۷۳.

حدیث ۶۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْنَفْسُ الدَّيْتَةُ لَا تَنْفَكُ عَنِ الدَّنَائَاتِ.
نفس فرومایه ، از پستی ها جدا نمی شود.
همان ، ص ۲.

حدیث ۶۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِنْ عَلَامَةِ اللَّؤْمِ سُوءُ الْجَوَارِ.
بدی بر همسایه (بد همسایگی) از نشانه های پستی و رذالت است .
همان ، ج ۶ ، ص ۲۰.

حدیث ۶۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّعِيدُ مَنْ خَافَ الْعِقَابَ فَأَمَّنَ وَرَجَا الثَّوَابَ فَأَحْسَنَ.
سعادت‌مند کسی است که از پی آمد گناه بترسد و ایمانش افزون شود، به پاداش نیک امید بندد و کار نیک انجام دهد.
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۹.

حدیث ۶۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ شَكَرَهُ جَزَاءً.
کسی که خدا را شکر گوید پاداش نیکو گیرد.
همان ، خ ۸۹ ، ص ۲۲۵.

حدیث ۶۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا حُبِيَّتْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيَّ بِأَحْسَنَ مِنْهَا.
چون تو را درودی گویند، درودی از آن بهتر گوی .
همان ، خ ۵۹ ، ص ۱۱۱۴.

حدیث ۶۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا رِبْحَ كَالثَّوَابِ .
 هیچ سودی مانند پاداش [الهی] نیست .
 همان ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹ .

حدیث ۶۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَمَا تَدِينُ تُدَانُ .
 همان سان که کیفر دهی ، کیفر بینی .
 نهج البلاغه ، خ ۱۵۲ ، ص ۴۷۴ .

حدیث ۶۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَأَنْظِرُوا إِلَى مَا اجْتَمَعَ عِنْدَكُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ فَاصْرِفُوهُ إِلَى مَنْ قَبْلَكَ مِنْ ذَوِي الْعِيَالِ وَالْمَجَاعَةِ مُصِيبًا بِهِ مَوَاضِعَ الْفَاقَةِ وَالْخَلَاتِ .
 و در مال خدا که نزد تو فراهم شده بنگر و آن را به عیالمندان و گرسنگانی که در محل هستند بده ؛ آن چنان که به
 طور صحیح به دست فقرا و نیازمندان برسد .
 همان ، ن ۶۷ ، ص ۱۰۶۳ .

حدیث ۶۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَضْمِرُوا بُطُونَكُمْ .
 شکم خود را لاغر سازید [از پرخوری به پرهیزید و درون خود را از غذای زیاد خالی دارید]
 نهج البلاغه ، خ ۱۸۲ ، ص ۶۰۷ .

حدیث ۶۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَقَلُّ طَعَامًا تُقَلُّ سِقَامًا .
 غذای خود را کم کن تا بیماری ات کم شود .
 همان ، ج ۲ ، ص ۱۸۹ .

حدیث ۶۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ اقْتَصَرَ فِي أَكْلِهِ كَثُرَتْ صِحَّتُهُ وَصَلَحَتْ فِكْرَتُهُ.
 کسی که به اندازه نیاز بخورد، سلامتی اش فزونی یابد و اندیشه اش سامان پذیرد.
 شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۷۲.

حدیث ۶۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْحِلْمُ رَأْسُ الرِّيَاسَةِ.
 بردباری سر [لوحه] ریاست است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۷.

حدیث ۶۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاحْلُمْ عِنْدَ الْغَضَبِ.
 هنگام خشم ، خویشتن دار باش .
 همان ، ح ۶۹، ص ۱۰۶۷.

حدیث ۶۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْحِلْمُ وَالْاِنَاةُ تَوَاقُمَانِ يُنْتِجُهُمَا عُلُوُّ الْهَمِّهِ.
 بردباری و متانت ، فرزندان دوقلویی هستند که از همت بلند زاده شده اند.
 نهج البلاغه ، ح ۴۵۲، ص ۱۲۹۷.

حدیث ۶۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَبِالْحِلْمِ عَنِ السَّفِيهِ تَكْثُرُ الْاَنْصَارُ عَلَيْهِ.
 نخستین عوضِ بُردبار از بردباری خود، آن بود که مردم در برابر نادان یار او بوند.
 همان ، ح ۲۱۵، ص ۱۱۸۵.

حدیث ۶۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ حَلَمَ... عَاشَ فِي النَّاسِ حَمِيداً.
 آن که حلم ورزد در میان مردم با ستایش [و خوشنامی] می زید.

همان ، ح ۳۰ ، ص ۱۱۰۰ .

حدیث ۶۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ غِطَاءٌ سَاتِرٌ، وَالْعَقْلُ عَسَامٌ قَاطِعٌ. فَاسْتُرْ خَلَلَ خُلُقِكَ بِحِلْمِكَ وَقَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ.

حلم پرده ای است پوشنده و عقل شمشیری است برنده ، بنابراین ، عیوب اخلاقی ات را با حلمت بپوشان ، و هوس های سرکشت را با عقلت بکش .

همان ، ح ۴۱۶ ، ص ۱۲۸۵ .

حدیث ۶۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا عِزَّ كَالْحِلْمِ.

هیچ عزت و سربلندی همچون حلم و بردباری ، نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹ .

حدیث ۶۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِرَارَةُ الْإِيَّاسِ خَيْرٌ مِنَ الطَّلَبِ إِلَى النَّاسِ.

تلخی نو میدی از دراز کردن دست به سوی مردم بهتر است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۰ .

حدیث ۶۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِجْعَلْ شُكْوَاكَ إِلَى مَنْ يَقْدِرُ عَلَى غِنَاكَ.

شکایت خود را پیش کسی ببر که بتواند بی نیازت کند. [و مشکلت را حل و فصل نماید].

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۳۷ .

حدیث ۶۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ شَرَفَ الْغَنِيِّ تَوْكُّهُ الْمُنَى .

شریف ترین بی نیازی ، وانهادن آرزوهاست .

همان ، ح ۳۳ ص ۱۱۰۳ .

حدیث ۶۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْعَفَافُ زَيْنَةُ الْفَقْرِ، وَالشُّكْرُ زَيْنَةُ الْغِنَى .
 ((آبروداری)) زیور تنگدستی است ، و ((سپاسگزاری)) زیور توانگری .
 نهج البلاغه ، ح ۶۵ ، ص ۱۱۱۶ .

حدیث ۶۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ .
 بی نیازی ، در غربت ، بسان زندگی در وطن است ولی ، فقر و ناداری در وطن ، [نوعی] زندگی در غربت است .
 نهج البلاغه ، ح ۵۳ ، ص ۱۱۱۳ .

حدیث ۶۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اءَلْغِنَى بِاللّٰهِ اَعْظَمُ الْغِنَى .
 بزرگترین توانگری ، توانگری به خدا (توکل بر خدا) است .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۵۶ .

حدیث ۶۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ رَأَى الْعَبْدُ الْأَجَلَ وَمَصِيرَهُ، لَأَبْغَضَ الْأَمَلَ وَغُرُورَهُ .
 اگر انسان سرآمد زندگی و عاقبت کارش را بنگرد آرزوها و غرورش را دشمن می شمارد .
 نهج البلاغه ، ح ۳۲۸ ، ص ۱۲۴۵ .

حدیث ۶۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَوَامُ الْعُقْلَةِ يُعْمِي الْبَصِيرَةَ .
 غفلت پیوسته ، بصیرت را کور گرداند .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۲۲ .

حدیث ۶۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ وَ نَظَرَ فَأَبْصَرَ وَ انْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، ثُمَّ سَلَكَ جَدَدًا وَاضِحًا.

انسان با بصیرت کسی است که بشنود و خوب بیندیشد و بنگرد و ببیند و از تجارب دنیا بهره گیرد، سپس در راه روشن حرکت کند.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۲ ، ص ۴۷۴.

حدیث ۶۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ذَهَابُ الْبَصْرِ خَيْرٌ مِنْ عَمِي الْبَصِيرَةِ.
 کور چشمی به که کوردلی .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۳۲.

حدیث ۶۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خُذْ عَلَى عَدُوِّكَ بِالْفَضْلِ فَإِنَّهُ أَحْلَى الظَّفَرَيْنِ.
 دشمن خویش را به بخشش گیر که شیرین ترین دو پیروزی است .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۳.

حدیث ۶۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْكِرَامِ احْتِمَالُ جِنَايَاتِ الْإِخْوَانِ.
 از نشانه های بزرگواری ، چشم پوشی و تحمل جنایات برادران (مؤمن نسبت به خود) است .
 غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۱۶.

حدیث ۶۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكِرِيمُ يَأْبَى الْعَارَ وَ يَكْرَهُ الْجَارَ.
 بزرگوار از ننگ روی گردان است و همسایه را گرامی می دارد.
 همان ، ج ۲ ، ص ۵۰۷.

حدیث ۶۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ فَضْلِ الرَّجُلِ أَنْ لَا يَمُنَّ بِمَا احْتَمَلَهُ حِلْمُهُ.
 از بزرگواری مرد است که آنچه در پرتو حلم خود تحمل ورزید به دیگری منت نگذارد.

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۲۴.

حدیث ۶۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صِدْقُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ مُرْوَعَتِهِ .
 صداقت آدمی به قدر مروّت و جوانمردی اوست .
 همان ، ح ۴۴ ، ص ۱۱۱۰ .

حدیث ۶۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَصَّكُمْ بِالْإِسْلَامِ وَاسْتَخْلَصَكُمْ لَهُ وَذَلِكَ لِإِنَّهُ اسْمُ سَلَامَةٍ وَجَمَاعُ كَرَامَةٍ .
 همانا خداوند متعال شما را به اسلام مخصوص گردانید و برای اسلام برگزید، زیرا اسلام نشان و رمز سلامت و فراهم دارنده هر
 کرامت است .
 نهج البلاغه ، خ ۱۵۲ ، ص ۴۴۲ .

حدیث ۶۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ كَرَمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهَوَاتُهُ .
 هر که خویشتن خویش را گرامی دارد شهواتهایش در دیده وی خوار گردد.
 نهج البلاغه ، ح ۴۴۱ ، ص ۱۲۹۳ .

حدیث ۶۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكَرَمُ حُسْنُ السَّجِيَّةِ وَاجْتِنَابُ الدَّنِيَّةِ .
 بزرگواری به خوش خلقی و پرهیز از رذالت و پستی است .
 همان ، ص ۴۲۹ .

حدیث ۶۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الشَّرْفُ بِالْهَمِّ الْعَالِيَةِ لَا بِالرَّمَمِ الْبَالِيَةِ .
 شرف و بلندی مرتبه به همت های بلند است نه به استخوان های کهنه شده (اجداد و انساب گذشته)
 همان ، ج ۲ ، ص ۵۰۶ .

حدیث ۶۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَدَّرُ الرَّجُلَ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ .
 ارزش هر کس به اندازه همت اوست .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۵۰۰ .

حدیث ۶۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَمَا أُحْدِثْتُ بِدَعْوَةٍ إِلَّا تَرَكْتُ بِهَا سُنَّةً .
 هر بدعتی که پدید آید سنتی از میان می رود

حدیث ۶۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ... (رَجُلٌ) مَشْغُوفٌ بِكَلَامٍ بِدْعَةٍ .
 دشمن ترین آفریدگان نزد خدا...، مردی است که دلش شیفته بدعت است .
 نهج البلاغه ، خ ۱۷ ، ص ۷۱ .

حدیث ۶۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبَخِيلُ خَازِنُ لَوْرَثَتِهِ .
 بخیل خزانه دار وارثان خویش است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۲۷ .

حدیث ۶۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِي الْعُيُوبِ، وَهُوَ زِمَامٌ يُقَادُّ بِهِ إِلَى كُلِّ سُوءٍ .
 بخل کانون تمامی عیب هاست و مهاری است که آدمی با آن به سوی هر بدی کشیده می شود .
 نهج البلاغه ، ح ۳۷۰ ، ص ۱۲۶۶ .

حدیث ۶۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَسَخَاءٌ مَا كَانَ ائْتِدَاءً، فَأَمَّا مَا كَانَ عَنْ مَسَاءَلِهِ فَحَيَاءٌ وَتَدَمُّمٌ .

سخاوت بی خواستن بخشیدن است ، و آنچه به خواهش بخشند یا از شرم است و یا از بیم سخن زشت شنیدن . همان ، ح ۵۰ ، ص ۱۱۱۲ .

حدیث ۶۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجُودُ حَارِسُ الْأَعْرَاضِ .
بخشندگی ، نگهبان حیثیت هاست .
نهج البلاغه ، ح ۲۰۲ ، ص ۱۱۸۱ .

حدیث ۶۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخَاءُ أَشْرَفُ عَادَةٍ .
سخاوت ، بهترین خصلت هاست .
همان ، ج ۱ ، ص ۱۰۵ .

حدیث ۶۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْجُودُ رِیَاسَةٌ .
بخشش مایه سروری است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۳ .

حدیث ۶۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَصْلَحَ سَرِيرَتَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ عِلَانِيَتَهُ، وَمَنْ عَمَلَ لِدِينِهِ كَفَاهُ اللَّهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ، وَمَنْ أَحْسَنَ فِي مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ أَحْسَنُ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ .
آن که نهان خود را اصلاح نماید، خدا آشکار او را نیکو گرداند، و آن که به کار دینش همت گمارد، خداوند کار دنیای او را سامان دهد، و آن که رابطه خود و خدا را نیکو گرداند، خداوند رابطه او و مردمان را نیکو دارد .
نهج البلاغه ، ح ۴۱۵ ، ص ۱۲۸۴ .

حدیث ۶۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُرَى يَقِينُهُ فِي عَمَلِهِ وَأَنَّ الْمُنَافِقَ يُرَى شَكُّهُ فِي عَمَلِهِ .
(آثار) یقین مؤمن (به خدا و قیامت) در عملش دیده می شود و (آثار) شک منافق در کردارش پدیدار می گردد .

غزیرالحکم، ج ۱، ص ۲۳۴، ردیف ۱۷۵.

حدیث ۶۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَأَيُّ وُلْدَتُ عَلَى الْفِطْرَةِ وَ سَبَقْتُ إِلَى الْإِيْمَانِ وَالْهَجْرَةِ.
من بر سرشت توحید زاده شده ام و در ایمان و هجرت، پیشتاز بوده ام.
نهج البلاغه، خ ۵۶، ص ۱۴۶.

حدیث ۶۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَبِيلُ ابْتِلَاجِ الْمُنْهَاجِ، اءَنْوَرُ السَّرَاحِ. فَبِالْإِيْمَانِ يُشْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحَاتِ وَ بِالصَّالِحَاتِ يُشْتَدَلُّ عَلَى الْإِيْمَانِ...
[ایمان] روشن ترین راه ها است و، چراغش روشن تر. با ایمان می توان برای اعمال شایسته راه برد. و با اعمال صالح می توان به ایمان دلیل آورد.
همان، خ ۱۵۶، ص ۴۵۶.

حدیث ۶۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا يَصْدُقُ إِيْمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَكُونَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ.
ایمان بنده به یقین نرسد، تا آنکه اعتمادش به آنچه نزد خداوند است، بیش از آن باشد که به داشته های خودش.
همان، ح ۳۰۲، ص ۱۲۳۴.

حدیث ۶۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِيْمَانُ عَلَى اءَرْبَعِ دَعَائِمٍ: عَلَى الصَّبْرِ وَ الْيَقِينِ وَ الْعَدْلِ وَ الْجِهَادِ.
ایمان بر چهار پایه استوار است: شکیبایی، یقین، دادگری و جهاد.
همان، ح ۳۰، ص ۱۰۹۹.

حدیث ۶۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ بِالْإِيْمَانِ يُعَمَّرُ الْعِلْمُ.
دانش با ایمان آباد گردد.
نهج البلاغه، خ ۱۵۵، ص ۴۸۸.

حدیث ۶۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا يَسْتَقِيمُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ.
 ایمان بنده راست نگردد تا آنکه دلش راست گردد.
 نهج البلاغه ، خ ۱۷۵ ، ص ۵۷۱.

حدیث ۶۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَإِيمَانُ بَرِيٌّ مِّنَ الْحَسَدِ.
 ایمان ، خالی و دور از حسادت است [و یک جا جمع نمی شوند].
 همان ، ج ۱ ، ص ۱۶۰.

حدیث ۶۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا إِيمَانَ كَالْحَيَاءِ وَالصَّبْرِ.
 ایمانی همچون آزر و شکیبایی نیست .
 نهج البلاغه ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا نَجَاةَ لِمَنْ لَا إِيمَانَ لَهُ.
 آن کس که ایمان ندارد، رهایی نیابد.
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۴۰۲.

حدیث ۶۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِقَاخُ الْإِيمَانِ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ.
 باروری ایمان به تلاوت قرآن است .
 همان ، ج ۵ ، حدیث ۷۶۳۳ ، ص ۱۳۱.

حدیث ۶۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا يَمَانُ شَجْرَةٌ أءْضَلَهَا الْيَقِينُ وَ فَرَعُهَا التُّقَى .

ایمان درختی است که ریشه اش یقین و شاخه اش پرهیزکاری است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۷ .

حدیث ۶۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(علامه) (الإیمانُ أءنْ تُؤثِّرُ الصَّدَقَ حَیْثُ یَضُرُّكَ عَلَی الْكُذِبِ حَیْثُ یَنْفَعُكَ .

نشان ایمان آن است که راستگویی را در آنجا که به تو زیان می رساند، بر دروغ در آنجا که سود دارد مقدم داری .

همان ، ح ۴۵۰ ، ص ۱۲۹۶ .

حدیث ۶۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإیمانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ، وَ إِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ، وَ عَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ .

ایمان معرفت است از روی دل ، اقرار است به زبان و عمل است به ارکان (اعضا و جوارح) .

نهج البلاغه ، ح ۲۱۸ ، ص ۱۱۸۶ .

حدیث ۶۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْتِظَارُ الْفَرْجِ .

محبوب ترین کارها نزد خدای - عزوجل - انتظار فرج است .

بحارالانوار، ج ۱۰ ، ص ۹۴ .

حدیث ۶۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَعْطِفُ الْهُوَى عَلَى الْهُدَى ، إِذَا عَطَفُوا الْهُدَى عَلَى الْهُوَى . (آن پشیمان الهی) خواهش نفسانی را به هدایت .

آسمانی بازگرداند و آن هنگامی است که (مردم) رستگاری را تابع هوی ساخته اند .

نهج البلاغه ، خ ۱۳۸ ، ص ۴۲۴ .

حدیث ۶۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُنْتَظَرُ لِأَمْرِنَا كَالْمُسْحَطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

آن که منتظر امر (فرج) ما است ، همچون کسی است که در راه خدا در خون خود تپیده باشد .

الوافی ، ج ۲ ، ص ۴۴۲ .

حدیث ۶۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ شَبَابٌ لَا كُهُولٌ.
 یاران مهدی جوان اند نه پیر.
 الغیبه، طوسی، ص ۴۷۶.

حدیث ۶۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمُنَا... لَذَهَبَتِ الشَّخْنَاءُ مِنْ قُلُوبِ الْعِبَادِ.
 زمانی که قائم ما ظهور کند کینه‌ها از سینه‌بندگان بیرون می‌رود.
 بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۶.

حدیث ۶۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَهْدِيُّ رَجُلٌ مِّنَّا مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ.
 مهدی [عجل الله تعالی فرجه] مردی از ما و از فرزندان فاطمه [سلام الله علیها] است.
 کنز العمال، ح ۳۹۶۷۵.

حدیث ۶۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَبِمَهْدِينَا تَنْقَطِعُ الْحَجَجُ، خَاتِمَةُ الْأَيْمَةِ وَ مُنْقِذُ الْأُمَّةِ وَ غَايَةُ النُّورِ وَ مَصْدَرُ الْأُمُورِ.
 با مهدی ما حجت‌ها پایان پذیرد؛ اوست پایان بخش امامان و نجات بخش امت و نهایت نور و بنیان امور.
 مروج الذهب، ج ۱، ص ۳۳.

حدیث ۶۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَإِنِّي لَعَلِّي بَيْنَهُ مِنْ رَبِّي وَ مِنْهَاجٍ مِنْ نَبِيِّي ، وَ إِنِّي لَعَلِّي الطَّرِيقَ الْوَاضِحَ إِذْ لَقِئْتُهُ لَقَطًا.
 و من بر پی آن نشان‌ها می‌روم که پروردگارم نهاده و آن راه را می‌پیمایم که رسول خدا(ص) گشاده است. راه
 راست و روشن حق را می‌پیمایم و با آگاهی، آن را از کوره راه باطل جدا می‌سازم.
 نهج البلاغه، خ ۹۶، ص ۲۸۶.

حدیث ۶۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَقَدْ آءَصَبَحَتِ الْأُمَّمُ تَخَافُ ظُلْمَ رُعَاتِيهَا، وَآءَصَبَحَتْ آءَخَافُ ظُلْمَ رِعِيَّتِي .

ملت های جهان همواره از ستم حاکمان خود بیمناکند، در حالی که من از ستم رعیت و پیروان خویش می ترسم . همان ، خ ۹۶ ، ص ۲۸۴ .

حدیث ۶۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَأَسَاءَ لُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي .

پس (آنچه می خواهید) از من بپرسید پیش از آن که مرا از دست دهید . همان ، خ ۹۲ ، ص ۲۷۳ .

حدیث ۶۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَلِ اِنْدَمَجْتُ عَلَي مَكْتُونٍ عَلِمَ لَوْ بُحْتُ بِهِ لَأَضْطَرَبْتُمْ .

من از علوم و حوادثی آگاهم که اگر برای شما باز گویم مضطرب و سرگردان می شوید . نهج البلاغه ، خ ۵ ، ص ۵۷ .

حدیث ۶۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنْحَدِرُ عَنِّي السَّيْلُ وَلَا يَزِقِي إِلَيَّ الطَّيْرُ .

سیل [علوم و معارف] از من سرازیر می شود و هیچ پرواز کننده ای [در فضا و امواج علوم] به بلندای من نمی رسد . همان ، خ ۳ ، ص ۴۶ .

حدیث ۶۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ عَدُوَّ مُحَمَّدٍ (ص) مَنْ عَصَى اللَّهَ وَإِنْ قَرَّبَتْ قَرَابَتُهُ .

همانا دشمن محمد (ص) کسی است که خدا را نافرمانی کند، هر چند خویشاوند نزدیک محمد (ص) باشد . همان .

حدیث ۶۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ وَلِيَّيَ مُحَمَّدٍ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ وَإِنْ بَعُدَتْ لُحْمَتُهُ .

بی شک دوست محمد (ص) کسی است که خدا را فرمان برد اگر چه خویشاوندی او با آن حضرت دور باشد .

همان ، خ ۹۲ ، ص ۱۱۲۹ .

حدیث ۶۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأِمَامَةُ نِظَامُ الْأُمَّةِ .
 امامت نظام امت است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۷۴ .

حدیث ۶۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَطَاعَ إِمَامَهُ فَقَدْ أَطَاعَ رَبَّهُ .
 کسی که از امام خویش اطاعت کند به راستی از خدا اطاعت کرده است .
 همان ، ج ۵ ، ص ۳۵۲ .

حدیث ۶۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا الْأِئِمَّةُ قَوَامٌ لِلَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَعُرْفَاؤُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَهُمْ وَعَرَفُوهُ وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَهُمْ وَأَنْكَرُوهُ .
 جز این نیست که پیشوایان (الهی) ، تدبیر کنندگان و مدیران الهی مخلوقات او و عارفان آنان می باشند و کسی به بهشت داخل نمی شود، مگر این که پیشوایان الهی را بشناسد و آنان نیز او را بشناسند و کسی به دوزخ داخل نمی گردد مگر این که آنان را منکر شود و آنان نیز او را منکر گردند .
 نهج البلاغه ، خ ۱۵۲ ، ص ۴۷۰ .

از ۶۶۰۱ تا ۶۸۰۰

حدیث ۶۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَخَلَفَ فِيكُمْ مَا خَلَفَتِ الْأَنْبِيَاءُ فِي أُمَّمِهَا إِذْ لَمْ يَتْرُكُوهُمْ هَمَلًا .
 پیامبر اسلام (ص) در میان شما جانشینی گذاشت که همه پیامبران در امت های خود گذاشتند زیرا پیامبران مردم را هرگز بی سرپرست رها نکردند .
 همان ، خ ۱ ، ص ۳۵ .

حدیث ۶۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا مَثَلِي بَيْنَكُمْ مَثَلُ السَّرَاحِ فِي الظَّلْمَةِ يَسْتَضِيءُ بِهِ مَنْ وَلَجَهَا.

مَثَل من در میان شما، مثل چراغ در تاریکی است، آن که به تاریکی پای گذارد از آن چراغ روشنی جوید.
نهج البلاغه، خ ۲۲۹، ۷۵۶.

حدیث ۶۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُم مَوْضِعُ سِرِّهِ وَ لَجَاءُ أَمْرِهِ وَ عَيْبَةُ عِلْمِهِ وَ مَوْئِلُ حِكْمِهِ وَ كُهُوفُ كُتُبِهِ وَ جِبَالُ دِينِهِ.

آنان (ائمه ع) دارندگان راز پیامبر (ص) و پشتیبان امر وی و ظرف علم و مرجع قوانین و دربردارنده کتب رسالت و کوه های پابرجای دین او هستند.
همان، خ ۲، ص ۴۴.

حدیث ۶۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ الشُّعَارُ وَالْأَصْحَابُ وَالْخَزَنَةُ وَالْأَبْوَابُ وَلَا تُؤْتَى الْبُيُوتُ إِلَّا مِنْ أَبْوَابِهَا فَمَنْ آتَاهَا مِنْ غَيْرِ أَبْوَابِهَا سَمِيَ سَارِقًا.

ماییم مقربان و یاران خزانه داران معارف الهی و درهای ورود به خانه های علم و ایمان. به خانه ها وارد نمی شوند، مگر از درهای آن ها، پس هر کس از غیر درهای خانه ها وارد شود، دزد نامیده می شود!
همان، خ ۱۵۴، ص ۴۴۸.

حدیث ۶۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنْظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالزُّمُوا سَمْتَهُمْ وَاتَّبِعُوا آثَرَهُمْ.

به خاندان پیامبرتان بنگرید و هر سو رفتند در پی آنان بروید.
همان، خ ۹۶، ص ۲۸۶.

حدیث ۶۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ خَلَفَ فِينَا رَأْيَةَ الْحَقِّ، مَنْ تَقَدَّمَهَا مَرَقَ وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا زَهَقَ، وَ مَنْ لَزِمَهَا لَحِقَ.

... و (رسول خدا ص) پرچم حق را در میان ما بر جای نهاد، کسی که از آن پیش افتد از دین بیرون است، و آن که پس بماند تباہ و سرنگون و آن که همراهی کند رستگار خواهد شد.
نهج البلاغه، خ ۹۹، ص ۲۹۵.

حدیث ۶۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ آءَحَبَّنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا وَلْيَتَجَلَّبِ الْوَرَعَ.

هر که ما (اهل بیت (ع)) را دوست می دارد باید چون رفتار ما عمل کند و جامه پارسایی دربرگیرد.
شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۰۲.

حدیث ۶۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُقَاسُ بِآلِ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَحَدٌ وَلَا يُسَوَّى بِهِمْ مَنْ جَرَتْ نِعْمَتُهُمْ عَلَيْهِ أَبَدًا.

هیچ کسی را از این امت قیاس با آل محمد (ص) نتوان کرد و آنان را که نعمت ارشاد و هدایت آل محمد از سقوط نجات داده است نمی توان با آن پیشوایان الهی مساوی گرفت .
نهج البلاغه ، خ ۲، ص ۴۵.

حدیث ۶۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِنَا اهْتَدَيْتُمْ فِي الظُّلْمَاءِ وَتَسَنَّمْتُمُ الْعُلِيَاءَ وَبِنَا انْفَجَرْتُمْ عَنِ السَّرَارِ.

(ای مردم بصره!) از تاریکی های جهالت و گمراهی به وسیله ما هدایت شدید، و به کمک ما به اوج ترقی رسیدید. صبح سعادت شما در پرتو شعاع وجود ما درخشیدن گرفت .
همان ، خ ۴، ص ۵۵.

حدیث ۶۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُمُ دَعَائِمُ الْأِسْلَامِ وَوَلَانِجُ الْأَعْتِصَامِ بِهِمْ عَادَ الْحَقُّ فِي نِصَابِهِ وَانْزَاخَ الْبَاطِلُ عِنْدَ مَقَامِهِ.

آنان (اهل بیت) ستون های دینند و پناهگاه هایی که مردم را نگه می دارند. حق به یمن آنان به جای خود بازگشت و باطل از جایگاهش فرو افتاد.
نهج البلاغه ، خ ۲۳۹، ص ۸۲۶.

حدیث ۶۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَكِبَ غَيْرَ سَفِينَتِنَا غَرِقَ.

هر کسی بر غیر کشتی ما (اهل بیت) سوار شود غرق می شود.
شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۱۸۴.

حدیث ۶۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْلَى النَّاسِ بِنَا مَنْ وَالَنَا وَعَادَى مَنْ عَادَنَا.
 نزدیک ترین مردم به ما کسی است که ما را دوست بدارد و با دشمنان ما دشمن باشد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۸۳.

حدیث ۶۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ يُعْطَى بِالْيَدِ الْقَصِيرَةِ يُعْطَى بِالْيَدِ الطَّوِيلَةِ.
 هر آن که در حال تنگدستی انفاق کند، از راه گشاده دستی پاداش گیرد.
 نهج البلاغه ، ح ۲۲۴، ص ۱۱۸۹.

حدیث ۶۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَسْخَى مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ فَإِنَّ الْحِرْمَانَ أَقْلُ مِنْهُ.
 از بخشش اندک شرم مدار، که محروم ساختن از آن ، اندک تر است .
 همان ، ح ۶۴، ص ۱۱۱۵.

حدیث ۶۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 دَرَاهِمُ الْفَقِيرِ أَزْكَى عِنْدَ اللَّهِ مِنْ دِينَارِ الْغَنِيِّ.
 در هم تهیدست نزد خداوند، پاک تر از دینار توانگر است .
 شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۱۳.

حدیث ۶۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَمَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلْيَصِلْ بِهِ الْقَرَابَةَ، وَلْيُحْسِنْ مِنْهُ الضِّيَافَةَ، وَلْيُفِكْ بِهِ الْأَسِيرَ وَالْعَانِي، وَلْيُعْطِ مِنْهُ الْفَقِيرَ وَالْغَارِمَ.
 ثروتمند عطا یافته از خداوند را سزاوار است که خویشاوندانش را دریابد، گرسنگان را خوان بگستراند، اسیران و گرفتاران را از بند و زندان برهاند، و از بخشش خود وام داران و درویشان را بهره ور سازد

حدیث ۶۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُنْصَفُ كَثِيرُ الْأَوْلِيَاءِ وَالْأَوْدَاءِ.
 با انصاف ، دوستان و نزدیکان فراوان دارد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۴۳.

حدیث ۶۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ سَمْحًا وَلَا تَكُنْ مُبَدِّرًا.

بخشنده باش ولی نه به حد اسراف و بی جا.

نهج البلاغه ، ح ۳۲ ، ص ۱۱۰۳.

حدیث ۶۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاءَنْصِفُوا النَّاسَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَأَعْضِبُوا لِحَوَائِجِهِمْ فَأَنْتُمْ خَزَانُ الرَّعِيَّةِ وَوُكَلَاءُ الْأُمَّةِ وَسُفَرَاءُ الْأَيْمَةِ.

با مردمان به انصاف رفتار کنید و در برابر نیازشان بردبار باشید. چه ، شما خزانه داران رعیت ، و کیلان امت و نماینده پیشوایان جماعتید.

نهج البلاغه ، ن ۵۲ ، ص ۳۲۴.

حدیث ۶۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِلَّا أَنَّهُ مَنْ يُنْصِفُ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ إِلَّا عِزًّا.

بدانید که هر کس با مردم به انصاف رفتار کند، خداوند جز بر عزت او نیفزاید.

کافی ، ج ۲ ، ص ۱۴۴.

حدیث ۶۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِنْصَافُ شِمَّةُ الْأَشْرَافِ.

انصاف خصلت بزرگان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۵۲.

حدیث ۶۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِسْكِينُ ابْنِ آدَمَ: مَكْتُومُ الْأَجَلِ، مَكْنُونُ الْعَلِيلِ، مَحْفُوظُ الْعَمَلِ، تُؤْلَمُهُ الْبُقَّةُ، وَتَقْتُلُهُ الشَّرْقَةُ، وَتُنْتِنُهُ الْعَرْقَةُ.

بینوا و بیچاره فرزند آدم ؛ مرگش پنهان ، بیماری ها و دردهایش پوشیده و کردارش نگاشته است ، و پشه ای او را آزار رساند، جرعه ای گلوگیر بکشش و عرق ، تن وی را گنده گرداند.

نهج البلاغه ، ح ۴۱۱ ، ص ۱۲۸۲.

حدیث ۶۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ الْبِلَادِ بَلَدٌ لَا أَمْنَ فِيهِ وَلَا خِصْبَ.
 بدترین شهرها شهری است که در آن امنیت و ارزانی نباشد.
 همان ، ص ۱۶۵.

حدیث ۶۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِعْجَبُوا لِهَذَا الْإِنْسَانِ، يَنْظُرُ بِشَحْمٍ، وَيَتَكَلَّمُ بِلَحْمٍ، وَيَسْمَعُ بِعَظْمٍ وَيَتَنَفَّسُ مِنْ حُرْمٍ.
 از این آدمی در شگفت شوید: با پیه می نگرد و با گوشت سخن می گوید و با استخوان می شنود و از شکافی دم برمی آورد.
 نهج البلاغه ، ح ۷، ص ۱۰۹۱.

حدیث ۶۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رِفَاهِيَّةُ الْعَيْشِ فِي الْأَمْنِ.
 آسایش زندگی در امنیت است .
 همان ، ج ۴، ص ۱۰۰.

حدیث ۶۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا نِعْمَةَ أَهْنَاءَ مِنَ الْأَمْنِ.
 هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست .
 شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۴۳۵.

حدیث ۶۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَرُّ الْأَوْطَانِ مَا لَمْ يَأْمَنْ فِيهِ الْقَطَّانُ.
 بدترین وطن ها آن است که اقامت کنندگان در آن ایمن نباشند.
 شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۱۷۱.

حدیث ۶۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يَلْعَنْ الْقَرْنَ الْمَاضِيَ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ إِلَّا لِيَتْرَكِيَهُمُ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالتَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ.

خداوند سبحان نسل گذشته را مورد لعن و نفرین و عذاب خویش قرار نداد مگر به سبب اینکه امر به معروف و نهی از منکر را ترک کردند.

همان ، خ ۲۳۴ ، ص ۸۰۸.

حدیث ۶۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَتَكْرِ الْمُنْكَرَ بِيَدِكَ وَ لِسَانِكَ.

زشتی منکر را با دست و زبانت آشکار کن .

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰.

حدیث ۶۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَعَنَ اللَّهُ الْأَمْرِينَ بِالْمَعْرُوفِ التَّارِكِينَ لَهُ وَالتَّاهِينَ عَنِ الْمُنْكَرِ الْعَامِلِينَ بِهِ!

لعنت خدا بر آنان باد که به معروف امر می کنند و خود آن را وامی گذارند و از منکر نهی می کنند و خود بدان دست می یازند.

همان ، خ ۱۲۹ ، ص ۳۸۶.

حدیث ۶۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللَّهُ... التَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ رَدْعًا لِلْسُّفَهَاءِ.

خداوند نهی از منکر را برای بازداشتن بی خردان واجب نمود.

نهج البلاغه ، ح ۲۴۴ ، ص ۱۱۹۷.

حدیث ۶۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَهَى عَنِ الْمُنْكَرِ أَرْغَمَ أَنْوَافَ الْفَاسِقِينَ.

هر کس نهی از منکر کند بینی فاسقان را بر خاک مالد.

همان ، ج ۵ ، ص ۲۵۹.

حدیث ۶۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحَةٌ لِلْعَوَامِ.

امر به معروف ، مصلحتی است برای عموم جامعه .

همان ، ج ۴ ، ص ۴۵۱ .

حدیث ۶۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُؤْمَرُ بِالْمَعْرُوفِ تَكُنُّ مِنْ أَهْلِهِ .

امر به معروف کن تا از اهل معروف باشی .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۱۴ .

حدیث ۶۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظُهُورَ الْمُؤْمِنِينَ .

هر کس امر به معروف کند پشت مؤمنان را سخت و محکم گرداند .

بحارالانوار ، ج ۶۸ ، ص ۳۴۸ .

حدیث ۶۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَوَامُ الشَّرِيعَةِ الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ .

قوام شریعت به امر به معروف و نهی از منکر است .

شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۵۱۸ .

حدیث ۶۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَخُلُقَانِ مِنْ خُلُقِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَإِنَّهُمَا لَا يُفَرِّبَانِ مِنْ آءِجَلٍ وَلَا يَنْقُصَانِ مِنْ رِزْقٍ .

همانا امر به معروف و نهی از منکر دو خلق از اخلاق خداوندی است و این دو صفت و فعالیت نه مرگی را نزدیک می کنند و نه

از روزی کسی می کاهند .

همان ، خ ۱۵۵ ، ص ۴۹۰ .

حدیث ۶۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ؛ إِلَّا كَنْفَتُهُ فِي بَحْرِ لُجِّي .

همه کارهای نیک و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر بیش از قطره ای [آب دهانی] در برابر دریای خروشان

نیست .

نهج البلاغه ، ح ۳۶۶ ، ص ۹۲۱.

حدیث ۶۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكَ بِالْأَمَانَةِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ دِيَانَةٍ .
امانتدار باش که برترین (مرتبه) دیانت است .
همان ، ج ۴ ، ص ۲۹۰.

حدیث ۶۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِنْ أَوْفَحَشِ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْوُدَائِعِ .
بدترین نوع خیانت ، خیانت در امانت ها است .
همان ، ج ۶ ، ص ۲۰.

حدیث ۶۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَذِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ أَيْتَمَنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ .
امانت آن کس که تو را امین دانسته ادا کن و به آن کس که به تو خیانت کرده است خیانت مکن .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۸۸.

حدیث ۶۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
... صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ أَوْفَضُ مِنْ عَامَّةِ الصَّلَاةِ وَالصَّيَامِ .
آشتی دادن میان مردمان از همه نماز و روزه [مستحبی] بهتر است .
همان ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۷.

حدیث ۶۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَلَا وَإِنَّ إِعْطَاءَ الْمَالِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ تَبْذِيرٌ وَإِسْرَافٌ وَهُوَ يَرْفَعُ صَاحِبَهُ فِي الدُّنْيَا وَيَضَعُهُ فِي الْآخِرَةِ وَيُكْرِمُهُ فِي النَّاسِ وَيُهِينُهُ عِنْدَ اللَّهِ .
آگاه باشید که بخشیدن مال (بیت المال) در مورد ناشایست ، اسراف و تبذیر است و اسراف گرچه صاحبش را در دنیا بالا می برد ولی در آخرت ساقطش می نماید. و در میان مردم عزیز می دارد ولی در نزد خدا پست و خوارش می سازد.
همان ، خ ۱۲۶ ، ص ۳۹۰.

حدیث ۶۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَقْبِحَ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَسْتَقْبِحُ مِنْ غَيْرِكَ.
 آنچه برای دیگران زشت می دانی برای خود نیز زشت بدان .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۱.

حدیث ۶۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا الشَّرْفُ بِالْعَقْلِ وَالْأَدَبِ، لَا بِالْمَالِ وَالْحَسَبِ.
 همانا شرافت آدمی به سبب عقل و ادب است نه با مال و حسب .
 همان ، ص ۷۷.

حدیث ۶۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قُمْ عَنْ مَجْلِسِكَ لِإِيَّكَ وَمُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا.
 به احترام پدر و معلّم از جای برخیز. اگر چه فرمانروا باشی .
 همان ، ج ۲ ، ص ۱۹۱.

حدیث ۶۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّكَ مَقَوْمٌ بَاءَ دَبِكَ فَرِيئَةٌ بِالْحِلْمِ.
 تو با ادب سنجیده می شوی ؛ پس آن را با بردباری زینت بخش .
 همان ، ج ۳ ، ص ۵۷.

حدیث ۶۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْضَلُ الْأَدَبِ أَدْنُ يَتَفَ الْإِنْسَانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَلَا يَتَعَدَى قَدْرَهُ.
 برترین ادب آن است که انسان حدّ خود را پاس دارد و از اندازه خویش پا فراتر نهد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۴۷.

حدیث ۶۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا میراثَ کَالْأَدَبِ.

میراثی ماندگارتر و سودمندتر از ادب نیست .
نهج البلاغه ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ مَا وَرَثَ الْآبَاءُ الْإِبْنَاءُ الْأَدَبُ.
بهترین ارث پدران برای فرزندان ، ادب است .
همان ، ج ۳ ، ص ۴۳۸.

حدیث ۶۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَبَبُ تَزْكِيَةِ الْأَخْلَاقِ حُسْنُ الْأَدَبِ.
ادب نیکو سبب تزکیه اخلاق است .
همان ، ج ۴ ، ص ۱۲۱.

حدیث ۶۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الَّلَّجَاجُ عُنوانُ الْعَطَبِ.
خصومت کردن با مردم ، مبداء هلاکت است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۰۲.

حدیث ۶۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أُحْصِدِ الشَّرَّ مِنْ صَدْرٍ غَيْرِكَ بِقَلْعِهِ مِنْ صَدْرِكَ.
با ریشه کن کردن بدی از سینه خود، بدی را از سینه دیگران ، بیرون کن !
نهج البلاغه ، ح ۱۶۹ ، ص ۱۱۷۰.

حدیث ۶۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَمْ يُصْلِحْ أَخْلَاقَهُ كَثُرَتْ بَوَائِقُهُ.
کسی که اخلاقش را اصلاح نکند گرفتاری هایش زیاد شود.
تحف العقول ، ص ۲۳۷.

حدیث ۶۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ كَانَ لَا بُدَّ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ فَلْيَكُنْ تَعَصُّبُكُمْ لِمَكَارِمِ الْخِصَالِ وَ مَحَامِدِ الْأَفْعَالِ وَ مَحَاسِنِ الْأُمُورِ .
 اگر قرار است تعصبی در کار باشد باید به خاطر اخلاق پسندیده ، کردار نیک و کارهای خوب باشد.
 نهج البلاغه ، خ ۲۳۴ ، ص ۷۹۹ .

حدیث ۶۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْأَخْلَاقِ أَنْبَعُهَا مِنَ اللَّجَاجِ .
 بهترین خلق ها آن است که از ستیزه جویی دورتر باشد.
 شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۴۲۵ .

حدیث ۶۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُقَارَبَةُ النَّاسِ فِي أَخْلَاقِهِمْ أَمْثَلُ مِنْ عَوَائِلِهِمْ .
 هماهنگی با اخلاق و رسوم مردم [در موارد مشروع] مایه امنیت از دشمنی و کینه آنان است .
 نهج البلاغه ، ح ۳۹۳ ، ص ۱۲۷۵ .

حدیث ۶۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْحِدَةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ، لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ، مُسْتَحْكَمٌ .
 تندخویی نوعی دیوانگی است . چرا که تندخو پشیمان گردد و اگر پشیمان نگشت دیوانگی اش استوار است .
 نهج البلاغه ، ح ۲۴۷ ، ص ۱۱۹۹ .

حدیث ۶۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا لَقَيْتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا وَ أَعْظَمُوا لَهُمُ الْبِشَاشَةَ .
 وقتی برادرانتان را دیدار کردید با یکدیگر دست بدهید و خوشرویی خود را ظاهر کنید.
 خصال ، شیخ صدوق ، ص ۶۳۳ .

حدیث ۶۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا قَرِينَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ.

هیچ همنشینی، بسان خوش خلقی، نیست.
نهج البلاغه، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
حُسْنُ الْخُلُقِ يُورِثُ الْمَحَبَّةَ وَيُؤَكِّدُ الْمَوَدَّةَ.
خوش خلقی محبت به جای می‌گذارد و به مودت تحکیم می‌بخشد.
شرح غررالحکم، ج ۳، ص ۴۱۸.

حدیث ۶۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبَشْرُ يُونِسُ الرَّفَاقَ.
خوشرویی به دوستان انس بیشتری می‌دهد.
همان، ص ۱۹۱.

حدیث ۶۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبَشْرُ أَوْلُ النَّوَالِ.
خوشرویی، سرآغاز بخشش است.
همان، ص ۱۶۷.

حدیث ۶۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الْبَشْرُ إِسْدَاءُ الصَّنِيعَةِ بِغَيْرِ مَوْوَنَةٍ.
خوشرویی احسانی است بی‌هزینه.
همان، ص ۳۸۸.

حدیث ۶۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:
الطَّلَاقُ شِيْمَةُ الْحُرِّ.
گشاده‌رویی خصلت آزاد مرد است.
همان، ص ۱۲۷.

حدیث ۶۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْبَشْرُ يُطْفِئُ نَارَ الْمُعَانَدَةِ .
 خوشرویی ، آتش دشمنی را خاموش می کند .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۵۰ .

حدیث ۶۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَكْرَمُ الْحَسَبِ حُسْنُ الْخُلُقِ .
 گرامی ترین حسب و اصالت خانوادگی ، خوش خلقی است .
 نهج البلاغه ، ح ۳۷ ، ص ۱۱۰۴ .

حدیث ۶۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 حُسْنُ الْخُلُقِ خَيْرٌ قَرِينٍ .
 خوش خوئی بهترین همدم است .
 تحف العقول ، ص ۲۱۹ .

حدیث ۶۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَيَا عَجَبًا! وَمَالِي لَا أَعْجَبُ مِنْ خَطَايَا هَذِهِ الْفِرْقِ عَلَى اخْتِلَافِ حُجَجِهَا فِي دِينِهَا لَا يَفْتَضُونَ أُمَّتِي نَبِيَّ ، وَلَا يَقْتَدُونَ بِعَمَلِ وَصِيِّ .
 شگفتا! چرا تعجب نکنم ؟ از خطا و اشتباه این گروه های پراکنده با این دلایل مختلفی که بر مذهب خود دارند؛ نه گام به جای گام پیغمبری می نهند و نه از عمل وصی پیغمبری پیروی می کنند .
 نهج البلاغه ، خ ۸۷ ، ص ۲۱۹ .

حدیث ۶۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِيَاكُمْ وَالْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ .
 از تفرقه و اختلاف بپرهیزید ، زیرا کسی که از مردم کناره گرفت و تنها گشت ، از آن شیطان خواهد بود .
 نهج البلاغه ، خ ۱۲۷ ، ص ۳۹۲ .

حدیث ۶۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ، ... عَرَّجُوا عَنْ طَرِيقِ الْمُنَافَرَةِ وَ، ضَعُوا تِيْجَانَ الْمُنَافَرَةِ.
 ای مردم ... از اختلاف و پراکندگی به درآیید و تاج تفاخر و برتری جویی را از سر بنهید.
 همان ، خ ۵، ص ۵۷.

حدیث ۶۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 بِئْسَ السَّعْيُ التَّفْرِقَةُ بَيْنَ الْإِلْفَيْنِ.
 بدترین تلاش ، جدایی انداختن میان دو دوست است .
 شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۲۵۶.

حدیث ۶۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا اخْتَلَفَتْ دَعْوَتَانِ إِلَّا كَانَتْ إِحْدِيَهُمَا ضَلَالَةً.
 هرگز دو دعوت اختلاف نکردند، مگر آن که یکی از آن دو گمراهی باشد.
 همان ، ج ۶، ص ۷۷.

حدیث ۶۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ.
 خوشی و نیکی که آتش (کیفر الهی) را به دنبال داشته باشد، خوشی و نیکی نیست .
 همان ، ح ۳۸۰، ص ۱۲۷۰.

حدیث ۶۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ لِسَانَ الصَّادِقِ يَجْعَلُهُ اللَّهُ لِلْمَرْءِ فِي النَّاسِ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْمَالِ يَرِثُهُ غَيْرُهُ.
 نیکنامی ای که خدا برای کسی در میان مردم ، مقرر می دارد بهتر است برای او از مالی که به عنوان ارث در میان دیگران به یادگار می ماند.
 نهج البلاغه ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث ۶۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْخَيْرُ لَا يَفْنَى .

کار خیر هرگز فانی نمی شود.
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۹.

حدیث ۶۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْبِرُّ عَمَلٌ مُّصْلِحٌ.
نیکی [در حق دیگران] عملی است اصلاحگر.
همان ، ج ۱، ص ۱۴۸.

حدیث ۶۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِفْعَلُوا الْخَيْرَ وَلَا تَحْقِرُوا مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّ صَغِيرَهُ كَبِيرٌ وَقَلِيلُهُ كَثِيرٌ.
نیکو کار باشید و نیکوکاری را کوچک مشمرید، چرا که خرد آن بزرگ و اندکش بسیار است .
نهج البلاغه ، ح ۴۱۴، ص ۱۲۸۴.

حدیث ۶۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِغْتَنِمْ صَنَائِعَ الْإِحْسَانِ وَارْعَ ذِمَمَ الْإِخْوَانِ.
[آنگاه که زمینه انجام] کارهای نیک [پیش آمد، آن] را غنیمت شمار؛ و عهدها و پیمان هایی را که با برادرانت بسته ای ، مراعات کن .
همان ، ج ۲، ص ۱۹۵.

حدیث ۶۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْمُحْسِنُ مِنْ صَدَقَ اقْوَالُهُ أَفْعَالُهُ.
نیکو کار کسی است که کردار او گفتارش را تصدیق کند.
همان ، ج ۱، ص ۲۹۷.

حدیث ۶۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِكْمَالُ الْمَعْرُوفِ أَحْسَنُ مِنْ إِتْدَائِهِ.
به انجام رساندن نیکی بهتر از آغازیدن آن است .
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۷۵.

حدیث ۶۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يُرْهَدُنْكَ فِي الْمَعْرُوفِ مَنْ لَا يَشْكُرُهُ لَكَ، فَقَدْ يَشْكُرُكَ عَلَيْهِ مَنْ لَا يَسْتَمْتِعُ بِشَيْءٍ مِنْهُ وَقَدْ تُدْرِكُ مِنْ شُكْرِ الشَّاكِرِ أَكْثَرَ مِمَّا أَضَاعَ الْكَافِرُ.

هرگز ناسپاسی افراد از انجام دادن کار نیک دلسردت نکند، که کسانی نیز هستند که بی هیچ بهره یا منتی، سپاست می گویند، و چه بسا که از سپاس سپاسگزاران بیش از آنچه ناسپاس، تباه ساخته، بهره مند شوی.

نهج البلاغه، ح ۱۹۵، ص ۱۱۷۹.

حدیث ۶۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَنْ يُنْكِدُ الْإِحْسَانَ.

منت گذاری، [وزن] احسان و نیکی را سبک می کند.

شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۱۷۸.

حدیث ۶۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَاتِبَ أَخَاكَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ، وَارْتَدَّدَ شَرُّهُ بِالْإِنْعَامِ عَلَيْهِ.

برادرت را با نیکی کردن به او، سرزنش کن، و آزارش را با انعام پاسخ بده.

نهج البلاغه، ح ۱۵۰.

حدیث ۶۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْمَعْرُوفِ إِغَاثَةُ الْمَكْهُوفِ.

با ارزش ترین کارهای نیک، فریادرسی ستم دیده است.

شرح غررالحکم، ج ۲، ص ۳۹۱.

حدیث ۶۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ.

[به دیگران] نیکی کن، چنان که دوست می داری به تو نیکی شود.

نهج البلاغه، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث ۶۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أُزْجِرُ الْمُسِيءَ بِثَوَابِ الْمُحْسِنِ .
 با پاداش به نیکوکار، بدکار را از بدی بازدار.
 همان ، ح ۱۶۸ ، ص ۱۱۷ .

حدیث ۶۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُحْسِنُ مَنْ عَمَّ النَّاسَ بِالْإِحْسَانِ .
 نیکوکار [واقعی و کامل] کسی است که به همه مردم نیکی کند [و احسانش را از هیچ کس دریغ نوزد].
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۹ .

حدیث ۶۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرُ الْبِرِّ مَا وَصَلَ إِلَى الْمُحْتَاجِ .
 بهترین احسان [مالی] آن است که به نیازمند به آن برسد.
 همان ، ج ۳ ، ص ۴۲۵ .

حدیث ۶۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أُسْدِيَتْ إِلَيْكَ يَدُ فَكَافِئْهَا بِمَا يُرَبِّي عَلَيْهَا .
 هر گاه دست احسانی به سوی تو دراز شد آن را با احسانی افزون تر، پاداش ده .
 نهج البلاغه ، ح ۵۹ ، ص ۱۱۱۴ .

حدیث ۶۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا يَنَارُ شِيمَةَ الْأَبْرَارِ .
 از خود گذشتگی ، روش نیکان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۵۹ .

حدیث ۶۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَمْسِكْ عَنْ طَرِيقِي إِذَا خِفْتَ ضَلَّالَتَهُ فَإِنَّ الْكَفَّ عِنْدَ حَيْرَةِ الضَّلَالِ خَيْرٌ مِنْ رُكُوبِ الْأَهْوَالِ.

از پیمودن راهی که بیم گمراهی در آن می رود خودداری کن . به یقین ، خودداری [از تصمیم و عمل] هنگام حیرت گمراهی ، بهتر از اقدام ترس آمیز است .
نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰ .

حدیث ۶۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِسْعَ فِي كَدْحِكَ وَلَا تَكُنْ خَازِنًا لِغَيْرِكَ .
سعی در انجام عمل برای خود داشته باش و خزانه ای برای مال دنیای دیگران مباش (جمع کنی و برای دیگران بگذاری) .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۰۹ .

حدیث ۶۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَزْمُ بِإِجَالَةِ الرَّأْيِ وَالرَّأْيُ بِتَخَصُّصِ الْأَسْرَارِ .
دوراندیشی در به کار انداختن اندیشه است و اندیشه به نگهداری اسرار .
نهج البلاغه ، ح ۴۵ ، ص ۱۱۱۰ .

حدیث ۶۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ .
هر کس در عاقبت کار بیندیشد سالم می ماند .
همان ، ج ۵ ، ص ۱۸۸ .

حدیث ۶۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَازِمُ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ النَّعْمَةُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعَاقِبَةِ .
دوراندیش کسی است که نعمت او را از پرداختن به عمل برای آخرت باز ندارد .
همان ، ج ۲ ، ص ۷۰ .

حدیث ۶۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَزْمُ بِضَاعَةٌ .
دوراندیشی سرمایه است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲.

حدیث ۶۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِيَّاكَ وَمَا يُعْتَدَرُ مِنْهُ.

از انجام کاری که عذرخواهی و شرمساری تو را در پی دارد، پرهیز.
نهج البلاغه ، ن ۳۳، ص ۹۴۲.

حدیث ۶۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَدْرَ مِنْ عَدُوِّكَ بَعْدَ صَلَاحِهِ، فَإِنَّ الْعَدُوَّ رُبَّمَا قَارَبَ لِيَتَغَفَّلَ، فَخُذْ بِالْحَزْمِ وَاتَّهَمِ فِي ذَلِكَ حُسْنَ الظَّنِّ.

[مالک!] از دشمن خود پس از آشتی پرهیز که بسا دشمن به نزدیکی گراید تا غفلتی یابد - و کمین خود بگشاید - پس دور اندیش شو! و به راه خوش گمانی مرو.
همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۷.

حدیث ۶۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تُغْلِقْ بَاباً يُعْجِزُكَ أَفْتِئَاتِهِ.

هرگز دری را که از باز کردنش وامی مانی ، به روی خودت مبنده.
شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۶۷.

حدیث ۶۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَذْكُرُوا انْقِطَاعَ اللَّذَاتِ وَبَقَاءَ التَّيْبَاتِ.

زودگذر بودن لذتها [ی نامشروع] و ماندگار بودن بازتاب آن را همواره به یاد داشته باشید.
نهج البلاغه ، ح ۴۳۳.

حدیث ۶۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسِنُوا فِي عَقَبِ غَيْرِكُمْ تُحْفَظُوا فِي عَقَبِكُمْ.

در حق بازماندگان دیگران نیکی کنید تا شما را در نسل های آینده تان پاس دارند.
نهج البلاغه ، ح ۲۵۶، ص ۱۲۱۵.

حدیث ۶۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ رَاقَبَ الْعَوَاقِبَ سَلَّمَ مِنَ النَّوَائِبِ .
 آن که در عاقبت کارها دقیق شود از گرفتاری ها مصون می ماند.
 همان ، ج ۵ ، ص ۳۴۶.

حدیث ۶۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَعْقَلُ النَّاسِ أَنْظَرُهُمْ فِي الْعَوَاقِبِ .
 عاقل ترین مردم کسی است که بیشتر در عاقبت کارهایش بیندیشد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۸۴.

حدیث ۶۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الظَّفَرُ بِالْحَزْمِ .
 پیروزی با دوراندیشی و آینده نگری به دست می آید.
 نهج البلاغه ، ح ۴۵ ، ص ۱۱۱۰.

حدیث ۶۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطَامِعِ .
 لغزشگاه خرد، بیشتر در زیر برق طمع است .
 نهج البلاغه ، ح ۲۱۰.

حدیث ۶۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْحَرِيصُ فَقِيرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْيَا بِحِذَافِيرِهَا .
 آزمند همواره فقیر است هر چند تمام دنیا را مالک شود.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۳۹.

حدیث ۶۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطَّامِعُ فِي وَثَاقِ الدَّلِّ.

شخص آزمند، در بند خواری است .
نهج البلاغه ، ح ۲۱۷ ، ص ۱۱۸۶ .

حدیث ۶۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحَرِيصُ عَبْدُ الْمَطَامِعِ .
انسان حریص ، برده آزمندی ها [ی خود] است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۶۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَمْ مِنْ مُشْتَدِّجٍ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ، وَمَعْرُورٍ بِالسُّتْرِ عَلَيْهِ، وَمَقْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ، وَمَا ابْتُلِيَ اللَّهُ أَحَدًا بِمِثْلِ الْأُمَلَاءِ لَهُ .
بسا کسان که نکو حالیشان دام بلا است ، خطاپوشی شان موجب غرور، و حُسن شهرت و خوشنامی شان سبب غلتیدن به گرداب فتنه . در میان آزمونه‌های الهی هیچ آزمونی همانند مهلت دادن به چنین کسانی نیست .
نهج البلاغه ، ح ۲۵۲ ، ص ۱۲۰۱ .

حدیث ۶۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فِي تَصَارِيفِ الْأَحْوَالِ تُعْرَفُ جَوَاهِرُ الرِّجَالِ .
در گردش روزگار و احوال ، حقیقت مردم شناخته می شود .
همان ، ج ۴ ، ص ۳۹۸ .

حدیث ۶۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ مُقَارِنٌ عَظِيمِ الْبَلَاءِ .
پاداش بزرگ با بلای بزرگ همراه است .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۲۷ .

حدیث ۶۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَخْتَبِرُ عِبَادَهُ بِأَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ وَ يَتَعَبَّدُهُمْ بِأَنْوَاعِ الْمَجَاهِدِ، وَ يَبْتَلِيهِمْ بِضُرُوبِ الْمَكَارِهِ إِخْرَاجًا لِلتَّكْبِيرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَ إِسْكَانًا
لِلتَّذَلُّلِ فِي نَفْسِهِمْ .

اما خداوند بندگانش را به انواع شداید می آزماید و با انواع مشکلات دعوت به عبادت می کند و به اقسام گرفتاریها مبتلا می نماید تا تکبر را از قلبهایشان خارج سازد و خضوع و آرامش را در آنها جایگزین نماید.
نهج البلاغه ، خ ۲۳۴ ، ص ۷۹۵.

حدیث ۶۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلَّمَا كَانَتْ الْبُلُوَى وَالْإِخْتِبَارُ أَعْظَمَ كَانَتْ الْمُثُوبَةُ وَالْجَزَاءُ أَجْزَلَ.
هر قدر امتحان و آزمایش بزرگ تر و مشکل تر باشد، ثواب و پاداش ، گرانقدرتر و بیشتر خواهد بود.
همان ، خ ۲۳۴ ، ص ۷۹۲.

حدیث ۶۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَالطَّمَانِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ لَهُ عَجْزٌ.
اعتماد کردن به هر کس پیش از آزمودن و ارزیابی [وی]، نشان ناتوانی است .
نهج البلاغه ، ح ۳۷۶.

حدیث ۶۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِنْدَ تَعَاقُبِ الشَّدَائِدِ تَظْهَرُ فَضَائِلُ الْإِنْسَانِ.
ارزش آدمی به هنگام مواجهه با مشکلات آشکار می شود.
شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۳۲۰.

حدیث ۶۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَقْصِمِ جَبَّارِي دَهْرٍ قَطُّ إِلَّا بَعْدَ تَمْهِيلٍ وَرَخَاءٍ، وَلَمْ يَجْزِ عَظَمَ أَحَدٍ مِنَ الْأُمَمِ إِلَّا بَعْدَ أَرْزُلٍ وَبَلَاءٍ.
خداوند هرگز جباران دنیا را در هم نشکسته مگر پس از آنکه به آنان نعمت فراوان بخشید. و هرگز استخوان شکسته زندگی ملتی را ترمیم نکرده مگر پس از آزمایش و تحمل مشکلات فراوان .
نهج البلاغه ، خ ۸۷ ، ص ۲۱۹.

حدیث ۶۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ النَّعَمَ مَعَ الْمَعَاصِي فَهُوَ اسْتِدْرَاجٌ لَكَ.
هر گاه دیدی خداوند با وجود گناهان ، پیوسته به تو نعمت می دهد، به هوش باش که آنها برای تو نوعی غافلگیری و مرگ

ناگهانی است .

شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۱۳۲ .

حدیث ۶۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْجُوعُ خَيْرٌ مِنَ الْخُضُوعِ .

[تحمل] گرسنگی از خضوع [در برابر دیگران] بهتر است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۷۸ .

حدیث ۶۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَا تُرَخِّصُوا لِأَنْفُسِكُمْ . فَتَذْهَبَ بِكُمْ الرُّخْصُ مَذَاهِبَ الظُّلْمَةِ . وَلَا تُدَاهِنُوا فِيهِجَمَ بِكُمْ الْأَذْهَانُ عَلَى الْمُعْصِيَةِ .

به خود بیش از حد آزادی مدهید که این شما را به ستمگری می کشاند، و آن قدر هم مدهانه و سستی نورزید که سستی

شما را به معصیت (مصیبت) می کشاند .

نهج البلاغه ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۶ .

حدیث ۶۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَكُنْ عَبْدَ غَيْرِكَ وَقَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا .

بنده دیگران مباش ، در حالی که خداوند تو را آزاد آفریده است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۹ .

حدیث ۶۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْظَمُ الْبَلَاءِ انْقِطَاعُ الرَّجَاءِ .

قطع امید بزرگترین مصیبت است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۳۷۳ .

حدیث ۶۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ اثْنَانِ: اتِّبَاعُ الْهَوَى وَ طُولُ الْأَمَلِ .

ای مردم ، بیشتر از همه ، از دو چیز بر شما می ترسم ، پیروی از هوس ، و آرزوی دراز .

نهج البلاغه ، خ ۴۲ ، ص ۱۲۷ .

حدیث ۶۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا وَانْتُكُم فِي أَيَّامِ أَمَلٍ مِنْ وَرَائِهِ أَجَلٌ .
 بدانید که شما در روزهایی به سر می برید که فرصت جمع آوری توشه است و از پس آن ، مرگ است .
 همان ، خ ۲۸ ، ص ۹۸ .

حدیث ۶۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأَمَانِيُّ شِيمَةُ الْحَقْمِيِّ .
 آرزوها [ی بسیار داشتن] خصلت کم خردان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۱۹ .

حدیث ۶۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَلَا يَغْبِنَنَّكُمْ فِيهَا الْأَمَلُ ، وَلَا يَطْوِلَنَّ عَلَيْكُمْ فِيهَا الْأَمَدُ .
 مباد آرزوها بر شما در دنیا چیره شود، در صورتی که دوران عمر و مهلت شما طولانی نیست .
 نهج البلاغه ، خ ۵۲ ، ص ۱۳۹ و ۱۳۴۰ .

حدیث ۶۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الشَّقِيُّ مَنْ اغْتَرَّ بِحَالِهِ وَانْخَدَعَ لِعُرْوِ آمَالِهِ .
 بدبخت کسی است که به حال خود مغرور شود و با آمال دور فریب خورد .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۱ .

حدیث ۶۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ جَرَى فِي عِنَانِ أَمَلِهِ عَتَرَ بِأَجَلِهِ .
 آن که با زمام آرزویش حرکت کند ناگهان با فرا رسیدن مرگش به زمین می خورد .
 همان ، ح ۱۸ ، ص ۱۰۹۵ .

حدیث ۶۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَطَالَ الْأَمَلَ أَسَاءَ الْعَمَلَ.

کسی که به آرزوی دراز دل سپارد عملش به بدی می گراید.
نهج البلاغه ، ح ۳۵ ، ص ۱۱۰۳.

حدیث ۶۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْأَمَلَ يُسْهِى الْعَقْلَ وَيُنْسِي الذِّكْرَ.

آرزوهای نفسانی ، خرد را به غفلت وادارد و یاد خدا را به فراموشی سپارد.
همان ، خ ۸۶ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِءْ كَذِبُوا الْأَمَلَ فَإِنَّهُ غُرُورٌ وَصَاحِبُهُ مَغْرُورٌ.

آرزو را راست مپندارید که فریبنده است و آرزومند فریب خورده .
نهج البلاغه ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ هَانَ عَلَيْهِ بَدَلُ الْأَمْوَالِ تَوَجَّهَتْ إِلَيْهِ الْأَمَالُ.

آن که بخشش اموال بر او سهل باشد، امیدها به او رو کنند.
شرح غررالحکم ، ج ۵ ، ص ۲۲۹.

حدیث ۶۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَشْرَفُ الْغِنَى ، تَرْكُ الْمُنَى .

شرافتمندانه ترین توانگری ها، وانهادن آرزوها است .
نهج البلاغه ، ح ۳۳ ، ص ۱۱۰۳.

حدیث ۶۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَغْبُونُ مَنْ شُغِلَ بِالْدُّنْيَا وَفَاتَهُ حَظُّهُ مِنَ الْآخِرَةِ.

زیانکار کسی است که به دنیا مشغول گردد و بهره آخرت از او فوت شود.
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۱۰.

حدیث ۶۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْفَسَادِ إِضَاعَةُ الزَّادِ وَ مَفْسَدَةُ الْمَعَادِ.
 از جمله تباهکاری از دست دادن توشه و تباه ساختن آخرت است .
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۱.

حدیث ۶۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَادُّكِرْ فَبِرِّكَ فَإِنَّ عَلَيْهِ مَمْرَكَ.
 گور خویش را به یاد آور، چرا که باید از آن بگذری .
 همان ، خ ۱۵۲ ، ص ۴۷۴.

حدیث ۶۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا الرَّاعِبِينَ فِي الْآخِرَةِ.
 خوشا به حال آنان که نسبت به دنیا زهد می ورزند و به آخرت گرایش دارند.
 همان ، ح ۱۰۱ ، ص ۱۱۳۳.

حدیث ۶۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 قَدْ دُلُّتُمْ عَلَى الزَّادِ وَأَمَرْتُمْ بِالظَّعْنِ وَ حُشِنَتْ عَلَى الْمَسِيرِ، فَإِنَّمَا أَنْتُمْ كَرَكِبٍ وَقُوفٍ لَا يَدْرُونَ مَتَى تُؤْمَرُونَ بِالسَّيْرِ.
 شما انسان ها، بر فراهم کردن توشه سفر رهنمون شده اید و فرمان کوچ یافته اید و حرکت را برانگیخته شده اید، داستان شما داستان کاروان بار افکنده ای را ماند که نمی داند چه زمانی فرمان حرکت می یابد.
 نهج البلاغه ، خ ۱۵۷ ، ص ۴۶۲.

حدیث ۶۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عِبَادَ اللَّهِ احْذَرُوا يَوْمًا تُفْحَصُ فِيهِ الْأَعْمَالُ وَ يَكْثُرُ فِيهِ الزَّلْزَالُ وَ تَشِيْبُ فِيهِ الْأَطْفَالُ.
 بندگان خدا! از روزی بترسید که عمل ها و ارسی می شود و اضطراب در آن زیاد و کودکان پیر می شوند!
 همان ، خ ۱۵۶ ، ص ۱۸۰.

حدیث ۶۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَدَكَّرَ بَعْدَ السَّفَرِ اشْتَعَدَّ.

هر کس دوری سفر (قیامت) را یاد کند آماده راه گردد.

همان ، ح ۲۷۲ ، ص ۱۲۲۲.

حدیث ۶۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ وَ عَمِلَ لِلْحِسَابِ وَ قَنَعَ بِالْكَفَافِ وَ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ.

خوشا به حاحل کسی که به یاد معاد باشد و برای روز حساب ، کار کند و به اندازه روزی خود قناعت نماید و از خدا خشنود باشد.

نهج البلاغه ، ح ۴۱ ، ص ۱۱۰۸.

حدیث ۶۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَمَلُ الصَّالِحُ حَزْتُ الْآخِرَةِ.

کردار نیک ، کشته ای برای آخرت است .

همان ، خ ۲۳ ، ص ۸۴.

حدیث ۶۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَعْمَالُ الْعِبَادِ فِي عَاجِلِهِمْ نَصَبٌ أَعْيُنِهِمْ فِي آجِلِهِمْ.

کردار امروز مردم ، فردا پیش روی آنهاست .

همان ، ح ۶ ، ص ۱۰۹۱.

حدیث ۶۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلِكُلِّ غَادِرٍ لَوْاءٌ يُعْرَفُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

خائنان در روز قیامت پرچمی دارند که بدان شناخته می شوند.

همان ، خ ۱۹۱ ، ص ۶۴۸.

حدیث ۶۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُنْسَ الرَّادُّ إِلَى الْمَعَادِ الْعُدْوَانُ عَلَى الْعِبَادِ.

بدترین توشه انسان برای معاد، تجاوز به بندگان خداست .

همان ، ح ۲۱۲ ، ص ۱۱۸۴ .

حدیث ۶۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلَ .
 امروز روز کار است و روز حساب نیست و فردا روز حساب است و روز کار نیست .
 نهج البلاغه ، خ ۴۲ ، ص ۱۲۸ .

حدیث ۶۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اجْعَلْ جِدَّكَ لِإِعْدَادِ الْجَوَابِ لِيَوْمِ الْمَسْئَلَةِ وَالْحِسَابِ .
 بکوش تا برای پاسخگویی در روز پرسش و حساب رسی آماده باشی .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۶۲۳ .

حدیث ۶۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اعْلَمَنَّ أَنَّ حِسَابَ اللَّهِ أَعْظَمُ مِنْ حِسَابِ النَّاسِ .
 بدان ! حسابرسی خداوند از حسابرسی مردم سخت تر است .
 نهج البلاغه ، ن ۴۰ ، ص ۹۵۵ .

حدیث ۶۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَاجْعَلُوا اجْتِهَادَكُمْ فِيهَا التَّزَوُّدَ مِنْ يَوْمِهَا الْقَصِيرِ لِيَوْمِ الْأَخْرَةِ الطَّوِيلِ .
 کوشش شما در دنیا این باشد که از این چند روزه کوتاه برای روزهای بلند آخرت توشه بگیرید .
 نهج السعاده ، ج ۳ ، ص ۱۵۰ .

حدیث ۶۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَتَزَوَّدُوا فِي أَيَّامِ الْفَنَاءِ لِأَيَّامِ الْبُقَاءِ .
 مردم ! در روزهای فناپذیر، برای روزگار جاودان ، توشه بگیرید .
 نهج البلاغه ، خ ۱۵۷ ، ص ۴۶۲ .

حدیث ۶۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أُبْدُلُ مَالَكَ لِمَنْ بَدَلَ لَكَ وَجْهَهُ فَإِنَّ بَدَلَ الْوَجْهِ لَا يُوَازِيهِ شَيْءٌ.

مال خود را به کسی که برای تو از آبرویش گذاشته است ، ارزانی دار، زیرا هیچ چیز با بخشیدن آبرو برابری نکند.
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۳۶.

حدیث ۶۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَاءٌ وَجْهِكَ جَامِدٌ يُقَطِّرُهُ السُّؤَالُ، فَانظُرْ عِنْدَ مَنْ تُقَطِّرُهُ.

آبروی تو بر جبین تو بسته است و خواهش ، آن را قطره قطره می چکاند. پس بنگر که آن را نزد چه کس فرو می چکانی !
همان ، ح ۳۴۷.

حدیث ۶۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ضَنَّ بِعِزِّهِ فَلْيَدْعِ الْمِرَاءَ.

هر که آبروی خود را دوست دارد، باید از بگو مگو پرهیزد.
همان ، ح ۳۵۴، ص ۱۲۵۵.

حدیث ۶۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَا تَجْعَلْ عِرْضَكَ عَرَضاً لِنِبَالِ الْقَوْلِ.

آبرویت را آماج تیرهای گفتار قرار مده .
نهج البلاغه ، ن ۶۹، ص ۱۰۶۷.

حدیث ۶۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کتاب حاضر به پاسداشت سال امیرالمؤمنین (ع) (سال ۱۳۷۹ که توسط مقام معظم رهبری نامگذاری شد) تهیه و تدوین شده است . مطالب این کتاب مجموعه ای از هزار موضوع اقتصادی ، تربیتی ، سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، نظامی ، بهداشتی و هنری است که با استفاده از منابع روایی خصوصاً کتاب شریف نهج البلاغه و غررالحکم جمع آوری شده است .

حدیث ۶۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا الْمَجَاهِدُ الشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَعْظَمِ أَجْرًا مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ؛ لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

اجر مجاهد شهید در راه خدا بیشتر از کسی نیست که قدرت بر گناه دارد اما خویشنداری می کند. گویی که انسان پاکدامن ،

فرشته ای است از فرشتگان !

همان ، ح ۴۶۶ ، ص ۱۳۰۳ .

حدیث ۶۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَلِيلٌ غَيْرُهُ الرَّجُلُ عَقَبَتْهُ .

دلیل غیرت مرد عفت اوست .

غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۸ .

حدیث ۶۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاصْفَحْ مَعَ الدَّوْلَةِ تَكُنْ لَكَ الْعَاقِبَةُ .

در چیرگی چشم پوش ، تا سرانجام [نیکو] از آن تو باشد.

نهج البلاغه ، ن ۶۹ ، ص ۱۰۶۷ .

حدیث ۶۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَفْوُ زَكَاةُ الظَّفْرِ .

بخشش ، زکات پیروزی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۹۷ .

حدیث ۶۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَوْلَى النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَقْدَرُهُمْ عَلَى الْعُقُوبَةِ .

سزاوارترین کس برای بخشودن ، اوست که تواناترین کس برای کیفر دادن باشد.

نهج البلاغه ، ح ۴۹ ، ص ۱۱۱۲ .

حدیث ۶۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ .

علم ، ریشه هر خوبی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۰۵ .

حدیث ۶۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ وَرِاثَةٌ كَرِيمَةٌ.
 دانش ، میراثی ارجمند است .
 نهج البلاغه ، ح ۴ ، ص ۱۰۸۹ .

حدیث ۶۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَرْفَعُ الْعِلْمَ مَا ظَهَرَ فِي الْجَوَارِحِ وَالْأَرْكَانِ .
 برترین دانش آن است که در همه اندام - و در اعضا و ارکان بدن - پدیدار شود .
 همان ، ح ۸۸ ، ص ۱۱۲۷ .

حدیث ۶۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِذَا أَرْدَلَ اللَّهُ عَبْدًا خَطَرَ عَلَيْهِ الْعِلْمُ .
 هر گاه خداوند خواری بنده ای را بخواهد، از دانش بی بهره اش کند .
 همان ، ح ۲۸۰ ، ص ۱۲۲۵ .

حدیث ۶۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا خَيْرَ فِي عِلْمٍ لَيْسَ فِيهِ التَّفَكُّرُ .
 علمی که با اندیشه همراه نباشد، سودمند نیست .
 تحف العقول ، ص ۲۲۴ .

حدیث ۶۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْكُتُبُ بَسَاتِينُ الْعُلَمَاءِ .
 کتاب ها، بستان های دانشورانند .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۴۵ .

حدیث ۶۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ عِلْمَانِ: مَطْبُوعٌ وَ مَسْمُوعٌ وَ لَا يَنْفَعُ الْمَسْمُوعُ إِذَا لَمْ يَكُنِ الْمَطْبُوعُ.

علم دو گونه است: سرشته به طینت و شنیده شده به گوش، مادامی که شنیده شده، به طینت سرشته نباشد، سودی ندهد. نهج البلاغه، ح ۳۳۱، ص ۱۲۴۵.

حدیث ۶۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَطِعِ الْعِلْمَ وَاعْصِ الْجَهْلَ تُفْلِحَ.

از علم پیروی کن و با جهل مخالفت کن تا رستگار شوی.

شرح غررالحکم، ج ۲، ص ۱۸۳.

حدیث ۶۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلْعِلْمُ خَيْرٌ مِّنَ الْمَالِ، أَلْعِلْمُ يَخْرُسُكَ، وَأَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ.

دانش از مال بهتر است، که دانش پاسبان توست و تو نگهبان مال.

نهج البلاغه، ح ۱۳۹، ص ۱۱۵۵.

حدیث ۶۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

أَلْإِيمَانُ وَالْعِلْمُ أَخَوَانِ تَوَاءَمَانِ وَ رَفِيقَانِ لَا يَفْتَرِقَانِ.

ایمان و علم، دو برادر همزاد و دو دوست جدایی ناپذیرند.

شرح غررالحکم، ج ۲، ص ۴۷.

حدیث ۶۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَمَنْ عَلِمَ غَوَرَ الْعِلْمِ صَدَرَ عَنِ شَرَائِعِ الْحُكْمِ.

آن کس که به ژرفای دانش برسد، از آبشخور دین سیراب گردد.

نهج البلاغه، ح ۳۰، ص ۱۱۰۰.

حدیث ۶۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْمَلُوا بِالْعِلْمِ تَسْعَدُوا.

به علم عمل کنید تا سعادت مند شوید.

شرح غررالحکم، ج ۲، ص ۲۳۹.

حدیث ۶۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ مَقْرُونٌ بِالْعَمَلِ: فَمَنْ عَلِمَ عَمَلًا؛ وَالْعِلْمُ يَهْتَفُ بِالْعَمَلِ، فَإِنْ أَعْجَبَهُ وَإِلَّا ارْتَحَلَ عَنْهُ.
 دانش همنشین با عمل است ؛ بنابراین هر کس عالم است ، عامل نیز هست . دانش (صاحب خویش را) به عمل فرامی
 خواند، اگر پاسخ داد (که مطلوب است) و گرنه روی از او بگرداند.
 نهج البلاغه ، ح ۳۵۸ ، ص ۱۲۵۶.

حدیث ۶۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَامِلُ بِالْعِلْمِ كَالسَّائِرِ عَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ. فَلْيَنْظُرْ نَاطِرًا؛ أَسَائِرٌ هُوَ أَمْرٌ رَاجِعٌ؟.
 کسی که آگاهانه عمل می کند، مانند کسی است که در راه روشن حرکت می نماید، پس هر بینا باید بنگرد که آیا واقعاً پیش
 می رود یا پس می آید؟
 همان ، خ ۱۵۴ ، ص ۴۵۰.

حدیث ۶۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحَاطَ بِهِ فُخْذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنُهُ.
 علم بیشتر از آن است که تمام قلمرو آن قابل احاطه باشد. پس ، از هر دانش بهترینش را برگزینید.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۶.

حدیث ۶۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَبُّ عَالِمٍ قَدْ قَتَلَهُ جَهْلُهُ وَ عِلْمُهُ مَعَهُ لَا يَنْفَعُهُ.
 چه بسیار دانشمند که نادانی اش او را هلاک کرده و علمش به او سودی نبخشیده است .
 نهج البلاغه ، ح ۱۰۴ ، ص ۱۱۳۵.

حدیث ۶۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعِلْمُ يُرْشِدُكَ وَالْعَمَلُ يُبَلِّغُ بِكَ الْغَايَةَ.
 علم به تو راه را نشان می دهد و عمل تو را به نهایت می رساند.
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۲۳.

حدیث ۶۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَهُ الْعِلْمُ تَرْكُ الْعَمَلِ بِهِ .
 آفت علم ، عمل نکردن به آن است .
 همان ، ج ۳ ، ص ۱۰۷ .

حدیث ۶۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَوْضَعَ الْعِلْمُ مَا وَقَفَ عَلَى اللِّسَانِ .
 بی ارزش ترین دانش ، دانشی است که تنها در زبان بماند - و به گفت و شنود، بسنده شود -
 نهج البلاغه ، ح ۸۸ ، ص ۱۱۲۷ .

حدیث ۶۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا الْعَالِمُ مَنْ دَعَاهُ عِلْمُهُ إِلَى الْوَرَعِ وَالْتَّقَى .
 عالم کسی است که علمش او را به پارسایی و خداترسی فراخواند .
 شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۹۴ .

حدیث ۶۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَالِمُ مَنْ عَرَفَ قَدْرَهُ .
 دانا کسی است که قدر و اندازه خود را بشناسد .
 همان ، ج ۱ ، ص ۳۲۴ .

حدیث ۶۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى الْعَالِمِ أَنْ يَعْمَلَ بِمَا عَلِمَ ثُمَّ يَطْلُبَ تَعَلُّمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .
 بر دانشمند است ، که آنچه را می داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن آنچه نمی داند برود .
 همان ، ج ۴ ، ص ۳۱۷ .

حدیث ۶۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْجَهْلِ أَنْ يَتَعَلَّمُوا حَتَّىٰ أَخَذَ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلَّمُوا.
 خداوند پیش از آن که نادانان را به آموختن تکلیف کند، دانایان را به آموزش دادن متعهد ساخت.
 نهج البلاغه، ح ۴۷۰، ص ۱۳۰۴.

حدیث ۶۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُلَمَاءُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ.
 دانشوران، بر مردم حاکمیت دارند.
 شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۱۳۷.

حدیث ۶۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 جَمَالُ الْعَالِمِ عَمَلُهُ بِعِلْمِهِ.
 زیبایی دانشمند، عمل کردن به علم خویش است.
 همان، ج ۳، ص ۳۶۳.

حدیث ۶۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُلَمَاءُ أَطَهَرُ النَّاسِ أَخْلَاقًا وَأَقْلَهُمْ فِي الْمَطَامِعِ أَغْرَاقًا.
 دانشوران پاک خوترین و کم آزرترین مردم اند.
 همان، ج ۲، ص ۵۴۰.

حدیث ۶۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلْفَقِيهِ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يُقْنِطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ.
 دانای فهمیده و زیرک کسی است که مردم را از رحمت و آمرزش خدا مایوس نکند.
 نهج البلاغه، ح ۸۷، ص ۱۱۲۶.

حدیث ۶۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَآءَ كَثْرٍ مُدَارِسَةَ الْعُلَمَاءِ وَمُنَاقَشَةَ الْحُكَمَاءِ فِي تَثْبِيَتِ مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ أَمْرٌ بِلَادِكُ.
 در آنچه کار شهرهایت را استوار می دارد، با دانشمندان فراوان گفتگو کن و با حکیمان فراوان سخن در میان گذار.
 همان، ن ۵۳، ص ۱۰۰۱.

حدیث ۶۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْمُؤْمِنُ الْعَالِمُ اَعْظَمُ اَجْرًا مِّنَ الصَّائِمِ الْغَازِي فِي سَبِيلِ اللّٰهِ.
 مؤ من دانشور، اجر و پاداشش بیش از روزه داری است که در راه خدا جهاد می کند.
 بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۷.

حدیث ۶۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلْعُلَمَاءُ غُرَبَاءُ لِكَثْرَةِ الْجَهَالِ.
 چون نادانان فزونی یابند، دانشوران غریب گردند.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۳۳.

حدیث ۶۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 هَلَكَ خَزَانُ الْأَمْوَالِ وَ هُمْ اَعْصِيَاءُ وَ اَلْعُلَمَاءُ بِأَقْوَنَ مَا بَقِيَ الدَّهْرُ.
 گنجوران مال ها مرده اند، گرچه زنده اند، و دانشمندان چندان که روزگار پاید، پاینده اند.
 نهج البلاغه ، ح ۱۳۹، ص ۱۱۵۶.

حدیث ۶۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۱- اِنَّ اَبْغَضَ الْخَلَائِقِ اِلَى اللّٰهِ... رَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا مَوْضِعَ فِى جُهَالِ الْأُمَّةِ غَارٌ فِى اَغْبَاسِ الْفِتْنَةِ، عَمَّ بِمَا فِى عَقْدِ الْهُدْنَةِ. قَدْ سَمَّاهُ
 أَشْبَاهُ النَّاسِ عَالِمًا وَ لَيْسَ بِهِ.
 مبعوض ترین مردم در پیشگاه خداوند... کسی است که انبوهی از نادانی ها را در خود جمع کرده ، در میان توده ناآگاه برای
 خود پایگاهی ساخته است ، در امواج فتنه ها جولان می دهد و از راز صلح یکسره بی خبر است . نا آگاهان مردم نما دانشمندش
 می نامند در حالی که از هر علمی خالی است .
 همان ، خ ۱۷، ص ۷۱.

حدیث ۶۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۲- وَ اٰخِرُ قَدْ تَسَمَّى عَالِمًا وَ لَيْسَ بِهِ فَاَقْتَبَسَ جَهَائِلَ مِنْ جُهَالٍ وَ اَضَالِيلَ مِنْ ضَلَالٍ.
 دسته ای ، دانشمند نامیده می شوند ولی دانشمند نیستند، مقداری نادانی را از جاهلان برگرفته و مقداری مطالب گمراه
 کننده را از گمراهان گرد آورده اند [و به هم آمیخته اند تا خود را اندیشمند بخوانند]

همان ، خ ۸۶ ، ص ۲۱۴ .

حدیث ۶۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْعَالَمِ الْعَالِمِ الْفَاجِرُ .
 آفت مردم ، عالم آلوده دامن است .
 شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۱۰۸ .

حدیث ۶۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 زَلَّةُ الْعَالِمِ كَأَنْكِسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرَقُ وَيَغْرَقُ مَعَهَا خَلْقٌ .
 لغزش دانشمند چون شکستن کشتی است که هم خود غرق می شود و هم جمعی با آن .
 شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰ ، ص ۳۴۳ .

حدیث ۶۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ فَهِمَ، عَلِمَ غَوْرَ الْعِلْمِ .
 آن کس که فهمید به ژرفای دانش پی برد .
 نهج البلاغه ، ح ۳۰ ، ص ۱۱۰۰ .

حدیث ۶۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ أَحْسَنَهُ .
 از هر دانشی بهترینش را بگیرید، همچون زنبور عسل که بهترین گلها را می خورد .
 شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۱۵۲۶ .

حدیث ۶۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْهُوَ مَنْ لَا يَشْبَعَانِ: طَالِبُ عِلْمٍ وَ طَالِبُ دُنْيَا .
 دو آزمندند که سیر نشوند؛ آن که علم آموزد و آن که مال اندوزد .
 نهج البلاغه ، ح ۴۴۹ ، ص ۱۲۹۶ .

حدیث ۶۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاسْتَمِعُوا مِنْ رَبَّانِيكُمْ وَأَخْضِرُوا قُلُوبَكُمْ وَاسْتَيْقِظُوا إِنْ هَتَفَ بِكُمْ.

پس گفتار مرشد و عالم خداشناس خود را بشنوید، و قلب هاتان را در محضرش حاضر کنید، و با فریاد بیدارگش از خواب گران برخیزید.

نهج البلاغه ، خ ۱۰۷، ص ۳۲۴.

حدیث ۶۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ، اسْتَضِيحُوا مِنْ شُعْلَةٍ مِصْبَاحٍ وَاعْظُمُوعًا مِصْبَاحٍ وَمَاتُوا مِنْ صَفْوَعَيْنِ قَدْ رُوِّقَتْ مِنَ الْكَدْرِ.

ای مردم! چراغ دل را از شعله گفتار گویندگان با عمل روشن سازید! ظرف های خویش را از آب زلال چشمه هایی که از آلودگی ها پاک است پر کنید.

همان ، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱.

از ۶۸۰۱ تا ۷۰۰۰

حدیث ۶۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا يَسْتَحِينَنَّ أَحَدٌ إِذَا لَمْ يَعْلَمْ الشَّيْءَ أَنْ يَتَعَلَّمَهُ.

اگر کسی ، چیزی را نمی داند نباید از یاد گرفتن آن شرم کند.

همان ، ح ۸۲، ص ۱۱۲۳.

حدیث ۶۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَصْفِيَةُ الْعَمَلِ خَيْرٌ مِنَ الْعَمَلِ.

پاک کردن عمل [از ناخالصیها] از عمل ارزشمندتر است .

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۹۰.

حدیث ۶۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمَرْءُ لَا يَصْحَبُهُ إِلَّا الْعَمَلُ.

تنها همراه مرد کردار اوست .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۴۶.

حدیث ۶۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَصَرَ فِي أَيَّامِ أَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ أَجَلِهِ فَقَدْ خَسِرَ عَمَلَهُ وَضُرَّهٗ أَجَلُهُ.

کسی که قبل از فرا رسیدن مرگ در اعمال نیکو کوتاهی کند، حاصل کارش زیان است و مرگ او مایه خسران .
نهج البلاغه ، خ ۲۸ ، ص ۹۸ .

حدیث ۶۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ مَا أَكْرَهْتَ نَفْسَكَ عَلَيْهِ.

بهترین اعمال آن است که نفس خود را به انجامش ناگزیر سازی .
همان ، ح ۲۴۱ .

حدیث ۶۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللَّهِ، إِنَّهُ لَيْسَ لِمَا وَعَدَ اللَّهُ مِنَ الْخَيْرِ مَتْرُكٌ وَلَا فِيمَا نَهَى عَنْهُ مِنَ الشَّرِّ مَرْغَبٌ.

بندگان خدا! نه در وعده های نیک خداوند بهانه ای بر ترک است و نه در کارهایی که از آن ها نهی کرده ، انگیزه ای برای عمل .

نهج البلاغه ، خ ۱۵۷ ، ص ۴۶۲ .

حدیث ۶۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُعْمَةٍ وَلَكِنَّهُ فِي عُنُقِكَ إِيمَانَةٌ.

فرمانداری ، نه لقمه ای است برای شکمت ، بلکه امانتی است بر گردنت !
همان ، ن ۵ ، ص ۲۷۴ .

حدیث ۶۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّيْنَةُ بِحُسْنِ الصَّوَابِ لَا بِحُسْنِ الثِّيَابِ.

زیبایی به نیکویی عمل است نه به زیبایی جامه ها .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۳۸ .

حدیث ۶۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْمَلُوا وَالْعَمَلُ يُزْفَعُ، وَالتَّوْبَةُ تَنْفَعُ، وَالدُّعَاءُ يُسْمَعُ، وَالْحَالُ هَادِيَةٌ وَالْأَقْلَامُ جَارِيَةٌ. وَبَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ عُمْرًا نَاكِسًا.

عمل کنید (تا هنگامی که) عمل (شما به پیشگاه خدا) بالا می‌رود و توبه نفع می‌بخشد و به دعاهاى شما ترتیب اثر داده می‌شود (عمل کنید تا زمانی که) احوال آرام و قلمهای (فرشتگان برای نوشتن اعمال) در جریان است، به انجام اعمال صالح مبادرت ورزید پیش از آنکه عمرتان پایان یابد.
نهج البلاغه، خ ۲۳۰، ص ۷۲۳.

حدیث ۶۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَمْ يَمُتْ مَنْ تَرَكَ أَعْفَالًا يُقْتَدَى بِهَا مِنَ الْخَيْرِ.

آن که کارهای شایسته پیروی به یادگار گذارد، نمرده است.
بحارالانوار، ج ۲، ص ۲۴.

حدیث ۶۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

كُنْ مَشْغُولًا بِمَا آتَتْ عَنْهُ مَسْئُولٌ.

تنها به کاری پرداز که از آن بازخواست می‌شوی.
شرح غررالحکم، ج ۴، ص ۶۰۱.

حدیث ۶۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْعَمَلُ شِعَارُ الْمُؤْمِنِ.

شعار (واقعی) مؤمن، عمل اوست.
میزان الحکمه، ج ۷، ص ۸.

حدیث ۶۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ عَلَيْكُمْ رَصْدًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ وَعَيْونًا مِنْ جَوَارِحِكُمْ وَحِفَاطَ صِدْقٍ يَحْفَظُونَ أَعْمَالَكُمْ وَعَدَدَ أَنْفُسِكُمْ.

بندگان خدا! بدانید که از خود شما برای شما نگهبانانی است و از اندامتان مراقبان و حافظانی صادق که اعمال شما و شمارش نفس هایتان را ثبت می‌کنند.
نهج البلاغه، خ ۱۵۶، ص ۱۸۰.

حدیث ۶۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ آءِ بَطَاءَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ.
کسی که عمل وی ، حرکتش را کند سازد، نَسَبش به او، شتاب نمی دهد.
نهج البلاغه ، ح ۲۲، ص ۱۰۹۷.

حدیث ۶۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً... قَدَّمَ خَالِصاً وَ عَمِلَ صَالِحاً.
خدا رحمت کند آن را که توشه ای خالص پیش فرستد و کردار نیک انجام دهد.
همان ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حدیث ۶۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَا تِجَارَةَ كَالْعَمَلِ الصَّالِحِ.
هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست .
همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَمِيلُ الْفِعْلِ يُنْبِيءُ عَنْ طَيْبِ الْأَصْلِ.
کار زیبا و پسندیده از پاکی نژاد خبر می دهد.
شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۶۹.

حدیث ۶۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الْمَالَ وَالْبَنِينَ حَرْثُ الدُّنْيَا، وَالْعَمَلَ الصَّالِحَ حَرْثُ الْآخِرَةِ.
همانا مال و فرزندان ، بهره این جهان است و کردار نیک ، کشته ای برای آن جهان .
نهج البلاغه ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث ۶۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْوَفَاءُ عُنْوَانُ الصَّفَاءِ.
وفاداری ، نشانه صفای باطن است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۰.

حدیث ۶۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَفَاءُ سَجِيَّةُ الْكِرَامِ .
 وفا به عهد، خصلت کریمان است .
 همان ، ج ۱ ، ص ۷۸ .

حدیث ۶۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَفَاءُ تَوَاءَمُ الْأَمَانَةِ وَ زَيْنُ الْأُخُوَّةِ .
 وفاداری ، همزادِ امانت داری و زینتِ برادری است .
 همان ، ج ۲ ، ص ۴۶۸ .

حدیث ۶۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الْوَفَاءَ تَوَاءَمُ الصِّدْقِ .
 مردم ! وفا با صداقت آمیخته است .
 نهج البلاغه ، خ ۴۱ ، ص ۱۲۶ .

حدیث ۶۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَضَلُّ الدِّينِ آدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالْوَفَاءُ بِالْعُهُودِ .
 ادای امانت و وفای به عهد، پایه دین است .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۵۳ .

حدیث ۶۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْوَفَاءُ لِأَهْلِ الْعَدْرِ عِنْدَ اللَّهِ، وَالْعَدْرُ بِأَهْلِ الْعَدْرِ وَفَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ .
 در نزد خداوند، وفاداری به خیانتکاران خیانت ، و خیانت به آنان عین وفاست .
 نهج البلاغه ، ح ۲۵۱ ، ص ۱۲۰۱ .

حدیث ۶۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَنَّ عَقْدَتَ بَيْنِكَ وَبَيْنَ عَدُوِّ لَكَ عُقْدَةٌ أَوْ أَلْبَسْتَهُ مِنْكَ ذِمَّةً فَحُطَّ بِعَهْدِكَ بِالْوَفَاءِ.
اگر با دشمنت پیمانی بستی و در ذمه خود، او را امان دادی ، به عهد خویش وفا کن .
همان ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۲۷.

حدیث ۶۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعُدْرُ شِمْمَةُ النَّامِ.
پیمان شکنی ، خصلت فرومایگان است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۷۹.

حدیث ۶۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بَعَثَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) لِإِنْجَازِ عِدَّتِهِ وَتَمَامِ تَبَوُّتِهِ، مَاءً خُودًا عَلَى النَّبِيِّ مِثَاقَهُ، مَشْهُورَةً بِسَمَاتِهِ،
كَرِيمًا مِيلَادُهُ.
خداوند سبحان برای وفای به وعده و اكمال دین خود، محمد(ص) رسول خویش را مبعوث ساخت . در حالی که
از همه پیامبران برای بشارت به آمدنش پیمان گرفته شده بود با سیمای معروف ، و سرزمینی گرانمایه .
نهج البلاغه ، خ ۱ ، ص ۳۵.

حدیث ۶۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْعُدْرُ يُضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ.
پیمان شکنی گناهان را چندین برابر می کند.
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۷۰.

حدیث ۶۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَدْ تَرَوْنَ عُهُودَ اللَّهِ مَنْقُوضَةً فَلَا تَغْضَبُونَ! وَأَنْتُمْ لِنَقْضِ ذِمَمِ آبَائِكُمْ تَاءُ نَفُونَ!
شما پیمان های خدا را شکسته می بینید و خشم نمی گیرید، در حالی که ننگ شکستن پیمان های پدرانتان را نمی پذیرید.
نهج البلاغه ، خ ۱۰۵ ، ص ۳۱۷.

حدیث ۶۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْوَعْدُ وَجْهٌ وَالْإِنْجَازُ مَحَاسِنُهُ.

وعده ، صورت آدمی و عمل بدان ، آراستگی آن است .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۰ .

حدیث ۶۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحَذَرَ الْحَذَرَ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتَّى كَانَهُ قَدْ غَفَرَ .

به هوش باش و آگاه ! به خدا سوگند، خداوند گناه کسان را چنان می پوشاند که گویا آن را بخشیده است .

نهج البلاغه ، ح ۲۹، ص ۱۰۹۹ .

حدیث ۶۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ كِبْرَ الْعَيْبِ أَوْ تَعْيِبَ مَا فِيكَ مِثْلُهُ .

بزرگترین زشتی آن است که زشت بدانی صفتی را که مانند آن در تو باشد .

همان ، ح ۳۴۵، ص ۱۲۵۲ .

حدیث ۶۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ .

خوشا آن که پرداختن به عیب خویش ، وی را از عیب دیگران بازدارد .

همان ، خ ۱۷۷، ص ۵۷۶ .

حدیث ۶۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلْيَكُنْ أَوْ بَعْدَ رَعِيَّتِكَ مِنْكَ وَأَشْنُوهُمْ عِنْدَكَ إِذْ طَلَبْتَهُمْ لِمَعَائِبِ النَّاسِ .

و از رعیت آن را از خود دورتر دار و با او دشمن باش که عیب مردم را بیشتر جوید .

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۹۹۷ .

حدیث ۶۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْأَفْرَاطُ فِي الْمَلَامَةِ يَشُبُّ نَارَ اللَّجَاجَةِ .

زیاده روی در نکوهش ، آتش لجاجت را شعله ور می سازد .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۳ .

حدیث ۶۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَعْجَلْ فِي عَيْبِ أَحَدٍ بِدُنْيِهِ.
 در گفتن عیب کسی که گناهی کرده است ، شتاب مکن .
 نهج البلاغه ، خ ۱۴۰ ، ص ۴۲۹ .

حدیث ۶۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغَفْلَةُ أَضْرُّ الْأَعْدَاءِ .
 غفلت زیان آورترین دشمنان است .
 همان ، ج ۱ ، ص ۲۰۳ .

حدیث ۶۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَفٌّ لَكُمْ... لَا يُنَامُ عَنْكُمْ وَ أَنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ سَاهُونَ .
 نفرین بر شما، چشم دشمن برای تهاجم به شما خواب ندارد، در حالی که شما در غفلت و فراموشی زندگی می کنید.
 نهج البلاغه ، خ ۳۴ ، ص ۱۱۳ .

حدیث ۶۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْغَفْلَةُ شِيْمَةُ النَّوْكَى .
 غفلت خوی نابخردان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۲۵ .

حدیث ۶۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعَيْبَةُ جُهْدُ الْعَاجِزِ .
 غیبت ، تلاش ناتوان است .
 نهج البلاغه ، ح ۴۵۳ ، ص ۱۲۹۷ .

حدیث ۶۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ أَفْطِحِ اللَّؤْمِ غَيْبَةُ الْأَخْيَارِ.
 زشت ترین پستی ها، غیبت نیکان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۲۱ .

حدیث ۶۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأُغْيَبَةُ آيَةُ الْمُنَافِقِ .
 غیبت نشان منافق است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۶۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَى قَدْرِ الْحَمِيَّةِ تَكُونُ الْعَيْزَةُ .
 غیرت هر کس به اندازه حمیت اوست .
 همان ، ج ۴ ، ص ۳۱۱ .

حدیث ۶۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَيْزَةُ الرَّجَالِ إِيْمَانٌ .
 غیرت مردان ، (عین) ایمان است .
 نهج البلاغه ، ح ۱۱۹ ، ص ۱۱۴۴ .

حدیث ۶۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا زَنَى عَيْوُرٌ قَطُّ .
 غیرتمند هرگز زنا نکند .
 همان ، ح ۲۹۷ ، ص ۱۲۳۲ .

حدیث ۶۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيُّهَا النَّاسُ شَقُّوا أَمْوَاجَ الْفِتَنِ بِسُفْنِ النَّجَاةِ وَعَرَّجُوا عَنْ طَرِيقِ الْمُنَافَرَةِ وَصَعُوا تَيْجَانَ الْمُفَاخَرَةِ .
 ای مردم ! با کشتی های نجات امواج فتنه را بشکافید و از راه عداوت و نفرت انگیزی برگردید و تاج های فخر فروشی را به یک سو نهدید و به زمین بگذارید .

نهج البلاغه ، خ ۵، ص ۲۷.

حدیث ۶۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُنْ فِي الْفِتْنَةِ كَابِنِ اللَّبُونِ؛ لَا ظَهْرَ فَيُرَكَّبُ، وَلَا ضَرْعَ فَيُحَلَبُ.
 هنگام فتنه چونان بچه شتر باش ، نه پشتی دارد برای سوار شدن و نه پستانی برای دوشیدن .
 همان ، ح ۱، ص ۱۰۸۸ .

حدیث ۶۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنْ شَغَبَ شَاغِبٌ اسْتُعْتَبَ فَإِنْ أَبِي قُوتِلَ .
 اگر فتنه گری ، به آشوب برخیزد، [استیضاح می شود و] مورد عتاب قرار می گیرد. اگر [از توبه] سر باز زَند کشته می شود.
 همان ، خ ۱۷۳، ص ۱۷۹ .

حدیث ۶۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا فِتْنَةَ أَعْظَمَ مِنَ الشَّهْوَةِ .
 فتنه ای عظیم تر از شهوت [و کشش انحرافی] نیست .
 شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۹۳ .

حدیث ۶۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا كُلُّ فُرْصَةٍ تُصَابُ .
 هر فرصتی دست یافتنی نیست .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۶ .

حدیث ۶۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ عُصْبَةٌ .
 از کف دادن فرصت اندوهبار است .
 همان ، ح ۱۱۴، ص ۱۱۴۱ .

حدیث ۶۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْفُرْصَةُ سَرِيعَةُ الْعَوْثِ وَ بَطِيئَةُ الْعُودِ.
 فرصت زود فوت می شود و دیر برمی گردد.
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۱۳.

حدیث ۶۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْعُمُرُ تُفْنِيهِ اللَّحْظَاتُ.
 لحظه ها [ی زود گذر] است که عمر را به [دست] فنا می سپارد.
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۹۲.

حدیث ۶۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اجْعَلْ زَمَانَ رَخَائِكَ عِدَّةً لِايَّامِ بَلَائِكَ.
 زمان فراخی و گشاده دستی ات را ذخیره ای برای روزهای سخت خود قرار ده .
 همان ، ج ۲، ص ۶۰۳.

حدیث ۶۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً... اِغْتَنَمَ الْمَهْلَ وَ بَادَرَ الْأَجَلَ.
 خدا بیامرزد کسی را که فرصتها را غنیمت شمرد و قبل از مرگ ، خود را مهیای سفر آخرت کند.
 نهج البلاغه ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حدیث ۶۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ آمِنَ الزَّمَانَ خَانَهُ.
 آن که از زمانه ایمن نشیند، خیانت آن بیند.
 همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۶.

حدیث ۶۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 السَّاعَاتُ تَخْتَرِمُ الْأَعْمَارَ وَ تُدْنِي مِنَ الْبَوَارِ.
 ساعتها، عمرها را فرا می گیرند و به مرگ و هلاک نزدیک می کنند.

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۱۵ .

حدیث ۶۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّمانُ يُرِيكَ الْعَبْرَ .

[گردش] روزگار عبرت‌ها را به تو می‌نماید.

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۵۷ .

حدیث ۶۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَادِرِ الْفُرْصَةَ قَبْلَ أَنْ تُكُونَ غُصَّةً .

فرصت را غنیمت‌شمار پیش از آن که اندوهی گلوگیر شود.

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۱ .

حدیث ۶۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفُرْصُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ .

فرصت‌ها بسان ابرها [از دست] می‌رود.

حدیث ۶۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَّاضُعُ يَرْفَعُ الْوَضِيعَ .

فروتنی فرومایه را بلند گرداند.

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۸۲ .

حدیث ۶۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا حَسَبَ كَالْتَّوَّاضِعِ .

هیچ بزرگواری چون فروتنی نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹ ، ص ۱۱۳۹ .

حدیث ۶۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَّاضُعُ مَعَ الرَّفْعَةِ كَالْعَفْوِ عَنِ الْقُدْرَةِ.

فروتنی با بلندمرتبگی ، مانند بخشودن از سر قدرت است .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۴۸۹.

حدیث ۶۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأَسُ الْعِلْمِ التَّوَّاضُعُ.

سر دانش فروتنی است .

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۶.

حدیث ۶۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا أَقْبَحَ الْخُضُوعَ عِنْدَ الْحَاجَّةِ.

چه زشت است فروتنی هنگام نیازمندی و تنگدستی .

نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۵.

حدیث ۶۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْتَمِدُوا وَضْعَ التَّدَلُّلِ عَلَى رُؤُوسِكُمْ وَإِقَاءَ التَّعَزُّزِ تَحْتَ أَعْقَابِكُمْ وَخَلْعَ التَّكْبَرِ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ وَاتَّخِذُوا التَّوَّاضُعَ مَسْلَحَةً بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّكُمْ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ.

تاج تواضع و فروتنی را بر سر نهید و تکبر و خودپسندی را زیر پا افکنید و حلقه های زنجیر خودبرتر بینی را از گردن بنهید، و فروتنی و تواضع را سنگر میان خود و دشمن تان یعنی ابلیس و سپاهیانش برگزینید.

نهج البلاغه ، خ ۲۳۴ ، ص ۷۸۲.

حدیث ۶۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ.

تهیدستی مرگ بزرگ تر است .

تحف العقول ، ص ۱۱۳.

حدیث ۶۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَا بَنِيَّ، إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ الْفَقْرَ، فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ، فَإِنَّ الْفَقْرَ مَنْقَصَةٌ لِلدِّينِ مَدْهَشَةٌ لِلْعَقْلِ، دَاعِيَةٌ لِلْمَقْتِ!

امام علی (ع) به فرزندش محمد حنفیه فرمود: فرزندم! از فقر بر تو می ترسم، از آن به خدا پناه ببر! چرا که فقر، دین انسان را ناقص و عقل و اندیشه او را مشوش و او را نسبت به مردم بدبین می سازد.
نهج البلاغه، ح ۳۱۱، ص ۱۲۳۸.

حدیث ۶۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَالْفَقْرُ يُخْرِسُ الْفِطْنَ عَنْ حُجَّتِهِ.
تنگدستی زیرک را از بیان حجّت و دلیلش گنگ و لال می گرداند.
نهج البلاغه، ح ۳.

حدیث ۶۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ وَجَدَ مَاءً وَ تَرَابًا ثُمَّ افْتَقَرَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ.
کسی که آب و زمینی بیابد و نیازمند باشد، از رحمت خداوند به دور است .
بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۶۵.

حدیث ۶۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَالْمَقِيلُ غَرِيبٌ فِي بَلَدَتِهِ.
بی چیز در دیار خویش هم غریب است .
نهج البلاغه، ح ۳، ص ۱۰۸۹.

حدیث ۶۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَذَلَّ قَدْرَهُ.
هر کس نداری اش را ظاهر کند، ارزش خود را پایین آورده است .
شرح غررالحکم، ج ۵، ص ۳۲۰.

حدیث ۶۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاعْلَمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَعْشُ، وَالْهَادِي الَّذِي لَا يُضِلُّ.
بدانید که این قرآن خیرخواهی است که خیانت نمی کند و رهبری است که گمراه نمی سازد.
نهج البلاغه، خ ۱۷۶، ص ۱۸۲.

حدیث ۶۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيَّكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنَّهُ الْحَبْلُ الْمَتِينُ وَالنُّورُ الْمُبِينُ، وَالشِّفَاءُ النَّافِعُ وَالرِّبِّيُّ النَّافِعُ وَالْعِصْمَةُ لِلْمَتَمَسِّكِ وَالنَّجَاءُ لِلْمُتَعَلِّقِ.
 تمسک کنید به کتاب خداوند، زیرا این کتاب طنابی است محکم و نوری است آشکار و شفایابی است سودمند، و چشمه ای است
 سیراب کننده ، نگهبان برای کسی است که به او تمسک جوید و نجات برای کسی است که به آن درآویزد.
 همان ، خ ۱۵۵، ص ۴۹۰.

حدیث ۶۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِيَكُنْ سَمِيرُكَ الْقُرْآنُ.
 باید که ندیمت قرآن باشد.
 شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۵۱.

حدیث ۶۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فِي الْقُرْآنِ نَبَأٌ مَا قَبْلَكُمْ، وَخَبْرٌ مَا بَعْدَكُمْ، وَحُكْمٌ مَا بَيْنَكُمْ.
 خبر گذشته و آینده و قوانین مورد نیاز امروزتان ، همه در قرآن است .
 نهج البلاغه ، ح ۳۰۵، ص ۱۲۳۵.

حدیث ۶۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَاسْتَشْفُوهُ مِنْ أَدْوَائِكُمْ وَاسْتَعِينُوا بِهِ عَلَى لَأْوَائِكُمْ.
 بهبودی خود را از قرآن بخواهید، و در سختی ها از آن طلب یاری نمایید.
 نهج البلاغه ، خ ۱۷۵، ص ۵۶۷.

حدیث ۶۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ الْقُرْآنَ ظَاهِرُهُ أُنِيقٌ وَبَاطِنُهُ عَمِيقٌ.
 قرآن ، ظاهرش زیبا و باطنش ژرفاست .
 همان ، خ ۱۸، ص ۷۵.

حدیث ۶۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَمَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ، زِيَادَةٌ فِي هُدًى وَنُقْصَانٍ مِنْ عَمَى.

کسی با قرآن همنشین نشد، مگر آنکه از کنارش با فزونی ای یا کاستی ای برخاست. فزونی در هدایت و کاهش از کوردلی. همان، خ ۱۷۵، ص ۲۰۵.

حدیث ۶۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَتَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ.

قرآن را فرا گیرید که آن نیکوترین گفته‌ها است. همان، خ ۱۰۹، ص ۳۳۹.

حدیث ۶۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَدَبَّرُوا آيَاتِ الْقُرْآنِ وَاعْتَبَرُوا بِهِ فَإِنَّهُ أَبْلَغُ الْعِبَرِ.

در آیات قرآن به خوبی بیندیشید و از آن عبرت بگیرید. همانا قرآن رساترین عبرت‌هاست. شرح غررالحکم، ج ۳، ص ۲۸۴.

حدیث ۶۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْسِنُوا تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ أَنْفَعُ الْقَصَصِ وَاسْتَشْفُوا بِهِ فَإِنَّهُ شِفَاءُ الصُّدُورِ.

قرآن را نیکو تلاوت کنید که سودمندترین داستانهاست و از آن شفا بجوید که شفای سینه‌هاست. همان، ج ۲، ص ۶۵۷.

حدیث ۶۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا، إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيَّ أَحَدٌ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنْ فَاقَةٍ، وَلَا لِأَحَدٍ قَبْلَ الْقُرْآنِ مِنْ غِنَى.

بدانید نه کسی را پس از قرآن تهیدستی است و نه پیش از قرآن توانگری.

نهج البلاغه، خ ۱۷۶، ص ۱۸۲.

حدیث ۶۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكْمِ.

دلها نیز همچون کالبدها خسته می‌گردد، برای آسایش دل، در پی حکمت‌های نو و طرفه برآیید.

همان ، ح ۸۹ ، ص ۱۱۲۷ .

حدیث ۶۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَاً وَإِدْبَاراً؛ فَإِذَا أَعْقَبَتْ فَأَحْمِلُوهَا عَلَى التَّوْفَلِ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاقْتَصِرُوا بِهَا عَلَى الْفَرَائِضِ.

دل آدمی گاه روی می آورد و گاه روی برمی تابد. چون روی آورد به مستحباتش وادارید و چون روی برتافت به واجبات بسنده کنید.

نهج البلاغه ، ح ۳۰۴ ، ص ۱۲۳۵ .

حدیث ۶۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ أَحَدٍ أَوْدَعَ قَلْبًا سُورًا إِلَّا وَخَلَقَ اللَّهُ لَهُ مِنْ ذَلِكَ الشُّرُورَ لُطْفًا.

کسی که دلی را شاد کند خداوند عوض آن لطف و معنویتی را برایش می آفریند.

همان ، ح ۲۴۹ ، ص ۱۲۰۰ .

حدیث ۶۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ، وَأَشَدُّ مِنَ الْفَاقَةِ مَرَضُ الْبَدَنِ وَأَشَدُّ مِنْ مَرَضِ الْبَدَنِ مَرَضُ الْقَلْبِ.

آگاه باشید! فقر یکی از بلاهاست و بدتر از آن بیماری بدن است ، و از آن بدتر بیماری قلب است . [منظور امام از بیماری قلب فساد اخلاق و انحراف عقیده است .]

همان ، ح ۳۸۱ ، ص ۱۲۷۰ .

حدیث ۶۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(طُوبَى لِمَنْ) قَنَعَ بِالْكَفَافِ وَرَضِيَ عَنِ اللَّهِ.

خوشا به حال کسی که به مقدار کفاف قناعت ورزد و از خدا راضی باشد.

نهج البلاغه ، ح ۴۱ ، ص ۱۱۰۸ .

حدیث ۶۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقِنَاعَةُ أَبْقَى عِزًّا.

قناعت پایدارترین عزت و شرف است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۶۳ .

حدیث ۶۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنْ عِزِّ النَّفْسِ لُزُومُ الْقَنَاعَةِ.
 از نشانه های عزت نفس دوام بر قناعت است .
 همان ، ج ۶ ، ص ۴۸ .

حدیث ۶۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْقَانِعُ نَاجٍ مِنْ آفَاتِ الْمَطَامِعِ .
 قانع از آسیب های آزمندی مصون است .
 همان ، ج ۲ ، ص ۴۴۳ .

حدیث ۶۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَلَيْكُمْ بِالْقَنَاعَةِ تَشْتَعْنُوا .
 قناعت پیشه کنید تا توانگر شوید .
 بحارالانوار، ج ۶۹ ، ص ۳۹۹ .

حدیث ۶۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْقَنَاعَةُ سَيْفٌ لَا يَثْبُورُ .
 قناعت شمشیری است [اقتصادی] که هرگز کند نمی شود .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۳۴ .

حدیث ۶۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ رَضِيَ بِرِزْقِ اللَّهِ لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا فَاتَهُ .
 هر کس به روزی که خدا داده خشنود شود، برای آنچه از دست داده اندوهگین نگردد .
 نهج البلاغه ، ح ۳۴۱ ، ص ۱۲۴۹ .

حدیث ۶۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلْيَكُنْ نَظْرُكَ فِي عِمَارَةِ الْأَرْضِ أَبْلَغَ مِنْ نَظْرِكَ فِي اسْتِجْلَابِ الْخَرَاكِ لِأَنَّ ذَلِكَ لَا يُدْرِكُ إِلَّا بِالْعَمِ ارَّةِ.

باید توجه تو در آبادانی زمین بیشتر از تلاش تو در گرفتن مالیات (از کشاورزان) باشد؛ زیرا دریافت مالیات جز به آبادانی زمین ممکن نمی شود.

همان ، ص ۱۰۱۳.

حدیث ۶۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا يُؤْتِي خَرَابَ الْأَرْضِ مِنْ إِعْوَازِ أَهْلِهَا وَ إِنَّمَا يُعَوِّزُ أَهْلَهَا لِأَشْرَافِ أُنْفُسِ الْوُلَاةِ عَلَى الْجَمْعِ وَ سَوْءِ ظَنِّهِمْ بِالْبَقَاءِ وَ قَلَّةِ إِنْتِفَاعِهِمْ بِالْعَبْرِ.

خرابی زمین ناشی از تنگدستی کسانی است که بر روی آن کار می کنند. کشاورزان هنگامی تنگدست گردند که والیان و دولتمردان به گردآوری مال ، روی آورده از رخدادهای عبرت نگیرند.

نهج البلاغه ، ح ۳۴۱ ، ص ۱۰۱۴.

حدیث ۶۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَامِلُ مَنْ غَلَبَ جِدُّهُ هَزَلَةً.

کامل کسی است که جدیتش بر شوخ طبعی او چیره گردد.

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۶۲.

حدیث ۶۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَامِلُ فِي الدُّنْيَا مَفْقُودٌ.

تمامی کمال ها در دنیا به دست نیاید.

همان ، ج ۱ ، ص ۹۱.

حدیث ۶۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْكَامِلُ فِي ثَلَاثٍ الصَّبْرُ عَلَى النَّوَائِبِ وَ التَّوَرُّعُ فِي الْمَطَالِبِ وَ إِسْعَافُ الطَّالِبِ.

کمال در سه چیز است : شکیبایی بر گرفتاری ها، پارسایی در خواسته ها و مهربانی با خواهندگان .

همان ، ج ۲ ، ص ۴۴۵.

حدیث ۶۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صَلَاحِ الْجُمْهُورِ.
از کمال سعادت [آدمی] تلاش در راه مصلحت توده مردم است .
شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۰.

حدیث ۶۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بُلُوغُ أَعْلَى الْمَنَازِلِ بِغَيْرِ اسْتِحْقَاقٍ مِنْ أَكْبَرِ أَسْبَابِ الْهَلَاكَةِ.
دستیابی به مراتب و پست های عالی بدون شایستگی ، از عوامل و اسباب هلاکت آدمی است .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۷ .

حدیث ۶۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْحِقْدُ مَنَارُ الْعُصْبِ .
کینه ، ابزار خشم است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۲ .

حدیث ۶۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْغِلُّ دَاءُ الْقُلُوبِ .
بدخواهی ، درد دل ها است .
همان ، ص ۱۴۹ .

حدیث ۶۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَلَا تَبَاغُضُوا فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ .
کینه مورزید که نابود کننده برکت ها است .
نهج البلاغه ، خ ۸۵، ص ۲۰۸ .

حدیث ۶۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَبَبُ الْفِتَنِ الْحِقْدُ .
مایه فتنه ها کینه است .
شرح غررالحکم ، ج ۴، ح ۵۵۲۲، ص ۱۲۱ .

حدیث ۶۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 رَحِمَ اللَّهُ أَمْرَاءَ... رَأَقَبَ رَبَّهُ وَ خَافَ ذَنْبَهُ.
 خدای رحمت کند مردی را که خدای را در نظر گیرد و از گناه خویش بترسد.
 نهج البلاغه ، خ ۷۵ ، ص ۱۷۴.

حدیث ۶۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 نِعْمَ عَوْنُ الْمَعَاصِي الشُّبُعِ.
 چه نیک یاورى است سیری بر [انجام] گناهان .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۱۶۳.

حدیث ۶۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كُلُّ يَوْمٍ لَا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ.
 هر روزی که خدا نافرمانی نشود آن روز، روز عید است .
 نهج البلاغه ، ح ۴۲۰ ، ص ۱۲۸۶.

حدیث ۶۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِخْذَرُوا الذُّنُوبَ الْمُورِّطَةَ.
 از گناهان تباه کننده برحذر باشید.
 همان ، خ ۸۲ ، ص ۱۹۸.

حدیث ۶۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُذِيعُ الْفَاحِشَةِ كَفَاعِلِهَا.
 فاش کننده زشتی ها، همانند انجام دهنده آنها است .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۱۲۵.

حدیث ۶۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَفَّارَاتِ الذَّنُوبِ الْعِظَامِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ.
 فریادرسی به ستم دیده از کفار گناه کبیره محسوب می شود.
 همان ، ص ۲۹.

حدیث ۶۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 طُوبَى لِمَنْ... يَتَّكِي عَلَى خَطِيئَتِهِ.
 خوشا کسی ... که بر گناه خود بگریزد.
 نهج البلاغه ، خ ۱۷۵ ، ص ۵۷۶.

حدیث ۶۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَزُوكَ الذَّنْبِ اءَهُوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ.
 گناه نکردن آسان تر از توبه کردن است .
 بحارالانوار، ج ۷۳ ، ص ۳۶۴.

حدیث ۶۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَلنَّدَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ يَمْحُوها.
 پشیمانی از گناه ، گناه را محو می کند.
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۲۵.

حدیث ۶۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اِنَّمَا هَلَكَ مَنْ هَلَكَ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِرُكُوبِهِمُ الْمَعَاصِيَ.
 هر کس پیش از شما گرفتار هلاکت شده است ، بی گمان به دلیل ارتکاب گناهان است .
 نهج السعاده ، ج ۱ ، ص ۴۷۷.

حدیث ۶۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا تَأْتِ مَنْ عَلَى نَفْسِكَ صَغِيرٍ مَعْصِيَةٍ فَلَعَلَّكَ مُعَذَّبٌ عَلَيْهِ.
 بر گناه خرد خویش ایمن مباش ، چه ، شاید تو را بر آن عذاب کنند.
 نهج البلاغه ، خ ۱۴۰ ، ص ۴۲۹.

حدیث ۶۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَشَدُّ الذُّنُوبِ مَا اسْتَخَفَّ بِهِ صَاحِبُهُ.
 بدترین گناه ، همان است که گناهکار آن را سبک شمارد.
 همان ، ح ۴۶۹ ، ص ۱۳۰۴.

حدیث ۶۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۱- الْمَعْصِيَةُ تَمْنَعُ الْإِجَابَةَ.
 گناه ، مانع پذیرش دعاست .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۳۱.

حدیث ۶۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۲- إِذَا ظَهَرَتِ الْجِنَايَاتُ ارْتَفَعَتِ الْبِرَّكَاتُ.
 هر گاه جنایتها آشکار شود، برکت ها از میان می رود.
 همان ، ج ۳ ، ص ۱۲۸.

حدیث ۶۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 ۳- مُدَاوَمَةُ الْمَعَاصِي تَقْطَعُ الرِّزْقَ.
 اصرار بر گناهان ، روزی را می بُرد.
 همان ، ج ۶ ، ص ۱۲۷.

حدیث ۶۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اذْكُرُوا عِنْدَ الْمَعَاصِي ذَهَابَ اللَّذَاتِ وَبَقَاءَ التَّبِعَاتِ.
 هنگام ارتکاب گناه ، از بین رفتن لذت ها و باقی ماندن پیامدها را به یاد آورید.
 همان ، ج ۲ ، ص ۲۴۵.

حدیث ۶۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّهَوَاتِ سُمُومٌ قَاتِلَاتٌ.

خواهش های نفسانی ، زهرهایی کشنده اند!

همان ، ج ۱ ، ص ۲۲۰.

حدیث ۶۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا أَشْجَعَ مِنْ بَرِيءٍ .

هیچکس مانند بیگناه شجاع نیست .

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۳۷۳.

حدیث ۶۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَبْتَلِي عِبَادَهُ عِنْدَ الْأَعْمَالِ السَّيِّئَةِ بِنَفْصِ الثَّمَرَاتِ وَحَبْسِ الْبَرَكَاتِ وَإِعْلَاقِ خَزَائِنِ الْخَيْرَاتِ لِيَتُوبَ تَائِبٌ وَيَقْلَعَ مُقْلَعٌ.

خداوند بندگانش را به هنگام کارهای زشت به کاهش میوه ها و دریغ داشتن برکتها و فرو بستن گنجینه های خیر دچار می

سازد تا توبه کار، توبه کند و معصیت کار دل از معصیت برکند.

نهج البلاغه ، خ ۱۴۳ ، ص ۴۳۳.

حدیث ۶۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفُجُورُ دَارٌ حِصْنٌ ذَلِيلٌ لَا يَمْنَعُ أَهْلَهُ وَلَا يُحْرِزُ مَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ.

هرزگی جایگاهی سست و فرو ریخته است که اهلش را حراست نکند و بر پناهندگانش آغوش نگشاید.

همان ، خ ۱۵۶ ، ص ۴۹۴.

حدیث ۶۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَرْضَ مِنْ أَوْلِيَائِهِ أَنْ يُعْصَى فِي الْأَرْضِ وَهُمْ سَكُوتٌ مُدْعُونَ.

همانا خداوند از اولیاء خود نپسندیده است که در زمین گناه انجام گیرد و آنها همچنان ساکت و آرام باشند.

نهج السعاده ، ج ۲ ، ص ۲۲۶.

حدیث ۶۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱- الْمُؤْمِنُ مَنْ طَهَّرَ قَلْبَهُ مِنَ الدَّنِيَّةِ.

مؤمن کسی است که دل خود را از صفات پست پاک کند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۹۰.

حدیث ۶۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲- الْمُؤْمِنُ مَنْ تَحَمَّلَ أَدَى النَّاسِ وَلَا يَتَاءَذَى أَحَدًا بِهِ.

مؤمن کسی است که آزار مردم را تحمل کند و کسی از او آزار نبیند.

همان ، ص ۱۵۳.

حدیث ۶۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ عَفِيفٌ مُقْتَنِعٌ مُتَنَزِّهٌ مُتَوَرِّعٌ.

مؤمن عقیف (بازدارنده خود از غیر حلال) دوری کننده (از محرّمات) و پرهیزگار است.

همان ، ص ۳۵.

حدیث ۶۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ كَيْسٌ عَاقِلٌ.

مؤمن هشیار و عاقل است.

همان ، ج ۱، ص ۱۸۷.

حدیث ۶۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ بَشَرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِهِ وَقُوَّتَهُ فِي دِينِهِ وَحُزْنَهُ فِي قَلْبِهِ.

شادی مؤمن در چهره، قدرتش در دینش و اندوهش در دل اوست.

غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۰۴.

حدیث ۶۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا اخْتَشَمَ الْمُؤْمِنُ إِخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ.

آن گاه که مؤمن برادر خود را خشمگین ساخت، میان خود و او جدایی انداخت.

نهج البلاغه ، ح ۴۷۲، ص ۱۳۰۵.

حدیث ۶۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 سِبَابُ الْمُؤْمِنِ فِشْقٌ .
 دشنام دادن مؤمن فسق است .
 تحف العقول ، ص ۲۳۴ .

حدیث ۶۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُؤْمِنُ إِذَا سُئِلَ اءَسْعَفَ وَإِذَا سَاءَلَ خَفَّفَ .
 هر گاه از مؤمن چیزی خواسته شود برمی آورد و چون خود چیزی بخواهد آسان می گیرد . [اصرار نمی ورزد]
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۷ .

حدیث ۶۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ: فَسَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ، وَ سَاعَةٌ يَرْمُ مَعَاشَهُ، وَ سَاعَةٌ يُخَلِّي بَيْنَ نَفْسِهِ وَ بَيْنَ لَدَّتِهَا فِيمَا يَحِلُّ وَ يَجْمَلُ .
 مؤمن را سه ساعت است : ساعتی که در آن با پروردگارش به راز و نیاز است و ساعتی که در آن زندگانی خود را کارساز
 است و ساعتی که در حلال و نیکو با لذت نفس دمساز است .
 نهج البلاغه ، ح ۳۸۲ ، ص ۱۲۷۱ .

حدیث ۶۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ اِنِّي لَعَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّي وَ مِنْهَاجٍ مِنْ نَبِيِّ ، وَ اِنِّي لَعَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ .
 همانا من بر دلیل روشن پروردگارم و بر راه آشکار پیامبر راه می روم و در راهی روشن قرار دارم .
 همان ، خ ۹۶ ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۶۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَ ذَلِكَ زَمَانٌ لَا يَنْجُو فِيهِ إِلَّا كُلُّ مُؤْمِنٍ نُومَةً . اِنْ شَهِدَ لَمْ يُعْرِفْ وَ اِنْ غَابَ لَمْ يُفْتَقَدْ .
 [از روزگار نیامده ای سخن می گویم] و آن زمانی است که جز مؤمن ناب و نایاب و گمنام را، راه نجاتی نخواهد بود . هم
 او که چون به صحنه درآید کسی او را نشناسد، و اگر نباشد، کسی سراغش را نگیرد .
 همان ، خ ۱۰۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث ۶۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا نَظَرَ اعْتَبَرَ.

مؤمن هر گاه بنگرد، پند گیرد.

تحف العقول، ص ۲۳۵.

حدیث ۶۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ شَكَأَ الْحَاجَةَ إِلَى مُؤْمِنٍ. فَكَأَنَّهُ شَكَاهَا إِلَى اللَّهِ؛ وَمَنْ شَكَاهَا إِلَى كَافِرٍ، فَكَأَنَّهَا شَكَأَ اللَّهُ.

کسی که حاجت خود را نزد مؤمنی برد، گویا نزد خدا برده و کسی که نزد کافری برد گویی از خدایش شکایت کرده .
نهج البلاغه، ح ۴۱۹، ص ۱۲۸۶.

حدیث ۶۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ رَجْمٍ.

مهربانی کردن نزدیکترین خویشاوندی است .

شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۱۰۳.

حدیث ۶۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ: مُحِبُّ مُفْرِطٍ وَبَاهِتٌ مُفْتَرٍ.

دو تن درباره من تباه گردیدند؛ دوستی که از حد بگذراند و دروغ بافنده ای که از آنچه در من نیست، سخن راند.

نهج البلاغه، ح ۴۶۱، ص ۱۳۰۱.

حدیث ۶۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

الرَّفْقُ أَخُو الْمُؤْمِنِ.

مدارا برادر مؤمن است .

شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۲۴۰.

حدیث ۶۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

لَنْ لِمَنْ غَالِظَكَ فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يَلِينَنَّ لَكَ.

در برابر درشتخویی دیگران، نرمی را پیشه خود ساز که بدون تردید او نیز به نرمخویی در برابر تو خواهد پرداخت .

نهج البلاغه، ن ۳۱، ص ۹۳۳.

حدیث ۶۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرَّفْقُ يُسِّرُ الصَّعَابَ وَيُسَهِّلُ شَدِيدَ الْأَسْبَابِ.
مدارا سختیها را آسان می کند و اسباب را هموار می سازد.
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۵.

حدیث ۶۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِخْلِطِ الشَّدَّةَ بَرِّقٍ وَأَرْقُ مَا كَانَ الرَّفْقُ أَوْفَقَ.
شدت را با نرمی درآمیز و مهربانی کن (البته) تا زمانی که نرمی و مهربانی موافق تر برای پیشبرد کار باشد.
همان ، ص ۲۰۴.

حدیث ۶۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرَّفْقُ يُؤَدِّي إِلَى السَّلْمِ.
نرمی و مدارا کردن با مردم ، موجب آشتی می شود.
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۷.

حدیث ۶۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِذَا كَانَ الرَّفْقُ خُرْقًا، كَانَ الْخُرْقُ رِفْقًا.
جایی که مدارا درشتی به حساب آید، به جای مدارا درشتی باید.
نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۱.

حدیث ۶۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدَّقْ ظَنَّهُ.
کسی که به تو حسن ظن دارد گمان او را [با نیکویی در کار] تصدیق کن .
همان ، ح ۲۴۰، ص ۱۱۹۵.

حدیث ۶۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَعَلَ الْمِرَاءَ دِينًا لَمْ يُصْبِحْ لَيْلُهُ.
آن که جدال پیشه کند، شبش صبح نشود.
همان ، ح ۳۰، ص ۱۱۰۲.

حدیث ۶۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
(سَلْ) عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ.
پیش از خانه از همسایه بپرس .
نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۶.

حدیث ۶۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ خَيْرُ الْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ.
شهری تو را از شهر دیگر بهتر نیست . بهترین شهرها آن است که زندگی را هموار کند.
همان ، ح ۴۳۴، ص ۱۲۹۱.

حدیث ۶۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّهُ لَا يَضِلُّ مَنْ هَدَاهُ وَلَا يَتَلُؤُّ مَنْ عَادَاهُ وَلَا يَفْتَقِرُ مَنْ كَفَاهُ.
خدا هر که راه نماید، گمراه نباشد و دشمنش را کسی پناه نباشد و آن را که او کارگزار شد، نیازی [به مال و جاه] نباشد.
همان ، خ ۲، ص ۴۱.

حدیث ۶۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَحِمَ اللَّهُ امْرَأًا... أَخَذَ بِحُجْرَةِ هَادٍ فَنَجَا.
خدا پیامرزد مردی را که در پی راهنمایی افتاد و نجات یافت .
همان ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حدیث ۶۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيْسَ طَالِبُ الدِّينِ مَنْ خَبَطَ أَوْ خَلَطَ.
کسی که در اشتباه یا تحقیر بسر می برد، طالب دین نیست .
نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۶.

حدیث ۶۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يَخْلُقْكُمْ عَبَثًا وَلَمْ يَتْرُكْكُمْ سُدًى ، وَلَمْ يَدْعُكُمْ فِي جَهَالَةٍ وَلَا - عَمَى . قَدْ سَمَّيَ آثَارَكُمْ وَعَلِمَ أَعْمَالَكُمْ وَ
 كَتَبَ آجَالَكُمْ وَأَنْزَلَ عَلَيْكُمْ الْكِتَابَ تَبَيَّنًا لِكُلِّ شَيْءٍ .

خداوند سبحان شما را پوچ نیافریده است و بی هدف رهایتان نکرده ، و در نادانی و نابینایی ، به خویشانتان وانهاده است . تمامی آثار وجودیتان را با نام و نشانی مشخص ضبط کرده ، به اعمالتان آگاه است و اجل هاتان را رقم زده است . شما را کتابی فرو فرستاده که روشنگر همه چیز است .

همان ، خ ۸۵ .

حدیث ۶۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ، لِيَسْتَأْذُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ .
 و پی در پی رسولان خود را به سوی آنان فرستاد تا پیمان فطرت را از آنان مطالبه نمایند .

همان ، خ ۱ ، ص ۳۳ .

حدیث ۶۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمُرْتَابُ لَا دِينَ لَهُ .
 فرد شکاک دین ندارد .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۲۵۲ .

حدیث ۶۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَقَدْ تَوَكَّلَ اللَّهُ لِأَهْلِ هَذَا الدِّينِ بِإِعْزَازِ الْخُزْرَةِ، وَ سِتْرِ الْعُورَةِ .
 خدای ضمانت کرده است که حدود و نواحی اهل اسلام را عزت بخشد و عیوبشان را پوشیده بدارد .
 نهج البلاغه ، خ ۱۳۴ ، ص ۱۳۵ .

حدیث ۶۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا تَتَحَقَّقُ شِقْوَتُهُ .
 پس هر که جز اسلام دینی را پیروی کند، به یقین بدبخت است .

همان ، خ ۱۶۰ ، ص ۵۱۴ .

حدیث ۶۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَعَدُّوا لِلْمَسِيرِ إِلَى قَوْمٍ حَيَارَى عَنِ الْحَقِّ لَا يُبْصِرُونَهُ وَ مُوزَعِينَ بِالْجَوْرِ لَا يَغْدُلُونَ بِهِ جُفَاءً عَنِ الْكِتَابِ، نُكِبَ عَنِ الطَّرِيقِ!
 برای حرکت به سوی کسانی آماده شوید که در شناخت حق سرگردان اند و بینشی ندارند، در باتلاق تجاوز فرومانده اند و خلاصی نمی یابند، از کتاب فاصله گرفته اند و از راه بیرون افتاده اند.
 همان ، خ ۱۲۵، ص ۳۸۷.

حدیث ۶۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ عَلَى فِرَاشِهِ وَ هُوَ عَلَى مَعْرِفَةِ حَقِّ رَبِّهِ وَ حَقِّ رَسُولِهِ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ مَاتَ شَهِيداً، وَ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ.
 هر کس از شما در حالی که حق پروردگار و حق پیامبر(ص) و حق اهل بیت پیامبرش را شناخته باشد در بستر بمیرد، شهید از دنیا رفته و مزد او با خداست .
 نهج البلاغه ، خ ۲۳۲، ص ۷۶۵.

حدیث ۶۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الرَّائِحُ إِلَى اللَّهِ كَالظَّمْثَانِ يَرُدُّ الْمَاءَ.
 آن که به سوی خدا روی نماید چون تشنه ای است که به آب درآید.
 همان ، خ ۱۲۴، ص ۳۸۳.

حدیث ۶۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاللَّهِ لَا بَنُ أَبَى طَالِبٍ آتَسُّ بِالْمَوْتِ مِنَ الطُّفْلِ بِئَدِي أُمِّهِ.
 به خدا سوگند که انس پسر ابی طالب به مرگ ، بیش از انسی است که نوزاد به پستان مادرش دارد.
 همان ، خ ۵، ص ۵۷.

حدیث ۶۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ أَكْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتْلُ.
 گرامی ترین مرگها کشته شدن - در راه خدا - است .
 همان ، خ ۱۲۲، ص ۳۸۰.

حدیث ۶۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ ارْتَقَبَ الْمَوْتَ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ .
 آن که مرگ را چشم داشت ، در کارهای نیک پای پیش گذاشت .
 نهج البلاغه ، ح ۳۰ ، ص ۱۰۹۹ .

حدیث ۶۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَمْتُ فِي حَيَاتِكُمْ مَفْهُورِينَ وَالْحَيَاةُ فِي مَوْتِكُمْ قَاهِرِينَ .
 مرگ و نابودی ، در زندگی توأم با شکست و زندگی ، در مرگ سرخ و پیروزی آفرین شما است .
 همان ، خ ۵۱ ، ص ۱۳۸ .

حدیث ۶۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَلَا فَادُّكُرُوا هَادِمَ اللَّذَاتِ وَ مَنَعَصَ الشَّهَوَاتِ وَقَاطِعَ الْأُمْنِيَّاتِ عِنْدَ الْمُسَاوَرَةِ لِلْأَعْمَالِ الْقَبِيحَةِ .
 هان ! آنگاه که به کارهای زشت شتاب می آرید ، بر هم زنده لذت ها ، تیره کننده شهوت ها و برنده آرزوها را به یاد آرید .
 همان ، خ ۹۸ ، ص ۲۹۳ .

حدیث ۶۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْمَوْتِ رَضِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِالْيُسْرِ .
 هر که مرگ را بسیار یاد نماید ، به آندک از دنیا خشنود باشد .
 همان ، ح ۳۴۱ ، ص ۱۲۵۰ .

حدیث ۶۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَكْرُ بِمَنْ اتَّمَنَكَ كُفْرٌ .
 به کار بردن حيله درباره کسی که به تو اطمینان کرده کفر [و ناسپاسی] است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۰۵ .

حدیث ۶۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا كُلَّ مَفْتُونٍ يُعَاتَبُ.

هر فریب خورده را سرزنش نتوان کرد.

نهج البلاغه ، ح ۱۵ ، ص ۱۰۹۴.

حدیث ۶۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْمَغْبُوتُ مَنْ غَبَنَ نَفْسَهُ. وَالْمَغْبُوتُ مَنْ سَلِمَ لَهُ دِينُهُ.

مغبون واقعی کسی است که خود را مغبون سازد. و آن کس مورد غبطه خواهد بود که دینش سالم بماند.

همان ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ أَعَشَّ النَّاسِ أَعَشُّهُمْ لِنَفْسِهِ وَأَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ.

خیانتکارترین مردم ، خیانتکارترین آنها به خویشان و نافرمان ترینشان به پروردگار است .

غررالحکم ، ص ۲۴۰.

حدیث ۶۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِشُّ يَكْسِبُ الْمَسْبَةَ.

فریبکاری [و عش در معامله] سبب بدگویی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۶۲.

حدیث ۶۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْغُشُوشُ لِسَانُهُ حُلُوٌّ وَقَلْبُهُ مُرٌّ.

فریبکار زبانی شیرین و دلی تلخ دارد.

همان ، ج ۲ ، ص ۶.

حدیث ۶۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتِلَاءَ اللَّهِ بِكِبَارِهَا.

آن که مصائب کوچک را بزرگ شمارد، خداوند او را به مصیبت های بزرگ مبتلا می سازد.

نهج البلاغه ، ح ۴۴۰ ، ص ۱۲۹۳.

حدیث ۶۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَنْزِلُ الْمَثُوبَةُ عَلَى قَدْرِ الْمَصِيبَةِ.
 ثواب به اندازه مصیبت [به مصیبت زده] داده می شود.
 شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۲۸۰.

حدیث ۶۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْمَشَاوِرَةُ رَاحَةٌ لَكَ وَ تَعَبٌ لِغَيْرِكَ.
 مشورت کردن ، آسایش تو و زحمت دیگران است .
 شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۶.

حدیث ۶۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 شَاوِرٌ قَبْلَ آءَنْ تَغْرَمَ .
 پیش از تصمیم ، مشورت کن .
 همان ، ج ۴، ص ۱۷۹.

حدیث ۶۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَيْرٌ مَنْ شَاوَرْتَ ذُو النُّهْيِ وَالْعِلْمِ وَأَوْلُو التَّجَارِبِ وَالْحَزْمِ .
 بهترین کسان برای مشورت ، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوران‌دیش هستند.
 همان ، ج ۳، ص ۴۲۸.

حدیث ۶۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْعَاقِلَ وَاحْذَرْ رَأْيَ صَدِيقِكَ الْجَاهِلِ .
 با دشمن عاقل مشورت کن اما از رأی دوست نادان بپرهیز.
 همان ، ج ۲، ص ۲۳۶.

حدیث ۶۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشُّرُكَةُ فِي الرَّأْيِ تُؤَدِّي إِلَى الصَّوَابِ.

شرکت در رأی (مشورت کردن) به خیر و صواب می انجامد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۸۷.

حدیث ۶۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا مُظَاهَرَةَ أَوْ تُقُّ مِنَ الْمَشَاوِرَةِ.

پشتوانه ای محکم تر از مشورت کردن نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيًا مَنْ لَا يَسْتَعْنِي عَنْ رَأْيِ مُشِيرٍ.

بهترین شخص در نظر دادن کسی است که از نظریه مشاور احساس بی نیازی نکند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۲۹.

حدیث ۶۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا نَدِمَ مَنْ اسْتَشَارَ.

آن کس که مشورت کند پشیمان نشود.

تحف العقول ، ص ۲۲۹.

حدیث ۶۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ.

بعض نظریه را با بعضی بیامیزید (و به یکدیگر عرضه کنید) تا رأی خوب و پسندیده به دست آید.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۶۶.

حدیث ۶۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْإِسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهِدَايَةِ.

مشورت با دیگران سرچشمه هدایت [و رهیابی] است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۵۶.

حدیث ۶۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّمَا النَّاسُ مَعَ الْمُلُوكِ وَالْدُّنْيَا إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ.
 مردم معمولاً با سلاطین و دنیا هستند؛ مگر کسی که خداوند او را محفوظ دارد.
 نهج البلاغه ، خ ۲۰۱ ، ص ۶۶۶.

حدیث ۶۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 النَّاسُ كَالشَّجَرِ شَرَابُهُ وَاحِدٌ وَ تَمْرُهُ مُخْتَلِفٌ.
 مردمان همانند درختند. آبش یکی و میوه اش گوناگون .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۵۳۶.

حدیث ۶۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُ اللَّهُ فِي الطَّبَقَةِ السُّفْلَى ... وَاجْعَلْ لَهُمْ قِسْمًا مِنْ بَيْتِ مَالِكَ وَ قِسْمًا مِنْ غَلَاتِ صَوَا فِي الْإِسْلَامِ فِي كُلِّ بَلَدٍ.
 خدا را! خدا را! در طبقه پایین از مردم در نظر آرید... و بخشی از بیت المال و بخشی از غله های زمین های خالص را
 در هر شهر به آنان واگذار.
 نهج البلاغه ، ن ۵۳ ، ص ۱۰۱۹.

حدیث ۶۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اَرْضَ مِنَ النَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِكَ.
 از [برخورد] مردمان خرسند باش به همان نسبت که دوست داری مردم از برخورد تو خرسند شوند.
 همان ، ن ۳۱ ، ص ۹۲۱.

حدیث ۶۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 خَالَطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّ مَعَهَا بَكَوْا عَلَيْكُمْ وَإِنْ عِشْتُمْ حَتُّوا إِلَيْكُمْ.
 با مردم چنان معاشرت کنید که اگر مردید بر شما بگریند و اگر زنده ماندید به شما مهربانی ورزند.
 همان ، ح ۹ ، ص ۱۰۹۲.

حدیث ۶۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْفُحْشُ وَالْتَفَحُّشُ لَيْسَا مِنَ الْإِسْلَامِ.
 فحش دادن و ناسزا گویی به یکدیگر از (فرهنگ) اسلام نیست .
 شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۹۰.

حدیث ۶۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَافْحَشْ كَرِيمٌ قَطُّ.
 جوانمرد هرگز ناسزا نگوید.
 شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۵۴.

حدیث ۶۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أُوصِيكُمَا وَجَمِيعَ وَلَدِي وَأَهْلِي وَمَنْ بَلَغَهُ كِتَابِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَنَظْمِ أَمْرِكُمْ.
 من شما - حسن و حسین ! - و همه فرزندان و خانواده ام و هر کسی را که این نوشته ام به او برسد به ترس از خدا و رعایت نظم
 کارتان سفارش می کنم .
 نهج البلاغه ، ن ۴۷، ص ۹۷۷.

حدیث ۶۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اخذروا نِفَارَ النَّعْمِ فَمَا كُلُّ شَارِدٍ بِمَرْدُودٍ.
 از دست در رفتن نعمتها به ترسید که هر رمیده ای برنمی گردد.
 همان ، ح ۲۳۸، ص ۱۱۹۵.

حدیث ۶۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَنْ عَاشَ فَعَلَيْهِ رِزْقُهُ.
 کسی که زندگی می کند، رزق و روزیش با خداست .
 همان ، خ ۱۰۸، ص ۳۲۶.

حدیث ۶۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى فِي كُلِّ نِعْمَةٍ حَقًّا، فَمَنْ آدَاهُ زَادَهُ مِنْهَا، وَمَنْ قَصَرَ فِيهِ خَاطَرَ بَرَّوَالِ نِعْمَتِهِ.

خداوند را در هر نعمتی حقی است . هر کس از عهده آن برآید خدا نعمتش را بر او بیافزاید و هر که نسبت به آن کوتاهی کند، خود را در خطر زوال آن قرار داده است .
نهج البلاغه ، ح ۲۳۶ ، ص ۱۱۹۴ .

حدیث ۶۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَذْكُرُ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ إِنْتِقَالَهَا .
به یاد داشته باش که هر نعمتی (روزی) از کف می رود .
شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۲۸ .

حدیث ۶۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْنِّعْمُ يَسْلُبُهَا الْكُفْرَانُ .
کفران نعمت ، نعمتها را زایل می کند .
همان ، ج ۱ ، ص ۲۱۶ .

حدیث ۷۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَقَلُّ مَا يَلْزَمُكُمْ لِلَّهِ شُجْحَانُهُ أَنْ لَا تَسْتَعِينُوا بِنِعْمِهِ عَلَى مَعَاصِيهِ .
کمترین کاری که در پیشگاه خداوند بر شما واجب است آن است که از نعمت هایش در نافرمانی او مدد نجوید .
نهج البلاغه ، ح ۳۲۲ ، ص ۱۲۴۲ .

از ۷۰۸۷ تا ۷۰۰۱

حدیث ۷۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِنْفَاقُ أَخُو الشُّرْكِ .
نفاق ، برادر شرک به [خداوند] است .
شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۳۰ .

حدیث ۷۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الْإِنْفَاقُ مَبْنِيٌّ عَلَى الْمَيْنِ .

پایه نفاق بر دروغ گذاشته شده است .

همان ، ص ۳۰۲.

حدیث ۷۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النِّفَاقُ تَوَاءَمُ الْكُفْرِ .

دورویی همزاد کفر است .

همان ، ص ۱۹۲.

حدیث ۷۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَهْ حَذْرُكُمْ أَهْلَ النِّفَاقِ، فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ وَالزَّالُّونَ الْمُزِلُّونَ يَتَلَوَّنُونَ أَلْوَانًا وَيَفْتُنُّونَ افْتِنَانًا... .

ای مردم ! من شما را از منافقان برحذر می دارم زیرا آنها گمراه و گمراه کننده اند خطا کار و خطا اندازند، به رنگهای

گونگون بیرون می آیند و از هر وسیله ای برای فریفتن و در هم شکستن دیگران استفاده می کنند... .

نهج البلاغه ، خ ۱۸۵، ص ۶۲۱.

حدیث ۷۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُنَافِقُ لِسَانُهُ يَسُرُّ وَقَلْبُهُ يَضُرُّ .

منافق ، زبانش شادمان می کند و دل او زیان می رساند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۰۶.

حدیث ۷۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَتَوَصَّلُونَ إِلَى الطَّمَعِ بِالْإِيَّاسِ لِيُقِيمُوا بِهِ أَسْوَاقَهُمْ، وَيُنْفِقُوا بِهِ أَعْلَاقَهُمْ.

[منافقان و زاهد مآبان] با تظاهر به نومییدی ، به طمع راه می جویند تا بدان ، بازارهای نفاق خویش را بر پا نگه دارند و کالاهایشان

را ترویج کنند.

نهج البلاغه ، خ ۱۸۵، ص ۶۲۱.

حدیث ۷۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّهُ اللَّهُ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا عَمُودُ دِينِكُمْ .

خدا را! خدا را! دربارہ نماز، که ستون دین شماست .

همان ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۸ .

حدیث ۷۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَرَضَ اللَّهُ سُبْحَانَ... الصَّلَاةَ تَنْزِيهًا عَنِ الْكِبْرِ .
 خداوند سبحان نماز را برای پرهیز از خود بزرگ بینی واجب کرده است .
 همان ، ح ۲۴۴ ، ص ۱۱۹۷ .

حدیث ۷۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الصَّلَاةُ حِصْنُ الرَّحْمَنِ وَ مَدْحَرَةُ الشَّيْطَانِ .
 نماز قلعه خدای مهربان و وسیله دور کردن شیطان است .
 شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۱۶۶ .

حدیث ۷۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَعَاهَدُوا أَمْرَ الصَّلَاةِ وَ حَافِظُوا عَلَيْهَا وَ اسْتَكْبَرُوا مِنْهَا وَ تَقَرَّبُوا بِهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْفُوتًا .
 امر نماز را بر پا دارید و نگاهبانش باشید. آن را فراوان بگزارید و بدان وسیله تقرب جوید، چرا که نماز واجبی است بر مؤمنان با وقت معین شده .
 نهج البلاغه ، خ ۱۹۰ ، ص ۶۴۳ .

حدیث ۷۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 وَاعْلَمَ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ مِنْ عَمَلِكَ تَبِعَ لِصَلَوَتِكَ .
 بدان که ریز و درشت کارهایت تابع نماز تو است .
 همان ، ن ۲۷ ، ص ۸۸۸ .

حدیث ۷۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 لَا صَلَاةَ لِجَارِ الْمَسْجِدِ إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ .
 برای همسایه مسجد نماز [کامل] نیست مگر در مسجد .
 بحارالانوار، ج ۸۳ ، ص ۳۷۹ .

حدیث ۷۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَحْجُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِسَبْعٍ: إِقَامِ الصَّلَاةِ وَآيَتِ الزَّكَاةِ وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْقِسْمِ بِالسَّوِيَّةِ وَالْعَدْلِ فِي الرِّعَايَةِ وَإِقَامِ الْحُدُودِ.

روز قیامت در مورد هفت چیز از مردم بازخواست می‌کنم: اقامه نماز، پرداخت زکات، امر به معروف و نهی از منکر، تقسیم بیت المال بطور مساوی، رعایت عدالت در میان مردم و اجرای حدود الهی.
بحارالانوار، ج ۴۱، ص ۱۰۶.

حدیث ۷۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى قَدْرِ النَّيَّةِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْعَطِيَّةُ.
عَطِيَّةُ الْهَى بِه اندازه نیت هر فرد است.
شرح غررالحکم، ج ۴، ص ۳۱۶.

حدیث ۷۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَانَ عَرَضُهُ الْبَاطِلَ لَمْ يُدْرِكِ الْحَقَّ وَلَوْ كَانَ أَشْهَرَ مِنَ الشَّمْسِ.
کسی که نیت باطل داشته باشد حق را در نمی‌یابد، اگر چه حق از خورشید مشهورتر و روشن تر باشد!
همان، ج ۵، ص ۴۲۳.

حدیث ۷۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَالْجَنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرِّعَايَةِ وَزَيْنُ الْوُلَاةِ وَعِزُّ الدِّينِ وَسُبُلُ الْأَمْنِ وَلَيْسَ تَقْوَمُ الرِّعَايَةُ إِلَّا بِهِمْ.
پس سپاهیان به اذن خدا دژهای استوار ملت، و زینت زمامداران و مایه عزت دین و امنیت راه‌ها هستند. و مردم جز به وجود آنان قوام نمی‌یابند.
نهج البلاغه، ن ۵۳، ص ۱۰۰۳.

حدیث ۷۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذُوا لِلْحَرْبِ أَهْبَتَهَا وَأَعِدُّوا لَهَا عُدَّتَهَا، وَاسْتَشْعِرُوا الصَّبْرَ فَإِنَّهُ، أَدْعَى إِلَى النَّصْرِ.
آماده جنگ باشید، نیرو گرد آورید و شعارتان را شکیبایی قرار دهید که پیروزی آفرین است.
همان، خ ۲۶، ص ۹۲.

حدیث ۷۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 أَيْنَ الْمَانِعِ لِلذَّمَارِ، وَالْغَائِزِ عِنْدَ نَزُولِ الْحَقَائِقِ مِنْ أَهْلِ الْحِفَاظِ؟ أَلْعَارُ وَرَاءَكُمْ وَالْجَنَّةُ أَمَامَكُمْ.
 کجاست آزاد مردی که به حمایت مردم خویش برخیزد و غیرتمندی که هنگام نزول بلا بستیزد؟ ننگ را پشت سر
 و بهشت را پیش رو دارید.
 همان ، خ ۱۷۰، ص ۵۵۳.

حدیث ۷۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَإِذَا نَزَلْتُمْ بَعْدُ وَأَوْ نَزَلَ بِكُمْ فَلْيَكُنْ مَعَكُمْ كِرْكُكُمْ فِي قَبْلِ الْأَشْرَافِ أَوْ سِفَاحِ الْجِبَالِ، أَوْ أَسْنَاءِ الْأَنْهَارِ كَيْمَا يَكُونَ لَكُمْ رَدَاءٌ وَدُونَكُمْ
 مَرَدًّا.
 چون هنگامی که بر سر [سپاه] دشمن فرود آمدید یا دشمن بر سر شما فرود آمد، لشکرگاهتان را بر فراز بلندی
 ها، یا دامنه کوه ها، یا بین رودخانه ها قرار دهید تا شما را پناه و دشمن را مانعی بر سر راه بود.
 نهج البلاغه ، ن ۱۱، ص ۲۷۸.

حدیث ۷۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 تَزُولُ الْجِبَالُ وَلَا تَزُلُّ عَضُّ عَلَى نَاجِدِكِ، أَعْرِ اللَّهَ جُمُجُمَتَكَ، تَدْفِي الْأَرْضَ قَدَمَكَ.
 اگر کوه ها مترزل شوند تو تکان مخور، دندان ها را به هم فشار ده ، سر را به خدا عاریت ده ، قدمهایت را بر زمین میخکوب کن .
 همان ، خ ۱۱، ص ۶۲.

حدیث ۷۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَوَلِّ مِنْ جُنُودِكَ أَعْضِيَهُمْ فِي نَفْسِكَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَ لِأَمَامِكَ وَأَنْفَاهُمْ جَيِّبًا... ثُمَّ تَفَقَّدْ مِنْ أَمْوَرِهِمْ مَا يَتَفَقَّدُهُ الْوَالِدَانِ مِنْ
 وَلَدِهِمَا.
 پس از سپاهیان خود کسی را بگمار که خیرخواهی او برای خدا و رسول و امام تو بیشتر باشد و دامن او پاکتر. سپس
 در کارهای آنان چنان بیندیش که پدر و مادر درباره فرزند خویش می نگرند.
 همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۵.

حدیث ۷۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 آفَةُ الْجُنْدِ مُخَالَفَةُ الْقَادَةِ.

آفت لشکر مخالفت کردن با دستور فرمانده است .

شرح غررالحکم ، ج ۳ ، ص ۱۰۳ .

حدیث ۷۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَبْطَرَنَّ بِالظَّفَرِ فَأَيْتُكَ لَا تَأْمَنُ ظَفَرَ الزَّمانِ بِكَ .

از پیروزی سرمست مشو، چرا که از پیروزی زمانه در امان نیستی .

همان ، ج ۶ ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۷۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالزُّمُومُ السَّوَادُ الْأَعْظَمُ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ .

همراه توده مردم باشید زیرا دست خدا با جمعیت است و از جدایی و پراکندگی پرهیزید .

نهج البلاغه ، خ ۱۲۷ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۷۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّمُومُ الْجَمَاعَةُ وَاجْتَنِبُوا الْفُرْقَةَ .

به جماعت روی آورید و از تفرقه و جدایی پرهیزید .

شرح غررالحکم ، ج ۲ ، ص ۲۴۰ .

حدیث ۷۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَظُنُّ أَنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ سَيُدْأَلُونَ مِنْكُمْ بِاجْتِمَاعِهِمْ عَلَيَّ بِاطْلِهِمْ وَتَفَرُّقِكُمْ عَنِّي حَقُّكُمْ .

به خدا سوگند من یقین دارم که آنان (مزدوران معاویه)، به دلیل اتحادشان بر باطل و تفرقه شما بر حق، به زودی بر

شما مسلط خواهند شد .

نهج البلاغه ، خ ۲۵ ، ص ۸۹ .

حدیث ۷۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الْفُرْقَةِ الْأَخْتِلَافُ .

اختلاف [نظر] به جدایی می انجامد .

شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۳۰۷ .

حدیث ۲۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 عَمَرَتِ الْبُلْدَانُ بِحُبِّ الْأَوْطَانِ .
 شهرها با وطن دوستی آباد می شوند.
 تحف العقول ، ص ۲۲۹ .

حدیث ۲۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 اللَّهُ، اللَّهُ فِي جِرَانِكُمْ فَأَنْتَهُمْ وَصِيَّتُهُ نَبِيِّكُمْ .
 خدا را! خدا را! درباره همسایگانتان که آنها مورد سفارش پیامبرتان می باشند.
 نهج البلاغه ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۷ .

حدیث ۲۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مِنَ الْمَرْوَةِ تَعَهُدُ الْجِيرَانِ .
 رسیدگی به همسایگان از نشانه های مروت و انسانیت است .
 شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۱۶ .

حدیث ۲۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صُحْبَةُ الْوَلِيِّ اللَّيِّبِ حَيَاةُ الرُّوحِ .
 همنشینی با دوست خردمند، حیاتبخش روح است .
 همان ، ج ۴ ، ص ۲۰۶ .

حدیث ۲۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُجَالَسَةُ الْأَشْرَارِ تُورِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْأَخْيَارِ .
 همنشینی با بدان ، موجب بدگمانی به نیکان است .
 بحارالانوار، ج ۷۴ ، ص ۱۹۷ .

حدیث ۲۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَارِنُ أَهْلِ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ وَ بَايِنُ أَهْلِ الشَّرِّ تَبِنُ عَنْهُمْ.
 با نیکوکاران پیوند تا از ایشان باشی و از بدان دوری گزین تا از آنان نشوی .
 نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۳۰.

حدیث ۷۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صَاحِبُ السُّوءِ قَطْعَةٌ مِنَ النَّارِ .
 همنشین بد پاره ای از آتش است .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۲۰۱.

حدیث ۷۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 صُحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ .
 همنشینی با بدان ، بدی می آورد .
 همان ، ج ۴ ، ص ۲۰۵.

حدیث ۷۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 فَأَيْنَ الصَّاحِبِ مُعْتَبِرٍ بِصَاحِبِهِ .
 هر کس را از همصحبت او توان شناخت .
 نهج البلاغه ، ن ۶۹ ، ص ۱۰۶۹.

حدیث ۷۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْهَوَى مَنَسَاءٌ لِلْإِيمَانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطَانِ .
 همنشینی با هواپرستان ایمان را به دست فراموشی می سپارد و شیطان را به حضور می کشاند .
 همان ، خ ۸۶ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۷۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 كَفَى بِالصُّحْبَةِ اخْتِبَارًا .
 برای آزمودن (افراد) همنشینی ، کافی است .
 شرح غررالحکم ، ج ۴ ، ص ۵۷۵.

حدیث ۷۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 مَا تَاءَ كَدَّتِ الْحُرْمَةُ بِمِثْلِ الْمُصَاحِبَةِ وَالْمُجَاوِرَةِ .
 (رعایت) حرمت هیچ چیز به مانند حرمت همراهی (رفاقت) و همسایگی تاء کید نشده است .
 همان ، ج ۶ ، ص ۶۵ .

حدیث ۷۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْأُنْسُ فِي ثَلَاثَةٍ: الزَّوْجَةُ الْمُوَافِقَةُ وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ وَالْأَخُ الْمُوَافِقُ .
 انس و الفت در سه چیز است : همسری که موافق رای انسان باشد، فرزندی که صالح باشد و برادری که موافق رای باشد .
 همان ، ج ۲ ، ص ۱۴۱ .

حدیث ۷۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْهَوَى دَاءٌ دَفِينٌ .
 خواهش نفسانی دردی است پنهان .
 همان ، ج ۱ ، ص ۱۵۹ .

حدیث ۷۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْهَوَى آفَةٌ الْأَلْبَابِ .
 هوا و هوس ، آفت عقل ها است .
 شرح غررالحکم ، ج ۱ ، ص ۱۷۷ .

حدیث ۷۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 الْهَوَى عَدُوُّ الْعَقْلِ .
 هوای نفس دشمن خرد است .
 همان ، ص ۶۸ .

حدیث ۷۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّقِيُّ مَنِ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَ غُرُورِهِ.

بدبخت و سیاه روز، کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.

نهج البلاغه ، خ ۸۵ ، ص ۲۰۸.

حدیث ۷۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللَّهِ اللَّهُ فِي الْإِيْتَامِ فَلَا تُعْبُوا أَعْفَاهُمْ وَلَا يَضِيْعُوا بِحَضْرَتِكُمْ.

خدا را! خدا را! درباره یتیمان (در نظر آرید و) آنان را گاه گرسنه و گاه سیر مدارید.

همان ، ن ۴۷ ، ص ۹۷۷.

حدیث ۷۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَلَا مِنْ مُؤْمِنَةٍ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ يَتِيمٍ تَرَحُّمًا لَهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ يَدُهُ عَلَيْهَا حَسَنَةً.

هر مرد و زن با ایمانی که دست نوازش بر سر یتیمی بکشد، خداوند رحمان به هر تار موئی که از زیر دست او بگذرد برایش

ثواب می نویسد.

بحارالانوار، ج ۷۲ ، ص ۴.

حدیث ۷۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ.

خواب همراه با یقین بهتر از نماز [مستجبی] همراه با شک و تردید است . [بسان خوارج که نسبت به علی (ع) تردید داشتند.]

شرح غررالحکم ، ج ۶ ، ص ۱۷۰.

حدیث ۷۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا تَدْرِكُهُ الشَّوَاهِدُ وَلَا تَحْوِيهِ الْمَشَاهِدُ وَلَا تَرَاهُ النَّوَاطِرُ وَلَا تَحْجُبُهُ السَّوَابِرُ. الدَّالُّ عَلَى قَدَمِهِ بِحُدُوثِ خَلْقِهِ وَ بِحُدُوثِ

خَلْقِهِ عَلَى وُجُودِهِ وَ بِاشْتِبَاهِهِمْ عَلَى أَنْ لَا شَبَهَ لَهُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

سپاس خداوندی را که تجربه ها او را دریافت نمی کند و در هیچ عرصه ای نمی گنجد، چشمها او را نمی بینند و پرده ها او را نمی

پوشند. با آفرینش پدیدارها برقدیم بودن خود دلیل آورد و پدیده ها را دلیل هستی خود ساخت و همانندی آنها را گواه بی

همانندی خود آورد.

نهج البلاغه، الخطب : ۱۸۵

حدیث ۲۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَأَنْظُرُ إِلَى الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ، وَالتَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، وَالْمَاءِ وَالْحَجَرِ، وَاخْتِلَافِ هَذَا اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَتَفَجُّرِ هَذِهِ الْبِحَارِ، وَكَثْرَةِ هَذِهِ الْجِبَالِ، وَطُولِ هَذِهِ الْقِلَالِ. وَتَفَرُّقِ هَذِهِ اللُّغَاتِ، وَاللَّسِنِ الْمُخْتَلِفَاتِ. فَالْوَيْلُ لِمَنْ أَنْكَرَ الْمُقَدَّرَ، وَجَحَدَ الْمُدَبِّرَ! زَعَمُوا أَنَّهُمْ كَالْتَّبَاتِ مَا لَهُمْ زَارِعٌ، وَلَا لِاخْتِلَافِ صُورِهِمْ صَانِعٌ؛ وَلَمْ يَلْجَأُوا إِلَى حُجَّةٍ فِيهَا ادَّعَوْا، وَلَا تَحْقِيقٍ لِمَا أُوْعَوْا. وَهَلْ يَكُونُ بِنَاءٌ مِنْ غَيْرِ بَانٍ، أَوْ جِنَايَةٌ مِنْ غَيْرِ جَانٍ!

حضرت علی علیه السلام فرمود:

خورشید و ماه و گیاه و درخت و آب و سنگ را بادقت بنگر، و نیز آمد و شد شب و روز را و درهم خروشیدن دریاها و انبوهی کوهها و بلندای قله ها را و نیز کثرت واژگان و گوناگونی زبانها را در نظر آر. با این همه، وای بر آنان که تقدیر گر آفرینش را انکار می کنند و مدبر نظام هستی را نادیده می گیرند. اینان می پندارند چون علفهای هرز، کشاورزی ندارند و چهره های گونه گون آنان را نگارگری نیست، بی آنکه برای پندار خود به دلیل و برهانی تکیه کنند و برای جنجال بیهوده شان پشتوانه تحقیق و پژوهشی داشته باشند.

نهج البلاغه، الخطب : ۱۸۵

حدیث ۲۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... فَبَعَثَ فِيهِمْ رَسُولَهُ، وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ، لِيَسْتَأْذِنُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ، وَيُدَّكِّرُوهُمْ مَنْسَى نِعْمَتِهِ، وَيَحْتَجُّوا عَلَيْهِمْ بِالتَّبْلِغِ، وَيُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ، وَيُزَوِّدُوهُمْ آيَاتِ الْمُقَدَّرَةِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود: - چنین بود که - خداوند فرستادگانش را در میان آنان - مردم برانگیخت و پیامبران خود را پی در پی به سوی آنها گسیل داشت تا: پابندی به میثاق فطرت الهی را از آنان مطالبه کنند، و نعمتهای از یاد رفته خداوندی را به یادشان آوردند، و با ابلاغ رسالت الهی حجت را بر آنان تمام کنند، و گنجینه های پنهان خردها را بر آشوبند و شکوفا کنند، و آیات قدرت و حکمت الهی را بر آنان بنمایانند.

نهج البلاغه ، الخطب : ۱ .

حدیث ۲۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالدِّينِ الْمَشْهُورِ، وَالْعِلْمِ الْمَأْتُورِ، وَالْكِتَابِ الْمَسْطُورِ، وَالنُّورِ السَّاطِعِ، وَالضِّيَاءِ اللَّامِعِ، وَالْأَمْرِ الصَّادِعِ، إِزَاحَةً لِلشُّبُهَاتِ، وَاحْتِجَاجًا بِالْبَيِّنَاتِ، وَتَحْذِيرًا بِالْآيَاتِ ، وَتَخْوِيفًا بِالْمَثَلَاتِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

گواهی می دهم که محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده خداوند است که او را با آئینی پر آوازه و پرچمی برافراشته و کتابی نگاشته و فروغی درخشان و شعاعی تابان و فرمانی قاطع و بران، گسیل داشت. تا شبهه ها را بزدايد و با حقایق روشنگر برهان آورد و با آیات الهی هشدار دهد و با یاد آوری سنت های تاریخ مردم را بیم دهد.

نهج البلاغه، الخطب: ۲ .

حدیث ۲۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

انظروا أهل بيت نبيكم فالزموا سمتهم، واتبعوا أثرهم، فلن يخرجوكم من هدى، ولن يعيدوكم فيردى، فإن لبسوا فالبسوا، وإن نهضوا فانهضوا. ولا تسبقوهم فتصلوا، ولا تتأخروا عنهم فتهلكوا.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

خاندان پیامبرتان را به دقت بنگرید و خود را به همسویی با آنان ملزم کنید و گام به گام از آنان پیروی کنید، زیرا که آنان هرگز از راه هدایت بیرون‌تان نمی‌کنند و دیگر بار به پرتگاه جاهلیت شما را نمی‌افکنند. پس اگر نشستند، همراه آنان بنشینید و اگر برخاستند با نهضتشان هماهنگ شوید، نه بر آنان پیشی گیرید که به گمراهی درآفتید و نه از آنان واپس مانید که هلاک شوید.

نهج البلاغه، الخطب: ۹۶.

حدیث ۲۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واغلموا أن هذا القرآن هو الناصح الذي لا يغش، والهادي الذي لا يضل، والمحدث الذي لا يكذب. وما جالس هذا القرآن أحد إلا قام عنه بزيادة أو نقصان: زيادة في هدى، أو نقصان من عمى.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

و نیز بدانید این قرآن تنها ناصحی است که نصیحت خود را به خیانت نمی‌آلاید، و تنها هدایتگری است که هرگز بگمراهی نمی‌کشانند و تنها سخنگویی است که هیچگاه دروغ نمی‌گوید. کسی با قرآن هم نشین نشد مگر اینکه با فزونی و کاستی برخاست، فزونی هدایت و کاستی در کور دلی و ناآگاهی.

نهج البلاغه، الخطب: ۱۷۴.

حدیث ۲۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن أمرنا صعبٌ مُستصعبٌ، لا يحتمله إلا عبْدٌ امتحن الله قلبه للإيمان، ولا يعي حديثنا إلا صدورٌ أمينٌ، وأحلامٌ رزينةٌ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

- تبعیت و همراهی با ما و - پیام و امر ما دشوار و پیچیده است، بر دوش کشیدن این بار سنگین را کسی نتواند مگر آن بنده ای که خداوند قلب او را برای ایمان آزموده باشد. چه اینکه جز سینه‌های امانتدار و اندیشه‌های استوار، ژرفای گفتار و حدیث ما را در نیابند.

غرر الحکم ۱: ۲۳۵ و تصنیفه، ص ۱۱۶.

حدیث ۲۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن الدنيا دارٌ صدق لمن صدقها، ودارٌ عافیه لمن فهم عنها، ودارٌ غنى لمن تزود منها، ودارٌ موعظة لمن اتعظ بها. مسجِدٌ أحباء الله

وَمُصَلَّى مَلَائِكَةِ اللَّهِ، وَمَهْطُ وَحْيِ اللَّهِ، وَمَتَجِرُ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ .

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمان دنیا برای راستان سرای راستیو برای دنیاشناسان سرای عافیتو برای توشه گیران سرای بی نیازبو برای پند پذیران سرای پند و اندرز است. دنیا مسجد دوستان خدا و نمازخانه فرشتگان او و جایگاه فرود وحیو بازار اولیاء خداوند است. نهج البلاغه، الکلمات: ۱۳۲.

حدیث ۲۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَإِنَّمَا الدُّنْيَا مُنْتَهَى بَصِيرِ الْأَعْمَى، لَا يُبْصِرُ مِمَّا وِرَاءَهَا شَيْئًا، وَالْبَصِيرُ يَنْفُذُهَا بَصَرُهُ، وَيَعْلَمُ أَنَّ الدَّارَ وِرَاءَهَا. فَالْبَصِيرُ مِنْهَا شَاخِصٌ، وَالْأَعْمَى إِلَيْهَا شَاخِصٌ. وَالْبَصِيرُ مِنْهَا مُتَرَوِّدٌ، وَالْأَعْمَى لَهَا مُتَرَوِّدٌ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

دنیا، نگاه کور دلان را بن بستنی است که فراسویش هیچ نمی بینند، و چشمان دارای بصیرت از دنیا گذشته، سرای هستی را در آن سوی دنیا می یابد. چنین است که بینایان از دنیا - و با توشه ای که از آن گرفته اند - رخت سفر می بندند و کوردلان به دنیا چشم دوخته اند، اهل بینش از دنیا و کور دل برای دنیا توشه می گیرد. نهج البلاغه، الخطب: ۱۳۱.

حدیث ۲۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

فَإِنَّ الدُّنْيَا أَدْبَرْتُ، وَأَذَنْتُ بَوْدَاعٍ، وَإِنَّ الْأَخْرَةَ قَدْ أَقْبَلْتُ وَأَشْرَفْتُ بِاطِّلَاعٍ، أَلَا وَإِنَّ الْيَوْمَ الْمِضْمَارَ، وَعَدَا السَّبَّاقَ، وَالسَّبَقَةَ الْجَنَّةَ، وَالْغَايَةَ النَّارَ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

اینک دنیا روی گردانده است و وداع می کند و آخرت روی آورده است و طلایه های آن نمایان شده است. هشدار! که امروز زمان تمرین و آزمایش است و فردا هنگام مسابقه، مسابقه ای که بردش بهشت است و باخت آن، آتش. نهج البلاغه، الخطب: ۲۸.

حدیث ۲۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ أَسْتَحْكَمَتْ لِي فِيهِ خَصِيلَةٌ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ، إِحْتَمَلْتُهُ عَلَيْهَا وَاعْتَفَرْتُ فَقَدْ مَا سِوَاهَا، وَلَا أَعْتَفِرُ فَقَدْ عَقِلَ وَلَا دِينَ، لِأَنَّ مُفَارَقَةَ الدِّينِ مُفَارَقَةَ الْأَمْنِ، فَلَا يَتَهَنَّأُ بِحَيَاةٍ مَعَ مَخَافَةٍ، وَفَقْدُ الْعَقْلِ فَقَدْ الْحَيَاةِ وَلَا يُقَاسُ إِلَّا بِالْأَمْوَاتِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

هر که خصلتی از خصال نیک را به کار بندد و آن را در خود ملکه نماید او را با همان عادت پسندیده می پذیریم و از اتصاف به خصلت های نیک دیگر چشم می پوشم، اما هیچگاه نداشتن عقل و دین را نمی بخشیم، زیرا نداشتن دین یعنی نداشتن امنیت و آسایش، و زندگی در سایه ترس و نگرانی گوارا نیست. چه اینکه نداشتن عقل بمعنای نداشتن خود زندگی است و حیات بدون عقل

تنها به زندگی مردگان می ماند.

الکافی ۱: ۳۱ ح ۳۰.

حدیث ۷۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَيْنَانِ هُمَا مَلَائِكَةُ الدِّينِ: الْأَصْدُقُ وَالْيَقِينُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ملاک و میزان دینداری استی و باور آگاهانه - یقین - است.

غررالحکم ۱: ۴۴۹ فصل ۴۲ ح ۱۶.

حدیث ۷۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ، وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَخْرَارِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

گروهی خداوند را به سودای ثواب و پاداش بندگی می کنند، که نیایشی سودا گرانه است و گروهی دیگر از ترس کیفر و عذاب تن به بندگی می دهند، که بندگی بردگان است و گروهی دیگر خدای را به انگیزه سپاس و ستایش می پرستند و این عبادت آزادگان است.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۲۳۹.

حدیث ۷۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللَّهِ ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ عَبِيدًا أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ ، فَاسْتَشَعَرَ الْحُزْنَ ، وَتَجَلَّبَبَ الْخَوْفَ ... وَصَارَ مِنْ مَفَاتِيحِ أَبْوَابِ الْهُدَى ، وَمَغَالِقِ أَبْوَابِ الرَّدَى ... قَدْ أَمَكَّنَ الْكِتَابَ مِنْ زِمَامِهِ ، فَهُوَ قَائِدُهُ وَإِمَامُهُ ، يُحَلُّ حَيْثُ حَلَّ ثَقَلُهُ ، وَيَنْزِلُ حَيْثُ كَانَ مَنْزِلُهُ .

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای بندگان خدا بی گمان محبوب ترین بندگان در پیشگاه خداوند، کسی است که خدا او را در نبرد با نفس خویش یاری کرده است. او حزن - دوری از خدای خود - را جامه زیرین و ترس از - عذاب - او را جامه زبرین خود نموده و ... خود به تنهایی کلید همه درهای هدایت و قفل همه درهای هلاکت و سقوط گردیده است. قرآن را رهبر و پیشوای خود قرار داده و زمام خود را به او سپرده است، هر جا که قرآن منزل کند او نیز فرود آید و هر جا که قرآن، برگزیند او نیز منزل کند.

نهج البلاغه ، الخطب : ۸۶.

حدیث ۷۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ، وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ، أَوْسَعُ شَيْءٍ صَدْرًا، وَأَذَلُّ شَيْءٍ نَفْسًا. يَكْرَهُ الرَّفْعَةَ، وَيَشْتَأُ السَّمْعَةَ. طَوِيلٌ عَمَّهُ، بَعِيدٌ هَمُّهُ، كَثِيرٌ صَمْتُهُ، مَشْغُولٌ وَقْتَهُ. شُكُورٌ صَبُورٌ، مَعْمُورٌ بِفِكْرَتِهِ، ضَمِينٌ بِخَلَّتِهِ، سَهْلٌ الْخَلِيقَةَ، لَيْنٌ الْعَرِيكَهَ! نَفْسُهُ أَضَلُّ مِنَ الصَّلْدِ، وَهُوَ أَذَلُّ مِنَ الْعَبْدِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چهره مؤمن شاد و دل او گریان است، گستره سینه او از هر پهنه ای وسیع تر و خود او از همه متواضع تر است، برتری را خوش ندارد و آوازه و اشتها را زشت می‌شمرد، غمش طولانی و اندوهش ژرف و سکوتش بسیار و وقتش مشغول به کار است. پرسپاس و پرشکیب و فرورفته در اندیشه است و نسبت به اظهار گرفتاری های خود برای دیگران بخل می‌ورزد، نرمخو و انعطاف پذیر است و با آنکه جانی با صلابت تر از سنگ خارا دارد در رفتارش از بندگان نیز خاکسارتر است.

نهج البلاغه، الکلمات: ۳۳۳

حدیث ۷۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اعْقِلُوا الْخَبَرَ إِذَا سَمِعْتُمْوهُعَقْلَ رِعَايَةَ لَا عَقْلَ رِوَايَةَ، فَإِنَّ رِوَاةَ الْعِلْمِ كَثِيرٌ، وَرِعَايَتُهُ قَلِيلٌ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چون خبری را شنیدید - همانند ژرف اندیشان و نه چون ظاهر بینان - ژرف در آن بیندیشید و تنها به شنیده خود بسنده نکنید زیرا که روایت گران دانش بسیارند و رعایت کنندگانش اندک.

نهج البلاغه، الکلمات: ۹۸ .

حدیث ۷۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَقِيهُ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يَقْنَطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، وَلَمْ يُؤْيِسْهُمْ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللَّهِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

فقیه کامل کسی است که نه مردم را از رحمت خداوند دلسرد کند و نه از مهر و لطفش نومید سازد و نه از مکر خداوندی ایمنشان سازد.

نهج البلاغه، الکلمات: ۹۰.

حدیث ۷۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللَّهِ! زِنُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُوزِنُوا، وَحَاسِبُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تُحَاسَبُوا، وَتَنْفَسُوا قَبْلَ ضَيْقِ الْخِنَاقِ، وَانْقَادُوا قَبْلَ عُنْفِ السِّيَاقِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای بندگان خدا! پیش از آنکه سنجیده شوید خویشتان را بسنجید و پیش از آنکه به حسابتان رسیدگی شود حساب خود را تسویه کنید، پیش از آنکه گلویتان بسته شود و نفس به شماره افتد تنفس کنید و قبل از آنکه شما را به زور برانند خود، به راه افتید.

نهج البلاغه، الخطب: ۸۹.

حدیث ۲۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَرِنَتِ الْهَيْبَةُ بِالْخَيْبَةِ، وَالْحَيَاءُ بِالْحِرْمَانِ، وَالْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ، فَانْتَهَزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

هیبت و ترس، قرین ناکامی و شرم و حیاء، زمینه ساز محرومیت است و فرصتها چونان ابر در گذرند پس فرصتهای نیک را دریابید.
نهج البلاغه، الکلمات: ۲۰.

حدیث ۲۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنَّ الْعَايَةَ أَمَامَكُمْ، وَإِنَّ وِرَاءَكُمْ السَّاعَةَ تَحْدُوكُمْ. تَخَفُوا تَلَحُّقُوا، فَإِنَّمَا يُنْتَظَرُ بِأَوْلِيكُمْ آخِرُكُمْ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

پایان راه فرا روی شماست و قیامت از پشت سر، شما را به پیش می راند. سبکبار شوید تا به پیشتانان بیبندید، چرا که اولین های این کاروان، آخرین نفرهایش را انتظار می برد.
نهج البلاغه، الخطب: ۲۱.

حدیث ۲۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِيلَ: إِنَّ الْحَارِثَ بْنَ حَوْطٍ أَتَاهُ فَقَالَ: أَتَرَانِي أَظُنُّ أَصْحَابَ الْجَمَلِ كَانُوا عَلَيَّ ضَلَالَةً؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا حَارِثُ، إِنَّكَ نَظَرْتَ تَحْتَكَ وَ لَمْ تَنْظُرْ فَوْقَكَ فَحَوَتْ! إِنَّكَ لَمْ تَعْرِفِ الْحَقَّ فَتَعْرِفِ أَهْلَهُ، وَلَمْ تَعْرِفِ الْبَاطِلَ فَتَعْرِفِ مَنْ أَتَاهُ.

راوی:

آورده اند حارث بن حوط - در حادثه جمل - به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: آیا از نظر شما من باید اصحاب جمل را گمراه بدانم؟ حضرت فرمود: ای حارث! تو جز پیش پای خود را نمی بینی و از بالا به مسائل نمی نگری و در نتیجه به حیرت افتاده ای. تو حق را را نشناخته ای تا اهلش را بازشناسی، باطل را نیز نمی شناسی، تا هر که را که به آن روی کرد، بشناسی. و در روایت دیگر آمده است که حضرت فرمود: ای حارث! مسائل بر تو مشتبه شده است و بی گمان اشخاص نمی توانند ملاک و معیار حق و باطل باشند، بلکه اول حق را بشناس تا اهل آن را بشناسی، و نیز اول باطل را بشناس تا هر که را که به سوی آن گام نهاد بازشناسی.

نهج البلاغه، الکلمات: ۲۶۲.

حدیث ۲۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... فَالْحَقُّ أَوْسَعُ الْأَشْيَاءِ فَيَالْتَوَاصِفِ، وَأَضْيَقُهَا فَيَالْتَنَاصِفِ لَا يَجْرِي لِأَحَدٍ إِلَّا جَرَى عَلَيْهِ، وَلَا يَجْرِي عَلَيْهِ إِلَّا جَرَى لَهُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود: حق، مقوله ویژه ای است که به هنگام سخن و توصیف، گسترده ترین واژه و مفهوم ولی در عمل و

ملاحظه انصاف - مفهومی دقیق و - تنگنایی بی همانند است، زیرا هرگاه بسود کسی جاری شود به ضرر او نیز به کار رود و اگر به ضرر کسی اجرا شود به سود او نیز جریان می یابد.
نهج البلاغه، الخطب: ۲۱۶.

حدیث ۷۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَيُّهُمَا أَفْضَلُ: أَلْعَدْلُ، أَوِ الْجُودُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا، وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ، فَالْعَدْلُ أَشْرَفُهُمَا وَأَفْضَلُهُمَا.
از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام پرسیدند
که از داد و دهش کدام ارزشمندتر است؟ حضرت فرمود: عدل و داد همه چیز را در جایگاه خود می نهد - امور را در مجرای خود جاری می کند - در حالی که جود و بخشش، کار را از مسیر طبیعی خود بیرون می برد. عدل، سیاستی فراگیر و، جود عارضه ای استثنایی است. در نتیجه: عدل برتر و بهتر از جود است. دهش وجود امور را از جهت طبیعی خود بیرون می برد. عدل، سیاسی فراگیر وجود، عارضه ای استثنایی است در نتیجه: عدل، اشرف و افضل از جود است.
نهج البلاغه، الکلمات: ۴۳۱.

حدیث ۷۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ الَّذِي كَانَ مِنَّا مُنَافِسَةً فِي سُلْطَانٍ، وَلَا أَلْتِمَاسَ شَيْءٍ مِنْ فُضُولِ الْحُطَامِ، وَلَكِنْ لِنَرِدَ الْمَعَالِمَ مِنْ دِينِكَ، وَنُظْهِرَ الْأَعْيَاضَ فِي بِلَادِكَ، فَيَأْمَنَ الْمَظْلُومُونَ مِنْ عِبَادِكَ، وَتُقَامَ الْمُعْطَلَةُ مِنْ حُدُودِكَ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
بارخدا یا تو خود خوب می دانی که تلاش و کوشش ما برای کشمکش قدرت و فزون خواهی ثروت و ... نبود و انگیزه ای جز بارگشت شعائر دین تو و ایجاد اصلاح در سرزمین های تو نبوده است، تا بندگان مظلومت، امنیت و آسایش یابند و حدود و حقوق به تعطیل کشیده شده ات به اجرا در آیند.
نهج البلاغه، الخطب: ۱۲۹ .

حدیث ۷۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَمَّا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ، وَبَرَأَ النَّسَمَةَ، لَوْلَا حُضُورُ الْحَاضِرِ، وَقِيَامُ الْحُجَّةِ بِوُجُودِ النَّاصِرِ، وَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا أَنْ يَقَارُوا عَلَى كِظَةِ ظَالِمٍ، وَلَا سَعْبٍ مَظْلُومٍ، لَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا، وَلَسَقَيْتُ آخِرَهَا بِكَأْسِ أَوْلِهَا.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
بهوش باشید! سوگند به آفریدگاری که دانه را شکافت و به جنبنده ها جان بخشید اگر: حضور انبوه مردم در صحنه نبود و اگر وجود این همه یاران، حجت را تمام نمی کرد و اگر نبود آن تعهدی که خدا از دانشمندان گرفته است تا در برابر شکمبارگی سمتگر و گرسنگی مظلوم بی تفاوت نمانند، مهار شتر خلافت را بر کوهانش می افکنند و آخرین شتر این کاروان را به کاسه اولین

آن سیراب می کردم.

نهج البلاغه، الخطب: ۳.

حدیث ۷۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَلَا تَنْظُرُوا بِنَظَرِ التَّقَالُفِ فَيَحِقَّ قِيلَ لِي، وَلَا الْتِمَاسَ إِعْظَامَ لِنَفْسِي، فَإِنَّهُ مَنِ اسْتَقْتَلَ الْحَقَّ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَوِ الْعَدْلَ أَنْ يُعْرَضَ عَلَيْهِ، كَانَ الْعَمَلُ بِهِمَا أَثْقَلَ عَلَيْهِ فَلَا تَكْفُوعًا عَنْ مَقَالِهِ بِحَقِّ، أَوْ مَشُورَةً بِعَدْلٍ،... فَإِنَّمَا أَنَا وَأَنْتُمْ عِبِيدٌ مَمْلُوكُونَ لِرَبِّ لَا رَبَّ غَيْرُهُ؛ يَمْلِكُ مِنَّا مَا لَا نَمْلِكُ مِنْ أَنْفُسِنَا...

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در ضمن سخنرانی خود فرمود:

و چنین مپندارید که اگر با من سخن حقی گفته شود مرا گران می آید و نیز گمان مبرید که من خواهان بزرگداشت خویش - تملق - هستم زیرا آن که از شنیدن حق و یا از پیشنهاد عدالت احساس سنگینی کند، عمل به آن دو، برایش سنگین تر خواهد بود. پس، از گفتن سخن حق و ارائه نظر عدل دریغ نکنید... واقعیت این است که من و شما همگی بندگان پروردگاری هستیم که جز او خدایی نیست و او بیش از آنچه ما نسبت به خود مالکیم بر ما تملک دارد.

نهج البلاغه، الخطب: ۲۱۶.

حدیث ۷۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَإِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُعْمَةٍ وَلَكِنَّهُ فِيعُنُقِكَ أَمَانَةٌ، وَأَنْتَ مُسْتَرْعَى لِمَنْ فَوْقَكَ. لَيْسَ لَكَ أَنْ تَفْتَتَ فِي رَعِيَّتِهِ، وَلَا تُخَاطِرَ إِلَّا بِوَثِيقَةٍ.

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام به یکی از کارگزارانش نوشت:

بی گمان کاری که به تو سپرده شده است، لقمه ای چرب نیست، بلکه بار امانتی برگردن تو است که در حفظ آن باید در برابر ما فوق خودت پاسخگو باشی. تو را نرسد که درباره مردم، خود سرانه تصمیم بگیری و یا بدون مجوز و پشتوانه اطمینان بخشی به کارهای خطیر اقدام کنی.

نهج البلاغه، الکتب: ۵.

حدیث ۷۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

مَنْ مَلَكَ اسْتَأْتَرَ وَمَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ، وَمَنْ شَاوَرَ الرِّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

هر کس که فرمانروایی یابد خود را بر دیگران ترجیح دهد و هر که خود کامگی پیشه کند در گرداب نابودی درافتد و هر که با مردم مشورت کند در اندیشه آنان شرکت جوید.

نهج البلاغه، الکلمات: ۱۵۲ / آیتی

حدیث ۷۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَمَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ ، إِلَّا كَنْفُسُهُ فِي بَحْرِ لُجْئٍ . وَإِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا يُقَرَّبَانِ مِنْ أَجَلٍ ، وَلَا يَنْقُصَانِ مِنْ رِزْقٍ ، وَأَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ كَلِمَةُ عَدْلٍ عِنْدَ إِمَامٍ جَائِرٍ .
حضرت علی علیه السلام فرمود:

تمامی کارهای نیک و حتی جهاد در راه خدا در مقایسه با امر بمعروف و نهی از منکر چیزی نیست مگر در حدّ دمیدن انسان در برابر دریای خروشان. و نیز - معلوم است که - امر بمعروف و نهی از منکر نه در نزدیک نمودن مرگ انسان تأثیر دارد و نه در کاستن روزی مؤثر است. و بالاترین مرتبه این کار - امر بمعروف و نهی از منکر - شعار عدالتخواهی در برابر رهبری ستم پیشه است. نهج البلاغه ، الکلمات : ۳۷۳.

حدیث ۷۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَمَلُ الْعَمَلُ ، ثُمَّ النَّهْيَةُ النَّهْيَةُ ، وَالْإِسْتِقَامَةُ الْإِسْتِقَامَةُ ، ثُمَّ الصَّبْرُ الصَّبْرُ ، وَالْوَرَعُ الْوَرَعُ ! إِنَّ لَكُمْ نَهَائَةً فَانْتَهُوا إِلَيْ نِهَائِكُمْ ، وَإِنَّ لَكُمْ عِلْمًا فَاهْتَدُوا بِعِلْمِكُمْ ، وَإِنَّ لِلْإِسْلَامِ غَايَةً فَانْتَهُوا إِلَيْ غَايَتِهِ .
حضرت علی علیه السلام فرمود:

عمل، عمل! پس از آن: عاقبت، عاقبت! و نیز: استقامت، استقامت! و سپس: صبر، صبر! و: پارسایی، پارسایی! بی گمان هر یک از شما را نهایت و هدفی معین است، پس راه خود به آخر برید. و بی تردید برای شما پرچم و نشانی است، به دنبال پرچم خویش هدایت جوئید، اسلام را نیز غایت و هدفی است، شما باید به سوی آن هدف نهایی به پیش روید. نهج البلاغه ، الخطب : ۱۷۴.

حدیث ۷۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الْفَاقَةَ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْيَدَنِ وَ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ مَرَضُ الْقَلْبِ . وَ إِنَّ مِنَ النَّعْمِ سَعَةُ الْمَالِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ صِحَّةُ الْبَدَنِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ تَقْوَى الْقَلْبِ .
حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمان فقر و تنگدستی، نوعی بلاست و سخت تر از تنگدستی، بیماری تن است و بدتر از آن، بیماری قلب است. چه اینکه گشایش مادی نوعی نعمت است و بالاتر از ثروت مادی، تندرستی و بهتر از آن، تقوای قلبی است. الامالی للطوسی : ۱۴۶ ح ۲۴۰.

حدیث ۷۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ اثْنَانِ : اتِّبَاعُ الْهَوَى ، وَ طُولُ الْأَمَلِ فَأَمَّا اتِّبَاعُ الْهَوَى فَيُضَيِّدُ عَنِ الْحَقِّ ، وَأَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْأَخْرَةَ .
حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای مردم، دو چیز است که بیش از هر موضوع دیگر از گرفتاری شما به آنها نگران و بیمناکم: یکی تبعیت از هوی و هوس و دیگر آرزوی دور و دراز، زیرا پیروی از هوسها مانع - اجرا و عمل به - حق می شود و آرزوهای دراز، آخرت را به فراموشی می سپارد. نهج البلاغه، الخطب: ۴۲.

حدیث ۲۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: وَاللَّهُ مُسْتَأْدِيكُمْ شُكْرَهُ وَ مَوْرَثُكُمْ أَمْرَهُ، وَ مُمْهَلِكُمْ فِي مَضْمَارِ مَحْدُودٍ، لِتَتَنَازَعُوا سَبْقَهُ، فَشُدُّوا عَقْدَ الْمَآزِرِ، وَاطُّوْا فُضُولَ الْخَوَاصِرِ، وَلَا تَجْتَمِعْ عَزِيمَةٌ وَوَلِيمَةٌ. مَا أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ، وَأَمَحَى الظُّلْمَ لِتَدَاكِيرِ الْهَمَمِ! حضرت علی علیه السلام فرمود:

خدای تبارک و تعالی ادای شکر خویش را از شما طلبیده است و وارث امر خود قرارتان داده است. او شما را در میدان زندگی فرصت تمرین و آزمایش داده است تا از یکدیگر گوی سبقت برابید، پس کمر بندها را محکم ببندید شکم ها را از طعام افزون تهی نگه دارید، بدانید که هرگز عزم استوار با سوراخ چرانی قابل جمع نیست! چه بسیار خواب شبانه، که اراده های روز را درهم می شکند و چه بسیار سیاهی ها و تاریکی ها - ی گونه گون - که بریاد آوری و توجه به اهداف پرده می پوشد. نهج البلاغه، الخطب: ۲۳۸.

حدیث ۲۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: لِيَتَأَسَّ صِيغِيكُمْ بِكَبِيرِكُمْ، وَلِيُزَأَفَ كَبِيرِكُمْ بِصِيغِيكُمْ؛ وَلَا تَكُونُوا كَجِفَاهِ الْجَاهِلِيَّةِ: لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ، وَلَا عَنِ اللَّهِ يَعْقلُونَ؛ كَفَيْضِ بَيْضِ فِي إِدَاخٍ يَكُونُ كَشْرُهَا وَزَرًا، وَيُخْرِجُ حِصَانَهَا شَرًّا. حضرت علی علیه السلام فرمود:

می باید کوچکترانتان از بزرگترانتان الگو گیرند و بزرگتران نیز با کوچکتران مهربان باشند. و هم چون جفاپیشگان جاهلیت نباشید که نه در دین ژرف می نگرند و نه از خداوند اندیشه ای درست دارند، چونان تخمی مرموز در لانه مرغان، که شکستنش و بال است و اگر بماند چه بسا از درونش شری برون آید. نهج البلاغه، الخطب: ۱۶۴.

حدیث ۲۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ أَفْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَرَائِضَ، فَلَا تَضَعُ يَعُوها؛ وَحَدَّ لَكُمْ حُدُودًا، فَلَا تَعْتَدُها؛ وَنَهَاكُمْ عَنِ أَشْيَاءَ، فَلَا تَنْتَهِكُها؛ وَسَيَّكَتَ لَكُمْ عَنِ أَشْيَاءَ، وَلَمْ يَدْعُها نَسِيانًا، فَلَا تَتَكَلَّفُها. حضرت علی علیه السلام فرمود:

خدای بزرگ فریضه هایی را بر شما واجب شمرده است، پس تباهشان مسازید و مرزهایی تعیین کرده است، از آن حدود پا فراتر مگذارید و شما را از اموری نهی کرده است، حرمت این حریمها را نشکیند، در مواردی نیز سکوت کرده است که بی گمان از روی فراموشی آنها را وانهاده است پس خود را - با کاوش بیهوده در مورد آنها - به رنج و زحمت میندازید.

نهج البلاغه، الكلمات: ۱۰۶.

حدیث ۲۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

وَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ مَنْ صَرَخَتْ لَهُ الْعَبْرُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثَلِ تَحَجَّرَتْهُ التَّقْوَى عَنْ تَقَّحُمِ الشُّبُهَاتِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمان کسی که حوادث عبرت آموز تاریخ، بازتاب های هشدار دهنده خود را فرا رویش نهاده باشد، پرهیزکاری - حاصل از تجربه های تلخ - او را از فرو افتادن در امواج فتنه ها و شبهات بازخواهد داشت.

حدیث ۲۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

إِنَّ الْفِتْنَ إِذَا أَقْبَلَتْ شَبَّهَتْ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ نَبَّهَتْ؛ يُنْكَرُونَ مُقْبِلَاتٍ، وَيُعْرِفُونَ مُدْبِرَاتٍ، يُحْمَنُ حَوْمَ الرِّيَّاحِ، يُصِبُّنَ بِلْدًا وَيُخْطِنُ بِلْدًا.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمان، فتنه ها چون روی می آورند فضا را به شبهه می آیند (فضا را مشتبه می کنند) و چون پشت می کنند، آگاهی می بخشند. بهنگام روی آوردن - در آغاز - ناشناخته اند، اما به گاه رفتن - و بروز آثار - شناخته می شوند هجومشان گردبادی کور را می ماند که به شهری فرود می آید و شهری دیگر را نادیده می گیرند.

نهج البلاغه، الخطب: ۹۲.

حدیث ۲۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

ذَوُوا الْعُيُوبِ يُحِبُّونَ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ النَّاسِ لِتَسِعَ لَهُمُ الْعُذْرُ فِي مَعَايِبِهِمْ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

رسوایان آلوده، پخش و شیوع عیبهای مردم را دوست دارند تا برای بدنامی های خود زمینه عذرتراشی داشته باشند.

غرر الحکم ۱: ۴۰۷ فصل ۳۲ ح ۳۷.

حدیث ۲۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام:

يُسْتَدَلُّ عَلَى الْأُ? بَارٍ بِأَرْبَعٍ: بِسُوءِ التَّدْبِيرِ وَقُبْحِ التَّنْبِذِ وَقَلَّةِ الْأُ? تِبَارٍ وَكَثْرَةِ الْأُ? تِرَارٍ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چهار چیز نشانه انحطاط و ارتجاع است: تدبیر و مدیریت بد، ولخرجی های زشت و ناپسند، از حوادث روزگار کم عبرت گرفتن و غرور و فریب دنیا را فراوان خوردن.

غرر الحکم ۲، فصل ۸۸ ح ۴.

حدیث ۲۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
 يُسْتَدَلُّ عَلَيَّ إِذْ بَارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ: تَضْيِيعِ الْأُصُولِ وَ التَّمَسُّكِ بِالْفُرُوعِ وَ تَقْدِيمِ الْأَرَادِلِ وَ تَأْخِيرِ الْأَفْاضِلِ.
 حضرت علی علیه السلام فرمود:

چهار چیز نشانه سقوط و انحطاط دولت هاست: تباہ ساختن ریشه‌ها و دست یازیدن به شاخ و برگ‌ها و پیش انداختن فرومایگان و پس راندن فرزندانگان.
 غرر الحکم ۲ فصل ۸۸ ح ۱۲ .

۴- (۱۸۰) حدیث از حضرت امام حسن علیه السلام

حدیث ۱

امام حسن علیه السلام :
 مَا تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ ؛
 امام حسن علیه السلام : هیچ قومی با یکدیگر مشورت نکردند مگر آن که به راه پیشرفت خود رهنمون شدند .
 تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث ۲

امام حسن علیه السلام :
 إِنَّ الَّذِي يُؤْتِي إِلَيَّ ، سَمٌّ يَدْسُ إِلَيَّ فَأَقْتُلُ بِهِ وَلَكِنْ لَا يَوْمَ كَيْومِكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ؛
 امام حسن علیه السلام : آنچه به من می رسد، زهری است که با دسیسه به کامم ریخته می شود، اما ای ابا عبد الله هیچ روزی مانند روز [مصیبت] تو نیست .
 الأمالی، صدوق ، ص ۱۷۷ .

حدیث ۳

امام حسن علیه السلام :
 لَا تُعَاجِلِ الذَّنْبَ بِالْعُقُوبَةِ وَ اجْعَلْ بَيْنَهُمَا لِلْإِعْتِدَارِ طَرِيقًا ؛
 امام حسن علیه السلام : در مجازات خطا کار شتاب مکن و میان خطا و مجازات، راهی برای عذرخواهی قرار ده .
 بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۳ .

حدیث ۴

امام حسن علیه السلام :
 صَاحِبِ النَّاسِ مِثْلَ مَا تُحِبُّ أَنْ يُصَاحِبُوكَ بِهِ ؛

امام حسن علیه السلام: با مردم به گونه ای رفتار کن که دوست داری با تو آن گونه رفتار کنند .
 . أعلام الدّین ، ص ۲۹۷ .

حدیث ۵

امام حسن علیه السلام :
 إِنَّ أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ ؛
 امام حسن علیه السلام: نیکوترین نیکو ، خُلق نیکو است .
 . الخصال ، ص ۲۹ .

حدیث ۶

امام حسن علیه السلام :
 مَنْ عَبَدَ اللَّهَ عَبَدَ اللَّهَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ ؛
 امام حسن علیه السلام: هر کس خدا را بندگی کند ، خداوند همه چیز را بنده او گرداند .
 . تنبیه الخواطر ، ج ۲ ، ص ۱۰۸ .

حدیث ۷

امام حسن علیه السلام :
 اللَّوْمُ أَنْ لَا تَشْكُرَ النُّعْمَةَ ؛
 امام حسن علیه السلام: پستی آن است که نعمت را سپاس نگویی .
 . تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث ۸

امام حسن علیه السلام :
 كَفَاكَ مِنْ لِسَانِكَ أَوْضَحَ لَكَ سَبِيلَ رُشْدِكَ مِنْ عَيْتِكَ ؛
 امام حسن علیه السلام: همین مقدار بهره برداری از زبانت برایت بس که راه هدایت را از گمراهی برایت آشکار می کند .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۴ .

حدیث ۹

امام حسن علیه السلام :
 وَلَعَمْرِي إِنَّا لِأَعْلَامُ الْهُدَى وَ مَنَارُ التُّقَى ؛
 امام حسن علیه السلام: به جانم قسم که ما پرچم های هدایت و نشانه های روشن پرهیزگاری هستیم .
 . تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث ۱۰

امام حسن علیه السلام :
 مَنْ تَذَكَّرَ بَعْدَ السَّفَرِ اعْتَدَّ ؛
 امام حسن علیه السلام : هر که دوری [راه] سفر را به یاد آورد ، آماده خواهد شد .
 همان ، ص ۲۳۶ .

حدیث ۱۱

امام حسن علیه السلام :
 الْمِزَاحُ يَأْكُلُ الْهَيْبَةَ ؛
 امام حسن علیه السلام : شوخی هیبت را می برد .
 بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۳ .

حدیث ۱۲

امام حسن علیه السلام :
 إِنَّ مُعَاوِيَةَ نَازَعَنِي حَقًّا هُوَ لِي فَتَرَكْتُهُ لِصَلَاحِ الْأُمَّةِ وَحَقِّنِ دِمَائِهِمْ ؛
 امام حسن علیه السلام : معاویه در حقی که از آن من بود با من ستیز کرد و من برای صلاح امت و جلوگیری از ریختن خونشان آن را واگذاردم .
 بحار الأنوار ، ج ۴۴ ، ص ۳۰ .

حدیث ۱۳

امام حسن علیه السلام :
 مَا أَنَا بِمُذَلِّ الْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنِّي مُعَزُّ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُكُمْ لَيْسَ بِكُمْ عَلَيْهِمْ قُوَّةٌ سَلَّمْتُ الْأَمْرَ لِابْنِ أَبِي أَنَا وَأَنْتُمْ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ ، كَمَا عَابَ الْعَالَمُ السَّفِينَةَ لَتَبَقَى لِأَصْحَابِهَا وَكَذَلِكَ نَفْسِي وَأَنْتُمْ لَتَبَقَى بَيْنَهُمْ ؛
 امام حسن علیه السلام : من نه خوارکننده مؤمنان ، بلکه عزت بخش آنانم . وقتی دیدم شما در برابر دشمن قدرتی ندارید ، کار را به او واگذاشتم تا من و شما در میان آنان باشیم . همچنان که آن فرزانه [خضر] کشتی را سوراخ کرد تا برای صاحبانش باقی بماند ، و این چنین است حکایت من و شما تا در میان آنها باقی بمانیم .
 میزان الحکمه ، ح ۱۰۵۱ .

حدیث ۱۴

امام حسن علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ مِضْمَارًا لِخَلْقِهِ فَيَسْتَبِقُونَ فِيهِ بِطَاعَتِهِ إِلَى مَرْضَاتِهِ ؛
 امام حسن علیه السلام : خداوند ماه رمضان را میدان مسابقه ای برای آفریدگان خود قرار داده تا با طاعتش برای خشنودی او از

یکدیگر پیشی گیرند .

تحف العقول ، ص ۲۳۶ .

حدیث ۱۵

امام حسن علیه السلام :

أَحْسِنِ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكَ تُكُنْ مُسْلِمًا؛

امام حسن علیه السلام : با همسایه ات به نیکی همسایگی کن تا مسلمان باشی .

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۱۲ .

حدیث ۱۶

امام حسن علیه السلام :

الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَ نَسْبُهُ؛

امام حسن علیه السلام : خویشاوند کسی است که دوستی سبب خویشاوندی او است، اگرچه نسبش دور باشد.

تحف العقول، ص ۱۶۸ .

حدیث ۱۷

امام حسن علیه السلام :

مَنْ اتَّكَلَّ عَلَى حُسْنِ الْإِخْتِيَارِ مِنَ اللَّهِ لَهُ لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ؛

امام حسن علیه السلام : هر که به حُسن اختیار خدا برای او اعتماد کند، آرزو نمی کند که در حالی جز آنچه خدا برایش اختیار

کرده است، باشد.

تحف العقول، ص ۱۶۹ .

حدیث ۱۸

امام حسن علیه السلام :

لَا يُغَشُّ الْعَاقِلُ مَنْ اسْتَنْصَحَهُ؛

امام حسن علیه السلام : خردمند به کسی که از او نصیحت می خواهد، خیانت نمی کند.

همان، ص ۱۲۰ .

حدیث ۱۹

امام حسن علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْفِكْرِ، فَإِنَّهُ حَيَاةُ قَلْبِ الْبَصِيرِ وَمِفَاتِيحُ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ؛

امام حسن علیه السلام : بر شما باد به تفکر، که تفکر مایه حیات قلب شخص بصیر و کلید در حکمت است.

إعلام الدین، ص ۲۹۷ .

حدیث ۲۰

امام حسن علیه السلام :

لَا مُرُوَّةَ لِمَنْ لَاهِمَّةَ لَهُ؛

امام حسن علیه السلام: بی همت را مردانگی نباشد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۱۷.

حدیث ۲۱

امام حسن علیه السلام :

تَمَامُ الصَّبِيْعَةِ خَيْرٌ مِنْ ابْتِدَائِهَا؛

امام حسن علیه السلام: تمام کردن احسان از آغاز کردن آن بهتر است .

همان، ج ۷۸، ص ۱۱۱.

حدیث ۲۲

امام حسن علیه السلام :

مَا تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ ؛

امام حسن علیه السلام: هیچ گروهی با هم مشورت نکردند، مگر آن که به راه پیشرفت خود رهنمون شدند .

. تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث ۲۳

امام حسن علیه السلام :

الْإِحَاءُ الْوَفَاءُ فِي الشَّدَّةِ وَالرِّخَاءِ ؛

امام حسن علیه السلام: نشانه برادری ، وفاداری در سختی و آسایش است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۴ .

حدیث ۲۴

امام حسن علیه السلام :

مَنْ عَدَّدَ نِعْمَهُ ، مَحَقَّ كَرَمَهُ ؛

امام حسن علیه السلام: هر کس احسان های خود را برشمرد ، بخشندگی خود را تباه کرده است .

. همان ، ج ۷۴ ، ص ۴۱۷ .

حدیث ۲۵

امام حسن علیه السلام :

الْمَعْرُوفُ مَا لَمْ يَتَقَدَّمْهُ مَطْلٌ وَلَمْ يَتَّبِعْهُ مَنْ؛

امام حسن علیه السلام : احسان آن است که تأخیری در پیش و منتی در پس نداشته باشد .

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۵ .

حدیث ۲۶

امام حسن علیه السلام :

إِذَا سَمِعْتَ أَحَدًا يَتَنَاوَلُ أَعْرَاضَ النَّاسِ فَاجْتَهِدْ أَنْ لَا يَعْرِفَكَ؛

امام حسن علیه السلام : هر گاه شنیدی شخصی آبروی مردم را می ریزد ، بکوش تا تو را نشناسد .

. همان ، ج ۷۴ ، ص ۱۹۸ .

حدیث ۲۷

امام حسن علیه السلام :

لَقَدْ فَارَقَكُمْ رَجُلٌ بِالْأَمْسِ لَمْ يَسْبِقْهُ الْأَوْلُونَ وَلَا يُدْرِكُهُ الْآخِرُونَ؛

امام حسن علیه السلام : دیروز مردی شما را ترک کرد که پیشینیان بر او پیشی نگرفتند و پسینیان به او نمی رسند .

. إحقاق الحق ، ج ۱۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث ۲۸

امام حسن علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَخْمًا مُفَخَّمًا... يَتَكَلَّمُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ فَضِيًّا لَا لَاحَظَ فِيهِ وَلَا تَقْصِيرَ دِمَا، لَيْسَ بِالْجَافِي وَلَا بِالْمَهِينِ تَعْظُمُ عِنْدَهَا لِنِعْمَتِهِ وَإِنْ دَقَّتْ لَا يَدُّ مِنْهَا شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ كَانَ لَا يَدُّمْ ذَوَاقًا وَلَا يَمْدَحُهُ وَلَا تُعْضِبُهُ بِهَا الدُّنْيَا وَمَا كَانَ لَهَا، فَإِذَا تُعْطِيَ الْحَقُّ لَمْ يَعْرِفْهُ أَحَدٌ، وَلَمْ يَقُمْ لِعُضْبِهِ شَيْءٌ حَتَّى يَنْتَصِرَ لَهُ...؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله (در نظرها) با شکوه و بزرگواری بودند... سخنانی کوتاه، جامع و بی چونو چرا می گفتند بدون کم و زیاد، نرم خو و مهربان بودند، در حق کسی ظلم نمی کردند، کسی را خوار نمی شمردند، نعمت را اگر چه کم بود، بزرگ می دانستند و چیزی از آن رانکوهش نمی کردند، از مزه غذا نه بد می گفتند و نه تعریف می کردند، دنیا و آنچه به آن مرتبط است ایشان را خشمگین نمی ساخت و هرگاه حقی ضایع می شد، احدی را ملاحظه نمی کردند و چیزی باعث رفع خشمشان نمی شد، تا آن که حق را حاکم سازند.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۳

حدیث ۲۹

امام حسن علیه السلام :

لَيْسَتْ الْعِفَّةُ بِدَافِعَةٍ رِزْقًا وَلَا الْحِرْصُ بِجَالِبٍ فَضْلًا فَإِنَّ الرِّزْقَ مَقْسُومٌ وَاسْتِعْمَالُ الْحِرْصِ اسْتِعْمَالُ الْمَأْتَمِ؛

نه پاکدامنی، روزی را از انسان دور می کند و نه حرص، روزی زیاد می آورد؛ چون روزی قسمت شده است و حرص زدن باعث مبتلا شدن به گناهان می شود.

تحف العقول، ص ۲۳۴

حدیث ۳۰

امام حسن علیه السلام :

زَوْجَهَا مِنْ رَجُلٍ تَقِيٍّ فَإِنَّهُ أَنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا؛

دخترت را به ازدواج مردی با تقوا درآور؛ زیرا اگر دخترت را دوست داشته باشد، گرامی اش می دارد و اگر دوستش نداشته باشد به او ظلم نمی کند.

مکارم الاخلاق، ص ۲۰۴

حدیث ۳۱

امام حسن علیه السلام :

الْإِنْسَانُ أَرْبَعَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ خُلُقٌ وَلَا خَلَقَ لَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ خَلَقٌ وَلَا خُلُقَ لَهُ، قَدْ ذَهَبَ الرَّابِعُ وَهُوَ الَّذِي لَا خَلَقَ وَلَا خُلُقَ لَهُ وَذَلِكَ شَرُّ النَّاسِ مِنْهُمْ مَنْ لَهُ خُلُقٌ وَخَلَقٌ فَذَلِكَ خَيْرُ النَّاسِ؛

مردم چهار دسته اند: دسته ای از آنها اخلاق دارند، اما بهره ای (از دنیا) ندارند. دسته ای بهره مندند، اما اخلاق ندارند. دسته ای نه بهره ای (از دنیا) و نه اخلاق دارند که اینها بدترین مردم اند. و دسته ای که هم اخلاق دارند و هم (از دنیا) بهره مندند که اینان، بهترین مردم اند.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۰، ح ۸

حدیث ۳۲

امام حسن علیه السلام :

لَوْ أَنَّ النَّاسَ سَجِعُوا قَوْلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولِهِ لَأَعْطَتْهُمْ السَّمَاءُ قَطْرَهَا وَالْأَرْضُ بَرَكَتَهَا وَلَمَا اِخْتَلَفَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ سَيِّفَانٍ وَلَا كَلُوهَا خَضْرَاءَ خَضِرَةً إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛

اگر مردم سخن خدا و پیامبرش را می شنیدند، آسمان بارانش را و زمین برکتش را به آنان می بخشید و هرگز در این امت، اختلاف و زدو خورد پیش نمی آمد و همه از نعمتسر سبز دنیا تا روز قیامت، برخوردار می شدند.

امالی طوسی، ص ۵۶۶، ح ۱۱۷۴

حدیث ۳۳

امام حسن علیه السلام :

قِيلَ : فَمَا الدِّيَّةُ؟ قَالَ : النَّظْرُ فِي الْيَسِيرِ وَمَنْعُ الْحَقِيرِ؛

پرسیدند : فرومایگی چیست؟ فرمود : «خُرده بینی و دریغ کردن اندک».

حدیث ۳۴

امام حسن علیه السلام :

قِيلَ : فَمَا الشُّحُّ؟ قَالَ : أَنْ تَرَى مَا فِي يَدَيْكَ شَرَفًا وَمَا أَنْفَقْتَهُ تَلْفًا؛

پرسیدند : بخل چیست؟ فرمود : «آنچه را در دست خود بینی [و نگهداری] ، مایه شرف پنداری و آنچه را انفاق کنی ، از دست رفته بدانی».

حدیث ۳۵

امام حسن علیه السلام :

قِيلَ فَمَا الْفَقْرُ؟ قَالَ : شَرُّهُ النَّفْسُ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ؛

پرسیدند : نیازمندی چیست؟ فرمود : «آزمندی نفس به هر چیز».

حدیث ۳۶

امام حسن علیه السلام :

مَا تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ؛

هیچ مردمی با هم مشورت نمی کنند ، مگر آن که به راه پیشرفتِ خویش رهنمون خواهند شد.

حدیث ۳۷

امام حسن علیه السلام :

الْلَّوْمُ أَنْ لَا تَشْكُرَ النِّعْمَةَ؛

فرومایگی این است که سپاسِ نعمت نگراری.

حدیث ۳۸

امام حسن علیه السلام :

الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ ، الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَ نَسَبُهُ ، وَالْبَعِيدُ مَنْ بَاعَدَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ قَرَّبَ نَسَبُهُ؛

خویشاوند ، کسی است که دوستی ، او را به آدمی نزدیک ساخته ، گرچه

نژاد (و تبار) او دور باشد ؛ و بیگانه کسی است که از دیدگاه دوستی دور است ، هر چند تبار (و نژاد) او نزدیک باشد.

حدیث ۳۹

امام حسن علیه السلام :

مَنْ اتَّكَلَّ عَلَى حُسْنِ الْإِخْتِيَارِ مِنَ اللَّهِ لَهُ لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ لَهُ؛

هر که بر نیک گزینی خداوند پشت گرم باشد، آرزو نمی کند در وضعی جز آن که خدا برایش اختیار فرموده، قرار گیرد.

حدیث ۴۰

امام حسن علیه السلام :

الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَّ فِيهِ : الشُّكْرُ مَعَ النِّعْمَةِ وَالصَّبْرُ عَلَى النَّازِلَةِ؛

خیری که هرگز شری در آن نیست، شکر بر نعمت و صبر بر ناگواری هاست.

حدیث ۴۱

امام حسن علیه السلام :

حدیث ۴۲

امام حسن علیه السلام :

سُئِلَ عَنِ الْمَرْوَةِ؟ فَقَالَ : شُحُّ الرَّجُلِ عَلَى دِينِهِ وَإِصْلَاحُهُ مَالَهُ وَقِيَامُهُ بِالْحَقُوقِ؛

او را از مردانگی پرسیدند [که چیست]. فرمود : این که مرد دریغش آید بر دین خود [که چیزی از آن بکاهد]، و اصلاح مال است [به نیامیختن حرام و پرداختن زکات] و بر پا داشتن حقوق (و فرایض).

حدیث ۴۳

امام حسن علیه السلام :

الْتَّقْوَى بَابُ كُلِّ تَوْبَةٍ وَرَأْسُ كُلِّ حِكْمَةٍ وَشَرَفُ كُلِّ عَمَلٍ؛

تقوا، باب هر توبه و سرآمد هر حکمت، و [مایه] شرافت هر کاری است.

حدیث ۴۴

امام حسن علیه السلام :

إِذَا أَضْرَبَتِ النَّوْفُلُ بِالْفَرِيضَةِ فَارْفُضُوهَا؛

هرگاه مستحبات به واجبات زیان رساند [و مانع انجام دادن فرایض شود]، آنها را ترک کنید.

حدیث ۴۵

امام حسن علیه السلام :

مَنْ تَذَكَّرَ بَعْدَ السَّفَرِ اعْتَدَّ؛

هر که دوری راه سفر را به یاد آرد ، [با توشه گرفتن] آماده شود.

حدیث ۴۶

امام حسن علیه السلام :

لَا يُعْشُ الْعَاقِلُ مَنْ اسْتَنْصَحَهُ؛

خردمند ، به کسی که از او راهنمایی مشفقانه بخواهد ، خیانت نکند.

حدیث ۴۷

امام حسن علیه السلام :

إِذَا لَقِيَ أَحَدَكُمْ أَخَاهُ فَلْيَقْبَلْ مَوْضِعَ النُّورِ مِنْ جِبْهَتِهِ؛

هر گاه یکی از شما با برادر خود دیدار کند ، باید محل نورخیز پیشانی او را ببوسد.

حدیث ۴۸

امام حسن علیه السلام :

لَمَّا نَزَلَتْ آيَةُ التَّطْهِيرِ جَمَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي كِسَاءٍ لِأُمَّ سَلَمَةَ خَيْرِي، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَعِترَتِي، فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجَسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا

امام حسن علیه السلام : چون آیه تطهیر نازل شد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ما را در عبایی خیبری که از آن ام سلمه بود گرد آورد و فرمود: بار خدایا! اینان اهل بیت و عترت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان.

المناقب لابن المغازلی : ۳۰۲ / ۳۴۶ ، أمالی الطوسی : ۵۵۹ / ۱۱۷۳ ، وراجع مجمع البیان : ۵۶۰ / ۸ کلها عن زاذان .

حدیث ۴۹

امام حسن علیه السلام :

- فِي خُطْبَةٍ حِينَ قُتِلَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ - : أَنَا ابْنُ الْبَشِيرِ وَأَنَا ابْنُ النَّذِيرِ ، وَأَنَا ابْنُ الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ ، وَأَنَا ابْنُ السَّرَاجِ الْمُنِيرِ ، وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِي كَانَ جِبْرِيلُ يَنْزِلُ إِلَيْنَا وَيَصْعَدُ مِنْ عِنْدِنَا ، وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِي أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجَسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا

امام حسن علیه السلام به هنگام شهادت حضرت علی علیه السلام در خطبه ای پس از حمد و ثنای الهی فرمود: منم فرزند مژده دهنده و بیم دهنده و فرزند کسی که با اذن خدا به سوی او فرا می خواند. منم فرزند آن چراغ پرتو افشان، من از اهل بیتی هستم که جبرئیل به سوی ما نازل می شد و از نزد ما اوج می گرفت. من از اهل بیتی هستم که خداوند هر گونه پلیدی را از آنها دور کرده کاملاً پاکشان گردانیده است.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۸۸ / ۴۸۰۲ عن عمر بن علی عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، مقاتل الطالبیین : ۶۲ عن زید بن علی بن الحسین بن زید بن الحسن ؛ الإرشاد : ۲ / ۷ عن أبي إسحاق السبيعي وغيره ، بشارة المصطفى : ۲۴۰ وليس في الثلاثة الأخيرة «وأنا من أهل البيت الذي كان جبريل ينزل إلينا و يصعد من عندنا» ، أمالی الطوسی : ۲۶۹ / ۵۰۱ كلاهما عن أبي الطفيل ،

مسائل علی بن جعفر : ۳۲۸ / ۸۱۸ عن عمر بن الإمام علی علیه السلام ، إعلام الوری : ۲۰۸ کلاهما نحوه .

حدیث ۵۰

امام حسن علیه السلام :

- فِي خُطْبَةٍ لَهُ - : يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ ، اتَّقُوا اللَّهَ فِينَا ، فَإِنَّا أُمْرَاؤُكُمْ وَضَيْفَانُكُمْ ، وَنَحْنُ أَهْلُ الْبَيْتِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

امام حسن علیه السلام : در خطبه ای: ای اهل عراق! در حق ما تقوا در پیش گیرید که ما امرا و میهمانان شما هستیم و اهل بیته هستیم که خداوند در حق ما فرموده است: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

المعجم الكبير : ۳ / ۹۳ / ۲۷۶۱ ، المناقب لابن المغازلی : ۳۸۲ / ۴۳۱ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسن علیه السلام»: ۱۸۰ / ۳۰۴ و ۳۰۵ کلها عن أبي جميلة ، وأيضاً : ۱۸۲ / ۳۰۶ و ۳۰۷ عن هلال بن يساف .

حدیث ۵۱

امام حسن علیه السلام :

- فِيمَا جَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ - : إِيَّاكَ عَنِّي فَإِنَّكَ رِجْسٌ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ الطَّهَارَةِ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنَّا الرِّجْسَ وَطَهَّرَنَا تَطْهِيرًا .
امام حسن علیه السلام در ماجرای میان ایشان و عمرو بن عاص: از من دور شو که تو پلیدی و پلشتی هستی و ما خاندان پاکی و پاکیزگی هستیم که خداوند پلیدی و پلشتی را از ما دور کرده، کاملاً پاکمان گردانیده است.
شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد : ۱۶ / ۲۸ .

حدیث ۵۲

امام حسن علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ أَكْرَمَنَا اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ ، وَاخْتَارَنَا وَاصْطَفَانَا وَاجْتَبَانَا ، فَأَذْهَبَ عَنَّا الرِّجْسَ وَطَهَّرَنَا تَطْهِيرًا ، وَالرِّجْسُ هُوَ الشُّكُّ ، فَلَا تَشْكُ فِي اللَّهِ الْحَقُّ وَدِينِهِ أَبَدًا ، وَطَهَّرَنَا مِنْ كُلِّ أَفْنٍ وَغَيْبَةٍ

امام حسن علیه السلام : ما از خاندانی هستیم که خداوند با اسلام گرامیمان داشته است و ما را برگزیده، انتخابمان کرده است و هر گونه پلیدی و رجس را از ما دور کرده کاملاً پاکمان گردانیده است. پلیدی و رجس، همان شک است و ما هرگز در وجود خدای حق و دین او تردید نمی کنیم. خداوند ما را از هرگونه سست رأیی و گمراهی پاک گردانیده است.

أمالی الطوسی : ۵۶۲ / ۱۱۷۴ عن عبدالرحمن بن كثير عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام .

حدیث ۵۳

امام حسن علیه السلام :

- فِي بَيَانِ قَوْلِهِ تَعَالَى : «نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ ...» - : أَخْرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ الْأَنْفُسِ مَعَهُ أَبِي ، وَمِنَ الْبَنِينَ إِيَّايَ وَأَخِي ، وَمِنَ النِّسَاءِ أُمَّيَ فَاطِمَةَ مِنَ النَّاسِ جَمِيعًا ، فَنَحْنُ أَهْلُهُ وَلَحْمُهُ وَدَمُهُ وَنَفْسُهُ ، وَنَحْنُ مِنْهُ وَهُوَ مِنَّا

عبدالرحمن بن كثير به نقل از جعفر بن محمد به نقل از پدرش به نقل از جدش به نقل از حسن بن علی علیه السلام - در بیان آیه شریفه «نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ...» - : پیامبر صلی الله علیه و آله خارج شد در حالی که از «انفس»، پدرم با او بود و از فرزندان، من و

برادرم بودیم و از زنان از میان همه مردمان، مادر من فاطمه بود. ما خاندان او و گوشت و خون و جان اویم، ما از او هستیم و او از ماست.

أمالی الطوسی: ۵۶۴ / ۱۱۷۴، ینایع المودّة: ۱ / ۱۶۵ / ۱.

حدیث ۵۴

امام حسن علیه السلام:

نَظَرَ أَبُو نُؤَاسٍ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ذَاتَ يَوْمٍ وَقَدْ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ الْمَأْمُونِ عَلَى بَغْلَةٍ لَهُ ، فَدَنَا مِنْهُ أَبُو نُؤَاسٍ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَقَالَ : يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، قَدْ قُلْتَ فِيكَ آيَاتًا فَاحِبُّ أَنْ تَسْمَعَهَا مِنِّي ، قَالَ : هَاتِ ، فَأَنْشَأَ يَقُولُ :

مُطَهَّرُونَ نَفِيَاتٍ ثِيَابُهُمْ تَجْرِي الصَّلَاةُ عَلَيْهِمْ أَيْنَمَا ذُكِرُوا
مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَوِيًّا حِينَ تَنْسِبُهُ فَمَا لَهُ مِنْ قَدِيمِ الدَّهْرِ مُفْتَحَرُ
فَاللَّهُ لَمَّا بَرَأَ خَلْقًا فَاتَّقَنَهُ صَفَاكُمْ وَاصْطَفَاكُمْ أَئْيَهَا الْبَشَرُ
فَأَنْتُمْ الْمَلَأُ الْأَعْلَى وَعِنْدَكُمْ عِلْمُ الْكِتَابِ وَمَا جَاءَتْ بِهِ السُّورُ
فَقَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَدْ جِئْنَا بِآيَاتٍ مَا سَبَقَكَ إِلَيْهَا أَحَدٌ

ابوالحسن محمد بن یحیی فارسی: روزی ابو نؤاس به ابو الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام گریست و این در حالی بود که حضرت علیه السلام سوار بر استری از نزد مأمون خارج می شد. ابو نؤاس به ایشان نزدیک شد و درود فرستاد و گفت: ای زاده پیامبر خدا! ابیاتی درباره تو سروده ام که می خواهم آنها را از من بشنوی. حضرت علیه السلام فرمود: آن چه سروده ای، بیاور او پس چنین سرود:

ایشان پاکانی هستند که جامه شان پاکیزه است * و هر گاه از ایشان یاد شود بر آنها درود فرستاده می شود

هر که به هنگام انتساب علوی نباشد * از روزگار کهن افتخاری ندارد

خداوند آن گاه که خلائق را بیافرید و سامانشان داد * ای جماعت شما را گزین کرد و برگزید

شما باید گروه برتر و نزد شماست * علم کتاب و آن چه سوره های قرآن آورده است

امام رضا علیه السلام فرمود: ابیاتی را آوردی که هیچ کس در سرودن آنها از تو پیشی نگرفته است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۱۴۳ / ۱۰، المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۳۶۶ مرسلًا.

حدیث ۵۵

امام حسن علیه السلام:

- فِي مَجْلِسِ مُعَاوِيَةَ - : وَأَنَا ابْنُ خَيْرَةِ الْإِمَاءِ وَسَيِّدَةِ النِّسَاءِ ، عَدَدْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِعِلْمِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَعَلَّمَنَا تَأْوِيلَ الْقُرْآنِ ، وَمُشْكَلَاتِ الْأَحْكَامِ ، لَنَا الْعِزَّةُ الْعَلِيَاءُ وَالْكَلِمَةُ الْعَلِيَاءُ ، وَالْفَخْرُ وَالسَّنَاءُ

امام حسن علیه السلام - در مجلس معاویه - : من پسر بهترین کنیزان (خدا) و سرور زنانم. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ما را با علم خداوند تبارک و تعالی تغذیه کرده است و تأویل قرآن و احکام دشوار را به ما آموخته است. سترگ ترین ارجمندی و والاترین کلمه و افتخار و بلندی از آن ماست.

الاحتجاج : ۲ / ۴۷ .

حدیث ۵۶

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ الْعِلْمَ فِينَا ، وَنَحْنُ أَهْلُهُ ، وَهُوَ عِنْدَنَا مَجْمُوعٌ كُلُّهُ بِحِذَائِهِ ، وَإِنَّهُ لَا يَحْدُثُ شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى أُرْسَ الْخَدَشِ إِلَّا وَهُوَ عِنْدَنَا مَكْتُوبٌ بِإِمْلَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَخَطَّ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدِيهِ

امام حسن علیه السلام : علم در میان ماست و ما اهل آنیم و همه آن به کمال نزد ماست و تا روز رستاخیز حتی دیه خراشی تعلق نخواهد گرفت مگر آن که با املا پیامبر صلی الله علیه و آله و دست خط علی علیه السلام نزد ما نوشته موجود است.

الاحتجاج : ۲ / ۶۳ / ۱۵۵ عن ابن عباس .

حدیث ۵۷

امام حسن علیه السلام :

- أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَأْيِ أَبِيهِ فِي الْخِيَارِ ؛ مِنْ مَبَاحِثِ الْبُيُوعِ وَالْمُعَامَلَاتِ - : فَدَعَا بَرَبَعَهُ ، فَأَخْرَجَ مِنْهَا صِيحْفَةً صِيْفَاءَ مَكْتُوبٍ فِيهَا قَوْلُ عَلِيٍّ فِي الْخِيَارِ

از امام حسن علیه السلام درباره نظر پدرش پیرامون مسأله «خیار» - [یعنی حق به هم زدن معامله] که از مباحث خرید و فروش و معاملات است - پرسش شد. حضرت علیه السلام مصدوقی را خواست و از میان آن صحیفه زرد رنگی بیرون آورد که نظر علی علیه السلام در باره «خیار» در آن نوشته شده بود.

العلل لابن حنبل : ۱ / ۳۴۶ / ۶۳۹ .

حدیث ۵۸

امام حسن علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَكْتُبُ مَا أُمْلَى عَلَيْكَ ، فَقَالَ : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، أَتَخَافُ عَلَيَّ النَّسِيَانَ ؟ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَسْتُ أَخَافُ عَلَيْكَ النَّسِيَانَ ، وَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ لَكَ أَنْ يُحَفِّظَكَ وَلَا يُنْسِيَكَ ، وَلَكِنْ أَكْتُبُ لِشِرْكَائِكَ . قَالَ : قُلْتُ : وَمَنْ شِرْكَائِي يَا نَبِيَّ اللَّهِ ؟ قَالَ : الْأَيْمَةُ مِنْ وُلْدِكَ ، بِهِمْ تُسْقَى أُمَّتِي الْغَيْثَ ، وَبِهِمْ يُسْتَجَابُ دُعَاؤُهُمْ ، وَبِهِمْ يَصْرِفُ اللَّهُ عَنْهُمْ الْبَلَاءَ ، وَبِهِمْ يُنَزَّلُ الرَّحْمَةُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَهَذَا أَوْلُهُمْ ، وَأَوْمًا يَبِيدُهُ إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، ثُمَّ أَوْمًا يَبِيدُهُ إِلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، ثُمَّ قَالَ : الْأَيْمَةُ مِنْ وُلْدِهِ

امام حسن علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: آن چه را بر تو املا می کنم، بنویس. علی عرض کرد: یا رسول الله! بیم داری چیزی را فراموش کنم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: از فراموشی تو نمی ترسم، من به درگاه خداوند دعا کرده ام که حافظه تو را قوی گرداند و از فراموشی بر کنارت دارد، لیکن برای شریک های خود بنویس. علی علیه السلام عرض کرد: شریکان من چه کسانی هستند یا رسول الله؟ فرمود: آن فرزندان تو که امانند، به برکت وجود آنهاست که بر امت من

باران می بارد و در پرتو وجود آنها دعایشان مستجاب می گردد و خداوند به سبب آنها بلا از امت می گرداند و به برکت وجود آنها از آسمان رحمت می بارد و این نخستین ایشان است و با دست به حسن بن علی علیه السلام اشاره کرد، سپس به حسین اشاره کرد و فرمود: فرزندان او که امامند.

أمالی الصدوق: ۳۲۷ / ۱، کمال الدین: ۲۰۶ / ۲۱، بصائر الدرجات: ۱۶۷ / ۲۲ کلها عن أبي الطفيل .

حدیث ۵۹

امام حسن علیه السلام:

دَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، فَلَمَّا بَصُرَنِي (بَصُرَ بِي) قَالَ لِي : مَرَحَبًا بِكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ، أَنْتَ وَثِينَا حَقًّا . فَقُلْتُ لَهُ : يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُعْرِضَ عَلَيْكَ دِينِي ، فَإِنْ كَانَ مَرَضَةً يَأْتِيَتْ عَلَيَّ حَتَّى أَلْقَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ ، فَقَالَ : هَاتِي يَا أَبَا الْقَاسِمِ ، فَقُلْتُ : إِنِّي أَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَاحِدٌ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ، خَارِجٌ مِنَ الْحَدِيثِ : حَدُّ الْإِبْطَالِ وَحَدُّ التَّشْبِيهِ ، وَإِنَّهُ لَيْسَ بِجِسْمٍ وَلَا- صُورَةٍ وَلَا- عَرَضٍ وَلَا- جَوْهَرٍ ، بَلْ هُوَ مُجَسَّمُ الْأَجْسَامِ وَمُصَوَّرُ الصُّوَرِ ، وَخَالِقُ الْأَعْرَاضِ وَالْجَوَاهِرِ ، وَرَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَالِكُهُ وَجَاعِلُهُ وَمُحَدِّثُهُ .

وَأَنْ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ ، فَلَا نَبِيَّ بَعْدَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَأَنْ شَرِيعَتَهُ خَاتِمَةُ الشَّرَائِعِ فَلَا شَرِيعَةَ بَعْدَهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ . وَأَقُولُ : إِنَّ الْإِمَامَ وَالْخَلِيفَةَ وَوَلِيَّ الْأَمْرِ بَعْدَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، ثُمَّ الْحَسَنُ ثُمَّ الْحُسَيْنُ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ ثُمَّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ ثُمَّ أَنْتَ يَا مَوْلَايَ . فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَمِنْ بَعْدِي الْحَسَنُ ابْنِي ، فَكَيْفَ لِلنَّاسِ بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِهِ ؟ فَقُلْتُ : وَكَيْفَ ذَاكَ يَا مَوْلَايَ ؟ قَالَ : لِأَنَّهُ لَا يُرَى شَخْصُهُ وَلَا يَحِلُّ ذِكْرُهُ بِاسْمِهِ حَتَّى يَخْرُجَ فَيَمْلَأَ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا . فَقُلْتُ : أَفَرَأَيْتَ .

وَأَقُولُ : إِنَّ وَلِيَّهُمْ وَلِيُّ اللَّهِ ، وَعَدُوَّهُمْ عَدُوُّ اللَّهِ ، وَطَاعَتُهُمْ طَاعَةُ اللَّهِ ، وَمَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَةُ اللَّهِ . وَأَقُولُ : إِنَّ الْمِعْرَاجَ حَقٌّ ، وَالْمُسَاءَلَةَ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ ، وَإِنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ ، وَالنَّارَ حَقٌّ ، وَالصِّرَاطَ حَقٌّ ، وَالْمِيزَانَ حَقٌّ ، وَإِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا ، وَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ .

وَأَقُولُ : إِنَّ الْفَرَائِضَ الْوَاجِبَةَ بَعْدَ الْوَلَايَةِ : الصَّلَاةُ وَالزَّكَاةُ وَالصَّوْمُ وَالْحَجُّ وَالْجِهَادُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ . فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ : يَا أَبَا الْقَاسِمِ ، هَذَا وَاللَّهِ دِينُ اللَّهِ الَّذِي ارْتَضَاهُ لِعِبَادِهِ ، فَاتَّبِعْ عَلَيْهِ أَتْبَكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ .

عبدالعظیم بن عبد الله حسنی: بر سرورم علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب علیهم السلام وارد شدم.

چون مرا دید فرمود: ای ابا القاسم! خوش آمدی، تو به راستی دوستدار مایی. عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! می خواهم دینم را بر شما عرضه کنم تا اگر پسندیده است تا هنگام دیدار خداوند عز و جل، بر آن پایداری ورزم. امام علیه السلام فرمود: عرضه کن ای ابو القاسم. عرض کردم: من اعتقاد دارم: خداوند متعال یکی است و چیزی مانند او وجود ندارد و از دو حد ابطال و تشبیه بیرون است، نه جسمی دارد و نه صورتی و نه عرضی و نه جوهری. بلکه اوست که به اجسام، جسمیت و به صورتها، تصویر می بخشد و اعراض و جواهر را می آفریند و پروردگار و مالک و آفریننده و پدید آورنده هر پدیده ای است و این که محمد بنده و رسول او، خاتم پیامبران است و تا روز رستخیر پیامبری پس از او نخواهد بود و آیین او آیین پایانی است که تا روز قیامت، آیینی پس از آن

نخواهد بود.

من معتقدم امام و جانشین و ولی امر پس از او، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب و سپس حسن و آن گاه حسین و علی بن حسین و محمّد بن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمّد بن علی و سپس تویی ای سرورم. امام هادی علیه السلام فرمود: پس از من، فرزندانم حسن، جانشین من خواهد بود، ولی جانشین او در میان مردم چگونه خواهد بود؟ عرض کردم: چگونه خواهد بود سرورم؟ فرمود: شخص او دیده نمی شود و روا نیست نامش برده شود تا خروج کند و زمین را همان گونه که از ظلم و ستم آکنده بود از داد و عدل بیاکند. عرض کردم: بدان اقرار می کنم.

من معتقدم: دوستدار آنها، دوستدار خدا و دشمن آنها، دشمن خداست، فرمانبری از آنها، فرمانبری از خدا و سرکشی از آنها، سرکشی از خداست. به اعتقاد من، معراج و سؤال و جواب قبر و بهشت و دوزخ و رستاخیز، حقّ است و تردیدی در آن نیست و خداوند هر آن که را در گور خفته بر خواهد انگیخت.

به اعتقاد من، فرائض واجب پس از ولایت، نماز و زکات و روزه و حج، جهاد و امر به معروف و نهی از منکر هستند.

علی بن محمّد علیه السلام فرمود: ای ابا القاسم! به خدا سوگند این همان دینی است که خداوند برای بندگانش برگزیده است. بر آن پایدار باش، خداوند تو را بر این عقیده استوار در دنیا و آخرت پایدار بدارد.
 أمالی الصدوق: ۲۷۸ / ۲۴، التوحید: ۸۱ / ۳۷، کمال الدین: ۳۷۹، روضه الواعظین: ۳۹، کفایه الأثر: ۲۸۲، و راجع صفات الشیعه: ۱۲۷ / ۶۸.

حدیث ۶۰

امام حسن علیه السلام:

عَلَى فُقَرَاءٍ وَقَدْ وَصَّ عَوَاكِسَ بِيَرَاتِ عَلَى الْأَرْضِ وَهُمْ قُعُودٌ يَلْتَقِطُونَهَا وَيَأْكُلُونَهَا، فَقَالُوا لَهُ: هَلُمَّ يَا بَنَ بْنَتِ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى الْعَدَاءِ. قَالَ: فَتَزَلَّ وَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ، وَجَعَلَ يَأْكُلُ مَعَهُمْ حَتَّى اكْتَفَوْا وَالزَّادُ عَلَى حَالِهِ بِيَرَكْتِهِ، ثُمَّ دَعَاهُمْ إِلَى ضِيَّةٍ يَأْفِتُهُ وَأَطْعَمَهُمْ وَكَسَاهُمْ

روایت شده که حسن بن علی بر گروهی از فقرا گذشت که تکه نانهایی بر زمین نهاده و گرد یکدیگر نشسته بودند و از آن بر می داشتند و می خوردند. این جماعت به امام علیه السلام گفتند: ای پسر دختر رسول خدا! بفرماید. راوی می گوید: حضرت علیه السلام فرود آمد و فرمود: خداوند مستکبران را دوست ندارد و همراه آنان به خوردن نشست تا از خوردن دست کشیدند و این در حالی بود که به برکت وجود امام علیه السلام، چیزی از نانها کم نشده بود. امام علیه السلام سپس آنها را به مهمانی دعوت کرد و اطعامشان نمود و جامه شان بخشید.
 المناقب لابن شهر آشوب: ۲۳ / ۴.

حدیث ۶۱

امام حسن علیه السلام:

أَخَذَ ابْنُ مُلْجَمٍ فَادْخَلَ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ : أَطِيبُوا طَعَامَهُ وَأَلِينُوا فِرَاشَهُ ، فَإِنْ أَعِشَ فَأَنَا وَلِيُّ دَمِي ، عَفْوٌ أَوْ قِصَاصٌ ، وَإِنْ مِتُّ فَالْحِقْوُهُ بِي أَخَاصِمُهُ عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ

امام حسن علیه السلام: ابن ملجم دستگیر و به حضور علی علیه السلام برده شد. امام علیه السلام فرمود: خوراکش را نیکو و بسترش را نرم گردانید، اگر زنده ماندم که صاحب خون، خودم هستم، بخواهم در می گذرم یا قصاص می کنم و اگر مُردم، او را به من مُلحق کنید که نزد خداوند جهانیان از او دادخواهی می کنم.

أسد الغابة: ۴ / ۱۱۳ ، تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام»: ۳ / ۳۰۰ / ۱۴۰۰ کلاهما عن محمد بن سعد ، أنساب الأشراف : ۲ / ۴۹۵ / ۵۲۹ ، الإمامة والسياسة : ۱ / ۱۸۱ وفي ذيلهما «ولا تعتدوا، إن الله لا يحب المعتدين» .

حدیث ۶۲

امام حسن علیه السلام :

يَا مَوْلَايَ «وَالكَاطِمِينَ الْغَيْظَ» . قَالَ : خَلَّوْا عَنْهُ . قَالَ : يَا مَوْلَايَ «وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ» . قَالَ : قَدْ عَفَوْتُ عَنْكَ . قَالَ : يَا مَوْلَايَ «وَاللَّهِ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

روایت شده است که غلام حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام جرمی مرتکب شد که سزاوار کیفر بود، حضرت علیه السلام دستور داد او را بزنند. او گفت: سرورم! «آنان که خشم خویش فرو می خورند»، حضرت علیه السلام فرمود: از او دست بردارید. او گفت: سرورم! «و از خطای مردم در می گذرند»، حضرت علیه السلام فرمود: از تو در گذشتم. او گفت: سرورم! «و خدا نیکوکاران را دوست می دارد»، حضرت علیه السلام فرمود: تو در راه خدا آزادی و از آن تو باد دو برابر آن چه به تو می دادم. آل عمران : ۱۳۴ .

حدیث ۶۳

امام حسن علیه السلام :

رَأَيْتُ أُمَّيَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ مَقَائِمَةً فِي مِحْرَابِهَا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ ، فَلَمْ تَزَلْ رَاكِعَةً سَاجِدَةً حَتَّى انْفَجَرَ عَمُودُ الصُّبْحِ ، وَسَمِعْتُهَا تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَتَسْتَمِيهِمْ وَتُكَيِّرُ الدُّعَاءَ لَهُمْ وَلَا تَدْعُو لِنَفْسِهَا بِشَيْءٍ ، فَقُلْتُ : يَا أُمَّاهُ ، لِمَ لَا تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ كَمَا تَدْعِينَ لِغَيْرِكَ ؟ فَقَالَتْ : يَا بَنِيَّ ، الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ

امام حسن علیه السلام: مادرم فاطمه علیها السلام را در شب جمعه در محراب دیدم که به عبادت ایستاده بود. او همچنان در رکوع بود، تا روشنی بامداد برآمد. شنیدم که او به مردان و زنان مؤمن دعا می کرد و آنها را نام می بُرد و برای آنها فراوان دعا می کرد در حالی که برای خود دعایی نمی کرد. گفتم: مادر! چرا همان گونه که برای دیگران دعا می کنی برای خود دعا نمی کنی؟ فرمود: فرزندم! نخست همسایه و سپس [اهل] خانه.

دلائل الإمامة : ۱۵۲ / ۶۵ ، علل الشرائع : ۱ / ۱۸۱ ، كشف الغممة : ۲ / ۹۴ ، ضیافه الإخوان : ۲۶۵ کُلُّهَا عن فاطمة الصغرى عن الإمام الحسين عليه السلام .

حدیث ۶۴

امام حسن علیه السلام :

مَا كَانَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَعْبُدُ مِنْ فَاطِمَةَ ، كَأَنْتِ تَقُومُ حَتَّى تَوَرَّمَتْ قَدَمَاهَا

حسن بصری: در میان این امت، عابدتر از فاطمه نبوده است، او آن قدر [برای عبادت] می ایستاد که دو پایش ورم می کرد. المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۳۴۱، ربیع الأبرار: ۲ / ۱۰۴.

حدیث ۶۵

امام حسن علیه السلام:

أَعْتَقَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْفَ أَهْلِ بَيْتٍ بِمَا مَجَلَّتْ يَدَاهُ وَعَرِقَ جَبِينُهُ

عبدالله بن الحسن [بن الحسن] بن علی بن ابی طالب می گوید: علی علیه السلام هزار خانوار را با در آمدی که با پینه دست و عرق جبین، به دست آورده بود، آزاد کرد.

الغارات: ۱ / ۹۱، شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید: ۲ / ۲۰۲ عن عبدالله بن الحسين بن الحسن وفيه «أعتق علي عليه السلام في حياة رسول الله صلى الله عليه وآله...».

حدیث ۶۶

امام حسن علیه السلام:

كَانَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ سَيِّدًا زَاهِدًا وَرِعًا صَالِحًا نَاصِحًا حَسَنَ الْخُلُقِ ، فَذَهَبَ ذَاتَ يَوْمٍ مَعَ أَصْحَابِهِ إِلَى بُسْتَانِهِ ، وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْبُسْتَانِ غُلَامٌ لَهُ اسْمُهُ صَافِي ، فَلَمَّا قَرَّبَ مِنَ الْبُسْتَانِ رَأَى الْغُلَامَ قَاعِدًا يَأْكُلُ خُبْرًا ، فَنَظَرَ الْحُسَيْنُ إِلَيْهِ وَجَلَسَ عِنْدَ نَخْلَةٍ مُسْتَتِرًا لَا يَرَاهُ ، فَكَانَ يَرْفَعُ الرَّغِيفَ فَيَرْمِي بِنِصْفِهِ إِلَى الْكَلْبِ وَيَأْكُلُ نِصْفَهُ الْآخَرَ . فَتَعَجَّبَ الْحُسَيْنُ مِنْ فِعْلِ الْغُلَامِ ، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ أَكْلِهِ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَاغْفِرْ لِسَيِّدِي ، وَبَارِكْ لَهُ كَمَا بَارَكْتَ عَلَيَّ أَبَوَيْهِ ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ .

فَقَامَ الْحُسَيْنُ وَقَالَ : يَا صَافِي ، فَقَامَ الْغُلَامُ فَرِعًا وَقَالَ : يَا سَيِّدِي وَسَيِّدَ الْمُؤْمِنِينَ ، إِنِّي مَا رَأَيْتُكَ ، فَأَعْفُ عَنِّي . فَقَالَ الْحُسَيْنُ : اجْعَلْنِي فِي حِلٍّ يَا صَافِي ، لَأَنِّي دَخَلْتُ بُسْتَانَكَ بغيرِ إِذْنِكَ . فَقَالَ صَافِي : بِفَضْلِكَ يَا سَيِّدِي وَكَرَمِكَ وَسُؤْدُوكَ تَقُولُ هَذَا . فَقَالَ الْحُسَيْنُ : رَأَيْتُكَ تَرْمِي بِنِصْفِ الرَّغِيفِ لِلْكَلبِ وَتَأْكُلُ النِّصْفَ الْآخَرَ ، فَمَا مَعْنَى ذَلِكَ ؟ فَقَالَ الْغُلَامُ : إِنَّ هَذَا الْكَلْبَ يَنْظُرُ إِلَيَّ حِينَ أَكُلُ ، فَأَسْتَحِي مِنْهُ يَا سَيِّدِي لِنَظَرِهِ إِلَيَّ ، وَهَذَا كَلْبُكَ يَحْرُسُ بُسْتَانَكَ مِنَ الْأَعْدَاءِ ، فَأَنَا عَبْدُكَ ، وَهَذَا كَلْبُكَ ، فَأَكَلْنَا رِزْقَكَ مَعًا .

فَبَكَى الْحُسَيْنُ وَقَالَ : أَنْتَ عَتِيقُ اللَّهِ ، وَقَدْ وَهَبْتُ لَكَ أَلْفِي دِينَارٍ بِطَبِيعِهِ مِنْ قَلْبِي . فَقَالَ الْغُلَامُ : إِنْ أَعْتَقْتَنِي فَأَنَا أُرِيدُ الْقِيَامَ بِبُسْتَانِكَ . فَقَالَ الْحُسَيْنُ : إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلَامٍ فَيَتَبَغَى أَنْ يُصَيِّدَهُ بِالْفِعْلِ ، فَأَنَا قَدْ قُلْتُ : دَخَلْتُ بُسْتَانَكَ بغيرِ إِذْنِكَ ، فَصَيِّدْتُ قَوْلِي ، وَوَهَبْتُ الْبُسْتَانَ وَمَا فِيهِ لَكَ ، غَيْرَ أَنَّ أَصْحَابِي هُوَلاءِ جَاؤُوا لِأَكْلِ الثَّمَارِ وَالرُّطْبِ فَاجْعَلْهُمْ أَضْيَافًا لَكَ وَأَكْرَمَهُمْ مِنْ أَجْلِي ، أَكْرَمَكَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَارَكَ لَكَ فِي حُسْنِ خُلُقِكَ وَأَدَبِكَ . فَقَالَ الْغُلَامُ : إِنْ وَهَبْتَ لِي بُسْتَانَكَ فَأَنَا قَدْ سَبَّلْتُهُ لِأَصْحَابِكَ وَشَيَعَتِكَ . قَالَ الْحَسَنُ [الْبَصْرِيُّ] : فَيَتَبَغَى لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ كَنَافِلَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

حسن بصری: حسین بن علی، سروری زاهد، پاکدامن، نیکوکار، خیرخواه و خوش اخلاق بود. امام علیه السلام، روزی با اطرافیان خود به باغش رفت. در این باغ غلامی کار می کرد که نامش صافی بود. چون حضرت علیه السلام به باغ نزدیک شد، غلام را دید که نشسته نان می خورد. حسین علیه السلام بدو نگریست و زیر درخت خرمایی که او را می پوشاند و غلام نمی توانست حضرت علیه السلام را ببیند نشست.

غلام، یک گرده نان را بر می داشت و نصف آن را به طرف سگش می انداخت و نیم دیگر را خود می خورد. حسین علیه السلام این کار غلام در شگفت شد. غلام چون از خوردن آسوده گشت گفت: سپاس خداوند جهانیان را، خدایا من و سرورم را بیامرزد و به او برکت بده، چنان که به پدر و مادر او برکت دادی، به رحمت خودت ای ارحم الراحمین.

در این هنگام حسین علیه السلام برخاست و گفت: ای صافی! غلام وحشت زده برخاست و گفت: سرورم و سرور همه مؤمنان! من شما را ندیدم، مرا ببخش. حسین علیه السلام گفت: مرا حلال کن ای صافی، زیرا من بدون اجازه تو به باغت وارد شدم. صافی گفت: به سبب فضیلت و کرم و سروری خودت چنین سخنی را می‌گویی سرورم. حسین علیه السلام فرمود: دیدم که نیمی از گرده نان را به سگت می‌دهی و نیم دیگر آن را، خود می‌خوری، این کار چه معنا دارد؟ غلام گفت: هنگامی که من نان می‌خوردم، این سگ به من می‌نگریست، سرورم! من از نگاه او شرم کردم، آخر این هم سگت توست که باغت را در برابر دشمنان حفظ می‌کند. من برده توام و این سگت توست و هر دو با هم، رزق از تو رسیده را خوردیم.

حسین علیه السلام گریست و فرمود: تو در راه خدا آزادی و با طیب خاطر به تو دو هزار دینار می‌بخشم. غلام گفت: اگر مرا آزاد می‌کنی من باز هم می‌خواهم عهده دار باغ تو باشم. حسین علیه السلام فرمود: مرد هرگاه سخنی بر زبان می‌آورد، شایسته است که آن را با عمل خود تأیید کند، من گفتم: بدون اجازه تو به باغت وارد شدم و سخن خود را تأیید کردم و باغ را با هر آن چه در آن است به تو بخشیدم، ولی این گروه از اطرافیان من آمده اند تا میوه و خرما بخورند، آنها را به خاطر من، میهمان خود بدار و ارجشان نه که خداوند در روز رستخیز بر تو ارج نهد و به سبب خوش اخلاقی و ادب به تو برکت دهد. غلام گفت: اگر تو باغت را به من بخشیدی، من هم آن را وقف اطرافیان و شیعیان تو می‌کنم. حسن [بصری] می‌گوید: بر مؤمن شایسته است که همچون نوه پیامبر خدا باشد.

مقتل الحسين عليه السلام للخوارزمي: ۱ / ۱۵۳.

حدیث ۶۷

امام حسن علیه السلام :

شَكَوْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ الْحَاجَّةَ وَجَفَاءَ الْإِخْوَانِ ، فَقَالَ : بِئْسَ الْأَخُ أَخٌ يَرَعَاكَ غَيْبًا وَيَقَطِّعُكَ فَقِيرًا . ثُمَّ أَمَرَ غُلَامَهُ فَأَخْرَجَ كَيْسًا فِيهِ سَبْعُمِائَةٌ دِرْهَمًا ، وَقَالَ : اسْتَنْفِقْ هَذِهِ فَإِذَا نَفِدَتْ فَأَعْلِمْنِي .

حسن بن کثیر: نزد ابو جعفر محمد بن علی علیه السلام از فقر و بریدن برادران شکوه کردم. امام علیه السلام فرمود: بدترین برادر، برادری است که تو را به وقت توانگری در نظر داشته باشد و هنگام فقر، از تو ببرد، سپس به غلامش دستور داد همیانی بیاورد که در آن هفتصد درهم بود. امام علیه السلام فرمود: این را خرج کن و هرگاه تمام شد مرا آگاه کن.

الإرشاد: ۲ / ۱۶۶ ، روضة الواعظین: ۲۲۵ ، المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۲۰۷ .

حدیث ۶۸

امام حسن علیه السلام :

سَيَأْتُ خَالِي هِنْدَ بْنَ أَبِي هَالَةَ التَّمِيمِيَّ - وَكَانَ وَصَافًا - عَنْ جَلِيَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : صِفَ لِي مَنْطِقَهُ . قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُتَوَاصِلَ الْأَحْزَانِ ، دَائِمَ الْفِكْرَةِ ، لَيْسَتْ لَهُ رَاحَةٌ ، لَا يَتَكَلَّمُ فِي غَيْرِ حَاجَةٍ ، طَوِيلَ السَّكْتِ ، يَفْتَتِحُ الْكَلَامَ وَيَخْتِمُهُ بِأَشْدَاقِهِ

امام حسن علیه السلام: از دایی خود، هند بن ابی هاله تمیمی - که توصیف گر بود - درباره آراستگیهای پیامبر صلی الله علیه و آله پرسش کردم و گفتم: سخن گفتن او را برای من توصیف کن. او گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله ، پیوسته غمگین بود و همواره در

اندیشه، آسودگی نداشت و بدون نیاز، سخن نمی گفت، سکوتش طولانی بود، از آغاز تا پایان سخن، دهانش را کاملاً باز نمی کرد و سخنانی فراگیر می فرمود، کلامش، فصل بود که در آن نه فزونی دیده می شد و نه کاستی، نرمخو بود و از خشکی و جسارت برکنار، نعمت را هر چند ناچیز، بزرگ می داشت و چیزی از آن را نمی نکوهید، تغییر ذائقه دهندگان را نه می نکوهید و نه می ستود، دنیا و آن چه در آن است، او را به چشم نمی آورد. چون چیزی مانع حق می گشت، هیچ چیز یارای خشم او را نداشت تا آن که حق را یاری کند، او برای خود خشمگین نمی شد و برای خود چیرگی نمی خواست، هرگاه اشاره می کرد، با تمام کفش اشاره می کرد و هرگاه شکفت زده می شد، دست خود را می گرداند و هرگاه سخن می گفت، دست خود را به یکدیگر می پیوست و شست دست چپش را به گودی کف دست راستش می زد و هرگاه خشمگین می شد، رویش را بر می گرداند و چهره اش را بر می تافت و هرگاه شاد می شد دیگران خود را می هلید، بیشتر خنده او لبخند بود و هرگاه لبخند می زد دندانهایش چونان دانه های تگرگ خودنمایی می کرد.

الأشداق : جوانب الفم (لسان العرب : ۲ / ۱۴۹) ، والمراد أنه لا يفتح فاه كله .

حدیث ۶۹

امام حسن علیه السلام :
 إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ إِذَا عَلِمْنَا الْحَقَّ تَمَسَّكْنَا بِهِ
 امام حسن علیه السلام: ما خاندانی هستیم که هرگاه حق را شناختیم، بدان چنگ در می زنیم.
 مقاتل الطالبيين : ۷۶ عن سفیان بن اللیل .

حدیث ۷۰

امام حسن علیه السلام :
 أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى الْأَنْصَارِ فَمَاتُوا ، فَقَالَ لَهُمْ : يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ ، أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ : هَذَا عَلَيٌّ ، فَأَجِبُوهُ بِحُبِّي وَكِرْمِي لِكِرَامَتِي ، فَإِنَّ جَبْرَيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرَّنِي بِالَّذِي قُلْتُ لَكُمْ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
 امام حسن علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در پی انصار فرستاد و آنان نزدش آمدند. پیامبر به ایشان فرمود: ای جماعت انصار! آیا شما را به چیزی راهنمایی نکنم که اگر به دامنش چنگ زدید پس از وی هرگز گمراه نشوید؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا. فرمود: این علی. به دوستی من او را دوست بدارید و به احترام من به او احترام نهید؛ زیرا جبرئیل از جانب خدای عز و جل به من دستور داد که این مطلب را به شما بگویم.
 المعجم الكبير : ۳ / ۸۸ / ۲۷۴۹ ، حلیة الأولیاء : ۱ / ۶۳ کلاهما عن ابن أبي لیلی ، وراجع أمالی الطوسی : ۲۲۳ / ۳۸۶ ، بشارة المصطفی : ۱۰۹ کلاهما عن سلمان الفارسی .

حدیث ۷۱

امام حسن علیه السلام :
 خَرَجْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَأَنَا وَجِعٌ ثَقِيلٌ ، فَقِيلَ لَهُ [أَيُّ لَأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ] : مُحَمَّدٌ بْنُ مُسْلِمٍ وَجِعٌ ، فَأَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو جَعْفَرٍ بِشْرَابٍ مَعَ الْعُلَامِ مُعْطَى بِمَنْدِيلٍ ، فَنَاولَنِي الْعُلَامُ وَقَالَ لِي : اشْرَبْهُ فَإِنَّهُ قَدْ أَمَرَنِي أَنْ لَا أَرْجِعَ حَتَّى تَشْرَبَهُ ، فَتَنَاوَلْتُهُ فَإِذَا رَائِحَةُ الْمِسْكِ مِنْهُ ، وَإِذَا

شَرَابٌ طَيِّبُ الطَّعْمِ بَارِدٌ ، فَلَمَّا شَرِبْتَهُ قَالَ لِي الْغُلَامُ : يَقُولُ لَكَ إِذَا شَرِبْتَ فَتَعَالَ .

فَفَكَّرْتُ فِيمَا قَالَ لِي وَلَا أَقْدِرُ عَلَى النَّهْوِ قَبْلَ ذَلِكَ عَلَى رِجْلِي ، فَلَمَّا اسْتَقَرَّ الشَّرَابُ فِي جَوْفِي كَأَنَّمَا نَشَطْتُ مِنْ عِقَالٍ ، فَأَتَيْتُ بَابَهُ فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ ، فَصَوَّتَ بِي : صَحَّ الْجِسْمُ ، ادْخُلْ ادْخُلْ . فَدَخَلْتُ وَأَنَا بَاكِ ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَقَبَّلْتُ يَدَهُ وَرَأْسَهُ ، فَقَالَ لِي : وَمَا يُبْكِيكَ يَا مُحَمَّدٌ ؟ فَقُلْتُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، أَبْكَى عَلَيَّ اغْتِرَابِي وَبُعْدَ الشُّقَّةِ وَقَلْبَهُ الْمَقْدِرَةَ عَلَى الْمَقَامِ عِنْدَكَ وَالنَّظَرَ إِلَيْكَ . فَقَالَ لِي : أَمَا قَلْبُ الْمَقْدِرَةِ فَكَذَلِكَ جَعَلَ اللَّهُ أَوْلِيَاءَنَا وَأَهْلَ مَوَدَّتِنَا وَجَعَلَ الْبَلَاءَ إِلَيْهِمْ سَرِيعًا ، وَأَمَا مَا ذَكَرْتَ مِنَ الْغُرْبَةِ فَلَكَ بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ أُسْوَةٌ بِأَرْضِ نَاءٍ عَنَّا بِالْفِرَاتِ .

وَأَمَا مَا ذَكَرْتَ مِنْ بُعْدِ الشُّقَّةِ ، فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ فِي هَذِهِ الدَّارِ غَرِيبٌ وَفِي هَذَا الْخَلْقِ الْمَنكُوسِ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ هَذِهِ الدَّارِ إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ ، وَأَمَا مَا ذَكَرْتَ مِنْ حُبِّكَ قُرْبَنَا وَالنَّظَرَ إِلَيْنَا وَأَنَّكَ لَا تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ فَاللَّهُ يُعَلِّمُ مَا فِي قَلْبِكَ وَجَزَاؤُكَ عَلَيْهِ

محمد بن مسلم: با جسمی دردمند و سنگین به مدینه رفتم. به ایشان (حضرت باقر علیه السلام) گفته شد: محمد بن مسلم، دردمند و علیل است. حضرت به وسیله خدمتکار خود ظرف شربتی که روی آن با دستمالی پوشیده شده بود برایم فرستاد. خدمتکار ظرف را به دست من داد و گفت: بنوش؛ زیرا حضرت به من دستور داده است که تا آن را نوشی برنگردم. من ظرف را گرفتم، دیدم بوی مشک از آن بلند است و شربت خوشمزه و خنکی است، چون آن را نوشیدم خدمتکار به من گفت: حضرت به تو می فرماید که وقتی نوشیدی بیا.

من درباره آن چه به من گفت اندیشیدم حال آن که پیش از آن قادر نبودم بر پای خود بایستم. اما همین که آن شربت در معده ام جا گرفت، گویی بند از پایم گشوده شد. به در خانه حضرت رفتم و اجازه ورود خواستم. حضرت با صدای بلند به من فرمود: تندرست باشی، داخل شو، داخل شو. من گریه کنان داخل شدم و به حضرت سلام گفتم و دست و سرش را بوسیدم. فرمود: ای محمّد، چرا گریه می کنی؟ عرض کردم: فدایت شوم، برای غربتم و دوری سفر [آخرت] و تنگدستی و از این که نمی توانم پیش شما بمانم و بینمتان می گیرم. حضرت فرمود: اما تنگدستی، خداوند دوستان و محبان ما را این گونه قرار داده و بلا و سختی را به سوی آنان شتابانده است. و اما آن چه از غربت گفتمی، اباعبدالله را که در سرزمینی دور از ما، در کنار فرات است، سرمشق خود قرار ده. و امّا آن چه از دوری سفر گفتمی، بدان که مؤمن در این دنیا و در میان این مردم باژگونه و غریب است تا آن که از این سرای به رحمت خدا رود. و اما این که گفتمی دوست داری نزدیک ما باشی و ما را ببینی ولی نمی توانی این کار را بکنی، بدان که خداوند از آن چه در قلبت می گذرد آگاه است و تو را پاداش خواهد داد.

رجال الکشی : ۱ / ۳۹۱ / ۲۸۱ ، کامل الزیارات : ۲۷۵ ، الاختصاص : ۵۲ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۸۱ نحوه ، وفيهما «منكوس» بدل «المنكوس» .

حدیث ۷۲

امام حسن علیه السلام :

كُنَّا مَعَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِنَهْرِ كَرْبَلَاءَ ، فَنَظَرُ إِلَى شِمْرِ بْنِ ذِي الْجَوْشَنِ فَقَالَ : صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى كَلْبٍ أَبْقَعَ يَلْعَقُ فِي دِمَاءِ أَهْلِ بَيْتِي ، وَكَانَ شِمْرٌ أَبْرَصَ

محمّد بن عمرو بن حسن: ما در کنار نهر کربلا- به همراه حسین علیه السلام بودیم. حضرت به شمر بن ذی الجوشن نگاه می کرد و فرمود: خدا و رسول او راست فرمود. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گویی سگک پیسه ای را می بینم که در خون اهل بیت من دهان می زند. شمر پیس بود.

الخصائص الكبرى للسيوطي : ۲ / ۱۲۵ .

حدیث ۷۳

امام حسن علیه السلام :

- فِي خُطْبَتِهِ بَعْدَ قَتْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : لَقَدْ حَدَّثَنِي جَدِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّ الْأَمْرَ يَمْلِكُهُ اثْنَا عَشَرَ إِمَامًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَصَفْوَتِهِ ، مَا مِنَّا إِلَّا مَقْتُولٌ أَوْ مَسْمُومٌ
 امام حسن علیه السلام - در خطبه ای که پس از شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام ایراد فرمود - : جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود که امر امامت را دوازده امام از اهل بیت و برگزیدگان او به عهده می گیرند و هیچ یک از ما نیست، مگر این که یا به قتل می رسد و یا با زهر کشته می شود.
 کفایه الأثر : ۱۶۰ عن هشام بن محمد عن أبيه .

حدیث ۷۴

امام حسن علیه السلام :

أَتَيْتُ بَعْضَ بَنِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ
 محمّد بن حسن از محمّد بن ابراهیم: یکی از فرزندان حسن علیه السلام نزد ابو جعفر [منصور دوانیقی] آوردند. او به محمّد بن ابراهیم بن حسن نگاهی کرد و گفت: دیباج اصغر تویی؟ گفت: آری. منصور گفت: به خدا قسم، تو را به چنان وضعی بکشم که تاکنون هیچ یک از افراد خاندان را چنان نکشته باشم. سپس دستور داد ستونی را شکاف دادند و او را زنده زنده داخل آن کردند و رویش را بستند.
 هو المنصور الدوانیقی .

حدیث ۷۵

امام حسن علیه السلام :

- لُسْفِيَانُ بْنُ أَبِي لَيْلَى - : أَبْشِرْ يَا سُفْيَانَ ، فَإِنَّ الدُّنْيَا تَسْعُ الْبَرَّ وَالْفَاجِرَ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ إِمَامَ الْحَقِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 امام حسن علیه السلام - در سخنی با سفیان بن ابی لیلی - : بشارت باد ای سفیان؛ زیرا دنیا، نیکوکار و بدکار را در خود جای می دهد تا این که خداوند، پیشوای حق را از آل محمد صلی الله علیه و آله بفرستد.
 شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید : ۱۶ / ۴۵ عن سفیان بن ابی لیلی ، مقاتل الطالبیین : ۷۶ ، الملاحم والفتن : ۹۹ .

حدیث ۷۶

امام حسن علیه السلام :

- فِي خُطْبَتِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ - : إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا - اخْتَارَ لَهُ نَقِيًّا وَرَهْطًا وَبَيْتًا ، فَوَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ نَبِيًّا ، لَا يَنْتَقِصُ مِنْ حَقِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا نَقَصَهُ اللَّهُ مِنْ عَمَلِهِ مِثْلَهُ ، وَلَا تَكُونُ عَلَيْنَا دَوْلَةٌ إِلَّا وَتَكُونُ لَنَا الْعَاقِبَةُ ، «وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ
 امام حسن علیه السلام - در خطبه روز جمعه - : خداوند هیچ پیامبری نفرستاد، مگر این که برای او نقیبی و قومی و خانواده ای برگزید. سوگند به آن که محمّد را به حق پیامبر کرد، هیچ کس نیست که حق ما اهل بیت را کم گزارد مگر این که خداوند به همان مقدار از عمل او بکاهد و هیچ دولتی بر ضد ما نباشد، مگر این که عاقبت از آن ما باشد «وقطعاً پس از چندی خبر آن را

خواهید دانست» .

مروج الذهب : ۳ / ۹ ، وراجع نثر الدر : ۱ / ۳۲۸ .

حدیث ۷۷

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذَكَرَ بَلَاءَ أَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامَ ، حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ رَايَهُ مِنَ الْمَشْرِقِ سَوْدَاءً ، مَنْ نَصَرَهَا نَصَرَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ خَذَلَهَا خَذَلَهُ اللَّهُ ، حَتَّى يَأْتُوا رَجُلًا اسْمُهُ كَاسِمَى ، فَيَوَلُّوهُ أَمْرَهُمْ ، فَيُؤَيِّدُهُ اللَّهُ وَيَنْصُرُهُ

امام حسن علیه السلام: پیامبر از رنج و بلاهایی یاد کرد، که اهل بیتش علیهم السلام تا زمانی که خداوند پرچمهای سیاهی را از مشرق می فرستد، می بینند. هرکس آنها را یاری دهد، خداوند یاریش رساند و هرکس تنهایشان گذارد، خداوند او را تنها و بی یاور گذارد؛ صاحبان این پرچمها، نزد مردی که همنام من است می روند و زمام امور خود را به دست او می سپارند و خداوند او را پشتیبانی می کند و نصرتش می دهد.

عقد الدرر : ۱۳۰ ، الملاحم والفتن : ۴۹ عن العلاء بن عتبة .

حدیث ۷۸

امام حسن علیه السلام :

حَضَرْتُ مَجْلِسَ الْمَأْمُونِ يَوْمًا وَعِنْدَهُ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدِ اجْتَمَعَ الْفُقَهَاءُ وَأَهْلُ الْكَلَامِ مِنَ الْفِرَقِ الْمُخْتَلِفَةِ . . . قَالَ لَهُ الْمَأْمُونُ : يَا أَبَا الْحَسَنِ بَلِّغْنِي أَنَّ قَوْمًا يَغْلُونَ فِيكُمْ وَيَتَجَاوَزُونَ فِيكُمْ الْحِدَّ . فَقَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِيهِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَا تَرْفَعُونِي فَوْقَ حَقِّي ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي نَبِيًّا ، قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُوتِيَ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيَاتِينَ يَمَّا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ * وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

حسن بن جهم: روزی در انجمن مأمون حاضر بودم و علی بن موسی الرضا علیه السلام نیز نزد او بود و فقیهان و متکلمان فرقه های مختلف، جمع بودند. ... مأمون به آن بزرگوار عرض کرد: شنیده ام که گروهی درباره شما غلو می کنند و نسبت به شما پا را از حد فراتر می گذارند. حضرت رضا علیه السلام فرمود: پدرم، موسی بن جعفر از پدرش، جعفر بن محمد از پدرش، محمد بن علی از پدرش، علی بن الحسین از پدرش، حسین بن علی از پدرش، علی بن ابی طالب علیهم السلام حدیث کرد که آن جناب فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرا از آن چه سزاوارم، فراتر نبرید؛ زیرا خداوند تبارک و تعالی پیش از آن که مرا پیامبر قرار دهد، بنده خود قرار داد. خدای تبارک و تعالی فرموده است: «هیچ بشری را نسزد که خدا به او کتاب و حکم و پیامبری بدهد، سپس او به مردم بگوید: به جای خدا، بنده من باشید، بلکه [باید بگوید]: به سبب آن که کتاب (آسمانی) تعلیم می دادید و از آن رو که درس می خواندید، علمای دین باشید. و (نیز) شما را فرمان نخواهد داد که فرشتگان و پیامبران را به خدایی گیرید. آیا پس از آن که سر به فرمان (خدا) نهاده اید، (باز) شما را به کفر وا می دارد؟!».

علی علیه السلام فرمود: درباره من دو گروه به هلاکت رسند، در حالی که تقصیر من نیست: دوست افراطی و دشمن افراطی و من به پیشگاه خدای تبارک و تعالی، اعلام بیزاری می کنم از کسی که درباره ما غلو کند و ما را از حدمان فراتر برد، همان گونه که

عیسی بن مریم علیه السلام از نصارا بیزار می‌جست. خداوند متعال فرموده است: «و (یاد کن) هنگامی را که خدا فرمود: ای عیسی بن مریم، آیا تو به مردم گفتی: من و مادرم را همچون دو خدا به جای خداوند پرستید؟ گفت: منزه می‌باشم، مرا نزدیک که [درباره خویشتن] چیزی را که حق من نیست بگویم. اگر آن را گفته بودم، قطعاً آن را می‌دانستی. آن چه در نفس من است، تو می‌دانی و آن چه در ذات توست، من نمی‌دانم، چرا که تو خود دانای رازهای نهانی. من جز آن چه را بدان فرمانم دادی، به آنان نگفتم؛ (گفته ام): که خدا، پروردگار من و پروردگار خود را عبادت کنید و تا وقتی در میانشان بودم، بر آنان گواه بودم، پس چون روح مرا گرفتی، تو خود بر آنان نگهبان بودی و تو بر همه چیز، گواهی». و فرموده است: «مسیح از این که بنده خدا باشد، هرگز امتناع نمی‌ورزد و فرشتگان مقرب نیز [امتناع ندارند]». و فرموده است: «مسیح پسر مریم، جز پیامبری نبود که پیش از او نیز پیامبرانی آمده بودند و مادرش زنی بسیار راستگو بود، هر دو غذا می‌خوردند». یعنی هر دو قضای حاجت می‌کردند. پس هر که برای پیامبران، ادعای ربوبیت و برای امامان، ادعای ربوبیت یا نبوت و برای غیر امامان ادعای امامت، کند ما در دنیا و آخرت از او بیزاریم.

آل عمران : ۷۹ و ۸۰.

حدیث ۷۹

امام حسن علیه السلام :

كُنْتُ بِخُرَاسَانَ مَعَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

فِي مَجْلِسِهِ ، وَزَيْدُ بْنُ مُوسَى حَاضِرٌ قَدْ أُقْبِلَ عَلَيَّ جَمَاعَةٌ فِي الْمَجْلِسِ يَفْتَخِرُونَ عَلَيْهِمْ وَيَقُولُ : نَحْنُ وَنَحْنُ ، وَأَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُقْبِلٌ عَلَيَّ قَوْمٌ يُحَدِّثُهُمْ ، فَسَمِعْتُ مَقَالَهُ زَيْدٍ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ : يَا زَيْدُ ، أَعَرَكَ قَوْلُ بَقَالِي الْكُوفَةِ : إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَيْتَ فَرَجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَيَّ النَّارِ؟! وَاللَّهِ ، مَا ذَلِكُ إِلَّا لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَوُلْدِ بَطْنِهَا خَاصَّةً ، فَأَمَّا أَنْ يَكُونَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُطِيعُ اللَّهَ وَيَصُومُ نَهَارَهُ وَيَقُومُ لَيْلَهُ وَتَعْصِيهِ أَنْتَ ، ثُمَّ تَجِيئَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِوَاءَ؟! لَمَأَنْتَ أَعَزُّ عَلَيَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْهُ ! إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ يَقُولُ : لِمُحْسِنِنَا كِفْلَانِ مِنَ الْأَجْرِ وَلِمُسِيئِنَا ضِعْفَانِ مِنَ الْعَذَابِ .

وَقَالَ الْحَسَنُ الْوَشَاءُ : ثُمَّ التَّفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ : يَا حَسَنُ ، كَيْفَ تَقْرَأُونَ هَذِهِ الْآيَةَ : «قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ

حسن بن موسی و شاء بغدادی: من در خراسان، در مجلس علی بن موسی

الرضا علیهما السلام

بودم و زید بن موسی (برادر حضرت) نیز حضور داشت و رو به عده ای از مجلسیان کرده بود و بر آنان فخر می‌فروخت و می‌گفت: ما چنین و چنانیم. حضرت رضا علیه السلام که مشغول سخن گفتن برای عده ای دیگر بود، سخنان زید را شنید و رو به او کرده فرمود: ای زید! آیا این سخن سبزی فروشان کوفه تو را مغرور ساخته است که می‌گویند: فاطمه، دامن خود را پاک نگهداشت و از این رو خداوند آتش را بر ذریه او حرام کرد؟! به خدا قسم که این فقط اختصاص به حسن و حسین و فرزندی دارد که از شکم او زاییده شده باشد. اما این که موسی بن جعفر، خدا را اطاعت کند و روزها روزه بگیرد و شبها را به عبادت گذراند و تو معصیت خدا کنی و سپس در روز قیامت یکسان باشی، در این صورت، تو نزد خدای عز و جلعزیزتر از او خواهی بود! علی بن الحسین علیهما السلامی فرمود: برای نیکوکار ما، دو بهره از پاداش است و برای بدکردار ما، دو برابر عذاب.

حسن و شاء گوید: آن حضرت سپس رو به من کرد و فرمود: ای حسن، این آیه را چگونه قرائت می‌کنید: «قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ». عرض کردم: بعضیها آن را «إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» (به وصف غیر برای عمل) قرائت می‌کنند و برخی

دیگر «أَنَّهُ عَمَلٌ غَيْرٌ صَالِحٍ» (به اضافه عمل به غیر) می خوانند. پس، کسی که «أَنَّهُ عَمَلٌ غَيْرٌ صَالِحٍ» (به اضافه) قرائت می کند او را از فرزندی نوح نفی می کند. حضرت فرمود: هرگز؛ او فرزند نوح بود، اما چون خدای عز و جلرا نافرمانی کرد، خداوند او را از پدرش نفی کرد. همین طور، هریک از ما اهل بیت که خدای عز و جلرا نافرمانی کند از ما نیست و تو نیز چنانچه خداوند را فرمان بری، از ما اهل بیت هستی.
هود: ۴۶.

حدیث ۸۰

امام حسن علیه السلام:
لَيْسَ هُوَ بِغَرِيبٍ ، إِنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ
ابوالحسن: همسر ابو عبیده پس از مرگ او، به خدمت امام صادق علیه السلام رسید و عرض کرد: من برای این گریه می کنم که او غریب مرد. حضرت فرمود: او غریب نیست؛ ابو عبیده از ما اهل بیت است.
مستطرفات السرائر: ۴۰ / ۴.

حدیث ۸۱

امام حسن علیه السلام:
ذَكَرَ عِنْدَهُ سَلْمَانَ الْفَارِسِيُّ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَه ! لَا تَقُولُوا سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ ، وَلَكِنْ قُولُوا سَلْمَانَ الْمُحَمَّدِيِّ ، ذَلِكَ رَجُلٌ مِّنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ
حسن بن صهیب: در حضور امام باقر علیه السلام از سلمان فارسی سخن به میان آمد. حضرت فرمود: نه، نگویید سلمان فارسی، بگویید سلمان محمدی؛ او فردی از ما اهل بیت است.
رجال الکشی: ۱ / ۵۴ / ۲۶، و ذکره أيضًا فی: ۷۱ / ۴۲ عن محمد بن حکیم، روضة الواعظین: ۳۱۰.

حدیث ۸۲

امام حسن علیه السلام:
:الرَّاعِبُ فِيهَا عَبْدٌ لِمَنْ يَمْلِكُهَا .
امام حسن علیه السلام - در نکوهش دنیا - : دنیاخواه، بنده دنیادار است.
کنز العمال: ج ۱۶ ص ۲۱۴ ح ۴۴۲۳۶ نقلًا عن ابن النجار .

حدیث ۸۳

امام حسن علیه السلام:
- لَمَّا قِيلَ لَهُ : مَا الزُّهُدُ؟ - : الرَّغْبَةُ فِي التَّقْوَى .
امام حسن علیه السلام - : در پاسخ به این سؤال که زهد چیست؟ - : رغبت به تقواست .
تحف العقول: ص ۲۲۵، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۰۲ ح ۲.

حدیث ۸۴

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ بَلَاءٍ وَفِتْنَةٍ ، وَكُلُّ مَا فِيهَا إِلَى زَوَالٍ ، وَقَدْ نَبَأَنَا اللَّهُ عَنْهَا كَيْمَا نَعْتَبِرُ ، فَقَدَّمْنَا إِلَيْنَا بِالْوَعِيدِ كَيْ لَا يَكُونَ لَنَا حُجَّةٌ بَعْدَ الْإِنذَارِ ، فَازْهَدُوا فِيهَا يَفْنَى ، وَارْغَبُوا فِيهَا يَبْقَى .

امام حسن علیه السلام : دنیا ، سرای رنج و گرفتاری است و هر آنچه در آن است ، رو به نیستی است. خداوند ، ما را از [احوال] دنیا آگاه ساخته است تا درس عبرت بیاموزیم . ما را پیشاپیش بیم داده است تا بعد از هشدار، دیگر عذر و بهانه ای نداشته باشیم. پس به آنچه فنا می پذیرد (یعنی دنیا) زهد بورزید و آنچه را ماندگار است ، بخواید.

التوحيد : ص ۳۷۸ ح ۲۴ عن عبد الرحمن بن جندب عن أبيه وغيره وراجع المناقب لابن شهر آشوب : ج ۴ ص ۳۱ .

حدیث ۸۵

امام حسن علیه السلام :

الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا هِيَ الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ .

امام حسن علیه السلام : زهد به دنیا، غنیمتی باد آورده است.

المعجم الكبير : ج ۳ ص ۶۹ ح ۲۶۸۸ ، تاریخ دمشق : ج ۱۳ ص ۲۵۶ كلاهما عن الحارث الأعور ، كنز العمال : ج ۱۶ ص ۲۱۵ ح ۴۴۲۳۷ ؛ العدد القويّة : ص ۵۳ ح ۶۴ .

حدیث ۸۶

امام حسن علیه السلام :

خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ : هَلْ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ عِلْمًا بغيرِ تَعَلُّمٍ ، وَهُدًى بغيرِ هِدَايَةٍ ؟ هَلْ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ أَنْ يُدْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَمَى وَيَجْعَلَهُ بَصِيرًا ؟ أَلَا إِنَّهُ مَنْ رَغِبَ فِي الدُّنْيَا وَأَطَالَ أَمَلَهُ فِيهَا أَعْمَى اللَّهُ قَلْبَهُ عَلَى قَدْرِ ذَلِكُمْ ، وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا وَقَصَّرَ أَمَلَهُ فِيهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عِلْمًا بغيرِ تَعَلُّمٍ ، وَهُدًى بغيرِ هِدَايَةٍ .

حلیه الأولیاء - به نقل از حسن - : روزی ، پیامبر صلی الله علیه و آله به نزد اصحابش آمد و فرمود: «آیا در میان شما کسی هست که بخواهد خداوند ، او را بی آموختن ، دانش عطا کند و بی هدایتگری ، هدایت کند؟ آیا در میان شما کسی هست که بخواهد خداوند ، کوردلی را از او ببرد و بینایش گرداند؟ بدانید که هر کس به دنیا راغب شود و آرزویش را در دنیا دور و دراز کند ، خداوند به همان اندازه ، دلش را کور می گرداند، و هر کس در دنیا زهد بورزد و آرزویش را در دنیا کوتاه کند ، خداوند او را بی آموختن ، دانش عطا می کند و بدون هدایتگری ، هدایت می کند.

حلیه الأولیاء : ج ۶ ص ۳۱۲ و ج ۸ ص ۱۳۵ ، شعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۶۰ ح ۱۰۵۸۲ نحوه ، كنز العمال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۵ ؛ تیسیر المطالب : ص ۳۶۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ عن أنس نحوه .

حدیث ۸۷

امام حسن علیه السلام :

: يَا عَمِيَاهُ ؛ إِنَّ الْقَوْمَ قَدِمُوا إِلَيْكَ مَا قَد تَرَى ، وَإِنَّ اللَّهَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى ، فَدَعَّ عَنْكَ ذِكْرَ الدُّنْيَا بِذِكْرِ فِرَاقِهَا ، وَشِدَّةَ مَا يَرِدُ عَلَيْكَ

لِرِخَاءٍ مَا بَعْدَهَا .

امام حسن علیه السلام - در گفتاری در هنگام بدرود با ابو ذر - : عموجان! این مردم ، با تو آن کردند که می بینی ، و البته خداوند در منظر برین است [و ناظر بر همه این کارهاست] . پس ، با یاد کردن از جدایی دنیا ، یاد دنیا را از دل برون کن ، و به خاطر آسایش پس از آن ، سختی هایی را که به تو می رسند ، تحمل کن .

الکافی : ج ۸ ص ۲۰۷ ح ۲۵۱ عن أبي جعفر الخثعمي ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۳۶ ح ۵۱ وراجع شرح نهج البلاغه : ج ۸ ص ۲۵۳ .

حدیث ۸۸

امام حسن علیه السلام :

: الْغَرِيبُ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَبِيبٌ .

امام علی علیه السلام - در وصیت خویش به امام حسن علیه السلام - : غریب ، کسی است که دوستی ندارد .

نهج البلاغه : کتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۴ ، كشف المحجبه : ۲۳۳ عن عمر بن أبي المقدم عن الإمام الباقر عنه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۸ ؛ ربيع الأبرار : ۳ / ۵۳۸ ، كنز العمال : ۱۶ / ۱۸۱ / ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وكيع والعسکری فی المواعظ .

حدیث ۸۹

امام حسن علیه السلام :

خَطَبَ النَّاسَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ صِلَاوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، أَنَا أَخَيْرُكُمْ عَنْ أَخِي لِي كَانَ مِنْ أَعْظَمِ النَّاسِ فِي عَيْنِي ، وَكَانَ رَأْسُ مَا عَظُمَ بِهِ فِي عَيْنِي صِغَرُ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

كَانَ خَارِجًا مِنْ سُلْطَانِ بَطْنِهِ ؛ فَلَا يَشْتَهِي مَا لَا يَجِدُ ، وَلَا يُكْثِرُ إِذَا وَجَدَ .

كَانَ خَارِجًا مِنْ سُلْطَانِ فَرْجِهِ ؛ فَلَا يَسْتَخْفُ لَهُ عَقْلُهُ وَلَا رَأْيُهُ .

كَانَ خَارِجًا مِنْ سُلْطَانِ الْجَهَالَةِ ؛ فَلَا يَمُدُّ يَدَهُ إِلَّا عَلَى ثِقَةٍ لِمَنْفَعَةٍ .

كَانَ لَا يَتَشَهَّى ، وَلَا يَتَسَخَّطُ ، وَلَا يَتَبَرَّمُ . كَانَ أَكْثَرَ دَهْرِهِ صَمَاتًا ، فَإِذَا قَالَ بَدَّ الْقَائِلِينَ ، كَانَ لَا يَدْخُلُ فِي مِرَاءٍ ، وَلَا يُشَارِكُ فِي دَعْوَى

، وَلَا يُدَلِّي بِحُجَّتِهِ حَتَّى يَرَى قَاضِيًا . وَكَانَ لَا يَغْفُلُ عَنْ إِخْوَانِهِ ، وَلَا يُخْصُ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ دُونَهُمْ . كَانَ ضَعِيفًا مُسْتَضْعَفًا ، فَإِذَا جَاءَ الْجِدُّ

كَانَ لَيْثًا عَادِيًا .

كَانَ لَا يَلُومُ أَحَدًا فِيمَا يَقَعُ الْعُذْرُ فِي مِثْلِهِ حَتَّى يَرَى اعْتِدَارًا . كَانَ يَفْعَلُ مَا يَقُولُ ، وَيَفْعَلُ مَا لَا يَقُولُ . كَانَ إِذَا ابْتَزَّهُ أَمْرًا لَا يَدْرِي

أَيُّهُمَا أَفْضَلُ نَظَرَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا إِلَى الْهَوَى فَخَالَفَهُ . كَانَ لَا يَشْكُو وَجَعًا إِلَّا عِنْدَ مَنْ يَرْجُو عِنْدَهُ الْبُرَّ ، وَلَا يَسْتَشِيرُ إِلَّا مَنْ يَرْجُو عِنْدَهُ

النَّصِيحَةَ . كَانَ لَا يَتَبَرَّمُ ، وَلَا يَتَسَخَّطُ ، وَلَا يَتَشَكَّى ، وَلَا يَتَشَهَّى ، وَلَا يَنْتَقِمُ ، وَلَا يَغْفُلُ عَنِ الْعَدُوِّ .

فَعَلَيْكُمْ بِمِثْلِ هَذِهِ الْأَخْلَاقِ الْكَرِيمَةِ إِنْ أَطَقْتُمُوهَا ، فَإِنْ لَمْ تُطِيقُوهَا كُلَّهَا فَأَخِذْ بِالْقَلِيلِ خَيْرٌ مِنْ تَرْكِ الْكَثِيرِ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

الکافی - به نقل از احمد بن محمد بن خالد ، از پاره ای از یارانش که این حدیث را به امام حسن علیه السلامی رسانند - : امام

حسن علیه السلام برای مردم ، خطبه خواند و فرمود : «ای مردم ! من شما را از برادری خبر می دهم که در چشمم از بزرگ ترین

مردم بود . علت اصلی بزرگ جلوه نمودنش در چشمم ، کوچکی دنیا در چشم او بود .

او مغلوب شکمش نبود . پس آنچه را نمی یافت ، آرزو نمی کرد و اگر می یافت ، از حد نمی گذراند .

او مغلوب شهوتش نبود . پس برای آن ، نه عقل خود را سبک می کرد و نه رأیش را .

مغلوب نادانی نبود. پس دستش را جز به سوی شخص مورد اطمینان برای سودی دراز نمی کرد.

نه هوسران بود، نه خشمگین می شد و نه افسرده می گشت.

بیشتر روزگارش را خاموش بود؛ اما چون سخن می گفت، بر گویندگان پیشی می گرفت و در هیچ جدالی وارد نمی شد و در هیچ دعوایی شرکت نمی جست و تا قاضی ای [برای شنیدن سخنانش] نمی یافت، حجت آوری نمی کرد.

از برادرانش غافل نمی گشت و چیزی را از آنان بازمی داشت و ویژه خود نمی ساخت. به ظاهر، ناتوان می نمود؛ اما به هنگام کوشش، شیری شَرزه بود.

هیچ کس را به سبب کاری که در مثل آن، پوزش می آوردند، سرزنش نمی کرد، تا عذرش را بداند.

آنچه می گفت، انجام می داد و آنچه نمی گفت، نیز انجام می داد.

هرگاه با دو مسئله رویاروی می شد و نمی دانست کدام یک از آنها برترند، می نگریست که کدام یک به هوای نفس، نزدیک تر است. پس با آن مخالفت می کرد.

از هیچ دردی شکر نمی کرد، مگر نزد کسی که امید بهبود خود را از او داشت، و جز با کسی که از او امید نیکخواهی داشت، مشورت نمی کرد.

افسرده و خشمگین نمی شد و پُر شکایت و هوسران نبود. از کسی انتقام نمی گرفت و در عین حال، از دشمن، غافل نمی گشت. پس اگر توانش را داشتید، چنین خوی های بزرگوارانه ای به دست آورید و پایبند آنها باشید و اگر طاقت همه اش را نداشتید، [بدانید که] به دست آوردن اندک، بهتر از واگذاشتن بسیار است، و دگرگونی و توانی جز به وسیله خدا نیست».

الکافی: ۲ / ۲۳۷ / ۲۶، مشکاة الأنوار: ۲۴۰ و فیهِ «ولا یقول ما لا یفعل» بدل «ویفعل ما لا یقول»، بحار الأنوار: ۶۹ / ۲۹۴ / ۲۴؛ البدایة والنهایة: ۸ / ۳۹ عن محمد بن کیسان الأصبهانی نحوه.

حدیث ۹۰

امام حسن علیه السلام:

: الإِخَاءُ فِي الشَّدَّةِ وَالرِّخَاءِ .

امام حسن علیه السلام - هنگامی که از ایشان سؤال شد که [حقیقتِ] دوستی و برادری چیست؟ - : همدردی کردن، چه در سختی و چه در آسایش.

تحف العقول: ۲۲۵، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۰۳ / ۲.

حدیث ۹۱

امام حسن علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ أَحَبَّهُ .

امام حسن علیه السلام: هر که خدا را بشناسد، او را دوست خواهد داشت.

تنبیه الخواطر: ۱ / ۵۲.

حدیث ۹۲

امام حسن علیه السلام:

: إلهی ، أطعتک - وَلَکَ الْمِنَّةُ عَلَیَّ - فی أَحَبِّ الْأَشْیَاءِ إِلَیْکَ؛ الْإِیْمَانِ بِکَ وَالتَّصَدِیقِ بِرَسُولِکَ، وَلَمْ أَعْصِکَ فِیْأَبْغَضِ الْأَشْیَاءِ إِلَیْکَ؛ الشَّرِکِ بِکَ وَالتَّکْذِیبِ بِرَسُولِکَ، فَاعْفِرْ لِی مَا بَیْنَهُمَا یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ .

امام حسن علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! در مورد محبوب ترین چیزها در نزدت - یعنی ایمان به تو و تصدیق به پیامبرت - ، تو را فرمان بردم ، گرچه در آن نیز تو بر من ممت داری ؛ و در مورد دشمن ترین چیزها در نزدت - یعنی شرک و وزیدن به تو و تکذیب پیامبرت - تو را نافرمانی نکردم . پس ای مهربان ترین مهربانان ! آنچه را میان این دو است ، بر من ببخش .
 مُهِج الدعوات : ۱۸۲ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۹۰ / ۳ نقلاً عن کتاب العتیق الغروی .

حدیث ۹۳

امام حسن علیه السلام :
 تُجْهَلُ النَّعْمُ مَا أَقَامَتْ ، فِإِذَاوَلَّتْ عُرِفَتْ .
 امام حسن علیه السلام : نعمت ها تا هستند ناشناخته اند و همین که رفتند [قدرشان] شناخته می شوند .
 بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۲ .

حدیث ۹۴

امام حسن علیه السلام :
 - لَمَّا قَالَ لَهُ رَجُلٌ : مَا بِالْمُنَانِكِرَةِ الْمَوْتِ وَلَا نُحْبُهُ؟ - : لِأَنَّكُمْ أَخْرَبْتُمْ آخِرَتَكُمْ ، وَعَمَرْتُمْ دُنْيَاكُمْ ، وَأَنْتُمْ تَكْرَهُونَ النُّقْلَةَ مِنَ الْعُمَرَانِ إِلَى الْخَرَابِ .
 امام حسن علیه السلام - در جواب مردی که به او عرض کرد : چرا مرگ را ناخوش داریم و آن را دوست نداریم؟ - فرمود : زیرا شما آخرت خود را ویران و دنیایتان را آباد کرده اید و دوست ندارید از آبادانی به ویرانه منتقل شوید .
 معانی الأخبار : ۳۹۰/۲۹ .

حدیث ۹۵

امام حسن علیه السلام :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمُرُوَّةِ - : حِفْظُ الدِّينِ ، وَإِعْزَازُ النَّفْسِ ، وَلِيْنُ الْكَنْفِ ، وَتَعَهُدُ الصَّنِيعَةِ ، وَأَدَاءُ الْحُقُوقِ ، وَالتَّحَبُّبُ إِلَى النَّاسِ .
 امام حسن علیه السلام - در پاسخ به سؤال از مردانگی - فرمود: حفظ دین و عزت نفس و نرمش و مداومت بر نیکی و احسان و گزاردن حقوق و دوستی نمودن با مردم است .
 تحف العقول : ۲۲۵ .

حدیث ۹۶

امام حسن علیه السلام :
 الْمَوْمِنُ لَا يَلْهُو حَتَّى يَغْفَلَ ، فِإِذَا تَفَكَّرَ حَزِنَ .
 امام حسن علیه السلام : مؤمن ، سرگرمی نمی کند تا در نتیجه غافل گردد . پس چون [لحظه ای در کار خود] بیندیشد اندوهگین شود .

تنبيه الخواطر : ۱/۵۲.

حدیث ۹۷

امام حسن علیه السلام :
مَنْ عَدَّدَ نِعْمَهُ مَحَقَّ كَرَمَهُ .

امام حسن علیه السلام : هر که احسانهای خود را بر شمرد، بخشندگی خویش را از بین برده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷

حدیث ۹۸

امام حسن علیه السلام :
أَمَّا الْكَرَمُ فَالتَّبَرُّعُ بِالْمَعْرُوفِ وَالْإِعْطَاءُ قَبْلَ السُّؤَالِ .

امام حسن علیه السلام : بزرگواری، احسان کردن داوطلبانه است و دهنش پیش از خواهش.

بحار الأنوار : ۴۴/۸۹/۲

حدیث ۹۹

امام حسن علیه السلام :
لَا يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ عَظَمِيَّةَ اللَّهِ أَنْ يَتَعَاطَمَ ، فَإِنَّ رِفْعِيَّةَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ عَظَمِيَّةَ اللَّهِ أَنْ يَتَوَاضَعُوا ، وَ (عِزًّا) الَّذِينَ يَعْرِفُونَ مَا جَلالُ اللَّهِ أَنْ يَتَدَلَّلُوا (لَهُ) .

امام حسن علیه السلام : سزاوار نیست کسی که بزرگی خدا را می شناسد، خود بزرگ بین باشد؛ زیرا بزرگی کسانی که عظمت خدا را می دانند، در این است که افتادگی کنند و عزت کسانی که جلال و شکوه خدا را می شناسند، در این است که [در برابر او] خواری نمایند .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰۴/۳

حدیث ۱۰۰

امام حسن علیه السلام :
اعْلَمْ أَنَّ مَرْوَةَ الْقَنَاعَةِ وَالرِّضَا أَكْثَرُ مِنْ مَرْوَةِ الْإِعْطَاءِ .

امام حسن علیه السلام : بدان که مردانگی قناعت و خرسندی، بیشتر از مردانگی داد و دهش است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۱/۶

حدیث ۱۰۱

امام حسن علیه السلام :
أَسْلَمَ الْقُلُوبُ مَا طَهَّرَ مِنَ الشُّبُهَاتِ .

امام حسن علیه السلام : سالمترین دلها، دلی است که از شبهات پاک باشد.

تحف العقول : ۲۳۵.

حدیث ۱۰۲

امام حسن علیه السلام :

أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَإِدَامَةِ التَّفَكُّرِ؛ فَإِنَّ التَّفَكُّرَ أَبُو كُلِّ خَيْرٍ وَأُمُّهُ .

امام حسن علیه السلام : شما را به تقوای الهی و اندیشیدنِ همیشگی سفارش می‌کنم؛ زیرا که اندیشیدن پدر و مادر همه خوبیهاست.

تنبيه الخواطر : ۱/۵۲.

حدیث ۱۰۳

امام حسن علیه السلام :

التَّفَكُّرُ حَيَاةٌ قَلْبِ البَصِيرِ .

امام حسن علیه السلام : اندیشیدن، مایه زندگی دل شخص با بصیرت است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۵/۱۱.

حدیث ۱۰۴

امام حسن علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْفَقْرِ - : شَرُّهُ النَّفْسُ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که فقر چیست - : آزمندی نفس، به هر چیزی.

تحف العقول : ۲۲۵ .

حدیث ۱۰۵

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بِمَنِّهِ وَرَحْمَتِهِ لَمَّا فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْفَرَائِضَ لَمْ يَفْرِضْ عَلَيْكُمْ لِحَاجَتِهِ مِنْهُ إِلَيْهِ ، بَلْ رَحْمَةً مِنْهُ إِلَيْكُمْ (عَلَيْكُمْ) لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ،

لِيَمِيزَ الْحَبِيبَ مِنَ الطَّيِّبِ ، وَلِيَتَّبِلَى

مَا فِي صُدُورِكُمْ ، وَلِيَمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ .

امام حسن علیه السلام : خداوند عز و جل چون از روی کرم و رحمت خود فرایض را بر شما واجب ساخت نه بدان سبب بود که به شما نیاز داشت، بلکه از سر مهر و رحمت آن خداوند یگانه به شما بود، تا ناپاک را از پاک جدا سازد و آنچه را در سینه های شماست، بیازماید و آنچه را در دلهای شماست، ناب و خالص گرداند.

بحار الأنوار : ۲۳/۹۹/۳.

حدیث ۱۰۶

امام حسن علیه السلام :

الْغَفْلَةُ تَرُكُّكَ الْمَسْجِدَ ، وَطَاعَتُكَ الْمُفْسِدَ .

امام حسن علیه السلام : غفلت آن است که مسجد [رفتن برای نماز] را ترک کنی و از تبهکار فرمان بری.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۵/۱۰.

حدیث ۱۰۷

امام حسن علیه السلام :

الْعَادَاتُ قَاهِرَاتٌ ، فَمَنْ اعْتَادَ شَيْئًا فِي سِرِّهِ وَخَلَوَاتِهِ ، فَضَحَّهُ فِي عَلَانِيَتِهِ وَعِنْدَ الْمَلَأِ .

امام حسن علیه السلام : عاداتها مقهور کننده اند. پس، هر کس در نهان و خلوت‌های خود به چیزی عادت کند، آن چیز او را در آشکار و میان جمع رسوا سازد.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۳.

حدیث ۱۰۸

امام حسن علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ أَبُوهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْعَقْلِ - : حِفْظُ قَلْبِكَ مَا اسْتَوَدَعْتَهُ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به سؤال پدر بزرگوارش از او که خرد چیست؟ - فرمود : این که دلت آنچه را به او می سپاری، نگه دارد.
معانی الأخبار : ۴۰۱/۶۲.

حدیث ۱۰۹

امام حسن علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَقْلِ - : التَّجَرُّعُ لِلْغُصَّةِ حَتَّى تَنَالَ الْفُرْصَةَ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که خرد چیست؟ - فرمود : جام اندوه را جرعه جرعه نوشیدن تا به دست آمدن فرصت.
معانی الأخبار : ۲۴۰/۱.

حدیث ۱۱۰

امام حسن علیه السلام :

بِالْعَقْلِ تُدْرِكُ الدَّارَانَ جَمِيعًا ، وَمَنْ حُرِمَ مِنَ الْعَقْلِ

امام حسن علیه السلام : با خرد است که هر دو سرای به دست می آید و هر که از خرد محروم باشد از هر دو سرای محروم شود.
کذا فی المصدر و الظاهر أَنَّ الصَّحِيحَ : «حُرِمَ الْعَقْلَ» .

حدیث ۱۱۱

امام حسن علیه السلام :

صَاحِبِ النَّاسِ مِثْلَ مَا تُحِبُّ أَنْ يُصَاحِبُكَ بِهِ .

امام حسن علیه السلام : با مردم آن گونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار کنند.

أعلام الدین : ۲۹۷.

حدیث ۱۱۲

امام حسن علیه السلام :

المَصَائِبُ مَفَاتِيحُ الأَجْرِ .

امام حسن علیه السلام : مصیبتها ، کلیدهای اجرند .

أعلام الدین : ۲۹۷ .

حدیث ۱۱۳

امام حسن علیه السلام :

نِعَمَ العَوْنُ الصَّمْتُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَإِنْ كُنْتَ فَصِيحًا .

امام حسن علیه السلام : در بسیاری جاها ، خاموشی، یاوری نیکو است ؛ هرچند سخنور باشی .

معانی الأخبار: ۴۰۱/۶۲.

حدیث ۱۱۴

امام حسن علیه السلام :

قَدْ أَكْثَرَ مِنَ الهَيْبَةِ الصَّامِتُ .

امام حسن علیه السلام : آدم خموش ، پر هیبت است .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷ .

حدیث ۱۱۵

امام حسن علیه السلام :

- فِي جَوَابِ رَجُلٍ قَالَ لَهُ : إِنَّمِنَ شَتَّيَعْتَكُمْ - : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، إِنْ كُنْتَ لَنَا فِي أَوَامِرِنَا وَزَوَاجِرِنَا مُطِيعًا فَقَدْ صَدَقْتَ ، وَإِنْ كُنْتَ بِخِلَافِ ذَلِكَ فَلَا- تَرُدُّ فِي ذُنُوبِكَ بَدْعَوَاكَ مَرْتَبَةً شَرِيفَةً لَسْتَ مِنْ أَهْلِهَا ، لَا تَقُلْ : أَنَا مِنْ شَتَّيَعْتِكُمْ ، وَلَكِنْ قُلْ : أَنَا مِنْ مُوَالِيكُمْ وَمُحِبِّكُمْ وَمُعَادِي أَعْدَائِكُمْ ، وَأَنْتَ فِي خَيْرٍ وَإِلَى خَيْرٍ .

امام حسن علیه السلام - در جواب مردی که عرض کرد : من از شیعیان شما هستم - فرمود : ای بنده خدا! اگر مطیع اوامر و نواهی ما باشی ، راست می گویی ولی اگر چنین نباشی پس با ادعای چنین منزلت والایی که اهلش نیستی ، بر گناهانت میفزای . مگو : من از شیعیان شما هستم ، بلکه بگو : من از دوستاناران شما و دشمن دشمنان شما هستم . در این صورت، تو آدم خوبی هستی و به خوبی گرایش داری .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰۶ .

حدیث ۱۱۶

امام حسن علیه السلام :
اللُّؤْمُ أَنْ لَا تَشْكُرَ النِّعْمَةَ .

امام حسن علیه السلام : پستی این است که سپاسگزار نعمت نباشی .
تحف العقول : ۲۳۳ .

حدیث ۱۱۷

امام حسن علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الشَّجَاعَةِ - : مُوَاقِفَةُ الْأَقْرَانِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الطَّعَانِ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که شجاعت چیست ؟ - فرمود : ایستادگی در برابر هموردان ، و پایداری در نبرد .
بحار الأنوار : ۷۸/۱۰۴/۲

حدیث ۱۱۸

امام حسن علیه السلام :

الإِعْطَاءُ قَبْلَ السُّؤَالِ مِنْ أَكْبَرِ السُّؤُودِ .

امام حسن علیه السلام : بخشیدن پیش از طلب کردن [کسی] از بزرگترین سروری هاست .
بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷ .

حدیث ۱۱۹

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ الْمَسْأَلَةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا فِي أَحَدِي ثَلَاثٍ : دَمٍ مُفْجِعٍ ، أَوْ دَيْنٍ مُقْرِحٍ ، أَوْ فَقْرٍ مُدْقِعٍ .

امام حسن علیه السلام : درخواست کردن روا نیست، مگر در یکی از این سه جا: خونبهای سنگین ، یا بدهکاری توانفرسا ، یا فقر
گشنده .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۲/۱۶ .

حدیث ۱۲۰

امام حسن علیه السلام :

- لِرَجُلٍ جَاءَ إِلَيْهِ يَسْتَشِيرُهُ فِي تَزْوِيجِ ابْنَتِهِ - : زَوَّجْهَا مِنْ رَجُلٍ تَقِيٍّ ، فَإِنَّهُ إِنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا .

امام حسن علیه السلام - به مردی که با ایشان درباره ازدواج دختر خود مشورت کرد - فرمود : او را به مردی باتقوا شوهر ده ؛ زیرا
اگر دختر تو را دوست داشته باشد گرامی اش می دارد و اگر دوستش نداشته باشد به وی ستم نمی کند .

مکارم الأخلاق : ۱/۴۴۶/۱۵۳۴ .

حدیث ۱۲۱

امام حسن علیه السلام :
 مَا نَقَصْتُ زَكَاةً مِنْ مَالٍ قَطُّ .
 امام حسن علیه السلام : زکات ، هیچگاه از ثروت نمی کاهد .
 بحار الأنوار: ۹۶/۲۳/۵۶.

حدیث ۱۲۲

امام حسن علیه السلام :
 أَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَا يَهْجِسُ فِي قَلْبِهِ إِلَّا الرِّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيَسْتَجَابَ لَهُ .
 امام حسن علیه السلام : من برای کسی که جز خشنودی [از خدا] در دلش خطور نکند ، ضمانت می کنم که دعا کند و دعایش مستجاب شود .
 بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۵۹ / ۷۱

حدیث ۱۲۳

امام حسن علیه السلام :
 كَيْفَ يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا وَهُوَ يَسْخَطُ قِسْمَهُ وَيُحَقِّرُ مَنَزَلَتَهُ وَالْحَاكِمُ عَلَيْهِ اللَّهُ ؟!
 امام حسن علیه السلام : مؤمنی که از قسمت خود ناخشنود باشد و وضعیت خود را ناچیز شمارد در حالی که حاکم بر او (تعیین کننده سرنوشتش) خداست ، چگونه می تواند مؤمن باشد (ادعای ایمان کند)؟!
 بحار الأنوار : ۴۳/۳۵۱/۲۵ .

حدیث ۱۲۴

امام حسن علیه السلام :
 مَنْ اتَّكَلَ عَلَى حُسْنِ الْاِخْتِيَارِ مِنَ اللَّهِ ، لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ لَهُ .
 امام حسن علیه السلام : هر که به حُسن انتخاب خداوند تکیه کند ، جز آن وضعی را که خدا برایش برگزیده است ، آرزوی داشتن وضعی دیگر نکند .
 بحار الأنوار : ۷۸/۱۰۶/۶

حدیث ۱۲۵

امام حسن علیه السلام :
 مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كَانَتْ لَهُ دَعْوَةٌ مُجَابَةٌ إِمَّا مُعَجَّلَةً وَإِمَّا مُؤَجَّلَةً .
 امام حسن علیه السلام : کسی که قرآن بخواند دعایی مستجاب دارد ، زود یا دیر .
 بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۳/۱۷ .

حدیث ۱۲۶

امام حسن علیه السلام :

أَنَا الضَّامِنُ لِمَنْ لَمْ يَهْجُسْ فِي قَلْبِهِ إِلَّا الرِّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيَسْتَجَابَ لَهُ .

امام حسن علیه السلام : کسی که در دلش هوایی جز خشنودی [خدا] نگذرد، من ضمانت می کنم که خداوند دعایش را مستجاب کند .

بحار الأنوار : ۴۳ / ۳۵۱ / ۲۵

حدیث ۱۲۷

امام حسن علیه السلام :

مَا فَتَحَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيَّ أَحَدٍ بَابَ مَسْأَلَةٍ فَخَزَنَ عَنْهُ بَابَ الْإِجَابَةِ .

امام حسن علیه السلام : خداوند عز و جل باب مسئلت (دعا) را به روی هیچ کس نگشود، که باب اجابت را به روی او بسته باشد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷

حدیث ۱۲۸

امام حسن علیه السلام :

الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَّ فِيهِ: الشُّكْرُ مَعَ النُّعْمَةِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّازِلَةِ .

امام حسن علیه السلام : خیری که در آن هیچ شری نیست : شکر بر نعمتهاست و شکیبایی در برابر ناملایمات.

تحف العقول : ۲۳۴ .

حدیث ۱۲۹

امام حسن علیه السلام :

مَنْ عَبَدَ اللَّهَ عَبَدَ اللَّهَ لَهُ كُلَّ شَيْءٍ .

امام حسن علیه السلام : هر که خدا را بندگی کند خداوند همه اشیاء را بنده او گرداند .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰۸ .

حدیث ۱۳۰

امام حسن علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْجِلْمِ - : كَظْمُ الْغَيْظِ وَمَلِكُ النَّفْسِ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به پرسش از معنای بردباری - فرمود : فرو خوردن خشم و خویشتنداری .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰۲/۲

حدیث ۱۳۱

امام حسن علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ أَبُوهُ عَنْ تَفْسِيرِ الْجَهْلِ - : سُرْعَةُ الْوُثُوبِ عَلَى الْفُرْصَةِ قَبْلَ الْاِسْتِمْكَانِ مِنْهَا ، وَالِاسْتِنَاعُ عَنِ الْجَوَابِ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به پرسش پدرش از تفسیر نادانی - فرمود : استفاده کردن زود هنگام از فرصت پیش از آن که آن را کاملاً به دست آوری، و خودداری کردن از جواب.

معانی الأخبار: ۴۰۱/۶۲.

حدیث ۱۳۲

امام حسن علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْجَبِينِ - : الْجُرْأَةُ عَلَى الصَّدِيقِ ، وَالنُّكُولُ عَنِ الْعَدُوِّ .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: ترسویی چیست؟ - فرمود : دلیری کردن بر دوست و گریختن از دشمن.
تحف العقول : ۲۲۵.

حدیث ۱۳۳

امام حسن علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ أَبُوهُ عَنِ الشُّحِّ - : أَنْ تَرَى مَا فِي يَدَيْكَ شَرَفًا وَمَا أَنْفَقْتَ تَلْفًا .

امام حسن علیه السلام - در پاسخ به پرسش پدرش از او درباره تنگ چشمی - : تنگ چشمی آن است که آنچه را داری مایه شرافت پنداری و آنچه را انفاق کنی ، تلف شده و بر باد رفته انگاری .

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۳

حدیث ۱۳۴

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، بَعْدَ وِفَاةِ نَفْسِي وَمُفَارَقَةِ رُوحِي جِسْمِي ، إِمَامٌ مِنْ بَعْدِي ، وَعِنْدَ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ فِي الْكِتَابِ ، وَرِاثَةٌ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَضَافَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ فِي وَرَاثَةِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ ، فَعَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ خَيْرُهُ خَلْقِهِ ، فَاصْطَفَى مِنْكُمْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَاخْتَارَ مُحَمَّدٌ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَاخْتَارَنِي عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْإِمَامَةِ ، وَاخْتَرْتُ أَنَا الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام حسن علیه السلام : بعد از وفات من و جدا شدن روح از بدنم، حسین بن علی علیهما السلام است. وراثت او از پیامبر صلی الله علیه و آله نزد خدا در کتاب ثبت است که خداوند عز و جل این وراثت را به وراثت از پدر و مادرش افزوده است؛ زیرا خدا دانست که شما بهترین خلق او هستید. از این رو، از میان شما محمد صلی الله علیه و آله را برگزید و محمد، علی علیه السلام را و علی علیه السلام مرا به امامت انتخاب کرد و من حسین علیه السلام را برگزیدم.

الکافی : ۲ / ۳۰۱ / ۱ .

حدیث ۱۳۵

امام حسن علیه السلام :

فِي الْمَائِدَةِ اثْنَا عَشْرَةَ خَصْلَةً يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَعْرِفَهَا : أَرْبَعٌ مِنْهَا فَرَضٌ ، وَ أَرْبَعٌ سُنَّةٌ ، وَ أَرْبَعٌ تَأْدِيبٌ .

فَأَمَّا الْفَرْضُ : فَالْمَعْرِفَةُ ، وَالرِّضَا ، وَالتَّسْمِيَةُ ، وَالشُّكْرُ .

وَأَمَّا السُّنَّةُ : فَالْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ ، وَالْجُلُوسُ عَلَى الْجَانِبِ الْأَيْسَرِ ، وَالْأَكْلُ بِثَلَاثِ أَصَابِعَ ، وَلَعْنُ الْأَصَابِعِ .
وَأَمَّا التَّأْدِيبُ : فَالْأَكْلُ مِمَّا يَلِيكَ ، وَتَضْعِيرُ اللَّقْمَةِ ، وَتَجْوِيدُ الْمَضْغِ ، وَقَلَّةُ النَّظَرِ فِي وُجُوهِ النَّاسِ .

امام حسن علیه السلام : سفره دوازده رسم دارد که هر مسلمانی باید آنها را بداند: چهارتای آنها لازم، چهار تا خوب و چهار تا ادب است. آن چهارتا که لازمند : معرفت، خشنودی، نام خدا بر زبان آوردن و شکر گزاری است. آن چهار که خوب است: دست شستن پیش از غذا خوردن، نشستن بر طرف چپ، خوردن با سه انگشت [و نه دو انگشت] و لیسیدن انگشتهاست. اما آن چهار که از باب رعایت ادب است : خوردن از [غذای] جلوی خود، کوچک گرفتن لقمه، خوب جویدن غذا و کمتر نگریستن به صورت دیگران.

وسائل الشیعة : ۱۶/۵۳۹/۱.

حدیث ۱۳۶

امام حسن علیه السلام :

لَا أَدَبَ لِمَنْ لَا عَقْلَ لَهُ .

امام حسن علیه السلام : آن را که خرد نیست، ادب نیست.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۱۱/۶.

حدیث ۱۳۷

امام حسن علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ هَفْخَمًا مُفْخَمًا... يَتَكَلَّمُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ فَضِيلاً لَا فُضُولَ فِيهِ وَلَا تَقْصِيرَ. دَمَشًا، لَيْسَ بِالْجَافِي وَلَا بِالْمَهِينِ تَعْظُمُ عِنْدَهُ النُّعْمَةُ وَأَنْ دَقَّتْ لَا يَدُومُ مِنْهَا شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ كَانَ لَا يَدُومُ ذَوَاقًا وَلَا يَمْدَحُهُ وَلَا تُغْضِبُهُ الدُّنْيَا وَمَا كَانَ لَهَا، فَإِذَا تُعَوِّطِي الْحَقَّ لَمْ يَعْرِفْهُ أَحَدٌ، وَلَمْ يَقُمْ لِعُضْبِهِ شَيْءٌ حَتَّى يَنْتَصِرَ لَهُ...؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله با شکوه و بزرگواری بودند... سخنانی کوتاه، جامع و بی چون و چرا می گفتند؛ بدون کم و زیاد. نرم خو و مهربان بودند، در حق کسی ظلم نمی کردند، کسی را خوار نمی شمردند، نعمت را اگر چه کم بود، بزرگ می دانستند و چیزی از آن را نکوهش نمی کردند، از مزه غذا نه بد می گفتند و نه تعریف می کردند، دنیا و آنچه به آن مرتبط است ایشان را خشمگین نمی ساخت و هرگاه حقی ضایع می شد، احدی را ملاحظه نمی کردند و چیزی باعث رفع خشمشان نمی شد، تا آن که حق را حاکم سازند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۸۳ .

حدیث ۱۳۸

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَصَابِيحُ التَّوْرِ، وَشِفَاءُ الصُّدُورِ، فَلْيَجْلُ جَالٍ بِضَوْئِهِ، وَلْيُلْجِمِ الصِّفَةَ قَلْبَهُ، فَإِنَّ التَّفَكِيرَ حَيَاةَ الْقَلْبِ الْبَصِيرِ، كَمَا يَمِشِي الْمُسْتَنِيرُ فِي الظُّلُمَاتِ بِالنُّورِ؛

به راستی که در این قرآن، چراغ های روشنایی بخش و شفای قلب هاست. پس هر کس در پی جلا بخشیدن است، [دیده دل

خویش را] با نور آن، جلا دهد و دل خویش را با آن، تربیت کند؛ چرا که اندیشیدن [در قرآن]، مایه حیات دل شخص با بصیرت است، همچنان که آدمی در تاریکی ها، با کمک نور، راه خود را می پیماید.
کشف الغمّه، ج ۲، ص ۱۹۹.

حدیث ۱۳۹

امام حسن علیه السلام :
رَوَّجَهَا مِنْ رَجُلٍ تَقِيٍّ، فَإِنَّهُ إِنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا؛
دخترت را به ازدواج مردی با تقوا در آور؛ زیرا اگر دخترت را دوست داشته باشد، گرامی اش می دارد و اگر دوستش نداشته باشد به او ظلم نمی کند.
مکارم الأخلاق، ص ۲۰۴.

حدیث ۱۴۰

امام حسن علیه السلام :
أَنَا الصَّامِنُ لِمَنْ لَمْ يَهْجُسْ فِي قَلْبِهِ إِلَّا الرِّضَا أَنْ يَدْعُو اللَّهَ فَيَسْتَجَابَ لَهُ؛
کسی که در دلش هوایی جز خشنودی خدا خطور نکند، من ضمانت می کنم که خداوند دعایش را مستجاب کند.
کافی، ج ۲، ص ۶۲، ح ۱۱.

حدیث ۱۴۱

امام حسن علیه السلام :
اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَتَأَلَّهُ إِلَيْهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَالشَّدَائِدِ كُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ انْقِطَاعِ الرَّجَاءِ مِنْ كُلِّ مَنْ دُونَهُ وَتُقَطَّعُ الْأَشْيَابُ مِنْ جَمِيعٍ مَنْ سِوَاهُ تَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ أَيْ أَسْتَعِينُ عَلَى أُمُورِي كُلِّهَا بِاللَّهِ الَّذِي لَا تُحَقُّ الْعِبَادَةُ إِلَّا لَهُ، الْمُغِيثُ إِذَا اسْتُعِثَ وَالْمَجِيبُ إِذَا دُعِيَ .
امام مجتبی علیه السلام با تفسیر «بسمله» راه فطرت (که یکی از قوی ترین برهانهای خداشناسی است) را بیان می کند، آن حضرت فرمود:

«خداوند متعال وجودی است که همه موجودات در نیازمندی و سختیها به او پناه می برند، به ویژه هنگامی که امید از غیر او قطع گردد و همه وسائط و اسباب را ناچیز ببیند. [یعنی فطرت خداشناسی، انسان را در تنگناها به سوی واجب الوجود هدایت می کند] این که می گویی: «بسم الله ..»؛ یعنی یاری و کمک می خواهم در همه کارهایم از خداوندی که عبادت (خضوع و کرنش) برای غیرش سزاوار نیست، او فریادرسی است که به هنگام دادخواهی دستگیری می نماید، و اگر کسی بخواندش پاسخ می گوید.»
بحار الانوار، ج ۳، ص ۴۱، ح ۱۶ به نقل از تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام

حدیث ۱۴۲

امام حسن علیه السلام :
رَحِمَ اللَّهُ أَبَادَرًا، أَمَّا أَنَا أَقُولُ: مَنْ اتَّكَلَّ عَلَى حُسْنِ إِخْتِيَارِ اللَّهِ لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالَةِ الَّتِي اخْتَارَ اللَّهُ لَهُ، وَهَذَا حَيْدُ الْوُقُوفِ عَلَى الرِّضَا بِمَا تَصَرَّفَ بِهِ الْقَضَاءُ.

به امام مجتبی علیه السلام گفته شد، که اباذر - ره - می گفت: «فقر و تنگدستی را از بی نیازی، و بیماری را از تندرستی و سلامتی بیشتر دوست دارم». حضرت فرمود:

خداوند ابوذر را رحمت کند اَمّا من می گویم: آن کس که بر حسن اختیار خداوند اعتماد کند، چیزی را نمی طلبد که جز خداوند برایش انتخاب کرده باشد. و این است معنای خشنودی در برابر حکم خداوند - سبحان -
- تاریخ الخلفاء، ص ۱۹۱؛ تهذیب، ابن عساکر، ج ۴، ص ۲۱۷ بیانگر مضمون فوق است.

حدیث ۱۴۳

امام حسن علیه السلام :

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَصَابِيحُ النُّورِ، وَشَفَاءُ الصُّدُورِ،
فَلْيَجُلْ جَالٌ بَصْرَهُ وَ يَفْتَحْ لِلضِّيَاءِ نَظْرَهُ،
فَإِنَّ التَّفَكِيرَ حَيَاةُ الْقَلْبِ الْبَصِيرِ،
كَمَا يَمْشِي الْمُسْتَنِيرُ فِي الظُّلُمَاتِ بِالنُّورِ.

امام حسن مجتبی علیه السلام در توصیف و شرح حال قرآن مجید فرمود:

«در این قرآن است چراغهای درخشانده هدایت و شفای دلها و قلب ها، پس باید دلها را با فروغ تابناکش روشن ساخت و با گوش فرادادن به فرامینش، قلب را که مرکز فرماندهی بدن است، در اختیارش گذاشت؛ زیرا به وسیله اندیشیدن، قلب، زندگی روشن خود را می یابد، همان طوری که رهروان در پرتو نور از تاریکیها گذر می کنند و می رهند.»
کشف الغمه، ابو الفتح اربلی، ج ۲، ص ۱۹۹؛ بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۱۱۲، ح ۶؛ اصول کافی، شیخ کلینی، ج ۲، ص ۶۰۰، ح ۵، باب فضل القرآن: روایت فوق را مرحوم کلینی با اختلاف مختصری از امام صادق - ع - نقل کرده است.

حدیث ۱۴۴

امام حسن علیه السلام :

«مَا بَقِيَ فِي الدُّنْيَا بَقِيَّةٌ غَيْرَ هَذَا الْقُرْآنِ
فَاتَّخَذُوهُ إِمَامًا يَدُلُّكُمْ عَلَى هُدَاكُمْ،
وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْقُرْآنِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَإِنْ لَمْ يَحْفَظْهُ
وَأَبْعَدَهُمْ مِنْهُ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِهِ وَإِنْ كَانَ يَقْرَأُهُ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«تنها چیزی که در این دنیای فانی، باقی می ماند قرآن است، پس قرآن را پیشوا و امام خود قرار دهید، تا به راه راست و مستقیم هدایت شوید.

همانا نزدیک ترین مردم به قرآن کسانی هستند که بدان عمل کند، گرچه به ظاهر (آیات) آن را حفظ نکرده باشند و دورترین افراد از قرآن کسانی هستند که به دستورات آن عمل نکنند گرچه قاری و خواننده آن باشند.»

ارشاد القلوب، دیلمی، ص ۱۰۲

حدیث ۱۴۵

امام حسن علیه السلام :

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ قَائِدًا وَسَائِقًا
يَقُودُ قَوْمًا إِلَى الْجَنَّةِ
أَحْلُوا حَلَالَهُ وَحَرَّمُوا حَرَامَهُ وَأَمَّنُوا بِمِثْلَابِهِ
وَيَسُوقُ قَوْمًا إِلَى النَّارِ
ضَيَّعُوا حُدُودَهُ وَأَحْكَمَهُ وَاسْتَحَلُّوا حَرَامَهُ.»
امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«قرآن در صحنہ قیامت به صورت رهبر و امام ظهور یافته، مردم را به دو دسته تقسیم می کند:

۱- کسانی که به قرآن عمل نموده، حلال و حرام آن را همانگونه که هست بجا آورده اند و متشابه آن را با قلب پذیرا شده اند، قرآن اینان را به سوی بهشت جاویدان هدایت می نماید.

۲- آنان که حدود و قوانینش را ضایع نمودند و محرّماتش را حلال شمرده و به آن تعدی کردند، قرآن آنها را به سوی آتش (جهنم) روانه می سازد.»

ارشاد القلوب، دیلمی، ص ۱۰۳، مرکز نشر کتاب.

حدیث ۱۴۶

امام حسن علیه السلام :

«أَيُّهَا النَّاسُ اِعْمَلُوا عَن رَّبِّكُمْ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ، ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ، فَخَنُّ الذَّرِّيَّةِ مِنْ آدَمَ وَالْأُسْرَةَ مِنْ نُوحٍ، وَالصَّفْوَةَ مِنْ إِبْرَاهِيمَ، وَالسَّلَالَةَ مِنْ إِسْمَاعِيلَ وَآلَ مُحَمَّدٍ نَحْنُ، فَيَكُمُ كَالسَّمَاءِ الْمَرْفُوعَةِ وَالْأَرْضِ الْمِدْحُورَةِ وَالشَّمْسِ الضَّاحِيَةِ وَكَالشَّجَرَةِ الزَّيْتُونَةِ، لَا شَرْقِيَّةَ وَلَا غَرْبِيَّةَ الَّتِي زَيْتُهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَيْهِ فَرْعُهَا، وَنَحْنُ وَاللَّهُ ثَمَرَةُ تِلْكَ الشَّجَرَةِ، فَمَنْ تَعَلَّقَ بِغَضَنِ مِنْ أَغْصَانِهَا نَجَى وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا فِإِلَى النَّارِ هَوَى.»
امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«ای مردم علم و معرفت را از پروردگار خود بیاموزید. همانا خداوند بزرگ آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران را برای جهانیان، به پیامبری برگزید، آنان دودمانی بودند که (پاکی، تقوا و فضیلت را) بعضی از بعض دیگر گرفته بودند. خداوند (به کوششهای آنان در راه رسالت) شنوا و داناست.»

مردم! ما - اهل بیت - از فرزندان آدم و دودمان نوح و فرزندان برگزیده ابراهیم و تبار اسماعیلیم، ما آل محمد، در میان شما همانند آسمان بلند و همچون زمین گسترده و مثل خورشید پر فروغیم. همانند درخت زیتونیم که نه به شرق مایل است و نه به غرب. درختی که ریشه اش رسول خدا صلی الله علیه و آله است و شاخه اش علی بن ابی طالب علیه السلام. سوگند به خدا ما (اهل بیت) میوه آن درختیم، پس هر کس به یکی از شاخه های آن چنگ زند نجات می یابد (و سعادت مند است) و هر کس از آن جدا شود جایگاهش آتش است.»

الروائع المختارة، سید مصطفی موسوی، ص ۷۲، خطبه ۴۵؛ به نقل از جلاء العیون، سید عبد الله شبر.

حدیث ۱۴۷

امام حسن علیه السلام :

مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ عَشْرَةٌ:

صِدْقُ اللِّسَانِ وَ صِدْقُ الْيَأْسِ

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

مکارم اخلاق ده چیز است:

۱. راستگوئی

۲. نومیادی راستین از غیر خدا

۳. بخشش به نیازمندان

۴. خوش خلقی

۵. پاداش در برابر خدمات دیگران

۶. پیوند و رفت و آمد با خویشاوندان

۷. حمایت از همسایه

۸. توجه به حقوق دوستان

۹. مهمان نوازی

۱۰. و مهمترین اینها شرم و حیاء است.

- در بعضی نسخه ها «صدق البأس» آمده است بأس دارای دو معنی است: ۱- شجاعت ۲- فقر و تنگدستی.

حدیث ۱۴۸

امام حسن علیه السلام :

«أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ عَلَيْنَا بَابٌ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا

وَمَنْ خَرَجَ مِنْهُ كَانَ كَافِرًا، أَقُولُ قَوْلِي هَذَا،

وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ.»

امام مجتبی علیه السلام در حضور پدر گرامی اش خطبه ای خواند که در بخشی از آن فرمود:

«همانا علی بن ابی طالب علیه السلام دربی است که هر کس بر آن وارد شود؛ یعنی او را بشناسد و بر او اقتدا کند، آرامش و امنیت

کامل را درمی یابد و هر کس به آن درب روی نیورد و مخالفت با او کند کفر و بدبختی و تیره روزی او را فرا خواهد گرفت،

سپس فرمود: این گفته و مطلب اساسی من است،

آنگاه برای خود و دیگران طلب رحمت و آمرزش نموده و گفت: استغفر الله لی ولکم و آنگاه از منبر فرود آمد.»

الروائع المختارة، ص ۷؛ تفسیر فرات کوفی، ح ۵۴، ص ۷۹؛ بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۳۵۱

حدیث ۱۴۹

امام حسن علیه السلام :

«وَاللَّهِ لَا يُجِبُّنَا عَبْدٌ أَبَدًا وَلَوْ كَانَ أَسِيرًا فِي الدَّيْلَمِ

إِلَّا نَفَعَهُ حُبُّنَا

وَإِنَّ حُبَّنَا لِيَسَاقِطُ الذُّنُوبَ مِنْ بَيْنِ آدَمَ

كَمَا يُسَاقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«سوگند به خداوند که کسی دوست نمی دارد ما را - گر چه در دورترین نقاط؛ همچون دیلم اسیر باشد - مگر این که دوستی ما به حال او مفید خواهد بود، همانا ولایت و محبت ما - اهل بیت - گناهان فرزندان آدم را از بین می برد همان طوری که باد، برگ درختان را از شاخه و تنه او جدا می کند و به زمین می ریزد.»

بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۲۵

حدیث ۱۵۰

امام حسن علیه السلام :

النَّاسُ فِي دَارِ سَهْوٍ وَ غَفْلَةٍ يَعْمَلُونَ وَلَا يَعْلَمُونَ
فَإِذَا صَارُوا إِلَى الْأَخْرَجَةِ صَارُوا إِلَى دَارِ يَقِينٍ
يَعْلَمُونَ وَلَا يَعْمَلُونَ.

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

مردم [در این دنیا] در خانه بی خبری و غفلت بسر می برند، پس هر کاری را انجام می دهند، نمی دانند [ثمرش را] و چون به خانه آخرت روند، به وادی یقین در آیند و همه چیز را بدانند و لکن نتوانند عمل سودمندی را در آنجا برای خویش انجام دهند. سیدعبدالله شبر، مصابیح الانوار، ج ۲، ص ۲۷۱.

حدیث ۱۵۱

امام حسن علیه السلام :

«إِنَّمَا هَذَا الْأَمْرُ لِي وَالْخِلَافَةُ لِي وَلِأَهْلِ بَيْتِي،
وَإِنَّهَا لَمَحْرَمَةٌ عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ
سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .
وَاللَّهِ لَوْ وَجَدْتُ صَابِرِينَ عَارِفِينَ بِحَقِّي
غَيْرَ مُنْكَرِينَ مَا سَلَّمْتُ لَكَ وَلَا أُعْطَيْتُكَ مَا تُرِيدُ.»

امام مجتبی علیه السلام در پاسخ به نامه ای که معاویه برای آن حضرت فرستاده بود، چنین جواب دادند:

«همانا این امر (حکومت) و جانشینی رسول خدا صلی الله علیه و آله

از آن من و مربوط به اهل بیت من است

و بر تو و خاندانت حرام است.

این مطلب را از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیده ام.

سپس فرمود:

سوگند به خداوند، چنانچه یارانی آگاه و آشنا به حقم، می یافتم (که در راه احیای حق ایستادگی می نمودند) حکومت را به تو واگذار نمی کردم و آنچه را که تو می خواستی، به تو نمی دادم.»

بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۴۵.

حدیث ۱۵۲

امام حسن علیه السلام :

«وَاللَّهِ لَقَدْ عَاهَدَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ
يَمْلِكُهُ إِثْنَا عَشَرَ إِمَامًا مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ،
مَا مِنَّا إِلَّا مَسْمُومٌ أَوْ مَقْتُولٌ.»

جناده گوید: در روزهای واپسین عمر امام مجتبی علیه السلام خدمت آن حضرت رسیدم، آن حضرت به من نگاهی کرد و فرمود:

«سوگند به خداوند که رسول خدا با ما وعده نمود: امامت و وصایت بعد از او را دوازده نفر بدست می گیرند، یازده نفر آنان از فرزندان علی و فاطمه علیهما السلام هستند.

سپس حضرت فرمود: ما جانشینان او در فرجام کار، در راه خدا یا مسموم می گردیم و یا کشته می شویم.»

بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۱۳۹؛ جلاء العیون، شبر، ج ۱، ص ۳۷۰.

حدیث ۱۵۳

امام حسن علیه السلام :

«يَا عَزِيدَ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ لَنَا فِي أَوْامِرِنَا وَزَوَاجِرِنَا مُطِيعًا فَقَدْ صِدَقْتَ، وَإِنْ كُنْتَ بِخِلَافِ ذَلِكَ فَلَا تَزِدْ فِي ذُنُوبِكَ بِدَعْوَاكَ مَرْتَبَةً
شَرِيفَةً لَسْتَ مِنْ أَهْلِهَا، لَا تَقُلْ أَنَا مِنْ شِيعَتِكُمْ وَلَكِنْ قُلْ أَنَا مِنْ مُوَالِيِكُمْ وَمُحِبِّكُمْ وَمُعَادِي أَغْدَائِكُمْ وَأَنْتَ فِي خَيْرٍ وَإِلَى خَيْرٍ.»

مردی رو به امام حسن علیه السلام کرد و سپس گفت: «ای پسر رسول خدا من شیعه شما هستم.» امام علیه السلام فرمود:

«ای بنده خدا، اگر در انجام واجبات و خودداری از محرمات (گناهان) پیرو ما هستی و تبعیت می کنی که راست می گویی، و چنانچه اینگونه نیستی، با این ادعای دروغ بر گناهان خود افزودی؛ زیرا شیعه و پیرو ما از مقام والا و بلندی برخوردار است و تو اهل آن نیستی، مگو که من شیعه تو هستم، بلکه بگو من از دوستان و هواداران و نیز از بدخواهان دشمنان شمایم، در این صورت تو در خیر و نیکی بسر میبری و در مسیر خیر خواهی قرار داری.»

مجموعه ورام، ص ۱۱۳، چاپ تهران، مؤسسه حیدری.

حدیث ۱۵۴

امام حسن علیه السلام :

«قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيَّاكَ أَنْ تَبْدَحَنِي فَأَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْكَ أَوْ تُكَذِّبَنِي فَإِنَّهُ لَا رَأْيَ لِمَكَذُوبٍ أَوْ تَغْتَابَ عِنْدِي أَخِي، فَقَالَ لَهُ
الرَّجُلُ: إِئِذْنُ لِي فِي الْإِنْصِرَافِ.»

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَعَمْ إِذَا شِئْتَ.»

مردی از امام حسن علیه السلام خواست که دوست و همنشین وی باشد، امام علیه السلام سه شرط را برایش مطرح نمود:

«فرمود:

۱- اول آن که از من ستایش و تعریف نکنی؛ زیرا من نسبت به خودم از تو آگاه ترم.

۲- مرا دروغگو ندانی؛ زیرا دروغگو رأی و عقیده درستی ندارد.

۳- مبدا در برابر من از کسی غیبت کنی.

چون آن مرد شرایط دوستی با آن حضرت را دشوار دید گفت:

تحف العقول عن آل الرسول، ص ۲۳۶، باب حکمه علیه السلام و مواعظه.

حدیث ۱۵۵

امام حسن علیه السلام :

فقال علیه السلام: هِيَ أَنْ تَزْعَى حُقُوقَ اللَّهِ، حُقُوقَ الْأَحْيَاءِ، وَحُقُوقَ الْأَمْوَاتِ. فَأَمَّا حُقُوقَ اللَّهِ فَأَدَاءُ مَا طَلِبَ وَاجْتِنَابُ عَمَّا نُهِىَ. وَأَمَّا حُقُوقَ الْأَحْيَاءِ: فَهِيَ أَنْ تَقُومَ بِوَأَجِبِكَ نَحْوَ إِخْوَانِكَ، وَلَا تَتَأَخَّرَ عَنْ خِدْمَتِهِ أَمَّتِكَ وَأَنْ تُخَلِّصَ لَوْلِيِّ الْأَمْرِ مَا أَخْلَصَ لِأُمَّتِهِ وَأَنْ تَزْفَعَ عَقِيرَتَكَ فِي وَجْهِهِ إِذَا مَا حَادَ عَنِ الطَّرِيقِ السَّوِيِّ.

وَأَمَّا حُقُوقَ الْأَمْوَاتِ: فَهِيَ أَنْ تُذَكِّرَ خَيْرَاتِهِمْ وَتَتَغاضَى عَنْ مَسَاوِيئِهِمْ فَإِنَّ لَهُمْ رَبًّا يُحَاسِبُهُمْ.

مردی از امام مجتبی علیه السلام پرسید: سیاست چیست؟ فرمود:

«سیاست، رعایت حقوق خدا، و حقوق زندگان از مردم و حقوق اموات آنان است.

اما حق خداوند: انجام دادن فرایض (واجبات) و دوری کردن از آنچه ما را نهی کرده است (محرمات).

اما حقوق زندگان: این که وظیفه خود را نسبت به مردم انجام دهی و هرگز از خدمت

الروائع المختارة، سید مصطفی موسوی، ص ۱۱۸؛ مجموعه ورام، ص ۳۰۱.

حدیث ۱۵۶

امام حسن علیه السلام :

«لَوْ جَعَلْتُ الدُّنْيَا كُلَّهَا لُقْمَةً وَاحِدَةً لَقَمْتُهَا

مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ خَالِصًا لَرَأَيْتُ أَنِّي مُقَصِّرٌ فِي حَقِّهِ،

وَلَوْ مَنَعْتُ الْكَافِرَ مِنْهَا حَتَّى يَمُوتَ جُوعًا وَعَطَشًا

ثُمَّ أَذَقْتُهُ شَرْبَةً مِنَ الْمَاءِ لَرَأَيْتُ أَنِّي قَدْ أَسْرَفْتُ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«اگر همه دنیا را تبدیل به یک لقمه غذا کنم و به انسانی که خدا را از روی خلوص عبادت می کند بخورانم، درباره او کوتاهی

کرده و خودم را مقصر می دانم و چنانچه فرد کافری را گرسنگی دهم تا به آن اندازه که جانش از شدت گرسنگی و تشنگی به لب

برسد، آنگاه مقداری کمی آب به او بدهم، خود را نسبت به او اسراف کار می پندارم.»

مجموعه ورام، ص ۳۵۰.

حدیث ۱۵۷

امام حسن علیه السلام :

يَا بُنَيَّ لَا تُؤَاخِ أَحَدًا حَتَّى تَعْرِفَ مَوَارِدَهُ وَمَصَادِرَهُ

فَإِذَا اسْتَبْطَأْتَ الْخُبْرَةَ وَرَضِيَتِ الْعِشْرَةَ

فَآخِهِ عَلَى إِقَالَةِ الْعَتْرَةِ وَالْمُؤَاسَاةِ فِي الْعِشْرَةِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«پسرم با هیچ کس پیمان دوستی مبرم مگر این که بدانی از کجا می آید و به کجا می رود؛ یعنی خصوصیات اخلاقی و خانوادگی اش را بدست آور، و چون دقیق بررسی کردی و او را انسانی شایسته یافتی، بر پایه گذشت و اغماض و برادری در سختیها و لغزشها با او رفتار کن و دوستی ات را استمرار بخش.»

تحف العقول عن آل الرسول، ص ۲۳۳، باب حکمه علیه السلام مواعظه.

حدیث ۱۵۸

امام حسن علیه السلام :

«أَعْرِفُ النَّاسَ بِحُقُوقِ إِخْوَانِهِ وَأَشَدُّهُمْ قَضَاءَ لَهَا أَعْظَمُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا وَمَنْ تَوَاضَعَ فِي الدُّنْيَا لِإِخْوَانِهِ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ وَ مِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِيطَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«والاثرین مقام در نزد خداوند از آن کسی است که آشنا به حقوق مردم باشد و سعی در ادای آن نمایند، و کسی که در برابر برادران دینی اش تواضع داشته باشد، خداوند او را از راستگویان و شیعیان علی بن ابیطالب علیه السلام محسوب خواهد کرد.»

حیة الامام الحسن بن علی علیهما السلام، ج ۱، ص ۳۱۹؛ مجموعه ورام، ص ۳۱۲، چاپ تهران، مؤسسه حیدری.

حدیث ۱۵۹

امام حسن علیه السلام :

«الْمَعْرُوفُ مَا لَمْ يَتَقَدَّمْهُ مَطْلٌ وَلَا يَتَّبِعُهُ مَنْ وَالْإِعْطَاءُ قَبْلَ السُّؤَالِ مِنْ أَكْبَرِ السُّؤَادِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

کار نیک آن است که قبل از انجامش هیچگونه سستی و مسامحه ای انجام نگیرد و بعد از پایان کار هیچ منتهی همراه نداشته باشد [بعد فرمود: [بخشندگی قبل از سؤال کردن نشانه بزرگواری است.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۱۱۲، ب ۱۹، ح ۷.

حدیث ۱۶۰

امام حسن علیه السلام :

«إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبَاهِي مَلَائِكَتَهُ بِعِبَادِهِ يَوْمَ عَرَفَةَ فَيَقُولُ: عِبَادِي جَاؤُنِي شُغْنًا يَنْعَرِضُونَ لِرُحْمَتِي فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ عَفَرْتُ لِمَحْسِنَتِهِمْ وَ شَفَعْتُ مُحْسِنَتَهُمْ فِيمَسِيئَتِهِمْ وَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمِثْلُ ذَلِكَ.»

امام حسن علیه السلام فرمود:

همانا خداوند مباحات و افتخار به بندگان خود در سرزمین عرفات می کند و به فرشتگان خود می گوید: بندگان من بر روی خاکها نشسته اند و طلب رحمت می کنند گواه باشید که من نیکوکاران آنها را بخشیدم و آنان را شافع و واسطه در بخشش گناهکاران آنها قرار دادم و به هنگام قیامت نیز آنان شفاعت می کنند.

تاریخ ابن عساکر، ج ۱۲، ص ۵۲۹.

حدیث ۱۶۱

امام حسن علیه السلام :

«إِتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ وَجِدُوا فِي الطَّلَبِ وَتِجَارَةِ الْهَرَبِ
وَبَادِرُوا الْعَمَلَ قَبْلَ مُقَطَّعَاتِ النَّقِمَاتِ وَهَادِمِ اللَّذَاتِ،
فَإِنَّ الدُّنْيَا لَا يَدُومُ نَعِيمُهَا وَلَا تُؤْمَنُ فَجِيعُهَا
وَلَا تُتَوَقَّى مَسَاوِيهَا، غُرُورٌ حَائِلٌ وَسِنَادٌ مَائِلٌ.»

بخشی از سخنان امام علیه السلام درباره پرهیزکاری:

«ای بندگان خدا، از نافرمانی در برابرش بپرهیزید. و برای تحقق خواسته‌های خویش کوشش نمایید و از کارهای ناروا بگریزید قبل از اینکه سختیها به شما رو آورد و به آغوش مرگ بیفتید به کارهای نیک مبادرت ورزید. همانا نعمتهای دنیا زودگذر و ناپایدار است و کسی از خطرها در امان نیست و مصون از بدبختیها نخواهد بود، دنیا فریب‌گر مانع خوشبختی است و تکیه گاهی سست و بی اساس است.»

تحف العقول عن آل الرسول، ص ۲۳۶

حدیث ۱۶۲

امام حسن علیه السلام :

قال عليه السلام: «إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ فَأَتَجَمَّلُ لِرَبِّي وَقَرَأَ الْآيَةَ:
يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام هرگاه می خواست نماز بپا دارد، بهترین لباسهای خویش را می پوشید، بعضی از آن حضرت سبب آن را پرسیدند.

«همانا خداوند زیبا است (منع و مجمع همه زیباییها است) و زیبایی را دوست دارد و چنانچه من در وقت اقامه نماز لباس زیبا به تن می کنم فقط به خاطر پروردگار و خالقم می باشد. در آن هنگام آیه شریف ذیل را خواند:
ای انسانها به هنگام عبادت خداوند، لباسهای زیبا و زینتی خود (بهترین لباسهایتان) را بپوشید.
- اعراف: ۳۱

حدیث ۱۶۳

امام حسن علیه السلام :

«رَبِّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ
وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطِيتَ
وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ
إِنَّهُ لَا يُذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ تَبَارَكَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ.»

ابی الجوزاء می گوید: خدمت امام مجتبی علیه السلام بودم که در دعا، دست چنین می فرمود:

«پروردگارا؛ مرا به راه کسانی هدایت کن که خود، آنها را هدایت فرمودی، و سلامتی را آن گونه عنایت کن که به آنها عنایت کردی و دوست بدار مرا همانطوری که آنها را دوست داشتی و برکت ده در آنچه بر من ارزانی داشتی و نگهدار مرا از شرّ و بدی آنچه حکم کردی - [در سایه اعمال زشت، بعضی از شرور به صورت طبیعی سراغ انسان می آید که عکس العمل افعال و کردار شخص است] - همانا تو حاکم بر همه اشیائی و هیچ چیز بر تو غالب نخواهد بود، پروردگارا خوار و ذلیل نمی شود کسی را که تو دوست بداری، پاک و منزّه و بلند مرتبه است پروردگار ما.»

- الامام المجتبی ابو محمد الحسن بن علی - علیهما السلام - ، حسن المصطفوی، ص ۲۵۰؛ به نقل از تهذیب ابن عساکر، ج ۴، ص ۱۹۹.

حدیث ۱۶۴

امام حسن علیه السلام :

«إِلَهِي ضَيْفُكَ بِيَابِكَ يَا مُحْسِنٌ قَدْ أَتَاكَ الْمُسِيءُ،

فَتَجَاوَزَ عَنِّي مَا عِنْدِي

بِجَمِيلٍ مَا عِنْدَكَ يَا كَرِيمٌ.»

امام مجتبی علیه السلام به هنگام ورود به مسجد، سر را به طرف آسمان بلند می کرد و می فرمود:

«پروردگارا مهمان تو، جلو در خانه ات ایستاده است. ای نیکوکار، بنده تباه کار و بدرفتار به درگاهت شتافته، از زشتیهایی که

مرتکب شده به خاطر زیباییهایی که در نزد تو است، در گذر و ببخش، ای بخشنده کریم.»

بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۳۳۹؛ جلاء العیون، ج ۱، ص ۳۲۱.

حدیث ۱۶۵

امام حسن علیه السلام :

«مَنْ أَدَامَ الْإِخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَى ثَمَانِ آيَةٍ مُحْكَمَةٍ، وَأَخَا مُسِدْتَفَادًا وَعِلْمًا مُسِدْتَطْرِفًا، وَرَحْمَةً مُنْتَظِرَةً وَكَلِمَةً تَدُلُّ عَلَى

الهُدَى، أَوْ تَرُدُّهُ عَن رَدَى وَتَرَكَ الذُّنُوبَ حُبًّا أَوْ خَشْيَةً.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«کسی که به مسجد رفت و آمد (تردد) داشته باشد، بر یکی - یا بیشتر - از نعمتهای هشتگانه دسترسی پیدا خواهد نمود:

۱ - استدلالهای استوار و محکم در امور دینی خود (اعتقادی، فقهی، سیاسی و...);

۲ - دستیابی به دوستان سودمندی که تردد با آنها مایه بهره وری است؛

۳ - معلومات و دانش تازه و شگفت انگیز؛

۴ - رحمت و نعمتی که چشم به راه اوست؛

۵ - دستیابی به سخنان هدایت کننده ای که شخص را به راه راست رهبری می کند؛

۶ - دستیابی به مطالبی که انسان را از پستیها و ضد ارزشها دور می دارد؛

۷ - دوری از گناه و محرمات یا بدان جهت که ترک گناه را دوست می دارد؛

۸ - دوری از گناه و محرمات یا بدان جهت که می ترسد گرفتار عقوبت الهی شود یا آبرو و حیثیت خود را با انجام گناه از بین

برد.»

- الروائع المختارة، ص ۱۱۱؛ به نقل از: عیون الأخبار، ابن قتیبه، ج ۳، ص ۳؛ در بعضی نسخه ها «أو تردعه عن ردى» می باشد.

حدیث ۱۶۶

امام حسن علیه السلام :

«إِنَّمَا أَبْنِي لِحُصْلَتَيْنِ:

لِهَوْلِ الْمُطَّلَعِ، وَفِرَاقِ الْأَحِبَّةِ.»

گاهی امام علیه السلام را محزون و اندوهگین می دیدند، بطوری که اشکهای چشم امام علیه السلام بر روی صورتش جاری بود، از آن حضرت می پرسیدند: چرا شما محزونید و گریه می کنید؟! و حال آن که شما وارث پیامبر و وصی او هستید، فرمود:

«گریه من برای دو چیز است:

۱- وحشت از ورود به صحنه قیامت

۲- جدایی از دوستان و عزیزانی که انسان بدانها وابسته و علاقه مند است.»

بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۱۵۰؛ الوافی، فیض کاشانی، ج ۲، ص ۱۷۴.

حدیث ۱۶۷

امام حسن علیه السلام :

«إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ مَضْمَارًا لِيَخْلُقَهُ فَيَسْتَبْقُونَ فِيهِ بِطَاعَتِهِ إِلَى مَرْضَاتِهِ، فَسَبَقَ قَوْمٌ فَفَازُوا وَقَصَرَ آخَرُونَ فَخَابُوا، فَالْعَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ مِنْ ضَاغِكِ لَا عِبَ فِي الْيَوْمِ الَّذِي يُثَابُ فِيهِ الْمُحْسِنُونَ وَيُخَسِرُ فِيهِ الْمُبْطِلُونَ، وَأَيْمُ اللَّهِ لَوْ كُشِفَ الْغِطَاءُ لَعَلِمُوا أَنَّ الْمُحْسِنِينَ مَشْغُولٌ بِإِحْسَانِهِ وَالْمُسِيءَ مَشْغُولٌ بِإِسَاءَتِهِ، ثُمَّ مَضَى.»

«روز عید فطری بود، امام مجتبی علیه السلام به جمعی که مشغول به بازی و خنده بودند برخورد، بالای سر آنان ایستاد و فرمود: خداوند ماه رمضان را میدان مسابقه و بهره برداری برای مخلوق خویش قرار داده که با اطاعت و بندگی بر یکدیگر پیشی و سبقت گیرند و خشنودی خدای را به دست آورند، گروهی سبقت جستند و مسابقه را بردند و گروهی دیگر عقب ماندند و متضرر شدند. شگفت و تعجب از آنانی است که در روز پاداش گرفتن نیکوکاران و زیان دیدن بی هدفان، به خنده و لهو و لعب پرداخته اند. به خدا قسم اگر حجابها برکنار شود، خواهید دید نیک رفتار به نیکی خویش مشغول است و بدکردار به رفتار بدش گرفتار؛ یعنی قیامت را به چشم خویش می بیند و نتایج رمضان را مشاهده می کند.

سپس آنها را به حال خویش وا گذاشت و رفت.»

تحف العقول عن آل الرسول، ص ۲۳۶.

حدیث ۱۶۸

امام حسن علیه السلام :

«أَفْعَلَ خَمْسَةَ أَشْيَاءٍ وَأَذِنَبَ مَا شِئْتُ، لَا تَأْكُلُ رِزْقَ اللَّهِ وَأَذِنَبَ مَا شِئْتُ، وَأَطْلُبُ مَوْضِعًا لَا يَرَاكَ اللَّهُ وَأَذِنَبَ مَا شِئْتُ، وَأَخْرُجُ مِنْ وِلَايَةِ اللَّهِ وَأَذِنَبَ مَا شِئْتُ، وَإِذَا جَاءَ مَلِكُ الْمَوْتِ لِيَقْبِضَ رُوحَكَ فَادْفَعُهُ عَنْ نَفْسِكَ وَأَذِنَبَ مَا شِئْتُ، وَإِذَا أَدْخَلَكَ الْمَلِكُ النَّارَ فَلَا تَدْخُلْ فِي النَّارِ وَأَذِنَبَ مَا شِئْتُ.»

مردی خدمت امام مجتبی علیه السلام رسید، عرض کرد: من بنده ای گنهکارم و برانجام معصیت عادت نموده ام نمی توانم گناه

- نکنم. ای فرزند پیامبر خدا، مرا پند و اندرز ده و موعظه کن. حضرت فرمود:
- «چنانچه نمی توانی ترک گناه کنی، پنج کار را انجام بده و هر چه می خواهی گناه کن:
- ۱- روزی خدای را نخور.
 - ۲- گناه را در جایی انجام ده که خداوند تو را نبیند.
 - ۳- از سرزمین خدا خارج شو، (و برو به جایی که در زیر سلطه و قدرت خداوند نباشد!).
 - ۴- آنگاه که فرشته مرگ (عزرائیل) خواست جانت را بگیرد او را از خود دور کن.
 - ۵- هنگامی که مالک دوزخ خواست تو را داخل آتش کند، پس با قدرت ایستادگی کن و داخل نشو.
- این پنج عمل را انجام بده، بعد هر چه خواستی گناه کن.»
- اثنی عشریه، محمد بن قاسم حسینی، ص ۱۲.

حدیث ۱۶۹

امام حسن علیه السلام :

هَلَاكُ النَّاسِ فِي ثَلَاثٍ: الْكِبْرُ وَالْحِرْصُ وَالْحَسَدُ،
فَالْكِبْرُ هَلَاكُ الدِّينِ وَبِهِ لُعِنَ إِبْلِيسُ
وَالْحِرْصُ عَدُوُّ النَّفْسِ وَبِهِ أُخْرِجَ آدَمُ مِنَ الْجَنَّةِ
وَالْحَسَدُ رَائِدُ السُّوءِ وَمِنْهُ قَتَلَ قَابِيلُ هَابِيلَ.

در مورد آثار شوم بعضی از رذائل اخلاقی، امام مجتبی علیه السلام فرمودند:

«سه چیز مردم را به هلاکت می رساند: تکبر، حرص و آز، حسد. پس خودبینی و تکبر، دین انسان را از بین می برد، همانطوری که شیطان تکبر کرد و دینش نابود شد و منفور گردید. حرص و آز دشمن شخصیت هر فرد است همانطور که آدم ابوالبشر (بواسطه حرصی که در وی به وجود آمد) از بهشت رانده شد. حسد (آرزوی زوال نعمت از دیگران) راهبر بدبختیها و تیره روزیها است، بواسطه حسد قایل هابیل را کشت.»

الروائع المختارة، سید مصطفی موسوی، ص ۱۱۶

حدیث ۱۷۰

امام حسن علیه السلام :

«الْبَخْلُ جَامِعٌ لِلْمَسَاوِي وَالْعُيُوبِ
وَ قَاطِعٌ لِلْمَوَدَّاتِ مِنَ الْقُلُوبِ...» فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : «هُوَ أَنْ يَرَى الرَّجُلُ مَا أَنْفَقَهُ تَلْفًا وَأَمْسَكَهُ شَرْفًا.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«بخل سرآمد همه بدیها و زشتیها است،

که محبت و دوستی را از دلها می زداید.»

مردی پرسید بخل چیست؟

«در جواب آن مرد فرمود: بخل آن است که انسان هرآنچه را

حیاه الامام الحسن، باقر شریف قرشی، ج ۱، ص ۳۱۹.

حدیث ۱۷۱

امام حسن علیه السلام :

«فِي الْمَائِدَةِ اثْنَتَيْ عَشَرَ خِصْلَةً يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَعْرِفَهَا، أَرْبَعٌ فِيهَا فَرَضٌ، وَأَرْبَعٌ سُنَّةٌ، وَأَرْبَعٌ تَأْدِيبٌ: الْفَرَضُ: الْمَعْرِفَةُ، الرِّضَا، التَّشْمِيَةُ، الشُّكْرُ. السُّنَّةُ: الْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ، الْجُلُوسُ عَلَى الْأَيْسَرِ، الْأَكْلُ بِثَلَاثَةِ أَصَابِعٍ، وَلَعَقُ الْأَصَابِعِ. التَّأْدِيبُ: الْأَكْلُ مِمَّا يَلِيكَ، تَصْغِيرُ اللَّقْمَةِ، تَجْوِيدُ الْمَضْغِ، قَلَّةُ النَّظَرِ فِي وُجُوهِ النَّاسِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«سزاوار است مسلمان هنگام غذا خوردن دوازده چیز را رعایت نماید. که چهارتای آن واجب (اخلاقی) و چهار امر دیگر آن سنت و سیره اسلامی است و چهارتای باقی مانده، از آداب محسوب می گردد.»

اما چهار امر لازم:

۱- شناسایی غذا

۲- خشنود بودن بدانچه روزی ات گردیده

۳- نام خدا را بر زبان جاری کردن (بسم الله گفتن)

۴- شکر گراری در برابر نعمتی که به تو داده شده.

اما چهار موضوعی که مراعات آن ثواب و سنت است:

۱- وضو گرفتن پیش از شروع به غذا

۲- نشستن بر جانب چپ بدن

۳- غذا را با سه انگشت بردارد و بخورد.

۴- انگشتان خود را بلیسد.

و چهار امر باقی مانده که از ادب اسلامی به شمار می رود:

۱- لقمه را از جلو خویش بگیرد

۲- لقمه های غذا را کوچک بردارد

۳- غذا را خوب بجود

۴- به صورت دیگران نگاه نکند.»

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۲۲۷، ح ۳۸.

حدیث ۱۷۲

امام حسن علیه السلام :

قَالَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

«غَسَلُ الْيَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعَامِ

يُنْفِي الْفَقْرَ وَبَعْدَهُ يُنْفِي الْهَمَّ.»

- اثنی عشریه، ص ۵۵، و نیز حدیث فوق از امام صادق - ع - نقل شده. رک: فروع کافی، ج ۶، ص ۲۹۰.

«شستشوی دو دست قبل از غذا، فقر و بیچارگی را از بین می برد و بعد از غذا، غم و غصه را از بین می برد.»

حدیث ۱۷۳

امام حسن علیه السلام :
 «إِنَّكُمْ أَخْرَبْتُمْ أَخْرَبْتُمْ وَعَمَّرْتُمْ دُنْيَاكُمْ، فَأَنْتُمْ تَكْرَهُونَ النُّقْلَةَ مِنَ الْعُمَرَانِ إِلَى الْخَرَابِ.»
 مردی از امام مجتبی علیه السلام پرسید: چرا سفر مرگ برای ما ناخوش آیند است و از او استقبال نمی کنیم؟! حضرت فرمود:
 « شما خانه آخرت را خراب کرده اید و خانه دنیا را آباد، طبیعی است که انتقال از اقامتگاه آباد به جایگاه خراب برای شما ناخوشایند است.»
 بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۱۱۰، ح ۱.

حدیث ۱۷۴

امام حسن علیه السلام :
 «إِنِّي لِلَّهِ سَائِلٌ، وَفِيهِ رَاغِبٌ، وَأَنَا أَسْتَحْيِي أَنْ أَكُونَ سَائِلًا وَأُرَدَّ سَائِلًا، وَإِنَّ اللَّهَ عَوَّدَنِي عَادَةً أَنْ يُفِيضَ نِعْمَهُ عَلَيَّ وَعَوَّدْتُهُ أَنْ أَفِيضَ نِعْمَهُ عَلَيَّ النَّاسِ فَأَخْشَى إِنْ قَطَعْتُ الْعَادَةَ أَنْ يَمْنَعَنِي الْعَادَةُ.»
 گروهی در محضر امام مجتبی علیه السلام بودند، از حضرت سؤال کردند:
 «چگونه است که شما هرگز سائل و نیازمندی را ناامید بر نمی گردانید، گرچه سوار بر اشتر، در حالت رفتن باشید؟
 «فرمود: من هم به درگاه خداوند محتاج و سائلم و می خواهم که خداوند مرا محروم نگرداند و شرم دارم که با چنین امیدواری، سائلان را ناامید کنم، خدایی که نعمتهایش را بر من ارزانی داشته، می خواهد که من هم به مردم کمک کنم و می ترسم که اگر بخشش خود را از مردم دریغ دارم، خداوند هم به من عنایتش را دریغ دارد و منع نماید.
 نورالابصار، شبلنجی، ص ۱۲۳؛ کنز المدفون، جلال الدین سیوطی، ص ۴۳۴؛ به نقل از بلاغۃ الامام الحسن علیه السلام، ص ۱۳۵.

حدیث ۱۷۵

امام حسن علیه السلام :
 «أَنْتَ حُرٌّ لَوْجِهِ اللَّهِ! فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ: فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «هَكَذَا أَدَّبَنَا اللَّهُ - تَعَالَى - قَالَ: (إِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا) انس بن مالک می گوید: یکی از کنیزان امام مجتبی علیه السلام دسته گلی را به آن حضرت هدیه کرد. حضرت در پاسخ به او فرمود:
 تو را در راه خدا آزاد نمودم. پس از این پاسخ زیبا، بعضی گفتند: در برابر یک دسته گل آزادی او، یعنی چه؟!
 حضرت فرمود: خداوند اینگونه ما را تربیت نموده است؛ زیرا فرموده: آنگاه که جهت احترام به شما، هدیه ای دادند و یا تهنیتی

فرستادند، شما با وضع بهتری پاسخگوی تحیت آنان باشید. و سپس فرمود: برتر از هدیه او، آزادی و رهاییش بود.

- نساء : ۸۵

حدیث ۱۷۶

امام حسن علیه السلام :

«عَجِبْتُ لِمَنْ يَتَفَكَّرُ فِي مَا كُوِلِهِ

كَيْفَ لَا يَتَفَكَّرُ فِي مَعْقُولِهِ،

فَيَجْتَنِبُ بَطْنَهُ مَا يُؤْذِيهِ، وَيُودِعُ صَدْرَهُ مَا يُزْدِيهِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«در شگفتم از کسی که درباره خوراکیهای خود اندیشه و تأمل می کند و لیکن درباره نیازمندیهای فکری و عقلی اش تأمل نمی

کند، پرهیز می کند از آنچه معده اش را اذیت می نماید و سینه و قلب خود را از پست ترین چیزها پر می کند.»

- بحار الانوار، ج ۱، ص ۲۱۸

حدیث ۱۷۷

امام حسن علیه السلام :

«أَخْرَبْتَ دَارَكَ وَعَمَّرْتَ دَارَ غَيْرِكَ

أَحْبَبَكَ مَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَقَّتَكَ مَنْ فِي السَّمَاءِ.»

مردی خدمت امام مجتبی علیه السلام رسید و گفت: آقا! خانه ای تازه ساخته ام دوست دارم در آن منزل جهت تیمن و تبرک داخل

شوید و دعا کنید، امام علیه السلام به منزل آن شخص داخل شد و نگاهی به اطراف کرد و فرمود:

«ویران کردی خانه خویش را و آبادی کردی خانه دیگران را، زمینها دوستدار تو شدند و عرشیان دشمن تو.»

الارشاد لمن طلب الرشاد، شیخ حسن نائینی، ص ۹۵.

حدیث ۱۷۸

امام حسن علیه السلام :

«حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ

وَمُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ

وَالْقَصْدُ فِي الْمَعِيشَةِ نِصْفُ الْمُؤُونَةِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«پرسش صحیح و نیکو، نیمی از دانش است.

سازش و مدارا نمودن با مردم نیمی از تدبیر و اندیشه انسانی است.

میانه روی و مراعات اقتصاد در زندگی، نیمی از مخارج انسان را می کاهد.»

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۴، ص ۳۳۳ چهار جلدی.

حدیث ۱۷۹

امام حسن علیه السلام :

«أُمَّةٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِثْنَا عَشَرَ
تِسْعَةٌ مِنْ صُلْبِ أَخِي الْحُسَيْنِ،
وَمِنْهُمْ مَهْدِيٌّ هَذِهِ الْأُمَّةُ.»

اصبح بن نباته می گوید امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«امامان و پیشوایان بعد از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و او زاده نفر هستند که نه نفر آنها از فرزندان برادرم حسین می باشند و از جمله آنها: مهدی این امت است.»

معجم احادیث الامام المهدی، ج ۳، ص ۱۷۱ به نقل از اثبات الهداء، ج ۱، ص ۵۹۸-۵۹۹، ب ۹، ف ۲۷، ح ۵۶۹؛ بحار الانوار، ج ۳۶، ص ۳۸۳، ب ۴۳، ح ۱.

حدیث ۱۸۰

امام حسن علیه السلام :

«ذَلِكَ التَّاسِعُ مِنْ وُلْدِ أَخِي الْحُسَيْنِ ابْنِ سَيِّدَةِ الْإِمَاءِ،
يُطِيلُ اللَّهُ عُمرَهُ فِي غَيْبَتِهِ، ثُمَّ يُظْهِرُهُ بِقُدْرَتِهِ
فِي صُورَةٍ شَابٍّ دُونَ أَرْبَعِينَ سَنَةً،
وَذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«آن نهمین نفر، از فرزندان برادرم حسین فرزند اشرف کنیزان - نرجس - است، در دوران غیبتش خداوند طولانی می کند عمرش را، سپس او را به قدرت خویش به صورت جوانی که کمتر از چهل سال دارد، آشکار خواهد ساخت.»

تا بدینوسیله خداوند ثابت کند که بر ایجاد همه اشیاء قادر و توانا است.»

إكمال الدين، ج ۱، ص ۳۱۵، ب ۲۹، ح ۲؛ اعلام الوری، الطبرسی، ص ۴۰۱، ب ۲، ف ۲؛ بحار الانوار، ج ۱۴، ص ۳۹۴، ب ۲۴، ح ۱۲؛ احتجاج طبرسی، ج ۲، ص ۱۰، مکتبه المصطفوی بقم.

حدیث ۱۸۱

امام حسن علیه السلام :

۵- (۱۷۳) حدیث از حضرت امام حسین علیه السلام**حدیث ۱**

امام حسین علیه السلام :

بَادِرُوا بِصِحَّةِ الْأَجْسَامِ فِي مُدَّةِ الْأَعْمَارِ ؛

امام حسین علیه السلام: در مدت عمر، در حفظ سلامت تن بکوشید.

تحف العقول ، ص ۲۳۹ .

حدیث ۲

امام حسین علیه السلام :
لَا يَجِلُّ لِعَيْنِ مُؤْمِنَةٍ تَرَى اللَّهَ يُعْصِي فَتَطْرِفَ حَتَّى تَغَيِّرَهُ ؛
امام حسین علیه السلام : بر هیچ چشم مؤمنی روا نیست که ببیند خدا نافرمانی می شود و چشم خود را فرو بندد ، مگر آن که آن
وضع را تغییر دهد .
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۵ .

حدیث ۳

امام حسین علیه السلام :
أَنَا قَتِيلُ الْعَبْرَةِ لَا يَذْكُرُنِي مُؤْمِنٌ إِلَّا اسْتَعْبَرَ ؛
امام حسین علیه السلام : من کشته اشکم ؛ هر مؤمنی مرا یاد کند ، اشکش روان شود .
بحار الأنوار ، ج ۴۴ ، ص ۲۸۴ .

حدیث ۴

امام حسین علیه السلام :
يَا أَخْتَاهِ لَا تَنْسِينِي فِي نَافِلَةِ اللَّيْلِ ؛
امام حسین علیه السلام : ای خواهرم ! مرا در نماز شب فراموش نکن .
همان ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۵

امام حسین علیه السلام :
مَنْ عَبَدَ اللَّهَ حَقَّ عِبَادَتِهِ آتَاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيَّتِهِ وَ كِفَايَتِهِ ؛
امام حسین علیه السلام : هر که خدا را ، آن گونه که سزاوار او است ، بندگی کند ، خداوند بیش از آرزوها و کفایتش به او عطا
کند .
بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث ۶

امام حسین علیه السلام :
لَا تَقُولُوا بِالْسِّنْتِكُمْ مَا يَنْقُصُ عَنْ قَدْرِكُمْ ؛
امام حسین علیه السلام : چیزی را بر زبان نیاورید که از ارزش شما بکاهد .
جلاء العيون ، ج ۲ ، ص ۲۰۵ .

حدیث ۷

امام حسین علیه السلام :
 إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ فَلَاتَمَلُّوا النِّعَمَ ؛
 امام حسین علیه السلام: نیاز مردم به شما از نعمت های خدا بر شما است ؛ از این نعمت افسرده و بیزار نباشید .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۲۰۵ .

حدیث ۸

امام حسین علیه السلام :
 مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْسَأَ فِي أَجَلِهِ وَ يُزَادَ فِي رِزْقِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ ؛
 امام حسین علیه السلام: هر که خوش دارد مرگش به تأخیر افتد و روزی اش افزون شود . با خویشانش پیوند برقرار کند .
 . همان ، ص ۹۱ .

حدیث ۹

امام حسین علیه السلام :
 مِنْ عِلَامَاتِ أَسْبَابِ الْجَهْلِ الْمُمَارَاةُ لِغَيْرِ أَهْلِ الْفِكْرِ ؛
 امام حسین علیه السلام: از نشانه های نادانی ، جدل با بی فکران است .
 . تحف العقول ، ص ۲۴۸ .

حدیث ۱۰

امام حسین علیه السلام :
 مَنْ طَلَبَ رِضَى النَّاسِ بِسَخِطِ اللَّهِ وَ كَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ ؛
 امام حسین علیه السلام: هر که با خشم خدا ، خواهان خشنودی مردم باشد ، خداوند او را به مردم وامی گذارد .
 . الأمالی ، صدوق ، ص ۲۶۸ .

حدیث ۱۱

امام حسین علیه السلام :
 مَنْ أَحْجَمَ عَنِ الرَّأْيِ وَ عَيَّتَ بِهِ الْحَيْلُ ، كَانَ الرَّفْقُ مِفْتَاحَهُ ؛
 امام حسین علیه السلام: هر که از اظهار نظر درماند و راه چاره درمانده اش کند ، نرمی و مدارا کلید او باشد .
 . میزان الحکمه ، ح ۶۸۶۹ .

حدیث ۱۲

امام حسین علیه السلام :

يَا عَبَّاسُ إِرْكَبْ ، بِنَفْسِي أَنْتَ يَا أُخِي ؛

امام حسین علیه السلام : ای عباس ، بر اسب سوار شو ؛ جانم فدایت ای برادرم!

. الإرشاد ، ج ۲ ، ص ۹۰ .

حدیث ۱۳

امام حسین علیه السلام :

يُظَهِّرُ اللَّهُ قَائِمَنَا فَيَنْتَقِمُ مِنَ الظَّالِمِينَ ؛

امام حسین علیه السلام : خداوند قائم ما را از پس پرده غیبت بیرون می آورد و آن گاه او از ستم گران انتقام می گیرد .

. إثبات الهداه ، ج ۷ ، ص ۱۳۸ .

حدیث ۱۴

امام حسین علیه السلام :

إِذَا قَامَ قَائِمُ العَدْلِ وَسِعَ عَدْلُهُ البِرَّ و الفَاجِرَ ؛

امام حسین علیه السلام : آن گاه که برپا دارنده عدالت (امام مهدی علیه السلام) قیام کند ، عدالتش نیکوکار و بدکار را فرا گیرد .

. المحاسن ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۱۵

امام حسین علیه السلام :

إِلَهِي أَنَا الْفَقِيرُ فِي غِنَايَ فَكَيْفَ لَا أَكُونُ فَقِيرًا فِي فَقْرِي ؛

امام حسین علیه السلام : خدایا! من در حال بی نیازی نیازمندم ؛ پس چگونه در حال فقر نیازمند [تو] نباشم ؟

. همان ، ج ۹۸ ، ص ۲۲۵ .

حدیث ۱۶

امام حسین علیه السلام :

كَانَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ... لَا يَحْسَبُ أَحَدٌ مِنْ مُجَلْسَائِهِ أَنَّ أَحَدًا أَكْرَمُ عَلَيْهِ مِنْهُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله چنان با هم نشینان رفتار می نمودند که هیچ یک از آنان گمان نمی کرد کسی نزد آن حضرت از وی

گرامی تر باشد.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۴

حدیث ۱۷

امام حسین علیه السلام :

وَ حَقِيقٌ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَأْتِيَنِي مَكْرُوبٌ إِلَّا أَرُدُّهُ وَأَقْلِبُهُ إِلَى أَهْلِهِمْ سُرُورًا؛
بر خداوند است که هیچ گرفتاری به زیارت من نیاید مگر آن که او را شادمانبازگردانم و به خانواده اش برسانم.

ثواب الأعمال، ص ۹۸

حدیث ۱۸

امام حسین علیه السلام :
إِنَّ شِيَعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَغِلٍّ وَدَغَلٍ؛
بی گمان شیعیان ما، دل هایشان از هر خیانت، کینه، و فریبکاری پاک است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶، ح ۱۱

حدیث ۱۹

امام حسین علیه السلام :
فَبَادِرُوا بِصِحَّةِ الْأَجْسَامِ فِي مُدَّةِ الْأَعْمَارِ؛
در مدت عمر، در حفظ سلامت تن بکوشید.

تحف العقول، ص ۲۳۹

حدیث ۲۰

امام حسین علیه السلام :
لَا يَكْمُلُ الْعَقْلُ إِلَّا بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ؛
عقل، جز با پیروی از حق، کامل نمی شود.

اعلام الدین، ص ۲۹۸

حدیث ۲۱

امام حسین علیه السلام :
مَنْ عَبَدَ اللَّهَ حَقَّ عِبَادَتِهِ آتَاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيهِ وَكِفَايَتِهِ؛
هر کس خدا را چنان که حق عبادت اوست، عبادت کند خداوند بیش از آرزوها و نیازش به او عطا می نماید.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۸۴

حدیث ۲۲

امام حسین علیه السلام :

لَا تَقُولَنَّ فِي أَخِيكَ الْمُؤْمِنِ إِذَا تَوَارَى عَنكَ إِلَّا مَا تُحِبُّ أَنْ يَقُولَ فِيكَ إِذَا تَوَارَيْتَ عَنْهُ؛

وقتی که برادر دینی ات از تو جدا شد، سخنی پشت سر او نگو، مگر این که دوستداری او در پشت سر تو آن را بگوید.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۷

حدیث ۲۳

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ النَّاسَ عَيْدُ الدُّنْيَا وَالدِّينِ لَعَقُّ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ يَحُوطُونَهُ مَا دَرَّتْ مَعَائِشُهُمْ فَإِذَا مُحِّصُوا بِالْبَلَاءِ قَلَّ الدَّيَّانُونَ؛

به راستی که مردم بنده دنیا هستند و دین لقلقه زبان آنهاست، تا جایی که دین وسیله‌زندگی آنهاست، دین دارند و چون در معرض امتحان قرار گیرند، دینداران کم می شوند.

تحف العقول، ص ۲۴۵

حدیث ۲۴

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُسِيءُ وَلَا يَعْتَدِرُ، وَالْمُنَافِقُ كُلُّ يَوْمٍ يُسِيءُ وَيَعْتَدِرُ؛

مؤمن نه بدی می کند و نه معذرت می خواهد و منافق هر روز بدی می کند و معذرت می خواهد.

تحف العقول، ص ۲۴۸

حدیث ۲۵

امام حسین علیه السلام :

اللَّهُمَّ لَا تَسْتَدْرِجْنِي بِالْإِحْسَانِ وَلَا تُؤَدِّبْنِي بِالْبَلَاءِ؛

خدایا! با غرق کردن من در ناز و نعمت، مرا به پرتگاه عذاب خویش مکشان و با بلا یا (گرفتاری ها) ادبم مکن.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲۷، ح ۹

حدیث ۲۶

امام حسین علیه السلام :

- فِي بَيَانٍ مَا يَحْدُثُ فِي زَمَنِ ظُهُورِ الْإِمَامِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : وَ لَتَنْزِلَنَّ الْبَرَكَةُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ حَتَّى إِنَّ الشَّجَرَةَ لَتَقْصِفُ مِمَّا يَزِيدُ

اللَّهُ فِيهَا مِنَ الثَّمَرَةِ وَكَتُوكُلُ ثَمَرَةِ الشَّتَاءِ فِي الصَّيْفِ وَ ثَمَرَةُ الصَّيْفِ فِي الشَّتَاءِ وَ ذَٰلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا»؛

در بیان آنچه هنگام ظهور امام زمان علیه السلام رخ می دهد: برکت از آسمان به سوی زمین فرو می ریزد، تا آن جا که درخت از میوه فراوانی که خداوند در آن می افزاید، می شکند. (مردم) میوه زمستان را در تابستان و میوه تابستان را در زمستان می خورند و این معنای سخن خداوند است که: (و اگر مردم آبادی ها ایمان می آوردند و تقوا پیشه می کردند، برکت هایی از آسمان و زمین به روی آنان می گشودیم، لیکن تکذیب کردند).

مختصر بصائر الدرجات، ص ۵۱

حدیث ۲۷

امام حسین علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ نَافِسُوا فِي الْمَكَارِمِ وَ سَارِعُوا فِي الْمَغَانِمِ وَ لَا تَحْتَسِبُوا بِمَعْرُوفٍ لَّمْ تَجْعَلُوا...؛

ای مردم در خوبی ها با یکدیگر رقابت کنید و در کسب غنائم (بهره گرفتن از فرصت ها) شتاب نمایید و کار نیکی را که در انجامش شتاب نکرده اید، به حساب نیاورید.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۱، ح ۴

حدیث ۲۸

امام حسین علیه السلام:

اتَّخِذُوا عِنْدَ الْفُقَرَاءِ آيَادِي فَإِنَّ لَهُمْ دَوْلَةَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

[با نیکی و کمک به نیازمندان] نزد آنان جایگاهی برای خود بیابید، که آنان روز قیامت مقام و منزلتی دارند.

کنز العمال، ح ۱۶۵۸۲

حدیث ۲۹

امام حسین علیه السلام:

أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ ضَمِنَ لِمَنْ اتَّقَاهُ أَنْ يُحَوَّلَهُ عَمَّا يَكْرَهُ إِلَىٰ مَا يُحِبُّ وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ؛

شما را به تقوای الهی سفارش می کنم؛ زیرا خدا ضمانت داده کسی را که تقوای الهی پیشه سازد، از آنچه ناخوش می دارد، به آنچه خوش می دارد انتقال دهد، و از جایی که گمان نمی برد، روزی اش دهد.

حدیث ۳۰

امام حسین علیه السلام:

إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَخَافُ عَلَى الْعِبَادِ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَيَأْمَنُ الْعُقُوبَةَ مِنْ ذَنْبِهِ؛

مبادا از کسانی باشی که به سبب گناهانِ بندگانِ خدا بر سرنوشت آنان بیمناک است، ولی خود را از سزای گناه خویش ایمن می‌داند.

حدیث ۳۱

امام حسین علیه السلام:

فَأِنِّي لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا سَعَادَةً وَلَا الْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا بَرْمًا؛

به راستی که من مرگ را جز خوش بختی نمی‌دانم، و زندگی با ستمکاران را جز ملال.

حدیث ۳۲

امام حسین علیه السلام:

لِرَجُلٍ اغْتَابَ عِنْدَهُ رَجُلًا: يَا هَذَا كُفَّ عَنِ الْغَيْبَةِ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ؛

به مردی که نزد او از دیگری غیبت می‌کرد، فرمود: «ای فلان! زبان از غیبت فرو بند که غیبت، خورشِ سگان دوزخ باشد».

حدیث ۳۳

امام حسین علیه السلام:

إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ

الْعَبِيدِ وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ؛

برخی خدا را به شوق [بهشت] می‌پرستند. این، پرستشِ سوداگران است. گروهی خدا را از ترس می‌پرستند. این، پرستشِ

بردگان است. و گروهی خدا را از روی سپاسگزاری می‌پرستند که این، پرستشِ آزادگان و برترین نوع پرستش است.

حدیث ۳۴

امام حسین علیه السلام:

الْأَسْتِدْرَاجُ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ لِعَبْدِهِ أَنْ يُسَبِّحَ عَلَيْهِ النَّعَمَ وَيَسْلُبَهُ الشُّكْرَ؛

خدعه (و مهلت دادن) خدا به بنده آن است که نعمت فراوان و مستمر به او رساند و سپاسگزاری را از او بگیرد.

حدیث ۳۵

امام حسین علیه السلام:

لِإِنِّهِ عَلِيٌّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيُّ بَيْتِي! أَيَّاكَ وَظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ؛

به پسرش علی بن حسین علیه السلام فرمود: «ای پسرک من! پرهیز از این که بر کسی که جز خداوند در برابر تو یآوری ندارد، ستم

کنی».

حدیث ۳۶

امام حسین علیه السلام :

مِنْ دَلَائِلِ عِلْمَاتِ الْقَبُولِ : الْجُلُوسُ إِلَى أَهْلِ الْعُقُولِ؛

از نشانه های خوش نامی و نیک بختی ، همنشینی با خردمندان است.

حدیث ۳۷

امام حسین علیه السلام :

مِنْ عِلْمَاتِ أَسْبَابِ الْجَهْلِ الْمُمَارَأَةُ لِغَيْرِ أَهْلِ الْفِكْرِ؛

از نشانه های اسباب نادانی ، مجادله با غیر اهل اندیشه است.

حدیث ۳۸

امام حسین علیه السلام :

مِنْ دَلَائِلِ الْعَالِمِ انْتِقَادُهُ لِحَدِيثِهِ وَعِلْمُهُ بِحَقَائِقِ فُنُونِ النَّظْرِ؛

از نشانه های دانا ، نقادی (و بررسی) گفتار خود و آگاهی او از حقایق فنون رأی (و نظر) است.

حدیث ۳۹

امام حسین علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمَا يُعْتَدَرُ مِنْهُ ؛ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُسِيءُ وَلَا يُعْتَدِرُ وَالْمُنَافِقُ كُلُّ يَوْمٍ يُسِيءُ وَيُعْتَدِرُ؛

از آنچه موجب پوزش خواهی شود ، پرهیز ؛ زیرا مؤمن ، نه بد کند و

نه پوزش خواهد ، و منافق ، هر روز بد کند و [هر دم] پوزش خواهد.

حدیث ۴۰

امام حسین علیه السلام :

لِلسَّلَامِ سَبْعُونَ حَسَنَةً ، تِسْعٌ وَ سِتُونَ لِلْمُبْتَدِي ۚ وَوَاحِدَةٌ لِلرَّادِّ؛

سلام را هفتاد حسنه (و پاداش نیک) باشد : شصت و نه حسنه از آن سلام دهنده و یک حسنه از آن پاسخ گوینده آن است.

حدیث ۴۱

امام حسین علیه السلام :

الْبَخِيلُ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ؛

بخیل ، کسی است که در سلام کردن بخل ورزد.

حدیث ۴۲

امام حسین علیه السلام :

مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَقْوَتَ لِمَا يَرْجُو وَأَسْرَعَ لِمَا يَحْذَرُ؛

کسی که با نافرمانی خدا در پی کاری باشد ، آنچه را امید دارد ، بیشتر از دست بدهد و به آنچه از آن می پرهیزد ، زودتر گرفتار آید.

حدیث ۴۳

امام حسین علیه السلام :

أَتَاهُ رَجُلٌ فَسَأَلَهُ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْمَسْأَلَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا فِي غُرْمٍ فَادِحٍ أَوْ فَقْرٍ مُدْقِعٍ أَوْ حِمَالَةٍ مُفْطَعَةٍ فَقَالَ الرَّجُلُ : مَا جِئْتُ إِلَّا فِي إِحْدَايَهُنَّ فَأَمَرَ لَهُ بِمِائَةِ دِينَارٍ؛

مردی نزد حضرت آمد و از او مالی خواست . فرمود : «درخواست مال ، روا نیست ، مگر برای پرداخت هزینه ای بسیار یا فقری به خاک نشاننده یا تأدیه تعهدی ناگزیر [چون دیه و غرامت و کفالت]» . آن مرد گفت : من جز برای [پرداخت] یکی از اینها نیامده ام . پس فرمود که صد دینار بدو دهند.

حدیث ۴۴

امام حسین علیه السلام :

دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ ، وَقَدْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا عَلِيُّ ، هَذِهِ الْآيَةُ نَزَلَتْ فِيكَ وَفِي سِبْطِي وَالْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِكَ

امام حسین علیه السلام به نقل از پدرش : در خانه ام سلمه بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد شدم و این آیه نازل شده بود : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» . پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : ای علی ! این آیه در حق تو و دو نوه من و امامان از نسل تو نازل شد.

كفاية الأثر : ۱۵۶ عن عيسى بن موسى الهاشمي عن آبائه .

حدیث ۴۵

امام حسین علیه السلام :

- فِيمَا جَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ - : إِلَيْكَ عَنِّي ، فَإِنَّكَ رِجْسٌ ، وَإِنِّي مِنْ أَهْلِ بَيْتِ الطَّاهِرَةِ ، قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِينَا : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»

امام حسین علیه السلام : در ماجرای میان ایشان و مروان بن حکم : از من دور شو که تو پلیدی هستی و ما خاندان پاک و پاکیزگی که خداوند این آیه را در حق ما نازل کرده است : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .

مقتل الحسين للخوارجي : ۱ / ۱۸۵ ، الفتوح : ۵ / ۱۷ .

حدیث ۴۶

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى خَلْقِهِ ، وَأَكْرَمَهُ بُنْيَوْتِهِ ، وَاخْتَارَهُ لِرِسَالَتِهِ ، ثُمَّ قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَقَدْ نَصَحَ لِعِبَادِهِ ، وَبَلَغَ مَا

أَرْسَلَ بِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ . وَكُنَّا أَهْلَهُ وَأَوْلِيَاءَهُ وَأَوْصِيَاءَهُ وَوَرَثَتَهُ وَأَحَقُّ النَّاسِ بِمَقَامِهِ فِي النَّاسِ ، فَاسْتَأْثَرَ عَلَيْنَا قَوْمَنَا بِذَلِكَ ، فَرَضِينَا ، وَكَرِهْنَا الْفُرْقَةَ ، وَأَحْبَبْنَا الْعَافِيَةَ ، وَنَحْنُ نَعْلَمُ أَنَا أَحَقُّ بِذَلِكَ الْحَقِّ الْمُسْتَحَقُّ عَلَيْنَا مِمَّنْ تَوَلَّاهُ

امام حسین علیه السلام : خداوند، محمد صلی الله علیه و آله را برای خلقتش برگزید و با پیامبری گرامیش داشت و او را برای رسالت خود برگزید. سپس خداوند، او را در حالی نزد خود برد که حضرت صلی الله علیه و آله برای بندگان خدا خیر خواسته بود و آن چه را که برای آن فرستاده شده بود رسانده بود. ما خاندان، یاوران، اوصیاء، وارثان و سزاوارترین مردم هستیم برای دست یافتن به مقام او در میان مردم. اما قوم

ما این مقام را از ما گرفتند و به خود اختصاص دادند و ما هم بدین امر تن دادیم و از تفرقه تنفر و عافیت را خوش داشتیم و این در حالی است که می دانیم ما به این حق که حق ماست، سزاوارتر از کسانی هستیم که آن را در اختیار گرفته اند. تاریخ الطبری : ۳۵۷ / ۵ عن أبي عثمان النهدي ، البداية والنهاية : ۱۵۷ / ۸ .

حدیث ۴۷

امام حسین علیه السلام :

- فِي خُطْبَتِهِ لَمَنْ جَاءَ إِلَى مُحَاصِرَتِهِ بِكَرْبَلَاءَ - : أَمَّا بَعْدُ ، أَيُّهَا النَّاسُ ، فَإِنَّكُمْ إِنْ تَتَّقُوا وَتَعْرِفُوا الْحَقَّ لِأَهْلِهِ يَكُنْ أَرْضَى لَلَّهِ عَنْكُمْ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ أَوْلَى بِوِلَايَتِهِ هَذَا الْأَمْرِ عَلَيْكُمْ مِنْ هَؤُلَاءِ الْمُدَّعِينَ مَا لَيْسَ لَهُمْ ، وَالسَّائِرِينَ فِيكُمْ بِالْجَوْرِ وَالْعُدْوَانِ . وَإِنْ أَبَيْتُمْ إِلَّا كِرَاهِيَةً لَنَا وَالْجَهْلَ بِحَقِّنَا فَكَانَ رَأْيُكُمْ الْآنَ غَيْرَ مَا أَتَنَى بِهِ كُتُبُكُمْ وَقَدِمَتْ بِهِ عَلَيَّ رُسُلُكُمْ ، انصرفت عنكم

امام حسین علیه السلام در خطبه خود خطاب به کسانی که برای محاصره او به کربلا آمده بودند - : اما بعد، ای مردم! اگر شما تقوا در پیش گیرید و حق را برای اهلش شناسید خدا از شما خشنودتر خواهد گشت و ما خاندان محمد به داشتن ولایت این امر بر شما شایسته تر هستیم از این مدعیانی که از آن بی بهره اند و در میان شما به ظلم و تجاوز می گردند و اگر ما را خوش نمی دارید و این حق را برای ما نمی شناسید، که در این صورت این نظر شما جز آن چیزی است که نامه های شما به من می گوید و بیکهای شما به من گفته اند، پس من از نزد شما برمی گردم.

الإرشاد : ۷۹ / ۲ ، وقعة الطف : ۱۷۰ ، الكامل في التاريخ : ۵۵۲ / ۲ .

حدیث ۴۸

امام حسین علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ الْكَرَامَةِ ، وَمَعْدِنُ الرِّسَالَةِ ، وَأَعْلَامُ الْحَقِّ الَّذِينَ أَوْدَعَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ قُلُوبَنَا ، وَأَنْطَقَ بِهِ السِّتْنَا .

امام حسین علیه السلام - به عتبه بن ابی سفیان : ما، اهل خانه کرامت و کان رسالت و نشانه های حقی هستیم که خداوند آن را در دل ما به ودیعت نهاده و زبان ما را بدان گویا ساخته است.

أمالی الصدوق : ۱ / ۱۳۰ عن عبد الله بن منصور عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام .

حدیث ۴۹

امام حسین علیه السلام :

أَيُّهَا الْأَمِيرُ، إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ النَّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنُ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَهْبُطُ الرَّحْمَةِ ، بِنَا فَتَحَ اللَّهُ وَبِنَا خَتَمَ

امام حسین علیه السلام - به ولید والی مدینه - : ای امیر! ما خاندان نبوت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و فرودگاه رحمتیم که خداوند کارها را با ما می آغازد و با ما به پایان می برد.
مقتل الحسین للخوارزمی : ۱ / ۱۸۴ ، الملهوف : ۹۸ .

حدیث ۵۰

امام حسین علیه السلام :
إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَالْحَقُّ فِينَا ، وَبِالْحَقِّ تَنْطِقُ أَلْسِنَتُنَا
امام حسین علیه السلام : ما خاندان رسول خداییم، حق در میان ماست و زبان ما به حق گویاست.
الفتوح : ۵ / ۱۷ ، مقتل الحسین للخوارزمی : ۱ / ۱۸۵ .

حدیث ۵۱

امام حسین علیه السلام :
- فی یوم عاشوراء - :
أَنَا ابْنُ عَلِيٍّ الْخَيْرِ مِنْ آلِ هَاشِمٍ كَفَانِي بِهَذَا مَفْحَرًا حِينَ أَفْخَرُ
وَجَدَى رَسُولِ اللَّهِ أَكْرَمُ خَلْقِهِ وَنَحْنُ سِرَاجُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ يَزْهَرُ
وَفَاطِمَةُ أُمِّي مِنْ سَلَالَةِ أَحْمَدَ وَعَمِّي يُدْعَى ذَا الْجَنَاحِينَ جَعْفَرُ
وَفِينَا كِتَابُ اللَّهِ أَنْزَلَ صَادِقًا وَفِينَا الْهُدَى وَالْوَحْيُ بِالْخَيْرِ يُذَكَّرُ
وَنَحْنُ أَمَانُ اللَّهِ لِلْخَلْقِ كُلِّهِمْ نُسِرُّ بِهَذَا فِي الْأَنَامِ وَنَجْهَرُ
وَنَحْنُ وِلَاةُ الْحَوْضِ نَسْقِي وَلَيْنَا بِكَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ مَا لَيْسَ يُنْكَرُ
وَشِيعَتُنَا فِي النَّاسِ أَكْرَمُ شِيعَةٍ وَمُبْغِضُنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَخْسَرُ
امام حسین علیه السلام - در روز عاشورا - :

من پسر علی هستم که برگزیده خاندان هاشم است * هنگام به خود بالیدن، مرا همین افتخار کافی است
نیای من پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که بهترین خلق خداست * و ما چراغ خداییم که در زمین می درخشد.

و فاطمه، مادر من است که از سلاله احمد است * و عموی من جعفر که دارنده دو بال نامیده می شود

کتاب خدا در میان ما به حق نازل شد * و هدایت در میان ماست و وحی از ما به نیکی یاد می کند

ما امان خداییم برای همه خلایق * و این را در میان مردم، پنهان و پیدا می گوئیم

ماییم عهده داران حوض کوثر که دوستان خود را سیراب می کنیم * با جامی از رسول خدا و این چیزی است که هرگز انکار نمی

شود

شیعه و طرفداران ما در میان مردم بهترین طرفداران هستند* و بدخواه ما در روز رستاخیز زیان می کند.
 المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۸۰، الاحتجاج: ۲ / ۱۰۳ / ۱۶۸، ینابیع المودّة: ۳ / ۷۵، موسوعه کلمات الإمام الحسین علیه السلام:
 ۴۹۸ / ۲۸۶ مع اختلاف فی عدد الآیات والألفاظ.

حدیث ۵۲

امام حسین علیه السلام:
 ما ندری ما تنقّم الناس مِنّا! إِنَّا لَبِيتُ الرَّحْمَةِ، وَشَجَرَةُ التُّبُوَّةِ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ
 امام حسین علیه السلام: ما نمی دانیم چرا مردم کینه ما را می جویند! در حالی که ما خانه رحمت و درخت نبوت و کان علم و معرفتیم.
 نزّهة الناظر: ۲۱ / ۸۵.

حدیث ۵۳

امام حسین علیه السلام:
 نَحْنُ الَّذِينَ عِنْدَنَا عِلْمُ الْكِتَابِ وَبَيَانُ مَا فِيهِ، وَلَيْسَ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ مَا عِنْدَنَا، لِأَنَّا أَهْلُ سِرِّ اللَّهِ
 امام حسین علیه السلام: ما همانهایی هستیم که علم کتاب و بیان آن چه در آن است نزد ما می باشد و آن چه نزد ماست نزد هیچ یک از خلائق نیست، زیرا ما اهل سر الهی هستیم.
 المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۵۲ عن الأصبع بن نباتة .

حدیث ۵۴

امام حسین علیه السلام:
 دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنِّي وَجَدْتُ فِي كُتُبِ أَبِي أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِأَبِي مَيْثَمٍ
 : ... إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ يَقُولُ: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ»
 يعقوب بن ميثم تمار، وابسته علی بن الحسین علیه السلام: بر امام باقر علیه السلام وارد شدم و عرض کردم: قربانت ای فرزند رسول الله! در کتابهای پدرم دیده ام که علی علیه السلام به پدرم میثم فرموده است... از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شنیدم که می گفت: «همانا کسانی که ایمان آورده اند و عمل شایسته کرده اند، ایشان بهترین مرد مانند». سپس به من رو کرد و فرمود: به خدا سوگند، مقصود از ایشان، تو و شیعیان هستند ای علی و وعده تو با آنها فردا بر سر حوض کوثر است. شما سپیدرویان دست و پا سفید سرمه کشیده تا جدار خواهید بود.
 ابو جعفر علیه السلام فرمود: این عیناً در کتاب علی علیه السلام آمده است.
 البینه: ۷.

حدیث ۵۵

امام حسین علیه السلام :

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ عِنْدِي الْجَفْرَ الْأَبْيَضَ . قُلْتُ : فَأَيُّ شَيْءٍ فِيهِ ؟ قَالَ : زَبُورُ دَاوُدَ وَتَوْرَةُ مُوسَى وَإِنْجِيلُ عِيسَى وَصُحُفُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَالْحَلَالُ وَالْحَرَامُ ، وَمُصْحَفُ فَاطِمَةَ . مَا أُزْعَمُ أَنَّ فِيهِ قُرْآنًا ، وَفِيهِ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْنَا وَلَا نَحْتَاجُ إِلَى أَحَدٍ ، حَتَّى فِيهِ الْجِلْدَةُ وَنِصْفُ الْجِلْدَةِ وَرُبْعُ الْجِلْدَةِ وَأَرْشُ الْحَدَشِ

حسین بن ابی العلاء: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: جفر سفید نزد من است. عرض کردم: در آن چیست؟ فرمود: زبور داود و تورات موسی و انجیل عیسی و صحف ابراهیم علیه السلام و حلال و حرام و مصحف فاطمه، نمی گویم در آن چیزی از قرآن هست (بلکه) در آن اموری هست که مردم را نیازمند ما می کند و ما به کسی نیازی نداریم، حتی در آن (مجازات) یک تازیانه و نیم تازیانه و یک چهارم تازیانه و دیه کوچکترین خراش وجود دارد.

الکافی : ۱ / ۲۴۰ / ۳ ، بصائر الدرجات : ۱ / ۱۵۰ .

حدیث ۵۶

امام حسین علیه السلام :

- فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ لِلْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، أَنَا صَاحِبُكَ الَّذِي حَبَسْتُكَ عَنِ الرُّجُوعِ ، وَسَايَرْتُكَ فِي الطَّرِيقِ ، وَجَعَجَعْتُ بِكَ فِي هَذَا الْمَكَانِ . وَاللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا ظَنَنْتَ أَنَّ الْقَوْمَ يَزُدُونَ عَلَيْكَ مَا عَرَضْتَ عَلَيْهِمْ أَبَدًا ... وَإِنِّي قَدْ جِئْتُكَ تَائِبًا مِمَّا كَانَ مِنِّي إِلَى رَبِّي ، وَمُوَاسِيًا لَكَ بِنَفْسِي حَتَّى أَمُوتَ بَيْنَ يَدَيْكَ ، أَفْتَرَى ذَلِكَ لِي تَوْبَةً ؟ قَالَ : نَعَمْ ، يَتَوَبُّ اللَّهُ عَلَيْكَ ، وَيَغْفِرُ لَكَ ، مَا اسْمُكَ ؟ قَالَ : أَنَا الْحُرُّ بْنُ يَزِيدَ . قَالَ : أَنْتَ الْحُرُّ كَمَا سَمَّيْتَكَ أُمُّكَ ، أَنْتَ الْحُرُّ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، انْزِلْ . قَالَ : أَنَا لَكَ فَارِسِيًا خَيْرٌ مِنِّي رَاجِلًا أَقَاتِلُهُمْ عَلَى فَرَسِي سَاعِيَةً ، وَإِلَى التُّرُولِ مَا يَصِيرُ آخِرُ أَمْرِي . قَالَ الْحُسَيْنُ : فَاصْنَعْ يَرْحَمَكَ اللَّهُ مَا بَدَأَ لَكَ

حرّ بن یزید در روز عاشورا به حسین علیه السلام عرض کرد: خداوند مرا فدای تو کند، ای فرزند رسول خدا، منم آن همراه تو که از بازگشت، جلو گرفتمت و در راه، گام به گام تو آمدم و در این مکان تو را بازداشتم. به خدایی که جز او خدایی نیست سوگند، هرگز گمان نمی کردم پیشنهاد تو را این جماعت رد کنند... من در حالی به سوی تو آمدم که از آن چه از من سرزد به خدایم توبه کنم و با جانم به تو یاری می رسانم تا آن که در برابر تو جان دهم، آیا این عمل مرا، توبه می بینی؟ حضرت علیه السلام فرمود: آری، خداوند بر تو می بخشد و می آمرزدت، نامت چیست؟ گفت: حرّ بن یزید. فرمود تو حرّ و آزاده هستی، همان گونه که مادرت نامیدت، تو به خواست خدا در این سرا و آن سرا، آزادی؛ فرود آی. او گفت: ای امام! اگر سواره باشم، برای تو بهتر از آنم که پیاده باشم. ساعتی با

اسبم با آنها پیکار خواهم کرد و فرود آمدن من، پایان کار من خواهد بود. امام حسین علیه السلام فرمود: رحمت خدا بر تو باد هرچه خواهی بکن.

تاریخ الطبری : ۵ / ۴۲۷ ، إعلام الوری : ۲۳۹ نحوه .

حدیث ۵۷

امام حسین علیه السلام :

قِيلَ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ : مَا أَقَلُّ وُلْدَ أَبِيكَ ! قَالَ : الْعَجَبُ كَيْفَ وُلِدْتُ لَهُ ، إِنَّهُ كَانَ يُصَلِّي فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ أَلْفَ رَكَعَةٍ فَتَمَّتِي

كَانَ يَفْرُغُ لِلنِّسَاءِ ؟!

به علی بن الحسین علیه السلام گفته شد: فرزندان پدر تو چه اندکند! امام علیه السلام فرمود: شگفت از آن که من خود چگونه برای او زاده شدم، او در شبانه روز، هزار رکعت نماز می گزارد و دیگر کی به زنان می رسید؟! تاریخ الیعقوبی: ۲ / ۲۴۷، العقد الفرید: ۲ / ۳۴۳ و فیہ «قیل لمحمد بن علی بن الحسین أو لعلی بن الحسین علیهم السلام: ما أقل ولد أییک ...»، فلاح السائل: ۲۶۹.

حدیث ۵۸

امام حسین علیه السلام:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا كَانَ الْيَوْمَ الَّذِي يَصُومُ فِيهِ أَمَرَ بِشَاةٍ فَتُدَبِّحُ وَتُقَطَّعُ أَعْضَاءُ وَتُطَبِّخُ، فَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْمَسَاءِ أَكَبَّ عَلَى الْقُدُورِ حَتَّى يَجِدَ رِيحَ الْمَرْقِ وَهُوَ صَائِمٌ، ثُمَّ يَقُولُ: هَاتُوا الْقِصَاعَ، إِغْرِفُوا لَيْلَ فُلَانٍ وَاغْرِفُوا لَيْلَ فُلَانٍ، ثُمَّ يُؤْتِي بِخُبْزٍ وَتَمْرٍ فَيَكُونُ ذَلِكَ عَشَاءَهُ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ

علی بن الحسین علیه السلام در آن روزی که روزه می گرفت دستور می داد گوسفندی را سر ببرند و تکه تکه کنند و بپزند. چون هنگام افطار می رسید، به دیگها سر می کشید تا در حالی که روزه است بوی آبگوشت را به مشام رساند. سپس می فرمود: کاسه ها را بیاورید و برای خانواده فلانی و فلانی غذا بکشید، سپس نان و خرمایی آورده می شد و امام علیه السلام، افطار می کرد - درود خدا بر او و پدرانش -.

الکافی: ۴ / ۶۸ / ۳، المحاسن: ۲ / ۱۵۸ / ۱۴۳۲ کلاهما عن حمزة بن حمران.

حدیث ۵۹

امام حسین علیه السلام:

رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَمَا وَقَفَ بِالْمَوْقِفِ مَيْدَ يَدَيْهِ جَمِيعًا، فَمَا زِلْنَا مَمْدُودَتَيْنِ إِلَى أَنْ أَفَاضَ، فَمَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَقْدَرَ عَلَى ذَلِكَ مِنْهُ

قاسم بن حسین نیشابوری: امام باقر را دیدم که هنگام ایستادن در موقف دو دستش را دراز کرد و همچنان دو دست او دراز بود تا از موقف بیرون آمد. من هیچ کس را در این کار از او تواناتر ندیدم.

إقبال الأعمال: ۲ / ۷۳.

حدیث ۶۰

امام حسین علیه السلام:

- مِنْ خُطْبَتِهِ لَمَّا عَزَمَ عَلَى الْخُرُوجِ إِلَى الْعِرَاقِ -: الْحَمْدُ لِلَّهِ وَمَا شَاءَ اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ وَسَلَّمَ، خُطَّ الْمَوْتُ عَلَى وُلْدِ آدَمَ مَخْطَ الْقِلَادَةِ عَلَى جِيدِ الْفَتَاةِ، وَمَا أَوْلَهْنِي إِلَى أُسْلَافِي اسْتِثْيَاقَ يَعْقُوبَ إِلَى يَوْسُفَ، وَخَيْرَ لِي مَصْرَعٍ أَنَا لِأَقِيهِ، كَأَنِّي بِأَوْصَالٍ يَنْقَطُّهَا

امام حسین علیه السلام - در خطبه خود هنگام آهنگ خروج به سوی عراق - : سپاس خدای را و همان خواهد شد که خدا می خواهد و حول و قوه ای نیست مگر از خدا، درود و سلام خدا بر پیامبر او باد. مرگ بر فرزندان آدم، چونان گردنبنند بر گردن دخترکان، نقش بسته است، چقدر شیفته دیدار گذشتگان خود هستم! چونان اشتیاق یعقوب به یوسف، برای من قتلگاهی اختیار

شده که آن را خواهم دید، گویی می بینم که گرگهای بیابان، بندهای پیکرم را میان نوایس و کربلا، پاره پاره می کنند و از تن من شکمهایی گرسنه و خالی، پر می شود. از روزی که با قلم [قضای الهی] نگاشته آمده، گریزی نیست. خشنودی خدا، خشنودی ما اهل بیت است. ما بر آزمون او، شکیب می ورزیم و او، پاداش شکیبایان را به کمال به ما می پردازد، پاره تن رسول الله صلی الله علیه و آله از او دور نشود و اینان، در فردوس برین برای حضرتش صلی الله علیه و آله گرد آمده اند و پیامبر صلی الله علیه و آله از دیدن آنها، دیدگانش آرام گیرد و وعده اش را برای آنها برآورد. هر که در راه ما خون می دهد و برای دیدار ما (دیدار خدا - خ ل) آماده است، پس کوچ کند که من به خواست خدا، صبح، کوچنده ام. کذا فی المصدر، والأصح «بأوصالی تقطعها» كما فی الملهوف.

حدیث ۶۱

امام حسین علیه السلام :

عَلَيْهِ ، فَعَوَّتَبَ عَلَيَّ ذَلِكْ - : إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَيُعْطِينَا ، فَإِذَا أَرَادَ مَا نَكْرَهُ فِيمَا يُحِبُّ رَضِينَا

امام حسین علیه السلام - در حالی که فرزندش مرده بود و غمی در چهره اش دیده نمی شد و لذا مورد نکوهش قرار گرفت - : ما خاندانی هستیم که از خداوند عز و جملی خواهیم و او به ما عطا می کند، پس هر گاه برای ما، آن بخواهد که خوش نمی داریم ولی او دوست می دارد، ما نیز خشنود خواهیم بود. مقتل الحسین علیه السلام للخوارزمی : ۱ / ۱۴۷ نقلاً عن الشافعی .

حدیث ۶۲

امام حسین علیه السلام :

أَتَاهُ [أَيَّ الْإِمَامِ الْجَوَادِ] عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ : أَعْطِنِي عَلَى قَدْرِ مُرُوتِكَ ، فَقَالَ : لَا يَسْئُرُنِي . فَقَالَ : عَلَى قَدْرِي ، قَالَ : أَمَا ذَا فَتَعَمَّ ، يَا غُلَامُ أَعْطِهِ مِائَةَ دِينَارٍ

علی بن الحسین: مردی خدمت امام جواد علیه السلام رسید و عرض کرد: به قدر مروّت خود به من بخششی کن. حضرت علیه السلام فرمود: توان آن را ندارم. آن مرد گفت: پس به قدر مروّت من بخشش کن. امام فرمود: این شدنی است، ای غلام صد دینار بدو بده.

كشف الغمّة : ۳ / ۱۵۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۳۶۰ ذكره في أحوال الإمام الرضا عليه السلام نقلًا عن يعقوب بن إسحاق النوبختي .

حدیث ۶۳

امام حسین علیه السلام :

سَيَأْتِي أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ ... مَجْلِسِهِ [أَيَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] فَقَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يَجْلِسُ وَلَا يَقُومُ إِلَّا - عَلَى ذِكْرٍ ، وَلَا - يُوَطِّنُ الْأَمَاكِينَ ، وَيَنْهَى مِنْ إِبْطَانِهَا ، وَإِذَا انْتَهَى إِلَى قَوْمٍ جَلَسَ حَيْثُ يَنْتَهَى بِهِ الْمَجْلِسُ وَيَأْمُرُ بِذَلِكَ ، يُعْطَى كُلَّ جُلَسَائِهِ نَصِيئَهُ ، لَا يَحْسِبُ جَلِيسُهُ أَنْ أَحَدًا أَكْرَمَ عَلَيْهِ (منه) ، مَنْ جَالَسَهُ أَوْ قَاوَمَهُ فِي حَاجَةٍ صَابِرَهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الْمُنْصَرِفَ ، وَمَنْ سَأَلَهُ حَاجَةً لَمْ يَزِدْهُ إِلَّا بِهَا أَوْ بِمِيسُورٍ مِنَ الْقَوْلِ ، قَدْ وَسِعَ النَّاسَ مِنْهُ بَسْطُهُ وَخُلُقُهُ ، فَصَارَ لَهُمْ أَبَا وَصَارُوا عِنْدَهُ فِي الْحَقِّ سَوَاءً ، مَجْلِسُهُ

مَجْلِسٌ حِلْمٍ وَحَيَاءٍ وَصَبْرٍ وَأَمَانَةٍ، لَا تُرْفَعُ فِيهِ الْأَصْوَاتُ، وَلَا تُؤَبَّنُ فِيهِ الْحُرْمُ

امام حسین علیه السلام: از پدرم علیه السلام درباره نشستن او [رسول خدا صلی الله علیه و آله] پرسش کردم پس فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نمی نشست و بر نمی خاست مگر آن که ذکر بر لب داشت و جایی را به خود اختصاص نمی داد و از این کار، نهی می داشت و هرگاه نزد جماعتی می رفت در پایین مجلس می نشست و به این کار فرمان می داد، بهره هریک از همشینیانش را ادا می کرد، تا آن جا که همشین او فکر نمی کرد کسی نزد رسول خدا از او ارجمندتر است، هر که با او همشین می شد یا پی کاری را با هم می گرفتند، حضرت آن قدر شکیبایی می ورزید تا این که او خود می رفت و کسی که از ایشان [بر آوردن] حاجتی را می طلبید، یا نیازش را برمی آورد یا کلامی خوش به او می گفت. گشاده رویی و اخلاقش، همه مردم را در بر می گرفت و [دیگر] پدر آنها گشته بود و آنها در (دادن و گرفتن) حق نزد او یکسان بودند، مجلس ایشان، مجلس شکیبایی، شرم، صبر و امانتداری بود و در آن نه صدایی بلند می شد و نه سخن زشتی بر زبان رانده می شد و نه خطاهای آن مجلس، گفته می شد. همه [در مجلس او] برابر بودند و با تقوا بر یکدیگر برتری داده می شدند و فروتن بودند، بزرگ را احترام می نهادند و بر کوچک، رحم می آوردند و نیازمند را بر خود ترجیح می دادند و بیگانه را پاس می داشتند.

[به پدرم] عرض کردم: شیوه حضرت صلی الله علیه و آله با همشینیانش چگونه بود؟ فرمود: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گشاده رو و خوش اخلاق و نرمخو بود و نه خشن و زمخت و نه، فریاد می کشید و ناسزا می گفت و نه عیب جویی می کرد و نه بسیار شوخی می کرد. خود را از آن چه دوست نمی داشت، به غفلت می زد و دیگران را نه از آن نومید می ساخت و نه بدان ترغیب می کرد. سه چیز را از خود دور کرده بود: لجاجت، پرگویی و بیهودگی و سه چیز را از مردم کنار نهاده بود: هیچ کس را، نه می نکوهید و نه عیب می کرد و در پی جستن زشتیهای او نبود، و سخنی نمی گفت، مگر در آن چه امید ثوابش را می بُرد. هرگاه سخن می گفت، همشینیانش خاموشی می گزیدند تا آن جا که گویی، پرنده بر سر ایشان نشسته است و هرگاه پیامبر صلی الله علیه و آله سکوت می کرد، آنها سخن می گفتند و در خدمت حضرت صلی الله علیه و آله کشمکش نمی کردند، اگر کسی سخن می گفت، به او گوش می دادند

تا از سخن گفتن آسوده شود. سخن آنها نزد حضرت صلی الله علیه و آله ،

همان سخن نخستین نفر مجلس بود. از آن چه می خندیدند، او هم می خندید و از آن چه تعجب می کردند، حضرت صلی الله علیه و آله هم تعجب می کرد. حضرت صلی الله علیه و آله بر خشک و زمخت سخن گفتن شخص غریب و تقاضای او صبر می کرد، تا آن که اصحابش آنها را گرد می آوردند و می فرمود: هرگاه کسی را دیدید که حاجتی می طلبد، او را یاری رسانید. حضرت صلی الله علیه و آله ، ستایش را از کسی جز از مسلمان حقیقی نمی پذیرفت، و سخن کسی را قطع نمی کرد، تا آن که از حد می گذراند، پس با نهی یا برخاستن، کلام او را قطع می کرد.

أَيُّ يَدْ كَرْنَ بَقِيحٍ ، كَانِ يَصَانُ مَجْلِسَهُ عَنِ رَفْتِ الْقَوْلِ . (النهاية : ۱ / ۱۷) .

حدیث ۶۴

امام حسین علیه السلام :

- فِي الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ - : اِعْتَبِرُوا أَيُّهَا النَّاسُ بِمَا وَعِظَ اللَّهُ بِهِ أَوْلِيَاءَهُ مِنْ سَوْءِ ثَنَائِهِ عَلَى الْأَجْبَارِ إِذْ يَقُولُ : «لَوْلَا يَنْهَاهُمْ الرَّبَّائِيُونَ وَالْأَجْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ

امام حسین علیه السلام - درباره امر به معروف و نهی از منکر - : ای مردم! از بدگویی خداوند نسبت به ملایان یهود پند گیرید که

خداوند بدین وسیله دوستان خویش را اندرز داده است پند گیرید، آن جا که می فرماید: «چرا عالمان ربّانی و ملّایان، آنان را از گفتار گناه آلودشان نهی نمی کنند» و می فرمود: کافران بنی اسرائیل لعنت شدند - تا آن جا که فرماید - چه بد بود آن چه انجام می دادند». خداوند از این رو آنان را نکوهش کرده است که ایشان از ستمگرانی که در میانشان بودند، زشت کاری و تباهی می دیدند، اما به طمع بهره ای که از آن ستمگران می بردند و به سبب هراس از آن چه از آن می ترسیدند، آنان را از کردارهایشان باز نمی داشتند. در حالی که خداوند می فرماید: «از مردم نترسید و از من بترسید». و فرموده: «مردان و زنان مؤمن، دوستان یکدیگرند، به نیکی فرمان می دهند و از زشت کاری باز می دارند». خداوند از امر به معروف و نهی از منکر، به عنوان فریضه ای از جانب خود، آغاز کرده است، چون می دانسته است که هرگاه این فریضه ادا گردد و بر پای داشته شود تمام فرایض دیگر، از آسان و دشوار، بر پای داشته خواهند شد. چرا که امر به معروف و نهی از منکر، دعوت به اسلام است، همراه با ردّ مظالم و مخالفت با ستمکار و تقسیم بیت المال و غنایم و گرفتن بجای صدقات [زکات] و هزینه کردن بجای آنها.

باری، شما ای جماعت، گروهی هستید که به دانش شهره اید و به نیکی نامور و به خیرخواهی معروف و به لطف خداوند، در دل‌های مردمان شکوه و هیبت دارید، بزرگان [و قدرتمندان] از شما پروا می کنند و ناتوانان، گرامیتان می دارند و آن کسی هم که شما را بر او مزیتی نیست و وامدار احسانتان نمی باشد، شما را بر خویشتن ترجیح می دهد، نیازمندان، هرگاه از رسیدن به نیاز خود درمانند، شما را واسطه قرار می دهند و در کوچه و خیابان با شوکت شهپریان و کرامت بزرگان، گام برمی دارید. آیا این همه از آن رو نیست که شما به منزلتی رسیده اید که از شما انتظار می رود به برپا داشتن حقّ خدا قیام کنید، هرچند در برپای داشتن بیشتر حقّ او، کوتاهی می ورزید؟! شما حقّ امامان را خوار شمردید. و حقّ ناتوانان را تباه ساختید، ولی آن چه را حقّ خود می پندارید، طلب کردید، نه مالی را بخشیدید و نه جانی را در راه جان آفرین، به خطر افکندید و نه به خاطر خدا، با عشیره ای دشمنی ورزیدید و با این حال از خداوند تمنای بهشت او و همجواری با رسولانش و ایمنی از عذابش را دارید.

ای کسانی که از خداوند این گونه آرزوها دارید، بیم آن دارم که کفیری از

کیفرهای او بر شما فرود آید؛ چرا که شما از کرامت الهی، به چنان پایگاهی رسیدید که به واسطه آن، بر دیگران برتری یافتید. شما کسانی را که به خداشناسی معروفند، گرامی نمی دارید، حال آن که شما به خاطر خدا در میان بندگان او گرامی داشته می شوید. شما پیمانهای خدا را شکسته شده می بینید، اما به هراس نمی افتید، در حالی که برای شکسته شدن برخی از پیمانهای پدرانتان به وحشت می افتید و نگران می شوید. عهد و زنه‌ار رسول خدا صلی الله علیه و آله را تحقیر شده و نابینایان و لالان و زمینگیران را در شهرها [ی جهان اسلام] وانهاده می بینید، اما نه دل می سوزانید و نه در مقام و منزلتی که دارید کاری می کنید و نه بدان کس که در این باره کاری می کند، یاری می رسانید و با تملق و چاپلوسی پیش ستمگران، خود را ایمن و آسوده خاطر می سازید. همه اینها از آن مواردی است که خداوند به شما فرمان داده است تا هم خود از آن کناره گیرید و هم یکدیگر را از آن باز دارید، اما شما از آن [مأموریت] غفلت می ورزید. اگر شعور داشتید [در می یافتید که] مصیبت شما از همه مردم بزرگتر است؛ چرا که مقام و منزلت عالمان، از شما ستانده شده است و این از آن روست که مجاری امور و احکام به دست کسانی است که خدا را می شناسند و بر حلال و حرام او، امین اند. اما این منزلت از شما گرفته شده است و این از شما سلب نگشت، مگر به سبب پراکنده شدن شما از پیرامون حقّ و اختلافتان در سنّت [پیامبر] که آشکار و روشن بود. اگر بر آزارها شکبیا بودید و در راه خدا تحمّل رنج می کردید، در کارهای خداوند، مرجع همگان می شدید، لیکن شما، خود، ستمگران را بر مقام و منزلت خویش مسلط ساختید و زمام امور خدا را به دست آنان سپردید که به شبهات عمل می کنند و در راه خواهشهای نفسانی گام بر می دارند. گریز شما از مرگ و علاقه تان

به این زندگی، که به هر حال از شما جدا خواهد شد، آنان را بر این مقام، تسلط بخشیده است. شما ناتوانان را به چنگال آنان سپردید که برخی بنده و مقهور و برخی دیگر در تأمین معاش خود، درمانده و مغلوب گشته اند. در کار کشورداری، خودسرانه عمل می کنند، جامه رسوایی هوس رانی هایشان را [بی محابا] به تن کرده اند، چرا که تبهکاران را الگوی خویش ساخته اند و بر خداوند جبار گستاخ شده اند. در هریک از شهرهایشان، خطیبی زبان آور بر منبر دارند، میدان برایشان خالی گشته و دستهایشان در آن، باز است و مردم، چاکران و غلامان آنها گشته اند و دست تعرضی را از خود دور نتوانند کرد، برخی زورگوی و سرسختند و بر ناتوانان می تازند و سخت می گیرند و برخی فرمانروایانی هستند که آفریننده بازگرداننده را نمی شناسند.

شگفتا! و چرا در شگفت نباشم حال آن که زمین در اختیار دغلکاری غاصب و سرکش و باجگیری ستم پیشه و حاکمی است که به مؤمنان رحم نمی کند. در کشمکش که ما داریم و در مشاجره ای که میان ماست، خداوند تنها حکم و داور است.

بار خدایا! تو خود می دانی که آن چه از ما سرزده نه از روی رقابت در قدرت بود و نه برای به دست آوردن حطام دنیایی، بلکه به خاطر آن بود که نشانه های دین تو را نمایان سازیم و صلاح (و آبادانی) را در سرزمینت، آشکار گردانیم و بندگان ستمدیده ات، آسایش و امتیث یابند و فرایض و سنتها و احکامات، به کار بسته شود. پس اگر شما (مردم) ما را یاری نرسانید و به ما حق ندهید، ستمگران بر شما، زور شوند و در راه خاموش ساختن نور پیامبران، بکوشند. خداوند، ما را بس است، به او توکل می کنیم و به او روی می آوریم و باز گشت به سوی اوست.

المائدة: ۶۳.

حدیث ۶۵

امام حسین علیه السلام :

- فی قولِ الله عَزَّوَجَلَّ : «قُلْ لاَ اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» - : اِنَّ الْقَرَابَةَ الَّتِي اَمَرَ اللهُ بِصِلَتِهَا وَعَظَّمَ مِنْ حَقِّهَا وَجَعَلَ الْخَيْرَ فِيهَا قَرَابَتَنَا اَهْلَ الْبَيْتِ الَّذِيْنَ اَوْجَبَ [الله] حَقَّنَا عَلَيَّ كُلِّ مُسْلِمٍ

امام حسین علیه السلام - درباره آیه شریفه «بگو، من به ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوست داشتن خویشاوندانم» - : آن خویشاوندی که خداوند به صله [ونگهداشت پیوند آن] فرمان داده و آن را حق بزرگ داشته و خیر و خوبی را در آن قرار داده، خویشاوندی ما اهل بیت است که خداوند حق ما را بر هر مسلمانی واجب ساخته است.

تأویل الآيات الظاهرة: ۵۳۱ عن عبد الملك بن عمير .

حدیث ۶۶

امام حسین علیه السلام :

ما مِنْ عَبْدٍ قَطَرَتْ عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً اَوْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً اِلَّا بَوَّأَهُ اللهُ تَعَالَى بِهَا فِي الْجَنَّةِ حُقْبًا .

قالَ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْأَوْدِيُّ : فَرَأَيْتُ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي الْمَنَامِ فَقُلْتُ : حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَبِيهِ عَنْكَ أَنْكَ قُلْتَ : ما مِنْ عَبْدٍ قَطَرَتْ عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً اَوْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً اِلَّا بَوَّأَهُ اللهُ بِهَا فِي الْجَنَّةِ حُقْبًا . قالَ : نَعَمْ . قُلْتُ : سَقَطَ الْإِسْنَادُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ

احمد بن یحیی اودیّ به سندش از مُنذر از امام حسین علیه السلام: هیچ بنده ای نیست که دو چشم او برای ما قطره ای بیفشاند، یا دو دیده اش به خاطر ما اشکی بریزد مگر این که خداوند به سبب آن، او را یک حقب [هشتاد تا صد سال] در بهشت جای دهد.

احمد بن یحیی اودی گوید: من حسین بن علی علیه السلام را در خواب دیدم و عرض کردم: مخول بن ابراهیم از ربیع بن منذر از پدرش برایم گفت که شما فرموده اید: هیچ بنده ای نیست که دو چشم او برای ما قطره ای بیفشاند، یا دو دیده اش به خاطر ما اشکی بریزد مگر این که خداوند به سبب آن، او را یک حقب در بهشت جای دهد؟ حضرت فرمود: درست است. عرض کردم: اینک سند [این حدیث] میان من و شما ساقط گشت [من آن را بی واسطه از شما شنیدم و از این پس بدون واسطه از شما روایت می کنم].

أمالی المفید : ۳۴۰ / ۶ ، أمالی الطوسی : ۱۱۷ / ۱۸۱ ، بشاره المصطفی : ۶۲ ، کامل الزیارات : ۱۰۰ نحوه عن المنذر عن الإمام السجّاد علیه السلام من دون ذیله .

حدیث ۶۷

امام حسین علیه السلام :

كُنْتُ أَنَا وَأَبُو سَيْلَمَةَ السَّرَاجِ وَيُونُسُ بْنُ يَعْقُوبَ وَالْفَضْلُ بْنُ يَسَارٍ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَقُلْتُ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، إِنِّي أَحْضَرُ مَجَالِسَ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ فَأَذْكَرُكُمْ فِي نَفْسِي ، فَأَيُّ شَيْءٍ أَقُولُ ؟ فَقَالَ : يَا حُسَيْنُ ، إِذَا حَضَرْتَ مَجَالِسَهُمْ فَقُلْ : اللَّهُمَّ أَرِنَا الرَّخَاءَ وَالسُّرُورَ ، فَإِنَّكَ تَأْتِي عَلَيَّ مَا تُرِيدُ . قَالَ : فَقُلْتُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، إِنِّي أَذْكَرُ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ ، فَأَيُّ شَيْءٍ أَقُولُ إِذَا ذَكَرْتَهُ ؟ فَقَالَ : قُلْ : صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ، تُكْرَرُهَا ثَلَاثًا .

ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا وَقَالَ : إِنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامَ لَمَّا قُتِلَ بَكَتَ عَلَيْهِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُونَ السَّبْعُ وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ ، وَمَنْ يَتَقَلَّبُ فِي الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، وَمَا يَرَى وَمَا لَا يَرَى إِلَّا ثَلَاثَةَ أَشْيَاءَ ، فَإِنَّهَا لَمْ تَبِكْ عَلَيْهِ ، فَقُلْتُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، وَمَا هَذِهِ الثَّلَاثَةُ الْأَشْيَاءُ الَّتِي لَمْ تَبِكْ عَلَيْهِ ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامَ : الْبَصْرَةُ ، وَدِمَشْقُ ، وَآلُ الْحَكَمِ ابْنِ أَبِي الْعَاصِ

حسین بن ابی فاخته: من و ابو سلمه سراج و یونس بن یعقوب و فضل بن یسار در خدمت ابو عبدالله جعفر بن محمد علیهما السلام بودیم. من عرض کردم: فدایت شوم، من در مجالس این قوم حاضر می شوم اما در دلم شما را یاد می کنم، چه ذکر می گویم؟ فرمود: ای حسین! هرگاه در مجالس آنان حاضر شدی بگو: خدایا! آسایش و شادمانی را نصیب ما فرما. در این صورت تو به آن چه بخواهی می رسی. عرض کردم: فدایت شوم، من ذکر حسین بن علی علیه السلام می گویم؛ در هنگام ذکر او چه بگویم؟ فرمود: بگو: صلی الله علیک یا ابا عبدالله ؛ این ذکر را سه بار تکرار کن.

حضرت سپس رو به ما کرد و فرمود: هنگامی که ابا عبدالله الحسین علیه السلام به قتل رسید، هفت آسمان و هفت زمین و هر آن چه در آنها و در میان آنهاست و همه بهشتیان و دوزخیان و همه موجودات مرئی و نامرئی برای او گریستند مگر سه چیز که برایش گریه نکردند. حسین بن ابی فاخته می گوید: عرض کردم: فدایت شوم، این سه چیزی که بر او گریه نکردند کدامند؟ فرمود: بصره، دمشق و خاندان حکم بن ابی العاص.

أمالی الطوسی : ۵۴ / ۷۳ .

حدیث ۶۸

امام حسین علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لِلدُّنْيَا فَإِنَّ صَاحِبَ الدُّنْيَا يُحِبُّهُ الْبُرِّ وَالْفَاجِرُ ، وَمَنْ أَحَبَّنَا لِلَّهِ كُنَّا نَحْنُ وَهُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَاتَيْنِ - وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ وَالْوَسْطَى -

امام حسین علیه السلام: هر که ما را به خاطر دنیا دوست بدارد، [باید بداند که] دنیا دار را خوب و بد دوست دارند و هر کس ما را برای خدا دوست بدارد، ما و او در روز قیامت مانند این دو خواهیم بود - وانگشت اشاره و میانه خود را نشان داد - .
المعجم الكبير: ۳ / ۱۲۵ / ۲۸۸۰ عن بشر بن غالب .

حدیث ۶۹

امام حسین علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لِلَّهِ وَرَدْنَا نَحْنُ وَهُوَ عَلَى نَبِيِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ هَكَذَا - وَضَمَّ إصْبَعَيْهِ - وَمَنْ أَحَبَّنَا لِلدُّنْيَا فَإِنَّ الدُّنْيَا تَسْعُ الْبُرِّ وَالْفَاجِرَ

امام حسین علیه السلام: هر که ما را به خاطر خدا دوست بدارد، من و او این چنین - حضرت دو انگشت خود را به هم چسباند - بر پیامبرمان صلی الله علیه و آله وارد خواهیم شد و هر که ما را به خاطر دنیا دوست بدارد (بداند که) دنیا، نیکوکار و بدکار را در بر می گیرد.

أمالی الطوسی: ۲۵۳ / ۴۵۵ ، بشاره المصطفی: ۱۲۳ نحوه ، کلاهما عن بشر بن غالب .

حدیث ۷۰

امام حسین علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لَا يُحِبُّنَا إِلَّا لِلَّهِ جِئْنَا نَحْنُ وَهُوَ كَهَاتَيْنِ - وَقَدَّرَ بَيْنَ سَبَابَتَيْهِ - ، وَمَنْ أَحَبَّنَا لَا يُحِبُّنَا إِلَّا لِلدُّنْيَا فَإِنَّهُ إِذَا قَامَ قَائِمُ الْعَدْلِ وَسِعَ عَدْلُهُ الْبُرِّ وَالْفَاجِرَ

امام حسین علیه السلام: هر که ما را دوست بدارد و این محبت او جز به خاطر خدا نباشد [در روز قیامت] ما و او مانند این دو - حضرت دو انگشت اشاره اش را به موازات هم قرار داد - وارد می شویم و هر که ما را دوست بدارد و این محبت او جز برای دنیا نباشد [باید بداند که] هر گاه برپا کننده عدالت قیام کند، عدالت و دادگری او شامل نیکوکار و بدکار خواهد شد.
المحاسن: ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۸ عن بشر بن غالب الأسدي .

حدیث ۷۱

امام حسین علیه السلام :

لَمَّا قُبِضَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ دَفَنَهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ سِرًّا وَعَفَا عَلَى مَوْضِعِ قَبْرِهَا ، ثُمَّ قَامَ فَحَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّي ، وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ عَنِ ابْنَتِكَ وَزَائِرَتِكَ وَابْنَتَيْهِ فِي الثَّرَى بِبُقْعَتِكَ وَالْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سِرْعَةً اللَّحَاقِ بِكَ ، قَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِ صَيْفَتَيْكَ صَبْرِي ، وَعَفَا عَنِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ تَجَلُّدِي ، إِلَّا أَنَّ لِي فِي النَّأْسَى بِسُنَّتِكَ فِي فُرْقَتِكَ مَوْضِعٌ تَعَزُّ ، فَلَقَدْ وَسَدَّتْكَ فِي مَلْحُودَةِ قَبْرِكَ ، وَفَاضَتْ نَفْسُكَ بَيْنَ نَحْرِي وَصَدْرِي . بَلَى ، وَفِي كِتَابِ اللَّهِ (لِي) أَنْعَمَ الْقَبُولِ ، إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ، قَدْ اسْتَرْجَعَتِ الْوَدِيعَةَ وَأَخَذَتِ الرَّهْنَةَ ، وَأُخْلِستِ الزَّهْرَاءُ ، فَمَا أَقْبَحَ الْخُضْرَاءُ وَالْغَبْرَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ! أَمَا حُرْنِي فَسِرْمَدٌ ، وَأَمَا لَيْلِي فَمَسِيَّةٌ ، وَهُمُّ لَا يَبْرُحُ مِنْ قَلْبِي أَوْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا مُقِيمٌ ، كَمَا يُدْ مُقْبِحٌ ، وَهُمُّ مُهَيِّجٌ ، سِرْعَانَ مَا فُرِّقَ بَيْنَنَا وَإِلَى اللَّهِ أَشْكُو ، وَسُنَّتُكَ ابْنَتِكَ بِنَظْفَرِ أُمَّتِكَ عَلَى هَضْمِهَا ، فَأَحْفَهَا السُّؤَالَ وَاسْتَخْبِرَهَا الْحَالَ ، فَكَمْ مِنْ غَلِيلٍ مُعْتَلِجٍ بِصَدْرِهَا لَمْ تَجِدْ إِلَى بَنِّهِ سَبِيلًا ، وَسَتَقُولُ وَيَحْكُمُ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ .

سَلَامٌ مُودِعٌ لَا قَالٍ وَلَا سِئَمٍ ، فَإِنْ أَنْصَرِفَ فَلَا عَن مَلَالَةٍ ، وَإِنْ أُقِمَ فَلَا عَن سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ

امام حسین علیه السلام: چون فاطمه علیها السلام از دنیا رفت، امیرالمؤمنین علیه السلام او را مخفیانه به خاک سپرد و محل قبرش را ناپدید ساخت و سپس برخاست و رو به سوی قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله کرد و گفت: سلام من بر تو ای رسول خدا و سلام بر تو از جانب دخترت، همو که اینک به دیدار تو آمده و از من جدا گشت و در آرامگاه تو در خاک خفت و خدا خواست که زودتر به تو ملحق شود. یا رسول الله، از فراق دخت برگزیده ات، صبرم کم شده است و از جدایی سرور زنان عالم، شکیبایم را از کف داده ام. اما تاسی به سنت تو و غم و دردی که از فراق کشیدم، باعث تسلیت من (در مصیبت دخترت فاطمه) است. زیرا من خود تو را در لحد آرامگاهت نهادم و در حالی جان دادی که سرت به سینه من چسبیده بود. آری در کتاب خدا برای من بهترین عامل پذیرش [و تحمل این مصیبتها] وجود دارد، ما همه از آن خداییم و همه به سوی او باز می گردیم؛ هر آینه امانت پس گرفته شد و گروگان دریافت گردید و زهرا از کفم ربوده شد. یا رسول الله! اینک این آسمان نیلگون و این زمین تیره چه زشت در نظرم جلوه می کند! اندوهم همیشگی است و شبهایم به بیداری می گذرد و غم و اندوه هرگز از دلم رخت برنبدد تا آن گاه که خداوند، خانه ای را که تو در آن جای گرفته ای، برایم برگزیند [بمیرم و به تو ملحق شوم]. مرا غصه ای است بس دلخراش و اندوهی که آرام و قرار نمی گذارد؛ چه زود میان ما جدایی افتاد. شکایت خود پیش خدا می برم.

دخترت از همدست شدن امت در ستم بر او، به تو گزارش خواهد داد، همه ماجرا را از او بپرس و اوضاع و احوال را از او جویا شو؛ زیرا چه بسا غمهای سوزانی در سینه اش داشت که راهی برای شرح و بیان آنها نمی یافت ولی اکنون [به تو] خواهد گفت و خدا هم داوری می کند و اوبهترین داوران است.

اینک با تو بدرود می گویم، بدرود وداع کننده ای که نه خشمگین است و نه خسته و بیزار؛ زیرا اگر از این جا بروم از روی ملال و خستگی نیست و اگر بمانم به واسطه بدگمانی به وعده ای که خداوند به شکیبایان داده است، نباشد.
الکافی: ۱ / ۴۵۸ / ۳ ، أمالی المفید: ۲۸۱ / ۷ / نحوه ، أمالی الطوسی: ۱۰۹ / ۱۶۶ ، بشارة المصطفی: ۲۵۸ کلها عن علی بن محمد الهرمزان عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، نهج البلاغه: الخطبة ۲۰۲ .

حدیث ۷۲

امام حسین علیه السلام:

أَحِبُّونَا بِحُبِّ الْإِسْلَامِ ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : لَا تُعْرَفُونِي فَوْقَ حَقِّي ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَنِي رَسُولًا

امام حسین علیه السلام: ما را به عشق اسلام دوست بدارید؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرا پیش از آن چه سزاوارم معرفی نکنید؛ چرا که خداوند متعال پیش از آن که مرا به رسالت برگزیند، به بندگی برگزید.
المعجم الكبير: ۳ / ۱۲۸ / ۲۸۸۹ عن يحيى بن سعيد عن الإمام زین العابدین علیه السلام .

حدیث ۷۳

امام حسین علیه السلام:

إِنَّ النَّاسَ عَبِيدُ الدُّنْيَا ، وَالَّذِينَ لَعِقُوا عَلَى أَسْتَيْهِمْ

امام حسین علیه السلام: مردم، بنده دنیایند و به ظاهر، دم از دین می‌زنند و تا زمانی که زندگی شان تأمین شود، از آن دفاع می‌کنند؛ اما چون در بوته آزمایش قرار

گیرند، دینداران اندک اند.

قال الطريحي: من كلام علي عليه السلام: «وصار دين أحدكم لُعَقَةً على لسانه»؛ قال بعض الشارحين: اللُعَقَةُ: اسم لما تأخذه الملعقَةُ ، استعارة للإقرار بالدين باللسان، وكنى به عن ضعفه وقلته (مجمع البحرين: ج ۳ ص ۱۶۳۴ «لُعِقُ»).

حدیث ۷۴

امام حسین علیه السلام:

بَيْنَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ - ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسًا مَعَ

أَصْحَابِهِ يُعَبِّئُهُمُ لِلْحَرْبِ ، إِذْ أَنَاهُ شَيْخٌ عَلَيْهِ شَحْبُهُ

امام حسین علیه السلام: روزی امیر مؤمنان - که دروهای خداوند بر او باد - با یارانش نشستند و آنها را برای جنگ، بسیج می‌کرد که پیرمردی، در حالی که رنج

و خستگی سفر در چهره اش نمایان بود، بر او وارد شد و گفت: امیر مؤمنان کجاست؟

ایشان را به او نشان دادند. پیرمرد بر او سلام کرد و آن گاه گفت: ای امیر مؤمنان، من از منطقه شام آمده‌ام. پیری سالخورده‌ام که درباره تو فضایل بی‌شماری شنیده‌ام و گمان می‌کنم به زودی ترور خواهی شد. پس، از آنچه خداوند به تو آموخته است، مرا چیزی بیاموز.

امام علیه السلام فرمود: «باشد، ای پیرمرد! ... خداوند عده‌ای را آفرید و از سر لطف، دنیا را بر آنان تنگ کرد و ایشان را به زهد و بی‌رغبتی به دنیا و حطام دنیوی ترغیب فرمود و آنان، به سرای سلامت (بهشت) که خدا بدان فرایشان خوانده بود، رغبت کردند و بر سختی معیشت، صبر کردند و ناملازمات را تحمل نمودند و به کرامت و پاداشی که نزد خداوند است، شوق ورزیدند. برای جلب خشنودی خداوند، فداکاری کردند و عاقبت زندگی شان، شهادت شد. پس، خداوند را در حالی ملاقات کردند که از ایشان، خشنود بود، دانستند که مرگ، راهی است که گذشتگان پیمودند و ماندگان، خواهند پیمود. از این رو، برای آخرت خویش، توشه‌ای غیر از زر و سیم بر گرفتند، جامه خشن پوشیدند و در گرفتاری‌ها شکیبایی نمودند. مازاد [نیاز خود را برای آخرت] پیش فرستادند، از برای خدا، دوستی ورزیدند و از برای خدا، دشمنی نمودند. اینان، چراغ‌های تابان اند و در آخرت، برخوردار از نعمت. والسلام!

الشَّاحِبُ: المَتَغَيِّرُ اللَّوْنِ وَالْجَسْمِ لِعَارِضٍ مِنْ سَفَرٍ أَوْ مَرَضٍ وَنَحْوَهُمَا (النهاية: ج ۲ ص ۴۴۸ «شحب»).

حدیث ۷۵

امام حسین علیه السلام:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَتُحِبُّ إِخْوَانَكَ يَا حُسَيْنُ؟
قُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ : تَنْفَعُ فَقَرَاءَهُمْ ؟

قُلْتُ : نَعَمْ .

قَالَ : أَمَا إِنَّهُ يَحِقُّ عَلَيْكَ أَنْ تُحِبَّ مَنْ يُحِبُّ اللَّهَ ، أَمَا وَاللَّهِ لَا تَنْفَعُ مِنْهُمْ أَحَدًا حَتَّى تُحِبَّهُ .

الکافی - به نقل از حسین بن نعیم صحاف - : امام صادق علیه السلام فرمود : «ای حسین ! برادرانت را دوست داری ؟» .

گفتم : آری .

فرمود : «به فقیرانشان سود می رسانی ؟» .

گفتم : آری .

فرمود : «هان ! بر تو لازم است کسی را که خدا دوست می دارد ، دوست بداری . هان ! به خدا سوگند ، به هیچ یک از آنان سودی

نمی رسانی، مگر آن که دوستش داشته باشی» .

الکافی : ۲/۲۰۱/۸ ، المحاسن : ۲/۱۴۸/۱۳۹۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۶۲ / ۲۰ و ص ۳۷۵/۷۰ و ج ۷۵/۴۵۹/۷ .

حدیث ۷۶

امام حسین علیه السلام :

: أَنْتَ الَّذِي أَزَلْتَ الْأَعْيَارَ عَن قُلُوبِ أَحِبَّائِكَ حَتَّى لَمْ يُحِبُّوا سِوَاكَ . . . مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَكَ ؟ ! وَمَا الَّذِي فَقَدَ مَنْ وَجَدَكَ ؟ ! لَقَدْ

خَابَ مَنْ رَضِيَ دُونَكَ بَدَلًا .

امام حسین علیه السلام - در دعایش - : این تویی که اغیار را از دل های دوستانت زدودی تا آن که جز تو را دوست نداشتند . . . آن

که تو را از دست داد ، چه به دست آورد ؟ و آن که تو را یافت ، چه از دست داد ؟ آن که جز تو را به جای تو پذیرفت ، زیان کرد

بحار الأنوار : ۹۸ / ۲۲۶ / ۳ .

حدیث ۷۷

امام حسین علیه السلام :

: عَمِيَّتْ عَيْنٌ لَا تَرَكَ عَلَيْهَا رَقِيْبًا ، وَخَسِرَتْ صَفْقَةً عَبْدٍ لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّكَ نَصِيْبًا .

امام حسین علیه السلام - در دعایش - : چشمی که تو را نگران خود نبیند ، کور باد ! تجارت بنده ای که برایش از دوستی ات بهره

ای قرار نداده ای ، زیانبار باد !

بحار الأنوار : ۹۸ / ۲۲۶ / ۳ .

حدیث ۷۸

امام حسین علیه السلام :

: اللَّهُمَّ يَا مَنْ مَلَكَ فَقْدَرَ ، وَقَدَرَ فَقَهْرَ ، وَعُصِيَ فَسْتَرَ ، وَاسْتُغْفِرَ فَعَفَرَ ، يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ ، وَمُنْتَهَى أَمَلِ الرَّاجِينَ .

امام حسین علیه السلام - در دعای روز عَرَفَه - : بارالها ! ای آن که مالک و توانا بود ؛ و توانایی ورزید و مقهور ساخت ؛ و مورد

عصیان قرار گرفت ، اما پوشاند ؛ و از او درخواست آمرزش شد ، پس آمرزید ! ای مقصود جویندگان و نهایت آرزوی امیدواران !

البلد الأمين : ۲۵۷ عن بشر وبشير ابني غالب الأسدي .

حدیث ۷۹

امام حسین علیه السلام :

: يَا مَنْ أذَاقَ أَحْبَاءَهُ حَلَاوَةَ الْمُؤَانَسَةِ .

امام حسین علیه السلام - در دعای روز عَرَفَه - : ای آن که به دوستانش شیرینی همدمی را چشانده است !
إقبال الأعمال : ۳۴۹ .

حدیث ۸۰

امام حسین علیه السلام :

: أَنْتَ الَّذِي أزلتِ الأَغْيَارَ عَن قُلُوبِ أَحْبَائِكَ . . . أَنْتَ المُونِسُ لَهُم حَيْثُ أَوْحَشْتَهُم العَوَالِمَ .

امام حسین علیه السلام - در دعای روز عرفه - : این تویی که اغیار را از دل های دوستانت زدودی ... و چون جهان ها آنها را وحشت زده کند ، تو همدم آنانی .
إقبال الأعمال : ۳۴۹ .

حدیث ۸۱

امام حسین علیه السلام :

الاستِدْرَاجُ مِنَ اللّهِ سِبْحَانَهُ لِعَبْدِهِ أَنْ يُسَبِّحَ عَلَيْهِ النِّعَمَ وَيَسْلُبَهُ الشُّكْرَ .

امام حسین علیه السلام : استدراج و مهلت دهی خداوند سبحان به بنده اش این است که به او نعمت های فراوان دهد و توفیق شکرگزاری را از وی بگیرد.
بحار الأنوار : ۷ / ۱۱۷ / ۷۸ .

حدیث ۸۲

امام حسین علیه السلام :

- لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : اجْلِسْ حَتَّى نَتَنَاظَرَ فِي الدِّينِ - : يَا هَذَا أَنَا بَصِيرٌ بِدِينِي مَكشُوفٌ عَلَيَّ هُدَايَ ، فَإِنْ كُنْتَ جَاهِلًا بِدِينِكَ فَادْهَبْ واطْلُبْهُ ، مَا لِي وَلِلْمُمَارَاةِ؟! وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَيُوسِسُ لِلرَّجُلِ وَيُنَاجِيهِ وَيَقُولُ : نَاطِرِ النَّاسِ فِي الدِّينِ كَيْلًا يَظُنُّونَا بِكَ العَجْزَ والجَهْلَ !

امام حسین علیه السلام - به مردی که گفت : بنشین تا با یکدیگر درباره دین مناظره کنیم - فرمود : ای مرد! من به دین خود آگاهم و راه راست برایم معلوم و روشن است. اگر تو نسبت به دینت آگاهی نداری برو و آن را تحصیل کن، مرا چه به بحث و مجادله؟ همانا شیطان آدمی را وسوسه می کند و در گوش او می خواند و می گوید : درباره دین با مردم مناظره کن تا فکر نکنند که تو آدم ناتوان و نادانی هستی!

بحار الأنوار : ۲ / ۱۳۵ / ۳۲ .

حدیث ۸۳

امام حسین علیه السلام :

مَالِكُ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ كُنْتَ لَهُ، فَلَا تُبِقِ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ لَا يُبْقِي عَلَيْكَ، وَكُلُّهُ قَبْلَ أَنْ يَأْكُلَكَ

امام حسین علیه السلام: دارایی تو اگر از آن تو نباشد، تو از آن او خواهی بود. پس به آن رحم نکن؛ زیرا که او به تو رحم نمی کند و پیش از آنکه او تو را بخورد تو آن را بخور!
الدرّة الباهرة: ۲۴.

حدیث ۸۴

امام حسین علیه السلام:

- لَابِنِ عَبَّاسٍ -: لَا تَتَكَلَّمَنَّ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ الْوِزْرَ، وَلَا تَتَكَلَّمَنَّ فِيمَا يَعْنِيكَ حَتَّى تَرَى لِلْكَلامِ مَوْضِعًا.

امام حسین علیه السلام - به ابن عباس - فرمود: هرگز سخن بیهوده مگوی؛ زیرا بیم گناه برای تو دارم و سخن سودمند نیز هرگز مگوی، مگر این که آن سخن به جا باشد.
بحار الأنوار: ۷۸/۱۲۷/۱۰.

حدیث ۸۵

امام حسین علیه السلام:

مَنْ قَبِلَ عَطَاءَكَ فَقَدْ أَعَانَكَ عَلَى الْكُرْمِ.

امام حسین علیه السلام: کسی که عطای تو را بپذیرد در بخشندگی به تو کمک کرده است.
الدرّة الباهرة: ۲۴.

حدیث ۸۶

امام حسین علیه السلام:

الْقُنُوعُ رَاحَةُ الْأَبْدَانِ.

امام حسین علیه السلام: قناعت، مایه آسایش تن است.
بحار الأنوار: ۷۸/۱۲۸/۱۱.

حدیث ۸۷

امام حسین علیه السلام:

- لِرَجُلٍ اغْتَابَ عِنْدَهُ رَجُلًا -: يَا هَذَا، كُفَّ عَنِ الْغَيْبَةِ؛ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ.

امام حسین علیه السلام - به مردی که در حضور ایشان از دیگری غیبت کرد - فرمود: ای مرد! دست از غیبت بردار؛ زیرا غیبت خورش سگهای دوزخ است.
تحف العقول: ۲۴۵.

حدیث ۸۸

امام حسین علیه السلام:

إِنَّ أَعْمَالَ هَذِهِ الْأُمَّةِ مَا مِنْ صَبَاحٍ إِلَّا وَتُعْرَضُ عَلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى .

امام حسین علیه السلام: هر بامداد اعمال این امت بر خداوند متعال عرضه می شود.

عیون أخبار الرضا: ۲ / ۴۴ / ۱۵۶.

حدیث ۸۹

امام حسین علیه السلام:

- لَمَّا تَدَاكَرُوا الْعَقْلَ عِنْدَ مُعَاوِيَةَ - : لَا يَكْمُلُ الْعَقْلُ إِلَّا بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ : مَا فِي صُدُورِكُمْ إِلَّا شَيْءٌ وَاحِدٌ .

امام حسین علیه السلام: - هنگامی که نزد معاویه سخن از عقل به میان آمد - فرمود: عقل به کمال نرسد مگر با پیروی از حق.

معاویه گفت: در سینه های شما جز یک چیز وجود ندارد.

أعلام الدین: ۲۹۸.

حدیث ۹۰

امام حسین علیه السلام:

إِنَّ أَعْفَى النَّاسِ مَنْ عَفَا عِنْدَ قُدْرَتِهِ .

امام حسین علیه السلام: با گذشت ترین مردم، کسی است که در زمان قدرت داشتن گذشت کند.

الدرّة الباهرة: ۲۴.

حدیث ۹۱

امام حسین علیه السلام:

كَانَ يُقَالُ : لَا تَحِلُّ لِعَيْنٍ مُؤْمِنَةٍ تَرَى اللَّهَ يُعْصِي فَتَطْرُقُ حَتَّى يُعَيَّرَهُ .

امام حسین علیه السلام: گفته می شد: بر هیچ چشم مؤمن به خدا روا نیست که ببیند خدا نافرمانی می شود و خود را فرو بندد مگر

آن وضع را تغییر دهد.

تنبيه الخواطر: ۲/۱۷۹.

حدیث ۹۲

امام حسین علیه السلام:

اعلموا أَنَّ الْمَعْرُوفَ مُكْسَبٌ حَمْدًا ، وَمُعَقَّبٌ أَجْرًا ، فَلَوْ رَأَيْتُمُ الْمَعْرُوفَ رَجُلًا لَرَأَيْتُمُوهُ حَسَنًا جَمِيلًا يَسُرُّ النَّاطِرِينَ وَيَفُوقُ الْعَالَمِينَ ، وَلَوْ رَأَيْتُمُ اللَّوْمَ رَأَيْتُمُوهُ سَمِجًا قَبِيحًا مَشُومًا تَنْفِرُ مِنْهُ الْقُلُوبُ وَتُغْضُّ دُونَهُ الْأَبْصَارُ .

امام حسین علیه السلام: بدانید که خوبی کردن، ستایش به بار می آورد و پاداش در پی دارد. اگر خوبی را به صورت مردی ببینید

هر آینه آن را نیکو و زیبا و خوشایند و برتر از همه جهانیان خواهید دید و اگر پستی را ببینید آن را ناهنجار و زشت و بد منظر که

دلها از آن می گریزد و چشمها به رویش بسته می شود، خواهید دید.

أعلام الدین: ۲۹۸.

حدیث ۹۳

امام حسین علیه السلام :

الصَّامِدُ: الَّذِي لَا جَوْفَ لَهُ ، وَالصَّامِدُ: الَّذِي قَدِ انْتَهَى سُودُهُ ، وَالصَّامِدُ الَّذِي لَا يَأْكُلُ وَلَا يَشْرَبُ ، وَالصَّامِدُ: الَّذِي لَا يَنَامُ ، وَالصَّامِدُ: الدَّائِمُ الَّذِي لَمْ يَزَلْ وَلَا يَزَالُ .

امام حسین علیه السلام : صمد، کسی است که میان تهی [ممکن الوجود] نیست؛ صمد کسی است که سروری و مهتریش در اوج است؛ صمد کسی است که نه می خورد و نه می آشامد؛ صمد کسی است که نمی خوابد؛ صمد آن مانایی است که پیوسته بوده و خواهد بود.
التوحید : ۹۰/۳.

حدیث ۹۴

امام حسین علیه السلام :

- فِي الدُّعَاءِ - : إلهي تَرَدَّدِي الأثرِ يُوجِبُ بُعْدَ المَزارِ ، فَاجْمَعْنِي عَلَيكَ بِخِدْمَةٍ تُوصِلُنِي إِلَيْكَ ، كَيْفَ يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ بِمَا هُوَ فِي وُجُودِهِ مُفْتَقِرٌ إِلَيْكَ ؟ ! أَيْكونُ لِغَيْرِكَ مِنَ الظُّهورِ مَا لَيْسَ لَكَ حَتَّى يَكُونَ هُوَ المُظْهِرَ لَكَ ؟ ! متى غَبَتْ حَتَّى تَحْتَاجَ إِلَى دَلِيلٍ يَدُلُّ عَلَيْكَ ؟ ! ... بِكَ أَسْتَدِلُّ عَلَيْكَ فَاهْدِنِي بِنورِكَ إِلَيْكَ .

امام حسین علیه السلام - در دعا - گفت : بار خدایا! سر گرم شدنم به آثار و نشانه ها، موجب دوری زیارتگاه (دیدار خدا) می شود، پس تمام قوای مرا متوجه کاری کن که من را به تو برساند. چیزی که خود در هستی اش نیازمند توست، چگونه تواند دلیل و رهنمای بر تو باشد؟! آیا جز تو را ظهوری است که تو را نیست تا این که آنان آشکارکننده تو باشند؟! کی غایب بوده ای تا نیاز داشته باشی (راهنمایی) به جایگاه تو راهنمایی کند؟! ... به واسطه توست که ره به تو می برم؛ پس، با نور خود مرا به سوی رهنمون شو.

بحار الأنوار : ۹۸/۲۲۵.

حدیث ۹۵

امام حسین علیه السلام :

دِرَاسَةُ العِلْمِ لِقَاحُ المَعْرِفَةِ .

امام حسین علیه السلام : تحصیل دانش، سبب باروری شناخت است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۸/۱۱.

حدیث ۹۶

امام حسین علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمَا تَعْتَدِرُ مِنْهُ ؛ فَإِنَّ المُؤْمِنَ لَا يُسِيءُ وَلَا يَعْتَدِرُ ، وَالمُنَافِقُ كُلُّ يَوْمٍ يُسِيءُ وَيَعْتَدِرُ .

امام حسین علیه السلام : زنهاری از کاری که از آن پوزش بخواهی؛ زیرا مؤمن نه بدی می کند و نه پوزش می خواهد و منافق هر روز بدی می کند و پوزش می طلبد.

تحف العقول : ۲۴۸ .

حدیث ۹۷

امام حسین علیه السلام :

- فی دعاءِ یومِ عَرَفَةَ - : اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَحْشَاكَ كَأَنِّي أَرَاكَ ، وَأَسْعِدْنِي بِتَقْوَاكَ ، وَلَا تُشَقِّنِي بِمَعْصِيَتِكَ .

امام حسین علیه السلام - در دعای روز عرفه - گفت : بار خدایا! کاری کن که از تو چنان بترسم که گویی می بینمت، و باتقوا و ترس از خودت خوشبختم گردان، و با معصیت و نافرمانیت شور بخرم مکن .

بحار الأنوار: ۹۸/۲۱۸/۳

حدیث ۹۸

امام حسین علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ أَبُوهُ عَنِ السُّؤْدِدِ - : إِحْشَاشُ الْعَشِيرَةِ ، وَاحْتِمَالُ الْجَرِيرَةِ .

امام حسین علیه السلام - در پاسخ به سؤال پدر بزرگوارش از معنای سروری - فرمود : کمک کردن به عشیره و به دوش کشیدن خسارتها و جرایم آنها .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۴/۱۴ .

حدیث ۹۹

امام حسین علیه السلام :

صَاحِبُ الْحَاجَةِ لَمْ يُكْرِمْ وَجْهَهُ عَنِ سُؤَالِكَ فَأَكْرِمْ وَجْهَكَ عَنِ رَدِّهِ .

امام حسین علیه السلام : نیازمند با درخواست کردن حرمت خود را نگه نداشته است ، پس تو با نومید نکردن او آبرو و حرمت خود را نگه دار .

کشف الغمّة : ۲/۲۴۴ .

حدیث ۱۰۰

امام حسین علیه السلام :

مَنْ أَحْجَمَ عَنِ الرَّأْيِ وَعَيَّبَتْ بِهِ الْحَيْلُ ، كَانَ الرَّفْقُ مِفْتَاحَهُ .

امام حسین علیه السلام : هر که فکرش به جایی نرسد و در چاره یابی درماند، ملایمت، کلید [گشایش مشکل] او باشد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۸/۱۱

حدیث ۱۰۱

امام حسین علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ أُمُورَ النَّاسِ ، وَمَنْ طَلَبَ رِضَا النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ ، وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ .

امام حسین علیه السلام : هر که خشنودی خدا را با ناخشنودی مردم بطلبد ، خداوند او را از امور مردم بی نیاز کند و هر که خشنودی

مردم را با ناخشنود کردن خدا بجوید ، خداوند او را به مردم واگذارد .

بحار الأنوار: ۷۱/۲۰۸/۱۷.

حدیث ۱۰۲

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ أَوْصَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ .

امام حسین علیه السلام : قوی ترین کس در صله رحم کسی است که با خویشاوند بریده از خود پیوند برقرار کند .

بحار الأنوار : ۷۴/۴۰/۴۱ .

حدیث ۱۰۳

امام حسین علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْسَأَ فِي أَجَلِهِ ، وَيُزَادَ فِي رِزْقِهِ ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ .

امام حسین علیه السلام : هر که دوست دارد مرگش به تأخیر افتد و روزی اش افزایش یابد ، صله رحم به جای آورد .

بحار الأنوار : ۷۴/۹۱/۱۵ .

حدیث ۱۰۴

امام حسین علیه السلام :

أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَنْشَقُّ الْأَرْضَ عَنْهُ ، فَأَخْرُجُ خَرَجَهُ يُوَفِّقُ ذَلِكَ خَرَجَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَقِيَامَ قَائِمِنَا .

امام حسین علیه السلام : من نخستین کسی هستم که وقتی زمین شکاف می خورد از آن بیرون می آیم و این همزمان است با

رجعت امیرالمؤمنین و قیام قائم ما .

بحار الأنوار : ۵۲ / ۶۲ / ۵۳ .

حدیث ۱۰۵

امام حسین علیه السلام :

لَا تَصِفَنَّ لِمَلِكِكَ دَوَاءً ، فَإِنْ نَفَعَهُ لَمْ يَحْمَدَكَ ، وَإِنْ ضَرَّهُ انْتَهَمَكَ .

امام حسین علیه السلام : هرگز برای پادشاه دارو نسخه مکن ؛ زیرا اگر سودمند افتد از تو سپاسگزاری نکند و اگر زیان رساند تو را

متهم سازد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۸۲/۴۷ .

حدیث ۱۰۶

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ رَأَسَ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا أُهْدِيَ إِلَى بَغْيٍ مِنْ بَغَايَا بَنِي إِسْرَائِيلَ .

امام حسین علیه السلام: از بی ارزشی و خواری دنیا نزد خدای متعال است که سر یحیی بن زکریا به فاحشه ای بنی اسرائیلی هدیه شد.

بحار الأنوار: ۴۴/۳۶۵

حدیث ۱۰۷

امام حسین علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا ابْتَهَلَ وَدَعَا كَمَا يَسْتَطِيعُ الْمِسْكِينُ .

امام حسین علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در هنگام ابتهال و دعا مانند بینوایی که غذا می طلبد، دستانش را بالا می برد.

مکارم الأخلاق: ۲/۸/۱۹۸۱.

حدیث ۱۰۸

امام حسین علیه السلام:

لَيْسَتْ الْعِفَّةُ بِمَانِعَةٍ رِزْقًا، وَلَا الْحِرْصُ بِجَالِبٍ فَضْلًا، وَإِنَّ الرِّزْقَ مَقْسُومٌ وَالْأَجَلَ مَحْتَمٌ، وَاسْتِعْمَالَ الْحِرْصِ طَالِبُ الْمَأْتَمِ .

امام حسین علیه السلام: نه عفت و مناعت مانع روزی می شود و نه حرص زدن روزی بیشتر می آورد؛ زیرا روزی تقسیم شده و اجل حتمی است و حرص زدن، طلب گناه است.

أعلام الدین: ص ۴۲۸.

حدیث ۱۰۹

امام حسین علیه السلام:

ألا- إِنَّ الْحَرْبَ شَرُّهَا ذَرِيعٌ، وَطَعْمُهَا فَطِيعٌ، فَمَنْ أَخَذَ لَهَا أَهْبَتَهَا، وَاسْتَعَدَّ لَهَا عُيُدَّتَهَا، وَلَمْ يَأْلَمْ كُلَّوْمَهَا قَبْلَ حُلُولِهَا، فَذَاكَ صَاحِبُهَا، وَمَنْ عَاجَلَهَا قَبْلَ أَوَانِ فُرْصَتِهَا، وَاسْتَبْصَرَ سَعِيَهَا فِيهَا، فَذَاكَ قَمِنُ أَلَّا يَنْفَعُ قَوْمَهُ، وَأَنْ يُهْلِكَ نَفْسَهُ .

امام حسین علیه السلام: بدانید که جنگ، شرش شتابنده است و طعمش زشت و نفرت انگیز؛ پس، هر کس که خود را برای آن آماده کند و ساز و برگش را فراهم آورد و پیش از فرا رسیدن هنگامه جنگ، پیکر خود را از زخمهای آن دردمند نکند جنگ را برده است؛ اما آن که پیش از رسیدن فرصت و زمان جنگ و آگاه شدن از توانایی جنگی خود به آن مبادرت ورزد مستحق آن است که سپاهیان خود را سودی نرساند و خویشان را نیز به نابودی اندازد.

شرح نهج البلاغه: ۳/۱۸۶.

حدیث ۱۱۰

امام حسین علیه السلام:

- فِي الدُّعَاءِ الْمُنْسُوبِ إِلَيْهِ -: أَنْتَ الْمَذْيَأُ زَلَّتِ الْأَغْيَارُ عَنْ قُلُوبِ أَجْبَائِكَ حَتَّى لَمْ يُحِبُّوا سِوَاكَ... مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَكَ؟! وَمَا الَّذِي فَقَدَ مَنْ وَجَدَكَ؟! لَقَدْ خَابَ مَنْ رَضِيَ دُونَكَ بَدَلًا .

امام حسین علیه السلام- در دعای منسوب به ایشان - : تویی که اغیار را از دل دوستانت بیرون کردی تا جز تو را دوست ندارند ...

آن که تو را ندارد چه دارد؟ و آن که تو را دارد چه ندارد؟! آن که دیگری را به جای تو گرفت زیان کرد و باخت.

بحار الأنوار: ۹۸/۲۲۶/۳

حدیث ۱۱۱

امام حسین علیه السلام:

مَنْ جَادَ سَادَ .

امام حسین علیه السلام: هر که بخشنده باشد، آقایی کند.

کشف الغمّة: ۲/۲۴۲ .

حدیث ۱۱۲

امام حسین علیه السلام:

إِنَّ أَجْرَ النَّاسِ مَنْ أَعْطَى مَنْ لَا يَرْجُو .

امام حسین علیه السلام: همانا بخشنده ترین مردم، کسی است که به آن که به او چشم امید نبسته بخشش کند.

کشف الغمّة: ۲/۲۴۲ .

حدیث ۱۱۳

امام حسین علیه السلام:

- سَيَسْئَلُ عَنِ الْجِهَادِ: سَيُنْتَهَى أَوْ فَرِيضَةٌ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: الْجِهَادُ عَلَى أَرْبَعَةٍ أَوْجُهٍ: فَجِهَادَانِ فَرَضٌ وَجِهَادٌ سُنَّةٌ لَا يُقَامُ إِلَّا مَعَ فَرَضٍ وَجِهَادٌ سُنَّةٌ، فَأَمَّا أَحَدُ الْفَرَضَيْنِ فَجِهَادُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ وَهُوَ مِنْ أَعْظَمِ الْجِهَادِ وَمُجَاهِدَةُ الَّذِينَ يُلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ فَرَضٌ . وَأَمَّا الْجِهَادُ الَّذِي هُوَ سُنَّةٌ لَا يُقَامُ إِلَّا مَعَ فَرَضٍ فَإِنَّ مُجَاهِدَةَ الْعَدُوِّ فَرَضٌ عَلَى جَمِيعِ الْأُمَّةِ لَوْ تَرَكَوا الْجِهَادَ لَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ وَهَذَا هُوَ مِنْ عَذَابِ الْأُمَّةِ وَهُوَ سُنَّةٌ عَلَى الْإِمَامِ وَحَدُّهُ أَنْ يَأْتِيَ الْعَدُوَّ مَعَ الْأُمَّةِ فَيُجَاهِدَهُمْ . وَأَمَّا الْجِهَادُ الَّذِي هُوَ سُنَّةٌ فَكُلُّ سُنَّةٍ أَقَامَهَا الرَّجُلُ وَجَاهَدَ فِي إِقَامَتِهَا وَبُلُوغِهَا وَإِحْيَائِهَا فَالْعَمَلُ وَالسَّعْيُ فِيهَا مِنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ لِأَنَّهَا إِحْيَاءُ سُنَّةٍ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمَلَ بِهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُنْقَصَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْئًا»

امام حسین علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که جهاد سنت (پیامبر) است یا فریضه (الهی)؟ - : جهاد چهار گونه است: دو گونه آن فریضه (الهی) است و گونه دیگر سنتی است که جز به فریضه بدان دست نیازند و یک جهاد نیز (تنها) سنت است. اما آن دو جهاد که فریضه اند: یکی جهاد آدمی با نفس خویش است در بازداشتن نفس از نافرمانی های نسبت به خدا، که بزرگترین جهاد است، و دیگری پیکار (و جهاد) با کافرانی که هم مرز شمایند که آن نیز فریضه است. اما آن جهاد که سنتی است که جز به فریضه بدان دست نیازند، جهاد با دشمن است که بر تمام امت واجب است و اگر آن جهاد را ترک کنند، بر آنها عذاب درآید و این عذاب تمام امت را در برگیرد و آن جهاد، بر امام سنت است و تعریفش آن است که امام با امت بر سر دشمن تازد و با دشمنان جهاد کند. اما جهادی که فقط سنت است، برپا داشتن هر سنت (نبوی) است که انسان بر پای دارد و در برپا نگهداشتن و برآوردن و زنده کردن آن مبارزه کند. پس سعی و عمل در راه آن بهترین اعمال است زیرا زنده داشتن سنت است، و پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هرکس سنت و قانون نیکی را بنیان گذارد، پاداشش از آن اوست و نیز از ثواب همه آنان که تا روز قیامت بدان عمل می کنند بهره می برد بی آنکه از ثواب خود آنان چیزی کاسته شود.»

تحف العقول: ۲۴۳.

حدیث ۱۱۴

امام حسین علیه السلام:

- مِنْ كَلَامِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ -: لَا وَاللَّهِ لَا أُعْطِيكُمْ بِيَدِي إِعْطَاءَ الدَّلِيلِ وَلَا أُفِرُّ فِرَارَ الْعَبِيدِ .

امام حسین علیه السلام - در بخش دیگری از سخنانش در روز عاشورا - فرمود: به خدا سوگند، نه دست ذلت و خواری به شما می‌دهم و نه چونان بردگان می‌گیرم.

الإرشاد: ۹۸ / ۲.

حدیث ۱۱۵

امام حسین علیه السلام:

- مِنْ كَلَامِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ -: أَلَا- وَإِنَّ الدَّعَى ابْنَ الدَّعَى قَدْ رَكَزَ بَيْنَ اثْنَتَيْنِ بَيْنَ الشَّيْئَةِ وَالذِّلَّةِ وَهَيْهَاتَ مِنَّا الذِّلَّةُ يَا بِي اللَّهِ ذَلِكُ لَنَا وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَحُجُورٌ طَابَتْ وَطَهَّرَتْ وَأَنْوَفٌ حَمِيَّةٌ وَنُفُوسٌ أَبِيَّةٌ مِنْ أَنْ تُؤْتِرَ طَاعَةَ الْإِثَامِ عَلَى مَصَارِعِ الْكِرَامِ .

امام حسین علیه السلام - در بخشی از سخنانش در روز عاشورا - فرمود: هان! این حرامزاده پسر حرامزاده مرا میان دو چیز مخیر کرده است: میان شمشیر و تن دادن به خواری. و هیهات که ما تن به ذلت و خواری دهیم. خدا و رسول او و مؤمنان و دامنه‌های پاک و مطهر [ی که ما در آن پرورش یافته ایم] و دل‌های غیرتمند و جان‌های بزرگمنش، این را بر ما نمی‌پذیرند که فرمانبری از فرومایگان را بر مرگ شرافتمندانه ترجیح دهیم.

اللّهوف: ۹۷.

حدیث ۱۱۶

امام حسین علیه السلام:

دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعِنْدَهُ أَبِي ابْنُ كَعْبٍ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَرَحَبًا بِكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ، يَا زَيْنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ ، قَالَ لَهُ أَبِي : وَكَيْفَ يَكُونُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ زَيْنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ أَحَدٌ غَيْرُكَ ؟ قَالَ : يَا أَبِي وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ فِي السَّمَاءِ أَكْبَرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ ، وَإِنَّهُ لَمَكْتُوبٌ عَنِ يَمِينِ عَرْشِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : مِصْبَاحٌ هُدًى وَسَفِينَةٌ نَجَاهٌ وَإِمَامٌ غَيْرٌ وَهَنٌ وَعِزٌّ وَفَخْرٌ وَعَلَمٌ وَذُخْرٌ .

امام حسین علیه السلام: بر رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شدم. ابن ابی کعب در خدمت ایشان بود. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: خوش آمدی ای ابا عبدالله، ای زیور آسمانها و زمینها! ابی به پیامبر عرض کرد: ای رسول خدا! چگونه ممکن است کسی غیر از شما زیور آسمانها و زمینها باشد؟! پیامبر فرمود: ای ابی! سوگند به آن کسی که بحق مرا به پیامبری برانگیخت، مقام و منزلت حسین بن علی در آسمان، بالاتر از منزلت او در زمین است. در سمت راست عرش خداوند عز و جل نوشته شده است: [حسین] چراغ هدایت و کشتی نجات و امامی سستی ناپذیر، با عزت، افتخار آفرین، راهنما، و ذخیره [ای گرانبها] است.

عیون أخبار الرضا: ۱ / ۵۹ / ۲۹.

حدیث ۱۱۷

امام حسین علیه السلام :

- فی کتابه إلى أهل الكوفة -: فَلَعَمْرِي ، ما الإمامُ إلَّا الحاكمُ بالكتابِ ، القائمُ بالقسطِ ، الدائنُ بدينِ الحقِّ ، الحابسُ نَفْسَهُ على ذاتِ الله

امام حسین علیه السلام - در نامه اش به کوفیان - نوشت : به جان خودم سوگند، امام و پیشوا کسی نیست مگر آن که بر اساس کتاب خدا حکومت کند، عدل و داد را بر پا دارد، پایبند دین حق باشد و خود را وقف در راه خدا کند.

الإرشاد : ۲ / ۳۹ .

حدیث ۱۱۸

امام حسین علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ مَعْرِفَةِ اللَّهِ -: مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ .

امام حسین علیه السلام - هنگامی که از ایشان درباره شناخت خدا سؤال شد - فرمود : [یعنی] شناخت مردم هر زمان نسبت به امامی که اطاعتش بر آنان واجب است.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۸۳ / ۲۲ .

حدیث ۱۱۹

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ أَوْصَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ .

امام حسین علیه السلام : قویترین فرد در ایجاد ارتباط کسی است که با کسی که از او بریده رابطه برقرار کند.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۲۱/۴.

حدیث ۱۲۰

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ شَيْعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ ؛

بی گمان شیعیان ما، دل هایشان از هر خیانت، کینه، و فریبکاری پاک است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶، ح ۱۱.

حدیث ۱۲۱

امام حسین علیه السلام :

كَانَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ... لَا يَحْسَبُ أَحَدٌ مِنْ جُلَسَائِهِ أَنَّ أَحَدًا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْهُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله، چنان با هم نشینان رفتار می نمودند که هیچ یک از آنان گمان نمی کرد کسی نزد آن حضرت از وی گرامی تر باشد.

عیون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۴.

حدیث ۱۲۲

امام حسین علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ! نَافِسُوا فِي الْمَكَارِمِ وَ سَارِعُوا فِي الْمَغَانِمِ وَلَا تَخْتَسِبُوا بِمَعْرُوفٍ لَمْ تَجْعَلُوا ...؛

ای مردم! در خوبی‌ها، با یکدیگر رقابت کنید و در کسب غنائم (بهره گرفتن از فرصت‌ها)، شتاب نمایید و کار نیکی را که در انجامش شتاب نکرده‌اید، به حساب نیاورید.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۱، ح ۴.

حدیث ۱۲۳

امام حسین علیه السلام:

إِعْمَلْ عَمَلٌ رَجُلٍ يَغْلَمُ أَنَّهُ مَأْخُودٌ بِالْأَجْرَامِ مَجْزِيٌّ بِالْإِحْسَانِ؛

همانند کسی کار کن که می‌داند به خاطر بدی‌ها، بازخواست می‌شود و به خاطر نیکی‌ها، پاداش می‌گیرد.

کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۲.

حدیث ۱۲۴

امام حسین علیه السلام:

لَا يَكْمُلُ الْعَقْلُ إِلَّا بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ؛

عقل، جز با پیروی از حق، کامل نمی‌شود.

أعلام الدین، ص ۲۹۸.

حدیث ۱۲۵

امام حسین علیه السلام:

إِنَّ شَيْعَتَنَا، مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ؛

بی‌گمان، شیعیان ما، دل‌هایشان از هر خیانت، کینه، و فریبکاری، پاک است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶، ح ۱۱.

حدیث ۱۲۶

امام حسین علیه السلام:

شُكْرُكَ لِنِعْمَةِ سَالِفِهِ، يَقْتَضِي نِعْمَةَ آئِنِهِ؛

شکر تو بر نعمت گذشته، زمینه‌ساز نعمت آینده است.

نزهة الناظر، ص ۸۰.

حدیث ۱۲۷

امام حسین علیه السلام :
 مَنْ عَبْدَ اللَّهِ حَقَّ عِبَادَتِهِ آتَاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيهِ وَكَفَايَتِهِ؛
 هر کس خدا را چنان که حق عبادت اوست، عبادت کند، خداوند، بیش از آرزوها و نیازش به او عطا می نماید.
 بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۸۴.

حدیث ۱۲۸

امام حسین علیه السلام :
 اِتَّخِذُوا عِنْدَ الْفُقَرَاءِ آيَادِي فَإِنَّ لَهُمْ دَوْلَةَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛
 (با نیکی و کمک به نیازمندان) نزد آنان جایگاهی برای خود بیابید که آنان روز قیامت مقام و منزلتی دارند.
 کنز العمال، ح ۱۶۵۸۲.

حدیث ۱۲۹

امام حسین علیه السلام :
 أَوْصِيكُمْ وَجَمِيعِ وُلْدِي وَأَهْلِي وَمَنْ بَلَغَهُ كِتَابِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَنَظْمِ أَمْرِكُمْ .
 امام علی علیه السلام - در سفارش به امام حسن و امام حسین ۸ هنگامی که ابن ملجم ، که نفرین خدا بر او باد ، به او ضربت زد - :
 من ، به شما و همه فرزندان و خاندانم و کسانی را که نامه من بدانان می رسد ، به پروا کردن از خدا و نظم در کارها سفارش می
 کنم .
 نهج البلاغه : الكتاب ۴۷ .

حدیث ۱۳۰

امام حسین علیه السلام :
 الْمَكَارِمُ عَشْرٌ ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ فِيكَ فَلْتَكُنْ ، فَإِنَّهَا تَكُونُ فِي الرَّجُلِ وَلَا تَكُونُ فِي وَلَدِهِ ، وَتَكُونُ فِي الْوَالِدِ وَلَا تَكُونُ فِي أَبِيهِ ،
 وَتَكُونُ فِي الْعَبْدِ وَلَا تَكُونُ فِي الْحُرِّ .
 قِيلَ : وَمَا هُنَّ ؟
 قَالَ : صِدْقُ الْبَاسِ (/ اليأس) ، وَصِدْقُ اللِّسَانِ ، وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ ، وَصِلَةُ الرَّجْمِ ، وَإِقْرَاءُ الضَّيْفِ ، وَإِطْعَامُ السَّائِلِ ، وَالْمُكَافَأَةُ عَلَى الصَّنَائِعِ ،
 وَالتَّدَمُّمُ لِلجَارِ ، وَالتَّدَمُّمُ لِلصَّاحِبِ ، وَرَأْسُهُنَّ الْحَيَاءُ .
 الکافی - به نقل از حسین بن عطیه - : از امام صادق علیه السلام فرمود : « کرامت ها [ی اخلاقی] ده تا است . اگر توانستی آنها را در
 خود فراهم آوری ، چنان کن . این خصلت ها ممکن است در مرد باشد و در فرزندش نباشد ، یا در فرزند باشد و در پدرش نباشد ،
 یا در برده باشد و در شخص آزاد نباشد» .
 گفته شد : این خصلت ها کدام اند؟
 فرمود : «پایمردی در نبرد ، راست گفتاری ، امانتداری ، صله رَجِم ، میهمان نوازی ، اطعام فقیر ، جبران نیکی ها ، رعایت حقوق

همسایه و دفع ضرر از رفیق؛ و برترین آنها حیاست» .

الکافی: ج ۲ ص ۵۵ ح ۱ .

حدیث ۱۳۱

امام حسین علیه السلام:

: در شبی تاریک و ابری که طواف، خلوت بود و زائران به خواب رفته بودند و چشم‌ها را خواب رفته بود، با علی بن ابی طالب علیه السلام در طواف بودم. در این هنگام، صدای حزن آلود دل شکسته‌ای به گوش می‌رسید که با دلی آکنده از درد، [از خدای غفار، آفریادرسی می‌طلبید و پناه می‌جست و رحمت می‌خواست و می‌گفت:

ای آن که دعای درماندگان در تاریکی‌ها را به اجابت می‌رسانی! /

ای آن که زیان و گرفتاری بیماری‌ها را برطرف می‌سازی!

میهمانان تو، گرداگرد کعبه، می‌خوابند و بیدار می‌شوند /

تو را می‌خوانند، در حالی که چشم تو - ای پاینده - به خواب نمی‌رود .

با بخشندگی ات، با بهترین گذشت، از گناهانم در گذر /

ای آن که همه خلائق در حرم امنش تنها به او [امیدوارند و به او] اشاره دارند .

اگر گنهکاران، عفو تو را در نیابند /

پس چه کسی نعمت [رحمت و عفو] خود را بر آنان ببخشاید؟! /

پدرم (امیرمؤمنان) به من فرمود: «ای ابا عبد الله! آیا به این شخص که داد از گناهانش دارد و از پروردگارش دادخواهی می‌کند، گوش سپردی؟» .

گفتم: بله، شنیدم .

فرمود: «از پی او برو . شاید او را ببینی» .

پس در آن تاریکی شب، دست [به این سو و آن سو] می‌مالیدم و در میان خفتگان می‌گشتم . همین که بین رُکن و مقام رسیدم، شخصی ایستاده بر من نمودار شد. دقت کردم، دریافتم که هموست که به نماز ایستاده است. گفتم: سلام بر تو ای بنده خدا که به گناهان خود، اعتراف داری و در پی گذشت و آمرزش و

پناه خداوندی! تو را به خدا، فراخوانی پسر عموی پیامبر خدا را اجابت کن .

با شتاب، سجده و تشهد و سلام نماز را به پایان برد و بی آن که سخنی گوید، [برخاست و] با دست به من اشاره نمود که پیش بیفت .

پیش افتادم و او را به حضور امیرمؤمنان آورده، گفتم: این، همان مرد است .

امام علیه السلام بر او نگرست که جوانی خوش رو و پاکیزه لباس بود . از او پرسید: «کیستی؟» .

گفت: از برخی قبایل عرب هستم .

پرسید: «نامت چیست؟» .

گفت: مُنازل شیبانی .

پرسید: «حالت چگونه است؟ چرا گریه و استغاثه می‌کردی؟» .

گفت: چگونه باشد حال کسی که به گناه عاق، گرفتار آمده و اکنون، در تنگی معیشت و در گرو بدبختی و بلاست، آن گونه

که اگر توبه کند، نمی پذیرند؟!

پرسید: «چرا چنین شده ای؟» .

گفت: من در میان مردم خود، سرگرم هوس رانی و خوش گذرانی بودم، نافرمانی حق تعالی را در ماه های رجب و شعبان نیز ادامه دادم و از پروردگار مهربان، نمی ترسیدم. پدری مهربان و نرم خو داشتم که مرا از پیشامدهای ناگوار ریشه برانداز روزگار، برحذر می داشت و از عقاب آتش خشم خداوندی می ترساند و می گفت: چه قدر نور و تاریکی، شب ها و روزها، ماه ها و سال ها، و فرشتگان بزرگوار، از دست تو به [ستوه و] فریاد آیند [و تو از خطا و گناه خود برنگردی]؟! هرگاه در اندرز دادنم اصرار می ورزید، من، پرخاشگرانه، او را کتک می زدم. روزی خواستم قدری سگه طلا را که در خیمه بود، بردارم و در عیاشی صرف کنم. پدرم مانع شد و من، او را آزردهم و دستش را پیچاندم و سگه های زر را برداشتم و رفتم. او دستش را به زانو نهاد تا از جای برخیزد؛ ولی از شدت درد و ناراحتی نتوانست. پس این اشعار را سرود:

میان من و «منازل»، قرابتی پیش آمد /

درست به همان گونه که طالب باران، آن را می طلبد .

او را پروراندم تا نیرومند و بلندقامت گشت /

هرگاه بر می خاست، یال او چون یال گوساله بود .

در خردسالی اش هرگاه گرسنه می شد /

گواراترین خوراک را به او می دادم .

پس همین که به عنفوان جوانی رسید /

زبانش همچون نیزه رُذینی [دراز و بران] گشت .

این چنین، به ستم مالم را رُبود و دستم را پیچاند /

خدایی که به او غالب است، دستش را بیچاند!

سپس سوگند یاد کرد که قطعاً به خانه خدا آید تا از خدا علیه من یاری بطلبد. چندین هفته، روزه گرفت و چندین رکعت، نماز گزارد و دعا کرد و بر شتری راهرو، سوار شد و از دشت ها و بیابان ها و کوه ها گذشت تا در روز حج اکبر، وارد مکه شد. از شتر پیاده شد و رو به خانه خدا آورد. پس از سعی و طواف، به پرده کعبه آویخت و با التماس و لابه، نیایش کرد و این گونه سرود:

ای آن که حاجیان بر کجاوه ها با منتهای کوشش خود /

از دورترین سرزمین ها به سوی او می آیند .

من نیز به سوی تو آمده ام /

ای آن که [ناامید نمی سازد] کسی را که او را با لابه و زاری به یگانگی و بی نیازی بخواند .

این، منازل است که از نافرمانی (آزردن) من، خشنود است /

ای جبار! حق مرا از فرزندم بگیر .

تا به یاری تو پهلویش فلج شود /

ای آن که از هر عیب و نقص، پاکی و نه خود، زاده شدی و نه چیزی را زادی!

سوگند به خدایی که آسمان را افراشت و آب را به جریان انداخت، دعایش را به پایان نبرده بود که این بلایی که می بینی، بر من نازل شد .

سپس ، پهلوی راست خود را گشود . دیدم فلج شده است .

[و ادامه داد:] سه سال است که از او می‌خواهم تا در همان جا که نفرینم کرد ، دعایم کند ، و نپذیرفته است ، تا امسال که بر من منت نهاد و پذیرفت . پس به امید عافیت ، او را به شتری لاغر ، سوار کردم و با شتاب و تلاش ، از موطن خود بیرون آمدم . همین که به منزل اراک و خرابه های سرزمین سیاک رسیدیم ، در شب ، پرنده ای رمید و از صدای آن ، شتر پدرم رم کرد و او را به زمین افکند و میان دو سنگ [صدمه دید و] درگذشت . او را همان جا دفن نمودم . بالاتر از همه این مصیبت ها این است که اکنون در میان مردم ، شناخته نیستم ، مگر با عنوان : «گرفتارِ نفرین پدر!» .

امیرمؤمنان به او فرمود : «لحظه دادرسی ات فرا رسیده است . آیا به تو دعایی را بیاموزم که پیامبر به من آموخت و در آن ، اسم اعظم خدای اکبر عزیز اکرم است؛ اسمی که خداوند به وسیله آن ، هر که او را بخواند ، پاسخ می‌دهد و هر که از او بخواهد ، عطایش می‌بخشد و با آن ، اندوه ها را می‌گشاید ، ناراحتی ها را برطرف می‌سازد ، غم ها را می‌برد ، بیماری را بهبود می‌بخشد ، شکسته را سامان می‌دهد ، فقیر را غنی می‌کند ، قرض ها را می‌پردازد ، چشم را بر می‌گرداند ، گناهان را می‌آمرزد ، عیب ها را می‌پوشاند ، و هریمناک از شیطان سرکش و ستمگر سرسخت را امان می‌دهد ، و اگر فرمانبردار از خدا ، آن را بر کوه بخواند ، از جایش کنده می‌شود و اگر بر مُرده ای بخواند ، خدا او را زنده می‌کند و اگر آن را بر آب بخواند - در صورتی که خود شیفگی او را نگیرد - بر آن راه می‌رود؟ پس ، ای مرد! تقوای الهی پیشه ساز که دلم برایت می‌سوزد . خدای سبحان ، باید از تو صدقِ نیت ببیند . آن را در [آلودگی به] معصیت نخوان و آن را جز به آن که در دین تو مورد اطمینان است ، ارزانی مدار . اگر با خلوص نیت اقدام کنی ، خدا دعایت را می‌پذیرد و پیامبر خود ، محمد صلی الله علیه و آله را در رؤیا می‌بینی که به تو مژده بهشت و اجابت می‌دهد» .

امام حسین علیه السلام می‌گوید : شادمانی من به فایده دعا بیشتر از شادمانی آن جوان به عافیت خود و آنچه برایش پیش آمده بود ، شد؛ زیرا من پیش از این ، نه آن را از امیرمؤمنان شنیده بودم ، و نه از آن ، خبری داشتم .

سپس [پدرم علی علیه السلام به من] فرمود : «قلم و کاغذی بیاور و آنچه را بر تو املا می‌کنم ، بنویس» .

چنین کردم . فرمود : «بار الها! از تو درخواست می‌کنم به نام تو ، به نام خداوند بخشنده مهربان ، ای آن که شکوهمند و بزرگواری! ...» .

مُهَج الدعوات - به نقل از امام حسین علیه السلام - : در شبی تاریک و ابری که طواف ، خلوت بود و زائران به خواب رفته بودند و چشم ها را خواب ربوده بود ، با علی بن ابی طالب علیه السلام در طواف بودم . در این هنگام ، صدای حزن آلود دل شکسته ای به گوش می‌رسید که با دلی آکنده از درد ، [از خدای غفار ،] فریادرسی می‌طلیید و پناه می‌جست و رحمت می‌خواست و می‌گفت :

ای آن که دعای درماندگان در تاریکی ها را به اجابت می‌رسانی! /

ای آن که زیان و گرفتاری بیماری ها را برطرف می‌سازی!

میهمانان تو ، گرداگرد کعبه ، می‌خوابند و بیدار می‌شوند /

تو را می‌خوانند ، در حالی که چشم تو - ای پاینده - به خواب نمی‌رود .

با بخشنده گی ات ، با بهترین گذشت ، از گناهانم درگذر /

ای آن که همه خلاق در حرم امنش تنها به او [امیدوارند و به او] اشاره دارند .

اگر گنهکاران ، عفو تو را در نیابند /

پس چه کسی نعمت [رحمت و عفو] خود را بر آنان ببخشد؟! /

پدرم (امیرمؤمنان) به من فرمود: «ای ابا عبد الله! آیا به این شخص که داد از گناهانش دارد و از پروردگارش دادخواهی می کند، گوش سپردی؟» .

گفتم: بله، شنیدم .

فرمود: «از پی او برو . شاید او را بینی» .

پس در آن تاریکی شب، دست [به این سو و آن سو] می مالیدم و در میان خفتگان می گشتم . همین که بین رُکن و مقام رسیدم، شخصی ایستاده بر من نمودار شد. دقت کردم، دریافتم که هموست که به نماز ایستاده است. گفتم: سلام بر تو ای بنده خدا که به گناهان خود، اعتراف داری و در پی گذشت و آمرزش و پناه خداوندی! تو را به خدا، فرا خوانی پسر عموی پیامبر خدا را اجابت کن .

با شتاب، سجده و تشهد و سلام نماز را به پایان برد و بی آن که سخنی گوید، [برخاست و] با دست به من اشاره نمود که پیش بیفت .

پیش افتادم و او را به حضور امیرمؤمنان آورده، گفتم: این، همان مرد است .

امام علیه السلام بر او نگرست که جوانی خوش رو و پاکیزه لباس بود . از او پرسید: «کیستی؟» .

گفتم: از برخی قبایل عرب هستم .

پرسید: «نامت چیست؟» .

گفتم: مُنازل شیبانی .

پرسید: «حالت چگونه است؟ چرا گریه و استغاثه می کردی؟» .

گفتم: چگونه باشد حال کسی که به گناه عاق، گرفتار آمده و اکنون، در تنگی معیشت و در گرو بدبختی و بلاست، آن گونه که اگر توبه کند، نمی پذیرند؟! .

پرسید: «چرا چنین شده ای؟» .

گفتم: من در میان مردم خود، سرگرم هوس رانی و خوش گذرانی بودم، نافرمانی حق تعالی را در ماه های رجب و شعبان نیز ادامه دادم و از پروردگار مهربان، نمی ترسیدم . پدری مهربان و نرم خو داشتم که مرا از پیشامدهای ناگوار ریشه برانداز روزگار، برحذر می داشت و از عقاب آتش خشم خداوندی می ترساند و می گفت: چه قدر نور و تاریکی، شب ها و روزها، ماه ها و سال ها، و فرشتگان بزرگوار، از دست تو به [ستوه و] فریاد آیند [و تو از خطا و گناه خود برنگردی]؟! .

هرگاه در اندرز دادنم اصرار می ورزید، من، پرخاشگرانه، او را کتک می زدم . روزی خواستم قدری سگه طلا را که در خیمه بود، بردارم و در عیاشی صرف کنم . پدرم مانع شد و من، او را آزردهم و دستش را پیچاندم و سگه های زر را برداشتم و رفتم . او دستش را به زانو نهاد تا از جای برخیزد؛ ولی از شدت درد و ناراحتی نتوانست . پس این اشعار را سرود:

میان من و «منازل»، قرابتی پیش آمد /

درست به همان گونه که طالب باران، آن را می طلبد .

او را پروراندم تا نیرومند و بلندقامت گشت /

هرگاه بر می خاست، یال او چون یال گوساله بود .

در خردسالی اش هرگاه گرسنه می شد /

گواراترین خوراک را به او می دادم .

پس همین که به عنفوان جوانی رسید /

زبان‌ش همچون نیزه رُذینی [دراز و بَران] گشت .

این چنین ، به ستم مالم را رُبود و دستم را بیچاند /

خدایی که به او غالب است ، دستش را بیچاند!

سپس سوگند یاد کرد که قطعاً به خانه خدا آید تا از خدا علیه من یاری بطلبد . چندین هفته ، روزه گرفت و چندین رکعت ، نماز گزارد و دعا کرد و بر شتری راهرو ، سوار شد و از دشت ها و بیابان ها و کوه ها گذشت تا در روز حج اکبر ، وارد مکه شد . از شتر پیاده شد و رو به خانه خدا آورد . پس از سعی و طواف ، به پرده کعبه آویخت و با التماس و لابه ، نیایش کرد و این گونه سرود :

ای آن که حاجیان بر کجاوه ها با منتهای کوشش خود /

از دورترین سرزمین ها به سوی او می آیند .

من نیز به سوی تو آمده ام /

ای آن که [ناامید نمی سازد] کسی را که او را با لابه و زاری به یگانگی و بی نیازی بخواند .

این ، مُنازل است که از نافرمانی (آزردن) من ، خشنود است /

ای جبار! حق مرا از فرزندم بگیر .

تا به یاری تو پهلویش فلج شود /

ای آن که از هر عیب و نقص ، پاکی و نه خود ، زاده شدی و نه چیزی را زادی!

سوگند به خدایی که آسمان را افراشت و آب را به جریان انداخت ، دعایش را به پایان نبرده بود که این بلایی که می بینی ، بر من نازل شد .

سپس ، پهلوئی راست خود را گشود . دیدم فلج شده است .

[و ادامه داد :] سه سال است که از او می خواهم تا در همان جا که نفرینم کرد ، دعایم کند ، و نپذیرفته است ، تا امسال که بر من منت نهاد و پذیرفت . پس به امید عافیت ، او را به شتری لاغر ، سوار کردم و با شتاب و تلاش ، از موطن خود بیرون آمدم . همین که به منزل اراک و خرابه های سرزمین سیاک رسیدیم ، در شب ، پرنده ای رمید و از صدای آن ، شتر پدرم رم کرد و او را به زمین افکند و میان دو سنگ [صدمه دید و] درگذشت . او را همان جا دفن نمودم . بالاتر از همه این مصیبت ها این است که اکنون در میان مردم ، شناخته نیستم ، مگر با عنوان : «گرفتارِ نفرین پدر!» .

امیرمؤمنان به او فرمود : «لحظه دادرسی ات فرا رسیده است . آیا به تو دعایی را بیاموزم که پیامبر به من آموخت و در آن ، اسم

اعظم خدای اکبر عزیز اکرم است؛ اسمی که خداوند به وسیله آن ، هر که او را بخواند ، پاسخ می دهد و هر که از او

بخواهد ، عطایش می بخشد و با آن ، اندوه ها را می گشاید ، ناراحتی ها را برطرف می سازد، غم ها را می برد ، بیماری را بهبود

می بخشد ، شکسته را سامان می دهد، فقیر را غنی می کند، قرض ها را می پردازد، چشم را بر می گرداند، گناهان را می آمرزد،

عیب ها را می پوشاند، و هریمناک از شیطان سرکش و ستمگر سرسخت را امان می دهد ، و اگر فرمانبردار از خدا ، آن را بر کوه

بخواند ، از جایش کنده می شود و اگر بر مُرده ای بخواند ، خدا او را زنده می کند و اگر آن را بر آب بخواند - در صورتی که

خود شیفتگی او را نگیرد - بر آن راه می رود؟ پس ، ای مرد! تقوای الهی پیشه ساز که دلم برایت می سوزد . خدای سبحان ، باید از

تو صدقِ نیت ببیند . آن را در [آلودگی به] معصیت نخوان و آن را جز به آن که در دین تو مورد اطمینان است ، ارزانی مدار . اگر

با خلوص نیت اقدام کنی ، خدا دعایت را می پذیرد و پیامبر خود ، محمّد صلی الله علیه و آله را در رؤیا می بینی که به تو مژده

بهشت و اجابت می دهد» .

امام حسین علیه السلام می گوید: شادمانی من به فایده دعا بیشتر از شادمانی آن جوان به عافیت خود و آنچه برایش پیش آمده بود، شد؛ زیرا من پیش از این، نه آن را از امیرمؤمنان شنیده بودم، و نه از آن، خبری داشتم. سپس [پدرم علی علیه السلام به من] فرمود: «قلم و کاغذی بیاور و آنچه را بر تو املا می کنم، بنویس». چنین کردم. فرمود: «بار الها! از تو درخواست می کنم به نام تو، به نام خداوند بخشنده مهربان، ای آن که شکوهمند و بزرگواری! ...».

جوان گفت: چون خواب چشمانم را زبُود و پرده تاریک شب، فرو افتاد، دستم را با آن دعانوشته بالا بردم و چند بار خدا را به حق آن، خواندم. در مرتبه دوم، پاسخ شنیدم: «بس است که خدا را به اسم اعظم او خواندی». سپس به خواب رفتم. در خواب، پیامبر خدا را دیدم که دست خود را بر من کشید و فرمود: «خدای بزرگ را [برای خود] نگه دار که تو بر سرنوشت نیک واقع شدی».

پس بیدار شدم، در حالی که شفا یافته بودم. ر. ک: مفاتیح الجنان، دعای «مشلول».

حدیث ۱۳۲

امام حسین علیه السلام:

سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ التَّهْنِئَةِ بِالْوَالِدِ مَتَى؟ فَقَالَ: إِنَّهُ قَالَ: لَمَّا وَوَلِدَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَبَطَ جِبْرَائِيلُ بِالتَّهْنِئَةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ، وَأَمَرَهُ أَنْ يُسَمِّيَهُ وَيُكْنِيَهُ وَيَحْلِقَ رَأْسَهُ وَيَعْقَّ عَنْهُ وَيَتَّقَبَ أُذُنَهُ، وَكَذَلِكَ كَانَ حِينَ وُلِدَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، أَتَاهُ فِي الْيَوْمِ السَّابِعِ فَأَمَرَهُ بِمِثْلِ ذَلِكَ. قَالَ: وَكَانَ لهُمَا ذُؤَبَتَانِ فِي الْقَرْنِ الْأَيْسَرِ، وَكَانَ التَّقَبُّ فِي الْأُذُنِ الْيَمْنِي فِي شَحْمَةِ الْأُذُنِ، وَفِي الْيُسْرَى فِي أَعْلَى الْأُذُنِ، فَالْقُرْطُ فِي الْيَمْنِي وَالشَّنْفُ

الکافی - به نقل از حسین بن خالد - : از امام رضا علیه السلام هنگام تبریک گفتن برای فرزند را پرسیدم. فرمود: «وقتی حسن بن علی علیهما السلام متولد شد، جبرئیل علیه السلام امروز هفتم برای تبریک گفتن بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و به ایشان فرمان داد که نام و کنیه بر او بگذارد و سرش را بتراشد و عقیقه کند و گوشش را سوراخ نماید. همین گونه بود، هنگامی که حسین علیه السلام متولد شد. روز هفتم، نزد ایشان آمد و به همان شکل، فرمان داد. آنان، دو گیسو سمت چپ داشتند؛ سوراخ گوش راست در نرمه گوش بود و سوراخ گوش چپ در بالای آن. پس قرط در گوش راست بود و شنف در گوش چپ. الشَّنْفُ: من حُلِيِّ الْأُذُنِ (مجمع البحرين: ج ۲ ص ۹۸۰ «شنف»).

حدیث ۱۳۳

امام حسین علیه السلام:

: أَوْصِيكُمْما - وَجَمِيعِ وُلْدِي وَأَهْلِي وَمَنْ بَلَغَهُ كِتَابِي - بِتَقْوَى اللَّهِ وَنَظْمِ أَمْرِكُمْ.

امام علی علیه السلام - از سفارشش به حسن و حسین علیهما السلام هنگامی که ابن ملجم (که نفرین خدا بر او) به ایشان ضربه زد - : شما و همه فرزندانم و خانواده ام را و کسی را که نوشته من به او می رسد، به پروا کردن از خداوند و نظم دادن کارها سفارش می کنم.

نهج البلاغه: الكتاب ۴۷، روضه الواعظین: ص ۱۵۲.

حدیث ۱۳۴

امام حسین علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ حَقَّ أَبَوَيْهِ الْأَفْضَلَيْنِ: مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ

وَأَطَاعَهُمَا حَقَّ طَاعَتِهِ، قِيلَ لَهُ:

تَبَحَّجْ فِي أَيِّ جَنَانٍ شِئْتَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که حق دو پدر برتر (از پدر طبیعی) خود یعنی حضرت محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام را بشناسد و آنها را آنطور که شایسته است اطاعت کند به او گفته می شود: در هر جای بهشت که دوست داری فرود آی و جای بگیر.

موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام ۵۹۰، ح ۵۸۹.

حدیث ۱۳۵

امام حسین علیه السلام :

نَحْنُ حِزْبُ اللَّهِ الْغَالِبُونَ،

وَعَتْرَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْأَقْرَبُونَ، وَأَهْلُ بَيْتِهِ الطَّيِّبُونَ،

وَأَحَدُ الثَّقَلَيْنِ الَّذِينَ جَعَلَنَا رَسُولُ اللَّهِ تَانِي كِتَابِ اللَّهِ

...

امام حسین علیه السلام فرمود:

ما حزب الله پیروزیم، و عترت نزدیکتر رسول خدا و خاندان پاک اویم، و ما یکی از دو وزنه سنگینیم که رسول خدا ما را همتای کتاب خدا قرار داده است.

احتجاج طبرسی، ۲۲۹، وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۱۴۴.

حدیث ۱۳۶

امام حسین علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لَا يُحِبُّنَا إِلَّا لِلَّهِ، جِئْنَا نَحْنُ وَهُوَ كَهَاتَيْنِ - وَقَدَّرَ بَيْنَ سَبَابَتَيْنِ - وَمَنْ أَحَبَّنَا لَا يُحِبُّنَا إِلَّا لِلدُّنْيَا، فَإِنَّهُ إِذَا قَامَ قَائِمُ الْعَدْلِ وَسِعَ عَدْلُهُ الْبِرَّ

وَالْفَاجِرَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که ما را تنها، بخاطر خدا دوست بدارد، ما و او مثل این دو (اشاره به دو انگشت) می آیم، و کسی که ما را بخاطر دنیا هم دوست داشته باشد (باز مفید است زیرا) هنگامی که امام زمان علیه السلام ظهور کند، عدالت او شامل خوب و بد می شود.

محاسن البرقی، ج ۱، ص ۱۳۴ - بحار الانوار، ج ۲۷، ص ۹۰

حدیث ۱۳۷

امام حسین علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ، فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ، فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَغْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنِ عِبَادَةِ مَا سِوَاهُ. فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ؟ قَالَ: «مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ.»
امام حسین علیه السلام فرمود:

ای مردم! همانا خدای بزرگ بندگان را نیافریده مگر برای آنکه او را بشناسند، وقتی او را شناختند او را پرستش خواهند کرد، هنگامی که او را پرستش کردند از بندگی غیر او بی نیاز می شوند. مردی گفت:
ای فرزند رسول خدا، پدر و مادرم فدایت باد، شناخت خدا چیست؟
فرمود: عبارتست از شناخت مردم هر زمان امامشان را، آن امامی که اطاعت او بر آنها واجب است.
علل الشرایع، ص ۹.

حدیث ۱۳۸

امام حسین علیه السلام :
مَا كُنَّا نَعْرِفُ الْمُنَافِقِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَّا بِبُغْضِهِمْ عَلِيًّا وَوُلْدَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.
امام حسین علیه السلام فرمود:
ما زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله، منافقین را فقط با دشمنی با علی علیه السلام و فرزندان او می شناختیم.
عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۷۲ - بحار الانوار، ج ۳۹، ص ۳۰۲.

حدیث ۱۳۹

امام حسین علیه السلام :
مَنْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً بِقَطْرَةٍ أَغْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى الْجَنَّةَ.
امام حسین علیه السلام فرمود:
کسی که چشمانش قطره ای اشک برای ما بریزد، خداوند بهشت را به او عطا خواهد کرد.
ینابیع المودة، ص ۲۲۸.

حدیث ۱۴۰

امام حسین علیه السلام :
لَوْ كَمْ يَبْقَى مِنَ الدُّنْيَا الْيَوْمَ وَاحِدٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي،

فَيَمْلَأُهَا عَدْلًا وَقِسْطًا كَمَا مُلِئْتَ جَوْرًا وَظُلْمًا،
كَذَلِكَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

اگر از دنیا بجز یک روز باقی نمانده باشد،

خداوند آن روز را طولانی خواهد کرد

تا اینکه مردی از خاندان من ظهور کند،

و دنیا را پر از عدل و داد کند

همانگونه که از ظلم و ستم پر شده است،

از رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین شنیدم.

کمال الدین، ص ۳۱۷ - بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۳.

حدیث ۱۴۱

امام حسین علیه السلام :

اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَدْعِ شَيْئًا يَقُولُ اللَّهُ لَكَ كَذِبْتَ وَفَجَزْتَ فِي دَعْوَاكَ، إِنَّ شِيَعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَغَلٍّ وَدَغَلٍ، وَلَكِنْ قُلْنَا مِنْ مَوَالِيكُمْ وَمُحِبِّكُمْ.

مردی به امام حسین علیه السلام گفت:

ای فرزند رسول خدا من از شیعیان شمایم، فرمود:

از خدا بترس! چیزی را ادعا نکن که خدا بگویدت دروغ گفتی و ادعای گزافی کردی، شیعیان ما کسانی اند که دل‌هایشان از هر

نوع غلّ و غشّ و دغلکاری پاک باشد، ولی تو بگو: من از دوستان و علاقه مندان شمایم.

بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶.

حدیث ۱۴۲

امام حسین علیه السلام :

لِيَكُنْ كُلُّ امْرِيٍّ مِنْكُمْ جَلَسًا مِنْ اِخْلَاسِ بَيْتِهِ

مَادَامَ هَذَا الرَّجُلُ حَيًّا

فَإِنْ يُهْلَكَ وَأَنْتُمْ أَحْيَاءُ رَجَوْنَا أَنْ يُخَيَّرَ اللَّهُ لَنَا

وَيُؤْتِنَا رُشْدَنَا وَلَا يَكِلْنَا إِلَى أَنْفُسِنَا،

«إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ.»

امام حسین علیه السلام فرمود:

هریک از شما تا زمانی که این مرد (معاویه) زنده است خانه نشین در خانه خودش باشد (یعنی حرکتی نکند) پس وقتی که او به

هلاکت رسید و شما زنده بودید امید است که خداوند رشد و رستگاری را برای ما برگزیند و ما را بخودمان وامگذارد،

(همانطور که در قرآن وعده فرموده است که)

خدا با کسانی است که تقوا پیشه کنند

و کار نیکو انجام دهند.

- نحل، ۱۲۸

حدیث ۱۴۳

امام حسین علیه السلام :

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَعَلَى الْإِسْلَامِ السَّلَامُ
إِذْ قَدْ بُلِّغَتِ الْأُمَّةُ بِرَاعٍ مِثْلَ يَزِيدَ،
وَلَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ:
الْخِلَافَةُ مُحَرَّمَةٌ عَلَى آلِ أَبِي سُفْيَانَ.

امام حسین علیه السلام (در پاسخ به پیشنهاد مروان بن حکم که با یزید بیعت کن) فرمود:

در این صورت باید گفت: انا لله و انا اليه راجعون و فاتحه اسلام را خواند زیرا امت اسلام گرفتار چوپانی همانند یزید شده است و من خودم از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: خلافت بر آل ابوسفیان حرام است. موسوعه کلمات الامام الحسين عليه السلام ۲۸۵، ح ۲۵۲.

حدیث ۱۴۴

امام حسین علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ الدَّعِيَّ ابْنَ الدَّعِيِّ قَدْ تَرَكَنِي
بَيْنَ السِّلَّةِ وَالذَّلَّةِ، وَهَيْهَاتَ لَكَ ذَلِكَ مِنِّي!
هَيْهَاتَ مِنَّا الذَّلَّةُ!!
أَبَى اللَّهُ ذَلِكَ لَنَا وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَ حُجُورٌ طَهَّرَتْ وَ جُدُودٌ طَابَتْ،
أَنْ يُؤَثِّرَ طَاعَةَ اللِّئَامِ عَلَى مَصَارِعِ الْكِرَامِ.

امام حسین علیه السلام (در روز عاشورا) فرمود:

آگاه باشید این حرام زاده پسر حرام زاده ما را میان شمشیر کشیده و خواری (بیعت) قرار داده ولی خواری و ذلت از ما بدور است، ما و ذلت هرگز!!
خداوند و پیامبرش و مؤمنان و دامنه‌های پاک و دودمان پاکیزه برای ما نپسندیدند که فرمان برداری از پست فطرتان را بر جنگ با عزت برگزینیم.

موسوعه کلمات الامام الحسين عليه السلام ۴۲۵، ح ۴۱۲.

حدیث ۱۴۵

امام حسین علیه السلام :

مَوْتُ فِي عِزٍّ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ فِي ذُلٍّ

الْمَوْتُ أَوْلَىٰ مِنْ رُكُوبِ الْعَارِ

وَالْعَارُ أَوْلَىٰ مِنْ دُخُولِ النَّارِ

امام حسین علیه السلام (روز عاشورا) فرمود:

مرگ با عزت از زندگی ذلیلانه برتر است.

مرگ برتر از همراه شدن با عار و خواری است

و خواری از ورود در آتش برتر است

موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام ۴۹۹، ح ۲۸۹.

حدیث ۱۴۶

امام حسین علیه السلام :

وَيَحْكُمُ يَا شَيْعَةَ آلِ أَبِي سُفْيَانَ،

إِنَّ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ دِينٌ وَكُنْتُمْ لَا تَخَافُونَ الْمَعَادَ

فَكُونُوا أَحْرَاراً فِي دُنْيَاكُمْ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

وای بر شمای پیروان آل سفیان،

اگر دین ندارید و از روز قیامت نمی ترسید،

پس حداقل در دنیای خودتان آزادمرد باشید.

بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۵۱ - مقتل خوارزمی، ج ۲، ص ۳۳.

حدیث ۱۴۷

امام حسین علیه السلام :

لَيْسَ شَأْنِي شَأْنٌ مَنْ يَخَافُ الْمَوْتَ، مَا أَهْوَنَ الْمَوْتِ عَلَىٰ سَبِيلِ نَيْلِ الْعِزِّ وَاحْيَاءِ الْحَقِّ، لَيْسَ الْمَوْتُ فِي سَبِيلِ الْعِزِّ إِلَّا حَيَاةً خَالِدَةً وَلَيْسَتْ

الْحَيَاةُ مَعَ الدُّلِّ إِلَّا الْمَوْتُ الَّذِي لِحَيَاةٍ مَعَهُ، أَفَبِالْمَوْتِ تُخَوِّفُنِي...

وَهَلْ تَقْدِرُونَ عَلَىٰ أَكْثَرِ مِنْ قَتْلِي؟!

مَرْحَباً بِالْقَتْلِ فَيَسْبِيلِ اللَّهِ، وَلَكِنَّكُمْ لَا تَقْدِرُونَ عَلَىٰ هَدْمِ مَجْدِي وَمَخَوِّ عِزِّي وَشَرَفِي.

امام حسین علیه السلام فرمود:

جایگاه من جایگاه کسی که از مرگ بترسد نیست مرگ در راه عزت و احیای حق چقدر پیش من آسان است، مرگ در راه عزت

چیزی جز حیات جاودانه نیست و زندگی با ذلت جز مرگ و نیستی که هیچ حیاتی همراه ندارد نیست، آیا مرا با مرگ می ترسانید.

آیا بیش از کشتن من می توانید؟

آفرین به مرگ در راه خدا، ولی شما نمی توانید شکوه مرا نابود کنید و عزت و شرافتم را از بین ببرید.

کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۳۶۰، ح ۳۴۸

حدیث ۱۴۸

امام حسین علیه السلام :

هُوَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ بَيْتِكَ، فَلَا تُلْقَى أَحَدًا
إِلَّا رَأَيْتَ لَهُ الْفَضْلَ عَلَيْكَ.

از امام حسین علیه السلام معنای ادب را پرسیدند؟ امام علیه السلام فرمود:

ادب عبارتست از اینکه وقتی که از خانه خارج می شوی

به هر کسی برخورد می کنی او را برتر از خود بینی.

(یعنی همیشه دیگران را از خود بهتر بینی

و احترام آنها را نگهداری)

دیوان الامام الحسین علیه السلام، ص ۹۹،

و موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۹۱۰.

حدیث ۱۴۹

امام حسین علیه السلام :

خَمْسٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ، لَمْ يَكُنْ فِيهِ كَثِيرٌ مُسْتَمْتِعٍ
الْعَقْلُ، وَالذِّينُ وَالْأَدَبُ، وَالْحَيَاءُ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

پنج چیز است اگر در انسان نباشد، در او بهره زیادی نخواهد بود:

۱- عقل - ۲- دین - ۳- ادب - ۴- حیا - ۵- خوش اخلاقی.

حیاه الامام الحسین علیه السلام، ج ۱، ص ۱۸۱.

حدیث ۱۵۰

امام حسین علیه السلام :

لَا أَفْلَحَ قَوْمٌ اشْتَرَوْا مَرْضَاةَ الْمَخْلُوقِ
بِسَخَطِ الْخَالِقِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

ملت‌ی که خشنودی مردم را با خشم خدا

معامله کند هرگز رستگار نخواهد شد.

عوامل، ج ۱۷، ص ۲۳۴ - مقتل خوارزمی، ج ۱، ص ۲۳۹.

حدیث ۱۵۱

امام حسین علیه السلام :

الْصِّدْقُ عِزٌّ، وَالْكَذْبُ عَجْزٌ، وَالسِّرُّ أَمَانَةٌ،
وَالْجَوَارُ قَرَابَةٌ، وَالْمَعُونَةُ صِدَاقَةٌ، وَالْعَمَلُ تَجْرِبَةٌ.

امام حسین علیه السلام فرمود:
راستگویی بزرگواری است و دروغگویی ناتوانی،
رازداری امانت است، و همسایگی خویشاوندی
و کمک کردن صداقت است و کار، تجربه.
تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۲۴۶.

حدیث ۱۵۲

امام حسین علیه السلام :

لِلسَّلَامِ سَبْعُونَ حَسَنَةً
تَسْعُ وَسِتُونَ لِلْمُبْتَدِي وَوَاحِدَةٌ لِلزَّادِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

سلام، هفتاد حسنه دارد،

شصت و نه حسنه برای سلام کننده

و یکی برای پاسخ دهنده است.

تحف العقول، ص ۱۷۷ - بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۲۰.

حدیث ۱۵۳

امام حسین علیه السلام :

السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ عَافَاكَ اللَّهُ،
ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَأْذُنُوا لِأَحَدٍ حَتَّى يُسَلِّمَ.

امام حسین علیه السلام در جواب کسی که ابتدا احوالپرسی کرد فرمود:

سلام قبل از گفتار است، خدا به تو عافیت دهد،

سپس فرمود:

اجازه ندهید به کسی (سخن بگوید) تا اینکه سلام کند.

تحف العقول، ۱۷۵.

حدیث ۱۵۴

امام حسین علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْسَأَ فِي أَجَلِهِ
وَيُزَادَ فِي رِزْقِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که خرسند می شود اجلش به تأخیر افتد
و رزقش زیاد شود (دوست دارد چنین شود)
پس صله رحم انجام دهد.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۴۸ - بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۹۱.

حدیث ۱۵۵

امام حسین علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتَلَّكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ،
وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتَلَّكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ،
وَإِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتَلَّكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ،
وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

گروهی خدا را با علاقه (به پاداش) پرستش می کنند، این عبادت تاجران است،

گروهی خدا را از روی ترس عبادت می کنند، این پرستش بردگان است،

و گروهی خدا را بخاطر سپاسگزاری و تشکر از او پرستش می کنند، این عبادت آزادمردان است و آن بهترین عبادت است.

بحار الانوار، ۷۸، ۱۱۷. موسوعه کلمات الامام الحسین ۷۴۸، ح ۹۰۶.

بلاغه الامام علی بن الحسین، ص ۱۷۱ باب سوم کلمات قصار.

حدیث ۱۵۶

امام حسین علیه السلام :

مَنْ عَبَدَ اللَّهَ حَقَّ عِبَادَتِهِ

آتاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيهِ وَكِفَايَتِهِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که خدا را آنطور که شایسته اوست عبادت کند

خداوند بیش از آنچه آرزو و کفایت اوست به اومی دهد.

موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۷۴۸، ح ۹۰۶.

حدیث ۱۵۷

امام حسین علیه السلام :

إِرْجِعِ إِلَيْهِمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُؤَخِّرَهُمْ إِلَى غَدْوَةٍ وَتَدْفَعَهُمْ عَنَّا الْعَشِيِّ لَعَلْنَا نُنْصَلِي لِرَبِّنَا اللَّيْلَةَ وَنَدْعُوهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ،

فَهُوَ يَعْلَمُ أَنِّي قَدْ كُنْتُ أَحِبُّ الصَّلَاةَ لَهُ وَتِلَاوَةَ كِتَابِهِ وَكَثْرَةَ الدُّعَاءِ وَالِاسْتِغْفَارِ.

امام حسین علیه السلام (شب عاشورا که لشکر عمر سعد خواست حمله را آغاز کند به برادرش ابوالفضل) فرمود:

به طرف آنها برو، اگر توانستی آنها را تا فردا تأخیر بینداز و حمله آنها را امشب از ما دفع کن تا اینکه امشب برای پروردگاران نماز

بخوانیم و دعا کنیم و استغفار کنیم،
 زیرا خدا می‌داند که نماز برای او و تلاوت قرآن و دعای زیاد و استغفار را دوست دارم.
 موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، حدیث ۳۹۲، ح ۳۷۹.

حدیث ۱۵۸

امام حسین علیه السلام :
 لِمَ افْتَرَضَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيَّ عِبَادَةَ الصَّوْمِ؟
 قَالَ: لِيَجِدَ الْغَنِيُّ مَسَّ الْجُوعِ فَيَعُودَ بِالْفَضْلِ عَلَى الْمَسَاكِينِ.
 از امام حسین علیه السلام سؤال شد: چرا خداوند روزه را بر بندگانش واجب کرد؟ امام علیه السلام فرمود:
 برای اینکه ثروتمند سختی گرسنگی را بچشد و در نتیجه از زیادی ثروتش به بیچارگان کمک کند.
 موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، ص ۶۹۲، ح ۷۵۹.

حدیث ۱۵۹

امام حسین علیه السلام :
 أَعَجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ،
 وَأَبْخَلُ النَّاسِ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ.
 امام حسین علیه السلام فرمود:
 ناتوان ترین مردم کسی است که از دعا عاجز باشد
 و بخیل ترین مردم کسی است که در سلام بخل ورزد.
 بحار الانوار، ۹۳، ۲۹۴. موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۷۸۱، ح ۹۷۱.

حدیث ۱۶۰

امام حسین علیه السلام :
 وَأَعْلَمُ أَنَّ لِلَّهِ تَعَالَى كِتَابًا
 لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا
 وَلَيْسَ اللَّهُ بِنَاسٍ لِأَخْذِكَ بِالظَّنِّ، وَقَتْلِكَ أَوْلِيَاءَهُ...
 امام حسین علیه السلام به معاویه فرمود:
 بدان که خداوند دارای کتابی است که هیچ ریز و درشتی را فرو نمی‌گذارد، و همه آنها را می‌نویسد، و خداوند فراموش نمی‌کند کارهای تو را که تنها با گمان، دستگیر می‌کنی و دوستان خدا را می‌کشی.
 رجال کشی، ص ۳۲.

حدیث ۱۶۱

امام حسین علیه السلام :

إِفْعَلْ خَمْسَةَ أَشْيَاءَ وَأَذِنْبِ مَا شِئْتَ،
 فَأَوَّلُ ذَلِكَ: لَا تَأْكُلْ رِزْقَ اللَّهِ وَأَذِنْبِ مَا شِئْتَ،
 وَالثَّانِي: أَخْرِجْ مِنْ وَلَايَةِ اللَّهِ وَأَذِنْبِ مَا شِئْتَ،
 وَالثَّلَاثُ: أَطْلُبْ مَوْضِعًا لَا يَرَاكَ اللَّهُ وَأَذِنْبِ مَا شِئْتَ،
 وَالرَّابِعُ: إِذَا جَاءَ مَلِكُ الْمَوْتِ لِيَقْبِضَ رُوحَكَ فَادْفَعْهُ عَنْ نَفْسِكَ وَأَذِنْبِ مَا شِئْتَ،
 وَالخَامِسُ: إِذَا أَدْخَلَكَ مَالِكُ فِي النَّارِ فَلَا تَدْخُلْ فِي النَّارِ وَأَذِنْبِ مَا شِئْتَ.

مردی آمد خدمت امام حسین علیه السلام و گفت مردی گناهکارم و نمی توانم از گناه خوداری کنم مرا موعظه کن.
 امام علیه السلام در پاسخ فرمود:

- پنج کار انجام بده بعد هر چه خواستی گناه کن:
- ۱- روزی خدا را نخور هر چه می خواهی گناه کن؛
 - ۲- از حکومت و سرپرستی خدا خارج شو، هر چه دلت می خواهد انجام ده؛
 - ۳- جایی را انتخاب کن که خدا تو را نبیند بعد هر چه می خواهی گناه مرتکب شو؛
 - ۴- زمانی که عزرائیل آمد روح ترا از بدنت بگیرد او را از خودت دور کن هر چه خواستی انجام بده؛
 - ۵- وقتی که مالک جهنم خواست تو را وارد آتش کند وارد نشو بعد هر گناهی که می خواهی انجام ده .
- موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، ح ۵۵۹

حدیث ۱۶۲

امام حسین علیه السلام :
 إِنَّ أَعْمَالَ هَذِهِ الْأُمَّةِ مَا مِنْ صَبَاحٍ
 إِلَّا وَتُعْرَضُ عَلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى.
 امام حسین علیه السلام فرمود:
 اعمال این امت هر روز
 بر خداوند متعال عرضه می شود.
 بحار الانوار، ج ۷۳، ص ۳۵۳.
 عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۴۸.

حدیث ۱۶۳

امام حسین علیه السلام :
 إِنَّ سَكَانَ السَّمَوَاتِ يَفْتَنُونَ
 وَأَهْلَ الْأَرْضِ يَمُوتُونَ وَجَمِيعَ الْبَرِيَّةِ لَا يَبْقُونَ
 وَكُلَّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ.
 امام حسین علیه السلام فرمود:
 آسمانیان فانی می شوند و زمینیان می میرند،

و همه آنها ناپایدارند و همه چیز از بین رفتنی است

جز خدا.

فتوح ابن اعثم، ج ۵، ص ۹۴ - مقاتل الطالبيين، ص ۱۱۲.

حدیث ۱۶۴

امام حسین علیه السلام :

وَجِدْ لَوْحَ تَحْتَ حَائِطِ مَدِينَةٍ مِنَ الْمَدَائِنِ مَكْتُوبٌ فِيهِ:

عَجِبْتُ لِمَنْ آيَقَنَ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ؟

وَعَجِبْتُ لِمَنْ آيَقَنَ بِالْقَدْرِ كَيْفَ يَحْزَنُ؟

وَعَجِبْتُ لِمَنْ اخْتَبَرَ الدُّنْيَا كَيْفَ يَطْمَئِنُّ إِلَيْهَا.

امام حسین علیه السلام فرمود:

زیر دیوار شهری از شهرها لوحی پیدا شد که در آن چنین نوشته شده بود:

تعجب می کنم برای کسی که به مرگ یقین دارد چطور شادی می کند،

و در شگفتم از کسی که سرنوشت را قبول دارد چگونه اندوهگین می شود،

و عجب دارم از کسی که دنیا را آزمایش کرده، باز چگونه به آن اطمینان پیدا می کند!

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۴۸.

حدیث ۱۶۵

امام حسین علیه السلام :

يَا بَنَ آدَمَ تَفَكَّرْ وَقُلْ آئِنَ مُلُوكِ الدُّنْيَا وَأَرْبَابِهَا

الَّذِينَ عَمَرُوا وَاخْتَفَرُوا أَنَهَارَهَا وَعَرَسُوا أَشْجَارَهَا

وَمَدَنُهَا مَدَائِنِهَا، فَارْقُوهَا وَهُمْ كَارِهُونَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

ای فرزند آدم! اندیشه کن و بگو: کجایند پادشاهان جهان و صاحبان دنیا که آن را آباد کردند و نهرها کردند و درختان را کاشتند و

شهرها را بنا کردند و بعد با ناخرسندی از آنها جدا شدند.

ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۲۹.

حدیث ۱۶۶

امام حسین علیه السلام :

لَوْلَا ثَلَاثَةٌ مَا وَضَعَ ابْنُ آدَمَ رَأْسَهُ لِشَيْءٍ ۚ

الْفَقْرُ وَالْمَرَضُ وَالْمَوْتُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

اگر سه چیز نبود انسان در مقابل هیچ چیز

سر فرود نمی آورد:

- ۱- فقر و تنگدستی ۲- بیماری ۳- مرگ.
نزهة الناظر، ص ۸۰.

حدیث ۱۶۷

امام حسین علیه السلام :

أَخْرَبَتْ دَارَكَ، وَعَمَّرَتْ دَارَ غَيْرِكَ،
غَزَّكَ مَنْ فِي الْأَرْضِ، وَمَقَّتَكَ مَنْ فِي السَّمَاءِ.

امام حسین علیه السلام کسی که خانه مجلل ساخته بود و از امام علیه السلام خواست تبرک کند امام پس از بازدید خانه چنین فرمود:

خانه خود را خراب کردی و خانه دیگران را آباد نمودی، کسی که روی زمین است تو را مغرور کرده و آنکه در آسمان است (خدا) تو را دشمن داشته است.

تنبيه الخواطر، ج ۱، ص ۷۰. مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۴۶۷.

حدیث ۱۶۸

امام حسین علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمَا تَعْتَدِرُ مِنْهُ،
فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُسِيءُ وَلَا يَعْتَدِرُ
وَالْمُنَافِقَ كُلُّ يَوْمٍ يُسِيءُ وَيَعْتَدِرُ.
امام حسین علیه السلام فرمود:

از آنچه موجب عذرخواهی می شود پرهیز، زیرا مؤمن بد نمی کند، عذرخواهی هم نمی کند ولی منافق هر روز کار بد می کند و بعد عذرخواهی می کند.

تحف العقول، ص ۱۷۷ - بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۲۰.

حدیث ۱۶۹

امام حسین علیه السلام :

يَا بَنِي إِيَّاكَ وَظَلَمْتَ
مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

فرزندانم! پرهیز از ستم بر کسی که
غیر از خدا یاوری در مقابل تو ندارد.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۰۸ - اعیان الشیعة، ج ۱، ص ۶۲۰.

حدیث ۱۷۰

امام حسین علیه السلام :

شَرُّ خِصَالِ الْمُلوِكِ: أَلْجُبْنُ مِنَ الْأَعْدَاءِ،
وَالْقِسْوَةُ عَلَى الضُّعْفَاءِ وَالْبُخْلُ عِنْدَ الْأَعْطَاءِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

بدترین خصلت پادشاهان عبارت است از:

۱- ترس در مقابل دشمنان

۲- قساوت در مورد ضعیفان

۳- بخل ورزیدن هنگام بخشش.

مناقب ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۶۵ - بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۱۸۹.

حدیث ۱۷۱

امام حسین علیه السلام :

مَنْ لَبِسَ ثَوْبًا يُشْهَرُهُ كَسَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْبًا مِنَ النَّارِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که لباسی بپوشد که او را مشهور (وانگشت نما) کند، خداوند روز قیامت لباسی از آتش بر او خواهد پوشاند.

فروع کافی، ج ۶، ص ۴۴۵ - وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۳۵۴.

حدیث ۱۷۲

امام حسین علیه السلام :

يَا هَذَا كُفَّ عَنِ الْغِيْبَةِ

فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ.

امام حسین علیه السلامه مردی که پیش او غیبت مرد دیگری را کرد فرمود:

فلانی! از غیبت پرهیز

زیرا غیبت، خورشت سگهای دوزخ است.

تحف العقول، ص ۱۷۵ - بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۱۱۷.

حدیث ۱۷۳

امام حسین علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِنَفْسِ مُؤْمِنَةٍ

تَرَى مَنْ يَعْصِي اللَّهَ فَلَا تُنْكِرِي.

امام حسین علیه السلام فرمود:

برای مؤمن شایسته نیست که ببیند
کسی خدا را معصیت می کند
و از آن جلوگیری و نهی نکند.
کنز العمال، ج ۳، ص ۸۵.

حدیث ۱۷۴

امام حسین علیه السلام :

۶- (۴۳۷) حدیث از حضرت امام سجاد علیه السلام

از اتقا ۲۰۰

حدیث ۱

امام سجاد علیه السلام :

قَالَ لَقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ... أَنْفَعُ الْغِنَى عَنِّي الْقَلْبُ ، فَتَلَبَّثْ فِي كُلِّ ذَلِكُ ، وَالزَّمِ الْقَنَاعَةَ وَالرِّضَا بِمَا قَسَمَ اللَّهُ .
امام زین العابدین علیه السلام : لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! ... مفیدترین ثروت، بی نیازی دل است. بنا بر این، در همه این موارد، درنگ کن و قناعت پیشه کن و به آنچه خداوند قسمت کرده، خشنود باش».
قصص الأنبياء: ص ۱۹۶ ح ۲۴۶، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۵.

حدیث ۲

امام سجاد علیه السلام :

قَالَ لَقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، إِنَّ أَشَدَّ الْعُدْمِ عُدْمُ الْقَلْبِ ، وَإِنَّ أَعْظَمَ الْمَصَائِبِ مُصِيبَةُ الدِّينِ ، وَأَسْنَى الْمَرْزِيَّةِ مَرْزِيَّتُهُ
امام زین العابدین علیه السلام : لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! بدترین ناداری، نداشتن دل است و بزرگ ترین مصیبت، بدهکاری است و بالاترین محرومیت و بلا هم ، همان بدهکاری است» .
المرزئة: المصيبة العظيمة .

حدیث ۳

امام سجاد علیه السلام :

قَالَ لَقْمَانُ : يَا بُنَيَّ ... إِنَّ الشَّارِقَ إِذَا سَرَقَ حَبَسَهُ اللَّهُ مِنْ رِزْقِهِ وَكَانَ عَلَيْهِ إِثْمُهُ ، وَلَوْ صَبَرَ لَنَالَ ذَلِكَ وَجَاءَهُ مِنْ وَجْهِهِ .
امام زین العابدین علیه السلام : لقمان گفت: «ای پسر! ... همانا دزد ، هر گاه دزدی کند ، خداوند عز و جل روزی اش را نگه می دارد و گناه آن، به پای خودش است. حال آن که اگر صبر می کرد ، از راه خودش به آن روزی دست می یافت» .
قصص الأنبياء: ص ۱۹۶ ح ۲۴۶، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۵.

حدیث ۴

امام سجاد علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، إِنَّ أَشَدَّ الْعَيْدِمْ عَيْدُ الْقَلْبِ ، وَإِنَّ أَعْظَمَ الْمَصَائِبِ مُصِيبَةُ الدِّينِ ، وَأَسْنَى الْمَرْزِيَةِ مَرْزِيَتُهُ ، وَأَنْفَعُ الْغِنَى غِنَى الْقَلْبِ ، فَتَلَبَّثْ فِي كُلِّ ذَلِكْ ، وَالزَّمِ الْقَنَاعَةَ وَالرِّضَا بِمَا قَسَمَ اللَّهُ ، وَإِنَّ السَّارِقَ إِذَا سَرَقَ حَبَسَهُ اللَّهُ مِنْ رِزْقِهِ ، وَكَانَ عَلَيْهِ إِثْمُهُ ، وَلَوْ صَبَرَ لَنَالَ ذَلِكَ وَجَاءَهُ مِنْ وَجْهِهِ . يَا بُنَيَّ ، أَخْلِصْ طَاعَةَ اللَّهِ حَتَّى لَا يُخَالِطَهَا شَيْءٌ مِنَ الْمَعَاصِي ، ثُمَّ زَيِّنِ الطَّاعَةَ بِاتِّبَاعِ أَهْلِ الْحَقِّ ؛ فَإِنَّ طَاعَتَهُمْ مُتَّصِلَةٌ بِطَاعَةِ اللَّهِ ، وَزَيِّنِ ذَلِكَ بِالْعِلْمِ ، وَحَصِّنْ عِلْمَكَ بِحِلْمٍ لَا يُخَالِطُهُ حُمَقٌ ، وَاخْزَنْهُ بِلِينٍ لَا يُخَالِطُهُ جَهْلٌ ، وَشَدِّدْهُ بِحَزْمٍ لَا يُخَالِطُهُ الضِّيَاعُ ، وَامْزُجْ حَزْمَكَ بِرِفْقٍ لَا يُخَالِطُهُ الْعُنْفُ .

امام زین العابدین علیه السلام - در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! سخت ترین ناداری ، نداشتن دل است و بزرگ ترین مصیبت ، بدهکاری است و بالاترین محرومیت و بلا-، همان بدهکاری است و سودمندترین ثروت ، بی نیازی دل است . پس در همه اینها درنگ کن و به آنچه خدا قسمت فرموده ، قانع و خشنود باش . هر گاه دزد بدزد ، خداوند عز و جلاو را از روزی اش باز می دارد و گناه آن ، بر عهده اوست . حال اگر شکیبایی می ورزید ، از راه خودش به آن روزی دست می یافت . ای پسر! طاعت (عبادت) الهی را خالصانه انجام بده ، به طوری که گناه کوچکی هم با آن مخلوط نشود . سپس با پیروی از دارندگان ایمان حقیقی ، طاعت خود را زینت ببخش ؛ زیرا طاعت آنان ، به طاعت الهی پیوسته است . و همین طاعت را با دانش ، آراسته کن . و دانش را با بردباری حراست کن ، تا حماقت با آن درنیامزد . و بردباری ات را با نرم خویی ذخیره کن ، تا با نادانی همراه نگردد . و نرم خویی ات را با تدبیر استوار کن ، تا نابودی در آن راه نیابد . و تدبیرت را با مدارا درآمیز ، تا زوری در آن نباشد .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۵ .

حدیث ۵

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ سَائِسِكَ بِالْعِلْمِ ، التَّعْظِيمُ لَهُ وَ التَّوْقِيرُ لِمَجْلِسِهِ وَ حُسْنُ الإِسْتِمَاعِ إِلَيْهِ ؛

امام سجاد علیه السلام : حق استاد تو این است که بزرگش داری و محضرش را محترم شماری و با دقت به سخنانش گوش بسپاری . کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۶۲۰ .

حدیث ۶

امام سجاد علیه السلام :

وَأَعِنِّي عَلَى تَرْبِيَتِهِمْ وَ بَرِّهِمْ ؛

امام سجاد علیه السلام : خدایا ! مرا در تربیت و نیکی به فرزندان یاری فرما .
الصحيفة السجادية ، ص ۱۳۵ .

حدیث ۷

امام سجاد علیه السلام :

لَا حَسَبَ لِقُرَشِيٍّ وَلَا عَرَبِيٍّ إِلَّا بِتَقْوَى ؛

امام سجاد علیه السلام : قریشی و عرب را افتخاری نیست مگر به فروتنی ، و هیچ کرامتی نیست مگر به تقوا .

. بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۸۷.

حدیث ۸

امام سجّاد علیه السلام:

أَنَا ابْنُ مَنْ بَكَتَ عَلَيْهِ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ أَنَا ابْنُ مَنْ نَاحَتْ عَلَيْهِ الْجِنُّ فِي الْأَرْضِ وَالطَّيْرُ فِي الْهَوَاءِ؛

امام سجّاد علیه السلام: من پسر کسی هستم که فرشتگان آسمان بر او گریستند. من پسر کسی هستم که جنیان در زمین و پرندگان در هوا بر او نوحه سرایی کردند.

همان، ج ۴۵، ص ۱۷۴.

حدیث ۹

امام سجّاد علیه السلام:

أَلَا وَإِنَّ أَبْعَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ يَقْتَدِي بِسُنَّةِ إِمَامٍ وَلَا يَقْتَدِي بِأَعْمَالِهِ؛

امام سجّاد علیه السلام: هشدار که منفورترین مردم نزد خداوند کسی است که سیره امامی را برگزیند ولی از کارهای او پیروی نکند.

. الکافی، ج ۸، ص ۲۳۴.

حدیث ۱۰

امام سجّاد علیه السلام:

كَفُّ الْأَذَى، مِنْ كَمَالِ الْعَقْلِ وَفِيهِ رَاحَةٌ لِلْبَدَنِ عَاجِلًا وَ آجَلًا؛

امام سجّاد علیه السلام: خودداری از آزار رساندن، نشانه کمال خرد و مایه آسایش دو گیتی است.

. تحف العقول، ص ۲۸۳.

حدیث ۱۱

امام سجّاد علیه السلام:

إِنَّهَا [الصَّدَقَةُ] تَقَعُ فِي يَدِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ تَقَعَ فِي يَدِ السَّائِلِ؛

امام سجّاد علیه السلام: صدقه، قبل از این که به دست نیازمند برسد، در دست خداوند قرار می گیرد.

عَدَّةُ الدَّاعِي، ص ۵۹.

حدیث ۱۲

امام سجّاد علیه السلام:

إِذَا صَلَّيْتَ فَصَلِّ صَلَاةَ مُوَدِّعٍ؛

امام سجّاد علیه السلام: هرگاه نماز می گزاری، [چنان باش که گویی] نماز آخرین را به جای می آوری.

. بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۰.

حدیث ۱۳

امام سجّاد علیه السلام :
 الْمُؤْمِنُ يَصْمُتُ لِيَسْلَمَ وَيَنْطِقُ لِيُغْنَمَ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : مؤمن سکوت می کند تا سالم ماند و سخن می گوید تا سود برد .
 . الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۳۱ .

حدیث ۱۴

امام سجّاد علیه السلام :
 خَفِيَ اللَّهُ لِقُدْرَتِهِ عَلَيْكَ وَاسْتَحْيَى مِنْهُ لِقُرْبِهِ مِنْكَ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : از قدرت خداوند بر خویش بترس و از نزدیکی اش به خود شرمگین باش!
 . بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۶۰ .

حدیث ۱۵

امام سجّاد علیه السلام :
 قَدَّمُوا أَمْرَ اللَّهِ وَ طَاعَتَهُ وَ طَاعَةَ مَنْ أَوْجَبَ اللَّهُ طَاعَتَهُ بَيْنَ يَدَيْ الْأُمُورِ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : فرمان خدا و طاعت او و طاعت کسی را که طاعتش را واجب کرده است ، بر همه چیز مقدّم بدارید .
 . تحف العقول ، ص ۲۵۴ .

حدیث ۱۶

امام سجّاد علیه السلام :
 الْمُؤْمِنُ مِنْ دُعَائِهِ عَلَى ثَلَاثٍ : إِمَّا أَنْ يُدَّخَرَ لَهُ وَ إِمَّا أَنْ يُعَجَّلَ لَهُ وَ إِمَّا أَنْ يُدْفَعَ عَنْهُ بَلَاءٌ يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَهُ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : مؤمن از دعای خود یکی از سه نتیجه را می گیرد : یا برایش ذخیره می شود ، یا در دنیا برآورده می شود و یا بلایی که می خواست به او برسد از او برگردانده می شود .
 . تحف العقول ، ص ۲۸۰ .

حدیث ۱۷

امام سجّاد علیه السلام :
 إِنِّي لِأَحِبُّ أَنْ أَدُومَ عَلَى الْعَمَلِ وَإِنْ قَلَّ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : من دوست دارم که در کار پیوسته باشم ، اگر چه اندک باشد .
 وسائل الشیعه ، ج ۴ ، ص ۹۲ .

حدیث ۱۸

امام سجّاد علیه السلام :

كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى مَنْزِلِهِ جَزَاءً دُخُولَهُ ثَلَاثَةَ أَجْزَاءٍ : جُزْءًا لِلَّهِ وَ جُزْءًا لِأَهْلِهِ وَ جُزْءًا لِنَفْسِهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام : پیامبر وقتی به خانه خویش می رفت ، اوقاتش را سه قسمت می کرد : بخشی برای خدا ، بخشی برای خانواده و بخشی برای خود .

مکارم الأخلاق ، ج ۱ ، ص ۴۴ .

حدیث ۱۹

امام سجّاد علیه السلام :

إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ فِي زَمَانِهِ وَ أَزْهَدَهُمْ وَ أَفْضَلَهُمْ ؛

امام سجّاد علیه السلام : امام حسن در زمان خود عابدترین ، زاهدترین و برترین مردم بود .
الأمالی ، صدوق ، ص ۲۲۴ .

حدیث ۲۰

امام سجّاد علیه السلام :

وَ أَمَّا حَقُّ أُمِّكَ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّهَا حَمَلَتْكَ حَيْثُ لَا يَحْتَمِلُ أَحَدٌ أَحَدًا وَ أَعْطَتْكَ مِنْ ثَمَرَةِ قَلْبِهَا مَا لَا يُعْطَى أَحَدٌ أَحَدًا ؛

امام سجّاد علیه السلام : حقّ مادرت بر تو این است که بدانی او تو را در جایی حمل کرده است که هیچ کس دیگری را حمل نمی کند و از میوه دلش آن به تو داد که هیچ کس به دیگری نمی دهد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۵۳ .

حدیث ۲۱

امام سجّاد علیه السلام :

إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَسَدٍ ضَرَبَهَا الطَّلُقُ وَ هِيَ فِي الطَّوَافِ فَدَخَلَتِ الْكَعْبَةَ فَوَلَدَتْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فِيهَا ؛

امام سجّاد علیه السلام ، دختر اسد ، در حال طواف بود که درد زایمان او را فرا گرفت ؛ پس وارد کعبه شد و امیرمؤمنان را در کعبه بزاد .

. بحار الأنوار ، ج ۳۵ ، ص ۲۳ .

حدیث ۲۲

امام سجّاد علیه السلام :

إِنَّ عَمَّتِي زَيْنَبَ مَعَ تِلْكَ الْمَصَائِبِ وَ الْمِحَنِ النَّازِلَةِ بِهَا فِي طَرِيقِنَا إِلَى الشَّامِ مَا تَرَكَتُ [نَهَجُهَا] لِلَّيْلَةِ ؛

امام سجّاد علیه السلام : عمّه ام ، زینب ، با وجود همه مصیبت ها و رنج هایی که در مسیرمان به سوی شام به او روی آورد ، حتی یک شب اقامه نماز شب را فرو نگذاشت .

. همان ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۲۳

امام سجّاد علیه السلام :
 أَنْتِ بِحَمْدِ اللَّهِ عَالِمَةٌ غَيْرُ مُعَلَّمَةٍ ، فَهِمَّةٌ غَيْرُ مُفَهَّمَةٍ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : [ای زینب !] تو ، بحمدالله ، عالمی هستی که نزد کسی تعلیم ندیدی و دانایی هستی که نزد کسی نیاموختی .
 بحار الأنوار ، ج ۴۵ ، ص ۱۶۴ .

حدیث ۲۴

امام سجّاد علیه السلام :
 إِنَّهَا مَا أَدَّخَرْتَ شَيْئًا مِنْ يَوْمِهَا لِغَدِهَا أَبَدًا ؛
 امام سجّاد علیه السلام : او هیچ گاه چیزی از امروز برای فردای خود نیندوخت .
 وفيات الأئمة ، ص ۴۴۱ .

حدیث ۲۵

امام سجّاد علیه السلام :
 رَحِمَ اللَّهُ الْعَبَّاسَ فَلَقَدْ آثَرَ وَأَبْلَى وَفَدَى أَخَاهُ بِنَفْسِهِ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : رحمت خدا بر عباس ! ایثار کرد و کوشید و جان فدای برادرش کرد .
 الخصال ، ج ۱ ، ص ۶۸ .

حدیث ۲۶

امام سجّاد علیه السلام :
 أَنَّ لِلْعَبَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْرَلَةً يَغِيْطُ بِهَا جَمِيعَ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : عباس را نزد خداوند منزلتی است که در روز قیامت همه شهیدان بر آن رشک می برند .
 بحار الأنوار ، ج ۲۲ ، ص ۲۷۴ .

حدیث ۲۷

امام سجّاد علیه السلام :
 مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ ؛
 امام سجّاد علیه السلام : هر کس مردم را به دلیل چیزی که در آنان هست ، وانهد ، او را به دلیل چیزی که در او نیست ، وا می نهند .
 بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث ۲۸

امام سجّاد علیه السلام :

نَظَرَ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ لِلْمَوَدَّةِ وَالْمَحَبَّةِ لَهُ عِبَادَةٌ ؛

امام سجّاد علیه السلام :نگاه مؤمن به چهره برادر مؤمن خود از روی دوستی و محبت به او عبادت است .
تحف العقول ، ص ۲۸۲ .

حدیث ۲۹

امام سجّاد علیه السلام :

كَانَ آخِرُ مَا أَوْصَى بِهِ الْخِضْرُ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ لَا تُعَيِّرَنَّ أَحَدًا بِذَنْبٍ ؛

امام سجّاد علیه السلام :آخرین سفارش حضرت خضر به حضرت موسی این بود که : هرگز کسی را به سبب گناهش خوار نکن .
الخصال ، ص ۱۱۱ .

حدیث ۳۰

امام سجّاد علیه السلام :

كَفَى بِنَصْرِ اللَّهِ لَكَ أَنْ تَرَى عَدُوَّكَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِي اللَّهِ فِيكَ ؛

امام سجّاد علیه السلام :تو را یاری خدا همین بس که می بینی دشمنت به قصد تو خدا را نافرمانی می کند .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۳۶ .

حدیث ۳۱

امام سجّاد علیه السلام :

رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدْ اجْتَمَعَ فِي قَطْعِ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :همه خوبی ها را در بریدن طمع از آنچه در دست مردم است ، دیدم .
همان ، ج ۷۳ ، ص ۱۷۱ .

حدیث ۳۲

امام سجّاد علیه السلام :

وَيْلٌ لِمَنْ غَلَبَتْ آحَادُهُ أَعْشَارَهُ ؛

امام سجّاد علیه السلام :وای به حال کسی که یکانش (گناهان) بر ده گانش (نیکی ها) چیره شود .
همان ، ج ۷۱ ، ص ۲۴۳ .

حدیث ۳۳

امام سجّاد علیه السلام :

مُجَالَسَةُ الصَّالِحِينَ دَاعِيَةٌ إِلَى الصَّلَاحِ ؛

امام سجّاد علیه السلام: همنشینی با صالحان، به سوی صلاح رهنمون می‌شود.

همان، ج ۷۸، ص ۳۰۴.

حدیث ۳۴

امام سجّاد علیه السلام:

أَمَّا حَقُّ ذِي الْمَعْرُوفِ عَلَيْكَ فَإِنَّ تَشْكُرَهُ وَتَذْكُرُ مَعْرُوفَهُ وَتُكْسِبُهُ الْمَقَالَهَ الْحَسَنَةَ وَتُخْلِصَ لَهُ الدُّعَاءَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ؛

امام سجّاد علیه السلام: حق کسی که بر تو نیکی می‌کند، این است که او را سپاس بگویی و نیکی اش را به زبان آوری و از وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خداوند برایش خالصانه دعا کنی.

الخصال، ص ۵۶۸.

حدیث ۳۵

امام سجّاد علیه السلام:

الْمُنْتَظِرُونَ لِظُهُورِهِ أَفْضَلُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ؛

امام سجّاد علیه السلام: منتظران ظهور امام مهدی علیه السلام برترین اهل هر زمان اند.

. بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۲۲.

حدیث ۳۶

امام سجّاد علیه السلام:

إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْ شِيعَتِنَا الْعَاهَةَ وَجَعَلَ قُلُوبَهُمْ كَزُبْرِ الْحَدِيدِ؛

امام سجّاد علیه السلام: آن گاه که قائم ما قیام کند، خدا آفت را از شیعیان ما بزداید و دل هایشان را چون پاره های آهن [استوار] سازد.

. الخصال، ج ۲، ص ۵۴۱.

حدیث ۳۷

امام سجّاد علیه السلام:

إِنَّ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامَ لَمْ يُرَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَحْوَالِهِ إِلَّا ذَاكِرًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ؛

امام سجّاد علیه السلام: امام حسن علیه السلام در همه حال خدای سبحان را یاد می‌کرد.

الأمالی، صدوق، ص ۲۲۴.

حدیث ۳۸

امام سجّاد علیه السلام:

يَا رَاحِمَ رَنَّةِ الْعَلِيلِ وَ يَا عَالِمَ مَا تَحْتَ خَفِيِّ الْأَنْبِنِ، اجْعَلْنِي مِنَ السَّالِمِينَ فِي حِصْنِكَ الَّذِي لَا تَرُومُهُ الْأَعْدَاءُ؛

امام سجّاد علیه السلام: ای آن که بر ناله دردمند رحمت می‌آوری، و ای آن که به آنچه در دل زاری کننده نهفته است دانایی،

مرا از کسانی قرار ده که در پناه تو ایمن اند و دشمنان را به آن جان پناه دسترسی نیست .
بحار الأنوار ، ج ۹۴ ، ص ۱۲۱ .

حدیث ۳۹

امام سجّاد علیه السلام :
حَقُّ الْحَجِّ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّهُ وَفَادَةٌ إِلَى رَبِّكَ وَفِرَارٌ إِلَيْهِ مِنْ ذُنُوبِكَ وَبِهِ قَبُولُ تَوْبَتِكَ وَقَضَاءُ الْفَرْضِ الَّذِي أَوْجَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ ؛
امام سجّاد علیه السلام : حَقُّ حَجِّ [بر تو] آن است که بدانی حجّ، به میهمانی پروردگارت رفتن است . و از گناهان به سوی او
گریختن، و سبب قبولی توبه، و گزاردن فریضه ای که خداوند آن را بر تو واجب کرده است .
الخصال ، ص ۵۶۶ .

حدیث ۴۰

امام سجّاد علیه السلام :
حُجُّوا وَاعْتَمِرُوا تَصِحَّ أَبْدَانُكُمْ وَتَتَّسِعَ أَرْزَاقُكُمْ ؛
امام سجّاد علیه السلام : حجّ و عمره به جای آرید تا بدنتان سالم و روزیتان فراخ شود .
الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۵۲ .

حدیث ۴۱

امام سجّاد علیه السلام :
إِذَا ذَبَحَ الْحَاجُّ كَانَ فِدَاءَهُ مِنَ النَّارِ ؛
امام سجّاد علیه السلام : قربانی کردن حاجی ، فدیّه او در برابر آتش خواهد بود .
بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۲۸۸ .

حدیث ۴۲

امام سجّاد علیه السلام :
إِنَّ أَرْضَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَسْبَغُكُمْ عَلَى عِيَالِهِ ؛
امام سجّاد علیه السلام : خداوند از آن کس خشنودتر است که خانواده خود را بیشتر در رفاه و نعمت قرار دهد .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۳۶ .

حدیث ۴۳

امام سجّاد علیه السلام :
وَأَمَّا حَقُّ الزَّوْجَةِ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ جَعَلَهَا لَكَ سَكَنًا وَأُنْسًا ، فَتَعْلَمَ أَنَّ ذَلِكَ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَلَيْكَ فَتُكْرِمَهَا وَتَرْفُقَ بِهَا ؛
امام سجّاد علیه السلام : حقّ زن این است که بدانی خداوند او را مایه آرامش و انس تو قرار داده است و بدانی این نعمتی است که
خداوند به تو داده ؛ پس باید او را گرمی داری و با وی نرمی کنی .

. همان ، ج ۷۴ ، ص ۵ .

حدیث ۴۴

امام سجاد علیه السلام :

لَأَنْ أُدْخَلَ السُّوقَ وَمَعِيَ دِرْهَمٌ أَتَبَاعُ بِهِ لِحْمًا لِعِيَالِي وَقَدْ قَرِمُوا إِلَيْهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ نَسَمَةً ؛

امام سجاد علیه السلام :چنان چه وارد بازار شوم و درهمی داشته باشم و با آن برای خانواده ام گوشتی بخرم که بدان رغبت کرده اند ، برای من محبوب تر است از این که بنده ای را آزاد کنم .

. وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۵۴۳ .

حدیث ۴۵

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ وَيُحِبُّ كُلَّ عَبْدٍ شَكُورٍ؛

خداوند هر قلب محزون و هر بنده شکرگزار را دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۹۹، ح ۳۰

حدیث ۴۶

امام سجاد علیه السلام :

إلهی ... فَلَا تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ إِلَّا بِذِكْرِكَ وَلَا تَسْكُنُ النُّفُوسُ إِلَّا عِنْدَ رُؤْيَاكَ؛

خداوندا، دل ها جز با یاد تو آرام نمی گیرد و جان ها جز با دیدن تو، به آرامش نمی رسد.

بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۱۵۱، ح ۲۱

حدیث ۴۷

امام سجاد علیه السلام :

وَأَمَّا حَقُّ الزَّوْجِيَّةِ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَهَا لَكَ سَيِّكَنَا وَأُنْسَانَتَعْلَمَ أَنَّ ذَلِكَ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَلَيْكَ فَتُكْرِمَهَا وَتَرْفُقَ بِهَا وَإِنْ كَانَ حَقُّكَ أَوْجَبَ فَإِنَّ لَهَا عَلَيْكَ أَنْ تَرْحَمَهَا؛

حق زن این است که بدانی خداوند عزوجل او را مایه آرامش و انس تو قرار داده و این نعمتی از جانب اوست، پس احترامش کن و با او مدارا نما، هر چند حق تو بر او واجب تر است اما این حق اوست که با او مهربان باشی.

من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۶۲۱، ح ۳۲۱۴

حدیث ۴۸

امام سجاد علیه السلام :

أَمَا حَقُّ ذِي الْمَعْرُوفِ عَلَيْكَ فَإِنَّ تَشْكُرَهُ وَتَذْكُرُ مَعْرُوفَهُ، وَتُكْسِبُهَا الْمَقَالَهَ الْحَسَنَةَ وَتُخْلِصَ لَهُ الدُّعَاءَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ كُنْتَ قَدْ شَكَرْتَهُ سِرًّا وَعَلَانِيَةً، ثُمَّ إِنْ قَدَرْتَ عَلَى مُكَافَاتِهِ يَوْمًا كَافَيْتَهُ؛

حق کسی که به تو نیکی کرده ، این است که از او تشکر کنی و نیکیش را به زبان آوری و وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خدای عزوجلّ برایش خالصانه دعا کنی ، هرگاه چنین کردی بی گمان پنهانی و آشکارا از او تشکر کرده ای . سپس اگر روزی توانستینی او را جبران کنی ، جبران کن .

خصال، ص ۵۶۸

حدیث ۴۹

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ... وَ أَجْرٍ لِلنَّاسِ عَلَى يَدِي الْخَيْرِ وَلَا تَمَحِّقْهُ بِالْمَنْ وَ هَبْ لِمَعَالِي الْأَخْلَاقِ وَ اعْصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ؛

خدایا به دست من برای مردم خیر و نیکی جاری ساز و آن را با منّت گذاری من تباهمکن، و مرا اخلاق والا- عطا فرما و از فخر فروشی نگاه دار.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث ۵۰

امام سجاد علیه السلام :

الذُّنُوبُ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعِيمَ: أَلْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ وَالزَّوَالُ عَنِ الْعَادَةِ فَيَا الْخَيْرِ وَاصْرِطْنَا عَلَى الْمَعْرُوفِ وَ كُفْرَانَ النَّعْمِ وَ تَرْكَ الشُّكْرِ قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ...»؛

گناهانی که باعث تغییر نعمت ها می شوند، عبارت اند از: تجاوز به مردم، ترک نمودن عادت های کار خیر و خوب و کفران نعمت و ترک شکر، زیرا خداوند عزوجلّ می فرماید: «خداوند سرنوشت هیچ ملتی را تغییر نمی دهد، مگر این که خودشان تغییر روش دهند...».

معانی الاخبار، ص ۲۷۰

حدیث ۵۱

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ... فَالْشَّقِيُّ مَنْ لَمْ تَأْخُذْ بِيَدِهِ وَ لَمْ تُؤْمِنْهُ مِنْ غَدِهِ وَالسَّعِيدُ مَنْ آوَيْتَهُ إِلَى كَنْفِ نِعْمَتِكَ وَ نَقَلْتَهُ حَمِيدًا إِلَى مَنَازِلِ رَحْمَتِكَ؛

پروردگارا بدبخت کسی است که دستش را نگیری و از فردایش ایمنی ندهی و خوشبخت کسی است که در پناه نعمت جایش دهی و با ستایش، او را به جایگاههای رحمت منتقل کنی.

صحیفه سجادیه، ص ۷۴

حدیث ۵۲

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ قَضَائِكَ وَبِمَا صَرَفْتَ عَنِّي مِنْ بَلَائِكَ. فَلَا تَجْعَلْ حَظِّي مِنْ رَحْمَتِكَ مَا عَجَلَتْ لِي مِنْ عَافِيَتِكَ فَأَكُونَ قَدْ شَقِيْتُ بِمَا أَحْبَبْتُ وَسَعِدَ غَيْرِي بِمَا كَرِهْتُ...؛

بار خدایا! سپاس تو را بر آن حسن تقدیری که بهره من گردانیدی و آن بلا- که از مندور ساختی، پس بهره مرا از رحمت تنها عافیتی که اکنون بخشیده ای قرار مده، که در نتیجه به خاطر آنچه دوست دارم (اما به صلاح من نیست) بدبخت شوم و دیگران به خاطر آنچه دوست نمی دارم (اما صلاح من در آن است) خوشبخت گردند.

صحیفه سجادیه، از دعای ۱۸

حدیث ۵۳

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ يَا مَنْ لَا يَزَعُبُ فِي الْجَزَاءِ وَيَا مَنْ لَا يَنْدَمُ عَلَى الْعَطَاءِ، وَيَا مَنْ لَا يَكْفِي عِبْدَهُ عَلَى السَّوَاءِ، مَنَّكَ إِيْتِدَاءً، وَعَفْوُكَ تَفْضُلًا، وَعُقُوبَتُكَ عَدْلًا، وَقَضَاؤُكَ خَيْرَةً، إِنْ أَعْطَيْتَ لَمْ تَشِبْ عَطَاءَ كَيْ بَمَنْ، وَإِنْ مَنَعْتَ لَمْ يَكُنْ مَنَعَكَ تَعَدُّيًا، تَشْكُرُ مَنْشَكَرَكَ وَأَنْتَ أَلْهَمْتَهُ شُكْرَكَ؛

خدایا! ای کسی که در برابر احسانت توقع جبران نداری، و ای کسی که از بخششپشیمان نمی شوی و ای کسی که مزد بنده خود را نه به همان اندازه [بلکه بیشتر] می دهی، تو در نعمت بخشیدن آغاز کننده ای و بخشایش از روی لطف است. مجازاتتعدالت است و قضاوتت بهترین است. اگر عطا کنی، آن را به منت آلوده نمی کنی و اگر محروم نمایی، از روی ستم نیست. هر کس تو را شکر گزارد، پادشش می دهی و حال آنکه شکر گزاری را تو خود به او الهام نموده ای.

صحیفه سجادیه ، از دعای ۴۵

حدیث ۵۴

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُ... يَنْتَقِمُ مِنَ الظَّالِمِ بِمَا هُوَ عَادِلٌ بِحُكْمِهِ؛

خداوند به خاطر قضاوت عادلانه اش، از ظالم انتقام می گیرد.

تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام، ص ۳۴۹، ح ۲۳۲

حدیث ۵۵

امام سجاد علیه السلام :

إِتَّقُوا الْكَذِبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَالْكَبِيرَ، فِي كُلِّ جِدٍّ وَهَزَلٍ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبِيرِ؛

از دروغ کوچک و بزرگش، جدی و شوخیش بپرهیزید، زیرا انسان هرگاه در چیز کوچک دروغ بگوید، به گفتن دروغ بزرگ نیز جرئت پیدا می کند.

تحف العقول، ص ۲۷۸

حدیث ۵۶

امام سجاد علیه السلام :

خَيْرُ مَفَاتِيحِ الْأُمُورِ الصِّدْقُ وَخَيْرُ خَوَاتِيمِهَا الْوَفَاءُ؛

بهترین شروع کارها صداقت و راستگویی و بهترین پایان آنها وفا است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۱

حدیث ۵۷

امام سجاد علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى دَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا دَاوُودُ اذْكُرْنِي فِي أَيَّامِ سَرَائِكَ كَمَا اسْتَجَبْتَ فِي أَيَّامِ ضَرَائِكَ ؛

خداوند تبارک و تعالی به داوود علیه السلام وحی فرمود : ای داوود! در روزهای خوشی ات مرایاد کن ، تا در روزهای رنج و ناخوشی ات ، تو را پاسخ گویم.

جامع الاحادیث الشیعه ، ج ۱۵، ص ۲۰۷، ح ۲۹

حدیث ۵۸

امام سجاد علیه السلام :

وَالذُّنُوبُ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ: سُوءُ النَّيَّةِ وَخُبْثُ السَّرِيرَةِ وَالنَّفَاقُ مَعَ الْإِخْوَانِ وَتَرْكُ التَّصَدِيقِ بِالْإِجَابَةِ وَتَأْخِيرُ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ حَتَّى تَذْهَبَ أَوْقَاتُهَا وَتَرْكُ التَّقَرُّبِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِالْبِرِّ وَالصَّدَقَةِ وَاسْتِعْمَالِ الْبُذَاءِ وَالْفُحْشِ فِي الْقَوْلِ ؛

گناهانی که دعا را رد می کنند ، عبارت اند از : بدی نیت ، بد ذاتی ، دورویی با برادران ، باور نداشتن اجابت [دعا] ، به تأخیر انداختن نمازهای واجب تا هنگامی که وقتشان بگذرد و تقرب نجستن به خداوند عزوجل با نیکی کردن و صدقه دادن و بدزبانی و ناسزا گفتن.

معانی الأخبار ، ص ۲۷۱، ح ۲

حدیث ۵۹

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَحْجُبُنِي عَنْ مَسَائِلِكَ خِلَالَ ثَلَاثٍ وَ تَحْدُونِي عَلَيْهَا خَلَّةٌ وَاحِدَةٌ يَحْجُبُنِي أَمْرٌ أَمَرْتُ بِهِ فَأَبْطَأْتُ عَنْهُ وَ نَهَى نَهَيْتَنِي عَنْهُ فَاسْرِعْتُ إِلَيْهِ وَ نِعْمَةٌ أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ فَقَصَّرْتُ فِي شُكْرِهَا وَ يَحْدُونِي عَلَى مَسَائِلِكَ تَفْضُلِكَ عَلَى مَنْ أَقْبَلُوا جِهَهُ إِلَيْكَ ، وَ وَقَدْ بَحُسْنِ ظَنِّهِ إِلَيْكَ ، اذْ جَمِيعِ إِحْسَانِكَ تَفْضُلٌ وَ اذْ كُلِّ نِعْمِكَ ائْتِدَاءٌ ؛

بار خدایا! سه چیز باعث می شود که من از تو درخواست نکنم و تنها یک چیز مرا بر آنمی دارد . آنچه مرا باز می دارد ، یکی آن است که تو مرا فرمان دادی و من در انجام آن سستی کردم ، دیگر آن که مرا از کاری نهی فرمودی ، اما من به انجام دادن آن شتافتم ، سوم آن که مرانعمت ارزانی داشتی ، ولی من در شکرگزاری آن ، کوتاهی کردم . اما آنچه مرا به درخواست کردن از تو می کشاند ، تفضل تو بر کسی است که به درگاهت روی کند و با خوش گمانی به سویتو آید ، که همه احسان هایت ، تفضل است و همه نعمت هایت ، نخستین است.

صحیفه سجادیه ، از دعای ۱۲

حدیث ۶۰

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ... وَصُنْ وَجْهِي بِالْيَسَارِ وَلَا تَبْتِئِدْ جَاهِي بِالْإِقْتَارِ فَاسْتَرْزِقَاهُ لِرِزْقِكَ وَ اَسْرِعْ لِي شِرَارَ خَلْقِكَ ، فَافْتَسَنْ بِحَمِيدٍ مَنْ أَعْطَانِي وَ اُبْتَلِي بِذِمٍّ مَنْ مَنَعَنِيوَ اَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيُّ الْإِعْطَاءِ وَ الْمَنْعِ ؛

خدایا... با توانگری آبرویم را نگهدار و به تنگدستی حرتم را از بین مبر که بر اثر آناز کسانی روزی بخواهم که روزی خوار تو هستم و از بندگان پست و بد کردار تو عطا و بخشش طلبم و در نتیجه، به ستایش آن که به من بخشیده و نکوهش آن که از من دریغ کرده است، گرفتار شوم. حال آن که بخشیدن و نبخشیدن در حقیقت به دست توست.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث ۶۱

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اَكْفِنِي مَوْتَةَ الْاِكْتِسَابِ وَ اَرْزُقْنِي مِنْغَيْرِ اِحْتِسَابٍ فَلَا اسْتَعْلَ عَنْ عِبَادَتِكَ بِالطَّلَبِ وَ لَا اَحْتِمِلْ اِضْرَ تَبَعَاتِ الْمَكْسَبِ ؛

خدایا! بر محمد و آل او درود فرست و مرا از کسب روزی همراه با رنج، بی نیاز گردان و از جایی که گمان نمی رود، روزی ام ده، تا به خاطر طلب روزی، از عبادت تو باز نمانم و بارسنگین مشکلات کسب روزی را به دوش نکشم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث ۶۲

امام سجاد علیه السلام :

حُجُّوا وَ اعْتَمِرُوا تَصِحَّ اَبْدَانُكُمْ وَ تَتَّسِعَ اَرْزَاقُكُمْ وَ تُكْفَوْنَ مَوْتُونَ عِيَالِكُمْ. وَ قَالَ: الْحَاجُّ مَغْفُورٌ لَهُ وَ مَوْجُوبٌ لَهُ الْجَنَّةُ وَ مُسْتَأْنَفٌ لَهُ

الْعَمَلُ وَ مَحْفُوظٌ فَيَأْهَلُهُ وَ مَالِهِ؛

به حج و عمره بروید تا تندرست بمانید، روزیتان زیاد شود و خرجی خانواده تان تأمین گردد. حاجی آمرزیده است و بهشت بر او واجب است و اعمالش از نو آغاز می گردد و خانواده و مالش محفوظ می ماند.

کافی، ج ۴، ص ۲۵۲، ح ۱

حدیث ۶۳

امام سجاد علیه السلام:

حَقُّ رَعِيَّتِكَ بِمِلْكِكَ النِّكَاحَ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ جَعَلَهَا سَيِّكُنَا وَ مُشْتَرَا حَا وَ أُنْسَا وَ وَاقِيَةً وَ كَذَلِكَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْا يَجِبُ أَنْ يَحْمَدَ اللَّهَ عَلَى صَاحِبِهِ وَ يَتَعَلَّمَ أَنَّ ذَلِكَ نِعْمَةٌ مِنْهُ عَلَيْهِ وَ وَجِبَ أَنْ يُحْسِنَ صِيحْبَهُ نِعْمَةَ اللَّهِ وَ يُكْرِمَهَا وَ يَرْفُقَ بِهَا وَ أَنْ كَانَ حَقُّكَ عَلَيْهَا أَغْلَظَ وَ طَاعَتُكَ بِهَا أَلْزَمَ فِيمَا أَحْبَبْتَ وَ كَرِهْتَ مَا لَمْ تَكُنْ مَعْصِيَةً فَإِنَّ لَهَا حَقَّالْحَرَمِ وَ الْمُؤَانَسَةِ وَ مَوْضِعَ الشُّكُونِ إِلَيْهَا قِضَاءَ اللِّذَّةِ الَّتِي لَا بُدَّ مِنْ قِضَائِهَا وَ ذَلِكَ عَظِيمٌ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ؛

حق زن آن است که بدانی خداوند او را مایه آرامش و آسایش و همدم و پرستار توفیق داده است، هم چنین بر هر یک از شما واجب است که خداوند را بخاطر وجود دیگری ستایش کند و بداند که او نعمتی است که خداوند ارزانی داشته و واجب است کهها نعمت خداوندی رفتار نیک داشته باشد و او را گرمی بدارد و با او سازگاری کند و هر چند حق تو بر زنت بیشتر است و فرمان پذیری از تو، در هر چه دوست می داری یا نمی پسندی، تا آن جا که گناه نباشد، بر او لازم تر است، در هر حال او این حق را دارد که از تو مهربانی ببیند و از همدمی تو برخوردار شود، و حق دارد که در بر آوردن کامی که بهناچار باید بر آورده شود، آرامش و آسایشش تأمین شود و این حقی بس بزرگ است و هیچ نیرو و توانی جز به خداوند نیست.

تحف العقول، ص ۲۶۱

حدیث ۶۴

امام سجاد علیه السلام:

وَ أَمَّا حَقُّ وَ لَدِيكَ فَتَعْلَمُ أَنَّهُ مِنْكَ وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِخَيْرِهِ وَ شَرِّهِ وَ أَنَّكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وُلِّيْتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَ الدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ وَ الْمَعُونَةِ لَهُ عَلَى طَاعَتِهِ فَيَكُ وَ فِي نَفْسِهِ فَمُنَابٌ عَلَى ذَلِكَ وَ مَعَاقِبٌ فَأَعْمَلُ فِي أَمْرِهِ عَمَلُ الْمُتَزَيِّنِ بِحُسْنِ أَثَرِهِ عَلَيْهِ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا، الْمُعْذِرِ إِلَى رَبِّهِ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ، بِحُسْنِ الْقِيَامِ عَلَيْهِ وَ الْأَخْذِ لَهُ مِنْهُ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ؛

حق فرزند تو آن است که بدانی او از توست و در این جهان در نیک و بد خویشوایسته به توست و با تو نسبت به پرورش دادن خوب و راهنمایی کردن او به راهپروردگارش و یاری رساندن به او در اطاعت خداوند هم درباره خودت و هم حق او مسؤول هستی و براساس این مسئولیت پاداش می گیری و کیفر می بینی، پس در کار فرزند همچون کسی عمل کن که کارش را در این دنیا به حسن اثر خویش آراسته می کند و توبه سبب حسن رابطه میان خود و او سرپرستی خوبی که از او کرده ای و نتیجه الهی که از او گرفته ای، نزد پروردگار خویش معذور باشی و هیچ نیرو و توانی جز به خداوند نیست.

تحف العقول، ص ۲۶۳

حدیث ۶۵

امام سجاد علیه السلام :

فَحَقُّ أُمَّكَ فَإِنَّ تَعْلَمَ أَنَّهَا حَمَلَتْكَ حَيْثُ لَا يَحْمِلُ أَحَدٌ أَحَدًا وَأَطَعَمَتْكَ مِنْ ثَمَرِ قَلْبِهَا مَا لَا يُطْعِمُ أَحَدٌ أَحَدًا وَأَنَّهَا وَفَّتَكَ بِسَمْعِهَا وَبَصِيرِهَا وَيَدَيْهَا وَرِجْلَيْهَا وَشَعْرِهَا وَبَشَرِهَا وَجَمِيعِ جَوَارِحِهَا مُسْتَبْتَرَةً بِذَلِكَ فَرِحَهُ مُوَابِلَةً لِمَا فِيهِمْ كَرُوهُهَا وَآلِئُهَا وَثَقْلُهَا وَعَمَّهَا حَتَّى دَفَعْتَهَا عَنْكَ يَدُ الْقُدْرَةِ وَأَخْرَجَتْكَ إِلَى الْأَرْضِ فَرَضِيَتْ أَنْ تَشْبَعُ وَتَجُوعَ هِيَ وَتَكْسُوكَ وَتَعْرِى وَتَرُويَكَ وَتَظْمَأَ وَتُظْلِكَ وَتَضْحِيوُ تَنْعَمَ بِكُ بِؤُسَيْهَا وَتُلْمِذُكَ بِالنُّومِ بَارِقِهَا وَكَانَ بَطْنُهَا لَكَ وَعَاءٌ وَحِجْرُهَا لَكَ حِوَاءٌ وَشَدِيُّهَا لَكَ سِتْمَاءٌ وَنَفْسُهَا لَكَ وَقَاءٌ تُبَاشِرُ حَرَّ الدُّنْيَا وَبُرْدَهَا وَدُونَكَ، فَتَشْكُرُهَا عَلَى قَدْرِ ذَلِكَ وَلَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ إِلَّا بِعَوْنِ اللَّهِ وَتَوْفِيقِهِ؛

حق مادرت این است که بدانی او تو را چنان در رحم خویش نگهداشته و پرورش داده که کس دیگری را بدان گونه برنگیرد، و از میوه دل خود تو را چنان تغذیه نموده که هیچ کس دیگری را آن گونه غذا ندهد و به راستی تو را با گوش و چشم و دست و پا و پوست و تمام اعضا و جوارحش با خوش رویی و دلشادی نگهداری کرده و هر ناگواری و درد و سختی و نگرانی [دوران بارداری را] تحمل کرده، چنان که دست تجاوز [آفات و بلاها] را از تو دور ساخته و تو را بر زمین نهاده و خشنود بوده است که تو سیر باشی و او خودش گرسنه ماند، و تو لباس بر تن داشته باشی و او برهنه باشد و تو را سیراب سازد و خودش تشنه ماند و تو را در سایه قرار دهد و خودش زیر آفتاب بسربرد، و با بیچارگی خود تو را نعمت دهد، و با بی خوابی خود به تو لذت خواب را چشانند، و شکمش ظرف وجود تو بوده و دامنش پرورشگاه تو و پستان چشمه نوش تو و جانش نگهدارنده بودهاست. سرد و گرم دنیا را برای تو و به خاطر تو چشیده است، پس برای قدرشناسی از اینهمه [ایشان را از خود گذشتگی] او را سپاس گزار باش و جز با یاری و توفیق خداوند نخواهی توانست این همه را قدردانی کنی.

تحف العقول، ص ۲۶۳

حدیث ۶۶

امام سجاد علیه السلام :

أَلْقَوْلُ الْحَسَنِ يُثْرِي الْمَالَ وَ يُنْمِي الرِّزْقَ وَ يُنْسِي فِي الْأَجْلِ وَ يُحَبِّبُ إِلَى الْأَهْلِ وَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ؛

گفتار نیک، ثروت را زیاد و روزی را فراوان می کند، مرگ را به تأخیر می اندازد، انسانرا در خانواده محبوب می کند و به بهشت وارد می نماید.

خصال، ص ۳۱۷، ح ۱۰۰

حدیث ۶۷

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ صِلْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَفَرِّغْ قَلْبِي لِمَحَبَّتِكَ وَاشْغَلْهُ بِذِكْرِ كَوَانِعِشْهُ بِخَوْفِكَ وَبِالْوَجَلِ مِنْكَ وَقَوِّهِ بِالرَّغْبَةِ إِلَيْكَ وَآمِلْهُ إِلَى طَاعَتِكَ...؛

خدایا بر محمد و خاندان او درود فرست و دلم را برای محبت فارغ و به یادتمشغول گردان و با ترس و هراس از خودت طراوت

بخش و با رغبت به سویت نیرومند و به طاعت مشتاق گردان.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۱

حدیث ۶۸

امام سجاد علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَزُجِ النَّاسَ فِي شَيْءٍ وَرَدَّ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ اسْتَجَابَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ؛

هر کس در هیچ کاری به مردم امید نبندد و همه کارهای خود را به خدای عزوجل واگذارد، خداوند هر خواسته‌ای که او داشته باشد اجابت کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۸، ح ۳

حدیث ۶۹

امام سجاد علیه السلام:

قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخْبِرْنِي بِجَمِيعِ شَرَائِعِ الدِّينِ، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَوْلُ الْحَقِّ وَالْحُكْمُ بِالْعَدْلِ وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ؛

به امام سجاد علیه السلام عرض کردم: مرا از تمام دستورهای دین آگاه کنید، امام علیه السلام فرمودند: حقیقتی، قضاوت عادلانه و وفای به عهد.

خصال، ص ۱۱۳، ح ۹۰

حدیث ۷۰

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ خَصْلَةً تُعَابُ مِنْي إِلَّا أَصْلَحْتُهَا وَلَا عَائِبَةً أُوْتِبَ بِهَا إِلَّا أَحَسَّنْتُهَا وَلَا أُكْرِمَةً فَيَّ نَاقِصَةً إِلَّا أَتَمَمْتُهَا؛

خدایا هیچ صفتی که بر من عیب شمرده شود و امگذار مگر آن که اصلاحش فرمایی و هیچ صفت نکوهیده‌ای را بجای مگذار مگر آن که آن را نکوسازی و مرا در هیچ خصلت پسندیده ناتمامی فرو مگذار مگر آن که کاملش گردانی.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث ۷۱

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَنَبِّهْنِي لِتَذَكْرِكِ فِي أَوْقَاتِ الْغَفْلَةِ وَاسْتَعْمَلْنِي بِطَاعَتِكَ فِي أَيَّامِ الْمُهَلَمَةِ وَأَنْهَجْ لِي إِلَى مَحَبَّتِكَ سَبِيلًا سَهْلَةً، أَكْمِلْ لِي بِهَاخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

بار الها! مرا در هنگام غفلت به یاد خود آگاه گردان و در ایام فراغت به اطاعتت موفق‌بدار و برایم راهی آسان به سوی محبت خود

بگشای و خیر دنیا و آخرت را به وسیله آنتکمیل فرمای.

صحیفه سجادیه، از دعای بیستم

حدیث ۷۲

امام سجاد علیه السلام :

أَنَّ رَجُلًا كَتَبَ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا سَيِّدِي أَخْبِرْنِي بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَكَتَبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ مَنْ طَلَبَ رِضَى اللَّهِ بِسَخِطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ أُمُورَ النَّاسِ وَمَنْ طَلَبَ رِضَى النَّاسِ بِسَخِطِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيَّ النَّاسِ وَالسَّلَامُ؛
مردی به پدرم امام حسین علیه السلام نوشت: سرورم! مرا از خیر دنیا و آخرت آگاه کنید. امام در جواب نوشتند: به نام خداوند مهر گستر مهربان: هر کس در طلب رضای خداوند باشد، هر چند با ناخرسندی مردم، خداوند او را از مردم بی نیاز می کند، و هر کس در طلب رضای مردم باشد، هر چند با ناخرسندی خداوند، خداوند او را به مردم وامی گذارد. وَالسَّلَام

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۰۸، ح ۱۷

حدیث ۷۳

امام سجاد علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوهُ وَلَوْ بِسَيْفِكَ الْمُهَجِّ وَخَوْضِ اللَّجَجِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَانِيَالَ: إِنَّ أَمَقَّتَ عَيْدِي إِلَى الْجَاهِلِ الْمُسِيءِ تَخْفُضُحَقِّ أَهْلِ الْعِلْمِ، التَّيَارِكُ لِلِإِفْتِدَاءِ بِهِمْ وَإِنَّ أَحَبَّ عَيْدِي إِلَى التَّقِيِّ الطَّالِبِ لِلثَّوَابِ الْجَزِيلِ اللَّائِزِ لِلْعُلَمَاءِ التَّابِعِ لِلْعُلَمَاءِ الْقَابِلِ عَنِ الْحُكَمَاءِ؛

اگر مردم می دانستند که در جستجوی دانش چه چیزی [نهفته] است، بی گمان در پی آن می رفتند، حتی اگر با ریخته شدن خون و فرو رفتن در اعماق دریا باشد. خدایتبارک و تعالی به دانیال وحی کرد: منفورترین بندگانم نزد من، نادانی است که حق اهل علم را سبک بشمارد و پیروی از ایشان را رها کند و محبوب ترین بندگانم نزد من، تقوایپیشه ای است که جویای پاداش فراوان، همراه دانشمندان، پیرو بردباران و پذیرایحکیمان باشد.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۵

حدیث ۷۴

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ... وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ أَطَلَّتْ عُمُرُهُ وَحَسَّنَتْ عَمَلُهُ وَأَتَمَّتْ عَلَيْهِ نِعْمَتِكَ وَرَضَيْتَ عَنْهُ وَأَحْيَيْتَهُ حَيَاةً طَيِّبَةً فِي أَدْوَمِ السُّرُورِ وَاسْبِيغِ الْكِرَامَةَ وَأَتَمَّ الْعَيْشِ؛

خداوند! مرا از کسانی قرار ده که عمرشان را دراز و کردارشان را نیکو گردانیده ای و نعمت را بر آنان تمام کرده ای و از آنان خُرسندی و به آنان زندگی ای پاک، همراه با پایدارترین شادمانی و سرشارترین کرامت و کامل ترین رفاه، عطا نموده ای.

بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۹۱، ح ۲

حدیث ۷۵

امام سجاد علیه السلام:

مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِ السَّهْلَةِ رَكَعَتَيْنِ زَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِي عُمْرِهِ سِتِّينَ ؛
هر کس در مسجد سهله دو رکعت نماز بخواند، خداوند، دو سال بر عمر او می افزاید.

المزار للمفید، ص ۱۴

حدیث ۷۶

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ... وَعَمَّرْنِي مَا كَانَ عُمْرِي بَدَلَهُ فِي طَاعَتِكَ، فَإِذَا كَانَ عُمْرِي مَرْتَعًا لِلشَّيْطَانِ فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ قَبْلَ أَنْ
يَسْبِقَ مَقْتِكَ إِلَيَّ، أَوْ يَسْتَحْكِمَ غَضَبَكَ عَلَيَّ ؛

خدایا بر محمد و آل او درود فرست... و عمرم را تا زمانی که صرف طاعت تو می شود، دراز گردان و هرگاه عمرم چراگاه شیطان
گردید، قبل از آن که نفرت به من رو کند و یا خشم بر من قطعی شود، جانم را بستان و به سوی خود ببر.

صحیفه سجّادیه، از دعای ۲۰

حدیث ۷۷

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ... أَنْ نَعْصِدَ ظَالِمًا أَوْ نَخْذُلَ مَلْهُوفًا أَوْ نَرُومَا لَيْسَ لَنَا بِحَقٍّ؛

خدایا به تو پناه می برم... از این که ظالمی را یاری کنیم و یا مظلوم و دلسوخته ای را بی یاور گذاریم و یا آنچه حق ما نیست
بخواهیم.

صحیفه سجّادیه، از دعای ۸

حدیث ۷۸

امام سجاد علیه السلام:

اعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ وَ احْمَدُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ، وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَا تَخْرُجُونَ مِنْ قُدْرَةِ اللَّهِ إِلَى غَيْرِ قُدْرَتِهِ، وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَ رَسُولُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ، فَانْتَفِعُوا بِالْعِظَةِ وَ تَأَدَّبُوا بِآدَابِ الصَّالِحِينَ؛

شما ای اهل بصیرت! پند بگیرید و خدا را برای این که هدایتتان کرد، سپاس گوید و بدانید که از قبضه قدرت خداوند، به سوی
قدرتی دیگر بیرون نتوانید رفت، و خدا و فرستاده اش، به زودی کردار شما را می بینند و آن گاه، در پیشگاه او، گرد آورده می
شوید. پس از اندر زها بهره گیرید و ادب شایستگان را داشته باشید.

کافی، ج ۸، ص ۱۷، ح ۲

حدیث ۷۹

امام سجاد علیه السلام:

مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِقَوْمٍ يَزْفَعُونَ حَجْرًا فَقَالَ: مَا هَذَا؟ قَالُوا: نَعْرِفُذَاكَ أَشَدَّنَا وَأَقْوَانَا. فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشَدِّكُمْ وَأَقْوَاكُمْ؟ قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: أَشَدُّكُمْ وَأَقْوَاكُمْ الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاؤُهُ فِي إِيْمٍ وَلَا بَاطِلٍ وَ إِذَا سَخَطَ لَمْ يُخْرِجْهُ سَخَطُهُ مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ وَإِذَا قَدَّرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ بِحَقٍّ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله بر گروهی گذشتند که سنگی را بلند می کردند. فرمودند: این چه کاریاست؟ گفتند: با این کار، نیرومندترین و محکم ترین خود را می شناسیم. فرمودند: آیا به شما خبر دهم که محکم ترین و قوی ترین شما کیست؟ گفتند: بلی ای پیامبر خدا! فرمودند: محکم ترین و قوی ترین شما، کسی است که هر گاه خشنود شود، خشنودی اش او را به گناه و باطل نکشاند، و هر گاه خشمگین شود، خشمش او را از سخن حق، بیرون نبرد، و هر گاه به قدرت رسید، آنچه برایش حق نیست، دست نزند.

معانی الأخبار، ص ۳۶۶

حدیث ۸۰

امام سجاد علیه السلام:

إِنَّ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يَشْرِفُ كُلَّ يَوْمٍ عَلَى جَوَارِحِهِ فَيَقُولُ: كَيْفَ أَصَيْبَتْكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: بِخَيْرٍ إِنْ تَرَكْنَا! وَيَقُولُونَ: اللَّهُ أَلَّهُ فِينَا! وَيُنَاشِدُونَهُ وَيَقُولُونَ: إِيْمَانُ ثَابُ بِكَ وَنُعَاقِبُ بِكَ؛

زبان آدمیزاد، هر روز به اعضای او نزدیک می شود و می گوید: چگونه اید؟ آنها می گویند: اگر تو ما را به خودمان واگذاری، خوب هستیم! و می گویند: از خدا بترس و کاری به ما نداشته باش. و او را سوگند می دهند و می گویند: ما فقط به واسطه تو پاداشی یابیم و به واسطه تو، مجازات می شویم.

خصال، ص ۶، ح ۱۵

حدیث ۸۱

امام سجاد علیه السلام:

حَقَّ اللِّسَانِ إِكْرَامُهُ عَنِ الْخَنِيِّ وَتَعْوِيدُهُ الْخَيْرِ وَتَرْكُ الْفُضُولِ التِّيْلِفَائِدَةَ لَهَا وَالْبُرِّ بِالنَّاسِ وَحُسْنُ الْقَوْلِ فِيهِمْ؛

حق زبان، احترام گذاشتن به آن با ترک زشت گویی، عادت دادنش به خوبی، ترک گفتار بی فایده و نیکی به مردم و خوشگویی درباره آنان است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۸۶، ح ۴۱

حدیث ۸۲

امام سجاد علیه السلام :

وَأَمَّا حَقُّ ذِي الْمَعْرُوفِ عَلَيْكَ فَإِنَّ تَشْكُرَهُ وَتَذْكُرُ مَعْرُوفَهُو تَكْسِبُهُ الْمَقَالَةَ الْحَسَنَةَ وَتُخْلِصُ لَهُ الدُّعَاءَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَإِذَا فَعَلْتِ ذَلِكَ كُنْتِ قَدْ شَكَرْتَهُ سِرًّا وَعَلَانِيَةً ثُمَّ إِنَّ قَدْرَتَ عَلَيَّ مُكَافَأَتِهِ يَوْمًا كَافِيَتُهُ؛

حق کسی که به تو نیکی کرده ، این است که از او تشکر کنی و نیکی اش را به زبان آوری و از او به خوبی یاد کنی و میان خود و خدای عزوجل برایش خالصانه دعا کنی ، هرگاه چنین کردی بی گمان در پنهان و آشکار از او تشکر کرده ای . سپس اگر روزیتوانستی نیکی او را جبران کنی ، جبران کن .

خصال، ص ۵۶۸

حدیث ۸۳

امام سجاد علیه السلام :

وَالذُّنُوبُ الَّتِي تُنَزَّلُ النَّقَمَ عَصِيَانُ الْعَارِفِ بِالْبَغْيِ وَالتَّطَاوُلُ عَلَي النَّاسِ وَ الْإِسْتِهْزَاءُ بِهِمْ وَ السُّخْرِيَّةُ مِنْهُمْ ؛

گناهانی که باعث نزول عذاب می شوند، عبارت اند از: ستم کردن شخص از روی آگاهی، تجاوز به حقوق مردم، و دست انداختن و مسخره کردن آنان.

معانی الاخبار ، ص ۲۷۰

حدیث ۸۴

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ... أَحِبَّنِي وَ حَبِّبْنِي وَ حَبِّبْ إِلَيَّ مَا تُحِبُّ مِنَ الْقَوْلِ وَ الْعَمَلِ حَتَّى ادْخُلَ فِيهِ بِلَدَّةٍ وَ أَخْرَجْ مِنْهُ بِنَشَاطٍ؛

بار خدایا مرا دوست بدار و نزد دیگران محبوبم گردان و گفتار و کرداری را که دوستداری، نزد من محبوب گردان تا با لذت وارد آنها شوم و با نشاط به انجامشان رسانم.

بحار الأنوار ، ج ۹۵، ص ۲۹۸، ح ۱۷

حدیث ۸۵

امام سجاد علیه السلام :

فَأَمَّا حَقُّ اللَّهِ الْأَكْبَرُ فَإِنَّكَ تَعْبُدُهُ لَا- تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ بِاخْتِلَاصٍ جَعَلَ لَكَ عَلَى نَفْسِهِ أَنْ يَكْفِيكَ أَمْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ يَحْفَظَ لَكَ مَا تُحِبُّ مِنْهَا ؛

حق بزرگ تر خداوند این است که او را بپرستی و چیزی را با او شریک نسازی، که اگر خالصانه چنین کنی، خداوند کار دنیا و آخرت را کفایت می کند و آنچه را دوست داری برایت نگه می دارد.

تحف العقول، ص ۲۵۶

حدیث ۸۶

امام سجاده علیه السلام :
اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ... إِيثارِ الْبَاطِلِ عَلَى الْحَقِّ...؛
خدایا به تو پناه می برم از این که باطل را بر حق ترجیح دهم.

صحیفه سجادیه، از دعای هشتم

حدیث ۸۷

امام سجاده علیه السلام :
اللَّهُمَّ... وَأَزْهِقِ الْبَاطِلَ عَنْ ضَمَائِرِنَا وَآتِبِ الْحَقَّ فِي سَرَائِرِنَا، فَإِنَّا لَشُكُوكَ وَالظُّنُونَ لَوَاقِحُ الْفِتَنِ وَ مُكَدَّرَةٌ لِصَفْوِ الْمَنَائِحِ وَالْمِنَنِ؛
بار الها... باطل را از درون ما محو نما و حق را در باطن ما جای ده. زیرا که تردیدها و گمان ها فتنه زاینده و بخشش ها و نعمت ها را تیره می سازند.

صحیفه سجادیه الجامعه، ص ۴۱۰

حدیث ۸۸

امام سجاده علیه السلام :
وَأَمَّا حَقُّ بَصَرِكَ فَغَضُّهُ عَمَّا لَا يَجِلُّ لَكَ وَتَرْكُ ابْتِدَالِهِ إِلَّا لِمَوْضِعِ عِبْرَةٍ تَسْتَقْبِلُ بِهَا بَصْرًا أَوْ تَسْتَفِيدُ بِهَا عِلْمًا ، فَإِنَّ الْبَصَرَ بَابُ الْإِعْتِبَارِ؛
حقّ چشمت این است که آن را از آنچه بر تو حلال نیست ، فروبندی و مبتدلش نسازی [و به کارش نبری] ، مگر برای جای عبرت آموزی که دیده ات را با آن بینا کنی یا به وسیله آن از دانشی بهره مند شوی ؛ زیرا چشم ، دروازه عبرت آموزی است.

حدیث ۸۹

امام سجاده علیه السلام :

حدیث ۹۰

امام سجاده علیه السلام :
فَأَمَّا حَقُّ الصَّلَاةِ فَإِنَّ تَعَلَّمَ أَنَّهَا وَفَادَةٌ إِلَى اللَّهِ وَأَنَّكَ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ ؛

حقّ نماز این است که بدانی نماز ، روی آوردن به درگاه خداست و تو در نماز در برابر خداوند ایستاده ای .

حدیث ۹۱

امام سجاده علیه السلام :
 وَأَمَّا حَقُّ سَائِسِكَ بِالْعِلْمِ فَالْتَعْظِيمُ لَهُ وَالتَّوْقِيرُ لِمَجْلِسِهِ وَحُسْنُ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهِ؛
 حق آن که به علم آموزی اداره ات می کند (یعنی حق استادت)، بزرگداشت اوست، و حفظ احترام مجلس او و نیک گوش دادن به گفتارش.

حدیث ۹۲

امام سجاده علیه السلام :
 فَحَقُّ أُمِّكَ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّهَا حَمَلَتْكَ حَيْثُ لَا يَحْمِلُ أَحَدٌ أَحَدًا وَأَطَعَمَتْكَ مِنْ ثَمَرَةِ قَلْبِهَا مَا لَا يُطْعِمُ أَحَدٌ أَحَدًا؛
 حق مادرت این است که بدانی او تو را در جایی حمل کرده که کسی دیگری را حمل نمی کند، و از میوه دل خود، تو را چیزی خورانده که هیچ کس، دیگری را نمی خوراند.

حدیث ۹۳

امام سجاده علیه السلام :
 أَمَّا حَقُّ وَوَلَدِكَ فَتَعْلَمَ... أَنَّكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وَلَّيْتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَالدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ وَالْمَعُونَةَ لَهُ عَلَى طَاعَتِهِ فَيْكَ وَفِي نَفْسِهِ؛
 حق فرزندان [این است که] بدانی... تو نسبت به کسی که سرپرستی او را بر عهده داری در پرورش خوب و راهنمایی وی به سوی پروردگار و کمک به او در فرمانبرداری از پروردگارش، هم درباره خودت و هم درباره او، مسئول هستی.

حدیث ۹۴

امام سجاده علیه السلام :
 أَمَّا حَقُّ ذِي الْمَعْرُوفِ عَلَيْكَ فَإِنَّ تَشْكُرَهُ وَتَذْكُرُ مَعْرُوفَهُ وَتَنْشُرُ لَهُ الْمَقَالَهَ الْحَسَنَةَ وَتُخْلِصَ لَهُ الدُّعَاءَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ؛
 حق کسی که به تو احسان کرده، این است که او را سپاس داری و احسانش را یاد کنی و گفتاری نیکو درباره او بپراکنی و میان خود و خدای سبحان، خالصانه دعایش کنی.

حدیث ۹۵

امام سجاده علیه السلام :
 وَأَمَّا حَقُّ الْمَالِ فَإِنَّ لَا تَأْخُذَهُ إِلَّا مِنْ حِلِّهِ وَلَا تُنْفِقَهُ إِلَّا فِي حِلِّهِ؛
 حق دارایی این است که آن را جز از راه حلال به دست نیاوری و جز در راه حلال صرف نکنی.

حدیث ۹۶

امام سجاده علیه السلام :
 إِنَّ قَسْوَةَ الْبَطْنَةِ وَكِظَةَ الْمِلَاءِ وَشُكْرَ الشَّعْبِ وَغَزَّةَ الْمُلْكِ مِمَّا يُبْطِطُ وَيُطِطِي عَنْ الْعَمَلِ وَيُنْسِي الذِّكْرَ؛

شکمبارگی و پرخوری و سرمستی و فریفتگی به مُلک (مالداری باشد یا حکومت) ، از چیزهایی است که [آدمی را] از کردار باز می‌دارد و کند رفتار می‌کند و یاد خدا را از یادش می‌برد .

حدیث ۹۷

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ الدُّنْيَا؛

هر که خود را ارجمند شمارد ، دنیا را پست انگارد.

حدیث ۹۸

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ قَنَعَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ فَهُوَ مِنْ أَعْيُنِ النَّاسِ؛

هر که به قسمتی که خدایش داده قانع باشد ، همو ، بی نیازترین مردم است.

حدیث ۹۹

امام سجاد علیه السلام :

إِتَّقُوا الْكِذْبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَالْكَبِيرَ فِي كُلِّ جِدٍّ وَهَزَلٍ؛

از دروغ پرهیزید ، چه خرد و چه بزرگ ، چه به جد و چه به هزل.

حدیث ۱۰۰

امام سجاد علیه السلام :

كَفَى بِنَصْرِ اللَّهِ لَكَ أَنْ تَرَى عَدُوَّكَ يَعْمَلُ بِمَعَاصِي اللَّهِ فِيكَ؛

همین یآوری الهی تو را بس که می بینی دشمنت در حق تو راه نافرمانی خدا را می‌پیماید.

حدیث ۱۰۱

امام سجاد علیه السلام :

الْخَيْرُ كُلُّهُ صِيَانَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ؛

تمام خیر آن است که انسان ، خویشندار باشد.

حدیث ۱۰۲

امام سجاد علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةَ الْكُذَّابِ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ السَّرَابِ يُقَرَّبُ لَكَ الْبَعِيدَ وَيُبْعَدُ لَكَ الْقَرِيبَ؛

مبادا با دروغگو همنشین شوی که وی ، همچون سراب است : به تو دور

را به تو نزدیک و نزدیک را به تو دور می نمایاند.

حدیث ۱۰۳

امام سجاد علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْأَحْمَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيُضِرُّكَ؛

مبادا با بی خرد همنشین شوی که چون خواهد به تو سودی رساند، زیان می رساند.

حدیث ۱۰۴

امام سجاد علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ مِنْ دُعَائِهِ عَلَى ثَلَاثٍ : إِمَّا أَنْ يُدَّخَرَ لَهُ وَإِمَّا أَنْ يُعَجَّلَ لَهُ وَإِمَّا أَنْ يُدْفَعَ عَنْهُ بَلَاءٌ يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَهُ؛

مؤمن از دعای خود به یکی از این سه نتیجه دست یابد : یا برایش ذخیره می گردد ، یا در دنیا برآورده می شود ، و یا بلایی را که می خواهد به او برسد ، از او باز داشته می شود .

حدیث ۱۰۵

امام سجاد علیه السلام :

ثَلَاثٌ مُنْجِيَاتٌ لِلْمُؤْمِنِ : كَفُّ لِسَانِهِ عَنِ النَّاسِ وَاعْتِيَابِهِمْ ، وَإِشْغَالُهُ نَفْسَهُ بِمَا يَنْفَعُهُ لِآخِرَتِهِ وَدُنْيَاةً ، وَ طُولُ الْبُكَاءِ عَلَى خَطِيئَتِهِ؛

سه چیز مؤمن نجات بخش است : بازداشتن زبانش از مردم و ازغیبت کردن آنان ، و وا داشتن خود به آنچه در آخرت و دنیایش سود دهد ، و بسیار گریستن بر گناهان خویش .

حدیث ۱۰۶

امام سجاد علیه السلام :

نَظَرُ الْمُؤْمِنِ فِي وَجهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ لِلْمَوَدَّةِ وَالْمَحَبَّةِ لَهُ عِبَادَةٌ؛

نگاه کردن مؤمن به چهره برادر ایمانی خود از راه دوستی و محبت به او ، عبادت است.

حدیث ۱۰۷

امام سجاد علیه السلام :

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ مِنْ عَفْفٍ بَطْنٍ وَفَرَجٍ؛

چیزی نزد خدا ، پس از شناخت او ، محبوب تر از بازداشتن شکم و عورت [از حرام] نیست.

حدیث ۱۰۸

امام سجاد علیه السلام :

نَحْنُ الْفُلُكُ الْجَارِيَةُ فِي اللَّجَجِ الْغَامِرَةِ، يَا مَنُّ مَنْ رَكِبَهَا وَيَغْرَقُ مَنْ تَرَكَهَا

امام سجاد علیه السلام : ما کشتی روانی در دریاهاى عمیق پوشاننده هستیم، هر که بر آن سوار شود ایمن ماند و هر که از آن چشم

پوشد غرق شود.

ینابیع المودّه: ۱ / ۷۶ / ۱۲ ، و ذکره ایضاً فی: ۳ / ۳۵۹ .

حدیث ۱۰۹

امام سجاد علیه السلام:

- فی دعائِهِ یَوْمَ عَرَفَةَ - : رَبِّ صَلِّ عَلَیْ أَطَائِبِ أَهْلِ بَيْتِهِ الَّذِينَ اخْتَرْتَهُمْ لِأَمْرِكَ ، وَجَعَلْتَهُمْ خَزَنَةَ عِلْمِكَ ، وَحَفَظْتَ دِينَكَ ، وَخُلَفَاءَكَ فِي أَرْضِكَ ، وَحُجَجَكَ عَلَیْ عِبَادِكَ ، وَطَهَّرْتَهُمْ مِنَ الرَّجْسِ وَالذَّنْسِ تَطْهِيراً بَارَادَتِكَ ، وَجَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيْكَ ، وَالْمَسْلَكَ إِلَى جَنَّتِكَ

امام سجاد علیه السلام - در دعایش به روز عرفه - : خدایا! درود بفرست بر پاک ترین های اهل بیتش که برای امر خود آنها را برگزیدی و آنها را گنجوران علم خود و پاسداران دینت و جانشینان در زمینت و حجتهای بندگانت قرارشان دادی و با اراده ات از هر گونه پلیدی و پلشتی کاملاً پاکشان گرداندی و آنان را وسیله به سوی خود و راه به سوی بهشت قرار دادی .
الصحیفه السجادیّه : الدعاء ۴۷ ص ۱۹۰ .

حدیث ۱۱۰

امام سجاد علیه السلام:

- فی الدُّعَاءِ - : ... وَصَلِّ عَلَیْ خَيْرَتِكَ اللَّهُمَّ مِنْ خَلْقِكَ مُحَمَّدٍ وَعِتْرَتِهِ الصَّفْوَةِ مِنْ بَرِيَّتِكَ الطَّاهِرِينَ ، وَاجْعَلْنَا لَهُمْ سَامِعِينَ وَمُطِيعِينَ كَمَا أَمَرْتَ

امام سجاد علیه السلام : - در دعا - : ... و درود بفرست بار خدایا! بر برگزیده آفریدگانت محمد و خاندان برگزیده از مردمان پاکت و ما را شنوای ایشان و فرمانبر آنها - چنان که دستور داده ای - قرار ده .
الصحیفه السجادیّه : الدعاء ۳۴ ص ۱۳۸ ، ینابیع المودّه : ۳ / ۴۱۷ نقلاً عن الصحیفه زواد فیهِ «أی بقولک : أطيعوا الله وأطيعوا الرسول وأولی الأمر منکم» .

حدیث ۱۱۱

امام سجاد علیه السلام:

نَحْنُ أئِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ ، وَحُجَجُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ ، وَسَادَةُ الْمُؤْمِنِينَ ، وَقَادَةُ الْعُرَى الْمُحَجَّجِينَ ، وَمَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ ، وَنَحْنُ أَمَانُ أَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ، وَنَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ ، وَبِنَا يُمَسِّكُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا ، وَبِنَا يَنْزِلُ الْعَيْثُ ، وَبِنَا يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ ، وَيُخْرِجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ ، وَلَوْلَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنَّا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا

امام سجاد علیه السلام : ما امامان مسلمانان و حجتهای الهی بر جهانیان و سروران مؤمنان و جلوداران سپید پیشانیهای دست و پا سفید و سالار مؤمنان هستیم. ما موجب امنیت زمینیان هستیم چنان که ستارگان، سبب امان آسمانیان هستند. خداوند به سبب ما آسمان را نگاه داشته تا مبادا - جز به اذن او - بر زمین فرو افتد و با ما زمین را حفظ کرده تا اهل زمین را نلرزاند. باران را به سبب ما فرو می فرستد و رحمت را در پرتو وجود ما می پراکند و برکتهای زمین را بیرون می دهد و اگر کسی از ما در زمین نمی بود اهل خود را فرو می کشید.

أمالی الصدوق : ۱۵۶ / ۱۵ ، کمال الدین : ۲۰۷ / ۲۲ ، ینابیع المودّه : ۱ / ۷۵ / ۱۱ ، فرائد السمطين : ۱ / ۴۵ / ۱۱ کلها عن الأعمش

عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، روضه الواعظين : ۲۲۰ عن عمرو بن دينار .

حدیث ۱۱۲

امام سجاد علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسًا وَعِنْدَهُ عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، فَقَالَ : وَالَّذِي بَعَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا ، مَا عَلَيَّ وَجْهَ الْأَرْضِ خَلَقَ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَلَا- أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنِّي ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى شَقَّ لِي اسْمًا مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ مَحْمُودٌ وَأَنَا مُحَمَّدٌ ، وَشَقَّ لَكَ يَا عَلِيُّ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ الْعَلِيُّ الْأَعْلَى وَأَنْتَ عَلِيٌّ ، وَشَقَّ لَكَ يَا حَسَنُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ الْمُحْسِنُ وَأَنْتَ حَسَنٌ ، وَشَقَّ لَكَ يَا حُسَيْنُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ ذُو الْإِحْسَانِ وَأَنْتَ حُسَيْنٌ ، وَشَقَّ لَكَ يَا فَاطِمَةُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ الْفَاطِرُ وَأَنْتَ فَاطِمَةُ .

ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي سَلَّمْتُ لِمَنْ سَأَلْتَهُمْ ، وَحَرَبْتُ لِمَنْ حَارَبَهُمْ ، وَمُحِبُّ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ ، وَمُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُمْ ، وَوَلِيٌّ لِمَنْ وَالَاهُمْ ، لِأَنَّهَمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ

امام سجاد علیه السلام : روزی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نشسته بود و علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام نزد او بودند. حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: سوگند به کسی که مرا به حق مژده رسان برانگیخت، بر روی زمین هیچ کس نزد خداوند عزوجل محبوب تر و گرامی تر از ما نیست خداوند تبارک و تعالی نام مرا از یکی از نامهای خود مشتق ساخت، او محمود است و من محمد و ای علی! خداوند نام تو را از نامهای خود مشتق ساخته است، اوست «العلی الاعلی» و تویی علی و تو ای حسن! خداوند نامت را از نامهای خود بر گرفته که او «محسن» است و تو حسن و تو ای حسین! خداوند نام تو را نیز از نامهای خود گرفته که او «ذوالاحسان» است و تو حسین و تو ای فاطمه! خداوند نام تو را نیز از نامهای خود بر گرفته که او «فاطر» است و تو فاطمه. سپس فرمود: خدایا! تو را گواه می گیرم که با هر کس با ایشان آشتی در پیش می گیرم و با هر کس با ایشان سر جنگ داشته باشد سر جنگ دارم و دوستدار کسی هستم که ایشان را دوست داشته باشد و کینه کسی را در دل دارم که کینه ایشان را در دل دارد و دشمن کسی هستم که دشمن آنهاست و دوست کسی هستم که دوست آنهاست، زیرا آنها از من و من از آنهایم. معانی الأخبار : ۵۵ / ۳ عن عبد الله بن الفضل الهاشمي عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام .

حدیث ۱۱۳

امام سجاد علیه السلام :

- مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ فِي مَجْلِسِ يَزِيدَ - : أَيُّهَا النَّاسُ ، أَعْطَيْنَا سِتًّا ، وَفُضِّلْنَا بِسَبْعٍ : أَعْطَيْنَا الْعِلْمَ ، وَالْحِلْمَ ، وَالسَّمَاخَةَ ، وَالْفَصَاخَةَ ، وَالشَّجَاعَةَ ، وَالْمَحَبَّةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ . وَفُضِّلْنَا بِأَنَّ مَنَا النَّبِيَّ الْمُخْتَارَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَمِنَّا الصِّدِّيقُ ، وَمِنَّا الطَّيَّارُ ، وَمِنَّا أَسَدُ اللَّهِ وَأَسَدُ الرَّسُولِ ، وَمِنَّا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فَاطِمَةُ الْبَتُولُ ، وَمِنَّا سِبْطُ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَسَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

امام سجاد علیه السلام - در خطبه ای در مجلس یزید - : ای مردم! به ما شش سرشت بخشیده شده و به هفت امر، فضیلت داده شده ایم. به ما علم، خرد، بردباری، بخشش، گشاده زبانی، دلیری و محبت در دل مؤمنان بخشیده شده است و برتری داده شده ایم به این که پیامبر برگزیده، محمد صلی الله علیه و آله و صدیق و طیار و شیر خدا و شیر پیامبر و سرور بانوان جهان، فاطمه بتول و دو نوه این امت و سالار جوانان بهشتی از ما هستند.

مقتل الحسين للخوارزمي : ۲ / ۶۹ .

حدیث ۱۱۴

امام سجاد علیه السلام :

- فِي صِفَةِ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : مِنْ فُرُوعِ الشَّجَرَةِ الْمُبَارَكَةِ ، وَبَقَايَا الصَّفْوَةِ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ ، وَبَرَّأَهُمْ مِنَ الْآفَاتِ ، وَافْتَرَضَ مَوَدَّتَهُمْ فِي الْكِتَابِ . هُمْ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى ، وَ إِيَّاهُمْ [مَعْدِنُ الْوُثْقَى ، وَخَيْرُ جِبَالِ الْعَالَمِينَ وَوُثْقُهَا

امام سجاد علیه السلام - در توصیف اهل بیت علیهم السلام - : آنها از شاخه های شجره مبارکه و باقیمانده برگزیدگانی هستند که خداوند هر گونه پلشتی را از آنها دور ساخته است پاکشان گردانیده و از آفات مبرایشان داشته و دوستی با آنها را در کتابش واجب ساخته است. آنها دستاویز استوار و کان پرهیزگاری و نیکو و ریسمانی استوار برای جهانیان هستند.

ینابیع المودّة: ۲ / ۳۶۷ / ۵۰ ، کشف الغمّة: ۲ / ۳۱۱ / ۲ کلاهما عن أبي الطفيل عامر بن واثله ، الصواعق المحرقة: ۱۵۲ .

حدیث ۱۱۵

امام سجاد علیه السلام :

نَحْنُ أَبْوَابُ اللَّهِ ، وَنَحْنُ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ ، وَنَحْنُ عَيْبَةُ عِلْمِهِ ، وَنَحْنُ تَرَاجِمُهُ وَحِيهِ ، وَنَحْنُ أُرْكَانُ تَوْحِيدِهِ ، وَنَحْنُ مَوْضِعُ سِرِّهِ
امام سجاد علیه السلام : ما درهای خدا هستیم و راه راست اویم. ما ظرف علم او و بازگو کننده وحی او هستیم و پایه های توحید او و جایگاه راز اویم.

معانی الأخبار: ۳۵ / ۵ ، ینابیع المودّة: ۳ / ۳۵۹ / ۱ کلاهما عن ثابت الثمالی .

حدیث ۱۱۶

امام سجاد علیه السلام :

مَا يَتَقِمُ النَّاسُ مِنَّا؟! فَنَحْنُ وَاللَّهِ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ ، وَبَيْتُ الرَّحْمَةِ ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ
امام سجاد علیه السلام : چرا مردم کینه ما را می جویند؟! در حالی که به خدا سوگند ما درخت نبوت و خانه رحمت و کان علم و معرفت و مکان آمد و شد فرشتگانیم.

الکافی: ۱ / ۲۲۱ / ۱ عن أبي الجارود .

حدیث ۱۱۷

امام سجاد علیه السلام :

عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنِيَا وَالْبَلَايَا ، وَفَصْلُ الْخِطَابِ ، وَأَنْسَابُ الْعَرَبِ ، وَمَوْلِدُ الْإِسْلَامِ

امام سجاد علیه السلام : آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و سخن انجامین و نَسَبهای عرب و زادگاه اسلام نزد ماست.

بصائر الدرجات: ۲۶۶ / ۳ عن عبد الرحمن بن أبي نجران عن الإمام الرضا عليه السلام ، وذكره أيضًا في: ۲۶۷ / ۴ عن عمار بن هارون عن الإمام الباقر عليه السلام ، تفسير فرات الكوفی: ۳۹۶ / ۵۲۷ وفيه «البلايا والقضايا والوصايا» ، اليقين: ۳۱۸ / ۱۲۱ کلاهما عن زياد بن المنذر عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۱۱۸

امام سجاد علیه السلام :

دَخَلْتُ عَلَى مَرَّوَانَ بْنِ الْحَكَمِ فَقَالَ : مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْرَمَ غَلَبِيَّةً مِنْ أَبِيكَ ، مَا هُوَ إِلَّا أَنْ وَلِينَا يَوْمَ الْجَمَلِ ، فَنادَى مُنادِيهِ : لَا يُقْتَلُ مُدْبِرٌ وَلَا يُدْفَفُ عَلَى جَرِيحٍ

امام سجاد علیه السلام: بر مروان بن حکم وارد شدم. او گفت: به هنگام چیرگی، کسی را از پدر تو کریمتر نیافتم. او همان کسی بود که در جنگ جمل ما را تعقیب می کرد و منادیش ندا در می داد که: هیچ گریزنده ای، کشته نخواهد شد و هیچ زخم خورده ای، از پای در آورده نخواهد شد.

السنن الکبری : ۸ / ۳۱۴ / ۱۶۷۴۶ عن إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَنِ أَبِيهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، الْمَبْسُوطُ : ۷ / ۲۶۴ عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام وفيه «يدنف» بدل «يدفف»، وذفف على الجريح : أجهز عليه . (أساس البلاغة للزمخشري : ۱۴۳) .

حدیث ۱۱۹

امام سجاد علیه السلام :

إِنِّي أَكْرَهُ أَنْ أُعْبِدَ اللَّهُ لَا غَرَضَ لِي إِلَّا ثَوَابُهُ ، فَأَكُونَ كَالْعَبْدِ الطَّمَعِ الْمُطْمَئِنِّ ، إِنْ طَمَعَ عَمَلٍ وَإِلَّا لَمْ يَعْمَلْ . وَأَكْرَهُ أَنْ أُعْبَدَ (لا غَرَضَ لِي) إِلَّا لِخَوْفِ عِقَابِهِ ، فَأَكُونَ كَالْعَبْدِ السَّوِّءِ إِنْ لَمْ يَخَفْ لَمْ يَعْمَلْ . قِيلَ لَهُ : فَلِمَ تَعْبُدُهُ ؟ قَالَ : لِمَا هُوَ أَهْلُهُ بِأَيَادِيهِ عَلَيَّ وَإِنْعَامِهِ

امام سجاد علیه السلام: من خوش نمی دارم خدا را چنان بپرستم که مقصودی جز پاداش نداشته باشم، تا چونان برده ای باشم آزمند و تسلیم که اگر طمع ورزد می کوشد و الا نه و خوش نمی دارم خدا را چنان بپرستم که [مقصودی] جز هراس از کیفر او در سر نداشته باشم تا چونان برده بدکاری باشم که اگر نهراسد، گامی بر نمی دارد. به حضرت علیه السلام عرض شد: پس چرا خدا را می پرستی؟ فرمود: چون او با نواختن و نعمت دادن به من، شایسته عبادت است.

التفسير المنسوب إلى الإمام العسکری عليه السلام : ۳۲۸ / ۱۸۰ .

حدیث ۱۲۰

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ فِي زَمَانِهِ وَأَزْهَدَهُمْ وَأَفْضَلَهُمْ ، وَكَانَ إِذَا حَجَّ حَجَّ مَاشِيًا وَرُبَّمَا مَشَى حَافِيًا ، وَكَانَ إِذَا ذَكَرَ الْمَيُوتَ بَكَى ، وَإِذَا ذَكَرَ الْقَبْرَ بَكَى ، وَإِذَا ذَكَرَ الْبَعْثَ وَالنُّشُورَ بَكَى ، وَإِذَا ذَكَرَ الْمَمَرَّ عَلَى الصَّرَاطِ بَكَى ، وَإِذَا ذَكَرَ الْعَرَضَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرَهُ شَهَقَ شَهَقًا يُغْشَى عَلَيْهِ مِنْهَا ، وَكَانَ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ تَرْتَعَدُ

فَرَأَيْتُهُ بَيْنَ يَدَيَّ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ ، وَكَانَ إِذَا ذَكَرَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ اضْطَرَبَ اضْطِرَابَ السَّلِيمِ ، وَيَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَيَعُوذُ بِهِ مِنَ النَّارِ ، وَكَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَقْرَأُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا» إِلَّا قَالَ : لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ . وَلَمْ يَزْ فِي شَيْءٍ مِنْ أَحْوَالِهِ إِلَّا ذَاكِرًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ

امام سجاد علیه السلام: حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام در زمان خود، از همه عابدتر، زاهدتر و با فضلیت تر بود و هرگاه حج می رفت، پیاده و چه بسا پابرهنه می رفت و هرگاه مرگ و گور را به خاطر می آورد می گریست و هرگاه رستاخیز و زنده شدن را از نظر می گذراند، اشک از دیده می ریخت و هرگاه گذر از صراط را در اندیشه می آورد گریان می شد و هرگاه عرضه [اعمال] را به خدای متعال به یاد می آورد، فریادی می کشید که از آن، بی هوش می شد

و هرگاه به

نماز برمی خاست، گوشت تنش در برابر خداوند عزوجل، به لرزه می افتاد و هرگاه بهشت و دوزخ را به یاد می آورد چونان مار گزیده، بی تاب می کرد و از خداوند، بهشت را طلب می کرد و از آتش دوزخ، به او پناه می بُرد. او، هرگاه عبارت «یا أَيُّهَا الْمَدِينِ آمَنُوا» را از قرآن می خواند می گفت: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ و در هیچ حالی دیده نشد، مگر آن که خداوند سبحان را ذکر می گفت.
 أمالی الصدوق : ۱۵۰ / ۸ ، فلاح السائل : ۲۶۸ ، عدّة الداعی : ۱۲۳ ، إلی قوله «من النار» کلّها عن المفّضّل بن عمر عن الإمام الصادق عن أبیه علیهما السلام .

حدیث ۱۲۱

امام سجاد علیه السلام :

كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُصَيِّمِي ، فَمَرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ رَجُلٌ فَنَهَاهُ بَعْضُ جُلَسَائِهِ ، فَلَمَّا انصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ لَهُ : لِمَ نَهَيْتَ الرَّجُلَ ؟ قَالَ : يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ ، حَظَرَ

امام سجاد علیه السلام: حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام نماز می گزارد که مردی از برابر او گذشت. یکی از همشینیانش او را از این کار نهی کرد. چون حضرت علیه السلام نماز فرارغ شد، به آن مرد فرمود: چرا او را باز داشتی؟ عرض کرد: یابن رسول الله، او میان شما و محراب حائل شد. حضرت علیه السلام فرمود: وای بر تو، خداوند عزوجل به من نزدیکتر از آن است که کسی بتواند میان من و او، حائل شود.
 الحَظَرُ: المنع (مجمع البحرین : ۱ / ۴۲۴) .

حدیث ۱۲۲

امام سجاد علیه السلام :

لَمَّا اشْتَدَّ الْأَمْرُ بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ نَظَرَ إِلَيْهِ مَنْ كَانَ مَعَهُ فَإِذَا هُوَ بِخِلَافِهِمْ ؛ لِأَنَّهُمْ كَلَّمَا اشْتَدَّ الْأَمْرُ تَغَيَّرَتْ أَلْوَانُهُمْ وَارْتَعَدَتْ فَرَائِصُهُمْ وَوَجِبَتْ

امام سجاد علیه السلام: چون کار بر حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام دشوار شد، همراهیان او بدو نگرستند و او را برخلاف خود یافتند، چه، هرگاه کار

دشوار می شد، رنگ آنها تغییر می یافت و گوشت تنشان به لرزه و دلهاشان به تپش می افتاد، در حالی که حسین علیه السلام و برخی از نزدیکان او رنگشان می درخشید و دل و جانشان آرام می گرفت. آنها به یکدیگر می گفتند: ببینید، از مرگ هیچ هراسی ندارد، و حسین علیه السلام بدیشان می فرمود: شکیبایی، ای بزرگ زادگان! مرگ نیست مگر پلی که شما را از بینوایی و سختی به بهشتهای فراخ و نعمتهای جاودان می رساند، کدام یک از شما خوش نمی دارد که از زندان به قصر درآید؟! چنان که مرگ برای دشمنان شما نیست، مگر در آمدن از کاخ به زندان و شکنجه. پدرم به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: دنیا، زندان مؤمن و فردوس کافر است و مرگ، پل این جماعت است که آنها را به بهشتشان و اینها را به دوزخشان می رساند و من نه دروغ می گویم و نه به من دروغ گفته شده است.

وجِبَ الْقَلْبُ وَجِيبًا : إِذَا حَقَّقَ (النهاية : ۵ / ۱۵۴) .

حدیث ۱۲۳

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْطَانَا الْجِلْمَ وَالْعِلْمَ وَالشَّجَاعَةَ وَالسَّخَاوَةَ وَالْمَحَبَّةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

امام سجاد علیه السلام: خداوند متعال به ما شکیبایی و دانش و دلیری و بخشش و مهر در دل مؤمنان را ارمغان داده است.

منتخب الأثر: ۱۷۲ / ۹۶ نقلًا عن الكامل ، معجم أحاديث الإمام المهدي: ۳ / ۲۰۰ ، وراجع: ص ۲۴۲ / ۳۲۵ من کتابنا هذا .

حدیث ۱۲۴

امام سجاد علیه السلام :

مَعَاشِرَ أَصْحَابِي، أَوْصِيكُمْ بِالْآخِرَةِ وَلَسْتُ أَوْصِيكُمْ بِالْدُّنْيَا، فَإِنَّكُمْ بِهَا مُسْتَوْصُونَ وَعَلَيْهَا حَرِيصُونَ وَبِهَا مُسْتَمْسِكُونَ .

معاشره اصحابی ، إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍّ وَالْآخِرَةُ دَارُ مَقَرٍّ ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ ، وَلَا تَهْتِكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ أَسْرَارُكُمْ ، وَأَخْرِجُوا مِنَ الدُّنْيَا قُلُوبَكُمْ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْهَا أَبْدَانُكُمْ

امام سجاد علیه السلام: ای گروه اصحاب من! شما را به آخرت سفارش می کنم و به دنیا سفارستان نمی کنم؛ زیرا خود بدان سفارش شده اید و بدان آزمندید و به دامن آن چنگ افکنده اید.

ای گروه اصحاب من! دنیا، سرای گذر است و آخرت، سرای ماندن، پس از گذرگاه خود برای قرارگاهتان توشه بگیرید و پرده های خود را در پیشگاه کسی که رازهایتان بر او پوشیده نیست، مدربید و دل‌های خود را از دنیا بیرون کنید، پیش از آن که کالبدهایتان از آن بیرون رود.

أمالی الصدوق: ۱۸۲ / ۵ عن طاووس الیمانی .

حدیث ۱۲۵

امام سجاد علیه السلام :

- فِي كِتَابِهِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ الزُّهْرِيِّ يَعْظُهُ - : كَفَانَا اللَّهُ وَإِيَّاكَ مِنَ الْفِتَنِ وَرَحِمَكَ مِنَ النَّارِ ، فَقَدْ أَصْبَحَتْ بِحَالٍ يَتَّبِعِي لِمَنْ عَزَفَكَ بِهَا أَنْ يَرْحَمِيكَ ، فَقَدْ أَثْقَلْتِكَ نِعَمَ اللَّهِ بِمَا أَصْحَحَ مِنْ يَدِنِكَ وَأَطَالَ مِنْ عُمْرِكَ ، وَقَامَتْ عَلَيْكَ حُجَّجُ اللَّهِ بِمَا حَمَلَكَ مِنْ كِتَابِهِ ، وَفَقَّهَكَ فِيهِ مِنْ دِينِهِ ، وَعَزَّفَكَ مِنْ سُنَّتِهِ نَبِيَّهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَرَضِي لَكَ فِي كُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمَ بِهَا عَلَيْكَ ، وَفِي كُلِّ حُجَّةٍ إِحْتَجَّ بِهَا عَلَيْكَ الْفَرَضَ بِمَا قَضَى ، فَمَا قَضَى إِلَّا ابْتَلَى شُكْرَكَ فِي ذَلِكَ وَأَبْدَى فِيهِ فَضْلَهُ عَلَيْكَ ، فَقَالَ : «لَيْنَ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَيْنَ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ»

امام سجاد علیه السلام - در اندرزنامه اش به محمد بن مسلم زهری - : خداوند، ما و تو را از فتنه ها نگهدارد و بر تو، از آتش [دوزخ] رحم کند؛ زیرا تو اینک به حالی در افتاده ای که هرکس تو را بدین حال بیند، سزد که بر تو رحم آورد. چه، نعمتهای خداوند تو را سنگین بار ساخته که تنی سالم و عمری دراز ارزانی ات داشته است. حجت های او، بر تو تمام گشته است، بدان سبب که بار کتابش را، بر دوش تو نهاده [قرآن را می شناسی] و تو را در دینش، فقیه و آگاه ساخته و سنت پیامبرش محمد صلی الله علیه و آله را، به تو شناسانده است. در هر نعمتی که به تو ارزانی داشته و در هر حجتی که بدان وسیله، برایت حجت آورده، فریضه ای بر تو واجب گردانیده است و مرادش جز این نیست که سپاسگزاری تو را در آن بیازماید و تفضلی را که به تو نموده، آشکار گرداند و فرموده است: «اگر سپاس بگزارید، بی گمان [نعمت] شما را افزون گردانم و اگر ناسپاسی کنید، به راستی که عذاب من بسی سخت است» .

پس، بنگر که فردای قیامت چگونه مردی خواهی بود، آن گاه که در پیشگاه خداوند بایستی و او از نعمتهایش بر تو، بپرسد که آنها را چگونه پاس داشتی؟! و از حجت هایش بر تو بازخواست کند که آنها را چگونه به جای آوردی؟! هرگز مپندار که خداوند از تو عذر و بهانه ای خواهد پذیرفت و یا به کوتاهی کردنیهای تو رضایت خواهد داد. هیئات، هیئات! نه چنین است. او در کتاب خویش از علما پیمان گرفته، آن جا که فرموده است: «باید آن [حقایق قرآن] را برای مردم بیان کنید و آن را کتمان نکنید».

بدان که کمترین حقیقتی را که کتمان کرده ای و سبکترین باری را که بر دوش داری، این است که با نزدیک شدن به ستمگر و پذیرش دعوت او، آن گاه که تو را دعوت کرد، مونس تنهایی ستمگرشدهی و راه گمراهی را برایش سهل و هموار ساختی. وه چه می ترسم که فردا [ی قیامت] همراه خیانت کاران به کیفر گناهت گرفتار آیی و از آن چه در برابر یاری رساندن به ستم ستمگران گرفته ای، بازخواست شوی؛ تو چیزی را از کسی که به تو بخشیده است، گرفته ای که از آن تو نیست و به کسی نزدیک شده ای که حق احدی را نپرداخته است و تو نیز از زمانی که به او نزدیک گشته ای، از باطلی جلوگیری نکرده ای. تو کسی را به دوستی گرفته ای که با خدا به دشمنی و مخالفت برخاسته است، آیا نه این است که با دعوت او از تو، آن گاه که تو را [به همکاری] دعوت کرد، تو را محوری برای به چرخش در آوردن آسیاب ستمگریهایشان قرار دادند و پلی برای عبور به سوی بلا آفرینی هایشان و نردبانی برای ضلالتشان و مبلغ گمراهی آنان و پوینده راهشان؟! به واسطه تو کاری کرده اند که مسلمانان به علما [ی راستین] نیز به دیده شک و بدگمانی بنگرند و به وسیله تو دلهای نادانان را به دنبال خود می کشانند؛ [حتی] مقربترین وزیران و نیرومندترین یاران آنها هم در دست جلوه دادن تباہکاری های آنان و کشاندن مردم، از خاص و عام به سوی آنان به پای تو نرسیدند. چه اندک است آن چه به تو دادند، در مقایسه با آن چه از تو گرفتند؟! و چه ناچیز است آن چه [از دنیا] برایت آباد ساختند؟! و چه عظیم است آن چه از تو ویران ساختند [خانه ایمان و آخرت را]؟! پس مراقب نفس خود باش که کسی جز تو آن را نپاید و چونان مردی مسؤول، به حساب نفست رسیدگی کن.

بنگر که چگونه از کسی که تو را در خردی و بزرگیت با نعمتهایش پرورانده، سپاس می گزاری؟ وه چه می ترسم که تو آن گونه باشی که خداوند در کتابش فرموده است: «پس، بعد از آنان، جانشینانی وارث کتاب (آسمانی) شدند که متاع این دنیای پست را می گیرند و می گویند: بخشیده خواهیم شد» تو در سرای ماندگاری نیستی؛ تو در سرایی هستی که بانگ رحیل سر داده است؛ مگر انسان پس از همگنانش (که رفته اند) چه اندازه می زید؟! خوشا به حال کسی که در دنیا، هراسناک به سر برد و بدا به حال آن کسی که بمیرد و پس از او، گناهانش بماند.

بر حذر باش، زیرا خبردار شده ای و بشتاب، زیرا مهلت محدود است. تو با کسی معامله می کنی که نادان نیست و آن که مراقب توست [لحظه ای] غافل نمی شود. آماده شو، زیرا که سفری دور و دراز به تو نزدیک شده است و [درد] گناهت را درمان کن زیرا که مرضی سخت به جانت راه یافته است.

گمان مبر که قصدم توبیخ و سرزنش و نکوهش کردن توست، بلکه می خواهم خداوند، اندیشه از دست رفته ات را جان دهد و دین از کف رفته ات را به تو باز گرداند و این سخن خدای متعال در کتابش را یادآور شوم که فرموده است: «یادآوری کن که

یادآوری، مؤمنان را سود می بخشد».

تو یاد آن عده از همسالان و همگنان را که رفته اند به دست غفلت سپرده ای و پس از آنان، چونان تک شاخ قوچی هستی که شاخ دیگرش شکسته است [تنها و بی یاور مانده ای] بنگر که آیا آنان نیز به همان بلایی گرفتار شدند که تو شده ای؟ یا آیا آنها هم در همان مهلکه ای افتادند که تو افتاده ای؟ و یا آیا فکر می کنی خیری را یادآور شده ای که آنان فرو گذاشتند و چیزی را می دانی که آنان نمی دانستند؟ [نه چنین است] بلکه تو از مقام و منزلتی بهره مند گشته ای که سبب شده است تا در دل‌های توده مردم جای گیری و به تو عشق ورزند؛ از اندیشه ات پیروی می کنند و فرمان تو را به کار می بندند؛ اگر تو چیزی را روا شماری، آنان نیز روایش می شمارند و اگر چیزی را ناروا دانی، آنها نیز آن را ناروا می دانند، حال آن که تو از این شایستگی برخوردار نیستی، اما علاقه آنان به آن چه تو داری [علم و دانش] و از دست رفتن علمایشان و چیره آمدن جهل و نادانی بر تو و برایشان و ریاست طلبی و دنیاخواهی تو و آنان، باعث شده است تا از تو پشتیبانی و پیروی کنند. آیا نمی بینی که تو خود گرفتار چه جهل و غفلتی شده ای و مردم دچار چه بلا- و فتنه ای گشته اند؟! بی گمان تو آنان را گرفتار کرده ای و به فتنه درافکنده ای و از کار و زندگی بازشان داشته ای؛ زیرا همه مشتاق آند که در علم و دانش به پایه تو برسند، یا به مانند آن چه تو دست یافته ای، دست یابند، از این رو، به واسطه تو به دریایی که ژرفایش ناپیداست و به بلایی که اندازه اش نامعلوم است در افتادند. خدا به داد ما و تو برسد و اوست که دست مدد به سویش دراز می شود.

پس اینک از این وضعی که داری، روی بگردان تا بدان شایستگی بیبندی که در جامه های ژنده و فرسوده خویش مدفون گشته اند، شکمهایشان [از شدت گرسنگی و روزه داری] به پشتهایشان چسبیده، میان آنان و خداوند حجابی نیست، دنیا فریشان ندهد و آنها نیز فریفته دنیا نشوند، خواستند و طلبیدند و دیری نپایید که [به خواسته اخروی خود] رسیدند. وقتی دنیا با چون تویی که سالخورده و دانشمند و دم مرگ هستی چنین کند، پس جوان نورسته ای که از دانش بی بهره است و اندیشه ای ناپخته و خردی ناقص دارد، چگونه ایمن ماند؟! انالله و انا الیه راجعون. به که باید تکیه کرد؟ و از چه کسی باید عذر خواست؟ از اندوه خود و وضعی که در تو می بینیم به خدا شکوه می کنیم و مصیبتی را که به واسطه تو بر ما وارد شده است به حساب خدا می گذاریم.

پس بنگر که سپاسگزاری تو از کسی که در خردی و بزرگیت تو را با نعمتهایش پرورده، چگونه است؟ و کسی را که به واسطه دینش، تو را در میان مردم خوشنام کرده است، چگونه بزرگ می داری؟ و از خلعت کسی که با پوشاندن آن بر قامت تو، تو را در میان مردم پوشیده [و آبرومند] داشته است، چگونه نگهداری می کنی؟ و نزدیکی یا دوری تو از کسی که به تو فرمان داده است خود را به او نزدیک کنی و در برابرش خوار و فروتن باشی، تا چه حد است؟ تو را چه شده که از خواب (غفلت) خود بیدار نمی شوی و از لغزش توبه نمی کنی و بگویی: به خدا سوگند که من حتی یک بار هم برای خدا به زنده کردن [حکمی از احکام] دین او و میراندن باطلی اقدام نکردم؛ زیرا همین، خود، سپاسگزاری تو از کسی است که این بار [دانش] را بر دوش تو نهاده [به کارت گرفته] است! چقدر می ترسم که تو از آنانی باشی که خداوند متعال در کتابش فرموده است: «نماز را تباه ساختند و از خواهشهای نفسانی پیروی نمودند، پس زودا که کیفر گمراهی را بیابند». خداوند، کتابش را بر دوش تو نهاد و عملش را به امانت، نزد تو سپرد، اما تو آن را تباه کردی. خدای را سپاس و ستایش می گوئیم که ما را از آن چه تو را بدان گرفتار ساخت، به سلامت داشت،

والسلام.

إبراهیم : ۷.

حدیث ۱۲۶

امام سجاد علیه السلام :

خَطَبَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ النَّبَاسَ حِينَ قُبِلَ عَلِيٌّ ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ : ... وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ مُوَدَّتَهُمْ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ ، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا» فَأَقْتَرَأُ الْحَسَنَةَ مُوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

امام سجاد علیه السلام: حسن بن علی پس از کشته شدن علی برای مردم سخنرانی کرد و پس از حمد و ثنای خداوند فرمود: ... من از خانواده ای هستم که خداوند دوستی آنان را بر هر مسلمانی فرض کرده است. او، تبارک و تعالی، به پیامبرش فرمود: «بگو: من به ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندان و هر کس نیکی به جای آورد برای او در ثواب آن خواهیم افزود». انجام دادن نیکی همان دوستی ما اهل بیت است.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۸۹ / ۴۸۰۲ عن عمر بن علی ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۰۳ / ۱۴۷۹۸ نحوه عن أبی الطفیل عن الإمام الحسن علیه السلام ، تأویل الآیات الظاهرة : ۵۳۰ عن الحسن بن زید عن أبیه علیهم السلام .

حدیث ۱۲۷

امام سجاد علیه السلام :

حُبْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يُكْفِرُ الذُّنُوبَ وَيُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان را پاک می کند و حسنات را دو چندان می سازد؟.

أمالی الطوسی : ۱۶۴ / ۲۷۴ عن علی بن مهدی عن أبیه عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، إرشاد القلوب : ۲۵۳ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث ۱۲۸

امام سجاد علیه السلام :

قَصِيرَةٌ مِنْ طَوِيلَةٍ

امام سجاد علیه السلام: سخن کوتاه : هر کس ما را دوست بدارد، اما نه به خاطر آن که از قبل ما به دنیایی برسد و دشمن ما را دشمن بدارد، لیکن نه به سبب کینه ای که میان آن دو است، روز قیامت به همراه محمد صلی الله علیه و آله و ابراهیم و علی علیهما السلام به پیشگاه خدا در آید.

قوله «قصيرة من طويلة» إمّا كلام الراوی ، أی : اقتصر علیه السلامن الكلام الطویل علی قلیل یغنی غناء ، أو من كلامه علیه السلامأن یكون معمولاً- لفعل محذوف أی : تُخْذَهَا كَمَا هُوَ الْمُتَعَارَفُ ، أو خبر مبتدأ محذوف ، أی : هذه . (كما فی هامش المحاسن) .

حدیث ۱۲۹

امام سجاد علیه السلام :

- فی فَضْلِ کَرْبَلَاءَ وَزِیَارَةِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلَامِ - : یوحى اللّهُ إِلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ وَالْبَحَارِ وَمَنْ فِیْهِنَّ . . . وَعِزَّتِی وَجَلَالِی لِأَعْدَبَنَّ مَنْ وَتَرَ رَسُولِی وَصَفِیْی ، وَأَنْتَهَکَ حُرْمَتَهُ ، وَقَتَلَ عِترَتَهُ ، وَتَبَدَّ عَهْدُهُ ، وَظَلَمَ أَهْلَ بَیْتِهِ عَذَابًا لَا أَعْدُبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِیْنَ

امام سجاد علیه السلام - در فضیلت کربلا- و زیارت حسین علیه السلام - : خداوند به آسمانها و زمین و کوهها و دریاها و هر موجودی که در آنهاست وحی می فرماید... سوگند به عزت و جلالم که هر کس به رسول و برگزیده ام ستم کند و حرمت او را بشکند و عترتش را بکشد و پیمانش را زیر پا نهد و به اهل بیت او ستم کند، وی را عذابی دهم که هیچ یک از جهانیان را چنان عذابی نچشانم.

کامل الزیارات : ۲۶۴ عن قدامه بن زایده عن أبیه .

حدیث ۱۳۰

امام سجاد علیه السلام :

رَبِّ صَلِّ عَلَی أَطَائِبِ أَهْلِ بَیْتِهِ الَّذِیْنَ اخْتَرْتَهُمْ لِأَمْرِکَ ، وَجَعَلْتَهُمْ خَزَنَةَ عِلْمِکَ ، وَحَفِظْتَ دِیْنَکَ ، وَخُلَفَاءَکَ فِی أَرْضِکَ ، وَحُجَجَکَ عَلَی عِبَادِکَ ، وَطَهَّرْتَهُمْ مِنَ الرَّجْسِ وَالذَّنْسِ تَطْهِیرًا یَارَادُکَ ، وَجَعَلْتَهُمُ الْوَسِیْلَةَ إِلَیْکَ وَالْمَسْلَکَ إِلَى جَنَّتِکَ . . . اللَّهُمَّ فَأَوْزِعْ لَوْلَیْکَ شُکْرَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَیْهِ ، وَأَوْزِعْنَا مِثْلَهُ فِیهِ ، وَآتِهِ مِنْ لَدُنْکَ سُلْطَانًا نَصِیْرًا ، وَافْتَحْ لَهُ فَتْحًا یَسِیْرًا ، وَأَعِنَهُ بِرُکْنِکَ الْأَعَزَّ ، وَاشْدُدْ أَرْزَهُ ، وَقَوِّ عَضُدَهُ ، وَرَاعِهِ بِعَیْنِکَ ، وَاحْمِهِ بِحِفْظِکَ ، وَانصُرْهُ بِمَلَائِکَتِکَ ، وَامدُدْهُ بِجُنْدِکَ الْأَعْلَبِ ، وَأَقِمْ بِهِ کِتَابَکَ وَحُدُودَکَ وَشَرَائِعَکَ وَشِئْنَ رَسُولِکَ صَلَواتُکَ اللَّهُمَّ عَلَیْهِ وَآلِهِ ، وَأَحِیْ بِهِ مَا أَمَاتَهُ الظَّالِمُونَ مِنْ مَعَالِمِ دِیْنِکَ ، وَاجْلُ بِهِ صِیدَا الْجَوْرِ عَنِ طَرِیقَتِکَ ، وَأَبِنِ بِهِ الضَّرَاءَ مِنْ سَبِیلِکَ ، وَأَزِلْ بِهِ النَّاكِبِیْنَ عَنِ صِرَاطِکَ ، وَامحَقْ بِهِ بُغَاءَ قَصْدِکَ عَوَجًا ، وَأَلِنْ جَانِبَهُ لِأَوْلِیائِکَ ، وَابْسُ یَدَهُ عَلَی

أَعْدَائِکَ ، وَهَرِبْ لَنَا رَافِئِیَهُ وَرَحْمَتَهُ وَتَعَطُّفَهُ وَتَحَنُّنَهُ ، وَاجْعَلْنَا لَهُ سَامِعِیْنَ مُطِیعِیْنَ ، وَفِی رِضاهُ سَاعِیْنَ ، وَإِلَی نُصْرَتِهِ وَالْمُدَافَعِیَهُ عَنْهُ مُکْنِفِیْنَ ، وَإِلَیْکَ وَإِلَی رَسُولِکَ صَلَواتُکَ اللَّهُمَّ عَلَیْهِ وَآلِهِ بِذَلِکَ مُتَقَرِّبِیْنَ

امام سجاد علیه السلام: ای پروردگار من، بر پاک تران اهل بیت او درود و صلوات فرست؛ همانان که ایشان را برای امر خود (راهنمایی و هدایت مردم) برگزیدی و خزانه داران دانشت و نگهبانان دینت و جانشینان خود در زمینت و حجت های خویش بر بندگانت قرار دادی و به خواست و اراده خود، آنان را از پلیدی و ناپاکی پاک ساختی و ایشان را وسیله واصل شدن به مقام قرب خود و راه رسیدن به بهشتت قرار دادی... بار خدایا، به ولی خود شکر و سپاس نعمتی را که به او ارزانی داشته ای، الهام فرما و به ما نیز همانند او چنین سپاسی را الهام ده و به او سلطنت و قدرتی یاری گر عطايش فرما و به او پیروزی و فتحی آسان ارزانی دار و با نیرومندترین رکن قدرت خود یاریش ده و پشتش را محکم و بازوانش را توانا گردان و تحت مراقبت خویش قرارش ده و در سایه حفظ خود نگاهش دار و با فرشتگانت یاریش نما و به وسیله لشکر پیروزمند خود، مددش رسان و کتاب خود و حدود و شرایعت و سنتهای پیامبرت را - که درود تو ای پروردگار بر او و خاندانش باد - به وسیله او برپا دار و آن چه را از نشانه های دینت که ستمگران از بین برده اند، به واسطه او زنده گردان و به وسیله او، زنگار ستم (ستمگران) را از آیین خود بزدا و به وسیله او، سختی و دشواریها را از راه خود دور گردان و به نیروی او، منحرفان از راه خود را از میان بردار و به وسیله او، کسانی را که

خواهان کج ساختن راه راست تو هستند، نیست و نابود کن؛ و او را نسبت به دوستان خود، نرمخو و مهربان ساز و دست قدرت وی را بر دشمنانت بگشای و رأفت و مهربانی و عطوفت و محبتش را نصیب ما گردان و ما را گوش به فرمان و مطیع او قرار ده و چنان کن که در راه خشنودی او بکوشیم و در حمایت و دفاع از او جدیت کنیم و بدین سبب، به تو و رسول تو - که درود تو ای

پروردگار بر او و خاندانش - تقرّب جویم.

الصّحیفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : الدعاء ۴۷ ص ۱۹۰ و ۱۹۱ ، إقبال الأعمال : ۹۱ / ۲ .

حدیث ۱۳۱

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الْيَهُودَ أَحَبُّوا عَزْرِيًّا حَتَّى قَالُوا فِيهِ مَا قَالُوا ، فَلَا عَزْرِيٍّ مِنْهُمْ وَلَا هُمْ مِنْ عَزْرِيٍّ . وَإِنَّ النَّصَارَى أَحَبُّوا عَيْسَى حَتَّى قَالُوا فِيهِ مَا قَالُوا ، فَلَا عَيْسَى مِنْهُمْ وَلَا هُمْ مِنْ عَيْسَى .

وَأَنَا عَلَى سُنَّةِ مَنْ ذَلِكَ ، إِنَّ قَوْمًا مِنْ شِيعَتِنَا سَيُحِبُّونَنَا حَتَّى يَقُولُوا فِيْنَا مَا قَالَتِ الْيَهُودُ فِي عَزْرِيٍّ وَمَا قَالَتِ النَّصَارَى فِي عَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ ، فَلَا هُمْ مِنَّا وَلَا نَحْنُ مِنْهُمْ

امام سجاد علیه السلام: یهود، عزیر را چندان دوست داشتند که درباره او گفتند آن چه گفتند [و با این حرفها کار را به جایی رساندند که] نه عزیر از آنان است و نه آنان از عزیر؛ نصارا نیز عیسی را چندان دوست داشتند که درباره او گفتند آن چه گفتند، پس نه عیسی از آنان است و نه آنان از عیسی.

درباره ما نیز همین شیوه پیموده خواهد شد؛ گروهی از شیعیان ما، آن قدر ما را دوست خواهند داشت که راجع به ما همان چیزی را بگویند که یهود درباره عزیر گفتند و نصارا درباره عیسی بن مریم؛ این گروه از ما نیستند و ما نیز از آنان نمی باشیم.
رجال الکشی : ۱ / ۳۳۶ / ۱۹۱ عن أبي خالد الكابلي .

حدیث ۱۳۲

امام سجاد علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَمْ يُحِبَّ زَهْرَةَ الدُّنْيَا وَعَاجِلَهَا لِأَخِيٍّ مِنْ أَوْلِيَائِهِ ، وَلَمْ يُرَغِّبْهُمْ فِيهَا وَفِي عَاجِلِ زَهْرَتِهَا وَظَاهِرِ بَهْجَتِهَا ، وَإِنَّمَا خَلَقَ الدُّنْيَا وَخَلَقَ أَهْلِهَا لِيَلْبُوهُمْ فِيهَا أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا لِأَخْرَجْتِهِ ، وَأَيُّمَ اللَّهُ لَقَدْ ضَرَبَ لَكُمْ فِيهِ

الْأَمْثَالَ ، وَصَرَّفَ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ، وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : بدانید که خداوند زرق و برق زودگذر دنیا را برای هیچ یک از دوستانش نخواسته است و آنان را به دنیا و به زیور گذرای آن و زیبایی ظاهری آن ، ترغیب نکرده است؛ بلکه دنیا را آفرید و اهل آن را خلق کرد تا آنان را در دنیا بیازماید که کدامینشان برای آخرتش بهتر عمل می کنند. به خدا سوگند که او در این باره ، برای شما مثال ها آورده و برای مردمی که خرد ورزند دلایل

گوناگون آورده است ؛ و نیرویی نیست ، مگر به واسطه خداوند.

الکافی : ج ۸ ص ۷۵ ح ۲۹ عن سعيد بن المسيب ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۴۹ ، تحف العقول : ص ۲۵۱ و ليس فيه «وعاجلها» ،
الأمالي للصدوق : ص ۵۹۵ ح ۸۸۲ عن سعيد بن المسيب وفيه «لم يختر هذه الدنيا» بدل «لم يحب زهرة الدنيا» ، أعلام الدين : ص ۲۲۵ وفيه «هذه الدنيا» بدل «زهرة الدنيا» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۵ ح ۶ .

حدیث ۱۳۳

امام سجاد علیه السلام :

العَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ لِمَنْ عَمِلَ لِدَارِ الْفَنَاءِ ، وَتَرَكَ دَارَ الْبَقَاءِ .

امام زین العابدین علیه السلام : شگفتا ، بس شگفتا از آن که برای سرای نیستی می کوشد و بر سرای ماندگاری چشم می پوشد!
الأمالی للطوسی : ص ۶۶۴ ح ۱۳۸۷ ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۷۸ ح ۸۳۲ نحوه و کلاهما عن أبي حمزة الثمالي ، جامع الأخبار : ص ۲۹۶ ح ۸۱۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۲ ح ۴ .

حدیث ۱۳۴

امام سجاد علیه السلام :

: أَمَا بَلَعَكُمْ مَا قَالَ عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلْحَوَارِيِّينَ ! قَالَ لَهُمْ : الدُّنْيَا قَنْطَرَةٌ ، فَاعْبُرُوهَا وَلَا تَعْمُرُوهَا

امام زین العابدین علیه السلام - به یارانش - : آیا به شما نرسیده است که عیسی بن مریم علیه السلام به حواریان چه گفت؟ به آنان فرمود: «دنیا، پُلّی است . پس ، از آن بگذرید و آبادش مسازید».

قال فی تنبیه الخواطر بعد نقله قول النبی عیسی علیه السلام : هو مثال واضح ، فَإِنَّ حَيَاةَ الدُّنْيَا مَعْبَرُ الْآخِرَةِ ، وَالْمَهْدُ هُوَ الْمَثَلُ الْأَوَّلُ عَلَى رَأْسِ الْقَنْطَرَةِ ، وَاللَّحْدُ هُوَ الْمَثَلُ الثَّانِي ، وَبَيْنَهُمَا مَسَافَةٌ مَحْدُودَةٌ ؛ فَمَنْ النَّاسُ مِنْ قَطَعَ نِصْفَ الْقَنْطَرَةِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ قَطَعَ ثَلَاثَهَا ، وَمِنْهُمْ مَنْ قَطَعَ ثَلَاثِيهَا ، وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ يَبْقِ إِلَّا خُطْوَةٌ وَاحِدَةٌ وَهُوَ غَافِلٌ عَنْهَا ، وَكَيْفَ مَا كَانَ لَا بَدَّ مِنَ الْعُبُورِ .

حدیث ۱۳۵

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ جَمِيعَ مَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا - بَحْرِهَا وَبَرِّهَا وَسَيِّئِهَا وَجَلِيلِهَا - عِنْدَ وَلِيِّي مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَأَهْلِ الْمَعْرِفَةِ بِحَقِّ اللَّهِ ، كَفَىءِ الضَّلَالِ .

امام زین العابدین علیه السلام : همه آنچه خورشید بر آن طلوع کند ، در خاوران و باختران زمین - از دریاها و خشکی هایش و دشت ها و کوه هایش ، در نزد هر یک از اولیای خدا و به نزد آنان که خدا را به درستی می شناسند، همانند جا به جا شدن سایه هاست.

تحف العقول : ص ۳۹۱ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۶ ح ۱ .

حدیث ۱۳۶

امام سجاد علیه السلام :

الدُّنْيَا سَوْقُ الْآخِرَةِ ، وَالنَّفْسُ تَاجِرٌ ، وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ رَأْسُ الْمَالِ ، وَالْمَكْسَبُ الْجَنَّةُ ، وَالْخُسْرَانُ النَّارُ .

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا ، بازار آخرت است و نفس ، بازرگان است و شب و روز ، سرمایه و سود ، بهشت و زیان ، دوزخ.

أعلام الدین : ص ۹۶ .

حدیث ۱۳۷

امام سجاده علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا يَكُونُ بِهِ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَإِذَا كُرِبْتُمْ

امام زین العابدین علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «آیا به شما خبر دهم از چیزی که خیر دنیا و آخرت به آن است، و هرگاه ناراحت و اندوهگین شدید ، با آن خدا را بخوانید و خداوند ، غم و رنج شما را بزداید؟»

گفتند: بگو ای پیامبر خدا!

فرمود: «بگویند: " لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبَّنَا ، لَا نَشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ؛ جَزَّ خَدَايَ يَكْتَا كَهَ پَرُورْدْ گَار مَاسْت ، خَدَايِي نِيَسْت وَ مَا هِيَجْ گُونَه بَه وَی شَرِكْ نَمِي وَرَزِيْم . " سِيس ، هِر دَعَايِي كَه خَوَاسْتِيْد ، بَكْنِيْد .»

كَرْبَةُ الْأَمْرِ : شَقَّ عَلَيْهِ (المصباح المنير : ص ۵۲۹ «كرب»).

حدیث ۱۳۸

امام سجاده علیه السلام :

اللَّهُمَّ قَدْ تَعَلَّمْتُ مَا يُصْلِحُنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي ، فَكُنْ بِحَوَائِجِي حَفِيًّا .

امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! تو می دانی که کار دنیا و آخرت مرا چه چیز به صلاح می آورد . پس حاجت هایم را عطا فرما.

الصَّحِيفَةُ السَّجَادِيَّةُ : ص ۹۵ الدعاء ۲۲ وراجع مصباح المتهجد : ص ۸۲ ح ۱۳۲ و ص ۴۷۱ ح ۵۶۸ وفلاح السائل : ص ۳۲۹ ح ۳۱۷ و بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۱۵ ح ۱۱ .

حدیث ۱۳۹

امام سجاده علیه السلام :

اللَّهُمَّ أَعْظِنِي كُلَّ سُؤْلِي ، وَاقْضِ لِي حَوَائِجِي ، وَلَا تَمْنَعْنِي الْإِجَابَةَ وَقَدْ ضَمَنْتَهَا لِي ، وَلَا تَحْجُبْ دُعَائِي عَنْكَ وَقَدْ أَمَرْتَنِي بِهِ ، وَامْنُ عَلَيَّ بِكُلِّ مَا يُصْلِحُنِي فِي دُنْيَايَ وَآخِرَتِي ؛ مَا ذَكَرْتُ مِنْهُ وَمَا نَسِيتُ ، أَوْ أَظْهَرْتُ أَوْ أَخْفَيْتُ ، أَوْ أَعْلَنْتُ أَوْ أَسْرَرْتُ .

امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! همه درخواست هایم را به من عطا فرما، حوائجم را برآور و اجابت را که برایم تضمین کرده ای ، از من دریغ مکن و دعایم را که تو خود به آن دستور داده ای ، از درگاهت محجوب مگردان و هر آنچه را که سبب اصلاح من در دنیا و آخرت شود ، به من عطا فرما ؛ چه آنهایی را که یاد کردم و یا فراموش نمودم، چه آنهایی را که اظهار کردم و یا نهان داشتم، چه آنهایی را که آشکارا گفتم و یا در دل ، بیان داشتم.

الصَّحِيفَةُ السَّجَادِيَّةُ : ص ۱۰۶ الدعاء ۲۵ .

حدیث ۱۴۰

امام سجاده علیه السلام :

كَتَبَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا سَيِّدِي أَخْبِرْنِي بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . فَكَتَبَ إِلَيْهِ :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ مَنْ طَلَبَ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ أُمُورَ النَّاسِ ، وَمَنْ طَلَبَ رِضَا النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ . وَالسَّلَامُ .

امام زین العابدین علیه السلام: مردی به پدرم حسین بن علی علیهما السلام نوشت: «سرورم! مرا از خیر دنیا و آخرت، خبر ده». به او نوشت: «به نام خداوند بخشنده مهربان. بدان که هر کس خشنودی خدا را بر ناخشنودی مردم برگزیند، خدا او را از مردم، بی نیاز می گرداند و هر که خشنودی مردم را با ناخشنودی خدا بجوید، خداوند، او را به مردم وا می گذارد. بدرود!».

الأمالی للصدوق: ص ۲۶۸ ح ۲۹۳ عن یحیی بن أبی القاسم عن الإمام الصادق عن أبیه علیهما السلام، الاختصاص: ص ۲۲۵ عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه علیهم السلام، روضه الواعظین: ص ۴۸۵، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۲۰۸ ح ۱۷.

حدیث ۱۴۱

امام سجاد علیه السلام:

لا تَرَكْنَا إِلَى مَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا رُكُونَ مَنِ اتَّخَذَهَا دَارَ قَرَارٍ وَمَنْزِلَ اسْتِيْطَانٍ، وَاللَّهِ إِنَّ لَكُمْ مِمَّا فِيهَا عَلَيَّهَا لَدَلِيلًا وَتَنِيْهَا؛ مِنْ تَصْرِيفِ أَيَّامِهَا وَتَغْيِيرِ انْقِلَابِهَا وَمَثَلَاتِهَا

امام زین العابدین علیه السلام: به آنچه در این دنیاست، دل مبندید، چونان دل بستگی کسی که آن را خانه ماندن و منزلگاه همیشگی قرار داده است. به خدا سوگند که در امور این دنیا، برای شما نشانی و هشدار بر [بی وفایی و ناپایداری] دنیاست: اموری چون کشاکش روزگار، فراز و نشیب های آن، کیفی های عبرت آموزش و به بازی گرفتن اهل خود. دنیا، گم نام را بالا می برد و بلند پایه را پست می گرداند و فردای قیامت، اقوامی را به آتش می افکند و در این همه، عبرت و تجربه و مایه بازدارندگی است برای شخص هشیار.

المثَلات: الأشباه والأمثال ممّا يُعتبر به (مجمع البحرين: ج ۳ ص ۱۶۷۱ «مثل»).

حدیث ۱۴۲

امام سجاد علیه السلام:

: أَمَا بَلَّغْتُكُمْ مَا قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلْحَوَارِيِّينَ؟ قَالَ لَهُمْ: ... أَيُّكُمْ يَبْنِي عَلَى مَوْجِ الْبَحْرِ دَارًا؟ تَلَكُمُ الدَّارُ الدُّنْيَا، فَلَا

تَتَّخِذُوهَا قَرَارًا.

امام زین العابدین علیه السلام - به یارانش - : آیا آنچه عیسی بن مریم علیهما السلام به حواریان فرمود: به شما نرسیده است؟ او به آنان فرمود: «... کدام یک از شما بر [روی] موج دریا خانه ای می سازد؟ دنیا، چنین خانه ای است. پس، آن را اقامتگاه مگیرید».

الأمالی للمفید: ص ۴۳ ح ۱ عن أبی حمزة الثمالی، تنبیه الخواطر: ج ۱ ص ۷۶ و ص ۱۳۳ من دون إسنادٍ إلى المعصوم، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۰۷ ح ۱۰۷؛ الزهد لابن حنبل: ص ۷۶ عن مکحول من دون إسنادٍ إلى المعصوم وراجع الدر المنثور: ج ۲ ص ۲۰۷ والبدایة والنهاية: ج ۲ ص ۸۹.

حدیث ۱۴۳

امام سجاد علیه السلام:

الدُّنْيَا دُنْيَاءَانِ: دُنْيَا بِلَاغٍ، وَدُنْيَا مَلْعُونَةٌ.

امام زین العابدین علیه السلام: دنیا دو گونه است: دنیای در حد کفاف و دنیای لعنت شده.

الکافی: ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۱ عن محمد بن مسلم بن شهاب و ص ۳۱۷ ح ۸ عن محمد بن مسلم بن عبید الله، مشکاه الأنوار: ص

۴۶۶ ح ۱۵۵۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۰ ح ۹ .

حدیث ۱۴۴

امام سجاده علیه السلام :

لَمَّا اشْتَدَّ الْأَمْرُ بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَظَرَ إِلَيْهِ مَنْ كَانَ مَعَهُ فَإِذَا هُوَ بِخِلَافِهِمْ ؛ لِإِنَّهُمْ كَلَّمَا اشْتَدَّ الْأَمْرُ تَغَيَّرَتْ أَلْوَانُهُمْ وَارْتَعَدَتْ فَرَائِصُهُمْ

امام زین العابدین علیه السلام : [در کربلا-] چون کار بر حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام سخت شد ، همراهانش به او نگریستند ، دیدند که ایشان به خلاف ایشان است؛ چرا که هرچه کار سخت تر می شد ، رنگ از چهره آنان بر می گشت و بدن هایشان به لرزه و قلب هایشان به تپش می افتاد ؛ اما حسین علیه السلام و عده ای از یاران خاص او ، رنگ چهره شان روشن می شد و بدن هایشان آرام می گرفت و دل هایشان تسکین می یافت. همراهان به یکدیگر گفتند: ببینید، از مرگ باکی ندارد!

حسین علیه السلام به ایشان فرمود: «صبور باشید ، ای بزرگ زادگان؛ زیرا مرگ ، چیزی نیست ، جز پلی که شما را از رنج و سختی به سوی بهشت های پهناور و خوشی و آرامش همیشگی عبور می دهد. پس کدام یک از شما دوست ندارد که از زندانی به کاخی منتقل شود؟ و برای دشمنان شما ، مرگ چیزی نیست ، جز همانند کسی که از کاخی به زندان و شکنجه گاهی منتقل شود. پدرم از پیامبر خدا برایم حدیث کرد که: «دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است و مرگ ، پل آنان به سوی بهشتشان و پل اینان به سوی دوزخشان است. هرگز دروغ نگفته ام و به من ، دروغ گفته نشده است».

الفَرِيصَةُ : اللّحْمَةُ بَيْنَ الْجَنْبِ وَالْكَنْفِ ، التّي لَا تَزَالُ تُرْعَدُ مِنَ الدَّابَّةِ ، وَجَمْعُهَا فَرِيصٌ وَفَرَائِصٌ (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۴۸ «فرص»).

حدیث ۱۴۵

امام سجاده علیه السلام :

وَاللّهِ مَا الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ إِلَّا كَكَفَّتِي الْمِيزَانِ ؛ فَأَيُّهُمَا رَجَحَ ذَهَبَ بِالْآخِرِ .

امام زین العابدین علیه السلام : به خدا سوگند ، دنیا و آخرت ، درست مانند دو کفه ترازویند که هر کدام سنگین تر شود ، دیگری سبک تر می شود.

الخصال : ص ۶۴ ح ۹۵ عن الزهري ، عوالي اللآلی : ج ۴ ص ۱۱۵ ح ۱۷۸ وفيه «نقصت» بدل «ذهب» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۲ ح ۶۹ .

حدیث ۱۴۶

امام سجاده علیه السلام :

مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَحْيِيَ بِنَ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَهْدَى رَأْسَهُ [إِلَى]

امام زین العابدین علیه السلام : از نشانه های بی ارزشی دنیا در نزد خداوند متعال، این است که سر یحیی بن زکریا علیه السلام در تشتی از طلا- به یک روسپی پیشکش شد، و این خود ، مایه تسلی خاطر هر آزاده بافضیلتی است که می بیند یک فرد بی کمال پست ، از دنیا به بهره وافر می رسد، چنان که آن روسپی به آن پیشکش گران سنگ دست یافت.

ما بین المعقوفین إضافةً مَنَّا يقتضیها السیاق .

حدیث ۱۴۷

امام سجاده علیه السلام :

خَرَجْنَا مَعَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمَا نَزَلَ مَنْزِلًا وَلَا ارْتَحَلَ مِنْهُ إِلَّا ذَكَرَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَتْلَهُ ، وَقَالَ يَوْمًا : وَمِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنْ رَأَسَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أُهْدِيَ إِلَى بَغْيٍ مِنْ بَغَايَا بَنِي إِسْرَائِيلَ .

امام زین العابدین علیه السلام : با حسین علیه السلام به راه افتادیم. ایشان در هیچ منزلی فرود نمی آمد و از آن نمی کوچید، مگر آن که از یحیی بن زکریا علیه السلام و کشته شدن او یاد می کرد. روزی فرمود: «از بی ارزشی دنیا در نزد خداست که سر یحیی بن زکریا علیه السلام به فاحشه ای از فاحشه های بنی اسرائیل پیشکش شد».

الإرشاد للمفيد : ج ۲ ص ۱۳۲ عن علي بن يزيد ، كشف الغمّة : ج ۲ ص ۲۲۱ ، إعلام الوری : ج ۱ ص ۴۲۹ كلاهما عن علي بن زيد ، المناقب لابن شهر آشوب : ج ۴ ص ۸۵ ، عوالي اللآلی : ج ۴ ص ۸۱ ح ۸۳ نحوه من دون إسناد إلى المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۴۵ ص ۲۹۸ ح ۱۰ .

حدیث ۱۴۸

امام سجاده علیه السلام :

: مَا مِنْ عَمَلٍ بَعْدَ مَعْرِفَةِ اللَّهِ - جَلَّ وَعَزَّ - وَمَعْرِفَةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَفْضَلَ مِنْ بُغْضِ الدُّنْيَا ، وَإِنَّ لِدَلِكَ لَشُعْبًا كَثِيرَةً

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به سؤال از برترین اعمال در نزد خداوند-: بعد از شناخت خداوند و شناخت پیامبر او صلی الله علیه و آله ، هیچ عملی برتر از نفرت از دنیا نیست، و برای آن ، شاخه های بسیاری است ، چنان که گناهان نیز شاخه هایی دارند و نخستین چیزی که خدا با آن نافرمانی شد ، تکبر بود و آن ، نافرمانی شیطان بود ، آن گاه که سرپیچی و گردن فزایی کرد و از کافران شد. و [دوم] ، آزمندی بود و آن ، نافرمانی آدم و حوا بود ، آن گاه که خداوند به آن دو فرمود: «از هر چه می خواهید ، بخورید ؛ ولی به این درخت ، نزدیک مشوید که از ستمکاران خواهید بود» ؛ اما آن دو [از سر آزمندی ، چیزی را برداشتند که بدان نیازی نداشتند، و این خصلت به نسل آنها راه یافت تا روز قیامت. از همین رو ، آدمیزاد ، به بیشتر آنچه می طلبد ، نیازی ندارد. و [سوم] ، حسد بود و آن ، نافرمانی پسر آدم بود ، آن گاه که به برادرش حسادت ورزید و او را کشت.

و از این خصلت ها ، زن دوستی ، دنیادوستی ، ریاست خواهی ، راحت طلبی ، شهوت کلام ، حب جاه و ثروت ، نشئت گرفت. پس ، هفت خصلت شدند که همگی در دنیادوستی گرد آمده اند. از این رو ، پیغمبران و دانشمندان - که این نکته را شناخته اند - گفته اند: دنیادوستی ، منشأ هر گناهی است.

«إِنَّ لِدَلِكَ» أَي لِبُغْضِ الدُّنْيَا ، «لَشُعْبًا» أَي مِنَ الصِّفَاتِ الْحَسَنَةِ وَالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ ، وَهِيَ ضِدُّ شُعْبِ الْمَعَاصِي (مرآة العقول : ج ۸ ص ۲۷۹) .

حدیث ۱۴۹

امام سجاده علیه السلام :

: مَا مِنْ عَمَلٍ بَعْدَ مَعْرِفَةِ اللَّهِ - جَلَّ وَعَزَّ - وَمَعْرِفَةِ رَسُولِهِ أَفْضَلَ مِنْ بُغْضِ الدُّنْيَا .

امام زین العابدین علیه السلام : بعد از شناخت خداوند و شناخت پیامبر او، هیچ کاری برتر از بیزاری از دنیا نیست.

الکافی: ج ۲ ص ۱۳۰ ح ۱۱ عن الزهري محمد بن مسلم بن شهاب، مشكاة الأنوار: ص ۴۶۵ ح ۱۵۵۵، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۹ ح ۹.

حدیث ۱۵۰

امام سجاد علیه السلام: ما آثر قوم قط الدنيا على الآخرة، إلا ساء منقلبهم وساء مصيرهم.
 امام زین العابدین علیه السلام: هرگز هیچ مردمی دنیا را بر آخرت برنگزیدند، مگر آن که فرجامی بد و سرنوشتی ناگوار یافتند.
 الکافی: ج ۸ ص ۱۶ ح ۲، الأمالی للمفید: ص ۲۰۲ ح ۳۳ کلاهما عن أبي حمزة الثمالي، تحف العقول: ص ۲۵۳، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۳۸، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۵۰ ح ۱۱.

حدیث ۱۵۱

امام سجاد علیه السلام: إِنَّ عَلَمَةَ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا الزَّاعِغِينَ فِي الآخِرَةِ: تَرَكُهُمْ كُلَّ خَلِيٍّ وَخَلِيلٍ، وَرَفَضَهُمْ كُلَّ صَاحِبٍ لَا يُرِيدُ مَا يُرِيدُونَ. أَلَا وَإِنَّ الْعَامِلَ لِيُثَابِ الآخِرَةَ هُوَ الزَّاهِدُ فِي عَاجِلِ زَهْرَةِ الدُّنْيَا.
 امام زین العابدین علیه السلام: نشانه دنیا‌گریزان آخرت‌گرای، ترک هر معاشر و دوستی، و طرد هر هم صحبتی است که خواسته اش با خواسته آنان، یکی نیست. آگاه باشید آن که برای پاداش و آخرت کار کند، به زیب و زیور نقد دنیا، بی رغبت است.
 تحف العقول: ص ۲۷۲، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۲۸ ح ۱ وراجع ذم الدنيا لابن أبي الدنيا: ص ۸۷ ح ۲۲۵.

حدیث ۱۵۲

امام سجاد علیه السلام: عَشْرَةُ أَشْيَاءَ: فَأَعْلَى دَرَجَةِ الزُّهْدِ أَدْنَى دَرَجَةِ الْوَرَعِ، وَأَعْلَى دَرَجَةِ الْوَرَعِ أَدْنَى دَرَجَةِ الْيَقِينِ، وَأَعْلَى دَرَجَةِ الْيَقِينِ أَدْنَى دَرَجَةِ الرِّضَا. أَلَا وَإِنَّ الزُّهْدَ فِي آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ «لِكَيْلًا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا

بِمَا آتَاكُمْ»

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به سؤال از زهد - زهد، ده درجه دارد: بالاترین درجه زهد، پایین ترین درجه ورع است، و بالاترین درجه ورع، پایین ترین درجه یقین است، و بالاترین درجه یقین، پایین ترین درجه رضاست.
 آگاه باشید که زهد در یک آیه از کتاب خداوند خلاصه شده است: «تا»
 بر آنچه از دست می دهید، افسوس نخورید و برای آنچه خدا به شما می دهد، شادمان نشوید».
 الحدید: ۲۳.

حدیث ۱۵۳

امام سجاد علیه السلام: إزهدوا فيما زهدكم الله فيه من عاجل الحياة الدنيا.

امام زین العابدین علیه السلام - از اندرزهای ایشان به مردم در مسجد پیامبر خدا - : از این زندگی کنونی دنیا که خداوند شما را به زهد در آن ترغیب کرده است، دل برکنید.

الکافی : ج ۸ ص ۷۵ ح ۲۹ ، الأمالی للصدوق : ص ۵۹۶ ح ۸۲۲ کلاهما عن سعید بن المسيّب ، تحف العقول : ص ۲۵۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۵ ح ۶ .

حدیث ۱۵۴

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ ارْتَحَلَتْ مُدْبِرَةً ، وَإِنَّ الآخِرَةَ قَدْ ارْتَحَلَتْ مُقْبِلَةً ، وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهَا بَنُونَ ، فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا ، أَلَا وَكُونُوا مِنَ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا الرَّاعِبِينَ فِي الآخِرَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا کوچ کرده است و می رود و آخرت ، کوچ کنان می آید، و برای هر یک از آن دو ، فرزندان است. پس، از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید. هان! از دنیا گریزان آخرت خواه باشید.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۵ عن أبي حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ص ۲۸۱ ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۷۰ عن العالم عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۴۳ ح ۱۸ ؛ صحيح البخاری : ج ۵ ص ۲۳۵۹ ، كنز العمال : ج ۳ ص ۷۱۹ ح ۸۵۶۵ کلاهما عن الإمام علی علیه السلام نحوه وراجع الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ والأمالی للمفید : ص ۹۳ ح ۱ .

حدیث ۱۵۵

امام سجاد علیه السلام :

وفيدون ما عاينت من فجعاتها إلى رفضها داع وبالزهد أمر
فجدا ولا تغفل فعيشك زائل وأنت إلى دار المنيئ صائر
ولا تطلب الدنيا فإن طلابها وإن نلت منها غبته

امام زین العابدین علیه السلام :

در کمترین ناملايمات دنیا که دیده ای / دعوتگری است به طرد آن ، و دستور دهنده ای است به ترک آن
پس، بکوش و غافل مشو؛ زیرا زندگی تو، به سر آمدنی است / و تو به سرای مرگ ، ره سپاری
و دنیا را مطلب ، که طلبیدن دنیا / اگر چه به چیزی از آن برسی ، عاقبت برایت زیانبار است .
غِبُّ كُلَّ شَيْءٍ : عاقبت (الصحيح : ج ۱ ص ۱۹۰ «غيب»).

حدیث ۱۵۶

امام سجاد علیه السلام :

: وَأَنْزِعْ مِنْ قَلْبِي حُبَّ دُنْيَا دَنِيَّةٍ تَنْهَى عَمَّا عِنْدَكَ ، وَتَصُدُّ عَنِ ابْتِغَاءِ الوَسِيلَةِ إِلَيْكَ ، وَتَذْهَلُ عَنِ التَّقَرُّبِ مِنْكَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعایش در روز عرفه - : دوستی دنیای دون را از دلم بر کن که از [دستیابی به] آنچه نزد توست ، باز می دارد، و از جستن وسیله رسیدن به تو مانع می شود، و از نزدیک شدن به تو غافل می سازد .

الصحيفة السجادية : ص ۱۹۷ الدعاء ۴۷ ، الإقبال : ج ۲ ص ۹۷ نحوه .

حدیث ۱۵۷

امام سجاد علیه السلام :

إِلَهِي أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ الْوَاجِبِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ . . . أَنْ تُسَلِّمَ لِي نَفْسِي عَيْنِ الدُّنْيَا بِمَخَافَتِكَ ، وَأَنْ تُثَبِّتَنِي بِالْكَثِيرِ مِنْ كَرَامَتِكَ بِرَحْمَتِكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : معبود من! به آن حق تو که بر همه آفریدگانت واجب است ، از تو درخواست می کنم... که با افکندن خوف در دلم ، دنیا را از یادم ببری، و به مهربانی ات به کرامت (احسان) فراوانت بازم گردانی. الصحیفه السجادیة : ص ۲۲۳ الدعاء ۵۲ .

حدیث ۱۵۸

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَاقْبِضْ عَلَيَّ الصَّدَقِ نَفْسِي ، وَاقْطَعْ مِنَ الدُّنْيَا حَاجَتِي ، وَاجْعَلْ فِيمَا عِنْدَكَ رَغْبَتِي شَوْقًا إِلَى لِقَائِكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست، و جانم را بر راستی [در پندار و گفتار و کردار] بگیر، و نیازم را از دنیا قطع کن، و مرا به آنچه نزد توست ، راغب نما تا به دیدارت مشتاق گردم. الصحیفه السجادیة : ص ۲۲۸ الدعاء ۵۴ .

حدیث ۱۵۹

امام سجاد علیه السلام :

: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَوْنَ لَنَا وَلَكُمْ عَلَى تَزْوُدِ التَّقْوَى وَالزُّهْدِ فِيهَا ، جَعَلْنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ مِنَ الرَّاهِدِينَ فِي عَاجِلِ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ، الرَّاعِبِينَ لِأَجْلِ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ، فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَوَلَّهُ ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَآلِهِ وَسَلَّمَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در پایان سخنانی که هر جمعه مردم را با آنها موعظه می کرد - : از خداوند ، درخواست می کنم که ما و شما را در اندوختن توشه پرهیزگاری و دل برکندن از دنیا کمک کند، و ما و شما را از زهدورزان به زرق و برق کنونی زندگی دنیا ، و از راغبان به پاداش آینده آخرت قرار دهد؛ چرا که ما وابسته به او و از آن اوییم. سلام خداوند بر محمد پیامبر و خاندان او باد!

الکافی : ج ۸ ص ۷۶ ح ۲۹ ، الأمالی للصدوق : ص ۵۹۶ ح ۸۲۲ کلاهما عن سعید بن سعید بن المسيب ، تحف العقول : ص ۲۵۲ وفيه «هذه» بدل «زهرة» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۶ ح ۶ .

حدیث ۱۶۰

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلِهِ ، وَارْزُقْنِي الرِّغْبَةَ فِي الْعَمَلِ لَكَ لِأَخْرَتِي حَتَّى أَعْرِفَ صِدْقَ ذَلِكَ مِنْ قَلْبِي ، وَحَتَّى يَكُونَ الْغَالِبُ عَلَيَّ الزُّهْدَ فِي دُنْيَايَ .

امام زین العابدین علیه السلام : خدایا! بر محمد و آل محمد ، درود فرست و رغبت به کار خداپسندانه برای آخرتم را روزی ام کن،

به طوری که درستی آن را با قلبم بشناسم، و به طوری که زهدورزی به دنیایم، بر من چیره باشد.

الصحیفه السجادیة: ص ۹۴ الدعاء ۲۲.

حدیث ۱۶۱

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ ثَنَائِي عَلَيْكَ وَمِدْحِي إِيَّاكَ وَحَمْدِي لَكَ فِي كُلِّ حَالَتِي، حَتَّى لَا أَفْرَحَ بِمَا آتَيْتَنِي مِنَ الدُّنْيَا، وَلَا أَحْزَنَ عَلَيَّ مَا مَنَعْتَنِي فِيهَا.

امام زین العابدین علیه السلام: خدایا! بر محمد و آل او درود فرست، و مرا در همه حال به تمجید و ستایش و سپاس گزاری از خودت بگمار تا برای آنچه از دنیا به من داده ای، شادمان نگردم، و برای آنچه از دنیا به من نداده ای، اندوهگین نشوم.

الصحیفه السجادیة: ص ۹۱ الدعاء ۲۱.

حدیث ۱۶۲

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيَّ صُحْبَةَ الْفُقَرَاءِ، وَأَعِنِّي عَلَى صِيحَتِهِمْ بِحُسْنِ الصَّبْرِ، وَمَا زَوَيْتَ عَنِّي مِنْ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْفَائِيَةِ فَادْخِرْهُ لِي فِي خَزَائِنِكَ الْبَاقِيَةِ.

امام زین العابدین علیه السلام: بار خدایا! مرا دوستدار همنشینی با فقیران گردان، و کمکم کن که در همنشینی با آنان خوب شکیبایی کنم، و آنچه را از متاع دنیای فانی از من دریغ کرده ای، در گنجینه های جاویدانت برایم اندوخته کن.

الصحیفه السجادیة: ص ۱۲۲ الدعاء ۳۰.

حدیث ۱۶۳

امام سجاد علیه السلام:

:اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي؛ فَإِنَّهُ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي؛ فَإِنَّهَا دَارُ مَقَرِّي وَإِلَيْهَا مِنْ مُجَاوَرَةِ النَّارِ مَقَرِّي.

امام زین العابدین علیه السلام - در دعای روز سه شنبه - : بار خدایا! دینم را برایم درست گردان؛ چرا که آن، نگهبان امور من است، و آخرتم را برایم درست گردان؛ چرا که آن، سرای ماندن من و گریزگاه من از همسایگی با فرومایگان است.

البلد الأمين: ص ۱۲۳، المصباح للكفعمي: ص ۱۶۴، بحار الأنوار: ج ۹۰ ص ۱۸۷ ح ۲۵.

حدیث ۱۶۴

امام سجاد علیه السلام:

مَعَاشِرَ أَصْحَابِي، الدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ مَقَرٍّ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ.

امام زین العابدین علیه السلام: ای گروه یاران من! دنیا سرای گذر است و آخرت، سرای ماندن. پس، از گذرگاه خویش برای اقامتگاهتان توشه بگیرید.

الأمالی للصدوق: ص ۲۸۹ ح ۳۲۱ عن طاووس الیمانی، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۴۷ ح ۷.

حدیث ۱۶۵

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ وَإِذْ سَتَرْتَنِي بِعَفْوِكَ ، وَتَعَمَّدَتْنِي بِفَضْلِكَ فِي دَارِ الْفَنَاءِ بِحَضْرَةِ الْأَكْفَاءِ ، فَأَجْرَنِي مِنْ فَضِيحَاتِ دَارِ الْبَقَاءِ عِنْدَ مَوَاقِفِ الْأَشْهَادِ ؛
مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ ، وَالرُّسُلِ الْمُكْرَمِينَ ،

وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ.

امام زین العابدین علیه السلام - در دعایش در نماز شب - : بارخدا یا! همچنان که در این سرای رفتنی و در حضور همگان ، با گذشت خود [گناهان] مرا پوشاندی و مرا غرق در فضل و لطف نمودی ، از رسوایی های سرای ماندگاری ، در هنگام ایستادن در محضر فرشتگان مقرب و فرستادگان گرامی و شهدا و نیکان نیز پناهم ده.

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ص ۱۳۱ الدعاء ۳۲ ، مصباح المتهجد : ص ۱۹۰ ح ۲۷۲ ، المصباح للكفعمي : ص ۸۳ ، الإقبال : ج ۲ ص ۱۵۴
عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۸ ص ۲۶۵.

حدیث ۱۶۶

امام سجاد علیه السلام :

الدُّنْيَا سِنَّةٌ

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا خواب است و آخرت ، بیداری ، و ما [در فاصله] میان این دو ، خواب هایی آشفته می بینیم.
السَّنَةُ: شِدَّةُ النُّوْمِ ، أَوْ أَوَّلُهُ (القاموس المحيط: ج ۴ ص ۲۷۵ «وَسَنٌ»).

حدیث ۱۶۷

امام سجاد علیه السلام :

: إخواني ، أوصيكم بدارِ الآخِرَةِ ، ولا أوصيكم بدارِ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهَا حَرِيصُونَ وَبِهَا مُتَمَسِّكُونَ.

امام زین العابدین علیه السلام - روزی ، خطاب به یارانش - : برادرانم! من شما را به سرای آخرت سفارش می کنم . و به سرای دنیا سفارستان نمی کنم ؛ زیرا که شما [خود به خود] به دنیا حریص هستید و به آن پایبندید .
الأمالی للمفید : ص ۴۳ ح ۱ عن أبي حمزة الثمالي ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۷ ح ۱۰۷.

حدیث ۱۶۸

امام سجاد علیه السلام :

: وَاجْعَلْ تَقْوَاكَ مِنَ الدُّنْيَا زَادِي .

امام زین العابدین علیه السلام : [خدا یا!] پروای از خود را در دنیا ده توشه ام گردان!

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ص ۹۱ ، الدعاء ۲۱ ، مهج الدعوات : ص ۴۰ و فيه «واجعل زادی من الدنيا تقواك» ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۳۳۴ ح ۵ .

حدیث ۱۶۹

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ تَعَزَّى عَنِ الدُّنْيَا بِثَوَابِ الآخِرَةِ فَقَدْ تَعَزَّى عَنِ حَقِيرٍ بِحَقِيرٍ ، وَأَعْظَمُ مِنْ ذَلِكَ مَنْ عَدَّ فَائِثَهَا سَلَامَةً نَالَهَا وَغَنِيمَةً أُعِينَ عَلَيْهَا .
 امام زین العابدین علیه السلام : کسی که به خاطر ثواب آخرت ، در برابر [از دست دادن] دنیا شکیبایی ورزد ، هر آینه به خاطر امر مهمی ، در برابر چیزی حقیر ، شکیبایی ورزیده است . از این مهم تر ، کسی است که آنچه را از دنیا از دستش رفته ، سلامتی می داند که به آن دست یافته و غنیمتی می شمارد که برای [به دست آوردن] آن ، یاری شده است .
 الأمالی للطوسی : ص ۶۱۳ ح ۱۲۶۶ عن زید بن علی علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۳۱ ح ۱۴ .

حدیث ۱۷۰

امام سجاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ وَمِيتِي وَفَنَّا بَيْنَ نَقْصِيْنِ فِي دِيْنٍ أَوْ دُنْيَا فَمَا وَقِعَ النَّقْصَ بِأَسْرَعِهِمَا فَنَاءً ، وَاجْعَلِ التَّوْبَةَ فِي أطولِهِمَا بَقَاءً . وَإِذَا هَمَمْنَا بِهِمَّيْنِ يُرْضِيكَ أَحَدُهُمَا عَنَّا وَيُسْخِطُكَ الآخَرَ عَلَيْنَا ، فَمِلْ بِنَا إِلَى مَا يُرْضِيكَ عَنَّا ، وَأَوْهِن قُوَّتَنَا عَمَّا يُسْخِطُكَ عَلَيْنَا ، وَلَا تُخَلِّ فِي ذَلِكَ بَيْنَ نَفْسِنَا وَاخْتِيَارِهَا ؛ فَإِنَّهَا مُخْتَارَةٌ لِلْبَاطِلِ إِلَّا مَا وَفَّقْتَ ، أَمَارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمْتَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - : بارخدا! هر گاه میان دو نقصان ، یکی در دین و یکی در دنیا ، قرار گرفتیم ، نقصان را در همانی قرار بده که زودگذرتر است و توبه را در همانی قرار بده که ماندگارتر است . و هر گاه میان دو خواست قرار گرفتیم که یکی از آن دو ، تو را از ما خشنود می سازد و آن دیگری ، تو را بر ما خشمگین می نماید ، ما را به آنی متمایل گردان که تو را از ما خشنود می سازد و نیروی ما را به آن یک که تو را بر ما خشمگین می نماید ، سست بگردان و در آن ، ما را به اختیار خودمان وا مگذار ؛ زیرا که نفس های ما ، اگر توفیق خود را یارشان نگردانی ، باطل را برمی گزینند و در صورتی که تو رحم نکنی ، به بدی فرمان می دهند .

الصحيفة السجادية : ص ۴۷ الدعاء ۹ .

حدیث ۱۷۱

امام سجاد علیه السلام :

: إِلَهِي فَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ تَوَشَّحَتْ

امام زین العابدین علیه السلام - در مناجاة العارفين - : معبود من! ما را از کسانی قرار بده که باغ های سینه های آنان ، کمر بند مرصع نشان شوق به تو را بر کمر بسته اند ... و نهاد آنان با رسیدن به خواسته شان و نیل به آرزوی شان آرام گرفته است و با فروختن دنیا به آخرت ، تجارتی سودآور کرده اند .

الوشاح : شیء يُنْسَجُ مِنْ أَدِيمِ عَرِيضَا ، وَيُرْصَعُ بِالْجَوَاهِرِ ، وَتَشَدُّ الْمَرْأَةُ بَيْنَ عَاتِقَيْهَا . تَوَشَّحَتْ هِيَ : أَي لَبَسَتْهُ (الصَّحاح : ج ۱ ص ۴۱۵ «وشح») . وَالْكَلامُ هُنَا عَلَى سَبِيلِ الاستِعَارَةِ .

حدیث ۱۷۲

امام سجاد علیه السلام :

: وَأَنْتَ الَّذِي زِدْتَ فِي السُّومِ عَلَى نَفْسِكَ لِإِعْبَادِكَ ، تُرِيدُ رَبِحَهُمْ فِي مُتَاجَرَتِهِمْ لَكَ وَفَوْرَهُمْ بِالْوَفَادَةِ عَلَيْكَ وَالزِّيَادَةَ مِنْكَ فَقُلْتَ تَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَيْتَ : «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا»

امام زین العابدین علیه السلام - از دعای ایشان در وداع با ماه رمضان - : و تو کسی هستی که در معامله با بندگان ، همواره به سود آنان ، بر بها می افزایی و می خواهی که در سودای با تو ، آنان سود برند و کامیاب و با دست پُر از جانب تو ، به پیشگاهت در آیند . پس ، تو - که خجسته نام و بلندمرتبه ای - فرمودی : «هر کس کار نیکی بیاورد ، ده برابر به او پاداش داده می شود و هر که بدی بیاورد ، تنها همانند آن کیفر می بیند» و نیز فرمودی : «مَثَلُ آنان که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند ، مَثَلُ دانه ای است که هفت خوشه برآورد و در هر خوشه ای ، صد دانه باشد . خدا پاداش هر کس را که بخواهد ، چند برابر می کند» و نیز فرمودی : «کیست که به خدا قرض الحسنه بدهد تا خدا بر آن ، چند برابر بیشتر بیفزاید؟» و امثال این آیات که در قرآن درباره چند برابر کردن حسنات ، فرو فرستاده ای .

الأنعام : ۱۶۰ .

حدیث ۱۷۳

امام سجاد علیه السلام :

لَا تُعَادِيَنَّ أَحَدًا وَإِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَضُرُّكَ ، وَلَا تَزْهَدَنَّ فِي صَدَاقِهِ أَحَدٍ وَإِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُكَ ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَتَى تَرْجُو صَدِيقَكَ ، وَلَا تَدْرِي مَتَى تَخَافُ عَدُوَّكَ . وَلَا يَعْتَدِرُ إِلَيْكَ أَحَدٌ إِلَّا قَبِلَتْ عُذْرَهُ وَإِنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ كَاذِبٌ .

امام سجاد علیه السلام : با هیچ کس دشمنی مکن ، گرچه گمان کنی به تو زبانی نمی رساند و نسبت به دوستی هیچ کس ، بی رغبتی نشان مده ، گرچه گمان کنی به تو سودی نمی رساند؛ زیرا تو نمی دانی که کی به دوستت نیازمندی و کی از دشمنت هراسان . هرگاه کسی از تو عذرخواهی کرد ، عذرش را بپذیر ، گرچه بدانی که دروغ می گوید .

الدرّة الباهرة : ۲۶ ، أعلام الدین : ۲۹۹ نحوه ولیس فيه ذيله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸ .

حدیث ۱۷۴

امام سجاد علیه السلام :

الْقَوْلُ الْحَسَنُ يَثْرِي الْمَالَ ، وَيُنْمِي الرِّزْقَ ، وَيُنْسِي فِي الْأَجْلِ ، وَيُحَبِّبُ إِلَى الْأَهْلِ ، وَيُدْخِلُ الْجَنَّةَ .

امام سجاد علیه السلام : گفتار نیک ، دارایی را افزون می کند ، روزی را فراوان می سازد ، مرگ را به تأخیر می اندازد ، [انسان را] محبوب خانواده می کند و [او را] به بهشت ، وارد می سازد .

الخصال : ۳۱۷ / ۱۰۰ ، الأمالی للصدوق : ۴۹ / ۱ کلاهما عن أبي حمزة الثمالي ، روضة الواعظین : ۴۰۴ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۱۰ / ۱ .

حدیث ۱۷۵

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ اقْذِفْ فِي قُلُوبِ عِبَادِكَ مَحَبَّتِي ... وَلَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ ، أَجِبْنِي وَحَبِّبْنِي ، وَحَبِّبْ إِلَيَّ مَا تُحِبُّ مِنَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ ؛ حَتَّى أَدْخَلَ فِيهِ بِلْدَهُ .

امام سجاد علیه السلام : بارالها ! دوستی مرا در دل های بندگان بیفکن ... و مرا از غافلان قرار مده . دوستم بدار و محبوبم کن و هر گفتار و کرداری را که خود دوست داری ، محبوبم ساز ، تا با لذت بدان بپردازم .

بحار الأنوار : ۹۵ / ۲۹۸ / ۱۷ نقلًا عن الكتاب العتيق الغروی .

حدیث ۱۷۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّةً بِقَدْرِكَ ، رَاضِيَةً بِقَضَائِكَ ، مَوْلِيَةً بِذِكْرِكَ وَدُعَائِكَ ، مُجِبَّةً لِّصِفْوَةِ أَوْلِيَائِكَ ، مَحْبُوبَةً فِي أَرْضِيكَ وَسَمَائِكَ ، صَابِرَةً عَلَى نَزُولِ بَلَائِكَ .

امام سجاد علیه السلام - چون آرامگاه جدش امیر مؤمنان را زیارت کرد - : بارالها ! جانم را مطمئن و پذیرای سرنوشت ، خشود به قضایت ، شیفته یاد و دعایت ، دوستدار دوستان برگزیده ات ، محبوب در زمین و آسمان ، و صبور به هنگام فرود آمدن بلایت ، قرار ده .

کامل الزیارات : ۹۲ / ۹۳ عن ابي علي مهدي بن صدقه الرقي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، مصباح المتعجد : ۷۳۸ / ۸۲۹ ، فرحة الغری : ۴۰ كلاهما عن جابر الجعفی عن الإمام الباقر عنه عليهما السلام ، بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۳۲۸ / ۲۸ نقلاً عن الكتاب العتيق الغروی نحوه .

حدیث ۱۷۷

امام سجاد علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَصُحْبَةَ الْعَاصِينَ ، وَمَعُونَةَ الظَّالِمِينَ ، وَمُجَاوِرَةَ الْفَاسِقِينَ ، إِحْذَرُوا فِتْنَتَهُمْ ، وَتَبَاعَدُوا مِنْ سَاحَتِهِمْ .

امام سجاد علیه السلام : از مصاحبت با معصیتکاران ، یاری ستمگران و همنشینی فاسقان ، بپرهیزید . از فتنه شان برحذر باشید و از عرصه شان دوری کنید .

الکافی : ۸ / ۱۶ / ۲ ، الأمالی للمفید : ۲۰۳ / ۳۳ كلاهما عن أبي حمزة الثمالي ، تحف العقول : ۲۵۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۵۱ / ۱۱ .

حدیث ۱۷۸

امام سجاد علیه السلام :

لا- يَقُولُ رَجُلٌ فِي رَجُلٍ مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يَعْلَمُ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَقُولَ فِيهِ مِنَ الشَّرِّ مَا لَا يَعْلَمُ ، وَ لَا اصْطَحَبَ اثْنَانِ عَلَى غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَتَفَرَّقَا عَلَى غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ .

امام سجاد علیه السلام : کسی ندانسته درباره دیگری به نیکی سخنی نمی گوید ، مگر آن که نزدیک است ندانسته در باره همو به بدی سخن بگوید . هرگاه دو تن بر غیر طاعت خدا با یکدیگر دوستی کنند ، نزدیک است که بر غیر طاعت خدا از یکدیگر جدا شوند .

تاریخ دمشق : ۴۱ / ۳۹۹ ، البداية و النهاية : ۹ / ۱۰۸ كلاهما عن سفیان بن عیینة .

حدیث ۱۷۹

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الْمَلَائِكَةَ إِذَا سَجَعُوا الْمُؤْمِنَ يَدْعُو لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ أَوْ يَذْكُرُهُ بِخَيْرٍ قَالُوا : نِعَمَ الْأَخُ أَنْتَ لِأَخِيكَ ، تَدْعُو لَهُ بِالْخَيْرِ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْكَ ، وَتَذْكُرُهُ بِخَيْرٍ ، قَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ مِثْلِي مَا سَأَلْتَهُ ، وَأَثْنِي عَلَيْكَ مِثْلِي مَا أَثْنَيْتَ عَلَيْهِ ، وَلَكَ الْفَضْلُ عَلَيْهِ . وَإِذَا سَمِعُوهُ يَذْكُرُ أَخَاهُ بِسُوءٍ وَيَدْعُو عَلَيْهِ قَالُوا لَهُ : بَسَّ الْأَخُ أَنْتَ لِأَخِيكَ ، كُفَّ أَثْمُهَا الْمَسْتُرُّ عَلَى ذُنُوبِهِ وَعَوْرَتِهِ ، وَارْبَعٌ عَلَى نَفْسِكَ ،

وَاحْمَدِ اللّٰهَ الَّذِي سَتَرَ عَلَيْكَ ، وَاعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَّمَ بِعَبْدِهِ مِنْكَ .

امام سجاد علیه السلام : هرگاه ملائکه بشنوند که مؤمنی در غیاب برادر مؤمنش برای او دعا می نماید و یا به نیکی از او یاد می کند ، می گویند : «تو برای برادرت ، نیک برادری هستی . در حالی که غایب است ، برایش دعا می نمایی و از او به نیکی یاد می کنی . خداوند عز و جل ، به تو دو برابر آنچه را برای او درخواست کرده ای ، عطا کرد و دو برابر آنچه او را ستوده ای ، تو را ستود و تو را بر او برتری است» .

امّا هرگاه بشنوند که مؤمنی از برادرش به بدی یاد می کند و یا او را نفرین می نماید ، به او می گویند : «تو برای برادرت ، بد برادری هستی . ای آن که گناهانش و زشتی اش را پوشانده اند ! باز ایست و به خودت رحم کن و خدا را که [گناهانت را] برایت پوشانده است ، سپاس گوی و بدان که خداوند عز و جل ، از تو به بنده اش آگاه تر است» .

الکافی : ۲ / ۵۰۸ / ۷ عن ثویر وراجع بحار الأنوار : ۹۳ / ۳۸۷ - ۳۹۲ .

حدیث ۱۸۰

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ الْخَلِيطِ فَمَا نَ لَا تَعْرُوهُ ، وَلَا تَغْشَاهُ ، وَلَا تُكْذِبُهُ ، وَلَا تُغْفَلُهُ ، وَلَا تَخْدَعُهُ ، وَلَا تَعْمَلُ فِي انْتِقَاصِهِ عَمَلَ الْعِيدُو الَّذِي لَا يَبْقَى عَلَى صَاحِبِهِ ، وَإِنْ اطمَأَنَّ إِلَيْكَ اسْتَقْصَيْتَ لَهُ عَلَى نَفْسِكَ ، وَعَلِمْتَ أَنَّ غَيْبَ الْمُسْتَرْسِلِ رِبَا .

امام سجاد علیه السلام : اما حق دوست آمیزگار ، آن است که او را فریفته اش نکنی ، به او نیرنگ نزنی ، او را تکذیب نکنی ، او را غافل نسازی ، او را نفریبی و همچون دشمن که بر ضد رقیب خود می کوشد ، بر ضدش نکوشی و اگر به تو اعتماد کرد ، هرچه می توانی برایش انجام دهی و بدانی که فریفتن آن که به شخص اعتماد کرده است ، [گناهِش مانند] ربا خواری است .

تحف العقول : ۲۶۸ / ۳۶ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲ / ۶۲۴ / ۳۲۱۴ عن ثابت بن دينار ، الخصال : ۵۶۹ / ۱ عن أبي حمزة الثمالي وفيهما «وتتقى الله تبارك وتعالى في أمره» .

حدیث ۱۸۱

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ الصَّيِّحِ فَمَا نَ تَصْحَبُهُ بِالْفَضْلِ مَا وَجِدْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ، وَإِلَّا فَلَا أَقْلَ مِنَ الْإِنصَافِ . وَأَنْ تُكْرِمَهُ كَمَا يُكْرِمُكَ ، وَتَحْفَظُهُ كَمَا يَحْفَظُكَ . وَلَا يَسْبِقُكَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ إِلَى مَكْرَمَةٍ ، فَإِنْ سَبَقَكَ كَأَفَاتِهِ . وَلَا تُقْصِرَ بِهِ عَمَّا يَسْتَحِقُّ مِنَ الْمَوَدَّةِ . تُلْزِمُ نَفْسَكَ نَصِيحَتَهُ ، وَحِيَاطَتَهُ ، وَمُعَاضَدَتَهُ عَلَى طَاعَةِ رَبِّهِ ، وَمَعُونَتِهِ عَلَى نَفْسِهِ فِيمَا لَا يَهُمُّ بِهِ مِنْ مَعْصِيَةِ رَبِّهِ . ثُمَّ تَكُونُ (عَلَيْهِ) رَحْمَةً ، وَلَا تَكُونُ عَلَيْهِ عَذَابًا .

امام سجاد علیه السلام : اما حق هم صحبت ، آن است که هرچه می توانی به او خوبی کنی ، وگرنه ، دست کم ، انصاف را مراعات کنی و همان گونه که تو را گرامی می دارد ، گرامی اش بداری و آن گونه که تو را حفظ می کند ، حفظش کنی ، و در هیچ کرمی بر تو پیش دستی نکند و اگر چنین کرد ، آن را جبران کنی و در برآوردن حق دوستی او کوتاهی نکنی . بر خود ، لازم بدانی که نیکخواه و حامی و پشتیبان او در فرمانبری پروردگارش باشی و او را در آنچه به نافرمانی پروردگارش نمی انجامد ، یاری دهی و برای او مایه رحمت باشی ، نه مایه رنج .

تحف العقول : ۲۶۶ / ۳۲ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲ / ۶۲۳ / ۳۲۱۴ عن ثابت بن دينار ، الخصال : ۵۶۹ / ۱ عن أبي حمزة الثمالي وكلاهما نحوه .

حدیث ۱۸۲

امام سجّاد علیه السلام :

: سَيِّدِي ، أَنْتَ أَنْقَذْتَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ حَيْرَةِ الشُّكُوكِ ، وَأَوْصَلْتَ إِلَى نَفْسِهِمْ حَبْرَةَ الْمُلُوكِ ... وَعَقَدْتَ عَزَائِمَهُمْ بِجَبَلِ مَحَبَّتِكَ .

امام سجّاد علیه السلام : سرورم! تو دوستانت را از حیرت شک ها رهایی بخشیدی و به جان هایشان شادمانی پادشاهان را رساندی ... و اراده شان را با رشته دوستی خودت استوار کردی .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۷۲ / ۲۲ نقلاً عن كتاب أنيس العابدین من مؤلفات بعض قدمائنا .

حدیث ۱۸۳

امام سجّاد علیه السلام :

: إِنَّهُ لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ حَمَلْتَهُ مِنْ نِعْمَتِكَ مَا حَمَلْنَا أَنْ يَغْفَلَ عَنِ شُكْرِكَ ، وَأَنْ يَتَشَاغَلَ بِشَيْءٍ غَيْرِكَ ، يَا مَنْ هُوَ عَوْضٌ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَيْسَ مِنْهُ عَوْضٌ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعا - : به راستی برای آن کس که از نعمت هایی که به ما دادی به وی [نیز] عنایت کرده ای ، سزاوار نیست که از سپاسگزاری ات غفلت ورزد ، و به کسی جز تو مشغول گردد . ای کسی که جایگزین همه چیزی ، و چیزی جایگزین تو نیست!

بحار الأنوار : ۹۹ / ۱۲۵ / ۱۹ نقلاً عن العتيق الغروی .

حدیث ۱۸۴

امام سجّاد علیه السلام :

: إِلَهِي وَسَيِّدِي ، هَدَأَتِ الْعُيُونُ ، وَغَارَتِ النُّجُومُ ، وَسَيَكُنَّتِ الْحَرَكَاتُ مِنَ الطَّيْرِ فِي الْوُكُورِ وَالْحَيْتَانِ فِي الْبُحُورِ ، وَأَنْتَ الْعَدْلُ الَّذِي لَا يَجُورُ ، وَالْقِسْطُ الَّذِي لَا تَمِيلُ ، وَالِدَائِمُ الَّذِي لَا يَزُولُ ، أَغْلَقْتَ الْمُلُوكَ أَبْوَابَهَا ، وَدَارَتِ عَلَيْهَا حُرَّاسُهَا ، وَبَابُكَ مَفْتُوحٌ لِمَنْ دَعَاكَ يَا سَيِّدِي ، وَخَلَا كُلُّ حَبِيبٍ بِحَبِيبِهِ ، وَأَنْتَ الْمَحْبُوبُ إِلَيَّ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها! سرورا! چشم ها آرام گرفت ، ستاره ها فرو رفت ، جنبش پرندگان در آشیانه ها و ماهی ها در دریاها آرام گرفت ، و تو دادگری هستی که ستم نمی کند و عادل هستی که [از حق ،] منحرف نمی شود و پایداری هستی که زائل نمی شود . پادشاهان ، درهای خود را بسته اند و نگهبانان ، برگرد آنها در گردش اند ؛ اما در [رحمت] تو - ای سرورم ! - برای آن که بخواندت ، گشوده است . هر دوستی ، با محبوبش خلوت کرده است و تو محبوب منی !

بحار الأنوار : ۸۷ / ۳۰۸ / ۸۶ نقلاً عن صحيفة قديمة مصححة عن عمير بن المتوكل عن أبيه عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام .

حدیث ۱۸۵

امام سجّاد علیه السلام :

: إِلَهِي ، لَوْ قَرَنْتَنِي بِالْأَصْفَادِ ، وَمَنْعَتَنِي سَيِّبِكَ مِنْ بَيْنِ الْأَشْهَادِ ... مَا قَطَعْتُ رَجَائِي مِنْكَ ، وَلَا صَيَّرْتُ وَجَهَ تَأْمِيلِي لِلْعَفْوِ عَنْكَ ، وَلَا خَرَجَ حُبُّكَ مِنْ قَلْبِي .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها! اگر مرا به زنجیر کشی و عطای خود را در میان شاهدان از من بازداری ، ... امیدم را

از تو نخواهم بُرید و چهره ام را که به گذشتت امیدوار است ، از تو نخواهم گرداند و محبتت از قلبم بیرون نخواهد رفت .
 إقبال الأعمال: ۱ / ۱۶۷ عن أبي حمزة الثمالي .

حدیث ۱۸۶

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْتَبِينَ إِلَيْكَ وَالْهَيْهَ ، وَسُبُلَ الرَّاغِبِينَ إِلَيْكَ شَارِعَةٌ .

امام سجّاد علیه السلام - در زیارت امین الله - : بارالها ! دل های خاشعان ، شیفته توست و راه ها برای راغبان به تو ، هموار است .
 کامل زیارات: ۹۳/۹۳ عن مهديين صدقة الرقي عن الإمام الرضا عن الإمام الكاظم عن الإمام الصادق عليهم السلام.

حدیث ۱۸۷

امام سجّاد علیه السلام :

: سَيِّدِي ، أَنْتَ دَلِيلٌ مِّنْ أَنْقَطَعِ دَلِيلُهُ ، وَأَمَلٌ مِّنْ أَمْتَعِ تَأْمِيلُهُ ، فَإِنْ كَانَتْ دُنُوبِي حَالَتْ بَيْنَ دُعَائِي وَإِجَابَتِكَ فَلَمْ يَحُلْ كَرْمُكَ بَيْنِي وَبَيْنَ مَغْفِرَتِكَ ، وَإِنَّكَ لَا تُضِلُّ مَنْ هَدَيْتَ ، وَلَا تُذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ ، وَلَا يَفْتَقِرُ مَنْ أَغْنَيْتَ ، وَلَا يَسْعُدُ مَنْ أَشْقَيْتَ ، وَعِزَّتِكَ لَقَدْ أَحْبَبْتُكَ مَحَبَّةً اسْتَقَرَّتْ فِي قَلْبِي حَلَاوَتُهَا ، وَأَنْسَتْ نَفْسِي بِيَسَارَتِهَا ، وَمُحَالَ فِي عَدْلِ أَقْصِيَّتِكَ أَنْ تُسَدَّ أَسْبَابَ رَحْمَتِكَ عَن مُعْتَقِدِي مَحَبَّتِكَ .

امام سجّاد علیه السلام - در نیایشش - : سرورا ! تو راهنمای کسی هستی که بی راهنما شده و امید کسی هستی که امیدش ناامید گشته است . پس اگر گناهانم میان دعایم و اجابت تو حایل شده است ، کرم تو میان من و بخششت حایل نشده است . تو آن را که هدایت کرده ای ، گمراه نمی سازی و آن را که با او دوستی کرده ای ، خوار نمی کنی . آن که بی نیازش ساخته ای ، درویش نمی شود و آن که شوربختش کرده ای ، نیک بخت نمی شود . سوگند به عزتت که چنان دوستت می دارم که شیرینی آن ، در قلبم جایگیر شده و جانم به مژده آن ، انس گرفته است . از داوری های عادلانه تو محال است که اسباب رحمت خویش را بر گره زندگان رشته محبت خودت ببندی .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۶۹ / ۲۲ نقلاً عن كتاب أنيس العابدین .

حدیث ۱۸۸

امام سجّاد علیه السلام :

: إِلَهِي وَسَيِّدِي ، وَعِزَّتِكَ وَجَلَالِكَ لَئِن طَالَبْتَنِي بِدُنُوبِي

لَأُطَالِبَنَّكَ بِعَفْوِكَ ، وَلَئِن طَالَبْتَنِي بِلُؤْمِي لِأُطَالِبَنَّكَ بِكَرَمِكَ ، وَلَئِن أَدْخَلْتَنِي النَّارَ لِأَخْبِرَنَّ أَهْلَ النَّارِ بِحُبِّي لَكَ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : ای اله و سرورم ! به عزت و جلالت سوگند ،

اگر مرا با گناهانم بازخواست کنی ، تو را به بخشش بازخواست خواهم کرد و اگر مرا به پستی ام بازخواست کنی ، تو را به کرامت بازخواست خواهم کرد و اگر مرا به دوزخ درآوری ، دوزخیان را از دوستی ام نسبت به تو با خیر خواهم ساخت .

مصباح المتهدّج : ۵۹۶ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۲ ، مصباح الكفعمی : ۷۹۵ کلّها عن أبي حمزة الثمالي ، البلد الأمين : ۲۱۲ ، بحار الأنوار : ۹۸ / ۹۲ / ۲ .

حدیث ۱۸۹

امام سجاده علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : حَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِي ، وَحَبِّبِ الْخَلْقَ إِلَيَّ .

قَالَ : يَا رَبِّ كَيْفَ أَفْعَلُ ؟

قَالَ : ذَكَرَهُمْ آلَاؤِي وَنِعْمَائِي لِجِبُونِي ، فَلَنْ تَزُدَّ أَبَقًا عَنْ أَبِي أَوْ ضَالًّا عَنْ فَنَائِي أَفْضَلُ لَكَ مِنْ عِبَادَةٍ مَائَةٌ سِنَّةٍ بِصِيَامِ نَهَارِهَا وَقِيَامِ لَيْلِهَا .

امام سجاده علیه السلام : خداوند عز و جل به موسی علیه السلام وحی کرد : «مرا محبوب خلقم گردان و خلقم را محبوب من گردان»

موسی علیه السلام گفت : پروردگارا ! چگونه این کار را انجام دهم ؟

فرمود : «نعمت ها و عطاهاى مرا به آنان یادآوری کن ، تا مرا دوست بدانند ، که اگر شخص گریزان از درگاهم و یا گم شده از آستانم را بازگردانی و هدایت نمایی ، از عبادت صد ساله ای که روزهایش را روزه دار و شب هایش را شب زنده دار باشی ، برایت برتر است» .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۰۸ ، منیه المرید : ۱۱۶ ، التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام : ۳۴۲ / ۲۱۹ ، بحار الأنوار : ۲ / ۴ / ۶

حدیث ۱۹۰

امام سجاده علیه السلام :

: يَا أَمَلِي ، يَا رَجَائِي ، يَا خَيْرَ مُسْتَعَاثٍ ، يَا أَجْوَدَ الْمُعْطِينَ ، يَا مَنْ سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ ، يَا سَيِّدِي وَمَوْلَايَ وَرَجَائِي وَثِقَتِي وَمُعْتَمَدِي ، وَيَا ذُخْرِي وَظَهْرِي وَعُدَّتِي وَغَايَةَ أَمَلِي وَرَغْبَتِي .

امام سجاده علیه السلام - در دعای روز عرفه - : ای آرزویم ! ای امیدم ! ای بهترین فریادرس ! ای بخشنده ترین بخشندگان ! ای آن که رحمتش بر غضبش پیشی گرفته است ! ای سرورم ، مولایم ، امیدم ، تکیه گاهم و مایه اطمینانم ! ای پشتوانه و پشتیبان و ساز و برگ و نهایت آرزو و خواسته ام !

إقبال الأعمال : ۲ / ۱۰۸ .

حدیث ۱۹۱

امام سجاده علیه السلام :

: إِلَهِي ... يَا مُنْتَهَى أَمَلِ الْآمِلِينَ ، وَيَا غَايَةَ سُؤْلِ السَّائِلِينَ ، وَيَا أَقْصَى طَلِبَةِ الطَّالِبِينَ ، وَيَا أَعْلَى رَغْبَةِ الرَّاغِبِينَ ... لَكَ تَخَضُّعِي وَسُؤَالِي ، وَإِلَيْكَ تَضَرُّعِي وَابْتِهَالِي .

امام سجاده علیه السلام : بارالها ! ... ای نهایت آرزوی آرزومندان ! ای نهایت درخواست درخواست کنندگان ! ای غایت خواسته خواستاران ! ای والاترین امید امیدواران ! ... فروتنی ام برای تو و درخواستم از توست و مویه و زاری ام به سوی توست .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۰ .

حدیث ۱۹۲

امام سجاده علیه السلام :

أُتَحَرِّقُنِي بِالنَّارِ يَا غَايَةَ الْمُنى؟ أَفَأَيْنَ رَجَائِي! ثُمَّ أَيْنَ مَحَبَّتِي!

امام سجّاد علیه السلام :

ای منتهای آرزو! آیا مرا به آتش می سوزانی ؟ /

پس امیدم چه می شود ؟ پس آن گاه ، دوستی ام چه می شود ؟

المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۵۱ عن طاووس الفقیه.

حدیث ۱۹۳

امام سجّاد علیه السلام :

: اِبْتَدَعَ بِقُدْرَتِهِ الْخَلْقَ اِبْتِدَاعًا ، وَاخْتَرَعَهُمْ عَلٰی مَشِيَّتِهِ اخْتِرَاعًا ، ثُمَّ سَلَكَ بِهِمْ طَرِيقَ اِرَادَتِهِ ، وَبَعَثَهُمْ فِي سَبِيلِ مَحَبَّتِهِ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش در ستایش خدای عز و جل : خلق را با قدرت خود ، بی هیچ سابقه ای بیافرید و آنان را بر طبق

مشیت خود ، صورت داد . سپس آنان را در راه اراده اش پیش برد و در راه دوستی اش برانگیخت .

الصحيفة السجّادية : ۱۹ الدعاء ۱ .

حدیث ۱۹۴

امام سجّاد علیه السلام :

: يَا مَنْ اَنَسَ الْعَارِفِينَ بِطَوْلِ مُنَاجَاتِهِ ، وَالْبَسَ الْخَائِفِينَ ثَوْبَ مُوَالَاتِهِ .

امام سجّاد علیه السلام : ای آن که عارفان را با رازگویی بلند خویش ، مأنوس ساخت و بر خائفان ، لباس دوستی خود پوشاند !

الصحيفة السجّادية (الجامعة) : ۴۴۱ / ۱۱۹۹ .

حدیث ۱۹۵

امام سجّاد علیه السلام :

: اَللّهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَتَبَهَّنِي لِتَذَكْرِكَ فِي اَوْقَاتِ الْغَفْلَةِ ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ فِي اَيَّامِ الْمُهَلَّةِ ، وَانْهَجْ لِي اِلَى مَحَبَّتِكَ سَبِيلاً

سَهْلَةً ، اَكْمِلْ لِي بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام سجّاد علیه السلام : بارالها ! بر محمد و آل محمد ، درود فرست و به هنگام غفلت ، مرا با یاد خود ، هشیار ساز . به روزگار

مهلت ، مرا در راه طاعت خود به کار گیر و راه آسانی به سوی دوستی ات برایم بگشا که با آن ، خیر دنیا و آخرت را بر من کامل

گردانی .

الصحيفة السجّادية : ۸۷ الدعاء ۲۰ .

حدیث ۱۹۶

امام سجّاد علیه السلام :

: اَللّهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَفَرِّغْ قَلْبِي لِمَحَبَّتِكَ ، وَاشْغَلْهُ بِذِكْرِكَ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! بر محمد و آل محمد درود بفرست و قلبم را برای محبتت پرداز و آن را به یاد خود

مشغول بدار .

الصحیفه السجّادیه : ۹۱ الدعاء ۲۱ ، مهج الدعوات : ۴۰ عن الإمام الكاظم علیه السلام وليس فيه «واشغله».

حدیث ۱۹۷

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ وَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ مَا خَالَفَ إِرَادَتَكَ ، أَوْ زَالَ عَن مَحَبَّتِكَ ؛ مِنْ خَطَرَاتِ قَلْبِي ، وَلَحَظَاتِ عَيْنِي ، وَحِكَايَاتِ لِسَانِي .
امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! من از هر چه با اراده تو مخالفت دارد و یا از محبت تو به دور است ، به سويت توبه می کنم ؛ از آنچه در دلم می گذرد ، و از نگاه های چشمم و از گفته های زبانم .
الصحیفه السجّادیه : ۱۲۶ الدعاء ۳۱ .

حدیث ۱۹۸

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ جَدُّوا فِي قَصْدِكَ فَلَمْ يَنْكَلُوا ، وَ سَلَكُوا الطَّرِيقَ إِلَيْكَ فَلَمْ يَعْدِلُوا ، وَاعْتَمَدُوا عَلَيْكَ فِي الْوُصُولِ حَتَّى وَصَلُوا ، فَزَوَّيْتَ قُلُوبَهُمْ مِنْ مَحَبَّتِكَ ، وَأَنْسَتْ نُفُوسُهُمْ بِمَعْرِفَتِكَ .
امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! مرا از کسانی قرار ده که برای دیدنت جدیت به خرج دادند و باز نماندند و راه تو را پیمودند و از آن ، منحرف نشدند و برای رسیدن ، به تو اعتماد کردند ، تا آن که رسیدند . پس دل هایشان را از محبت خود ، سیراب ساختی و جان هایشان را به معرفت خویش ، مأنوس کردی .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۶ / ۲۲ نقلاً عن کتاب أنیس العابدین .

حدیث ۱۹۹

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَاحْفَظْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِينَا ،
وَمِنْ خَلْفِنَا ، وَعَنْ أَيْمَانِنَا ، وَعَنْ شِمَائِلِنَا ، وَمِنْ جَمِيعِ نَوَاحِينَا ، حِفْظًا عَاصِمًا مِنْ مَعْصِيَتِكَ ، هَادِيًا إِلَى طَاعَتِكَ ، مُسْتَعِمِلًا لِمَحَبَّتِكَ .
امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! بر محمد و آل محمد، درود بفرست و ما را از پیش و پس ، چپ و راست و از همه سویمان حفظ کن ؛ حفظ کردنی که از معصیت بازدارد، به سوی طاعتت هدایت کند و دوستی ات را به کار گیرد.
الصحیفه السجّادیه : ۴۱ الدعاء ۶ ، مصباح المتهجد : ۲۴۶ و ليس فيه «وعن أيماننا وعن شمائلنا» ، العدد القويّة : ۳۶۳ ، بحار الأنوار : ۹۷ / ۳۰۷ .

حدیث ۲۰۰

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ ... وَأَعْمِ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا عَمَّا خَالَفَ مَحَبَّتَكَ .
امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! ... دیده دل هایمان را از آنچه مخالف دوستی توست ، کور گردان .

الصحیفه السجّادیة : ۴۷ الدعاء ۹ .

از ۲۰۱ تا ۴۰۰

حدیث ۲۰۱

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ ... لَا تَبْتَلِيَنِي بِالْكَسَلِ عَنِ عِبَادَتِكَ ، وَلَا الْعَمَى عَنِ سَبِيلِكَ ، وَلَا بِالْتَعَرُّضِ لِخِلَافِ مَحَبَّتِكَ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! ... مرا به کاهلی در عبادت ، کوری از راهت و بیرون شدن از طریق محبت ، مبتلا مکن .

الصحیفه السجّادیة : ۸۴ الدعاء ۲۰ .

حدیث ۲۰۲

امام سجّاد علیه السلام :

: إِلَهِي ، فَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ تَوْشَّحَتْ أَشْجَارُ الشُّوقِ إِلَيْكَ فِي حِدَائِقِ صُدُورِهِمْ ، وَأَخَذَتْ لَوْعِيَهُ مَحَبَّتِكَ بِمَجَامِعِ قُلُوبِهِمْ ، فَهَمَّ إِلَى أَوْكَارِ الْأَفْكَارِ يَاوُونَ ، وَفِي رِيَاضِ الْقُرْبِ وَالْمُكَاشَفَةِ يَرْتَعُونَ ، وَمِنْ حِيَاضِ الْمَحَبَّةِ بِكَأْسِ الْمُلَاطَفَةِ يَكْرَعُونَ ، وَشَرَائِعِ الْمُصَافَاةِ يَرِدُونَ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! ما را از کسانی قرار ده که درختان شوق به تو در بوستان سینه هایشان آراسته شد و آتش محبت، دل هایشان را بی قرار ساخت. پس آنان در آشیانه های اندیشه ها جای گرفته اند و در باغ های قرب و مکاشفه می خرامند و از حوض های محبت ، با جام های ملاطفت می نوشند و به سرچشمه های صفا و یک رنگی وارد می شوند .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۰ نقلاً عن بعض كتب الأصحاب .

حدیث ۲۰۳

امام سجّاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَاجْعَلْنِي لَهُمْ قَرِينًا ، وَاجْعَلْنِي لَهُمْ نَصِيرًا ، وَامْنُنْ عَلَيَّ بِشَوْقٍ إِلَيْكَ ، وَبِالْعَمَلِ لَكَ بِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، وَذَلِكَ عَلَيْكَ يَسِيرٌ .

امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! بر محمد و آل محمد ، درود بفرست و مرا همنشین آنان قرار ده و یاور آنان ساز و با شوق به سویت و توفیق انجام دادن آن عملی که دوست می داری و خشنود می شوی ، بر من منت بگذار ، که تو بر هر چیزی توانایی و این کار ، بر تو آسان است .

الصحیفه السجّادیة : ۹۲ الدعاء ۲۱ .

حدیث ۲۰۴

امام سجّاد علیه السلام :

: قَدْ قُلْتَ يَا إِلَهِي فِي مُحْكَمِ كِتَابِكَ إِنَّكَ تَقْبِلُ التَّوْبَةَ عَنِ عِبَادِكَ وَتَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَتُحِبُّ التَّوَّابِينَ ، فَأَقْبَلْ تَوْبَتِي كَمَا وَعَدْتَ ،

وَأَعْفُ عَنْ سَيِّئَاتِي كَمَا ضَمِنْتَ، وَأَوْجِبْ لِي مَحَبَّتَكَ كَمَا شَرَطْتَ .

امام سجاد علیه السلام - در دعا - : بارالها ! در کتاب استوارت فرمودی که توبه را از بندگانت می پذیری و از گناهان درمی گذری و توبه کاران را دوست می داری . پس همان گونه که وعده داده ای ، توبه ام را بپذیر و همان گونه که تضمین کرده ای ، از گناهانم در گذر و همان گونه که شرط کرده ای ، دوستی ات را بر من مقرر دار .
الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ۱۲۵ الدعاء ۱۴۷ .

حدیث ۲۰۵

امام سجاد علیه السلام :

: أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ يَا إِلَهِي ... فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَاجْعَلْ نَدَامَتِي عَلَى مَا وَقَعْتُ فِيهِ مِنَ الزَّلَّاتِ وَعَزْمِي عَلَى تَرْكِ مَا يَعْرِضُ لِي مِنَ السَّيِّئَاتِ تَوْبَةً تَوْجِبُ لِي مَحَبَّتَكَ ، يَا مُحِبَّ التَّوَّابِينَ .

امام سجاد علیه السلام - در دعا - : بارالها ! از تو پوزش می خواهم ... پس بر محمد و آل محمد ، درود فرست و پشیمانی ام را از لغزش هایی که دچار آن شدم و عزمم را بر وا گذاشتن گناهانی که با آنها رویاروی می شوم ، توبه ای قرار ده که محبتت را برایم در پی بیاورد ، ای دوستدار توبه کاران !
الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ۱۲۵ الدعاء ۳۸ .

حدیث ۲۰۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا خَوْفَ عِقَابِ الْوَعِيدِ... وَاجْعَلْنَا عِنْدَكَ مِنَ التَّوَّابِينَ الَّذِينَ أُوجِبَتْ لَهُمْ مَحَبَّتَكَ ، وَقَبِلَتْ مِنْهُمْ مُرَاجَعَةَ طَاعَتِكَ ، يَا أَعْدَلَ الْعَادِلِينَ .

امام سجاد علیه السلام - در دعا - : بارالها ! ترس از کیفر موعود را روزی ما گردان ... و ما را نزد خود ، از توبه کارانی قرار ده که محبتت را بر آنان مقرر داشتی و بازگشتشان را به فرمانبری ات پذیرفتی ، ای عادل ترین عادلان !
الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ۱۷۹ الدعاء ۴۵ ، مصباح المتهجد : ۶۴۷ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۴۲۹ وفيه «غم» بدل «عقاب» ، بحار الأنوار : ۹۸ / ۱۷۶ .

حدیث ۲۰۷

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ أَحَبَّ عَيْدِي إِلَيَّ التَّقِيُّ الطَّالِبُ لِلتَّوَابِ الْجَزِيلِ ، اللَّازِمُ لِلْعُلَمَاءِ ، التَّابِعُ لِلْحُلَمَاءِ ، الْقَابِلُ عَنِ الْحُكَمَاءِ .

امام سجاد علیه السلام : محبوب ترین بندگانم نزد من ، شخص پرهیزگار جوینده پاداش بسیار ، ملازم عالمان ، پیرو بردباران و پذیرنده از حکیمان است .

الكافي : ۱ / ۳۵ / ۵ عن أبي حمزة ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۸۵ / ۱۰۹ .

حدیث ۲۰۸

امام سجاد علیه السلام :

: أَتُوبُ إِلَيْكَ فِي مَقَامِي هَذَا... تَوْبِيَّةٌ... عَالِمٌ بِأَنَّ الْعَفْوَ عَنِ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ لَا يَتَعَاظَمُكَ... وَأَنَّ أَحَبَّ عِبَادِكَ إِلَيْكَ مَنْ تَرَكَ
الِاسْتِكْبَارَ عَلَيْكَ، وَجَانَبَ الْإِصْرَارَ، وَلَزِمَ الْإِسْتِغْفَارَ.

امام سجاد علیه السلام - ضمن نیایش در اعتراف به قصور و تقصیر - : در این جایگاهم به سویت توبه می کنم ؛ توبه کسی که می
داند گذشت از گناه بزرگ ، بر تو دشوار و بزرگ نمی نماید ... و این که محبوب ترین بندگانت نزدت ، کسی است که گردن
فرازی در برابر تو را واگذارد و پافشاری [بر گناه] را رها کند و پایبند استغفار گردد .

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ۵۵ الدعاء ۱۲ .

حدیث ۲۰۹

امام سجاد علیه السلام :

: وَأَنْزَعَ مِنْ قَلْبِي حُبَّ دُنْيَا دِينِيهِ ؛ تَنْهَى عَمَّا عِنْدَكَ ، وَتَصُدُّ عَنِ ابْتِغَاءِ الْوَسِيلَةِ إِلَيْكَ ، وَتُذْهِلُّ عَنِ التَّقَرُّبِ مِنْكَ .

امام سجاد علیه السلام - در دعایش - : دوستی دنیای پست را از قلبم برکن که از آنچه نزد توست ، باز می دارد و مانع طلب وسیله
برای رسیدن به تو می گردد و نزدیک شدن به تو را از یاد می برد .

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : ۱۹۷ الدعاء ۴۷ .

حدیث ۲۱۰

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَانِيَالَ : إِنَّ أُمَّتَ عِبْدِي إِلَى الْجَاهِلِ الْمُسْتَخِفِّ بِحَقِّ أَهْلِ الْعِلْمِ ، التَّارِكِ لِلِاقْتِدَاءِ بِهِمْ .

امام سجاد علیه السلام : خداوند متعال به دانیال علیه السلام وحی کرد : «دشمن ترین بندگانم در نزد من ، نادانی است که حق
عالمان را سبک می شمارد و از پیروی آنان ، تن می زند» .

الكافي : ۱ / ۳۵ / ۵ عن أبي حمزة الثمالي ، جامع الأحاديث للقمي : ۱۹۸ ، منية المرید : ۱۱۱ ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۷۹ / ۲۳ .

حدیث ۲۱۱

امام سجاد علیه السلام :

أَلَا وَإِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ يَقْتَدِي بِسُنَّةِ إِمَامٍ وَلَا يَقْتَدِي بِأَعْمَالِهِ .

امام سجاد علیه السلام : هان ! دشمن ترین مردم در نزد خدا ، کسی است که سنت امامی را سرمشق خود قرار می دهد ، اما
کردارش را سرمشق خود قرار نمی دهد .

الكافي : ۸ / ۲۳۴ / ۳۱۲ ، الخصال : ۱۸ / ۶۲ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۵۲ کلها عن أبي حمزة الثمالي ، تحف العقول : ۲۸۰ ، بحار
الأنوار : ۱ / ۲۰۷ / ۴ .

حدیث ۲۱۲

امام سجاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ قَدْ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ ؛ وَهُوَ الْإِيمَانُ بِكَ ، مِمَّا مِنْكَ عَلَيَّ ، لَا مِمَّا مِنِّي عَلَيْكَ . وَتَرَكَتُ
مَعْصِيَتَكَ فِي أَبْغَضِ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ ؛ وَهُوَ أَنْ أَدْعُو لَكَ وَوَلَدًا أَوْ أَدْعُو لَكَ شَرِيكًا ، مِمَّا مِنْكَ عَلَيَّ ، لَا مِمَّا مِنِّي عَلَيْكَ .

امام سجاد علیه السلام - در سجده اش - : بارالها! اگر تو را گاهی نافرمانی کردم ، در مورد محبوب ترین چیزها در نزدت - یعنی ایمان به تو - ، از تو فرمان بردم ، و تو را بدین سبب بر من مَنّت است و مرا بر تو مَنّتی نیست ؛ و در مورد منفورترین چیزها در نزدت - یعنی این که برایت فرزندی یا شریکی قرار دهم و بخوانم - ، نافرمانی تو را نکردم ؛ و تو را بدین سبب بر من مَنّتی است و مرا بر تو مَنّتی نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۳۳۳ / ۹۷۷ ، الأمالی للطوسی : ۴۱۵/۹۳۴ عن جابر عن الإمام الباقر عنه علیهما السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۹۱ / ۴ .

حدیث ۲۱۳

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی ... أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ لَذَّةٍ بَغَيْرِ ذِكْرِكَ ، وَمِنْ كُلِّ رَاحَةٍ بَغَيْرِ أَنْسِكَ ، وَمِنْ كُلِّ سُورٍ بَغَيْرِ قُرْبِكَ ، وَمِنْ كُلِّ شُغْلٍ بَغَيْرِ طَاعَتِكَ .

امام سجاد علیه السلام - در «مناجاة الذاکرین» - : بارالها ! ... از هر لذتی جز یاد تو ، از هر آسایشی جز همدمی تو ، از هر شادمانی ای جز نزدیکی به تو ، و از هر کاری جز فرمانبری ات ، به درگاه تو آرمزش می خواهم .
بحار الأنوار: ۹۴ / ۱۵۱ .

حدیث ۲۱۴

امام سجاد علیه السلام :

: يَا مَنْ أَنْسَ الْعَارِفِينَ بِطَوْلِ مُنَاجَاتِهِ ، وَأَلْبَسَ الْخَائِفِينَ ثَوْبَ مُوَالَاتِهِ .

امام سجاد علیه السلام - در نیایشش - : ای آن که با رازگویی طولانی اش ، همدم عارفان گشت و لباس دوستی اش را بر تن ترسیدگان پوشاند !
الصحیفه السجّادیة (الجامعة) : ۴۴۱ / ۱۱۹۹ .

حدیث ۲۱۵

امام سجاد علیه السلام :

: اللَّهُمَّ ... أَلْبَسَ قَلْبِي الْوَحْشَةَ مِنْ شِرَارِ خَلْقِكَ ، وَهَبْ لِي الْإِنْسَ بِكَ وَأَبْأَوْلِيائِكَ وَأَهْلِ طَاعَتِكَ .

امام سجاد علیه السلام - در دعایش - : بارالها ! ... قلبم را از وحشت آفریدگان بدت بیوشان و انس به خود و دوستان و فرمانبرانت را به من ببخش .
الصحیفه السجّادیة : ۹۱ الدعاء ۲۱ .

حدیث ۲۱۶

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی ، فَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ تَوَشَّحَتْ أَشْجَارُ الشُّوقِ إِلَيْكَ فِي حِدَائِقِ صُدُورِهِمْ ، وَأَخَذَتْ لَوْعَةً مَحَبَّتِكَ بِمَجَامِعِ قُلُوبِهِمْ ... وَقَرَّتْ بِالنَّظَرِ إِلَى مَحْبُوبِهِمْ أَعْيُنُهُمْ .

امام سجاد علیه السلام - در «مناجاة العارفين» - : بارالها! ما را از کسانی قرار ده که درختان شوق تو در باغ سینه هاشان، شاخه گسترده و آتش محبت، دل هایشان را فرا گرفته است... و چشمانشان با نگرستن به تو روشن گشته است .
بحار الأنوار: ۹۴ / ۱۵۰ .

حدیث ۲۱۷

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی، مین ذَا الَّذی ذاق حلاوةَ مَحَبَّتِکَ فَرَامَ مِنْکَ یَدَلًّا! وَمِنْ ذَا الَّذی أَنَسَ بِقُرْبِکَ فَابْتَغَى عَنکَ حَوْلًا! إلهی، فَاجْعَلْنَا مِمَّنِ اصْطَفَيْتَهُ لِقُرْبِکَ وَوَلَّيْتَهُکَ، وَأَخْلَصْتَهُ لِرُؤُوسِکَ وَمَحَبَّتِکَ، وَشَوَّقْتَهُ إِلَى لِقَائِکَ، وَرَضَّيْتَهُ بِقَضَائِکَ، وَمَنْحْتَهُ بِالنَّظَرِ إِلَى وَجْهِکَ، وَحُبُّوتَهُ بِرِضَاکَ، وَأَعَزَّدْتَهُ مِنْ هَجْرِکَ وَقَلَاکَ، وَبَوَّأْتَهُ مَقْعَدَ الصَّدَقِ فِي جِوَارِکَ، وَخَصَّصْتَهُ بِمَعْرِفَتِکَ، وَأَهْلَيْتَهُ لِعِبَادَتِکَ، وَهَيَّمْتَهُ لِإِرَادَتِکَ، وَاجْتَبَيْتَهُ لِمُشَاهَدَتِکَ، وَأَخْلَيْتَ وَجْهَهُ لِسَکِّکَ، وَفَرَّغْتَ فُرُودَهُ لِحُبِّکَ، وَرَعَّبْتَهُ فِيمَا عِنْدَکَ، وَأَلْهَمْتَهُ ذِکْرَکَ، وَأَوْزَعْتَهُ شُکْرَکَ، وَشَغَلْتَهُ بِطَاعَتِکَ، وَصَيَّرْتَهُ مِنْ صَالِحِي بَرِيَّتِکَ، وَاخْتَرْتَهُ لِمُنَاجَاتِکَ، وَقَطَعْتَ عَنْهُ کُلَّ شَيْءٍ يَقْطَعُهُ عَنکَ .
اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنِ دَأَبَهُمُ الْإِرْتِيَاخُ إِلَيْکَ وَالْحَيْنُ، وَدَهَرُهُمُ الزَّفَرَةُ وَالْأَنِينُ، جِبَاهُهُمْ سَاجِدَةٌ لِعَظَمَتِکَ، وَعُيُونُهُمْ سَاهِرَةٌ فِي خِدْمَتِکَ، وَدُمُوعُهُمْ سَائِلَةٌ مِنْ خَشْيَتِکَ، وَقُلُوبُهُمْ مُتَعَلِّقَةٌ بِمَحَبَّتِکَ، وَأَفْئِدَتُهُمْ مُنْخَلَعَةٌ مِنْ مَهَابَتِکَ .
یا مَنْ أَنْوَارِ قُدْسِهِ لِأَبْصَارِ مُحِبِّيهِ رَائِقَةٌ، وَسُبُوحَاتِ وَجْهِهِ لِقُلُوبِ عَارِفِيهِ شَائِقَةٌ، يَا مَنْی قُلُوبِ الْمُشْتَاقِينَ، وَيَا غَايَةَ آمَالِ الْمُحِبِّينَ، أَسْأَلُکَ حُبِّکَ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّکَ، وَحُبَّ کُلِّ عَمَلٍ یُوصِلُنِي إِلَى قُرْبِکَ، وَأَنْ تَجْعَلَکَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا سِوَاکَ، وَأَنْ تَجْعَلَ حُبِّي إِيَّاکَ قَائِدًا إِلَى رِضْوَانِکَ، وَشَوْقِي إِلَيْکَ ذَائِدًا عَنْ عِصْيَانِکَ، وَأَمُنُّ بِالنَّظَرِ إِلَيْکَ عَلَيَّ، وَأَنْظُرُ بِعَيْنِ الْوُدِّ وَالْعَطْفِ إِلَيَّ، وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي وَجْهَکَ، وَاجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ الْإِسْعَادِ وَالْحُظُوءِ عِنْدَکَ، يَا مُجِيبُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ .

امام سجاد علیه السلام - در «مناجاة المحبين» - : بارالها! چه کسی شیرینی محبت تو را چشید و پس از آن، در پی جایگزینی برای تو برآمد؟ چه کسی به نزدیکی با تو اُنس گرفت و پس از آن، خواستار جابه جایی از کنارت شد؟

بارالها! ما را از کسانی قرار ده که برای نزدیکی و دوستی ات برگزیدی، و برای محبت و دوستی ات خالصشان ساختی، و به دیدارت مشتاقشان کردی، و به قضایات خشنودشان نمودی، و نگرستن به رخسارت را به آنان بخشیدی، و خشنودی ات را به آنان عطا کردی، و از دوری و هجران ایمنشان ساختی، و در کنارت در جایگاهی راستین جایشان دادی، و شناخت را ویژه ایشان ساختی، و آنان را اهلیت عبادت دادی و شیفته اراده ات کردی، و برای مشاهده خودت برگزیدی و چهره ات را برایشان بی پرده ساختی و دلشان را به دوستی خودت پرداختی و آنان را خواستار آنچه نزدت هست، نمودی، و یادت را به آنان الهام نمودی، و آنان را وادار به شکرگزاری ات کردی و به فرمانبری ات مشغولشان ساختی، و آنان را از صالحان خلقت قرار دادی و آنان را برای رازگویی ات برگزیدی و هر آنچه آنان را از تو ببرد، از آنان بریدی .

بارالها! ما را از کسانی قرار ده که عادتشان شادابی و شوق به تو باشد و روزگارشان در سوز و گداز و ناله [از هجران تو] به سر شود . پیشانی هایشان برای عظمت تو به سجده درآمده، چشمانشان در خدمت

به تو شب ها بیدار مانده، اشک هایشان از هراس توریزان است، قلب هایشان به محبت پیوسته، و دل هایشان از هیبت و شکوه تو برکنده است .

ای آن که روشنی های قداستش برای چشمان دوستدارانش می درخشد و درخشش های رخسارش برای دل های شناسندگان شوق آور است! ای امید دل های مشتاقان و ای نهایت آرزوهای دوستداران! دوستی تو را و دوستی آنان را که دوست دارند و دوستی هر آن عملی را که مرا به نزدیکی تو می رساند، از تو مسئلت می کنم . از تو می خواهم که خودت را نزد محبوب تر از

هر آنچه جز توست ، قرار دهی و دوستی مرا نسبت به خودت ، راهبر به سوی خشنودی ات و شوق مرا به تو ، بازدارنده از نافرمانی ات قرار دهی . بر من منت بگذار تا به تو بنگرم ، و با نگاه دوستی و توجه به من بنگر و رخسارت را از من برمگردان و مرا از سعادت‌مندان و بهره‌مندان نزد خودت قرار بده ، ای اجابت‌کننده و ای مهربان‌ترین مهربانان !
بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۴۸ .

حدیث ۲۱۸

امام سجّاد علیه السلام :
: وَأَنْهَجَ لِي إِلَى مَحَبَّتِكَ سَبِيلًا سَهْلَةً ، أَكْمِلَ لِي بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
امام سجّاد علیه السلام - در دعا - : و به سوی محبتت ، راهی آسان برایم بگشا که بدان ، خیر دنیا و آخرت را برایم کامل گردانی .
الصّحیفَةُ السّجّادِيَّةُ : ۸۷ الدعاء ۲۰ .

حدیث ۲۱۹

امام سجّاد علیه السلام :
: مَوْلَايَ وَارْحَمَنِي فِي حَشْرِي وَنَشْرِي ، وَاجْعَلْ لِي فِي ذَلِكِ الْيَوْمِ مَعَ أَوْلِيَائِكَ مَوْقِفِي ، وَفِي أَجْبَائِكَ مَصْدَرِي ، وَفِي جَوَارِكِ مَسْكَنِي ، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ .
امام سجّاد علیه السلام - در دعایش - : سرورم ! در روزی که مرا زنده می‌کنی و برای حساب حاضر می‌کنی ، بر من رحم کن و ایستادم را در کنار دوستانت و بازگشتم را همراه دوستدارانت و مسکنم را در جوارت قرار ده ، ای پروردگارِ عالمیان !
الصّحیفَةُ السّجّادِيَّةُ : ۲۲۶ الدعاء ۵۳ .

حدیث ۲۲۰

امام سجّاد علیه السلام :
: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ . . . وَاجْعَلْنَا بِحَدِّمَتِكَ لِلْعِبَادِ وَالْأَبْدَالِ فِي أَقْطَارِهَا طُلَّابًا ، وَ لِلْخَاصَّةِ مِنْ أَصْفِيَائِكَ أَصْحَابًا ، وَ لِلْمُرِيدِينَ الْمُتَعَلِّقِينَ بِبَابِكَ أَحْبَابًا .
امام سجّاد علیه السلام - در مناجات موسوم به «مناجات کوتاه» - : بارالها ! بر محمد و آل محمد ، درود فرست و ما را در راه خدمتت ، جوینده عابدان و عارفان در سراسر زمین و یارانی برای اولیای خاص خودت و دوستانی برای خواستارانت که به در [رحمت] تو درآویخته اند ، قرار ده .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۲۸ نقلًا عن الكتاب العتيق الغروی .

حدیث ۲۲۱

امام سجّاد علیه السلام :
: إِذَا جَمَعَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ قَامَ مُنَادٍ فَنَادَى يُسْمِعُ النَّاسَ ، فَيَقُولُ : أَيْنَ الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ ؟ قَالَ : فَيَقُومُ عُتُقُ مِنَ النَّاسِ ، فَيَقَالُ لَهُمْ : اذْهَبُوا إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ . قَالَ : فَتَلْقَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُونَ : إِلَى أَيْنَ ؟ فَيَقُولُونَ : إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ . قَالَ : فَيَقُولُونَ : فَأَيُّ ضَرْبٍ أَنْتُمْ مِنَ النَّاسِ ؟ فَيَقُولُونَ : نَحْنُ الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ . قَالَ : فَيَقُولُونَ : وَأَيُّ شَيْءٍ كَانَتْ أَعْمَالُكُمْ ؟ قَالُوا : كُنَّا نُحِبُّ فِي اللَّهِ

، وَبُغِضَ فِي اللَّهِ . قَالَ : فَيَقُولُونَ : نَعَمْ أَجْرُ الْعَامِلِينَ .

الکافی - به نقل از ابو حمزه ثمالی ، از امام سجاد علیه السلام: چون خداوند ، اولین و آخرین خلق را گرد آورد ، مُنادی ای برمی خیزد و در حالی که مردم را می شنواند ، می گوید : «دوستانِ خدایی کجایند؟».

گروهی از مردم برمی خیزند . به آنان گفته می شود : «بی حسابرسی به بهشت درآیید» .

فرشتگان ، آنان را می بینند و می پرسند : «کجا؟».

پاسخ می دهند : بی حسابرسی به سوی بهشت [می رویم] .

از آنان می پرسند : «از کدام گروه مردمان هستید؟».

پاسخ می دهند: ما دوستانِ خدایی هستیم .

پس می پرسند : «اعمالتان چه بود ؟».

پاسخ می دهند : در راه خدا دوست می داشتیم و در راه خدا دشمن می داشتیم .

فرشتگان می گویند : «چه نیک است پاداش عاملان [به خیر]!» .

الکافی : ۲ / ۱۲۶ / ۸ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۲ / ۹۴۰ ، مشکاة الأنوار : ۹۸ و فیهما «حزب» بدل «ضرب» ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۵ / ۱۹ .

حدیث ۲۲۲

امام سجاد علیه السلام :

لَا حَسَبَ لِقُرَشِيٍّ وَلَا عَرَبِيٍّ إِلَّا بِتَوَاضُعٍ ، وَلَا كَرَمَ إِلَّا بِتَقْوَى .

امام زین العابدین علیه السلام : هیچ افتخاری برای فرد قرشی و یا عرب نیست، مگر به فروتنی و هیچ کرامتی نیست مگر به تقوا.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۸/۱۹ .

حدیث ۲۲۳

امام سجاد علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ جَمِيعِ شَرَائِعِ الدِّينِ - : قَوْلُ الْحَقِّ ، وَالْحُكْمُ بِالْعَدْلِ ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ .

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : چکیده شرایع دین چیست؟ - فرمود : حق‌گویی، داوری عادلانه، و وفای به

عهد.

الخصال : ۱۱۳/۹۰

حدیث ۲۲۴

امام سجاد علیه السلام :

- كَانَ يَقُولُ - : ابْنُ آدَمَ، لَا تَزَالُ بِخَيْرٍ مَا كَانَ لَكَ وَاعِظُ مِنْ نَفْسِكَ ، وَمَا كَانَتْ الْمُحَاسَبَةُ مِنْ هَمِّكَ ، وَمَا كَانَ الْخَوْفُ لَكَ شِعَارًا ،

وَالْحُزْنَ لَكَ دِتَارًا . ابْنُ آدَمَ ، إِنَّكَ مَيِّتٌ وَمَبْعُوثٌ وَمَوْقُوفٌ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَمَسْئُولٌ فَأَعِدَّ جَوَابًا .

امام زین العابدین علیه السلام - بارها - می فرمود: ای فرزند آدم! تا زمانی که واعظی درونی داری و به محاسبه نفس اهتمام می

ورزی و ترس جامه زیرین تو باشد و اندوه بالا پوشت ، پیوسته در خیر و صلاح خواهی بود. ای فرزند آدم! تو می میری و برانگیخته

می شوی؛ و نیز در برابر خداوند عز و جل ننگه داشته می شوی و بازخواست می شوی؛ پس جوابی آماده کن.

الأمالی للطوسی: ۱۱۵/۱۷۶.

حدیث ۲۲۵

امام سجاد علیه السلام:

الْوَرَعُ نِظَامُ الْعِبَادَةِ، فَإِذَا انْقَطَعَ ذَهَبَتِ الدِّيَانَةُ؛ كَمَا إِذَا انْقَطَعَ السِّلْكُ أَتْبَعَهُ النَّظَامُ.

امام زین العابدین علیه السلام: پارسایی، رشته عبادت است، اگر این رشته پاره شود دینداری از بین می رود، همچنان که اگر نخ [مهره و تسیح و گردنبند و امثال آن] پاره گردد رشته از هم می پاشد.

تنبيه الخواطر: ۲/۸۸.

حدیث ۲۲۶

امام سجاد علیه السلام:

- فِي الدُّعَاءِ -: أَسْأَلُكَ مِنَ الشَّهَادَةِ أَفْسَطَهَا، وَمِنَ الْعِبَادَةِ أَنْشَطَهَا... وَمِنَ الْهِمَمِ أَعْلَاهَا.

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت: [بارخدا!]^۱ از گواهی و شهادت، عادلانه ترین آن را از تو مسألت دارم و از عبادت، با نشاط ترین آن را... و از همت، عالیتین آن را.

الصحيفة السجادية الجامعة: الدعاء ۱۹۹.

حدیث ۲۲۷

امام سجاد علیه السلام:

لَا عَمَلَ إِلَّا بِنَيْتِهِ.

امام زین العابدین علیه السلام: عمل جز به نیت نیست.

الكافي: ۲ / ۸۴ / ۱.

حدیث ۲۲۸

امام سجاد علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ عِلَّةِ كَوْنِ الْمُتَهَجِّدِينَ بِاللَّيْلِ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ وَجْهًا -: لِأَنَّ نَهْمَ خَلْوَا بِاللَّهِ فَكَسَاهُمُ اللَّهُ مِنْ نُورِهِ.

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که: چرا شب زنده داران نیکوروی ترین مردمان هستند؟ - فرمود: چون آنان با خدا خلوت کرده اند و خداوند از نور خود بر [قامت] آنان پوشانده است.

علل الشرائع: ۱ / ۳۶۶.

حدیث ۲۲۹

امام سجاد علیه السلام:

- فِي الدُّعَاءِ -: وَهَبْ لِي نُورًا أَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ، وَأَهْتَدِي بِهِ فِي الظُّلُمَاتِ، وَأَسْتَضِيءُ بِهِ مِنَ الشُّكِّ وَالشُّبُهَاتِ.

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت: و مرا نوری بخش تا با آن در میان مردم گام بردارم و به واسطه آن در تاریکی ها

راه یابم و در پرتو آن از شک و شبهات به درآیم.

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : الدعاء ۲۲ .

حدیث ۲۳۰

امام سجاده علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْإِنْفَاقَ عَلَى قَدْرِ الْإِقْتَارِ .

امام زین العابدین علیه السلام : از خصلت های مؤمن، انفاق کردن به اندازه تنگدستی است.

تحف العقول : ۲۸۲.

حدیث ۲۳۱

امام سجاده علیه السلام :

الْمُنَافِقُ يَنْهَى وَلَا- يَنْتَهَى ، وَيَأْمُرُ بِمَا لَا يَأْتِي ، إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ اعْتَرَضَ ، وَإِذَا رَكَعَ رَبَّضَ ، وَإِذَا سَجَدَ نَقَرَ ، وَإِذَا جَلَسَ شَدَّعَرَ ، يُمَسِّي وَهَمُّهُ الطَّعَامُ وَهُوَ مُفِطِرٌ ، وَيُصْبِحُ وَهَمُّهُ النَّوْمُ وَلَمْ يَسْهَرْ ، إِنْ حَدَّثَكَ كَذِبَكَ ، وَإِنْ وَعَدَكَ أَخْلَفَكَ ، وَإِنْ ائْتَمَّنْتَ خَانَكَ ، وَإِنْ خَالَفَتْهُ اغْتَابَكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : منافق نهی می کند و خودنهی نمی پذیرد، به آنچه دستور می دهد خودش عمل نمی کند، چون به نماز ایستد به چپ و راست می نگرد، چون رکوع کند خود را به زمین اندازد، چون سجده کند [مانند پرندگان] منقار به زمین زند و چون بنشیند نیم خیز نشیند، چون شب شود با اینکه روزه نداشته است همه اش به فکر خوردن غذاست و در روز با آنکه شب زنده داری نکرده است، هم و غمش خفتن است. اگر سخنی (حدیثی) به تو گوید، دروغ گوید و اگر به تو وعده ای دهد، خلف وعده کند و اگر به او اعتماد کنی و امانتی سپاری به تو خیانت کند و اگر با او مخالفت کنی، پشت سرت بدگویی کند.

الأمالی للصدوق : ۵۸۲ / ۸۰۲ .

حدیث ۲۳۲

امام سجاده علیه السلام :

- فِي الْمُنَاجَاةِ -: إِلَهِي ، إِلَيْكَ أَشْكُو نَفْسًا بِالسُّوءِ أَمَارَةً ، وَإِلَى الْخَطِيئَةِ مُبَادِرَةً ، وَبِمَعَاصِيكَ مُوَلَّعَةً ، ... كَثِيرَةَ الْعَلَلِ ، طَوِيلَةَ الْأَمَلِ ، إِنْ مَسَّهَا الشَّرُّ تَجَزَّعَ ، وَإِنْ مَسَّهَا الْخَيْرُ تَمَنَّعَ ، مَيَالَةً إِلَى اللَّعِبِ وَاللَّهْوِ ، مَمْلُوءَةً بِالْغَفْلَةِ وَالسَّهْوِ ، تُسْرِعُ بِي إِلَى الْحَوْبَةِ ، وَتُسَوِّفُنِي بِالتَّوْبَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام - در مناجات - گفت: الهی، به تو شکایت می کنم از نفسی که همواره به بدی فرمان می دهد و به سوی گناه می شتابد و به معاصی تو آزمند است... پر عذر و بهانه است و آرزوی دراز دارد، اگر به او گزند رسد بیتابی می کند و اگر خیر و برکتی رسدش بخل می ورزد، شیفته بازی و سرگرمی است، آکنده از غفلت و بی خبری است، مرا به سوی گناه می شتاباند و در کار توبه، به من وعده امروز و فردا می دهد.

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۴۳ .

حدیث ۲۳۳

امام سجاده علیه السلام :

كَثْرَةُ النَّصْحِ يَدْعُو إِلَى التُّهْمَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام : نصیحت زیاد باعث بدبینی و تهمت می شود.

الدرّة الباهرة : ۲۶.

حدیث ۲۳۴

امام سجّاد علیه السلام :

- فی احتیاجِهِ مَعَ قُرَشَى یَصِفُ فِیهِ تَرْوِیجَ هَایِیلَ بَلُوْزَا أُخْتِ قَایِیلَ ، وَتَرْوِیجَ قَایِیلَ بِأَقْلِیْمَا أُخْتِ هَایِیلَ ، فَقَالَ لَهُ الْقُرَشِیُّ : فَأَوْلَدَاهُمَا؟! - :
نَعَمْ . فَقَالَ لَهُ الْقُرَشِیُّ : فَهَذَا فِعْلُ الْمَجُوسِ إِنْمَا فَعَلُوا ذَلِكَ بَعْدَ التَّحْرِیمِ مِنَ اللَّهِ . ثُمَّ قَالَ لَهُ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِمَا السَّلَامُ : لَا تُنْکِرُوا
هَذَا إِنْمَا هِیَ شَرَایِعُ جَزَتْ ... فَكَانَ ذَلِكَ شَرِیْعَةً مِنْ شَرَایِعِهِمْ ، ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ التَّحْرِیمَ بَعْدَ ذَلِكَ

امام زین العابدین علیه السلام : در بحث با شخصی قرشی که طی آن به نحوه ازدواج هاییل با بلوزا خواهر قایل و ازدواج قایل با اقلیما خواهر قایل می پردازد و آن قرشی می گوید : پس ، فرزندان آن دو با هم ازدواج کردند؟ فرمود : آری . قرشی گفت : این کاری است که امروزه مجوسی ها می کنند! علی بن حسین علیهما السلام فرمود : مجوس این کار را بعد از تحریم خداوند انجام دادند . علی بن حسین علیه السلام سپس فرمود : منکر این مطلب مباش . این ها قوانین و شرایعی است که صورت گرفته است ... پس این یکی از شرایع و مقررات آن ها بود . اما بعدا خداوند آن را تحریم کرد .

الاحتجاج : ج ۲ ص ۱۴۳ ح ۱۸۰ .

حدیث ۲۳۵

امام سجّاد علیه السلام :

إِسْتِثْمَارُ الْمَالِ تَمَامُ الْمُرُوءَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام : بهره برداری از مال (به کار انداختن سرمایه) کمال مردانگی است.

الکافی : ۱/۲۰/۱۲

حدیث ۲۳۶

امام سجّاد علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمَوْتِ - : لِلْمُؤْمِنِ كَنْزِعِ ثِیَابٍ وَسِیْخَةِ قَمَلِهِ ، وَفَكِّ قُیُودٍ وَأَعْلَالٍ ثَقِیلَةٍ ، وَالِاسْتِیْدَالِ بِأَفْخَرِ الثِّیَابِ وَأَطِیْبِهَا رَوَائِحَ ، وَأَوْطَاءَ الْمَرَایِبِ ، وَأَنْسِ الْمَنَازِلِ ؛ وَلِلْكَافِرِ كَنْخَلِ ثِیَابٍ فَاخِرَةٍ ، وَالثَّقَلِ عَنِ مَنَازِلِ أَنْیْسَةٍ ، وَالِاسْتِیْدَالِ بِأَوْسَخِ الثِّیَابِ وَأُخْشَنِهَا ، وَأَوْحَشِ الْمَنَازِلِ ، وَأَعْظَمِ الْعَذَابِ .

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که مرگ چیست؟ - فرمود : برای مؤمن چون برکندن جامه هایی چرکین و شپشی از تن است و از هم گسستن کند و زنجیرهای گرانبار و جایگزین کردن فاخرترین و خوشبوترین جامه ها و راهوارترین مرکب ها و امن ترین منزل ها . و برای کافر به منزله برکندن جامه هایی فاخر از تن و منتقل شدن از منزل هایی امن و جایگزین کردن آنها به کثیف ترین و خشن ترین جامه ها و وحشتناک ترین منزل ها و بزرگترین عذاب است.

معانی الأخبار : ۲۸۹/۴

حدیث ۲۳۷

امام سجاد علیه السلام :

المؤمنُ يَصْمُتُ لِيَسْلَمَ ، وَيَنْطِقُ لِيَغْنَمَ... إِنَّ زُكِّيَّ خَافَ مِمَّا يَقُولُونَ ، وَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ ، لَا يَغْرُهُ قَوْلُ مَنْ جَهَلَهُ ، وَيَخَافُ إِحْصَاءَ مَا عَمِلَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : مؤمن خاموش می ماند، تا سالم ماند و سخن می گوید، تا سود برد... اگر به پاکی ستوده شود، از آنچه می گویند هراسان می شود و از آنچه که نمی دانند، از خداوند آمرزش می طلبد. سخن کسی که او را نمی شناسد [و می ستایدش] فریبش نمی دهد و از برشمردن اعمالش [در آخرت] می ترسد.
الکافی : ۲/۲۳۱/۳.

حدیث ۲۳۸

امام سجاد علیه السلام :

الْقَوْلُ الْحَسَنُ يُثْرِي الْمَالَ ، وَيُنْمِي الرِّزْقَ ، وَيُنْسِي فِي الْأَجْلِ ، وَيُحَبِّبُ إِلَى الْأَهْلِ ، وَيُدْخِلُ الْجَنَّةَ .

امام زین العابدین علیه السلام : گفتار نیک، دارایی را زیاد می کند و روزی را افزایش می دهد و اجل را به تأخیر می اندازد و انسان را نزد خانواده محبوب می گرداند و [شخص را] به بهشت می برد.
الأمالی للصدوق : ۴۹/۱.

حدیث ۲۳۹

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الْكَرِيمَ يَبْتَهِجُ بِفَضْلِهِ ، وَاللَّيْمَ يَفْتَحِرُ بِمُلْكِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : انسان بزرگوار به بخشش خود می بالد، و انسان پست به دارایی خویش می نازد.
الدرّة الباهرة : ۲۷.

حدیث ۲۴۰

امام سجاد علیه السلام :

- كَانَ يَقُولُ لَوْلَدِهِ - : اتَّقُوا الْكَذِبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَالْكَبِيرَ ، فِي كُلِّ جِدٍّ وَهَزَلٍ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبِيرِ .

امام زین العابدین علیه السلام - خطاب به فرزندان خود - فرمود : از دروغ کوچک و بزرگش، جدی و شوخی اش پرهیزید؛ زیرا انسان هر گاه در چیز کوچک دروغ بگوید، به گفتن دروغ بزرگ جری می شود .
بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۵/۲.

حدیث ۲۴۱

امام سجاد علیه السلام :

وَدِدْتُ وَاللَّهِ أَنِّي افْتَدَيْتُ خَصَلَتَيْنِ فِي الشَّيْءِ لَنَا بِنَعْصِ لَحْمِ سَاعِدِي : التَّرْقُ

امام زین العابدین علیه السلام: به خدا سوگند که حاضرم به جبران دو خصلت شیعیانمان مقداری از گوشت ساعد خود را فدیة دهم: شتابزدگی و کمی راز داری.
التَّرَقُّ: الخِفَّةُ و الطَّيِّشُ . (لسان العرب : ۱۰/۳۵۲).

حدیث ۲۴۲

امام سجاده علیه السلام:
قال موسى بن عمران عليه السلام: يا رَبِّ ، مَنْ أَهْلِكَ الَّذِينَ تُظَلُّهُمْ فِي ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّكَ ؟ قَالَ : فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : الطَّاهِرَةُ قُلُوبُهُمْ .
امام زین العابدین علیه السلام: موسی بن عمران علیه السلام به خدا عرض کرد: پروردگارا! کیستند آن کسان تو که زیر سایه عرش تو هستند، در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه تو نیست؟ خداوند به او وحی فرمود: پاکدلان.
المحاسن : ۱/۴۵۷/۱۰۵۸.

حدیث ۲۴۳

امام سجاده علیه السلام:
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ» - : لِأَنَّ مَنْ هَمَّ بِالْقَتْلِ فَعَرَفَ أَنَّهُ يُقْتَصُّ مِنْهُ فَكَفَّ لِذَلِكَ عَنِ الْقَتْلِ كَانَ حَيَاةً لِلَّذِي (كَانَ) هَمَّ بِقَتْلِهِ ، وَحَيَاةً لِهَذَا الْجَانِي الَّذِي أَرَادَ أَنْ يَقْتَلَ ، وَحَيَاةً لِغَيْرِهِمَا مِنَ النَّاسِ إِذَا عَلِمُوا أَنَّ الْقِصَاصَ وَاجِبٌ لَا يَجْرَوْنَ عَلَى الْقَتْلِ مَخَافَةَ الْقِصَاصِ .
امام زین العابدین علیه السلام - درباره آیه: «و برای شمادر قصاص زندگی است» - فرمود: چون اگر کسی تصمیم بگیرد دیگری را بکشد و بداند که در این صورت قصاص می شود و بدین سبب از کشتن خودداری ورزد، هم موجب زنده ماندن کسی است که می خواسته است او را بکشد و هم موجب زنده ماندن این جنایتکاری است که قصد آدم کشی داشته است و هم مایه زنده ماندن دیگران؛ زیرا وقتی بدانند که قصاص واجب و لازم است از ترس قصاص جرأت آدم کشی به خود راه نمی دهند.
التفسير المنسوب إلى الإمام العسكري عليه السلام : ۵۹۵/۳۵۴.

حدیث ۲۴۴

امام سجاده علیه السلام:
إِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنَ اللَّهِ أَوْسَعُكُمْ خُلُقًا .
امام زین العابدین علیه السلام: نزدیکترین شما به خداوند، گشاده خوترین شماست.
الکافی : ۸/۶۹/۲۴.

حدیث ۲۴۵

امام سجاده علیه السلام:
لَوْ مَاتَ مَنْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَمَا اسْتَوْحِشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنُ مَعِيَ .
امام زین العابدین علیه السلام: اگر همه مردم از شرق تا غرب عالم بمیرند، با وجود قرآن در کنار من، هرگز احساس وحشت و

تنهایی نکنم.

الکافی : ۲/۶۰۲/۱۳.

حدیث ۲۴۶

امام سجاد علیه السلام :

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْأُولِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ ، ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ : أَيْنَ أَهْلُ الْفَضْلِ ؟ قَالَ : فَيَقُومُ عُنُقُ مِنَ النَّاسِ ، فَتَلْقَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُونَ : وَمَا كَانَ فَضْلُكُمْ ؟ فَيَقُولُونَ : كُنَّا نَصِلُ مَنْ قَطَعَنَا ، وَنُعْطِي مَنْ حَرَمَنَا ، وَنَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَنَا ، فَيَقَالُ لَهُمْ : صَدَقْتُمْ ، ادْخُلُوا الْجَنَّةَ .

امام زین العابدین علیه السلام : چون روز قیامت شود خداوند تبارک و تعالی همه مردم را، از اولین نفر تا آخرین نفر، در یک صحرا جمع کند، آن گاه آواز دهنده ای جار زند: کجايند اهل فضيلت؟ پس گروهی از مردم برخيزند. فرشتگان به استقبال آنان روند و گویند: فضل شما چه بوده است؟ گویند: ما با کسی که از ما می برید پیوند برقرار می کردیم و به آن که ما را محروم می کرد عطا می کردیم و از کسی که به ما ستم می کرد گذشت می کردیم. پس به آنان گفته شود: راست گفتید، وارد بهشت شوید.
الکافی : ۲/۱۰۷/۴.

حدیث ۲۴۷

امام سجاد علیه السلام :

- أيضا - : وَارْزُقْنِي صِحَّةً فِي عِبَادَةٍ ، وَفِرَاقًا فِي زَهَادَةٍ .

امام زین العابدین علیه السلام - در همان دعا - گفت: تندرستی و صحتی که با عبادت گذرد و فراغت که با پارسایی همراه باشد، روزیم فرما.

الصحيفة السجادية : الدعاء ۲۰

حدیث ۲۴۸

امام سجاد علیه السلام :

- مِنْ دَعَائِهِ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ - : وَأَذُقْنِي طَعْمَ الْفِرَاقِ لِمَا تُحِبُّ بِسَعَةِ مِنْ سَعَتِكَ ، وَالاجْتِهَادِ فِيمَا يُزِلُّ لَدَيْكَ وَعِنْدَكَ ، وَأَتِحْفَنِي بِتُحْفَتِكَ مِنْ تُحْفَاتِكَ ، وَاجْعَلْ تِجَارَتِي رَابِحَةً ، وَكَرَّتِي غَيْرَ خَاسِرَةٍ ، وَأُخْفِنِي مَقَامَكَ ، وَشَوْفُنِي لِقَاءَكَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعای روز عرفه - گفت : [خدایا!] به گشایشی از گشایشهای مزه فراغت برای انجام آنچه تو دوست داری و کوشش در آنچه [مرا] به تو نزدیک می گرداند، به من بچشان و ارمغانی از ارمغانهای سوی من بفرست و تجارتم را سودمند و بازگشتم را بی زیان قرار ده و مرا از مقام بترسان و مشتاق دیدارت گردان.
الصحيفة السجادية : الدعاء ۴۷.

حدیث ۲۴۹

امام سجاد علیه السلام :

- مِنْ دَعَائِهِ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ - : اللَّهُمَّ صَيِّرْ عَلِيَّ مُحْيِيًا وَأَلِيَّ ، وَاجْعَلْ مَا يَشْغَلُنِي الْاهْتِمَامُ بِهِ ، وَاسْتَعْمَلُنِي بِمَا تَسْأَلُنِي عَنَّا ،

وَاسْتَفْرَغُ أَيَّامِي فِيَمَا خَلَقْتَنِي لَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعای مکارم الاخلاق - گفت : بار خدایا! بر محمد و آل او درود فرست و مرا از کاری که اهتمام بدان [از عبادت و بندگیت] باز می دارد، بی نیاز گردان و مرا به کاری وادار که فردا [ای قیامت] درباره آن از من بازخواست می کنی و روزهای مرا در راه آنچه برای آن آفریده شده ام، صرف نما.

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : الدَّعَاءُ ۲۰

حدیث ۲۵۰

امام سجاد علیه السلام :

- فِي دَعَائِهِ - : وَاشْغَلْ قُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ عَنْ كُلِّ ذِكْرٍ ، وَالسَّيِّئَاتِ بِشُكْرِكَ عَنْ كُلِّ شُكْرٍ ، وَجَوَارِحَنَا بِطَاعَتِكَ عَنْ كُلِّ طَاعَةٍ ، فَإِنْ قَدَّرْتَ لَنَا فَرَاغًا مِنْ شُغْلٍ فَاجْعَلْهُ فَرَاغَ سَلَامَةٍ ، لِأَتَدْرِكُنَا فِيهِ تَبِعَةً ، وَلَا تَلْحَقْنَا فِيهِ سَأْمَةٌ ، حَتَّى يَنْصِيرَ رَفْنَا عَنْ كُتَابِ السَّيِّئَاتِ بِصِيحْفِهِ خَالِيَةً مِنْ ذِكْرِ سَيِّئَاتِنَا ، وَيَتَوَلَّى كُتَابَ الْحَسَنَاتِ عَنَّا مَسْرُورِينَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت: دل‌های ما را با یاد خود از هر یادی و زبان‌هایمان را با سپاس خود از هر سپاسی و اندام‌هایمان را با طاعت خود از هر طاعت دیگر باز دار و اگر فراغت از کاری برای ما مقدر فرموده ای آن را فراغتی سالم قرار ده که در آن گناهی ما را نرسد و دلزدگی به ما روی نیاورد، تا فرشتگان نویسنده بدیها با نامه ای خالی از گناهان ما برگردند و نویسندگان نیکبها، شادمان از حسناتی که برای ما نگاشته اند مراجعت کنند.

الصَّحِيفَةُ السَّجَّادِيَّةُ : الدَّعَاءُ ۱۱

حدیث ۲۵۱

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ بِمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : هر کس به آنچه خداوند بر او فرض کرده است عمل کند، او از بهترین مردمان است.

الکافی : ۲/۸۱/۱

حدیث ۲۵۲

امام سجاد علیه السلام :

عَجَبًا لِلْمُتَكَبِّرِ الْفَخُورِ الَّذِي كَانَ بِالْأَمْسِ نُطْفَةً ثُمَّ هُوَ عَدَا جِيفَةً !

امام زین العابدین علیه السلام : شگفتا از متکبر فخر فروشکه دیروز نطفه ای بود و فردا مرداری است!

الکافی : ۲/۳۲۸/۱

حدیث ۲۵۳

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ السَّمْعِ تَنْزِيهُهُ عَنِ سَمَاعِ الْغَيْبِيِّ ، وَسَمَاعِ مَا لَا يَجِلُّ سَمَاعُهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق گوش این است که آن را از شنیدن غیبت و شنیدن هر آنچه شنیدنش روا نیست، دور نگه داری.

الخصال : ۵۶۶/۱.

حدیث ۲۵۴

امام سجاد علیه السلام :

أظهر اليأس من الناس ؛ فإن ذلك هو الغنى .

امام زین العابدین علیه السلام : چشم امید از مردم برکن؛ زیرا که این عین توانگری است.

الأمالی للمفید : ۱۸۳/۶.

حدیث ۲۵۵

امام سجاد علیه السلام :

قال موسى بن عمران عليه السلام: يا ربّ ، من أهلك الذين تظلمهم في ظلّ عرشك يوم لا ظلّ إلا ظلك ؟ فأوحى الله إليه : ...
والذين يغضبون لمحارمها إذا استحلّت مثل النمر إذا جرح!

امام زین العابدین علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام به خداوند عرض کرد : پروردگارا! کیستند آن کسان تو که در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه تو نیست آنها در سایه عرش تو هستند؟ خداوند به او وحی فرمود : ... و کسانی که هرگاه حرامهای من حلال شمرده شوند، مانند پلنگ زخم خورده خشمناک می شوند!

وسائل الشیعة : ۱۱/۴۱۶/۳.

حدیث ۲۵۶

امام سجاد علیه السلام :

رُبّ مغرورٍ مفتونٍ يُصبحُ لاهياً ضاحكاً يأكلُ ويشربُ ، وهو لا يدري لعله قد سبقَ له من الله سخطٌ يصلی بها نارَ جهنّم .

امام زین العابدین علیه السلام : ای بسا شخص غافل فریفته ای که روز خود را به هوسرانی و خنده و خوردن و آشامیدن می گذراند، بی خبر از آن که شاید خشمی از خداوند او را فرا گرفته باشد که بدان در آتش دوزخ افکنده شود.

تحف العقول : ۲۸۲

حدیث ۲۵۷

امام سجاد علیه السلام :

أشدُّ ساعاتِ ابنِ آدمَ ثلاثُ ساعاتٍ : السّاعَةُ الّتی يُعاینُ فیها مَلکُ المَوتِ ، والسّاعَةُ الّتی یقومُ فیها من قَبْرِه ، والسّاعَةُ الّتی یقفُ فیها بَینَ یَدَیِ اللّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى .

امام زین العابدین علیه السلام : سخت ترین لحظات فرزند آدم سه لحظه است : لحظه ای که ملک الموت را می بیند، لحظه ای که از گور خود بر می خیزد و لحظه ای که در پیشگاه خدای تبارک و تعالی می ایستد.

الخصال : ۱۱۹/۱۰۸.

حدیث ۲۵۸

امام سجاد علیه السلام :

- مِنْ مَوَاعِظِهِ - : إَعْلَمَ يَا بَنَ آدَمَ أَنَّ مِنْ وَرَاءِ هَذَا أَعْظَمَ وَأَفْظَعَ وَأَوْجَعَ لِلْقُلُوبِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ، يَجْمَعُ اللَّهُ فِيهِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در موعظه های خود - فرمود : بدان ای پسر آدم که در پس امروز روزی بزرگتر و ترسناکتر و درد آورتر برای دلهاست و آن روز قیامت است. در آن روز مردم گرد آورده می شوند و در آن روز همگان حاضر گردیده می شوند. در آن روز خداوند اولین و آخرین خلایق را جمع می کند.
الکافی : ۸/۷۳/۲۹.

حدیث ۲۵۹

امام سجاد علیه السلام :

- مِنْ دُعَائِهِ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ - : وَعَمَّرَنِي مَا كَانَ عُمُرِي بِذِلَّةٍ فِي طَاعَتِكَ ، فَإِذَا كَانَ عُمُرِي مَرْتَعًا لِلشَّيْطَانِ فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ .
امام زین العابدین علیه السلام - در دعای مکارم الاخلاق - گفت : عمر مرا تا زمانی که صرف طاعت تو شود، دراز گردان و هر گاه عمرم چراگاه شیطان شود، جانم را بستان و به سوی خود بپر.
الصحيفة السجادية : الدعاء ۲۰ .

حدیث ۲۶۰

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ سَائِسِكَ بِالْعِلْمِ : التَّعْظِيمُ لَهُ ، وَالتَّوْقِيرُ لِمَجْلِسِهِ ، وَحُسْنُ الْاسْتِمَاعِ إِلَيْهِ ، وَالْإِقْبَالَ عَلَيْهِ ، وَأَنْ لَا تَرْفَعَ عَلَيْهِ صَوْتَكَ ، وَأَنْ لَا تُجِيبَ أَحَدًا يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يُجِيبُ ، وَلَا تُحَدِّثَ فِي مَجْلِسِهِ أَحَدًا ، وَلَا تَغْتَابَ عِنْدَهُ أَحَدًا ، وَأَنْ تَدْفَعَ عَنْهُ إِذَا ذُكِرَ عِنْدَكَ بِسُوءٍ ، وَأَنْ تَسْتُرَ عُيُوبَهُ ، وَتُظْهِرَ مَنَاقِبَهُ ، وَلَا تُجَالِسَ لَهُ عَدُوًّا ، وَلَا تُعَادِيَ لَهُ وَلِيًّا ، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ شَهِدَ لَكَ مَلَائِكَةُ اللَّهِ بِأَنَّكَ قَصِدْتَهُ وَتَعَلَّمْتَ عِلْمَهُ لِلَّهِ جَلَّ اسْمُهُ لِلنَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق استاد تو این است که به او احترام گذاری، محضرش را موقر داری، با دقت به سخنانش گوش بسپاری، رویت به او باشد و به او توجه نمایی، صدایت را بر صدای او بلندتر نکنی، هر گاه کسی از او سؤالی کند تو جواب ندهی، بلکه بگذاری

خودش جواب دهد. در محضر او با کسی سخن نگویی، در حضور او از کسی غیبت نکنی، اگر پیش تو از او بدگویی شود، از وی دفاع کنی. عیبهایش را ببوشانی، خوبیها و صفات نیکش را آشکار سازی، با دشمن او همنشینی نکنی و با دوستش دشمنی نوری. هر گاه این کارها را کردی فرشتگان خدا درباره ات گواهی دهند که تو برای رضای خدای بلند نام، نه برای مردم، نزد آن استاد رفته ای و دانش او را فرا گرفته ای.

الخصال : ۵۶۷/۱.

حدیث ۲۶۱

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ رَعِيَّتِكَ بِالْعِلْمِ : فَإِنَّ تَعَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِنَّمَا جَعَلَكَ قِيَمًا لَهُمْ فِيمَا آتَاكَ مِنَ الْعِلْمِ ، وَفَتِيحَ لَكَ مِنْ خَزَائِنِهِ ، فَإِذَا أَحْسِنْتَ فِي

تَعْلِيمِ النَّاسِ وَلَمْ تَخْرُقْ بِهِمْ وَلَمْ تَضْجُرْ عَلَيْهِمْ زَادَكَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ، وَإِنْ أَنْتَ مَنَعْتَ النَّاسَ عِلْمَكَ أَوْ خَرَقْتَ بِهِمْ عِنْدَ طَلْبِهِمُ الْعِلْمَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَسْلُبَكَ الْعِلْمَ وَبِهَاءَهُ ، وَيُسْقِطَ مِنَ الْقُلُوبِ مَحَلَّكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق شاگرد تو این است که بدانی خداوند عز و جل، به واسطه علم و دانشی که به تو داده و از خزانه های [دانش] خود برای تو گشوده، تو را سرپرست شاگردانت ساخته است. بنابراین، اگر مردم را خوب آموزش دهی و با آنان درستی و بدرفتاری نکنی و از تعلیمشان به ستوه نیایی، خداوند از فضل خود بر دانش تو بیفزاید. اما اگر دانش خود را از مردم مضایقه کنی یا وقتی برای آموختن دانش نزد تو آمدند با ایشان درستی و بدرفتاری کنی، بر خداوند عز و جل سزاوار است که علم و شکوه آن را از تو بگیرد و جایگاه تو را از دل مردم بیندازد.

عوالی اللالی : ۴/۷۴/۵۴.

حدیث ۲۶۲

امام سجاد علیه السلام :

- لَمَّا ضَرَبَ عَلَى كَتِفِ رَجُلٍ يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ وَيَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الصَّبْرَ - : سَأَلْتَ الْبَلَاءَ ! قُلِ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ ، وَالشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام - آنگاه که مردی را در حال طواف دید که می گوید : بار خدایا! به من صبر عطا فرما! دستی به شانه او زد و فرمود : بلا می طلبی؟ بگو: بار خدایا! به من عافیت و شکر بر عافیت عطا فرما.

الدعوات : ۱۱۴/۲۶۱

حدیث ۲۶۳

امام سجاد علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَصَبِيَّةِ - : الْعَصَبِيَّةُ الَّتِي يَأْتُمُ عَلَيْهَا صَاحِبُهَا أَنْ يَرَى الرَّجُلَ شَرَارَ قَوْمِهِ خَيْرًا مِنْ خِيَارِ قَوْمِ آخِرِينَ ، وَلَيْسَ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ أَنْ يُحِبَّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ ، وَلَكِنْ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ أَنْ يُعِينَ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ .

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به پرسش از تعصب ورزی - فرمود : تعصبی که صاحبش به سبب آن گنهکار می باشد، این است که آدمی بدان قوم خود را از نیکان قومی دیگر بهتر بداند . این از عصبیت نیست که کسی قوم و مردم خود را دوست داشته باشد، بلکه کمک کردن قوم خود بر ستم از عصبیت است.

الکافی : ۲/۳۰۸/۷.

حدیث ۲۶۴

امام سجاد علیه السلام :

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ دَمِعَتْ عَيْنَاهُ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى تَسِيلَ عَلَى خَدَّهِ ، بَوَّأَهُ اللَّهُ بِهَا فِي الْجَنَّةِ غُرْفًا يَسْكُنُهَا أَحْقَابًا .

امام زین العابدین علیه السلام : هر مؤمنی که چشمانش برای کشته شدن حسین علیه السلام گریان شود به طوری که اشک بر گونه هایش سرازیر گردد، خداوند به سبب آن او را در غرفه های بهشتی جای دهد که روزگاران درازی را در آنها به سر برد.

ثواب الأعمال : ۱۰۸/۱.

حدیث ۲۶۵

امام سجاد علیه السلام :
طَاعَةٌ وُلاةِ الْأَمْرِ تَمَامُ الْعِزِّ .

امام زین العابدین علیه السلام : فرمان بردن از فرمانروایان [الهی] کمال عزت است.
تحف العقول : ۲۸۳.

حدیث ۲۶۶

امام سجاد علیه السلام :

- فِي دُعَائِهِ يَوْمَ الْأَضْحَى وَالْجُمُعَةِ - : وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ ، وَلَا فِي نَقْمَتِكَ عَجَلَةٌ ، وَإِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفَوْتَ ، وَإِنَّمَا يَحْتَاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ ، وَقَدْ تَعَالَيْتَ يَا إِلَهِي عَنْ ذَلِكَ عُلُوقًا كَبِيرًا .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعای روز قربانو جمعه - گفت : هر آینه می دانم که نه در حکم و داوری تو ستمی روا می شود و نه در خشم و کیفر رسانیت شتابی است؛ زیرا کسی شتاب می کند که می ترسد [فرصت] از دستش برود و کسی احتیاج به ستم کردن دارد که ناتوان است، و تو ای خدای من! بسی برتر و والاتر از این امور هستی.
الصحيفة السجادية : ص ۲۰۷ الدعاء ۴۸ .

حدیث ۲۶۷

امام سجاد علیه السلام :

- فِي الدُّعَاءِ - : عَجَزَتِ الْعُقُولُ عَنْ إدْرَاكِ كُنْهِ جَمَالِكَ ، وَانْحَسَرَتِ الْأَبْصَارُ دُونَ النَّظَرِ إِلَى سُبْحَاتِ وَجْهِكَ ، وَلَمْ تَجْعَلْ لِلْخَلْقِ طَرِيقًا إِلَى مَعْرِفَتِكَ إِلَّا بِالْعَجْزِ عَنِ مَعْرِفَتِكَ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت : خردها از رسیدن به کنه جمال تو در ماندند و دیدگان، تاب دیدن انوار و عظمت وجه تو را نیاوردند و برای خلاق راهی به سوی شناخت (ذات) خودت قرار ندادی، مگر همان درماندگی از شناخت .
بحار الأنوار : ۹۴/۱۵۰/۲۱ .

حدیث ۲۶۸

امام سجاد علیه السلام :

- فِي الدُّعَاءِ - : وَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ عَرَفُوا أَنْفُسَهُمْ ، وَأَيَقَنُوا بِمُسْتَقَرِّهِمْ ، فَكَانَتْ أَعْمَارُهُمْ فِي طَاعَتِكَ تَفْنَى .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت : ما را از کسانی قرار ده که خود را شناختند و به قرارگاه خویش یقین یافتند و از این رو عمرشان در راه طاعت تو می گذشت.
بحار الأنوار : ۹۴/۱۲۸/۱۹ .

حدیث ۲۶۹

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ كَفَّ عَنْ أَعْرَاضِ الْمُسْلِمِينَ أَقَالَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَثْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام: هر که از لطمه زدن به آبروی مسلمانان خودداری کند، خداوند عز و جل روز قیامت از لغزش او در گذرد.

صحیفه الإمام الرضا علیه السلام: ۸۵/۱۹۵.

حدیث ۲۷۰

امام سجاد علیه السلام:

إِنْ شَتَمَكَ رَجُلٌ عَنْ يَمِينِكَ ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى يَسَارِكَ وَاعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَأَقْبَلْ عُذْرَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام: اگر مردی از طرف راست به تو ناسزا گفت و سپس به طرف چپ آمد و عذر خواست، عذرش را بپذیر.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۴۱/۳۴.

حدیث ۲۷۱

امام سجاد علیه السلام:

مِسْكِينُ ابْنِ آدَمَ! لَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثُ مَصَائِبَ لَا يَعْتَبِرُ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ، وَلَوْ اعْتَبَرَ لَهَانَتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ وَأَمْرُ الدُّنْيَا: فَأَمَّا الْمُصِيبَةُ الْأُولَى: فَالْيَوْمُ الَّذِي يَنْقُصُ مِنْ عُمرِهِ، وَإِنْ نَالَهُ نَقْصَانٌ فِي مَالِهِ اغْتَمَّ بِهِ، وَالدَّرْهَمُ يَخْلُفُ عَنْهُ وَالْعُمْرُ لَا يُرَدُّهُ شَيْءٌ.

والتانية: أَنَّهُ يَسْتَوْفِي رِزْقَهُ، فَإِنْ كَانَ حَلَالًا حُوسِبَ عَلَيْهِ، وَإِنْ كَانَ حَرَامًا عُوقِبَ عَلَيْهِ.

والتالثة أعظم من ذلك - قيل: وما هي؟ قال: - ما من يوم يمسي إلّا وقد دنا من الآخرة مرحلة، لا يدري على الجنة أم على النار!؟

بحار الأنوار به نقل از امام زین العابدین علیه السلام: بینوا آدمی! هر روز سه مصیبت به او می رسد و حتی از یکی از آنها پند نمی گیرد که اگر پند می گرفت، سختیها و کار دنیا بر او آسان می شد: مصیبت نخست روزی است که از عمر او کم می شود. در صورتی که اگر از مال او چیزی کم گردد، اندوهگین می شود حال آن که درهم (مال) جایگزین دارد اما عمر از دست رفته جبران نمی شود.

مصیبت دوم این است که روزیش را به طور

کامل دریافت می کند که اگر از راه حلال باشد باید حساب پس دهد و اگر از راه حرام باشد کیفر می بیند.

مصیبت سوم از اینها بزرگتر است. عرض شد: آن چیست؟ فرمود: هیچ روزی را به شب نمی رساند مگر این که یک منزل به آخرت نزدیک شده است، اما نمی داند به سوی بهشت یا به سوی آتش!؟

بحار الأنوار: ۷۸/۱۶۰/۲۰.

حدیث ۲۷۲

امام سجاد علیه السلام:

لَا عِبَادَةَ إِلَّا بِالتَّقْوَى .

امام زین العابدین علیه السلام: هیچ عبادتی جز با شناخت ارزش ندارد.

تحف العقول : ۲۸۰.

حدیث ۲۷۳

امام سجاد علیه السلام :

- أيضا :- فَإِنَّمَا أَسْأَلُكَ لِقَدِيمِ الرَّجَاءِ فِيكَ ، وَعَظِيمِ الطَّمَعِ مِنْكَ ؛ الَّذِي أَوْجَبْتَهُ عَلَي نَفْسِكَ مِنَ الرَّأْفَةِ وَالرَّحْمَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت : خدایا! به سبب امید دیرینی که به تو دارم و چشمداشت بزرگی که از تو دارم و به سبب رأفت و رحمتی که بر خود فرض کرده ای ، از تو مسألت می کنم .

الإقبال : ۱/۱۶۸ .

حدیث ۲۷۴

امام سجاد علیه السلام :

- فِي الدُّعَاءِ :- إِذَا رَأَيْتُ مَوْلَايَ دُنُوْبِي فَزِعْتُ ، وَإِذَا رَأَيْتُ عَفْوَكَ طَمِعْتُ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت : سرورم! چون به گناهان خود می نگرم بیمناک می شوم و چون به بخشش تو می نگرم ، [امید] می بندم .

بحار الأنوار : ۹۸/۸۳/۲ .

حدیث ۲۷۵

امام سجاد علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ سَبَبِ قَبُولِ الصَّلَاةِ :- وَلاَ يُتَنَا وَالتَّبَرَاءُ مِنْ أَعْدَائِنَا .

امام زین العابدین علیه السلام - در پاسخ به سؤال از آنچه موجب قبولی نماز می شود - فرمود : دوستی و ولایت ما و بیزاری از دشمنان ما .

المناقب لابن شهر آشوب : ۴/۱۳۱ .

حدیث ۲۷۶

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ الصَّاحِبِ : فَإِنَّ تَصَحُّبَهُ بِالتَّفَضُّلِ وَالْإِنصَافِ ، وَتُكْرِمُهُ كَمَا يُكْرِمُكَ ، وَلا تَدَعُهُ يَسْبِقُ إِلَى مَكْرَمَةٍ ، فَإِنَّ سَبْقَ كَافَأْتَهُ ، وَتَوَدُّهُ كَمَا يَوَدُّكَ ، وَتَرْجُزُهُ عَمَائِهِمْ بِهِ مِنْ مَعْصِيَةٍ ، وَكُنْ عَلَيْهِ رَحْمَةً ، وَلا تُكُنْ عَلَيْهِ عَذَابًا .

امام زین العابدین علیه السلام : حقّ همنشین این است که با او به فضل و انصاف رفتار کنی و به اندازه ای که احترامت می کند، احترامش کنی . اجازه ندهی در هیچ بخششی پیشدستی کند و اگر پیشدستی کرد جبران کنی، همانقدر که دوست دارد دوستش بداری، اگر تصمیم به گناهی گرفت او را از آن بازداری، برای او مایه رحمت و مهر باش و باعث عذاب او مباش .

بحار الأنوار : ۷۴/۷/۱ .

حدیث ۲۷۷

امام سجاد علیه السلام :

- فی وصیته لابنه الباقر علیه السلام :- إِيَّاكَ وَمَصَاحِبَةَ الْقَاطِعِ لِرَحِمِهِ؛ فَإِنِّي وَجَدْتُهُ مَلْعُونًا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي ثَلَاثِ مَوَاضِعٍ .
 امام زین العابدین علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوارش حضرت باقر علیه السلام - فرمود : زنهار از مصاحبت با کسی که از خویشان خود می برد؛ زیرا من چنین کسی را در سه جای کتاب خداوند عز و جللعت شده یافتم .
 الکافی : ۲/۳۷۷/۷ .

حدیث ۲۷۸

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ الْمُسْتَشِيرِ إِنْ عَلِمْتَ أَنَّ لَهُ رَأْيًا

امام زین العابدین علیه السلام : حق مشورت کننده این است ، که اگر برای راهنمایی او نظری داری ، راهنمایش کنی و اگر اطلاعی نداشته باشی او را به کسی که [در آن زمینه]آگاهی دارد ، راهنمایی کنی .
 فی الأمالی للصدوق : ۴۵۶/۶۱۰ «... له رأيا حسنا» .

حدیث ۲۷۹

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ مَاتَ عَلَى مُوَالَاتِنَا فِي غَيْبِهِ قَائِمًا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ أَلْفِ شَهِيدٍ مِثْلِ شَهِدَاءِ بَدْرٍ وَأُحُدٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : هر که در زمان غیبت قائم ما بر موالات و دوستی ما بمیرد ، خداوند پاداش هزار شهید ، مانند شهیدان بدر و اُحد، به او عطا کند .
 بحار الأنوار : ۸۲/۱۷۳/۶ .

حدیث ۲۸۰

امام سجاد علیه السلام :

يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِعَبْدٍ مِنْ عِبِيدِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : أَشَكَرْتَ فَلَانًا؟ فيقولُ : بَلْ شَكَرْتُكَ يَا رَبِّ ، فيقولُ : لَمْ تَشْكُرْنِي إِذْ لَمْ تَشْكُرْهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی در روز قیامت به یکی از بندگان خود می فرماید : آیا از فلانی سپاسگزاری کردی؟ عرض می کند : [نه]، بلکه از تو سپاسگزاری کردم ای پروردگار من . خداوند می فرماید : چون از او تشکر نکرده ای از من هم نیز تشکر نکرده ای .
 الکافی : ۲/۹۹/۳۰ .

حدیث ۲۸۱

امام سجاد علیه السلام :

أَشْكُرُّكُمْ لِلَّهِ أَشْكُرُّكُمْ لِلنَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : سپاسگزارترین شما از خدا ، سپاسگزارترین شما از مردم است .

الکافی : ۲/۹۹/۳۰ .

حدیث ۲۸۲

امام سجاده علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ ذِي الْمَعْرُوفِ عَلَيْكَ فَأَنْ تَشْكُرَهُ وَتَذْكُرَ مَعْرُوفَهُ ، وَتُكْسِبَهُ الْمَقَالَهَ الْحَسَنَةَ ، وَتُخْلِصَ لَهُ الدُّعَاءَ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ كُنْتَ قَدْ شَكَرْتَهُ سِرًّا وَعَلَانِيَةً ، ثُمَّ إِنْ قَدَرْتَ عَلَى مُكَافَأَتِهِ يَوْمًا كَافِيَتُهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق کسی که به تو نیکی می کند این است که از او تشکر کنی و نیکیش را به زبان آوری و از وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خداوند عز و جل برایش خالصانه دعا کنی . اگر چنین کنی بیگمان پنهانی و آشکارا از او تشکر کرده باشی . وانگهی اگر روزی توانستی نیکی او را جبران کنی ، جبران کن .
الخصال : ۵۶۸/۱ .

حدیث ۲۸۳

امام سجاده علیه السلام :

- فِي الْمُنَاجَاةِ :- فَكَيْفَ لِي بِتَحْصِيلِ الشُّكْرِ ، وَشُكْرِي إِيَّاكَ يَفْتَقِرُ إِلَى شُكْرٍ؟! فَكُلَّمَا قُلْتُ : لَكَ الْحَمْدُ ، وَجَبَ عَلَيَّ لِذَلِكَ أَنْ أَقُولَ : لَكَ الْحَمْدُ .

امام زین العابدین علیه السلام - در مناجات با خدا - گفت : چگونه شکر تو توانم کرد وقتی شکرگزاری من از تو خود نیازمند شکرگزاری است؟ هر بار که بگویم : تو را سپاس . به خاطر همین سپاس گویی بر من واجب می آید که [بار دیگر] بگویم : تو را سپاس .
بحار الأنوار : ۹۴/۱۴۶/۲۱ .

حدیث ۲۸۴

امام سجاده علیه السلام :

- فِي دُعَائِهِ :- فَلَوْلَا - أَنَّ الشَّيْطَانَ يَخْتَدِعُهُمْ عَنِ طَاعَتِكَ مَا عَصَاكَ عَاصٍ ، وَلَوْلَا - أَنَّهُ صَوَّرَ لَهُمُ الْبَاطِلَ فِي مِثَالِ الْحَقِّ مَا ضَلَّ عَنْ طَرِيقِكَ ضَالٌّ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعای خود - گفت : اگر شیطان با فریبکاری آنان را از طاعت تو باز نمی داشت ، هیچ معصیت کاری معصیت تو نمی کرد ، و اگر او باطل را در لباس حق برای آنان در نمی آورد ، هیچ ره گم کرده ای راه تو را گم نمی کرد .
الصحيفة السجادية : الدعاء ۳۷ .

حدیث ۲۸۵

امام سجاده علیه السلام :

مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِقَوْمٍ يَرْفَعُونَ حَجْرًا ، فَقَالَ : مَا هَذَا؟ قَالُوا : نَعْرِفُ بِذَلِكَ أَشَدَّنَا وَأَقْوَانَا ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشَدِّكُمْ وَأَقْوَامِكُمْ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ . قَالَ : أَشَدُّكُمْ وَأَقْوَامُكُمْ الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاهُ فِي إِثْمٍ وَلَا بَاطِلٍ ، وَإِذَا سَخِطَ لَمْ يُخْرِجْهُ سَخَطُهُ مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ ، وَإِذَا قَدَرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَا لَيْسَ لَهُ بِحَقٍّ .

امام زین العابدین علیه السلام: رسول خدا به قومی که سنگی را بلند می کردند رسید و فرمود چه کار می کنید؟ گفتند: با این کار قوی ترین و زورمندترینمان را می شناسیم. حضرت فرمود: آیا زورمندترین و قویترین شما را معرفی نکنم؟ عرض کردند: بفرمایید، ای رسول خدا! فرمود: زورمندترین و قویترین شما کسی است که هرگاه خشنود باشد خشنودی اش او را به گناه و نادرستی نکشاند و هرگاه ناخشنود باشد از جاده حقگویی خارج نشود و هرگاه قدرت یابد آنچه را که حق او نیست نستاند. معانی الأخبار: ۳۶۶/۱.

حدیث ۲۸۶

امام سجاد علیه السلام:
- فی مُنَاجَاتِهِ -: وَأَعِنِّي بِالْبُكَاءِ عَلَى نَفْسِي ، فَقَدْ أَفْنَيْتُ بِالتَّسْوِيفِ وَالْأَمَالِ عُمُرِي ، وَقَدْ نَزَلْتُ مِنَ الْإِسِينِ مِنْ خَيْرِي .
امام زین العابدین علیه السلام - در مناجات با خدا - گفت: مرا در گریستن بر خودم یاری رسان؛ زیرا که با امروز و فردا کردن و آمال و آرزوها عمر خویش را بر باد فنا داده و از آنها شده ام که به خیر و نجات خود امیدی ندارند.
بحار الأنوار: ۹۸/۸۸/۲

حدیث ۲۸۷

امام سجاد علیه السلام:
إِنَّ أَفْضَلَ الْأَعْمَالِ عِنْدَ اللَّهِ مَا عُمِلَ بِالسُّنَّةِ وَإِنْ قَلَّ .
امام زین العابدین علیه السلام: برترین کارها نزد خداوند، کاری است که طبق سنت (پیامبر) عمل شود، گر چه اندک باشد.
الکافی: ۱/۷۰/۷ .

حدیث ۲۸۸

امام سجاد علیه السلام:
مَنْ سَقَى مُؤْمِنًا مِنْ ظَمَأٍ سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ الرَّحِيقِ الْمَخْتومِ .
امام زین العابدین علیه السلام: هر که مؤمن تشنه ای را آب دهد، خداوند او را از شراب سر به مهر بهشتی بنوشاند.
الکافی: ۲/۲۰۱/۵ .

حدیث ۲۸۹

امام سجاد علیه السلام:
- فی الدَّعَاءِ -: وَامْنَعْنِي مِنَ السَّرْفِ ، وَحَصِّنْ رِزْقِي مِنَ التَّلْفِ ، وَوَفِّ مَلَكْتِي بِالْبَرَكَهَةِ فِيهِ ، وَأَصِبْ بِي سَبِيلَ الْهَدَايَةِ لِلْبِرِّ فِيمَا أَنْفَقُ مِنْهُ .
امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت: و مرا از زیاده روی باز دار و روزی ام را از تلف شدن نگاه دار و دارایی ام را با برکت دادن به آن افزون گردان و راه مصرف آن را در کارهای خیر به من بنمایان.
الصحيفة السجادية: الدعاء ۲۰ .

حدیث ۲۹۰

امام سجاد علیه السلام :

ضَمِنْتُ عَلَى رَبِّي أَنْ لَا يَسْأَلَ أَحَدًا مِنْ غَيْرِ حَاجَةٍ إِلَّا اضْطَرَّتْهُ حَاجَةٌ بِالْمَسْأَلَةِ يَوْمًا إِلَى أَنْ يَسْأَلَ مِنْ حَاجَةٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : من پروردگارم را ضامن می‌گیرم که هیچ کس بدون داشتن نیاز از کسی چیزی نخواهد مگر آن که روزی ، نیاز واقعی او را مجبور کند که دست نیاز [به سوی مردم] دراز کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷

حدیث ۲۹۱

امام سجاد علیه السلام :

طَلَبَ الْحَوَائِجِ إِلَى النَّاسِ مَذَلَّةٌ لِلْحَيَاةِ ، وَمَذْهَبَةٌ لِلْحَيَاءِ ، وَاسْتِخْفَافٌ بِالْوَقَارِ ، وَهُوَ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ ، وَقَلَّةٌ طَلَبِ الْحَوَائِجِ مِنَ النَّاسِ هُوَ الْغِنَى الْحَاضِرُ .

امام زین العابدین علیه السلام : نیاز خواهی از مردم ، مایه خواری در زندگی و از بین رفتن حیاست و از وقار آدمی می‌کاهد و آن ، فقر نقد است ، و کمتر دست نیاز دراز کردن به سوی مردم ، توانگری نقد است .

تحف العقول : ۲۷۹ .

حدیث ۲۹۲

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ أَرْضَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَسْبَغُكُمْ عَلَى عِيَالِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : خداوند از آن کس از شما خوشنودتر است که خانواده خود را بیشتر در رفاه و نعمت قرار دهد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳۶/۱۳

حدیث ۲۹۳

امام سجاد علیه السلام :

يَقُولُ اللَّهُ : يَا ابْنَ آدَمَ ، اِرْضَ بِمَا آتَيْتَكَ تُكُنْ مِنْ أَزْهَدِ النَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : خداوند می‌فرماید : ای پسر آدم! به آنچه تو را داده ام خوشنود و قانع باش ، تا از زاهدترین مردمان باشی .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳۹/۲۲

حدیث ۲۹۴

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَتْ عَلَيْهِ مَصَائِبُهَا وَلَمْ يَكْرَهْهَا .

امام زین العابدین علیه السلام : هر که دل از دنیا برکند ، مصیبت‌های آن بر او آسان شود و از آنها ناراحت نشود .

تحف العقول : ۲۸۱ .

حدیث ۲۹۵

امام سجاد علیه السلام :

كَانَ آخِرُ مَا أَوْصَى بِهِ الْخَضِرُ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ : . . . مَا رَفَقَ أَحَدٌ بِأَحَدٍ فِي الدُّنْيَا إِلَّا رَفَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام زین العابدین علیه السلام : آخرین سفارشی که خضربه موسی بن عمران علیهما السلام کرد این بود : هیچ کس در دنیا با کسی ملایمت و مدارا نکند مگر آن که خداوند عز و جل در روز قیامت با او ملایمت و مدارا کند .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۸۶/۶

حدیث ۲۹۶

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ أَرْضَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَسْبَغُكُمْ عَلَى عِيَالِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : همانا مرضی ترین شما نزد خداوند کسی است که خانواده خود را بیشتر در گشایش و رفاه قرار دهد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳۶/۱۳

حدیث ۲۹۷

امام سجاد علیه السلام :

الرِّضَا بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ مِنْ أَعْلَى دَرَجَاتِ الْيَقِينِ .

امام زین العابدین علیه السلام : راضی بودن به قضای ناخوشایند [خدا] از بالاترین درجات یقین است .

التمحیص : ۶۰/۱۳۱ .

حدیث ۲۹۸

امام سجاد علیه السلام :

أَعْلَى دَرَجَةِ الزُّهْدِ أَدْنَى دَرَجَةِ الْوَرَعِ ، وَأَعْلَى دَرَجَةِ الْوَرَعِ ، وَأَعْلَى دَرَجَةِ الْيَقِينِ ، وَأَعْلَى دَرَجَةِ الْيَقِينِ أَدْنَى دَرَجَةِ الرِّضَا .

امام زین العابدین علیه السلام : بالاترین درجه زهد پایین ترین درجه ورع است، و بالاترین درجه ورع پایین ترین درجه یقین است، و بالاترین درجه یقین پایین ترین درجه خشنودی [از خدا] است .

الكافی : ۲/۱۲۸/۴ .

حدیث ۲۹۹

امام سجاد علیه السلام :

- لَمَّا قِيلَ لَهُ : إِنَّ الْحَسَنَ الْبَصْرِيَّ قَالَ : لَيْسَ الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَكَ كَيْفَ هَلَمَكَ وَإِنَّمَا الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا ! - : أَنَا أَقُولُ : لَيْسَ

الْعَجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا ، وَأَمَّا الْعَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَكَ كَيْفَ هَلَمَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ !؟

امام زین العابدین علیه السلام - آنگاه که به ایشان عرض شد : حسن بصری می گوید : از این که کسی هلاک شود جای تعجب

نیست، بلکه از نجات یافته تعجب است که چگونه نجات یافته است - فرمود: اما من می گویم: از این که کسی نجات یافته تعجب نیست، بلکه تعجب از هلاک شده است که چگونه با وجود رحمت گسترده خداوند هلاک گشته است؟! بحار الأنوار: ۷۸/۱۵۳/۱۷.

حدیث ۳۰۰

امام سجاد علیه السلام:
 الذُّنُوبُ الَّتِي تَحْسِبُ غَيْثَ السَّمَاءِ: جَوْرُ الْحُكَّامِ فِي الْقَضَاءِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ، وَكَيْتَمَانُ الشَّهَادَةِ.
 امام زین العابدین علیه السلام: گناہانی که بارش آسمان را باز می دارند عبارتند از: قضاوت ظالمانه قاضیان، شهادت دروغ، و کتمان شهادت.
 معانی الأخبار: ۲۷۱/۲.

حدیث ۳۰۱

امام سجاد علیه السلام:
 إِيَّاكَ وَالْإِيْتِهَاجَ بِالذَّنْبِ، فَإِنَّ الْإِيْتِهَاجَ بِهِ أَعْظَمُ مِنْ رُكُوبِهِ.
 امام زین العابدین علیه السلام: از شاد شدن به گناه پرهیز، که شاد شدن به گناه از ارتکاب آن بدتر است.
 بحار الأنوار: ۷۸/۱۵۹/۱۰.

حدیث ۳۰۲

امام سجاد علیه السلام:
 إِنَّ قَسْوَةَ الْبَطْنِهِ وَفَتْرَةَ الْمَيْلَةِ وَسُكْرَ الشَّبَعِ وَغِرَّةَ الْمُلْكِ مِمَّا يُبْطِطُ وَيُبطِئُ عَنِ الْعَمَلِ وَيُنْسِي الذِّكْرَ.
 امام زین العابدین علیه السلام: پر خوری و سستی اراده و مستی سیری و غرور قدرت، از عوامل باز دارنده و کند کننده در عمل است و یاد [خدا] را از دل می برد.
 بحار الأنوار: ۷۸/۱۲۹/۱.

حدیث ۳۰۳

امام سجاد علیه السلام:
 وَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ إِلَّا كَكِفَّتِي الْمِيزَانِ، فَأَيُّهُمَا رَجَحَ ذَهَبَ بِالْآخِرِ.
 امام زین العابدین علیه السلام: به خدا قسم دنیا و آخرت همانند دو کفه ترازویند، هر کدام پایین آید دیگری بالا رود.
 الخصال: ۶۴/۹۵.

حدیث ۳۰۴

امام سجاد علیه السلام:
 الدنیا دُنْيَاءَانِ: دُنْيَا بِلَاغٍ وَدُنْيَا مَلْعُونَةٌ.

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا دو گونه است : دنیای بلاغ و دنیای ملعون.

الکافی : ۲/۳۱۷/۸ .

حدیث ۲۰۵

امام سجاد علیه السلام :

المؤمن من دُعائه على ثلاثٍ: إما أن يُدَّخَرَ لَهُ ، وإما أن يُعَجَّلَ لَهُ ، وإما أن يُدْفَعَ عَنْهُ بَلَاءٌ يُرِيدُ أَنْ يُصِيبَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : دعای مؤمن از سه حال خارج نیست : یا برایش ذخیره می گردد ، یا در دنیا برآورده می شود ، یا بلایی را که می خواهد به او برسد، دفع می شود .

تحف العقول : ۲۸۰ .

حدیث ۳۰۶

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَرْجُ النَّاسَ فِي شَيْءٍ وَرَدَّ أَمْرَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ اسْتَجَابَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : هر که در هیچ کاری به مردم امید نبندد و همه کارهای خود را به خداوند عز و جلواگذارد، خداوند هر خواسته ای که او داشته باشد اجابت کند .

بحار الأنوار : ۱۶ / ۱۱۰ / ۷۵

حدیث ۳۰۷

امام سجاد علیه السلام :

الدُّعَاءُ يَدْفَعُ الْبَلَاءَ النَّازِلَ وَمَا لَمْ يَنْزِلْ .

امام زین العابدین علیه السلام : دعا، بلای نازل شده و نازل نشده را دفع می کند .

الکافی : ۲/۴۶۹/۵

حدیث ۳۰۸

امام سجاد علیه السلام :

الْخَيْرُ كُلُّهُ صِيَانَةُ الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : همه خیر و خوبی در خویشتن داری است .

تحف العقول : ۲۷۸ .

حدیث ۳۰۹

امام سجاد علیه السلام :

رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدِ اجْتَمَعَ فِي قَطْعِ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : همه خوبیها را در بر کندن چشم طمع از مال و منال مردم ، فراهم دیدم .

بحار الأنوار: ۷۳/۱۷۱/۱۰.

حدیث ۳۱۰

امام سجاد علیه السلام:

ابن آدم، لا تَزَالُ بِخَيْرٍ... ما كَانَ الْخَوْفُ لَكَ شِعَارًا وَالْحُزْنُ دِثَارًا.

امام زین العابدین علیه السلام: ای فرزند آدم! تا زمانی که ترس [از خدا] جامه زیرین تو باشد و اندوه بالا پوشت پیوسته در خیر و خوبی خواهی بود.

الأمالی للطوسی: ۱۱۵/۱۷۶.

حدیث ۳۱۱

امام سجاد علیه السلام:

- فی الدُّعَاءِ -: وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَفْنَعُ وَبَطْنٍ لَا يَشْبَعُ ، وَقَلْبٍ لَا يَخْشَعُ .

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا - گفت: خدایا! به تو پناه می برم از نفسی که قانع نمی شود و شکمی که سیر نمی گردد و دلی که خاشع نمی شود.

الإقبال: ۱/۱۷۴.

حدیث ۳۱۲

امام سجاد علیه السلام:

- لِمَنْ قَالَ بِحَضْرَتِهِ: اللَّهُمَّ اغْنِنِي عَنِ خَلْقِكَ -: لَيْسَ هَكَذَا ، إِنَّمَا النَّاسُ بِالنَّاسِ ، وَلَكِنْ قُلْ: اللَّهُمَّ اغْنِنِي عَنِ شِرَارِ خَلْقِكَ .

امام زین العابدین علیه السلام - به کسی که در حضور آن حضرت عرض کرد: خدایا! مرا از بندگانت بی نیاز گردان - فرمود: این طور نگو؛ زیرا مردم به هم نیازمندند؛ بلکه بگو: خدایا! مرا از بدان خلقت بی نیاز گردان.

تحف العقول: ۲۷۸

حدیث ۳۱۳

امام سجاد علیه السلام:

- فی وصیتِهِ لابنِهِ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: إِيَّاكَ يَا بُنَيَّ أَنْ تُصَاحِبَ الْأَحْمَقَ أَوْ تُخَالِطَهُ ، وَاهْجُرَهُ وَلَا تُحَادِثْهُ ؛ فَإِنَّ الْأَحْمَقَ هُجْنَةٌ غَائِبَةٌ كَانَتْ أَوْ حَاضِرَةً ، إِنْ تَكَلَّمَ فَضَحَّ حُمَقُهُ ، وَإِنْ سَكَتَ قَصَرَ بِهِ عَيْتُهُ ، وَإِنْ عَمِلَ أَفْسَدَ ، وَإِنْ اسْتُرِعِيَ أَضَاعَ . لَا عِلْمَ مِنْ نَفْسِهِ يُغْنِيهِ ، وَلَا عِلْمَ غَيْرِهِ يَنْفَعُهُ ، وَلَا يُطِيعُ نَاصِحَةَ ، وَلَا يَسْتَرِيحُ مَقَارِنَهُ ، تَوَدُّ أُمَّهُ أَنَّهَا تَكَلَّتْهُ ، وَأَمْرَأَتُهُ أَنَّهَا فَصَدَّتْهُ ، وَجَارُهُ بَعْدَ دَارِهِ ، وَجَلِيسُهُ الْوَحِيدَ مِنْ مَجَالِسَتِهِ . إِنْ كَانَ أَضْعَرَ مَنْ فِي الْمَجْلِسِ أَعْنَى مَنْ فَوْقَهُ ، وَإِنْ كَانَ أَكْبَرَهُمْ أَفْسَدَ مَنْ دُونَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام - در سفارش به فرزند بزرگوار خود حضرت باقر علیه السلام - فرمود: فرزندم! از همنشینی یا رفت و آمد با احمق بپرهیز و از او دوری کن و با وی همسخن مشو؛ زیرا آدم احمق، غایب باشد یا حاضر، پست و فرومایه است؛ هرگاه زبان به سخن گشاید حماقتش او را رسوا کند و هرگاه خاموش شود به دلیل ناتوانی در سخن گفتن باشد، اگر کاری کند خرابی به بار آورد و چون مسؤولیتی به عهده گیرد آن را تباه سازد، نه علم خودش به کار او می آید و نه دانش دیگران سودش می رساند،

به سخن خیرخواه خود گوش نمی دهد، و همنشینش از دست او آسوده نیست، مادرش آرزوی مرگ او را دارد و همسرش آرزوی از دست دادن او را و همسایه اش آرزوی رفتن از همسایگی اش را و همنشینش آرزوی خلاصی از همنشینی او را. اگر در مجلسی کمترین فرد مجلس باشد بالاتر از خود را به رنج افکند و اگر بالاترین فرد باشد فروستان خود را به فساد و تباهی کشاند.

الأمالی لطلوسی: ۶۱۳/۱۲۶۸.

حدیث ۳۱۴

امام سجاد علیه السلام:

إِنَّهُ لَيُعْجِبُنِي الرَّجُلُ أَنْ يُدْرِكَهُ حِلْمُهُ عِنْدَ غَضَبِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام: من از مردی که هنگام خشم بردباری کند، خوشم می آید.

الکافی: ۲/۱۱۲/۳.

حدیث ۳۱۵

امام سجاد علیه السلام:

إِذَا جَمَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، قَامَ مُنَادٍ فَنَادَى يُسْمِعُ النَّاسَ فَيَقُولُ: أَيْنَ الْمُتَحَابِّونَ فِي اللَّهِ؟ قَالَ: فَيَقُومُ عُتُقُ مِنَ النَّاسِ فَيُقَالُ لَهُمْ: اذْهَبُوا إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ .

امام زین العابدین علیه السلام: آن گاه که خداوند عز و جل همه آدمیان را، از اولین تا آخرین نفر، جمع کند منادی برخیزد و با صدایی که همگان بشنوند بانگ برآورد: کجایند آنان که برای خدا دوستی می ورزیدند؟ پس گروهی از مردم برخیزند و به آنان گفته شود: بدون حسابرسی وارد بهشت شوید.

الکافی: ۲/۱۲۶/۸.

حدیث ۳۱۶

امام سجاد علیه السلام:

إِذَا جَمَعَ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ يُنَادِي مُنَادٍ: أَيْنَ الصَّابِرُونَ لِيَدْخُلُوا الْجَنَّةَ جَمِيعًا بِغَيْرِ حِسَابٍ... : قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ لَهُمْ: - مَنْ أَنْتُمْ؟ قَالُوا: الصَّابِرُونَ. قَالُوا: وَمَا كَانَ صَبْرُكُمْ؟ قَالُوا: صَبَرْنَا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ، وَصَبَرْنَا عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ .

امام زین العابدین علیه السلام: آن گاه که خداوند همه انسانها را گرد آورد، منادی جار زند: کجایند شکیبایان که همگی بدون حسابرسی به بهشت روند... فرشتگان به ایشان گویند: شما که هستید؟ گویند: شکیبایان. فرشتگان پرسند: شکیبایی شما چه بود؟ پاسخ دهند: در راه طاعت خدا و خویشنداری از نافرمانی او شکیبایی ورزیدیم.

بحار الأنوار: ۸۲/۱۳۸/۲۲.

حدیث ۳۱۷

امام سجاد علیه السلام:

ابن آدم، إِنَّكَ لَا تَرَالُ

بَخِيرٍ مَا كَانَ لَكَ وَاِعْظُ مِنْ نَفْسِكَ ، وَمَا كَانَتْ الْمُحَاسِبَةُ مِنْ هَمِّكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : ای فرزند آدم ! تو تا زمانی که خود واعظ خویش باشی و به محاسبه [اعمال] نفس [خویش] پردازی پیوسته در خیر و خوبی به سر خواهی برد.
تحف العقول : ۲۸۰ .

حدیث ۳۱۸

امام سجاد علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ .
امام زین العابدین علیه السلام : خداوند دل‌های حزین را دوست دارد .
الکافی : ۲/۹۹/۳۰ .

حدیث ۳۱۹

امام سجاد علیه السلام :
إِنْ أَخَذْتَ الْأَسِيرَ فَعَجَزَ عَنِ الْمَشْيِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَكَ مَحْمِلٌ فَأَرْسِلْهُ وَلَا تَقْتُلْهُ ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا حُكْمُ الْإِمَامِ فِيهِ .
امام زین العابدین علیه السلام : اگر اسیری گرفتی که قدرت راه رفتن نداشت و تو وسیله ای برای حمل او نداشتی او را نکش و آزادش کن ؛ زیرا نمی دانی که حکم امام درباره او چیست .
علل الشرائع : ۵۶۵/۱ .

حدیث ۳۲۰

امام سجاد علیه السلام :
حِجُّوا وَاغْتَمِرُوا ، تَصِحَّ أَجْسَادُكُمْ ، وَتَتَّسِعَ أَرْزَاقُكُمْ ، وَيَصْلُحَ إِيمَانُكُمْ ، وَتُكْفَوُا مَوْوَنَةَ النَّاسِ وَمَوْوَنَةَ عِيَالِكُمْ .
امام سجاد علیه السلام : حج و عمره به جای آورید تا بدنهایتان سالم بماند و روزیها (درآمدهایتان) زیاد شود و ایمانتان استوار گردد و هزینه مردم و خانه خود را تأمین کنید .
ثواب الأعمال : ۷۰/۳ .

حدیث ۳۲۱

امام سجاد علیه السلام :
امام زین العابدین علیه السلام : خداوند هر دل غمناک و هر بنده سپاسگزار را دوست دارد .
امام زین العابدین علیه السلام : خداوند هر دل غمناک و هر بنده سپاسگزار را دوست دارد .

حدیث ۳۲۲

امام سجاد علیه السلام :

مَعَاشِرَ شِيعَتِنَا، أَمَا الْجَنَّةُ فَلَنْ تَفُوتَكُمْ سَرِيعًا كَانَ أَوْ بَطِيئًا، وَلَكِنْ تَنَافَسُوا فِي الدَّرَجَاتِ .

امام زین العابدین علیه السلام : ای شیعیان ما! شما بهشت را هرگز از دست نمی دهید، چه شتاب کنید و چه کندید، اما برای رسیدن به درجات آن با هم رقابت کنید.

بحار الأنوار : ۷۴/۳۰۸/۶۱.

حدیث ۳۲۳

امام سجاد علیه السلام :

امام زین العابدین علیه السلام : بر تو باد قرآن؛ زیرا خداوند

بهشت را آفرید ... و درجات آن را به اندازه آیات قرآن قرار داد. پس هر که قرآن بخواند، قرآن به او می گوید: بخوان و بالا رو. و هر کس از این افراد وارد بهشت شود در آن جا کسی بلند مرتبه تر از او نخواهد بود مگر پیامبران و صدیقان.

امام زین العابدین علیه السلام : بر تو باد قرآن؛ زیرا خداوند

بهشت را آفرید ... و درجات آن را به اندازه آیات قرآن قرار داد. پس هر که قرآن بخواند، قرآن به او می گوید: بخوان و بالا رو. و هر کس از این افراد وارد بهشت شود در آن جا کسی بلند مرتبه تر از او نخواهد بود مگر پیامبران و صدیقان.

حدیث ۳۲۴

امام سجاد علیه السلام :

أَمَا حَقُّ جَلِيسِكَ : فَأَنْ تُلِينَ لَهُ جَانِبَكَ ، وَتُنْصِبَ مَهْ فِي مُجَازَاهِ اللَّفْظِ ، وَلَا تَقُومَ مِنْ مَجْلِسِكَ إِلَّا بِإِذْنِهِ . وَمَنْ يَجْلِسُ إِلَيْكَ يَجُوزُ لَهُ الْقِيَامُ عَنْكَ بِغَيْرِ إِذْنِكَ ، وَتَنْسَى زَلَّاتِهِ ، وَتَحْفَظُ خَيْرَاتِهِ ، وَلَا تُسْمِعُهُ إِلَّا خَيْرًا .

امام زین العابدین علیه السلام : حق همنشین تو آن است که: با او نرمخو و مهربان باشی، در هنگام گفتگو با او به انصاف رفتار کنی، جز با اجازه او از جای خود بلند نشوی، (اما) اگر در کنار تو نشست بتواند بدون اجازه تو برخیزد و برود، لغزشهایش را فراموش کنی، خوبیهایش را به یاد داشته باشی و جز خیر و خوبی به او نگویی.

الخصال : ۵۶۹/۱.

حدیث ۳۲۵

امام سجاد علیه السلام :

مَجَالِسُ الصَّالِحِينَ دَاعِيَةٌ إِلَى الصَّلَاحِ .

امام زین العابدین علیه السلام : مجالس پاکان، فراخوانی به سوی پاکی است.

بحار الأنوار : ۳۵ / ۷۸ / ۱۴۱.

حدیث ۳۲۶

امام سجاد علیه السلام :

- فِي مُتَاجَاتِهِ - : وَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ ... قَطَعُوا أَسْتَارَ نَارِ الشَّهَوَاتِ بِنُضْحِ مَاءِ التَّوْبَةِ ، وَعَسَلُوا أَوْعِيَةَ الْجَهْلِ بِصَفْوِ مَاءِ الْحَيَاةِ .

امام زین العابدین علیه السلام - در مناجات - گفت : و ما را از آنان قرار ده که ... پرده های آتش خواهشهای نفس را با ریختن آب توبه گسستند و ظرفهای نادانی را با زلال آب زندگی شستند.
بحار الأنوار : ۹۴/۱۲۷/۱۹.

حدیث ۳۲۷

امام سجاد علیه السلام :
مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ .
امام زین العابدین علیه السلام : هر کس به مردم عیبی را نسبت دهد که دارند مردم به او عیبی را که ندارد نسبت می دهند.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۰/۲۱

حدیث ۳۲۸

امام سجاد علیه السلام :
إِنِّي لَأَكْرَهُ أَنْ يُعَافَى الرَّجُلُ فِي الدُّنْيَا وَلَا يُصَيَّبَهُ شَيْءٌ مِنَ الْمَصَائِبِ .
امام زین العابدین علیه السلام : من خوش ندارم که آدمی در دنیا در عافیت باشد و هیچ گرفتاری و مصیبتی به وی نرسد.
بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۶/۱۴

حدیث ۳۲۹

امام سجاد علیه السلام :
مَا مِنْ قَطْرَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَطْرَتَيْنِ : قَطْرَةٌ دَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَقَطْرَةٌ دَمْعَةٍ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ ، لَا يُرِيدُ بِهَا عَبْدٌ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ .
امام زین العابدین علیه السلام : هیچ قطره ای نزد خدا محبوبتر از این دو قطره نیست: قطره خونی که در راه خدا ریخته می شود و قطره اشکی که فقط برای خداوند عز و جل در دل شب فرو می غلتد .
بحار الأنوار : ۶۹/۳۷۸/۳۱

حدیث ۳۳۰

امام سجاد علیه السلام :
إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ إِلَى مَالِكٍ - وَهُوَ عَلَى مُقَدَّمَتِهِ يَوْمَ الْبَصْرَةِ - بِأَنْ لَا يَطْعَنَ فِي غَيْرِ مُقْبِلٍ وَلَا يَقْتُلَ مُدْبِرًا وَلَا يُجِيزَ عَلَى جَرِيحٍ وَمَنْ أَعْلَقَ بَابَهُ فَهُوَ آمِنٌ .
امام زین العابدین علیه السلام : علی علیه السلام ، به مالک اشتر - در حالی که در طلوع سپاهش در جنگ جمل بود - نوشت : تنها کسانی زده شوند ، که می جنگند ؛ فراری از جنگ ، کشته نشود ؛ به مجروح ، ضربه خلاص زده نشود . و هر کس در خانه اش را بست ، در امان است .
الکافی : ۳ / ۳۲ / ۵

حدیث ۳۳۱

امام سجاد علیه السلام :

عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ : الْوَرَعُ فِي الْخَلْوَةِ ، وَالصَّدَقَةُ فِي الْقَلْبِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْمَصِيبِ ، وَالْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ ، وَالصَّدْقُ عِنْدَ الْخَوْفِ .
 امام زین العابدین علیه السلام : نشانه های مؤمن پنج تاست: پارسایی در خلوت، صدقه دادن در تنگدستی، شکیبایی در برابر مصیبت، بردباری هنگام خشم، و راست گویی با وجود بیم و ترس.

حار الأنوار : ۶۷ / ۲۹۳ / ۱۵

حدیث ۳۳۲

امام سجاد علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ يَصْمُتُ لِيَسْلَمَ ، وَيَنْطِقُ لِيَعْنَمَ .

امام زین العابدین علیه السلام : مؤمن سکوت می کند تا سالم ماند و سخن می گوید تا سود برد.

الکافی : ۲ / ۲۳۱ / ۳

حدیث ۳۳۳

امام سجاد علیه السلام :

إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْ شَتِيْعَتِنَا الْعَاهِرَةَ ، وَجَعَلَ قُلُوبَهُمْ كَزَبْرِ الْحَدِيدِ ، وَجَعَلَ قُوَّةَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا ، وَيَكُونُونَ حُكَّامَ الْأَرْضِ وَسَنَامَهَا .

امام زین العابدین علیه السلام : زمانی که قائم ما قیام کند، خداوند آفت را از شیعیان ما می زداید و دل‌های آنان را چون پاره های آهن [سخت و تزلزل ناپذیر] می کند و هر مرد آنان را قدرت چهل مرد می دهد. آنان فرمانروا و سالار جهان خواهند بود.
 مشکاه الأنوار : ۱۵۱ / ۳۶۶ .

حدیث ۳۳۴

امام سجاد علیه السلام :

انتظارُ الفرجِ من أعظمِ الفرجِ .

امام زین العابدین علیه السلام : انتظار فرج، خود بزرگترین فرج است.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۲۲ / ۴

حدیث ۳۳۵

امام سجاد علیه السلام :

سَمِعْتُ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ : لَوْ شِئْتَمَنِي رَجُلٌ فِي هَذِهِ الْأُذُنِ - وَأَوْمَى إِلَى الْيَمْنِي - وَاعْتَذَرَ لِي فِي الْأُخْرَى لَقَبِلْتُ ذَلِكَ مِنْهُ ، وَذَلِكَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَدَّثَنِي أَنَّهُ سَمِعَ جَدِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : لَا يَرِدُ الْحَوْضَ مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْعُدْرَةَ مِنْ مُحَقٍّ أَوْ مُبْطِلٍ .

امام زین العابدین علیه السلام: از حسین علیه السلام شنیدم که می فرماید: اگر مردی در این گوشم - اشاره به گوش راست خود کرد - مرا دشنام دهد و در دیگری از من پوزش بخواهد، پوزش او را می پذیرم؛ چرا که امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام برایم نقل کرد که از جدّم رسول خدا صلی الله علیه و آله شنید که می فرماید: بر حوض کوثر وارد نمی شود کسی که عذر را - موجه باشد یا غیر موجه - نپذیرد.

إحقاق الحق: ۱۱ / ۴۳۱.

حدیث ۳۳۶

امام سجّاد علیه السلام:

فَلَمَّا وُلِّمَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَدْ وُلِدَ لِمُحَمَّدٍ ابْنِ فَاهِبِطٍ إِلَيْهِ فَهَنَّهُ وَقُلْ لَهُ إِنَّ عَلِيًّا مِنْكَ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى فَسَمِّهِ بِاسْمِ هَارُونَ فَهَبَطَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَهَنَّهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى ثُمَّ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْمُرُكَ أَنْ تُسَمِّيَهُ بِاسْمِ ابْنِ هَارُونَ، فَقَالَ وَمَا كَانَ اسْمُهُ؟ قَالَ: شُبَيْرًا، قَالَ: لِسَانِي عَرَبِيٌّ، قَالَ: سَمَّهُ الْحُسَيْنَ.

امام زین العابدین علیه السلام: چون حسین علیه السلام زاده شد، خداوند متعال به جبرئیل وحی فرمود که: برای محمد صلی الله علیه و آله پسری متولد شده است، نزد او برو و شادباش بگو، و به او بگو که علی برای تو به منزله هارون برای موسی است. پس، طفل را به نام پسر هارون نامگذاری کن. جبرئیل علیه السلام فرود آمد و از جانب خداوند متعال به پیامبر تبریک گفت، و آن گاه عرضه داشت: خداوند عز و جل به تو فرمان می دهد که او را به نام پسر هارون نامگذاری کنی. پیامبر پرسید: نام پسر هارون چه بوده است؟ جبرئیل گفت: شُبَیر. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: زبان من عربی است. جبرئیل گفت: نامش را حُسن را بگذار.

علل الشرائع: ۱۳۷ / ۵.

حدیث ۳۳۷

امام سجّاد علیه السلام:

إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ فِرْمَانِهِ وَأَزْهَدَهُمْ وَأَفْضَلَهُمْ، وَكَانَ إِذَا حَجَّ حَجَّ مَاشِيًا وَرَبَّمَا مَشَى حَافِيًا، وَكَانَ إِذَا ذُكِرَ الْمَيُوتُ بَكَى، وَإِذَا ذُكِرَ الْقَسْبُ بَكَى، وَإِذَا ذُكِرَ الْبُعْثُ وَالنُّشُورُ بَكَى، وَإِذَا ذُكِرَ الْمَمْرُ عَلَى الصُّرَاطِ بَكَى، وَإِذَا ذُكِرَ الْعَرَضُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ شَهَقَ شَهَقَةً يُعْشَى عَلَيْهِ مِنْهَا، وَكَانَ إِذَا قَامَ فِي صِيَلَاتِهِ تَرْتَعَدُ فَرَائِضُهُ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَكَانَ إِذَا ذُكِرَ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ اضْطَرَبَ اضْطِرَابَ السَّلِيمِ وَسَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى الْجَنَّةَ وَتَعَوَّذُ بِهِ مِنَ النَّارِ.

امام زین العابدین علیه السلام: حسن بن علی بن ابی طالب علیهما السلام معابدترین و زاهدترین و بافضیلت ترین مردم روزگار خود بود. هرگاه حج می رفت پیاده و گاه با پای برهنه می رفت؛ هرگاه سخن از مرگ به میان می آمد می گریست؛ هرگاه سخن از قبر به میان می آمد می گریست؛ هرگاه سخن از قیامت و رستاخیز به میان می آمد می گریست؛ هرگاه از گذشتن بر صراط یاد می شد می گریست؛ هرگاه از حاضر شدن در دادگاه عدل الهی سخن به میان می آمد، چنان صیحه ای می زد که بر اثر آن از هوش می رفت؛ هرگاه به نماز می ایستاد بدنش در پیشگاه پروردگارش عز و جل، می لرزید؛ هرگاه از بهشت و دوزخ سخن به میان می آمد، مانند مار گزیده به خود می پیچید و بهشت را از خداوند مسئلت می کرد و از آتش دوزخ به او پناه می برد.

الأمالی للصدوق: ۲۴۴ / ۲۶۲.

حدیث ۳۳۸

امام سجاد علیه السلام :

إلهی ، لا تُؤدِّبُنِي بِعُقُوبَتِكَ ، وَلَا تَمَكِّرْ بِي فِي حِيلَتِكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : خدای من ! با کیفر خود مرا ادب مفرما و به مکر خودت گرفتارم مکن .
الإقبال : ۱/۱۵۷ .

حدیث ۳۳۹

امام سجاد علیه السلام :

مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ يَسْتَعِينُ بِهِمْ .

امام زین العابدین علیه السلام : یکی از خوشبختی های مرد این است که فرزندان داشته باشد که کمک کار و یاورش باشند.
الکافی : ۶/۲/۲ .

حدیث ۳۴۰

امام سجاد علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا مِنْ عَمَلٍ قَبِيحٍ إِلَّا قَدْ عَمِلْتُهُ ، فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَهَلْ مِنْ وَالِدَيْكَ أَحَدٌ حَيٌّ ؟ قَالَ : أَبِي ، قَالَ : فَاذْهَبْ فَبِرَّةً . قَالَ : فَلَمَّا وُلِّي ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَوْ كَانَتْ أُمَّهُ !

امام زین العابدین علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و به ایشان عرض کرد: هیچ کار زشتی نیست که نکرده باشم. آیا راه توبه و بازگشت برایم وجود دارد؟ حضرت فرمود: آیا از پدر و مادرت کسی زنده هست؟ عرض کردم: پدرم. فرمود: برو و به او نیکی کن. وقتی آن مرد رفت، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کاش مادرش می بود!
بحار الأنوار : ۷۴/۸۲/۸۸ .

حدیث ۳۴۱

امام سجاد علیه السلام :

اَللّٰهُمَّ... وَ اَجْرٍ لِلنَّاسِ عَلٰى يَدِي الْخَيْرِ وَلَا تَمَحِّقْهُ بِالْمَنِّ وَ هَبْ لِي مَعَالِيَ الْاَخْلَاقِ وَ اعْصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ؛

خدایا به دست من برای مردم خیر و نیکی جاری ساز و آن را با منت گذاری من تباه مکن، و مرا اخلاق والا عطا فرما و از فخر فروشی نگاه دار.
صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰ .

حدیث ۳۴۲

امام سجاد علیه السلام :

اَيَّاكُمْ وَ صُحْبَةَ الْعَاصِيْنَ ، وَ مَعُونَةَ الظَّالِمِيْنَ ، وَ مُجَاوَزَةَ الْفَاسِقِيْنَ اِحْذَرُوا فِتْنَتَهُمْ وَ تَبَاعَدُوا مِنْ سَاحَتِهِمْ؛

از هم نشینی با اهل گناه و یاری دادن ستمکاران و همسایگی فاسدان، بپرهیزید. از فتنه آنها بر حذر باشید و از محیطشان دوری کنید.

کافی، ج ۸، ص ۱۶، ح ۲.

حدیث ۳۴۳

امام سجاد علیه السلام:

مَا تَجَرَّعْتُ جُرْعَةً أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيِّظَ لَا أَكْفِيءُ بِهَا صَاحِبَهَا؛

هیچ جرعه‌ای، نزد من، لذت بخش تر از جرعه خشمی نیست که فرو می خورم تا آن را بر سر دیگری خالی نکنم.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۹، ح ۱.

حدیث ۳۴۴

امام سجاد علیه السلام:

الذُّنُوبُ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ : سُوءُ النَّيَّةِ ، وَخُبْتُ السَّرِيرَةَ ، وَالنَّفَاقَ مَعَ الْإِخْوَانِ ، وَتَرَكْتُ التَّضْيِيقَ بِالْإِجَابَةِ ، وَتَأَخَّرْتُ الصَّلَاةَ الْمَفْرُوضَاتِ حَتَّى تَذْهَبَ أَوْقَاتُهَا ، وَتَرَكْتُ التَّقَرُّبَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِالْبِرِّ وَالصَّدَقَةِ ، وَاسْتِعْمَالَ الْبَدَاءِ ، وَالْفُحْشِ فِي الْقَوْلِ؛

گناهانی که از استجاب دعا جلوگیری می کنند عبارت اند از: بد نیتی، خبث باطن، دو رویی با برادران، باور نداشتن به اجابت دعا، به تأخیر انداختن نمازهای واجب تا آن که وقتشان بگذرد، تقرب نجستن به خدای عزوجل با نیکوکاری و صدقه، بد زبانی و زشتگویی.

معانی الأخبار، ص ۲۷۱.

حدیث ۳۴۵

امام سجاد علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ» - لِأَنَّ مَنْ هَمَّ بِالْقَتْلِ فَعَرَفَ أَنَّهُ يُفْتَضُّ مِنْهُ فَكَفَّ لِدَلِكِ عَنِ الْقَتْلِ؛ كَانَ حَيَاةً لِلَّذِي (كَانَ) هَمَّ بِقَتْلِهِ، وَحَيَاةً لِهَذَا الْجَانِي الَّذِي أَرَادَ أَنْ يَقْتُلَ وَحَيَاةً لِغَيْرِهِمَا مِنَ النَّاسِ إِذَا عَلِمُوا أَنَّ الْقِصَاصَ وَاجِبٌ لَا يَجْرَوْنَ عَلَى الْقَتْلِ مَخَافَةَ الْقِصَاصِ؛

درباره آیه «قصاص، برای شما، مایه حیات [و امتیث] است»، فرمودند: چون کسی تصمیم بگیرد کسی را بکشد و بداند که در این صورت قصاص خواهد شد، از کشتن، خودداری می کند. پس هم موجب زنده ماندن کسی است که خواسته او را بکشد، هم موجب زنده ماندن جنایتکاری است که قصد آدم کشی دارد و هم مایه زنده ماندن دیگرانی است که می دانند قصاص، واجب است و از ترس آن، جرأت آدم کشی پیدا نمی کنند.

تفسیر امام عسکری علیه السلام، ص ۵۹۵، ح ۳۵۴.

حدیث ۳۴۶

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ لَكَ قَلْبِي وَ لِسَانِي، وَ بِكَ نَجَاتِي وَ أَمَانِي، وَ أَنْتَ الْعَالِمُ بِسِرِّي وَ إِعْلَانِي فَأَمِثْ قَلْبِي عَنِ الْبُغْضَاءِ، وَ أَصْمِتْ لِسَانِي عَنِ الْفَحْشَاءِ، وَ أَخْلِصْ سِرِّي عَنِ عِلَاقِ الْأَهْوَاءِ، وَ أَكْفِنِي بِأَمَانَتِكَ عَنِ عَوَائِقِ الضَّرَاءِ، وَ اجْعَلْ سِرِّي مَعْقُودًا عَلَى مُرَاقِبَتِكَ، وَ إِعْلَانِي مُوَافِقًا لِبَطَاعَتِكَ، وَ هَبْ لِي جِشْمًا رُوحَانِيًا، وَ قَلْبًا سَمَويًا، وَ هِمَّةً مُتَّصِلَةً بِكَ؛

خدایا! دل و زبانم از آن توست و رهایی و امانم به دست توست و تویی دانا به پنهان و آشکار من. پس صفحه دلم را از دشمنی و کینه پاک ساز و زبانم را از زشت گویی خاموش گردان و دلم را از آلودگی های هوس، بشوی و مرا در پناه خود، از گزند ناملایمات حفظ کن و درونم را به مراقبت از خودت وادار و بیرونم را با فرمانبری از خودت سازگار ساز و مرا جسمی روحانی و دلی آسمانی و همّتی پیوسته به خودت عطا فرما.

بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۱۵۶، ح ۲۲.

حدیث ۳۴۷

امام سجاده علیه السلام:

حَقُّ بَطْنِكَ أَنْ لَا تَجْعَلَهُ وَعَاءً لِلْحَرَامِ، وَلَا تَزِيدَ عَلَى الشَّبْعِ؛

حقّ شکمت بر تو، این است که آن را ظرف غذای حرام قرار ندهی و چون سیر شدی، دست از غذا بکشی.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴.

حدیث ۳۴۸

امام سجاده علیه السلام:

حَقٌّ مِنْ أَسَاءِكَ أَنْ تَعْفُو عَنْهُ، وَإِنْ عَلِمْتَ أَنَّ الْعَفْوَ عَنْهُ يَضُرُّ انْتِصِيْرَتَ، قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: «وَلَمَنْ انْتَصَرَ بَعِيدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ»

حقّ کسی که به تو بدی کرده، این است که از او درگذری؛ ولی اگر دانستی که گذشت از او زیانبار است، انتقام بگیر. خدای منزّه والا مرتبه فرموده است: «بر کسانی که پس از ستم دیدن، انتقام می گیرند، ملامتی نیست».

خصال، ص ۵۷۰، ح ۱.

حدیث ۳۴۹

امام سجاده علیه السلام:

اَللّهُمَّ ... صُنْ وَجْهِي بِالْيَسَارِ وَلَا تَبْتَدِلْ جَاهِي بِالْاِقْتَارِ فَاسْتَرْزِقْ اَهْلَ رِزْقِكَ وَاسْتَعْطِيْ شِرَارَ خَلْقِكَ، فَاُفْتِنَنَّ بِحَمْدِ مَنْ اَعْطَانِيْ وَابْتَلِيْ بِدَمِّ مَنْ مَنَعَنِيْ وَانْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيْ اِلْعَاطَاءِ وَالْمَنْعِ؛

خدایا! ... با توانگری آبرویم را نگهدار و به تنگدستی حرمتم را از بین مبر که بر اثر آن از کسانی روزی بخواهم که روزی خوار تو هستند و از بندگان پست و بدکردار تو عطا و بخشش طلبم و در نتیجه، به ستایش آن که به من بخشیده و نکوهش آن که از من دریغ کرده است، گرفتار شوم. حال آن که بخشیدن و نبخشیدن در حقیقت به دست توست.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث ۳۵۰

امام سجاده علیه السلام:

إِنَّ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يُشْرِفُ كُلَّ يَوْمٍ عَلَى جَوَارِحِهِ فَيَقُولُ: كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: بِخَيْرٍ إِنْ تَرَكَتْنَا! وَيَقُولُونَ: اَللَّهُ اَللَّهُ فِينَا! وَيُنَاشِدُونَهُ وَيَقُولُونَ: إِنَّمَا نُنَابِ بِكَ وَنُعَاقِبُ بِكَ؛

زبان آدمیزاد، هر روز به اعضای او نزدیک می شود و می گوید: چگونه اید؟ آنها می گویند: اگر تو ما را به خودمان واگذاری، خوب هستیم! و می گویند: از خدا بترس و کاری به ما نداشته باش. و او را سوگند می دهند و می گویند: ما فقط به واسطه تو پاداش می یابیم و به واسطه تو، مجازات می شویم.
خصال، ص ۶، ح ۱۵.

حدیث ۳۵۱

امام سجاد علیه السلام :

فِي التَّحْمِيدِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ - : وَ جَعَلَ لِكُلِّ رُوحٍ مِنْهُمْ قُوَّةً مَعْلُومًا مَقْسُومًا مِنْ رِزْقِهِ، لَا يَنْقُصُ مِنْ زَادِهِ نَاقِصٌ، وَلَا يَزِيدُ مَنْ نَقَصَ مِنْهُمْ زَائِدٌ؛

در حمد و ستایش خدای - عز و جل - می فرماید: از روزی ای که داده، برای هر جاننداری بهره مشخصی قرار داده است و به هر کس بیشتر بدهد، کسی نمی تواند از آن کم کند و به هر کس کمتر بدهد، کسی نمی تواند بر آن بیفزاید.
صحیفه سجادیه، از دعای ۱.

حدیث ۳۵۲

امام سجاد علیه السلام :

حُجُّوا وَ اعْتَمِرُوا تَصِحَّ اجْسَامُكُمْ وَ تَتَسَّعَ اَرْزَاقُكُمْ وَ يَصْلُحَ اِيْمَانُكُمْ وَ تَكْفُوا مَوْئِنَةَ النَّاسِ وَ مَوْئِنَةَ عِيَالِنِكُمْ؛

حج و عمره به جای آورید تا بدن هایتان سالم بماند و روزی هایتان زیاد شود و ایمانتان استوار گردد و هزینه های جامعه و مخارج خانواده تان تأمین گردد.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۱۵، ح ۱۴۱۲۶.

حدیث ۳۵۳

امام سجاد علیه السلام :

وَ اَمَّا حَقُّ الْمُسِيءِ تَنْصِيحٌ فَبِانِّ حَقَّهُ اَنْ تُؤَدِّيَ اِلَيْهِ النَّصِيحَةَ عَلَي الْحَقِّ الَّذِي تَرَى لَهُ اَنَّهُ يَحْمِلُ وَيُخْرِجُ الْمَخْرَجَ الَّذِي يَلِينُ عَلَي مَسَامِعِهِ وَ تَكَلِّمُهُ مِنَ الْكَلَامِ بِمَا يُطِيقُهُ عَقْلُهُ، فَاِنَّ لِكُلِّ عَقْلٍ طَبَقَةً مِنَ الْكَلَامِ يَعْرِفُهُ وَ يَجْتَنِبُهُ وَ لِيَكُنْ مَذْهَبَكَ الرَّحْمَةُ؛

حق نصیحت خواه این است که به راه صحیحی که می دانی می پذیری، راهنمایش کنی و سخن، در حد درک و فهم و عقلش بگویی که هر عقلی، ظرفیت مخصوص خود را دارد و روش تو باید همراه با مهربانی و رحمت باشد.

تحف العقول، ص ۲۶۹.

حدیث ۳۵۴

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ قَسْوَةَ الْبَطْنَةِ وَ كِظَّةَ الْمِلَاءِ وَ سُكْرَ الشُّبَعِ وَ غِرَّةَ الْمُلْكِ، مِمَّا يُثَبِّطُ وَ يُبْطِئُ عَنِ الْعَمَلِ وَ يُنْسِي الذِّكْرَ؛

پرخوری و شکم بارگی، مستی سیری، غرور ثروت و قدرت، از جمله عوامل بازدارنده از عمل صالح و کاهلی در آن هستند و یاد خدا را از خاطر انسان می برند.

تحف العقول، ص ۲۷۳.

حدیث ۳۵۵

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ... وَفَقْنِي لِعِطَاعِهِ مَنْ سَدَّدَنِي وَمُتَابَعِهِ مَنْ أَرَشَدَنِي؛

خدایا! بر اطاعت کسی که به راه راست هدایت می کند و به پیروی آن که ارشاد می نماید، توفیقم ده.

کصحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث ۳۵۶

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ صَيِّرْ عَلِيَّ مُحَمَّدًا وَآلِهِ، وَبَلِّغْ بَايْمَانِي، اكْمِلْ الْاِيْمَانَ، وَاجْعَلْ يَقِيْنِي اَفْضَلَ الْيَقِيْنِ، وَانْتَهِ بِنِيَّتِي اِلَى اَحْسَنِ النَّيِّاتِ، وَبِعَمَلِي اِلَى اَحْسَنِ الْاَعْمَالِ؛

خدایا! بر محمد و آل محمد، درود فرست و ایمان مرا کامل ترین ایمان، یقینم را برترین یقین قرار ده و نیتم را به بهترین نیت ها و عملم را به بهترین اعمال برسان.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث ۳۵۷

امام سجاد علیه السلام:

اَللّٰهُمَّ اَلْبَسْنِي الْخَطِيَا، ثَوْبَ مِيْدَلَّتِي وَجَلَلْنِي التَّبَاعِيْدُ مِنْكَ، لِبَاسِ مَسِيْكَتِي وَاَمَاتِ قَلْبِي، عَظِيْمِ جِنَايَتِي فَاحْيِهِ بِتَوْبِيْهِ مِنْكَ، يَا اَمَلِي وَبُعِيْتِي!

پروردگارا! گناهان، لباس خواری بر من پوشانده اند و دوری از تو، جامه خشن فقر را بر تن من کرده و بزرگی گناهم، مرا، دل مرده کرده است. پس با توبه پذیری خود، دلم را زنده گردان، ای امید و ای مطلوب من!

بحار الأنوار، ج ۹۴، ۱۴۲، ح ۲۱.

حدیث ۳۵۸

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَقْلاً كَامِلاً وَعَزْماً ثَابِتاً وَلُبّاً رَاجِحاً وَقَلْباً زَكِيّاً وَعِلْماً كَثِيراً وَآدَباً بَارِعاً، وَاجْعَلْ ذَلِكُ كُلَّهُ لِيْ وَلَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ!

خدایا! مرا عقلی کامل، تصمیمی نافذ، خردی برتر، دلی پاک، دانشی فراوان و ادبی والا، روزی کن و تمام اینها را به سود من قرار ده، نه به زیانم، ای مهربان ترین مهربانان!

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۳۲۵، ح ۱۴.

حدیث ۳۵۹

امام سجاد علیه السلام :

وَهَبْ لِي نُورًا أَمْشِيَ بِهِ فِي النَّاسِ، وَاهْتَدَى بِهِ فِي الظُّلُمَاتِ، وَاسْتَضَىءَ بِهِ مِنَ الشَّكِّ وَالشُّبُهَاتِ؛

[خداوند!] مرا نوری بخش تا با آن، در میان مردم گام بردارم و به واسطه آن، در تاریکی ها راه یابم و در پرتو آن، از شک و شبهات به درآیم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۲.

حدیث ۳۶۰

امام سجاد علیه السلام :

فَأَمَّا حَقُّ اللَّهِ الْأَكْبَرُ، فَإِنَّكَ تَعْبُدُهُ، لِاتِّشْرَاكِ بِهِ شَيْئًا، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ بِاخْتِلَاصٍ، جَعَلَ لَكَ عَلَى نَفْسِهِ أَنْ يَكْفِيكَ أَمْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ يَحْفَظَ لَكَ مَا تُحِبُّ مِنْهَا؛

حق بزرگ تر خداوند این است که او را پرستی و چیزی را با او شریک نسازی، که اگر خالصانه چنین کنی، خداوند، کار دنیا و آخرت را کفایت می کند و آنچه را دوست داری برایت نگه می دارد.

تحف العقول، ص ۲۹۲.

حدیث ۳۶۱

امام سجاد علیه السلام :

يَا مَنْ ذِكْرُهُ شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ! وَيَا مَنْ شُكْرُهُ فَوْزٌ لِلشَّاكِرِينَ! وَيَا مَنْ طَاعَتُهُ نَجَاةٌ لِلْمُطِيعِينَ! صَيِّلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاشْغَلْ قُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ عَنْ كُلِّ ذِكْرٍ؛

ای آن که یادش مایه شرافت و بزرگی یاد کنندگان است! و ای آن که سپاسگزاریش موجب دست یافتن سپاسگزاران (بر نعمت ها) است! و ای آن که فرمانبرداریش سبب نجات فرمانبرداران است! بر محمد و آل او، درود فرست و با یاد خود، دل های ما را از هر یاد دیگری بازدار.

صحیفه سجادیه، از دعای ۱۱.

حدیث ۳۶۲

امام سجاد علیه السلام :

لَيْسَ لَكَ أَنْ تَتَكَلَّمَ بِمَا شِئْتَ... رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالَ خَيْرًا فَعَنِمَ، أَوْ صَمَتَ فَسَلِمَ وَ لَيْسَ لَكَ أَنْ تَسْمَعَ مَا شِئْتَ...؛

تو حق نداری هر چه را که خواستی بگویی... خداوند، رحمت کند کسی را که خیر بگوید و سود ببرد، یا سکوت نماید و سالم بماند و نیز حق نداری هر چه را می خواهی گوش بدهی.

علل الشرایع، ص ۶۰۵، ح ۸۰.

حدیث ۳۶۳

امام سجاد علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوهُ وَ لَوْ بَسَفِكَ الْمُهْجِجِ وَ حَوْضِ اللَّيْجِ. إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى، أَوْحَى إِلَى دَانِيَالٍ: إِنَّ أَمَقَّتْ

عَبِيدِي إِلَى، الْجَاهِلُ الْمُسْتَخَفُّ بِحَقِّ أَهْلِ الْعِلْمِ، التَّارِكُ لِلْإِقْتِدَاءِ بِهِمْ. وَإِنَّ أَحَبَّ عَبِيدِي إِلَيَّ، التَّقِيُّ الطَّالِبُ لِلثَّوَابِ الْجَزِيلِ، أَلَّا زِمَ لِلْعُلَمَاءِ، التَّابِعُ لِلْعُلَمَاءِ، الْقَابِلُ عَنِ الْحُكَمَاءِ؛

اگر مردم می دانستند که در جستجوی دانش، چه چیزی [نهفته] است، بی گمان در پی آن می رفتند، حتی اگر با ریخته شدن خون و فرو رفتن در اعماق دریا باشد. خدای تبارک و تعالی، به دانیال وحی کرد: منفورترین بندگانم نزد من، نادانی است که حق اهل علم را سبک بشمارد و پیروی از ایشان را رها کند و محبوب ترین بندگانم نزد من، تقوایبش ای است که جویای پاداش فراوان، همراه دانشمندان، پیرو برداران و پذیرای حکیمان باشد.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۵.

حدیث ۳۶۴

امام سجاد علیه السلام:

مِشِيكِيْنَ ابْنَ آدَمَ! لَهٗ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثُ مَصَائِبَ لَا يَعْتَبِرُ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ، وَلَوْ اِعْتَبَرَ لَهَا تَعَلَّى الْمَصَائِبِ وَأَمْرُ الدُّنْيَا، فَأَمَّا الْمُصِيبَةُ الْأُولَى: فَالْيَوْمُ الَّذِي يَنْقُصُ مِنْ عُمُرِهِ وَانَّ نَالَهُ نَقْصَانٌ فِي مَالِهِ اغْتَمَّ بِهِ، وَالدَّرْهَمُ يَخْلُفُ عَنْهُ وَالْعُمُرُ لَا يَزِدُّهُ شَيْءٌ. وَالثَّانِيَةُ أَنَّهُ يَسْتَوْفِي رِزْقَهُ فَإِنَّ كَانَ حَلَالًا حَوَسِبَ عَلَيْهِ وَانَّ كَانَ حَرَامًا عَوِقَبَ عَلَيْهِ. وَالثَّلَاثَةُ أَعْظَمُ مِنْ ذَلِكَ - قِيلَ: وَ مَا هِيَ؟ قَالَ: - مَا مِنْ يَوْمٍ يُمَسَّى إِلَّا وَ قَدَدْنَا مِنَ الْأَخِرَةِ مَرْحَلَةً لَا يَدْرِي عَلَى الْجَنَّةِ أَمْ عَلَى النَّارِ!

بینوا آدمی! هر روز، سه مصیبت به او می رسد و حتی از یکی از آنها پند نمی گیرد که اگر پند می گرفت، سختی ها و کار دنیا بر او آسان می شد: مصیبت نخست، روزی است که از عمر او کم می شود، در صورتی که اگر از مال او چیزی کم شود، غمگین می شود، حال آن که مال، جایگزین دارد؛ اما عمر از دست رفته جبران نمی شود. مصیبت دوم، آن است که روزی اش را به طور کامل می طلبد که اگر از راه حلال باشد، باید حساب پس بدهد و اگر از راه حرام باشد، کیفر می بیند. مصیبت سوم، از همه اینها بزرگ تر است. هیچ روزی را به شب نمی رساند مگر آن که یک منزل به آخرت، نزدیک شده است؛ اما نمی داند به سوی بهشت می رود یا به سوی آتش.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۰، ح ۲۰.

حدیث ۳۶۵

امام سجاد علیه السلام:

حَقُّ اللِّسَانِ اِكْرَامُهُ عَنِ الْخُنْيِ وَ تَعْوِيدُهُ الْخَيْرِ وَ تَرْكُ الْفُضُولِ الَّتِي لَا فَايْدَةَ لَهَا وَ الْبِرُّ بِالنَّاسِ وَ حُسْنُ الْقَوْلِ فِيهِمْ؛ حَقُّ زَبَانِ، اِحْتِرَامُ گِذَاشْتِن بَه آن بَا تَرْكُ زَشْت گویی، عَادَت دَادَنْش بَه خُوبی، تَرْكُ گِفتَار بی فَايْدَه وَ نِیکی بَه مَرْدَم وَ خُوشگویی دَر بَارَه آنان است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۸۶، ح ۴۱.

حدیث ۳۶۶

امام سجاد علیه السلام:

اِعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ! وَ اِحْمَدُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ، وَ اَعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَا تَخْرُجُونَ مِنْ قُدْرَةِ اللَّهِ إِلَى غَيْرِ قُدْرَتِهِ، وَ سَيَّرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُوْلُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ، فَانْتَفِعُوا بِالْعِظَةِ وَ تَادَّبُوا بِآدَابِ الصَّالِحِينَ؛

شما ای اهل بصیرت! پند گیرید و خدا را برای این که هدایتتان کرد، سپاس گوید و بدانید که از قبضه قدرت خداوند، به سوی قدرتی دیگر بیرون نتوانید رفت، و خدا و فرستاده اش، به زودی کردار شما را می بینند و آن گاه، در پیشگاه او، گرد آورده می شوید. پس از اندر زها بهره گیرید و ادب شایستگان را داشته باشید.

کافی، ج ۸، ص ۱۷، ح ۲.

حدیث ۳۶۷

امام سجاد علیه السلام:

خَيْرُ مَفَاتِيحِ الْأُمُورِ الصَّدْقُ وَ خَيْرُ خَوَاتِيمِهَا الْوَفَاءُ؛

بهترین شروع کارها، صداقت و راستگویی و بهترین پایان آنها، وفا است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۱.

حدیث ۳۶۸

امام سجاد علیه السلام:

سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ الْإِعْتِرَافَ بِالنِّعْمَةِ لَهُ حَمْدًا سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ الْإِعْتِرَافَ بِالْعَجْزِ عَنِ الشُّكْرِ شُكْرًا؛

پاک است خدایی که اعتراف به نعمتش را ستایش قرار داد. و پاک است خدایی که اعتراف به ناتوانی از شکرش را شکر قرار داد.

تحف العقول، ص ۲۸۳.

حدیث ۳۶۹

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ فَرِّغْ قَلْبِي لِمَحَبَّتِكَ، وَ اشْغَلْهُ بِبِدْكَرِكَ، وَ انْعَشْهُ بِخَوْفِكَ وَ بِالْوَجَلِ مِنْكَ، وَ قَوِّهِ بِالرَّغْبَةِ إِلَيْكَ، وَ أَمَلْهُ إِلَى طَاعَتِكَ ...؛

خدایا بر محمد و خاندان او درود فرست و دلم را برای محبت فارغ و به یادت مشغول گردان و با ترس و هراس از خودت طراوت بخش و با رغبت به سویت نیرومند و به طاعتت مشتاق گردان.

صحیفه سجادیه، دعای ۲۱.

حدیث ۳۷۰

امام سجاد علیه السلام:

اللَّهُمَّ! إِنِّي أَعْتَدْتُ إِلَيْكَ مِنْ مَظْلُومٍ ظَلِمَ بِحَضْرَتِي فَلَمْ أَنْصُرْهُ ...؛

خدایا! از پیشگاه تو عذر می خواهم از این که در حضور من به مظلومی ظلم شده باشد و او را یاری نکرده باشم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۳۸.

حدیث ۳۷۱

امام سجاد علیه السلام:

الذُّنُوبُ الَّتِي تُنَزَّلُ النَّقْمَ: عِصْيَانُ الْعَارِفِ بِالْبَغْيِ وَ التَّطَاوُلِ عَلَى النَّاسِ وَ الْإِسْتِهْزَاءِ بِهِمْ وَ السُّخْرِيَّةَ مِنْهُمْ؛

گناهانی که عذاب را به همراه می آورند، عبارت اند از: ظلم کردن کسی که ظلم و تجاوز را می شناسد، و دست اندازی بر جان و مال مردم، و به ریشخند گرفتن و مسخره کردن مردم.
معانی الأخبار، ص ۲۷۰، ح ۲.

حدیث ۳۷۲

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ! يَا مَنْ لَا يَزَعُ فِي الْجَزَاءِ وَيَا مَنْ لَا يُنَادِمُ عَلَى الْعَطَاءِ، وَيَا مَنْ لَا يَكْفِي عُدُوَّهُ عَلَى السَّوَاءِ، مَنَّتُكَ إِثْمَاءً، وَعَفْوُكَ تَفْضُّلاً، وَعَفْوَبَتُكَ عَدْلًا، وَقَضَاؤُكَ خَيْرَةً، إِنْ أَعْطَيْتَ لَمْ تَشِبْ عَطَاءَ كَبَمَنْ، وَإِنْ مَنَعْتَ لَمْ يَكُنْ مَنَعَكَ تَعَدُّياً، تَشْكُرُ مَنْ شَكَرَكَ وَأَنْتَ أَلْهَمْتَهُ شُكْرَكَ؛

خدایا! ای کسی که در برابر احسانت توقع جبران نداری، و ای کسی که از بخشش پشیمان نمی شوی، و ای کسی که مزد بنده خود را نه به همان اندازه [بلکه بیشتر] می دهی، تو در نعمت بخشیدن، آغازکننده ای و بخشایش از روی لطف است. مجازات عدالت است و قضاوتت بهترین است. اگر عطا کنی، آن را به منت آلوده نمی کنی و اگر محروم نمایی، از روی ستم نیست. هر کس تو را شکر گزارد، پادشش می دهی و حال آن که شکر گزاری را تو خود به او الهام نموده ای.
صحیفه سجادیه، از دعای ۴۵.

حدیث ۳۷۳

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْفِنِي مَوُونَةَ الْإِكْتِسَابِ وَ ارْزُقْنِي مِنْ غَيْرِ إِحْتِسَابٍ فَلَا اسْتِغْلَالَ عَنْ عِبَادَتِكَ بِالطَّلَبِ وَ لَا اِحْتِمَالَ إِضْرٍ تَبِعَاتِ الْمَكْسَبِ؛

خدایا! بر محمد و آل او درود فرست و مرا از کسب روزی همراه با رنج، بی نیاز گردان و از جایی که گمان نمی رود، روزی ام ده، تا به خاطر طلب روزی، از عبادت تو باز نمانم و بار سنگین مشکلات کسب روزی را به دوش نکشم.
صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث ۳۷۴

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ رَعِيَّتِكَ بِمَلِكِ النَّكَاحِ، فَإِنْ تَعَلَّمَ أَنَّ اللَّهَ جَعَلَهَا سَكَنًا وَ مُسْتَرَاحًا وَ أُنْسًا وَ وَاقِيَةً وَ كَذَلِكَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْا يَجِبُ أَنْ يَحْمَدَ اللَّهَ عَلَى صَاحِبِهِ وَ يَعْلَمَ أَنَّ ذَلِكَ نِعْمَةٌ مِنْهُ عَلَيْهِ وَ وَجِبَ أَنْ يُحْسِنَ صِيحْبَهُ نِعْمَةً اللَّهُ وَ يُكْرِمَهَا وَ يَزْفِقَ بِهَا وَ إِنْ كَانَ حَقُّكَ عَلَيْهَا أَغْلَظَ وَ طَاعَتُكَ بِهَا أَلْزَمَ فِيمَا أَحْبَبْتَ وَ كَرِهْتَ مَا لَمْ تَكُنْ مَعْصِيَةً فَإِنَّ لَهَا حَقَّ الرَّحْمَةِ وَ الْمُؤَانَسَةِ وَ مَوْضِعَ السُّكُونِ إِلَيْهَا قَضَاءَ اللَّذَّةِ الَّتِي لَا بُدَّ مِنْ قَضَائِهَا وَ ذَلِكَ عَظِيمٌ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ؛

حق زن آن است که بدانی خداوند او را مایه آرامش و آسایش و همدم و پرستار تو قرار داده است، هم چنین بر هر یک از شما واجب است که خداوند را به خاطر وجود دیگری ستایش کند و بداند که او نعمتی است که خداوند ارزانی داشته و واجب است که با نعمت خداوندی، رفتار نیک داشته باشد و او را گرمی بخشد و با او سازگاری کند و هر چند حق تو بر زنت بیشتر است و

فرمان پذیری از تو، در هر چه دوست می داری یا نمی پسندی، تا آن جا که گناه نباشد، بر او لازم تر است، در هر حال او این حق را دارد که از تو مهربانی ببیند و از همدمی تو برخوردار شود، و حق دارد که در بر آوردن کامی که به ناچار باید بر آورده شود، آرامش و آسایشش تأمین شود و این حقی بس بزرگ است و هیچ نیرو و توانی جز به خداوند نیست.
تحف العقول، ص ۲۶۱.

حدیث ۳۷۵

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ قَسْوَةَ الْبَطْنِ وَ قَتْرَةَ الْمَيْلَةِ وَ سُكْرَ الشَّعْبِ وَ عِزَّةَ الْمُلْكِ مِمَّا يُبْطُ وَ يُبْطِءُ عَنِ الْعَمَلِ وَ يُنْسِي الذُّكْرَ؛

پرخوری و سستی اراده و مستی سیری و غفلت حاصل از قدرت، از عوامل بازدارنده و کندکننده در عمل است و ذکر (خدا) را از یاد می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ح ۱۲۹، ح ۱.

حدیث ۳۷۶

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ ... وَ أَجْرٍ لِلنَّاسِ عَلَى يَدِي الْخَيْرِ وَ لَا تَمَحِّقْهُ بِالْمَنِّ، وَ هَبْ لِي مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَ اعْصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ؛

خدایا! به دست من برای مردم خیر و نیکی جاری ساز و آن را با منت گذاری من تباه مکن و مرا اخلاق والا- عطا فرما و از فخر فروشی نگاه دار.

صحیفه سجّادیه، از دعای ۲۰.

حدیث ۳۷۷

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ مَالِكَ فَإِنَّ لَاتَأْخُذَهُ إِلَّا مِنْ حِلِّهِ، وَ لَا تُثْفِقُهُ إِلَّا فِي وَجْهِهِ وَ لَا تُؤَثِّرُ عَلَى نَفْسِكَ مَنْ لَا يَحْمِدُكَ، فَاعْمَلْ بِهِ بِطَاعَةِ رَبِّكَ وَ لَا تَبْخُلْ بِهِ فِتْبَاءً بِالْحَسْرَةِ وَ النَّدَامَةِ مَعَ التَّبَعَةِ؛

حقّ دارایی ات این است که آن را جز از حلال به دست نیاوری و جز در راه درست، خرج نکنی و [در خرج کردن دارایی ات] کسی را که قدرشناس تو نیست، بر خود، ترجیح ندهی. پس آن را در راه اطاعت پروردگارت به کار بر و در آن بخل نوز، که غیر از پیامدهای بدش، گرفتار حسرت و پشیمانی نیز خواهی شد.

أمالی صدوق، ص ۴۵۵، ح ۶۱۰.

حدیث ۳۷۸

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا حَقُّ جَارِكَ فَحِفْظُهُ غَائِبًا وَ إِكْرَامُهُ شَاهِدًا وَ نُصِيرَتُهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا وَ لَا تَتَّبِعْ لَهُ عَوْرَةً فَإِنَّ عَلِمْتَ عَلَيْهِ سَوْءَ سَتْرَتِهِ عَلَيْهِ وَ أَنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ يَقْبَلُ نَصِيحَتَكَ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ وَ لَا تُسَلِّمُهُ عِنْدَ شِدِيدِهِ وَ تَقِيلُ عَثْرَتَهُ وَ تَغْفِرُ ذَنْبَهُ وَ تُعَاشِرُهُ مُعَاشِرَةَ كَرِيمَةٍ؛

اما حقّ همسایه ات این است که در غیاب او آبرویش را حفظ کنی و در حضورش او را احترام نهی. اگر به او ظلمی شد یاریش

رسانی، دنبال عیب هایش نباشی، اگر بدی از او دیدی بپوشانی، اگر بدانی نصیحت تو را می‌پذیرد، او را در خفا نصیحت کنی، در سختی‌ها رهایش نکنی، از لغزشش درگذری، گناهش را ببخشی و با او به خوبی و بزرگواری معاشرت کنی. خصال، ص ۵۶۹.

حدیث ۳۷۹

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ ... أَحِبَّنِي وَحَبِّبْنِي وَحَبِّبْ إِلَيَّ مَا تُحِبُّ مِنَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ حَتَّىٰ أَدْخُلَ فِيهِ بِلَدَّةٍ وَأَخْرُجَ مِنْهُ بِنَشَاطٍ؛

بار خدایا! مرا دوست بدار و نزد دیگران محبوبم گردان و گفتار و کرداری را که دوست داری، نزد من محبوب گردان تا با لذت وارد آنها شوم و با نشاط به انجامشان رسانم. بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۲۹۸، ح ۱۷.

حدیث ۳۸۰

امام سجاد علیه السلام :

مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ بِقَوْمٍ يَرْفَعُونَ حَجْرًا فَقَالَ : مَا هَذَا ؟

قَالُوا : نَعْرِفُ بِذَلِكَ أَشْدَّنَا وَأَقْوَانَا .

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشَدِّكُمْ وَأَقْوَأَكُمْ ؟

قَالُوا : بَلَى ، يَا رَسُولَ اللَّهِ .

قَالَ : أَشَدُّكُمْ وَأَقْوَأَكُمْ الَّذِي إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاهُ فِي إِثْمٍ وَلَا بَاطِلٍ ، وَإِذَا سَيَّخَطَ لَمْ يُخْرِجْهُ سَيِّخَطُهُ مِنْ قَوْلِ الْحَقِّ ، وَإِذَا قَدَرَ لَمْ يَتَعَاطَ مَالِيَسَ بِحَقِّ .

امام زین العابدین علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله بر گروهی گذشت که سنگی را بلند می‌کردند . فرمود : «این چه کاری است؟» .

گفتند : با این کار ، نیرومندترین و محکم‌ترین خود را می‌شناسیم .

فرمود : «آیا به شما خبر دهم که محکم‌ترین و نیرومندترین شما کیست؟» .

گفتند : بلی ، ای پیامبر خدا .

فرمود : «محکم‌ترین و نیرومندترین شما ، کسی است که هر گاه خشنود شود ، خشنودی اش او را به گناه و باطل نکشاند ، و هر گاه خشمگین شود ، خشمش ، او را از سخن حق ، بیرون نراند ، و هر گاه به قدرت رسید ، به کار غیر حق ، دست نزند» . معانی الأخبار : ص ۳۶۶ .

حدیث ۳۸۱

امام سجاد علیه السلام :

رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدِ اجْتَمَعَ فِي قَطْعِ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : تمام خیر و برکت را در بُریدن طمع از آنچه در دست مردم است ، یافتیم .

الکافی : ج ۲ ص ۱۴۸ ح ۳ .

حدیث ۳۸۲

امام سجاد علیه السلام :

أَمَا حَقُّ جَلِيسِكَ : فَأَنْ تُلِينَ لَهُ جَانِبَكَ ، وَتُنصِفَهُ فِي مُجَازَاهِ اللَّفْظِ ، وَلَا تَقُومَ مِنْ مَجْلِسِكَ إِلَّا بِإِذْنِهِ . وَمَنْ يَجْلِسُ إِلَيْكَ يَجُوزُ لَهُ الْقِيَامُ عَنْكَ بِغَيْرِ إِذْنِكَ ، وَتَنْسَى زَلَاتِهِ ، وَتَحْفَظُ خَيْرَاتِهِ ، وَلَا تُسْمِعُهُ إِلَّا خَيْرًا .

امام زین العابدین علیه السلام : حقّ همشین تو عبارت است از این که : با او نرمی کنی ، و در توبیخ لفظی ، انصاف را رعایت کنی ، و جز با اذن او از جایت برنخیزی ، و این که اگر نزد تو نشست ، بتواند بدون اجازه تو برخیزد ، لغزش هایش را فراموش کنی و خوبی هایش را به یاد داشته باشی و جز نیکی به گوشش نرسانی .
الخصال : ص ۵۶۹ .

حدیث ۳۸۳

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا رَكِبَ الْبَحْرَ بِأَهْلِهِ فَكُسِرَ بِهِمْ ، فَلَمْ يَنْجُ مِمَّنْ كَانَ فِي السَّفِينَةِ إِلَّا امْرَأَةُ الرَّجُلِ ، فَإِنَّهَا نَجَتْ عَلَى لَوْحٍ مِنَ أَلْوَابِ السَّفِينَةِ حَتَّى أَلْبَجَتْ عَلَى جَزِيرَةٍ مِنْ جَزَائِرِ الْبَحْرِ ، وَكَانَ فِي تِلْكَ الْجَزِيرَةِ رَجُلٌ يَقْطَعُ الطَّرِيقَ وَلَمْ يَدْعُ لِلَّهِ حُرْمَةً إِلَّا أَنْتَهَكَهَا ، فَلَمْ يَعْلَمْ إِلَّا وَالْمَرْأَةُ قَائِمَةٌ عَلَى رَأْسِهِ ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَيْهَا فَقَالَ : إِنْ سِئْتِ أُمِّ جَيْتِي؟

فَقَالَتْ : إِنْ سِئْتِ ، فَلَمْ يُكَلِّمَهَا كَلِمَةً حَتَّى جَلَسَ مِنْهَا مَجْلِسَ الرَّجُلِ مِنْ أَهْلِهِ ، فَلَمَّا أَنْ هَمَّ بِهَا اضْطَرَبَتْ ، فَقَالَ لَهَا : مَا لَكَ تَضْطَرِبِينَ؟
فَقَالَتْ : أَفْرَقُ مِنْ هَذَا؟ وَأَوْمَأَتْ بِيَدِهَا إِلَى السَّمَاءِ .

قال : فَصَنَعْتَ مِنْ هَذَا شَيْئًا .

قالت : لا وَعِزَّتِي .

قال : فَأَنْتِ تَفْرَقِينَ مِنْهُ هَذَا الْفَرَقَ وَلَمْ تَصْنَعِي مِنْ هَذَا شَيْئًا ، وَإِنَّمَا اسْتَكْرَهَكَ اسْتِكْرَاهًا ، فَأَنَا وَاللَّهِ أَوْلَى بِهَذَا الْفَرَقِ وَالْخَوْفِ وَأَحَقُّ مِنْكَ ، قَالَ فَقَامَ وَلَمْ يُحْدِثْ شَيْئًا ، وَرَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَلَيْسَتْ لَهُ هِمَّةٌ إِلَّا التَّوْبَةُ وَالْمُرَاجَعَةُ ، فَبَيْنَا هُوَ يَمْشِي إِذْ صَادَفَهُ رَاهِبٌ يَمْشِي فِي الطَّرِيقِ فَحَمَيْتَ عَلَيْهِمَا الشَّمْسُ ، فَقَالَ الرَّاهِبُ لِلشَّابِّ : ادْعُ اللَّهَ يُظِلَّنَا بِعِمَامَتِهِ ، فَقَدْ حَمَيْتَ عَلَيْنَا الشَّمْسُ .

فَقَالَ الشَّابُّ : مَا أَعْلَمُ أَنْ لِي عِنْدَ رَبِّي حَسَنَةٌ فَأَتَجَسَّرَ عَلَى أَنْ أَسْأَلَ لَهُ شَيْئًا!

قال : فَأَدْعُوا أَنَا وَتَوَّعُّنْ أَنْتَ .

قال : نَعَمْ ، فَأَقْبَلَ الرَّاهِبُ يَدْعُو وَالشَّابُّ يُوِّعُّ ، فَمَا كَانَ بِأَسْرَعٍ مِنْ أَنْ أَظَلَّتْهُمَا عِمَامَتُهُ فَمَشَى تَحْتَهَا مَلِيًّا مِنَ النَّهَارِ ، ثُمَّ تَفَرَّقَتِ الْجَادَّةُ جَادَّتَيْنِ ، فَأَخَذَ الشَّابُّ فِي وَاحِدَةٍ وَأَخَذَ الرَّاهِبُ فِي وَاحِدَةٍ ، فَإِذَا السَّحَابَةُ مَعَ الشَّابِّ!

فَقَالَ الرَّاهِبُ : أَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي لَكَ اسْتِجَابٌ وَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي فَأَخْبَرَنِي مَا قَصَّيْتُكَ ، فَأَخْبَرَهُ بِخَبْرِ الْمَرْأَةِ .

فَقَالَ : غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى حَيْثُ دَخَلْتَ الْخَوْفَ ، فَانْظُرْ كَيْفَ تَكُونُ فِيمَا تَسْتَقْبِلُ!؟

امام زین العابدین علیه السلام : مردی با خانواده خود ، به سفری دریایی رفت . کشتی آنها درهم شکست و هیچ کس ، جز همسر آن مرد ، نجات پیدا نکرد . او بر تخته شکسته ای از کشتی نجات یافت و به جزیره ای پناه برد .

در آن جزیره ، مردی راهزن بود که هیچ حریمی برای خدا نبود که او آن را هتک نکرده باشد . ناگهان دید که آن زن بالای سرش ایستاده است . سرش را به سوی او بلند کرد و پرسید : انسانی یا جَنّی؟

زن پاسخ داد : انسانم .

مرد، بی آن که با او سخنی بگوید، همانند مردی که با همسرش می‌نشیند، نزد او نشست. هنگامی که قصد نزدیکی با او کرد، زن پریشان شد. مرد از وی پرسید: چرا پریشان و نگران شدی؟
پاسخ داد: از این (خدا) می‌ترسم، و به آسمان اشاره کرد.
مرد گفت: آیا تا به حال چنین کاری کرده‌ای (زنا داده‌ای)؟
زن پاسخ داد: نه؛ به عزّتش سوگند.

مرد گفت: تو این چنین از او می‌ترسی، در حالی که چنین کاری نکرده‌ای. و اینک هم من تو را مجبور می‌کنم؟! به خدا سوگند که من به پریشانی و ترس، از تو سزاوارترم.

سپس مرد درخواست. و هیچ کاری نکرد و به سوی خانواده اش رهسپار شد، در حالی که هیچ فکری جز توبه به سوی خداوند نداشت.

در همان اندیشه راه می‌رفت که راهبی در راه با او برخورد کرد. خورشید، گرمای سوزانی بر آن دو می‌تاباند. راهب به جوان گفت: از خداوند بخواه که برایمان ابری سایه افکن فراهم کند. خورشید، گرمای سوزانی دارد.
جوان گفت: گمان نمی‌کنم هیچ خوبی‌ای در پیشگاه خداوند داشته باشم تا با آن جرئت درخواست از او را داشته باشم.
راهب گفت: پس من دعا می‌کنم، تو آمین بگو.
جوان پاسخ داد: باشد.

راهب، دعا می‌کرد و جوان، آمین می‌گفت، طولی نکشید که ابری بر آنها سایه گستراند. هر دو مدّتی را زیر سایه ابر، راه طی کردند. آن گاه، راهشان جدا شد. جوان به راهی و راهب به راه دیگری رفت. ابر با جوان همراه شد. راهب به وی گفت: تو از من بهتری. برای این که دعای تو اجابت شد و دعای من اجابت نشد. به من بگو ماجرای چیست؟
جوان، ماجرای خود را با آن زن برای راهب بازگفت. راهب گفت: به جهت ترسی که از خداوند در دلت راه یافت، گناهان گذشته ات آمرزیده شد. دقت کن که در آینده چگونه خواهی بود.
الکافی: ج ۲ ص ۶۹ ح ۸.

حدیث ۳۸۴

امام سجّاد علیه السلام:
اللَّجَاجَةُ مَقْرُونَةٌ بِالْجَهَالَةِ، وَالْحَمِيَّةُ مَوْصُولَةٌ بِاللَّيْلِ، وَسَبَبُ الرَّفْعَةِ التَّوَاضُّعُ.
امام زین العابدین علیه السلام: لجاجت، با نادانی همراه است؛ غیرت، با گرفتاری گره خورده است؛ و عامل بزرگی، فروتنی است.
نزهة الناظر: ص ۹۱ ح ۱۴.

حدیث ۳۸۵

امام سجّاد علیه السلام:
رَبَّنَا... وَآمَنُ عَلَيْنَا بِالنَّشَاطِ وَأَعِدْنَا مِنَ الْفَسْلِ وَالْكَسَلِ.
امام زین العابدین علیه السلام - در مناجاتش - : پروردگارا! شادابی را به ما ارزانی کن و از کاهلی و سستی، ما را پناه ده.
بحار الأنوار: ج ۹۴ ص ۱۲۵.

حدیث ۳۸۶

امام سجاد علیه السلام :

اللَّهُمَّ وَمَنْ عَلَيَّ بِنِقَاءِ وُلْدِي وَيِاصْلَاحِهِمْ لِي وَيَامْتَاعِي بِهِمْ .

إِلَهِي امدُد لي في أعمارِهِمْ ، وزِد لي في آجالِهِمْ ، وَرَبِّ لي صِدِّغِهِمْ ، وَقَوِّ لي ضَعْفَهُمْ ، وَأَصِحِّحْ لي أبدانَهُمْ وأديانَهُمْ وأخلاقَهُمْ ، وعافِهِمْ في أنفُسِهِمْ وفي جوارِحِهِمْ وفي كُلِّ ما عُيِّتَ بِهِ مِنْ أمرِهِمْ ، وأدرِّر لي وعلى يَدِي أرزاقَهُمْ .

وَاجْعَلْهُم أبراا أتقيا بَصْرَاءَ سامِعِينَ مُطِيعِينَ لَكَ ، ولأوليايَكَ مُحِبِّينَ مُناصِحِينَ ، وَلِجَمِيعِ أَعْدائِكَ مُعانِدِينَ وَمُبْغِضِينَ ، آمين .

اللَّهُمَّ اشدِّد بِهِمْ عَضُدِي ، وأقِم بِهِمْ أودِي ، وَكثِّر بِهِمْ عِدَدِي ، وزَيِّن بِهِمْ مَحْضَرِي ، وَأحِي بِهِمْ ذِكْرِي ، وَأَكْفِنِي بِهِمْ في غَيْبَتِي ، وَأَعِنِّي بِهِمْ على حاجتِي ، وَاجْعَلْهُم لي مُحِبِّينَ ، وَعَلَيَّ حُدَيْينَ مُقبِلِينَ مُستَقِيمِينَ لي ، مُطِيعِينَ ، غَيْرِ عاصِينَ ولا عاقِبِينَ ولا مُخالِفِينَ ولا خاطِبِينَ .

وأعِنِّي على تَرْبِيَّتِهِمْ وتَأديبِهِمْ ، وبرِّهِمْ ، وهَب لي مِنْ لَدُنْكَ مَعَهُم أولادا ذُكورا ، وَاجْعَلِ ذلِكَ خيرا لي ، وَاجْعَلْهُم لي عونا على ما سَأَلْتُكَ . وَأَعِدْني وَذُرِّيَّتِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ .

فإنَّكَ خَلَقْتَنَا وأمرْتَنَا ونَهَيْتَنَا ورَغَبْتَنَا في ثوابِ ما أمرْتَنَا ورَهَبْتَنَا عِقابَهُ ، وَجَعَلْتَ لَنَا عَدُوا يَكِيدُنا ، سَيَلَطْتَهُ مِنَّا على ما لَمْ تُسَلِّطْنا عَلَيْهِ مِنْهُ ، أَسَكَنْتَهُ صُدورنا ، وَأَجْرَيْتَهُ مَجارِي دماننا .

لا يَعْغُلُ إن عَفَلْنا ، ولا يَنْسِي إن نَسِينا ، يُؤمِنُنا عِقابَكَ ، وَيُخَوِّفُنا بِغَيْرِكَ . إن هَمَمْنَا بِفاحِشَةٍ شَجَعْنَا عَلَيْها ، وإن هَمَمْنَا بِعَمَلٍ صالحٍ تَبَطَّنا عَنْهُ ، يَتَعَرَّضُ لَنَا بِالشَّهواتِ ، وَيَنْصِبُ لَنَا بِالشُّبُهاتِ ، إن وَعَدْنَا كَذَبًا ، وإن مَنَّا أخلَفْنا ، وإلَّا تَصْرِفُ عَنَّا كَيْدَهُ يَضِلُّنا ، وإلَّا تَقِنَّا خَبالَهُ يَسْتَرِلُّنا .

اللَّهُمَّ فَاهِرِ سُلْطانَهُ عَنَّا بِسُلْطانِكَ حَتَّى تَحْسِبَهُ عَنَّا بِكَرْثَةِ الدُّعاءِ لَكَ فَتُصْبِحَ مِنْ كَيْدِهِ في المَعْصومِينَ بِكَ .

اللَّهُمَّ أَعْطِنِي كُلَّ سُؤلي ، وَأَقْضِ لي حوائِجِي ، ولا تَمْنَعْنِي الإِجابَةَ وَقَدْ ضَمِنْتَهَا لي ، ولا تَحْجِبْ دُعائِي عَنكَ وَقَدْ أَمَرْتَنِي بِهِ ، وَأَمُنْ عَلَيَّ بِكُلِّ ما يُصْلِحُنِي في دُنْيايَ وَآخِرَتِي ما ذَكَرْتُ مِنْهُ وما نَسِيتُ ، أو أَظْهَرْتُ أو أَحْفَيْتُ أو أَعْلَنْتُ أو أَسْرَرْتُ .

وَاجْعَلْني في جَمِيعِ ذلِكَ مِنَ المُصْلِحِينَ بِسؤالِي إِيّاكَ ، المُنْجِحِينَ بِالمُطَلَبِ إِلَيْكَ غَيْرِ المَمْنوعِينَ بِالمُتَوَكِّلِ عَلَيْكَ . المُعَوِّدِينَ بِالمُتَعَوِّذِ بِكَ ، الزَّابِحِينَ في التَّجارَةِ عَلَيْكَ ، المُجارِينَ بِعِزِّكَ ، المُوسِّعِ عَلَيْهِمُ الرِّزْقَ الحلالَ مِنْ فَضْلِكَ ، الواسِعِ بِجودِكَ وَكَرَمِكَ ، المُعزِّينَ مِنَ الدُّلِّ بِكَ ، وَالمُجارِينَ مِنَ الظُّلمِ بِعَدْلِكَ ، وَالمُعافِينَ مِنَ البلاءِ بِرَحْمَتِكَ ، وَالمُغْنِينَ مِنَ الفَقْرِ بِغِنّاكَ ، وَالمَعْصومِينَ مِنَ الذُّنوبِ وَالزَّلِيلِ وَالخَطاءِ بِتَقواكَ ، وَالمُؤَفِّقِينَ لِلخَيْرِ وَالرُّشْدِ وَالصَّوابِ بِطاعَتِكَ ، وَالمُحالِ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الذُّنوبِ بِقُدْرَتِكَ ، التَّيارِكِينَ لِكُلِّ مَعْصِيَتِكَ ، السَّاكِنِينَ في جِوارِكَ .

اللَّهُمَّ أَعْطِنَا جَمِيعَ ذلِكَ بِتَوْفيقِكَ وَرَحْمَتِكَ ، وَأَعِدْنا مِنَ عَذابِ السَّعِيرِ ، وَأَعْطِ جَمِيعَ المُسْلِمِينَ وَالمُسلِماتِ وَالمُؤمِنِينَ وَالمُؤمِناتِ مِثْلَ الَّذِي سَأَلْتُكَ لِنَفْسِي وَلِوَلْدِي في عاجِلِ الدُّنيا وَآجِلِ الآخِرَةِ ، إِنَّكَ قَرِيبٌ مُجِيبٌ سَمِيعٌ عَلِيمٌ عَفُوٌّ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ .

وَآتِنَا في الدُّنيا حَسَنَةً ، وَفي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذابَ النَّارِ .

امام زين العابدين عليه السلام - از دعاهاي ايشان براي فرزندانش - : بار خدايا! بر من منت گذار و فرزندانم را براي ننگه دار ، شايستگي شان ده ، و براي من بهره اي در آنان نده ، عمرشان را دراز فرما و بر زندگاني شان بيغزا ، خردسالشان را پرورش ده ، ناتوانشان را توانا ساز ، تنشان و دينشان و اخلاقشان را به سلامت دار ، در جان و جسمشان ، و در هر كار از كارهايشان كه در آن مي كوشند ، عافيت نه ، و روزي شان را براي من و به دست من ، پيوسته قرار ده .

[بار خدايا!] فرزندانم را همه ، از نيكان ، پرهيزگاران ، بينايان ، شنوندگان ، فرمانبرداران خويش و دوستدار و نيكخواه دوستانت

گردان، و چنان کن که دشمن و کین توز دشمنان باشند. آمین!

بار خدایا! بازویم را به نیروی فرزندانم توانا ساز، نابسامانی هایم را بدانان سامان ده، شمار یارانم را بدیشان فزونی بخش، و مجلسم را بدانان بیارای، نامم را بدیشان زنده بدار، و در نبودنم، آنان را به کارم برگمار، و در نیازمندی ها آنان را به یاری ام وادار.

[بار خدایا!] چنان کن که فرزندانم دوستدار من باشند، به من مهر بورزند، به من روی آورند، و در یاری ام پایدار باشند. چنان کن که فرمانبردارم باشند، نه عصیانگر و نافرمان، و نه از مخالفان و خطاکاران.

[بار خدایا!] مرا در پرورش و تربیت و نیکی به آنان موقت دار، و همراه آنان، فرزندان پسر نیز ارزانی ام دار، خیرم را در آن نه، و مرا در آنچه از تو خواسته ام، بدانان یاری ده، و مرا و فرزندانم را از شر شیطان رانده شده، پناه ده.

[بار خدایا!] تو ما را آفریده ای و به نیکی امر کرده و از بدی بازداشته ای، به ثواب فرمانبرداری ات تشویق، و از عقاب نافرمانی ات بیمناک ساخته ای، کسی را که در کار ما نیرنگ می کند، به دشمنی ما گمارده ای، و در اموری وی را بر ما چیره کرده ای که ما را بر وی چیره نکرده ای. او را در سینه های ما جای داده ای و چون خون در رگ هایمان روان ساخته ای.

اگر از وی شویم، از ما غافل نمی شود، اگر فراموشش کنیم، فراموشمان نمی کند، کيفرت را در نظر ما ناچیز می نماید، و ما را از دیگری جز تو می ترساند. اگر آهنگ گناه کنیم، در ارتکاب آن، دلیرمان می گرداند و اگر آهنگ کاری شایسته کنیم، از گزاردنش بازمان می دارد، هواهای نفسانی را برای ما می آراید و شبهات را به ما می نمایاند. اگر وعده مان دهد، دروغ، می گوید، و اگر آرزویی در دلمان برانگیزد، خلاف آن می کند. اگر مکرش را از ما باز نگردانی، گم راهمان می سازد و اگر از تبهکاری اش بازمان نداری، ما را می لغزاند.

بار خدایا! به توانایی ات قدرتش را در هم شکن، تا بنیان سعادتمان را نلرزاند، و توفیق دعایمان ده تا ما را از مکر و فریبش نکه دارد.

بار خدایا! همه خواسته هایم را عطا کن، حوایجم را برآور، و از اجابت محرومم مساز، که اجابت را خود بر عهده گرفته ای. دعایم را از درگاهت مگردان، که خود بدان فرمانم داده ای. آنچه دنیا و آخرتم را اصلاح می کند، عطایم کن: بر زبانش آورده باشم یا از یادش برده باشم، اظهارش کرده باشم یا در دل نهان داشته باشم، آشکارش کرده باشم یا پوشانده باشم.

[بار خدایا!] چنان کن که در همه حال، با درخواست از تو، از مصلحان باشم، و با طلب از درگاهت، از کام یافتگان گردم، و با توکل بر تو از کسانی نباشم که محروم اند.

[بار خدایا!] در شمار آنانم بر پناه جستن به تو خو گرفته اند و از سودایت سود برده اند و در آسایشگاه عزت آرمیده اند و از کرمت به روزی حلال، دست یافته اند و از بخشش به فراخی نعمت رسیده اند و با تو از ذلت به عزت دست یافته اند و از ستم به دادگری ات پناه جسته اند و به مهت از گرفتاری رهیده اند و از توانگری ات توانگری یافته اند و به پارسایی ات از گناه و لغزش مصون مانده اند و به طاعتت به خیر و رشاد و صواب، توفیق یافته اند، و به قدرتت از گناهان رهایی یافته و در کوی رحمت آرمیده اند.

بار خدایا! همه این خواسته ها را به توفیق و مهت ارزانی ام دار، و ما را از عذاب دوزخ نکه دار، و همه مردان و زنان با ایمان را در این سرای در گذار و آخرت ماندگار، بدانچه برای خود و فرزندانم خواسته ام گرامی دار، که تو نزدیک و اجابت کننده ای، شنوای دانایی، در گذرنده و آمرزگاری، نرم خوی و مهربانی.

ما را در این دنیا نیکی و در آخرت، نیکی عطا فرمای و از عذاب آتش، رهایی مان بخش.

حدیث ۳۸۷

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ فِي رِدَاءٍ مُمَشَّقٍ .
فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، لَقَدْ خَرَجْتَ إِلَيَّ كَأَنَّكَ فَتَى .

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : نَعَمْ يَا أَعْرَابِيُّ ، أَنَا الْفَتَى ، ابْنُ الْفَتَى ، أَخُو الْفَتَى .

فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، أَمَا الْفَتَى فَتَنَم ، وَكَيْفَ ابْنُ الْفَتَى وَأَخُو الْفَتَى؟

فَقَالَ : أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولَ : «قَالُوا سَمِعْنَا فَتَى يَدُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُوَ إِبْرَاهِيمُ»

امام زین العابدین علیه السلام : مردی بادیه نشین ، نزد پیامبر خدا آمد . پیامبر صلی الله علیه و آله با عیبایی سرخ رنگ ، بیرون آمد .

بادیه نشین گفت : ای محمد! طوری بیرون آمده ای که گویا جوان هستی!؟

فرمود : «بلی ، ای بادیه نشین! من جوانم ، فرزند جوان و برادر جوان» .

مرد گفت : ای محمد! خودت جوانی ، آری ؛ ولی چگونه فرزند جوان و برادر جوانی؟

فرمود : «آیا سخن خداوند عز و جل را در قرآن نشنیده ای که می فرماید : «گفتند : شنیدیم جوانی ، از آنها [به بدی] یاد می کرد

که به او ابراهیم گفته می شود ...» و من ، فرزند ابراهیم هستم . و اما برادر جوان هستم؛ زیرا در روز نبرد احد ، منادی از آسمان ندا

داد که : «شمسیری جز ذو الفقار ، و جوانی جز علی نیست " و علی ، برادر من است و من ، برادر اویم» .

الأنبياء : ۶۰ .

حدیث ۳۸۸

امام سجاد علیه السلام :

فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ» - قَالَ : قَامَتِ امْرَأَةُ الْعَزِيزِ إِلَى الصَّنَمِ فَأَلْقَتْ عَلَيْهِ ثَوْبًا ، فَقَالَ لَهَا يَوْسُفُوعُ : مَا هَذَا

فَقَالَتْ : أَسْتَحْيِي مِنَ الصَّنَمِ أَنْ يَرَانَا .

فَقَالَ لَهَا يَوْسُفُوعُ : أَسْتَحْيِيَنَّ مَنْ لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يَفْقَهُ وَلَا يَأْكُلُ وَلَا يَشْرَبُ وَلَا أَسْتَحْيِي أُنَا مِمَّنْ خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَعَلَّمَهُ فَذَلِكَ قَوْلُهُ

عَزَّ وَجَلَّ : «لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ» .

امام زین العابدین علیه السلام - درباره این سخن خداوند عز و جل :-

«اگر برهان پروردگارش را ندیده بود ، ...» : همسر عزیز مصر به سمت بُت رفت و پارچه ای بر او افکند . یوسف علیه السلام به وی

گفت : «این ، چه کاری است؟» .

زن گفت : خجالت می کشم که بت ما را ببیند .

یوسف علیه السلام به وی گفت : «تو از چیزی که نمی شنود و نمی بیند و درک نمی کند و نمی خورد و نمی آشامد ، حیا می

کنی و من از کسی که انسان را آفرید و به او آموخت ، حیا نکنم!؟» . این است معنای سخن خداوند عز و جل : «اگر برهان

پروردگارش را ندیده بود ...» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۴۵ ح ۱۶۲ .

حدیث ۳۸۹

امام سجاد علیه السلام :

مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَوَلَدٌ يَسْتَعِينُ بِهِمْ .

امام زین العابدین علیه السلام : از سعادت مرد ، داشتن فرزندی است که از آنها کمک می گیرد .

الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۲ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۶۴ ح ۳۵۹۸ .

حدیث ۳۹۰

امام سجاد علیه السلام :

: وَ أَمَّا حَقٌّ وَوَلَدِكَ فَإِنَّ تَعَلَّمَ أَنَّهُ مِنْكَ ، وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِخَيْرِهِ وَشَرِّهِ ، وَأَنَّكَ مَسْئُولٌ

عَمَّا وَلِيَّتُهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَالِدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ ، عَزَّ وَجَلَّ وَالْمَعُونَةَ عَلَى طَاعَتِهِ ، فَأَعْمَلْ فِي أَمْرِهِ عَمَلٌ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ مُثَابٌّ عَلَى الْإِحْسَانِ إِلَيْهِ ، مُعَاقِبٌ عَلَى الْإِسَاءَةِ إِلَيْهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : و اما حقّ فرزندی این است که بدانی او از توست و با خوب و بدش در دنیا ، منتسب به توست و بی گمان ، تو درباره

آنچه بر عهده ات است : خوب تربیت کردن او و او را به سوی خداوند عز و جلاهنمایی کردن و به فرمان برداری از او (خداوند) یاری کردن ، مسئولی . پس در کار او ، همانند کسی عمل کن که می داند برای نیکی کردن به او پاداش می گیرد و بر بدی کردن به او مجازات می شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۶۲۲ ح ۳۲۱۴ ، الخصال : ص ۵۶۸ ح ۱ کلاهما عن أبي حمزة الثمالي (ثابت بن دینار).

حدیث ۳۹۱

امام سجاد علیه السلام :

وَأَمَّا حَقٌّ وَوَلَدِكَ فَتَعَلَّمَ أَنَّهُ مِنْكَ ، وَ مُضَافٌ إِلَيْكَ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا بِخَيْرِهِ وَشَرِّهِ ، وَأَنَّكَ مَسْئُولٌ عَمَّا وَلِيَّتُهُ مِنْ حُسْنِ الْأَدَبِ وَالِدَّلَالَةِ عَلَى رَبِّهِ ، وَالْمَعُونَةَ لَهُ عَلَى طَاعَتِهِ فِيكَ وَفِي نَفْسِهِ ، فَمُثَابٌّ عَلَى ذَلَّتِكَ وَمُعَاقِبٌ ، فَأَعْمَلْ فِي أَمْرِهِ عَمَلَ الْمُتَزَيِّنِ بِحُسْنِ أَثَرِهِ عَلَيْهِ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا ، الْمُعْذِرِ إِلَى رَبِّهِ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ بِحُسْنِ الْقِيَامِ عَلَيْهِ وَالْأَخْذِ لَهُ مِنْهُ ، وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : و اما حقّ فرزندی ، این است که بدانی او از توست و با خوب و بدش در دنیا منسوب به توست و تو درباره آنچه بر عهده ات است ، یعنی : خوب تربیت کردن او ، او را به سوی خداوند عز و جلاهنمایی کردن ، و در کار فرمان برداری از خداوند در حقّ تو و خودش یاری کردن ، مسئولی و بر آن ، هم پاداش می گیری و هم مجازات می شوی . پس در کار [تربیت] او ، همانند کسی رفتار کن که در این دنیا با اثر نیکش در حقّ او کارش را می آراید و در آنچه میان تو و پروردگارت است ، به خاطر انجام دادن درست آن و نتیجه ای که از آن می گیری ، نزد او معذور است و نیرویی نیست جز از خدا .

تحف العقول : ص ۲۶۳ ح ۲۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۵ ح ۲ .

حدیث ۳۹۲

امام سجاد علیه السلام :

أَمَّا صَوْمُ التَّأْدِيبِ فَإِنَّ يُؤَخَذَ الصَّبِيُّ إِذَا رَاهَقَ بِالصَّوْمِ ، تَأْدِيبًا وَ لَيْسَ بِفَرْضٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : اما روزه آموزشی این است که وقتی کودک ، نزدیک بلوغ رسید ، برای تربیت ، و نه آن که واجب

باشد، به روزه گرفتن، و داشته می شود.

الکافی: ج ۴ ص ۸۶ ح ۱، تهذیب الأحکام: ج ۴ ص ۲۹۶ ح ۸۹۵ کلاهما عن الزهري.

حدیث ۳۹۳

امام سجاد علیه السلام:

حَقُّ الصَّغِيرِ رَحْمَتُهُ فِي تَعْلِيمِهِ، وَالْعَفْوُ عَنْهُ وَالسَّتْرُ عَلَيْهِ، وَالرَّفْقُ بِهِ، وَالْمَعُونَةُ لَهُ ... وَحَقُّ أَهْلِ مِلَّتِكَ ... أَنْ يَكُونَ شُيُوخُهُمْ بِمَنْزِلَةِ أَبِيكَ، وَشُبَّانُهُمْ، بِمَنْزِلَةِ إِخْوَتِكَ، وَعَجَائِزُهُمْ بِمَنْزِلَةِ أُمَّكَ، وَالصَّغَارُ بِمَنْزِلَةِ أَوْلَادِكَ.

امام زین العابدین علیه السلام: حقّ خردسال، مهربانی در آموزش او، بخشیدن او و پوشاندن [اشتباهات] او، مدارا کردن با او و یاری کردن اوست... وحق هم کیشان تو این است که... پیرمردان آنها به جای پدر تو باشند و جوانانشان، به جای برادران تو و زنان پیرشان به جای مادر تو و خردسالان [آنها] به جای فرزندان تو.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۲ ص ۶۲۵ ح ۳۲۱۴، الخصال: ص ۵۷۰ ح ۱ کلاهما عن ابي حمزة الثمالي (ثابت بن دینار).

حدیث ۳۹۴

امام سجاد علیه السلام:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا [لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَام]: قُومَا الْآنَ فَاصْطَرَعَا، فَقَامَا لِيَصْطَرِعَا، وَقَدْ خَرَجَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِي بَعْضِ حَاجَتِهَا، فَدَخَلَتْ فَسَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ يَقُولُ: يَا

امام زین العابدین علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله به آن دو (امام حسن و امام حسین علیهما السلام) فرمود: «هم اکنون، برخیزید و کشتی بگیرید».

آن دو از جای برخاستند تا کشتی بگیرند. فاطمه علیها السلام که برای کاری [از خانه] خارج شده بود، بر آنان وارد شد و شنید که پیامبر صلی الله علیه و آله می گوید: «دوباره، ای حسن! حسین را محکم بگیر و به زمین بزن».

[از این رو] به پدر گفت: شگفتا ای پدر! این را بر آن دیگری تحریک می کنی؟ آیا بزرگ تر را بر کوچک تر تحریک می کنی؟!؟

پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «دختر عزیزم! آیا خشنود نیستی از این که من بگویم: "ای حسن! حسین را محکم بگیر و به زمین بزن؛ در حالی که دوست من جبرئیل می گوید: "ای حسین! حسن را محکم بگیر و بر زمین بزن". "؟
ایه: هذه كلمة يراد بها الاستزادة (النهاية: ج ۱ ص ۸۷ «إيه»).

حدیث ۳۹۵

امام سجاد علیه السلام:

:اللَّهُمَّ وَمَنْ عَلَى بَيْتَاءِ وُلْدِي، وَإِصْلَاحِهِمْ لِي، وَإِيْمَتَاعِي بِهِمْ، إِلَهِي أَمُدُّ لِي فِي أَعْمَارِهِمْ، وَزِدْ لِي فِي آجَالِهِمْ، وَرَبِّ لِي صِيْرَتَهُمْ، وَقَوْلِي ضَعِيفَهُمْ، وَأَصِحِّ لِي

أَبْدَانَهُمْ وَأَدْيَانَهُمْ وَأَخْلَاقَهُمْ، وَعَافِهِمْ فِي أَنْفُسِهِمْ وَفِي جَوَارِحِهِمْ وَفِي كُلِّ مَا عُنِيتُ بِهِ مِنْ أَمْرِهِمْ، وَأَدْرِ لِي وَعَلَى يَدَيَّ أَرْزَاقَهُمْ، وَاجْعَلْهُمْ أَبْرَارًا أَتَقِيَاءَ بُصْرَاءَ سَامِعِينَ مُطِيعِينَ لَكَ، وَأَوْلِيَاءَكَ مُجِبِّينَ مُنَاصِحِينَ، وَلِجَمِيعِ أَعْدَائِكَ مُعَانِدِينَ وَمُبْغِضِينَ، آمِينَ.

اللَّهُمَّ اشْدُدْ بِهِمْ عَضْدِي، وَأَقِمْ بِهِمْ أَوْدِي

امام زین العابدین - از جمله دعاهای ایشان برای فرزندانش - : بار الها! با بقای فرزندانم و با صالح گردانیدن آنان برای من و با بهره مند شدن من از آنان، بر من مَنّت گذار. خدای من! عمر آنان را برای من، طولانی گردان و مدّت زمان [زندگی] آنان را برای من بیفز و خردسالشان را برایم پیروز و ناتوانشان را برایم نیرومند گردان و جسم و دین و اخلاق آنان را برایم سالم بدار و آنان را در جان

اعضایشان و در هر آنچه از امور آنان که در نظر دارم، سلامت بدار و به دست من، روزی آنان را برای من، فراوان گردان و آنان را نیکوکار، پارسا، بینا، شنوا، فرمان بردار خود، دوست خیرخواه دوستان خود و دشمنِ خصمگین همه دشمنانت قرار ده. آمین!

خداوندا! بازویم را به وجودشان نیرومند گردان و نابه سامانی امورم را به وجودشان استوار کن و نفقات مرا با آنان، فراوان نما و محضر مرا به وجودشان آراسته کن و یادم را به وسیله آنان، زنده نگه دار و در نبود من، امورم را به وسیله آنان، کفایت نما و به وسیله آنان، مرا در [برآوردن] نیازهایم یاری فرما. و آنان را دوستدار من و نسبت به من، دلسوزِ توجّه کننده استوار [در این راه]، و [نیز] فرمان بردارانی قرار ده که نه نافرمان باشند، نه بد کردار، نه مخالف و نه خطاکار.

و مرا در تربیت کردن و ادب آموختن و نیکی کردن به آنان، یاری فرما و با وجود اینان، از نزد خود به من، فرزندانِ پسری عطا کن و این را مایه خیر من قرار ده و آنان را در آنچه از تو خواسته ام، یاورم قرار ده.

و من و خاندانم را از شیطان رانده شده، پناه ده، که همانا تو، ما را آفریدی و امر کردی و نهی نمودی و ما را به پاداش آنچه امر نمودی، تشویق کردی و از مجازاتش بیم دادی و برای ما، دشمنی قرار دادی که با ما نیرنگ کند. به او تسلّطی بر ما دادی که به ما همانند آن، تسلّط بر او را ندادی. او را در دل های ما جای دادی و او را در مجرای خون ما روان ساختی. اگر ما غفلت کنیم، او غافل نمی ماند و اگر ما فراموش کنیم، او فراموش نمی کند. او ما را از کیفر تو، ایمن می گرداند و از کسی غیر از تو بیم می دهد. اگر به کار زشتی همّت گماریم، ما را بر آن، دلیر می گرداند و اگر به کار شایسته همّت کنیم، ما را از آن، باز می ایستاند. شهوت ها را به ما عرضه می کند و شبهات را در برابر ما قرار می دهد. اگر به ما وعده بدهد، دروغ می گوید و اگر ما را [به چیزی] آرزومند کند، خلافش عمل می کند. اگر نیرنگ او را از ما نگردانی، گم راهمان می سازد و اگر ما را از فساد او ننگه نداری، ما را می لغزاند. بار الها! با چیره مندی ات، چیرگی او را

از ما بگردان، به گونه ای که به خاطر فراوانی دعا برای تو، او را از ما باز داری و از کسانی شویم که از نیرنگش ایمن می داری. بار الها! همه خواسته هایم را به من بده و نیازم را برایم برآورده ساز و اجابت را از من، باز مدار که خود، آن را برایم ضمانت کرده ای و دعایم را از خودت نبوشان که خود، ما را به آن وا داشتی و با [اعطای] هر آنچه دنیا و آخرتِ مرا اصلاح می کند؛ چه آنچه را یاد کرده ام یا فراموش، آشکار ساخته ام یا پنهان، علنی کرده ام یا پوشیده، بر من مَنّت گذار و در همه اینها به خاطر درخواستم از تو، مرا از [شمار] مصلحان و به خاطر عرض نیاز به سوی تو، از کامیابان و به خاطر تکیه بر تو، از منع نشدگان و به خاطر پناه بردن به تو، از پناهندگان، و [همچنین مرا] از سودکنندگان در سودای با تو، از پناه برندگان به عزّت تو، از توسعه یافتگان در روزی حلال از فضلّت که به خاطر جود و کرم توست، از عزّت یافتگان از خواری به وسیله تو و از پناه جویان از ستم به عدل تو و از رهیدگان از بلا با رحمت تو و بی نیاز شدگان از فقر با غنای تو و از ایمن شدگان از گناهان و لغزش ها و خطاها به وسیله [توان] [بازداری تو و از توفیق مندان به خیر و رشد و درستی به خاطر فرمان برداری از تو، و از فاصله افتادگان میان آنان و گناهان با قدرت تو و ترک کنندگان هر گونه نافرمانی تو و از ساکنان در کنار خود، قرار ده.

بار الها! با توفیق خودت و رحمت خودت، همه اینها را به من ده و از عذاب دوزخ سوزان، پناهمان ده و به همه مردان و زنان مسلمان، و مردان و زنان اهل ایمان، همانند آنچه را برای خودم و فرزندانم در حال دنیا و آینده آخرت از تو خواستم، عطا کن که

تو نزدیک ، پاسخگو ، شنوا ، دانا ، بخشایشگر ، آمرزنده ، مهربان و بخشنده ای .
الأودُ : العوجُ (النهاية : ج ۱ ص ۷۹ «أود»).

حدیث ۳۹۶

امام سجاد علیه السلام :

:اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَهَابُهُمَا هَيْبَةَ السُّلْطَانِ الْعَسُوفِ

امام زین العابدین علیه السلام - از دعای ایشان برای پدر و مادر - : بارالها! مرا این گونه قرار ده که از آنان در هراس باشم ، همانند هراس از سلطان سختگیر ، و به آنان نیکی کنم ، همانند نیکی کردنِ مادر مهربان . و فرمانبرداری از پدر و مادرم را و نیکی کردنم به آنان را برای چشمانم آرام تر از خواب سنگین (شیرین) ، و برای سینه ام خنک تر از نوشیدنی شخص تشنه قرار ده تا آن که خواسته آنان را بر خواسته خودم مقدم بدارم .

العسوفُ : الظلومُ (تاج العروس : ج ۱۲ ص ۳۸۷ «عسف»).

حدیث ۳۹۷

امام سجاد علیه السلام :

حَقَّ سَائِسِكَ بِالْعِلْمِ التَّعْظِيمِ لَهُ ، وَالتَّوْقِيرِ لِمَجْلِسِهِ ، وَحُسْنِ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهِ ، وَالْإِقْبَالَ عَلَيْهِ ، وَأَلَّا تَرْفَعَ عَلَيْهِ صَوْتَكَ ، وَلَا تُجِيبَ أَحَدًا يَسْأَلُهُ عَن شَيْءٍ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يُجِيبُ ، وَلَا تُحَدِّثَ فِي مَجْلِسِهِ أَحَدًا ، وَلَا تَغْتَابَ عِنْدَهُ أَحَدًا ، وَأَنْ تَدْفَعَ عَنْهُ إِذَا ذُكِرَ عِنْدَكَ بِسَوْءٍ ، وَأَنْ تَسْتَرَّ عُيُوبَهُ وَتُظْهِرَ مَنَاقِبَهُ ، وَلَا تُجَالِسَ لَهُ عِدُوًّا وَلَا تُعَادِيَ لَهُ وَلِيًّا ، فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ شَهِدَتْ لَكَ مَلَائِكَةُ اللَّهِ عِزًّا وَجَلْبَانًا فَصِيْدَتُهُ ، وَتَعَلَّمَتْ عِلْمَهُ لِلَّهِ جَلًّا وَعِزًّا اسْمُهُ لِلنَّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق سرپرست علمی تو ، بزرگ داشتن او ، نگه داشتن احترام مجلس او ، خوب گوش دادن به او و توجه به اوست و این که صدایت را بر او بلند نکنی و به کسی که از او سؤال می کند ، پاسخ ندهی تا این که او خود ، پاسخ دهد ، و در مجلس او با کسی سخن نگویی و نزد او غیبت هیچ کس را نکنی ، و این که وقتی نزد تو از او به بدی یاد شد ، از او دفاع کنی ، و این که اشتباهاتش را بپوشانی و خوبی هایش را آشکار سازی و با دشمن او همنشین نشوی و با دوست او دشمنی نکنی . پس هرگاه چنین کردی ، فرشتگان خدا برای تو شهادت می دهند که تو به خاطر خدای عز و جل ، نزد او رفته ای و دانشش را فرا گرفته ای ، نه به خاطر مردم .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۶۲۰ ح ۳۲۱۴ ، الخصال : ص ۵۶۷ ح ۱ کلاهما عن أبی حمزة الثمالی (ثابت بن دینار) و راجع تحف العقول : ص ۲۶۰ .

حدیث ۳۹۸

امام سجاد علیه السلام :

لَا يَقِلُّ عَمَلٌ مَعَ تَقْوَى

وَكَيْفَ يَقِلُّ مَا يُتَقَبَلُ .

امام سجاد علیه السلام فرمود :

کاری که با تقوا همراه باشد اندک نیست ،

چگونه آنچه مقبول خدا قرار گرفته،
اندک محسوب شود.
تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث ۳۹۹

امام سجاد علیه السلام:
إِيَّاكَ وَالْإِثْمَاجَ بِالذَّنْبِ،
فَإِنَّ الْإِثْمَاجَ بِهِ أَعْظَمُ مِنْ رُكُوبِهِ.
امام چهارم علیه السلام فرمود:
مبادا به گناهی که انجام داده ای خوشحال باشی،
زیرا اظهار شادی بخاطر گناه
از انجام آن «گناه» بزرگتر است.
کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۸.

حدیث ۴۰۰

امام سجاد علیه السلام:
مَا أَكَلْتُ بِقِرَابَتِي بِرَسُولِ اللَّهِ شَيْئًا قَطُّ.
امام سجاد علیه السلام فرمود:
هیچگاه به دلیل انتساب به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله
چیزی نخوردم
«و از آبروی آن بزرگوار به سود خود استفاده نکردم».
کشف الغمه، ج ۲، ص ۹۳.

از ۴۰۱ تا ۴۳۷

حدیث ۴۰۱

امام سجاد علیه السلام:
وَيَحْكُ أَفَى حَرَمِ اللَّهِ أَسْأَلَ غَيْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ؟!
إِنِّي أَنَفُ أَنْ أَسْأَلَ الدُّنْيَا خَالِقَهَا،
فَكَيْفَ أَسْأَلُهَا مَخْلُوقًا مِثْلِي؟!
کسی به حضرت گفت: حال که ولید بن عبدالملک در مکه است، نزد او برو و از او بخواه در مورد تولیت اوقاف و صدقات علی
بن ابی طالب علیه السلام از تو حمایت کند.
امام چهارم فرمود:

بیچاره! در حرم خدا از غیرخدا چیزی درخواست کنم؟! براستی من خوش ندارم که از آفریننده جهان، دنیا را درخواست کنم، چگونه آن را از مخلوقی همچون خود درخواست نمایم.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۴.

حدیث ۴۰۲

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّمَا الْإِسْتِعْدَادُ لِلْمَوْتِ

تَجُنَّبُ الْحَرَامَ وَبِذُلِ النَّدَى فِي الْخَيْرِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

براستی آمادگی برای مرگ،

دوری از حرام و بذل و بخشش در کار خیر است.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۶.

حدیث ۴۰۳

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا اسْتَقْبَلَهُ مَوْلِيٌّ لَهُ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ وَمُطْرَفُ خَزٍّ وَعَمَامَةٌ خَزٌّ وَهُوَ مُتَغَلِّفٌ بِالْغَالِيَةِ فَقَالَ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فِي مِثْلِ هَذِهِ السَّاعَةِ عَلَى هَذِهِ الْهَيْئَةِ إِلَى أَيْنَ؟ قَالَ: فَقَالَ:

إِلَى مَسْجِدِ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

أَخْطَبُ الْخُورَ الْعَيْنِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

امام صادق علیه السلام فرموده است:

یکی از غلامان امام چهارم آن بزرگوار را در شبی خنک دید. که لباس خَز، روپوش «پالتو» خَز و عمامه خَز «گرانبهائی» پوشیده و

غرق بوی خوش است. به حضرت گفت:

این موقع شب با این لباس به کجا می روید؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

امام سجاد علیه السلام چنین پاسخ داد:

به مسجد جَدَم رسول خدا صلی الله علیه و آله می روم تا از خدای عَزَّوَجَلَّ حورالعین را خواستگاری کنم!

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۵۹.

حدیث ۴۰۴

امام سجاد علیه السلام :

يَاكُمْ وَصَحْبَةَ الْعَاصِينَ

وَمَعُونَةَ الظَّالِمِينَ وَمَجَاوِرَةَ الْفَاسِقِينَ

إِخْذَرُوا فِتْنَتَهُمْ وَتَبَاعَدُوا مِنْ سَاحَتِهِمْ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:
 هشدار، از همنشینی گناهکاران
 و یاری ستمگران و همسایگی بدکاران پرهیزید،
 از فتنه آنان برحذر باشید و از ناحیه آنان دور شوید.
 الروضة من الکافی، ص ۱۶.

حدیث ۴۰۵

امام سجاد علیه السلام:
 اِعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ أَهْلَ الشُّرْكِ
 لَا يُنْصَبُ لَهُمُ الْمَوَازِينُ وَلَا يُنْشَرُ لَهُمُ الدَّوَابِنُ
 وَإِنَّمَا يُحْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ زُمَرًا
 وَإِنَّمَا نَصَبُ الْمَوَازِينِ وَنَشْرُ الدَّوَابِنِ
 لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:
 بندگان خدا! بدانید، پاداشتن میزان
 و گشودن دیوان اعمال برای مشرکان نیست
 آنان دسته جمعی بسوی جهنم محشور می شوند.
 نصب میزان و باز کردن دفتر اعمال
 ویژه اهل اسلام است.
 الروضة من الکافی، ص ۷۵.

حدیث ۴۰۶

امام سجاد علیه السلام:
 لَوَمَاتٍ مَنْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
 لَمَّا اسْتَوْحَشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنُ مَعِيَ.
 امام زین العابدین علیه السلام فرمود:
 اگر همه آنها که بین مشرق و مغرب هستند، بمیرند،
 تا وقتی قرآن با من باشد، احساس تنهایی نمی کنم.
 الانوار البهیة، الشیخ عباس القمی ص ۹۴، منشورات الشریف الرضی قم.
 اصول کافی، ج ۲، ص ۶۰۲.

حدیث ۴۰۷

امام سجاد علیه السلام:

أَكْرَهُ أَنْ تَسْبِقَ يَدِي إِلَى مَا سَبَقَتْ إِلَيْهِ عَيْنُهَا
فَأَكُونُ عَاقِبًا لَهَا.

به امام سجاد علیه السلام گفتند: شما که نیکوکارترین مردمی، چرا همراه با مادرت از یک کاسه غذا نمی خوری و حال آنکه مادرت بدین کار مایل است. فرمود:
می ترسم دستم بسوی لقمه ای پیشی گیرد که قبلاً او بدان چشم دوخته است و بدین گونه حق او را رعایت نکنم.
الانوار البهیة، ص ۱۰۰.

حدیث ۴۰۸

امام سجاد علیه السلام :
يَا بَنِي آيَاكَ وَظَلَمَ
مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ .
امام سجاد علیه السلام فرمود:
فرزندم! پرهیز از ستم
بر کسی که یآوری جز خدا ندارد.
اصول الکافی، ج ۲، ص ۳۳۱.

حدیث ۴۰۹

امام سجاد علیه السلام :
فَقَدْ الْأَجْبَةَ غُرْبَةً.
امام زین العابدین علیه السلام فرمود:
از دست دادن دوستان
نوعی «غریبی» است.
کشف الغمه، ج ۲، ص ۷۵ و ۱۰۲.

حدیث ۴۱۰

امام سجاد علیه السلام :
مَرْحَبًا بِمَنْ يَحْمِلُ لِي زَادِي إِلَى الْآخِرَةِ.
وقتی نیازمندی به نزد او می آمد چنین می فرمود:
آفرین و خوشآمد! به کسی که
توشه ی مرا بسوی آخرت حمل می کند.
کشف الغمه، ج ۲، ص ۷۶.

حدیث ۴۱۱

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ صَدَقَةَ السِّرِّ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ.

ابوحزمه ثمالی نقل کرده که امام زین العابدین کیسه نان بدوش می گرفت و شبانه صدقه می داد و می فرمود:
براستی صدقه پنهانی خشم خدا را فرومی نشاند.
کشف الغمه، ج ۲، ص ۷۷.

حدیث ۴۱۲

امام سجاد علیه السلام :

الرِّضَا بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ

أَرْفَعُ دَرَجَاتِ الْيَقِينِ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

خوشنودی به قضای ناخوشایند الهی

عالی ترین پایه های ایمان و یقین است.

تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث ۴۱۳

امام سجاد علیه السلام :

وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

وَشِيعَتِهِمْ بِمَنْزِلَةِ مُوسَى وَشِيعَتِهِ

وَأَنَّ عَدُوَّنَا وَأَشْيَاعَهُمْ

بِمَنْزِلَةِ فِرْعَوْنَ وَأَشْيَاعِهِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

سوگند به کسی که محمد صلی الله علیه و آله را به عنوان مژده بخش و بیم رسان برانگیخت، نیکان ما اهل بیت و پیروان ما همانند
موسی و شیعیان اویند و دشمنان ما و پیروان ایشان همانند فرعون و پیروان آنان محسوب می شوند.
مجمع البیان، ج ۷، ص ۲۳۹.

حدیث ۴۱۴

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ قَنَعَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ

فَهُوَ مِنْ أَعْنَى النَّاسِ.

امام چهارم علیه السلام فرمود:

هر کس به تقسیم الهی قانع باشد

از بی نیازترین مردم است.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۲.

حدیث ۴۱۵

امام سجاد علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَزِ الدُّنْيَا خَطَرًا لِنَفْسِهِ.

به امام سجاد علیه السلام گفتند مهمترین مردم کیست؟

فرمود:

آنکه دنیا را مایه ارزش خود نداند.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۷.

حدیث ۴۱۶

امام سجاد علیه السلام:

عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ لِمَضَرَّتِهِ

وَلَا يَحْتَمِي مِنَ الذَّنْبِ لِمَعْرَتِهِ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

در شگفتم از کسی که از غذا می پرهیزد

تا گرفتار زیان آن نشود؛

ولی از گناه پرهیز نمی کند

تا گرفتار ننگ و عار آن نگردد.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۷.

حدیث ۴۱۷

امام سجاد علیه السلام:

نَظَرُ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِ اخِيهِ الْمُؤْمِنِ

لِلْمَوَدَّةِ وَالْمَحَبَّةِ لَهُ عِبَادَةٌ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

نگاه مؤمن از روی دوستی و مهربانی

به سیمای برادر مؤمنش عبادت است.

تحف العقول، علمیه اسلامیه ص ۳۳۲.

حدیث ۴۱۸

امام سجاد علیه السلام:

لَا عَمَلَ إِلَّا بِالنِّيَّةِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

عمل بدون نیت ارزش ندارد.

رساله نیت: آقا جمال خوانساری،

مصباح الشریعه، محدث ارموی، ص ۵۸۶،

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۳۲.

حدیث ۴۱۹

امام سجاد علیه السلام:

مَا اخْتَلَجَ عِرْقٌ وَلَا صَدِيعٌ مُؤْمِنٌ إِلَّا بِدَنِيهِ
وَمَا يَعْفُو اللَّهُ عَنْهُ أَكْثَرَ .

وَكَانَ إِذَا رَأَى الْمَرِيضَ قَدَبَرَى قَالَ:

لِيَهْتَنِّكَ الطُّهْرُ مِنَ الذُّنُوبِ فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

رگی نمی جهد، و سر مؤمنی درد نگیرد مگر به دلیل گناهش و آنچه خداوند عفو می کند بیش از آن است.

وقتی امام سجاد علیه السلام می دید که بیماری بهبود یافته است. می فرمود:

گوارا باد بر تو پاکی از گناهان،

هم اکنون کار را از سر گیر.

امالی مفید، ص ۴۷.

حدیث ۴۲۰

امام سجاد علیه السلام:

مَنْ كَسَى مُؤْمِنًا كَسَاءَ اللَّهِ مِنَ الثِّيَابِ الْخُضْرِ

وَقَالَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ:

وَلَا يَزَالُ فِي ضِمَانِ اللَّهِ مَا دَامَ عَلَيْهِ سِلْكُكَ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

هر کس مؤمنی را جامه پوشاند، خداوند از جامه های سبز «بهشتی» بر او پوشاند. و در ضمان خدا هست تا وقتی که ریشه او باقی است.

و در حدیث دیگر فرمود:

تا وقتی نخی از آن جامه باقی باشد در ضمان خدا باشد.

اصول کافی مترجم، ج ۳، ص ۲۹۳.

حدیث ۴۲۱

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ بِمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ.

امام چهارم فرمود:

هر کس که به واجبات الهی رفتار کند

از بهترین مردم است.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۲۸.

حدیث ۴۲۲

امام سجاد علیه السلام :

الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ
وَلَا إِيْمَانَ لِمَنْ لَا صَبْرَ لَهُ .

امام سجاد علیه السلام فرمود:

«شکیبائی» نسبت به «ایمان»

چون سر نسبت به پیکر است.

و کسی که «صبر» ندارد «ایمان» ندارد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۲۸.

حدیث ۴۲۳

امام سجاد علیه السلام :

إِنِّي لِأَجِبُّ أَنْ أُدَاوِمَ عَلَى الْعَمَلِ وَإِنْ قَلَّ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

من دوست دارم، کار «نیک» را ادامه دهم

اگر چه کم باشد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۳۰.

حدیث ۴۲۴

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا مِنْ جُوعٍ

أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ

وَمَنْ سَقَى مُؤْمِنًا مِنْ ظَمَأٍ؟

سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ.

وَمَنْ كَسَاهُ مِنْ عُرَى

كسَاهُ اللَّهُ مِنْ اسْتَبْرَقٍ وَ حَرِيرٍ.
 امام زین العابدین علیه السلام فرمود:
 هر کس مؤمنی را از گرسنگی سیر کند،
 خدایش از میوه های بهشت به او بخوراند،
 و هر که مؤمن تشنه ای را آب دهد،
 خداوند از نوشابه ی سر به مهر بهشتی به او بنوشاند
 و هر که مؤمنی را بپوشاند در صورتیکه برهنه باشد
 می پوشاند او را از لباس استبرق و حریر.
 اصول کافی، ج ۳، ص ۲۸۸. بلاغۃ الامام علی بن الحسین، باب سوم، ح ۱۸، باب سوم، ح ۱۸۶.

حدیث ۴۲۵

امام سجاد علیه السلام :
 وَدَدْتُ وَاللَّهِ أَنِّي أَفْتَدَيْتُ خَصَلْتَيْنِ فِي الشَّيْعَةِ لَنَا
 بِبَعْضِ لَحْمِ سَاعِدِي، النَّزَقَ وَقِلَّةَ الْكَيْمَانِ.
 ابو حمزه ثمالی می گوید، امام سجاد علیه السلام فرمود:
 به خدا سوگند، دوست داشتم قدری از گوشت بازویم را فدیهِ می دادم تا دو خصلت «تندخوئی» و «نا راز داری» از میان شیعه
 برداشته شود.
 اصول کافی، ج ۳، ص ۳۱۴.

حدیث ۴۲۶

امام سجاد علیه السلام :
 مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ،
 الْأِنْفَاقُ عَلَى قَدْرِ الْأَقْتَارِ
 وَالتَّوَسُّعُ عَلَى قَدْرِ التَّوَسُّعِ
 وَانْصَافُ النَّاسِ
 وَاتِّدَاؤُهُ بِالسَّلَامِ عَلَيْهِمْ.
 ابو حمزه ثمالی می گوید، امام سجاد علیه السلام فرمود:
 از جمله اخلاق مؤمن آن است که
 به قدر تنگدستی و توسعه خرج می کند
 و «بر اهل و عیال» توسعه می دهد
 با مردم به انصاف رفتار می کند
 و در سلام کردن پیشی می گیرد.
 اصول کافی، ج ۳، ص ۳۳۸.

حدیث ۴۲۷

امام سجاد علیه السلام :

أَلْعَصِيْبَةُ الَّتِي يَأْتِيْمُ عَلَيْهَا صَاحِبُهَا أَنْ يَرَى الرَّجُلُ شِرَارَ قَوْمِهِ خَيْرًا مِنْ خِيَارِ قَوْمٍ آخِرِينَ وَلَيْسَ مِنَ الْعَصِيْبَةِ أَنْ يُحِبَّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ وَلَكِنْ مِنَ الْعَصِيْبَةِ أَنْ يُعَيِّنَ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ.

از امام زین العابدین درباره تعصب ورزی پرسیدند، فرمود:

تعصبی که دارنده آن گناهکار می شود آن است که شخص، بدان قوم خود را بهتر از نیکان قوم دیگر ببیند. دوست داشتن خویشان تعصب نیست ولی کمک کردن قوم خود درست کردن، تعصب ورزی است. اصول کافی، ج ۳، ص ۴۲۱.

حدیث ۴۲۸

امام سجاد علیه السلام :

عَجَبًا لِلْمُتَكَبِّرِ الْفَخُورِ،
الَّذِي كَانَ بِالْأَمْسِ نُطْفَةً ثُمَّ هُوَ غَدًا جِيفَةً.

ابوحزمه ثمالی گوید، امام چهارم علیه السلام فرمود:

شگفتا از متکبر بر خویش بالنده ،
آنکه دیروز نطفه «بدبو و بی ارزش» بوده
و فردا مرداری «گندیده» خواهد بود.
اصول کافی، ج ۴، ص ۲۰.

حدیث ۴۲۹

امام سجاد علیه السلام :

آيَاتُ الْقُرْآنِ خَزَائِنٌ فَكُلَّمَا فُتِحَتْ خَزَائِنُهُ
يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَنْظُرَ مَا فِيهَا.

زُهری گفته است از امام زین العابدین علیه السلام شنیدم که می فرمود:

آیات قرآن ، گنجینه هائی است
و هرگاه (درب) گنجینه ای گشوده شد
شایسته است بینی چه چیزی در آن است.
اصول کافی ج ۴، ص ۴۱۲.

حدیث ۴۳۰

امام سجاد علیه السلام :

إِتَّقُوا الْكُذْبَ؛ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَالْكَبِيرَ فَيُكَلِّ جِدًّا وَهَزْلًا

فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ، اجْتَرَى عَلَى الْكَبِيرِ.

امام باقر علیه السلام فرمود که حضرت سجاد علیه السلام به فرزندانش چنین می گفت:
از دروغ پرهیزید، چه دروغ کوچک و چه دروغ بزرگ خواه در اموری جدی و خواه به شوخی، زیرا وقتی انسان در کارهای
کوچک دروغ بگوید. بر گفتن دروغ های بزرگ، گستاخ می شود.
اصول کافی، ج ۳، ص ۳۵.

حدیث ۴۳۱

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الْمُنَافِقَ يَنْهَى وَلَا يَنْتَهَى وَيَأْمُرُ بِمَا لَا يَأْتِي وَإِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ اعْتَرَضَ.

قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَمَا الْإِعْتِرَاضُ؟ قَالَ:

الْإِلْتِفَاتُ وَإِذَا رَكَعَ رَبَضَ، يُمَسِي وَهَمُّهُ الْعِشَاءُ وَهُوَ مُفْطِرٌ وَيُضِيحُ وَهَمُّهُ النَّوْمُ وَلَمْ يَسْهَوْ. إِنْ حَدَّثَكَ كَذَبَكَ وَإِنْ ائْتَمَّتْهُ خَانِكَ وَإِنْ غَبَّتْ اغْتَابَكَ وَإِنْ وَعَدَكَ أَخْلَفَكَ.

ابوحزمه ثمالی از امام سجاد علیه السلام نقل کرده که فرمود:

همانا منافق نهی می کند و خود باز نمی ایستد، امر می کند و خود انجام نمی دهد و چون به نماز بایستد «اعتراض» می کند.

گفتم ای فرزند رسول خدا «اعتراض» چیست؟ فرمود:

روگرانیدن به راست و چپ و چون رکوع کند مثل گوسفند به زمین می خوابد «بعد از رکوع قیام نمی کند» روز را به شب می برد
و اندوهی جز شام خوردن ندارد؛ با اینکه روزه نداشته است و در هر بامداد فکری جز خوابیدن ندارد و حال آنکه کم خوابی
نکشیده است. اگر باتو سخن گوید، به تو دروغ می گوید. و اگر او را امین شماری، به تو خیانت می کند. و اگر از او پنهان شوی،
تو را غیبت می کند و اگر به تو وعده دهد، وفا نمی کند.

اصول کافی، ج ۴، ص ۱۱۲.

حدیث ۴۳۲

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ أَسْرَعَ الْخَيْرِ تَوَابُ الْبُرِّ

وَأَسْرَعَ الشَّرِّ عُقُوبَةُ الْبُغْيِ

وَكَفَى بِالْمَرْءِ عِيَا أَنْ يَنْظُرَ فِي عُيُوبِ غَيْرِهِ مَا يَعْمَى عَلَيْهِ مِنْ عَيْبِ نَفْسِهِ

أَوْ يُؤْذِي جَلِيسَهُ بِمَا لَا يَعْنِيهِ.

أَوْ يَنْهَى النَّاسَ عَمَّا لَا يَسْتَطِيعُ تَرْكُهُ.

ابوحزمه ثمالی از امام باقر و امام سجاد علیهم السلام نقل کرده که فرمودند:

براستی پاداش نیکوکاری «به خویشان و عموم مردم» سریع تر از هر کار خیری داده می شود و کیفر ستمکاری «بر مردم یا حاکم
اسلامی» زودتر از هر کاری به انسان می رسد. و برای مرد همین عیب بس که عیبی که در دیگران می بیند در خویش نبیند یا بی
جهت همنشین خود را آزار دهد. یا از کاری که خود توان ترکش ندارد، دیگران را نهی کند.

اصول کافی، ج ۳، ص ۲۰۰.

حدیث ۴۳۳

امام سجاد علیه السلام :
 إِنَّ الدُّعَاءَ وَالْبَلَاءَ لَيَتَرَفَقَانِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ،
 إِنَّ الدُّعَاءَ لَيَزِدُّ الْبَلَاءَ وَقَدْ أُبْرِمَ إِبْرَامًا.
 امام رضا علیه السلام فرمود: امام سجاد علیه السلام فرموده است:
 براستی دعا و بلا تا روز قیامت با هم رفاقت و همراهی کنند و همانا دعا بلائی را که قطعی و مستحکم شده، باز می گرداند.
 اصول کافی، ج ۳، ص ۲۱۵.

حدیث ۴۳۴

امام سجاد علیه السلام :
 نَحْكُمُ بِحُكْمِ آلِ دَاوُدَ،
 فَإِنْ عَيِينَا شَيْئًا تَلَقَّانَا بِهِ رُوحُ الْقُدُسِ.
 حعید همدانی گفته از امام زین العابدین علیه السلام پرسیدم:
 به چه روشی شما بین مردم قضاوت و حکومت خواهید کرد؟ فرمود:
 بر روش داوری و حکم خاندان داود علیه السلام و اگر از چیزی ناتوان شدیم، روح القدس بما الهام می کند.
 بحار الانوار، ج ۲۵، ص ۵۶.

حدیث ۴۳۵

امام سجاد علیه السلام :
 ثَلَاثَةٌ لَا يَكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 مَنْ حَجَدَ إِمَامًا مِنَ اللَّهِ
 أَوْ ادَّعَى إِمَامًا مِنْ غَيْرِ اللَّهِ
 أَوْ زَعَمَ لِفُلَانٍ وَفُلَانٍ فِي الْإِسْلَامِ نَصِيْبًا.
 ابو حمزه ثمالی از امام چهارم علیه السلام نقل کرده که فرمود:
 سه گروه اند که خداوند در روز قیامت با آنان سخن نگوید و به آنان نظر نکند و ایشان را پاک نسازد و برای آنان عذابی دردناک
 است:

- ۱- کسی که امام از سوی خدا را انکار کند.
 - ۲- کسی که امامی از سوی غیر خدا را بپذیرد. و ادعا کند.
 - ۳- کسی که خیال کند، فلانی و فلانی از اسلام بهره ای دارند.
- بحار الانوار، ج ۲۵، ص ۱۱۱.

حدیث ۴۳۶

امام سجاد علیه السلام :

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ تُصِيبُهُ رُفَاهِيَةٌ فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ إِلَّا ابْتُلِيَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِبَدَنِهِ أَوْ مَالِهِ حَتَّى يَتَوَفَّرَ حُظُّهُ فِي دَوْلَةِ الْحَقِّ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

هر مؤمنی که در حکومت باطل به رفاه برسد، قبل از مرگ گرفتاری جانی یا مالی پیدا می کند تا سهم او در دولت حق کاهش نیابد و کامل از آن بهره مند گردد.
بحارالانوار، ج ۶، ص ۵۷.

حدیث ۴۳۷

امام سجاد علیه السلام :

إِنَّ الْقَبْرَ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّيرانِ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

همانا قبر باغی از باغهای بهشت یا گودالی از گودالهای آتش جهنم است.
بحارالانوار، ج ۶، ص ۲۱۴.

۷- (۷۸۶) حدیث از حضرت امام باقر علیه السلام

از آقا ۲۰۰

حدیث ۱

امام باقر علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنُهُ : ... حَيْدِدِ التَّوْبَةِ فِي قَلْبِكَ ، وَاکْمَشْ فِي فَرَاغِكَ قَبْلَ أَنْ يُقْصِدَ قَصْدُكَ ، وَيُقْضَى قَضَاؤُكَ ، وَيُحَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ مَا تُرِيدُ .

امام باقر علیه السلام: در نصایح لقمان به پسرش این بود که: «... توبه را در دلت تازه کن، و پیش از آن که کارت فرا رسد و قضایای قطعی شود و بین تو و آنچه می خواهی، فاصله بیفتد، در ایام فراغت، [برای توبه] شتاب کن».
الکافی: ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۰، بحارالانوار: ج ۱۳ ص ۴۲۶ ح ۱۹.

حدیث ۲

امام باقر علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْنَهُ : ... كُنْ أَمِينًا ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ .

امام باقر علیه السلام: در موعظه لقمان به پسرش، چنین بود: «امین باش؛ زیرا خدای متعال، خیانتکاران را دوست ندارد».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۱ ح ۲۳۹، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۸ ح ۱۱.

حدیث ۳

امام باقر علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ: ... يَا بُنَيَّ، لَا تُرِ النَّاسَ أَنَّكَ تَخْشَى اللَّهَ وَقَلْبُكَ فَاجِرٌ.

امام باقر علیه السلام: در موعظه های لقمان به پسرش هست که گفت: «... ای پسر! به مردم، چنین نشان نده که از خدا می ترسی، در حالی که دلت گنهکار است».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۱ ح ۲۴۰، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۸ ح ۱۱.

حدیث ۴

امام باقر علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: طَوْلُ الْجُلُوسِ عَلَى الْخَلَاءِ يورثُ الْبَاسُورَ، فَكَتَبَ هَذَا عَلَى بَابِ الْحُشِّ.

امام باقر علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «طولانی نشستن برای تحلی، موجب بواسیر می گردد». این جمله بر درِ مستراح، نوشته شد.

تهذیب الأحكام: ج ۱ ص ۳۵۲ ح ۱۰۴۱، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۴ ذیل ح ۱۸.

حدیث ۵

امام باقر علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ: يَا بُنَيَّ، إِنْ تَكُ فِي شَكٍّ مِنَ الْمَوْتِ فَارْفَعْ عَنْ نَفْسِكَ النَّوْمَ وَلَنْ تَسْتَطِيعَ ذَلِكَ، وَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِنَ الْبُعْثِ فَادْفَعْ عَنْ نَفْسِكَ الْإِنْتِبَاهَ وَلَنْ تَسْتَطِيعَ ذَلِكَ، فَإِنَّكَ إِذَا فَكَّرْتَ عَلِمْتَ أَنَّ نَفْسَكَ بِيَدِ غَيْرِكَ، وَإِنَّمَا النَّوْمُ بِمَنْزِلَةِ الْمَوْتِ، وَإِنَّمَا الْيَقَظَةُ بَعْدَ النَّوْمِ بِمَنْزِلَةِ الْبُعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ.

امام باقر علیه السلام: در نصایح لقمان به پسرش است که گفت: «ای پسر! اگر درباره مرگ تردید داری، خواب را از خود، دور کن - که نخواهی توانست - و اگر درباره رستاخیز تردید داری، بیدار شدن از خواب را از خود دور کن - که نخواهی توانست -؛ زیرا اگر اندیشه کنی، می دانی که جان تو در دست دیگری است و همانا خواب، به منزله مرگ است و بیداری پس از خواب، به منزله برانگیخته شدن پس از مرگ».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۰ ح ۲۳۹، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۷ ح ۱۱.

حدیث ۶

امام باقر علیه السلام:

قِيلَ لِلْقِمَانِ: مَا الَّذِي أَجْمَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ حِكْمَتِكَ؟ قَالَ: لَا أَتَكَلَّفُ مَا قَدْ كُفِّتُهُ، وَلَا أُضَيِّعُ مَا وُئِيْتُهُ.

امام باقر علیه السلام: به لقمان گفته شد: حکمت خود را در چه چیز گرد آوردی [و خلاصه کردی]؟ گفت: «برای چیزی که کفایت (تضمین) شده ام، خود را به زحمت نمی اندازم و کاری را که در آن سرپرستی شده ام، ضایع نمی کنم».

قرب الإسناد: ص ۷۲ ح ۲۳۲، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۶.

حدیث ۷

امام باقر علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ: يَا بُنَيَّ، إِنْ تَكُ فِي شَكٍّ مِنَ الْمَوْتِ، فَارْفَعْ عَن نَفْسِكَ النَّوْمَ وَلَنْ تَسْتَطِيعَ ذَلِكَ. وَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِنَ الْبُعْثِ، فَادْفَعْ عَن نَفْسِكَ الْإِتْبَاءَ وَلَنْ تَسْتَطِيعَ ذَلِكَ، فَإِنَّكَ إِذَا فَكَّرْتَ عَلِمْتَ أَنَّ نَفْسَكَ يَبِيدُ غَيْرَكَ، وَإِنَّمَا النَّوْمُ بِمَنْزِلَةِ الْمَوْتِ، وَإِنَّمَا الْيَقَظَةُ بَعْدَ النَّوْمِ بِمَنْزِلَةِ الْبُعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ. وَقَالَ: قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ، لَا تَقْتَرِبْ فَيَكُونَ أَبَعَدَ لَكَ وَلَا تَبْعُدْ فَتَهَانَ. كُلُّ دَابَّةٍ تُحِبُّ مِثْلَهَا، وَابْنُ آدَمَ لَا يُحِبُّ مِثْلَهُ. لَا تَسْشُرْ بِرَّكَ (بِرَّكَ) إِلَّا عِنْدَ بَاغِيهِ، وَكَمَا لَيْسَ بَيْنَ الْكَبْشِ وَالذُّبِّ خُلَّةٌ، كَذَلِكَ لَيْسَ بَيْنَ الْبَارِّ وَالْفَاجِرِ خُلَّةٌ، مَنْ يَقْتَرِبْ مِنَ الرَّفِثِ (الرَّفِثِ) يَلْقَى بِهِ بَعْضُهُ كَذَلِكَ مَنْ يُشَارِكِ الْفَاجِرَ يَتَعَلَّمُ مِنْ طُرُقِهِ، مَنْ يُحِبِّ الْمِرَاءَ يُشْتَمُ، وَمَنْ يَدْخُلُ مَدْخَلَ السَّوِّءِ يُتَّهَمُ، وَمَنْ يُقَارِنُ قَرِينَ السَّوِّءِ لَا يَسْلَمُ وَمَنْ لَا يَمْلِكُ لِسَانَهُ يَنْدَمُ. وَقَالَ: يَا بُنَيَّ، صَاحِبِ مِئَةٍ وَلَا تُعَادِ وَاحِدًا. يَا بُنَيَّ، إِنَّمَا هُوَ خَلْقُكَ وَخُلُقُكَ، فَخَلْقُكَ دِينُكَ، وَخُلُقُكَ بَيْنُكَ وَبَيْنَ النَّاسِ، فَلَا تَبْغِضَنَّ إِلَيْهِمْ

امام باقر علیه السلام: در نصایح لقمان به پسرش، این است که گفت: «پسر! اگر درباره مرگ تردید داری، خواب را از خود دور کن - که نخواهی توانست - و اگر درباره رستاخیز تردید داری، بیدار شدن از خواب را از خود دور کن - که نخواهی توانست -؛ زیرا اگر اندیشه کنی، می دانی که جان تو در دست دیگری است و همانا خواب، به منزله مرگ است و بیداری پس از خواب، به منزله برانگیخته شدن پس از مرگ». لقمان همچنین گفت: «ای پسر! آن چنان [به مردم] نزدیک نشو که [از دل های آنان] دور شوی و آن چنان دور نشو که خوار شوی. هر موجودی، هم نوع خود را دوست می دارد و همانا آدمیزاد نیز هم نوع خود را دوست می دارد. خوبی [یا متاع] خود را جز در برابر مشتری آن، نگستران. چنان که میان قوچ و گرگ، دوستی و رفاقتی نیست، میان نیکوکار و بدکار نیز دوستی و رفاقتی نیست. هر که به زشتی [یا قیر] نزدیک شود، پاره ای از آن به تنش می چسبد. همچنین، هر که با بدکار همدستی کند، بعضی از روش های او را می آموزد. هر که جدال را دوست بدارد، دشنام می شنود، و هر که وارد جاهای بد شود، متهم می شود و هر که با رفیق بد همراهی کند، سالم نمی ماند، و هر که زبانش را در اختیار نگیرد، پشیمان می گردد». و گفت: «ای پسر! با صد نفر رفاقت کن؛ ولی حتی با یک نفر هم دشمنی نکن. ای پسر! تو هستی و بهره و اخلاق تو! بهره تو دین توست، و اخلاق تو [رابطه] بین تو و مردم است. پس به آنان کینه نوز، و اخلاق نیکو را بیاموز. ای پسر! غلام نیکان باش؛ ولی فرزند بدان نباش. ای پسر! امانت را ادا کن، تا دنیا و آخرت سالم بماند، و امین باش؛ زیرا خدای تعالی خیانتکاران را دوست ندارد. ای پسر! خود را به مردم چنان نشان نده که از خدا می ترسی، در حالی که دل تو گنهکار است».

فی المصدر: «فلا ینقضن»، والتصویب من بحار الأنوار.

حدیث ۸

امام باقر علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُضِرَّهُ طَعَامٌ... وَلْيُجِدِ الْمَضْغَ؛

امام باقر علیه السلام: هر که می خواهد غذا به او زیان نرساند... باید غذا را خوب بجود.

همان، ج ۲۴، ص ۴۳۱.

حدیث ۹

امام باقر علیه السلام :

إِذَا خَرَجْنَا مِنَ الْحَمَامِ خَرَجْنَا مُتَعَمِّمِينَ شِتَاءً كَانَ أَوْ صَيْفًا . . . هُوَ أَمَانٌ مِنَ الصُّدَاعِ ؛

امام باقر علیه السلام : وقتی از حَمَام خارج می شویم - چه در زمستان و چه در تابستان - سر خود را می پوشانیم ؛ این کار برای جلوگیری از سردرد است .
مکارم الأخلاق ، ص ۵۵ .

حدیث ۱۰

امام باقر علیه السلام :

لَوْ أُتِيَتْ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُ [فِي الدِّينِ] لِأَدَّبْتُهُ ؛

امام باقر علیه السلام : اگر جوان شیعه ای را نزد من بیاورند که علم [دین] نمی آموزد ، او را تأدیب می کنم .
المحاسن ، ج ۱ ، ص ۳۵۷ .

حدیث ۱۱

امام باقر علیه السلام :

زَكَاهُ الْعِلْمِ أَنْ تُعَلِّمَهُ عِبَادَ اللَّهِ ؛

امام باقر علیه السلام : زکات دانش ، آموختن آن به بندگان خدا است .
الکافی ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث ۱۲

امام باقر علیه السلام :

أَيُّمَا قَوْمٍ أَحْيَاوَا شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ وَعَمَرُوهَا فَهَمُ أَحَقُّ بِهَا ؛

امام باقر علیه السلام : هر گروهی که قطعه زمینی را احیا کنند ، همانان به [مالکیت] آن سزاوارترند .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۷۹ .

حدیث ۱۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ جَمِيعَ دَوَابِّ الْأَرْضِ لَتُصَلِّيَ عَلَيَّ طَالِبِ الْعِلْمِ حَتَّى الْجِيتَانِ فِي الْبَحْرِ ؛

امام باقر علیه السلام : همه جنبندگان زمین ، حتی ماهیان دریا ، بر جوینده دانش درود می فرستند .
بصائر الدرجات ، ج ۴ ، ص ۲۴ .

حدیث ۱۴

امام باقر علیه السلام :

وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه: یعنی: هر که کسی را زنده کند گویی همه مردم را زنده کرده است. فرمودند: یعنی آنان را از آتش و غرق شدن نجات بخشد.
مائده، آیه ۳۲.

حدیث ۱۵

امام باقر علیه السلام:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ وَأَعْطَى السَّوَابِقَ مِنْ عِنْدِهِ؛
امام باقر علیه السلام: رسول خدا مسابقه اسب دوانی ترتیب داد و جوایز را از مال خویش پرداخت.
وسائل الشیعه، ج ۱۹، ص ۲۲۵.

حدیث ۱۶

امام باقر علیه السلام:
الْكَمَالُ كُلُّ الْكَمَالِ التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ وَتَقْدِيرُ الْمَعِيشَةِ؛
امام باقر علیه السلام: همه کمال در شناخت عمیق دین و شکیبایی در پیشامدهای ناگوار و اندازه نگاه داشتن در زندگی است.
تحف العقول، ص ۲۱۳.

حدیث ۱۷

امام باقر علیه السلام:
إِيَّاكَ وَالتَّفْرِيطَ عِنْدَ إِمْكَانِ الْفُرْصَةِ فَإِنَّهُ مَيْدَانٌ يَجْرَى لِأَهْلِهِ الْخُسْرَانُ؛
امام باقر علیه السلام: مبادا فرصت های به دست آمده را از دست بدهی که در این میدان آن که وقت را ضایع کند، زیان می بیند.
همان، ص ۲۸۶.

حدیث ۱۸

امام باقر علیه السلام:
تَذَاكَرُ الْعِلْمِ دِرَاسَةٌ وَالدِّرَاسَةُ صَلَاةٌ حَسَنَةٌ؛
امام باقر علیه السلام: گفت و گوی علمی درس است، و درس نمازی نیکو است.
الکافی، ج ۱، ص ۴۱.

حدیث ۱۹

امام باقر علیه السلام:
خَيْرُ الْأَعْمَالِ الْحَرْتُ؛
امام باقر علیه السلام: بهترین کارها کشاورزی است.
میزان الحکمه، ح ۷۵۴۵.

حدیث ۲۰

امام باقر علیه السلام :
 سَارِعُوا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ؛
 امام باقر علیه السلام : در جست و جوی دانش شتاب کنید .
 . المحاسن ، ج ۱ ، ص ۳۵۶ .

حدیث ۲۱

امام باقر علیه السلام :
 لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ مِنَ الْفَضْلِ لَمَاتُوا شَوْقًا ؛
 امام باقر علیه السلام : اگر مردم می دانستند در زیارت مزار امام حسین علیه السلام چه فضیلتی است از شوق آن می مردند .
 همان ، ص ۱۸ .

حدیث ۲۲

امام باقر علیه السلام :
 كَانَ أَثَرُ السُّجُودِ فِي جَمِيعِ مَوَاضِعِ سُجُودِهِ فَسَمِيَ السَّجَادُ لِذَلِكَ ؛
 امام باقر علیه السلام : اثر سجده در تمام مواضع هفت گانه سجده او نمایان بود ؛ از این جهت «سجّاد» نامیده شد .
 . بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۶ .

حدیث ۲۳

امام باقر علیه السلام :
 كَانَ يُصَلِّي صَلَاةً مُودَّعٍ يَرَى أَنَّهُ لَا يُصَلِّي بَعْدَهَا أَبَدًا ؛
 امام باقر علیه السلام : امام سجّاد علیه السلام مانند کسی که آخرین نماز خود را به جای می آورد ، نماز می گزارد . او چنین می دید
 که پس از آن هیچ گاه نماز نمی گزارد .
 . همان ، ج ۴۶ ، ص ۷۹ .

حدیث ۲۴

امام باقر علیه السلام :
 وَاللَّهِ يَا جَابِرُ! لَقَدْ أَعْطَانِي اللَّهُ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛
 امام باقر علیه السلام : ای جابر! به خدا سوگند ، خداوند علم گذشته و آینده تا روز قیامت را به من عطا کرده است .
 . همان ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۲۵

امام باقر علیه السلام :

الْكَمَالُ كُلُّ الْكَمَالِ التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ وَتَقْدِيرُ الْمَعِيشَةِ ؛

امام باقر علیه السلام : همه کمال در شناخت عمیق دین و شکیبایی در پیشامدها و اندازه نگه داشتن در زندگی است .
تحف العقول ، ص ۲۹۲ .

حدیث ۲۶

امام باقر علیه السلام :

تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَسَنَةٌ ؛

امام باقر علیه السلام : لبخند آدمی به روی برادر دینی اش حسنه است .
بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۲۸۸ .

حدیث ۲۷

امام باقر علیه السلام :

خُذُوا الْكَلِمَةَ الطَّيِّبَةَ مِمَّنْ قَالَهَا وَ إِنْ لَمْ يَعْمَلْ بِهَا ؛

امام باقر علیه السلام : سخن نیک را از گوینده آن بگیرید ، اگر چه به آن عمل نکند .
تحف العقول ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۲۸

امام باقر علیه السلام :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ لَا يَغْلِبْهُ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ لَا يَهْزَمُ ؛

امام باقر علیه السلام : آن که به خدا توکل کند ، مغلوب نشود و آن که به خدا توسل جوید ، شکست نخورد .
جامع الأخبار ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۲۹

امام باقر علیه السلام :

مَا ضَرَبَ عَبْدٌ بِعُقُوبِيَّةٍ أَعْظَمَ مِنْ قَسْوَةِ الْقَلْبِ ؛

امام باقر علیه السلام : هیچ بنده ای به کیفری بزرگ تر از سخت دلی کیفر نشد .
تحف العقول ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۳۰

امام باقر علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالصَّدَقَةِ فَبِكُرْوَا بِالصَّدَقَةِ فَإِنَّهَا تُسَوِّدُ وَجْهَ إِبْلِيسَ ؛

امام باقر علیه السلام : بر شما باد به صدقه دادن ! صبح زود صدقه بدهید که روی ابلیس را سیاه می کند .

. همان ، ص ۲۹۸ .

حدیث ۳۱

امام باقر علیه السلام :
 مَا مِنْ نَكْبَةٍ تُصِيبُ الْعَبْدَ إِلَّا بِذَنْبٍ ؛
 امام باقر علیه السلام : هیچ گرفتاری یی به بنده نمی رسد مگر به سبب گناه .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۶۹ .

حدیث ۳۲

امام باقر علیه السلام :
 مَا حَسَنَةُ الدُّنْيَا إِلَّا صَلَّةُ الْإِخْوَانِ وَالْمَعَارِفِ ؛
 امام باقر علیه السلام : خوبی دنیا جز در پیوند با برادران و آشنایان نیست .
 بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۹۱ .

حدیث ۳۳

امام باقر علیه السلام :
 مَا عِبَادَ اللَّهِ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ عَفْوِ بَطْنٍ وَفَرَجٍ ؛
 امام باقر علیه السلام : خداوند با چیزی برتر از پاکی شکم و دامن عبادت نشده است .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۷۹ .

حدیث ۳۴

امام باقر علیه السلام :
 أَيَاكَ وَالْكَسَلَ وَالضَّجَرَ فَإِنَّهُمَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ ؛
 امام باقر علیه السلام : از تنبلی و بی حوصلگی بپرهیز که این دو کلید هر بدی اند .
 تحف العقول ، ص ۲۹۵ .

حدیث ۳۵

امام باقر علیه السلام :
 قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ ؛
 امام باقر علیه السلام : با مردم نیکوتر از آنچه دوست دارید با شما سخن بگویند ، سخن بگویید .
 بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۲ .

حدیث ۳۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَاسَمَ اللَّهَ مَالَهُ مَرَّتَيْنِ ؛

امام باقر علیه السلام: امام علی بن حسین علیه السلام دارایی خود را دوبار در راه خدا تقسیم کرد .
مناقب آل اَبی طالب ، ج ۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث ۳۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ لِلْقَائِمِ غَيْبَتَيْنِ يُقَالُ لَهُ فِي إِحْدَاهُمَا هَلَكٌ وَلَا يُدْرَى فِي أَيِّ وَادٍ سَلَكَ ؛

امام باقر علیه السلام: قائم را دو غیبت است : در یکی از آنها (از بس طولانی است) درباره اش گفته می شود: «او مُرد و معلوم نیست به کدام وادی رفته است!».
الغیبه ، نعمانی ، ص ۱۷۳ .

حدیث ۳۸

امام باقر علیه السلام :

يُظَهَرُ فِي ثَلَاثِمِائَةٍ وَ ثَلَاثَةِ عَشَرَ رَجُلًا . . . رُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ أُسِدُّ بِالنَّهَارِ ؛

امام باقر علیه السلام: [امام زمان] با همراهی سیصد و سیزده مرد ، که راهبان شب و شیران روزند ، ظهور می کند .
الفتن ، ابن حمّاد ، ج ۱ ، ص ۳۴۵ .

حدیث ۳۹

امام باقر علیه السلام :

كَأَنِّي بِأَصْحَابِ الْقَائِمِ وَقَدْ أَحَاطُوا بِمَا بَيْنَ الْخَافِقَيْنِ فَلَيْسَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَهُوَ مُطِيعٌ لَهُمْ ؛

امام باقر علیه السلام: گویا یاران قائم را می بینم که بر شرق و غرب عالم مسلط شده اند و هیچ چیزی نیست مگر آن که از آنها فرمان می برد .
کمال الدین ، ص ۶۷۳ .

حدیث ۴۰

امام باقر علیه السلام :

كَانَ الْحَسَنُ كَثِيرَ الْإِجْتِهَادِ فِي الْعِبَادَةِ وَ التَّصَدُّقِ ؛

امام باقر علیه السلام: امام حسن علیه السلام در عبادت و صدقه دادن سخت کوش بود .
نظم درالسمطین ، ص ۱۹۶ .

حدیث ۴۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ اسْتَقْبَلَ بَيْتَ الْمَقْدِسِ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا ثُمَّ صُرِفَ إِلَى الْكَعْبَةِ ؛
 امام باقر علیه السلام: رسول خدا بیت المقدس را هفده ماه قبله قرار دادند و پس از آن به سمت کعبه برگشتند .
 قرب الإسناد ، ص ۱۴۸ .

حدیث ۴۲

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ حَدِيثَنَا يُحْيِي الْقُلُوبَ ؛
 امام باقر علیه السلام: سخن ما دل ها را زنده می کند .
 بحار الأنوار ، ج ۲ ، ص ۱۴۴ .

حدیث ۴۳

امام باقر علیه السلام :
 لِحَدِيثٍ وَاحِدٍ تَأْخُذُهُ عَنْ صَادِقٍ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ؛
 امام باقر علیه السلام: یک حدیث که آن را از فردی راستگو فرا می گیری ، برای تو بهتر است از دنیا و آنچه در آن است .
 الأمالی ، مفید ، ص ۴۲ .

حدیث ۴۴

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاِعْظًا فَإِنَّ مَوَاعِظَ النَّاسِ لَنْ تُغْنِي عَنْهُ شَيْئًا ؛
 امام باقر علیه السلام: کسی که واعظی درونی نداشته باشد ، موعظه های مردم سودی به او نمی رساند .
 همان ، ج ۷۸ ، ص ۱۷۳ .

حدیث ۴۵

امام باقر علیه السلام :
 مَا شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَأَطَاعَهُ ؛
 امام باقر علیه السلام: شیعه ما ، تنها ، کسی است که تقوا پیشه و مطیع خداوند باشد .
 تحف العقول ، ص ۲۹۵ .

حدیث ۴۶

امام باقر علیه السلام :
 سُدَّ سَبِيلَ الْعُجْبِ بِمَعْرِفَةِ النَّفْسِ ؛
 امام باقر علیه السلام: راه خود پسندی را با خودشناسی ببند .
 همان ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۴۷

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ : التَّهَجُّدُ بِاللَّيْلِ وَ إِفْطَارَ الصَّائِمِ وَ لِقَاءَ الْإِخْوَانِ ؛
 امام باقر علیه السلام : سه چیز نشانه رحمت خدا است: عبادت شبانه ، افطار دادن به روزه دار ، دیدار با برادران .
 . الأملی ، طوسی ، ص ۱۷۲ .

حدیث ۴۸

امام باقر علیه السلام :
 رَبِّ أَصْلِحْ لِي جَمَاعَةَ إِخْوَتِي وَ أُخْوَاتِي وَ مُجِبِّي ، فَإِنَّ صَلَاحَهُمْ صَلَاحِي ؛
 امام باقر علیه السلام : خدایا! همه برادران و خواهرانم و دوستدارانم را اصلاح فرما ، که صلاح ایشان صلاح من است .
 . قرب الإسناد ، ص ۱۸ .

حدیث ۴۹

امام باقر علیه السلام :
 تَزَيَّنْ لِلَّهِ بِالصَّدَقِ فِي الْأَعْمَالِ ؛
 امام باقر علیه السلام : با راست کرداری ، خود را برای خداوند بیارای .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۶۴ .

حدیث ۵۰

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ حَدِيثَنَا يُحْيِي الْقُلُوبَ ؛
 امام باقر علیه السلام : سخن ما دل ها را زنده می کند .
 . همان ، ج ۲ ، ص ۱۵۵ .

حدیث ۵۱

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ كَانَ ظَاهِرُهُ أَرْجَحَ مِنْ بَاطِنِهِ خَفَّ مِيزَانُهُ ؛
 امام باقر علیه السلام : هر کس ظاهرش بهتر از باطنش باشد ، ترازویش سبک آید .
 . مشكاة الأنوار ، ص ۵۵۴ .

حدیث ۵۲

امام باقر علیه السلام :

أُطْلِبَ بَقَاءَ الْعِزِّ بِإِمَاتَةِ الطَّمَعِ ؛

امام باقر علیه السلام: پایداری عزت را با میراندن طمع بجوی .

. تحف العقول ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۵۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَىٰ غَيْرِهِ ؛

امام باقر علیه السلام: حسرت مندترین مردم در روز قیامت ، بنده ای است که سخن از عدالت گوید و با دیگران خلاف آن عمل کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۷۹ .

حدیث ۵۴

امام باقر علیه السلام :

الصَّلَاةُ تَثْبِيْتُ لِلْإِخْلَاصِ تَنْزِيَهُ عَنِ الْكِبْرِ ؛

امام باقر علیه السلام: نماز موجب استواری اخلاص و دوری از کبر است .

. الأملی ، طوسی ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۵۵

امام باقر علیه السلام :

الْحَجُّ تَسْكِينُ الْقُلُوبِ ؛

امام باقر علیه السلام: حج آرام بخش دل ها است .

. الأملی ، طوسی ، ص ۲۹۶ .

حدیث ۵۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ هِرَاقَةَ الدَّمَاءِ وَإِطْعَامَ الطَّعَامِ ؛

امام باقر علیه السلام: خداوند قربانی کردن و اطعام کردن را دوست دارد .

. المحاسن ، ج ۲ ، ص ۱۴۳ .

حدیث ۵۷

امام باقر علیه السلام :

لَا شَفِيعَ لِلْمَرْأَةِ أَنْجَحَ عِنْدَ رَبِّهَا مِنْ رِضَا زَوْجِهَا ؛

امام باقر علیه السلام: برای زن نزد پروردگارش هیچ شفاعت کننده ای کارسازتر از خشنودی شوهرش نیست .

. میزان الحکمه ، ح ۷۸۶۴ .

حدیث ۵۸

امام باقر علیه السلام :

الْخَيْرُ وَالشَّرُّ يُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ؛

امام باقر علیه السلام :خوبی و بدی در روز جمعه دو چندان می شود .

ثواب الأعمال ، ص ۱۷۲ .

حدیث ۵۹

امام باقر علیه السلام :

الْصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ لِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ ؛

امام باقر علیه السلام : صدقه دادن در روز جمعه ، به دلیل فضیلت جمعه بر روزهای دیگر ، دو برابر می شود .

. ثواب الأعمال ، ص ۲۲۰ .

حدیث ۶۰

امام باقر علیه السلام :

مَا مِنْ شَيْءٍ يُعْبَدُ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ؛

امام باقر علیه السلام :هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من دوست داشتنی تر از صلوات بر پیامبر و آل او نیست .

وسائل الشیعه ، ج ۷ ، ص ۳۸۸ .

حدیث ۶۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ الْمُدَاعِبَ فِي الْجَمَاعَةِ بِلَا زَفْتٍ ؛

خداوند کسی را که در میان جمع شوخی می کند، به شرط آن که ناسزا نگوید دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۶۶۳، ح ۴

حدیث ۶۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ إِبْرَادَ الْكَبِدِ الْحَرَى ؛

خداوند خنک کردن جگر تشنه را دوست دارد.

کافی، ج ۴، ص ۵۸، ح ۶

حدیث ۶۳

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَ إِفْشَاءَ السَّلَامِ؛
 خداوند غذا دادن و به همه سلام کردن را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۳، ح ۱۳۷۱

حدیث ۶۴

امام باقر علیه السلام :
 الصَّيَامُ وَالْحَجُّ تَشْكِينُ الْقُلُوبِ؛
 روزه و حج آرام بخش دل هاست.

امالی طوسی، ص ۲۹۶، ح ۵۸۲

حدیث ۶۵

امام باقر علیه السلام :
 أَوَّلُ كُلِّ كِتَابٍ نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»، فَمَاذَا قَرَأْتَ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» فَلَا تُبَالِي أَنْ لَا تَسْتَعِيدَ، وَإِذَا قَرَأْتَ
 «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» سَتَرْتِكَ فِيمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ؛
 ابتدای هر کتابی که از آسمان نازل شده، بسم الله الرحمن الرحيم است. هر گاه بسم الله الرحمن الرحيم را قرائت کردی اشکالی
 ندارد که استعاذه نکنی (نگویی که پناهمی برم به خدا) و هر گاه بسم الله الرحمن الرحيم را تلاوت کردی، تو را از آنچه میان آسمان
 و زمین است محفوظ می دارد.

کافی، ج ۳، ص ۳۱۳

حدیث ۶۶

امام باقر علیه السلام :
 ... إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ سَبِيلُ الْأَنْبِيَاءِ وَمِنْهَا جَالُ الصُّلْحَاءِ ، فَرِيضَةٌ عَظِيمَةٌ بِهَا تُقَامُ الْفَرَائِضُ ، وَتَأْمَنُ الْمَذَاهِبُ وَتَحِلُّ
 الْمَكَاسِبُ ، وَتُرْدُّ الْمَظَالِمُ وَتَعْمُرُ الْأَرْضُ ، وَيَنْتَصِفُ مِنَ الْأَعْدَاءِ وَيَسْتَقِيمُ الْأَمْرُ... ؛
 امر به معروف و نهی از منکر راه و روش پیامبران و شیوه صالحان است و واجب بزرگیاست که واجبات دیگر با آن بر پا می شوند،
 راه ها امن می گردد و درآمدها حلال می شود و حقوق پایمال شده، به صاحبانش برمی گردد، زمین آباد می شود و (بدون ظلم)
 حق از دشمنان گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.

کافی، ج ۵، ص ۵۶، ح ۱

حدیث ۶۷

امام باقر علیه السلام:

وَاعْلَمَنَّ أَنَّ الْأَلْفَ مِنَ اللَّهِ وَالْفُؤُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ؛

بدان که، انس و الفت گرفتن [با دیگران] از خداوند و دشمنی از شیطان است.

کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۱

حدیث ۶۸

امام باقر علیه السلام:

إِعْلَمُوا أَنَّ الدُّنْيَا حُلُوهَا وَمُرَّهَا حُلْمٌ وَالْإِنْتِبَاهُ فِي الْآخِرَةِ وَالْفَائِزُ مَنْفَازٌ فِيهَا وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِيهَا؛

بدانید که شیرینی و تلخی دنیا، خواب است و بیداری در عالم آخرت است. خوشبخت کسی است که در آخرت خوشبخت باشد و بدبخت کسی است که در آخرت بدبخت باشد.

تفسیر الامام العسکری علیه السلام، ص ۲۱۹

حدیث ۶۹

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّ أَقْفَالًا وَجَعَلَ مَفَاتِيحَ تِلْكَ الْأَقْفَالِ الشَّرَابَ وَالْكَذِبَ شَرًّا مِنَ الشَّرَابِ؛

به راستی که خداوند عزوجل برای شر قفل‌هایی گذارد و کلید آن قفل‌ها را شراب قرار داد و دروغ از شراب بدتر است.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۸، ح ۳

حدیث ۷۰

امام باقر علیه السلام:

أَنْ كُذِّبَتْ فَلَا تَغْضَبْ؛

اگر به تو نسبت دروغ دادند، خشمگین مشو.

تحف العقول، ص ۲۸۴

حدیث ۷۱

امام باقر علیه السلام:

أَيُّمَا رَجُلٍ غَضِبَ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنَّهُ سَيَذْهَبُ عَنْهُ رَجَزُ الشَّيْطَانِ وَإِنْ كَانَ جَالِسًا فَلْيُقِمِّمْ...؛

هر کس در حال ایستادن خشمگین شود، بنشیند که این کار به سرعت وسوسه‌شیطان را از او دور می‌کند و اگر نشسته است، برخیزد.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۴، ح ۹

حدیث ۷۲

امام باقر علیه السلام:

الْحِلْمُ لِبَاسِ الْعَالِمِ فَلَا تَعْرَيْنَنَّ مِنْهُ؛

بردباری لباس عالم است، پس تو خود را از آن عریان مدار.

کافی، ج ۸، ص ۵۵

حدیث ۷۳

امام باقر علیه السلام:

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي السُّوَاكِ لَأَبَاتُوهُ مَعَهُمْ فِي لِحَافٍ؛

اگر مردم خاصیت مسواک را می‌دانستند (هرگز آن را از خود جدا نمی‌کردند و حتی) آن را شب به بستر خود می‌بردند.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۳۰، ح ۱۷

حدیث ۷۴

امام باقر علیه السلام:

السُّوَاكُ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيَزِيدُ فِي الْعَقْلِ؛

مسواک بلغم و رطوبات معده را از بین می‌برد و عقل را زیاد می‌کند.

ثواب الاعمال، ص ۱۸

حدیث ۷۵

امام باقر علیه السلام:

ذَكَرَ اللَّهُ لِأَهْلِ الصَّلَاةِ أَكْبَرُ مِنْ ذِكْرِهِمْ آيَةٌ؛ أَلَا تَرَى أَنَّهُ يَقُولُ: اذْكُرُونِيَا ذُكْرَكُمْ؟

یاد خدا از نماز گزاران، بالاتر از یاد آنان از خداوند است، مگر نمی‌بینی که خداوند می‌فرماید: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم»؟

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۹

حدیث ۷۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُنَادِي كُلَّ لَيْلَةٍ جُمُعِيهِ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ إِلَيَّا خِرِهِ : أَلَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ يَدْعُونِي لِإِحْرَتِهِ وَدُنْيَاهُ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ لِأَجْبِيهِ ؟ أَلَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ يُدْعَى إِلَى مِنْ ذُنُوبِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَاتُوبَ عَلَيْهِ ؟ أَلَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ قَدِ فَرَّطَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَسْأَلُنِي الزِّيَادَةَ فِي رِزْقِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَازِيدُهُ وَأَوْسَعُ عَلَيْهِ ؟ أَلَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ سَقِيمٌ يَسْأَلُنِي أَنْ أَشْفِيَهُ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأُعَافِيهِ ؟ أَلَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ مَحْبُوسٌ مَغْمُومٌ يَسْأَلُنِي أَنْ أُطَلِّقَهُ مِنْ حَبْسِهِ وَأُخَلِّي سِرْبَهُ ؟ أَلَا عَبْدٌ مُؤْمِنٌ مَظْلُومٌ يَسْأَلُنِي أَنْ أَخْذَلَهُ بِظُلَامَتِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَنْتَصِرَ لَهُ وَأَخْذَلَهُ بِظُلَامَتِهِ ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَلَا يَزَالُ يُنَادِي بِهَذَا حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ ؛

خداوند متعال ، هر شب جمعه ، از آغاز شب تا پایان آن ، از فراز عرش خویش ندای دهد : «آیا بنده مؤمنی نیست که تا پیش از سپیده دم ، مرا برای آخرت و دنیا بشخواند و من ، پاسخش دهم؟ آیا بنده مؤمنی نیست که تا پیش از سپیده دم از گناهانشبه درگاه من ، توبه کند و من هم به سوی او بازگردم [و توبه اش را بپذیرم] آیا بنده مؤمنیست که من روزی اش را بر او تنگ کرده باشم و او تا پیش از سپیده دم ، افزایش در روزی اش را از من بخواهد و من بر روزی او بیفزایم و به آن گشایش دهم؟ آیا بنده مؤمنندانی و غم زده ای نیست که از من بخواهد از زندان آزاد و رهایش کنم؟ آیا بنده مؤمنستم دیده ای نیست که تا پیش از سپیده دم از من بخواهد که دادش را بستانم و منانتقام او را بگیرم و داد وی بستانم؟» و تا سپیده دم ، به این ندا ادامه می دهد.

تهذیب الأحكام ، ج ۳، ص ۵، ح ۱۱

حدیث ۷۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ كُلَّ عَبْدٍ دَعَا فَعَلَيْكُمْ بِاللُّدْعَاءِ فِي السَّحْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ فَإِنَّهَا سَاعَةٌ تَفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُقَسَّمُ فِيهَا الْأَرْزَاقُ وَتُقْضَى فِيهَا الْحَوَائِجُ الْعِظَامُ ؛

خداوند عزوجل از میان بندگان مؤمنش ، بنده ای را که بسیار دعا کند ، دوستمی دارد . پس ، همواره در سحر گاهان تا طلوع خورشید دعا کنید ؛ زیرا این وقتی است که در آن ، درهای آسمان باز می شود ، و روزی ها تقسیم می گردد و حاجت های بزرگبر آورده می شود.

کافی ، ج ۲، ص ۴۷۸، ح ۹

حدیث ۷۸

امام باقر علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ نَفْسِ الْإِلَهِ وَقَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَهَا رِزْقَهَا حَلَالًا يَأْتِيهَا فِي عَافِيَةٍ وَعَرْضَ لَهَا بِالْحَرَامِ مِنْ وَجْهِ آخِرَ فَإِنْ هِيَ تَنَاوَلَتْ مِنَ الْحَرَامِ شَيْئًا قَاصًّا بِهِ مِنْ الْحَلَالِ الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ لَهَا وَعِنْدَ اللَّهِ سَوَاهُمَا فَضْلٌ كَبِيرٌ ؛

خداوند برای هر کسی روزی حلالی مقرر داشته که به سلامت به او خواهد رسید. از طرف دیگر روزی حرام نیز در دسترس او قرار داده است که اگر انسان روزی خود را از آن حرام به دست آورد، خداوند در عوض، روزی حلالی را که برای او مقدر کرده است،

از او باز خواهد داشت و غیر از این دو روزی (حلال و حرام)، روزی های فراوان دیگری نیز نزد خداوند هست.

بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴۷، ح ۶

حدیث ۷۹

امام باقر علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالِدَعَاءِ لِأَخْوَانِكَ بِظَهْرِ الْغَيْبِ فَإِنَّهُ يَهِيلُ الرَّزْقَ؛

پشت سر برادران (دینی) خود دعا کن، که این کار روزی را به طرف توسرازیر می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۶۰، ح ۱۴

حدیث ۸۰

امام باقر علیه السلام :

مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّ أَثْيَانَهُ يَزِيدُ فِي الرَّزْقِ وَيُمَدُّ فِي الْعُمُرِ وَيَدْفَعُ مَرَامِعَ الشُّوْءِ وَإِثْيَانَهُ مُفْتَرَضٌ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ يَقِرُّ لِلْحُسَيْنِ إِمَامَةً مِنَ اللَّهِ؛

شیعیان ما را به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلام مفرمان دهید؛ زیرا زیارت آن حضرت، روزی را زیاد و عمر را طولانی و بدی ها را دور می سازد و رفتن به زیارتش بر هر مؤمنیکه امامت امام حسین علیه السلام را پذیرفته است، واجب است.

کامل الزیارات، ص ۲۸۴

حدیث ۸۱

امام باقر علیه السلام :

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِي رِزْقًا حَلَالًا يَكْفِينِي وَلَا تَرْزُقْنِي رِزْقًا يُطْغِنِي وَلَا تَبْتَلِنِي بِفَقْرٍ اَشْقَىٰ بِهِ مُضَيِّقًا عَلَيَّ...؛

خداوند! مرا روزی حلالی بده که کفایت کند، و روزی ای نده که به طغیانم کشاند و به فقری گرفتارم نکن که با آن بدبخت شوم و به تنگنا افتم.

التهدیب، ج ۳، ص ۷۷، ح ۶

حدیث ۸۲

امام باقر علیه السلام :

الرَّكَاهُ تَزِيدُ فِي الرَّزْقِ؛

زکات دادن، روزی را زیاد می کند.

امالی طوسی، ص ۲۹۶

حدیث ۸۳

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ الْعَبْدَ لَيَذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُزَوِّى عَنْهُ الرَّزْقُ؛
 بنده گناه می کند و به سبب آن، روزی از او گرفته می شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۰، ح ۸

حدیث ۸۴

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَشَدُّكُمْ إِكْرَامًا لِحِلَالِهِمْ؛
 گرامی ترین شما نزد خداوند، کسی است که بیشتر به همسر خود احترام بگذارد.

وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۵۸، ح ۶

حدیث ۸۵

امام باقر علیه السلام :
 لَا شَفِيعَ لِلْمَرْأَةِ أَنْ نَجِّحَ عِنْدَ رَبِّهَا مِنْ رِضَا زَوْجِهَا؛
 هیچ شفاعت کننده ای برای زن نزد پروردگارش نجات بخش تر از رضایت شوهرش نیست.

خصال، ص ۵۸۸

حدیث ۸۶

امام باقر علیه السلام :
 الْخَيْرُ وَالشَّرُّ يُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ؛
 خوبی و بدی در روز جمعه چند برابر (حساب) می شود.

ثواب الاعمال، ص ۱۴۳

حدیث ۸۷

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ هَذَا اللِّسَانَ مِفْتَاحُ كُلِّ خَيْرٍ وَ شَرٍّ، فَيَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَخْتِمَ عَلِيَّسَانِهِ كَمَا يَخْتِمُ عَلَى ذَهَبِهِ وَ فِضَّتِهِ؛

به راستی که این زبان کلید همه خوبی ها و بدی هاست پس شایسته است که مؤمنزبان خود را مُهر و موم کند، همان گونه که (صندوق) طلا و نقره خود را مُهر و موم می کند.

تحف العقول، ص ۲۹۸

حدیث ۸۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْخَيْرَ ثَقُلَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى قَدْرِ ثِقَلِهِ فِي مَوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنَّ الشَّرَّ خَفَّ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا عَلَى قَدْرِ خِفَّتِهِ فِي مَوَازِينِهِمْ؛
کار خوب بر مردم دنیا سنگین است، به اندازه سنگینی آن در ترازوهای ایشان در روز قیامت و کار بد بر مردم دنیا سبک است، به اندازه سبکی آن در ترازوهایشان در قیامت.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۱۵، ح ۱۳

حدیث ۸۹

امام باقر علیه السلام :

إِذَا أَرَدْتَ الْوَلَدَ فَقُلْ عِنْدَ الْجَمَاعِ: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي وَلَدًا وَاجْعَلْهُ تَقِيًّا لَيْسَ فِي خَلْقِهِ زِيَادَةٌ وَلَا نُقْصَانٌ وَاجْعَلْ عَاقِبَتَهُ إِلَى خَيْرٍ؛
هرگاه فرزند خواستی ، هنگام آمیزش بگو : بار الها! به من فرزندی عطا کن و او را باتقوا قرار ده و در آفرینش او، کم و زیادی نباشد و او را عاقبت به خیر گردان .

کافی، ج ۶، ص ۱۰، ح ۱۲

حدیث ۹۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّا نَأْمُرُ صَبِيَانَنَا بِالصَّلَاةِ إِذَا كَانُوا بَنِي خَمْسِ سِنِينَ ، فَمَرُوا صَبِيَانَكُمْ بِالصَّلَاةِ إِذَا كَانُوا بَنِي سَبْعِ سِنِينَ ، وَنَحْنُ نَأْمُرُ صَبِيَانَنَا بِالصَّوْمِ إِذَا كَانُوا بَنِي سَبْعِ سِنِينَ بِمَا أَطَقُوا مِنْ صِيَامِ الْيَوْمِ إِنْ كَانَ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ أَوْ أَقَلَّ ، فَإِذَا غَلَبَهُمُ الْعَطَشُ وَالْعَرْتُ أَفْطَرُوا ، حَتَّى يَتَعَوَّدُوا الصَّوْمَ وَيُطِيقُوهُ ، فَمَرُوا صَبِيَانَكُمْ إِذَا كَانُوا بَنِي تِسْعِ سِنِينَ بِالصَّوْمِ مَا اسْتَطَاعُوا مِنْ صِيَامِ الْيَوْمِ ، فَإِذَا غَلَبَهُمُ الْعَطَشُ أَفْطَرُوا ؛
ما کودکان خود را وقتی پنج ساله اند ، به نماز امر می کنیم ؛ ولی شما کودکان را وقتی هفت ساله شدند ، به نماز امر کنید . ما کودکان خود را وقتی هفت ساله اند ، به روزه امر می داریم ، به اندازه ای که توان دارند ، چه نصف روز باشد یا بیشتر یا کمتر .
وقتی تشنگی و گرسنگی بر آنان چیره شد ، افطار می کنند تا این که به روزه ، عادت کنند و توان آن را بیابند ، ولی شما کودکان را وقتی نه ساله شدند ، به اندازه ای که توان دارند ، به روزه و دارید و وقتی تشنگی بر آنان چیره شد ، افطار کنید .

کافی، ج ۳، ص ۴۰۹، ح ۱

حدیث ۹۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقِي بِالتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَيُجَلِّبِ التَّقْوَى عَنْهُ عَمَاءُ وَجَهْلَهُ؛

خداوند به وسیله تقوا بنده را حفظ می کند از آنچه که عقلش به آن نمی رسد و کوردلی و نادانی او را بر طرف می سازد.

کافی، ج ۸، ص ۵۲، ح ۱۶

حدیث ۹۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَعْجَلَ الْخَيْرِ ثَوَابًا صَلَّةُ الرَّحِمِ؛

ثواب صله رحم سریع تر از هر کار خیری به انسان می رسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۲، ح ۱۵

حدیث ۹۳

امام باقر علیه السلام :

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ فِي رَحْلِهِ فَلْيَقْعُدْ حَيْثُ يَأْمُرُهُ صَاحِبُ الرَّحْلِ فَإِنَّ صَاحِبَ الرَّحْلِ أَعْرَفُ بِعَوْرَةِ بَيْتِهِ مِنَ الدَّاحِلِ عَلَيْهِ؛

هرگاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد، هر جا صاحب خانه گفت همان جابنشینید، زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود از میهمان آشناتر است.

قرب الإسناد، ص ۶۹، ح ۲۲۲

حدیث ۹۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقِي بِالتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَيُجَلِّبِ التَّقْوَى عَنْهُ عَمَاءُ وَجَهْلَهُ؛

خداوند عزوجل به وسیله تقوا، انسان را از آنچه عقلش به آن نمی رسد حفظ می کند و کوردلی و نادانی او را بر طرف می سازد.

کافی، ج ۸، ص ۵۲، ح ۱۶

حدیث ۹۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَهْلَ التَّقْوَى هُمُ الْأَعْيَاءُ أَعْنَاهُمُ الْقَلِيلُ مِنَ الدُّنْيَا، فَمَوُوتُهُمْ يَسِيرَةٌ إِنْ نَسِيَتْ الْحَيْرَ ذَكَرُوكَ وَإِنْ عَمِلَتْ بِهِ أَعَانُوكَ؛

ثروتمندان واقعی همان تقوایپیشگانند که اندک دنیا آنان را بی نیاز کرده و کمخرجند. اگر خیر و خوبی را فراموش کنی، به یادت می آورند و اگر به آن عمل نماییزیاری ات می رسانند.

تحف العقول، ص ۲۸۷

حدیث ۹۶

امام باقر علیه السلام :

وَاللَّهِ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَأَطَاعَهُ؛

به خدا سوگند، شیعه ما فقط کسی است که تقوای الهی دارد و خدا را اطاعت می کند.

کافی، ج ۲، ص ۷۴، ح ۳

حدیث ۹۷

امام باقر علیه السلام :

الْأَناسُ رَجُلَانِ: مُسْتَرِيحٌ بِالْمَوْتِ وَمُسْتَرَاخٌ بِهِ مِنْهُ؛

مردم بر دو دسته اند: آن که با مرگ آسوده شود و آن که با مرگش دیگران آسوده شوند.

معانی الأخبار، ص ۲۹۰

حدیث ۹۸

امام باقر علیه السلام :

الْأَناسُ رَجُلَانِ: مُؤْمِنٌ وَجَاهِلٌ، فَلَا تُؤْذِي الْمُؤْمِنَ وَلَا تَجْهَلُ الْجَاهِلَ فَتَكُونَ مِثْلَهُ؛

مردم دو گروه اند: مؤمن و جاهل، مؤمن را آزار ندهید و با جاهل، رفتار جاهلانه نکنید؛ زیرا همانند او خواهید بود.

خصال، ص ۴۹

حدیث ۹۹

امام باقر علیه السلام :

الْعُلَمَاءُ فِي أَنْفُسِهِمْ خَائَةٌ أَنْ كَتَمُوا النَّصِيحَةَ أَنْ رَأَوْا تَائِهًا ضَالًّا لَا يَهْدِي دُونَهُ أَوْ مَيِّتًا لَا يُحْيِيوَنَّهُ فَيَسَسَ مَا يَصِيَّبُ نَعُونَ لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ فِي الْكِتَابِ أَنْ يَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَنْ يَنْهَوْا عَمَّا نُهُوا عَنْهُ وَأَنْتَبِعُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا يَتَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ؛

اگر دانشمندان نصیحت را پنهان دارند، خیانت کرده اند. اگر سرگشته گمراهی رادیدند و او راراهنمایی نکردند و یا (دل) مرده ای را زنده نمودند، وه که چه کار زشتیکرده اند! چون خداوند تبارک و تعالی در کتاب از ایشان پیمان گرفته که به معروف و آنچه

فرمان یافته اند فرمان دهند و از آنچه نهی شده اند نهی کنند و بر نیکوکاری و پرهیزکاری، یکدیگر را یاری کنند و در گناه و ستم یکدیگر را یاری نکنند .

کافی ، ج ۸ ، ص ۵۴ ، ح ۱۶

حدیث ۱۰۰

امام باقر علیه السلام :

مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدًى فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَلَا يُنْقَصُ أَوْلِيكَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ عَلَّمَ بَابَ ضَلَالٍ كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ أَوْزَارِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَلَا يُنْقَصُ أَوْلِيكُمِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا؛

هر کس باب هدایتی را به کسی آموزش دهد ، پاداش همه کسانی را که به آن عمل کنند ، دارد ، بی آن که چیزی از پاداش آنان کم شود و هر کس باب گمراهی را یاد دهد ، گناهان همه کسانی که بدان عمل کنند ، بر او نیز بار می شود ، بی آن که چیزی از گناهان آنان کم شود .

کافی ، ج ۱ ، ص ۳۵ ، ح ۴

حدیث ۱۰۱

امام باقر علیه السلام :

الْبُرِّ وَالصَّدَقَةِ يُنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَيَزِيدَانِ فِي الْعُمْرِ وَيُدْفَعَانِ عُنْصَابِهِمَا سَبْعِينَ مِئْتَةً سُوءٍ ؛

کار خیر و صدقه، فقر را می بَرند، بر عمر می افزایند و هفتاد مرگ بد را از صاحب خود دور می کنند.

ثواب الاعمال ، ص ۱۴۱

حدیث ۱۰۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْحُسَيْنَ صَاحِبَ كَرْبَلَا قُتِلَ مَظْلُومًا، مَكْرُوبًا عَطْشَانًا، لَهْفَانًا فَآلِيَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى نَفْسِهِ أَنْ لَا يَأْتِيَهُ لَهْفَانٌ وَلَا مَكْرُوبٌ وَلَا مُذْنِبٌ وَلَا مَغْمُومٌ وَلَا عَطْشَانٌ وَلَا - مَنْ بِهِ عَاهِيَةٌ ثُمَّ دَعَا عِنْدَهُ وَتَقَرَّبَ بِالْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَا نَفْسَ اللَّهِ كُرْبَتُهُ وَأَعْطَاهُ مَسْأَلَتَهُ وَغَفَرَ ذَنْبَهُ وَمَدَّ فِي عُمُرِهِ وَبَسَطَ فِي رِزْقِهِ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ؛

حسین، بزرگ مرد کربلا، مظلوم و رنجیده خاطر و لب تشنه و مصیب زده بهشهادت رسید. پس خداوند، به ذات خود، قسم یاد کرد که هیچ مصیبت زده و رنجیده خاطر و گنهکار و اندوهناک و تشنه ای و هیچ بلا دیده ای به خدا روینمی آورد و نزد قبر حسین علیه السلام دعا نمی کند و آن حضرت را به درگاه خدا شفیع نمی سازد، مگر این که خداوند، اندوهش را برطرف و حاجاتش را برآورده می کند و گناهش را می بخشد و عمرش را طولانی و روزی اش را گسترده می سازد. پس ای اهل بینش، درس بگیرید!

بحار الأنوار ، ج ۱۰۱ ، ص ۴۶ ، ح ۵

حدیث ۱۰۳

امام باقر علیه السلام :

مَا انْتَصَرَ اللَّهُ مِنْ ظَالِمٍ إِلَّا بِظَالِمٍ وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّوَجَلَّ (وَكَذَلِكَ نُؤَيَّبِعُ الظَّالِمِينَ بَعْضًا)؛

خداوند هیچگاه از ظالم انتقام نگرفت مگر به وسیله ظالمی دیگر و این سخن خدا یعزوجل است که: «و بدین سان ظالمان را به سزای اعمالی که می کنند بر یکدیگر مسلط می کنیم».

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۱۳، ح ۲۸

حدیث ۱۰۴

امام باقر علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا وَلَا مِنْكُمْ مَنْ ظَلَمَ النَّاسَ؛

از ما نیست و از شما (شیعیان هم) نیست کسی که به مردم ظلم کند.

شرح الأخبار، ج ۳، ص ۴۸۸، ح ۱۴۱۴

حدیث ۱۰۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الرَّبَّاءَ لِئَلَّا يَذْهَبَ الْمَعْرُوفُ؛

خدای عزوجل ربا را حرام فرمود تا احسان کردن از بین نرود.

وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۴۲۵، ح ۱۰

حدیث ۱۰۶

امام باقر علیه السلام :

شَكَتِ الْكَعْبَةُ إِلَى اللَّهِ مَا تَلَقَى مِنْ أَنْفَاسِ الْمُشْرِكِينَ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهَا: أَنْ قَرِي يَا كَعْبَةُ، فَإِنِّي أُبَدِّلُكَ بِهِمْ قَوْمًا يَتَخَلَّلُونَ بِقُضْبَانِ الشَّجَرِ. فَلَمَّا بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَوْحَى إِلَيْهِ مَعَ جَبْرِئِيلَ بِالسُّوَائِكِ وَالْخِلَالِ؛

کعبه از زجری که از بوی بد نفس های مشرکین می کشید، به درگاه خداوند شکایت نمود، خداوند به آن وحی کرد، تو را مژده باد که بجای اینان کسانی را جایگزین می کنم که با شاخه های درخت خلال می کنند. هنگامی که خداوند حضرت محمد صلی الله علیه و آله را مبعوث فرمود، توسط جبرئیل سفارش مسواک و خلال کردن را به او وحی کرد.

محاسن، ج ۲، ص ۵۵۸، ح ۹۲۴

حدیث ۱۰۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا قَصَّ الْأَظْفَارُ، لِأَنَّهَا مَقِيلُ الشَّيْطَانِ وَمِنْهُ يَكُونُ النَّسْيَانُ؛

کوتاه کردن ناخن، از آن رو لازم است که پناهگاه شیطان است و فراموشی می آورد.

کافی، ج ۶، ص ۴۹۰، ح ۶

حدیث ۱۰۸

امام باقر علیه السلام :

كَتَسُ الْبُيُوتِ يَنْفِي الْفَقْرَ؛

جارو کردن اتاق ها فقر را از بین می برد.

وسایل الشیعه، ج ۳، ص ۵۷۱، ح ۲

حدیث ۱۰۹

امام باقر علیه السلام :

كَانَ أَبِي زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا نَظَرَ إِلَى الشَّبَابِ الَّذِينَ يَطْلُبُونَ الْعِلْمَ أَذْنَاهُمْ إِلَيْهِ وَقَالَ : مَرَحِبًا بِكُمْ أَنتُمْ وَدَائِعِ الْعِلْمِ وَ يَوْشِكُ إِذْ أَنتُمْ صِغَارُ قَوْمٍ أَنْ تَكُونُوا كِبَارَ آخِرِينَ ؛

پدرم [امام] زین العابدین علیه السلام ، هر گاه به جوانانی که دانش می اندوختند ، می نگریست ، آنان را به خود نزدیک می کرد و می فرمود : آفرین بر شما که امانت های [مردم بر آیموختن] دانشید و به زودی شما کم سالان جامعه ، بزرگان جامعه ای دیگر می شوید .

الدرالنتظیم فی مناقب الائمة اللهمم ، ص ۵۸۷

حدیث ۱۱۰

امام باقر علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ «قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» قَالَ: قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَتُقَالُ لَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ اللَّعَانَ السَّيِّبَ الطَّيَّانَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، أَلْفَاحِشًا لِمَتَّفَحِشِ السَّائِلِ الْمُلْحِفِ، وَ يُحِبُّ الْحَيَّيَ الْحَلِيمَ أَلْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ؛

درباره این گفته خداوند که «با مردم به زبان خوش سخن بگوئید» فرمود: بهترین سخنی که دوست دارید مردم به شما بگویند، به آنها بگوئید، چرا که خداوند لعنت کننده، دشنام دهند، زخم زبان زن بر مؤمنان، زشت گفتار، بدزبان و گدای سمج رادشمن می دارد و با حیا و بردبار و عقیف پارسا را دوست دارد.

امالی صدوق، ص ۳۲۶

حدیث ۱۱۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِي الْجَمَاعَةِ بِالرَّفَقِ؛

خداوند عزوجل، کسی را که در میان جمع شوخی کند، دوست دارد به شرط آن که ناسزا نگوید.

کافی، ج ۲، ص ۶۶۳، ح ۴

حدیث ۱۱۲

امام باقر علیه السلام :

فَأَيُّ لَمْ أَرِ شَيْئًا قَطُّ أَشَدَّ طَلَبًا وَلَا أَسْرَعَ دَرْكًا مِنْ حَسَنَةٍ مُحَدَّثَةٍ لِذَنْبٍ قَدِيمٍ؛

هرگز جوینده ای یابنده تر از کار نیک امروز که گناه قدیم را می یابد [و پاک می کند] ندیده ام.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۴۹

حدیث ۱۱۳

امام باقر علیه السلام :

وَمَا مِنْ عَبْدٍ يَخْلُ بِنَفَقَةٍ يُنْفِقُهَا فِيمَا يُرْضِي اللَّهَ إِلَّا ابْتُلِيَ بِأَنْ يُنْفِقَ ضَعْفَهَا فِيمَا أَسَخَطَ اللَّهَ؛

هر کس از خرج کردن مالی در راه خداپسندانه بخل ورزد، چند برابر آن را در راه غیرخداپسندانه هزینه خواهد کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۷۳، ح ۱۲

حدیث ۱۱۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقِي بِالْتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَيُجَلِّبِ الْتَّقْوَى عَنْهُ عَمَاهُ وَجَهْلُهُ؛

خداوند عزوجل به وسیله تقوا، انسان را از آنچه عقلش به آن نمی رسد، حفظ می کند و کوردلی و نادانی را از او دور می نماید.

کافی، ج ۸، ص ۵۲، ح ۱۶

حدیث ۱۱۵

امام باقر علیه السلام :

مَثَلُ الْحَرِيصِ عَلَى الدُّنْيَا مَثَلُ دُودَةِ الْقَرْزِ: كُلَّمَا ازْدَادَتْ مِنَ الْقَرْزِ عَلَيْنَفْسِهَا لَفًا كَانَ أَبْعَدَ لَهَا مِنَ الْخُرُوجِ حَتَّى تَمُوتَ عَمًا؛

حریص به دنیا، همانند کرم ابریشم است که هر چه بیشتر دور خود می تند، خارج شدن از پیله بر او سخت تر می شود، تا آن که از

غصه می میرد.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۶، ح ۷

حدیث ۱۱۶

امام باقر علیه السلام :

مَا بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا قَلَّةُ الْعَقْلِ. قِيلَ: وَكَيْفَ ذَلِكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّ الْعَبْدَ يَعْمَلُ الْعَمَلَ الَّذِي هُوَ لِلَّهِ رِضًا فَيُرِيدُ بِهِ غَيْرَ اللَّهِ فَلَوْ أَنَّهُ أَخْلَصَ لِلَّهِ لَجَاءَهُ الَّذِي يُرِيدُ فِي أَسْرَعٍ مِنْ ذَلِكَ؛

میان حق و باطل جز کم عقلی فاصله نیست. عرض شد: چگونه، ای فرزند رسول خدا؟ فرمودند: انسان کاری را که موجب رضای خداست برای غیر خدا انجام می دهد، در صورتی که اگر آن را خالص برای رضای خدا انجام می داد، زودتر به هدف خود می رسید تا برای غیر خدا.

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۰

حدیث ۱۱۷

امام باقر علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ وَاسْتَعِينُوا عَلَيَّ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ فِي طَاعِيَةِ اللَّهِ فَإِنَّ أَشَدَّ مَا يَكُونُ أَحَدُكُمْ اغْتِبَاطًا مَا هُوَ عَلَيْهِ لَوْ قَدْ صَارَ فِي حَدِّ الْأَخْرَةِ وَانْقَطَعَتِ الدُّنْيَا عَنْهُ فَإِذَا كَانَ فِي ذَلِكَ الْحَدِّ عَرَفَ أَنَّهُ قَدْ اسْتَقْبَلَ النَّعِيمَ وَالْكَرَامَةَ مِنَ اللَّهِ وَالْبُشْرَى بِالْجَنَّةِ وَآمَنَ مِمَّنْ كَانَ يَخَافُ وَآيَقَنَ أَنَّ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَنْخَالَفَ دِينَهُ عَلَى بَاطِلٍ هَالِكٌ؛

تقوای خدا پیشه کنید و در راهی که برگزیده اید از پارسایی و تلاش در اطاعتفرامین الهی کمک بجوئید، که اگر چنین کردید بیشترین غبطه به حال یکی از شما آنگاه خواهد بود که به سر حد آخرت برسد و ارتباط وی از دنیا قطع شده باشد، پسانگاه که به چنین منزلگاهی رسید می فهمد (می بیند) که نعمت و کرامت از طرف خداوند به وی رو نموده و بشارت بهشت به وی داده می شود و ایمن می شود از آنچه می ترسید و یقین می کند که راهش بر حق بوده و هر کس بر خلاف راه او بوده بر باطلی هلاک کننده بوده است.

محاسن، ج ۱، ص ۱۷۷

حدیث ۱۱۸

امام باقر علیه السلام :

تَوَقَّ مُجَازَفَةَ الْهَوَى بِدَلَالَةٍ مِنَ الْعَقْلِ؛

به رهبری خرد، از در افتادن در هلاکت به وسیله هوای نفس، خود را نگه دار.

حدیث ۱۱۹

امام باقر علیه السلام :

سُدَّ سَبِيلَ الْعُجْبِ بِمَعْرِفَةِ النَّفْسِ؛

راه خودبینی را با خویشتن شناسی بر بند.

حدیث ۱۲۰

امام باقر علیه السلام :

تَخَلَّصَ إِلَى رَاحَةِ النَّفْسِ بِصِحَّةِ التَّفْوِیْضِ وَأَطْلُبَ رَاحَةَ الْبَدَنِ بِإِجْمَامِ الْقَلْبِ؛

با واگذاری [همه چیز خود به خدا]، به آسایش ضمیر خویش دست یاب و آسودگی تن را در آسایش (و آرامش) دل بجوی.

حدیث ۱۲۱

امام باقر علیه السلام :

تَعَرَّضَ لِرِقَّةِ الْقَلْبِ بِكَثْرَةِ الذِّكْرِ فِي الْخَلَوَاتِ؛

با بسیاری ذکر در خلوت ، به دل نرمی نایل شو.

حدیث ۱۲۲

امام باقر علیه السلام :

تَزَيَّنَ لِلَّهِ بِالصَّدَقِ فِي الْأَعْمَالِ؛

با راست کرداری ، خود را برای خدا بیارای.

حدیث ۱۲۳

امام باقر علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْغَفْلَةَ فَبِهَا تَكُونُ قَسَاوَةُ الْقَلْبِ؛

مبادا دست خوش غفلت شوی که در آن ، سنگ دلی باشد.

حدیث ۱۲۴

امام باقر علیه السلام :

أُطْلِبُ بَقَاءَ الْعِزِّ بِإِمَاتَةِ الطَّمَعِ؛

با کشتن طمع ، پایداری عزت را بجوی.

حدیث ۱۲۵

امام باقر علیه السلام :

لَا شَرَفَ كَبَعْدِ الْهَمَّةِ؛

شرافتی چون بلند همتی نیست.

حدیث ۱۲۶

امام باقر علیه السلام :

لَا مُصِيبَةَ كَاسْتِهَاتَّتِكَ بِالذَّنْبِ وَرِضَاكَ بِالْحَالَةِ الَّتِي أَنْتَ عَلَيْهَا؛

مصیبتی چون ناچیز شمردن گناهت و خشنودی ات از حالی که داری نیست.

حدیث ۱۲۷

امام باقر علیه السلام :

لَا فَضِيلَةَ كَالْجِهَادِ ، وَلَا جِهَادَ كَمُجَاهَدَةِ الْهَوَى؛

فضیلتی چون جهاد نباشد ، و هیچ جهادی چون پیکار با هوای نفس نیست.

حدیث ۱۲۸

امام باقر علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالتَّفْرِيطَ عِنْدَ إِمْكَانِ الْفُرْصَةِ ، فَإِنَّهُ مَيْدَانٌ يَجْرَى لِأَهْلِ الْخُسْرَانِ؛

به هنگام فرصت ، از کوتاهی کردن بیهیز ؛ زیرا این میدانی است که برای رهسپارانش زیان به بار می آورد.

حدیث ۱۲۹

امام باقر علیه السلام :

فَأَنْزَلَ نَفْسَكَ مِنَ الدُّنْيَا كَمَا نَزَلَ مَنْزِلُ نَزَلَتْهُ سَاعَةٌ ثُمَّ ارْتَحَلَتْ عَنْهُ؛

خود را در دنیا چنان منزل ده که گویی ساعتی در آن منزل داری و سپس از آن می کوچی.

حدیث ۱۳۰

امام باقر علیه السلام :

الْكَمَالُ كُلُّ الْكَمَالِ التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ وَتَقْدِيرُ الْمَعِيشَةِ؛

تمامت کمال ، فهم اندوزی در دین و بردباری بر ناگواری و اندازه نگاه داشتن در زندگانی است.

حدیث ۱۳۱

امام باقر علیه السلام :

قُمْ بِالْحَقِّ وَاعْتَرِزْ مَا لَا يَعْنِيكَ؛

به حق قیام کن و از آنچه سودت نمی دهد [وبه تو مربوط نیست] کناره گزین.

حدیث ۱۳۲

امام باقر علیه السلام :
 اسْتَشِرْ فِي أَمْرِكَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ ؛
 در کار خود ، [فقط] با کسانی مشورت کن که از خدا می ترسند.

حدیث ۱۳۳

امام باقر علیه السلام :
 ثَلَاثَةٌ مِنْ مَكَارِمِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : أَنْ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ ، وَتَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ ، وَتَحَلَّمَ إِذَا جَهِلَ عَلَيْكَ ؛
 سه چیز ، از کرامت های دنیا و آخرت است : آن کس را که به توستم کرده ببخشایی ، به آن که از تو گسسته بیوندی ، و چون بر تو جهالتی رود ، بردباری کنی.

حدیث ۱۳۴

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَيُطْلَبَ مَا عِنْدَهُ ؛
 خداوند ، خوش دارد که از او خواهش شود و از آنچه نزد اوست ، درخواست گردد.

حدیث ۱۳۵

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاِعْظًا فَإِنَّ مَوَاعِظَ النَّاسِ لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُ شَيْئًا ؛
 هر که خداوند او را پندآموز خویش نساخته ، هرگز پندهای مردم ، او را سودی نمی دهد.

حدیث ۱۳۶

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ كَانَ ظَاهِرُهُ أَرْجَحَ مِنْ بَاطِنِهِ خَفَّ مِيزَانُهُ ؛
 هر که ظاهرش گران سنگ تر از باطنش باشد ، ترازویش سبک آید.

حدیث ۱۳۷

امام باقر علیه السلام :
 لَا يَكُونُ الْعَبْدُ عَالِمًا حَتَّى لَا يَكُونَ حَاسِدًا لِمَنْ فَوْقَهُ وَلَا مُحَقَّرًا لِمَنْ دُونَهُ ؛
 بنده ، دانشمند نیست ، مگر آن که بر زبردست خود [در دانش] رشک نبرد و زبردست خود را خوار نشمرد.

حدیث ۱۳۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ نَوَابًا لِّصَلَةِ الرَّحِمِ؛

راستی که زود پاداش ترین طاعت ، صله رحم است.

حدیث ۱۳۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْيَمِينَ الْكَاذِبَةَ وَقَطِيعَةَ الرَّحِمِ لَيَذَرَانِ الدِّيَارَ بِلَاقِعٍ مِنْ أَهْلِهَا؛

راستی که سوگند دروغ و قطع رحم ، خانه ها را از اهلیش تهی می گذارد (ویرانی به بار می آورد) .

حدیث ۱۴۰

امام باقر علیه السلام :

إِعْرِفِ الْمَوَدَّةَ فِي قَلْبِ أَخِيكَ بِمَالِهِ فِي قَلْبِكَ؛

دوستی را در دل برادرت ، از آنچه نسبت به او در دل توست ، بشناس.

حدیث ۱۴۱

امام باقر علیه السلام :

أَرْبَعٌ مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ: كِتْمَانُ الْحَاجِئِ وَكِتْمَانُ الصَّدَقَةِ وَكِتْمَانُ الْوَجِعِ وَكِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ؛

چهار چیز از گنجینه های نیکی است : نپنهان داشتن نیاز ، پنهان دادن صدقه ، پنهان داشتن درد ، و نپنهان داشتن مصیبت.

حدیث ۱۴۲

امام باقر علیه السلام :

مَنْ حَسَنَ بُرِّهِ بِأَهْلِهِ زِيدَ فِي عُمُرِهِ؛

هر که با خانواده خود خوش رفتار است ، عمرش بسیار خواهد بود.

حدیث ۱۴۳

امام باقر علیه السلام :

الْتَوَاضُعُ الرُّضَا بِالْمَجْلِسِ دُونَ شَرَفِهِ وَأَنْ تُسَلِّمَ عَلَى مَنْ لَقِيتَ وَأَنْ تَتْرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كُنْتَ مُحِقًّا؛

فروتنی آن است که [انسان] به نشستن در جایی فروتر از شأنش راضی باشد ، و به هر کس برخوردی سلام گویی ، و هر چند بر حق باشی ، کشمکش را رها کنی.

حدیث ۱۴۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ؛

خداوند ، دشنامگوی بدزبان را دشمن می دارد.

حدیث ۱۴۵

امام باقر علیه السلام :

يَقُولُ اللَّهُ : ابْنِ آدَمَ! اجْتَنِبْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنَ أَوْرَعِ النَّاسِ؛

خدا می فرماید : «ای آدمیزاده! از آنچه بر تو حرام کرده ام ، دوری کن تا از پارساترین مردم باشی».

حدیث ۱۴۶

امام باقر علیه السلام :

الْبَشَرُ الْحَسَنُ وَطَلَاقُهُ الْوَجْهَ مَكْسَبَةٌ لِلْمَحَبَّةِ وَقُرْبَةٌ مِنَ اللَّهِ؛

چهره خرم و گشادگی رخسار ، مایه جلب دوستی و نزدیکی به خداست.

حدیث ۱۴۷

امام باقر علیه السلام :

الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ فَإِذَا ذَهَبَ أَحَدُهُمَا تَبِعَهُ صَاحِبُهُ؛

حیا و ایمان به یک ریسمان پیوسته اند . چون یکی برود ، دیگری نیز از پی آن برود.

حدیث ۱۴۸

امام باقر علیه السلام :

مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدًى فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَلَا يَنْقُصُ أَوْلِيكَ مِنْ أَجْرِهِمْ شَيْئاً؛

کسی که بخشی از هدایت را آموزش دهد ، او را اجری مانند آن کس است که به آن عمل کند و از اجر آنان چیزی کاسته نشود.

حدیث ۱۴۹

امام باقر علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ وَالْحَسَدُ إِلَّا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ؛

چاپلوسی و رشک بردن ، جز در طلب دانش ، از اخلاق مؤمن نیست.

حدیث ۱۵۰

امام باقر علیه السلام :

مِنَ الْغَيْبَةِ أَنْ تَقُولَ فِي أُخِيكَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ؛

از [انواع] غیبت ، آن است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند ، آن را پوشیده داشته است.

حدیث ۱۵۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَبْدٌ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ؛

حسرت زده ترین مردم به روز رستاخیز ، بنده ای است که عمل عادلانه ای را توصیف کرده ، ولی خود ، خلاف آن را به کار بسته باشد.

حدیث ۱۵۲

امام باقر علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكُمْ عَلَيْهَا بَرًّا كَانَ أَوْ فَاجِرًا؛

بر شما باد پارسایی و کوشایی و راستگویی و این که امانت را به آن که شما را امین شمرده ، خواه نکوکار باشد یا تبهکار ، باز پردازید.

حدیث ۱۵۳

امام باقر علیه السلام :

صِلَةُ الْأَرْحَامِ تَزْكِي الْأَعْمَالَ وَتُنْمِي الْأَمْوَالَ وَتَدْفَعُ الْبَلْوَى وَتُسِّرُّ الْحِسَابَ وَتُنْسِي فِي الْأَجْلِ؛

صله رحم ، کردارها را بیالاید و اموال را بیفزاید و بلا را بگرداند و حساب را آسان کند و مرگ را به تأخیر اندازد.

حدیث ۱۵۴

امام باقر علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ أَنَّ طَالِبَ الْحَاجَةِ لَمْ يُكْرِمَ وَجْهَهُ عَن مَسْأَلَتِكَ فَأَكْرَمَ وَجْهَكَ عَن رَدِّهِ؛

بدان که نیازخواه ، آبرویش را با اظهار حاجت پیش تو حفظ نکرده است . پس تو آبرویت را با رد نکردن (و دریغ نداشتن از) او نگاه دار.

حدیث ۱۵۵

امام باقر علیه السلام :

الْكَسَلُ يَضُرُّ بِالْدِّينِ وَالْدُّنْيَا؛

تنبلی به دین و دنیا زیان می رساند.

حدیث ۱۵۶

امام باقر علیه السلام :
 قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ؛
 بهترین چیزی که می خواهید مردم به شما بگویند ، به آنها بگویید.

حدیث ۱۵۷

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِفْشَاءَ السَّلَامِ؛
 خدا ، فاش کردن سلام را دوست دارد.

حدیث ۱۵۸

امام باقر علیه السلام :
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مِنْ وُلْدِي اثْنَا عَشَرَ نَفِيًّا ، نُجَبَاءُ مُحَدَّثُونَ مَفْهَمُونَ ، آخِرُهُمُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ ، يَمَلُؤُهَا عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جُورًا
 امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرموده است: از فرزندان من دوازده تن جلو دارند که بزرگوارانی هستند محدث و مفهم. آخر آنها قائم به حق است که زمین را همان گونه که آکنده از ستم شد از دادگری بیاکند.
 الکافی : ۱ / ۵۳۴ / ۱۸ عن أبي سعيد رفعه .

حدیث ۱۵۹

امام باقر علیه السلام :
 عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ : دَخَلْتُ أَنَا وَأَخِي عَلَى جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَأَجَلَسَنِي عَلَى فَيْخِهِ ، وَأَجَلَسَ أَخِي الْحَسَنَ عَلَى فَيْخِذِهِ الْأُخْرَى ، ثُمَّ قَبَلْنَا وَقَالَ : بِأَبِي أَنْتُمَا مِنْ إِمَامَيْنِ صَالِحَيْنِ ، اخْتَارَكُمَا اللَّهُ مِنِّي ، وَمِنْ أَبِيكُمَا وَأُمَّكُمَا ، وَاخْتَارَ مِنْ صُلْبِكُ يَا حُسَيْنُ تِسْعَةَ أَئِمَّةٍ ، تَسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ ، وَكُلُّكُمْ فِي الْفَضْلِ وَالْمَنْزِلَةِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى سَوَاءً
 امام باقر علیه السلام : به نقل از پدرش به نقل از حسین علیه السلام: من و برادرم خدمت جدّم رسول الله صلی الله علیه و آله رسیدیم. پیامبر صلی الله علیه و آله مرا بر ران خود و حسن را بر دیگر ران خود نشاند، سپس ما را بوسید و گفت: پدرم فدای شما دو امام نیکو گردد، خداوند شما دو تن را از من و پدر و مادرتان برگزیده است و از پشت تو ای حسین نه امام برگزیده که نهمین آنها قائم ایشان است و همه شما در فضیلت و منزلت نزد پروردگار متعال یکسانید.
 کمال الدین : ۲۶۹ / ۱۲ عن أبي حمزة الثمالي .

حدیث ۱۶۰

امام باقر علیه السلام :
 الْإِثْنَا عَشَرَ الْإِمَامَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ كُلُّهُمْ مُحَدَّثٌ ، مِنْ وُلْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ ، وَرَسُولُ اللَّهِ

يَا بَنَ ذَرٍّ

تویر بن ابی فاخته به نقل از حضرت باقر علیه السلام: ای ابن ذرّ! آیا پیرامون پاره ای از احادیث ما که دریافت کرده ای با ما سخن نمی گویی؟ او گفت: آری، ای فرزند رسول الله . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من در میان شما دو ثقل به یادگار می نهم که یکی بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا و اهل بیت که اگر بدان دو چنگک در زنید هرگز گمراه نشوید.

امام باقر علیه السلام: فرمود: ای ابن ذرّ! اگر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را دیدار کردی و او به تو فرمود: بعد از من در حق ثقلین چه کردی، به او چه می گویی؟ [راوی می گوید:] ابن ذرّ آن قدر گریست که دیدم سرشکش از ریشش روان گشته است. سپس گفت: ثقل اکبر را که از هم دریدیم و ثقل اصغر را هم کشتیم.

هو عمرو بن ذرّ القاصّ ، نزل مع ابن قیس الماصر والصلت بن بهرام إلى أبي جعفر عليه السلام حتى يسألوه عن مسائل كثيرة ، فلما دخلوا عليه لم يتكلموا بشيء وطال ذلك ، فلما رأى ذلك أبو جعفر عليه السلام قال : يا بن ذرّ ... إلى آخر الحديث .

حدیث ۱۶۶

امام باقر علیه السلام :

خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ بِالْكُوفَةِ بَعْدَ مُنْصَرَفِهِ مِنَ النَّهْرَوَانِ ، وَبَلَغَهُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ يُسُبُّهُ وَيَلْعَنُهُ وَيَقْتُلُ أَصْحَابَهُ ، فَقَامَ خَطِيْبًا فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ، وَذَكَرَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ وَعَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : لَوْلَا آيَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا ذَكَرْتُ مَا أَنَا ذَاكِرُهُ فِي مَقَامِي هَذَا ، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

امام باقر علیه السلام : امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه پس از بازگشت از نهروان به کوفه، شنید که معاویه او را دشنام می دهد و نفرینش می کند و یاران او را می کشد. حضرت علیه السلام به خطبه برخاست و حمد و ثنای الهی به جای آورد و بر پیامبر خدا درود فرستاد و نعمتهای الهی را بر پیامبر و خود، یاد آور شد و سپس فرمود: اگر این آیه در قرآن نبود من در این جایگاه آن چه بر زبان می آوردم بیان نمی داشتم، خداوند عزوجل می فرماید: «و اما به نعمت خدایت سخن گو»، خدایا سپاس از آن توست برای نعمتهایی که به شماره در نمی آید و فضل تو که به فراموشی سپرده نمی شود. ای مردم! آن خبرها که باید به من رسیده است و من می بینم که اجل من نزدیک گشته و گویی شما را می بینم که بر امر من آگاهی ندارید. من در میان شما همان را به یادگار می نهم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به یادگار نهاد: کتاب خدا و عترتم، یعنی عترت آن هدایتگر به سوی رهایی و خاتم پیامبران و سرور شریفان و نبی مصطفی.

الضحی : ۱۱ .

حدیث ۱۶۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَقْرَبَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَأَعْلَمَهُمْ بِهِ وَأَرَأَفَهُمْ بِالنَّاسِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَالْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، فَادْخُلُوا أَيْنَ دَخَلُوا وَفَارِقُوا مَنْ فَارِقُوا - عَنِ بَدَلِكِ حُسَيْنًا وَوَلَدَهُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - فَإِنَّ الْحَقَّ فِيهِمْ ، وَهُمْ الْأَوْصِيَاءُ ، وَمِنْهُمْ الْأَيْمَةُ ، فَأَيُّمَا رَأَيْتُمُوهُمْ فَاتَّبِعُوهُمْ

امام باقر علیه السلام : نزدیکترین مردم به خداوند عز و جل و خدا آگاهترین ایشان و مهرورزترین آنها به مردم محمد صلی الله علیه و آله و امامان علیهم السلام هستند، پس به جایی در آید که آنها در آمدند و از کسانی دوری گزینید که آنها دوری گزیدند - مقصود امام از این سخن حسین و فرزندان او بود - که حق در میان آنهاست و ایشانند اوصیاء، و امامان از آنها هستند، پس هر کجا

ایشان را دیدید پیرویشان کنید.

کمال الدین: ۳۲۸ / ۸ عن أبي حمزة الثمالی .

حدیث ۱۶۸

امام باقر علیه السلام:

- فی قوله تعالى: «يا أيها الذين آمنوا أطيعوا اللهَ وأطيعوا الرسولَ وأولى الأمرِ منكم» - : إيانا عنى خاصه ، أمر جميع المؤمنين إلى يوم القيامة بطاعتنا

امام باقر علیه السلام - درباره آیه شریفه «یا ایها الذین آمنوا اطیعوا اللهَ واطیعوا الرسولَ واولی الامر منکم» - : مقصود آیه، تنها ما هستیم. خداوند همه مؤمنان را دستور داده تا روز رستاخیز از ما فرمان برند.

الکافی: ۱ / ۲۷۶ / ۱ عن بريد العجلی .

حدیث ۱۶۹

امام باقر علیه السلام:

- فی قوله تعالى: «فاسألوا أهل الذکر إن کنتم لا تعلمون» - : نحن أهل الذکر

امام باقر علیه السلام - درباره آیه شریفه «فاسألوا أهل الذکر إن کنتم لا تعلمون» - : اهل ذکر، ما هستیم.

تفسیر الطبری: ۱۰ / الجزء ۱۷ / ۵، المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۱۷۸ عن محمد بن مسلم وجابر الجعفی، تفسیر فرات الکوفی: ۲۳۵ / ۳۱۵ عن حسين بن سعيد، تأویل الآيات الظاهرة: ۲۵۹ عن جابر بن يزيد ومحمد بن مسلم، تفسیر القمى: ۲ / ۶۸ عن زرارة .

حدیث ۱۷۰

امام باقر علیه السلام:

- فی قوله تعالى: «فاسألوا أهل الذکر» - : هم الأئمة من عتره رسول الله صلى الله عليه وآله

امام باقر علیه السلام - درباره آیه شریفه «فاسألوا أهل الذکر» - : ایشان امامان از خاندان رسول خدا صلى الله عليه وآله هستند.

شواهد التنزیل: ۱ / ۴۳۷ / ۴۶۶ عن الفضیل بن یسار، وراجع: ۴۳۴ - ۴۳۷ .

حدیث ۱۷۱

امام باقر علیه السلام:

إن رسول الله صلى الله عليه وآله باب الله الذى لا- يؤتى إلا- منه ، وسبيله الذى من سلكه وصل إلى الله عزوجل ، وكذلك كان أمير المؤمنين عليه السلامين بعده، وجرى للأئمة عليهم السلام واحدا بعد واحد ، جعلهم الله عزوجل أركان الأرض أن تميد بأهلها ، وعمد الإسلام ، وربطه على سبيل هداة ، لا يهتدى هاد إلا بهداهم ، ولا يصل خارج من الهدى إلا بتفصير عن حقهم ، أمناء الله على ما أهبط من علم أو عذر أو نذر ، والحجة البالغة على من فى الأرض ، يجرى لإخراهم من الله مثل الذى جرى لأولهم ، ولا يصل أحد إلى ذلك إلا بعون الله

امام باقر علیه السلام: همانا پیامبر خدا صلى الله عليه وآله باب (معرفت) خدا است که جز از آن در نیایند و راه اوست که هر کس آن را بپیماید به خداوند عزوجل رسد، امیرالمؤمنین علیه السلام نیز پس از او چنین است و همین طور هر امام در پی دیگری.

خداوند عزوجل آنها را ارکان زمین قرار داده تا اهلش را نلرزاند و بنیانهای اسلام و مرزداران راه نجات آن ساخته که هیچ کس جز به هدایت آنها ره نمی یابد و بیرون از هدایتی، گمراه نمی شود مگر با کوتاهی کردن در حق ایشان. آنها معتمدان خدا هستند در علم و حجت ها و هشدارهایی که فرو فرستاده است. آنها دلیل رسایی هستند برای زمینیان که برای آخرین آنها از سوی خدا همان جاری است که برای نخستین ایشان و هیچ کس جز به یاری خدا به این حد نرسد.

الکافی: ۱ / ۱۹۸ / ۳ عن أبي الصامت، وراجع ۱ / ۱۹۶، و: ۲ / ۱۹۷، الاختصاص: ۲۱، بصائر الدرجات: ۱ / ۱۹۹.

حدیث ۱۷۲

امام باقر علیه السلام:

- فی زیارة امیر المؤمنین علیه السلام: - أنتم أهل بیت الرّحمه، ودعائم الدین، وأركان الأرض، والشجره الطیبه

امام باقر علیه السلام: در زیارت امیر المؤمنین علیه السلام: - شما اهل خانه رحمت و بنیانهای دین و ارکان زمین و شجره طیبه هستید.

التهذیب: ۶ / ۲۸ / ۵۳ عن موسى بن ظبيان، الفقيه: ۲ / ۵۹۱ / ۳۱۹۷ مرسلًا، کامل الزیارات: ۴۵ مرسلًا.

حدیث ۱۷۳

امام باقر علیه السلام:

نحن فی الأرض بیان، وشیعتنا عری

امام باقر علیه السلام: ما در زمین، شالوده هستیم و شیعیان ما، دستگیره های اسلام اند.

العروة: المقبض، وجمعها عری. (لسان العرب: ۱۵ / ۴۵).

حدیث ۱۷۴

امام باقر علیه السلام:

أيها الناس، أين تذهبون وأين يراد بكم؟ بنا هدى الله أولكم، وبنا يخيتم آخركم

امام باقر علیه السلام: ای مردم! کجا می روید و کجا می برنندتان؟ خداوند با ما، نخستین شما را هدایت کرد و با ما آخرین شما را پایان خواهد بخشید.

الکافی: ۱ / ۴۷۱ / ۵، المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۱۸۹ و ۱۹۰ کلاهما عن أبي بكر الخضرمي.

حدیث ۱۷۵

امام باقر علیه السلام:

نحن حججه الله، ونحن باب الله، ونحن لسان الله، ونحن وجه الله، ونحن عين الله في خلقه، ونحن ولاة أمر الله في عباده

امام باقر علیه السلام: ما حجت خدا، در خدا، زبان خدا، چهره خدا، چشم خدا در میان مردم و عهده داران امر الهی در میان بندگان اوییم.

الکافی: ۱ / ۱۴۵ / ۷، بصائر الدرجات: ۱ / ۶۱، البحار: ۲۵ / ۳۸۴ / ۴۰ نقلًا عن كتاب منهج التحقيق كلها عن أسود بن سعيد.

حدیث ۱۷۶

امام باقر علیه السلام :

نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ الرَّحْمَةِ ، وَشَجَرَةُ النَّبُوَّةِ ، وَمَعْدِنُ الْحِكْمَةِ ، وَمَوْضِعُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَهْبِطُ الْوَحْيِ

امام باقر علیه السلام : ما اهل خانه رحمت و شجره نبوت و كان حکمت و در جایگاه فرشتگان و مکان فرو آمدن وحی ایم.

الإرشاد : ۲ / ۱۶۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۲۰۶ عن معروف بن خربوذ ، روضه الواعظین : ۲۲۷ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۸۹۲ ، بصائر الدرجات : ۵۷ / ۵ نحوه عن الفضیل بن یسار ، حلیه الأبرار : ۲ / ۹۵ .

حدیث ۱۷۷

امام باقر علیه السلام :

نَحْنُ مَنْ بِنَا يُفْتَحُ ، وَبِنَا يُخْتَمُ ، وَنَحْنُ أَيْمَةُ الْهُدَى ، وَنَحْنُ مَصَابِيحُ الدُّجَى ، وَنَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى ، وَنَحْنُ السَّابِقُونَ ، وَنَحْنُ الْآخِرُونَ

امام باقر علیه السلام : ما کسانی هستیم که (دین) با ما آغاز و با ما پایان می پذیرد. ما امامان هدایت و چراغهای تاریکی و گلدسته رهنمایی هستیم. ماییم نخستینان و پایانیان.

کمال الدین : ۲۰۶ / ۲۰ ، أمالی الطوسی : ۶۵۴ / ۱۳۵۴ ، بصائر الدرجات : ۶۳ / ۱۰ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۲۰۶ ، إرشاد القلوب : ۴۱۸ کلها عن خیمه الجعفی .

حدیث ۱۷۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّا لَنَعْرِفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَحَقِيقَةِ النَّفَاقِ

امام باقر علیه السلام : ما هر گاه فردی را ببینیم حقیقت ایمان و حقیقت نفاق را در او در می یابیم.

الکافی : ۱ / ۴۳۸ / ۲ عن جابر ، وذكره أيضاً في : ۱ / ۲۲۳ / ۱ عن عبد الله بن جندب عن الإمام الرضا عليه السلام ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۲۲۷ عن عبد الرحمن بن أبي نجران عن الإمام الرضا عليه السلام ، الاختصاص : ۲۷۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۸۸ كلاهما عن جابر بن يزيد ، بصائر الدرجات : ۲۸۸ / ۵ عن عمّار بن مروان .

حدیث ۱۷۹

امام باقر علیه السلام :

وَاللَّهِ إِنَّا لَخُزَّانُ اللَّهِ فِي سَمَائِهِ وَأَرْضِهِ ، لَا عَلَى ذَهَبٍ وَلَا عَلَى فِضَّةٍ إِلَّا عَلَى عِلْمِهِ

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند ما گنجوران خدا در آسمان و زمین هستیم، نه بر زر و سیم که گنجوران علم اویم.

الکافی : ۱ / ۱۹۲ / ۲ عن سورة بن کلیب .

حدیث ۱۸۰

امام باقر علیه السلام :

نَحْنُ خُزَّانُ عِلْمِ اللَّهِ ، وَنَحْنُ تَرَاجِمُهُ وَحْيِ اللَّهِ

امام باقر علیه السلام: ما گنجوران علم الهی هستیم و بازگوکنندگان وحی خدایی.

الکافی: ۱ / ۱۹۲ / ۳ عن سدیر، وذكره أيضًا في: ۱ / ۲۶۹ / ۶ وفيه «أمر» بدل «وحى»، إعلام الوری: ۲۷۷ كلاهما عن سدیر عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث ۱۸۱

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى عِلْمًا خَاصًّا، وَعِلْمًا عَامًّا، فَأَمَّا الْعِلْمُ الْخَاصُّ فَالْعِلْمُ الَّذِي لَمْ يُطَلِّعْ عَلَيْهِ مَلَائِكَتُهُ الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيََاءُ الْمُرْسَلِينَ، وَأَمَّا عِلْمُهُ الْعَامُّ فَإِنَّهُ عِلْمُهُ الَّذِي أَطَّلَعَ عَلَيْهِ مَلَائِكَتُهُ الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيََاءُ الْمُرْسَلِينَ، وَقَدْ وَقَّعَ إِلَيْنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام باقر علیه السلام: خداوند متعال، علم خاصی دارد و علم عامی. علم خاص او همان علمی است که فرشتگان مقرب و پیامبران فرستاده او هم بر آن آگاهی ندارند و علم عام او همان علمی است که فرشتگان مقرب و پیامبران فرستاده او بر آن آگاهی دارند و از رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما رسیده است.

التوحيد: ۱۳۸ / ۱۴ عن ابن سنان عن الإمام الصادق علیه السلام، بصائر الدرجات: ۱۱۱ / ۱۲ عن حنان الكندي عن أبيه، وذكره أيضًا في: ۱ / ۱۰۹ عن حنان بن سدیر.

حدیث ۱۸۲

امام باقر علیه السلام:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ أَوَّلَ وَصِيَّتِي كَانَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ هِبَةُ اللَّهِ بِنُ آدَمَ، وَمَا مِنْ نَبِيٍّ مَضَى إِلَّا وَلَهُ وَصِيَّتِي، وَكَانَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ مِائَةَ أَلْفِ نَبِيٍّ وَعِشْرِينَ أَلْفَ نَبِيٍّ، مِنْهُمْ خَمْسَةٌ أَوْلُو الْعِزْمِ: نُوحٌ، وَإِبْرَاهِيمُ، وَمُوسَى، وَعِيسَى، وَمُحَمَّدٌ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. وَإِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ كَانَ هِبَةَ اللَّهِ لِمُحَمَّدٍ، وَوَرِثَ عِلْمَ الْأَوْصِيَاءِ وَعِلْمَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ، أَمَا إِنَّ مُحَمَّدًا وَرِثَ عِلْمَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ

امام باقر علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین جانشینی که بر زمین بود هبه الله پسر آدم بود و پیامبری رحلت نکرده است مگر آن که جانشینی داشته و شمار همه پیامبران صد و بیست هزار پیامبر بوده است که پنج تن از ایشان یعنی نوح، ابراهیم، موسی، عیسی و محمد علیهم السلام اولوالعزم بوده اند و علی بن ابی طالب هدیه خداوند به محمد است و دانش کسانی را که پیش از او بوده اند به ارث برده است، ولی محمد دانش پیامبران و رسولان پیشین را به ارث برده است.

الکافی: ۱ / ۲۲۴ / ۲ عن عبد الرحمن بن كثير عن الإمام الباقر علیه السلام، بصائر الدرجات: ۱۲۱ / ۱ عن عبد الرحمن بن بكير الهجرى عن الإمام الباقر علیه السلام، أعلام الدين: ۴۶۴ عن عبد الله بن بكير عن الإمام الباقر علیه السلام، وفيهما «مائة ألف نبي» وأربعة وعشرين.

حدیث ۱۸۳

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُرْفَعُ وَالْعِلْمُ يُتَوَارَثُ، وَكَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ هِدْيَةَ الْأُمَّةِ، وَإِنَّهُ لَمْ يَهْلِكْ مِمَّا عَالِمٌ قَطُّ إِلَّا خَلَفَهُ مِنْ أَهْلِهِ مَنْ عِلْمٌ مِثْلَ عِلْمِهِ، أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ

امام باقر علیه السلام: علمی که با آدم فرود آمد دیگر بالا نرفت، و علم به ارث برده می شود و علی علیه السلام، عالم این امت است و هرگز در میان ما عالمی رحلت نکرده مگر آن که از خاندان خود کسی را به جانشینی نهد که علمی همچون او یا آن چه را خدا بخواهد بداند.

الکافی: ۱ / ۲۲۲ / ۲ عن زرارة والفضیل ، کمال الدین : ۲۲۳ / ۱۴ عن الفضیل بن یسار عن الإمام الصادق والإمام الباقر علیهما السلام نحوه وفيه «والعلم يتوارث وكلّ شیء من العلم وآثار الرسل والأنبياء لم یکن من أهل هذا البيت فهو باطل وأنّ علیاً علیه السلام عالم...» .

حدیث ۱۸۴

امام باقر علیه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ شَرَّفَهُمُ اللَّهُ بِكَرَامَتِهِ ، وَأَعَزَّهُم بِهِدَاةِ ، وَاخْتَصَّهَمُ لِدِينِهِ ، وَفَضَّلَهُمُ بِعِلْمِهِ ، وَاسْتَحْفَظَهُمُ وَأَوْدَعَهُمُ عِلْمَهُ ... فَهَمُّ الْأَيْمَةِ الدُّعَاءُ ، وَالْقَادَةُ الْهُدَاةُ ، وَالْقُضَاةُ الْحُكَّامُ ، وَالنُّجُومُ الْأَعْلَامُ ، وَالْأَسْوَةُ الْمُتَخَيَّرَةُ ، وَالْعِترَةُ الْمُطَهَّرَةُ ، وَالْأَعْمَةُ الْوَسْطَى ، وَالصَّرَاطُ الْأَعْلَمُ ، وَالسَّبِيلُ الْأَقْوَمُ ، زِينَةُ النَّجْبَاءِ ، وَوَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

امام باقر علیه السلام: ای مردم! خداوند خاندان پیامبر شما را به کرامت خود ارجمندی بخشیده و به هدایتش عزیز داشته است و به دینش اختصاص داده و به علمش فضیلت بخشیده و دانش خود را بدیشان سپرده و از آنها خواهان پاسداری آن شده است. آنان امامان دعوتگر و جلوداران هدایتگر و داوران حاکم و اخگران راهنما و الگوی نیکو و خاندان پاک و امت میانه رو و مشخص ترین و راست ترین راه و موجب آرایش مردم نژاده و وارثان پیامبران هستند.

تفسیر فرات الکوفی: ۳۳۷ / ۴۶۰ عن الفضل بن یوسف القصبانی معنعنا .

حدیث ۱۸۵

امام باقر علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْحَدِيثِ يُرْسَلُهُ وَلَا يُسْنَدُهُ - : إِذَا حَدَّثْتُ الْحَدِيثَ فَلَمْ أُسْنِدْهُ فَسَيَبْدَى فِيهِ أَبِي عَنِ جَدِّي عَنِ أَبِيهِ عَنِ جَدِّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنِ جَبْرِئِيلَ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

چون از امام باقر علیه السلام پرسیدند که چرا حدیث را مرسل می گوید و اسناد نمی دهد، حضرت علیه السلام پاسخ داد: هرگاه من حدیثی بگویم و آن را اسناد ندهم سند من در آن، پدرم است به نقل از جدم به نقل از پدرش به نقل از جدش رسول خدا صلی الله علیه و آله به نقل از جبرئیل به نقل از خداوند عز و جل.

الإرشاد: ۲ / ۱۶۷ ، الخرائج والجرائح: ۲ / ۸۹۳ ، روضة الواعظین: ۲۲۶ .

حدیث ۱۸۶

امام باقر علیه السلام:

لَوْ أَنَّا حَدَّثْنَا بِرَأْيِنَا ضَلَلْنَا كَمَا ضَلَّ مَنْ كَانَ قَبْلَنَا ، وَلَكِنَّا حَدَّثْنَا بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّنَا بَيْنَهَا لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَبَيَّنَّا لَنَا

امام باقر علیه السلام: اگر ما بر اساس رأی و نظر خود حدیث گوئیم گمراه شده ایم همچون کسانی که پیش از ما بودند، لیکن ما از روی بیّننه از سوی خدایمان حدیث می گوئیم که خداوند آن را برای پیامبرش و او نیز برای ما تبیین کرده است.

إعلام الوری: ۲۹۴ ، الاختصاص: ۲۸۱ نحوه كلاهما عن الفضیل بن یسار .

حدیث ۱۸۷

امام باقر علیه السلام :

- لَسَلَمَةُ بْنُ كَهَيْلٍ وَالْحَكَمُ بْنُ عُتَيْبَةَ - : شَرِّقًا وَغَرْبًا ، فَلَا تَجِدَانِ عِلْمًا صَحِيحًا إِلَّا شَيْئًا خَرَجَ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

امام باقر علیه السلام - به سلمه بن کهیل و حکم بن عتیبه - : نه در شرق و نه در غرب دانش صحیحی را نمی یابید مگر آن که از نزد ما اهل بیت بیرون آمده باشد.

الکافی : ۱ / ۳۹۹ / ۳ ، بصائر الدرجات : ۴ / ۱۰ / ۴ کلاهما عن ابي مریم .

حدیث ۱۸۸

امام باقر علیه السلام :

لَيْسَ عِنْدَ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ حَقٌّ وَلَا صَوَابٌ ، وَلَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ يَقْضِي بِقَضَاءِ حَقٍّ إِلَّا مَا خَرَجَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ . وَإِذَا تَشَجَّعَتْ بِهِمُ الْأُمُورُ كَانَ الْخَطَأُ مِنْهُمْ وَالصَّوَابُ مِنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

امام باقر علیه السلام : هیچ یک از مردم به حق و صوابی دست نیافته اند و هیچ کس داوری حقی نکرده است مگر از آن چه از سوی ما اهل بیت صادر شده باشد و هرگاه امور آنها شاخه شاخه گردد خطا از آن ایشان و صواب از آن علی علیه السلام خواهد بود.

الکافی : ۱ / ۳۹۹ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۲ / ۵۱۹ / ۲ نحوه ، المحاسن : ۱ / ۲۴۳ / ۴۴۸ ، أمالی المفید : ۶ / ۹۶ / ۶ کلاهما عن محمد بن مسلم .

حدیث ۱۸۹

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ مَا لَمْ يَخْرُجْ مِنْ هَذَا الْبَيْتِ فَهُوَ بَاطِلٌ

امام باقر علیه السلام : هر چه از این خانه صادر نشده باشد باطل است.

مختصر بصائر الدرجات : ۶۲ ، بصائر الدرجات : ۲۱ / ۵۱۱ / ۲۱ کلاهما عن فضیل بن یسار .

حدیث ۱۹۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْعِلْمَ بِكِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَسُنَنِهِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَيُنْبِتُ فِي قَلْبِ مَهْدِيْنَا كَمَا يُنْبِتُ الزَّرْعُ عَلَى أَحْسَنِ نَبَاتِهِ ، فَمَنْ بَقِيَ مِنْكُمْ حَتَّى يَرَاهُ فَلْيَقُلْ حِينَ يَرَاهُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَالْثُبَّةِ ، وَمَعْدِنَ الْعِلْمِ ، وَمَوْضِعَ الرِّسَالَةِ

امام باقر علیه السلام : آگاهی از کتاب خداوند عزوجل و سنت پیامبر او صلی الله علیه و آله در دل مهدی ما می روید، چنان که کشت و زرع به بهترین شکل آن. پس اگر کسی از شما ماند تا او را ببیند باید هنگام دیدن او بگوید: سلام بر تو ای اهل خانه رحمت و نبوت و کان دانش و جایگاه رسالت.

کمال الدین : ۱۸ / ۶۵۳ / ۱۸ عن جابر ، البحار : ۱۶ / ۳۱۷ / ۵۲ نقلًا عن العدد القویة .

حدیث ۱۹۱

امام باقر علیه السلام :

شَجَرَةٌ أَصْلُهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَفَرَعُهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَأَغْصَانُهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهَا السَّلَامُ ، وَتَمَرَاتُهَا الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، فَإِنَّهَا شَجَرَةُ التُّبُوَّةِ ، وَنَبْتُ

امام باقر علیه السلام : درختی که ریشه آن، رسول خدا و شاخه آن، امیرالمؤمنین علی علیه السلام و شاخه های آن فاطمه، دخت محمد صلی الله علیه و آله و میوه های آن حسن و حسین است، درخت نبوت است که روئیده رحمت و کلید حکمت و کان معرفت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و موضع سرّ و سپرده الهی و امانتی است که بر آسمانها و زمین عرضه شده و پردگیان بزرگ خدا و بیت و حرم قدیم اوست.
فی بعض نسخ المصدر : «وبیت الرحمة» .

حدیث ۱۹۲

امام باقر علیه السلام :

- فِی قَوْلِهِ تَعَالَى : «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» - : إِيَانَا عَنِي ، وَعَلِيِّ أَوْلَانَا وَأَفْضَلُنَا وَخَيْرُنَا بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام باقر علیه السلام : مقصود از این آیه شریفه «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» ما هستیم. علی پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، نخستین ما و برترین و بهترین ماست.

الکافی: ۱ / ۲۲۹ / ۶، تفسیر العیاشی: ۲ / ۲۲۰ / ۷۶ کلاهما عن برید بن معاویة ، بصائر الدرجات : ۲۱۴ / ۷ عن عبد الرحمن بن کثیر عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۱۹۳

امام باقر علیه السلام :

مَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَدَّعِيَ أَنَّ عِنْدَهُ جَمِيعَ الْقُرْآنِ كُلَّهُ ظَاهِرُهُ وَبَاطِنُهُ غَيْرَ الْأَوْصِيَاءِ

امام باقر علیه السلام : هیچ کس نمی تواند ادعا کند که همه قرآن اعم از ظاهر و باطن آن را می داند مگر اوصیاء.
الکافی : ۱ / ۲۲۸ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۹۳ / ۱ کلاهما عن جابر .

حدیث ۱۹۴

امام باقر علیه السلام :

مَا ادَّعَى أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ أَنَّهُ جَمَعَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ كَمَا أَنْزَلَ إِلَّا كَذَابٌ ، وَمَا جَمَعَهُ وَحَفِظَهُ كَمَا نَزَّلَهُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بَعْدَهُ

امام باقر علیه السلام : کسی از مردم ادعا نکرده است که همه قرآن را چنان که فرو آمده گرد آورده است مگر آن که دروغ می گوید. قرآن را آن گونه که خداوند متعال فرو فرستاده گرد نیاورده و حفظ نکرده مگر علی بن ابی طالب علیه السلام و امامان پس از او.

الکافی : ۱ / ۲۲۸ / ۱ عن جابر .

حدیث ۱۹۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ عَلَى ثَلَاثَةِ وَسَبْعِينَ حَرْفًا ، وَكَانَ عِنْدَ آصَفٍ مِنْهَا حَرْفٌ وَاحِدٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَخَسَفَ بِالْأَرْضِ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَرِيرِ بَلْقَيْسَ ، حَتَّى تَنَاوَلَ السَّرِيرَ بِيَدِهِ ، ثُمَّ عَادَتِ الْأَرْضُ كَمَا كَانَتْ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ . وَنَحْنُ عِنْدَنَا مِنَ الْإِسْمِ الْأَعْظَمِ اثْنَانِ وَسَبْعُونَ حَرْفًا ، وَحَرْفٌ وَاحِدٌ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ اسْتَأْثَرَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَهُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

امام باقر علیه السلام : نام اعظم خداوند، هفتاد و سه حرف دارد و آصف، تنها یک حرف از آن را می دانست که آن را به زبان راند و زمین، آن چه را میان او و تخت بلقیس بود فرو برد تا جایی که آصف با دست خود تخت را بر گرفت و سپس زمین در مدتی کمتر از یک چشم بر هم زدن به وضع نخست خود بازگشت و سی و دو حرف از اسم اعظم نزد ماست و یک حرف نزد خداوند عزوجل که آن را در علم غیبش به خود اختصاص داده است و نیرو و توانی نیست مگر از خدای والا و بزرگ.

الکافی : ۱ / ۲۳۰ / ۱ عن جابر .

حدیث ۱۹۶

امام باقر علیه السلام :

جِئْنَا نُرِيدُ الدُّخُولَ عَلَيْهِ ، فَلَمَّا صِرْنَا فِي الدَّهْلِيزِ سَمِعْنَا قِرَاءَةً شَرِيائِيَةً بِصَوْتِ حَزِينٍ يَقْرَأُ وَيَبْكِي حَتَّى أَبْكِي بَعْضَنَا سَمَاعَةَ بْنَ مِهْرَانَ بِهِ نَقَلَ عَنْ شَيْخِي مِنْ أَصْحَابِ مَا بِهِ نَقَلَ عَنْ أَمَامِ بَاقِرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَقَوْلِهِ : آمَدِيمُ تَا خَدَمْتُ حَضْرَتَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَسِيمٍ .

چون به دالان رسیدم خواندنی را با صدای حزین و غمگنی به زبان سریانی شنیدیم که حضرت علیه السلام چیزی را می خواند و می گریست تا جایی که برخی از ما نیز گریستند.

المنقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۹۵ .

حدیث ۱۹۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عُلْمَنَا ، وَمِنْ حُكْمِهِ أَخَذْنَا ، وَقَوْلَ صَادِقٍ سَمِعْنَا ، فَإِنْ تَتَّبَعُونَا تَهْتَدُوا

امام باقر علیه السلام : ما خاندانی هستیم که علم ما از علم خداست و از حکمت او ستانده ایم و سخن راستگویی را شنیده ایم، پس اگر از ما پیروی کنید ره یابید.

مختصر بصائر الدرجات : ۶۳ ، بصائر الدرجات : ۳۴ / ۵۱۴ کلاهما عن جابر بن یزید ، وراجع ۵۶۴ / ۸۴۱ من کتابنا هذا .

حدیث ۱۹۸

امام باقر علیه السلام :

لَوْ كُنَّا نُفْتِيَالِنَاسَ بِرَأِينَا وَهَوَانَا لَكُنَّا مِنَ الْهَالِكِينَ ، وَلَكِنَّا نُفْتِيهِمْ بِأَثَارٍ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأُصُولِ عِلْمٍ عِنْدَنَا نَتَوَارَثُهَا كَابْرًا

امام باقر علیه السلام : اگر ما بر اساس نظر و هوی و هوس خود فتوا می دادیم، بدون تردید نابود می شدیم. ما برای مردم بر اساس اخبار مانده از رسول خدا صلی الله علیه و آله و اصول علمی فتوا می دهیم که نزد ماست و هر بزرگی از بزرگ دیگر به ارث برده

است و ما آن را می‌اندوزیم همچنان که این جماعت زر و سیمشان را می‌اندوزند.
فی المصدر «کابر» والصحیح ما أثبتناه .

حدیث ۱۹۹

امام باقر علیه السلام :

فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كُلُّ شَيْءٍ يُحْتَاجُ إِلَيْهِ حَتَّى الْخَدَشِ وَالْأَرَشِ وَالْهَرَشِ

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام هر چه که بدان نیاز افتد حتی خراش و دیه آن و خراش ناشی از خراش، نوشته آمده است.

بصائر الدرجات : ۱۶۴ / ۵ ، و ذکره أيضًا فی : ۱۴۸ / ۶ من دون «والهرش» كلاهما عن عبد الله بن ميمون عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۲۰۰

امام باقر علیه السلام :

وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِذَا مُنِعَتِ الزَّكَاةُ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام چنین دیده ایم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر گاه از پرداخت زکات خودداری شود زمین از بیرون دادن برکاتش خودداری کند.
الکافی : ۳ / ۵۰۵ / ۱۷ عن أبي حمزة .

از ۲۰۱ تا ۴۰۰

حدیث ۲۰۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَمَّا حَضَرَهُ الَّذِي حَضَرَهُ ، دَعَا ابْنَتَهُ الْكُبْرَى فَاطِمَةَ بِنْتَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَفَعَتْ إِلَيْهَا كِتَابًا مَلْفُوفًا وَوَصِيَّةً ظَاهِرَةً ، وَكَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ مَبْطُونًا مَعَهُمْ لَا يَرَوْنَ إِلَّا أَنَّهُ لِمَا بِهِ ، فَدَفَعَتْ فَاطِمَةُ الْكِتَابَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، ثُمَّ صَارَ وَاللَّهِ ذَلِكَ الْكِتَابُ إِلَيْنَا يَا زِيَادُ ، قُلْتُ : مَا فِي ذَلِكَ الْكِتَابِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ ؟ قَالَ : فِيهِ وَاللَّهِ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ وُلْدُ آدَمَ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى أَنْ تَفَنَى الدُّنْيَا ، وَاللَّهِ إِنَّ فِيهِ الْخُدُودَ ، حَتَّى إِنَّ فِيهِ أَرَشَ الْخَدَشِ

ابوالجارود به نقل از امام باقر علیه السلام: هنگامی که به حسین بن علی آن رسید که رسید، دختر بزرگش، فاطمه بنت الحسین را فرا خواند و به او کتابی سر به مهر و وصیتی سرگشاده سپرد و علی بن الحسین علیه السلام چنان درد شکمی داشت که گمان می کردند در خواهد گذشت. فاطمه، کتاب را به علی بن الحسین علیه السلام سپرد.

[امام باقر فرمود:] ای زیاده! به خدا سوگند این کتاب به ما منتقل شد. عرض کردم: قربانت گردم، در این کتاب چه آمده است؟ فرمود: به خدا سوگند آن چه فرزندان آدم از هنگام آفرینش آدم تا پایان دنیا بدان نیاز دارند، به خدا سوگند، حدود حتی دیه خراش، در آن آمده است.

الکافی: ۱ / ۳۰۳ / ۱ ، بصائر الدرجات: ۱۴۸ / ۹ ، الإمامة والتبصرة: ۱۹۷ / ۵۱ و فیهما «وصیة ظاهرة ووصیة باطنه» .

حدیث ۲۰۲

امام باقر علیه السلام:

- فی بیان سَبَبِ نَزُولِ سُورَةِ «هَلِ أَتَى» فی شَأْنِ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : «وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ» يَقُولُ: عَلَى شَهْوَتِهِمْ لِلطَّعَامِ وَإِثَارِهِمْ لَهُ ، «مَسْكِينًا» مِنْ مَسَاكِينِ الْمُسْلِمِينَ ، وَ «يَتِيمًا» مِنْ يَتَامَى الْمُسْلِمِينَ ، «وَأَسِيرًا» مِنْ أَسَارَى الْمُشْرِكِينَ ، وَيَقُولُونَ إِذَا أُطْعِمُوهُمْ : «إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا» . قَالَ : وَاللَّهِ مَا قَالُوا هَذَا لَهُمْ ، وَلَكِنَّهُمْ أَضْمَرُوهُ فِي أَنْفُسِهِمْ فَأَخْبَرَ اللَّهُ بِأَضْمَارِهِمْ ، يَقُولُونَ : لَا نُرِيدُ جَزَاءً تُكَافِئُونَنَا بِهِ وَلَا شُكْرًا تُثْنُونَ عَلَيْنَا بِهِ ، وَلَكِنَّا إِنَّمَا أُطْعِمْنَاكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ وَطَلَبِ ثَوَابِهِ

امام باقر علیه السلام - در بیان شأن نزول سوره «هل أتى» در حق اهل بیت علیهم السلام: «وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ»، یعنی با در نظر گرفتن اشتهايشان به آن غذا و بخشیدنش به آنان. «مسکیناً»، مسکینی از مسلمانان بود، «یتیمًا»، یتیمی از مسلمانان بود و «اسیراً»، اسیری از مشرکان بود؛ هر گاه علی علیه السلام آنها را اطعام می کرد می فرمود: «إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا». امام باقر علیه السلام فرمود: به خدا سوگند، این را برای آنها نگفتند و در دلشان پنهان داشتند و خداوند از نهفته های دل آنها خبر داده است. آنها می گفتند: ما از شما پاداشی نمی خواهیم تا با آن هزینه ما را بپردازید و نه

سیاسی که با آن ما را بستاید، بلکه ما شما را به خاطر خدا و گرفتن پاداش او اطعام می کنیم.

أمالی الصدوق: ۲۱۵ عن مسلمة بن خالد عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۲۰۳

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَالِسٌ ذَاتَ يَوْمٍ وَأَصْحَابُهُ جُلُوسٌ حَوْلَهُ ، فَجَاءَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْهِ سَمَلٌ

امام باقر علیه السلام: روزی پیامبر صلی الله علیه و آله نشسته بود و اصحاب ایشان در پیرامون حضرت صلی الله علیه و آله نشسته بودند. در این هنگام علی علیه السلام، با جامه ای پوسیده که نقاطی از پیکر ایشان را می نمود آمد و در نزدیکی پیامبر نشست.

پیامبر صلی الله علیه و آله لحظاتی به او نگرست و سپس این آیه را تلاوت فرمود: «وَيُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ

بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوَقَّ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ». سپس پیامبر صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: آگاه باش که تو رئیس و سرور و پیشوای کسانی هستی که این آیه، درباره آنها نازل شده است. سپس پیامبر صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: کجاست جامه ای که بر تن تو کردم، ای علی؟ علی علیه السلام عرض کرد: یا رسول الله! یکی از اصحاب شما نزد من آمد، در حالی که از برهنگی خود و خانواده اش می نالید، دلم رحم آمد و ترجیح دادم، آن را بدو دهم و می دانم که خداوند مرا با جامه ای بهتر از آن خواهد پوشاند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: راست گفتی، جبرئیل برای من خبر آورد که خداوند به جای آن برای تو در بهشت جامه ای سبز از استبرق برگزیده که رنگ آن از یاقوت و زبرجد است، بهترین پاداش، پاداش پروردگارت است، در برابر بخششت و صبر تو بر همین جامه پوسیده، پس مزده باد تو را ای علی. علی شاد و خوشحال از خبری که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله بدو داده بود، باز گشت.

السمل: الخلق من الثياب. (النهاية: ۲ / ۴۰۳) .

حدیث ۲۰۴

امام باقر علیه السلام :

وَلَقَدْ أَتَاهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يُخَيِّرُهُ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُضَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِمَّا أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَيْئًا ، فَيَخْتَارُ التَّوَّاضِعَ لِرَبِّهِ جَلَّ وَعَزَّ

امام باقر علیه السلام: جبرئیل سه بار کلیدهای خزانه های زمین را برای پیامبر صلی الله علیه و آله آورد، بی آن که خداوند تبارک و تعالی از آن چه برای او در روز رستاخیز آماده کرده است، چیزی بکاهد و پیامبر، در برابر خداوند عزوجل، فروتنی را برگزید. الکافی: ۸ / ۱۳۰ / ۱۰۰ ، أمالی الطوسی: ۶۹۲ / ۱۴۷۰ کلاهما عن محمد بن مسلم .

حدیث ۲۰۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أُنِيَ بِالْيَهُودِيَّةِ الَّتِي سَيَّمَتِ الشَّاهَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ لَهَا : مَا حَمَلَكِ عَلَيَّ مَا صَيَّرْتِ؟ فَقَالَتْ : قُلْتُ : إِنْ كَانَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّهُ وَإِنْ كَانَ مَلِكًا أَرَحَّتْ النَّاسَ مِنْهُ ، قَالَ : فَعَفَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْهَا

امام باقر علیه السلام: آن زن یهودی را که گوسفندی برای پیامبر مسموم کرده بود، نزد ایشان آوردند، پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: چه چیز تو را به این کار و داشت؟ آن زن گفت: به خود گفتم: اگر او پیامبر است این کار، به او زیانی نرساند و اگر سلطان است مردم را از شر او آسوده گردانیده ام. امام باقر علیه السلامی فرماید: پیامبر صلی الله علیه و آله از گناه او درگذشت. الکافی: ۲ / ۱۰۸ / ۹ عن زرارة .

حدیث ۲۰۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِي ابْنِ مَلْجَمٍ بَعْدَ مَا ضَرَبَهُ : أَطْعَمُوهُ وَاسْقُوهُ ، أَحْسِنُوا إِسَارَهُ ، فَإِنْ عَشْتُ فَأَنَا وَلِيُّ دَمِي ، أَعْفُو إِنْ شِئْتُ وَإِنْ شِئْتُ اسْتَقَدْتُ ، وَإِنْ مِتُّ فَقَتَلْتُمُوهُ فَلَا تُمَثِّلُوا

امام باقر علیه السلام: علی علیه السلام پس از ضربت خوردن به دست ابن ملجم، در حق وی فرمود: به او خوراک دهید و سیرابش گردانید و در اسارتش نیکو رفتاری کنید، اگر زنده ماندم که صاحب خون، خودم هستم، اگر خواستم از او در می گذرم و اگر خواستم قصاص می کنم و اگر مُردم و او را کشتید، اندامش را مثله نکنید.

السنن الكبرى: ۸ / ۳۱۷ / ۱۶۷۵۹ عن إبراهيم بن محمد عن الإمام الصادق عليه السلام ، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام علي عليه السلام» : ۳ / ۲۹۷ / ۱۳۹۸ ذكره إلى «استقدت» عن ابن عياض عن الإمام الصادق عليه السلام ، الاستيعاب : ۳ / ۲۱۹ نحوه ، المناقب لابن شهر آشوب : ۳ / ۳۱۲ مرسلًا نحوه ، الجعفریات : ۵۳ نحوه وذكره إلى «استقدت» عن الإمام الصادق عليه السلام ، قرب الإسناد : ۱۴۳ / ۵۱۵ عن أبي البختری عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۲۰۷

امام باقر علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِنْدَ عَائِشَةَ لَيْلَتَهَا ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لِمَ تَتَعَبُ نَفْسَكَ وَقَدْ عَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ؟ فَقَالَ : يَا عَائِشَةُ ، أَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا؟! قَالَ : وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُومُ عَلَى أَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : «طه * مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

امام باقر علیه السلام: پیامبر اکرم در آن شبی که باید نزد عائشه می بود، در کنار او به سر می بُرد. عائشه عرض کرد: یا رسول الله! چرا خود را خسته می کنی، در حالی که خداوند، گناهان گذشته و آینده تو را آمرزیده است؟ حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: ای عائشه، آیا نباید بنده ای شکرگزار باشم؟! امام باقر علیه السلامی فرماید: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بر سر انگشتان پایش می ایستاد که خداوند این آیه را نازل فرمود: «طه، ما قرآن را بر تو نازل نکردیم تا در رنج افتی». .
الکافی: ۲ / ۹۵ / ۶ عن ابي بصير، وراجع الاحتجاج: ۱ / ۵۲۰، والآیه ۱ و ۲ من سورة طه .

حدیث ۲۰۸

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ لَمَّا نَظَرَتْ إِلَى مَا يَفْعَلُ ابْنُ أُخِيهَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بِنَفْسِهِ مِنَ الدَّأْبِ فِي الْعِبَادَةِ أَتَتْ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حِزَامِ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَتْ لَهُ: يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنَّ لَنَا عَلَيْكُمْ حُقُوقًا، وَمِنْ حَقِّنَا عَلَيْكُمْ أَنْ إِذَا رَأَيْتُمْ أَحَدَنَا يَهْلِكُ نَفْسَهُ اجْتِهَادًا أَنْ تُذَكِّرُوهُ اللَّهَ وَتَدْعُوهُ إِلَى الْبُقْيَا عَلَى نَفْسِهِ، وَهَذَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بَقِيَّةُ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ قَدْ أَنْحَرَمَ أَنْفَهُ وَتَفَنَّتْ جِبْهَتُهُ وَرُكْبَتَاهُ وَرَاحَتَاهُ دَأْبًا مِنْهُ لِنَفْسِهِ فِي الْعِبَادَةِ .

فَأَتَى جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بَابَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَبِالْبَابِ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي أُغْلِمَةٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَدْ اجْتَمَعُوا هُنَاكَ، فَنَظَرَ جَابِرٌ إِلَيْهِ مُقْبِلًا فَقَالَ: هَذِهِ مِشِيَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَيِّجِيَّتُهُ، فَمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ؟ فَقَالَ: أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، فَبَكَى جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، ثُمَّ قَالَ: أَنْتَ وَاللَّهِ الْبَاقِرُ عَنِ الْعِلْمِ حَقًّا، أَدْنَى مِنِّي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، فَدَنَا مِنْهُ فَحَلَّ جَابِرُ إِزَارَهُ وَوَضَعَ يَدَهُ فِي صَدْرِهِ فَقَبَّلَهُ وَجَعَلَ عَلَيْهِ خَدَّهُ وَوَجْهَهُ وَقَالَ لَهُ: أَقْرَبُكَ عَن جَدِّكَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ، وَقَدْ أَمَرَنِي أَنْ أَفْعَلَ بِكَ مَا فَعَلْتُ، وَقَالَ لِي: يَوْشِكُكَ أَنْ تَعِيشَ وَتَبْقَى حَتَّى تَلْقَى مِنْ وُلْدِي مَنْ اسْمُهُ مُحَمَّدٌ يَبْقُرُ الْعِلْمَ بَقْرًا، وَقَالَ لِي: إِنَّكَ تَبْقَى حَتَّى تَعْمَى ثُمَّ يُكْشَفُ لَكَ عَن بَصْرِكَ .

ثُمَّ قَالَ لِي: إِئِذْنِ لِي عَلَى أَبِيكَ، فَدَخَلَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيَّ أَبِيهِ فَأَخْبَرَهُ الْخَبْرَ وَقَالَ: إِنَّ شَيْخًا بِالْبَابِ وَقَدْ فَعَلَ بِي كَيْتَ وَكَيْتَ، فَقَالَ: يَا بَنِيَّ، ذَلِكَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ . ثُمَّ قَالَ: أَمِنْ بَيْنِ وِلْدَانِ أَهْلِكَ قَالَ لَكَ مَا قَالَ وَفَعَلَ بِكَ مَا فَعَلَ؟ قَالَ: نَعَمْ، [قَالَ:]

عمرو بن عبدالله بن هند جملی به نقل از امام باقر علیه السلام: فاطمه دختر علی بن ابی طالب چون سخت کوشی پسر برادرش علی بن الحسین را در عبادت دید، نزد جابر بن عبدالله بن عمرو بن حزام انصاری آمد و به او گفت: ای صحابی رسول الله! ما بر شما حقوقی داریم و از حق ما بر شما این است که هرگاه شما یکی از ما را دیدید که با سخت کوشی، خود را نابود می کند، خدا را به او یاد آورید و از او بخواهید جانش را حفظ کند. این علی بن الحسین است که از سخت کوشی در عبادت، بینی اش ترک برداشته و پیشانی و زانوان و دو کف دستش پینه بسته است.

جابر بن عبدالله به در خانه علی بن الحسین علیه السلام رفت و در کنار در، ابو جعفر محمد بن علی علیه السلام را در میان جمعی نوجوان از بنی هاشم دید که در آن جا گرد آمده بودند. جابر در حالی که به آن سو می رفت، بدو نگریست و گفت: این راه رفتن و خوی رسول الله است، ای نوجوان تو کیستی؟ فرمود: من محمد بن علی بن الحسین هستم. جابر بن عبدالله گریست و آن گاه گفت: به خدا، تو به حق، شکافنده علم هستی، نزدیک من آی، پدرم و مادرم فدای تو باد. امام علیه السلام نزدیک او رفت، جامه اش را گشود و دست او را بر سینه اش گذاشت و بوسید و چهره اش را بر دست و چهره امام علیه السلام نهاد و به او عرض کرد: سلام نیایت رسول الله صلی الله علیه و آله را به تو می رسانم، او به من دستور داده است، سلامش را به تو برسانم، پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: باشد که تو آن قدر زندگی کنی و باقی باشی و فرزندی از من را دیدار کنی که نامش محمد است و

علم را به کمال می شکافد. پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: تو آن قدر زنده خواهی ماند که کور شوی و سپس نور به دیدگانت باز گردد. امام باقر علیه السلامی فرماید:

او به من

گفت: از پدربزرگ اجازه بگیر تا به دیدارش روم. ابو جعفر بر پدرش وارد شد و او را آگاه کرد و گفت: پیرمردی بر در خانه است که با من چنین و چنان کرد. حضرت علیه السلام فرمود: فرزندم! او جابر بن عبدالله است، سپس فرمود: آیا او از میان کودکان خویشانت، تنها به تو چنین گفت و با تو چنین کرد؟ امام باقر علیه السلام عرض کرد: آری، ما از آن خداییم، او به بدی آهنگ تو نکرده است اما (به سبب شناساندن ارج تو) در خون تو کوشیده است.

امام زین العابدین علیه السلام به جابر اجازه داد و او وارد شد و حضرت علیه السلام را در محرابش دید که عبادت او را فرسوده است. امام علیه السلام برخاست و با گرمی از حال او پرسش کرد و او را در کنار خود نشاند. جابر به حضرت روی کرد و گفت: ای فرزند رسول الله! آیا نمی دانید که خداوند، بهشت را برای شما و دوستداران شما آفریده و آتش را برای بدخواهان و دشمنان شما خلق کرده است، پس این همه تلاش که خود را بدان ملزم کرده ای چیست؟ علی بن الحسین علیه السلام به او فرمود: ای صحابی رسول الله! آیا نمی دانی که خداوند، گناهان گذشته و آینده نیای مرا بخشوده بود، ولی پیامبر، سخت کوشی در راه خدا را کنار نهاد و همچنان عبادت می کرد - پدر و مادرم فدای او باد - تا آن که ساق و کف پاهایش ورم کرد.

به ایشان صلی الله علیه و آله عرض شد: آیا چنین می کنی؟ و حال آن که خداوند، گناهان گذشته و آینده ات را بخشوده است؟ و پیامبر صلی الله علیه و آله پاسخ فرمود: آیا بنده ای شکرگزار نباشم؟! چون جابر به علی بن الحسین علیه السلام نگریست و دید سخن او در منصرف کردن امام از سخت کوشی و اعمال طاقت فرسا و راضی کردن او به میانه روی سودی ندارد، به او عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! خود را حفظ کن که تو از خاندانی هستی که در پرتو وجود آنها، بلا دفع می شود و سختی و مشقت برطرف می گردد و آسمان از برای ایشان باران می باراند. امام علیه السلام فرمود: ای جابر! من همچنان بر شیوه پدر و نیای خود خواهم بود و آن دو - صلوات الله علیهما - را الگوی خود می دانم تا دیدارشان کنم.

جابر روی به حاضران کرد و گفت: به خدا سوگند، من در میان فرزندان پیامبران، همچون علی بن الحسین ندیده ام، مگر یوسف بن یعقوب علیه السلام، به خدا سوگند ذریه علی بن الحسین علیه السلام از ذریه یوسف بن یعقوب برتر است، چه، از آنهاست کسی که زمین را از داد می آکند آن گونه که از ستم آکنده شد. إضافة من عندنا یقتضیها السیاق .

حدیث ۲۰۹

امام باقر علیه السلام :

كَانَ أَبِي عَلِيٌّ بِنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ يَقْشَعُرُ جِلْدُهُ ، وَيَصْفَرُّ لَوْنُهُ ، وَتَرْتَعِدُ فَرَائِصُهُ

امام باقر علیه السلام: پدرم علی بن الحسین علیه السلام، به هنگام نماز، پوست بدنش می ترنجید و رنگش زرد می شد و گوشت تنش به لرزه می افتاد و موی بر تنش راست می شد و در حالی که اشکش بر گونه روان بود می فرمود: اگر بنده می دانست با که

مناجات می کند، از نماز دست نمی کشید.

الفریصه: لحمه عند نغض الكتف في وسط الجنب عند منبض القلب، وهما فريصتان ترتعدان عند الفزع. (لسان العرب: ۶۴ / ۷).

حدیث ۲۱۰

امام باقر علیه السلام:

كَانَتْ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَانَةُ حَجٌّ عَلَيْهَا اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ حَجَّةً مَا قَرَعَهَا قَرَعَةً قَطُّ . قَالَ : فَجَاءَتْ بَعْدَ مَوْتِهِ وَمَا شَعَرْنَا بِهَا إِلَّا وَقَدْ جَاءَنِي بَعْضُ خَدَمِنَا أَوْ بَعْضُ الْمَوَالِي ، فَقَالَ : إِنَّ النَّاقَةَ قَدْ خَرَجَتْ فَأَتَتْ قَبْرَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ فَانْبَرَتْ عَلَيْهِ فَذَلَّكَتْ بِجِرَانِهَا الْقَبْرَ وَهِيَ تَرْغُو ، فَقُلْتُ : أَدْرِكُوهَا وَجِئُونِي بِهَا قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا بِهَا أَوْ يَرَوْهَا ، فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَمَا كَانَتْ رَأَتْ الْقَبْرَ قَطُّ

امام باقر علیه السلام: علی بن الحسین علیه السلام شتری داشت که بیست و دو بار با آن به حج رفته بود و هرگز آن را شلاقی نزد. امام باقر علیه السلامی فرماید: پس از رحلت امام علی بن الحسین علیه السلام، بی آن که ما بفهمیم، آن شتر خارج شد. یکی از خادمان یا غلامان ما خبر آورد که شتر بر گور علی بن الحسین علیه السلام رفته و گردن خود را به خاک می مالد و می نالد. من گفتم: آن را دریابید و پیش از آن که آن را بشناسند و ببینند نزد ما بیاورید. ابو جعفر علیه السلامی فرماید: این شتر، هرگز قبر را ندیده بود.

الکافی: ۱ / ۴۶۷ / ۲، بصائر الدرجات: ۳۵۳ / ۱۵، الاختصاص: ۳۰۰ کلها عن زرارة.

حدیث ۲۱۱

امام باقر علیه السلام:

خَرَجْتُ مَعَ مَوْلَائِي حَاجًّا ، فَلَمَّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ نَظَرَ إِلَى الْبَيْتِ فَبَكَى حَتَّى عَلَا صَوْتُهُ ، فَقُلْتُ : يَا أَبِي وَأُمِّي ، إِنَّ النَّاسَ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ فَلَوْ رَفَعْتَ [رَفَعْتَ] بِصَوْتِكَ قَلِيلًا ، فَبَكَى وَقَالَ : وَيَحِيكَ ! لِمَ لَا - أَبُكِي؟! لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ ، فَأَفُوزَ بِهَا عِنْدَهُ . ثُمَّ طَافَ بِالْبَيْتِ وَرَكَعَ عِنْدَ الْمَقَامِ وَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ ، فَإِذَا مَوْضِعُهُ مُبْتَلًى مِنْ دُمُوعِهِ

افلح، غلام امام باقر علیه السلام: با سرورم به سوی حج رفتیم. چون امام علیه السلام به مسجد در آمد و به خانه خدا نگریست، گریست تا صدایش بالا گرفت. عرض کردم: پدر و مادرم فدای تو باد، اگر ممکن است صدای خود را پایین بیاور که مردم به تو می نگرند. حضرت گریست و فرمود: عجب! چرا گریه نکنم، شاید که خدا با رحمت خود به من بنگرد و نزد او رستگاری یابم. سپس خانه خدا را طواف کرد و نزد مقام نماز خواند و هنگامی که سر از سجده برداشت، جایگاهش از اشک خیس شده بود. تذکره الخواص: ۳۳۹، صفة الصفوة: ۶۴ / ۲، الفصول المهمة: ۲۰۹، مطالب السؤل: ۸۰، كشف الغمة: ۳۶۰ / ۲، نور الأبصار: ۱۵۸.

حدیث ۲۱۲

امام باقر علیه السلام:

نَدَعُو اللَّهَ فِيمَا نُحِبُّ ، فَإِذَا وَقَعَ الَّذِي نَكْرَهُ لَمْ نُخَالِفِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فِيمَا أَحَبَّ

امام باقر علیه السلام: خدا را در آن چه می خواهیم می خوانیم و اگر آن، بر ما افتد که خوش نمی داریم، در آن چه خداوند عزوجل خواسته است، به مخالفت بر نمی خیزیم.

حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۸۷ عن عمرو بن دینار ، کشف الغمّة : ۲ / ۳۶۳ عن أحمد بن حمدون .

حدیث ۲۱۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ نَصَلُّ مَنْ قَطَعْنَا وَنُحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْنَا ، فَتَرَى وَاللَّهِ فِي ذَلِكَ الْعَاقِبَةَ الْحَسَنَةَ

امام باقر علیه السلام: ما اهل بیت به هر که از ما گسلد، می پیوندیم و به کسی که به ما بدی کند، نیکی می کنیم. به خدا سوگند، فرجام نیک را، در این می بینیم.

الکافی : ۲ / ۴۸۸ / ۱ عن أحمد بن محمد بن أبي نصر عن الإمام الرضا عليه السلام .

حدیث ۲۱۴

امام باقر علیه السلام :

كَانَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ إِخْوَانُهُ فَلَا يَخْرُجُونَ مِنْ عِنْدِهِ حَتَّى يُطْعِمَهُمُ الطَّعَامَ الطَّيِّبَ وَيَكْسُوَهُمُ الثِّيَابَ الْحَسَنَةَ وَيَهَبُ لَهُمُ الدَّرَاهِمَ ، فَأَقُولُ لَهُ فِي ذَلِكَ لَيْقُلَ مِنْهُ ، فَيَقُولُ : يَا سَلْمَى ، مَا حَسَنَةُ الدُّنْيَا إِلَّا صِلَةُ الْإِخْوَانِ وَالْمَعَارِفِ

سلمی کنیز امام باقر علیه السلام: برادران امام علیه السلام، بر او وارد می شدند و از پیش او نمی رفتند، مگر آن که حضرت علیه السلام ایشان را خوراک نیکو می داد و جامه فاخر بر تنشان می کرد و چند درهم، بدیشان صله می داد. من به ایشان عرض می کردم تا از این همه نیکی بکاهد، اما امام می فرمود: ای سلمی! نیکی دنیا نیست مگر بخشش و احسان نسبت به برادران.

کشف الغمّة : ۲ / ۳۳۰ ، الفصول المهمّة : ۲۱۲ .

حدیث ۲۱۵

امام باقر علیه السلام :

قَالَ لِي : يَا جَابِرُ ، أَيَكْتَفِي مَنْ يَنْتَحِلُ

جابر از امام باقر علیه السلام: آن حضرت به من فرمود: ای جابر! آیا کسی را که ادعای تشیع می کند همین کافی است که دم از محبت ما خاندان زند؟! به خدا سوگند، شیعه ما نیست، مگر آن کسی که از خدا پروا کند و او را فرمان برد. ای جابر! اینان شناخته نشوند، مگر با فروتنی و خشوع و امانت داری و بسیار بودن به یاد خدا و روزه و نماز و نیکی به پدر و مادر و رسیدگی به همسایگان تهیدست و مستمند و بدهکاران و یتیمان و راستگویی و تلاوت قرآن و درباره مردم چیزی جز خیر و خوبی نگفتن و این که در همه چیز، امین و امانتدار معاشران خود باشند. جابر می گوید: عرض کردم: یابن رسول الله! امروزه ما احدی را با این صفات سراغ نداریم. حضرت فرمود: ای جابر! زنهار که عقاید [باطله] گوناگون تو را به بیراهه نکشاند. آیا همین بس است که فردی بگوید: من علی را دوست دارم و او را ولی خود می دانم اما، با این حال، در کار و عمل (برای آخرت) کوشا نباشد؟ اگر بگوید: من رسول خدا صلی الله علیه و آله را دوست دارم، رسول خدا صلی الله علیه و آله که بهتر از علی علیه السلام است، اما از روش او پیروی نکنند و به سنت وی رفتار ننمایند، محبتش به پیامبر او را هیچ سودی نرساند. پس، از [کیفر] خدا بترسید و برای [رسیدن به] آن چه نزد خداست، کار کنید. خدا با هیچ کس، خویشاوندی ندارد.

محبوبترین بندگان نزد خدای عز و جل (و گرامترین آنان در پیشگاه او) ، پرهیزگارترین و فرمانبردارترین آنان است. ای جابر! به

خدا قسم که جز با طاعت، به خدای تبارک و تعالی نزدیک نتوان شد و ما برات آزادی [از دوزخ برای کسی] نداریم و هیچ کس را بر خداوند حجّتی نیست. هر که فرمانبردار خدا باشد همو دوست ماست و هر که نافرمانی خدا کند همو دشمن ماست و ولایت و دوستی ما، جز با عمل و پارسایی به دست نیاید. ای یدّعیه من غیر آن یتّصف به .

حدیث ۲۱۶

امام باقر علیه السلام :

أَعِينُونَا بِالْوَرَعِ ، فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ مِنْكُمْ بِالْوَرَعِ كَانَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ فَرْجٌ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : «مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا»
 امام باقر علیه السلام: ما را با پارسایی (خود) یاری رسانید، زیرا هر کس از شما خدای عز و جلرا با پارسایی دیدار کند، او را نزد خداوند گشایش باشد و خدای عز و جلمی فرماید: «و آنها که از خدا و رسول فرمان برند در زمره کسانی خواهند بود که خدا ایشان را گرمی داشته است (یعنی) با پیامبران و صدّیقان و شهیدان و شایستگان اند و چه نیکو همدمانی هستند اینان». پیامبر از ماست و صدّیق و شهیدان و شایستگان (نیز) از ما هستند.
 النساء : ۶۹ .

حدیث ۲۱۷

امام باقر علیه السلام :

- لِفَضْلٍ - : بَلِّغْ مَنْ لَقِيَتْ مِنْ مُوَالِنَا عَنَّا السَّلَامَ ، وَقُلْ لَهُمْ : إِنِّي لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِلَّا بِوَرَعٍ ، فَاحْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ ، وَعَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ، إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ
 امام باقر علیه السلام - به فضیل - : دوستان ما را که دیدی، از جانب ما سلام برسان و به ایشان بگو: در نزد خدا از دست من برای شما کاری ساخته نیست، جز این که پارسایی پیشه کنید. پس زبانهای خود را حفظ کنید و دستهایتان را باز دارید و بر شما باد شکیبایی و نماز که خداوند، با شکیبایان است.
 تفسیر العیاشی : ۱ / ۶۸ / ۱۲۳ ، دعائم الإسلام : ۱ / ۱۳۳ و فيه «بورع واجتهاد» ، مستطرفات السرائر : ۷۴ / ۱۷ ، مشکاه الأنوار : ۴۴ ، و ذکره أيضًا فی : ۴۶ کلاهما عن الفضیل عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۲۱۸

امام باقر علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِجَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ - : اَعْلَمُ بِأَنَّكَ لَا تَكُونُ لَنَا وَلِيًّا حَتَّى لَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْكَ أَهْلُ مِصْرِكَ وَقَالُوا : «إِنَّكَ رَجُلٌ سَوِيٌّ» لَمْ يَحْزُنْكَ ذَلِكَ ، وَلَوْ قَالُوا : «إِنَّكَ رَجُلٌ صَالِحٌ» لَمْ يَسِيْرَكَ ذَلِكَ ، وَلَكِنْ اِعْرِضْ نَفْسَكَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ ، فَإِنْ كُنْتَ سَالِكًا سَبِيلَهُ ، زَاهِدًا فِي تَرْهِيْدِهِ ، رَاغِبًا فِي تَرْغِيْبِهِ ، خَائِفًا مِنْ تَخْوِيفِهِ فَابْتِثِرْ وَأَبْشِرْ ، فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّكَ مَا قِيلَ فِيكَ ، وَإِنْ كُنْتَ مُبَايِنًا لِلْقُرْآنِ فَمَاذَا الَّذِي يَعْزُوكَ مِنْ نَفْسِكَ ؟ !

امام باقر علیه السلام - در سفارش خود به جابر بن یزید جعفی - : بدان که تو دوستدار ما نخواهی بود، مگر آن گاه که اگر همه

همشهریانت علیه تو هم داستان شوند و [یک زبان] بگویند: «تو آدم بدی هستی» این، اندوهگینت نسازد و اگر بگویند: «تو آدم خوبی هستی» این [نیز] شادمانت نکند. بلکه خود را با کتاب خدا بسنج، اگر دیدی پوینده راه آنان هستی و از آن چه قرآن به اعراض از آن فرا خوانده روی گردانی و به آن چه ترغیب کرده، راغبی و از آن چه بیم داده است، بیمناکی، پس ثابت قدم باش و مژده ات باد که آن چه درباره تو گفته شود، زیانت نرساند، اما اگر دیدی از قرآن جدایی، پس چرا باید خود را بفریبی؟! تحف العقول: ۲۸۴.

حدیث ۲۱۹

امام باقر علیه السلام:

- فِي وَصِيَّتِهِ لِبَعْضِ شِيعَتِهِ -: يَا مَعْشَرَ شِيعَتِنَا؛ اِسْمَعُوا وَافْهَمُوا وَصَايَانَا وَعَهْدَنَا إِلَىٰ أَوْلِيَائِنَا، أُصَدِّقُوا فِي قَوْلِكُمْ، وَبَرُّوا فِي أَيْمَانِكُمْ لِأَوْلِيَائِكُمْ وَأَعْدَائِكُمْ، وَتَوَاسَوْا بِأَمْوَالِكُمْ، وَتَحَابُّوا بِقُلُوبِكُمْ، وَتَصَيَّدُوا عَلَىٰ فُقَرَائِكُمْ، وَاجْتَمِعُوا عَلَىٰ أَمْرِكُمْ، وَلَا تَدْخُلُوا غِيَا وَلَا خِيَانَةً عَلَىٰ أَحَدٍ، وَلَا تَشْكُوا بَعْدَ الْيَقِينِ، وَلَا تَرْجِعُوا بَعْدَ الْإِقْدَامِ جُبْنًا، وَلَا يُؤَلَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ أَهْلٌ مَوَدَّتِهِ قَفَاهُ، وَلَا تَكُونَنَّ شَهَوْتُكُمْ فِي مَوَدَّةٍ غَيْرِكُمْ، وَلَا مَوَدَّتُكُمْ فِي مَا سِوَاكُمْ، وَلَا عَمَلُكُمْ لِغَيْرِ رَبِّكُمْ، وَلَا إِيْمَانُكُمْ وَقَصْدُكُمْ لِغَيْرِ نَبِيِّكُمْ، وَاسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا، «إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ»

امام باقر علیه السلام - در سفارش به برخی شیعیان خود - : ای گروه شیعیان ما، توصیه ها و سفارش ما به دوستانمان را بشنوید و نیک دریابید. راست گفتار باشید، به سوگندتان با دوستان و دشمنانتان وفادار باشید، با امواتان به مدد یکدیگر بشتابید، قلباً یکدیگر را دوست بدارید، به درویشانان صدقه دهید، در کار خود متحد باشید، به هیچ کس دغلی و خیانت روا مدارید، بعد از یقین [در

عقیده به حقایق ما] دچار شک و تردید نشوید، بعد از پیشروی، از ترس، گام واپس ننهید، هیچ یک از شما به دوستدار خود پشت نکنند، زنهار به دوستی با غیر خود میل نکنید و به اغیار دست مودت ندهید و کارتان جز برای پروردگارتان نباشد و ایمان و عقیده تان به کسی جز پیامبرتان نباشد و از خدا یاری طلبید و شکبیا باشید که «زمین از آن خداست و آن را به هر کس از بندگانش که بخواهد به ارث می دهد و فرجام، از آن پرهیزگاران است». زمین از آن خداوند است و او آن را به بندگان شایسته اش، به ارث می دهد.

سپس فرمود: از شیعیان ما، آن کسی دوستدار خدا و دوستدار رسول اوست که هرگاه سخن گوید، راست گوید و هرگاه وعده ای دهد، بدان وفا کند و هرگاه امانتی بدو سپرده شود، آن را برگرداند و هرگاه در راه حق باری بر دوش او نهند، آن را به دوش کشد و هرگاه حق واجبی از او خواسته شود، عطا کند و هرگاه به کار حقّی فرمان داده شود، انجامش دهد. شیعه ما کسی است که علم او از گوشش فراتر نرود [اسرار ما را که می شنود حفظ کند]؛ شیعه ما کسی است که عیب جوی ما را مدح نمی گوید، با کسی که به ما بغض می ورزد، پیوند برقرار نمی سازد، با کینه جوی ما، همنشینی نمی کند، اگر به مؤمنی برسد، به او احترام می گذارد، اگر به نادانی برخورد، از او دوری می کند؛ شیعه ما کسی است که [از سختیها و گرفتاریها] چونان سگ، زوزه نمی کشد و مانند کلاغ، طماع نیست و به سوی احدی جز برادران خود، دست نیاز دراز نمی کند، حتی اگر از گرسنگی بمیرد؛ شیعه ما کسی است که به عقیده ما معتقد باشد، به خاطر ما، دوستان خود را ترک می گوید، کسانی را که از او دور و بیگانه اند، اما دوستدار مایند، به خود نزدیک می کند و نزدیکان خود را که با ما دشمن اند از خود دور می گرداند.

الأعراف: ۱۲۸.

حدیث ۲۲۰

امام باقر علیه السلام :

«قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» قَالَ : هُمْ الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَام

عبدالله بن عجلان از حضرت باقر علیه السلام روایت می کند که آن حضرت درباره آیه «بگو: من به ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی خویشاوندانم» فرمود: [مقصود] خویشاوندان ائمه علیهم السلام هستند.

الکافی : ۱ / ۴۱۳ / ۷ ، المحاسن : ۱ / ۲۴۱ / ۴۴۳ .

حدیث ۲۲۱

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ» - : الْأَجْرُ الَّذِي هُوَ الْمَوَدَّةُ فِي الْقُرْبَى الَّتِي لَمْ أَسْأَلْكُمْ غَيْرَهَا فَهُوَ لَكُمْ ، تَهْتَدُونَ بِهَا وَتَسْعَدُونَ بِهَا ، وَتَنْجُونَ مِنَ عَذَابِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «بگو: هر مزدی که از شما خواستم آن برای شماست» - : [یعنی] این مزدی که عبارت از دوستی خویشاوندان است و من جز آن چیزی از شما نمی خواهم در حقیقت برای خود شماست؛ زیرا شما به واسطه آن هدایت می شوید و به خوشبختی می رسید و در روز قیامت از عذاب خدا رهایی می یابید.

ینابیع المودّة : ۱ / ۳۱۶ / ۵ .

حدیث ۲۲۲

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَاتَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِأَطْوَلِ لَيْلَةٍ - إِلَى أَنْ قَالَ : - فَبَيْنَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَتَاهُمْ آتٌ لَا يَرُونَهُ وَيَسْمَعُونَ كَلَامَهُ فَقَالَ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ . . . فَأَنْتُمْ الْأَمَانَةُ الْمُسْتَوْدَعَةُ ، وَلَكُمْ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ وَالطَّاعَةُ الْمَفْرُوضَةُ

امام باقر علیه السلام: چون رسول خدا صلی الله علیه و آله درگذشت آل محمد صلی الله علیه و آله [از شدت تأثر و اندوه] طولانی ترین شب را گذراندند - تا آن جا که فرمود: - در یک چنان حال و هوایی ناگهان یکی بر آنان وارد شد که خودش را نمی دیدند اما سخنش را می شنیدند. او گفت: درود و رحمت و برکات خدا بر شما اهل بیت باد... شما باید آن امانت سپرده شده، دوستی شما [بر مردم] واجب است و اطاعت از شما فریضه.

الکافی : ۱ / ۴۴۵ / ۱۹ عن يعقوب بن سالم عن رجل .

حدیث ۲۲۳

امام باقر علیه السلام :

أَلْ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ حَبْلُ اللَّهِ الَّذِي أَمَرْنَا بِالْإِعْتِصَامِ بِهِ ، فَقَالَ : «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

جابر از امام باقر علیه السلام: آل محمد علیهم السلام همان ریسمان خدایند که ما را به چنگ زدن بدان فرمان داده و فرموده است: «و همگی به ریسمان خدا چنگ زنی و پراکنده مشوید» .

تفسیر العیاشی: ۱ / ۱۹۴ / ۱۲۳، و ذکر ایضاً فی: ۱ / ۱۰۲ / ۲۹۸، والآیه ۱۰۳ من سورة آل عمران .

حدیث ۲۲۴

امام باقر علیه السلام:

بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسِ دَعَائِمٍ: إِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَالْوَلَايَةِ لَنَا أَهْلِ الْبَيْتِ
 امام باقر علیه السلام: اسلام بر پنج پایه استوار شده است: نماز خواندن، زکات دادن، روزه ماه رمضان، حج خانه خدا و (پذیرش) ولایت ما اهل بیت.

أَمَالِي الطُّوسِيِّ: ۱۲۴ / ۱۹۲، الْخِصَالُ: ۲۷۸ / ۲۱، أَمَالِي الْمَفِيدِ: ۳۵۳ / ۴، بَشَارَةُ الْمَصْطَفِيِّ: ۶۹ كَلَّهَا عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ،
 وَرَاجِعَ الْكَافِي: ۱۸ / ۲، بَابُ دَعَائِمِ الْإِسْلَامِ، التَّهْذِيبُ: ۴ / ۱۵۱ / ۴۱۸.

حدیث ۲۲۵

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ طَهَّرَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَسَأَلَهُمْ

امام باقر علیه السلام: خداوند عز و جل اهل بیت پیامبر خود را پاک گردانید و مزد رسالت را دوستی با ایشان قرار داد و ولایت را برای آنان مقرر داشت و ایشان را اوصیاء و دوستان او قرار داد که پس از وی در میان امتش پایدارند. پس، ای مردم! در آن چه گفتم بیندیشید که خداوند عز و جل ولایت و طاعت و دوستی خود را در او نهاده و وی را استنباط کننده علمش و دلایل و حجّت هایش گردانیده است. بنابراین، فقط او را بپذیرید و تنها به او تمسک جوئید تا به واسطه او نجات یابید و در روز قیامت حجّت داشته باشید، راه پروردگارتان عز و جل، جز به واسطه آنان پیموده نمی شود و هیچ ولایتی جز به واسطه آنان به خدای عز و جل نمی پیوندد. هر که چنین کند بر خداوند است که او را گرامی بدارد و عذابش نکند و هر کس با چیزی جز آن چه خداوند عز و جل بدان فرمان داده بر او وارد شود بر خدای عزوجل است که او را خوار گرداند و عذابش کند.

فِي بحار الأنوار نقلاً عن الكافي: «وَجَعَلَ لَهُمْ أَجْرًا...» وَهُوَ الْأَنْسَبُ .

حدیث ۲۲۶

امام باقر علیه السلام:

مَنْ دَخَلَ فِي وِلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ دَخَلَ فِي وِلَايَةِ عَدُوِّهِمْ دَخَلَ النَّارَ

امام باقر علیه السلام: هر که به ولایت آل محمد درآید، به بهشت رود و هر که به ولایت دشمنان آنان درآید، به دوزخ رود.
 تفسیر العیاشی: ۲ / ۱۶۰ / ۶۶.

حدیث ۲۲۷

امام باقر علیه السلام:

دَعَا رَسُولُ اللَّهِ أَصْحَابَهُ بِمِنَى فَقَالَ: ... يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ حُرْمَاتِ اللَّهِ: كِتَابِ اللَّهِ، وَعِترَتِي، وَالْكَعْبَةَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
 امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در منی اصحاب خود را فرا خواند و فرمود:... ای مردم! من حرمت های خدا را

در میان شما بر جای می‌گذارم: کتاب خدا، عترتم و کعبه؛ بیت الحرام را .
بصائر الدرجات : ۴۱۳ / ۳ عن جابر ، مختصر بصائر الدرجات : ۹۰ عن جابر بن یزید الجعفی .

حدیث ۲۲۸

امام باقر علیه السلام :

- فی قولِ اللَّهِ تَعَالَى : «وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ» - : هُمْ قَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَالْخُمْسُ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلَنَا

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «و بدانید که هر چیزی را به غنیمت گرفتید یک پنجم آن برای خدا و رسول و... است» - مقصود خویشاوندان رسول خداست. خمس، از آن خدا و پیامبر و ماست.

الکافی : ۱ / ۵۳۹ / ۲ عن محمد بن مسلم

حدیث ۲۲۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ ، وَذِكْرُ عَدُوِّنَا مِنْ ذِكْرِ الشَّيْطَانِ

امام باقر علیه السلام: همانا یاد کردن از ما، یاد کردن از خداست و یاد کردن از دشمن ما، یاد کردن از شیطان است.

الکافی : ۲ / ۴۹۶ / ۲ عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۲۳۰

امام باقر علیه السلام :

- عَنْ أَبِيهِ عَنِ جَدِّهِ - : لَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَنَاسِكَهُ مِنْ حَجَّةِ الْوُدَاعِ رَكِبَ راحِلَتَهُ وَأَنْشَأَ يَقُولُ : لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ مُسْلِمًا . فَقَامَ إِلَيْهِ أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا الْإِسْلَامُ ؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الْإِسْلَامُ عُرْيَانٌ ، لِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَمِلَاكُهُ الْوَرَعُ ، وَجَمَالُهُ الدِّينُ (كَمَالُهُ - خ ل) ، وَثَمَرُهُ الْعَمَلُ الصَّالِحُ ، وَلِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

امام باقر علیه السلام - از پدرش از جدش - : چون رسول خدا صلی الله علیه و آله مناسک حجه الوداع را به پایان برد، بر اثر خود سوار شد و شروع به گفتن این جمله کرد: به بهشت

نرود مگر کسی که مسلمان باشد. ابوذر غفاری رحمه الله برخاست و عرض کرد: ای رسول خدا، اسلام چیست؟ حضرت فرمود:

اسلام برهنه است و جامه اش، پرهیزگاری است و زیورش، حیا و قوامش، پارسایی و جمالش [کمالش]

دینداری و میوه اش، کردار نیک است. هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد اسلام، دوست داشتن ما اهل بیت است.

أمالی الطوسی : ۸۴/۱۲۶ عن جابر بن یزید ، تحف العقول : ۵۲ ، الفقیه : ۴ / ۳۶۴ / ۵۷۶۲ .

حدیث ۲۳۱

امام باقر علیه السلام :

حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ نِظَامُ الدِّينِ

امام باقر علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، نظام دین است.

أمالی الطوسی: ۲۹۶ / ۵۸۲ عن جابر بن یزید الجعفی .

حدیث ۲۳۲

امام باقر علیه السلام:

بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ، وَلَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ كَمَا نُوْدِيَ بِالْوَلَايَةِ

امام باقر علیه السلام: اسلام بر پنج چیز بنا شده است: بر نماز و زکات و روزه و حج و ولایت و به هیچ چیزی به اندازه ولایت فرا خوانده نشده است.

الکافی: ۲ / ۱۸ / ۳ عن فضیل بن یسار و ح ۱، المحاسن: ۱ / ۴۴۵ / ۱۰۳۳ کلاهما عن أبی حمزة، وراجع البحار: ۶۸ / ۳۲۹ / باب ۲۷ .

حدیث ۲۳۳

امام باقر علیه السلام:

أَحِبُّوا اللَّهَ وَأَحِبُّوا رَسُولَ اللَّهِ لِحُبِّ اللَّهِ، وَأَحِبُّوا لِحُبِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام باقر علیه السلام: خدا را دوست بدارید و رسول خدا را به خاطر خدا دوست بدارید و ما را به خاطر رسول خدا صلی الله علیه و آله دوست بدارید.

مناقب الإمام أمير المؤمنين عليه السلام للكوفي: ۲ / ۱۶۰ / ۶۳۷ عن عبيدالله بن محمد بن عمر بن علي بن أبي طالب .

حدیث ۲۳۴

امام باقر علیه السلام:

إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْحُبَّ الَّذِي تُحِبُّونَا لَيْسَ بِشَيْءٍ صَنَعْتُمُوهُ، وَلَكِنَّ اللَّهَ صَنَعَهُ

امام باقر علیه السلام: من می دانم که این محبت شما نسبت به ما چیزی نیست که خود شما آن را ساخته باشید، بلکه کار خداست.

المحاسن: ۱ / ۲۴۶ / ۴۵۷ عن أبی بصیر .

حدیث ۲۳۵

امام باقر علیه السلام:

مَنْ أَصْبَحَ يَجِدُ بَرْدَ حُبِّنَا عَلَى قَلْبِهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَى بَادِيِ النِّعَمِ . قِيلَ: وَمَا بَادِيُ النِّعَمِ؟ فَقَالَ: طَيْبُ الْمَوْلِدِ

امام باقر علیه السلام: هر که صبح کند و خنکای محبت ما را در دلش احساس کند پس خداوند را بر نخستین نعمت سپاس گوید: عرض شد: نخستین نعمت کدام است؟ فرمود: حلال زادگی.

أمالی الصدوق: ۱۳ / ۳۸۴، علل الشرائع: ۲ / ۱۴۱، معانی الأخبار: ۲ / ۱۶۱ کلها عن أبی محمد الأنصاری عن غیر واحد .

حدیث ۲۳۶

امام باقر علیه السلام:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ حُبِّكَ، وَأَخَذَ مِيثَاقَ الْمُنَافِقِينَ عَلِيَّ بُغْضِكَ. وَلَوْ ضَرَبْتَ حَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ مَا أَبْغَضُوكَ، وَلَوْ نَثَرْتَ الدَّنَانِيرَ عَلَيَّ الْمُنَافِقِ مَا أَحَبُّوكَ. يَا عَلِيُّ، لَا يُحِبُّكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يُبْغِضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ

ابوذر: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام می فرماید: خداوند از مؤمنان بر محبت تو پیمان گرفته است و از منافقان بر بغض نسبت به تو. اگر بینی مؤمن

را قطع کنی، باز تو را دشمن نخواهد داشت و اگر دینارها به پای منافقان بریزی، باز هم دوست نخواهند داشت. ای علی، تو را دوست ندارد، مگر مؤمن و تو را دشمن نمی دارد، مگر منافق.

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام علی علیه السلام»: ۲/۲۰۴/۶۹۵، الغارات: ۲/۵۲۰ عن حبه العرنی، من دون ذیله .

حدیث ۲۳۷

امام باقر علیه السلام :

لَوْ ضَرَبْتُ حَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي هَذَا عَلِيَّ أَنْ يُبْغِضَنِي مَا أَبْغَضَنِي، وَلَوْ صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَاتِهَا عَلَيَّ الْمُنَافِقِ عَلِيَّ أَنْ يُحِبَّنِي مَا أَحَبَّنِي، وَذَلِكَ أَنَّهُ قُضِيَ فَانْقَضَى عَلَيَّ لِسَانُ النَّبِيِّ الْأَمِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ قَالَ: يَا عَلِيُّ، لَا يُبْغِضُكَ مُؤْمِنٌ، وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ

امام علی علیه السلام - در حکمتی از حکمت هایشان - : اگر با همین شمشیرم بر بینی مؤمن کوبم که با من دشمن شود، دشمن نشود و اگر همه دنیا را به پای منافق ریزم که مرا دوست بدارد، باز هم دوست نخواهد داشت و این از آن روست که حکم خدا بر زبان پیامبر امی صلی الله علیه و آله گذشت که فرمود: ای علی، هیچ مؤمنی با تو دشمنی نکند و هیچ منافقی دوستدار تو نشود.

نهج البلاغه: الحکمه ۴۵، أمالی الطوسی: ۲۰۶ / ۳۵۳ نحوه عن سوید بن غفله، روضة الواعظین: ۳۲۳، وراجع الکافی: ۲۶۸ / ۸ / ۳۹۶.

حدیث ۲۳۸

امام باقر علیه السلام :

حُبُّنَا إِيْمَانٌ، وَبُغْضُنَا كُفْرٌ

امام باقر علیه السلام: دوست داشتن ما، ایمان است و دشمن داشتنمان، کفر.

الکافی: ۱ / ۱۸۸ / ۱۲، المحاسن: ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۳ کلاهما عن محمد بن الفضیل، تفسیر فرات الکوفی: ۴۲۸ / ۵۶۶ عن زیاد بن المنذر .

حدیث ۲۳۹

امام باقر علیه السلام :

مَنْ تَوَلَّى مُحِبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّنَا

امام صادق علیه السلام: هر که دوستدار ما را دوست بدارد، هر آینه ما را دوست داشته است.

البحار: ۱۰۰ / ۱۲۴ / ۳۴ نقلاً عن المزار الكبير عن عبد الرحمن بن مسلم .

حدیث ۲۴۰

امام باقر علیه السلام :

وَاللَّهِ ، لَا يُحِبُّنَا عَبْدٌ أَبَدًا وَلَوْ كَانَ أَسِيرًا بِالَّذِي لَمْ إِلَّا نَفَعَهُ اللَّهُ بِحُبِّنَا ، وَإِنَّ حُبَّنَا لَيَسَاقِطُ الذُّنُوبَ مِنْ ابْنِ آدَمَ كَمَا يُسَاقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ

امام حسن علیه السلام: به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دوست بدارد، حتی اگر در دیلم اسیر باشد، مگر این که خداوند به واسطه این محبت ما، او را سود بخشد. همانا دوست داشتن ما، گناهان را از آدمی فرو می ریزاند، همچنان که باد، برگهای درختان را می ریزد.

الاختصاص : ۸۲ ، رجال الکشی : ۱ / ۳۲۹ / ۱۷۸ کلاهما عن أبي حمزة الثمالی عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۲۴۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَيُحِطُّ الذُّنُوبَ عَنِ الْعِبَادِ كَمَا تَحُطُّ الرِّيحُ الشَّدِيدَةُ الْوَرَقَ عَنِ الشَّجَرِ

امام صادق علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان بندگان را می ریزد، همان گونه که باد شدید، برگهای درختان را می ریزد.

ثواب الأعمال : ۲۲۳ / ۱ ، قرب الإسناد : ۳۹ / ۱۲۶ ، بشارة المصطفی : ۲۷۰ کلها عن بكر بن محمد الأزدي .

حدیث ۲۴۲

امام باقر علیه السلام :

- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ - : أَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، وَاجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ فِي الصَّلَاةِ ، فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَعَثَهُ اللَّهُ يُهَوِّدِيًّا . قَالَ جَابِرٌ : فَقُمْتُ إِلَيْهِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَإِنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ؟ قَالَ : نَعَمْ وَإِنْ شَهِدَ ، إِنَّمَا احْتَجَزَ بِذَلِكَ مِنْ أَنْ يُسْفِكَ دَمَهُ أَوْ يُؤَدِّيَ الْجَزِيَّةَ عَنِ يَدٍ وَهُوَ صَاغِرٌ .

ثُمَّ قَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا ، وَإِنْ أَدْرَكَكَ الدَّجَالُ آمَنَ بِهِ ، وَإِنْ لَمْ يُدْرِكْهُ بُعِثَ مِنْ قَبْرِهِ حَتَّى يُؤْمِنَ بِهِ ، إِنَّ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ مَثَلٌ لِي أُمَّتِي فِي الطَّيْنِ ، وَعَلَّمَنِي أَسْمَاءَ أُمَّتِي كَمَا عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ، فَمَرَّ بِي أَصْحَابُ الزِّيَارَاتِ ، فَاسْتَغْفَرْتُ لِعَلِّيَّ وَشِيعَتِهِ .

قَالَ حَنَاؤُ [بْنُ سَيْدِيْرِ رَاوِي هَذَا الْحَبْرُ] : وَقَالَ لِي أَبِي : أَكْتُبُ هَذَا الْحَدِيثَ فَكَتَبْتُهُ ، وَخَرَجْنَا مِنْ عَدِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَدِمْنَا فَدَخَلْنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقُلْتُ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْمَكِّيِّينَ يُقَالُ لَهُ سُذَيْفٌ حَدَّثَنِي عَنْ أَبِيكَ بِحَدِيثٍ ، فَقَالَ : وَتَحْفَظُهُ ؟ فَقُلْتُ : كَتَبْتُهُ ، قَالَ : فَهَاتِهِ ، فَعَرَضْتُهُ عَلَيْهِ ، فَلَمَّا انْتَهَى إِلَيَّ «مَثَلٌ لِي أُمَّتِي فِي الطَّيْنِ ، وَعَلَّمَنِي أَسْمَاءَ أُمَّتِي كَمَا عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا سَيْدِيْرِ ، مَتَى حَدَّثَكَ بِهَذَا عَنْ أَبِي ؟ قُلْتُ : الْيَوْمَ السَّابِعُ مُنْذُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ يَرُويهِ عَنْ أَبِيكَ ، فَقَالَ : قَدْ كُنْتُ أَرَى أَنَّ هَذَا الْحَدِيثَ لَا يَخْرُجُ عَنْ أَبِي إِلَى أَحَدٍ

امام باقر علیه السلام - به نقل از جابر بن عبدالله انصاری - : رسول خدا صلی الله علیه و آله تشریف آورد و منبر رفت و مهاجران و انصار برای نماز جمع شدند. حضرت فرمود: ای مردم! هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد، خداوند او را یهودی محشور کند. جابر می گوید: من برخاستم و عرض کردم: ای رسول خدا، اگر چه شهادت به

لا اله الا الله و به پیامبری شما دهد؟ فرمود: آری، اگر چه شهادت دهد. او با شهادت دادن [به یگانگی خدا و رسالت من] فقط سبب

می شود که خونس ریخته نشود و یا با دست خود و ذلیلانه، جزیه ندهد.

سپس فرمود: ای مردم، هر کس ما اهل بیت را دشمن بدارد خداوند در روز قیامت او را یهودی محشور کند و اگر به زمان دجال برسد به او ایمان آورد و اگر آن زمان را درک نکند، از گورش برانگیخته گردد، تا به او ایمان بیاورد. همانا پروردگرم عز و جل، در ابتدای خلقت که گل آدَمیان را می سرشتند، اَمّت مرا برایم مجسّم نمود و نامهای همه افراد اَمّت مرا به من آموخت، همان گونه که تمام اسماء را به آدم تعلیم داد. پس پرچمداران از برابر من گذشتند و من برای علی و شیعیان او آمرزش طلبیدم.

حنان (بن سدیر راوی این خبر) گوید: پدرم به من گفت: این حدیث را بنویس و من نوشتم. فردا به جانب مدینه حرکت کردیم و وارد آن شدیم و خدمت ابی عبدالله (الصادق) علیه السلام رسیدیم. من به آن حضرت عرض کردم: فدایت شوم، مردی از مکیان به نام سدیف، حدیثی از پدرتان به من گفته است، حضرت فرمود: آن را حفظ داری؟ عرض کردم: مکتوبش کرده ام. فرمود: بده ببینم. من آن را به حضرت نشان دادم. چون به جمله «در آن هنگام که گل آدَمیان را می سرشتند خداوند اَمّت مرا برایم مجسّم نمود و نامهای همه افراد اَمّت مرا به من آموخت، همان گونه که تمام اسماء را به آدم تعلیم داد» رسید فرمود: ای سدیر، چه هنگام این حدیث را از قول پدرم برایت نقل کرد؟ عرض کردم: هفت روز است که روایت او را از پدرتان شنیده ام. فرمود: من فکر می کردم که این حدیث، از دهان پدرم برای احدی خارج نخواهد شد.

أمالی الطوسی : ۶۴۹ / ۱۳۴۷ ، وراجع أمالی المفید : ۱۲۶ / ۴ کلاهما عن حنّان بن سدیر عن سدیف المکیّ ، المحاسن : ۱ / ۱۷۳ / ۲۶۶ ، ثواب الأعمال : ۲۴۳ / ۱ ، دعائم الإسلام : ۱ / ۷۵ .

حدیث ۲۴۳

امام باقر علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللهِ ، أَكُلُّ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُؤْمِنٌ ؟ قَالَ : إِنَّ عِدَاؤَنَا تُلْحِقُ بِالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى ، إِنَّكُمْ لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُحِبُّونِي ، وَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِبُّنِي وَيُبْغِضُ هَذَا - يَعْنِي عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ -

امام باقر علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! آیا هر کس بگوید: لا اله الا الله ، مؤمن است؟ فرمود: دشمنی با ما، باعث ملحق شدن به جرگه یهود و نصاری می شود. شما به بهشت نخواهید رفت مگر این که مرا دوست بدارید؛ و دروغ می گوید، کسی که گمان می کند مرا دوست دارد اما این - یعنی علی علیه السلام - را دشمن می دارد.

أمالی الصدوق : ۲۲۱ / ۱۷ عن جابر بن یزید الجعفیّ ، بشارة المصطفی : ۱۲۰ عن جابر .

حدیث ۲۴۴

امام باقر علیه السلام :

لَوْ أَنَّ كُلَّ مَلَائِكَةٍ خَلَقَهُ اللهُ عَزَّوَجَلَّ وَكُلَّ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللهُ وَكُلَّ صِدِّيقٍ وَكُلَّ شَهِيدٍ شَفَعُوا فِي نَاصِبٍ لَنَا أَهْلِ الْبَيْتِ أَنْ يُخْرِجَهُ اللهُ عَزَّوَجَلَّ مِنَ النَّارِ مَا أَخْرَجَهُ اللهُ أَبَدًا ، وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ : «مَا كَثُرَ فِيهِ أَبَدًا» .

امام باقر علیه السلام: اگر حتی همه فرشتگانی که خداوند عز و جل آفریده و همه پیامبرانی که خدا برانگیخته و همه صدیقان و شهیدان، در حق دشمن کینه توز ما اهل بیت، شفاعت کنند که خدای عز و جل او را از آتش دوزخ بیرون آورد، هرگز خداوند او

را بیرون نخواهد آورد. خداوند عز و جلد کتاب خود می فرماید: «برای همیشه در آن ماندگارند». ثواب الأعمال: ۲۴۷ / ۵ عن حمران بن أعین ، والآیه ۳ من سورة الكهف .

حدیث ۲۴۵

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ

امام باقر علیه السلام: وقتی آیه «روزی که هر گروهی را با پیشوایشان فرا می خوانیم» نازل شد، مسلمانان عرض کردند: ای رسول خدا، مگر شما پیشوای همه مردم نیستید؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: من فرستاده خدا به سوی همه مردم هستم ولی بعد از من برای مردم، پیشوایانی الهی از اهل بیتم خواهد بود که در میان مردم (به رهبری) بر می خیزند لیکن [از سوی آنان] تکذیب می شوند و

پیشوایان کفر و ضلالت و پیروانشان بر ایشان ستم روا می دارند. هر که آنان

را دوست بدارد و از ایشان پیروی کند و تصدیقشان نماید، از من است و با من است و مرا ملاقات خواهد کرد؛ و آگاه باشید هر که به ایشان ستم روا دارد و تکذیبشان کند، از من نیست و با من نیست و من از او بیزارم.

الإسراء : ۷۱ .

حدیث ۲۴۶

امام باقر علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَعْرِفْ سَوْءَ مَا أُوتِيَ إِلَيْنَا مِنْ ظُلْمِنَا وَذَهَابِ حَقِّنَا وَمَا نُكَبِّنَا بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ مَنِ اتَى إِلَيْنَا فِيمَا وَلَيْنَا بِهِ

امام باقر علیه السلام: هر کس به بد و ناروا بودن ستمها و حق کشیها و رنجهایی که به ما رسیده معترف نباشد، با کسی که این کارها را در حق ما کرده شریک است.

ثواب الأعمال : ۲۴۸ / ۶ عن جابر .

حدیث ۲۴۷

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ» - : نَحْنُ هُمْ

امام باقر علیه السلام - درباره آیه شریفه «و در حقیقت، در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد» - : آن بندگان شایسته ما هستیم.

تأويل الآيات الظاهرة : ۳۲۶ عن أبي صادق .

حدیث ۲۴۸

امام باقر علیه السلام :

- فِي تَفْسِيرِ الْآيَةِ - : هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ

امام باقر علیه السلام - در تفسیر همین آیه - : آن بندگان شایسته، خاندان محمد صلوات الله عليهم هستند.

تأویل الآيات الظاهرة: ۳۲۶ عن أبي الورد .

حدیث ۲۴۹

امام باقر علیه السلام :

- أيضًا :- هُم أصحاب المهدی علیه السلام فی آخر الزمان

امام باقر علیه السلام - نیز در تفسیر همین آیه - : آنان، یاران مهدی علیه السلام در آخر الزمان هستند.

مجمع بیان : ۱۰۶ / ۷ عن ابن عباس ، تأویل الآيات الظاهرة : ۳۲۷ عن محمد بن عبدالله بن الحسن ، راجع ینابیع المودّة : ۳ / ۲۴۳ / ۲۸ ، تفسیر القمی : ۷۷ / ۲ .

حدیث ۲۵۰

امام باقر علیه السلام :

- أيضًا :- إِنَّ ذَلِكْ وَعْدٌ لِلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّهُمْ يَرِثُونَ جَمِيعَ الْأَرْضِ

امام باقر علیه السلام - نیز در تفسیر همین آیه - : این وعده ای است به مؤمنان که وارث سراسر زمین خواهند شد .
التیان : ۷ / ۲۸۴ .

حدیث ۲۵۱

امام باقر علیه السلام :

وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : «إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

امام باقر علیه السلام: در کتاب علی (که به املائی رسول خدا صلی الله علیه و آله و خط علی علیه السلام است) آمده است: «همانا زمین از آن خداست و آن را به هر کس از بندگانش که بخواهد، به ارث می دهد و عاقبت، از آن پرهیزگاران است». من و اهل بیت همان کسانی هستیم که خداوند زمین را به ما به ارث می دهد و ماییم، پرهیزگاران و زمین، تماماً از آن ماست. پس هر یک از مسلمانان زمینی را احیا کند، باید آبادش سازد و مالیات آن را به امام از اهل بیت من پردازد و هر چه از آن زمین استفاده کند و بخورد، حق اوست و اگر زمین را رها سازد یا خرابش کند و بعد از او، مرد دیگری از مسلمانان آن را بگیرد و آباد و احیایش کند، او نسبت به آن زمین از کسی که آن را رها کرده سزاوارتر است و باید مالیاتش را به امام از خاندان من پردازد و هر چه از آن زمین استفاده کند، حق اوست، تا زمانی که قائم از خاندان من، با شمشیر ظهور کند. در این زمان، او آن اراضی را تصرف کند و جلو آنها را بگیرد و تصرف کنندگان را از آنها اخراج کند - همان گونه که رسول خدا صلی الله علیه و آله زمینها را تصرف کرد و آنها را حفظ کرد - مگر زمینهایی که در دست شیعیان ما باشد که حضرت قائم نسبت به آن اراضی با آنان مقاطعه می بندد و زمین را در دست ایشان باقی می گذارد.

الأعراف : ۱۲۸ .

حدیث ۲۵۲

امام باقر علیه السلام :

إِعْلَمُ أَنَّ لِي أُمَّيَّةً مُلْكًا لَا يَسْتَطِيعُ النَّاسُ أَنْ تَرُدَّعَهُ ، وَأَنَّ لِأَهْلِ الْحَقِّ دَوْلَةً إِذَا جَاءَتْ وَلَاهَا اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَمَنْ أَدْرَكَهَا

مِنْكُمْ كَانَ عِنْدَنَا فَيَالسَّنَامِ الْأَعْلَى ، وَإِنْ قَبِضَهُ اللَّهُ قَبْلَ ذَلِكَ خَارَ لَهُ

امام باقر علیه السلام: بدان که برای بنی امیه سلطنتی است که مردم نمی توانند مانع آن شوند و برای اهل حق دولتی است که چون (زمانش) فرا رسد، خداوند آن را به هریک از ما اهل بیت که بخواهد می سپارد. پس هریک از شما آن دولت را درک کند، نزد ما مقامی بالا و رفیع داشته باشد و هر که پیش از آن، خداوند جانش را بستاند، اجرش با خدا باشد.

الغیبة للنعمانی: ۱۹۵ / ۲ عن أبي الجارود .

حدیث ۲۵۳

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ

امام باقر علیه السلام: درباره آیه «و بگو: حق آمد و باطل نابود شد» - : هر گاه قائم علیه السلام قیام کند، دولت باطل از بین برود.

الإسراء : ۸۱ .

حدیث ۲۵۴

امام باقر علیه السلام :

كَأَنِّي بِقَوْمٍ قَدْ خَرَجُوا بِالْمَشْرِقِ يَطْلُبُونَ الْحَقَّ فَلَا يُعْطَوْنَهُ ، ثُمَّ يَطْلُبُونَهُ فَلَا يُعْطَوْنَهُ ، فإِذَا رَأَوْا ذَلِكَ وَضَعُوا سِيوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ ، فَيُعْطُونَ مَا سَأَلُوهُ فَلَا يَقْبَلُونَهُ حَتَّى يَقُومُوا ، وَلَا يَدْفَعُونَهَا إِلَّا إِلَى صَاحِبِكُمْ . قَتَلَاهُمْ شُهَدَاءً ، أَمَا إِنِّي لَوِ أَدْرَكْتُ ذَلِكَ لَأَسْتَبْقِيَتْ نَفْسِي لِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ

امام باقر علیه السلام: گویی مردمی را می بینم که در مشرق زمین قیام کرده اند و حق را مطالبه می کنند اما به آنان داده نمی شود و باز مطالبه می کنند، ولی باز هم به آنان نمی دهند و چون وضع را این گونه دیدند، شمشیرهای خود را از نیام می کشند و در این زمان، آن چه را طلب کرده اند به آنان می دهند، اما آن را نمی پذیرند تا این که برخیزند و آن را به صاحب (و امام زمان) شما دهند. کشتگان آنان شهیدند. بدانید که اگر من آن زمان را درک کنم، جانم را برای صاحب این امر نگه می دارم.

الغیبة للنعمانی: ۲۷۳ / ۵۰ عن أبي خالد الكابلي .

حدیث ۲۵۵

امام باقر علیه السلام :

دَوْلَتَنَا آخِرُ الدُّوَلِ ، وَلَمْ يَبَقْ أَهْلُ بَيْتِ لَهُمْ دَوْلَةٌ إِلَّا مَلَكُوا قَبْلَنَا ، لِيَنَالُوا يَقُولُوا إِذَا رَأَوْا سَيْرَتَنَا : إِذَا مَلَكْنَا سِرْنَا مِثْلَ سِيرَةِ هُوَلَاءِ ! وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

امام باقر علیه السلام: دولت ما آخرین دولتست و هیچ خاندان دارای حکومتی باقی نمی ماند، مگر این که قبل از ما، به حکومت می رسد تا این که وقتی شیوه (حکومت) ما را دیدند نگویند: اگر ما به حکومت می رسیدیم، به همین شیوه اینان رفتار می کردیم! این فرموده خدای عز و جل است که: «و عاقبت، از آن پرهیزگاران است» .

الأعراف : ۱۲۸ ، القصص : ۸۳ .

حدیث ۲۵۶

امام باقر علیه السلام :

الْعَارِفُ مِنْكُمْ هَذَا الْأَمْرَ الْمُنْتَظَرُ لَهُ الْمُحْتَسِبُ فِيهِ الْخَيْرَ كَمَنْ جَاهَدَ وَاللَّهِ مَعَ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِسَيْفِهِ

امام باقر علیه السلام: آن کس از شما که این امر را بشناسد [و بدان معتقد باشد] و منتظر آن باشد و خیر و خوبی را در آن بداند، به خدا قسم همچون کسی است که در کنار قائم آل محمد صلی الله علیه و آله با شمشیر او جهاد کند.
مجمع البيان : ۹ / ۳۵۹ عن الحارث بن المغيرة ، تأويل الآيات الظاهرة : ۶۴۰ .

حدیث ۲۵۷

امام باقر علیه السلام :

لَيْقُوْ شَدِيْدُكُمْ ضَعِيْفُكُمْ ، وَلَيُعَدَّ غَشِيْكُمْ عَلٰى فَقِيْرِكُمْ ، وَلَا تَبْشَوْا سِتْرَنَا ، وَلَا تُذَيِّعُوا أَمْرَنَا ، وَإِذَا جَاءَكُمْ عَنَّا حَدِيْثٌ فَوَجِدْتُمْ عَلَيْهِ شَاهِدًا أَوْ شَاهِدَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَخُذُوا بِهِ ، وَإِلَّا فَفَقُّوْا عِنْدَهُ ثُمَّ رُدُّوْهُ إِلَيْنَا حَتَّى يَسْتَبِيْنَ لَكُمْ .
وَاعْلَمُوا أَنَّ الْمُنْتَظَرَ لِهَذَا الْأَمْرِ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ ، وَمَنْ أَدْرَكَ قَائِمَنَا فَخَرَجَ مَعَهُ فَقَتَلَ عِدُوْنَا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ عِشْرِيْنَ شَهِيدًا ، وَمَنْ قَتَلَ مَعَ قَائِمِنَا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ خَمْسَةِ وَعِشْرِيْنَ شَهِيدًا

امام باقر علیه السلام: توانای شما به ناتوانان یاری رساند و دارای شما به نادارتان کمک کند و راز ما را فاش نسازید و امر [امامت] ما را آشکار نکنید و هرگاه حدیثی از ما به شما رسید و یک یا دو دلیل از کتاب خدا برایش پیدا کردید، آن را بپذیرید و گرنه درباره آن درنگ کنید و سپس آن را به ما ارجاع دهید (و از ما بپرسید) تا [حقیقت امر] برایتان روشن شود.

بدانید که انتظار کشنده این امر [ظهور قائم علیه السلام] پاداشی همانند شخص روزه دار شب زنده دار دارد. و هر کس قائم ما را درک کند و همراهیش کند و دشمن ما را بکشد، اجر بیست شهید دارد و هر کس در رکاب قائم ما کشته شود، اجر بیست و پنج شهید دارد.

الكافی : ۲ / ۲۲۲ / ۴ عن عبدالله بن بكير عن رجل ، وراجع أُمالي الطوسي : ۲۳۲ / ۴۱۰ ، بشارة المصطفى : ۱۱۳ كلاهما عن جابر .

حدیث ۲۵۸

امام باقر علیه السلام :

مَا ضَرَّ مَنْ مَاتَ مُنْتَظِرًا لِأَمْرِنَا أَنْ لَا يَمُوتَ فِي وَسْطِ فِسْطَاطِ الْمَهْدِيِّ وَعَسْكَرِهِ ؟ !

امام باقر علیه السلام: کسی که در انتظار امر (فرج و ظهور ما) از دنیا رود، او را چه زیان که در میان خیمه مهدی و سپاه او نمیرد؟!
الكافی : ۱ / ۳۷۲ / ۶ عن هاشم .

حدیث ۲۵۹

امام باقر علیه السلام :

- فِي بَيَانِ كَيْفِيَّةِ الْخُطْبَةِ الثَّانِيَةِ مِنْ صِلَاةِ الْجُمُعَةِ - : اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغَبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلَةٍ كَرِيمَةٍ ، تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ ، وَتُدَلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَأَهْلَهُ ، وَتَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَالْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِكَ ، وَتَرْزُقُنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

امام باقر علیه السلام - در بیان کیفیت خطبه دوم نماز جمعه - : بار خدایا! ملتسمانه از تو می خواهیم دولت با شکوهی را برپا داری که به وسیله آن اسلام و مسلمانان را عزت بخشی و نفاق و منافقان را به ذلت کشانی و در آن، ما را از دعوتگران به سوی طاعتت و

پیش آهنگان راحت قرار دهی و به واسطه آن، کرامت دنیا و آخرت را نصیبمان فرمایی.

الکافی : ۳ / ۴۲۴ / ۶ عن محمد بن مسلم .

حدیث ۲۶۰

امام باقر علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا فَهُوَ مِثْلَ أَهْلِ الْبَيْتِ . قُلْتُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، مِنْكُمْ ؟ ! قَالَ : مِمَّنَا وَاللَّهِ ، أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : «فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي»

ابو عبیده از امام باقر علیه السلام: هر که ما را دوست بدارد، او از ما اهل بیت است. به ایشان عرض شد: یابن رسول الله از شماست؟ فرمود: به خدا قسم، از ماست؛ آیا نشنیده‌ای این سخن ابراهیم را که: «پس هر که از من پیروی کند، او از من است»؟! تفسیر العیاشی: ۲ / ۲۳۱ / ۳۲ .

حدیث ۲۶۱

امام باقر علیه السلام :

دَخَلَ أَبُو ذَرٍّ عَلَى سَلْمَانَ وَهُوَ يَطْبِخُ قَدْرًا لَهُ ، فَبَيْنَا هُمَا يَتَحَدَّثَانِ إِذِ انْكَبَتِ الْقِدْرُ عَلَى وَجْهِهَا عَلَى الْأَرْضِ ، فَلَمْ يَسْقُطْ مِنْ مَرَقِهَا وَلَا وَدَكِهَا

امام باقر علیه السلام: ابوذر بر سلمان وارد شد، دید دیگری را بر روی آتش گذاشته و چیزی می‌پزد. باهم مشغول صحبت شدند که ناگهان دیگ بر روی زمین واژگون شد اما چیزی از خورشت و چربی آن بر زمین نریخت. ابوذر سخت تعجب کرد. سلمان دیگ را برداشت و دوباره به حالت اول برگرداند و به صحبت‌های خود ادامه دادند که بار دیگر دیگ چپه شد و این بار نیز چیزی از خورشت و چربی آن به زمین نریخت.

ابوذر وحشت زده از نزد سلمان خارج شد و در حال فکر کردن بود که به امیرالمؤمنین علیه السلام برخورد. حضرت فرمود: ای ابوذر، چه شد که از خانه سلمان بیرون آمدی؟ و چرا هراسان هستی؟ ابوذر عرض کرد: ای امیرالمؤمنین، سلمان را دیدم که چنین و چنان کرد و من از کارهای او شگفت زده شدم. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: ای ابوذر، اگر سلمان از چیزهایی که می‌داند برایت بگوید، خواهی گفت: خدا رحمت کند قاتل سلمان را!... براستی که سلمان از ما اهل بیت است. الودك: الدسم . (لسان العرب : ۱۰ / ۵۰۹) .

حدیث ۲۶۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا عِنْدَ الْعُلَمَاءِ مِثْلُ الظِّلِّ .

امام باقر علیه السلام: دنیا، در نظر عالمان، به سان سایه است.

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۵۰ ح ۱۳۳ ، الأمالی للطوسی : ص ۲۹۶ ح ۵۸۲ ، بشارة المصطفی : ص ۱۸۹ ، الفضائل : ص ۷ کله‌ها عن جابر وفي الثلاثة الأخيرة «عند ذوی الألباب كفىء الظلال» بدل «عند العلماء مثل الظل» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۳ .

حدیث ۲۶۳

امام باقر علیه السلام :

أهلُ الدُّنْيا سَفَرٌ يَحْلُونَ عَقْدَ رِحَالِهِمْ فِي غَيْرِهَا .

امام باقر علیه السلام : مردم دنیا ، مسافرانی هستند که در غیر دنیا بار می گشایند (بارانداز نهایی شان آخرت است).

تحف العقول : ص ۲۹۹ ، الأملی للمفید : ص ۱۸ ح ۵ عن محمد بن الحنفیة من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۷۹ ح ۵۹ ؛ البداية والنهاية : ج ۹ ص ۲۸۲ من دون إسنادٍ إلى المعصوم .

حدیث ۲۶۴

امام باقر علیه السلام :

- : فَأَمَّا الْحُسْنَى الْجَنَّةُ

امام باقر علیه السلام : - درباره این سخن خدای متعال «برای آنان که نیکی کنند، نیکی است و افزونی» - : نیکی، بهشت است و افزونی، دنیا. آنچه خداوند در دنیا عطایشان کند ، در آخرت برای آن حسابرسی نمی کند و پاداش دنیا و آخرت را برایشان فراهم می آورد و در برابر بهترین کارهایشان ، در دنیا و آخرت ، پاداششان می دهد.
فی بحار الأنوار : «فالجَنَّةُ» .

حدیث ۲۶۵

امام باقر علیه السلام :

: يَا عَمْرُ ، إِنَّما الدُّنْيا سَوْقٌ مِنَ الْأَسْواقِ ؛ مِنْها خَرَجَ قَوْمٌ بِما يَنْفَعُهُمْ ، وَمِنْها خَرَجُوا بِما يَضُرُّهُمْ .

امام باقر علیه السلام - به عمر بن عبد العزیز - : ای عمر! دنیا، در حقیقت، بازاری از بازارهاست . گروهی از این دنیا ، چیزی را بردند که سودشان رساند، و گروهی ، کالایی را که زیانشان داد.

الخصال : ص ۱۰۴ ح ۶۴ عن هشام بن معاذ ، المسترشد : ص ۵۰۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸۱ ح ۶ وراجع المناقب لابن شهر آشوب : ج ۴ ص ۲۰۷ .

حدیث ۲۶۶

امام باقر علیه السلام :

نِعَمَ الْعَوْنُ الدُّنْيا عَلَی طَلَبِ الْآخِرَةِ .

امام باقر علیه السلام : چه خوب کمکی است دنیا برای به دست آوردن آخرت!

الکافی : ج ۵ ص ۷۳ ح ۱۴ .

حدیث ۲۶۷

امام باقر علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ الرِّزْقَ فِي الدُّنْيا اسْتِعْفافاً عَنِ النَّاسِ ، وَتَوْسيعاً عَلَی أَهْلِهِ ، وَتَعَطُّفاً عَلَی جَارِهِ ، لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيامَةِ وَوَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ

امام باقر علیه السلام: هر کس در دنیا به دنبال روزی رود تا دست نیاز سوی مردم دراز نکند و خانواده اش را در آسایش قرار دهد و به همسایه اش کمک کند، روز قیامت، با صورتی چون ماه شب چهارده، خداوند را دیدار می‌کند.

الکافی: ج ۵ ص ۷۸ ح ۵، تهذیب الأحکام: ج ۶ ص ۳۲۴ ح ۸۹۰ و فیہ «سعیاً» بدل «توسیعاً» و کلاهما عن أبی حمزه، ثواب الأعمال: ص ۲۱۵ ح ۱ عن عمرو بن جمیع عن الإمام الصادق علیه السلام، مسند زید: ص ۲۵۵ عن الإمام زین العابدین عن أبیه عن جدّه علیهم السلام و کلاهما نحوه، بحار الأنوار: ج ۱۰۳ ص ۸ ح ۳۱.

حدیث ۲۶۸

امام باقر علیه السلام:

مَنْ أُعْطِيَ الْخُلُقَ وَالرَّفْقَ فَقَدْ أُعْطِيَ الْخَيْرَ كُلَّهُ وَالرَّاحَةَ، وَحَسَنَ حَالِهِ فِي دُنْيَاهُ وَآخِرَتِهِ، وَمَنْ حُرِمَ الرَّفْقَ وَالْخُلُقَ كَانَ ذَلِكَ لَهُ سَبِيلًا إِلَى كُلِّ شَرٍّ وَيَلْتَهُ إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى.

امام باقر علیه السلام: به هر کس خوش خویی و مدارا داده شود، تمام خیر و آسایش به او داده شده است و در دنیا و آخرت، حال و روزش خوش باشد و هر کس از مدارا و خوش خویی محروم گردد، این برای او راهی به سوی هر بدی و بلایی باشد، مگر کسی که خدای متعال نگاهش بدارد.

حلیة الأولیاء: ج ۳ ص ۱۸۶، البدایة و النهایة: ج ۹ ص ۳۱۱؛ کشف الغمّة: ج ۲ ص ۳۴۵ کلّها عن عبد الله بن المبارك، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۸۶ ح ۲۳.

حدیث ۲۶۹

امام باقر علیه السلام:

وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ وَهُوَ عَلِيٌّ مِثْرَهُ: وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا بِحَسَنِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ، وَرَجَائِهِ لَهُ، وَحُسْنِ خُلُقِهِ، وَالْكَفِّ عَنِ اغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ.

امام باقر علیه السلام: در کتاب علی علیه السلام دیدیم که پیامبر صلی الله علیه و آله روی منبر فرمود: «سوگند به آن که معبودی جز او نیست، هرگز به هیچ مؤمنی خیر دنیا و آخرت داده نشد، مگر به سبب خوش گمانی اش به خدا و امیدش به او، و خوش خویی اش، و خودداری از غیبت کردن از مؤمنان.

الکافی: ج ۲ ص ۷۱ ح ۲ عن برید بن معاویة، الاختصاص: ص ۲۲۷ و لیس فیہ «ورجائه له و حسن خلقه»، عدّة الداعی: ص ۱۳۵ عن الإمام الکاظم علیه السلام و لیس فیہ صدره، مشکاة الأنوار: ص ۷۷ ح ۱۴۷، بحار الأنوار: ج ۶ ص ۲۸ ح ۲۹.

حدیث ۲۷۰

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - أَنْزَلَ كِتَابًا مِنْ كُتُبِهِ عَلَى نَبِيِّ مِنْ أَنْبِيَائِهِ، وَفِيهِ: إِنَّهُ سَيَكُونُ خَلْقٌ مِنْ خَلْقِي يَلْحَسُونَ الدُّنْيَا بِالدِّينِ، يَلْبَسُونَ مُسَوِّكًا

امام باقر علیه السلام: خداوند - تبارک و تعالی - کتابی از کتاب هایش را بر پیامبری از پیامبرانش فرو فرستاد و در آن آمده بود:

«به زودی، بندگانی از مخلوقات من خواهند آمد که دنیا را به واسطه دین می خورند، لباس میش بر دل هایی می پوشند که چون دل های گرگ هاست و

تلخ تر از صبر زرد. زبان هایشان شیرین تر از عسل است و کردارهای باطنی شان متعفن تر از مُردار. آیا به من غزه می شوند، یا مرا می فریبد، یا بر من بزرگی می نمایند؟! به عزتم سوگند، فتنه ای بر آنان انگیزم که افساز گسیخته پیش می رود تا آن که همه جای زمین را فرا می گیرد و خردمند را در خود، حیران می کند.»
المسک: الجلد، الجمع: مُسوک (تاج العروس: ج ۱۳ ص ۶۴۰ «مسک»).

حدیث ۲۷۱

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا انْقَضَتِ الْقِصَّةُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ وَعَائِشَةَ بِالْبَصْرَةِ، صَعِدَ الْمِئْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثُمَّ قَالَ:
يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ، تَفْتِنُ النَّاسَ بِالشَّهَوَاتِ وَتُزَيِّنُ لَهُمْ بِعَاجِلِهَا، وَإِيْمُ اللَّهِ إِنَّهَا لَتَعُزُّ مَنْ أَمَلَهَا وَتُخْلِفُ مَنْ رَجَاهَا، وَسَيَتُورُ أَقْوَامًا النَّدَامِيَّةَ وَالْحَسْرَةَ بِإِقْبَالِهِمْ عَلَيْهَا وَتَنَافَسِهِمْ فِيهَا، وَحَسَدِهِمْ وَبَغْيِهِمْ عَلَى أَهْلِ الدِّينِ وَالْفَضْلِ فِيهَا ظُلْمًا وَعُجْدَانًا وَبَغْيًا وَأَشْرًا

امام باقر علیه السلام: امیر مؤمنان علیه السلام، چون ماجرای میان او و طلحه و زبیر و عایشه در بصره پایان یافت، بر منبر رفت و حمد و ثنای خداوند به جای آورد و بر پیامبر خدا درود فرستاد و آن گاه فرمود: «ای مردم! دنیا شیرین و دل پذیر است، مردم را با خواست ها می فریبد و زرق و برق گذرای خود را در نگاه آنان می آراید. سوگند به خدا که دنیا، هر که را آرزومند آن شود، می فریبد و هر که را بدان امید بندد، نومید می سازد و به زودی، مردمانی را که به آن روی آورده اند و در آن به رقابت برخاسته اند و بر سر آن بر یکدیگر حسادت می ورزند و بر اهل دین و فضیلت ستم و تعدی و زورگویی و سرکشی و گستاخی می کنند، دچار پشیمانی و افسوس خواهد کرد.

الأشْرُ: البَطْرُ، وقيل: أشدُّ البَطْرُ (النهاية: ج ۱ ص ۵۱ «أشْر»).

حدیث ۲۷۲

امام باقر علیه السلام:

أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ... فَلَا تَغُرَّنْكُمْ الدُّنْيَا وَلَا تَرَكُونَا إِلَيْهَا؛ فَإِنَّهَا دَارُ غُرُورٍ، كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَعَلَى أَهْلِهَا الْفَنَاءَ، فَتَرَوْدُوا مِنْهَا الَّذِي أَكْرَمَكُمْ اللَّهُ بِهِ مِنَ التَّقْوَى وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ، فَإِنَّهُ لَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْمَالِ الْعِبَادِ إِلَّا مَا خَلَصَ مِنْهَا، وَلَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ إِلَّا مِنَ الْمُتَّقِينَ.

امام باقر علیه السلام: ای بندگان خدا! شما را به تقوای الهی سفارش می کنم... زنده، دنیا شما را نفریبد و به آن دل مبنید که دنیا، فریبکده ای بیش نیست و خداوند، برای آن و اهلش نابودی رقم زده است. پس، از دنیا توشه تقوا و کار نیک برگیرید، که خداوند، ارجمندی شما را در آنها نهاده است؛ زیرا از اعمال بندگان، تنها آن عملی به درگاه خداوند می رسد که پاک و خالص باشد، و خدا فقط از پرهیزگاران می پذیرد.

الكافي: ج ۳ ص ۴۲۲ ح ۶ عن محمد بن مسلم.

حدیث ۲۷۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ فِيمَا نَجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ : إِنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِثَوَابٍ لِلْمُؤْمِنِ بِعَمَلِهِ ، وَلَا نِقْمَةٍ لِلْفَاجِرِ [بِقَدْرِ]

امام باقر علیه السلام : از جمله مناجات های خداوند با موسی علیه السلام این بود که فرمود: «دنيا ، نه پاداشی است برای عمل مؤمن ، و نه کیفر گناه گنهکار است. دنيا ، سرای ستمکاران است ، مگر این که کسی در آن ، کار نیک کند که در این صورت ، برای او نیکوسرایی است».

ما بین المعقوفین سقط من المصدر ، وأثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث ۲۷۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا انْقَضَتِ الْقِصَّةُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ وَعَائِشَةَ بِالْبَصْرَةِ ، صَعِدَ الْمِئْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ قَالَ :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ ، تَفْتِنُ النَّاسَ بِالشَّهَوَاتِ وَتُزَيِّنُ لَهُمْ بِعَاجِلِهَا

امام باقر علیه السلام : امیر مؤمنان علیه السلام پس از آن که ماجرای میان او و میان طلحه و زبیر و عایشه در بصره [در جنگ جمل] خاتمه یافت ، بر منبر رفت و حمد و ثنای الهی گفت و بر پیامبر خدا درود فرستاد . آن گاه فرمود: «ای مردم! دنيا شیرین و خوش است. مردم را با خواست ها [ای دنیوی] می فریبد، و ظاهر خویش را برای آنان می آراید.

الکافی : ج ۸ ص ۲۵۶ ح ۳۶۸ عن سلام بن المستنیر ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۲۳۳ ح ۱۸۶ .

حدیث ۲۷۵

امام باقر علیه السلام :

كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُؤْمِنٌ فَقِيْرٌ شَدِيدُ الْحَاجَةِ مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ

امام باقر علیه السلام : در زمان پیامبر خدا ، مؤمنی نادار و سخت نیازمند از اهل صُفَّة بود که در همه اوقات نماز ، ملازم پیامبر خدا بود و در هیچ نمازی غیبت نداشت. پیامبر خدا ، ناداری و غربت او را می دید و دلش به حال وی می سوخت و می فرمود: «ای سعد! اگر چیزی دستم بیاید ، نیازت را برطرف می کنم».

مدت ها گذشت و به پیامبر خدا چیزی نرسید. غم ایشان برای سعد ، شدت گرفت. خداوند سبحان که می دانست پیامبر خدا برای سعد ، غم بسیار می خورد ، جبرئیل علیه السلام را با دو درهم فرستاد. جبرئیل به ایشان گفت:

ای محمّد! خدا می داند که تو برای سعد ، غم می خوری. آیا دوست داری که او را بی نیاز گردانی؟

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «آری».

جبرئیل گفت: این دو درهم را بگیر و به او بده و بگو با آنها کاسبی کند.

پیامبر خدا [آن دو را] گرفت و سپس برای نماز ظهر ، بیرون رفت . سعد بر درِ اتاق های پیامبر خدا ، منتظر ایشان ایستاده بود.

پیامبر خدا چون او را دید ، فرمود: «ای سعد! کاسبی می دانی؟» .

سعد گفت: به خدا سوگند ، هیچ گاه پولی نداشته ام که با آن کاسبی کنم!

پیامبر صلی الله علیه و آله آن دو درهم را به او داد و فرمود: «با اینها کاسبی کن و برای به دست آوردن روزی خدا ، تلاش نما». سعد ، آن دو درهم را گرفت و همراه پیامبر صلی الله علیه و آله رفت و نماز ظهر و عصر را با ایشان خواند. آن گاه ، پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «برخیز و در پی روزی برو، که من از حال و روز تو - ای سعد - ناراحت بوده ام».

از آن پس ، سعد اگر چیزی با یک درهم می خرید ، با دو درهم می فروخت، و اگر با دو درهم می خرید ، به چهار درهم می فروخت . بدین ترتیب ، دنیا به سعد رو کرد و سرمایه و ثروتش زیاد شد و تجارتش رونق گرفت. پس، بر در مسجد ، جایی گرفت و در آن جا نشست و به کسب پرداخت. هر گاه بلال برای نماز اقامه می گفت ، پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون می آمد و می دید که سعد همچنان سرگرم دنیاست و نه - آن چنان که پیش از پرداختن به دنیا می کرد - وضو گرفته و نه آماده نماز شده است . پیامبر صلی الله علیه و آله می فرمود: «ای سعد! دنیا تو را از نماز باز داشته است!» و او می گفت : چه کنم؟ مالم را ضایع کنم؟ به این یکی فروخته ام و می خواهم پولش را از او بگیرم و از آن یکی خریده ام و می خواهم پولش را بدهم. این وضع سعد ، پیامبر خدا را ناراحت تر از زمانی کرد که برای ناداری اش غصه می خورد. پس، جبرئیل علیه السلام بر او فرود آمد و گفت: ای محمد! خداوند

از این غم تو برای سعد ، آگاه است. کدام یک را دوست تر داری : حالت نخست را ، یا این حالت را؟

پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «ای جبرئیل! حالت نخست را. دنیای او آخرتش را از بین برده است!» .

جبرئیل علیه السلام به او گفت: علاقه مندی به دنیا و ثروت ، گرفتاری و مایه باز ماندن از آخرت است. به سعد بگو آن دو دره‌می را که به او داده ای ، به تو برگرداند. با این کار ، به همان حال اولش باز می گردد.

پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون رفت و به سعد برخورد . به او فرمود: «ای سعد! نمی خواهی آن دو دره‌می را که به تو داده ام ، به من برگردانی؟» .

سعد گفت: چرا! [به جای آن ،] دو‌یست درهم می دهم.

پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «نه ، ای سعد! من بیشتر از دو درهم ، از تو نمی خواهم» و سعد دو درهم به ایشان داد. از آن پس، دنیا به سعد پشت کرد ، تا جایی که هر چه جمع کرده بود ، از دست رفت و سعد ، دوباره مثل اولش شد.

أهل الصُّفَّة: هم فقراء المهاجرین ، ومن لم یکن له منهم منزل یسکنه ، فکانوا یاوون إلی موضع مُظَلَّل فی مسجد المدینة یسکنونه (النهاية: ج ۳ ص ۳۷ «صف»).

حدیث ۲۷۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَقَلَّ الْخَيْرَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا كَتَقَلَّهِ فِي مِوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَإِنَّ اللَّهَ خَفَّفَ الشَّرَّ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا كَخَفَّفَهُ فِي مِوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند ، خوبی را بر اهل دنیا سنگین ساخت ، همچنان که روز قیامت در ترازوهایشان سنگین است، و خداوند بدی را بر اهل دنیا سبک ساخت ، همچنان که روز قیامت در ترازوهایشان سبک است.

الکافی : ج ۲ ص ۱۴۳ ح ۱۰ ، الخصال : ص ۱۷ ح ۶۱ کلاهما عن محمد بن مسلم ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۲۵ ح ۳۹ .

حدیث ۲۷۷

امام باقر علیه السلام :

لَا زُهْدَ كَقَصْرِ الْأَمَلِ .

امام باقر علیه السلام : زهدی چون کوتاهی آرزو نیست.

تحف العقول : ص ۲۸۶ عن جابر بن یزید الجعفی ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۶۵ ح ۱ .

حدیث ۲۷۸

امام باقر علیه السلام :

كَانَ فِيمَا نَجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... مَا تَزَيَّنَ لِي الْمُتَزَيِّنُونَ بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا عَمَّا بِهِمُ الْغِنَى مِنْهُ .

امام باقر علیه السلام : از جمله مناجات های خدا با موسی علیه السلام این بود که : «... خود آریان ، خویشان را به چیزی مانند زهد به دنیا و چشم پوشیدن از آنچه بدان نیازی ندارند ، نیااستند».

ثواب الأعمال : ص ۲۰۶ عن الوصّافی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۳۴۹ ح ۳۷ و ج ۷۰ ص ۳۱۳ ح ۷ و راجع المعجم الكبير : ج ۱۲ ص ۹۴ ح ۱۲۶۵۰ و المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۱۸۸ ح ۳۹۳۷ و شعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۵ ح ۱۰۵۲۷ و كنز العمال : ج ۳ ص ۷۲۳ ح ۸۵۷۸ .

حدیث ۲۷۹

امام باقر علیه السلام :

كَانَ فِيمَا نَجَى بِهِ اللَّهُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى الطُّورِ : أَنْ يَا مُوسَى ... أَمَا الْمُتَقَرَّبُونَ إِلَيَّ بِالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا ، فَإِنِّي أَمْنَحُهُمُ الْجَنَّةَ بِحَدَافِيرِهَا يَتَبَوَّؤْنَ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاؤُونَ .

امام باقر علیه السلام : از نجوهای خداوند با موسی علیه السلام بر فراز کوه طور ، این بود که : «ای موسی!... به آنان که با زهدورزی در دنیا خود را مقرب من می سازند ، همه بهشت را عطا می کنم و در هر کجای آن که بخواهند ، جای می گیرند».

ثواب الأعمال : ص ۲۰۵ ح ۱ عن الوصّافی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۳۴۹ ح ۳۷ .

حدیث ۲۸۰

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : «وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهَا أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» اسْتَوَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَالِسًا ، ثُمَّ قَالَ : مَنْ لَمْ يَتَعَزَّ بِعِزَاءِ اللَّهِ تَقَطَّعَتْ نَفْسُهُ حَسْرَاتٍ عَلَى الدُّنْيَا .

امام باقر علیه السلام : چون این آیه نازل شد که : «و دیدگانت را به سوی آنچه اصنافی از آنان را از آن برخوردار کرده ایم ، مدوز که [فقط] زیور زندگی دنیاست» ، پیامبر خدا راست نشست و سپس فرمود : «هر که به دلداری خدا آرام نگیرد ، جانش از حسرت های دنیا متلاشی می شود».

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۶ ح ۱۲۵ عن میسر ، تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۶۶ عن الإمام الصادق علیه السلام و ج ۱ ص ۳۸۱ عن المفصل بن عمیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۵۱ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۵ و راجع الکافی : ج ۲ ص ۳۱۵ ح ۵ و الخصال : ص ۶۴ ح ۹۵ و مشکاة الأنوار : ص ۱۴۱ ح ۳۳۷ .

حدیث ۲۸۱

امام باقر علیه السلام :

: یا جابر... أَنْزَلَ الدُّنْيَا كَمَنْزِلِ نَزْلَتِهِ ثُمَّ ارْتَحَلَتْ عَنْهُ ، أَوْ كَمَالٍ وَجِدْتَهُ فِي مَنْامِكَ فَاسْتَيْقَظْتَ وَلَيْسَ مَعَكَ مِنْهُ شَيْءٌ . إِنْما ضَرَبْتُ لَكَ هَذَا مَثَلًا ؛ لِأَنَّهَا عِنْدَ أَهْلِ اللَّبِّ وَالْعِلْمِ بِاللَّهِ كَفَىءِ الظُّلَالِ .

امام باقر علیه السلام - به جابر - : ای جابر!... دنیا را چون منزلگاهی بدان که در آن فرود آمده ای و سپس از آن می کوچی، یا مانند مالی بدان که در عالم خواب یافته ای و چون بیدار می شوی ، خبری از آن نیست. من این را تنها از این رو برای تو مثال آوردم که دنیا در نزد خردمندان و خداشناسان همانند ، جا به جا شدن سایه هاست.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۳ ح ۱۶ عن جابر ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۳۶ ح ۱۷ ؛ حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۸۷ عن جابر وراجع الأمالی للطوسی : ص ۲۹۶ ح ۵۸۲ والزهد للحسین بن سعید : ص ۵۰ ح ۱۳۳ ومشكاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۴ وبشارة المصطفی : ص ۱۸۹ والفضائل : ص ۷ وكشف الغمّة : ج ۲ ص ۳۳۴ .

حدیث ۲۸۲

امام باقر علیه السلام :

كَتَبَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى مُحَمَّدٍ

امام باقر علیه السلام : حسین بن علی علیهما السلام از کربلا به محمد بن علی نوشت: «به نام خداوند رحمتگر مهربان. از حسین بن علی به محمد بن علی و دیگر فرزندان هاشم. اما بعد : دنیا چنان است که گویی هرگز نبوده است و آخرت ، چنان است که گویی همواره بوده است! بدرود».

یعنی محمد بن الحنفیه .

حدیث ۲۸۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أُتِيَ بِخَبِيصٍ

امام باقر علیه السلام : مقداری افروشه برای امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام آوردند؛ اما ایشان از خوردن آن امتناع ورزید. گفتند: حرامش می دانی؟

فرمود: «نه؛ اما می ترسم بدان علاقه مند شوم و خواهان آن گردم». سپس این آیه را خواند: «نعمت های پاکیزه خود را در زندگی دنیایتان صرف کردید و از آنها برخوردار شدید» .

الْخَبِيصُ : المَعْمُولُ مِنَ التَّمْرِ وَالسَّمْنِ ؛ خُلُوعٌ مَعْرُوفٌ يُخْبِصُ [أَيُّ يُخْلَطُ] بَعْضُهُ فِي بَعْضٍ (تاج العروس : ج ۹ ص ۲۶۵ «خبص»).

حدیث ۲۸۴

امام باقر علیه السلام :

الْآخِرَةُ دَارُ قَرَارٍ وَالْدُّنْيَا دَارُ فَنَاءٍ وَزَوَالٍ ، وَلِكِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا أَهْلُ غَفْلَةٍ .

امام باقر علیه السلام : آخرت ، سرای ماندن است و دنیا سرای رفتن و نیست شدن ؛ اما اهل دنیا اهل غفلت اند .

الکافی: ج ۲ ص ۱۳۳ ح ۱۶، تنبیه الخواطر: ج ۲ ص ۱۹۳ کلاهما عن جابر، تحف العقول: ص ۳۷۷ عن سفیان الثوری عن الإمام الصادق علیه السلام، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۳۶ ح ۱۷.

حدیث ۲۸۵

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ، وَلَا يُعْطِي الآخِرَةَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ.

امام باقر علیه السلام: خداوند، دنیا را به دوست و دشمنش می دهد؛ اما آخرت را جز به کسی که دوستش می دارد، نمی دهد. فضائل الشیعه: ص ۷۱ ح ۳۲، التمهیص: ص ۵۱ ح ۹۲ کلاهما عن محمد بن مسلم، المؤمن: ص ۲۷ ح ۴۷، بحار الأنوار: ج ۹۳ ص ۳۶۸ ح ۲.

حدیث ۲۸۶

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَبْنَاءَ الآخِرَةِ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْعَامِلُونَ الزَّاهِدُونَ، أَهْلُ الْعِلْمِ وَالْفِقْهِ، وَأَهْلُ فِكْرَةٍ وَاعْتِبَارٍ وَاخْتِبَارٍ، لَا يَمْلُونَ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ.

امام باقر علیه السلام: فرزندان آخرت، آنان اند که ایمان دارند و عمل می کنند و زهد پیشه اند، [و] اهل دانش و فقه اند و مرد اندیشه و عبرت آموزی و آزمون اند و از یاد خدا خسته نمی شوند. تحف العقول: ص ۲۸۷، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۶۵ ح ۲.

حدیث ۲۸۷

امام باقر علیه السلام:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ وَخَوَاتِيمَهُ ... اللَّهُمَّ انْهَجْ إِلَيَّ أَسْبَابَ مَعْرِفَتِهِ، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَهُ، وَعَشِّنِي بِبَرَكَاتِ رَحْمَتِكَ، وَمُنِّ عَلَيَّ بِعِصْمَتِهِ عَنِ الْإِزَالَةِ عَن دِينِكَ، وَطَهِّرْ قَلْبِي مِنَ الشَّكِّ، وَلَا تَشْغَلْ قَلْبِي بِدُنْيَايَ، وَعَاجِلِ مَعَاشِي عَن آجَلِ ثَوَابِ آخِرَتِي.

امام باقر علیه السلام: بارخدایا! من از تو آنچه را نیکی با آن آغاز می شود و پایان می یابد، درخواست می کنم ... بارخدایا! اسباب شناخت خیر (خوبی) را برایم روشن بگردان و درهای آن را به رویم بگشای و مرا غریق برکات رحمت بگردان و با مصون داشتنم از انحراف از دینت، مرا رهین منتت ساز و قلبم را از تردید، پاک بگردان و دلم را با مشغول کردن به دنیا و معاش این جهان گذرا، از پاداش آینده آخرتم باز مدار.

الکافی: ج ۲ ص ۵۸۸ ح ۲۶، تهذیب الأحکام: ج ۳ ص ۷۶ ح ۲۳۴، مہج الدعوات: ص ۲۱۷ کلها عن أبي حمزة الثمالي، المقنعة: ص ۱۷۸ من دون إسنادٍ إلى المعصوم، بحار الأنوار: ج ۹۴ ص ۲۶۹ ح ۳.

حدیث ۲۸۸

امام باقر علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تَجْرَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ» - فَقَالُوا: لَوْ نَعْلَمُ مَا هِيَ لَدَلْنَا فِيهَا الْأَمْوَالَ وَالْأَنْفُسَ وَالْأَوْلَادَ، فَقَالَ اللَّهُ: «تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ - إِلَى قَوْلِهِ - ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ».

امام باقر علیه السلام: - درباره آیه شریف «ای کسانی که ایمان آورده اید! آیا شما را رهنمون شوم به تجارتی که شما را از عذابی

دردناک می رهند؟» - [مؤمنان] گفتند: اگر بدانیم که آن تجارت چیست، جان و مال و فرزندانمان را در راه آن می بخشیم. پس خداوند فرمود: «به خدا و رسول او ایمان آورید و در راه خدا با اموال و جان هایتان جهاد کنید... این است رستگاری بزرگ».

تفسیر القمی: ج ۲ ص ۳۶۵ عن أبي الجارود.

حدیث ۲۸۹

امام باقر علیه السلام:

إِعْلَمَنَّ أَنَّ الْإِلْفَ مِنَ اللَّهِ وَالْفِرْكَ مِنَ الشَّيْطَانِ.

امام باقر علیه السلام: بدان که انس گرفتن [با مردم]، کاری خدایی و دشمنی، کاری شیطانی است. الکافی: ۳ / ۴۸۱ / ۱ و ج ۵ / ۵۰۰ / ۱، تهذیب الأحکام: ۷ / ۴۱۰ / ۱۶۳۶ کلها عن أبي بصير.

حدیث ۲۹۰

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ الشَّيْطَانَ يُغْرِى بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ مَا لَمْ يَرْجِعْ أَحَدُهُمْ عَنْ دِينِهِ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ اسْتَلْقَى عَلَى قَفَاهُ وَتَمَدَّدَ، ثُمَّ قَالَ: فُزْتُ. فَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأً أَلْفَ بَيْنٍ وَلَيْسَ لَنَا، يَا مَعْشَرَ الْمُؤْمِنِينَ، تَأَلَّفُوا وَتَعَاطَفُوا.

امام باقر علیه السلام: شیطان، همچنان به ایجاد دشمنی میان مؤمنان می پردازد تا آن که یکی از آنان از دین خود بازگردد و چون [افسونس کارگر گشت و] چنین کردند، به پشت می افتد و دراز می کشد و سپس می گوید: «پیروز شدم». پس خداوند، رحمت کند کسی را که میان دو تن از دوستان ما الفت برقرار کند. ای گروه مؤمنان! با یکدیگر الفت بگیرید و به هم مهربانی کنید. الکافی: ۲ / ۳۴۵ / ۶، منیة المرید: ۳۲۶ کلاهما عن زرارة، عوالی اللالی: ۲ / ۱۱۵ / ۳۱۶ و فیه «قررت» بدل «فرت»، بحار الأنوار: ۶ / ۱۸۷ / ۷۵.

حدیث ۲۹۱

امام باقر علیه السلام:

أَلَا- وَإِنَّ الْأَرْوَاحَ جُنُودَ مُجَنَّدَةً، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا انْتَلَفَ، وَمَا تَنَآكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ. فَإِذَا كَانَتْ الرُّوحُ فِي السَّمَاءِ تَعَارَفَتْ وَتَبَاغَضَتْ، فَإِذَا تَعَارَفَتْ فِي السَّمَاءِ تَعَارَفَتْ فِي الْأَرْضِ، وَإِذَا تَبَاغَضَتْ فِي السَّمَاءِ تَبَاغَضَتْ فِي الْأَرْضِ.

امام باقر علیه السلام: هان! جانها [همچون] سپاهیان فراهم آمده اند. پس آنها که یکدیگر را بشناسند، با یکدیگر الفت خواهند گرفت و آنها که یکدیگر را نشناسند، با یکدیگر اختلاف خواهند یافت. چون جان در همان آسمان، دوستی و دشمنی می کند. پس اگر در آسمان دوستی کرد، در زمین نیز دوستی می کند و اگر در آسمان دشمنی کرد، در زمین نیز دشمنی می کند. الأمالی للصدوق: ۲۰۹ / ۲۳۲ عن معاوية بن عمار، روضة الواعظین: ۵۴۰، بحار الأنوار: ۶۱ / ۳۱ / ۴.

حدیث ۲۹۲

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَعْرَابِيًّا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ لَهُ: أَوْصِنِي. فَكَانَ مِمَّا أَوْصَاهُ: تَحَبَّبْ إِلَى النَّاسِ يُجِبُوكَ.

امام باقر علیه السلام: یکی از اعراب قبیله بنی تمیم، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و به ایشان گفت: مرا سفارشی کن. از جمله سفارش های حضرت به او این بود: «با مردم، اظهار دوستی کن، تا دوستت بدارند». الکافی: ۲ / ۶۴۲ / ۱ عن ابي بصير، مشکاة الأنوار: ۱۷۷ و ص ۷۵ عن ابي بصير نحوه.

حدیث ۲۹۳

امام باقر علیه السلام: صَلَّةُ الْأَرْحَامِ تُرَكِّي الْأَعْمَالَ... وَتُحَبُّ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ. امام باقر علیه السلام: صله رحم، کارها [ی انسان] را بارور می کند... و [شخص را] محبوب خاندانش می سازد. الکافی: ۲ / ۱۵۲ / ۱۳ عن ابي حمزة، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۱۸ / ۸۱.

حدیث ۲۹۴

امام باقر علیه السلام: دَخَلَ مُحَمَّدُ بْنُ شَهَابِ الزُّهْرِيُّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ كَثِيبٌ حَزِينٌ، فَقَالَ لَهُ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا بِالْكَ مَغْمُومًا مَهْمُومًا؟ قَالَ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ، غَمُومٌ وَهُمُومٌ تَتَوَالَى عَلَيَّ؛ لِمَا امْتَحَنْتَ بِهِ مِنْ حُسَادِ نَعْمَى وَالطَّامِعِينَ فِيَّ وَمِمَّنْ أَرْجُوهُ وَمِمَّنْ أَحْسَنْتَ إِلَيْهِ، فَتَخَلَّفَ ظَنِّي.

فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: احْفَظْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ؛ تَمْلِكُ بِهِ إِخْوَانَكَ. قَالَ الزُّهْرِيُّ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنِّي أَحْسِنُ إِلَيْهِمْ بِمَا يُبْذَرُ مِنْ كَلَامِي. قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هِيَاتِ، إِيَّاكَ أَنْ تُعْجَبَ مِنْ نَفْسِكَ بِذَلِكَ، وَإِيَّاكَ أَنْ تَتَكَلَّمَ بِمَا يَسْبِقُ إِلَى الْقُلُوبِ إِنْكَارُهُ وَإِنْ كَانَ عِنْدَكَ اعْتِذَارُهُ؛ فَلَيْسَ كُلُّ مَنْ تُسْمِعُهُ نُكْرًا يُمَكِّنُكَ أَنْ تَوْسِعَهُ عُدْرًا. ثُمَّ قَالَ: يَا زُهْرِيُّ، مَنْ لَمْ يَكُنْ عَقْلُهُ مِنْ أَكْمَلِ مَا فِيهِ كَانَ هَلَاكُهُ مِنْ أَيْسَرِ مَا فِيهِ.

ثُمَّ قَالَ: يَا زُهْرِيُّ، أَمَا عَلَيْكَ أَنْ تَجْعَلَ الْمُسْلِمِينَ مِنْكَ بِمَنْزِلَةِ أَهْلِ بَيْتِكَ؛ فَتَجْعَلَ كَبِيرَهُمْ بِمَنْزِلَةِ الْوَالِدِ، وَتَجْعَلَ صَغِيرَهُمْ بِمَنْزِلَةِ وَلَدِكَ، وَتَجْعَلَ تَرْيَاكَ مِنْهُمْ بِمَنْزِلَةِ أَخِيكَ! فَأَيُّ هَؤُلَاءِ تُحِبُّ أَنْ تَظْلِمَ؟! وَأَيُّ هَؤُلَاءِ تُحِبُّ أَنْ تَدْعُوَ عَلَيْهِ؟! وَأَيُّ هَؤُلَاءِ تُحِبُّ أَنْ تَهْتِكَ سِتْرَهُ؟! فَإِنْ عَرَضَ لَكَ إِبْلِيسُ لَعْنَهُ اللَّهُ بِأَنَّ لَكَ فَضْلًا عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ، فَانظُرْ؛ إِنْ كَانَ أَكْبَرَ مِنْكَ فَقُلْ: قَدْ سَبَقَنِي إِلَى الْإِيمَانِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ فَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي، وَإِنْ كَانَ أَصْغَرَ مِنْكَ فَقُلْ: سَبَقْتَهُ إِلَى الْمَعَاصِي وَالذُّنُوبِ فَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي، وَإِنْ كَانَ تَرْيَاكَ فَقُلْ: أَنَا عَلَى يَقِينٍ مِنْ ذَنْبِي وَفِي شَكٍّ مِنْ أَمْرِهِ فَمَا لِي أَدْعُ يَقِينِي لِشَكِّي، وَإِنْ رَأَيْتَ الْمُسْلِمِينَ يُعْظَمُونَكَ وَيُوقِّرُونَكَ وَيُجَبِّلُونَكَ فَقُلْ: هَذَا فَضْلٌ أَخَذُوا بِهِ، وَإِنْ رَأَيْتَ مِنْهُمْ جَفَاءً وَانْقِبَاضًا عَنْكَ فَقُلْ: هَذَا ذَنْبٌ أَحْدَثْتَهُ؛ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ سَيَهْلُ عَلَيْكَ عَيْشُكَ، وَكَثُرَ أَصْدِقَاؤُكَ، وَقَلَّ أَعْدَاؤُكَ، وَفَرِحْتَ بِمَا يَكُونُ مِنْ بَرِّهِمْ، وَلَمْ تَأْسَفْ عَلَى مَا يَكُونُ مِنْ جَفَائِهِمْ.

وَاعْلَمْ أَنَّ أَكْرَمَ النَّاسِ عَلَى النَّاسِ مَنْ كَانَ خَيْرُهُ عَلَيْهِمْ فَائِضًا، وَكَانَ عَنْهُمْ مُسْتَعْنِيًا مُتَعَفِّفًا. وَ أَكْرَمَ النَّاسِ بَعْدَهُ عَلَيْهِمْ مَنْ كَانَ مُتَعَفِّفًا وَإِنْ كَانَ إِلَيْهِمْ مُحْتَاجًا؛ فَإِنَّمَا أَهْلُ الدُّنْيَا يَتَعَقَّبُونَ الْأَمْوَالَ، فَمَنْ لَمْ يَزِدْ حِمْلُهُمْ فِيمَا يَتَعَقَّبُونَهُ كَرَمٌ عَلَيْهِمْ، وَمَنْ لَمْ يَزِدْ حِمْلُهُمْ فِيهَا وَ مَكَّنَّهُمْ مِنْ بَعْضِهَا كَانَ أَعَزَّ وَأَكْرَمَ.

امام باقر علیه السلام: محمد بن شهاب زهری، افسرده و اندوهگین بر امام سجاد (زین العابدین) علیه السلام وارد شد. حضرت به او

فرمود: «چرا غمناک و اندوهگینی؟».

گفت: ای پسر پیامبر خدا! به محنت حسودان بر نعمت هایم و آزمندان به موقعیتم گرفتار آمده ام و نیز این [محنت] که به کسی خوبی کرده و به خیرش امیدوار بودم و پندارم خطا بود، و از این همه، غم و اندوه پیاپی به سراغم می آید.

حضرت سجاد علیه السلام فرمود: «زبان را از زیان زدن به خودت نگه دار تا مالک برادرانت شوی».

زهری گفت: ای پسر پیامبر خدا! من با سخنانی که می پراکنم، به آنان خوبی می کنم [و بر دانش آنان می افزایم].

امام سجاد علیه السلام فرمود: «هیئات! مبادا برای این کار، دچار خودبینی شوی. مبادا چیزی بر زبان آوری که نادرستی آن زودتر بر دل ها نشیند، گرچه عذر (توجیه) آن را داشته باشی؛ زیرا هر آن کس که سخن نادرستی را به او می شنوای، چنین نیست که بتوانی عذرت را نیز به او بقبولانی».

سپس فرمود: «ای زهری! هر که عقلش کامل ترین صفتش نباشد، تباه شدنش آسان ترین ویژگی اش خواهد بود».

سپس فرمود: «ای زهری! چه اشکالی دارد که مسلمانان را چون خانواده ات بشماری و بزرگشان را به منزلت پدر بدانی و کوچکشان را به منزلت فرزندان و همسالت را به منزلت برادرت؟ حال به کدام یک از اینان دوست داری ستم کنی؟ کدام یک از اینان را دوست داری نفرین کنی؟ آبروی کدام یک از اینان را دوست داری بریزی؟

اگر هم ابلیس - که نفرین خدا بر او باد - در تو این پندار را پدید آورد که تو بر یکی از اهل قبله برتری داری، [اندکی درنگ کن و] بنگر. اگر آن شخص، بزرگ تر از تو بود، [با خودت] بگو: پیش از من ایمان آورده و به عمل صالح پرداخته است. پس بهتر از من است. اگر کوچک تر از تو بود، بگو: من پیش از او به گناهان و معصیت ها روی آوردم. پس او بهتر از من است. اگر همسالت بود، بگو: من نسبت به گناه خود، یقین دارم و درباره او تنها شک دارم. پس چرا یقینم را بر اثر شک خود، رها کنم.``

اگر دیدی مسلمانان به تو حرمت می نهند، بزرگت می شمارند و گرامی ات می دارند، بگو: این فضیلتی است که آنان به چنگ آورده اند. و اگر از آنان درستی و رویگردانی از خودت را دیدی، بگو: این به سبب گناهی است که از من سر زده است.``

در واقع، اگر تو چنین کنی، زندگی ات آسان می شود، دوستان فراوان می گردند، دشمنان اندک می شوند و از نیکی مردم، شادمان می گردی و از درستی و جفایشان اندوهگین نمی شوی.

این را بدان که گرامی ترین مردم نزد آنان، کسی است که خیرش به آنان برسد و خود از آنان بی نیاز باشد و از درخواست چیزی خودداری کند. پس از او، گرامی ترین مردم نزدشان، کسی است که از درخواست کردن خودداری کند، گرچه بدانها نیازمند باشد. در حقیقت، اهل دنیا اموال خود را به شدت حفظ می کنند و هر که مزاحم آنچه نگاهش می دارند، نشود، نزدشان گرامی است و اگر مزاحم اموالشان نشود و حتی بدانان چیزی از اموالشان ببخشد، عزیزتر و گرامی تر خواهد بود».

تنبيه الخواطر: ۲ / ۹۳، التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: ۲۵ / ۸، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۲۹ / ۶.

حدیث ۲۹۵

امام باقر علیه السلام:

قَامَ رَجُلٌ بِالْبَصْرَةِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَخْبِرْنَا عَنِ الْإِخْوَانِ؟
فَقَالَ: الْإِخْوَانُ صَنِيفَتَانِ: إِخْوَانُ النَّفْسِ، وَإِخْوَانُ الْمَكَاشِرَةِ. فَأَمَّا إِخْوَانُ النَّفْسِ فَهُمْ الْكُفُّ، وَالْجِنَاحُ، وَالْأَهْلُ، وَالْمَالُ. فَإِذَا كُنْتَ مِنْ أَخِيكَ عَلَى حَدِّ الثَّقَةِ فَاذِلْ لَهُ مَالَكَ وَبَدَنَكَ، وَصَافٍ مَن صَافَاهُ، وَعَادٍ مَن عَادَاهُ، وَآكُتْمَ سِرِّهِ وَعَيْبِهِ، وَأَظْهَرَ مِنْهُ الْحُسْنَ. وَعَاوَلْهُمُ أَيُّهَا

السَّائِلُ أَنَّهُمْ أَقَلُّ مِنَ الْكَبِيرِيتِ الْأَحْمَرِ .

وَأَمَّا إِخْوَانُ الْمُكَاشِرَةِ فَإِنَّكَ تُصِيبُ لَدَّتَكَ مِنْهُمْ ، فَلَا تَقْطَعَنَّ ذَلِكَ مِنْهُمْ ، وَلَا تَطْلُبَنَّ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ مِنْ ضَمِيرِهِمْ ، وَابْدِلْ لَهُمْ مَا بَدَلُوا لَكَ مِنْ طَلَاقِهِ الْوَجْهِ وَخَلَاوَةِ اللِّسَانِ .

امام باقر علیه السلام : در بصره مردی بر پا خاست و گفت : ای امیر مؤمنان ! ما را از [حال] برادران خبر ده .

حضرت فرمود : «برادران ، دو گونه اند : برادران قابل اعتماد و برادران [مفید تنها برای] شوخی و شادمانی . اما برادران قابل اعتماد ، دست و بال و خانواده و دارایی [شخص] هستند . پس اگر نسبت به برادرت اعتماد داشتی ، مال و تنت را بدو ببخش و با دوستش دوستی و با دشمنش دشمنی کن و رازش را پنهان دار و خوبی اش را آشکار ساز . ای پرسشگر ! بدان که این گونه برادران ، کمیاب تر از گوگرد سرخ هستند .

امیرا برادران شوخی و شادمانی ، پس [بدان که] تو از آنان لذت خود را می ببری . پس آن را از آنان مبر و ... بیش از آن ، از درونشان مخواه و به همان میزان که روی گشاده و زبان شیرین خود را به تو ارزانی می دارند ، تو نیز چنین کن .

الکافی : ۲ / ۲۴۸ / ۳ ، الاختصاص : ۲۵۱ / ۱ ، وفیه «کالف» بدل «الکف» کلاهما عن أبي مریم الأنصاری ، الخصال : ۴۹ / ۵۶ عن جابر ، مصادقه الإخوان : ۱۳۱ / ۱ عن یونس بن عبد الرحمن عن أبي جعفر الثاني علیه السلاموفیه «کالف» ... سره وأعنه» بدل «الکف» ... سره وعیبه» ، تحف العقول : ۲۰۴ من دون نقل عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۱۹۳ / ۳ و ج ۷۴ / ۲۸۱ / ۲ .

حدیث ۲۹۶

امام باقر علیه السلام :

كَانَ لِي أَخٌ فِي عَيْنِي عَظِيمٌ ، وَكَانَ الَّذِي عَظَّمَهُ فِي عَيْنِي صَغَرَ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ .

امام باقر علیه السلام : مرا برادری بود که در چشمم بزرگ می نمود . آنچه او را در چشمم بزرگ می کرد ، کوچکی دنیا در چشم او بود .

حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۸۶ عن أحمد بن محمد ، تذکرة الخواص : ۳۳۹ عن أحمد بن یحیی ، البدایة والنهایة : ۹ / ۳۱۱ عن عبد الله بن عطاء .

حدیث ۲۹۷

امام باقر علیه السلام :

أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلٌ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوْصِنِي . فَكَانَ فِيهَا أَوْصَاءُ أَنْ قَالَ : إِنْ أَخَاكَ بِوَجْهِ مُبْسِطٍ .

امام باقر علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! مرا سفارشی کن .

از جمله سفارش های حضرت به او این بود که : «با روی گشاده ، با برادرت دیدار کن» .

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۳ عن أبي بصير ، تحف العقول : ۴۱ من دون إسناد إلى الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۱ / ۳۸ .

حدیث ۲۹۸

امام باقر علیه السلام :

تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ حَسَنَةٌ ، وَصَرْفُ الْقَدْيِ عَنْهُ حَسَنَةٌ . وَمَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ إِدْخَالِ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ .

امام باقر علیه السلام : لبخند انسان به روی چهره برادرش ، نیکی است و برطرف ساختن خاشاک از سر راهش نیکی است . خداوند

به چیزی بالاتر از شاد ساختن مؤمنان، پرستیده نشده است.

الکافی: ۲ / ۱۸۸ / ۲، مصادقه الإخوان: ۱۵۸ / ۲ کلاهما عن جابر بن یزید و فیه: «المؤمن» بدل «الرجل»، وراجع مشکاه الأنوار: ۱۸۰.

حدیث ۲۹۹

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَخُو الْمُؤْمِنِ؛ لَا يَشْتِمُهُ، وَلَا يَحْرِمُهُ، وَلَا يُسَىءُ بِهِ الظَّنَّ.

امام باقر علیه السلام: مؤمن، برادر مؤمن است؛ به او دشنام نمی دهد، او را محروم نمی سازد و به او بدگمان نمی شود.
تحف العقول: ۲۹۶، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۷۶ / ۳۵.

حدیث ۳۰۰

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ نَفْرًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَرَجُوا إِلَى سَفَرٍ لَهُمْ فَضَلُّوا الطَّرِيقَ، فَأَصَابَهُمْ عَطَشٌ شَدِيدٌ، فَتَكَفَّنُوا وَلَزِمُوا أَصُولَ الشَّجَرِ، فَجَاءَهُمْ شَيْخٌ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ بَيْضٌ، فَقَالَ: قَوْمُوا فَلَا-بَأْسَ عَلَيْكُمْ فَهَذَا الْمَاءُ. فَقَامُوا وَشَرِبُوا وَارْتَوَوْا، فَقَالُوا: مَنْ أَنْتَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ؟ فَقَالَ: أَنَا مِنَ الْجِنِّ الَّذِينَ بَايعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ: «الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ، عَيْنُهُ وَدَلِيلُهُ»، فَلَمْ تَكُونُوا تَضَيِّعُوا بِحَضْرَتِي.

امام باقر علیه السلام: گروهی از مسلمانان برای سفری، راهی شدند؛ لیکن راه را گم کردند و دچار تشنگی شدیدی گشتند. پس [تن به مرگ دادند و] کفن پوشیدند و کنار تنه های درختان، ماندگار شدند. آن گاه پیری با جامه های سفید، نزدشان آمد و گفت: «برخیزید که مشکلی برایتان پیش نمی آید و این آب است». آنان برخاستند و نوشیدند و سیراب گشتند.

پس از آن گفتند: خداوند، رحمتش را شامل حالت کند. کیستی؟

پاسخ داد: «من از جنیانی هستم که با پیامبر خدا بیعت کردند. شنیدم پیامبر خدا می فرمود: مؤمن، برادر مؤمن است؛ دیده بان و راهنمای اوست». پس نمی شد که با حضور من تباه شوید.

الکافی: ۲ / ۱۶۷ / ۱۰ عن فضیل بن یسار، المؤمن: ۴۳ / ۱۰۰، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۷۲ / ۱۳.

حدیث ۳۰۱

امام باقر علیه السلام:

حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ نِظَامُ الدِّينِ.

امام باقر علیه السلام: دوستی ما اهل بیت، [مایه] انتظام دین است.

الأمالی للطوسی: ۲۹۶ / ۵۸۲ عن جابر بن یزید الجعفی، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۸۳ / ۸.

حدیث ۳۰۲

امام باقر علیه السلام:

الْعِلْمُ خَزَائِنٌ، وَالْمَفَاتِيحُ السُّؤَالُ، فَاسْأَلُوا يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ؛ فَإِنَّهُ يُؤَجِّرُ فِي الْعِلْمِ أَرْبَعَةً: السَّائِلُ، وَالْمَتَكَلِّمُ، وَالْمُسْتَمِعُ، وَالْمُحِبُّ لَهُمْ.

امام باقر علیه السلام: دانش، گنجینه‌ای است که پرسش، کلید آن است. پس - خدایتان رحمت کند - پرسید، که در راه دانش به چهار تن پاداش داده می‌شود: پرسنده، گوینده، شنونده و دوستدار آنان.

الخصال: ۲۴۵ / ۱۰۱ عن السكوني، روضة الواعظين: ۱۱ وليس فيه «فی العلم» وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار: ۱ / ۱۹۶ / ۱.

حدیث ۳۰۳

امام باقر علیه السلام:

قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا: يَا بَنِيَّ، أَنْظِرْ خَمْسَةً فَلَا تُصَاحِبُهُمْ، وَلَا تُحَادِثُهُمْ، وَلَا تُرَافِقُهُمْ فِي طَرِيقٍ. فَقُلْتُ: يَا أَبَتَهُ مَنْ هُمْ؟

قَالَ: إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْكَذَّابِ؛ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ السَّرَابِ؛ يُقَرَّبُ لِمَكَ الْبَعِيدَ، وَيُبَاعِدُ لَكَ الْقَرِيبَ. وَإِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْفَاسِقِ؛ فَإِنَّهُ بِإِثْمِكَ بِأَكْلِهِ أَوْ أَقْلٍ مِنْ ذَلِكَ. وَإِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْبَخِيلِ؛ فَإِنَّهُ يَخْذُلُكَ فِي مَالِهِ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ. وَإِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْأَحْمَقِ؛ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيُضِرَّكَ. وَإِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الْقَاطِعِ لِرَحِمِهِ؛ فَإِنِّي وَجَدْتُهُ مَلْعُونًا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثِ مَوَاضِعَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «فَقَوْلٌ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ * أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ»

امام باقر علیه السلام: [پدرم] علی بن الحسین - صلوات الله علیهما - به من فرمود: «پسرکم! بنگر که با پنج تن، نه دوستی کن، نه هم سخن شو و در هیچ راهی [نیز] با آنان همراه مشو».

گفتم: پدر! آنان کیان اند؟

فرمود: «از مصاحبت با دروغگو پرهیز، که چونان سراب است. دور را برایت نزدیک می‌نمایاند و نزدیک را برایت دور نشان می‌دهد. از مصاحبت با فاسق پرهیز، که تو را به لقمه‌ای - و حتی کمتر از آن - می‌فروشد. از مصاحبت با بخیل پرهیز، که تو را آن هنگام که بیشترین نیاز را به مال او داری، رها می‌کند. از مصاحبت با احمق پرهیز، که می‌خواهد به تو سودی برساند، اما به تو زیان می‌زند. از مصاحبت با بُرنده پیوند خویشان پرهیز، که در سه جای کتاب خدای عز و جل دیده‌ام که لعنت (نفرین) شده است: «آیا اگر به قدرت رسیدید، می‌خواهید در زمین، فساد کنید و پیوند خویشاوندی تان را بپرید؟ اینان اند که خدا لعنتشان کرده است و گوش هایشان را کر و چشمانشان را کور ساخته است». نیز می‌فرماید: «و آنان که پیمان خدا را پس از استوار کردنش می‌شکنند و آنچه را که خدا به پیوستن آن فرمان داده، می‌گسلند و در زمین، فساد می‌کنند. لعنت بر آنهاست و بدفرجامی در آن سرا، بهره‌ایشان». همچنین در سوره بقره می‌فرماید: «کسانی که پیمان خدا را پس از استوار کردنش می‌شکنند و آنچه را خداوند فرمان به پیوستن آن داده، می‌گسلند و در زمین، فساد می‌کنند، آنان، خود، زیانکارند».

محمد: ۲۲ و ۲۳.

حدیث ۳۰۴

امام باقر علیه السلام:

مَنْ بَخَلَ بِمَعُونَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ وَالْقِيَامِ لَهُ فِي حَاجَتِهِ ابْتُلِيَ بِمَعُونَةِ مَنْ يَأْتُمُّ عَلَيْهِ وَلَا يُوجِرُ.

امام باقر علیه السلام: هر که از کمک کردن به برادر مسلمانش و برآوردن نیازهایش کوتاهی کند، ناگزیر از کمک کردن به کسی می‌شود که کمک به او گناه است و پاداشی نمی‌برد.

ثواب الأعمال : ۲۹۸ / ۲ عن الحسين بن أبان ، الكافي : ۳۶۵ / ۲ / ۱ عن حسين بن أمين ، المحاسن : ۱ / ۱۸۴ / ۲۹۹ عن الحسين بن أنس ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷۵ / ۹ وراجع الكافي : ۳ / ۳۶۶ / ۲ .

حدیث ۲۰۵

امام باقر علیه السلام :

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيُّجِيءُ أَحَدُكُمْ إِلَى أَخِيهِ فَيَدْخُلُ يَدُهُ فِي كَيْسِهِ فَيَأْخُذُ حَاجَتَهُ فَلَا يَدْفَعُهُ ؟
فَقُلْتُ : مَا أَعْرِفُ ذَلِكَ فِينَا .

فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَلَا شَيْءَ إِذَا .

قُلْتُ : فَالْهَلَاكُ إِذَا !

فَقَالَ : إِنَّ الْقَوْمَ لَمْ يُعْطُوا أَحْلَامَهُمْ بَعْدُ .

الكافي - به نقل از سعید بن حسن - : امام باقر علیه السلام فرمود : «آیا شده است که یکی از شما بیاید و دست در جیب برادرش کند و آنچه نیاز دارد ، از آن بردارد و کسی مانعش نشود ؟» .

گفتم : چنین چیزی در میان خودمان ندیده ام .

امام باقر علیه السلام فرمود : «پس هنوز به هیچ چیزی نرسیده اید» .

گفتم : در این صورت ، همه هلاک شده ایم !؟

فرمود : «هنوز این مردم ، خردهایشان کامل نشده است» .

الكافي : ۲ / ۱۷۴ / ۱۳ ، المؤمن : ۴۴ / ۱۰۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۵۴ / ۵۱ .

حدیث ۲۰۶

امام باقر علیه السلام :

إِعْرِفِ الْمَوَدَّةَ فِي قَلْبِ أَخِيكَ بِمَا لَهُ فِي قَلْبِكَ .

امام باقر علیه السلام : میزان دوستی [خود] را در دل برادرت ، از دوستی ای که در دلت نسبت به او داری ، بشناس .

تحف العقول : ۲۹۵ ، كشف الغمّة : ۲ / ۳۳۱ ، بحار الأنوار : ۴۶ / ۲۹۱ / ۱۵ ؛ الإخوان : ۱۴۶ / ۸۰ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۸۷ کلاهما عن القاسم بن الفضل .

حدیث ۲۰۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَحِبُّ الْمُصَلِّينَ وَلَا أُصَلِّي ، وَأَحِبُّ الصَّوَامِينَ وَلَا أَصُومُ ؟
فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ ، وَلَكَ مَا اِكْتَسَبْتَ .

امام باقر علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! نمازگزاران را دوست دارم ؛ اما خود نماز نمی خوانم .
روزه گیران را دوست دارم ؛ اما خود روزه نمی گیرم .

پیامبر خدا به او فرمود : «تو همراه کسی هستی که دوستش داری و بهره ات همان است که به دست آورده ای» .

الكافي : ۸ / ۸۰ / ۳۵ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۵۱ کلاهما عن بريد بن معاوية ، تفسير فرات الكوفي : ۴۳۰ / ۵۶۷ عن بريد بن معاوية

العجلی وإبراهیم الأحمری ، دعائم الإسلام : ۱ / ۷۲ وفيه قبل قول النبی صلی الله علیه و آله «قال أبو جعفر علیه السلام : یعنی لا أصلی ولا أصوم التطوع لیس الفریضة» و لیس فیہ «ولک ما اکتسبت» ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۶۳ / ۱۱۴ .

حدیث ۳۰۸

امام باقر علیه السلام :

إذا أردت أن تعلم أن فيك خيرا فانظر إلى قلبك ؛ فإن كان يحب أهل طاعة الله ويغض أهل معصيته فيك خيرا والله يحبك ، وإن كان يبغض أهل طاعة الله ويحب أهل معصيته فليس فيك خيرا والله يبغضك ، والمرء مع من أحب .

امام باقر علیه السلام : هرگاه خواستی بدانی که در تو خیری هست ، به قلبت بنگر . اگر فرمانبران خدا را دوست و معصیت کاران را دشمن می داشت ، پس در تو خیر هست و خداوند دوست می دارد ، و اگر پیروان خدا را دشمن می داشت و معصیت کاران را دوست می داشت ، پس در تو خیری نیست و خداوند ، دشمنت می دارد ؛ چون انسان ، همراه کسی است که دوستش می دارد .
الکافی : ۲ / ۱۲۶ / ۱۱ ، مصادقه الإخوان : ۳ / ۱۵۶ ، علل الشرایع : ۱۱۷ / ۱۶ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۹۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۵
وفیه «فیک شز» بدل «فلیس فیک خیر» ، و کلها عن جابر الجعفی ، مشکاه الأنوار : ۱۲۱ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۷ / ۲۲ .

حدیث ۳۰۹

امام باقر علیه السلام :

عن أبي جعفر محمد بن عليّ عليهما السلام : أن قوما أتوه من خراسان ،

فَنظَرُ إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ قَدْ تَشَقَّقَتْ رِجْلَاهُ ، فَقَالَ لَهُ : مَا هَذَا ؟

فَقَالَ : بَعْدُ الْمَسَافَةِ يَابِنَ رَسُولِ اللَّهِ ، وَوَاللَّهِ مَا جَاءَ بِي مِنْ حَيْثُ جِئْتُ إِلَّا مَحَبَّتُكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ .

قَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَبْشِرْ ، فَأَنْتَ وَاللَّهِ مَعَنَا تُحْشَرُ .

قَالَ : مَعَكُمْ يَابِنَ رَسُولِ اللَّهِ ؟

قَالَ : نَعَمْ ، مَا أَحَبَّنَا عَبْدٌ إِلَّا حَشَرَهُ اللَّهُ مَعَنَا ، وَهَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»

دعائم الإسلام - درباره امام باقر علیه السلام - : گروهی از خراسان ، نزد امام باقر علیه السلام

آمدند. حضرت به مردی از آنان که پاهایش [بر اثر پیاده روی بسیار،] چاک چاک شده بود ، نگریست و به او فرمود : «این چیست ؟» .

پاسخ داد : «ای پسر پیامبر خدا ! بر اثر مسافت بسیار است . به خدا سوگند ، مرا از آن جا که آمده ام ، جز دوستی شما اهل بیت ، بدین جا نیاورد .

امام باقر علیه السلام به او فرمود : «مژده باد بر تو که به خدا سوگند ، با ما محشور می شوی» .

آن مرد گفت : «ای پسر پیامبر خدا ! با شما؟

فرمود : «آری ! هیچ بنده ای ما را دوست نمی دارد ، جز آن که خداوند ، او را با ما محشور خواهد کرد . مگر دین ، چیزی جز دوستی است ؟

خداوند عز و جلمی فرماید : بگو : اگر شما خداوند را دوست دارید ، پس از من پیروی کنید تا خداوند ، شما را دوست بدارد» .

آل عمران : ۳۱ .

حدیث ۳۱۰

امام باقر علیه السلام :

- فی قولِهِ: «قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا» - : قَدْ حَجَبَهَا حُبُّهُ عَنِ النَّاسِ فَلَا تَعْقِلُ غَيْرَهُ .

امام باقر علیه السلام - در تفسیر «شيفته او شده است» - : عشق به يوسف ، آن زن را از مردم ، محجوب ساخت و در نتیجه ، جز به او (يوسف) نمی اندیشید .

تفسیر القمی : ۱ / ۳۵۷ عن أبي الجارود ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۲۵۳ / ۱۷ .

حدیث ۳۱۱

امام باقر علیه السلام :

خَرَجَ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَسِيرُ بِالنَّاسِ ، حَتَّى إِذَا كَانَ بِكِرْبَلَاءَ عَلَى مِيلَيْنِ أَوْ مِيلٍ تَقَدَّمَ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى طَافَ بِمَكَانٍ يُقَالُ لَهَا الْمَقْدَفَانُ ، فَقَالَ : قُتِلَ فِيهَا مَائَتَا نَبِيٍّ وَمَائَتَا سَبْطٍ ، كُلُّهُمْ شُهَدَاءٌ ، وَمُنَاحُ رِكَابٍ ، وَمَصَارِعُ عَشَاقٍ شُهَدَاءَ ، لَا يَسْبِقُهُمْ مَنْ كَانَ قَبْلَهُمْ ، وَلَا يَلْحَقُهُمْ مَنْ بَعْدَهُمْ .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام همراه مردم از شهر خارج شد ، تا آن که به یک میلی یا دو میلی کربلا رسید . آن گاه از آنان جلو افتاد ، تا آن که جایی را که «مقدفان» نامیده می شد ، طواف کرد و فرمود : «در این جا ، دوست پیامبر و دوست سبط (پیامبرزاده) کشته شدند که همه شان شهیدند و این جا ، محل فرو نشستن شتران و قتلگاه های عاشقان شهیدی است که نه پیش از آنان کسی بر آنان پیشی گرفته است و نه پس از آنان کسی به مرتبت آنان خواهد رسید» .

بحار الأنوار : ۴۱ / ۲۹۵ / ۱۸ نقلًا عن الخرائج والجرائح .

حدیث ۳۱۲

امام باقر علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَحِبِّنِي وَحَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِي . قَالَ مُوسَى : يَا رَبِّ ، إِنَّكَ لَتَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْكَ ، فَكَيْفَ لِي رَبِّي بِقُلُوبِ الْعِبَادِ ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ : فَذَكَّرْهُمْ نِعْمَتِي وَأَلَائِي ، فَإِنَّهُمْ لَا يَذْكُرُونَ مِنِّي إِلَّا خَيْرًا .

امام باقر علیه السلام : خدای تعالی به موسی علیه السلام فرمود: «مرا دوست بدار و محبوب بندگانم گردان» . موسی عرض کرد : پروردگارا! تو می دانی که هیچ کس را بیشتر از تو دوست نمی دارم ؛ اما - پروردگارا! - بادل های بندگان چه کنم ؟

خدای تعالی به او وحی فرمود : «نعمت ها و نیکی هایم را به آنان یادآور شو؛ زیرا که آنان جز خوبی از من ندیده اند و به یاد ندارند» .

قصص الأنبياء : ۱۶۱ / ۱۷۹ .

حدیث ۳۱۳

امام باقر علیه السلام :

إِعْلَمَ يَا جَابِرُ، أَنَّ أَهْلَ التَّقْوَى أَيْسَرُ أَهْلِ الدُّنْيَا مَوْوَنَةً، وَأَكْثَرُهُمْ لَكَ مَعُونَةً، تَذَكَّرَ فَيَعِينُونَكَ، وَإِنْ نَسِيتَ ذَكَرُوكَ، قَوْلُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ، قَوْمُونَ عَلَى أَمْرِ اللَّهِ، قَطَعُوا مَحَبَّتَهُمْ بِمَحَبَّةِ رَبِّهِمْ، وَوَحَّشُوا الدُّنْيَا لِبَطَائِعِهِ مَلِيكِهِمْ، وَنَظَرُوا إِلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلًّا وَإِلَى مَحَبَّتِهِ بِقُلُوبِهِمْ، وَعَلِمُوا أَنَّ ذَلِكَ هُوَ الْمَنْظُورُ إِلَيْهِ لِعَظِيمِ شَأْنِهِ.

امام باقر علیه السلام - خطاب به جابر - : ای جابر! بدان که باتقویان، کم هزینه ترین مردم دنیا و بیشترین یاری رسانندگان به تو هستند؛ [خدا را] یاد می کنی و آنان، یاری ات می کنند و اگر فراموش کنی، به یادت می آورند؛ فرمان خدا را همواره بر زبان می آورند و پایبند به فرمان خدا و اجرا کننده آن هستند؛ محبت خود [به غیر خدا] را برای دوستی پروردگارشان بریده اند و از دنیا برای پیروی از فرمانروایشان، روی گردانده اند و با دل های خود، به خداوند عز و جل و دوستی اش نگریسته اند و دانسته اند که همو به سبب جایگاه بزرگش شایسته نگریستن است.

الکافی: ۲ / ۱۳۳ / ۱۶ عن جابر، بحار الأنوار: ۷۳ / ۳۶ / ۱۷.

حدیث ۳۱۴

امام باقر علیه السلام:

إِعْلَمَ رَحِمَكَ اللَّهُ، أَنَّهُ لَا تُنَالُ مَحَبَّةُ اللَّهِ إِلَّا بِبُغْضِ كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ، وَلَا وِلَايَتُهُ إِلَّا بِمُعَادَاتِهِمْ، وَفَوْتُ ذَلِكَ قَلِيلٌ يَسِيرٌ لِتَدْرِكَ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ.

الکافی - امام باقر علیه السلام در نامه اش به سعد الخیر - : رحمت خدا بر تو باد! بدان که دوستی خدا، جز با دشمنی بسیاری از مردم، و ولایت حق، جز با عداوتشان به دست نمی آید؛ اما از دست دادن دوستی مردم، در برابر دست یافتن به ولایت و دوستی خدا، برای مردمی که می دانند، آسان و سبک است.

الکافی: ۸ / ۵۶ / ۱۷ عن حمزة بن بزيع، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۳ / ۳.

حدیث ۳۱۵

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِرَاقَةَ الدَّمَاءِ، وَإِطْعَامَ الطَّعَامِ، وَإِغَاثَةَ اللَّهْفَانِ.

امام باقر علیه السلام: خداوند، ریختن خون (قربانی کردن) و غذا دادن به مردم و یاری کردن دادخواهان را دوست دارد.

المحاسن: ۲ / ۱۴۳ / ۱۳۷۴ عن عبيدالله بن الوليد الوصافي، بحار الأنوار: ۷۵ / ۲۲ / ۲۷.

حدیث ۳۱۶

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُحِبُّ إِبْرَادَ الْكَبِدِ الْحَرَى، وَمَنْ سَقَى كَبِدًا حَرَى مِنْ بَهِيمَةٍ أَوْ غَيْرِهَا أَظْلَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ.

امام باقر علیه السلام: خداوند متعال، خنک کردن جگر تفته را دوست دارد. هر که جگری تفته را آب بنوشاند، چه [متعلق به] چارپایان باشد یا جز آن، خداوند، در آن روزی که سایه ای جز سایه او نیست، بر او سایه می افکند.

الکافی: ۶ / ۵۸ / ۴ عن ضريس بن عبد الملك، كتاب من لا يحضره الفقيه: ۱۷۲۳ / ۶۴ / ۲، مكارم الأخلاق: ۱ / ۲۹۳ / ۹۰۶ وفيهما زيادة «في ظل عرشه» بعد «أظله الله»، بحار الأنوار: ۹۶ / ۱۷۰ / ۱.

حدیث ۳۱۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ إِفْشَاءَ السَّلَامِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل ، به همه سلام کردن و ترویج آن را دوست دارد .

الكافی : ۲ / ۶۴۵ / ۵ عن محمد بن قیس ، تحف العقول : ۳۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۱ / ۶۸ .

حدیث ۳۱۸

امام باقر علیه السلام :

سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ؟

قَالَ : إِتْبَاعُ سُورِ الْمُسْلِمِ .

قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا إِتْبَاعُ سُورِ الْمُسْلِمِ ؟

قَالَ : شَبَّ جَوْعَتِهِ ، وَتَنَفَّسَ كُرْبَتَهُ ، وَقَضَاءَ دِينِهِ .

امام باقر علیه السلام : از پیامبر خدا پرسیدند : چه کاری نزد خداوند عز و جلمحبوب تر است ؟

فرمود : «پی در پی شادمان کردن مسلمان» .

پرسیدند : مقصود از پی در پی شادمان کردن مسلمان چیست ؟

فرمود : «برطرف ساختن گرسنگی اش ، زدودن اندوهش و پرداخت بدهی اش» .

قرب الإسناد : ۱۴۵ / ۵۲۲ عن أبي البختری عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۳۱۹

امام باقر علیه السلام :

مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ إِدْخَالِ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند به چیزی که نزدش محبوب تر از شادمان ساختن مسلمان باشد ، پرستیده نشده است .

الكافی : ۲ / ۱۸۸ / ۲ عن جابر .

حدیث ۳۲۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِي الْجَمَاعَةِ بِلا رَفَثٍ ، الْمُتَوَحِّدَ بِالْفِكْرِ ، الْمُتَخَلِّيَ بِالْعَبْرِ ، السَّاهِرَ بِالصَّلَاةِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند متعال ، شخصی را دوست دارد که در میان جمع ، بی آن که هرزه درایی کند و ناسزایی گوید ،

شوخ باشد ، با تفکرش تنها شود ، با عبرت ها خلوت گیرند ، و با نماز ، شب زنده داری کند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۴۷۴ / ۱۳۷۲ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۶ عن عبد الله بن محمد الجعفی و فیهِ «المتحلّی بالصبر ،

المتباهی بالصلاة» بدل «المتخلّی بالعبر ، الساهر بالصلاة» ، مشکاة الأنوار : ۱۴۷ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۲۵ / ۱۸ .

حدیث ۳۲۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ كُلَّ (عَبْدٍ) دَعَاءٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل از میان بندگان مؤمنش ، هر [بنده] بسیار دعاکننده را دوست دارد .

الکافی : ۲ / ۴۷۸ / ۹ ، ثواب الأعمال : ۱۹۳ / ۱ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۴ / ۲۰۲۲ کلها عن أبي الصباح الكناني ، عوالي اللآلی : ۴ / ۲۱ / ۶۳ ، بحار الأنوار : ۸۷ / ۱۶۵ / ۶ .

حدیث ۳۲۲

امام باقر علیه السلام :

ما (من) شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ .

امام باقر علیه السلام : هیچ چیز نزد خداوند ، محبوب تر از آن نیست که از او درخواست کنند .

المحاسن : ۱ / ۴۵۵ / ۱۰۵۱ ، الاختصاص : ۲۲۸ وفيه «ليس» بدل «ما من» عن الإمام الباقر والإمام زين العابدين عليهما السلام وكلاهما عن أبي حمزة الثمالي ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۹۳ / ۷۲ .

حدیث ۳۲۳

امام باقر علیه السلام :

لَا تُحَقِّرُوا صَغِيرًا مِنْ حَوَائِجِكُمْ ؛ فَإِنَّ أَحَبَّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى أَسْأَلُهُمْ .

امام باقر علیه السلام : هیچ یک از نیازهای کوچک خود را حقیر مشمارید [و آنها را نیز از خدا بخواهید]؛ زیرا محبوب ترین مؤمنان در نزد خداوند متعال ، کسی است که بیشتر از همه از او درخواست می کند .

مکارم الأخلاق : ۲ / ۹۷ / ۲۲۷۶ ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۳۴۶ / ۹ .

حدیث ۳۲۴

امام باقر علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ أَوْ يَلْعَنُ كُلَّ ذَوَّاقٍ مِنَ الرِّجَالِ ، وَكُلَّ ذَوَّاقَةٍ مِنَ النِّسَاءِ .

امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «خداوند عز و جل هر مردی را که زود ازدواج می کند و زود طلاق می دهد ، و هر زنی را که زود ازدواج می کند و زود طلاق می گیرد ، دشمن می دارد» یا «لعنت می کند» .

الکافی : ۱ / ۵۴ / ۶ ، عوالي اللآلی : ۳ / ۳۷۲ / ۶ کلاهما عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث ۳۲۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ كُلَّ مُطَلَّقٍ ذَوَّاقٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل هر کس را که زود به زود طلاق می دهد و همسر عوض می کند ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۵۵ / ۴ عن طلحة بن زيد عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۳۲۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ اللَّعَانَ ، السَّبَّابَ الطَّعَانَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ، الْفَاحِشَ ، الْمُتَفَحِّشَ ، السَّائِلَ الْمُلْحِفَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند ، شخص لعنت کننده دشنام دهنده ، طعنه زن به مؤمنان ، بدزبان ناسزاگوی و گدایِ سمج را دشمن می دارد .

تحف العقول : ۳۰۰ ، تفسیر العیاشی : ۱/۴۸/۶۳ و لیس فی «الفاحش» ، تفسیر مجمع البیان : ۱/۲۹۸ کلاهما عن جابر ، مشکاه الأنوار : ۱۸۹ ، روضه الواعظین : ۴۰۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۱ / ۶۷ .

حدیث ۳۲۷

امام باقر علیه السلام :

قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيُّ عِبَادِكَ أَبْغَضُ إِلَيْكَ؟

قَالَ : جِيفَةُ بِاللَّيْلِ بَطَّالٌ بِالنَّهَارِ .

امام باقر علیه السلام : موسی علیه السلام گفت : دشمن ترین بندگانت نزدت کیست ؟

فرمود : «آن که در شب ، مرداری بد بوست و در روز ، بیکاره» .

قصص الأنبياء : ۱۶۳ / ۱۸۵ ، جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۱ عن الإمام علي عليه السلام وفيه «أبغض الخلق إلى الله جيفة بالليل ، بطال بالنهار» ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۵۴ / ۵۲ .

حدیث ۳۲۸

امام باقر علیه السلام :

مَا أَحَدٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلَّ مِمَّنْ يَسْتَكْبِرُ عَنْ عِبَادَتِهِ ، وَلَا يَسْأَلُ مَا عِنْدَهُ .

امام باقر علیه السلام : هیچ کس در نزد خداوند عز و جل ممانستگاری عن عبادت و جلدشمن تر از کسی نیست که نسبت به عبادت خدا تکبر می ورزد و از درخواست آنچه نزد خداست ، تن می زند (دعا نمی کند) .

الکافی : ۲ / ۴۶۶ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۷ / ۱۹۷۶ ، عوالی اللآلی : ۴ / ۱۹ / ۴۹ کلها عن سدير الصيرفي ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۲۹۴ / ۲۳ .

حدیث ۳۲۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ ، وَلَا يُعْطِي الآخِرَةَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل دنیا را هم به کسی که [خود] دوستش دارد و هم به کسی که دشمنش می دارد ، می بخشد؛ اما آخرت را جز به کسی که دوستش دارد ، نمی بخشد .

فضائل الشيعة : ۷۱/۳۲ ، التمهيص : ۵۱/۹۲ کلاهما عن محمد بن مسلم ، المؤمن : ۲۷/۴۷ ، مشکاه الأنوار : ۲۹۰ .

حدیث ۳۳۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا غَتَّهُ بِالْبَلَاءِ غَتًّا ، وَتَجَّهُ بِالْبَلَاءِ تَجًّا . فَإِذَا دَعَا ، قَالَ : لَبَّيْكَ عَبْدِي ، لَيْتَنِي عَجَلْتُ لَكَ مَا سَأَلْتَ إِنِّي عَلَى ذَلِكَ لِقَادِرٌ ، وَلَيْتَنِي ادَّخَرْتُ لَكَ فَمَا ادَّخَرْتُ لَكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند متعال ، هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، او را در بلا ، نیک فرو می برد و بلا را سخت بر او سرازیر می کند . پس چون آن بنده دعا کند ، خداوند می گوید : «بنده ام ، لبیک ! اگر [بخواهم] آنچه را از من درخواست کرده ای ، به سرعت برایت فراهم آورم ، بر این کار قادرم و اگر آن را برایت ذخیره کنم ، آنچه ذخیره کرده ام ، برایت بهتر است» .
الکافی : ۲ / ۲۵۳ / ۷ عن حمّاد عن أبيه ، المؤمن : ۲۵ / ۳۹ ، التمهيد : ۳۴ / ۲۵ عن سدير ، جامع الأخبار : ۳۱۲ / ۸۶۸ وفيه «عنه بالبلاء عتًا» بدل «عته بالبلاء غتًا» و «بجه بالبلاء بجا» بدل «تجه بالبلاء تجًا» ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۰۸ / ۱۰ .

حدیث ۳۳۱

امام باقر علیه السلام :

رَوَا عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ [فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا»

امام باقر علیه السلام : - در تفسیر گفته خداوند متعال «و پروردگارشان به آنان شرابی پاک نوشاند» - : از هر چیزی جز خدا پاکشان می کند ؛ زیرا جز خدا چیزی نیست که از آلودگی های هستی (ممکن) پاک باشد .
الإنسان : ۲۱ .

حدیث ۳۳۲

امام باقر علیه السلام :

الإِيمَانُ حُبٌّ وَ بُغْضٌ .

امام باقر علیه السلام : ایمان ، دوستی و دشمنی است .

تحف العقول : ۲۹۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۷۵ / ۲۷ .

حدیث ۳۳۳

امام باقر علیه السلام :

لَوْ صِيَمْتُ النَّهَارَ لَا أَفْطِرُ ، وَ صَيَّيْتُ اللَّيْلَ لَا أَفْتِرُ ، وَ أَنْفَقْتُ مَالِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِلْقًا عِلْقًا ، ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِي قَلْبِي مَحَبَّةٌ لِأَوْلِيَائِهِ وَ لَا بُغْضَةٌ لِأَعْدَائِهِ مَا نَفَعَنِي ذَلِكَ شَيْئًا .

امام باقر علیه السلام : اگر روزها را روزه بگیرم و شب ها را یکسره نماز بخوانم و همه اموال گران بهایم را در راه خدا ببخشم ، اما محبت دوستان خدا و دشمنی دشمنان خدا در قلبم نباشد ، این کارها کمترین سودی برایم نخواهد داشت .

تاریخ یعقوبی : ۲ / ۳۲۱ .

حدیث ۳۳۴

امام باقر علیه السلام :

لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ رَجُلًا - لِلَّهِ لَأَثَابَهُ اللَّهُ عَلَى حُبِّهِ إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ الْمَحْبُوبُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ . وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَبْغَضَ رَجُلًا لِلَّهِ لَأَثَابَهُ اللَّهُ عَلَى بُغْضِهِ إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ الْمُبْغُضُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

امام باقر علیه السلام: اگر کسی دیگری را برای خدا دوست بدارد، خداوند به سبب این دوستی، به او پاداش خواهد داد، گرچه آن شخص مورد دوستی، نزد خدا دوزخی باشد، و اگر کسی دیگری را برای خدا دشمن بدارد، خداوند به سبب این دشمنی به او پاداش خواهد داد، گرچه آن شخص مورد دشمنی، نزد خدا از بهشتیان باشد.

الکافی: ۲ / ۱۲۷ / ۱۲، المحاسن: ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۶ کلاهما عن الحسين بن أبان عمّن ذكره، مصادقه الإخوان: ۱۵۵ / ۲، مشکاة الأنوار: ۱۲۲، الأملی للطوسی: ۶۲۲ / ۱۲۸۲ عن الحسن بن أبان عن بعض أصحابنا وليس فيه من «لو أن رجلاً أبغض...»، بحار الأنوار: ۶۹ / ۲۴۸ / ۲۳.

أقول: هذا إذا لم يكن مقصراً في ذلك.

حدیث ۳۳۵

امام باقر علیه السلام:

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ طِينَةِ الْجَنَانِ، وَأَجْرِي فِي صُورِهِمْ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ، فَلَتَذَلِكُ هُمْ إِخْوَةٌ لِأَبٍ وَأُمٍّ.

امام باقر علیه السلام: مؤمن، برادرِ تنیِ مؤمن است؛ زیرا خداوند عز و جلمؤمنان را از سرشتِ بهشت آفرید و در کالدهایشان، از نسیم آن دمید. از این رو، آنان برادرِ تنی اند.

الکافی: ۲ / ۱۶۶ / ۷، المحاسن: ۱ / ۲۲۷ / ۴۰۷ نحوه وكلاهما عن أبي حمزة الثمالي، المؤمن: ۳۹ / ۸۸، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۷۱ / ۱۱ و ص ۲۷۶ / ۸.

حدیث ۳۳۶

امام باقر علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِالْحُبِّ فِي اللَّهِ وَالتَّوَدُّدِ وَالمُوازَرَةِ عَلَى العَمَلِ الصَّالِحِ؛ فَإِنَّهُ يَقَطَعُ دَابِرَهُمَا - يَعْنِي السُّلْطَانَ وَالشَّيْطَانَ - .

امام باقر علیه السلام: بر شما باد دوستی در راه خدا، ابراز محبت، و همیاری بر کردار شایسته؛ چرا که این [سه] کار، دنباله [سلطه] آن دو - یعنی شیطان و سلطان - را می بُرد.

تحف العقول: ۲۹۸، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۷۸ / ۵۳.

حدیث ۳۳۷

امام باقر علیه السلام:

لَمَّا كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مُوسَى: ... إلهي، فَمَا جَزَاءُ مَنْ أَحَبَّ أَهْلَ طَاعَتِكَ لِجُبِّكَ؟

قَالَ: يَا مُوسَى، أُحَرِّمُهُ عَلَى نَارِي.

امام باقر علیه السلام: چون خداوند با موسی بن عمران علیه السلام سخن راند، موسی گفت: بارالها! پاداش آن که به سبب دوستی تو، فرمانبرانت را دوست بدارد، چیست؟

فرمود: «ای موسی! پیکرش را بر آتشم حرام می سازم».

فضائل الأشهر الثلاثة : ۸۹ / ۶۸ عن زياد بن المنذر ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۴۱۳ / ۱۳۱ .

حدیث ۳۳۸

امام باقر علیه السلام :

عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ... ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يُسْمِعُ آخِرَهُمْ كَمَا يُسْمِعُ أَوَّلَهُمْ ، فَيَقُولُ : أَيْنَ جِيرَانُ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ فِي دَارِهِ ؟ فَيَقُومُ عُتُقُ مِنَ النَّاسِ ، فَتَسْتَقْبِلُهُمْ زُمْرَةٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ، فَيَقُولُونَ لَهُمْ : مَاذَا كَانَ عَمَلِكُمْ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَصَبَرْتُمْ بِهِ الْيَوْمَ جِيرَانُ اللَّهِ تَعَالَى فِي دَارِهِ ؟ فَيَقُولُونَ : كُنَّا نَتَحَابُّ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَتَبَادَلُ فِي اللَّهِ ، وَتَوَازَرُّ فِي اللَّهِ .

فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ : صِدَقَ عِبَادِي ، خَلَوْا سَبِيلَهُمْ لِيُنْطَلِقُوا إِلَى جِوَارِ اللَّهِ فِي الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، قَالَ : فَيَنْطَلِقُونَ إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ .

ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَهَؤُلَاءِ جِيرَانُ اللَّهِ فِي دَارِهِ ، يَخَافُ النَّاسُ وَلَا يَخَافُونَ ، وَيُحَاسِبُ النَّاسُ وَلَا يُحَاسِبُونَ .

الأمالی طوسی - به نقل از ابو حمزه ثمالی ، از امام باقر علیه السلام ، از پدران ایشان علیهم السلام ، از پیامبر خدا - «چون روز قیامت شود ، خداوند ، همه خلائق را در یک عرصه گرد می آورد ... آن گاه مُنادی ای از سوی خداوند عز و جل بانگ می زند و آخرینشان را چنان می شنوید که اولینشان را می شنوید و می گوید : همسایگان خداوند - جل جلاله - در خانه اش کجا بود ؟ گروهی از مردم ، از جای برمی خیزند و جمعی از فرشتگان به استقبالشان می روند و به آنان می گویند : در دنیا چه می کردید که به سبب آن ، امروز همسایگان خداوند متعال در خانه اش هستید ؟

آنان پاسخ می دهند : ما در راه خداوند عز و جل یکدیگر را دوست می داشتیم ، در راه خدا به یکدیگر می بخشیدیم و در راه خدا یکدیگر را یاری می دادیم .

پس از آن ، مُنادی ای از سوی خداوند بانگ می زند " : بندگانم راست می گویند . رهیشان کنید تا بی حسابرسی به بهشت درآیند و در جوار

خداوند ، جای گیرند . " پس بی حسابرسی به بهشت درمی آیند .

آن گاه امام باقر علیه السلام فرمود : «اینان ، همسایگان خداوند در خانه اش هستند . مردم می ترسند ؛ اما آنان نمی ترسند . از مردم حسابرسی می شود ؛ اما از آنان حسابرسی نمی شود» .

الأمالی للطوسی : ۱۰۳ / ۱۵۸ ، بحار الأنوار : ۷ / ۱۷۱ / ۱ / ج ۷۴ / ۳۹۳ / ۱۴ وراجع الزهد للحسين بن سعيد : ۹۳ / ۲۵۰ ؛ وراجع المطالب العالیة : ۴ / ۳۹۴ / ۴۶۶۳ ، تنبيه الغافلين : ۵۲۲ / ۸۳۰ .

حدیث ۳۳۹

امام باقر علیه السلام :

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ : إِنَّ لِأَهْلِ التَّقْوَى عِلَامَاتٍ يُعْرَفُونَ بِهَا: صِدْقُ الْحَدِيثِ ، وَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ ... وَقِلَّةُ الْمُؤَاتَاةِ لِلنِّسَاءِ ، وَبَدَلُ الْمَعْرُوفِ ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ ، وَسَعَةُ الْحِلْمِ ، وَاتِّبَاعُ الْعِلْمِ فِيمَا يَقْرُبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

امام باقر علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام می فرمود: تقوا پیشگان نشانه هایی دارند که با آنها شناخته می شوند: راستگویی ، امانتداری ، وفای به عهد ... کم آمیختن با زنان ، احسان کردن بیدریغ ، خوش خویی ، بردباری زیاد و پیروی از علمی که به خداوند عز و جل نزدیک می کند .

الخصال : ۴۸۳/۵۶.

حدیث ۳۴۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَهْلَ التَّقْوَى أَيْسَرُ أَهْلِ الدُّنْيَا مَوْنَةً ، وَأَكْثَرُهُمْ لَكَ مَعُونَةً ، تَذَكَّرُ فَيَعِينُونَكَ ، وَإِنْ نَسِيَتْ ذَكَرُوكَ ، قَوْلُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ ، قَوَامُونَ عَلَى أَمْرِ اللَّهِ ، قَطَعُوا مَحَبَّتَهُمْ بِمَحَبَّةِ رَبِّهِمْ ، وَوَحَّشُوا الدُّنْيَا لِبِطَاعِهِ مَلِكِهِمْ ، وَنَظَرُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَإِلَى مَحَبَّتِهِ بِقُلُوبِهِمْ ، وَعَلِمُوا أَنَّ ذَلِكَ هُوَ الْمَنْظُورُ إِلَيْهِ ، لِعَظِيمِ شَأْنِهِ .

امام باقر علیه السلام : تقواییشان کم خرج ترین مردم دنیا و کمک کارترین آنان به تو هستند. به یاد داشته باشی، یاریت می دهند، فراموش کنی، به یادت می آورند، پیوسته گوینده امر خدایند و همواره برپا دارنده آن . برای دوستی خدا، از هر دوستی و محبتی دل کنده اند و به خاطر طاعت پادشاه خویش از دنیا گریخته اند و از صمیم دل به خداوند عز و جل و دوستی و محبت او رو کرده اند و دانسته اند تنها به همو باید چشم داشت که شأن و مرتبی عظیم دارد.

الکافی : ۲/۱۳۳/۱۶.

حدیث ۳۴۱

امام باقر علیه السلام :

- فِيمَا كَتَبَ إِلَى سَعْدِ الْخَيْرِ - : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقِي بِالتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ ، وَيُجَلِّي بِالتَّقْوَى عَنْهُ عَمَاءَ وَجَهْلَهُ ، وَبِالتَّقْوَى نَجَا نُوحٌ وَمَنْ مَعَهُ فِي السَّفِينَةِ ، وَصَالِحٌ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الصَّاعِقَةِ ، وَبِالتَّقْوَى فَازَ الصَّابِرُونَ ، وَنَجَتْ تِلْكَ الْعُصْبُ مِنَ الْمَهَالِكِ .

امام باقر علیه السلام - در نامه خود به سعد الخیر - نوشت : خداوند عز و جل به واسطه تقوا آنچه را که عقل بنده به آن نمی رسد، از وی دور می گرداند و به وسیله تقوا کوری و نادانی او را برطرف می سازد. به کمک تقوا بود که نوح و کسانی که با او در کشتی بودند نجات یافتند و صالح و پیروانش از صاعقه رستند و با تقواست که شکیبایان کامیاب شدند و آن گروه ها از مهلکه ها رهایی یافتند.

الکافی : ۸/۵۲/۱۶.

حدیث ۳۴۲

امام باقر علیه السلام :

- لِسَعْدِ الْخَيْرِ - : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ ؛ فَإِنَّ فِيهَا السَّلَامَةَ مِنَ التَّلَفِ ، وَالْغَنِيمَةَ فِي الْمُنْقَلَبِ .

امام باقر علیه السلام - به سعد الخیر - فرمود : تو را به تقوای خدا سفارش می کنم؛ زیرا که آن باعث رستن از نابودی و سود بردن در بازگشتگاه (آخرت) است.

الکافی : ۸/۵۲/۱۶.

حدیث ۳۴۳

امام باقر علیه السلام :

لَا نِعْمَةَ كَالْعَافِيَةِ ، وَلَا عَافِيَةَ كَمُسَاعَدَةِ التَّوْفِيقِ .

امام باقر علیه السلام: نعمتی چون عافیت نیست، و عافیتی چون یاری توفیق .
تحف العقول: ۲۸۶.

حدیث ۳۴۴

امام باقر علیه السلام:

«لَمَّا سُئِلَ عَنِ «الْ-حَوْلِ وَالْ-قُوَّةِ إِلَّا بِاللَّهِ» : «مَعْنَاهُ لَا حَوْلَ لَنَا عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِلَّا بِعَوْنِ اللَّهِ ، وَلَا قُوَّةَ لَنَا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ إِلَّا بِتَوْفِيقِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به سؤال از معنای جمله «لا حول و لا قوة الا بالله» - فرمود: معنایش این است که ما حول و قدرت روی گرداندن از معصیت خدا نداریم، مگر به یاری خدا، و قوت و توانایی بر طاعت خدا نداریم، مگر با توفیق خداوند عز و جل .
التوحید: ۲۴۲/۳.

حدیث ۳۴۵

امام باقر علیه السلام:

«مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاِعْظًا ، فَإِنَّ مَوَاعِظَ النَّاسِ لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُ شَيْئًا .

امام باقر علیه السلام: کسی که خداوند برای او واعظی درونی قرار ندهد، موعظه های مردم هرگز در او سودمند نمی افتد.
تحف العقول: ۲۹۴.

حدیث ۳۴۶

امام باقر علیه السلام:

«إِنَّمَا الْوُضُوءُ حَدٌّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ؛ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يُطِيعُهُ وَمَنْ يَعْصِيهِ .

امام باقر علیه السلام: وضو در حقیقت حدی از حدود خداست تا اینکه خداوند بداند چه کسی از او فرمان می برد و چه کسی نافرمانیش می کند.

علل الشرائع: ۲۷۹/۱

حدیث ۳۴۷

امام باقر علیه السلام:

«لَا صَلَاةَ إِلَّا بِطَهْوَرٍ .

امام باقر علیه السلام: نماز جز با طهارت درست نیست.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۱/۵۸/۱۲۹.

حدیث ۳۴۸

امام باقر علیه السلام:

مَنْ لَمْ يُوصِ عِنْدَ مَوْتِهِ لِذَوِيقَرَاتِهِ مِمَّنْ لَا يَرِيثُهُ فَقَدْ خَتَمَ عَمَلَهُ بِمَعْصِيَةٍ .

امام باقر علیه السلام: هر کس هنگام مرگ خود برای خویشاوندانش که از او ارث نمی‌برند وصیت نکند عمل خود را به معصیتی ختم کرده است.

تهذیب الأحکام: ۹/۱۷۴/۷۰۸.

حدیث ۳۴۹

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ ثَقَلَ الْخَيْرَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا كَثْفَهُ فِي مَوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَفَّفَ الشَّرَّ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا كَخَفْتِهِ فِي مَوَازِينِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام باقر علیه السلام: خداوند کار نیک را بر مردم دنیا سنگین ساخته است، چنان که در ترازوهای روز قیامت آنان سنگین است و خداوند عز و جلدی را بر مردم دنیا سبک ساخته است، چنان که در ترازوهای روز قیامت ایشان سبک است.

الکافی: ۲/۱۴۳/۱۰.

حدیث ۳۵۰

امام باقر علیه السلام:

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: يَا بَنَ آدَمَ، اجْتَنِبْ مَا حَرَّمَتُ عَلَيْكَ تَكُنْ مِنَ أَوْرَعِ النَّاسِ .

امام باقر علیه السلام: خداوند عز و جل فرمود: ای فرزند آدم! از آنچه بر تو حرام کرده‌ام دوری کن، تا از پارساترین مردم باشی.

الکافی: ۲/۷۷/۷.

حدیث ۳۵۱

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَشَدَّ الْعِبَادَةِ الْوَرَعَ .

امام باقر علیه السلام: سخت‌ترین عبادت، پارسایی است.

الکافی: ۲/۷۷/۵.

حدیث ۳۵۲

امام باقر علیه السلام:

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَعَظَمَتِي وَبَهَائِي وَعُلُوُّ ارْتِفَاعِي ، لا- يُؤْتِرُ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ هَوَايَ عَلَى هَوَاؤِ فِي شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا إِلَّا جَعَلْتُ غِنَاهُ فِي نَفْسِهِ ، وَهَمَّتُهُ فِي آخِرَتِهِ ، وَضَمَّنْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رِزْقَهُ ، وَكُنْتُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ كُلِّ تَاجِرٍ .

امام باقر علیه السلام: خداوند عز و جل می‌فرماید: به عزت و جلال و عظمت و شکوه و بلندی جایگاهم سوگند که هیچ بنده مؤمنی در چیزی از امور دنیا خواست مرا بر خواست خودش مقدم ندارد، مگر اینکه به او غنای نفس بخشم و هم و غمش را مصروف آخرت سازم و آسمان‌ها و زمین را ضامن روزی او قرار دهم و از پس تجارت هر تاجری هوای او را داشته باشم.

الکافی: ۲/۱۳۷/۲.

حدیث ۳۵۳

امام باقر علیه السلام :
 اسْتَجَلِبَ عَزَّ الْيَأْسِ بِبُعْدِ الْهِمَّةِ .
 امام باقر علیه السلام : عزتِ طمع نداشتن را با بلندی همت به دست آر.
 بحار الأنوار: ۷۸/۱۶۴/۱.

حدیث ۳۵۴

امام باقر علیه السلام :
 لَأَشْرَفَ كَبَعْدِ الْهِمَّةِ .
 امام باقر علیه السلام : هیچ شرافتی (افتخاری) چون بلندهمتتی نیست.
 بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۵/۱.

حدیث ۳۵۵

امام باقر علیه السلام :
 - فِي كِتَابِهِ إِلَى سَعْدِ الْخَيْرِ - : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْحَلِيمُ الْعَلِيمُ ، إِنَّمَا غَضَبُهُ عَلَى مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ رِضَاءَهُ ، وَإِنَّمَا يَمْنَعُ مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ عَطَاةً ، وَإِنَّمَا يُضِلُّ مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ هُدَاهُ .
 امام باقر علیه السلام - در نامه خود به سعد الخیر - نوشت : خداوند تبارک و تعالی بردبار و داناست. در حقیقت بر کسی خشم می گیرد که خشنودی او را نپذیرد و از کسی دریغ می کند که عطای او را نپذیرد و کسی را بی راه می گذارد که هدایتش را نپذیرد.
 الکافی : ۱۶ / ۵۲ / ۸.

حدیث ۳۵۶

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ دَخَلَ فِي الْإِسْلَامِ طَوْعًا فَهُوَ مُهَاجِرٌ .
 امام باقر علیه السلام : هر که داوطلبانه به اسلام در آید، او مهاجر است.
 الکافی : ۱۲۶ / ۱۴۸ / ۸.

حدیث ۳۵۷

امام باقر علیه السلام :
 نَيْتُهُ الْمُؤْمِنِ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِهِ ؛ وَذَلِكَ لِأَنَّهُ يَنْوِي مِنَ الْخَيْرِ مَا لَا يُدْرِكُهُ ، وَنَيْتُهُ الْكَافِرِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ ؛ وَذَلِكَ لِأَنَّ الْكَافِرَ يَنْوِي الشَّرَّ وَيَأْمَلُ مِنَ الشَّرِّ مَا لَا يُدْرِكُهُ .
 امام باقر علیه السلام : نیت مؤمن برتر از عمل اوست؛ چون گاه نیت کارهای خیر می کند، اما موفق به انجام آنها نمی شود و نیت کافر بدتر از عمل اوست؛ زیرا کافر نیت بد در سر می پروراند و به انجام بدی هایی امید می بندد لیکن امکان به کار بستن آنها را

نمی یابد.

علل الشرائع : ۲ / ۵۲۴.

حدیث ۳۵۸

امام باقر علیه السلام :

إِذَا عَلِمَ اللَّهُ تَعَالَى حُسْنَ نِيَّتِهِ مِنْ أَحَدٍ ، اِكْتَنَفَهُ بِالْعِصْمَةِ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه خداوند متعال در کسی حسن نیتی ببیند، او را با عصمت پوشش می دهد .
أعلام الدین : ۳۰۱.

حدیث ۳۵۹

امام باقر علیه السلام :

قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيُّ عِبَادِكَ أَبْغَضُ إِلَيْكَ ؟ قَالَ : جِيفَةٌ بِاللَّيْلِ ، بَطَّالٌ بِالنَّهَارِ .

امام باقر علیه السلام : موسی علیه السلام [به خداوند متعال] عرض کرد : کدام بنده ات نزد تو منفورتر است؟ فرمود : مردار شب و بیکار روز.
قصص الأنبياء : ۱۶۳ / ۱۸۵.

حدیث ۳۶۰

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ»

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به سؤال از آیه «وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ» ؛ و در پی ناپاک آن نروید که از آن انفاق کنید» - فرمود : مردم زمانی که اسلام آوردند درآمدهایی از ربا و اموال حرام در اختیار داشتند و افراد به سراغ این درآمدها در بین دارایی های خود می رفتند و آنها را صدقه می دادند، اما خداوند آنان را از این کار نهی فرمود؛ چرا که صدقه دادن جز از درآمد پاک و حلال درست نیست.
البقرة : ۲۶۷ .

حدیث ۳۶۱

امام باقر علیه السلام :

كَسَسُ الثِّيَابِ يَنْفِي الْفَقْرَ .

امام باقر علیه السلام : جارو کردن اتاق ها فقر را از بین می برد.
وسائل الشيعة : ۳ / ۵۷۱ / ۲.

حدیث ۳۶۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ جَنَّةً لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ ، أَحَدُهُمْ مَنْ حَكَمَ فِي نَفْسِهِ بِالْحَقِّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند را بهشتی است که جز سه گروه کسی وارد آن نشود : یکی از آنها کسی است که درباره خودش به حق داوری کند (به کسی که حق با اوست حق بدهد) .
الکافی : ۲/۱۴۸/۱۹ .

حدیث ۳۶۳

امام باقر علیه السلام :

لَا عَدَلَ كَالْإِنصَافِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ عدالتی چون انصاف نیست .
بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۶۵ / ۱ .

حدیث ۳۶۴

امام باقر علیه السلام :

إِتَّبِعْ مَنْ يُبْكِيكَ وَهُوَ لَكَ نَاصِحٌ ، وَلَا تَتَّبِعْ مَنْ يُضْحِكُكَ وَهُوَ لَكَ غَاشٌّ .

امام باقر علیه السلام : از کسی که تو را می‌گریاند اما خیرخواه توست پیروی کن و از کسی که تو را می‌خنداند اما با تو روراست نیست پیروی مکن .
المحاسن : ۲ / ۴۴۰ / ۲۵۲۶ .

حدیث ۳۶۵

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «يُوفُونَ بِالنَّذْرِ» - : مَرَضَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَهُمَا صَبِيَّانِ صَيَّغِيْرَانِ ، فَعَادَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعَهُ رَجُلَانِ ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا : يَا أَبَا الْحَسَنِ ، لَوْ نَذَرْتَ فِي ابْنَيْكَ نَذْرًا إِنْ عَافَاهُمَا اللَّهُ ، فَقَالَ : أَصَوْمٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ شُكْرًا لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَكَذَلِكَ قَالَتْ فَاطِمَةُ ، وَكَذَلِكَ قَالَتْ جَارِيَتُهُمْ فَضَّةٌ ، فَأَلْبَسَهُمَا اللَّهُ عَافِيَةً فَأَصْبَحُوا صِيَامًا .

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «به نذر خود وفا می‌کنند» - فرمود : حسن و حسین علیهما السلام در خردسالی بیمار شدند . رسول خدا صلی الله علیه و آله به همراه دو نفر دیگر به عیادت آنان رفت . یکی از آن دو مرد گفت : ای ابا الحسن ! کاش برای این دو طفل خود نذری می‌کردی تا خداوند شفایشان دهد . علی علیه السلام فرمود : برای سپاسگزاری از خداوند عز و جلسه روز روزه می‌گیرم . فاطمه علیها السلامو کنیز آنها فضه نیز همین حرف را زدند . پس ، خداوند بر آن دو لباس عافیت پوشاند و آنان روزه گرفتند .
وسائل الشیعة : ۱۶ / ۱۹۰ / ۵ .

حدیث ۳۶۶

امام باقر علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِنْدَ عَائِشَةَ لَيْلَتَهَا ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، لِمَ تُتَعَبُ نَفْسَكَ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ؟ فَقَالَ : يَا عَائِشَةُ ، أَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا !

امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله، در شب نوبتی عایشه، نزد او بود. به پیامبر عرض کرد: ای رسول خدا! چرا خودت را به رنج می اندازی، حال آنکه خداوند گناهان گذشته و آینده تو را آمرزیده است؟ حضرت فرمود: ای عایشه! آیا بنده ای سپاسگزار نباشم؟!
الکافی: ۲ / ۹۵ / ۶.

حدیث ۳۶۷

امام باقر علیه السلام:

- لِمَحْمَدِ بْنِ مُسْلِمٍ - : يَا مُحَمَّدُ، لَعَلَّكَ تَرَى أَنَّهُ [يَعْنِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] شَبَّحَ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةٍ مِنْ أَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ؟! لَا وَاللَّهِ، مَا شَبَّحَ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةٍ مُنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ. أَمَا إِنِّي لَا أَقُولُ: إِنَّهُ كَانَ لَا يَجِدُ، لَقَدْ كَانَ يُجِيزُ الرَّجُلَ الْوَاحِدَ بِالْمِائَةِ مِنَ الْإِبِلِ، فَلَوْ أَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ لَأَكَلَ.

امام باقر علیه السلام - به محمد بن مسلم - فرمود: ای محمد! آیا فکر می کنی رسول خدا صلی الله علیه و آله، از زمانی که خداوند او را برانگیخت تا وقتی جاننش را گرفت، سه روز پیاپی از نان گندم سیر خورد؟! نه به خدا قسم! آن حضرت از زمانی که خداوند او را برانگیخت تا وقتی جاننش را گرفت، هیچ گاه سه روز پیاپی از نان گندم سیر نخورد.
هان! من نمی گویم که چیزی پیدا نمی کرد [تا بخورد]. آن حضرت گاهی اوقات به یک نفر صد شتر جایزه می داد. بنابراین، اگر می خواست بخورد، می توانست.
الکافی: ۸ / ۱۳۰ / ۱۰۰.

حدیث ۳۶۸

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمْ يُورَثْ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَلَا عَبْدًا وَلَا وَلِيدَةً وَلَا شَاءَ وَلَا بَعِيرًا، وَلَقَدْ قُبِضَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَإِنَّ دِرْعَهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ مِنْ يَهُودِ الْمَدِينَةِ بِعَشْرِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ اسْتَسَلَفَهَا نَفَقَةً لِأَهْلِهِ.

امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله نه دیناری به ارث گذاشت و نه درهمی و نه بنده ای و نه کنیزی و نه گوسفندی و نه شتری. زمانی که درگذشت زره او در گرو یکی از یهودیان مدینه بود که در قبال قرض بیست صاع جو برای خرجی خانواده اش، آن را نزد وی به گرو گذاشته بود.
قرب الإسناد: ۹۱/۳۰۴.

حدیث ۳۶۹

امام باقر علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ أَكْلَ الْعَبْدِ، وَيَجْلِسُ جِلْسَةَ الْعَبْدِ، وَكَانَ يَأْكُلُ عَلَى الْحَضِيضِ، وَيَنَامُ عَلَى الْحَضِيضِ.

امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله مانند عبد غذا می خورد و مانند عبد می نشست و روی زمین چیز می خورد و روی زمین می خوابید.
المحاسن: ۲ / ۲۴۴ / ۱۷۵۹.

حدیث ۳۷۰

امام باقر علیه السلام :

وَلَقَدْ أَتَاهُ جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يُخَيِّرُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِمَّا أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَيْئًا، فَيَخْتَارُ التَّوَّاصِعَ لِرَبِّهِ جَلَّ وَعَزَّ .

امام باقر علیه السلام : جبرئیل علیه السلام کلیدهای گنجینه های زمین را سه بار نزد پیامبر آورد و او را در انتخاب آنها آزاد گذاشت، بدون آنکه خدای تبارک و تعالی از آنچه در روز قیامت برایش آماده کرده است، چیزی بکاهد. اما هر بار پیامبر فروتنی در برابر خداوند عز و جلا برگزید.

الکافی: ۸/۱۳۰/۱۰۰.

حدیث ۳۷۱

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ عَالِمٌ نَصْرَانِيٌّ عَنْ رَجُلٍ دَنَا مِنْ امْرَأَتِهِ فَحَمَلَتْ بَاثْنَيْنِ ، حَمَلْتُهُمَا جَمِيعًا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ ، وَوَلَدَتْهُمَا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ ، وَمَا تَا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ ، وَدُفِنَا فِي قَبْرِ وَاحِدٍ ، عَاشَ أَحَدُهُمَا خَمْسِينَ وَمِائَةً سَنَةً وَعَاشَ الْآخَرُ خَمْسِينَ سَنَةً ، مَنْ هُمَا ؟ - : عَزِيرٌ وَعُزْرَةٌ ، كَانَا حَمَلْتِ أُمَّهُمَا بِهِمَا عَلَى مَا وَصَفْتَ وَوَضَعْتَهُمَا عَلَى مَا وَصَفْتَ وَعَاشَ عَزِيرٌ وَعُزْرَةٌ كَذَا وَكَذَا سَنَةً ، ثُمَّ أَمَاتَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَزِيرًا مِائَةً سَنَةً ، ثُمَّ بُعِثَ وَعَاشَ مَعَ عُزْرَةَ هَذِهِ الْخَمْسِينَ سَنَةً ، وَمَا تَا كِلَاهُمَا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به عالمی نصرانی که از ایشان پرسید : مردی با زنش مقاربت کرد و زن دو قلو حامله شد. هر دوی آنها را همزمان باردار شد و همزمان زایید و آن دو همزمان مردند و هر دو در یک قبر دفن شدند. اما یکی از آنها صد و پنجاه سال عمر کرد و دیگری پنجاه سال. این دو چه کسانی بودند؟ - فرمود : عَزِيرٌ وَعُزْرَةٌ. مادرشان، همان طور که تو گفتی، آن دو را همزمان حامله شد و همان طور که گفتی همزمان زاییدشان و عَزِيرٌ وَعُزْرَةٌ چندین و چند سال زندگی کردند. سپس خداوند تبارک و تعالی عَزِيرٌ را به مدت صد سال میراند و آن گاه دوباره زنده شد و پنجاه سال با عَزْرَةٌ زندگی کرد و هر دو در یک ساعت مردند.

الکافی : ۸/۱۲۳/۹۴.

حدیث ۳۷۲

امام باقر علیه السلام :

قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْتِينَا مَا أُوتِيَ النَّاسُ وَمَا لَمْ يُؤْتُوا ، وَعَلِمْنَا مَا عَلِمَ النَّاسُ وَمَا لَمْ يَعْلَمُوا ، فَلَمْ نَجِدْ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ فِي الْغَيْبِ وَالْمَشْهَدِ ، وَالْقَصْدِ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَكَلِمَةِ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ ، وَالتَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام باقر علیه السلام : سلیمان بن داوود گفت : آنچه به مردم داده شده و نشده، به ما داده شد و آنچه به مردم آموخته شده و نشده، به ما آموخته شد. امّا چیزی برتر از خداترسی در نهان و آشکار و میانه روی در توانگری و ناداری و حق گویی در حال خشم و خشنودی و دعا و زاری در همه حال به درگاه خداوند عز و جل، نیافتیم.

الخصال : ۲۴۱/۹۱.

حدیث ۳۷۳

امام باقر علیه السلام :

وَأَمَّا دَاوُودُ فَمَلَكَ مَا بَيْنَ الشَّامِ إِلَى بِلَادِ إِصْطَخَرَ ، وَكَذَلِكَ كَانَ مُلْكُ سُلَيْمَانَ .

امام باقر علیه السلام : داوود بر سرزمین های میان شامات تا بلاد اصطخر پادشاهی کرد و قلمرو پادشاهی سلیمان نیز چنین بود.
الخصال : ۲۴۸/۱۱۰ .

حدیث ۳۷۴

امام باقر علیه السلام :

وَأَمَّا الْقَرْيَةُ الَّتِي أَمْطَرَتْ مَطَرَ السَّوِّءِ فِيهَا سُدُومٌ قَرْيَةٌ قَوْمِ لُوطٍ ، أَمْطَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سَجِّيلٍ ، يَقُولُ : مِنْ طِينٍ .

امام باقر علیه السلام : آن آبادی ای که باران عذاب برایشان بارید، سدوم، آبادی قوم لوط است که خداوند سنگ های از سجیل، یعنی گل، بر آنها باراند.
بحار الأنوار : ۱۲/۱۵۲/۵

حدیث ۳۷۵

امام باقر علیه السلام :

اتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا لِأَنَّهُ لَمْ يَزِدَّ أَحَدًا ، وَلَمْ يَسْأَلْ أَحَدًا غَيْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل ابراهیم را خلیل (خود) قرار داد ، چون دست ردّ به سینه هیچ کس نزد و از هیچ کس هم جز خداوند عز و جل چیزی نخواست .
علل الشرائع : ۳۴/۲ .

حدیث ۳۷۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا انْقَضَتْ نُبُوتُهُ وَاسْتَكْمَلَتْ أَيَّامُهُ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ أَنْ : يَا نُوحُ قَدْ قَضَيْتَ نُبُوتَكَ وَاسْتَكْمَلْتَ أَيَّامَكَ ، فَاجْعَلِ الْعِلْمَ الَّذِي عِنْدَكَ وَالْإِيمَانَ وَالْإِسْمَ الْأَكْبَرَ وَمِيرَاثَ الْعِلْمِ وَآثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ فِي الْعَقَبِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ ...
وَبَشَّرَ نُوحٌ سَامًا بِهُودٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَكَانَ فِيهَا بَيْنَ نُوحٍ وَهُودٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ . وَقَالَ نُوحٌ : إِنَّ اللَّهَ بَاعَثَ نَبِيًّا يُقَالُ لَهُ : هُودٌ ، وَإِنَّهُ يَدْعُو قَوْمَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَيُكَذِّبُونَهُ وَاللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مُهْلِكُهُمْ بِالرِّيحِ ، فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ فَلْيُؤْمِنْ بِهِ وَلْيَتَّبِعْهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُنَجِّيه مِنْ عَذَابِ الرِّيحِ .

امام باقر علیه السلام : چون نبوت نوح به پایان رسید و دوره عمرش به سر آمد، خداوند عز و جل به او وحی فرمود که ای نوح! نبوت تو به پایان رسیده و دوره عمرت به سر آمده است. پس، علمی را که نزد توست و ایمان و نام بزرگ و میراث دانش و آثار علم نبوت را در میان بازماندگان از نسل خود قرار ده...

نوح آمدن هود علیه السلام را به سام بشارت داد و در فاصله میان نوح تا هود انبیایی بودند.

نوح گفت : خداوند پیامبری به نام هود بر خواهد انگیخت و او قوم خود را به سوی خداوند عز و جل فرا می خواند. اما قومش او را تکذیب می کنند و خداوند عز و جل آنان را به وسیله باد نابود خواهد کرد. پس، هر یک از شما او را درک کرد، به وی ایمان آورد و پیرویش کند تا خداوند عزوجل او را از عذاب باد نجات دهد.

الکافی : ۸/۱۱۵/۹۲ .

حدیث ۳۷۷

امام باقر علیه السلام :

كَانَ بَيْنَ آدَمَ وَبَيْنَ نُوحٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَشْرَةَ آبَاءٍ كُلُّهُمْ أَنْبِيَاءُ اللَّهِ .

امام باقر علیه السلام : میان آدم و نوح علیهما السلام ده پدر فاصله بود که همگی پیامبر خدا بودند .

کمال الدین : ۲۱۴/۲ .

حدیث ۳۷۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا غَرَسَ النَّوَى مَرَّ عَلَيْهِ قَوْمُهُ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيَسْخَرُونَ وَيَقُولُونَ : قَدْ قَعَدَ غَرَّاسَا ! حَتَّى إِذَا طَالَ النَّخْلُ وَكَانَ جَبَارًا طَوَالًا قَطَعَهُ ثُمَّ نَحْتَهُ فَقَالُوا : قَدْ قَعَدَ نَجَارًا ! ثُمَّ أَلْفَهُ فَجَعَلَهُ سَيْفِينَةً فَمَرُّوا عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيَسْخَرُونَ وَيَقُولُونَ : قَدْ قَعَدَ مَلَّاحًا فِي فَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ ! حَتَّى فَرَّغَ مِنْهَا .

امام باقر علیه السلام : هنگامی که نوح علیه السلام هسته [خرما] را می کاشت، قومش بر او گذشتند و شروع به خندیدن و تمسخر او کردند و می گفتند : کارش به درختکاری کشیده است! تا آنکه درخت بزرگ شد و به نخلی ستبر و بلند تبدیل گشت و نوح آن را برید و تراشید. قومش گفتند : کارش به نجاری کشیده است! نوح الوارهای نخل را باهم ترکیب کرد و کشتی ای ساخت. باز قومش بر او گذشتند و شروع به خندیدن و تمسخر او کردند و می گفتند : کارش به کشتیرانی در یک دشت انجامیده است! تا آنکه نوح کار ساختن کشتی را به پایان برد.

الکافی : ۸/۲۸۳/۴۲۵ .

حدیث ۳۷۹

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «و با او جز اندکی ایمان نیاوردند» - فرمود : آنها هشت نفر بودند.

هود : ۴۰ .

حدیث ۳۸۰

امام باقر علیه السلام :

أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلٌ فَقَالَ : مَالِي لَا أَحِبُّ الْمَوْتَ ؟ فَقَالَ لَهُ : أَلَكِ مَالٌ ؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالَ : فَقَدِّمْتَهُ ؟ قَالَ : لَا ، قَالَ : فَمِنْ ثَمَّ لَا تُحِبُّ الْمَوْتَ .

امام باقر علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رسید و پرسید : علت ناخوش داشتن مرگ چیست؟ حضرت فرمود : آیا ثروتی داری؟ عرض کرد : آری. فرمود : آیا آن را [برای آخرت] پیش فرستاده ای؟ عرض کرد : خیر. فرمود : از این جاست که مرگ را دوست نداری.

الخصال : ۱۳/۴۷ .

حدیث ۳۸۱

امام باقر علیه السلام :

قَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةُ إِنْسَانٍ ، وَلَا بَيْتًا يُبَالُ فِيهِ ، وَلَا بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ .

امام باقر علیه السلام : جبرئیل علیه السلام گفت : ای رسول خدا! ما به اتاقی که در آن تصویر انسانی باشد، یا اتاقی که در آن ادرار شود، یا اتاقی که در آن سگ باشد، وارد نمی شویم.

الکافی : ۳/۳۹۳/۲۶ .

حدیث ۳۸۲

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «لَهُ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «له معقبات من بین یدیه و من خلفه یحفظونه من امر الله» - فرمود : به فرمان خدا او را از اینکه در چاهی بیفتد یا دیواری بر سرش خراب شود یا آسیبی به او برسد، حفظ می کنند و همین که اجلش رسید او را با آن تنها می گذارند و به سوی مقدراتش می رانند. این معقبات عبارتند از دو فرشته که در شب از او مراقبت می کنند و دو فرشته که در روز محافظتشان می نمایند و این کار را به نوبت انجام می دهند.

الرعد : ۱۱ .

حدیث ۳۸۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِي الْجَمَاعَةِ بِلَا رَفَثٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل کسی را که در میان جمعی شوخی و بذله گویی کند دوست دارد، به شرط آن که ناسزاگویی نباشد.

الکافی : ۲/۶۶۳/۴ ، الرَّفَثُ : الفحش من القول (مجمع البحرين : ۲/۷۱۶) ، وفي بعض النسخ «يحب المداعبة» . (كما في هامشه).

حدیث ۳۸۴

امام باقر علیه السلام :

الْجَسَدُ إِذَا لَمْ يَمْرَضْ أَشْرَ ، وَلَا خَيْرَ فِي جَسَدٍ يَأْشَرُ .

امام باقر علیه السلام : جسم اگر بیمار نشود، سرمست می شود و در بدنی که [به بیماری دچار نشود و] سرمست شود، خیری نیست. مشکاه الأنوار : ۴۸۷/۱۶۲۶ .

حدیث ۳۸۵

امام باقر علیه السلام :

- لجابر بن یزید الجعفی - : واعلم بانك لا- تكون لنا وليا حتى لو اجتمع عليك اهل مصرِكَ وقالوا : إنك رجلٌ سوءٍ لم يحزنك ذلك ، ولو قالوا : إنك رجلٌ صالحٌ لم يسرك ذلك ، ولكن اعرض نفسك على كتاب الله ؛ فإن كنت سالكا سبيله ، زاهدا في تزهيده ، راغبا في ترغيبه ، خائفا من تخويفه ، فاثبت وأبشتر ، فإنه لا يضرك ما قيل فيك ، وإن كنت مبائنا للقرآن فماذا الذي يعرك من نفسك ؟ !

امام باقر علیه السلام - به جابر بن یزید جعفی - فرمود : و بدان که تو دوست [و پیرو] ما نیستی مگر آن گاه که اگر همه همشهریانت بر ضد تو همداستان شوند و بگویند: تو مرد بدی هستی، این سخن تو را اندوهگین نسازد و اگر بگویند: تو مرد خوبی هستی، این سخن شادمانت نگرداند. بلکه خودت را با قرآن بسنج، اگر پوینده راه آن بودی و به آنچه به بی اعتنایی بدان فراخوانده است بی اعتنا و به آنچه بدان ترغیب کرده است راغب بودی، پس پایداری کن و خوش باش؛ زیرا که آنچه درباره تو گفته شده به تو زبانی نرساند و اما اگر از قرآن جدا بودی، چرا باید فریب نفست را بخوری.
تحف العقول : ۲۸۴.

حدیث ۳۸۶

امام باقر علیه السلام :
إن هذا اللسان مفتاح كل خيرٍ وشرٍّ ، فیتبغی للمؤمن أن یختیم علی لسانه كما یختیم علی ذهبه وفضته .
امام باقر علیه السلام : راستی که این زبان، کلید هر خوبی و بدی است. پس، سزاوار است که مؤمن بر زبان خود مهر زند، همان گونه که بر [کیسه] زر و سیم خویش مهر می زند.
تحف العقول : ۲۹۸.

حدیث ۳۸۷

امام باقر علیه السلام :
الكمال كل الكمال التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ ، وَتَقْدِيرُ الْمَعِيشَةِ .
امام باقر علیه السلام : کمال حقیقی، همان فهم در دین و شکیبایی در برابر بلای سخت و اندازه نگه داشتن در معیشت است.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۷۲/۳.

حدیث ۳۸۸

امام باقر علیه السلام :
- فی قولِ اللهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا»
امام باقر علیه السلام - درباره آیه «و با مردم [به زبان]خوش سخن بگویند» - فرمود : بهترین سخنی را که دوست دارید درباره شما گفته شود، به مردم بگویند.
البقره : ۸۳ .

حدیث ۳۸۹

امام باقر علیه السلام :

- لِرَجُلٍ وَقَدْ كَلَّمَهُ بِكَلَامٍ كَثِيرٍ -: أَيُّهَا الرَّجُلُ ، تَحْتَقِرُ الْكَلَامَ وَتَسْتَصَغِرُهُ ؟ ! إِعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ رُسُلَهُ حَيْثُ بَعَثَهَا وَمَعَهَا ذَهَبٌ وَلَا فِضَّةٌ ، وَلَكِنْ بَعَثَهَا بِالْكَلامِ ، وَإِنَّمَا عَرَفَ اللَّهُ جَلَّ وَعَزَّ نَفْسَهُ إِلَى خَلْقِهِ بِالْكَلامِ وَالذَّلَالَاتِ عَلَيْهِ وَالْأَعْلَامِ .

امام باقر علیه السلام - خطاب به مردی که در حضور ایشان زیاد سخن گفت - فرمود : ای مرد! سخن را دست کم و کوچک می شماری! بدان که خداوند عزوجل، وقتی پیامبران خود را فرستاد، آنان را با زر و سیم نفرستاد، بلکه با سخن فرستاد. خداوند عزوجل، از طریق سخن و دیگر دلایل و نشانه ها، خود را به آفریدگانش شناساند.

الکافی : ۸/۱۴۸/۱۲۸.

حدیث ۳۹۰

امام باقر علیه السلام :

إِنِّي لَأُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ مِقْدَارُ لِسَانِ الرَّجُلِ فَاضِلًا عَلَى مِقْدَارِ عِلْمِهِ ، كَمَا أُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ مِقْدَارُ عِلْمِهِ فَاضِلًا عَلَى مِقْدَارِ عَقْلِهِ .

امام باقر علیه السلام : من خوش ندارم که اندازه زبان مرد، فزوتتر از اندازه دانش او باشد؛ چنان که خوش ندارم اندازه دانش او، فزوتتر از اندازه خرد او باشد.

شرح نهج البلاغه : ۷/۹۲.

حدیث ۳۹۱

امام باقر علیه السلام :

إِنِّي لَأُبْغِضُ الرَّجُلَ - أَوْ أُبْغِضَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ كَسَلَانَ عَنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ ، وَمَنْ كَسَلَ عَنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ فَهُوَ عَنْ أَمْرِ آخِرَتِهِ أَكْسَلُ .

امام باقر علیه السلام : من نفرت دارم از مرد - یا برای مرد - که در کار دنیایش تنبل باشد. هر که در کار دنیایش تنبل باشد، در کار آخرتش تنبل تر است.

الکافی : ۵/۸۵/۴.

حدیث ۳۹۲

امام باقر علیه السلام :

الْكَسَلُ يُضِرُّ بِالْدِّينِ وَالْدُّنْيَا .

امام باقر علیه السلام : تنبلی به دین و دنیا زیان می زند.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۰/۶۴.

حدیث ۳۹۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّ أَقْفَالًا ، وَجَعَلَ مَفَاتِيحَ تِلْكَ الْأَقْفَالِ الشَّرَابَ ، وَالْكَذِبُ شَرٌّ مِنَ الشَّرَابِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل برای بدی قفلهایی قرار داده و کلیدهای آن قفلها را شراب قرار داده است و دروغ، بدتر از شراب است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۶/۳.

حدیث ۳۹۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْكُذْبَ هُوَ خَرَابُ الْإِيمَانِ .

امام باقر علیه السلام : دروغ، ویران کننده ایمان است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۴۷/۸

حدیث ۳۹۵

امام باقر علیه السلام :

وَاللَّهِ ، إِنَّ أَحَبَّ أَصْحَابِي إِلَيَّ أَوْرَعُهُمْ وَأَفْقَهُهُمْ وَأَكْتَمُهُمْ لِحَدِيثِنَا .

امام باقر علیه السلام : به خدا قسم محبوبترین یارانم نزد من، پرهیزگارترین و فقیه ترین آنها و کسی است که نسبت به سخنان ما رازدارتر باشد.

الکافی : ۲/۲۲۳/۷

حدیث ۳۹۶

امام باقر علیه السلام :

مَا دَخَلَ قَلْبَ امْرِئٍ شَيْءٌ مِنَ الْكِبْرِ إِلَّا نَقَصَ مِنْ عَقْلِهِ مِثْلَ مَا دَخَلَهُ مِنْ ذَلِكَ ، قَلَّ ذَلِكَ أَوْ كَثُرَ .

امام باقر علیه السلام : هیچ مقداری از تکبر به دل آدمی راه نیابد، مگر این که به همان اندازه، کم باشد یا زیاد، از خردش کاسته شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۶/۱۶

حدیث ۳۹۷

امام باقر علیه السلام :

أَنَّهُ [الإمام زين العابدين عليه السلام] كَانَ يَنْهَى عَنِ الْجَوْزِ الَّذِي يَجِيءُ بِهِ الصَّبِيَانُ مِنَ الْقِمَارِ أَنْ يُؤْكَلَ ، وَقَالَ : هُوَ السُّحْتُ .

امام باقر علیه السلام : او (امام زین العابدین علیه السلام) از خوردن گردویی که کودکان با بُرد و باخت به دست آورند، نهی می کرد و می فرمود: آن حرام است.

تفسیر العیاشی : ۱/۳۲۲/۱۱۶ .

حدیث ۳۹۸

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ اللَّعِبِ

بِالشَّطْرَنْجِ - : إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَمَشْغُولٌ عَنِ اللَّعِبِ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به سؤال از شطرنج بازی -

فرمود: مؤمن به بازی کردن، نمی پردازد.

الخصال: ۲۶/۹۲.

حدیث ۳۹۹

امام باقر علیه السلام:

لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «أَنْمِ الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ» قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْمَيْسِرُ؟ قَالَ: كُلُّ مَا تُقَوْمَرُ بِهِ حَتَّى الْكِعَابُ وَالْجَوْزُ.

قِيلَ: فَمَا الْأَنْصَابُ؟ قَالَ: مَا ذَبَحُوهُ لِآلِهَتِهِمْ. قِيلَ: فَمَا الْأَزْلَامُ؟ قَالَ: قِدَاحُهُمُ الَّتِي يَسْتَقْسِمُونَ بِهَا.

امام باقر علیه السلام: هنگامی که خداوند عز و جل آیه «انما الخمر و المیسر» را بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نازل کرد از ایشان درباره میسر پرسیدند، حضرت فرمود: هر چیزی، حتی تاسهای تخته نرد و گردو، که با آن برد و باخت شود. عرض شد: «انصاب» چیست؟ فرمود: آنچه برای خدایانشان ذبح می کردند. عرض شد: «ازلام» چیست؟ فرمود: تیرهایی که به وسیله آنها، قرعه می انداختند.

الکافی: ۵/۱۲۳/۲.

حدیث ۴۰۰

امام باقر علیه السلام:

تَعَرَّضُ لِرِقَّةِ الْقَلْبِ بِكَثْرَةِ الذِّكْرِ فِي الْخَلَوَاتِ.

امام باقر علیه السلام: رقت قلب را با ذکر بسیار [خدا] در خلوتها، بجوی.

تحف العقول: ۲۸۵.

از ۴۰۱ تا ۶۰۰

حدیث ۴۰۱

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ لِلَّهِ عَقُوبَاتٍ فِي الْقُلُوبِ وَالْأَبْدَانِ: صُنُكٌ فِي الْمَعِيشَةِ وَوَهْنٌ فِي الْعِبَادَةِ، وَمَا ضُرِبَ عَبْدٌ بِعُقُوبَتِهِ أَعْظَمَ مِنْ قَسْوَةِ الْقَلْبِ.

امام باقر علیه السلام: خداوند را برای دلها و بدنها کیفرهایی است؛ تنگی در معیشت و سستی در عبادت و به هیچ بنده ای کیفری بزرگتر از سختدلی چشاندن نشده است.

تحف العقول: ۲۹۶.

حدیث ۴۰۲

امام باقر علیه السلام:

لَا عِلْمَ كَطَلَبِ السَّلَامَةِ، وَلَا سَلَامَةَ كَسَلَامَةِ الْقَلْبِ.

امام باقر علیه السلام: هیچ دانشی چون سلامت جویی نیست و هیچ سلامتی چون سلامت دل نیست.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۶۴/۱.

حدیث ۴۰۳

امام باقر علیه السلام:

- أيضا - : ثُمَّ يُوحَى اللَّهُ إِلَى الْمَلَائِكَةِ: اُكْتُبُوا عَلَيْهِ قَضَائِي وَقَدَرِي وَنَافِذَ أَمْرِي وَاشْتَرِطَا لِي الْبَدَاءَ فِيمَا تَكْتُبَانِ.

امام باقر علیه السلام - در همین باره - فرمود: آن گاه خداوند به دو فرشته وحی می کند: قضا و قدر و جاری شدن امر مرا درباره او بنویسید و در آنچه می نویسید شرط بدا برای من را قید کنید.

الکافی: ۶/۱۴/۴.

حدیث ۴۰۴

امام باقر علیه السلام:

- فِي خَلْقِهِ الْإِنْسَانَ فِي الرَّحِمِ - :

إِذَا كَمُلَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ بَعَثَ اللَّهُ مُلَكَيْنِ خَلَّاقَيْنِ، فَيَقُولَانِ: يَا رَبُّ مَا تَخْلُقُ، ذَكَرًا أَوْ أُنْثَى؟ فَيُؤَمِّرَانِ، فَيَقُولَانِ: يَا رَبُّ، شَقِيئًا أَوْ سَعِيدًا؟ فَيُؤَمِّرَانِ، فَيَقُولَانِ: يَا رَبُّ، مَا أَجَلُهُ وَمَا رِزْقُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ مِنْ حَالِهِ - وَعَدَدٌ مِنْ ذَلِكَ أَشْيَاءَ -؟ وَيَكْتُبَانِ الْمِيثَاقَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ .

امام باقر علیه السلام - درباره خلقت انسان در رحم -

فرمود: چون چهار ماه کامل شود، خداوند دو فرشته آفریننده می فرستد و آن دو عرض می کنند: پروردگارا! چه می آفرینی، پسر یا دختر؟ دستور لازم به آن دو داده می شود. سپس عرض می کنند: پروردگارا! بدبخت است یا خوشبخت؟ در این باره هم دستور لازم داده می شود. آن گاه عرض می کنند: پروردگارا! مدت عمر و روزیش چه مقدار؟ همه احوال او - که حضرت شماری از آنها را نام برد - نوشته می شود و آن دو فرشته این میثاق را مابین دو چشمش (در پیشانی او) می نویسند.

الکافی: ۶/۱۳/۳.

حدیث ۴۰۵

امام باقر علیه السلام:

كَانَ فِيمَا نَاجَى بِهِ اللَّهُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى الطُّورِ أَنْ: يَا مُوسَى، أَبْلَغَ قَوْمَكَ أَنْهُ مَا يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ الْمُتَقَرِّبُونَ بِمِثْلِ الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَتِي، وَمَا تَعْبَدُ لِي الْمُتَعَبِّدُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ مِنْ مَحَارِمِي، وَلَا تَزِينَنَّ لِي الْمُتَزِينُونَ بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا عَمَّا بِهِمُ الْغِنَى عَنْهُ .

فَقَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ، فَمَاذَا أَتَبَّهْتُمْ عَلَيَّ ذَلِكَ؟ فَقَالَ: يَا مُوسَى، أَمَّا الْمُتَقَرِّبُونَ إِلَيَّ بِالْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَتِي فَهُمْ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى لَا يَشْرَكُهُمْ فِيهِ أَحَدٌ .

امام باقر علیه السلام: از نجوای خداوند متعال با موسی علیه السلام در کوه طور این بود که: ای موسی! به قوم خود برسان که تقرب جویان، با چیزی مانند گریستن از ترس من، به من نزدیک نشدند و متعبدان به چیزی مانند پرهیز از حرامهای من مرا عبادت نکردند و زینت گران، به چیزی مانند بی اعتنایی به چیزهایی از دنیا که بدان نیاز ندارند، خویشتن را نیاراستند.

موسی عرض کرد: ای گرامیترین گرامیان! چه چیز آنان را در این راه، استوار گرداند؟ فرمود: ای موسی! اما آنان که با گریستن از ترس من جویای تقرب به من هستند، در ملاأعلایند و هیچ کس در این [مرتب] با آنان شریک نیست.

ثواب الأعمال: ۲۰۵/۱.

حدیث ۴۰۶

امام باقر علیه السلام :
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُبْتَلَى بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَيَمُوتُ بِكُلِّ مِيتَةٍ إِلَّا أَنَّهُ لَا يَقْتُلُ نَفْسَهُ .
 امام باقر علیه السلام : مؤمن به هر بلائی گرفتار می شود و با هر مرگی می میرد، اما خودکشی نمی کند.
 الکافی : ۳/۱۱۲/۸ .

حدیث ۴۰۷

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا أَثَبَّتَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ جَمِيعَ الذُّنُوبِ ، وَبَرِيءَ الْمَقْتُولُ مِنْهَا ، وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى : «أُرِيدُ أَنْ تَبْؤَأَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ»
 امام باقر علیه السلام : هر کس عمداً مؤمنی را بکشد، خداوند متعال همه گناهان را برای او ثبت کند و مقتول از گناهان پاک شود و این سخن خداوند متعال است [، آن جا که به نقل از یکی از فرزندان آدم به برادرش می فرماید]: «می خواهم گناه من و گناه خودت را به دوش کشی و از دوزخیان باشی».
 المائدة : ۲۹ .

حدیث ۴۰۸

امام باقر علیه السلام :
 مَنْ أْتَمَّ رُكُوعَهُ لَمْ تَدْخُلْهُ وَحْشَةٌ فِي قَبْرِهِ .
 امام باقر علیه السلام : هر که رکوع نمازش را کامل انجام دهد، هیچ ترس و وحشتی در قبر به سراغش نمی آید.
 ثواب الأعمال : ۵۵/۱ .

حدیث ۴۰۹

امام باقر علیه السلام :
 مُتَّفَقَةٌ فِي الدِّينِ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ عِبَادَةِ أَلْفِ عَابِدٍ .
 امام زین العابدین علیه السلام یا امام باقر علیه السلام : وجود یک فقیه در دین، از وجود هزار عابد برای شیطان گرانتر است.
 بحار الأنوار : ۱/۲۱۳/۱۰ .

حدیث ۴۱۰

امام باقر علیه السلام :
 - وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ فَأَجَابَهُ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : إِنَّ الْفُقَهَاءَ لَا يَقُولُونَ هَذَا ! - : يَا وَيْحَكَ ! وَهَلْ رَأَيْتَ فَقِيهَا قَطُّ ؟ ! إِنَّ الْفَقِيهَ حَقَّ الْفَقِيهِ : الزَاهِدُ فِي الدُّنْيَا ، الرَّاعِبُ فِي الْآخِرَةِ ، الْمُتَمَسِّكُ بِسُنَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .
 امام باقر علیه السلام - در پاسخ به مردی که پرسش کرد و حضرت پاسخ او را داد و او گفت: فقها این را نمی گویند - فرمود : وای

بر تو! آیا هرگز فقیهی دیده‌ای؟! فقیه حقیقی، کسی است که به دنیا بی اعتنا و به آخرت مشتاق باشد و به سنت پیامبر صلی الله علیه و آله، چنگ درزند.
الکافی: ۱/۷۰/۸.

حدیث ۴۱۱

امام باقر علیه السلام:
- لأبي العُمانِ - : لا تَسْتَأْكِلْ بِنَا النَّاسِ ، فلا يَزِيدَكَ اللهُ بِذَلِكَ إِلَّا فَقْرًا .
امام باقر علیه السلام - به ابو نعمان - فرمود: ما را وسیله سرکیسه کردن مردم قرار مده؛ زیرا با این کار، خداوند بر فقر تو می افزاید.
بحار الأنوار: ۱۱ / ۱۸۴ / ۷۸

حدیث ۴۱۲

امام باقر علیه السلام:
الْبِرُّ وَصَدَقَةُ السَّرِّ يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ .
امام باقر علیه السلام: نیکی کردن و صدقه نهانی، فقر را از بین می برند.
بحار الأنوار: ۷۴/۸۱/۸۳.

حدیث ۴۱۳

امام باقر علیه السلام:
سِلَاحُ اللَّثَامِ قَبِيحُ الْكَلَامِ .
امام باقر علیه السلام: حربه فرومایگان، زشتگویی است.
بحار الأنوار: ۷۸/۱۸۵/۱۴

حدیث ۴۱۴

امام باقر علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ .
امام باقر علیه السلام: خداوند ناسزاگوی بد دهن را دشمن دارد.
الکافی: ۲/۳۲۴/۴.

حدیث ۴۱۵

امام باقر علیه السلام:
قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ اللَّعِيَانَ السَّيِّبَانَ الطَّعِيَانَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ، الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ ، السَّائِلَ الْمُلْحِفَ .
امام باقر علیه السلام: بهترین چیزی را که دوست دارید به شما گفته شود، به مردم بگویید؛ زیرا خداوند از شخص لعنتگر دشنام ده

بدگوی مؤمنان و ناسزاگوی بد دهن و گدای سمج نفرت دارد.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۸۱/۶۷

حدیث ۴۱۶

امام باقر علیه السلام:

-لَأَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ - : إَجْلِسْ فِيمَجْلِسِ

امام باقر علیه السلام - به ابان بن تغلب - فرمود: در مدینه بنشین و برای مردم فتوا بده؛ زیرا من دوست دارم که در میان شیعیان من کسانی مانند تو مشاهده شوند.

فی مستدرک الوسائل ۱۷/۳۱۵/۲۱۴۵۲: «مسجد» بدل «مجلس».

حدیث ۴۱۷

امام باقر علیه السلام:

لَوْ كُنَّا نُفْتِي النَّاسَ بِرَأْيِنَا وَهَوَانَا لَكُنَّا مِنَ الْهَالِكِينَ ، وَلَكُنَّا نُفْتِيهِمْ بِآثَارٍ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأُصُولِ عِلْمٍ عِنْدَنَا ، نَتَوَارَثُهَا كَابْرًا عَنْ كَابِرٍ ...

امام باقر علیه السلام: ما اگر بر اساس رأی و هوس خود به مردم فتوا می دادیم، هر آینه از هلاک شدگان بودیم. لیکن ما بر پایه قول و سنت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و اصول علمی که خود داریم و از پدران بزرگوار خود به ارث می بریم، برای مردم فتوا می دهیم...

بحار الأنوار: ۲/۱۷۲/۳

حدیث ۴۱۸

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَهْلَ التَّقْوَى هُمُ الْأَغْنِيَاءُ، أَغْنَاهُمُ الْقَلِيلُ مِنَ الدُّنْيَا فَمَوْتُهُمْ يَسِيرَةٌ .

امام باقر علیه السلام: راستی که پرهیزگاران، همان توانگرانند، اندکی از دنیا آنان را بی نیاز کرده و از این رو مخارجشان سبک و اندک است.

تحف العقول: ۲۸۷.

حدیث ۴۱۹

امام باقر علیه السلام:

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ حَافِظٍ عَلَى الصَّلَاةِ الْمَفْرُوضَةِ فَصَلَّاهَا لَوْ قَتَلَهَا فَلَيْسَ هَذَا مِنَ الْغَافِلِينَ .

امام باقر علیه السلام: هر مؤمنی که به نمازهای واجب اهمیت دهد و آنها را به وقتش بخواند، از غافلان نیست.

الکافی: ۳/۲۷۰/۱۴.

حدیث ۴۲۰

امام باقر علیه السلام :

مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى إِمْضَائِهِ حَشَا اللَّهُ قَلْبَهُ أَمِنَا وَإِيمَانًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام باقر علیه السلام : کسی که خشمی را فرو خورد در حالی که می تواند آن را اعمال کند، خداوند در روز قیامت دلش را از ایمنی و ایمان بیاکند.

الکافی : ۲/۱۱۰/۷

حدیث ۴۲۱

امام باقر علیه السلام :

لَا قُوَّةَ كَرَدِّ الْغَضَبِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ قدرتی مانند جلوگیری از خشم نیست.

تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث ۴۲۲

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبْدًا»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «می گوید مال فراوانی را تباه کردم» - فرمود : منظور عمرو بن عبدود است که علی بن ابی طالب در روز خندق پذیرفتن اسلام را به او پیشنهاد کرد و او گفت : پس آن همه مالی که در راه مبارزه با شما خرج کردم چه می شود؟ او برای مبارزه با راه خدا مالی را خرج کرده بود. در این هنگام علی علیه السلام او را کشت.
البلد : ۶ .

حدیث ۴۲۳

امام باقر علیه السلام :

مَا مِنْ إِنْسَانٍ يَطْعَنُ فِي عَيْنِ مُؤْمِنٍ إِلَّا مَاتَ بِشَرِّ مِيتَةٍ ، وَكَانَ قَمِينًا أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَى خَيْرٍ

امام باقر علیه السلام : هیچ انسانی نیست که پیش روی مؤمنی از او بد گوید و طعنه زند، مگر این که به بدترین شکل بمیرد و سزاوار است که روی خیر و سعادت را نیند.

الکافی : ۲/۳۶۱/۹.

حدیث ۴۲۴

امام باقر علیه السلام :

يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَيْهِ سَبْعِينَ كَبِيرَةً !

امام باقر علیه السلام : مؤمن در برابر مؤمن وظیفه دارد که هفتاد گناه بزرگ او را بپوشاند!

الکافی : ۲/۲۰۷/۸.

حدیث ۴۲۵

امام باقر علیه السلام :

- فی قوله تعالی : «وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ» - : يَقُولُ : خَيْرُهُ وَشَرُّهُ مَعَهُ حَيْثُ كَانَ ، لَا يَسْتَطِيعُ فِرَاقَهُ حَتَّى يُعْطَى كِتَابَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَا عَمِلَ .

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «کردار نیک و بد هر کس به گردن او آویخته شده است» - فرمود : هر جا که باشد نیک و بد او نیز با اوست و نمی تواند از آنها جدا شود، تا آن که در روز قیامت نامه اعمالش به او داده می شود.
تفسیر القمی : ۲/۱۷.

حدیث ۴۲۶

امام باقر علیه السلام :

- فی قوله تعالی : «وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَصَتْ غُرْلُهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «مانند آن زنی مباشید که رشته خود را پنبه کرد پس از محکم بافتن» - فرمود : آن زنی که رشته های خود را پنبه کرد، زنی از بنی تیم بن مژه بود به نام رابطه (ریطه) دختر کعب بن سعد بن تیم بن کعب بن لوی بن غالب. او زن احمقی بود که پشم می ریسید و آنچه رشته بود پنبه می کرد و دوباره می ریسید. پس، خداوند فرمود : «مباشید مانند آن زنی که رشته خود را پس از محکم بافتن پنبه می کرد...». خدای تبارک و تعالی به وفاداری فرمان داد و از پیمان شکنی نهی فرمود و این مثل را برای آنان زد.
النحل : ۹۲.

حدیث ۴۲۷

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُحْصَةً : ... الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ .

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جلدرباره آنها به هیچ کس اجازه مخالفت نداده است : ... و رعایت پیمان نسبت به نیک و بد.
الکافی : ۲/۱۶۲/۱۵.

حدیث ۴۲۸

امام باقر علیه السلام :

لَا يَنْفَعُ مَعَ الشُّكِّ وَالْجُحُودِ عَمَلٌ .

امام باقر علیه السلام : با وجود شک و انکار، هیچ عملی سودمند نیست.
الکافی : ۲/۴۰۰/۷

حدیث ۴۲۹

امام باقر علیه السلام :

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَمَلٍ يُدَاوِمُ عَلَيْهِ ، وَإِنْ قَلَّ .

امام باقر علیه السلام : هیچ چیز نزد خداوند عز و جل محبوبتر از عملی نیست که بر آن مداومت شود، هر چند اندک باشد.

الکافی : ۲ / ۸۲ / ۳

حدیث ۴۳۰

امام باقر علیه السلام :

مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛ فَإِنَّ إِيْتَانَهُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ ، وَيُمَدُّ فِي الْعُمْرِ ، وَيُدْفَعُ مَدَافِعَ الشُّوْءِ .

امام باقر علیه السلام : شیعیان ما را به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلام فرمان دهید؛ زیرا زیارت آن، روزی را زیاد می کند، عمر را دراز می گرداند و بدیها را دور می سازد.

بحار الأنوار : ۱۰۱/۴/۱۲

حدیث ۴۳۱

امام باقر علیه السلام :

إِذَا أَتَى عَلَى الْعَبْدِ أَرْبَعُونَ سَنَةً قِيلَ لَهُ : خُذْ حِذْرَكَ ؛ فَإِنَّكَ غَيْرُ مَعْدُورٍ ، وَلَيْسَ ابْنُ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَحَقَّ بِالْعُذْرِ مِنْ ابْنِ عَشْرِينَ سَنَةً .

امام باقر علیه السلام : هر گاه چهل سال بر بنده بگذرد، به او گفته شود: به هوش باش که عذری از تو پذیرفته نیست؛ و شخص چهل ساله از فرد بیست ساله سزامنتر در عذر آوردن نیست.

الخصال : ۵۴۵/۲۴ .

حدیث ۴۳۲

امام باقر علیه السلام :

- لَسَلَمَةُ بْنُ كَهَيْلٍ وَالْحَكَمُ بْنُ عُتَيْبَةَ - : شَرِّقًا وَغَرْبًا لَنْ تَجِدَا عِلْمًا صَاحِحًا إِلَّا شَيْئًا يَخْرُجُ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

امام باقر علیه السلام - به سلمه بن کهیل و حکم بن عتیبه - فرمود : اگر به شرق و غرب بروید، هرگز دانش درستی را نخواهید یافت، مگر همان چیزی که از ما خاندان صادر شود.

بحار الأنوار : ۲/۹۲/۲۰ .

حدیث ۴۳۳

امام باقر علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ بِمَا يَعْلَمُ عِلْمَهُ اللَّهُ مَا لَا يَعْلَمُ .

امام باقر علیه السلام : هر که به آنچه می داند عمل کند، خداوند به او آن بیاموزد که نمی داند.

أعلام الدین : ۳۰۱ .

حدیث ۴۳۴

امام باقر علیه السلام :

إِعْلَمُ أَنَّهُ لَا عِلْمَ كَطَلْبِ السَّلَامَةِ ، وَلَا سَلَامَةَ كَسَلَامَةِ الْقَلْبِ .

امام باقر علیه السلام : بدان که هیچ دانشی چون طلب سلامتی نیست و هیچ سلامتی ای مانند سلامت دل نمی باشد.
تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث ۴۳۵

امام باقر علیه السلام :

مُعَلِّمُ الْخَيْرِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ دَوَابُّ الْأَرْضِ ، وَحَيْتَانُ الْبُحُورِ ، وَكُلُّ صَغِيرَةٍ وَكَبِيرَةٍ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَسَمَائِهِ .

امام باقر علیه السلام : جنبندگان زمین و ماهیان دریاها و هر موجود ریز و درشتی در زمین و آسمان خدا، برای آموزگار خوبیها
آمزش می طلبند.
ثواب الأعمال : ۱۵۹/۱.

حدیث ۴۳۶

امام باقر علیه السلام :

مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدًى فَلَهُ مِثْلُ أُجْرٍ مَنْ عَمِلَ بِهِ ، وَلَا يُنْقَضُ أَوْلَئِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا .

امام باقر علیه السلام : هر که یک باب هدایت آموزش دهد، برای او همانند پاداش کسی باشد که به آن عمل کند و از پاداش عمل
کنندگان به آن نیز چیزی کاسته نمی شود.
تحف العقول : ۲۹۷.

حدیث ۴۳۷

امام باقر علیه السلام :

تَذَاكَرُ الْعِلْمِ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ قِيَامِ لَيْلَةٍ .

امام باقر علیه السلام : یک ساعت مذاکره علمی، بهتر از یک شب عبادت است.
الاختصاص : ۲۴۵.

حدیث ۴۳۸

امام باقر علیه السلام :

عَالِمٌ يُتَنَفَعُ بِعِلْمِهِ ، أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ أَلْفِ عَابِدٍ .

امام باقر علیه السلام : عالمی که از علمش بهره برد، برتر از هفتاد هزار عابد است.
الدعوات : ۶۲/۱۵۳.

حدیث ۴۳۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ قَلْبًا لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنَ الْعِلْمِ كَالْبَيْتِ الْخَرَابِ الَّذِي لَا عَامِرَ لَهُ .

امام باقر علیه السلام: دلی که در آن چیزی از دانش نباشد، مانند خانه ویرانه ای است که آباد کننده ای ندارد.
الأمالی للطوسی: ۵۴۳/۱۱۶۵.

حدیث ۴۴۰

امام باقر علیه السلام:

مَا دَخَلَ قَلْبَ امْرِئٍ شَيْءٌ مِنَ الْكِبَرِ إِلَّا نَقَصَ مِنْ عَقْلِهِ .

امام باقر علیه السلام: در دل آدمی چیزی از کبر وارد نشود، مگر این که از خرد او کاسته شود.
بحار الأنوار: ۷۸/۱۸۶/۱۶.

حدیث ۴۴۱

امام باقر علیه السلام:

- مِمَّا أُوحِيَ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ -: أَنَا أُؤَاخِذُ عِبَادِي عَلَى قَدْرِ مَا أُعْطِيَتْهُمْ مِنَ الْعَقْلِ .

امام باقر علیه السلام: از جمله چیزهایی که به موسی علیه السلام وحی شد، این بود: من بندگان خود را به اندازه خردی که به آنها داده ام بازخواست می کنم.
المحاسن: ۱/۳۰۸/۶۰۸.

حدیث ۴۴۲

امام باقر علیه السلام:

وَوَجَدْتُ فِي الْكِتَابِ [يَعْنِي كِتَابًا لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَنَّ قِيمَةَ كُلِّ امْرِئٍ وَقَدْرَهُ مَعْرِفَتُهُ ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُحَاسِبُ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ مَا آتَاهُمْ مِنَ الْعُقُولِ فِي دَارِ الدُّنْيَا .

امام باقر علیه السلام: در کتاب - مقصود کتابی از علی علیه السلام است - خواندم که ارزش هر کس به اندازه شناخت اوست. همانا خداوند تبارک و تعالی مردم را به اندازه عقل و فهمی که در دنیا به آنها داده است حسابرسی می کند.
معانی الأخبار: ۱/۲.

حدیث ۴۴۳

امام باقر علیه السلام:

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْعَقْلَ قَالَ لَهُ: أَقْبِلْ فَأَقْبَلَ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ: أَدْبِرْ فَأَدْبَرَ ، فَقَالَ: وَعِزَّتِي وَجَلَالِي مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحْسَنَ مِنْكَ

امام باقر علیه السلام: چون خداوند عقل را آفرید به او فرمود: رو کن و او رو کرد؛ سپس فرمود: برگرد و او برگشت. آن گاه فرمود: به عزت و جلالم سوگند که من آفریده ای نیکوتر از تو نیافریده ام. تو را فرمان می دهم و تو را نهی می کنم (مخاطب امر و نهی من تو هستی)، تو را پاداش می دهم و تو را به کیفر می رسانم.

فی نقل: أعز منک . وفی نقل أکرم علی منک . وفی نقل: ما خلقت خلقا هو أحب إلي منک . وفی نقل: ما خلقت خلقا أحسن منک ، ولا أطوع لی منک ، ولا أرفع منک ، ولا أشرف منک ولا أعز منک . وفی نقل: فقال جل وعز: خلقتک خلقا عظیما

وكرمتهك على جميع خلقى . وفى نقل : ما خلقت خلقا أعظم منك ، ولا أطوع منك .

حدیث ۴۴۴

امام باقر علیه السلام :

لا مُصِيبَةَ كَعَدَمِ الْعَقْلِ .

امام باقر علیه السلام : مصیبتی، چون بی خردی نیست .

تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث ۴۴۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ضَمَانًا يَضُنُّ بِهِمَ عَنِ الْبَلَاءِ ، فَيُحْيِيهِمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَيَرْزُقُهُمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَيُمِيتُهُمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَيَبْعَثُهُمْ فِي عَافِيَةٍ ، وَيُسْكِنُهُمُ الْجَنَّةَ فِي عَافِيَةٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل را خاصگانی است که آنان را از بلا ننگه می دارد، زندگیشان را قرین عافیت می سازد، با عافیت روزیشان می دهد، در عافیت میراندشان، در عافیت مبعوثشان می کند و با عافیت در بهشت جایشان می دهد .

الکافی : ۲/۴۶۲/۱ .

حدیث ۴۴۶

امام باقر علیه السلام :

النَّدَامَةُ عَلَى الْعَفْوِ أَفْضَلُ وَأَيْسَرُ مِنَ النَّدَامَةِ عَلَى الْعُتُوبَةِ .

امام باقر علیه السلام : پشیمانی از گذشت، برتر و آسانتر از پشیمانی حاصل از کیفر دادن است .

الکافی : ۲/۱۰۸/۶ .

حدیث ۴۴۷

امام باقر علیه السلام :

مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ عَفَّةٍ بَطْنٍ وَفَرَجٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند به چیزی برتر از عفت شکم و شرمگاه، عبادت نشده است .

الکافی : ۲/۷۹/۱ .

حدیث ۴۴۸

امام باقر علیه السلام :

إِذَا عَلِمَ اللَّهُ تَعَالَى حُسْنَ نِيَّتِهِ مِنْ أَحَدٍ اِكْتَنَفَهُ بِالْعِصْمَةِ .

امام باقر علیه السلام : هر گاه خداوند متعال بداند کسی حسن نیت دارد، او را در پناه خود حفظ کند .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۸/۴۱ .

حدیث ۴۴۹

امام باقر علیه السلام :

- فی حدیث زیارَةُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ مِنْ بَعْدِ - : ثُمَّ لِيُنْدَبِ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَيَبْكِيهِ ، وَيَأْمُرُ مَنْ فِي دَارِهِ مِمَّنْ لَا يَتَّقِيهِ بِالْبُكَاءِ عَلَيْهِ ... وَلِيُعَزَّزَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا بِمُصَابِهِمْ بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ ... قُلْتُ : فَكَيْفَ يُعَزَّى بَعْضُهُنَا بَعْضًا ؟ قَالَ : تَقُولُونَ : أَعْظَمَ اللَّهُ أُجُورَنَا بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ ، وَجَعَلْنَا وَإِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِثَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

امام باقر علیه السلام - در حدیث زیارت حسین علیه السلام در روز عاشورا از مسافت دور - فرمود : سپس، برای حسین علیه السلام گریه و زاری کند و به کسانی که در خانه اش هستند و از آنها تقیه نمی کند دستور دهد که برای او بگریند... و در سوگ حسین علیه السلام به یکدیگر تسلیت گویند... عرض کردم: چگونه به همدیگر تسلیت بگوییم؟ حضرت فرمود: بگویید: خداوند اجر ما را به سبب مصیبتی که از حسین به ما رسیده بزرگ گرداند و ما و شما را از کسانی قرار دهد که در کنار ولی دم او، امام مهدی از خاندان محمد علیهم السلام ، به خونخواهی او بر می خیزند.

مصباح المتهجد : ۷۷۲.

حدیث ۴۵۰

امام باقر علیه السلام :

صَلَّاحُ شَأْنِ النَّاسِ التَّعَايُشُوَالْتَعَاشُرُ مِلَّاءَ مِكْيَالٍ : ثَلَاثَةُ فِطْنٍ ، وَثَلَاثُ تَغَاوُلٍ .

امام باقر علیه السلام : سامان یافتن کار مردم به این است که طوری با هم همزیستی و معاشرت کنند که مانند پیمان‌ه ای باشند که دو سومش هوشیاری و یک سومش نادیده گرفتن و چشم پوشی است .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۷/۳۴.

حدیث ۴۵۱

امام باقر علیه السلام :

أَطْلُبُ بَقَاءَ الْعِزِّ بِإِمَاتَةِ الطَّمَعِ .

امام باقر علیه السلام : پایداری عزت را با میراندن طمع بجوی .

تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث ۴۵۲

امام باقر علیه السلام :

الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عِزٌّ لِلْمُؤْمِنِ فِي دِينِهِ .

امام باقر علیه السلام : چشم نداشتن به دست مردم موجب عزت دینی مؤمن است .

الكافی : ۲ / ۱۴۹ / ۶

حدیث ۴۵۳

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَا يَزِيدُ اللَّهُ بِهِنَّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ إِلَّا عِزًّا : الصَّفْحُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ ، وَإِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَهُ ، وَالصَّلَاةُ لِمَنْ قَطَعَهُ .

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند به واسطه آنها جز بر عزت انسان مسلمان نمی افزاید: گذشت کردن از کسی که به او ستم کرده است، بخشیدن به کسی که از [دادن چیزی به] او دریغ کرده است و پیوستن به کسی که از او بریده است.
الکافی : ۲/۱۰۹/۱۰.

حدیث ۴۵۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ سَبِيلُ الْأَنْبِيَاءِ ، وَمِنْهَاجُ الصُّلَحَاءِ ، فَرِيضَةٌ عَظِيمَةٌ بِهَا تُقَامُ الْفَرَائِضُ ، وَتَأْمَنُ الْمَيَذَاهِبُ ، وَتَحِلُّ الْمَكَاسِبُ ، وَتُرَدُّ الْمَطَالِمُ ، وَتَعْمُرُ الْأَرْضُ ، وَيُنْتَصَفُ مِنَ الْأَعْدَاءِ ، وَيَسْتَقِيمُ الْأَمْرُ .

امام باقر علیه السلام : امر به معروف و نهی از منکر راه پیامبران است و شیوه نیکوکاران. فریضه بزرگی است که دیگر فرایض به واسطه آن برپا می شود و راه و روشها امن می گردد و درآمدها حلال می شود و حقوق و اموال به زور گرفته شده به صاحبانش بر می گردد و زمین آبادان می شود و از دشمنان انتقام گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.
الکافی : ۵/۵۶/۱.

حدیث ۴۵۵

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ : وَكَيْفَ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ ؟ - : لِأَنَّهُ لَا يَفْعَلُ إِلَّا مَا كَانَ حِكْمَةً وَصَوَابًا .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که چرا خدا از کاری که می کند سؤال نمی شود؟ - فرمود : چون هر کاری که می کند، حکیمانه و درست است.
التوحید : ۳۹۷/۱۳.

حدیث ۴۵۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ، يَسْمَعُ بِمَا يُبْصِرُ ، وَيُبْصِرُ بِمَا يَسْمَعُ .

امام باقر علیه السلام : خداوند شنوا و بیناست؛ با همان چیزی که می بیند می شنود و با همان چیزی که می شنود می بیند.
التوحید : ۱۴۴/۹.

حدیث ۴۵۷

امام باقر علیه السلام :

لَمْ يَزَلْ عَالِمًا بِمَا يَكُونُ ، فَعِلْمُهُ بِهِ قَبْلَ كَوْنِهِ كَعِلْمِهِ بِهِ بَعْدَ كَوْنِهِ .

امام باقر علیه السلام : خدا به آنچه پدید می آید، همیشه عالم بوده است. پس، علم او به اشیاء پیش از بود شدنشان، مانند علم اوست به آنها بعد از پدید آمدنشان.

الکافی : ۱/۱۰۷/۲ .

حدیث ۴۵۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى كَانَّ وَلَا شَيْءَ غَيْرُهُ ، نورا لا ظلامَ فِيهِ ، وصادِقاً لا كِذْبَ فِيهِ ، وعالِماً لا جَهْلَ فِيهِ ، وحيّاً لا مَوْتَ فِيهِ ، وكذَلِكَ هُوَ الْيَوْمُ ، وكذَلِكَ لا يَزَالُ أَبَداً .

امام باقر علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی بود و چیزی جز او نبود، نوری بود تهی از تاریکی، راستگو بود و دروغ در او راه نداشت، دانا بود و نادانی همراهش نبود، زنده بود و مرگ با او نبود؛ هم اینک نیز چنین است و همواره چنین خواهد بود.

التوحيد : ۱۴۱/۵ .

حدیث ۴۵۹

امام باقر علیه السلام :

أَحَقُّ خَلْقِ اللَّهِ أَنْ يُسَلَّمَ لِما قَضَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : مَنْ عَرَفَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ .

امام باقر علیه السلام : سزاوارترین خلق خدا به گردن نهادن در برابر قضای الهی کسی است که خداوند عز و جلرا شناخت.

الکافی : ۲/۶۲/۹ .

حدیث ۴۶۰

امام باقر علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِجَابِرِ الْجَعْفِيِّ - : لا مَعْرِفَةَ كَمَعْرِفَتِكَ بِنَفْسِكَ .

امام باقر علیه السلام - در سفارش خود به جابر جعفی - فرمود : هیچ شناختی چون شناخت تو از نفست نیست.

تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث ۴۶۱

امام باقر علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَالْخُصُومَةَ ؛ فَإِنَّهَا تُفْسِدُ الْقَلْبَ وَتُورِثُ النِّفَاقَ .

امام باقر علیه السلام : از ستیزه گری دوری کنید؛ زیرا این کار دل را تباه می کند و نفاق به بار می آورد.

حلیة الأولیاء : ۳/۱۸۴/۲۳۵ .

حدیث ۴۶۲

امام باقر علیه السلام :

سُدَّ سَبِيلَ الْعُجْبِ بِمَعْرِفَةِ النَّفْسِ .

امام باقر علیه السلام : راه خودپسندی را با خودشناسی ببند.

تحف العقول : ۲۸۵ .

حدیث ۴۶۳

امام باقر علیه السلام :

اسْتَقِلَّ مِنْ نَفْسِكَ كَثِيرَ الطَّاعَةِ لِلَّهِ ؛ إِزْرَاءً عَلَى النَّفْسِ وَتَعَرُّضًا لِلْعَفْوِ .

امام باقر علیه السلام : هر چند نفست بسیار طاعت خدا کند، باز آن را کم شمار تا بدین وسیله نفس را زبون سازی و خود را در معرض عفو [خدا] قرار دهی .

تحف العقول : ۲۸۵ .

حدیث ۴۶۴

امام باقر علیه السلام :

مَا يَأْخُذُ الْمَظْلُومَ مِنْ دِينِ الظَّالِمِ أَكْثَرَ مِمَّا يَأْخُذُ الظَّالِمُ مِنَ دُنْيَا الْمَظْلُومِ .

امام باقر علیه السلام : آنچه ستمدیده از دین ستمگر می گیرد بیشتر است از آنچه ستمگر از دنیای ستمدیده می ستاند .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۱۱/۱۵ .

حدیث ۴۶۵

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا حَضَرَ عَلِيٌّ بَنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ الْوَفَاءُ ضَمَّنِي إِلَى صِدْرِهِ، ثُمَّ قَالَ : يَا بُنَيَّ ، أَوْصِيكَ بِمَا أَوْصَانِي بِهِ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاءُ وَبِمَا ذَكَرَ أَنَّ أَبَاهُ أَوْصَاهُ بِهِ ، قَالَ : يَا بُنَيَّ ، إِيَّاكَ وَظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ .

امام باقر علیه السلام : هنگامی که وفات علی بن الحسین علیه السلام فرا رسید ، مرا به سینه خود چسبانید و سپس فرمود : فرزندم! تو را به همان چیزی سفارش می کنم که پدرم هنگام وفاتش به من سفارش کرد و فرمود که پدر او نیز همان را به ایشان سفارش کرده است . فرمود : فرزندم! زنهار از ستم کردن به کسی که در برابر تو یاوری جز خدا نمی یابد .

الکافی : ۲/۳۳۱/۵ .

حدیث ۴۶۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا قَصُّ الْأَطْفَارِ لِأَنَّهَا مَقِيلُ الشَّيْطَانِ، وَمِنْهُ يَكُونُ النَّسْيَانُ .

امام باقر علیه السلام : ناخنها را به این دلیل باید گرفت که لانه شیطان و منشأ فراموشی هستند .

الکافی : ۶/۴۹۰/۶ .

حدیث ۴۶۷

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ مَا أَشْرَقَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فَهُوَ طَاهِرٌ .

امام باقر علیه السلام : هر چیزی (غیر منقول) که آفتاب بر آن بتابد ، پاک می شود .

وسائل الشیعة : ۲/۱۰۴۳/۶ .

حدیث ۴۶۸

امام باقر علیه السلام :
بَشَسَ الْعَبْدُ عَبْدًا لَهُ طَمَعٌ يَقْوَدُهُ .
امام باقر علیه السلام : بد بنده ای است بنده ای که طمع، زمام او را به پیش کشد .
الکافی : ۲/۳۲۰/۲ .

حدیث ۴۶۹

امام باقر علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْغِضُ كُلَّ مِطْلَاقٍ ذَوَّاقٍ .
امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل از مردانی که زن زیاد طلاق می دهند و هر از چند گاهی زنی اختیار می کنند ، نفرت دارد .
الکافی : ۶/۵۵/۴ ،

حدیث ۴۷۰

امام باقر علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَهِرَاقَةَ الدِّمَاءِ .
امام باقر علیه السلام : همانا خداوند اطعام کردن و قربانی کردن را دوست دارد .
المحاسن : ۲/۱۴۲/۱۳۷۰

حدیث ۴۷۱

امام باقر علیه السلام :
إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ فَبِرَحْلِهِ فَلْيَقْعُدْ حَيْثُ يَأْمُرُ صَاحِبُ الرَّحْلِ؛ فَإِنَّ صَاحِبَ الرَّحْلِ أَعْرَفُ بِعَوْرَةِ بَيْتِهِ مِنَ الدَّخِيلِ عَلَيْهِ .
امام باقر علیه السلام : هر گاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد ، هر جا صاحب خانه گفت همان جا بنشیند ؛ زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود آشناتر از میهمان است .
بحار الأنوار : ۷۵/۴۵۱/۲ .

حدیث ۴۷۲

امام باقر علیه السلام :
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ ...» - : هُوَ الَّذِي لَا يَسْتَطِيعُ الْكُفْرَ فَيَكْفُرُ وَلَا يَهْتَدِي سَبِيلَ الْإِيمَانِ فَيُؤْمِنُ ، وَ الصَّبِيَّانُ ، وَمَنْ كَانَ مِنَ الرَّجَالِ وَالنِّسَاءِ عَلَى مِثْلِ عُقُولِ الصَّبِيَّانِ مَرْفُوعٍ عَنْهُمْ الْقَلَمُ .
امام باقر علیه السلام - درباره آیه : «جز آن مردان و زنان و کودکان مستضعف ...» - فرمود : مستضعف کسی است که نه توان کافر شدن را دارد تا کافر شود و نه راه ایمان را پیدا می کند تا مؤمن شود و کودکان و مردان و زنانی که عقل و فکرشان به اندازه

کودکان است ، تکلیف از آنها برداشته شده است .

معانی الأخبار : ۲۰۱/۴ .

حدیث ۴۷۳

امام باقر علیه السلام :

إِذَا قَهَقَهْتَ فَقُلْ حِينَ تَفْرُغُ : اللَّهُمَّ لَا تَمَقُّتْنِي .

امام باقر علیه السلام : هرگاه قهقهه زدی ، در پی آن بگو : خدایا! بر من خشم مگیر .

الکافی : ۲/۶۶۴/۱۳

حدیث ۴۷۴

امام باقر علیه السلام :

الصَّيَامُ وَالْحَجُّ تَسْكِينُ الْقُلُوبِ .

امام باقر علیه السلام : روزه و حج ، آرام بخش دلهاست .

الأمالی للطوسی : ۲۹۶/۵۸۲ .

حدیث ۴۷۵

امام باقر علیه السلام :

صَلَاةُ الْجُمُعَةِ فَرِيضَةٌ، وَالاجْتِمَاعُ إِلَيْهَا فَرِيضَةٌ مَعَ الْإِمَامِ، فَإِنْ تَرَكَ رَجُلٌ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ ثَلَاثَ جُمُعٍ فَقَدْ تَرَكَ ثَلَاثَ فَرَائِضَ، وَلَا يَدْعُ ثَلَاثَ فَرَائِضَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ إِلَّا مُنَافِقٌ .

امام باقر علیه السلام : نماز جمعه واجب است و جمع شدن برای آن ، با وجود امام ، واجب می باشد . پس هر مردی که ، بدون عذری ، سه نماز جمعه را ترک گوید ، سه فریضه را ترک کرده است و کسی جز منافق سه فریضه را بدون علت ترک نمی کند .

بحار الأنوار : ۸۹/۱۸۴/۲۱ .

حدیث ۴۷۶

امام باقر علیه السلام :

لَا تَتَهَاوَنُ بِصَلَاتِكَ؛ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ عِنْدَ مَوْتِهِ : لَيْسَ مِنِّي مَنْ اسْتَخَفَّ بِصَلَاتِهِ .

امام باقر علیه السلام : نمازت را سبک مشمار ؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام رحلتش فرمود : از من نیست کسی که نمازش را سبک بشمارد .

الکافی : ۳/۲۶۹/۷ .

حدیث ۴۷۷

امام باقر علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ أَنَّ أَوَّلَ الْوَقْتِ أَبَدًا أَفْضَلُ، فَعَجِّلْ بِالْخَيْرِ مَا اسْتَطَعْتَ، وَأَحْبِبْ الْأَعْمَالَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مَا دَاوَمَ الْعَبْدُ عَلَيْهِ وَإِنْ قَلَّ .

امام باقر علیه السلام: بدان که اول وقت همیشه بهتر است؛ پس تا جایی که می توانی به کار خیر بشتاب، محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل کاری است که بنده بر آن مداومت ورزد گرچه اندک باشد.

الکافی: ۳/۲۷۴/۸.

حدیث ۴۷۸

امام باقر علیه السلام: لا تَقُمْ إِلَى الصَّلَاةِ مُتَكَاسِلًا وَلَا مُتَنَاعِسًا وَلَا مُتَنَاقِلًا؛ فَإِنَّهَا مِنْ خَلَلِ النَّفَاقِ، وَإِنَّ اللَّهَ نَهَى الْمُؤْمِنِينَ أَنْ يَقُومُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَهُمْ سَيَّكَارِي يَعْنِي مِنَ النَّوْمِ.

امام باقر علیه السلام: با حالت کسل و خواب آلود و سنگین به نماز نایست؛ زیرا اینها از خصلتهای نفاق است و خداوند مؤمنان را از این که در حالت مستی؛ یعنی مستی خواب، به نماز ایستند نهی کرده است.

تفسیر العیاشی: ۱/۲۴۲/۱۳۴.

حدیث ۴۷۹

امام باقر علیه السلام: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ كَأَنَّهُ سَاقُ شَجَرَةٍ لَا يَتَحَرَّكُ مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا مَاحَرَكَهُ الرِّيحُ مِنْهُ.

امام باقر علیه السلام: امام زین العابدین - صلوات الله علیه - هرگاه به نماز می ایستاد گویی تنه درختی است، که هیچ چیزی از آن تکان نمی خورد، مگر آنچه که وزش باد به حرکت درمی آورد.

الکافی: ۳/۳۰۰/۴.

حدیث ۴۸۰

امام باقر علیه السلام: الصَّلَاةُ تَثْبِيْتُ لِلْإِخْلَاصِ وَتَنْزِيَهُ عَنِ الْكِبَرِ.

امام باقر علیه السلام: نماز، موجب تثبیت اخلاص و دوری از کبر است.

الأمالی للطوسی: ۲۹۶/۵۸۲.

حدیث ۴۸۱

امام باقر علیه السلام: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلَاةَ، فَإِنْ قُبِلَتْ قُبِلَ مَا سِوَاهَا.

امام باقر علیه السلام: نخستین چیزی که بنده برای آن حسابرسی می شود نماز است؛ اگر پذیرفته شد سایر اعمالش هم پذیرفته می شود.

الکافی: ۳/۲۶۸/۴.

حدیث ۴۸۲

امام باقر علیه السلام :

الصَّلَاةُ عَمُودُ الدِّينِ، مَثَلُهَا كَمَثَلِ عَمُودِ الْفُسْطَاطِ؛ إِذَا ثُبَّتِ الْعَمُودُ يَثْبُتُ الْأَوْتَادُ وَالْأُطْنَابُ، وَإِذَا مَالَ الْعَمُودُ وَانْكَسِرَ لَمْ يَثْبُتْ وَوَيْدٌ وَلَا طُنْبٌ .

امام باقر علیه السلام : نماز ستون دین است ، مثل آن مثل تیرک خیمه است ، اگر تیرک محکم باشد میخها و طنابها محکم می مانند و اگر تیرک کج شود و بشکند ، نه میخی استوار می ماند و نه طنابی .

المحاسن : ۱/۱۱۶/۱۱۷ .

حدیث ۴۸۳

امام باقر علیه السلام :

إِذَا صَافَحَ الرَّجُلُ صَاحِبَهُ فَالَّذِي يَلْزَمُ التَّصَافُحَ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي يَدْعُ، أَلَا وَإِنَّ الدَّنُوبَ لَيَتَحَاتُّ فِيهَا بَيْنَهُمْ حَتَّى لَا يَبْقَى ذَنْبٌ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه مردی با رفیقش دست دهد ، آن که دستش را نگه دارد اجرش بیشتر از کسی است که رها می کند . بدانید که گناهان آنها می ریزد تا جایی که گناهی باقی نمی ماند .

الکافی : ۲/۱۸۱/۱۳

حدیث ۴۸۴

امام باقر علیه السلام :

- فِي الْإِمَامِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : إِنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ فِي اللَّيْلِ الظُّلْمَاءِ، فَيَحْمِلُ الْجِرَابَ عَلَى ظَهْرِهِ حَتَّى يَأْتِيَ بَابًا بَابًا، فَيَقْرَعُهُ ثُمَّ يُنَاوِلُ مَنْ كَانَ يَخْرُجُ إِلَيْهِ، وَكَانَ يُعْطَى وَجْهَهُ إِذَا نَاوَلَ فَقِيرًا لئَلَّا يَعْرِفَهُ .

امام باقر علیه السلام - درباره امام زین العابدین علیه السلام - فرمود : آن حضرت در دل شب تار از خانه بیرون می رفت و انبان را بر پشت خود حمل می کرد و به در یکایک خانه ها می رفت و آنها را می کوبید و به هر که در را باز می کرد چیزی می داد . آن حضرت هرگاه به فقیری چیزی می داد ، صورت خود را می پوشاند که او را نشناسد .

بحار الأنوار : ۴۶/۸۹/۷۷

حدیث ۴۸۵

امام باقر علیه السلام :

تَعَلَّمُوا الصَّدَقَ قَبْلَ الْحَدِيثِ .

امام باقر علیه السلام : پیش از گفتار (آموختن حدیث) ، راستگویی را بیاموزید .

الکافی : ۲/۱۰۴/۴ .

حدیث ۴۸۶

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الصَّبْرِ الْجَمِيلِ - : ذَلِكَ صَبْرٌ لَيْسَ فِيهِ شَكْوَى إِلَى النَّاسِ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به سؤال از شکیب نیکو - فرمود : شکیبی که در آن نزد مردم شکوه نمی کند .

الکافی : ۲/۹۳/۲۳ .

حدیث ۴۸۷

امام باقر علیه السلام :

شِيعَتُنَا ثَلَاثَةٌ أَصْنَافٍ : صِنْفٌ يَأْكُلُونَ النَّاسَ بِنَا ، وَصِنْفٌ كَالزُّجَاجِ يَنْتُمُّ

امام باقر علیه السلام : شیعیان ما سه دسته اند : دسته ای به نام ما مردم را می چابند، دسته ای مانند آبگینه اند که [هرچه را درونش هست] نمایان می سازند، و دسته ای مانند زر سرخ هستند که هرچه بیشتر در آتش گداخته شود نابتر می شود .
یعنی: لا یکتُم السِّرَّ ویذیع ما فی باطنه من الأسرار .

حدیث ۴۸۸

امام باقر علیه السلام :

ما شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَأَطَاعَهُ، وَمَا كَانُوا يُعْرِفُونَ إِلَّا بِالتَّوَّاضِعِ وَالتَّخَشُّعِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَكَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ .

امام باقر علیه السلام : شیعه ما نیست مگر کسی که از خدا بترسد و او را فرمان برد ؛ آنان جز با فروتنی و خاکساری و امانتداری و بسیاری یاد خدا شناخته نمی شوند .
تحف العقول : ۲۹۵ .

حدیث ۴۸۹

امام باقر علیه السلام :

سُئِلْتُ أُمُّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَتْ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ : إِنَّ عَلِيًّا وَشِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ .

امام باقر علیه السلام : از ام سلمه ، همسر پیامبر صلی الله علیه و آله ، درباره علی بن ابی طالب علیه السلام سؤال شد ، گفت : از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید : علی و شیعیان او همان رستگارانند .
الإرشاد : ۱/۴۱ .

حدیث ۴۹۰

امام باقر علیه السلام :

أَصْبَحَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَأَى فِي لِحْيَتِهِ شَيْبًا شَعْرَةً بَيْضَاءَ ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الَّذِي بَلَّغَنِي هَذَا الْمَبْلَغَ وَلَمْ أَعْصِ اللَّهَ طَرْفَةَ عَيْنٍ .

امام باقر علیه السلام : ابراهیم علیه السلام صبحگاه ، موی سفیدی در محاسن خود دید ، گفت : خداوند پروردگار جهانیان را سپاس که مرا به این سن رساند و لحظه ای معصیت او نکردم .
علل الشرائع : ۱۰۴/۲ .

حدیث ۴۹۱

امام باقر علیه السلام :

إِسْتَكْبَرُوا لِنَفْسِكَ مِنَ اللَّهِ قَلِيلَ الرِّزْقِ تَخَلُّصًا إِلَى الشُّكْرِ .

امام باقر علیه السلام : روزی اندک خدا را برای خود ، فراوان شمار تا بدین وسیله شکرش را گزارده باشی .
تحف العقول : ۲۸۵ .

حدیث ۴۹۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَدْنَى الْمُؤْمِنِينَ شَفَاعَةً لِيَشْفَعَ لِثَلَاثِينَ إِنْسَانًا ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يَقُولُ أَهْلُ النَّارِ : «فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ * وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ»

امام باقر علیه السلام : مؤمنی که از همه کمتر می تواند شفاعت کند ، تا سی نفر را شفاعت می کند . در این هنگام دوزخیان می گویند : «ما را نه شفاعت کنندگانی است و نه دوستی مهربان» .
الشعراء : ۱۰۰ و ۱۰۱ .

حدیث ۴۹۳

امام باقر علیه السلام :

يَشْفَعُ الرَّجُلُ فِي الْقَبِيلَةِ ، وَيَشْفَعُ الرَّجُلُ لِأَهْلِ الْبَيْتِ ، وَيَشْفَعُ الرَّجُلُ لِلرَّجُلَيْنِ عَلَى قَدْرِ عَمَلِهِ ، فَذَلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ .

امام باقر علیه السلام : انسان برای قبیله خود شفاعت می کند ؛ انسان برای خانواده خود شفاعت می کند ؛ انسان به اندازه عمل خود در حق دو نفر شفاعت می کند ؛ این است آن مقام پسندیده .
بحار الأنوار : ۸/۴۳/۴۱

حدیث ۴۹۴

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَسَوْفَ

يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرَىٰ» - : الشَّفَاعَةُ ، وَاللَّهِ الشَّفَاعَةُ ، وَاللَّهِ الشَّفَاعَةُ .

امام باقر علیه السلام - درباره آیه : «و بزودی پروردگارت تو

را عطا می کند تا خشنود شوی» - فرمود : آن ، شفاعت است . به خدا سوگند ، شفاعت است ؛ به خدا سوگند ، شفاعت است .

بحار الأنوار : ۸/۵۷/۷۲

حدیث ۴۹۵

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ» - : هَلْ رَأَيْتَ شَاعِرًا يَتَّبِعُهُ أَحَدٌ؟! إِنَّمَا هُمْ قَوْمٌ تَفَقَّهُوا لِغَيْرِ الدِّينِ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا .

امام باقر علیه السلام - درباره آیه : «و شاعران را گمراهان پیروی می کنند» - فرمود : آیا شاعری را دیده ای که کسی از او پیروی کند؟ اینان ، در حقیقت ، جماعتی هستند که برای غیر دین ، دانش آموختند و در نتیجه ، هم خود گمراه شدند و هم دیگران را گمراه کردند .

معانی‌الآخبار: ۳۸۵/۱۹.

حدیث ۴۹۶

امام باقر علیه السلام:

تَحَرَّزْ مِنْ إِبْلِيسَ بِالْخَوْفِ الصَّادِقِ .

امام باقر علیه السلام: با ترس واقعی، خود را از ابلیس مصون دار.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۶۴/۱.

حدیث ۴۹۷

امام باقر علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَدْنَى الشَّرِكِ -:

مَنْ قَالَ لِلنَّوَاءِ: إِنَّهَا حَصَاةٌ، وَلِلْحَصَاةِ: إِنَّهَا نَوَاءٌ، ثُمَّ دَانَ بِهِ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به پرسش از کمترین شرک

- فرمود: [کمترین شرک این است که] کسی به هسته میوه بگوید: این یک ریگ است، و به ریگ بگوید: این یک هسته است،

و به این حرف خود هم معتقد و پایبند باشد .

الکافی: ۲/۳۹۷/۱

حدیث ۴۹۸

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّ أَقْفَالًا وَجَعَلَ مَفَاتِيحَ تِلْكَ الْأَقْفَالِ الشَّرَابَ، وَالْكَذِبُ شَرٌّ مِنَ الشَّرَابِ .

امام باقر علیه السلام: خداوند عز و جل برای بدی قفلهایی نهاده و کلید همه این قفلها را شراب قرار داده است، و دروغ بدتر از

شراب است .

بحار الأنوار: ۷۲/۲۳۶/۳

حدیث ۴۹۹

امام باقر علیه السلام:

الْوُقُوفُ عِنْدَ الشُّبْهَةِ خَيْرٌ مِنَ الْإِقْتِحَامِ فِي الْهَلَكَةِ وَتَرَكُّكَ حَدِيثًا لَمْ تَرَوْهُ خَيْرٌ مِنْ رِوَايَتِكَ حَدِيثًا لَمْ تُحْصِهِ .

امام باقر علیه السلام: درنگ کردن هنگام پیش آمدن شبهه، بهتر از فرو رفتن در گرداب هلاکت است. و حدیثی را روایت نکنی،

بهتر است از این که حدیثی را نفهمیده روایت کنی .

أعلام الدین: ۳۰۱ .

حدیث ۵۰۰

امام باقر علیه السلام:

لَوْ أُتِيَتْ بِشَابٍِّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُهُ (فِي الدِّينِ) لِأَدْبَتِهِ .

امام باقر علیه السلام: اگر جوان شیعه ای را نزد من بیاورند که علم [دین] نمی آموزد، او را تنبیه می کنم .
المحاسن : ۱/۳۵۷/۷۶۰ .

حدیث ۵۰۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ السُّوَكَ فِي السَّحْرِ قَبْلَ الْوُضُوءِ مِنَ السُّنَّةِ .

امام باقر علیه السلام: مسواک زدن در سحرگاه پیش از وضو گرفتن، سنت (پیامبر) است .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۴۸۰/۱۳۹۰ .

حدیث ۵۰۲

امام باقر علیه السلام :

شَرُّ بَقَاعِ الْأَرْضِ الْأَسْوَاقُ ، وَهُوَ مِیدَانُ إِبْلِيسَ ، يَغْدُو بِرَأْيَتِهِ ، وَيَضَعُ كُرْسِيَّهٖ ، وَيَبْتُ ذُرِّيَّتَهُ ، فَبَيْنَ مُطْفَفٍ فِي قَفِيزٍ ، أَوْ طَائِشٍ فِي مِيزَانٍ ، أَوْ سَارِقٍ فِي ذِرَاعٍ ، أَوْ كَاذِبٍ فِي سِلْعَتِهِ ، يَقُولُ : عَلَيْكُمْ بِرَجُلٍ مَاتَ أَبُوهُ وَأَبُوكُمْ حَيٌّ ، فَلَا يَزَالُ مَعَ أَوْلَى مَنْ يَدْخُلُ وَآخِرٍ مَنْ يَرْجِعُ .
امام باقر علیه السلام: بدترین جای زمین بازارهاست؛ بازار میدان ابلیس است، بامدادان پرچم خود را در آن جا نصب می کند و کرسیش را می گذارد و فرزندانش را همه سو می پراکند: از کسی که پیمانانه را کم می دهد تا کسی که ترازو را سبک می گیرد و کسی که در گز کردن دزدی می کند یا کسی که برای فروش کالایش به دروغ متوسل می شود. او به فرزندانش می گوید: بر شما باد [فریفتن] مردی که پدرش (حضرت آدم) مرده در حالی که پدر شما هنوز زنده است. ابلیس با اولین کسی که به بازار می آید وارد می شود و با آخرین نفری که بازار را ترک می کند بر می گردد .

بحار الأنوار : ۸۴/۱۱/۸۷

حدیث ۵۰۳

امام باقر علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالتَّسْوِيفَ ؛ فَإِنَّهُ بَحْرٌ يَغْرُقُ فِيهِ الْهَلْكَى .

امام باقر علیه السلام: زنهار از افکندن کار امروز به فردا؛ زیرا این کار دریایی است که مردمان در آن غرق و نابود می شوند .
بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۴/۱

حدیث ۵۰۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ عَلَى ثَلَاثَةٍ وَسَبْعِينَ حَرْفًا ، وَإِنَّمَا كَانَ عِنْدَ آصَفٍ مِنْهَا حَرْفٌ وَاحِدٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَخَسَفَ بِالْأَرْضِ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَرِيرِ بَلْقِيسَ حَتَّى تَنَاوَلَ السَّرِيرَ بِيَدِهِ ، ثُمَّ عَادَتِ الْأَرْضُ كَمَا كَانَتْ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفَةِ الْعَيْنِ ، وَنَحْنُ عِنْدَنَا مِنَ الْأَسْمِ الْأَعْظَمِ اثْنَانِ وَسَبْعُونَ حَرْفًا ، وَحَرْفٌ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اسْتَأْثَرَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَهُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

امام باقر علیه السلام: نام اعظم خدا هفتاد و سه حرف است که آصف یک حرف آن را می دانست و آن را به زبان آورد؛ پس،

هر آنچه میان آصف و تخت بلقیس بود در کام زمین فرو رفت و آصف دست دراز کرد و تخت را برداشت و سپس زمین به حال نخست برگشت و این همه سریع تر از یک چشم بر هم زدن رخ داد. و هفتاد و دو حرف از اسم اعظم نزد ماست و یک حرف نزد خداوند تبارک و تعالی می باشد و آن رابه علم غیب خود ویژه گردانیده است و هیچ قدرت و توانی جز از خدای بلند مرتبه بزرگ نیست.

بحار الأنوار: ۱۴/۱۱۳/۵.

حدیث ۵۰۵

امام باقر علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُغَيِّرُ الْأَسْمَاءَ الْقَبِيحَةَ فِي الرِّجَالِ وَالْبُلْدَانِ .

امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله، نامهای زشت مردها و شهرها را تغییر می داد.

بحار الأنوار: ۱۰۴/۱۲۷/۴.

حدیث ۵۰۶

امام باقر علیه السلام:

أَحَقُّ مَنْ خَلَقَ اللَّهُ بِالتَّسْلِيمِ لِمَا قَضَى اللَّهُ ، مَنْ عَرَفَ اللَّهَ .

امام باقر علیه السلام: سزاوارترین خلق خدا به تسلیم در برابر قضای او، کسی است که خداشناس باشد.

بحار الأنوار: ۷۱/۱۵۳/۶۳.

حدیث ۵۰۷

امام باقر علیه السلام:

إِنَّا لَنَحِبُّ أَنْ نُعَافِيَ فِيمَنْ نُحِبُّ ، فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ سَلَّمْنَا فِيمَا يُحِبُّ

امام باقر علیه السلام: البته ما دوست داریم درباره کسی که دوستش می داریم رنج و مصیبتی به ما نرسد، اما چون فرمان خدا در

رسد تسلیم چیزی هستیم که او دوست دارد.

بحار الأنوار: ۴۶/۳۰۱/۴۴.

حدیث ۵۰۸

امام باقر علیه السلام:

لَا تَسِيءُوا عَلَى الْيَهُودِ ، وَلَا عَلَى النَّصَارَى ، وَلَا عَلَى الْمَجُوسِ ، وَلَا عَيْدَةَ الْأَوْثَانِ ، وَلَا عَلَى مَوَائِدِ سُورَابِ الْخَمْرِ ، وَلَا عَلَى صَاحِبِ الشَّطْرَنْجِ وَالتَّرْدِ ، وَلَا عَلَى الْمُخَنَّثِ ، وَلَا عَلَى الشَّاعِرِ الَّذِي يَقْدِفُ الْمُحْصِنَاتِ ، وَلَا عَلَى الْمُصَلِّي ؛ وَذَلِكَ لِأَنَّ الْمُصَلِّيَّ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَرُدَّ السَّلَامَ ، لِأَنَّ التَّسْلِيمَ مِنَ الْمَسَلِّمْ تَطَوُّعٌ وَالرَّدُّ عَلَيْهِ فَرِيضَةٌ ، وَلَا عَلَى آكِلِ الرِّبَا ، وَلَا عَلَى رَجُلٍ جَالِسٍ عَلَى غَائِطٍ ، وَلَا عَلَى الَّذِي فِي الْحَمَامِ ، وَلَا عَلَى الْفَاسِقِ الْمَعْلَنِ بِفِسْقِهِ .

امام باقر علیه السلام: نه به یهودیان سلام کنید، نه به نصرانیان، نه به مجوسیان، نه به بت پرستان، نه به کسانی که بر سفره شرابخواران می نشینند و نه به شطرنج بازان و نردبازان و نه به مأبون و نه به شاعری که به زنان پاکدامن تهمت می زند و نه به کسی

که در حال نماز است؛ زیرا نماز گزار نمی تواند جواب سلام را بدهد، در حالی که سلام کردن برای مسلمان مستحب است و جواب سلام او را دادن واجب و نه به رباخوار و نه به کسی که در حال قضای حاجت است و نه به کسی که در حمام است و نه به فاسقی که آشکارا فسق و گناه می کند.

بحار الأنوار: ۷۶/۹/۳۵.

حدیث ۵۰۹

امام باقر علیه السلام:
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِطْعَامَ الطَّعَامِ، وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ.
 امام باقر علیه السلام: همانا خداوند اطعام کردن مردم و به همه سلام دادن را دوست دارد.
 المحاسن: ۲/۱۴۳/۱۳۷۱.

حدیث ۵۱۰

امام باقر علیه السلام:
 بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ دَعَائِمَ: إِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ، وَالْوَلَايَةِ لَنَا أَهْلِ الْبَيْتِ.
 امام باقر علیه السلام: اسلام بر پنج پایه بنا شده است: برپا داشتن نماز، پرداخت زکات، روزه ماه رمضان، حج بیت الله الحرام، و ولایت ما اهل بیت.
 الأُمَالِي لِلْمُفِيدِ: ۳۵۳/۴.

حدیث ۵۱۱

امام باقر علیه السلام:
 مِنْ شَقَاءِ الْعَيْشِ ضَيْقُ الْمَنْزِلِ.
 امام باقر علیه السلام: از سختی زندگی، تنگی منزل است.
 الکافی: ۶/۵۲۶/۶.

حدیث ۵۱۲

امام باقر علیه السلام:
 مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ.
 امام باقر علیه السلام: هر چه زیادش مستی آورد، کم آن نیز حرام است.
 بحار الأنوار: ۲۰/۱۳۱/۷۹.

حدیث ۵۱۳

امام باقر علیه السلام:
 إِنَّ أَوَّلَ مَا يُبَدَأُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَدَقَةُ الْمَاءِ.

امام باقر علیه السلام: نخستین چیزی که در روز قیامت به آن رسیدگی می شود [ثواب] صدقه آب [دادن به تشنه] است .

بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۳/۱۳

حدیث ۵۱۴

امام باقر علیه السلام :

مَنْ سَقَى ظَمَانًا مَاءً سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتومِ .

امام باقر علیه السلام: هر که به تشنه کامی آب بنوشاند خداوند او را از شراب سر به مهر بهشتی بنوشاند .

بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۲/۸

حدیث ۵۱۵

امام باقر علیه السلام :

كَانَ لِأَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَوْضِعِ سُجُودِهِ آثَارًا نَاتِيئَةً ، وَكَانَ يَقَطَعُهَا فِي السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ ، فِي كُلِّ مَرَّةٍ خَمْسَ ثَفِنَاتٍ فُسِيْمِي ذَا الثَّفِنَاتِ لَذَلِكَ .

امام باقر علیه السلام: در محل سجود پدرم آثاری بر آمده بود . سالی دوبار و هر بار پنج پینه می برید . از همین رو به آن حضرت «ذوالثفنات (صاحب پینه ها)» می گفتند .

علل الشرائع : ۲۳۳/۱

حدیث ۵۱۶

امام باقر علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ السَّائِلُ مَا فِي الْمَسْأَلَةِ مَا سَأَلَ أَحَدٌ أَحَدًا ، وَلَوْ يَعْلَمُ الْمَسْئُولُ مَا فِي الْمَنْعِ مَا مَنَعَ أَحَدٌ أَحَدًا .

امام باقر علیه السلام: اگر سائل بداند که در سؤال و خواهش کردن چه نهفته است، هرگز کسی از کسی چیزی درخواست نمی کرد و اگر کسی که از وی خواهشی می شود بداند که در نومید کردن چه نهفته است ، هرگز کسی ، کسی را نومید بر نمی گرداند .

تحف العقول : ۳۰۰

حدیث ۵۱۷

امام باقر علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ بَطْهَرَ غَنَى لَقِيَ اللَّهَ مَخْمُوشًا وَجْهُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام باقر علیه السلام: هر کس با وجود بی نیازی ، سؤال (گدایی) کند در روز قیامت با چهره ای خراشیده خدا را دیدار نماید .

بحار الأنوار: ۹۶/۱۵۵/۲۶

حدیث ۵۱۸

امام باقر علیه السلام :

تَزَاوَرُوا فِي بَيْوتِكُمْ فَإِنَّ ذَلِكَ حَيَاةٌ لِّأَمْرِنَا ، رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا .

امام باقر علیه السلام : در خانه هایتان از یکدیگر دیدار کنید ؛ زیرا این کار امر ما را زنده می کند . رحمت خدا بر آن بنده ای که امر ما را زنده کند .

بحار الأنوار : ۲/۱۴۴/۶

حدیث ۵۱۹

امام باقر علیه السلام :

لَا شَفِيعَ لِلْمَرْأَةِ أَنْجَحُ عِنْدَ رَبِّهَا مِنْ رِضَا زَوْجِهَا .

امام باقر علیه السلام : برای زن نزد پروردگارش شفیعی کارسازتر از خشنودی شوهرش نیست .

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۵۶/۱

حدیث ۵۲۰

امام باقر علیه السلام :

أَكْثَرُ ذِكْرِ الْمَوْتِ ، فَإِنَّهُ لَمْ يُكْثِرْ إِنْسَانٌ ذِكْرَ الْمَوْتِ إِلَّا زَهَدَ فِي الدُّنْيَا .

امام باقر علیه السلام : زیاد به یاد مرگ باش ؛ زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نکند ، مگر آن که به دنیا بی رغبت شود .

بحار الأنوار : ۷۳/۶۴/۳۱

حدیث ۵۲۱

امام باقر علیه السلام :

كَانَ فِيمَا نَجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... مَا تَزَيَّنَ لِي الْمُتَزَيِّنُونَ بِمِثْلِ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا عَمَّا بِهِمُ الْغِنَى عَنْهُ .

امام باقر علیه السلام : از جمله نجوهای خداوند متعال با موسی علیه السلام این بود : ... آراستگان ، خود را برای من به زیوری نیاراستند که همانند بی رغبتی به دنیا در آنچه بدان نیاز ندارند ، باشد .

بحار الأنوار : ۱۳/۳۴۹/۳۷

حدیث ۵۲۲

امام باقر علیه السلام :

وَجَدْنَا فِي كِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِذَا ظَهَرَ الزُّنَا مِنْ بَعْدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفَجْأَةِ .

امام باقر علیه السلام : در کتاب رسول خدا صلی الله علیه و آله یافتیم که : چون بعد از من زنا آشکار گردد ، مرگهای ناگهانی زیاد شود .

الكافی : ۲/۳۷۴/۲ .

حدیث ۵۲۳

امام باقر علیه السلام :

الذی یمنع الزکاة یحوّل الله ماله یوم القیامة شجاعا من نار له ریمتان

امام باقر علیه السلام: کسی که زکات نپردازد خداوند در روز قیامت دارایی او را به صورت افعی آتشین و دو سر (نیش) در می آورد و آن را طوق گردن او می کند و سپس به آن افعی گفته می شود: به او بچسب همچنان که او در دنیا به تو چسبیده بود. و این است سخن خداوند که: «بزودی روز قیامت آنچه را که در بخشیدنش بخل می ورزیدند، چون طوقی به گردنشان خواهند آویخت».

کذا، ولعلّ الصّحیح «زبیتان» (کما فی هامش المصدر).

حدیث ۵۲۴

امام باقر علیه السلام:

وَجَدْنَا فِي كِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ... إِذَا مَنَعُوا الزَّكَاةَ مَنَعَتِ الْأَرْضُ بَرَكَتَهَا مِنَ الزَّرْعِ وَالثَّمَرِ وَالْمَعَادِنِ كُلِّهَا.

امام باقر علیه السلام: در کتاب رسول خدا صلی الله علیه و آله دیدیم که... هرگاه مردم از دادن زکات خودداری کنند، زمین برکتهای خود را، از هر نوع زراعت و میوه ها و کانیها، دریغ دارد.

الکافی: ۲/۳۷۴/۲

حدیث ۵۲۵

امام باقر علیه السلام:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: مَنْ وَجَدَ مَاءً وَتُرَابًا ثُمَّ افْتَقَرَ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ.

امام باقر علیه السلام: امیر المؤمنین علیه السلام می فرمود: هر که با وجود داشتن آب و خاک نیازمند باشد، خدا [از رحمت خود] دورش گرداند.

قرب الإسناد: ۱۱۵/۴۰۴.

حدیث ۵۲۶

امام باقر علیه السلام:

كَانَ أَبِي يَقُولُ: خَيْرُ الْأَعْمَالِ الْحَوْثُ، تَزْرَعُهُ فَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبُرُّ وَالْفَاجِرُ، أَمَا الْبُرُّ فَمَا أَكَلَ مِنْ شَيْءٍ اسْتَغْفَرَ لَكَ، وَأَمَا الْفَاجِرُ فَمَا أَكَلَ مِنْهُ مِنْ شَيْءٍ لَعَنَهُ، وَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبَهَائِمُ وَالطَّيْرُ.

امام باقر علیه السلام: پدرم می فرمود: بهترین کارها کشاورزی است؛ چیزی را می کاری و نیک و بد از آن می خورند. نیکوکار می خورد و برایت از خدا آمرزش می طلبد و بدکار می خورد و آنچه خورده او را لعن و نفرین می کند و چرندگان و پرندگان نیز از آن بهره مند می شوند.

الکافی: ۵/۲۶۰/۵.

حدیث ۵۲۷

امام باقر علیه السلام:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا حَضَرَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَذَلِكَ لثَلَاثِ بَقِيْنَ مِنْ شَعْبَانَ، قَالَ لِبِلَالٍ: نَادِ فِي النَّاسِ، فَجَمَعَ النَّاسُ ثُمَّ

صَعَدَ الْمَتَبَرُ، فَحَمَدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ هَذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَ كَرَمَ وَهُوَ سَيِّدُ الشُّهُورِ، فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ، تُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ النَّارِ، وَتُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، فَمَنْ أَدْرَكَهُ فَلَمْ يُعْفَرْ لَهُ فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ.

امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله سه روز مانده از ماه شعبان، به بلال دستور داد در میان مردم جار بزند. پس مردم را جمع کرد و بر منبر رفت و حمد و ثنای خدا گفت و فرمود: ای مردم! همانا این ماه به شما روی آورده و آن سرور همه ماههاست. در آن شبی وجود دارد که از هزار ماه بهتر است. در این ماه درهای دوزخ بسته و درهای بهشت گشوده می شود. هر که این ماه را دریابد و آمرزیده نشود خداوند او را [از رحمت خود] دور گرداند.

الأمالی للصدوق: ۱۱۳/۹۲.

حدیث ۵۲۸

امام باقر علیه السلام: إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قُفْلًا وَقِفْلُ الْإِيمَانِ الرَّفْقُ.

امام باقر علیه السلام: همانا هر چیزی را قفلی باشد و قفل ایمان، ملایمت است.

الکافی: ۲/۱۱۸/۱

حدیث ۵۲۹

امام باقر علیه السلام: اسْتَرْضِعْ لَوْلَدِكَ بِلَبَنِ الْحِسَانِ، وَإِنَّاكَ وَالْقَبَاحِ؛ فَإِنَّ اللَّبْنَ قَدْ يُعْدِي.

امام باقر علیه السلام: برای شیر دادن کودک، دایه خوب روی بجوی و از دایه های زشت دوری کن؛ زیرا شیر [ویژگیهای مادر را به] فرزند [سرایت می دهد].

الکافی: ۶/۴۴/۱۲.

حدیث ۵۳۰

امام باقر علیه السلام: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُزَوِّي عَنْهُ الرِّزْقُ.

امام باقر علیه السلام: همانا بنده گناه می کند و به سبب آن روزی از او گرفته می شود.

الکافی: ۲/۲۷۰/۸.

حدیث ۵۳۱

امام باقر علیه السلام: الزَّكَاةُ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ.

امام باقر علیه السلام: زکات دادن، روزی را می افزاید.

بحار الأنوار: ۲۷ / ۱۴ / ۹۶

حدیث ۵۳۲

امام باقر علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالِدَعَاءِ لِإِخْوَانِكَ بظَهْرِ الْغَيْبِ فَإِنَّهُ يَهِيلُ الرِّزْقَ .

امام باقر علیه السلام : پشت سر برادرانت دعا کن ، که این کار روزی را [به طرف تو] سرازیر می کند .

بحار الأنوار : ۱۴ / ۶۰ / ۷۶

حدیث ۵۳۳

امام باقر علیه السلام :

صَلَةُ الأَرْحَامِ تُحَسِّنُ الخُلُقَ وَتُسَمِّحُ الكَفَّ وَتَطَيِّبُ النَّفْسَ ، وَتَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَتُنَسِيءُ فِي الأَجْلِ .

امام باقر علیه السلام : صله رحم، خلق و خوی را نیکو ، دست را بخشنده ، جان را پاکیزه و روزی را زیاد می کند و اجل را به تأخیر

می اندازد .

الكافی : ۲/۱۵۲/۱۲ .

حدیث ۵۳۴

امام باقر علیه السلام :

صِلَةُ الأَرْحَامِ تُزَكِّي الأَعْمَالَ وَتُنَمِّي الأَمْوَالَ ، وَتَدْفَعُ البَلْوَى ، وَتَيْسِّرُ الحِسَابَ وَتُنَسِيءُ فِي الأَجْلِ .

امام باقر علیه السلام : صله رحم، اعمال را پاک می کند ، داراییها را فزونی می بخشد ، بلا را می گرداند ، کار حسابرسی [در

قیامت] را آسان می کند، و مرگ را به تأخیر می اندازد .

الكافی : ۲/۱۵۰/۴

حدیث ۵۳۵

امام باقر علیه السلام :

أَحَبُّ المَكاسبِ ، كَسْبُ الرِّبَا .

امام باقر علیه السلام : پلیدترین کسب ها ، رباست .

الكافی : ۵/۱۴۷/۱۲ .

حدیث ۵۳۶

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ زَرَارَةُ عَنِ الرَّجُلِ يَعْمَلُ الشَّيْءَ مِنَ الخَيْرِ فَيَرَاهُ إِنْسَانٌ فَيَسُرُّهُ ذَلِكَ - : لا بَأْسَ ، ما مِن أَحَدٍ إِلاَّ وَهُوَ يُحِبُّ أَنْ يَظْهَرَ لَهُ فِي النَّاسِ

الخَيْرِ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ صَنَعَ ذَلِكَ لِذَلِكَ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ زراره که درباره شخصی پرسید که کار خوبی انجام می دهد و انسانی او را می بیند و او خوشحال

می شود - فرمود : اشکالی ندارد . همه دوست دارند کار نیکشان در میان مردم نمایان شود، به شرط آن که کار خوب را به این

منظور انجام نداده باشد .

الکافی : ۲/۲۹۷/۱۸ .

حدیث ۵۳۷

امام باقر علیه السلام :

سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ تَفْسِيرِ قَوْلِ اللَّهِ : «فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا» فَقَالَ : مَنْ صَلَّى مُرَاءَةً النَّاسِ فَهُوَ مُشْرِكٌ ... وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ مُرَاءَةً النَّاسِ فَهُوَ مُشْرِكٌ .

امام باقر علیه السلام : از رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره آیه «پس هر که امید دیدار پروردگارش را دارد باید کاری شایسته کند و هیچ کس را شریک پروردگارش قرار ندهد» سؤال شد ، حضرت فرمود : هر که برای خودنمایی به مردم نماز گزارد مشرک است . . . و هر که یکی از فرمان های خدا را برای خودنمایی به مردم به جای آورد مشرک است .

تفسیر القمی : ۲/۴۷ .

حدیث ۵۳۸

امام باقر علیه السلام :

مَنْ كَانَ ظَاهِرُهُ أَرْجَحَ مِنْ بَاطِنِهِ خَفَّ مِيزَانُهُ .

امام باقر علیه السلام : هر که [کفه] ظاهرش سنگینتر از باطنش باشد، ترازوی [اعمال] او سبک است .

الأمالی للصدوق : ۵۸۰/۷۹۸ .

حدیث ۵۳۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْعِبَادَ إِذَا نَامُوا خَرَجَتْ أَرْوَاحُهُمْ إِلَى السَّمَاءِ ، فَمَا رَأَتْ الرُّوحَ فِي السَّمَاءِ فَهُوَ الْحَقُّ وَمَا رَأَتْ فِي الْهَوَاءِ فَهُوَ الْأَضْغَاثُ .

امام باقر علیه السلام : هر گاه بندگان بخوابند ، ارواحشان به آسمان پر می کشد . آنچه روح در آسمان ببیند حقیقی است و هر چه در فضا ببیند رؤیاهای آشفته است .

الأمالی للصدوق : ۲۰۹/۲۳۲ .

حدیث ۵۴۰

امام باقر علیه السلام :

لَا تَطْلُبَنَّ أَنْ تَكُونَ رَأْسًا فَتَكُونَ ذَنْبًا .

امام باقر علیه السلام : هرگز در پی سرکرده بودن مباش ، که دنباله رو می شوی .

الکافی : ۲/۳۳۸/۱

حدیث ۵۴۱

امام باقر علیه السلام :

فِي كِتَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثُ خِصَالٍ لَا يَمُوتُ صَاحِبُهُنَّ حَتَّى يَرَى وَبِالْهَنْ: الْبَغْيُ، وَقَطِيعَةُ الرَّحِمِ، وَالْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ.
 امام باقر علیه السلام: در کتاب امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است: سه گناه است که صاحب آنها در همین دنیا کیفرش را ببیند:
 ستم، بریدن پیوند خویشاوندی، و سوگند دروغ.
 الأملی للمفید: ۹۸/۸.

حدیث ۵۴۲

امام باقر علیه السلام:
 إِنَّهُ مَا مِنْ سَنَةٍ أَقَلَّ مَطَرًا مِنْ سَنَةٍ، وَلَكِنَّ اللَّهَ يَضَعُهُ حَيْثُ يَشَاءُ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا عَمِلَ قَوْمٌ بِالْمَعَاصِي صَرَفَ عَنْهُمْ مَا كَانَ قَدَّرَ لَهُمْ مِنَ الْمَطَرِ.
 امام باقر علیه السلام: هیچ سالی کم بارش تر از سال دیگر نیست، بلکه خداوند باران را هر جا که خواهد می باراند. [اما] هر گاه مردمی مرتکب گناهان شوند، خداوند عز و جل بارانی را که برای آنان مقدر کرده بود، از ایشان باز دارد.
 بحار الأنوار: ۷۳/۳۲۹/۱۲

حدیث ۵۴۳

امام باقر علیه السلام:
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «...وَلَمْ يُصِرُّوا...» -: الْإِصْرَارُ أَنْ يُذِنَبَ الْعَبْدُ وَلَا يَسْتَغْفِرَ، وَلَا يُحَدِّثَ نَفْسَهُ بِالتَّوْبَةِ فَذَلِكَ الْإِصْرَارُ.
 امام باقر علیه السلام - درباره آیه «... بر آنچه می کردند پای نفسارند» - فرمود: اصرار بر گناه این است که بنده گناه کند و آموزش نطلبد و در فکر توبه هم نباشد. این است اصرار [بر گناه].
 بحار الأنوار: ۶/۳۲/۴۰.

حدیث ۵۴۴

امام باقر علیه السلام:
 لَا مُصِيبَةَ كَاسْتِهَانَتِكَ بِالذَّنْبِ وَرِضَاكَ بِالْحَالَةِ الَّتِي أَنْتَ عَلَيْهَا.
 امام باقر علیه السلام: مصیبتی چون کوچک شمردن گناهت و رضایت دادن به وضعیت موجودت نیست.
 تحف العقول: ۲۸۶.

حدیث ۵۴۵

امام باقر علیه السلام:
 مَنْ ارْتَكَبَ الذَّنْبَ فِي الْخَلَاءِ لَمْ يَعْبَأَ اللَّهُ بِهِ.
 امام باقر علیه السلام: هر که در خلوت گناه کند، خداوند به او اعتنا نمی کند.
 بحار الأنوار: ۴۶/۲۴۷/۳۵.

حدیث ۵۴۶

امام باقر علیه السلام :

مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا تُغْفَرُ قَوْلُ الرَّجُلِ : يَا لَيْتَنِي لَا أُؤَاخِذُ إِلَّا بِهَذَا !

امام باقر علیه السلام : از جمله گناهایی که آمرزیده نمی شود این سخن انسان است که بگوید : کاش جز به همین گناه باز خواست نشوم!

الخصال : ۲۴/۸۳ .

حدیث ۵۴۷

امام باقر علیه السلام :

الذُّنُوبُ كُلُّهَا شَدِيدَةٌ وَأَشَدُّهَا مَا نَبَتَ عَلَيْهِ اللَّحْمُ وَالِدَمُّ .

امام باقر علیه السلام : همه گناهان بدنند و بدترین آنها گناهی است که بر آن گوشت و خون بروید .
الکافی : ۲/۲۷۰/۷ .

حدیث ۵۴۸

امام باقر علیه السلام :

لَا ذُلَّ كَذَلِّ الطَّمَعِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ خواری ای چون خواری طمع نیست .
تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث ۵۴۹

امام باقر علیه السلام :

فِي التَّوْرَةِ مَكْتُوبٌ : ... يَا مُوسَى ... أَذْكَرُنِي فِي خَلَوَاتِكَ وَعِنْدَ سُرُورِ لَذَّتِكَ أَذْكَرُكَ عِنْدَ غَفَلَتِكَ .

امام باقر علیه السلام : در تورات نوشته شده است : ... ای موسی ! ... در تنهایی ها و هنگام شادی لذتها و خوشی هایت مرا یاد کن تا در غفلت هایت به یاد تو باشم .

الأمالی للصدوق : ۳۲۷/۳۸۴ .

حدیث ۵۵۰

امام باقر علیه السلام :

لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ ، قَائِمًا كَانْ أَوْ جَالِسًا أَوْ مُضْطَجِعًا ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ ...»

امام باقر علیه السلام : مؤمن تا زمانی که به یاد خدا باشد ، ایستاده یا نشسته یا خفته ؛ پیوسته در نماز است ؛ خداوند متعال می فرماید : «آنان که خدا را ایستاده و نشسته و به پهلو خفته ، یاد می کنند» .

آل عمران : ۱۹۱ .

حدیث ۵۵۱

امام باقر علیه السلام :

لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِطَاعَةِ مَنْ عَصَى اللَّهَ ، وَلَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِفِرْيَةِ بَاطِلٍ عَلَى اللَّهِ ، وَلَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِجُحُودِ شَيْءٍ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ .
 امام باقر علیه السلام : هر که ملتزم به اطاعت از معصیت کار شود ، دین ندارد ، هر که ملتزم به نسبت دروغ و باطلی به خدا شود ، دین ندارد و هر که ملتزم به انکار آیه ای از آیات خدا شود دین ندارد .
 الکافی : ۲/۳۷۳/۴ .

حدیث ۵۵۲

امام باقر علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى شُعَيْبِ النَّبِيِّ : إِنِّي مُعَذِّبُ مِنْ قَوْمِكَ مِائَةَ أَلْفٍ : أَرْبَعِينَ أَلْفًا مِنْ شِرَارِهِمْ وَسِتِّينَ أَلْفًا مِنْ خِيَارِهِمْ ، فَقَالَ : يَا رَبِّ ، هَؤُلَاءِ الْأَشْرَارُ فَمَا بِالْأَخْيَارِ ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ : دَاهَنُوا أَهْلَ الْمَعَاصِي فَلَمْ يَغْضَبُوا لِعِصْيِي .
 امام باقر علیه السلام : خداوند متعال به شعیب پیامبر وحی فرمود که : من صد هزار نفر از مردم تو را عذاب خواهم کرد : چهل هزار نفر بدکار را ، شصت هزار نفر از نیکانشان را . شعیب عرض کرد : پروردگارا! بدکاران سزاوارند اما نیکان چرا؟ خداوند عز و جل به او وحی فرمود که : آنان با گنهکاران راه آمدند و به خاطر خشم من به خشم نیامدند .
 مشکاه الأنوار : ۱۰۴/۲۳۸ .

حدیث ۵۵۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الدُّنْيَا عِنْدَ الْعُلَمَاءِ مِثْلُ الظِّلِّ .
 امام باقر علیه السلام : دنیا در نظر دانشمندان مانند سایه است .
 بحار الأنوار : ۱۲۶/۱۲۳/۷۳ .

حدیث ۵۵۴

امام باقر علیه السلام :

أَنْزَلَ الدُّنْيَا كَمَنْزِلِ نَزْلَتِهِ ثُمَّ ارْتَحَلَتْ عَنْهُ ، أَوْ كَمَالٍ وَجَدْتَهُ فِي مَنَامِكَ فَاسْتَيْقَظْتَ وَلَيْسَ مَعَكَ مِنْهُ شَيْءٌ ، إِنِّي (إِنَّمَا) صَرَبْتُ لَكَ هَذَا مَثَلًا لِأَنَّهَا عِنْدَ أَهْلِ اللَّبِّ وَالْعِلْمِ بِاللَّهِ كَفَيْءِ الظَّلَالِ .
 امام باقر علیه السلام : دنیا را چون منزلی بدان که در آن فرود آمده ای و سپس از آن می کوچی ؛ یا مانند مالی بدان که در عالم خواب یافته ای و چون بیدار شوی خبری از آن نیست . من این را به عنوان مَثَل برایت گفتم ؛ زیرا دنیا در نظر خردمندان و خداشناسان همانند جابه جا شدن سایه هاست .
 الکافی : ۲/۱۳۳/۱۶ .

حدیث ۵۵۵

امام باقر علیه السلام :

نِعْمَ الْعَوْنُ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ .

امام باقر علیه السلام : دنیا یاور خوبی برای آخرت است .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۲۷/۱۲۶ .

حدیث ۵۵۶

امام باقر علیه السلام :

وَاللَّهِ لَا يُلْتَمَعُ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي حَاجَتِهِ إِلَّا قَضَاهَا لَهُ .

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند هیچ بنده مؤمنی در حاجت خود به درگاه خداوند عز و جل اصرار نوردد، مگر آن که

حاجتش را بر آورد .

الکافی : ۲/۴۷۵/۳ .

حدیث ۵۵۷

امام باقر علیه السلام :

لَا تَسْتَكْبِرُوا شَيْئًا مِمَّا تَطْلُبُونَ، فَمَا عِنْدَ اللَّهِ أَكْثَرُ مِمَّا تُقَدِّرُونَ .

امام باقر علیه السلام : هیچ خواسته ای را زیاد شمارید ؛ زیرا آنچه نزد خداست بیش از آن است که می پندارید .

مکارم الأخلاق : ۲/۹۷/۲۲۷۵ .

حدیث ۵۵۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ يَسْأَلُ اللَّهَ الْحَاجَةَ فَيَكُونُ مِنْ شَأْنِهِ قَضَاؤُهَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ أَوْ إِلَى وَقْتٍ بَطِيءٍ ، فَيُذِنُ الْعَبْدُ ذَنْبًا فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِلْمَلَكِ : لَا تَقْضِ حَاجَتَهُ وَاحْرِمُهُ إِيَّاهَا ، فَإِنَّهُ تَعَرَّضَ لِسَخَطِي وَاسْتَوْجَبَ الْحِرْمَانَ مِنِّي .

امام باقر علیه السلام : [گاه] بنده حاجتی را از خداوند می خواهد و از شأن خداست که آن را در آینده ای نزدیک یا با تأخیر

بر آورده سازد ؛ اما بنده بعدا مرتکب گناهی می شود . پس، خداوند تبارک و تعالی به فرشته می گوید : حاجت او را بر میاور و او

را از آن محروم گردان ؛ زیرا او خود را در معرض خشم من نهاد و مستوجب محرومیت از سوی من شد .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۲۹/۱۱ .

حدیث ۵۵۹

امام باقر علیه السلام :

لَا تُحَقِّرُوا صَغِيرًا مِنْ حَوَائِجِكُمْ ؛ فَإِنَّ أَحَبَّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى أَسْأَلُهُمْ .

امام باقر علیه السلام : حاجتهای کوچک خود را خردو کم اهمیت شمارید ؛ زیرا محبوبترین مؤمنان نزد خداوند متعال کسی است

که بیشترین درخواست را داشته باشد .

مکارم الأخلاق : ۲/۹۷/۲۲۷۵ .

حدیث ۵۶۰

امام باقر علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ دُعَاؤُهُ فِي الرَّخَاءِ نَحْوًا مِنْ دُعَائِهِ فِي الشَّدَّةِ .

امام باقر علیه السلام : سزاوار است که مؤمن هنگام آسایش همان گونه دعا کند که هنگام گرفتاری .

الکافی : ۲/۴۸۸/۱ .

حدیث ۵۶۱

امام باقر علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الْأَخْلَاقِ - : الصَّبْرُ وَالسَّمَاخَةُ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که برترین خوبیها کدام است - فرمود : شکیبایی و بخشندگی .

بحار الأنوار : ۳۶/۳۵۸/۲۲۸ .

حدیث ۵۶۲

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «کسی که در این دنیا کور باشد در آخرت نیز کور است» - فرمود : کسی که آفرینش آسمانها و

زمین و گردش شب و روز و چرخش خورشید و ماه و دیگر نشانه های شگفت آور او را به این نکته رهنمون نشود که در پس همه

اینها خبر بسیار بزرگتری هست «در آخرت نیز کور است»، یعنی خدا می گوید: از مشاهده آنچه ندیده ، کور است و ره گم کرده

تر.

الإسراء : ۷۲ .

حدیث ۵۶۳

امام باقر علیه السلام :

- وَقَدْ سَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ عُلَمَاءِ أَهْلِ الشَّامِ : ... فَالْشَّيْءُ خَلَقَهُ مِنْ شَيْءٍ أَوْ مِنْ لَاشَيْءٍ ؟ - : خَلَقَ الشَّيْءَ لَا مِنْ شَيْءٍ كَانَ قَبْلَهُ . وَلَوْ خَلَقَ

الشَّيْءَ مِنْ شَيْءٍ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ انْقِطَاعٌ أَبَدًا ، وَلَمْ يَزَلِ اللَّهُ إِذَا وَمَعَهُ شَيْءٌ ، وَلَكِنْ كَانَ اللَّهُ وَلَا شَيْءَ مَعَهُ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به یکی از علمای شام که از ایشان پرسید: ... پس اشیاء را از چیزی آفریده است یا از هیچ ؟ - فرمود :

اشیاء را آفرید نه از چیزی که پیش از آن وجود داشته باشد. اگر شیء را از شیء آفریده باشد، هرگز میان او و اشیاء انقطاع نبوده

و همواره چیزی با خدا می باشد . حال آن که خدا بوده و چیزی با او نبوده است .

التوحيد : ۶۶/۲۰

حدیث ۵۶۴

امام باقر علیه السلام :

لَعَلَّكَ تَرَى أَنَّ اللَّهَ إِنَّمَا خَلَقَ هَذَا الْعَالَمَ الْوَاحِدَ ، وَتَرَى أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَخْلُقْ بَشَرًا غَيْرَكُمْ ! بَلَى وَاللَّهِ ، لَقَدْ خَلَقَ اللَّهُ أَلْفَ أَلْفِ عَالَمٍ ، وَأَلْفَ أَلْفِ آدَمَ ، أَنْتَ فِي آخِرِ تِلْكَ الْعَوَالِمِ وَأَوْلَئِكَ الْأَدَمِيِّينَ .

امام باقر علیه السلام : شاید فکر می کنی که خداوند فقط همین یک عالم را آفریده و بشری جز شما خلق نکرده است ؛ به خدا سوگند که خداوند هزار هزار عالم و هزار هزار آدم بیافریده که تو در آخرین آن عالمها و آن آدمیان هستی .
التوحید : ۲۷۷/۲ .

حدیث ۵۶۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ... خَلَقَ الْأَشْيَاءَ لَا مِنْ شَيْءٍ ، وَمَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ الْأَشْيَاءَ مِنْ شَيْءٍ فَقَدْ كَفَرَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ... موجودات را بیافرید اما نه از چیزی، و هر کس بگوید که خداوند متعال موجودات را از چیزی آفریده کافر است .
علل الشرائع : ۶۰۷ / ۸۱ .

حدیث ۵۶۶

امام باقر علیه السلام :

أَوَّلُ شَيْءٍ خَلَقَهُ مِنْ خَلْقِهِ الشَّيْءُ الَّذِي جَمِيعُ الْأَشْيَاءِ مِنْهُ ، وَهُوَ الْمَاءُ .

امام باقر علیه السلام : نخستین چیزی که خدا آفرید و همه چیزهای دیگر از او به وجود آمد، آب بود .
التوحید : ۶۷/۲۰ .

حدیث ۵۶۷

امام باقر علیه السلام :

كَانُوا قَبْلَ نُوحٍ أُمَّةً وَاحِدَةً عَلَى فِطْرَةِ اللَّهِ لَا مُهْتَدِينَ وَلَا ضَلَالًا ، فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ .

امام باقر علیه السلام : پیش از نوح، مردم یک امت بودند و بر سرشت خدایی ؛ نه رهیافته و نه گمراه . پس خداوند پیامبران را برانگیخت .
مجمع البیان : ۲/۵۴۳ .

حدیث ۵۶۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَاجَّةِ إِلَى مَنْ أَصَابَ مَالَهُ حَدِيثًا كَمَثَلِ الدَّرْهِمِ فِي فَمِ الْأَفْعَى : أَنْتَ إِلَيْهِ مُحَوِّجٌ وَأَنْتَ مِنْهَا عَلَى خَطَرٍ .

امام باقر علیه السلام : حکایت کسی که نیازمند نوکیسه باشد، حکایت درهمی است که در دهان افعی است، که هم به آن نیاز داری و هم از افعی در خطری .
تحف العقول : ۲۹۴ .

حدیث ۵۶۹

امام باقر علیه السلام :

أَيُّمَا مُسْلِمٍ أَتَى مُسْلِمًا - زَائِرًا أَوْ طَالِبًا حَاجَةٍ وَهُوَ فِي مَنْزِلِهِ - فَاسْتَأْذَنَ لَهُ وَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ ، لَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَتَّى يَلْتَقِيَا .
 امام باقر علیه السلام : هرگاه مسلمانی برای دیدار مسلمانی دیگر یا حاجت خواهی از او به منزل وی رود و اجازه ورود بخواهد و او بیرون نیاید ، تا زمانی که همدیگر را دیدار کنند ، پیوسته در لعنت خداوند عز و جل باشد .
 الکافی : ۲/۳۶۵/۴ .

حدیث ۵۷۰

امام باقر علیه السلام :

- وَقَدْ سَأَلَهُ أَبُو بَصِيرٍ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ : «وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا» - : هِيَ طَاعَةُ اللَّهِ وَمَعْرِفَةُ الْإِمَامِ .
 امام باقر علیه السلام - در پاسخ به سؤال ابوبصیر از آیه «و به هر کس حکمت عطا شود خوبی فراوان داده شده است» - : مراد از حکمت، فرمانبری از خدا و شناخت امام است .
 بحار الأنوار : ۱/۲۱۵/۲۲

حدیث ۵۷۱

امام باقر علیه السلام :

مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى أُخِيهِ الْمُؤْمِنِ أَنْ يُشْبِعَ جَوْعَتَهُ ، وَيُؤَارِيَ عَوْرَتَهُ ، وَيُفَرِّجَ عَنْهُ كُرْبَتَهُ ، وَيَقْضِيَ دَيْنَهُ ، فَإِذَا مَاتَ خَلَفَهُ فِي أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ .
 امام باقر علیه السلام : از حقوق مؤمن بر مؤمن این است که گرسنگی او را بزدايد ، بدن برهنه اش را بپوشاند ، اندوهش را برطرف سازد، قرضش را بپردازد و پس از مرگش به زن و فرزندان او رسیدگی کند .
 الکافی : ۲/۱۶۹/۱ .

حدیث ۵۷۲

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا حَضَرَتْ أَبِي عَلِيَّ ابْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْوَفَاءُ ضَمَّنِي إِلَى صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ : أَيُّ بَيْتِي ، أَوْ صَيْكُ بِمَا أَوْصَانِي أَبِي حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاءُ - وَبِمَا ذَكَرَ أَنَّ أَبَاهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْصَاهُ بِهِ - : أَيُّ بَيْتِي ، أَصْبِرُ عَلَى الْحَقِّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا .
 امام باقر علیه السلام : چون هنگام رحلت پدرم علی بن الحسین علیه السلام فرا رسید، مرا در آغوش گرفت و فرمود : فرزندم ! من به تو همان سفارشی را می کنم که پدرم در هنگام فرا رسیدن رحلتش به من کرد و فرمود که پدر او نیز به وی همان سفارش را کرده است : فرزندم ! حق را تحمل کن هرچند تلخ باشد .
 بحار الأنوار : ۷۰/۱۸۴/۵۲ .

حدیث ۵۷۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْحَسَدَ لَيَأْكُلُ الْإِيمَانَ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .

امام باقر علیه السلام : هر آینه حسد ایمان را می خورد، همان گونه که آتش هیزم را می خورد .

الکافی : ۲/۳۰۶/۱

حدیث ۵۷۴

امام باقر علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : كُفْلُ مُحَاسَبٍ مُعَذَّبٌ ، فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَأَيْنَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا» ؟ قَالَ : ذَلِكَ الْعَرِضُ ، يَعْنِي التَّصَفُّحَ .

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : هر که حسابرسی شود عذاب شدنی است . کسی به آن حضرت عرض کرد : ای رسول خدا ! پس این سخن خداوند عز و جل چه می شود که : «آسان حسابرسی خواهد شد» ؟ پیامبر فرمود : آن، یک دیدن و مرور است، یعنی تورقی بیش نیست .

معانی الأخبار : ۲۶۲/۱ .

حدیث ۵۷۵

امام باقر علیه السلام :

قَرَأْتُ فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُمَسِّي حَزِينًا وَيُصْبِحُ حَزِينًا ، وَلَا يَصْلُحُ لَهُ إِلَّا ذَلِكَ .

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام خواندم که مؤمن بام و شامش را به اندوه می گذراند و جز این به صلاح او نیست .
التمحيص : ۴۴/۵۵ .

حدیث ۵۷۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا أَصَابَ مَالًا مِنْ حَرَامٍ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ حَجٌّ وَلَا عُمْرَةٌ وَلَا صَلَةٌ رَجِمَ حَتَّى أَنَّهُ يَفْسُدُ فِيهِ الْفَرْجُ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه انسان مالی از حرام به دست آورد نه حجتی از او پذیرفته شود ، نه عمره ای و نه صله رحمی و حتی در ازدواج و زناشویی او تأثیر سوء می گذارد .

الأمالی للطوسی : ۶۸۰/۱۴۴۷ .

حدیث ۵۷۷

امام باقر علیه السلام :

مَثَلُ الْحَرِيصِ عَلَى الدُّنْيَا مَثَلُ دُودَةِ الْقَرِّ : كُلَّمَا أَزْدَادَتْ مِنَ الْقَرِّ عَلَى نَفْسِهَا لَفًا كَانَ أَبْعَدَ لَهَا مِنَ الْخُرُوجِ ، حَتَّى تَمُوتَ عَمَّا .

امام باقر علیه السلام : حکایت آزمند به دنیا، حکایت کرم ابریشم است که هرچه بیشتر ابریشم بر خود می تند ، با بیرون آمدن از پیله بیشتر فاصله می گیرد تا آن که سرانجام دق مرگ می شود .

الکافی : ۲/۳۱۶/۷

حدیث ۵۷۸

امام باقر علیه السلام :

مَنْ حَمَلَ السَّلَاحَ بِاللَّيْلِ فَهُوَ مُحَارِبٌ ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلًا لَيْسَ مِنْ أَهْلِ الرَّيْبِ .

امام باقر علیه السلام : هر کس شبانه با خود سلاح حمل کند محارب است مگر آن که کسی باشد که نتوان به او مشکوک شد.
الکافی : ۷/۲۴۶/۶ ، تهذیب الأحکام : ۱۰/۱۳۴/۵۳۰ .

حدیث ۵۷۹

امام باقر علیه السلام :

إِذَا دَخَلَ عَلَيْكَ رَجُلٌ يُرِيدُ أَهْلَكَ وَمَا تَمْلِكُ فَابْدُرْهُ بِالضَّرْبِ إِنْ اسْتَطَعْتَ ، فَإِنَّ اللَّصَّ مُحَارِبٌ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ فَأَقْتُلْهُ فَمَا تَبَعَكَ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ عَلَيَّ

امام باقر علیه السلام : اگر مردی به خانه ات وارد شد و قصد تجاوز به زن و اموال را داشت اگر توانستی ، در ضربه زدن به او پیشدستی کن ، زیرا چنین دزدی محارب با خدا و پیامبر اوست ؛ پس او را بکش و اگر پیامدی برایت داشت به عهده من .
قرب الأسناد : ص ۱۵۸ ح ۵۷۷ .

حدیث ۵۸۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَقُولُ : لَمَّا أَنْ يَخْطَفَنِي الطَّيْرُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَقُولَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا لَمْ يَقُلْ ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ : الْحَرْبُ خُدْعَةٌ ، وَيَقُولُ : تَكَلَّمُوا بِمَا أَرَدْتُمْ .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام می فرمود : اگر پرنده [شکاری] مرا برباید خوشتر دارم تا سخنی را به پیامبر نسبت دهم که نفرموده است . شنیدم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در جنگ خندق می فرمود: جنگ یعنی خدعه و نیرنگ و می فرمود : هر چه می خواهید بگوئید .
وسائل الشیعه : ۱۱/۱۰۲/۱ .

حدیث ۵۸۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَرَ قَبْرَ أَنْ يُضْرَبَ رَجُلًا - حَدًّا ، فَعُلِظَ قَبْرُ فَرَادَةَ ثَلَاثَةَ أَشْوَاطٍ ، فَأَقَادَهُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ قَبْرِ ثَلَاثَةِ أَشْوَاطٍ .

امام باقر علیه السلام : امیرالمؤمنین علیه السلام به قبر دستور داد مردی را حد بزند . قبر از روی عصبانیت سه تازیانه بیشتر زد . علی علیه السلام قبر را با سه تازیانه قصاص کرد .
الکافی : ۷/۲۶۰/۱ ، تهذیب الأحکام : ۱۰/۱۴۸/۵۸۷ نحوه .

حدیث ۵۸۲

امام باقر علیه السلام :

فِي ثَلَاثَةِ شَهَادَاتٍ عَلَى رَجُلٍ بِالزَّوْنِ، فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيْنَ الرَّابِعُ ؟ فَقَالُوا : الْآنَ يَجِيءُ ، فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : حُدُّوهُمْ ، فَلَيْسَ فِي الْحُدُودِ نَظْرَةٌ سَاعَةً .

امام باقر علیه السلام : سه نفر شهادت دادند که مردی زنا کرده است . امیر المؤمنین علیه السلام فرمود : نفر چهارم کجاست ؟ گفتند : الان می آید . امیر المؤمنین علیه السلام فرمود : این سه نفر را حدّ [قذف] بزنید ؛ زیرا در حدود حتی یک لحظه مهلت روا نیست .
الکافی : ۷/۲۱۰/۴ .

حدیث ۵۸۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ... جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ حَدًّا ، وَجَعَلَ عَلَيْهِ دَلِيلًا يَدُلُّ عَلَيْهِ ، وَجَعَلَ عَلَى مَنْ تَعَدَّى ذَلِكَ الْحَدَّ حَدًّا .
امام باقر علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ... برای هر چیزی حدّ و مرزی قرار داده و برای نشان دادن آن مرز ، نشانه ای گذاشته است و برای کسی که از آن مرز فراتر رود، حدّ [مجازات] معین کرده است .
الکافی : ۱/۵۹/۲ .

حدیث ۵۸۴

امام باقر علیه السلام :

مَا وَرَدَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَدِيثِ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فَلَا تَنْتَ لَهُ قُلُوبُكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ فَأَقْبَلُوهُ ، وَمَا أَشْمَأَزَّتْ مِنْهُ قُلُوبُكُمْ وَأَنْكَرْتُمُوهُ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى الْعَالِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .
امام باقر علیه السلام : هر حدیثی که از قول آل محمد، صلوات الله علیهم، به شما رسید و دل‌هایتان در برابرش نرم شد و با آن احساس آشنایی کردید آن را بپذیرید و اگر دل‌هایتان از آن رمید و آن را بیگانه حس کردید [صحت و سقم] آن را به خدا و پیامبر و عالم از خاندان محمد صلی الله علیه و آله موکول کنید .
بصائر الدرجات : ۲۱/۱ .

حدیث ۵۸۵

امام باقر علیه السلام :

لِحَدِيثٍ وَاحِدٍ تَأْخُذُهُ عَنْ صَادِقٍ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .
امام باقر علیه السلام : هر آینه یک حدیث که از فردی راستگو فراگیری، برای تو بهتر از تمام دنیا است .
الأمالی للمفید : ۴۲/۱۰ .

حدیث ۵۸۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ حَدِيثَنَا يُحْيِي الْقُلُوبَ .
امام باقر علیه السلام : همانا حدیث و سخن ما دل‌هارا زنده می کند .

بحار الأنوار : ۲/۱۴۴/۵ .

حدیث ۵۸۷

امام باقر علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ - : أَنْ يَقُولُوا مَا يَعْلَمُونَ ، وَيَقِفُوا عِنْدَمَا لَا يَعْلَمُونَ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به سؤال از حجت خدا بر بندگان - فرمود : این است که آنچه می دانند بگویند و از اظهار نظر پیرامون آنچه نمی دانند خودداری ورزند.

التوحید : ۴۵۹/۲۷

حدیث ۵۸۸

امام باقر علیه السلام :

مَا يُعْبَأُ بِمَنْ يُؤْتَمُّ هَذَا الْبَيْتِ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ : وَرَعٌ يَخْرِجُهُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ تَعَالَى ، وَحِلْمٌ يَمْلِكُ بِهِ غَضَبَهُ ، وَحُسْنُ الصَّحَابَةِ لِمَنْ صَحِبَهُ .

امام باقر علیه السلام : کسی که این خانه را زیارت کند، اگر سه خصلت در او نباشد، ارزش ندارد: ورعی که او را از معاصی خداوند متعال باز دارد، حلمی که با آن خشمش را مهار کند و حسن معاشرت با کسی که با وی همنشینی دارد.

الخصال : ۱۴۸/۱۸۰ .

حدیث ۵۸۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا أَمْرُ النَّاسِ : أَنْ يَأْتُوا هَذِهِ الْأَحْجَارَ فَيَتَطَوَّفُوا بِهَا ، ثُمَّ يَأْتُونَنَا فَيُخْبِرُونَا بِوَلَايَتِهِمْ ، وَيَعْرِضُوا عَلَيْنَا نُصْرَتَهُمْ .

امام باقر علیه السلام : مردم فرمان دارند که بیایند و بر گرد این سنگها بگردند و پس از آن نزد ما بیایند و نسبت به ما اظهار ولایت و دوستی کنند و هواداری شان را از ما اعلام نمایند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۲۶۲/۳۰ .

حدیث ۵۹۰

امام باقر علیه السلام :

تَمَامُ الْحَجِّ لِقَاءَ الْإِمَامِ .

امام باقر علیه السلام : تمامیت حج به ملاقات کردن با امام است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۲۶۲/۲۹

حدیث ۵۹۱

امام باقر علیه السلام :

الْحَجُّ تَسْكِينُ الْقُلُوبِ .

امام باقر علیه السلام: حَجَّ، آرامش بخش دلهاست.

الأمالی للطوسی : ۲۹۶/۵۸۲ .

حدیث ۵۹۲

امام باقر علیه السلام :

أَنَّه [عَلِيًّا] كَانَ يَعْزِضُ السَّجُونَ فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ؛ فَمَنْ كَانَ عَلَيْهِ حَدٌّ أَقَامَهُ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ حَدٌّ خَلَى سَبِيلَهُ .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام هر جمعه از زندانیان بازدید می کرد. اگر کسی محکوم به خوردن حد بود حد را بر او جاری می ساخت و اگر مستحق حد نبود آزادش می کرد.

دعائم الإسلام : ۲/۴۴۳/۱۵۴۴ .

حدیث ۵۹۳

امام باقر علیه السلام :

- فِي رَجُلٍ أَمَرَ رَجُلًا بِقَتْلِ رَجُلٍ فَقَتَلَهُ - : يُقْتَلُ بِهِ الَّذِي قَتَلَهُ ، وَيُحْبَسُ الْأَمْرُ بِقَتْلِهِ فِي السَّجْنِ حَتَّى يَمُوتَ .

امام باقر علیه السلام - درباره مردی که به کسی دستور قتل دیگری را داده و او وی را به قتل رسانیده باشد - فرمود : قاتل کشته می شود و آن که دستور قتل داده در زندان نگاه داشته می شود تا بمیرد.

الکافی : ۷/۲۸۵/۱ .

حدیث ۵۹۴

امام باقر علیه السلام :

وَاللَّهِ ، مَا مَعَنَا مِنَ اللَّهِ بَرَاءَةٌ ، وَلَا بَيْنُنَا وَبَيْنَ اللَّهِ قَرَابَةٌ ، وَلَا لَنَا عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ ، وَلَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ ، فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعًا لِلَّهِ تَنَفَعَهُ وَلَا يَتُّنَا ، وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ عَاصِيًا لِلَّهِ لَمْ تَنْفَعَهُ وَلَا يَتُّنَا . وَيَحْكُمُ لَا تَعْتَرُوا ! وَيَحْكُمُ لَا تَعْتَرُوا !

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند ما از جانب خدا امان نامه ای [برای شما] نداریم و میان ما و خداوند خویشی نیست و ما را بر خدا حجتی نباشد و جز با طاعت به خدا نزدیک نشویم. پس، هر کدام شما که فرمانبردار خدا باشد ولایت ما سودش رساند و هر کدام شما که خدا را نافرمانی کند ولایت ما سودش نرساند. وای بر شما، غرّه نشوید! وای بر شما، غرّه نشوید!

وسائل الشیعة : ۱۱/۱۸۵/۴ .

حدیث ۵۹۵

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «هر آینه به دستاویز استوار چنگ زده است» - فرمود : آن دستاویز استوار، دوستی ما خاندان است.

البقرة : ۲۵۶ .

حدیث ۵۹۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِيالْجَمَاعَةِ بِلا رَفَثٍ ، الْمَتْوَحِّدَ بِالْفِكْرَةِ ، الْمَتْحَلِّيَّ بِالصَّبْرِ ، الْمُتَبَاهِيَّ بِالصَّلَاةِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند دوست دارد کسی را که با مردم مزاح کند اما سخن زشت به زبان نیاورد و نیز کسی را که اندیشه ای یکتاپرست داشته باشد و کسی را که آراسته به خصلت شکیبایی باشد و کسی را که به نماز خواندن افتخار کند.
المحاسن : ۱/۴۵۶/۱۰۵۶ .

حدیث ۵۹۷

امام باقر علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَا آمَنَ بِي مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وَجَارُهُ جَائِعٌ . قَالَ : وَمَا مِنْ أَهْلِ قَرِيْبَةٍ يَبِيْتُ وَفِيهِمْ جَائِعٌ ، يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به من ایمان نیاورده است آن که شب را با شکم سیر بخوابد و همسایه اش گرسنه باشد. فرمود: اهل هر آبادی که شب را بگذرانند و در میان ایشان گرسنه ای باشد ، روز قیامت خداوند به آنان نظر رحمت نمی افکند.
الکافی : ۲/۶۶۸/۱۴ .

حدیث ۵۹۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا يُحْرَقُونَ فِي (ب)النَّارِ حَتَّى إِذَا صَارُوا حُمَمًا (حَمِيمًا) أَذْرَكَتْهُمُ الشَّفَاعَةُ .

امام باقر علیه السلام : گروهی از مردم در آتش می سوزند و خوب که گداختند (خالص شدند) شفاعت به سراغشان می آید.
الزهد للحسين بن سعيد : ۹۶/۲۶۰ .

حدیث ۵۹۹

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا قَالَ لَهُ رَجُلٌ : إِنِّي ضَعِيفُ الْعَمَلِ قَلِيلُ الصِّيَالَةِ قَلِيلُ الصَّوْمِ ، وَلَكِنْ أَرْجُو أَنْ لَا أَكُلَ إِلَّا حَلَالًا ، وَلَا أَنْكِحَ إِلَّا حَلَالًا . - وَأَيُّ جِهَادٍ أَفْضَلُ مِنْ عَفَّةِ بَطْنٍ وَفَرَجٍ !؟

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به کسی که عرض کرد: من در عمل ناتوانم و نماز و روزه کم به جا می آورم اما سعی می کنم جز حلال نخورم و جز با حلال نزدیکی نکنم - فرمود : چه جهادی برتر از پاک نگهداشتن شکم و شرمگاه؟!
المحاسن : ۱/۴۵۵/۱۰۵۲ .

حدیث ۶۰۰

امام باقر علیه السلام :

لَا فَضِيلَةَ كَالْجِهَادِ ، وَلَا جِهَادَ كُمُجَاهِدَةِ الْهَوَى .

امام باقر علیه السلام : هیچ فضیلتی چون جهاد نیست و هیچ جهادی مانند مبارزه با هوای نفس نمی باشد .

تحف العقول : ۲۸۶ .

از ۷۸۶ تا ۶۰۱

حدیث ۶۰۱

امام باقر علیه السلام :
 أَوْلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا إِلَى الْجَنَّةِ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ .
 امام باقر علیه السلام : نخستین وارد شوندگان به بهشت، نیکوکارانند.
 الأُمالی للصدوق : ۳۲۶/۳۸۳ .

حدیث ۶۰۲

امام باقر علیه السلام :
 الْجَنَّةُ مَحْفُوفَةٌ بِالْمَكَارِهِ وَالصَّبْرِ ، فَمَنْ صَبَرَ عَلَى الْمَكَارِهِ فِي الدُّنْيَا دَخَلَ الْجَنَّةَ . وَجَهَنَّمَ مَحْفُوفَةٌ بِاللَّذَاتِ وَالشَّهَوَاتِ ، فَمَنْ أَعْطَى نَفْسَهُ لَذَّتْهَا وَشَهَوَاتَهَا دَخَلَ النَّارَ .
 امام باقر علیه السلام : بهشت در احاطه ناملايمات و بردباری است؛ پس، هر که در دنیا بر ناملايمات صبر کند به بهشت می رود؛ و دوزخ در احاطه لذتها و خواهشهای نفس است؛ پس هر که لذت و خواهش نفس را برآورده کند به دوزخ می رود.
 الکافی : ۲/۸۹/۷ .
 قَالَ الْمَجْلِسِيُّ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ : مَضْمُونُ الْخَبْرِ مَتَّقْ عَلَيْهِ بَيْنَ الْخَاصَّةِ وَالْعَامَّةِ . (مرآة العقول : ۸/۱۳۲) .

حدیث ۶۰۳

امام باقر علیه السلام :
 الْجُبُّ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْكَلَ وَيَشْرَبَ ، غَسَلَ يَدَهُ وَتَمَضَّمَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ ، وَأَكَلَ وَشَرِبَ .
 امام باقر علیه السلام : انسان جنب هر گاه بخورد چیزی بخورد و بیاشامد، دست و صورت خود را بشوید و آب در دهان بگرداند، آن گاه بخورد و بیاشامد.
 وسائل الشیعة: ۱/۴۹۵/۱ .

حدیث ۶۰۴

امام باقر علیه السلام :
 الصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ ، لِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ .
 امام باقر علیه السلام : در روز جمعه [ثواب] صدقه دو چندان می شود؛ زیرا روز جمعه بر دیگر روزها فضیلت دارد.
 ثواب الأعمال : ۲۲۰/۱ .

حدیث ۶۰۵

امام باقر علیه السلام :

الْخَيْرُ وَالشَّرُّ يُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .

امام باقر علیه السلام : خیر و شر ، در روز جمعه دوچندان می شود.

بحار الأنوار: ۸۹/۲۸۳/۲۸.

حدیث ۶۰۶

امام باقر علیه السلام :

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ فِي رَحْلِهِ فَلْيَقْعُدْ حَيْثُ يَأْمُرُهُ صَاحِبُ الرَّحْلِ ،

فَإِنَّ صَاحِبَ الرَّحْلِ أَعْرَفُ بِعَوْرَةِ بَيْتِهِ مِنَ الدَّخْلِ عَلَيْهِ .

امام باقر علیه السلام : هر گاه یکی از شما به منزل برادر خود وارد می شود باید هر جا که صاحبخانه گفت همان جا بنشیند؛ چون

صاحبخانه به موقعیت خانه خود آشناتر از میهمان است .

قرب الإسناد : ۶۹/۲۲۲.

حدیث ۶۰۷

امام باقر علیه السلام :

أَشَدُّ الْجَزَعِ الصُّرَاخُ بِالْوَيْلِ وَالْعَوِيلِ ، وَلَطْمُ الْوَجْهِ وَالصَّدْرِ ، وَجَزُّ الشَّعْرِ . وَمَنْ أَقَامَ النَّوَاحَةَ فَقَدْ تَرَكَ الصَّبْرَ .

امام باقر علیه السلام : بدترین نوع بیتابی سر دادن فغان و شیون و زدن بر سر و سینه و کندن موهاست. کسی که نوحه گری به راه

اندازد، شکیبایی را ترک کرده است.

مسکن الفؤاد : ۹۹.

حدیث ۶۰۸

امام باقر علیه السلام :

أَصْحَابُ الْقَائِمِ ثَلَاثُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ عَشَرَ رَجُلًا أَوْلَادُ الْعَجَمِ ، بَعْضُهُمْ يُحْمَلُ فِي السَّحَابِ نَهَارًا يُعْرَفُ بِاسْمِهِ وَأَسْمِ أَبِيهِ وَنَسَبِهِ وَحَلِيَّتِهِ ،

وَبَعْضُهُمْ نَائِمٌ عَلَى فِرَاشِهِ فَيُؤَافِيهِ فِي مَكَّةَ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ .

امام باقر علیه السلام : یاران قائم سیصد و سیزده نفر از فرزندان عجم اند . برخی از آنها در روز با ابرها این سو و آن سو برده می

شوند و با نام و نام پدر ، نسب و زیورآلاتشان شناخته می شوند و شماری دیگر در رختخواب خود آرمیده اند و بدون تعیین وقت

در کنار قائم در مکه حضور به هم می رسانند .

الغیبة للنعمانی : ص ۳۲۹ .

حدیث ۶۰۹

امام باقر علیه السلام :

مَنْ بَلَغَهُ ثَوَابٌ مِنَ اللَّهِ عَلَى عَمَلٍ ، فَعَمِلَ ذَلِكَ الْعَمَلَ الْتِمَاسَ ذَلِكَ الثَّوَابِ أَوْ تَيْهَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنِ الْحَدِيثُ كَمَا بَلَغَهُ .

امام باقر علیه السلام : هر کس شنیده باشد که خداوند برای انجام عملی پاداش می دهد و برای دست یافتن به آن پاداش، آن کار را

بکند به او داده می شود، هر چند حدیث، آن گونه نباشد که به او رسیده است.

الکافی : ۲/۸۷/۲ .

حدیث ۶۱۰

امام باقر علیه السلام :

- وقد سأله شيخ من النخع : إني لم أزل واليا منذ زمن الحجاج إلى يومي هذا، فهل لي من توبه؟ قال : فسكت، ثم أعدت عليه ، فقال - : لا ، حتى تؤدّي إلى كلّ ذى حقّ حقّه .

امام باقر علیه السلام - که ابتدا در پاسخ به یکی از بزرگان نخع که گفت: «من از زمان حجاج تاکنون والی هستم آیا توبه من پذیرفته می شود؟» خاموش ماند، پس از آنکه او سخنش را تکرار کرد - فرمود : نه، مگر آن که حقّ هر حقداری را به او برگردانی.

الکافی : ۲/۳۳۱/۳ .

حدیث ۶۱۱

امام باقر علیه السلام :

لا والله ما أَرَادَ اللهُ تَعَالَى مِنَ النَّاسِ إِلَّا خَصَلْتَيْنِ : أَنْ يُقْرَوا لَهُ بِالنَّعَمِ فَيَزِيدَهُمْ ، وبِالذُّنُوبِ فَيَغْفِرَها لَهُمْ .

امام باقر علیه السلام : سوگند به خدا که خداوند متعال از مردم جز دو کار نخواسته است: به نعمتهای او اعتراف کنند تا آنان را نعمت فروتر دهد و به گناهان اقرار ورزند تا گناهانشان را ببامرزد.

الکافی : ۲/۴۲۶/۲ .

حدیث ۶۱۲

امام باقر علیه السلام :

والله ، ما يَنْجُو مِنَ الذَّنْبِ إِلَّا مَنْ أَقْرَبَ بِهِ .

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند تنها آن کس از گناه می رهد که به آن اعتراف کند.

بحار الأنوار : ۶/۳۶/۵۶ .

حدیث ۶۱۳

امام باقر علیه السلام :

إِذَا بَلَغَتِ النَّفْسُ هَذِهِ - وَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى خَلْقِهِ - لَمْ يَكُنْ لِلْعَالَمِ تَوْبَةً ، وَكَانَتْ لِلْجَاهِلِ تَوْبَةً .

امام باقر علیه السلام - پس از آنکه با دست خود به خلقش اشاره کرد - فرمود: هر گاه جان به این جا برسد عالم [راهی برای] توبه ندارد و جاهل دارد.

الکافی : ۲/۴۴۰/۳ .

حدیث ۶۱۴

امام باقر علیه السلام :

تَقُولُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، إِذَا نَظَرْتَ إِلَى الْمُبْتَلَى مِنْ غَيْرِ أَنْ تُسَمِعَهُ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَلَوْ شَاءَ فَعَلَ . مَنْ قَالَ ذَلِكَ لَمْ يُصِبْهُ ذَلِكَ الْبَلَاءُ أَبَدًا .

امام باقر علیه السلام : هرگاه بلازده ای را دیدی به گونه ای که او نشنود سه بار بگو: «سپاس و ستایش خدایی را که به بلای تو گرفتارم نکرد که اگر می خواست می توانست چنین کند». هر کس این جمله را بگوید هرگز به آن بلا دچار نمی گردد.
بحار الأنوار : ۷۱/۳۴/۱۵.

حدیث ۶۱۵

امام باقر علیه السلام :

كُلَّمَا أَزْدَادَ الْعَبْدُ إِيْمَانًا أَزْدَادَ ضِيقَافِي مَعِيشَتِهِ .

امام باقر علیه السلام : هر چه بر ایمان بنده افزوده شود زندگی او سخت تر و تنگتر می شود.
جامع الأخبار : ۳۱۴/۸۷۴.

حدیث ۶۱۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ أَنْ يُكْرِمَ عَبْدًا وَلَهُ عِنْدَهُ ذَنْبٌ ابْتِلَاهُ بِالسُّقْمِ ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَبِالْحَاجَةِ ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ شَدَّدَ عَلَيْهِ عِنْدَ الْمَوْتِ . وَإِذَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ أَنْ يُهَيِّنَ عَبْدًا وَلَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةٌ أَصَحَّ بَدَنُهُ ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ وَسَّعَ عَلَيْهِ فِي مَعِيشَتِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ هَوَّنَ عَلَيْهِ الْمَوْتَ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه خداوند تبارک و تعالی بنایش این باشد که بنده ای را گرامی بدارد و آن بنده گناهی کرده باشد او را به بیماری مبتلا- می گرداند، اگر چنین نکرد به فقر و نیازمندی دچارش می سازد و اگر این را هم نکرد هنگام جان کندن بر او سخت می گیرد. و اگر بنایش این باشد که بنده ای را خوار و بیمقدار سازد و او کاری نیک نزد خدا داشته باشد، تن سالم به او می دهد، اگر چنین نکرد زندگی اش را فراخ می گرداند و اگر این را هم نکرد مرگ را بر او آسان می سازد.
أعلام الدین : ۴۳۳.

حدیث ۶۱۷

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَتَعَاهَدُ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ كَمَا يَتَعَاهَدُ الرَّجُلُ أَهْلَهُ بِالْهَدِيَّةِ مِنَ الْغِيَّةِ ، وَيَحْمِيهِ الدُّنْيَا كَمَا يَحْمِيهِ الطَّيِّبُ الْمَرِيضَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل مؤمن را با بلا و سختی می نوازد، همچنان که مرد خانه با آوردن هدیه از سفر، خانواده خود را می نوازد، و او را از دنیا پرهیز می دهد، همچنان که پزشک بیمار را پرهیز می دهد .
الكافی : ۲/۲۵۵/۱۷.

حدیث ۶۱۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُبْتَلَى بِكُلِّ بَلِيَّةٍ وَيَمُوتُ بِكُلِّ مَيْتَةٍ إِلَّا أَنَّهُ لَا يَقْتُلُ نَفْسَهُ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن ، هر نوع گرفتاری پیدا می کند و به هر گونه مرگی می میرد ، اما خودکشی نمی کند .
الکافی : ۲ / ۲۵۴ / ۱۲ .

حدیث ۶۱۹

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ عَيْنٍ بَاكِيَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غَيْرَ ثَلَاثٍ : عَيْنٌ سَهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ فَاضَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ .

امام باقر علیه السلام : روز رستاخیز همه چشمها گریانند مگر سه چشم: چشمی که در راه خدا شب را نخفته باشد، و چشمی که از ترس خدا گریان شده باشد، و چشمی که از محرمات خدا فروهشته باشد.
بحار الأنوار : ۷/۱۹۵/۶۲ .

حدیث ۶۲۰

امام باقر علیه السلام :

قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَبِّ ، أَيُّ عِبَادِكَ أَبْغَضُ إِلَيْكَ ؟ قَالَ : جِيفَةٌ بِاللَّيْلِ بَطَّالٌ بِالنَّهَارِ .

امام باقر علیه السلام : موسی علیه السلام عرض کرد: پروردگار من! کدام یک از بندگانت نزد تو مبغوض تر است؟ فرمود: آن کس که در شب چون مرده می افتد و در روز بیکار می گردد.
بحار الأنوار : ۸ / ۱۸۰ / ۷۶ .

حدیث ۶۲۱

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ .

امام باقر علیه السلام : همانا خداوند از آدم بد زبان دشنامگوی نفرت دارد.
بحار الأنوار : ۳۳۸ / ۱۷۶ / ۷۸ .

حدیث ۶۲۲

امام باقر علیه السلام :

أَرْبَعٌ مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ : كِتْمَانُ الْحَاجَةِ ، وَكِتْمَانُ الصَّدَقَةِ ، وَكِتْمَانُ الْوَجَعِ ، وَكِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ .

امام باقر علیه السلام : چهار چیز از گنجهای نیکی است: نهان داشتن نیاز، نهان دادن صدقه، نهان داشتن درد، و نهان داشتن مصیبت.

تحف العقول : ۲۹۵ .

حدیث ۶۲۳

امام باقر علیه السلام :

لَمْ يَخُنْكَ الْأَمِينُ ، وَلَكِنْ اتُّمِنْتَ الْخَائِنَ

امام باقر علیه السلام : انسان امین به تو خیانت نکرده بلکه تو به خائن امانت سپرده ای.

تهذیب الأحکام : ۷ / ۲۳۲ / ۱۰۱۳ .

حدیث ۶۲۴

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُحْصَةً: أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جل به هیچ کس در آنها اجازه ای نداده است: برگرداندن امانت به نیک و بد، وفا کردن به عهد و پیمان با نیک و بد، و نیکی کردن به پدر و مادر، خوب باشند یا بد.

الکافی : ۲ / ۱۶۲ / ۱۵ .

حدیث ۶۲۵

امام باقر علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ أَضَلُّ مِنَ الْجَبَلِ ، الْجَبَلُ يُشْتَقَلُّ مِنْهُ ، وَالْمُؤْمِنُ لَا يُشْتَقَلُّ مِنْ دِينِهِ شَيْءٌ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن از کوه سخت تر است. از کوه کم می شود اما از دین مؤمن چیزی کاسته نمی گردد.

الکافی : ۲ / ۲۴۱ / ۳۷ .

حدیث ۶۲۶

امام باقر علیه السلام :

الْإِيمَانُ إِقْرَارٌ وَعَمَلٌ ، وَالْإِسْلَامُ إِقْرَارٌ بِلا عَمَلٍ .

امام باقر علیه السلام : ایمان، اقرار است و عمل؛ و اسلام، اقرار است بدون [شرط] عمل.

تحف العقول : ۲۹۷ .

حدیث ۶۲۷

امام باقر علیه السلام :

إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَرَضَ الْإِيمَانَ عَلَى كُلِّ نَاصِبٍ ، فَإِنْ دَخَلَ فِيهِ بِحَقِيقَةٍ وَإِلَّا ضَرَبَ عُنُقَهُ أَوْ يُؤَدَّى الْجِزْيَةَ كَمَا يُؤَدِّيهَا الْيَوْمَ أَهْلُ الذَّمِّ ، وَيَشُدُّ عَلَى وَسَطِهِ الْهَمِيَانَ ، وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الْأُمْصَارِ إِلَى السَّوَادِ .

امام باقر علیه السلام : زمانی که قائم قیام کند ایمان را بر هر دشمن کینه توزی عرضه می کند، اگر از جان و دل ایمان نیاورد گردنش زده می شود یا همچون ذمیان امروز جزیه می پردازد و به کمر او زنار می بندد و آنان را از شهرها به دشت ها می فرستد.

الکافی : ۸ / ۲۲۷ / ۲۸۸ .

حدیث ۶۲۸

امام باقر علیه السلام :

إِذَا وَقَعَ أَمْرُنَا وَجَاءَ مَهْدِيُنَا كَانَ الرَّجُلُ مِنْ شِيعَتِنَا أَجْرًا مِنْ لَيْثٍ وَأَمْضَى مِنْ سِتْنَانٍ يَطَّأُ عَدُوَّنَا بِرِجْلَيْهِ وَيَضْرِبُهُ بِكَفِّيهِ وَذَلِكَ عِنْدَ نُزُولِ رَحْمَةِ اللَّهِ وَفَرَجِهِ عَلَى الْعِبَادِ .

امام باقر علیه السلام : هر گاه زمام امور به دست ما بیفتد و مهدی ما بیاید ، هر یک از شیعیان ما ، کاری تر از شیر و برنده تر از شمشیر خواهند شد . دشمنان ما را به زیر پا می گذارند و با دست آنان را می کوبند . و این ، هنگامی است رحمت خداوند فرود آید و بر بندگانش گشایش خدا نازل شود .

بصائر الدرجات : ص ۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۵۲ ص ۳۱۸ ح ۱۷ .

حدیث ۶۲۹

امام باقر علیه السلام :

- وقد سأله الفضيل : هل لهذا الأمر وقت ؟ - : كَذَبَ الْوَقَاتُونَ ، كَذَبَ الْوَقَاتُونَ ، كَذَبَ الْوَقَاتُونَ .

امام باقر علیه السلام - در پاسخ به این پرسش فضیل که آیا زمان ظهور تعیین شده است؟ - فرمود : وقت گذاران دروغ می گویند، وقت گذاران

دروغ می گویند، وقت گذاران دروغ می گویند.

الغیبه للطوسی : ۴۲۶ / ۴۱۱ .

حدیث ۶۳۰

امام باقر علیه السلام :

فَإِذَا خَرَجَ أَشِدَّ ظَهْرُهُ إِلَى الْكَعْبَةِ، وَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ ثَلَاثُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ عَشَرَ رَجُلًا، فَأَوَّلُ مَا يَنْطِقُ بِهِ هَذِهِ الْآيَةُ: «بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» .

امام باقر علیه السلام : هر گاه قیام کند به کعبه تکیه می دهد و سیصد و سیزده مرد بر گردش حلقه می زنند . نخستین سخنی که می گوید این آیه است : «بقیة الله برای شما بهتر است اگر ایمان داشته باشید» . آن گاه می فرماید : من بقیة الله هستم و حجت و جانشین خدا بر شما . هیچ درود فرستنده ای به او درود نمی فرستد مگر چنین : درود بر تو ای باقیمانده خدا در زمین او .

هود : ۸۶ .

حدیث ۶۳۱

امام باقر علیه السلام :

«وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَهُ سُلْطَانًا . . . إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «هر که به ستم کشته شود به ولی او قدرتی داده ایم ... همانا او پیروزمند است» - فرمود : خداوند مهدی را «منصور (پیروزمند)» نامید، همچنان که [پیامبر را] احمد و محمد و محمود نامید و همچنان که عیسی را مسیح نامگذاری کرد.

الإسراء : ۳۳ .

حدیث ۶۳۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْحَقَّ اسْتَصْرَحَنِي وَقَدْ حَوَاهُ الْبَاطِلُ فِي جَوْفِهِ ، فَبَقَرْتُ عَنْ خَاصِرَتِهِ وَأَطَّلَعْتُ الْحَقَّ عَنْ حُجْبِهِ حَتَّى ظَهَرَ وَانْتَشَرَ ، بَعْدَ مَا خَفِيَ وَاسْتَتَرَ .
 امام باقر علیه السلام : حق ، که باطل ، آن را در شکم خود گرفته بود ، از من فریاد طلبید ، و من پهلوی باطل را شکافتم و حق را از میان پرده های شکم آن در آوردم و پس از آن حق که پوشیده و پنهان بود ، آشکار و منتشر شد .
 ربيع الأبرار : ۲ / ۶۰۳ .

حدیث ۶۳۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَاسَمَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مَالَهُ مَرَّتَيْنِ .
 امام باقر علیه السلام : علی بن الحسین علیهما السلام اموال خود را دو بار با خداوند عز و جل تقسیم کرد .
 حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۴۰ .

حدیث ۶۳۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّهُ كَانَ يَعُولُ مِائَةَ بَيْتٍ مِنْ فَقَرَاءِ الْمَدِينَةِ وَكَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يَحْضُرَ طَعَامَهُ الْيَتَامَى وَالْأَصْرَاءُ وَالزَّمْنَى وَالْمَسَاكِينَ الَّذِينَ لَا حِيلَةَ لَهُمْ وَكَانَ يُنَاوِلُهُمْ بِيَدِهِ وَمَنْ كَانَ مِنْهُمْ لَهُ عِيَالٌ حَمَلَهُ إِلَى عِيَالِهِ مِنْ طَعَامِهِ ، وَكَانَ لَا يَأْكُلُ طَعَامًا حَتَّى يَبْدَأَ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ .
 امام باقر علیه السلام : او یکصد خانوار از فقراى مدینه را سرپرستی می کرد ، و دوست داشت که یتیمان و تنگدستان و افراد عاجز و مستمندان بیچاره بر سر سفره او حاضر شوند . او با دست خود برای آنها غذا می آورد ، و اگر کسی از آنها عائله ای داشت ، حضرت از غذای خود برای خانواده او می برد . هیچ غذایی نمی خورد مگر این که ابتدا از آن صدقه می داد .
 المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۵۴ .

حدیث ۶۳۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَمَّا حَضَرَهُ الَّذِي حَضَرَهُ ، دَعَا ابْنَتَهُ الْكَبْرَى فَاطِمَةَ بِنْتَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، فَدَفَعَتْ إِلَيْهَا كِتَابًا مَلْفُوفًا ، وَوَصِيَّةً ظَاهِرَةً . وَكَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ مَمْبُطُونًا مَعَهُمْ لَا يَزُونَ إِلَّا أَنَّهُ لِمَا بِهِ ، فَدَفَعَتْ فَاطِمَةُ الْكِتَابَ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ثُمَّ صَارَ وَاللَّهِ ذَلِكَ الْكِتَابُ إِلَيْنَا ... فِيهِ وَاللَّهِ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ وُلْدُ آدَمَ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى أَنْ تَفْتَنَى الدُّنْيَا .
 امام باقر علیه السلام : چون هنگام شهادت حسین بن علی علیهما السلام رسید دختر بزرگ خود ، فاطمه بنت الحسین علیه السلام ، را خواند و نامه ای سر بسته و وصیت نامه ای سرگشاده به او داد ؛ [چون] علی بن حسین دچار چنان شکم دردی بود که گمان نمی کردند جان سالم به در برد . سپس فاطمه آن نوشته را به علی بن الحسین علیهما السلام داد و به خدا قسم این نامه به ما رسید ... سوگند به خدا که آنچه از زمان خلقت آدم تا پایان دنیا مورد نیاز فرزندان آدم بوده و هست در این نوشته وجود دارد !

الکافی: ۱ / ۳۰۳ / ۱.

حدیث ۶۳۶

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَمَّا حَضَرَهُ الَّذِي حَضَرَهُ قَالَ لِابْنِهِ الْحَسَنِ: أَدُنُّ مِنْنِي حَتَّى أُسِرَّ إِلَيْكَ مَا أَسَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى، وَأَتَمَمْتِكَ عَلَى مَا أَتَمَمَنِي عَلَيْهِ، فَفَعَلَ.

امام باقر علیه السلام: چون وفات امیرالمؤمنین صلوات الله علیه فرا رسید، به فرزندش حسن فرمود: نزدیک من آی تا رازی را که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به من گفت به تو بگویم و آنچه را به من امانت سپرد به تو بسپارم. سپس، این کار را کرد.

الکافی: ۱ / ۲۹۸ / ۲.

حدیث ۶۳۷

امام باقر علیه السلام:

إِذَا اجْتَمَعَ لِلْإِمَامِ عِدَّةُ أَهْلِ بَدْرِ «ثَلَاثُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ عَشَرَ» وَجَبَ عَلَيْهِ الْقِيَامُ وَالتَّغْيِيرُ.

امام باقر علیه السلام: اگر برای یاری امام به شمار اهل بدر، سیصد و سیزده تن، گرد آیند، بر او واجب است که قیام کند و اوضاع را تغییر دهد.

بحار الأنوار: ۱۰۰ / ۴۹ / ۱۸.

حدیث ۶۳۸

امام باقر علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ»

امام باقر علیه السلام - درباره آیه «در روز قیامت آنهایی را که به خدا دروغ بسته اند سیه روی می بینی» - فرمود: کسی است که بگوید: من امام هستم، در حالی که امام نیست.

الزمر: ۶۰.

حدیث ۶۳۹

امام باقر علیه السلام:

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: لِأَعْدَبَنَّ كُلَّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ دَانَتْ بِبَوْلَائِيهِ كُلِّ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ.

امام باقر علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بیگمان هر رعیتی از رعایای اسلام را که حکومت هر پیشوای ستمگر غیر خدایی را بپذیرد عذاب خواهم کرد.

الکافی: ۱ / ۳۷۶ / ۴

حدیث ۶۴۰

امام باقر علیه السلام:

- فی تَبیینِ عَلَمِهِ الْإِمَامِ - : طَهَارَةُ الْوِلَادَةِ وَحُسْنُ الْمَنْشَأِ، وَلَا يَلْهَوُ وَلَا يَلْعَبُ .
 امام باقر علیه السلام - در توضیح نشانه امام - فرمود : حلال زادگی، پرورش نیکو، و نپرداختن به لهو و لعب.
 الکافی : ۱ / ۲۸۵ / ۴

حدیث ۶۴۱

امام باقر علیه السلام :
 لَا تَبْقَى الْأَرْضُ بِغَيْرِ إِمَامٍ ظَاهِرٍ أَوْ بَاطِنٍ .
 امام باقر علیه السلام : زمین، بدون امام آشکار یا نهان باقی نمی ماند .
 بحار الأنوار : ۲۳ / ۲۳ / ۲۶ .

حدیث ۶۴۲

امام باقر علیه السلام :
 لَوْ أَنَّ الْإِمَامَ رُفِعَ مِنَ الْأَرْضِ سَاعَةً لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمْوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ .
 امام باقر علیه السلام : اگر برای لحظه ای وجود امام از زمین برداشته شود ، ساکنان خود را چنان به تلاطم می اندازد که امواج دریا دریانشینان را .
 الکافی : ۱ / ۱۷۹ / ۱۲

حدیث ۶۴۳

امام باقر علیه السلام :
 بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ : عَلَى الصَّلَاةِ ، وَالزَّكَاةِ ، وَالصَّوْمِ ، وَالحَجِّ ، وَالْوَلَايَةِ ، وَلَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ كَمَا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ .
 امام باقر علیه السلام : اسلام بر پنج پایه استوار است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت؛ و بر هیچ چیز به اندازه ولایت تأکید نشده است.
 الکافی : ۲ / ۱۸ / ۳ .

حدیث ۶۴۴

امام باقر علیه السلام :
 تَزَوَّدَ مِنَ الدُّنْيَا بِقِصْرِ الْأَمَلِ .
 امام باقر علیه السلام : با کوتاه کردن آرزو ، از دنیا [برای آخرت] توشه بر گیر .
 تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث ۶۴۵

امام باقر علیه السلام :
 اللَّهُ مُعْنَاهُ الْمَعْبُودُ الَّذِي إِلَهَ الْخَلْقِ عَنْ دَرْكِ مَاهِيَّتِهِ وَالْإِحَاطَةَ بِكَيْفِيَّتِهِ .

امام باقر علیه السلام: اللّٰه به معنای معبودی است که خلاق در رسیدن به چستی او و احاطه بر چگونگی اش حیرانند.
التوحید: ۸۹/۲.

حدیث ۶۴۶

امام باقر علیه السلام:
لَا تُقَارِنُ وَلَا تُوَاخِرُ أَرْبَعَةً: الْأَحْمَقَ، وَالْبَخِيلَ، وَالْجَبَانَ، وَالْكَذَّابَ
امام باقر علیه السلام: با چهار کس همنشینی و برادری مکن: احمق، بخیل، ترسو و دروغگو.
الخصال: ۲۴۴ / ۱۰۰.

حدیث ۶۴۷

امام باقر علیه السلام:
بِئْسَ الْأَخُ أَخٌ يَرَعَاكَ غَتِيًّا وَيَقْطَعُكَ فَقِيرًا
امام باقر علیه السلام: چه بد برادری است آن که به هنگام توانگری هوادار توست و در وقت تهیدستی رهایت می کند.
الإرشاد: ۱۶۶ / ۲.

حدیث ۶۴۸

امام باقر علیه السلام:
اعْرِفِ الْمَوَدَّةَ لَكَ فِي قَلْبِ أَخِيكَ بِمَا لَهُ فِي قَلْبِكَ .
امام باقر علیه السلام: محبت قلبی برادرت را نسبت به خودت، از محبتی که در قلبت نسبت به او داری، بشناس.
كشف الغمّة: ۲/۳۳۱.

حدیث ۶۴۹

امام باقر علیه السلام:
الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَأُمِّهِ .
امام باقر علیه السلام: مؤمن برادر تنی مؤمن است .
الکافی: ۲/۱۶۶/۲ و ۷

حدیث ۶۵۰

امام باقر علیه السلام:
التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ ضَرُورَةٍ، وَصَاحِبُهَا أَعْلَمُ بِهَا حِينَ تَنْزِلُ بِهِ .
امام باقر علیه السلام: تقیه در هر موردی است که ضرورت پیش آید و تقیه کننده خود بهتر می داند که در چه وقت باید تقیه کند.
الکافی: ۲/۲۱۹/۱۳

حدیث ۶۵۱

امام باقر علیه السلام :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ لَا يُغْلَبْ، وَمَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ لَا يُهْزَمَ .

امام باقر علیه السلام : آنکه به خدا توکل کند، مغلوب نشود و آنکه به خدا توکل جوید، شکست نخورد.

جامع الأخبار : ۳۲۲/۹۰۷.

حدیث ۶۵۲

امام باقر علیه السلام :

مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ الْوَلَدُ يَعْرِفُ فِيهِ شِبْهَهُ : خَلْقَهُ ، وَخُلُقَهُ ، وَشِمَائِلَهُ .

امام باقر علیه السلام : از خوشبختی مرد این است که قیافه و اخلاق و شمایل فرزندش شبیه خود او باشد.

الکافی : ۶/۴/۲.

حدیث ۶۵۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَكُونُ بَارًّا بِوَالِدَيْهِ فِي حَيَاتِهِمَا ، ثُمَّ يَمُوتَانِ فَلَا يَقْضَىٰ عَنْهُمَا دِيُونَهُمَا وَلَا يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ عَاقًا . وَإِنَّهُ لَيَكُونُ عَاقًا لَهُمَا فِي حَيَاتِهِمَا غَيْرَ بَارًّا بِهِمَا ، فَإِذَا مَاتَا قَضَىٰ دَيْنَهُمَا وَاسْتَغْفَرَ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بَارًّا .

امام باقر علیه السلام : یک وقت هست که بنده در زمان حیات پدر و مادر خود نسبت به آنان نیکوکار است، اما وقتی می میرند نه بدهی آنان را می پردازد و نه برایشان طلب آمرزش می کند، در این صورت خداوند او را نافرمان قلمداد می کند و یک وقت هم هست که بنده در زمان حیات پدر و مادر خود ناخلف و نافرمان است و به آنان نیکی نمی کند، اما وقتی مردند بدهی های آنها را می پردازد و برای ایشان آمرزش می طلبد. لذا خداوند عز و جل او را نیکوکار می نویسد.

الکافی : ۲/۱۶۳/۲۱.

حدیث ۶۵۴

امام باقر علیه السلام :

لَمْ يُقَسِّمْ بَيْنَ النَّاسِ شَيْءٌ أَقْلُ مِنَ الْيَقِينِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ چیز کمتر از یقین در میان مردم تقسیم نشده است.

الکافی : ۲/۵۲/۵.

حدیث ۶۵۵

امام باقر علیه السلام :

مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدًى فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَلَا يُنْقَصُ أَوْلِيكَ مِنْ أَجورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ عَلَّمَ بَابَ ضَلَالٍ كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ أَوْزَارِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَلَا يُنْقَصُ أَوْلِيكَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا؛

هرکس باب هدایتی را به کسی آموزش دهد، پاداش همه کسانی را که به آن عمل کنند، دارد، بی آن که چیزی از پاداش آنان کم شود و هرکس باب گمراهی را یاد دهد، گناهان همه کسانی که بدان عمل کنند، بر او نیز بار می شود، بی آن که چیزی از گناهان آنان کم شود.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۴.

حدیث ۶۵۶

امام باقر علیه السلام:

لَمَّا سَأَلَهُ زُرَّارَةُ عَنِ الرَّجُلِ يَعْمَلُ الشَّيْءَ مِنْ الْخَيْرِ فَيَرَاهُ إِنْسَانٌ فَيَسْرِهُ ذَلِكَ - : لا بَأْسَ، مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَهُوَ يُحِبُّ أَنْ يَظْهَرَ لَهُ فِي النَّاسِ الْخَيْرُ، إِذَا لَمْ يَكُنْ صَنَعَ ذَلِكَ لَذَلِكَ؛

زُرَّارَةُ از امام باقر علیه السلام درباره کسی که کار خوبی انجام می دهد و دیگری او را می بیند و او خوشحال می شود، پرسید. حضرت فرمودند: اگر آن کار خوب را به این منظور انجام نداده باشد، اشکالی ندارد. هر کسی دوست دارد، کار خوبش در میان مردم، نمایان شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۷، ح ۱۸.

حدیث ۶۵۷

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ؛

خداوند غذا دادن و به همه سلام کردن را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۳، ح ۱۳۷۱.

حدیث ۶۵۸

امام باقر علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا...»: إِنَّهُمْ كُفَّاهُكُمْ «قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ» أَيْ عَلَى دِينِكُمْ «إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُونَ» أَيْ نَسْتَهْزِئُ بِكُمْ بِأَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَنَسَخَرُ بِهِمْ فِي قَوْلِنَا: آمَنَّا!

خداوند می فرماید: «و چون با کسانی که ایمان آورده اند، روبه رو شوند، می گویند: "ایمان آوردیم" و چون با یاران شیطانی خود خلوت کنند، می گویند: "در حقیقت، ما با شما ایمیم. ما فقط آنها را مسخره می کنیم." "مقصود خداوند، عالمان اهل کتاب [در روزگار رسول الله] اند. می گویند: «ما با شما ایمیم»، یعنی بر دین شما (اسلام) هستیم، و [نزد یارانشان] می گویند: «ما فقط آنان را مسخره می کنیم»، یعنی با گفتن جمله «ایمان آوردیم»، اصحاب محمد را دست می اندازیم و مسخره می کنیم.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۵، ح ۲۲.

حدیث ۶۵۹

امام باقر علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْكِبَائِرِ - : كُلُّ شَيْءٍ أُوعِدَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ؛

در پاسخ به سؤال از کبائر فرمود: هر گناهی که خداوند برای آن وعده آتش داده است (گناه کبیره است).
بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۳، ح ۲۴.

حدیث ۶۶۰

امام باقر علیه السلام :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ لَا يَغْلِبُ وَمَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ لَا يَهْزُمُ؛

هر کس به خدا توکل کند، مغلوب نشود و هر کس به خدا توسل جوید، شکست نخورد.
جامع الأخبار، ص ۳۲۲.

حدیث ۶۶۱

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِإِحْدٍ فِيهِنَّ رُحْمَةً: آدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينِ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ؛

سه چیز است که خداوند عز و جل به هیچ کس، اجازه تخلف از آنها را نداده است: برگرداندن امانت به امانت دهنده، چه نیکوکار باشد و چه بدکار؛ وفای به عهد با نیکوکار و بدکار؛ و نیکی کردن به پدر و مادر، چه نیکوکار باشند و چه بدکار.
کافی، ج ۲، ص ۱۶۲، ح ۱۵.

حدیث ۶۶۲

امام باقر علیه السلام :

ذَكَرَ أَنَّ آدَمَ لَمَّا أَسِيكَنَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ فَقَالَ لَهُ: يَا آدَمُ لَا تَقْرَبْ هَذِهِ الشَّجَرَةَ، فَقَالَ: نَعَمْ يَا رَبِّ، وَلَمْ يَشَيْتَنٍ. فَأَمَرَ اللَّهُ نَبِيَّهُ فَقَالَ: «وَلَا تَقُولَنَّ لشيءٍ إِنِّي فاعِلٌ ذَالِكَ غَدًا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ» وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ « أَنْ تَقُولَ وَ لَوْ بَعْدَ سَنَةٍ؛

هنگامی که خداوند عز و جل آدم علیه السلام را در بهشت جا داد به او فرمود: ای آدم! به این درخت، نزدیک نشو. حضرت آدم گفت: باشد، ای پروردگار من! ولی ان شاء الله نگفت [و به درخت، نزدیک شد و از آن خورد]. لذا خداوند به پیامبرش صلی الله علیه و آله امر فرمود: درباره چیزی که می خواهی آن را فردا انجام دهی، نگو آن را انجام می دهم، مگر این که بگویی ان شاء الله ، و به یاد آر پروردگارت را اگر فراموش نمودی، به این که ان شاء الله بگویی، اگر چه پس از یک سال باشد.
بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۲۸، ح ۶۱.

حدیث ۶۶۳

امام باقر علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَا تَقْرَبُوا الزُّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً»: مَعْصِيَةٌ وَمَقْتًا فَإِنَّ اللَّهَ يَمُقُّهُ وَيُبْغِضُهُ، قَالَ: «وَسَاءَ سَبِيلًا» هُوَ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا، وَالزُّنَا مِنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؛

درباره آیه «و نزدیک زنا نشوید که گناهی بزرگ است» فرمودند: یعنی نافرمانی خدا و منفور است؛ چرا که خداوند، از آن، بیزار است و آن را دشمن می دارد. سپس خداوند [درباره زنا] می فرماید: «بد راهی است»، به این خاطر که عذاب زناکار، از همه

گنهکاران، سخت تر است و زنا از بزرگ ترین گناهان کبیره است.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۹، ح ۵.

حدیث ۶۶۴

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ لَيْسَ لَهُمْ حُرْمَةٌ: صَاحِبُ هَوَى مُبْتَدِعٍ، وَ الْإِمَامُ الْجَائِرُ، وَ الْفَاسِقُ الْمُعَلَّنُ بِالْفُسُقِ؛

سه گروه، احترام ندارند: هواپرستِ بدعت گذار (که به نام دین و به کام خود، احکام خدا را تغییر می دهد) و پیشوای ستمکار، و فاسقی (بدکاری) که علنی هرزگی می کند.

وسائل الشیعه، ج ۸، ص ۶۰۵، ح ۵.

حدیث ۶۶۵

امام باقر علیه السلام :

الزَّكَاةُ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ؛

زکات دادن، روزی را زیاد می کند.

أمالی طوسی، ص ۲۹۶.

حدیث ۶۶۶

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ ذَنْبٍ يُكْفَرُهُ الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، إِلَّا الدَّيْنَ لَا كَفَّارَةَ لَهُ إِلَّا آدَاؤُهُ أَوْ يَقْضَىٰ صَاحِبُهُ أَوْ يَغْفُوَ الَّذِي لَهُ الْحَقُّ؛

هر گناهی، با کشته شدن در راه خدا پاک می شود، مگر بدهی که جبران آن به پس دادن آن است یا آن که وام دهنده، از حقّ خود بگذرد.

فروع کافی، ج ۵، ص ۹۴، ح ۶.

حدیث ۶۶۷

امام باقر علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ بَرَكَهٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ حُجَّةٌ عَلَى الْكَافِرِ؛

مؤمن، برای مؤمن، برکت است و برای کافر، حجّت. ۲۰۸. اگر باشید

تحف العقول، ص ۴۸۹.

حدیث ۶۶۸

امام باقر علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ نَفْسِ الْإِنْسَانِ إِلاَّ وَقَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَهَا رِزْقَهَا حَلَالًا يَأْتِيهَا فِي عَافِيَةٍ وَ عَرِضَ لَهَا بِالْحَرَامِ مِنْ وَجْهِ آخِرٍ فَإِنْ هِيَ تَنَاوَلَتْ مِنَ الْحَرَامِ شَيْئًا قَاصًّا بِهِ مِنْ الْحَلَالِ الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ لَهَا وَ عِنْدَ اللَّهِ سِوَاهُمَا فَضْلٌ كَبِيرٌ؛

خداوند برای هر کسی روزی حلالی مقرر داشته که به سلامت به او خواهد رسید. از طرف دیگر روزی حرام نیز در دسترس او قرار داده است که اگر انسان روزی خود را از آن حرام به دست آورد، خداوند در عوض، روزی حلالی را که برای او مقدر کرده است، از او باز خواهد داشت و غیر از این دو روزی (حلال و حرام)، روزی های فراوان دیگری نیز نزد خداوند هست.

بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴۷، ح ۶.

حدیث ۶۶۹

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا قَالَ لَهُ رَجُلٌ إِنِّي ضَعِيفُ الْعَمَلِ قَلِيلُ الصَّلَاةِ قَلِيلُ الصَّوْمِ وَلَكِنْ أَرْجُو أَنْ لَا أَكُلَ إِلَّا حَلَالًا وَلَا أَنْكَحَ إِلَّا حَلَالًا: وَأَيُّ جِهَادٍ أَفْضَلُ مِنْ عِفَّةٍ بَطْنٍ وَفَرْجٍ؟!

در پاسخ به کسی که عرض کرد: من در عمل ناتوانم و نماز و روزه کم به جا می آورم اما سعی می کنم جز حلال نخورم و جز با حلال نزدیکی نکنم فرمودند: چه جهادی برتر از پاک نگهداشتن شکم و شرمگاه؟!.

محاسن، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۴۴۸.

حدیث ۶۷۰

امام باقر علیه السلام :

تَقَاضَى عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْخِدْمَةَ فَقَضَى عَلِيٌّ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِخِدْمَتِهِ مَا دُونَ الْبَابِ، وَقَضَى عَلِيٌّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ خَلْفَهُ - قَالَ - فَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: فَلَا يَغْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ الشُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ يَا كَفَائِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَحْتَمِلُ رِقَابَ الرَّجَالِ؛

حضرت علی و حضرت فاطمه علیهما السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله درخواست نمودند که وظیفه [هر کدام از] آنها را در زندگی بیان کنند. پیامبر صلی الله علیه و آله کارهای داخل خانه را به فاطمه و کارهای بیرون خانه را به علی واگذار نمودند. حضرت زهرا علیها السلام فرمودند: خوشحالی ای که با این کار بر قلب من وارد شد و رسول خدا مرا از رویارویی با نامحرمان راحت نمودند، جز خدا کسی نمی داند.

قرب الاسناد، ص ۵۲.

حدیث ۶۷۱

امام باقر علیه السلام :

- لَمَّا ذُكِرَ عِنْدَهُ الْأَعْيَاءُ مِنَ الشَّيْعَةِ، فَكَأَنَّهُ كَرِهَ مَا قِيلَ فِيهِمْ، فَقَالَ -: إِذَا كَانَ الْمُؤْمِنُ غَتِيًا رَحِيمًا وَصَلَاً، لَهُ مَعْرُوفٌ إِلَى أَصْحَابِهِ، أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرًا مَا يُنْفِقُ فِي الْبِرِّ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ ضِعْفَيْنِ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ «وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ جِزَاءٌ الضَّعْفُ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ»؛

در حضور امام باقر علیه السلام از شیعیان ثروتمند سخن به میان آمد. به نظر رسید که حضرت از سخنانی که در باره آنها گفته شد، خوششان نیامد و فرمودند: چنانچه مؤمن ثروتمند، مهربان و بخشنده باشد و به یارانش نیکی و احسان کند، خداوند، مزد آنچه را در کارهای نیک خرج می کند، دو برابر به او می دهد؛ زیرا خدای تعالی در کتاب خود می فرماید: «اموال و فرزندان، هرگز شما را نزد ما مقرب نمی گردانند، مگر کسانی [از شما] را که ایمان بیاورند و عمل صالح انجام دهند، که در مقابل آنچه انجام داده اند،

پاداششان چندین برابر خواهد بود و آنان در خانه های بهشت، آسوده خاطرند».

علل الشرایع، ص ۶۰۴، ح ۷۳.

حدیث ۶۷۲

امام باقر علیه السلام :

إِتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا لِأَنَّهُ لَمْ يَرُدَّ أَحَدًا، وَلَمْ يَسْأَلْ أَحَدًا غَيْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛

خداوند - عز و جل -، ابراهیم را از آن رو خلیل (دوست صمیمی) خود قرار داد که دست رد به سینه کسی نمی زد و از هیچ کس جز خدای - عز و جل - چیزی نمی خواست.

علل الشرایع، ص ۳۴، ح ۲.

حدیث ۶۷۳

امام باقر علیه السلام :

مِنْ عَلَامَاتِ الْمُؤْمِنِ ثَلَاثٌ: حُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيشَةِ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ، وَالتَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ ... مَا خَيْرٌ فِي رَجُلٍ لَا يَفْتَصِدُ فِي مَعِيشَتِهِ مَا يَصْلُحُ لِدُنْيَاهُ وَلَا لِآخِرَتِهِ؛

مؤمن، سه نشانه دارد: برنامه ریزی مناسب در اداره زندگی، صبر در گرفتاری ها، و دین شناسی. هر کس در اداره زندگی اش میانه رو نباشد و کار مفیدی نه برای دنیایش و نه برای آخرتش انجام ندهد، خیری در او نیست.

تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۲۳۶، ص ۴۸.

حدیث ۶۷۴

امام باقر علیه السلام :

كَانَتْ [مَرْيَمُ] أَجْمَلَ النِّسَاءِ، وَكَانَتْ تُصَلِّي تَصَلِّي فَتُضَىءُ الْمِحْرَابَ لِنُورِهَا، فَدَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا فَإِذَا عِنْدَهَا فَآكِهَةٌ الشِّتَاءِ فِي الصَّيْفِ وَفَاكِهَةٌ الصَّيْفِ فِي الشِّتَاءِ، فَقَالَ: «أَنْتِي لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ»؛

مریم، زیباترین زن بود، و زمانی که نماز می گزارد، محراب از نورش روشن می شد. زکریا به او سر می زد و میوه زمستان را در تابستان و میوه تابستان را در زمستان نزد او می دید. از وی می پرسید: «این [میوه] از کجا می آید؟ مریم گفت: از نزد خداوند».

بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۴، ح ۱۸.

حدیث ۶۷۵

امام باقر علیه السلام :

مَعْنَى الْآيَةِ: إِصْطَفَاكَ مِنْ ذُرِّيَّةِ الْأَنْبِيَاءِ وَطَهَّرَكَ مِنَ السَّفَاحِ، وَاصْطَفَاكَ لِوِلَادَةِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامِ مِنْ غَيْرِ فَحَلٍ؛

معنای آیه این است که: [ای مریم! پروردگارت] تو را از نسل پیامبران برگزید و تو را از هر فسق و فجوری، پاک نگه داشت و تو را برای به دنیا آوردن عیسی، بدون داشتن هیچ همسری، انتخاب کرد.

تفسیر مجمع البیان، ج ۲، ص ۷۴۶.

حدیث ۶۷۶

امام باقر علیه السلام :

اِذَا حَدَّثْتُمْ بِشَيْءٍ فَاَسْرَأَ لَوْنِي عَنْ كِتَابِ اللَّهِ - ثُمَّ قَالَ فِي حَدِيثِهِ - : إِنَّ اللَّهَ نَهَى عَنِ الْقَيْلِ وَالْقَالِ، وَفَسَادِ الْمَالِ، وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ. فَقَالُوا: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ، وَآيِنَّ هَذَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ: «لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ...» الْآيَةُ، وَ قَالَ: «وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا»، وَقَالَ: «لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ»؛

هرگاه برای شما حدیثی گفتم، درباره سَنَد آن مطلب در کتاب خدا از من بپرسید. سپس فرمودند: خداوند از بگومگو کردن و تلف کردن مال و زیاد سؤال کردن، نهی نموده است. [حاضران] گفتند: ای پسر رسول خدا! این مطلب، در کجای کتاب خدا آمده است؟ فرمودند: خدای - عزَّ و جلَّ - در کتاب خود می فرماید: «در بسیاری از درگوشی گفتن های ایشان هیچ خیری نیست...» و فرموده است: «و اموال خود را که خداوند، آن را وسیله قوام [زندگی] شما قرار داده، به نابخردان نسپارید» و فرموده است: «درباره چیزهایی که اگر برای شما آشکار گردد، شما را ناراحت می کند، نپرسید».

کافی، ج ۵، ص ۳۰۰، ح ۲.

حدیث ۶۷۷

امام باقر علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «لِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ» - : تَفْسِيرُهَا بِالْبَاطِنِ أَنَّ لِكُلِّ قَرْنٍ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ رَسُولًا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ يَخْرُجُ إِلَى الْقَرْنِ الَّذِي هُوَ إِلَيْهِمْ رَسُولٌ، وَ هُمُ الْأَوْلِيَاءُ، وَ هُمُ الرُّسُلُ؛

درباره آیه «و برای هر امتی رسولی است» فرمودند: تفسیر باطنی آن، این است که برای هر نسلی از این امت، رسولی (فرستاده ای) از خاندان محمد، ظهور می کند که به سوی آنان فرستاده شده است و همانان اولیا و همانان فرستادگان خداوندند.

تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۱۲۳، ح ۲۳.

حدیث ۶۷۸

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْمُدَاعِبَ فِي الْجَمَاعَةِ بِالرَّفَقَةِ؛

خداوند - عزَّ و جلَّ - ، کسی را که در میان جمع شوخی کند، دوست دارد به شرط آن که ناسزا نگوید.

کافی، ج ۲، ص ۶۶۳، ح ۴.

حدیث ۶۷۹

امام باقر علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَوْصَ عِنْدَ مَوْتِهِ لِذَوِي قَرَابَتِهِ مِمَّنْ لَا يَرِيئُهُ فَقَدْ خَتَمَ عَمَلَهُ بِمَعْصِيَةٍ؛

هر کس به هنگام مرگ، در حق خویشاوندانی که از او ارث نمی برند، وصیتی نکند، [کارنامه] اعمال خود را به معصیتی ختم کرده است.

تهذیب الأحکام، ج ۹، ص ۱۷۴، ح ۷۰۸.

حدیث ۶۸۰

امام باقر علیه السلام :

قَضَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلٌ تُوفِّيَ وَ أَوْصَى بِمَالِهِ كُلَّهُ أَوْ أَكْثَرَهُ، فَقَالَ لَهُ: الْوَصِيَّةُ تُرَدُّ إِلَى الْمَعْرُوفِ، غَيْرِ الْمُنْكَرِ، فَمَنْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَ آتَى فِي وَصِيَّتِهِ الْمُنْكَرَ وَ الْحَيْفَ فَانْهَافًا تُرَدُّ إِلَى الْمَعْرُوفِ، وَ يُتْرَكُ لِأَهْلِ الْمِيرَاثِ مِيرَاثُهُمْ؛

امیر المؤمنین علیه السلام درباره کسی که مرده بود و همه مال خود یا بیشتر آن را وصیت کرده بود، این گونه قضاوت فرمودند که: وصیت، به معروف (یعنی آنچه در شرع آمده است) برگردانده می شود. پس هر کس به خود، ستم کند و در وصیتش مرتکب خلاف و ظلم گردد، آن وصیت، به معروف، برگردانده می شود و ارثِ ارث بران به آنان داده می شود. وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۳۵۸، ح ۱.

حدیث ۶۸۱

امام باقر علیه السلام :

لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: «أَنَّمَا الْخَمْرُ وَ الْمَيْسِرُ وَ الْآلُ-نُصَابٌ وَ الْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ»، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمَيْسِرُ؟ فَقَالَ: كُلُّ مَا تُقَوْمِرُ بِهِ، حَتَّى الْكِعَابُ وَ الْجُوزُ. قِيلَ فَمَا الْأَنْصَابُ؟ قَالَ: مَا ذَبَحُوهُ لِإِلَهَتِهِمْ. قِيلَ: فَمَا الْأَزْلَامُ؟ قَالَ: قِدَا حُهُمُ الَّتِي يَشْتَقِسُونَ بِهَا؛

هنگامی که خدای - عز و جل - آیه کریمه: «شراب و میسر و انصاب و آزلام، پلید و از کارهای شیطان اند. از آنها دوری کنید» را بر پیغمبر خود نازل فرمود، به رسول اکرم صلی الله علیه و آله عرض کردند: ای رسول خدا! مسیر چیست؟ فرمودند: هر چیزی که وسیله قمار بازی شود، حتی مهره و گردو. عرض شد: انصاب چیست؟ فرمودند: آنچه به نام بت ها ذبح شود. عرض شد: آزلام چیست؟ فرمودند: تیرهایی که آنها را وسیله تقسیم [و بخت آزمایی] قرار می دهند. فروع کافی، ج ۵، ص ۱۲۲، ح ۲.

حدیث ۶۸۲

امام باقر علیه السلام :

- بَعِدَ أَنْ ذَكَرَ وَفَاةَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : حَتَّى إِذَا بَلَغَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ قَالَ هَبَّ اللَّهُ : يَا جِبْرَائِيلُ، تَقَدَّمَ فَصَلَّ عَلَى آدَمَ، فَقَالَ لَهُ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا هَبَّةُ اللَّهِ، أَنْ اللَّهُ أَمَرَنَا أَنْ نَسْجُدَ لِإِيْبِكَ فِي الْجَنَّةِ، فَلَيْسَ لَنَا أَنْ نُؤْمَّ أَحَدًا مِنْ وُلْدِهِ؛

بعد از بیان در گذشت آدم علیه السلام - : تا آن که نوبت نماز خواندن بر [جنازه] آدم رسید. هبته الله گفت: ای جبرئیل! جلو برو و بر [پدرم] آدم نماز بخوان. جبرئیل علیه السلام به او گفت: ای هبته الله! خداوند به ما دستور داد که در بهشت بر پدرت سجده کنیم؛ پس ما شایستگی آن را نداریم که بر هیچ یک از فرزندانش امامت کنیم. کمال الدین، ص ۲۱۴، ح ۲.

حدیث ۶۸۳

امام باقر علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ» - : هَلْ رَأَيْتَ شَاعِرًا يَتَّبِعُهُ أَحَدًا؟! إِنَّمَا هُمْ قَوْمٌ تَفَقَّهُوا لِغَيْرِ الدِّينِ، فَضَلُّوا وَ أَضَلُّوا؛

درباره آیه «و شاعران را گمراهان پیروی می کنند...» فرمودند: آیا شاعری را دیده ای که کسی از او پیروی کند؟ شاعران در حقیقت، جماعتی هستند که برای غیر دین، دانش آموختند و در نتیجه، هم خود، گمراه شدند و هم دیگران را گمراه کردند. معانی الأخبار، ص ۳۸۵، ح ۱۹.

حدیث ۶۸۴

امام باقر علیه السلام :
 لَا يُقَطَّعُ إِلَّا مَنْ نَقَبَ بَيْتًا، أَوْ كَسَرَ قَفْلًا؛
 فقط دست دزدی قطع می شود که دیواری را شکافته یا قفلی را شکسته باشد.
 وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۵۱۰، ح ۵.

حدیث ۶۸۵

امام باقر علیه السلام :
 كَانَ الْمُؤْمِنِينَ، هُمُ الْفُقَهَاءُ، أَهْلُ فِكْرِهِ وَ عِبْرَتِهِ، لَمْ يُصَيِّمَهُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ - جَلَّ اسْمُهُ - ، مَا سَمِعُوا بِأَذَانِهِمْ وَ لَمْ يُعْمِهِمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ، مَا رَأَوْا مِنَ الزَّيْنَةِ بِأَعْيُنِهِمْ؛
 مؤمنان واقعی، همان آگاهان از دین هستند، اهل اندیشیدن و درس گرفتن اند. شنیده های دنیایی، گوش آنها را از شنیدن نام خدا، کور نمی کند، دیدن زرق و برق دنیا، چشم آنان را از دیدن نشانه های خدا، کور نمی سازد.
 کافی، ج ۲، ص ۱۳۳، ح ۱۶.

حدیث ۶۸۶

امام باقر علیه السلام :
 ذِكْرُ اللِّسَانِ الْحَمِيدِ وَ الثَّنَاءِ، وَ ذِكْرُ النَّفْسِ الْجَاهِدِ وَ الْعَنَاءِ، وَ ذِكْرُ الرُّوحِ الْخَوْفِ وَ الرَّجَاءِ، وَ ذِكْرُ الْقَلْبِ الصِّدْقِ وَ الصَّفَاءِ، وَ ذِكْرُ الْعَقْلِ التَّعْظِيمِ وَ الْحَيَاءِ، وَ ذِكْرُ الْمَعْرِفَةِ التَّسْلِيمِ وَ الرِّضَا، وَ ذِكْرُ السَّرِّ الرَّؤْيَةِ وَ اللَّقَاءِ؛
 ذکر زبان، حمد و ثناء، ذکر نفس، سختکوشی و تحمل رنج، ذکر روح، بیم و امید، ذکر دل، صدق و صفا، ذکر عقل، تعظیم و شرم، ذکر معرفت، تسلیم و رضا و ذکر باطن، مشاهده و لقا است.
 مشکاه الأنوار، ص ۱۱۳.

حدیث ۶۸۷

امام باقر علیه السلام :
 كَانَ الْمُؤْمِنِينَ هُمُ الْفُقَهَاءُ، أَهْلُ فِكْرِهِ وَ عِبْرَتِهِ، لَمْ يُصَيِّمَهُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ مَا سَمِعُوا بِأَذَانِهِمْ وَ لَمْ يُعْمِهِمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ مَا رَأَوْا مِنَ الزَّيْنَةِ؛
 گویا مؤمنان، همان فقیهان (فرزانگان دین فهم) و اهل اندیشیدن و پند گرفتن هستند. شنیده های دنیوی، گوش آنها را از (شنیدن) یاد خدا، کور نمی کند و زرق و برق دنیا، چشم آنان را از یاد خدا، کور نمی گرداند.
 بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۶، ح ۱۷.

حدیث ۶۸۸

امام باقر علیه السلام :

لَمْ يَزَلْ عَالِمًا بِمَا يَكُونُ، فَعِلْمُهُ بِهِ قَبْلَ كَوْنِهِ كَعِلْمِهِ بِهِ بَعْدَ كَوْنِهِ؛

خداوند، همواره به هر آنچه هست، آگاه است. بنا بر این، علم او به اشیا پیش از بودنشان، مانند علم او به آنها بعد از پدید آمدنشان است.

کافی، ج ۱، ص ۱۰۷، ح ۲.

حدیث ۶۸۹

امام باقر علیه السلام :

ذَكَرَ اللَّهُ لِأَهْلِ الصَّلَاةِ، أَكْبَرُ مِنْ ذِكْرِهِمْ آيَاهُ؛ أَلَا تَرَى أَنَّهُ يَقُولُ: أَذْكَرُونِي أَذْكَرْكُمْ؛

یاد خدا از نمازگزاران، بالاتر از یاد آنان از خداوند است، مگر نمی بینی که خداوند می فرماید: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم».

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۹.

حدیث ۶۹۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْأَعْمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ، سَبِيلُ الْأَنْبِيَاءِ، وَمِنْهَاجُ الصُّلَحَاءِ، فَرِيضَةٌ عَظِيمَةٌ، بِهَا تُقَامُ الْفَرَائِضُ، وَتَأْمَنُ الْمَذَاهِبُ، وَتَحُلُّ الْمَكَاسِبُ، وَتُرَدُّ الْمَطَالِمُ، وَتَعْمُرُ الْأَرْضُ، وَيُنْصَفُ مِنَ الْأَعْدَاءِ، وَيَسْتَقِيمُ الْأَمْرُ؛

امر به معروف و نهی از منکر، راه و روش پیامبران و شیوه صالحان است و فریضه بزرگی است که دیگر فرایض به واسطه آن بر پا می شود. راه ها امن می گردد و درآمدها حلال می شود و حقوق پایمال شده، به صاحبانش برمی گردد، زمین آباد می شود و (بدون ظلم)، حق از دشمنان گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.

کافی، ج ۵، ص ۵۶، ح ۱.

حدیث ۶۹۱

امام باقر علیه السلام :

مَنْ اشْتَرَى شَيْئًا مِنَ الْخُمْسِ لَمْ يَعْذُرْهُ اللَّهُ، اشْتَرَى مَا لَا يَحِلُّ لَهُ؛

هر کس با مالی که خمس آن داده نشده چیزی بخرد، عذر او در پیشگاه خدا پذیرفته نخواهد شد؛ زیرا چیزی خریده که [از آن او نیست و] بر او حلال نیست.

تهذیب الأحکام، ج ۴، ص ۱۳۶، ح ۳۸۱.

حدیث ۶۹۲

امام باقر علیه السلام :

أَلْعُلَمَاءُ فِي أَنْفُسِهِمْ خَانَةٌ، إِنْ كَتَمُوا النَّصِيحَةَ، إِنْ رَأَوْا تَائِبًا ضَالًّا لَا يَهْدُونَهُ أَوْ مَيِّتًا لَا يُحْيُونَهُ فَبَسَّ مَا يَصْنَعُونَ، لِإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى،

أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ فِي الْكِتَابِ أَنْ يَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَنْ يَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا يَتَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ؛

اگر دانشمندان، نصیحت را پنهان دارند، خیانت کرده اند. اگر سرگشته گمراهی را دیدند و او را راهنمایی نکردند و یا (دل) مرده ای را زنده نمودند، و هر چه کار زشتی کرده اند! چون خداوند تبارک و تعالی، در کتاب، از ایشان پیمان گرفته که به معروف و آنچه فرمان یافته اند، فرمان دهند و از آنچه نهی شده اند، نهی کنند و بر نیکوکاری و پرهیزکاری، یکدیگر را یاری کنند و در گناه و ستم، یکدیگر را یاری نکنند.

کافی، ج ۸، ص ۵۴، ح ۱۶.

حدیث ۶۹۳

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَهْلَ التَّقْوَىٰ هُمُ الْأَعْيَاءُ أَعْنَاهُمُ الْقَلِيلُ مِنَ الدُّنْيَا، فَمَوُوتُهُمْ سِيرَةٌ. إِنَّ نَسِيَتِ الْخَيْرِ ذَكَرُوكَ وَإِنْ عَمِلْتَ بِهِ أَعَانُوكَ؛ ثروتمندان واقعی، همان تقوایپیشگانند که اندک دنیا، آنان را بی نیاز کرده و کم خرجند. اگر خیر و خوبی را فراموش کنی، به یادت می آورند و اگر به آن عمل نمایی، یاری ات می رسانند.

تحف العقول، ص ۲۸۷.

حدیث ۶۹۴

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - يَقِي بِالتَّقْوَىٰ عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَيَجْلِي بِالتَّقْوَىٰ عَنْهُ عَمَاءُ وَجَهْلُهُ؛ خداوند، - عز و جل - به وسیله تقوا، انسان را از آنچه عقلش به آن نمی رسد حفظ می کند و کور دلی و نادانی او را بر طرف می سازد.

کافی، ج ۸، ص ۵۲، ح ۱۶.

حدیث ۶۹۵

امام باقر علیه السلام:

فِي قَوْلِهِ «قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» قَالَ: قُولُوا لِلنَّاسِ أَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - يُبْعِضُ اللَّعَانَ السَّبَابَ الطَّعَانَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، أَلْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشِ السَّائِلِ الْمُلْحِفِ، وَيُحِبُّ الْحَيَّيَ الْحَلِيمَ الْعَفِيفَ الْمُتَعَفِّفَ؛ درباره این گفته خداوند که «با مردم، به زبان خوش سخن بگویید»، فرمودند: بهترین سخنی که دوست دارید مردم به شما بگویند، به آنها بگویید، چرا که خداوند، لعنت کننده، دشنام دهنده، زخم زبان زن بر مؤمنان، زشت گفتار، بدزبان و گدای سمج را دشمن می دارد و با حیا و بردبار و عقیف پارسا را دوست دارد.

امالی صدوق، ص ۳۲۶.

حدیث ۶۹۶

امام باقر علیه السلام:

إِنِّي لَمْ أَرْ شَيْئًا قَطُّ أَشَدَّ طَلَبًا وَلَا أَسْرَعَ دَرْكًا، مِنْ حَسَنَةِ مُحَدَّثِهِ لِذَنْبٍ قَدِيمٍ؛
هرگز جوینده ای یابنده تر از کار نیک امروز که گناه قدیم را می یابد [و پاک می کند] ندیده ام.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۳، ح ۵.

حدیث ۶۹۷

امام باقر علیه السلام :
لَا يُحِبُّ اللَّهُ الشُّمَّ فِي الْإِنْتِصَارِ، إِلَّا مَنْ ظَلِمَ فَلَا بَأْسَ لَهُ أَنْ يَنْتَصِرَ مِمَّنْ ظَلَمَهُ بِمَا يَجُوزُ الْإِنْتِصَارَ بِهِ فِي الدِّينِ؛
خداوند، در انتقام گرفتن، ناسزا گفتن را جز برای ستمدیده دوست ندارد. پس باکی بر او نیست که از ستم کننده به خود، به روشی
که در دین جایز است، انتقام بگیرد.
تفسیر مجمع البیان، ج ۳، ص ۲۰۱.

حدیث ۶۹۸

امام باقر علیه السلام :
اللَّهُمَّ! ارْزُقْنِي وُلْدًا وَاجْعَلْهُ تَقِيًّا زَكِيًّا لَيْسَ فِي خَلْقِهِ زِيَادَةٌ وَلَا نُقْصَانٌ وَاجْعَلْ عَاقِبَتَهُ إِلَى خَيْرٍ؛
خداوندا! به من فرزندی عطا کن و او را پرهیزگار و پاک قرار ده که در آفرینش کم و زیادی نباشد و سرانجامش را نیکو گردان.
تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۴۱۱، ح ۱۶۴۱.

حدیث ۶۹۹

امام باقر علیه السلام :
اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي رِزْقًا حَلَالًا يَكْفِينِي وَلَا تَرْزُقْنِي رِزْقًا يُطْغِينِي وَلَا تَبْتَلِيَنِي بِفَقْرٍ أَشْقَىٰ بِهِ مُضَيِّقًا عَلَيَّ ...؛
خداوندا! مرا روزی حلالی بده که کفایت کند، و روزی ای نده که به طغیانم کشاند و به فقری گرفتارم نکن که با آن بدبخت شوم
و به تنگنا افتم.
تهذیب الأحکام، ج ۳، ص ۷۷، ح ۶.

حدیث ۷۰۰

امام باقر علیه السلام :
لَا شَفِيعَ لِلْمَرْأَةِ أَنْ نَجِّحَ عِنْدَ رَبِّهَا مِنْ رِضَا زَوْجِهَا؛
هیچ شفاعت کننده ای برای زن نزد پروردگارش نجات بخش تر از رضایت شوهرش نیست.
خصال، ص ۵۸۸.

حدیث ۷۰۱

امام باقر علیه السلام :
إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَشَدُّكُمْ إِكْرَامًا لِحَلَالِيهِمْ؛

گرامی ترین شما نزد خداوند، کسی است که بیشتر به همسر خود احترام بگذارد.
وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۵۸، ح ۶.

حدیث ۲۰۲

امام باقر علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ كَنْزَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَأَمَرَ بِإِنْفَاقِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؛
خداوند، ثروت اندوزی را حرام و خرج کردن ثروت را در راه خدا، واجب نموده است.
بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۳۸، ح ۴.

حدیث ۲۰۳

امام باقر علیه السلام:
مَا مِنْ عَبْدٍ يَبْخُلُ بِنَفَقَةٍ يُنْفِقُهَا فِيمَا يُرْضِي اللَّهَ إِلَّا ابْتُلِيَ بِأَنْ يُنْفِقَ أَضْعَافَهَا فِيمَا أَسْخَطَ اللَّهَ؛
هر کس از خرج کردن مالی در راه خداپسندانه، بخل ورزد، چند برابر آن را در راه غیر خداپسندانه هزینه خواهد کرد.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۷۳، ح ۱۲.

حدیث ۲۰۴

امام باقر علیه السلام:
أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ: مَنْ آوَى الْيَتِيمَ وَرَحِمَ الضَّعِيفَ وَأَشْفَقَ عَلَى الْوَالِدِيَّةِ وَأَنْفَقَ عَلَيْهِمَا وَرَفَقَ بِمَمْلُوكِهِ؛
چهار چیز است که اگر در کسی باشد، خداوند، خانه ای در بهشت برای او بنا می کند: کسی که یتیمی را پناه بدهد، به ناتوان رحم کند، نسبت به پدر و مادرش دلسوز و مهربان باشد، برای آنها خرج کند و با مملوک خود مدارا نماید.
محاسن، ج ۱، ص ۸، ح ۲۳.

حدیث ۲۰۵

امام باقر علیه السلام:
كَانَ أَبِي زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا نَظَرَ إِلَى الشَّبَابِ الَّذِينَ يَطْلُبُونَ الْعِلْمَ، أَذْنَاهُمْ إِلَيْهِ وَقَالَ: مَرَحِبًا بِكُمْ أَنْتُمْ وَدَائِعُ الْعِلْمِ وَيُوشِكُ إِذْ أَنْتُمْ صِغَارٌ قَوْمٌ أَنْ تَكُونُوا كِبَارًا آخِرِينَ؛
پدرم [امام] زین العابدین علیه السلام، هر گاه به جوانانی که دانش می اندوختند، می نگریست، آنان را به خود نزدیک می کرد و می فرمود: آفرین بر شما که امانت های [مردم برای آموختن] دانشید و به زودی شما کم سالان جامعه، بزرگان جامعه ای دیگر می شوید.
الدرر النظیم فی مناقب الأئمة اللہامیم، ص ۵۸۷.

حدیث ۲۰۶

امام باقر علیه السلام:

كَانَ أَبِي زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا نَظَرَ إِلَى الشَّبَابِ الَّذِينَ يَطْلُبُونَ الْعِلْمَ أَدْنَاهُمْ إِلَيْهِ وَقَالَ: مَرَجَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ وَدَائِعِ الْعِلْمِ وَيُوشِكُ إِذْ أَنْتُمْ صِبَاغُ قَوْمٍ أَنْ تَكُونُوا كِبَارَ آخِرِينَ .

امام باقر علیه السلام: پدرم زین العابدین علیه السلام، هر گاه به جوانانی که دانش می اندوختند، می نگریست، آنان را به خود نزدیک می کرد و می فرمود: «آفرین بر شما که امانت های [مردم برای آموختن] دانشید و به زودی شما کم سالان جامعه، بزرگان جامعه ای دیگر می شوید» .

الدر النظیم فی مناقب الأئمة اللہامیم: ص ۵۸۷ .

حدیث ۲۰۷

امام باقر علیه السلام:

: تَفَقَّهُوا وَإِلَّا فَانْتُمُ أَعْرَابٌ .

امام باقر علیه السلام - همواره می فرمود -: آگاهی دینی کسب کنید، و گرنه، بادیه نشینانی [نادان] خواهید بود .
المحاسن: ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۰ .

حدیث ۲۰۸

امام باقر علیه السلام:

لَوْ أُتِيتُ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُ فِي الدِّينِ لِأَوْجَعْتُهُ .

امام باقر علیه السلام: اگر جوانی از جوانان شیعه را بباهم که در پی کسب آگاهی دینی نیست، او را تنبیه می کنم .
المحاسن: ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۱ .

حدیث ۲۰۹

امام باقر علیه السلام:

أَصْبَحَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَأَى فِي لِحْيَتِهِ شَعْرَةً بَيْضَاءَ ، فَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، الَّذِي بَلَّغَنِي هَذَا الْمَبْلَغَ لَمْ أَعْصِ اللَّهَ طَرْفَةً عَيْنٍ .

امام باقر علیه السلام: ابراهیم علیه السلام، موی سفیدی در ریش خود دید . فرمود: «سپاس، خداوندی را که پروردگار جهانیان است . آن که مرا به این سن رسانید و یک لحظه نافرمانی اش را نکردم» .
الکافی: ج ۸ ص ۳۹۲ ح ۵۸۸ .

حدیث ۲۱۰

امام باقر علیه السلام:

قَامَ رَجُلٌ بِالْبَصْرَةِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَخْبِرْنَا عَنِ الْإِخْوَانِ؟

فَقَالَ: الْإِخْوَانُ صِنْفَانِ: إِخْوَانُ الثَّقَةِ، وَإِخْوَانُ الْمُكَاشَرَةِ.

امام باقر علیه السلام: مردی در بصره در حضور امیر مؤمنان به پا خاست و گفت: ای امیر مؤمنان! درباره برادری برایمان صحبت کن .

فرمود: «برادران، دو دسته اند: برادران مورد اعتماد و برادران ظاهری. برادران مورد اعتماد، [به منزله] دست و بال و خانواده و ثروت هستند. اگر مورد اعتماد برادرت هستی، برایش از جان و مال، مایه بگذار و با هر کسی او دوست است، دوست باش و با هر که دشمن است، دشمن باش، رازها و عیب هایش را بپوشان و خوبی هایش را آشکار کن. بدان، ای پرسشگر! چنین برادرانی از گوگرد سرخ، نایاب ترند.

و اما دوستان ظاهری، پس [بدان که] تو لذت خود را از آنان می بری. پس آن را از آنان مبر و بیش از این، از درویشان خواه و هر مقدار با تو با گشاده رویی و شیرین زبانی برخورد کردند، تو نیز چنان کن». کاشره: إذا ضحك في وجهه وباسطه (النهاية: ج ۴ ص ۱۷۶).

حدیث ۷۱۱

امام باقر علیه السلام:

إِتَّبِعْ مَنْ يُبْكِيكَ وَهُوَ لَكَ نَاصِحٌ، وَلَا تَتَّبِعْ مَنْ يُضْحِكُكَ وَهُوَ لَكَ غَاشٍ.

امام باقر علیه السلام: از کسی که تو را به گریه می اندازد، ولی خیرخواه توست، پیروی کن و از کسی که تو را می خندانند، ولی با تو نیرنگ می کند، پیروی منما.

الکافی: ج ۲ ص ۶۳۸ ح ۲.

حدیث ۷۱۲

امام باقر علیه السلام:

كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ عَاقِلٌ كَثِيرُ الْمَالِ وَكَانَ لَهُ ابْنٌ يُشَبِّهُهُ فِي السَّمَائِلِ مِنْ زَوْجِيهِ عَفِيفٌ، وَكَانَ لَهُ ابْنَانِ مِنْ زَوْجِيهِ غَيْرِ عَفِيفِيهِ، فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ، قَالَ لَهُمْ: هَذَا مَالِي لِوَاحِدٍ مِنْكُمْ. فَلَمَّا تُوُفِّيَ، قَالَ الْكَبِيرُ: أَنَا ذَلِكِ الْوَاحِدُ. وَقَالَ الْأَوْسَطُ: أَنَا ذَلِكِ.

وقال الأصغر: أنا ذلِكَ.

فَاخْتَصَمُوا إِلَى قَاضِيهِمْ قَالَ: لَيْسَ عِنْدِي فِي أَمْرِكُمْ شَيْءٌ، انْطَلِقُوا إِلَى بَنِي

عَنَامِ الْإِخْوَةِ الثَّلَاثِ فَانْتَهَوْا إِلَى وَاحِدٍ مِنْهُمْ فَرَأَوْا شَيْخًا كَبِيرًا.

فَقَالَ لَهُمْ: ادْخُلُوا إِلَى أَخِي فَلَانَ فَهُوَ أَكْبَرُ مِنِّي فَاسْأَلُوهُ.

فَدَخَلُوا عَلَيْهِ، فَخَرَجَ شَيْخٌ كَهْلٌ، فَقَالَ: سَلُوا أَخِي الْأَكْبَرَ مِنِّي.

فَدَخَلُوا عَلَى الثَّلَاثِ فَإِذَا هُوَ فِي الْمَنْظَرِ أَصْغَرُ فَسَأَلُوهُ أَوْلَا مِنْ حَالِهِمْ، ثُمَّ مُسْتَبِينًا لَهُمْ فَقَالَ: أَمَا أَخِي الَّذِي رَأَيْتُمُوهُ أَوْلَا هُوَ الْأَصْغَرُ وَإِنَّ لَهُ امْرَأَةً سَوِيَّةَ تَسْوُوهُ وَقَدْ صَبَرَ عَلَيْهَا مَخَافَةً أَنْ يُبْتَلَى بِبِلَاءٍ لَا صَبْرَ لَهُ عَلَيْهِ، فَهَرَمَتْهُ، وَأَمَّا الثَّانِي أَخِي فَإِنَّ عِنْدَهُ زَوْجَةً تَسْوُوهُ وَتَسْرُرُهُ وَهُوَ مُتَمَسِكٌ الشَّبَابِ، وَأَمَّا أَنَا فَزَوْجَتِي تَسْرُرُنِي وَلَا تَسْوُونِي لَمْ يَلْزَمْنِي مِنْهَا مَكْرُوهٌ قَطُّ مُنْذُ صَبَّحْتَنِي، فَشَبَابِي مَعَهَا مُتَمَسِكٌ، وَأَمَّا حَدِيثُكَمُ الَّذِي هُوَ حَدِيثُ أَبِيكُمْ، انْطَلِقُوا أَوْلَا وَبَعَثُوا قَبْرَهُ وَاسْتَخْرِجُوا عِظَامَهُ وَأَحْرِقُوهَا، ثُمَّ عودوا لِأَقْصَى بَيْنِكُمْ.

فَانصَرَفُوا فَأَخَذَ الصَّبِيُّ سَيْفَ أَبِيهِ وَأَخَذَ الْأَخْوَانَ الْمَعَاوِلَ فَلَمَّا هَمَّا بِذَلِكَ، قَالَ لَهُمُ الصَّغِيرُ: لَا تَبْعَثُوا قَبْرَ أَبِي وَأَنَا أَدْعُ لَكُمْ حِصَّتِي، فَانصَرَفُوا إِلَى الْقَاضِي.

فَقَالَ: يُقْنَعُكُمَا هَذَا، إِيْتُونِي بِالْمَالِ.

فَقَالَ لِلصَّغِيرِ: خُذِ الْمَالَ فَلَوْ كَانَا ابْنَيْهِ لَدَخَلَهُمَا مِنَ الرَّقَّةِ، كَمَا دَخَلَ عَلَى الصَّغِيرِ.

امام باقر علیه السلام: در میان قوم بنی اسرائیل، مردی خردمند و ثروتمند بود. وی را پسری بود از همسری پاک دامن که در شمایل، شبیه وی بود و دو پسر داشت از همسری غیر پاک دامن. چون هنگام مرگش فرا رسید، به آنان گفت: این ثروت من، برای یکی از شماست.

چون از دنیا رفت، پسر بزرگ تر گفت: «آن یکی من هستم».

پسر وسطی گفت: «آن یکی، من هستم».

پسر کوچک تر گفت: «آن یکی، من هستم».

[چون نزاع بالا- گرفت،] شکایت به قاضی شهر بردند. قاضی گفت: مرا در این باره، نظری نیست. نزد سه برادر که فرزندان چوپان اند، بروید.

آنها نزد یکی از برادران آمدند و پیری کهن سال را دیدند. به آنان گفت:

نزد برادرم بروید. او از من بزرگ تر است. از او پرسید. بر او وارد شدند. پیرمردی میان سال، بیرون آمد و گفت: از برادر بزرگ ترم پرسید. بر سومین برادر، وارد شدند. او را کم سال تر یافتند. نخست، از او خواستند شرح حال خودشان را بگویند و سپس به پرسش، آنها پاسخ دهد.

او گفت: آن برادرم را که نخست دیدید، کوچک ترین برادر است. همسری ناسازگار داشت که به وی، بدی می کرد. [برادرم] بر این بدی ها صبر کرد، مبادا به گرفتاری بزرگ تر و طاقت فرسا مبتلا شود. آن زن، او را پیر کرد. برادر دوم، همسری داشت که گاهی او را می رنجاند و گاهی او را شاد می کرد. لذا او در مرز جوانی و پیری قرار دارد. و اما من، همسر همیشه مرا شاد می کرد و هیچ گاه مرا آزار نداد و هرگز از او بدی به من نرسید. بدین جهت، جوانی ام با او پایدار است. و اما مسئله شما که وصیت پدرتان است، نخست بروید نبش قبر کنید، استخوان هایش را بیرون آورید و بسوزانید و نزد من برگردید، تا میان شما داوری کنم.

برادران رفتند. برادر کوچک تر، شمشیر پدر را برداشت و دو برادر دیگر، کلنگ برداشتند. وقتی خواستند نبش قبر کنند، برادر کوچک تر گفت: نبش قبر نکنید. من سهم خود را به شما وا می گذارم.

برادران، نزد قاضی بازگشتند. مرد گفت: این، شما را کفایت می کند. مال را نزد من آورید. آن گاه به برادر کوچک تر گفت که ثروت را بردارد. [سپس افزود:] اگر آن دو فرزندان آن مرد بودند، [به هنگام نبش قبر،] احساس ناراحتی به آنان دست می داد، چنان که به فرزند کوچک تر دست داد.

بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۲۹۶ ح ۱.

حدیث ۷۱۳

امام باقر علیه السلام:

: كَانَ أَبُوهُ يَجْمَعُ وُلْدَهُ وَوُلْدَ إِخْوَتِهِ، ثُمَّ يَأْمُرُهُم بِالصَّرَاحِ، وَذَلِكَ خُلُقٌ فَيَالْعَرَبِ، فَكَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِيحِيسِرٌ عَنِ سَاعِدِ بْنِ لَهُ غَلِيظِينَ قَصِيرِينَ وَهُوَ طِفْلٌ، ثُمَّ يُصَارِعُ كِبَارَ إِخْوَتِهِ وَصِغَارَهُمْ، وَكِبَارَ بَنِي عَمِّهِ وَصِغَارَهُمْ فَيَصْرَعُهُمْ، فَيَقُولُ أَبُوهُ: ظَهَرَ عَلِيُّ، فَسَمَاءُ ظَهَرَا وَعِنْدَ الْعَرَبِ عَلِيُّ.

امام باقر علیه السلام - درباره امام علی علیه السلام - : پدر علی علیه السلام، فرزندان خود و فرزندان برادرش را جمع می کرد و آنان را به کشتی گرفتن وا می داشت، و این، سُنَّتِ مردمان عرب بود. علی علیه السلام آستین ها را بالا می زد و با این که کم سن بود، ساعدهایی قوی و کوتاه داشت و با برادران بزرگ تر و کوچک تر خود و پسر عموهای بزرگ تر و کوچک تر از خود، کشتی

می گرفت و همه را بر زمین می زد . پدرش می گفت : «علی ، پیروز شد» و بدین جهت ، او را «ظَهِیر (پیروز)» نامید و نام او نزد مردم عرب ، «علی» بود .
معانی الأخبار : ص ۶۱ ح ۹ .

حدیث ۷۱۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَجْرَى الْخَيْلِ الَّتِي أُضْمِرَتْ مِنَ الْحَفِيَاءِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَسَبَّحَهَا مِنْ ثَلَاثِ نَخَلَاتٍ فَأَعْطَى السَّابِقِ عُدْقًا ، وَأَعْطَى الْمُصَلِّيَ عُدْقًا ، وَأَعْطَى الثَّلَاثَ عُدْقًا .

امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا ، اسب هایی را که برای مسابقه ورزیده شده بودند ، از محله حفیا تا مسجد بنی زُرَیْق به مسابقه وا داشت و سه نخله خرما ، جایزه آن قرار داد . به نفر اول ، یک نخله ، به نفر دوم [که سر اسب او مقابل کفل اسب اول بود ،] یک نخله ، و به نفر سوم هم یک نخله خرما بخشید .
الکافی : ج ۵ ص ۴۸ ح ۵ .

حدیث ۷۱۵

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عِزًّا وَجَلًّا لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُخَصِيَّةٌ : أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبِرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبِرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ .

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جل ، به کسی اجازه ترک آن را نداده است : امانتداری نسبت به انسان های صالح و فاجر (درشتکار و بدکار) ، وفای به عهد نسبت به صالح و فاجر ، و نیکی به پدر و مادر ؛ نیک باشن یا بد .
الکافی : ج ۲ ص ۱۶۲ ح ۱۵ .

حدیث ۷۱۶

امام باقر علیه السلام :

إِلْبَسَ وَتَجَمَّلَ ، فَإِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَلَيْكُنْ مِنْ حَلَالٍ .

امام باقر علیه السلام : سزاوار نیست زن ، خود را بدون آرایش بگذارد . لااقل ، گردنبندی به گردن بیندازد .
الکافی : ج ۶ ص ۴۴۲ ح ۷ .

حدیث ۷۱۷

امام باقر علیه السلام :

إِسْتَقْبَلَ شَابًّا مِنَ الْأَنْصَارِ امْرَأَةً بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ النِّسَاءُ يَتَّقْنَ خَلْفَ آذَانِهِنَّ فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَهِيَ مُقْبِلَةٌ فَلَمَّا جازَتْ نَظَرَ إِلَيْهَا وَدَخَلَ فِي زُقَاقٍ قَدْ سَمَاهُ بَنِي فُلَانٍ ، فَجَعَلَ يَنْظُرُ خَلْفَهَا وَاعْتَرَضَ وَجْهَهُ عَظْمٌ فِي الْحَائِطِ أَوْ زُجَاجَةٌ فَشَقَّ وَجْهَهُ ، فَلَمَّا مَضَتِ الْمَرْأَةُ نَظَرَ فَإِذَا الدَّمَاءُ تَسِيلٌ عَلَى صَدْرِهِ وَثَوْبِهِ ، فَقَالَ : وَاللَّهِ لَأَتَيْنَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَخْبَرْتَهُ ، قَالَ : فَأَتَاهُ .

فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لَهُ : مَا هَذَا؟ فَأَخْبَرَهُ ، فَهَبَّطَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِهَذِهِ الْآيَةِ : «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ

أَبْصَرِهِمْ وَيَحْفَظُوا قُرُوجَهُمْ ذَلِكَ لِكَ أَرْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ»

امام باقر علیه السلام: جوانی از انصار، در مدینه با زنی رو در رو شد و آن زمان، زنان، سر را از پشت گوش هایشان می پوشاندند. جوان، در حالی که زن به سوی او می آمد، به وی نگاه کرد. وقتی زن از کنار جوان گذشت، جوان، همان طور راه می رفت، وارد کوچه بنی فلان شد و از پشت سر به آن زن می نگریست. صورتش به استخوان یا شیشه ای که در دیوار بود، خورد و شکاف برداشت. وقتی زن رفت، جوان متوجه شد خون بر سینه و لباسش می ریزد. با خود گفت: به خدا سوگند، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله خواهم رفت و داستان را به ایشان خواهم گفت. سپس، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد. وقتی پیامبر خدا او را دید، پرسید: «این چه وضعی است؟»

جوان، داستان را گفت. آن گاه، جبرئیل علیه السلام نازل شد و این آیه را آورد: (به مردان با ایمان بگو: دیده فرو نهند و پاک دامنی ورزند که این، برای آنان، پاکیزه تر است؛ زیرا خدا به آنچه می کنند، آگاه است).
النور: ۳۰.

حدیث ۷۱۸

امام باقر علیه السلام:

: مَنْ خَطَبَ إِلَيْكُمْ فَرَضِيْتُمْ دِيْنَهُ وَأَمَانَتَهُ فَرُوجُهُ «إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ» .

امام باقر علیه السلام - چون درباره ازدواج از ایشان سؤال شد - : آن گاه که [کسی] نزد شما خواستگاری کرد و دینداری و امانتداری اش را پسندیدید، به او همسر بدهید؛ و (اگر چنین نکنید، در زمین، فتنه و فساد بزرگ، روی خواهد داد).
الکافی: ج ۵ ص ۳۴۷ ح ۱.

حدیث ۷۱۹

امام باقر علیه السلام:

قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَا الْحَزْمُ؟

قَالَ: مُشَاوَرَةٌ ذَوِي الرَّأْيِ وَاتِّبَاعُهُمْ .

امام باقر علیه السلام: به پیامبر خدا گفته شد: دوران‌دیشی چیست؟

فرمود: «مشورت با صاحب نظران و پیروی کردن از آنها» .

المحاسن: ج ۲ ص ۴۳۵ ح ۲۵۰۸.

حدیث ۷۲۰

امام باقر علیه السلام:

خَرَجَتْ امْرَأَةٌ بَغِيٌّ عَلَى شَبَابٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَأَفْتَنَتْهُمْ .

فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لَوْ كَانَ الْعَابِدُ فُلَانًا رَأَاهَا أَفْتَنَتْهُ .

وَسَمِعَتْ مَقَالَتَهُمْ فَقَالَتْ: وَاللَّهِ لَا أَنْصِرِفُ إِلَى مَنْزِلِي حَتَّى أَفْتِنَهُ فَمَضَتْ نَحْوَهُ فِي اللَّيْلِ فَدَقَّتْ عَلَيْهِ، فَقَالَتْ: آوَى عِنْدَكَ، فَأَبَى عَلَيْهَا، فَقَالَتْ: إِنَّ بَعْضَ شَبَابِ بَنِي إِسْرَائِيلَ رَاوَدُونِي عَنْ نَفْسِي، فَإِنْ أَدَخَلْتَنِي وَإِلَّا لِحِقُونِي وَفَضَّحُونِي، فَلَمَّا سَمِعَ مَقَالَتَهَا فَتَحَّ لَهَا، فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ رَمَتْ بِشَابِهَا، فَلَمَّا رَأَى جَمَالَهَا وَهَيْبَتَهَا وَقَعَتْ فِي نَفْسِهِ، فَضَرَبَ يَدَهُ عَلَيْهَا، ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ، وَقَدْ كَانَ يُوَقِّدُ تَحْتَ

قَدِرَ لَهُ ، فَأَقْبَلَ حَتَّى وَضَعَ يَدَهُ عَلَى النَّارِ .

فَقَالَتْ : أَيُّ شَيْءٍ تَصْنَعُ ؟

فَقَالَ : أُحْرِقُهَا لِأَنَّهَا عَمِلَتْ الْعَمَلَ .

فَحَرَجَتْ حَتَّى أَتَتْ جَمَاعَةَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، فَقَالَتْ : الْحَقُّوْا فَلَانَا فَقَدْ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى النَّارِ ، فَأَقْبَلُوا فَلَحِقُوهُ وَقَدْ احْتَرَقَتْ يَدُهُ .

امام باقر علیه السلام: زنی بد کار به سمت جوانانی از بنی اسرائیل رفت و آنان را فریفت. یکی از آنان گفت: اگر فلان عابد، این زن را ببیند، زن، او را می فریبد.

زن، سخن آنان را شنید و گفت: به خدا سوگند، به خانه ام بر نمی گردم تا آن عابد را بفرییم.

شبانه نزد او رفت و در را کوبید و گفت: شب را نزد تو بمانم؟

عابد، امتناع ورزید. زن گفت: برخی جوانان بنی اسرائیل، دنبالم افتاده اند. اگر مرا به داخل خانه راه دهی، [در امانم]، و گرنه به من خواهند رسید و آبرویم را خواهند ریخت.

عابد، چون این سخن را شنید، در را به رویش گشود. وقتی زن داخل شد، لباس هایش را کُند. چون عابد، زیبایی ها و هیكل او را دید، به وسوسه افتاد و به زن، دست زد. ناگهان، به خود آمد و از عمل خود، بازگشت. در خانه اش آتشی زیر دیگ، روشن کرده بود. سراغ آتش آمد و دست خود را بر آتش گرفت. زن گفت: چه می کنی؟

عابد گفت: او را می سوزانم؛ چون کار خطا از او سر زد.

زن، از خانه بیرون آمد و سراغ جوانان بنی اسرائیل رفت و گفت: سراغ عابد بروید که دست خود را بر آتش گذاشته است. جوانان، سراغ عابد آمدند و به وی رسیدند، در حالی که دستش را سوزانده بود.

بحار الأنوار: ج ۱۴ ص ۴۹۲ ح ۱۱.

حدیث ۲۲۱

امام باقر علیه السلام:

لَمَّا دَعَا نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى قَوْمِهِ أَتَاهُ إِبْلِيسُ لَعَنَهُ اللَّهُ ، فَقَالَ : يَا نُوحُ... اذْكُرْنِي فِي ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ ، فَإِنِّي أَقْرَبُ مَا أَكُونُ إِلَى الْعَبْدِ إِذَا كَانَ فِي إِحْدَاهُنَّ : اذْكُرْنِي إِذَا غَضِبْتَ ، وَاذْكُرْنِي إِذَا حَكَمْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ ، وَاذْكُرْنِي إِذَا كُنْتَ مَعَ امْرَأَةٍ خَالِيَا لَيْسَ مَعَكُمْ أَحَدٌ .

امام باقر علیه السلام: وقتی که نوح علیه السلام به درگاه پروردگار عز و جل قومش را نفرین کرد، شیطان - که نفرین خدا بر او باد - نزد وی آمد و گفت: ای نوح! مرا در سه جا یاد کن؛ چرا که من در آن مکان ها نزدیک ترین حالت را به بندگان دارم: هنگامی که خشمگین شدی، مرا یاد کن؛ هنگامی که میان دو نفر داوری می کنی، مرا یاد کن؛ و هنگامی که با زنی خلوت کردی و دیگری با شما نیست، مرا یاد کن.

الخصال: ص ۱۳۲ ح ۱۴۰.

حدیث ۲۲۲

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَبِي نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ وَمَعَهُ ابْنُهُ يَمْشِي وَالْإِبْنُ مُتَّكِيٌّ عَلَى ذِرَاعِ الْأَبِ ، قَالَ : فَمَا كَلَّمَهُ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ مَقْتًا لَهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا .

امام باقر علیه السلام: پدرم به مردی نگریست که راه می رفت و فرزندش همراه وی بود. پسر بر دست پدر، تکیه داده بود. پدرم

از روی خشم با وی سخن نگفت تا از دنیا رفت .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۹ ح ۸ .

حدیث ۷۲۳

امام باقر علیه السلام :

سَرُّ الْأَبَاءِ مَن دَعَاهُ الْبِرُّ إِلَى الْإِفْرَاطِ ، وَسَرُّ الْأَبْنَاءِ مَن دَعَاهُ التَّقْصِيرُ إِلَى الْعُقُوقِ .

امام باقر علیه السلام : بدترین پدران ، کسی است که نیکی [به فرزند] ، او را به زیاده روی بکشاند ، و بدترین فرزندان ، کسی است که کوتاهی [در حق پدر و مادر] ، او را به نافرمانی بکشاند .

تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۳۲۰ .

حدیث ۷۲۴

امام باقر علیه السلام :

إِنَّهُ (عَلَيْهِ السَّلَام) أَتَى الْبِرَّازِينَ ، فَقَالَ لِرَجُلٍ : «بِعْنِي ثَوْبَيْنِ» .

فَقَالَ الرَّجُلُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، عِنْدِي حَاجَتُكَ ، فَلَمَّا عَرَفَهُ مَضَى عَنْهُ ، فَوَقَفَ عَلَى غُلَامٍ فَأَخَذَ ثَوْبَيْنِ أَحَدُهُمَا بِثَلَاثَةِ دَرَاهِمٍ وَالْآخَرَ بِدِرْهَمَيْنِ ، فَقَالَ : «يَا قَبِيْرُ ، خُذِ الَّذِي بِثَلَاثَةِ» .

فَقَالَ : أَنْتَ أَوْلَى بِهِ تَصْعَدُ الْمِئْبَرِ وَتَخْطُبُ النَّاسَ .

فَقَالَ : «وَأَنْتَ شَابٌّ وَلَكَّ شَرُّ الشَّبَابِ ، وَأَنَا أَسْتَحْيِي مِنْ رَبِّي أَنْ تُفْضَلَ عَلَيَّ» .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام به بازار پارچه فروش ها آمد و به مردی فرمود : «دو جامه به من بفروش» .

آن مرد گفت : ای امیر مؤمنان! آنچه مطلوب شماست ، نزد من است .

چون پارچه فروش ، امیر مؤمنان را شناخت ، [از او خرید نکرد و] گذشت . نزدیک [فروشنده] جوانی ایستاد و دو جامه خرید ، یکی را به سه درهم و دیگری را به دو درهم . آن گاه به قنبر فرمود : «ای قنبر! تو این جامه را که به سه درهم خریدم ، بردار» .

قنبر گفت : شما بدان سزاوارترید ، منبر می روید و برای مردم ، سخنرانی می کنید .

علی علیه السلام فرمود : «و تو جوانی و خواسته های جوانی داری و من ، از پروردگرم خجالت می کشم که خود را بر تو ، مقدم بدانم» .

بحار الأنوار : ج ۴۰ ص ۳۲۴ ح ۶ .

حدیث ۷۲۵

امام باقر علیه السلام :

إِتَّخَذَ اللَّهُ عِزَّ وَجِلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيْلًا ، لِأَنَّهُ لَمْ يَرُدَّ أَحَدًا ، وَلَمْ يَسْأَلْ أَحَدًا غَيْرَ اللَّهِ عِزَّ وَجِلَّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل ابراهیم را به دوستی گرفت؛ زیرا [درخواست کسی را رد نکرد و از کسی جز خداوند عز و جل درخواست ننمود .

علل الشرائع : ص ۳۴ ح ۲ .

حدیث ۷۲۶

امام باقر علیه السلام :

- فی قوله تعالى « إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ » - : الأَوَّاهُ هُوَ الدَّعَاءُ .

امام باقر علیه السلام - درباره تفسیر کلمه «اَوَّاه» : -

«به راستی که ابراهیم ، اَوَّاه و بردبار بود» : یعنی بسیار دعا کننده بود .

الکافی : ج ۲ ص ۴۶۶ ح ۱ .

حدیث ۷۲۷

امام باقر علیه السلام :

خَرَجَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَاتَ يَوْمٍ يَسِيرُ فِي الْبِلَادِ لِيَعْتَبِرَ فَمَرَّ بِفَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ يُصَلِّي قَدْ قَطَعَ إِلَى السَّمَاءِ صَوْتَهُ وَلِبَاسُهُ شَعْرٌ ، فَوَقَفَ عَلَيْهِ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَعَجِبَ مِنْهُ وَجَلَسَ يَنْتَظِرُ فَرَاغَهُ ، فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَيْهِ حَرَكَهُ بِيَدِهِ وَقَالَ لَهُ : إِنَّ لِي حَاجَةً فَخَفَّفْ ، قَالَ : فَخَفَّفَ الرَّجُلُ وَجَلَسَ إِبْرَاهِيمُ ، فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِمَنْ تُصَلِّي؟

فَقَالَ : لِإِلَهِ إِبْرَاهِيمَ .

فَقَالَ : وَمَنْ إِلَهُ إِبْرَاهِيمَ؟

قَالَ : الَّذِي خَلَقَكَ وَخَلَقَنِي .

فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ : لَقَدْ أَعْجَبَنِي نَحْوُكَ وَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أُؤَاخِيكَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَأَيَّنَ مَنَزِلُكَ إِذَا أَرَدْتُ زِيَارَتَكَ وَلِقَاءَكَ؟

فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ : مَنَزِلِي خَلْفَ الطُّفْءِ - وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْبَحْرِ - وَأَمَّا مُصَيِّلَايَ فَهَذَا الْمَوْضِعُ تُصَيِّبُنِي فِيهِ إِذَا أَرَدْتَنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ قَالَ الرَّجُلُ لِإِبْرَاهِيمَ : لَكَ حَاجَةٌ؟

فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ : نَعَمْ .

فَقَالَ الرَّجُلُ : وَمَا هِيَ؟

قَالَ لَهُ : تَدْعُو اللَّهَ وَأُوْمِنُ أَنَا عَلَى دُعَائِكَ ، أَوْ أَدْعُو أَنَا وَتُوْمِنُ أَنْتَ عَلَى دُعَائِي؟

فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ : وَفِيمَ نَدْعُو اللَّهَ؟

قَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ : لِلْمُذْنِبِينَ الْمُؤْمِنِينَ .

فَقَالَ الرَّجُلُ : لَا .

فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ : وَلِمَ؟

فَقَالَ : لِأَنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ بِدَعْوَةٍ لَمْ أَرِ إِجَابَتَهَا إِلَى السَّاعَةِ ، وَأَنَا أَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ أَدْعُوهُ بِدَعْوَةٍ حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ قَدْ أَجَابَنِي .

فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ : وَفِيمَا دَعَوْتُهُ؟

فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ : إِنِّي لَفِي مُصَيِّلَايَ هَذَا يَوْمَ إِذْ مَرَّ بِي غُلَامٌ أَرُوْعٌ ، التَّوْرُ يَطْلُعُ مِنْ جَبْهَتِهِ ، لَهُ ذُوَائِيَةٌ مِنْ خَلْفِهِ ، وَمَعَهُ بَقَرٌ يَسُوقُهَا ، كَأَنَّمَا دُهِنَتْ دَهْنًا ، وَعَنْمٌ يَسُوقُهَا كَأَنَّمَا دُخِسَتْ دَخْسًا . قَالَ : فَأَعْجَبَنِي مَا رَأَيْتُ مِنْهُ ، فَقُلْتُ : يَا غُلَامُ ، لِمَنْ هَذَا الْبَقَرُ وَالْغَنَمُ؟

فَقَالَ : لِي .

فَقُلْتُ : وَمَنْ أَنْتَ؟

فَقَالَ : أَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ . فَدَعَوْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَ ذَلِكَ وَسَأَلْتُهُ أَنْ يُرِينِي خَلِيلَهُ .

فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَأَنَا إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ الرَّحْمَنِ ، وَذَلِكَ الْغُلَامُ ابْنِي .

فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ عِنْدَ ذَلِكَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، الَّذِي أَجَابَ دَعْوَتِي ، قَالَ : ثُمَّ قَبِلَ الرَّجُلُ صَفْحَتِي وَجِهَ إِبْرَاهِيمَ وَعَانَقَهُ ، ثُمَّ قَالَ : الْآنَ فُقِّمْ وَأَدْعُ حَتَّى أُؤْمِنَ عَلَى دُعَايِكَ ، فَدَعَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ يَوْمِهِ ذَلِكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضَا عَنْهُمْ ، قَالَ : وَأَمَّنَ الرَّجُلُ عَلَى دُعَائِهِ .

فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَدَعَا إِبْرَاهِيمُ بِالْعَهْدِ لِلْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ شِيعَتِنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

امام باقر علیه السلام : روزی ابراهیم علیه السلام برای عبرت گرفتن به سیاحت در شهرها پرداخت . از سرزمینی گذشت و مردی را دید که ایستاده است و نماز می گزارد ، صدایش را به آسمان بلند کرده و لباسش از پوست است .

ابراهیم علیه السلام ، نزد او ایستاد و از او شگفت زده شد و منتظر فراغت وی از عبادت شد . چون نمازش طولانی شد ، ابراهیم علیه السلام با دست ، تکانش داد و گفت : «[نماز خود را] کوتاه کن که مرا خواسته ای است» .

مرد ، [نمازش را] کوتاه کرد . ابراهیم علیه السلام نشست و به وی گفت : «برای چه کسی نماز می خوانی» .

گفت : برای خدای ابراهیم .

گفت : «خدای ابراهیم کیست؟» .

گفت : آن که تو و مرا آفرید .

سپس ابراهیم علیه السلام به وی گفت : «از روش عبادت تو خوشم آمده است و من دوست می دارم با تو در راه خدای عز و جل برادری کنم . اگر خواستم تو را زیارت و ملاقات کنم ، خانه ات کجاست؟» .

مرد گفت : خانه ام پشت این دریاست - و با دستش به دریا اشاره کرد - و محلّ عبادتم همین جاست . گفت هرگاه خواستی ، مرا همین جا می یابی ، إن شاء الله .

سپس ، مرد به ابراهیم علیه السلام گفت : خواسته ای داری؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «بلی» .

مرد گفت : چیست؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «تو ، خدا را بخوانی و من بر دعایت آمین بگویم یا من ، خدا را بخوانم و تو بر دعایم آمین بگویی» .

مرد گفت : درباره چه خدا را بخوانم؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «برای مؤمنان گنهکار» .

مرد گفت : نه .

ابراهیم علیه السلام پرسید : «چرا؟»

مرد گفت : سه سال است که خدا را به خواسته ای می خوانم و تا این لحظه ، آن را مستحبات نیافته ام و از خداوند عز و جل خجالت می کشم که او را به خواسته ای دیگر بخوانم ، مگر بدانم خواسته ام را اجابت کرده است .

ابراهیم علیه السلام گفت : «درباره چه دعا کردی؟» .

مرد گفت : روزی در همین محلّ عبادت بودم که جوانی زیباروی که نور از پیشانی اش می تابید و گیسوانش از پشت فرو ریخته بود ، از کنارم گذشت ، و گاوی - که گویی روغن به بدنش مالیده بودند - و گله ای از گوسفندان پرگوشت ، با خود داشت و آنها

را به پیش می برد . آنچه از وی دیدم ، مرا خوش آمد . پرسیدم : ای جوان! این گاو و گله گوسفند از کیست؟

گفت : از خودم .

پرسیدم: تو کیستی؟

گفت: من، اسماعیل پسر ابراهیم خلیل الرحمان هستم. در آن هنگام، خداوند عز و جل را خواندم که خلیلش را به من نشان دهد.

گفت: «من، ابراهیم خلیل الرحمان هستم و آن جوان، پسر من است».

مرد در این هنگام گفت: سپاس، خدایی را که پروردگار جهانیان است؛ او که خواسته ام را اجابت کرد. آن گاه، پیشانی ابراهیم علیه السلام را بوسید و با وی مُعَانَقَه (دیدۀ بوسی) کرد. سپس گفت: اینک آماده ام. تو دعا کن تا من، دعایت را آمین گویم. ابراهیم علیه السلام برای زنان و مردان مؤمن گنهکار، از آن روز تا روز قیامت، درخواست بخشش و خشنودی خداوند را کرد و مرد، بر دعایش آمین گفت.

امام باقر علیه السلام فرمود: «دعای ابراهیم به مؤمنان گنهکار از شیعیان ما تا روز قیامت هم می رسد».

کمال الدین: ص ۱۴۰ ح ۸، الکافی: ج ۸ ص ۳۹۲ ح ۵۹۱ نحوه.

حدیث ۷۲۸

امام باقر علیه السلام:

لَمَّا أَصَابَتْ امْرَأَةَ الْعَزِيزِ الْحَاجَّةُ قِيلَ لَهَا: لَوْ آتَيْتِ يَوْسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَشَاوَرْتِ فِي ذَلِكَ، فَقِيلَ لَهَا: إِنَّا نَخَافُكَ عَلَيْكَ. قَالَتْ: كَلَّا إِنِّي لَا أَخَافُ مَنْ يَخَافُ اللَّهَ، فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ فَرَأَتْهُ فِي مَلِكِهِ قَالَتْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْعَبِيدَ مَلُوكًا بِطَاعَتِهِ، وَجَعَلَ الْمُلُوكَ عَبِيدًا بِمَعْصِيَتِهِ، فَتَرَوُجَهَا فَوَجَدَهَا بِكْرًا.

فَقَالَ: أَلَيْسَ هَذَا أَحْسَنَ؟ أَلَيْسَ هَذَا أَجْمَلَ؟

فَقَالَتْ: إِنِّي كُنْتُ بَلِيَّتُ مَنِكَ بِأَرْبَعِ خِصَالٍ: كُنْتُ أَجْمَلَ أَهْلِ زَمَانِي، وَكُنْتُ أَجْمَلَ أَهْلِ زَمَانِكَ، وَكُنْتُ بِكْرًا، وَكَانَ زَوْجِي عَيْنًا.

امام باقر علیه السلام: هنگامی که همسر عزیز (زلیخا) نیازمند شد، به وی گفتند: خوب است نزد یوسف علیه السلام بروی. در این باره مشورت کرد، به وی گفتند: ما از او بر تو می هراسیم.

زلیخا گفت: من هرگز از کسی که از خدا می ترسد، نمی ترسم.

وقتی زلیخا بر یوسف علیه السلام وارد شد و او را بر اریکه قدرت دید، گفت: سپاس، خدا را که بردگان را به خاطر فرمان بردن از او، پادشاه کرد و پادشاهان را به خاطر گناه، برده گردانید.

آن گاه، یوسف علیه السلام با وی ازدواج کرد و او را باکره یافت. به وی گفت: «آیا این چنین، بهتر نیست؟ آیا این چنین، زیباتر نیست؟».

زلیخا گفت: من به خاطر چهار چیز در دام تو گرفتار شدم: من، زیباترین

زنِ زمانه خود بودم و تو، زیباترین مردِ زمانه ات بودی. من، باکره بودم و شوهرم ناتوانی جنسی داشت.

الأمالی للطوسی: ص ۴۵۶ ح ۱۰۲۰.

حدیث ۷۲۹

امام باقر علیه السلام:

: وَإِنْ كَانَ صَاحِبُكُمْ لَيَجْلِسُ جَلِيسَةَ الْعَبْدِ، وَيَأْكُلُ أَكْلَةَ الْعَبْدِ، وَيُطْعَمُ النَّاسَ خُبْزَ الْبُرِّ وَاللَّحْمَ، وَيَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ فَيَأْكُلُ الْخُبْزَ وَالزَّيْتِ،

وإن كان ليشتري القميص السُّبُلانيّ، ثُمَّ يُخَيِّرُ غَلَامَهُ خَيْرَهُمَا، ثُمَّ يَلْبَسُ الْبَاقِيَ، فَإِذَا جازَ أَصَابِعَهُ قَطَعَهُ، وَإِذَا جازَ كَعْبَهُ حَذَفَهُ، وما وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرانِ قَطُّ كِلَاهُمَا لِلَّهِ رِضَىٰ إِلَّا أَخَذَ بِأَشَدِّهِمَا عَلَىٰ بَدَنِهِ .

ولقد وُلِّيَ النَّاسَ خَمْسَ سِتِينَ فَمَا وَضَعَ آجِرَةً عَلَىٰ آجِرَةٍ وَلَا لَبَنَةً عَلَىٰ لَبَنَةٍ، وَلَا أَقْطَعَ قَطِيعَةً، وَلَا أَوْرَثَ بَيْضَاءَ وَلَا حَمْرَاءَ إِلَّا سَبَعِمَتْهُ دِرْهَمَ فَضَلَّتْ مِنْ عَطَايَاهُ، أَرَادَ أَنْ يَتَبَاعَ لِأَيِّهِلِهِ بِهَا خَادِمًا، وما أَطَاقَ أَحَدٌ عَمَلَهُ، وَإِنْ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَيَنْظُرُ فِي الْكِتَابِ مِنْ كُتُبِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَضْرِبُ بِهِ الْأَرْضَ، وَيَقُولُ: مَنْ يُطِيقُ هَذَا .

امام باقر علیه السلام - در توصیف امام علی علیه السلام - : رهبر شما مانند بردگان می نشست ، مانند بردگان غذا می خورد ، نان گندم و گوشت را به مردم ، می خوراند و خود به خانه برمی گشت و نان [جو] و روغن زیتون می خورد . [دو] پیراهن سُبُلانی می خرید و به غلامش می فرمود تا بهترین [آن دو] را انتخاب کند و خود ، دیگری را می پوشید و اگر آستینش از انگشتانش بلندتر بود ، آن را قیچی می کرد و اگر از قوزک پایش درازتر بود ، آن را می بُرید و هرگاه دو کار بر او روی می آورد که در هر دو [موجب] خشنودی خداوند بود ، سخت ترین بر جسم خود را برمی گزید .

او پنج سال زمامدار مردم بود و آجری روی آجر و خشتی روی خشت نگذاشت و زمینی از زمین های خراج [و اموال عمومی] را به کسی نبخشید و درم و دیناری به ارث نگذاشت ، جز هفتصد درهم که از بخشش هایش زیاده آمده بود و می خواست برای خانواده اش مستخدمی خریداری کند . کسی را توان کاری که او انجام می داد ، نبود .

علی بن حسین علیه السلام در نوشته های علی علیه السلام می نگریست و بر زمین می کوبید و می فرمود : « کیست که بتواند چنین کند؟! » .

الکافی : ج ۸ ص ۱۳۰ ح ۱۰۰ .

حدیث ۷۳۰

امام باقر علیه السلام :

مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ الْوَلَدُ يُعْرِفُ فِيهِ شِبْهَهُ، خَلْقَهُ وَ خُلُقَهُ وَ شَمَائِلَهُ.

امام باقر علیه السلام : از سعادت های مرد ، این است که فرزندش در جسم و اخلاق و رفتار ، به او شباهت داشته باشد .

الکافی : ج ۶ ص ۴ ح ۲ عن سدیر ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۴ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث ۷۳۱

امام باقر علیه السلام :

أَتَى رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، فَقَالَ: هَذِهِ ابْنَةُ عَمِّي وَامْرَأَتِي لَا أَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا، وَقَدْ أَتَنَتِي بِوَلَدٍ شَدِيدِ السَّوَادِ، مُنْتَشِرٍ

الْمِنْخَرَيْنِ، جَعَدٍ،

امام باقر علیه السلام : یکی از انصار ، خدمت پیامبر خدا رسید و گفت : این ، دخترعمو و همسر من است . [از او] جز نیکی چیزی

نمی دانم و با این

حال ، او فرزندی برای من آورده است ، بسیار سیاه ، سوراخ های بینی اش بزرگ ، مویش فرفری و بینی اش پهن است . شبیه او را نه در دایمی هایم می شناسم ، نه در نیاکانم .

پیامبر خدا به همسر او فرمود : « تو چه می گویی ؟ » گفت : نه . سوگند به آن کسی که تو را به حق برانگیخته است ، در مدتی که او

مرا در اختیار گرفته ، هیچ کس را به جای او نشانده ام .

پیامبر خدا ، مدتی طولانی سر خود را پایین انداخت . سپس ، چشم خود را به آسمان گرداند و آن گاه رو به مرد کرد و فرمود : «ای مرد! هیچ کس نیست ، مگر این که بین او و آدم ، ۹۹ رگ (و ریشه) وجود دارد که همگی در نسب ، نقش دارند . وقتی نطفه در رحم قرار می گیرد ، این رگ ها به حرکت در می آیند و از خداوند می خواهند که فرزند به آنها شبیه باشد . لذا این ، از رگ هایی است که نه نیاکان تو ، نه نیاکان نیاکان تو آن را درک نکرده اند . فرزندت را بگیر» .

زن گفت : مشکل مرا گشودی ، ای پیامبر خدا!

جَعِدْ : جَعَدُ الشَّعْرُ ضِدَّ السَّبْطِ ، وَ الْجَعْدُ : الْقَصِيرُ الْمُتَرَدُّ الْخَلْقِ (النهاية : ج ۱ ص ۲۷۵ «جعد»).

حدیث ۷۳۲

امام باقر علیه السلام :

مَنْ طَهَّرَتْ وِلَادَتُهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

امام باقر علیه السلام : کسی که ولادتش پاک باشد ، وارد بهشت می شود .

المحاسن : ج ۱ ص ۲۳۳ ح ۴۲۳ عن سدير الصيرفي ، بحار الأنوار : ج ۵ ص ۲۸۷ ح ۱۰ .

حدیث ۷۳۳

امام باقر علیه السلام :

إِذَا زَنَى الرَّجُلُ أَدْخَلَ الشَّيْطَانُ ذَكَرَهُ فَعَمِلًا جَمِيعًا ، وَ كَانَتْ النُّطْفَةُ وَاحِدَةً ، وَ خُلِقَ مِنْهُمَا الْوَلَدُ ، وَ يَكُونُ شَرَكًا شَيْطَانٍ .

امام باقر علیه السلام : وقتی مرد زنا می کند ، شیطان ، نرینه اش را وارد می کند و هر دو با هم عمل می کنند ؛ نطفه [ی آنها] یکی می شود و فرزند از هر دو آفریده می گردد و همتای شیطان است .

ثواب الأعمال : ص ۳۱۲ ح ۴ ، المحاسن : ج ۱ ص ۱۹۴ ح ۳۳۲ و ليس فيه «الولد» و كلاهما عن عبد الملك بن أعين .

حدیث ۷۳۴

امام باقر علیه السلام :

إِذَا أُرِدَتْ الْوَلَدَ فَقُلْ عِنْدَ الْجَمَاعِ : اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي وَوَلَدًا ، وَ اجْعَلْهُ تَقِيًّا لَيْسَ فِي خَلْقِهِ زِيَادَةٌ وَ لَا نُقْصَانٌ ، وَ اجْعَلْ عَاقِبَتَهُ إِلَى خَيْرٍ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه فرزند خواستی ، هنگام آمیزش بگو : «بار الها! فرزندی روزی ام کن و او را با تقوا قرار ده ؛ نه افزونی در جسم او باشد ، نه کاستی ، و او را عاقبت به خیر گردان» .

الکافی : ج ۶ ص ۱۰ ح ۱۲ ، تهذيب الأحكام : ج ۷ ص ۴۱۱ ح ۱۶۴۱ كلاهما عن محمد بن مسلم .

حدیث ۷۳۵

امام باقر علیه السلام :

يَابْنَ الْأَيَّامِ الثَّلَاثِ ، يَوْمُكَ الَّذِي وُلِدْتَ فِيهِ ، وَ يَوْمُكَ الَّذِي تَنْزَلُ فِيهِ قَبْرُكَ ، وَ يَوْمُكَ الَّذِي تَخْرُجُ فِيهِ إِلَى رَبِّكَ ، فَيَأْتِيهِ مِنْ يَوْمٍ عَظِيمٍ .

امام باقر علیه السلام : ای فرزندِ روزهای سه گانه : آن روز که در آن زاده شدی ، آن روز که در قبرت فرود می آیی و آن روز که به سوی پروردگارت بیرون می آیی . ای وای بر او از آن روز بزرگ!

تحف العقول: ص ۲۹۲، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۷۱ ح ۴.

حدیث ۷۳۶

امام باقر علیه السلام:

: أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ خَلْفًا مَعَكَ ، وَ خَلْفًا بَعْدَكَ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخْلِيفُ أَبَاهُ فِي حَيَاتِهِ وَ مَوْتِهِ .

امام باقر علیه السلام - هنگام تبریک به خاطر فرزنددار شدن کسی - : از خدا می‌خواهم که او را با تو و پس از تو ، جانشین [شایسته] تو قرار دهد ؛ چرا که فرزند، جانشین پدر در زندگی و مرگ اوست .

نثر الدر: ج ۱ ص ۳۴۵، نزهة الناظر: ص ۱۰۰ ح ۱۹، كشف الغمّة: ج ۲ ص ۳۶۲.

حدیث ۷۳۷

امام باقر علیه السلام:

أَصْدَقُ الْأَسْمَاءِ مَا سُمِّيَ بِالْعُبُودِيَّةِ، وَ أَفْضَلُهَا أَسْمَاءُ الْأَنْبِيَاءِ .

امام باقر علیه السلام: درست ترین نام‌ها، آن است که به بندگی خوانده شود و برترین آنها، نام پیامبران است .
الکافی: ج ۶ ص ۱۸ ح ۱، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۷.

حدیث ۷۳۸

امام باقر علیه السلام:

إِنَّ أَبْغَضَ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ : حَارِثٌ وَ مَالِكٌ وَ خَالِدٌ .

امام باقر علیه السلام: همانا منفورترین نام‌ها نزد خداوند عز و جل حارث، مالک و خالد است .
الکافی: ج ۶ ص ۲۱ ح ۱۶، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۳۹ ح ۱۷۵۳ کلاهما عن محمد بن مسلم .

حدیث ۷۳۹

امام باقر علیه السلام:

إِذَا كَانَ يَوْمُ السَّابِعِ وَقَدْ وُلِدَ لِأَخِيْدِكُمْ غُلَامٌ أَوْ جَارِيَةٌ فَلْيَعْقِّ عَنْهُ كَبْشًا ؛ عَنِ الذَّكَرِ ذَكَرًا، وَ عَنِ الْأُنْثَى مِثْلَ ذَلِكَ ، عَقُّوا عَنْهُ وَ أَطْعَمُوا الْقَابِلَةَ مِنَ الْعَقِيْقَةِ ، وَ سَمَّوْهُ يَوْمَ السَّابِعِ .

امام باقر علیه السلام: هر گاه روز هفتم ولادت پسر یا دختر یکی از شما فرا رسید، باید گوسفندی عقیقه کند؛ برای پسر، گوسفند نر و برای دختر گوسفند ماده، عقیقه کنید و از عقیقه به ماما بدهید و روز هفتم، بر او نام بگذارید .
الکافی: ج ۶ ص ۲۷ ح ۴، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۴۲ ح ۱۷۶۹، وسائل الشیعة: ج ۱۵ ص ۱۵۲ ح ۱۱ .

حدیث ۷۴۰

امام باقر علیه السلام:

إِسْتَرْضِعْ لَوْلَدِكَ بِلَبَنِ الْحِسَانِ، وَإِيَّاكَ وَ الْقَبَاحَ ؛ فَإِنَّ اللَّبْنَ قَدْ يُعْدَى .

امام باقر علیه السلام: برای فرزندت از شیر دایگان خوب روی درخواست کن و از شیر دایگان زشت، پرهیز کن؛ زیرا شیر،

[خصلت های شیردهنده را] سرایت می دهد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۲ عن محمد بن مروان، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۳۷۶ عن الهیثم بن محمد بن مروان .

حدیث ۷۴۱

امام باقر علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْوِضَاءِ

امام باقر علیه السلام : بر شما باد [انتخاب] دایگان پاکیزه و زیبا ؛ زیرا شیر ، [خصلت ها را] منتقل می کند .
وِضَاءٌ : أى حِسَانٌ نِقَاءٌ (لسان العرب : ج ۱ ص ۱۹۵ «وضاً»).

حدیث ۷۴۲

امام باقر علیه السلام :

إِنَّا نَأْمُرُ صِبْيَانَنَا بِالصَّلَاةِ إِذَا كَانُوا بَنَى خَمْسِ سِنِينَ ، فَمُرُوا صِبْيَانَكُمْ بِالصَّلَاةِ إِذَا كَانُوا بَنَى سَبْعِ سِنِينَ ، وَنَحْنُ نَأْمُرُ صِبْيَانَنَا بِالصَّوْمِ إِذَا كَانُوا بَنَى سَبْعِ سِنِينَ بِمَا أَطَاقُوا مِنْ صِيَامِ الْيَوْمِ إِنْ كَانَ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ أَوْ أَقَلَّ ، فَإِذَا عَلَبَهُمُ الْعَطَشُ وَالْغَرْتُ

امام باقر علیه السلام : ما کودکان خود را وقتی پنج ساله اند ، به نماز امر می کنیم ؛ ولی شما کودکانتان را وقتی هفت ساله شدند ، به نماز امر کنید . ما کودکان خود را وقتی هفت ساله اند ، به روزه وامی داریم ؛ به اندازه ای که توان دارند ، چه تا نصف روز باشد یا بیشتر یا کمتر . وقتی تشنگی و گرسنگی بر آنان چیره شد ، افطار می کنند تا این که به روزه ، عادت کنند و توان آن را بیابند ؛ ولی شما کودکانتان را وقتی نه ساله شدند ، به اندازه ای که توان دارند ، به روزه وا دارید و وقتی تشنگی بر آنان چیره شد ، افطار کنند .

الْغَرْتُ : الْجُوعُ (الصحاح : ج ۱ ص ۲۸۸ «غرث»).

حدیث ۷۴۳

امام باقر علیه السلام :

شَرُّ الْأَبَاءِ مَنْ دَعَا الْبُرِّ إِلَى الْإِفْرَاطِ ، وَشَرُّ الْأَبْنَاءِ مَنْ دَعَا التَّقْصِيرَ إِلَى الْعُقُوقِ .

امام باقر علیه السلام : بدترین پدر ، کسی است که نیکی کردن ، او را به زیاده روی وا دارد و بدترین فرزند ، کسی است که کوتاهی کردن ، او را به نافرمانی و آزرده [پدر] وا دارد .
تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۳۲۰ ، الجوهره : ص ۵۲ .

حدیث ۷۴۴

امام باقر علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا حَضَرَ وِلَادَةَ الْمَرْأَةِ قَالَ : أَخْرِجُوا مِنْ فِي الْبَيْتِ مِنَ النِّسَاءِ ؛ لَا تَكُونُ الْمَرْأَةُ أَوَّلَ نَاطِرٍ إِلَى عَوْرَتِهِ .

امام باقر علیه السلام : امام زین العابدین علیه السلام همواره وقتی هنگام زایمان زن فرا می رسید ، می فرمود : «زنانی را که در اتاق هستند ، بیرون کنید تا نخستین نگاه زنان ، نگاه به عورت نباشد» .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۵۶۰ ح ۴۹۲۵ ، الکافی : ج ۶ ص ۱۷ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۶ ح ۱۷۳۷ کلاهما

نحوه و کلها عن جابر.

حدیث ۷۴۵

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأَحَدٍ فِيهِنَّ رُحْصَةً : أَدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَالْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَبُرِّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينِ كَانَا أَوْ فَاجِرَيْنِ .

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جل رخصتی در آنها برای کسی قرار نداده است : بازگرداندن امانت ، به نیکوکار و بدکار ؛ وفای به پیمان ، با نیکوکار و بدکار ؛ و نیکی به پدر و مادر ، نیکوکار باشند یا بدکار .

الکافی : ج ۲ ص ۱۶۲ ح ۱۵ عن عنبسه بن مصعب و ج ۵ ص ۱۳۲ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۳۵۰ ح ۹۸۸ کلاهما عن الحسين بن مصعب الهمدانی عن الإمام الصادق عليه السلام فيه «لا عذر لأحد فيها» بدل «لم يجعل ... رخصة».

حدیث ۷۴۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَبِي نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ وَمَعَهُ ابْنُهُ يَمْشِي ، وَالْإِبْنُ مُتَّكِيٌّ عَلَى ذِرَاعِ الْأَبِ ، قَالَ : فَمَا كَلَّمَهُ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتْلَهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا .

امام باقر علیه السلام : نگاه پدرم به کسی افتاد که پسرش همراه او بود ، در حالی که او می رفت و پسر به بازوی پدر ، تکیه زده بود . پدرم از سر ناراحتی ، با آن پسر ، سخن نگفت تا از دنیا رفت .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۹ ح ۸ عن عبدالله بن سليمان، مشكاة الأنوار : ص ۲۸۵ ح ۸۶۲ عن عبدالله بن مسكان وليس فيه «يمشي».

حدیث ۷۴۷

امام باقر علیه السلام :

قَالَ : فَيَهْلِكُ كُلُّ شَيْءٍ وَ يَبْقَى الْوَجْهُ أَنْ عَزَّ وَجَلَّ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ بِالْوَجْهِ وَلَكِنْ مَعْنَاهُ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا دِينَهُ وَالْوَجْهُ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ .

امام باقر علیه السلام درباره آیه «كل شيء هالك الا وجهه» به ابو حمزه ثمالی فرمود:

هر چیز نابود می شود و وجه باقی می ماند.

خداوند بزرگ تر از آن است که وجه (چهره) داشته باشد و معنای آیه این است که همه چیز نابود می شود الا دین خدا و سمت و سوی که مردم از آن به سمت خدا رو می آورند.

معانی الاخبار، ص ۱۲.

حدیث ۷۴۸

امام باقر علیه السلام :

هَلْ يَعْطِفُ الْغَنِيُّ عَلَى الْفَقِيرِ ، وَ يَتَجَاوَزُ الْمُحْسِنُ عَنِ الْمُسِيءِ وَ يَتَوَاسُونَ ؟

قُلْتُ : لَا ، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

لَيْسَ هَؤُلَاءِ الشَّيْعَةَ ، الشَّيْعَةُ مَنْ يَفْعَلُ هَذَا .

یکی از یاران امام باقر علیه السلام به آن حضرت گفت: شیعیان در منطقه ما زیادند. حضرت فرمود: آیا توانگر آنان بر فقیر مهر می‌ورزد؟ و نیکوکار از بدکار می‌گذرد؟ و مواسات و بذل و بخشش مالی دارند؟ گفت: خیر. حضرت فرمود:

اینان شیعه نیستند. شیعه کسی است که چنین باشد.

قضاء حقوق المؤمنین، الشیخ ابو علی الصوری، ص ۲۱، ح ۲۲.

حدیث ۷۴۹

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ عُيُونٍ:

عَيْنٌ سَهَرَتْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

وَعَيْنٌ فَاضَتْ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ .

وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ .

امام باقر علیه السلام فرمود:

روز قیامت همه چشم‌ها گریان است مگر سه چشم:

چشمی که در راه خدا بیدار مانده است،

چشمی که از خوف خدا گریسته است،

چشمی که از محارم الهی فرو بسته شده است.

معدن الجواهر و ریاضة الخواطر، ص ۳۴.

حدیث ۷۵۰

امام باقر علیه السلام :

تَسْعُ خِصَالٍ خَصَّ اللَّهُ بِهَا رَسُولَهُ فَأَمْتَحِنُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنْ كَانَتْ فِيكُمْ فَاحْمَدُوا اللَّهَ تَعَالَى عَلَيْهَا فَاسْأَلُوهُ فِيهَا، وَهُمْ:

الْيَقِينُ وَالْقَنَاعَةُ وَالصَّبْرُ وَالشُّكْرُ وَالْحِلْمُ

وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءُ وَالشَّجَاعَةُ وَالتَّنَزُّهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

نه خصلت است که خداوند آن‌ها را از ویژگیهای پیامبرانش قرار داده است. پس خود را بیازمایید بنگرید اگر آنها را دارید، خدا را

حمد و ستایش کنید و اگر ندارید از او بخواهید. آن‌ها عبارتند از:

یقین، قناعت، صبر، شکر، حلم، حسن خلق، سخاوت، شجاعت، پاکیزگی و پارسایی.

معدن الجواهر و ریاضة الخواطر، ص ۳۴.

حدیث ۷۵۱

امام باقر علیه السلام :

مَنْ كَذَبَ ذَهَبَ جَمَالُهُ،

وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ وَكَثُرَتْ هُمُومُهُ وَتَظَاهَرَ عَلَيْهِ النِّعْمَةُ فَلْيَكْثِرْ مِنَ الشُّكْرِ،
وَمَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَلْيَكْثِرْ مِنَ الْإِسْتِغْفَارِ،
وَمَنْ أَحْسَبَ عَلَيْهِ الْفَقْرُ، فَلْيَقُلْ «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ».
امام باقر علیه السلام فرمود:

هر کس دروغ بگوید آراستگی او برود،
هر کس اخلاقش بد شود خود را عذاب می دهد و اندوهش فراوان می شود.
هر کس نعمت ها پیاپی بر او فرود آید، باید زیاد شکر کند.
هر کس اندوهش زیاد شود، بسیار استغفار کند.
و هر کس فقر بر او فشار آورد، بگوید: «لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ».
معدن الجواهر و ریاضة الخواطر، ص ۳۴.

حدیث ۷۵۲

امام باقر علیه السلام :
مَا مِنْ خُطْوَةٍ أَحَبَّ [إِلَى] اللَّهِ مِنْ خُطْوَتَيْنِ:
خُطْوَةٌ تُشَدُّ صَفًّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .
وَخُطْوَةٌ إِلَى ذِي رَحِمٍ قَاطِعٍ
وَ مَا مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبَّ [إِلَى] مِنْ جُرْعَتَيْنِ:
جُرْعَةٌ غَيْظٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِحِلْمٍ
وَ جُرْعَةٌ مُصِيبَةٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِصَبْرٍ
وَ مَا مِنْ قَطْرَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْرَتَيْنِ:
قَطْرَةٌ دَمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَ قَطْرَةٌ دَمْعٍ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ لَا يُرِيدُ بِهَا إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ .
امام باقر علیه السلام فرمود:

- دو گام است که از آن محبوب تر نزد خدا نیست:
۱. گامی به سوی جبهه ها برای تحکیم صف مجاهدان راه خدا.
 ۲. گامی به سوی خویشاوندی که پیوند خویش گسسته است.
- دو جرعه است که از آن محبوب تر نزد خدا نیست:
۱. جرعه ای از خشم که مؤمن آن را با حلم فرو برد.
 ۲. جرعه ای از مصیبت که با صبر آن را باز گرداند.
- و دو قطره است که از آن نزد خدا بهتر نیست:
۱. قطره ای خون در راه خدا،
 ۲. قطره ای اشک در سیاهی شب که جز برای خدا
- نیفشاند.

معدن الجواهر و ریاضة الخواطر، ص ۲۷.

حدیث ۷۵۳

امام باقر علیه السلام :

انَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ يَتَقَرَّبُ بِالْحَسَنَةِ فَأُحْكِمُهُ فِي الْجَنَّةِ، فَقَالَ مُوسَى: يَا رَبِّ مَا تِلْكَ الْحَسَنَةُ؟
قَالَ: يَمْشِي فِيحَاجَّةِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ قُضِيَتْ أَوْ لَمْ تُقْضَ!

امام باقر علیه السلام: فرمود:

خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد که:

بعضی از بندگان من آن قدر کار نیک انجام می دهد که او را در بهشت حاکم و برقرار می سازم.

موسی گفت: خدایا آن کار نیک چیست؟

فرمود: برای تأمین نیاز برادرش تلاش می کند، موفق به قضای حوائج او بشود یا نشود.

مصادقه الاخوان، ص ۶۶ صدوق(ره).

حدیث ۷۵۴

امام باقر علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ مِنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ:

شِبَعَةُ جُوعَةِ الْمُسْلِمِ
وَتَنْفِيسُ كُرْبَتِهِ وَتَكْسُو عَوْرَتَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

سه چیز از برترین اعمال است:

سیر کردن گرسنگی مسلمان،

زدودن غم مسلمان، پوشاندن زشتی و عیب او.

مصادقه الأخوان، ص ۴۴.

حدیث ۷۵۵

امام باقر علیه السلام :

لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ رَجُلًا فَيَاللَّهِ لَأَثَابَهُ اللَّهُ عَلَى حُبِّهِ

وَإِنْ كَانَ الْمَحْبُوبُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ

وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَبْغَضَ رَجُلًا لِلَّهِ لَأَثَابَهُ اللَّهُ عَلَى بُغْضِهِ إِيَّاهُ،

وَإِنْ كَانَ الْمُبْغُضُ فِي عِلْمِ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

اگر کسی مردی را در راه خدا دوست بدارد، خداوند به او پاداش محبتش را می دهد، گرچه آن شخص محبوب در علم الهی اهل آتش باشد و اگر کسی شخصی را در راه خدا دشمن بدارد، خداوند پاداش بغض و خشم او را می پردازد، گرچه شخص مورد

خشم و نفرت در علم الهی از اهل بهشت باشد.

مصادقه الأخوان، ص ۵۰.

حدیث ۷۵۶

امام باقر علیه السلام :

تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ حَسَنَةٌ وَ صَرْفُهُ الْقَدَا عَنْهُ حَسَنَةٌ وَ مَا عَبْدَ اللَّهِ بِشَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ إِدْخَالِ الشُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

لبخند انسان به چهره برادرش حسنه و کار نیک است و دور کردن خار و خاشاک و رنج و گرفتاری از برادر دینی حسنه است و خداوند به چیزی بهتر از شاد کردن مؤمن عبادت نشده است.

مصادقه الأخوان، ص ۵۲.

حدیث ۷۵۷

امام باقر علیه السلام :

أَتَجَالِسُونَ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ: وَاهَا لِتِلْكَ الْمَجَالِسِ.

فضیل بن یسار می گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود:

آیا با هم جلسه و نشست دارید؟

گفتم: آری.

فرمود: خوشا به آن مجلس ها.

مصادقه الأخوان، ص ۳۴.

حدیث ۷۵۸

امام باقر علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ :

مَنْ سَرَّ مُؤْمِنًا فَقَدْ سَرَّنِي

وَ مَنْ سَرَّنِي فَقَدْ سَرَّ اللَّهُ .

ابوحزوه می گوید: از امام باقر علیه السلام شنیدم که فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است:

هر کس مؤمنی را شاد کند مرا شاد کرده است

و هر کس مرا شاد سازد ،

در حقیقت خدا را مسرور ساخته است.

مصادقه الأخوان، ص ۶۲.

حدیث ۷۵۹

امام باقر علیه السلام :

مِنَ الْقَوَاصِمِ الْفَوَاقِرِ الَّتِي تَقْصِمُ الظَّهَرَ جَارُ السَّوَاءِ،
 اِنْ رَأَى حَسَنَةً أَخْفَاهَا وَ اِنْ رَأَى سَيِّئَةً أَفْشَاهَا.

امام باقر علیه السلام فرمود:

یکی از عوامل کمر شکن، همسایه بد است،
 اگر کار خوبی ببیند پنهان می سازد
 و اگر کار بدی مشاهده کند، افشاگری می کند.
 اصول کافی، ج ۲، ص ۶۶۸.

حدیث ۷۶۰

امام باقر علیه السلام :

حَدُّ الْجَوَارِ أَرْبَعُونَ دَارًا مِنْ كُلِّ جَانِبٍ،
 مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ.

جمیل بن دراج می گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:
 حدّ همسایگی چهل منزل است از هر سو،
 از جلو، از پشت سر، از راست و از چپ.
 اصول کافی، ج ۲، ص ۶۶۹.

حدیث ۷۶۱

امام باقر علیه السلام :

الْخَيْرُ وَالشَّرُّ
 يُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

جابر از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:
 کار خیر و شرّ در روز جمعه دو چندان می گردد.
 (یعنی پاداش و کیفرش دو برابر است.)
 جامع الاحادیث، ص ۱۵۶.

حدیث ۷۶۲

امام باقر علیه السلام :

مَنْ أَصَابَ مَالًا مِنْ غُلُولٍ أَوْ رِبَاً أَوْ خِيَانَةٍ أَوْ سِرْقَةٍ
 لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ

فِي زَكْوَةٍ وَلَا فِي صَدَقَةٍ وَلَا فِي حَجٍّ وَلَا عُمْرَةٍ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هرکس مالی از راه اختلاس یا ربا یا خیانت و یا دزدی به چنگ آورد، مصرف آن در راه زکات واجب و صدقه و حج و عمره از وی پذیرفته نمی شود.

امالی صدوق، ص ۴۴۲.

حدیث ۷۶۳

امام باقر علیه السلام :

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ
مِنْ أَنْ يُسْأَلَ مَا عِنْدَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هیچ چیز در نزد خدا آن قدر مطلوب و محبوب نیست که آنچه نزد اوست از وی درخواست و تقاضا شود. المحاسن، ص ۲۹۲، جامع الاحادیث، ص ۱۸۳.

حدیث ۷۶۴

امام باقر علیه السلام :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى
أَدْوَمُهَا وَأَنْ قَلَّتْ .

ابوحزمه ثمالی می گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

محبوبترین کارها نزد خدای متعال آن کاری است که دوام بیشتری دارد، گرچه اندک باشد.

جامع الاحادیث، ص ۱۸۲.

حدیث ۷۶۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى سَبْعَةٌ:
إِشْبَاعُ جُوعِهِ مُؤْمِنٍ، وَتَنْفِيسُ كُرْبَتِهِ،
وَقَضَاءُ دِينِهِ، وَإِنْ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ لَقَلِيلٌ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

محبوبترین کارها در نزد خدای تعالی هفت چیز است، از جمله: گرسنگی مؤمنی را سیر کند، اندوه غمزده ای را برطرف سازد، قرض بدهکاری را پردازد.

کسانی که این گونه رفتار کنند، اندکند.
جامع الاحادیث، ص ۱۸۳، بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۳۶۹.

حدیث ۷۶۶

امام باقر علیه السلام :
عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ
فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ تَعَالَى
مِنَ الْوَرَعِ وَعِفَّةِ بَطْنٍ وَفَوْحٍ.
ابو حمزه ثمالی می گوید امام باقر علیه السلام فرمود:
بر شما باد ورع و پارسایی،
که چیزی نزد خدای متعال محبوب تر از
پارسایی و مهار زدن بر شکم و غریزه جنسی نیست.
مستدرک، ج ۱۱، ص ۲۶۵، جامع الاحادیث، ص ۱۸۳.

حدیث ۷۶۷

امام باقر علیه السلام :
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْقِرَاءَةُ فِي الْمُصْحَفِ.
امام باقر علیه السلام فرمود:
برترین عبادت، تلاوت قرآن است.
بحارالانوار، ج ۹۲، ص ۲۰۲.

حدیث ۷۶۸

امام باقر علیه السلام :
مَا شَيْءٌ أَعْظَمَ ثَوَابًا مِنْ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ،
إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْدِلُهُ شَيْءٌ وَلَا يُشْرِكُهُ فِي الْأُمُورِ أَحَدٌ.
امام باقر علیه السلام فرمود:
هیچ کاری ثوابش بالاتر از این نیست که به «لا اله الا الله» گواهی و شهادت دهی. براستی خداوند را هیچ چیز همانند و برابر
نیست و در کارها هیچ کس شریک او نیست.
الکافی، ج ۲، ص ۳۷۵.

حدیث ۷۶۹

امام باقر علیه السلام :
مَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنٍ مَمْلُوءٍ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هیچ چیز به اندازه شکم انباشته،

منفور خداوند نیست.

الکافی، ج ۶، ص ۲۷۰، جامع الاحادیث کتاب الغایات، ص ۲۰۱.

حدیث ۷۷۰

امام باقر علیه السلام:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

خيارُ أمتي الَّذِينَ إِذَا سَافَرُوا قَصَّروا وَأَفْطَرُوا

وَ إِذَا أَحْسَنُوا، اسْتَبَشَرُوا وَإِذَا أَسَاؤُوا اسْتَغْفَرُوا.

امام باقر علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است:

نیکان امت من کسانی اند که هنگام سفر نماز را شکسته می خوانند و روزه را افطار می کنند.

وقتی نیکی کنند، شادمان می شوند،

هنگامی که کار بدی کردند، استغفار می کنند.

الکافی، ج ۴، ص ۱۲۷، جامع الاحادیث، ص ۲۱۵.

حدیث ۷۷۱

امام باقر علیه السلام:

يا جابر! مَنْ دَخَلَ عَلَيْهِ شَهْرُ رَمْضَانَ وَ صَامَ نَهَارَهُ وَ قَامَ وَرَدًا مِنْ لَيْلِهِ، وَ حَفِظَ لِسَانَهُ وَ فَرَجَهُ وَ غَضَّ بَصِيرَةَ وَ كَفَّ اِذَانَهُ، خَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

قَالَ قُلْتُ: مَا أَحْسَنَ هَذَا مِنْ حَدِيثٍ، جُعِلَتْ فِدَاكَ. قَالَ:

مَا أَشَدَّ هَذَا مِنْ شَرْطٍ.

جابر می گوید، امام باقر علیه السلام به من فرمود:

هر کس ماه رمضان بر او وارد شود و روزهایش را روزه بدارد و پاسی از شب را به نیایش برخیزد و زبانش را نگهدارد و چشم خود

از حرام برنبندد و آزار به کسی نرساند، مثل روز تولد از مادر از گناه پاکیزه می شود.

گفتم: چه حدیث خوبی! فرمود:

چه شرایط دشواری!

جامع الاحادیث، ص ۲۲۲، الکافی، ج ۲، ص ۸۷.

حدیث ۷۷۲

امام باقر علیه السلام:

قَالَ:

مَنْ قَالَ إِنِّي مَأْمٌ وَ لَيْسَ بِإِمَامٍ .

قُلْتُ: وَ أَنْ كَانَ عَلَوِيًّا؟

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ أَنْ عَلَوِيًّا .

قُلْتُ: وَ أَنْ كَانَ مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ بِنِ أَبِي طَالِبٍ؟

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ أَنْ كَانَ .

راوی درباره آیه «وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ» از امام باقر علیه السلام پرسید (یعنی روز قیامت، تکذیب

کنندگان بر خداوند را سیه رو می بینی). حضرت فرمود:

هر کس امام نباشد و مدعی امامت شود، مشمول آیه است.

گفتم: گر چه علوی باشد؟

حضرت فرمود: اگر چه علوی باشد.

گفتم: اگر چه از فرزندان علی بن ابی طالب باشد؟

حضرت فرمود: اگر چه از آنان باشد.

الکافی، ج ۱، ص ۳۰۷.

حدیث ۷۷۳

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ الْبِرَّ وَالْفَاجِرَ

وَلَا يُعْطِي الْإِيمَانَ إِلَّا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ .

امام باقر علیه السلام فرمود:

خدا این دنیا را به نیکوکار و بدکار می بخشد،

ولی «ایمان» را جز به برگزیدگان خلقش نمی دهد.

اصول کافی (با ترجمه)، ج ۳، ص ۳۰۵.

حدیث ۷۷۴

امام باقر علیه السلام :

سَلَامَةُ الدِّينِ وَ صِحَّةُ الْبَدَنِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ

وَ الْمَالُ زِينَةٌ مِنْ زِينَةِ الدُّنْيَا، حَسَنَةٌ .

فضیل بن یسار از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

سلامتی دین و تندرستی از ثروت بهتر است.

و مال، زینتی از زینت های دنیا است که خوب است.

اصول کافی (با ترجمه)، ج ۳، ص ۳۰۶.

حدیث ۷۷۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ التَّقِيَّةُ لِيُحَقَّنَ بِهَا الدَّمُ،
فَإِذَا بَلَغَ الدَّمُ فَلَيْسَ تَقِيَّةً.

محمد بن مسلم می گوید، امام باقر علیه السلام فرمود:

تقیه برای این است که خونها حفظ شود،

وقتی مسأله به خون ریزی رسید،

دیگر جای تقیه نیست.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۱۳.

حدیث ۷۷۶

امام باقر علیه السلام :

إِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ الْحُلَمَاءُ وَالْعُلَمَاءُ الذُّبُلُ الشُّفَاهِ
تُعْرِفُ الرَّهْبَانِيَّةَ عَلَى وُجُوهِهِمْ.

جابر می گوید حضرت امام باقر علیه السلام فرمود:

براستی شیعیان علی علیه السلام بردباران و دانشورانند

که لب به یاد خدا تر دارند

و بر چهره هاشان رنگ عبادت و ساده زیستی پیداست.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۳۲.

حدیث ۷۷۷

امام باقر علیه السلام :

مَا يُبَالِي مَنْ عَرَفَهُ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ أَنْ يَكُونَ عَلَى قُلَّةِ جَبَلٍ يَأْكُلُ مِنْ نَبَاتِ الْأَرْضِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْتُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هر کس خداوند به او حقیقت تشیع و ولایت معصومین علیه السلام را آموخت، باکی ندارد که بر قله کوهی باشد و از گیاهان زمین

تغذیه کند، تا روزی که مرگش فرا رسد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۴۳.

حدیث ۷۷۸

امام باقر علیه السلام :

لَا يُصِيبُ قَرِيَّةً عَذَابٌ

وَ فِيهَا سَبْعَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هر آبادی که در آن هفت نفر مؤمن باشند،

گرفتار عذاب نمی شود.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۴۶.

حدیث ۷۷۹

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لِيَتَعَاهَدَ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ
كَمَا يَتَعَاهَدُ الرَّجُلُ أَهْلَهُ بِالْهَدِيَّةِ مِنَ الْغَيْبَةِ
وَيَحْمِيهِ الدُّنْيَا كَمَا يَحْمِي الطَّيِّبُ الْمَرِيضَ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

براستی خدای متعال گاهی با فرستادن بلا با مؤمن تجدید خاطره می کند و او را می نوازد، همانطور که شخصی که به سفر رفته با هدیه خانواده اش را می نوازد و همان طور که پزشک بیمار را از چیزهایی پرهیز می دهد، خداوند هم مؤمن را از دنیا برحذر می دارد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۵۴.

حدیث ۷۸۰

امام باقر علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُزْوَى عَنْهُ الرِّزْقُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

گاهی بنده خدا گناهی مرتکب می شود،
و بدین وسیله روزی از او دور می شود
(و گرفتار تنگی معیشت می شود).

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۷۱.

حدیث ۷۸۱

امام باقر علیه السلام :

أَبْلَغُ شِيعَتَنَا إِنَّهُ لَنْ يُنَالَ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِعَمَلٍ
وَأَبْلَغُ شِيعَتَنَا إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مَنْ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ يُخَالِفُهُ إِلَى غَيْرِهِ.

خیثمه گوید، امام باقر علیه السلام به من فرمود:

به شیعیان ما ابلاغ کن به آنچه نزد خداست، جز با عمل «صالح» نمی توان رسید.

به شیعیان ما بگو: در روز قیامت حسرت کسی بزرگتر و بیشتر است که رفتار عادلانه ای راستایش کند و بر خلاف آن سمت و سوی دیگر حرکت کند.

اصول کافی، ج ۳، ص ۴۰۹.

حدیث ۷۸۲

امام باقر علیه السلام :

أَلَكِبْرُ رِذَاءُ اللَّهِ
وَالْمُنْتَكِبُ يُنَازِعُ اللَّهَ رِذَاءَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

برتری و بزرگی، جامه بلند شایسته خداست
و متکبر در جامه ویژه خدا، با خدا به کشمکش می پردازد.
اصول کافی، ج ۳، ص ۴۲۳.

حدیث ۷۸۳

امام باقر علیه السلام :

مَنْ هَمَّ بِشَيْءٍ مِنْ الْخَيْرِ فَلْيَعْجَلْهُ
فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ فِيهِ تَأْخِيرٌ فَإِنَّ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَظْرَةٌ.

ابوالجارود گوید، از امام باقر علیه السلام شنیدم که می فرمود:

هر کس تصمیم به کار خیری گرفت، سریع اقدام کند،
زیرا اگر در آن تاخیر روا دارد، شیطان در آن کار مهلت می یابد. (و فرصت انجام آن را می گیرد).
اصول کافی، ج ۳، ص ۲۱۳.

حدیث ۷۸۴

امام باقر علیه السلام :

قَالَ إِنَّ لِلَّهِ جَنَّةً لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ:
أَحَدُهُمْ مَنْ حَكَمَ فِي - عَلِيٍّ - نَفْسِهِ بِالْحَقِّ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

خداوند بهشتی دارد که جز سه کس به آن وارد نمی شوند. یکی از آن سه، کسی است که درباره خویش به حق داوری کند.
اصول کافی، ج ۳، ص ۲۱۸.

حدیث ۷۸۵

امام باقر علیه السلام :

صَلَةُ الرَّجِمِ تُرَكِّي الْأَعْمَالُ وَتَدْفَعُ الْبَلْوَى
وَتُنَمِّي الْأَمْوَالَ وَتُنْسِي لَهْ فِي عُمْرِهِ.
وَتُوسِّعُ فِي رِزْقِهِ وَتُحَبِّبُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ
فَلْيَتَّقِ اللَّهَ وَلْيَصِلْ رَحْمَتَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:
 صله ارحام، اعمال را افزایش می دهد،
 بلا و گرفتاری را بر طرف می کند،
 اموال را فزونی می بخشد،
 مرگ را به تأخیر می افکند،
 و مایه وسعت روزی و محبوبیت خانوادگی می شود.
 پس باید [انسان] تقوا پیشه کند
 و به خویشان نیکی نماید.
 اصول کافی، ج ۳، ص ۲۲۳.

حدیث ۷۸۶

امام باقر علیه السلام :
 ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِيهِنَّ رُخْصَةً:
 أداء الأمانة إلى البرِّ والفاجرِ والوفاء بالعهد للبرِّ والفاجرِ وبرِّ الوالدین برِّین کانا أو فاجرین.
 امام باقر علیه السلام فرمود:
 سه چیز است که خدای عزوجل به هیچ کس رخصت و اجازه نقض آن را نداده است:
 ۱. ادای امانت به نیکو کار و بدکار.
 ۲. وفای به پیمان در برابر نیکوکار و بدکار.
 ۳. خوشرفتاری و نیکی نسبت به پدر و مادر، چه نیک باشند و چه بدکار.
 اصول کافی، ج ۳، ص ۲۳۶.

۸- (۲۵۹۱) حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام

از آفات ۲۰۰

حدیث ۱

امام صادق علیه السلام :
 - فيما وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ - : صُمْ صَوْمًا يَقَطِّعُ شَهْوَتَكَ ، وَلَا تَصُمْ صَوْمًا يَمْنَعُكَ مِنَ الصَّلَاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلَاةَ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الصِّيَامِ .
 امام صادق علیه السلام - در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش - : روزه ای بگیر که شهوتت را قطع کند و روزه ای نگیر که از نماز، بازت دارد؛ زیرا نماز، نزد خدا محبوب تر از روزه است .
 تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، قصص الانبیاء للراوندی : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ و ص ۴۱۷ ح ۱۰ .

حدیث ۲

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لِكُلِّ شَيْءٍ عَلَامَةٌ يُعْرَفُ بِهَا ، وَيُشْهَدُ عَلَيْهَا ... وَلِلْعَالَمِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ : الْعِلْمُ بِاللَّهِ ، وَبِمَا يُحِبُّ ، وَبِمَا يَكْرَهُ .
 امام صادق علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! هر چیز نشانه‌ای دارد که بدان شناخته می‌شود و بر اساس آن، گواهی می‌گردد. دانشمند نیز سه نشانه دارد: شناختن خدا و آنچه خداوند دوست دارد و آنچه دوست ندارد».
 الخصال: ص ۱۲۱ ح ۱۱۳، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸.

حدیث ۳

امام صادق علیه السلام:
 كَانَ فِيمَا وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ أَنْ قَالَ لَهُ : يَا بُنَيَّ ، اجْعَلْ فِي أَيَّامِكَ وَلِيَالِكَ وَسَاعَاتِكَ نَصِيحاً لَكَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، فَإِنَّكَ لَنْ تَجِدَ لَهُ تَضِيعاً مِثْلَ تَرْكِهِ .
 امام صادق علیه السلام: یکی از نصایح لقمان به پسرش، این بود که گفت: «ای پسر! بخشی از روز و شب و ساعات خود را برای دانش پژوهی قرار ده؛ زیرا هیچ زبانی را مانند ترک آن نخواهی یافت».
 الأمالی للمفید: ص ۲۹۲ ح ۲، الأمالی للطوسی: ص ۶۸ ح ۹۹، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۷.

حدیث ۴

امام صادق علیه السلام:
 - فِيمَا وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ - : يَا بُنَيَّ ، إِنْ تَأَدَّبْتَ صَغِيراً انْتَفَعْتَ بِهِ كَبِيراً ، وَمَنْ عَنَى -
 امام صادق علیه السلام- در بیان موعظه لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! اگر در کودکی ادب آموختی، در بزرگی سودش را می‌بری. هر کس آهنگ ادب کند، به آن اهتمام می‌ورزد، و هر کس بدان اهتمام ورزد، زحمت دانستن آن را تحمیل می‌کند، و هر کس زحمت دانستن آن را بپذیرد، جستجوی [در پی دانش] زیاد می‌شود، و هر کس جستجوی زیاد شود، سودش را درمی‌یابد. پس آن را عادت خود قرار ده؛ چرا که تو جانشین گذشتگانی و به وسیله آن، جانشین خود را سود می‌بخشی و علاقه مند، برای آن به تو امید می‌بندد و ترسان، از عظمت تو می‌هراسد. و از تنبلی نسبت به آن و از رفتن در پی غیر آن بپرهیز؛ زیرا اگر در برابر دنیا شکست بخوری، در برابر آخرت، مغلوب نمی‌شوی؛ ولی اگر جستجوی دانش در جایگاه‌های خودش را از دست بدهی، در برابر آخرت، مغلوب می‌شوی. بخشی از روزها و شب‌ها و لحظات را برای جستجوی دانش قرار بده؛ چرا که تو زبانی شدیدتر از ترک آن را نمی‌یابی. و در آن، با هیچ فرد لجوجی مستیز، و با هیچ فقیهی مجادله، با هیچ پادشاهی دشمنی، و با هیچ ستمگری همراهی نکن و او را تصدیق منما. و با فاسق آلوده به گناه، همنشینی نکن، و با متهم [نیز] همنشینی نکن، و دانش خود را ذخیره کن، همان طور که پولت را ذخیره می‌کنی.
 فی المصدر: «غنی»، والتصویب من بحار الأنوار وقصص الأنبياء: ص ۱۹۴ ح ۲۴۳. وَعَنَى الْأَمْرُ فَلَانًا : أَهْمُهُ . وَيُقَالُ : عَنَى بِأَمْرِ فُلَانٍ (المعجم الوسيط: ج ۲ ص ۶۳۳ «عنا»).

حدیث ۵

امام صادق علیه السلام:
 قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لَا تَتَعَلَّمِ الْعِلْمَ لِيُبَاهِيَ بِهِ الْعُلَمَاءَ ، أَوْ تُمَارِيَ بِهِ الشُّفَهَاءَ ، أَوْ تُزَانَ بِهِ فِي الْمَجَالِسِ ، وَلَا تَتْرِكِ الْعِلْمَ زَاهِدَةً فِيهِ وَرَغْبَةً فِي الْجَهْلِ .

امام صادق علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! دانش را برای فخر فروشی نزد دانشمندان یا نزاع با سفیهان یا زینت مجالس، نیاموز و همچنین، دانش را از سربِی رغبتی به آن و تمایل به نادانی، رها نکن.»
دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۸۳، قصص الأنبياء: ص ۱۹۰ ح ۲۳۸، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۷ ح ۱۰.

حدیث ۶

امام صادق علیه السلام:

- فيما وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ -: يَا بُنَيَّ ، جَالِسِ الْعُلَمَاءَ وَزَاحِمَهُمْ بِرُكْبَتَيْكَ ، لَا تُجَادِلُهُمْ فَيَمْنَعُوكَ .

امام صادق علیه السلام - در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! با دانشمندان همشین باش و با زانو زدنت، جایشان را تنگ کن؛ ولی با آنان به مجادله نپرداز، که در این صورت، تو را از حضور باز می دارند.
تفسیر القمی: ج ۲ ص ۱۶۴، بحار الأنوار: ج ۱ ص ۲۰۴ ح ۲۲.

حدیث ۷

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بُنَيَّ ، لَا تَتَّخِذِ الْجَاهِلَ رَسُولًا ، فَإِنْ لَمْ تُصِبْ عَاقِلًا حَكِيمًا يَكُونُ رَسُولَكَ فَكُنْ أَنْتَ رَسُولَ نَفْسِكَ . يَا بُنَيَّ ، اِعْتَرِلِ الشَّرَّ يَعْتَرِلَكَ .

امام صادق علیه السلام: لقمان گفت: «ای پسر! نادان را پیک خود انتخاب مکن. اگر شخص عاقل و حکیم که فرستاده تو باشد، پیدا نکردی، خود فرستاده خودت باش. ای پسر! از بدی دوری کن تا آن هم از تو دوری کند.»
قصص الأنبياء: ص ۱۹۶ ح ۲۴۷، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶.

حدیث ۸

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا قِيلَ لَهُ مَا كَانَ فِي وَصِيَّتِهِ لُقْمَانَ -: كَانَ فِيهَا الْأَعْجِيبُ ، وَكَانَ أَعْجَبَ مَا فِيهَا أَنْ قَالَ لِابْنِهِ : خَفِ اللَّهَ خَيْفَةً لَوْ جِئْتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَيْنِ لَعَذَّبَكَ ، وَارْجُ اللَّهَ رَجَاءً لَوْ جِئْتَهُ بِذُنُوبِ الثَّقَلَيْنِ لَرَحِمَكَ .

امام صادق علیه السلام - وقتی به ایشان گفته شد: در وصیت لقمان چه بود؟ -: در آن، شگفتی های فراوانی بود و عجیب تر از همه، این است که به پسرش گفت: «از خدا چنان بترس که [گویی] حتی اگر با همه خوبی های انس و جن به پیشگاهش برسی، عذابت می کند و چنان به خدا امیدوار باش که [گویی] حتی اگر با همه بدی های انس و جن به پیشگاهش برسی، به تو رحم می کند.»

الکافی: ج ۲ ص ۶۷ ح ۱، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۵۹ ح ۱۵۱.

حدیث ۹

امام صادق علیه السلام:

- فيما وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ -: يَا بُنَيَّ ، خَفِ اللَّهَ خَوْفًا لَوْ آتَيْتَ الْقِيَامَةَ بِبِرِّ الثَّقَلَيْنِ خِيفَتَ أَنْ يُعَذَّبَكَ ، وَارْجُ اللَّهَ رَجَاءً لَوْ وَافَيْتَ الْقِيَامَةَ بِإِثْمِ الثَّقَلَيْنِ رَجَوْتَ أَنْ يَغْفِرَ لَكَ . فَقَالَ لَهُ ابْنُهُ : يَا أَبَتِ ، وَكَيْفَ أُطِيقُ هَذَا وَإِنَّمَا لِي قَلْبٌ وَاجِدٌ . فَقَالَ لَهُ لُقْمَانُ : يَا بُنَيَّ لَوْ اسْتُخْرِجَ قَلْبُ

الْمُؤْمِنِ فَشَقَّ لَوْجِدَ فِيهِ نِوْرَانِ ، نِوْرٌ لِلْخَوْفِ وَنِوْرٌ لِلرَّجَاءِ

امام صادق علیه السلام: لقمان به پسرش موعظه کرد: «ای پسر! از خدا چنان بترس که اگر قیامت را با همه خوبی های انس و جن دریابی، باز هم بهرآسی که خداوند عذابت کند. و به خدا چنان امیدوار باش که اگر قیامت را با همه بدی های انس و جن دریابی، امیدوار باشی که خداوند تو را بیامزد». پسرش به او گفت: ای پدر! چگونه می توانم چنین باشم، در حالی که تنها یک قلب دارم؟ لقمان گفت: «ای پسر! اگر قلب مؤمن بیرون آورده و پاره شود، دو نور در آن دریافت می گردد: نوری برای خوف و نوری برای رجا، که اگر وزن شوند، هیچ یک ذره ای بر دیگری ترجیح نخواهد داشت. هر کس به خدا ایمان آورد، سخن خدا را تصدیق می کند و هر کس گفته خداوند را تصدیق کند، به دستور او جامه عمل می پوشد. و هر کس به دستور او جامه عمل نپوشد، گفته خدا را تصدیق نکرده است زیرا این خلق و خوی ها، بر درستی یکدیگر شهادت می دهند. پس هر کس به خدا ایمان صادقانه داشته باشد، در عمل نیز با خدا خالصانه و خیرخواهانه رفتار می کند و هر که در راه خدا خالصانه و خیرخواهانه عمل کند، حقیقتاً صادقانه به خدا ایمان آورده است. و هر که خدا را اطاعت کند، از او می ترسد و هر که از او بترسد، او را دوست می دارد و هر که او را دوست بدارد، از فرمانش پیروی می کند و هر که از فرمانش پیروی کند، مستحق بهشت و رضوانش می گردد، و هر که از رضوان الهی پیروی نکند، غضب خدا بر او هموار می گردد. از غضب خدا، به خدا پناه می بریم!».

فی المصدر: «نورین نورا للخوف ونورا للرجاء» والصحيح ما أثبتناه كما في بحار الأنوار.

حدیث ۱۰

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، اخْتَرِ الْمَجَالِسَ

امام صادق علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! مجالس را با دو چشمانت، آگاهانه انتخاب کن. پس اگر گروهی را دیدی که خدا را یاد می کنند، همراهشان بنشین؛ زیرا اگر عالم باشی، هم دانشت به تو سود می رساند و هم آنها بر دانشت می افزایند، و اگر نادان باشی، تو را دانش می آموزند و چه بسا خداوند بر آنان نظر رحمت افکند، پس تو را نیز در بر گیرد».

قال العلامة المجلسي رحمه الله: اختر المجالس على عينك: أي على بصيرة منك، أو بعينك، فإن «على» قد تجيء بمعنى الباء، أو رجحها على عينك، وعلى الاخير التفصيل لبيان المجلس الذي ينبغي أن يختار على العين (بحار الأنوار: ج ۱ ص ۲۰۱).

حدیث ۱۱

امام صادق علیه السلام:

لَمَّا وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ فَقَالَ : أَنَا مُنذُ سَقَطْتُ إِلَى الدُّنْيَا اسْتَدْبَرْتُ وَاسْتَقْبَلْتُ الْآخِرَةَ ، فَدَارُ أَنْتَ إِلَيْهَا تَسِيرُ أَقْرَبُ مِنْ دَارِ أَنْتَ مِنْهَا مُتَّبَاعِدٌ . يَا بُنَيَّ ، لَا تَطْلُبْ مِنَ الْأَمْرِ مُدْبِرًا ، وَلَا تَرْفُضْ مِنْهُ مُقْبِلًا ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُضِلُّ الرِّأْيَ وَيُزِرُّ بِالْعَقْلِ .

امام صادق علیه السلام: هنگامی که لقمان پسرش را نصیحت کرد، گفت: «من از همان زمانی که به دنیا آمدم، به آن پشت کردم و به سوی آخرت رفتم. پس خانه ای که تو به سوی آن روانی، نزدیک تر است از خانه ای که تو از آن دور می شوی. ای پسر! در پی چیزی نباش که پشت سر نهاده ای، و چیزی را که پیش رو داری، رها نکن؛ زیرا این کار، رأی و نظر را گم راه می کند و عقل را بی مایه می گرداند».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۳ ح ۲۴۲، تنبيه الخواطر: ج ۱ ص ۱۳۸ نحوه.

حدیث ۱۲

امام صادق علیه السلام :

- فِيمَا وَعَظَ لُقْمَانَ ابْنَهُ - : مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ خَافَهُ ، وَمَنْ خَافَهُ فَقَدَ أَحَبَّهُ ، وَمَنْ أَحَبَّهُ اتَّبَعَ أَمْرَهُ ، وَمَنْ اتَّبَعَ أَمْرَهُ اسْتَوْجَبَ جَنَّتُهُ وَمَرْضَاتُهُ ، وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ رِضْوَانَ اللَّهِ فَقَدَ هَانَ عَلَيْهِ سَخَطُهُ . نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام - در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش - : هر کس خدا را اطاعت کند ، از او می ترسد. و هر کس از خدا بترسد ، او را دوست می دارد. و هر کس خدا را دوست بدارد ، از فرمانش پیروی می کند. و هر کس از خدا پیروی کند ، بهشت و رضای او را از آن خود می سازد. و هر کس به دنبال رضای الهی نباشد ، به آسانی ، خود را مشمول خشم الهی می گرداند. از خشم خدا به خدا پناه می بریم!

تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث ۱۳

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ : ... يَا بُنَيَّ ، إِنَّ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَعُمُرُكَ قَصِيرٌ .

امام صادق علیه السلام : لقمان به پسرش گفت : «ای پسر! [متاع] دنیا ناچیز است و عمر تو نیز کوتاه».

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث ۱۴

امام صادق علیه السلام :

فِي وَصِيَّتِهِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، اعْلَمْ أَنَّ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ، وَعُمُرُكَ مِنْهَا قَلِيلٌ مِنْ قَلِيلٍ ، وَيَقْرَأُ

امام صادق علیه السلام : لقمان در سفارش به پسرش ، گفت : «ای پسر! بدان که [متاع] دنیا ناچیز است و عمر تو اندکی از آن ناچیز است ، و از آن اندک نیز اندکی مانده است».

أَيُّ يَبْقَى وَيَسْتَقَرُّ .

حدیث ۱۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ : يَا بُنَيَّ ... إِقْنَعْ بِقَسَمِ اللَّهِ لَكَ يَصِفُ عَيْشُكَ ، فَإِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَجْمَعَ عِزَّ الدُّنْيَا فَاقْطَعْ طَمَعَكَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، فَإِنَّمَا بَلَغَ الْأَنْبِيَاءُ وَالصَّادِقُونَ مَا بَلَغُوا بِقَطْعِ طَمَعِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : لقمان گفت : «ای پسر! ... به قسمت الهی قانع باش تا زندگی ات پاک باشد. پس اگر خواستی عزت دنیا را گرد آوری ، طمع خود را از آنچه در دست مردم است ، بئر . همانا پیامبران و صدیقان ، به اندازه قطع طمعشان ، به آن مقامات رسیدند».

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث ۱۶

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ : ... يَا بُنَيَّ ، إِحْذَرِ الْحَسَدَ فَلَا يَكُونَنَّ مِنْ شَأْنِكَ ، وَاجْتَنِبْ سُوءَ الْخُلُقِ فَلَا يَكُونَنَّ مِنْ طَبِيعِكَ ، فَإِنَّكَ لَا تَضُرُّ بِهِمَا إِلَّا نَفْسَكَ ، وَإِذَا كُنْتَ أَنْتَ الضَّارَّ لِنَفْسِكَ كَفَيْتَ عَدُوَّكَ أَمْرَكَ ، لِأَنَّ عَدَاوَتَكَ لِنَفْسِكَ أَضْرُّ عَلَيْكَ مِنْ عَدَاوَةِ غَيْرِكَ .
 امام صادق علیه السلام : لقمان گفت : ... «ای پسر! از حسد بر حذر باش، که در شأن تو نیست، و از بداخلاقی دوری کن، که از سرشت تو نیست؛ زیرا تو به وسیله آن دو، جز به خودت ضرر نمی زنی، و هر گاه به خودت ضرر رساندی، دشمنت را از پرداختن به کار تو کفایت می کنی؛ زیرا دشمنی تو با خودت، از دشمنی دیگری زیان بارتر است».
 قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث ۱۷

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمِيَّةٌ يُعْرَفُ بِهَا وَيُشْهَدُ عَلَيْهَا ... وَلِلْحَاسِدِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَغْتَابُ إِذَا غَابَ ، وَيَتَمَلَّقُ إِذَا شَهِدَ ، وَيَشْتَمُّ بِالْمُصِيبَةِ .
 امام صادق علیه السلام : لقمان به پسرش گفت : «ای پسر! هر چیز ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد... . حسود ، سه نشانه دارد : غایب را غیبت، حاضر را چاپلوسی، و گرفتار را شماتت می کند» .
 الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث ۱۸

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمِيَّةٌ يُعْرَفُ بِهَا وَيُشْهَدُ عَلَيْهَا ... وَلِلْمُرَائِي ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ ، وَيَنْشَطُ إِذَا كَانَ النَّاسُ عِنْدَهُ ، وَيَتَعَرَّضُ فِي كُلِّ أَمْرٍ لِلْمَحْمَدَةِ .
 امام صادق علیه السلام : لقمان به پسرش گفت : «ای پسر! هر چیز نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد... . ریاکار نیز سه نشانه دارد: هر گاه تنها باشد، کسل است، و هر گاه پیش مردم باشد، شاد است، و هر کاری را که در آن ستایش باشد، انجام می دهد» .
 الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث ۱۹

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، إِيَّاكَ وَالضَّجَرَ وَسُوءَ الْخُلُقِ وَقِلَّةَ الصَّبْرِ ، فَلَا يَسْتَقِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ ، وَالزِّمُ نَفْسَكَ التُّؤَدَةَ فِي أُمُورِكَ ، وَصَبْرٌ عَلَى مَوْوَنَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسَكَ ، وَحَسَنٌ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ .
 امام صادق علیه السلام : لقمان به پسرش گفت : «ای پسر! از بی قراری و بداخلاقی و کم صبری بپرهیز، که هیچ کس با این خصوصیات، پایدار نمی ماند. در کارهای آرام و نرم باش، و بر خود هزینه برادران [دینی] را هموار کن ، و با همه مردم، اخلاق نیکو داشته باش» .
 قصص الأنبياء : ص ۱۹۸ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث ۲۰

امام صادق علیه السلام :

- فیما وَعَظَ لُقْمَانَ ابْنَهُ - : يَا بُنَيَّ ، لَا تَرَكْنَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَا تَشْغَلْ قَلْبَكَ بِهَا ، فَمَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا هُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ مِنْهَا ، أَلَا تَرَى لَمْ يَجْعَلْ نَعِيمَهَا تَوَابًا لِلْمُطِيعِينَ ، وَلَمْ يَجْعَلْ بَلَاءَهَا عُقُوبَةً لِلْعَاصِينَ .

امام صادق علیه السلام - در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! به دنیا تکیه نکن و دلت را به آن مشغول نگردان، که خداوند ، چیزی پست تر از دنیا نیافریده است. مگر نمی بینی که خداوند ، نعمت های دنیا را برای فرمانبران، پاداش و گرفتاری های آن را برای گناهکاران کیفر قرار نداده است؟

تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۶۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث ۲۱

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمٌ يَعْرِفُ بِهَا وَيُشْهَدُ عَلَيْهَا ... وَلِلْكَسَلَانِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ : يَتَوَانَى حَتَّى يُفَرِّطَ ، وَيُفَرِّطُ حَتَّى يُضَيِّعَ ، وَيُضَيِّعُ حَتَّى يَأْتُمَ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسر! هر چیز ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد ... کاهل (تنبل) نیز سه نشانه دارد: به قدری سستی می کند که کوتاهی می نماید، و چنان کوتاهی می کند تا ضایع می سازد، و آن چنان ضایع می سازد که مرتکب گناه می شود.»

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث ۲۲

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، إِنْ كُنْتَ زَعَمْتَ أَنَّ الْكَلَامَ مِنْ فَضَّةٍ ، فَإِنَّ الشُّكُوتَ مِنْ ذَهَبٍ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «پسر! اگر گمان کردی که سخن، نقره است، پس [بدان که] سکوت، طلاست.»
قال العلامة المجلسي قدس سره في تبیین الحديث : «يدل على أن السكوت أفضل من الكلام ، وكأنه مبنی على الغالب وإلا فظاهر أن الكلام خير من السكوت في كثير من الموارد ، بل يجب الكلام ويحرم السكوت عند إظهار اصول الدين وفروعه ، والأمر بالمعروف والنهي عن المنكر ، ويستحب في المواعظ والنصائح ، وإرشاد الناس إلى مصالحهم وترويح العلوم الدينية ، والشفاعة للمؤمنين ، وقضاء حوائجهم وأمثال ذلك، فتلك الأخبار مخصوصة بغير تلك الموارد أو بأحوال عامة الخلق ، فإن غالب كلامهم إنما هو فيما لا يعنيه ، أو هو مقصور على المباحات وقد مر في كتاب العقل في حديث هشام أن أمير المؤمنين عليه السلام كان يقول : «إن من علامة العاقل أن يكون فيه ثلاث خصال يجب إذا سئل ، وينطق إذا عجز القوم عن الكلام ، ويشير بالرأى فيه» (بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۹۷) .

حدیث ۲۳

امام صادق علیه السلام :

قال لقمان لابنه: إذا سافرت مع قوم فأكثر استشارتك إياهم في أمرك وأمورهم، وأكثر التَّبَسُّم في وجوههم، وكن كريماً على زادك. وإذا دعوك فأجبههم، وإذا استعانوا بك فأعنه، وأغلبهم بثلاث: بطول الصمت، وكثرة الصلاة، وسخاء النفس بما معك من دابته أو مال أو زاد. وإذا استشهدوك على الحق فأشهد لهم، واجهد رأيك لهم إذا استشاروك ثم لا تعزم حتى تثبت وتنتظر، ولا تُجب في مشورة حتى تقوم فيها وتعيد وتنام وتأكل وتصلي وأنت مستعمل فكرك وحكمتك في مشورته، فإن من لم يمحض النصيحة لمن استشاره سلبه الله تبارك وتعالى رأيه، ونزع عنه الأمانة. وإذا رأيت أصحابك يمشون فامش معهم، وإذا رأيتهم يعملون فاعمل معهم، وإذا تصدقوا وأعطوا قرصاً فأعط معهم، واسمع لمن هو أكبر منك سناً، وإذا أمروك بأمر وسألوك فقل: نعم ولا تقل: لا، فإن لا عني ولؤم. وإذا تحيرتم في طريقكم فانزلوا، وإذا شككتم في القصد فقفوا، وتأمروا، وإذا رأيتم شخصاً واحداً فلا تسألوه عن طريقكم ولا تسترشدوه، فإن الشخص الواحد في الفلاة مريب، لعله أن يكون عيناً للصوص، أو يكون هو الشيطان الذي حيركم، واحذروا الشخصين أيضاً إلا أن تروا ما لا أرى؛ فإن العاقل إذا أبصر بعينه شيئاً عرف الحق منه، والشاهد يرى ما لا يرى الغائب. يا بُني، وإذا جاء وقت صلاة فلا تؤخرها لشيء، وصلها واسترح منها؛ فإنها دين. وصل في جماعة ولو على رأس رُج. ولا تنامن على دابتك؛ فإن ذلك سريع في دبرها، وليس ذلك من فعل الحكماء إلا أن تكون في محمل يمكنك التمدد لاسترخاء المفاصل، وإذا قربت من المنزل فانزل عن دابتك، وأبدأ بعلفها قبل نفسك، وإذا أردت النزول فليكن من بقاع الأرض بأحسنها لوناً، وألينها تربةً، وأكثرها عُشباً. وإذا نزلت فصل ركعتين قبل أن تجلس، وإذا أردت قضاء حاجه فأبعد المذهب في الأرض، وإذا ارتحلت فصل ركعتين، وودع الأرض التي حلت بها، وسلم عليها وعلى أهلها؛ فإن لكل بقعة أهلاً من الملائكة. وإن استطعت أن لا تأكل طعاماً حتى تبدأ فتصمدق منه فافعل، وعليك بقراءة كتاب الله عز وجل ما دمت راكباً، وعليك بالتسبيح ما دمت عاملاً، وعليك بالدعاء ما دمت خالياً. وإياك والسير من أول الليل، وعليك بالتعريس والدلجة من لبدن نصف الليل إلى آخره، وإياك ورفع الصوت في مسيرك.

امام صادق علیه السلام - در بین سفارش لقمان علیه السلام به پسرش - هر گاه با گروهی مسافرت کردی، با آنان در کارهای مربوط به خود و آنها، بسیار مشورت کن و به رویشان بسیار لبخند بزن و نسبت به زاد و توشه ات، کریم و بخشنده باش. هر گاه دعوت کردند، بپذیر و هر گاه از تو یاری خواستند، کمکشان کن و با سه چیز، بر آنان فائق باش: سکوت طولانی، نماز گزاردن بسیار و سخاوتمندی نسبت به آنچه از حیوان و مال و توشه داری. هر گاه تو را به گواهی طلبیدند، برایشان گواهی بده. هر گاه با تو مشورت کردند، درباره رأی خود، کوشش کن؛ اما تصمیم قطعی نگیر، تا این که [اندیشه ات] تثبیت شود و تأمل کرده باشی. پاسخ هیچ مشورتی را نده، مگر آن که درباره آن - در حالی که قیام و قعود می کنی و می خوابی و می خوری و نماز می خوانی - فکر کنی و حکمتت را به کار گیری؛ زیرا هر کس برای مشورت خواه، خالصانه خیرخواهی نکند، خداوند - تبارک و تعالی - نظرش را از او سلب می کند و امانت [- اهلیت مشورت] را باز می گیرد. و هر گاه دیدی که یارانت می روند، تو هم با آنان برو، و هر گاه دیدی کار می کنند، تو هم با آنان کار کن. هر گاه صدقه دادند و قرضی عطا کردند، تو هم بده و حرف بزرگ تر را گوش بده. و هر گاه به تو امر کردند و از تو چیزی خواستند، در جوابشان آری «بگو» و «نه» نگو؛ زیرا «نه» گفتن، درماندگی و پستی است. هر گاه در راهتان سرگردان شدید، پیاده شوید و هر گاه در مقصدتان تردید پیدا کردید، درنگ و مشورت کنید؛ اگر شخص تنهایی را دیدید، درباره راهتان از او نپرسید و از او راه نمایی نخواهید؛ زیرا شخص تنها در بیابان، مشکوک است؛ شاید دیده بان و جاسوس دزدان باشد، یا شاید او همان شیطانی باشد که شما را متحیر ساخته است. و اگر دو شخص بودند، باز هم احتیاط و حذر کنید، مگر چیزی را تشخیص دهید که من الآن تشخیص نمی دهم؛ زیرا عاقل، وقتی به چیزی با دیده بصیرت بنگرد، حق را در آن می یابد و شخص شاهد و حاضر، چیزی را می بیند که غایب نمی بیند. ای پسر! هر گاه وقت نماز رسید، آن را به خاطر چیز دیگری به تأخیر نینداز و آن را بخوان و خود را از آن راحت کن؛ زیرا نماز، بدهی [به خداوند] است. نماز را به

جماعت بخوان؛ هر چند بر نوک پیکان باشد. بر روی حیوانت نخواب؛ زیرا این کار، پشت حیوان را زود زخم می‌کند و این، کار حکیمان نیست؛ مگر محملی داشته باشد که بتوانی در آن دراز بکشی و مفاصلت را راحت سازی. هر گاه به منزل نزدیک شدی، از حیوانت پیاده شو و قبل از [پرداختن به] خود، علف آن را بده. هر گاه خواستی در جایی نزول کنی، بهترین جای زمین را بر گزین که خوش منظره، خاکش نرم و علفزار باشد. هر گاه پیاده شدی، قبل از نشستن، دو رکعت نماز بخوان. هر گاه خواستی قضای حاجت کنی، قدری در زمین راه برو که دور [از دیگران] باشی. هر گاه خواستی کوچ کنی، دو رکعت نماز بخوان و با زمینی که در آن بودی، وداع کن و بر آن زمین و اهل آن، سلام کن؛ زیرا هر جایی از زمین، ساکنانی از فرشتگان دارد. اگر توانستی از طعامی نخوری تا این که ابتدا از آن صدقه بدهی، این کار را انجام بده. و بر توباد که تا سواره ای، کتاب خداوند عز و جل را قرائت کنی، و بر توباد که تا مشغول کاری هستی، تسبیح بگویی، و بر توباد که تا بیکاری، دعا کنی. از سفر کردن در اول شب، پرهیز و در آخر شب، رحل اقامت بیفکن و از نیمه شب به بعد تا آخر آن، سفر کن و در هنگام حرکت، از بلند کردن صدا پرهیز.

الکافی: ج ۸ ص ۳۴۸ ح ۵۴۷، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۲ ص ۲۹۸ ح ۲۵۰۵، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۲ ح ۱۸.

حدیث ۲۴

امام صادق علیه السلام:

فِي وَصِيَّتِهِ لِقْمَانَ لِابْنِهِ: يَا بَنِيَّ، سَافِرٍ بِسَيْفِكَ وَحُفِّكَ وَعِمَامَتِكَ وَخِبَائِكَ وَسِقَائِكَ وَإِبْرَتِكَ وَخُيُوطِكَ وَمِخْرَزِكَ، وَتَزَوُّدِ مَعَكَ مِنَ الْأَدْوِيَّةِ مَا تَنْتَفِعُ بِهَا أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ، وَكُنْ لِأَصْحَابِكَ مُوَافِقًا إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

امام صادق علیه السلام - در بیان سفارش لقمان علیه السلام به پسرش - : پسرم! شمشیر، کفش، عمامه، خیمه، مشک، سوزن، نخ و درفش خود را در مسافرت، همراه داشته باش و از ادویه، آنچه خود و همراهانت لازم دارید، توشه بردار و با یاران، جز در معصیت خداوند عز و جل سازگار باش.

الکافی: ج ۸ ص ۳۰۳ ح ۴۶۶، بحار الأنوار: ج ۷۶ ص ۲۷۰ ح ۲۶.

حدیث ۲۵

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لِقْمَانُ لِابْنِهِ: ... يَا بَنِيَّ، إِنْ عَدِمَكَ مَا تَصِلُ بِهِ قَرَابَتِكَ، وَتَتَفَضَّلُ بِهِ عَلَيَّ إِخْوَتِكَ فَلَا يِعْدَمَنَّكَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَبَسْطُ الْبِشْرِ؛ فَإِنَّهُ مِنْ أَحْسَنِ خُلُقِهِ أَحَبُّهُ الْأَخْيَارُ وَجَانِبُهُ الْفُجَّارُ.

امام صادق علیه السلام - در بیان آنچه لقمان علیه السلام به پسرش گفت - : پسرم! اگر چیزی نداری که بدان صلح رحم کنی و به برادران [دینی] خود بخشش نمایی، نیک خوئی و گشاده رویی را از دست نده؛ زیرا هر کس اخلاقش را نیکو گرداند، نیکوکاران او را دوست می‌دارند و بدکاران از او کناره می‌گیرند.

قصص الأنبياء: ص ۱۹۵ ح ۲۴۴، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴.

حدیث ۲۶

امام صادق علیه السلام:

- فِيمَا وَعَظَ لِقْمَانُ ابْنَهُ -: وَلَا تُجَادِلَنَّ فَقِيهًا، وَلَا تُعَادِلَنَّ سُلْطَانًا، وَلَا تُمَاشِيَنَّ ظُلُومًا، وَلَا تُصَادِقَنَّ، وَلَا تُصَاحِبَنَّ فَاسِقًا نَطْفًا، وَلَا

تُصَاحِبِينَ مُتَّهَمًا .

امام صادق علیه السلام - در بیان موعظه لقمان علیه السلام به پسرش - : با فقیه ، مجادله و با پادشاه ، دشمنی و با ستمگر ، همراهی و دوستی و با فاسقِ پلید ، رفاقت نکن و با متهم نیز رفاقت نکن .
تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث ۲۷

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بُنَيَّ ، إِنْ احْتَجَّتْ إِلَى السُّلْطَانِ فَلَا - تُكْثِرِ الإِلْحَاحَ عَلَيْهِ ، وَلَا - تَطْلُبِ حَاجَتِكَ مِنْهُ إِلَّا فِي مَوَاضِعِ الطَّلَبِ ، وَذَلِكَ حِينَ الرِّضَا وَطَيْبِ النَّفْسِ ، وَلَا تَضْجِرَنَّ بِطَلْبِ حَاجَةٍ ؛ فَإِنَّ قَضَاءَهَا بِيَدِ اللَّهِ وَلَهَا أَوْقَاتٌ ، وَلَكِنْ ارْغَبْ إِلَى اللَّهِ وَسَلِّهِ ، وَحَرِّكْ أَصَابِعَكَ إِلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : لقمان گفت: «ای پسر من! اگر محتاج پادشاه شدی ، زیاد اصرار نکن و حاجت خود را جز در جای مناسب درخواست ، از او نخواه ، و آن ، هنگام خشنودی و خوش حالی است . و در طلب حاجت ، بی قراری نکن؛ زیرا برآورده شدن آن ، به دست خداست و آن هم اوقاتی دارد ؛ ولی تمایل و توجّهت ، به خداوند باشد و از او بخواه و انگشتانت را به سوی او بجنبان.»
قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث ۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ فَقَالَ : ... يَا بُنَيَّ ، لِيَكُنْ مِمَّا

امام صادق علیه السلام : وقتی که لقمان پسرش را موعظه می کرد ، به او گفت: «... ای پسر من! چیزهایی که می خواهی با آنها بر دشمنت چیره شوی ، اینها باشند: پرهیز از محرّمات ، برتری در دینت ، حفظ جوان مردی ات ، تکریم نفس خود تا به نافرمانی های خدای رحمان و اخلاق بد و کردار زشت ، آلوده نگردد. رازت را پنهان کن و باطنت را نیکو گردان؛ چرا که هر گاه چنین کردی ، در پناه خداوند خواهی بود تا از دستیازی دشمن بر نقطه ضعف تو و یا پی بردن او به لغزشت ، در امان بمانی . خود را از حيله دشمن ، در امان نین تا مبادا در برخی از حالات ، فریبش را بخوری . هر گاه توانست ، به تو حمله می کند و هیچ لغزشی را از تو نمی بخشد. باید یکی از سلاح هایی که تو در برابر دشمنت به کار می گیری ، اعلان رضایت از او باشد. در جلب منفعت ، بسیار را اندک ، و در زیان دیدن ، کوچک را بزرگ بشمار.»
فی المصدر : «ما» ، وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث ۲۹

امام صادق علیه السلام :

كَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ نَاتَانَ أَنْ قَالَ لَهُ : يَا بُنَيَّ ، لِيَكُنْ مِمَّا تَسَلِّحُ بِهِ عَلَى عَدُوِّكَ فَتَصْرَعَهُ الْمُمَاسِيحَةَ وَإِعْلَانِ الرِّضَا عَنْهُ ، وَلَا تُزَاوِلُهُ بِالْمُجَانِبَةِ فَيَبْدُو لَهُ مَا فِي نَفْسِكَ فَيَتَأَهَّبَ لَكَ .

امام صادق علیه السلام : در سفارش لقمان به پسرش ناتان است که گفت: «ای پسر من! از جمله چیزهایی که باید داشته باشی تا بتواند تو را در برابر دشمن ، مسلح گرداند و زمینگیرش کند ، نرم زبانی با دشمن و اعلان رضایت از اوست؛ ولی با کناره گیری ، او را رها

نکن؛ چرا که در این صورت، آنچه در ضمیر توست، برایش آشکار می‌شود و آن گاه، خود را برایت آماده می‌کند.»
 الأملی للصدوق: ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳.

حدیث ۳۰

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: ... يَا بُنَيَّ، اسْتَصْلِحِ الْأَهْلِيْنَ وَالْإِخْوَانَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ إِنْ اسْتَقَامُوا لَكَ عَلَى الْوَفَاءِ، وَاحْذَرُهُمْ عِنْدَ انْصِرَافِ الْحَالِ بِهِمْ عَنكَ؛ فَإِنَّ عِدَاؤَتَهُمْ أَشَدُّ مَضْرَّةً مِنْ عِدَاوَةِ الْأَبْعَدِ بِتَصَدِيقِ النَّاسِ إِيَّاهُمْ لِاطَّلَاعِهِمْ عَلَيْكَ.

امام صادق علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «... پسر! میان خودی‌ها و برادران اهل علم، اگر به تو وفادارند، اصلاح کن، و اگر موضعشان نسبت به تو عوض شده، از آنان بر حذر باش؛ زیرا از آن جایی که مردم نظر آنها را - به دلیل آگاهی شان بر تو - تصدیق می‌کنند، زیان دشمنی آنان، بیش از زیان دشمنی بیگانگان است.»

قصص الأنبياء: ص ۱۹۴ ح ۲۴۴، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۳.

حدیث ۳۱

امام صادق علیه السلام:

- كَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ -: يَا بُنَيَّ، حَمَلْتُ الْجَنْدَلَ وَالْحَدِيدَ وَكُلَّ حِمْلٍ ثَقِيلٍ فَلَمْ أَحْمِلْ شَيْئًا أَثْقَلَ مِنْ جَارِ السَّوِّءِ، وَذُقْتُ الْمَرَارَاتِ كُلَّهَا فَلَمْ أَذُقْ شَيْئًا أَمْرًا مِنَ الْفَقْرِ.

امام صادق علیه السلام - در بیان سفارش‌های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! صخره بزرگ و آهن و هر چیز سنگینی را بر دوش خود کشیدم؛ ولی باری سنگین‌تر از همسایه بد حمل نکردم، و همه تلخی‌ها را چشیدم؛ ولی چیزی تلخ‌تر از فقر نچشیدم.

الأملی للصدوق: ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳.

حدیث ۳۲

امام صادق علیه السلام:

قِيلَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ لُقْمَانَ: ... أَيُّ النَّاسِ أَشْرُّ؟ قَالَ: الَّذِي لَا يُبَالِي أَنْ يَرَاهُ النَّاسُ مُسِيئًا.

امام صادق علیه السلام: به بنده صالح، لقمان، گفته شد: ... بدترین مردم کیان‌اند؟ گفت: «آن که اهمیتی ندهد که مردم او را بدکار ببینند.»

قصص الأنبياء: ص ۱۹۷ ح ۲۴۸، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶.

حدیث ۳۳

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ: ... يَا بُنَيَّ، سَيِّدُ أَخْلَاقِ الْحِكْمَةِ دِينُ اللَّهِ تَعَالَى، وَمَثَلُ الدِّينِ كَمَثَلِ الشَّجَرَةِ الثَّابِتَةِ، فَإِلَيْمَانٍ بِاللَّهِ مَاؤُهَا، وَالصَّلَاةُ عُرْوُوقُهَا، وَالزَّكَاةُ جَذْعُهَا، وَالتَّأَخُّ فِي اللَّهِ شُعْبُهَا، وَالْأَخْلَاقُ الْحَسَنَةُ وَرَقُّهَا، وَالْخُرُوجُ عَنِ مَعَاصِي اللَّهِ ثَمَرُهَا، وَلَا تَكْمُلُ الشَّجَرَةُ إِلَّا بِثَمَرَةٍ طَيِّبَةٍ، كَذَلِكَ الدِّينُ لَا يَكْمُلُ إِلَّا بِالْخُرُوجِ عَنِ الْمَحَارِمِ.

امام صادق علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «... ای پسر! سرور اخلاق حکیمانه، دین خدای متعال است. مثل دین، همانند

درخت استوار است؛ ایمان به خدا آب آن است و نماز، ریشه‌های آن و زکات، تنه آن و برادری در راه خدا، شاخه‌های آن و اخلاق نیک، برگ‌های آن و بیرون آمدن از گناهان، میوه آن و همان‌گونه که درخت، جز با [دادن] میوه پاکیزه به کمال نمی‌رسد، دین نیز جز با بیرون آمدن از محرمات، کامل نمی‌شود.

قصص الأنبياء: ص ۱۹۶ ح ۲۴۵، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴.

حدیث ۳۴

امام صادق علیه السلام:

- فيما وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ -: يَا بُنَيَّ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ، قَدْ هَلَكَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ، فَاجْعَلْ سَفِينَتَكَ فِيهَا الْإِيمَانَ، وَاجْعَلْ شِرَاعَهَا التَّوَكُّلَ، وَاجْعَلْ زَادَكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ، فَإِنَّ نَجْوَتَ فِرْحَمَةِ اللَّهِ، وَإِنْ هَلَكَتَ فَبِذُنُوبِكَ.

امام صادق علیه السلام - در پنجاهای لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! دنیا، دریای عمیقی است که بسیاری در آن هلاک گردیده‌اند. پس کشتی ات را در دنیا، ایمان به خدا قرار بده و بادبان آن را توکل بر خدا، و توشه راهت را تقوای خداوند عز و جل قرار بده؛ اگر نجات یافتی، از رحمت خداست و اگر هلاک شدی، به سبب گناهانت خواهد بود.

تفسیر القمی: ج ۲ ص ۱۶۴، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۲ ص ۲۸۲ ح ۲۴۵۷، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲.

حدیث ۳۵

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ: ... لَا تُكُنْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ شَاةٍ وَقَعَتْ فِي زَرْعٍ أَخْضَرَ فَأَكَلَتْ حَتَّى سَمِنَتْ

امام صادق علیه السلام - در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش - : در این دنیا، همانند گوسفندی مباش که در کشتزار سرسبزی وارد شود و آن قدر بخورد تا چاقی اش مایه مرگش شود.

فی المصدر «سمن» وما أثبتناه من بحار الأنوار.

حدیث ۳۶

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانٌ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ، إِنْ احْتَجَجْتَ إِلَى السُّلْطَانِ فَلَا تُكْثِرِ الْإِلْحَاحَ عَلَيْهِ، وَلَا تَطْلُبْ حَاجَتَكَ مِنْهُ إِلَّا فِي مَوَاضِعِ الطَّلَبِ، وَذَلِكَ حِينَ الرِّضَا وَطَيْبِ النَّفْسِ، وَلَا تَضْجِرَنَّ بِطَلَبِ حَاجَةٍ؛ فَإِنَّ قَضَاءَهَا بِيَدِ اللَّهِ وَلَهَا أَوْقَاتٌ، وَلَكِنْ ارْغَبْ إِلَى اللَّهِ، وَسَيْلُهُ، وَحَرَكَ أَصَابِعَكَ إِلَيْهِ. يَا بُنَيَّ، إِنَّ الدُّنْيَا قَلِيلٌ، وَعُمُرُكَ قَصِيرٌ. يَا بُنَيَّ، إِحْذَرِ الْحَسَدَ فَلَا يَكُونَنَّ مِنْ شَأْنِكَ، وَاجْتَنِبْ سُوءَ الْخُلُقِ فَلَا يَكُونَنَّ مِنْ طَبْعِكَ، فَإِنَّكَ لَا تَضُرُّ بِهِمَا إِلَّا نَفْسَكَ، وَإِذَا كُنْتَ أَنْتَ الضَّارَّ لِنَفْسِكَ كَفَيْتَ عَدُوَّكَ أَمْرَكَ، لِأَنَّ عَدَاوَتَكَ لِنَفْسِكَ أَضَرُّ عَلَيْكَ مِنْ عَدَاوَةِ غَيْرِكَ. يَا بُنَيَّ، اجْعَلْ مَعْرُوفَكَ فِي أَهْلِهِ، وَكُنْ فِيهِ طَالِبًا لِثَوَابِ اللَّهِ، وَكُنْ مُقْتَصِدًا، وَلَا تُمَسِّكْهُ تَقْتِيرًا، وَلَا تُعْطِهِ تَبْذِيرًا. يَا بُنَيَّ، سَيِّدُ أَخْلَاقِ الْحِكْمَةِ دِينُ اللَّهِ تَعَالَى، وَمَثَلُ الدِّينِ كَمَثَلِ الشَّجَرَةِ الثَّابِتَةِ، فَإِلَافِيَانُ بِاللَّهِ مَأْوَاهَا، وَالصَّلَاةُ عُرْوَتُهَا، وَالزَّكَاةُ جِدْعُهَا، وَالتَّأَخِي فِي اللَّهِ شُعْبَتُهَا، وَالْأَخْلَاقُ الْحَسَنَةُ وَرَفْقُهَا، وَالْخُرُوجُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ تَمْرُهَا، وَلَا تَكْمُلُ الشَّجَرَةُ إِلَّا بِثَمَرَةٍ طَيِّبَةٍ، كَذَلِكَ الدِّينُ لَا يَكْمُلُ إِلَّا بِالْخُرُوجِ عَنِ الْمَحَارِمِ. يَا بُنَيَّ، لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمٌ يَعْرِفُ بِهَا، وَإِنَّ لِلدِّينِ ثَلَاثَ عِلْمَاتٍ: الْعِفَّةُ، وَالْعِلْمُ، وَالْحِلْمُ.

امام صادق علیه السلام - در بیان سفارش لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! اگر محتاج پادشاه شدی، زیاد پافشاری نکن و نیازت را جز در جای مناسب درخواست، از او نخواه، و آن، زمان خشنودی و نشاط اوست. و در درخواست حاجت، بی قراری

نکن؛ چرا که برآورده شدن آن، به دست خداست و آن هم زمان‌هایی دارد؛ ولی به خدا علاقه نشان بده و از او درخواست کن و انگشتانت را به سوی او بجنبان. ای پسر! [متاع] دنیا اندک است و عمر تو کوتاه. ای پسر! از حسد پرهیز، که در شأن تو نیست، و از بد اخلاقی دوری کن، که از سرشت تو نیست؛ چرا که تو با آن دو، جز به خودت زیان نمی‌رسانی، و هر گاه خودت زیان رسان خود بودی، زحمت دشمنت را درباره کارت کم کرده‌ای؛ زیرا دشمنی تو با خودت، زیان بارتر از دشمنی دیگری است. ای پسر! کار خوبت را برای اهلش انجام بده و در آن، از خدا پاداش بخواه. [در خرج کردن] میانه رو باش و از ترس فقر و فلاکت، [از خرج کردن] خودداری نکن؛ ولی ریخت و پاش هم نکن. ای پسر! سرور اخلاق حکیمانه، دین خدای متعال است. مثل دین، مانند درخت استوار است؛ ایمان به خدا آب آن است و نماز ریشه‌های آن، و زکات تنه آن، و برادری در راه خدا شاخه‌های آن، و اخلاق نیک برگ‌های آن، و بیرون آمدن از گناهان، میوه آن. و همان گونه که درخت، جز با میوه پاکیزه به کمال نمی‌رسد، دین نیز جز با بیرون آمدن از محرمات، کامل نمی‌گردد. ای پسر! هر چیزی نشانه‌ای دارد که بدان شناخته می‌شود. دین نیز سه نشانه دارد: پاک دامنی، دانش، و بردباری.

قصص الأنبياء: ص ۱۹۶ ح ۲۴۷، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴.

حدیث ۳۷

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنَهُ: يَا بُنَيَّ، إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا قَبْلَكَ لِأَوْلَادِهِمْ، فَلَمْ يَبْقَ مَا جَمَعُوا وَلَمْ يَبْقَ مَنْ جَمَعُوا لَهُ، وَإِنَّمَا أَنْتَ عَبْدٌ مُسْتَأْجَرٌ؛ قَدْ أُمِرْتُ بِعَمَلٍ وُوعِدْتُ عَلَيْهِ أَجْرًا، فَأَوْفِ عَمَلَكَ وَاسْتَوْفِ أَجْرَكَ، وَلَا تُكُنْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ شَاةٍ وَقَعَتْ فِي زَرْعِ أَخْضَرَ، فَأَكَلَتْ حَتَّى سَمِنَتْ

امام صادق علیه السلام - در بیان سفارش‌های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! مردم پیش از تو، برای فرزندانشان سرمایه جمع کردند؛ ولی نه سرمایه باقی ماند و نه آن کسی که سرمایه برایش جمع شده بود. همانا تو بنده‌ای اجیر شده هستی که به انجام دادن کاری مأمور شده‌ای و مزدی نیز به تو وعده داده شده است. پس به انجام دادن کارت وفادار باش و مزدت را بگیر. در این دنیا، همانند گوسفندی مباش که در زراعت سبزی داخل می‌شود و آن قدر می‌خورد که چاق می‌گردد و هنگام چاقی اش کشته می‌شود؛ بلکه دنیا را همانند پلی بر روی رودخانه‌ای به شمار آور که از آن می‌گذری و آن را رها می‌کنی و تا پایان روزگار، به سوی آن باز نمی‌گرددی. آن را خراب کن و آبادش نکن؛ زیرا تو مأمور آبادانی آن نیستی. بدان که همانا تو، فردا به هنگامی که در پیشگاه خداوند عز و جل حاضر شوی، درباره چهار چیز مورد سؤال قرار می‌گیری: جوانی‌ات را چگونه سپری کردی؟ عمرت را چگونه گذراندی؟ مالت را از کجا به دست آوردی و در چه راهی هزینه کردی؟ بنا بر این، خود را برای چنین روزی آماده کن و برای این پرسش‌ها، جوابی فراهم کن. به خاطر آنچه از دنیا از دست دادی، تأسف نخور؛ زیرا اندک دنیا دوام ندارد و زیاد آن، از بلا و گرفتاری در امان نیست. پس بر حذر باش و در کارت بکوش و پرده [ی غفلت] را از روی خود، کنار بزن و به کارهای مطلوب پروردگارت مشغول باش و در دل خود، توبه را تازه کن و پیش از این که مرگ، آهنگ تو کند و درباره تو حکم براند و بین تو و خواسته‌هایت حایل شود، تو به سوی آسایش خود بشتاب.

فی المصدر «سمن» وما أثبتناه من بحار الأنوار.

حدیث ۳۸

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ، إِيَّاكَ وَالصَّجَرَ وَسُوءَ الْخُلُقِ وَقِلَّةَ الصَّبْرِ، فَلَا يَسْتَقِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ، وَأَلْزِمَ نَفْسَكَ التَّوَدَّةَ فِي أُمُورِكَ، وَصَبِّرْ عَلَى مَوْؤُنَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسَكَ، وَحَسِّنْ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ. يَا بُنَيَّ، إِنْ عَدِمَكَ مَا تَصِلُ بِهِ قَرَابَتِكَ، وَتَتَفَضَّلُ بِهِ عَلَى إِخْوَتِكَ فَلَا يِعْدَمَنَّكَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَبَسْطُ الْبِشْرِ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَحْسَنَ خُلُقَهُ أَحَبَّهُ الْأَخْيَارُ وَجَاءَتْهُ الْفُجَارُ، وَاقْنَعْ بِقِسْمِ اللَّهِ لَكَ يَصِفُ عَيْشَكَ، فَإِنْ أُرِدْتَ أَنْ تَجْمَعَ عِزَّ الدُّنْيَا فَاقْطَعْ طَمَعَكَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ، فَإِنَّمَا بَلَغَ الْأَنْبِيَاءُ وَالصَّادِقُونَ مَا بَلَغُوا بِقَطْعِ طَمَعِهِمْ.

امام صادق علیه السلام - در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! از بی حوصلگی و بد اخلاقی و کم صبری، پرهیز؛ چرا که هیچ کس با این ویژگی ها استوار نمی ماند. خو کن که در کارهایت با وقار باشی و بر زحمت های برادران، شکیبایی کنی، و با همه مردم، خوش اخلاق باش. ای پسر! اگر چیزی نداری که با آن، صله رحم به جا آوری و بر برادرانت بخششی نمایی، خوش اخلاقی و خوش رویی را از دست نده؛ چرا که هر کس اخلاقت را نیکو گرداند، نیکان او را دوست می دارند و بدان از او کناره می گیرند. و به آنچه خدا قسمت تو فرموده، قانع باش، تا زندگی ات صفا یابد. پس اگر خواستی عزت دنیا را گرد آوری، طمع خود را از آنچه در دستان مردم است، قطع کن؛ زیرا پیامبران و صدیقان، تنها به سبب قطع طمع، به چنان مقاماتی رسیدند.

قصص الأنبياء: ص ۱۹۵ ح ۲۴۵، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴.

حدیث ۳۹

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: إِنْ تَأَدَّبْتَ صِيغِيًّا انْتَفَعْتَ بِهِ كَبِيرًا، وَمَنْ عَنِ الْأَدَبِ اهْتَمَّ بِهِ، وَمَنْ اهْتَمَّ بِهِ تَكَلَّفَ عِلْمَهُ، وَمَنْ تَكَلَّفَ عِلْمَهُ اشْتَدَّ لَهُ طَلْبُهُ، وَمَنْ اشْتَدَّ لَهُ طَلْبُهُ أَدْرَكَ بِهِ مَنَفَعَةً، فَاتَّخِذْهُ عَادَةً. وَإِيَّاكَ وَالْكَسِيلَ مِنْهُ وَالطَّلَبَ بغيرِهِ، وَإِنْ غُلِبْتَ عَلَى الدُّنْيَا فَلَا تُغْلِبَنَّ عَلَى الْآخِرَةِ، وَإِنَّهُ إِنْ فَاتَكَ طَلَبُ الْعِلْمِ فَإِنَّكَ لَنْ تَجِدَ تَضْيِيعًا أَشَدَّ مِنْ تَرْكِهِ. يَا بُنَيَّ، اسْتَصْلِحِ الْأَهْلِينَ وَالْإِخْوَانَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ إِنْ اسْتَقَامُوا لَكَ عَلَى الْوَفَاءِ، وَاحْذَرُهُمْ عِنْدَ انْتِصَافِ الْحَالِ بِهِمْ عَنْكَ، فَإِنَّ عِدَاؤَهُمْ أَشَدُّ مَضَرَّةً مِنْ عِدَاوَةِ الْأَبَاعِدِ بِتَصَدِيقِ النَّاسِ إِيَّاهُمْ لِاطَّلَاعِهِمْ عَلَيْكَ.

امام صادق علیه السلام - در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش - : ای پسر! اگر در کودکی ادب شوی، در بزرگی سودش را میبری. هر که قصد ادب کند، به [کسب بیشتر] آن اهتمام می ورزد و هر که به آن اهتمام ورزد، خود را برای آموختن آن، به سختی می اندازد و هر که خود را برای آموختن آن، خود را به سختی اندازد، شدیدتر [و تشنه تر] آن را طلب می کند و هر که آن را به شدت طلب کند، به سودش دست می یابد. پس آن را عادت خود قرار بده و پرهیز از این که در کسب آن، تبلی کنی و در پی چیز دیگری بروی. اگر در برابر دنیا شکست خوردی، در برابر آخرت شکست نخور، و اگر دانش نجویی، هرگز زبانی شدیدتر از ترک آن نخواهی یافت. ای پسر! میان خودی ها و برادران اهل علم، اگر به تو وفادارند، اصلاح کن، و اگر نظرشان نسبت به تو عوض شده، از آنان بر حذر باش؛ زیرا از آن جا که مردم نظر آنان را - به دلیل آگاهی شان بر تو - دشمنی آنان، زیانبارتر از دشمنی بیگانگان است.

قصص الأنبياء: ص ۱۹۴ ح ۲۴۴، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۳.

حدیث ۴۰

امام صادق علیه السلام:

لَمَّا وَعَظَ لُقْمَانُ ابْنَهُ فَقَالَ: أَنَا مُنْذُ سَقَطْتُ إِلَى الدُّنْيَا اسْتَدْبَرْتُ وَاسْتَقْبَلْتُ الْآخِرَةَ، فَدَارُ أَنْتَ إِلَيْهَا تَسِيرُ أَقْرَبُ مِنْ دَارِ أَنْتَ مِنْهَا مُتْبَاعِدٌ.

یا بُنَّی ، لا تَطْلُبُ مِنَ الْأَمْرِ مُدْبِرًا ، وَلَا تَرْفُضُ مِنْهُ مُقْبِلًا ، فَإِنَّ ذَلِكَ يُضِلُّ الرَّأْيَ وَيُزِرُّ بِالْعَقْلِ . يَا بُنَّی ، لِيَكُنْ مِنْكُمْ
 امام صادق علیه السلام: وقتی که لقمان پسرش را موعظه کرد ، به او گفت : «من از وقتی به دنیا آمدم ، پشت به دنیا و رو به آخرت
 کرده ام . خانه ای که تو به سوی آن می روی ، نزدیک تر از خانه ای است که از آن دور می شوی . ای پسر ! کاری را که
 گذشته است ، پیگیری نکن ، و کار پیش رو را رها نکن ؛ چرا که آن ، اندیشه را گم راه و خرد را سبک می گرداند . ای پسر ! از
 جمله چیزهایی که به سبب آن ، بر دشمنت پیروز می گردی ، اینها باشد : پرهیز از محرمات ، برتری در دینت ، حفظ جوان مردی
 ات ، و گرامی داشتن نفست ، به گونه ای که آن را به گناهان خدای بخشنده و اخلاق بد و کارهای زشت ، آلوده نسازی . رازت
 را پنهان کن و باطنت را نیکو گردان ؛ چرا که تو هر گاه چنین کردی ، به سبب پوشش خداوندی ، از دستیابی دشمن به راز ، تو یا
 از پی بردن او به لغزش تو ، در امان می مانی . خود را از مکر دشمن ، در امان نین تا مبادا در بعضی از حالت ها فریبت دهد . پس
 هر گاه بر تو توانا گشت ، بر تو می جهد و هیچ لغزشی را از تو نمی بخشد . باید از جمله سلاح هایی که در برابر دشمنت به کار
 می گیری ، اعلان رضایت از او باشد . در جلب منفعت ، بسیار رانندک ، و در زیان بینی ، کوچک را بزرگ بشمار . ای پسر ! با
 مردم ، بر خلاف روش خودشان همنشینی نکن و بیش از توانشان بر آنان بار نکن که [اگر چنین کنی ،] همنشین تو پیوسته از تو
 گریزان می گردد و کسی که بیش از توانش بر او بار شده ، از تو کناره می گیرد و در این هنگام ، تو تنها خواهی ماند و نه رفیقی
 خواهی داشت که همدمت شود و نه برادری که تو را یاری رساند ، پس وقتی که تنها ماندی ، خوار می شوی و دلیل می گردی .
 به درگاه کسی که دوست ندارد عذر تو را بپذیرد و برای تو حقی قایل نیست ، عذر نبر . و در کارهایت ، از کسی یاری نجوی ،
 جز از کسی که می خواهد در برابر برآوردن حاجت تو ، مزدی بگیرد ؛ زیرا هر گاه چنین باشد ، همان گونه در پی بر آوردن آن
 حاجت برای تو می رود که گویی آن را برای خودش پیگیری می کند ؛ چرا که او پس از بر آورده شدن آن برای تو ، در دنیای
 فانی سودی می برد و در خانه باقی آخرت نیز نصیب و ذخیره ای خواهد داشت ، پس بدین جهت ، در بر آوردن آن برای تو می
 کوشد . برادران و یارانی که برای خود بر می گزینی و از آنان برای کارهایت یاری می جویی ، باید اهل جوان مردی و قناعت و
 خیر و خرد و پاک دامنی باشند ؛ کسانی که اگر سودشان دهی ، سپاست بگزارند ، و اگر از همسایگی شان غایب شوی ، یادت
 کنند» .

فی المصدر : «ما» ، وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث ۴۱

امام صادق علیه السلام :

- فی تفسیر قوله تعالی : «وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» - : فَوَعَّظَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ بِآثَارٍ
 حَتَّى تَفَطَّرَ وَانْشَقَّ . وَكَانَ فِيهَا وَعِظُهُ بِهِ ... أَنْ قَالَ : يَا بُنَيَّ ، إِنَّكَ مِنْذُ سَقَطْتَ إِلَى الدُّنْيَا اسْتَدْبَرْتَ وَاسْتَقْبَلْتَ الْآخِرَةَ ، فَدَارَ أَنْتَ إِلَيْهَا
 تَسِيرٌ أَقْرَبُ إِلَيْكَ مِنْ دَارِ أَنْتَ مِنْهَا مُتَبَاعِدٌ . يَا بُنَيَّ ، جَالِسِ الْعُلَمَاءَ وَزَاجِمُهُمْ بِرُكْبَتِكَ ، لَا تُجَادِلْهُمْ فَيَمْنَعُوكَ ، وَخُذْ مِنَ الدُّنْيَا بِلَاغًا
 ، وَلَا تَرْفُضْهَا فَتَكُونَ عِيَالًا عَلَى النَّاسِ ، وَلَا تَدْخُلْ فِيهَا دُخُولًا يَضُرُّ بِآخِرَتِكَ ، وَصُمْ صَوْمًا يَقَطِّعُ شَهْوَتَكَ ، وَلَا تَصُمْ صَوْمًا يَمْنَعُكَ
 مِنَ الصَّلَاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلَاةَ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الصَّيَامِ . يَا بُنَيَّ ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، قَدْ هَلَكَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ ، فَاجْعَلْ سَيْفِيَّتَكَ فِيهَا
 الْإِيمَانَ ، وَاجْعَلْ شِرَاعَهَا التَّوَكُّلَ ، وَاجْعَلْ زَادَكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ ، فَإِنَّ نَجْوَتَ فِرْحَمَةِ اللَّهِ ، وَإِنْ هَلَكَتَ فَبِدُونِكَ . يَا بُنَيَّ ، إِنْ تَادَّبْتَ
 صَغِيرًا انْتَفَعْتَ بِهِ كَبِيرًا ، وَمَنْ عَنَى

امام صادق علیه السلام - در تفسیر این گفته خدای متعال : «و هنگامی که لقمان به پسرش - در حالی که او را موعظه می کرد -
 گفت : «ای پسرک من ! به خدا شرک نوز ؛ چرا که شرک ، ستمی بزرگ است» - : لقمان به حکمتی چند ، پسرش را موعظه

کرد، تا [سپیده صبح] شکافته شد. و در موعظه او به پسرش، چنین بود که گفت: «ای پسر! از زمانی که تو به دنیا آمدی، پشت به آن کرده‌ای و رو به آخرت داری، پس خانه‌ای که به سوی آن می‌روی، به تو نزدیک تر است از خانه‌ای که از آن دور می‌شوی. ای پسر! با دانشمندان همنشینی کن و تنگاتنگ آنان بنشین، [ولی] با آنان مجادله نکن، که بازت می‌دارند. و به اندازه لازم، از دنیا بگیر، و آن را چنان رها نکن که سربار مردم شوی، و آن چنان در آن وارد نشو که به آخرت زیان رساند. روزه‌ای بگیر که شهوتت را قطع کند، و چنان روزه‌ای بگیر که از نماز، بازت بدارد؛ چرا که نماز، نزد خدا محبوب تر از روزه است. ای پسر! دنیا دریایی عمیق است که بسیاری در آن هلاک شده‌اند. پس کشتی خود را در دنیا، ایمان، بادبان آن را توکل، و توشه خود را در آن، تقوای الهی قرار بده. پس اگر نجات یافتی، در سایه رحمت خداست، و اگر هلاک شدی، به سبب گناهات خواهد بود. ای پسر! اگر در کودکی ادب شوی، در بزرگی سودش را می‌بری. هر که آهنگ ادب کند، به [کسب هر چه بیشتر] آن همت می‌گمارد و هر که به آن همت گمارد، خود را برای آموختن آن، به سختی می‌اندازد و هر که خود را برای آموختن آن، به سختی بیندازد، آن را شدیدتر طلب می‌کند و هر که آن را به شدت طلب کند، به سودش دست می‌یابد. بنا بر این، آن را عادت خود قرار بده. تو جانشین پیشینیان هستی، و جانشین تو از آن سود خواهد برد و مشتاق، به تو امید دارد و ترسا، از قدرت تو می‌هراسد. و بپرهیز از این که در کسب آن (ادب)، تنبلی کنی و در پی چیز دیگری بروی. اگر در برابر دنیا شکست خوردی، در برابر آخرت شکست نخور، حال اگر دانش را در جایگاهش نجستی، هر آینه در برابر آخرت نیز شکست خورده‌ای. در روزها و شب‌ها و لحظات، برای خودت زمانی را جهت جستجوی دانش قرار بده؛ چرا که تو برای آن، چیزی ضایع کننده تر از رها کردن آن نمی‌یابی. و در باره آن، با لجوج، بگومگو نکن و با فقیه، مجادله نکن و با پادشاه، دشمنی نکن و با ستمگر، همراهی و دوستی نکن و با فاسد پلید و متهم، رفاقت نکن و دانشت را ذخیره کن؛ همان گونه که سگه ات را ذخیره می‌کنی. ای پسر! از خدا چنان بترس که اگر در روز رستاخیز، نیکی دو جهان را به همراه داشته باشی، [بازهم] از عذابش بترسی، و چنان به خدا امیدوار باش که اگر در روز رستاخیز، گناه دو جهان را به همراه داشته باشی، [بازهم] به آمرزش او امیدوار باشی». پسرش به او گفت: ای پدر! چگونه می‌توانم چنین باشم، در حالی که تنها یک دل دارم؟ لقمان بدو گفت: «پسر! اگر دل مؤمن بیرون آورده شود و شکافته شود، دو نور در آن یافت می‌شود: نوری برای ترس و نوری برای امید، که اگر وزن شوند، هیچ یک بر دیگری، هموزن ذره‌ای برتری نمی‌یابد. هر که به خدا ایمان آورد، سخن خدا را تصدیق می‌کند و هر که سخن خدا را تصدیق کند، امر خدا را به جا می‌آورد، و هر که امر خدا را به جا نیاورد، سخن خدا را تصدیق نکرده است. بخشی از اخلاق، بخش دیگر را تأیید می‌کند؛ پس آن که ایمان راستین به خدا دارد، خالصانه و خیرخواهانه برای خدا کار می‌کند و آن که خالصانه و خیرخواهانه برای خدا کار کند، هر آینه ایمان راستین به خدا دارد، و آن که خدا را اطاعت کند، از او می‌ترسد و آن که از او بترسد، دوستش دارد، و آن که دوستش داشته باشد، از فرمانش پیروی می‌کند و آن که از فرمانش پیروی کند، از خشم خدا، شایسته بهشت و خشنودی اوست، و آن که از خشنودی خدا پیروی نکند، خشم او را بر خود آسان گردانیده است. از خشم خدا به خدا پناه می‌بریم! ای پسر! به دنیا اتکا نکن و دلت را به آن مشغول نساز؛ چرا که خداوند، هیچ چیزی را سست تر از آن نیافریده است. مگر نمی‌بینی که نعمت دنیا را پاداش فرمان برداران قرار نداده، و گرفتاری آن را کیفر نافرمانان قرار نداده است؟!».

فی المصدر: «غنی»، والتصویب من بحار الأنوار وقصص الأنبياء: ص ۱۹۴ ح ۲۴۳. وَعَنْ الْأَمْرِ فُلَانًا: أَهْمُهُ. وَيُقَالُ: عَنَى بِأَمْرِ فُلَانٍ (المعجم الوسيط: ج ۲ ص ۶۳۳ «عنا»).

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بَنِيَّ ، لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمِيَّةٌ يُعْرَفُ بِهَا وَيُشْهَدُ عَلَيْهَا ، وَإِنَّ لِلدِّينِ ثَلَاثَ عِلْمَاتٍ : الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ وَالْعَمَلَ بِهِ . وَلِلْإِيمَانِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : الْإِيمَانَ بِاللَّهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ . وَلِلْعَالَمِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : الْعِلْمَ بِاللَّهِ وَبِمَا يُحِبُّ وَبِمَا يَكْرَهُ . وَلِلْعَامِلِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : الصَّلَاةَ وَالصِّيَامَ وَالزَّكَاةَ . وَلِلْمُتَكَلِّفِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يُنَازِعُ مَنْ فَوْقَهُ ، وَيَقُولُ مَا لَا يَعْلَمُ ، وَيَتَعَاطَى مَا لَا يَنَالُ . وَلِلظَّالِمِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَظْلِمُ مَنْ فَوْقَهُ بِالْمَعْصِيَةِ ، وَمَنْ دُونَهُ بِالْعَلْبَةِ ، وَيُعِينُ الظُّلْمَةَ . وَلِلْمُنَافِقِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يُخَالِفُ لِسَانَهُ قَلْبَهُ ، وَقَلْبُهُ فِعْلَهُ ، وَعَلَانِيَتُهُ سِرِّيَتَهُ . وَلِلْإِثْمِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَخُونُ ، وَيَكْذِبُ ، وَيُخَالِفُ مَا يَقُولُ . وَلِلْمُرَائِيِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَكْسَلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ ، وَيَنْشَطُ إِذَا كَانَ النَّاسُ عِنْدَهُ ، وَيَعْرَظُ فِي كُلِّ أَمْرٍ لِلْمَحَمْدَةِ . وَلِلْحَاسِدِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَغْتَابُ إِذَا غَابَ ، وَيَتَمَلَّقُ إِذَا شَهِدَ ، وَيَشْمَتُ بِالْمُصِيبَةِ . وَلِلْمُسْرِفِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَشْتَرِي مَا لَيْسَ لَهُ ، وَيَلْبَسُ مَا لَيْسَ لَهُ ، وَيَأْكُلُ مَا لَيْسَ لَهُ . وَلِلْكَسَلَانِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : يَتَوَانَى حَتَّى يُفْرَطَ ، وَيُفْرَطُ حَتَّى يُضَيِّعَ ، وَيُضَيِّعُ حَتَّى يَأْتَمَ . وَلِلْغَافِلِ ثَلَاثُ عِلْمَاتٍ : السَّهْوُ وَاللَّهُوُ وَالنَّسْيَانُ .

امام صادق علیه السلام - در بیان آنچه لقمان علیه السلام به پسرش گفت - : پسرم ! هر چیزی ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن ، مورد گواهی قرار می گیرد ، و همانا دین ، سه نشانه دارد : دانش ، ایمان ، و عمل به آن . ایمان ، سه نشانه دارد : ایمان به خدا و کتاب های او و فرستادگانش . دانشمند ، سه نشانه دارد : شناخت خدا و شناخت آنچه می پسندد و شناخت آنچه نمی پسندد . صالح ، سه نشانه دارد : نماز و روزه و زکات . متظاهر نیز سه نشانه دارد : با برتر از خود می ستیزد ، و چیزی را می گوید که نمی داند ، و در پی چیزی است که به آن ، دست نمی یابد . ستمگر ، سه نشانه دارد : به بالاتر از خودش با نافرمانی ، و به پایین تر از خودش با چیرگی ، ستم می کند و به ستمگران ، یاری می رساند . منافق ، سه نشانه دارد : زبانش مخالف دلش ، و دلش مخالف کارش ، و ظاهرش مخالف باطنش است . گنهکار ، سه نشانه دارد : خیانت می ورزد ، دروغ می گوید ، و با سخن خودش نیز مخالفت می کند . ریاکار ، سه نشانه دارد : هنگامی که تنها باشد ، تنبلی می کند و هنگامی که نزد مردم باشد ، چابک است و در هر کاری ، خود را در معرض ستایش دیگران قرار می دهد . حسود ، سه نشانه دارد : هر گاه غایب باشد ، غیبت می کند و هر گاه حاضر باشد ، چاپلوسی می کند ، و به خاطر گرفتاری ، سرکوفت می زند . اسرافکار ، سه نشانه دارد : چیزی را می خرد که لازم ندارد ، و چیزی را می پوشد که لازم ندارد ، و چیزی را می خورد که لازم ندارد . تنبل ، سه نشانه دارد : تا آن جا سستی می کند که کوتاهی می شود ، و تا آن جا کوتاهی می کند که ضایع می سازد ، و تا آن جا ضایع می سازد که گناه می کند . غافل ، سه نشانه دارد : اشتباه و سرگرمی و فراموشی .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث ۴۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ لُقْمَانُ ابْنَهُ نَاتَانَ أَنْ قَالَ لَهُ : يَا بَنِيَّ ، لِيَكُنْ مِمَّا تَسَلَّخَ بِهِ عَلَى عِدْوِكَ فَتَصْرَعَهُ الْمُمَاسِيحَةُ وَإِعْلَانُ الرِّضَا عَنْهُ ، وَلَا تُزَاوِلُهُ بِالْمَجَانِبَةِ فَيَبْدُو لَهُ مَا فِي نَفْسِكَ فَيَتَأَهَّبَ لَكَ . يَا بَنِيَّ ، خِفِ اللَّهَ خَوْفًا لَوْ وَافَيْتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَيْنِ خِفْتَ أَنْ يُعَذِّبَكَ اللَّهُ ، وَارْجُ اللَّهَ رَجَاءً لَوْ وَافَيْتَهُ بِمُذْنُوبِ الثَّقَلَيْنِ رَجَوْتَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكَ . يَا بَنِيَّ ، حَمَلْتُ الْجَنْدَلَ وَالْحَدِيدَ وَكُلَّ حِمْلٍ ثَقِيلٍ فَلَمْ أَحْمِلْ شَيْئًا أَثْقَلَ مِنْ جَارِ السُّوءِ ، وَذُقْتُ الْمَرَارَاتِ كُلَّهَا فَلَمْ أَذُقْ شَيْئًا أَمْرًا مِنَ الْفَقْرِ .

امام صادق علیه السلام : در سفارش های لقمان به پسرش ناتان ، این است که به او گفت : «پسرم ! از چیزهایی که باید با آن ، در برابر دشمن مسلح شوی تا زمینگیرش کنی ، نرمی با او و اظهار خشنودی از اوست ؛ ولی با کناره گیری ، خود را از او دور نکن ، که رازت برای او آشکار می شود و برای [سرنگونی] تو تدارک می بیند . پسرم ! از خدا چنان بترس که اگر با نیکی دو جهان به او

برخوردی، [باز هم] بترسی که خدا کیفیت دهد، و چنان به خدا امیدوار باش که اگر با گناهان دو جهان به او برخوردی، [باز هم] امیدوار باشی که خدا تو را بیامزد. پسر! صخره بزرگ و آهن و هر بار سنگینی را بر دوش کشیدم؛ ولی چیزی سنگین تر از همسایه بد، بر دوش نکشیدم. همه تلخی‌ها را کشیدم؛ ولی چیزی تلخ تر از فقر نکشیدم». .
الأمالی للصدوق: ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳.

حدیث ۴۴

امام صادق علیه السلام:
نِیروزنا کُلُّ یوم؛
امام صادق علیه السلام: هر روز ما نوروز است.
کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۰۰.

حدیث ۴۵

امام صادق علیه السلام:
یَوْمُ النَّیروزِ هُوَ الْیَوْمُ الَّذِی یَظْهَرُ فِیهِ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبیتِ؛
امام صادق علیه السلام: نوروز، روزی است که قائم ما اهل بیت در آن ظهور می کند.
بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۷۶.

حدیث ۴۶

امام صادق علیه السلام:
إِذَا كَانَ یَوْمُ النَّیروزِ فَأَغْتَسِلْ وَ الْبَسْ أَنْظَفَ ثِیَابِکَ؛
امام صادق علیه السلام: هرگاه نوروز فرار رسید، غسل کن و پاکیزه ترین لباس هایت را بپوش.
وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۲۸۸.

حدیث ۴۷

امام صادق علیه السلام:
ما مِنْ یَوْمٍ نِیروزٍ إِلَّا وَ نَحْنُ نَتَوَقَّعُ فِیهِ الْفَرَجَ لِأَنَّهُ مِنْ أِیامِنَا وَ أِیامِ شِیعَتِنَا؛
امام صادق علیه السلام: هیچ نوروزی نیست مگر آن که ما در آن روز منتظر فرج [ظهور قائم آل محمد صلی الله علیه و آله] هستیم؛
چرا که نوروز از روزهای ما و شیعیان ما است.
مستدرک الوسائل، ج ۶، ص ۳۵۲.

حدیث ۴۸

امام صادق علیه السلام:
لَا تُفْسِدُ عَلَی الْقَوْمِ مَاءَهُمْ؛

امام صادق علیه السلام: آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن .

تهذیب الأحکام ، ج ۱ ، ص ۱۸۵ .

حدیث ۴۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْقَصْدَ أَمْرٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ - عَزَّوَجَلَّ - وَإِنَّ السَّرْفَ يُبْغِضُهُ ... وَحَتَّى صَبُّكَ فَضْلَ شَرَابِكَ ؛

امام صادق علیه السلام: میانه روی چیزی است که خدای - عزوجل - آن را دوست دارد و اسراف را ناخوش می دارد ... حتی دور ریختن زیاده نوشیدنی ات را .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۵۲ .

حدیث ۵۰

امام صادق علیه السلام:

أَدْنَى الْإِسْرَافِ هِرَاقَةُ فَضْلِ الْإِنَاءِ ؛

امام صادق علیه السلام: کم ترین اندازه اسراف، دور ریختن ته مانده ظرف (غذا یا آب) است .

همان ، ج ۶ ، ص ۴۶۰ .

حدیث ۵۱

امام صادق علیه السلام:

و هَكَذَا الْهَوَاءُ ، لَوْلَا كَثْرَتُهُ وَ سَعَتُهُ لَأَخْتَنَقَ هَذَا الْأَنْامُ مِنَ الدُّخَانِ وَ الْبُخَارِ الَّذِي يَنْحَيِّرُ فِيهِ ؛

امام صادق علیه السلام: هوا نیز چنین است: اگر فراوان و گسترده نبود، مردم از دود و بخار سرگردان در هوا خفه می شدند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۸۸ .

حدیث ۵۲

امام صادق علیه السلام:

إِعْتَبِرْ بِهَذِهِ الْحَرِّ وَ الْبَرْدِ كَيْفَ يَتَعَاوَرَانِ الْعَالَمَ وَ يَتَصَرَّفَانِ ، هَذَا التَّصَرُّفُ فِي الزِّيَادَةِ وَ النُّقْصَانِ وَ الْإِعْتِدَالِ لِإِقَامَةِ هَذِهِ الْأَزْمِنَةِ الْأَرْبَعَةَ مِنَ السَّنَةِ وَ مَا فِيهِمَا مِنَ الْمَصَالِحِ ؛

امام صادق علیه السلام: به گرما و سرما بنگر که چگونه چرخ نظام جهان را به گردش در می آورند و خود نیز در گردش اند . این گردش در فزونی و کاستی و اعتدال ، برای برقرار ماندن فصل های سال و مصالحی است که در آن دو است .

همان ، ج ۵۸ ، ص ۱۷۳ .

حدیث ۵۳

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الصَّحْوَ إِذَا دَامَ جَفَّتِ الْأَرْضُ وَ احْتَرَقَ النَّبَاتُ وَ غِيَضَ مَاءُ الْعُيُونِ وَ الْأُودِيَةُ فَأَضَرَ بِالنَّاسِ وَ غَلَبَ الْيَبْسُ عَلَى الْهَوَاءِ فَأَحْدَثَ ضَرْبًا

أُخْرَى مَنَ الْأَمْرَاضِ ؛

امام صادق علیه السلام: اگر هوا همیشه صاف و آفتابی بود، زمین خشک می شد و گیاهان می سوخت؛ آب چشمه ها و رودها فرو می رفت و به مردم زیان می رسید؛ خشکی بر هوا چیره می شد و گونه دیگری از بیماری را پدید می آورد. همان، ج ۳، ص ۱۲۵.

حدیث ۵۴

امام صادق علیه السلام:

فَإِنَّهُ يُلَيِّنُ الْأَبْدَانَ وَيَجْلُو كَدِرَ الْهَوَاءِ فَيَرْتَفِعُ الْوَبَاءُ الْحَادِثُ مِنْ ذَلِكَ ؛

امام صادق علیه السلام: بارش باران بدن ها را لطیف می کند و آلودگی را از هوا می زداید و وبای پدیدآمده از آن را از بین می برد.

بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۳۸۶.

حدیث ۵۵

امام صادق علیه السلام:

لَا تَطِيبُ السُّكْنَى إِلَّا بِثَلَاثٍ: الْهَوَاءِ الطَّيِّبِ وَالْمَاءِ الْغَزِيرِ الْعَذْبِ وَالْأَرْضِ الْخَوَّارَةَ ؛

امام صادق علیه السلام: زندگی با سه چیز خوش می شود: هوای پاک، آب فراوان گوارا و زمین نرم و سست [آماده زراعت]. تحف العقول، ص ۳۲۰.

حدیث ۵۶

امام صادق علیه السلام:

النَّشْوَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: الْمَشْيِ وَالرُّكُوبِ وَالْإِرْتِمَاسِ فِي الْمَاءِ وَالنَّظَرَ إِلَى الْخُضْرَةِ . . . ؛

امام صادق علیه السلام: شادابی در ده چیز است: پیاده روی، [اسب] سواری، آب تنی (شنا) و نگاه کردن به سبزه . . . الخصال، ص ۴۴۳.

حدیث ۵۷

امام صادق علیه السلام:

اغْسِلُوا أَيْدِيَكُمْ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ ؛

امام صادق علیه السلام: دست هایتان را قبل از خوردن غذا و بعد از آن بشویید.

المحاسن، ج ۱، ص ۴۲۵.

حدیث ۵۸

امام صادق علیه السلام:

وَنَهَى [رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ] أَنْ يُنْفَخَ فِي طَعَامٍ أَوْ شَرَابٍ ؛

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا از فوت کردن در غذا و آشامیدن نهی فرمودند .
بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث ۵۹

امام صادق علیه السلام :
أصلُ خرابِ البدنِ تركُ العشاءِ ؛
امام صادق علیه السلام: ریشه (بیماری و) خرابی بدن ترک غذای شب است .
. الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۸ .

حدیث ۶۰

امام صادق علیه السلام :
الطَّعامُ الحارُّ غَيْرُذِي بَرَكَهٍ ؛
امام صادق علیه السلام : غذای داغ ، بی برکت است .
همان ، ج ۶ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۶۱

امام صادق علیه السلام :
إِيَّاكَ وَ شُرْبَ الْمَاءِ الْبَارِدِ فِي الْحَمَّامِ فَإِنَّهُ يُفْسِدُ الْمِعْدَةَ ؛
امام صادق علیه السلام: از نوشیدن آب سرد در حمام بپرهیز که معده را تباه می کند .
الأمالی ، صدوق ، ص ۴۴۵ .

حدیث ۶۲

امام صادق علیه السلام :
وَصَبَّ الْمَاءِ الْبَارِدَ عَلَى قَدَمَيْكَ إِذَا خَرَجْتَ فَإِنَّهُ يَسِيلُ الدَّاءَ مِنْ جَسَدِكَ ؛
امام صادق علیه السلام: هنگام خارج شدن از حمام بر دو پای خود آب سرد بریز ؛ این کار بیماری را از بدنت بیرون می کند .
همان ، ص ۴۴۵ .

حدیث ۶۳

امام صادق علیه السلام :
الْبَسُ مَا لَا تُشْتَهَرُ بِهِ وَلَا يُزْرَى بِكَ ؛
امام صادق علیه السلام: نه لباس شهرت بپوش و نه لباسی که تو را بی مقدار جلوه دهد .
میزان الحکمه ، ح ۱۸۰۸۰ .

حدیث ۶۴

امام صادق علیه السلام :
 الثَّوْبُ النَّقِيُّ يَكْبِتُ الْعَدُوَّ ؛
 امام صادق علیه السلام : جامه پاکیزه دشمن را خوار می کند .
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۸۸ .

حدیث ۶۵

امام صادق علیه السلام :
 در تفسیر آیه خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ
 امام صادق علیه السلام : منظور شانه کردن است ؛ زیرا شانه کردن مو را زیبا می کند .
 اعراف ، آیه ۳۱ .

حدیث ۶۶

امام صادق علیه السلام :
 كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَغْسِلُ رَأْسَهُ بِالسُّدْرِ ؛
 امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا سرش را با سدر می شست .
 همان ، ص ۶۳ .

حدیث ۶۷

امام صادق علیه السلام :
 غَسَلُ الرَّأْسِ بِالْخَطْمِيِّ نُشْرَةٌ ؛
 امام صادق علیه السلام : شستن سر با خطمی موجب شادابی است .
 همان ، ص ۶۱ .

حدیث ۶۸

امام صادق علیه السلام :
 لَا تَسْرَخْ فِي الْحَمَامِ فَإِنَّهُ يُرِقُّ الشَّعْرَ ؛
 امام صادق علیه السلام : در حمام نزنید که موی را سست می کند .
 مکارم الأخلاق ، ج ۱ ، ص ۱۶۵ .

حدیث ۶۹

امام صادق علیه السلام :

مِنَ السُّنَّةِ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ ؛

امام صادق علیه السلام: گرفتن ناخن از سنت پیامبر است .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۳۲ .

حدیث ۷۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا قُصُوا الْأَظْفَارَ لِأَنَّهَا مَقِيلُ الشَّيْطَانِ ؛

امام صادق علیه السلام: ناخن ها را کوتاه کنید ؛ زیرا جایگاه شیطان (و میکرب) است .

همان ، ص ۱۳۲ .

حدیث ۷۱

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِلرِّجَالِ : قُصُوا أَظْفَارَكُمْ وَلِلنِّسَاءِ : اُتْرِكْنَ مِنَ الْأَظْفَارِ كُنَّ ؛ فَإِنَّهُ أَزِينُ لَكُنَّ ؛

امام صادق علیه السلام: پیامبر به مردان فرمودند : ناخن هایتان را کوتاه کنید ، و به زنان فرمودند : ناخن هایتان را بلند بگذارید ؛

زیرا برای شما زینت بخش تر است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۱۲۸ .

حدیث ۷۲

امام صادق علیه السلام :

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنِ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ بِالْأَسْنَانِ ؛

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا از کوتاه کردن ناخن با دندان نهی فرمودند .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۳۴ .

حدیث ۷۳

امام صادق علیه السلام :

الدَّهْنُ يَلَيِّنُ الْبَشْرَةَ وَيَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ وَيُسَهِّلُ مَجَارِيَ الْمَاءِ وَيُذْهِبُ الْقَشْفَ وَيُسْفِرُ اللَّوْنَ ؛

امام صادق علیه السلام: روغن [مالیدن به پوست] آن را نرم و عقل را زیاد می کند ؛ روزنه های پوست را پاک می کند و آلودگی

تن را از بین می برد و رنگ پوست را روشنی می بخشد .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۱۹ .

حدیث ۷۴

امام صادق علیه السلام :

كَنَسُ الْبَيْتِ يَنْفِي الْفَقْرَ ؛

امام صادق علیه السلام: جاروب کردن خانه ، فقر را از بین می برد .
الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۳۱ .

حدیث ۷۵

امام صادق علیه السلام :
مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ سَعَةُ الْمَنْزِلِ ؛
امام صادق علیه السلام: وسعت خانه ، از خوش بختی مرد است .
مکارم الأخلاق ، ص ۱۲۵ .

حدیث ۷۶

امام صادق علیه السلام :
إِنَّمَا سُمِّيَ الْبَلِيغُ ؛ لِأَنَّهُ يُبْلَغُ حَاجَتَهُ بِأَهْوَنِ سَعِيهِ ؛
امام صادق علیه السلام: بلیغ از آن جهت بلیغ نامیده شد که خواسته خود را با کم ترین تلاش به مخاطب می رساند .
تحف العقول ، ص ۳۵۹ .

حدیث ۷۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قَالَ فِينَا بَيْتَ شِعْرِ بَنِي اللَّهِ تَعَالَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ؛
امام صادق علیه السلام: هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید ، خدای بزرگ برای او در بهشت خانه ای می سازد .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۱۵ .

حدیث ۷۸

امام صادق علیه السلام :
مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا أَحَسَّنَ الصَّوْتِ ؛
امام صادق علیه السلام: خداوند هیچ پیامبر را مبعوث نکرد مگر این که خوش آواز بود .
همان ، ص ۶۱۶ .

حدیث ۷۹

امام صادق علیه السلام :
كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَحْسَنَ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ . . . وَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَحْسَنَ النَّاسِ صَوْتًا ؛
امام صادق صلی الله علیه و آله: علی بن حسین علیهما السلام خوش صداترین مردم در قرائت قرآن بود و امام باقر علیه السلام نیز خوش صداترین مردم بود .
میزان الحکمه ، ح ۱۶۵۱۳ .

حدیث ۸۰

امام صادق علیه السلام :
 مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ السُّوَاكُ ؛
 امام صادق : مسواک کردن از اخلاق پیامبران است .
 میزان الحکمه ، ح ۹۰۵۳ .

حدیث ۸۱

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَتَخَلَّلُ وَهُوَ يُطَيِّبُ الْفَمَ ؛
 امام صادق علیه السلام : رسول خدا دندان هایش را خلال می کرد و خلال کردن ، دهان را خوش بو می کند .
 الکافی ، ج ۶ ، ص ۳۷۶ .

حدیث ۸۲

امام صادق علیه السلام :
 لَسْتُ أُحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ مِنْكُمْ إِلَّا غَادِيَا فِي حَالَيْنِ : إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا ؛
 امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوانی از شما [شیعیان] را جز بر دو گونه ببینم : دانشمند یا دانشجو .
 الأملی ، طوسی ، ص ۳۰۴ .

حدیث ۸۳

امام صادق علیه السلام :
 لَا تَكُونَنَّ أَوَّلَ مُشِيرٍ وَإِيَّاكَ وَالرَّأْيَ الْفَطِيرَ ؛
 امام صادق علیه السلام : در مشورت نخستین کس مباش که نظر می دهد و از اظهار نظر ناسخته بپرهیز .
 میزان الحکمه ، ح ۹۸۶۸ .

حدیث ۸۴

امام صادق علیه السلام :
 أَعْطِهِمْ أَجْرَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرْقُهُمْ ؛
 امام صادق علیه السلام : پیش از آن که عرق آنان (کارگران) خشک شود ، مزدشان را پرداز .
 الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۸۹ .

حدیث ۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا ثُمَّ حَبَسَهُ عَنِ الْجُمُعَةِ يَوْمَ يَأْتُمِهِ وَإِنْ كَانَ هُوَ لَمْ يَحْبِسْهُ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ؛

امام صادق علیه السلام: هر کس کارگری را به کار گیرد و او را از شرکت در نماز جمعه باز دارد، گنااهش را به عهده گرفته است و اگر او را باز ندارد، در اجر او شریک است.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۱۷۵.

حدیث ۸۶

امام صادق علیه السلام:

تَوَاضَعُوا لِمَنْ طَلَبْتُمْ مِنْهُ الْعِلْمَ؛

امام صادق علیه السلام: در پیشگاه کسی که از او دانش می آموزید، فروتن باشید.

همان، ص ۳۶.

حدیث ۸۷

امام صادق علیه السلام:

تَصَدَّقْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِأَمْوَالٍ جَعَلَهَا وَقْفًا؛

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا اموالی را صدقه داد و آنها را وقف کرد.

همان، ص ۳۴۱.

حدیث ۸۸

امام صادق علیه السلام:

قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْفَيْءَ فَأَصَابَ عَلِيًّا أَرْضٌ فَأَحْتَفَرَ فِيهَا عَيْنًا فَخَرَجَ مِنْهَا مَاءٌ... فَقَالَ: هِيَ صَدَقَةٌ بَنَّا بَنَاتًا فِي حَجِيجِ بَيْتِ اللَّهِ وَعَابِرِ سَبِيلِهِ لِاتِّبَاعٍ وَلا تُوهَبُ وَلا تُورَثُ؛

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا غنایم را تقسیم کرد. قطعه زمینی به علی رسید. علی در آن زمین چشمه ای حفر کرد و چشمه به آب رسید... حضرت فرمود: «این صدقه (و وقفی) است که آن را به طور قطعی (از ملک خویش) جدا کردم و به حاجیان خانه خدا و در راه ماندگان حج، مخصوص گردانیدم؛ نه فروختنی است، نه بخشیدنی و نه ارث بردنی.

تهذیب الأحکام، ج ۹، ح ۱۴۸.

حدیث ۸۹

امام صادق علیه السلام:

لَا تَطِيبُ السُّكْنَى إِلَّا بِثَلَاثٍ: الْهَوَاءِ الطَّيِّبِ وَ الْمَاءِ الْعَذْبِ وَ الْأَرْضِ الْخَوَّارَةِ؛

امام صادق علیه السلام: سه چیز زندگی را خوش می کند: هوای پاک، آب فراوان گوارا، زمین نرم و سست (آماده زراعت).

تحف العقول، ص ۳۲۰.

حدیث ۹۰

امام صادق علیه السلام :

لَا تُفْسِدُ عَلَى الْقَوْمِ مَاءَهُمْ ؛

امام صادق علیه السلام : آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن .

الکافی ، ج ۳ ، ص ۶۵ .

حدیث ۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَقَدْ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَمُرُّ عَلَى الْمَدْرَةِ فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ فَيَنْزِلُ عَنْ دَائِبَتِهِ حَتَّى يُنَحِّيَهَا بِيَدِهِ عَنِ الطَّرِيقِ ؛

امام صادق علیه السلام : امام سجّاد علیه السلام هرگاه در میان راه به کلوخی بر می خورد ، از مرکب پیاده می شد و با دستش آن را از راه دور می کرد .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث ۹۲

امام صادق علیه السلام :

الْقَضَاءُ أَرْبَعَةٌ : ثَلَاثَةٌ فِي النَّارِ وَوَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ : رَجُلٌ قَضَى بَجُورٍ وَهُوَ يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَرَجُلٌ قَضَى بِجُورٍ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَرَجُلٌ قَضَى بِالْحَقِّ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ وَرَجُلٌ قَضَى بِالْحَقِّ وَهُوَ يَعْلَمُ فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ ؛

امام صادق علیه السلام : قاضیان چهار گروهند : سه گروه دوزخی اند و یک گروه بهشتی : مردی که ، دانسته ، حکم ناحق می دهد ، دوزخی است . مردی که ندانسته حکم ناحق دهد نیز دوزخی است . مردی که ندانسته حکم حق دهد نیز دوزخی است ، و مردی که دانسته حکم به حق دهد ، بهشتی است .

الکافی ، ج ۷ ، ص ۴۰۷ .

حدیث ۹۳

امام صادق علیه السلام :

الْعَدْلُ أَحْلَى مِنَ الْمَاءِ يُصَيِّئُهُ الظَّمَانُ ؛

امام صادق علیه السلام : عدالت از آبی که شخص تشنه به آن می رسد ، گواراتر است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۴۶ .

حدیث ۹۴

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ ذِي صِنَاعَةٍ مُضْطَرٌّ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ يَجْتَلِبُ بِهَا الْمَكْسَبَ وَهُوَ أَنْ يَكُونَ حَازِقًا بِعَمَلِهِ مُؤَدِّيًا لِلْأَمَانَةِ فِيهِ مُسْتَمِيلًا لِمَنْ اسْتَعْمَلَهُ ؛

امام صادق علیه السلام : هر صنعت گر از سه خصلت گزیر ندارد تا با آنها کسبش را رونق بخشد : در کارش زبردست باشد ، امانت دار باشد و نظر کارفرمای خود را [تأمین و] به خود جلب کند .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۳۶ .

حدیث ۹۵

امام صادق علیه السلام :
ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهَا : الْأَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ ؛
امام صادق علیه السلام : سه چیز است که مردم به آنها نیاز دارند : امنیت ، عدالت و رفاه .
تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث ۹۶

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَى بِرَجُلٍ اخْتَلَسَ دُرَّةً مِنْ أُذُنِ جَارِيَةٍ فَقَالَ : هَذِهِ الدُّغَارَةُ الْمُعْلَنَةُ فَضَرَبَهُ وَحَبَسَهُ ؛
امام صادق علیه السلام : مردی را که مرواریدی از گوش دختری ربوده بود به محضر امیرالمؤمنین علیه السلام آوردند ؛ حضرت فرمود : «این ربودنی آشکار است .» او را (تازیانه) زد و به زندان افکند .
الکافی ، ج ۷ ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۹۷

امام صادق علیه السلام :
يَا أُمَّ إِسْحَاقَ! لَا تُرْضِعِيهِ مِنْ تَدِيٍّ وَاحِدٍ وَ أَرْضِعِيهِ مِنْ كِلَيْهِمَا يَكُونُ أَحَدُهُمَا طَعَامًا وَالْآخَرُ شَرَابًا ؛
امام صادق علیه السلام : ای مادر اسحاق! فرزند خود را نه از یک پستان بلکه از دو پستان شیر بده که یکی برایش غذا و دیگری آب باشد .
وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۵۳ .

حدیث ۹۸

امام صادق علیه السلام :
لَا يَسْتَعْنِي أَهْلُ كُلِّ بَلَدٍ عَنْ . . . طَيْبٍ بَصِيرٍ ثَقَّهِ ؛
امام صادق علیه السلام : مردم هیچ شهری از پزشکِ بصیرِ مورد اعتماد بی نیاز نیستند .
تحف العقول ، ص ۳۲۱ .

حدیث ۹۹

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قَتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يُعْرِفُهُ اللَّهُ شَيْئًا مِنْ سَيِّئَاتِهِ ؛
امام صادق علیه السلام : هر که در راه خدا کشته شود ، خداوند چیزی از گناهانش را به او نمی نمایاند .
وسائل الشیعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۶ .

حدیث ۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَنْصَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضًى بِهِ ؛

امام صادق علیه السلام: فرشتگان، با خشنودی، بال هایشان را برای جوینده علم می گسترند.
ثواب الأعمال، ص ۱۳۱.

حدیث ۱۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُؤَقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَرْحَمْ صَغِيرَنَا ؛

امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که به بزرگ سالان ما حرمت نهد و با خردسالان ما مهربان نباشد.
الکافی، ج ۲، ص ۱۶۵.

حدیث ۱۰۲

امام صادق علیه السلام :

عَظَّمُوا كِبَارَكُمْ وَ صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ ؛

امام صادق علیه السلام: سال خوردگان خود را بزرگ بدانید و صله ارحام به جای آرید.
میزان الحکمه، ۹۹۲۵.

حدیث ۱۰۳

امام صادق علیه السلام :

عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مِنْ عِلْمِنَا ؛

امام صادق علیه السلام: از دانش ما به کودکان خود بیاموزید.
وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۷۸.

حدیث ۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ خَيْرَ مَا وَرَثَ الْآبَاءُ لِأَبْنَائِهِمُ الْأَدَبُ لَا الْمَالُ ؛

امام صادق علیه السلام: بهترین ارثی که پدران برای فرزندان باقی می گذارند، ادب است نه ثروت.
الکافی، ج ۸، ص ۱۵۰.

حدیث ۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لَشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَدِهِ ؛

امام صادق علیه السلام: خداوند به بنده، به خاطر محبت شدید او به فرزندش، رحم می کند.
الکافی، ج ۶، ص ۵۰.

حدیث ۱۰۶

امام صادق علیه السلام:

دَعِ ابْنَكَ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ ؛

امام صادق علیه السلام: پسرت را رها کن که تا هفت سالگی بازی کند.
وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۷۳.

حدیث ۱۰۷

امام صادق علیه السلام:

رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ وَاجِبٌ كَوُجُوبِ رَدِّ السَّلَامِ ؛

امام صادق علیه السلام: جواب دادن به نامه، همچون جواب سلام، واجب است.
الکافی، ج ۲، ص ۶۷۰.

حدیث ۱۰۸

امام صادق علیه السلام:

التَّوَّاصُلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ فِي الْحَضَرِ التَّرَاوُرُ وَ التَّوَّاصُلُ فِي السَّفَرِ الْمُكَاتَبَةُ ؛

امام صادق علیه السلام: ارتباط میان برادران در زمان حضور، دید و بازدید است و در سفر، نامه نگاری.
میزان الحکمه، ح ۱۷۳۴۰.

حدیث ۱۰۹

امام صادق علیه السلام:

طَعَامُ اللَّيْلِ أَنْفَعُ مِنْ طَعَامِ النَّهَارِ ؛

امام صادق علیه السلام: غذای شب سودمندتر از غذای روز است.
الکافی، ج ۶، ص ۲۸۹.

حدیث ۱۱۰

امام صادق علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَخْرُجَ مِنْ بَيْتِهِ حَتَّى يَطْعَمَ فَإِنَّهُ أَعَزُّ لَهُ ؛

امام صادق علیه السلام: برای مؤمن شایسته است که تا غذایی نخورده از خانه اش خارج نشود؛ زیرا این کار برای او عزت مندانه تر است.

. بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۴۱.

حدیث ۱۱۱

امام صادق علیه السلام:

تَعَدَّ وَ تَعَشَّ وَلَا تَأْكُلْ بَيْنَهُمَا شَيْئًا فَإِنَّ فِيهِ فُسَادَ الْبَدَنِ؛

امام صادق علیه السلام: صبحانه و شام بخور و میان آنها چیزی مخور که مایه تباهی بدن است.

الکافی، ج ۶، ص ۲۸۸.

حدیث ۱۱۲

امام صادق علیه السلام:

دَخَلَ النَّبِيُّ ذَاتَ لَيْلَةٍ بَيْتَ فَاطِمَةَ وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: قُومَا فَاصْطَرِعَا، فَقَامَا لِيَصْطَرِعَا...؛

امام صادق علیه السلام: پیامبر شبی به خانه فاطمه رفت و حسن و حسین با او بودند. پیامبر به آن دو فرمود: «برخیزید و کشتی بگیرید». آن دو بزرگوار برخاستند و کشتی گرفتند.

. بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۱۸۹.

حدیث ۱۱۳

امام صادق علیه السلام:

النُّشْرَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: الْمَشْيِ وَ الرُّكُوبِ وَ...؛

امام صادق علیه السلام: شادابی در ده چیز است: پیاده روی، سوار کاری و... .

. الخصال، ص ۴۴۳.

حدیث ۱۱۴

امام صادق علیه السلام:

التَّقْدِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ؛

امام صادق علیه السلام: برنامه ریزی نیمی از زندگی است.

همان، ص ۲۲۱.

حدیث ۱۱۵

امام صادق علیه السلام:

عَلَيْكَ بِالْأَحْدَاثِ فَإِنَّهُمْ أَسْرَعُ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛

امام صادق علیه السلام: نوجوانان را در یاب، که این گروه در پذیرش هر خوبی، بیشتر شتاب می کنند.

. الکافی، ج ۸، ص ۹۳.

حدیث ۱۱۶

امام صادق علیه السلام :
 بَادِرُوا أَحَدَاتِكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرَجِّئَةُ ؛
 امام صادق علیه السلام : نوجوانان را قبل از این که دشمنان اعتقادی به سراغ آنان بروند ، حدیث بیاموزید .
 . میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۲ .

حدیث ۱۱۷

امام صادق علیه السلام :
 يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ هَرَجٌ لَا يَأْسُونَ فِيهِ إِلَّا بِكُتُبِهِمْ ؛
 امام صادق علیه السلام : روزگار پر آشوبی فرا می رسد که در آن روز مردم جز با کتاب های خود انس نمی گیرند .
 . الکافی ، ج ۱ ، ص ۵۲ .

حدیث ۱۱۸

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ أَضَرَ بِشَيْءٍ مِنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ ؛
 امام صادق علیه السلام : هر کس بخشی از راه عبور مسلمانان را تباه کند ، ضامن آن است .
 . الکافی ، ج ۷ ، ص ۳۵۰ .

حدیث ۱۱۹

امام صادق علیه السلام :
 الْكِيمِيَاءُ الْأَكْبَرُ الزَّرَاعَةُ ؛
 امام صادق علیه السلام : بزرگ ترین کیمیا ، ثروت ، کشاورزی است .
 . الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث ۱۲۰

امام صادق علیه السلام :
 مَا فِي الْأَعْمَالِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الزَّرَاعَةِ ؛
 امام صادق علیه السلام : در میان کارها ، کاری محبوب تر از کشاورزی ، در نزد خدای متعالی نیست .
 . مستدرک الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۴۶۱ .

حدیث ۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

الزَّارِعُونَ كُنُوزَ الْأَنْامِ ؛

امام صادق علیه السلام: کشاورزان گنج های مردمان اند .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث ۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ بَرِّهِمْ وَ فَاجِرِهِمْ بِالْكِتَابِ وَ الْحِسَابِ وَ لَوْلَا ذَلِكَ لَتَغَالَطُوا ؛

امام صادق علیه السلام: خداوند با نعمت نوشتن و حساب کردن ، بر مردم ، از نیک و بد ، ممت نهاد و اگر این دو کار نبود آنان گرفتار اشتباه می شدند .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۵۵ .

حدیث ۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

سَيَأْتِي زَمَانٌ تَكُونُ بِلَدَةِ قَوْمٍ وَ أَهْلِهَا حُجَّةً عَلَى الْخَلَائِقِ وَ ذَلِكَ فِي زَمَانٍ غَيْبِيٍّ قَائِمِنَا إِلَى ظُهُورِهِ ؛

امام صادق علیه السلام: روزگاری خواهد آمد که شهر قم و مردمان آن حجت بر دیگر مردمان باشند؛ آن روزگار در زمان غیبت قائم ما است تا آن گاه که ظهور کند .

. بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۳ .

حدیث ۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُ فِي عَوْنِ الْمُؤْمِنِ ، مَا دَامَ الْمُؤْمِنُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ ؛

امام صادق علیه السلام: خداوند در پی یاری مؤمن است ، تا وقتی که مؤمن در پی یاری برادر خویش است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

تَوَاصَلُوا وَ تَبَارَّوْا وَ تَرَاحَمُوا وَ كُونُوا إِخْوَةً بَرَّةً كَمَا أَمَرَ كُمْ اللَّهُ ؛

امام صادق علیه السلام: با یکدیگر پیوند داشته باشید و به هم نیکی کنید ، و با یکدیگر مهربان باشید و همچنان که خداوند به شما دستور داده است ، برادرانی نیکوکار باشید .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۷۵ .

حدیث ۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ نَفَسٍ عَنِ مُؤْمِنٍ كَرِبَةً ، نَفَسَ اللَّهِ عَنْهُ سَبْعِينَ كَرِبَةً مِنْ كَرِبِ الدُّنْيَا وَ كَرِبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛
 امام صادق علیه السلام: هر مؤمنی که گرفتاری مؤمنی را بر طرف کند ، خداوند هفتاد گرفتاری دنیا و آخرت را از وی دور می سازد .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۲ ، ص ۴۱۳ .

حدیث ۱۲۷

امام صادق علیه السلام :
 لَا تَقْطَعُوا الثَّمَارَ فَيَبِغَثَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الْعَذَابَ صَبًّا ؛
 امام صادق علیه السلام: درختان میوه را قطع نکنید که خداوند بر شما عذاب فرو می ریزد .
 . الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹۴ .

حدیث ۱۲۸

امام صادق علیه السلام :
 اِزْرَعُوا وَ اغْرِسُوا وَ اللَّهُ مَا عَمِلَ النَّاسُ عَمَلًا أَجَلًا وَ لَا أُطِيبَ مِنْهُ ؛
 امام صادق علیه السلام: کشت کنید و درخت بنشانید ؛ به خدا قسم آدمیان کاری برتر و پاک تر از این نکرده اند .
 . بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۶۸ .

حدیث ۱۲۹

امام صادق علیه السلام :
 وَيَلُّ لِمَنْ يَأْمُرُ بِالْمُنْكَرِ وَ يَنْهَى عَنِ الْمَعْرُوفِ ؛
 امام صادق علیه السلام: وای بر آن که به منکر امر کند و از معروف نهی کند !
 . همان ، ج ۱۰۰ ، ص ۸۷ .

حدیث ۱۳۰

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ يَوْمَ الْحُسَيْنِ أَعْظَمُ مُصِيبَةً مِنْ جَمِيعِ سَائِرِ الْأَيَّامِ ؛
 امام صادق علیه السلام: روز شهادت امام حسین علیه السلام سوگناک ترین روزها است .
 . علل الشرائع ، ص ۲۲۵ .

حدیث ۱۳۱

امام صادق علیه السلام :
 أَمَّا يَوْمٌ عَاشُورَاءَ فَيَوْمٌ أُصِيبَ فِيهِ الْحُسَيْنُ صَرِيحًا بَيْنَ أَصْحَابِهِ ؛
 امام صادق علیه السلام: عاشورا روزی است که حسین میان یارانش کشته بر زمین افتاد .

. بحار الأنوار ، ج ۴۵ ، ص ۹۵ .

حدیث ۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ عَلَى مَوَائِدِ النُّورِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ زُورِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛

امام صادق علیه السلام : هر کس دوست دارد روز قیامت ، بر سر سفره های نور بنشیند ، باید از زائران امام حسین علیه السلام باشد . همان ، ج ۹۸ ، ص ۷۲ .

حدیث ۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَمُدُّ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ وَيَزِيدُ فِي رِزْقِكَ وَيُحْيِيكَ اللَّهُ سَعِيدًا وَلَا تَمُوتُ إِلَّا شَهِيدًا ؛

امام صادق علیه السلام : زیارت امام حسین علیه السلام را فرو نگذار که خدا عمرت را طولانی و روزی را زیاد می کند و زندگی با سعادت و مرگ با شهادت به تو خواهد بخشید . وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۴۳۱ .

حدیث ۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ أَفْضَلِ مَا يَكُونُ مِنَ الْأَعْمَالِ ؛

امام صادق علیه السلام : زیارت قبر امام حسین علیه السلام از برترین اعمال است . مستدرک الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۱ .

حدیث ۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ الْخَيْرَ قَدَفَ فِي قَلْبِهِ حُبَّ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حُبَّ زِيَارَتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : کسی که خدا خیر خواه او باشد ، محبت حسین و شوق زیارتش را در دل او می اندازد . بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۷۶ .

حدیث ۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

حَنُّكُوا أَوْلَادَكُمْ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهَا أَمَانٌ ؛

امام صادق علیه السلام : کام کودکانتان را با تربت حسین بردارید؛ زیرا موجب امتیت کودکان است . وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۵۲۴ .

حدیث ۱۳۷

امام صادق علیه السلام :
 فِي طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ الشِّفَاءُ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ هُوَ الدَّوَاءُ الْأَكْبَرُ ؛
 امام صادق علیه السلام : شفای هر دردی در تربت مزار حسین است ، و آن بزرگ ترین درمان است .
 کامل زیارات ، ص ۴۶۲ .

حدیث ۱۳۸

امام صادق علیه السلام :
 الشُّجُودُ عَلَى تَرْبَةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَخْرِقُ الْحُجُبَ السَّبْعَ ؛
 امام صادق علیه السلام : سجده بر تربت امام حسین حجاب های هفت گانه را می برد .
 بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۳۵ .

حدیث ۱۳۹

امام صادق علیه السلام :
 يُنَادِي مُنَادٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَيْنَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ؟ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَخْطُرُ بَيْنَ الصُّفُوفِ ؛
 امام صادق علیه السلام : روز قیامت منادی ندا می دهد : «زیور عبادت کنندگان کجاست؟» گویا علی بن حسین علیه السلام را می بینم که میان صف ها با ابتهت گام بر می داد .
 میزان الحکمه ، ح ۱۱۳۱ .

حدیث ۱۴۰

امام صادق علیه السلام :
 بَكَتِ السَّمَاءُ عَلَى الْحُسَيْنِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا بِالْدَّمِ ؛
 امام صادق علیه السلام : آسمان چهل روز بر حسین علیه السلام ، خون گریه کرد .
 مناقب آل أبي طالب ، ج ۳ ، ص ۲۱۲ .

حدیث ۱۴۱

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَرَادَ أَنْ يَدْفَنَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ... جَاءَتْ [عَائِشَةُ] وَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَمَنَعَتْ أَنْ يَدْفَنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ... ؛
 امام صادق علیه السلام : امام حسین علیه السلام می خواست امام حسن علیه السلام را در کنار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دفن کند... عایشه به مسجد آمد و نگذاشت که امام حسن علیه السلام در کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله دفن شود.
 علل الشرائع ، ج ۱ ، ص ۲۱۵ .

حدیث ۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

رَكَعَتَانِ يُصَلِّيهِمَا مُتَزَوِّجٌ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً يُصَلِّيْهَا غَيْرَ مُتَزَوِّجٍ ؛

امام صادق علیه السلام : دو رکعت نمازی که فرد همسر دار می خواند ، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد بی همسر می خواند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۱۹ .

حدیث ۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَنَى مَسْجِدًا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ؛

امام صادق علیه السلام : هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۶۸ .

حدیث ۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدْ جَعَلَ بَيْتًا فِي دَارِهِ لَيْسَ بِالصَّغِيرِ وَلَا بِالْكَبِيرِ لِصَلَاتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : امام علی علیه السلام در منزل خود اتاقی را ، که نه کوچک بود و نه بزرگ ، به اقامه نماز مخصوص کرده بود .

میزان الحکمه ، ح ۸۲۹۷ .

حدیث ۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِإِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ فَإِنَّهَا يُبَوِّتُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ ؛

امام صادق علیه السلام : بر شما باد به رفتن به مساجد ، که مساجد ، خانه های خدا در روی زمین اند .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۴ .

حدیث ۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالصَّلَاةِ فِي الْمَسَاجِدِ ؛

امام صادق علیه السلام : بر شما باد به نماز گزاردن در مساجد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۳۵ .

حدیث ۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةُ الرَّجُلِ جَمَاعَةً فِي الْمَسْجِدِ تَعْدِلُ ثَمَانِي وَ أَرْبَعِينَ صَلَاةً مُضَاعَفَةً فِي الْمَسْجِدِ ؛

امام صادق علیه السلام : نماز خواندن مرد به جماعت در مسجد ، برابر با چهل و هشت نماز ، [با پاداش] دو چندان ، در مسجد است .

الأمالی ، طوسی ، ص ۶۹۶ .

حدیث ۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَمَرْتُكُمْ إِلَّا بِمَا نَأْمُرُ بِهِ أَنْفُسَنَا فَعَلَيْكُمْ بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ ؛

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند من شما را به چیزی فرمان نمی دهم مگر آن که خود را نیز بدان فرمان می دهم ؛ پس بر شما باد که تلاش و کوشش کنید .

همان ، ج ۵ ، ص ۷۹ .

حدیث ۱۴۹

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي ؛

امام صادق علیه السلام : محبوب ترین برادرم کسی است که عیب هایم را به من هدیه کند .

تحف العقول ، ص ۳۶۶ .

حدیث ۱۵۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تُوْرَتْ الْمَحَبَّةُ : الدِّينُ وَ التَّوَّاضُعُ وَ البَدْلُ ؛

امام صادق علیه السلام : سه چیز محبت می آورد : دین داری ، تواضع و بخشش .

همان ، ص ۳۱۵ .

حدیث ۱۵۱

امام صادق علیه السلام :

الْأُنْسُ فِي ثَلَاثٍ : فِي الزَّوْجَةِ الْمُوَافِقَةِ وَ الْوَالِدِ الْبَارِّ وَ الصَّادِقِ الْمُصَافِي ؛

امام صادق علیه السلام : انس در سه چیز است : زن سازگار ، فرزند نیکوکار و دوست یکرنگ .

تحف العقول ، ص ۳۱۸ .

حدیث ۱۵۲

امام صادق علیه السلام :

صَلَّاحُ حَالِ التَّعَايُشِ وَ التَّعَاشِرِ مِثْلُ مِ كِيَالِ ثَلَاثَةِ فِطْنَةٍ وَ ثَلَاثَةِ تَغَافُلٍ ؛

امام صادق علیه السلام : سامان یافتن همزیستی و معاشرت ، به پیمانانه ای پُر می ماند که دو سومش هوشمندی و یک سومش نادیده گرفتن [خطای دیگران] است .
همان ، ص ۳۵۹ .

حدیث ۱۵۳

امام صادق علیه السلام :

لَا يَصْبِرُ الْعَبْدُ عَبْدًا خَالِصًا لِلَّهِ حَتَّى يَصْبِرَ الْمَدْحُ وَ الذَّمُّ عِنْدَهُ سَوَاءً ؛

امام صادق علیه السلام : آدمی بنده خالص خدا نمی شود تا آن گاه که ستایش و نکوهش نزد او یکسان شود .
بحار الأنوار ، ج ۷۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث ۱۵۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رَأَى أَخَاهُ عَلَى أَمْرٍ يَكْرَهُهُ ، فَلَمْ يَرُدَّهُ عَنْهُ - وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ - فَقَدْ خَانَهُ ؛

امام صادق علیه السلام : هر که برادرش را در کاری ناپسند ببیند و بتواند او را از آن باز دارد و چنین نکند ، به او خیانت کرده است .
الأمالی ، صدوق ، ص ۳۴۳ .

حدیث ۱۵۵

امام صادق علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَجْلِسَ مَجْلِسًا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ وَ لَا يَقْدِرُ عَلَى تَغْيِيرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : شایسته نیست مؤمن در مجلسی بنشیند که در آن گناه می شود و او توانایی تغییر دادن آن را ندارد .
الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۷۴ .

حدیث ۱۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسْتَجَابَ دُعَاؤُهُ فَلْيَطِّبْ كَسْبَهُ ؛

امام صادق علیه السلام : هر که خوش دارد دعایش مستجاب شود ، باید کسب خود را حلال کند .
بحار الأنوار ، ج ۹۳ ، ص ۳۷۳ .

حدیث ۱۵۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لَنَا حَرَمًا وَهُوَ بَلَدُهُ قُمْ وَ سَتَدْفَنُ فِيهَا امْرَأَةٌ مِنْ أَوْلَادِي تُسَمَّى فَاطِمَةَ ، فَمَنْ زَارَهَا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ؛

امام صادق علیه السلام: ما را حرمی است و آن «قم» است ، و به زودی بانویی از فرزندان من به نام فاطمه در آن دفن خواهد شد .
هر کس او را زیارت کند ، بهشت بر او واجب شود .
. بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۶ .

حدیث ۱۵۸

امام صادق علیه السلام :
و تَدْخُلُ بِشَفَاعَتِهَا شِيعَتِي الْجَنَّةَ بِأَجْمَعِهِمْ ؛
امام صادق علیه السلام: همه شیعیان من با شفاعت او (فاطمه معصومه علیها السلام) وارد بهشت خواهند شد .
همان ، ص ۲۲۸ .

حدیث ۱۵۹

امام صادق علیه السلام :
يَكْرَهُ مَعَ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثَ عَشْرَةَ امْرَأَةً يُدَاوِينَ الْجَرْحَى وَيُقِمْنَ الْمَرْضَى ؛
امام صادق علیه السلام: سیزده زن در رکاب امام مهدی علیه السلام حضور خواهند داشت . . . زخمیان را درمان و از بیماران پرستاری می کنند .
. دلائل الإمامه ، ص ۴۸۴ .

حدیث ۱۶۰

امام صادق علیه السلام :
أَكْثَرُ الْخَيْرِ فِي النِّسَاءِ ؛
امام صادق علیه السلام: بیشتر خوبی ها در زنان است .
. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۳۸۵ .

حدیث ۱۶۱

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصْبِرَ صَبْرَ عَشْرَةِ رِجَالٍ ؛
امام صادق علیه السلام: خداوند صبر و تحمل ده مرد را به زن عطا کرده است .
. الکافی ، ج ۵۰ ، ص ۳۳۹ .

حدیث ۱۶۲

امام صادق علیه السلام :
لَيْسَ لِمَرْأَةٍ خَطَرٌ لَا لِصَالِحَتِهِنَّ وَلَا لِطَالِحَتِهِنَّ ؛

امام صادق علیه السلام: برای زن بهایی نمی توان تعیین کرد ، نه برای خوب آنها و نه برای بدشان .
میزان الحکمه ، ح ۷۸۴۷ .

حدیث ۱۶۳

امام صادق علیه السلام :
لا اعتكاف إلا في مسجد جماعة قد صلى فيه إمام عدل بصلاة جماعة ؛
امام صادق علیه السلام: اعتکاف تنها در مسجد جامعی است که امام عادل در آن نماز جماعت گزارده باشد .
الکافی ، ج ۴ ، ص ۱۷۶ .

حدیث ۱۶۴

امام صادق علیه السلام :
ما أفضل ما يفعل فيه (شعبان) ، الصدقة و الإستغفار ؛
امام صادق علیه السلام در جواب کسی که پرسیده بود :چه عملی در ماه شعبان برتر است؟ فرمودند : صدقه و استغفار .
اقبال الأعمال ، ج ۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث ۱۶۵

امام صادق علیه السلام :
كان عمنا العباس بن علي نافع البصيرة صلب الإيمان جاهد مع أبي عبد الله و أبلى بلاء حسنا و مضى شهيدا ؛
امام صادق علیه السلام:عموی ما ، عباس ، دارای بینشی ژرف و ایمانی راسخ بود ؛ همراه با امام حسین علیه السلامجهاد کرد و
نیک آزمایش داد و به شهادت رسید .
عمده الطالب ، ص ۳۵۶ .

حدیث ۱۶۶

امام صادق علیه السلام :
كان علي بن الحسين عليه السلام إذا قام في الصلوة كأنه ساق شجرة لا يتحرك منه شيء إلا ما حركه الريح منه ؛
امام صادق علیه السلام:امام سجّاد علیه السلام هر گاه به نماز می ایستاد چنان تنه درختی بود که چیزی از آن نمی جنبید مگر آنچه
را که باد می جنباند .
الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۰ .

حدیث ۱۶۷

امام صادق علیه السلام :
لو أدركته لخدمته أيام حياتي ؛
امام صادق علیه السلام : اگر او [امام زمان علیه السلام] را در یابم ، تمام عمر به او خدمت می کنم .

الغیبه ، نعمانی ، ص ۲۴۵ .

حدیث ۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

لِلْقَائِمِ غَيْبَتَانِ : إِحْدَاهُمَا طَوِيلَةٌ وَالْأُخْرَى قَصِيرَةٌ ؛ فَالْأُولَى يَعْلَمُ بِمَكَانِهِ فِيهَا خَاصَّةٌ مِنَ شِيعَتِهِ وَالْأُخْرَى لَا يَعْلَمُ بِمَكَانِهِ فِيهَا إِلَّا خَاصَّةٌ مَوَالِيهِ فَيَدِينُهُ ؛

امام صادق علیه السلام :قائم را دو غیبت است : یکی طولانی و دیگری کوتاه . در غیبت نخستین جایگاه آن حضرت را شیعیان خاص او می دانند ، و در غیبت دوم از جایگاه او کسی جز خدمتکارانش ، که بر دین اویند ، آگاه نیست .
میزان الحکمه ، ح ۱۱۷۸ .

حدیث ۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

تَوَقَّعْ أَمْرَ صَاحِبِكَ لَيْلَكَ وَنَهَارَكَ ؛

امام صادق علیه السلام :در شب و روزت منتظر فرج مولایت باش .
همان ، ج ۹۸ ، ص ۱۵۹ .

حدیث ۱۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ آمَنَ بِنَا وَصَدَّقَ حَدِيثَنَا وَانْتَظَرَ أَمْرَنَا كَانَ كَمَنْ قُتِلَ تَحْتَ رَايَةِ الْقَائِمِ ؛

امام صادق علیه السلام :آن که به ما ایمان آورد و سخن ما را تصدیق کند و منتظر امر [فرج] ما باشد ، همچون کسی است که زیر پرچم قائم به شهادت برسد .
همان ، ج ۲۷ ، ص ۱۳۸ .

حدیث ۱۷۱

امام صادق علیه السلام :

الْمُنْتَظِرُ لِلثَّانِي عَشَرَ كَالشَّاهِرِ سَيْفِهِ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ يَذُبُّ عَنْهُ ؛

امام صادق علیه السلام :منتظر ظهور امام دوازدهم مانند کسی است که در رکاب پیامبر خدا شمشیر کشیده است و از ایشان دفاع می کند .
کمال الدین ، ص ۶۴۷ .

حدیث ۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ ؛

امام صادق علیه السلام: هر کس خوش دارد از یاران امام مهدی علیه السلام باشد، باید منتظر باشد و پارسایی پیشه کند.
الغیبه، نعمانی، ص ۲۰۰.

حدیث ۱۷۳

امام صادق علیه السلام:
كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا كَانَ شَهْرُ رَمَضَانَ لَمْ يَتَكَلَّمْ إِلَّا بِالْذُّعَاءِ وَالتَّسْبِيحِ وَالِاسْتِغْفَارِ وَالتَّكْبِيرِ؛
امام صادق علیه السلام: امام سجّاد علیه السلام در ماه رمضان جز به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر لب نمی گشود.
همان، ص ۸۸.

حدیث ۱۷۴

امام صادق علیه السلام:
كَانَ الْحَسَنُ أَشْبَهَ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ خَلْقًا وَشَوْدًا وَهَدْيًا؛
امام صادق علیه السلام: امام حسن علیه السلام در خلقت و سیرت و شرافت شبیه ترین مردم به رسول خدا بود.
الإرشاد، ج ۲، ص ۵.

حدیث ۱۷۵

امام صادق علیه السلام:
قَلْبُ شَهْرِ رَمَضَانَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ؛
امام صادق علیه السلام: قلب ماه رمضان، شب قدر است.
بحار الأنوار، ج ۵۸، ص ۳۷۶.

حدیث ۱۷۶

امام صادق علیه السلام:
مَنْ عَرَفَ فَاطِمَةَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ؛
امام صادق علیه السلام: هر که فاطمه را، آن گونه که سزاوار است، بشناسد، بی تردید شب قدر را درک کرده است.
همان، ج ۴۳، ص ۶۵.

حدیث ۱۷۷

امام صادق علیه السلام:
التَّقْدِيرُ فِي لَيْلَةِ تِسْعَ عَشْرَةَ وَ الْإِبْرَامُ فِي لَيْلَةِ إِحْدَى وَ عِشْرِينَ وَ الْإِمْرَاءُ فِي لَيْلَةِ ثَلَاثٍ وَ عِشْرِينَ؛
امام صادق علیه السلام: مقدرات در شب نوزدهم تعیین، در شب بیست و یکم تأیید و در شب بیست و سوم [ماه رمضان] امضا می شود.
الکافی، ج ۴، ص ۱۵۹.

حدیث ۱۷۸

امام صادق علیه السلام :

الرَّوَايَةُ لِلْحَدِيثِ الْمُتَّفَقُ فِي الدِّينِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ لَافِقَهُ لَهُ وَ لَارِوَايَةَ ؛

امام صادق علیه السلام : آن که حدیث روایت کند و دین شناس باشد ، از هزار عابد که دین شناس و راوی حدیث نباشد ، بهتر است .

همان ، ص ۱۴۵ .

حدیث ۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

إِعْرِفُوا مَنَازِلَ النَّاسِ مِنَّا عَلَى قَدْرِ رِوَايَتِهِمْ عَنَّا ؛

امام صادق علیه السلام : جایگاه مردم را نزد ما از شمار روایاتی که از ما نقل می کنند بشناسید .
میزان الحکمه ، ح ۳۳۳۹ .

حدیث ۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

الْغِيْبَةُ أَنْ تَقُولَ فِي أَخِيكَ مَا سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ ؛

امام صادق علیه السلام : غیبت آن است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند آن را پنهان کرده است .
میزان الحکمه ، ح ۱۵۵۱۰ .

حدیث ۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

لَا يَتِمُّ الْمَعْرُوفُ إِلَّا بِثَلَاثٍ : تَعْجِيلِهِ وَ تَصْغِيرِهِ وَ تَسْتِيرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : کار نیک تمام نمی شود مگر به سه چیز : شتاب در انجام دادن ، کوچک شمردن و پنهان داشتن آن .
خصائص الاثمه ، ص ۱۰۰ .

حدیث ۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

أَرْوَحُ الرُّوحِ الْيَأْسُ عَنِ النَّاسِ ؛

امام صادق علیه السلام : خوش ترین آسایش ، نومیادی از مردم است .
مشکاة الأنوار ، ص ۳۲۴ .

حدیث ۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

صَلَّةُ الرَّحِمِ تُهَوِّنُ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام: صله رحم حساب را در روز قیامت آسان می کند .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۱۰ .

حدیث ۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ يَتَّقِ بِاللَّهِ يَكْفِيهِ مَا أَهَمَّهُ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ آخِرَتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام: هر که به خدا اعتماد کند ، خداوند کارهای دنیا و آخرتش را ، که او را بی قرار کرده اند، کفایت می کند.
. تحف العقول ، ص ۳۰۴ .

حدیث ۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

إِعْمَلِ الْيَوْمَ فِي الدُّنْيَا بِمَا تَرْجُو بِهِ الْفَوْزَ فِي الْآخِرَةِ ؛

امام صادق علیه السلام: امروز در دنیا کاری کن که به وسیله آن امید رستگاری در آخرت داری .
. همان ، ص ۳۰۶ .

حدیث ۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَيَّرَ مُؤْمِنًا بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرْتَكِبَهُ ؛

امام صادق علیه السلام: هر کس مؤمنی را بر انجام دادن گناهی سرزنش کند ، نمی میرد تا آن که خود آن گناه را مرتکب شود .
. الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۵۶ .

حدیث ۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقِرَ ؛

امام صادق علیه السلام: من ضمانت می کنم که هر که میانه روی پیشه کند ، فقیر نشود .
. الخصال ، ص ۹ .

حدیث ۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

إِعْرِفُوا مَنَازِلَ النَّاسِ عَلَى قَدْرِ رِوَايَتِهِمْ عَنَّا ؛

امام صادق علیه السلام: منزلت مردم را به اندازه نقل حدیث شان از ما بشناسید .

. الکافی، ج ۱، ص ۵۰.

حدیث ۱۸۹

امام صادق علیه السلام :
بُرُوا آبَائَكُمْ يَبْرِكُمْ أَبْنَائُكُمْ ؛
امام صادق علیه السلام : به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .
. تحف العقول ، ص ۳۵۹ .

حدیث ۱۹۰

امام صادق علیه السلام :
مَنْ زَوْجٍ أَعَزَّبَا كَانَ مِمَّنْ يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛
امام صادق علیه السلام : هر کس بی زنی را همسر دهد از جمله کسانی است که خداوند در روز قیامت به او نظر می افکند .
. الکافی ، ج ۵ ، ص ۳۳۱ .

حدیث ۱۹۱

امام صادق علیه السلام :
لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لِفَاطِمَةَ مَا كَانَ لَهَا كُفُوٌ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ ؛
امام صادق علیه السلام : اگر خداوند امیرمؤمنان را برای فاطمه نمی آفرید ، در زمین همتایی برای او نبود .
. همان ، ج ۱ ، ص ۴۶۱ .

حدیث ۱۹۲

امام صادق علیه السلام :
قَالَ لِي أَبِي : يَا جَعْفَرُ أَوْقِفْ لِي مِنْ مَالِي كَذَا وَ كَذَا ، النَّوَادِبُ تَنْدُبُنِي عَشْرَ سِنِينَ بِمِنَى أَيَّامٍ مِنِّي ؛
امام صادق علیه السلام : پدرم به من فرمود : ای جعفر! فلان مقدار از دارایی ام را برایم وقف کن تا گریه کنندگان در منا و در ایام منا ده سال بر من بگریند .
. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۲۰ .

حدیث ۱۹۳

امام صادق علیه السلام :
تَخَيَّرَ لِنَفْسِكَ مِنَ الدُّعَاءِ مَا أَحْبَبْتَ وَاجْتَهَدَ ، فَإِنَّهُ (يَوْمَ عَرَفَةَ) يَوْمٌ دُعَاءٍ وَ مَسْأَلَةٍ ؛
امام صادق علیه السلام : هر چه می خواهی برای خود دعا بخوان و [در دعا کردن] بکوش که آن روز [روز عرفه] روز دعا و درخواست است .
. التهذيب الأحكام ، ج ۵ ، ص ۱۸۲ .

حدیث ۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بِي فَافْرَحْ وَبِذِكْرِي فَتَلَدَّدْ وَبِمُنَاجَاتِي فَتَنَعَّمْ ؛

امام صادق علیه السلام : خداوند به داوود علیه السلام وحی فرمود : «به من شاد باش و با یاد من سرخوشی کن و از نعمت مناجات با من برخوردار شو .»

. میزان الحکمه ، ح ۲۰۰۳۵ .

حدیث ۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَجَّ حَجَّةَ الْإِسْلَامِ ، فَقَدْ حَلَّ عُقْدَةً مِنَ النَّارِ مِنْ عُنُقِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : هر کس حج واجب را به جای آورد ، گره ای از آتش ، از گردن خویش گشوده است .

. کتاب من لا يحضره الفقيه ، ج ۲ ، ص ۲۱۶ .

حدیث ۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أُرِدَتْ الْحَجُّ فَجَرِّدْ قَلْبَكَ لِلَّهِ مِنْ كُلِّ شَاغِلٍ وَحِجَابٍ ؛

امام صادق علیه السلام : هرگاه قصد حج کردی ، دلت را برای خدا از هر بازدارنده و حجابی بپیرای .

. مصباح الشریعه ، ص ۱۴۲ .

حدیث ۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمَرْءَ يَحْتَاجُ فِي مَنْزِلِهِ وَعِيَالِهِ إِلَى ثَلَاثِ خِلَالٍ يَتَكَلَّفُهَا وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي طَبَعِهِ ذَلِكَ : مُعَاشَرَةُ جَمِيلَةٍ وَسَعَةُ بِتَقْدِيرٍ وَ غَيْرُهُ بِتَحْصُنٍ ؛

امام صادق علیه السلام : مرد برای اداره منزل و خانواده خود به سه خصلت نیاز دارد که اگر در طبیعت او نباشد ، باید خود را با تکلف به آنها وادارد : خوش رفتاری ، گشاده دستی سنجیده و غیرت برای حفاظت از آنها .

. تحف العقول ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

لَا غِنَى بِالزَّوْجِ عَنْ ثَلَاثِ أَشْيَاءَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ زَوْجَتِهِ وَ هِيَ : الْمُوَافَقَةُ لِيَجْتَلِبَ بِهَا مُوَافَقَتَهَا وَ مَحَبَّتَهَا وَ هَوَاهَا وَ حُسْنُ خَلْقِهِ مَعَهَا وَ

اسْتِعْمَالُهُ اسْتِمَالَةَ قَلْبِهَا بِالْهَيْئَةِ الْحَسَنَةِ فِي عَيْنِهَا وَ تَوْسِعَتِهِ عَلَيْهَا ؛

امام صادق علیه السلام : شوهر در رابطه خود با همسرش از سه چیز بی نیاز نیست : سازگاری با او تا به این وسیله سازگاری و محبت و عشق او را به خود جلب کند ، و خوش خویی با او و دلبری از او با آراستن خود برای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او .

. میزان الحکمه ، ح ۷۸۷۶ .

حدیث ۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَسَنَ بَرُّهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ مُدَّ لَهُ فِي عُمَرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : هر کس به خانواده اش نیکی کند ، عمرش زیاد شود .

. الکافی، ج ۲، ص ۱۰۵ .

حدیث ۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

سَعِيدَةٌ سَعِيدَةٌ أَمْرَأَةٌ تُكْرِمُ زَوْجَهَا وَلَا تُؤْذِيهِ وَتُطِيعُهُ فِي جَمِيعِ أحوَالِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : خوشبخت است خوشبخت ، آن زنی که شوهر خود را گرامی می دارد و آزارش نمی هد و در همه حال از

وی فرمان می برد .

. کنزالفوائد ، ج ۱، ص ۱۵۰ .

از ۲۰۱ تا ۴۰۰

حدیث ۲۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَا غِنَى بِالزَّوْجِ فِيهَا وَمَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ زَوْجِهَا الْمُرَاقِبِ لَهَا عَنْ ثَلَاثِ خِصَالٍ وَ هُنَّ : صِيَانَةُ نَفْسِهَا عَنْ كُلِّ دَنَسٍ حَتَّى يَطْمَئِنَّ قَلْبُهُ إِلَى التَّقَى بِهَا فِي حَالِ الْمَحْبُوبِ وَالْمَكْرُوهِ وَ حِيَاطَتُهُ لِتَكُونَ ذَلِكَ عَاطِفًا عَلَيْهَا عِنْدَ زَلَّةٍ تَكُونُ مِنْهَا وَ إِظْهَارُ الْعِشْقِ لَهُ بِالْخَلَابَةِ وَ الْهَيْئَةُ الْحَسَنَةُ لَهَا فِي عَيْنِهِ ؛

امام صادق علیه السلام : زن با شوهر سازگار خود ناگزیر از رعایت سه نکته است : حفظ کردن خود از هر گناه و آلودگی تا

شوهرش در هر حال ، خوشایند یا ناخوشایند ، در دل به او اطمینان داشته باشد ؛ مراقبت از او و زندگی اش تا شوهرش در صورتی

که لغزشی از او سرزند با او مهربانی کند ، و اظهار عشق به او با عشوه و دلبری و ظاهر مناسب و خوشایند در نظر او .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۳۷ .

حدیث ۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

يَجِبُ لِلْوَالِدَيْنِ عَلَى الْوَلَدِ ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءٌ ؛ شُكْرُهُمَا عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ طَاعَتُهُمَا فِيمَا يَأْمُرَانِهِ وَ يَنْهَيَانِهِ عَنْهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَ نَصِيحَتُهُمَا فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ ؛

امام صادق علیه السلام : پدر و مادر را بر فرزند سه حق است : در همه حال شکرگزار آنها باشد ؛ در هر چه او را امر و نهی می کنند

، به جز معصیت خدا ، اطاعتشان کند و در نهان و آشکار خیرخواه آنان باشد.

. تحف العقول ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

يَخْرُجُ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :قائم ما ، خاندان پیامبر ، روز جمعه قیام می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۲۷۹ .

حدیث ۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ كَرَامَةً فِي عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :در هر روز جمعه خدا را بر بندگان مؤمنش کرامتی است .

. همان ، ج ۸۹ ، ص ۲۲۶ .

حدیث ۲۰۵

امام صادق علیه السلام :

أَفُّ لِلرَّجُلِ الْمُسْلِمِ لَا يَفْرُغُ نَفْسَهُ فِي الْأُسْبُوعِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِأَمْرِ دِينِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :أف بر مسلمانی که در روز جمعه هر هفته برای رسیدگی به کار دین خود ، دست از کار نمی کشد .

. الخصال ، ص ۳۹۳ .

حدیث ۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ طَهُورٌ وَ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا مِنَ الذُّنُوبِ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :غسل جمعه سبب پاکی، و کفارۀ گناهان از جمعه تا جمعه است .

. وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۱۵ .

حدیث ۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ أضعافاً ؛

امام صادق علیه السلام :صدقه روز جمعه چند برابر می شود .

. ثواب الأعمال ، ص ۱۷۲ .

حدیث ۲۰۸

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَفْضَلَ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ؛

امام صادق علیه السلام: در روز جمعه عملی برتر از صلوات بر محمد و خاندان او علیهم السلام نیست .
الخصال ، ص ۳۹۴ .

حدیث ۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُعْبَدَ فِي السِّرِّ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُعْبَدَ فِي الْعَلَانِيَةِ؛

خداوند دوست دارد که در پنهان عبادت شود، چنانکه دوست دارد آشکارا عبادت شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۲۳، ح ۸

حدیث ۲۱۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطْلَبَ مَا عِنْدَهُ؛

خداوند عزوجل دوست دارد آنچه نزد اوست درخواست گردد و طلب شود.

کافی، ج ۲، ص ۴۷۵، ح ۴

حدیث ۲۱۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُفْتَنَ التَّوَّابَ وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ مِنْهُ كَانَ أَفْضَلَ؛

خداوند بنده به گناه افتاده توبه کار را دوست دارد ولی کسی که گناه نکند، از او برتر است.

کافی، ج ۲، ص ۴۳۵، ح ۹

حدیث ۲۱۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الْعُرْسُ وَ يُبْغِضُ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهَا الطَّلَاقُ؛

خداوند خانه ای را که در آن عروسی برپا شود دوست دارد و با خانه ای که در آن طلاق صورت گیرد، دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۵۴، ح ۳

حدیث ۲۱۳

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَالتَّجَمُّلَ وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ؛
 خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد و با فقر و تظاهر به فقر دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۰، ح ۱۴

حدیث ۲۱۴

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَدْلَ؛
 خداوند عدالت را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۰۸، ح ۱۲۹۴

حدیث ۲۱۵

امام صادق علیه السلام :
 مَا كَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْعِبَادَ بِكُنْهِ عَقْلِهِ قَطُّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّمَا عَاشَرَ الْأَنْبِيَاءِ أَمْرًا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ؛
 رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگز با مردم به اندازه عقل خود سخن نگفتند و فرمودند: ما پیامبران‌م‌اوریم که با مردم به اندازه عقل و فهمشان سخن بگوییم.

کافی، ج ۱، ص ۲۳

حدیث ۲۱۶

امام صادق علیه السلام :
 كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُدَاعِبُ وَلَا يَقُولُ إِلَّا حَقًّا؛
 رسول اکرم صلی الله علیه و آله شوخی می کردند ولی جز حق چیزی نمی گفتند.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۰۸

حدیث ۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَآدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَيَّيَّ وَالْفَاجِرِ؛
خداوند عزوجل هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر به راستگویی و برگرداندن امانت بهنیکوکار و بدکار .

کافی، ج ۱، ص ۱۰۴، ح ۱

حدیث ۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

الْأَكْلُ عِنْدَ أَهْلِ الْمُصِيبَةِ مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ وَالسُّنَّةُ الْبِغْثُ إِلَيْهِمُ بِالطَّعَامِ؛

غذا خوردن نزد مصیبت زدگان و با خرج آنان، از رفتارهای جاهلیت است و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله فرستادن غذا برای مصیبت زدگان است.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۱۸۲

حدیث ۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

الْمُفَوَّضُ أَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ فِي رَاحَةِ الْأَبَدِ وَالْعَيْشِ الدَّائِمِ الرَّغَدِ وَالْمُفَوَّضُ حَقًّا هُوَ الْعَالِي عَنْ كُلِّ هِمَّةٍ دُونَ اللَّهِ تَعَالَى؛

کسی که کارهای خود را به خدا بسپارد همواره از آسایش و خیر و برکت در زندگین خوردار است و واگذارنده حقیقی کارها به خدا، کسی است که تمام همتش تنها بهسوی خدا باشد.

مصباح الشریعه، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۸۳

حدیث ۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَسْكُنُ إِلَى الْمُؤْمِنِ كَمَا يَسْكُنُ الظَّمَانُ إِلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ؛

به راستی که مؤمن با برادر مؤمنش آرامش پیدا می کند، چنان که تشنه، با آب خنک آرامش می یابد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۷

حدیث ۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَمْسُ خِصَالٍ مَنْ فَقَدَ وَاحِدَهُ مِنْهُنَّ لَمْ يَزَلْ نَاقِصَ الْعَيْشِ زَائِلًا لِعَقْلِ مَشْغُولِ الْقَلْبِ، فَأَوْلُهَا: صِحَّةُ الْبَدَنِ وَالثَّانِيَةُ: الْأَمْنُ وَالثَّلَاثَةُ: السَّعَةُ فِي الرَّزْقِ، وَالرَّابِعَةُ: الْأَنْبِيْسُ الْمُوَافِقُ (قال الراوي): قُلْتُ: وَ مَا الْأَنْبِيْسُ الْمُوَافِقُ؟ قَالَ: الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ، وَالْوَلَدُ الصَّالِحُ، وَالْخَلِيطُ الصَّالِحُ وَالخَامِسَةُ: وَهِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ الْخِصَالَ: الدَّعَةُ؛

پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، همواره در زندگی اش کمبود دارد و کم خرد و دل نگران است: اول، تندرستی، دوم امنیت، سوم روزی فراوان، چهارم همراهِ همراهی. راوی پرسید: همراهِ همراهی کیست؟ امام فرمودند: همسر و فرزند و همنشین خوب و پنجم که در برگیرنده همه اینهاست، رفاه و آسایش است.

خصال، ص ۲۸۴

حدیث ۲۲۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْقَلْبَ لَيَتَجَلَّجَلُ فِي الْجَوْفِ يَطْلُبُ الْحَقَّ فَإِذَا أَصَابَهُ اطمَآنٌ وَقَرٌّ؛

به راستی که دل در درون سینه بی قرار است و به دنبال حق می گردد و چون به آن رسید، آرام و قرار می گیرد.

کافی، ج ۲، ص ۴۲۱

حدیث ۲۲۳

امام صادق علیه السلام:

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ إيمَانِهِ أَنْسًا يَسْكُنُ إِلَيْهِ، حَتَّى لَوْ كَانَ عَلَى قَلْبِهِ جَبَلٌ لَمْ يَسْتَوْحِشْ؛

هیچ مؤمنی نیست مگر آن که خداوند ایمان را همدم و آرامش بخش او قرار می دهد، چنانچه حتی اگر در قلبه کوهی هم باشد، احساس تنهایی نمی کند.

عده الداعی، ص ۲۱۸

حدیث ۲۲۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ صَاحِبَ الدِّينِ فَكَّرَ فَعَلَّتْهُ السَّكِينَةُ وَاسْتِكَانَ فَتَوَاضَعَ وَقِنَعَفَاسٍ تَغْنِي وَرَضِيَ بِمَا أُعْطِيَ وَانْفَرَدَ فَكَفَى الْإِخْوَانَ وَرَفَضَ الشَّهَوَاتِ فَصَارَ حُرًّا وَخَلَعَ الدُّنْيَا فَتَحَامَى الشُّرُورَ وَاطَّرَحَ الْحَسِيْدَ فَظَهَرَتِ الْمَحَبَّةُ وَكَمْ يُخْفِ النَّاسَ فَلَمَّيْخَفُهُمْ وَكَمْ يُدْنِبُ إِلَيْهِمْ فَسَلِمَ مِنْهُمْ وَسَخَتْ نَفْسُهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ فَفَازَ وَاسْتَكْمَلَ الْفُضْلَ وَأَبْصَرَ الْعَافِيَةَ فَاَمِنَ النَّدَامَةَ؛

آدم دین دار چون می اندیشد، آرامش بر جان او حاکم است. چون خضوع می کند متواضع است. چون قناعت می کند، بی نیاز است. به آنچه داده شده خشنود است. چون تنهایی را برگزیده از دوستان بی نیاز است. چون هوا و هوس را رها کرده آزاد است. چون دنیا را فرو گذارده از بدی ها و گزندهای آن در امان است. چون حسادت را دور افکند همحبتش آشکار است. مردم را نمی ترساند پس از آنان نمی هراسد و به آنان تجاوز نمی کند پس از گزندشان در امان است. به هیچ چیز دل نمی بندد پس به رستگاری و کمال فضیلت دست می یابد و عافیت را به دیده بصیرت می نگرد پس کارش به پشیمانی نمی کشد.

امالی مفید، ص ۵۲، ح ۱۴

حدیث ۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةُ اللَّيْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُطَيِّبُ الرِّيحَ وَ تُدْرِي الرِّزْقَ وَ تَقْضِي الدَّيْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو می کند و روزی را زیاد و قرض را ادا می نماید و غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث ۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَصَدَّقَ فِي يَوْمٍ أَوْ لَيْلَةٍ إِنْ كَانَ يَوْمٌ فَيَوْمٌ وَإِنْ كَانَ لَيْلَةً فَلْيَدْفَعْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ الْهَمَّ وَالسَّجَمَ وَمِيتَةَ السُّوءِ؛

هر کس در روز و یا شب صدقه بدهد - اگر روز است روز و اگر شب است، شب - خداوند عزوجل او غم و اندوه، درنده و مرگ بد را دور می کند.

ثواب الأعمال، ص ۱۴۰

حدیث ۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَالَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ دَفَعَ اللَّهُ بِهَا عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ أَيْسَرُهَا الْهَمُّ؛

هر کس در هر روز صد مرتبه لا حول و لا قوة الا بالله بگوید، خداوند هفتاد نوع بلا را از او دفع می کند، که کوچکترین آن غم و اندوه است.

ثواب الأعمال، ص ۱۶۲

حدیث ۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا سُئِلَ عَنْ طَرِيقِ الرَّاحَةِ - : فِي خِلَافِ الْهَوَى. قِيلَ: فَمَتَى يَجِدُ عَبْدُ الرَّاحَةِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَوَّلَ يَوْمٍ يَصِيرُ فِي الْجَنَّةِ؛

در پاسخ به این سؤال که راه رسیدن به آسایش چیست؟ فرمودند: مخالفت با هوا و هوس. عرض شد: پس، چه وقت انسان به آسایش می رسد؟ فرمودند: در نخستین روز ورودش به بهشت.

تحف العقول، ص ۳۷۰

حدیث ۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

الْشُّرُورُ فِي ثَلَاثٍ خِلَالٍ: فِي الْوَفَاءِ وَرِعَايَةِ الْحُقُوقِ وَالتَّهَوُّضِ فِي التَّوَائِبِ؛
شادی در سه چیز است: وفاداری، رعایت حقوق و ایستادگی در برابر سختی ها.

تحف العقول، ص ۳۲۳

حدیث ۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

النَّشْوَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: فِي الْمَشْيِ وَالرُّكُوبِ وَالِارْتِمَاسِ فِي الْمَاءِ وَالتَّنْظَرِ إِلَى الْخَضِرَةِ وَالْأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالْجِمَاعِ وَالسُّوَائِكِ وَغَسْلِ
الرُّؤُسِ بِالْخَطْمِيِّ وَالتَّنْظَرِ إِلَى الْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ وَ مُحَادَثَةِ الرَّجَالِ؛
نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آب تنی (شنا)، نگاه کردن به سبزی، خوردن و آشامیدن، آمیزش، مسواک کردن،
شستن سر با خطمی، نگاه کردن به زن زیبا و گفتگوی حکیمانه.

خصال، ص ۴۴۳، ح ۳۸

حدیث ۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

النَّوْمُ رَاحَةٌ لِلْجَسَدِ وَالنُّطْقُ رَاحَةٌ لِلرُّوحِ وَالسُّكُوتُ رَاحَةٌ لِلْعَقْلِ؛
خواب مایه آسایش جسم، سخن مایه آسایش جان و سکوت مایه آسایش عقل است.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۲، ح ۵۸۶۵

حدیث ۲۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَا يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهِ غَمٌّ مِنْ غَمُومِ الدُّنْيَا أَنْ يَتَوَضَّأَ ثُمَّ يَدْخُلَ مَسْجِدَهُ وَيَرْكَعَ رَكَعَتَيْنِ فَيَدْعُو اللَّهَ فِيهِمَا؟ أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ يَقُولُ:
«وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ»؟

چه چیز مانع می شود که هر گاه بر یکی از شما غم و اندوه دنیایی رسید، وضو بگیرد و به سجده گاه خود رود و دو رکعت نماز
گزارد و در آن دعا کند؟ مگر نشنیده ای که خداوند می فرماید: «از صبر و نماز مدد بگیرید»؟

تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۵۹، ح ۳۹

حدیث ۲۳۳

امام صادق علیه السلام :

حُرِّمَ الْحَرِيصُ حَظْلَتَيْنِ وَلَزِمَتْهُ حَظْلَتَانِ: حُرْمَ الْقَنَاعَةِ فَافْتَقَدَ الرَّاحَةَ وَحُرْمَ الرِّضَا فَافْتَقَدَ الْيَقِينَ؛

حریص از دو خصلت محروم و با دو خصلت همراه است: از قناعت محروم است و در نتیجه آسایش را از دست می دهد، از راضی بودن محروم است، در نتیجه یقین را از دست می دهد.

خصال ص ۶۹

حدیث ۲۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ وَجَدَ هَمًّا وَلَا يَدْرِي مَا هُوَ فَلْيَغْسِلْ رَأْسَهُ؛

هر کس غمگین شد و علت آن را ندانست، سر خود را بشوید.

الدعوات للراوندي، ص ۱۲۰، ح ۲۸۴

حدیث ۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ: إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا؛

صدقه ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۱

حدیث ۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فَلْيَطِيبْ كَسْبَهُ وَلْيُخْرِجْ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ ، وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْفَعُ إِلَيْهِ دُعَاءَ عَبْدٍ وَفِي بَطْنِهِ حَرَامٌ أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ؛

هر کس بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را حلال کند و حق مردم را بپردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرام در شکمش باشد یا حق کسی بر گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی رود.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱

حدیث ۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَغَى صَيَّرَ اللَّهُ بُغْيَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَصَارَتْ نُصْرَةُ اللَّهِ لِمَنْ بَغِيَ عَلَيْهِ وَمَنْ نَصَرَهُ اللَّهُ غَلَبَ وَأَصَابَ الظَّفَرَ مِنَ اللَّهِ؛

هر کس ستم کند خداوند ستمش را به خود او باز می‌گرداند و یاری خدا نصیب کسی می‌گردد که به او ستم شده و کسی که خدا او را یاری کند غلبه پیدا می‌کند و از جانب خدا پیروزی نصیبش می‌شود.

تحف العقول، ص ۳۱۵

حدیث ۲۳۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ شَتَمَكَ فَقُلْ لَهُ: اِنْ كُنْتَ صَادِقًا فِيمَا تَقُولُ فَاسْأَلِ اللَّهَ اَنْ يَغْفِرَ لِي، وَاِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فِيمَا تَقُولُ فَاللَّهُ اَسْأَلُ اَنْ يَغْفِرَ لَكَ. وَمَنْ وَعَدَكَ بِالْخِيَةِ فَعِدْهُ بِالنَّصِيحَةِ وَالرَّعَاءِ؛

اگر کسی به تو ناسزا گفت به او بگو: اگر راست می‌گویی، از خدا می‌خواهم که مرا ببامرزد و اگر دروغ می‌گویی، از خدا می‌خواهم که تو را ببامرزد و اگر کسی تهدیدت کرد، تو او را به خیر خواهی و مراقبت وعده ده.

بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۴۴، ح ۱۷

حدیث ۲۳۹

امام صادق علیه السلام:

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُبْغِضُ مَنْ خَلَقَهُ الْمُتَلَوَّنَ، فَلَا تَرُولُوا عَنِ الْحَقِّوَاهِلِهِ، فَإِنَّ مَنِ اسْتَبَدَّ بِالْبَاطِلِ وَأَهْلِهِ هَلَكَ وَفَاتَتْهُ الدُّنْيَا؛

بدانید که خداوند از انسان هایی که دائما رنگ عوض می‌کنند نفرت دارد. پس از حقو اهل آن جدا نشوید، چرا که هر کس به باطل و اهل آن بیبوند، نابود می‌شود و دنیا راهم از دست می‌دهد.

امالی مفید، ص ۱۳۷، ح ۶

حدیث ۲۴۰

امام صادق علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ اَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَمَانِي خِصَالٍ: وَقُورًا عِنْدَ الْهَزَاهِزِ، صَبُورًا عِنْدَ الْبَلَاءِ، شَكُورًا عِنْدَ الرِّخَاءِ، قَانِعًا بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ، لَا يَطْلُمُ الْأَعْدَاءِ، وَلَا يَتَحَامَلُ لِلْأَصْدِقَاءِ، بَدَنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ؛

سزاوار است مؤمن هشت خصلت داشته باشد: در سختی ها باوقار، در گرفتاری صبور، در آسایش شاکر و به روزی خداوند قانع باشد، به دشمنان ستم نکند، از دوستان کینه و دشمنی به دل نگیرد، بدنش از او در رنج و مردم از او در آسایش باشند.

کافی، ج ۲، ص ۴۷، ح ۱

حدیث ۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

إِحْتَجِزَ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ بِـِ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» وَ بِـِ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» إِقْرَأْهَا عَنْ يَمِينِكَ وَ عَنْ شِمَالِكَ وَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْكَ وَ مِنْ خَلْفِكَ وَ مِنْ فَوْقِكَ وَ مِنْ تَحْتِكَ؛

خود را از تمامی مردم با بسم الله الرحمن الرحيم و قل هو الله احد حفظ کن. آن را از سمت راست و چپ و جلو و عقب و بالا و پایین بخوان.

کافی، ج ۲، ص ۶۲۴

حدیث ۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ إِنْ كَانَ بَعْدَهُ شَعْرٌ؛
بسم الله الرحمن الرحيم را رها مکن حتی اگر بعدش شعر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۶۷۲

حدیث ۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ وَ لَمْ يُسَمِّ كَانِ لِلشَّيْطَانِ فِي وُضُوئِهِ شِرْكٌ وَ إِنْ أَكَلَ أَوْ شَرِبَ أَوْ لَبَسَ وَ كُلُّ شَيْءٍ صَنَعَهُ يَتَّبِعِي أَنْ يُسَمِّيَ عَلَيْهِ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ كَانِ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ شِرْكٌ؛

هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم الله الرحمن الرحيم نگوید. شیطان در آن شریک است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را بر آن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریک است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۳

حدیث ۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اسْمُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ أَوْ قَالَ الْأَعْظَمِ؛
بسم الله الرحمن الرحيم، بزرگ ترین - فرمود - یا با عظمت ترین نام خداوند است.

بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۲۲۳

حدیث ۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

أَلْبَاءُ بِهَاءِ اللَّهِ وَالسَّيْنُ سَنَاءُ اللَّهِ وَالْمِيمُ مَجْدُ اللَّهِ وَاللَّهُ إِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ الرَّحْمَنُ بِجَمِيعِ خَلْقِهِ وَالرَّحِيمُ بِالْمُؤْمِنِينَ خَاصَّةً؛
 باء (بسم الله الرحمن الرحيم) بهاء (روشنی) خدا و سین آن سناء (بزرگی) خدا و میمان مجد (عظمت) خدا، و الله معبود همه چیز،
 رحمن مهربان به همه خلق، رحیم مهربان فقط به مؤمنان است.

کافی، ج ۱، ص ۱۱۴

حدیث ۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

رُبَّمَا تَرَكَ بَعْضُ شِيعَتِنَا فِي افْتِتَاحِ أَمْرِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَيَمْتَحِنُهُ اللَّهُ بِمَكْرُوهِ لِيُنَبِّهَهُ عَلَى شُكْرِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ وَيَمْحَقُ وَصَمَةً تَقْصِيرِهِ عِنْدَ تَرَكِهِ قَوْلَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛
 بسا که یکی از شیعیان ما در آغاز کاری، بسم الله الرحمن الرحیم نمی گوید و به همین خاطر، خداوند، او را گرفتار چیزی ناخوشایند
 می سازد تا به شکر و ثنای الهی متوجه گردد و کوتاهی اش را در گفتن بسم الله، جبران کند.

التوحید، ص ۲۳۱

حدیث ۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

أَلْبَسَمَلَةُ تَبْجَانُ السُّورِ؛
 بسم الله الرحمن الرحيم، تاج سوره هاست.

تفسیر القرطبی، ج ۱، ص ۹۲

حدیث ۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِغْلِقُوا أَبْوَابَ الْمَعْصِيَةِ بِالْإِسْتِعَاذَةِ وَافْتَحُوا أَبْوَابَ الطَّاعَةِ بِالتَّسْمِيَةِ؛
 درهای گناهان را با استعاذه (پناه بردن به خدا) ببندید و درهای طاعت را با بسم الله گفتن بگشایید.

الدعوات، ص ۵۲

حدیث ۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

خَيْرُ النَّاسِ قُضَاءُ الْحَقِّ؛
 بهترین مردم کسانی هستند که به حق قضاوت کنند.

بحارالانوار، ج ۱۰۴، ص ۲۶۶، ح ۲۰

حدیث ۲۵۰

امام صادق علیه السلام :
 أَلْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَابِسُ؛
 کسی که به اوضاع زمان خود آگاه باشد، گرفتار هجوم اشتباهات نمی شود.

تحف العقول ، ص ۳۵۶

حدیث ۲۵۱

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِيُّ اللَّهِ يُعِينُهُ وَيَضَعُ لَهُ وَلَا يَقُولُ عَلَيْهِ إِلَّا الْحَقَّ وَلَا يَخَافُ غَيْرَهُ؛
 مؤمن دوست خداست، یاریش می رساند و برای او کار می کند و درباره او جز حق نمی گوید و از غیر او نمی ترسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۱، ح ۵

حدیث ۲۵۲

امام صادق علیه السلام :
 إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ هَلَاكًا ظَهَرَ فِيهِمُ الرَّبَا؛
 هنگامی که خداوند بخواهد ملتی را نابود کند، رباخواری در میان آنان رواج می یابد.

وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۱۲۳، ح ۱۷

حدیث ۲۵۳

امام صادق علیه السلام :
 أَمَّا الْعِلَّةُ فِي الصِّيَامِ لِيَسْتَوِيَ بِهِ الْغَنِيُّ وَالْفَقِيرُ وَذَلِكَ لِإِنَّ الْغَنِيَّ لَمِيكُنْ لِيَجِدَ مَسَّ الْجُوعِ فَيُوحِمَ الْفَقِيرَ لِأَنَّ الْغَنِيَّ كُلَّمَا أَرَادَ شَيْئًا قَدَرَ عَلَيْهِ فَأَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يُسَوِّيَ بَيْنَ خَلْقِهِ وَ أَنْ يُذِيقَ الْغَنِيَّ مَسَّ الْجُوعِ وَالْأَلَمَ لِيَرِقَّ عَلَى الضَّعِيفِ يَرْحَمَ الْجَائِعَ ؛
 علت روزه گرفتن آن است که به سبب آن، ثروتمند و فقیر برابر شوند، زیرا ثروتمند گرسنگی را احساس نکرده، تا به فقیر رحم کند، هرگاه هم چیزی را بخواهد می تواند فراهم کند. پس خداوند خواست میان بندگانش برابری ایجاد کند و توانمند مزهگرسنگی و درد را بچشد تا بر ناتوان مهر بورزد و بر گرسنه ترحم کند .

بحارالأنوار، ج ۹۶، ص ۳۷۱، ح ۵۳

حدیث ۲۵۴

امام صادق علیه السلام :

وَلَيْسَ يُحِبُّ لِلْمَلُوكِ أَنْ يُفَرِّطُوا فِي ثَلَاثٍ: فِي حِفْظِ الثُّغُورِ وَتَفْقُدِ الْمَظَالِمِ وَاخْتِيَارِ الصَّالِحِينَ لِأَعْمَالِهِمْ؛

حاکم سزاوار نیست که در سه کار کوتاهی کند: حفظ مرزها، رسیدگی به حقوق پایمال شده و انتخاب افراد شایسته برای کارهایشان.

تحف العقول، ص ۳۱۹

حدیث ۲۵۵

امام صادق علیه السلام :

أَنْظُرُ مَا بَلَغَ بِهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْفَالِزْمَةَ فَإِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّمَا بَلَغَ مَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ؛

بین علی علیه السلام با چه چیز آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد، همان را پیروی کن. در حقیقت علی علیه السلام آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله راستگویی و امانتداری بدست آورد.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۵

حدیث ۲۵۶

امام صادق علیه السلام :

الْسَّعِيدُ مَنْ اتَّبَعَنَا وَالشَّقِيُّ مَنْ عَادَانَا وَخَالَفَنَا؛

خوشبخت کسی است که از ما پیروی کند و بدبخت کسی است که با ما دشمنی و مخالفت نماید.

دلائل الإمامة، ص ۲۳۳

حدیث ۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ... مَا أَسْعَدَتْ مَنْ اعْتَمَدَ عَلَى مَخْلُوقٍ مِثْلِهِ... وَلَا أَشْقَيْتْ مَنْ اعْتَمَدَ عَلَى الْخَالِقِ الَّذِي أَنْتَ هُوَ؛

خداوندا کسی را که به مخلوقی همانند خود، متکی شد، خوشبخت نکردی و هر که رابه خالقی که تو باشی متکی شد، بدبخت نکردی.

فتح الأبواب، ص ۱۹۹

حدیث ۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

السَّعَادَةُ سَبَبٌ خَيْرٌ تُمْسِكُ بِهِ السَّعِيدُ فَيَجْرُهُ إِلَى النَّجَاةِ وَالشَّقَاوَةُ سَبَبٌ خِذْلَانٍ تُمْسِكُ بِهِ الشَّقِيُّ فَيَجْرُهُ إِلَى الْهَلَاكَةِ؛

خوشبختی رشته خیری است که خوشبخت به آن چنگ زده پس او را به سوینجات می کشاند و بدبختی رشته درماندگی است که بدبخت به آن می آویزد و او را بههلاکت می کشاند.

الاحتجاج، ج ۲، ص ۹۶

حدیث ۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ رِزْقَكَ عَلَى أَيْدِي خِيَارِ خَلْقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ السَّعَادَةِ وَلَا يَجْعَلُهُ عَلَى أَيْدِي شِرَارِ خَلْقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ الشَّقَاوَةِ؛

از خدا بخواه که روزیت را در دستان خوبان آفریدگانش قرار دهد که ایناز خوشبختی است و آن را در دستان بدان آفریدگانش قرار ندهد که این از بدبختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۲

حدیث ۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

كَمْ مِنْ حَرِيصٍ عَلَى أَمْرٍ قَدْ شَقِيَ بِهِ حِينَ أَتَاهُ وَكَمْ مِنْ تَارِكٍ لِأَمْرٍ قَدْ سَعَدَ بِهِ حِينَ أَتَاهُ؛

چه بسیار حریص بر کاری که وقتی بدان دست یافت با آن بدبخت شد و چه بسیاررها کننده کاری که وقتی به آن رسید، به وسیله آن خوشبخت شد.

تحف العقول، ص ۳۷۷

حدیث ۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَلْعُونَةٌ مَلْعُونَةٌ أَمْرَأَةٌ تُؤْذِي زَوْجَهَا وَتَعُمُّهُ وَسَعِيدَةٌ سَعِيدَةٌ أَمْرَأَةٌ تُكْرِمُ زَوْجَهَا وَلَا تُؤْذِيهِ وَتَطِيعُهُ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِهِ؛

ملعون است ملعون، آن زنی که شوهر خود را بیازارد و غمگین کند و خوشبخت استخوشبخت، آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از ویفرمان برد.

کنز الفوائد، ص ۶۳

حدیث ۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أُرِدَتْ أَنْ تَعْلَمَ أَشَقِيئَا الرَّجُلِ أُمَّ سَعِيدَا فَانظُرْ بَرَّهُ وَ مَعْرُوفَهُ إِلَيْمَنْ يَصْنَعُهُ؟ فَإِنْ صَنَعَهُ إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ فَاعْلَمْ أَنَّهُ إِلَى خَيْرٍ يَصِيرُ وَإِنْ كَانَ يَصْنَعُهَا لِي غَيْرِ أَهْلِهِ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ؛

اگر می خواهی بدانی که کسی بدبخت است یا خوشبخت؟ نگاه کن بین به چه کسی خوبی و نیکی می کند، اگر به اهلس خوبی می کند بدان که او به سوی خوبی می رود و اگر به ناهلس خوبی می کند بدان که او را نزد خداوند خیری نیست.

الأمالی، طوسی، ص ۶۴۴، ح ۱۳۳۶

حدیث ۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ - : أَنْظُرِ الْآنَ إِلَى ذَوَاتِ الْأَرْبَعِ كَيْفَ تَرَاهَا تَتَّبِعُ أُمَّهَاتِهَا مُسْتَقِلَّةً بِأَنْفُسِهَا ... وَ كَذَلِكَ تَرَى كَثِيرًا مِنَ الطَّيْرِ كَمِثْلِ الدَّجَاجِ وَالْدَّرَاجِ وَالْقَبِيحِ تَدْرُجُ وَ تَلْقُطُ حِينَ يَنْقَابُ عَنْهَا الْبَيْضُ فَأَمَّا مَا كَانَ مِنْهَا ضَعِيفًا لَمْ يَهْوِ فِيهِ ، كَمِثْلِ فِرَاحِ الْحَمَامِ وَ الْيَمَامِ وَ الْحُمْرِ فَقَدْ جُعِلَ فِي الْأُمَّهَاتِ فَضْلٌ عَلَيْهَا فَصَارَتْ تَمُجُّ الطَّعَامَ فِي أَفْوَاهِهَا بَعْدَمَا تَوْعِيهِ حَوَاصِلُهَا فَلَا تَزَالُ تَغْذُوهَا حَتَّى تَسْتَقِلَّ بِأَنْفُسِهَا وَ لَذَلِكَ لَمْ تُرْزَقِ الْحَمَامُ فِرَاحًا كَثِيرَةً مِثْلَمَا تُرْزَقُ الدَّجَاجُ لِتَقْوَى الْأُمِّ عَلَى تَرْبِيَّتِهِ فِرَاحَهَا فَلَا تَفْسُدُ وَ لَا تَمُوتُ فَكُلُّ أُعْطِيَ بِقِسْطٍ مِنْ تَدْبِيرِ الْحَكِيمِ اللَّطِيفِ الْخَبِيرِ ؛

به مفضل بن عمر: اکنون به این چارپایان بنگر. بین چگونه هر یک به طور جداگانه پدر پی مادرانشان هستند... همچنین بسیاری از پرندگان، مانند: مرغ و قرقاول و کبک، رامی بینی که از همان ساعتی که از تخم بیرون می آیند به دنبال دانه می روند. آنجوجه هایی که ناتوان اند و حرکتی ندارند، مانند: جوجه کبوتر اهلی و کبوتر صحرایی و سینه سرخ، در قلب مادران آنها، مهربانی زیادی نهاده شده است؛ به گونه ای که خوراکی پس از جمع آوری در چینه دانشان، در دهان آنها می گذارند، و پیوسته آنها را غذایی دهند تا خودشان در انجام دادن کارهایشان استقلال یابند. به همین دلیل (ناتوانی جوجه ها) است که کبوتر، مانند مرغ، از جوجه زیاد بر خوردار نمی شود، به جهت این که مادر بتواند جوجه هایش را خوب پروراند تا رنجور نگردند و تلف نشوند. روزی همه آنها به عدالت و از روی تدبیر [خداوند] دانای مهربان آگاه، عطا شده است.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۵۴

حدیث ۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

الْإِنْسُ يَسْتَعْنُونَ إِذَا عُدِلَ بَيْنَهُمْ وَ تُنَزَلُ السَّمَاءُ رِزْقَهَا وَ تُخْرِجُ الْأَرْضُ بِرِكَتِهَا بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى؛

اگر در میان مردم عدالت اجرا شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال، آسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث ۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

عن یونس... عن الإمام الصادق علیه السلام ، قال : قال له رجلٌ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، أَجَبَرَ اللَّهُ الْعِبَادَ عَلَى الْمَعَاصِي ؟ فَقَالَ : اللَّهُ أَعْدَلُ مِنْ أَنْ يُجَبِّرَهُمْ عَلَى الْمَعَاصِي ثُمَّ يُعَذِّبُهُمْ عَلَيْهَا . فَقَالَ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، فَفَوَّضَ اللَّهُ إِلَى الْعِبَادِ ؟ قَالَ : فَقَالَ : لَوْ فَوَّضَ إِلَيْهِمْ لَمْ يَحْضِرْهُمْ بِالْأَمْرِ وَالنَّهْيِ . فَقَالَ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ فَبَيْنَهُمَا مَنْرَلَةٌ ؟ قَالَ : فَقَالَ : نَعَمْ ، أَوْسَعُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ؛

به نقل از یونس: مردی به امام صادق علیه السلام گفت: فدایت شوم! آیا خداوند، بندگان را بر انجام گناهان مجبور ساخته؟ امام فرمودند: «خداوند، عادل تر از آن است که آنان را بر انجام گناهان مجبور سازد و سپس به خاطر آن، کیفرشان نماید». گفت: فدایت شوم! پس خداوند، اختیار آن را به بندگان وا گذاشته است؟ فرمودند: «اگر به اختیار آنانمی گذاشت، امر و نهیشان نمی کرد». عرض کرد: فدایت شوم! آیا میان جبر و واگذار کردن، جایگاه دیگری هم هست؟ فرمود: «آری، گسترده تر از فاصله میان آسمان و زمین».

کافی ، ج ۱ ، ص ۱۵۹ ، ح ۱۱

حدیث ۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَا نَهَاهُ اللَّهُ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا وَقَدْ عَلِمَ أَنَّهُ يُطِيقُ تَرْكَهُ ، وَلَا أَمْرَهُ بِشَيْءٍ إِلَّا وَقَدْ عَلِمَ أَنَّهُ يَسْتِطِيعُ فِعْلَهُ ؛ لِأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ صِفَتِهِ الْجَوْرُ وَالْعَبْثُ وَالظُّلْمُ وَتَكْلِيفُ الْعِبَادِ مَا لَا يُطِيقُونَ ؛

«خداوند از چیزی نهی نکرد، جز این که می داند بنده توان ترک آن را دارد و به چیزی امر نکرد، جز این که می داند بنده توان انجام آن را دارد، زیرا جور و سرگرمی و ستم و تکلیف کردن بندگان به آنچه توانش را ندارند، از صفات خداوند نیستند».

الاحتجاج ، ج ۲ ، ص ۲۲۳

حدیث ۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

قَدْ عَلِمْتُ يَا إِلَهِي أَنَّهُ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ وَلَا فِي نَقْمَتِكَ عَجَلَةٌ وَإِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفَوْتَ وَيَحْتَاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ وَقَدْ تَعَالَيْتَ يَا إِلَهِي عَنْ ذَلِكَ كُلُّوًا كَبِيرًا ؛

بارها! به تحقیق دانستم که در قضاوت تو، هیچ ظلمی و در کيفرت هیچ شتابین نیست. همانا کسی شتاب می کند که نگران از دست دادن فرصت است. و شخص ناتوان به ظلم کردن، نیاز دارد، در حالی که - ای پروردگار من - مقام تو، بالاتر از آن است.

تهذیب الاحکام ، ج ۵ ، ص ۲۷۷ ، ح ۹۴۶

حدیث ۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

... وَ لَوْ كَانَتِ النَّيِّاتُ مِنْ أَهْلِ الْفُسُوقِ يُؤَخِّدُ بِهَا أَهْلَهَا ، إِذَا لَأَخَذَ كُلُّ مَنْ نَوَى الزَّنَا بِالزَّنَا ، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى السَّرِقَةَ بِالسَّرِقَةِ ، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى الْقَتْلَ بِالْقَتْلِ ، وَ لَكِنَّ اللَّهَ عَدْلٌ حَكِيمٌ ، لَيْسَ الْجَوْرُ مِنْ شَأْنِهِ ، وَ لَكِنَّهُ يُثِيبُ عَلَى نِيَّاتِ الْخَيْرِ أَهْلَهَا ، وَ إِضْمَارِهِمْ عَلَيْهَا ، وَ لَا يُؤَاخِذُ أَهْلَ الْفُسُوقِ حَتَّى يَفْعَلُوا ؛

اگر فاسقان به نیت هایشان بازخواست می شدند، در این صورت، هر کس نیت زنا می کرد، به زنا و هر کس نیت دزدی می کرد، به دزدی و هر کس نیت کشتن می کرد، به کشتن بازخواست می شد، ولی خداوند عادل حکیم است و ظلم، از شأن او به دور است، اما نیکوکاران را بر پایه نیت های خوبشان و بر پایه نیت های خوبی که پنهان داشته اند، پاداش می دهد و بدکاران را تا زمانی که کار بد انجام نداده اند، بازخواست نمی کند.

قرب الإسناد ، ص ۹، ح ۲۸ و ص ۴۸، ح ۱۵۸

حدیث ۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَتَوْا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَسَأَلُوهُ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُمِطَرَ السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ إِذَا أَرَادُوا ، وَ يَحْبِسَهَا إِذَا أَرَادُوا ، فَسَأَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ذَلِكَ لَهُمْ . فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : ذَلِكَ لَهُمْ يَا مُوسَى ، فَأَحْبَرَهُمْ مُوسَى فَحَرَّثُوا وَ لَمْ يَثْرُ كُوا شَيْئًا إِلَّا زَرَعُوهُ ثُمَّ اسْتَنْزَلُوا الْمَطَرَ عَلَى إِرَادَتِهِمْ ، وَ حَبَسُوهُ عَلَى إِرَادَتِهِمْ ، فَصَارَتْ زُرُوعُهُمْ كَأَنَّهَا الْجِبَالُ وَ الْأَجَامُ ، ثُمَّ حَصَّيْ دُوا وَ دَاسُوا وَ ذَرَّوْا فَلَمْ يَجِدُوا شَيْئًا فَضَجَّوْا إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالُوا : إِنَّمَا سَأَلْنَاكَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ أَنْ يُمِطَرَ السَّمَاءَ عَلَيْنَا إِذَا أَرَدْنَا فَاجَابَنَا ، ثُمَّ صَيَّرَهَا عَلَيْنَا ضَرَرًا فَقَالَ : يَا رَبِّ إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ضَجَّوْا مِمَّا صَيَّرْتَهُمْ بِهِمْ ، فَقَالَ : وَ مِمَّ ذَاكَ يَا مُوسَى ؟ قَالَ : سَأَلُونِي أَنْ أَسْأَلَ لَكَ أَنْ تُمِطَرَ السَّمَاءَ إِذَا أَرَادُوا وَ تَحْبِسَهَا إِذَا أَرَادُوا فَاجَبْتَهُمْ ثُمَّ صَيَّرْتَهَا عَلَيْهِمْ ضَرَرًا ! فَقَالَ : يَا مُوسَى ، أَنَا كُنْتُ الْمُقَدِّرَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ فَلَمْ يَرْضُوا بِتَقْدِيرِي ، فَاجَبْتَهُمْ إِلَى إِرَادَتِهِمْ فَكَانَ مَا رَأَيْتَ ؛

بنی اسرائیل نزد موسی علیه السلام آمدند و از او خواستند که از خداوند عزوجل درخواست کند تا هرگاه آنان اراده کردند، آسمان برایشان ببارد و هرگاه آنان خواستند، آن را از باریدن باز دارد. موسی علیه السلام نیز خواسته آنان را از خداوند عزوجل درخواست نمود. خداوند عزوجل فرمود: «ای موسی! باشد [پذیرفتم]». موسی علیه السلام آنان را خبردار کرد. پس به کشت همه دانه ها پرداختند و چیزی را فروگذار نکردند. سپس بر پایه خواستشان، بارش باران را درخواست نمودند و براساس درخواستشان از آن جلوگیری کردند. در نتیجه، کشتزارهایشان چنان پُر بار شد که محصول آنها همانند کوه ها و نیزارها گردید. سپس درو کردند و کوبیدند و باد دادند، اما چیزی به دست نیاوردند. پس، نزد موسی علیه السلام فریاد و ناله سر دادند و گفتند: ما از تو درخواست کردیم که از خدا بخواهی که هرگاه ما خواستیم، آسمان بر ما ببارد. خدا خواسته ما را پذیرفت و سپس آن را بر ضرر ما گرداند! موسی علیه السلام گفت: پروردگارا! بنی اسرائیل، از کار تو به فریاد آمدند. خدا فرمود: «ای موسی! برای چه؟» گفت: از من درخواست کردند که از تو بخواهم هرگاه آنان خواستند، آسمان را ببارانی و هرگاه خواستند، آن را از بارش باز داری. تو هم پذیرفتی، اما آن را به ضررشان گرداندی! خدا فرمود: «ای موسی! من برای بنی اسرائیل، تقدیر کرده بودم، ولی آنان به مقدرات من راضی نشدند. پس، خواسته شان را پذیرفتم و نتیجه اش این شد که دیدی.»

کافی ، ج ۵، ص ۲۶۲، ح ۲

حدیث ۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

هذه الآفات... من الوباء والجراد وما أشبه ذلك ما بالها لا تدوم... ويلذع أحيانا بهذه الآفات اليسيرة لتأديب الناس وتقويمهم، ثم لا تدوم هذه الآفات، بل تكشف عنهم عند القنوط منهم، فتكون وقوعها بهم موعظة وكشفها عنهم رحمة... فإذا عصته المكاره ووجد مضمضها اتعظ وأبصر كثيرا مما كان جهله وعقل عنه، ورجع إلى كثير مما كان يحب عليه... إن هذه الآفات وإن كانت تنال الصالح والطالح جميعاً، فإن الله جعل ذلك صيلاً للصنفين كليهما: أما الصالحون فإن الذي يصيبهم من هذا يرُدُّهم نعم ربهم عندهم في سالف أيامهم فيحدوهم ذلك على الشكر والصبر، وأما الطالحون فإن مثل هذا إذا نالهم كسير شرتهم وردعهم عن المعاصي والفواحش، وكذلك يجعل لمن سلب منهم الصنفين صيلاً في ذلك، أما الأبرار فإنهم يعتبطون بما هم عليه من البر والصالح ويزدادون فيه رغبةً وبصيرةً، وأما الفجار فإنهم يعرفون رافة ربهم وتطول عليهم بالسلامة من غير استحقاقهم، فيحضهم ذلك على الرافة بالناس والصفح عن أساء إليهم؛

این آفت‌ها، از قبیل وبا و هجوم ملخ و مانند اینها، دوام ندارند... و گاهی این آفت‌های زودگذر، آسیبی به مردم می‌رسد تا ادب شوند و مقاوم گردند. البته آفت‌ها دوامی ندارند و همین که موجب ناامیدی مردم شوند، برداشته می‌شوند تا معلوم گردد که گرفتار شدن به آفات، اندرزی برای مردم و برطرف شدن آفات [نیز] بخشایشی در حق آنان است... پس هرگاه سختی‌ها انسان را فرا گرفتند و او رنج آنها را چشید، پند می‌گیرد و از بسیاری چیزها که نمی‌دانست و غفلت داشت، آگاه می‌گردد و به سوی بسیاری چیزها که بر او واجب بوده، توجه می‌کند... هر چند چنین آفت‌هایی به نیکوکاران و هم به بدکاران می‌رسند، اما خداوند، آنها را برای هر دو گروه، خوب قرار داده است. برای نیکوکاران، خوب است، چون هر آسیبی به آنان برسد، آنها را نسبت به نعمت‌های پروردگارشان - که در گذشته داشته‌اند - هشیارتر می‌کند و به سپاس‌گزاری و صبر بر می‌انگیزد. برای بدکاران هم خوب است، چون وقتی چنین آسیبی به آنها برسد، شرارتشان را در هم می‌شکند و از گناهان و زشتی‌ها بازشان می‌دارد. همچنین خداوند، جان سالم به در بردن از آفت‌ها را برای هر دو گروه، خوب قرار داده است. برای نیکوکاران، خوب است، چون آنها را به نیکو درستی‌های خویش امیدوار می‌کند و برای بدکاران هم خوب است، چون مهربانی و احسان پروردگارشان را در می‌یابد که آنها را سالم قرار داد، با آن کهایسته‌اش نبودند، و همین، آنها را به مهربانی با مردم و گذشت از بدی‌های دیگران در حق خویش، تشویق می‌کند.

بحار الأنوار، ج ۳، ص ۱۳۸ و ۱۳۹

حدیث ۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

سألت أبا عبد الله عليه السلام عن قول الله عز وجل: «و ما أصابكم من مصيبةٍ فبما كسبت أيدٍكم» أرايت ما أصاب علياً وأهل بيته عليهم السلام بعده هو بما كسبت أيديهم، وهم أهل بيت طهارة معصومون؟ فقال: إن رسول الله صلى الله عليه وآله كان يتوب إلى الله ويستغفره في كل يوم وليلةٍ مئة مرةٍ من غير ذنب، إن الله يخص أولياءه بالمصائب ليأجرهم عليها من غير ذنب؛

از امام صادق علیه السلام درباره این سخن خداوند عز و جل: (و هر گونه مصیبتی به شما برسد، نتیجه اعمال خود شماست) پرسیدم که: درباره آنچه به علی و اهل بیت او علیهم السلام پس از او رسید، چه نظری داری؟ آیا آن هم نتیجه اعمال خودشان بود، در حالی

کهآنان خاندانی پاک و معصومند؟ فرمودند: «پیامبر خدا صلی الله علیه و آله بدون آن که گناهی کرده باشد، شبانه روزی، صد مرتبه به درگاه خداوند، توبه می کرد و آمرزشمی طلبد. خداوند، اولیای خود را گرفتار مصائب می کند تا به سبب آن پاداششان دهد، بدون آن که گناهی کرده باشند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۰، ح ۲

حدیث ۲۷۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَيْالْبَرِّ وَالْفَاجِرِ؛
خدای عزوجل هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راستگویی، و برگرداندن امانت بهنیکوکار و یا بدکار.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۱

حدیث ۲۷۳

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الصَّادِقَ أَوَّلُ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ وَتُصَدِّقُهُنَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ؛
راستگو را نخستین کسی که تصدیق می کند، خدای عزوجل است که می داند اوراستگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۶

حدیث ۲۷۴

امام صادق علیه السلام:

لَا تَغْتَرُّوا بِصِيْلَاتِهِمْ وَلَا بِصِيَامِهِمْ، فَإِنَّ الرَّجُلَ رُبَّمَا لَهَجَ بِالصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ حَتَّى لَوْ تَرَكَهُ اسْتَوْحَشَ ، وَلَكِنْ اخْتَبَرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ؛

فریب نماز و روزه مردم را نخورید، زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می کند کهاگر آنها را ترک گوید، احساس ترس می کند، بلکه آنها را به راستگویی و امانتداری بیازماید.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۲

حدیث ۲۷۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ مِمَّا أَعَانَ اللَّهُ (بِهِ) عَلَى الْكُذَّابِينَ النَّشِيَانَ؛

از جمله کمک های خداوند بر ضد دروغگویان فراموشی است.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۵

حدیث ۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَّقَ لِسَانَهُ زَكِيَ عَمَلُهُ؛

هر کس راستگو باشد عملش پاکیزه می شود و رشد می کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث ۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

أَلَكَلَامِ ثَلَاثَةٌ: صِدْقٌ وَكَذِبٌ وَإِصْلَاحٌ بَيْنَ النَّاسِ قَالَ: قِيلَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا الْإِصْلَاحُ بَيْنَ النَّاسِ؟ قَالَ: تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ كَلَامًا يَبْلُغُهُمْ تَخَبُّثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقَاهُ فَتَقُولُ: سَمِعْتُ مِنْ فُلَانٍ قَالَ فَيْكَ مِنَ الْخَيْرِ كَذَا وَكَذَا، خِلَافَ مَا سَمِعْتَ مِنْهُ؛

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم به آن حضرت عرض شد: قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنویکه اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و بر خلاف آنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۶

حدیث ۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

أَلْحِلْمُ سِتْرَاجُ اللَّهِ ... وَالْحِلْمُ يَدُورُ عَلَى خَمْسَةٍ أَوْجِهٍ: أَنْ يَكُونَ عَزِيزًا فَيَذِلُّ أَوْ يَكُونَ صَادِقًا فَيُتَّهَمَ أَوْ يَدْعُوَ إِلَى الْحَقِّ فَيُسَيِّئُ تَخَفًا بِهِ أَوْ أَنْ يُؤْذِيَ بِلا جُزْمٍ أَوْ أَنْ يُطَالِبَ بِالْحَقِّ وَيُخَالِفُوهُ فِيهِ، فَإِنْ آتَيْتَ كُلاًّ مِنْهَا حَقَّهُ فَقَدْ أَصَبْتَ ... ؛

بردباری چراغ خداست... پنج چیز است که بردباری می طلبد: شخص عزیز باشد و خوار شود، راستگو باشد و نسبت ناروا داده شود، به حق دعوت کند و سبکش بشمارند، بی گناه باشد و اذیت شود، حق طلبی کند و با او مخالفت کنند. اگر در هر پنج مورد، به حق رفتار کنی، بردبار هستی... .

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۴۲۲، ح ۶۱

حدیث ۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَمْلِكْ نَفْسَهُ عِنْدَ غَضَبِهِ؛
کسی که هنگام خشم خوددار نباشد، از ما نیست.

کافی، ج ۲، ص ۶۳۷، ح ۲

حدیث ۲۸۰

امام صادق علیه السلام :
ما مِنْ عَبْدٍ كَظَمَ غَيْظًا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛
هیچ بنده ای نیست که خشمی را فرو خورد مگر آنکه خداوند عزوجل در دنیا و آخرت بر عزت او بیفزاید.

اصول کافی، ج ۲، ص ۱۱۰

حدیث ۲۸۱

امام صادق علیه السلام :
الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ؛
خشم کلید همه بدی هاست.

کافی، ج ۲، ص ۳۰۳، ح ۳

حدیث ۲۸۲

امام صادق علیه السلام :
مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَلَمْ يَقُلْ فِيكَ سُوءًا فَاتَّخَذَهُ لِنَفْسِكَ خَلِيلًا؛
هر کس سه بار بر تو خشم گرفت ولی به تو بد نگفت، او را برای خود به دوستیانتخاب کن.

معدن الجواهر، ص ۳۴

حدیث ۲۸۳

امام صادق علیه السلام :
الْمُؤْمِنُ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ غَضَبُهُ مِنْ حَقِّ وَادَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُرِضَاءَهُ فِي بَاطِلٍ وَالَّذِي إِذَا قَدَرَ لَمْ يَأْخُذْ أَكْثَرَ مِمَّا لَهُ؛
مؤمن چون خشمگین شود، خشمش او را از حق بیرون نبرد و چون خشنود شود، خشنودیش او را به باطل نکشاند و چون قدرت یابد
بیش از حق خود نگیرد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۹، ح ۸۵

حدیث ۲۸۴

امام صادق علیه السلام :

فِي السُّوَاكِ اثْنَا عَشْرَةَ خَصْلَةً: هُوَ مِنَ السُّنَّةِ، وَمَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ، وَمَجْلَاةٌ لِلْبَصْرِ، وَيُزِيضِي الرَّحْمَنَ، وَيُبَيِّضُ الْأَسْنَانَ، يَذْهَبُ بِالْحَفْرِ، وَيَشُدُّ اللَّثَّةَ، وَيُشْهِئُ الطَّعَامَ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ، وَيَزِيدُ فِي الْحِفْظِ، وَيُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ، وَتَفْرُحُ بِهِ الْمَلَائِكَةُ؛

در مسواک زدن دوازده فایده وجود دارد: ۱. از سنت پیامبر صلی الله علیه و آله است، ۲. دهان را پاکیزه می کند، ۳. نور چشم را زیاد می کند، ۴. باعث خشنودی خداوند است، ۵. دندان ها را سفید می کند، ۶. جرم آنها را از بین می برد، ۷. لثه را محکم می کند، ۸. اشتها آور است، ۹. بلغم را می برد، ۱۰. حافظه را زیاد می کند، ۱۱. حسنات را چندبرابر می کند، ۱۲. فرشتگان از آن شاد می گردند.

خصال، ص ۴۸۱

حدیث ۲۸۵

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالسُّوَاكَ فِي الْحَمَامِ فَإِنَّهُ يورثُ وِبَاءَ الْأَسْنَانِ؛
در حمام مسواک نزنید؛ زیرا که دندان ها را فاسد می کند.

علل الشرايع، ص ۲۹۲

حدیث ۲۸۶

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ اللَّقْمَةُ الْجُبْنُ، تُغْدِبُ الْفَمَ وَتُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ... ؛
خوب لقمه ای است پنیر؛ آب دهان را گوارا و بوی آن را خوش می نماید ...

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث ۲۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَا أَدْرَتْ عَلَيْهِ لِسَانُكَ فَأَخْرَجْتَهُ فَابْلَعَهُ وَمَا أَخْرَجْتَهُ بِالْخَلَالِ فَأَرْزَمِ بِهِ؛
بعد از غذا زبان را دور دهان بگردان، هرچه با زبان درآمد فرو ببر، و آنچه را با خلابیرون آوردی از دهان بیرون افکن.

مکارم الأخلاق، ص ۱۵۲

حدیث ۲۸۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَصَابَهُ ضَعْفٌ فِي قَلْبِهِ أَوْ بَدَنِهِ فَلْيَأْكُلْ لَحْمَ الضَّانِ بِاللَّبَنِ فَإِنَّهُ يُخْرِجُ مِنْ أَوْصَالِهِ كُلَّ دَاءٍ وَغَائِلَةٍ وَيُقَوِّي جِسْمَهُ وَيَشُدُّ لِسْتَهُ؛

هر کس به ضعفی در قلب یا بدن خویش گرفتار شد، باید گوشت گوسفند با شیر بخورد، چرا که این خوراک، هر درد و بلایی را از اندام وی بیرون می‌برد و تن او را تقویت و لته اش را محکم می‌کند.

محاسن، ج ۲، ص ۲۵۹، ح ۱۸۱۹

حدیث ۲۸۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ يُذْهِبْنَ النَّسْيَانَ وَيُحْدِثْنَ الذُّكْرَ: قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ، وَالسُّوَاكُ وَالصِّيَامُ؛

سه چیز، فراموشی را از بین می‌برد و حافظه را زیاد می‌کند: خواندن قرآن، مسواکزدن و روزه گرفتن.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۳۷، ح ۴۸۱

حدیث ۲۹۰

امام صادق علیه السلام :

كُلُوا الْبَصَلَ؛ فَإِنَّ فِيهِ ثَلَاثَ خِصَالٍ: يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَشُدُّ اللَّئَةَ وَيَزِيدُ فِي الْمَاءِ وَالْجَمَاعِ؛

پیاز بخورید؛ چرا که سه ویژگی دارد: دهان را خوشبو، لته را محکم و توان جنسی را زیاد می‌کند.

کافی، ج ۶ ص ۳۷۴، ح ۳

حدیث ۲۹۱

امام صادق علیه السلام :

الْخِلَالُ بَعْدَ الطَّعَامِ، يَشُدُّ اللَّثَاتِ وَيَجْلِبُ الرِّزْقَ وَيُطَيِّبُ النَّكْهَةَ؛

خلال کردن بعد از غذا، لته‌ها را محکم، روزی را زیاد و دهان را خوشبو می‌کند.

احقاق الحق، ج ۱۲، ص ۲۸۳

حدیث ۲۹۲

امام صادق علیه السلام :

الْحَوْكُ بَقْلَةُ الْأَنْبِيَاءِ. أَمَا إِنَّ فِيهِ ثَمَانُ خِصَالٍ...: وَيُطَيِّبُ النَّكْهَةَ...؛

ریحان سبزی انبیاست و در آن هشت خاصیت است: ... از جمله این که دهان را خوشبو می سازد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۴، ح ۴

حدیث ۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

خَلُّ الْخَمْرِ يَشُدُّ اللَّثَّةَ وَ يَقْتُلُ دَوَابَّ الْبُطْنِ وَ يَشُدُّ الْعُقْلَ؛

سرکه لثه را تقویت می کند، کرم معده را از بین می برد و عقل را نیرو می بخشد.

کافی، ج ۶، ص ۳۳۰، ح ۹

حدیث ۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

الْحِنَاءُ يَذْهَبُ بِالسَّهَكِ وَ يَزِيدُ فِي مَاءِ الْوَجْهِ وَ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

حنا، بوی بد عرق را از بین می برد و چهره را شاداب، دهان را خوشبو و فرزند را زیبا می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۴، ح ۵

حدیث ۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالسَّوَاكِ فَإِنَّهُ يُذْهَبُ وَسَوْسَةَ الصَّدْرِ؛

شما را سفارش می کنم به مسواک زدن؛ چرا که وسوسه دل را از بین می برد.

امالی طوسی، ج ۱، ص ۶۶۷، ح ۱۳۹۶

حدیث ۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الطَّعَامُ الزَّيْتُ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ يُصْفِي اللُّوْنُ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَ يَذْهَبُ بِالْوَصْبِ وَ يُطْفِئُ الْعَضْبَ؛

زیتون غذای خوبی است، دهان را خوشبو می کند، بلغم را از بین می برد، رنگپوست را صفا می بخشد، اعصاب را محکم می کند، مرض را می برد و خشم را خاموش می کند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۹۰

حدیث ۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

اِذَا قُمْتَ بِاللَّيْلِ فَاسْبِطْكَ فَإِنَّ الْمَلَكَ يَأْتِيكَ فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى فَيْكَ فَلَيْسَ مِنْ حَرْفٍ تَلُوهُ وَتَنْطِقُ بِهِ إِلَّا صَبَدَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ فَلْيَكُنْ فَوْكَ طَيِّبَ الرَّيْحِ؛

شبانگاه که (برای نماز) برخاستی، مسواک بزنی چرا که فرشته ای نزد تو می آید و دهانش را بر دهانت می گذارد و آنگاه هیچ حرفی از قرآن و نماز و دعا نمی خوانی مگر آن که آن را به آسمان بالا می برد، پس باید که دهانت خوشبو باشد.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۳۵۷

حدیث ۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التُّفَّاحِ، مَا دَاوَوْا مَرْضَاهُمْ إِلَّا بِهِ، أَلَا وَإِنَّهُ أَسْرَعُ شَيْءٍ مَنَّفَعَةً لِلْفُؤَادِ خَاصَّةً وَإِنَّهُ نَضُوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آن درمان می کردند. بدانید که سیب از هر چیزی سریع تر به قلب فایده می بخشد و خوشبو کننده است.

طب الأئمه، ص ۱۳۵

حدیث ۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْكُرَاثِ، فَقَالَ: كُلُّهُ، فَإِنَّ فِيهِ أَرْبَعُ خِصَالٍ: يَطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ...؛

از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند. امام فرمودند: آن را بخور؛ زیرا در آن، چهار فایده هست: دهان را خوشبو می کند و....

کافی، ج ۶، ص ۳۶۵، ح ۴

حدیث ۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

... وَالسَّعْتَرُ وَالْمِلْحُ... يُطَيِّبَانِ النَّكْهَةَ؛

آویش و نمک، دهان را خوشبو می کنند.

مکارم الاخلاق، ج ۱، ص ۴۱۶، ح ۱۴۱۰

حدیث ۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

أَلْكُلُّ بِاللَّيْلِ يُطَيِّبُ الْفَمَ وَ مَنْفَعَتُهُ إِلَى أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؛

سرمه کشیدن در شب، دهان را خوشبو می کند و آثار آن تا چهل روز ادامه دارد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶

حدیث ۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ إِذَا أَفْطَرَ بَدَأَ بِحُلُوَاءٍ يُفْطِرُ عَلَيْهَا، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فُسْكُرَةً أَوْ تَمْرَاتٍ، فَإِذَا أَعَوَزَ ذَلِكَ كُلَّهُ فَمَاءِ فَاتِرٍ وَ كَانَ يَقُولُ: يَنْقِي الْمَعِدَةَ وَ الْكَبِدَ وَ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ الْفَمَ وَ يُقَوِّي الْأَضْرَاسَ ...؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله با حلوا افطار می کردند و اگر حلوا نبود، با چیز شیرین دیگر و یا چنددانه خرما و اگر نبود، با آب گرم و می فرمودند: آب گرم معده و جگر را پاک، دهان را خوشبو و دندان ها را تقویت می کند.

کافی، ج ۴، ص ۱۵۲، ح ۴

حدیث ۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةٌ مُتَطَيِّبٌ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ صَلَاةً بِغَيْرِ طَيْبٍ؛

یک نماز با بوی خوش (عطر) بهتر از هفتاد نماز بدون بوی خوش است.

کافی، ج ۶، ص ۵۱۱، ح ۷

حدیث ۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةُ اللَّيْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُطَيِّبُ الرِّيحَ وَ تَدْرُرُ الرِّزْقَ وَ تَقْضِي الدَّيْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو می کند و روزی رازیداد، بدهی را پرداخت می نماید، غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث ۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَبِلَ اللَّهَ مِنْهُ صَلَاةً وَاحِدَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ وَمَنْ قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ؛
خداوند از هر کس یک نماز و یا یک کار نیک قبول کند، عذابش نمی نماید.

کافی، ج ۳، ص ۲۶۶، ح ۱۱

حدیث ۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ رَجُلٌ صَدُوقٌ فِي حَدِيثِهِ مُحَافِظٌ عَلَى صَلَاتِهِ؛
محبوب ترین بنده نزد خدای عزوجل کسی است که راستگو و مراقب نمازش باشد.

امالی صدوق، ص ۳۷۱، ح ۴۶۷

حدیث ۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

إِذَا قَامَ الْعَبْدُ فِي الصَّلَاةِ مَخْفَفٌ صِيَلَاتُهُ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ: أَمَا تَرَوْنَ إِلَى عَبْدِي كَأَنَّهُ يَرَى أَنَّ قَضَاءَ حَوَائِجِهِ بِيَدِ غَيْرِي! أَمَا يَعْزَمُ أَنْقِضَاءَ حَوَائِجِهِ بِيَدِي؟
هرگاه بنده ای به نماز بایستد و آن را سبک به جا آورد، خداوند به فرشتگان شمی گوید: به بنده ام نمی نگرید؟ گویا بر آوردن حاجت هایش را به دست کسی جز منمی داند؟ آیا او نمی داند تأمین نیازهایش به دست من است؟

کافی، ج ۳، ص ۲۶۹، ح ۱۰

حدیث ۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

إِذَا قُمْتَ فِي الصَّلَاةِ فَأَعْلَمَ أَنَّكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ ، فَإِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَأَعْلَمَانَهُ يَرَاكَ فَأَقْبِلْ قَبْلَ صَلَاتِكَ ... ؛
هنگامی که به نماز ایستادی بدان که در پیشگاه خداوند هستی و اگر او را نمی بینی، او تو را می بیند. پس به نمازت توجه کن

تهذیب الأحكام، ج ۲، ص ۳۲۵، ح ۱۳۳۲

حدیث ۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ أَقْبَلَتْ صَلَاتُهُ أَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْيُنْظَرْ هَلْ مَنَعَتْهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ؟ فَبِقَدْرِ مَا مَنَعَتْهُ قُبِلَتْ مِنْهُ؛
کسی که دوست دارد بداند نمازش قبول شده یا نه؟ باید ببیند آیا نمازش او را از زشتی ها و ناپاکی ها دور کرده است یا خیر؟ به همان اندازه که دور کرده، قبول شده است.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸

حدیث ۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

يُعْرِفُ مَنْ يَصِفُ الْحَقَّ بِثَلَاثِ خِصَالٍ: يُنْظَرُ إِلَى أَصْحَابِهِ مَنْ هُمْ؟ وَإِلَى صَلَاتِهِ كَيْفَ هِيَ؟ وَفِي أَيِّ وَقْتٍ يُصَلِّيهَا؛
کسی که از حق دم می زند با سه ویژگی شناخته می شود: دوستانش دیده شوند که چه کسانی هستند؟ نمازش چگونه است؟ و در چه وقت آن را می خواند؟

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۱

حدیث ۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

مَا عَالَجَ النَّاسُ شَيْئًا أَشَدَّ مِنَ التَّعْقِيبِ؛
مردم به چیزی بهتر از تعقیبات نماز (ذکر و دعا) نپرداخته اند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۳۹۳

حدیث ۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

تَسْبِيحُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ صَلَاةِ أَلْفِ رَكَعَةٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ؛
تسبیحات فاطمه زهرا علیها السلام در هر روز پس از هر نماز، نزد من محبوب تر از هزار رکعت نماز در هر روز است.

کافی، ج ۳، ص ۳۴۳، ح ۱۵

حدیث ۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

سَجْدَةُ الشُّكْرِ وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ تَتِمُّ بِهَا صَلَاتُكَ وَتُرْضَى بِهَارِبِكَ وَتُعْجِبُ الْمَلَائِكَةَ مِنْكَ ... ؛
سجده شکر بر هر مسلمانی واجب است، با آن نماز را کامل می کنی، پروردگارت راخشنود می سازی و فرشتگان را از خود به شگفتی می آوری... .

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۱۱۰، ح ۴۱۵

حدیث ۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

قَضَاءُ الْحَوَائِجِ إِلَى اللَّهِ وَاسْتِيبَابُهَا - بَعْدَ اللَّهِ - الْعِبَادُ تَجْرِي عَلَيْهِمْ فَمَا قَضَى اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَأَقْبَلُوا مِنَ اللَّهِ بِالشُّكْرِ وَ مَا زَوَى عَنْكُمْ مِنْهَا فَأَقْبَلُوهُ عِنَّا اللَّهُ بِالرِّضَا وَ التَّسْلِيمِ وَ الصَّبْرِ فَعَسَى أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ خَيْرًا لَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ بِمَا يُصْلِحُكُمْ وَ أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ؛

برآورده شدن حاجت ها در اختیار خداست و اسباب آن، بعد از خداوند ، بندگانهستند که به دست آنها اجرا می شود . پس هر حاجتی را که خداوند برآورد ، سپاس گزارانه از خداوند بپذیرید و آنچه برآورده نساخت ، آن را نیز با رضایتو تسلیم و صبر ، از او بپذیرید ، زیرا بسا این برای شما بهتر است ، چرا که خداوند ، به صلاح کار شما داناتر است و شما نمی دانید .

تحف العقول ، ص ۳۶۵

حدیث ۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا فِيمَا مَضَى قَالُوا لِنَبِيِّ لَهْمُ : ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يَرْفَعُ عَنَّا الْمَوْتَ فَدَعَا لَهُمْ فَرَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ الْمَوْتَ فَكَثَرُوا حَتَّى ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْمَنَازِلُ وَ كَثُرَ النَّسْلُ يُصْبِحُ الرَّجُلُ يُطْعِمُ أَبَاهُ وَ جَدَّهُ وَ أُمَّهُ وَ جَدَّهُ وَ جَدَّةً وَ يُوَضِّيهِمْ وَ يَتَعَاهَدُهُمْ فَشَغَلُوا عَنْ طَلَبِ الْمَعَاشِ . فَقَالُوا : سَلْ لَنَا رَبَّكَ أَنْ يَرُدَّنَا إِلَى حَالِنَا الَّتِي كُنَّا عَلَيْهَا فَسَالَ نَبِيُّهُمْ رَبَّهُمْ فَرَدَّهُمْ إِلَى حَالِهِمْ ؛

یکی از اقوام گذشته به پیامبرشان گفتند : دعا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد . اودعا کرد و خداوند ، مرگ را از آنها برداشت . جمعیت آنان زیاد شد ، چندان که منزل هایشان دیگر گنجایش آنها را نداشت و جمعیت چنان زیاد شد که هر مردی ناچار بود خرج پدر و جد و مادر و جد جدش را بدهد و به نظافت و امور دیگر آنها رسیدگی کند و بدین ترتیب از طلب معاش باز ماندند . بار دیگر آمدند و درخواست کردند که : دعا کن پروردگارت ما را به همان حال که بودیم باز گرداند . پیامبرشان به درگاه پروردگارش دعا کرد و آنها را به حال اولشان باز گرداند .

کافی ، ج ۳ ، ص ۲۶۰ ، ح ۳۶

حدیث ۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الصَّلَاةَ الْخَمْسَ فِي أَفْضَلِ السَّاعَاتِ فَتَعَلَّيْكُمْ بِالْأَدْعَاءِ فِي أَدْبَارِ الصَّلَاةِ ؛

خداوند عزوجل نمازهای پنجگانه را در بهترین اوقات ، بر شما واجب نموده است . پس بعد از نمازها ، دعا کنید .

خصال ، ص ۲۷۸ ، ح ۲۳

حدیث ۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَخْرُجُ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَهُ إِذَا خَرَجَ مِنْ أَهْلِهِ بِأَوْلِئِخَطْوَةٍ مَغْفِرَةٌ لِدُنُوبِهِ ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُقَدِّسُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَأْتِيَهُ فَإِذَا آتَاهُ نَجَاهُ اللَّهُ ، فَقَالَ : عَبْدِي سَلِنِي أُعْطِكَ ادْعُنِي أُجِبَكَ أَطْلُبْ مِنِّي أُعْطِكَ سَلِنِي حَاجَتَكَ أَقْضِيهَا لَكَ . قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَحَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُعْطِيَ مَا بَدَلَ ؛

هر کس برای زیارت قبر حسین علیه السلام خارج شود ، هنگامی که از خانه اش بیرون شد ، برای هر قدمی یک گناهش آمرزیده می شود و پیوسته با هر قدمی که برمی دارد ، پاک ترمی شود تا به آن جا برسد و چون به آرامگاه رسید ، خداوند ، به صورت درگوشی به اومی گوید: بنده من! از من بخواه تا عطايت کنم ، مرا بخوان تا اجابت نمايم ، از من بطلبتا به تو بدهم ، حاجت را از من بخواه تا برآورم. و امام صادق علیه السلام فرمود: بر خداست که آنچه را وعده داده است ، عطا کند.

ثواب الأعمال ، ص ۱۱۷ ، ح ۳۲

حدیث ۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

وَسَمِعَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفِتْنَةِ . قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَرَأَيْكَ تَتَعَوَّذُ مِنْ مَالِكَ وَوَلَدِكَ ! يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : « إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ » وَلَكِنْ قُلْ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُضَلَّاتِ الْفِتَنِ ؛

امیر مؤمنان علیه السلام ، شنید که مردی می گوید : بار خدایا ! از فتنه به تو پناه می برم . به او فرمودند : می بینم که از مال و فرزندان به خدا پناه می بری. خداوند متعال می فرماید : «جز این نیست که دارایی ها و فرزندان فتنه اند» بلکه بگو : بار خدایا ! از فتنه های گم راهکننده ، به تو پناه می برم.

امالی طوسی ، ص ۵۸۰ ، ح ۱۲۰۱

حدیث ۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِلْمَلَائِكِينَ : قَدْ اسْتَجَبْتُ لَهُ وَلَكِنَّا خَسِبُوهُ بِحَاجَتِهِ ، فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَ صَوْتَهُ وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَدْعُو فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ تَعَالَى : عَجَّلُوا لَهُ حَاجَتَهُ فَإِنِّي أُبْعِضُ صَوْتَهُ ؛

براستی که انسان دعا می کند و خداوند عزوجل به دو فرشته می فرماید: من دعای او را مستجاب کردم، اما حاجتش را نگهدارید، زیرا دوست دارم صدای او را بشنوم و دیگری دعا می کند و خداوند تبارک و تعالی می فرماید: زود خواسته اش را برآورید، که من خوش ندارم صدای او را بشنوم.

کافی، ج ۲، ۴۸۹، ح ۳

حدیث ۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، أَنْ بَلِّغْ قَوْمَكَ أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِبْدِهِمْ أَمْرُهُ بِطَاعَتِي فَيَطِيعُنِي إِلَّا - كَانَ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أَعِينَهُ

عَلَى طَاعَتِي فَإِنْ سَأَلْنِيَا عَطَيْتُهُ وَإِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ وَإِنْ اِعْتَصَمَ بِي عَصَيْتُهُ وَإِنْ اسْتَكْفَانِي كَفَيْتُهُ وَإِنْ تَوَكَّلَ عَلَيَّ حَفِظْتُهُ وَإِنْ كَادَهُ جَمِيعُ خَلْقِي كِدْتُ دُونَهُ ؛

خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود که : به قوم خود برسان که هیچ بنده ای از ایشان نیست که به فرمان برداری از خودم فرمانش دهم و او فرمان برد ، جز آن که بر مناست که او را بر اطاعتم کمک کنم . پس اگر از من بخواهد ، عطایش می کنم ، اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم ، اگر به من پناهنده شود ، پنااهش می دهم ، اگر از من کفایتطلبد ، کفایتش می کنم ، اگر به من توکل کند ، او را حفظ می کنم و اگر همه آفریدگانم علیه او نقشه کشند ، من به سود او نقشه می کشم .

قصص الأنبياء ، ص ۱۹۸ ، ح ۲۵۱

حدیث ۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فَلْيَطِيبْ كَسْبَهُ وَ لِيُخْرَجْ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ وَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُرْفَعُ إِلَيْهِ دُعَاءُ عَبْدٍ وَ فِي بَطْنِهِ حَرَامٌ أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ ؛

هرگاه فردی از شما خواست دعایش مستجاب شود، در آمدش را حلال گرداند و از زیر بار حقوق مردم بیرون برود. دعای بنده ای که در شکمش حرام باشد، یا حق یکی از خلق خدا به گردنش باشد، به درگاه خداوند بالا نمی رود.

بحار الأنوار ، ج ۹۳ ، ص ۳۲۱ ، ح ۳۱

حدیث ۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

الذُّنُوبُ الَّتِي تُعَيِّرُ النِّعَمَ الْبَغْيُ ... وَ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ وَ تُظْلِمُ الْهَوَاءَ عَقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ؛

گناهانی که باعث از دست دادن نعمت ها می شوند ، ستم کردن ... است و گناهانی که دعا را رد می کنند و فضا را تیره و تار می گردانند ، نافرمانی از پدر و مادر و آزردن آنهاست .

کافی ، ج ۲ ، ص ۴۴۷ ، ح ۱

حدیث ۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَسَنَ بَرُّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ زَيْدٌ فِي رِزْقِهِ ؛

هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، روزیش زیاد می شود.

الدعوات الراوندي، ص ۱۲۷

حدیث ۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكَى عَمَلُهُ وَ مَنْ حَسُنَتْ نِيَّتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ وَ مَنْ حَسُنَ بَرُّهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ مُدَّ لَهُ فِي عُمْرِهِ؛

هر کس راستگو باشد، عملش پاکیزه می شود و رشد می کند؛ هر کس نیتش خوب باشد روزیش زیاد می شود و هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، عمرش طولانی می شود.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث ۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا قَالَ لَهُ أَبُو عُبَيْدَةَ: أَدْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا يَجْعَلَ رِزْقِي عَلَى أَيْدِي الْعِبَادِ - : أَبِي اللَّهُ عَلَيْكَ ذَلِكَ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَ أَرْزَاقَ الْعِبَادِ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ وَلَكِنْ أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ رِزْقَكَ عَلَى أَيْدِي خِيَارِ خَلْقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ السَّعَادَةِ؛

ابو عبیده به امام صادق علیه السلام عرض کرد: «دعا کنید که خداوند روزی مرا دست بندگان شقرار ندهد»، امام فرمودند: خداوند چنین کاری نمی کند. او روزی بندگانش را در دستیکدیگر قرار داده است؛ امّا از خدا بخواه که روزیت را در دست بندگان خوبش قرار دهد، که این از خوش بختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۱

حدیث ۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةُ اللَّيْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُطَيِّبُ الرِّيحَ وَ تَدْرُ الرِّزْقَ وَ تَقْضِي الدَّيْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو و روزی را زیاد می کند؛ [و زمینه] پرداخت بدهی را فراهم می نماید؛ غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث ۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

الْبُرِّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ؛

نیکوکاری روزی را زیاد می کند.

کتاب الزهد، ص ۳۳

حدیث ۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ وَحَمِدَ اللَّهَ ظَاهِرًا لِبِسَانِهِ فَتَمَّ كَلَامُهُ حَتَّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزِيدِ؛

چون خداوند به بنده ای نعمت بدهد و او آن را قلباً قدر بشناسد و به زبان سپاس‌گوید، سخنش تمام نشده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹

حدیث ۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

الْفَضْلُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ: دَخَلْنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ يَعْمَلُ فِي حَائِطِهِ فَقُلْنَا: جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاكَ! دَعْنَا نَعْمَلُ لَكَ أَوْ تَعْمَلَهُ الْغِلْمَانُ. قَالَ: لَا، دَعُونِي فَإِنِّي أَشْتَهِي أَنْ يَرَانِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَعْمَلُ بِيَدِي وَأَطْلُبُ الْحَلَالَ فِي أَدَى نَفْسِي؛

فضل بن ابی قره: خدمت امام صادق علیه السلام که در باغشان مشغول کار بودند، رسیدیم و عرض کردیم: خدا ما را فدای شما کند! اجازه بدهید یا ما برایتان کار کنیم و یا غلامان. حضرت فرمودند: نه، مرا به حال خود بگذارید؛ زیرا دوست دارم خداوند عزوجل مرا در حال کار کردن و زحمت کشیدن برای کسب روزی حلال ببیند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۶۳، ح ۳۵۹۵

حدیث ۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ» أَيُ يُبَارِكُ لَهْفِيمَا آتَاهُ؛

درباره این فرموده خداوند والا- «و او از جایی که گمانش را نمی برد، روزی می دهد» فرمودند: یعنی به آنچه که عطایش فرموده است، برکت و فزونی می بخشد.

تفسیر مجمع البیان، ج ۱۰، ص ۴۳

حدیث ۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ وَذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعَاؤُهُ؛

خدای عزیز و ارجمند، روزی مؤمنان را از جایی می رساند که فکرش را هم نمی کنند. علتش این است که وقتی مؤمن نداند روزیش از کجا خواهد رسید، زیاد دعا می کند.

توحید صدوق، ص ۴۰۲

حدیث ۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اهْتَمَّ لِرِزْقِهِ كَتَبَ عَلَيْهِ حَاطِيئُهُ؛

هر کس غم روزی خود را بخورد، برایش یک گناه نوشته می شود.

امالی طوسی، ص ۳۰۰، ح ۵۹۳

حدیث ۳۳۳

امام صادق علیه السلام :

لَا يَشْتِغَى أَهْلُ كُلِّ بَلَدٍ عَنْ ثَلَاثَةٍ يُفْرَعُ إِلَيْهِمْ فِي أَمْرِ دُنْيَاهُمْ وَ آخِرَتِهِمْ فَإِنْ عَدِمُوا ذَلِكَ كَانُوا هَمَجًا: فَفِيهِ عَالِمٌ وَرِعٌ وَ أَمِيرٌ خَيْرٌ مُطَاعٌ وَ طَيِّبٌ بَصِيرٌ ثَقَّةٌ؛

مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در امور دنیا و آخرت خود به آنها رجوع کنند و اگر آن سه را نداشته باشند گرفتار سرگردانی می شوند: دین شناسِ دانا پرهیزکار، حاکم نیکوکاری که مردم از او اطاعت کنند و پزشک دانای مورد اعتماد.

تحف العقول، ص ۳۲۱

حدیث ۳۳۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مَرِضٌ، فَقَالَ: لَا أَتَدَاوَى حَتَّى يَكُونَ الَّذِي أَمْرَضَنِي هُوَ الَّذِي يَشْفِينِي. فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَا أَشْفِيكَ حَتَّى تَتَدَاوَى، فَإِنَّ الشِّفَاءَ مِنِّي ؛

پیامبری از پیامبران بیمار شد. گفت درمان نمی کنم تا همان کسی که بیمارم کرده است، خود درمانم کند. خداوند عزوجل به او وحی فرستاد: «شفایت نمی دهم، مگر آن که درمان کنی، که شفا از من است».

مکارم الاخلاق، ص ۳۶۲

حدیث ۳۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَرِضَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَكْتَمَهُ وَ لَمْ يُخْبِرْ بِهِ أَحَدًا أَبَدَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهْلَحْمًا خَيْرًا مِنْ لَحْمِهِ وَ دَمًا خَيْرًا مِنْ دَمِهِ وَ بَشْرَةً خَيْرًا مِنْ بَشْرَتِهِ وَ شَعْرًا خَيْرًا مِنْ شَعْرِهِ. قَالَ: قُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! وَ كَيْفَ يُبَدَلُهُ؟ قَالَ: يُبَدَلُهُ لَحْمًا وَ دَمًا وَ شَعْرًا وَ بَشْرَةً لَمْ يُذْنَبْ فِيهَا؛

هر کس سه روز بیمار باشد و آن را پنهان کند و هیچ کس را از آن آگاه نسازد، خداوند برای او گوشتی بهتر از آن گوشت (که در بیماری از دست رفته است)، خونی بهتر از خونش، پوستی بهتر از پوستش و مویی بهتر از مویش جایگزین می کند. پرسیدم: فدایت

شوم! چگونه جایگزین می سازد؟ فرمودند: «برای او گوشت، خون، پوست و مویرا جایگزین می کند که با آنها گناه نکرده است».

کافی، ج ۳، ص ۱۱۶، ح ۶

حدیث ۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التُّفَاحِ، مَا دَاوَوْا مَرْضَاهُمْ إِلَّا بِهِ، أَلَا وَانْهَاسُ شَيْءٍ مِّنْ مَّنْفَعَةٍ لِلْفُؤَادِ خَاصَّةً وَ إِنَّهُ نَصُوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آن درمان می کردند. سیب سریع تر از هر چیزی به قلب فایده می رساند؛ به ویژه آن که خوشبو کننده است.

طب الاثمه، ص ۱۳۵

حدیث ۳۳۷

امام صادق علیه السلام :

يُسْتَحَبُّ لِلْمَرِيضِ أَنْ يُعْطَى السَّائِلَ بِيَدِهِ وَيَأْمُرَ السَّائِلَ أَنْ يَدْعُو لَهُ؛

شایسته است بیمار با دست خود، صدقه به سائل بدهد و از او بخواهد برایش، دعا کند.

کافی، ج ۴، ص ۴، ح ۹

حدیث ۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدَعِ الْعِشَاءَ وَ لَوْ بِثَلَاثِ لُقْمٍ بِمِلْحٍ. مَنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ لَيْلَةً مَاتَ عِرْقُفَى جَسَدِهِ وَ لَا يَحْيَا أَبَدًا؛

شام را ترک نکن، هر چند به سه لقمه نان و نمک باشد. هر کس یک شام را ترک کند، یک رگ در بدن وی می میرد و دیگر هرگز زنده نمی شود.

مکارم الاخلاق، ص ۱۹۵

حدیث ۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ يَهْدِي مَنْ الْبَدَنَ وَ رَبَّمَا قَتَلَنَ: دُخُولُ الْحَمَامِ عَلَى الْبِطْنَةِ، وَالْغُشْيَانُ عَلَى الْإِمْتِلَاءِ وَ نِكَاحُ الْعَجَائِزِ؛

سه چیز بدن را فرسوده می کند و شاید هم نابود کند: حمام رفتن با شکم پر، آمیزشکردن با شکم پر و همبستری با پیر زنان.

من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۵۵۵، ح ۴۹۰۴

حدیث ۳۴۰

امام صادق علیه السلام :

... إَعْلَمُ أَنَّ أَلَامَ الْيَدَيْنِ وَ أَدَوَاءَهُ تَخْرُجُ بِخُرُوجِ الشَّعْرِ فِي مَسَامِهِو بِخُرُوجِ الْأَظْفَارِ مِنْ أُنَامِلِهَا وَ لِذَلِكَ أَمَرَ الْإِنْسَانَ بِالنُّورَةِ وَ حَلَقِ الرَّأْسِ وَ قَصَّ الْأَظْفَارِ فِي كُلِّ أُسْبُوعٍ لِئِيسِرَ الشَّعْرُ وَ الْأَظْفَارُ فِي النَّبَاتِ فَتَخْرُجَ الْأَلَامُو الْأَدَوَاءُ بِخُرُوجِهِمَا؛

بدان که دردها و بیماری های بدن، همراه با درآمدن موها از جایگاه خود و ناخن ها از انگشتان، از بدن بیرون می روند. از همین رو، انسان به نوره کشیدن، سرتراشیدن (کوتاه کردن) و کوتاه کردن ناخن ها در هر هفته، موظف شده است، تا موها و ناخن هارشد شتابان تری یابند و با درآمدن آنها، دردها و بیماری ها از تن بیرون بروند.

توحید مفضل، ص ۳۲

حدیث ۳۴۱

امام صادق علیه السلام :

أَقَلُّلِ مِنَ شُرْبِ الْمَاءِ فَإِنَّهُ يَمُدُّ كُلَّ دَاءٍ وَ اجْتَنِبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَبَدُنْكَ الدَّاءُ؛

کم آب بیاشامید، که زیاد آن هر مرضی را تقویت می کند و تا بدنتان تحمل دارد از مصرف دارو پرهیزید.

کافی، ج ۶، ص ۳۸۲، ح ۲

حدیث ۳۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَيُولِي لِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامِ مَرِيضٌ بَعْضُ مَوَالِيهِ فَخَرَجْنَا إِلَيْهِ نَعُوذُهُوَنَحْنُ عِدَّةٌ مِنْ مَوَالِي جَعْفَرَ فَاشْتَقَبَلْنَا جَعْفَرَ عَلَيْهِ السَّلَامِ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ فَقَالَ لَنَا أَيُنْتَرِيدُونَ؟ فَقُلْنَا: نُرِيدُ فُلَانًا نَعُوذُهُ فَقَالَ لَنَا: قِفُوا، فَوَقَفْنَا، فَقَالَ: مَعَ أَحَدِكُمْ تَفَاحَةٌ أَوْ سِفْرَجَلَةٌ أَوْ أُتْرَجَةٌ أَوْ لُغَقَةٌ مِنْ طِيبٍ أَوْ قِطْعَةٌ مِنْ عودٍ بُخُورٍ؟ فَقُلْنَا: مَا مَعَنَا شَيْءٌ مِنْهَا، فَقَالَ: أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْمَرِيضَ يَشْتَرِيحُ إِلَى كُلِّ مَا دَخَلَ بِهِ عَلَيْهِ؛

یکی از وابستگان امام صادق علیه السلام گوید: یک نفر از یاران حضرت بیمار شد و ما عده ایاز یاران امام برای عیادت او بیرون رفتیم. در راه با حضرت صادق علیه السلام و برو شدیم. از ما پرسیدند: کجا می روید؟ عرض کردیم به عیادت فلانی می رویم. فرمودند: بایستید. ما ایستادیم. حضرت فرمودند: آیا سیبی، بهی، تُرنجی، کمی عطر یا قطعه ای عود با یکی از شما هست؟ عرض کردیم: از این چیزها با خود نداریم. حضرت فرمودند: مگر نمی دانید که بیمار از این که چیزی برایش ببرند، آرامش می یابد.

کافی، ج ۳، ص ۱۱۸، ح ۳

حدیث ۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ لَا يُرْفَعُ لَهُمْ عَمَلٌ... وَ امْرَأَةٌ زَوْجُهَا عَلَيَّهَا سَاخِطٌ؛

سه نفرند که هیچ عملی از آنها پذیرفته نمی شود... و زنی، که شوهرش نسبت به او خشمگین باشد.

کافی، ج ۵، ص ۵۰۷، ح ۳

حدیث ۳۴۴

امام صادق علیه السلام:

لا- غنی بِالزَّوْجِ عَيْنِ ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ زَوْجَتِهِ وَهِيَ الْمُؤَافَقَةُ لِيَجْتَلِبَ بِهَا مُؤَافَقَتَهَا وَمَحَبَّتَهَا وَهَوَاهَا وَحُسْنَ خُلُقِهِ مَعَهَا وَاسْتِعْمَالُهَا سِمَاةً قَلْبِهَا بِالْهَيْئَةِ الْحَسَنَةِ فِي عَيْنِهَا وَتَوْسِيعَتِهِ عَلَيْهَا؛

شوهر در رابطه با همسرش از سه چیز بی نیاز نیست: سازگاری که با آن، سازگاری و محبت و عشق زن را به خود جلب کند و خوش اخلاقی با او و دلبری از او با آراستن خود برای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او.

تحف العقول، ص ۳۲۳

حدیث ۳۴۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى غَيُورٌ وَيُحِبُّ كُلَّ غَيُورٍ وَلِغَيْرَتِهِ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ ظَاهِرَهَا وَبَاطِنَهَا؛

خداوند تبارک و تعالی با غیرت است و هر با غیرتی را دوست دارد و از غیرتمندیهاست که زشتی ها را از پیدا و ناپیدا، حرام فرموده است.

کافی، ج ۵، ص ۵۳۵، ح ۱

حدیث ۳۴۶

امام صادق علیه السلام:

بُرِّوا آبَاءَكُمْ يَبْرِكُكُمْ ابْنَاؤُكُمْ وَعِفُّوا عَن نِّسَاءِ النَّاسِ تَعِفَّ نِسَاؤُكُمْ؛

به پدر و مادر خود نیکی کنید، تا فرزندانان به شما نیکی کنند و نسبت به زنان مردمپاکدامن باشید، تا زنانان پاکدامن باشند.

کافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵

حدیث ۳۴۷

امام صادق علیه السلام:

عَنْ أَبِي وَوَالِدِ الْحَنَاطِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «وَالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» فَقَالَ: الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صِيحْبَتَهُمَا وَلَا تُكَلِّفَهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئًا هُمَا يَخْتَاجَانِ إِلَيْهِ؛

ابی ولاد می گوید: معنای آیه «به پدر و مادران نیکی کنید» را از امام صادق علیه السلام پرسیدم، فرمودند: نیکی به پدر و مادر این

است که رفتار را با آنها نیکو کنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارند از تو بخواهند (یعنی قبل از درخواست آنان، نیازشان را برطرف کنی).

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۹، ح ۷۸

حدیث ۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

خَيْرُ الرِّجَالِ مِنَ أُمَّتِي الَّذِينَ لَا يَتَطَاوَلُونَ عَلَىٰ أَهْلِيهِمْ وَيَحْنُونَ عَلَيْهِمْ وَلَا يَظْلِمُونَهُمْ ؛

بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم ننمایند.

مکارم الاخلاق ، ص ۲۱۶

حدیث ۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

دِعَامَةُ الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ وَالْعَقْلُ مِنْهُ الْفِطْنَةُ وَالْفَهْمُ وَالْحِفْظُ وَالْعِلْمُ بِالْعَقْلِ يَكْمُلُ وَهُوَ دَلِيلُهُ وَمُبْصِرُهُ وَمِفْتَاحُ أَمْرِهِ فَإِذَا كَانَ تَأْيِيدُ عَقْلِهِ مِنَ النُّورِ كَانَعَالِمًا حَافِظًا ذَاكِرًا فَطِنًا فَهَمَّا فَعَلِمَ بِذَلِكَ كَيْفَ وَ لِمَ وَ حَيْثُ وَ عَرَفَ مَنْ نَصِيحَهُ وَ مَنْغَشَّهُ فَإِذَا عَرَفَ ذَلِكَ عَرَفَ مَجْرَاهُ وَ مَوْصُولَهُ وَ مَفْصُولَهُ وَ أَخْلَصَ الْوَحْدَانِيَّةَ لِلَّهِ وَالْإِقْرَارَ بِالطَّاعَةِ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ مُشْتَدِّرًا كَمَا لِمَا فَاتَ وَ وَارِدًا عَلَىٰ مَا هُوَ آتٍ يَعْرِفُ مَا هُوَ فِيهِ وَ لِأَيِّ شَيْءٍ هُوَ هَاهُنَا وَ مِنْ أَيْنَ يَأْتِيهِ وَ إِلَىٰ مَا هُوَ صَائِرٌ وَ ذَلِكَ كُلُّهُ مِنْتَأْيِيدِ الْعَقْلِ؛

ستون انسانیت، عقل است و از عقل، زیرکی، فهم، حفظ و دانش بر می خیزد. با عقل، انسان به کمال می رسد. عقل، راهنمای انسان، بینا کننده و کلید کارهای اوست. هر گاه عقل با نور یاری شود، دانا، حافظ، تیزهوش و فهیم می شود و بدین وسیله (پاسخ) چگونه، چرا و کجا را می فهمد و خیرخواه و دغلكار را می شناسد و هر گاه این را دانست، مسیر حرکت و خویش و بیگانه را می شناسد و در توحید و طاعت خداوند اخلاص می ورزد و چون چنین کرد، آنچه از دست رفته جبران می کند و بر آنچه در آینده می آید چنان وارد می شود که می داند در کجای آن است و برای چه منظوری در آنجاست. از کجا آمده و به کجا می رود. و این همه از پرتو تأیید عقل است.

کافی، ج ۱، ص ۲۵، ح ۲۳

حدیث ۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

لَا يُعَدُّ الْعَاقِلُ عَاقِلًا حَتَّىٰ يَسْتَكْمِلَ ثَلَاثًا: إِعْطَاءَ الْحَقِّ مِنْ نَفْسِهِ عَلَىٰ حَالِ الرِّضَا وَالْغَضَبِ وَأَنْ يَرْضَىٰ لِلنَّاسِ مَا يَرْضَىٰ لِنَفْسِهِ وَ اسْتِعْمَالَ الْحِلْمِ عِنْدَ الْعُتْرَةِ؛

عاقل، عاقل نیست مگر آن که سه صفت را در خود به کمال رساند: حق را در هنگام خشنودی و خشم ادا کند، آنچه را برای خود می پسندد، برای دیگران هم پسندد و هنگام خطای دیگران، بردبار باشد.

تحف العقول، ص ۳۱۸

حدیث ۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

الْخَيْرُ كُلُّهُ أَمَامَكَ وَإِنَّ الشَّرَّ كُلَّهُ أَمَامَكَ وَلَنْ تَرَى الْخَيْرَ وَالشَّرَّ إِلَّا بَعِيدَ الْأَخِرَةِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ الْخَيْرَ كُلَّهُ فِي الْجَنَّةِ وَالشَّرَّ كُلَّهُ فِي النَّارِ؛

همه خوبی ها و بدی ها در مقابل توست و هرگز خوبی و بدی واقعی را جز در آخرت نمی بینی، زیرا خداوند همه خوبی ها را در بهشت و همه بدی ها را در جهنم قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۰۶

حدیث ۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ عَبْدٍ أَسَرَ خَيْرًا فَذَهَبَتِ الْآيَاتُ أَبَدًا حَتَّى يُظْهِرَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا وَمَا مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ شَرًّا فَذَهَبَتِ الْآيَاتُ حَتَّى يُظْهِرَ اللَّهُ لَهُ شَرًّا؛

هر بنده ای که خیری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند خیری را از او آشکار می سازد و هر بنده ای شری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند شری را از او آشکار می گرداند.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۸۲، ح ۴

حدیث ۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

إِعْلَمِي أَنَّ الشَّابَّ الْحَسَنَ الْخُلُقِ مِفْتَاحٌ لِلْخَيْرِ مِغْلَاقٌ لِلشَّرِّ وَأَنَّ الشَّابَّ الشَّحِيحَ الْخُلُقِ مِغْلَاقٌ لِلْخَيْرِ مِفْتَاحٌ لِلشَّرِّ؛

آگاه باش که جوان خوش اخلاق، کلید خیر و قفل شر است و جوان بد اخلاق قفل خیر و کلید شر است.

امالی طوسی، ص ۳۰۲، ح ۵۹۸

حدیث ۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يَحْصِدُ غَبْطَةً وَمَنْ يَزْرَعُ شَرًّا يَحْصِدُ نَدَامَةً وَ لِكُلِّ زَارِعٍ مَا زَرَعَ؛

هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی درومی کند، هر کس هر چه بکارد، همان را برداشت می کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹

حدیث ۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

الْمَرْأَةُ تَحِيضٌ، يَحْرُمُ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَأْتِيَهَا لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ»؛

زنی که در عادت ماهیانه (حیض) است بر شوهرش آمیزش با او حرام است به دلیل این گفته خداوند متعال: «به زنان حائض نزدیک نشوید تا زمانی که پاک گردند».

وسائل الشیعه ، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۹

حدیث ۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَكَلَ سَفْرَجَلَةً عَلَى الرَّيْقِ طَابَ مَاؤُهُ وَحَسَنَ وَلَدُهُ ؛

هر کس ناشتا یک به بخورد ، نطفه اش پاکیزه می شود و فرزندش نیکو می گردد .

کافی ، ج ۶، ص ۳۵۷، ح ۳

حدیث ۳۵۷

امام صادق علیه السلام :

الرَّضَاعُ وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ شَهْرًا، فَمَا نَقَصَ فَهُوَ جَوْرٌ عَلَي الصَّبِيِّ ؛

شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ظلم بر کودک است .

کافی ، ج ۶، ص ۴۰، ح ۳

حدیث ۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

الْبُنُونَ نَعِيمٌ وَالْبَنَاتُ حَسَنَاتٌ وَاللَّهُ يُسْأَلُ عَنِ النَّعِيمِ ، وَيُتْبَعُ عَلَى الْحَسَنَاتِ ؛

پسران، نعمت اند و دختران خوبی. خداوند ، از نعمت ها سؤال می کند و به خوبی ها پاداش می دهد .

کافی ، ج ۶، ص ۷، ح ۱۲

حدیث ۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لَشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَا ذَلِكَ ؛

بدون تردید ، خداوند بر بنده خود به خاطر شدت محبت به فرزندش ، رحم می کند .

کافی ، ج ۶ ، ص ۵۰ ، ح ۵

حدیث ۳۶۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا تُقْبَلُهَا وَالْغُلَامُ لَا يُقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا جَاوَزَ سَبْعَ سِنِينَ ؛

چون دختر [نامحرم] شش ساله شد ، او را مبوس و پسر نیز چون از هفت سالگی گذشت ، زن [نامحرم] را نبوسد .

مکارم الأخلاق ، ج ۱ ، ص ۴۷۹ ، ح ۱۶۵۹

حدیث ۳۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اسْتَخَارَ اللَّهَ رَاضِيًا بِمَا صَنَعَ اللَّهُ لَهُ خَارَ اللَّهُ لَهُ حَتْمًا ؛

هر کس از خدا خیر بخواهد و به آنچه خدا خواسته راضی باشد ، خداوند حتما برای او خیر خواهد خواست .

کافی ، ج ۸ ، ص ۲۴۱ ، ح ۳۳۰

حدیث ۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةً وَاحِدَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ وَمَنْ قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ ؛

خداوند از هر کس یک نماز و یا یک کار نیک را قبول کند ، عذابش نمی نماید .

کافی ، ج ۳ ، ص ۲۶۶ ، ح ۱۱

حدیث ۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ ، فَإِنَّكُمْ لَا تَقْرَبُونَ إِلَى اللَّهِ بِمِثْلِهِ ، وَلَا تَتْرَكُوا صَغِيرَةً لِصَغَرِهَا أَنْ تَدْعُوا بِهَا ، إِنَّ صَاحِبَ الصَّغَارِ هُوَ صَاحِبُ الْكِبَارِ ؛

شما را سفارش می کنم به دعا کردن ، زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیک نمی شوید . و دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را ،

به خاطر کوچک بودنش رها نکنید ، زیرا حاجت‌های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت‌های بزرگ به دست اوست .

کافی ، ج ۲ ، ص ۴۶۷ ، ح ۶

حدیث ۳۶۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فِيمَا أَمَرَهُ ثُمَّ دَعَاهُ مِنْ جِهَتِهِ الدُّعَاءِ أَجَابَهُ، قُلْتُ: وَمَا جِهَتُهُ الدُّعَاءِ قَالَ: تَبِيدَ فَتَحَمِيدُ اللَّهِ وَتَذُكْرُ نِعْمَتِهِ عِنْدَكَ ثُمَّ تَشْكُرُهُ ثُمَّ تُصَلِّيَ عَلَيَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثُمَّ تَذُكْرُ ذُنُوبَكَ فَتَقَرُّ بِهَا ثُمَّ تَسْتَعِيدُ مِنْهَا فَهَذَا جِهَتُهُ الدُّعَاءِ؛

هر کس اوامر خداوند را اطاعت کند سپس او را از جهت دعا بخواند، اجابتش می‌کند. پرسیدند: جهت دعا چیست؟ فرمودند: با حمد الهی آغاز و نعمت‌های او را یاد و او را شکر می‌کنی، سپس بر پیامبر صلی الله علیه و آله درود می‌فرستی و گناهانت را یاد و به آنها اعتراف می‌نمایی، آنگاه از آنها (به خدا) پناه می‌بری؛ جهت دعا این است.

کافی، ج ۲، ص ۴۸۶

حدیث ۳۶۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِمَّا يُزِينُ الْإِسْلَامَ الْأَخْلَاقَ الْحَسَنَةَ فِيمَا بَيْنَ النَّاسِ؛
خوش اخلاقی در بین مردم، زینت اسلام است.

مشکاة الأنوار، ص ۴۲۲

حدیث ۳۶۶

امام صادق علیه السلام :

أَلَا أُحَدِّثُكَ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ؟ الصَّفْحُ عَنِ النَّاسِ وَمُؤَاسَاةُ الرَّجُلِ أَخَاهُ فِي مَالِهِ وَذِكْرُ اللَّهِ كَثِيرًا؛
آیا به شما بگویم که مکارم اخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۲

حدیث ۳۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحْسَنَ خُلُقَهُ أَحَبَّهُ الْأَخْيَارُ وَجَانَبَهُ الْفُجَّارُ؛
انسان خوش اخلاق، از دوستی مردمان خوب برخوردار است و از تعرض آدم‌های نابکار در امان است.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۴۹

حدیث ۳۶۸

امام صادق علیه السلام:

وَقَدْ سُئِلَ عَنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ: أَلْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَصِلَةُ مَنْ قَطَعَكَوَإِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَكَ وَقَوْلُ الْحَقِّ وَ لَوْ عَلَى نَفْسِكَ؛

درباره مکارم اخلاق سؤال شد، فرمودند: گذشت از کسی که به تو ظلم کرده، رابطه با کسی که با تو قطع رابطه کرده، عطا به آن کس که از تو دریغ داشته است و گفتن حق اگرچه بر ضد خودت باشد.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۱

حدیث ۳۶۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْبَعَ عِلَامَاتٍ: وَجْهٌ مُبْسِطٌ وَ لِسَانٌ لَطِيفٌ وَ قَلْبٌ رَحِيمٌ وَ يَدٌ مُعْطِيَةٌ؛

بهشتی ها چهار نشانه دارند: روی گشاده، زبان نرم، دل مهربان و دست دهنده.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱

حدیث ۳۷۰

امام صادق علیه السلام:

لَا عَيْشَ أَهْنًا مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ؛

هیچ زندگی گواراتر از اخلاق و رفتار پسندیده نیست.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۵۹

حدیث ۳۷۱

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: يَا بَنِي إِبْرَاهِيمَ وَالصَّبْرَ وَ سَوْءَ الْخُلُقِ وَ قَلَّةَ الصَّبْرِ فَلَا- يَسْتَقِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ وَ أَلْزَمَ نَفْسَكَ التُّوَدَةَ فِي أُمُورِكَ وَ صَبْرٌ عَلِيمٌ وَ نَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسَكَ وَ حَسِّنْ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ؛

لقمان به فرزندش فرمود: فرزندم! از بی حوصلگی و بد اخلاقی و بی تابی دوری کن که هیچ دوستی تحمل این خصلت ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار، در تحمل زحمتبرادران صبور و با همه مردم خوش اخلاق باش.

قصص الأنبياء، ص ۱۹۸، ح ۲۴۵

حدیث ۳۷۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَصَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ، فَأَمْتَحِنُوا أَنْفُسَكُمْ، فَإِنْ كَانَتْ فِيكُمْ فَأَخِيذُوا اللَّهَ

عَزَّوَجَلَّ وَارْغَبُوا إِلَيْهِ فِي الزِّيَادَةِ مِنْهَا. فَذَكَرَهَا عَشْرَةً: الْبَقِيَّةُ وَالْقَنَاعَةُ وَالصَّبْرُ وَالشُّكْرُ وَالْحِلْمُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءُ وَالْغَيْرَةُ وَالشَّجَاعَةُ وَالْمُرُوَّةُ؛

خدای تبارک و تعالی، رسول خدا صلی الله علیه و آله را به مکارم اخلاق، مخصوص گردانید. پس شمانیز خود را بیازمایید، اگر این صفات در شما بود خدای عزوجل را سپاس گوئید و از خدا این مکارم را بیشتر بخواهید. سپس آن ده صفت را برشمردند: یقین، قناعت، صبر، شکر، بردباری، خوش اخلاقی، بخشندگی، غیرت، شجاعت و جوانمردی.

امالی صدوق، ص ۲۹۰

حدیث ۳۷۳

امام صادق علیه السلام:

إِيَّاكَ وَحَصَلْتَيْنِ: الضَّجْرَ وَالْكَسَلَ، فَإِنَّكَ إِنْ ضَجِرْتَ لَمْ تَصْبِرْ عَلَى حَقٍّ وَإِنْ كَسَلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقًّا؛

از دو خصلت پرهیز: بی حوصلگی و تنبلی، زیرا اگر کم حوصله باشی بر حق شکست می‌خوردی و اگر سست و تنبل باشی حقی را ادا نکنی.

امالی صدوق، ص ۶۳۶

حدیث ۳۷۴

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا زَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا وَفَقَّهَهُ فِي الدِّينِ وَبَصَّرَهُ بِمُحِبِّهَا وَمَنْ أَوْتِيَهُنَّ فَقَدْ أُوْتِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد، او را بی رغبت به دنیا، آگاه در دین و دانای به محبش می گرداند؛ به چنین کسی خیر دنیا و آخرت داده شده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۳۰

حدیث ۳۷۵

امام صادق علیه السلام:

لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ لَا يَتَّقِي مَلَامَةَ الْعُلَمَاءِ وَذَمِّهِمْ أَنْ يُرْجَى لَهُ خَيْرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

کسی که از سرزنش و نکوهش علما پروا نمی کند، نمی توان به خیر دنیا و آخرت او امید داشت.

تحف العقول، ص ۳۶۴

حدیث ۳۷۶

امام صادق علیه السلام:

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ فَقَدْ أَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنَ النَّارِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَصَابَ الْخَيْرَ كُلَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، خود را به خواست خداوند از آتش حفظ کرده و به همه خیر دنیا و آخرت دست یافته است.

بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۲۸۶، ح ۱

حدیث ۳۷۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَرَادَ الْحَدِيثَ لِمَنْفَعَةِ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ، وَمَنْ أَرَادَ بِهِ خَيْرَ الْآخِرَةِ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس حدیث را برای بهره دنیا بخواند، در آخرت بهره ای نخواهد داشت و هر کس برای خیر آخرت بخواند، خداوند به او خیر دنیا و آخرت عطا فرماید.

کافی، ج ۱، ص ۴۶

حدیث ۳۷۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَرَأَهَا يَعْنِي سُورَةَ الْفَاتِحَةِ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَقَالَ إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ مُقَطَّعٌ فِي هَذِهِ السُّورَةِ؛

هر کس سوره فاتحه را بخواند خداوند خیر دنیا و آخرت را به روی او می‌گشاید. اسماعظم خداوند در این سوره بخش بخش گردیده است.

مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۳۳۰

حدیث ۳۷۹

امام صادق علیه السلام:

فَإِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَقْرَعَ عَيْنَكَ وَتَنَالَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَاقْطَعْ الطَّمَعِمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَعُدَّ نَفْسَكَ فِي الْمَوْتَى وَلَا تُحَدِّثْ لِنَفْسِكَ أَنَّكَ فَوْقَ أَحَدٍ مِمَّا لِنَاسٍ وَأَخْزَنْ لِسَانَكَ كَمَا تَخْزُنُ مَالَكَ؛

اگر می‌خواهی دیدگان تو روشن شود و به خیر دنیا و آخرت دست یابی، طمع خود را از آنچه در دست مردم است قطع کن و خود را از میرندگان بشمار و گمان نکن که از کسی بهتری و زبان خود را نگه دار همان گونه که مال خود را نگه می‌داری.

بحار الأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۶، ح ۸

حدیث ۳۸۰

امام صادق علیه السلام:

إِبْنُ أَبِي يَعْفُورَ: رَأَيْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ضَيْفًا، فَقَامَ يَوْمًا فَيَبْعُضُ الْحَوَائِجِ، فَتَهَاةٌ عَنْ ذَلِكَ، وَقَامَ بِنَفْسِهِ إِلَى تِلْكَ الْحَاجَةِ، وَ

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُسْتَخْدَمَ الضَّيْفُ؛

ابن ابی یعفور: در خانه امام صادق علیه السلام میهمانی را دیدم که روزی برای انجام کاری برخاست. حضرت او را از آن کار منع کردند و شخصا آن کار را انجام دادند و فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله از به کار گرفتن میهمان، نهی فرموده است.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۱

حدیث ۳۸۱

امام صادق علیه السلام:

صِلَّةُ الْأَرْحَامِ تُزَكِّي الْأَعْمَالَ وَتُنْمِي الْأَمْوَالَ وَتَدْفَعُ الْبُلُوَى وَتُسِّرُّ الْحِسَابَ وَتُنْسِي فِي الْأَجْلِ؛

صله رحم، اعمال را پاکیزه، اموال را بسیار، بلا را برطرف و حساب (قیامت) را آسان می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۳

حدیث ۳۸۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ صِلَّةَ الرَّحِمِ وَالْبِرَّ لِيَهْوَنَانَ الْحِسَابَ وَيَعْصِمَانِ مِنَ الذُّنُوبِ؛

صله رحم و نیکی، حساب (قیامت) را آسان و از گناهان جلوگیری می کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۱

حدیث ۳۸۳

امام صادق علیه السلام:

صِلَّةُ الْأَرْحَامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَتُسَمِّحُ الْكَفَّ وَتُطِيبُ النَّفْسَ وَتَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَتُنْسِي فِي الْأَجْلِ؛

صله رحم، انسان را خوش اخلاق، با سخاوت و پاکیزه جان می نماید و روزی را زیاد می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۶

حدیث ۳۸۴

امام صادق علیه السلام:

أَفْضَلُ مَا يُوَصَّلُ بِهِ الرَّحِمُ كَفُّ الْأَذَى عَنْهَا؛

بهترین صله رحم، خودداری از آزار و اذیت خویشاوندان است.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۸۸، ح ۱

حدیث ۳۸۵

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَتَاكَ أَخُوكَ فَأْتِهِ بِمَا عِنْدَكَ وَإِذَا دَعَاكَ فَتَكَلَّفْ لَهُ؛

هرگاه برادرت ناخوانده بر تو وارد شد، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور و هرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او خودت را به زحمت بینداز.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۰، ح ۱۳۸

حدیث ۳۸۶

امام صادق علیه السلام :

صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَبَرُّوا بِأَخْوَانِكُمْ وَلَوْ بِحُسْنِ السَّلَامِ وَرَدَّ الْجَوَابِ؛

صله رحم نمایید و به برادران (دینی) خود نیکی کنید، هر چند با سلام کردن خوب و یا جواب سلام خوب باشد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۱

حدیث ۳۸۷

امام صادق علیه السلام :

صَلِّهِ الرَّحِمِ تَعْمُرُ الدِّيَارَ وَتَزِيدُ فِي الْأَعْمَارِ وَإِنْ كَانَ أَهْلُهَا غَيْرَ أَخِيَارٍ؛

صله رحم، خانه‌ها را آباد و عمرها را طولانی می‌کند، هر چند صله رحم کنندگان مردمان خوبی نباشند.

امالی طوسی، ص ۴۸۱، ح ۱۸

حدیث ۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلَا يَسْتَبِعَنَّ وَلَدَهُ فَإِنَّهُ إِنْ فَعَلَ ذَلِكَ، كَانَتْ حَرَامًا وَدَخَلَ غَاصِبًا؛

هرگاه یکی از شما به میهمانی دعوت شد، فرزندش را به دنبال خود راه نیندازد که اگر چنین کند، کار حرامی کرده و غاصبانه وارد خانه میزبان شده است.

کافی، ج ۶، ص ۲۷۰، ح ۱

حدیث ۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ الْأَمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: «اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ» قَالَ: يُطَاعُ فَلَا يُعْصَى، وَ يُذَكَّرُ فَلَا يُنْسَى، وَ يُشَكَّرُ فَلَا يُكْفَرُ؛

از امام صادق علیه السلام درباره آیه «تقوا الله حق تقواته» قال: «يطاع فلا يعصى، و يذكر فلا ينسى، و يشكر فلا يكفر؛»
 نافرمانی نشود، یاد شود و فراموش نشود و شکرگزاری گردد و کفران نگردد.

معانی الأخبار، ص ۲۴۰

حدیث ۳۹۰

امام صادق علیه السلام:

إِتَّقِ اللَّهَ حَيْثُ كُنْتَ فَإِنَّكَ لَا تَشْتَوِحُّ؛

در هر حال که هستی تقوای الهی پیشه کن تا هرگز احساس هراس و وحشت نکنی.

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۱۴۷

حدیث ۳۹۱

امام صادق علیه السلام:

الْأَناسُ مَأْمُورُونَ وَ مَنْهَيُونَ وَ مَنْ كَانَ لَهُ عَذْرٌ، عَذَرَهُ اللَّهُ؛

مردم به اموری امر و نهی شده اند، ولی هر کس (در انجام دادن آنها) عذری داشته باشد، خداوند عذرش را می پذیرد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۴۵، ح ۲۴۲

حدیث ۳۹۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ رِضَا النَّاسِ لَا يُمْلِكُكَ وَ أَلْسِنَتُهُمْ لَا تُضَبُّطُ وَ كَيْفَ تَسْلَمُونَ مِمَّا لَمْ يَسْلَمْ مِنْهُ أَنْبِيَاءُ اللَّهِ وَ رُسُلُهُ وَ حُجِّجَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ...؛

همانا خشنودی مردم را نتوان به دست آورد و جلو زبان هایشان را نتوان گرفت، چگونه در امان مانید از چیزی (زبان مردم) که پیامبران و فرستادگان و حجت های خدا علیهم السلام از آن در امان نماندند...؟

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲، ح ۴

حدیث ۳۹۳

امام صادق علیه السلام:

الْأَناسُ سَوَاءٌ كَأَسْنَانِ الْمَشْطِ وَ الْمَرْءُ كَثِيرٌ بِأَخِيهِ؛

مردم، همانند دندانه های شانه با هم برابرند و انسان با برادرش پر تعداد (و پرتوان) می گردد.

تحف العقول، ص ۳۶۸

حدیث ۳۹۴

امام صادق علیه السلام :
الْأَناسُ إِذَا صَلَّحُوا، كَفُّوا عَن تَتَبِعِ عِيُوبِهِمْ؛
مردم، هنگامی که درستکار شوند، از عیب جوئی یکدیگر دست می‌کشند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۱، ح ۵۸۶۲

حدیث ۳۹۵

امام صادق علیه السلام :
الْأَناسُ رَجُلَانِ: مُبْتَلَىٍّ وَمُعَافَىٍّ، فَارْحَمُوا الْمُبْتَلَىَّ وَاحْمَدُوا اللَّهَ عَلَى الْعَافِيَّةِ؛
مردم دو دسته اند: گرفتار و سلامت؛ پس به گرفتاران ترحم نمایید و خدا را بر سلامتی سپاس گوید.

تحف العقول، ص ۳۰۵

حدیث ۳۹۶

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ النَّاسَ يَعْْبُدُونَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ: فَطَبَقَهُ يَعْْبُدُونَهُ رَغْبَةً فِي ثَوَابِهِ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْخُرَّصَاءِ وَهُوَ الطَّمَعُ وَآخَرُونَ يَعْْبُدُونَهُ فَرَقًا مِنَ النَّارِ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ وَهِيَ الرَّهْبَةُ وَلِكُنِّي أَعْبُدُهُ حُبًّا لَهُ عَزَّوَجَلَّ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْكِرَامِ وَهُوَ الْأَمْنُ...؛
عبادت کنندگان خداوند سه گروهند: گروهی او را برای پاداش عبادت می‌کنند، کهطمعکارانه است و اینان حریصند. گروهی او را از ترس جهنم عبادت می‌کنند که اینعبادت بردگان و از روی ترس است. ولی من خداوند را از روی محبت عبادت می‌کنم کهچنین عبادتی مایه امنیت و آرامش و عبادت کریمان است.

خصال، ص ۱۸۸، ح ۲۵۹

حدیث ۳۹۷

امام صادق علیه السلام :
الْعِلْمُ مَقْرُونٌ إِلَى الْعَمَلِ ، فَمَنْ عَمِلَ عَمِلَ ، وَمَنْ عَمِلَ عِلْمَ ، وَالْعِلْمُ يَهْتَفُ بِالْعَمَلِ فَإِنْ أَجَابَهُ وَإِلَّا ارْتَحَلَ عَنْهُ؛
دانش، با عمل همراه است ، پس هر که دانست ، عمل کرد و هر که عمل کرد ، دانست و دانش ، به عمل فرا می‌خواند . پس اگر او را اجابت کرد ، چه بهتر و گرنه از او جدا می‌گردد .

کافی، ج ۱، ص ۴۴، ح ۲

حدیث ۳۹۸

امام صادق علیه السلام:

وَالْمُنْعَلَمُ يَخْتِاجُ إِلَى رَغْبَةٍ وَارَادَةٍ وَفَرَاغٍ وَتُسْكٍ وَخَشْيَةٍ وَحِفْظٍ حَزْمٍ؛

دانش اندوز به شوق، اراده، فراغت، عبادت، ترس از خدا، مراقبت و آینده نگری نیاز دارد.

مصباح الشریعه، ص ۱۵

حدیث ۳۹۹

امام صادق علیه السلام:

لَا تَدَعُ زِيَارَةَ الْحَسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَرُؤْيَا أَصْحَابِكَ بِذَلِكَ، يَمُدُّ اللَّهُ فِعْمَرَكَ وَيَزِيدُ اللَّهُ فِي رِزْقِكَ وَيُحْيِيكَ اللَّهُ سَعِيدًا وَلَا تَمُوتُ إِلَّا سَعِيدًا وَيَكْتُبُكَ سَعِيدًا؛

زیارت امام حسین علیه السلام را رها نکن و دوستان خود را هم به آن سفارش کن، که در اینصورت، خداوند عمرت را طولانی و روزی ات را زیاد می کند و زندگی ات را همراه باسعادت می کند و جز سعادت مند نمی میری و نام تو را در شمار سعادت مندان، ثبت می کند.

کامل الزیارات، ص ۲۸۶

حدیث ۴۰۰

امام صادق علیه السلام:

مَنْ حَسَنَ بَرْهُ بِأَهْلِهِ زَادَ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ؛

هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، خداوند بر عمرش می افزاید.

کافی، ج ۸، ص ۲۱۹، ح ۲۶۹

از ۶۰۰ تا ۴۰۱

حدیث ۴۰۱

امام صادق علیه السلام:

إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ يَزِيدَ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ فَسِرَّ أَبَوَيْكَ؛

اگر دوست داری که خداوند عمرت را زیاد کند، پدر و مادرت را شاد کن.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۸۱، ح ۸۴

حدیث ۴۰۲

امام صادق علیه السلام:
تَجَنَّبُوا الْبَوَائِقَ يُمَدَّ لَكُمْ فِي الْأَعْمَارِ؛
از فتنه ها و بدی ها کناره بگیرید، تا عمرتان طولانی شود.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۴۰، ح ۹۰

حدیث ۴۰۳

امام صادق علیه السلام:
إِعْسَلُوا أَيْدِيَكُمْ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ فَإِنَّهُ يَنْفِي الْفَقْرَ وَيَزِيدُ فِي الْعُمْرِ؛
دست هایتان را قبل و بعد از غذا خوردن بشویید، که فقر را می برد و بر عمر می افزاید.

محاسن، ج ۲، ص ۲۰۲، ح ۱۵۹۴

حدیث ۴۰۴

امام صادق علیه السلام:
ثَلَاثَةٌ أَنْ يَغْلُمَهُنَّ الْمُؤْمِنُ كَانَتْ زِيَادَةً فِي عُمْرِهِ وَبَقَاءَ النِّعْمَةِ عَلَيْهِ: تَطْوِيلُهُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ فِي صَلَاتِهِ وَتَطْوِيلُهُ لِجُلُوسِهِ عَلَى طَعَامِهِ
إِذَا أَطْعَمَ عَلِيمَانِدَّتِهِ وَاصْطِنَاعَهُ الْمَعْرُوفَ إِلَى أَهْلِهِ؛
سه چیز است که اگر مؤمن از آنها مطلع شود، باعث طول عمر و دوام بهره مندی او از نعمت ها می شود: طول دادن رکوع و سجده،
زیاد نشستن بر سر سفره ای که در آندیگران را اطعام می کند و خوش رفتاری اش با خانواده.

کافی، ج ۴، ص ۴۹، ح ۱۵

حدیث ۴۰۵

امام صادق علیه السلام:
مَا نَعَلَّمُ شَيْئًا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا صَلَاةَ الرَّحِمِ، حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ يَكُونُ أَجَلُهُ ثَلَاثَ سِنِينَ فَيَكُونُ وَصُولًا لِلرَّحِمِ فَيَزِيدُ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ ثَلَاثِينَ سَنَةً
فَيَجْعَلُهَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ سَنَةً، وَيَكُونُ أَجَلُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ سَنَةً فَيَكُونُ قَاطِعًا لِلرَّحِمِ، فَيَنْقُصُهُ اللَّهُ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَيَجْعَلُ أَجَلَهُ إِلَى ثَلَاثِ سِنِينَ؛
ما، غیر از صله رحم، چیزی نمی شناسیم که بر عمر بیفزاید، تا آن جا که گاهی عمر کسی سه سال است، و وقتی که اهل صله رحم
می شود، خداوند هم سی سال بر عمرش می افزاید و آن را سی و سه سال می کند و گاهی عمر کسی سی و سه سال است و قطع
رحم می کند و خداوند هم سی سال از عمر او می کاهد و عمرش را به سه سال، کاهش می دهد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۲، ح ۱۷

حدیث ۴۰۶

امام صادق علیه السلام:

مَنْ رَجَعَ مِنْ مَكَّةَ وَهُوَ يَتَوَى الْحَجَّ مِنْ قَابِلِ زَيْدٍ فِي عُمْرِهِ؛

هر کس از مکه برگردد و تصمیم داشته باشد که سال بعد هم به حج برود، بر عمرش افزوده می شود.

کافی، ج ۴، ص ۲۸۱، ح ۳

حدیث ۴۰۷

امام صادق علیه السلام:

الذُّنُوبُ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعِيمَ الْبُغْيَ وَالذُّنُوبُ الَّتِي تَوْرَثُ النَّدَمَ الْقَتْلُ الَّتِي تُنْزِلُ النَّقَمَ الظُّلْمَ وَالَّتِي تَهْدِيكَ السُّتُورَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَالَّتِي تَحْسِبُ الرِّزْقَ الزَّانَا وَالَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ وَالَّتِي تَزِدُّ الدُّعَاءَ وَتُظْلِمُ الْهَوَاءَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ؛

گناهی که نعمت ها را تغییر می دهد، تجاوز به حقوق دیگران است. گناهی که پشیمانی می آورد، قتل است. گناهی که گرفتاری ایجاد می کند، ظلم است. گناهی که آبرو می برد، شرابخواری است. گناهی که جلوی روزی را می گیرد، زناست. گناهی که مهرگ را شتاب می بخشد، قطع رابطه با خویشان است. گناهی که مانع استجابت دعای شود و زندگی را تیره و تار می کند، نافرمانی از پدر مادر است.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۸۴

حدیث ۴۰۸

امام صادق علیه السلام:

أَرْبَعَةٌ تَهْرَمُ قَبْلَ أَوَانِ الْهَرَمِ: أَكْلُ الْقَدِيدِ وَالْقُعُودُ عَلَى النَّدَاوَةِ وَالصُّعُودُ فِي الدَّرَجِ وَمُجَامَعَةُ الْعَجُوزِ؛

چهار چیز، انسان را پیش از فرا رسیدن هنگام پیری، پیر می کند: خوردن گوشت خشکیده، نشستن بر جای مرطوب، بالا رفتن از پله و آمیزش با پیر زنان.

تحف العقول، ص ۳۱۷

حدیث ۴۰۹

امام صادق علیه السلام:

الْبِرُّ وَحُسْنُ الْخُلُقِ يَعْمُرَانِ الدِّيَارَ وَيَزِيدَانِ فِي الْأَعْمَارِ؛

نیکوکاری و خوش اخلاقی، خانه ها را آباد و عمرها را طولانی می کنند.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۰، ح ۸

حدیث ۴۱۰

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ يَخْتِاجُ النَّاسُ طُرًّا إِلَيْهَا: الْأَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص ۳۲۰

حدیث ۴۱۱

امام صادق علیه السلام:

الْعَدْلُ أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ وَاللِّينُ مِنَ الزُّبْدِ وَأَطْيَبُ رِيحًا مِنَ الْمِسْكِ؛

عدالت از عسل شیرین تر، از کره نرم تر و از مشک خوشبو تر است.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۷، ح ۱۵

حدیث ۴۱۲

امام صادق علیه السلام:

النَّاسُ يَسْتَعْنُونَ إِذَا عُدِلَ بَيْنَهُمْ وَتُنَزَّلُ السَّمَاءُ رِزْقَهَا وَتُخْرِجُ الْأَرْضُ بِرَكَّتِهَا بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى؛

هنگامی که در میان مردم عدالت برقرار شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال آسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث ۴۱۳

امام صادق علیه السلام:

لَمْ يَبْعَثِ اللَّهُ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا بِالْبِرِّ وَالْعَدْلِ؛

خداوند هیچ پیامبری را جز به نیکی و عدالت بر نینگیخت.

بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۲۹۲

حدیث ۴۱۴

امام صادق علیه السلام:

دِرْهَمٌ رَبَا أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ سَبْعِينَ زَنْبِيَةً بِذَاتِ مَحْرَمٍ فِي بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ؛
یک درهم ربا نزد خداوند سنگین تر است از هفتاد بار زنا کردن با محارم در خانه خدا.

نورالثقلین، ج ۱، ص ۲۹۵، ح ۱۱۷۷

حدیث ۴۱۵

امام صادق علیه السلام:
أَكَلَ الرَّبَا لَا يَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَتَخَبَّطَهُ الشَّيْطَانُ؛
ربا خوار از دنیا نرود، تا آن که شیطان دیوانه اش کند.

بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۲۰، ح ۳۰

حدیث ۴۱۶

امام صادق علیه السلام:
إِنَّهُ لَوْ كَانَ الرَّبَا حَلَالًا لَتَرَكَ النَّاسُ التَّجَارَاتِ وَمَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ فَحَرَّمَ اللَّهُ الرَّبَا لِيَفِرَّ النَّاسُ مِنَ الْحَرَامِ إِلَى الْحَلَالِ وَإِلَى التَّجَارَاتِ وَ
إِلَى الْبَيْعِ وَالشَّرَاءِ فَيَبْقَى ذَلِكَ بَيْنَهُمْ فِي الْقَرْضِ؛
براستی، اگر ربا حلال بود، مردم تجارت و تلاش برای معاش را رها می کردند. به همین دلیل خداوند ربا را حرام کرد تا مردم از
حرام به حلال و تجارت و خرید و فروش رویاورند و به یکدیگر قرض بدهند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۷، ح ۴۹۳۷

حدیث ۴۱۷

امام صادق علیه السلام:
لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: (يَمْحَقُ اللَّهُ الرَّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ) وَقَدْ أَرَى مَنْ يَأْكُلُ الرَّبَا يَزُبُّ مَالَهُ؟ - : فَأَيُّ مَحَقٍ أَمْحَقٌ مِنْ دِرْهَمِ رَبَا
يَمْحَقُ الدِّينَ فَإِنْ تَابَ مِنْهُ ذَهَبَ مَالُهُ وَأَفْتَقَرُ؛
مردی از امام صادق علیه السلام درباره آیه «خداوند ربا را نابود می کند و صدقات را افزایش می دهد» سؤال کرد و گفت: گاه
کسی را می بینم که ربا می خورد و با این حال ثروتش زیاد می شود؟ حضرت فرمودند: کدام نابودی، نابود کننده تر از یک درهم
ربا که دین را نابود می کند. که اگر توبه هم کند ثروتش از دست می رود و فقیر می شود.

تهذیب الاحکام، ج ۷، ص ۱۹، ح ۸۳

حدیث ۴۱۸

امام صادق علیه السلام:

لَا نَأْخُذُ بِمِثْلِهِ؛
مالی را قرض بدهم، بیشتر دوست دارم تا آن را ببخشم.

بحارالانور، ج ۱۰۳، ص ۱۳۹، ح ۵

حدیث ۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

عَنْ أَبِي مُوسَى، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ يَسْتَتَفِرُّ الرِّجُلُ وَيَحِجُّ؟ قَالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: يَسْتَتَفِرُّ وَيَتَزَوَّجُ؟ قَالَ: نَعَمْ، إِنَّهُ يَنْتَظِرُ رِزْقَ اللَّهِ غُدْوَةً وَعَشِيَّةً؛

ابو موسی می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، آیا مرد، می تواند قرض بگیرد و حج برود؟ فرمودند: بله، عرض کردم: آیا می تواند قرض بگیرد و ازدواج کند؟ فرمودند: بله، قرض کند و ازدواج نماید و شب و روز منتظر روزی خدا باشد.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۸۲، ح ۱

حدیث ۴۲۰

امام صادق علیه السلام :

... فَإِنْ أَعْطَاهُ أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَهُ مِنْ شَرْطٍ بَيْنَهُمَا فَهُوَ مُبَاحٌ لَهُ، وَ لَيْسَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ ثَوَابٌ فِيمَا أَقْرَضَهُ؛

اگر قرض گیرنده بدون قرار قبلی، سودی به قرض دهنده بدهد مباح است، ولی آنقرض دهنده پاداشی از خدا نخواهد گرفت.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۵۷، ح ۱

حدیث ۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ: قُلْتُ: أَكَلُ الرِّبَا بَعْدَ الْبَيْئَةِ؟ قَالَ: يُؤَدَّبُ فَإِنْ عَادَ دَبَّ فَإِنْ عَادَ قُتِلَ؛

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: حکم رباخوار بعد از روشن بودن حکم ربا برای وی چیست؟ حضرت فرمودند: تأدیب می شود و اگر (برای بار دوم) ربا گرفت باز تأدیمی شود و (برای بار سوم) اگر ربا گرفت، کشته می شود.

کافی، ج ۷، ص ۲۴۲، ح ۹

حدیث ۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَوْ أَنَّ رَجُلًا وَرَثَ مِنْ أَبِيهِ مَالًا وَ قَدْ عَرَفَ أَنَّ فِي ذَلِكَ الْمَالِ رِبَا وَلَكِنْ قَدِ اخْتَلَطَ فِي التِّجَارَةِ بِغَيْرِهِ حَلَالٍ كَانَ حَلَالًا طَيِّبًا فَلْيَأْكُلْهُ وَ إِنْ عَرَفَ مِنْهُ شَيْئًا إِنَّهُ رِبَا فَلْيَأْخُذْ رَأْسَ مَالِهِ وَلْيُرِدَّ الرِّبَا؛

اگر کسی از پدرش مالی به ارث ببرد و بداند که در آن مال ربا وجود دارد، ولی مالربوی با مال های دیگر مخلوط شده، آن مال برای او حلال و پاکیزه است و می تواند از آن استفاده کند، و اگر به ربوی بودن مقدار مشخصی از آن یقین دارد باید اصل مال را برایش بردارد و مال ربوی را به صاحبش رد نماید.

کافی، ج ۵، ص ۱۴۵، ح ۴

حدیث ۴۲۳

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْمُنَافِقَ لَا يَرَعِبُ فِيمَا قَدْ سَعِدَ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَالسَّعِيدُ يَتَّعِظُ بِمَوْعِظَةِ التَّقْوَىٰ وَإِنْ كَانَ يُرَادُ بِالْمَوْعِظَةِ غَيْرُهُ؛

منافق به آنچه مؤمنان بواسطه آن خوشبخت می شوند، میلی ندارد، ولی خوشبختسفرارش به تقوا را می پذیرد هر چند مخاطب موعظه، کس دیگری باشد.

الکافی، ج ۸، ص ۱۵۰، ح ۱۳۲

حدیث ۴۲۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغْبِطُ وَلَا يَحْسُدُ وَالْمُنَافِقُ يَحْسُدُ وَلَا يَغْبِطُ؛

مؤمن غبطه می خورد و حسد نمی ورزد، و منافق حسد می ورزد و غبطه نمی خورد.

الکافی، ج ۲، ص ۳۰۷، ح ۷

حدیث ۴۲۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْحِكْمَةَ لَتَكُونُ فِي قَلْبِ الْمُنَافِقِ فَتَجْلِجُلُ فِي صَدْرِهِ حَتَّىٰ يُخْرِجَهَا فَيُوعِيهَا الْمُؤْمِنُ وَتَكُونُ كَلِمَةُ الْمُنَافِقِ فِي صَدْرِ الْمُؤْمِنِ فَتَجْلِجُلُ فِي صَدْرِهِ حَتَّىٰ يُخْرِجَهَا فَيُعِيهَا الْمُنَافِقُ؛

به راستی حکمتی که در قلب منافق جا می گیرد، در سینه اش بی قراری می کند تا از آن بیرون آید و مؤمن آن را بر گیرد و سخن منافقانه (لغو و بیهوده) در سینه مؤمنی قراری می کند تا از آن بیرون برود و منافق آن را بر گیرد.

بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۴، ح ۲۸

حدیث ۴۲۶

امام صادق علیه السلام:

الْمُؤْمِنُ لَا يَخْلُقُ عَلَى الْكُذْبِ وَلَا عَلَى الْخِيَانَةِ وَخِضْلَتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي الْمُنَافِقِ، سَمَتْ حَسَنٌ وَفَقَهُ فِي السُّنَّةِ؛

مؤمن در سرشتش دروغ و خیانت نیست و دو صفت است که در منافق جمع نگردد: سیرت نیکو و دین شناسی.

تحف العقول، ص ۳۶۷

حدیث ۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

الْحِنَاءُ يَذْهَبُ بِالسَّهْكِ وَيَزِيدُ فِي مَاءِ الْوَجْهِ وَيَطَيِّبُ النُّكْهَةَ وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

حنا، بوی بد عرق را از بین می برد، چهره را شاداب، دهان را خوشبو و فرزند را زیبا می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۴، ح ۵

حدیث ۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَالتَّجْمِيلَ وَيَكْرَهُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ نَعِمَةً أَحَبَّ أَنْ يَرَى عَلَيْهِ أَثَرَهَا. قِيلَ: وَ كَيْفَ ذَلِكَ؟ قَالَ: يُنْظَفُ ثَوْبُهُ وَيُطَيَّبُ رِيحُهُ وَيُجَصِّصُ دَارُهُ وَيَكْنَسُ أَفْتِيَتَهُ حَتَّىٰ إِنَّ السَّرَاحَ قَبْلَمَغِيبِ الشَّمْسِ يَنْفِي الْفَقْرَ وَيَزِيدُ فِي الرِّزْقِ؛

خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و از فقر و تظاهر به فقر بیزار است. هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی بدهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند. عرض شد: چگونه؟ فرمودند: لباس تمیز بپوشد، خود را خوشبو کند، خانه اش را گچکاری کند، جلوی در حیاط خود را جارو کند، حتی روشن کردن چراغ قبل از غروب خورشید فقر را می برد و روزی را زیاد می کند.

امالی طوسی، ص ۲۷۵، ح ۵۲۶

حدیث ۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِكُلِّ ثَمَرَةٍ سَمَا فَإِذَا أَتَيْتُمْ بِهَا فَمَسُوهَا بِالْمَاءِ أَوْ أَعْمِسُوهَا فِي الْمَاءِ؛

هر میوه ای سمی دارد، هرگاه میوه به دستتان رسید، آن را با آب بشویید و یا در آب فرو برید.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۰، ح ۴

حدیث ۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

أَبْصَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلًا شَعْنَا شَعْرَ رَأْسِهِ وَسَحَّهَ ثِيَابُهُ، سَيِّئَةً حَالَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مِنَ الدِّينِ الْمُتَعَهُ وَإِظْهَارُ النِّعْمَةِ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مردی را دیدند که موهای ژولیده و جامه ای چرکین و سر و وضع نامرتب داشت، فرمودند: بهره بردن از نعمت های خدا و آشکار ساختن نعمت جزء دین است.

کافی، ج ۶، ص ۴۳۹، ح ۵

حدیث ۴۳۱

امام صادق علیه السلام:

غَسَلُ الْإِنَاءِ وَ كَسْحُ الْفِنَاءِ، مَجْلَبَةٌ لِلرِّزْقِ؛

شستن ظرف و جارو زدن جلو در منزل، باعث جلب روزی می شود.

خصال، ص ۵۴، ح ۷۳

حدیث ۴۳۲

امام صادق علیه السلام:

خُذْ مِنْ شَارِبِكَ وَ أَظْفَارِكَ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهَا شَيْءٌ فَفَحِّكْهَا لَا يُصِيبُكَ جُنُونٌ وَلَا جُدَامٌ وَلَا بَرَصٌ؛

در هر جمعه، اندکی از سیل و ناخن های خود را بگیر، و اگر هم چیزی وجود نداشته باشد، آن را (کمی) بسای، [که در این صورت] دیوانگی، جذام و پستی به تو نمی رسد.

کافی، ج ۶، ص ۴۹۰، ح ۳

حدیث ۴۳۳

امام صادق علیه السلام:

غَسَلُ الرَّأْسِ بِالْخَطْمِيِّ أَمَانٌ مِنَ الصُّدَاعِ وَ بَرَاءَةٌ مِنَ الْفَقْرِ وَ طَهْوَرُ لِلرَّأْسِ مِنَ الْحَزَازِ؛

شستن سر با خطمی، مایه ایمنی از سر درد، برکنار ماندن از فقر و پاکیزگی سر از شوره است.

ثواب الاعمال، ص ۱۹

حدیث ۴۳۴

امام صادق علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ خَافَهُ، وَ مَنْ خَافَ اللَّهَ حَتَّى الْخَوْفُ مِنَ اللَّهِ عَلَى الْعَمَلِ طَاعَتِهِ وَ الْأَخْذِ بِتَأْدِيهِ، فَبَشِّرِ الْمُطِيعِينَ الْمُتَيَّابِينَ بِأَدَبِ اللَّهِ وَ الْأَخْذِينَ عَنِ اللَّهِ أَنَّهُ حَقَّقَ اللَّهُ أَنْ يُنْجِيَهُ مِنْ مُضَلَّاتِ الْفِتَنِ؛

آن که خدا را شناخت، از او ترسید و آن کس که از خدا ترسید، ترس از خدا او را بهعمل به فرمان او و در پیش گرفتن ادبش واداشت. پس فرمان برداران ادب شده به ادب خدا و اطاعت کنندگان دستورهای او را بشارت ده که بر خداست که آنها را از فتنه

هایگمراه کننده برهاند.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۴۰۰، ح ۷۳

حدیث ۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَا خَسِرَ وَاللَّهِ مَنْ أَتَى بِحَقِيقَةِ السُّجُودِ ... وَلَا بَعْدَ عَنِ اللَّهِ أَبَدًا مَنَّا حَسَنَ تَقَرُّبُهُ فِي السُّجُودِ وَلَا قَرَبَ إِلَيْهِ أَبَدًا مَنَ أَسَاءَ أَدَبُهُ وَضَيَّعَ حُرْمَتَهُ وَيَتَعَلَّقَ قَلْبُهُ سِوَاهُ؛

سوگند به خدا، هر کس که حقیقت سجده را به جای آورد، زیان نکرد و کسی که در سجده، به خوبی به خداوند نزدیک شد، هرگز از خداوند دور نیست. و آن که به [ساحت مقدس] ادبی کرد و حرمتش را زیر پا گذاشت، و به غیر او دل بست، هرگز به او نزدیک نشد.

مصباح الشریعه، ص ۱۰۸

حدیث ۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَطْمَعُ فِي عَالِمٍ بَغَيْرِ آدَبٍ أَكْثَرَ مِنْ طَمَعِهِ فِي عَالِمِ آدَبٍ، فَتَادَّبُوا وَإِلَّا فَانْتَمَّ أَعْرَابٌ؛

شیطان، در عالم بی بهره از ادب بیشتر طمع می کند تا عالم برخوردار از ادب. پس ادب داشته باشید و گرنه شما، بیابانی (فاقد تمدن) هستید.

اعلام الدین، ص ۹۶

حدیث ۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

أَدَّبَنِي أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ بِثَلَاثٍ ... وَنَهَانِي عَنْ ثَلَاثٍ : قَالَ لِي : يَا بَنِيَّ مَنْ يَصْحَبُ صَاحِبَ السُّوءِ لَا يَسْلَمُ وَمَنْ لَا يُقَيِّدُ أَلْفَاظَهُ يَنْدَمُ ، وَمَنْ يَدْخُلُ مَدَاخِلَ السُّوءِ يُتَّهَمُ ... وَنَهَانِي أَنْ أَصَاحِبَ حَاسِدٍ نِعْمَةٍ وَشَامِتًا بِمُصِيبَةٍ ، أَوْ حَامِلًا نَمِيمَةٍ ؛

پدرم علیه السلام مرا به سه چیز ادب آموخت و از سه چیز نهی ام فرمود. سه نکته ادباین بود که فرمود: فرزندم! هر کس با دوست بد بنشیند، سالم نمی ماند و هر کسگفتارش را کنترل نکند، پشیمان می شود، و هر کس به جایگاه های بد وارد شود، مورد بدگمانی قرار می گیرد (زیر سؤال می رود) و آن سه چیز که مرا از آن نهی فرمود: دوستی کسی که چشم دیدن نعمت کسی را ندارد، و با کسی که از مصیبت دیگران شاد می شود و با سخن چین.

تحف العقول، ص ۳۷۶

حدیث ۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

انْ أُجِلَّتْ فِي عُمْرِكَ يَوْمَيْنِ فَاجْعَلِ أَحَدَهُمَا لِادْبِكَ لِتَسْتَعِينَ بِهِ عَلَيَّوْمَ مَوْتِكَ. فَقِيلَ لَهُ : وَمَا تِلْكَ الْإِسْتِعَانَةُ؟ قَالَ : تُحْسِنُ تَدْبِيرَ مَا تُخْلَفُ وَتُحْكِمُهُ؛

اگر در عمرت دو روز مهلت داده شدی ، یک روز آن را برای ادب خود قرار ده تا از آنبرای روز مُردنت کمک بگیری. به امام گفته شد : این کمک گرفتن چگونه است؟ فرمودند : به این که آنچه را از خود برجا می گذاری ، خوب برنامه ریزی کنی و محکم کاری نمایی.

کافی، ج ۸، ص ۱۵۰، ح ۱۳۲

حدیث ۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

كَمَالُ الْأَدَبِ وَالْمُرُوَّةِ سِتْعُ خِيَالٍ : الْعَقْلُ وَالْحِلْمُ ، وَالصَّبْرُ ، وَالرَّفْقُ ، وَالصَّمْتُ ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالْمُدَارَاةُ؛
کمال ادب و مروت در هفت چیز است: عقل، بردباری، صبر، ملایمت، سکوت، خوش اخلاقی و مدارا.

معدن الجواهر، ص ۵۹

حدیث ۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْعَالِمَ وَالْعَابِدَ ، فَإِذَا وَقَفَا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ قِيلَ لِلْعَابِدِ : انْطَلِقْ إِلَى الْجَنَّةِ وَقِيلَ لِلْعَالِمِ : قِفْ تَشْفَعُ لِلنَّاسِ بِحُسْنِ تَأْدِيبِكَ لَهُمْ؛

هر گاه روز قیامت گردد ، خدای عزوجل عالم و عابد را برانگیزاند . پس آن گاهکه در پیشگاه خداوند ایستادند به عابد گفته می شود : «به سوی بهشت حرکت کن» و به عالم گفته می شود : «بایست و مردم را به خاطر آن که نیکو ادبشان نمودی، شفاعت کن» .

علل الشرایع، ج ۲، ص ۳۹۴، ح ۱۱

حدیث ۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْأَحْدَاثِ فَإِنَّهُمْ أَسْرَعُ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛

جوانان را دریاب، زیرا که آنان سریع تر به کارهای خیر روی می آورند.

کافی، ج ۸، ص ۹۳، ح ۶۶

حدیث ۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

بَادِرُوا أَحْدَاثَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرْجَةُ ؛

به آموختن حدیث (معارف دینی) به جوانانتان ، پیش از آن که منحرفین آنان را گمراه سازند، اقدام نمایید.

تهذیب الأحکام ، ج ۸ ، ص ۱۱۱ ، ح ۳۸۱

حدیث ۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

إِعْلَمِي أَنَّ الشَّابَّ الْحَسَنَ الْخُلُقِ مِفْتَاحُ لِلْخَيْرِ ، مِعْلَاقُ لِلشَّرِّ وَأَنَّ الشَّابَّ الشَّحِيحَ الْخُلُقِ مِعْلَاقُ لِلْخَيْرِ مِفْتَاحُ لِلشَّرِّ ؛

بدان که جوان خوش اخلاق ، کلید خوبی ها و قفل بدی هاست و جوان بد اخلاق ، قفل خوبی ها و کلید بدی هاست .

امالی طوسی ، ص ۳۰۲ ، ح ۵۹۸

حدیث ۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

لَسْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ مِنْكُمْ إِلَّا غَادِيًّا فِي حَالَيْنِ : إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَطًا ، فَإِنْ فَرَطَ ضَيِّعٌ ، وَإِنْ ضَيِّعَ أَثِمٌ ، وَإِنْ أَثِمَ سَكَنَ النَّارَ وَالَّذِي يَبْعَثُ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ ؛

دوست ندارم جوانان شما را جز در دو حالت ببینم : دانشمند یا دانش اندوز . اگر جوانی چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد ، تباه ساخته و اگر تباه ساخت ، گناه کرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن کس که محمد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .

امالی طوسی ، ص ۳۰۳ ، ح ۶۰۴

حدیث ۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَهُوَ شَابٌّ مُؤْمِنٌ اخْتَلَطَ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ وَجَعَلَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ ، وَكَانَ الْقُرْآنُ حَجِيْرًا عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

هر جوان مؤمنی که در جوانی قرآن تلاوت کند ، قرآن با گوشت و خونس می آمیزد و خداوند عزوجل او را با فرشتگان بزرگوار و نیک قرار می دهد و قرآن نگهبان او در روز قیامت ، خواهد بود .

کافی ، ج ۲ ، ص ۶۰۳ ، ح ۴

حدیث ۴۴۶

امام صادق علیه السلام :

اجْتَهَدْتُ فِي الْعِبَادَةِ وَأَنَا شَابٌّ ، فَقَالَ لِي أَبِي : يَا بَنِي دُونَ مَا أَرَاكَ تَصْنَعُ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا رَضِيَ عَنْهُ بِالْيُسْرِ ؛
در جوانی زیاد عبادت می کردم . پدرم به من فرمود : فرزندم! کمتر عبادت کن، زیرا خداوند عزوجل ، اگر بنده ای را دوست بدارد ، با عبادت کم هم از او خوشنود می گردد .

کافی ، ج ۲ ، ص ۸۷ ، ح ۵

حدیث ۴۴۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ النَّاسَ يَسْتَعْنُونَ إِذَا عُدِلَ بَيْنَهُمْ وَتُنزِلُ السَّمَاءُ رِزْقَهَا وَتُخْرِجُ الْأَرْضُ بِرِكَتِهَا بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى ؛
اگر در میان مردم عدالت برقرار شود، همه بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال آسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکت خویش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث ۴۴۸

امام صادق علیه السلام :

أَلْبَرَكَةُ مِنْ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَشْرَةَ أَمْيَالٍ ؛
تا ده میل اطراف قبر حسین بن علی علیه السلام برکت است.

بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۱۱۶، ح ۴۱

حدیث ۴۴۹

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَسِّمْتَ لِي مِنْ قِسْمِ أَوْ رَزَقْتَنِي مِنْ رِزْقٍ فَاجْعَلْهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مُبَارَكًا قَرِيبَ الْمَطْلَبِ سَهْلَ الْمَأْخَذِ
فِي يُسْرِ مِنْكَو عَافِيَةٍ وَسَلَامَةٍ وَسَعَادَةٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ؛

خدایا! بر محمد و خاندان او، درود فرست و آنچه را برایم قسمت کرده و یاروزی نموده ای، حلال، پاک، فراوان، با برکت، دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قرار بده، با راحتی، عافیت، تندرستی و خوش بختی از سوی خود مقرر کن! به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۷۷، ح ۶۶

حدیث ۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

أَلْكَمَثْرَى يَدْبُغُ الْمَعِدَةَ وَيَقْوِيهَا، هُوَ وَالسَّفَرَجِلُ سَوَاءٌ، وَهُوَ عَلَيَا الشَّبَعِ أَنْفَعُ مِنْهُ عَلَى الرَّيِّقِ وَمَنْ أَصَابَهُ طَخَاءٌ فَلْيَأْكُلْهُ - يَعْنِي عَلَى الطَّعَامِ ؛

گلابی، معده را پاک و تقویت می کند و به هم مثل گلابی است. خوردنش روی غذا سودمندتر است تا ناشتا. هر کس احساس سنگینی می کند، آن را روی غذا بخورد.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۸، ح ۲

حدیث ۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

كُلُوا الزَّمَانَ بِشَحْمِهِ، فَإِنَّهُ يَدْبُغُ الْمَعِدَةَ وَيَزِيدُ فِي الدَّهْنِ؛

انار را با پیه اش بخورید، چرا که معده را پاک می کند و مایه رشد ذهن می شود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۴، ح ۱۲

حدیث ۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

أَكْلُ الْبَاقِلَى يُمَخِّخُ السَّاقِينَ وَيَزِيدُ فِي الدَّمَاغِ وَيُولِّدُ الدَّمَ الطَّرِيَّ؛

خوردن باقلا، مایه تقویت مغز استخوان های ساق پا می شود، توان مغز را افزون می سازد و خون تازه تولید می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۴، ح ۱

حدیث ۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

أَطْعَمُوا الْمَبْطُونَ خُبْزَ الْأَرْزِ، فَمَا دَخَلَ جَوْفَ الْمَبْطُونَ شَيْءٌ أَنْفَعَهُ، أَمَا إِنَّهُ يَدْبُغُ الْمَعِدَةَ وَيَسْلُ الدَّاءَ سَلًّا؛

به کسی که دل درد (اسهال)، دارد نان برنجی بدهید، چرا که برای دل درد چیز مفیدتر از آن نیست. بدانید که آن، معده را پاک و درد را کاملاً آرام می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۰۵، ح ۲

حدیث ۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

أَلْبَصَلُ يَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَزِيدُ فِي الْخُطَى وَيَزِيدُ فِي الْمَاءِ وَيَذْهَبُ بِالْحُمَى؛

پیاز، خستگی را می برد، اعصاب را قوی می کند، قدم ها را چاپک و نیروی جنسی را زیاد می کند و تب را می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۴، ح ۲

حدیث ۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الْإِدَامَ السَّمْنُ وَأَنْتَى لَا كَرْهَهُ لِلشَّيْخِ؛

روغن حیوانی، خوب خورشتی است، ولی من آن را برای پیر، خوشایند نمی دانم.

الدعوات، ص ۱۵۲، ح ۴۰۸

حدیث ۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْكِرَاثِ، فَقَالَ: كُفُّهُ، فَإِنَّ فِيهِ أَرْبَعُ خِصَالٍ: يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَطْرُدُ الرِّيَّاحَ وَيَقْطَعُ الْبُؤَاسِيرَ وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الْجَذَامِ لِمَنْ أَدْمَنَ عَلَيْهِ؛

از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند، فرمودند: آن را بخورید، چرا که در آن، چهارویژگی است: دهان را خوشبو می کند، بادها را از بدن می برد، بواسیر را ریشه کن می کند، و برای کسی که پیوسته بخورد، مایه ایمنی از جذام است.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۵، ح ۴

حدیث ۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

الْجَزْرُ أَمَانٌ مِنَ الْقَوْلَجِ وَالْبُؤَاسِيرِ وَيُعِينُ عَلَى الْجِمَاعِ؛

هویج، مایه ایمنی از قولنج و بواسیر است و آمیزش جنسی را تقویت می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۲، ح ۲

حدیث ۴۵۸

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ اللَّقْمَةُ الْجُبْنُ، تُعْدِبُ الْقَمَّ وَتُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَتَهْضِمُ مَا قَبْلَهُ وَتُشْهِى الطَّعَامَ؛

چه خوب لقمه ای است پنیر، دهان را تر و تازه و خوشبو می کند، غذای قبلی را هضمو غذا را مطبوع می سازد.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث ۴۵۹

امام صادق علیه السلام :

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْجُبْنِ... فَقَالَ لِي: هُوَ ضَارٌّ بِالْغَدَاءِ نَافِعٌ بِالْعَشِيِّ...؛
مردی درباره پنیر از امام صادق علیه السلام پرسید. امام فرمودند: خوردن پنیر، صبحگاهان مضر است و شامگاهان مفید.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۰، ح ۳

حدیث ۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

شَكَأ ذَرِيحُ الْمُحَارِبِيُّ قَرَأَرَ فِي بَطْنِهِ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: أَتَوَجِّعُكَ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: مَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ وَالْعَسِيلِ لَهَا؛

ذریح محاربی، به امام صادق علیه السلام گفت که شکم او غرغر می کند. امام پرسیدند: آیادرد هم دارد؟ گفت: آری. امام فرمودند: چرا برای درمان آن از سیاه دانه و عسل استفاده نمی کنی؟

طب الاثمه، ص ۱۰۰

حدیث ۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

أَلْحَوْكُ بَقْلَةُ الْأَنْبِيَاءِ، أَمَا إِنَّ فِيهِ ثَمَانٌ خِصَالٍ: يُمَرِّئُ وَيَفْتِيحُ السُّدَدَ وَيُطَيِّبُ الْجُشَاءَ وَيُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيُشَهِّي الطَّعَامَ وَيَسْلُ الدَّاءَ وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الْجَذَامِ وَإِذَا اسْتَقَرَّ فِي جَوْفِ الْإِنْسَانِ قَمَعَ الدَّاءَ كُلَّهُ؛

ریحان، سبزی انبیاست و در آن هشت خاصیت است: هضم کننده است، رگ ها و مجاری را باز می کند، بازدم را خوشبو می سازد، بدن را بوی خوش می بخشد، اشتها آوراست، درد را از بدن بیرون می برد، از جذام در امان می دارد و چون وارد معده شود درد رابه کلی از بین می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۴، ح ۴

حدیث ۴۶۲

امام صادق علیه السلام :

الْفُجْلُ أَضْلَةٌ يَقَطَعُ الْبَلْغَمَ وَ لُبُّهُ يَهْضِمُ وَ وَرَقُهُ يَحْدِرُ الْبَوْلَ حَدْرًا؛

تُرب، ساقه اش بلغم را از بین می برد، خودش غذا را هضم می کند و برگش به دفع کامل ادرار کمک می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۱، ح ۲

حدیث ۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِي شَيْءٍ شِفَاءً أَكْثَرَ مِنَ الشَّعِيرِ مَا جَعَلَهُ غِذَاءَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛
اگر خداوند در چیزی بیشتر از جو شفا دهندگی می دید، آن را خوراک پیامبران قرار نمی داد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۴

حدیث ۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَصْبَهَانِيِّ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ وَأَنَا أَسْمِعُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! إِنِّي أَجِدُ الضَّعْفَ فِي بَدَنِي.
فَقَالَ لَهُ: عَلَيْكَ بِاللَّبَنِ، فَإِنَّهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَيَشُدُّ الْعَظْمَ؛

ابوالحسن اصفهانی - : نزد امام صادق علیه السلام بودم. شنیدم، مردی به ایشان گفت: فدایتشوم! در بدنم احساس ضعف می کنم.
امام علیه السلام به او فرمودند: شیربخور، چرا که گوشتی رویاند و استخوان را محکم می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۳۶، ح ۷

حدیث ۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

شَكَأَ نَبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ الْغَمَّ فَأَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِأَكْلِ الْعَنْبِ؛
پیامبری از پیامبران به درگاه خداوند عزوجل از غم و اندوه شکایت نمود. خداوند عزوجل او را به خوردن انگور، امر فرمود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۱، ح ۴

حدیث ۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

الْغُبَيْرَاءُ لَحْمُهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَعَظْمُهُ يُنْبِتُ الْعَظْمَ وَجِلْدُهُ يُنْبِتُ الْجِلْدَ وَمَعَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ وَيَدْبِغُ الْمَعِدَةَ وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الْبُؤَاسِيرِ
وَالْتَّقْتِيرِ وَيَقْوِي السَّاقَيْنِ وَيَقْمَعُ عِرْقَ الْجُدَامِ؛

گوشت سنجد، گوشت را، هسته اش استخوان را و پوستش پوست را تقویت، و کلیه هارا گرم و معده را پاک می کند، از بواسیر و
تسلسل ادرار جلوگیری کرده، ساق پا را تقویت و رگ جدام را به کلی از بین می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۱، ح ۱

حدیث ۴۶۷

امام صادق علیه السلام:

كُونُوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ، لِيَرَوْا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْإِجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ، فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ؛

مردم را به غیر از زبان خود، دعوت کنید، تا پرهیزکاری و کوشش در عبادت و نماز و خوبی را از شما ببینند، زیرا اینها خود دعوت کننده است.

کافی، ج ۲، ص ۷۸، ح ۱۴

حدیث ۴۶۸

امام صادق علیه السلام:

إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ إِثْمًا الْإِيمَانُ مِنْ قَلْبِهِ كَمَا يَنْمِثُ الْمَلْحُ فِي الْمَاءِ؛

هرگاه مؤمن به برادر [دینی] خود تهمت بزند، ایمان در قلب او از میان می رود، همچنان که نمک در آب، ذوب می شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۱، ح ۱

حدیث ۴۶۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةَ حُقُوقٍ، فَأَوْجِبُهَا أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ حَقًّا إِنْ كَانَ عَلَى نَفْسِهِ أَوْ عَلَى وَالِدَيْهِ، فَلَا يَمِيلَ لَهُمْ عَنِ الْحَقِّ؛

مؤمن را بر مؤمن، هفت حق است. واجب ترین آنها این است که آدمی تنها حق را بگوید، هر چند بر ضد خود یا پدر و مادرش باشد و به خاطر آنها از حق منحرف نشود.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۲۳، ح ۸

حدیث ۴۷۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ السَّحْرِ التَّمِيمَةَ يُفَرِّقُ بِهَا بَيْنَ الْمُتَحَابِّينِ وَيُجَلِّبُ الْعَدَاوَةَ عَلَى الْمُتَصَافِيَيْنِ وَيُسْفِكُ بِهَا الدَّمَاءَ وَيُهْدِمُ بِهَا الدُّوْرَ وَيُكْشِفُ بِهَا السُّتُورَ وَالنَّمَامَ أَشْرُّ مَنْ وَطِئَ عَلَى الْأَرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادو، سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی می افتد، دوستان یکدل با هم دشمن می شوند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین راه می رود.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴

حدیث ۴۷۱

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَحْصَى عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ عَيْبًا لِيَعِيْبَهُ بِهِ يَوْمًا مَا كَانَ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الْآيَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُعَلِّمُ مَا تَشَاءُونَ لَا تَعْلَمُونَ؛

هر کس در صدد عیب جویی برادر مؤمنش برآید، تا با آن روزی او را سرزنش کند، مشمول این آیه است: کسانی که دوست دارند، زشتی‌ها در میان مردم با ایمان شیوع پیدا کند، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود و خداوند می‌داند و شما نمی‌دانید.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۱۰، ح ۱۰۳۷۹

حدیث ۴۷۲

امام صادق علیه السلام:

مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يَحْصِدُ غَبْطَةً وَمَنْ يَزْرَعُ شَرًّا يَحْصِدُ نَدَامَةً وَلِكُلِّ زَرْعٍ مَا يَزْرَعُ؛

هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می‌کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی می‌چیند، هر کس هر چه بکارد، همان را درو می‌کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹

حدیث ۴۷۳

امام صادق علیه السلام:

مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ وَحَمِدَ اللَّهَ ظَاهِرًا بِلِسَانِهِ فَتَمَّ كَلَامُهُ حَتَّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزِيدِ؛

چون خداوند به بنده‌ای نعمت بدهد و او آن را قلباً قدر بشناسد و به زبان سپاس‌گوید، هنوز سخنش به پایان نرسیده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می‌شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹

حدیث ۴۷۴

امام صادق علیه السلام:

بُرِّوا آبَاءَكُمْ يَبْرِكُكُمْ ابْنَاؤُكُمْ وَعَفُوا عَنْ نِسَاءِ النَّاسِ تَعَفَّ نِسَاؤُكُمْ؛

به پدر و مادر خود نیکی کنید تا فرزندان‌تان به شما نیکی کنند و به زنان مردم عفتورزید تا زنان‌تان عفت ورزند.

کافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵

حدیث ۴۷۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثًا وَلَمْ يَتْرُكْهُمْ سُدًى بَلْخَلَقَهُمْ لِإِظْهَارِ قُدْرَتِهِ وَلِيَكْلِفَهُمْ طَاعَتَهُ فَيَسْتَوْجِبُوا بِذَلِكَ رِضْوَانَهُ وَ مَا خَلَقَهُمْ لِيَجْلِبَ مِنْهُمْ مَنْفَعَةٌ وَلَا لِيُدْفَعَ بِهِمْ مَضْرَّةٌ بَلْ خَلَقَهُمْ لِيَنْفَعَهُمْ وَيُوصِلَهُمْ إِلَى نَعِيمٍ؛
خداوند تبارک و تعالی آفریدگانش را بیهوده نیافریده و آنها را رها نکرده است. بلکه آنها را برای آشکار ساختن توانایش آفریده و به فرمانبریش مکلفشان نموده است تا با آن، خشنودی خود را نصیب آنان کند. نیز آنها را نیافریده تا از آنها سودی ببرد و نه ضرری را برطرف سازد، بلکه آنها را آفریده تا سودی به آنان برساند و به نعمت برساندشان.

نورالثقلین، ج ۳، ص ۵۶۶، ح ۱۶۶

حدیث ۴۷۶

امام صادق علیه السلام:

أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا مُوسَى لَا تَفْرَحَ بِكَثْرَةِ الْمَالِ وَلَا تَدْعُ ذِكْرِي عَلَى كُلِّ حَالٍ فَإِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ تُنْسِي الذُّنُوبَ وَإِنَّ تَرَكَ ذِكْرِي يُقْسِي الْقُلُوبَ؛
خدای عزوجل به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت شاد مشو و در هیچحالی مرا فراموش مکن، زیرا با زیادی ثروت گناهان فراموش می شود و از یاد بردن منقسات قلب می آورد.

کافی، ج ۴، ص ۴۹۷، ح ۷

حدیث ۴۷۷

امام صادق علیه السلام:

يَعِيشُ النَّاسُ بِإِحْسَانِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَعِيشُونَ بِأَعْمَارِهِمْ وَيَمُوتُونَ بِذُنُوبِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَمُوتُونَ بِأَجَالِهِمْ؛
مردم، بیشتر از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خود زندگی می کنند و بیشتر از آن که با اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خود می میرند.

دعوات الراوندی، ص ۲۹۱، ح ۳۳

حدیث ۴۷۸

امام صادق علیه السلام:

الرَّوْحُ وَالرَّاحَةُ فِي الرِّضَا وَالْيَقِينِ وَالْهَمُّ وَالْحَزَنُ فِي الشُّكِّ وَالسَّخَطِ؛
خوشی و آسایش، در رضایت و یقین است و غم و اندوه در شک و نارضایتی.

مشکاه الأنوار، ص ۳۴

حدیث ۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَا ضَعْفَ بَدَنٌ عَمَّا قَوِيَتْ عَلَيْهِ النَّيَّةُ؛

اگر اراده قوی باشد، هیچ بدنی برای انجام دادن کار، ناتوان نیست.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۹

حدیث ۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْمِرَاءَ، فَإِنَّهُ يُحِبُّ عَمَلَكَ وَإِيَّاكَ وَالْجِدَالَ، فَإِنَّهُ يُوْبِقُكَ وَإِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْخُصُومَاتِ فَإِنَّهَا تُبْعِدُكَ مِنَ اللَّهِ؛

از بگو مگو خودداری کن، زیرا که این کار، عملت را نابود می کند. از جدل و ستیز همخودداری کن؛ زیرا که تو را هلاک می سازد و از دشمنی زیاد کناره بگیر؛ چه این که چنینکاری تو را از خدا دور می کند.

تحف العقول، ص ۳۰۹

حدیث ۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

أَوَّلُ النَّظَرِ لَكَ وَالثَّانِيَةُ عَلَيْكَ وَلَا لَكَ وَالثَّلَاثَةُ فِيهَا الْهَلَاكُ؛

نگاه اول [ناخودآگاه به نامحرم] برای تو [حلال] است و نگاه دوم ممنوع است و حرامو نگاه سوم، هلاکت بار است.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۷۴، ح ۴۶۵۸

حدیث ۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

أَرْوَحُ الرُّوحِ الْيَأْسُ مِنَ النَّاسِ؛

بهترین راحتی و آسودگی، بی توقعی از مردم است.

کافی، ج ۸، ص ۲۴۳، ح ۳۳۷

حدیث ۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

أَبَى اللَّهُ أَنْ يُعْرِفَ بَاطِلًا حَقًّا أَبَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ الْحَقَّ فِي قَلْبِ الْمُؤْمِنِ بَاطِلًا - لَا شَكَّ فِيهِ وَأَبَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ الْبَاطِلَ فِي قَلْبِ الْكَافِرِ الْمُخَالَفِ حَقًّا لَا شَكَّ فِيهِو لَوْ لَمْ يَجْعَلْ هَذَا هَكَذَا مَا عُرِفَ حَقٌّ مِنْ بَاطِلٍ؛

خداوند ابا دارد از این که باطلی را حق معرفی نماید، خداوند ابا دارد از این که حق را در دلمؤمن، باطلی تردیدناپذیر جلوه دهد، خداوند ابا دارد از این که باطل را در دل کافر حق ستیز بهصورت حقی تردیدناپذیر جلوه دهد، اگر چنین نمی کرد، حق از باطل شناخته نمی شد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۷۷

حدیث ۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

لَا يَسْتَيْقِنُ الْقَلْبُ أَنَّ الْحَقَّ بَاطِلٌ أَبَدًا وَلَا يَسْتَيْقِنُ أَنَّ الْبَاطِلَ حَقٌّ أَبَدًا؛
هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی کند.

تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۳، ح ۳۹

حدیث ۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ بَاطِلٍ يَقُومُ بِإِزَاءِ الْحَقِّ إِلَّا غَلَبَ الْحَقُّ الْبَاطِلَ وَذَلِكَ قَوْلُهُ: «بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ...»؛
هیچ باطلی نیست که در برابر حق بایستد مگر آن که حق بر باطل چیره می شود و این سخن خداوند است: «بلکه حق را بر سر باطل می زنیم که آن را در هم می کوبد...».

کافی، ج ۸، ص ۲۴۲

حدیث ۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِنْ حَقِيْقَةِ الْإِيْمَانِ أَنْ تُؤْثِرَ الْحَقُّ وَانْ ضَرَّكَ عَلَى الْبَاطِلِ وَانْتَفَعَكَ وَأَنْ لَا يَجُوزَ مَنْطِقُكَ عِلْمَكَ؛
از حقیقت ایمان این است که حق را بر باطل مقدم داری، هر چند حق به ضرر تو و باطل به نفع تو باشد و نیز از حقیقت ایمان آن است که گفتار تو از دانشت بیشتر نباشد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۰۵

حدیث ۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِلْحَقِّ دَوْلَةً وَ لِلْبَاطِلِ دَوْلَةً وَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فِي دَوْلَةِ صَاحِبِهِ ذَلِيلٌ؛

براستی که حق را دولتی است و باطل را دولتی، و هر یک از این دو، در دولت دیگری ذلیل است.

کافی، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱۲

حدیث ۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَنْ تَبْقَى الْأَرْضُ إِلَّا وَ فِيهَا عَالِمٌ يَعْرِفُ الْحَقَّ مِنَ الْبَاطِلِ؛

هرگز زمین باقی نمی ماند مگر آن که در آن دانشمندی وجود دارد که حق را از باطل می شناسد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۳۴

حدیث ۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أُطْعِمُ سَائِلًا لَا أَعْرِفُهُ مُسْلِمًا؟ فَقَالَ: نَعَمْ أَعْطَمَنْ لَا تَعْرِفُهُ بِوَلَايَةٍ وَلَا عَدَاوَةٍ لِلْحَقِّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» وَلَا تُطْعِمُ مَنْ نَصَبَ لِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ أَوْ دَعَا إِلَى شَيْءٍ مِنَ الْبَاطِلِ؛

به امام صادق علیه السلام گفتم: آیا به فقیری که نمی دانم مسلمان است غذا بدهم؟ حضرت فرمود: آری، به کسی که نمی دانی دوست است یا دشمن حق، غذا بده؛ زیرا خداوند می فرماید: «با مردم به نیکی سخن بگویند» ولی به کسی که با حق دشمنی می کند و یا به باطلی دعوت می کند غذا مده.

کافی، ج ۴، ص ۱۳

حدیث ۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

كَلَامٌ فِي حَقِّ خَيْرٍ مِنْ سُكُوتِ عَلِيٍّ بَاطِلٌ؛

سخن گفتن درباره حق، از سکوتی بر باطل بهتر است.

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۶

حدیث ۴۹۱

امام صادق علیه السلام :

طُوبَى لِمَنْ لَمْ تُلْهِهِ الْأَمَانِيُّ الْكَاذِبَةُ؛

خوشا بر آن که آرزوهای دورغین سرگرمش نکند!

حدیث ۴۹۲

امام صادق علیه السلام :

يَا ابْنَ جُنْدَبَ! لَا تَقُلْ فِي الْمُنْبِيِّينَ مِنْ أَهْلِ دَعْوَتِكُمْ إِلَّا خَيْرًا وَاسْتَكِينُوا إِلَى اللَّهِ فِي تَوْفِيهِمْ وَسَلُّوا التَّوْبَةَ لَهُمْ؛

ای پسر جندب! در حق گنهکارانی که اهل دعوت شمايند ، جز نيك مگو و [همه] برای توفيق آنان به درگاه خداوند ، زاری کنید و بازگشت از گناه را برايشان درخواست کنید.

حدیث ۴۹۳

امام صادق علیه السلام :

يَا ابْنَ جُنْدَبَ! مَنْ حَرَّمَ نَفْسَهُ كَسْبَهُ فَإِنَّمَا يَجْمَعُ لِعِيره؛

ای پسر جندب! هر که خود را از دستاورد خویش [که دست مایه آخرت است] محروم دارد ، آن را برای دیگری اندوخته است.

حدیث ۴۹۴

امام صادق علیه السلام :

أُرْجُ اللَّهُ رَجَاءً لَا يُجْرِيكَ عَلَى مَعْصِيَتِهِ وَخَفَهُ خَوْفًا لَا يُؤْيِسُكَ مِنْ رَحْمَتِهِ؛

چندان به خداوند امیدوار باش که [این امید] تو را به نافرمانی اونکشاند ، و چندان از او بیم دار که [این بیم] تو را از رحمت او نومید نسازد.

حدیث ۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

قِفْ عِنْدَ كُلِّ أَمْرٍ حَتَّى تَعْرِفَ مَدْخَلَهُ مِنْ مَخْرَجِهِ قَبْلَ أَنْ تَفْعَ فِيهِ فَتَنْدَمَ؛

در برابر هر کاری درنگ کن تا [راه] درون شدن و برون آمدن از آن را ،

پیش از آن که در آن وا مانی و پشیمان شوی ، نيك بشناسی.

حدیث ۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

إِعْمَلِ الْيَوْمَ فِي الدُّنْيَا بِمَا تَرْجُوا بِهِ الْفَوْزَ فِي الْآخِرَةِ؛

امروز در دنیا کاری کن که به وسیله آن ، امید رستگاری در آخرت داری .

حدیث ۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

لِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ؛

هر چیزی را شالوده ای است و شالوده اسلام ، دوستداری ما اهل بیت است.

حدیث ۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

يَا بَنَ النَّعْمَانِ! إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يَصْفُوَ لَكَ وَدُّ أَحِيكَ فَلَا تُمَارِحَنَّ وَلَا تُمَارِيَنَّ وَلَا تُبَاهِيَنَّ وَلَا تُشَارِنَنَّ؛

ای پسر نعمان! اگر می خواهی برادرت با تو در دوستی با صفا [و یک دل] باشد ، با او شوخی مکن و به کشمکش مپرداز و بر او مباحثات مفروش و ستیزه مجوی.

حدیث ۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

لَا تَطَّلِعْ صَدِيقَكَ مِنْ سِرِّكَ إِلَّا عَلَى مَا لَوْ اطَّلَعَ عَلَيْهِ عَدُوُّكَ لَمْ يَضُرُّكَ؛

دوستت را بر راز خود آگاه مساز ، مگر آن رازی که اگر دشمنت هم از آن آگاه شود ، زیانی به تو نرسد.

حدیث ۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

أَكْثَرُوا مِنَ الدُّعَاءِ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الَّذِينَ يَدْعُونَهُ؛

بسیار دعا کنید ؛ زیرا خداوند از میان بندگانش کسانی را دوست دارد که او را به دعا بخوانند.

حدیث ۵۰۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تُورِثُ الْمَحَبَّةَ : الدِّينُ وَالتَّوَاضُّعُ وَالبَدَلُ؛

سه چیز است که محبت می آورد : دین ، فروتنی و بخشش.

حدیث ۵۰۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تُزْرِي بِالْمَرْءِ : الحَسَدُ وَالنَّمِيمَةُ وَالتَّطِيشُ؛

سه چیز است که مرد را زبون می سازد : رشک ، سخن چینی و سبک سری.

حدیث ۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

الْجَهْلُ فِي ثَلَاثٍ : فِي تَبَدُّلِ الْإِخْوَانِ وَالمُنَابَذَةِ بِغَيْرِ بَيَانٍ وَالتَّجَسُّسِ عَمَّا لَا يَعْنِي ؛

نادانی در سه چیز است : عوض کردن دوستان ، ابراز مخالفت بی دلیل ، و تجسس در آنچه سودی ندارد.

حدیث ۵۰۴

امام صادق علیه السلام :
 الْأُنْسُ فِي ثَلَاثٍ : فِي الزَّوْجَةِ الْمُوَافِقَةِ وَالْوَلَدِ الْبَارِّ وَالصَّدِيقِ الْمُصَافِي ؛
 انس (و آرامش) در سه چیز است : در زن سازگار ، فرزند خوش رفتار و دوست باصفای وفادار.

حدیث ۵۰۵

امام صادق علیه السلام :
 ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ يَحْتَاجُ النَّاسُ طُرًّا إِلَيْهَا : الْأَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالخِصْبُ ؛
 سه چیز است که همگان به آن نیاز دارند : امنیت ، عدالت و فراوانی نعمت.

حدیث ۵۰۶

امام صادق علیه السلام :
 تَحْتَاجُ الْإِخْوَةَ فِيمَا بَيْنَهُمْ إِلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ فَإِنْ اسْتَعْمَلُوهَا وَإِلَّا تَبَايَنُوا وَتَبَاغَضُوا وَهِيَ : التَّنَاصُفُ وَالتَّرَاحُمُ وَنَفْيُ الْحَسَدِ ؛
 برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند . اگر آنها را به کار بندند [بربرادری پیایند] ؛ و گرنه از یکدیگر جدا شوند و دشمن هم گردند . آن سه چیز عبارت اند از : انصاف با یکدیگر ، مهربانی با هم و دور کردن حسد.

حدیث ۵۰۷

امام صادق علیه السلام :
 الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَابِسُ ؛
 اشتباهات بر آن کس که به زمانه خود داناست ، هجوم نمی آورد.

حدیث ۵۰۸

امام صادق علیه السلام :
 إِنْ شِئْتَ أَنْ تُكْرَمَ فَلَنْ وَإِنْ شِئْتَ أَنْ تُهَانَ فَاخْشِ ؛
 اگر می خواهی گرامی ات دارند ، نرم خو باش ، و اگر می خواهی خوارت شمارند ، درستی کن.

حدیث ۵۰۹

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ أَنْصَفَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ رُضِيَ بِهِ حَكْمًا لِعَيْرِهِ ؛
 هر که داد مردم را از خود بدهد ، مردم راضی باشند که اوداور دیگران

شود.

حدیث ۵۱۰

امام صادق علیه السلام :

صَلَّحْ حَالِ التَّعَائِشِ وَالتَّعَاشِرِ مِلَّءُ مِکْيَالٍ ثَلَاثَةُ فِطْنَةٍ وَثُلُثُهُ تَعَاْفُلٌ؛

اصلاح وضع همزیستی و سازگاری مردم با یکدیگر [مانند] پیمانۀ پُری است که دو سومش هوشمندی و یک سومش نادیده گرفتن [و چشمپوشی از خطای دیگران] است.

حدیث ۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

فَوْتُ الْحَاجَةِ خَيْرٌ مِنْ طَلْبِهَا مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا؛

برآورده نشدن حاجت ، بهتر از درخواست آن از نااهل است.

حدیث ۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوْا آبَائِكُمْ يَبْرُكْكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ وَعَفُّوْا عَنِ نِسَاءِ النَّاسِ تَعِفَّ نِسَاؤُكُمْ؛

به پدرانتان نیکی کنید تا پسرانتان به شما نیکی کنند ، و از زنان مردم ، دامن پاک دارید تا زنانتان پاک دامن باشند.

حدیث ۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

تَصَافَحُوا ؛ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ ؛

به یکدیگر دست دهید ، که کینه را از میان می برد.

حدیث ۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

إِتَّقِ اللَّهَ بَعْضَ التَّقَى وَإِنْ قَلَّ وَدَعَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ سِتْرًا وَإِنْ رَقَّ؛

از خداوند ، به نوعی ، هر چند اندک باشد ، پروا کن و میان خود و او پرده ای ، هر چند نازک ، بیاویز.

حدیث ۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

الْعَامِلُ عَلَى غَيْرِ بَصِيرَةٍ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ طَرِيقٍ فَلَا تَزِيدُهُ سُرْعَةُ السَّيْرِ إِلَّا بُعْدًا؛

عمل کننده بی بصیرت ، مانند رونده به بیراهه است و شتابش در رفتن ، جز بر دوری او از مقصد نیفزاید.

حدیث ۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَدَبَ نَفْسَهُ؛

هر که بد خوی شود ، خود را شکنجه دهد.

حدیث ۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَبْدَ يَتَفَقَّدُ الذُّنُوبَ مِنَ النَّاسِ نَاسِيًا لِذَنْبِهِ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ مُكَّرَ بِهِ؛

هرگاه دیدید بنده ای به گناهان مردم پرداخته و گناه خود را فراموش کرده است ، بدانید گرفتار مکر شده است.

حدیث ۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الْمُحْتَسِبِ؛

آن که نعمت خوردن را شکر می گزارد ، پاداشی مانند روزه دار حساب شمار می برد.

حدیث ۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعِلْمُ بِاللَّهِ وَالتَّوَاضُّعُ لَهُ؛

بهترین عبادت ها شناخت خدا و فروتنی کردن برای اوست .

حدیث ۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةً وَ زَكَاةُ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلِّمَهُ أَهْلَهُ؛

هر چیز را زکاتی است و زکات دانش ، آن است که آن را به شایستگانش بیاموزند.

حدیث ۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

لِدَاوُودَ الرِّقْيُ : تُدْخِلُ يَدَكَ فِي فَمِ الثَّيْنِ إِلَى الْمِرْقِ خَيْرٌ لَكَ مِنْ طَلَبِ الْحَوَائِجِ إِلَى مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَكَانَ؛

به داوود رقی فرمود : «اگر دستت را تا آرنج به کام ازدها فرو کنی برای تو بهتر از آن است که از نوکیسه ای ، حاجت بخواهی» .

حدیث ۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

أَنْفَعُ الْأَشْيَاءِ لِلْمَرْءِ لِلْمَرْءِ سَبْقُهُ النَّاسَ إِلَى عَيْبِ نَفْسِهِ؛

سودمندترین چیز برای مرد ، آن است که در جستن عیب خویش بر دیگر مردم ، پیشی گیرد.

حدیث ۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

أَرْوَحُ الرُّوحِ الْيَأْسُ مِنَ النَّاسِ؛

آسودگنی بخش ترین آسایش ها ، بُریدن امید از مردم است.

حدیث ۵۲۴

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي؛

محبوب ترین دوستانم نزد من ، کسی است که عیب هایم را به من

هدیه کند.

حدیث ۵۲۵

امام صادق علیه السلام :

مُجَامَلَةُ النَّاسِ ثُلُثُ الْعَقْلِ؛

خوش رفتاری با مردم ، یک سوم خرد است.

حدیث ۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِي صُحْبَةِ مَنْ لَمْ يَرَ لَكَ مِثْلَ الَّذِي يَرَى لِنَفْسِهِ؛

در دوستی با کسی که تو را هم مصلحت با خود نبیند ، خیری نیست.

حدیث ۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ مِنْ إِخْوَانِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمْ يَقُلْ فِيكَ مَكْرُوهًا فَأَعِدَّهُ لِنَفْسِكَ؛

هر یک از دوستانت که سه بار بر تو خشم گرفت و ناروایی درباره تو نگفت ، او را برای خویش ، اندوخته ای آماده گیر.

حدیث ۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

ضَعْ أَمْرَ أَخِيكَ عَلَى أَحْسَنِهِ وَلَا تَطْلُبَنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَخِيكَ سُوءًا وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مَحْمَلًا؛

کار برادر خود را به بهترین صورتِ محتملِ آن حمل کن، و سخنی را که از دهان برادرت در می آید، تا وقتی که می توانی محملِ خیری برای آن بیابی، به بدی تفسیر مکن.

حدیث ۵۲۹

امام صادق علیه السلام:

لَا تُذْهِبِ الْحِشْمَةَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَخِيكَ وَأَبْقِ مِنْهَا، فَإِنَّ ذَهَابَ الْحِشْمَةِ ذَهَابُ الْحَيَاءِ؛

ملاحظه کردن (و آزر) را در میان خود و برادرت به یک سو منته و چیزی از آن را بر جای گذار؛ زیرا از میان رفتن ملاحظه (و آزر)، به منزله از میان رفتن شرم است.

حدیث ۵۳۰

امام صادق علیه السلام:

طَعْمُ الْمَاءِ الْحَيَاءِ وَطَعْمُ الْخُبْرِ الْقُوَّةُ؛

مزه آب، زندگی است و مزه نان، نیروست.

حدیث ۵۳۱

امام صادق علیه السلام:

- عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنِّي مُخَلَّفٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ، وَعِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي، فَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ كَهَاتَيْنِ - وَضَمَّ بَيْنَ سَبَابَتَيْهِ - . فَقَامَ إِلَيْهِ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ عِترَتُكَ؟ قَالَ: عَلِيُّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَالْأَئِمَّةُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

امام صادق علیه السلام: به نقل از پدرانش علیهم السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: من در میان شما دو چیز گرانسنگ به یادگار می نهم: کتاب خدا و عترتم که همان اهل بیت من هستند، این دو هرگز از یکدیگر جدا نشوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند، مثل این دو - و دو انگشت سبابه خود را به یکدیگر چسباند - جابر بن عبدالله انصاری برخاست و عرض کرد: یا رسول الله! عترت تو چه کسانی هستند؟ فرمود: علی، حسن، حسین و امامانی که از پشت حسین هستند تا روز رستاخیز.

کمال الدین: ۲۴۴ عن محمد بن عماره عن أبيه، معاني الأخبار: ۹۱ / ۵ عن محمد بن عماره.

حدیث ۵۳۲

امام صادق علیه السلام:

- عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : سُرِّيلَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ عَنْ مَعْنَى قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنِّي مُخَلَّفٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي، مَنْ العِترَةُ؟

فَقَالَ: أَنَا وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَالْأَئِمَّةُ التَّسْعَةُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ، تَسْعُهُمْ مَهْدِيُّهُمْ وَقَائِمُهُمْ، لَا يُفَارِقُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَلَا يُفَارِقُهُمْ حَتَّى يَرِدُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَوْضَهُ

امام صادق به نقل از پدرانش علیهم السلام می فرماید: درباره این سخن پیامبر خدا صلی الله علیه و آله که:

«من در میان شما دو چیز گرانسنگ به یادگار می نهم: کتاب خدا و عترتم»، از امیر المؤمنین علیه السلام پرسش شد که «عترت» چه

کسانی هستند؟ امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: من و حسن و حسین و امامان نه گانه از فرزندان حسین که نهمین آنها مهدی ایشان و قائم آنهاست و هرگز از کتاب خدا جدا نشوند و کتاب خدا هم از ایشان جدا نشود تا در کنار حوض کوثر بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد آیند.

کمال الدین : ۶۴ / ۲۴۰ ، معانی الأخبار : ۴ / ۹۰ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۵۷ / ۲۵ کلها عن غیاث بن ابراهیم .

حدیث ۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

عَنْ أَبِيهِ عَنِ حَيْدَةَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - فِي بَيَانِ قَوْلِهِ تَعَالَى : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» - : فَلَمَّا نَزَلَتْ آيَةُ التَّطْهِيرِ جَمَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَا وَأَخِي وَأُمِّي وَأَبِي ، فَجَلَلْنَا وَنَفْسُهُ فِي كِسَاءٍ لِأُمِّ سَلْمَةَ خَيْرِي ، وَذَلِكَ فِي حُجْرَتِهَا وَفِي يَوْمِهَا ، فَقَالَ : اللَّهُمَّ هُوَ لِأَهْلِ بَيْتِي ، وَهُوَ لِأَهْلِ بَيْتِي ، فَذُهِبَ عَنْهُمْ الرِّجْسُ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . فَقَالَتْ أُمُّ سَلْمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : أَدْخُلْ مَعَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَقَالَ لَهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَرَحْمُكَ اللَّهُ ، أَنْتِ عَلَى خَيْرٍ ، وَإِلَى خَيْرٍ ، وَمَا أَرْضَانِي عَنْكَ ، وَلَكِنَّهَا خَاصَّةٌ لِي وَلَهُمْ

امام صادق علیه السلام : به نقل از پدرش و او به نقل از جدش حسن بن علی علیه السلام در بیان این آیه مبارکه: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا». فرمود: چون آیه تطهیر نازل شد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله من و برادرم و مادرم و پدرم را گرد آورد و ما و خودش را با عبا پیچید که از آن ام سلمه بود پوشاند. این در خانه ام سلمه و در روزی بود که پیامبر به خانه او می رفت. پس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: خدایا! اینان اهل بیت، خاندان و عترت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. ام سلمه - رضی الله عنها - گفت: یا رسول الله! آیا من هم همراه ایشان زیر عبا پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: خداوند بر تو رحمت آورد، تو بر خیر و به سوی خیری و من چقدر از تو خوشنودم، ولی این به من و ایشان اختصاص دارد.

أمالی الطوسی : ۵۶۴ / ۱۱۷۴ عن عبدالرحمن بن کثیر ، وراجع ینابیع المودّة : ۳ / ۳۶۸ .

حدیث ۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

- فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ - : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» ، فَكَانَ عَلِيٌّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَفَاطِمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، فَأَدْخَلَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَحْتَ الْكِسَاءِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلْمَةَ ، ثُمَّ قَالَ : اللَّهُمَّ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ أَهْلًا وَثَقْلًا ، وَهُوَ لِأَهْلِ بَيْتِي وَثَقْلِي . فَقَالَتْ أُمُّ سَلْمَةَ : أَلَسْتُ مِنْ أَهْلِكَ ؟ فَقَالَ : إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ ، وَلَكِنْ هُوَ لِأَهْلِ بَيْتِي وَثَقْلِي

امام صادق علیه السلام در حدیثی مفصّل می فرماید: مقصود از آیه: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» علی، حسن و حسین و فاطمه بود. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنها را در خانه ام سلمه زیر عبا پیچید و فرمود: خدایا هر پیامبر خانواده ای دارد و گنجینه ای نفیس و اینان اهل بیت و گنجینه نفیس من هستند. ام سلمه گفت: آیا من از اهل بیت تو نیستم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو به سوی خیر روانی، ولی اهل بیت و گنجینه نفیس من اینانند.

الکافی : ۱ / ۲۸۷ / ۱ عن أبي بصير .

حدیث ۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

- فِي احْتِجَاجِهِ عَلَي مُعَاوِيَةَ عِنْدَ الصُّلْحِ - : ثُمَّ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعْدَ ذَلِكَ

امام صادق علیه السلام : به نقل از پدرش به نقل از نیایش زین العابدین به نقل از حسن علیهم السلام در استدلالش با معاویه هنگام صلح: پس از آن (نزول آیه تطهیر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله تا زمانی که زنده بود هر روز هنگام دمیدن سپیده نزد ما می آمد و می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، گاه نماز است «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .
 ای بعد نزول آیه التطهیر وقصیة الكساء ، وراجع ص ۶۰ / ۷۴ من کتابنا هذا .

حدیث ۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

- عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقِفُ عِنْدَ طُلُوعِ كُلِّ فَجْرٍ عَلَى بَابِ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ ، الْمُنْعِمِ الْمُنْفِضِ ، الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ ، سَمِيعٌ سَامِعٌ ، بِحَمْدِ اللَّهِ وَنِعْمَتِهِ ، وَحُسْنِ بَلَايَةِ عِنْدَنَا ، نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ ، نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ صِدْبَاحِ النَّارِ ، نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ مَسَاءِ النَّارِ ، الصَّلَاةُ يَا أَهْلَ الْبَيْتِ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»

امام صادق علیه السلام به نقل از پدرانش علیهم السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله در هر سپیده دم بر در خانه علی و فاطمه می ایستاد و می فرمود: سپاس و ستایش خدای نیکوکار زیباکار، نعمت دهنده احسان بخش که در پرتو نعمتهای او اعمال صالح کمال می یابد، سمیع سامع است، به حمد الهی و نعمت او و آزمون نیکوی او در میان ما، از آتش به خدا پناه می بریم و از بام و شام آتش به خدا پناه می بریم، ای اهل بیت! هنگام نماز است «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» .
 أمالی الصدوق : ۱۲۴ / ۱۴ عن إسماعيل بن أبي زياد السكوني .

حدیث ۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ : أُيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ ، فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبْدُوهُ ، فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَعْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَنْ سِوَاهُ ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ ؟ قَالَ : مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ

امام صادق علیه السلام : حسین بن علی به سوی اصحابش آمد و گفت: ای مردم! خداوند والانام، بندگان را نیافرید مگر آن که او را بشناسند، پس هر گاه او را شناختند خواهند پرستیدش و هر گاه او را پرستند با پرستش او از پرستش جز او بی نیاز خواهند گشت. مردی به ایشان عرض کرد: ای فرزند رسول الله! پدر و مادرم فدای تو باد، شناخت خدا چیست؟ امام علیه السلام فرمود: این که مردم هر زمان امامشان را که فرمانبری از او واجب است بشناسند.

علل الشرائع: ۱ / ۹ عن سلمة بن عطاء ، وراجع كنز الفوائد : ۱ / ۳۲۸ ، إحقاق الحق : ۱۱ / ۵۹۴ نقلًا عن درّ بحر المناقب .

حدیث ۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ الَّذِينَ فَارَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا ، لَا- يَسْعُ النَّاسَ إِلَّا مَعْرِفَتُنَا ، وَلَا يُعَدَّرُ النَّاسُ بِجِهَالَتِنَا ... وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْنَا وَلَمْ يُنْكِرْنَا كَانَ ضَالًّا حَتَّى يَرْجِعَ

إِلَى الْهُدَى الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ طَاعَتِنَا الْوَاجِبَةَ ، فَإِنْ يَمُتْ عَلَى ضَلَالَتِهِ يَفْعَلُ اللَّهُ بِهِ مَا يَشَاءُ

امام صادق علیه السلام : ما کسانی هستیم که خداوند فرمانبری از ما را واجب کرده است، مردم را نرسد مگر شناختن ما و مردم در شناختن ما معذور نیستند... و هر که ما را نشناسد و انکارمان هم نکند گمراه است تا به هدایتی که خداوند بر او واجب فرموده است، یعنی وجوب اطاعت از ما، باز گردد و اگر بر گمراهی خویش بمیرد خداوند با او هر چه خواهد کند.
الکافی : ۱ / ۱۸۷ / ۱۱ عن أبي سلمة .

حدیث ۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا

امام صادق علیه السلام - درباره آیه شریفه «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا» - : مقصود فرمانبری از خدا و شناختن امام است.
البقره : ۲۶۹ .

حدیث ۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

- فِي دُعَاءِ عَلَمُهُ لُزْرَارَةَ - : اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي نَفْسَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسَكَ لَمْ أَعْرِفْ نَبِيَّكَ ، اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ ، اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي
امام صادق علیه السلام - در دعایی که به زراره آموخت - : خدایا! خود را به من بشناسان، زیرا اگر تو خود را به من نشناسانی پیامبرت را نخواهم شناخت، خدایا! پیامبرت را به من بشناسان که اگر پیامبرت را به من نشناسانی حجت تو را نخواهم شناخت، خدایا حجت خود را به من بشناسان که اگر حجت خود را به من نشناسانی از دینت به کژ راهه خواهم افتاد.
الکافی : ۱ / ۳۳۷ / ۵ عن زرارة .

حدیث ۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ صَلَّى ثُمَّ دَعَا ، ثُمَّ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، شَجَرَةَ النَّبُوَّةِ ، وَمَوْضِعِ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعْدِنِ الْعِلْمِ ، وَأَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، الْفُلُوكِ الْجَارِيَةِ فِي اللَّجَجِ الْغَامِرَةِ ، يَا مَنْ مِنْ رَكْبِهَا ، وَيَغْرَقُ مَنْ تَرَكَهَا ، الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مَارِقٌ ، وَالْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ ، وَاللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ

امام صادق علیه السلام : چون ظهر می شد علی بن الحسین علیه السلام نماز می گزارد و دعا می کرد، سپس به پیامبر صلی الله علیه و آله درود می فرستاد و می فرمود: خدایا بر محمد و خاندان محمد که درخت نبوت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کان دانش و اهل بیت وحی هستند درود فرست، خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد که کشتی روان در دریاها عمیق پوشاننده بدان سوار شود

ایمنی یابد و هر که از آن چشم پوشد غرق شود، هر که از ایشان پیشی گیرد از دین بیرون رفته است و هر که از ایشان عقب ماند فنا

پذیرد و هر که ملتزم رکاب ایشان باشد به مقصد رسد.

جمال الأسبوع : ۲۵۱ .

حدیث ۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ عَالِمٍ يَمُوتُ وَيَتْرُكُ خَلْفًا إِلَّا نَحْنُ ، كُلَّمَا ذَهَبَ مِنَّا عَالِمٌ طَلَعَ مَكَانَهُ عَالِمٌ ، نَحْنُ النُّجُومُ فِي السَّمَاءِ

امام صادق علیه السلام : عالمی نیست که بمیرد و جانشینی از خود گذارد مگر ما، پس هر گاه عالمی از ما برود دیگری در جایگاه او ظهور می کند. ما ستارگان هستیم در آسمان.

جامع الأحادیث للقمی : ۲۴۹ عن حصین بن مخارق .

حدیث ۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً ، فَعَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ ، قَدْ رَأَيْتُمْ أَصْحَابَ عَلِيٍّ ، وَأَنْتُمْ تَأْتُمُونَ بِمَنْ لَا يُعَدُّ النَّاسُ بِجِهَالَتِهِ ، لَنَا كَرَائِمُ الْقُرْآنِ ، وَنَحْنُ أَقْوَامٌ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا ، وَلَنَا الْأَنْفَالُ ، وَلَنَا صَفْوُ الْمَالِ

امام صادق علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت. بر شماست فرمانبری، شما اصحاب علی را دیدید و شما کسی را امام می گیرید که مردم در شناختن او معذور نیستند، فضائل قرآن، از آن ماست و ما گروهی هستیم که خداوند فرمانبری از ما را واجب گردانیده است و انفال و برگزیده اموال از آن ماست.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۴ عن بشیر الدهان .

حدیث ۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي رَقَبَتِهِ بَيْعَةٌ لِإِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

امام صادق علیه السلام : هر که بمیرد و بیعت امام بر گردنش نباشد مرده است چونان در جاهلیت.

أعلام الدین : ۴۵۹ عن أبي بصير .

حدیث ۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

الْأَنْبِيَاءُ وَالْأَوْصِيَاءُ لَا ذُنُوبَ لَهُمْ ، لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ

امام صادق علیه السلام : انبیا و اوصیا گناهی ندارند، زیرا معصوم و پاکند.

الخصال : ۹ / ۶۰۸ عن الأعمش .

حدیث ۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الشُّكَّ وَالْمَعْصِيَةَ فِي النَّارِ ، لَيْسَا مِنَّا وَلَا إِلَيْنَا

امام صادق علیه السلام : شك و گناه در آتش است و اینها نه از ما هستند و نه به سوی ما روانند.

الكافی : ۲ / ۴۰۰ / ۵ عن بكر بن محمد .

حدیث ۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» - : الرِّجْسُ هُوَ الشُّكُّ

امام صادق علیه السلام : درباره آیه «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» فرمود: رجز همان شك است.

معانی الأخبار : ۱۳۸ / ۱ عن عبدالغفار الجازي .

حدیث ۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

الْأَيْمَةُ بِمَنْزِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَّا أَنَّهُمْ لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ ، وَلَا يَحِلُّ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَا يَحِلُّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَأَمَّا مَا خَلَا ذَلِكَ فَهُمْ فِيهِ بِمَنْزِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام صادق علیه السلام : امامان به منزله رسول خدا صلی الله علیه و آله هستند جز آن که پیامبر نیستند و از زنان آن چه برای پیامبر صلی الله علیه و آله حلال است بر ایشان حلال نیست و در جز آن به منزله رسول خدا صلی الله علیه و آله شمرده می شوند.

الكافی : ۱ / ۲۷۰ / ۷ عن محمد بن مسلم .

حدیث ۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي هَذِهِ الْآيَةِ : «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» - : وَأُولُو الْأَمْرِ هُمُ الْأَيْمَةُ مِنَ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

امام صادق علیه السلام - درباره آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» - : اولو الامر، همان امامان از اهل بیت علیهم السلام هستند.

ينابيع المودة : ۱ / ۳۴۱ / ۲ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۳ / ۱۵ .

حدیث ۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

لِلذِّكْرِ مَعْنِيَانِ : الْقُرْآنُ وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَنَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ بِكَلِمَاتٍ مَعْنِيَتِهِ

امام صادق علیه السلام : «ذکر» دو معنی دارد: قرآن و محمد صلی الله علیه و آله و به هر دو مفهوم اهل ذکر، ما هستیم، اما ذکر به معنای قرآن، خداوند می فرماید: «بر تو قرآن نازل کردیم تا آن چه را برای مردم نازل شده است برایشان بیان کنی» و این سخن

پروردگار که «و قرآن، سبب بلند آوازه گشتن تو و قوم توست و زودا که بازخواست شوید» و اما ذکر به معنای محمد صلی الله علیه و آله . در سوره طلاق آمده است: «پس ای خردمندانی که ایمان آورده اید از خدا بترسید، خدا بر شما قرآن را نازل فرموده است و پیامبری که آیات روشن خدا را برایتان می خواند تا کسانی را که ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند از تاریکی به روشنایی در آورد» .

وفی المصدر «معنیه» والصحیح ما أثبتناه فی المتن .

حدیث ۵۵۱

امام صادق علیه السلام :

- فی حدیث طویل - : قَالَ حَيْلٌ ذِكْرُهُ : «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» قَالَ : الْكِتَابُ (هُوَ) الذِّكْرُ ، وَأَهْلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِسُؤَالِهِمْ ، وَلَمْ يُؤْمَرُوا بِسُؤَالِ الْجُهَالِ

امام صادق علیه السلام - در حدیثی طولانی - : خداوند و الانام می فرماید: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» : کتاب، همان ذکر است و اهل آن همان خاندان محمد است که خداوند دستور داده است از آنها پرسش کنند و به سؤال کردن از نادانان مأمور نگشته اند .

الکافی : ۱ / ۲۹۵ / ۳ .

حدیث ۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

- فی قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى : «وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ» - : الذِّكْرُ الْقُرْآنُ ، وَنَحْنُ قَوْمُهُ ، وَنَحْنُ الْمَسْئُولُونَ

امام صادق علیه السلام : درباره آیه شریفه «وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ» - : مقصود از «ذکر» قرآن است و ما قوم آن هستیم و از ما باید سؤال شود!

الکافی : ۱ / ۲۱۱ / ۵ ، تفسیر القمّی : ۲ / ۲۸۶ عن عبد الرحمن بن كثير ، بصائر الدرجات : ۳۷ / ۱ عن الفضيل ، وذكره أيضًا فی : ۳۷ / ۶ عن برید بن معاویة عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث ۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

- فی رسالته إلى أصحابه - : أَيُّهَا الْعِصَابَةُ الْمَرْحُومَةُ الْمُفْلِحَةُ ، إِنَّ اللَّهَ أَتَمَّ لَكُمْ مَا آتَاكُمْ مِنَ الْخَيْرِ ، وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ وَلَا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ يَأْخُذَ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فِي دِينِهِ بِهَوَىٰ وَلَا رَأْيٍ وَلَا مَقَائِسَ ، قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ ، وَجَعَلَ فِيهِ تَبْيَانًا كُلِّ شَيْءٍ ، وَجَعَلَ لِلْقُرْآنِ وَلِتَعْلَمَ الْقُرْآنِ أَهْلًا ، - لا - يَسْعُ أَهْلَ عِلْمِ الْقُرْآنِ الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ عِلْمَهُ أَنْ يَأْخُذُوا فِيهِ بِهَوَىٰ وَلَا رَأْيٍ وَلَا مَقَائِسَ ، أَغْنَاهُمْ اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ بِمَا آتَاهُمْ مِنْ عِلْمِهِ ، وَخَصَّهُمْ بِهِ ، وَوَضَعَهُ عِنْدَهُمْ ، كَرَامِيَةً مِنَ اللَّهِ أَكْرَمَهُمْ بِهَا ، وَهُمْ أَهْلُ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِسُؤَالِهِمْ

امام صادق علیه السلام - در نامه ای به اصحابش - : ای گروه رحمت شده رستگاران! همانا خداوند با خیری که به شما بخشیده نعمتش را بر شما کامل گردانیده است. بدانید که اگر کسی از خلق خدا در دین او به دلخواه و رأی و قیاس عمل کند نه به علم الهی رسیده است و نه به امر او. خداوند قرآن را فرو فرستاده است و در آن بیان هر چیز را نهاده است. خداوند برای قرآن و

آموختن آن اهلی را قرار داده است و اهل آگاهی از قرآن را که خداوند علم آن را بدیشان بخشیده، نرسد که به دلخواه و بر اساس رأی و قیاس در آن عمل کنند. خداوند با دادن علم خود بدیشان آنها را از این کار بی نیاز ساخته است و آن را ویژه ایشان کرده و آن علم را نزد ایشان نهاده و این کرامتی است که خداوند با آن ایشان را ارجمند داشته است. اینها همان اهل ذکری هستند که خداوند به این امت دستور داده از ایشان سؤال کنند.

الکافی : ۸ / ۵ / ۱ عن إسماعیل بن مخلد السراج ، وراجع : «فی آنهم : أهل الذکر» ، الکافی : ۱ / ۲۱۰ باب أن أهل الذکر الذین أمر الله الخلق بسؤالهم هم الأئمة علیهم السلام ، وأیضا : ۴/۵۹۹ ، و : ۱ / ۲۵۹ / ۳ ، البحار : ۲۳ / ۱۷۲ ، باب ۹ ، أمالی الطوسی : ۶۶۴ / ۱۲۹۰ ، روضة الواعظین : ۲۲۴ ، بصائر الدرجات : ۵ / ۳۷ و : ۴۰ / ۱۰ و : ۲۳ / ۵۱۱ ، کامل الزیارات : ۵۴ ، إحقاق الحق : ۲ / ۴۸۲ و : ۴۸۳ ، و : ۱۴ / ۳۷۱ - ۳۷۵ .

حدیث ۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ، وَذَاكَ أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا ، وَإِنَّمَا أُورَثُوا أَحَادِيثَ مِنْ أَحَادِيثِهِمْ ، فَمَنْ أَخَذَ بِشَيْءٍ مِنْهَا فَقَدْ أَخَذَ حَظًّا وَافِرًا ، فَمَا نَظَرُوا عِلْمَكُمْ هَذَا عَمَّنْ تَأْخُذُونَهُ ؟ فَإِنَّ فِيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فِي كُلِّ خَلْفٍ عُيُودًا ، يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِيْنَ وَانْتِحَالَ الْمُبْطِلِيْنَ وَتَأْوِيلَ الْجَاهِلِيْنَ

امام صادق علیه السلام : دانشمندان علما وارثان انبیا هستند و این از آن روست که پیامبران نه درهمی به ارث می نهند نه دیناری بلکه احادیثی از احادیث خود را به ارث می نهند، پس هر که قدری از آن را فراستاند به بهره ای فراوان دست یافته است، پس بنگرید دانش خود را از چه کسی فرا می ستانید زیرا در هر نسلی افراد عادلای از ما اهل بیت هست که تحریف زیاده روان و در لباس دین در آمدن مبطلان و تأویل جاهلان را از این دین دور می کنند.

الکافی : ۱ / ۳۲ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۰ / ۱ کلاهما عن أبی البختری .

حدیث ۵۵۵

امام صادق علیه السلام :

الأوصیاء هم أبواب الله عزوجل التي يؤتی منها ، ولولا هم ما عرف الله عزوجل ، وبهم احتج الله تبارك وتعالى على خلقه

امام صادق علیه السلام : اوصیاء همان درهای خداوند عزوجل هستند که از آن وارد می شوند و اگر ایشان نمی بودند خداوند عزوجل شناخته نمی شد، خداوند تبارک و تعالی با آنها بر خلقش حجّت می آورد.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۲ عن أبی بصیر .

حدیث ۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

- فی صفة الأئمة علیهم السلام - : جعلهم الله حياة للأنام ، ومصايح للظلام ، ومفاتيح للكلام

امام صادق علیه السلام - در توصیف امامان علیهم السلام : خداوند آنها را موجب زندگی مردم و چراغ تاریکی و کلیدهای سخن قرار داده است.

الکافی : ۱ / ۲۰۴ / ۲ عن إسحاق بن غالب .

حدیث ۵۵۷

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ قَوْمٌ فَرَضَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ طَاعَتَنَا ، لَنَا الْأَنْفَالُ ، وَلَنَا صَفْوُ الْمَالِ ، وَنَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ، وَنَحْنُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ : «أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

امام صادق علیه السلام : ما گروهی هستیم که خداوند عزوجل فرمانبری از ما را فرض کرده است. انفال و برگزیده اموال از آن ماست. ما راسخان در دانشیم. ما رشکیدگانی هستیم که خداوند درباره آنها فرموده: «یا مردم بر آنها به سبب آن چه خداوند از فضل خود بدیشان داده حسادت می ورزند».

النساء : ۵۴ .

حدیث ۵۵۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ عِنْدَنَا مَعَاقِلُ الْعِلْمِ ، وَأَثَارُ التُّبُوَّةِ ، وَعِلْمُ الْكِتَابِ ، وَفَصْلٌ مَا بَيْنَ النَّاسِ

امام صادق علیه السلام : ما خاندانی هستیم که سنگرهای دانش و نشانه های نبوت و آگاهی از قرآن و داوری بین مردم در میان ما نهاده شده است.

الاختصاص : ۳۰۹ ، بصائر الدرجات : ۴ / ۳۶۳ کلاهما عن الحسن بن يحيى ، وذكره أيضًا في : ۱۳ / ۳۶۵ عن الحسين الأحمسي .

حدیث ۵۵۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَوْضَحَ بِأُمَّةِ الْهُدَى مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّنَا عَنْ دِينِهِ ، وَأَبْلَجَ بِهِمْ عَنْ سَبِيلِ مِنْهَا جِهَةٍ ، وَفَتَحَ بِهِمْ عَنْ بَاطِنِ يَنْبِيعِ عِلْمِهِ

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل با امامان هدایت که از خاندان پیامبر ما هستند از دینش پرده برداشته و با آنها راه روشنش را آشکار نموده و با ایشان، کلید از نهفته های دانشش برگرفته است.

الكافي : ۱ / ۲۰۳ / ۲ ، الغيبة للنعماني : ۷ / ۲۲۴ کلاهما عن إسحاق بن غالب .

حدیث ۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ شَجَرَةُ التُّبُوَّةِ ، وَبَيْتُ الرَّحْمَةِ ، وَمَفَاتِيحُ الْحِكْمَةِ ، وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ ، وَمَوْضِعُ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ ، وَنَحْنُ وَدِيعَةُ اللَّهِ فِي

عِبَادِهِ ، وَنَحْنُ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ ، وَنَحْنُ ذِمَّةُ اللَّهِ ، وَنَحْنُ عَهْدُ اللَّهِ . فَمَنْ وَفَى بِعَهْدِنَا فَقَدْ وَفَى بِعَهْدِ اللَّهِ ، وَمَنْ خَفَرَهَا فَقَدْ خَفَرَا ذِمَّةَ اللَّهِ وَعَهْدَهُ

امام صادق علیه السلام : ما شجره نبوت و خانه رحمت و کلیدهای حکمت و کان دانش و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و جای اسرار الهی هستیم. ما سپرده خدا در میان بندگان و پردگیان بزرگ خدا و پیمان پروردگاریم. پس

هر کس به عهد و پیمان ما وفا کند به پیمان خدا وفا کرده و هر که آن را پاس ندارد عهد و پیمان الهی را پاس داشته است.

الکافی: ۱ / ۲۲۱ / ۳، بصائر الدرجات: ۵۷ / ۶ کلاهما عن خيثمة .

حدیث ۵۶۱

امام صادق علیه السلام:

نَحْنُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ، وَمَعْدِنُ الرِّسَالَةِ، وَمُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ، وَنَحْنُ عَهْدُ اللَّهِ وَذِمَّتُهُ، وَنَحْنُ وَدَائِعُ اللَّهِ وَحُجَّتُهُ

امام صادق علیه السلام: ما شجره نبوت و كان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و عهد و پیمان الهی هستیم. ماییم سپرده های خدا و حجّت او.

تفسیر القمّی: ۲ / ۲۲۸ عن شهاب بن عبد ربّه .

حدیث ۵۶۲

امام صادق علیه السلام:

نَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ، وَشُهَدَاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ، وَأَمْنَاؤُهُ عَلَى وَحْيِهِ، وَخُزَانَةُ عَلَى عِلْمِهِ، وَوَجْهُهُ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ، وَعَيْنُهُ فِي بَرِيَّتِهِ، وَلِسَانُهُ النَّاطِقُ، وَقَلْبُهُ الْوَاعِي، وَبَابُهُ الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ. وَنَحْنُ الْعَالِمُونَ بِأَمْرِهِ، وَالِدَاعُونَ إِلَى سَبِيلِهِ. بِنَا عُرْفَ اللَّهِ، وَبِنَا عِبْدَ اللَّهِ. نَحْنُ الْأَدِلَّةُ عَلَى اللَّهِ، وَلَوْلَانَا مَا عُبِدَ اللَّهُ

امام صادق علیه السلام: ما حجّت خداييم در ميان بندگان و گواهان او در ميان خلایق و معتمدان او در وحی مقام کبریایی و گنجوران او در دانشش و چهره او که بدان روی می آورند و چشم او در ميان مردم و زبان گویای او و دل دیده ور او و دری که بدان هدایت می کند. ماییم آگاهان از امر او و دعوتگران به راهش. خدا با ما شناخته و با ما پرستیده می شود. ما رهنمایان به سوی خداييم و اگر ما نمی بوديم خداوند پرستش نمی شد.

التوحيد: ۱۵۲ / ۹ عن ابن أبي يعفور .

حدیث ۵۶۳

امام صادق علیه السلام:

نَحْنُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ، وَمِنْ فُرُوعِنَا كُلُّ بَرٍّ، فَمَنْ الْبِرِّ: التَّوْحِيدُ، وَالصَّلَاةُ، وَالصِّيَامُ، وَكَطْمُ الْغَيْظِ، وَالْعَفْوُ عَنِ الْمَسِيءِ، وَرَحْمَةُ الْفَقِيرِ، وَتَعَهُدُّ الْجَارِ، وَالْإِفْرَاقُ بِالْفَضْلِ لِأَهْلِهِ. وَعِيدُونَا أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ، وَمِنْ فُرُوعِهِمْ كُلُّ قَبِيحٍ وَفَاحِشَةٍ، فَمِنْهُمْ: الْكَذِبُ، وَالْبُخْلُ، وَالنَّمِيمَةُ، وَالْقَطِيعَةُ، وَأَكْلُ الرُّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ بغيرِ حَقِّهِ، وَتَعِدُّي الْحُدُودِ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ، وَرُكُوبُ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ، وَالزُّنَا، وَالسَّرِقَةُ، وَكُلُّ مَا وَافَقَ ذَلِكَ مِنَ الْقَبِيحِ. فَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَعَنَا وَهُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُرُوعِ غَيْرِنَا

امام صادق علیه السلام: ما ریشه هر گونه خیری هستیم و هر نیکی از شاخ و بر ماست. از این نیکیهاست: یکتاپرستی، نماز، روزه، فرو خوردن خشم، گذشت از بدی کننده، رحم بر کم توشه، پرداختن به کار همسایه، اقرار به فضیلت فضیلت مندان. و دشمن ما ریشه هر گونه بدی است و هر زشتی و پلیدکاری از شاخ و بر ایشان است که از جمله آنهاست: دروغ، تنگ چشمی، سخن چینی، گسستن پیوند، رباخواری، خوردن ناروای مال یتیم، در گذشتن از حدودی که خداوند بدان دستور داده است، ارتکاب پنهان و پیدای پلیدکاری، زنا، دزدی و هر کار زشتی که با اینها همسو باشد. پس دروغ گفته هر که گمان برده با ماست و به شاخه های دیگران چنگ افکنده است.

الکافی: ۸ / ۲۴۲ / ۳۳۶ عن ابن مسکان، تأویل الآيات الظاهرة: ۲۲ عن شاذان بن جبرئیل یاسناده عنه علیه السلام .

حدیث ۵۶۴

امام صادق علیه السلام :
 نَحْنُ مِفْتَاحُ الْكِتَابِ ، فَبِنَا نَطَقَ الْعُلَمَاءُ ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَخَرِسُوا
 امام صادق علیه السلام : ما کلید قرآن هستیم. علما در پرتو ما سخن می گویند و اگر این نمی بود هر آینه لال می شدند.
 الاختصاص : ۹۰ عن أبي المغرا (حميد بن المثني العجلي) .

حدیث ۵۶۵

امام صادق علیه السلام :
 نَحْنُ وَرِثَةُ النَّبِيِّينَ ، وَعِنْدَنَا عَصَا مُوسَى ، وَإِنَّا لَخُزَّانُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ ، لَا يَخْزَانُ ذَهَبٌ وَلَا فِضَّةٌ
 امام صادق علیه السلام : ما از پیامبران ارث می بریم و عصای موسی نزد ماست، و ما گنجوران خدا در زمین هستیم، نه گنجوران زر و سیم .
 تفسير فرات الكوفي : ۱۰۷ / ۱۰۱ عن إبراهيم .

حدیث ۵۶۶

امام صادق علیه السلام :
 نَحْنُ شَجَرَةُ الْعِلْمِ ، وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ النَّبِيِّ ، وَفِي دَارِنَا مَهَيْطُ جِبْرَائِيلَ ، وَنَحْنُ خُزَّانُ عِلْمِ اللَّهِ ، وَنَحْنُ مَعَادِنُ وَحْيِ اللَّهِ . مَنْ تَبِعَنَا نَجَا ،
 وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَلَكَ ، حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ
 امام صادق علیه السلام : ما شجره علم و اهل بیت پیامبر هستیم، فرودگاه جبرئیل در خانه ماست و ما گنجوران علم خدا و کان وحی الهی هستیم. هر که از ما پیروی کند رهایی می یابد و هر که از ما بازماند نابود شود و بر خدا سزاوار است که چنین کند.
 أمالی الصدوق : ۲۵۲ / ۱۵ ، بشاره المصطفى : ۵۴ كلاهما عن أبي بصير ، روضة الواعظين : ۲۹۹ مرسلًا ، وراجع بصائر الدرجات : ۱۰۳ باب ۱۹ فی الأئمة أنهم خزّان الله على علمه .

حدیث ۵۶۷

امام صادق علیه السلام :
 نَحْنُ وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ ، وَخَزَنَةُ عِلْمِ اللَّهِ ، وَعَيْبَةُ وَحْيِ اللَّهِ
 امام صادق علیه السلام : ما والیان امر الهی و گنجوران دانش خدا و ظرف وحی پروردگاریم.
 الكافي : ۱ / ۱۹۲ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۳ / ۶۱ ، وذكره أيضًا في : ۸ / ۱۰۵ كلها عن عبد الرحمن بن كثير .

حدیث ۵۶۸

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى انْتَجَبَنَا لِنَفْسِهِ ، فَجَعَلَنَا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ ، وَأَمَنَاءَهُ عَلَى وَحْيِهِ ، وَخُزَّانَهُ فِي أَرْضِهِ ، وَمَوْضِعَ سِرِّهِ ، وَعَيْبَةَ عِلْمِهِ
 امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ما را برای خود برگزید و سپس ما را برگزیده مردمان و معتمدان بر وحی و

گنجوران زمین و جایگاه راز و ظرف علم خود قرارمان داد.

بصائر الدرجات: ۶۲ / ۷ عن عباد بن سلیمان عن أبيه .

حدیث ۵۶۹

امام صادق علیه السلام:

نَحْنُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ، جَلَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَمَّ عَلَّمَهُ أَلْفَ كَلِمَةٍ ، كُلُّ كَلِمَةٍ تَفْتَحُ أَلْفَ كَلِمَةٍ

امام صادق علیه السلام: ما وارثان پیامبریم. پیامبر صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را به جامه ای پوشاند و سپس هزار کلمه به او آموخت که هر کلمه آغازگر هزار کلمه بود.

الخصال: ۶۵۱ / ۴۹ عن ذريح المحاربي .

حدیث ۵۷۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ عَالِمًا وَالْعِلْمُ يُتَوَارَثُ ، وَلَنْ يَهْلِكَ عَالِمٌ إِلَّا بَقِيَ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ يَعْلَمُ عِلْمَهُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ

امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام عالم بود و علم به ارث برده می شود و عالم، هرگز نمیرد مگر این که پس از او کسی بماند که علم او یا آن چه را خدا بخواهد بداند.

الکافی: ۱ / ۲۲۱ / ۱، و ذکره أيضًا في: ۳ / ۳۷۹، علل الشرائع: ۵۹۱ / ۴۰، بصائر الدرجات: ۱۱۸ / ۲، الإمامة والتبصرة: ۲۲۵ / ۷۵ کلها عن محمد بن مسلم، کمال الدین: ۲۲۳ / ۱۳ عن محمد بن مسلم عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه .

حدیث ۵۷۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُرْفَعُ ، وَمَا مَاتَ عَالِمٌ إِلَّا وَقَدْ وَرَثَ عِلْمَهُ ، إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَبْقَى بِغَيْرِ عَالِمٍ

امام صادق علیه السلام: علمی که با آدم علیه السلام فرود آمد دیگر بالا نرفت (نابود نشد) و عالمی در نگذشت مگر آن که علمش را به ارث نهاد. زمین بدون عالم باقی نمی ماند.

الکافی: ۱ / ۲۲۳ / ۸، کمال الدین: ۲۲۴ / ۱۹، بصائر الدرجات: ۱۱۶ / ۹ کلها عن الحارث بن المغيرة .

حدیث ۵۷۲

امام صادق علیه السلام:

نَحْنُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ، وَوَرَثَةُ كِتَابِ اللَّهِ ، وَنَحْنُ صَفْوَتُهُ

امام صادق علیه السلام: ما وارثان انبیا و میراث بر آن کتاب الهی و برگزیدگان خداییم.

مختصر بصائر الدرجات: ۶۳ عن عبد الغفار الجازي .

حدیث ۵۷۳

امام صادق علیه السلام:

حَدِيثُ أَبِي ، وَحَدِيثُ أَبِي حَدِيثُ جَدِّي ، وَحَدِيثُ جَدِّي الْحَسَنِ ، وَحَدِيثُ الْحَسَنِ حَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَحَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَحَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

امام صادق علیه السلام: حدیث من، حدیث پدرم و حدیث پدرم، حدیث نیایم و حدیث نیایم، حدیث حسین و حدیث حسین، حدیث حسن و حدیث حسن، حدیث امیرالمؤمنین و حدیث امیرالمؤمنین، حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و حدیث رسول خدا، حدیث خداوند عزوجل است.

الكافی : ۱ / ۵۳ / ۱۴ عن حماد بن عثمان وغيره ، روضة الواعظین : ۲۳۳ وفيه «حدیث جدی حدیث امیر المؤمنین» .

حدیث ۵۷۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ وَلَا يَتَنَا ، وَأَوْجَبَ مَوَدَّتَنَا . وَاللَّهُ ، مَا نَقُولُ بِأَهْوَانِنَا ، وَلَا نَعْمَلُ بِأَرَائِنَا ، وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا قَالَ رَبُّنَا عَزَّوَجَلَّ

امام صادق علیه السلام: خداوند، ولایت و دوستی ما را واجب ساخته است، به خدا سوگند، ما از روی هوی و هوس خود سخن نمی گوئیم و بر طبق آراء خود

عمل نمی کنیم و نمی گوئیم مگر آن چه خداوند عزوجل فرموده است.

أمالی المفید : ۶۰ / ۴ عن محمد بن شریح .

حدیث ۵۷۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لِي : إِنَّ الْحَكَمَ بِنَ عَتِيْبَةَ مِمَّنْ قَالَ اللَّهُ : «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

ابو بصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: حضرت علیه السلام به من فرمود: حکم بن عتیبه از کسانی است که خداوند درباره او فرموده است: «برخی از مردم می گویند که به خدا و روز واپسین ایمان آورده ایم در حالی که ایمان ندارند»، حکم چه به شرق برود چه به غرب، به خدا سوگند، به علمی دست نیابد مگر از اهل بیتی که جبرئیل بر ایشان نازل شده است.

البقره : ۸ .

حدیث ۵۷۶

امام صادق علیه السلام :

يَا يُونُسُ ، إِذَا أَرَدْتَ الْعِلْمَ الصَّحِيحَ فَخُذْ عَنِ أَهْلِ الْبَيْتِ ، فَإِنَّا رُؤِينَا ، وَأُوتِينَا شَرْحَ الْحِكْمَةِ ، وَفَصَلَ الْخِطَابِ ، إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَانَا وَأَتَانَا مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

امام صادق علیه السلام: ای یونس! هرگاه طالب علم صحیح بودی آن را از اهل بیت بستان، چه، آن برای ما روایت شده است و به ما شرح حکمت و سخن فصل داده اند. خداوند ما را برگزیده است و به ما آن داده که به هیچ یک از جهانیان نداده است.

البحار : ۲۶ / ۱۵۸ / ۵ نقلًا عن كتاب المحتضر ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۵۷ نحوه ، إثبات الهداة : ۱ / ۶۰۲ کلها عن یونس بن ظبیان .

حدیث ۵۷۷

امام صادق علیه السلام :

- وَعِنْدَهُ أُنَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ - : عَجَبًا لِلنَّاسِ ، إِنَّهُمْ أَخَذُوا عِلْمَهُمْ كُلَّهُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَعَمِلُوا بِهِ وَاهْتَدَوْا ، وَيَرَوْنَ أَنَّ أَهْلَ بَيْتِهِ لَمْ يَأْخُذُوا عِلْمَهُ ! وَنَحْنُ أَهْلُ بَيْتِهِ وَذُرِّيَّتُهُ ، فِي مَنَازِلِنَا نَزَلَ الْوَحْيُ ، وَمِنْ عِنْدِنَا خَرَجَ الْعِلْمُ إِلَيْهِمْ ، أَفَيَرَوْنَ أَنََّّهُمْ عَمِلُوا وَاهْتَدَوْا وَجَهَلْنَا نَحْنُ وَضَلَلْنَا ؟! إِنَّ هَذَا مُحَالٌ

امام صادق علیه السلام : در حالی که گروهی از کوفیان در خدمت ایشان بودند - : شگفت از مردمی که همه علم خود را از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ستاندند و بدان عمل کردند و ره یافتند و گمان می کنند اهل بیت او علمش را نستانده اند در حالی که ما اهل بیت و ذریه او هستیم، وحی در خانه های ما فرود آمد و علم از سوی ما بدیشان صادر شد. آیا آنها گمان می کنند که آگاه شده اند و ره یافته اند، ولی ما نمی دانیم و گمراه شده ایم؟ این امری محال است.
الکافی : ۱ / ۳۹۸ / ۱ ، أمالی المفید : ۶ / ۱۲۲ ، بصائر الدرجات : ۱۲ / ۳ کلها عن يحيى بن عبد الله .

حدیث ۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ الرَّاَسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ، وَنَحْنُ نَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ

امام صادق علیه السلام : ما، راسخان در دانش هستیم و ما تاویل قرآن را می دانیم.

الکافی : ۱ / ۲۱۳ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۵ / ۲۰۴ ، و ذکره أيضًا في : ۷ / ۲۰۴ عن الإمام الباقر عليه السلام ، تفسير العياشي : ۱ / ۱۶۴ / ۸ ، تأويل الآيات الظاهرة : ۱۰۶ کلها عن أبي بصير .

حدیث ۵۷۹

امام صادق علیه السلام :

الرَّاَسِخُونَ فِي الْعِلْمِ : أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأئِمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مِنْ بَعْدِهِ

امام صادق علیه السلام : راسخان در دانش، امیرالمؤمنین و امامان پس از او هستند.

الکافی : ۱ / ۲۱۳ / ۳ عن عبد الرحمن بن كثير .

حدیث ۵۸۰

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ صَلَّى ، ثُمَّ دَعَا ، ثُمَّ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، شَجَرَةَ النَّبُوَّةِ ، وَمَوْضِعَ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَعْدِنِ الْعِلْمِ ، وَأَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ

امام صادق علیه السلام : چون زوال ظهر می شد علی بن الحسین علیه السلام نماز می گزارد و سپس دعا می کرد و پس از آن بر پیامبر صلی الله علیه و آله چنین درود می فرستاد: خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد که درخت نبوت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کان علم و معرفت و اهل بیت وحی هستند.

جمال الأسبوع : ۲۵۰ ، مصباح المتهدجد : ۳۶۱ .

ولكثره الأحاديث في هذا المضمار راجع إحقاق الحق : ۱۰ / ۴۰۹ دعاء النبي صلى الله عليه وآله لعلي وفاطمة عليهما السلام ليلة العرس ، وفيه «جعل نسلهما مفاتيح الرحمة ومعادن الحكمة» ، إقبال الأعمال : ۳ / ۲۹۹ في دعاء الإمام الكاظم عليه السلام وفيه «الأئمة ينابيع الحكمة» ، الكافي : ۲ / ۲۰۳ عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «إن الله عزوجل ... فتح بهم عن باطن ينابيع علمه» ، البحار : ۱۰۲ / ۱۸۹ عن الإمام الرضا عليه السلام وفيه «وأودع قلوبهم ينابيع الحكمة» .

حدیث ۵۸۱

امام صادق عليه السلام :

- في قوله تعالى : «قال الذي عنده علم من الكتاب أنا آتيك به قبل أن يرتد إليك طرفك»
عبدالرحمن بن كثير به نقل از امام صادق عليه السلام - درباره این آیه «قال الذي عنده علم من الكتاب أنا آتيك به قبل أن يرتد إليك طرفك» : امام صادق عليه السلام میان انگشتان خود را باز کرد و آنها را روی سینه اش نهاد و سپس فرمود: به خدا سوگند همه علم کتاب نزد ماست.
النمل : ۴۰ .

حدیث ۵۸۲

امام صادق عليه السلام :

إن عيسى بن مريم عليه السلام أعطى حرفين كان يعمل بهما ، وأعطى موسى أربعين حرفاً ، وأعطى إبراهيم ثمانين حرفاً ، وأعطى نوحاً خمسين حرفاً ، وأعطى آدم خمسين حرفاً ، وإن الله تعالى جمع ذلك كله لمحمد صلى الله عليه وآله . وإن اسم الله الأعظم ثلاثة وسبعون حرفاً ، أعطى محمد صلى الله عليه وآله اثنين وسبعين حرفاً وحجب عنه حرف واحد
امام صادق عليه السلام : به عیسی بن مریم دو حرف داده شد که به وسیله آن دو عمل می کرد و به موسی چهار حرف و به ابراهیم هشت حرف و به نوح پانزده حرف و به آدم بیست و پنج حرف و خداوند تبارک و تعالی همه اینها را برای محمد صلی الله علیه و آله گرد آورده است و اسم اعظم خداوند، هفتاد و سه حرف است که هفتاد و دو حرف از آن را به محمد داده اند و یک حرف را از او ممنوع داشته اند.

الكافي : ۱ / ۲۳۰ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۲۰۸ / ۲ ، تأویل الآيات الظاهرة : ۴۷۹ کلها عن هارون ابن الجهم عن رجل من أصحاب الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث ۵۸۳

امام صادق عليه السلام :

دَخَلَ عَلَيْهِ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ خُرَّاسَانَ ، فَقَالَ - ابْتِدَاءً قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَ - : مَنْ جَمَعَ مَالًا يَحْرُسُهُ عَذَّبَهُ اللَّهُ عَلَى مِقْدَارِهِ ، فَقَالُوا لَهُ - بِالْفَارِسِيَّةِ - : لَا نَفْهَمُ بِالْعَرَبِيَّةِ ، فَقَالَ لَهُمْ : هَرِ كَه دَرَمِ اَنْدُوَزْدِ جَزَائِشِ دُوَزَخِ بَاشَدِ
احمد بن قابوس به نقل از پدرش به نقل از امام صادق عليه السلام می گوید: گروهی از مردم خراسان بر حضرت عليه السلام وارد شدند. پیش از این که آنها چیزی بپرسند، حضرت عليه السلام فرمود: هر کس مالی جمع کند و آن را نگه دارد خداوند به همان مقدار کیفرش کند. آنها به فارسی گفتند: ما عربی نمی فهمیم. امام عليه السلام به زبان فارسی فرمود: «هر که درم اندوزد جزایش دوزخ باشد».

الخرائج والجرائح : ۲ / ۷۵۳ / ۷۰ .

حدیث ۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ يَا مَنْ أَعْطَانَا عِلْمَ مَا مَضَىٰ وَمَا بَقِيَ ، وَجَعَلَنَا وَرَثَةَ الْأَنْبِيَاءِ ، وَخَتَمَ بِنَا الْأُمَّمَ السَّالِفَةَ ، وَخَصَّنَا بِالْوَصِيَّةِ

امام صادق علیه السلام : بار خدایا! ای کسی که آگاهی از گذشته و آینده را به ما بخشیده است و ما را وارثان پیامبران قرار داده است و امتهای گذشته را با ما به پایان برده است و ما را به جانشینی اختصاص داده است.
بصائر الدرجات : ۱۲۹ / ۳ عن معاویة بن وهب .

حدیث ۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا

فِي الْأَرْضِ ، وَأَعْلَمُ مَا فِي الْجَنَّةِ ، وَأَعْلَمُ مَا فِي النَّارِ ، وَأَعْلَمُ مَا كَانَ وَمَا يَكُونُ . ثُمَّ مَكَثَ هُنَيْئَةً فَرَأَى أَنَّ ذَلِكَ كَبْرَ عَلَيٍّ مِنْ سَمِعِهِ مِنْهُ ، فَقَالَ : عَلِمْتُ ذَلِكَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ
حارث بن مغیره به نقل از امام صادق علیه السلام می گوید که امام فرمود: بدون تردید من به آن چه در

آسمانها و زمین و بهشت و دوزخ است و آن چه تحقق یافته و تحقق خواهد یافت آگاهی دارم. امام سپس لحظه ای درنگ کرد و چون دید این سخن بر شنوندگان گران آمد فرمود: این را من از کتاب خداوند عزوجل یافته ام، چه، خداوند می فرماید: «در آن بیان هر چیزی هست».

یشیر علیه السلام المعنى إلى قوله تعالى «تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ» (النحل : ۸۹) .

حدیث ۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

قَدْ وَلَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَنَا أَعْلَمُ كِتَابَ اللَّهِ وَفِيهِ بَدْءُ الْخَلْقِ ، وَمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَفِيهِ خَبْرُ السَّمَاءِ وَخَبْرُ الْأَرْضِ ، وَخَبْرُ الْجَنَّةِ وَخَبْرُ النَّارِ ، وَخَبْرُ مَا كَانَ (وَخَبْرُ مَا هُوَ كَائِنٌ ، أَعْلَمُ ذَلِكَ كَمَا أَنْظُرُ إِلَى كَفِّي ، إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ

امام صادق علیه السلام : من فرزند پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هستم. من از کتاب خدا آگاهی دارم؛ کتابی که آغاز آفرینش و آن چه تا روز رستاخیز وجود می یابد و خبر از آسمانها و زمین و بهشت و دوزخ و خبر از گذشته و حال در آن نهفته است. اینها را مانند کف دستم می شناسم. خداوند می فرماید: «تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ» .

الكافي : ۱ / ۶۱ / ۸ ، بصائر الدرجات : ۱۹۷ / ۲ ، ينابيع المودة : ۱ / ۸۰ / ۲۰ کلها عن عبد الأعلى بن أعين ، وراجع تفسير العياشي : ۲ / ۲۶۶ / ۵۶ .

حدیث ۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ أَجَلٌ وَأَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَحْتَجَّ بِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِهِ ثُمَّ يُخْفِي عَنْهُ شَيْئًا مِنْ أَخْبَارِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 امام صادق علیه السلام : همانا خداوند برتر و بزرگ تر از آن است که بنده ای از بندگانش را
 حجت قرار دهد و سپس چیزی از اخبار آسمان و زمین را بر او پوشیده دارد.
 بصائر الدرجات : ۶ / ۱۲۶ عن صفوان .

حدیث ۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُ أَحْكَمُ وَأَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَفْرِضَ طَاعَةَ عَبْدٍ يَحْجُبُ عَنْهُ خَيْرَ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً
 امام صادق علیه السلام : خداوند حکیم تر و ارجمندتر از آن است که فرمانبری از بنده ای را واجب گرداند که صبح و شام، خبر
 آسمان بر او پوشیده ماند.
 بصائر الدرجات : ۵ / ۱۲۵ عن المفضل بن عمر .

حدیث ۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ لَيْلَةٍ تَأْتِي عَلَيْنَا إِلَّا وَأَخْبَارُ كُلِّ أَرْضٍ عِنْدَنَا ، وَمَا يَحْدُثُ فِيهَا ، وَأَخْبَارُ الْجِنِّ ، وَأَخْبَارُ أَهْلِ الْهَوَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 امام صادق علیه السلام : شبی نیست که بر ما بگذرد و اخبار همه زمین و آن چه در آن رخ می دهد و اخبار جن و فرشتگان شیفته
 نزد ما نباشد.
 کامل الزیارات : ۳۲۸ عن عبد الله بن بكر الأرجاني .

حدیث ۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ عِلْمَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ (مِنْ) عِلْمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَعَلِمْنَاهُ نَحْنُ فِيمَا عَلِمْنَاهُ
 امام صادق علیه السلام : علم علی بن ابی طالب علیه السلام (از) علم رسول خداست. پس آن چه را می دانیم او به ما آموخته است.
 الاختصاص : ۲۷۹ ، بصائر الدرجات : ۱ / ۲۹۵ کلاهما عن أبي يعقوب الأحول .

حدیث ۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَوْلَا - أَنَّ اللَّهَ فَرَضَ طَاعَتَنَا وَوَلَايَتَنَا وَأَمَرَ مَوَدَّتَنَا مَا أَوْفَقْنَاكُمْ عَلَى أَبْوَابِنَا ، وَلَا أَدْخَلْنَاكُمْ بُيُوتَنَا ، إِنَّا وَاللَّهِ مَا نَقُولُ بِأَهْوَانِنَا ، وَلَا نَقُولُ
 بِرَأِينَا ، وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا قَالَ رَبُّنَا ، وَأُصُولُ عِنْدَنَا نَكْتَرُهَا كَمَا يَكْتَرُ هَؤُلَاءِ ذَهَبُهُمْ وَفِضَّتُهُمْ
 امام صادق علیه السلام : اگر نبود این که خداوند، فرمانبری از ما و ولایت ما و دوستی ما را واجب کرده است ما شما را بر درهای
 خانه مان نمی ایستاندیم و به سرایمان واردتان نمی کردیم. به خدا سوگند ما از سر هوی و هوس سخن نمی گوئیم و نظر خود را
 بیان می داریم و نمی گوئیم مگر آن چه خدای ما گفته است و اصولی نزد ماست که آن را می اندوزیم، چنان که این جماعت زر

و سیم خود را می اندوزند.

بصائر الدرجات: ۱۰ / ۳۰۱ عن محمد بن شریح .

حدیث ۵۹۲

امام صادق علیه السلام:

أَلُوْحُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَنَا ، وَعَصَا مُوسَى عِنْدَنَا ، وَنَحْنُ وَرَثَةُ النَّبِيِّينَ

امام صادق علیه السلام: ده فرمان موسی و عصای او نزد ماست و ما وارثان پیامبران هستیم.

الکافی: ۱ / ۲۳۱ / ۲ ، بصائر الدرجات: ۱۸۳ / ۳۲ ، إعلام الوری: ۲۷۷ کلها عن أبي حمزة الثمالي.

حدیث ۵۹۳

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لِي: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يُعْطِ الْأَنْبِيَاءَ شَيْئًا إِلَّا وَقَدْ أَعْطَاهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. قَالَ: وَقَدْ أُعْطِيَ مُحَمَّدًا جَمِيعَ

مَا أُعْطِيَ الْأَنْبِيَاءَ، وَعِنْدَنَا الصُّحُفُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: «صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى

ابوبصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: امام علیه السلام به من فرمود: ای ابا محمد! همانا خداوند عز و جل به پیامبران چیزی نداده

است که به محمد صلی الله علیه و آله نداده باشد. امام علیه السلام فرمود: خداوند هر آن چه به پیامبران داده به محمد صلی الله علیه

و آله نیز بخشیده است و نزد ماست صحفی که خداوند درباره آن می فرماید: «صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى». عرض کردم: قربانت

گردم، همان لوحها؟ فرمود آری.

الأعلى: ۱۹ .

حدیث ۵۹۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَفْضَلُ يَتِ إِلَيْهِ صُحُفُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى فَاتَّمَنَ عَلَيْهَا عَلِيًّا، ثُمَّ اتَّمَنَ عَلَيْهَا عَلِيُّ الْحَسَنَ، ثُمَّ اتَّمَنَ عَلَيْهَا

الْحَسَنُ الْحُسَيْنَ أَخَاهُ، وَاتَّمَنَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثُمَّ اتَّمَنَ عَلَيْهَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، وَاتَّمَنَنِي عَلَيْهَا أَبِي

فَكَانَتْ عِنْدِي، وَقَدْ اتَّمَنْتُ ابْنِي هَذَا عَلَيْهَا عَلِيٌّ حَدِيثُهُ وَهِيَ عِنْدَهُ

امام صادق علیه السلام: صحف ابراهیم و موسی به رسول خدا صلی الله علیه و آله رسید و پیامبر آنها را نزد علی به امانت نهاد و

علی به حسن و حسن به برادرش حسین و حسین به علی بن الحسین و علی بن الحسین به محمد بن علی و پدرم به من امانت داد و

آنها نزد من بود و من آنها را نزد فرزندم که هنوز کودک است به امانت نهادم و آنها هم اینک نزد اوست.

الغیبة للنعمانی: ۲ / ۳۲۵ ، رجال الکشی: ۲ / ۶۴۳ / ۶۶۳ کلاهما عن الفيض بن المختار .

حدیث ۵۹۵

امام صادق علیه السلام:

«وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ

عبدالله بن سنان به نقل از امام صادق می آورد که از حضرت علیه السلام درباره آیه شریفه «و پس از ذکر در زبور نوشتیم» و این

که «زبور» و «ذکر» چیست پرسش کرد. حضرت علیه السلام فرمود: ذکر، نزد خداست و زبور، همان کتابی است که بر داود نازل شد و هر کتابی که نازل شود نزد اهل علم است که ماییم.

الأنبياء: ۱۰۵.

حدیث ۵۹۶

امام صادق علیه السلام:

دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَعَا بَدَفْتَرٍ، فَأَمَلَى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا بَطْنَهُ

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را فرا خواند و دستور داد دفتری بیاورند و آن قدر بر علی املا کرد که شکم آن (پوست) پر شد.

الاختصاص: ۲۷۵ عن حنان بن سدير.

حدیث ۵۹۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ عِنْدَنَا مَا لَا نَحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى النَّاسِ، وَإِنَّ النَّاسَ لَيَحْتَاجُونَ إِلَيْنَا. وَإِنَّ عِنْدَنَا كِتَابًا إِمْلَاءُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَحَطُّ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامِ، صَحِيفَةً فِيهَا كُلُّ حَلَالٍ وَحَرَامٍ

امام صادق علیه السلام: نزد ما چیزی است که ما با وجود آن دیگر نیازی به مردم نداریم و مردمنده که نیازمند مايند. نزد ما کتابی است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله املا کرده و علی علیه السلام با خط خود نوشته است. کتابی است که هر حلال و حرامی در آن نگاشته آمده است.

الکافی: ۱ / ۲۴۱ / ۶ عن بكر بن كرب الصيرفي.

حدیث ۵۹۸

امام صادق علیه السلام:

دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَحِيفَةً مَخْتُومَةً بِأَثْنِي عَشَرَ خَاتَمًا وَقَالَ: فَضُّ الْأَوَّلَ وَاعْمَلْ بِهِ، وَادْفَعْهَا إِلَى الْحَسَنِ يَفْضُ الثَّانِي وَيَعْمَلْ بِهِ، وَيَدْفَعْهَا إِلَى الْحُسَيْنِ يَفْضُ الثَّلَاثَ وَيَعْمَلْ بِمَا فِيهِ، ثُمَّ إِلَى وَاحِدٍ وَاحِدٍ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام کتابی داد که با دوازده مهر، مه‌ور شده بود و فرمود: اولی را باز کن و بدان عمل کن و آن را به حسن بده تا دومی را باز کند و بدان عمل کند و آن را به حسین دهد تا سومی را باز کند و به آن چه در آن است عمل کند و همین طور یک یک به فرزندان حسین برسد.

الغیبة للنعمانی: ۴ / ۵۴ عن یونس بن یعقوب.

حدیث ۵۹۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ عِنْدَنَا لِمُصْحَفِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامِ، وَمَا يُدْرِيهِمْ مَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامِ؟! قُلْتُ: وَمَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامِ؟ قَالَ: مُصْحَفٌ فِيهِ مِثْلُ قُرْآنِكُمْ هَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَاللَّهِ مَا فِيهِ مِنْ قُرْآنِكُمْ حَرْفٌ وَاحِدٌ

ابو بصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: مصحف فاطمه نزد ماست و آنها چه می دانند مصحف فاطمه چیست؟! عرض کردم: مصحف فاطمه چیست؟ فرمود: مصحفی است که سه برابر قرآن شما در آن است. به خدا سوگند، از قرآن شما یک حرف هم در آن نیست .
الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ .

حدیث ۶۰۰

امام صادق علیه السلام :
مُصْحَفُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ ، وَإِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ أَلْقَى عَلَيْهَا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا
امام صادق علیه السلام : در مصحف فاطمه چیزی از کتاب خدا نیامده است و آن کتابی است که پس از مرگ پدرش صلی الله علیه و آله بر فاطمه القا شده است.
بصائر الدرجات : ۲۷ / ۱۵۹ عن أبي حمزة .

از ۶۰۱ تا ۸۰۰

حدیث ۶۰۱

امام صادق علیه السلام :
- لَوْلِيْدِ بْنِ صَبِيْحٍ - : يَا وَلِيْدُ ، اِنِّي نَظَرْتُ فِي مُصْحَفِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ اَجِدُ لِيْنِي فُلَانٍ فِيْهِ اِلَّا كَغُبَارِ النَّعْلِ
امام صادق علیه السلام - به ولید بن صبیح - ای ولید! من در مصحف فاطمه نگرستم و اینک مورد سؤال قرار می گیرم و برای بنی فلان در حکومت، بهره ای به اندازه غبار کفش نیافتم.
بصائر الدرجات : ۷ / ۱۷۰ .

حدیث ۶۰۲

امام صادق علیه السلام :
يَا اَبَا مُحَمَّدٍ ، وَاِنَّ عِنْدَنَا الْجَامِعَةَ ، وَا مَا يُدْرِیْهِمْ مَا الْجَامِعَةُ ؟ قُلْتُ : جُعِلَتْ فِدَاكَ ، وَا مَا الْجَامِعَةُ ؟ قَالَ : صَحِيْفَةُ طَوْلُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا بِذِرَاعِ رَسُوْلِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَا مَلَأَتْهُ مِنْ فَلَاقٍ فِيْهِ وَحَطَّ عَلَيَّ بِبَيْمِيْنِهِ ، فِيْهَا كُلُّ حَلَالٍ وَحَرَامٍ ، وَكُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ النَّاسُ اِلَيْهِ حَتَّى الْاَرْضِ فِي الْخَدَشِ . وَضَرَبَ بِيْدِهِ اِلَيَّ فَقَالَ : تَأْذُنُ لِي يَا اَبَا مُحَمَّدٍ ؟ قُلْتُ : جُعِلَتْ فِدَاكَ ، اِنَّمَا اَنَا لَكَ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ ، فَغَمَزَنِي بِيْدِهِ وَقَالَ : حَتَّى اُرْسِ هَذَا ، كَأَنَّهُ مُغَضَّبٌ ، قُلْتُ : هَذَا وَاللَّهِ الْعِلْمُ ، قَالَ : اِنَّهُ لَعِلْمٌ وَلَيْسَ بِذَاكَ

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: ای ابا محمد! «جامعه» نزد ماست و آنها چه می دانند جامعه چیست؟ عرض کردم: قربانت کردم: «جامعه» چیست؟ فرمود: صحیفه ای است با طول هفتاد ذرع به ذرع رسول الله و املای آن حضرت از دهان مبارکش و دست خط علی. هر حلال و حرام و هر چیزی که مردم بدان نیاز داشته باشند، حتی دیه خراشهای کوچک در آن آمده است. امام با دستش به من زد و فرمود: ای ابا محمد! به من اجازه می دهی؟
عرض کردم: قربانت کردم، من در اختیار تو هستم، هر چه می خواهی بکن. حضرت علیه السلام همچون کسی که خشمگین است

دست مرانشگون گرفت و فرمود: حتی دیه این. عرض کردم: به خدا این علم است. فرمود: این علم است ولی نه همه آن.
الکافی: ۱ / ۲۳۹ / ۱ ، بصائر الدرجات: ۱۴۳ / ۴ إلى «فی الخدش» .

حدیث ۶۰۳

امام صادق علیه السلام:

ضَلَّ عِلْمُ ابْنِ شُبْرَمَةَ

امام صادق علیه السلام: دانش «ابن شبرمه» در برابر جامعه که به املاى پیامبر صلی الله علیه و آله و دست خط علی می باشد، گم است. جامعه، برای هیچ کس جای سخنی باقی نگذاشته و در آن علم حلال و حرام نهفته است.
هو عبدالله بن شبرمه، كان قاضيًا على الكوفة للمنصور، وكان يعمل بالقياس .

حدیث ۶۰۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ عِنْدَنَا الْجَفْرَ ، وَمَا يُدْرِيهِمْ مَا الْجَفْرُ ؟ قُلْتُ : وَمَا الْجَفْرُ ؟ قَالَ : وَعَاءٌ مِنْ أَدَمٍ فِيهِ عِلْمُ النَّبِيِّينَ وَالْوَصِيِّينَ ، وَعِلْمُ الْعُلَمَاءِ الَّذِينَ مَضَوْا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، قُلْتُ : إِنَّ هَذَا هُوَ الْعِلْمُ . قَالَ : إِنَّهُ لَعِلْمٌ وَلَيْسَ بِذَاكَ

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: جفر نزد ماست و آنها چه می دانند جفر چیست؟ عرض کردم: جفر چیست؟ فرمود: ظرفی از چرم که علم انبیا و اوصیا و علمای در گذشته بنی اسرائیل در آن نهفته است. عرض کردم: این همان علم است.
امام فرمود: البته این علم است ولی همه آن نیست.

الکافی: ۱ / ۲۳۹ / ۱ .

حدیث ۶۰۵

امام صادق علیه السلام:

أَخْبِرْنِي عَنْ عِلْمِ عَالِمِكُمْ . قَالَ : وَرِاثَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمِنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ . قُلْتُ : إِنَّا نَتَخَدِّثُ أَنَّهُ يُقَدَفُ فِي قُلُوبِكُمْ وَيُنَكَّتُ فِي آذَانِكُمْ ! قَالَ : أَوْ ذَاكَ

حارث بن مغیره به نقل از امام صادق علیه السلام: عرض کردم: مرا از علم عالمتان آگاه گردان. فرمود: ارثی است از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام. عرض کردم: ما می گوئیم که آن به دل شما الهام و در گوشتان نجوا می شود. فرمود: این هم هست.

الکافی: ۱ / ۲۶۴ / ۲ ، بصائر الدرجات: ۳۲۷ / ۵ .

حدیث ۶۰۶

امام صادق علیه السلام:

كَانَ عَلِيٌّ مُحَدَّثًا وَكَانَ سَلْمَانُ مُحَدَّثًا . قُلْتُ : فَمَا آيَةُ الْمُحَدَّثِ ؟ قَالَ : يَأْتِيهِ مَلَكٌ ، فَيُنَكِّتُ فِي قَلْبِهِ كَيْتَ وَكَيْتَ

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام، محدث بود و سلمان هم محدث بود. عرض کردم: نشانه محدث چیست؟ فرمود: فرشته ای نزد او می آید و به دلش چنین و چنان الهام می کند.

أمالیاطوسی: ۴۰۷ / ۹۱۴، وراجع رجال الکشی: ۱ / ۶۴ / ۳۶، بصائر الدرجات: ۴ / ۳۲۲، الخرائج والجرائح: ۲ / ۸۳۰ / ۴۶.

حدیث ۶۰۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْإِمَامَ إِذَا شَاءَ أَنْ يَعْلَمَ عِلْمَ

امام صادق علیه السلام: امام هر گاه بخواهد که بداند، می داند.

الکافی: ۱ / ۲۵۸ / ۱، و ذکره أيضًا فی: ح ۲ و فی «أعلم» بدل «علم»، بصائر الدرجات: ۳ / ۳۱۵ / ۳ کلها عن أبي الربيع، و ذکره أيضًا فی: ح ۲ عن يزيد بن فرقد النهدي.

حدیث ۶۰۸

امام صادق علیه السلام:

يُبْسِطُ لَنَا فَنَعْلَمُ، وَيُقْبِضُ عَنَّا فَلَا نَعْلَمُ، وَالْإِمَامُ يُولَدُ وَيَلِدُ، وَيَصْتَحُّ وَيَمْرُضُ، وَيَأْكُلُ وَيَشْرَبُ، وَيَبُولُ وَيَنْعَوُطُ، وَيَفْرَحُ وَيَحْزَنُ، وَيَضْحَكُ وَيَبْكِي، وَيَمُوتُ وَيُقْبَرُ، وَيُزَادُ فَيَعْلَمُ. وَدَلَالَتُهُ فِي خَصَلَتَيْنِ: فِي الْعِلْمِ، وَاسْتِجَابَةِ الدَّعْوَةِ، وَكُلُّ مَا أَخْبَرَ بِهِ مِنَ الْحَوَادِثِ الَّتِي تَحْدُثُ قَبْلَ كَوْنِهَا كَذَلِكَ، بَعْدَ مَعْهُودٍ إِلَيْهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَوَارَتْهُ مِنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

امام صادق علیه السلام: علم برای ما گشایش می یابد و ما آگاهی می یابیم و یا گرفتگی می یابد و ما آگاهی نمی یابیم. امام، زاده می شود و می زیاند و تندرستی می یابد و بیمار می شود و می خورد و می آشامد و بول و غائط می کند و شاد می شود و محزون می گردد و می خندد و می گرید و می میرد و به خاک سپرده می شود و رشد می کند و آگاهی می یابد و نشانه او، برخورداری از دو ویژگی است: برخورداری از علم و استجابت دعا و از هر رویدادی که پیشتر خبر دهد، همان شود و این در پرتو عهدی است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به او سپرده و او، آن را از پدرانش به ارث برده است.

الخصال: ۳ / ۵۲۸.

حدیث ۶۰۹

امام صادق علیه السلام:

لَيْسَ يَخْرُجُ شَيْءٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ حَتَّى يُبَدَأَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، ثُمَّ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ بِوَاحِدٍ بَعْدَ وَاحِدٍ لِكَيْ لَا يَكُونَ آخِرُنَا أَعْلَمَ مِنْ أَوْلَانَا

امام صادق علیه السلام: چیزی از درگاه خداوند عز و جل صادر نمی شود، مگر آن که نخست از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آغاز شود و سپس به امیرالمؤمنین علیه السلام برسد و همین طور، یکی پس از دیگری تا آخرین ما از نخستین ما اعلم نباشد. الکافی: ۱ / ۲۵۵ / ۴، الاختصاص: ۳۱۳، بصائر الدرجات: ۲ / ۳۹۲ / ۲ کلها عن يونس بن عبد الرحمن عن بعض أصحابه.

حدیث ۶۱۰

امام صادق علیه السلام:

إِمْتَحِنُوا شَيْعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا، وَعِنْدَ أَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عَن عَدُوِّنَا، وَإِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَسَّاتُهُمْ لِإِخْوَانِهِمْ فِيهَا

امام صادق علیه السلام: شیعیان مرا در سه هنگام بیازمایید: هنگام نماز که چگونه آن را پاس می‌دارند و به هنگام اسرار که چگونه آن را از دشمنان ما پنهان می‌دارند و در دارایی هاشان که چگونه در آن با برادرانشان همیاری می‌کنند.

الخصال: ۱۰۳ / ۶۲ عن اللیثی، روضه الواعظین: ۳۲۱، وفيهما «عند عدونا»، وما أثبتناه لما فی سائر المصادر، مشکاة الأنوار: ۷۸، قرب الإسناد: ۷۸ / ۲۵۳.

حدیث ۶۱۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّمَا شِيعَةُ جَعْفَرٍ مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَفَرَّجُهُ، وَاشْتَدَّ جِهَادُهُ، وَعَمِلَ لِخَالِقِهِ، وَرَجَا ثَوَابَهُ، وَخَافَ عِقَابَهُ. فَإِذَا رَأَيْتَ أَوْلِيكَ فَأَوْلِيكَ شِيعَةَ جَعْفَرٍ

امام صادق علیه السلام: شیعه جعفری کسی است که شکم و شهوت خویش را نگاه دارد و سختکوش باشد و برای آفریدگارش کار کند و پاداش او را امید برد و از کیفر او بهراسد. هرگاه آنان را دیدی، هم ایشان شیعیان جعفری هستند.

صفات الشیعه: ۲۱ / ۸۹، الکافی: ۲ / ۲۳۳ / ۹، وفي صدره «إنما شیعه علی»، الخصال: ۶۳ / ۲۹۶، کلها عن المفضل بن عمر.

حدیث ۶۱۲

امام صادق علیه السلام:

شِيعَتُنَا مَنْ قَدَّمَ مَا اسْتَحْسَنَ، وَأَمْسَكَ مَا اسْتَقْبَحَ، وَأَظْهَرَ الْجَمِيلَ، وَسَارَعَ بِالْأَمْرِ الْجَلِيلِ رَغْبَةً إِلَى رَحْمَةِ الْجَلِيلِ، فَذَاكَ مِنَّا وَإِنَّا وَمَعَنَا حَيْثُ مَا كُنَّا

امام صادق علیه السلام: شیعه ما کسی است که آن چه را نیکو می‌دارد، پیش اندازد و از آن چه زشت می‌شمارد دست بردارد و زیبایی را آشکار سازد و به امید رحمت نیکوی الهی، به انجام امر نیکو بشتابد. چنین کسی با ماست و به سوی ماست، هر کجا که باشیم.

صفات الشیعه: ۳۲ / ۹۵ عن مسعدة بن صدقة.

حدیث ۶۱۳

امام صادق علیه السلام:

شِيعَتُنَا أَهْلُ الْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ، وَأَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْأَمَانَةِ، وَأَهْلُ الزُّهْدِ وَالْعِبَادَةِ، أَصْحَابُ إِحْدَى وَخَمْسِينَ رَكْعَةً فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ، الْقَائِمُونَ بِاللَّيْلِ، الصَّائِمُونَ بِالنَّهَارِ، يُزَكُّونَ أَمْوَالَهُمْ، وَيُحْجُونَ الْبَيْتَ، وَيَجْتَنِبُونَ كُلَّ مُحْرَمٍ

امام صادق علیه السلام: شیعیان ما، اهل پاکدامنی و سختکوشی و وفاداری و امانتداری و زهد و عبادت هستند و در شب و روز، پنجاه و یک رکعت نماز می‌گزارند و شب را به عبادت می‌ایستند و روز را روزه می‌گیرند و زکات مالشان را می‌پردازند و به حج خانه خدا می‌روند و از هر حرامی کناره می‌گیرند.

صفات الشیعه: ۱ / ۸۱ عن أبي بصير.

حدیث ۶۱۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا شِيعَتُنَا يُعْرَفُونَ بِخِصَالٍ شَتَّى : بِالسَّخَاةِ ، وَبِالْبَدْلِ لِلْإِخْوَانِ ، وَبِأَنْ يُصَلُّوا الْخَمْسِينَ لَيْلًا وَنَهَارًا

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما با ویژگیهای گوناگونی شناخته می شوند: بخشش، فداکاری در برابر برادران و شبانه روز پنجاه رکعت نماز می گزارند.

تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث ۶۱۵

امام صادق علیه السلام :

الشَّيْعَةُ ثَلَاثٌ : مُحِبٌّ وَادُّ فَهُوَ مِنَّا ، وَمُتَزَيِّنٌ بِنَا وَنَحْنُ زَيْنٌ لِمَنْ تَزَيَّنَ بِنَا ، وَمُسْتَأْكِلٌ بِنَا النَّاسَ وَمَنْ اسْتَأْكَلَ بِنَا افْتَقَرَ

امام صادق علیه السلام : شیعیان سه گروهند: آن که دوستدار ماست و به ما مهر می ورزد، چنین کسی از ماست و آن که با ما، خود را می آراید و ما موجب زیبایی کسی هستیم که خود را با ما بیاراید و آن که با نام ما، مال و مردم را می ستاند و هر که با نام ما، مال مردم ستاند، تهی دست گردد.

الخصال : ۱۰۳ / ۶۱ ، أعلام الدین : ۱۳۰ کلاهما عن معاوية بن وهب ، روضة الواعظین : ۳۲۱ ، مشکاة الأنوار : ۷۸ .

حدیث ۶۱۶

امام صادق علیه السلام :

إِفْتَرَقَ النَّاسُ فِينَا عَلَى ثَلَاثِ فِرْقٍ : فِرْقَةٌ أَحَبُّونَا أَنْتَظَرُ قَائِمِنَا لِيُصِيبُوا مِنْ دُنْيَانَا ، فَقَالُوا وَحَفِظُوا كَلَامَنَا وَقَصَّروا عَنْ فِعْلِنَا ، فَسَيَحْشُرُهُمُ اللَّهُ إِلَى النَّارِ .

وَفِرْقَةٌ أَحَبُّونَا وَسَمِعُوا كَلَامَنَا وَلَمْ يَقْصُرُوا عَنْ فِعْلِنَا ، لِيَسْتَأْكِلُوا النَّاسَ بِنَا ، فَيَمْلَأُ اللَّهُ بُطُونَهُمْ نَارًا ، يُسَلِّطُ عَلَيْهِمُ الْجُوعَ وَالْعَطَشَ .

وَفِرْقَةٌ أَحَبُّونَا وَحَفِظُوا قَوْلَنَا وَأَطَاعُوا أَمْرَنَا وَلَمْ يُخَالَفُوا فِعْلِنَا ، فَأَوْلَيْكَ مِنَّا وَنَحْنُ مِنْهُمْ

امام صادق علیه السلام : مردم درباره ما، سه گروه شده اند: گروهی که به انتظار قائم ما دوستان دارند تا از دنیای ما بهره گیرند.

آنها سخن ما را می گویند و حفظ می کنند ولی از کردار ما کوتاهی می ورزند، خداوند این گروه را به آتش در اندازد و گروهی

که ما را دوست دارند و سخن ما را می شنوند و از کردار ما کوتاهی نمی ورزند تا با نام ما، اموال مردم را بستانند، خداوند، شکم

آنان را از آتش می آکند و گرسنگی و تشنگی بر ایشان حاکم گرداند و گروهی که ما را

دوست دارند و سخن ما را حفظ می کنند و فرمان ما می برند و با رفتار ما مخالفت نمی ورزند، آنها از ما ایند و ما از ایشان هستیم .

تحف العقول : ۵۱۴ عن المفضل .

حدیث ۶۱۷

امام صادق علیه السلام :

- لِرَجُلٍ ادَّعَى الْحُبَّ لِأَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : مِنْ أَيِّ مُحِبِّينَا أَنْتَ ؟ فَسَكَتَ الرَّجُلُ ، فَسَأَلَهُ سَدِيرٌ

امام صادق علیه السلام : به مردی که مدعی حب اهل بیت علیهم السلام بود: تو از کدام دوستداران ما هستی؟ آن مرد خاموش ماند.

سدیر پرسید: ای فرزند رسول خدا، دوستداران شما چند گروه هستند؟ امام علیه السلام فرمود: آنها سه گروهند: گروهی که ما را در

ظاهر دوست دارند و در خفا دوستمان ندارند و گروهی که ما را در خفا دوست دارند و در ظاهر دوست ندارند و گروهی که هم

در ظاهر و هم در خفا ما را دوست می دارند، اینان الگوی والا هستند. گروه دوم، پایین ترین طبقه هستند که فقط در ظاهر ما را دوست دارند و شیوه سلاطین را در پیش می گیرند، زبانشان با ما و شمشیرهایشان بر ماست. طبقه سوم، نمونه میانه هستند که ما را در پنهان دوست می دارند و در آشکار دوستان نمی دارند. به جان خودم سوگند آنها که ما را در پنهان دوست می دارند و نه در ظاهر همانهایی هستند که روزها روزه دار و شبها به عبادت می ایستند و رنگ خدایی را در رخسارشان می بینی و اهل سازگاری و فرمانبرداری اند.

آن مرد گفت: من از آنهایی هستم که در ظاهر و خفا شما را دوست می دارم. امام صادق علیه السلام فرمود: کسانی که ما را در ظاهر و باطن دوست می دارند، نشانه هایی دارند که بدان شناخته می شوند. آن مرد گفت: این نشانه ها کدام است؟ امام علیه السلام فرمود: اینها صفاتی است که نخستین آنها این است که توحید را چنان که باید، شناخته اند و علم توحید را استوار ساخته اند. سدید بن حکیم بن صهیب الصیرفی من أصحاب السجاد والباقر والصادق علیهم السلام (رجال الطوسی).

حدیث ۶۱۸

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عِنْدَ فَاطِمَةَ شَعِيرٌ فَجَعَلُوهُ عَصِيدَةً ، فَلَمَّا أَنْصَحَ جُوهَا وَوَضَعُوهَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ، جَاءَ مِسْكِينٌ ، فَقَالَ الْمِسْكِينُ : رَحِمَكُمُ اللَّهُ ، فَقَامَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَعْطَاهُ ثُلُثَهَا . فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ جَاءَ يَتِيمٌ فَقَالَ الْيَتِيمُ : رَحِمَكُمُ اللَّهُ ، فَقَامَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَعْطَاهُ الثُّلُثَ . ثُمَّ جَاءَ أُسَيْرٌ فَقَالَ الْأُسَيْرُ : رَحِمَكُمُ اللَّهُ ، فَأَعْطَاهُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الثُّلُثَ الْبَاقِيَ وَمَا ذَاقُوهَا ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْآيَاتِ فِيهِمْ

امام صادق علیه السلام: فاطمه، مقداری جو داشت که از آن کاچی فراهم آوردند. پس چون آن را پختند و برای خوردن در پیش روی خود نهادند، مسکینی بیامد و گفت: خداوند به شما رحم کند. علی علیه السلام برخاست و یک سوم خوراک را بدو داد. طولی نکشید که یتیمی آمد و گفت: خداوند به شما رحم کند. علی علیه السلام برخاست و یک سوم خوراک را بدو داد و سپس اسیری بیامد و گفت: خداوند بر شما رحم کند و علی علیه السلام یک سوم باقیمانده خوراک را بدو داد و هیچ کدام آن خوراک را نچشیدند، پس خداوند این آیات را در حق آنها نازل فرمود.

مجمع البیان: ۱۰ / ۶۱۲ ، تفسیر القمی: ۲ / ۳۹۸ و فيه «رحمکم الله أطعمونا مما رزقکم الله» کلاهما عن عبدالله بن میمون القداح .

حدیث ۶۱۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَخَيَّرَهُ ، وَأَشَارَ عَلَيْهِ بِالتَّوَضُّعِ ، وَكَانَ لَهُ نَاصِحًا ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ إِكْلَةَ الْعَبْدِ ، وَيَجْلِسُ جِلْسَةَ الْعَبْدِ ، تَوَاضَعًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

امام صادق علیه السلام: جبرئیل نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمد و او را مخیر ساخت و به او اشاره کرد تا فروتنی را برگزیند، جبرئیل، خیرخواه پیامبر بود. پیامبر صلی الله علیه و آله برای فروتنی در برابر خداوند متعال، همچون بندگان، غذا می خورد و همچون بندگان، می نشست.

الکافی: ۸ / ۱۳۱ / ۱۰۱ عن علی بن المغیره ، وراجع الکافی: ۶ / ۲۷۰ ، المحاسن: ۲ / ۲۴۴ باب الأکل متکئا .

حدیث ۶۲۰

امام صادق علیه السلام :

ما أَكَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ مُتَّكِيٌّ مُنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ، وَكَانَ يَكْرَهُ أَنْ يَتَشَبَّهَ بِالْمُلُوكِ ، وَنَحْنُ لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَفْعَلَ
 امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از هنگامی که خداوند عزوجل او را به پیامبری برانگیخت، هرگز تکیه کرده
 خوراکی نخورد و کراحت داشت به سلاطین، مانند شود و ما توان چنین کاری نداریم.
 الکافی : ۶ / ۲۷۲ / ۸ عن المعلى بن خنيس .

حدیث ۶۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ رَاكِبٌ ، فَمَشَا مَعَهُ فَقَالَ : أَلَكُم حَاجِيَةٌ ؟ قَالُوا : لَا ، وَلَكِنَّا نُحِبُّ أَنْ نَمِشِيَ مَعَكَ ، فَقَالَ لَهُمْ :
 انْصَرِفُوا ؛ فَإِنَّ مَشَى الْمَاشِي مَعَ الرَّكَابِ مَفْسَدَةٌ لِلرَّكَابِ وَمَدْلَةٌ لِلْمَاشِي
 امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین، سواره از خانه خارج شد و گروهی، پیاده همراه او راه افتادند. حضرت علیه السلام فرمود: آیا
 شما کاری دارید؟ گفتند: نه، لیکن دوست داریم با شما همراهی کنیم. حضرت علیه السلام آنها فرمود: باز گردید، پیاده رفتن به
 همراه سواره، موجب تباهی سواره و خواری پیاده است.
 الکافی : ۶ / ۵۴۰ / ۱۶ هشام بن سالم ، وراجع تحف العقول : ۲۰۹ .

حدیث ۶۲۲

امام صادق علیه السلام :

«إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ

امام صادق علیه السلام : روایت شده است که حسن بن علی علیه السلام در کنار مساکین می نشست و سپس این آیه را تلاوت می
 کرد: «خداوند مستکبران را دوست ندارد».
 النحل : ۲۳ .

حدیث ۶۲۳

امام صادق علیه السلام :

(إِنَّ) الْعِبَادَ ثَلَاثَةٌ : قَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَوْفًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ ، وَقَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى طَلَبَ الثَّوَابِ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَجْرَاءِ
 ، وَقَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ حُبًّا لَهُ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ ، وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ .

امام صادق علیه السلام : بندگان، سه گروهند: گروهی خدا را از سِرِّ هراس می پرستند که این پرستش بردگان است و گروهی، در
 جستجوی پاداش که این پرستش مزدوران است و گروهی، خداوند را به سبب عشق و محبت می پرستند که این پرستش آزادگان و
 برترین پرستش است.

الکافی : ۲ / ۸۴ / ۵ عن هارون بن خارجة .

حدیث ۶۲۴

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُصَلِّي مِنَ التَّطَوُّعِ مِثْلِي الْفَرِيضَةِ

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دو برابر نماز واجب، نماز نافله می گزارد.

الکافی : ۳ / ۴۴۳ / ۳ ، التهذیب : ۲ / ۴ / ۳ ، الاستبصار : ۱ / ۲۱۸ / ۳۷۰۳ کلها عن الفضیل بن یسار والفضل بن عبدالملک وبکیر .

حدیث ۶۲۵

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَدِيدَ الْاجْتِهَادِ فِي الْعِبَادَةِ ، نَهَارَهُ صَائِمٌ ، وَلَيْلَهُ قَائِمٌ ، فَأَضْرَّ ذَلِكَ بِجِسْمِهِ ، فَقُلْتُ لَهُ : يَا أَبَه

امام صادق علیه السلام: علی بن الحسین علیه السلام در عبادت، سخت کوش بود، روزش روزه داشت و شبش به عبادت می ایستاد، پس این کار به پیکر او آسیب رساند. به او عرض کردم: ای پدر! این همه تلاش برای چه؟! فرمود: به درگاه خدایم اظهار محبت می کنم، شاید مرا به خود نزدیک کند.

مضى علي بن الحسين عليهما السلام في عام خمسة و تسعين من الهجرة ، و كان مولد جعفر بن محمد سنة ثلاث و ثمانين من الهجرة ، فكان مقامه مع جدّه اثنتي عشرة سنة (راجع تاريخ أهل بيت : ۷۷ و ۸۱) .

حدیث ۶۲۶

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا أَخَذَ كِتَابَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَنَظَرَ فِيهِ قَالَ : مَنْ يُطِيقُ هَذَا ؟ مَنْ يُطِيقُ ذَا ؟ قَالَ : ثُمَّ يَعْمَلُ بِهِ ، وَكَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ حَتَّى يُعْرَفَ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ ، وَمَا أَطَاقَ أَحَدٌ عَمَلَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ وُلْدِهِ مِنْ بَعْدِهِ إِلَّا عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

امام صادق علیه السلام : علی بن الحسین علیه السلام هنگامی که کتاب علی علیه السلام را ستاند در آن نگریست و فرمود: چه کسی چنین توانی دارد! چه کسی چنین توانی دارد! امام صادق علیه السلام می فرماید: علی بن الحسین علیه السلام آن پس، بدان عمل می کرد و هرگاه برای نماز برمی خاست رنگش دگرگون می شد تا آن جا که در چهره اش نمایان می گشت و هیچ کس در میان فرزندان علی علیه السلام، جز علی بن الحسین علیه السلام توان عمل او را نداشت.

الکافی : ۸ / ۱۶۳ / ۱۷۲ عن سلمة بن يحيى السابري .

حدیث ۶۲۷

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُصَلِّي فِي جَوْفِ اللَّيْلِ ، فَيَسْجُدُ السَّجْدَةَ فَيَطِيلُ حَتَّى نَقُولُ : إِنَّهُ رَاقِدٌ

امام صادق علیه السلام: پدرم در دل شب نماز می گزارد و آن قدر سجده را طولانی می گرداند که ما گمان می کردیم خوابیده است.

قرب الإسناد : ۵ / ۱۵ عن مسعدة بن صدقة .

حدیث ۶۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنِّي كُنْتُ أُمَّهُدُ لِأَبِي فِرَاشِهِ فَأَنْتَظِرُهُ حَتَّى يَأْتِي ، فَإِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ وَنَامَ قُمْتُ إِلَى فِرَاشِي ، وَإِنَّهُ أَبْطَأَ عَلَيَّ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَأَتَيْتُ الْمَسْجِدَ فِي طَلَبِهِ ، وَذَلِكَ بَعْدَ مَا هَدَا النَّاسُ ، فَإِذَا هُوَ فِي الْمَسْجِدِ سَاجِدٌ وَلَيْسَ فِي الْمَسْجِدِ غَيْرُهُ ، فَسَمِعْتُ حَيْنَهُ وَهُوَ يَقُولُ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي حَقًّا حَقًّا ، سَجَدْتُ لِمَكَ يَا رَبِّ تَعْبُدًا وَرِقًّا ، اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضَاعِفُهُ لِي ، اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ ، وَتُبِّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

امام صادق علیه السلام: من بستر پدرم را می گستردم و منتظر آمدنش می ماندم، پس هر گاه در بسترش جای می گرفت و می خوابید، من نیز به بستر خود می رفتم. شبی او دیر کرد و من در جستجوی او به مسجد رفتم و این در حالی بود که مردم خوابیده بودند. ناگاه او را در مسجد یافتم که به سجده رفته و در مسجد کسی جز او نبود. ناله او را شنیدم که می گفت: پاک هستی بار الها، بی شک و تردید تو خدای پاک منی، خدایا در برابر تو از سر تعبد و بندگی به سجده افتاده ام، خدایا عمل من ناچیز است، پس آن را برای من دو چندان کن، خدایا مرا از عذاب روزی که بندگانت را برمی انگیزی، حفظ کن و مرا ببخش که تو بخشنده و مهر ورزی.

الکافی : ۳ / ۳۲۳ / ۹ عن إسحاق بن عمار .

حدیث ۶۲۹

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ كَثِيرَ الذِّكْرِ ، لَقَدْ كُنْتُ أَمْشِي مَعَهُ وَإِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ ، وَآكُلُ مَعَهُ الطَّعَامَ وَإِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ ، وَلَقَدْ كَانَ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ وَمَا يَشْغَلُهُ ذَلِكَ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ ، وَكُنْتُ أَرَى لِسَانَهُ لَازِقًا بِحَنَكِهِ يَقُولُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَكَانَ يَجْمَعُنَا فَيَأْمُرُنَا بِالذِّكْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ، وَيَأْمُرُ بِالْقِرَاءَةِ مَنْ كَانَ يَقْرَأُ مِنَّا ، وَمَنْ كَانَ لَا يَقْرَأُ مِنَّا أَمَرَهُ بِالذِّكْرِ

امام صادق علیه السلام: پدرم، ذکر فراوان می گفت، من با او راه می رفتم، در حالی که او ذکر خدا بر لب داشت و با او غذا می خوردم در حالی که او خدا را یاد می آورد، او با مردم سخن می گفت و این هم او را از ذکر الهی باز نمی داشت، زبان او را می دیدم که از ذکر «لا اله الا الله» به سقف دهانش چسبیده بود. او ما را گرد می آورد و از ما می خواست تا بر آمدن آفتاب ذکر گوئیم. هر که را از ما [که می توانست] قرائت کند، دستور قرائت قرآن می داد و به هر که قرائت نمی کرد، دستور ذکر می داد.

الکافی : ۲ / ۴۹۹ / ۱ عن ابن القداح .

حدیث ۶۳۰

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَا يُؤَثِّرُ عَلَى صَلَاةِ الْمَغْرِبِ شَيْئًا إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ حَتَّى يُصَلِّيَهَا

امام صادق علیه السلام: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله هنگامی که خورشید غروب می کرد، هیچ چیز را بر نماز مغرب ترجیح نمی داد تا آن که آن را به جای می آورد.

فی المصدر «یصلیها» والصحیح ما أثبتناه .

حدیث ۶۳۱

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِرْكُوعَ عَرْقِهِ حَتَّى يَطَأَ فِي عَرْقِهِ مِنْ طَوْلِ قِيَامِهِ

امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام آن قدر رکوع خود را ادامه می داد که عرقش روان می شد تا جایی که در عرق خود گام می نهاد.

فلاح السائل : ۱۰۹ عن أبي الصباح .

حدیث ۶۳۲

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيٌّ بِنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا تَوَضَّأَ اصْفَرَ لَوْنَهُ ، فَقِيلَ لَهُ : مَا هَذَا الَّذِي يَغْشَاكَ ؟ فَقَالَ : أَتَدْرِي لِمَنْ أَتَأَهَّبُ لِلْقِيَامِ بَيْنَ يَدَيْهِ ؟ !
 امام صادق علیه السلام: علی بن الحسین علیه السلام هر گاه وضو می گرفت رنگش زرد می گشت. به ایشان عرض شد: این چه حالی است که شما را در بر می گیرد؟ فرمود: آیا می دانی آماده ایستادن در برابر چه کسی می گردم؟
 إعلام الوری : ۲۵۵ عن سعيد بن كلثوم ، الإرشاد : ۲ / ۱۴۳ ، كشف الغمّة : ۲ / ۲۹۸ كلاهما عن عبد الله بن محمد القرشي ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۴۸ ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۹۷ / ۲۲۷۷ .

حدیث ۶۳۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ : كَانَ عَلِيٌّ بِنُ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ كَأَنَّهُ سَاقُ شَجَرَةٍ ، لَا يَتَحَرَّكُ مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا مَا حَرَكَهُ الرِّيحُ مِنْهُ
 امام صادق علیه السلام: پدرم علیه السلام می فرمود: علی بن الحسین صلوات الله علیهما هر گاه به نماز برمی خاست گویی ساقه درختی است، چیزی از آن حرکت نمی کرد مگر آن چه که باد آن را به حرکت در آورد.
 الکافی : ۳ / ۳۰۰ / ۴ ، فلاح السائل : ۱۶۱ كلاهما عن جهم بن حميد .

حدیث ۶۳۴

امام صادق علیه السلام :

لَقَدْ صَيَّرَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَاتَ يَوْمٍ فَوَقَعَ عَلَيَّ رَأْسُهُ شَيْءٌ ، فَلَمْ يَنْزِعْهُ مِنْ رَأْسِهِ حَتَّى قَامَ إِلَيَّ جَعْفَرٌ فَنَزَعَهُ مِنْ رَأْسِهِ ، تَعْظِيمًا لِلَّهِ وَإِقْبَالًا عَلَيَّ صَلَاتِهِ ، وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ : «أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا
 جابر جعفی به نقل از امام صادق علیه السلام: روزی امام باقر علیه السلام نماز می گزارد که چیزی روی سرش افتاد. حضرت علیه السلام، آن را از سرش برداشت تا آن که خود امام صادق رفت و آن را از سر مبارک امام باقر علیه السلام برداشت. و این (آرامش و بی توجهی به اطراف برای بزرگداشت مقام الهی و توجه به نمازش بود و این، همان سخن پروردگار است : «به دین حنیف روی آور» .

یونس : ۱۰۵ .

حدیث ۶۳۵

امام صادق علیه السلام :

- فی قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبَّحَهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ

امام باقر و امام صادق علیهما السلام - درباره این فرموده الهی «و تسیح گوی در پاره ای از شب و به هنگام ناپدید شدن ستارگان» - پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ، شبانه، سه بار برمی خاست و در افقهای آسمان می نگریست و پنج آیه از سوره آل عمران تلاوت می کرد که پایان آن «انک لا تخلف الميعاد» است و سپس نماز شب را آغاز می کرد.
الطور : ۴۹ .

حدیث ۶۳۶

امام صادق علیه السلام :

- وَذَكَرَ صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : كَانَ يُؤْتَى بِطَهْرٍ فَيَخْمَرُ عِنْدَ رَأْسِهِ، وَيُوضَعُ سِوَاكُهُ تَحْتَ فِرَاشِهِ ، ثُمَّ يَنَامُ مَا شَاءَ اللَّهُ ، فَإِذَا اسْتَيْقَظَ جَلَسَ ، ثُمَّ قَلَبَ بَصَرَهُ فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ تَلَا آيَاتِ مِنْ آلِ عِمْرَانَ : «إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ...» ، ثُمَّ يَسْتَنْ وَيَتَطَهَّرُ ، ثُمَّ يَقُومُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَرُكِعُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ عَلَى قَدَرِ قِرَاءَتِهِ رُكُوعَهُ ، وَسُجُودَهُ عَلَى قَدَرِ رُكُوعِهِ . يَرُكِعُ حَتَّى يُقَالَ مَتَى يَرْفَعُ رَأْسَهُ ؟! وَيَسْجُدُ حَتَّى يُقَالَ مَتَى يَرْفَعُ رَأْسَهُ ؟! ثُمَّ يَعُودُ إِلَى فِرَاشِهِ فَيَنَامُ مَا شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ يَسْتَيْقِظُ فَيَجْلِسُ ، فَيَتَلُو آيَاتِ مِنْ آلِ عِمْرَانَ ، وَيُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ يَسْتَنْ وَيَتَطَهَّرُ ، وَيَقُومُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ كَمَا رُكِعَ قَبْلَ ذَلِكَ ، ثُمَّ يَعُودُ إِلَى فِرَاشِهِ فَيَنَامُ مَا شَاءَ اللَّهُ ، ثُمَّ يَسْتَيْقِظُ فَيَجْلِسُ فَيَتَلُو آيَاتِ مِنْ آلِ عِمْرَانَ وَيُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِي السَّمَاءِ ، ثُمَّ يَسْتَنْ وَيَتَطَهَّرُ ، وَيَقُومُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيُوتِرُ وَيُصَلِّي الرَّكَعَتَيْنِ ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ

امام صادق علیه السلام - در ذکر نماز پیامبر صلی الله علیه و آله - : حضرت صلی الله علیه و آله ، ظرف آبی می آورد و روی آن را می پوشاند و بالای سر خود می گذاشت و مسواکش را زیر بسترش می نهاد و قدری می آرمید، سپس بیدار می شد و می نشست و در پی آن دیده در آسمان می گرداند و این آیه را تلاوت می فرمود «إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ» ، آن گاه دندانهایش را مسواک می زد و وضو می گرفت و به مسجد می رفت و چهار رکعت نماز می گزارد که هر رکوعش، به قدر قیامش بود و هر سجودش، به قدر رکوعش. رکوع او، آن قدر طول می کشید که گفته می شد کی قامت راست می کند؟! و سجده اش آن قدر طولانی می گشت که گفته می شد کی سر از سجده برمی دارد؟! او سپس به بسترش باز می گشت و قدری می آرمید، آن گاه بیدار می شد و می نشست و آیاتی از سوره آل عمران را قرائت می کرد و دیده در آسمان می گرداند، سپس مسواک می زد و وضو می گرفت و به مسجد می رفت و همانند دفعه قبل چهار

رکعت نماز می گزارد، آن گاه به بستر برمی گشت و مقداری می خوابید. سپس بیدار می شد و می نشست و آیات آل عمران را تلاوت می کرد و به اطراف آسمان می نگریست و آن گاه مسواک می زد و وضو می گرفت و به مسجد می رفت و وتر به جای می آورد و دو رکعت نماز می گزارد و آن گاه برای نماز (صبح) بیرون می رفت.

التهدیب : ۲ / ۳۳۴ / ۱۳۷۷ عن معاویة بن وهب .

حدیث ۶۳۷

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدْخُلُ إِلَى أَهْلِهِ وَيَقُولُ : عِنْدَكُمْ شَيْءٌ وَإِلَّا صُمْتُ ؟ فَإِنْ كَانَ عِنْدَهُمْ شَيْءٌ أَتَوْهُ بِهِ وَإِلَّا صَامَ
امام صادق علیه السلام: امیر المؤمنین علیه السلام به خانه در می آمد و می فرمود: آیا چیزی نزد شما هست، و گرنه روزه بگیرم. اگر نزد آنها چیزی یافت می شد، نزد امام علیه السلامی آوردند و در غیر این صورت، روزه می گرفت.

التهدیب : ۴ / ۱۸۸ / ۵۳۱ ، عوالی اللآلی : ۳ / ۱۳۵ / ۱۵ کلاهما عن هشام بن سالم .

حدیث ۶۳۸

امام صادق علیه السلام :

لَا تَكْسَلُوا فِي طَلَبِ مَعَايِشِكُمْ ؛ فَإِنَّ آبَاءَنَا كَانُوا يَرْكُضُونَ فِيهَا وَيَطْلُبُونَهَا

امام صادق علیه السلام: در طلب معاش خود کاهلی نکنید که پدران ما برای آن می دویدند و آن را جستجو می کردند.

الفقیه : ۳ / ۱۵۷ / ۳۵۷۶ عن حماد اللحام .

حدیث ۶۳۹

امام صادق علیه السلام :

قَسَمَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْفَيْءَ ، فَأَصَابَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَرْضًا ، فَأَحْتَفَرَ فِيهَا عَيْنًا فَخَرَجَ مَاءٌ يَنْبُعُ فَيَا السَّمَاءَ كَهَيْئَةِ عُقُقِ الْبَعِيرِ فَسَيَّمَاهَا يَنْبُعٌ ، فَجَاءَ الْبَشِيرُ يُبَشِّرُ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بَشْرُ الْوَارِثِ هِيَ صَدَقَةٌ بَتَّةً بَتْلًا فِي حَجِيجِ بَيْتِ اللَّهِ وَعَابِرِي سَبِيلِ اللَّهِ ، لَا تُبَاعُ وَلَا تَوْهَبُ وَلَا تُورَثُ ، فَمَنْ بَاعَهَا أَوْ وَهَبَهَا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله غنایم را تقسیم کرد و به علی علیه السلام قطعه زمینی رسید. امام علیه السلام در آن چاهی حفر کرد و از آن، آبی به قطر گردن شتر به آسمان جهید، امام علیه السلام آن را «ینبع» نامید. پس مردی آمد و آن را بشارت داد، امام علیه السلام فرمود: به وارث من بشارت ده که آن را صدقه ای حتمی و قطعی قراردادم برای حاجیان بیت الله و عابران راه الهی، نه فروخته می شود و نه بخشیده می گردد و نه به ارث می رسد. هر که آن را بفروشد یا هبه کند، لعنت خدا، فرشتگان و همه مردم بر او باد که خداوند، نه بازگشت و توبه اش را بپذیرد و نه عوض و فدیة اش را.

الکافی : ۷ / ۵۴ / ۹ ، التهدیب : ۹ / ۱۴۸ / ۶۰۹ وفيه «عابر سبيله» بدل «عابری سبيل الله» وكلاهما عن أيوب بن عطية الحداء .

حدیث ۶۴۰

امام صادق علیه السلام :

- عِنْدَ ذِكْرِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : وَاللَّهِ ، لَقَدْ أَعْتَقَ أَلْفَ مَمْلُوكٍ لِرُوحِهِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ دَبَّرَتْ فِيهِمْ يَدَاهُ

امام صادق علیه السلام - در یاد کرد علی علیه السلام - : به خدا سوگند، او هزار برده را در راه خداوند عزوجل آزاد کرد. داستان حضرت علیه السلام به خاطر آزاد کردن این برده ها، زخم شده بود.

الکافی : ۸ / ۱۶۵ / ۱۷۵ عن معاوية بن وهب ، وذكره أيضًا في : ۵ / ۷۴ / ۲ عن الفضل بن أبي قرزة وفيه «إن أمير المؤمنين أعتق ... من ماله وكذا يده» ، الغارات : ۱ / ۹۲ وفيه «أعتق علي عليه السلام ... مما عملت يده» ، ودبّرت يده : أصابتهما الدبيرة ، وهي القرحة . (لسان العرب : ۴ / ۲۷۳) .

حدیث ۶۴۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُتَكَبِّرِ كَانَ يَقُولُ : مَا كُنْتُ أَرَى أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَدْعُ خَلْفًا أَفْضَلَ مِنْهُ حَتَّى رَأَيْتُ ابْنَهُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ ، فَأَزَدْتُ أَنْ أُعْطَهُ فَوَعظَنِي ، فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ : بِأَيِّ شَيْءٍ وَعَظَّكَ ؟ قَالَ : خَرَجْتُ إِلَى بَعْضِ نَوَاحِي الْمَدِينَةِ فِي سَاعَةِ حَارَّةٍ ، فَلَقَيْتَنِي أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ ابْنُ عَلِيٍّ - وَكَانَ رَجُلًا - بَادِنًا تَقِيلاً - وَهُوَ مُتَكَبِّرٌ عَلَى غُلَامَيْنِ أَسْوَدَيْنِ أَوْ مَوْلَيْنِ ، فَقُلْتُ فِي نَفْسِي : سُبْحَانَ اللَّهِ ! شَيْخٌ مِنْ أَشْيَاحِ قُرَيْشٍ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا ! أَمَا لَأَعْظَنَّهُ ، فَذَنُوتُ مِنْهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ، فَزَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ بِنَهْرٍ

امام صادق علیه السلام : محمد بن منکدر می گفت: من گمان نمی کردم علی بن الحسین علیه السلام جانشینی برتر از خود بنهد تا آن که پسرش محمد بن علی علیه السلام را دیدم و خواستم بدو پند دهم، ولی او مرا پند داد. دوستانش به منکدر گفتند: امام علیه السلام چه چیزی تو را پند داد؟ گفت: در ساعات گرم روز به یکی از مناطق مدینه رفتم، ابو جعفر محمد بن علی - که مردی جسیم و سنگین بود - مرا دید، او به دو غلام سیاه یا دو برده، تکیه کرده بود. با خود گفتم: سبحان الله، بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت، در طلب دنیاست! خوب است او را اندرز دهم. به او نزدیک شدم و سلام کردم. او در حالی که عرق می ریخت به تندی، جواب سلام مرا داد. گفتم: خدا حالت را نیکو گرداند، بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت در طلب دنیاست! هیچ می دانی اگر در این وضع مرگ تو فرا رسد چه می کنی؟ فرمود: اگر در این وضع، مرگ من فرا رسد در حالی فرا رسیده است که من در حال فرمانبری از خدا هستم و با این فرمانبری و اطاعت، خود و خانواده ام را از نیاز به تو و مردم باز می دارم، من از این می هراسم که اگر مرگ من در حال معصیت خدا رسد، چه کنم. عرض کردم: خدا بر تو رحمت آورد، راست می گویی، من خواستم به تو پند دهم لیکن تو به من پند دادی.

التَّهْرُ : الزَّجْرُ ، يُقَالُ : نَهَرَهُ وَانْتَهَرَهُ . (المصباح المنير : ۶۲۸) .

حدیث ۶۴۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ مَقَاسَمَ رَبِّهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، نَعْلًا وَنَعْلًا ، وَثَوْبًا وَثَوْبًا ، وَدِينَارًا وَدِينَارًا

امام صادق علیه السلام: حسن بن علی علیه السلام سه بار هر آن چه داشت از کفش و جامه و دینار، با خدا تقسیم کرد.

التهدیب : ۵ / ۱۱ / ۲۹ ، الاستبصار : ۲ / ۱۴۱ / ۴۶۱ ، حلیة الأبرار : ۳ / ۵۶ / ۵ ، کلهای عن الحلبي ، وراجع تاریخ دمشق «ترجمه الإمام الحسن علیه السلام»: ۱۴۲ / ۲۳۶ - ۲۴۱ ، السنن الكبرى : ۴ / ۵۴۲ / ۸۶۴۵ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۴ .

حدیث ۶۴۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقْلَ أَهْلِ بَيْتِهِ مَالًا وَأَعْظَمَهُمْ مَوْوَنَةً ، وَكَانَ يَتَصَدَّقُ كُلَّ جُمُعَةٍ بِدِينَارٍ ، وَكَانَ يَقُولُ : الصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ ؛ لِفَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ

امام صادق علیه السلام: پدر من در میان اهل بیتش، مالش از همه کمتر و مخارجش از همه بیشتر بود. او هر جمعه، یک دینار صدقه می داد و می فرمود: صدقه در روز جمعه، به سبب فضیلت روز جمعه بر دیگر روزها، دو چندان می شود.

ثواب الأعمال : ۲۲۰ / ۱ عن عبدالله بن بكير وغيره .

حدیث ۶۴۴

امام صادق علیه السلام :

فِي كِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِذَا اسْتَعْمَلْتُمْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فِي شَيْءٍ يَشُقُّ عَلَيْهِمْ فَعَمَلُوا مَعَهُمْ فِيهِ ، وَإِنْ كَانَ أَبِي لِيَأْمُرَهُمْ يَقُولُ : كَمَا أَنْتُمْ ، فَيَأْتِي فَيَنْظُرُ فَإِنْ كَانَ ثَقِيلًا قَالَ : بِسْمِ اللَّهِ ، ثُمَّ عَمِلَ مَعَهُمْ ، وَإِنْ كَانَ خَفِيفًا تَنَحَّى عَنْهُمْ

امام صادق علیه السلام: در نامه رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده است: هرگاه خدمتگزاران را به کاری گماردید که بر آنها دشوار است، شما هم با آنها در آن کار، شرکت جوید. پدرم هرگاه بدیشان دستوری می داد، به آنها می فرمود: چگونه اید، پس می آمد و بدیشان می نگریست و اگر کار، سنگین بود می فرمود: بسم الله و همراه آنان کار می کرد و اگر کار، سبک بود، آنها را به حال خود می گذاشت.

الزهد للحسين بن سعيد : ۴۴ / ۱۱۷ عن داود بن فرقد .

حدیث ۶۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَا أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَثَكِيًّا مِنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ تَوَاضَعًا لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَمَا أَرَى رُكْبَتِيهِ أَمَامَ جَلِيسِهِ فِي مَجْلِسٍ قَطُّ ، وَلَا صَافِحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلًا قَطُّ فَتَنَزَّعَ يَدَيْهِ مِنْ يَدَيْهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ ، وَلَا كَافَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِسَيِّئِهِ قَطُّ ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ : «ادْفَعِ بِلَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ

امام صادق علیه السلام: پیامبر اکرم از آن هنگام که خداوند عز و جل او را به پیامبری برانگیخت تا آن هنگام که او را به سوی خود برگرفت، برای فروتنی در پیشگاه الهی، هرگز لمیده، چیزی نخورد و در هیچ مجلسی دو زانوی خود را در برابر همنشینش نشان نداد و هیچ گاه پیامبر صلی الله علیه و آله با مردی دست نداد که دستش را از دست او بکشد تا آن که آن مرد، دست خود را [عقب] کشد و هرگز پیامبر صلی الله علیه و آله ، کار کسی را با بدی جبران نکرد، خداوند تبارک و تعالی به او فرموده است: «سخن بد آنان را به هرچه نیکوترت می آید پاسخ گوی» و او نیز چنین کرد و هرگز گدایی را پس نزد، اگر چیزی نزدش بود می بخشید و گرنه می فرمود: خدا بدو بدهد. پیامبر صلی الله علیه و آله هرگز به حساب خداوند عزوجل چیزی را نبخشید، مگر آن که خداوند، آن را اجازه داد و اگر بهشت را هم [به حساب خدا به کسی می بخشید] خداوند عزوجل آن را اجازه می داد.

المؤمنون : ۹۶ .

حدیث ۶۴۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ إِذَا عَلِمْنَا مِنْ أَحَدٍ خَيْرًا لَمْ تُزَلْ ذَلِكَ عَنْهُ مِنَّا أَقَاوِيلُ الرِّجَالِ

امام صادق علیه السلام: ما خاندانی هستیم که هرگاه خیری در کسی سراغ داشته باشیم، گفته های مردم، این خیر را از نظر ما نمی برد.

بصائر الدرجات : ۳۶۲ / ۳ عن داود بن فرقد .

حدیث ۶۴۷

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ فِي الْجُمَلَةِ مِنْ أَخْلَاقِ الصَّالِحِينَ وَلَا مِنْ شِعَارِ الْمُتَّقِينَ التَّكْلُفُ ! مِنْ أَيِّ بَابٍ كَانَ . قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ : «قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ

أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

امام صادق علیه السلام: به طور کلی تکلف و رنج پذیری بیهوده از اخلاق صالحان و شعار پرهیزگاران نیست، هر گونه که باشد. خداوند به پیامبرش فرمود: «بگو من از شما مزدی نمی طلبم و از متکلفان نیستم» پیامبر نیز فرمود: ما پیامبران و امانت داران و پرهیزگاران، از تکلف بیزاریم.
ص: ۸۶.

حدیث ۶۴۸

امام صادق علیه السلام:

يَا بَنَ جُنْدَبٍ ، بَلِّغْ مَعَاشِرَةَ شِيعَتِنَا وَقُلْ لَهُمْ : لَا تَذْهَبَنَّ بِكُمْ الْمَذَاهِبُ ، فَوَاللَّهِ لَا تُنَالُ وَلَا يُتْنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ فِي الدُّنْيَا ، وَمُؤَاَسَاةِ الْإِخْوَانِ فِي اللَّهِ ، وَلَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ يَظْلِمُ النَّاسَ

امام صادق علیه السلام: ای پسر جندب! به گروه شیعیان ما [پیام] برسان و به آنان بگو: مبادا راههای گوناگون، شما را به بیراهه کشاند، زیرا به خدا سوگند که ولایت و دوستی ما، جز با پارسایی و سخت کوشی در دنیا و همیاری و همدردی با برادران دینی به دست نیاید و کسی که به مردم ستم کند، شیعه ما نیست.
تحف العقول: ۳۰۳.

حدیث ۶۴۹

امام صادق علیه السلام:

عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ وَحُسْنِ الْجَوَارِ ، وَكُونُوا دُعَاءً إِلَى أَنْفُسِكُمْ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ ، وَكُونُوا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا ، وَعَلَيْكُمْ بِطَوْلِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَطَالَ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ هَتَفَ إبْلِيسُ مِنْ خَلْفِهِ وَقَالَ : يَا وَيْلَهُ ! أَطَاعَ وَعَصَيْتُ ، وَسَجَدَ وَأَيْتُ

امام صادق علیه السلام: بر تو باد پروا داشتن از خدا و پارسایی و سخت کوشی [در کار و عمل] و راستگویی و امانتداری و خوشخویی و حسن همسایگی. مردم را [عملاً و] با غیر زبان به (مذهب) خود دعوت کنید و زیور ما باشید و مایه زشتی و ننگ ما نباشید. بر شما باد طول دادن رکوع و سجود؛ زیرا هرگاه فردی از شما رکوع و سجود را به درازا کشاند، شیطان از پشت سر او فریاد برآورد و بگوید: ای وای! او فرمان برد و من نافرمانی کردم، او سجده کرد و من سرپیچی.
الکافی: ۲ / ۷۷ / ۹ عن أبي أسامة.

حدیث ۶۵۰

امام صادق علیه السلام:

مَعَاشِرَةُ الشَّيْخَةِ ، كُونُوا لَنَا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْنًا ، قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ، احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ وَكُفُّوا عَنِ الْفُضُولِ وَقَبِّحِ الْقَوْلِ

امام صادق علیه السلام: ای گروه شیعیان! زیور ما باشید و مایه ننگ و زشتی ما نباشید، با مردم نیکو سخن بگویید، زبانهایتان را نگاهدارید و آنها را از زیاده گویی و زشت گویی باز دارید.
أمالی الصدوق: ۱۷ / ۳۲۶ ، أمالی الطوسی: ۹۸۷ / ۴۴۰ ، بشارة المصطفی: ۱۷۰ وفيه «قبح القول» کلها عن سليمان بن مهران.

حدیث ۶۵۱

امام صادق علیه السلام :
 كونوا دُعَاءَ لِلنَّاسِ بِغَيْرِ اَلْسِنَتِكُمْ ، لِيُرَوْا مِنْكُمُ الْوَرَعُ وَالْاِجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ ، فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ
 امام صادق علیه السلام: مردم را با غیر زبان خود [به مذهب خویش] دعوت کنید، تا پارسایی و سخت کوشی [در عمل و عبادت] و
 نماز و خوبی را از شما ببینند؛ زیرا اینها، خود [بهترین] مبلّغند.
 الکافی : ۲ / ۷۸ / ۱۴ ، و ذکر أيضًا فی : ۱۰۵ / ۱۰ / ۱۰۵ وفيه «... بالخیر بغیر ألسنتکم لیروا منکم الاجتهاد والصدق والورع» کلاهما عن ابن
 أبی یعفر .

حدیث ۶۵۲

امام صادق علیه السلام :
 أی مَفْضَلٌ ، قُلْ لِشِيعَتِنَا : كونوا دُعَاءَ إِلَيْنَا بِالْكَفِّ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَاجْتِنَابِ مَعَاصِيهِ وَاتِّبَاعِ رِضْوَانِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُمْ إِذَا كَانُوا كَذَلِكَ كَانَ
 النَّاسُ إِلَيْنَا مُسَارِعِينَ
 امام صادق علیه السلام: ای مفضل! به شیعیان ما بگو: با خویشنداری از حرامهای خدا و دوری از گناهان و در پی [جلب] خشنودی
 خدا بودن، دعوتگر (مردم) به سوی ما باشید؛ زیرا اگر چنین باشند مردم، خود به جانب ما می شتابند.
 دعائم الإسلام : ۱ / ۵۸ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۶ / ۱۴۵۳ .

حدیث ۶۵۳

امام صادق علیه السلام :
 إِيَّاكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا عَمَلًا يُعَيِّرُونَا بِهِ ، فَإِنَّ وَلَدَ السَّوِّءِ يُعَيِّرُ وَالِدَهُ بِعَمَلِهِ ، كونوا لِمَنْ انْقَطَعَتْمْ إِلَيْهِ زِينًا وَلَا تَكُونُوا عَلَيْهِ شَيْنًا
 امام صادق علیه السلام: مبادا کاری کنید که به سبب آن، ما را سرزنش کنند؛ زیرا به سبب کردار فرزند بد، پدر او سرزنش می
 شود، برای کسی که به او دل سپرده اید [امام خود] مایه آراستگی باشید و باعث ننگ و زشتی اش نباشید.
 الکافی : ۲ / ۲۱۹ / ۱۱ عن هشام الكندي .

حدیث ۶۵۴

امام صادق علیه السلام :
 صَانِعِ الْمُنَافِقِ بِلِسَانِكَ ، وَأَخْلِصْ وُدَّكَ لِلْمُؤْمِنِ ، وَإِنْ جَالَسَكَ يَهُودِيٌّ فَأَحْسِنْ مُجَالَسَتَهُ
 امام صادق علیه السلام: با منافق، به زبانت سازگاری کن و دوستیت را، برای مؤمن، خالص گردان و اگر یهودی با تو همنشین شد،
 با او نیکو همنشینی کن.
 الفقيه : ۴ / ۴۰۴ / ۵۸۷۲ ، أمالی الصدوق : ۵۰۲ / ۸ ، الاختصاص : ۲۳۰ کلها عن إسحاق بن عمار ، أمالی المفيد : ۱۸۵ / ۱۰ ، الزهد
 للحسين بن سعيد : ۲۲ / ۴۹ کلاهما عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ۲۹۲ عن الإمام الباقر عليه السلام
 ، مشكاة الأنوار : ۸۲ .

حدیث ۶۵۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَوْضَحَ بِأَثْمَةِ الْهُدَى مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّنَا عَنْ دِينِهِ ، وَأَبْلَجَ بِهِمْ عَنْ سَبِيلِ مِنْهَاجِهِ ، وَفَتَحَ بِهِمْ عَنْ بَاطِنِ يَنْبِيعِ عِلْمِهِ ، فَمَنْ عَرَفَ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَاجِبَ حَقِّ إِمَامِهِ وَجَدَ طَعْمَ حَلَاوَةِ إِيْمَانِهِ وَعَلِمَ فَضْلَ طَلَاوَةِ إِسْلَامِهِ

امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل به وسیله پیشوایان هدایت از خاندان پیامبر ما دینش را آشکار ساخت و به وسیله ایشان راهش را روشن نمود و به واسطه آنان چشمه های پنهان دانش خود را گشود. پس از ائمت محمد صلی الله علیه و آله هر کس که حق واجب امامش را بشناسد، مزه شیرین ایمانش را بچشد و به ارزش دلپذیری اسلام خود پی برد.

الکافی : ۱ / ۲۰۳ ، الغیبة للنعمانی : ۲۲۴ / ۷ ، مختصر بصائر الدرجات : ۸۹ ، وفیه «طراوة» بدل «طلاوة» کلها عن إسحاق بن غالب ، بصائر الدرجات : ۴۱۳ / ۲ وفیه «طلاقة» بدل «طلاوة» عن ابن إسحاق بن غالب .

حدیث ۶۵۶

امام صادق علیه السلام :

إِحْفَظُوا فِينَا مَا حَفِظَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ فِي الْيَتِيمِينَ ، وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا

امام صادق علیه السلام: درباره ما همان چیزی را نگهداری کنید که آن بنده شایسته [خضر علیه السلام] برای آن دو کودک یتیم که پدرشان مردی صالح بود نگهداری کرد.

أمالی الطوسی : ۲۷۳ / ۵۱۴ عن البرذون بن شیبب .

حدیث ۶۵۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْأَنْصَارَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّا كُنَّا ضَالًّا فَهَدَانَا اللَّهُ بِكَ ، وَعَيْلَةً فَأَغْنَانَا اللَّهُ بِكَ ، فَاسْأَلْنَا مِنْ أَمْوَالِنَا مَا شِئْتُمْ فَهُوَ لَكَ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» . ثُمَّ رَفَعَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَبَكَى حَتَّى اخْضَلَّتْ لِحْيَتُهُ

وَقَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا

امام صادق علیه السلام: انصار نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: ای رسول خدا، ما مردمی گمراه بودیم و خداوند به واسطه تو ما را راهنمایی کرد و تنگدست بودیم و خدا به برکت وجود تو توانگرمان ساخت؛ بنابراین از دارایی های ما هر چه می خواهی از ما بخواه تا به تو دهیم.

پس خداوند عز و جل این آیه را فرو فرستاد: «بگو: من به ازای آن از شما مزدی نمی خواهم جز دوستی کردن با خویشاوندان». در این هنگام امام صادق علیه السلام دستش را به طرف آسمان بالا برد و چندان گریست که محاسنش تر شد و فرمود: سپاس و ستایش خدای را که به ما برتری بخشید.

دعائم الإسلام : ۱ / ۶۷ ، وراجع : ص ۶۸ .

حدیث ۶۵۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الرَّجُلَ (رُبَّمَا) يُحِبُّ الرَّجُلَ وَيُبْغِضُ وُلْدَهُ، فَأَبَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَ حُبَّنَا مَفْتَرَضًا - أَخَذَهُ مِنْ أَخَذَهُ، وَتَرَكَهُ مِنْ تَرَكَهُ - وَاجِبًا ، فَقَالَ : «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى

امام صادق علیه السلام: انسان گاه مردی را دوست دارد اما فرزند او را دشمن می‌دارد، لیکن خداوند عزوجل جز این نخواست که دوستی و محبت ما را واجب گرداند که عده ای آن را گرفتند و عده ای رهايش کردند. فرموده است: «بگو: من در ازای این از شما مزدی نمی‌خواهم مگر دوستی با خویشاوندانم».

المحاسن : ۱ / ۲۴۰ / ۴۴۰ عن محمد بن مسلم .

حدیث ۶۵۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا» - : نَحْنُ الْحَبْلُ

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «همگی به ریسمان خدا چنگ زنید» - : آن ریسمان ما هستیم.

أمالی الطوسی : ۲۷۲ / ۵۱۰ عن عمر بن راشد ، وراجع مجمع البيان : ۲ / ۸۰۵ ، ینابیع المودّة : ۱ / ۳۵۶ / ۱۰ ، إحقاق الحقّ : ۱۳ / ۸۴ نقلًا عن الأشراف .

حدیث ۶۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَا يَمْنَعُكُمْ إِذَا كَلَّمَكُمُ النَّاسُ أَنْ تَقُولُوا لَهُمْ : ذَهَبْنَا مِنْ حَيْثُ ذَهَبَ اللَّهُ ، وَاخْتَرْنَا مِنْ حَيْثُ اخْتَارَ اللَّهُ . إِنَّ اللَّهَ سَبَّحَانَهُ اخْتَارَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَاخْتَارَ لَنَا آلَ مُحَمَّدٍ ، فَنَحْنُ مُتَمَسِّكُونَ بِالْخَيْرِ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

امام صادق علیه السلام : چه مانعی دارد که هرگاه مردم با شما سخن گفتند به آنها بگویید: ما از همان راهی رفته ایم که خدا رفته است و همان چیزی را برگزیده ایم که خدا برگزیده است. خداوند سبحان محمد صلی الله علیه و آله را برگزید و آل محمد را برای ما گزینش فرموده؛ پس ما به برگزیدگان از جانب خدای عز و جلتمسک جسته ایم.

أمالی الطوسی : ۲۲۷ / ۳۹۷ والتمن موافق لما فی البحار : ۲۷ / ۳۲۶ / ۵ عن أمالی الطوسی ، بشاره المصطفى : ۱۱۱ كلاهما عن كليب بن معاوية الصيداوي ، وراجع الكافي : ۲ / ۲۱۲ / ۱ .

حدیث ۶۶۱

امام صادق علیه السلام :

كَذَّبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْرِفُنَا وَهُوَ مُتَمَسِّكٌ بِعُرْوَةِ غَيْرِنَا

امام صادق علیه السلام : دروغ می‌گوید کسی که مدعی است ما را شناخته اما به دامن دیگران چنگ آویخته است.

معانی الأخبار : ۳۹۹ / ۵۷ عن إبراهيم بن زياد ، صفات الشيعة : ۸۲ / ۴ عن المفضل بن عمر وفيه «من شيعتنا» بدل «يعرفنا» .

حدیث ۶۶۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ وَلَايَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ قُطْبَ الْقُرْآنِ ، وَقُطْبَ جَمِيعِ الْكُتُبِ ، عَلَيْهَا يَسْتَدِيرُ مُحْكَمُ الْقُرْآنِ ، وَبِهَا نَوَّهَتْ الْكُتُبُ وَيَسْتَبِينُ الْإِيمَانُ .

وَقَدْ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُقْتَدَى بِالْقُرْآنِ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَذَلِكَ حَيْثُ قَالَ فِي آخِرِ خُطْبَتِهِ خُطْبَتِهَا: إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: الثَّقَلَ الْأَكْبَرَ، وَالثَّقَلَ الْأَصْغَرَ، فَأَمَّا الْأَكْبَرُ فَكِتَابُ رَبِّي، وَأَمَّا الْأَصْغَرُ فَعِترَتِي أَهْلُ بَيْتِي، فَاحْفَظُونِي فِيهِمَا فَلَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا

امام صادق علیه السلام: خداوند ولایت ما اهل بیت را محور قرآن و محور همه کتابها [ی آسمانی] قرار داد که قرآن استوار بر گرد آن می چرخد و به واسطه آن همه کتابها ارج یافته اند و به واسطه آن حقیقت ایمان روشن می شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله دستور داد که به قرآن و آل محمد اقتدا شود، آن گاه که در آخرین خطبه خود فرمود: من در میان شما دو شیء گرانسنگ بر جای می نهم: یکی بزرگتر، دیگری کوچکتر، اما بزرگتر کتاب پروردگار من است و کوچکتر عترت یا همان اهل بیت منند، پس با پاسداشت آن دو مرا پاس دارید؛ زیرا تا زمانی که به این دو چنگ زنید هرگز گمراه نخواهید شد. تفسیر العیاشی: ۱ / ۵ / ۹ عن مسعدة بن صدقة .

حدیث ۶۶۳

امام صادق علیه السلام:

مَنْ تَوَلَّى آلَ مُحَمَّدٍ وَقَدَّمَهُمْ عَلَى جَمِيعِ النَّاسِ بِمَا قَدَّمَهُمْ مِنْ قَرَانِهِ رَسُولِ اللَّهِ فَهُوَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ لِتَوَلِّيهِ آلَ مُحَمَّدٍ، لَا أَنَّهُ مِنَ الْقَوْمِ بِأَعْيَانِهِمْ وَإِنَّمَا هُوَ مِنْهُمْ بِتَوَلِّيهِ إِلَيْهِمْ وَاتِّبَاعِهِ إِيَّاهُمْ، وَكَذَلِكَ حُكْمُ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ: «وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ»
 امام صادق علیه السلام: هر کس ولایت آل محمد را بپذیرد و آنان را به سبب خویشاوندیشان با رسول خدا صلی الله علیه و آله بر همه مردم مقدم دارد، چنین کسی از آل محمد است چون ولایت آل محمد را دارد؛ نه به این معنا که در واقع جزء این خاندان است بلکه از آنان است به سبب پذیرش ولایتشان و پیروی کردن از آنها. خداوند در کتاب خود این گونه حکم کرده آن جا که فرموده است: «و هر کس از شما آنان را به ولایت گیرد از آنان خواهد بود» و ابراهیم علیه السلام فرمود: «پس هر که از من پیروی کند او از من است و هر که نافرمانیم کند بی گمان تو آمرزنده مهربانی».
 المائدة: ۵۱ .

حدیث ۶۶۴

امام صادق علیه السلام:

لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي بِلَادِهِ حَمْسُ حُرْمٍ: حُرْمَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَحُرْمَةُ آلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ، وَحُرْمَةُ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَحُرْمَةُ كَعْبَةِ اللَّهِ، وَحُرْمَةُ الْمُؤْمِنِ
 امام صادق علیه السلام: خدای عز و جل را درسزومینش پنج حرمت است: حرمت رسول خدا صلی الله علیه و آله، حرمت آل رسول خدا صلی الله علیه و آله، حرمت کتاب خدا صلی الله علیه و آله، حرمت کعبه خدا و حرمت مؤمن.
 الکافی: ۸ / ۱۰۷ / ۸۲ عن علی بن شجرة .

حدیث ۶۶۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ حُرْمَاتٍ ثَلَاثًا لَيْسَ مِثْلَهُنَّ شَيْءٌ: كِتَابَهُ وَهُوَ حِكْمَتُهُ وَنُورُهُ، وَبَيْتَهُ الَّذِي جَعَلَهُ قِبْلَةً لِلنَّاسِ لَا يُقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ تَوَجُّهًا إِلَى

غَيْرِهِ ، وَعِترَةَ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام صادق علیه السلام: خدای عز و جل را سه حرمت است که هیچ چیز [در حرمت] مانند آنها نیست: کتاب او که آن حکمت و نور اوست، خانه او که آن را قبله مردم قرار داده و روی کردن به غیر آن را از هیچ کس نمی پذیرد و عترت پیامبران صلی الله علیه و آله .

أمالی الصدوق : ۳۳۹ / ۱۳ ، معانی الأخبار : ۱۱۷ / ۱ کلاهما عن عبدالله بن سنان ، الخصال : ۱۴۶ / ۱۷۴ عن ابن عباس قال : إِنَّ لِلَّهِ . . . روضه الواعظین : ۲۹۷ .

حدیث ۶۶۶

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُوا صِلَةَ آلِ مُحَمَّدٍ مِنْ أَمْوَالِكُمْ ، مَنْ كَانَ غَنِيًّا فَعَلَى قَدْرِ غِنَاهُ ، وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَعَلَى قَدْرِ فَقْرِهِ ، فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَقْضِيَ لِي اللَّهُ لَهُ أَهْمٌ الْخَوَائِجِ إِلَى اللَّهِ فَلْيَصِلْ آلَ مُحَمَّدٍ وَشِيعَتَهُمْ بِأَحْوَجِ مَا يَكُونُ مِنْ مَالِهِ

امام صادق علیه السلام: صله دادن از اموال خود به آل محمد را فرو مگذارید، هر که داراست به قدر دارایی اش [صله دهد] و هر که نداراست به فراخور ناداریش. هر که می خواهد خداوند مهمترین حاجتهایی را که از خدا می خواهد برآورده سازد از مال خود آن چه را بیشتر از همه مورد نیاز اوست به آل محمد و شیعیان آنان صله دهد.
بشارة المصطفى : ۶ عن عمران بن معقل .

حدیث ۶۶۷

امام صادق علیه السلام :

سَمِعَ أَبِي رَجُلًا مُتَعَلِّقًا بِالْبَيْتِ وَهُوَ يَقُولُ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، فَقَالَ لَهُ أَبِي : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، لَا تَبْتُرْهَا ، لَا تَظْلِمُنَا حَقَّنَا ، قُلِ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ

امام صادق علیه السلام: پدرم مردی را دید که به کعبه آویخته و می گوید: اللهم صل علی محمد. پدرم به او فرمود: ای بنده خدا، آن را ناقص مگو، حق ما را ضایع مگردان، بگو: اللهم صل علی محمد و اهل بیته.
الکافی : ۲ / ۴۹۵ / ۲۱ ، عده الداعی : ۱۴۹ کلاهما عن ابن القدّاح .

حدیث ۶۶۸

امام صادق علیه السلام :

(إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ ، إِنَّا إِذَا ذُكِرْنَا ذُكِرَ اللَّهُ ، وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ ذُكِرَ الشَّيْطَانُ)

امام صادق علیه السلام: [همانا یاد کردن از ما یاد کردن از خداست] هرگاه ما یاد شویم، خدا یاد شده است و هرگاه دشمن ما یاد شود، شیطان یاد شده است.

الکافی : ۲ / ۱۸۶ / ۱ عن علی بن ابی حمزه .

حدیث ۶۶۹

امام صادق علیه السلام :

- لِداوُدَ بْنِ سِرْحَانَ - : يَا دَاوُدُ ، أبلغُ مَوْلِي عَنِّي السَّلَامَ ، وَأَنِّي أَقُولُ : رَجِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَمَعَ مَعَ آخَرَ فَتَذَاكَرَا أَمْرَنَا ، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا مَلَكَ يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا . وَمَا اجْتَمَعَ اثْنَانِ عَلَى ذِكْرِنَا إِلَّا - باهی الله تعالی بهما الملائکة ، فَإِذَا اجْتَمَعْتُمْ فَاسْتَعْلُوا بِالذِّكْرِ ، فَإِنَّ فِي اجْتِمَاعِكُمْ وَمُذَاكَرَتِكُمْ إِحْيَاءَنَا . وَخَيْرُ النَّاسِ مِنْ بَعْدِنَا مَنْ ذَاكَرَ بِأَمْرِنَا وَدَعَا إِلَى ذِكْرِنَا

امام صادق علیه السلام: به داود بن سرحان - : ای داود، سلام مرا به دوستانم برسان و به آنان ابلاغ کن که من می گویم: رحمت خدا بر آن بنده ای که با دیگری گرد آید و دو نفری درباره قضیه ما گفتگو کنند؛ که در این حال سومین نفر آنان فرشته ای است که برای آن دو آمرزش می طلبد. هیچ دو نفری گرد هم نیامدند و از ما یاد نکردند مگر این که خداوند متعال به وجود آنان بر فرشتگان بالید. پس، هرگاه گرد هم آمدید به ذکر مشغول شوید؛ زیرا گردهمایی و مذاکره شما با یکدیگر باعث زنده شدن ما می شود. بهترین مردم بعد از ما کسی است که درباره کار ما مذاکره کند و به یاد و نام ما فرا خواند.

أمالی الطوسی : ۲۲۴ / ۳۹۰ ، بشارة المصطفی : ۱۱۰ وفيه «إحياء لأمرنا» بدل «إحياءنا» ، كلاهما عن معتب مولى أبي عبد الله .

حدیث ۶۷۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ فِي السَّمَاءِ لَيَطَّلِعُونَ عَلَى الْوَاحِدِ وَالْإِثْنَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ وَهُمْ يَذْكُرُونَ فَضْلَ آلِ مُحَمَّدٍ ، فَيَقُولُونَ : أَمَا تَرَوْنَ إِلَى هَؤُلَاءِ فِي قَلْبِهِمْ وَكَثْرَةِ عَيْدُوهُمْ يَصِفُونَ فَضْلَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ؟! فَتَقُولُ الطَّائِفَةُ الْأُخْرَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ : «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

امام صادق علیه السلام: برخی از فرشتگان آسمان یکی دو سه نفر [از اهل زمین] را می بینند که مشغول سخن گفتن از فضایل آل محمد هستند، پس می گویند: نمی بینید این عده را که با تعداد اندکشان داشتن دشمنان فراوان، از فضایل آل محمد صلی الله علیه و آله یاد می کنند؟! گروه دیگری از فرشتگان می گویند: «این فضل خداست که آن را به هر که بخواهد عطا می کند و خدا دارای فضل بسیار است».

الكافي : ۸ / ۳۳۴ / ۵۲۱ ، وذكره أيضًا في : ۲ / ۱۸۷ / ۴ ، تأويل الآيات الظاهرة : ۶۶۷ كلها عن المستورد النخعي عن رواه ، والآية : ۴ من سورة الجمعة .

حدیث ۶۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ دَمَعَتْ عَيْنُهُ دَمْعَةً لِدَمِّ سُنِّكَ لَنَا ، أَوْ حَقَّ لَنَا انْقِصَانُهُ ، أَوْ عَرَضَ أُتْهِكَ لَنَا أَوْ لِأَحَدٍ مِنْ شِيعَتِنَا بَوَّأَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهَا فِي الْجَنَّةِ حُقْبًا

امام صادق علیه السلام: هرکس به خاطر خونی که از ما ریخته شده، یا حقی که از ما گرفته شده و یا هتک حرمتی که نسبت به ما یا یکی از شیعیان ما شده باشد قطره ای اشک بریزد، خداوند متعال به سبب آن او را یک حقب [هشتاد تا صد سال] در بهشت جای دهد.

أمالی الطوسی : ۱۹۴ / ۳۳۰ ، أمالی المفید : ۱۷۵ / ۵ كلاهما عن محمد بن أبي عمارة الكوفي .

حدیث ۶۷۲

امام صادق علیه السلام :

تَجَلِّسُونَ وَتَتَحَدَّثُونَ ؟ قُلْتُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، نَعَمْ . قَالَ : إِنَّ تِلْكَ الْمَجَالِسَ أُحِبُّهَا فَأَحْيُوا أَمْرَنَا ، إِنَّهُ مَنْ ذَكَرَنَا أَوْ ذُكِرْنَا عِنْدَهُ فَخَرَجَ مِنْ

عَيْنِيهِ مِثْلَ جَنَاحِ الذَّبَابِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ وَلَوْ كَانَتْ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ

بکر بن محمد آزدی از امام صادق علیه السلام: آیا باهم می نشینید و گفتگو می کنید؟ عرض کردم، آری، فدایت شوم. فرمود: من این گونه مجالس را دوست دارم. پس یاد ما را زنده کنید؛ که هر کس از ما یاد کند یا در حضور او از ما یاد شود و به اندازه پر مگسی اشک از دیدگانش بیرون آید خداوند گناهان او را بیامرزد حتی اگر بیشتر از کف دریا باشد.

ثواب الأعمال: ۲۲۳ / ۱، بشاره المصطفی: ۲۷۵ نحوه، وراجع مستطرفات السرائر: ۱۲۵، المحاسن: ۱ / ۱۳۶ / ۱۷۴، کامل الزیارات: ۱۰۴، تفسیر القمّی: ۲ / ۲۹۲.

حدیث ۶۷۳

امام صادق علیه السلام:

مَنْ ذُكِرْنَا عِنْدَهُ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ حَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى النَّارِ

امام صادق علیه السلام: هر کس در نزد او از ما یاد شود و او بگریزد، خداوند چهره اش را بر آتش حرام گرداند. کامل الزیارات: ۱۰۴ عن فضیل بن فضالہ.

حدیث ۶۷۴

امام صادق علیه السلام:

نَفْسُ الْمَهْمُومِ لِظُلْمِنَا تَسِيحٌ، وَهَمُّهُ لَنَا عِبَادَةٌ، وَكَيْتَمَانُ سِرِّنَا جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَجِبُ أَنْ يُكْتَبَ هَذَا الْحَدِيثُ بِالذَّهَبِ

ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام: نفس کشیدن غم‌دیده از برای ستمی که بر ما رفته، تسبیح است و اندوه او به خاطر ما عبادت است و پرده پوشی اسرار ما، جهاد در راه خداست. حضرت صادق علیه السلام پس فرمود: باید این حدیث را باطلا نوشت. أمالی الطوسی: ۱۱۵ / ۱۷۸، أمالی المفید: ۳۳۸ / ۲، بشاره المصطفی: ۲۵۷، وراجع الکافی: ۲ / ۲۲۶ / ۱۶.

حدیث ۶۷۵

امام صادق علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ حَقَّنَا وَأَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

امام صادق علیه السلام: هر که حق (و مقام) ما را بشناسد و دوستانم بدارد بی گمان خدای تبارک و تعالی را دوست داشته است. الکافی: ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غیاث، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۳۷.

حدیث ۶۷۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ حُبَّنَا (أَهْلَ الْبَيْتِ) يُنَزِّلُهُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ خَزَائِنِ تَحْتِ الْعَرْشِ كَخَزَائِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَا يُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ، وَلَا يُعْطِيهِ إِلَّا خَيْرَ الْخَلْقِ، وَإِنَّ لَهُ عِمَامَةً كَعِمَامَةِ الْقَطْرِ، فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُخْصَّ بِهِ مَنْ أَحَبَّ مِنْ خَلْقِهِ أَذِنَ لِنَتِكَ الْعِمَامَةَ فَتَهَطَّلَتْ كَمَا تَهَطَّلَتِ السَّحَابُ، فَتُصِيبُ الْجَنِينَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

امام صادق علیه السلام: محبت به ما [اهل بیت] را خداوند از خزانه‌هایی که زیر عرش اوست و مانند خزانه‌های زر و سیم می

باشند، از آسمان فرو می فرستد و آن را جز به اندازه نفرستد و جز به بهترین آفریدگان عطایش نکند. این محبت را ابری است، همچون ابرهای باران زا؛ پس هرگاه خداوند بخواهد آن را به بنده ای که دوستش می دارد اختصاص دهد به آن ابر فرمان می دهد و باران محبت فرو می ریزد، همچنان که ابرهای باران را می بارند و این باران به جنین در شکم مادرش می رسد. تحف العقول: ۳۱۳ عن أبي جعفر محمد بن النعمان الأحول .

حدیث ۶۷۷

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ فَوْقَ كُلِّ عِبَادَةٍ عِبَادَةٌ ، وَحُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَفْضَلُ عِبَادَةٍ
 امام صادق علیه السلام: بالا دست هر عبادتی عبادتی است و محبت به ما اهل بیت بالاترین عبادت است.
 المحاسن: ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۲ عن حفص الدهان .

حدیث ۶۷۸

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ وَجَدَ بَرْدَ حُبِّنَا عَلَى قَلْبِهِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ لِأُمَّهِ ، فَإِنَّهَا لَمْ تَخُنْ أَبَاهُ
 امام صادق علیه السلام: هر که خنکای محبت ما را در دلش یافت، برای مادرش زیاد دعا کند؛ زیرا [معلوم می شود که] به پدرش خیانت نکرده است.
 معانی الأخبار: ۴ / ۱۶۱ ، بشارة المصطفى: ۹ كلاهما عن المفصل بن عمر .

حدیث ۶۷۹

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ كَانَ يُحِبُّنَا وَهُوَ فِي مَوْضِعٍ لَا يَشِينُهُ فَهُوَ مِنْ خَالِصِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى . قُلْتُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، وَمَا الْمَوْضِعُ الَّذِي لَا يَشِينُهُ؟ قَالَ :
 لَا يَرْمِي فِيمَوْلِدِهِ . - وفيخب آخر: لَمْ يُجْعَلْ وَلَدًا -
 ابن بکیر از امام صادق علیه السلام: هر کس ما را دوست بدارد و در وضعی هم نباشد که مایه عیب و ننگ او باشد، چنین کسی از مخلصان خدای تبارک و تعالی است. عرض کردم: فدایت شوم، یعنی چه در وضعی نباشد که مایه عیب و ننگ او باشد؟ فرمود: در نسبش متهم نباشد.

در خبری دیگر آمده است: زنازاده نباشد.
 معانی الأخبار: ۱ / ۱۶۶ .

حدیث ۶۸۰

امام صادق علیه السلام :
 وَاللَّهِ لَا يُحِبُّنَا مِنَ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ إِلَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَالشَّرَفِ وَالْمَعْدِنِ ، وَلَا يُبَغِضُنَا مِنْ هَوْلَاءِ وَهَوْلَاءِ إِلَّا كُلُّ دَنْسٍ مُلْصَقٍ
 امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند که از عرب و عجم ما را دوست ندارند مگر کسانی که خانواده دار و شریف و اصیل هستند

و از این رو از اینان و آنان ما را دشمن ندارد، مگر کسی که آلوده و بی نسب باشد.

الکافی : ۸ / ۳۱۶ / ۴۹۷ عن ربعی ، الملتصق - بتشديد الصاد ويخفف - : الدعوى المتهمة في نسبه ، والرجل المقيم في الحى وليس منهم ، ووردت الأخبار المتواترة على أن حب أهل البيت علامة طيب الولادة وبغضهم علامة خبثها . (مرآة العقول : ۲۶ / ۴۲۰) .

حدیث ۶۸۱

امام صادق علیه السلام :

رَأَيْتُ جَابِرًا مُتَوَكِّنًا عَلَى عَصَاهُ وَهُوَ يَدُورُ فِي سِتِّكَ الْأَنْصَارِ وَمَجَالِسِهِمْ وَهُوَ يَقُولُ : ... يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ ، أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى حُبِّ عَلِيِّ ، فَمَنْ أَبِي فَانظُرُوا فِي شَأْنِ أُمِّهِ

ابو زبیر مکی: جابر را دیدم که عصا زنان در کوی و برزن انصار و در انجمنهای آنان می گشت و می گفت: ... ای گروه انصار، فرزندان خود را دوستدار علی بار آورید و هریک پذیرفت در حال مادر او بیندیشید.

علل الشرائع : ۱۴۲ ، الفقیه : ۳ / ۴۹۳ / ۴۷۴۴ ، رجال الکشی : ۱ / ۲۳۶ ، الثاقب فی المناقب : ۱۲۴ / ۱۲۳ .

حدیث ۶۸۲

امام صادق علیه السلام :

ابو زبیر و عطیه عوفی و جواب: هریک جداگانه گفته اند: جابر را دیدم که تکیه زنان بر عصای خویش در کوچه های مدینه و محل تجمع مردم مدینه می گردد و این خبر را روایت می کند و سپس می گوید: ای گروه انصار، فرزندان خود را دوستدار علی بار آورید و هر کدام آنها پذیرفت باید در حال مادر او اندیشه کرد.

جواب - بتثقیل الواو و آخره موحدۀ - : ابن عبدالله التیمی الکوفی ، صدوق زمی بالإرجاء ، من السادسة .

حدیث ۶۸۳

امام صادق علیه السلام :

يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ ، عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ شِعْرَ الْعَبْدِيِّ

امام صادق علیه السلام: ای گروه شیعیان، به فرزندانان اشعار عبدی را بیاموزید؛ چه او بر دین خداست. اینک نمونه هایی از اشعار عبدی:

آیا پرسشت از نشان خانه ویران یار، درد ناخوش عشقت را درمان می کند؟!

و یا سوز دلت را در آن روز که فراق دوست نزدیک می شود قطره های ریزان اشکت، فرو می نشاند؟!

هیئات ، عشق برانگیخته را پایان نمی بخشد دوری دوستی که رفته و دیگر باز نمی گردد.

ای پشاهنگ قبیله! چشمان اشکبار، قبیله را از آب و گیاه بی نیاز می کند

تا آن جا که می گوید:

ای شترسواری که گامهای مرکب نیرومندت پهنای دشت را به تقریب و جنب [دو نوع از راه سپردن شتر تند و کند] در می نوردد. و در فزار غزال خوش خط و خال را می گیرد و در نشیب شاهین تیز بال را خسته می کند.

و بادهای سهمگین را چون اشتران خسته و رنجور بیابان پشت سر می گذارد،

دروود مرا به قبری که در نجف است و بهترین انسان از عرب و عجم را در بردارد برسان.

و در آن جا، شعار خدایی تو، فروتنی در برابرش باشد و بهترین وصی و داماد بهترین پیامبر را ندا ده.

تا آن جا که می گوید:

تو کسی نیستی مگر برادر و یاور آن [پیامبر] راهنما و آشکار کننده حقی و ستایش شده کتابها [ی آسمانی].

تو همسر پاره تن پیغمبر، زهرایی و تنها نگهبان او و پدر فرزندان بزرگوار اویی.

فرزندانی که در راه خدا سختکوشند و از او یاری می جویند و بدو معتقدند و برای همو کار می کنند.

و چنان راهنمایی هستند که اگر شب دیجور گمراهی همه جا را فرا گیرد شبروان را بهتر از هر کوكب و شهابی راهنمایی می کنند.

از آن روز که مهر خود را به پای آنان ریختم مرا رافضی خواندند و این بهترین لقبی است که بدان خوانده می شوم!

دروود خدای عرش نشین، پیوسته و همواره، بر فرزند غمگسار فاطمه باد.

و آن دو فرزندی که یکی به زهر ستم نابهنگام مرد و آن دیگری که با گونه خاک آلود به خاک رفت.

و پس از وی، بر آن عبادت پیشه پارسا، سجاد و آن گاه بر شکافنده دانش که به غایت طلب نزدیک شد.

و سپس بر جعفر و فرزندش موسی و آن گاه بر امام نیکوکار حضرت رضا و جواد عابد کوشا.

و بر عسکرین و مهدی که قائم آنان و صاحب امر است و جامه های پاک و سپید هدایت به تن دارد، همو که زمین آکنده شده از ظلم و بیداد را از عدل و داد می آکند و گمراهان و شرآفرینان را سرکوب می کند.

پیشوای دلیران بی باک و رزمنده ای است که برای برکندن گیاهان هرزه به پیکار سرکشان می روند.

نمونه دیگری از اشعار عبدی:

ای سروران من، ای فرزندان علی، ای آل طه و ای آل «صاد».

کیست که با شما برابری کند، شما یانی که نمایندگان خدا در زمین هستید؟!

شما ستارگان راهنمایی هستید که خداوند هر رهجویی را به واسطه آن راه می نماید.

اگر رهبری شما نبود ما گمراه می شدیم و راه از بیراهه باز شناخته نمی شد.

پیوسته عمر خویش را با مهر شما می گذرانم و با دشمنان شما دشمنی می ورزم.

توشه ای جز مهر شما ندارم و این بهترین رهتوشه است.

مهر شما اندوخته من است که در پهنه قیامت بدان تکیه می کنم.

دوستی شما و بیزاری از آن که دشمن شماست اعتقاد من است.

أبو محمد سفیان بن مصعب العبدی الکوفی، من شعراء أهل البيت الطاهر المترلفین إلیهم بولائه وشعره، المقبولین عندهم لصدق نیته وانقطاعه إلیهم. وقد ضمن شعره غیر یسیر من مناقب مولانا امیر المؤمنین الشهیره، وأكثر من مدحه ومدح ذریته الأطفین وأطاب، وتفجع علی مصائبهم وراثهم علی ما انتابهم من المحن، ولم نجد فی غیر آل الله له شعراً...

عده شیخ الطائفة فی رجاله من أصحاب الإمام الصادق علیه السلام. ولم تک صحبتہ مجرد ألفه معه، أو محض اختلاف إلیه، أو أن عصرًا واحدًا یجمعهما، لكنه حظی بزلفه عنده منبعثه عن صمیم الودّ وخالص الولاء، وإیمان لا تشوبه أی شائبه، حتی أمر الإمام علیه السلام شیخته بتعلیم شعره أولادهم وقال: إنه علی دین الله. كما رواه الکشی فی رجاله یاسناده عن سماعة قال: قال أبو عبدالله علیه السلام: یا معشر الشیعه، علموا أولادکم شعر العبدی فإنه علی دین الله.

وینم عن صدق لهجته واستقامه طریقته فی شعره وسلامه معانیه عن أی مغمز، أمر الإمام علیه السلام إیاه بنظم ما تنوح به النساء فی المآتم، كما رواه الکشی فی رجاله.

لم نقف علی تاریخ ولاده المترجم له ووفاته، ولم نعر علی ما یقرّبنا إلیهما إلا ما سمعت من روايته عن الإمام جعفر بن محمد علیه السلام واجتماعه مع السید الحمیری المولود سنه ۱۰۵ والمتوفی سنه ۱۷۸ ومع أبی داود المسترق. وملاحظه تاریخ ولاده أبی داود

المسترقّ الراوی عنه ووفاته یؤذنا بحیاء شاعرنا العبدیّ إلى حدود سنه وفاة الحُمیریّ ، فإنّ أبا داود توفی سنه ۲۳۱ كما فی فهرست النجاشیّ أو فی سنه ۲۳۰ كما فی رجال الکشّیّ ، وعاش سبعین سنه كما ذكره الکشّیّ . فتكون ولاده أبا داود سنه ۱۶۱ علی قول النجاشیّ و ۱۶۰ علی اختیار الکشّیّ . وبطبیعه الحال كان له من عمره حين روايته عن المترجم أقلّ ما تستدعيه الروایه ، فيستدعي بقاء المترجم أقلّاً- إلى أواخر أيام الحُمیریّ ، فما فی أعيان الشیعّه : ۱ / ۳۷۰ من كون وفاة المترجم فی حدود سنه ۱۲۰ قبل ولاده الراوی عنه أبا داود المسترقّ بأربعین سنه خالٍ عن كلّ تحقیق وتقريب ، (راجع الغدير : ۲ / ۲۹۰ - ۳۲۸ ترجمه العبدیّ الکوفیّ وما فی شعره من الحديث) .

حدیث ۶۸۴

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَوْصِنِي جُعِلَتْ فِدَاكَ ، فَقَالَ : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ وَالْعِبَادَةِ وَطُولِ السُّجُودِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَحُسْنِ الْجَوَارِ ، صَلُّوا عَشَائِرَهُمْ وَعُودُوا مَرْضَاهُمْ

علقمه: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، مرا نصیحت و سفارشی فرما. حضرت فرمود: سفارش می کنم تو را به تقوای الهی و پارسایی و عبادت و طول دادن سجده وادای امانت و راستگویی و حسن همسایگی. با کسانشان رفت و آمد کنید و از بیمارانشان عیادت کنید و در تشییع جنازه هایشان حاضر شوید. برای ما زیور باشید و مایه زشتی ما نباشید؛ کاری کنید که مردم دوستان بدانند و کاری نکنید که مبعوض آنها واقع شویم؛ همه محبتها را به سوی ما بکشانید و هرگونه زشتی را از ما بگردانید؛ هر خوبی که در حق ما گفته شود ما اهل آن هستیم و هر بدی که درباره ما گفته شود نه چنانیم. ما را در کتاب خدا حقی است و با پیامبر خدا خویشاوندیم و پاک زاده شده ایم. این چنین بگویید.

وفی المصدر «عشایرکم» و «مرضاکم» و ما أثبتناه موافق لسياق الحديث و ما جاء فی ح ۷۶۷ .

حدیث ۶۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنَا ، وَلْيَتَجَلَّبِ الْوَرَعِ

امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد باید به کردار ما عمل کند و ردای پارسایی در برکند.

غرر الحکم : ۸۴۸۳ .

حدیث ۶۸۶

امام صادق علیه السلام :

دَخَلْتُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ : السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، كَيْفَ أَمْسَيْتَ ؟ قَالَ : أَمْسَيْتَ مُجَبِّاً لِمُحِبِّنَا ، وَمُبْغِضاً لِمُبْغِضِنَا ، وَأَمْسَى مُجَبِّباً بِرَحْمَةِ مَنْ اللَّهُ كَانَ يَنْتَظِرُهَا ، وَأَمْسَى عَدُوًّا يُؤَسِّسُ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرْفِ هَارٍ ، وَكَأَنَّ ذَلِكَ الشَّفَا قَدِ انْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، وَكَأَنَّ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ قَدْ فَتِحَتْ لِأَهْلِهَا ، فَهَنِيئًا لِأَهْلِ الرَّحْمَةِ رَحْمَتُهُمْ ، وَالتَّعَسُّ لِأَهْلِ النَّارِ وَالنَّارُ لَهُمْ .

يا حنّس ، من سيره أن يعلم أحب لنا أم مبغض فليمتحن قلبه ، فإن كان يحب ولينا لنا فليس بمبغض لنا ، وإن كان يبغض ولينا فليس بمحب لنا ، إن

اللَّهِ تَعَالَى أَخَذَ الْمِيثَاقَ لِمُحِبِّينَا بِمَوَدَّتِنَا ، وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ اسْمَ مُبْغِضِنَا ، نَحْنُ النُّجَبَاءُ وَأَفْرَاطُنَا أَفْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ

حَنَشُ بْنُ مُعْتَمِرٍ: بر امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام وارد شدم و عرض کردم: سلام و رحمت و برکات خداوند بر تو باد ای امیرالمؤمنین، چگونه روز خود را به شب رساندی؟ فرمود: روز خود را به شب رساندم در حالی که دوستدار خود را دوست می دارم و دشمنم را دشمن و دوستدار ما در حالی روز خود را به شب می رساند که نسبت به رحمت خداوند که در انتظار آن است، شادمان می باشد و دشمن ما در حالی روز خود را به شب می رساند که بنای کار خود را بر لبه پرتگاهی در حال ریزش می سازد و آن لبه، او را در آتش فرو می افکند و درهای رحمت به روی اهل آن گشوده شده است. پس اهل رحمت را رحمتشان گوارا باد و هلاکت و دوزخ، ارزانی دوزخیان باد.

ای حنش! هر که خوشحال می شود بداند که آیا دوستدار ماست یا دشمن ما دلش را بیازماید، اگر دوست ما را دوست داشته باشد، دشمن ما نیست و اگر دوست ما را دشمن داشته باشد دوستدار ما نمی باشد. خداوند متعال از دوستدار ما بردوستی ما پیمان گرفته و در لوح محفوظ نام دشمن ما را نوشته است. ماییم برگزیدگان [خدا] و پیشتانما [به سوی حوض کوثر] پیشتان پیامبرانند.
 أمالی الطوسی: ۱۱۳ / ۱۷۲، أمالی المفید: ۳۳۴ / ۴، بشارة المصطفی: ۴۵، كشف الغمّة: ۲ / ۸، الغارات: ۲ / ۵۸۵ نحوه .

حدیث ۶۸۲

امام صادق علیه السلام:

وَحَدَّثْتُ فِي كِتَابِ مَيْتَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: تَمَسَّيْنَا لِيَامَهُ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ لَنَا: لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ اِمْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ بِالْإِيمَانِ إِلَّا أَصْبَحَ يَجِدُ مَوَدَّتَنَا عَلَى قَلْبِهِ، وَلَا أَصْبَحَ عَبْدٌ مِمَّنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِلَّا يَجِدُ بُغْضَنَا عَلَى قَلْبِهِ، فَأَصْبَحْنَا نَفْرَحُ بِحُبِّ الْمُؤْمِنِينَ لَنَا، وَنَعْرِفُ بُغْضَ الْمُبْغِضِ لَنَا، وَأَصْبَحَ مُحِبُّنَا مُغْتَبَطًا بِحُبِّنَا بِرَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ يَنْتَظِرُهَا كُلَّ يَوْمٍ، وَأَصْبَحَ مُبْغِضُنَا يُؤَسَّسُ بُنْيَانَهُ عَلَى شِفَا جُرْفٍ هَارٍ، فَكَأَنَّ ذَلِكَ الشَّيْءَ قَدِ انْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ، وَكَأَنَّ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ قَدْ فُتِحَتْ لِأَصْحَابِ الرَّحْمَةِ، فَهَيِّنًا لِأَصْحَابِ الرَّحْمَةِ رَحْمَتُهُمْ، وَتَعَسًا لِأَهْلِ النَّارِ مَثْوَاهُمْ. إِنَّ عَبْدًا لَنْ يَقْصَرَ فِي حُبِّنَا لِخَيْرٍ جَعَلَهُ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ، وَلَنْ يُحِبَّنَا مَنْ يُحِبُّ مُبْغِضَنَا، إِنْ ذَلِكَ لَا يَجْتَمِعُ فِي قَلْبٍ وَاحِدٍ وَ «مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ»

صالح بن میثم تمار (رحمه الله): در کتاب میثم رضی الله عنه دیدم که می گوید: شبی را در خدمت امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام بودیم. آن حضرت به ما فرمود: هیچ بنده ای نیست که خداوند دلش را برای ایمان صاف و خالص کرده باشد مگر این که محبت ما را در قلبش احساس می کند و هیچ بنده ای نیست که خداوند از او در خشم و ناخشنودی باشد مگر این که در قلبش نسبت به ما احساس بغض می کند. بنابراین، ما از این که مؤمنان دوستمان می دارد شاد می شویم و دشمنی کسی را که با ما بغض می ورزد می دانیم. دوستدار ما از رحمت خداوند که به واسطه محبت ما هر روز انتظار آن را می کشد شادمان است و دشمن ما بنای خود را در لبه پرتگاهی در حال ریزش پی ریزی می کند که این لبه، او را در آتش دوزخ فرو می افکند و درهای رحمت به روی اهل رحمت گشوده شده است؛ پس گوارا باد اهل رحمت را، رحمتشان و نابود باد جایگاه اهل دوزخ. هر بنده ای که خداوند در دل او خیری قرار داده باشد هرگز در دوست داشتن ما کوتاهی نمی کند و کسی که دشمن ما را دوست بدارد هیچ گاه ما را دوست نخواهد داشت. این دو در یک قلب با هم جمع نمی شوند و «خدا برای هیچ مردی در درونش دو دل ننهاده است» که با این یکی عده ای را دوست بدارد و با آن دیگری دشمن آنها را. کسی که ما را دوست می دارد این محبت نسبت به ما را، همچون زر نابی که در آن ناخالصی نیست، خالص می گرداند.

ماییم برگزیدگان [خدا] و پیشتازان ما (به سوی حوض کوثر) پیشتازان پیامبرانند؛ من وصی پیامبران هستم، من حزب خدا و رسول او هستم و آن گروه سرکش و یاغی حزب شیطانند. پس هر که دوست دارد حال خود را درباره محبت ما بداند دلش را بیازماید، اگر در آن نسبت به کسی که مردم را بر ضد ما می شوراند احساس دوستی کرد، بداند که خدا و جبرئیل و میکائیل دشمن او هستند و خداوند دشمن کافران می باشد.

الأحزاب : ۴ .

حدیث ۶۸۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لِلَّهِ نَفَعَهُ حُبُّنَا وَلَوْ كَانَ فِي جَبَلِ الدَّيْلَمِ ، وَمَنْ أَحَبَّنَا لِغَيْرِ ذَلِكَ فَإِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ، إِنَّ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يُسَاقِطُ عَنِ الْعِبَادِ الدُّنُوبَ كَمَا يُسَاقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ

امام سجاد علیه السلام: هر که ما را به خاطر خدا دوست بدارد، این محبت او نسبت به ما، وی را سود بخشد حتی اگر در کوه دیلم باشد و هر که ما را به خاطر چیزی غیر از خدا دوست بدارد، خداوند هر گونه که بخواهد عمل خواهد کرد. همانا دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان را از بندگان فرو می ریزاند همان گونه که باد، برگهای درخت را می ریزد.

بشارة المصطفی : ۳ عن أبي رزین ، شرح الأخبار : ۲ / ۵۱۳ / ۹۰۶ نحوه عن علی بن حمزة عن الحسين ، وذكر أيضا فی : ۱ / ۱۶۳ / ۱۱۶ نحوه عن الإمام الحسين علیه السلام .

حدیث ۶۸۹

امام صادق علیه السلام :

بِحُبِّنَا تُغْفَرُ لَكُمْ الدُّنُوبُ

امام باقر علیه السلام: به واسطه دوست داشتن ما، گناهان شما آمرزیده می شود.

أمالی الطوسی : ۴۵۲ / ۱۰۱۰ عن شجرة ، بشارة المصطفی : ۶۷ عن خالد بن طهماز أبي العلاء الخفاف ، وفيه «لحبتنا يغفر لكم» .

حدیث ۶۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لِلَّهِ وَأَحَبَّ مُجِبَّنَا لَا لِعَرَضٍ دُنْيَا يُصِيبُهَا مِنْهُ ، وَعَادَى عَدُوَّنَا لَا لِأَحَنِّهِ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ ثُمَّ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَيْهِ مِنَ الدُّنُوبِ مِثْلُ رَمْلِ عَالِجٍ وَرَبْدِ الْبَحْرِ غَفَرَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ

امام صادق علیه السلام: هر کس ما را و دوستدار ما را به خاطر خدا دوست بدارد، نه برای دست یافتن به غرضی دنیایی و دشمن ما را نیز دشمن بدارد، اما نه به خاطر کینه ای شخصی که میان آنهاست، اگر در روز قیامت با گناهانی به اندازه ریگهای ریگستان و کف دریا بیاید، خداوند متعال او را بیامرزد.

أمالی الطوسی : ۱۵۶ / ۲۵۹ ، بشارة المصطفی : ۹۰ كلاهما عن الحسين بن مصعب ، إرشاد القلوب : ۲۵۳ ، وراجع أعلام الدین : ۴۴۸ عن صفوان ، ثواب الأعمال : ۲۰۴ / ۱ عن صالح بن سهل الهمدانی .

حدیث ۶۹۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» - : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَدْرِي فِيمَنْ نَزَلَتْ ؟ قَالَ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، قَالَ : فِيمَنْ صَدَّقَ لِي ، وَآمَنَ بِي ، وَأَحْبَبَكَ وَعِترَتَكَ مِنْ بَعْدِكَ ، وَسَيَلَّمُ الْأَمْرَ لَكَ وَلِلْأَئِمَّةِ مِنْ بَعْدِكَ

امام صادق علیه السلام - درباره آیه « کسانی که ایمان آورده اند و دل‌هایشان به یاد خدا آرام می‌گیرد؛ هان با یاد خداست که دل‌ها آرام می‌گیرد» - فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: می‌دانی درباره چه کسی نازل شده است؟ عرض کرد: خدا و رسول او بهتر می‌دانند. پیامبر فرمود: درباره کسی که مرا تصدیق کند و به من ایمان آورد و تو و عترت تو را دوست بدارد و کار را به تو و امامان پس از تو واگذارد و تسلیم فرمان شما باشد.

تفسیر فرات الکوفی: ۲۰۷ / ۲۷۴ عن محمد بن القاسم بن عبید معنعناً .

حدیث ۶۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَحَقَّقَ حُبَّنَا فِي قَلْبِهِ جَزَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ عَلَى لِسَانِهِ ، وَجُدَّدَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِهِ

امام صادق علیه السلام: هر که ما اهل بیت را دوست بدارد و دوستی ما را در قلبش تحقق بخشد، چشمه های حکمت بر زبانش جاری گردد و ایمان در دلش نو شود.

المحاسن: ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۷ عن المفضل بن عمر .

حدیث ۶۹۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَيَنْتَفِعَ بِهِ فِي سَبْعَةِ مَوَاطِنَ : عِنْدَ اللَّهِ

امام صادق علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، در هفت جا مفید واقع می‌شود: در پیشگاه خدا، هنگام مردن، در قبر، روز محشر، در کنار حوض کوثر، نزد میزان و در عبور از صراط.

قال المجلسي رحمه الله بعد نقل الخبر : عند الله : أي في الدنيا بقربه لديه ، أو استجابة دعائه وقبول أعماله ، أو في درجات الجنة ، أو عند الحضور عند الله للحساب ، أو استجابة دعائه وقبول أعماله . (بحار الأنوار : ۲۷ / ۱۵۸) .

حدیث ۶۹۴

امام صادق علیه السلام :

لَا تَجِدُ وِلِيًّا لَنَا تَرَلُّ قَدَمَاهُ جَمِيعًا ، وَلَكِنْ إِذَا زَلَّتْ بِهِ قَدَمٌ اعْتَمَدَ عَلَى الْأُخْرَى حَتَّى تَرْجَعَ الَّتِي زَلَّتْ

امام صادق علیه السلام: هیچ یک از دوستان ما را نخواهی یافت که هر دو پایش بلغزد، بلکه هر گاه یک پایش بلغزد، به پای دیگر خود تکیه کند تا این که پای لغزیده اش به حال اول برگردد.

دعائم الإسلام: ۱ / ۶۳ .

حدیث ۶۹۵

امام صادق علیه السلام :

وَاللَّهِ ، لَا يَمُوتُ عَبْدٌ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَوَلَّى الْأُمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَقْتَمَسَهُ النَّارُ

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند، هر بنده ای که خدا و رسولش را دوست داشته و ولایت ائمه علیهم السلام را پذیرفته باشد و از دنیا برود، آتش دوزخ به او نمی رسد.

رجال النجاشی: ۱ / ۱۳۸ عن إلیاس بن عمرو البجليّ ، شرح الأخبار: ۳ / ۴۶۳ / ۱۳۵۵ عن الحضرمی .

حدیث ۶۹۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّنَا لَمْ يُحِبَّنَا لِقَرَابَةٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ وَلَا لِمَعْرُوفٍ أَسَدِينَاهُ إِلَيْهِ ، إِنَّمَا أَحَبَّنَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ، فَمَنْ أَحَبَّنَا جَاءَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَاتَيْنِ - وَقَرَنَ بَيْنَ سَبَابَتَيْهِ -

امام صادق علیه السلام: هر کس ما را دوست بدارد، نه به خاطر قرابتی که میان ما و اوست و یا به خاطر خوبی و احسانی که به او کرده ایم، بلکه فقط به خاطر خدا و رسول او ما را دوست بدارد، در روز قیامت با ما مانند این دو - حضرت دو انگشت اشاره خود را به هم نزدیک کرد - وارد خواهد شد.

أعلام الدین : ۴۶۰ عن عبيدة بن زرارة .

حدیث ۶۹۷

امام صادق علیه السلام :

بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي سَفَرٍ إِذْ نَزَلَ فَسَجَدَ خَمْسَ سَجَدَاتٍ ، فَلَمَّا رَكَبَ قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ : رَأَيْنَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَنَعْتَ مَا لَمْ تَكُنْ تَصْنَعُهُ ! قَالَ : نَعَمْ ، أَتَانِي جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَبَشَّرَنِي أَنَّ عَلِيًّا فِي الْجَنَّةِ ، فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى ، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ : وَفَاطِمَةُ فِي الْجَنَّةِ ، فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى ، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ : وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى ، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ : وَمَنْ يُحِبُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ ، فَسَجَدْتُ لِلَّهِ تَعَالَى شُكْرًا ، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ : وَمَنْ يُحِبُّ مَنْ يُحِبُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ (فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در سفری از مرکب خود پیاده شد و پنج سجده به جای آورد. چون بر مرکب نشست، یکی از اصحابش عرض کرد: ای رسول خدا، ما کاری از شما دیدیم که قبلاً نکرده بودید! حضرت فرمود: آری، جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و بشارت داد که علی، اهل بهشت است و من به شکرانه آن در پیشگاه خدای متعال سجده کردم. چون سر برداشتم گفتم: فاطمه هم اهل بهشت است و من به شکرانه آن نیز خدای متعال را سجده کردم. چون سر برداشتم گفتم: حسن و حسین، سرور جوانان بهشتی اند و من باز به شکرانه آن خدای متعال را سجده کردم، چون سر برداشتم گفتم: دوستدار آنان نیز اهل بهشت است و من برای خدای متعال، سجده شکر به جای آوردم. چون سر برداشتم گفتم: و هر کس دوستدار ایشان را دوست بدارد، او نیز اهل بهشت است و من باز به شکرانه آن، در پیشگاه خدای متعال سجده کردم.

أمالی المفید : ۲ / ۲۱ عن أبي عبد الرحمن .

حدیث ۶۹۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَشْفَعُ لِحَمِيهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَاصِبًا ، وَلَوْ أَنَّ نَاصِبًا شَفَعَ لَهُ كَلَّ نَبِيٌّ مُرْسَلٍ وَمَلَكَ مُقَرَّبٍ مَا شَفَعُوا
 امام صادق علیه السلام: مؤمن برای خویشاوند خود شفاعت می کند، مگر این که ناصبی باشد. در حق ناصبی، حتی اگر پیامبری
 مرسل یا فرشته ای مقرب هم شفاعت کنند، شفاعت پذیرفته نمی شود.
 ثواب الأعمال: ۲۵۱ / ۲۱، المحاسن: ۱ / ۲۹۶ / ۵۹۵ کلاهما عن علی الصائغ .

حدیث ۶۹۹

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ فَلْيَعْمَلْ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَلْيَتَّبِعْنَا ، أَلَمْ يَسْمَعْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ
 اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»
 امام صادق علیه السلام: هر کس خوشحال می شود که بداند خداوند او را دوست می دارد، طاعت خدا را به کار بندد و از ما پیروی
 کند. مگر این سخن خدای عز و جلا را به پیامبرش نشنیده است که: «بگو: اگر خدا را دوست دارید پس از من پیروی کنید تا خدا
 شما را دوست بدارد و گناهانتان را ببامزد» ؟ به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که خدا را اطاعت کند، مگر این که خداوند در
 اطاعت او، پیروی از ما را وارد کند و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که از ما پیروی کند، مگر این که خداوند دوستش بدارد و به
 خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که پیروی از ما را فرو گذارد، مگر این که دشمن ما شود و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را
 دشمن بدارد، مگر این که خدا را نافرمانی کند و هر که با معصیت خدا از دنیا رود، خداوند او را خوار سازد و در آتش سرنگون
 کند و سپاس و ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است.
 آل عمران: ۳۱ .

حدیث ۷۰۰

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَظَرَ إِلَى عَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَبَكَى وَقَالَ : أَنْتُمْ الْمُسْتَزْعَفُونَ بَعْدِي
 امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی و حسن و حسین علیهم السلام نگاه کرد و سپس گریست و فرمود:
 پس از من، شما را تضعیف خواهند کرد.
 معانی الأخبار: ۱ / ۷۹ .

حدیث ۷۰۱

امام صادق علیه السلام :
 لَمَّا احْتَضَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ غُشِيَ عَلَيْهِ ، فَبَكَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَاقَاقَ وَهِيَ تَقُولُ : مَنْ لَنَا بَعْدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ فَقَالَ :
 أَنْتُمْ الْمُسْتَزْعَفُونَ بَعْدِي وَاللَّهِ
 امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام احتضار، از هوش رفت و فاطمه علیها السلام شروع به گریه کرد. پیامبر
 به هوش آمد، [شنید] فاطمه می گوید: ای رسول خدا، بعد از تو، چه بر سر ما خواهد آمد؟! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: به خدا
 قسم که شما را بعد از من، تضعیف خواهند کرد.
 دعائم الإسلام: ۱ / ۲۲۵، وراجع الإرشاد: ۱ / ۱۸۴، أمالی المفید: ۲ / ۲۱۲، مسند ابن حنبل: ۱۰ / ۲۵۷ / ۲۶۹۴۰، المعجم الكبير:

حدیث ۷۰۲

امام صادق علیه السلام :

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَتَعْطِفَنَّ عَلَيْنَا الدُّنْيَا بَعْدَ شِمَاسِهَا عَطْفَ الضَّرُوسِ

امام صادق علیه السلام: امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: دنیا پس از چموشیهایش، دوباره به ما روی خواهد کرد و مهربان خواهد شد، آن گونه که ماده شتر بدخوی، با بچه خود مهربان می شود. سپس این آیه را قرائت کرد: «و می خواهیم بر کسانی که در زمین فرودست نگه داشته شده اند، منت نهیم و آنان را پیشوایان (مردم) قرار دهیم و ایشان را وارث (زمین) کنیم». .
الناقۀ الضروس : هی التي تعضّ حالتها . (لسان العرب : ۶ / ۱۱۸) .

حدیث ۷۰۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لَنَا أَيَّامًا وَدَوْلَةً يَأْتِي بِهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ

امام صادق علیه السلام: ما را ایام و دولتی است که هر زمان خداوند بخواهد، آن را خواهد آورد.
أمالی المفید : ۹ / ۲۸ عن حبيب بن نزار بن حيان .

حدیث ۷۰۴

امام صادق علیه السلام :

بِنَا بَيْدًا الْبَلَاءُ ثُمَّ بِكُمْ ، وَبِنَا بَيْدًا الرَّخَاءُ ثُمَّ بِكُمْ ، وَالَّذِي يُحَلَفُ بِهِ لَيَنْتَصِرَنَّ اللَّهُ بِكُمْ كَمَا انْتَصَرَ بِالْحِجَارَةِ

امام صادق علیه السلام: بلا و گرفتاریها از ما آغاز می شود و سپس به شما می رسد و آسایش و رفاه نیز از ما آغاز می گردد و آن گاه به شما می رسد. سوگند به آن کس که بدو سوگند یاد می شود، بی گمان خداوند به دست شما پیروزی حاصل می کند، همان گونه که با سنگریزه (در واقعه اصحاب فیل) پیروزی به بار آورد.
أمالی المفید : ۲ / ۳۰۱ ، أمالی الطوسي : ۷۴ / ۱۰۹ كلاهما عن سفيان بن إبراهيم الغامدي القاضي .

حدیث ۷۰۵

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ أَبِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ : «قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً»

امام صادق علیه السلام: از پدرم درباره آیه «و همگی با مشرکان بجنگید، همان گونه که آنان همگی با شما می جنگند» و آیه «تا فتنه ای بر جای نماند و دین، یکسره از آن خدا گردد» سؤال شد؛ فرمود: زمان تأویل (و تحقق) این آیه هنوز نرسیده است. بعد از قیام قائم ما، کسانی که او را درک می کنند خواهند دید که تأویل (و تحقق) این آیه چگونه است. و دین محمد تا به هرجا که شب می رسد گسترش می یابد تا این که - همچنان که خداوند می گوید - اثری از شرک [مشرک]، بر روی زمین باقی نماند.
التوبة : ۳۶ .

حدیث ۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

- فی معنی قوله عزوجل : «وَعِدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا

امام صادق علیه السلام: درباره معنای آیه «خدا به کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، وعده داده است که حتماً آنان را در زمین جانشین قرار دهد، همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند، جانشین قرار داد و آن دینی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیمشان را به ایمنی

مبدل گرداند تا مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نسازند» - فرمود: این آیه، درباره قائم و یاران او نازل شده است
النور : ۵۵ .

حدیث ۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

تُرْبَةُ قُمَّ مَقْدَسَةٌ ، وَأَهْلِهَا مِنَّا وَنَحْنُ مِنْهُمْ ، لَا يُرِيدُهُمْ جَبَّارٌ بِسُوءٍ إِلَّا عَجَّلَتْ عِقَابُهُ مَا لَمْ يَخُونُوا إِخْوَانَهُمْ (يُحَوَّلُوا أَحْوَالَهُمْ - خ ل) ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ جَبَابِرَةً سَوْءٍ . أَمَا إِنَّهُمْ أَنْصَارُ قَائِمِنَا وَدُعَاةُ حَقِّنَا . ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ : اللَّهُمَّ اعصِمْهُمْ مِنْ كُلِّ فِتْنَةٍ ، وَنَجِّهِمْ مِنْ كُلِّ هَلَكَةٍ

امام صادق علیه السلام: خاک قم، مقدس است و مردم آن، از ما هستند و ما از آنها ایم. هر جباری که بخواهد به آنان بدی و گزند برساند، زود کیفر بیند و این تا زمانی است که آنان [اهل قم] به برادران خود خیانت نکنند؛ اگر این کار را بکنند، خداوند پادشاهانی نابکار بر ایشان مسلط گرداند. بدانید که مردم قم، یاران قائم ما و دعوتگران به حق ما هستند. حضرت سپس سرش را به طرف آسمان بلند کرد و گفت: بار خدایا، آنان را از هر فتنه ای نگه دار و از هر نابودی و هلاکتی نجاتشان بخش.

البحار : ۶۰ / ۲۱۸ / ۴۹ نقلاً عن کتاب تاریخ قم .

حدیث ۲۰۸

امام صادق علیه السلام :

سَخَّلُو كُوفَةَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَيَأْرِرُوا

امام صادق علیه السلام: به زودی کوفه از مؤمنان خالی گردد و بساط علم از آن برچیده شود همان گونه که مار در سوراخش می خزد. سپس علم و دانش در شهری به نام قم آشکار گردد و این شهر به کانون علم و فضل تبدیل شود، تا جایی که در روی زمین، مستضعف دینی باقی نماند، حتی زنان پرده نشین. اینها همه در زمانی اتفاق افتد که ظهور قائم ما، نزدیک است. خداوند، قم و اهل آن را به منزله حجت قرار می دهد. اگر نه چنین بود، بی گمان زمین، مردم را در کام خود فرو می برد و در زمین، حجتی باقی نمی ماند. علم و دانش از قم به سایر نقاط شرق و غرب عالم سرازیر می شود و بدین سان حجت خدا بر خلق تمام می شود، تا جایی که در روی زمین کسی باقی نمی ماند که دین و علم به او نرسیده باشد؛ پس از آن، قائم علیه السلام ظهور می کند.

وفی المصدر : يأزر ، والصحيح ما في المتن . أرزت الحية : لأذت بجحورها ورجعت إليه . (لسان العرب: ۵/۳۰۵) .

حدیث ۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ أَحْتَجِّجُ بِالْكَوْفَةِ عَلَى سَائِرِ الْبِلَادِ ، وَبِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَهْلِهَا عَلَى غَيْرِهِمْ مِنْ أَهْلِ الْبِلَادِ ، وَأَحْتَجِّجُ بِنَلْدَةِ قُمَّ عَلَى سَائِرِ الْبِلَادِ ، وَبِأَهْلِهَا عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ مِنَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ ، وَلَمْ يَدْعِ اللَّهُ قُمَّ وَأَهْلَهُ مُسْتَضْعَفًا بَلْ وَفَقَّهَهُمْ . . . وَسَيَأْتِي زَمَانٌ تَكُونُ بَلْدَةُ قُمَّ وَأَهْلِهَا حُجَّةً عَلَى الْخَلَائِقِ وَذَلِكَ فِي زَمَانٍ غَيَّبَهُ قَائِمُنَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى ظُهُورِهِ ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَسَاخَتْ الْأَرْضُ بِأَهْلِهَا . وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَدْفَعُ الْبَلَايَا عَنْ قُمَّ وَأَهْلِهَا ، وَمَا قَصَدَهُ جَبَّارٌ بِسُوءٍ إِلَّا قَصَمَهُ قَاصِمُ الْجَبَّارِينَ

امام صادق علیه السلام: خداوند، کوفه را برای سایر شهرها حجت قرار داد و مردم مؤمن آن را برای مؤمنان دیگر شهرها و شهر قم را برای دیگر شهرها حجت قرار داد و مردم آن را برای همه مردم شرق و غرب عالم از جن و انس. خداوند، قم و مردم آن را مستضعف [در دین و معارف دینی] رها نکرد، بلکه به آنان توفیق داد... و زمانی خواهد رسید که شهر قم و مردم آن، حجت بر مردمان باشند و این در زمان غیبت قائم علیه السلام ما تا هنگام ظهور او باشد؛ اگر چنین نبود، بی گمان زمین، اهلس را در کام خود فرو می برد. فرشتگان، بلایا را از قم و اهل آن دور می کنند و هیچ جباری نسبت به آنان قصد سوء نکند، مگر این که [خداوند] درهم شکننده جباران او را درهم شکند.

البحار: ۶۰ / ۲۱۲ / ۲۲ نقلاً عن کتاب تاریخ قم .

حدیث ۷۱۰

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ»
 امام صادق علیه السلام - درباره آیه «بندگان ما تا هنگام ظهور او باشد؛ اگر چنین نبود، بی گمان زمین، اهلس را در کام خود فرو می برد» - : اینان مردمی هستند که خداوند، قبل از ظهور قائم علیه السلام، آنان را می فرستد و هر کس را که در حق آل محمد ستم کرده باشد، می کشند.

الإسراء: ۵ .

حدیث ۷۱۱

امام صادق علیه السلام :

لِكُلِّ أُنَاسٍ دَوْلَةٌ يَرْقُبُونَهَا وَدَوْلَتُنَا فِي آخِرِ الدَّهْرِ تَظْهَرُ

امام صادق علیه السلام: هر مردمی را دولتی است که منتظر فرا رسیدن آن هستند و دولت ما در پایان روزگار، آشکار می شود.

أمالی الصدوق: ۳ / ۳۹۶ ، روضه الواعظین: ۲۳۴ ، و ذکره أيضًا فی: ۲۹۳ .

حدیث ۷۱۲

امام صادق علیه السلام :

مَا يَكُونُ هَذَا الْأَمْرُ حَتَّى لَا يَبْقَى صِنْفٌ مِنَ النَّاسِ إِلَّا وَقَدْ وُلُّوا عَلَى النَّاسِ ، حَتَّى لَا يَقُولَ قَائِلٌ : «إِنَّا لَوْ وُلِّينَا لَعَدَلْنَا» ، ثُمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَالْعَدْلِ

امام صادق علیه السلام: این امر (حکومت ما اهل بیت) فرا نرسد، تا این که هیچ گروهی از مردم باقی نماند، مگر این که بر مردم

حکومت کرده باشد، تا کسی نگوید: «اگر ما به حکومت می رسیدیم، به عدل و داد رفتار می کردیم». پس از آن، قائم علیه السلام قیام می کند و حق و عدالت را برپا می دارد.

الغیبه للنعمانی: ۲۷۴ / ۵۳ عن هشام بن سالم .

حدیث ۷۱۳

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ مَنْ انْتَهَرَ أَمْرَنَا وَصَبَرَ عَلَى مَا يَرَى مِنَ الْأَذَى وَالْخَوْفِ هُوَ عَدَاؤُا فِي زَمَرَتِنَا

امام صادق علیه السلام: هر کس منتظر امر (حکومت و دولت) ما باشد و بر آزارها و رعب و وحشتی که به او می رسد شکیبایی کند، فردا در زمره ما باشد.

الکافی: ۸ / ۳۷ / ۷ عن حمران .

حدیث ۷۱۴

امام صادق علیه السلام :
 الْمُتَنَتِّرُ (المُقِرُّ - خ ل) لِلثَّانِي عَشَرَ مِنْهُمْ كَالشَّاهِرِ سَيْفُهُ بَيْنَ يَدَي رَسولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَدْبُ عَنْهُ

امام صادق علیه السلام: کسی که در انتظار دوازدهمین آنان (امام مهدی علیه السلام) باشد، همانند کسی است که پیشاپیش رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر بکشد و از او دفاع کند.

کمال الدین: ۳۳۵ / ۵، الغیبه للنعمانی: ۹۱ / ۲۱، إعلام الوری: ۴۰۴ کلها عن ابراهیم الکرخنی .

حدیث ۷۱۵

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ مَاتَ مُتَنَتِّرًا لِهَذَا الْأَمْرِ كَانَ كَمَنْ كَانَ مَعَ الْقَائِمِ فِي فِسْطَاطِهِ ، لَا بَلْ كَانَ كَالصَّارِبِ بَيْنَ يَدَي رَسولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالسَّيْفِ

امام صادق علیه السلام: کسی که در حال انتظار این امر [ظهور قائم] از دنیا برود، همانند کسی است که با قائم در خیمه او باشد، نه، بلکه همانند کسی است که پیشاپیش رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر زند.

کمال الدین: ۳۳۸ / ۱۱ عن المفصل بن عمر .

حدیث ۷۱۶

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ وَهُوَ مُتَنَتِّرٌ ، فَإِنْ مَاتَ وَقَامَ الْقَائِمُ بَعْدَهُ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ أَدْرَكَهُ ، فَجَدُّوا وَانْتَظِرُوا هَنِيئًا لَكُمْ أَيُّهَا الْعِصَابَةُ الْمَرْحُومَةُ

امام صادق علیه السلام: هر که دوست دارد از یاران قائم باشد، پس باید انتظار کشد و در حالی که منتظر است، پارسایی و اخلاق نیک را در پیش گیرد. اگر (با چنین حالتی) از دنیا برود و بعد از مرگ او، قائم قیام کند، همانند اجر کسی را دارد که قائم را درک کند. پس (در کار و عمل) بکوشید و منتظر باشید؛ گوارایتان باد ای جماعت مشمول رحمت.

الغیبه للنعمانی: ۲۰۰ / ۱۶ عن ابي بصير .

حدیث ۷۱۷

امام صادق علیه السلام :

- فی دُعَاءِ لَهُ : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ ، وَافْتَحْ لَهُ فِتْحًا يَسِيرًا ، وَانصُرْهُ نَصْرًا عَزِيمًا ، وَاجْعَلْ لَهُ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا . اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ ، وَأَهْلِكَ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ

امام صادق علیه السلام - در یکی از دعاهاى خود - : بار خدایا، بر محمد و آل محمد و بر امام مسلمانان، درود و صلوات فرست و او را از پیش رو و از پشت سرش و از جانب راست و از جانب چپش و از بالای سر و از زیر پایش (از همه جهت) محافظت فرما و پیروزی و فتحی آسان (و بی رنج) نصیبش گردان و نصرتی عزت بخش عطایش کن و از جانب خود برای او تسلطی (و قدرتی) یاری گر قرار ده؛ بار خدایا، فرج آل محمد را شتاب بخش و دشمنان آنان را، از جن و انس، نیست و نابود گردان.

مصباح المتهجد : ۳۹۲ ، جمال الأسبوع : ۲۹۳ .

حدیث ۷۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَالَ إِنَّا أَنْبِيَاءُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ ، وَمَنْ شَكَّ فِي ذَلِكَ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ

امام صادق علیه السلام: هر که بگوید ما پیامبر هستیم، لعنت خدا بر او باد و لعنت خدا بر کسی که در این باره (که ما پیامبر نیستیم) شک کند.

رجال الکشی : ۲ / ۵۹۰ / ۵۴۰ عن الحسن الوشاء عن بعض أصحابنا .

حدیث ۷۱۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي ذِكْرِ الْغُلَاةِ : - إِنَّ فِيهِمْ مَنْ يَكْذِبُ ، حَتَّى إِنَّ الشَّيْطَانَ لَاحْتِاجَ إِلَى كَذِبِهِ

امام صادق علیه السلام: در وصف گزاف گویان - : بعضی از آنها دروغهایی می گویند که حتی شیطان به دروغ آنها احتیاج دارد [و باید نزد آنها درس دروغ گویی بخواند].

رجال الکشی : ۲ / ۵۸۷ / ۵۲۶ عن هشام بن سالم .

حدیث ۷۲۰

امام صادق علیه السلام :

- بَعْدَ ذَمِّ بَعْضِ الْغُلَاةِ : - فَوَاللَّهِ مَا نَحْنُ إِلَّا عِبِيدُ الَّذِي خَلَقَنَا وَاصْطَفَانَا ، مَا نَقْدِرُ عَلَى ضَرٍّْ وَلَا نَفْعٍ ، وَإِنْ رَجِمْنَا فَبِرَحْمَتِهِ ، وَإِنْ عَذَّبْنَا فَبِدُونِنَا . وَاللَّهِ ، مَا لَنَا عَلَى اللَّهِ مِنْ حُجَّةٍ ، وَلَا مَعْنَا مِنَ اللَّهِ بَرَاءَةٌ ، وَإِنَّا لَمَيِّتُونَ وَمَقْبُورُونَ وَمُنْشَرُونَ وَمَبْعُوثُونَ وَمَوْقُوفُونَ وَمَسْؤُولُونَ

امام صادق علیه السلام: بعد از نکوهش یکی از غالیان - : به خدا قسم، ما نیستیم مگر بندگانی که خداوند ما را آفرید و برگزیدمان، نه می توانیم سودی برسانیم و نه زیانی وارد کنیم، اگر به ما رحم کند، از رحمت و مهربانی اوست و اگر عذابمان کند، به واسطه

گناهانمان می باشد. به خدا سوگند، ما را بر خدا حجتی نیست و از او با خود براتی [برای آزادی از دوزخ] نداریم، ما نیز می میریم و دفن می شویم و در روز قیامت محشور و برانگیخته می شویم و برای حساب رسی نگه‌مان می دارند و بازخواست می شویم. رجال الکشی: ۲ / ۴۹۱ / ۴۰۳ عن عبدالرحمن بن کثیر .

حدیث ۷۲۱

امام صادق علیه السلام :

لَا تُصَلِّ خَلْفَ الْغَالِي وَإِنْ كَانَ يَقُولُ بِقَوْلِكَ ، وَالْمَجْهُولِ وَالْمُجَاهِرِ بِالْفِسْقِ وَإِنْ كَانَ مُقْتَصِدًا

امام صادق علیه السلام: پشت سر غالی مذهب نماز مخوان، اگر چه به ظاهر عقیده تو

[تشیع] را داشته باشد؛ همچنین پشت سر کسی که مذهب و عقیده اش معلوم نیست و کسی که آشکارا گناه می کند، نماز مخوان، اگر چه میانه رو باشد.

التهدیب: ۳ / ۳۱ / ۱۰۹ عن خلف بن حماد عن رجل ، الفقیه: ۱ / ۳۷۹ / ۱۱۱۰ نحوه .

حدیث ۷۲۲

امام صادق علیه السلام :

إِحْذَرُوا عَلَى شَبَابِكُمُ الْغُلَاةَ لَا يُفْسِدُونَهُمْ ، فَإِنَّ الْغُلَاةَ شَرُّ خَلْقِ اللَّهِ ، يُصَغَّرُونَ عَظَمَةَ اللَّهِ وَيَدَّعُونَ الرُّبُوبِيَّةَ لِعِبَادِ اللَّهِ . وَاللَّهُ ، إِنَّ الْغُلَاةَ أَشْرَّ مِنَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا

امام صادق علیه السلام: مواظب باشید غالیان، جوانانتان را فاسد نکنند؛ زیرا غالیان بدترین خلق خدایند، عظمت خدا را پایین می آورند و برای بندگان خدا ادعای ربوبیت می کنند؛ به خدا قسم که غالیان از یهود و نصاری و مجوس و مشرکان بدترند. أمالی الطوسی: ۶۵۰ / ۱۳۴۹ عن فضیل بن یسار .

حدیث ۷۲۳

امام صادق علیه السلام :

أَدْنَى مَا يَخْرُجُ بِهِ الرَّجُلُ مِنَ الْإِيمَانِ أَنْ يَجْلِسَ إِلَى غَالٍ فَيَسْتَمِعَ إِلَى حَدِيثِهِ وَيُصَدِّقَهُ عَلَى قَوْلِهِ ، إِنَّ أَبِي حَدَّثَنِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَدِّهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي لَا نَصِيبَ لَهُمَا فِي الْإِسْلَامِ : الْغُلَاةُ ، وَالْقَدَرِيَّةُ

امام صادق علیه السلام: کمترین چیزی که آدمی را از ایمان خارج می سازد این است که نزد غالی مذهب بنشیند و به سخنانش گوش دهد و گفته اش را تأیید کند. پدرم، از پدرش، از جدش علیهم السلام برایم روایت کرد که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: دو گروه از ائمت من هستند که بهره ای از اسلام ندارند: غالی مذهبان و قدریه.

الخصال: ۷۲ / ۱۰۹ عن سالم .

حدیث ۷۲۴

امام صادق علیه السلام :

- لِلْمُفْضَلِ بْنِ مَرْيَدٍ بَعْدَ مَا ذَكَرَ أَصْحَابَ أَبِي الْخَطَّابِ وَالْغُلَاةَ - : يَا مُفْضَلُ ، لَا تُقَاعِدُوهُمْ وَلَا تُوَاكِلُوهُمْ وَلَا تُشَارِبُوهُمْ وَلَا تُصَافِحُوهُمْ وَلَا تُؤَاثِرُوهُمْ

امام صادق علیه السلام: به مفضل بن مزید که از پیروان ابوالخطاب و غالی مذهبیان سخن به میان آورد، فرمود: ای مفضل، با آنان همنشینی نکن و در سر یک سفره با آنان غذا مخور و با آنها دست نده و با آنان به هم سخنی و مبادله اخبار مپرداز.
رجال الکشی: ۲ / ۵۸۶ / ۵۲۵.

حدیث ۲۲۵

امام صادق علیه السلام:
لَعَنَ اللَّهُ الْمُغِيرَةَ بْنَ سَعِيدٍ، إِنَّهُ كَانَ يَكْذِبُ عَلَى أَبِي، فَأَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَّ الْحَدِيدِ. لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَالَ فِيْنَا مَا لَا نَقُولُهُ فِي أَنْفُسِنَا، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَرَانَا عَنِ الْعُبُودِيَّةِ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَنَا وَإِلَيْهِ مَأْتِنَا وَمَعَادُنَا وَيَبِيْدُهُ نَوَاصِينَا
امام صادق علیه السلام: خدا مغیره بن سعید را لعنت کند. او به پدرم دروغ می بست و خداوند، داغی آهن (طعم شمشیر) را به او چشاند. لعنت خدا بر کسی که
درباره ما چیزهایی بگوید که ما خود نمی گوئیم [و چنان اعتقادی نداریم]؛ لعنت خدا بر کسی که ما را بنده خدا نداند؛ خدایی که ما را آفریده و بازگشت و معاد ما به سوی اوست و زمام اختیار ما در کف اوست.
رجال الکشی: ۲ / ۵۹۰ / ۵۴۲ عن ابن مسکان عمّن حدّثه من أصحابنا .

حدیث ۲۲۶

امام صادق علیه السلام:
مَنْ اتَّقَى مِنْكُمْ وَأَصْلَحَ فَهُوَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ . قِيلَ لَهُ : مِنْكُمْ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ ؟ ! قَالَ : نَعَمْ مِنَّا ، أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ»
امام صادق علیه السلام: هر یک از شما که پرهیزگار و درستکار باشد، او از ما اهل بیت است. راوی عرض کرد: یا بن رسول الله، از شماست؟ فرمود: آری، از ماست. آیا نشنیده ای این سخن خدای عز و جلرا که: «و هر کس از شما آنها را به دوستی گیرد، از آنان خواهد بود» و این سخن ابراهیم را که: «پس هر که از من پیروی کند او از من است»؟!
المائدة: ۵۱ .

حدیث ۲۲۷

امام صادق علیه السلام:
إِعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحْسِنِ مُجَاوَرَةَ مَنْ جَاوَرَهُ
امام صادق علیه السلام: بدانید از ما نیست کسی که برای همسایه خود، همسایه خوبی نباشد.
الکافی: ۲ / ۶۶۸ / ۱۱ عن أبي الربيع الشامي .

حدیث ۲۲۸

امام صادق علیه السلام:
لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُصَلِّ صَلَاةَ اللَّيْلِ
امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که نماز شب نخواند.

المقنع : ۱۳۱ ، المقنعة : ۱۱۹ ، روضة الواعظین : ۳۲۱ وفيهما «شيعتنا» بدل «منا» .

حدیث ۷۲۹

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا - وَلَا كِرَامَةً - مَنْ كَانَ فِي مِصْرٍ فِيهِ مِائَةٌ أَلْفٍ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْمِصْرِ أَحَدٌ أَوْرَعَ مِنْهُ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست - و ارزشی ندارد - کسی که در شهری صد هزار نفری زندگی کند و در آن شهر، پارسا تر از او وجود داشته باشد.

الكافي : ۲ / ۷۸ / ۱۰ عن علي بن أبي زيد عن أبيه .

حدیث ۷۳۰

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِأَخْرَجِهِ ، وَلَا آخِرَتَهُ لِذُنْيَاهُ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که دنیای خود را به خاطر آخرتش و یا آخرت خود را به خاطر دنیایش، رها کند. الفقیه: ۳ / ۱۵۶ / ۳۵۶۸ ، فقه الرضا علیه السلام : ۳۳۷ وفيه «ليس منا من ترك دنياه لدنيه ودنيه لدنياه» .

حدیث ۷۳۱

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ وَأَقْفَنَا بِلِسَانِهِ وَخَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَأَثَارِنَا

امام صادق علیه السلام: شیعه ما نیست کسی که به زبان، دم از ما زند ولی برخلاف کردار و رفتار ما عمل کند.

مشكاة الأنوار : ۷۰ ، مستطرفات السرائر : ۱۴۷ / ۲۱ عن محمد بن عمر بن حنظلة .

حدیث ۷۳۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَوْجَبَ عَلَيْكُمْ حُبَّنَا وَمُؤَالَاتِنَا ، وَفَرَضَ عَلَيْكُمْ طَاعَتِنَا ، أَلَا فَمَنْ كَانَ مِنَّا فَلْيَقْتَدِ بِنَا ، وَإِنَّ مِنْ شَائِنَا الْوَرَعَ

وَالِاجْتِهَادَ وَأَدَاءَ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبُرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَصِلَةَ الرَّحِمِ وَإِقْرَاءَ الضَّيْفِ وَالْعَفْوَ عَنِ الْمُسِيءِ ، وَمَنْ لَمْ يَقْتَدِ بِنَا فَلَيْسَ مِنَّا

امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی دوستی و ولایت ما را بر شما واجب فرمود

و اطاعت از ما را بر شما فرض کرده است. پس آگاه باشید که هر کس

از ماست، باید به ما اقتدا کند و از جمله صفات ماست: پارسایی و کوشش در عمل و بازگرداندن امانت به نیکوکار و بدکار و به

جای آوردن صله رحم و مهمان داری و گذشت کردن از کسی که (به ما) بدی کند. هر که به ما اقتدا نکند، از ما نیست.

الاختصاص : ۲۴۱ .

حدیث ۷۳۳

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ الْفَضِيلَ بْنَ يَسَارٍ ، هُوَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

امام صادق علیه السلام: خدا فضیل بن یسار را رحمت کند، او از ما اهل بیت بود.

الفقیه: ۴ / ۴۴۱ ، رجال الکشی: ۲ / ۴۷۳ / ۳۸۱ کلاهما عن ربیع بن عبد الله عن غاسل الفضیل بن یسار .

حدیث ۷۳۴

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ - وَإِنْ سَاعَدْتَهُ الْأُمُورُ - بِمُسْتَخْلِصِ غَضَارَةٍ

امام صادق علیه السلام: هیچ کس نیست که به نوشی بی نیش دست یابد، اگر چه همه عوامل به یاری اش بیاید.

الغضارَةُ: الطيب واللذَّة (النهاية: ج ۳ ص ۳۷۰ «غضر»).

حدیث ۷۳۵

امام صادق علیه السلام :

فِي وَصِيَّتِهِ لِقَمَانَ لِابْنِهِ : يَا بَنِيَّ اعْلَمْ أَنَّ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ، وَعُمْرُكَ مِنْهَا قَلِيلٌ مِنْ قَلِيلٍ ، وَيَقَرُّ مِنَ الْقَلِيلِ قَلِيلٌ .

امام صادق علیه السلام - در سفارش لقمان به فرزندش - : فرزندم! بدان که دنیا اندک است و عمر تو در آن ، اندکی از اندک

است، و از اندک، اندک می ماند.

مشكاة الأنوار: ص ۴۶۱ ح ۱۵۳۷ .

حدیث ۷۳۶

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لِقَمَانَ لِابْنِهِ : . . . يَا بَنِيَّ إِنَّ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ، وَعُمْرُكَ قَصِيرٌ .

امام صادق علیه السلام: لقمان به فرزندش گفت: ... فرزندم! دنیا اندک است و عمر تو کوتاه.

قصص الأنبياء: ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث ۷۳۷

امام صادق علیه السلام :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا دَارُ فِرَاقٍ وَدَارُ التَّوَاءِ لَا دَارَ اسْتِوَاءٍ ، عَلَى أَنَّ فِرَاقَ الْمَالُوفِ حُرْفَةٌ لَا تُدْفَعُ ، وَلَوْعَةٌ لَا تُرَدُّ .

امام صادق علیه السلام: ای مردم! این دنیا ، سرای فراق و خانه پیچ در پیچ است ، نه خانه ای سز راست. فراق عزیزان ، داغی است

که مانعش نمی توان شد و سوزی است که جلوی آن را نمی توان گرفت.

کمال الدین : ص ۷۴ ، الأمالی للصدوق : ص ۳۰۹ ح ۳۵۶ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۶۵ وفيه «لاتقلع» بدل «لاترد» ، المناقب لابن

شهر آشوب : ج ۱ ص ۲۶۷ و ليس فيه ذيله من «على أن فراق . . .» وكلها عن عنبسة بن بجاد العابد ، روضة الواعظين : ص ۴۸۶ ، بحار

الأنوار: ج ۴۷ ص ۲۴۵ ح ۳ .

حدیث ۷۳۸

امام صادق علیه السلام :

عَاشَ نُوْحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْفِي سِنَةٍ وَثَلَاثِمِئَةٍ سِنَةٍ ؛ مِنْهَا ثَمَانِمِئَةٌ وَخَمْسُونَ سِنَةً قَبْلَ أَنْ يُبْعَثَ ، وَأَلْفُ سِنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا وَهُوَ فِي قَوْمِهِ يَدْعُوهُمْ ، وَخَمْسِمِئَةَ عَامٍ بَعْدَمَا نَزَلَ مِنَ السَّفِينَةِ وَنَضَبَ

امام صادق علیه السلام : نوح علیه السلام دو هزار و سیصد سال ، عمر کرد. هشتصد و پنجاه سال آن را پیش از آن که برانگیخته شود، نهصد و پنجاه سال را به دعوت قومش پرداخت و پانصد سال پس از آن که از کشتی فرود آمد و آب ، فروکش کرد و شهرها را ساخت و فرزندان را در آبادی ها اسکان داد.

سپس ، مَلِكُ المَوْتِ ، نزد او که در گوشه آفتاب نشسته بود، آمد و گفت: سلام بر تو!

نوح علیه السلام جواب سلامش را داد و گفت: «برای چه آمده ای ، ای ملک الموت؟» .

گفت: آمده ام که جان تو را بگیرم.

نوح علیه السلام گفت: «اجازه بده که از آفتاب به سایه بروم».

ملک الموت گفت: باشد.

نوح علیه السلام به سایه رفت و سپس گفت: ای ملک الموت! این همه عمری که در دنیا سپری کردم ، همانند این رفتنم از آفتاب به سایه بود . حالا مأموریتت را اجرا کن».

ملک الموت نیز جان نوح علیه السلام را گرفت.

نَضَبَ المَاءِ : غَارَ فِي الأَرْضِ (المصباح المنير : ص ۶۰۹ «نضب»).

حدیث ۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

إصْبِرُوا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَتَصَبَّرُوا عَنِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ ، فَإِنَّمَا الدُّنْيَا سَاعَةٌ ؛ فَمَا مَضَى فَلَيْسَ تَجِدُ لَهُ سُورًا وَلَا حُزْنَ ، وَمَا لَمْ يَأْتِ فَلَيْسَ تَعْرِفُهُ ، فَاصْبِرْ عَلَى تِلْكَ السَّاعَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا ، فَكَأَنَّكَ قَدْ اغْتَبَطْتَ .

امام صادق علیه السلام : بر طاعت خدا بشکيبید و بر ترك معصیت او صبوری کنید ؛ چرا که دنیا ساعتی بیش نیست؛ زیرا برای آنچه گذشته است ، نه شادی ای می یابی و نه اندوهی، و آنچه هم که نیامده است ، نمی دانی چگونه است. پس، بر آن ساعتی که در آنی صبر کن، گویا که تو رشک برده شده ای.

الكافی : ج ۲ ص ۴۵۹ ح ۲۱ عن سماعه وص ۴۵۴ ح ۴ نحوه ، تحف العقول : ص ۳۹۶ عن هشام بن الحكم عن الإمام الكاظم عليه السلام وراجع الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۶ ح ۱۲۴ .

حدیث ۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

أَحْكِمَ أَمْرَ دِينِكَ كَمَا أَحْكَمَ أَهْلُ الدُّنْيَا أَمْرَ دُنْيَاهُمْ ، فَإِنَّمَا جُعِلَتِ الدُّنْيَا شَاهِدًا يُعْرَفُ بِهَا مَا غَابَ عَنْهَا مِنَ الآخِرَةِ ، فَاعْرِفِ الآخِرَةَ بِهَا ، وَلَا تَنْظُرْ إِلَى الدُّنْيَا إِلَّا بِالْإِعْتِبَارِ .

امام صادق علیه السلام : کار دینت را استوار ساز ، چنان که دنیا داران ، کار دنیایشان را استوار می سازند؛ زیرا دنیا، در حقیقت، علامت و گواهی قرار داده شده تا با آن ، غیب دنیا، یعنی آخرت، شناخته شود . پس به وسیله دنیا ، آخرت را بشناس و به دنیا ، جز

با دیده اعتبار منگر.

الکافی : ج ۸ ص ۲۴۳ ح ۳۳۷ عن خالد بن نجیح ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۵۳ .

حدیث ۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا وَإِنْ أَمْتَعْتَ بِبَهْجَتِهَا وَغَرَّتْ بِبِرَجِّهَا ، فَإِنَّ آخِرَهَا لَا يَعْدُو أَنْ يَكُونَ كَأَخْرِ الرَّبِيعِ الَّذِي يَرُوقُ بِخُضْرَتِهِ ثُمَّ يَهْبِجُ عِنْدَ انْتِهَاءِ مُدَّتِهِ . وَعَلَى مَنْ نَصَحَ لِنَفْسِهِ وَعَرَفَ حَقَّ مَا عَلَيْهِ وَلَهُ ، أَنْ يَنْظُرَ إِلَيْهَا نَظْرَ مَنْ عَقَلَ عَنِ رَبِّهِ جَلَّ وَعَلَا ، وَحَذَرَ سُوءَ مُنْقَلَبِهِ ؛ فَإِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا قَدْ خَدَعَتْ قَوْمًا فَارْقَوْهَا أَسْرًا

ما كانوا إليها ، وأكثر ما كانوا اغتباطا بها ، طرقتهم آجالهم بيانا وهم نائمون ، أو ضحى وهم يلعبون ...

امام صادق علیه السلام : این دنیا، اگرچه با خرمی هایش لذت می بخشد و با زرق و برقش می فریبد، اما فرجامی جز فرجام بهار ندارد که سرسبزی آن، دل نشین است؛ لیکن در پایان عمر بهار، آن همه خرمی می خشکد. آن که دلسوز خویش است و وظایف و حقوق خویشتن را می شناسد، باید به دنیا چونان کسی بنگرد که خداپسندانه می اندیشد و از بدفرجامی خویش بترسد؛ زیرا این دنیا، مردمانی را فریفت و در حالی از دنیا جدا شدند که در اوج سرخوشی از دنیا و شادمانی نسبت به آن بودند، شب هنگام که خفته بودند یا روز هنگام که سرگرم بازی [و تفریح] بودند، اجل هایشان، ناگاه به سراغشان آمد...
بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۲۷۲ ح ۱ نقلاً عن مهج الدعوات : ص ۲۲۲ عن الربيع وفي بعض عباراته شيء من التصحيف .

حدیث ۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنَهُ : يَا بَنِيَّ . . . اجْعَلِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ قَنْطَرَةٍ عَلَى نَهْرٍ ، جُرَّتْ عَلَيْهَا وَتَرَكَتْهَا ، وَلَمْ تَرْجِعْ إِلَيْهَا آخِرَ الدَّهْرِ .
امام صادق علیه السلام - از اندرزه‌های لقمان به فرزندش - : فرزندم!... دنیا را به سان پلی بر رودخانه ای بدان که از آن بگذری و رهایش کنی و دیگر، هرگز به سویی باز نگردی.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن يحيى بن عقبه الأزدي ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۹ ح ۳۶ .

حدیث ۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ : دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلٌ وَهُوَ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جِسْمِهِ ، وَوَسَادَةٌ لَيْفٍ قَدْ أَثَّرَتْ فِي خَدِّهِ . فَجَعَلَ يَمَسُّحُ وَيَقُولُ : مَا رَضِيْتُ بِهَذَا كِسْرَى وَلَا قَيْصَرَ ، إِنَّهُمْ يَنَامُونَ عَلَى الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَأَنْتَ عَلَى هَذَا الْحَصِيرِ! قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَأَنَا خَيْرٌ مِنْهُمَا وَاللَّهِ ، لَأَنَا أَكْرَمُ مِنْهُمَا وَاللَّهِ ، مَا أَنَا وَالذُّنْيَا ، إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رَجُلٍ رَاكِبٍ مَرَّ عَلَى شَجَرَةٍ وَلَهَا فِيَّ فِئٌّ فَاسْتَظَلَّ تَحْتَهَا ، فَلَمَّا أَنْ مَالَ الظُّلُّ عَنْهَا ارْتَحَلَ فَذَهَبَ وَتَرَكَهَا .

الزهدي حسين بن سعيد - به نقل از عبدالله بن سنان - : شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود : مردی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد ، در حالی که ایشان بر بوریایی خفته بود و بالشی از لیف خرما زیر سر داشت و اثر [زبری] آن بوریای و بالش بر بدن و گونه پیامبر صلی الله علیه و آله مانده بود. مرد ، شروع به دست کشیدن [بر جای بوریای] کرد و می گفت: کسرا و قیصر به این چیزها

رضایت ندارند. آنان بر بستر حریر و دیبا می خفتند و تو بر چنین بوریایی؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «سوگند به خدا که من از آنها بهترم. به خدا سوگند که من، از آنان گرامی ترم. مرا چه به دنیا؟ حکایت دنیا، در حقیقت، حکایت مردی سواره است که از درختی می گذرد و آن درخت را سایه ای است و در سایه آن، فرود می آید و چون سایه اش می رود، او می کوچد و می رود و درخت را رها می کند».

الزهد للحسین بن سعید: ص ۵۰ ح ۱۳۴ عن عبد الله بن سنان، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۴.

حدیث ۷۴۴

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ اللَّهُ بِهِ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ... يَا عِيسَى، لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا، وَكُنْ مِنِّي عَلَى حَذَرٍ، وَلَا تَغْتَرَّ بِالصِّحَّةِ وَلَا تَتَّعِبْ نَفْسَكَ؛ فَإِنَّ الدُّنْيَا كَفَى زَائِلٍ، وَمَا أَقْبَلَ مِنْهَا كَمَا أُدْبِرُ.

امام صادق علیه السلام: از جمله اندرزهای خداوند به عیسی بن مریم علیه السلام: ... ای عیسی! چیزی را شریک من مگردان، از من برحذر باش و به تن درستی غره مشو و خویشتن را خوش بخت مپندار؛ زیرا دنیا همانند سایه ای ناپایدار است و آنچه از آن بیاید، به مانند آن است که رفته است.

الأمالی للصدوق: ص ۶۱۰ - ۶۱۳ ح ۸۴۲ عن أبي بصير، الكافي: ج ۸ ص ۱۴۱ ح ۱۰۳ عن علي بن أسباط عنهم عليهم السلام، تحف العقول: ص ۵۰۰ من دون إسناده إلى المعصوم، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۱۴۵ وفيه «بالنصيحة» بدل «بالصحة»، بحار الأنوار: ج ۱۴ ص ۲۹۹ ح ۱۴.

حدیث ۷۴۵

امام صادق علیه السلام:

: إِنَّ الدُّنْيَا خَلَقَهَا اللَّهُ تَعَالَى بِمَنْزِلَةِ ظِلِّكَ، إِنْ طَلَبْتَهُ أَتَعَبَكَ وَلَا تَلْحَقُهُ أَبَدًا، وَإِنْ تَرَكْتَهُ يَتَّبِعَكَ وَأَنْتَ مُسْتَرِيحٌ.

مصباح الشریعه - در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده - : دنیا را خداوند متعال به سان سایه تو قرار داده است که اگر در پی آن بدوی، تو را خسته می کند و هرگز بدان نمی رسی و اگر رهایش کنی، او در پی تو می آید و تو آسوده باشی.

مصباح الشریعه: ص ۱۸۷، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۶۵ ح ۲۶.

حدیث ۷۴۶

امام صادق علیه السلام:

: يَا بَنِيَّ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ، قَدْ هَلَكَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ، فَاجْعَلْ سَيِّفِيَّتَكَ فِيهَا الْإِيمَانَ، وَاجْعَلْ شِرَاعَهَا التَّوَكُّلَ، وَاجْعَلْ زَادَكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ، فَإِنَّ نَجْوَتَ فِرْحَمَةِ اللَّهِ، وَإِنْ هَلَكَتَ فَيَذْنُوبِكَ.

امام صادق علیه السلام - در بیان اندرزهای لقمان به فرزندش - : فرزندم! دنیا، دریایی ژرف است که خلقی بسیار در آن نابود شدند. پس کشتی خود را در آن، ایمان قرار ده و بادبانش را توکل و توشه ات را تقوای الهی. [با این حال] اگر رستی، به لطف خدا رسته ای و اگر هلاک شدی، به سبب گناهات هلاک شده ای».

تفسیر القمی: ج ۲ ص ۱۶۳ عن حماد، کتاب من لایحضره الفقیه: ج ۲ ص ۲۸۲ ح ۲۴۵۷، الاعتقادات: ص ۴۹، مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۵۴۰ ح ۱۸۷۵، أعلام الدین: ص ۹۳ نحوه، بحار الأنوار: ج ۶ ص ۲۵۰ ح ۸۷.

حدیث ۷۴۷

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فِي حُطْبَتِهِ : يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ ، كَأَنَّ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ شَيْئًا ، إِلَّا مَا يَنْفَعُ خَيْرُهُ وَيُضُرُّ شَرُّهُ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ .

يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ ، لَا يَشْعَلُكَ أَهْلٌ وَلَا مَالٌ عَن نَفْسِكَ ، أَنْتَ يَوْمَ تُفَارِقُهُمْ كَضَيْفٍ بَتَّ فِيهِمْ ثُمَّ غَدَوْتَ عَنْهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ ، وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ كَمَنْزِلٍ تَحَوَّلَتْ مِنْهُ إِلَى

غَيْرِهِ ، وَمَا بَيْنَ الْمَوْتِ وَالْبَعْثِ إِلَّا كَنَوْمَةٍ نِمْتَهَا ثُمَّ اسْتَيْقَظْتَ مِنْهَا .

يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ ، قَدَّمَ لِمَقَامِكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ ، فَإِنَّكَ مُثَابٌّ بِعَمَلِكَ ، كَمَا تَدِينُ تُدَانُ يَا مُبْتَغِي الْعِلْمِ .

امام صادق علیه السلام : ابو ذر در سخنرانی اش می گفت: ای جوینده دانش! هیچ چیز دنیا را چیز مینگار جز آنچه خیرش سود رساند و شرش زیان زند ، مگر به کسی که خدایش بدو رحم کند. ای جوینده علم! زنهار، زن و فرزند و مال ، تو را از خویشتن باز ندارد؛ چه، روزی که از آنها جدا می شوی ، [خواهی دانست که]همانند میهمانی بوده ای که شبی را در میان ایشان گذرانده ای و صبحگاهان از نزدشان به جای دیگران رفته ای . دنیا و آخرت ، به سان منزلگاهی است که از آن به منزلگاهی دیگر منتقل شده ای. فاصله ای میان مرگ و رستاخیر نیست ،

مگر به اندازه خوابی کوتاه که بخوابی و سپس ، بیدار شوی.

ای جوینده دانش! برای آن روز که در پیشگاه خداوند قرارگیری ، چیزی پیش فرست؛ زیرا که تو در برابر عملت پاداش می یابی . ای جوینده دانش! از هر دست که بدهی ، با همان دست پس می گیری.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۸ عن أبي بصير ، الأملی للمفید : ص ۱۷۹ ح ۱ وفيه «إِلَّا عَمَلًا يَنْفَعُ» بدل «إِلَّا مَا يَنْفَعُ» و«نزلته ثم عدلت عنه» بدل «تحوّلت منه» ، الأصول الستة عشر : ص ۳۵ وفيهما «مرتهن» بدل «مثاب» ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۵۹ كلّها عن أبي بصير عن الإمام الباقر عليه السلام ، الأملی للطوسی : ص ۵۴۳ ح ۱۱۶۵ عن مسعدة بن زياد الربعي عن الإمام الصادق عن الإمام الباقر عليهما السلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۵ ح ۳۴ .

حدیث ۷۴۸

امام صادق علیه السلام :

فِي مُنَاجَاةِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا مُوسَى ، إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ عُقُوبِيَّةٌ ، عَاقَبْتُ فِيهَا آدَمَ عِنْدَ خَطِيئَتِهِ ، وَجَعَلْتُهَا مَلْعُونَةً ؛ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا مَا كَانَ فِيهَا لِي .

امام صادق علیه السلام : در مناجات خدا با موسی علیه السلام آمده است: «ای موسی! دنیا، سرای کیفر است . در آن ، آدم را بر خطایش کیفر دادم. دنیا و آنچه را در آن است ، لعنت شده قرار دادم ، مگر آنچه از آن که برای من باشد».

الکافی : ج ۲ ص ۳۱۷ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۲۶۳ ح ۱ ، الأملی للصدوق : ص ۷۶۵ ح ۱۰۲۸ ، تفسیر القمی : ج ۱ ص ۲۴۳ كلّها عن حفص بن غياث ، مشكاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۱ ح ۱۰ .

حدیث ۷۴۹

امام صادق علیه السلام :

إِنْ اسْتَطَعْتَ

امام صادق علیه السلام : اگر توانستی از دنیا چیزی به دست نیاوری که فردا [ی قیامت] برای آن بازخواست شوی، چنین کن.
فی المصدر : «مِنَ الْأَتَالِ» والصحيح ما أثبتناه كما في بحار الأنوار .

حدیث ۷۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ فَقَدْ أَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنَ النَّارِ بِإِذْنِ اللَّهِ ، وَأَصَابَ الْخَيْرَ كُلَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر که از خدا پروا کند، به اذن خداوند، خویشتن را از آتش مصون دانسته است و در دنیا و آخرت به همه خوبی ها دست یافته است.

مختصر بصائر الدرجات : ص ۷۹ ، بصائر الدرجات : ص ۵۲۶ ح ۱ و فيه «من يتق فقد ...» و كلاهما عن المفصل بن عمر ، بحار الأنوار : ج ۲۴ ص ۲۸۶ ح ۱ .

حدیث ۷۵۱

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِآخِرَتِهِ ، وَلَا آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که دنیايش را به خاطر آخرتش و یا آخرتش را به خاطر دنیايش ترک کند ، از ما نیست.
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۸ ، وسائل الشیعة : ج ۱۲ ص ۴۹ ح ۱ ، المحجّة البيضاء : ج ۷ ص ۴۱۸ .

حدیث ۷۵۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّكُمْ فِي آجَالٍ مَقْبُوضَةٍ ، وَأَيَّامٍ مَعْدُودَةٍ ، وَالْمَوْتُ يَأْتِي بَغْتَةً ، مَنْ يَزْرَعْ خَيْرًا يَحْصُدْ غَبِطَةً ، وَمَنْ يَزْرَعْ شَرًّا يَحْصُدْ نَدَامَةً ، وَلِكُلِّ زَارِعٍ مَا زَرَعَ .

امام صادق علیه السلام : شما در عمرهایی به سر آمدنی و روزهای چند به سر می برید و مرگ ، به ناگاه فرا می رسد. هر که نیکی بکارد ، شادی می درود، و هر که بدی بکارد ، پشیمانی درو می کند. هر کشتگری ، آن دروید که کاشت.

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۸ ح ۱۹ ، تحف العقول : ص ۴۸۹ عن الإمام العسکری علیه السلام وفيه «منقوصة» بدل «مقبوضة» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۷۳ ح ۱۹ .

حدیث ۷۵۳

امام صادق علیه السلام :

نِعَمَ الْعَوْنُ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : نیکو کمکی است دنیا برای آخرت!

الکافی: ج ۵ ص ۷۲ ح ۸، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۷، الأصول الستة عشر: ص ۸۸ کلها عن ذریح المحاربی، الزهد للحسین بن سعید: ص ۵۱ ح ۱۳۶ عن الإمام الباقر علیه السلام، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۲۷ ح ۱۲۶.

حدیث ۷۵۴

امام صادق علیه السلام:

قال [الزندیق]: «فلأئی علی خلق الخلق وهو غیر محتاج إلیهم ولا مضطر إلی خلقهم، ولا یلیق به التَّعبُ بنا؟ قال علیه السلام: خلقتهم لإظهار حکمتیه، وإنفاذ علمیه، وإمضاء تدبیره. قال: وكيف لا یقتصر علی هذه الدار فیجعلها دار ثوابه ومُحتسب عِقابیه؟ قال: إن هذه الدار دار ابتلاء، ومتجر الثواب، ومکتسب الرِّحمه، مُلئت

آفات، وطُبقت

الاحتجاج - در بیان پرسش های زندیق از امام صادق علیه السلام - : زندیق گفت: پس به چه علت خداوند، خلق را آفرید، در حالی که نه به آنها نیاز داشت، نه به آفریدنشان مجبور بود، و باز چه قرار دادن ما هم شایسته او نیست؟ فرمود: «آنها را آفرید تا حکمت خویش را نمایان سازد و دانش خویش را به اجرا در آورد و تدبیرش را به کار برد». زندیق گفت: چرا به همین سرا بسنده نمی کند و آن را سرای پاداش و زندان کيفر خویش قرار نمی دهد [و به آخرت موکول کرده است]؟

فرمود: «این سرا، سرای آزمایش، تجارت خانه ثواب و محل کسب رحمت است؛ آکنده از آفات و پُر از شهوات، قرار داده شده است تا خداوند، در آن بندگانش را به طاعت بیازماید. پس، خانه عمل، خانه پاداش نیست». طَبَقَ الغیم: إذا أصاب بمطره جميع الأرض (الصحيح: ج ۴ ص ۱۵۱۲ «طبق»).

حدیث ۷۵۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - أَعْطَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَرَائِعَ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى عَلَيْهِمُ السَّلَامُ: التَّوْحِيدَ وَالْإِخْلَاصَ وَخَلَعَ الْأَنْدَادَ وَالْفِطْرَةَ الْحَنِيفِيَّةَ السَّمْحَةَ، وَلَا رَهْبَانِيَّةَ وَلَا سِيَاخَةَ، أَحَلَّ فِيهَا الطَّيِّبَاتِ وَحَرَّمَ فِيهَا الْخَبَائِثَ، وَوَضَعَ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ امام صادق علیه السلام: خدای - تبارک و تعالی - شریعت های نوح و ابراهیم و موسی و عیسی علیهم السلام را به محمد صلی الله علیه و آله عطا کرد: یکتاپرستی را، اخلاص را، شرک ستیزی را و فطرت حنیفی آسان (آیین اسلام و خداپرستی) را. رهبانیت و سیاحت، روا نیست. در این شریعت ها، چیزهای پاک و پاکیزه را حلال کرد و پلیدی ها را حرام گردانید و سختگیری ها و زنجیرهایی را که بر گردن آنها بود، از ایشان برداشت.

الإصر: الإثم والعقوبة، وأصله من الضيق والحبس، يقال: أصره إذا حبسه وضيق عليه (النهاية: ج ۱ ص ۵۲ «أصر»).

حدیث ۷۵۶

امام صادق علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ» - : نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبِلَالِ

وَعُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ ، فَأَمَّا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَحَلَفَ أَلَّا يَنَامَ بِاللَّيْلِ أَبَدًا ، وَأَمَّا بِلَالٌ فَإِنَّهُ حَلَفَ أَلَّا يُفْطِرَ بِالنَّهَارِ أَبَدًا ، وَأَمَّا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ فَإِنَّهُ حَلَفَ أَلَّا يَنْكِحَ أَبَدًا .
فَدَخَلَتْ امْرَأَةٌ عُثْمَانَ عَلَى عَائِشَةَ وَكَانَتْ امْرَأَةً جَمِيلَةً ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ :

مالی اراکِ مَعْطَلَةٌ؟ فَقَالَتْ : وَلِمَنْ أَتَزَيَّنُّ؟ فَوَاللَّهِ مَا قَارَبَنِي زَوْجِي مُنْذُ كَذَا وَكَذَا ، فَإِنَّهُ قَدْ تَرَهَّبَ وَلَبَسَ الْمُسْوَحَ وَزَهَدَ فِي الدُّنْيَا .
فَلَمَّا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِذَلِكَ ، فَخَرَجَ فَنَادَى الصَّلَاةَ جَامِعَةً ، فَاجْتَمَعَ النَّاسُ ، فَصَيَّ عَدَّ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ :

ما بال أقوام يُحَرِّمُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمُ الطَّيِّبَاتِ؟! أَلَا إِنِّي أَنَامُ بِاللَّيْلِ ، وَأُنْكِحُ ، وَأُفْطِرُ بِالنَّهَارِ ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .
فَقَامُوا هَوْلًا فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَقَدْ حَلَفْنَا عَلَى ذَلِكَ ! فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى : «لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّرَتْهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفْرَةٌ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه شریف «ای کسانی که ایمان آورده اید! پاکیزه هایی را که خدا برای شما حلال کرده است ، حرام شمارید» - : این آیه درباره امیر مؤمنان علیه السلام و بلال و عثمان بن مظعون ، نازل شد. امیر مؤمنان ، سوگند خورد که شب ، هرگز نخوابد ؛ بلال ، سوگند خورد که همیشه روزه بگیرد عثمان بن مظعون نیز سوگند خورد که هرگز نزدیکی نکند.

[روزی] همسر عثمان - که زن زیبایی بود - نزد عایشه آمد. عایشه گفت: چرا به خودت نمی رسی؟
گفت: برای چه کسی آرایش کنم؟ به خدا سوگند که شوهرم از فلان و بهمان وقت با من نزدیکی نکرده است ، رهبانیت پیشه کرده و پشمینه پوشیده و زاهد شده است.

چون پیامبر خدا آمد، عایشه ، موضوع را به ایشان گفت. پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون آمد و مردم را به مسجد فرا خواند. مردم جمع شدند. ایشان بر منبر رفت و حمد و ثنای الهی به جای آورد و سپس فرمود: «عده ای را چه می شود که چیزهای پاک و روا را بر خود ، حرام می شمارند؟! بدانید که من ، شب می خوابم و نزدیکی می کنم، و روز ، غذا می خورم. پس، هر که از راه و رسم من روی گرداند ، از من نیست.

آن سه نفر برخاستند و گفتند: ای پیامبر خدا! ما بر این کار ، سوگند خورده ایم .
در این هنگام ، خداوند متعال این آیات را فرو فرستاد: «خدا ، شما را بر سوگندهای بیهوده تان مؤاخذه نمی کند ؛ بلکه به سوگندهایی که [از روی اراده] ، می خورید [و می شکنید] ، شما را مؤاخذه می کند و کفارها اش ، خوراک دادن به ده بینوا - از غذاهای متوسطی است که به کسان خود می خورانید ، یا پوشانیدن آنان ، یا آزاد کردن بنده ای، و کسی که [هیچ یک از اینها را] نیابد ، سه روز روزه بدارد. این است کفارها سوگندهای شما ، وقتی که سوگند می خورید» .

المائدة : ۸۹ .

حدیث ۷۵۷

امام صادق علیه السلام :

جَاءَتْ امْرَأَةٌ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ عُثْمَانَ يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ!
فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُغْضَبًا يَحْمِلُ نَعْلَيْهِ ، حَتَّى جَاءَ إِلَى عُثْمَانَ فَوَجَدَهُ يُصَلِّي ، فَانصَرَفَ عُثْمَانُ حِينَ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ

صلی الله علیه و آله ، فَقَالَ لَهُ : يَا عُثْمَانُ ، لَمْ يُرْسَلْنِي اللَّهُ تَعَالَى بِالرَّهْبَانِيَّةِ ، وَلَكِنْ بَعَثَنِي بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّهْلَةِ السَّمْحَةِ ، أَصُومُ وَأُصَلِّي وَأَلْبَسُ أَهْلِي ، فَمَنْ أَحَبَّ فِطْرَتِي فَلَيْسَتْ بِسُنَّتِي وَمِنْ سُنَّتِي النِّكَاحُ .

امام صادق علیه السلام : زن عثمان بن مظعون ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: ای پیامبر خدا! عثمان، کارش این شده که روزها را روزه بگیرد و شب‌ها را به عبادت بگذراند .

پیامبر خدا ، پای افزار به دست و خشمناک ، بیرون شد تا نزد عثمان آمد . او را مشغول نماز خواندن یافت. عثمان با دیدن پیامبر خدا ، نمازش را سلام داد و به او فرمود: «ای عثمان! خداوند متعال ، مرا با رهبانیت نفرستاده؛ بلکه با آیین مستقیم و ساده و آسانگیر ، فرستاده است. من ، هم نماز می خوانم، هم روزه می گیرم و هم به همسر می رسم. پس، هر که آیین مرا دوست دارد ، باید از سنت من پیروی کند، و از سنت من است نزدیکی کردن».

الکافی : ج ۵ ص ۴۹۴ ح ۱ عن ابن القدّاح ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۲۶۴ ح ۳ .

حدیث ۷۵۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ ثَلَاثَ نِسْوَةٍ أَتَيْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَتَ إِحْدَاهُنَّ : إِنَّ زَوْجِي لَا- يَأْكُلُ اللَّحْمَ ، وَقَالَتِ الْآخَرَى : إِنَّ زَوْجِي لَا يَشُمُّ الطَّيِّبَ ، وَقَالَتِ الْآخَرَى : إِنَّ زَوْجِي لَا يَقْرَبُ النِّسَاءَ .

فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَجْرُ رِءَاءَهُ حَتَّى صَعِدَ الْمِنْبَرَ ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : مَا بَالُ أَقْوَامٍ مِنْ أَصْحَابِي لَا يَأْكُلُونَ اللَّحْمَ وَلَا يَشُمُّونَ الطَّيِّبَ وَلَا يَأْتُونَ النِّسَاءَ ! أَمَا إِنِّي أَكَلْتُ اللَّحْمَ وَأَشُمُّ الطَّيِّبَ وَأَتَى النِّسَاءَ ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

امام صادق علیه السلام : سه زن نزد پیامبر خدا آمدند. یکی از آنها گفت: شوهرم گوشت نمی خورد.

دیگری گفت: شوهرم بوی خوش نمی بوید .

سومی گفت: شوهرم به زنان نزدیک نمی شود.

پیامبر خدا ، رداکشان بیرون رفت و بر منبر شد و حمد و ثنای الهی به جای آورد و سپس فرمود: «عده ای از یاران مرا چه شده است که گوشت نمی خورند و عطر نمی بویند و به زنان نزدیک نمی شوند؟! بدانید که من، خود، گوشت می خورم و عطر می بویم و پیش زنان می روم. پس، هر که از سنت من روی گرداند ، از من نیست».

الکافی : ج ۵ ص ۴۹۶ ح ۵ ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۱۲۴ ح ۹۴ وراجع كنز العمال : ج ۳ ص ۶۷۰ ح ۸۴۱۵ .

ولمزيد من الاطلاع على روايات أخرى في هذا الباب راجع تفسير الطبري: ج ۵ الجزء ۷ ص ۹ والدر المنثور: ج ۳ ص ۱۳۹ .

حدیث ۷۵۹

امام صادق علیه السلام :

: أَمَا قَوْلُكَ فِي النِّسَاءِ فَقَدْ عَلِمْتَ مَا كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ النِّسَاءِ ، وَأَمَا قَوْلُكَ فِي الطَّعَامِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ اللَّحْمَ وَالْعَسَلَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ نامه سیکین نخعی که به عبادت روی آورده و زن و استعمال بوی خوش و خوردن غذا [های لذیذ] را ترک کرده و در این باره از امام علیه السلام پرسیده بود چنین نوشت - : اَمَا سَخَنَ تُو دَرْبَارَه زَن . تُو خُوْد مِی دَانِی کِه پیامبر خدا زنانی داشته است؛ و اَمَا سَخَنَ تُو دَرْبَارَه خُوْرَاکِی هَا . پیامبر خدا ، گوشت و عسل می خورد.

الکافی : ج ۵ ص ۳۲۰ ح ۴ ، رجال الکشی : ج ۲ ص ۶۸۸ ح ۶۹۱ ، دعائم الإسلام : ج ۲ ص ۱۹۳ ح ۷۰۲ کلاهما نحوه ، بحار

الأنوار: ج ۷۰ ص ۱۱۷ ح ۶.

حدیث ۷۶۰

امام صادق علیه السلام:

- فی بیان ما وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنَهُ -: حُذِّ مِنْ الدُّنْيَا بِلَاغًا ، وَلَا تَرَفُضْهَا فَتَكُونَ عِيَالًا عَلَى النَّاسِ ، وَلَا تَدْخُلْ فِيهَا دُخُولًا يَضُرُّ بِأَخْرَجَتِكَ .
 امام صادق علیه السلام - در ذکر اندرزهای لقمان به فرزندش - : از دنیا به قدر کفاف برگیر؛ نه آن را به کلی کنار نه که نانخور مردم شوی، و نه آن سان به دنیا درآی که به آخرت زیان بزندی.
 تفسیر القمى: ج ۲ ص ۱۶۴ عن حمّاد، قصص الأنبياء: ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ عن إبراهيم بن عبد الحميد عن أبي الحسن عليه السلام نحوه، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲.

حدیث ۷۶۱

امام صادق علیه السلام:

- فی قولِ اللَّهِ : «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً» -: رِضْوَانُ اللَّهِ وَالْجَنَّةُ فِي الْآخِرَةِ ، وَالْمَعَاشَ وَحُسْنَ الْخُلُقِ فِي الدُّنْيَا .
 امام صادق علیه السلام: - درباره این سخن خداوند «ای پروردگار ما! در دنیا به ما نیکی ده و در آخرت نیز نیکی» - : [یعنی] خشنودی خدا و بهشت در آخرت، و اخلاق خوش در دنیا.
 الکافی: ج ۵ ص ۷۱ ح ۲، تهذیب الأحکام: ج ۶ ص ۳۲۷ ح ۹۰۰، کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۶، معانی الأخبار: ص ۱۷۵ ح ۱ وزاد فيهما «والسعة في الرزق» بعد «الآخرة» وكلها عن جميل بن صالح، تفسير العياشي: ج ۱ ص ۹۸ ح ۲۷۴ عن عبد الأعلى وفيه «السعة في المعيشة» بدل «المعاش»، بحار الأنوار: ج ۷۱ ص ۳۸۳ ح ۱۸.

حدیث ۷۶۲

امام صادق علیه السلام:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ :
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُسْنَ الْمَعِيشَةِ ، مَعِيشَةً أَتَقْوَى بِهَا عَلَى جَمِيعِ حَوَائِجِي ، وَأَتَوَصَّلُ بِهَا فِي الْحَيَاةِ إِلَى آخِرَتِي ، مِنْ غَيْرِ أَنْ تُتْرِفَنِي
 امام صادق علیه السلام: علی بن حسین علیهما السلام این دعا را می خواند:
 «بار خدایا! از تو نیکویی معیشت را درخواست می کنم؛ معیشتی که با آن بتوانم همه نیازهایم را برآورم، و بدان وسیله، در این زندگی به آخرتم نایل آیم؛ نه آن چنان مرا در آن غوطه ور سازی که دچار طغیان شوم، و نه آن سان بر من تنگ گیری که به رنج و سختی بیفتم، از روزی حلاکت به من گشایش ده و از باران فضل بر من بریزان. نعمتی بی نقض و دهشی بی وقفه از جانب خودت [به من ارزانی دار]؛ امّا نه چندان بر آن بیفزای که خرمی اش مرا به خود سرگرم سازد و شکوه و زیبایی اش فریفته ام گرداند و در نتیجه، از شکر نعمت بازمانم، و نه چندان آن را بر من بکاه که رنج تحصیلش باعث کوتاهی ام در عمل [و عبادت] شود و هم و غمش سینه ام را پُر کند.

ای معبود من! از این روزی ات آن قدر به من عطا فرما که از بدان خلقت

بی نیاز شوم و به وسیله آن، به خشنودی (/ بهشت) رضوان تو نایل آیم.

پناه می برم به تو، ای معبود من! از شرّ دنیا و شرّ آنچه در دنیاست. دنیا را بر من زندان مگردان و جدایی آن را مایه اندوهم قرار مده. مرا از این سرای آزمایش، در حالی به سرای زندگانی و سکونتگاه نیکان [آخرت] ببر که از من، خشنود باشی و اعمالم پذیرفته باشد، و نعمت های آن سرای ماندگار را جایگزین این دنیای فنا پذیرم کن.

بار خدایا! به تو پناه می برم از سختی و بلاهای دنیا و یورش های شیاطین و سلاطین آن، و تنبیه و مجازات هایش، و از زورگویی و ستم کسی که در این دنیا به من ستم کند و زورگویی کند.

بار خدایا! هر که برایم نقشه کشید، تو برایش نقشه بکش، و هر که قصد من کرد، قصد او کن و تیغ آن کس را که بر رویم تیغ کشید، کند کن و آتش آن کس را که برای من آتش افروخت، خاموش کن و دسیسه دسیسه گران را از من بگردان و چشم های کافران را از من، کور گردان و بدسنگالی کسی را که نسبت به من در سر پرورانده، از من دور کن و گزند بدخواهان (یا: شور چشمان) را از من دفع کن و با آرامش [خود]، مرا از آن نگه دار و زره محکم خود را بر من بپوشان و مرا در پرده نگه دارنده ات پنهان بدار، حالم را نکو گردان و کردارم را مطابق گفتارم قرار ده و به خانواده ام و اموالم برکت عطا فرما.

المُتَرَفُّ : الْمُتَنَعَّمُ المتوسّع فی ملاذّ الدنيا وشهواتها (النهاية: ج ۱ ص ۱۸۷ «ترف»).

حدیث ۷۶۳

امام صادق علیه السلام :

: أَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ ، وَأَصْرِفْ عَنِّي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ .

امام صادق علیه السلام - بخشی از دعایی که امام علیه السلام به یونس بن عمار آموخت - : از نیکی دنیا و آخرت، آنچه را که تو اهل آنی، به من عطا فرما و از بدی دنیا و آخرت نیز، آنچه را که تو اهل آنی، از من بگردان.

الکافی: ج ۲ ص ۲۵۹ ح ۳۰ و ص ۵۶۵ ح ۴ و ج ۳ ص ۳۲۷ ح ۲۰، عدّه الداعی: ص ۲۵۷ کلّها عن یونس بن عمار، مصباح المتهدّج: ص ۱۳۹ ح ۲۲۶، المصباح للكفعمی: ص ۱۹۶ کلاهما من دون إسنادٍ إلى المعصوم، بحار الأنوار: ج ۹۵ ص ۸۰ ح ۶.

حدیث ۷۶۴

امام صادق علیه السلام :

: اللَّهُمَّ لَا تَشْغَلْنِي فِي الدُّنْيَا عَنْ شُكْرِ نِعْمَتِكَ ، وَلَا يَأْكُثِرْ فِيهَا قَتْلِهَيْنِي عَجَائِبُ بَهْجَتِهَا وَتَفْتِنِي زَهْرَتُهَا ، وَلَا يَاقِلَالٍ يُضَيِّرُ بَعْمَلِي ضَرْهُهُ وَيَمْلَأُ صَدْرِي هَمُّهُ ، أَعْطِنِي مِنْ ذَلِكَ غِنًى عَنِ شِرَارِ خَلْقِكَ ، وَبَلَاغًا

امام صادق علیه السلام - از دعای ایشان در زیارت خداحافظی با امام حسین علیه السلام - : بار خدایا! در دنیا مرا از گزاردن شکر نعمت هایت باز مدار، نه چندان در دنیا فرونی ام بخش که شکوه خیره کننده آن، مرا سرگرم سازد و زرق و برقش فریفته ام گرداند، و نه چندان تهی دستم کن که به عملم لطمه بزند و دغدغه اش ذهنم را پُر کند؛ [بلکه] از آن به اندازه ای به من ببخش که از بدان خلقت بی نیازم گرداند و در حدی باشد که با آن، به خشنودی تو دست یابم، ای مهربان ترین مهربانان!

البلاغ: ما يُتَبَلَّغُ وَيَتَوَصَّلُ بِهِ إِلَى الشَّيْءِ الْمَطْلُوبِ (النهاية: ج ۱ ص ۱۵۲ «بلاغ»).

حدیث ۷۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ الْحَدِيثَ لِمَنْفَعَةِ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ ، وَمَنْ أَرَادَ بِهِ خَيْرَ الْآخِرَةِ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام: هر که حدیث را برای سود دنیا بخواهد [و فرا گیرد]، در آخرت، او را بهره ای نیست و هر که با آن خیر آخرت را بخواهد، خدا، خیر دنیا و آخرت را به او عطا می کند.

الکافی: ج ۱ ص ۴۶ ح ۲، منیة المرید: ص ۱۳۸، مشکاة الأنوار: ص ۲۴۵ ح ۷۱۴ کلها عن أبی خدیجه، بحار الأنوار: ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۲.

حدیث ۷۶۶

امام صادق علیه السلام:

: سَأَلَهُ رَجُلٌ أَنْ يُعَلِّمَهُ مَا يَنَالُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَا يُطَوَّلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: لَا تَكْذِبُ.

تحف العقول - در بیان حکمت های امام صادق علیه السلام - : مردی از امام علیه السلام تقاضا کرد به او چیزی بیاموزد که با آن به خیر دنیا و آخرت، دست یابد، و مختصر هم باشد. امام علیه السلام فرمود: «هیچ گاه دروغ مگو».

تحف العقول: ص ۳۵۹، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۴۱ ح ۲۷.

حدیث ۷۶۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَرَأَ سُورَةَ «وَالطُّورِ»، جَمَعَ اللَّهُ لَهُ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

امام باقر و امام صادق علیهما السلام: هر کس سوره «الطور» را بخواند، خداوند، خیر دنیا و آخرت را برایش گرد می آورد.

ثواب الأعمال: ص ۱۴۳ ح ۱ عن محمد بن مسلم، مکارم الأخلاق: ج ۲ ص ۱۸۵ ح ۲۴۹۲ عن الإمام الصادق علیه السلام، مجمع البیان: ج ۹ ص ۲۴۵ عن محمد بن هشام عن الإمام الباقر علیه السلام.

حدیث ۷۶۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَالَ: «يَا رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ مِنْهُ مَرَّةٌ، قُضِيَتْ لَهُ مِنْهُ حَاجَةٌ؛ ثَلَاثُونَ لِلدُّنْيَا وَالْبَاقِي لِلْآخِرَةِ».

امام صادق علیه السلام: هر کس صد مرتبه بگوید: «پروردگارا! بر محمد و آل محمد، درود فرست»، صد حاجت او برآورده شود، سی تا برای دنیا و بقیه برای آخرت.

الکافی: ج ۲ ص ۴۹۳ ح ۹، ثواب الأعمال: ص ۱۹۰ کلاهما عن معاوية بن عمّار.

حدیث ۷۶۹

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ مَنْ تَمَسَّكَ بِهِنَّ نَالَ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ بُعِيَتْهُ: مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، وَرَضِيَ بِقَضَاءِ اللَّهِ، وَأَحْسَنَ الظَّنَّ بِاللَّهِ.

امام صادق علیه السلام: سه چیز است که هر کس به آنها چنگ زند، در دنیا و آخرت به آرزوی خود برسد: آن که به خدا متمسک شود؛ و به قضای خدا رضایت دهد؛ و به خدا حسن ظن داشته باشد.

تحف العقول: ص ۳۱۶، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۲۹ ح ۱۰۷.

حدیث ۷۷۰

امام صادق علیه السلام :

: ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ فِي كُلِّ زَمَانٍ عَزِيزَةٌ ، وَهِيَ : الْإِخَاءُ فِي اللَّهِ ، وَالزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ الْأَلْيَفَةُ فِي دِينِ اللَّهِ ، وَالْوَلَدُ الرَّشِيدُ . وَمَنْ أَصَابَ إِحْدَى الثَّلَاثَةِ ، فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدَّارَيْنِ وَالْحِطَّ الْأَوْفَرَ مِنَ الدُّنْيَا .

مصباح الشریعه - در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است - : سه چیز است که در هر زمانی کمیاب است: برادری برای خدا ؛ زن شایسته و یار و همراه در دینداری ؛ و فرزند سر به راه . هر کس به یکی از این سه چیز برسد ، به خیر هر دو سرا و به بیشترین سهم از دنیا رسیده است .

مصباح الشریعه : ص ۳۰۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۲۸۲ ح ۳ .

حدیث ۷۷۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ سَيَجْمَعُ لَنَا وَلِشِيعَتِنَا الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ .

امام صادق علیه السلام : به زودی خداوند ، دنیا و آخرت را به ما و شیعیان ما خواهد داد .

الکافی : ج ۱ ص ۴۷۴ ح ۴ ، الاختصاص : ص ۲۶۹ ، دلائل الإمامة : ص ۲۸۹ ح ۲۳۸ ، بصائر الدرجات : ص ۳۷۴ ح ۱ ، الخرائج والجرائح : ج ۲ ص ۷۳۷ ح ۵۲ کلها عن يونس بن ظبيان والمفضل بن عمر وأبي سلمة السراج والحسين بن ثوير بن أبي فاختة ، بحار الأنوار : ج ۴۷ ص ۸۷ ح ۸۸ .

حدیث ۷۷۲

امام صادق علیه السلام :

الْمَسْجُونُ مَنْ سَجَّنَتْهُ دُنْيَاهُ عَنْ آخِرَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : زندانی [واقعی] کسی است که دنیایش او را از آخرتش باز داشته باشد .

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۵ ح ۹ ، المحاسن : ج ۲ ص ۶ ح ۱۰۷۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۵ ح ۹۹ .

حدیث ۷۷۳

امام صادق علیه السلام :

لَا يَشْغَلُكَ طَلَبُ دُنْيَاكَ عَنْ طَلَبِ دِينِكَ ؛ فَإِنَّ طَالِبَ الدُّنْيَا رُبَّمَا أَدْرَكَكَ ، وَرُبَّمَا فَاتَتْهُ فَهَلَكَكَ بِمَا فَاتَتْهُ مِنْهَا .

امام صادق علیه السلام : طلب دنیایت ، تو را از طلب دینت باز ندارد؛ زیرا که طالب دنیا ، گاه [آن را] به دست می آورد و گاه از دستش می دهد و به واسطه همان چیزی که از دست داده است ، نابود می شود .

المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۶ ح ۷۵۸ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۱۴ ح ۱۵ .

حدیث ۷۷۴

امام صادق علیه السلام :

إِنْ كَانَتْ الدُّنْيَا فَايْنَهُ فَالطَّمَأْنِينَةُ إِلَيْهَا لِمَاذَا؟!

امام صادق علیه السلام: اگر دنیا نابود شدنی است، پس دل خوش کردن به آن، چرا؟! کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۳۹۳ ح ۵۸۳۶، الخصال: ص ۴۵۰ ح ۵۵، التوحید: ص ۳۷۶ ح ۲۱، الأملی للصدوق: ص ۵۶ ح ۱۲، مختصر بصائر الدرجات: ص ۱۳۹ کلها عن أبان بن عثمان، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۱۹۰ ح ۱.

حدیث ۷۷۵

امام صادق علیه السلام:

كَانَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ: يَا بَنِي آدَمَ أَهْرَبُوا مِنَ الدُّنْيَا إِلَى اللَّهِ، وَأَخْرِجُوا قُلُوبَكُمْ عَنْهَا؛ فَإِنَّكُمْ لَا تَصْلُحُونَ لَهَا وَلَا تَصْلُحُ لَكُمْ، وَلَا تَبْقُونَ فِيهَا وَلَا تَبْقَى لَكُمْ، هِيَ الْخَدَاعَةُ الْفَجَاعَةُ، الْمَغْرُورُ مِنَ اغْتَرَبَ بِهَا، الْمَغْبُورُ مِنَ اطمَأَنَّ إِلَيْهَا، الْهَالِكُ مَنْ أَحَبَّهَا وَأَرَادَهَا، فَتَوَبُوا إِلَى بَارئِكُمْ وَاتَّقُوا رَبَّكُمْ، وَآخَشُوا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ، وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا.

امام صادق علیه السلام: عیسی بن مریم علیها السلام به یارانش می گفت: «ای فرزندان آدم! از دنیا به خدا بگریزید و دل هایتان را از دنیا بیرون برید؛ زیرا که نه شما شایسته دنیاید، نه دنیا شایسته شماست. نه شما در دنیا می مانید، نه دنیا برای شما می ماند. دنیا، فریبکار و مصیبت بار است. فریب خورده [ی واقعی] کسی است که فریب دنیا را بخورد؛ زیان دیده، کسی است که به دنیا آرمید؛ به هلاکت در افتاده، کسی است که دنیا را دوست داشت و خواستارش شد. پس به درگاه آفریدگارتان توبه آرید و از پروردگارتان پروا کنید و بترسید از آن روزی که هیچ پدری به کار فرزندش نمی آید و هیچ فرزندی نیز به کار پدرش نخواهد آمد.

الأملی للصدوق: ص ۶۵۰ ح ۸۸۴ عن منصور بن حازم، روضة الواعظین: ص ۴۸۹، بحار الأنوار: ج ۱۴ ص ۲۸۸ ح ۱۳.

حدیث ۷۷۶

امام صادق علیه السلام:

فِيَمَا نَاجَى اللَّهُ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُوسَى، لَا تَرَكَنْ إِلَى الدُّنْيَا زُكُونَ الظَّالِمِينَ وَرُكُونَ مَنْ اتَّخَذَهَا أَبًا وَأُمًّا... وَاتَّرَكَ مِنَ الدُّنْيَا مَا بِكَ الْغِنَى عَنْهُ، وَلَا تَنْظُرْ عَيْنَكَ إِلَى كُلِّ مَفْتُونٍ بِهَا وَمُؤَكَّلٍ إِلَى نَفْسِهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ كُلَّ فِتْنَةٍ بَدُوْهَا حُبُّ الدُّنْيَا.

امام صادق علیه السلام: از نجوای خداوند با موسی علیه السلام این بود که: «ای موسی! به دنیا دل میند، همانند دل بستگی ستمگران و دل بستگی کسی که دنیا را پدر و مادر خویش گرفته است... از دنیا، آنچه را که بدان نیازی نداری، رها کن و به آنان که فریفته دنیا گشته اند و به خود، وانهاده شده اند، منکر و بدان که هر گرفتاری ای، آغازش دنیا دوستی است.»

الکافی: ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۱ عن ابن أبي يعفور، قصص الأنبياء: ص ۱۶۲ ح ۱۸۴ عن أبي يعقوب وفيه «بذرها» بدل «بدوها»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۷۳ ح ۳۷.

حدیث ۷۷۷

امام صادق علیه السلام:

:اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ دُنْيَا تَمْنَعُ خَيْرَ الْآخِرَةِ، وَمِنْ عَاجِلٍ يَمْنَعُ خَيْرَ الْآجِلِ، وَحَيَاةٍ تَمْنَعُ خَيْرَ الْمَمَاتِ، وَأَمَلٍ يَمْنَعُ خَيْرَ الْعَمَلِ.

امام صادق علیه السلام - از دعای ایشان در تعقیب نمازش - : خدایا! پناه می برم به تو از دنیایی که مانع خیر آخرت شود و از اکنونی که مانع خیر آینده شود و از زندگی ای که مانع خیر مرگ گردد و از آرزویی که مانع نیکویی عمل گردد.

مصباح المتهجد: ص ۶۴ ح ۱۰۱، فلاح السائل: ص ۳۲۰ ح ۲۱۵، البلد الأمين: ص ۱۵ کلها عن معاویه بن عمار، بحار الأنوار: ج ۸۶ ص ۶۹ ح ۴.

حدیث ۷۷۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِغَيْرِ حَقٍّ، حُرِمَ الآخِرَةَ بِحَقِّ.

امام صادق علیه السلام: هر کس دنیا را به ناحق بجوید، از آخرت به حق محروم می شود.

تحف العقول: ص ۳۲۱، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۳۵ ح ۵۷.

حدیث ۷۷۹

امام صادق علیه السلام:

خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ مَحْزُونٌ، فَأَتَاهُ مَلَكٌ وَمَعَهُ مَفَاتِيحُ خَزَائِنِ الْأَرْضِ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، هَذِهِ مَفَاتِيحُ خَزَائِنِ الْأَرْضِ، يَقُولُ لَكَ رَبُّكَ: اِفْتَحْ وَخُذْ مِنْهَا مَا شِئْتَ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَنْقُصَ شَيْئًا عِنْدِي.

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الدُّنْيَا دَارٌ مَنْ لَا دَارَ لَهُ، وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ.

فَقَالَ الْمَلَكُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا، لَقَدْ سَمِعْتُ هَذَا الْكَلَامَ مِنْ مَلِكٍ يَقُولُهُ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ حِينَ أُعْطِيَ الْمَفَاتِيحَ!

امام صادق علیه السلام: روزی پیامبر صلی الله علیه و آله در حالی که غمگین بود، بیرون آمد. فرشته ای با کلیدهای خزانه های زمین، نزد ایشان آمد و گفت: «ای محمد! اینها کلیدهای خزانه های زمین است. پروردگارت به تو می گوید: [خزانه ها را] باز کن و از آنها هر اندازه که می خواهی، بردار، بی آن که از آنچه [از مقام و پاداش] نزد من داری، چیزی کم شود».

پیامبر خدا فرمود: دنیا، سرای کسی است که سرایی ندارد و کسی برای آن گرد می آورد که خرد ندارد.

فرشته گفت: «سوگند به آن که تو را به حق به پیامبری برانگیخت، هنگامی که در آسمان چهارم کلیدها به من داده شد، از فرشته ای نیز شنیدم که همین سخن را می گفت».

الکافی: ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۸ عن عبد الله بن سنان، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۵۴ ح ۲۶.

حدیث ۷۸۰

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ اللَّهُ بِهِ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ لَهُ: ... يَا عِيسَى، إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنٌ ضَيِّقٌ مُتَيْنٌ الرِّيحِ وَحِشٌّ، وَفِيهَا مَا قَدَّرْتَنِي مِمَّا قَدَّ أَلْحَ عَلَيْهِ الْجَبَّارُونَ، فَإِيَّاكَ وَالدُّنْيَا، فَكُلْ نَعِيمَهَا يَزُولُ، وَمَا نَعِيمُهَا إِلَّا قَلِيلٌ.

امام صادق علیه السلام: از جمله اندرزهای خداوند به عیسی بن مریم علیهما السلام این بود که به او فرمود: «... ای عیسی! دنیا، زندانی تنگ و بدبو و وحشتناک است و در آن، گاه چیزهایی می بینی که گردنکشان بر آنها پای می فشارند. پس، از دنیا بپرهیز که همه ناز و نعمت دنیا، از بین رفتنی است و ناز و نعمتش جز اندک نیست».

الأمالی للصدوق: ص ۶۱۰ ح ۸۴۲ عن أبي بصير، الکافی: ج ۸ ص ۱۳۷ ح ۱۰۳ عن علي بن أسباط عنهم عليهم السلام وليس فيه «ضيق» وفيه «وحسن فيها» بدل «وحش وفيها»، تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۱۴۳ وفيهما «تذابح» بدل «ألح»، أعلام الدين: ص ۲۳۱ من دون إسناد إلى المعصوم وفيه «وحسن فيها» بدل «وحش وفيها» و«تذابح» بدل «ألح»، بحار الأنوار: ج ۱۴ ص ۲۹۴ ح ۱۴.

حدیث ۷۸۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ فِي كِتَابِ عَلِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ : إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْحَيَّةِ ؛ مَا أَلَيْنَ مَسَّهَا وَفِي جَوْفِهَا السَّمُّ النَّافِعُ

امام صادق علیه السلام : در کتاب علی - که دروهای خدا بر او باد - آمده است: حکایت دنیا، در حقیقت، حکایت مار است که پوستی بس نرم دارد ؛ اما در درونش

زهر گشوده است . آدم خردمند ، از آن پرهیز می کند ؛ اما کودک نادان ، دست به سویش دراز می نماید .
سَمُّ نَاعِقٍ : بِاللُّغِ ثَابِتٌ (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۹۰ «نقع»).

حدیث ۷۸۲

امام صادق علیه السلام :

قَدْ رَأَيْتُ الْقُرُونَ كَيْفَ تَفَانَتْ دَرَسَتْ ثُمَّ قِيلَ كَانَ وَكَانَتْ
هِيَ دُنْيَا كَحَيَّةٍ تَنْفُثُ السَّمَّ وَإِنْ كَانَتْ الْمَجْسَّةُ

امام صادق علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان - :

دیدم که چه سان نسل ها نابود شدند/ از میان رفتند و آن گاه ، گفته شد: فسانه گشتند .
این دنیاست که چون مار ، زهر می ریزد/ هرچند پوستی نرم دارد .
چه بسیار کارها که در آنها سخت گرفتم/ اما بعد که آسانشان گرفتم ، بر من آسان شدند .
جَسَّةُ : أَيْ مَسَّةٌ ، وَالْمَجْسَّةُ الْمَوْضِعُ الَّذِي يَجْسَهُ الطَّيِّبُ (الصحاح : ج ۳ ص ۹۱۳ «جسس»).

حدیث ۷۸۳

امام صادق علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ مَاءِ الْبَحْرِ ؛ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ أَزْدَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ .

امام صادق علیه السلام : حکایت دنیا، حکایت آب دریاست که هرچه تشنه از آن بیشتر بنوشد ، تشنه تر می شود تا سرانجام ، او را بکشد .

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۶ ح ۲۴ ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۸ ح ۱۲۹ وفيه «البحر المالح» بدل «ماء البحر» وكلاهما عن طلحة بن زيد ، تحف العقول : ص ۳۹۶ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۷۹ ح ۴۰ .

حدیث ۷۸۴

امام صادق علیه السلام :

: الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ صَوْرَةٍ ؛ رَأْسُهَا الْكِبْرُ ، وَعَيْنُهَا الْحِرْصُ ، وَأُذُنُهَا الطَّمَعُ ، وَلِسَانُهَا الرِّيَاءُ ، وَيَدُهَا الشَّهْوَةُ ، وَرِجْلُهَا الْعُجْبُ ، وَقَلْبُهَا الْغَفْلَةُ ، وَلَوْ نُفِهَا الْفَنَاءُ ، وَحَاصِلُهَا الزُّوَالُ . فَمَنْ أَحْبَبَهَا أَوْرَثَتْهُ الْكِبْرَ ، وَمَنْ اسْتَحْسَنَ نَهَا أَوْرَثَتْهُ الْحِرْصَ ، وَمَنْ طَلَبَهَا أَوْرَثَتْهُ الطَّمَعُ ، وَمَنْ مَدَّحَهَا

أَلْبَسَتْهُ الرِّبَاءَ ، وَمَنْ أَرَادَهَا مَكَّنْتَهُ مِنَ الْعُجْبِ ، وَمَنْ اطمَأَنَّ إِلَيْهَا أُرَكَّبْتُهُ الْغَفْلَةَ ، وَمَنْ أَعْجَبَهُ مَتَاعُهَا فَتَنَّتُهُ وَلَا تَبْقَى لَهُ ، وَمَنْ جَمَعَهَا وَبِخَلَ بِهَا أوردته إلى مُسْتَقَرِّهَا وَهِيَ النَّارُ .

مصباح الشریعہ - در سخنی به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است - : دنیا ، به منزله شکلی است که سر آن ، تکبر است و چشمش ، آزمندی و گوشش ، طمع و زبانش ، ریا و دستش ، شهوت و پایش ، خودپسندی و قلبش ، غفلت و رنگش ، نابودی و حاصلش ، زوال. پس، هر که دنیا دوست شد ، دنیا به او تکبر داد و هر که دنیا را پسندید ، به او آزمندی داد و هر که دنیا را طلبید ، به او طمع داد و هر که دنیا را ستود ، جامه ریا بر قامت او پوشاند و هر که خواهان دنیا شد ، به او خودپسندی داد و هر که به دنیا اطمینان کرد ، او را بر مرکب غفلت نشانند و هر که کالای دنیا خوشایندش شد ، او را فریفت و برایش باقی نماند و هر که دنیا را گرد آورد و بخل ورزید ، او را به قرار گاهش ، یعنی آتش ، در آورد.

مصباح الشریعہ : ص ۱۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۵ ح ۱۰۰ .

حدیث ۷۸۵

امام صادق علیه السلام :

تَمَثَّلَتِ الدُّنْيَا لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صُورَةِ امْرَأَةٍ زُرْقَاءَ ، فَقَالَ لَهَا : كَمْ تَزَوَّجْتِ؟ قَالَتْ : كَثِيرًا ، قَالَ : فَكُلِّ طَلَّقِكِ؟ قَالَتْ : بَلْ كَلَّا قَتَلْتُ .

امام صادق علیه السلام : دنیا به صورت زنی چشم آبی در برابر عیسی علیه السلام مجسم شد. عیسی علیه السلام از او پرسید: چند شوی کرده ای؟

گفت: بسیار.

پرسید: «همه آنها تو را طلاق دادند؟» .

گفت: نه . همه را کُشتم. عیسی علیه السلام گفت: «بیچاره شوهران باقی مانده تو که از [سرنوشت] گذشتگان ، عبرت نمی گیرند!» .

فی المصدر : «بلی ، کلاً طَلَّقْتِ» ، والتصویب من بحار الأنوار و المصادر الأخری .

حدیث ۷۸۶

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَقْبَلْتَ دُنْيَا قَوْمٍ كَسُوا مَحَاسِنَ غَيْرِهِمْ ، وَإِذَا أَدْبَرْتَ سَلِبُوا مَحَاسِنَ أَنْفُسِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه دنیا به قومی رو کند ، خوبی های دیگران بر قامت آنان پوشانده می شود و هر گاه پشت کند ، خوبی های خودشان هم از آنان زبوده می شود.

تحف العقول : ص ۳۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۶۹ ح ۱۸۵ .

حدیث ۷۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِجَدِي أَبِيكَ مُلَقًى عَلَى مَرْبَلِهِ مَيْتًا ، فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ : كَمْ يُسَاوِي هَذَا؟ فَقَالُوا لَعَلَّهُ لَوْ كَانَ حَيًّا لَمْ يُسَاوِ دَرَهَمًا !

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَذَا الْجَدِي عَلَى أَهْلِهِ .

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا بر لاشه بزغاله گوش بریده ای که در خرابه ای افتاده بود، گذشت. به یارانش فرمود: «این، به چند می ارزد؟».

گفتند: شاید اگر زنده بود، به دره‌می هم نمی ارزید!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «سوگند به آن که جانم در دست اوست، دنیا در نزد خداوند، بی ارزش تر از این بزغاله در نزد صاحب آن است».

الکافی: ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۹ عن جمیل بن درّاج، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۵۵ ح ۲۷.

حدیث ۷۸۸

امام صادق علیه السلام:

- فی قوله تعالی: «وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُؤْتِيَهُمْ سِقْفًا مِّنْ فَضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ» - : لَوْ فَعَلَ لَكَفَرَ النَّاسُ جَمِيعًا.

امام صادق علیه السلام: - درباره این سخن خدای متعال «و اگر نبود بیم آن که [همه] مردم امتی واحد گردند، قطعاً برای خانه های کسانی که به [خدای] رحمان کفر می ورزند، سقف ها و نردبان هایی از نقره - که بر آنها بالا روند - قرار می دادیم» - : [یعنی] اگر خداوند این کار را بکند، همه مردم، کافر می شوند.

الزهد للحسين بن سعيد: ص ۴۷ ح ۱۲۷ عن إسحاق بن غالب، مشكاة الأنوار: ص ۵۱۰ ح ۱۷۱۶، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۲۵ ح ۱۱۸.

حدیث ۷۸۹

امام صادق علیه السلام:

: لَوْ فَعَلَ اللَّهُ لِمَا آمَنَ أَحَدٌ، وَلَكِنَّهُ جَعَلَ فِي الْمُؤْمِنِينَ أَغْنِيَاءَ

وَفِي الْكَافِرِينَ فُقَرَاءَ، وَجَعَلَ فِي الْكَافِرِينَ أَغْنِيَاءَ وَفِي الْمُؤْمِنِينَ فُقَرَاءَ، ثُمَّ امْتَحَنَهُمْ بِالْأَمْرِ وَالنَّهْيِ وَالصَّبْرِ وَالرِّضَا.

امام صادق علیه السلام: - درباره همین آیه - اگر خداوند این کار را می کرد، دیگر هیچ

کس ایمان نمی آورد؛ لیکن در میان مؤمنان، توانگر و تهی دست قرار داد و در میان کافران نیز توانگر و تهی دست. سپس از طریق امر و نهی و صبر و رضایت، آنان را آزمود.

تفسیر القمی: ج ۲ ص ۲۸۴، تفسیر نور الثقلین: ج ۴ ص ۵۹۹ ح ۳۱.

حدیث ۷۹۰

امام صادق علیه السلام:

قَالَ اللَّهُ: لَوْلَا أَنْ يَجِدَ عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فِي قَلْبِهِ

امام صادق علیه السلام: خداوند فرمود: «اگر بنده مؤمنم دل آزرده نمی شد، بر سر کافر، دستمالی آهنین می بستم تا هرگز سردرد نگیرد».

كأن مفعول الوجدان محذوف ، أى : شكاً أو حزناً شديداً ، أو يكون الوجد بمعنى الغضب أو بمعنى الحزن ، فقوله : «فى قلبه» للتأكيد (مرآة العقول : ج ۲ ص ۳۴۶) .

حدیث ۷۹۱

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللهُ تَعَالَى : لَوْلَا أَنْ يَجِدَ عَبْدِي الْمُؤْمِنُ فِي نَفْسِهِ ، لَعَصَبْتُ الْمُنَافِقَ عِصَابَةً لَا يَجِدُ أَلْمًا حَتَّى يَمُوتَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرمود: «اگر بنده مؤمنم آزرده خاطر نمی شد ، هر آینه بر سر منافق ، دستاری می بستم که تا زنده است ، دردی نگیرد».

التمحيص : ص ۴۸ ح ۷۴ عن أبي بصير ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۲۴۲ ح ۷۶ .

حدیث ۷۹۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّهُ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - لَمْ يُبَالِ بِنَعِيمِ الدُّنْيَا لِعِدْوِهِ سَاعَةً قَطُّ . . . وَلَوْلَا ذَلِكَ لَمَا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ : لَوْلَا أَنْ يَحْزَنَ الْمُؤْمِنُ لَجَعَلْتُ لِلْكَافِرِ عِصَابَةً مِنْ حَدِيدٍ لَا يُصَدِّعُ رَأْسَهُ أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام : خداوند - تبارک و تعالی - به برخورداری دشمنش از دنیا هرگز لحظه ای اهمیت نداده است... اگر چنین نبود ، در حدیث نمی آمد که: «اگر بیم آن نبود که مؤمن اندوهگین شود ، هر آینه برای کافر ، دستاری آهنین قرار می دادم که هرگز سردرد نگیرد».

الإقبال : ج ۳ ص ۸۴ عن عطية بن نجیح وإسحاق بن عمار الصيرفي ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۴۷ ح ۳۲ .

حدیث ۷۹۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ كَيْتَعَاهُدُ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ كَمَا يَتَعَاهَدُ الْغَائِبُ أَهْلَهُ بِالطَّرْفِ

امام صادق علیه السلام : خداوند ، بنده مؤمنش را با بلا (گرفتاری) می نوازد ، همچنان که مسافر با تحفه ها خانواده اش را می نوازد ، و او را از دنیا پرهیز می دهد ، همچنان که پزشک ، بیمار را پرهیز می دهد.

أطرف الرجل : أعطاه ما لم يعطه أحداً قبله ، وأطرفت فلانا شيئاً ، أى : أعطيته شيئاً لم يملك مثله فأعجبه (لسان العرب : ج ۸ ص ۱۴۵ «طرف»).

حدیث ۷۹۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَطَّلِعُ عَلَى الدُّنْيَا فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ، فَيَقُولُ : يَا دُنْيَا ، أَنْتِ دَنِيَّةٌ فَتَكْدَرِي عَلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ وَلَا تَحْلِي لَهُ فَيَفْتَنَنَّ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هر روز ، یکی دو بار به دنیا سرکشی می کند و می فرماید: «ای دنیا! تو پستی. پس، بر بنده مؤمنم تیره شو و خود را برایش میاری که فریفته شود».

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۰ .

حدیث ۷۹۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّا لَنَجِبُ الدُّنْيَا وَأَلَّا نُعْطَاهَا خَيْرٌ لَّنَا ، وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا نَقَصَ مِنْ حَظِّهِ فِي الْآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : ما البتة دنیا را دوست داریم ؛ اما این که به ما داده نمی شود ، برایمان بهتر است . به هیچ کس چیزی از دنیا داده نشد ، مگر آن که از بهره او در آخرت کم شد .

الزهد للحسین بن سعید : ص ۵۱ ح ۱۳۸ عن أبي يعقوب ، الأمامی للطوسی : ص ۶۶۲ ح ۱۳۸۱ ، مستطرفات السرائر : ص ۴۰ ح ۶ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۷۹ کلها عن عبدالله بن أبي يعفور ، عدّة الداعی : ص ۱۰۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۷ ح ۱۳۰ .

حدیث ۷۹۶

امام صادق علیه السلام :

رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : ریشه هر خطایی ، دنیادوستی است .

الکافی : ج ۲ ص ۳۱۵ ح ۱ ، الأمامی للطوسی : ص ۶۶۲ ح ۱۳۷۸ کلاهما عن هشام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۷ ح ۱ ؛ الزهد لابن حنبل : ص ۱۱۷ عن جعفر بن جرفاس عن عیسی علیه السلام .

حدیث ۷۹۷

امام صادق علیه السلام :

فِيَمَا نَاجَى اللَّهَ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا مُوسَى . . . اِعْلَمْ أَنَّ كُلَّ فِتْنَةٍ بَدُوْهَا حُبُّ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : در نجوای خداوند با موسی علیه السلام آمده است : «ای موسی!... بدان که هر فتنه ای ، آغازش دنیادوستی است» .

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۱ عن ابن أبي يعفور ، قصص الأنبياء : ص ۱۶۳ ح ۱۸۴ عن أبي يعقوب وفيه «بذرها» بدل «بدوها» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۷۳ ح ۳۷ .

حدیث ۷۹۸

امام صادق علیه السلام :

وَاللَّهِ ، مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : سوگند به خدا کسی که دنیا را دوست دارد ، خدا را دوست ندارد .

الکافی : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۹۸ عن حفص بن غياث ، تحف العقول : ص ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۲۲۶ ح ۹۵ .

حدیث ۷۹۹

امام صادق علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنَهُ : يَا بُنَيَّ . . . لَا تُكُنْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ شَاةٍ وَقَعَتْ فِي زَرْعٍ أَخْضَرَ فَأَكَلَتْ حَتَّى سَمِنَتْ

امام صادق علیه السلام: از اندرزهای لقمان به فرزندش این بود که: «فرزندم!... در این دنیا به سان گوسفندی مباش که در سبزه زاری افتاده و چندان چریده که پروار گشته است و همان پرواری، مایه مرگ اوست».

فی الکافی: «سمن»، والتصویب من بحار الأنوار.

حدیث ۸۰۰

امام صادق علیه السلام:
أَبْنَاءُ الدُّنْيَا عَبِيدٌ مَا يَأْكُلُونَ وَيَلْبَسُونَ .
امام صادق علیه السلام: دنیاپرستان، بنده خوراک و پوشاک اند.
کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۱ ص ۲۷۲ ح ۸۴۳، علل الشرائع: ص ۳۴۱ ح ۱ کلاهما عن هشام بن الحكم، بحار الأنوار: ج ۸۵ ص ۱۴۷ ح ۲.

از ۸۰۱ تا ۱۰۰۰

حدیث ۸۰۱

امام صادق علیه السلام:
مَنْ تَعَلَّقَ قَلْبُهُ بِالدُّنْيَا تَعَلَّقَ قَلْبُهُ بِثَلَاثِ خِصَالٍ: هَمٌّ لَا يَفْنَى، وَأَمَلٌ لَا يُدْرَكُ، وَرَجَاءٌ لَا يُنَالُ .
امام صادق علیه السلام: هر که به دنیا دل بسته شود، دلش به سه چیز بسته می شود: اندوه پایان ناپذیر، آرزوی دست نیافتنی، و امید نارسیدنی.
الکافی: ج ۲ ص ۳۲۰ ح ۱۷، الخصال: ص ۸۸ ح ۲۲، تحف العقول: ص ۳۶۷، مشکاة الأنوار: ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۵، روضة الواعظین: ص ۴۸۴.

حدیث ۸۰۲

امام صادق علیه السلام:
مَنْ كَثُرَ اشْتِبَاكُهُ بِالدُّنْيَا، كَانَ أَشَدَّ لِحَسْرَتِهِ عِنْدَ فِرَاقِهَا .
امام صادق علیه السلام: کسی که زیاد گرفتار دنیا شود، هنگام جدا شدن از آن، بیشترین افسوس را می خورد.
الکافی: ج ۲ ص ۳۲۰ ح ۱۶ عن حفص بن قرط، عدّة الداعی: ص ۱۰۵، مشکاة الأنوار: ص ۴۷۳ ح ۱۵۸۲، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۹ ح ۸.

حدیث ۸۰۳

امام صادق علیه السلام:
مَنْ صَفَّتْ لَهُ دُنْيَا فَاتَّهَمَهُ فِي دِينِهِ .
امام صادق علیه السلام: هر که دنیایش به کام او شد، وی را در دینش متهم کن.
الأمالی للطوسی: ص ۲۸۰ ح ۵۴۰ و ص ۲۸۴ ح ۵۵۲ کلاهما عن المنصوری عن عمّ أبيه عن الإمام الهادی عن آبائه عليهم السلام.

حدیث ۸۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِذَا صَلَّحَ أَمْرُ دُنْيَاكَ فَاتَّهَمَ دِينَكَ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه کار دنیایت درست شد ، به دینداری ات بدگمان شو.

تحف العقول : ص ۳۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۴۲ ح ۳۰ .

حدیث ۸۰۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : . . . مَنْ اخْتَارَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ يَخْسِرُهَا كِلْتَيْهِمَا ، تَزُولُ هَذِهِ وَلَا تُدْرِكُ تِلْكَ .

امام صادق علیه السلام : لقمان علیه السلام گفت : «... هر که دنیا را بر آخرت برگزیند ، هر دوی آنها را می بازد: این ، از بین می

رود، و به آن ، دست نمی یابد».

تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۶۳ عن حماد ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۰ ح ۲ وراجع عوالی اللالی : ج ۳ ص ۵۱۷ ح ۱۱ .

حدیث ۸۰۶

امام صادق علیه السلام :

كَانَ الْمَسِيحُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ : وَيْلٌ لِمَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا هَمَّهُ

وَالْخَطَايَا عَمَلَهُ ، كَيْفَ يَفْتَضِحُ غَدًا عِنْدَ رَبِّهِ؟

امام صادق علیه السلام : مسیح علیه السلام به یارانش می گفت: «وای بر کسی که دنیا دغدغه او باشد و خطا ، رفتارش! فردای

قیامت ، چه رسوایی ای نزد پروردگارش خواهد داشت!» .

الأمالی للمفید : ص ۲۰۹ ح ۴۳ عن ابن سنان ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۳۲۵ ح ۳۸ .

حدیث ۸۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَرَّ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى قَرِيْبَةٍ قَدْ مَاتَ أَهْلُهَا وَطَبْرُهَا وَدَوَابُّهَا ، فَقَالَ : أَمَا إِنَّهُمْ لَمْ يَمُوتُوا إِلَّا بِسَخَطِي

امام صادق علیه السلام : عیسی بن مریم علیه السلام بر آبادی ای گذشت که مردمان و مرغان و چارپایان آن ، همگی مرده بودند.

فرمود: «قطعاً اینها بر اثر خشم [الهی] مرده اند، که اگر جدا جدا مرده بودند ، حتما یکدیگر را دفن می کردند».

حواریان گفتند: ای روح و کلمه خدا! دعا کن که خداوند ، آنها را برایمان زنده گرداند تا به ما بگویند که چه اعمالی داشته اند ،

تا ما از آنها دوری گزینیم.

عیسی علیه السلام به درگاه پروردگارش دعا کرد. از آسمان ندا آمد که: آنان را صدا بزن.

عیسی علیه السلام شب هنگام ، بر تپه ای از زمین ایستاد و گفت: «ای اهالی این آبادی!» .

از میان آنان ، یکی پاسخش را داد که: بله، ای روح خدا و کلمه او!

عیسی گفت: «وای بر شما! اعمالتان چه بود [که به این روز افتادید]؟» .

گفت: پرستش طاغوت و دنیا دوستی، و ترس اندک [از خدا]، و آرزوی دراز، و غفلت و فرو رفتن در لهو و لعب.

عیسی گفت: «دنیا دوستی تان چگونه بود؟» .

جواب داد: همانند علاقه مندی کودک به مادرش. هر گاه دنیا به ما رو می آورد، خوش حال و شاد می شدیم و هر گاه از ما روی

بر می گرداند، گریه می کردیم و اندوهناک می شدیم.

عیسی گفت: «طاغوت پرستی شما چگونه بود؟» .

گفت: از گناهکاران اطاعت می کردیم.

عیسی گفت: «فرجام کارتان چگونه بود؟» .

گفت: شب به سلامت خفتیم و صبح در هاویه بودیم.

عیسی گفت: «هاویه چیست؟» .

گفت: سَجین .

عیسی گفت: «سَجین چیست؟» .

گفت: کوه هایی از اخگر که تا روز قیامت بر ما فروزان اند.

عیسی گفت: «شما چه گفتید و چه پاسخ شنیدید؟» .

گفت: ما گفتیم: ما را به دنیا باز گردان تا در آن، زهد ورزیم. و به ما گفته شد: دروغ می گوئید.

عیسی گفت: «وای بر تو! چرا از میان آنان، فقط تو با من سخن گفتی؟» .

گفت: ای روح خدا! بر آنان لگامی از آتش زده شده که در دست فرشتگانی خشن و سختگیر است. من در میان آنان بودم؛ اما از

آنان نبودم و چون عذاب فرود آمد، مرا هم در بر گرفت، و من به موئی بر کنار دوزخ آویخته ام و نمی دانم که در آن خواهم

افتاد، یا نجات خواهم یافت.

عیسی علیه السلام به حواریان رو کرد و گفت: «ای اولیای خدا! خوردن نان خشک با نمک نیم کوفته و خفتن در خرابه ها به همراه

عافیت دنیا و آخرت، بسیار بهتر است».

السُّخْطُ : الغضب (المصباح المنیر : ص ۲۶۹ «سخط»).

حدیث ۸۰۸

امام صادق علیه السلام :

: الطَّمَعُ وَالرَّغْبَةُ فِي الدُّنْيَا أَصْلَانِ لِكُلِّ شَرٍّ ، وَصَاحِبُهُمَا لَا يَنجُو مِنَ النَّارِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ عَنْ ذَلِكَ .

مصباح الشریعه - در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است - : طمع و دنیاخواهی ، ریشه هر بدی هستند، و دارنده

آنها از آتش نمی رهد، مگر آن که از این دو خصلت، توبه کند.

مصباح الشریعه : ص ۱۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۴۹ ح ۱۸ .

حدیث ۸۰۹

امام صادق علیه السلام :

: الزُّهْدُ وَضِدُّهُ الرَّغْبَةُ .

امام صادق علیه السلام - در یادکرد از سربازان خرد و نابخردی - : زهد که ضد آن ، رغبت است .

الکافی : ج ۱ ص ۲۱ ح ۱۴ ، الخصال : ص ۵۸۹ ح ۱۳ ، علل الشرائع : ص ۱۱۴ ح ۱۰ ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۱۲ ح ۶۲۰ کلها عن سماعة بن مهران ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۱۰ ح ۷ .

حدیث ۸۱۰

امام صادق علیه السلام :

: الزَّاهِدُ ؛ الَّذِي يَخْتَارُ

الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا ، وَالذَّلَّ عَلَى الْعِزِّ ، وَالْجَهْدَ عَلَى الرَّاحَةِ ، وَالْجُوعَ عَلَى الشَّبَعِ ، وَعَاقِبَةَ الْأَجْلِ عَلَى مَحَبَّةِ الْعَاجِلِ ، وَالذِّكْرَ عَلَى الْغَفْلَةِ ، وَيَكُونُ نَفْسُهُ فِي الدُّنْيَا وَقَلْبُهُ فِي الْآخِرَةِ .

مصباح الشریعه - در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده - : زاهد ، کسی است که آخرت را بر دنیا بر می گزیند و خواری [و گم نامی] را بر عزت [و جاه

و جلال] ، و رنج و زحمت را بر تن آسایی ، و گرسنگی را بر سیری ، و سعادت آخرت را بر محبت دنیا ، و یاد [خدا بودن] را بر غفلت ؛ و پیکرش در دنیاست و دلش در آخرت .

مصباح الشریعه : ص ۱۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ .

حدیث ۸۱۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الزُّهَادَ فِي الدُّنْيَا نُورَ الْجَلَالِ عَلَيْهِمْ ، وَأَثَرُ الْخِدْمَةِ بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ ، وَكَيْفَ لَا يَكُونُونَ كَذَلِكَ ؟ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْقَطِعَ إِلَى بَعْضِ مُلُوكِ الدُّنْيَا فَيُرَى عَلَيْهِ أَثَرُهُ ، فَكَيْفَ بِمَنْ يَنْقَطِعُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَا يُرَى أَثَرُهُ عَلَيْهِ !؟

امام صادق علیه السلام : زاهدان به دنیا ، از نور جلال و عظمت ، منورند و نشانه چاکری بر پیشانی آنان ، هویدا است . چگونه چنین نباشند؟ آدمی ، وقتی خود را وقف چاکری حکمرانی از حکمرانان دنیا می کند ، آثار آن در او دیده می شود . پس چگونه ممکن است کسی خود را وقف خدمت به خدای متعال کند و اثر آن بر وی دیده نشود!؟

أعلام الدین : ص ۳۰۴ ، نزهة الناظر : ص ۱۱۹ ح ۶۷ و فيه «إلى ملك الملوك» بدل «إلى الله» ، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۷۸ ح ۱۱۳ .

حدیث ۸۱۲

امام صادق علیه السلام :

حدیث ۸۱۳

امام صادق علیه السلام :

جُعِلَ الْخَيْرُ كُلُّهُ فِي بَيْتِ وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : همه خوبی ها در یک اتاق نهاده شده و کلید آن ، زهد به دنیا قرار داده شده است .

الکافی: ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۲ عن حفص بن غیاث، مشکاة الأنوار: ص ۴۶۲ ح ۱۵۴۰، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۴۹ ح ۲۰.

حدیث ۸۱۴

امام صادق علیه السلام:

قَالَ رَجُلٌ لِأَبِي: مَنْ أَعْظَمُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا قَدْرًا؟ فَقَالَ: مَنْ لَمْ يَجْعَلِ الدُّنْيَا لِنَفْسِهِ فِي نَفْسِهِ حَظًّا.

امام صادق علیه السلام: مردی به پدرم گفت: پُر منزلت ترین مردم در دنیا، چه کسی است؟

فرمود: «کسی که دنیا در دل و دیده اش بی قدر و منزلت باشد».

مستطرفات السرائر: ص ۱۶۵ ح ۱۰، الحکایات للمفید: ص ۹۷ ح ۱۰ عن یزید بن خلیفه و فیہ «تجعل» بدل «یجعل»، کشف الغمّة:

ج ۲ ص ۳۶۳ عن الإمام الباقر علیه السلام نحوه.

حدیث ۸۱۵

امام صادق علیه السلام:

طَلَبْتُ الرَّاحَةَ فَوَجَدْتُهَا فِي الرَّهْدِ.

امام صادق علیه السلام: آسایش را جستم و آن را در زهد یافتم.

مستدرک الوسائل: ج ۱۲ ص ۱۷۴ ح ۱۳۸۱۰ نقلًا عن مجموعة الشهيد.

حدیث ۸۱۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يَطَّلِعُ عَلَى الدُّنْيَا فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ، فَيَقُولُ: يَا دُنْيَا... مَنْ خَدَمَكَ فَاسْتَحْدِمِيهِ، وَمَنْ خَدَمَنِي فَاحْدُمِيهِ.

امام صادق علیه السلام: خداوند در هر روز، یکی دو بار به دنیا سری می زند و می فرماید: «ای دنیا!... هر که خدمت تو می کند،

او را به خدمت گیر، و هر که خدمت من می کند، خدمتش کن».

تنبيه الخواطر: ج ۲ ص ۲۰۰ وراجع شرح نهج البلاغه: ج ۲ ص ۹۵ و ج ۶ ص ۲۳۲.

حدیث ۸۱۷

امام صادق علیه السلام:

إِذَا تَخَلَّى الْمُؤْمِنُ مِنَ الدُّنْيَا سَمًا، وَوَجَدَ حَلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ، وَكَانَ عِنْدَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَأَنَّهُ قَدْ خَوْلَطَ

امام صادق علیه السلام: هر گاه مؤمن از دنیا دست بشوید، بلندی می گیرد و شیرینی محبت خدا را می چشد، و در نظر اهل دنیا

دیوانه می نماید، حال آن که در واقع، شیرینی محبت خداوند با [جان] آنان آمیخته است و از این رو، به غیر او نمی پردازند.

یقال: خولط فلان في عقله؛ إذا اختل عقله (النهاية: ج ۲ ص ۶۴ «خلط»). وقال العلامة المجلسي قدس سره بعد نقل كلام ابن الأثير:

فقوله: «خولط» بهذا المعنى وخالط بمعنى الممازجة، وهذا أعلى درجات المحبين حيث استقر حب الله تعالى في قلوبهم وأخرج

حب كل شيء غيره منها فلا يلتفتون إلى غيره تعالى، ويتركون معاشره عامه الخلق لمباينه طوره أطوارهم، فهم يعدونه سفيها مخالطا

كما نسبوا الأنبياء إلى الجنون لذلك (مرآة العقول: ج ۸ ص ۲۷۷).

حدیث ۸۱۸

امام صادق علیه السلام :

: يَا بَنَ جُنْدَبَ ، إِنَّ أَحَبَّتَ أَنْ تُجَاوِرَ الْجَلِيلَ فِي دَارِهِ ، وَتَسْكُنَ الْفِرْدَوْسَ فِي جِوَارِهِ ، فَلْتَهُنَّ عَلَيْكَ الدُّنْيَا ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ نُصَبَ عَيْنِكَ ، وَلَا تَدْخِرْ شَيْئًا لِغَدٍ ، وَاعْلَمْ أَنَّ لَكَ مَا قَدَّمْتَ وَعَلَيْكَ مَا أَخَّرْتَ .

امام صادق علیه السلام - در توصیه هایش به عبد الله بن جندب - : ای پسر جندب! اگر دوست داری که همجوار خداوند باشکوه در سرایش گردی، و در بهشت در همسایگی او ساکن شوی، باید دنیا در نظرت خوار باشد، و [نیز] مرگ را در برابر چشمت قرار بده، و چیزی برای فردایت پس انداز مکن، و بدان که آنچه را [برای قیامت] پیش بفرستی، همان از آن توست و آنچه بر جای بگذاری، به زیان توست.

تحف العقول : ص ۳۰۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۸۲ ح ۱ .

حدیث ۸۱۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِاللَّهِ أَخَوْفُهُمْ مِنْهُ ، وَأَخْشَاهُمْ لَهُ

امام صادق علیه السلام : داناترین مردم به خدا، با خوف و خشیت ترین مردم از او و بی رغبت ترین آنان به دنیاست. الفرق بین الخوف والخشية : الخشية : خوف يشوبه تعظيم ، وأكثر ما يكون ذلك عن علم بما يخشى منه ، ولذلك خص العلماء بها . الخوف : توقع مكروه عن أماره مظنونته أو معلومه ، وبيضاء الخوف الأمن (مفردات ألفاظ القرآن : ص ۲۸۳ «خشى» و ص ۳۰۳ «خوف»)

حدیث ۸۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِاللَّهِ أَخَوْفُهُمْ لِلَّهِ ، وَأَخَوْفُهُمْ لَهُ ، وَأَعْلَمُهُمْ بِهِ ، وَأَعْلَمُهُمْ بِهِ أَزْهَدُهُمْ فِيهَا .

امام صادق علیه السلام : خداشناس ترین مردم، خدا ترس ترین آنهاست، و خدا ترس ترین مردم، خداشناس ترین آنهاست، و خداشناس ترین مردم، زاهدترین آنان در دنیاست.

تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۴۶ عن حفص بن غياث ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۷ ح ۵ .

حدیث ۸۲۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ خَافَ اللَّهَ ، وَمَنْ خَافَ اللَّهَ سَخَتْ نَفْسُهُ

امام صادق علیه السلام : هر که خدا را شناخت، از خدا ترسید و هر که از خدا ترسید، دل از دنیا بر کند.

سَخِيَتْ نَفْسِي عَنِ الشَّيْءِ : إِذَا تَرَكَتَهُ (الصحاح : ج ۶ ص ۲۳۷۳ «سَخَا»).

حدیث ۸۲۲

امام صادق علیه السلام :

فِي مُنَاجَاةِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : . . . يَا مُوسَى ، إِنَّ عِبَادِي الصَّالِحِينَ زَهَدُوا فِي الدُّنْيَا بِقَدْرِ عِلْمِهِمْ ، وَسَائِرِ الْخَلْقِ رَغِبُوا فِيهَا بِقَدْرِ جَهْلِهِمْ ، وَمَا مِنْ

أَحَدٍ عَظَّمَهَا فَقَرَّتْ عَيْنَاهُ فِيهَا ، وَلَمْ يُحَقِّرْهَا أَحَدٌ إِلَّا انْتَفَعَ بِهَا .

امام صادق علیه السلام : در مناجات [خدا با] موسی علیه السلام است که : «ای موسی! بندگان نیک

من ، به اندازه دانششان (معرفتشان) به دنیا زهد ورزیدند، و دیگر مردمان ، به اندازه نادانی شان به آن راغب گشتند. و هیچ کس نیست که دنیا را بزرگ شمارد و چشمش در آن ، روشن گردد؛ و هیچ کس [نیست که] آن را خرد نشمرد ، مگر این که پستان بهره مند می شود».

الکافی : ج ۲ ص ۳۱۷ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۲۶۳ ح ۱ ، الأملی للصدوق : ص ۷۶۵ ح ۱۰۲۸ ، تفسیر القمی : ج ۱ ص ۲۴۳ کلها عن حفص بن غياث ، مشكاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۵ ، روضة الواعظین : ص ۴۹۰ کلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۱ ح ۱۰ .

حدیث ۸۲۳

امام صادق علیه السلام :

: إِنَّهُ خَرَجَ يَقْرَأُ الزَّبُورَ ، وَكَانَ إِذَا قَرَأَ الزَّبُورَ لَا يَبْقَى جَبَلٌ وَلَا حَجْرٌ وَلَا طَائِرٌ إِلَّا جَاوَبْتَهُ .

فَانْتَهَى إِلَى جَبَلٍ ، فَإِذَا عَلَى ذَلِكَ الْجَبَلِ نَبِيُّ عَابِدٍ ، يُقَالُ لَهُ : حَزْقِيلُ ، فَلَمَّا سَمِعَ دَوَى الْجِبَالِ وَأَصْوَاتِ السَّبَاعِ وَالطَّيْرِ عَلِمَ أَنَّهُ دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا حَزْقِيلُ ، تَأْذَنُ لِي فَأَصْعَدَ إِلَيْكَ؟ قَالَ : لَا . فَبَكَى دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : يَا حَزْقِيلُ ، لَا تُعَيِّرْ دَاوُودَ وَسَلْنِي الْعَاقِبَةَ . قَالَ : فَأَخَذَ حَزْقِيلُ بِيَدِ دَاوُودَ وَرَفَعَهُ إِلَيْهِ .

فَقَالَ دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا حَزْقِيلُ ، هَلْ هَمَمْتَ بِخَطِيئَتِي قَطُّ؟

قَالَ : لَا .

قَالَ : فَهَلْ دَخَلَكَ الْعُجْبُ بِمَا أَنْتَ فِيهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ ؟

قَالَ : لَا .

قَالَ : فَهَلْ رَكَنْتَ إِلَى الدُّنْيَا فَأَحْبَبْتَ أَنْ تَأْخُذَ مِنْ شَهَوَاتِهَا وَلَذَاتِهَا؟

قَالَ : بَلَى ، رَبِّمَا عَرَضَ ذَلِكَ بِقَلْبِي .

قَالَ : فَمَا كُنْتَ تَصْنَعُ إِذَا كَانَ ذَلِكَ؟

قَالَ : أَدْخُلُ هَذَا الشُّعْبَ فَأَعْتَبِرُ بِمَا فِيهِ .

قَالَ : فَدَخَلَ دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الشُّعْبَ ، فَإِذَا سِرِيرٌ مِنْ حَدِيدٍ عَلَيْهِ جُمُجِمَةٌ بِالْيَةِ وَعِظَامٌ فَانِيَةٌ ، وَإِذَا لَوْحٌ مِنْ حَدِيدٍ فِيهِ كِتَابَةٌ ، فَقَرَأَهَا دَاوُودُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِذَا هِيَ :

أَنَا أَرَوَى بِنُ سَلَمٍ ، مَلَكَتْ أَلْفَ سَنَةٍ ، وَبَنِيَتْ أَلْفَ مَدِينَةٍ ، وَافْتَضَّضْتُ أَلْفَ بَكْرٍ ، فَكَانَ آخِرُ عُمْرِي أَنْ صَارَ التُّرَابُ فِرَاشِي ، وَالْحِجَارَةُ وَسَادَتِي ، وَاللِّدْيَانُ وَالْحَيَاتُ جِيرَانِي ، فَمَنْ رَأَنِي فَلَا يَغْتَرَّ بِالدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام - در حدیثی که در آن ، قصه داوود علیه السلام را فرمود - : او بیرون رفت و به خواندن زبور پرداخت، و هر گاه زبور می خواند ، همه کوه ها و سنگ ها و پرندگان ، با او هم صدا می شدند.

به کوهی رسید. بر آن کوه ، پیامبری عابد بود که به او حزقیل می گفتند. او چون همه کوه ها و صدای درندگان و پرندگان را شنید ، دانست که داوود علیه السلام است.

داوود علیه السلام گفت: ای حزقیل! اجازه می دهی که به نزد تو فراز آیم؟
حزقیل گفت: نه.

داوود علیه السلام گریست.

خداوند به حزقیل وحی فرمود که: «ای حزقیل! داوود را سرزنش مکن، و از من ، عافیت بخواه».

پس ، حزقیل ، دست داوود را گرفت و به سوی خود ، بالا کشید.

داوود علیه السلام گفت: ای حزقیل! آیا هرگز قصد گناهی کرده ای؟
گفت: نه.

داوود گفت: آیا از این که عبادت خدا را در پیش گرفته ای هرگز دچار غرور شده ای؟
گفت: نه.

داوود گفت: آیا هرگز میل به دنیا کرده ای و دوست داشته ای که از خواسته ها و خوشی های آن برگیری؟

گفت: آری ، گاهی به دلم خطور کرده است.

داوود گفت: در این صورت ، چه می کنی؟

گفت: به این درّه می آیم و از آنچه در آن است ، عبرت می گیرم.

داوود علیه السلام وارد درّه شد . تختی آهنین دید که بر آن ، جمجمه ای فرسوده و استخوان های پوسیده است، و نیز لوحی از آهن که در آن چیزی نوشته بود. داوود علیه السلام آن نوشته را خواند . چنین آمده بود:

«من آروی پسر سلّم هستم . هزار سال پادشاهی کردم، و هزار شهر ساختم، و با هزار دختر ، عروسی کردم؛ اما سرانجام خاک ، بستم شد و سنگ ، بالشم و کرم ها و مارها همسایگانم. پس ، هر که مرا می بیند ، نباید فریب دنیا را بخورد».

کمال الدین : ص ۵۲۴ ح ۶ ، الامالی للصدوق : ص ۱۵۹ ح ۱۵۷ کلاهما عن هشام بن سالم ، تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۲۳۱ ، روضه الواعظین : ص ۴۸۴ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۵ ح ۳ .

حدیث ۸۲۴

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا أُدْخِلَ رَأْسُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى يَزِيدٍ - لَعَنَهُ اللَّهُ -

وَأُدْخِلَ عَلَيْهِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ . . . قَالَ يَزِيدُ : يَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ «وَمَا أَصَبَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ» !

امام صادق علیه السلام : چون سر حسین بن علی علیهما السلام را نزد یزید - که لعنت خدا بر او

باد - بردند و علی بن الحسین علیهما السلام را نیز آوردند... ، یزید گفت: ای علی بن الحسین! «و هر مصیبتی که به شما می رسد ، به سبب اعمال خودتان است» !

علی بن الحسین علیهما السلام فرمود: «هرگز! این آیه در باره ما نازل نشد؛ بلکه درباره ما این آیه دیگر نازل شده است: «هیچ

مصیبتی، نه در زمین و نه در نفس های شما [به شما] نمی رسد، مگر آن که پیش از این که آن را پدید آوریم، در کتابی است، و البته این کار، برای خدا آسان است، تا بر آنچه از دست شما رفته، اندوهگین نشوید و به سبب آنچه به شما داده است، شادمانی نکنید. و خدا هیچ خودپسند فخرفروشی را دوست ندارد. ما، کسانی هستیم که برای آنچه از دست می دهیم، افسوس نمی خوریم و برای آنچه به ما می رسد، شادمانی نمی کنیم.

الشوری: ۳۰.

حدیث ۸۲۵

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنَهُ: يَا بُنَيَّ... لَا تَأْسَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا؛ فَإِنَّ قَلِيلَ الدُّنْيَا لَا يَدُومُ بَقَاؤُهُ، وَكَثِيرُهَا لَا يُؤْمَنُ بِلَاؤُهُ.

امام صادق علیه السلام: از جمله پنندهای لقمان به فرزندش، این بود که: «فرزندم!... برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس مخور؛ چرا که اندک دنیا بقایش دوام ندارد، و بسیار آن، خالی از رنج نیست».

الکافی: ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۲۰، تنبیه الخواطر: ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن يحيى بن عقبة الأزدي، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۲۵ ح ۱۹.

حدیث ۸۲۶

امام صادق علیه السلام:

تَشَوَّفَتْ

امام صادق علیه السلام: دنیا برای عده ای، به صورت حلال محض خودنمایی کرد؛ ولی آنها آن را نخواستند و مردند. سپس برای عده ای به صورت حلال و شبهه ناک نمایان شد و آنها گفتند: «ما را به [مال] شبهه ناک، نیازی نیست» و از حلال، تا توانستند، برگرفتند. سپس برای عده ای دیگر به صورت حرام و شبهه ناک خودنمایی نمود و آنها گفتند: «ما را به حرام نیازی نیست» و در [مال]

شبهه ناک، غوطه ور شدند. و سپس برای عده ای، به صورت حرام محض نمایان خواهد گردید و آنان آن را می طلبند؛ اما آن را نمی یابند. مؤمن در دنیا از سر ناچاری می خورد.

تَشَوَّفَتْ الْجَارِيَةُ: أَي تَزَيَّنَتْ (الصحاح: ج ۴ ص ۱۳۸۳ «شوف»).

حدیث ۸۲۷

امام صادق علیه السلام:

أَنْزَلَ الدُّنْيَا كَمَنْزِلِ نَزْلَتِهِ فَارْتَحَلَتْ عَنْهُ، أَوْ كَمَالِ أَصَبَتِهِ فِي مَنَامِكَ فَاسْتَيْقَظْتَ وَلَيْسَ فِي يَدِكَ شَيْءٌ مِنْهُ. فَكَمْ مِنْ حَرِيصٍ عَلَى أَمْرِ قَدْ شَقِيَ بِهِ حِينَ أَتَاهُ، وَكَمْ مِنْ تَارِكٍ لِأَمْرٍ قَدْ سَعِدَ بِهِ حِينَ أَتَاهُ.

امام صادق علیه السلام: دنیا را به سان منزلگاهی بدان که در آن فرود می آیی و سپس از آن می کوچی، یا مانند مالی بدان که در خوابت می یابی و چون بیدار می شوی، اثری از آن نمی بینی. ای بسا آزمند چیزی که چون بدان رسید، مایه بدبختی او گردید، و ای بسا ترک کننده چیزی که چون آن چیز به او رسید، مایه خوشبختی اش گردید!

تحف العقول: ص ۳۷۷ عن سفیان الثوری و ص ۲۸۷.

حدیث ۸۲۸

امام صادق علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ بِهِ لُقْمَانَ ابْنَهُ : يَا بُنَيَّ . . . اجْعَلِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ

قَنْطَرَةٍ عَلَى نَهْرٍ جُرَّتْ عَلَيْهَا وَتَرَكَتْهَا وَلَمْ تَرْجِعْ إِلَيْهَا آخِرَ الدَّهْرِ .

امام صادق علیه السلام : از اندرزه‌های لقمان به فرزندش ، این بود که : «فرزندم!... دنیا را

به سان پلی بر رودخانه ای بدان که از آن ، گذشته ای و آن را پشت سر نهاده ای و دیگر هرگز به سوی آن بر نمی گردی».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن یحیی بن عقبه الأزدی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۵ ح ۱۹

حدیث ۸۲۹

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ : يَا مُبْتَغَى الْعِلْمِ ، كَأَنَّ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ شَيْئًا إِلَّا مَا يَنْفَعُ خَيْرُهُ وَيُضُرُّ شَرُّهُ ، إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ .

امام صادق علیه السلام : ابو ذر ، در سخنرانی خود می گفت: ای جوینده دانش! گویا هیچ چیز دنیا ، چیزی نبوده است ، جز این که خوبی اش سود می رساند و بدی اش زیان می زند، مگر کسی که خدا به او رحم کند.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۸ عن أبي بصير ، الأملی للمفید : ص ۱۷۹ ح ۱ وفيه «عملاً ينفع» بدل «ما ينفع» ، الأصول الستة عشر : ص ۳۵ کلاهما عن أبي بصير عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۰۱ ح ۱۱ .

حدیث ۸۳۰

امام صادق علیه السلام :

إِعْمَلْ عَلَى مَهَلٍ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ وَاخْتَرِ لِنَفْسِكَ أُيُّهَا الْإِنْسَانُ
فَكَأَنَّ مَا قَدْ كَانَ لَمْ يَكُ إِذْ مَضِيَوْكَأَنَّ مَا هُوَ كَائِنٌ قَدْ كَانَ

امام صادق علیه السلام - می فرمود - :

در مهلتی که داری ، بکوش؛ چرا که تو مردنی هستی /

و برای خودت - ای انسان - نیکی برگزین

آنچه بود و گذشت ، گویا اصلاً نبوده است / و هر آینده ای ، گویا از ابتدا بوده است!

الأملی للصدوق : ص ۵۷۸ ح ۷۹۳ عن محمد بن أبي عمير ، المناقب لابن شهر آشوب : ج ۴ ص ۲۷۶ ، روضة الواعظین : ص ۵۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۷۲ ح ۳ .

حدیث ۸۳۱

امام صادق علیه السلام :

قِيلَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عِظْنَا وَأَوْجِزْ ، فَقَالَ : الدُّنْيَا حَلَالُهَا حِسَابٌ ، وَحَرَامُهَا عِقَابٌ .

امام صادق علیه السلام : به امیر مؤمنان علیه السلام گفته شد: ما را اندرزی کوتاه ده.

فرمود: «دنیا، حلالش حساب دارد و حرامش کیفر».

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۹ ح ۱۳ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۷ نحوه .

حدیث ۸۳۲

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلٌ وَهُوَ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جِسْمِهِ ، وَوَسَادَهُ لَيْفٌ قَدْ أَثَّرَتْ فِي خَدِّهِ ، فَجَعَلَ يَمْسَحُ وَيَقُولُ :

مَا رَضِيَ بِهَذَا كِسْرَى وَلَا قَيْصِرٌ ، إِنَّهُمْ يَنَامُونَ عَلَى الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَأَنْتَ عَلَى هَذَا الْحَصِيرِ !؟

قَالَ : فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَأَنَا خَيْرٌ مِنْهُمَا ، وَاللَّهِ لَأَنَا أَكْرَمُ مِنْهُمَا ، وَاللَّهِ مَا أَنَا وَالدُّنْيَا ، إِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رَجُلٍ

رَاكِبٍ مَرَّ عَلَى شَجَرَةٍ وَلَهَا فِيَّ فَاَسْتَظَلَّ تَحْتَهَا ، فَلَمَّا أَنْ مَالَ الظُّلُّ عَنْهَا ارْتَحَلَ فَذَهَبَ وَتَرَ كَهَا .

امام صادق علیه السلام : مردی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد . دید که پیامبر صلی الله علیه و آله بر بوریایی خفته است و

بالشی از لیف خرما زیر سر دارد که بر بدن و صورت ایشان جا انداخته است . شروع به دست کشیدن بر بوریای کرد و در این حال

می گفت: کسرا و قیصر ، به چنین چیزی رضایت نمی دهند. آنها بر حریر و دیبا می خوانند و شما بر این بوریای؟!

پیامبر خدا فرمود: «من از آنها بهترم . به خدا ، من از آنها ارجمندترم . به خدا، مرا چه به دنیا؟! حکایت دنیا، در حقیقت، حکایت مرد

سواری است که از درختی می گذرد که سایه ای دارد و در سایه آن می آرمد، و چون سایه بر می گردد ، بار بر می بندد و درخت

را ترک می کند و می رود» .

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۵۰ ح ۱۳۴ عن عبدالله بن سنان ، حلیة الأبرار : ج ۱ ص ۲۰۹ ح ۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح

۱۲۴ وراجع مشکاة الأنوار : ص ۴۶۳ ح ۱۵۴۵ .

حدیث ۸۳۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ ... : أَعُوذُ بِكَ يَا إِلَهِي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَشَرِّ مَا فِيهَا ، لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا عَلَيَّ سِجْنًا وَلَا

فِرَاقَهَا عَلَيَّ حُزْنًا ، أَخْرِجْنِي مِنْ فِتْنَتِهَا مَرْضِيًا عَنِّي ، مَقْبُولًا فِيهَا عَمَلِي إِلَى دَارِ الْحَيَوَانِ .

امام صادق علیه السلام : علی بن الحسین (امام زین العابدین) علیه السلام این دعا را می خواند ... :

«معبود من! از شر دنیا و از شر هر آنچه در دنیاست ، به تو پناه می برم . دنیا را بر من ، زندان مگردان و جدایی از آن را مایه اندوهم

قرار مده . مرا از فتنه سرای دنیا چنان به سرای زندگی [حقیقی] ببر که از من خشنود باشی و اعمالم در آن ، پذیرفته شده باشد» .

الکافی : ج ۲ ص ۵۵۴ ح ۱۳ عن أبي بصير ، جمال الأسبوع : ص ۲۳۴ ، مصباح المتهجد : ص ۳۵۱ ح ۴۶۶ كلاهما نحوه ، بحار

الأنوار : ج ۹۰ ص ۴ ح ۱ .

حدیث ۸۳۴

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَشَرِّ أَهْلِهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا ، وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا عَلَيَّ سِجْنًا ، وَلَا تَجْعَلِ فِرَاقَهَا لِي حُزْنًا ، أَجْرِنِي مِنْ فِتْنَتِهَا ، وَاجْعَلْ عَمَلِي فِيهَا مَقْبُولًا وَسَعْيِي فِيهَا مَشْكُورًا ، حَتَّى أَصِلَ بِذَلِكَ إِلَى دَارِ الْحَيَوَانِ وَمَسَاكِينِ الْأَخْيَارِ .

امام صادق علیه السلام : بارخدايا! از شرّ دنیا و شرّ اهل دنیا و شرّ آنچه در دنیاست ، به تو پناه می برم . بارخدايا! دنیا را بر من ، زندان مگردان و جدایی از آن را مایه اندوهم مساز . از فتنه دنیا پناهم بده و اعمالم در آن را پذیرفته در گاهت و تلاش هایم را مورد قدردانی خود قرار بده تا بدین وسیله به سرای زندگی [حقیقی] و سکونتگاه نیکان ، نایل آیم .

الإقبال : ج ۱ ص ۱۳۴ عن هارون بن موسى التلعكبري ، جمال الأسبوع : ص ۲۴۱ عن أبي يحيى الصنعاني عن الإمام الباقر عن الإمام زين العابدين عليهما السلام نحوه ، مصباح المتعجب : ص ۳۹۴ ، البلد الأمين : ص ۷۶ وفيهما ذيله من «لا تجعل الدنيا ...» نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۷ ص ۳۳۸ ح ۱ .

حدیث ۸۳۵

امام صادق علیه السلام :

يَا بَنَ جُنْدَبٍ ، الْخَيْرُ كُلُّهُ أَمَامَكَ ، وَإِنَّ الشَّرَّ كُلَّهُ أَمَامَكَ ، وَلَنْ تَرَى الْخَيْرَ وَالشَّرَّ إِلَّا بَعْدَ الْآخِرَةِ؛ لِإِنَّ اللَّهَ - جَلَّ وَعَزَّ - جَعَلَ الْخَيْرَ كُلَّهُ فِي الْجَنَّةِ ، وَالشَّرَّ كُلَّهُ فِي النَّارِ ؛ لِإِنَّهُمَا الْبَاقِيَانِ .

امام صادق علیه السلام - در وصیتش به پسر جندب - : ای پسر جندب ، همه خوبی ، همه خویی ، فرا روی توست و همه بدی نیز فرا روی توست و تو خوب و بد را جز پس از آخرت نمی بینی ؛ زیرا که خداوند تمام خوب را در بهشت ، و تمام بد را در جهنم قرار داد ؛ چرا که این دو ، ماندگارند .

تحف العقول : ص ۳۰۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۸۴ ح ۱ .

حدیث ۸۳۶

امام صادق علیه السلام :

«عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه شریف «در زمین ، خواستار برتری (سرکشی) و فساد نیستند» - : مراد از «عُلُوًّا» ، بزرگی و برتری است ، و مراد از «فساد» ، زنا (زنا برگی و فساد جنسی) .

القصص : ۸۳ .

حدیث ۸۳۷

امام صادق علیه السلام :

رَبِّ دَعَتْنِي دَوَاعِي الدُّنْيَا فَأَجَبْتُهَا سَرِيعًا وَرَكَعْتُ إِلَيْهَا طَائِعًا ، وَدَعَتْنِي دَوَاعِي الْآخِرَةِ فَتَشَبَّطْتُ عَنْهَا وَأَبْطَأْتُ فِي الْإِجَابَةِ وَالْمُسَارَعَةِ إِلَيْهَا ، كَمَا سَارَعْتُ إِلَى دَوَاعِي الدُّنْيَا وَحُطَّامِهَا الْهَامِدِ

امام صادق علیه السلام - در دعا - : پروردگارا! دعوتگران دنیا مرا فرا خواندند و من سراسیمه دعوت آنان را پذیرفتم و داوطلبانه اطاعتشان کردم ؛ و دعوتگران آخرت مرا فرا خواندند و من درنگ کردم و در پذیرفتن دعوت آنان و شتافتن به سوی آنان کندی ورزیدم ، چنان که [بر عکس] به سوی دعوتگران دنیا و خس و خاشاک و علف های خشکیده نابودشونده آن (متاع پوچ و بی ارزش دنیا) و سراب از بین رفتنی اش ، شتاب کردم .

الهامد : الیابس (النهاية : ج ۵ ص ۲۷۳ «همد»).

حدیث ۸۳۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَانَتْ الْآخِرَةُ أَكْبَرَ هَمِّهِ ، كَشَفَ اللَّهُ عَنْهُ ضِيقَهُ ، وَجَمَعَ لَهُ أَمْرَهُ ، وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ.

امام صادق علیه السلام : کسی که آخرت ، بزرگ ترین هم و غم او باشد ، خداوند سختی و تنگنایی را از او برطرف می سازد و امورش را سامان می بخشد و دنیا به رغم میلش ، به او روی می آورد.

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۹ ح ۱۳۲ عن أبي هاشم ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۲.

حدیث ۸۳۹

امام صادق علیه السلام :

كَمْ مِنْ طَالِبٍ لِلدُّنْيَا لَمْ يُدْرِكْهَا ، وَمُدْرِكٍ لَهَا قَدْ فَارَقَهَا ، فَلَا

يَشْغَلَنَّكَ طَلِبُهَا عَنْ عَمَلِكَ ، وَالتَّمَسُّهَا مِنْ مُعْطِيهَا وَمَالِكِهَا ، فَكَمْ مِنْ حَرِيصٍ عَلَى الدُّنْيَا قَدْ صَرَغَتْهُ ، وَاشْتَغَلَ بِمَا أَدْرَكَ مِنْهَا عَنْ طَلَبِ آخِرَتِهِ ، حَتَّى فَنِيَ عُمُرُهُ وَأَدْرَكَهُ أَجَلُهُ.

امام صادق علیه السلام : چه بسیار دنیاطلبانی که به آن نرسیدند و چه بسیار کسانی که به

دنیا رسیدند و از آن جدا شدند [و رفتند]! پس مبادا که طلب دنیا ، تو را از عمل کردن [برای آخرت] باز بدارد . و دنیا را از دهنده آن و مالکش (خداوند) بخواه . ای بسا آزمند به دنیا که دنیا او را به خاک افکند و به جهت آنچه از دنیا به دست آورد ، از طلب آخرتش باز ماند ، تا آن که عمرش سپری شد و مرگش فرا رسید!

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۵ ح ۹ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۴ ح ۱۵۴۹ نحوه .

حدیث ۸۴۰

امام صادق علیه السلام :

تَقُولُ إِذَا أَصْبَحْتَ وَأَمْسَيْتَ : ... اللَّهُمَّ إِنَّ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خَلْقَانِ مِنْ خَلْقِكَ فَلَا تَبْتَلِنِي فِيهِمَا بِجُرْأَةٍ عَلَى مَعَاصِيكَ ، وَلَا رُكُوبٍ لِمَحَارِمِكَ ، وَارْزُقْنِي فِيهِمَا عَمَلًا مُتَقَبَّلًا وَسَعِيًا مَشْكُورًا وَتِجَارَةً لَنْ تَبُورَ.

امام صادق علیه السلام : در هر بام و شام می گویی : « ... بارخدا! شب و روز ، دو آفریده از آفریده های تو هستند . پس ، در آنها مرا گرفتار گستاخی بر معاصی ات و ارتکاب حرام هایت مگردان ، و در آنها مرا عملی پذیرفته ، تلاشی در خور تقدیر ، و تجارتی که هرگز کساد نمی شود ، روزی فرما.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۱ ص ۳۳۷ ح ۹۸۲ عن عمار بن موسى ، مصباح المتهجد : ص ۲۰۶ ح ۲۹۹ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۲۸۷ ح ۴۸.

حدیث ۸۴۱

امام صادق علیه السلام :

إِنِّي لَأَمْلِقُ أحياناً فَأَتَا جِرُّ اللَّهِ بِالصَّدَقَةِ.

امام صادق علیه السلام: من گاهی اوقات، تنگ دست می شوم و [برای رفع تنگ دستی خود]، با صدقه دادن، به تجارت با خداوند می پردازم.

کشف الغمّة: ج ۲ ص ۴۱۷، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۰۶ ح ۵۴.

حدیث ۸۴۲

امام صادق علیه السلام:

«وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ بِالْعَذَابِ، إِذْ بَاعُوا الْآخِرَةَ بِالْدُّنْيَا وَرَهْنُوا بِالْعَذَابِ الدَّائِمِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ»

امام صادق علیه السلام: «چه بد است آنچه جان هایشان را به آن فروختند»، یعنی به عذاب؛ زیرا که آخرت را به دنیا فروختند و جان هایشان را به گرو عذاب همیشه‌گی دادند. (ای کاش می دانستند) که جان هایشان را به عذاب فروخته اند؛ اما به دلیل کافر بودنشان به آن (عذاب)، این را [که جان خود را به بد چیزی فروخته اند] نمی دانند.

پس، چون اندیشیدن در حجت های خدا را فرو نهادند تا [در نتیجه این اندیشه و تأمل، این حقیقت را] بدانند، خداوند آنان را به سبب اعتقاد باطلشان و انکار حق، عذاب کرد.

البقرة: ۱۰۲.

حدیث ۸۴۳

امام صادق علیه السلام:

:اللَّهُمَّ، إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ... بَدَلَ

مُهَجَّتَهُ فَيَكُ لَيْسَتْ قَدَّ عِبَادِكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَحَيْرَةِ الضَّلَالَةِ، وَقَدْ تَوَازَرَ عَلَيْهِ مَن عَرَّتَهُ الدُّنْيَا وَبَاعَ حَظَّهُ بِالْأَرْضِ الْأَدْنَى.

امام صادق علیه السلام - در زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین - : بارخدا! من گواهی می دهم که آن بزرگوار ... خون خود را در راه تو نثار کرد تا بندگان را از

جهالت و سرگشتگی گم راهی برهاند، در حالی که آنان که دنیا فریبشان داد و بهره خود [از آخرت] را به [دنیای] پست فروختند، علیه او همیار شدند.

تهذیب الأحکام: ج ۶ ص ۱۱۳ ح ۲۰۱، مصباح المتهدّج: ص ۷۸۸ ح ۸۵۷ کلاهما عن صفوان بن مهران، بحار الأنوار: ج ۱۰۱ ص ۳۳۱ ح ۲.

حدیث ۸۴۴

امام صادق علیه السلام:

:فَاعْدَرَ فِي الدُّعَاءِ، وَبَدَلَ مُهَجَّتَهُ فَيَكُ... حَتَّى نَارَ عَلَيْهِ مِنْ خَلْقِكَ مَن عَرَّتَهُ الدُّنْيَا، وَبَاعَ الْآخِرَةَ بِالثَّمَنِ الْأَوْكَسِ

امام صادق علیه السلام - در زیارت امام حسین علیه السلام - : پس، با دعوت [مردم به حق]، حجت را تمام کرد و جان خود را در راه تو بخشید ... تا آن که کسانی از خلق تو که دنیا فریبشان داد و آخرت را به کمترین بها فروختند، بر او شوریدند.

الثلث الأوكس: الأنقص (مجمع البحرين: ج ۳ ص ۱۹۶۹ «وکس»).

حدیث ۸۴۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ رُوحَ الْإِيمَانِ وَاحِدَةٌ، خَرَجَتْ مِنْ عِنْدِ وَاحِدٍ، وَتَتَفَرَّقُ فِي أَبْدَانِ شَتَّى، فَعَلَيْهِ اثْتَلَفْتُ، وَبِهِ تَحَابَّتْ.

امام صادق علیه السلام : روح ایمان ، یکی است که از نزد [خدای] یگانه فرود آمده و در پیکرهای گوناگونی جای گرفته است. پس بر اساس آن ، خو گرفته می شود و بدان ، دوستی ها پدید می آید .
الاختصاص : ۲۴۹ عن أبان بن تغلب الكندي، بحار الأنوار: ۶۹ / ۱۹۳ / ۹ .

حدیث ۸۴۶

امام صادق علیه السلام :

الْمُؤْمِنُونَ يَأْلَفُونَ وَيُؤْلَفُونَ وَيُغْشَى رَحْلُهُمْ .

امام صادق علیه السلام : مؤمنان ، با یکدیگر انس می گیرند و با آنان ، انس گرفته می شود و خانه شان محل رفت و آمد دوستان است .

تاریخ یعقوبی : ۲ / ۳۸۲ .

حدیث ۸۴۷

امام صادق علیه السلام :

مَا التَقَى مُؤْمِنَانِ قَطُّ إِلَّا كَانَ أَفْضَلَهُمَا أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِأَخِيهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه دو شخص مؤمن یکدیگر را ببینند ، برترین آن دو ، کسی است که برادرش را بیشتر دوست می دارد .

الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۵ ، المؤمن : ۳۱ / ۶۰ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۱ / ۹۳۷ کلها عن صفوان الجمال ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۹۱ عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۰ / ۲۶ وج ۷۴ / ۳۹۸ / ۳۲ .

حدیث ۸۴۸

امام صادق علیه السلام :

أَنَّهُ سَمِعَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ : سَأَلَ دَاوُدُ النَّبِيُّ سُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَأَرَادَ عِلْمَ مَا بَلَغَ مِنَ الْحِكْمَةِ - قَالَ : . . . أَيُّ شَيْءٍ أَحْلَى ؟

قَالَ : الْمَحَبَّةُ ، هِيَ رُوحُ اللَّهِ بَيْنَ عِبَادِهِ ، حَتَّى إِنَّ الْفَرَسَ لَيَرْفَعُ حَافِرَهُ عَنِ وُلْدِهِ .

قَالَ : فَضَحِكَ دَاوُدُ عِنْدَ إِجَابَةِ سُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

جامع الأحادیث - به نقل از ابراهیم بن شعيب المُرَني ، از امام صادق علیه السلام - : داوود پیامبر علیه السلام ، برای این که بداند سلیمان علیه السلام به چه حد از حکمت رسیده است ، از او پرسید : «... چه چیز شیرین تر است؟» .

سلیمان پاسخ داد: «دوستی ، همان آرامش [فروفرستاده] خدا میان بندگانش است ، تا آن جا که اسب ، سم خود را برای کره اش برمی دارد» .

آن گاه ، داوود از پاسخگویی سلیمان ، شاد شد .
جامع الأحادیث للقمی : ۱۹۳ .

حدیث ۸۴۹

امام صادق علیه السلام :
أَكثَرُوا مِنَ الْأَصْدِقَاءِ فِي الدُّنْيَا ؛ فَإِنَّهُمْ يَنْفَعُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، أَمَّا الدُّنْيَا فَحَوَائِجُ يَقُومُونَ بِهَا ، وَأَمَّا الْآخِرَةُ فَإِنَّ أَهْلَ جَهَنَّمَ قَالُوا : «فَمَا لَنَا مِنْ شَفِيعِينَ * وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ» .
امام صادق علیه السلام : در دنیا بر شمار دوستان بیفزایید که در دنیا و آخرت ، سود می رسانند . اما در دنیا نیازهایی برمی آورند ، و اما در آخرت ، دوزخیان می گویند : «پس ما را نه شفیعانی است و نه دوستی نزدیک» .
مصادقه الإخوان : ۱ / ۱۴۹ عن جعفر بن إبراهيم .

حدیث ۸۵۰

امام صادق علیه السلام :
اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةً .
امام صادق علیه السلام : بر شمار برادران بیفزایید که هر مؤمنی را دعایی اجابت شده است .
مصادقه الإخوان : ۱ / ۱۵۰ عن أحمد بن محمد عن بعض أصحابه .

حدیث ۸۵۱

امام صادق علیه السلام :
مَنْ لَمْ يَرْغَبْ فِي الْإِسْتِكْنَارِ مِنَ الْإِخْوَانِ ابْتُلِيَ بِالْخُسْرَانِ .
امام صادق علیه السلام : هر کس به افزایش شمار برادران رغبت نشان ندهد ، دچار زیان می شود .
تحف العقول : ۳۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۲ / ۳۲ .

حدیث ۸۵۲

امام صادق علیه السلام :
أَكثَرُوا مُوَاخَاةَ الْمُؤْمِنِينَ ؛ فَإِنَّ لَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى يَدًا يُكَافِئُهُمْ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
امام صادق علیه السلام : بر برادری [و دوستی] با مؤمنان بیفزایید که آنان را نزد خدا دست توانی است که روز قیامت ، بدان پاداششان می دهد .
مصادقه الإخوان : ۱ / ۱۵۰ عن أحمد بن محمد عن بعض أصحابه .

حدیث ۸۵۳

امام صادق علیه السلام :
خَمْسَةٌ لَا يَنَامُونَ : الْهَامُّ بِدَمٍ يَسْفِكُهُ ، وَذُو الْمَالِ الْكَثِيرِ لَا- أَمِينٌ لَهُ ، وَالْقَائِلُ فِي النَّاسِ الزُّورَ وَالْبُهْتَانَ عَنِ عَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا يَنَالُهُ ،

وَالْمَأْخُودُ بِالْمَالِ الْكَثِيرِ وَلَا مَالَ لَهُ ، وَالْمُحِبُّ حَبِيبًا يَتَوَقَّعُ فِرَاقَهُ .

امام صادق علیه السلام: پنج تن خواب ندارند: آن که در پی ریختن خونی است؛ شخص بسیار دولتمندی که امینی ندارد؛ آن که برای به چنگ آوردن متاع دنیا، میان مردم به باطل و بهتان سخن می گوید؛ آن که ناگزیر از پرداخت مالی فراوان است و هیچ مالی ندارد؛ و دوستداری که در آستانه جدایی دوست خود است.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ۱ / ۵۰۳ / ۱۴۴۶ ، الخصال: ۲۹۶ / ۶۴ کلاهما عن ابی بصیر ، بحار الأنوار: ۷۰ / ۱۵ / ۵ .

حدیث ۸۵۴

امام صادق علیه السلام:

لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ لَمْ يَكُنْ عَالِمًا أَنْ يُعَدَّ سَعِيدًا ، وَلَا لِمَنْ لَمْ يَكُنْ وَدُودًا أَنْ يُعَدَّ حَمِيدًا .

امام صادق علیه السلام: سزاوار نیست آن کس که دانا نیست، نیک بخت، و آن کس که پُر محبت نیست، ستوده به شمار آیند.

تحف العقول: ۳۶۴ ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۴۶ / ۷۰ .

حدیث ۸۵۵

امام صادق علیه السلام:

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَرَّ مَوَدَّةَ النَّاسِ إِلَى نَفْسِهِ ؛ حَدَّثُوهُمْ بِمَا يَعْرِفُونَ ، وَاسْتُرُوا عَنْهُمْ مَا يُنْكِرُونَ .

امام صادق علیه السلام: خداوند رحمت کند بنده ای را که دوستی مردم را به سوی خود جلب کند. با آنان (مخالفان)، از آنچه نیک می شمارند، سخن بگویند و آنچه را برای آنان خوشایند نیست نماند.

الکافی: ۲ / ۲۲۳ / ۵ ، الغیبه للنعمانی: ۳۵ / ۳ نحوه وفيه «إلى نفسه وإلينا»، مختصر بصائر الدرجات: ۱۰۱ وفيه «إلى وإلى نفسه» کلها عن عبدالأعلى ، الخصال: ۲۵ / ۸۹ عن مدرک بن الهزهاز ، روضه الواعظین: ۴۰۴ وفيهما «وترک» بدل «واستروا عنهم»، دعائم الإسلام: ۱ / ۶۱ ، شرح الأخبار: ۳ / ۵۰۷ / ۱۴۵۶ وفيهما «إلينا وإلى نفسه»، بحار الأنوار: ۷۵ / ۷۴ / ۲۲ .

حدیث ۸۵۶

امام صادق علیه السلام:

لَا يَزَالُ إبليسُ فَرِحًا مَا اهْتَجَرَ المُسْلِمَانِ ، فَإِذَا التَّقِيَا اصْطَلَّتْ رُكْبَتَاهُ ، وَتَخَلَّعَتْ أَوْصَالُهُ ، وَنَادَى : يَا وَيْلَهُ ، مَا لَقِيَ مِنَ الثُّبُورِ؟!

امام صادق علیه السلام: تا هنگامی که دو مسلمان از یکدیگر بریده اند، شیطان، همواره شادمان است و چون آن دو یکدیگر را دیدار کنند، زانوانش [از ترس] به یکدیگر می خورد و [گویا] اعضایش از یکدیگر جدا می شود و بانگ می زند: وای بر من، چه سان هلاک شدم؟!

الکافی: ۲ / ۳۴۶ / ۷ ، منیة المرید: ۳۲۶ کلاهما عن ابی بصیر ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۸۷ / ۷ .

حدیث ۸۵۷

امام صادق علیه السلام:

قَامَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ هَمَامٌ - وَكَانَ عَابِدًا نَاسِكًا مُجْتَهِدًا - إِلَى

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ يَخْطُبُ ، فَقَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، صِفْ لَنَا صِفَةَ الْمُؤْمِنِ كَأَنَّا نَنْظُرُ إِلَيْهِ . فَقَالَ : يَا هَمَامُ ، الْمُؤْمِنُ . . . لَا يَهْجُرُ أَخَاهُ ، وَلَا يَغْتَابُهُ ، وَلَا يَمَكُرُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : در حالی که امیر مؤمنان خطبه می خواند ، مردی عبادت پیشه ، پرهیزگار و کوشا [در راه خدا] به نام همام ، برخاست و گفت : ای «امیر مؤمنان! شخص مؤمن را چنان برای ما وصف کن که گویی او را می بینیم» .

حضرت فرمود : «ای همام ! مؤمن . . . از برادرش نمی بُرد ، غیبتش را نمی کند و به او نیرنگ نمی زند» .
الکافی : ۲ / ۲۲۶ / ۱ عن عبدالله بن یونس .

حدیث ۸۵۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ مَكْسَبَةٌ لِلْبَغْضَاءِ : النِّفَاقُ ، وَالظُّلْمُ ، وَالْعُجْبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، دشمنی به بار می آورد : نفاق ، ستمگری و خودپسندی .
تحف العقول : ۳۱۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۹ / ۶ .

حدیث ۸۵۹

امام صادق علیه السلام :

: أَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يُظَهِّرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْحَقَّ وَالْعَدْلَ فِي الْبِلَادِ ، وَيَجْمَعَ اللَّهُ الْكَلِمَةَ ، وَيُوَلِّفَ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبٍ مُخْتَلِفَةٍ !؟

امام صادق علیه السلام : - در حدیثی درباره به ارزش عبادت پنهانی با امام پنهان در دولت باطل - آیا دوست ندارید که خداوند متعال ، حق و عدالت را بر بیست زمین ، آشکار [و پیروز] کند و وحدت کلمه ایجاد کند و میان دل های پراکنده ، الفت برقرار سازد !؟

الکافی : ۱ / ۳۳۴ / ۲ ، کمال الدین : ۶۴۷ / ۷ کلاهما عن عمّار الساباطی ، بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۲۸ / ۲۰ .

حدیث ۸۶۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْأَرْوَاحَ جُنُودَ مُجَنَّدَةٍ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا فِي الْمِيثَاقِ ائْتَلَفَ

هَاهُنَا ، وَمَا تَنَآكَرَ مِنْهَا فِي الْمِيثَاقِ (اِخْتَلَفَ هَاهُنَا)

امام صادق علیه السلام : جان ها [همچون] سپاهیانی فراهم آمده اند . پس آنها که در

[عالم] میثاق ، یکدیگر را بشناسند ، در این جا با یکدیگر الفت می گیرند و آنها که [در عالم میثاق] ، یکدیگر را نشناسند ، در این جا اختلاف خواهند کرد .

مابین القوسین أثبتناه من بحار الأنوار نقلاً عن علل الشرایع .

حدیث ۸۶۱

امام صادق علیه السلام :

الأرواحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ ، تَلْتَقِي فَتَتَشَاؤُ كَمَا تَتَشَاؤُ الْخَيْلُ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ ، وَلَوْ أَنَّ مُؤْمِنًا جَاءَ إِلَى مَسْجِدٍ فِيهِ أَنْاسٌ كَثِيرٌ لَيْسَ فِيهِمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَاحِدٌ لَمَأَتْ رَوْحُهُ إِلَى ذَلِكَ الْمُؤْمِنِ حَتَّى يَجْلِسَ إِلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : جان‌ها [همچون] سپاهیانى فراهم آمده اند که یکدیگر را می بینند و چنان که اسبان یکدیگر را می بویند ، یکدیگر را می بویند . پس آنها که یکدیگر را شناختند ، با یکدیگر الفت می گیرند و آنها که یکدیگر را نشناختند ، با هم اختلاف خواهند کرد ، [تا آن جا که] اگر مؤمنی به مسجد بیاید که در آن ، مردمان بسیاری هستند و جز یک مؤمن در میان آنان نیست ، جان او به سوی آن مؤمن ، میل پیدا می کند ، تا کنارش بنشیند .
المؤمن : ۳۹ / ۸۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۳ / ۱۶ .

حدیث ۸۶۲

امام صادق علیه السلام :

حدیث ۸۶۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ سَبَبُ نَزُولِ هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ جَالِسًا بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ لَهُ : «قُلْ يَا عَلِيُّ : اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَدًّا» ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا» .

امام صادق علیه السلام : سبب نزول این آیه آن بود که امیر مؤمنان ، مقابل پیامبر خدا نشسته بود که حضرت به او فرمود : «ای علی ! بگو : پروردگارا ! برایم در دل های مؤمنان محبتی قرار ده» . پس از آن ، خداوند این آیه را فرود آورد : «آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند ، [خدای] رحمان به زودی برایشان محبتی قرار می دهد» .

تفسیر القمى : ۲ / ۵۶ ، الفضائل : ۱۰۶ عن ابن عباس ، تفسیر فرات الکوفى : ۲۵۰ / ۳۳۸ عن الإمام الباقر علیه السلام ص ۲۵۲ / ۳۴۲
عن البراء بن عازب عنه صلى الله عليه وآله كلها نحوه وليس فيها صدره ، بحار الأنوار : ۳۵ / ۳۵۴ / ۴ وراجع تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۴۲ ؛ تفسیر الدرّ المنثور : ۵ / ۵۴۴ .

حدیث ۸۶۴

امام صادق علیه السلام :

طَلَبْتُ صُحْبَةَ النَّاسِ فَوَجَدْتُهَا فِي حُسْنِ الْخُلُقِ .

امام صادق علیه السلام : خواستار همراهی مردم شدم ، پس [ریشه] آن را در خوش خویی یافتم .
مستدرک الوسائل : ۱۲ / ۱۷۴ / ۱۳۸۱۰ نقلاً عن مجموعة الشهيد .

حدیث ۸۶۵

امام صادق علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلُقِ مَجْلِبَةٌ لِلْمَوَدَّةِ .

امام صادق علیه السلام : خوش خویی ، جلب کننده دوستی است .

الکافی : ۱ / ۲۷ / ۲۹ عن مفضل بن عمر ، تحف العقول : ۳۵۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۶۹ / ۱۰۹ .

حدیث ۸۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَرَّهَ اللَّهُ إِلَيْهِ الشَّرَّ . . . رَزَقَهُ اللَّهُ مَوَدَّةَ النَّاسِ وَمُجَامَلَتَهُمْ ، وَتَرَكَ مُقَاطَعَةَ النَّاسِ وَالْخُصُومَاتِ ، وَلَمْ يَكُنْ مِنْهَا وَلَا مِنْ أَهْلِهَا فِي شَيْءٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که خداوند ، بدی را منفورش ساخته باشد ، . . . دوستی و سازگاری با مردم را روزی او ساخته است . چنین کسی ، از گسستن از مردم و دشمنی ها به دور است و هیچ نسبتی با این خصلت ها و صاحبان آنها ندارد .

الکافی : ۸ / ۱۲ / ۱ عن إسماعيل بن مخلد السراج وإسماعيل بن جابر وحفص المؤذن ، تحف العقول : ۳۱۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۲ / ۹۳ .

حدیث ۸۶۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ صَاحِبَ الدِّينِ . . . إِطْرَحَ الْحَسَدَ فَظَهَرَتِ الْمَحَبَّةُ .

امام صادق علیه السلام : شخص دیندار ، . . . حسادت را رها کرده است . در نتیجه ، دوستی پدیدار شده است .

الأمالی للمفید : ۵۲ / ۱۴ عن محمد بن نصر بن قرواش ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۷۷ / ۱۲ .

حدیث ۸۶۸

امام صادق علیه السلام :

لَا تَجْتَمِعُ الرَّغْبَةُ وَالرَّهْبَةُ فِي قَلْبٍ إِلَّا وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ، فَإِذَا

صَلَّيْتَ فَأَقْبَلَ بِقَلْبِكَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يُقْبَلُ بِقَلْبِهِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي صِيَلَاتِهِ وَدُعَائِهِ إِلَّا أَقْبَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ بِقُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَيْهِ ، وَأَيَّدَهُ مَعَ مَوَدَّتِهِمْ إِيَّاهُ بِالْجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه بیم و امید در دلی جمع شود ، بهشت برایش واجب

می گردد. پس هر گاه به نماز ایستادی، با دل خود به خداوند عز و جل روی بیاور؛ زیرا هیچ بنده مؤمنی در نمازش با دل خود به خداوند روی نمی آورد و او را به دعا نمی خواند، مگر آن که خداوند عز و جل ، دل های مؤمنان را متوجه او می سازد و افزون بر دوستی آنان نسبت به او ، با بهشت [نیز] تأییدش می کند .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۱ / ۲۰۹ / ۶۳۲ ، بحار الأنوار : ۸۴ / ۲۶۰ / ۵۹ نقلًا عن أسرار الصلاة .

حدیث ۸۶۹

امام صادق علیه السلام :

إِنِّي لِأَحِبُّ لِلرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ مِنْكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ أَنْ يُقْبَلَ بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، وَلَا يَشْغَلُهُ بِأَمْرِ الدُّنْيَا ؛ فَلَيْسَ مِنْ مُؤْمِنٍ يُقْبَلُ بِقَلْبِهِ فِي صَلَاتِهِ إِلَى اللَّهِ إِلَّا أَقْبَلَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِوَجْهِهِ ، وَأَقْبَلَ بِقُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَيْهِ بِالْمَحَبَّةِ لَهُ بَعْدَ حُبِّ اللَّهِ إِيَّاهُ .

امام صادق علیه السلام : دوست دارم که مؤمن شما هر گاه به نماز ایستاد ، با دل خود به خدای متعال ، روی بیاورد و دلش او را به

امور دنیا مشغول نکند؛ چون هیچ مؤمنی در نماز با همه قلبش به خدا روی نمی آورد، مگر آن که خداوند با وجه [کریم] خود، به او روی خواهد آورد و پس از آن که خداوند او را دوست داشت، دل های مؤمنان را نیز متوجه او خواهد ساخت.

الأمالی للمفید: ۱۵۰/۷، ثواب الأعمال: ۱/۱۶۳ نحوه کلاهما عن إبراهیم الکرخی، بحار الأنوار: ۸۴/۲۴۰/۲۴.

حدیث ۸۷۰

امام صادق علیه السلام:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ: مَنْ سَجَدَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ فَقَالَ فِي سُجُودِهِ: «رَبِّ لَكَ سَجَدْتُ خَاصَّةً مَا خَاشَتْهَا ذَلِيلًا»، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: مَلَائِكَتِي، وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لِمَا جَعَلَنَّا مَحَبَّتَهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِي الْمُؤْمِنِينَ، وَهَيَّبْتُهُ فِي قُلُوبِ الْمُنَافِقِينَ.

امام صادق علیه السلام: امیر مؤمنان، علی علیه السلام، به یارانش می فرمود: هر کس میان اذان و اقامه، سجده کند و بگوید: «پروردگارا! از سر خواری، افتادگی و فرمانبرداری برایت سجده کردم»، خداوند متعال می گوید: «ای ملائکه من! به عزت و جلالم سوگند که محبت او را در دل های مؤمنان، و شکوه او را در دل های منافقان، خواهم نهاد».

فلاح السائل: ۱۵۲ عن بکر بن محمد الأزدي، بحار الأنوار: ۴۸ / ۱۵۲ / ۸۴.

حدیث ۸۷۱

امام صادق علیه السلام:

إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يَصْفُوَ لَكَ وَدُّ أَحِيكَ فَلَا تُمَارِضْهُ، وَلَا تُمَارِيَهُ، وَلَا تُبَاهِيَهُ، وَلَا تُشَارِزْهُ.

امام صادق علیه السلام: اگر می خواهی دوستی برادرت برایت خالص شود، با او [زیاد] شوخی مکن، بگو مگو منما، بر او فخر مفروش و با او دشمنی موزر.

تحف العقول: ۳۱۲، بحار الأنوار: ۲ / ۲۹۱ / ۷۸.

حدیث ۸۷۲

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ تَوَرَّثُ الْمَحَبَّةَ: الدِّينُ، وَالتَّوَاضُّعُ، وَالبَدَلُ.

امام صادق علیه السلام: سه چیز، دوستی به بار می آورد: دینداری، فروتنی و بخشش.

تحف العقول: ۳۱۶، غرر الحکم: ۴۶۷۸ وفيه «السخاء» بدل «البذل»، بحار الأنوار: ۴ / ۲۲۹ / ۷۸.

حدیث ۸۷۳

امام صادق علیه السلام:

لَا تُفْتَشِ النَّاسَ؛ فَتَبْقَى بِلا صَدِيقٍ.

امام صادق علیه السلام: نهان مردم را مکاو، که بی دوست می مانی.

الکافی: ۲ / ۶۵۱ / ۲ عن أبي بصير.

حدیث ۸۷۴

امام صادق علیه السلام :

: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَا تُفْتَشِ النَّاسَ عَنْ أَدْيَانِهِمْ ؛ فَتَبْقَى بِإِلَّا صَدِيقٍ .

امام صادق علیه السلام - به ابو بصیر - : ای ابو محمد! از دین مردمان بازجویی مکن ، که بی دوست می مانی .
تحف العقول : ۳۶۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۳ / ۱۰۹ .

حدیث ۸۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يُؤَاخِ إِلَّا مَنْ لَا عَيْبَ فِيهِ قَلَّ صَدِيقُهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که تنها با افراد بی عیب برادری کند ، دوستانش اندک شوند .
أعلام الدین : ۳۰۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۷۸ / ۱۱۳ .

حدیث ۸۷۶

امام صادق علیه السلام :

لَا تَطْلُبْ مِنَ الدُّنْيَا أَرْبَعَةً ؛ فَإِنَّكَ لَا تَجِدُهَا وَ أَنْتَ لَا تَبْدُ لَكَ مِنْهَا : عَالِمًا يَسْتَعْمِلُ عِلْمَهُ ؛ فَتَبْقَى بِإِلَّا عَالِمٍ ، وَ عَمَلًا بَغَيْرِ رِيَاءٍ ؛ فَتَبْقَى بِإِلَّا عَمَلٍ ، وَ طَعَامًا بِإِلَّا شُبْهَةٍ ؛ فَتَبْقَى بِإِلَّا طَعَامٍ ، وَ صَدِيقًا بِإِلَّا عَيْبٍ ؛ فَتَبْقَى بِإِلَّا صَدِيقٍ .

امام صادق علیه السلام : در دنیا جویای چهار چیز مباش که آنها را نخواهی یافت ، حال آن که به آنها نیازمندی : عالمی که علم خود را به کار بندد ، پس بی عالم می مانی ؛ عملی پاک از ریاکاری ، که در این صورت ، بی عمل می مانی ؛ غذایی دور از شبهه [حرمت] ، که بی غذا می مانی ؛ و دوستی بی عیب ، که بی دوست می مانی .
جامع الأخبار : ۵۱۰ / ۱۴۲۳ ، المواعظ العددیة : ۲۳۰ .

حدیث ۸۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحْسَمَ أَخَاهُ حَرَمَتْ وَ صَلَّتَهُ ، وَ مَنْ اعْتَمَّهُ سَقَطَتْ حُرْمَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که برادرش را خجالت دهد ، پیوند با او نارواست و هر که غمگینش سازد ، حرمتش شکسته است .
تحف العقول : ۳۷۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۴ / ۱۱۸ .

حدیث ۸۷۸

امام صادق علیه السلام :

إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ : أُفٍّ ، خَرَجَ مِنْ وِلَايَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه شخص [از سر تنگ دلی و درد] به برادر مؤمنش اُف بگوید ، از [حریم] دوستی اش بیرون می رود .
الکافی : ۲ / ۳۶۱ / ۸ و ج ۸ / ۳۶۵ / ۵۵۶ ، المؤمن : ۷۲ / ۱۹۸ ، المحاسن : ۱ / ۱۸۴ / ۲۹۷ ، مشکاه الأنوار : ۱۰۳ عن الإمام الباقر علیه

السلام وکلها عن أبي حمزة الثمالي، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۴۶ / ۱۶ و ص ۱۶۶ / ۳۸ .

حدیث ۸۷۹

امام صادق علیه السلام :

لا تُشاورِ أحمقَ ، ولا تُسعنِ بكذابٍ ، ولا تثقِ بمودَّةِ ملولٍ ؛ فَإِنَّ ... الملولَ أو ثَقَّ ما كُنْتَ بِهِ خَدَلَكَ ، و أوصلَ ما كُنْتَ لَهُ قَطَعَكَ .
 امام صادق علیه السلام : با هیچ احمقی مشورت مکن ، از هیچ دروغگویی یاری مخواه و به دوستی هیچ افسرده دلی ، اعتماد مکن ؛
 زیرا ... افسرده دل ، زمانی که بیشترین اتکا را به او داشته باشی ، تو را وامی گذارد و هنگامی که بیشترین پیوند را با او داری ، از تو می بُرد .

تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث ۸۸۰

امام صادق علیه السلام :

لا يطمعن ذو الكبر في الثناء الحسن ... ولا المستهزئ بالناس في صدق المودَّة .
 امام صادق علیه السلام : شخص متکبر ، نباید امید نیک ستایی را از دیگران داشته باشد ... ؛ همچنین کسی که مردم را دست می اندازد ، نباید انتظار دوستی راستین داشته باشد .

الخصال : ۴۳۴ / ۲۰ عن يحيى بن عمران الحلبي ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۰ / ۱ .

حدیث ۸۸۱

امام صادق علیه السلام :

إذا قال الرجل لأخيه : أف ، انقطع ما بينهما من الولاية ، وإذا قال : أنت عدوي ، كفر أحدهما ، فإذا اتهمه انما الإيمان في قلبه كما ينما الملح في الماء .

امام صادق علیه السلام : هر گاه کسی به برادرش [از سر دل تنگی و درد] أف بگوید ، دوستی میان آنها گسسته می شود و اگر بگوید : « تو دشمن منی » ، یکی از آن دو کافر شده است ، و هر گاه به او تهمتی بزند ، ایمان در دلش چنان آب می شود که نمک در آب ، ذوب می شود .

الكافي : ۲ / ۱۷۰ / ۵ عن إبراهيم بن عمر اليماني ، الخصال : ۶۲۳ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عن الإمام علي عليه السلام وفيه «كافر» بدل «عدوي» ، المؤمن : ۶۷ / ۱۷۵ ، تحف العقول : ۱۱۴ عن الإمام علي عليه السلام وليس فيها «من الولاية» ، الاختصاص : ۲۸ نحوه ، مشكاة الأنوار : ۱۰۵ وليس فيه «وإذا قال أنت عدوي كفر أحدهما» وفيه «اهنته» بدل «اتهمه» و ص ۳۱۹ وفيه ذيله فقط .

حدیث ۸۸۲

امام صادق علیه السلام :

لا تعتد بمودَّة أحدٍ حتى تُغضبه ثلاثَ مرَّاتٍ .

امام صادق علیه السلام : به دوستی کسی اعتماد مکن ، تا آن که او را سه بار به خشم آوری .

تحف العقول: ۳۵۷، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۳۹ / ۵.

حدیث ۸۸۳

امام صادق علیه السلام:

لَا تَسِمِ الرَّجُلَ صَدِيقًا - سِمَةً مَعْرِفَةً - حَتَّى تَخْتَبِرَهُ بِثَلَاثٍ: تُغْضِبُهُ فَيَنْتَظِرُ غَضَبَهُ يُخْرِجُهُ مِنَ الْحَقِّ إِلَى الْبَاطِلِ، وَ عِنْدَ الدِّينَارِ وَ الدَّرْهَمِ، وَ حَتَّى تُسَافِرَ مَعَهُ.

امام صادق علیه السلام: بر کسی از سر شناخت، عنوان دوست مگذار، تا آن که او را به سه چیز بیازمایی: او را به خشم آوری و بینی که آیا این خشم، او را از حق به سوی باطل می برد [یا نه]؛ و به نزد درهم و دینار (در امور مالی)؛ و تا آن که با او همسفر شوی.

الأمالی للطوسی: ۶۴۶ / ۱۳۳۹ عن علی بن عقبه، مصادقه الإخوان: ۱ / ۱۷۸ / نحوه، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸.

حدیث ۸۸۴

امام صادق علیه السلام:

مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمْ يَقُلْ فِيكَ سُوءًا فَاتَّخِذْهُ لَكَ خِلًّا.

امام صادق علیه السلام: هر کس سه بار بر تو خشمگین شد و درباره ات سخنی ناروا نگفت، او را به دوستی بگیر.
تاریخ یعقوبی: ۲ / ۳۸۳، الأمالی للصدوق: ۷۶۷ / ۱۰۳۴، روضة الواعظین: ۴۲۵، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۱۸ کلها نحوه.

حدیث ۸۸۵

امام صادق علیه السلام:

إِذَا كَانَ لَكَ صَدِيقٌ قَوْلِي وَ لِيَاءٌ فَأَصَبْتَهُ عَلَى الْعُشْرِ مِمَّا كَانَ لَكَ عَلَيْهِ قَبْلَ وَ لِيَاءِهِ فَلَيْسَ بِصَدِيقٍ سُوءٍ.

امام صادق علیه السلام: هر گاه دوستی داشتی و بعدها مقامی دولتی یافت و دیدی که حتی یک دهم دوستی پیش از کسب مقام خود را حفظ کرده است، پس دوست بدی نیست!

الأمالی للطوسی: ۲۷۹ / ۵۳۳، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۷۶ / ۱۰ و ج ۷۵ / ۳۴۱ / ۲۵؛ شرح نهج البلاغه: ۲۰ / ۲۹۵ / ۳۷۲ عن الإمام علی علیه السلام نحوه.

حدیث ۸۸۶

امام صادق علیه السلام:

يُمْتَحَنُ الصَّدِيقُ بِثَلَاثِ خِصَالٍ، فَإِنْ كَانَ مُؤَاتِبًا فِيهَا فَهُوَ الصَّدِيقُ الْمُصَافِي، وَ إِلَّا كَانَ صَدِيقَ رِخَاءٍ لَا صَدِيقَ شِدَّةٍ: تَبْتَغِي مِنْهُ مَالًا، أَوْ تَأْمَنُهُ عَلَى مَالٍ، أَوْ تُشَارِكُهُ فِي مَكْرُوهِ.

امام صادق علیه السلام: دوست، به سه خصلت سنجیده می شود. پس اگر از آنها سرافراز بیرون آمد، دوستی است یکرنگ و باصفا، و گرنه دوست دوران آسایش است، نه سختی: این که از او مالی بخواهی، یا او را بر مالی امین گردانی، و یا او را در کاری ناخوشایند، شریک سازی.

تحف العقول : ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۵ / ۶۰ .

حدیث ۸۸۷

امام صادق علیه السلام :

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ أَعَزُّ مِنْ أَخِ أَنْيْسٍ ، وَكَسَبَ دِرْهَمٌ حَلَالٍ .

امام صادق علیه السلام : روزگاری بر مردم خواهد آمد که در آن ، چیزی کمیاب تر از برادری دمساز و به دست آوردن درهمی حلال نیست .

تحف العقول : ۳۶۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۱ / ۱۰۲ .

حدیث ۸۸۸

امام صادق علیه السلام :

الإِخْوَانُ ثَلَاثَةٌ : فَوَاحِدٌ كَالْعِدَاءِ الَّذِي يُحْتَاجُ إِلَيْهِ كُلَّ وَقْتٍ فَهُوَ الْعَاقِلُ ، وَالثَّانِي فِي مَعْنَى الدَّاءِ وَهُوَ الْأَحْمَقُ ، وَالثَّلَاثُ فِي مَعْنَى الدَّوَاءِ فَهُوَ اللَّيِّبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گونه اند : یکی چون غذاست که در همه وقت به آن نیاز است و او شخص عاقل است . دوم به معنای درد است ، و او شخص احمق است . سوم به معنای دواست و او شخص خردمند است .

تحف العقول : ۳۲۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۸ / ۷۵ .

حدیث ۸۸۹

امام صادق علیه السلام :

الإِخْوَانُ ثَلَاثَةٌ : مُوَاسٍ بِنَفْسِهِ ، وَآخَرَ مُوَاسٍ بِمَالِهِ - وَهُمَا الصَّادِقَانِ فِي الإِخَاءِ - وَآخَرَ يَأْخُذُ مِنْكَ الْبَلْعَةَ ، وَيُرِيدُكَ لِبَعْضِ اللَّذَّةِ ، فَلَا تَعُدَّهُ مِنْ أَهْلِ الثَّقَةِ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گونه اند : آن که [در راه دوست] از جان خود می گذرد . دیگری آن که از مال خود می گذرد و این دو در برادری خود صادق هستند . دیگری آنچه را که نیاز دارد ، از تو می گیرد و تو را برای پاره ای لذت ها [خود] می خواهد . پس او را از افراد قابل اعتماد مشمار .

تحف العقول : ۳۲۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۸۶ .

حدیث ۸۹۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الَّذِينَ تَرَاهُمْ لَكَ أَصْدِقَاءَ إِذَا بَلَوْتَهُمْ وَجِدْتَهُمْ عَلَى طَبَقَاتٍ شَتَّى ؛ فَمِنْهُمْ كَالْأَسَدِ فِي عَظْمِ الْأَكْلِ وَشِدَّةِ الصَّوْلَةِ ، وَمِنْهُمْ كَالذَّبِّ فِي الْمَضْرَةِ ، وَمِنْهُمْ كَالْكَلْبِ فِي الْبَصْبِصَةِ ، وَمِنْهُمْ كَالثَّلَبِ فِي الرَّوْغَانِ وَالسَّرِيقَةِ ، صَوْرُهُمْ مُخْتَلِفَةٌ وَالْحِرْفَةُ وَاحِدَةٌ . مَا تَصْنَعُ غَدًا إِذَا تَرَكْتَ فَرْدًا وَحِيدًا لَا أَهْلَ لَكَ وَلَا وَلَدَ إِلَّا اللَّهُ رَبَّ الْعَالَمِينَ !؟

امام صادق علیه السلام : کسانی را که دوستان خود می بینی ، اگر آنان را بیازمایی ، آنان را گونه های متفاوتی خواهی یافت : برخی در پرخوری و پرخاشگری ، همچون شیر (درنده) هستند. برخی در زیان زدن ، چون گرگ هستند. برخی در چاپلوسی چون

سگ هستند. برخی در نیرنگبازی و دزدی، چون روباه هستند. چهره هایشان گوناگون است؛ اما پیشه یکی است. فردا که تنها و بی خانواده و فرزند، رها خواهی شد و جز پروردگار عالمیان را نخواهی داشت، چه خواهی کرد؟
الاختصاص: ۲۵۲، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۷۹ / ۲۲.

حدیث ۸۹۱

امام صادق علیه السلام:
إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَأَخْبِرْهُ بِذَلِكَ؛ فَإِنَّهُ أَثْبَتُ لِلْمَوَدَّةِ بَيْنَكُمَا.
امام صادق علیه السلام: هرگاه کسی را دوست داشتی، از آن [محبّت] باخبرش ساز، که این کار، دوستی میان شما را پایدارتر می کند.
الکافی: ۲ / ۶۴۴ / ۲، المحاسن: ۱ / ۴۱۵ / ۹۵۲ و فیه صدره و کلاهما عن هشام بن سالم؛ کنز العمال: ۹ / ۳۵ / ۲۴۸۰۶ و ح ۲۴۸۰۷.

حدیث ۸۹۲

امام صادق علیه السلام:
إِذَا أَحْبَبْتَ أَحَدًا مِنْ إِخْوَانِكَ فَأَعْلِمَهُ ذَلِكَ؛ فَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: «رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُخَيِّمُ الْمَوْتَى قَبْلَ أَنْ تَقَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيُطْمِئِنَّ قَلْبِي»
امام صادق علیه السلام: هرگاه یکی از برادرانت را دوست داشتی، از آن [محبّت]، باخبرش کن؛ زیرا ابراهیم علیه السلام نیز گفت: «پروردگارا! به من نشان بده که چگونه مردگان را زنده می کنی. . .؟ گفت: آیا ایمان نیاورده ای. . .؟ گفت: چرا؛ ولی می خواهم دلم آرامش یابد. . .»
البقره: ۲۶۰.

حدیث ۸۹۳

امام صادق علیه السلام:
عَلَيْكَ بِالتَّلَاحِدِ، وَإِيَّاكَ وَكُلِّ مُحَدِّثٍ لَا عَهْدَ لَهُ وَلَا أَمَانَةَ وَلَا ذِمَّةَ وَلَا مِيثَاقَ، وَكُنْ عَلَى حَيْدَرٍ مِنْ أَوْثِقِ النَّاسِ فِي نَفْسِكَ؛ فَإِنَّ النَّاسَ أَعْدَاءُ النَّعَمِ.
امام صادق علیه السلام: دوست کهن و آزموده ات را نگه دار و از هر دوست نو یافته که پاس هیچ عهد و پیمان و امانتی را نگه نمی دارد، بپرهیز و درباره خودت، از مورد اعتمادترین مردمان نیز بهوش باش؛ زیرا مردم، دشمن نعمت اند.
الکافی: ۸ / ۲۴۹ / ۳۵۰ و ج ۲ / ۶۳۹ / ۴ و لیس فیه «فإنّ الناس...» و کلاهما عن ابن مسکان عن رجل من أهل الجبل.

حدیث ۸۹۴

امام صادق علیه السلام:
مَوَدَّةُ يَوْمِ صَلَوةٍ، وَ مَوَدَّةُ شَهْرِ قَرَابَةِ، وَ مَوَدَّةُ سَنَةِ رَحِمٍ ثَابِتَةٍ، مَنْ فَطَعَهَا فَطَعَهُ اللَّهُ.
امام صادق علیه السلام: دوستی یک روزه، رابطه است. دوستی یک ماهه، خویشی است و دوستی یک ساله، خویشاوندی

پایداری است که هر کس آن را بپُرد، خداوند، [رشته عمر] او را به سر می آورد.
 إحقاق الحقّ: ۱۹ / ۵۳۱ نقلًا عن الأنوار القدسیّة و ج ۱۲/۲۶۴ نقلًا عن آداب العشرة و ذکر الصحبة والأخوة.

حدیث ۸۹۵

امام صادق علیه السلام:

صُحْبَةُ عِشْرِينَ سَنَةً قَرَابَةٌ.

امام صادق علیه السلام: دوستی بیست ساله، [نوعی] خویشاوندی است.

الکافی: ۶ / ۱۹۹ / ۵، قرب الإسناد: ۵۱ / ۱۶۴ کلاهما عن الحسين بن علوان، تحف العقول: ۲۹۳ عن الإمام الباقر علیه السلام و ص ۳۵۸ عن الإمام الصادق علیه السلام، نثر الدرّ: ۱ / ۳۵۲ وفيه «یوما» بدل «سنه»، بحار الأنوار: ۷۸/۲۱۰/۹۲؛ الفردوس: ۴ / ۱۵۵ / ۶۴۸۰ عن الإمام علیّ علیه السلاموفیه: «معرفة عشرة» بدل «صحابه عشرين».

حدیث ۸۹۶

امام صادق علیه السلام:

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَةٌ.

امام صادق علیه السلام: هر که به روی برادرش لبخند بزند، برایش ثوابی (پاداشی) خواهد بود.

الکافی: ۲ / ۲۰۵ / ۱ عن سعدان بن مسلم، مصادقة الإخوان: ۳ / ۱۵۸.

حدیث ۸۹۷

امام صادق علیه السلام:

قُلْتُ لَهُ: مَا حَدُّ حُسْنِ الْخُلُقِ؟

قَالَ: تُلِينُ جَنَاحَكَ، وَ تُطِيبُ كَلَامَكَ، وَ تَلْقَى أَحَاكَ بِيَشْرِ حَسَنِ.

الکافی - به نقل از ابن محبوب، از یکی از یاران امام صادق علیه السلام - : به ایشان (امام صادق) گفتم: «حدّ خوش خویی چیست؟»

فرمود: «در رفتارت افتادگی کنی، سخت را شیرین نمایی و برادرت را با روی گشاده دیدار کنی.

الکافی: ۲ / ۱۰۳ / ۴، کتاب من لا يحضره الفقيه: ۴ / ۴۱۲ / ۵۸۹۷ وفيه «سئل الصادق علیه السلام»، معانی الأخبار: ۱ / ۲۵۳ وفيهما: «جانبک» بدل «جناحك».

حدیث ۸۹۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْعِبَادَ تَحَابُّوا بِاللِّسَنِ وَتَبَاغَضُوا بِالْقُلُوبِ، وَ أَظْهَرُوا الْعَمَلَ لِلدُّنْيَا وَ أَبْطَنُوا الْغِيثَ وَ الدَّغَلَ.

امام صادق علیه السلام: خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود: بندگان به زبان، دوستی می کنند و به دل، دشمنی می ورزند و عمل برای دنیا را آشکار کرده اند و فریب و نیرنگ را نهان ساخته اند.

قصص الأنبياء: ۱۹۹ / ۲۵۵ عن يونس بن ظبيان، بحار الأنوار: ۱۴ / ۳۷ / ۱۴.

حدیث ۸۹۹

امام صادق علیه السلام:

قَالَ سَلْمَانٌ فِي خُطْبَتِهِ: أَيُّهَا النَّاسُ، لَا تَكِلْ أَظْفَارَكُمْ عَنْ عَدُوِّكُمْ، وَلَا تَسْتَعِشُوا صَدِيقَكُمْ؛ فَيَسْتَحْوِذَ الشَّيْطَانُ عَلَيْكُمْ.

امام صادق علیه السلام: سلمان [فارسی] در خطبه اش گفت: ای مردم! ناخن هایتان از [جنگ با] دشمنتان، کند نشود و دوستان را فریب مدهید که [در این صورت]، شیطان بر شما چیره می گردد.
رجال الکشی: ۱ / ۹۲ عن عبدالله بن سنان، بحار الأنوار: ۲۲ / ۳۸۹ / ۲۸.

حدیث ۹۰۰

امام صادق علیه السلام:

لَا تُعَشِّشِ النَّاسَ فَتَبْقَى بِغَيْرِ صَدِيقٍ.

امام صادق علیه السلام: مردم را فریب مده، که بی دوست می مانی.
مشکاه الأنوار: ۱۰۴ عن أبي بصير و ص ۱۸۶، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۸۶ / ۱۳.

حدیث ۹۰۱

امام صادق علیه السلام:

لَا يَطْمَعَنَّ ذُو الْكِبْرِ فِي الثَّنَاءِ الْحَسَنِ، وَلَا الْخَبُّ فِي كَثْرَةِ الصَّدِيقِ.

امام صادق علیه السلام: نه شخص متکبر، امید ستوده شدن به نیکی را داشته باشد، و نه شخص فریبکار، امید دوستان فراوان را.
الخصال: ۴۳۴ / ۲۰ عن يحيى بن عمران الحلبي، بحار الأنوار: ۷۳ / ۳۰۴ / ۱۸.

حدیث ۹۰۲

امام صادق علیه السلام:

لَا تَتَّقِ بِأَخِيكَ كُلَّ الثَّقَةِ؛ فَإِنَّ صِرْعَةَ الْإِسْتِرْسَالِ لَنْ تُسْتَقَالَ.

امام صادق علیه السلام: به برادرت اعتماد مطلق نداشته باش؛ زیرا زمین خوردن بر اثر اعتماد [به همه گفته ها و کرده های دوست]، قابل جبران نیست.

الکافی: ۲/۶۷۲/۶، مصادقه الإخوان: ۱۸۸/۳ وفيه «سرعه» بدل «صرعه» و كلاهما عن عبدالله بن سنان، تحف العقول: ۳۵۷، الأمالی للصدوق: ۷۶۷/۱۰۳۵، مشکاه الأنوار: ۲۱۲، روضه الواعظین: ۴۲۵، بحار الأنوار: ۳/۱۷۳/۷۴.

حدیث ۹۰۳

امام صادق علیه السلام:

مَنْ وَضَعَ حُبَّهُ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلْقَطِيعَةِ.

امام صادق علیه السلام: هر که دوستی اش را نا به جا به کار گیرد، خود را در معرض جدایی قرار داده است.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۰ عن عبدالله بن القاسم الجعفری، مشکاة الأنوار : ۱۲۲، بحار الأنوار: ۷۴/۱۸۷/۱۱.

حدیث ۹۰۴

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَ الْإِنصَافِ مُطَالَبَةُ الْإِخْوَانِ بِالْإِنصَافِ .

امام صادق علیه السلام : انصاف خواهی از برادران ، از انصاف به دور است .

الأمالی للطوسی : ۲۸۰ / ۵۳۷ عن أبي عاصم الضحاک بن مخلد النبیل ، مشکاة الأنوار : ۱۸۸ ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۲۷ / ۱۴ .

حدیث ۹۰۵

امام صادق علیه السلام :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ لَا يَظْلِمُهُ ، وَلَا يَخْذُلُهُ ، وَلَا يَغْتَابُهُ ، وَلَا يَخُونُهُ ، وَلَا يَحْرِمُهُ .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد ، غیبت او را نمی کند ، به او

خیانت نمی ورزد و او را محروم نمی سازد .

الکافی : ۲ / ۱۶۷ / ۱۱ عن فضیل بن یسار ، المؤمن : ۴۵ / ۱۰۵ ، مشکاة الأنوار : ۱۸۶ وفيه «المؤمن» بدل «المسلم» ، بحار الأنوار : ۷۴

. ۱۴ / ۲۷۳ /

حدیث ۹۰۶

امام صادق علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ، عَيْنُهُ وَدَلِيلُهُ ؛ لَا يَخُونُهُ ، وَلَا يَظْلِمُهُ ، وَلَا يُعْشُهُ ، وَلَا يَعِدُهُ عِدَّةً فَيَخْلِفُهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ دیده بان و راهنمای اوست ، به او خیانت نمی ورزد ، به او ستم نمی کند ، او را

فريب نمی دهد و به او وعده ای که آن را به جای نیاورد ، نمی دهد .

الکافی : ۲ / ۱۶۶ / ۳ و ص ۱۶۷ / ۸ کلاهما عن علي بن عقبه ، مصادقة الإخوان : ۱۵۲ / ۳ عن أبي بصير ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۶۸ /

۷ ، وراجع مشکاة الأنوار : ۱۰۴ .

حدیث ۹۰۷

امام صادق علیه السلام :

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ؛ لَا يَظْلِمُهُ ؛ وَلَا يَخْذُلُهُ ، وَلَا يَخُونُهُ . وَيَحِقُّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ الْإِجْتِهَادُ فِي التَّوَاصُلِ ، وَالتَّعَاوُنُ عَلَى التَّعَاطُفِ ، وَالْمُؤَاوَسَاءُ لِأَهْلِ الْحَاجَةِ ، وَتَعَاوُنُ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ ، حَتَّى تَكُونُوا كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رُحَمَاءَ بَيْنَكُمْ مُتْرَاحِمِينَ ، مَعْتَمِينَ لِمَا غَابَ عَنْكُمْ مِنْ أَمْرِهِمْ ، عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ مَعَشَرُ الْأَنْصَارِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد و به او خیانت نمی ورزد . بر

مسلمانان لازم است که برای پیوند و همکاری در جهت توجّه به یکدیگر و همدردی با نیازمندان و سهیم کردن آنان در مال خود و

مهربانی برخی نسبت به برخی ، کوشش کنند ، تا همان گونه باشید که خداوند عز و جل به شما فرمان داده است : مهربان و

مهرورز میان خودتان ، و اندوهگین از گرفتاری هایشان که از شما پنهان مانده است ، به گونه ای که انصار در روزگار پیامبر خدا

بودند .

الکافی : ۲ / ۱۷۴ / ۱۵ عن أبي المغرا .

حدیث ۹۰۸

امام صادق علیه السلام :

قَالَ الْحَارِثُ الْأَعْوَرُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، أَنَا وَاللَّهِ أُحِبُّكَ .

فَقَالَ لَهُ : يَا حَارِثُ ، أَمَا إِذَا أَحْبَبْتَنِي فَلَا تُخَاصِمْنِي ، وَلَا تُلَاعِبْنِي ، وَلَا تُجَارِينِي ، وَلَا تُمَارِحُنِي ، وَلَا تُوَاضِعْنِي ، وَلَا تُرَافِعْنِي .

امام صادق علیه السلام : حارث اعور به امیر مؤمنان گفت : ای امیر مؤمنان ! به خدا سوگند ، من تو را دوست دارم .

حضرت فرمود : «هان ! حال که مرا دوست داری ، پس با من ستیزه نمی کنی ، مرا بازی نمی دهی ، با من مجادله نمی نمایی ، با من شوخی نمی کنی ، و مرا از منزلت حقیقی ام پایین تر و بالاتر نمی نهی» .

الخصال : ۳۳۴ / ۳۵ عن أحمد بن نوح عن رجل .

حدیث ۹۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَرْضَ مِنْ صَدِيقِهِ إِلَّا الْإِثَارَ عَلَى نَفْسِهِ دَامَ سَخَطُهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که همواره انتظار داشته باشد که دوستش او را بر خود مقدم دارد ، همیشه خشمگین خواهد بود .

الدرّة الباهرة: ۳۲ ، أعلام الدين : ۳۰۴ ، غرر الحكم : ۸۹۷۶ عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۰/۲۸ و ج ۷۸/۲۷۸/۱۱۳ .

حدیث ۹۱۰

امام صادق علیه السلام :

لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَرَضَ وِلَايَتَنَا وَأَمَرَ بِمَوَدَّتِنَا مَا وَقَفْنَاكُمْ عَلَى أَبْوَابِنَا ، وَلَا أَدْخَلْنَاكُمْ بُيُوتَنَا .

امام صادق علیه السلام : اگر نه آن که خداوند متعال ، ولایت ما را واجب کرده و به دوست داشتن ما فرمان داده بود ، شما را بر درگاه خود ، نگه نمی داشتیم و به خانه هایمان راه نمی دادیم .

بصائر الدرجات : ۳۰۰ / ۵ ، إعلام الوری : ۲۸۵ .

حدیث ۹۱۱

امام صادق علیه السلام :

صَانِعِ الْمُنَافِقِ بِلِسَانِكَ ، وَ أَخْلِصِ وُدَّكَ لِلْمُؤْمِنِ . وَ إِنْ جَالَسَكَ يَهُودِيٌّ فَأَحْسِنِ مُجَالَسَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : با منافق به زبان ، مدارا کن و دوستی ات را برای مؤمن ، خالص ساز و اگر یهودی ای نیز با تو همنشین شد ، با او خوش مجلس باش .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۰۴ / ۵۸۷۲ عن إسحاق بن عمار ، الأملی للمفید : ۱۸۵ / ۱۰ عن سعد بن طریف ، تحف العقول : ۲۹۲ ، أعلام الدین : ۳۰۱ کلّها عن الإمام الباقر علیه السلام ، الاختصاص : ۲۳۰ ، مشکاة الأنوار : ۸۲ ، روضة الواعظین : ۴۰۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۵۲ / ۱۱ .

حدیث ۹۱۲

امام صادق علیه السلام :
 أُغْدُ عَالِمًا ، أَوْ مُتَعَلِّمًا ، أَوْ أَحَبَّ أَهْلَ الْعِلْمِ ، وَلَا تَكُنْ رَابِعًا فَتَهْلِكَ بِبُغْضِهِمْ
 امام صادق علیه السلام : عالم باش ، یا آموزنده ، و یا دوستدار اهل علم . چهارمین مباش که به سبب دشمنی با آنان هلاک می شوی .
 الکافی : ۱ / ۳۴ / ۳ عن أبي حمزة الثمالي .

حدیث ۹۱۳

امام صادق علیه السلام :
 حُبُّ الْأَبْرَارِ لِلْأَبْرَارِ ثَوَابٌ لِلْأَبْرَارِ ، وَ حُبُّ الْفُجَّارِ لِلْأَبْرَارِ فَضِيلَةٌ لِلْأَبْرَارِ ، وَ بُغْضُ الْفُجَّارِ لِلْأَبْرَارِ لِلْفُجَّارِ خِزْيٌ عَلَى الْفُجَّارِ .
 امام صادق علیه السلام : دوست داشتن نیکان ، برای نیکان ، ثواب است ؛ و دوست داشتن بدان ، برای نیکان ، فضیلت است ؛ و دشمنی بدان با نیکان ، زیور نیکان است ؛ و دشمنی نیکان با بدان ، ننگی است برای بدان .
 الکافی : ۲ / ۶۴۰ / ۶ عن عمار بن موسى ، مصادقة الإخوان : ۱۵۷ / ۴ نحوه ، المحاسن : ۱ / ۴۱۴ / ۹۴۹ كلاهما عن عبدالله بن القاسم الجعفری ، الاختصاص : ۲۳۹ ، تحف العقول : ۴۸۷ عن الإمام العسکری علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۹ / ۴ .

حدیث ۹۱۴

امام صادق علیه السلام :
 عَلَيْكُمْ بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ الْمُسْلِمِينَ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ حَقَّرَهُمْ وَ تَكَبَّرَ عَلَيْهِمْ فَقَدَ زَلَّ عَنِ دِينِ اللَّهِ ، وَ اللَّهُ لَهُ حَاقِرٌ مَاقِتٌ ، وَ قَدْ قَالَ أَبُوْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : «أَمَرَنِي رَبِّي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ الْمُسْلِمِينَ (منهم)» . وَ أَعْلَمُوا أَنَّ مَنْ حَقَّرَ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَلْقَى اللَّهُ عَلَيْهِ الْمَقْتَّ مِنْهُ وَ الْمَحْقَرَةَ حَتَّى يَمِئْتَهُ النَّاسُ ، وَ اللَّهُ لَهُ أَشَدُّ مَقْتًا . فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي إِخْوَانِكُمُ الْمُسْلِمِينَ الْمَسَاكِينِ ؛ فَإِنْ لَهُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا أَنْ تُجِبُّوهُمْ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِحُبِّهِمْ ، فَمَنْ لَمْ يُجِبْ مَنْ أَمَرَ اللَّهُ بِحُبِّهِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَ رَسُولَهُ ، وَ مَنْ عَصَى اللَّهَ وَ رَسُولَهُ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ مَاتَ وَ هُوَ مِنَ الْغَاوِينَ .
 امام صادق علیه السلام : مسکینان مسلمان را دوست بدارید ، که هر کس آنان را حقیر شمارد و بر آنان بزرگی بفروشد ، از دین خدا لغزیده است و خداوند ، او را حقیر می کند و دشمنش می دارد . پدرمان پیامبر خدا فرمود : «پروردگرم به من فرمان داد تا مسکینان مسلمان را دوست بدارم» .
 بدانید هر کس مسلمانی را حقیر شمارد ، خداوند ، دشمنی و حقارت را بر او خواهد فرستاد ، تا آن جا که مردم دشمنش می دارند ، حال آن که دشمنی خدا شدیدتر است . پس درباره برادران مسلمان و مسکین خود ، از خدا بترسید ، که آنان را بر شما این حق است که دوستشان بدارید ؛ زیرا

خداوند به فرستاده اش فرمان داد که آنان را دوست بدارد . پس هر که آن را که خداوند به دوستی اش فرمان داده ، دوست نداشته باشد ، نافرمانی خدا و پیامبرش کرده است ، و هر که از خدا و فرستاده اش نافرمانی کند و بر آن حالت بمیرد ، در حال گم راهی مرده است .

الکافی : ۱ / ۸ / ۸ عن إسماعیل بن جابر ، تحف العقول : ۳۱۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۱۷ / ۹۳ .

حدیث ۹۱۵

امام صادق علیه السلام :

العَبْدُ كُلَّمَا ازدَادَ لِلنِّسَاءِ حُبًّا ، ازدَادَ فِي الْإِيمَانِ فَضْلًا .

امام صادق علیه السلام : هر چه زن دوستی بنده افزایش می یابد ، بر ارزش ایمانش افزوده می شود .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۴ / ۴۳۵۰ عن أبي العباس فضل بن عبد الملك البقباق .

حدیث ۹۱۶

امام صادق علیه السلام :

مِنَ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ حُبُّ النِّسَاءِ .

امام صادق علیه السلام : زن دوستی ، از اخلاق پیامبران - صلوات الله عليهم - است .
الکافی : ۵ / ۳۲۰ / ۱ ، تهذیب الأحکام : ۷ / ۴۰۳ / ۱۶۱۰ کلاهما عن إسحاق بن عمار .

حدیث ۹۱۷

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَنْ اشْتَدَّ لَنَا حُبًّا اشْتَدَّ لِلنِّسَاءِ حُبًّا .

امام صادق علیه السلام : هر که دوستی اش نسبت به ما شدیدتر شود ، زن دوستی اش شدیدتر می گردد .
مستطرفات السرائر : ۸ / ۱۴۳ نقلًا عن كتاب أبيالقاسم بن قولويه ، بحار الأنوار : ۱۱ / ۲۸۷ / ۶۶ و ج ۲۰ / ۲۲۷ / ۱۰۳ .

حدیث ۹۱۸

امام صادق علیه السلام :

قَالَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَبِّ ، أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ عِنْدَكَ ؟ قَالَ : حُبُّ الْأَطْفَالِ ؛ فَإِنِّي فَطَرْتُهُمْ عَلَى تَوْحِيدِي ، فَإِنِ أُمَّتُهُمْ أَدْخَلْتُهُمْ بِرَحْمَتِي جَنَّتِي .

امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام گفت : «پروردگارا ! کدام یک از اعمال ، نزدت برتر است ؟» . خداوند فرمود : دوست داشتن کودکان ، که آنان را بر توحید خود سرشته ام و چون آنان را بمیرانم ، به رحمت خویش ، آنان را به بهشت خود وارد می کنم .

المحاسن : ۱۰۵۷ / ۴۵۷ / ۱ عن المساور ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۵۰۵ / ۱۷۵۱ ، بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۹۷ / ۵۷ .

حدیث ۹۱۹

امام صادق علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : مَا قَبِلْتُ صَبِيًّا قَطُّ . فَلَمَّا وُلِّيَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : هَذَا رَجُلٌ عِنْدِي إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : «هرگز کودکی را نبوسیده‌ام» . چون آن مرد رفت ، پیامبر خدا فرمود : «به نظر من ، این مرد ، دوزخی است» .

الكافي : ۶ / ۵۰ / ۷ ، تهذيب الأحكام : ۸ / ۱۱۳ / ۳۹۱ كلاهما عن الحسن بن علي بن يوسف الأزدي عن رجل ، عدّة الداعي : ۷۹ نحوه .

حدیث ۹۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ كَثِيرُ حَمِّ الْعَبْدِ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به بنده ای که به فرزندش محبت شدید دارد ، رحم می کند .

الكافي : ۵ / ۵۰ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۲۳۸ كلاهما عن ابن أبي عمير عمّن ذكره ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۴۷۲ / ۱۶۱۷ وفيهما «الرجل» بدل «العبد» ، عدّة الداعي : ۷۸ وفيه «الولد» بدل «العبد» .

حدیث ۹۲۱

امام صادق علیه السلام :

: يا داودُ ، إِنَّ خِصَالَ الْمَكَارِمِ بَعْضُهَا مُقَيَّدٌ بِبَعْضٍ ، يَقْسِمُهَا اللَّهُ حَيْثُ يَشَاءُ . . . وَالتَّوَدُّدُ إِلَى الْجَارِ وَالصَّاحِبِ .

امام صادق علیه السلام - به داوود بن سیرحان - : ای داوود ! صفت های اخلاقی والا به یکدیگر پیوسته اند که خداوند ، آن جا که بخواهد ، آنها را قسمت می کند ... و [از جمله آنهاست :] ابراز دوستی به همسایه و دوست .

الأمالی للطوسی : ۳۰۱ / ۵۹۷ عن أبي قتادة ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۷۵ / ۲۳ و ج ۷۵ / ۴۵۸ / ۳ .

حدیث ۹۲۲

امام صادق علیه السلام :

: إِصْحَابُ مَنْ تَتَرَّيْنُ بِهِ ، وَ لَا تَصْحَبُ مَنْ يَتَرَّيْنُ بِكَ .

امام صادق علیه السلامی فرمود : با کسی مصاحبت کن که خودت را بدو بیارایی . با کسی مصاحبت مکن که خود را به تو می آراید .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۲ / ۲۷۸ / ۲۴۴۰ ، المحاسن : ۲ / ۱۰۱ / ۱۲۶۶ كلاهما عن إسحاق بن جرير ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۵۳۵ / ۱۸۵۷ ، عوالي اللآلی : ۴ / ۳۱ / ۱۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۶ / ۲۶۷ / ۹ .

حدیث ۹۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ

كَافِرًا فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَ كَافِرًا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهُ . ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : صَدِيقُ عَدُوِّ اللَّهِ عَدُوُّ اللَّهِ .
 الأُمَالِي صَدُوق - به نقل از علاء بن فضیل، از امام صادق علیه السلام - : «هر کس کافری را دوست بدارد ، با خدا دشمنی کرده است و هر که با کافری دشمنی کند ، خدا را دوست داشته است» .
 سپس فرمود : «دوستِ دشمنِ خدا ، دشمنِ خداست» .

الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ : ۷۰۲ / ۹۶۰ ، روضَةُ الوَاعِظِينَ : ۴۵۷ وفيه «أَحَبُّ صَدِيقِ اللَّهِ» بدل «أَحَبُّ اللَّهِ» وليس فيه ذِيلُهُ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۳ .

حدیث ۹۲۴

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «وَلَا تَزْكُوتُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ» - : هُوَ الرَّجُلُ يَأْتِي السُّلْطَانَ فَيُحِبُّ بَقَاءَهُ إِلَى أَنْ يُدْخَلَ يَدَهُ إِلَى كَيْسِهِ فَيُعْطِيهِ .

امام صادق علیه السلام - در تفسیر آیه «به ستمکاران ، میل مکنید که آتش می سوزاندتان» - : مقصود ، شخصی است که نزد سلطانی می رود و به مقداری که سلطان ، دستش را در کیسه اش می کند تا به او عطایی بدهد ، آرزومند زنده ماندنش است .
 الکافی : ۵ / ۱۰۸ / ۱۲ عن سهل بن زیاد رفعه .

حدیث ۹۲۵

امام صادق علیه السلام :

أَرْبَعٌ يَذْهَبْنَ ضَيْاعاً : مَوَدَّةٌ تُمْنَحُ مَنْ لَا وِفَاءَ لَهُ ، وَ مَعْرُوفٌ يَوْضَعُ عِنْدَ مَنْ لَا يَشْكُرُهُ ، وَ عِلْمٌ يُعَلَّمُ مَنْ لَا يَسْتَمِعُ لَهُ ، وَ سِرٌّ يُوَدَّعُ مَنْ لَا حِصَانَةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : چهار چیز هدر می رود : دوستی ای که نثار شخص بی وفا شود ؛ نیکی کردن در حق آن که سپاس آن را نمی گزارد ؛ آموختن دانش به آن که بدان گوش نمی سپارد ؛ و رازی که با شخص کم ظرفیت در میان گذاشته شود .
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۱۷ / ۵۹۰۷ عن أبی بصیر ، الخصال : ۲۶۴ / ۱۴۴ عن درست بن أبی منصور الواسطی نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۴ / ۲۰ و ص ۴۱۱ / ۲۰ .

حدیث ۹۲۶

امام صادق علیه السلام :

أَلَا كُلُّ خُلَّةٍ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا فِي غَيْرِ اللَّهِ فَإِنَّهَا تَصِيرُ عَدَاوَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هان ! هر دوستی ای که در دنیا در راه خدا نباشد ، روز قیامت به دشمنی تبدیل می گردد .
 تفسیر القمی : ۲ / ۲۸۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۴ .

حدیث ۹۲۷

امام صادق علیه السلام :

أَنْظُرْ إِلَى كُلِّ مَنْ لَا يُفِيدُكَ مَنَفَعَةً فِي دِينِكَ فَلَا تَعْتَدَنَّ بِهِ ، وَ لَا تَرَعَبَنَّ فِيَّ

صُحْبَتِهِ؛ فَإِنَّ كُلَّ مَا سِوَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مُضْمَجِلٌ وَخِيمٌ عَاقِبَتُهُ.

امام صادق علیه السلام: بنگر، هر که در دینت به تو سودی نمی رساند، به او توجه مکن و به مصاحبت او رغبت منما؛ زیرا هر چه جدای از خداوند تبارک و تعالی است، نابود شونده و بد فرجام است.
قرب الإسناد: ۵۱ / ۱۶۷ عن داود الرقی، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۹۱ / ۵.

حدیث ۹۲۸

امام صادق علیه السلام:

: إِحْذَرُ أَنْ تُؤَاخِي مَنْ أَرَادَكَ لُطْمَعٍ أَوْ خَوْفٍ أَوْ أَكَلٍ أَوْ شُرْبٍ، وَاطْلُبْ مُؤَاخَاةَ الْأَتْقِيَاءِ - وَلَوْ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ - وَإِنْ أَفْنَيْتَ عُمَرَكَ لَطَلَبِهِمْ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَخْلُقْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَفْضَلَ مِنْهُمْ بَعْدَ النَّبِيِّينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَالْأَوْلِيَاءِ، وَمَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى الْعَبْدِ بِمِثْلِ مَا أَنْعَمَ بِهِ مِنَ التَّوْفِيقِ لِصُحْبَتِهِمْ؛ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ»

امام صادق علیه السلام - بنا بر آنچه در مصباح الشریعه به ایشان نسبت داده شده است - : از برادری کردن با آن که برای طمع، یا از ترس، یا برای خوردن و نوشیدن تو را می خواهد، پرهیز. جویای برادری با پرهیزگاران باش، گرچه در تاریکی های [زیر زمین باشد] و [گرچه] عمر خود را در جستجوی آن به سر آوری؛ زیرا خداوند عز و جل، بر گستره زمین، پس از پیامبران - صلوات الله علیهم - و اولیا، کسی برتر از آنان نیافریده است و خداوند به بنده ای نعمتی همانند توفیق مصاحبت با آنان، نداده است. خداوند عز و جملی فرماید: «آن روز، دوستان - جز پرهیزگاران - دشمن یکدیگرند».
الزخرف: ۶۷.

حدیث ۹۲۹

امام صادق علیه السلام:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا صَعِدَ الْمِئْبَرِ قَالَ: يَتَبَغَى لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَتَجَبَّبَ مُؤَاخَاةً ثَلَاثَةً: الْمَاجِنِ الْفَاجِرِ، وَالْأَحْمَقِ، وَالْكَذَّابِ. فَأَمَّا الْمَاجِنُ الْفَاجِرُ فَيَزِيئُ لَكَ فِعْلَهُ، وَيُحِبُّ أَنْكَ مِثْلَهُ، وَلَا يُعِينُكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ وَمَعَادِكَ، وَمُقَارَبَتُهُ جَفَاءٌ وَقَسْوَةٌ، وَمِدْخَلُهُ وَمَخْرَجُهُ عَارٌ عَلَيْكَ.

وَأَمَّا الْأَحْمَقُ فَإِنَّهُ لَا يُشِيرُ عَلَيْكَ بِخَيْرٍ، وَلَا يُرْجَى لِصِرْفِ الشَّوْءِ عَنْكَ وَلَوْ أَجْهَدَ نَفْسَهُ، وَرُبَّمَا أَرَادَ مَنْعَتَكَ فَضَرَّكَ، فَمَوْتُهُ خَيْرٌ مِنْ حَيَاتِهِ، وَسُكُوتُهُ خَيْرٌ مِنْ نُطْقِهِ، وَبُعْدُهُ خَيْرٌ مِنْ قُرْبِهِ.

وَأَمَّا الْكَذَّابُ فَإِنَّهُ لَا يَهْتَوِيكَ مَعَهُ عَيْشٌ، يَنْقُلُ حَدِيثَكَ، وَيَنْقُلُ إِلَيْكَ الْحَدِيثَ، كُلَّمَا أَفْنَى أَحَدُوشَهُ مَطَرَهَا بِأُخْرَى مِثْلَهَا، حَتَّى أَنَّهُ يُحَدِّثُ بِالصِّدْقِ فَمَا يُصَدِّقُ، وَيُفَرِّقُ بَيْنَ النَّاسِ بِالْعِدَاوَةِ فَيُنَبِّئُ السَّخَائِمَ فِي الصُّدُورِ. فَاتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَانظُرُوا لِأَنْفُسِكُمْ.

امام صادق علیه السلام: چون امیر مؤمنان بر منبر بالا- می رفت، می فرمود: «شایسته مسلمان، آن است که از برادری با سه تن پرهیزد: بدکار بی شرم، احمق و دروغگو.

اما بدکار بی شرم، رفتار خود را برای تو می آراید و دوست دارد که تو نیز چون او باشی، در کار دین و قیامتت به تو کمک نمی کند و نزدیک شدن به او، مایه جفا و سخت دلی است و رفت و آمدش ننگی است برای تو.

اما احمق، تو را به خیری راهنمایی نمی کند، و گرچه خود را رنجه و خسته کند، انتظار آن که بدی را از تو دور کند، از او نمی رود و چه بسا بخواهد به تو سودی برساند، اما به تو ضرر بزند؛ پس مرگش بهتر از زندگی اش و خاموشی اش بهتر از سخن گفتنش و دوری اش بهتر از نزدیکی اش است.

امّا دروغگو، با او زندگی برایت گوارا نخواهد بود. سخت را پیش دیگران می برد و سخن دیگران را نزد تو می آورد. هرگاه دروغی بیافد و آن را به سر رساند، آن را با دروغ دیگری همچون آن، درمی پیوندد، تا آن جا که گاه، سخن راست می گوید؛ امّا تصدیقش نمی کنند. میان مردم، با دشمنی جدایی می اندازد و در دل ها تخم کینه می کارد. پس، از خدای عز و جلترسید و خود را بپایید.

الکافی: ۲ / ۶۳۹ / ۱ و ص ۳۷۶ / ۶ کلاهما عن محمد بن سالم الکندی عن حدّثه، تحف العقول: ۲۰۵ عن الإمام علی علیه السلام وکلاهما نحوه، بحار الأنوار: ۷۸ / ۴۲ / ۳۱.

حدیث ۹۳۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّمَا سَمُّوا إِخْوَانًا لِتَزَاهَتِهِمْ عَنِ الْخِيَانَةِ، وَسَمُّوا أَصْدِقَاءَ لِأَنَّهُمْ تَصَادَقُوا حُقُوقَ الْمَوَدَّةِ.

امام صادق علیه السلام: [دوستان] به دلیل دوری شان از خیانت، «برادر» و به دلیل پاسداشتِ حقوق دوستی و راستی، «صیدیق» نامیده شده اند.

الأمالی للطوسی: ۶۰۹ / ۱۲۵۸ عن سفیان بن عیینة، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۷۹ / ۲۶.

حدیث ۹۳۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ لِيَحْفَظُ مَنْ يَحْفَظُ صَدِيقَهُ.

امام صادق علیه السلام: خداوند والا نام، حافظ کسی است که دوست خود را حفظ کند.

الکافی: ۸ / ۱۶۲ / ۱۶۶ عن عبید بن زرارة.

حدیث ۹۳۲

امام صادق علیه السلام:

مَا أَقْبَحَ بِالرَّجُلِ أَنْ يَعْرِفَ أَخُوهُ حَقَّهُ، وَلَا يَعْرِفَ حَقَّ أَخِيهِ!

امام صادق علیه السلام: چه قدر برای انسان، زشت است که برادرش حق دوستی او را بشناسد؛ امّا او حق برادرش را نشناسد!

مصادقة الإخوان: ۱۴۴ / ۵ عن مرزوم.

حدیث ۹۳۳

امام صادق علیه السلام:

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَخْذُلُ أَخَاهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى نُصْرَتِهِ إِلَّا خَذَلَهُ

اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

امام صادق علیه السلام: هرگاه مؤمنی، برادر مؤمنش را - در حالی که توانایی یاری دادن او را دارد - تنها گذارد، خداوند، او را

در دنیا و آخرت،

تنها خواهد گذاشت.

ثواب الأعمال: ۱ / ۱۷۷ ، الأملی للصدوق: ۵۷۴ / ۷۸۵ ، المحاسن: ۱ / ۱۸۳ / ۲۹۶ کلها عن إبراهيم بن عمر اليماني ، مشكاة الأنوار: ۱۰۴ عن إبراهيم الثمالي ، المؤمن: ۶۷ / ۱۷۸ ، الاختصاص: ۲۷ ، روضة الواعظين: ۴۲۵ ، بحار الأنوار: ۱ / ۱۷ / ۷۵ .

حدیث ۹۳۴

امام صادق علیه السلام:
 مَنْ عَظَّمَ دِينَهُ عَظَّمَ إِخْوَانَهُ ، وَمَنْ اسْتَخَفَّ بِدِينِهِ اسْتَخَفَّ بِإِخْوَانِهِ .
 امام صادق علیه السلام: هر که دین خود را بزرگ شمارد ، برادران خود را بزرگ می شمارد و هر که دین خود را سبک شمارد ، برادران خود را سبک می شمارد .
 الأملی للطوسی: ۹۸ / ۱۵۰ عن عبدالله بن أبي يعفور ، مشكاة الأنوار: ۱۸۶ وفيه «دين الله» بدل «دينه» و «حق إخوانه» بدل «إخوانه».

حدیث ۹۳۵

امام صادق علیه السلام:
 مَنْ قَالَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ: «مَرَحَبًا» ، كَتَبَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ مَرَحَبًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .
 امام صادق علیه السلام: هر که به برادر مؤمن خود ، خوش آمدی بگوید ، خداوند متعال برایش تا روز قیامت ، آفرین خواهد نوشت .
 الكافي: ۲ / ۲۰۶ / ۲ عن جميل بن درّاج ، ثواب الأعمال: ۱ / ۱۷۶ عن إسحاق بن عمار ، مصادقة الإخوان: ۱۸۳ / ۲ عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۱ ؛ وراجع كنز العمال: ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۵ .

حدیث ۹۳۶

امام صادق علیه السلام:
 أَذْكُرُوا أَخَاكُمْ إِذَا غَابَ عَنْكُمْ بِأَحْسَنَ مَا تُحِبُّونَ أَنْ تُذَكَّرُوا بِهِ إِذَا غَبْتُمْ عَنْهُ .
 امام صادق علیه السلام: در نبود برادرتان ، به بهترین شکلی که دوست دارید در نبودتان از شما یاد کند ، از او یاد کنید .
 الأملی للطوسی: ۲۲۵ / ۳۹۱ عن عبيدالله بن عبدالله ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۹۶ / ۱۷ .

حدیث ۹۳۷

امام صادق علیه السلام:
 أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي .
 امام صادق علیه السلام: محبوب ترین برادرانم در نظر من ، کسی است که عیب هایم را به من هدیه کند .
 الكافي: ۲ / ۶۳۹ / ۵ عن أحمد بن محمد رفعه ، تحف العقول: ۳۶۶ ، الاختصاص: ۲۴۰ ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۸۲ / ۴ .

حدیث ۹۳۸

امام صادق علیه السلام:
 مَنْ رَأَى أَخَاهُ عَلَى أَمْرٍ يَكْرَهُهُ فَلَمْ يَرُدَّهُ عَنْهُ - وَهُوَ يَقْدِرُ

عَلَيْهِ - فَقَدْ خَانَهُ .

امام صادق علیه السلام: هر که برادرش را در کاری ناپسند ببیند و بتواند او را از آن بازدارد و این کار را نکند، به او خیانت کرده است .

الأمالی للصدوق : ۳۴۳ / ۴۰۹ عن عبد الرحمن بن الحجاج ، روضه الواعظین : ۳۲۰ ، مشکاة الأنوار : ۷۷ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۶۵ / ۲ .

حدیث ۹۳۹

امام صادق علیه السلام :

إِلْتَمَسُوا لِإِخْوَانِكُمُ الْعِذْرَ فِي زَلَّاتِهِمْ وَهَفَوَاتِ تَقْصِيرَاتِهِمْ ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا لَهُمُ الْعِذْرَ فِي ذَلِكَ فَاعْتَقِدُوا أَنَّ ذَلِكَ عَنْكُمْ ؛ لِقُصُورِكُمْ عَنِ مَعْرِفَةِ وُجُوهِ الْعُذْرِ .

امام صادق علیه السلام: برای لغزش‌ها و تقصیرهای پیش آمده برادرانتان، عذری (توجیهی) بیابید. اگر هم برای آن عذری نیافتید، باور کنید که این مسئله، بر اثر ناآگاهی شما نسبت به گونه‌های عذر است.

تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۵۰ ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۵۷ / ۱۰۱۹۳ .

حدیث ۹۴۰

امام صادق علیه السلام :

حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ أَنْ لَا يَشْبَعُ وَيَجُوعُ أَخُوهُ ،

وَلَا يَرُوى وَيَعْطَشُ أَخُوهُ ، وَلَا يَكْتَسِبُ وَيَعْرِى أَخُوهُ . فَمَا أَعْظَمَ حَقَّ الْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ الْمُسْلِمِ ! أَحَبُّ لِأَخِيكَ الْمُسْلِمِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ . وَإِذَا احْتَجَّتْ فَسَلِّهُ ، وَإِنْ سَأَلَكَ فَأَعْطِهِ ، لَا تُمَلِّهِ خَيْرًا وَلَا يُمَلِّهِ لَكَ . كُنْ لَهُ ظَهْرًا ؛ فَإِنَّهُ لَكَ ظَهْرٌ . إِذَا غَابَ فَاحْفَظْهُ فِي غَيْبَتِهِ ، وَإِذَا شَهِدَ فزُرْهُ وَأَجَلْهُ وَأَكْرِمْهُ ؛ فَإِنَّهُ مِنْكَ وَأَنْتَ مِنْهُ . فَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ عَاتِبًا فَلَا تُفَارِقْهُ حَتَّى تَسْأَلَ سَمِيحَتَهُ . وَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ فَاحْمَدِ اللَّهَ ، وَإِنْ ابْتَلَى فَأَعْضُدْهُ ، وَإِنْ تُمَحَّلَ لَهُ فَأَعْنَهُ .

الکافی - به نقل از ابراهیم بن عمر یمانی، از امام صادق علیه السلام: «حقّ مسلمان بر مسلمان، آن است که خود، سیر نباشد و برادرش گرسنه؛ خود، سیراب نباشد و برادرش تشنه، و خود، پوشیده نباشد و برادرش برهنه. چه قدر حقّ مسلمان بر برادر مسلمانش بزرگ است!». .

نیز حضرت فرمود: «آنچه را برای خود دوست داری، برای برادر مسلمان دوست بدار. هرگاه نیازمند شدی، از او درخواست کن و اگر از تو چیزی درخواست کرد، به او ببخش. در نیکی به او تأخیر مکن و او نیز تأخیر میندازد. پشتیبان او باش که او پشتیبان توست. هرگاه غایب گشت، او را در غیابش حفظ کن و هرگاه حضور یافت، به دیدارش شتاب. بزرگش شمار و گرامی اش دار که او از توست و تو از اوایی. اگر تو را توبیخ کرد، تا از او عذر تقصیر نخواستی، از او جدا نشو. اگر خیری به او رسید، خدا را سپاس گوی و اگر مبتلا شد، حمایتش کن و اگر برایش دمی چیده شد، او را یاری ده» .

الکافی : ۲/۱۷۰ / ۵ ، المؤمن : ۴۲ / ۹۵ ، الأمالی للصدوق : ۴۰۱ / ۵۱۹ عن عبد الله بن مسكان عن الإمام الباقر عليه السلام، الاختصاص : ۲۷ ، مشکاة الأنوار : ۱۰۴ کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۴۳ / ۴۳ .

حدیث ۹۴۱

امام صادق علیه السلام :

لَا تَكُونُ الصَّدَاقَةَ إِلَّا بِحُدُودِهَا ، فَمَنْ كَانَتْ فِيهِ هَذِهِ الْحُدُودُ أَوْ شَيْءٌ مِنْهَا فَانْتَسِبَ بِهِ إِلَى الصَّدَاقَةِ ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ شَيْءٌ مِنْهَا فَلَا تَنْسِبُهُ إِلَى شَيْءٍ مِنَ الصَّدَاقَةِ ؛ فَأَوْلَاهَا : أَنْ تَكُونَ سِرِّيرَتُهُ وَعَلَانِيَتُهُ لَكَ وَاحِدَةً . وَالثَّانِي : أَنْ يَرَى زَيْنَكَ زَيْنَهُ ، وَشَيْنَكَ شَيْنَهُ . وَالثَّلَاثُ : أَنْ لَا تُغَيِّرَهُ عَلَيْكَ وَلَا يَأْتِيَهُ وَلَا مَالٌ . وَالرَّابِعُ : أَنْ لَا يَمْنَعَكَ شَيْئًا تَنَالَهُ مَقْدَرَتُهُ . وَالخَامِسَةُ - وَهِيَ تَجَمُّعُ هَذِهِ الْخِصَالِ - : أَنْ لَا يُسَلِّمَكَ عِنْدَ التَّكَبُّاتِ .

امام صادق علیه السلام : دوستی ، جز با صفات و حدود آن ، راست نمی آید و هر که همه یا بخشی از آنها در او بود ، عنوان دوست بر او بنه و اگر هیچ یک از آنها در او نبود ، هرگز عنوان دوست بر او منه .

نخستین حد دوستی ، آن است که آشکار و نهان دوست ، برایت یکی باشد .

دوم آن که زیور تو را زیور خود و نقص تو را نقص خود بداند .

سوم آن که مال و مقام ، دوستی او را نسبت به تو تغییر ندهد .

چهارم آن که آنچه را در اختیار دارد ، از تو باز ندارد .

پنجم - که عصاره همه این صفات است - ، آن که تو را در گرفتاری ها رها نکند .

الکافی : ۲ / ۶۳۹ / ۶ عن عبيدالله الحلبي ، الخصال : ۲۷۷ / ۱۹ ، الأُمالي للصدوق : ۷۶۷ / ۱۰۳۳ كلاهما عن يزيد بن خالد (مخلد)

النيسابوري ، تحف العقول : ۳۶۶ کلها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۳ / ۱ .

حدیث ۹۴۲

امام صادق علیه السلام :

لَا تَطْعَنُوا فِي عُيُوبِ مَنْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ بِمَوَدَّتِهِ ، وَلَا تَوْفِقُوهُ عَلَى سَيِّئَةٍ يَخْضَعُ لَهَا ؛ فَإِنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ أَخْلَاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنْ أَخْلَاقِ أَوْلِيَائِهِ .

امام صادق علیه السلام : بر عیب های آن که به دوستی شما روی آورده است ، طعنه مزید و او را به سبب کار زشتی که از او سر می زند ، از دوستی خود ، باز مدارید ، که این کار ، از اخلاق پیامبر خدا و دوستانش نیست .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۴۶ .

حدیث ۹۴۳

امام صادق علیه السلام :

أَنْظُرْ قَلْبَكَ ، فَإِذَا أَنْكَرَ صَاحِبَكَ فَإِنَّ أَحَدَكُمَا قَدْ أَحْدَثَ .

امام صادق علیه السلام : به دل خود بنگر . هر گاه دوستت را ناپسند داشت ، بی گمان ، یکی از شما [زمینه دشمنی را] پدید آورده است .

الکافی : ۲ / ۶۵۲ / ۱ عن العلاء بن الفضيل وحماد بن عثمان و ص ۶۵۳ / ۵ عن جراح المدائني ، الأُمالي للمفيد : ۱۱ / ۹ عن رباعي

بن عبد الله والفضيل بن يسار ، الأصول الستة عشر (أصل جعفر بن محمد الحضرمي) : ۷۰ عن جابر ، مشكاة الأنوار : ۱۰۵ عن الفضل بن

سنان ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۲ / ۶ .

حدیث ۹۴۴

امام صادق علیه السلام :

حَقُّ عَلَى اللَّهِ عِزٌّ وَ جَلٌّ أَنْ تَصِيرُوا مَعَ مَنْ عِشْتُمْ مَعَهُ فِي دُنْيَاهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل بر خود لازم کرده است که همراه کسی شوید که در دنیا با او زیسته اید .
الکافی : ۵ / ۱۰۹ / ۱۳ عن علی بن عقبه عن بعض أصحابنا .

حدیث ۹۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اتَّخَذَ فِي بَيْتِهِ طَيْرًا فَلْيَتَّخِذْ وَرْشَانًا ؛ فَإِنَّهُ أَكْثَرُ شَيْئًا لِذِكْرِ اللَّهِ عِزٌّ وَ جَلُّوا أَكْثَرَ تَسْبِيحًا ، وَهُوَ طَيْرٌ يُحِبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

امام صادق علیه السلام : هر که می خواهد در خانه اش پرندۀ ای نگه دارد ، قُمَری نگه دارد ؛ زیرا این پرندۀ ، بیش از هر چیز به ذکر و تسبیح خدای عز و جل مشغول است و ما اهل بیت را دوست می دارد .
الکافی : ۶ / ۵۵۰ / ۱ ، بحار الأنوار : ۶۵ / ۲۱ / ۳۰ .

حدیث ۹۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عِزُّهُ وَ جَلُّهُ عَلَى عَبْدٍ أَجَلٌ مِنْ أَنْ لَا يَكُونَ فِي قَلْبِهِ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى غَيْرُهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به هیچ بنده ای نعمتی بزرگ تر از این ارزانی نداشته است که در دلش همراه خداوند متعال ، چیزی دیگری نباشد .
التفسیر المنسوب إلى الإمام العسكري عليه السلام : ۳۲۸ ، عدّة الداعی : ۲۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۱۱ و ص ۲۴۹ .

حدیث ۹۴۷

امام صادق علیه السلام :

الْحُبُّ أَفْضَلُ مِنَ الْخَوْفِ .

امام صادق علیه السلام : دوستی [خدا] برتر از ترس [از خدا] است .

الکافی : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غياث ، تحف العقول : ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۶ / ۹۵ و ص ۲۷۰ / ۱۰۹ .

حدیث ۹۴۸

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ عِزُّهُ وَ جَلُّهُ إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا دَاوُدُ ، بِي فَافْرَحْ ، وَبِذِكْرِی فَتَلَذَّذْ ، وَبِمُنَاجَاتِی فَتَنْعَمْ ، فَعَنْ قَرِيبٍ أُخْلِی الدَّارَ مِنَ الْفَاسِقِیْنَ ، وَاجْعَلْ لِعَنْتِی عَلَى الظَّالِمِیْنَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود علیه السلام وحی کرد : «ای داوود ! به من شادمان باش و از یادم لذت ببر و با مناجات من متنعم شو که به زودی ، خانه را از فاسقان خواهی پرداخت و نفرین خود را بر ظالمان قرار خواهی داد» .
الأمالی للصدوق : ۲۶۳ / ۲۸۰ ، قصص الأنبياء : ۱۹۹ / ۲۵۴ كلاهما عن يونس بن ظبيان وليس فيه «وأجعل لعنتي . . .» ، روضة الواعظين : ۵۰۵ ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۴ / ۳ .

حدیث ۹۴۹

امام صادق علیه السلام :

الْقَلْبُ حَرَمُ اللَّهِ ، فَلَا تُسْكِنُ حَرَمَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : دل ، حرم خداست . پس در حرم خدا ، جز خدا را جای مده .

جامع الأخبار : ۵۱۸ / ۱۴۶۸ .

حدیث ۹۵۰

امام صادق علیه السلام :

: إلهي فتداركني برحمتك التي بها تجمع الخيرات لأولائك ، وبها تصرف السيئات عن أجائك .

امام صادق علیه السلام : بارالها! با رحمت خود که با آن ، همه نیکی ها را برای اولیایت گرد آورده ای و با آن ، بدی ها را از

دوستان دور ساخته ای ، مرا دریاب .

مهج الدعوات : ۲۶۳ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۸۱ / ۳ .

حدیث ۹۵۱

امام صادق علیه السلام :

لا يمحض رجل الإيمان بالله حتى يكون الله أحب إليه

امام صادق علیه السلام : ایمان کسی برای خدا خالص نمی شود ، تا آن که خداوند ، نزدش از خودش ، پدرش ، مادرش ،

فرزندانش ، خانواده اش و هر آنچه از مردم دارد ، محبوب تر باشد .

فی المصدر : «أحب الله» ، والصحيح ما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث ۹۵۲

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سِئَلَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الصَّدَقِ فَقَالَ مَا مَعْنَاهُ - هُوَ أَنْ لَا تَخْتَارَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَهُ فَإِنَّهُ تَعَالَى قَالَ (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) فَإِذَا كَانَ

اجْتِبَاكَ فَاجْتَبِهِ أَنْتَ لَا تَخْتَرُ عَلَيْهِ هَوَاكَ وَلَا دُنْيَاكَ .

فلاح السائل - در پاسخ امام صادق علیه السلام به سؤال از معنای صدق - : صدق ، یعنی جز خدا را به جای او برنگزینی ؛ چرا که

خدای متعال ، شما را برگزیده است . پس چون او تو را برگزیده ، تو هم او را برگزین و هوا و دنیای خودت را به جای او مگزین .

فلاح السائل : ۲۲۳ / ۱۲۵ .

حدیث ۹۵۳

امام صادق علیه السلام :

: اللَّهُمَّ هِدَاةِ الْأَصْوَاتِ ، وَسَيِّكَنْتِ الْحَرَكَاتِ ، وَخَلَا كُلُّ حَبِيبٍ بِحَبِيبِهِ وَخَلَوْتُ بِكَ ، أَنْتَ الْمَحْبُوبُ إِلَيَّ ، فَاجْعَلْ خَلَوْتِي مِنْكَ اللَّيْلَةَ

الْعَتَقَ مِنَ النَّارِ .

امام صادق علیه السلام - در دعایش - : بارالها! صداها فرو نشست و جنبش‌ها آرام گرفت و هر دوستی، با محبوب خود خلوت کرد. من نیز با تو خلوت کرده‌ام. تو محبوب منی. پس [تحفه] خلوت امشب مرا با خود، رهایی از دوزخ قرار ده.

الکافی : ۲ / ۵۹۴ / ۳۳ عن أبي بصير ، مصباح المتهدج : ۲۷۸ ، جمال الأسبوع : ۱۴۴ وفيهما «يا إلهي» بدل «أنت المحبوب إلي» ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۳۰۳ / ۸۹ .

حدیث ۹۵۴

امام صادق علیه السلام :

: اللَّهُمَّ اَمَلًا قَلْبِي حُبًّا لَكَ ، وَخَشْيَةً مِنْكَ ، وَتَصَدِيقًا وَإِيْمَانًا بِكَ ، وَفَرَقًا مِنْكَ ، وَشَوْقًا إِلَيْكَ ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ . اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيَّ لِقَاءَكَ ، وَاجْعَلْ لِي فِي لِقَائِكَ خَيْرَ الرَّحْمَةِ وَالْبَرَكَهَةِ .

امام صادق علیه السلام - در دعایش - : بارالها! ای صاحب کرامت و جلال! قلبم را از دوستی تو، ترس از تو، تصدیق تو و ایمان به تو، هراس از تو و اشتیاق به خودت سرشار کن. بارالها! دیدارت را محبوبم ساز و برایم در دیدارت، بهترین رحمت و برکت را قرار ده.

الکافی : ۲ / ۵۸۶ / ۲۴ عن ابن أبي يعفور ، مصباح المتهدج : ۱۴۳ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۳ ، مصباح الكفعمی : ۷۹۵ ، البلد الأمين : ۲۱۳ وفي الثلاثة الأخيرة عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام فيها «حُبِّبْ إِلَيَّ لِقَاءَكَ وَأَجِبْ لِقَائِي وَاجْعَلْ لِي فِي لِقَائِكَ الرَّاحَةَ وَالْفَرْجَ وَالْكَرَامَةَ» ، بحار الأنوار : ۲ / ۹۸ / ۹۲ .

حدیث ۹۵۵

امام صادق علیه السلام :

: سَيِّدِي ، أَنَا مِنْ حُبِّكَ جَائِعٌ لَا أَشْبَعُ ، أَنَا مِنْ حُبِّكَ ظَمَأُنٌ لَا أُرْوَى ، وَاشْوَقَاةٌ إِلَى مَنْ يَرَانِي وَلَا أَرَاهُ ! يَا حَبِيبَ مَنْ تَحَبَّبَ إِلَيْهِ ، يَا قُرَّةَ عَيْنِ

مِنْ لَادِيهِ وَانْقَطَعَ إِلَيْهِ ، قَدْ تَرَى وَحَدَّتِي مِنَ الْآدَمِيِّينَ وَوَحَشْتِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِي وَأَنْسِ وَحَشْتِي وَارْحَمْ وَحَدَّتِي وَغُرْبَتِي .

امام صادق علیه السلام - در دعایش - : سرورم! من گرسنه دوستی توام و سیر نمی شوم. من تشنه دوستی توام و سیراب نمی شوم. آه، چه اشتیاقی دارم به آن که مرا می بیند و من او را نمی بینم! ای محبوب آن که او را دوست بدارد! ای روشنی چشم آن که به او پناه ببرد و یکسره به او پیوندد! تو

تنهایی و بی کسی مرا در میان آدمیزادگان می بینی. پس بر محمد و آل محمد، درود بفرست و مرا بیامرز و وحشتم را به انس بدل کن و به تنهایی و غربتم، رحم نما.

إقبال الأعمال : ۱ / ۱۳۵ ، بحار الأنوار : ۱ / ۳۳۸ / ۹۷ .

حدیث ۹۵۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْعِبَادَ ثَلَاثَةٌ : قَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَوْفًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ ، وَقَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى طَلَبَ الثَّوَابِ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَجْرَاءِ ، وَقَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حُبًّا لَهُ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ ، وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ .

امام صادق علیه السلام: بندگان، سه گونه اند: مردمی که از سر ترس، خدا را می پرستند که این، پرستش بندگان است. مردمی، خداوند عز و جل را برای به دست آوردن پاداش می پرستند که این، پرستش مزدبگیران است. مردمی که خداوند عز و جل را برای آن که دوستش دارند، می پرستند. پس این، پرستش آزادگان است و برترین نوع پرستش است.

الکافی: ۲ / ۸۴ / ۵ عن هارون بن خارجه، نهج البلاغه: الحکمة ۲۳۷، تحف العقول: ۲۴۶ عن الإمام الحسين عليه السلام وكلاهما نحوه، بحار الأنوار: ۷۰ / ۲۵۵ / ۱۲؛ البدايه والنهائة: ۹ / ۱۰۵ عن الإمام زين العابدين عليه السلام نحوه.

حدیث ۹۵۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ النَّاسَ يَعْبُدُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى ثَلَاثَةِ أَوْجِهٍ: فَطَبَقَةٌ يَعْبُدُونَهُ رَغْبَةً فِي ثَوَابِهِ فَبِتِلْكَ عِبَادَةُ الْخُرَاصِ وَهُوَ الطَّمَعُ، وَآخَرُونَ يَعْبُدُونَهُ فَرَقًا مِنَ النَّارِ فَبِتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ وَهِيَ الرَّهْبَةُ، وَلِكِنِّي أَعْبُدُهُ حُبًّا لَهُ عَزَّ وَجَلَّ فَبِتِلْكَ عِبَادَةُ الْكِرَامِ وَهُوَ الْأَمْنُ؛ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: «وَهُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمئِذٍ آمِنُونَ»

امام صادق علیه السلام: مردم، خداوند عز و جل را سه گونه می پرستند: طبقه ای خدا را به امید پاداشش می پرستند که این، پرستش آزمندان است و [انگیزه] آن، آزمندی است. دیگری، خدا را از ترس دوزخ می پرستند که این، پرستش بندگان است و [انگیزه] آن، ترس. لیکن من، خدای عز و جل را از سر دوستی اش می پرستم که این، پرستش بزرگواران است و [انگیزه] آن، ایمنی است؛ چون که خداوند عز و جلمی فرماید: «آنان در آن روز، از هراس، ایمن هستند». نیز به سبب این گفته خدای عز و جل: «بگو: اگر خدا را دوست می دارید، از من پیروی کنید تا دوستان بدارد و گناهان شما را بپامزد». پس هر که خدا را دوست بدارد، خداوند عز و جل، دوستش خواهد داشت و هر که خداوند عز و جل دوستش بدارد، از آن افراد ایمن، به شمار خواهد رفت.

النمل: ۸۹.

حدیث ۹۵۸

امام صادق علیه السلام:

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي فَضْلِ مَعْرِفَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا مِيدُوا أَعْيُنَهُمْ إِلَى مَا مَتَّعَ اللَّهُ بِهِ الْأَعْدَاءَ مِنْ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَعِيمِهَا، وَكَانَتْ دُنْيَاهُمْ أَقْلَ عِنْدَهُمْ مِمَّا يَطُؤُونَهُ بِأَرْجُلِهِمْ، وَلَنَعْمُوا بِمَعْرِفَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ، وَتَلَذُّوا بِهَا تَلَذُّدًا مَنْ لَمْ يَزَلْ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَانِ مَعَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ. إِنَّ مَعْرِفَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْسَ مِنْ كُلِّ وَحْشَةٍ، وَصَاحِبٌ مِنْ كُلِّ وَحْدَةٍ، وَنُورٌ مِنْ كُلِّ ظُلْمَةٍ، وَقُوَّةٌ مِنْ كُلِّ ضَعْفٍ، وَشِفَاءٌ مِنْ كُلِّ سُقْمٍ.

امام صادق علیه السلام: اگر مردم از فضیلت شناخت خدای عز و جل باخبر می شدند، به نعمت ها و خوشی های زندگی دنیوی که خداوند، دشمنان را از آن

برخوردار ساخته است، چشم نمی دوختند و دنیایشان از آنچه با گام هایشان بر آن پای می نهند نیز کمتر می شد و با نعمت معرفت خدا عز و جلمتنعم می شدند و از آن، لذت می بردند؛ لذت بردن کسی که همواره در باغ های بهشت، در کنار اولیای خداست! در حقیقت، شناخت خدا، مونسی در برابر هر بی کسی، همدمی در برابر هر تنهایی، نوری در برابر هر تاریکی، نیرویی در برابر هر ناتوانی، و درمانی برای هر بیماری است!

الکافی : ۸ / ۲۴۷ / ۳۴۷ عن جمیل بن درّاج .

حدیث ۹۵۹

امام صادق علیه السلام :

العَارِفُ شَخْصُهُ مَعَ الْخَلْقِ وَقَلْبُهُ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى ، وَلَوْ سَيَّهَا قَلْبُهُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى طَرَفَهُ عَيْنٌ لَمَاتَ شَوْقًا إِلَيْهِ . وَالْعَارِفُ أَمِينٌ وَدَائِعِ اللَّهِ تَعَالَى ، وَكَتْرُ أَسْرَارِهِ ، وَمَعْدِنُ نَوْرِهِ ، وَدَلِيلُ رَحْمَتِهِ عَلَى خَلْقِهِ ، وَمَطِيئَةُ عُلُومِهِ ، وَمِيزَانُ فَضْلِهِ وَعَدْلِهِ ، وَقَدْ غَنَى عَنِ الْخَلْقِ وَالْمُرَادِ وَالدُّنْيَا فَلَا مَوْنَسَ لَهُ سِوَى اللَّهِ ، وَلَا نُطْقَ وَلَا إِشَارَةَ وَلَا نَفْسَ إِلَّا بِاللَّهِ تَعَالَى ، وَلِلَّهِ ، وَمِنَ اللَّهِ ، وَمَعَ اللَّهِ ، فَهُوَ فِي رِيَاضِ قُدْسِهِ مُتَرَدِّدٌ ، وَمِنَ لَطَائِفِ فَضْلِهِ مُتَرَوِّدٌ . وَالْمَعْرِفَةُ أَصْلُ فَرْعِهِ الْإِيمَانُ .

مصباح الشریعہ - در سخنی که به امام صادق علیه السلام منسوب است :- پیکر عارف ، با خلق ، و قلبش با خداست . اگر چشم به هم زدنی قلبش از خداوند متعال غافل شود ، از اشتیاق به او خواهد مُرد . عارف ، امین سپرده های خداوند متعال ، گنجینه رازهایش ، معدن نورش ، راهنمای رحمت او بر خلقش ، حامل علومش ، و ترازوی فضل و عدلش است . از خلق و خواسته و دنیا بی نیاز است و مونسى جز خدا ندارد و نطق ، اشاره و دم زدنش جز با خدا ، از خدا ، برای خدا و همراه خدا نیست . پس او در باغ های قُدسِ خدا گام می زند و از لطائف فضلش بهره مند می شود . معرفت ، ریشه ای است که شاخه اش ایمان است .
مصباح الشریعہ : ۵۱۹ .

حدیث ۹۶۰

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ ... أَعْلَمُ أَفْضَلُ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزْمُ الْإِرَادَةِ ، وَخُضُوعُ الْإِسْتِغَاثَةِ ، وَقَدْ نَاجَاكَ بِعَزْمِ الْإِرَادَةِ وَخُضُوعِ الْإِسْتِكَانَةِ قَلْبِي .

امام صادق علیه السلام - در دعایش هنگام رفتن به نزد منصور ، خلیفه عباسی - : بارالها ! ... می دانم برترین توشه رهرو به سوی تو ، اراده استوار و فروتنی یاری خواهانه است ، و اینک ، قلبم با اراده ای استوار و فروتنی متواضعانه با تو رازگویی می کند .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۱۰ / ۲ .

حدیث ۹۶۱

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزْمُ الْإِرَادَةِ ، وَإِخْلَاصُ نِيَّتِي ، وَصَادِقُ طَوِيئِي .

امام صادق علیه السلام - در دعایش به هنگام بامداد - : بارالها ! می دانم که برترین توشه رهرو به سوی تو ، اراده استوار ، نیت خالصانه و ضمیر پاک است .
بحار الأنوار : ۸۶ / ۳۱۸ / ۶۷ نقلاً عن مجموع الدعوات .

حدیث ۹۶۲

امام صادق علیه السلام :

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَاشْغَلْ قَلْبِي بِعَظِيمِ شَأْنِكَ ، وَأَرْسِلْ مَحَبَّتَكَ إِلَيْهِ حَتَّى أَلْقَاكَ وَأُودِجِي تَشَخُّبَ دَمَا .

امام صادق علیه السلام - در دعایش به هنگام رسیدن ماه رمضان - : [خدایا!] بر محمّد و آل محمّد ، درود بفرست و قلبم را به

شکوه‌مندی جایگاهت مشغول بدار و محبتت را بر آن بفرست، تا در حالی دیدارت کنم که از رگ های گردنم، خون بیرون می زند .

إقبال الأعمال : ۱ / ۱۲۹ .

حدیث ۹۶۳

امام صادق علیه السلام :

: اللَّهُمَّ اَمَلًا قَلْبِي حُبًّا لَكَ ، وَخَشْيَةً مِنْكَ ، وَتَصَدِيقًا وَاِيْمَانًا بِكَ ، وَفَرَقًا مِنْكَ ، وَشَوْقًا اِلَيْكَ ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ .

امام صادق علیه السلام : بارالها ! قلبم را از محبت نسبت به خودت ، ترس از خودت ، تصدیق و ایمان به خودت ، هراس از خودت و شوق به خودت ، لبریز ساز ، ای صاحب جلال و کرامت !

الکافی : ۲ / ۵۸۶ / ۲۴ عن ابن أبي يعفور ، مصباح المتهجد : ۶۰۱ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۳ ، مصباح الكفعمی : ۷۹۵ کلها عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، البلد الأمين : ۲۱۳ ، بحار الأنوار : ۸۷ / ۲۴۹ / ۵۷ و ص ۲۷۱ / ۶۸ .

حدیث ۹۶۴

امام صادق علیه السلام :

تَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ فِي دُبُرِ رَكَعَتِي طَوَافِ الْفَرِيضَةِ ، تَقُولُ بَعْدَ التَّشَهُدِ : اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِطَوَاعِيَّتِي اِيَّاكَ وَطَوَاعِيَّتِي رَسُولِكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي اَنْ اَتَعَدَّى حُدُودَكَ ، وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ يُحِبُّكَ وَيُحِبُّ رَسُولَكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَعِبَادَكَ الصَّالِحِينَ .

امام صادق علیه السلام : پس از تشهد و پایان دادن دو رکعت نماز طواف واجب ، این دعا را می خوانی : بارالها ! به سبب فرمانبری ام از تو و فرمانبری ام از پیامبرت به من رحم کن . بارالها ! مرا از تجاوز به حدودت بازدار و مرا از کسانی قرار ده که دوستت دارند و پیامبرت و فرشتگانت و بندگان صالحت را نیز دوست دارند .

تهذیب الأحکام : ۵ / ۱۴۳ / ۴۷۵ عن معاوية بن عمّار .

حدیث ۹۶۵

امام صادق علیه السلام :

إِذَا تَابَ الْعَبْدُ تَوْبَةً نَصُوحًا أَحَبَّهُ اللهُ ، فَسَتَرَ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بنده خالصانه توبه کند ، خداوند ، او را دوست می دارد و گناهانش را در دنیا و آخرت بر او می پوشاند .

الکافی : ۲ / ۴۳۰ / ۱ و ص ۴۳۶ / ۱۲ و لیس فی «فی الدنيا والآخرة» ، ثواب الأعمال : ۲۰۵ / ۱ کلها عن معاوية بن وهب ، مشکاة الأنوار : ۱۱۱ عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «أحبَّ اللهُ أن يستر عليه» بدل «أحبه اللهُ فستر عليه» ، بحار الأنوار : ۶ / ۲۸ / ۳۱ .

حدیث ۹۶۶

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لَهُ : مَنْ أَحَبَّ الْخَلْقَ اِلَى اللهِ ؟

قَالَ : اَطْوَعُهُمْ لَللهِ .

مکارم الأخلاق - به نقل از عثمان بن عیسی ، از کسی که این حدیث را از امام صادق علیه السلام برایش نقل کرد - : به حضرت گفتم : محبوب ترین خلق در نزد خدا کیست ؟
فرمود : «فرمانبرترین آنان نسبت به خدا» .
مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۰۰ / ۲۲۸۸ .

حدیث ۹۶۷

امام صادق علیه السلام :
قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِأَحَبِّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند متعال می فرماید : بنده ام با هیچ چیزی مانند [انجام دادن] آنچه بر او واجب کرده ام ، به من دوستی نمی ورزد .
الكافی : ۲ / ۸۲ / ۵ عن محمد الحلبي ، مشكاة الأنوار : ۱۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۹۶ / ۵ .

حدیث ۹۶۸

امام صادق علیه السلام :
مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ فَلْيَعْمَلْ بِطَاعَةِ اللَّهِ ، وَلْيَتَّبِعْنَا ؛ أَلَمْ يَسْمَعْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ» ؟ ! وَاللَّهِ لَا يُطِيعُ اللَّهَ عَبْدٌ أَبَدًا إِلَّا أَدَخَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي طَاعَتِهِ اتِّبَاعَنَا ، وَلَا وَاللَّهِ لَا يَتَّبِعُنَا عَبْدٌ أَبَدًا إِلَّا أَحَبَّهُ اللَّهُ . وَلَا وَاللَّهِ لَا يَدْعُ أَحَدٌ اتِّبَاعَنَا أَبَدًا إِلَّا أَبْغَضْنَا ، وَلَا وَاللَّهِ لَا يُبْغِضُنَا أَحَدٌ أَبَدًا إِلَّا عَصَى اللَّهَ ، وَمَنْ مَاتَ عَاصِيًا لِلَّهِ أَخْرَاهُ اللَّهُ وَأَكْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .
امام صادق علیه السلام : کسی که از دانستن این که خداوند دوستش می دارد ، شادمان می شود ، پس به فرمانبری از خدا بپردازد و از ما پیروی کند . آیا سخن خداوند عز و جل را به پیامبرش صلی الله علیه و آلهنشنیده است : «بگو : اگر خدا را دوست دارید ، از من پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را ببامزد» ؟ به خدا سوگند ، هیچ بنده ای از خدا فرمانبری نمی کند ، مگر آن که خداوند ، پیروی از ما را نیز جزو طاعتش قرار می دهد . به خدا سوگند ، هیچ بنده ای از ما پیروی نمی کند ، مگر آن که خداوند ، دوستش خواهد داشت . به خدا سوگند ، هیچ بنده ای پیروی از ما را فرو نمی گذارد ، مگر آن که با ما دشمنی کرده باشد . به خدا سوگند ، هیچ کس با ما دشمنی نمی کند ، مگر آن که از خدا نافرمانی کرده باشد ، و هر که در حال نافرمانی خدا بمیرد ، خداوند ، خوارش می کند و او را به رو در آتش می اندازد . ستایش ، ویژه پروردگار عالمیان است .
الكافی : ۸ / ۱۴ / ۱ عن حفص المؤذن وإسماعيل بن جابر وإسماعيل بن مخلد السراج ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۴ / ۹۳ .

حدیث ۹۶۹

امام صادق علیه السلام :
عَلَيْكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّهَا ، وَإِيَّاكُمْ وَمَذَامَّ الْأَفْعَالِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُهَا .
امام صادق علیه السلام : خوی های والا- را به دست آورید که خداوند عز و جل آنها را دوست دارد ، و از کارهای نکوهیده پرهیزید که خداوند عز و جل آنها را دشمن می دارد .
الأمالی للصدوق : ۴۴۱ / ۵۸۶ عن المفضل بن عمر ، روضة الواعظين : ۴۱۳ وفيه إلى «يحبها» ، بحار الأنوار : ۹۲ / ۱۹۷ / ۴ .

حدیث ۹۷۰

امام صادق علیه السلام :
 مَا يَقْدَمُ الْمُؤْمِنُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِعَمَلٍ - بَعْدَ الْفَرَائِضِ - أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ أَنْ يَسْمَعَ النَّاسَ بِخُلُقِهِ .
 امام صادق علیه السلام : مؤمن ، پس از عمل به واجبات ، عملی محبوب تر از این که با مردم با اخلاق [نیک] خود رو به رو شود ، به پیشگاه خداوند عز و جلتقدیم نداشته است .
 الکافی : ۲ / ۱۰۰ / ۴ عن عبسۀ العابد ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۷۵ / ۴ .

حدیث ۹۷۱

امام صادق علیه السلام :
 قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عَلَّمَنِي شَيْئًا إِذَا أَنَا فَعَلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَأَحَبَّنِي أَهْلُ الْأَرْضِ .
 قَالَ : ارْغَبْ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ يُحِبُّكَ اللَّهُ ، وَازْهَدْ فِيمَا عِنْدَ النَّاسِ يُحِبُّكَ النَّاسُ .
 امام صادق علیه السلام : مردی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت : ای پیامبر خدا ! به من کاری بیاموز که چون انجامش دهم ، هم خدا در آسمان و هم زمینیان ، دوستم بدارند .
 حضرت فرمود : «به آنچه نزد خداوند است ، راغب باش ، تا خداوند ، دوستت بدارد و به آنچه نزد مردم است ، بی میلی نشان بده ، تا مردم ، دوستت بدارند» .

تهذیب الأحکام : ۶ / ۳۷۷ / ۱۱۰۲ عن سلیم بن داود عن بعض أصحابنا ، الخصال : ۶۱ / ۸۴ ، ثواب الأعمال : ۲۱۷ / ۱ کلاهما عن سلیمان بن داود رفعه ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۲۹۶ / ۹۲۸ ، أعلام الدین : ۳۴۳ / ۳۴ عن أبي سعيد الخدری عن رسول الله صلى الله عليه وآله وفيه من «ارغب فيما .. إلخ» ، روضة الواعظین : ۴۷۳ وفيه «روى أنه قال رجل ..» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۵ / ۴ .

حدیث ۹۷۲

امام صادق علیه السلام :
 طَلَبْتُ حُبَّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَوَجَدْتُهُ فِي بُغْضِ أَهْلِ الْمَعَاصِي .
 امام صادق علیه السلام : دوستی خدا را جستیم و آن را در دشمنی با معصیتکاران یافتیم .
 مستدرک الوسائل : ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰ .

حدیث ۹۷۳

امام صادق علیه السلام :
 مَا مِنْ جُرْعَةٍ يَتَجَرَّعُهَا الْعَبْدُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ جُرْعَةٍ غَيْظٍ ، يَتَجَرَّعُهَا عِنْدَ تَرُدِّهَا فِي قَلْبِهِ إِمَّا بِصَبْرٍ وَإِمَّا بِحِلْمٍ .
 امام صادق علیه السلام : هیچ جرعه ای که بنده آن را فرو می خورد ، نزد خداوند ، محبوب تر از جرعه خشمی نیست که چون در قلبش به جنبش در می آید ، آن را با شکیبایی و یا با بردباری فرو خورد .
 الکافی : ۲ / ۱۱۱ / ۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۴ کلاهما عن أبي حمزة ، مشكاة الأنوار : ۲۱۶ عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۲۲ / ۶۰ .

حدیث ۹۷۴

امام صادق علیه السلام :

شَابٌ سَخِيٌّ مُرْهَقٌ فِي الذُّنُوبِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ شَيْخٍ عَابِدٍ بِخَيْلٍ .

امام صادق علیه السلام : جوان بخشنده فرو رفته در گناه ، نزد خداوند ، از پیرِ پارسای بخیل ، محبوب تر است .

الکافی : ۴ / ۴۱ / ۱۴ عن أبي جعفر المدائنی ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲ / ۶۱ / ۱۷۰۸ ، مکارم الأخلاق : ۱/۲۹۵/۹۱۹ ، مشکاه الأنوار : ۲۳۰ عن الإمام الباقر علیه السلام وفيه «مقارن» بدل «مرهق» ، بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۷/۳۴ .

حدیث ۹۷۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى غَيُورٌ يُحِبُّ كُلَّ غَيُورٍ ، وَلِغَيْرَتِهِ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ ظَاهِرَهَا وَبَاطِنَهَا .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، باغیرت است و هر باغیرتی را دوست دارد و به سبب غیرتش بود که همه کارهای زشت - چه آشکار و چه نهان - را حرام کرده است .

الکافی : ۵ / ۵۳۵ / ۱ عن عثمان بن عيسى عمّن ذكره ، مشکاه الأنوار : ۲۳۶ .

حدیث ۹۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَرَأَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ جُمُعَةَ الْوَاقِعَةِ أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَأَحَبَّهُ

امام صادق علیه السلام : هر کس در هر شب جمعه ، سوره واقعه را بخواند ، خداوند ، او را دوست می دارد و محبوب همه مردمانش می گرداند ، و هرگز در دنیا گرفتار درویشی ، فقر ، درماندگی و هیچ آفتی از آفات دنیا نخواهد شد و از همراهان امیر مؤمنان خواهد بود . این سوره ، ویژه امیر مؤمنان است و کسی در آن ، شریکش نیست .

فی مکارم الأخلاق «حبیه» وهو الصحيح .

حدیث ۹۷۷

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُوا قِرَاءَةَ سُورَةِ طه ؛ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّهَا ، وَيُحِبُّ مَنْ قَرَأَهَا . وَمَنْ أَدَمَّنَ قِرَاءَتَهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ، وَلَمْ يُحَاسِبْهُ بِمَا عَمِلَ فِي الْإِسْلَامِ ، وَأُعْطِيَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْأَجْرِ حَتَّى يَرْضَى .

امام صادق علیه السلام : خواندن سوره طه را ترک مکنید که خداوند ، آن را و هر که آن را بخواند ، دوست دارد . هر که پیوسته آن را بخواند ، خداوند در روز قیامت ، نامه اعمالش را به دست راستش خواهد داد و تنها از آنچه در زمان اسلام انجام داده است ، از او حسابرسی خواهد کرد ، و در آخرت ، چندان به او پاداش داده می شود تا خشنود گردد .

ثواب الأعمال : ۱۳۴ عن إسحاق بن عمار ، مصباح الكفعمی : ۴۴۱ .

حدیث ۹۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَرَأَ فِي فَرَائِضِهِ «أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ . . .»

امام صادق علیه السلام : هر که در نمازهای واجب خویش ، «آیا ندیدی پروردگارت با اصحاب فیل چه کرد...» (سوره فیل) را بخواند ، روز قیامت ، هر دشت و کوه و کلوخی برایش شهادت خواهد داد که او از نمازگزاران بوده است و فریادگری روز قیامت برایش ندا خواهد داد: «درباره بنده ام راست گفتید. شهادت شما را درباره او و بر او می پذیرم. او را به بهشت درآورد و از او حسابرسی مکنید که او از کسانی است که آنان را و کردارشان را دوست دارم».

الفجر : ۶ .

حدیث ۹۷۹

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى ذِي الْقَرْنَيْنِ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ، مَا خَلَقْتَ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ ، وَسَأَجْعَلُ لَهُ عِلْمًا ؛ فَمَنْ رَأَيْتَنِي حَبَبْتُ

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به ذوالقرنین وحی کرد : به عزت و جلالم سوگند ، هیچ آفریده ای که نزد من محبوب تر از کار نیک باشد ، نیافریدم . از این رو ، نشانی برایش خواهم گذاشت . پس هر که را دیدی که کار نیک و انجام دادن آن را برایش محبوب گردانده ام و درخواست کردن از او را محبوب مردم ساخته ام ، او را دوست بدار و با او دوستی کن که من دوستش دارم و با او دوستی می کنم ؛ و هر که را دیدی که کار نیک را ناخوشایندش ساخته ام و درخواست از او را ناخوشایند مردم گردانده ام ، با او دشمنی کن و با او دوستی مکن که او از بدترین آفریده های من است .

فی المصدر «أحببت» والصحيح ما أثبتناه كما في كنز العمال .

حدیث ۹۸۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِمَّا خَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ الْمُؤْمِنَ أَنْ يُعْرِفَهُ بِرِّ إِخْوَانِهِ وَإِنْ قَلَّ ،

وَلَيْسَ الْبِرُّ بِالكَثْرَةِ ؛ وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ : «وَيُؤْتِيهِمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ» ، ثُمَّ قَالَ : «وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأَوْلَىٰكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ»

امام صادق علیه السلام : از جمله ویژگی هایی که خداوند به مؤمن بخشیده ، آن است که نیکی کردن به برادرانش را - گرچه کم باشد - به او آموخته است . نیکی کردن ، به زیاد بودن آن نیست ؛ زیرا خداوند عز و جل در کتابش می فرماید : «دیگران را بر خویشان مقدم می دارند ، گرچه بدان نیازمند باشند» . آن گاه می فرماید : «آنان که جانشان از بخل ایمن گردد ، پس آنان همان رستگاران اند» . خداوند عز و جلهر که را بدین صفت شناسد ، او را دوست می دارد و هر که خداوند متعال ، دوستش بدارد ، روز قیامت ، پاداش او را بی حساب ، و به کمال ، پرداخت خواهد کرد .

الحشر : ۹ .

حدیث ۹۸۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْقَصْدَ أَمْرٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل، میانه روی را دوست دارد.

الکافی: ۴ / ۵۲ / ۲، الخصال: ۱۰ / ۳۶، ثواب الأعمال: ۲۲۱ / ۱، کلها عن داود الرقی، بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۴۶ / ۱۰.

حدیث ۹۸۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الْعُرْسُ .

امام صادق علیه السلام: خداوند، خانه ای را که در آن عروسی است، دوست دارد.

الکافی: ۶ / ۵۴ / ۲ عن أبي خديجة .

حدیث ۹۸۳

امام صادق علیه السلام:

مِنْ أَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام صادق علیه السلام: از محبوب ترین کارها نزد خداوند متعال، زیارت آرامگاه حسین علیه السلام است.

کامل الزیارات: ۱۴۶ عن أبان الأزرق عن رجل .

حدیث ۹۸۴

امام صادق علیه السلام:

: هُمْ الزَّارِعُونَ كُنُوزَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ . وَمَا فِي الْأَعْمَالِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الزَّرْعِ، وَمَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا زَرَعًا، إِلَّا إِدْرِيسَ عَلَيْهِ

السَّلَامُ فَإِنَّهُ كَانَ خَيْطًا .

امام صادق علیه السلام - چون یزید بن هارون واسطی درباره کشاورزان از ایشان پرسید - : آنان، کشتگران، گنجینه های خدا در

زمینش هستند. هیچ یک از کارها در نزد خداوند، محبوب تر از کشاورزی نیست و هیچ پیامبری برانگیخته نشد، مگر آن که

کشاورز بود، جز ادريس عليه السلام که خياط بود.

تهذيب الأحكام: ۱۱۳۸ / ۳۸۴ / ۶، جامع الأحاديث للقمي: ۱۸۳، وليس فيه صدره، بحار الأنوار: ۲۵ / ۶۹ / ۱۰۳.

حدیث ۹۸۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ أَنْ يَطْلُبَ إِلَيْهِ فِي الْجُرْمِ الْعَظِيمِ، وَيُبْغِضَ

الْعَبْدَ أَنْ يَسْتَخِفَّ بِالْجُرْمِ الْيَسِيرِ .

امام صادق علیه السلام: خداوند، دوست دارد که بنده اش درباره گناه بزرگ از او [بخشش] بخواهد، و بنده ای را که گناه

کوچک را سبک شمارد، دشمن می دارد.

الکافی: ۲ / ۴۲۷ / ۶، المحاسن: ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۵، كلاهما عن عنبسة العابد، بحار الأنوار: ۷۳ / ۳۵۹ / ۸۰.

حدیث ۹۸۶

امام صادق علیه السلام :

عِيَالُ الرَّجُلِ أَسْرَاؤُهُ ، وَأَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلًّا حَسَنُهُمْ صُنْعًا إِلَى أَسْرَائِهِ .

امام صادق علیه السلام : نانخوران انسان ، بندیان اویند و محبوب ترین بندیان در نزد خداوند عز و جل ، نیکوکارترینشان نسبت به بندیان خویش است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۵۵۵ / ۴۹۰۹ ، وسائل الشیعه : ۲۰ / ۱۷۱ / ۲۵۳۳۸ .

حدیث ۹۸۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ مَنْ حَبَّبَ إِلَيْهِ الْمَعْرُوفَ ، وَحَبَّبَ إِلَيْهِ فِعَالَهُ .

امام صادق علیه السلام : محبوب ترین بندیان خدا نزد خدای عز و جل ، کسی است که خداوند ، کار نیک و انجام دادن آن را محبوبش ساخته است .

قضاء الحوائج لابن أبی الدنيا : ۲ / ۲۲ عن أبی سعید الخدری ، كنز العمال : ۶ / ۳۴۴ / ۱۵۹۶۸ ؛ الكافی : ۴ / ۲۵ / ۳ عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۲ / ۱۱۰ ، راجع المعروف .

حدیث ۹۸۸

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ؟ قَالَ : أَنْفَعُ النَّاسِ لِلنَّاسِ .

امام صادق علیه السلام : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پرسیدند : محبوب ترین مردم ، نزد خدا کیست ؟ فرمود : «سودمندترین مردم ، برای مردم است» .

الكافی : ۲ / ۱۶۴ / ۷ عن سيف بن عميرة عن سمعه ، جامع الأحاديث للقمى : ۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۹ / ۱۲۲ .

حدیث ۹۸۹

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ عِزٌّ وَجَلٌّ : الْخَلْقُ عِيَالِي ، فَأَحَبُّهُمْ إِلَيَّ الْأَطْفَالُ بِهِمْ ، وَأَسْعَاهُمْ فِي حَوَائِجِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل : «خلق ، نانخور من هستند ، از این رو محبوب ترینشان نزد من ، مهربان ترینشان نسبت به آنان است و کسی که بیشتر برای برآوردن نیازهایشان می کوشد» .

الكافی : ۲ / ۱۹۹ / ۱۰ عن ابن سنان ، مصادقة الإخوان : ۱۷۸ / ۱۲ عن محمد بن عجلان وفيه «أعناهم بأموهم وأقومهم بشأنهم» بدل «ألطفهم بهم» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۶ / ۱۱۴ .

حدیث ۹۹۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ، مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ؛ فَإِنِّي إِنَّمَا أَبْتَلِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ، وَأَعَافِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ، وَأَزْوِي عَنْهُ مَا هُوَ شَرٌّ لَهُ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ. وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا يَصْلَحُ عَلَيْهِ عَبْدِي؛ فَلْيَصْبِرْ عَلَيَّ بِلَانِي، وَلْيَشْكُرْ نِعْمَائِي، وَلْيَرْضَ بِقَضَائِي، أَكْتُبُهُ فِي الصَّدِيقِينَ عِنْدِي إِذَا عَمِلَ بِرِضَائِي وَأَطَاعَ أَمْرِي.

امام صادق علیه السلام: از جمله آنچه خداوند عز و جل به موسی بن عمران علیه السلام وحی کرد، آن بود: «ای موسی بن عمران! هیچ آفریده‌ای محبوب‌تر از بنده مؤمنم نیافریدم. من او را به آنچه خیرش در آن است، مبتلا می‌کنم؛ بدانچه خیرش در آن است، عافیت می‌بخشم؛ برای خیرش آنچه را که شرّ او در آن است، از او دور می‌کنم. من بدانچه بنده ام را به صلاح می‌آورد، دانانترم. پس در برابر بلایم شکیبایی و برای نعمتم سپاسگزاری کند و به قضایم خشنود باشد، تا چون بر طبق خشنودی من رفتار کند و از من فرمانبری نماید، او را از زمره صدیقان نزد خودم بنویسم».

الکافی: ۲ / ۶۱ / ۷ عن داود بن فرقد، بحار الأنوار: ۱۳ / ۳۴۸ / ۳۶.

حدیث ۹۹۱

امام صادق علیه السلام:

أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ صَدُوقٌ فِي حَدِيثِهِ، مُحَافِظٌ عَلَى صَلَوَاتِهِ وَمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ، مَعَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ.

امام صادق علیه السلام: محبوب‌ترین بندگان در نزد خداوند عز و جل کسی است که در گفتارش راستگوست و مواظب نمازهای خود و واجباتی است که خداوند، بر او واجب داشته و امانتدار است.

الأمالی للصدوق: ۳۷۱ / ۴۶۷، الاختصاص: ۲۴۲ کلاهما عن الحسين بن أبي العلاء، مشكاة الأنوار: ۵۳ و ص ۸۲، روضة الواعظین: ۴۰۸، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۱۴ / ۴.

حدیث ۹۹۲

امام صادق علیه السلام:

إِذَا تَخَلَّى الْمُؤْمِنُ مِنَ الدُّنْيَا سَمًا، وَوَجَدَ حَلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ،

وَكَانَ عِنْدَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَأَنَّهُ قَدْ حُوِلَطَ، وَإِنَّمَا خَالَطَ الْقَوْمَ حَلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ فَلَمْ يَشْتَغَلُوا بِغَيْرِهِ.

امام صادق علیه السلام: هرگاه مؤمن خود را از دنیا خالی کند، والا گردد و شیرینی

دوستی خدا را دریابد و از نظر اهل دنیا، گویی دیوانه به شمار آید؛ حال آن که شیرینی دوستی خدا، با اینان درآمیخته است و در نتیجه، به کسی جز او نمی‌پردازند.

الکافی: ۲ / ۱۳۰ / ۱۰ عن عبد الله بن القاسم، مشكاة الأنوار: ۱۲۱ وفيه «تحلى ... بسيماء» بدل «تخلى ... سما»، بحار الأنوار: ۷۳ / ۲۸ / ۵۶.

حدیث ۹۹۳

امام صادق علیه السلام:

إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَالِمَ مُجِبًا لِدُنْيَاهُ فَاتَّهَمُوهُ عَلَى دِينِكُمْ؛ فَإِنَّ كُلَّ مُجِبٍّ لِشَيْءٍ يَحُوطُ مَا أَحَبَّ.

وقال صلى الله عليه وآله: أوحى الله إلى داود عليه السلام: لا تجعل بيني وبينك عالما مفتونا بالدنيا؛ فيصدك عن طريق محبتي؛ فإن أولئك قطع طريق عبادي المرئدين. إن أدنى ما أنا صانع بهم أن أنزع حلاوة مناجاتي عن قلوبهم.

امام صادق علیه السلام: هرگاه عالمی را دوستدار دنیایش دیدید، در دین خود، به او اعتماد مکنید؛ زیرا هر دوستدار چیزی، آنچه را دوست دارد، حفظ می‌کند.

نیز [حضرت] فرمود: خداوند به داوود علیه السلام وحی کرد که: «میان من و خودت، عالمی را که دلباخته دنیاست قرار مده، که تو را از طریق محبتم باز می‌دارد. اینان، در حقیقت، راهزنان راه بندگان جویای من هستند. کمترین کیفری که به آنان می‌دهم، این است که شیرینی مناجات با خودم را از دل هایشان بر می‌دارم».

الکافی: ۱ / ۴۶ / ۴، علل الشرایع: ۳۹۴ / ۱۲ کلاهما عن حفص بن غیاث، منیة المرید: ۱۳۸، مشکاة الأنوار: ۱۴۰، تحف العقول: ۳۹۷ عن الإمام الكاظم علیه السلام لهشام وفيه من «أوحى الله تعالى إلى داود... إلخ» نحوه، بحار الأنوار: ۲ / ۱۰۷ / ۷ و ح ۸.

حدیث ۹۹۴

امام صادق علیه السلام:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيُبْغِضُ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ. فَقِيلَ لَهُ: وَمَا الْمُؤْمِنُ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ؟ قَالَ: الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ.

امام صادق علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خداوند عز و جل مؤمن ناتوانی را که دین ندارد، دشمن می‌دارد». به ایشان گفتند: مؤمنی که دین ندارد، کیست؟ فرمود: «آن که نهی از منکر نمی‌کند».

الکافی: ۵ / ۵۹ / ۱۵ عن مسعدة بن صدقة، المحاسن: ۱ / ۳۱۱ / ۶۱۹ عن السكوني وفيه إلى «لا دين له».

حدیث ۹۹۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْعَبْدَ الظُّلْمَ، وَالشَّيْخَ الْفَاجِرَ، وَالصُّعْلُوكَ الْمُخْتَالَ. ثُمَّ قَالَ: أَتَدْرِي مَا الصُّعْلُوكُ الْمُخْتَالُ؟ فَقُلْنَا: الْقَلِيلُ الْمَالِ.

قَالَ: لَا، هُوَ الَّذِي لَا يَتَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِشَيْءٍ مِنْ مَالِهِ.

الخصال - به نقل از ابن ابی عمیر از حسین بن عثمان، از امام صادق علیه السلام - : «خداوند عز و جلدولتمند ستمکار، پیر زناکار و صعلوک فخر فروش را دشمن می‌دارد». سپس فرمود: «می‌دانی صعلوک فخر فروش کیست؟». گفتیم: شخص مستمند است.

فرمود: «نه! کسی است که با بخشیدن پاره‌ای از اموالش، به خداوند عز و جل نزدیکی نمی‌جوید».

الخصال: ۸۷ / ۱۹، الأصول الستة عشر (أصل الحسين بن عثمان): ۱۰۹ عن الحسين بن مختار وفيه «المختال» بدل «المختال» في كلا الموضوعين، بحار الأنوار: ۷۲ / ۶۵ / ۱۹.

حدیث ۹۹۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيُبْغِضُ الْمُنْفِقَ سِلْعَتَهُ بِالْإِيمَانِ.

امام صادق علیه السلام: خداوند متعال، فروشنده‌ای را که کالايش را با سوگند خوردن به فروش می‌رساند، دشمن می‌دارد.

الأمالی للصدوق : ۵۷۱ / ۷۷۵ ، المحاسن : ۱ / ۲۱۱ / ۳۷۹ ، ثواب الأعمال : ۲۶۴ / ۳ وفيه «لا ينظر إليهم . . .» بدل «ليغض» وكلها عن الحسين بن المختار ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۲۴۳ / ۷۱۹ ، روضه الواعظين : ۵۱۳ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۹۸ / ۳۱ .

حدیث ۹۹۷

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا حَبَّبَ إِلَيْهِ الْمَالَ ، وَبَسَطَ لَهُ الْأَمَالَ ، وَأَلْهَمَهُ دُنْيَاهُ ، وَوَكَّلَهُ إِلَى هَوَاهُ ؛ فَرَكِبَ الْعِنَادَ ، وَبَسَطَ الْفَسَادَ ، وَظَلَمَ الْعِبَادَ .
 امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دشمن داشته باشد ، مال را محبوب او می گرداند ، آرزوهایش را می گستراند ، اندیشه دنیا خواهی را در او می افکند و او را با هوای نفسش وامی گذارد . در نتیجه ، او بر توسن سرکشی سوار می شود ، فساد را می گسترد و به بندگان ، ستم می کند .
 أعلام الدین : ۲۷۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۶ / ۳۴ .

حدیث ۹۹۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ كَثْرَةَ النَّوْمِ ، وَكَثْرَةَ الْفَرَاحِ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلئرخوابی و بیکاری بسیار را دشمن می دارد .
 الکافی : ۵ / ۸۴ / ۳ عن أبي بصير ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۴۲ / ۲۰۹۲ .

حدیث ۹۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الْأَحْمَقِ ؛ لِأَنَّهُ سَلَبَهُ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْهِ ؛ وَهُوَ الْعَقْلُ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل کسی را که در نزدش دشمن تر از احمق باشد ، نیافرید؛ زیرا وی را از عقل ، محروم ساخت که محبوب ترین چیز در نزد اوست .
 علل الشرایع : ۱۰۱ / ۱ عن محمد بن أبي عمير عمّن ذكره ، بحار الأنوار : ۱ / ۸۹ / ۱۶ .

حدیث ۱۰۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا صَعِدَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الطُّورِ فَنَادَى رَبَّهُ . . . قَالَ : يَا رَبِّ ، أَيُّ خَلْقِكَ أَبْغَضُ إِلَيْكَ؟
 قَالَ : الَّذِي يَتَّهَمُنِي .
 قَالَ : وَمِنْ خَلْقِكَ مَنْ يَتَّهَمُكَ ؟!
 قَالَ : نَعَمْ ، الَّذِي يَسْتَخِيرُنِي فَأَخِيرُ لَهُ ، وَالَّذِي أَقْضِي الْقَضَاءَ لَهُ وَهُوَ خَيْرٌ لَهُ فَيَتَّهَمُنِي .
 امام صادق علیه السلام : چون موسی علیه السلام بالاى طور رفت ، پروردگارش را خواند و گفت : پروردگارا ! دشمن ترین آفریدگان در نزدت کیست ؟
 فرمود : «کسی که مرا متهم می دارد» .

پرسید: آیا از آفریدگانت، کسی هست که تو را متهم بدارد؟

فرمود: «آری. کسی که از من خیر می‌طلبد کند و من برایش خیری برمی‌گزینم و برایش سرنوشتی رقم می‌زنم که خیرش در آن است و باز مرا متهم می‌دارد».

قصص الأنبياء: ۱۶۵ / ۱۹۰ عن مقاتل بن سليمان، بحار الأنوار: ۱۳ / ۳۵۶ / ۵۷.

از ۱۰۰۱ تا ۱۲۰۰

حدیث ۱۰۰۱

امام صادق علیه السلام:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَبْغَضَ الْخَلْقَ إِلَى اللَّهِ؟
قَالَ: مَنْ يَتَّهَمُ اللَّهَ.

قُلْتُ: وَأَحَدٌ يَتَّهَمُ اللَّهَ!؟

قَالَ: نَعَمْ، مَنْ اسْتَخَارَ اللَّهَ فَجَاءَتْهُ الْخَيْرَةُ بِمَا يَكْرَهُ فَسَخِطَ، فَذَلِكَ يَتَّهَمُ اللَّهَ.

المحاسن - به نقل از عثمان بن عیسی، به نقل از یکی از روایان شیعه - : از امام صادق علیه السلام پرسیدم: دشمن ترین خلق در نزد خداوند کیست؟

فرمود: «کسی که خدا را متهم می‌دارد».

پرسیدم: مگر کسی خدا را متهم می‌دارد؟

فرمود: «آری. آن که از خداوند، خیرخواهی می‌کند و چون خیر با سختی و به صورت ناخوشایند او برایش پدیدار شد، خشمگین می‌شود. این همان کسی است که خدا را متهم می‌دارد».

المحاسن: ۲ / ۴۳۲ / ۲۴۹۹، تحف العقول: ۳۶۴، جامع الأحادیث للقمی: ۲۰۴ عن القاسم بن الوليد، مكارم الأخلاق: ۲ / ۱۰۰ / ۲۲۸۸، بحار الأنوار: ۹۱ / ۲۲۳ / ۲.

حدیث ۱۰۰۲

امام صادق علیه السلام:

مَا مِنْ شَيْءٍ مِمَّا أَحَلَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَبْغَضُ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلَاقِ. وَإِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْمِطْلَاقَ الذَّوَاقَ.

امام صادق علیه السلام: هیچ حلالی نزد خداوند، منفورتر از طلاق نیست. بی‌گمان، خداوند، کسی را که زود به زود طلاق می‌دهد و همسر عوض می‌کند، دشمن می‌دارد.

الكافي: ۶ / ۵۴ / ۲ عن ابن أبي عمير عن غير واحد.

حدیث ۱۰۰۳

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الْعُرْسُ، وَيُبْغِضُ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الطَّلَاقُ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الطَّلَاقِ.

امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جلخانه ای را که در آن عروسی است، دوست می‌دارد و خانه ای را که در آن طلاق است،

دشمن می دارد . هیچ چیز در نزد خداوند عز و جلمنفورتر از طلاق نیست .

الکافی : ۶ / ۵۴ / ۳ عن أبي خديجه .

حدیث ۱۰۰۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، خشم خداوند عز و جل را در خود دارد : خواب بدون شب زنده داری ، خنده بدون [موجبات] [شگفتی و خوردن در حال سیری .

موضعین و کَلْهَا عن أبي بصير ، روضة الواعظین : ۴۱۹ کَلْهَا عن الإمام الباقر عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله ، تحف العقول : ۴۲ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۵ / ۴۵ ؛ مسند ابن حنبل : ۷ / ۳۵۹ / ۲۰۶۶۰ عن أبي تميمه الهجيمي ، سنن أبي داود : ۴ / ۵۶ / ۴۰۸۴ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۹۹ / ۲۱۰۹۳ ، مسند الطيالسي : ۱۶۷ / ۱۲۰۸ / ۱۶۷ کَلْهَا عن جابر بن سليم وليس فيها «والقميص» ، كنز العمال : ۱۵ / ۸۸۱ / ۴۳۴۹۶ .

حدیث ۱۰۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ كَثْرَةَ الْأَكْلِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلپر خوری را دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۲۶۹ / ۹ ، المحاسن : ۲ / ۲۳۱ / ۱۷۰۳ کلاهما عن صالح النيلي ، بحار الأنوار : ۲۱ / ۳۳۵ / ۶۶ .

حدیث ۱۰۰۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُبْغِضُ شَهْرَةَ اللَّبَاسِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، لباسی را که مایه انگشت نما شدن شخص می شود ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۴۴۵ / ۱ عن أبي أيوب الخزاز ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۲۵۳ / ۷۵۴ ، مشكاة الأنوار : ۳۲۰ ، بحار الأنوار : ۱۵ / ۳۱۴ / ۷۹ .

حدیث ۱۰۰۷

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنَّ أَحَبَّ السُّبْحَةِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ جَلْسُ بَحَةِ الْحَدِيثِ ، وَأَبْغَضُ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ التَّحْرِيفُ .

قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا سُبْحَةُ الْحَدِيثِ ؟

قَالَ : الرَّجُلُ يَسْمَعُ حِرْصَ الدُّنْيَا وَبَاطِلَهَا فَيَعْتَمِدُ عِنْدَ ذَلِكَ ، فَيَذْكُرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ . وَأَمَّا التَّحْرِيفُ فَكَقُولِ الرَّجُلِ : إِنِّي لَمْ جُهِدْ ، وَمَا لِي ، وَمَا عِنْدِي .

امام صادق علیه السلام - به نقل از پدرانش - : پیامبر خدا فرمود : «محبوب ترین تسبیح در نزد خداوند عز و جل "سُبْحَةُ حَدِيثِ" و

منفورترین سخن در نزد خداوند عز و جل "تجدیف" است.

پرسیدند: ای پیامبر خدا! معنای شُبْحِه حدیث چیست؟

فرمود: «آن است که انسان، چون درباره آزمندی و باطل دنیا بشنود، غمگین گردد و در آن هنگام، به یاد خدا افتد. تجدیف هم مانند این است که شخص بگوید: من درمانده ام، دستم نمی رسد و چیزی ندارم».

معانی الأخبار: ۲۵۸ / ۱ عن السکونی، الجعفریات: ۲۲۳ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام نحوه، بحار الأنوار: ۷۲ / ۳۲۵ / ۲

حدیث ۱۰۰۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ رَجُلًا مِنْ خَتَمِ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي مَا أَفْضَلُ الْإِسْلَامِ؟
قَالَ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ.

قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟

قَالَ: ثُمَّ صَلَّةُ الرَّجْمِ.

قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟

قَالَ: الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

قَالَ: فَقَالَ الرَّجُلُ: فَأَيُّ الْأَعْمَالِ أَبْغَضُ إِلَى اللَّهِ؟

قَالَ: الشُّرْكُ بِاللَّهِ.

قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟

قَالَ: قَطِيعَةُ الرَّجْمِ.

قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟

قَالَ: الْأَمْرُ بِالْمُنْكَرِ، وَالنَّهْيُ عَنِ الْمَعْرُوفِ.

الکافی - به نقل از عبدالله بن محمد، از امام صادق علیه السلام: مردی از قبیله خَتَم به نزد پیامبر خدا آمد و گفت: ای پیامبر خدا! مرا از برترین مرحله اسلام، باخبر ساز.

فرمود: «ایمان به خدا».

پرسید: پس از آن چیست؟

فرمود: «آن گاه، پیوند با خویشان و صله رحم».

پرسید: پس از آن چیست؟

فرمود: «امر به معروف و نهی از منکر».

آن گاه آن مرد گفت: منفورترین کار در نزد خداوند چیست؟

فرمود: «شرک ورزیدن به خداوند».

پرسید: پس از آن چیست؟

فرمود: «بریدن از خویشان».

پرسید: پس از آن چیست؟

فرمود: «امر به منکر و نهی از معروف».

الکافی: ۵ / ۵۸ / ۹، تهذیب الأحکام: ۶ / ۱۷۶ / ۳۵۵، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۲۳، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: ۳۷۶، المحاسن: ۱ / ۴۵۴ / ۱۰۴۸ و ص ۴۵۹ / ۱۰۶۴ کلاهما عن طلحة بن زيد، مشکاة الأنوار: ۴۹ و ص ۱۶۷، روضة الواعظین: ۳۹۹، بحار الأنوار: ۳۰ / ۹۶ / ۷۴.

حدیث ۱۰۰۹

امام صادق علیه السلام:

أَبْغَضُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلًّا إِذَا امْتَلَأَ بَطْنُهُ.

امام صادق علیه السلام: منفورترین حالت بنده در نزد خداوند عز و جل هنگامی است که شکمش پُر باشد.
الکافی: ۴ / ۲۶۹ / ۶، المحاسن: ۱۷۰۷ / ۲۳۱ / ۲ کلاهما عن أبي بصير، بحار الأنوار: ۲۵ / ۳۳۶ / ۶۶.

حدیث ۱۰۱۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا لِي أَرَاكَ وَحَدَانَا؟!

قَالَ هَجَرْتُ النَّاسَ وَهَجَرُونِي فَيْكَ.

قَالَ: فَمَا لِي أَرَاكَ سَاكِتًا؟!

قَالَ: خَشِيتُكَ أَسْكَنْتَنِي.

قَالَ: فَمَا لِي أَرَاكَ نَصِيبًا؟!

قَالَ: حُبُّكَ أَنْصَبَنِي.

امام صادق علیه السلام: خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی کرد: «چرا تنهایت می بینم؟».

گفت: در راه تو از مردم بریده ام و آنان از من بریده اند.

خداوند فرمود: «چرا خاموش می بینم؟».

گفت: ترس از تو خاموشم کرده است.

خداوند فرمود: «چرا خسته ات می بینم؟».

گفت: محبتت خسته ام ساخته است.

.الأمالي للصدوق: ۲۸۰ / ۲۶۳ عن يونس بن ظبيان، مشکاة الأنوار: ۲۲۷ وفيه من «فما لي أراك ساكتا» إلخ، بحار الأنوار: ۳ / ۳۴ / ۱۴.

حدیث ۱۰۱۱

امام صادق علیه السلام:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَدِيدَ الْجَهْدِ فِي الْعِبَادَةِ؛ نَهَارَهُ صَائِمٌ وَلَيْلَهُ قَائِمٌ، فَأَصْرَّ ذَلِكَ بِجِسْمِهِ، فَقُلْتُ لَهُ: يَا أَبَهُ، كَمْ هَذَا الدُّؤُوبُ؟!

فَقَالَ: أَتَحَبُّبُ إِلَى رَبِّي لَعَلَّهُ يُزِلُّنِي.

امام صادق علیه السلام: امام سجاد علیه السلام در کار عبادت، بسیار می کوشید. روز را روزه دار بود و شب را شب زنده دار. این

کار به بدنش زیان زد. از این رو به او گفتم: پدر! این پیوستگی و خستگی در عبادت، تا کی و برای چیست؟ فرمود: «بدین ترتیب، با پروردگرم دوستی می‌کنم، تا مرا به خود، نزدیک سازد». المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۱۵۵ عن معتب، بحار الأنوار: ۴۶ / ۹۱ / ۷۸.

حدیث ۱۰۱۲

امام صادق علیه السلام:

وَاللَّهِ مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَوَالِيَ غَيْرَنَا، وَمَنْ عَرَفَ حَقَّنَا وَأَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى.

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند، آن که دنیا را دوست دارد و با جز ما دوستی می‌کند، خدا را دوست ندارد. هر که حق ما را بشناسد و ما را دوست بدارد، در حقیقت، خداوند متعال را دوست داشته است.

الکافی: ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غیاث، تحف العقول: ۳۵۷، تنبیه الخواطر: ۲ / ۱۳۷، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۲۶ / ۹۵.

حدیث ۱۰۱۳

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِيمَا نَجَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ لَهُ: يَا بَنَ عِمْرَانَ، كَذِبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِبُّنِي فَإِذَا جَنَّهُ اللَّيْلُ نَامَ عَنِّي؛ أَلَيْسَ كُلُّ مُحِبٍّ يُحِبُّ خَلْوَةَ حَبِيبِهِ؟! هَا أَنَا ذَا - يَا بَنَ عِمْرَانَ - مُطَّلِعٌ عَلَى أَحِبَّائِي، إِذَا جَنَّهُمُ اللَّيْلُ حُوِّلتْ أَبْصَارُهُمْ مِنْ قُلُوبِهِمْ، وَمَثَلَتْ عَقُوبَتِي بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ، يُخَاطِبُونِي عَنِ الْمَشَاهِدَةِ، وَيُكَلِّمُونِي عَنِ الْحُضُورِ.

یابنِ عمران، هب لی من قلبک الخشوع، و من یدینک الخشوع، و من عینیک الدموع فی ظلم اللیل، و ادعنی؛ فانک تجدنی قریبا مجیبا.

امام صادق علیه السلام: از جمله راز گویی های خداوند عز و جل با موسی بن عمران علیه السلام آن بود که به او فرمود: «ای پور عمران! دروغ می‌گویند آن که می‌پندارد دوستم می‌دارد و چون شب درآید، از من غفلت می‌کند و می‌خوابد. مگر هر دوستداری، خلوت با محبوبش را دوست ندارد؟ ای پور عمران! اینک این منم که بر دوستانم آگاهم که چون شب آنان را فرو پوشد، دیده دلشان می‌گردد و کیفرم (مجازاتم) پیش چشمانشان پدیدار می‌شود و چنان با من سخن می‌گویند که گویی مرا می‌بینند و چنان مرا مخاطب می‌سازند که گویی در حضورم هستند.

ای پور عمران! از قلبت شکستگی، از تنت افتادگی و از چشمانت اشک‌ها را در تاریکی شب، نثار من کن و مرا بخوان که مرا نزدیک و اجابت کننده خواهی یافت».

الأمالی للصدوق: ۴۳۸ / ۵۷۷ عن المفضل بن عمر، روضة الواعظین: ۳۶۱، بحار الأنوار: ۱۳ / ۳۲۹ / ۷ وراجع أعلام الدین: ۲۶۳، إرشاد القلوب: ۹۳؛ وراجع ربيع الأبرار: ۲/۹۵، عیون الأخبار لابن قتیبه: ۲/۳۰۰.

حدیث ۱۰۱۴

امام صادق علیه السلام:

المُشْتَاتُ لَا يَشْتَهِي طَعَامًا، وَلَا يَلْتَذُّ شَرَابًا، وَلَا يَسْتَطِيبُ رُقَادًا، وَلَا يَأْنَسُ حَمِيمًا، وَلَا يَأْوِي دَارًا، وَلَا يَسْكُنُ عُمَرَانًا، وَلَا يَلْبَسُ لَيْنًا، وَلَا يَقَرُّ قَرَارًا، وَيَعْبُدُ اللَّهَ لَيْلًا وَنَهَارًا رَاجِيًا بِأَنْ يَصِلَ إِلَى مَا اشْتَاتَ إِلَيْهِ، وَيُنَاجِيهِ بِلِسَانِ الشَّوْقِ مُعَبِّرًا عَمَّا فِي سِرِّرِيَّتِهِ، كَمَا أَخْبَرَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مِعَادِ رَبِّهِ بِقَوْلِهِ: «وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى»

امام صادق علیه السلام - در آنچه به ایشان نسبت داده شده است - : مشتاق ، نه میل به غذا دارد ، نه از نوشیدنی ای لذت می برد ، نه خوابی خوش دارد ، نه با دوستی انس می گیرد ، نه به خانه ای روی می آورد ، نه در جایی آبادان ، منزل می کند ، نه لباسی نرم به تن می کند و نه هیچ قرار و آرامی دارد . شب و روز ، خدا را عبادت می کند و آرزومند رسیدن به چیزی است که اشتیاقش را دارد و با زبان شوق خود که از نهانش خبر می دهد ، با او راز می گوید ؛ همان گونه که خداوند ، از میعاد موسی بن عمران علیه السلام با پروردگارش ، چنین خبر می دهد : «پروردگارا ! به سویت شتافتم تا خوشنود گردی» . پیامبر صلی الله علیه و آله حال شوق موسی علیه السلام را به پروردگارش چنین توضیح داده که آن حضرت در مدت چهل روز که رفت و آمدش به میقات طول کشید ، نه چیزی خورد ، و نه چیزی آشامید ، و نه خوابید ، و نه به چیزی از این کارها میل پیدا کرد .

پس هرگاه به میدان شوق گام نهادی ، بر نفست و خواسته دنیایی ات [به نشانه ترک آنها] تکبیر بزن و آنچه را بدان انس داری ، واگذار و از هر چیزی جز معشوقت پرهیز نما و میان زندگی و مرگت ، بانگ «لیک ، اللهم لیک!» سر ده که خداوند متعال ، پاداشت را عظیم گرداند . حکایت

مشتاق ، حکایت غریق است که اندیشه ای جز رهایی خویش ندارد و هر چیزی جز آن را فراموش می کند .
طه : ۸۴ .

حدیث ۱۰۱۵

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ مَنْ قَبَلْنَا يَقُولُونَ : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا نَوَّهَ بِهِ مَنُوءَةً مِنَ السَّمَاءِ : إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبَبُوهُ ، فَتَلْقَى لَهُ الْمَحَبَّةَ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ ، فَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا نَوَّهَ مَنُوءَةً مِنَ السَّمَاءِ : إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ فُلَانًا فَأَبْغَضُوهُ ، قَالَ : فَيَلْقَى اللَّهُ لَهُ الْبِغْضَاءَ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ ؟

قَالَ : كَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُتَّكِنًا فَاسْتَوَى جَالِسًا ، فَفَضَّ يَدَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يَقُولُ : لَا ، لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ ، وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا أَغْرَى بِهِ النَّاسَ فِي الْأَرْضِ ؛ لِيَقُولُوا فِيهِ فَيُؤْتِمُّهُمْ وَيَأْجُرَّهُ ، وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا حَبَّهَ إِلَى النَّاسِ ؛ لِيَقُولُوا فِيهِ فَيُؤْتِمُّهُمْ وَيُؤْتِمُّهُ . ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ كَانَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ ؟ ! أَغْرَاهُمْ بِهِ حَتَّى قَتَلُوهُ . وَمَنْ كَانَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؟ ! فَلَقِيَ مِنَ النَّاسِ مَا قَدْ عَلِمْتُمْ . وَمَنْ كَانَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ ؟ ! فَأَغْرَاهُمْ بِهِ حَتَّى قَتَلُوهُ .

معانی الأخبار - به نقل از احمد بن محمد بن عیسی ، از مفضل بن عمر - : به امام صادق علیه السلام گفتم : اطرافیان ما می گویند: هرگاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد ، کسی در آسمان ، او را بلند آوازه می سازد و می گوید : خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس دوستش بدارید . در نتیجه ، محبتش در دل های بندگان خدا افکنده می شود و چون خداوند متعال ، بنده ای را دشمن بدارد ، کسی در آسمان اعلام می دارد . خداوند ، فلانی را دشمن می دارد . پس او را دشمن بدارید . در نتیجه ، دشمنی او در دل های بندگان خدا افکنده می شود .

حضرت تکیه داده بود . نشست و سه بار دستانش را تکان داد و بر یکدیگر زد و فرمود : «نه ! چنین نیست که می گویند؛ لیکن خداوند عز و جل

هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، مردم را بر آن می دارد تا از او بدگویی کنند و در نتیجه ، آنان را گناهکار کند و به او پاداش دهد ، و هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را دشمن بدارد ، او را محبوب مردم می گرداند تا درباره اش به نیکی سخن بگویند و در نتیجه ، او را و آنان را گناهکار کند .»

سپس حضرت فرمود: «چه کسی نزد خداوند، محبوب تر از یحیی بن زکریا علیه السلام بود؟ مردم را بر او شوراند تا او را کشتند. چه کسی نزد خداوند عز و جلمحبوب تر از علی بن ابی طالب علیه السلام بود؟ در حالی که می دانید که از دست مردم چه کشید. چه کسی نزد خداوند متعال، محبوب تر از حسین بن علی علیهما السلام بود؟ اما مردم را بر او شوراند تا او را کشتند».

معانی الأخبار: ۳۸۱ / ۱۱، مشکاه الأنوار: ۲۸۶، المؤمن: ۲۰ / ۱۸، أعلام الدین: ۴۳۴ وزاد فی آخرهما «ومن كان أبغض إلى الله من أبي فلان وفلان، ليس كما قالوا» وکلها نحوه، بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۷۱ / ۲.

حدیث ۱۰۱۶

امام صادق علیه السلام:

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ وَهُوَ سَاجِدٌ: إِرْحَمِ ذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ، وَتَضَرَّعِي إِلَيْكَ، وَوَحْشَتِي مِنَ النَّاسِ، وَأُنْسِي
 امام صادق علیه السلام: امیر مؤمنان در حال سجده می گفت: «بر ذلتم در برابر خودت، مویه ام برایت، گریزم از مردم و همدمی
 ام با تو، رحم کن، ای کریم!».
 فی الطبعة المعتمدة «وآنسنی»، والصحيح ما أثبتناه كما في مرآة العقول: ۱۵ / ۱۳۹.

حدیث ۱۰۱۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَحَبَّ وَمَنْ أَبْغَضَ، وَإِنَّ الْإِيمَانَ لَا يُعْطِيهِ إِلَّا مَنْ أَحَبَّهُ.
 امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل دنیا را هم به کسی که دوستش دارد و هم به کسی که دشمنش می دارد، می بخشد؛ اما
 ایمان را جز به کسی که دوستش دارد، نمی بخشد.
 الكافي: ۲ / ۲۱۵ / ۴، المحاسن: ۱ / ۳۴۲ / ۷۰۵ كلاهما عن ميسر، تحف العقول: ۳۷۴، مشکاه الأنوار: ۲۹۱ وفيه «أهل صفوته من
 خلقه» بدل «من أحبه»، بحار الأنوار: ۶۸ / ۲۰۴ / ۵.

حدیث ۱۰۱۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا بَعَثَ إِلَيْهِ مَلَكًا، فَيَقُولُ: أَسْقِمُهُ، وَشَدِّدُ
 الْبَلَاءَ عَلَيْهِ، فَإِذَا بَرَأَ مِنْ شَيْءٍ فَابْتَلِهِ لِمَا هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ وَقَوَّ عَلَيْهِ حَتَّى يَذْكَرَنِي؛ فَإِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَ دُعَاءَهُ.
 امام صادق علیه السلام: خداوند هرگاه بنده ای را دوست بدارد، فرشته ای به سوی او می فرستد و می گوید: «بیمارش کن و بلا
 را بر او سخت کن. پس هرگاه از
 بیماری بهبود یابد، او را به سخت تر از آن گرفتار کن و بیماری را بر او سخت گردان تا مرا یاد کند؛ زیرا که من خوش دارم
 دعایش را بشنوم».

المؤمن: ۲۶/۴۴، وراجع التمهيص: ۵۵/۱۱۱، بحار الأنوار: ۱۳/۳۷۱/۹۳؛ المعجم الكبير: ۸/۱۶۶/۷۶۹۷، شعب الإيمان: ۷ / ۱۴۹ / ۹۸۰۱.

حدیث ۱۰۱۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ لَمَعَ عَظِيمِ الْبَلَاءِ ، وَمَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْمًا إِلَّا ابْتَلَاهُمْ .

امام صادق علیه السلام : پاداش بزرگ ، همراه بلای بزرگ است و خداوند ، مردمی را دوست نمی دارد ، مگر آن که مبتلایشان می کند .

الکافی : ۲ / ۲۵۲ / ۳ و ص ۱۰۹ / ۲ ، التمهیص : ۳۱ / ۶ کلها عن زید الشحام ، المؤمن : ۲۴ / ۳۶ ، مشکاه الأنوار : ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۰۸ / ۲۱ .

حدیث ۱۰۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا أَلْهَمَهُ الْعَمَلَ بِثَمَانِ خِصَالٍ : غَضُّ الْبَصْرِ عَنِ الْمَحَارِمِ ، وَالْخَوْفُ مِنَ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ، وَالْحَيَاءُ ، وَالْحَلْفُ .
 امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، عمل به هشت صفت را به او الهام می فرماید : چشم فرو پوشیدن از گناهان ، ترس از خداوند عز و جل ، شرم ، بردباری ، شکیبایی ، امانتداری ، راستی و بخشندگی .
 هكذا فی المصدر ، والصحيح «الحلم» .

حدیث ۱۰۲۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِمَّا أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ فِي التَّوْرَةِ : إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا ، خَلَقْتُ الْخَلْقَ ، وَخَلَقْتُ الْخَيْرَ وَأَجْرِيئُهُ عَلَى يَدَيَّ مِنْ أَحَبُّ ، فَطُوبَى لِمَنْ أَجْرِيئُهُ عَلَى يَدَيْهِ .
 امام صادق علیه السلام : از جمله آنچه خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد و در تورات بر او نازل فرمود ، این بود : «من خدایی هستم که جز من خدایی نیست . خلق را آفریدم و خیر را آفریدم و عمل به آن را بر دستان آن که دوست دارم ، جاری ساختم . پس خوشا به حال آن که خیر را بر دستانش جاری می سازم !» .

الکافی : ۱ / ۱۵۴ / ۱ ، المحاسن : ۱۸ / ۱۰۴۰ / ۱ کلاهما عن معاوية بن وهب ، بحار الأنوار : ۵ / ۱۶۰ / ۱۸ .

حدیث ۱۰۲۲

امام صادق علیه السلام :

الْفَقْرُ مَخْرُوقٌ عِنْدَ اللَّهِ كَالشَّهَادَةِ ، وَلَا يُعْطِيهِمَا إِلَّا مَنْ أَحَبَّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ .

امام صادق علیه السلام : فقر ، همچون شهادت ، در خزانه خداوند است و آن را جز به بندگان مؤمنی که دوستشان دارد ، نمی بخشد .

مشکاه الأنوار : ۲۹۱ ، جامع الأخبار : ۳۰۶ / ۸۳۸ ، التمهیص : ۵۱ / ۹۶ عن عبدالله بن سنان نحوه ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۵۲ / ۸۱ .

حدیث ۱۰۲۳

امام صادق علیه السلام :

اجْتَهَدْتُ فِي الْعِبَادَةِ وَأَنَا شَابٌّ ، فَقَالَ لِي أَبِي : يَا بَنِيَّ ، دُونَ مَا أَرَاكَ تَصْنَعُ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا رَضِيَ عَنْهُ بِالْيَسِيرِ .

امام صادق علیه السلام: در جوانی، سخت در عبادت کوشا بودم. پدرم به من فرمود: «پسر کم! کمتر از آنچه می بینم، خودت را رنجه ساز که خداوند عز و جل هر گاه بنده ای را دوست بدارد، از او به کم، خوشنود می شود».

الکافی: ۲ / ۸۷ / ۵ عن حفص بن البختری وغيره، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۱۳ / ۷.

حدیث ۱۰۲۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا فَعَمِلَ عَمَلًا قَلِيلًا جَزَاءً بِالْقَلِيلِ الْكَثِيرِ، وَلَمْ يَتَعَاظَمْهُ أَنْ يَجْزِيَ بِالْقَلِيلِ الْكَثِيرَ لَهُ.

امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل هر گاه بنده ای را دوست بدارد و او اندک کار خیری انجام دهد، در برابر آن اندک، به او پاداش بسیار می دهد و دادن پاداش بسیار در برابر کار اندک، بر او سنگین نمی آید.

الکافی: ۲ / ۸۶ / ۳ عن حنان بن سدير، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۱۳ / ۵.

حدیث ۱۰۲۵

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ تَعَالَى عَبْدًا أَلْهَمَهُ الطَّاعَةَ، وَالزَّمَهُ الْقَنَاعَةَ، وَفَقَّهَهُ فِي الدِّينِ، وَقَوَّاهُ بِالْيَقِينِ؛ فَكَتَفَى بِالْكَفَافِ، وَآكْتَسَى بِالْعَفَافِ. وَإِذَا أَبْغَضَ اللَّهُ عَبْدًا حَبَّبَ إِلَيْهِ الْمَالَ، وَبَسَطَ لَهُ الْأَمَالَ، وَأَلْهَمَهُ دُنْيَا، وَوَكَّلَهُ إِلَى هَوَاهُ؛ فَزَكَبَ الْعِنَادَ، وَبَسَطَ الْفَسَادَ، وَظَلَمَ الْعِبَادَ.

امام صادق علیه السلام: هر گاه خداوند متعال، بنده ای را دوست بدارد، فرمانبری را به او الهام می کند، قناعت را همراهش می سازد، فهم عمیق در دین را ارزانی اش می دارد و با یقین، او را نیرومند می کند. در نتیجه آن بنده به روزی مورد نیازش بسنده می کند و لباس عفت می پوشد.

و هر گاه خداوند، بنده ای را دشمن بدارد، مال را محبوبش می گرداند و آرزوهایش را می گستراند و دنیاخواهی را به او الهام می کند و او را به هوای نفسش وا می گذارد. در نتیجه، آن بنده بر توسن سرکشی می نشیند، دامنه فساد را می گستراند و به بندگان، ستم می کند.

أعلام الدین: ۲۷۸، بحار الأنوار: ۱۰۳ / ۲۶ / ۳۴.

حدیث ۱۰۲۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا عَصَمَهُ، (وَجَعَلَ غَنَاهُ فِي نَفْسِهِ)، وَجَعَلَ ثَوَابَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ.

امام صادق علیه السلام: خداوند، هر گاه بنده ای را دوست بدارد، او را از گناهان، حفظ می کند، و بی نیازی اش را در جانش قرار می دهد، و پاداشش را برابر چشمانش می نهد.

المؤمن: ۷۲ / ۳۵، أعلام الدین: ۴۳۸ وفيه «عظمه» بدل «عصمه» و «نوره» بدل «ثوابه».

حدیث ۱۰۲۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَدَبَ نَبِيَّهُ عَلَى مَحَبَّتِهِ ، فَقَالَ : «وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ» .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلیبامبرش را بر اساس محبت خود ، تربیت کرد و فرمود : «در حقیقت ، تو را خوی است والا» و نیز خداوند عز و جلفرمود : «هر که از پیامبر فرمان برد ، از خداوند فرمان برده است» .
القلم : ۴ .

حدیث ۱۰۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا أَوْلُو الْأَبَابِ الَّذِينَ عَمِلُوا بِالْفِكْرَةِ حَتَّى وَرِثُوا مِنْهُ حُبَّ اللَّهِ ؛ فَإِنَّ حُبَّ اللَّهِ إِذَا وَرِثَهُ الْقَلْبُ اسْتِضَاءً ، وَأَسْرَعَ إِلَيْهِ اللَّطْفُ ، فَإِذَا نَزَلَ مَنْزِلَةُ اللَّطْفِ صَارَ مِنْ أَهْلِ الْفَوَائِدِ ؛ تَكَلَّمَ بِالْحِكْمَةِ ، فَإِذَا تَكَلَّمَ بِالْحِكْمَةِ صَارَ صَاحِبَ فِطْنَةٍ ، فَإِذَا نَزَلَ مَنْزِلَةُ الْفِطْنَةِ عَمِلَ بِهَا فِي الْقُدْرَةِ ، فَإِذَا عَمِلَ بِهَا فِي الْقُدْرَةِ عَرَفَ الْأَطْبَاقَ السَّبْعَةَ ، فَإِذَا بَلَغَ إِلَى هَذِهِ الْمَنْزِلَةِ صَارَ يَتَقَلَّبُ فِكْرُهُ بِلُطْفٍ وَحِكْمَةٍ وَبَيَانٍ ، فَإِذَا بَلَغَ هَذِهِ الْمَنْزِلَةَ جَعَلَ شَهْوَتَهُ وَمَحَبَّتَهُ

امام صادق علیه السلام : خردمندان ، در حقیقت ، کسانی هستند که اندیشه شان را به کار بستند ، تا آن که از آن ، خدا دوستی را به میراث بردند ؛ زیرا چون قلب خدا دوستی را به میراث برد ، روشنی می گیرد و لطف و توجه به سویش می شتابد. پس چون به منزلت لطف و توجه برسد، از فایده مندان می گردد؛ یعنی حکیمانه سخنی می گوید . پس چون حکیمانه سخن بگوید ، دارای هشیاری و زیرکی می شود . پس چون به منزلت زیرکی برسد ، آن را در راه قدرت به کار می برد و چون آن را در راه قدرت به کار برد ، طبقات هفتگانه را می شناسد و چون به این منزلت برسد ، اندیشه اش با لطف ، حکمت و بیان ، همراه می شود و آنها را به کار می بندد و چون به این منزلت برسد ، خواسته و دوستی اش را در راه خالق خود قرار می دهد . پس چون چنین کرد ، به منزلت بزرگ تر می رسد و خدا را با چشم دلش می بیند و حکمت را از راهی جز راه حکیمان به میراث می برد ، و علم را از راهی جز راه عالمان به میراث می برد و صدق را از راهی جز راه صدیقان به میراث می برد .
فی المصدر «مَحَبَّةٌ» والصحيح ما أثبتناه .

حدیث ۱۰۲۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ أَحَبَّهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَحَبَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كَانَ مِنَ الْأَمِينِينَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس خدا را دوست بدارد ، خدا دوستش می دارد و هر کس خدا دوستش بدارد ، از ایمنان خواهد بود .
الخصال : ۱۸۸ / ۲۵۹ ، علل الشرایع : ۱۳ / ۸ ، الأمالی للصدوق : ۹۲ / ۶۵ کلها عن یونس بن ظبیان ، روضة الواعظین : ۴۵۶ و فیہ «وکان» بدل «ومن أحبه الله عز و جل کان» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۸ / ۹ .

حدیث ۱۰۳۰

امام صادق علیه السلام :

نَجْوَى الْعَارِفِينَ تَدْوُرُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَصُولٍ : الْخَوْفِ ، وَالرَّجَاءِ ، وَالْحُبِّ . فَالْخَوْفُ فَرْعُ الْعِلْمِ ، وَالرَّجَاءُ فَرْعُ الْيَقِينِ ، وَالْحُبُّ فَرْعُ الْمَعْرِفَةِ . فَدَلِيلُ الْخَوْفِ الْهَرَبُ ، وَدَلِيلُ الرَّجَاءِ الطَّلَبُ ، وَدَلِيلُ الْحُبِّ إِثَارُ الْمَحْبُوبِ عَلَى مَا سِوَاهُ .

فَإِذَا تَحَقَّقَ الْعِلْمُ فِي الصَّدْرِ خَافَ . وَإِذَا صَيَّحَ الْخَوْفُ هَرَبَ . وَإِذَا هَرَبَ نَجَا . . . وَإِذَا تَمَكَّنَ مِنْهُ رَجَا . وَإِذَا وَجِدَ حَلَاوَةَ الرَّجَاءِ طَلَبَ . وَإِذَا وَقَّقَ لِلطَّلَبِ وَجِدَ . وَإِذَا تَجَلَّى ضِيَاءُ الْمَعْرِفَةِ فِي الْقُودِ هَاجَ رِيحُ الْمَحَبَّةِ ، وَإِذَا هَاجَ رِيحُ الْمَحَبَّةِ اسْتَأْنَسَ (فِي) ظِلَالِ الْمَحْبُوبِ ، وَآتَرَ الْمَحْبُوبَ عَلَى مَا سِوَاهُ ، وَبَاشَرَ أَمْرَهُ ، وَاجْتَنَبَ نَوَاهِيَهُ . وَإِذَا اسْتَقَامَ عَلَى بَسَاطِ الْأَنْسِ بِالْمَحْبُوبِ - مَعَ أَدَاءِ أَمْرِهِ وَاجْتِنَابِ نَوَاهِيهِ - وَصَلَ إِلَى رُوحِ الْمُنَاجَاةِ .

مصباح الشریعه - در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است - : مناجات عارفان ، بر سه اصل می چرخد : بیم ، امید و دوستی .

بیم، خود، زاده دانش است و امید ، زاده یقین و دوستی ، زاده شناخت .

نشانِ بیم ، گریز است و نشانِ امید ، جستجوست و نشانِ دوستی ، مقدم داشتن محبوب بر جزاوست .

پس چون دانش در سینه پدیدار شد ، شخص بیمناک می شود و چون بیم درست گردد ، شخص گریزان می گردد و چون بگریزد ، نجات می یابد ... و چون دلش استوار گردد ، امید می بندد و چون شیرینی امید را دریابد ، به جستجو برمی آید و چون توفیق جستجویش دهند ، می یابد . هرگاه روشنی شناخت بر دل بتابد ، نسیم دوستی می وزد و چون نسیم دوستی بوزد ، شخص در سایه سار محبوب ، انس می گیرد و محبوب را بر جزا و رجحان می نهد و با فرمان هایش همگام می شود و از نافرمانی هایش دوری می گریند و چون کنار بساط انس با محبوب ، استقامت ورزد و فرمان هایش را به جای آورد و از نافرمانی او بپرهیزد ، به روح مناجات ، دست می یابد .

مصباح الشریعه : ۱۲ ، بحار الأنوار : ۲۲ / ۲۲ / ۷۰ .

حدیث ۱۰۳۱

امام صادق علیه السلام :

: حُبُّ اللَّهِ إِذَا أَضَاءَ عَلَى سِرِّ عَبْدٍ أَخْلَاهُ عَنْ كُلِّ شَاغِلٍ . وَكُلُّ

ذِكْرِ سِوَى اللَّهِ تَعَالَى ظَلَمَةٌ . وَالْمُحِبُّ أَخْلَصَ النَّاسِ سِرًّا لِلَّهِ تَعَالَى ، وَأَصْدَقُهُمْ قَوْلًا ، وَأَوْفَاهُمْ عَهْدًا ، وَأَزْكَاهُمْ عَمَلًا ، وَأَصْفَاهُمْ ذِكْرًا ، وَأَعْبَدَهُمْ نَفْسًا ، يَتَبَاهَى الْمَلَائِكَةُ بِهِ عِنْدَ مُنَاجَاتِهِ ، وَيَفْخَرُ بِرُؤْيَيْتِهِ ، وَبِهِ يَعْمُرُ اللَّهُ بِلَادَهُ ، وَبِكِرَامَتِهِ يُكْرِمُ عِبَادَهُ ، يُعْطِيهِمْ إِذَا سَأَلُوا بِحَقِّهِ ، وَيُدْفَعُ عَنْهُمْ الْبَلَايَا بِرَحْمَتِهِ . فَلَوْ عَلِمَ الْخَلْقُ مَا مَحَلُّهُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَنْزِلَتَهُ لَدَيْهِ مَا تَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا بِتِرَابِ قَدَمَيْهِ .

مصباح الشریعه - در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است - : دوستی خدا چون بر ضمیر بنده ای بتابد ، او را از هر مشغولیتی می پردازد

(خالی می کند) . هر یادی جز یاد خداوند متعال ، تاریکی است . شخص دوستدار ، ضمیرش از همه مردم برای خدا خالص تر، سخنش راست تر، عهدش وفادارانه تر ، کردارش پاک تر، یادش پاکیزه تر و جانش بنده تر است . چون مناجات کند ، فرشتگان به او مباحث می ورزند و به دیدارش افتخار می کنند . خداوند به سبب او ، سرزمین ها را آباد می کند ، و به سبب گرامی داشت او ، بندگانش را گرامی می دارد و به سبب حق او ، چون بندگان از او درخواستی کنند ، به آنان می بخشد ، و به سبب رحمت بر او ، بلاها را از آنان برطرف می کند . اگر خلق می دانستند که وی در نزد خداوند ، چه جایگاه و منزلتی دارد ، جز با خاک پای او ، به خداوند عز و جلتقرب نمی جستند .

مصباح الشریعه : ۵۲۱ ، بحار الأنوار : ۲۳ / ۲۳ / ۷۰ .

حدیث ۱۰۳۲

امام صادق علیه السلام :

حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَالْوِلَايَةُ لَهُمْ وَاجِبَةٌ ، وَالتَّوْبَةُ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَاجِبَةٌ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن اولیای خدا و همدلی با آنان ، واجب است ؛ بیزاری از دشمنانشان نیز واجب است .
الخصال : ۶۰۷ / ۹ عن الأعمش ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۵۲ / ۳ .

حدیث ۱۰۳۳

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَنْ لَمْ يُحِبَّ عَلَى الدِّينِ وَلَمْ يُبْغِضْ عَلَى الدِّينِ فَلَا دِينَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که بر اساس دین ، دوستی نکند و بر اساس دین ، دشمنی نوزد ، دین ندارد .
الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۶ عن إسحاق بن عمار ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۰ / ۲۷ .

حدیث ۱۰۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ حَقًّا فَلْيَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا ، وَكَلْبًا إِلَى اللَّهِ مِنْ عَدُوِّهِمْ ، وَيُسَلِّمْ لِمَا أَنْتَهَى إِلَيْهِ مِنْ فَضْلِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : هر که شادمان می شود که خدا را در حالی ببیند که به حقیقت مؤمن است ، باید با خدا و پیامبرش و کسانی که ایمان آورده اند ، دوستی کند و از دشمنان آنها ، بیزاری جوید و فضایی را که از آنها به وی رسیده است ، بپذیرد .
الکافی : ۸ / ۱۰ / ۱ عن إسماعيل بن جابر ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۱۹ / ۹۳ .

حدیث ۱۰۳۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِأَصْحَابِهِ : أَيُّ عَزَى الْإِيمَانِ أَوْثَقُ ؟

فَقَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ : الصَّلَاةُ ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ : الزَّكَاةُ ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ : الصِّيَامُ ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ : الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ : الْجِهَادُ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لِكُلِّ مَا قُلْتُمْ فَضْلٌ وَلَيْسَ بِهِ ، وَلَكِنْ أَوْثَقُ عَزَى الْإِيمَانِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ ، وَتَوَلَّى (وَتَوَلَّى) أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَالتَّبَرُّي مِنْ أَعْدَائِهِ اللَّهُ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا به یارانش فرمود : «استوارترین دستاویز ایمان ، کدام است ؟» .

گفتند : خدا و پیامبرش داناترند .

برخی از آنان گفتند : نماز است .

پاره ای گفتند : زکات است .

عده ای گفتند : روزه است .

گروهی گفتند : حج و عمره است .

برخی نیز گفتند : جهاد است .

پیامبر خدا فرمود: «هر آنچه گفتید، فضیلتی دارد؛ اما آن نیست. بلکه استوارترین دستاویز ایمان، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خدا و دوستی کردن با دوستان خدا و بیزاری جستن از دشمنان خداست».

الکافی: ۲ / ۱۲۵ / ۶، المحاسن: ۱ / ۴۱۱ / ۹۳۹ و ص ۵۱۸ / ۲۶۷ کُلُّهَا عَنْ عَمْرِو بْنِ مَدْرَكِ الطَّائِي عَنْ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، معانی الأخبار: ۳۹۸ / ۵۵ عن علي بن مروك الطائي عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عن علي بن محمد بن عمار الأَنْوَارِ : ۶۹ / ۲۴۲ / ۱۷ وراجع الاختصاص: ۳۶۵؛ وراجع شُعب الإيمان: ۱ / ۴۶ / ۱۳، الإخوان: ۱ / ۸۶ .

حدیث ۱۰۳۶

امام صادق علیه السلام:

مِنْ أَوْثَقِ عُرَى الْإِيمَانِ أَنْ تُحِبَّ فِي اللَّهِ وَ تُبْغِضَ فِي اللَّهِ ، وَ تُعْطَى فِي اللَّهِ وَ تَمْنَعَ فِي اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام: از استوارترین دستاویزهای ایمان، آن است که در راه خدا دوست بداری، در راه خدا دشمن بداری، در راه خدا ببخشی و در راه خدا نبخشی.

الکافی: ۲ / ۱۲۵ / ۲، ثواب الأعمال: ۲۰۲ / ۱، الأمالی للمفید: ۱۵۱ / ۱، الأمالی للصدوق: ۶۷۴ / ۹۱۱، المحاسن: ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۲ کُلُّهَا عَنْ سَعِيدِ الْأَعْرَجِ ، الزهد للحسين بن سعيد: ۱۷ / ۳۵، تحف العقول: ۳۶۲، روضه الواعظین: ۴۵۷، بحار الأنوار: ۶۹ / ۲۳۶ / ۲ .

حدیث ۱۰۳۷

امام صادق علیه السلام:

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ كَالْجَسَدِ الْوَاحِدِ ؛ إِنْ اشْتَكَى شَيْئًا مِنْهُ وَحَدَّ أَلَمَ ذَلِكَ فِي سَائِرِ جَسَدِهِ . وَأَرْوَاحُهُمَا مِنْ رُوحٍ وَاحِدَةٍ ، وَإِنَّ رُوحَ الْمُؤْمِنِ لَأَشَدُّ اتِّصَالًا بِرُوحِ اللَّهِ مِنْ اتِّصَالِ شُعَاعِ الشَّمْسِ بِهَا .

امام صادق علیه السلام: مؤمن، برادر مؤمن است، همچون یک پیکر که اگر عضوی از آن بنالد، [شخص دردمند] درد آن را در سایر اعضای خود می بیند؛ و روح هایشان از یک روح است و پیوستگی روح مؤمن به روح خدا، بیشتر از پیوستگی پرتو خورشید به خورشید است.

الکافی: ۲ / ۱۶۶ / ۴، مصادقه الإخوان: ۱۵۱ / ۲ کلاهما عن أبي بصير، المؤمن: ۳۸ / ۸۶، الاختصاص: ۳۲ وفيهما «روح الله» بدل «روح واحدة»، بحار الأنوار: ۷۴/۲۶۸/۸ و ص ۲۷۷ / ۹ .

حدیث ۱۰۳۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ بَنُو أَبِي وَأُمِّ ، وَإِذَا ضَرَبَ عَلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ عِرْقٌ سَهَرَ لَهُ الْآخِرُونَ .

امام صادق علیه السلام: در حقیقت، مؤمنان، برادرند؛ فرزندان یک پدر و مادر، و هر گاه یکی از آنان بیمار شود، دیگران برایش بی خوابی می کشند.

الکافی: ۲ / ۱۶۵ / ۱ عن المفضل بن عمر، المؤمن: ۳۸ / ۸۴، بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۶۴ / ۴ .

حدیث ۱۰۳۹

امام صادق علیه السلام :

قَدْ يَكُونُ حُبُّ فِي اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ، وَ حُبُّ فِي الدُّنْيَا ، فَمَا كَانَ فِي اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَتَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ ، وَ مَا كَانَ فِي الدُّنْيَا فَلَيْسَ بِشَيْءٍ .

امام صادق علیه السلام : دوستی ، گاه در راه خدا و پیامبرش است و گاه در راه دنیا است . پس آنچه در راه خدا و پیامبرش باشد ، پاداش آن بر عهده خداست و آنچه در راه دنیا باشد ، پوچ و بی اثر است .

الكافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۴ / ۹۴۸ كلاهما عن بشير الكناسی و ص ۲۶۳ / ۵۰۶ ، تفسير العیاشی : ۱ / ۱۶۷ / ۲۶
كلاهما عن بشير الدهان وفيه «حبا لله وفي الله» بدل «حب في الله» ، مصادقة الإخوان : ۱ / ۱۵۴ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۴ / ۵۶ و ج ۶۹ / ۲۴۹ / ۲۴ .

حدیث ۱۰۴۰

امام صادق علیه السلام :

: اِتَّقُوا اللَّهَ ، وَ كُونُوا إِخْوَةً بَرَرَةً ، مُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ مُتَوَاصِلِينَ مُتَرَاحِمِينَ ، تَزَاوَرُوا وَ تَلَاقُوا وَ تَذَاكَرُوا أَمْرًا وَ أَحْيَوْهُ .

امام صادق علیه السلام - به اصحاب خود - : از خدا بترسید و برادرانی نیکوکار باشید . در راه خدا یکدیگر را دوست بدارید ، به یکدیگر ببینید ، با هم مهربان باشید ، یکدیگر را ببینید و به دیدار یکدیگر بروید و مسئله [امامت] ما را به یکدیگر یادآوری کنید و آن را زنده نگه دارید .

الكافی : ۲ / ۱۷۵ / ۱ ، مصادقة الإخوان : ۱۳۷ / ۸ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۷۹ و زاد فيه «متواضعين» بعد «متواصلين» و كلها عن شعيب العقرقوفی ، الأملی للطوسی : ۶۰ / ۸۷ عن أبي عبيد ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۰۱ / ۴۵ .

حدیث ۱۰۴۱

امام صادق علیه السلام :

مِنْ حُبِّ الرَّجُلِ دِينَهُ حُبُّهُ إِخْوَانَهُ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن برادران ، از جمله دین انسان است .

الخصال : ۳ / ۴ ، مصادقة الإخوان : ۱۸۱ / ۱ كلاهما عن الفضيل بن يسار ، الاختصاص : ۳۱ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۶ و ج ۷۴ / ۲۷۹ / ۳ .

حدیث ۱۰۴۲

امام صادق علیه السلام :

مِنْ فَضْلِ الرَّجُلِ عِنْدَ اللَّهِ مَحَبَّتُهُ لِإِخْوَانِهِ .

امام صادق علیه السلام : محبت انسان به برادرانش ، برایش نزد خداوند ، فضیلتی به شمار می رود .

ثواب الأعمال : ۲۲۰ / ۱ عن جميل بن دراج ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۷ / ۲۹ .

حدیث ۱۰۴۳

امام صادق علیه السلام :

أَخِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي ذَرٍّ ، وَ اشْتَرَطَ عَلَيَّ أَبِي ذَرٍّ أَنْ لَا يَعَصِيَ سَلْمَانَ .

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا، میان سلمان و ابوذر، پیمان برادری بست و با ابوذر شرط کرد که از سلمان، نافرمانی نکند.
الکافی: ۸ / ۱۶۲ / ۱۶۸ عن صالح الأحول.

حدیث ۱۰۴۴

امام صادق علیه السلام:
مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ فَهُوَ مِمَّنْ كَمَّلَ إِيْمَانَهُ .
امام صادق علیه السلام: هر که برای خدا دوست بدارد، برای خدا دشمن بدارد و برای خدا ببخشد، از کسانی است که ایمانشان کامل شده است.
الکافی: ۲ / ۱۲۴ / ۱، المحاسن: ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۴ و زاد فیه بعد «أعطى لله» قوله «ومنع لله» كلاهما عن أبي عبيدة الحذاء، غرر الحكم: ۹۰۳۱ نحوه، بحار الأنوار: ۶۹ / ۲۳۸ / ۱۰.

حدیث ۱۰۴۵

امام صادق علیه السلام:
إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ فَعَلْتُمُوهُ تَبَاعَدَ الشَّيْطَانُ مِنْكُمْ كَمَا تَبَاعَدَ الْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ؟
قالوا: بلى .
قال: الصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ، وَالصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ، وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْمُوازِرَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ يَقْطَعُ دَابِرَهُ، وَالِاسْتِغْفَارُ يَقْطَعُ وَتِينَهُ .
امام صادق علیه السلام - به نقل از پدرانش - : پیامبر صلی الله علیه و آله به یارانش فرمود: «هان! شما را از کاری خبر دهم که اگر انجامش دهید، شیطان از شما دور می شود، آن گونه که مشرق از مغرب دور شده است؟» .
گفتند: آری .
فرمود: «روزه، روسیاهش می کند . صدقه، پشتش را می شکند . دوستی در راه خدا و همیاری در انجام دادن کارهای شایسته، دنباله [سلطه] اش را قطع می کند و استغفار، رگ گردنش را می بُرد» .
الکافی: ۴ / ۶۲ / ۲، تهذیب الأحکام: ۴ / ۱۹۱ / ۵۴۲ كلاهما عن إسماعيل بن أبي زياد، كتاب من لا يحضره الفقيه: ۲ / ۷۵ / ۱۷۷۴
عنه صلى الله عليه وآله ومن نقله عنهم عليهم السلام، الجعفریات: ۵۸ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله، النوادر للراوندى: ۱۹ عن الإمام على عليه السلام كلاهما نحوه، بحار الأنوار: ۶۳ / ۲۶۴ / ۱۴۶ .

حدیث ۱۰۴۶

امام صادق علیه السلام:
لَقَدْ عَظُمَتْ مَنزِلَةُ الصَّديقِ ، حَتَّى إِنَّ أَهْلَ النَّارِ لَيَسْتَعِينُونَ بِهِ وَيَدْعُونَهُ فِي النَّارِ قَبْلَ الْقَرِيبِ وَالْحَمِيمِ ؛ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مُخْبِرًا عَنْهُمْ :
«فَمَا لَنَا مِنْ شَفِيعِينَ * وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ» .
امام صادق علیه السلام: چنان منزلت دوست، والا- و بزرگ است که حتی دوزخیان در آتش، پیش از آن که خویشاوندان و نزدیکان را بخوانند، آنان را می خوانند و از آنان یاری می خواهند . خداوند عز و جل از زبان آنان چنین خبر می دهد: «ما را، نه شفیعیانی است و نه دوستی مهربان» .
الأمالی للطوسی: ۵۱۷ / ۱۱۳۳ و ص ۶۰۹ / ۱۲۵۹ وفيه «قبل القريب الحميم» وكلاهما عن الحسن ابن صالح بن حلى، بحار الأنوار:

۱۱ / ۱۷۶ / ۷۴ .

حدیث ۱۰۴۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ ، قَدْ أَضَاءَ نُورٌ وَجُوهَهُمْ وَنُورٌ أَجْسَادِهِمْ وَنُورٌ مَنَابِرِهِمْ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى يُعْرَفُوا بِهِ ،
فَيَقَالُ : هَؤُلَاءِ الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : روز قیامت ، دوستان در راه خدا بر منبرهایی از نور قرار دارند و نور چهره هایشان و نور پیکرهایشان و نور منبرهایشان ، همه چیز را روشن کرده و بر آنها تابیده است ، تا آن جا که با این نور شناخته می شوند و گفته می شود : «اینان ، دوستان در راه خداوند هستند» .

الكافي : ۲ / ۱۲۵ / ۴ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۳ و ليس فيه «نور وجوههم» وكلاهما عن أبي بصير ، ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ عن الحسن بن علي بن فضال عن أبي الحسن عليه السلام ، الأصول الستة عشر (أصل جعفر بن محمد الحضرمي) : ۶۵ عن جابر ، بحار الأنوار : ۷ / ۱۹۵ / ۶۳ .

حدیث ۱۰۴۸

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : «اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ» - : يُطَاعُ فَلَا يُعْصَى ، وَيُذَكَّرُ فَلَا يُنْسَى ، وَيُشْكَرُ فَلَا يُكْفَرُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از آیه «از خدا آن گونه که حق پروا کردن از اوست ، پروا کنید» - فرمود : [حق تقوا از خدا این است] که اطاعت شود و نافرمانی نشود و پیوسته یاد شود و هرگز فراموش نگردد و سپاسگزاری شود و ناسپاسی نشود .
بحار الأنوار : ۷۰/۲۹۱/۳۱ .

حدیث ۱۰۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ بِتَقْوَاهُ عَصَمَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ أَقْبَلَ اللَّهَ عَلَيْهِ وَعَصَمَهُ لَمْ يَبَالِ لَوْ سَقَطَتِ السَّمَاءُ عَلَى الْأَرْضِ ، وَإِنْ نَزَلَتْ نازِلَةٌ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَشَمِلَتْهُمْ بَلِيَّةٌ كَانَ فِي حِرْزِ اللَّهِ بِالتَّقْوَى مِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ ، أَلَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ : «إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ»
امام صادق علیه السلام : هر که با تقوا داشتن از خدا به او پناه برد، خداوند او را نگه دارد و هر کس که خداوند به او رو کند و نگهدارش باشد، وی را از افتادن آسمان بر زمین باکی نباشد و اگر بر اهل زمین بلایی فرود آید و همگان را در بر گیرد، او به سبب تقوا از هر بلایی در امان ماند، مگر نه اینکه خداوند متعال می فرماید: «براستی که پرهیزگاران در جایگاهی امن هستند»!
الدخان : ۵۱ .

حدیث ۱۰۵۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ لَا عُذْرَ لِأَحَدٍ فِيهَا : أداء الأمانة إلى البرِّ والفاجر ، والوفاء بالعهد للبرِّ والفاجر ، وبرُّ الوالدين برِّين كانا أو فاجرين .
امام صادق علیه السلام : سه چیز است که هیچ کس در آنها معذور نیست: برگرداندن امانت به نیک و بد، وفای به عهد با نیک و

بد، و خوشرفتاری با پدر و مادر، خوب باشند یا بد.

الخصال: ۱۲۳/۱۱۸.

حدیث ۱۰۵۱

امام صادق علیه السلام:

- فی قوله تعالی: «وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ» وقوله: «إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» - : إذا فعل العبد ما أمره الله عز وجل به من الطاعة كان فعله وفقاً لأمر الله عز وجل وسيمى العبد به موفقاً، وإذا أراد العبد أن يدخل في شيء من معاصي الله فحال الله تبارك وتعالى بينه وبين تلك المعصية فتركها كان تركه لها بتوفيق الله تعالى ذكره، ومتى خلى بينه وبين تلك المعصية فلم يحل بينه وبينها حتى يرتكبها فقد خذله ولم ينصره ولم يوفقه.

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «توفیق من جز به [یاری] خدا نیست» و آیه «اگر خدا شما را یاری کند هیچ کس بر شما غالب نخواهد شد و اگر واگذار دتان چه کسی بعد از او شما را یاری خواهد کرد؟ و مؤمنان باید فقط به خدا توکل کنند» - فرمود: هرگاه بنده طاعتی را که خداوند عزوجل بدان فرمان داده است انجام دهد، عمل او موافق فرمان خداوند عز و جل می باشد و بدین سبب بنده را موفق نامیده اند و هرگاه بنده بخواهد در موردی نافرمانی خداوند کند و خدای تبارک و تعالی میان او و آن معصیت حایل شود و در نتیجه بنده آن را مرتکب نشود این ترک گناه او به توفیق خداوند تبارک و تعالی بوده است. اما هرگاه جلو او را از آن معصیت نگیرد و به حال خود رهاش کند تا مرتکب آن گناه شود، خداوند او را واگذارده و یاریش نرسانده و توفیقش نداده است.

التوحيد: ۲۴۲/۱.

حدیث ۱۰۵۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْعَالِمَ إِذَا لَمْ يَعْمَلْ بِعِلْمِهِ زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ عَنِ الْقُلُوبِ كَمَا يَزِلُّ الْمَطَرُ عَنِ الصَّفا.

امام صادق علیه السلام: عالم هرگاه به علم خود عمل نکند، پند او از دل ها فرو غلتد، آن گونه که باران از روی تخته سنگ فرو می غلتد.

منیة المرید: ۱۴۶ و ۱۸۱.

حدیث ۱۰۵۳

امام صادق علیه السلام:

أصْدَقُ الْقَوْلِ، وَأَبْلَغُ الْمَوْعِظَةِ، وَأَحْسَنُ الْقَصِصِ: كِتَابُ اللَّهِ.

امام صادق علیه السلام: راست ترین سخن و رساترین پند و بهترین حکایت، کتاب خداست.

الأمالی للصدوق: ۵۷۶/۷۸۸.

حدیث ۱۰۵۴

امام صادق علیه السلام:

عَدَّةُ الْمُؤْمِنِ أَخَاهُ نَذْرًا كَفَّارَةً لَهُ ، فَمَنْ أَخْلَفَ فِخْلَفِ اللَّهِ يَدًا ، وَلِمَقْتِهِ تَعَرَّضَ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ : « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ »

امام صادق علیه السلام: وعده مؤمن نذری است که کفارہ ای برایش [متصوّر] نیست؛ زیرا هر که خُلف وعده کند، قبل از هر چیز با خدا خُلف وعده کرده و خود را در معرض خشم و دشمنی او قرار داده است و این سخن خداوند متعال است آنجا که می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید! چرا چیزی می گوئید که انجام نمی دهید؟». .
الصف: ۲.

حدیث ۱۰۵۵

امام صادق علیه السلام:
لَا تَعِدَنَّ أَحَاكَ وَعَدَا لَيْسَ فِي يَدِكَ وَفَاؤُهُ .
امام صادق علیه السلام: هرگز به برادرت وعده ای نده که انجام آن به دست تو نیست.
بحار الأنوار: ۷۸/۲۵۰/۹۴.

حدیث ۱۰۵۶

امام صادق علیه السلام:
لَمَّا سُئِلَ عَنِ التَّوَاضُّعِ - : هُوَ أَنْ تَرْضَى مِنَ الْمَجْلِسِ بَدُونَ شَرْفِكَ ، وَأَنْ تُسَلِّمَ عَلَى مَنْ لَقِيتَ ، وَأَنْ تَتْرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كُنْتَ مُحِقًّا .
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از فروتنی - فرمود: فروتنی این است که از مجلس به نشستن در جایی پایین تر از مقام و موقعیت خود رضایت دهی، به هر که برخوردی سلام کنی و مجادله را رها کنی، اگرچه حق با تو باشد.
بحار الأنوار: ۷۸/۲۷۷/۱۱۳.

حدیث ۱۰۵۷

امام صادق علیه السلام:
: إِنْ مِنَ التَّوَاضُّعِ أَنْ يَرْضَى الرَّجُلُ بِالْمَجْلِسِ دُونَ الْمَجْلِسِ ، وَأَنْ يُسَلِّمَ عَلَى مَنْ يَلْقَى ، وَأَنْ يَتْرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا ، وَلَا يُحِبُّ أَنْ يُحَمَدَ عَلَى التَّقْوَى .
امام صادق علیه السلام - به نقل از پدران بزرگوار خویش علیهم السلام - فرمود: از فروتنی است که انسان به پایین مجلس رضایت دهد، به هر که برمی خورد سلام کند، مجادله را رها کند اگر چه حق با او باشد و دوست نداشته باشد که او را به پرهیزگاری بستانند.
بحار الأنوار: ۷۵/۱۱۸/۳.

حدیث ۱۰۵۸

امام صادق علیه السلام:
: إِنْ مِنَ التَّوَاضُّعِ أَنْ يَجْلِسَ الرَّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ .
امام صادق علیه السلام: از فروتنی است که آدمی درجایی از مجلس بنشیند که پایین تر از مقام و منزلت او باشد.

الکافی : ۲/۱۲۳/۹.

حدیث ۱۰۵۹

امام صادق علیه السلام :

الْوُضُوءُ عَلَى الْوُضُوءِ نُورٌ عَلَى نُورٍ .

امام صادق علیه السلام : وضو روی وضو، روشنایی روی روشنایی است.

وسائل الشیعه : ۱/۲۶۵/۸ ، عوالی اللآلی : ۱/۲۳/۲.

حدیث ۱۰۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ جَدَّدَ وَضُوءَهُ لِغَيْرِ حَدَثٍ جَدَّدَ اللَّهُ تَوْبَتَهُ مِنْ غَيْرِ اسْتِغْفَارٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که بدون سرزدن حَدَثِی از او، تجدید وضو کند، خداوند توبه او را، بی آنکه استغفار کند، تجدید گرداند.

وسائل الشیعه : ۱/۲۶۴/۷.

حدیث ۱۰۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَوْصَى بِالْثُلُثِ فَقَدْ أَضْرَبَ بِالْوَرَثَةِ ، وَالْوَصِيَّةُ بِالْخُمْسِ وَالرُّبْعِ أَفْضَلُ مِنَ الْوَصِيَّةِ بِالْثُلُثِ ، وَمَنْ أَوْصَى بِالْثُلُثِ فَلَمْ يَبْرُكْ .

امام صادق علیه السلام : هر که به یک سوم [دارایش] وصیت کند به وارثان ضرر زده است و وصیت کردن به یک پنجم و یک چهارم، از وصیت کردن به یک سوم افضل است. کسی که به یک سوم وصیت کند، چیزی [از مورد مأذون و مجاز] را باقی نگذاشته است.

الکافی : ۷/۱۱/۵.

حدیث ۱۰۶۲

امام صادق علیه السلام :

خَصَلْتَانِ مَنْ كَانَتْ فِيهِ وَإِلَّا فَاعْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ ! قِيلَ : وَمَا هُمَا ؟ قَالَ : الصَّلَاةُ فِي مَوَاقِيتِهَا وَالْمُحَافَظَةُ عَلَيْهَا ، وَالْمُؤَاسَاةُ .

امام صادق علیه السلام : دو خصلت است که در هر که نباشد، از او دوری کن، دوری کن، دوری کن ! عرض شد : آن دو چیست ؟ فرمود : نماز به وقت و مواظبت کردن بر (آداب و شرایط) آن و همدردی (دستگیری از برادران).

الخصال : ۴۷ / ۵۰.

حدیث ۱۰۶۳

امام صادق علیه السلام :

تَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِمُؤَاسَاةِ إِخْوَانِكُمْ .

امام صادق علیه السلام: با دستگیری از برادرانتان خود را به خداوند متعال نزدیک سازید.

الخصال: ۲۶ / ۸

حدیث ۱۰۶۴

امام صادق علیه السلام:

- وقد سُئِلَ عَنِ الْوَسْوَسهِ وَإِنْ كَثُرَتْ - : لا شَيْءَ فِيهَا، تَقُولُ: لا إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از وسوسه زیاد - فرمود: اشکالی ندارد. می گویی: «لا اله الا الله».

الکافی: ۲/۴۲۴/۱.

حدیث ۱۰۶۵

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْوَرَعِ مِنَ النَّاسِ - : الَّذِي يَتَوَرَّعُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از مرد پارسا - فرمود: کسی که از حرام های خداوند عز و جلپرهیز کند.

الکافی: ۲/۷۷/۸.

حدیث ۱۰۶۶

امام صادق علیه السلام:

- أيضا - : الَّذِي يَتَوَرَّعُ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَيَجْتَنِبُ هَؤُلَاءِ ، وَإِذَا لَمْ يَتَّقِ الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ وَهُوَ لَا يَعْرِفُهُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به همین پرسش - فرمود: پارسا کسی است که از حرام های خدا پرهیز و دوری می کند و اگر از

شبّهات [نیز] پرهیز نکند، ندانسته به حرام افتد.

بحار الأنوار: ۷۰/۳۰۳/۱۵.

حدیث ۱۰۶۷

امام صادق علیه السلام:

- فِي وَصِيَّتِهِ لِعَمْرِ بْنِ سَعِيدٍ - : أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ وَالْاجْتِهَادِ ، وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ لَا وَرَعَ فِيهِ .

امام صادق علیه السلام - به عمرو بن سعید - فرمود: تورا به تقوای الهی و پارسایی و کوشش [در عبادت] سفارش می کنم و بدان که

کوششی که در آن پارسایی نباشد، سودی نمی دهد.

بحار الأنوار: ۷۰/۲۹۶/۱.

حدیث ۱۰۶۸

امام صادق علیه السلام:

لا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ لَا وَرَعَ فِيهِ .

امام صادق علیه السلام: کوشش در عبادت اگر با پارسایی همراه نباشد، سودبخش نیست.

الکافی : ۲/۷۷/۴.

حدیث ۱۰۶۹

امام صادق علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ وَصُونُوا دِينَكُمْ بِالْوَرَعِ .

امام صادق علیه السلام : از خدا پروا کنید و دین خود را با پارسایی نگه دارید.

الکافی : ۲/۷۶/۲.

حدیث ۱۰۷۰

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا - وَلَا كَرَامَةً - مَنْ كَانَ فِي مِصْرٍ فِيهِ مِائَةٌ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ، وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْمِصْرِ أَحَدٌ أَوْ رَعٍ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست - و ارزشی ندارد - کسی که در شهری صد هزار نفری یا بیشتر زندگی کند و در آن شهر، شخصی پارساتر از او

وجود داشته باشد.

الکافی : ۲/۷۸/۱۰.

حدیث ۱۰۷۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ ؛ فَإِنَّهُ الدِّينُ الَّذِي نُلَازِمُهُ ، وَنَدِينُ اللَّهِ بِهِ ، وَنُرِيدُهُ مِمَّنْ يُوَالِينَا .

امام صادق علیه السلام : بر شما باد پارسایی؛ زیرا پارسایی همان دینی است که ما از آن پیروی می کنیم و خدا را با آن بندگی و اطاعت می نماییم و [پایبندی به] آن را از دوستان خود می خواهیم.

الأمالی للطوسی : ۲۸۱/۵۴۴.

حدیث ۱۰۷۲

امام صادق علیه السلام :

الْمُسْلِمُ يَحْجُبُ الْكَافِرَ وَيَرْتُهُ ، وَالْكَافِرُ لَا يَحْجُبُ الْمُؤْمِنَ وَلَا يَرْتُهُ .

امام صادق علیه السلام : فرد مسلمان مانع [ارث بردن] کافر می شود و از او (کافر) ارث می برد؛ ولی کافر نه مانع [ارث بردن] مؤمن می شود و نه از او ارث می برد.

الکافی : ۷/۱۴۳/۵.

حدیث ۱۰۷۳

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ عِلَّةِ إِعْطَاءِ الذِّكْرِ مِثْلَ حِطِّ الْأَنْثِيِّينَ - : إِنَّ الْمَرْأَةَ لَيْسَ عَلَيْهَا جِهَادٌ وَلَا نَفَقَةٌ وَلَا مَعْقَلَةٌ

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که چرا سهم الارث مرد دو برابر زن است - فرمود : چون بر زن نه جهادی واجب است نه نفقه ای [برای تأمین هزینه زندگی] و نه پرداخت دیه ای [در مورد عاقله] بلکه اینها به عهده مردان گذاشته شده است. العاقله : الدیة (النهاية : ۳/۲۸۷) . ای لا تصیر عاقله فی دیه الخطأ. (کما فی هامش المصدر).

حدیث ۱۰۷۴

امام صادق علیه السلام :

إِحْذَرُوا أَهْوَاءَ كُمْ كَمَا تَحْذَرُونَ أَعْدَاءَ كُمْ ، فَلَيْسَ شَيْءٌ أَعْدَى لِلرِّجَالِ مِنْ اتِّبَاعِ أَهْوَائِهِمْ ، وَحَصَائِدِ أَلْسِنَتِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : همان گونه که از دشمنان خود حذر می کنید، از هوس هایتان حذر کنید؛ زیرا برای مردان دشمنی بدتر از پیروی از هوس هایشان و محصولات زبان هایشان (سخنان بیهوده و یاوه) نیست. الکافی : ۲/۳۳۵/۱.

حدیث ۱۰۷۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ يَحْجُزْنَ الْمَرْءَ عَنِ طَلَبِ الْمَعَالِي : قِصْرُ الْهِمَّةِ ، وَقَلَّةُ الْحِيلَةِ ، وَضَعْفُ الرَّأْيِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز انسان را از رفتن در پی مقامات عالیه و اهداف بلند باز می دارد: کوتاهی همت، چاره اندیش نبودن، و سستی اندیشه. تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث ۱۰۷۶

امام صادق علیه السلام :

يُهْلِكُكَ اللَّهُ سِتًّا بَسْتًا : الْأَمْرَاءَ بِالْجَوْرِ ، وَالْعَرَبَ بِالْعَصْبِيَّةِ ، وَالذَّهَاقِينَ بِالْكَبْرِ ، وَالتُّجَّارَ بِالْخِيَانَةِ ، وَأَهْلَ الرُّسْتاقِ بِالْجَهْلِ ، وَالْفُقَهَاءَ بِالْحَسَدِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند شش گروه را به سبب شش خصلت نابود می کند: فرمانروایان را به سبب ستمگری، عرب ها را به سبب تعصب، ملاکان را به سبب کبر، بازرگانان را به سبب خیانت، روستاییان را به سبب نادانی و فقیهان را به سبب حسادت. بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۷/۶۷.

حدیث ۱۰۷۷

امام صادق علیه السلام :

خَصَلْتَيْنِ

امام صادق علیه السلام : دو کار ، هلاکتبار است: به رأی خود برای مردم فتوا دهی، یا ندانسته از چیزی (عقیده ای) پیروی کنی. مفعول به لفعل محذوف تقدیره «احذر» .

حدیث ۱۰۷۸

امام صادق علیه السلام :

أَرْبَعَةٌ تَهْرِمُ قَبْلَ أَوَانِ الْهَرَمِ: أَكْلُ الْقَدِيدِ ، وَالْقُعُودُ عَلَى النَّدَاوَةِ ، وَالصُّعُودُ فِي الدَّرَجِ ، وَمُجَامَعَةُ الْعَجُوزِ .

امام صادق علیه السلام : چهار چیز است که پیری زودرس می آورد: خوردن گوشت نمک سود، نشستن روی زمین نمناک، بالا رفتن از پلکان، و نزدیکی کردن با پیر زنان.

تحف العقول : ۳۱۷.

حدیث ۱۰۷۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي الرَّجُلِ يَخْرُجُ بِالصَّدَقَةِ لِيُعْطِيَهَا السَّائِلَ فَيَجِدَهُ قَدْ ذَهَبَ - : فَلْيُعْطِهَا غَيْرَهُ ، وَلَا يَرُدَّهَا فِي مَالِهِ .

امام صادق علیه السلام - درباره مردی که صدقه ای می آورد تا به سائل بدهد، اما وقتی دم در می آید می بیند او رفته است - فرمود : باید آن را به سائل دیگری بدهد و به مالش برنگرداند.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۸۹/۵.

حدیث ۱۰۸۰

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْآيَةِ - : مَنْ أَخْرَجَهَا مِنْ ضَلَالٍ إِلَى هُدًى فَكَأَنَّمَا أَحْيَاهَا ، وَمَنْ أَخْرَجَهَا مِنْ هُدًى إِلَى ضَلَالٍ فَقَدْ قَتَلَهَا .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از همین آیه - فرمود : یعنی کسی که دیگری را از گمراهی به راه راست درآورد، مانند این است که او را زنده کرده است و کسی که دیگری را از راه راست به گمراهی کشاند، او را کشته است.

الکافی : ۲ / ۲۱۰ / ۱.

حدیث ۱۰۸۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ عَزَّوَجَلَّ : «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ ...»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «براستی که ما راه را به او نشان دادیم...» - فرمود : یعنی ما راه را به او شناساندیم؛ یا آن را در پیش می گیرد و یا رهایش می کند.

الإنسان : ۳.

حدیث ۱۰۸۲

امام صادق علیه السلام :

لَا يَزَالُ إبْلِيسُ فَرِحًا مَا اهْتَجَرَ الْمُسْلِمَانِ ، فَإِذَا التَّقِيَا اصْطَطَّتْ رُكْبَتَاهُ وَتَخَلَّعَتْ أَوْصَالُهُ

امام صادق علیه السلام : تا زمانی که دو مسلمان با یکدیگر قهر باشند، ابلیس خوشحال است و هرگاه با هم دیدار (آشتی) کنند،

زانوهایش به هم خورد و بندهایش از هم بگسلد و فریاد زند: ای وای بر من، هلاک شدم.
اصطَلَّتْ رُكْبَتَاهُ: اضْطَرَبَتْ، والتخلُّع: التفكُّك، الوصل: المفصل، أو مجتمع العظام (المعجم الوسيط: ۱ / ۵۱۹ وص ۲۵۰ وج ۲ / ۱۰۳۷).

حدیث ۱۰۸۳

امام صادق علیه السلام:
الْمُتَعَرِّبُ بَعْدَ الْهِجْرَةِ التَّارِكُ لِهَذَا الْأَمْرِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ.
امام صادق علیه السلام: متعرب بعد از هجرت، کسی است که بعد از شناختن این امر (ولایت اهل بیت) آن را رها کند.
معانی الأخبار: ۱ / ۲۶۵.

حدیث ۱۰۸۴

امام صادق علیه السلام:
- فَيَقُولُ تَعَالَى: «يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي...» - : إِذَا عُصِيَ اللَّهُ فِي أَرْضٍ أَنْتَ فِيهَا فَاخْرُجْ مِنْهَا إِلَى غَيْرِهَا.
امام صادق علیه السلام - درباره آیه «ای بندگان من که ایمان آورده اید! به راستی که زمین من...» - فرمود: هرگاه در سرزمینی که تو در آن به سر می بری خداوند نافرمانی شد، از آنجا به جای دیگر کوچ کن.
مجمع البيان: ۸ / ۴۵۵

حدیث ۱۰۸۵

امام صادق علیه السلام:
إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَنْوِي الذَّنْبَ فَيُحْرَمُ رِزْقَهُ.
امام صادق علیه السلام: به راستی که مؤمن نیت گناه می کند و بدان سبب از روزی خود محروم می شود.
بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۴۷ / ۶، ثواب الأعمال: ۱ / ۲۸۸.

حدیث ۱۰۸۶

امام صادق علیه السلام:
- لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَدِّ الْعِبَادَةِ الَّتِي إِذَا فَعَلَهَا فاعَلَهَا كَانَ مُؤَدِّيَا - : حُسْنُ النَّيَّةِ بِالطَّاعَةِ.
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از اندازه عبادتی که چون کسی انجام دهد وظیفه خود را انجام داده است - فرمود: حسن نیت داشتن در طاعت.
الكافي: ۲ / ۸۵ / ۴.

حدیث ۱۰۸۷

امام صادق علیه السلام:
مَنْ حَسُنَتْ نِيَّتُهُ زَادَ اللَّهُ فِي رِزْقِهِ.

امام صادق علیه السلام: هر که نیتش نیکو شود، خداوند بر روزیش بیفزاید.

المحاسن: ۱ / ۴۰۶ / ۹۲۲.

حدیث ۱۰۸۸

امام صادق علیه السلام:

لَا بُدَّ لِلْعَبْدِ مِنَ خَالِصِ النِّيَّةِ فِي كُلِّ حَرَكَهٍ وَسُكُونٍ؛ لِأَنَّهُ إِذَا لَمْ يَكُنْ هَذَا الْمَعْنَى يَكُونُ غَافِلًا.

امام صادق علیه السلام: بنده باید در تمام حرکات و سکونات خود نیت خالص [برای خدا] داشته باشد؛ زیرا اگر این معنا در کار نباشد، در شمار غافلان است.

بحار الأنوار: ۷۰ / ۲۱۰ / ۳۲.

حدیث ۱۰۸۹

امام صادق علیه السلام:

- فِي الْجَوَابِ عَنْ عَلِيٍّ فَضَّلَ نِيَّةَ الْمُؤْمِنِ عَلَى عَمَلِهِ -: لِأَنَّ الْعَمَلَ رُبَّمَا كَانَ رِيَاءً لِلْمَخْلُوقِينَ، وَالنِّيَّةَ خَالِصَةً لِرَبِّ الْعَالَمِينَ، فَيُعْطَى تَعَالَى عَلَى النِّيَّةِ مَا لَا يُعْطَى عَلَى الْعَمَلِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از علت برتری نیت مؤمن بر عمل او - فرمود: چون عمل گاه ممکن است برای ریا و خودنمایی به مخلوقین صورت گیرد، اما نیت به طور خالص از آن پروردگار جهانیان است. بنابراین، خدای متعال برای نیت چیزی عطا می کند که برای عمل عطا نمی کند.

علل الشرائع: ۱ / ۵۲۴.

حدیث ۱۰۹۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يَحْشُرُ النَّاسَ عَلَى نِيَّتِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام: خداوند در روز قیامت مردم را مطابق نیت هایشان محشور می کند.

المحاسن: ۱ / ۴۰۹ / ۹۲۹.

حدیث ۱۰۹۱

امام صادق علیه السلام:

مَا ضَعُفَ بَدَنٌ عَمَّا قَوَّيَتْ عَلَيْهِ النِّيَّةُ .

امام صادق علیه السلام: هیچ بدنی در انجام آنچه نیت بر آن قوی باشد، ناتوان نیست.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۴ / ۴۰۰ / ۵۸۵۹.

حدیث ۱۰۹۲

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أُوتِيَ إِلَى فِرَاشِكَ فَانظُرْ مَا سَلَكَتْ فِي بَطْنِكَ وَمَا كَسَبَتْ فِي يَوْمِكَ ، وَاذْكُرْ أَ نُّكَ مَيِّتٌ وَأَنْ لَكَ مَعَادَا .

امام صادق علیه السلام : هرگاه به بستر رفتی بیندیش که در آن روز چه غذایی روانه شکم خود کرده ای و چه به دست آورده ای و به یاد آر که خواهی مرد و معادی در پیش داری.
بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۹۰ / ۲۱.

حدیث ۱۰۹۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَطَهَّرَ ثُمَّ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ ، بَاتَ وَفِرَاشُهُ كَمَسْجِدِهِ ، فَإِنْ ذَكَرَ أَنَّهُ عَلَى غَيْرِ وُضوءٍ فَلْيَتَيَمَّمْ مِنْ دِثَارِهِ كَأَنَّ مَا كَانَ ، فَإِنْ فَعَلَ ذَلِكَ لَمْ يَزَلْ فِي الصَّلَاةِ وَذَكَرِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام : هر که طهارت بگیرد و سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او به منزله مسجد اوست و اگر یادش آید که وضو ندارد، به همان لحاف خود، هر چه باشد، تیمم کند، که اگر چنین کرد پیوسته در نماز و ذکر خداوند عز و جل باشد.
بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۲ / ۶.

حدیث ۱۰۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَطَهَّرَ ثُمَّ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ بَاتَ وَفِرَاشُهُ كَمَسْجِدِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس طهارت (وضو) بگیرد و سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او چون مسجدش باشد.
ثواب الأعمال : ۳۵ / ۱.

حدیث ۱۰۹۵

امام صادق علیه السلام :

كَثْرَةُ النَّوْمِ مَذْهَبَةٌ لِلدِّينِ وَالْدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : پر خوابی، باعث از دست رفتن دین و دنیاست.
الکافی : ۵ / ۸۴ / ۱.

حدیث ۱۰۹۶

امام صادق علیه السلام :

- لِرَجُلٍ قَالَ لَهُ : أَتَرَى هَذَا الْخَلْقَ كُلَّهُ مِنَ النَّاسِ ؟ : أَلَيْسَ مِنْهُمْ التَّيَّارِكُ لِلسَّوَاكِ ، وَالمُتَرَبِّعُ فِي مَوْضِعِ الصُّبْحِ ، وَالدَّاخِلُ فِيهَا لَا يَعْنِيهِ ، وَالمُمَارَى فِيهَا لَا يَعْلَمُ لَمَّهُ ، وَالمُتَمَرِّضُ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ ، وَالمُتَشَدِّعُ مِنْ غَيْرِ مُصِيبَةٍ ، وَالمُخَالَفُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي الْحَقِّ وَقَدْ انْفَقُوا عَلَيْهِ ، وَالمُفْتَخِرُ يَفْتَخِرُ بِآبَائِهِ وَهُوَ خَلُوٌّ مِنْ صَالِحِ أَعْمَالِهِمْ ، فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْخَلْنَجِ

امام صادق علیه السلام - به مردی که عرض کرد : آیا این خلائق همه در شمار آدمیانند؟ - فرمود : از شمار آنان بیفکن کسی را که مسواک نمی زند، کسی که در جای تنگ چهار زانو می نشیند، کسی که به چیزهای بی ربط و بیهوده می پردازد، کسی که در موضوعاتی که نمی داند بحث و مجادله می کند، کسی که بی جهت خود را در بستر بیماری می اندازد، کسی که بدون مصیبتی

سر و وضعش ژولیده و پریشان باشد، کسی که با یاران خود درباره حقیقتی که همه آنها بر آن همدستانند مخالفت کند، کسی که به مفاخر پدران خود ببالد اما از کارهای نیک و شایسته آنان بی بهره باشد، چنین کسی به خَلَنگ می ماند که پوسته های آن لایه لایه برداشته شود تا به مغزش برسد و نیز چنان است که خداوند عز و جل فرموده است: «اینان نیستند مگر چارپایان و بلکه اینان گمراهترند».

الْخَلَنَجُ شَجَرٌ ، فَارْسِيٌّ مَعْرَبٌ ، تَتَّخِذُ مِنْ خَشْبِهِ الْأَوَانِي . (لسان العرب : ۲ / ۲۶۱).

حدیث ۱۰۹۷

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْأَشْكَالِ مِنَ النَّاسِ وَالْأَوْسَاطِ مِنَ النَّاسِ ، فَعِنْدَهُمْ تَجِدُونَ مَعَادِنَ الْجَوْهَرِ .

امام صادق علیه السلام : با همتایان [خود] از مردم و طبقات متوسط جامعه باشید؛ که معدن های گوهر را در میان اینان می یابید. الاصول الستة عشر : ۵۷ .

حدیث ۱۰۹۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ يَحْتَاجُ النَّاسُ طُرًّا إِلَيْهَا : الْأَمْنُ ، وَالْعَدْلُ ، وَالْخِصْبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند : امنیت و عدالت و رفاه. تحف العقول : ۳۲۰ .

حدیث ۱۰۹۹

امام صادق علیه السلام :

طَلَبْتُ نُورَ الْقَلْبِ فَوَجِدْتُهُ فِي التَّفَكُّرِ وَالْبُكَاءِ ، وَطَلَبْتُ الْجَوَازَ عَلَى الصُّرَاطِ فَوَجِدْتُهُ فِي الصَّدَقَةِ ، وَطَلَبْتُ نُورَ الْوَجْهِ فَوَجِدْتُهُ فِي صِيْلَةِ اللَّيْلِ .

امام صادق علیه السلام : روشنایی دل را جستم و آن را در اندیشیدن و گریستن یافتم، و گذر از صراط را جستم و آن را در صدقه دادن یافتم، و نورانیت چهره را جستم و آن را در نماز شب یافتم. مستدرک الوسائل : ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰ .

حدیث ۱۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ الْعِلْمُ بِالْتَّعْلَمِ ، إِنَّمَا هُوَ نُورٌ يَنْعَمُ فِي قَلْبٍ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يَهْدِيَهُ .

امام صادق علیه السلام : علم به آموختن نیست، بلکه آن، در حقیقت، نوری است که خداوند تبارک و تعالی در دل هر کس که خواهان هدایتش باشد، می نهد. بحار الأنوار : ۱ / ۲۲۵ / ۱۷ .

حدیث ۱۱۰۱

امام صادق علیه السلام :

السَّاعِي قَاتِلٌ ثَلَاثَةٌ: قَاتِلُ نَفْسِهِ ، وَقَاتِلُ مَنْ يَسْعَى بِهِ ، وَقَاتِلُ مَنْ يَسْعَى إِلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : سعایت کننده، قاتل سه نفر است : قاتل خودش و قاتل کسی که از او سعایت می کند و قاتل کسی که پیش او سعایت می کند.

الخصال : ۱۰۸ / ۷۳ .

حدیث ۱۱۰۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ السَّحْرِ التَّمِيمَةَ؛ يُفَرِّقُ بِهَا بَيْنَ الْمُتَحَابِّينَ ، وَيُجَلِّبُ الْعِدَاوَةَ عَلَى الْمُتَصَافِينَ ، وَيُسْفِكُ بِهَا الدِّمَاءَ ، وَيُهْدِمُ بِهَا الدُّوْرَ ، وَيُكْشِفُ بِهَا السُّتُورَ ، وَالنَّمَامُ أَشْرُّ مَنْ وَطِئَ عَلَى الْأَرْضِ بِقَدَمٍ .

امام صادق علیه السلام : از بزرگترین جادو، سخن چینی است، [زیرا] با سخن چینی میان دوستان جدایی افکنده می شود، یاران یکدل را با هم دشمن می کند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. آدم سخن چین بدترین کسی است که روی زمین گام برمی دارد.

بحار الأنوار : ۶۳ / ۲۱ / ۱۴ .

حدیث ۱۱۰۳

امام صادق علیه السلام :

لَوْ أَنَّ النَّاسَ أَخَذُوا مَا أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ فَأَنْفَقُوهُ فِيمَا نَهَاَهُمُ اللَّهُ عَنْهُ مَا قَبِلَهُ مِنْهُمْ ، وَلَوْ أَخَذُوا مَا نَهَاَهُمُ اللَّهُ عَنْهُ فَأَنْفَقُوهُ فِيمَا أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ مَا قَبِلَهُ مِنْهُمْ ؛ حَتَّى يَأْخُذُوهُ مِنْ حَقٍّ وَيُنْفِقُوهُ فِي حَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : اگر مردم از راهی که خداوند به آنان فرمان داده است کسب درآمد کنند و آنها را در راهی که خداوند از آن بازشان داشته است انفاق کنند، آن را از ایشان نمی پذیرد و اگر از راهی که آنها را از آن نهی کرده است درآمد به دست آورند و آن درآمد را در راهی که خداوند بدان فرمانشان داده است به مصرف رسانند باز از آنان نمی پذیرد، مگر اینکه از راه حلال به دست آورند و در راه حلال انفاق کنند.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲ / ۵۷ / ۱۶۹۴ .

حدیث ۱۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ عَبْدٍ يَمْنَعُ دِرْهَمًا فَيَحَقُّهُ إِلَّا أَنْفَقَ اثْنَيْنِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده ای نیست که از خرج کردن یک درهم در راهی که حق آن است دریغ ورزد مگر اینکه دو درهم به ناحق خرج کند.

الكافي : ۳ / ۵۰۴ / ۷ .

حدیث ۱۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الصَّدَقَةَ تَقْضِي الدَّيْنَ وَتَخْلِفُ بِالْبِرْكَهٖ .

امام صادق علیه السلام : صدقه دادن، بدهی را ادا می کند و برکت می آورد.

الکافی : ۴ / ۹ / ۱.

حدیث ۱۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

أَنْفِقْ وَأَيِّقِنْ بِالْخَلْفِ .

امام صادق علیه السلام : انفاق کن و به عوض یقین داشته باش.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۰ / ۵۷.

حدیث ۱۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ وَهَبَ اللَّهُ لَهُ مَالًا فَلَمْ يَتَصَدَّقْ مِنْهُ بِشَيْءٍ .

امام صادق علیه السلام : ملعون است، ملعون کسی که خداوند مالی به او ببخشد و او از آن مال صدقه ای ندهد.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۳ / ۶۷.

حدیث ۱۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... قَوْلُهُ تَعَالَى : «وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ...»

فَأَرَانِي أَنْفِقُ وَلَا أَرَى خَلْفًا! قَالَ : أَفْتَرَى اللَّهَ أَخْلَفَ وَعَدَهُ؟! قُلْتُ : لَا ، قَالَ : فَمِمَّ؟ قُلْتُ : لَا أَدْرِي ، قَالَ : لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ اِكْتَسَبَ الْمَالَ مِنْ جِلِّهِ وَأَنْفَقَهُ فِي حَقِّهِ لَمْ يُنْفِقْ دِرْهَمًا إِلَّا أَخْلَفَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

مکارم الأخلاق به نقل از مردی از اصحاب امام صادق علیه السلام : به امام صادق علیه السلام عرض کردم [به استناد] آیه «و آنچه انفاق کنید عوضش

را او می دهد...» انفاق می کنم اما عوضی نمی بینم. حضرت فرمود : آیا خیال می کنی خداوند خُلف وعده می کند؟ عرض کردم : نه. فرمود : پس عَلت چیست؟ عرض کرد : نمی دانم. حضرت فرمود : اگر فردی از شما مال حلال به دست آورد و به حق انفاق کند، درهمی انفاق نکند مگر اینکه خداوند عوض آن را بدهد.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۲۱ / ۲۰۵۳.

حدیث ۱۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

أَرْبَعٌ مِنْ عِلَامَاتِ النِّفَاقِ: فَسَاوَةُ الْقَلْبِ، وَجُمُودُ الْعَيْنِ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ، وَالْحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا. امام صادق علیه السلام: چهار چیز از نشانه های نفاق است: سختدلی، خشکیدگی چشم، مداومت بر گناه، و آزمندی به دنیا. الاختصاص: ۲۲۸.

حدیث ۱۱۱۰

امام صادق علیه السلام: التَّعِيمُ فِي الدُّنْيَا الْأَمْنُ وَصِحَّةُ الْجِسْمِ، وَتَمَامُ النُّعْمَةِ فِي الْآخِرَةِ دُخُولُ الْجَنَّةِ، وَمَا تَمَّتِ النُّعْمَةُ عَلَى عَبْدٍ قَطُّ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ. امام صادق علیه السلام: نعمت دنیا، امینیت و تندرستی است و کمال نعمت آخرت، وارد شدن به بهشت است و بنده ای که به بهشت نرود هرگز نعمت بر او تمام نشده است. معانی الأخبار: ۸۷ / ۴۰۸.

حدیث ۱۱۱۱

امام صادق علیه السلام: إِنِّي لَأَكْرَهُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ عَلَيْهِ نِعْمَةٌ مِنَ اللَّهِ فَلَا يُظْهِرُهَا. امام صادق علیه السلام: من خوش ندارم که کسی نعمتی از خدا داشته باشد و آن را اظهار نکند. الکافی: ۹ / ۴۳۹ / ۶.

حدیث ۱۱۱۲

امام صادق علیه السلام: إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِهِ بِنِعْمَةٍ فَظَهَرَتْ عَلَيْهِ سِيَمَى حَيْبِ اللَّهِ مُخَيِّدًا بِنِعْمَةِ اللَّهِ، وَإِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ بِنِعْمَةٍ فَلَمْ تَظْهَرْ عَلَيْهِ سِيَمَى بَغِيضِ اللَّهِ مُكَذِّبًا بِنِعْمَةِ اللَّهِ. امام صادق علیه السلام: هرگاه خداوند به بنده خود نعمتی عطا کند و آن نعمت در وجود او به چشم خورد، او حیب خدا و بازگو کننده نعمت خدا نامیده می شود. و هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی دهد و آن نعمت در وجودش نمایان نباشد، وی دشمن خدا و تکذیب کننده نعمت او خوانده می شود. الکافی: ۲ / ۴۳۸ / ۶.

حدیث ۱۱۱۳

امام صادق علیه السلام: لَا تَدْوُمُ النُّعْمُ إِلَّا بَعْدَ ثَلَاثٍ (إِلَّا بِثَلَاثٍ): مَعْرِفَةُ بِمَا يَلْزَمُ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ فِيهَا، وَأَدَاءُ شُكْرِهَا، وَالتَّعَبُّ فِيهَا. امام صادق علیه السلام: نعمت ها نپایند مگر بعد از سه کار: شناخت جایگاه شایسته خداوند در نعمت ها، گزاردن شکر آنها، و رنج و زحمت کشیدن برای آنها. تحف العقول: ۳۱۸.

حدیث ۱۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَظَمَتْ نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْهِ اشْتَدَّتْ مَوَؤَنَةُ النَّاسِ عَلَيْهِ ، فَاسْتَدِيمُوا النِّعْمَةَ بِاحْتِمَالِ الْمَوَؤَنَةِ وَلَا تُعَرِّضُوهَا لِلزَّوَالِ ، فَقَلَّ مَنْ زَالَتْ عَنْهُ النِّعْمَةُ فَكَادَتْ أَنْ تَعُودَ إِلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که نعمت خدا به او زیاد شود، بار زحمت و هزینه مردم بر دوش او سنگین تر شود؛ بنابراین، با به دوش کشیدن بار زحمت و هزینه مردم نعمت [خود] را پایدار سازید و آن را در معرض زوال قرار ندهید؛ زیرا به ندرت پیش می آید که نعمتی از کسی زوال یابد و دوباره به او باز گردد.
الکافی : ۴ / ۳۷ / ۱ .

حدیث ۱۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

غَسَلُ الْإِنَاءِ وَكَسْحُ الْفِنَاءِ ، مَجَلْبَةٌ لِلرِّزْقِ .

امام صادق علیه السلام : شستن ظرف و جارو زدن جلو در منزل، باعث جلب روزی می شود.
الخصال : ۵۴ / ۷۳ .

حدیث ۱۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ الطَّيَّارُ عَنْ كَرَاهِيَةِ مُنَازَرَةِ النَّاسِ - : أَمَا كَلَامٌ مِثْلَكَ فَلَا يُكْرَهُ ، مَنْ إِذَا طَارَ يُحْسِنُ أَنْ يَقَعَ ، وَإِنْ وَقَعَ يُحْسِنُ أَنْ يَطِيرَ ، فَمَنْ كَانَ هَكَذَا لَا نَكَرَهُهُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به طیار که پرسید آیا مناظره کردن با مردم ناخوشایند است؟ - فرمود : صحبت های امثال تو ناخوشایند نیست. کسی که هرگاه به پرواز درآید به خوبی فرود آید و هرگاه بنشیند به خوبی به پرواز درآید. کسی که چنین قدرتی داشته باشد ما مناظره کردن های او را ناخوش نداریم.

بحار الأنوار : ۲ / ۱۳۶ / ۳۹

حدیث ۱۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

أَوَّلُ النَّظَرَةِ لَكَ ، وَالثَّانِيَةُ عَلَيْكَ وَلَا لَكَ ، وَالثَّلَاثَةُ فِيهَا الْهَلَاكُ .

امام صادق علیه السلام : نگاه اول از آن توست، نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو و نگاه سوم مایه هلاکت است.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۴۷۴ / ۴۶۵۸

حدیث ۱۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

النَّظْرَةُ بَعْدَ النَّظْرَةِ تَزْرَعُ فِي الْقَلْبِ الشَّهْوَةَ ، وَكَفَى بِهَا لِصَاحِبِهَا فِتْنَةً .

امام صادق علیه السلام : نگاه بعد از نگاه، بذر شهوت در دل می‌کارد و این خود برای به فتنه کشاندن صاحبش کافی است.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۱۸/۴۹۷۰.

حدیث ۱۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

النَّظْرَةُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إبْلِيسَ مَسْمُومٌ ، مَنْ تَرَكَهَا لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَا لغيرِهِ أَعَقَبَهُ اللَّهُ إيمانًا يَجِدُ طَعْمَهُ .

امام صادق علیه السلام : نگاه کردن، تیری از تیرهای زهرآلود ابلیس است. هر که برای خداوند عز و جل و نه برای غیر او، چشم خود را فرو بندد خداوند در پی آن ایمانی به او ارزانی دارد که مزه اش را بچشد.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۱۸ / ۴۹۶۹.

حدیث ۱۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

كَمْ مِنْ نَظْرَةٍ أَوْرَثَتْ حَسْرَةً طَوِيلَةً !

امام صادق علیه السلام : بسی نگاه که حسرتی طولانی به بار آورده است!
الکافی : ۵ / ۵۵۹ / ۱۲.

حدیث ۱۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

صِلْ مَنْ قَطَعَكَ ... وَأَنْصِفْ مَنْ خَاصَمَكَ

امام صادق علیه السلام : با کسی که از تو بریده ، رابطه برقرار کن ... و با کسی که با تو خصومت ورزیده ، به انصاف رفتار نما .
تحف العقول : ۳۰۵.

حدیث ۱۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

مَا نَاصَحَ اللَّهُ عَبْدًا مُسْلِمًا فِي نَفْسِهِ ، فَأَعْطَى الْحَقَّ مِنْهَا وَأَخَذَ الْحَقَّ لَهَا ، إِلَّا أُعْطِيَ خَصْلَتَيْنِ : رِزْقًا مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ يَقْنَعُ بِهِ وَرِضًى عَنِ اللَّهِ يُنْجِيهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده مسلمانی برای خدا خیرخواه نفس خود نشد و حق را از نفس خویش و برای آن نگرفت مگر اینکه دو نعمت به او داده شد : رزقی از جانب خداوند عز و جل که او را کفایت کند و خشنودی و رضایتی از خدا که وی را نجات بخشد.

الخصال : ۴۶ / ۴۷.

حدیث ۱۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

النَّصِيحَةُ مِنَ الْحَاسِدِ مُحَالٌ.

امام صادق علیه السلام : خیر خواهی (ارشاد) از حسود محال است.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۹۴ / ۹.

حدیث ۱۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالنَّصِيحِ لِلَّهِ فِي خَلْقِهِ ، فَلَنْ تَلْقَاهُ بِعَمَلٍ أَفْضَلَ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام : برای خدا خیر خواه خلق او باشید ؛ زیرا هرگز خداوند را با عملی بهتر از این کار ملاقات نخواهی کرد.

الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۶.

حدیث ۱۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ النَّصِيحَةُ لَهُ فِي الْمَشْهَدِ وَالْمَغِيبِ .

امام صادق علیه السلام : بر مؤمن واجب است که در حضور و غیاب مؤمن خیر خواه او باشد.

الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۲.

حدیث ۱۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ زَنْدِيقٌ عَنْ عِلْمِ النُّجُومِ - : هُوَ عِلْمٌ قَلَّتْ مَنَافِعُهُ وَكَثُرَتْ مَضَرَّاتُهُ ؛ لِأَنَّهُ لَا يُدْفَعُ بِهِ الْمَقْدُورُ وَلَا يُتَّقَى بِهِ الْمَحْذُورُ ، إِنْ أَخْبَرَ الْمُنْجَمُ بِالْبَلَاءِ لَمْ يُنْجِهِ التَّحَرُّزُ مِنَ الْقَضَاءِ ، وَإِنْ أَخْبَرَ هُوَ بِخَيْرٍ لَمْ يَسْتَطِعْ تَعَجِيلَهُ ، وَإِنْ حَدَّثَ بِهِ سُوءٌ لَمْ يُمْكِنْهُ صَيْرُفُهُ ، وَالْمُنْجَمُ يَضَادُّ اللَّهَ فِي عِلْمِهِ بِزَعْمِهِ أَنَّهُ يُرَدُّ قَضَاءَ اللَّهِ عَنْ خَلْقِهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال زندیقی از اخترشناسی - فرمود : آن علمی است که منافعش اندک و مضراتش بسیار است؛ زیرا آنچه مقدر باشد به وسیله این علم دفع نمی شود و جلو بلا را به کمک آن نمی توان گرفت. اگر منجم از بلا خیر دهد محافظت و مراقبت از خود ، او را از قضای الهی نجات نمی دهد و اگر از خیر و خوبی خبر دهد، نمی تواند به آن شتاب بخشد و اگر بدی برایش پیش آید، نمی تواند آن را برگرداند. منجم با علم خدا می ستیزد و به خیال خودش قضای خدا را از خلق او برمی گرداند.

بحار الأنوار : ۵۸ / ۲۲۳ / ۳.

حدیث ۱۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَمَّا اشْتَهَرَ بَيْنَ النَّاسِ مِنْ حُرْمَةِ النَّظَرِ فِي النُّجُومِ وَعَنْ ضَرَرِهِ بِالدِّينِ - : لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ ، لَا تَضُرُّ بِدِينِكَ . إِنَّكُمْ تَنْظُرُونَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا كَثِيرٌ لَا يُدْرِكُ ، وَقَلِيلٌ لَا يُنْتَفَعُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام - وقتی به ایشان عرض شد: در بین مردم چنین شهرت دارد که پرداختن به علم نجوم حرام است و به دین انسان آسیب می‌رساند - فرمود: چنان نیست که می‌گویند، به دینت آسیبی نمی‌رساند. شما به موضوعی می‌پردازید که زیاد آن دست نیافتنی است و اندک آن هم کار آبی ندارد.

الکافی: ۲۳۳ / ۱۹۵ / ۸.

أقول: قال الشيخ الأنصاري في كتاب «المكاسب» في مبحث التنجيم: يجوز الإخبار بحدوث الأحكام عند الاتصالات والحركات المذكورة؛ بأن يحكم بوجود كذا في المستقبل عند الوضع المعين من القرب والبعد والمقابلة والاقتران بين الكوكبين إذا كان على وجه الظن... بل الظاهر حينئذٍ جواز الإخبار على وجه القطع إذا استند إلى تجربة قطعية؛ إذ لا حرج على من حكم قطعاً بالمطر في هذه الليلة نظراً إلى ما جربه من نزول كلبه عن السطح إلى داخل البيت مثلاً، كما حكى أنه اتفق ذلك لمروج هذا العلم بل محييه نصير الملة والدين حيث نزل في بعض أسفاره على طحان له طاحونه خارج البلد، فلما دخل منزله صعد السطح لحرارة الهواء فقال له صاحب المنزل: انزل وتم في البيت تحفظاً من المطر، فنظر المحقق إلى الأوضاع الفلكية فلم ير شيئاً فيما هو مظنة للتأثير في المطر، قال صاحب المنزل: إن لي كلباً ينزل في كل ليلة يحس المطر فيها إلى البيت، فلم يقبل منه المحقق ذلك وبات فوق السطح فجاءه المطر في الليل وتعجب المحقق. (المكاسب: ۲۵).

حدیث ۱۱۲۸

امام صادق علیه السلام:

نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ تَحْتَ شَجَرَةٍ عَلَى شَفِيرِ وَادٍ، فَأَقْبَلَ سَيْلٌ فَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَصْحَابِهِ فَرَأَهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَالْمُسْلِمُونَ قِيَامًا عَلَى شَفِيرِ الْوَادِي يَنْتَظِرُونَ مَتَى يَنْقَطِعُ السَّيْلُ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لِقَوْمِهِ: أَنَا أَقْتُلُ مُحَمَّدًا، فَجَاءَ وَشَدَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالسَّيْفِ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ يُنْجِيكَ مِنِّي يَا مُحَمَّدُ؟! فَقَالَ: رَبِّي وَرَبُّكَ، فَنَسَفَهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَرْسِهِ فَسَقَطَ عَلَى ظَهْرِهِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَخَذَ السَّيْفَ وَجَلَسَ عَلَى صَدْرِهِ وَقَالَ: مَنْ يُنْجِيكَ مِنِّي يَا غُورْثُ؟! فَقَالَ: جُودُكَ وَكَرْمُكَ يَا مُحَمَّدُ، فَتَرَكَهُ فَقَامَ وَهُوَ يَقُولُ: وَاللَّهِ، لَأَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي وَأَكْرَمُ.

امام صادق علیه السلام: در جنگ ذات الرقاع، رسول خدا صلی الله علیه و آله در کنار درّه ای زیر درختی توقف کرد. در همین هنگام سیلی آمد و میان آن حضرت و یارانش فاصله انداخت.

مردی از مشرکان متوجه شد که یاران پیامبر از او دور افتاده و منتظر بند آمدن سیل هستند، به هم‌زمان خود گفت: من محمد را می‌کشم. و آمد و به روی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر کشید و گفت: ای محمد! کیست که تو را از دست من نجات دهد؟ پیامبر فرمود: آنکه پروردگار من و توست. در این هنگام جبرئیل آن مرد را از اسبش پرت کرد و او به پشت روی زمین افتاد. رسول خدا صلی الله علیه و آله برخاست و شمشیر را برداشته روی سینه او نشست و فرمود: ای غورث! کیست که تو را از دست من نجات دهد؟ عرض کرد: بخشنده‌گی و آقایی تو ای محمد! پیامبر او را رها کرد. مرد از جا برخاست، در حالی که می‌گفت: به خدا قسم که تو از من بهتر و بزرگوارتری.

الکافی: ۹۷ / ۱۲۷ / ۸.

حدیث ۱۱۲۹

امام صادق علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُقَسِّمُ لِحَضَاتِهِ بَيْنَ أَصْحَابِهِ، يَنْظُرُ إِلَى ذَا وَيَنْظُرُ إِلَى ذَا بِالسَّوِيَّةِ.

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله نگاه های خود را میان اصحابش تقسیم می کرد و به این و آن یکسان می نگریست.

الکافی: ۸/۲۶۸/۳۹۳.

حدیث ۱۱۳۰

امام صادق علیه السلام:

... حَتَّى جَاءَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَجَاءَ بِالْقُرْآنِ وَبَشَرِيَّتِهِ وَمِنْهَا جِهَهُ ، فَحَلَالُهُ حَلَالٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَحَرَامُهُ حَرَامٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام: ... تا اینکه محمد صلی الله علیه و آله آمد و قرآن و شریعت و طریقت خود را آورد. پس، حلال [دین] او تا روز قیامت حلال است و حرام [دین] او تا روز قیامت حرام.

الکافی: ۲ / ۱۷ / ۲.

حدیث ۱۱۳۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ خَتَمَ بِنَبِيِّكُمْ النَّبِيَّ فَلَا نَبِيَّ بَعْدَهُ أَبَدًا ، وَخَتَمَ بِكِتَابِكُمُ الْكِتَابَ فَلَا كِتَابَ بَعْدَهُ أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام: خداوند - عز ذکره - با پیامبر شما، به پیامبران خاتمه داد. بنابراین، بعد از او هرگز پیامبری برانگیخته نخواهد شد و [نیز] با کتاب شما به همه کتاب ها [ی آسمانی] پایان بخشید. پس، بعد از کتاب شما هرگز کتابی نازل نخواهد شد.

الکافی: ۳ / ۲۶۹ / ۱.

حدیث ۱۱۳۲

امام صادق علیه السلام:

أَمَاتَ اللَّهُ إِرْمِيَاءَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِي نَظَرَ إِلَى خَرَابِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَمَا حَوْلَهُ حِينَ غَزَاهُمْ بُخْتِ نَصْرٍ ، وَقَالَ : أَنِّي يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ؟! فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ أَحْيَاهُ ، وَنَظَرَ إِلَى أَعْضَائِهِ كَيْفَ تَلْتَنَمُ وَكَيْفَ تَلْبَسُ اللَّحْمَ ، وَإِلَى مَفَاصِلِهِ وَعُرُوقِهِ كَيْفَ تُوَصَّلُ ، فَلَمَّا اسْتَوَى قَاعِدًا قَالَ : «أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

امام صادق علیه السلام: هنگامی که ارمیای نبی به ویرانه های بیت المقدس و پیرامونش که بخت نصیر در جنگ با یهود ویرانش کرده بود، نگاهی افکند و گفت: چگونه خداوند این ها را پس از مرگشان زنده می کند؟ خداوند او را به مدت صد سال میراند و سپس زنده اش کرد و او اعضایش را دید که چگونه به هم می پیوندند و چگونه گوشت بر آنها می روید و چگونه بندها و رگ هایش به هم وصل می شود. پس چون راست نشست گفت: «می دانم که خدا بر هر کاری تواناست».

البقرة: ۲۵۹.

حدیث ۱۱۳۳

امام صادق علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى نَقَلًا عَنْ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : «وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَمَا كُنْتُ»

امام صادق علیه السلام - درباره این سخن خداوند متعال به نقل از عیسی : «و مرا هر جا که باشم با برکت قرار داد» - فرمود : یعنی پر سود و منفعت.
مریم : ۳۱ .

حدیث ۱۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

- فی ذکرِ حَدِيثِ لِيَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَ الشَّيْطَانِ - : قَالَ يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَهَلْ ظَفِرَتْ بِي سَاعَةٌ قَطُّ ؟ قَالَ : لَا ، وَلَكِنْ فِيكَ خَصَلَةٌ تُعْجِبُنِي . قَالَ يَحْيَى : فَمَا هِيَ ؟ قَالَ : أَنْتَ رَجُلٌ أَكُولٌ ، فَإِذَا أَفْطَرْتَ أَكَلْتَ وَبَشَّمتَ فَيَمْنَعُكَ ذَلِكَ مِنْ بَعْضِ صَلَاتِكَ وَقِيَامِكَ بِاللَّيْلِ . قَالَ يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَإِنِّي أُعْطِيَ اللَّهُ عَهْدًا أَنِّي لَا أَشْبَعُ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى أَلْقَاهُ . قَالَ لَهُ إِبْلِيسُ : وَأَنَا أُعْطِيَ اللَّهُ عَهْدًا أَنِّي لَا أَنْصَحُ مُسْلِمًا حَتَّى أَلْقَاهُ ، ثُمَّ خَرَجَ فَمَا عَادَ إِلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ .

امام صادق - از پدران بزرگوارش علیهم السلام در گفتگویی میان یحیی علیه السلام و شیطان - فرمود : یحیی علیه السلام گفت : آیا هرگز شده است که لحظه ای بر من چیره آیی؟ شیطان گفت : نه، اما در تو خصلتی است که خوشایند من است. یحیی گفت : آن خصلت چیست؟ شیطان گفت : تو مرد پر خوری هستی. هرگاه افطار می کنی، آن قدر می خوری که دچار تخمه می شوی و این کار تو را از برخی نمازها و شب زنده داری هایت باز می دارد. یحیی علیه السلام گفت : با خدا عهد می بندم که از این پس تا زنده هستم هرگز از غذایی سیر نخورم. ابلیس نیز به او گفت : من هم با خدا عهد می بندم که از این پس تا زنده هستم، هرگز مسلمانی را اندرز ندهم. آن گاه بیرون رفت و بعد از آن دیگر نزد یحیی بازنگشت.
الأمالی للطوسی : ۳۴۰/۶۹۲ .

حدیث ۱۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

كَانَ سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُطْعِمُ أَضْيَافَهُ اللَّحْمَ بِالْحَوْارِي ، وَعِيَالَهُ الْخُشَكَارَ ، وَيَأْكُلُ هُوَ الشَّعِيرَ (غَيْرَ) مَنْخُولٍ .

امام صادق علیه السلام : سلیمان علیه السلام به میهمانان خود گوشت و نان سفید می خوراند و به خانواده اش نان گندم سبوس دار و خودش نان جو نابیخته می خورد.
الدعوات : ۱۴۲/۳۶۳ .

حدیث ۱۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

آخِرُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنَ النَّبِيِّينَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَذَلِكَ لِمَا أُعْطِيَ فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود ، سلیمان بن داود علیه السلام است و این به سبب چیزی است که در دنیا به او داده شد .
مستطرفات السرائر : ۷ / ۴۱ .

حدیث ۱۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ لِأَصْحَابِهِ : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ وَهَبَ لِي مُلْكًا لَا يَتَّبِعُنِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ، سَخَّرَ لِي الرِّيحَ وَالْإِنْسَ وَالْجِنَّ وَالطَّيْرَ وَالْوَحْشَ ، وَعَلَّمَنِي مَنْطِقَ الطَّيْرِ ، وَأَتَانِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ، وَمَعَ جَمِيعِ مَا أُوتِيتُ مِنَ الْمُلْكِ مَا تَمَّ لِي سُورِي يَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ ، وَقَدْ أَحْبَبْتُ أَنْ أُدْخَلَ قَصْرِي فِي غَدٍ فَأَصْعَدَ أَعْلَاهُ وَأَنْظُرَ إِلَى مَمَالِكِي ، فَلَا تَأْذِنُوا لِأَحَدٍ عَلَيَّ لِنَا يَرِدَ عَلَيَّ مَا يُنْغِصُ عَلَيَّ يَوْمِي ، فَقَالُوا : نَعَمْ . فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَخَذَ عَصَاهُ بِيَدِهِ وَصَيَّعَهُ إِلَى أَعْلَى مَوْضِعٍ مِنْ قَصْرِهِ ، وَوَقَفَ مُتَّكِئًا عَلَى عَصَاهُ يَنْظُرُ إِلَى مَمَالِكِهِ مَسْرُورًا بِمَا أُوتِيَ فَرِحًا بِمَا أُعْطِيَ ، إِذْ نَظَرَ إِلَى شَابٍّ حَسَنِ الْوَجْهِ وَاللِّبَاسِ قَدْ خَرَجَ عَلَيْهِ مِنْ بَعْضِ زَوَايَا قَصْرِهِ ، فَلَمَّا أَبْصَرَهُ سُلَيْمَانُ قَالَ لَهُ : مَنْ أَدْخَلَكَ إِلَى هَذَا الْقَصْرِ ، وَقَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَخْلُوَ فِيهِ الْيَوْمَ ؟! وَبِإِذْنٍ مَنْ دَخَلْتَ ؟! فَقَالَ الشَّابُّ : أَدْخَلَنِي هَذَا الْقَصْرَ رَبُّهُ وَبِإِذْنِهِ دَخَلْتُ . فَقَالَ : رَبُّهُ أَحَقُّ بِهِ مِنِّي ، فَمَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ : أَنَا مَلِكُ الْمَوْتِ ، قَالَ : وَفِيمَا جِئْتَ ؟ قَالَ : جِئْتُ لِأَقْبِضَ رُوحَكَ . قَالَ : امْضِ لِمَا أَمَرْتُ بِهِ فَهَذَا يَوْمُ سُورِي ، وَأَبِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَكُونَ لِي سُورُورٌ دُونَ لِقَائِهِ . فَقَبِضْ مَلِكُ الْمَوْتِ رُوحَهُ وَهُوَ مُتَّكِيٌّ عَلَى عَصَاهُ ، فَبَقِيَ سُلَيْمَانُ مُتَّكِئًا عَلَى عَصَاهُ وَهُوَ مَيِّتٌ مَا شَاءَ اللَّهُ وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَهُمْ يُقَدِّرُونَ أَنَّهُ حَيٌّ ، فَافْتَنُوا فِيهِ وَاخْتَلَفُوا ؛ فَمِنْهُمْ مَنْ قَالَ : إِنَّ سُلَيْمَانَ قَدْ بَقِيَ مُتَّكِئًا عَلَى عَصَاهُ هَذِهِ الْأَيَّامَ الْكَثِيرَةَ وَلَمْ يَتَّعِبْ وَلَمْ يَنْمَ وَلَمْ يَشْرَبْ وَلَمْ يَأْكُلْ ، إِنَّهُ لَرُبُّنَا الَّذِي يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَعْبُدَهُ ! وَقَالَ قَوْمٌ : إِنَّ سُلَيْمَانَ سَاحِرٌ وَإِنَّهُ يُرِينَا أَنَّهُ واقِفٌ مُتَّكِيٌّ عَلَى عَصَاهُ ، يَسْحَرُ أَعْيُنَنَا وَلَيْسَ كَذَلِكَ ! وَقَالَ الْمُؤْمِنُونَ : إِنَّ سُلَيْمَانَ ، هُوَ عَبْدُ اللَّهِ وَنَبِيُّهُ يُدَبِّرُ اللَّهُ أَمْرَهُ بِمَا شَاءَ ؛ فَلَمَّا اخْتَلَفُوا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْأَرْضَةَ فَدَبَّتْ فِي عَصَاهِ سُلَيْمَانَ ، فَلَمَّا أَكَلَتْ جَوْفَهَا انْكَسَرَتْ الْعَصَا وَخَرَّ سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ قَصْرِهِ عَلَى وَجْهِهِ .

امام صادق علیه السلام : روزی سلیمان بن داوود علیه السلام به اطرافیان خود گفت : خداوند تبارک و تعالی سلطنتی به من بخشید که پس از من شایسته هیچ کس نیست؛ باد و انس و جن و مرغان و ددان را به تسخیر من درآورد و زبان پرندگان را به من آموخت و از هر چیزی به من عطا فرمود. اما با همه سلطنتی که به من داده شده یک روز نشد که تا شب شاد و مسرور باشم. بنابراین، دوست دارم فردا به کاخ خود اندر شوم و بر بام آن روم و به قلمرو خود بنگرم. بنابراین، به احدی اجازه ندهید نزد من آید تا مبادا مطلبی برایم بیاورد که روزم را بر من تلخ و منغص سازد. اطرافیان گفتند : اطاعت می شود. روز بعد، سلیمان عصایش را برداشت و به بلندترین نقطه بام قصر خود رفت و بر عصای خویش تکیه داد و شادمان از آنچه به او داده شده بود شروع به نگرستن به قلمرو پادشاهی خود کرد. ناگاه چشمش به جوانی خوبروی و خوش پوش افتاد که از یکی از گوشه های قصرش پیش او آمد. سلیمان چون او را دید گفت : چه کسی تو را به این کاخ درآورد، در حالی که من می خواستم امروز را در آن تنها بگذرانم؟ با اجازه چه کسی وارد شدی؟ آن جوان گفت : خداوند این کاخ مرا به آن درآورد و با اجازه او وارد شدم. سلیمان گفت : البته خداوند این کاخ به آن از من سزاوارتر است. تو کیستی؟ گفت : من ملک الموت هستم. سلیمان گفت : برای چه آمده ای؟ گفت : آمده ام جانت را بگیرم. سلیمان گفت : مأموریت خود را انجام بده که امروز روز شادی من است و خداوند عز و جل نخواسته است که مرا شادی و سروری جز دیدار او باشد. پس، در حالی که سلیمان به عصای خود تکیه داده بود ملک الموت جان او را گرفت و سلیمان مدت ها همچنان مرده بر عصایش تکیه داشت و مردم او را می دیدند و خیال می کردند زنده است. پس از مدتی درباره او دچار تردید و اختلاف شدند. بعضی گفتند : روزهای زیادی است که سلیمان همچنان بر عصای خود تکیه داده است و نه خسته شده و نه خوابیده و نه چیزی آشامیده و نه چیزی خورده است. او همان خداوند ماست که باید عبادتش کنیم. عده ای گفتند : سلیمان جادوگر است و با جادو کردن چشمان ما چنین وانمود می کند که به عصایش تکیه داده اما چنین نیست. مؤمنان گفتند : سلیمان بنده خدا و پیامبر اوست و خداوند کار او را به دلخواه خود تدبیر و اداره می کند. پس، چون این اختلاف نظرها درباره سلیمان پیدا شد، خداوند عز و جلموریانه ای فرستاد و او عصای سلیمان را از درون خورد و عصا شکست و سلیمان علیه السلام از فراز کاخ خود به رو درافتاد.

علل الشرائع : ۷۳/۲ .

حدیث ۱۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا لِي أَرَاكَ وَحَدَانَا ؟ قَالَ : هَجَرْتُ النَّاسَ وَهَجَرُونِي فَيَكُ . قَالَ : فَمَا لِي أَرَاكَ سَاكِتًا ؟ قَالَ : خَشِيتُكَ أَسْكَتَنِي . قَالَ : فَمَا لِي أَرَاكَ نَصِيبًا ؟ قَالَ : حُبُّكَ أَنْصَبَنِي . قَالَ : فَمَا لِي أَرَاكَ فَقِيرًا وَقَدْ أَفْدْتُكَ ؟ قَالَ : الْقِيَامُ بِحَقِّكَ أَفْقَرَنِي . قَالَ : فَمَا لِي أَرَاكَ مَتِيدَلًّا ؟ قَالَ : عَظِيمُ جَلَالِكَ الَّذِي لَا يُوصَفُ ذَلَّلَنِي ، وَحَقُّ ذَلِكَ لَكَ يَا سَيِّدِي . قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ : فَأَبَشِرْ بِالْفَضْلِ مِنِّي ،

فَلَكَ مَا تُحِبُّ يَوْمَ تَلْقَانِي ، خَالِطِ النَّاسَ وَخَالِقِهِمْ بِأَخْلَاقِهِمْ وَزَايِلُهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ تَنْلُ مَا تُرِيدُ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی به داوود علیه السلام وحی فرمود : چه شده است که تو را تنها می بینم؟ عرض کرد : به خاطر تو، مردم را ترک کرده ام و آنان نیز مرا ترک کرده اند. فرمود: چه شده است که تو را خاموش می بینم؟ عرض کرد : ترس از تو، مرا خاموش ساخته است. فرمود : چه شده است که تو را فقیر می بینم، حال آنکه تو را بهره مند ساخته ام؟ عرض کرد : گزاردن حق تو، مرا فقیر کرده است. فرمود : چه شده است که تو را خوار می بینم؟ عرض کرد : عظمت و صف ناشدنی جلال تو، مرا خوار کرده است و این حق توست ای آقای من! خداوند جل جلاله فرمود : پس، مژده بادا تو را به فضل من. در آن روز که مرا ملاقات کنی، هرچه دوست داشته باشی به تو بخشم. با

مردم بیامیز و با اخلاق آنان بساز، اما در اعمال و کردارشان با آن همراهی مکن تا روز قیامت بدان چه از من خواهی دست یابی.
الأمالی للصدوق : ۲۶۳/۲۸۰ .

حدیث ۱۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ إِسْمَاعِيلَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ، سُلِّطَ عَلَيْهِ قَوْمُهُ فَفَقَشَرُوا جِلْدَهُ وَجْهَهُ وَفَرَوَهُ رَأْسِهِ ، فَأَتَاهُ رَسُولٌ مِنَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، فَقَالَ لَهُ : رَبُّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ : قَدْ رَأَيْتُ مَا صُبِعَ بِكَ وَقَدْ أَمَرَنِي بِطَاعَتِكَ فَمُرْنِي بِمَا شِئْتَ ، فَقَالَ : يَكُونُ لِي بِالْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أُسْوَةٌ .

امام صادق علیه السلام : اسماعیل، فرستاده ای پیامبر بود. قومش بر او مسلط شدند و پوست سر و صورتش را کندنند. پس ، فرشته ای از جانب پروردگار جهانیان آمد و گفت: پروردگارت تو را سلام می رساند و می گوید: آنچه را با تو شد دیدم. خداوند به من دستور داده که از تو اطاعت کنم. پس هر دستوری می خواهی به من بده. او گفت : حسین بن علی علیهما السلام مقتدای من است.

علل الشرائع : ۷۸/۳ .

حدیث ۱۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ إِسْمَاعِيلَ الَّذِي قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِي كِتَابِهِ : «وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ ...» لَمْ يَكُنْ إِسْمَاعِيلَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ ، بَلْ كَانَ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى قَوْمِهِ ، فَأَخَذُوهُ فَسَلَخُوا فَرَوْهُ

امام صادق علیه السلام : آن اسماعیل که خداوند عز و جل در کتاب خود فرموده است: «در این کتاب از اسماعیل یاد کن...» آن

اسماعیل فرزند ابراهیم نیست. بلکه پیامبری از پیامبران است که خداوند عز و جل او را به سوی قومش فرستاد و آنها او را گرفتند و پوست سر و رویش را کردند. فرشته ای نزد وی آمد و گفت: خداوند مرا نزد تو فرستاده است، هر دستوری که می خواهی به من بده. او گفت: من به آنچه با حسین علیه السلام می شود اقتدا می کنم.

الفروء: جلد۱ الرأس. (القاموس المحيط: ۴/۳۷۳).

حدیث ۱۱۴۱

امام صادق علیه السلام:

مَسْجِدُ السَّهْلَةِ مُنَاحُ الرَّاَكِبِ . قِيلَ : وَمِنْ الرَّاَكِبِ ؟ قَالَ : الْخَضِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام صادق علیه السلام: مسجد سهله، اقامتگاه آن سواره است، عرض شد: آن سواره کیست؟ فرمود: خضر علیه السلام.

بحار الأنوار: ۱۳/۳۰۳/۲۵.

حدیث ۱۱۴۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْخَضِرَ كَانَ نَبِيًّا مُرْسَلًا ، بَعَثَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى قَوْمِهِ فَدَعَاهُمْ إِلَى تَوْحِيدِهِ وَالْإِقْرَارِ بِأَنْبِيَائِهِ وَرُسُلِهِ وَكُتُبِهِ ، وَكَانَتْ آيَتُهُ أَنَّهُ كَانَ لَا يَجْلِسُ عَلَى خَشَبَةٍ يَابِسَةٍ وَلَا أَرْضٍ بَيضاء إِلَّا أَزْهَرَتْ خَضِرًا ، وَإِنَّمَا سُمِّيَ خَضِرًا لِذَلِكَ .

امام صادق علیه السلام: خضر، پیامبری مرسل بود که خداوند تبارک و تعالی وی را به سوی قومش فرستاد و او آنان را به یگانه دانستن خدا و اقرار به پیامبران و فرستادگان او و کتاب هایش فراخواند و معجزه اش این بود که روی هر چوب خشک یا هر زمین بی علفی می نشست، سبز می شد و از این رو «خضر» نامیده شد.

علل الشرائع: ۵۹/۱.

حدیث ۱۱۴۳

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ فِرْعَوْنَ لَمَّا وَقَفَ عَلَى أَنَّ زَوَالَ مُلْكِهِ عَلَى يَدِ مُوسَى أَمَرَ بِإِحْضَارِ الْكَهَنَةِ ، فَدَلَّوْهُ عَلَى نَسَبِهِ وَأَنَّهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ، فَلَمْ يَزَلْ يَأْمُرُ أَصْحَابَهُ بِشَقِّ بُطُونِ الْحَوَامِلِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَتَّى قَتَلَ فِي طَلَبِهِ تَيْفًا وَعِشْرِينَ أَلْفَ مَوْلُودٍ ، وَتَعَدَّرَ عَلَيْهِ الْوُصُولُ إِلَى قَتْلِ مُوسَى ؛ لِحِفْظِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِيَّاهُ .

امام صادق علیه السلام: هنگامی که فرعون فهمید سلطنت او به دست موسی از بین خواهد رفت، دستور داد کاهنان را احضار کنند و آنان او را از نسب موسی و اینکه او از بنی اسرائیل است آگاه ساختند. از آن پس، فرعون پیوسته به نیروهای خود دستور می داد شکم زنان باردار بنی اسرائیل را بدرند تا جایی که برای نابودی موسی بیست و چند هزار جنین را کشت، اما موفق به کشتن موسی نشد؛ زیرا که خدای تبارک و تعالی او را حفظ می کرد.

بحار الأنوار: ۱۳/۴۷/۱۵.

حدیث ۱۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَتَدْرِي يَا مُوسَى لِمَ انْتَجَبْتُكَ مِنْ خَلْقِي وَاصْطَفَيْتُكَ لِكَلَامِي ؟ فَقَالَ : لَا - يَا رَبِّ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : إِنِّي أَطَّلَعْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَلَمْ أَجِدْ عَلَيْهَا أَشَدَّ تَوَاضُعًا لِي مِنْكَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به موسی بن عمران علیه السلام وحی فرمود : ای موسی! آیا می دانی چرا از میان آفریدگانم تو را برگزیدم و برای [شنیدن] سخنم تو را انتخاب کردم؟ عرض کرد : نه، ای پروردگار! خداوند به او وحی فرمود : من به زمین نگرستم و در روی آن کسی را نیافتم که در برابر من متواضع تر از تو باشد.
الأمالی للطوسی: ۱۶۵/۲۷۵.

حدیث ۱۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَسْأَلُ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْعَافِيَةَ فِي شَيْءٍ مِنْ بَلَائِهِ .

امام صادق علیه السلام : ایوب علیه السلام در هیچ موردی از بلایش، عافیت (بهبودی) مسألت نکرد.
قصص الأنبياء : ۱۳۹/۱۴۷ .

حدیث ۱۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

لَمْ يَبْعَثِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا خَمْسَةَ أَنْبِيَاءَ : هُودًا وَصَالِحًا وَإِسْمَاعِيلَ وَشُعَيْبًا وَمُحَمَّدًا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ، وَكَانَ شُعَيْبٌ بَكَّاءً .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل از عرب جز پنج پیامبر مبعوث نکرد : هود و صالح و اسماعیل و شعیب و محمد خاتم پیامبران صلوات الله عليهم؛ و شعیب بسیار پرگریه بود .
قصص الأنبياء : ۱۴۵/۱۵۷ .

حدیث ۱۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

ابْتُلِيَ أَيُّوبُ سَبْعَ سِنِينَ بِلَا ذَنْبٍ .

امام صادق علیه السلام : ایوب بی هیچ گناهی، هفت سال مبتلا شد.
علل الشرائع : ۷۵/۳ .

حدیث ۱۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ابْتَلَى أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِبَلَاءٍ ، فَصَبَرَ حَتَّى عُيِّرَ ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ

لَا يَصْبِرُونَ عَلَى التَّعْيِيرِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ایوب را، بی هیچ گناهی، گرفتار بلا کرد و او شکیبایی

ورزید تا جایی که سرزنش شد و پیامبران سرزنش را تحمل نمی‌کنند.

علل الشرائع : ۷۵/۴ .

حدیث ۱۱۴۹

امام صادق علیه السلام :

«إِنَّ بَنِي يَعْقُوبَ لَمَّا سَأَلُوا آبَاءَهُمْ يَعْقُوبَ أَنْ يَأْذَنَ لِيُوسُفَ فِي الْخُرُوجِ مَعَهُمْ ، قَالَ لَهُمْ : «إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذَّنْبُ وَأَنْتُمْ غَافِلُونَ»

امام صادق علیه السلام : وقتی پسران یعقوب از پدرشان خواستند که اجازه دهد یوسف همراه آنان بیرون (از شهر) برود ، یعقوب به آنان گفت: «من می‌ترسم شما از یوسف غافل شوید و گرگ او را بخورد». یعقوب با این سخن بهانه به دست آنان داد و آنها نیز از همین بهانه برای حيله در کار یوسف بهره بردند .

یوسف : ۱۳ .

حدیث ۱۱۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا بَعْدَ لُوطٍ إِلَّا فِى عِزٍّ مِنْ قَوْمِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند بعد از لوط هیچ پیامبری نفرستاد مگر اینکه میان قومش عزت داشت.

بحار الأنوار : ۱۲/۱۵۷/۸ .

حدیث ۱۱۵۱

امام صادق علیه السلام :

«إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا» .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ابراهیم علیه السلام را پیش از آنکه به پیامبری برگزیند، به بندگی [خود] گرفت و پیش از آنکه به رسولی برگزیندش به پیامبری برگزید و پیش از آنکه خلیش گرداند او را به رسولی برگزید و پیش از آنکه امامش قرار دهد او را به خلیلی گرفت و چون همه این مقامات را برایش فراهم آورد، فرمود : «من تو را امام مردم قرار دادم» .

الکافی : ۱/۱۷۵/۲ .

حدیث ۱۱۵۲

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ هُودًا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْلَمَ لَهُ الْعَقِبُ مِنْ وُلْدِ سَامٍ ، وَأَمَّا الْآخَرُونَ فَقَالُوا : مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ؟! فَاهْلِكُوا بِالرِّيحِ الْعَقِيمِ ، وَأَوْصَاهُمْ هُودٌ وَبَشَّرَهُمْ بِصَالِحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام صادق علیه السلام : هنگامی که خداوند عز و جل هود را برانگیخت، بازماندگان از فرزندان سام در برابر او سر تسلیم فرود آوردند. بقیه گفتند : از ما قوی تر کیست؟! پس، به وسیله بادی سترون (و عذاب آور) هلاک شدند و هود [نیز] پیروان خود را سفارش کرد و به آمدن صالح علیه السلام بشارت داد.

کمال الدین : ۱۳۶/۵ .

حدیث ۱۱۵۳

امام صادق علیه السلام :
 مَسْجِدُ السَّهْلَةِ مَوْضِعُ بَيْتِ إِدْرِيسَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِي كَانَ يَخِيْطُ فِيهِ .
 امام صادق علیه السلام : مسجد سهله جایگاه خانه ادريس پیامبر علیه السلام است که در آن خیاطی می کرد.
 بحار الأنوار : ۱۱/۲۸۴/۱۲ .

حدیث ۱۱۵۴

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّمَا سُمِّيَ آدَمُ آدَمَ لِأَنَّهُ خُلِقَ مِنْ أَدِيمِ الْأَرْضِ .
 امام صادق علیه السلام : آدم را آدم نامیده اند، چون از اديم (روی) زمین آفریده شده است.
 علل الشرائع : ۱۴/۱ .

حدیث ۱۱۵۵

امام صادق علیه السلام :
 مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا قَطُّ حَتَّى يَسْتَرْعِيَهُ الْعَنَمُ ، يُعَلِّمُهُ بِذَلِكَ رِعِيَةَ النَّاسِ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند هرگز پیامبری را مبعوث نکرد، مگر اینکه قبلاً او را به شبانی گوسفندان گماشت تا از این طریق اداره مردم را به او تعلیم دهد.
 علل الشرائع : ۳۲/۲ .

حدیث ۱۱۵۶

امام صادق علیه السلام :
 الْأَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ عَلَى أَرْبَعِ طَبَقَاتٍ : فَنَبِيٌّ مُتَّبَعٌ فِي نَفْسِهِ لَا يَعْدُو غَيْرَهَا . وَنَبِيٌّ يَرَى فِي النَّوْمِ وَيَسْمَعُ الصَّوْتَ وَلَا يُعَايِنُهُ فِي الْيَقَظَةِ ، وَلَمْ يُبْعَثْ إِلَى أَحَدٍ وَعَلَيْهِ إِمَامٌ ، مِثْلُ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ عَلَى لُوطٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ . وَنَبِيٌّ يَرَى فِي مَنَامِهِ وَيَسْمَعُ الصَّوْتَ وَيُعَايِنُ الْمَلَكَ ، وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَى طَائِفَةٍ قَلُّوا أَوْ كَثُرُوا ، كَيُونُسَ ، قَالَ اللَّهُ لِيُونُسَ : «وَأَرْسَلْنَاكَ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ»
 امام صادق علیه السلام : پیامبران و رسولان چهار طبقه اند: پیامبری که تنها برای خودش پیغمبر است و به دیگری سرایت نمی کند، و پیامبری که در خواب می بیند و صدا [ی هاتف] را می شنود ولی خود او را در بیداری نمی بیند و بر هیچ کس مبعوث نیست و خود او امام و پیشوایی دارد - چنان که ابراهیم بر لوط علیهما السلام بود - و پیامبری که در خواب می بیند و صدا را می شنود و فرشته را می بیند و به سوی گروهی کم یا زیاد مبعوث است، مانند یونس که خدا درباره او فرموده : «ما او را به سوی صد هزار نفر یا بیشتر فرستادیم» . مراد از آن «بیشتر» سی هزار است [یعنی یکصد و سی هزار نفر] و یونس نیز خود امام و پیشوایی داشت، و [سرانجام] پیامبری که در عالم خواب می بیند و صدا را می شنود و در بیداری مشاهده می کند و امام هم می باشد، مانند پیامبران اولوالعزم. ابراهیم علیه السلام [در ابتدا] فقط پیامبر بود و امام نبود تا آنکه خدا فرمود : «من تو را امام مردم قرار دادم...» .
 الصافات : ۱۴۷ .

حدیث ۱۱۵۷

امام صادق علیه السلام :

لِلزَّنَدِيقِ الَّذِي سَأَلَهُ: مِنْ أَيْنَ أُثْبِتُ الْأَنْبِيَاءَ؟ -: إِنَّا لَمَّا أُثْبِتْنَا أَنْ لَنَا خَالِقًا صَانِعًا مُتَعَالِيًا عَنَّا وَعَنْ جَمِيعِ مَا خَلَقَ، وَكَانَ ذَلِكَ الصَّانِعِ حَكِيمًا مُتَعَالِيًا لَمْ يَجْزُ أَنْ يُشَاهِدَهُ خَلْقَهُ، وَلَا يُلَامِسُوهُ، فَيُبَاشِرُهُمْ وَيُبَاشِرُوهُ، وَيُحَاجُّهُمْ وَيُحَاجُّوهُ، ثَبَّتَ أَنَّ لَهُ سِفْرَاءَ فِي خَلْقِهِ يُعَبَّرُونَ عَنْهُ إِلَى خَلْقِهِ وَعِبَادِهِ، وَيَدُلُّونَهُمْ عَلَى مَصَالِحِهِمْ وَمَنَافِعِهِمْ، وَمَا بِهِ بَقَاؤُهُمْ وَفِي تَرْكِهِ فَنَاؤُهُمْ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به زندیقی که پرسید : پیامبران را از چه راهی ثابت می کنی؟ - فرمود : چون ثابت کردیم که ما را آفریدگار و سازنده ای است برتر از ما و از همه آنچه آفریده، و آن سازنده حکیم و متعال است به طوری که ممکن نیست آفریدگانش او را ببیند یا لمسش کنند و در نتیجه، بتوانند با یکدیگر ارتباط مستقیم و بی واسطه برقرار سازند و با هم بحث و محاجه کنند، ثابت شد که در میان خلق خود سفیران و فرستادگانی دارد که سخنان او را برای آفریدگان و بندگانش بیان می کنند و آنان را به مصالح و منافعشان و عوامل ماندگاری و نابودیشان رهنمون می شوند.
الکافی : ۱/۱۶۸/۱ .

حدیث ۱۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا أَعْطَاكُمْ اللَّهُ هَذِهِ الْفُضُولَ مِنَ الْأَمْوَالِ لِتُوجَّهَ حَيْثُ وَجَّهَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، وَلَمْ يُعْطِكُمُوهَا لِتَكْتَبِرُوا .

امام صادق علیه السلام : در حقیقت، خداوند این مال های زیادی را به شما داده است تا آنها را در جهتی که خداوند عز و جل معلوم کرده است به کار اندازید. آنها را به شما نداده است که بیندوزید.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۵۷/۱۶۹۳ .

حدیث ۱۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَسَبَ مَالًا مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ سَلَطَ عَلَيْهِ الْبِنَاءُ وَالطِّينُ وَالْمَاءُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مالی را از راه غیر حلال به دست آورد، بنایی و گل و آب بر او مسلط شود.
المحاسن : ۲/۴۴۵/۲۵۲۸ .

حدیث ۱۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ الْمَالَ بِغَيْرِ حَقٍّ حُرِّمَ بَقَاءُهُ لَهُ بِحَقِّ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مال و دارایی را به ناحق تحصیل کند، از ماندن آن برایش به حق محروم گردد.
تحف العقول : ۳۲۱ .

حدیث ۱۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

طَلَبْتُ فَرَاغَ الْقَلْبِ فَوَجَدْتُهُ فِي قَلْبِ الْمَالِ .

امام صادق علیه السلام : آسایش دل را جستجو کردم و آن را در کمی مال و ثروت یافتم.

مستدرک الوسائل : ۱۲/۱۷۴/۱۳۸۱۰ .

حدیث ۱۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَا كَثُرَ مَالٌ رَجُلٍ قَطُّ إِلَّا عَظَمَتِ الْحُجْبَةُ لِلَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ، فَإِنْ قَدَرْتُمْ أَنْ تَدْفَعُوهَا عَنْ أَنْفُسِكُمْ فَاذْعَلُوا ، فَقِيلَ : بِمَاذَا ؟ قَالَ : بِقَضَاءِ حَوَائِجِ إِخْوَانِكُمْ مِنْ أَمْوَالِكُمْ .

امام صادق علیه السلام : هیچ گاه ثروت مردی زیاد نشد، مگر اینکه حاجت خدای متعال بر او بزرگ شد. پس، اگر می توانید این حاجت را از خود دور کنید، این کار را بکنید. عرض شد : با چه چیز؟ فرمود : با برآوردن نیازهای برادران خود از اموالتان. الأمالی للطوسی : ۳۰۲/۶۰۰ .

حدیث ۱۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُحِبُّ جَمَعَ الْمَالِ مِنْ حَلَالٍ ، يَكْفُفُ بِهِ وَجْهَهُ وَيَقْضِي بِهِ دَيْنَهُ وَيَصِلُ بِهِ رَحِمَهُ .

امام صادق علیه السلام : در کسی که دوست نداشته باشد از راه حلال مال به دست آورد، تا به وسیله آن آبرویش را نگه دارد و بدهکاریش را پردازد و صله رحم به جا آورد خیری نیست.

الکافی : ۵/۷۲/۵ .

حدیث ۱۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

فِيمَا نَاجَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : ... لَا تَغِيْطُ أَحَدًا بَكْتَرَةِ الْمَالِ ؛ فَإِنَّ مَعَ كَثْرَةِ الْمَالِ تَكْتُرُ الذُّنُوبُ لِوَاجِبِ الْحُقُوقِ .

امام صادق علیه السلام : از نجوای خدای متعال با موسی علیه السلام این بود : به ثروت انبوه هیچ کس غبطه مخور؛ زیرا ثروت زیاد مایه گناهان زیاد می شود؛ زیرا حق و حقوقی بر آن واجب می گردد.

الکافی : ۲/۱۳۵/۲۱ .

حدیث ۱۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

سَيِّئَةٌ يَلْحَقَنَّ الْمُؤْمِنَ بَعْدَ وَفَاتِهِ : وَلَدٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ ، وَمَصْحَفٌ يُخَلِّفُهُ ، وَغَرْسٌ يَغْرِسُهُ ، وَصَدَقَةٌ مَاءٍ يُجْرِيهِ ، وَقَلْبٌ يَحْفِرُهُ ، وَسِدْنَةٌ يُؤْخَذُ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ .

امام صادق علیه السلام : شش چیز است که [ثواب آنها] بعد از وفات مؤمن به او می رسد : فرزندی که برایش آمرزش طلبد، مصحفی که از خود بر جای گذارد، نهالی که بکارد، صدقه آبی [مانند نهر و قنات] که جاری سازد، چاهی که حفر کند و سنتی

(کردار نیکی) که بعد از او به کار بسته شود.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۸۵/۵۵۵ .

حدیث ۱۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِأَوْلِيَاءِ الْمَيِّتِ أَنْ يُؤْذِنُوا إِخْوَانَ الْمَيِّتِ بِمَوْتِهِ ، فَيَشْهَدُونَ جَنَازَتَهُ وَيُصَلُّونَ عَلَيْهِ ، فَيُكْسَبُ لَهُمُ الْأَجْرَ وَيُكْسَبُ لِمَيِّتِهِ الْاسْتِغْفَارَ .

امام صادق علیه السلام : شایسته است که صاحبان عزا برادران دینی میت را از مرگ او با خبر سازند، تا در تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر او نماز خوانند و بدین ترتیب، هم برای آنان اجر حاصل شود و هم برای میت استغفار به عمل آید.
علل الشرائع : ۳۰۱/۱ .

حدیث ۱۱۶۷

امام صادق علیه السلام :

أَوَّلُ مَا يُتَحَفُّ بِهِ الْمُؤْمِنُ يُغْفَرُ لِمَنْ تَبَعَ جَنَازَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : نخستین تحفه ای که به مؤمن داده می شود، آمرزش تشییع کنندگان جنازه اوست.
الکافی : ۳/۱۷۳/۳ .

حدیث ۱۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

مَا يَمُوتُ مُوَالٍ لَنَا مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِنَا إِلَّا وَيَحْضُرُهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَيَسْرُوهُ وَيُبَشِّرُوهُ، وَإِنْ كَانَ غَيْرَ مُوَالٍ لَنَا يَرَاهُمْ بِحَيْثُ يَسُوؤُهُ .
وَالدَّلِيلُ عَلَى ذَلِكَ قَوْلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِحَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ :
يَا حَارَ هَمْدَانَ مَنْ يَمُتْ يَرْنِي مِنْ مُؤْمِنٍ أَوْ مُنَافِقٍ قُبُلًا .

امام صادق علیه السلام : هیچ کس نیست که دوستدار ما و دشمن دشمنان ما باشد و بمیرد، مگر اینکه [در هنگام مرگش] رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیر مؤمنان و حسن و حسین - صلوات الله علیهم - حاضر شوند و اگر دوستدار ما نباشد، آنان را به گونه ای که ناراحت شود، مشاهده کند. دلیل بر این مطلب، فرموده امیر مؤمنان علیه السلام به حارث همدانی است که :

ای حارث همدانی! هر کس بمیرد مرا

رو در رو می بیند، مؤمن باشد یا منافق .

تفسیر القمی : ۲/۲۶۵ .

حدیث ۱۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سِئِلَ : هَلْ يُكْرَهُ الْمُؤْمِنُ عَلَى قَبْضِ رُوحِهِ ؟ - : لَا وَاللَّهِ ، إِنَّهُ إِذَا أَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ لَقَبِضَ رُوحَهُ جَزَعًا عِنْدَ ذَلِكَ ، فَيَقُولُ لَهُ مَلِكُ الْمَوْتِ : يَا وَلِيَّ اللَّهِ لَا تَجْرَعْ ، فَوَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَأَنَا أَبْرُّ بِكَ وَأَشْفَقُ عَلَيْكَ مِنْ وَالِدٍ رَحِيمٍ لَوْ حَضَرَكَ ، افْتَحْ

عَيْنِكَ فَانظُرْ . قَالَ : وَيُمَثِّلُ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَالْأئِمَّةُ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَيَقَالُ لَهُ : هَذَا رَسُولُ اللَّهِ وَ... رُفَقَاؤُكَ ... فَمَا شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ اسْتِئْذَانِ رُوحِهِ وَاللُّحُوقِ بِالْمُنَادَى .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که آیا مؤمن از جان کردن خود ناراحت می شود؟ - فرمود: نه، به خدا، زمانی که ملک الموت برای ستاندن جانش می آید، او بی تاب می کند. اما ملک الموت به او می گوید: ای دوست خدا! بی تاب می کنی؛ زیرا سوگند به آنکه محمد صلی الله علیه و آله را برانگیخت، من از پدر مهربانی که به بالینت بیاید، با تو خوشرفتارتر و مهربانترم. چشمت را باز کن و بنگر. رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان و فاطمه و حسن و حسین و امامان از نسل آنها، علیهم السلام، در برابرش نمایان می شوند و به او گفته می شود: این رسول خدا و... رفیقان و همراهان تو هستند... در این هنگام، چیزی برای او خوشتر از این نیست که جانش ستانده شود و به منادی بیوندد.

الکافی: ۳/۱۲۷/۲.

حدیث ۱۱۷۰

امام صادق علیه السلام:

ذِكْرُ الْمَوْتِ يُمَيِّتُ الشَّهَوَاتِ فِي النَّفْسِ ، وَيَقْلَعُ مَنَابِتَ الْغَفْلَةِ ، وَيُقَوِّي الْقَلْبَ بِمَوَاعِدِ اللَّهِ ، وَيُرِقُّ الطَّبَعُ ، وَيَكْسِرُ أَعْلَامَ الْهَوَى وَيُطْفِئُ نَارَ الْحَرِصِ ، وَيُحَقِّرُ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام: یاد مرگ، خواهش های نفس را می میراند و رویشگاه های غفلت را ریشه کن می کند و دل را با وعده های خدا نیرو می بخشد و طبع را نازک می سازد و پرچم های هوس را درهم می شکند و آتش آزمندی را خاموش می سازد و دنیا را در نظر کوچک می کند.

بحار الأنوار: ۶/۱۳۳/۳۲

حدیث ۱۱۷۱

امام صادق علیه السلام:

أَكْثَرُوا ذِكْرَ الْمَوْتِ ؛ فَإِنَّهُ مَا أَكْثَرَ ذِكْرَ الْمَوْتِ إِنْسَانٌ إِلَّا زَهَدَ فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام: مرگ را فراوان یاد کنید؛ زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نمی کند، مگر اینکه به دنیا بی رغبت می شود.

بحار الأنوار: ۸۲/۱۶۸/۳

حدیث ۱۱۷۲

امام صادق علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «برایشان بشارت است در زندگی دنیا» - فرمود: هنگام مردن، محمد و علی علیهما السلام او را به بهشت بشارت می دهند.

یونس: ۶۴.

حدیث ۱۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقِينًا لَا شَكَّ فِيهِ أَشْبَهَ بِشَكِّ لَا يَقِينَ فِيهِ مِنَ الْمَوْتِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل هیچ چیزی مانند مرگ نیافریده است که در عین آن که یقینی است و هیچ شکی در آن نیست ، چونان شکی است که در آن (کمترین) یقینی نباشد .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۱۹۴ / ۵۹۶ .

حدیث ۱۱۷۴

امام صادق علیه السلام :

- فی قوله تعالی: «قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ...»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «بگو : آن مرگی که از آن می گریزید، قطعاً به سر وقت شما می آید...» - فرمود : سال ها را می شمردم، بعد ماه ها را می شمردم، بعد روزها را می شمردم، سپس ساعت ها را می شمردم و آن گاه نَفَس ها را می شمردم «پس، چون اجلشان فرا رسد نه [می توانند] ساعتی آن را پس اندازند و نه پیش» .
الجمعة : ۸ .

حدیث ۱۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا أَتَوْا نَبِيًّا فَقَالُوا: أَدْعُ لَنَا رَبَّكَ يَرْفَعُ عَنَّا الْمَوْتَ، فَدَعَا لَهُمْ فَرَفَعَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْهُمْ الْمَوْتَ، وَكَثُرُوا حَتَّى ضَاقَتْ بِهِمُ الْمَنَازِلُ وَكَثُرَ النَّسْلُ، وَكَانَ الرَّجُلُ يُصْبِحُ فَيَحْتَاجُ أَنْ يُطْعِمَ أَبَاهُ وَأُمَّهُ وَجَدَّةً وَجَدَّةً وَيُرْضِيَهُمْ
امام صادق علیه السلام : گروهی نزد پیغمبری آمدند و گفتند : دعا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد. آن پیامبر برایشان دعا کرد. پس خداوند تبارک و تعالی مرگ را از آن جماعت برداشت. جمعیتشان چندان زیاد شد که خانه ها بر آنان تنگ گشت و نسلشان افزایش یافت. [به طوری که] صبح که می شد مرد [خانه] مجبور بود پدر و مادر و پدربزرگ و پدربزرگش را غذا بدهد و آنها را راضی گرداند [یا به نظافت آنها برسد] و به ایشان رسیدگی نماید. لذا از کسب و کار باز ماندند. این بود که آمدند و گفتند : از پروردگارت بخواه ما را به عمرهایی که داشتیم برگرداند. آن پیغمبر از پروردگارش عز و جل، چنین تقاضا کرد و خداوند آنها را به مدت های [معین شده] عمرشان باز گرداند.
فی نسخه «ویرتیه» و فی نسخ أُخری «ویرتیه» . (کما فی هامش المصدر).

حدیث ۱۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا يَأْكُلُونَ، وَلَا يَشْرَبُونَ، وَلَا يَنْكِحُونَ، وَإِنَّمَا يَعِيشُونَ بِنَسِيمِ الْعَرْشِ.

امام صادق علیه السلام : فرشتگان نه می خورند، نه می آشامند و نه ازدواج می کنند؛ بلکه با نسیم عرش زندگی می کنند.
تفسیر القمی : ۲/۲۰۶ .

حدیث ۱۱۷۷

امام صادق علیه السلام :
 وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَمَلَأْتُكَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ أَكْثَرَ مِنْ عَيْدِ التُّرَابِ فِي الْأَرْضِ ، وَمَا فِي السَّمَاءِ مَوْضِعٌ قَدِمَ إِلَّا فِيهَا مَلَكٌ يُسَبِّحُ
 وَيُقَدِّسُهُ ، وَلَا فِي الْأَرْضِ شَجَرٌ وَلَا مَدْرٌ إِلَّا
 فِيهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهَا .

امام صادق علیه السلام : سوگند به آنکه جانم در دست اوست، فرشتگان خدا در آسمان ها بیشتر از شمار خاک در زمین هستند و در آسمان هیچ جای پای نیست، مگر اینکه در آنجا فرشته ای مشغول تسبیح و تقدیس خداست، و در زمین هیچ درخت و کلوخی نیست مگر اینکه در آن فرشته ای است گماشته بر آن .
 بحار الأنوار: ۵۹/۱۷۶/۷.

حدیث ۱۱۷۸

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَ الْمَلَائِكَةَ مِنَ النُّورِ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل، فرشتگان را از نور آفرید.
 الاختصاص : ۱۰۹ .

حدیث ۱۱۷۹

امام صادق علیه السلام :
 أَفْضَلُ الْمُلُوكِ مَنْ أُعْطِيَ ثَلَاثَ خِصَالٍ : الرَّأْفَةَ ، وَالْجُودَ ، وَالْعَدْلَ .
 امام صادق علیه السلام : برترین شهریاران کسی است که سه خصلت داشته باشد : مهربانی، بخشنده‌گی و دادگری.
 تحف العقول : ۳۱۹ .

حدیث ۱۱۸۰

امام صادق علیه السلام :
 لَيْسَ لِلْبَحْرِ جَارٌ ، وَلَا لِلْمَلِكِ
 صَدِيقٌ ، وَلَا لِلْعَافِيَةِ ثَمَنٌ .
 امام صادق علیه السلام : دریا، همسایه نمی شناسد و برای
 پادشاه، دوستی نیست و عافیت، قیمت ندارد!
 الخصال : ۲۲۳/۵۱ .

حدیث ۱۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَلَا تُمَارِحْهُ وَلَا تُمَارِهِ.

امام صادق علیه السلام : هرگاه مردی را دوست داشتی، با او نه شوخی کن نه مجادله.
الکافی : ۲/۶۶۴/۹.

حدیث ۱۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

الْمِرَاحُ السَّبَابُ الْأَصْغَرُ .

امام صادق علیه السلام : شوخی، دشنام کوچک است.
الکافی : ۲/۶۶۵/۱۵.

حدیث ۱۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

لَا تَمْزُحْ فَيَذْهَبَ نُورُكَ .

امام صادق علیه السلام : شوخی مکن؛ زیرا نورانیتت از بین می رود.
الأمالی للصدوق : ۶۳۶/۸۵۳.

حدیث ۱۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِنَ التَّوَّاضِعِ... أَنْ يَتْرُكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا .

امام صادق علیه السلام : از فروتنی است که... مجادله رارها کند هرچند حق با او باشد.
معانی الأخبار : ۳۸۱/۹.

حدیث ۱۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

تَمَامُ الْعِيَادَةِ لِلْمَرِيضِ أَنْ تَضَعَ يَدَكَ عَلَى ذِرَاعِهِ وَتُعَجِّلَ الْقِيَامَ مِنْ عِنْدِهِ ؛ فَإِنَّ عِيَادَةَ النَّوْكَى أَشَدُّ عَلَى الْمَرِيضِ مِنْ وَجَعِهِ .

امام صادق علیه السلام : عیادت کامل، این است که دستت را روی بازوی بیمار بگذاری و زود از پیش او برخیزی؛ زیرا عیادت احقرها برای بیمار سخت تر از درد خود اوست.
الکافی : ۳/۱۱۸/۴.

حدیث ۱۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

الْعِيَادَةُ قَدْرُ فُوقِ نَاقَةٍ أَوْ حَلْبِ نَاقَةٍ .

امام صادق علیه السلام: زمان عیادت باید به اندازه زمان رگ کردن پستان شتر یا یک دوشیدن شتر باشد.

الکافی: ۳/۱۱۸/۲

حدیث ۱۱۸۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ عَادَ مَرِيضًا شَيْعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلِكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يَرْجَعَ إِلَى مَنْزِلِهِ .

امام صادق علیه السلام: هر کس به عیادت بیماری برود، هفتاد هزار فرشته او را مشایعت می کنند و برایش آمرزش می طلبند تا آن گاه که به منزل خود برگردد.

الکافی: ۳/۱۲۰/۲

حدیث ۱۱۸۸

امام صادق علیه السلام:

سَهْرٌ لَيْلِهِ مِنْ مَرَضٍ أَوْ وَجَعٍ أَفْضَلُ وَأَعْظَمُ أَجْرًا مِنْ عِبَادَةٍ سَنَةٍ .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام: شبی را از بیماری یا درد نخفتن، برتر و اجرش بزرگتر از یک سال عبادت است.

الکافی: ۳/۱۱۴/۶

حدیث ۱۱۸۹

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمُرُوءَةِ - : لَا يَرَاكَ اللَّهُ حَيْثُ نَهَاكَ ، وَلَا يَفْقِدُكَ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش: مردانگی چیست؟ - فرمود: این که خداوند تو را در جایی که نهیت کرده است، حاضر نبیند و در آن جا که فرمانت داده است، غایب نیابد.

تحف العقول: ۳۵۹.

حدیث ۱۱۹۰

امام صادق علیه السلام:

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ حُبُّ النِّسَاءِ .

امام صادق علیه السلام: از اخلاق پیامبران - که درود خدایر آنان باد -، زن دوستی است.

الکافی: ۵/۳۲۰/۱

حدیث ۱۱۹۱

امام صادق علیه السلام:

كُلُّ مَنْ اشْتَدَّ لَنَا حُبًّا اشْتَدَّ لِلنِّسَاءِ حُبًّا وَلِلْحُلُوءِ .

امام صادق علیه السلام: هر کس علاقه اش به ما بیشتر باشد، علاقه اش به زن و شیرینی بیشتر است.

مستطرفات السرائر : ۱۴۳/۸.

حدیث ۱۱۹۲

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «فَلَا تُزَكُّوا...» - : قَوْلُ الْإِنْسَانِ : صَيَّيْتُ الْبَارِحَةَ وَصَيِّمْتُ أَمْسٍ وَنَحْوَ هَذَا . إِنَّ قَوْمًا كَانُوا يُصْبِحُونَ فَيَقُولُونَ : صَلَّيْنَا الْبَارِحَةَ وَصُمْنَا أَمْسٍ ، فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَكُنِّي أَنَا لَيْلَ وَالنَّهَارَ ، وَلَوْ أَجِدُ بَيْنَهُمَا شَيْئًا لَكُنَّمْتُهُ !

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از آیه «پس خود را پاک بشمارید...» - فرمود : مانند این که انسان بگوید: دیشب نماز خواندم، دیروز روزه گرفتم و امثال این سخنان. عده ای بودند که چون صبح می شد، می گفتند: ما دیشب نماز خواندیم و دیروز روزه گرفتیم. پس، علی علیه السلام فرمود: اما من شب و روز می خوابم و اگر بین شب و روز نیز فرصتی بیابم در آن هم می خوابم.

معانی الأخبار : ۲۴۳/۱.

حدیث ۱۱۹۳

امام صادق علیه السلام :

خَالِطِ النَّاسَ تَخْبِئُهُمْ ، وَمَتَى تَخْبِئُهُمْ تَقْلِبُهُمْ .

امام صادق علیه السلام : با مردم آمیزش کن تا آنها را بیازمایی و چون امتحانشان کردی با آنان دشمن می شوی.

الکافی : ۸/۱۷۶/۱۹۶.

حدیث ۱۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

إِمْتَحِنُوا شَيْعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا ، وَعِنْدَ أَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عِنْدَ عَدُوِّنَا ، وَإِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَاسَاتَتُهُمْ لِإِخْوَانِهِمْ فِيهَا .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید: در اوقات نمازشان که چگونه بر آن مواظبت می کنند. در رازهایشان که چگونه آنها را از دشمنان ما حفظ می کنند و در اموالشان که چگونه با آن به برادران خود کمک می کنند.

الخصال : ۱۰۳/۶۲.

حدیث ۱۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ دُبْرٍ مُسْتَنَكِحِ الْجُلُوسِ عَلَى اسْتَبْرَقِ الْجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند نشستن بر استبرق بهشت را بر دُبرهای لواط شده حرام کرده است.

بحار الأنوار : ۷۹/۷۲/۲۷.

حدیث ۱۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

- فَيَمَنَ طَلَبَ الصَّيْدَ لَهَا - : وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَفِي شُغْلٍ عَنِ ذَلِكَ ، شَغْلُهُ طَلَبُ الْآخِرَةِ عَنِ الْمَلَاهِي . . . وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ عَنِ جَمِيعِ ذَلِكَ لَفِي شُغْلٍ ، مَا لَهُ وَلِلْمَلَاهِي ؟! فَإِنَّ الْمَلَاهِي تُورِثُ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ وَتُورِثُ النَّفَاقَ .

امام صادق علیه السلام - درباره کسی که برای سرگرمی دنبال شکار می رود - فرمود : مؤمن، فرصت چنین کارهایی را ندارد. آخرت جویی او را از سرگرمی باز داشته است . . . مؤمن به هیچ یک از این کارها نمی رسد، او را چه به سرگرمی ها؟! کارهای لهو و سرگرم کننده، سختدلی می آورد و نفاق بر جای می گذارد.
الأصول الستة عشر: ۵۱.

حدیث ۱۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

قال الإمام الصادق عليه السلام - في قوله تعالى : «وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ» - : هُوَ أَنْ يَتَقَوْلَ الرَّجُلُ عَلَيْكَ بِالْبَاطِلِ ، أَوْ يَأْتِيكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ ، فَتُعْرِضَ عَنْهُ لِلَّهِ .
وفي روايته أخرى : إِنَّهُ الْغِنَاءُ وَالْمَلَاهِي .

مجمع البيان : امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و کسانی که از بیهوده اعراض می کنند» - فرمود : یعنی آن که کسی درباره تو نادرستی ببافد، یا چیزی که در تو نیست به تو نسبت دهد و تو به خاطر خدا، از او اعراض کنی.
در روایتی دیگر آمده است: مقصود، خنیاگری و کارهای لهو و غفلت آور است.
مجمع البيان : ۷/۱۵۷.

حدیث ۱۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

لَا يَلْبَسُ الرَّجُلُ الْحَرِيرَ وَالذَّبْيَاجَ إِلَّا فِي الْحَرْبِ .

امام صادق علیه السلام : مرد به جز در جنگ نباید، جامه حریر و دیبا بپوشد.
الكافي : ۶/۴۵۳/۱.

حدیث ۱۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

عَمَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَدَيْهِ ، فَسَدَّ لَهَا مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَقَصَّرَهَا مِنْ خَلْفِهِ قَدْرَ أَرْبَعِ أَصَابِعَ ، ثُمَّ قَالَ : أَدْبِرْ فَأَدْبِرْ ، ثُمَّ قَالَ : أَقْبَلْ فَأَقْبَلْ ، ثُمَّ قَالَ : هَكَذَا تَيْجَانُ الْمَلَائِكَةِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله با دست خود بر سر علی علیه السلام ، عمامه بست و از جلو، سر پر آن را آویزان کرد و از پشت سر به اندازه چهار انگشت کوتاه کرد و آن گاه فرمود: برگرد. علی علیه السلام برگشت. فرمود: رویت را به طرف من کن. و علی علیه السلام به طرف پیامبر رو کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: تاجهای فرشتگان، این گونه است.
الكافي: ۶/۴۶۱/۴.

حدیث ۱۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

الْمَالُ مَالُ اللَّهِ يَضَعُهُ عِنْدَ

الرَّجُلِ وَدَائِعٍ ، وَجَوَزَ لَهُمْ أَنْ يَأْكُلُوا قَصْدًا وَيَلْبَسُوا قَصْدًا .

امام صادق علیه السلام : دارایی ها از آن خداست و آنها را نزد مردم به امانت می سپارد و به آنها اجازه داده

است که با میانه روی، بخورند و با میانه روی، بپوشند.

بحار الأنوار : ۷۹/۳۰۴/۱۷.

از ۱۲۰۱ تا ۱۴۰۰**حدیث ۱۲۰۱**

امام صادق علیه السلام :

الْكِتَانُ مِنْ لِبَاسِ الْأَنْبِيَاءِ ، وَهُوَ يُنْبِتُ اللَّحْمَ .

امام صادق علیه السلام : کتان از لباسهای پیامبران است و گوشت را می رویاند.

الکافی : ۶/۴۴۹/۱.

حدیث ۱۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثُ خِصَالٍ مَنْ رُزِقَهَا كَانَ كَامِلًا : الْعَقْلُ ، وَالْجَمَالُ ، وَالْفَصَاحَةُ .

امام صادق علیه السلام : سه خصلت است که به هر کس روزی شود کامل است: خردمندی، زیبایی و شیوا سخنی.

تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث ۱۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

مَعَاشِرَ الشَّيْخَةِ ، كُونُوا لِنَارِنَا وَلَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْنًا ، قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ، وَاحْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ ، وَكُفُّوْهَا عَنِ الْفُضُولِ وَقِيحِ الْقَوْلِ .

امام صادق علیه السلام : ای گروه شیعه! مایه زیور ماباشید و باعث عیب و ننگ، نباشید. با مردم نیکو سخن بگویید و زبانهایتان را

نگه دارید و از زیاده گویی و سخن زشت، بازشان دارید.

الأمالی للصدوق : ۴۸۴/۶۵۷ .

حدیث ۱۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكَ وَفُضُولَ الْكَلَامِ ؛ فَإِنَّهُ يُظْهِرُ مِنْ عُيُوبِكَ مَا بَطَّنَ ، وَيُحَرِّكُ عَلَيْكَ مِنْ أَعْدَائِكَ مَا سَكَّنَ .

امام صادق علیه السلام: دانا، زیاده گویی نمی کند.

غرر الحکم : ۲۷۲۰.

حدیث ۱۲۰۵

امام صادق علیه السلام:

مَا أَمَرَ الْعِبَادُ إِلَّا بِدُونِ سَعَتِهِمْ ، فَكُلُّ شَيْءٍ أَمَرَ النَّاسُ بِأَخْذِهِ فَهُمْ مُتَّسِعُونَ لَهُ ، وَمَا لَا يَتَّسِعُونَ لَهُ فَهُوَ مَوْضِعٌ عَنْهُمْ .

امام صادق علیه السلام: بندگان، جز به کمتر از توانشان فرمان داده نشده اند. پس، هر چیزی که مردم به انجام آن مأمور شده اند، توانایی آن را دارند و آنچه که در توانشان نیست، از عهده آنان برداشته شده است.

التوحید : ۳۴۷/۶.

حدیث ۱۲۰۶

امام صادق علیه السلام:

بُرُّوا آبَاءَكُمْ يَبْرُكْكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ ، وَعِفُّوا عَنِ نِسَاءِ النَّاسِ تَعِفَّ نِسَاؤُكُمْ .

امام صادق علیه السلام: با پدرانتان خوشرفتاری کنید تا فرزندانتان با شما خوشرفتاری کنند، و نسبت به زنان مردم عفت ورزید تا نسبت به زنان شما عفت ورزند.

تحف العقول : ۳۵۹.

حدیث ۱۲۰۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ كَافَأَ السَّفِيهَةَ بِالسَّفِيهِ فَقَدْ رَضِيَ بِمَا أَتَى إِلَيْهِ حَيْثُ احْتَدَى مِثَالَهُ .

امام صادق علیه السلام: هر کس [رفتار] شخص نابخرد [نسبت به خود] را با نابخردی تلافی کند، به رفتاری که [از جانب نابخرد] با او شده رضایت داده است؛ زیرا از نمونه او پیروی کرده است.

الکافی : ۲/۳۲۲/۲.

حدیث ۱۲۰۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَكْرَمَكَ فَأَكْرَمَهُ ، وَمَنْ اسْتَحَفَّكَ فَأَكْرَمَ نَفْسَكَ عَنْهُ .

امام صادق علیه السلام: هر کس تو را گرامی داشت، تونیز او را گرامی بدار و هر کس به تو بی احترامی کرد، خودت را در مرتبه او قرار مده.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۸/۱۱۳.

حدیث ۱۲۰۹

امام صادق علیه السلام:

يَابْنَ آدَمَ... إِذَا ظَلِمْتَ بِمَظْلَمَةٍ فَارْضَ بِانْتِصَارِي لَكَ؛ فَإِنَّ انْتِصَارِي لَكَ خَيْرٌ مِنْ انْتِصَارِكَ لِنَفْسِكَ .

امام صادق علیه السلام: در تورات آمده است: ای آدمی زاده! هر گاه به تو ستمی شد، به انتقامی که من برایت بگیرم رضایت ده؛ زیرا من بهتر از تو برای انتقام می گیرم.
الکافی: ۲/۳۰۴/۱۰.

حدیث ۱۲۱۰

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ مَنْزِلَةِ رَجُلٍ إِنْ حَدَّثَ كَذَبًا ، وَإِنْ وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِنْ اتُّمِنَ خَانَ - : هِيَ أَدْنَى الْمَنَازِلِ مِنَ الْكُفْرِ وَلَيْسَ بِكَافِرٍ .
امام صادق علیه السلام - وقتی از ایشان منزلت کسی را پرسیدند که هر گاه سخن بگوید، دروغ گوید و هر گاه وعده دهد، خلف وعده کند و هر گاه امین شمرده شود، خیانت کند - فرمود: منزلتش نزدیکترین منازل به کفر است، اما کافر نیست.
الکافی: ۲/۲۹۰/۵.

حدیث ۱۲۱۱

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَدْنَى الْإِلْحَادِ - : الْكِبْرُ مِنْهُ .
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از کمترین درجه الحاد - فرمود: کبر از [جمله] آن است.
معانی الأخبار: ۳۹۴/۴۷.

حدیث ۱۲۱۲

امام صادق علیه السلام:

مَنْ شَكَّ فِي اللَّهِ وَفِي رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَهُوَ كَافِرٌ .
امام صادق علیه السلام: کسی که در خدا و رسول او شک کند، کافر است.
الکافی: ۲/۳۸۶/۱۰.

حدیث ۱۲۱۳

امام صادق علیه السلام:

- لِبَعْضِ وُلْدِهِ - : إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ وَالضَّجَرَ ؛ فَإِنَّهُمَا يَمْنَعَانِكَ مِنْ حَظِّكَ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
امام صادق علیه السلام - خطاب به یکی از فرزندان خود - فرمود: از تنبلی و بی حوصلگی پرهیز؛ زیرا که این دو خصلت، تو را از بهره دنیا و آخرت باز می دارند.
الکافی: ۵/۸۵/۲.

حدیث ۱۲۱۴

امام صادق علیه السلام:

عَدُوُّ الْعَمَلِ الْكَسَلُ .

امام صادق علیه السلام : دشمنِ کار، تنبلی است.

الکافی : ۵/۸۵/۱

حدیث ۱۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَعْتَقَ أَلْفَ مَمْلُوكٍ مِنْ كَدِّ يَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین علیه السلام ، از دسترنج خود هزار بنده خرید و آزاد کرد.

تهذیب الأحکام: ۶/۳۲۶/۸۹۵.

حدیث ۱۲۱۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تَدُلُّ عَلَى كَرَمِ الْمَرْءِ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَكَظْمُ الْعَيْظِ ، وَغَضُّ الطَّرْفِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز نشانگر بزرگواری آدمی است: خوشخویی، فرو خوردن خشم و فروهستن چشم.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث ۱۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنِ الرَّجُلِ يُسْتَأْذَنُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ لِيَجَارِيَتَهُ قَوْلِي: لَيْسَ هُوَ هَاهُنَا ؟ - لَا بَأْسَ، لَيْسَ بِكَذِبٍ

امام صادق علیه السلام - وقتی عبدالله بن بکر به امام علیه السلام عرض کرد: کسی به خانه مردی می آید و او را می خواهد، اما آن

مرد به کنیزش می گوید: بگو او این جا (نقطه ای که به آن اشاره می کند) نیست [این چه حکمی دارد؟] - فرمود: اشکالی ندارد.

این دروغ نیست.

مستطرفات السرائر : ۱۳۷/۱.

حدیث ۱۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

الْمُصْلِحُ لَيْسَ بِكَاذِبٍ .

امام صادق علیه السلام : اصلاح دهنده [میان مردم مسلمان]، دروغگو به شمار نمی آید.

الکافی : ۲/۲۱۰/۵.

حدیث ۱۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

الْكَلَامُ ثَلَاثَةٌ : صِدْقٌ ، وَكِذْبٌ ، وَإِصْلَاحٌ بَيْنَ النَّاسِ .

امام صادق علیه السلام: سخن بر سه گونه است: راست و دروغ و آشتی دادن میان مردم.

الکافی: ۲/۳۴۱/۱۶

حدیث ۱۲۲۰

امام صادق علیه السلام:

الْكَذِبُ مَذْمُومٌ إِلَّا فِيأَمْرَيْنِ: دَفْعِ شَرِّ الظَّالِمَةِ، وَإِصْلَاحِ ذَاتِ البَيْنِ .

امام صادق علیه السلام: دروغ نکوهیده است، مگر در دو جا: دور کردن شرّ ستمگران و آشتی دادن میان مسلمانان.

بحار الأنوار: ۷۲/۲۶۳/۴۸.

حدیث ۱۲۲۱

امام صادق علیه السلام:

الْكَذِبُ عَلَى اللَّهِ وَعَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ الْكِبَائِرِ .

امام صادق علیه السلام: دروغ بستن به خدا و رسول او صلی الله علیه و آله، از گناهان کبیره است.

الکافی: ۲/۳۳۹/۵.

حدیث ۱۲۲۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ مِمَّا أَعَانَ اللَّهُ (بِهِ) عَلَى الْكُذَّابِينَ النَّسِيَانَ

امام صادق علیه السلام: از جمله کمکهای خداوند بر ضدّ دروغگویان فراموشی است .

یعنی آنّ النسیان یصیر سببا لفضیحتهم ، وذلك لأنهم ربّما قالوا شیئا فنسوا أنّهم قالوه فيقولون خلاف ما قالوه أولاً فيفتضحون (کما فی

هامش المصدر).

حدیث ۱۲۲۳

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ الْكِذْبَةَ فَيُحْرَمُ بِهَا صَلَاةَ اللَّيْلِ .

امام صادق علیه السلام: همانا فرد دروغی می گوید و به سبب آن، از نماز شب محروم می شود.

بحار الأنوار: ۷۲/۲۶۰/۲۹.

حدیث ۱۲۲۴

امام صادق علیه السلام:

لَا تَكْذِبْ فَيَذْهَبَ بِهَا وَكَّ .

امام صادق علیه السلام: دروغ مگو، که شکوهت از بین می رود.

بحار الأنوار: ۷۲/۱۹۲/۸

حدیث ۱۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

مُذِيعُ السَّرِّ شَاكٌّ ، وَقَائِلُهُ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهِ كَافِرٌ .

امام صادق علیه السلام : فاش کننده راز [ما] شک کننده [و سست عقیده نسبت به حقایق ائمه علیهم السلام] است و کسی که آن را نزد نااهل باز گو کند، کافر است.

الکافی : ۲/۳۷۱/۱۰

حدیث ۱۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بِغَيْرِ الْحَقِّ» - : وَاللَّهُ مَا قَتَلُوهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَلَا ضَرَبُواهُمْ بِأَسْيَافِهِمْ ، وَلَكِنَّهُمْ سَمِعُوا أَحَادِيثَهُمْ فَأَذَاعُواهَا ، فَأَخَذُوا عَلَيْهَا فَقَتَلُوا .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «این بدان سبب است که به آیات خدا کفر می ورزیدند و پیامبران را بناحق می کشتند» - فرمود : به خدا قسم که آنها را با دستهای خود نکشتند و با شمشیرهای خویش نزدند، بلکه سخنان ایشان را شنیدند و آنها را فاش ساختند و در نتیجه، آن پیامبران دستگیر و کشته شدند.

الکافی : ۲/۳۷۱/۶

حدیث ۱۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

مَا قَتَلْنَا مَنْ أَذَاعَ حَدِيثَنَا قَتَلْنَا وَكَانَ قَتَلْنَا قَتْلَ عَمِدٍ .

امام صادق علیه السلام : کسی که حدیث ما را فاش کند، ما را به خطا نکشته، بلکه عمدا کشته است.

الکافی : ۲/۳۷۰/۴

حدیث ۱۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمْرَنَا مَسْتَوْرٌ مُفَنِّعٌ بِالْمِيثَاقِ ، فَمَنْ هَتَكَ عَلَيْنَا أَذَلَّهُ اللَّهُ .

امام صادق علیه السلام : بر امر (ولایت) ما پیمان گرفته شده که در پرده و پشت نقاب باشد. پس هر کس به زیان ما پرده دری کند ، خداوند خوارش گرداند.

الکافی : ۲/۲۲۶/۱۵

حدیث ۱۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

كَيْتَمَانٌ سِرَّنَا جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام: پوشیده نگه داشتن اسرار ما، جهاد در راه خداست.

بحار الأنوار: ۷۵/۷۰/۷.

حدیث ۱۲۳۰

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أذَاعَ عَلَيْنَا حَدِيثَنَا فَهُوَ بِمَنْزِلِهِ مَنْ جَحَدَنَا حَقًّا .

امام صادق علیه السلام: کسی که حدیث ما را به زیانمان فاش سازد، به منزله کسی است که حق ما را انکار کند.

الکافی: ۲/۳۷۰/۲

حدیث ۱۲۳۱

امام صادق علیه السلام:

رَدُّ جَوَابِ الْكِتَابِ وَاجِبٌ كَوُجُوبِ رَدِّ السَّلَامِ .

امام صادق علیه السلام: جواب دادن به نامه، همچون جواب دادن به سلام، واجب است.

الکافی: ۲/۶۷۰/۲.

حدیث ۱۲۳۲

امام صادق علیه السلام:

لَا تَدْعُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَإِنْ كَانَ بَعْدَهُ شِعْرٌ .

امام صادق علیه السلام: بسم الله الرحمن الرحيم رافرو مگذار اگر چه قبل از یک شعر باشد.

الکافی: ۲/۶۷۲/۱.

حدیث ۱۲۳۳

امام صادق علیه السلام:

التَّوَّاصِلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ فِيالْحَضَرِ التَّرَاوُرُ ، وَالتَّوَّاصِلُ فِي السَّفَرِ الْمُكَاتَبَةُ .

امام صادق علیه السلام: ارتباط میان برادران در حضر دید و بازدید است و در سفر نامه نگاری.

تحف العقول: ۳۵۸.

حدیث ۱۲۳۴

امام صادق علیه السلام:

اَكْتُبُوا ؛ فَإِنَّكُمْ لَا تَحْفَظُونَ حَتَّى تَكْتُبُوا .

امام صادق علیه السلام: بنویسید؛ زیرا تا ننویسید، نگهداری نمی کنید .

الکافی: ۱/۵۲/۹

حدیث ۱۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

الْقَلْبُ يَتَّكِلُ عَلَى الْكِتَابَةِ .

امام صادق علیه السلام : دل، به نوشتن آرام می گیرد.

الکافی : ۱/۵۲/۸ .

حدیث ۱۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادِيًا لِلْمُتَكَبِّرِينَ يُقَالُ لَهُ سَقْرٌ ، شَكَا إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ شِدَّةَ حَرِّهِ وَسَأَلَهُ أَنْ يَأْذَنَ لَهُ أَنْ يَتَنَفَّسَ ، فَتَنَفَّسَ فَأَحْرَقَ جَهَنَّمَ .

امام صادق علیه السلام : در دوزخ درّه ای است برای متکبران به نام «سَقْر». این درّه از شدت گرمای خود به خداوند عز و جل

شکایت کرد و خواهش نمود که به وی اجازه دهد تا نفسی بکشد. پس نفس کشید و [از نفس خود] دوزخ را سوزاند.

الکافی : ۲/۳۱۰/۱۰ .

حدیث ۱۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

لَا يَطْمَعَنَّ ذُو الْكِبَرِ فِيالْتِنَاءِ الْحَسَنِ .

امام صادق علیه السلام : متکبر، هرگز نباید توقع تعریف و تمجید [دیگران را] داشته باشد.

الخصال : ۴۳۴/۲۰ .

حدیث ۱۲۳۸

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ رَجُلٍ تَكَبَّرَ أَوْ تَجَبَّرَ إِلَّا لِدَلَّةٍ وَجَدَهَا فِي نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مردی تکبر یا گردنفرازی نکرد، مگر به سبب احساس خواری و حقارتی که در خود یافت.

الکافی : ۲/۳۱۲/۱۷ .

حدیث ۱۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

الْكِبَرُ رِداءُ اللَّهِ ، فَمَنْ نازَعَ اللَّهَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ أَكَبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ .

امام صادق علیه السلام : بزرگی ، ردای خداست. پس هر که بر سر چیزی از آن با خدا کشمکش کند، خداوند او را در آتش

سرنگون سازد .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۱۵/۵ .

حدیث ۱۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ نَالَ الْكِرَامَةَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از تکبر پاک شود، به بزرگواری دست یابد.

بحار الأنوار : ۷/۲۲۹/۷۸

حدیث ۱۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

أَقْنَعُ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَا عِنْدَ غَيْرِكَ وَلَا تَتَمَنَّ مَا لَسْتَ نَائِلَهُ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ قَنَعَ شَبِعَ وَمَنْ لَمْ يَقْنَعْ لَمْ يَشْبَعْ ، وَخُذْ حَظَّكَ مِنْ آخِرَتِكَ .

امام صادق علیه السلام : به آنچه خداوند قسمت تو کرده قانع باش و به آنچه دیگران دارند چشم مدوز و آنچه را که بدان نمی رسی، آرزو مکن؛ زیرا کسی که قانع باشد، سیر می شود و کسی که قانع نباشد، سیر نمی شود و به فکر بهره آخرت باش.

الکافی : ۸/۲۴۳/۳۳۷

حدیث ۱۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِالْيُسْرِ مِنَ الْمَعَاشِ رَضِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِالْيُسْرِ مِنَ الْعَمَلِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که به معاش (روزی) اندک خدا خرسند باشد، خداوند به عمل اندک او خرسند شود.

الکافی : ۲/۱۳۸/۳

حدیث ۱۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

أَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ فِي الْمَقْدَرَةِ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِي الْمَقْدَرَةِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ أَقْنَعُ لَكَ بِمَا قُسِمَ لَكَ .

امام صادق علیه السلام : به ناتوانتر از خودت بنگر و به توانگر از خویش منگر؛ زیرا که این کار تو را به آنچه قسمت تو شده است قانع تر می سازد.

الکافی : ۸/۲۴۴/۳۳۸

حدیث ۱۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و امواتان را میان خود به ناروا مخورید» - فرمود : قریش بر سر زن و مال خود با یکدیگر قمار می زدند و خداوند عَزَّوَجَلَّ آنها را از این کار نهی فرمود.

البقرة : ۱۸۸ .

حدیث ۱۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

- لِرَجُلٍ مِّنْ أَصْحَابِهِ - : لَا تَكُونَنَّ إِمَّعَهُ ، تَقُولُ : أَنَا مَعَ النَّاسِ وَأَنَا كَوَاحِدٍ مِّنَ النَّاسِ !

امام صادق علیه السلام - خطاب به یکی از اصحاب خود - فرمود : هرگز همرنگ جماعت نباش که بگویی: من تابع مردم هستم و من هم مثل بقیه مردم.

معانی الأخبار : ۲۶۶/۱.

حدیث ۱۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «اتَّخَذُوا أَعْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ» - : وَاللَّهِ مَا صَيَّلُوا لَهُمْ وَلَا صَامُوا ، وَلَكِنَّهُمْ أَحَلُّوا لَهُمْ حَرَامًا ، وَحَرَّمُوا عَلَيْهِمْ حَلَالًا فَاتَّبَعُوهُمْ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «احبار و راهبان خود را به جای خدا خداوندان خویش قرار دادند» - فرمود : به خدا قسم که برایشان نماز نمی خواندند و روزه نمی گرفتند بلکه برای مردم حرامی را حلال و حلالی را حرام می کردند و مردم هم از ایشان پیروی می نمودند.

المحاسن : ۱/۳۸۳/۸۴۷ .

حدیث ۱۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِلْقُلُوبِ صِدَاءً كَصِدَاءِ النُّحَاسِ ، فَاجْلُوهَا بِالِاسْتِغْفَارِ .

امام صادق علیه السلام : دلها نیز، همچون مس، زنگار می بندد، پس آنها را با استغفار صیقل دهید.
عدّة الداعی : ۲۴۹.

حدیث ۱۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لَكَ قَلْبًا وَمَسَامِعَ ، وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَهْدِيَ عَبْدًا فَتَحَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ ، وَإِذَا أَرَادَ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ خَتَمَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ فَلَا يَصْلُحُ أَبَدًا ، وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى «أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا»

امام صادق علیه السلام : همانا تو را دلی است و گوشهایی. هر گاه خداوند بخواهد بنده ای را هدایت کند، گوشهای دل او را باز می کند و هر گاه جز این برای او بخواهد، گوشهای دلش را می بندد و دیگر هرگز اصلاح نمی شود و این است معنای سخن خداوند متعال: «یا بر دلهایشان قفلهاست؟» .

محمد : ۲۴ .

حدیث ۱۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا شِيعَتُنَا أَصْحَابُ الْأَرْبَعَةِ الْأَعْيُنِ : عَيْنَانِ فِي الرَّأْسِ ، وَعَيْنَانِ فِي الْقَلْبِ ، أَلَا - وَالْخَلَائِقُ كُلُّهُمْ كَذَلِكَ ، أَلَا إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَتَحَ أَبْصَارَكُمْ وَأَعْمَى أَبْصَارَهُمْ .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما در حقیقت دارای چهار چشمند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. البته همه مردمان چنین اند، اما خداوند عز و جل چشمهای شما را باز کرده و چشمهای آنان را کور کرده است.

الکافی : ۸/۲۱۵/۲۶۰.

حدیث ۱۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

- أيضا - : هُوَ الْقَلْبُ الَّذِي سَلِمَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام - درباره همین آیه - فرمود : قلب سالم، قلبی است که از دنیا دوستی سالم باشد.

مجمع البيان : ۷/۳۰۵.

حدیث ۱۲۵۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» - : الْقَلْبُ السَّلِيمُ الَّذِي يَلْقَى رَبَّهُ ، وَلَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ سِوَاهُ ، وَكُلُّ قَلْبٍ فِيهِ شَرِكٌ أَوْ شَكٌّ فَهُوَ سَاقِطٌ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه: «مگر کسی که دلی سالم به سوی خدا بیاورد» - فرمود : دل سالم، دلی است که پروردگارش را دیدار کند در حالی که احدی جز او در خود نداشته باشد و هر دلی که در آن شرک یا شک باشد، منقض است.

الکافی : ۲/۱۶/۵.

حدیث ۱۲۵۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مَنَزِلَةَ الْقَلْبِ مِنَ الْجَسَدِ بِمَنَزِلَةِ الْإِمَامِ مِنَ النَّاسِ .

امام صادق علیه السلام : جایگاه دل نسبت به بدن، همچون جایگاه امام و پیشواست نسبت به مردم.

علل الشرائع : ۱۰۹/۸.

حدیث ۱۲۵۳

امام صادق علیه السلام :

مَوْضِعُ الْعَقْلِ الدَّمَاغِ ، وَالْقَسْوَةُ وَالرَّقَّةُ فِي الْقَلْبِ .

امام صادق علیه السلام : جایگاه خرد، مغز است و قساوت و رقت در دل است.

تحف العقول : ۳۷۱.

حدیث ۱۲۵۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْقَى صَبِيانَ الْكُتَابِ الْوَاحِهُم بَيْنَ يَدَيْهِ لِيُخَيَّرَ بَيْنَهُمْ ، فَقَالَ : أَمَا إِنَّهَا حُكُومَةٌ ! وَالْجَوْرُ فِيهَا كَالْجَوْرِ فِي الْحُكْمِ ! أَيْلُغُوا مُعَلِّمَكُمْ إِنْ ضَرَبَكُمْ فَوْقَ ثَلَاثِ ضَرْبَاتٍ فِي الْأَدَبِ اقْتَصَّ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام : کودکان مکتبی دستخطهای خود را در مقابل امیرالمؤمنین علیه السلام نهادند، تا بهترین آنها را انتخاب کند؛ حضرت فرمود: هان! این یک نوع داوری است! و ظلم در این باره، مانند ظلم در قضاوت است! به معلّم خود بگویند که اگر برای تنبیه بیش از سه ضربه بزند، قصاص می شود.

وسائل الشیعه : ۱۸/۵۸۲/۲.

حدیث ۱۲۵۵

امام صادق علیه السلام :

إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ - عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ - حَكَمَ بَيْنَ النَّاسِ بِحُكْمِ دَاوُدَ ، لَا يَحْتَاجُ إِلَى بَيِّنَةٍ ، يُلْهِمُهُ اللَّهُ تَعَالَى فَيَحْكُمُ بِعِلْمِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم آل محمد علیه السلام ، قیام کند، به حکم داوود میان مردم داوری می کند و نیازی به بیینه (گواه و مدرک) ندارد. خداوند متعال حکم را به او الهام می کند و او به علمش قضاوت می کند.

بحار الأنوار : ۱۴/۱۴/۲۳.

حدیث ۱۲۵۶

امام صادق علیه السلام :

الْقَضَاءُ أَرْبَعَةٌ : ثَلَاثَةٌ فِي النَّارِ وَوَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ : رَجُلٌ قَضَى بِجَوْرٍ وَهُوَ يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَرَجُلٌ قَضَى بِجَوْرٍ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَرَجُلٌ قَضَى بِالْحَقِّ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَهُوَ فِي النَّارِ ، وَرَجُلٌ قَضَى بِالْحَقِّ وَهُوَ يَعْلَمُ فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : قاضیان چهار گروهند: سه گروه در آتشند و یک گروه در بهشت. مردی که دانسته حکم ناحق صادر کند، این قاضی در آتش است. مردی که ندانسته [و بی اطلاع از احکام و قوانین] حکم ناحق دهد، این نیز در آتش است. مردی که ندانسته حکم درست و حق صادر کند، این هم در آتش است و مردی که دانسته حکم حق و درست را صادر کند، این قاضی در بهشت است.

الکافی : ۷/۴۰۷/۱.

حدیث ۱۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا نَزَلَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمَكَتْ عِنْدَهُ أَيَّامًا ، ثُمَّ تَقَدَّمَ إِلَيْهِ فِي حُصُومَةٍ لَمْ يَذْكُرْهَا لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ لَهُ : أَحْصِمْ أَنْتَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ : تَحَوَّلْ عَنَّا ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَهَى أَنْ يُضَافَ الْخَصْمُ إِلَّا وَمَعَهُ خَصْمُهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی بر امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شد و چند روزی میهمان آن حضرت بود. سپس نزد ایشان دعویایی مطرح کرد که قبلاً- [یعنی از روز اول ورودش] با امیرالمؤمنین در میان نگذاشته بود. حضرت فرمود: تو شاکی هستی؟ عرض کرد:

آری امام فرمود: از پیش ما برو؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی فرمود از این که شاکی میهمان [قاضی] باشد مگر آن که طرف دعوایش نیز با او باشد.
الکافی: ۷/۴۱۳/۴.

حدیث ۱۲۵۸

امام صادق علیه السلام: لا يَطْمَعَنَّ قَلِيلُ الْفِقْهِ فِي الْقَضَاءِ .
امام صادق علیه السلام: کسی که فقه (مسائل حقوقی و احکام قضایی) اندک می داند، هرگز نباید به کار قضاوت چشم طمع داشته باشد.
بحار الأنوار: ۱۰۴/۲۶۴/۵.

حدیث ۱۲۵۹

امام صادق علیه السلام: إِنَّ النَّوَائِسَ
امام صادق علیه السلام: نواویس (جایگاهی است در دوزخ) از گرمای سخت خود به درگاه خداوند عز و جل شکایت کرد. پس خداوند عز و جل خطاب بدان فرمود: خاموش باش؛ همانا جایگاه قاضیان گرمایش سخت تر از توست! موضع فی جهنم .

حدیث ۱۲۶۰

امام صادق علیه السلام: إِيَّاكُمْ أَنْ يُحَاكِمَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا إِلَى أَهْلِ الْجَوْرِ ، وَلَكِنْ انظُرُوا إِلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ يَعْلَمُ شَيْئًا مِنْ قَضَائِنَا فَاجْعَلُوهُ بَيْنَكُمْ ، فَإِنِّي قَدْ جَعَلْتُهُ قَاضِيًا فَتَحَاكَمُوا إِلَيْهِ .
امام صادق علیه السلام: مبادا فردی از شما (شیعیان) از دیگری نزد سلطان ستمگر شکایت کند. بلکه ببینید چه کسی از خود شما با احکام و داوریهای ما آشناست همو را میان خود داور قرار دهید؛ زیرا که من او را قاضی شما قرار داده ام. پس برای داوری میان خود، نزد او روید.
کتاب من لا يحضره الفقيه: ۳/۲/۳۲۱۶.

حدیث ۱۲۶۱

امام صادق علیه السلام: فِي تَحَاكِمِ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى الطَّاعُوتِ وَبَيْنَهُمَا مُنَازَعَةٌ فِي دِينٍ أَوْ مِيرَاثٍ -: مَنْ تَحَاكَمَ إِلَى الطَّاعُوتِ فَحُكِمَ لَهُ فَإِنَّمَا يَأْخُذُ سُحْتًا وَإِنْ كَانَ حَقُّهُ ثَابِتًا لَهُ ، لِأَنَّهُ أَخَذَ بِحُكْمِ الطَّاعُوتِ ، وَقَدْ أَمَرَ اللَّهُ أَنْ يَكْفُرَ بِهِ .
امام صادق علیه السلام - درباره دو نفر از اصحابش کهها هم بر سر وام یا ارثیه ای اختلاف داشتند و داوری میان خود را پیش طاغوت بردند - فرمود: هر که داوری پیش طاغوت (حاکم ستمگر) برد و او به نفعش حکم صادر کند، آنچه می گیرد حرام است

هر چند حق مسلم او باشد؛ زیرا به حکم طاغوت گرفته است حال آن که خداوند دستور داده است به طاغوت کفر ورزیده شود.
الکافی: ۷/۴۱۲/۵.

حدیث ۱۲۶۲

امام صادق علیه السلام:
اَتَّقُوا الْحُكُومَةَ؛ فَإِنَّ الْحُكُومَةَ إِنَّمَا هِيَ لِلْإِمَامِ الْعَالِمِ بِالْقَضَاءِ، الْعَادِلِ فِي الْمُسْلِمِينَ، لِنَبِيِّ أَوْ وَصِيِّ نَبِيِّ .
امام صادق علیه السلام: از داوری کردن پرهیزید؛ زیرا [منصب] داوری در حقیقت از آن امامی است که در قضاوت دانا باشد و در میان مسلمانان به عدالت حکم کند؛ از آن پیغمبری یا وصی پیغمبری.
الکافی: ۷/۴۰۶/۱.

حدیث ۱۲۶۳

امام صادق علیه السلام:
مَا قَضَى اللَّهُ لِمُؤْمِنٍ قَضَاءً فَرَضِي بِهِ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ فِيمَا يَقْضِي .
امام صادق علیه السلام: خداوند برای مؤمن هیچ قضایی نراند که از آن خشنود باشد، مگر این که خدا در آنچه حکم و مقدر فرموده خیر او را قرار دهد.
التمحیص: ۵۹/۱۲۳.

حدیث ۱۲۶۴

امام صادق علیه السلام:
عَجِبْتُ لِلْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لَا يَقْضِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ قَضَاءً إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ قُرِضَ بِالْمَقَارِيضِ كَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ مَلَكَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا كَانَ خَيْرًا لَهُ .
امام صادق علیه السلام: در شگفتم از مرد مسلمان که خداوند عز و جل هیچ قضایی برای او نراند جز این که خیر او در آن باشد. اگر با قیچی تکه تکه شود برایش خیر است و اگر از شرق تا غرب عالم را در اختیار گیرد باز برایش خیر است.
الکافی: ۲/۶۲/۸.

حدیث ۱۲۶۵

امام صادق علیه السلام:
إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَجَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ سَأَلَهُمْ عَمَّا عَاهَدَ إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَسْأَلَهُمْ عَمَّا قَضَى عَلَيْهِمْ .
امام صادق علیه السلام: چون روز قیامت شود و خداوند خلائق را گرد آورد، از آنچه به آنها سفارش کرده و فرمان داده است بازخواستشان کند و از آنچه برایشان مقدر و حکم فرموده است، نپرسدشان.
الدرّة الباهرة: ۳۳.

حدیث ۱۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا قَدَّرَهُ ، فَإِذَا قَدَّرَهُ قَضَاهُ ، فَإِذَا قَضَاهُ أَمْضَاهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هر گاه چیزی را اراده کند، آن را مقدر می نماید و چون مقدرش سازد حکم آن را صادر می کند و چون حکمش را داد به اجرائش در می آورد.

بحار الأنوار : ۵/۱۲۱/۶۴.

حدیث ۱۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْقَضَاءَ وَالْقَدَرَ خَلَقَ مِنَ خَلْقِ اللَّهِ ، وَاللَّهُ يُزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ .

امام صادق علیه السلام : قضا و قدر دو آفریده از آفریدگان خدا هستند و خدا بر آفریده خود آنچه بخواهد می افزاید.
التوحيد : ۳۶۴/۱.

حدیث ۱۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ» - : يُكْفِرُ عَنْهُ مِنْ ذُنُوبِهِ بِقَدْرِ مَا عَفَا .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از آیه: «پس هر که از آن [قصاص] درگذرد، آن کفار [گناهان] او خواهد بود» - فرمود: به قدر گذشتی که کرده است از گناهانش پاک می شود.

الکافی : ۷/۳۵۸/۱.

حدیث ۱۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقِرَ .

امام صادق علیه السلام : من برای کسی که میانه روی کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۶۴/۱۷۲۱.

حدیث ۱۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

على بابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبٌ : الْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ ، وَالصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ ، وَذَلِكَ أَنَّ الْقَرْضَ لَا يَكُونُ إِلَّا فِي يَدِ الْمُحْتَاجِ ، وَالصَّدَقَةُ رَبَّمَا وَقَعَتْ فِي يَدِ غَيْرِ مُحْتَاجٍ .

امام صادق علیه السلام : بر در بهشت نوشته است: [ثواب] وام، هیجده برابر است و صدقه، ده برابر. علتش این است که وام جز به دست نیازمند، نمی رسد اما صدقه، ممکن است به دست غیر محتاج بیفتد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳۸/۲.

حدیث ۱۲۷۱

امام صادق علیه السلام :
لَأَنْ أُقْرِضَ قَرْضًا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُصِلَ بِمِثْلِهِ .
امام صادق علیه السلام : اگر وامی پرداخت کنم، خوشتر دارم از این که به همان مقدار صله و بخشش دهم.
ثواب الأعمال : ۱۶۷/۴.

حدیث ۱۲۷۲

امام صادق علیه السلام :
ثَلَاثَةٌ هُمْ أَقْرَبُ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَفْرُغَ (النَّاسُ) مِنَ الْحِسَابِ : رَجُلٌ لَمْ تَدْعُهُ قُدْرَتُهُ فِي حَالِ غَضَبِهِ إِلَى أَنْ يَحِيفَ عَلَى مَنْ تَحْتَ يَدَيْهِ ، وَرَجُلٌ مَشَى بَيْنَ اثْنَيْنِ فَلَمْ يَمِلْ مَعَ أَحَدِهِمَا عَلَى الْآخَرِ بِشَعِيرَةٍ ، وَرَجُلٌ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهَ وَعَلَيْهِ .
امام صادق علیه السلام : سه نفرند که در روز قیامت، نزدیکترین خلق به خدایند تا آن گاه که کار حسابرسی مردم تمام شود: مردی که در حال خشم، قدرتش او را به ستم کردن بر زیر دستش و ندارد، مردی که میان دو نفر (برای انجام رسالتی) حرکت کند و به اندازه نجوی به یکی از آن دو تمایل نداشته باشد و مردی که حق را بگوید؛ به سودش باشد یا به زیانش .
الخصال : ۸۱/۵.

حدیث ۱۲۷۳

امام صادق علیه السلام :
فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا دَاوُدُ ، كَمَا أَنَّ أَقْرَبَ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْمُتَوَاضِعُونَ كَذَلِكَ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ الْمُتَكَبِّرُونَ .
امام صادق علیه السلام : از وحی های خداوند عز و جل به داوود علیه السلام این بود: ای داوود! همچنان که نزدیکترین مردم به خدا فروتنانند، دورترین مردم از خدا گردن فزازانند.
الکافی : ۲/۱۲۳/۱۱

حدیث ۱۲۷۴

امام صادق علیه السلام :
مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَأَصَابَ لَمْ يُؤْجَرْ ، وَإِنْ أَخْطَأَ كَانَ إِثْمُهُ عَلَيْهِ .
امام صادق علیه السلام : کسی که قرآن را به رأی خود تفسیر کند و تفسیرش درست باشد، مأجور نیست و اگر نادرست باشد، گناهش به گردن اوست.
بحار الأنوار : ۹۲/۱۱۰/۱۱.

حدیث ۱۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ زُرَّارَةُ عَنْ وُجُوبِ الْإِنْصَاتِ وَالِاسْتِمَاعِ عَلَى مَنْ يَسْمَعُ الْقُرْآنَ - : نَعَمْ ، إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ عِنْدَكَ فَقَدْ وَجِبَ عَلَيْكَ الْإِسْتِمَاعُ وَالِإِنْصَاتُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ سؤال زراره از وجوب خاموش ماندن و گوش دادن بر کسی که قرآن را می شنود - فرمود : آری، هرگاه قرآن در حضورت خوانده شد، واجب است که گوش کنی و خاموش بمانی.

بحار الأنوار: ۹۲/۲۲۲/۷

حدیث ۱۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِي لَيْلَةٍ - : لَا يُعْجِبُنِي أَنْ تَقْرَأَهُ فِي أَقَلِّ مِنْ شَهْرٍ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از ختم کردن قرآن در یک شب - فرمود : خوش ندارم که آن را در کمتر از یک ماه بخوانی.

الکافی : ۲/۶۱۷/۱

حدیث ۱۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ التَّعَوُّذِ عِنْدَافْتِتَاحِ كُلِّ سُورَةٍ - : نَعَمْ ، فَتَعَوُّذٌ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ، وَذَكَرَ أَنَّ الرَّجِيمَ أَخْبَثُ الشَّيَاطِينِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از استعاذه هنگام شروع هر سوره - فرمود : آری، از شیطان رجیم که پلیدترین شیاطین است، به خدا پناه بر.

تفسیر العیاشی : ۲/۲۷۰/۶۸

حدیث ۱۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : نَظَّفُوا طَرِيقَ الْقُرْآنِ ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا طَرِيقُ الْقُرْآنِ ؟ قَالَ : أَفْوَاهُكُمْ ، قِيلَ : بِمَاذَا ؟ قَالَ : بِالسُّوَائِكِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گذرگاه قرآن را نظافت کنید. عرض شد: ای رسول خدا! گذرگاه قرآن چیست؟ فرمود: دهانهایتان. عرض شد: با چه تمیزش کنیم؟ فرمود: با مسواک زدن.

بحار الأنوار : ۹۲/۲۱۳/۱۱

حدیث ۱۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ» - : يُرْتَلُونَ آيَاتِهِ ، وَيَتَفَهَّمُونَ مَعَانِيَهُ ، وَيَعْمَلُونَ بِأَحْكَامِهِ ، وَيَرْجُونَ وَعْدَهُ ، وَيَخْشَوْنَ عَذَابَهُ ، وَيَتَمَثَّلُونَ قَصِيصَهُ ، وَيَعْتَبِرُونَ أَمْثَالَهُ ، وَيَأْتُونَ أَمْرَهُ ، وَيَجْتَنِبُونَ نَوَاهِيَهُ . مَا هُوَ وَاللَّهُ بِحَفِظِ آيَاتِهِ وَسِرِّدِ حُرُوفِهِ ، وَتِلَاوَةِ سُورِهِ وَدَرَسِ أَعْشَارِهِ وَأَحْمَاسِهِ ، حَفِظُوا حُرُوفَهُ وَأَضَاعُوا حُدُودَهُ ، وَإِنَّمَا هُوَ تَدْبِيرُ آيَاتِهِ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : «كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ

مُبَارَكٌ لِيُدَبَّرُوا آيَاتِهِ»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه: «کسانی که به آنان کتاب دادیم، آن را تلاوت می کنند آن گونه که حق تلاوت آن است» - فرمود: آیاتش را روشن و شمرده می خوانند، سعی می کنند معانی اش را بفهمند، احکام و فرامینش را به کار می بندد، به وعده اش امیدوارند، از عذابش می ترسند، از داستانهایش سرمشق می گیرند، از مثلهایش پند می گیرند، امرهایش را به جا می آورند و از نهی هایش دوری می کنند. به خدا سوگند که حق تلاوت قرآن به حفظ آیات و پشت سر هم خواندن حروف و کلماتش و تلاوت سوره ای و مطالعه حواشی و هوامش آن، نیست. حروف و کلماتش را حفظ می کردند و حدود و معانیش را فرو گذاشتند، بلکه به تدبیر و تأمل در آیات آن است؛ خداوند متعال می فرماید: «کتابی است خجسته که سوی تو فرو فرستادیم، تا در آیات آن تدبیر کنند».

ص: ۲۹.

حدیث ۱۲۸۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ نَسِيَ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ مَثَلَتْ لَهُ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ وَدَرَجَةٍ رَفِيعَةٍ ، فَإِذَا رَأَاهَا قَالَ : مَنْ أَنْتَ ؟ مَا أَحْسَنَ نِكَاحِكِ ! لَيْتَكَ لِي ! فَتَقُولُ : أَمَا تَعْرِفُنِي ؟ أَنَا سُورَةٌ كَذَا وَكَذَا ، لَوْ لَمْ تَنْسِنِي لَرَفَعْتُكَ إِلَى هَذَا الْمَكَانِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس سوره ای از قرآن را فراموش کند، آن سوره [در بهشت] به صورتی زیبا و درجه ای رفیع در برابرش مجسم می شود و چون او را ببیند، گوید: تو کیستی؟ چقدر زیبایی! کاش از آن من بودی. جواب دهد: مرا نمی شناسی؟ من فلان و بهمان سوره هستم. اگر مرا فراموش نکرده بودی، تو را به این مکان بالا می آوردم.

ثواب الأعمال : ۲۸۳/۱ .

حدیث ۱۲۸۱

امام صادق علیه السلام :

الْحَافِظُ لِلْقُرْآنِ الْعَامِلُ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ .

امام صادق علیه السلام : حافظ قرآن که به آن عمل کند، همراه فرشتگان پیغام آور ارجمند و نیکوکار است.
الکافی : ۲/۶۰۳/۲ .

حدیث ۱۲۸۲

امام صادق علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَمُوتَ حَتَّى يَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ ، أَوْ يَكُونَ فِي تَعَلُّمِهِ .

امام صادق علیه السلام : سزاوار است که مؤمن پیش از آن که بمیرد، قرآن را بیاموزد یا در حال آموختن آن بمیرد.
الدعوات : ۲۲۰/۶۰۰ .

حدیث ۱۲۸۳

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ : مَا بَالُ الْقُرْآنِ لَا يَزِدَادُ عَلَى النَّشْرِ وَالدَّرْسِ إِلَّا غَضَاضَةً ؟ - : لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَجْعَلْهُ لِرِمَانٍ دُونَ زَمَانٍ ، وَلَا لِنَاسٍ دُونَ نَاسٍ ، فَهُوَ فِي كُلِّ زَمَانٍ جَدِيدٌ ، وَعِنْدَ كُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام - وقتی از ایشان سؤال شد: چه سزای است که قرآن هر چه بیشتر خوانده و بحث شود، بر تازگی و طراوت آن افزوده می شود؟ - فرمود: چون خداوند تبارک و تعالی، آن را تنها برای زمانی خاص و مردمی خاص قرار نداده است. از این رو، در هر زمانی و برای هر مردمی، تا روز قیامت، تازه و باطراوت است.

بحار الأنوار: ۹۲/۱۵/۸. وعن يعقوب بن السكيت النحوي قال: سألت أبا الحسن الثالث عليه السلام ما بال القرآن - وذكر نحوه - بحار الأنوار: ۹۲/۱۵/۹.

حدیث ۱۲۸۴

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ مُتَعَمِّدًا فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا .

امام صادق علیه السلام: هر که عمداً خودش را بکشد، در آتش دوزخ جاودانه است.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۴/۹۵/۵۱۶۳.

حدیث ۱۲۸۵

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ : الْمُؤْمِنُ يُقْتَلُ الْمُؤْمِنَ مُتَعَمِّدًا هَلْ لَهُ تَوْبَةٌ ؟ - : إِنْ كَانَ قَتَلَهُ لِإِيْمَانِهِ فَلَا تَوْبَةَ لَهُ ، وَإِنْ كَانَ قَتَلَهُ لِعُضْبٍ أَوْ لِسَبَبٍ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا فَإِنَّ تَوْبَتَهُ أَنْ يُقَادَ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: اگر مؤمن عمداً مؤمنی را بکشد آیا توبه دارد؟ - فرمود: اگر به خاطر ایمانش او را کشته باشد، توبه ندارد. ولی اگر از روی خشم یا به انگیزه امری از امور دنیا بکشد، توبه اش این است که قصاص شود.

الکافی: ۷/۲۷۶/۲، راجع وسائل الشیعة: ۱۹/۱۹ باب ۹.

حدیث ۱۲۸۶

امام صادق علیه السلام:

لَا يُسْأَلُ فِي الْقَبْرِ إِلَّا مَنْ مَحَضَ الْإِيْمَانَ مَحَضًا ، أَوْ مَحَضَ الْكُفْرَ مَحَضًا .

امام صادق علیه السلام: در قبر پرسش نمی شود، مگر از کسی که مؤمن محض باشد یا کافر محض.

الکافی: ۳/۲۳۶/۴.

حدیث ۱۲۸۷

امام صادق علیه السلام:

يُسْأَلُ الْمَيِّتُ فِي قَبْرِهِ عَنْ خَمْسٍ : عَنْ صِيْلَاتِهِ ، وَزَكَاتِهِ ، وَحَجِّهِ ، وَصِيَامِهِ ، وَوَلَايَتِهِ إِيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَتَقُولُ الْوَلَايَةَ مِنْ جَانِبِ الْقَبْرِ لِلْأَرْبَعِ : مَا دَخَلَ فِيكَ مِنْ نَقْصٍ فَعَلَى تَمَامِهِ .

امام صادق علیه السلام: در قبر از مرده پنج سؤال می کنند: از نماز، زکات، حج، روزه و ولایتش نسبت به ما خاندان. پس، ولایت

از گوشه قبر به آن چهار چیز می‌گوید: هر یک از شما کم و کاستی داشتید، کامل کردن آن با من.

الکافی: ۳/۲۴۱/۱۵

حدیث ۱۲۸۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ لِلْقَبْرِ كَلَامًا فِي كُلِّ يَوْمٍ ، يَقُولُ : أَنَا بَيْتُ الْعُرْبَةِ ، أَنَا بَيْتُ الْوَحْشَةِ ، أَنَا بَيْتُ الدُّودِ ، أَنَا الْقَبْرُ ، أَنَا رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ .

امام صادق علیه السلام: قبر را هر روز سخنی است که می‌گوید: من خانه غربتم، من خانه تنهایی ام، من خانه کرمها هستم، من قبرم، من باغی از باغهای بهشت یا گودالی از گودالهای دوزخم.

الکافی: ۳/۲۴۲/۲

حدیث ۱۲۸۹

امام صادق علیه السلام:

تَفَكَّرْتُ سَاعَةً خَيْرًا مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ «إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أَوْلُوا الْأَبَابِ» .

امام صادق علیه السلام: یک ساعت اندیشیدن بهتر از سالی عبادت است. «جز این نیست که خردمندان پند می‌گیرند».

بحار الأنوار: ۷۱/۳۲۷/۲۲

حدیث ۱۲۹۰

امام صادق علیه السلام:

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ .

امام صادق علیه السلام: برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

الکافی: ۲/۵۵/۳

حدیث ۱۲۹۱

امام صادق علیه السلام:

الْفِكْرَةُ مِرْآةُ الْحَسَنَاتِ وَكَفَّارَةُ السَّيِّئَاتِ .

امام صادق علیه السلام: اندیشه، آینه خوبیها و پوشاننده بدیهاست.

بحار الأنوار: ۷۱/۳۲۶/۲۰

حدیث ۱۲۹۲

امام صادق علیه السلام:

مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُوتُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَحَبَّ إِلَى إِبْلِيسَ مِنْ مَوْتِ فَقِيهِ .

امام صادق علیه السلام: برای شیطان، مرگ هیچ مؤمنی خوشایندتر از مرگ یک فقیه نیست.

الکافی : ۱/۳۸۱ .

حدیث ۱۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ الْفَقِيهُ تُلِّمَ فِي الْإِسْلَامِ تُلْمَةً لَا يَسُدُّهَا شَيْءٌ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن فقیه بمیرد، رخنه ای در اسلام پدید آید که هیچ چیز آن را نبندد.

الکافی : ۱/۳۸۲

حدیث ۱۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ فَقِيهًا حَتَّى يَعْرِفَ مَعَارِيضَ كَلَامِنَا .

امام صادق علیه السلام : هیچ فردی از شما فقیه نباشد، مگر آن گاه که تعریضات کلام ما را بفهمد.

معانی الأخبار : ۲/۳ .

حدیث ۱۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ آخِرَ الْأَنْبِيَاءِ دُخُولًا إِلَى الْجَنَّةِ سُلَيْمَانُ ، وَذَلِكَ لِمَا أُعْطِيَ مِنَ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود، سلیمان است و این به سبب دنیایی است که به او داده شد.

بحار الأنوار : ۷۲/۵۲/۷۶

حدیث ۱۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

أَشَدُّ شَيْءٍ مَوْوَنَةً إِخْفَاءُ الْفَاقَةِ .

امام صادق علیه السلام : دشوارترین و پر زحمت ترین کارها، پوشیده داشتن فقر است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۹/۸۷

حدیث ۱۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ لَيَعْتَذِرُ إِلَى عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ الْمُحْجِجِ فِي الدُّنْيَا كَمَا يَعْتَذِرُ الْأَخُّ إِلَى أَخِيهِ ، فَيَقُولُ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ، مَا أَحْجَجْتُكَ فِي

الدُّنْيَا مِنْ هَوَانٍ كَانَ بِكَ عَلَيَّ ، فَارْفَعْ هَذَا السَّجْفَ فَانظُرْ إِلَى مَا عَوَّضْتُكَ مِنَ الدُّنْيَا . قَالَ : فَيَرْفَعُ فَيَقُولُ : مَا ضَرَّرَنِي مَا مَنَعْتَنِي مَعَ مَا

عَوَّضْتَنِي !؟

امام صادق علیه السلام : [در روز قیامت] خداوند، جلّ ثناؤه، همچنان که برادری از برادرش پوزش می خواهد، از بنده مؤمن نیازمند

خود در دنیا، پوزش می خواهد و می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند که من تو را در دنیا از سر خواریت نزد من، محتاج نکردم.

اکنون این روپوش را بردار و بین به جای دنیا به تو چه داده ام. او روپوش را برمی دارد و می گوید: با این عوضی که به من دادی مرا چه زیان که در دنیا، چیزهایی را از من گرفتی!
الکافی: ۲/۲۶۴/۱۸.

حدیث ۱۲۹۸

امام صادق علیه السلام :
أَيُّمَا رَجُلٍ دَعَا عَلِيَّ وَلَدَهُ أَوْرَثَهُ الْفَقْرَ .
امام صادق علیه السلام : هر مردی که فرزند خود را نفرین کند، فقر برایش به ارث می گذارد.
بحار الأنوار: ۷۷ / ۱۰۴ / ۹۹.

حدیث ۱۲۹۹

امام صادق علیه السلام :
- عن آبائه عليهم السلام - : مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ افْتَقَرَ .
امام صادق علیه السلام - به نقل از پدران بزرگوارش - : هر که از فضل خدا نطلبد ، فقیر شود .
بحار الأنوار: ۶ / ۳۱۶ / ۷۶.

حدیث ۱۳۰۰

امام صادق علیه السلام :
ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقَرَ .
امام صادق علیه السلام : من برای کسی که میانه روی (صرفه جویی) کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود.
الخصال: ۹/۳۲.

حدیث ۱۳۰۱

امام صادق علیه السلام :
الْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَحْمَرُ ، [قَالَ الرَّوِيُّ]: أَفَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْفَقْرُ مِنَ الدِّينَارِ وَالذَّرْهَمِ ؟ فَقَالَ : لَا ، وَلَكِنْ مِنَ الدِّينِ .
امام صادق علیه السلام : فقر ، مرگ سرخ است . راوی می گوید : به ابو عبدالله علیه السلام عرض کردم : (منظورتان) فقر دینار و درم است ؟ فرمود : نه ؛ بلکه (مرادم) فقر دینی است .
الکافی: ۲ / ۲۶۶ / ۲.

حدیث ۱۳۰۲

امام صادق علیه السلام :
غِنَى يَحْبِزُكَ عَنِ الظُّلْمِ خَيْرٌ مِنْ فَقْرٍ يَحْمِلُكَ عَلَى الْإِثْمِ .
امام صادق علیه السلام : ثروتی که تو را از ستم باز دارد ، بهتر از فقری است که تو را به گناه کشاند .

الْفقیه: ۳ / ۱۶۶ / ۳۶۱۴ .

حدیث ۱۳۰۳

امام صادق علیه السلام:

الْفَقْرُ مَعَنَا خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ غَيْرِنَا، وَالْقَتْلُ مَعَنَا خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ مَعَ غَيْرِنَا .

امام صادق علیه السلام: فقیر بودن و با ما بودن بهتر است، از توانگر بودن و با غیر ما بودن. و کشته شدن و با ما بودن بهتر است، از زنده بودن و با غیر ما بودن.

الخرائج والجرائح: ۲ / ۷۳۹ / ۵۴ .

حدیث ۱۳۰۴

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَمَّا يُرْوَى عَنْ أَبِي ذَرٍّ: ثَلَاثَةٌ يُبْغِضُهَا النَّاسُ وَأَنَا أُحِبُّهَا: أَحِبُّ الْمَوْتَ وَأُحِبُّ الْفَقْرَ وَأُحِبُّ الْبَلَاءَ - : إِنَّ هَذَا لَيْسَ عَلَيَّ مَا يَرَوْنَ
 امام صادق علیه السلام - درباره سؤال از این سخن نقل شده از ابوذر که: «سه چیز است که مردم از آنها نفرت دارند و من دوستشان دارم: من مرگ و فقر و بلا را دوست دارم» - : این مطلب آن گونه که مردم (از سخن ابوذر) می فهمند، نیست. بلکه مقصود او این است که مرگ در راه طاعت خدا را خوشتر دارم، تا زندگی توأم با معصیت خدا و فقر در طاعت خدا را دوست تر دارم، تا توانگری همراه با معصیت خدا و بلا و بیماری در راه طاعت خدا را خوشتر دارم، از تندرستی همراه با معصیت خدا. فی بعض النسخ «یروون» (کما فی هامش المصدر).

حدیث ۱۳۰۵

امام صادق علیه السلام:

فِي مُنَاجَاةِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُوسَى، إِذَا رَأَيْتَ الْفَقْرَ مُقْبِلًا فَقُلْ: مَرَحِبًا بِشِّعَارِ الصَّالِحِينَ، وَإِذَا رَأَيْتَ الْغِنَى مُقْبِلًا فَقُلْ: ذَنْبٌ عَجَلَتْ عُقُوبَتُهُ .

امام صادق علیه السلام: در نجوای خداوند متعال باموسی علیه السلام آمده است: ای موسی! هرگاه دیدی که فقر روی آورده است، بگو: خوش آمدی، ای بالا-پوش صالحان! و هرگاه دیدی که ثروت و توانگری روی آورده است، بگو: (این به خاطر) گناهی است که کیفرش به سوی من شتافته است.

الکافی: ۲ / ۲۶۳ / ۱۲ .

حدیث ۱۳۰۶

امام صادق علیه السلام:

الْمَصَائِبُ مَنَحٌ مِنَ اللَّهِ، وَالْفَقْرُ مَخْرُونٌ عِنْدَ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام: مصیبت ها هدیه های خداوندند و فقر، گنجینه ای است نزد خدای.

الکافی: ۲ / ۲۶۰ / ۲ عن سعدان .

حدیث ۱۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ (ل) يَدْفَعُ بِمَنْ يُصَلِّي مِنْ شِيعَتِنَا عَمَّنْ لَا يُصَلِّي مِنْ شِيعَتِنَا وَلَوْ أَجْمَعُوا عَلَى تَرْكِ الصَّلَاةِ لَهَلَكُوا ، وَإِنَّ اللَّهَ لَيَدْفَعُ بِمَنْ يُزَكِّي مِنْ شِيعَتِنَا عَمَّنْ لَا يُزَكِّي ... وهو قولُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ» .

امام صادق علیه السلام : خداوند به برکت وجود شیعیان نماز گزار ما، عذاب را از شیعیانی که نماز نمی خوانند دفع می کند. اگر همه آنها نماز را ترک می کردند، قطعاً هلاک می شدند ، و خداوند به برکت وجود شیعیان زکات پرداز ما [عذاب را] از شیعیانی که زکات نمی دهند دور می گرداند... و این است معنای سخن خداوند عز و جلکه: «اگر خداوند برخی از مردم را به وسیله برخی دیگر دفع نمی کرد، قطعاً زمین تباه می گردید» .

الکافی : ۲/۴۵۱/۱.

حدیث ۱۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِأَحَبِّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بنده ام به چیزی محبوبتر از آنچه بر او فرض کرده ام خود را محبوب من نکرده است.

الکافی : ۲/۸۲/۵.

حدیث ۱۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ انْتَظَرَ بِمُعَاجَلَةِ الْفُرْصَةِ مُوَاجَلَةَ الْاِسْتِقْصَاءِ سَلَبَتْهُ الْاَيَّامُ فُرْصَتَهُ ؛ لِأَنَّ مِنْ شَأْنِ الْاَيَّامِ السَّلْبَ ، وَسَبِيلُ الزَّمَنِ الْقَوْتُ .

امام صادق علیه السلام : به هر کس فرصتی دست دهد و او به انتظار دست دادن فرصت کامل آن را تأخیر اندازد، روزگار همان فرصت را نیز از او برباید؛ زیرا کار ایام، ربودن است و شیوه زمان، از دست رفتن .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۸/۱۸۱.

حدیث ۱۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ هُنَّ فَخْرُ الْمُؤْمِنِ وَزِينَةُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : الصَّلَاةُ فِي آخِرِ اللَّيْلِ ، وَيَأْسُهُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَوَلَايَتُهُ الْإِمَامَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که افتخار مؤمن و زیور او در دنیا و آخرت است : نماز آخر شب و چشم نداشتن به آنچه مردم دارند و ولایت و دوستی او نسبت به امام از خاندان محمد صلی الله علیه و آله .

الکافی : ۸/۲۳۴/۳۱۱.

حدیث ۱۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

الْفُحْشُ وَالْبِدْءُ وَالسَّلَاطَةُ مِنَ النِّفَاقِ .

امام صادق علیه السلام : دشنام‌گویی و بدزبانی و دریدگی ، از [نشانه های] نفاق است.

بحار الأنوار : ۷۹/۱۱۳/۱۴.

حدیث ۱۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ خَافَ النَّاسَ لِسَانَهُ فَهُوَ فِي النَّارِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس که مردم از زبانش بترسند، در آتش باشد.

الکافی : ۲/۳۲۷/۳.

حدیث ۱۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

أَهْرَبُ مِنَ الْفُتْيَا هَرَبَكَ مِنَ الْأَسَدِ ، وَلَا تَجْعَلْ رَقَبَتَكَ لِلنَّاسِ جِسْرًا .

امام صادق علیه السلام : از فتوا دادن چنان بگریز که از شیر می گریزی و گردنت را پل مردم قرار مده.

بحار الأنوار : ۲/۲۶۰.

حدیث ۱۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِرَأْيِهِ فَقَدْ دَانَ بِمَا لَا يَعْلَمُ ، وَمَنْ دَانَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فَقَدْ ضَادَّ اللَّهَ حَيْثُ أَحَلَّ وَحَرَّمَ فِيمَا لَا يَعْلَمُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که براساس رأی خود به مردم فتوا دهد، از چیزی که نمی داند پیروی کرده است و کسی که از آنچه

نمی داند پیروی کند، با خدا به ضدیت برخاسته است؛ زیرا ندانسته چیزی را حلال و حرام کرده است.

بحار الأنوار : ۲/۲۹۹/۲۵.

حدیث ۱۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

لَا غَيْرَةَ فِي الْحَلَالِ ...

امام صادق علیه السلام : در حلال، غیرت و تعصب نیست ...

الکافی : ۵/۵۳۷/۱.

حدیث ۱۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى غَيْرُ يُجِبُ كُلَّ غَيْرٍ، وَلِغَيْرَتِهِ حَرَمَ الْفَوَاحِشَ ظَاهِرَهَا وَبَاطِنَهَا.

امام صادق علیه السلام: خدای تبارک و تعالی غیرتمند است و هر غیرتمندی را دوست می دارد. و از غیرتمندی اوست که زشتکاریها را، چه پیدا و چه ناپیدا، حرام فرموده است.
الکافی: ۵/۵۳۵/۱.

حدیث ۱۳۱۷

امام صادق علیه السلام:

قَالَ رَجُلٌ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: إِنَّ فَلَانًا يَنْسِيْكَ إِلَى أَنْ تَكَّ ضَالٌّ مُبْتَدِعٌ! فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: مَا رَعَيْتَ حَقَّ مُجَالَسَةِ الرَّجُلِ حَيْثُ نَقَلْتَ إِلَيْنَا حَدِيثَهُ، وَلَا أَدَيْتَ حَقِّي حَيْثُ أْبْلَغْتَنِي عَنْ أَخِي مَا لَسْتُ أَعْلَمُهُ! ... إِيَّاكَ وَالْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كِلَابِ النَّارِ، وَأَعْلَمُ أَنَّ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ عُيُوبِ النَّاسِ شَهِدَ عَلَيْهِ الْإِكْثَارُ أَنَّهُ إِنَّمَا يَطْلُبُهَا بِقَدْرِ مَا فِيهِ.

امام صادق علیه السلام: مردی به علی بن الحسین علیهما السلام گفت: فلانی به شما نسبت می دهد که گمراه و بدعتگذار هستی. علی بن الحسین به او فرمود: حق همنشینی با آن مرد را پاس نداشتی؛ زیرا سخن او را به ما منتقل کردی. حق مرا نیز به جا نیاوردی زیرا از برادرم چیزی به من رساندی که من آن را نمی دانستم!... از غیبت پرهیز، که آن نواله سگهای دوزخ است و بدان کسی که از مردم زیاد عیبگویی کند، این عیبگویی زیاد بر این نکته گواهی دهد که او این عیبها را به همان اندازه ای که در خودش هست، می جوید (به همان اندازه عیب دارد).

بحار الأنوار: ۷۵/۲۴۶/۸.

حدیث ۱۳۱۸

امام صادق علیه السلام:

لَا تَغْتَبْ فَتُغْتَبَ، وَلَا تَحْفَرْ لِأَخِيكَ حُفْرَةً فَتَقَعَ فِيهَا؛ فَإِنَّكَ كَمَا تَدِينُ تُدَانُ.

امام صادق علیه السلام: غیبت نکن، که از تو غیبت می شود. و برای برادرت چاه مکن که خود در آن می افتی؛ زیرا به هر دست بدهی، با همان دست پس می گیری.

بحار الأنوار: ۷۵/۲۴۹/۱۶.

حدیث ۱۳۱۹

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ: هَلْ يَعْلَمُ الْإِمَامُ بِالْغَيْبِ -: لَا، وَلَكِنْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْلَمَ الشَّيْءَ أَعْلَمَهُ اللَّهُ ذَلِكَ.

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که آیا امام غیب می داند - فرمود: نه، اما هرگاه بخواهد چیزی را بداند، خداوند آن را به او می آموزد.

الکافی: ۱/۲۵۷/۴.

حدیث ۱۳۲۰

امام صادق علیه السلام:

الْغِنَاءُ يُورِثُ النَّفَاقَ .

امام صادق علیه السلام: آوازه خوانی، از خود نفاق برجای می‌گذارد.

بحار الأنوار: ۷/۲۴۱/۷۹.

حدیث ۱۳۲۱

امام صادق علیه السلام:

صَلَّتْ نَاقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ ، فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ : يُحَدِّثُنَا عَنِ الْغَيْبِ وَلَا يَعْلَمُ مَكَانَ نَاقَتِهِ ! فَأَتَاهُ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالُوا ، وَقَالَ : إِنَّ نَاقَتَكَ فِي شِعْبِ كَذَا ، مُتَعَلِّقٌ زِمَامُهَا بِشَجَرَةٍ بَحْرٍ . فَنَادَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الصَّلَاةَ جَامِعَةً ، قَالَ : فَاجْتَمَعَ النَّاسُ ، فَقَالَ : أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ نَاقَتِي بِشِعْبِ كَذَا ، فَبَادِرُوا إِلَيْهَا حَتَّى أَتُوهَا .

امام صادق علیه السلام: در جنگ تبوک ناقة پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گم شد. منافقان گفتند: برای ما از غیب می‌گوید اما جای شترش را نمی‌داند! جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفته منافقان را به اطلاع حضرت رساند و گفت: ناقة ات در فلان دره می‌باشد و مهارش به درخت تنومندی گیر کرده است. پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ندای نماز جماعت سر داد. مردم جمع شدند. حضرت فرمود: ای مردم! ناقة من در فلان دره است. مردم به طرف آن شتافتند و شتر را یافتند.

قصص الأنبياء: ۳۰۸/۴۰۸.

حدیث ۱۳۲۲

امام صادق علیه السلام:

الْغِنَاءُ مِمَّا أَوْعَدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ النَّارَ ، وَهُوَ قَوْلُهُ عَزَّوَجَلَّ : «وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ» .

امام صادق علیه السلام: آوازه خوانی از جمله گناهانی است که خداوند عز و جل برای آن وعده آتش داده است، آن جا که می‌فرماید: «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهوده را خریدارند تا [مردم را] بی‌[هیچ] دانشی از راه خدا گمراه کنند و راه خدا را به ریشخند گیرند. برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود».

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۴/۵۸/۵۰۹۲.

حدیث ۱۳۲۳

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا ذَكَرَ رَجُلٌ عِنْدَهُ الْأَغْنِيَاءَ وَوَقَعَ فِيهِمْ - : أَسْكُتْ ! فَإِنَّ الْغَنَى إِذَا كَانَ وَصُولًا لِرَحْمِهِ بَارًا بِإِخْوَانِهِ ، أَضْعَفَ اللَّهُ لَهُ الْأَجْرَ ضِعْفَيْنِ ؛ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ : «وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ جِزَاءٌ الضُّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْعُرْفَاتِ آمِنُونَ» الْآيَةَ .

امام صادق علیه السلام - وقتی مردی در حضورش از توانگران سخن به میان آورد و از آنان بدگویی کرد - فرمود: خاموش! ثروتمند، چنانچه به خویشان خود رسیدگی کند و به برادرانش احسان نماید، خداوند دو برابر به او مزد می‌دهد؛ زیرا خدا می‌فرماید: «و اموال و فرزندانان چیزی نیست که شما را به پیشگاه ما نزدیک گردانند، مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده باشند. پس، آنان را برای آنچه کرده اند دو برابر پاداش است و آنان در غرفه‌ها [ی بهشتی] آسوده خاطر خواهند بود» .

تفسیر القمی : ۲/۲۰۳.

حدیث ۱۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رُزِقَ ثَلَاثًا نَالَ ثَلَاثًا وَهُوَ الْعِنَى الْأَكْبَرُ : الْقَنَاعَةُ بِمَا أُعْطِيَ ، وَالْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ ، وَتَرْكُ الْفُضُولِ .

امام صادق علیه السلام : هر که از سه چیز برخوردار شود، به سه چیز دست یابد و این بزرگترین ثروت است : قانع بودن به آنچه عطایش شده است، چشم امید برکنندن از آنچه مردم دارند و ترک زیادیها (آنچه برای زندگی ضروری نیست).
تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث ۱۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَبِعَ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ فَهُوَ مِنْ أَعْنَى النَّاسِ .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام : هر که به آنچه خداوند روزیش کرده است قانع باشد، توانگرترین مردم است.
الکافی : ۲/۱۳۹/۹.

حدیث ۱۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

سَلُوا اللَّهَ الْغِنَى فِي الدُّنْيَا وَالْعَاقِبَةِ ، وَفِي الْآخِرَةِ الْمَغْفِرَةَ وَالْجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : از خداوند توانگری و تندرستی در دنیا، و آمرزش و بهشت در آخرت را بخواهید.
الکافی : ۵/۷۱/۴.

حدیث ۱۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ مُوسِرٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَجَاءَ رَجُلٌ مُعْسِرٌ دَرَنُ الثَّوْبِ فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِ الْمُوسِرِ ، فَقَبَضَ الْمُوسِرُ ثِيَابَهُ مِنْ تَحْتِ فَخَذَيْهِ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَخِفْتَ أَنْ يَمَسَّكَ مِنْ فَقْرِهِ شَيْءٌ ؟ قَالَ : لَا ، قَالَ : فَخِفْتَ أَنْ يُصِيبَهُ مِنْ غِنَاكَ شَيْءٌ ؟ قَالَ : لَا ، قَالَ : فَخِفْتَ أَنْ يُوسِّخَ ثِيَابَكَ ؟ قَالَ : لَا ، قَالَ : فَمَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ ؟ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ لِي قَرِينًا يُزِينُ لِي كُلَّ قَبِيحٍ ، وَيُقَبِّحُ لِي كُلَّ حَسَنٍ ، وَقَدْ جَعَلْتُ لَهُ نِصْفَ مَالِي !
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِلْمُعْسِرِ : أَتَقْبَلُ ؟ قَالَ : لَا ، فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ : وَلِمَ ؟ قَالَ : أَخَافُ أَنْ يَدْخُلَنِي مَا دَخَلَكَ !

امام صادق علیه السلام : مرد ثروتمندی با لباسهایی نو و پاکیزه خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و کنار آن حضرت نشست. پس از او مردی تهیدست با جامه های ژولیده و چرکین وارد شد و کنار آن ثروتمند نشست. مرد ثروتمند جامه خود را از زیر ران او کشید و جمع کرد. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود : ترسیدی که چیزی از فقر او به تو رسد؟ عرض کرد : نه. فرمود : ترسیدی از دارایی تو چیزی به او رسد؟ عرض کرد : نه. فرمود : ترسیدی لباست را کثیف کند؟ عرض کرد : نه. فرمود : پس چرا این کار را کردی؟ عرض کرد : ای پیامبر خدا! من همدمی (شیطانی) دارم که هر کار زشتی را در نظرم زیبا جلوه می دهد

و هر کار خوبی را برایم زشت نمایش می دهد. اکنون نصف مال خود را به این مرد بخشیدم. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به آن مرد تهیدست فرمود: تو می پذیری؟ عرض کرد: نه. مرد ثروتمند به او گفت: چرا؟! گفت: می ترسم حالتی که به تو راه یافت، به من هم راه یابد!

الکافی: ۲/۲۶۲/۱۱.

حدیث ۱۳۲۸

امام صادق علیه السلام:
الغُلُوبُ

امام صادق علیه السلام: غلول عبارت است از هر چیزی که از امام دزدیده شود و خوردن مال یتیم به شبهه و خوردن حرام به شبهه. قال ابن الأثیر: قد تكرر ذكر الغلول في الحديث، وهو الخيانة في المَعْنَمِ والسَّرْقَةُ من الغنيمَةِ قبل القِسْمَةِ، يقال: غلَّ في المَعْنَمِ يَغْلُ غُلُولًا فهو غَالٌ، وكلَّ من خان في شيءٍ خُفِيَهُ فقد غلَّ، وسُمِّيَتْ غُلُولًا لِأَنَّ الأيدي فيها مغلولَةٌ: أي ممنوعَةٌ مَجْعُولٌ فيها غُلٌّ، وهو الحديدَةُ التي تَجْمَعُ يد الأَسِيرِ إلى عُنُقِهِ، ويقال لها: جامعَةٌ أيضًا. (النهاية: ۳/۳۸۰).

حدیث ۱۳۲۹

امام صادق علیه السلام:

صَلَّاحُ حَالِ التَّعَاشُرِ مِلُّ مِكْيَالٍ: ثَلَاثَةُ فِطْنَةٍ وَثَلَاثَةُ تَعَافُلٍ.

امام صادق علیه السلام: درستی وضع زندگی اجتماعی و معاشرت، پیمانہ پُری را مانند که دو سوم آن زیرکی و هوشیاری است، و یک سومش چشم پوشی.

تحف العقول: ۳۵۹.

حدیث ۱۳۳۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ كَانَ الشَّيْطَانَ عَدُوًّا فَالْغَفْلَةُ لِمَاذَا؟!

امام صادق علیه السلام: اگر شیطان دشمن است، پس غفلت چرا؟

بحار الأنوار: ۷۸/۱۹۰/۱.

حدیث ۱۳۳۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ العَبْدَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا أُجِّلَ مِنْ عُدْوِهِ إِلَى اللَّيْلِ، فَإِنْ اسْتَغْفَرَ اللَّهَ لَمْ يُكْتَبْ عَلَيْهِ.

امام صادق علیه السلام: هرگاه بنده گناهی مرتکب شود، از بامداد تا شب به او مهلت داده می شود. اگر آمرزش خواست، آن گناه برایش نوشته نمی شود.

الکافی: ۲/۴۳۷/۱.

حدیث ۱۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

نَعَمَ الْجُرْعَةُ الْغَيْظُ لِمَنْ صَبَرَ عَلَيْهَا ...

امام صادق علیه السلام : نیکو جرعه ای است خشم، برای کسی که بر آن شکیبایی ورزد.

الکافی : ۲/۱۰۹/۲.

حدیث ۱۳۳۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَمْلِكْ غَضَبَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که اختیاردار خشم خود نباشد ، اختیاردار خرد خود نیست.

الکافی : ۲/۳۰۵/۱۳.

حدیث ۱۳۳۴

امام صادق علیه السلام :

الْغَضَبُ مَمْحَقَةٌ لِقَلْبِ الْحَكِيمِ .

امام صادق علیه السلام : خشم، نابود کننده دل شخص حکیم است.

الکافی : ۲/۳۰۵/۱۳.

حدیث ۱۳۳۵

امام صادق علیه السلام :

الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ .

امام صادق علیه السلام : خشم، کلید هر بدی است.

الکافی : ۲/۳۰۳/۳.

حدیث ۱۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَمَّنْ أَخَذَ أَرْضًا بِغَيْرِ حَقِّهَا وَبَنَى فِيهَا - : يُرْفَعُ بِنَاؤُهُ ، وَتُسَلَّمُ التُّرْبَةُ إِلَى صَاحِبِهَا ؛ لَيْسَ لِعِرْقِ ظَالِمٍ حَقٌّ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از حکم کسی که زمینی را به ناحق گرفته و ساختمانی در آن ساخته است - فرمود :

ساختمانش ویران می گردد و زمین به صاحبش برگردانده می شود. برای عرق ظالم (غاصب) حقی وجود ندارد .

وسائل الشیعة : ۱۷/۳۱۱/۱.

حدیث ۱۳۳۷

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّنَا .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست کسی که با مادغلکاری کند.

الکافی : ۱/۱۶۰/۵

حدیث ۱۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

مَا مَرَّ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ عَلَيْهِ مِنْ يَوْمِ حُنَيْنٍ، وَذَلِكَ أَنَّ الْعَرَبَ تَبَاغَتْ عَلَيْهِ.

امام صادق علیه السلام : روزی سخت تر از روز جنگ حنین بر پیامبر صلی الله علیه و آله نگذشت؛ چرا که عربها برای ستم به آن حضرت همداستان شدند.

بحار الأنوار : ۲۱/۱۸۰/۱۶.

حدیث ۱۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا حَفَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْخَنْدَقَ مَرُّوا بِكُدَيْهِ، فَتَنَاولَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمِعْوَلَ مِنْ يَدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ أَوْ مِنْ يَدِ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَضَرَبَ بِهَا ضَرْبَةً فَتَفَرَّقَتْ بِثَلَاثِ فَرَقٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَقَدْ فُتِحَ عَلَيَّ فِي ضَرْبَتِي هَذِهِ كُنُوزُ كِسْرَى وَقَيْصَرَ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا لصاحبه: يَعْدُنَا بِكُنُوزِ كِسْرَى وَقَيْصَرَ وَمَا يَقْدِرُ أَحَدُنَا أَنْ يَخْرُجَ يَتَخَلَّى!

امام صادق علیه السلام : هنگامی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خندق را می کند مسلمانان به مانعی برخوردند. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله کلنگ را از دست امیرالمؤمنین یا از دست سلمان گرفت و ضربه ای بر آن فرود آورد که سه تکه شد. در این هنگام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : خداوند با این ضربه من گنجهای کسری و قیصر را برایم گشود. یکی از افراد به رفیقش گفت : وعده گنجهای کسری و قیصر را به ما می دهد، در حالی که هیچ یک از ما [از بیم دشمن] قادر نیست برای قضای حاجت بیرون رود!

الکافی : ۸/۲۱۶/۲۶۴.

حدیث ۱۳۴۰

امام صادق علیه السلام :

نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ تَحْتَ شَجَرَةٍ عَلَى شَفِيرِ وادٍ، فَأَقْبَلَ سَيْلٌ فَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَصْحَابِهِ، فَرَأَاهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ؛ وَالْمُسْلِمُونَ قِيَامٌ عَلَى شَفِيرِ الْوَادِي يَنْتَظِرُونَ مَتَى يَنْقَطِعَ السَّيْلُ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لِقَوْمِهِ: أَنَا أَقْتُلُ مُحَمَّدًا! فَجَاءَ وَشَدَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالسَّيْفِ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ يُنَجِّيكَ مِنِّي يَا مُحَمَّدُ؟! فَقَالَ: رَبِّي وَرَبُّكَ، فَانْسَفَهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَرْسِهِ فَسَقَطَ عَلَى ظَهْرِهِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَخَذَ السَّيْفَ وَجَلَسَ عَلَى صَدْرِهِ، وَقَالَ: مَنْ يُنَجِّيكَ مِنِّي يَا عَوْرْتُ؟ فَقَالَ: جُودُكَ وَكَرَمُكَ يَا مُحَمَّدُ، فَتَرَكَهُ، فَقَامَ وَهُوَ يَقُولُ: وَاللَّهِ لَأَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي وَأَكْرَمُ.

امام صادق علیه السلام : در جنگ ذات الرقاع پیامبر خدا صلی الله علیه و آله زیر درختی در کنار درّه ای پیاده شد. در این هنگام سیلی آمد و میان آن حضرت و یارانش جدایی انداخت. مردی از مشرکان پیامبر صلی الله علیه و آله را در آن حال دید و مسلمانان

نیز در آن طرف درّه ایستاده و منتظر بودند تا جریان سیل قطع شود. آن مرد مشرک به همراهان خود گفت: من محمد را می کشم. و آن گاه نزد پیامبر آمد و به روی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر کشید و گفت: ای محمد! اینک چه کسی تو را از چنگ من می رهاند؟ حضرت فرمود: پروردگار من و تو. در این هنگام جبرئیل آن مرد را از اسبش پرت کرد و او به پشت افتاد. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برخاست و شمشیر کشید و روی سینه او نشست و فرمود: ای غورث! چه کسی تو را از چنگ من می رهاند؟ عرض کرد: بخشندگی و کرم تو ای محمد! حضرت از آن مرد دست کشید و او برخاست در حالی که می گفت: به خدا قسم که تو از من بهتر و گرامی تری.

بحار الأنوار: ۲۰/۱۷۹/۶.

حدیث ۱۳۴۱

امام صادق علیه السلام:

مَنْ وَثِقَ بِثَلَاثَةٍ كَانَ مَغْرُورًا: مَنْ صَدَّقَ بِمَا لَا يَكُونُ ، وَرَكَنَ إِلَى مَنْ لَا يَثِقُ بِهِ ، وَطَمَعَ فِي مَا لَا يَمْلِكُ .

امام صادق علیه السلام: هر که به سه چیز اعتماد کند، گول خورده است: کسی که آنچه را شدنی نیست، باور کند و به کسی که بدو اعتماد ندارد، تکیه کند و در آنچه مالک آن نیست، چشم طمع بندد.

تحف العقول: ۳۱۹.

حدیث ۱۳۴۲

امام صادق علیه السلام:

لَا عَيْشَ أَهْنًا مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ .

امام صادق علیه السلام: زندگی ای گواراتر از خوشخویی، نیست.

علل الشرائع: ۵۶۰/۱.

حدیث ۱۳۴۳

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ تُكَدِّرُ الْعَيْشَ: السُّلْطَانُ الْجَائِرُ ، وَالْجَارُ السَّوُّءُ ، وَالْمَرْأَةُ الْبَدِيَّةُ .

امام صادق علیه السلام: سه چیز زندگی را تیره می کند: فرمانروای ستمگر، همسایه بد و زن بد دهن و وقیح.

تحف العقول: ۳۲۰.

حدیث ۱۳۴۴

امام صادق علیه السلام:

لَا تُبْدِي الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ فَيَرْحَمَهُ اللَّهُ وَيُصَيِّرَهَا بِكَ . مَنْ شَمَّتْ بِمُصِيبَةٍ نَزَلَتْ بِأَخِيهِ لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُفْتَنَ .

امام صادق علیه السلام: از گرفتاری برادرت اظهار شادی مکن که خداوند به او رحم می کند و آن گرفتاری را به تو می رساند. هر کس از گرفتاری و مصیبتی که به برادرش رسیده است شاد شود، از دنیا نرود تا خود گرفتار آن شود.

الکافی: ۲/۳۵۹/۱.

حدیث ۱۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَنْبَأَ مُؤْمِنًا أَنَّ اللَّهَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مؤمنی را سرزنش کند، خداوند او را در دنیا و آخرت سرزنش کند.

الکافی : ۲/۳۵۶/۱

حدیث ۱۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

أَبْعَدُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ يُوَاخِي الرَّجُلَ وَهُوَ يَحْفَظُ (عَلَيْهِ) زَلَّاتِهِ لِيُغَيِّرَهُ بِهَا يَوْمَ مَا .

امام صادق علیه السلام : دورترین بنده از خدا، آن مردی است که با مردی طرح دوستی افکند و [حساب] لغزشهای او را نگه دارد

تا روزی به واسطه آنها او را سرزنش کند.

الکافی : ۲/۳۵۵/۷

حدیث ۱۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین برادرانم نزد من، کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.

تحف العقول : ۳۶۶

حدیث ۱۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِذَا رَأَيْتُمُ الْعَبْدَ مُتَّفَقًا لِذُنُوبِ (النَّاسِ) نَاسِيًا لِذُنُوبِهِ ، فَاعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ مُكِرَ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه دیدید بنده گناهان مردم را می جوید و گناهان خودش را از یاد برده است، بدانید که گرفتار مکر [

خدا] شده است.

مستطرفات السرائر : ۴۸/۷

حدیث ۱۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

أَنْفَعُ الْأَشْيَاءِ لِلْمَرْءِ سَبْقُهُ النَّاسَ إِلَى غَيْبِ نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : سودمندترین چیزها برای آدمی، این است که در رسیدگی به عیبهای خود بر مردم پیشی گیرد (پیش از

پرداختن به عیوب مردم به عیبهای خود پردازد).

الکافی : ۸/۲۴۳/۳۳۷

حدیث ۱۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا كَانَ يَوْمَ النَّيروزِ فَأَغْتَسِلْ وَالْبَسْ أَنْظَفَ ثِيَابِكَ ، وَتَطَيَّبْ بِأَطْيَبِ طَبِيكَ ، وَتَكُونَ ذَلِكَ الْيَوْمَ صَائِمًا .

امام صادق علیه السلام : چون نوروز فرا رسد، بدن خود را بشوی و پاکیزه ترین جامه هایت را بپوش و با خوشبوترین عطرها خودت را معطر کن و در آن روز روزه دار باش.

وسائل الشیعة : ۷/۳۴۶/۱ .

حدیث ۱۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ... إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ شَرًّا حَاسَبُهُ عَلَى رُؤُوسِ النَّاسِ ، وَبَكَّتُهُ

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ... هر گاه برای بنده ای بد بخواهد ، در حضور مردم از او حسابرسی کند و محکومش نماید و کارنامه اش را به دست چپ او دهد. این است مراد سخن خداوند عز و جل که می فرماید : «و اما کسی که نامه اش از پشت سر به او داده شود، زودا که بگویند : وای بر من هلاک شدم و به آتش افروخته در آید، که او در دنیا نزد کسانش شادمان زیسته بود».

التبکیت : التقریر والتویخ ، ويقال : بکت بالحبجة : إذا غلبه (مجمع البحرين : ۱/۱۷۷) .

حدیث ۱۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُحَاسِبَ الْمُؤْمِنَ أَعْطَاهُ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ وَحَاسَبَهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ ، فَيَقُولُ : عَبْدِي ، فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا وَعَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا ! فَيَقُولُ : نَعَمْ يَا رَبِّ قَدْ فَعَلْتُ ذَلِكَ ، فَيَقُولُ : قَدْ غَفَرْتُهَا لَكَ وَأَبْدَلْتُهَا حَسَنَاتٍ ، فَيَقُولُ النَّاسُ : سُبْحَانَ اللَّهِ أَمَا كَانَ لِهَذَا الْعَبْدِ سَيِّئَةٌ وَاحِدَةٌ؟! وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا» .

امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی چون بخواهد به حساب مؤمن رسیدگی کند کارنامه اش را به دست راست او دهد و میان خود و او به حسابش رسیدگی نماید. پس گویند : بنده من! چنین و چنان کرده ای و فلان و بهمان کار را انجام داده ای! عرض می کند : آری، پروردگارا من این کارها را کرده ام. خداوند می فرماید : من آنها را بر تو بخشیدم و تبدیل به کارهای نیک کردم. پس، مردم گویند : سبحان الله! این بنده حتی یک گناه هم نداشت؟ این است معنای سخن خداوند عز و جل : «اما آن کس که نامه اش به دست راست او داده شود زودا که آسان حسابرسی شود و به سوی کسان خود شادمان برگردد».

الزهد للحسين بن سعيد : ۹۲/۲۴۶ .

حدیث ۱۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى - : «إِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ» - : يُذَكِّرُ الْعَبْدَ جَمِيعَ مَا عَمِلَ وَمَا كُتِبَ عَلَيْهِ ؛ كَأَنَّهُ فَعَلَهُ تِلْكَ السَّاعِيَةَ ، فَلِذَلِكَ قَالُوا : «يَا وَيْلَتَنَا مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُعَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا» ؟!

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «بخوان نامه ات را امروز تو برای رسیدگی به حسابت بسنده ای» - فرمود: تمام کارهایی را که بنده انجام داده و آنچه برای او نوشته شده است، به او یادآوری می شود به طوری که گویی در همان لحظه انجامشان داده است. به همین دلیل می گویند: «وای بر ما! این چه نامه ای است که هیچ ریز و درشتی را از قلم نینداخته است».

تفسیر العیاشی: ۲/۳۲۸/۳۵.

حدیث ۱۳۵۴

امام صادق علیه السلام:

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ: أَيْنَ الصَّادِقُ لِأَوْلِيَائِي؟ فَيَقُومُ قَوْمٌ لَيْسَ عَلَى وُجُوهِهِمْ لَحْمٌ، فَيُقَالُ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ آذَوْا الْمُؤْمِنِينَ وَنَصَبُوا لَهُمْ وَعَانَدُوهُمْ وَعَنَّفُوهُمْ فِي دِينِهِمْ، ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِمْ إِلَى جَهَنَّمَ.

امام صادق علیه السلام: چون روز قیامت شود، آوازدهنده ای بانگ بر آورد که: کجایند کسانی که از دوستان من روی گرداندند (آنها را از حقوقشان محروم ساختند، یا آنان را ریشخند کردند)؟ پس، گروهی که در چهره شان گوشتی وجود ندارد، برخیزند؛ گفته شود: اینان کسانی هستند که مؤمنان را آزار دادند و با آنان دشمنی و عناد ورزیدند و به خاطر دینشان ایشان را سخت سرزنش کردند؛ آن گاه فرمان داده شود که آنها را به دوزخ برند.

الکافی: ۲/۳۵۱/۲.

حدیث ۱۳۵۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْمُتَكَبِّرِينَ يُجْعَلُونَ فِيصُورِ الدَّرِّ يُتَوَطَّوهُمْ النَّاسُ حَتَّى يَفْرَغَ اللَّهُ مِنَ الْحِسَابِ.

امام صادق علیه السلام: [روز قیامت] افراد متکبر به شکل مورچه در آورده می شوند و مردم پیوسته آنها را لگدمال می کنند، تا زمانی که خدا از رسیدگی به حساب بندگان فارغ شود.

الکافی: ۲/۳۱۱/۱۱.

حدیث ۱۳۵۶

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَكَلَ مِنْ مَالِ أَخِيهِ ظُلْمًا وَلَمْ يَرُدَّهُ عَلَيْهِ، أَكَلَ جَذْوَةً مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امام صادق علیه السلام: هر کس چیزی از مال برادر خود را به ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند، روز قیامت شراره ای از آتش بخورد.

ثواب الأعمال: ۳۲۲/۸.

حدیث ۱۳۵۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ لِأَكْلِ بِهِ النَّاسِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ عَظْمٌ لَا لَحْمَ فِيهِ.

امام صادق علیه السلام: هر کس برای تکدی از مردم قرآن بخواند، روز قیامت در حالی بیاید که چهره اش استخوان است و

گوشتی بر آن نیست.

ثواب الأعمال : ۱/۳۲۹.

حدیث ۱۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَقِيَ الْمُسْلِمِينَ بِوَجْهِينَ وَلِسَانَيْنِ ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَهُ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که با مسلمانان دو رو و دو زبان برخورد کند، روز قیامت آورده شود در حالی که دو زبان از آتش دارد.

ثواب الأعمال : ۱/۳۱۹.

حدیث ۱۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَجِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَتَى قِيَامُ السَّاعَةِ ؟ فَانْتَفَضَ جِبْرَائِيلُ انْتِفَاضَةً أُغْمِيَ عَلَيْهَا مِنْهَا ، فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ : يَا رُوحَ اللَّهِ ، مَا الْمَسْئُولُ أَعْلَمُ بِهَا مِنَ السَّائِلِ ، وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَعْتُهُ .

امام صادق علیه السلام : عیسی بن مریم علیهما السلام از جبرئیل علیه السلام پرسید : کی قیامت بر پا می شود؟ جبرئیل چنان بیتاب و مضطرب شد که از هوش رفت و چون به هوش آمد، گفت : ای روح الله ! سؤال شونده در این باره بیشتر از سؤال کننده نمی داند. و هر کس در آسمانها و زمین است، از آن خداست . قیامت سراغ شما نمی آید مگر ناگهانی و بی خبر.

قصص الأنبياء : ۲۷۱/۳۴۶.

حدیث ۱۳۶۰

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ» - : الْعَهْدُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از آیه «ای کسانی که ایمان آورده اید! به قراردادهای وفا کنید» - فرمود : مقصود پیمانهاست.

تفسیر العیناشی : ۱/۲۸۹/۵.

حدیث ۱۳۶۱

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ» - : إِيَانَا عَنِي .

امام صادق علیه السلام : در پاسخ به سؤال از آیه «بگو : عمل کنید ، بزودی خدا و پیامبر او و مؤمنان عمل شما را می بینند» - فرمود : مقصود [از مؤمنان] ما هستیم .

بحار الأنوار : ۲۳/۳۳۷/۶.

حدیث ۱۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي قَبْرِهِ خَلَّاءً - فَسَوَّاهُ بِيَدِهِ ، ثُمَّ قَالَ : إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا فَلْيَتَّقِنُ .

امام صادق علیه السلام : چون ابراهیم فرزند پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در گذشت، پیامبر در گور او شکافی دید و آن را با دست پر و هموار کرد. سپس فرمود : هرگاه کسی از شما کاری کرد، محکم کاری کند.

وسائل الشیعة : ۲/۸۸۳/۱.

حدیث ۱۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ مُؤْمِنٍ عَمَلًا وَهُوَ مُضْمِرٌ عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ سُوءًا .

امام صادق علیه السلام : خداوند از مؤمنی که نسبت به برادر مؤمن خود نیت بد داشته باشد، هیچ عملی را نمی پذیرد.

الکافی : ۲/۳۶۱/۸.

حدیث ۱۳۶۴

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ - : الصَّلَاةُ لَوْ قَتَلَهَا ، وَبُرِّ الوَالِدَيْنِ ، وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش از بهترین اعمال - فرمود : نماز به وقت، نیکی کردن به پدر و مادر، و جهاد در راه خداوند عز و جل.

الکافی : ۲/۱۵۸/۴.

حدیث ۱۳۶۵

امام صادق علیه السلام :

إِذَا كَانَ الرَّجُلُ عَلَى عَمَلٍ فَلْيَتَّقِنْ عَلَيْهِ سَنَّهُ ، ثُمَّ يَتَحَوَّلْ عَنْهُ إِنْ شَاءَ إِلَى غَيْرِهِ ؛ وَذَلِكَ أَنْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ يَكُونُ فِيهَا فِي عَامِهِ ذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه شخصی عملی را آغاز کند، تا یک سال آن را ادامه دهد. سپس، اگر خواست، به عمل دیگری پردازد؛ زیرا شب قدر که آنچه خداوند می خواهد مقدر می کند، در آن یک سال وجود دارد.

الکافی : ۲/۸۲/۱.

حدیث ۱۳۶۶

امام صادق علیه السلام :

إِعْمَلُوا قَلِيلًا تَعْمَلُوا كَثِيرًا .

امام صادق علیه السلام: اندکی عمل کنید و بسیار متنعّم شوید.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۸۳.

حدیث ۱۳۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَبِلَ اللَّهَ مِنْهُ صَلَاةً وَاحِدَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ ، وَمَنْ قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَةً ... لَمْ يُعَذِّبْهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که خداوند یک نماز از او بپذیرد، عذابش نکند و از هر که یک کار خوب بپذیرد... عذابش نکند.

الکافی : ۳ / ۲۶۶ / ۱۱ .

حدیث ۱۳۶۸

امام صادق علیه السلام :

تَأْمَلِ الْآلَانَ يَا مُفْضِلُ مَا سُتِرَ عَنِ الْإِنْسَانِ عِلْمُهُ مِنْ مُدَّةِ حَيَاتِهِ ؛ فَإِنَّهُ لَوْ عَرَفَ مِقْدَارَ عُمُرِهِ وَكَانَ قَصِيرَ الْعُمُرِ لَمْ يَتَهَنَّأ بِالْعَيْشِ مَعَ تَرَقُّبِ الْمَوْتِ وَتَوَقُّعِهِ لَوْ قَتَّ قَدْ عَرَفَهُ ، بَلْ كَانَ يَكُونُ بِمَنْزِلَةِ مَنْ قَدْ فَنِيَ مَالُهُ أَوْ قَارَبَ الْفَنَاءَ ، فَقَدْ اسْتَشَعَرَ الْفَقْرَ وَالْوَجَلَ مِنَ فَنَاءِ مَالِهِ وَخَوْفِ الْفَقْرِ ، عَلَى أَنَّ الْهَذَى يَدْخُلُ عَلَى الْإِنْسَانِ مِنْ فَنَاءِ الْعُمُرِ أَعْظَمُ مِمَّا يَدْخُلُ عَلَيْهِ مِنَ فَنَاءِ الْمَالِ ، لِأَنَّ مَنْ يَقْلُ مَالَهُ يَأْمَلُ أَنْ يَسْتَخْلِفَ مِنْهُ فَيَسْكُنُ إِلَى ذَلِكَ ، وَمَنْ أَيْقَنَ بِفَنَاءِ الْعُمُرِ اسْتَحْكَمَ عَلَيْهِ الْيَأْسُ ، وَإِنْ كَانَ طَوِيلَ الْعُمُرِ ثُمَّ عَرَفَ ذَلِكَ وَثَقَّ بِالْبَقَاءِ ، وَانْهَمَكَ فِي اللَّذَاتِ وَالْمَعَاصِي ، وَعَمِلَ عَلَى أَنَّهُ يَبْلُغُ مِنْ ذَلِكَ شَهْوَتَهُ ثُمَّ يَتُوبُ فِي آخِرِ عُمُرِهِ ...

فَإِنْ قُلْتَ : وَهِيَ هِيَ الْآنَ قَدْ سُتِرَ عَنْهُ مِقْدَارُ حَيَاتِهِ وَصَارَ يَتَرَقَّبُ الْمَوْتَ ، فِي كُلِّ سَاعَةٍ يُقَارِفُ الْفَوَاحِشَ وَيَنْتَهِكُ الْمَحَارِمَ ! قُلْنَا : إِنَّ وَجَهَ التَّدْبِيرِ فِي هَذَا الْبَابِ هُوَ الْهَذَى جَرَى عَلَيْهِ الْأَمْرُ فِيهِ ، فَإِنْ كَانَ الْإِنْسَانُ مَعَ ذَلِكَ لَا يَرَعُوهُ وَلَا يَنْصَرِفُ عَنِ الْمَسَاوِي فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنْ مَرَجِهِ

امام صادق علیه السلام : اینک ای مفضل! درباره مخفی بودن مدت عمر انسان از او، بیندیش؛ زیرا اگر آدمی بداند که مدت عمرش چقدر است و عمرش کوتاه باشد زندگی بر او ناگوار شود چون منتظر است که مرگ در زمانی که می داند فرا رسد. بلکه مانند کسی است که مالش از بین رفته یا در آستانه نابود شدن باشد. چنین کسی از ترس نابود شدن اموالش و گرفتار شدن به فقر عملاً احساس فقر می کند. این در حالی است که ترس ناشی از به سر آمدن عمر به مراتب بیشتر از ترس ناشی از نابود شدن اموال است؛ زیرا کسی که ثروتش کم شود به امید این که آن را جایگزین کند آرامش پیدا می کند، اما کسی که به تمام شدن عمرش [در زمان مشخص و معلوم] یقین داشته باشد، یأس وجودش را فرا می گیرد.

اما اگر عمرش دراز باشد و او از این موضوع اطلاع داشته باشد، مطمئن می شود که هنوز خواهد بود و لذا غرق لذتها و گناهان می شود و سعی می کند کامرواییهایش را بکند و سپس در آخر عمر توبه نماید...

ممکن است بگویی: هم اینک نیز که مدت عمرش برای او نامعلوم است و هر لحظه انتظار فرا رسیدن مرگ را دارد، باز مرتکب زشتکاری و نافرمانی می شود. در پاسخ می گوئیم: حکمتی که برای نامعلوم بودن مدت عمر بیان کردیم همچنان به قوت خود باقی است. اما اگر انسان با این حال، از زشتکاری باز نایستد و خویشانداری نکند این دیگر ناشی از سرمستی و سختدلی اوست نه این که تدبیر و فلسفه کار، نادرست است.

المرحُ : شدّة الفرح والنشاط (الصحيح : ۱/۴۰۴) .

حدیث ۱۳۶۹

امام صادق علیه السلام :
 إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ يَزِيدَ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ فَسِرَّ أَبَوَيْكَ .
 امام صادق علیه السلام : اگر دوست داری خداوند بر عمرت بیفزاید، پدر و مادرت را خوشحال کن.
 الزهد للحسين بن سعيد : ۳۳/۸۷ .

حدیث ۱۳۷۰

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ حَسُنَتْ نَيْتُهُ زِيدَ فِي عُمَرِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که خوش نیت باشد، عمرش زیاد شود.
 بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۸/۱۱۷ .

حدیث ۱۳۷۱

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ حَسُنَ بَرْهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ زِيدَ فِي عُمَرِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که با خانواده اش نیکوکار باشد، عمرش زیاد شود.
 الأُمالي للطوسي : ۲۴۵/۴۲۵ .

حدیث ۱۳۷۲

امام صادق علیه السلام :
 لَيْسَ الْعِلْمُ بِالْعَلْمِ ، إِنَّمَا هُوَ نُورٌ يَقَعُ فِي قَلْبٍ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يَهْدِيَهُ ، فَإِنْ أَرَدْتَ الْعِلْمَ فَاطْلُبْ أَوَّلًا فِي نَفْسِكَ حَقِيقَةَ الْعُبُودِيَّةِ ، وَاطْلُبِ الْعِلْمَ بِاسْتِعْمَالِهِ ، وَاسْتَفْهِمِ اللَّهَ يُفْهِمَكَ .
 امام صادق علیه السلام : دانش به آموختن نیست، بلکه نوری است که در دل هر کس که خداوند تبارک و تعالی بخواهد هدایتش کند، می افتد. بنابراین، اگر خواهان دانش هستی، نخست حقیقت عبودیت را در جانت جو یا شو و [آن گاه] در پی دانش باش از طریق به کار بستن آن و از خداوند فهم و دانایی بخواه تا تو را فهم و دانایی دهد.
 بحار الأنوار : ۱/۲۲۵/۱۷ .

حدیث ۱۳۷۳

امام صادق علیه السلام :
 لَيْتَ الشَّيَاطِطَ عَلَى رُؤُوسِ أَصْحَابِي حَتَّى يَتَفَقَّهُوا فِي الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ .
 امام صادق علیه السلام : کاش بالای سر اصحابم تازیانه بود تا در احکام حلال و حرام دانا شوند.
 المحاسن : ۱/۳۵۸/۷۶۵ .

حدیث ۱۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْعِلْمُ؟ قَالَ: الْإِنصَاتُ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: الْاسْتِمَاعُ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: الْحِفْظُ، قَالَ: ثُمَّ مَه؟ قَالَ: الْعَمَلُ بِهِ، قَالَ: ثُمَّ مَه يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَشْرُهُ.

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! علم چیست؟ فرمود: خاموشی. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: گوش سپردن. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: حفظ و مراقبت. عرض کرد: آن گاه چه؟ فرمود: به کار بستن آن. عرض کرد: سپس چه، ای رسول خدا؟ فرمود: انتشار دادن آن.
الکافی: ۱/۴۸/۴.

حدیث ۱۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ عَالِمٌ يَوْمَ سُلْطَانَا جَائِرًا، مُعِينًا لَهُ عَلَى جَوْرِهِ.

امام صادق علیه السلام : ملعون است، ملعون است، آن عالمی که پیشوای سلطانی ستمگر باشد و او را در ستمگریش یاری دهد.
بحار الأنوار: ۷۵/۳۸۱/۴۵.

حدیث ۱۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّهُ يُغْفَرُ لِلجَاهِلِ سَبْعُونَ ذَنْبًا قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لِلْعَالِمِ ذَنْبٌ وَاحِدٌ.

امام صادق علیه السلام : از نادان هفتاد گناه آمرزیده می شود پیش از آن که یک گناه از دانا آمرزیده شود.
تفسیر القمّی: ۲/۱۴۶.

حدیث ۱۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عَالِمٌ لَا يُتَّقِعُ مِنْ عِلْمِهِ بَشِيءٌ.

امام صادق علیه السلام : در میان مردمان [گنهکار] سخت ترین عذاب را عالمی دارد، که از علم خود کمترین سودی نبرد.
بحار الأنوار: ۲/۳۷/۵۳.

حدیث ۱۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

العَامِلُ عَلَى غَيْرِ بَصِيرَةٍ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ الطَّرِيقِ، وَلَا يَزِيدُهُ سُرْعَةُ السَّيْرِ مِنَ الطَّرِيقِ إِلَّا بُعْدًا.

امام صادق علیه السلام : کسی که بدون بینش عمل کند، همچون کسی است که در بیراهه رود، چنین کسی هر چه تندتر رود، از راه دورتر می افتد.

الأمالی للصدوق : ۵۰۷/۷۰۵ .

حدیث ۱۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

عُلَمَاءُ شِيعَتِنَا مُرَابِطُونَ فَيَا لثَغْرِ الدِّي يَلِي إبليسَ وَعَفَارِيَّتَهُ ، يَمْنَعُونَهُمْ عَنِ الْخُرُوجِ عَلَى ضِعْفَاءِ شِيعَتِنَا ، وَعَنْ أَنْ يَتَسَلَّطَ عَلَيْهِمْ إبليسُ وَشِيعَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : علمای شیعه ما، نگهبانان مرزی هستند که در آن سویس ابلیس و دیوهایش قرار دارند و [این علما] جلوی یورش آنها به شیعیان ناتوان ما و تسلط یافتن ابلیس و پیروان او بر ایشان را می گیرند.

الإحتجاج : ۱/۱۳۷ .

حدیث ۱۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «به تکبر از مردم روی مگردان» - فرمود : باید مردمی که برای آموختن علم نزد تو می آیند، در نظرت یکسان باشند.

لقمان : ۱۸ .

حدیث ۱۳۸۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَى الْعَالِمِ إِذَا عَلَّمَ أَنْ لَا يَعْزِفَ ، وَإِذَا عَلَّمَ أَنْ لَا يَأْنَفَ .

امام صادق علیه السلام : بر دانشمند است که هر گاه آموزش می دهد، درستی و خشونت نکند و هر گاه کسی بخواهد به او علم آموزد، ننگش نیاید.

تنبيه الخواطر : ۱/۸۵ .

حدیث ۱۳۸۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَعَلَّمَ لِلَّهِ وَعَمِلَ لِلَّهِ وَعَلَّمَ لِلَّهِ دُعِيَ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ عَظِيمًا ، فَقِيلَ : تَعَلَّمَ لِلَّهِ ، وَعَمِلَ لِلَّهِ ، وَعَلَّمَ لِلَّهِ !

امام صادق علیه السلام : هر که برای خدا علم بیاموزد و برای خدا [به آن] عمل کند و برای خدا به دیگران آموزش دهد، در ملکوت آسمانها از او به بزرگی یاد شود و گفته شود: برای خدا آموخت، برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد!

الأمالی للطوسی : ۱۶۷/۲۸۰ .

حدیث ۱۳۸۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةً ، وَزَكَاةُ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلِّمَهُ أَهْلَهُ .

امام صادق علیه السلام: هر چیزی، زکاتی دارد و زکات دانش، آموختن آن است به اهلش.
تحف العقول: ۳۶۴.

حدیث ۱۳۸۴

امام صادق علیه السلام:

لَوْ عَلِمَ النَّاسُ مَا فِي طَلْبِ الْعِلْمِ لَطَلَبُوهُ وَلَوْ بِسَفْكِ الْمُهْجِ وَخَوْضِ اللَّجَجِ .

امام صادق علیه السلام: اگر مردم می دانستند که علم چه فوایدی دارد، هر آینه در جستجوی آن بر می آمدند گرچه در راه آن خون بریزند و در ژرفای دریاها فرو روند.
عوالی اللالی: ۴/۶۱/۹.

حدیث ۱۳۸۵

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : النَّظْرُ فِي وُجُوهِ الْعُلَمَاءِ عِبَادَةٌ - : هُوَ الْعَالِمُ الَّذِي إِذَا نَظَرَتْ إِلَيْهِ ذَكَرَكَ الْآخِرَةَ ، وَمَنْ كَانَ خِلَافَ ذَلِكَ فَالنَّظْرُ إِلَيْهِ فِتْنَةٌ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش از این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله که: نگریستن به چهره علما عبادت است - فرمود:
منظور عالمی است که چون به او بنگری، تو را به یاد آخرت اندازد و کسی که بر خلاف این باشد، نگاه کردن به او فتنه
(گمراهی) است.

تنبيه الخواطر: ۱/۸۴.

حدیث ۱۳۸۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ .

امام صادق علیه السلام: همانا علما وارثان پیامبرانند.

الكافی: ۱/۳۲/۲.

حدیث ۱۳۸۷

امام صادق علیه السلام:

لَا اِعْتِكَافَ إِلَّا فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ قَدْ صَلَّى فِيهِ إِمَامٌ عَدَلٍ بِصَلَاةِ جَمَاعَةٍ .

امام صادق علیه السلام: اعتکاف کردن فقط باید در مسجد جامع باشد که در آن پیشنمازی عادل به جماعت نماز خوانده است .

الكافی: ۴/۱۷۶/۱.

حدیث ۱۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا كَانَ الْعَشْرُ الْأَوَاخِرُ [يَعْنِي مِنْ رَمَضَانَ] اِعْتَكَفَ فِي الْمَسْجِدِ ، وَضُرِبَتْ لَهُ قُبَّةٌ مِنْ شَعْرٍ ، وَشَمَّرَ الْمِيزَرَ وَطَوَى فِرَاشَهُ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله ده روز آخر ماه رمضان را در مسجد اعتکاف می کرد. در این مدت برای آن حضرت چادری سیاه برپا می شد و ایشان دامن به کمر می زد و بسترش را بر می چید...
تهذیب الأحکام : ۴/۲۸۷/۸۶۹ .

حدیث ۱۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

الْهَوَى يَقْظَانُ وَالْعَقْلُ نَائِمٌ .

امام صادق علیه السلام : هوای نفس، بیدار است و خرد خفته.
الدرّة الباهرة : ۳۱ .

حدیث ۱۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

كَثْرَةُ النَّظْرِ فِي الْحِكْمَةِ تَلْقَحُ الْعَقْلَ .

امام صادق علیه السلام : بسیار اندیشیدن در حکمت، خرد را بارور می کند.
تحف العقول : ۳۶۴ .

حدیث ۱۳۹۱

امام صادق علیه السلام :

كَمَالُ الْعَقْلِ فِي ثَلَاثَةٍ : التَّوَّاضُعِ لِلَّهِ ، وَحُسْنِ الْيَقِينِ ، وَالصَّمْتِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ .

امام صادق علیه السلام : کمال خرد در سه چیز است: خاکساری در برابر خدا، داشتن یقین نیکو، و خاموش ماندن بجز از سخن نیک.
الاختصاص : ۲۴۴ .

حدیث ۱۳۹۲

امام صادق علیه السلام :

كَثْرَةُ النَّظْرِ فِي الْعِلْمِ يَفْتَحُ الْعَقْلَ .

امام صادق علیه السلام : بسیار نگریستن (اندیشیدن) در دانش، خرد را باز و شکوفا می کند.
الدعوات : ۲۲۱/۶۰۳ .

حدیث ۱۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ عَارِفًا بِرَمَانِهِ ، مُقْبِلًا عَلَى شَأْنِهِ ، حَافِظًا لِّلِسَانِهِ .

امام صادق علیه السلام : بر خردمند است که زمان خود را بشناسد، به کار خویش بپردازد و زبانش را نگه دارد.
الکافی : ۲/۱۱۶/۲۰.

حدیث ۱۳۹۴

امام صادق علیه السلام :

لَا يُلَسِّعُ الْعَاقِلُ مِنْ مُجَحَّرٍ مَرَّتَيْنِ .

امام صادق علیه السلام : خردمند، از یک سوراخ دوبار گزیده نمی شود.
الإختصاص : ۲۴۵.

حدیث ۱۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

الْعَقْلُ دَلِيلُ الْمُؤْمِنِ .

امام صادق علیه السلام : خرد ، راهنمای مؤمن است .
الکافی : ۱ / ۲۵ / ۲۴ .

حدیث ۱۳۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَا مَالَ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مالی، سودمندتر از خرد نیست.
الاختصاص : ۲۴۶.

حدیث ۱۳۹۷

امام صادق علیه السلام :

لَا غِنَى أَخْصَبُ مِنَ الْعَقْلِ ، وَلَا فَقْرٌ أَحْطُ مِنَ الْحُمَقِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ ثروتی پر برکت تر از خردمندی نیست و هیچ فقری پست تر از بی خردی.
الکافی : ۱/۲۹/۳۴ .

حدیث ۱۳۹۸

امام صادق علیه السلام :

خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى الْعَقْلَ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ : مِنَ الْعِلْمِ ، وَالْقُدْرَةِ ، وَالنُّورِ ، وَالْمَشِيئَةِ بِالْأَمْرِ ، فَجَعَلَهُ قَائِمًا بِالْعِلْمِ ، دَائِمًا فِي الْمَلَكُوتِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال عقل را از چهار چیز آفرید: از دانایی و توانایی و روشنایی و مشیت به امر. پس، آن را به

دانایی پایدار ساخت و در ملکوت پاینده.

الاختصاص : ۲۴۴.

حدیث ۱۳۹۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاهُ خَلَقَ الْعَقْلَ، وَهُوَ أَوَّلُ خَلْقِ خَلْقِهِ مِنَ الرُّوحَانِيِّينَ عَنِ يَمِينِ الْعَرْشِ مِنْ نُورِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند، جلّ ثناءه، خرد را آفرید و آن نخستین موجود روحانی است که خداوند از سمت راست عرش، از نور خویش خلق کرد.

الخصال : ۵۸۹/۱۳.

حدیث ۱۴۰۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ طَوْلُ الْعَافِيَةِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ .

امام صادق علیه السلام : هر که خوش دارد از عافیت طولانی برخوردار شود، تقوای خدا در پیش گیرد.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۲/۲.

از ۱۴۰۱ تا ۱۶۰۰

حدیث ۱۴۰۱

امام صادق علیه السلام :

الْعَافِيَةُ نِعْمَةٌ خَفِيَّةٌ ، إِذَا وَجِدَتْ نُسِيَتْ ، وَإِذَا فُقِدَتْ ذُكِرَتْ .

امام صادق علیه السلام : عافیت نعمتی پنهان (ناشناخته) است. هر گاه باشد به دست فراموشی سپرده می شود (کسی قدرش را نمی داند) و هر گاه نباشد به یاد آورده می شود.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۴۰۶/۵۸۷۸.

حدیث ۱۴۰۲

امام صادق علیه السلام :

- كَانَ يَقُولُ - : اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِمَا أَنْتَ لَهُ أَهْلٌ مِنَ الْعَفْوِ ، أُولَى مِنِّي بِمَا أَنَا لَهُ أَهْلٌ مِنَ الْعُقُوبَةِ .

امام صادق علیه السلام - بارها - می گفت : بار خدایا! سزامندی تو به گذشت بیشتر از سزامندی من به مجازات است.

کشف الغمّة : ۲/۴۱۸.

حدیث ۱۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ مِنْ مَكَارِمِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ : تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ ، وَتَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ ، وَتَحْلِمُ إِذَا جُهِلَ عَلَيْكَ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز از خصلتهای ارزشمند دنیا و آخرت است: گذشت از کسی که به تو ستم کرده است، پیوستن به کسی که از تو بریده است و بردباری و رزیدن هر گاه نسبت به تو رفتار جاهلانه ای شود.
الکافی : ۲/۱۰۷/۳.

حدیث ۱۴۰۴

امام صادق علیه السلام :
عَفَّوْا عَنِ نِسَاءِ النَّاسِ تَعَفَّ نِسَاؤُكُمْ .
امام صادق علیه السلام : نسبت به زنان مردم عفت و رزید، تا نسبت به زنان شما عفت و رزند.
الخصال : ۵۵/۷۵.

حدیث ۱۴۰۵

امام صادق علیه السلام :
- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْقِيَامِ تَعْظِيمًا لِلرَّجُلِ - : مَكْرُوهٌ إِلَّا لِرَجُلٍ فِي الدِّينِ .
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش درباره بلند شدن به احترام کسی - فرمود : این کار ناپسند است، مگر برای شخصیتی دینی.
المحاسن : ۱/۳۶۴/۷۸۶.

حدیث ۱۴۰۶

امام صادق علیه السلام :
نَحْنُ تَرَاجِمُهُ أَمْرَ اللَّهِ ، نَحْنُ قَوْمٌ مَعْصُومُونَ .
امام صادق علیه السلام : ما ترجمان فرمان خداییم، ما جماعتی معصوم هستیم.
الکافی : ۱/۲۶۹/۶.

حدیث ۱۴۰۷

امام صادق علیه السلام :
- فِي صِفَةِ الْإِمَامِ - : مَعْصُومَاتِ الزَّلَّاتِ ، مَصُونَا عَنِ الْفَوَاحِشِ كُلِّهَا .
امام صادق علیه السلام - در وصف امامان - فرمود : از لغزشها محفوظند و از هر گونه زشتی و زشتکاری مصون.
الکافی : ۱/۲۰۴/۲.

حدیث ۱۴۰۸

امام صادق علیه السلام :
- لَمَّا سَأَلَهُ هِشَامٌ عَنِ الْمَعْصُومِ - : الْمَعْصُومُ هُوَ الْمُتَنَبِّحُ بِاللَّهِ مِنْ جَمِيعِ مَحَارِمِ اللَّهِ ، وَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ

فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال هشام از معنای معصوم - فرمود: معصوم کسی است که به کمک خدا از همه محرمات الهی خود را نگه دارد. خداوند تبارک و تعالی فرموده است: «و هر که به خدا عصمت و پناه جوید، هر آینه به راه راست هدایت شده است».

معانی الأخبار: ۱۳۲/۲ .

حدیث ۱۴۰۹

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعِشْقِ - : قُلُوبٌ خَلَّتْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ حُبَّ غَيْرِهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از عشق - فرمود: دل‌هایی از یاد خدا تهی می‌گردند و خداوند محبت غیر خود را به آنها می‌چشاند.

الأمالی للصدوق: ۷۶۵/۱۰۲۹ .

حدیث ۱۴۱۰

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْتًا مِنْ شِعْرِ فَبَكَى وَأَبَكَى عَشْرَةَ فَلَهُ وَلَهُمُ الْجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام: هر کس درباره حسین علیه السلام بی‌تی شعر بسراید و خود بگرید و ده نفر را بگریاند، برای او و آن ده نفر بهشت باشد.

ثواب الأعمال: ۱۱۰/۳ .

حدیث ۱۴۱۱

امام صادق علیه السلام:

مُجَامَلَةُ النَّاسِ ثُلُثُ الْعَقْلِ .

امام صادق علیه السلام: خوش برخوردی با مردم، یک سوم خردمندی است.

تحف العقول: ۳۶۶

حدیث ۱۴۱۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْمَرْءَ يَحْتَاجُ فِي مَنْزِلِهِ وَعِيَالِهِ إِلَى ثَلَاثِ خِلَالٍ يَتَكَلَّفُهَا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي طَبَعِهِ ذَلِكَ: مُعَاشِرَةٌ جَمِيلَةً، وَسَعَةٌ بِتَقْدِيرٍ، وَغَيْرَةٌ بِتَحْصِينٍ .

امام صادق علیه السلام: مرد برای اداره خانه و خانواده اش باید سه کار انجام دهد، هر چند بر خلاف طبع او باشد: خوشرفتاری، گشاده دستی اما به اندازه، و غیرت و ناموس داری.

بحار الأنوار: ۷۸/۲۳۶/۶۳ .

حدیث ۱۴۱۳

امام صادق علیه السلام :
 كَفَاكَ مِنَ التَّعْزِيَةِ بَأَنْ يَرَاكَ صَاحِبُ الْمُصِيبَةِ .
 امام صادق علیه السلام : برای تسلیت گفتن، همین اندازه کافی است که صاحب مصیبت تو را ببیند.
 کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۷۴/۵۰۵.

حدیث ۱۴۱۴

امام صادق علیه السلام :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ عِلَّةِ اعْتِزَالِهِ - : فَسَدَ الزَّمَانُ وَتَغَيَّرَ الْإِخْوَانُ ، فَرَأَيْتُ الْإِنْفِرَادَ أَسْكَنَ لِلْفُؤَادِ .
 امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از علت گوشه نشینی ایشان - فرمود : زمانه فاسد شده و برادران تغییر کرده اند. بنابراین، آرامش دل را در تنهایی یافتم.
 بحار الأنوار : ۴۷/۶۰/۱۱۶

حدیث ۱۴۱۵

امام صادق علیه السلام :
 حِشْمَةُ الْإِنْقِبَاضِ أَبْقَى لِلْعِزِّ مَنْ أَنْسِ التَّلَاقِي .
 امام صادق علیه السلام : تنهایی و دوری گزیدن از مردم عزت و احترام را بیشتر نگه می دارد تا دمخور شدن با آنان.
 بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۰/۲۸.

حدیث ۱۴۱۶

امام صادق علیه السلام :
 مَا مِنْ عَبْدٍ كَظَمَ غَيْظًا إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
 امام صادق علیه السلام : هیچ بنده ای خشم خود را فرو نخورد، مگر این که خداوند عز و جل بر عزت او در دنیا و آخرت افزود.
 الکافی : ۲/۱۱۰/۵.

حدیث ۱۴۱۷

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ أَرَادَ عِزًّا بِإِلَّا عَشِيرَةٍ ، وَغِنًى بِإِلَّا مَالٍ ، وَهَيْبَةً بِإِلَّا سُلْطَانٍ ، فَلْيُنْقَلْ مِنْ ذَلِكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ إِلَى عِزِّ طَاعَتِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که می خواهد بی آن که ایل و تباری داشته باشد عزتمند باشد و بدون آن که مال و ثروتی داشته باشد بی نیاز باشد و بدون آن که قدرتی داشته باشد هیبت و شکوه داشته باشد، باید از خواری معصیت خدا به عزت طاعت او در آید.
 الخصال : ۱۶۹/۲۲۲.

حدیث ۱۴۱۸

امام صادق علیه السلام :

العِزُّ أَنْ تَذِلَّ لِلْحَقِّ إِذَا لَزِمَكَ .

امام صادق علیه السلام : عزت آن است که هر گاه با حق رو به رو شوی، در برابر آن خوار باشی.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۸/۱۰۵

حدیث ۱۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

حَسْبُ الْمُؤْمِنِ عِزًّا إِذَا رَأَى مُنْكَرًا أَنْ يَعْلَمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ قَلْبِهِ إِنْكَارَهُ .

امام صادق علیه السلام : برای عزت مؤمن همین کافی است که هر گاه منکری را ببیند، خداوند عز و جل بداند که در دل آن را

انکار می کند.

الکافی : ۵/۶۰/۱

حدیث ۱۴۲۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ مَنْ كَانَتْ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ : عَامِلٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ وَتَارِكٌ لِمَا يَنْهَى عَنْهُ ، عَادِلٌ فِيمَا يَأْمُرُ عَادِلٌ فِيمَا يَنْهَى ، رَفِيقٌ فِيمَا يَأْمُرُ وَرَفِيقٌ فِيمَا يَنْهَى .

امام صادق علیه السلام : کسی [باید] امر به معروف و نهی از منکر کند که سه خصوصیت در او باشد: به آنچه فرمان می دهد، خود

عمل کند. آنچه را نهی می کند، خود نیز ترک گوید. در امر و نهی خود عدالت را رعایت کند و در امر و نهی، طریق ملائمت

پیش گیرد.

الخصال : ۱۰۹/۷۹

حدیث ۱۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

رَأَيْتُ الْمَعْرُوفَ كَأَسْمِهِ، وَلَيْسَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنَ الْمَعْرُوفِ إِلَّا ثَوَابُهُ .

امام صادق علیه السلام : خوبی را همچون نامش [خوب] دیدم و هیچ چیز برتر از خوبی کردن نیست مگر پاداش آن [که خدا می

دهد].

مکارم الأخلاق : ۱/۲۹۴/۹۱۵

حدیث ۱۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ عَلَامَةِ قَبُولِ الْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ - : عَلَامَةُ قَبُولِ الْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ يُصِيبَ بِمَعْرُوفِهِ مَوَاضِعَهُ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَيْسَ كَذَلِكَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا چیست - فرمود: نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا این است که احسان و کمکش به جا صورت گیرد، اگر چنین نباشد چنان نیز نخواهد بود.
بحار الأنوار: ۷۴/۴۱۹/۴۷

حدیث ۱۴۲۳

امام صادق علیه السلام :
لَوْ جَرَى الْمَعْرُوفُ عَلَى ثَمَانِينَ كَفًّا لَأَجْرُوا كُلَّهُمْ فِيهِ ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يُنْقَصَ صَاحِبُهُ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا .
امام صادق علیه السلام : اگر احسان و کمک هشتاد دست بگردد، همه آنها به سبب آن پاداش می یابند، بی آن که از اجر صاحبش چیزی کم شود.
الکافی: ۴/۱۸/۲

حدیث ۱۴۲۴

امام صادق علیه السلام :
أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ .
امام صادق علیه السلام : نیکوکاران ، نخستین کسانی اند که به بهشت در می آیند.
الدعوات: ۱۰۸/۲۴۰

حدیث ۱۴۲۵

امام صادق علیه السلام :
أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا هُمُ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْآخِرَةِ ؛ لِأَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ تَرَجَّحَ لَهُمُ الْحَسَنَاتُ ، فَيَجُودُونَ بِهَا عَلَى أَهْلِ الْمَعَاصِي .
امام صادق علیه السلام : اهل خوبی در دنیا، در آخرت نیز اهل خوبی هستند؛ زیرا در آخرت کارهای خوبشان سنگین می شود. لذا از آنها به گنهکاران می بخشند.
الأمالی للطوسی : ۳۰۴/۶۱۰

حدیث ۱۴۲۶

امام صادق علیه السلام :
رُبُّنَا نَوْرِي الدَّاتِ ، حَيِّ الدَّاتِ ، عَالِمُ الدَّاتِ ، صَمَدِي الدَّاتِ .
امام صادق علیه السلام : پروردگار ما ذاتش نور است، ذاتش زنده است، ذاتش داناست، ذاتش صمد است.
التوحيد: ۱۴۰/۴

حدیث ۱۴۲۷

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ إِبْلِيسَ قَالَ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيَقْدِرُ رَبُّكَ عَلَى أَنْ يُدْخِلَ الْأَرْضَ بَيْضَةً ؛ لَا يُصَغِّرُ الْأَرْضَ وَلَا يُكَبِّرُ الْبَيْضَةَ ؟ فَقَالَ عِيسَى

علیه السلام: وَيَلِكُ! إِنَّ اللَّهَ لَا يُوصَفُ بِعَجْزٍ، وَمَنْ أَقْدَرُ مِمَّنْ يُلَطِّفُ الْأَرْضَ وَيُعْظِمُ الْبَيْضَةَ؟!

امام صادق علیه السلام: ابلیس به عیسی بن مریم علیه السلام گفت: آیا پروردگار تو می تواند [کره] زمین را داخل تخم مرغی جای دهد، بدون آن که زمین را کوچک و تخم مرغ را بزرگ کند؟ عیسی علیه السلام فرمود: وای بر تو! خدا به صفت ناتوانی وصف نمی شود؛ کسی که بتواند زمین را کوچک گرداند و تخم مرغ را بزرگ [چندان که زمین داخل آن جای گیرد] توانا تر از چنین کسی کیست؟

التوحید: ۱۲۷/۵.

حدیث ۱۴۲۸

امام صادق علیه السلام:

- وَقَدْ سِئِلَ عَنِ أَسَاسِ الدِّينِ -: التَّوْحِيدُ وَالْعَدْلُ . . . أَمَّا التَّوْحِيدُ فَأَنْ لَا تُجَوِّزَ عَلَى رَبِّكَ مَا جَازَ عَلَيْكَ ، وَأَمَّا الْعَدْلُ فَأَنْ لَا تَنْسِبَ إِلَى خَالِقِكَ مَا لَمْ يَكَمْ عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش از بنیاد دین - فرمود: بنیاد دین توحید و عدل است... توحید به این معناست که آنچه را درباره خودت روا می دانی درباره پروردگارت روا نشماری و معنای عدل این است که آنچه را آفریدگارت به سبب آنها تو را نکوهش کرده است، به او نسبت ندهی.

التوحید: ۹۶/۱.

حدیث ۱۴۲۹

امام صادق علیه السلام:

وَالْعِلْمُ ذَاتُهُ وَلَا مَعْلُومٌ ... فَلَمَّا أَحْدَثَ الْأَشْيَاءَ وَكَانَ الْمَعْلُومُ وَقَعَ الْعِلْمُ مِنْهُ عَلَى الْمَعْلُومِ .

امام صادق علیه السلام: علم، ذاتی خداست و پیش از آن که معلومی (متعلق علمی) در کار باشد، عالم بوده است... پس چون اشیاء را پدید آورد و معلوم موجود شد علم او به معلوم تعلق گرفت.

الکافی: ۱/۱۰۷/۱.

حدیث ۱۴۳۰

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سِئِلَ عَنِ عِلْمِهِ بِالْمَكَانِ: أَكَانَ قَبْلَ تَكْوِينِهِ أَمْ حِينَئِذٍ وَبَعْدَهُ؟ -: تَعَالَى اللَّهُ! بَلْ لَمْ يَزَلْ عَالِمًا بِالْمَكَانِ قَبْلَ تَكْوِينِهِ كَعِلْمِهِ بِهِ بَعْدَ مَا كَوَّنَهُ، وَكَذَلِكَ عِلْمُهُ بِجَمِيعِ الْأَشْيَاءِ كَعِلْمِهِ بِالْمَكَانِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: آیا علم خدا به مکان، پیش از ایجاد آن بوده یا همزمان با ایجادش یا بعد از آن؟ - فرمود: بلند مرتبه است خدا! او پیوسته عالم بوده است و علم او به مکان پیش از ایجاد آن همانند علم اوست به آن بعد از ایجادش. علم او به همه اشیاء نیز همچون علم او به مکان است.

التوحید: ۱۳۷/۹.

حدیث ۱۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عِلْمٌ لَا جَهْلَ فِيهِ ، حَيَاةٌ
لَا مَوْتَ فِيهِ ، نُورٌ لَا ظُلْمَةَ فِيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند علمی است که هیچ نادانی

در او نیست، زندگی ای است که مرگی با او نیست و روشنایی ای است که هیچ تاریکی در او نباشد.

التوحید : ۱۳۷/۱۱ .

حدیث ۱۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ اللَّهَ وَاحِدٌ - : اتَّصَالَ التَّدْبِيرِ ، وَتَمَامِ الصُّنْعِ ، كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» .
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که دلیل بر یگانگی خدا چیست - فرمود : پیوستگی و هماهنگی تدبیر و نظام حاکم بر هستی و کامل بودن آفرینش ؛ چنان که خداوند عز و جل فرموده است : «اگر در زمین و آسمان خدایانی جز الله می بود ، هر دو تباه می شدند» .

التوحید : ۲ / ۲۵۰

حدیث ۱۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

- مِنْ مُنَاطَرَتِهِ زَنْدِيقًا - : إِنْ قُلْتَ : إِنَّهُمَا اثْنَانِ لَمْ يَحُلْ مِنْ أَنْ يَكُونَا مُتَّفِقَيْنِ مِنْ كُلِّ جِهَةٍ ، أَوْ مُفْتَرِقَيْنِ مِنْ كُلِّ جِهَةٍ ، فَلَمَّا رَأَيْنَا الْخَلْقَ مُنْتَظِمًا، وَالْفَلَكَ جَارِيًا

امام صادق علیه السلام - در بخشی از مناظره خود با یک زندیق - فرمود : اگر بگویی خدا دو تاست، از این دو حالت بیرون نیست که یا هر دو از هر جهت یکسانند یا از تمام جهات متفاوتند. از آن جا که ما آفرینش را نظام مند می بینیم و فلک را در گردش و آمد و شد شب و روز و خورشید و ماه را مرتب، درستی کار و تدبیر و هماهنگی امور، دلالت بر این دارد که مدبر یکی است. وانگهی، اگر ادعا کنی خدا دو تاست لازمه اش این است که فاصله ای میان آنها باشد تا دوتا بودن آنها صدق کند. در این صورت، آن فاصله خود خدای سومی است که همچون آنها قدیم است و در نتیجه، اعتقاد به خدای سومی بر تو لازم می آید و اگر سه خدا ادعا کنی همان چیزی لازم می آید که در مورد اعتقاد به دو خدا گفتیم؛ یعنی باید میان آنها، دو فاصله باشد که در این صورت وجود پنج خدا لازم می آید و به این ترتیب تعداد خدایان تا بی نهایت پیش می رود.

فی الکافی : ۱/۸۱/۵ هنا زیاده وهی «والتدبیر واحدا» .

حدیث ۱۴۳۴

امام صادق علیه السلام :

- لِرَجُلٍ - : أَمَّا التَّوْحِيدُ فَأَنْ لَا تُجَوِّزَ عَلَى رَبِّكَ مَا جَازَ عَلَيْكَ ، وَأَمَّا الْعَدْلُ فَأَنْ لَا تَنْسِبَ إِلَى خَالِقِكَ مَا لَمْ يَكَمْ عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام - خطاب به مردی - فرمود : توحید آن است که آنچه را بر خود روا می دانی بر پروردگارت روا ندانی، و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت به سبب آن تو را ملامت و سرزنش کرده به او نسبت ندهی.

معانی الأخبار: ۱۱/۲ .

حدیث ۱۴۳۵

امام صادق علیه السلام:

مَنْ نَظَرَ فِي اللَّهِ كَيْفَ هُوَ هَلَكَ .

امام صادق علیه السلام: هر که در چگونگی خدا بیندیشد، نابود شود.

المحاسن: ۱/۳۷۱/۸۰۸ .

حدیث ۱۴۳۶

امام صادق علیه السلام:

إِيَّاكُمْ وَالتَّفَكُّرَ فِي اللَّهِ؛ فَإِنَّ التَّفَكُّرَ فِي اللَّهِ لَا يَزِيدُ إِلَّا تَيْهًا، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَلَا يُوصَفُ بِمِقْدَارٍ .

امام صادق علیه السلام: از اندیشیدن درباره [ذات] خدا پرهیزید؛ زیرا اندیشه کردن در خدا جز بر حیرت و گمراهی نمی افزاید.

همانا خداوند عز و جلرا نه دیدگان در می یابند و نه به اندازه داشتن وصف می شود.

الأمالی للصدوق: ۵۰۳/۶۹۰ .

حدیث ۱۴۳۷

امام صادق علیه السلام:

ثِقْ بِاللَّهِ تَكُنْ عَارِفًا .

امام صادق علیه السلام: به خدا اعتماد کن، تا خدا شناس باشی.

تحف العقول: ۳۷۶ .

حدیث ۱۴۳۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِاللَّهِ أَرْضَاهُمْ بِقَضَاءِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام: داناترین مردم به خدا، خرسندترین آنها به قضا و حکم خداوند عز و جل است.

تنبيه الخواطر: ۲/۱۸۴ .

حدیث ۱۴۳۹

امام صادق علیه السلام:

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ خَافَ اللَّهَ، وَمَنْ خَافَ اللَّهَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنِ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام: هر که خدا را بشناسد، از او بترسد و هر که از خدا بترسد، دنیا را رها کند.

تنبيه الخواطر: ۲/۱۸۵ .

حدیث ۱۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي فَضْلِ مَعْرِفَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مَا مَدُّوا أَعْيُنَهُمْ إِلَى مَا مَتَّعَ اللَّهُ بِهِ الْأَعْدَاءَ مِنْ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَعِيمِهَا ، وَكَانَتْ دُنْيَاهُمْ أَقْلَ عِنْدَهُمْ مِمَّا يَطَّوْنَهُ بِأَرْجُلِهِمْ ، وَلَنَعْمُوا بِمَعْرِفَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ ، وَتَلَذُّوا بِهَا تَلَذُّذَ مَنْ لَمْ يَزَلْ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَانِ مَعَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ . إِنَّ مَعْرِفَةَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أُنْسٌ مِنْ كُلِّ وَحْشَةٍ ، وَصَاحِبٌ مِنْ كُلِّ وَحْدَةٍ ، وَنُورٌ مِنْ كُلِّ ظُلْمَةٍ ، وَقُوَّةٌ مِنْ كُلِّ ضَعْفٍ ، وَشِفَاءٌ مِنْ كُلِّ سَقَمٍ .

امام صادق علیه السلام : اگر مردم می دانستند که شناخت خداوند عز و جل چه ارزشی دارد، به زرق و برق زندگی دنیا و نعمتهای آن که خداوند دشمنان را از آنها بهره مند ساخته است چشم نمی دوختند و دنیای آنان در نظرشان کمتر از خاک زیر پایشان بود و از معرفت خدا متنعم می شدند و چونان کسی از آن لذت می بردند که همواره در باغهای بهشت با اولیاء و دوستان خدا باشد. شناخت خدا، مونس هر تنهایی است و یار هر بی کسی و روشنایی هر تاریکی و نیروی هر ناتوانی و شفای هر بیماری.

الکافی : ۸/۲۴۷/۳۴۷.

حدیث ۱۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ، وَلَا مَعْرِفَةً إِلَّا بِعَمَلٍ ، فَمَنْ عَرَفَ ذَلَّتْهُ الْمَعْرِفَةُ عَلَى الْعَمَلِ ، وَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ فَلَا مَعْرِفَةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هیچ عملی را جز با شناخت نپذیرد و هیچ شناختی را جز با عمل. پس هر که شناخت پیدا کند، آن شناخت او را به عمل رهنمون شود و کسی که عمل نکند، شناخت ندارد.

الکافی : ۱/۴۴/۲ .

حدیث ۱۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

إِذَا رَقَّ الْعِرْضُ اشْتَصَعِبَ جَمْعُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه آبرو بریزد، جمع آوری آن دشوار است.

أعلام الدین : ۳۰۳ .

حدیث ۱۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

الْعَدْلُ أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ ، وَالْيُنُّ مِنَ الزُّبْدِ ، وَأَطْيَبُ رِيحًا مِنَ الْمِسْكِ .

امام صادق علیه السلام : عدالت از عسل شیرین تر، از خامه نرمتر و از مشک خوشبوتر است.

الکافی : ۲/۱۴۷/۱۵ .

حدیث ۱۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

الْعَدْلُ أَحْلَى مِنْ الْمَاءِ يُصِيبُهُ الظَّمَانُ .

امام صادق علیه السلام: عدالت، از آبی که شخص تشنه به آن می رسد شیرین تر است.

الکافی : ۲/۱۴۶/۱۱

حدیث ۱۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي يَقُولُ : إِذَا هَمَمْتَ بِخَيْرٍ فَبَادِرْ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَحْدُثُ .

امام صادق علیه السلام: پدرم می فرمود: هرگاه آهنگ کار خوبی کردی، بشتاب؛ زیرا نمی دانی که چه پیش خواهد آمد.

الکافی : ۲/۱۴۲/۳

حدیث ۱۴۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَعَ التَّيَّبَتِ تَكُونُ السَّلَامَةُ، وَمَعَ الْعَجَلَةِ تَكُونُ النَّدَامَةُ .

امام صادق علیه السلام: با آرامش و درنگ، سلامت [از خطا و لغزش] همراه است و با شتابزدگی، پشیمانی.

الخصال : ۱۰۰/۵۲

حدیث ۱۴۴۷

امام صادق علیه السلام :

الْمُعْجِزَةُ عَلَامَةٌ لِلَّهِ لَا يُعْطِيهَا إِلَّا أَنْبِيَاءُهُ وَرُسُلُهُ وَحُجَجُهُ؛ لِيُعْرِفَ بِهِ صِدْقُ الصَّادِقِ مِنْ كَذِبِ الْكَاذِبِ .

امام صادق علیه السلام: معجزه، نشانه ای از خداست و آن را تنها به پیامبران و فرستادگان و حجتهای خود می دهد تا به وسیله آن

راست راستگو، از دروغ دروغگو باز شناخته شود.

علل الشرائع : ۱۲۲/۱

حدیث ۱۴۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِنْ كَانَ الْمَمْرُ عَلَى الصَّرَاطِ حَقًّا فَالْعُجْبُ لِمَاذَا !؟

امام صادق علیه السلام: اگر گذشتن از صراط راست است، پس چرا خودپسندی؟!

الأمالی للصدوق : ۵۶/۱۲

حدیث ۱۴۴۹

امام صادق علیه السلام :

قَالَ إِبْلِيسُ - لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ - لِجُنُودِهِ : إِذَا اسْتَمَكَنْتُمْ مِنْ ابْنِ آدَمَ فِي ثَلَاثٍ لَمْ أَبَالِ مَا عَمَلٌ؛ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَقْبُولٍ مِنْهُ : إِذَا اسْتَكْتَرَّ عَمَلُهُ،

وَنَسِيَ ذَنْبَهُ، وَدَخَلَ الْعُجْبُ .

امام صادق علیه السلام: ابلیس - که لعنت خدا بر او باد - به لشکریانش گفت: اگر در سه کار بر فرزند آدم چیره آیم، دیگر باکی ندارم که چه کاری می کند؛ زیرا آن کار از او پذیرفته نمی شود: هرگاه عملش را زیاد شمارد و گنااهش را از یاد برد و خودپسند شود.

الخصال: ۱۱۲/۸۶.

حدیث ۱۴۵۰

امام صادق علیه السلام:

مَنْ دَخَلَ الْعُجْبَ هَلَكَ .

امام صادق علیه السلام: به هر که خودپسندی راه یابد، نابود شود.

الکافی: ۲/۳۱۳/۲.

حدیث ۱۴۵۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ: إِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ يَسْأَلُنِي الشَّيْءَ مِنْ طَاعَتِي لِأَجِبَهُ، فَأَصْرِفُ ذَلِكَ عَنْهُ لِكَيْ لَا يُعْجِبَهُ عَمَلُهُ .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام: خدای تبارک و تعالی می فرماید: برخی از بندگان من از من توفیق طاعتی می طلبند تا بدان وسیله دوستشان بدارم، اما من آن را به آنان نمی دهم، مبادا از عمل خود دچار خودپسندی شوند.

الزهد للحسین بن سعید: ۶۸/۱۷۹.

حدیث ۱۴۵۲

امام صادق علیه السلام:

لَا تُكْرَهُوا إِلَى أَنْفُسِكُمُ الْعِبَادَةَ .

امام صادق علیه السلام: عبادت را به نفسهای خود تحمیل نکنید .

الکافی: ۲/۸۶/۲.

حدیث ۱۴۵۳

امام صادق علیه السلام:

وَاللَّهِ مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَاءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ .

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند که خداوند به چیزی برتر از گزاردن حق مؤمن، عبادت نشده است.

الاختصاص: ۲۸.

حدیث ۱۴۵۴

امام صادق علیه السلام:

أَعْبَدُ النَّاسَ مَنْ أَقَامَ الْفَرَائِضَ .

امام صادق علیه السلام: عابدترین مردم، کسی است که واجبات را به پا دارد.
الخصال: ۱۶/۵۶.

حدیث ۱۴۵۵

امام صادق علیه السلام:
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعِلْمُ بِاللَّهِ وَالتَّوَاضُّعُ لَهُ .
امام صادق علیه السلام: برترین عبادت، شناخت خدا و فروتنی در برابر اوست.
تحف العقول: ۳۶۴.

حدیث ۱۴۵۶

امام صادق علیه السلام:
أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ .
امام صادق علیه السلام: برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.
الکافی: ۲/۵۵/۳.

حدیث ۱۴۵۷

امام صادق علیه السلام:
مَنْ أَطَاعَ رَجُلًا فِي مَعْصِيَةٍ فَقَدْ عَبَدَهُ .
امام صادق علیه السلام: هر که از کسی در معصیت خدا فرمان برد، هر آینه او را بندگی کرده است.
الکافی: ۲/۳۹۸/۸.

حدیث ۱۴۵۸

امام صادق علیه السلام:
(إِنَّ الْعِبَادَ ثَلَاثَةٌ: قَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَوْفًا فَتَلَكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ، وَقَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى طَلَبَ الثَّوَابِ فَتَلَكَ عِبَادَةُ الْأَجْرَاءِ، وَقَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ حُبًّا لَهُ فَتَلَكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ، وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ .
امام صادق علیه السلام: عبادت کنندگان سه دسته اند: گروهی خداوند عز و جل را از ترس عبادت می کنند، که این عبادت بردگان است؛ گروهی خدای تبارک و تعالی را به طمع ثواب عبادت می کنند، که این عبادت مزدوران است؛ و گروهی خداوند عز و جل را از سر عشق و محبت به او عبادت می کنند که این عبادت آزادگان است و این برترین عبادت است.
الکافی: ۲/۸۴/۵.

حدیث ۱۴۵۹

امام صادق علیه السلام:
إِنَّ فَوْقَ كُلِّ عِبَادَةٍ عِبَادَةً، وَحُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَفْضَلُ عِبَادَةٍ .

امام صادق علیه السلام: فوق هر عبادت، عبادتی است و دوست داشتن ما خاندان، برترین عبادت است .

المحاسن : ۱/۲۴۷/۴۶۲.

حدیث ۱۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

لَوْلَا أَنَّ بَنِي أُمِّيَّةٍ وَجَدُوا مَنْ يَكْتُبُ لَهُمْ، وَيَجِبِي لَهُمُ الْفَيْءَ، وَيُقَاتِلُ عَنْهُمْ، وَيَشْهَدُ جَمَاعَتَهُمْ، لَمَا سَلَبْنَا حَقَّنَا .

امام صادق علیه السلام : اگر بنی امیه کسی را نمی یافتند که برایشان بنویسد و مالیات جمع آوری کند و برایشان بچنگد و در جماعتشان حاضر شود ، هرگز نمی توانستند حق ما را سلب کنند .

الکافی : ۵/۱۰۶/۴، انظر تمام الکلام

حدیث ۱۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا...» - : هُوَ الرَّجُلُ يَأْتِي السُّلْطَانَ فَيُحِبُّ بَقَاءَهُ إِلَى أَنْ يُدْخَلَ يَدَهُ إِلَى كَيْسِهِ فَيُعْطِيَهُ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و به کسانی که ستم کرده اند متمایل مشوید ...» - فرمود : هر که نزد سلطان رود و آرزو داشته باشد او همین قدر زنده بماند که دستش را در جیب خود برد و چیزی به وی دهد ، به ستمگر متمایل شده است .

الکافی : ۵/۱۰۸/۱۲.

حدیث ۱۴۶۲

امام صادق علیه السلام :

الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ وَالْمُعِينُ لَهُ وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ ثَلَاثَتَهُمْ .

امام صادق علیه السلام : ستمگر و یاری دهنده او و کسی که به ستم او راضی باشد، هر سه در ستم شریکند .

الکافی : ۲/۳۳۳/۱۶

حدیث ۱۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُؤْكَلَ مَا تَحْمِلُ النَّمْلَةُ بِفِيهَا وَقَوَائِمِهَا .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از خوردن چیزی که مور با دهان و پاهای خود حمل می کند ، نهی فرمود .

الکافی : ۵/۳۰۷/۱۱.

حدیث ۱۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَسْتَرَ وَأَخْفَى مَا يُسَلِّطُ الشَّيْطَانُ مِنْ ابْنِ آدَمَ أَنْ صَارَ أَنْ يَسْكُنَ تَحْتَ الْأُظْفِيرِ .

امام صادق علیه السلام : پنهان ترین و ناپیدا ترین راهی که از آن شیطان بر آدمی مسلط می شود ، لانه کردن او در زیر ناخنهاست .

الکافی : ۶/۴۹۰/۷.

حدیث ۱۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

الطَّيْبَةُ عَلَى مَا تَجْعَلُهَا إِنْ هَوَّنتَهَا نَهَوَّنتَ، وَإِنْ شَدَّدْتَهَا تَشَدَّدْتَ، وَإِنْ لَمْ تَجْعَلْهَا شَيْئاً لَمْ تُكُنْ شَيْئاً .

امام صادق علیه السلام : تأثیر فال بد به خودت بستگی دارد : اگر آن را آسان بگیری آسان می شود ، اگر سخت بگیری سخت می شود ، و اگر آن را به چیزی نگیری چیزی نخواهد بود .

الکافی : ۸/۱۹۷/۲۳۵.

حدیث ۱۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَطَيَّبَ أَوَّلَ النَّهَارِ لَمْ يَزَلْ عَقْلُهُ مَعَهُ إِلَى اللَّيْلِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در آغاز روز به خود عطر زند ، تا شب عقلش با او خواهد بود .

الکافی : ۶/۵۱۰/۷.

حدیث ۱۴۶۷

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُنْفِقُ فِي الطَّيْبِ أَكْثَرَ مِمَّا يُنْفِقُ فِي الطَّعَامِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله برای عطر بیشتر از غذا خرج می کرد .

الکافی : ۶/۵۱۲/۱۸.

حدیث ۱۴۶۸

امام صادق علیه السلام :

العِطْرُ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ .

امام صادق علیه السلام : عطر زدن از سنتهای پیامبران است .

الکافی : ۶/۵۱۰/۲.

حدیث ۱۴۶۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ التُّرَابَ

طَهُورًا كَمَا جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل خاک را نیز ، همچون

آب ، پاک کننده قرار داده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۰۹/۲۲۴ .

حدیث ۱۴۷۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُحِبُّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الْعُرْسُ، وَيُبْغِضُ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الطَّلَاقُ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الطَّلَاقِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل خانه ای را که در آن عروسی باشد دوست دارد و خانه ای را که در آن طلاق باشد ، دشمن دارد و نزد خداوند عز و جل چیزی منفورتر از طلاق نیست .

الکافی : ۶/۵۴/۳ .

حدیث ۱۴۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ شَيْءٍ مِمَّا أَحَلَّهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَبْغَضَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّلَاقِ، وَإِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْمِطْلَاقَ الدَّوَّاقَ .

امام صادق علیه السلام : از چیزهایی که خداوند عز و جل حلال فرموده هیچ چیز نزد او منفورتر از طلاق نیست . خداوند مردی را که زن زیاد طلاق می دهد و پیوسته تغییر همسر می دهد دشمن دارد .

الکافی : ۶/۵۴/۲ .

حدیث ۱۴۷۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبَهَ النَّاسَ طُعْمَةً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، كَانَ يَأْكُلُ الْخُبْزَ وَالْخَلَّ وَالزَّيْتِ، وَيُطْعِمُ النَّاسَ الْخُبْزَ وَاللَّحْمَ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام در زمینه طعام و غذا شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله بود ؛ خود نان و سرکه و روغن می خورد و به مردم نان و گوشت می خوراند .

المحاسن : ۲/۲۷۹/۱۹۰۱ .

حدیث ۱۴۷۳

امام صادق علیه السلام :

مِنْ مُوجِبَاتِ الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ إِطْعَامُ الطَّعَامِ السَّعْبَانَ، ثُمَّ تَلَا قَوْلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ...» .

امام صادق علیه السلام : یکی از موجبات بهشت و آمرزش ، اطعام گرسنه است ؛ سپس این سخن خداوند عز و جل را تلاوت کرد : «یا در روز گرسنگی طعام دادن ...» .

المحاسن : ۲/۱۴۵/۱۳۸۱ .

حدیث ۱۴۷۴

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَتَاكَ أَخُوكَ فَأْتِهِ بِمَا عِنْدَكَ، وَإِذَا دَعَوْتَهُ فَتَكَلَّفْ لَهُ .

امام صادق علیه السلام: هرگاه برادرت، ناخوانده بر تو وارد شد، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور و هرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او زحمت بکش .
المحاسن: ۲/۱۷۹/۱۵۰۶ .

حدیث ۱۴۷۵

امام صادق علیه السلام:

لَا تُغْرَمَ عَلَى مُسْتَعِيرٍ عَارِيَةٌ إِذَا هَلَكَتْ إِذَا كَانَ مَأْمُونًا .

امام صادق علیه السلام: اگر عاریه از بین برود، در صورتی که عاریه گیرنده، امین و مورد اعتماد باشد، تاوانی بر او نیست .
الکافی: ۵/۲۳۹/۵ .

حدیث ۱۴۷۶

امام صادق علیه السلام:

الْكَفَالَةُ خَسَارَةٌ، غَرَامَةٌ، نَدَامَةٌ .

امام صادق علیه السلام: کفیل شدن خسارت است، غرامت است، پشیمانی است .
کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳/۹۷/۳۴۰۵ .

حدیث ۱۴۷۷

امام صادق علیه السلام:

لَا تُوجِبُ عَلَى نَفْسِكَ الْحُقُوقَ وَاصْبِرْ عَلَى النَّوَائِبِ .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام: حق و حقوق بر خودت واجب مگردان و در برابر سختیها و ناملایمات صبر کن .
الکافی: ۴/۳۳/۳ .

حدیث ۱۴۷۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَضَرَ بِشَيْءٍ مِنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ .

امام صادق علیه السلام: هر کس از طریق معابر عمومی، اندک خسارتی [به کسی] وارد کند، ضامن است .
الکافی: ۷/۳۵۰/۳ .

حدیث ۱۴۷۹

امام صادق علیه السلام:

الْقَهْقَهَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ .

امام صادق علیه السلام: قهقهه زدن، کار شیطان است .

الكافی : ۲/۶۶۴/۱۰ .

حدیث ۱۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

ضِحْكُ الْمُؤْمِنِ تَبَسُّمٌ .

امام صادق علیه السلام : خنده مؤمن ، لبخند است .

الكافی : ۲/۶۶۴/۵

حدیث ۱۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَةٌ .

امام صادق علیه السلام : هر که به چهره برادر خود لبخند زند ، آن لبخند برای او حسنه ای باشد .

الكافی : ۲/۲۰۶/۱ .

حدیث ۱۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

أَفْضَلُ الْجِهَادِ الصَّوْمُ فِي الْحَرِّ .

امام صادق علیه السلام : برترین جهاد ، روزه گرفتن در هوای گرم است .

بحار الأنوار : ۹۶/۲۵۶/۳۸ .

حدیث ۱۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

الشَّتَاءُ رِيْبُ الْمُؤْمِنِ ، يَطْوُلُ فِيهِ لَيْلُهُ فَيَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى قِيَامِهِ ، وَيَقْصُرُ فِيهِ نَهَارُهُ فَيَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى صِيَامِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمستان ، بهار مؤمن است ؛ شبهایش طولانی است و برای عبادت نیمه شب از آن کمک می گیرد و روزهایش کوتاه است و برای روزه گرفتن از آن مدد می جوید .

معانی الأخبار : ۲۲۸/۱ .

حدیث ۱۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصُومُ يَوْمًا تَطَوُّعًا يُرِيدُ بِهِ مَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : آدمی ، برای رسیدن به پاداش الهی ، یک روز داوطلبانه روزه می گیرد و خداوند بدان سبب او را به بهشت می برد .

الكافی : ۴/۶۳/۵ .

حدیث ۱۴۸۵

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که روزه داری را افطاری دهد ، اجرش همانند اجر او باشد .
 الکافی : ۴/۶۸/۱ ، انظر تمام الباب .

حدیث ۱۴۸۶

امام صادق علیه السلام :
 لِلصَّائِمِ فَرَحَتَانِ : فَرَحَةٌ عِنْدَ إِفْطَارِهِ ، وَفَرَحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ .
 امام صادق علیه السلام : روزه دار دو شادی دارد : یک شادی هنگام گشودن روزه اش و شادی دیگر هنگام دیدار با پروردگارش .
 الکافی : ۴/۶۵/۱۵

حدیث ۱۴۸۷

امام صادق علیه السلام :
 نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ ، وَصَمْتُهُ تَسْبِيحٌ ، وَعَمَلُهُ مُتَقَبَّلٌ ، وَدُعَاؤُهُ مُسْتَجَابٌ .
 امام صادق علیه السلام : خواب روزه دار ، عبادت است و سکوتش ، تسبیح و عملش ، پذیرفته و دعایش ، مستجاب .
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۷۶/۱۷۸۳ .

حدیث ۱۴۸۸

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ : الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أُجْزِي عَلَيْهِ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی می فرماید : روزه از من است و پاداش آن را من می دهم .
 الکافی : ۴/۶۳/۶ .

حدیث ۱۴۸۹

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ شَمِتَ بِمُصِيبَةٍ نَزَلَتْ بِأَخِيهِ لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يُفْتَنَ .
 امام صادق علیه السلام : هر که از مصیبتی که به برادرش می رسد شاد شود ، از دنیا نرود تا آن که خود گرفتار گردد .
 الکافی : ۲/۳۵۹/۱ .

حدیث ۱۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمَيِّتَ إِذَا مَاتَ بَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا إِلَى أَوْجَعِ أَهْلِهِ، فَمَسَحَ عَلَى قَلْبِهِ فَأَنْسَاهُ لَوْعَةَ الْحُزْنِ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَمْ تَعْمُرِ الدُّنْيَا.
 امام صادق علیه السلام: هرگاه کسی بمیرد، خداوند فرشته‌ای را به سوی دردمندترین عضو خانواده او می‌فرستد. پس بر قلب او دستی می‌کشد و سوز و گداز غم را از یاد او می‌برد و اگر چنین نبود، دنیا آباد نمی‌شد.
 الکافی: ۳/۲۲۷/۱

حدیث ۱۴۹۱

امام صادق علیه السلام:
 - إِنَّهُ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ -: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَجْعَلْ مُصِيبَتِي فِي دِينِي، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَوْ شَاءَ أَنْ تَكُونَ مُصِيبَتِي أَعْظَمَ مِمَّا كَانَتْ (كَانَتْ)، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الْأَمْرِ الَّذِي شَاءَ أَنْ يَكُونَ وَكَانَ .
 امام صادق علیه السلام - هنگام مصیبت - می‌فرمود: خدای را سپاس که مصیبت مرا در دینم قرار نداد، خدای را سپاس که اگر می‌خواست مصیبتم از این هم بزرگتر می‌شد، خدای را بر امری سپاس که او خواست بشود و شد.
 بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۶۸ / ۱۸۳ .

حدیث ۱۴۹۲

امام صادق علیه السلام:
 مَنْ أَلْهِمَ الْأَسْتِرْجَاعَ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .
 امام صادق علیه السلام: به هر کس هنگام مصیبت، استرجاع الهام شود، بهشت واجب گردد.
 ثواب الأعمال: ۲۳۵/۲ .

حدیث ۱۴۹۳

امام صادق علیه السلام:
 - لِرَجُلٍ قَدْ اشْتَدَّ جَزَعُهُ عَلَى وَلَدِهِ -: يَا هَذَا جَزَعَتْ لِلْمُصِيبَةِ الصُّغْرَى، وَغَفَلَتْ عَنِ الْمُصِيبَةِ الْكُبْرَى! وَلَوْ كُنْتَ لِمَا صَارَ إِلَيْهِ وَلَدَكَ مُسْتَعِدًّا لِمَا اشْتَدَّ عَلَيْهِ جَزَعُكَ، فَمُصَابِكَ بَتَرِكَكَ الْأَسْتِعَادَةَ لَهُ أَعْظَمَ مِنْ مُصَابِكَ بَوْلَدِكَ .
 امام صادق علیه السلام - به مردی که در مرگ فرزندش سخت بیتابی می‌کرد - فرمود: ای مرد! تو در کوچکترین مصیبت بیتابی می‌کنی و از بزرگترین مصیبت غافل! اگر برای آن جایی که فرزندت رفت، آماده بودی هرگز برای او بیتابی نمی‌کردی.
 مصیبت آماده نشدن تو برای آن روز، بزرگتر از مصیبت فرزندت توست.
 عیون أخبار الرضا: ۲/۵/۱۰ .

حدیث ۱۴۹۴

امام صادق علیه السلام:
 أَثْقَلُ مَا يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ .
 امام باقر یا امام صادق علیهما السلام: سنگین ترین عملی که روز قیامت در ترازو [ای اعمال] گذاشته می‌شود، درود بر محمد و اهل بیت اوست .

بحار الأنوار : ۹۴/۴۹/۹ .

حدیث ۱۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ الْكِذْبَ فَيُحَرِّمُ بِهَا صَلَاةَ اللَّيْلِ .

امام صادق علیه السلام : آدمی دروغی می گوید و به سبب آن از نماز شب محروم می شود .

علل الشرائع : ۳۶۲/۲ .

حدیث ۱۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةُ اللَّيْلِ تُبَيِّضُ الْوَجْهَ، وَصَلَاةُ اللَّيْلِ تُطَيِّبُ الرَّيْحَ، وَصَلَاةُ اللَّيْلِ تَجْلِبُ الرِّزْقَ .

امام صادق علیه السلام : نماز شب، چهره را سفید و نورانی می کند، نماز شب، انسان را خوشبو می کند، نماز شب، روزی می آورد .

علل الشرائع : ۳۶۳/۱ .

حدیث ۱۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُ قِيَامَ اللَّيْلِ، فَإِنَّ الْمَغْبُونَ مَن غَبِنَ قِيَامَ اللَّيْلِ .

امام صادق علیه السلام : شب زنده داری را فرو مگذار ؛ زیرا مغبون [واقعی] کسی است که شب زنده داری را از دست بدهد .

معانی الأخبار : ۳۴۲/۱ .

حدیث ۱۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ عَمَلٍ حَسَنٍ يَعْمَلُهُ الْعَبْدُ إِلَّا وَ لَهُ ثَوَابٌ فِي الْقُرْآنِ إِلَّا صَلَاةَ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يُبَيِّنْ ثَوَابَهَا لِعَظِيمِ خَطَرِهَا عِنْدَهُ، فَقَالَ : «تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ * فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»

امام صادق علیه السلام : هر کار نیکی که بنده می کند ، در قرآن برایش ثوابی ذکر شده مگر نماز شب که از بس نزد خدا پر

اهمیت است ثواب آن را معلوم نکرده و فرموده است : «پهلوهایشان را از

بسترها دور می کنند] و [پروردگارشان را از روی بیم و طمع می خوانند و از آنچه روزیشان داده ایم انفاق می کنند و هیچ کس

نمی داند به پاداش آنچه می کرده اند چه مسرت هایی برایشان نهفته شده است» .

السجدة : ۱۶ و ۱۷ .

حدیث ۱۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

شَرَفَ الْمُؤْمِنِ صَلَاتُهُ بِاللَّيْلِ، وَعِزُّ الْمُؤْمِنِ كَفُّهُ عَنِ أَعْرَاضِ النَّاسِ .

امام صادق علیه السلام : شرافت مؤمن در نماز شب اوست ، و عزت مؤمن در خودداری او از لطمه زدن به آبروی مردم .
الکافی : ۳/۴۸۸/۹ .

حدیث ۱۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَمَّنْ أَحَقُّ أَنْ يُؤْمَرَ - : إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ : يَتَقَدَّمُ الْقَوْمَ أَقْرَبُهُمُ لِلْقُرْآنِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَكْبَرُهُمْ سِتْنًا، فَإِنْ كَانُوا فِي السَّنِّ سَوَاءً فَلْيُؤَمِّمَهُمْ بِالسُّنَّةِ وَأَفْقَهُهُمْ فِي الدِّينِ، وَلَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ الرَّجُلَ فِي مَتْرَلِهِ، وَلَا صَاحِبَ (ال) سُلْطَانٍ فِي سُلْطَانِهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که چه کسی برای امامت جماعت شایسته تر است - فرمود : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : پیشنهادی مردم را کسی به عهده گیرد که قاری تر (قرآن خوان تر یا قرائتش بهتر) باشد ؛ اگر در قرائت یکسان بودند آن که در هجرت مقدمتر است ، پیشنهادش شود و اگر در هجرت نیز یکسان بودند آنکه سنش بیشتر است به عهده گیرد ؛ اگر همسن بودند آن که به سنت داناتر و در دین فقیه تر است ، امامت کند . هیچ یک از شما در خانه کسی بر صاحب خانه مقدم [در پیشنهادی] نشود و نه بر صاحب نفوذی در قلمرو نفوذش .
الکافی : ۳/۳۷۶/۵ .

حدیث ۱۵۰۱

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ عَلَّةٍ تَسْمِيهِ تَارِكِ الصَّلَاةِ كَافِرًا دُونَ الزَّانِي - : لِأَنَّ الزَّانِي وَمَا أَشْبَهَهُ إِنَّمَا يَعْمَلُ ذَلِكَ لِمَكَانِ الشَّهْوَةِ لِأَنَّهَا تَغْلِبُهُ، وَتَارِكِ الصَّلَاةِ لَا يَتْرُكُهَا إِلَّا اسْتِخْفَافًا بِهَا .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که چرا تارک نماز، کافر خوانده می شود اما زناکار، نه - فرمود : چون کسی که زنا و امثال این کار را می کند، بر اثر غلبه شهوت دست به این کارها می زند، اما تارک نماز، آن را ترک نمی کند ، مگر از روی سبک شمردن و بی اعتنایی به آن .
علل الشرائع : ۳۳۹/۱ .

حدیث ۱۵۰۲

امام صادق علیه السلام :

فَضْلُ الْوَقْتِ الْأَوَّلِ عَلَى الْآخِرِ كَفَضْلِ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : فضیلت اول وقت [نماز] بر آخر وقت همچون فضیلت آخرت بر دنیا است .
ثواب الأعمال : ۵۸/۲ .

حدیث ۱۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةٍ لِحَاقِنٍ وَلَا لِحَاقِبٍ وَلَا لِحَازِقٍ، فَالْحَاقِنُ الَّذِي بِهِ الْبَوْلُ، وَالْحَاقِبُ الَّذِي بِهِ الْغَائِطُ، وَالْحَازِقُ الَّذِي قَدْ صَغَطَهُ الْخُفُّ .

امام صادق علیه السلام : نماز حاقن و حاقب و حازق نماز نیست ؛ حاقن کسی است که بولش گرفته و حاقب کسی است که غائطش گرفته و حازق کسی است که پایش از پای افزار در فشار است .
الأمالی للصدوق : ۴۹۸/۶۸۳ .

حدیث ۱۵۰۴

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِمَنْ لا زكاةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات ندهد ، نمازش نماز نیست .
مشکاة الأنوار : ۹۶/۲۱۲ .

حدیث ۱۵۰۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ يَعْلَمُ مَا يَقُولُ فِيهِمَا، انصَرَفَ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ ذَنْبٌ .

امام صادق علیه السلام : هر که دو رکعت نماز بخواند و بداند در آنها چه می گوید ، نمازش که تمام شد گناهی میان او و خداوند باقی نماند .
الکافی : ۳/۲۶۶/۱۲ .

حدیث ۱۵۰۶

امام صادق علیه السلام :

ما لَكَ مِنْ صَلَاتِكَ إِلَّا مَا أَقْبَلْتَ عَلَيْهِ فِيهَا، فَإِنْ أَوْهَمَهَا كُلُّهَا أَوْ غَفَلَ عَنْ أَدَائِهَا لُفَّتْ فَضْرِبَ بِهَا وَجْهَ صَاحِبِهَا .

امام باقر و امام صادق علیهما السلام : تنها آن مقدار از نمازت بهره توست که با توجه قلبی همراه باشد . پس ، اگر کسی در همه نماز سهو کند (حواسش بکلی پرت باشد) یا از ادای آن غفلت ورزد (به وقت نگذارد) آن نماز مچاله و به صورت صاحبش پرت می شود .
بحار الأنوار : ۸۴/۲۶۰/۵۹ .

حدیث ۱۵۰۷

امام صادق علیه السلام :

قال الله تبارك وتعالى : إِنَّمَا قَبِلَ الصَّلَاةَ مِمَّنْ تَوَاضَعَ لِعَظْمَتِي ، وَيَكْفُ نَفْسَهُ عَنِ الشَّهَوَاتِ مِنْ أَجْلِى ، وَيَقْطَعُ نَهَارَهُ بِذِكْرِى ، وَلَا يَتَعَاطَمُ عَلَى خَلْقِي ، وَيُطْعِمُ الْجَائِعَ ، وَيَكْسُو الْعَارِيَ ، وَيَرْحَمُ الْمُصَابَ ، وَيُؤْوِي الْغَرِيبَ ، فَذَلِكَ يُشْرِقُ نورهً مِثْلَ الشَّمْسِ ، وَأَجْعَلُ لَهُ فِي الظُّلُمَاتِ نورهً وَفِي الْجَهَالَةِ عِلْمًا ، وَأَكْلَأُهُ بِعِزَّتِي ، وَأَسْتَحْفِظُهُ بِمَلَائِكَتِي ، يَدْعُونِي فَالْتَبِيهِ ، وَيَسْأَلُنِي فَأُعْطِيهِ ، فَمِثْلُ ذَلِكَ عِنْدِي كَمِثْلِ جَنَاتِ الْفِرْدَوْسِ ، لَا تَبْسُ ثِمَارُهَا ، وَلَا تَتَغَيَّرُ عَنْ حَالِهَا .

امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی فرموده: من نماز کسی را می‌پذیرم که در برابر عظمت من فروتن باشد، به خاطر من نفس خود را از شهوتها باز دارد و روزش را با یاد من سپری کند و بر آفریدگان من بزرگی نفروشد و گرسنه را غذا دهد و برهنه را بپوشاند و به مصیبت دیده رحم کند و غریب را جای دهد؛ چنین کسی مانند خورشید می‌درخشد، در تاریکیها برای او نوری قرار می‌دهم، و در نادانی، دانشی. به عزت خودم، عمرش را طولانی تر می‌کنم. و با فرشتگانم، پاسداریش می‌نمایم. مرا می‌خواند، جوابش می‌دهم. از من درخواست می‌کند، می‌دهمش. مثل چنین شخصی در پیشگاه من، همانند باغ‌های پردیس است که میوه‌هایش خشکیده نمی‌شوند و حالتشان دگرگون نمی‌گردد.

المحاسن: ۱ / ۷۹ / ۴۴ عن ابن القدّاح وص ۴۵۸ / ۱۰۵۹ عن عبدالله بن میمون القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام، تحف العقول: ۳۰۶.

حدیث ۱۵۰۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ نَظَرَ إِلَى أَبِيهِ نَظْرَ مَاقِتٍ وَهُمَا ظَالِمَانِ لَهُ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً.

امام صادق علیه السلام: هر که به پدر و مادر خود، گرچه به وی ستم کرده باشند، با نگاه دشمنانه بنگرد، خداوند از او نمازی را نمی‌پذیرد.

الکافی: ۲/۳۴۹/۵.

حدیث ۱۵۰۹

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَبَلَ اللَّهُ مِنْهُ صَلَاةً وَاحِدَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ، وَمَنْ قَبَلَ مِنْهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ.

امام صادق علیه السلام: هر که خداوند یک نماز از او بپذیرد، عذابش نمی‌کند و از هر که یک کار نیک بپذیرد عذابش نمی‌کند.

الکافی: ۳/۲۶۶/۱۱.

حدیث ۱۵۱۰

امام صادق علیه السلام:

لَوْ كَانَ عَلَى بَابِ أَحَدِكُمْ نَهْرٌ فَاعْتَسَلَ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ هَلْ كَانَ يَبْقَى عَلَى جَسَدِهِ مِنَ الدَّرَنِ شَيْءٌ؟ إِنَّمَا مَثَلُ الصَّلَاةِ مَثَلُ النَّهْرِ الَّذِي يُنْقِي، كُلَّمَا صَلَّى صَلَاةً كَانَ كَفَّارَةً لِدُنُوبِهِ إِلَّا ذَنْبَ أَخْرَجَهُ مِنَ الْإِيمَانِ مُقِيمٌ عَلَيْهِ.

امام صادق علیه السلام: اگر جلو در خانه یکی از شماجوی آبی باشد و روزی پنج بار خود را در آن بشوید آیا چرک و کثافتی بر تن او باقی می‌ماند؟ حکایت نماز نیز حکایت جوی آبی است که تمیز و پاکیزه می‌کند؛ هر نمازی که [آدمی] بخواند گناهانش را پاک می‌کند مگر گناهی که او را از ایمان به در برد و بر آن اصرار ورزد.

بحار الأنوار: ۸۲/۲۳۶/۶۶.

حدیث ۱۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ وَأَحَبِّهَا إِلَى اللَّهِ - : مَا أَعْلَمُ شَيْئًا بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ أَفْضَلَ مِنْ هَذِهِ الصَّلَاةِ، أَلَا تَرَى أَنَّ الْعَبْدَ الصَّالِحَ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ قَالَ : «وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ»

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از برترین اعمال و محبوبترین آنها نزد خداوند - فرمود : بعد از معرفت [خدا] چیزی برتر از این نماز نمی شناسم . مگر نمی بینی که بنده صالح ، عیسی بن مریم ، گفت : «و [خدا] مرا به نماز سفارش کرد ؟!»
مریم : ۳۱ .

حدیث ۱۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ الصَّلَاةُ، وَهِيَ آخِرُ وَصَايَا الْأَنْبِيَاءِ .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل ، نماز است و آن آخرین سفارش پیامبران می باشد .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ۶۳۸ / ۱ / ۲۱۰ .

حدیث ۱۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

الْمُصْلِحُ لَيْسَ بِكَاذِبٍ .

امام صادق علیه السلام : آشتی دهنده ، دروغگو نیست .

الکافی : ۵ / ۲۱۰ / ۲

حدیث ۱۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

الْكَلَامُ ثَلَاثَةٌ : صِدْقٌ وَكِذْبٌ وَإِصْلَاحٌ بَيْنَ النَّاسِ ... تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ كَلَامًا يَبْلُغُهُ فَتَخْبِثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقَاهُ فَتَقُولُ : سَمِعْتُ مِنْ فُلَانٍ قَالَ فِيكَ مِنَ الْخَيْرِ كَذَا وَكَذَا، خِلَافَ مَا سَمِعْتَ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام : سخن سه گونه است : راست و دروغ و اصلاح میان مردم . . . از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر آن سخن به گوش وی برسد ، ناراحت می شود ؛ پس تو آن دیگری را می بینی ، و بر خلاف آنچه شنیده ای ، به او می گویی : از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت .

الکافی : ۳۴۱ / ۱۶ / ۲ .

حدیث ۱۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

- لِلْمَفْضَلِ - : إِذَا رَأَيْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنْ شِيعَتِنَا مُنَازَعَةً فَافْتَدِهَا مِنْ مَالِي .

امام صادق علیه السلام - به مفضل - فرمود : هرگاه میان دو نفر از شیعیان ما نزاعی [بر سرمالی] دیدی آن [وجه] را از مال من بپرداز [و میان آنان اصلاح کن] .

الکافی : ۲ / ۲۰۹ / ۳، و انظر ح ۴

حدیث ۱۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَهُ يُجِبُّهَا اللَّهُ : إِصْلَاحُ

بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبُ بَيْنِهِمْ إِذَا تَبَاعَدُوا .

امام صادق علیه السلام : اصلاح میان مردم، هر گاه با هم دچار خصومت شوند و نزدیک کردن آنها به یکدیگر، هر گاه از هم دور گردند ، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد .

الکافی : ۲ / ۲۰۹ / ۱

حدیث ۱۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ لَمَاطُعِنَ وَاخْتَلَفَ النَّاسُ عَلَيْهِ سَلِمَ الْأَمْرَ لِمَعَاوِيَةَ، فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ الشَّيْعَةُ «عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا مُدِلَّ الْمُؤْمِنِينَ!» فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا أَنَا بِمُدِلِّ الْمُؤْمِنِينَ، وَلَكِنِّي مُعِزُّ الْمُؤْمِنِينَ، إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُكُمْ لَيْسَ بِكُمْ عَلَيْهِمْ قُوَّةٌ سَلَّمْتُ الْأَمْرَ لِأَبْقَى أَنَا وَأَنْتُمْ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ، كَمَا عَابَ الْعَالِمُ السَّفِينَةَ لِتَبْقَى لِأَصْحَابِهَا، وَكَذَلِكَ نَفْسِي وَأَنْتُمْ لِتَبْقَى بَيْنَهُمْ .

امام صادق علیه السلام : حسن بن علی علیهما السلام پس از آن که به جانسوء قصد شد و پیروانش از در ناسازگاری با وی در آمدند ، کار را به معاویه وا گذاشت . آنگاه شیعیانش به آن حضرت چنین سلام کردند : «سلام بر تو ای خوارکننده مؤمنان!» . حضرت فرمود : من خوارکننده مؤمنان نیستم ، بلکه عزت بخش مؤمنانم . وقتی دیدم شما در برابر دشمن قدرتی ندارید ، کار را به او وا گذاشتم تا من و شما در میان آنان باقی بمانیم ؛ همچنان که آن عالم (خضر) کشتی را سوراخ کرد تا برای صاحبانش باقی بماند ، و اینچنین [است حکایت] من و شما تا در میان آنها باقی بمانیم .

بحار الأنوار : ۲ / ۲۸۷ / ۷۸ .

حدیث ۱۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَا صَافَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلًا قَطُّ فَتَزَعَّ يَدُهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هر گاه با مردی دست می داد ، هرگز دست خود را از دست او نمی کشید تا این که او دستش را از دست حضرت بکشد .

الکافی : ۲ / ۱۵ / ۱۸۲ .

حدیث ۱۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

أَمَّا الْمَرْأَةُ الَّتِي يَحِلُّ لَهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا فَلَا يُصَافِحُهَا إِلَّا مِنْ وِرَاءِ الثُّوبِ، وَلَا يَغْمِزُ كَفَّهَا .

امام صادق علیه السلام : با زنی که ازدواج کردن با او حلال است (محرّم نیست) نمی توان دست داد مگر از پس جامه و [در این

صورت هم [نباید دستش را فشرده .

الکافی : ۵/۵۲۵/۱ .

حدیث ۱۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

كَانَ الْمُسْلِمُونَ إِذَا غَزَوْا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَرُّوا بِمَكَانٍ كَثِيرِ الشَّجَرِ ثُمَّ خَرَجُوا إِلَى الْفَضَاءِ نَظَرُوا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَتَصَافَحُوا .

امام صادق علیه السلام : مسلمانان هرگاه در رکاب رسول خدا صلی الله علیه و آله به جنگ بیرون می رفتند و از جای پر درختی می گذشتند سپس به فضای باز می رسیدند ، به یکدیگر نگاه می کردند و با هم دست می دادند .

الکافی : ۲/۱۸۱/۱۲

حدیث ۱۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

النَّاسُ يَمُرُّونَ عَلَى الصَّرَاطِ طَبَقَاتٍ : ... فَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ مِثْلَ الْبَرْقِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ مِثْلَ عَيْدِ الْفَرَسِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ حَبْوًا، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ مَشِيًا، وَمِنْهُمْ مَنْ يَمُرُّ مُتَعَلِّقًا قَدْ تَأَخَذَ النَّارَ مِنْهُ شَيْئًا وَتَتْرُكُ شَيْئًا .

امام صادق علیه السلام : مردم در گذشتن از صراط به چند گروه تقسیم می شوند : ... برخی مانند برق می گذرند ، برخی مانند اسب به تاخت می روند ، برخی با سینه خیز می گذرند و برخی پیاده می روند و بعضی هم در حالی می گذرند که خود را به آن آویخته اند و آتش قسمتی از بدن آنها را گرفته و قسمتی را نگرفته است .

الأمالی للصدوق : ۲۴۲/۲۵۷ .

حدیث ۱۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «إِنَّ رَبَّكَ لَبَالِغٌ صَادٍ» - : قَنْطَرَةٌ عَلَى الصَّرَاطِ لَا يَجُوزُهَا عَبْدٌ بِمَظْلَمَةٍ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «همانا پروردگار تو سخت در کمین است» - فرمود : [کمینگاه] پللی است بر روی صراط که هر بنده ای مظلمه ای به گردن داشته باشد ، نمی تواند از آن بگذرد .

ثواب الأعمال : ۳۲۱/۲ .

حدیث ۱۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

الصَّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام صادق علیه السلام : صراط مستقیم ، امیرالمؤمنین علی علیه السلام است .

معانی الأخبار : ۳۲/۲ .

حدیث ۱۵۲۴

امام صادق علیه السلام :

- فی معنی الصراط - : هُوَ الطَّرِيقُ إِلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَهُمَا صِرَاطَانِ : صِرَاطٌ فِي الدُّنْيَا وَصِرَاطٌ فِي الآخِرَةِ، فَأَمَّا الصِّرَاطُ الَّذِي فِي الدُّنْيَا فَهُوَ الإِمَامُ المَفْرُوضُ الطَّاعِي، مَنْ عَرَفَهُ فِي الدُّنْيَا وَاقْتَدَى بِهُدَاهُ مَرَّ عَلَى الصِّرَاطِ الَّذِي هُوَ جِسْرُ جَهَنَّمَ فِي الآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام - درباره معنای صراط - فرمود : آن، راه شناخت خداوند عز و جل است، و دو صراط وجود دارد : صراطی در دنیاست و صراطی در آخرت . صراط دنیا همان امامی است که اطاعتش واجب است . هر که در دنیا او را بشناسد و از راهنماییهای پیروی کند از صراط آخرت که پلی است بر روی دوزخ ، بگذرد .

بحار الأنوار : ۱۱/۳ / ۲۴ .

حدیث ۱۵۲۵

امام صادق علیه السلام :

- أيضا - : المَحْرُومُ المُحَارَفُ الذِيقُ حُرْمَ كَدِّ يَدِهِ فِي الشَّرَاءِ وَالبَيْعِ .

امام صادق علیه السلام - نیز درباره همین آیه - فرمود : محروم ، شخص بی بخت و روزی ای است که در خرید و فروش، چیزی نصیبش نمی شود .

الکافی : ۳/۵۰۰/۱۲ .

حدیث ۱۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الصَّدَقَةِ عَلَى مَنْ يَسْأَلُ عَلَى الأبْوَابِ، أَوْ يُمَسِّكُ ذَلِكَ عَنْهُمْ وَيُعْطِيهِ ذَوِي قَرَابَتِهِ ؟ - : لا، بَلْ يَبْعَثُ بِهَا إِلَى مَنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ قَرَابَةٌ، فَهَذَا أَعْظَمُ لِلْأَجْرِ .

امام صادق علیه السلام - وقتی از ایشان سؤال شد که آیا به گداهایی که در خانه ها را می زنند ، می توان صدقه داد یا باید از این کار خودداری کند و آن را به خویشاوندان [مستمندش] بدهد؟ - فرمود : به آنها ندهد ، بلکه برای خویشاوندان مستمندش بفرستد که این کار اجرش بیشتر است .

ثواب الأعمال : ۱۷۱/۲۰ .

حدیث ۱۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقَةُ وَاللَّهُ فِي السِّرِّ أَفْضَلُ مِنَ الصَّدَقَةِ فِي العَلَانِيَةِ، وَكَذَلِكَ وَاللَّهُ العِبَادَةُ فِي السِّرِّ أَفْضَلُ مِنْهَا فِي العَلَانِيَةِ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند ، صدقه نهانی برتر از صدقه آشکار است و نیز به خدا سوگند ، که عبادت نهانی برتر از عبادت آشکار است .

الکافی : ۴/۸/۲ .

حدیث ۱۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ صَدَقَةَ اللَّيْلِ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وَتَمْحُو الذَّنْبَ الْعَظِيمَ، وَتُهَوِّنُ الْحِسَابَ، وَصَدَقَةَ النَّهَارِ تُثْمِرُ الْمَالَ، وَتَزِيدُ فِي الْعُمْرِ .

امام صادق علیه السلام : صدقه شبانه ، خشم پروردگار را فرو می نشاند و گناه بزرگ را پاک می کند و حساب را آسان می گرداند، و صدقه روزانه، مال و ثروت را به بار می نشاند و عمر را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۲۵/۳۹ .

حدیث ۱۵۲۹

امام صادق علیه السلام :

لَا تَصَيِّدُ عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ لِيُزَكَّوْكَ؛ فَإِنَّكَ إِنْ فَعَلْتَ ذَلِكَ فَقَدِ اسْتَوَيْتَ أَجْرَكَ، وَلَكِنْ إِذَا أُعْطِيَ يَمِينَكَ فَلَا تَطْلُعْ عَلَيْهَا شِمَالَكَ؛ فَإِنَّ الَّذِي تَصَدَّقُ لَهُ سِرًّا يَجْزِيكَ عَلَانِيَةً .

امام صادق علیه السلام : جلو چشم مردم صدقه نده تا تو را ستایش کنند ؛ زیرا اگر چنین کنی هر آینه پاداش خود را گرفته ای ؛ بلکه اگر با دست راست صدقه دادی دست چپت خبردار نشود ؛ زیرا آن کسی که به خاطر او پنهانی صدقه می دهی ، پاداش تو را آشکارا خواهد داد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۸۴/۱ .

حدیث ۱۵۳۰

امام صادق علیه السلام :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ إِبْرَاءُ الْكَبِدِ الْحَرَى .

امام صادق علیه السلام : بهترین صدقه ، خنک کردن جگر تفتیده است .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۷۲/۸ .

حدیث ۱۵۳۱

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ : إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبُ بَيْنِهِمْ إِذَا تَبَاعَدُوا .

امام صادق علیه السلام : صدقه ای که خدا آن را دوست دارد عبارت است از : اصلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شد، و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند .

الکافی : ۲/۲۰۹/۱ .

حدیث ۱۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

إِسْمَاعُ الْأَصَمِّ مِنْ غَيْرِ تَصَجُّرِ صَدَقَةٍ هَنِيئَةٌ .

امام صادق علیه السلام : فهماندن سخن به ناشنوا ، بی آن که از این کار اظهار ناراحتی کنی ، صدقه ای گواراست .

بحار الأنوار: ۷۴/۳۸۸/۱.

حدیث ۱۵۳۳

امام صادق علیه السلام:

الصَّدَقَةُ تَقْضِي الدَّيْنَ وَتُخْلِيفُ بِالْبَرَكَهٖ .

امام صادق علیه السلام: صدقه دادن قرض را ادا می کند و برکت بر جای می گذارد.

بحار الأنوار: ۹۶/۱۳۴/۶۸.

حدیث ۱۵۳۴

امام صادق علیه السلام:

إِنِّي لَأَمْلِقُ أَحْيَانًا، فَأَتَا جِرَّ اللَّهُ بِالصَّدَقَةِ .

امام صادق علیه السلام: گاهی اوقات من تنگدست می شوم و به وسیله صدقه، با خدا سودا می کنم.

بحار الأنوار: ۷۸/۲۰۶/۵۴.

حدیث ۱۵۳۵

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ:

مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَقَدْ وَكَلْتُ مَنْ يَقْبِضُهُ غَيْرِي، إِلَّا الصَّدَقَةَ؛ فَإِنِّي أَلْقَفْتُهَا بِيَدِي تَلْقَفًا .

امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی می فرماید: هیچ چیزی نیست مگر این که کسی را مأمور

گرفتن آن کرده ام بجز صدقه که آن را با دست خودم به سرعت می ربایم.

بحار الأنوار: ۹۶/۱۳۴/۶۸.

حدیث ۱۵۳۶

امام صادق علیه السلام:

لَا تَكُونُ الصَّدَاقَةُ إِلَّا بِجُرْدِهَا، فَمَنْ كَانَتْ فِيهِ هَذِهِ الْجُرْدُودُ أَوْ شَيْءٌ مِنْهُ، وَإِلَّا فَلَا تَنْسِبُهُ إِلَى شَيْءٍ مِنَ الصَّدَاقَةِ، فَأَوْلَاهَا: أَنْ تَكُونَ

سَرِيرَتُهُ وَعَلَانِيَتُهُ لَكَ وَاحِدَةً، وَالثَّانِيَةُ: أَنْ يَرَى زَيْنَكَ زَيْنَهُ، وَشَيْنَكَ شَيْنَهُ، وَالثَّالِثَةُ: أَنْ لَا تُغَيِّرُهُ عَلَيْكَ وَلا يَأْتِيَهُ وَلَا مَالٌ، وَالرَّابِعَةُ: لَا

يَمْنَعُكَ شَيْئًا تَأْتِيَهُ مَقْدَرَتُهُ، وَالخَامِسَةُ - وَهِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ

الْخِصَالَ -: أَنْ لَا يُسَلِّمَكَ عِنْدَ النَّكَبَاتِ .

امام صادق علیه السلام: دوستی مرزهایی دارد که هر کس همه یا برخی از آنها را داشته باشد، دوست است و گرنه او را اصلاً

دوست مشمار: نخست این که ظاهر و باطنش با تو یکی باشد؛ دوم این که آبروی تو را آبروی خودش داند و عیب و بی آبرویی تو

را عیب و بی آبرویی خودش؛ سوم این که مقام و مال، (برخورد) او را نسبت به تو عوض نکند؛ چهارم این که هر کمکی از

دستش

بر می آید از تو دریغ ننماید؛ و پنجم که در بردارنده همه این خصلتهاست، این که در هنگام گرفتاری ها تو را تنها نگذارد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۹/۹۰ .

حدیث ۱۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

إِنْ أُرِدْتَ أَنْ يَصْفُو لَكَ وَدُأخِيكَ فَلَا تُمَارِحَنَّهٗ ، وَلَا تُمَارِيَنَّهٗ ، وَلَا تُبَاهِيَنَّهٗ ، وَلَا تُشَارِنَنَّهٗ .

امام صادق علیه السلام : اگر می خواهی که دوستی برادرت برای تو خالص بماند، هرگز با او شوخی مکن، با او ستیزه مکن، به او فخر مفروش، و با وی خصومت موز .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۹۱/۲ .

حدیث ۱۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

إِصْحَبْ مَنْ تَتَرَّيْنُ بِهِ ، وَلَا تَصْحَبْ مَنْ يَتَرَّيْنُ بِكَ

امام صادق علیه السلام : با کسی مصاحبت کن که به او آراسته شوی ، و با کسی یار مشو که به تو آراسته شود .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۶۷/۹ .

حدیث ۱۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَا تُسَمِّ الرَّجُلَ صَدِيقًا سِمَةً مَعْرِفَةٍ حَتَّى تَخْتَبِرَهُ بِثَلَاثٍ : تُغْضِبُهُ فَنَنْظُرُ غَضَبَهُ يُخْرِجُهُ مِنَ الْحَقِّ إِلَى الْبَاطِلِ ، وَعِنْدَ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ ، وَحَتَّى تُسَافِرَ مَعَهُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ کس را به دوستی مشناس ، مگر آن که در سه چیز او را بیازمایی : او را به خشم آوری و بینی که آیا این خشم او را از

حق به باطل می کشاند ، و در درهم و دینار (نیازهای اقتصادی) ، و در سفر کردن با او .

الأمالی للطوسی : ۶۴۶/۱۳۳۹ .

حدیث ۱۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

أَحْسَنُ مِنَ الصِّدْقِ قَائِلُهُ ، وَخَيْرٌ مِنَ الْخَيْرِ فَاعِلُهُ .

امام صادق علیه السلام : از راستی بهتر ، گوینده آن است و از کار خوب خوبتر ، کننده آن .

الأمالی للطوسی : ۲۲۳/۳۸۵ .

حدیث ۱۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

الصُّدُقُ عِزٌّ .

امام صادق علیه السلام: راستی، ارجمندی است.

بحار الأنوار: ۷۸/۲۶۹/۱۰۹.

حدیث ۱۵۴۲

امام صادق علیه السلام:

مَنْ صَدَقَ لِسَانَهُ زَكَا عَمَلُهُ .

امام صادق علیه السلام: هر که زبانش راست باشد، کردارش پاکیزه شود.

الکافی: ۲/۱۰۴/۳.

حدیث ۱۵۴۳

امام صادق علیه السلام:

لَا تَعْتَرُوا بِصَلَاتِهِمْ وَلَا بِصِيَامِهِمْ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ رُبَّمَا لَهَجَ بِالصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ حَتَّىٰ لَوْ تَرَكَهُ اسْتَوْحَشَ، وَلَكِنْ اخْتَبِرُوهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ .

امام صادق علیه السلام: فریب نماز و روزه مردم را نخورید؛ زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خود می‌کند که اگر آنها را ترک گوید، احساس دل‌تنگی می‌کند، بلکه آنها را به راستگویی و امانت‌داری بیازمایید.

الکافی: ۲/۱۰۴/۲.

حدیث ۱۵۴۴

امام صادق علیه السلام:

أَيُّمَا رَجُلٍ اشْتَكَىٰ فَصَبَرَ وَاحْتَسَبَ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ أَلْفَ شَهِيدٍ .

امام صادق علیه السلام: هر مردی که به دردی گرفتار شود و شکیبایی ورزد و آن را در راه خدا به شمار آورد، خداوند اجر هزار شهید را برایش رقم زند.

طب الأئمة لابن بسطام: ۱۷.

حدیث ۱۵۴۵

امام صادق علیه السلام:

مَنْ ابْتُلِيَ مِنْ شَيْعَتِنَا فَصَبَرَ عَلَيْهِ كَانَ لَهُ أَجْرُ أَلْفِ شَهِيدٍ .

امام صادق علیه السلام: هر یک از شیعیان ما که گرفتار شود و شکیبایی ورزد، اجر هزار شهید دارد.

التمحيص: ۵۹/۱۲۵.

حدیث ۱۵۴۶

امام صادق علیه السلام:

الصَّبْرُ رَأْسُ الْإِيمَانِ .

امام صادق علیه السلام: شکیبایی، سرایمان است.

الکافی: ۲/۸۷/۱.

حدیث ۱۵۴۷

امام صادق علیه السلام:

المؤمنُ يُطْبِعُ عَلَى الصَّبْرِ عَلَى النَّوَابِ .

امام صادق علیه السلام: مؤمن بر صبر در برابر سختیها سرشته شده است.

مشکاة الأنوار: ۵۹/۷۲.

حدیث ۱۵۴۸

امام صادق علیه السلام:

مَعَاشِرَ الشَّيْعَةِ ، كُونُوا لَنَا زِينًا ، وَلَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شِينًا ، قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا ، وَاحْفَظُوا

الْأَسْتَكْمَ ، وَكُفُّوْهَا عَنِ الْفُضُولِ وَقَبِيحِ الْقَوْلِ .

امام صادق علیه السلام: ای جماعت شیعه! مایه آبروی ما باشید نه باعث بدنامی ما. سخنان خوب به

مردم بگویند، زبانه‌یتان را نگه دارید و آنها را از بیهوده‌گویی و سخنان زشت باز دارید.

الأمالی للصدوق: ۳۲۷/۱۷.

حدیث ۱۵۴۹

امام صادق علیه السلام:

- لَعِبِدِ الْأَعْلَى -: يَاعِبِدِ الْأَعْلَى ... فَأَقْرِنُهُمُ السَّلَامَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ - يَعْنِي الشَّيْعَةَ - وَقُلْ : قَالَ لَكُمْ : رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اسْتَجَرَ مَوَدَّةَ النَّاسِ إِلَى

نَفْسِهِ وَإِلَيْنَا ، بَأَنْ يُظَهِّرَ لَهُمْ مَا يَعْرِفُونَ وَيَكْفُفَ عَنْهُمْ مَا يُنْكِرُونَ .

امام صادق علیه السلام - به عبد الأعلى -: ای عبد الأعلى!... سلام و رحمت خدا را به شیعیان برسان و بگو: او (حضرت صادق) به

شما می‌گوید: رحمت خدا بر آن بنده ای باد که با اظهار سخنانی که مردم درک می‌کنند، و با خودداری از بیان آنچه درک نمی

کنند، دوستی مردم را به سوی خودش و ما جلب کند.

بحار الأنوار: ۲/۷۷/۶۲.

حدیث ۱۵۵۰

امام صادق علیه السلام:

الشَّيْعَةُ ثَلَاثٌ : مُحِبٌّ وَأَدْفُهُو مِنَّا ، وَمُتَزَيِّنٌ بِنَا وَنَحْنُ زَيْنٌ لِمَنْ تَزَيَّنَ بِنَا ، وَمُسْتَأْكَلٌ بِنَا النَّاسَ ، وَمَنْ اسْتَأْكَلَ بِنَا افْتَقَرَ .

امام صادق علیه السلام: شیعه سه نوع است: دوستدارِ مهرورز [نسبت به ما]. چنین شیعه ای از ماست، و شیعه ای که خود را به ما

می‌آراید و ما مایه آراستگی کسی هستیم که خود را به ما بیاراید، و شیعه ای که ما را وسیله ارتزاق خود قرار می‌دهد و کسی که

به وسیله ما ارتزاق کند فقیر می‌شود.

الخصال: ۱۰۳/۶۱.

حدیث ۱۵۵۱

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ شَيْعَتِنَا مَنْ أَنْكَرَ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ: الْمِعْرَاجَ ، وَالْمُسَاءَلَةَ فِي الْقَبْرِ ، وَخَلْقَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ، وَالشَّفَاعَةَ .

امام صادق علیه السلام : شیعه ما نیست کسی که چهار چیز را انکار کند : معراج ، سؤال قبر ، آفریده شدن بهشت و دوزخ ، و شفاعت .

بحار الأنوار : ۶۹/۹/۱۱ .

حدیث ۱۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

قَوْمٌ يَزْعُمُونَ أَنِّي إِمَامُهُمْ ، وَاللَّهِ مَا أَنَا لَهُمْ بِإِمَامٍ ، لَعَنَهُمُ اللَّهُ ، كُلَّمَا سَتَرْتُ سِتْرًا هَتَّكُوهُ ، أَقُولُ : كَذَا وَكَذَا ، فَيَقُولُونَ : إِنَّمَا يَعْنِي كَذَا وَكَذَا ، إِنَّمَا أَنَا إِمَامٌ مَنِ اطَّاعَنِي .

امام صادق علیه السلام : گروهی می گویند که من امام آنها هستم . به خدا قسم که من امام آنها نیستم . خدا لعنتشان کند ، هر چه من پرده پوشی می کنم ، آنان پرده دری می کنند . من می گویم : چنین و چنان ، آنان می گویند : مقصودش فلان و بهمان است . من در حقیقت امام کسی هستم که اطاعت کند .

بحار الأنوار : ۲/۸۰/۷۶ .

حدیث ۱۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ شَيْعَتِنَا مَنْ قَالَ

بِلِسَانِهِ وَخَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَآثَارِنَا .

امام صادق علیه السلام : شیعه ما نیست ، آن که به زبان دم [از تشیع] زند اما در عمل برخلاف اعمال و کردار ما رفتار کند .

بحار الأنوار : ۶۸/۱۶۴/۱۳ .

حدیث ۱۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا شَيْعَتُنَا أَصْحَابُ الْأَرْبَعَةِ الْأَعْيُنِ : عَيْنَانِ فِي الرَّأْسِ ، وَعَيْنَانِ فِي الْقَلْبِ ، أَلْمَا وَالْخَلِائِقُ كُلُّهُمُ كَذَلِكَ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَتَحَ أَبْصَارَكُمْ وَأَعْمَى أَبْصَارَهُمْ .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما دارای چهار چشم هستند : دو چشم در سر و دو چشم در دل . بدانید که همه مردمان چنینند جز این که خداوند عزوجل چشمان شما را باز و بینا کرده و چشمهای آنان را کور ساخته است .

الکافی : ۸/۲۱۵/۲۶۰ .

حدیث ۱۵۵۵

امام صادق علیه السلام :
 اِمْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافِظَتُهُمْ عَلَيْهَا ، وَعِنْدَ اَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عَن عَدُوِّنَا ، وَاِلَى اَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَسَّاتُهُمْ لِاِخْوَانِهِمْ فِيهَا .
 امام صادق علیه السلام : شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید : در وقت نماز ، چگونگی مواظبتشان بر آن ، در نگهداری اسرارشان از دشمنان ما ، و در همدردی و کمک مالی به برادرانشان .
 بحار الأنوار : ۸۳/۲۲/۴۰ .

حدیث ۱۵۵۶

امام صادق علیه السلام :
 اِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ مَن عَفَّ بَطْنَهُ وَفَرَّجَهُ ، وَاشْتَدَّ جِهَادُهُ ، وَعَمِلَ لِخَالِقِهِ ، وَرَجَا ثَوَابَهُ ، وَخَافَ عِقَابَهُ ، فَاِذَا رَأَيْتَ اَوْلِيَّكَ فَاَوْلِيَّكَ شِيعَةَ جَعْفَرٍ .
 امام صادق علیه السلام : در حقیقت شیعه علی کسی است که عفت بطن و فرج دارد ، سختکوش است ، برای آفریدگار خود کار می کند ، به پاداش او امید دارد و از کیفرش بیمناک است ؛ هرگاه چنین افرادی را دیدی [بدان که] آنان شیعه جعفرند .
 الکافی : ۲/۲۳۳/۹ .

حدیث ۱۵۵۷

امام صادق علیه السلام :
 لَيْسَ مِنَّا مَن لَّمْ يُوقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَرْحَمْ صَغِيرَنَا .
 امام صادق علیه السلام : از ما نیست کسی که به بزرگسالان ما حرمت ننهد و با خردسالانمان مهربان نباشد .
 الکافی : ۲/۱۶۵/۲ .

حدیث ۱۵۵۸

امام صادق علیه السلام :
 عَظُّمُوا كِبَارَكُمْ وَصَلُّوا اَرْحَامَكُمْ .
 امام صادق علیه السلام : بزرگسالان خود را احترام کنید و صله ارحام به جای آورید .
 الکافی : ۲/۱۶۵/۳ .

حدیث ۱۵۵۹

امام صادق علیه السلام :
 مَا رَأَيْتُ شَيْئًا اَسْرَعَ اِلَى شَيْءٍ مِنَ الشَّيْبِ اِلَى الْمُؤْمِنِ ، وَاِنَّهُ وَقَارٌ لِلْمُؤْمِنِ فِي الدُّنْيَا ، وَنُورٌ سَاطِعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، بِهِ وَقَّرَ اللهُ تَعَالَى خَلِيلَهُ اِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ : مَا هَذَا يَا رَبِّ ؟ قَالَ لَهُ : هَذَا وَقَارٌ ، فَقَالَ : يَا رَبِّ زِدْنِي وَقَارًا .

امام صادق علیه السلام: چیزی را ندیدم که به سوی چیزی شتابنده تر از سپیدی موی، به سوی مؤمن باشد. موی سپید در دنیا برای مؤمن وقار است و در روز قیامت نوری درخشان. خداوند متعال با موی سپید به خلیل خود ابراهیم علیه السلام وقار بخشید. پس ابراهیم عرض کرد: پروردگارا! این چیست؟ خداوند به او فرمود: این وقار است. ابراهیم گفت: پروردگارا! بر وقار من بیفزای. الأمالی للطوسی: ۶۹۹/۱۴۹۲.

حدیث ۱۵۶۰

امام صادق علیه السلام: مَنْ اسْتَشَارَ أَخَاهُ فَلَمْ يَنْصَحْهُ مَحْضَ الرَّأْيِ سَلَبَهُ اللَّهُ رَأْيَهُ. امام صادق علیه السلام: هر که با برادر خود مشورت کند و او خالصانه راهنمایش نکند، خداوند اندیشه او را از وی بگیرد. المحاسن: ۲/۴۳۸/۲۵۲۱.

حدیث ۱۵۶۱

امام صادق علیه السلام: إِنَّ الْمَشُورَةَ لَا تَكُونُ إِلَّا بِحُدُودِهَا الْأَرْبَعَةَ... فَأَوْلَاهَا أَنْ يَكُونَ الَّذِي تُشَاوِرُهُ عَاقِلًا، وَالثَّانِيَةُ أَنْ يَكُونَ حُرًّا مُتَدَيِّنًا، وَالثَّلَاثَةُ أَنْ يَكُونَ صَدِيقًا مُوَاخِيًا، وَالرَّابِعَةُ أَنْ تُطْلِعَهُ عَلَى سِرِّكَ فَيَكُونَ عِلْمُهُ بِهِ كَعِلْمِكَ ثُمَّ يُسِرَّ ذَلِكَ وَيَكْتُمَهُ. امام صادق علیه السلام: مشورت جز با مرزهای چهارگانه آن صحیح نیست... نخستین مرز آن این است که کسی که با او مشورت می کنی خردمند باشد، دوم این که آزاده و متدین باشد، سوم این که دوست و برادروار باشد، و چهارم این که راز خود را به او بگویی و او به اندازه خودت از آن راز آگاه باشد، اما آن را پوشاند و به کسی نگوید. مکارم الأخلاق: ۲/۹۸/۲۲۸۰.

حدیث ۱۵۶۲

امام صادق علیه السلام: الشُّهْرَةُ خَيْرُهَا وَشَرُّهَا فِي النَّارِ. امام صادق علیه السلام: شهرت، خوب و بدش، در آتش است. الکافی: ۶/۴۴۵/۳.

حدیث ۱۵۶۳

امام صادق علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الشُّهْرَتَيْنِ: شَهْرَةَ اللَّبَاسِ وَشَهْرَةَ الصَّلَاةِ. امام صادق علیه السلام: خداوند دو شهرت را دشمن می دارد: شهرت لباس و شهرت نماز. مشکاة الأنوار: ۵۵۳/۱۸۶۴.

حدیث ۱۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

كَفَى بِالْمَرْءِ خِزْيَا أَنْ يَلْبَسَ قُبَا يَشْهَرُهُ ، أَوْ يَرَكَبَ دَابَّةً مَشْهُورَةً .

امام صادق علیه السلام : آدمی را رسوایی همین بس که جامه ای بپوشد که باعث انگشت نمایی او گردد یا مرکبی انگشت نما سوار شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۲/۱۰۵ .

حدیث ۱۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْمُؤْمِنِ - : لَا يَرَعَبُ فِي عِزِّ الدُّنْيَا وَلَا يَجْرَعُ مِنْ ذُلِّهَا ، لِلنَّاسِ هَمٌّ قَدْ أَقْبَلُوا عَلَيْهِ ، وَلَهُ هَمٌّ قَدْ شَغَلَهُ .

امام صادق علیه السلام - در وصف مؤمن - فرمود : خواهان عزت دنیا نیست و از خواری آن نیز بی تابی نمی کند ؛ مردم را غم دنیایشان است و او را اندیشه آخرتش مشغول کرده است .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۷۱/۳

حدیث ۱۵۶۶

امام صادق علیه السلام :

لَا تَشْهَدَنَّ بِشَهَادَةٍ حَتَّى تَعْرِفَهَا كَمَا تَعْرِفُ كَفِّكَ .

امام صادق علیه السلام : هرگز نباید شهادتی بدهی مگر آن گاه که آن را مانند کف دستت بشناسی .

الکافی : ۷/۳۸۳/۳ .

حدیث ۱۵۶۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ لَا يَقْبَلُ شَهَادَةَ فَحَّاشٍ ، وَلَا ذِي مُخْزِيَةٍ فِي الدِّينِ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام نه شهادت آدم فحاش و بد زبان را می پذیرفت و نه شهادت کسی را که سوء پیشینه دینی داشت .

الکافی : ۷/۳۹۶/۷ .

حدیث ۱۵۶۸

امام صادق علیه السلام :

لَا أَقْبَلُ شَهَادَةَ الْفَاسِقِ إِلَّا عَلَى نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : شهادت فاسق را جز بر ضد خودش نمی پذیرم .

الکافی : ۷/۳۹۵/۵

حدیث ۱۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

إِذَا دُعِيَ إِلَى الشَّهَادَةِ فَأَجِبْ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه برای شهادت دادن فرا خوانده شدی ، اجابت کن .

تهذیب الأحکام : ۶/۲۷۵/۷۵۲ .

حدیث ۱۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

- أَيْضًا - : لَا يَتَّبِعِي لِأَحَدٍ إِذَا مَا دُعِيَ لِلشَّهَادَةِ شَهِدَ عَلَيْهَا أَنْ يَقُولَ : لَا أَشْهَدُ لَكُمْ .

امام صادق علیه السلام - نیز درباره همین آیه - فرمود : هرگاه فردی برای شهادت دادن دعوت شد ، سزاوار نیست بگوید : من برای

شما شهادت نمی دهم .

تفسیر العیاشی : ۱/۱۵۶/۵۲۴ .

حدیث ۱۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ» - : الرِّجْسُ هُوَ الشَّكُّ ، وَاللَّهُ لَا نَشْكُ فِي رَبِّنَا أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه : «می خواهد آلودگی را از شما بزداید» - فرمود : [مراد از] آلودگی همان شک است . به خدا

سوگند که ما هرگز درباره پروردگار خود شک نمی کنیم .

الکافی : ۱/۲۸۸/۱ .

حدیث ۱۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَعَنَ اللَّهُ قَاطِعِي سَبِيلِ الْمَعْرُوفِ ، وَهُوَ الرَّجُلُ يُصْنَعُ إِلَيْهِ الْمَعْرُوفُ فَيَكْفُرُهُ ، فَيَمْنَعُ صَاحِبَهُ مِنْ أَنْ يَصْنَعَ ذَلِكَ إِلَى غَيْرِهِ .

امام صادق علیه السلام : خدا لعنت کند کسانی را که راه نیکی کردن را می بندند ؛ یعنی کسی که به وی خوبی می شود ، اما او

ناسپاسی می کند و در نتیجه ، نیکوکار را از نیکی کردن به دیگران باز می دارد .

الاختصاص : ۲۴۱ .

حدیث ۱۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرٌ يُسْرُهُ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هَذِهِ النُّعْمَةِ ، وَإِذَا وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرٌ يَغْتَمُّ بِهِ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا هرگاه امر خوشحال کننده ای برایش پیش می آمد ، می فرمود : خدا را بر این نعمت سپاس ، و

هرگاه پیشامدی می کرد که از آن غمگین می شد ، می فرمود : در هر حال خدا را سپاس .

الکافی : ۲/۹۷/۱۹ .

حدیث ۱۵۷۴

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ ، فَقَدْ أَدَّى شُكْرَهَا .
 امام صادق علیه السلام : کسی که خداوند نعمتی به وی ارزانی دارد و در دل آن را [به عنوان نعمت خدادادی] بشناسد ، هر آینه شکر آن نعمت را گزارده است .
 الکافی : ۲/۹۶/۱۵

حدیث ۱۵۷۵

امام صادق علیه السلام :
 شُكْرُ النِّعْمَةِ اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ ، وَتَمَامُ الشُّكْرِ قَوْلُ الرَّجُلِ : الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .
 امام صادق علیه السلام : شکر نعمت یعنی دوری کردن از حرامها، و شکر کامل این است که انسان بگوید : سپاس خدایی را که پروردگار جهان هاست .
 الکافی : ۲/۹۵/۱۰

حدیث ۱۵۷۶

امام صادق علیه السلام :
 أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا مُوسَى ، اشْكُرْنِي حَقَّ شُكْرِي ، فَقَالَ : يَا رَبِّ كَيْفَ أَشْكُرُكَ حَقَّ شُكْرِكَ ، وَلَيْسَ مِنْ شُكْرِ أَشْكُرُكَ بِهِ إِلَّا وَأَنْتَ أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ ؟ ! فَقَالَ : يَا مُوسَى شَكَرْتَنِي حَقَّ شُكْرِي حِينَ عَلِمْتَ أَنَّ ذَلِكَ مِنِّي .
 امام صادق علیه السلام : خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی فرمود که : ای موسی! مرا چنان که حق شکر من است ، شکر کن . موسی عرض کرد : پروردگارا! چگونه تو را چنان که حق شکر توست ، شکر گویم حال آن که هر شکری که تو را می گویم خود نعمتی است که تو به من ارزانی داشته ای؟ فرمود : ای موسی! وقتی که بدانی توفیق آن شکر را هم من به تو داده ام ، مرا چنان که حق شکر من است، شکر کرده ای .
 قصص الأنبياء : ۱۶۱/۱۷۸ .

حدیث ۱۵۷۷

امام صادق علیه السلام :
 فِي كُلِّ نَفْسٍ مِنْ أَنْفَاسِكَ شُكْرٌ لَازِمٌ لَكَ ، بَلْ أَلْفٌ وَأَكْثَرُ .
 امام صادق علیه السلام : برای هر نفسی از نفسهایت شکری و بلکه هزار و بیشتر از هزار شکر بر تو واجب است .
 بحار الأنوار : ۷۱/۵۲/۷۷ .

حدیث ۱۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَنْقُلُ الْعَبْدَ مِنَ الشَّقَاءِ إِلَى السَّعَادَةِ ، وَلَا يَنْقُلُهُ مِنَ السَّعَادَةِ إِلَى الشَّقَاءِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی بنده را از بدبختی به خوشبختی منتقل می کند ، ولی از خوشبختی به بدبختی منتقل نمی کند .
التوحید : ۳۵۸/۶

حدیث ۱۵۷۹

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَ السَّعَادَةَ وَالشَّقَاوَةَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ خَلْقَهُ ، فَمَنْ عَلِمَهُ اللَّهُ سَعِيدًا لَمْ يُبْغِضْهُ أَبَدًا ، وَإِنْ عَمِلَ شَرًّا أَبْغَضَ عَمَلَهُ وَلَمْ يُبْغِضْهُ ، وَإِنْ كَانَ عَمَلُهُ شَقِيًّا لَمْ يُجِبْهُ أَبَدًا ، وَإِنْ عَمِلَ صَالِحًا أَحَبَّ عَمَلَهُ وَأَبْغَضَهُ لِمَا يَصِيرُ إِلَيْهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل پیش از آن که خلق خود را بیافریند خوشبختی و شوربختی را آفرید ؛ پس خداوند کسی را که بداند خوشبخت است ، دشمن نمی دارد و چنانچه کار بدی انجام دهد ، کارش را دشمن می دارد اما خود او را دشمن نمی دارد و هرگاه بداند بدبخت است ، هرگز او را دوست نمی دارد و چنانچه کار خوبی انجام دهد ، کارش را دوست می دارد اما به خاطر سرنوشتش وی راناخوش می دارد .
التوحید : ۳۵۷/۵ .

حدیث ۱۵۸۰

امام صادق علیه السلام :
لَوْ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ الْمُقَرَّبِينَ وَالْأَنْبِيَاءَ الْمُرْسَلِينَ شَفَعُوا فِي نَاصِبٍ مَا شَفَعُوا .
امام صادق علیه السلام : حتی اگر فرشتگان مقرب و پیامبران مرسل درباره فرد ناصبی شفاعت کنند ، شفاعتشان پذیرفته نمی شود .
المحاسن: ۱/۲۹۴/۵۸۷، وانظر بحار الأنوار: ۸/۴۱/۲۷ و ۶۸/۱۲۶/۵۴ .

حدیث ۱۵۸۱

امام صادق علیه السلام :
- لَمَّا أَمَرَ بِاجْتِمَاعِ قَرَائِبِهِ حَوْلَهُ وَقَدْ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ - : إِنَّ شَفَاعَتَنَا لَنْ تَنَالَ مُسْتَخْفًا بِالصَّلَاةِ .
امام صادق علیه السلام - هنگامی که در آستانه رحلت قرار گرفت و دستور داد بستگانش گرد او جمع شدند - فرمود : کسی که نماز را سبک بشمارد ، شفاعت ما هرگز شامل حالش نمی شود .
المحاسن : ۱/۱۵۹/۲۲۵ .

حدیث ۱۵۸۲

امام صادق علیه السلام :
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : « لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا » - : إِلَّا مَنْ أُذِنَ لَهُ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأئِمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ فَهُوَ الْعَهْدُ عِنْدَ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه: «اختیار شفاعت ندارند مگر کسی که از جانب خدای رحمان پیمانی گرفته باشد» - فرمود: مگر کسانی که به ولایت امیرالمؤمنین و امامان بعد از او اعتقاد داشته باشند و این همان پیمانی است که نزد خدا دارند .
بحار الأنوار: ۸/۳۶/۹ .

حدیث ۱۵۸۳

امام صادق علیه السلام :
الشَّفَاعَةُ زَكَاةُ الْجَاهِ .
امام صادق علیه السلام : میانجیگری ، زکات مقام است .
تحف العقول : ۳۸۱ .

حدیث ۱۵۸۴

امام صادق علیه السلام :
شِعَارُنَا يَوْمَ بَدْرٍ : يَا نَصَرَ اللَّهِ اقْتَرَبَ اقْتَرَبَ ... شِعَارُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا مُحَمَّدُ ، وَشِعَارُنَا : يَا مُحَمَّدُ .
امام صادق علیه السلام : شعار ما در روز بدر این بود : ای پیروزی خدا! نزدیک شو ، نزدیک شو... شعار حسین علیه السلام «یا محمد» بود ، و شعار ما نیز «یا محمد» است .
الکافی : ۵/۴۷/۱ .

حدیث ۱۵۸۵

امام صادق علیه السلام :
مَا قَالَ فِينَا قَائِلٌ بَيْتًا مِنَ الشُّعْرِ حَتَّى يُؤَيَّدَ بِرُوحِ الْقُدْسِ .
امام صادق علیه السلام : هیچ سراینده ای درباره ما بیت شعری نگفت ، جز آن که روح القدس کمکش کرد .
عیون أخبار الرضا : ۲ / ۱/۷ .

حدیث ۱۵۸۶

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قَالَ فِينَا بَيْتَ شِعْرِ بَنِي اللَّهِ تَعَالَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .
امام صادق علیه السلام : هر که درباره ما یک بیت شعر بگوید ، خداوند متعال در بهشت یک خانه برایش بسازد .
عیون أخبار الرضا : ۱/۷/۱ .

حدیث ۱۵۸۷

امام صادق علیه السلام :
لَيْسَ لِأَبْلِيسَ جُنْدٌ أَشَدَّ مِنَ النِّسَاءِ وَالْغَضَبِ .
امام صادق علیه السلام : ابلیس را سپاهی نیرومندتر از زنان و خشم نیست .

تحف العقول : ۳۶۳ .

حدیث ۱۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

قال إبليس : حَمَسَتْهُ لَيْسَ لِي فِيهِنَّ حِيلَةٌ وَسَائِرُ النَّاسِ فِي قَبْضَتِي : مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ عَنِ نِيَّةِ صَادِقِهِ وَاتَّكَلَ عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ ، وَمَنْ كَثُرَ تَسْبِيحُهُ فِي لَيْلِهِ وَنَهَارِهِ ، وَمَنْ رَضِيَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ بِمَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ ، وَمَنْ لَمْ يَجْزَعْ عَلَى الْمُصِيبَةِ حِينَ تُصِيبُهُ ، وَمَنْ رَضِيَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ وَلَمْ يَهْتَمَّ لِرِزْقِهِ .

امام صادق علیه السلام : ابلیس گفت : پنج دسته اند که هیچ چاره ای برای آنها ندارم اما دیگر مردمان در مشیت من هستند : هر که با نیت درست به خدا پناه برد و در همه کارهایش به او تکیه کند ؛ کسی که شب و روز بسیار تسبیح خدا گوید ؛ کسی که برای برادر مؤمنش آن پسندد که برای خود می پسندد ؛ کسی که هر گاه مصیبتی به او می رسد بیتابی نمی کند ؛ و کسی که به آنچه خداوند قسمتش کرده خرسند است و غم روزیش را نمی خورد .

الخصال : ۲۸۵/۳۷ .

حدیث ۱۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

يقول إبليس لِجُنُودِهِ : أَلْقُوا بَيْنَهُمُ الْحَسَدَ وَالْبَغْيَ ؛ فَإِنَّهُمَا يَعْدِلَانِ عِنْدَ اللَّهِ الشَّرَكَ .

امام صادق علیه السلام : ابلیس به سپاهیان خود می گوید : در میان آدمیان حسادت و تجاوزگری افکنید ؛ زیرا این دو نزد خدا با شرک برابر است .

الکافی : ۲/۳۲۷/۲ .

حدیث ۱۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

لَقَدْ نَصَبَ إبليسُ حَبَائِلَهُ فِي دَارِ الْغُرُورِ ، فَمَا يَقْصِدُ فِيهَا إِلَّا أَوْلِيَاءَنَا .

امام صادق علیه السلام : ابلیس، در این سرای پُر فریب، دامهای خود را برنهاده است و هدفش کسی جز دوستان ما نیست .

تحف العقول : ۳۰۱ .

حدیث ۱۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ» - : كَانُوا يَقُولُونَ : نُمَطِّرُ بَنُوَ كَذَا ، وَبَنُوَ كَذَا ، وَمِنْهَا أُنْهَمُ كَانُوا يَأْتُونَ الْكُهَانَ فَيُصَدِّقُونَهُمْ بِمَا يَقُولُونَ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه: «و بیشتر آنان ایمان نمی آورند مگر آن که مشرک باشند» - فرمود : آنها می گفتند : با [غروب] [فلان ستاره و [طلوع] [بهمان ستاره باران می بارد . یا به پیشگوها مراجعه می کردند و گفته های آنان را باور می داشتند] و همه اینها شرک خفی است] .

بحار الأنوار : ۵۸/۳۱۷/۸ .

حدیث ۱۵۹۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الشَّرْكَ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ . وَقَالَ : مِنْهُ تَحْوِيلُ الْخَاتَمِ لِيَذُكُرَ الْحَاجَةَ وَشِبْهَ هَذَا .

امام صادق علیه السلام : همانا شرک ناپیداتر از حرکت مورچه است . جا به جا کردن انگشتر برای یادآوری کاری و امثال آن از

شمار شرک [خفیی] است .

معانی الأخبار : ۳۷۹/۱ .

حدیث ۱۵۹۳

امام صادق علیه السلام :

- أَيْضًا - : شِرْكُ طَاعَةٍ وَلَيْسَ شِرْكُ عِبَادَةٍ

امام صادق علیه السلام - درباره همین آیه - فرمود : منظور شرک در اطاعت است نه شرک در عبادت .

الکافی : ۲/۳۹۷/۴ .

حدیث ۱۵۹۴

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَدْنَى الشَّرْكِ - : مَنْ ابْتَدَعَ رَأْيًا فَأَحَبَّ عَلَيْهِ أَوْ أَبْغَضَ عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام - نیز در همین باره - فرمود : کسی که عقیده ای را بدعت گذارد و به خاطر آن حبّ و بغض ورزد .

الکافی : ۲/۳۹۷/۲ .

حدیث ۱۵۹۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ بَنِي أُمَيَّةَ أَطْلَقُوا لِلنَّاسِ تَعْلِيمَ الْإِيمَانِ وَلَمْ يُطَلِّقُوا تَعْلِيمَ الشَّرْكِ ؛ لِكَيْ إِذَا حَمَلُوهُمْ عَلَيْهِ لَمْ يَعْرِفُوهُ .

امام صادق علیه السلام : بنی امیه آموختن ایمان را برای مردم آزاد گذاشتند ، اما شرک شناسی را آزاد نگذاشتند ، تا اگر آنان را به

شرک بکشاند ، مردم متوجه نشوند .

الکافی : ۲/۴۱۵/۱ .

حدیث ۱۵۹۶

امام صادق علیه السلام :

الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ .

امام صادق علیه السلام : خشم ، کلید همه بدیهاست .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۳/۴

حدیث ۱۵۹۷

امام صادق علیه السلام :
مَكْرُوهٌ قَطْعُ النَّخْلِ .
امام صادق علیه السلام : قطع درخت خرما ، مکروه است .
الکافی : ۵/۲۶۴/۸ .

حدیث ۱۵۹۸

امام صادق علیه السلام :
لَا تَقَطُّعُوا الثَّمَارَ فَيَبِغَتْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الْعَذَابَ صَبَاً .
امام صادق علیه السلام : درختان میوه را قطع نکنید، که خداوند بر سر شما عذاب فرو می ریزد .
الکافی : ۵/۲۶۴/۹ .

حدیث ۱۵۹۹

امام صادق علیه السلام :
أَوْرَعُ النَّاسِ مَنْ وَقَفَ عِنْدَ الشُّبْهَةِ .
امام صادق علیه السلام : پارساترین مردم کسی است که به گاه شبهه توقف کند .
الخصال : ۱۶/۵۶ .

حدیث ۱۶۰۰

امام صادق علیه السلام :
لَسْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ مِنْكُمْ إِلَّا غَادِيَا فِي حَالَيْنِ : إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَطًا ، فَإِنْ فَرَطَ ضَيِّعٌ ، وَإِنْ ضَيِّعٌ أَثِمٌّ ، وَإِنْ أَثِمٌّ سَكَنَ النَّارَ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ .
امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوان شما را جز در دو حال بینم : دانشمند یا دانش آموز ؛ زیرا اگر چنین نباشد کوتاهی کرده و چون کوتاهی کند ، ضایع گشته و چون ضایع گردد ، گنهکار باشد و چون گنهکار باشد ، سوگند به آن که محمد را بحق برانگیخت ، در آتش جای گیرد .
الأمالی للطوسی : ۳۰۳/۶۰۴ .

از ۱۶۰۱ تا ۱۸۰۰**حدیث ۱۶۰۱**

امام صادق علیه السلام :
عَلَيْكُمْ بِالسُّوَاكِ ؛ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ وَسْوَئَةَ الصَّدْرِ .

امام صادق علیه السلام: بر شما باد مسواک زدن؛ زیرا این کار وسوسه سینه را از بین می برد .

بحار الأنوار: ۷۶/۱۳۹/۵۲

حدیث ۱۶۰۲

امام صادق علیه السلام:

فِي السُّوَاكِ اثْنَا عَشْرَةَ خَصْلَةً: هُوَ مِنَ السُّنَّةِ، وَ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ، وَمَجْلَاءٌ لِلْبَصِيرِ، وَيُرِضِي الرَّحْمَنَ، وَيُبَيِّنُ الْأَسْنَانَ، وَيَذْهَبُ بِالْحَفْرِ، وَيَشُدُّ اللَّتَّةَ، وَيُشْهِى الطَّعَامَ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ، وَيَزِيدُ فِي الْحِفْظِ، وَيُضَاعَفُ بِهِ الْحَسَنَاتُ، وَتَفْرَحُ بِهِ الْمَلَائِكَةُ.

امام صادق علیه السلام: مسواک زدن، دوازده ویژگی دارد: از سنت است، دهان را تمیز می سازد، نور چشم را زیاد می کند، خدای رحمان را خشنود می گرداند، دندانها را سفید می کند، پوسیدگی آنها را از بین می برد، لثه را محکم می سازد، اشتها را باز می کند، بلغم را می برد، حافظه را زیاد می کند، حسنات دو چندان می شوند، و فرشتگان شاد می گردند.

الخصال: ۴۸۱/۵۳.

حدیث ۱۶۰۳

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ: أَتَرَى هَذَا الْخَلْقَ كُلَّهُ مِنَ النَّاسِ؟ - فَقَالَ: أَلْتِي مِنْهُمْ التَّارِكُ لِلسُّوَاكِ.

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که: آیا این خلائق همه در شمار آدمیانند؟ - فرمود: افرادی را که مسواک نمی زنند از شمار آنها بینداز.

بحار الأنوار: ۷۶/۱۲۸/۱۱.

حدیث ۱۶۰۴

امام صادق علیه السلام:

تَأْخِيرُ التَّوْبَةِ اغْتِرَارٌ، وَطُولُ التَّسْوِيفِ حَيْرَةٌ.

امام صادق علیه السلام: به تأخیر انداختن توبه، فریفتگی است، و امروز و فردا کردن بسیار، سرگشتگی.

بحار الأنوار: ۷۳/۳۶۵/۹۷.

حدیث ۱۶۰۵

امام صادق علیه السلام:

لَا يَسْوَدُ سَفِيهَةٌ.

امام صادق علیه السلام: هیچ سفیهی به سروری نمی رسد.

الخصال: ۲۷۱/۱۰.

حدیث ۱۶۰۶

امام صادق علیه السلام:

لا يَطْمَعَنَّ... الْمُعَاقِبُ عَلَى الذَّنْبِ الصَّغِيرِ فِي السُّؤْدِ ، وَلَا الْقَلِيلُ التَّجْرِبَةِ الْمُعْجَبُ بِرَأْيِهِ فِي رِئَاسَةٍ .

امام صادق علیه السلام : کسی که به اندک گناهی کیفر می دهد ، هرگز نباید چشم طمع به سروری کردن بدوزد، و کسی که کم تجربه و خودپسند و خود رأی است ، نباید به ریاست طمع بندد .

الخصال : ۴۳۴/۲۰

حدیث ۱۶۰۷

امام صادق علیه السلام :

لَرُبَّمَا تَرَكَ بَعْضُ شِيعَتِنَا فِي افْتِتَاحِ أَمْرِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، فَيَمْتَحِنُهُ اللَّهُ بِمَكْرُوهِ لِيُبَيِّنَهُ عَلَى شُكْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَالشَّاءِ عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : گاه فردی از شیعیان ما کار خود را با بسم الله الرحمن الرحيم آغاز نمی کند و بدان سبب خداوند او را به گرفتاری و امری ناخوشایند مبتلا می کند ، تا او را به ذکر سپاس و ستایش خداوند تبارک و تعالی متنبه سازد .
التوحيد : ۲۳۱/۵ .

حدیث ۱۶۰۸

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَإِنْ كَانَ بَعْدَهُ شِعْرٌ .

امام صادق علیه السلام : گفتن بسم الله الرحمن الرحيم را ترک نکن ، حتی اگر پس از آن شعری باشد .
الکافی : ۲/۶۷۲/۱ .

حدیث ۱۶۰۹

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ التَّسْمِيَةِ بِأَسْمَاءِ الْأَنْمَةِ ، أَفِي ذَلِكَ نَفْعٌ ؟ - : إِي وَاللَّهِ ، وَهَلِ الدَّيْنُ إِلَّا الْحُبُّ ؟! قَالَ اللَّهُ : «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : آیا نامگذاری [فرزندان] به نامهای ائمه سودی دارد؟ - فرمود : آری به خدا ، مگر دین جز محبت است؟ خداوند فرموده است : «اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد» .

آل عمران : ۳۱ .

حدیث ۱۶۱۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، قَالَ اللَّهُ : مَلَائِكَتِي اسْتَسَلَمَ عَبْدِي أَعْيُنُهُ ، أَدْرِكُوهُ ، أَقْضُوا حَاجَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بنده بگوید : ما شاء الله لا حول ولا قوة الا بالله ، خداوند فرماید : ای فرشتگان من! بنده ام تسلیم شد ، کمکش کنید ، او را دریابید ، حاجتش را برآورید .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۹۰/۲۵ .

حدیث ۱۶۱۱

امام صادق علیه السلام :

لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ لِشَيْءٍ

قَدْ مَضَى : لَوْ كَانَ غَيْرَهُ !

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ گاه درباره

کاری که گذشته بود نمی فرمود : کاش جز این بود .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۸۵ .

حدیث ۱۶۱۲

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ : بِأَيِّ شَيْءٍ عَلِمَ الْمُؤْمِنُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ ؟ - : بِالتَّسْلِيمِ لِلَّهِ ، وَالرِّضَا بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِ مِنْ سُورٍ وَسَخَطٍ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : از کجا دانسته می شود کسی مؤمن است؟ - فرمود : از تسلیم او در برابر خدا و

خرسندیش به هر خوشی و ناخوشی که به او رسد .

بحار الأنوار: ۲/۲۰۵/۹۱ .

حدیث ۱۶۱۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَيَرُدُّنَ عَلَيْهِ ، وَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ ، وَكَانَ يَكْرَهُ أَنْ

يُسَلِّمَ عَلَى الشَّابَّةِ مِنْهُنَّ ، وَيَقُولُ : أَتَخَوَّفُ أَنْ يُعْجِبَنِي صَوْتُهَا فَيَدْخُلَ عَلَيَّ أَكْثَرَ مِمَّا طَلَبْتُ مِنَ الْأَجْرِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به زنها سلام می کرد و آنها جواب سلام حضرت را می دادند . امیر

المؤمنین علیه السلام نیز به زنها سلام می کرد، اما از سلام کردن به زنان جوان کراهت داشت و می فرمود : می ترسم صدایشان مرا

خوش آید و در نتیجه ، چیزی به دلم در آید که به ثوابش نیرزد .

الکافی : ۵/۵۳۵/۳ .

حدیث ۱۶۱۴

امام صادق علیه السلام :

السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ .

امام صادق علیه السلام : نخست سلام کنید ، بعد سخن آغازید .

جامع الأخبار : ۲۳۱/۵۹۶ .

حدیث ۱۶۱۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ بَدَأَ بِالْكَلامِ قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تُجِيبُوهُ . وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَدْعُ إِلَى طَعَامِكَ أَحَدًا حَتَّى يُسَلِّمَ .

الخصال به نقل از اسماعیل بن ابی زیاد، از امام صادق علیه السلام ، از نیاکان خود : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «هر که پیش از سلام گفتن آغاز به سخن کند ، جوابش را ندهید» . و امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ کس را به غذایت تعارف مکن ، تا وقتی که سلام کند .
الخصال : ۱۹/۶۷ .

حدیث ۱۶۱۶

امام صادق علیه السلام :

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ يَدِهِ وَلِسَانِهِ ، وَالْمُؤْمِنُ مَنْ ائْتَمَنَهُ النَّاسُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و مؤمن ، کسی است که مردم او را امین مال و جان خود بدانند .
معانی الأخبار : ۲۳۹/۱ .

حدیث ۱۶۱۷

امام صادق علیه السلام :

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ خَضَعَ لِصَاحِبِ سُلْطَانٍ أَوْ مَنْ يُخَالِفُهُ عَلَى دِينِهِ طَلَبًا لِمَا فِي يَدَيْهِ ، أَخَمَلَهُ اللَّهُ وَمَقَّتَهُ عَلَيْهِ وَوَكَّلَهُ إِلَيْهِ ، فَإِنْ هُوَ غَلَبَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ دُنْيَاهُ وَصَارَ فِي يَدِهِ مِنْهُ شَيْءٌ ، نَزَعَ اللَّهُ الْبَرَكَهَ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام : هر مؤمنی در برابر صاحب قدرتی یا کسی که مخالف دین اوست ، به قصد دست یافتن به چیزی که در دست اوست ، کرنش و خضوع کند ، خداوند او را بی نام و نشان گرداند ، و برای این کار بر او خشم گیرد ، و او را به خودش واگذارد ؛ و اگرهم بر چیزی از دنیای او دست یابد و اندکی از آن به دستش افتد ، خداوند برکت را از آن ببرد .
ثواب الأعمال : ۲۹۴ .

حدیث ۱۶۱۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بَعَثَ رَسُولَهُ بِالْإِسْلَامِ إِلَى النَّاسِ عَشْرَ سِنِينَ ، فَأَبَوْا أَنْ يَقْبَلُوا حَتَّى أَمَرَهُ بِالْقِتَالِ ، فَالْخَيْرُ فِي السَّيْفِ وَتَحْتَ السَّيْفِ ، وَالْأَمْرُ يُعُودُ كَمَا بَدَأَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل رسول خود را ده سال مأمور تبلیغ زبانی اسلام به مردم کرد ، اما آنها از پذیرفتن آن امتناع ورزیدند تا آن که فرمان جنگ به او داد . بنابر این ، خیر در شمشیر و در زیر شمشیر است و همچنان که در آغاز چنین بود دوباره نیز چنین خواهد شد .
الکافی : ۵/۷/۷ .

حدیث ۱۶۱۹

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ بَنَى فَوْقَ مَسْكَنِهِ كُفَّ حَمَلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که بنایی بیش از نیاز سکونتش بسازد ، در روز قیامت مکلف به حمل آن شود .
 المحاسن : ۲/۴۴۶/۲۵۳۱ .

حدیث ۱۶۲۰

امام صادق علیه السلام :
 كُلُّ بِنَاءٍ لَيْسَ بِكَفَافٍ فَهُوَ بَالٌ عَلَى صَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .
 امام صادق علیه السلام : هر بنایی که بیش از نیاز باشد ، در روز قیامت وبال صاحبش می باشد .
 الکافی : ۶/۵۳۱/۷ .

حدیث ۱۶۲۱

امام صادق علیه السلام :
 أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ إِبرَادُ الْكَبِدِ الْحَرَى ، وَمَنْ سَقَى كَبِدًا حَرَى مِنْ بَهِيمَةٍ أَوْ غَيْرِهَا أَظَلَّهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ .
 امام صادق علیه السلام : بهترین صدقه، خنک کردن جگر تفته است . هر که جگر تفته حیوانی یا جز آن را سیراب کند خداوند عز و
 جل او را ، در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه او نیست ، به سایه درآورد .
 بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۲/۸

حدیث ۱۶۲۲

امام صادق علیه السلام :
 - لَمَّا سَأَلَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنِ الرَّجُلِ يُجْنَبُ فِي السَّفَرِ ، فَلَا يَجِدُ إِلَّا التَّلَجَّ أَوْ مَاءً جَامِدًا - : هُوَ بِمَنْزِلَةِ الضَّرُورَةِ ، وَلَا أَرَى أَنْ يَعُودَ إِلَى
 هَذِهِ الْأَرْضِ الَّتِي تُوبِقُ دِينَهُ .
 امام صادق علیه السلام - در پاسخ به محمد بن مسلم که حکم مردی را پرسید که در سفر جنب می شود و [برای غسل کردن] چیزی
 جز برف یا یخ نمی یابد - فرمود : در این جا موضوع ضرورت در میان است . او نباید بار دیگر به چنین جایی که به دین او لطمه می
 زند سفر کند .
 بحار الأنوار : ۷۶/۲۲۲/۹ .

حدیث ۱۶۲۳

امام صادق علیه السلام :
 أَمَّا مُرُوءَةُ السَّفَرِ فَبَدَلُ الزَّادِ ، وَالْمِزَاحُ فِي غَيْرِ مَا يُسَخِّطُ اللَّهَ ، وَقِلَّةُ الْخِلَافِ عَلَى مَنْ تَصَحَّبَهُ ، وَتَرْكُ الرَّوَايَةِ عَلَيْهِمْ إِذَا أَنْتَ فَارَقْتَهُمْ .
 امام صادق علیه السلام : جوانمردی در سفر عبارت است از : بخشیدن از رهنوشه ، شوخی کردن به گونه ای که خشم خدا را همراه

نداشته باشد ، کمتر ناسازگاری کردن با همسفران، و ترک بدگویی از همراهان بعد از جدا شدن از آنان .
الأمالی للمفید : ۴۴/۳ .

حدیث ۱۶۲۴

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لِقْمَانُ لِابْنِهِ : إِذَا سَافَرْتَ مَعَ قَوْمٍ فَأَكْثِرِ اسْتِشَارَتَهُمْ فِي أَمْرِكَ وَأَمْرِهِمْ ، وَأَكْثِرِ التَّبَسُّمَ فِي وُجُوهِهِمْ ، وَكُنْ كَرِيمًا عَلَى زَادِكَ بَيْنَهُمْ ، وَإِذَا دَعَوْكَ فَأَجِبْهُمْ ، وَإِذَا اسْتَعَانُوكَ فَأَعِنْهُمْ ، وَاغْلِبْهُمْ بِثَلَاثٍ : طُولِ الصَّمْتِ ، وَكَثْرَةِ الصَّلَاةِ ، وَسِيْخَاءِ النَّفْسِ بِمَا مَعَكَ مِنْ دَابَّةٍ أَوْ مَالٍ أَوْ زَادٍ .

امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت: هرگاه با عده ای همسفر شدی، در کارهای مربوط به خودت و آنها با ایشان زیاد مشورت کن و در روی آنان تبسم زیاد داشته باش، در زاد و توشه ات نسبت به آنان بخشنده باش ، اگر تو را دعوت کردند قبول کن و اگر از تو کمک خواستند کمکشان کن و در سه چیز از آنان برتر باش : خاموشی طولانی ، کثرت نماز و بخشندگی در مرکب یا دارایی و یا توشه ای که همراه داری .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۷۱/۲۸ .

حدیث ۱۶۲۵

امام صادق علیه السلام :

إِفْتَتِحْ سَفْرَكَ بِالصَّدَقَةِ وَاخْرُجْ إِذَا بَدَأَ لَكَ؛ فَإِنَّكَ تَشْتَرِي سَلَامَةً سَفْرَكَ .

امام صادق علیه السلام : مسافرت خود را با صدقه دادن آغاز کن و هرگاه خواستی بیرون برو ؛ زیرا [با صدقه دادن] سلامت سفرت را می خری .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۰۳/۵ ، وانظر : ج ۷۶/۲۲۶ و ص ۲۲۷ و ص ۲۳۱ و ص ۲۳۲ و ج ۵۹/۲۸ .

حدیث ۱۶۲۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ وَهُوَ فِي مَنْزِلِ أَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ، مَا حَوْلَكَ إِلَى هَذَا الْمَنْزِلِ؟ - : طَلَبُ النَّزْهِةِ .

امام صادق علیه السلام - آنگاه که ایشان در منزل (تفریحگاه) برادر خود عبدالله بن محمد تشریف داشت و عمرو بن حرث نزد امام علیه السلام آمد و عرض کرد: فدایت شوم! چه شده که به این جا آمده اید؟ - فرمود : برای گردش و هواخوری .
المحاسن : ۲/۴۶۱/۲۵۹۵ .

حدیث ۱۶۲۷

امام صادق علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِمَنْ لَمْ يَكُنْ عَالِمًا أَنْ يُعَدَّ سَعِيدًا .

امام صادق علیه السلام : کسی که عالم نباشد سزاوار نیست که خوشبخت شمرده شود .

تحف العقول : ۳۶۴ .

حدیث ۱۶۲۸

امام صادق علیه السلام :

السَّارِقُ إِذَا جَاءَ مِنْ قَبْلِ نَفْسِهِ تَائِبًا إِلَى اللَّهِ ، وَرَدَّ سَرِقَتَهُ عَلَى صَاحِبِهَا ، فَلَا قَطْعَ عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام : دزد اگر با پای خود بیاید و خودش را معرّفی و به درگاه خدا توبه کند و مال دزدی را به صاحبش برگرداند ، دستش قطع نمی شود .
تهذیب الأحکام : ۱۰/۱۲۲/۴۸۹ .

حدیث ۱۶۲۹

امام صادق علیه السلام :

لَا يُقَطَّعُ الْأَجِيرُ وَالضَّيْفُ إِذَا سَرَقَ ؛ لِأَنَّهُمَا مُؤْتَمَنَانِ .

امام صادق علیه السلام : مزدور (کارگر) و میهمان اگر دزدی کنند دستشان قطع نمی شود (کیفر دیگری دارند) ؛ چون آنها امین شمرده شده بوده اند .
علل الشرائع : ۵۳۵/۱ .

حدیث ۱۶۳۰

امام صادق علیه السلام :

لَا يُقَطَّعُ السَّارِقُ فِي عَامِ سَنَيْهِ - يَعْنِي عَامَ مَجَاعَةٍ - .

امام صادق علیه السلام : در سال قحطی و گرسنگی ، دست دزد قطع نمی شود .
الکافی : ۷/۲۳۱/۲ .

حدیث ۱۶۳۱

امام صادق علیه السلام :

لَا يُقَطَّعُ الْإِمَانُ نَقَبَ بَيْتٍ أَوْ كَسَرَ قُفْلًا .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : فقط دست دزدی قطع می شود که از طریق سوراخ کردن دیوار یا شکستن قفل وارد خانه ای شود .
وسائل الشیعه : ۱۸/۵۱۰/۵ .

حدیث ۱۶۳۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أُتِيَ رَجُلٌ اخْتَلَسَ دُرَّةً مِنْ أُذُنِ جَارِيَتِهِ قَالَ : هَذِهِ الدَّغَارَةُ الْمُعْلَنَةُ ، فَضَرَبْتُهُ وَحَبَسْتُهُ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام درباره مردی که مرواریدی را از گوش دختری به زور ربوده بود فرمود : این

ربودن آشکار است . سپس او را تازیانه زد و زندانی کرد .

الکافی : ۷/۲۲۶/۷

حدیث ۱۶۳۳

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ فِيمَا أَصْلَحَ الْبَدَنَ إِسْرَافٌ...إِنَّمَا الْإِسْرَافُ فِيمَا أَتْلَفَ الْمَالَ وَأَضَرَ بِالْبَدَنِ.

امام صادق علیه السلام : در آنچه بدن را سالم نگه می دارد اسراف نیست . . . بلکه اسراف در چیزهایی است که مال را تلف کند و به بدن زیان رساند .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۰۳/۶

حدیث ۱۶۳۴

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَدْنَى الْإِسْرَافِ - : إِبْدَالُكَ ثَوْبَ صَوْنِكَ ، وَإِهْرَاقُكَ فَضْلَ إِثَائِكَ ، وَأَكْلُكَ التَّمْرَ وَرَمَيْكَ النَّوَى هَاهُنَا وَهَاهُنَا .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از کمترین حد اسراف - فرمود : کمترین اندازه آن این است که لباس بیرونت را لباس خانه و دم دستی قرار دهی ، ته مانده ظرفت را دور بریزی و خرما بخوری و هسته هایش را این طرف و آن طرف پرت کنی .
الکافی : ۴/۵۶/۱۰ .

حدیث ۱۶۳۵

امام صادق علیه السلام :

إِذَا بَعَثَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ مِنْ قَبْرِهِ خَرَجَ مَعَهُ مِثَالُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ لَهُ الْمِثَالُ : لَا تَفْزَعْ وَلَا تَحْزَنْ... فَيَقُولُ لَهُ الْمُؤْمِنُ :... مَنْ أَنْتَ ؟ فَيَقُولُ : أَنَا السُّرُورُ الَّذِي كُنْتَ أَدْخَلْتَ عَلَيَّ أَخِيكَ الْمُؤْمِنَ .

امام صادق علیه السلام : چون خداوند مؤمن را از گورش درآورد مثالی با او خارج شود که در جلو او راه می رود و هرگاه مؤمن یکی از صحنه های هراس انگیز روز قیامت را ببیند آن مثال به او گوید : نترس و غم به خود را مده . . . مؤمن به او گوید : . . . تو کیستی؟ مثال گوید : من همان شادی و سروری هستم که به برادر مؤمنت رساندی .

الکافی : ۲/۱۹۰/۸

حدیث ۱۶۳۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةَ الْآخِرَةِ ، وَخَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ وَهُوَ ثَلُجُ الْفُؤَادِ .

امام صادق علیه السلام : هر که غمی از مؤمنی بزدايد ، خداوند اندوههای آخرت را از او برطرف سازد و از گورش خنک دل بیرون آید .

الکافی : ۲/۱۹۹/۳

حدیث ۱۶۳۷

امام صادق علیه السلام :

لَا يَرَى أَحَدُكُمْ إِذَا ادْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُورًا أَنَّهُ عَلَيْهِ ادْخَلَهُ فَقَطُّ بَلِ وَاللَّهِ عَلَيْنَا ، بَلِ وَاللَّهِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هیچ یک از شما فکر نکنند که اگر مؤمنی را شاد کرد فقط او را شادمان ساخته ، بلکه به خدا قسم ما را شاد کرده ، بلکه به خدا قسم رسول خدا را شاد کرده است .

الکافی : ۲/۱۸۹/۶

حدیث ۱۶۳۸

امام صادق علیه السلام :

أَرْبَعَةٌ يَذْهَبَنَّ ضِياعًا : ... وَسِرٌّ تُودِعُهُ عِنْدَ مَنْ لَا حِصَافَةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : چهار چیز بر باد می رود : ... و رازی که به کسی سپاری که استواراندیش نیست .
 بحار الأنوار : ۷۵/۶۹/۴

حدیث ۱۶۳۹

امام صادق علیه السلام :

سِرُّكَ مِنْ دَمِكَ فَلَا يَجْرِيَنَّ مِنْ غَيْرِ أَوْدَاجِكَ .

امام صادق علیه السلام : راز تو جزئی از خون توست ، پس مبادا که در رگهای غیر تو جریان یابد .
 بحار الأنوار : ۷۵/۷۱/۱۵

حدیث ۱۶۴۰

امام صادق علیه السلام :

إِفْشَاءُ السِّرِّ سُقُوطٌ .

امام صادق علیه السلام : فاش کردن راز ، مایه سقوط است .
 تحف العقول : ۳۱۵

حدیث ۱۶۴۱

امام صادق علیه السلام :

السَّخَاءُ مَا كَانَ ابْتِدَاءً ، فَأَمَّا مَا كَانَ مِنْ مَسْأَلَةٍ فَحِيَاءٌ وَتَدَنُّمٌ .

امام صادق علیه السلام : بخشندگی آن است که بی خواهش کسی صورت گیرد ؛ اما آن بخشندگی که در مقابل درخواست انجام گیرد ناشی از شرمندگی و برای فرار از نکوهش است .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۷/۲۱

حدیث ۱۶۴۲

امام صادق علیه السلام :

السَّخِيُّ الْكَرِيمُ الَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ فِي حَقِّ .

امام صادق علیه السلام : سخاوتمندِ کریم کسی است که اموال خود را به حق خرج کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۳/۱۱

حدیث ۱۶۴۳

امام صادق علیه السلام :

شَابُّ سَخِيٍّ مُرَهَّقٌ فَيَالِدُ نَوْبٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ شَيْخٍ عَابِدٍ بَخِيلٍ .

امام صادق علیه السلام : جوانِ بخشنده آلوده به گناهان، نزد خداوند عز و جل محبوبتر از پیرمردِ عابدِ خسیس است .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۷/۳۴

حدیث ۱۶۴۴

امام صادق علیه السلام :

خِيَارُكُمْ سَمَحَاؤُكُمْ وَشِرَارُكُمْ بُخْلَاؤُكُمْ .

امام صادق علیه السلام : بهترین افراد شما ، بخشندگان شما ، بدترینتان ، بخیلانتان .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۰/۳

حدیث ۱۶۴۵

امام صادق علیه السلام :

السَّخَاءُ مِنَ اخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ ، وَهُوَ عِمَادُ الْإِيمَانِ ، وَلَا يَكُونُ مُؤْمِنٌ إِلَّا سَخِيًّا ، وَلَا يَكُونُ سَخِيًّا إِلَّا ذُو يَقِينٍ وَهَمِّهِ عَالِيَةٍ ؛ لِأَنَّ السَّخَاءَ شِعَاعُ نَوْرِ الْيَقِينِ ، وَمَنْ عَرَفَ مَا قَصَدَ ، هَانَ عَلَيْهِ مَا بَدَّلَ .

امام صادق علیه السلام : بخشندگی از اخلاق پیامبران است و ستون ایمان می باشد . هیچ مؤمنی نیست مگر آن که بخشنده است و تنها آن کس بخشنده است که از یقین و همت والا- برخوردار باشد ؛ زیرا بخشندگی ، پرتو نور یقین است . و هر که هدف را بشناسد ، بخشش بر او آسان شود .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۵/۱۷

حدیث ۱۶۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَنَى مَسْجِدًا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

الکافی : ۳/۳۶۸/۱

حدیث ۱۶۴۷

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِاتِيَانِ الْمَسَاجِدِ؛ فَإِنَّهَا يُبْتُ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ ، وَمَنْ أَتَاهَا مُتَطَهِّرًا طَهَّرَهُ اللَّهُ مِنْ ذُنُوبِهِ وَكُتِبَ مِنْ زُؤَارِهِ فَأَكْتَبُوا فِيهَا مِنَ الصَّلَاةِ وَالِدُّعَاءِ .

امام صادق علیه السلام : بر شما باد رفتن به مساجد ؛ زیرا مساجد خانه های خدا در روی زمینند . هر که پاک و پاکیزه وارد آنها شود خداوند او را از گناهانش پاک گرداند و در زمره زایران خود قلمدادش کند . پس ، در مساجد نماز و دعا بسیار بگزارید .
الأمالی للصدوق : ۴۴۰/۵۸۴ .

حدیث ۱۶۴۸

امام صادق علیه السلام :

السُّجُودُ عَلَى تَرْبَةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَخْرِقُ الْحُجُبَ السَّبْعَ .

امام صادق علیه السلام : سجده کردن بر تربت حسین علیه السلام حجابهای هفتگانه را از هم می دَرَد .
بحار الأنوار : ۸۵/۱۵۳/۱۴ .

حدیث ۱۶۴۹

امام صادق علیه السلام :

كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ... إِذَا سَجَدَ لَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى يَرْفُضَ عَرَقًا .

امام صادق علیه السلام : علی بن الحسین علیه السلام ... هر گاه به سجده می رفت سر بر نمی داشت چندان که عرق از بدنش سرازیر می شد .
بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۷/۱۷ .

حدیث ۱۶۵۰

امام صادق علیه السلام :

إِنْ قَوْمًا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، اضْمَنْ لَنَا عَلَى رَبِّكَ الْجَنَّةَ ، فَقَالَ : عَلَى أَنْ تُعِينُونِي بِطَوْلِ السُّجُودِ .
امام صادق علیه السلام : گروهی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند : ای رسول خدا ! در برابر پروردگارت بهشت را برای ما ضمانت کن . رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : به شرط آن که با سجده های طولانی مرا یاری دهید .

الأمالی للطوسی : ۶۶۴/۱۳۸۹ .

حدیث ۱۶۵۱

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا قَالَ لَهُ سَعِيدُ بْنُ يَسَارٍ : أَدْعُو وَأَنَارَاكِجَّ أَوْ سَاجِدٌ ؟ - : نَعَمْ أَدْعُ وَأَنْتَ سَاجِدٌ ، فَإِنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ ، أَدْعُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِدُنْيَاكَ وَآخِرَتِكَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سعید بن یسار که پرسید: در حال رکوع یا سجود دعا کنم؟ - فرمود: آری، در حال سجود دعا کن؛ زیرا نزدیکترین زمان بنده به خداوند زمانی است که در سجده است. [در آن حال] برای دنیا و آخرت به درگاه خداوند عز و جل دعا کن.

بحار الأنوار: ۸۵/۱۳۱/۶

حدیث ۱۶۵۲

امام صادق علیه السلام:

السُّجُودُ مُتَّهِى الْعِبَادَةِ مِنْ بَنَى آدَمَ .

امام صادق علیه السلام: سجود، اوج عبادت بنی آدم است.

الدعوات: ۳۳/۷۰.

حدیث ۱۶۵۳

امام صادق علیه السلام:

أَطْعَمُوا ثَلَاثَةَ ثُمَّ أَنْتُمْ بِالْخِيَارِ عَلَيْهِ، إِنْ شِئْتُمْ أَنْ تَزَادُوا فَازِدُوا وَإِلَّا فَقَدْ أُدِّيتُمْ حَقَّ يَوْمِكُمْ .

امام صادق علیه السلام: تا سه سائل را غذا بدهید؛ پس از آن مختارید، اگر خواستید به غیر آنها نیز بدهید و گرنه وظیفه آن روز خود را انجام داده اید.

عده الدعای: ۹۱.

حدیث ۱۶۵۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَسْأَلُنِي الْحَاجَةَ فَأُبَادِرُ بِقَضَائِهَا مَخَافَةَ أَنْ يَسْتَعْنِي عَنْهَا فَلَا يَجِدُ لَهَا مَوْعَا إِذَا جَاءَتْهُ .

امام صادق علیه السلام: هرگاه مردی دست نیاز سوی من دراز کند در رفع نیاز او می شتابم؛ زیرا می ترسم کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او دیگر به کارش نیاید.

عیون أخبار الرضا: ۲/۱۷۹/۲.

حدیث ۱۶۵۵

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ تُورِثُ الْجِرْمَانَ: الْإِلْحَاحُ فِي الْمَسْأَلَةِ، وَالْغَيْبَةُ، وَالْهَزْءُ .

امام صادق علیه السلام: سه چیز موجب محرومیت است: پافشاری در درخواست، غیبت و ریشخند کردن.

تحف العقول: ۳۲۱.

حدیث ۱۶۵۶

امام صادق علیه السلام:

لَا تَسْأَلُ مَنْ تَخَافُ أَنْ يَمْنَعَكَ .

امام صادق علیه السلام: از کسی که می ترسی دست رد به سینه ات زند ، چیزی نخواه .
أعلام الدین : ۳۰۴ .

حدیث ۱۶۵۷

امام صادق علیه السلام :
شِيعَتُنَا مَنْ لَا يَسْأَلُ النَّاسَ وَلَوْ مَاتَ جُوعًا .
امام صادق علیه السلام : شیعه ما کسی است که دست نیازبه سوی مردم دراز نمی کند ، گرچه از گرسنگی بمیرد .
وسائل الشيعة : ۶/۳۰۹/۱۵ .

حدیث ۱۶۵۸

امام صادق علیه السلام :
لِلْعَالِمِ إِذَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ وَهُوَ لَا يَعْلَمُهُ أَنْ يَقُولَ : اللَّهُ أَعْلَمُ ، وَلَيْسَ لِغَيْرِ الْعَالِمِ أَنْ يَقُولَ ذَلِكَ .
امام صادق علیه السلام : عالم حق دارد که هرگاه سؤالی از او شود که پاسخش را نمی داند ، بگوید : خدا داناتر است ، اما غیر عالم حق ندارد چنین بگوید . [بلکه باید بگوید : نمی دانم] .
الكافی : ۱/۴۲/۵ .

حدیث ۱۶۵۹

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ مَنْ أَجَابَ فِي كُلِّ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ لَمْ جُنُودًا
امام صادق علیه السلام : هر کس به هر سؤالی که از او می شود پاسخ دهد ، دیوانه است .
بحار الأنوار : ۲/۱۱۷/۱۵ .

حدیث ۱۶۶۰

امام صادق علیه السلام :
- لَمَّا سَأَلَهُ دَاوُودُ الرَّقِيَّ : يَقُومُ الرَّجُلُ عَلَى قَبْرِ أَبِيهِ وَقَرِيْبِهِ وَغَيْرِ قَرِيْبِهِ ، هَلْ يَنْفَعُهُ ذَلِكَ ؟ - : نَعَمْ إِنَّ ذَلِكَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ كَمَا يَدْخُلُ عَلَى أَحَدِكُمْ الْهَدْيَةُ ، يَفْرَحُ بِهَا .
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به داوود رقی که عرض کرد : انسان سر قبر پدر خود و خویشاوند و غریبه می رود . آیا این کار برای او سودی دارد؟ - فرمود : آری ، همان طور که اگر به یکی از شما هدیه ای داده شود خوشحال می گردد ، مرده نیز از کار شما خوشحال می شود .
بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۹۶/۶

حدیث ۱۶۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى زِيَارَتِنَا فَلْيَزُرْ صَالِحِي مَوَالِينَا ، يُكْتَبَ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا .

امام صادق علیه السلام : هر که قادر به زیارت ما نیست ، دوستان صالح ما را زیارت کند ، که ثواب زیارت ما برایش نوشته می شود .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۴ / ۲۹ .

حدیث ۱۶۶۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ ... لَنَا حَرَمًا وَهُوَ قَمٌ ، وَسُتِدْفَنُ فِيهِ امْرَأَةٌ مِنْ وُلْدِي تُسَمَّى فَاطِمَةَ ، مَنْ زَارَهَا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام : ما را حرمی است و آن قم است و بزودی زنی از فرزندان من به نام فاطمه در آن جا دفن خواهد شد . هر که او را زیارت کند ، بهشت بر او واجب می شود .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۶۷/۵

حدیث ۱۶۶۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ زَارَنِي غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَلَمْ يَمُتْ فَقِيرًا .

امام صادق علیه السلام : هر که مرا زیارت کند ، گناهانش آمرزیده شود و در فقر نمیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۵/۳۴ .

حدیث ۱۶۶۴

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ : مَا لِمَنْ زَارَ أَحَدًا مِنْكُمْ ؟ - : كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام صادق علیه السلام - وقتی از ایشان سؤال شد : ثواب کسی که یکی از شما را زیارت کند چیست؟ - فرمود : مانند ثواب کسی که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کند .

الکافی : ۴/۵۷۹/۱ .

حدیث ۱۶۶۵

امام صادق علیه السلام :

إِذَا زُرْتَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَزُرْهُ وَأَنْتَ حَزِينٌ مَكْرُوبٌ شَعَثٌ مُعْبَرٌ جَائِعٌ عَطْشَانٌ ، فَإِنَّ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتَلَ حَزِينًا مَكْرُوبًا شَعَثًا مُعْبَرًا جَائِعًا عَطْشَانًا ، وَاسْأَلْهُ الْحَوَائِجَ وَانصَرِفْ عَنْهُ وَلَا تَتَّخِذْهُ وَطَنًا .

امام صادق علیه السلام : هر گاه به زیارت اباعبدالله علیه السلام رفتی ، با دلی غمزده و اندوهناک و پیکری ژولیده و غبار گرفته و گرسنه و تشنه زیارتش کن ؛ زیرا که حسین علیه السلام غمزده و اندوهناک و ژولیده و غبار گرفته و گرسنه و تشنه کشته شد . و حوایج خود را از او بخواه و برگرد و در کنار قبر او سکونت مگزین .

ثواب الأعمال: ۱۱۴/۲۱.

حدیث ۱۶۶۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عِنْدَ رَبِّهِ يَنْظُرُ ... وَيَقُولُ: لَوْ يَعْلَمُ زَائِرِي مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ لَكَانَ فَرْحُهُ أَكْثَرَ مِنْ جَزَعِهِ. وَإِنَّ زَائِرَهُ لَيُنْقَلِبُ وَمَا عَلَيْهِ مِنْ ذَنْبٍ.

امام صادق علیه السلام: حسین بن علی علیه السلام در نزد پروردگارش نظر می کند... و می گوید: اگر زائر من بداند که خداوند چه برایش آماده کرده است، هر آینه شادیش بیش از بیتابیش (از رنج سفر) خواهد بود و همانا زائر او پاک از هر گناهی به خانه خود باز می گردد.

الأمالی للطوسی: ۵۵/۷۴.

حدیث ۱۶۶۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَارِفًا بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّةٍ مَقْبُولَةٍ وَأَلْفِ عُمْرَةٍ مَقْبُولَةٍ، وَغَفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ.

امام صادق علیه السلام: هر که حسین علیه السلام را، با معرفت به حق و مقام او، زیارت کند خداوند ثواب هزار حج پذیرفته و هزار عمره پذیرفته را برایش بنویسد و گناهان گذشته و آینده او را ببخشد.

بحار الأنوار: ۱۰۰/۲۵۷/۱.

حدیث ۱۶۶۸

امام صادق علیه السلام:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَا بَيْنَ قَبْرِي وَمِثْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمِثْبَرِي عَلَى تُرْعِيهِ مِنْ تُرْعِ الْجَنَّةِ؛ لِأَنَّ قَبْرَ فَاطِمَةَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا بَيْنَ قَبْرِهِ وَمِثْبَرِهِ، وَقَبْرُهَا رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَإِلَيْهِ تُرْعَةُ مِنْ تُرْعِ الْجَنَّةِ.

امام صادق علیه السلام: رسول خدا فرمود: میان قبر و منبر من باغی از باغهای بهشت است و منبر من بر فراز آبراهه ای از آبراهه های بهشت است؛ چون قبر فاطمه - صلوات الله علیها - میان قبر رسول خدا و منبر اوست و قبر فاطمه باغی از باغهای بهشت می باشد و یکی از آبراهه های بهشت به سوی آن است.

معانی الأخبار: ۱ / ۲۶۷.

حدیث ۱۶۶۹

امام صادق علیه السلام:

مَنْ زَارَنَا فِي مَمَاتِنَا فَكَأَنَّمَا زَارَنَا فِي حَيَاتِنَا.

امام صادق علیه السلام: هر که پس از مردنمان ما را زیارت کند، چنان است که در زمان حیاتمان زیارت کرده باشد.

بحار الأنوار: ۱۰۰/۱۲۴/۳۴

حدیث ۱۶۷۰

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ إِلَى جَانِبِهَا [أَي جَانِبِ الْكُوفَةِ] قَبْرُ الْيَتِيمِ الْمَكْرُوبِ فَيُصَلِّي عِنْدَهُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ، إِلَّا رَجَعَهُ اللَّهُ مُسْرُورًا بِقَضَاءِ حَاجَتِهِ .

امام صادق علیه السلام: نزدیک کوفه قبری است که هر غمدیده ای آن جا رود و در کنار آن چهار رکعت نماز گزارد، خداوند با برآوردن حاجتش او را شادمان برگرداند.

بحار الأنوار: ۱۰۰/۲۵۹/۷

حدیث ۱۶۷۱

امام صادق علیه السلام:

مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ وَ لِلَّهِ ، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَخْطُرُ بَيْنَ قَبَاطِيٍّ مِنْ نُورٍ لَا يَمُرُّ بِشَيْءٍ إِلَّا أَضَاءَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام: هر که در راه خدا، و برای خدا، به دیدن برادر خود رود در روز قیامت میان جامه هایی از نور می خرامد و بر هر چه می گذرد آن را روشن می کند.

بحار الأنوار: ۷۴/۳۴۷/۸

حدیث ۱۶۷۲

امام صادق علیه السلام:

تَزَارَوْا فَإِنَّ فِي زِيَارَتِكُمْ إِحْيَاءً لِقُلُوبِكُمْ ، وَ ذِكْرًا لِأَحَادِيثِنَا ، وَ أَحَادِيثُنَا تُعْطَفُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ ، فَإِنْ أَخَذْتُمْ بِهَا رَشَدْتُمْ وَ نَجَوْتُمْ ، وَ إِنْ تَرَكَتُمْهَا ضَلَلْتُمْ وَ هَلَكْتُمْ ، فَخُذُوا بِهَا وَ أَنَا بِنَجَاتِكُمْ زَعِيمٌ .

امام صادق علیه السلام: دید و بازدید کنید که دیدار شما از یکدیگر موجب زنده شدن دل‌های شما و یاد کرد احادیث ما می شود و احادیث ما شما را به هم مهربان می کند. اگر به آنها عمل کنید، کمال و نجات می یابید و اگر رهایشان کنید، گمراه و هلاک می شوید. پس به احادیث ما عمل کنید که در این صورت من ضامن نجات شما هستم.

الکافی: ۲/۱۸۶/۲

حدیث ۱۶۷۳

امام صادق علیه السلام:

أَغْلَبُ الْأَعْدَاءِ لِلْمُؤْمِنِ زَوْجَةُ الشُّوْءِ .

امام صادق علیه السلام: چیره ترین دشمن مؤمن، همسر ناشایست است.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۳/۳۹۰/۴۳۷۰

حدیث ۱۶۷۴

امام صادق علیه السلام:

كَانَ مِنْ دَعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَعُوذُ بِكَ مِنْ امْرَأَةٍ تُشَيَّبُنِي قَبْلَ مَشِيئِي .

امام صادق علیه السلام : یکی از دعاهای رسول خدا صلی الله علیه و آله این بود : پناه می برم به تو از زنی که پیش از آن که زمان پیری ام فرا رسد مرا پیر کند .
الکافی : ۵/۳۲۶/۳ .

حدیث ۱۶۷۵

امام صادق علیه السلام :
مَلْعُونَةٌ مَلْعُونَةٌ امْرَأَةٌ تُؤْذِي زَوْجَهَا وَتُغْمُهُ ، وَسَعِيدَةٌ سَعِيدَةٌ امْرَأَةٌ تُكْرِمُ زَوْجَهَا وَلَا تُؤْذِيهِ وَتُطِيعُهُ فِي جَمِيعِ أَحْوَالِهِ .
امام صادق علیه السلام : ملعون است ، ملعون است آن زنی که شوهر خود را بیازارد و غمگینش کند، و خوشبخت است ، خوشبخت آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از وی فرمان برد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۳/۵۵ .

حدیث ۱۶۷۶

امام صادق علیه السلام :
سَأَلْتُ أُمَّ سَلَمَةَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ فَضْلِ النِّسَاءِ فِي خِدْمَةِ أَزْوَاجِهِنَّ ، فَقَالَ : أَيُّمَا امْرَأَةٍ رَفَعَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا شَيْئًا مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى مَوْضِعٍ تُرِيدُ بِهِ صَلاَحًا إِلَّا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهَا ، وَمَنْ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهَا لَمْ يُعَذِّبْهُ .
امام صادق علیه السلام : ام سلمه از رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره فضیلت خدمت کردن زنان به شوهرانشان پرسید ، آن حضرت فرمود : هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد مرتب کردن آن ، چیزی را جابه جا کند خداوند به او نظر افکند و هر که خداوند به او نظر کند عذابش ندهد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۱/۴۹ .

حدیث ۱۶۷۷

امام صادق علیه السلام :
: أَنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لِلنَّاسِ : إِيَّاكُمْ وَخَضِرَاءَ الدَّمَنِ ، قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَا خَضِرَاءُ الدَّمَنِ ؟ قَالَ : الْمَرْأَةُ الْحَسَنَاءُ فِي مَنَبَتِ السُّوءِ .
امام صادق علیه السلام به نقل از پدرانش علیهم السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به مردم فرمود : از خضراء الدمن (گیاه روئیده در خرابه) بپرهیزید. گفته شد: ای رسول خدا! خضراء الدمن چیست؟ فرمود: زن زیارویی که در خانواده ای فاسد رشد کرده است .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۲/۱۰ .

حدیث ۱۶۷۸

امام صادق علیه السلام :
أَمَّا سُؤْمُ الْمَرْأَةِ فَكَثْرَةُ مَهْرِهَا وَعُقُوقُ زَوْجِهَا .

امام صادق علیه السلام: شومی و ناخجستگی زن، زیاد بودن مهریه او و نافرمانی از شوهرش است.
معانی الأخبار: ۱۵۲/۱.

حدیث ۱۶۷۹

امام صادق علیه السلام:

مَنْ زَوَّجَ أَعْرَبًا كَانَ مِمَّنْ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام: هر که عزیبی را زن دهد، از جمله کسانی است که خداوند عز و جل در روز قیامت به او نظر می افکند.
الکافی: ۵/۳۳۱/۲.

حدیث ۱۶۸۰

امام صادق علیه السلام:

رَكَعَتَانِ يُصَلِّيهِمَا مُتَزَوِّجٌ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ رَكَعَةً يُصَلِّيَهَا غَيْرُ مُتَزَوِّجٍ .

امام صادق علیه السلام: دو رکعت نمازی که ازدواج کرده می خواند، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد عزب بخواند.
بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۱۹/۱۵.

حدیث ۱۶۸۱

امام صادق علیه السلام:

حَرَامٌ عَلَى قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَرْهَدَ فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام: چشیدن حلاوت ایمان بر دل‌های شما حرام است، مگر آن گاه که دل‌هایتان به دنیا بی رغبت باشند.
بحار الأنوار: ۷۳/۴۹/۲۰.

حدیث ۱۶۸۲

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الزَّاهِدِ فِي الدُّنْيَا - : الَّذِي يَتْرُكُ حَلَالَهَا مَخَافَةَ حِسَابِهِ ، وَيَتْرُكُ حَرَامَهَا مَخَافَةَ عَذَابِهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این که زاهد به دنیا کیست؟ - فرمود: کسی که از بیم حسابرسی، حلال دنیا را ترک گوید و از بیم کیفر، حرام آن را رها کند.

عیون أخبار الرضا: ۲/۵۲/۱۹۹.

حدیث ۱۶۸۳

امام صادق علیه السلام:

الزُّهْدُ مِفْتَاحُ بَابِ الْآخِرَةِ ، وَالْبِرَاءَةُ مِنَ النَّارِ ، وَهُوَ تَرْكُ كُلِّ شَيْءٍ يَشْغَلُكَ عَنِ اللَّهِ ، مِنْ غَيْرِ تَأْسُفٍ عَلَى فَوْتِهَا ، وَلَا إِعْجَابٍ فِي تَرْكِهَا ، وَلَا انْتِظَارٍ فَرَجٍ مِنْهَا ، وَلَا طَلَبٍ مَحْمَدَةٍ عَلَيْهَا ، وَلَا عِوَضٍ مِنْهَا ، بَلْ تَرَى فَوْتَهَا رَاحَةً وَكَوْنَهَا آفَةً ، وَتَكُونُ أَبَدًا هَارِبًا مِنَ الْآفَةِ ، مُعْتَصِمًا بِالرَّاحَةِ .

امام صادق علیه السلام: زهد کلید در آخرت است و برائت از آتش. زهد آن است که هر چه تو را از خدا باز دارد رها کنی، بی آن که بر از دست دادن آن افسوس خوری و نه بر اثر فرو گذاشتن آن دچار خودپسندی شوی و نه چشمداشت گشایشی از آن داشته باشی و نه خواهان ستایشی در قبال این کار و نه طالب عوض و جبران آن باشی. بلکه از دست دادن آن را مایه آسایش و بودن آن را آفتی [برای خود] دانی و همواره از آفت گریزان باشی و به آسایش چنگ زنی.

بحار الأنوار: ۷۰/۳۱۵/۲۰

حدیث ۱۶۸۴

امام صادق علیه السلام:

جُعِلَ الْخَيْرُ كُلُّهُ فِي بَيْتٍ، وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ الزُّهْدَ فِي الدُّنْيَا.

امام صادق علیه السلام: همه خیر در یک خانه نهاده شده و کلید آن، دل بر کردن از دنیا قرار داده شده است.

بحار الأنوار: ۷۳/۴۹/۲۰

حدیث ۱۶۸۵

امام صادق علیه السلام:

إِذَا فَشَا الزَّنَا ظَهَرَتِ الزَّلَازِلُ.

امام صادق علیه السلام: هرگاه زنا شیوع یابد، زمین لرزه‌ها پدیدار شود.

تهذیب الأحکام: ۳/۱۴۸/۳۱۸

حدیث ۱۶۸۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَقْرَبُ نُطْفَتِهِ فِي رَحِمٍ تَحْرُمُ عَلَيْهِ.

امام صادق علیه السلام: سخت‌ترین عذاب را در روز قیامت آن مردی دارد که نطفه خود را در رحمی که بر وی حرام است جای

دهد.

بحار الأنوار: ۷۹/۲۶/۲۸

حدیث ۱۶۸۷

امام صادق علیه السلام:

الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ، لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَابِسُ.

امام صادق علیه السلام: کسی که زمان خود را بشناسد، آماج اشتباهات قرار نگیرد.

تحف العقول: ۳۵۶

حدیث ۱۶۸۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ مِنْ تَمَامِ الصَّوْمِ إِعْطَاءَ الزَّكَاةِ - يَعْنِي الْفِطْرَةَ - كَمَا أَنَّ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ ، لِأَنَّهُ مَنْ صَامَ وَلَمْ يُؤَدِّ الزَّكَاةَ فَلَا صَوْمَ لَهُ إِذَا تَرَكَهَا مُتَعَمِّدًا .

امام صادق علیه السلام : تمامیت روزه ، به دادن زکات (فطریه) است ، همچنان که تمامیت نماز به صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله می باشد ؛ زیرا اگر کسی روزه بگیرد و زکات فطره را عمدا ندهد از روزه بی بهره است .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۱۸۳/۲۰۸۵ .

حدیث ۱۶۸۹

امام صادق علیه السلام :
المَعْرُوفُ زَكَاةُ النَّعْمِ ، وَالشَّفَاعَةُ زَكَاةُ الْجَاهِ ، وَالْعِلَلُ زَكَاةُ الْأَبْدَانِ ، وَالْعَفْوُ زَكَاةُ الظُّفْرِ ، وَمَا أُدِّيتَ زَكَاةُ فَهُوَ مَأْمُونُ السَّلْبِ .
امام صادق علیه السلام : نیکی کردن ، زکات نعمتهاست و وساطت کردن ، زکات جاه و مقام و بیماریها ، زکات بدنها و گذشت ، زکات پیروزی و هر چیزی که زکاتش را بدهی ، از خطر نابودی در امان است .
بحار الأنوار: ۷۸/۲۶۸/۱۸۲ .

حدیث ۱۶۹۰

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةً ، وَزَكَاةُ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلِّمَهُ أَهْلَهُ .
امام صادق علیه السلام : هر چیزی زکاتی دارد و زکات دانش این است که آن را به اهلش بیاموزد .
بحار الأنوار: ۷۸/۲۴۷/۷۷

حدیث ۱۶۹۱

امام صادق علیه السلام :
مَنْ مَعَ قِیرَاطٍ مِنَ الزَّكَاةِ فَلَيْمُتْ إِنْ شَاءَ يَهُودِيًّا وَإِنْ شَاءَ نَصْرَانِيًّا .
امام صادق علیه السلام : هر که قیراطی از زکات را نپردازد ، گو بمیرد ، خواه یهودی و یا نصرانی .
ثواب الأعمال : ۲۸۱/۷ .

حدیث ۱۶۹۲

امام صادق علیه السلام :
- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ ...» - : الْفَقِيرُ الَّذِي لَا يَسْأَلُ النَّاسَ ، وَالْمَسْكِينُ أَجْهَدُ مِنْهُ ، وَالْبَائِسُ أَجْهَدُ مِنْهُمْ .
امام صادق علیه السلام - درباره آیه «جز این نیست که صدقات برای فقیران است و...» - فرمود : فقیر کسی است که دست گدایی به سوی مردم دراز نمی کند و مسکین وضعش از فقیر بدتر است و بئس از همه آنان بینواتر است .
الکافی : ۳/۵۰۱/۱۶ .

حدیث ۱۶۹۳

امام صادق علیه السلام :

السُّرَاقُ ثَلَاثَةٌ : مَانِعُ الزَّكَاةِ ، وَمُسْتَحِلُّ مُهُورِ النِّسَاءِ ، وَكَذَلِكَ مَنْ اسْتَدَانَ وَلَمْ يَنْوِ قَضَاءَهُ .

امام صادق علیه السلام : دزدان سه گروهند : کسی که زکات ندهد، و کسی که مهریه زنان را [بر خود] حلال شمارد، و نیز کسی که وام ستاند و قصد پرداختن آن را نداشته باشد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۲/۱۵ .

حدیث ۱۶۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَنَعَ الزَّكَاةَ سَأَلَ الرَّجْعَةَ

عِنْدَ الْمَوْتِ ، وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ»

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات نپردازد ، هنگام

فرارسیدن مرگ خواهان بازگشت [به زندگی] می شود و این است [منظور] سخن خداوند عزوجل که : «چون یکی از آنان را مرگ فرا رسد ، گوید : پروردگارا! مرا برگردانید باشد که برای جبران آنچه فرو گذاشتم کاری نیک انجام دهم» .

المؤمنون : ۹۹ - ۱۰۰ .

حدیث ۱۶۹۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا وُضِعَتِ الزَّكَاةُ إِخْتِبَارًا لِلأَغْنِيَاءِ وَمَعُونَةً لِلْفُقَرَاءِ ، وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ أَدَّوْا زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ مَا بَقِيَ مُسَلِّمٌ فَقِيرًا مُحْتَاجًا ، وَلَا سَائِغِيٌّ بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ ، وَإِنَّ النَّاسَ مَا افْتَقَرُوا ، وَلَا احتاجوا ، وَلَا جاعوا ، وَلَا عَزُّوا إِلَّا بِذُنُوبِ الأَغْنِيَاءِ .

امام صادق علیه السلام : زکات به منظور آزمودن توانگران و کمک به مستمندان وضع شده است. اگر مردم زکات اموال خود را می پرداختند ، هیچ مسلمانی فقیر و نیازمند نمی ماند و به سبب آنچه خداوند عز و جلبرای او واجب کرده است بی نیاز می شد . مردم ، فقیر و نیازمند و گرسنه و برهنه نشدند مگر به گناه [ترک زکات] از سوی ثروتمندان .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۷/۱۵۷۹ .

حدیث ۱۶۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا زَكَاةَ لَهُ ، وَلَا زَكَاةَ لِمَنْ لَا وِرْعَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات نهد نمازش بی حاصل است، و کسی که ورع نداشته باشد زکاتش پذیرفته نیست .

مشكاة الأنوار : ۹۶/۲۱۲ .

حدیث ۱۶۹۷

امام صادق علیه السلام :

مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَى هَذِهِ الأُمَّةِ أَشَدَّ عَلَيْهِمْ مِنَ الزَّكَاةِ ، وَمَا تَهْلِكُ عَامَّتُهُمْ إِلَّا فِيهَا .

امام صادق علیه السلام: خداوند - که یادش بر فراز باد - چیزی سخت تر از زکات بر این امت واجب نکرد و عموم آنان جز در این مورد هلاک نشوند .
 الأمالی للطوسی : ۶۹۳/۱۴۷۴ .

حدیث ۱۶۹۸

امام صادق علیه السلام :
 - لَمَّا سَأَلَهُ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ الْوَاسِطِيُّ عَنِ الْفَلَّاحِينَ - : هُمُ الزَّارِعُونَ كُنُوزَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَمَا فِي الْأَعْمَالِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الزَّرَاعَةِ ، وَمَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا زَرَّاعًا إِلَّا إِدْرِيْسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ كَانَ خَيْطًا .
 امام صادق علیه السلام - در پاسخ به یزید بن هارون واسطی که از ایشان درباره برزگران پرسید - فرمود : آنان کشتگران گنجهای خدا در زمین اویند . در میان کارها هیچ کاری نزد خداوند محبوب تر از کشاورزی نیست و خدا هیچ پیامبری نفرستاد، مگر آن که کشاورز بود، مگر ادريس عليه السلام که خياط بود .
 وسائل الشيعة : ۱۲/۲۵/۳ .

حدیث ۱۶۹۹

امام صادق علیه السلام :
 - فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ»
 امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و مؤمنان باید به خدا توکل کنند» - فرمود : منظور از مؤمنان ، کشاورزان است .
 آل عمران : ۱۶۰ .

حدیث ۱۷۰۰

امام صادق علیه السلام :
 الزَّارِعُونَ كُنُوزُ الْأَنْامِ، يَزْرَعُونَ طَيِّبًا أَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ، وَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحْسَنُ النَّاسِ مَقَامًا ، وَأَقْرَبُهُمْ مَنْرِلَةً ، يُدْعَوْنَ الْمُبَارَكِينَ .
 امام صادق علیه السلام : کشاورزان گنجهای مردمند ، بذر پاکیزه ای را می کارند که خداوند عز و جل آن را برآورده است . مقام آنان در روز قیامت از همگان بهتر و قرب و منزلتشان از همه بیشتر است و «مبارک» خوانده می شوند .
 الکافی : ۵/۲۶۱/۷ .

حدیث ۱۷۰۱

امام صادق علیه السلام :
 أَرَوْحُ الرَّوْحِ الْيَأْسُ عَنِ النَّاسِ .
 امام صادق علیه السلام : بالاترین آسایش ، چشم امید برکندن از مردم است .
 مشكاة الأنوار : ۳۲۴/۱۰۲۶ .

حدیث ۱۷۰۲

امام صادق علیه السلام :

الرُّوحُ وَالرَّاحَةُ فِي الرِّضَا وَالْيَقِينِ ، وَالْهَمُّ وَالْحَزَنُ فِي الشَّكِّ وَالسَّخَطِ .

امام صادق علیه السلام : خوشی و آسایش در خشنودی و یقین است و غم و اندوه در شک و ناخشنودی .

مشکاة الأنوار : ۷۴/۱۳۸

حدیث ۱۷۰۳

امام صادق علیه السلام :

- عندما سألَهُ أبو بصيرٍ عن الرُّوحِ عِنْدَ النَّوْمِ أَخْرَجَ مِنَ اليَدَنِ ؟ - : لا يا أبا بصيرٍ ، فَإِنَّ الرُّوحَ إِذَا فَارَقَتِ اليَدَانَ لَمْ تَعُدْ إِلَيْهِ ، غَيْرَ أَنَّهَا بِمَنْزِلَةِ عَيْنِ الشَّمْسِ مَرْكُوزَةٌ فِي السَّمَاءِ فِي كَبِدِهَا ، وَشُعَاعُهَا فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ ابو بصیر که پرسید : آیا هنگام خواب ، روح از بدن خارج می شود؟ - فرمود : نه ، ای ابوبصیر! زیرا اگر روح از بدن جدا شود دیگر به آن باز نمی گردد ، منتها روح چون خورشید وسط آسمان است که پرتو آن همه جا را می گیرد .

جامع الأخبار : ۴۸۸/۱۳۶۰ .

حدیث ۱۷۰۴

امام صادق علیه السلام :

الرُّوحُ جِسْمٌ رَقِيقٌ قَدْ أَلْبَسَ قَالِبًا كَثِيفًا .

امام صادق علیه السلام : روح جسم لطیفی است که کالبد ستبری بر آن پوشانده شده است .

بحار الأنوار : ۶۱/۳۴/۷ .

حدیث ۱۷۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الأرواحَ لا تُمَارِجُ البَدَنَ ولا تُؤَاكِلُهُ ، وَإِنَّمَا هِيَ كِللِّ اللَّبَدَنِ مُحِيطَةٌ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : ارواح با بدن آمیخته نمی شوند و آن را رها هم نمی کنند ، بلکه [همچون] پرده های نازکی برای بدن هستند که آن را در میان گرفته اند .

بحار الأنوار : ۶۱/۴۰/۱۱ .

حدیث ۱۷۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ إِلَى مِثْلِهِ مِنْ قَابِلٍ إِلَّا أَنْ يَشْهَدَ عَرَفَةَ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در ماه رمضان آمرزیده نشود ، تا رمضان آینده آمرزیده نگردد مگر آن که در عرفه حاضر شود .

بحار الأنوار : ۳۴۲/۶/۹۶ .

حدیث ۱۷۰۷

امام صادق علیه السلام :

- مِنْ وَصِيَّتِهِ لَوْلَدِهِ عِنْدَ دُخُولِ شَهْرِ رَمَضَانَ - : فَاجْهَدُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّ فِيهِ تُقَسَّمُ الْأَرْزَاقُ ، وَتُكْتَبُ الْأَجَالُ ، وَفِيهِ يُكْتَبُ وَفَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ يَفِدُونَ إِلَيْهِ ، وَفِيهِ لَيْلَةُ الْعَمَلِ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْعَمَلِ فِي أَلْفِ شَهْرٍ .

امام صادق علیه السلام - در سفارشهای خود به فرزندان خود به هنگام حلول ماه رمضان - فرمود : جانهای خود را به تلاش و کوشش وادارید ؛ زیرا در این ماه روزی ها قسمت و اجلها نوشته می شود و در آن نام های میهمانان خدا که بر او وارد می شوند ، نوشته می گردد . در این ماه شبی

هست که عمل (عبادت) در آن از عمل (عبادت) هزار ماه بهتر است .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۷۵/۶۳

حدیث ۱۷۰۸

امام صادق علیه السلام :

كَانَ فِيمَا وَعَظَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِهِ عَيْسَى بِنَ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ لَهُ : ... يَا عَيْسَى ، كُنْ حَيْثُمَا كُنْتَ مُرَاقِبًا لِي .

امام صادق علیه السلام : از موعظه های خدای تبارک و تعالی به عیسی بن مریم علیه السلام این بود : ای عیسی! هر جا هستی مرا در نظر داشته باش .

بحار الأنوار : ۱۴/۲۸۹ و ۲۹۳/۱۴

حدیث ۱۷۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اِعْتَدَلَ يَوْمَهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ ، وَمَنْ كَانَ فِي غَدِهِ شَرًّا مِنْ يَوْمِهِ فَهُوَ مَفْتُونٌ ، وَمَنْ لَمْ يَتَفَقَّدِ النُّقْصَانَ فِي نَفْسِهِ دَامَ نَقْصُهُ ، وَمَنْ دَامَ نَقْصُهُ فَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که دو روزش یکنواخت باشد مغبون است و هر که فردایش بدتر از امروزش باشد فریب خورده است و هر که کاستیهای خود را جستجو نکند پیوسته در کاستی ماند و هر که کاستی اش بیاید مرگ برایش بهتر است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۷/۱۱۳ .

حدیث ۱۷۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَانَ رَفِيقًا فِي أَمْرِهِ نَالَ مَا يُرِيدُ مِنَ النَّاسِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در کارهای خود ملایمت داشته باشد ، به آنچه از مردم می خواهد دست یابد .

الکافی : ۲/۱۲۰/۱۶ .

حدیث ۱۷۱۱

امام صادق علیه السلام :

إِنْ شِئْتَ أَنْ تُكْرِمَ فَلَيْنَ ، وَإِنْ شِئْتَ أَنْ تُهَانَ فَاحْشُنْ .

امام صادق علیه السلام : اگر می خواهی گرامی باشی ملایم باش و اگر می خواهی خوار شوی خشن باش .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۹/۱۰۹ .

حدیث ۱۷۱۲

امام صادق علیه السلام :

الرَّوْحُ وَالرَّاحَةُ فِي الرِّضَا وَالْيَقِينِ ، وَالْهَمُّ وَالْحُزْنُ فِي الشَّكِّ وَالشُّخْطِ .

امام صادق علیه السلام : خوشی و آسایش در خشنودی و یقین است، و غم و اندوه در شک و ناخشنودی .
بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۵۹ / ۷۵

حدیث ۱۷۱۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ، إِتَّهَمَ اللَّهُ تَعَالَى فِي قَضَائِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که به آنچه خداوند عز و جل قسمت کرده خشنود نباشد ، [در واقع] خداوند متعال را در قضایش متهم کرده است .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۰۲ / ۳۳

حدیث ۱۷۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ الْقَضَاءَ أَتَى عَلَيْهِ الْقَضَاءُ وَهُوَ مَأْجُورٌ وَمَنْ سَخِطَ الْقَضَاءَ أَتَى عَلَيْهِ الْقَضَاءُ وَأَحْبَطَ اللَّهُ أُجْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : قضای خداوند در هر حال جاری می شود؛ بنابراین ، کسی که به آن خشنود باشد مأجور است و کسی که از آن ناخشنود باشد خداوند اجرش را از بین می برد .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۳۹/۲۶ .

حدیث ۱۷۱۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِاللَّهِ أَرْضَاهُمْ بِقَضَائِهِ .

امام صادق علیه السلام : همانا خداشناسترین مردم ، خشنودترین آنها به قضای خداست .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۸/۷۵

حدیث ۱۷۱۶

امام صادق علیه السلام :

رَأْسُ طَاعَةِ اللَّهِ الرَّضَا بِمَا صَنَعَ اللَّهُ فِيمَا أَحَبَّ الْعَبْدُ وَفِيمَا كَرِهَ .

امام صادق علیه السلام : خشنودی به آنچه خدا می کند ، چه خوشایند بنده باشد یا ناخوشایند او ، در رأس فرمانبری از خداست .
بحار الأنوار: ۷۱/۱۳۹/۲۸ .

حدیث ۱۷۱۷

امام صادق علیه السلام :

لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ لَشَيْءٍ قَدْ مَضَى : لَوْ كَانَ غَيْرَهُ !

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ گاه درباره چیزی که گذشته بود، نمی گفت: کاش جز این بود!
بحار الأنوار: ۷۱/۱۵۷/۷۵

حدیث ۱۷۱۸

امام صادق علیه السلام :

رِضَاعُ الْيَهُودِيَّةِ وَالنَّصْرَانِيَّةِ خَيْرٌ مِنْ رِضَاعِ النَّاصِبِيَّةِ .

امام صادق علیه السلام : شیر دایه یهودی و مسیحی بهتر از شیر دایه ناصبی (دشمن اهل بیت علیهم السلام) است .
وسائل الشيعة : ۱۵/۱۸۷/۱ .

حدیث ۱۷۱۹

امام صادق علیه السلام :

الرُّشَى فِي الْحُكْمِ هُوَ الْكُفْرُ بِاللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : رشوه در قضاوت ، کفر ورزیدن به خداست .
الکافی : ۷/۴۰۹/۲ .

حدیث ۱۷۲۰

امام صادق علیه السلام :

كَثْرَةُ السُّحْتِ يَمْحَقُ الرَّزْقَ .

امام صادق علیه السلام : حرامخواری زیاد ، روزی را می برد .
تحف العقول : ۳۷۲ .

حدیث ۱۷۲۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْبِرَّ يَزِيدُ فِي الرَّزْقِ .

امام صادق علیه السلام : نیکی ، روزی را زیاد می کند .
بحار الأنوار: ۷۴/۸۱/۸۴

حدیث ۱۷۲۲

امام صادق علیه السلام :
 حُسْنُ الْخُلُقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .
 امام صادق علیه السلام : خوشخویی ، روزی را زیاد می کند .
 بحار الأنوار: ۷۱/۳۹۶/۷۷.

حدیث ۱۷۲۳

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ حَسَّنَ بَرَّهُ أَهْلَ بَيْتِهِ زِيدَ فِي رِزْقِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که با خانواده خود نیکوکار باشد ، روزی اش زیاد شود .
 بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۸/۱۱۷ .

حدیث ۱۷۲۴

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ اهْتَمَّ لِرِزْقِهِ كُتِبَ عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ .
 امام صادق علیه السلام : هر که غم روزی خود را بخورد ، برایش یک گناه محسوب شود .
 الأمالی للطوسی: ۳۰۰/۵۹۳ .

حدیث ۱۷۲۵

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ أَرْزَاقَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ ، وَذَلِكَ أَنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ وَجَهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعَاؤُهُ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل روزی مؤمنان را از جایی می رساند که فکرش را هم نمی کنند ؛ علتش هم این است که وقتی بنده نداند روزی اش از کجا خواهد رسید، زیاد دعا می کند .
 الکافی : ۵/۸۴/۴ .

حدیث ۱۷۲۶

امام صادق علیه السلام :
 لَيْكُنْ طَلَبُكَ الْمَعِيشَةَ فَوْقَ كَسْبِ الْمُضَيِّعِ ، دُونَ طَلَبِ الْحَرِيصِ الرَّاضِي بِالدُّنْيَا الْمُطْمَئِنِّ إِلَيْهَا ، وَلَكِنْ أَنْزَلَ نَفْسَكَ مِنْ ذَلِكَ بِمَنْزِلَةِ الْمُنْصِفِ الْمُتَعَفِّفِ تَرَفُّعَ نَفْسِكَ عَنْ مَنْزِلَةِ الْوَاهِي الضَّعِيفِ وَتَكْتَسِبُ مَا لَا بُدَّ لِلْمُؤْمِنِ مِنْهُ .
 امام صادق علیه السلام : باید طلب تو در کسب معیشت بالاتر از کسی باشد که کسب معیشت را فرو گذاشته و پایین تر از طلب شخص حریصی که به دنیا خشنود و دل بسته است؛ بلکه میانه رو و خویشتندار باش و از سستی و تنبلی دوری کن و برای کسب آنچه [از روزی که] مؤمن را گریزی از آن نیست، تلاش کن .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۳۳/۶۳.

حدیث ۱۷۲۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَسِعَ أَرْزَاقَ الْحَمَقَى لِيُعْتَبَرَ الْعُقَلَاءُ وَيَعْلَمُوا أَنَّ الدُّنْيَا لَيْسَ يُنَالُ مَا فِيهَا بِعَمَلٍ وَلَا حِيلَةٍ .

امام صادق علیه السلام: خدای تعالی روزی احمقان را فراخ گردانید تا خردمندان درس عبرت بگیرند و بدانند که دنیا نه با تلاش و کوشش به دست می آید و نه با زرنگی و تدبیر .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۳۴/۶۳.

حدیث ۱۷۲۸

امام صادق علیه السلام:

إِنْ كَانَ الرَّزْقُ مَقْسُومًا فَالْحِرْصُ لِمَاذَا!؟

امام صادق علیه السلام: اگر روزی مقدر است، پس حرص زدن چرا؟!؟

الأمالی للصدوق: ۱۲/۵۶.

حدیث ۱۷۲۹

امام صادق علیه السلام:

صِلْ رَحِمَكَ وَلَوْ بِشَرِيَةٍ مِنْمَاءٍ، وَأَفْضَلُ مَا تُوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ كَفُّ الْأَذَى عَنْهَا.

امام صادق علیه السلام: حتی اگر شده با نوشاندن جرعه ای آب، با خویشاوندت صله رحم کن و بهترین صله رحم، آزار نرساندن به خویشاوند است .

الکافی: ۲/۱۵۱/۹.

حدیث ۱۷۳۰

امام صادق علیه السلام:

الدُّنُوبُ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ .

امام صادق علیه السلام: از جمله گناهانی که مرگ و نابودی را شتاب می بخشد، قطع رحم است .

بحار الأنوار: ۷۴/۹۴/۲۳.

حدیث ۱۷۳۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الرَّجْعَةَ لَيْسَتْ بِعَامَّةٍ، وَهِيَ خَاصَّةٌ لَا يَرْجِعُ إِلَّا مَنْ مَحَضَ الْإِيمَانَ مَحَضًا أَوْ مَحَضَ الشُّرْكَ مَحَضًا .

امام صادق علیه السلام: رجعت، همگانی نیست بلکه خاص است و فقط کسانی به دنیا باز می گردند که مؤمن خالص یا مشرک محض باشند .

بحار الأنوار : ۵۳/۳۹/۱ .

حدیث ۱۷۳۲

امام صادق علیه السلام :

أَوَّلُ مَنْ يَرْجِعُ إِلَى الدُّنْيَا ، الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَمْلِكُ حَتَّى يَسْقُطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنَ الْكِبَرِ .

امام صادق علیه السلام : نخستین کسی که به دنیا بر می گردد حسین بن علی علیه السلام است. او چندان فرمانروایی می کند که بر اثر پیری، ابروانش بر روی چشمانش فرو می افتد .

بحار الأنوار : ۱۹ / ۴۶ / ۵۳

حدیث ۱۷۳۳

امام صادق علیه السلام :

وَاللَّهِ لَا تَذْهَبُ الْأَيَّامُ وَاللَّيَالِي حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُمِيتَ الْأَحْيَاءَ ، وَيُرِدُّ الْحَقَّ إِلَى أَهْلِهِ ، وَيُقِيمَ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَاهُ لِنَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند که روزها و شبها به سر نیاید تا آن که خداوند مردگان را زنده کند و زندگان را بمیراند و حق را به اهلش باز گرداند و دین برگزیده خود را بر پا دارد (بر جهان حاکم گرداند) .

بحار الأنوار : ۱۲۵ / ۱۰۲ / ۵۳

حدیث ۱۷۳۴

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْمٍ يَعْمَلُونَ بِالْمَعَاصِي وَيَقُولُونَ : نَرْجُو ، فَلَا يَزَالُونَ كَذَلِكَ حَتَّى يَأْتِيَهُمُ الْمَوْتُ ؟ - : هُوَ لِأَنَّ قَوْمًا يَتَرَجَّحُونَ فِي الْأَمَانِيِّ كَذَبُوا لَيْسُوا بِرَاجِحِينَ ، إِنَّ مَنْ رَجَا شَيْئًا طَلَبَهُ وَمَنْ خَافَ مِنْ شَيْءٍ هَرَبَ مِنْهُ .

امام صادق علیه السلام - هنگامی که به ایشان عرض شد : عدّه ای هستند که گناه می کنند و می گویند ما [به رحمت خدا] امیدواریم و پیوسته در همین حالت تا مرگشان در رسد - فرمود : اینها مردمانی هستند که در آرزوها و خیالات خود غرقند . دروغ می گویند . آنها امیدوار نیستند ؛ زیرا هر که به چیزی امید داشته باشد در طلب آن می کوشد و هر که از چیزی بترسد از آن می گریزد .

الکافی : ۲/۶۸/۵ .

حدیث ۱۷۳۵

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا بَلَغَهُ أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَأْكُلُ الرُّبَا وَيُسَمِّيهِ اللَّبَاءَ - : لئن أمكنني الله عز وجل (منه) لأضربن عنقه .

امام صادق علیه السلام - آنگاه که به ایشان خبر رسید مردی ربا می خورد و اسم آن را «لباء» می گذارد - فرمود : اگر خداوند عز و جل مرا بر او چیره گرداند، هر آینه گردنش را خواهم زد .

الکافی : ۵/۱۴۷/۱۱ .

حدیث ۱۷۳۶

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ عَلَّةِ تَحْرِيمِ الرِّبَا - : لَنَلَّا يَتَمَنَّعُ النَّاسُ الْمَعْرُوفَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از علت تحریم ربا - فرمود : تا این که مردم از احسان کردن به یکدیگر دریغ نورزند .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۱/۳۲

حدیث ۱۷۳۷

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ هِشَامُ بْنُ الْحَكَمِ عَنْ عَلَّةِ تَحْرِيمِ الرِّبَا - : إِنَّهُ لَوْ كَانَ الرِّبَا حَلَالًا لَتَرَكَ النَّاسُ التَّجَارَاتِ وَمَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ فَحَرَّمَ اللَّهُ الرِّبَا لِتَنْفَرِ
امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش هشام بن حکم از علت تحریم ربا - فرمود : اگر ربا حلال بود ، مردم کار تجارت و
کسب مایحتاج خود را رها می کردند . پس خداوند ربا را حرام فرمود ، تا مردم از حرامخواری دست کشیده به تجارت و خرید و
فروش روی آورند و به یکدیگر قرض دهند .

فی وسائل الشیعة (۱۲/۴۲۴/۸) : «لِتَنْفِرَ النَّاسُ مِنَ الْحَرَامِ إِلَى الْحَلَالِ وَإِلَى التَّجَارَاتِ مِنَ الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ ، فَبَقِيَ ذَلِكَ بَيْنَهُمْ فِي الْقَرْضِ» .

حدیث ۱۷۳۸

امام صادق علیه السلام :

أَكَلَ الرِّبَا لَا يَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَتَخَبَّطَهُ الشَّيْطَانُ .

امام صادق علیه السلام : ربا خوار از دنیا نرود ، تا آن که شیطان آشفته سرش کند .
تفسیر العیاشی : ۱/۱۵۲/۵۰۳ .

حدیث ۱۷۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ لِحَاقِنٍ رَأْيٌ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در فشار بول است ، نباید نظر بدهد .
الأمالی للطوسی : ۳۰۱/۵۹۵ .

حدیث ۱۷۴۰

امام صادق علیه السلام :

الْمُسْتَبِدُّ بِرَأْيِهِ مَوْقُوفٌ عَلَى مَدَاحِضِ الزَّلَّلِ .

امام صادق علیه السلام : آدم خود رأی ، بر لبه لغزشگاهها ایستاده است .
بحار الأنوار : ۷۵/۱۰۵/۴۱ .

حدیث ۱۷۴۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَمَلَ حَسَنَةً سِرًّا كُتِبَتْ لَهُ سِرًّا ، فَإِذَا أَقْرَبَهَا مُحِيتْ وَكُتِبَتْ جَهْرًا ، فَإِذَا أَقْرَبَهَا ثَانِيًا مُحِيتْ وَكُتِبَتْ رِيَاءً .

امام صادق علیه السلام : هر که در نهران کار نیک انجام دهد ، برایش نهنانی نوشته می شود و چون آن را به زبان آورد ، آن عمل نهنانی پاک می شود و عملی آشکار نوشته می گردد و اگر برای دومین بار به زبان آورد عمل آشکار هم پاک می شود و برایش عمل ریاکارانه می نویسند.

عدّة الداعي : ۲۲۱ .

حدیث ۱۷۴۲

امام صادق علیه السلام :

يُجَاءُ بَعْدَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَدَصَلَّى فَيَقُولُ : يَا رَبِّ صَلِّتْ ابْتِغَاءً وَجِهَكَ فَيُقَالُ لَهُ : بَلْ صَلَّيْتَ لِيُقَالَ مَا أَحْسَنَ صَلَاةً (فَلَانٍ)

امام صادق علیه السلام : در روز رستاخیز بنده ای را که نماز خوانده ، می آورند . او می گوید : پروردگارا! من برای رضای تو نماز خواندم ؛ اما به او گفته شود : نه ، بلکه برای آن نماز خواندی که گفته شود چه نماز خوبی می خواند . او را به دوزخ برید . ما بین الهالین أثبتناه من بحار الأنوار : ۷۲/۳۰۱/۴۴ .

حدیث ۱۷۴۳

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالرِّيَاءَ؛ فَإِنَّهُ مَنْ عَمِلَ لِغَيْرِ اللَّهِ وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَى مَنْ عَمِلَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : از ریاکاری پرهیز ؛ زیرا هر که برای غیر خدا کاری کند ، خدا او را به همان کسی که برایش کار کرده است واگذارد .

الکافی : ۲/۲۹۳/۱ .

حدیث ۱۷۴۴

امام صادق علیه السلام :

الرُّؤْيَا عَلَى ثَلَاثَةٍ وَجُوهٍ : بَشَارَةٌ مِنَ اللَّهِ لِلْمُؤْمِنِ ، وَتَحْذِيرٌ مِنَ الشَّيْطَانِ ، وَأَضْغَاثُ أَحْلَامٍ .

امام صادق علیه السلام : رؤیا سه گونه است : نوبدی از جانب خدا به مؤمن ، ترسی که شیطان می افکند ، و خوابهای آشفته . الکافی : ۸/۹۰/۶۱ .

حدیث ۱۷۴۵

امام صادق علیه السلام :

طَلَبْتُ الرِّئَاسَةَ فَوَجَدْتُهَا فِي النَّصِيحَةِ لِعِبَادِ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : ریاست را جستیم ، و آن را در خیر خواهی برای بندگان خدا یافتیم .

مستدرک الوسائل : ۱۲/۱۷۳/۱۳۸۱۰ .

حدیث ۱۷۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ الرَّئِيسَةَ هَلَكَ .

امام صادق علیه السلام : هر که جویای ریاست باشد ، نابود شود .

الکافی : ۲/۲۹۷/۲

حدیث ۱۷۴۷

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَهَؤُلَاءِ الرُّسَاءِ الَّذِينَ يَتْرَأُسُونَ ، قَوْلَ اللَّهِ مَا خَفَقَتِ النَّعَالُ خَلْفَ رَجُلٍ إِلَّا هَلَكَ وَأَهْلَكَ .

امام صادق علیه السلام : از این سران ریاست پیشه پرهیزید ؛ زیرا به خدا سوگند که کفشها در پی مردی به صدا در نیاید مگر آن

که او هلاک شود و دیگران (پیروانش) را نیز به هلاکت اندازد .

الکافی : ۲/۲۹۷/۳

حدیث ۱۷۴۸

امام صادق علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، كَثُرَتْ ذُنُوبِي وَضَعُفَ عَمَلِي ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَكْثَرَ السُّجُودَ فَإِنَّهُ يَحُطُّ الذُّنُوبَ كَمَا تَحُطُّ الرِّيحُ وَرَقَ الشَّجَرِ .

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد : ای رسول خدا! گناهانم زیاد شده و اعمالم

سست [و اندک] گذشته است . رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : زیاد سجده کن ؛ زیرا همچنان که باد، برگ درختان را فرو

می ریزاند ، سجده گناهان را می ریزاند .

الأمالی للصدوق : ۵۸۹/۸۱۴ .

حدیث ۱۷۴۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ مَلَائِكَةً يُسْقِطُونَ الذُّنُوبَ عَنْ ظُهُورِ شِيعِنَا كَمَا تُسْقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ فِي أَوَانٍ سُقُوطِهِ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّوَجَلَّ : «يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا»

امام صادق علیه السلام : خداوند ، که یادش بر فراز باد ، فرشتگانی دارد که گناهان را از دوش شیعیان ما فرو می ریزاند همچنان که

باد، برگ درختان را که در آستانه ریزش است فرومی ریزاند. و این سخن خداوند عز و جلاست آن جا که می فرماید: «به ستایش

پروردگارشان تسبیح می گویند و برای مؤمنان آمرزش می خواهند». به خدا سوگند که مقصود [از مؤمنان] کسی جز شما نیست .

غافر : ۷ .

حدیث ۱۷۵۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ حُسْنَ الْخُلُقِ يُذِيبُ الْخَطِيئَةَ كَمَا تُذِيبُ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ ، وَإِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ لَيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ .

امام صادق علیه السلام : همانا خوشخویی گناه را ذوب می کند ، همچنان که آفتاب شبنم را ، و بدخویی کردار را تباه می سازد ، همچنان که سرکه عسل را .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۵/۷۴ .

حدیث ۱۷۵۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ لَيَذْهَبُ بِذُنُوبِ الْمُسْلِمِ .

امام صادق علیه السلام : همانا غم و اندوه، گناهان مسلمان را می برد .

الدعوات : ۲۸۵ / ۱۲۰ .

حدیث ۱۷۵۲

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ أَعَجَلَ عُقُوبَتَهُ فِي الدُّنْيَا ، وَإِذَا أَرَادَ بَعْدَ سُوءٍ أَمْسَكَ عَلَيْهِ ذُنُوبَهُ حَتَّى يُوَافِيَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد در همین دنیا کیفرش دهد و چون برای بنده ای بد بخواهد گناهانش را نگه دارد تا در روز قیامت کیفر بیند .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۷/۱۸ .

حدیث ۱۷۵۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرَ مِمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ .

امام صادق علیه السلام : شمار کسانی که بر اثر گناهان می میرند بیشتر از کسانی است که به اجل می میرند .

الأمالی للطوسی : ۷۰۱/۱۴۹۸ .

حدیث ۱۷۵۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الرَّجُلَ يُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَحْرُمُ صَلَاةَ اللَّيْلِ ، وَإِنَّ الْعَمَلَ السَّيِّئَ أَسْرَعُ فِي صَاحِبِهِ مِنَ السُّكِينِ فِي اللَّحْمِ .

امام صادق علیه السلام : همانا انسان گناهی می کند و به سبب آن از نماز شب محروم می شود . و همانا سرعت تأثیر کار بد در آدمی از سرعت تأثیر خوردن گوشت بیشتر است .

الكافی : ۲/۲۷۲/۱۶ .

حدیث ۱۷۵۵

امام صادق علیه السلام :

ما أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَسَلَبَهَا إِيَّاهُ حَتَّى يُذْنِبَ ذَنْبًا يَسْتَحِقُّ بِذَلِكَ السَّلْبَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هر نعمتی را که به بنده ای داد از او نگرفت مگر به سبب گناهی که سزاوار سلب آن نعمت شد .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۳۹/۲۱ .

حدیث ۱۷۵۶

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَذْنَبَ الرَّجُلُ خَرَجَ فِیْقَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ ، فَإِنْ تَابَ انْمَحَتْ ، وَإِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى تَغْلِبَ عَلَى قَلْبِهِ فَلَا يُفْلِحُ بَعْدَهَا أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام : هر گاه آدمی گناهی کند نقطه سیاهی

در دلش پدید می آید . اگر توبه کرد آن نقطه پاک می شود و اگر باز هم گناه کرد آن نقطه بزرگتر می شود ، تا جایی که همه دلش را فرا می گیرد و زان پس هرگز روی رستگاری را نمی بیند .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۲۷/۱۰ .

حدیث ۱۷۵۷

امام صادق علیه السلام :

الْكِبَائِرُ سَبْعٌ : قَتْلُ الْمُؤْمِنِ مُتَعَمِّدًا ، وَقَذْفُ الْمُحْصِنَةِ ، وَالْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ ، وَالتَّعَرُّبُ بَعْدَ الْهِجْرَةِ ، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ ظُلْمًا ، وَأَكْلُ الرِّبَا بَعْدَ الْبَيِّنَةِ ، وَكُلُّ مَا أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ .

امام صادق علیه السلام : گناهان کبیره هفت تاست : کشتن عامدانه مؤمن ، تهمت زدن به زن پاکدامن ، فرار از میدان جهاد با دشمن ، تعرب بعد از هجرت ، خوردن به ناحق مال یتیم ، رباخواری بعد از دانستن [حرمت آن] و هر چیزی که خداوند به سبب آن آتش دوزخ را واجب کرده است .
الکافی : ۲/۳/۲۷۷ .

حدیث ۱۷۵۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ الْحَيَاةَ ذَلَّ .

امام صادق علیه السلام : هر که شیفته زندگی شود، خوار گردد .
الخصال : ۱۲۰/۱۱۰ .

حدیث ۱۷۵۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَوَّضَ إِلَى الْمُؤْمِنِ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا إِذْلالَ نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی اختیار هر کاری را به مؤمن داده است ، مگر اختیار خوار کردن خویش را .
الکافی : ۵/۶۳/۳ .

حدیث ۱۷۶۰

امام صادق علیه السلام :

لَا يَكْتُبُ الْمَلَكُ إِلَّا مَا يَسْمَعُ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «وَأَذْكُرُ رَبِّكَ فِي نَفْسِكَ» : لَا يَعْلَمُ ثَوَابَ ذَلِكَ الذِّكْرِ فِي نَفْسِ الْعَبْدِ غَيْرُ اللَّهِ تَعَالَى .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام : فرشته ننویسد جز آنچه را که می شنود . خداوند عز و جلفرموده است : «و پروردگارت را در دل خود یاد کن» . [اندازه] ثواب این ذکر درونی بنده را کسی جز خداوند متعال نمی داند .
بحار الأنوار : ۵/۳۲۲/۷ .

حدیث ۱۷۶۱

امام صادق علیه السلام :

الذِّكْرُ ذِكْرَانِ : ذِكْرٌ خَالِصٌ يُوَافِقُهُ الْقَلْبُ ، وَذِكْرٌ صَارِفٌ يَنْفِي ذِكْرَ غَيْرِهِ .

امام صادق علیه السلام : ذکر بر دو گونه است : ذکر خالص که با دل سازگار و همراه است و ذکر بازدارنده که یاد هر کس جز او را از دل می برد .
بحار الأنوار : ۳۳ / ۱۵۹ / ۹۳

حدیث ۱۷۶۲

امام صادق علیه السلام :

إِجْعَلْ ذِكْرَ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ ذِكْرِهِ لَكَ ، فَإِنَّهُ ذَكَرَكَ وَهُوَ غَنَى عَنْكَ فَذِكْرُهُ لَكَ أَجَلٌ وَأَشْهَى وَأَتَمُّ مِنْ ذِكْرِكَ لَهُ وَأَسْبَقُ ... فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذْكُرَ اللَّهَ تَعَالَى فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهُ الْعَبْدَ بِالتَّوْفِيقِ لِذِكْرِهِ لَا يَقْدِرُ الْعَبْدُ عَلَى ذِكْرِهِ .

امام صادق علیه السلام : یاد خدا را بدان سبب دان که او به یاد توست ، او تو را یاد می کند در حالی که بی نیاز از توست . پس یاد او از تو ارزشمندتر و خواستنی تر و کاملتر و پیش تر است تا یاد تو از او . . . بنابراین ، هر که می خواهد خداوند متعال را یاد کند باید بداند که اگر خداوند توفیق یاد خود را به یاد بنده نیابد ، بنده قادر به ذکر و یاد او نیست .

بحار الأنوار : ۳۳ / ۱۵۸ / ۹۳

حدیث ۱۷۶۳

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه : «و یاد خدا بزرگتر است» - فرمود : خدا را به یاد داشتن ، هنگام رو به رو شدن با حلال و حرام خدا .

العنكبوت : ۴۵ .

حدیث ۱۷۶۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الصَّاعِقَةَ لَا تُصِيبُ ذَاكِرًا لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام : صاعقه به یاد کننده خداوند عز و جلگزند نمی رساند .

الأمالی للصدوق : ۵۵۰/۷۳۴ .

حدیث ۱۷۶۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ابْنَ آدَمَ ، أُذْكَرْنِي فِي نَفْسِكَ أَذْكَرَكَ فِي نَفْسِي . ابْنَ آدَمَ أُذْكَرْنِي فِي الْخَلَاءِ أَذْكَرَكَ فِي خَلَائِي . ابْنَ آدَمَ أُذْكَرْنِي فِي مَلَأٍ أَذْكَرَكَ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْ مَلِئِكَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرمود : ای پسر آدم! در درون خود به یاد من باش تا من نیز در جانم به یاد تو باشم ؛ ای پسر آدم! در خلوت به یاد من باش تا در خلوت به یاد تو باشم ؛ ای پسر آدم! در میان جمع مرا یاد کن تا تو را در میان جمعی بهتر از جمع تو یاد کنم .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۵۸/۳۱ .

حدیث ۱۷۶۶

امام صادق علیه السلام :

قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَبِّ ، إِنِّي أَكُونُ فِي حَالٍ أُجِلُّكَ أَنْ أَذْكَرَكَ فِيهَا . قَالَ : يَا مُوسَى ، أُذْكَرْنِي عَلَى كُلِّ حَالٍ .

امام صادق علیه السلام : موسی علیه السلام عرض کرد : پروردگارا! [گاه] من در حالی هستم که شأن تو را بالاتر از آن می دانم که یادت کنم . خداوند فرمود : ای موسی! مرا در همه حال یاد کن .

بحار الأنوار : ۸۰/۱۷۶/۲۱ .

حدیث ۱۷۶۷

امام صادق علیه السلام :

أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِكَثْرَةِ الذِّكْرِ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : تا آن جا که می توانید در تمام لحظات و ساعات شب و روز خدا را بسیار یاد کنید ؛ زیرا خداوند به بسیار یاد کردن خود فرمان داده است .

الکافی : ۸/۷/۱

حدیث ۱۷۶۸

امام صادق علیه السلام :

تَسْبِيحُ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ مِنَ الذِّكْرِ الْكَثِيرِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «أَذْكَرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا» .

امام صادق علیه السلام : تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام از جمله همان ذکر کثیر است که خداوند عز و جل فرموده است : «خدا را

بسیار یاد کنید» .

الکافی : ۲/۵۰۰/۴ .

حدیث ۱۷۶۹

امام صادق علیه السلام :

خَفَّفُوا الدِّينَ ، فَإِنَّ فِي خِفِّهِ الدِّينِ زِيَادَةَ الْعُمْرِ .

امام صادق علیه السلام : کمتر وام بگیرید که کم قرض داشتن، عمر را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۵/۲۱ .

حدیث ۱۷۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ دَخَلَ فِي هَذَا الدِّينِ بِالرَّجَالِ أَخْرَجَهُ مِنْهُ الرِّجَالُ كَمَا أَدْخَلُوهُ فِيهِ ، وَمَنْ دَخَلَ فِيهِ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ زَالَتِ الْجِبَالُ قَبْلَ أَنْ يَزُولَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از طریق [مجدوب شدن به شخصیت] اشخاص به این دین در آید همان اشخاص همچنان که او را به

آن در آورده اند از آن خارجش کنند و کسی که از طریق کتاب و سنت به این دین وارد شود ، کوهها بجنبند و او نجنبند (در

عقیده و دینش متزلزل نشود) .

بحار الأنوار : ۲/۱۰۵/۶۷ .

حدیث ۱۷۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ دِينَهُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ

عَزَّوَجَلَّ زَالَتِ الْجِبَالُ قَبْلَ أَنْ يَزُولَ ، وَمَنْ دَخَلَ فِيهِ بِجَهْلِ خَرَجَ مِنْهُ بِجَهْلٍ .

امام صادق علیه السلام : کسی که دینش را از طریق کتاب خداوند عز و جل بشناسد، اگر کوهها از جای خود

بجنبند، او در دین خود متزلزل نشود و کسی که ندانسته عقیده ای را بپذیرد ندانسته هم از آن خارج شود .

بحار الأنوار : ۲۳/۱۰۳/۱۱

حدیث ۱۷۷۲

امام صادق علیه السلام :

لَا دِينَ لِمَنْ لَاعَهْدَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که پابند عهد و پیمان نیست دین ندارد .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۵۲/۴۷ .

حدیث ۱۷۷۳

امام صادق علیه السلام :

كُلِّ مَنْ لَمْ يُحِبَّ عَلَى الدِّينِ وَلَمْ يُبْغِضْ عَلَى الدِّينِ فَلَا دِينَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام: هر که به خاطر دین، حُب و بغض نداشته باشد، دین ندارد.
الکافی: ۲/۱۲۷/۱۶.

حدیث ۱۷۷۴

امام صادق علیه السلام:

لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بَوْلَايَةِ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام: کسی که خود را به ولایت (حاکمیت) پیشوای ستمگر غیر خدایی ملتزم کند، دین ندارد.
بحار الأنوار: ۷۲/۱۳۵/۱۹.

حدیث ۱۷۷۵

امام صادق علیه السلام:

- كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ -: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَجْعَلْ مُصِيبَتِي فِي دِينِي .

امام صادق علیه السلام - به هنگام مصیبت - می فرمود: خدا را سپاس و ستایش که مصیبت مرا در دینم قرار نداد.
بحار الأنوار: ۷۸/۲۶۸/۱۸۳.

حدیث ۱۷۷۶

امام صادق علیه السلام:

آفَةُ الدِّينِ : الْحَسَدُ وَالْعُجْبُ وَالْفَخْرُ .

امام صادق علیه السلام: آفت دین، حسادت است و خودپسندی و فخر فروشی.
الکافی: ۲/۳۰۷/۵.

حدیث ۱۷۷۷

امام صادق علیه السلام:

كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَثِيرًا مِمَّا يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ ، دِينُكُمْ دِينُكُمْ !! فَإِنَّ السَّيِّئَةَ فِيهِ خَيْرٌ مِنَ الْحَسَنَةِ فِي غَيْرِهِ ، وَالسَّيِّئَةَ فِيهِ تُغْفَرُ ، وَالْحَسَنَةَ فِي غَيْرِهِ لَا تُقْبَلُ .

امام صادق علیه السلام: امیر المؤمنین علیه السلام در سخنرانی‌های خود این جمله را بسیار می فرمود: ای مردم! دیندار باشید، دیندار! اگر گناه کنید و دیندار باشید بهتر است از این که نیکی کنید و بی دین باشید؛ زیرا گناه، در آن آمرزیده می شود و نیکی در بی دینی پذیرفته نمی شود.

الکافی: ۲/۴۶۴/۶.

حدیث ۱۷۷۸

امام صادق علیه السلام:

فِي طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ الشِّفَاءُ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَهُوَ الدَّوَاءُ الْأَكْبَرُ .

امام صادق علیه السلام: در تربت قبر حسین علیه السلام شفای هر دردی است و آن بزرگترین داروست .
بحار الأنوار: ۱۰۱/۱۲۳/۱۸ .

حدیث ۱۷۷۹

امام صادق علیه السلام:

لَا يَضُرُّ الْمَرِيضَ مَا حَمَيْتَ عَنْهُ الطَّعَامَ .

امام صادق علیه السلام: پرهیز از غذا، به بیمار زیانی نمی رساند .
بحار الأنوار: ۶۲/۱۴۰/۲ .

حدیث ۱۷۸۰

امام صادق علیه السلام:

لَا تَنْفَعُ الْحَمِيَّةُ لِمَرِيضٍ بَعْدَ سَبْعَةِ أَيَّامٍ .

امام صادق علیه السلام: [آغاز] پرهیز، پس از هفت روز برای بیمار سودی ندارد .
الکافی: ۸/۲۹۱/۴۴۲ .

حدیث ۱۷۸۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مَرَضَ ، فَقَالَ : لَا أَتَدَاوَى حَتَّى يَكُونَ الَّذِي أَمْرَضَنِي هُوَ الَّذِي يَشْفِينِي ، فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ : لَا أَشْفِيكَ حَتَّى تَتَدَاوَى ، فَإِنَّ الشِّفَاءَ مِنِّي .

امام صادق علیه السلام: یکی از پیامبران بیمار شد؛ پس گفت: خود را درمان نمی کنم تا همو که بیمارم کرده است شفایم دهد .
خداوند تعالی به او وحی کرد که: تا خود را درمان نکنی شفایت ندهم؛ زیرا شفا دادن از من است .
بحار الأنوار: ۶۲/۶۶/۱۵ .

حدیث ۱۷۸۲

امام صادق علیه السلام:

أَخْرَجَ نَبِيٌّ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَذَلِكَ لِمَا أُعْطِيَ فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام: آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود سلیمان بن داوود علیه السلام است؛ و این بدان سبب است که دنیا به او داده شد .

بحار الأنوار: ۱۴/۷۴/۱۶ .

حدیث ۱۷۸۳

امام صادق علیه السلام:

الدنيا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَالْقَبْرُ حِصْنُهُ وَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ ، والدنيا جَنَّةُ الْكَافِرِ وَالْقَبْرُ سِجْنُهُ وَالنَّارُ مَأْوَاهُ .

امام صادق علیه السلام : دنیا، زندان مؤمن است و گور، دژ او و بهشت، جایگاهش، و دنیا بهشت کافر است و گور زندان او و آتش جایگاهش .

الخصال : ۱۰۸/۷۴ .

حدیث ۱۷۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالدُّنْيَا أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى الْفَقْرَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَشَدَّتْ أَمْرَهُ وَلَمْ يَنْلُ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ ، وَمَنْ أَصْبَحَ وَأَمْسَى وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى الْغِنَى فِي قَلْبِهِ وَجَمَعَ لَهُ أَمْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که شب و روز بزرگترین هم و غمش دنیا باشد، خداوند متعال فقر را در برابر چشمانش قرار دهد و کارش را پریشان سازد و از دنیا جز به آنچه خداوند قسمتش کرده است نرسد و کسی که شب و روز بزرگترین هم و غمش آخرت باشد خداوند متعال دلش را بی نیاز گرداند و کارش را سامان دهد .

الکافی : ۲/۳۱۹/۱۵ .

حدیث ۱۷۸۵

امام صادق علیه السلام :

إِنْ كَانَتِ الدُّنْيَا فَاثِيَةً فَالطَّمَأِينَةُ إِلَيْهَا لِمَاذَا !؟

امام صادق علیه السلام : اگر دنیا فناپذیر است، پس دل خوش کردن به آن چرا؟

بحار الأنوار : ۷۳/۸۸/۵۴ .

حدیث ۱۷۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَثُرَ اشْتِيَاكُهُ بِالْدُّنْيَا كَانَ أَشَدَّ حَسْرَتِهِ عِنْدَ فِرَاقِهَا .

امام صادق علیه السلام : هر که بیشتر به دنیا بچسبد، هنگام جدایی از آن، بیشتر افسوس خورد .

الکافی : ۲/۳۲۰/۱۶ .

حدیث ۱۷۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَعَلَّقَ قَلْبَهُ بِالْدُّنْيَا تَعَلَّقَ قَلْبَهُ بِثَلَاثِ خِصَالٍ : هَمٌّ لَا يَفْنَى ، وَأَمَلٌ لَا يُدْرِكُ ، وَرَجَاءٌ لَا يُنَالُ .

امام صادق علیه السلام : هر که به دنیا دل بندد به سه چیز دل بسته است : اندوه بی پایان و آرزوی دست نیافتنی و امید نارسیدنی .

الکافی : ۲/۳۲۰/۱۷ .

حدیث ۱۷۸۸

امام صادق علیه السلام :

رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ حُبُّ الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : منشأ هر گناهی دنیا دوستی است .

الکافی : ۲/۳۱۵/۱ .

حدیث ۱۷۸۹

امام صادق علیه السلام :

ما منزلة الدنيا من نفسى إلاً بمنزلة الميتة ، إذا اضطُررتُ إليها أَكَلْتُ منها .

امام صادق علیه السلام : دنیا در نظر من چونان مردار است ، که هر گاه ناچار شوم از آن می خورم .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۹۳/۷

حدیث ۱۷۹۰

امام صادق علیه السلام :

إِعْرِفْ طُرُقَ نَجَاتِكَ وَهَلَاكِكَ كَيْ لَا تَدْعُو اللَّهَ بِشَيْءٍ مِنْهُ هَلَاكُكَ وَأَنْتَ تَظُنُّ فِيهِ نَجَاتَكَ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا» .

امام صادق علیه السلام : راههای نجات و نابودی خودت را بشناس ، تا مبدا از خدا چیزی را به گمان این که نجات تو در آن است بخواهی ، حال آن که سبب نابودی تو می شود . خداوند عزوجل فرموده است : «انسان به دعا شری را می طلبد چنان که گویی به دعا خیری را می جوید . و آدمی شتابزده است» .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۲/۳۶ .

حدیث ۱۷۹۱

امام صادق علیه السلام :

يَتَمَنَّى الْمُؤْمِنُ أَنْهُ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا مِمَّا يَرَى مِنْ حُسْنِ الثَّوَابِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن پاداش نیک (چشمگیر) آخرت را که می بیند آرزو می کند کاش هیچ دعایی از او در دنیا مستجاب نمی شد .

الکافی : ۲/۴۹۱/۹ .

حدیث ۱۷۹۲

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : وَعَزَّيْوَ جَلَالِي وَعَظَمَتِي وَبَهَائِي ، إِنِّي لَأَحْمِي وَلِيْبِي أَنْ أُعْطِيَهُ فِي دَارِ الدُّنْيَا شَيْئًا يَشْغَلُهُ عَنْ ذِكْرِي حَتَّى يَدْعُونِي فَأَسْمَعَ صَوْتَهُ ، وَإِنِّي لَأُعْطِي الْكَافِرَ مُبِيَّتَهُ حَتَّى لَا يَدْعُونِي فَأَسْمَعَ صَوْتَهُ بُغْضًا لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرموده است : به عزت و جلال و عظمت و شکوهم سوگند که من دریغ می آید در دنیا به دوست خود چیزی دهم که او را از یاد من غافل کند ؛ زیرا می خواهم مرا بخواند تا صدایش را بشنوم و کافر را به آرزویش می

رسانم؛ زیرا از او نفرت دارم و نمی‌خواهم مرا بخواند و صدایش را بشنوم.

التمحیص: ۳۳/۱۷.

حدیث ۱۷۹۳

امام صادق علیه السلام:

أَرْبَعٌ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ دَعَاءُ: الرَّجُلُ جَالِسٌ فِي بَيْتِهِ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارزُقْنِي، فيقولُ لَهُ: أَلَمْ آمُرْكَ بِالطَّلَبِ؟! وَرَجُلٌ كَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ فَدَعَا عَلَيْهَا، فيقولُ: أَلَمْ أُجْعِلْ أَمْرَهَا بِيَدِكَ؟! وَرَجُلٌ كَانَ لَهُ مَالٌ فَأَفْسَدَهُ فيقولُ: يَا رَبِّ ارزُقْنِي، فيقولُ لَهُ: أَلَمْ آمُرْكَ بِالِاقْتِصَادِ؟!... وَرَجُلٌ كَانَ لَهُ مَالٌ فَأَدَانَهُ بِغَيْرِ بَيْنَةٍ فيقولُ: أَلَمْ آمُرْكَ بِالشَّهَادَةِ؟!

امام صادق علیه السلام: دعای چهار کس مستجاب نمی‌شود: مردی که در خانه اش بنشیند و بگوید: خدایا! روزی مرا برسان. پس خداوند به او می‌فرماید: مگر به تو دستور نداده‌ام که در طلب کسب روزی برآیی؟ و مردی که زنش را نفرین کند؛ پس خداوند می‌فرماید: مگر کار [طلاق] او را به تو واگذار نکرده‌ام؟ نیز مردی که مال و ثروتی داشته باشد و آن را هدر دهد و بگوید: خدایا! مرا روزی ده؛ پس خداوند پاسخش دهد: مگر به تو دستور ندادم که صرفه جو باش؟... و مردی که مال خود را بدون مدرک و گواه به کسی وام دهد؛ پس خداوند به او گوید: مگر به تو دستور ندادم که [هنگام وام دادن] گواه [ومدرک] بگیری؟ الدعوات: ۳۳/۷۵.

حدیث ۱۷۹۴

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ أَوْقَاتٍ لَا يُحْبَبُ فِيهَا الدُّعَاءُ عَنِ اللَّهِ: فِي أَثَرِ الْمَكْتُوبَةِ، وَعِنْدَ نُزُولِ الْقَطْرِ، وَظُهُورِ آيَةٍ مُعْجِزَةٍ لِلَّهِ فِي أَرْضِهِ.

امام صادق علیه السلام: در سه زمان دعا از خداوند پوشیده نمی‌ماند [حتما مستجاب می‌شود]: بعد از ادای فریضه، هنگام بارش باران، و هنگام پدیدار شدن نشانه‌ای از اعجاز خدا در زمین (مثل خورشید گرفتگی و...). بحار الأنوار: ۸۵/۳۲۱/۸.

حدیث ۱۷۹۵

امام صادق علیه السلام:

إِذَا دَعَوْتَ فَظُنَّ أَنَّ حَاجَتَكَ بِالْبَابِ.

امام صادق علیه السلام: چون دعا می‌کنی چنین خیال کن که حاجتت بر در خانه است.

الکافی: ۲/۴۷۳/۱.

حدیث ۱۷۹۶

امام صادق علیه السلام:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: خَيْرُ وَقْتٍ دَعَوْتُمْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ فِيهِ الْأَسْحَارُ، وَتِلَا هَذِهِ الْآيَةِ فِي قَوْلِ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «سَوْفَ أَسْتَعْفِرُ لَكُمْ رَبِّي»

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بهترین زمان برای این که خداوند عز و جل را بخوانید سحرگاهان

است. سپس این آیه را که نقل سخن یعقوب علیه السلام است تلاوت کرد: «بزودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می‌خواهم». و فرمود: [دعا کردن برای آنها را به وقت سحر موکول کرد].
یوسف: ۹۸.

حدیث ۱۷۹۷

امام صادق علیه السلام:
ما اجتمع أربعة رهط قط على امر واحد فدعوا الله إلا تفرقوا عن إجابته.
امام صادق علیه السلام: هیچ گاه چهار نفر گرد نیامدند و برای مطلبی به درگاه خدا دعا نکردند، مگر این که با اجابت آن دعا از هم پراکنده شدند.
الکافی: ۲/۴۸۷/۲.

حدیث ۱۷۹۸

امام صادق علیه السلام:
من تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضوءَ ، ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ ، فَأَتَمَّ رُكُوعَهُمَا وَسُجُودَهُمَا ، ثُمَّ سَلَّمَ ، وَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَعَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ سَأَلَ حَاجَتَهُ ، فَقَدْ طَلَبَ فِي مَظَانِّهِ ، وَمَنْ طَلَبَ الْخَيْرَ فِي مَظَانِّهِ لَمْ يَخِبْ .
امام صادق علیه السلام: هر که درست وضو بگیرد و دو رکعت نماز بگذارد و رکوع و سجود آنها را به طور کامل به جا آورد، سپس سلام گوید و خداوند عزوجل و رسول خدا را مدح کند و آن گاه حاجتش را بخواهد هر آینه آن را در جای خود جسته است و هر که خیر را در جایگاهش بجوید ناکام برنگردد.
بحار الأنوار: ۹۳/۳۱۴/۲۰.

حدیث ۱۷۹۹

امام صادق علیه السلام:
إِنَّمَا هِيَ الْمِدْحَةُ ، ثُمَّ الْإِقْرَارُ بِالذَّنْبِ ، ثُمَّ الْمَسْأَلَةُ .
امام صادق علیه السلام: [در دعا] ابتدا باید خدا را ستود، سپس به گناه اعتراف نمود و آن گاه حاجت خواست.
بحار الأنوار: ۹۳/۳۱۸/۲۳.

حدیث ۱۸۰۰

امام صادق علیه السلام:
لَا يَزَالُ الدُّعَاءُ مَحْجُوبًا حَتَّى يُصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ .
امام صادق علیه السلام: دعا پیوسته در حجاب است تا آن گاه که بر محمد و بر خاندان محمد صلوات فرستاده شود.
الکافی: ۲/۴۹۱/۱.

حدیث ۱۸۰۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَلْيَبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، ثُمَّ يَسْأَلْ حَاجَتَهُ ، ثُمَّ يَخْتِمُ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَقْبَلَ الطَّرْفَيْنِ وَيَدْعَ الْوَسْطَ إِذْ كَانَتِ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ لَا تُحِجُّ عَنْهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که می خواهد از خداوند عز و جل حاجتی طلب کند ، به صلوات فرستادن بر محمد و خاندان او آغاز نماید ، سپس حاجتش را بخواند و در پایان نیز بر محمد و آل محمد صلوات فرستد ؛ زیرا خداوند عز و جل کریمتر از آن است که آغاز و انجام دعا را بپذیرد و وسط را واگذارد ؛ چرا که صلوات بر محمد و آل محمد از خداوند پوشیده نمی ماند [حتما مستجاب می شود] .

مکارم الأخلاق: ۲/۱۹/۲۰۴۰.

حدیث ۱۸۰۲

امام صادق علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ : إِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ فَلَمْ أَرِ الْإِجَابَةَ ! فَقَالَ : لَقَدْ وَصَّيْتَهُ اللَّهُ بِغَيْرِ صِفَاتِهِ ، وَ إِنَّ لِلدُّعَاءِ أَرْبَعَ خِصَالٍ : إِخْلَاصُ السَّرِيرَةِ ، وَ إِحْضَارُ النَّيِّهِ ، وَ مَعْرِفَةُ الْوَسِيلَةِ ، وَ الْإِنْصَافُ فِي الْمَسْأَلَةِ ، فَهَلْ دَعَوْتَ وَأَنْتَ عَارِفٌ بِهَذِهِ الْأَرْبَعَةِ ؟ قَالَ : لَا ، قَالَ : فَاعْرِفْهُنَّ .

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام آمد و عرض کرد : من خدا را می خوانم ولی اجابتی نمی بینم؟ حضرت فرمود : چون تو خدا را با صفاتی جز صفاتی او وصف می کنی (می خوانی) همانا دعا را چهار خصلت باشد : اخلاص باطنی ، حضور نیت (قلب) ، شناخت

وسیله، و انصاف داشتن در خواسته . آیا تو با آگاهی از این چهار نکته دعا می کنی؟ عرض کرد : خیر . حضرت فرمود : پس ، آنها را بشناس [و با توجه به این چهار نکته دعا کن] .

تنبيه الخواطر : ۱/۳۰۲ .

حدیث ۱۸۰۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : وَعِزَّتِي وَجَلَالِي ، لَا أُجِيبُ دَعْوَةَ مَظْلُومٍ دَعَانِي فِي مَظْلَمَةٍ ظَلَمَهَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِثْلُ تِلْكَ الْمَظْلَمَةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل می فرماید: سوگند به عزت و جلالم که نفرین ستمدیده ای را در حق ستم کننده بدو اجابت نمی کنم اگر خود نسبت به دیگری چنان ستمی را روا داشته است .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۱۲/۲۰ .

حدیث ۱۸۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِذَا رَقَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَدْعُ ، فَإِنَّ الْقَلْبَ لَا يَرِقُّ حَتَّى يَخْلُصَ

امام صادق علیه السلام: هر زمان که به یکی از شمارت قلب دست داد، دعا کند؛ زیرا قلب تا خالص و پاک نشود رقت نمی یابد.

الکافی: ۲/۴۷۷/۵.

حدیث ۱۸۰۵

امام صادق علیه السلام:
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ بَظْهَرِ قَلْبٍ قَاسٍ .
 امام صادق علیه السلام: همانا خداوند دعایی را که از پشت قلب با قساوت برخیزد مستجاب نمی کند.

الکافی: ۲/۴۷۴/۴.

حدیث ۱۸۰۶

امام صادق علیه السلام:
 إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فَلْيَطِيبْ كَسْبَهُ وَلْيُخْرِجْ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ ،
 وَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُرْفَعُ إِلَيْهِ دُعَاءُ عَبْدٍ وَفِي بَطْنِهِ حَرَامٌ أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ .
 امام صادق علیه السلام: هر یک از شما که می خواهد دعایش مستجاب شود درآمد خود را پاک کند و حق مردم را بپردازد.
 همانا دعای هیچ بنده ای که مال حرامی در شکمش باشد یا
 مظلومه کسی به گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی رود.
 بحار الأنوار: ۹۳/۳۲۱/۳۱.

حدیث ۱۸۰۷

امام صادق علیه السلام:
 - فِي قَوْلِهِ: «فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي»
 امام صادق علیه السلام- درباره آیه: «پس، باید دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان آورند»- فرمود: یعنی بدانند که من می توانم
 آنچه را از من می خواهند به آنان بدهم.
 البقره: ۱۸۶.

حدیث ۱۸۰۸

امام صادق علیه السلام:
 - وَقَدْ سَأَلَهُ قَوْمٌ: نَدْعُو فَلَا يُسْتَجَابُ لَنَا؟! - : لَأَنْتُمْ تَدْعُونَ مَنْ لَا تَعْرِفُونَهُ .
 امام صادق علیه السلام- در پاسخ به گروهی که از ایشان پرسیدند: چرا ما دعا می کنیم اما مستجاب نمی شود؟- فرمود: چون
 کسی را می خوانید که نمی شناسیدش.
 بحار الأنوار: ۹۳/۳۶۸/۴.

حدیث ۱۸۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَخَوَّفَ بَلَاءً يُصِيبُهُ فَتَقَدَّمَ فِيهِ بِالْدُّعَاءِ لَمْ يُرِهِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ذَلِكَ الْبَلَاءَ أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام : هر که نگران رسیدن بلائی به خود باشد و پیش از رسیدن بلا دعا کند ، خداوند عز و جل هرگز آن بلا را به او نرساند .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۰/۱۹۹۲ .

حدیث ۱۸۱۰

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى دَاوُودَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اذْكُرْنِي فِي سَرَائِكَ أَسْتَجِبْ لَكَ فِي ضَرَّائِكَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند - تبارک و تعالی - به داوود علیه السلام وحی فرمود که : در زمان آسایشت به یاد من باش ، تا من هنگام گرفتاری ات دعای تو را اجابت کنم .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۰/۱۹۹۱ .

حدیث ۱۸۱۱

امام صادق علیه السلام :

الدُّعَاءُ أَنْفَذُ مِنَ السَّنَنِ الْحَدِيدِ .

امام صادق علیه السلام : دعا از نیزه تیز کاری تر است .

الکافی : ۲/۴۶۹/۷

حدیث ۱۸۱۲

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْدُّعَاءِ ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ .

امام صادق علیه السلام : بر تو باد دعا کردن که آن شفای هر دردی است .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۲/۲۰۰۸ .

حدیث ۱۸۱۳

امام صادق علیه السلام :

صَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَاسْتَخِرِ اللَّهَ . فَوَاللَّهِ ، مَا اسْتَخَارَ اللَّهَ مَسْلَمٌ إِلَّا خَارَ لَهُ الْبَيْتُ .

امام صادق علیه السلام : دو رکعت نماز بخوان و از خدا طلب خیر کن ؛ زیرا سوگند به خدا که هیچ مسلمانی از خدا طلب خیر نکند ، مگر آن که خداوند قطعاً برای او خیر و نیکی قرار می دهد .

الکافی : ۳/۴۷۰/۱ .

حدیث ۱۸۱۴

امام صادق علیه السلام :

ما اسْتَخَارَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ إِلَّا خَارَ لَهُ وَإِنْ وَقَعَ مَا يَكْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده مؤمنی از خداوند عز و جل طلب خیر نکند ، جز آن که به او خیر دهد هر چند پیشامد ناخوشایندی برایش رخ دهد [چرا که باز خیر او در همان است].

بحار الأنوار : ۹۱/۲۲۴/۴

حدیث ۱۸۱۵

امام صادق علیه السلام :

- لابنِ أَبِي يَعْفُورٍ فِي الاسْتِخَارَةِ - : تَعَظَّمُ اللَّهُ وَتُمَجِّدُهُ وَتَحْمَدُهُ وَتُصَلِّيَ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ ، ثُمَّ تَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ، أَسْتَخِيرُ اللَّهَ بِرَحْمَتِهِ .

امام صادق علیه السلام - به ابن ابی یعفور درباره طلب خیر از خدا - فرمود : ابتدا خدا را به بزرگی و عظمت یاد می کنی و او را می ستایی و بر پیامبر و خاندانش درود می فرستی و سپس می گویی : «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، أَسْتَخِيرُ اللَّهَ بِرَحْمَتِهِ (پروردگارا! از تو که دانای غیب و آشکار و رحمان و رحیمی و تو که دانای تمام رازهایی تقاضا می کنم ؛ از خدا به مدد رحمتش طلب خیر می کنم)» .

بحار الأنوار : ۹۱/۲۵۶/۱ .

حدیث ۱۸۱۶

امام صادق علیه السلام :

- لِمَنْ قَالَ لَهُ : أُرِيدُ الشَّيْءَ وَأَسْتَخِيرُ اللَّهَ فِيهِ فَلَا يُؤَفِّقُ فِيهِ الرَّأْيُ - : افْتَحِ الْمُصْحَفَ ، فَاَنْظُرْ إِلَى أَوَّلِ مَا تَرَى فَخُذْ بِهِ ، إِنْ شَاءَ اللَّهُ .

امام صادق علیه السلام - به کسی که خدمت ایشان عرض کرد : گاه تصمیم به انجام کاری می گیرم و درباره آن از خدا طلب خیر می کنم ، اما فکرم به جایی نمی رسد - فرمود : قرآن را باز کن و به اولین آیه ای که چشمت می افتد ، به خواست خدا ، عمل کن .
تهذیب الأحكام : ۳/۳۱۰/۹۶۰ .

حدیث ۱۸۱۷

امام صادق علیه السلام :

أَحْسَنُ مِنَ الصَّدَقِ قَائِلُهُ ، وَخَيْرٌ مِنَ الْخَيْرِ فَاعِلُهُ .

امام صادق علیه السلام : بهتر از راستگویی راستگوست ، و بهتر از خوبی کسی است که خوبی می کند.

الأمالی للطوسی : ۲۲۳/۳۸۵ .

حدیث ۱۸۱۸

امام صادق علیه السلام :

لَا تُصَغِّرُ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ ، فَإِنَّكَ تَرَاهُ غَدًا حَيْثُ يَسُرُّكَ .

امام صادق علیه السلام : کار خوب را هرگز خرد مشمار؛ زیرا فردا [ای قیامت] آن را طوری می بینی که شادمانت می کند .
بحار الأنوار : ۷۱/۱۸۲/۳۷

حدیث ۱۸۱۹

امام صادق علیه السلام :
كَانَ أَبِي يَقُولُ : إِذَا هَمَمْتَ بِخَيْرٍ فَبَادِرْ ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَحْدُثُ .
امام صادق علیه السلام : پدرم می فرمود : چون آهنگ کار خوبی کردی ، در انجام آن شتاب کن ؛ زیرا نمی دانی که چه پیش می آید .
الکافی : ۲/۱۴۲/۳ .

حدیث ۱۸۲۰

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً بَيِّضَاءَ ، فَجَالَ الْقَلْبُ بَطَلَبِ الْحَقِّ ، ثُمَّ هُوَ إِلَى أَمْرِكُمْ أَسْرَعُ مِنَ الطَّيْرِ إِلَى وَكْرِهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل چون خوبی بنده ای را بخواهد، نقطه ای سفید در قلب او ایجاد کند که در نتیجه آن ، دل، در طلب حق به گردش در آید و آن گاه شتابانتر از پرنده ای که به آشیانه اش رسد ، به عقیده شما گراید .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۹۲/۲ .

حدیث ۱۸۲۱

امام صادق علیه السلام :
أَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا اسْتَعَانَ بِهِ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِهِ فِي حَاجَةٍ ، فَلَمْ يُبَالِغْ فِيهَا بِكُلِّ جُهْدِهِ ، فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ .
امام صادق علیه السلام : هر یک از یاران ما که برادرش در مشکلی از او کمک بخواهد و وی با تمام توان خود در کمک به او نکوشد ، هر آینه به خدا و پیامبر او و مؤمنان خیانت کرده است .
بحار الأنوار : ۷۵/۱۷۵/۷

حدیث ۱۸۲۲

امام صادق علیه السلام :
يُجْبَلُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ طَبِيعَةٍ إِلَّا الْخِيَانَةَ وَالْكَذِبَ .
امام صادق علیه السلام : مؤمن بر هر خوبی سرشته می شود مگر خیانت و دروغ .
الاختصاص : ۲۳۱ .

حدیث ۱۸۲۳

امام صادق علیه السلام :

إِذَا دَخَلْتَ مَدِينًا تَخَافُ فَقَرَأْ هَذِهِ الْآيَةَ: «رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا»
 امام صادق علیه السلام: هرگاه وارد جایی شدی که می ترسی، این آیه را بخوان: «رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا» (پروردگارا! مرا به ورودگاه راستین وارد و از خروجگاه راستین خارج کن و از جانب خویش، قدرتی یاریگر برایم قرار بده) و هرگاه کسی را که از او می ترسی دیدی آیه الکرسی بخوان.
 الإسراء: ۸۰.

حدیث ۱۸۲۴

امام صادق علیه السلام:
 مَنْ خَافَ اللَّهَ أَخَافَ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ، وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ أَخَافَهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ.
 امام صادق علیه السلام: هر که از خدا بترسد خداوند همه چیز را از او بترساند و هر که از خدا نترسد خداوند او را از همه چیز ترسان کند.
 الکافی: ۲/۶۸/۳.

حدیث ۱۸۲۵

امام صادق علیه السلام:
 لَا يَكُونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ خَائِفًا رَاجِيًا، وَلَا يَكُونُ خَائِفًا رَاجِيًا حَتَّى يَكُونَ عَامِلًا لِمَا يَخَافُ وَيَرْجُو.
 امام صادق علیه السلام: بنده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که بیمناک و امیدوار باشد و بیمناک و امیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و امید او را به عمل کشاند.
 بحار الأنوار: ۷۰/۳۹۲/۶۱.

حدیث ۱۸۲۶

امام صادق علیه السلام:
 الْخَائِفُ مَنْ لَمْ تَدَعْ لَهُ الرَّهْبَةَ لِسَانًا يُنْطِقُ بِهِ.
 امام صادق علیه السلام: خائف [از خدا] کسی است که هراس، زبانی برایش نگذاشته که با آن سخن بگوید.
 بحار الأنوار: ۷۸/۲۴۴/۵۴.

حدیث ۱۸۲۷

امام صادق علیه السلام:
 كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَفِي قَلْبِهِ نُورَانِ: نُورٌ خَيْفَةٌ وَنُورٌ رَجَاءٌ، لَوْ وَزِنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا، وَلَوْ وَزِنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا.
 امام صادق علیه السلام: پدرم علیه السلام می فرمود: هیچ بنده مؤمنی نیست مگر آن که در دلش دو نور است: نور ترس و نور امید که اگر هر یک از آنها وزن شود بر دیگری فزونی نیابد.
 الکافی: ۲/۶۷/۱.

حدیث ۱۸۲۸

امام صادق علیه السلام :
 اَرْجُ اللَّهَ رَجَاءً لَا يُجَزُّكَ عَلَى مَعَاصِيهِ ، وَخَفِ اللَّهَ خَوْفًا لَا يُؤْيِسُكَ مِنْ رَحْمَتِهِ .
 امام صادق علیه السلام : به خداوند چنان امیدوار باش که تو را بر انجام گناهان بی پروا نکند و از خدا چنان بترس که تو را از رحمت او نومید نسازد .
 بحار الأنوار : ۷۰/۳۸۴/۳۹ .

حدیث ۱۸۲۹

امام صادق علیه السلام :
 الْمُؤْمِنُ بَيْنَ مَخَافَتَيْنِ : ذَنْبٌ قَدْ مَضَى لَا يَدْرِي مَا صَنَعَ اللَّهُ فِيهِ ، وَعُمْرٌ قَدْ بَقِيَ لَا يَدْرِي مَا يَكْتَسِبُ فِيهِ مِنَ الْمَهَالِكِ ، فَهُوَ لَا يُصْبِحُ إِلَّا خَائِفًا وَلَا يُصَلِّحُهُ إِلَّا الْخَوْفُ .
 امام صادق علیه السلام : مؤمن میان دو ترس به سر می برد : گناهی که در گذشته کرده است و نمی داند خدا با آن چه کرده است [و آن را بخشیده یا نه!] و عمری که باقی مانده است و نمی داند در آن مدت چه گناهان مهلکی مرتکب خواهد شد؛ بنابراین ، مؤمن پیوسته ترسان است و جز ترس اصلاحش نکند .
 الکافی : ۲/۷۱/۱۲ .

حدیث ۱۸۳۰

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ أَهْلَ الرَّيِّ فِي الدُّنْيَا مِنَ الْمُسْكِرِ يَمُوتُونَ عِطَاشًا ، وَيُحْشَرُونَ عِطَاشًا ، وَيَدْخُلُونَ النَّارَ عِطَاشًا .
 امام صادق علیه السلام : آنان که در دنیا از مسکرات سیراب شوند ، تشنه کام می میرند و تشنه کام محشور می شوند و تشنه کام به دوزخ می روند .
 ثواب الأعمال : ۲۹۰/۵ .

حدیث ۱۸۳۱

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ خِصَالَ الْمَكَارِمِ بَعْضُهُمْ قَيْدٌ بَبَعْضٍ .
 امام صادق علیه السلام : خصلتهای نیک اخلاقی به یکدیگر بسته اند .
 الأملی للطوسی : ۳۰۱/۵۹۷ .

حدیث ۱۸۳۲

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ لَيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ .

امام صادق علیه السلام: همانا بدخویی کردار را تباه می سازد آنسان که سرکه غسل را .

الکافی : ۲/۳۲۱/۱ .

حدیث ۱۸۳۳

امام صادق علیه السلام :

اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ ، وَمَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ .

امام صادق علیه السلام : گوشت، گوشت می رویاند و هرکس چهل روز گوشت نخورد بدخلق شود .

الکافی : ۶/۳۰۹/۱ .

حدیث ۱۸۳۴

امام صادق علیه السلام :

الْخُلُقُ الْحَسَنُ يَمِيْتُ الْخَطِيئَةَ كَمَا تَمِيْتُ الشَّمْسُ الْجَلِيدَ .

امام صادق علیه السلام : خوشخویی گناه را ذوب می کند ، همچنان که آفتاب یخ را .

الکافی : ۲/۱۰۰/۷ .

حدیث ۱۸۳۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ، فَاُمْتَحِنُوا أَنْفُسَكُمْ ؛ فَإِنْ كَانَتْ فِيكُمْ فَاحْمَدُوا اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَارْغَبُوا إِلَيْهِ فِي الزِّيَادَةِ مِنْهَا . فَذَكَرَهَا عَشْرَةَ : الْيَقِينُ ، وَالْقَنَاعَةُ ، وَالصَّبْرُ ، وَالشُّكْرُ ، وَالْحِلْمُ ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ ، وَالسَّخَاءُ ، وَالغَيْرَةُ ، وَالشَّجَاعَةُ ، وَالْمُرُوَّةُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی مکارم اخلاق را به رسولش صلی الله علیه و آله ارزانی داشت . پس شما نیز خود

را بیازمایید ، اگر این خویها در شما بود ، خداوند عز و جل را سپاس گوید و از او این مکارم را بیشتر بخواهید . سپس حضرت آنها

را ده خوی برشمرد : یقین ، قناعت ، صبر ، شکر ، بردباری ، خوشخویی ، بخشندگی ، غیرت ، شجاعت و مردانگی .

الأمالی للصدوق : ۲۹۰/۳۲۴ .

حدیث ۱۸۳۶

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ - : الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ ، وَصِلَةُ مَنْ قَطَعَكَ ، وَإِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَكَ ، وَقَوْلُ الْحَقِّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از مکارم اخلاق - فرمود : گذشت از کسی که به تو ستم کرده است ، ارتباط برقرار

کردن با کسی که از تو بُریده است ، عطا کردن به آن که از دادن چیزی به تو دریغ کرده است و گفتن حق ، اگر چه بر ضدّ خودت

باشد .

معانی الأخبار : ۱۹۱/۱ .

حدیث ۱۸۳۷

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَدِّ حُسْنِ الْخُلُقِ - : تُلِينُ جَانِبَكَ ، وَتُطِيبُ كَلَامَكَ ، وَتَلْقَى أَخَاكَ بِبِشْرِ حَسَنِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش از معنای حُسن خلق - فرمود : حُسن خلق این است که نرمخو و مهربان باشی ، گفتارت پاکیزه و مؤدبانه باشد و با برادرت با خوشرویی برخورد کنی .

معانی الأخبار : ۲۵۳/۱ .

حدیث ۱۸۳۸

امام صادق علیه السلام :

لَا عَيْشَ أَهْنًا مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ .

امام صادق علیه السلام : زندگی گواراتر از اخلاق خوش نیست .

علل الشرائع : ۵۶۰/۱ .

حدیث ۱۸۳۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْبِرَّ وَحُسْنَ الْخُلُقِ يَغْمُرَانِ الدِّيَارَ ، وَيَزِيدَانِ فِي الْأَعْمَارِ .

امام صادق علیه السلام : همانا نیکی کردن و خوشخویی خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۵/۷۳ .

حدیث ۱۸۴۰

امام صادق علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلُقِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .

امام صادق علیه السلام : خوشخویی روزی را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۶/۷۷ .

حدیث ۱۸۴۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي جَوَابِ قَوْلِ الْمُفَضَّلِ : يَا مَوْلَايَ ، إِنَّ قَوْمًا يَزْعُمُونَ أَنَّ هَذَا مِنْ فِعْلِ الطَّبِيعَةِ - : سَأَلَهُمْ عَنْ هَذِهِ الطَّبِيعَةِ : أَهِيَ شَيْءٌ لَهُ عِلْمٌ وَقُدْرَةٌ

عَلَى مِثْلِ هَذِهِ الْأَفْعَالِ ، أَمْ لَيْسَتْ كَذَلِكَ ؟ فَإِنْ أَوْجَبُوا لَهَا الْعِلْمَ وَالْقُدْرَةَ فَمَا يَمْنَعُهُمْ مِنْ إِثْبَاتِ الْخَالِقِ ؟ فَإِنَّ هَذِهِ صِدْقُهُ ، وَإِنْ زَعَمُوا

أَنَّهَا تَفْعَلُ هَذِهِ الْأَفْعَالَ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا عَمْدٍ وَكَانَ فِي أفعالِهَا مَا قَدْ تَرَاهُ مِنَ الصَّوَابِ وَالْحِكْمَةِ عُلِمَ أَنَّ هَذَا الْفِعْلَ لِلْخَالِقِ الْحَكِيمِ ، وَأَنَّ

الَّذِي سَمَّوْهُ طَبِيعَةً هُوَ سُنَّةٌ فِي خَلْقِهِ الْجَارِيَةِ عَلَى مَا أَجْرَاهَا عَلَيْهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به مفضل که عرض کرد : مولای من ! عده ای می گویند آفرینش کار طبیعت است - فرمود : از

آنان پرس که آیا این طبیعت دارای علم است و توانایی انجام چنین کارهایی را دارد یا نه؟ اگر جواب دهند که آری علم و قدرت دارد، در این صورت چه چیز مانع از آنها می‌شود که آفریدگار را اثبات کنند (چرا به وجود آفریدگاری با این خصوصیات قایل نباشند)؟! زیرا طبیعت ساخته و آفریده اوست. و اگر گفتند که طبیعت این کارها را بدون آگاهی و قصد انجام می‌دهد، با توجه به این که در کارهای آن درستی و حکمت (اتقان) مشاهده می‌کنی معلوم می‌شود که این فعل (طبیعت) کار آفریدگار حکیم است و آنچه را که آنان طبیعت می‌نامند همان قانونی است که خداوند در آفرینش و عالم هستی جاری کرده است. بحار الأنوار: ۳/۶۷.

حدیث ۱۸۴۲

امام صادق علیه السلام:

- وقد سُئِلَ: بِمَا عَرَفْتُ رَبِّكَ؟ - بِفَسْحِ الْعَزْمِ وَنَقْضِ الْهَمِّ؛ عَزَمْتُ فَفَسَخَ عَزْمِي، وَهَمَمْتُ فَفَقَضَ هَمِّي.

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که: خدایت را به چه شناختی؟ - فرمود: به درهم شکستن تصمیم و برهم خوردن خواست و اراده. تصمیم گرفتم و تصمیمم را درهم شکست، و اراده کردم اما اراده ام را برهم زد. التوحید: ۲۸۹/۸.

حدیث ۱۸۴۳

امام صادق علیه السلام:

- للمفضل بن عمر: - فَكَّرَ يَا مُفَضَّلُ فِي الْأَفْعَالِ الَّتِي جُعِلَتْ فِي الْإِنْسَانِ مِنَ الطَّعْمِ وَالنَّوْمِ... لَوْ كَانَ إِنَّمَا يَصِيرُ إِلَى النَّوْمِ بِالتَّفَكُّرِ فِي حَاجَتِهِ إِلَى رَاحَةِ الْبَدَنِ وَاجْتِمَاعِ قُورَاهُ كَانَ عَسَى أَنْ يَتَنَاقَلَ عَنْ ذَلِكَ، فَيَدْمَعُهُ حَتَّى يَنْهَكَ بَدَنُهُ.

امام صادق علیه السلام - به مفضل بن عمر - : ای مفضل! درباره کارهایی چون خوردن و خوابیدن و ... که در وجود انسان نهاده شده است بیندیش. اگر انسان [تنها] با اندیشیدن به نیازش به آسودگی بدن و تجدید قوا به سوی خواب می‌رفت، چه بسا که در این کار سنگینی و تنبلی می‌کرد تا جایی که بدنش فرسوده و نابود می‌شد.

بحار الأنوار: ۳/۷۸

حدیث ۱۸۴۴

امام صادق علیه السلام:

لَوْ رَأَيْتَ فَرْدًا مِنْ مَضِيرَاعَيْنِ فِيهِ كَلُوبٌ، أَكَنْتَ تَتَوَهَّمُ أَنَّهْ جُعِلَ كَذَلِكَ بِلا مَعْنَى؟ بَلْ كُنْتَ تَعْلَمُ ضَرُورَةَ أَنَّهُ مَصْنُوعٌ يَلْقَى فَرْدًا آخَرَ، فَيُبْرِزُهُ لِيَكُونَ فِي اجْتِمَاعِهِمَا ضَرْبٌ مِنَ الْمَصْلَحَةِ، وَهَكَذَا تَجِدُ الذَّكَرَ مِنَ الْحَيَوَانِ كَأَنَّهُ فَرْدٌ مِنْ زَوْجٍ مَهْيَأٌ مِنْ فَرْدٍ أُنتَى، فَيَلْتَقِيَانِ لِمَا فِيهِ مِنْ دَوَامِ النَّسْلِ وَبَقَائِهِ، فَتَبَا وَخَيِّبُهُ وَتَعَسَا لِمُنْتَحَلِي الْفَلْسَفَةِ، كَيْفَ عَمِيَتْ قُلُوبُهُمْ عَنْ هَذِهِ الْخَلْقَةِ الْعَجِيبَةِ، حَتَّى أَنْكُرُوا التَّدْبِيرَ وَالْعَمَدَ فِيهَا؟!

امام صادق علیه السلام: اگر دیدی که یکی از دو لنگه در، زلفین دارد، آیا گمان می‌بری آن زلفین بی خود و بی جهت نصب شده است؟ نه، بلکه بی شک پی می‌بری که تعبیه شده تا با لنگه دیگر جفت و بسته شود. لذا لنگه دیگر را فراهم می‌آوری تا از اجتماع آنها سودی حاصل شود. به همین صورت است، وجود حیوان نر. گویی فردی از یک جفت است که برای فرد ماده مهیا شده است. پس نر و ماده با هم جفت می‌شوند، زیرا که دوام و بقای نسل در این است. پس هلاک و نومید و نگونبخت با این

مدعیان فلسفه! چگونه دیده دلشان، این آفرینش شگفت را نمی بیند چندان که وجود تدبیر و آگاهی و قصد را در آن انکار می کنند؟

بحار الأنوار: ۳/۷۵

حدیث ۱۸۴۵

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا سَأَلَهُ أَبُو شَاكِرٍ الدِّیْصَانِيُّ: مَا الدَّلِيلُ عَلٰی اَنْ لَكَ صَانِعًا؟ - وَجَدْتُ نَفْسِي لَا تَخْلُو مِنْ اِحْدَى جِهَتَيْنِ: اِمَّا اَنْ اَكُونَ صَيِّعَةً اَنَا اَوْ صَيِّعَةً غَيْرِي؛ فَاِنْ كُنْتُ صَيِّعَةً اَنَا فَلَا اَخْلُو مِنْ اَحَدٍ مَعْتَبَرٍ، اِمَّا اَنْ اَكُونَ صَيِّعَةً وَكَانَتْ مَوْجُودَةً اَوْ صَيِّعَةً وَكَانَتْ مَعْدُومَةً، فَاِنْ كُنْتُ صَيِّعَةً وَكَانَتْ مَوْجُودَةً فَقَدْ اسْتَيْغَتْ بِوَجُودِهَا عَنْ صَيِّعَتِهَا، وَ اِنْ كَانَتْ مَعْدُومَةً فَاِنَّكَ تَعْلَمُ اَنَّ الْمَعْدُومَ لَا يُحَدِّثُ شَيْئًا، فَقَدْ ثَبَّتَ الْمَعْنَى الثَّلَاثُ اَنْ لِي صَانِعًا وَهُوَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ، فَقَامَ وَمَا اَحَارَ جَوَابًا.

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش ابوشاکر دیصانی که: دلیل بر این که تو را آفریدگاری است چیست؟ - فرمود: خودم را از دو حال خالی نیافتم: یا من خود را آفریده ام یا کسی دیگر مرا آفریده است. اگر من خود را آفریده ام از دو حال خارج نیستم: یا بوده ام و خود را آفریده ام و یا نبوده ام و خود را پدید آورده ام. اگر قبلاً بوده ام و خود را پدید آورده ام نیازی به پدید آوردن ندارم و اگر نبوده ام تو می دانی که معدوم چیزی را به وجود نمی آورد، پس شق سوم ثابت می شود و آن این که مرا آفریدگاری است و آن همان خدای پروردگار جهانیان است. ابوشاکر که پاسخی برای گفتن نداشت، برخاست.

التوحید: ۲۹۰/۱۰.

حدیث ۱۸۴۶

امام صادق علیه السلام:

سُئِلَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ جَمَاعَةٍ اُمَّتِهِ، فَقَالَ: جَمَاعَةٌ اُمَّتِي اَهْلُ الْحَقِّ وَ اِنْ قُلُّوا.

امام صادق علیه السلام: از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره جماعت امتش سؤال شد، فرمود: جماعت امت من، حقگرایانند؛ هر چند اندک باشند.

معانی الأخبار: ۱۵۴/۱.

حدیث ۱۸۴۷

امام صادق علیه السلام:

اِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُخْشَعُ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَيَهَابُهُ كُلُّ شَيْءٍ. اِذَا كَانَ مُخْلِصًا لِلّٰهِ اَخَافَ اللّٰهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ، حَتَّى هَوَامَّ الْاَرْضِ وَسَبَاعَهَا وَطَيْرَ السَّمَاءِ.

امام صادق علیه السلام: همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند و از هیبت او می هراسند. اگر برای خدا اخلاص ورزد خداوند همه چیز، حتی گزندگان و درندگان زمین و پرندگان هوا را از او بترساند.

بحار الأنوار: ۷۰/۲۴۸/۲۱.

حدیث ۱۸۴۸

امام صادق علیه السلام :

الْعَمَلُ الْخَالِصُ : الَّذِي لَا تُرِيدُ أَنْ يَحْمَدَكَ عَلَيْهِ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

امام صادق علیه السلام : عمل خالص آن است که نخواهی کسی جز خداوند عز و جل ، تو را بر انجام آن بستاید.
الکافی : ۲/۱۶/۴ .

حدیث ۱۸۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَالَ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» مُخْلِصًا دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَ إِخْلَاصُهُ أَنْ يَحْجِزَهُ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مخلصانه «لا إله إلا الله» بگوید به بهشت رود و اخلاصش به این است که «لا إله إلا الله» او را از آنچه خداوند حرام کرده است باز دارد .
بحار الأنوار : ۸/۳۵۹/۲۴ .

حدیث ۱۸۵۰

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : أُنَاخِرُ شَرِيكَ ، مَنْ أَشْرَكَ بِي فِي عَمَلِهِ لَنْ أَقْبَلَهُ ، إِلَّا مَا كَانَ لِي خَالِصًا .

امام صادق علیه السلام : خداوند - تبارک و تعالی - فرموده است : من بهترین شریک هستم ؛ هر کس در عمل خود برای من شریک بیاورد، هرگز آن را نپذیرم [و به شریک دهم]، مگر عملی را که خالص برای من باشد .
تفسیر العیناشی : ۲/۳۵۳/۹۴ .

حدیث ۱۸۵۱

امام صادق علیه السلام :

الْإِبْتِغَاءُ عَلَى الْعَمَلِ حَتَّى يَخْلُصَ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ .

امام صادق علیه السلام : پایداری بر عمل تا خالص بماند ، سخت تر از خود عمل است.
الکافی : ۲/۱۶/۴ .

حدیث ۱۸۵۲

امام صادق علیه السلام :

إِخْدِمُ أَحَاكَ ، فَإِنْ اسْتَخْدَمَكَ فَلَا وَلَا كَرَامَةً .

امام صادق علیه السلام : برادر خود را خدمت کن، اما اگر او از تو خدمت خواست خدمتش نکن و وقتی هم بدو مگذار .
الاختصاص : ۲۴۳ .

حدیث ۱۸۵۳

امام صادق علیه السلام :

- لَبِغِضِ النَّاسِ - : إِنَّ أَرْدْتَ أَنْ يُخْتَمَ بِخَيْرٍ عَمَلُكَ حَتَّى تُقْبِضَ وَأَنْتَ فِي أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ فَعَظَمَ اللَّهُ حَقَّهُ أَنْ تَبْدُلَ نِعْمَاءَهُ فِي مَعَاصِيهِ ، وَأَنْ تَعْتَرَّ بِحِلْمِهِ عَنكَ ، وَأَكْرِمَ كُلَّ مَنْ وَجَدْتَهُ يُذَكِّرُ مِنَّا أَوْ يَنْتَحِلُ مَوَدَّتَنَا .

امام صادق علیه السلام - به یکی از مردم - فرمود : اگر می خواهی که عملت ختم به خیر شود و هنگام مردن با بهترین اعمال بمیری ، حقّ خدا را پاس داشته نعمتهایش را در راه معصیت صرف نکن و به سبب بردباری که نسبت به تو نشان می دهد دچار غرور و غفلت نشو و هر کس را که دیدی از ما به نیکی یاد می کند یا از محبت ما دم می زند گرامی بدار .

عیون أخبار الرضا : ۲/۴/۸ .

حدیث ۱۸۵۴

امام صادق علیه السلام :

لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا حَيَاءَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : ایمان ندارد کسی که شرم ندارد .

الکافی : ۲/۱۰۶/۵ .

حدیث ۱۸۵۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ امْرَأَةً عُدَّتْ فِي هَرَّةٍ رَبَطْتُهَا حَتَّى مَاتَتْ عَطْشًا .

امام صادق علیه السلام : زنی به سبب آن که گربه ای را بسته بود تا از تشنگی مرد ، به عذاب گرفتار آمد .

مکارم الأخلاق : ۱/۲۸۰/۸۶۴ .

حدیث ۱۸۵۶

امام صادق علیه السلام :

طَعْمُ الْمَاءِ الْحَيَاءُ .

امام صادق علیه السلام : مزه آب ، زندگی است .

تحف العقول : ۳۷۰

حدیث ۱۸۵۷

امام صادق علیه السلام :

خُذْ بِالْإِحْتِيَاظِ فَيَجْمَعُ مَا تَجِدُ إِلَيْهِ سَبِيلًا .

امام صادق علیه السلام : در همه کارهایی که برایت پیش می آید، محتاط باش .

بحار الأنوار : ۲/۲۶۰/۱۱ .

حدیث ۱۸۵۸

امام صادق علیه السلام :

لَكَ أَنْ تَنْظُرَ الْحَزْمَ وَتَأْخُذَ الْحَائِطَةَ لِذِينِكَ .

امام صادق علیه السلام: در دین خود دوراندیش و محتاط باش .

بحار الأنوار: ۲/۲۵۹/۹

حدیث ۱۸۵۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَسْأَلُنِي الْحَاجَةَ فُأَبَادِرُ بِقَضَائِهَا ؛ مَخَافَةَ أَنْ يَسْتَعْنِيَ عَنْهَا ، فَلَا يَجِدُ لَهَا مَوْعَا إِذَا جَاءَتْهُ .

امام صادق علیه السلام: هرگاه مردی دست نیاز به سوی من دراز کند، در رفع نیاز و مشکل او شتاب می‌ورزم؛ زیرا بیم آن می‌رود که کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او، دیگر به کارش نیاید.

عیون أخبار الرضا: ۲/۱۷۹/۲.

حدیث ۱۸۶۰

امام صادق علیه السلام:

أَيُّمَا مُؤْمِنٍ حَبَسَ مُؤْمِنًا عَنْ مَالِهِ وَهُوَ مُحْتَاجٌ إِلَيْهِ لَمْ يَذُقْ وَاللَّهِ مِنْ طَعَامِ الْجَنَّةِ ، وَلَا يَشْرَبُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ .

امام صادق علیه السلام: هر مؤمنی که برادر مؤمن نیازمند خود را از مال خویش محروم کند، به خدا قسم که طعم خوراک بهشت را نچشد و از شراب ناب سر به مهر [بهشت] ننوشد.

ثواب الأعمال: ۲/۲۸۶.

حدیث ۱۸۶۱

امام صادق علیه السلام:

أَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ شِيعَتِنَا أَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِنَا فَاسْتَعَانَ بِهِ فِي حَاجَةٍ فَلَمْ يُعِنِّهُ وَهُوَ يَقْدِرُ ، ابْتِلَاءُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِأَنْ يَقْضَى حَوَائِجَ عَدُوٍّ مِنْ

أَعْدَائِنَا يُعَذِّبُهُ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام: هرگاه یکی از برادران ما دست حاجت به سوی یکی از شیعیان ما دراز کند و او بتواند کمکش کند و

دریغ ورزد، خداوند عز و جل او را به برآوردن نیازهای یکی از دشمنان ما مبتلا می‌کند و به سبب آن او را در روز قیامت عذاب

می‌کند .

ثواب الأعمال: ۱/۲۹۷.

حدیث ۱۸۶۲

امام صادق علیه السلام:

مَنْ سَأَلَهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ حَاجَةً مِنْ ضُرٍّ فَمَنَعَهُ مِنْ سَعَةِ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهَا - مِنْ عِنْدِهِ أَوْ مِنْ عِنْدِ غَيْرِهِ - حَسْرَةُ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُولَةً يَدُهُ إِلَى

عُنُقِهِ حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِ الْخَلْقِ .

امام صادق علیه السلام: کسی که برادر مؤمنش، در هنگام تنگدستی، نیاز خود را به او بگوید و او بتواند - خودش یا از طریق کسی

دیگر - حاجتش را روا سازد و نکند، خداوند در روز قیامت وی را، در حالی که دستش به گردنش بسته شده است، محشور فرماید

و تا فارغ شدن از حساب بندگان خود، همچنان او را نگه دارد .

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۷/۱۳ .

حدیث ۱۸۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَقَضَاءِ حَاجَةِ امْرِئٍ مُّؤْمِنٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ عِشْرِينَ حِجَّةً ، كُلُّ حِجَّةٍ يُنْفِقُ فِيهَا صَاحِبُهَا مِائَةَ أَلْفٍ .

امام صادق علیه السلام : هر آینه روا ساختن حاجت مؤمن نزد خدا از بیست حجّ که برای هر حجّ صد هزار [درهم یا دینار] خرج شده باشد ، محبوبتر است .

الکافی : ۲/۱۹۳/۴

حدیث ۱۸۶۴

امام صادق علیه السلام :

الْمَاشِي فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَالسَّاعِي بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در راه برطرف ساختن نیاز برادر خود قدم بردارد چونان کسی است که سعی میان صفا و مروه به جای آورد .

تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث ۱۸۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً قَضَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِائَةَ أَلْفِ حَاجَةٍ مِنْ ذَلِكَ ، أَوْلَاهَا الْجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس یک نیاز از برادر مؤمن خود را برآورده سازد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را برآورد که نخستین آنها بهشت است.

الکافی : ۲/۱۹۳/۱

حدیث ۱۸۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَعَى فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ - طَلَبَ وَجْهِ اللَّهِ - كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که - برای رضای خدا - در راه برآوردن نیاز برادر مسلمان خود بکوشد، خداوند عز و جل هزار هزار حسنه برایش بنویسد .

الکافی : ۲/۱۹۷/۶ .

حدیث ۱۸۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ الْمُسْلِمِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ مَا كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که به فکر برآوردن نیاز برادر مؤمن مسلمان خود باشد، تا زمانی که در فکر نیاز او باشد، خداوند در کار نیاز وی باشد .

الأمالی للطوسی : ۹۷/۱۴۷ .

حدیث ۱۸۶۸

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : الْخَلْقُ عِيَالِي ، فَأَحَبُّهُمْ إِلَيَّ لَطْفُهُمْ بِهِمْ ، وَأَشْعَاهُمْ فِي حَوَائِجِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل فرموده است : مردم خانواده من هستند ، پس محبوبترین آنان نزد من کسانی هستند که با مردم مهربانتر و در راه برآوردن نیازهای آنان کوشاتر باشند .

الکافی : ۲/۱۹۹/۱۰ .

حدیث ۱۸۶۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ يَهْدِمَنَّ الْبَدَنَ وَرُبَّمَا قَتَلْنَ : أَكْلُ الْقَدِيدِ الْغَائِبِ ، وَدُخُولُ الْحَمَامِ عَلَى الْبُطْنَةِ ، وَنِكَاحُ الْعَجَائِزِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز بدن را خراب می کند و گاه کشنده است : خوردن آبگوشت شب مانده ، حمام رفتن با شکم پر ، و نزدیکی کردن با زنان سالخورده .

بحار الأنوار : ۷۶/۷۵/۱۹ .

حدیث ۱۸۷۰

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْخُلِ الْحَمَامَ إِلَّا وَفِي جَوْفِكَ شَيْءٌ يُطْفِئُ عَنْكَ وَهَجَ الْمَعِدَةِ ، وَهُوَ أَقْوَى لِلْبَدَنِ . وَلَا تَدْخُلْهُ وَأَنْتَ مُمْتَلِئٌ مِنَ الطَّعَامِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی حمام برو که در معده ات اندک چیزی که حرارت آن را فرو نشاند، وجود داشته باشد . این برای تقویت بدن تو بهتر است . و با شکم پر [نیز] حمام نرو .

مکارم الأخلاق : ۱/۱۲۵/۲۹۸ .

حدیث ۱۸۷۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ يُسَيِّمَنَّ وَثَلَاثَةٌ يُهْزِلَنَّ ، فَأَمَّا الَّتِي يُسَيِّمَنَّ : فإِذْمَانُ الْحَمَامِ ، وَشَمُّ الرَّائِحَةِ الطَّيِّبَةِ ، وَلُبْسُ الثِّيَابِ اللَّيِّنَةِ ، وَأَمَّا الَّتِي يُهْزِلَنَّ : فإِذْمَانُ أَكْلِ الْبَيْضِ ، وَالسَّمَكِ ، وَالطَّلَعِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز انسان را فربه می کند و سه چیز لاغر می سازد. آن سه که فربه می کند : حمام رفتن مداوم ، استشمام بوی خوش و پوشیدن لباس نرم است ؛ و آن سه که لاغر می کند : خوردن زیاد تخم مرغ ، ماهی و خرما می نارس است .

الخصال : ۱۵۵/۱۹۴ .

حدیث ۱۸۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَجْتَنِبْ مُصَادَقَةَ الْأَحْمَقِ أَوْشَكَ أَنْ يَتَخَلَّقَ بِأَخْلَاقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که از دوستی با احمق دوری نکند بزودی خلق و خوی او را به خود گیرد .

الأمالی للصدوق : ۴۰۹ / ۳۴۳ .

حدیث ۱۸۷۳

امام صادق علیه السلام :

كفَى بِالْحِلْمِ نَاصِرًا .

امام صادق علیه السلام : بردباری، بهترین یاور است .

الكافی : ۲/۱۱۲/۶ .

حدیث ۱۸۷۴

امام صادق علیه السلام :

مُجَادِلُهُ

امام صادق علیه السلام : شمشیر زدن، آسانتر از به دست آوردن مال حلال است .

فی التهذیب : ۷/۱۳/۵۸ «مُجَادِلُهُ» وهو الأنسب .

حدیث ۱۸۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ خَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ كَاذِبٌ فَقَدْ بَارَزَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام : هر که سوگندی خورد و بداند که دروغ می گوید به جنگ خداوند عز و جل رفته است .

ثواب الأعمال : ۲۶۹/۱ .

حدیث ۱۸۷۶

امام صادق علیه السلام :

الْيَمِينُ الصَّابِرُ الْكَاذِبُ تُورِثُ الْعَقَبَ الْفَقْرَ .

امام صادق علیه السلام : سوگند اجباری دروغ، برای بازماندگان فقر به بار می آورد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۰۹/۱۹ .

حدیث ۱۸۷۷

امام صادق علیه السلام :

لَا تَخْلِفُوا بِاللَّهِ صَادِقِينَ وَلَا كَاذِبِينَ ؛ فَإِنَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ : «وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ» .

امام صادق علیه السلام : راست یا دروغ، به خدا سوگند مخورید ؛ زیرا خداوند عز و جل می فرماید : «و خدا را دستاویز سوگندهای خود قرار مدهید» .

الکافی : ۷ / ۴۳۴ / ۱ .

حدیث ۱۸۷۸

امام صادق علیه السلام :

كَثْرَةُ النَّظْرِ فِي الْحِكْمَةِ تَلْقَحُ الْعَقْلَ .

امام صادق علیه السلام : اندیشیدن زیاد در حکمت، خرد را بارور می سازد .

بحار الأنوار : ۷۳ / ۲۴۷ / ۷۸ .

حدیث ۱۸۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا أَثْبَتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ ، وَأَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که به دنیا پشت کند، خداوند حکمت را در دلش استوار گرداند و زبانش را به آن گویا سازد .

الکافی : ۱ / ۱۲۸ / ۲ .

حدیث ۱۸۸۰

امام صادق علیه السلام :

الْغَضَبُ مَمْحَقَةٌ لِقَلْبِ الْحَكِيمِ ، وَمَنْ لَمْ يَمْلِكْ غَضَبَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ .

امام صادق علیه السلام : خشم، دل حکیم را تباه می کند و کسی که اختیار خشم خود را نداشته باشد اختیار عقل خویش را ندارد .

بحار الأنوار : ۱۲۹ / ۲۵۵ / ۷۸ .

حدیث ۱۸۸۱

امام صادق علیه السلام :

- أَيْضًا - : إِنَّ الْحِكْمَةَ الْمَعْرِفَةُ وَالتَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ ، فَمَنْ فَقِهَ مِنْكُمْ فَهُوَ حَكِيمٌ .

امام صادق علیه السلام - نیز در تفسیر همان آیه - فرمود : همانا حکمت عبارت است از شناخت و فهم دین ؛ پس هر یک از شما که در دین فقیه و فهیم باشد، حکیم است .

بحار الأنوار : ۲۵ / ۲۱۵ / ۱

حدیث ۱۸۸۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ تَطَوَّلَ عَلَى عِبَادِهِ بِالْحَبِّ فَسَاطَ عَلَيْهَا الْقُمَّلَةَ ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَخَزَنَتْهَا الْمُلُوكُ كَمَا يَخْزِنُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل با نعمت دانه (گندم و...) بر بندگانش منت نهاد و شپش را آفت آن قرار داد و اگر نه چنین بود زمامداران آن را نیز همچون زر و سیم می اندوختند .
 بحار الأنوار: ۱۰۳/۸۷/۳ .

حدیث ۱۸۸۳

امام صادق علیه السلام :

- فی بیانِ حقوقِ المؤمنِ علی المؤمنِ - : أَيْسَرُ حَقِّ مِنْهَا أَنْ تُحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ ، وَتُكْرَهُ لَهُ مَا تُكْرَهُ لِنَفْسِكَ .
 امام صادق علیه السلام - در بیان حقوق مؤمن بر مؤمن - فرمود : آسانترین این حقوق آن است که برای او همان چیزی را دوست داشته باشی که برای خود دوست داری و بر او نپسندی آنچه را بر خود نمی پسندی .
 الکافی : ۲/۱۶۹/۲ .

حدیث ۱۸۸۴

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةٌ حُقُوقٌ وَاجِبَةٌ لَهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَاللَّهُ سَأَلُهُ عَمَّا صَنَعَ فِيهَا : الْإِجْلَالُ لَهُ فِي عَيْنِهِ ، وَالْوُدُّ لَهُ فِي صَدْرِهِ ، وَالْمُؤَاسَاةُ لَهُ فِي مَالِهِ ، وَأَنْ يُحِبَّ لَهُ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ ، وَأَنْ يُحَرِّمَ غَيْبَتَهُ ، وَأَنْ يَعُودَهُ فِيمَرَضِهِ ، وَيُسَيِّعَ جَنَازَتَهُ وَلَا يَقُولَ فِيهِ بَعْدَ مَوْتِهِ إِلَّا خَيْرًا .

امام صادق علیه السلام : مؤمن را بر مؤمن هفت حق است که خداوند عز و جل آنها را بر او واجب کرده است و خدا درباره آنها از او بازخواست می کند: او را در چشم خود بزرگ شمارد ، در دل دوستش بدارد ، با مال و دارایی خود یاریش رساند ، بر او همان پسندد که بر خود می پسندد ، غیبت او را حرام شمارد ، در بیماری به عیادتش رود ، در تشییع جنازه اش شرکت کند و بعد از مرگ جز به خوبی از وی یاد نکند .
 الخصال : ۳۵۱/۲۷ .

حدیث ۱۸۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَا عُيِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَاءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند به چیزی برتر از ادای حق مؤمن عبادت نشده است .
 الکافی : ۲/۱۷۰/۴ .

حدیث ۱۸۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَظَّمَ دِينَ اللَّهِ عَظَّمَ حَقَّ إِخْوَانِهِ ، وَمَنْ اسْتَحَفَّ بِدِينِهِ اسْتَحَفَّ بِإِخْوَانِهِ .
 امام صادق علیه السلام : هر که دین خدا را ارج نهد، برای حقوق برادران خود نیز ارج قایل باشد و هر که دین خدا را خفیف

شمارد، به برادران خود نیز اهمیتی ندهد .

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۷/۱۳ .

حدیث ۱۸۸۷

امام صادق علیه السلام :

العِزُّ أَنْ تَذِلَّ لِلْحَقِّ إِذَا لَزِمَكَ .

امام صادق علیه السلام : عزت آن است که چون حقی بر گردنت آمد در برابر آن فروتنی کنی .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۸/۱۰۵ .

حدیث ۱۸۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ بَاطِلٍ يَقُومُ بِإِزَاءِ الْحَقِّ إِلَّا غَلَبَ الْحَقُّ الْبَاطِلَ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ : «بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ ...» .

امام صادق علیه السلام : هیچ باطلی نیست که در برابر حق بایستد مگر آن که حق بر باطل چیره شود و این سخن خداوند است :

«بلکه حق را بر سر باطل می زنیم تا آن را درهم کوبد ...» .

بحار الأنوار : ۵/۳۰۵/۲۴ .

حدیث ۱۸۸۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ : مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ أَرْصَدَ لِمُحَارَبَتِي ، وَأَنَا أَسْرِعُ شَيْءٍ إِلَى نُصْرَةِ أَوْلِيَائِي .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی می فرماید : هر که یکی از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است و

من در یاری دادن دوستانم شتابنده ترینم .

الکافی : ۲/۳۵۱/۵ .

حدیث ۱۸۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَقَّرَ مُؤْمِنًا مَسْكِينًا لَمْ يَزَلِ اللَّهُ لَهُ حَاقِرًا مَاقِتًا حَتَّى يَرْجِعَ عَنْ مَحَقَّرَتِهِ إِثْمًا .

امام صادق علیه السلام : هر که مؤمن بینوایی را حقیر شمارد، خداوند پیوسته او را تحقیر کند و دشمنش دارد تا آن گاه که از تحقیر

او دست بردارد .

التمحيص : ۵۰/۸۹ .

حدیث ۱۸۹۱

امام صادق علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ يَحْقِدُ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ ، فَإِذَا قَامَ ذَهَبَ عَنْهُ الْحِقْدُ .

امام صادق علیه السلام: کینه مؤمن تا زمانی است که نشسته است، همین که برخاست کینه نیز از دل او می رود. تحف العقول: ۳۱۰.

حدیث ۱۸۹۲

امام صادق علیه السلام:

- فی حدیث المفضّل - : أَفْرَأَيْتَ لَوْ نُقِصَ الْإِنْسَانُ مِنْ هَذِهِ الْخِلَالِ الْحِفْظِ وَحَدَهُ كَيْفَ كَانَتْ تَكُونُ حَالَهُ؟! وَكَمْ مِنْ خَلَلٍ كَانَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي أُمُورِهِ وَمَعَاشِهِ وَتِجَارِيهِ إِذَا لَمْ يَحْفَظْ مَا لَهُ وَعَلَيْهِ ، وَمَا أَخَذَهُ وَمَا أُعْطِيَ ، وَمَا رَأَى وَمَا سَمِعَ ... ثُمَّ كَانَ لَا يَهْتَدِي لَطَرِيقٍ لَوْ سَلَكَهُ مَا لَا يَحْصِي ، وَلَا يَحْفَظُ عِلْمًا وَلَوْ دَرَسَهُ عُمُرَهُ ، وَلَا يَعْتَقِدُ دِينًا ، وَلَا يَنْتَفِعُ بِتَجْرِبَةٍ ، وَلَا يَسِدِّطِطِيعُ أَنْ يَعْتَبِرَ شَيْئًا عَلَى مَا مَضَى ، بَلْ كَانَ حَقِيقًا أَنْ يَنْسَلِخَ مِنَ الْإِنْسَانِيَّةِ أَضْلًا .

امام صادق علیه السلام - در حدیث مفضّل - فرمود: آیا اندیشیده ای که اگر انسان از میان این ویژگیها، فقط حافظه را کم داشت، حال و روزش چگونه بود؟ و اگر موضوعات سودمند و زیانبار و گرفته ها و داده ها و دیده ها و شنیده های خود را در حافظه اش نگه نمی داشت چه اختلالاتی در کارها و زندگی و تجربیاتش به وجود می آمد ...؟ اگر راهی را بارها و بارها می پیمود، باز آن را گم می کرد، اگر همه عمرش را درس می خواند، دانشی را به خاطر نمی سپرد، به دینی اعتقاد نمی یافت و از تجربه ای بهره مند نمی شد و نمی توانست از گذشته ها کمترین عبرتی بگیرد، به طور کلی سزاوار بود که از انسان بودن یکسره خارج شود. بحار الأنوار: ۳/۸۰.

حدیث ۱۸۹۳

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أَحْسَنَ الْمُؤْمِنُ عَمَلَهُ ، ضَاعَفَ اللَّهُ عَمَلَهُ لِكُلِّ حَسَنَةٍ سَبْعِمِائَةٍ ، وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ»
 امام صادق علیه السلام: هرگاه مؤمن کار خوبی انجام دهد خداوند هر کار خوب او را هفتصد برابر کند و این سخن خداوند تبارک و تعالی است که فرموده است: «و خداوند برای هر کس که بخواهد مضاعف گرداند». البقره: ۲۶۱.

حدیث ۱۸۹۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (حَشْرَةً) مَنْ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ .
 امام صادق علیه السلام: بیشترین افسوس را در روز قیامت کسی می خورد که سخن از عدالت بگوید اما خود با دیگران به عدالت رفتار نکند. الأمالی للطوسی: ۶۶۳/۱۳۸۶.

حدیث ۱۸۹۵

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لِقَمَانٍ لَابِنِهِ : لِلْحَاسِدِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ : يَغْتَابُ إِذَا غَابَ ، وَيَتَمَلَّقُ إِذَا شَهِدَ ، وَيَشْتَمُ بِالْمُصِيبَةِ .

امام صادق علیه السلام: لقمان به فرزندش گفت: حسود را سه نشانه است: پشت سر غیبت می کند، در حضور تملق می گوید و از گرفتاری دیگران شاد می شود.
الخصال: ۱۲۱/۱۱۳.

حدیث ۱۸۹۶

امام صادق علیه السلام:
إِيَّاكُمْ أَنْ يَحْسَدَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا؛ فَإِنَّ الْكُفْرَ أَصْلُهُ الْحَسَدُ.
امام صادق علیه السلام: از حسادت کردن به یکدیگر بپرهیزید؛ زیرا کفر، ریشه اش حسادت است.
الکافی: ۸/۸/۱.

حدیث ۱۸۹۷

امام صادق علیه السلام:
ثَلَاثَةٌ يُدْخِلُهُمُ اللَّهُ النَّارَ بِغَيْرِ حِسَابٍ... إِمَامٌ جَائِرٌ، وَتَاجِرٌ كَذُوبٌ، وَشَيْخٌ زَانٍ.
امام صادق علیه السلام: سه نفرند که خداوند آنها را بدون حسابرسی به دوزخ می برد... پیشوای منحرف و ستمگر، تاجر دروغگو و پیرمرد زناکار.
الخصال: ۸۰/۱.

حدیث ۱۸۹۸

امام صادق علیه السلام:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِذَا نُشِرَتْ الدَّوَابُّ وَنُصِبَتْ بِتِ الْمَوَازِينِ لَمْ يُنْصَبْ لِأَهْلِ الْبَلَاءِ مِيزَانٌ، وَلَمْ يُنْشَرْ لَهُمْ دِيْوَانٌ، وَتَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: «... إِنَّمَا يُؤَفِّي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ».
امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: آن گاه که نامه های اعمال گشوده و ترازوها برپا شود، برای بلادیدگان ترازویی برپا نگردد و نامه عملی گشوده نشود. آن گاه این آیه را تلاوت کرد: «جز این نیست که شکیبایان مزد خود را بی حساب و نقص دریافت می کنند».
مشکاة الأنوار: ۵۱۷/۱۷۴۲.

حدیث ۱۸۹۹

امام صادق علیه السلام:
إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَامَ عُنُقٌ مِنَ النَّاسِ حَتَّى يَأْتُوا بَابَ الْجَنَّةِ فَيَضْرِبُوا بَابَ الْجَنَّةِ، فَيُقَالُ لَهُمْ: مَنْ أَنْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: نَحْنُ الْفُقَرَاءُ، فَيُقَالُ لَهُمْ: أَقْبِلِ الْحِسَابِ؟! فَيَقُولُونَ: مَا أُعْطِينَا شَيْئًا تُحَاسِبُونَا عَلَيْهِ! فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: صَدَقُوا، ادْخُلُوا الْجَنَّةَ.
امام صادق علیه السلام: در روز قیامت گروهی از مردم برخیزند و نزدیک بهشت آیند و در را بکوبند. به آنان گفته شود: شما کیستید؟ گویند: ما تهیدستانیم. گفته شود: آیا پیش از حسابرسی می خواهید وارد بهشت شوید؟ گویند: به ما چیزی ندادید تا درباره آن از ما بازخواست کنید. پس، خداوند عز و جل فرماید: راست می گویند؛ به بهشت در آید.

الکافی : ۲/۲۶۴/۱۹ .

حدیث ۱۹۰۰

امام صادق علیه السلام :

- فی قوله تعالی : «وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ» - : يُحْسَبُ عَلَيْهِمُ السَّيِّئَاتُ وَيُحْسَبُ لَهُمُ الْحَسَنَاتُ، وَهُوَ الْاِسْتِفْصَاءُ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و از سختی حسابرسی بیم دارند» - فرمود : بدیها و خوبیهایشان به طور دقیق و کامل حسابرسی می شود .

بحار الأنوار : ۷/۲۶۶/۲۶ .

حدیث ۱۹۰۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ صَلَاةَ الرَّجِمِ تُهَوِّنُ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ثُمَّ قَرَأَ : « (الَّذِينَ) يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ » .
امام صادق علیه السلام : صله رحم، حسابرسی روز قیامت را آسان می کند . سپس این آیه را تلاوت کرد : «آنان که آنچه را خدا به پیوستن آن فرمان داده است پیوند می دهند و از پروردگارشان می ترسند و از سختی حسابرسی بیم دارند» .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۲/۵۴ .

حدیث ۱۹۰۲

امام صادق علیه السلام :

- فی قوله تعالی : «لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ» - : تُسْأَلُ هَذِهِ الْأُمَّةَ عَمَّا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثُمَّ بِأَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «در آن روز به یقین از نعمت ها سؤال می شوید» - فرمود : این امت درباره نعمت وجود رسول خدا صلی الله علیه و آله و سپس اهل بیت علیهم السلام که خداوند به آنان داده است ، بازخواست می شوند .

بحار الأنوار : ۷/۲۷۲/۳۹ .

حدیث ۱۹۰۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَا يُسْأَلُ عَنْهَا الْعَبْدُ : خِرْقَةٌ يُوَارَى بِهَا عَوْرَتُهُ ، أَوْ كِسْرَةٌ يُسَدُّ بِهَا جَوْعَتُهُ ، أَوْ بَيْتٌ يَكُونُ مِنَ الْحَرِّ وَالْبُرْدِ .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام : سه چیز است که بنده درباره آنها بازخواست نمی شود: تکه پارچه ای که به وسیله آن خود را می پوشاند ، تکه نانی که با آن سدّ جوع می کند، و خانه ای که او را از گرما و سرما محفوظ می دارد .

مجمع البیان : ۱۰/۸۱۲ .

حدیث ۱۹۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ إِذَا وَقَفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ الصَّلَوَاتُ الْمَفْرُوضَاتُ ، وَعَنِ الزَّكَاةِ الْمَفْرُوضَةِ ، وَعَنِ الصِّيَامِ الْمَفْرُوضِ ، وَعَنِ الْحَجِّ الْمَفْرُوضِ ، وَعَنِ وَلَائِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَإِنْ أَقْرَبَ بَوْلَانِنَا ثُمَّ مَاتَ عَلَيْهَا قُبِلَتْ مِنْهُ صَلَاتُهُ وَصَوْمُهُ وَزَكَاتُهُ وَحُجُّهُ .

امام صادق علیه السلام: هنگامی که بنده در برابر خداوند، جل جلاله، بایستد نخستین پرسشی که از او می‌شود درباره نمازهای واجب، زکات واجب، روزه واجب، حج واجب و ولایت ما اهل بیت است. اگر با اعتراف به ولایت و دوستی ما از این دنیا برود، نماز و روزه و زکات و حجش پذیرفته می‌شود.

الأمالی للصدوق: ۳۲۸ / ۳۸۸.

حدیث ۱۹۰۵

امام صادق علیه السلام:

نَفْسُ الْمَهْمُومِ لَنَا الْمُعْتَمِ لُظْمِنَا تَسْبِيحٌ ، وَهَمُّهُ لِأَمْرِنَا عِبَادَةٌ .

امام صادق علیه السلام: کسی که برای ما نگران باشد و به خاطر ستمی که بر ما برود غمگین، نفس کشیدنش تسبیح است و غمخواریش برای ما عبادت.

الکافی: ۲/۲۲۶/۱۶.

حدیث ۱۹۰۶

امام صادق علیه السلام:

مَنْ وَجَدَ هَمًّا وَلَا يَدْرِي مَا هُوَ فَلْيَغْسِلْ رَأْسَهُ .

امام صادق علیه السلام: هر کس در خود اندوهی بیابد و علت آن را نداند، سر خود را بشوید.

الدعوات: ۱۲۰/۲۸۴.

حدیث ۱۹۰۷

امام صادق علیه السلام:

شَكَا نَبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ الْعَمَمَ ، فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْعِنَبِ .

امام صادق علیه السلام: یکی از پیامبران از غم و اندوه به درگاه خداوند شکوه کرد؛ خداوند به او دستور داد انگور تناول کند.

المحاسن: ۲/۳۶۲/۲۲۶۲.

حدیث ۱۹۰۸

امام صادق علیه السلام:

إِنْ كَانَ كُلُّ شَيْءٍ بِقَضَاءٍ وَقَدَرٍ ، فَالْحُزْنُ لِمَاذَا ؟!

امام صادق علیه السلام: اگر همه چیز به قضا و قدر است پس اندوه خوردن چرا؟!

الأمالی للصدوق: ۵۶/۱۲.

حدیث ۱۹۰۹

امام صادق علیه السلام :

الأخْزَانُ أَشْقَامُ الْقُلُوبِ، كَمَا أَنَّ الْأَمْرَاضَ أَشْقَامُ الْأَبْدَانِ .

امام صادق علیه السلام : اندوهها، ناخوشی های دلند؛ همچنان که بیماریها ناخوشیهای تن .
الدعوات : ۱۱۸/۲۷۶ .

حدیث ۱۹۱۰

امام صادق علیه السلام :

الْحَزْمُ مَشْكَاهُ الظَّنِّ .

امام صادق علیه السلام : دور اندیشی، چراغدان گمانه زنی است .
تحف العقول : ۳۵۶ . وفي الكافي : ۱/۲۷/۲۹ : «الحزم مساءة الظن» .

حدیث ۱۹۱۱

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ وَشِيعَتُنَا حِزْبُ اللَّهِ ، وَحِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ .

امام صادق علیه السلام : ما و شیعیانمان حزب خدایم و حزب خدا پیروز است .
التوحيد : ۱۶۶/۳ .

حدیث ۱۹۱۲

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ عَزَّوَجَلَّ : «وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و به اعمالی که کرده اند پردازیم و همه را چون ذرات خاک بر باد دهیم» - فرمود : به خدا سوگند، گرچه اعمالشان سفیدتر از کتان مصری بود اما چنان بودند که هرگاه با حرامی روبه رو می شدند آن را فرو نمی گذاشتند .

الفرقان : ۲۳ .

حدیث ۱۹۱۳

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ يَقُولُ : ابْنُ آدَمَ ، إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ مِنَ الدُّنْيَا مَا يَكْفِيكَ فَإِنَّ أَيْسَرَ مَا فِيهَا يَكْفِيكَ ، وَإِنْ كُنْتَ إِثْمًا تُرِيدُ مَا لَا يَكْفِيكَ فَإِنَّ كُلَّ مَا فِيهَا لَا يَكْفِيكَ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین ، صلوات الله علیه ، می فرمود : ای آدمیزاد ! اگر از دنیا به قدر کفایت خواهی همان کمترین دنیا تو را بس باشد و اگر بیش از کفایت خواهی همه دنیا هم تو را بس نباشد .

الكافي : ۲/۱۳۸/۶ .

حدیث ۱۹۱۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْحُرَّ حُرٌّ عَلَى جَمِيعِ أَحْوَالِهِ : إِنْ نَابَتْهُ نَائِبَةٌ صَبَرَ لَهَا ، وَإِنْ تَدَاكَتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ لَمْ تَكْسِرْهُ وَإِنْ أُسِرَ وَقُهِرَ وَاسْتُبْدِلَ بِالْأَسْرِ عُسْرًا ، كَمَا كَانَ يُوسُفُ الصِّدِّيقُ الْأَمِينُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ : لَمْ يَضُرُّ حُرِّيَّتَهُ أَنْ اسْتُعِيدَ وَقُهِرَ وَأُسِرَ .

امام صادق علیه السلام : آزاده در همه حال آزاده است . اگر بلا و سختی به او رسد شکیبایی ورزد و اگر مصیبتها بر سرش فرو ریزند او را نشکنند هرچند به اسیری افتد و مقهور شود و آسایش را از دست نهاده به سختی و تنگدستی افتد . چنان که یوسف صدیق امین، صلوات الله علیه ، به بندگی گرفته شد و مقهور و اسیر گشت اما این همه به آزادی او آسیب نرساند .
الکافی : ۲/۸۹/۶ .

حدیث ۱۹۱۵

امام صادق علیه السلام :

خَمْسُ خِصَالٍ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ خَصِيْلَةٌ مِنْهَا فَلَيْسَ فِيهِ كَثِيرٌ مُسْتَمْتِعٍ ، أَوْلَاهَا : الْوَفَاءُ ، وَالثَّانِيَةُ : التَّدْبِيرُ ، وَالثَّلَاثَةُ : الْحَيَاءُ ، وَالرَّابِعَةُ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَالْخَامِسَةُ - وَهِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ الْخِصَالَ - : الْحُرِّيَّةُ .

امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که در هر کس یکی از آنها نباشد خیر و بهره زیادی در او نیست : اول : وفاداری ، دوم : تدبیر ، سوم : شرم و حیا ، چهارم : خوش خویی و پنجم - که چهار خصلت دیگر را نیز در خود دارد - : آزادی .
الخصال : ۲۸۴/۳۳ .

حدیث ۱۹۱۶

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ نَفْيِ الْمُحَارِبِ - : يُنْفَى مِنْ مِصْرٍ إِلَى مِصْرٍ ، إِنْ عَلَيَا عَلَيْهِ السَّلَامُ نَفَى رَجُلَيْنِ مِنَ الْكُوفَةِ إِلَى غَيْرِهَا .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از تبعید محارب - فرمود : از شهر تبعید می شود . امیر المؤمنین علیه السلام دو مرد را از کوفه به جای دیگر تبعید کرد .

دعائم الإسلام : ۲ / ۴۷۷ / ۱۷۱۴ ، انظر وسائل الشيعة : ۱۸/۵۳۳/۳ .

حدیث ۱۹۱۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خَرَجَ بِالنِّسَاءِ فِي الْحَرْبِ حَتَّى يُدَاوِينَ الْجَرْحَى .

امام باقر یا امام صادق علیهما السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله زنان را همراه خود به جنگ برد تا مجروحان را مداوا کنند .
الکافی : ۵/۴۵/۸ .

حدیث ۱۹۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ فَرَّ مِنْ رَجُلَيْنِ فِي الْقِتَالِ مِنَ الزَّحْفِ فَقَدْ فَرَّ ، وَمَنْ فَرَّ مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي الْقِتَالِ مِنَ الزَّحْفِ فَلَمْ يَفِرَّ .

امام صادق علیه السلام: هر کس در جنگ از برابر دومرد بگریزد، کارش گریختن به شمار می آید، و اگر در جنگ از برابر سه نفر بگریزد، کارش گریختن به شمار نمی آید.

الکافی: ۵/۳۴/۱.

حدیث ۱۹۱۹

امام صادق علیه السلام:

: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أُمَّةٌ بَأْمْرٍ لَهَا شَرَفٌ فِي قَوْمِهَا قَدْ سَرَقَتْ ، فَأَمَرَ بِقَطْعِهَا ، فَاجْتَمَعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، تُقَطِّعُ امْرَأَةً شَرِيفَةً مِثْلَ فُلَانَةٍ فِي خَطَرٍ يَسِيرٍ؟! قَالَ : نَعَمْ ، إِنَّمَا هَلَكْتُ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِمِثْلِ هَذَا ، كَانُوا يُقِيمُونَ الْحُدُودَ عَلَى ضَعْفَائِهِمْ وَيَتْرُكُونَ أَقْرَبَاءَهُمْ وَأَشْرَافَهُمْ فَهَلَكُوا .

امام صادق علیه السلام - به نقل از پدرانش علیهم السلام - فرمود: زنی را که در میان قوم و قبیله خود شرافت و حرمتی داشت به جرم دزدی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آوردند، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمان داد دست او را قطع کنند. عده ای از قریش نزد پیامبر آمدند و عرض کردند: ای پیامبر خدا! دست زن شریفی مثل او را به خاطر خطای کوچکی قطع می کنی!؟

فرمود: آری، پیشینیان شما به سبب چنین کاری به نابودی افتادند. آنها حدود (کیفرها) را درباره ضعیفانشان اعمال می کردند و با قدرتمندان و اشراف خود، کاری نداشتند؛ از این رو هلاک گشتند.

دعائم الإسلام: ۲/۴۴۲/۱۵۳۹.

حدیث ۱۹۲۰

امام صادق علیه السلام:

حَدِيثُ أَبِي حَدِيثُ أَبِي حَدِيثُ جَدِّي ، وَحَدِيثُ جَدِّي حَدِيثُ الْحُسَيْنِ ، وَحَدِيثُ الْحُسَيْنِ حَدِيثُ الْحَسَنِ ، وَحَدِيثُ الْحَسَنِ حَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَحَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَحَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام: حدیث من حدیث پدرم و حدیث پدرم حدیث نیایم و حدیث نیایم حدیث حسین و حدیث حسین حدیث حسن و حدیث حسن حدیث امیر المؤمنین و حدیث امیر المؤمنین حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و حدیث رسول خدا حدیث خداوند عز و جل است.

الکافی: ۱/۵۳/۱۴.

حدیث ۱۹۲۱

امام صادق علیه السلام:

مَا لَمْ يُوَافِقْ مِنَ الْحَدِيثِ الْقُرْآنَ فَهُوَ زُخْرُفٌ .

امام صادق علیه السلام: هر حدیثی که با قرآن سازگار نباشد، ساختگی است.

الکافی: ۱/۶۹/۴.

حدیث ۱۹۲۲

امام صادق علیه السلام :
 حَدِيثٌ تَدْرِيهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ حَدِيثٍ تَزْوِيهِ .
 امام صادق علیه السلام : یک حدیث بفهمی بهتر است از آن که هزار حدیث [نفهمیده] روایت کنی.
 معانی الأخبار : ۲/۳ .

حدیث ۱۹۲۳

امام صادق علیه السلام :
 اعْرِفُوا مَنَازِلَ النَّاسِ مِنَّا عَلَى قَدْرِ رِوَايَاتِهِمْ عَنَّا .
 امام صادق علیه السلام : منزلت مردم را نزد ما از اندازه نقل روایاتشان از ما بشناسید.
 بحار الأنوار : ۲/۱۵۰/۲۴

حدیث ۱۹۲۴

امام صادق علیه السلام :
 الرَّوَايَةُ لِلْحَدِيثِ الْمُتَّفَقِ فَيَالِدَيْنِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ لَا فِقْهَ لَهُ وَلَا رِوَايَةَ .
 امام صادق علیه السلام : راوی حدیث دین شناس برتر از هزار عابدی است که دین شناس و راوی حدیث نباشد.
 بحار الأنوار : ۲/۱۴۵/۹

حدیث ۱۹۲۵

امام صادق علیه السلام :
 الْحُجَّةُ قَبْلَ الْخَلْقِ ، وَمَعَ الْخَلْقِ ، وَبَعْدَ الْخَلْقِ .
 امام صادق علیه السلام : حجت [خدا] پیش از خلق بوده و با خلق هست و بعد از خلق نیز خواهد بود.
 الکافی : ۱/۱۷۷/۴ .

حدیث ۱۹۲۶

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ شَكَّ أَوْ ظَنَّ فَأَقَامَ عَلَى أَحَدِهِمَا
 أَحْبَبَ اللَّهُ عَمَلَهُ ، إِنَّ حُجَّةَ اللَّهِ هِيَ الْحُجَّةُ الْوَاضِحَةُ .
 امام صادق علیه السلام : هر کس بر اساس شک یا گمان
 عمل کند، خداوند عملش را باطل گرداند؛ زیرا حجت خدا روشن و آشکار است.
 الکافی : ۲/۴۰۰/۸ .

حدیث ۱۹۲۷

امام صادق علیه السلام :

«قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ» - : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ : عَبْدِي ، أَكُنْتَ عَالِمًا ؟ فَإِنْ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ لَهُ : أَفَلَا عَمِلْتَ بِمَا عَلِمْتَ ؟! وَإِنْ قَالَ : كُنْتُ جَاهِلًا ، قَالَ لَهُ : أَفَلَا تَعَلَّمْتَ حَتَّى تَعْمَلَ ؟! فَيُخَصَّمُ ، فَتِلْكَ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ .

امام صادق علیه السلام - در توضیح آیه «بگو: حجت قاطع ویژه خداست» - فرمود: همانا خداوند متعال در روز قیامت به بنده فرماید: بنده من! آیا می دانستی؟ اگر پاسخ دهد: آری، خداوند به او فرماید: آیا به آنچه می دانستی عمل کردی؟ و اگر پاسخ دهد: نمی دانستم. بدو فرماید: چرا نیاموختی تا [بدانی و] عمل کنی. پس، او مجاب و محکوم شود. این است آن حجت قاطع. بحار الأنوار: ۲/۲۹/۱۰.

حدیث ۱۹۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ اخْتَجَّ عَلَى النَّاسِ بِمَا آتَاهُمْ وَمَا عَرَفَهُمْ.

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به وسیله آنچه به مردم داده و به ایشان شناسانده است، بر آنان اقامه حجت کرده است. التوحید: ۴۱۰/۲.

حدیث ۱۹۲۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَاتَ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ ذَاهِبًا أَوْ جَائِيًا ، أَمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکس در راه رفتن به مکه یا برگشتن از آن بمیرد، روز قیامت از آن بزرگترین هراس در امان باشد. الکافی: ۴/۲۶۳/۴۵.

حدیث ۱۹۳۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَاتَ مُحْرِمًا بَعَثَهُ اللَّهُ مُلَبًّا .

امام صادق علیه السلام : هرکس در حال احرام بمیرد، خداوند او را لُتَبِّک گویان برانگیزد. بحار الأنوار: ۷/۳۰۲/۵۶.

حدیث ۱۹۳۱

امام صادق علیه السلام :

يَفْقِدُ النَّاسُ إِمَامَهُمْ فَيَشْهَدُ الْمَوْسِمَ فَيَرَاهُمْ وَلَا يَرَوْنَهُ .

امام صادق علیه السلام : مردم امام خود را می جویند و نمی یابند، ولی آن حضرت در موسم حج حاضر می شود و مردم را می بیند. اما آنها او را نمی بینند. کمال الدین: ۳۴۶/۳۳.

حدیث ۱۹۳۲

امام صادق علیه السلام :

الْحَجُّ حَجَانٍ : حَجٌّ لِلَّهِ وَحَجٌّ لِلنَّاسِ ، فَمَنْ حَجَّ لِلَّهِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ حَجَّ لِلنَّاسِ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : حجج بر دو گونه است: حجج برای خدا و حجج برای مردم. کسی که برای خدا حج گزارد، خداوند بهشت را به او پاداش دهد، و هر که برای مردم حج رود، پاداش و ثوابش در روز قیامت به عهده همان مردم است.
ثواب الأعمال : ۷۴/۱۶ .

حدیث ۱۹۳۳

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا قَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ : إِنَّ نَاسًا مِنْ هَؤُلَاءِ الْقُصَّاصِ يَقُولُونَ : إِذَا حَجَّ رَجُلٌ حَجَّيَّةً ثُمَّ تَصَدَّقَ وَوَصَلَ كَانَ خَيْرًا لَهُ - : كَذَبُوا ، لَوْ فَعَلَ هَذَا النَّاسُ لَعُطِّلَ هَذَا الْبَيْتُ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ هَذَا الْبَيْتَ قِيَامًا لِلنَّاسِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به عبدالرحمن که عرض کرد: عده ای از این داستان گویند: اگر کسی یک حج به جا آورد و سپس [به جای رفتن مکرر به حج] صدقه بدهد و صله رحم به جا آورد کار بهتری انجام داده است - فرمود : دروغ می گویند. اگر مردم این کار را بکنند این خانه به تعطیلی کشانده می شود ، در حالی که خداوند متعال این خانه را قوام کار مردم قرار داده است.

علل الشرائع : ۴۵۲/۱ .

حدیث ۱۹۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَسْرَعَ غِنًى وَلَا أَنْفَى لِلْفَقْرِ مِنْ إِذْمَانِ حَجِّ هَذَا الْبَيْتِ .

امام صادق علیه السلام : ندیده ام که چیزی همانند مداومت بر زیارت این خانه چنان سریع توانگری آورد و فقر را بزدايد.
الأمالی للطوسی : ۶۹۴/۱۴۷۸ .

حدیث ۱۹۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَجَّ ثَلَاثَ حَجَجٍ لَمْ يُصِبْهُ فَقْرٌ أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام : هر کس سه بار حج به جا آورد، هرگز به فقر گرفتار نیاید.
الخصال : ۱۱۷/۱۰۱ .

حدیث ۱۹۳۶

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ بُقْعَةٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الْمَسْعَى ؛ لِأَنَّهُ يَدُلُّ فِيهِ كُلُّ جَبَّارٍ .

امام صادق علیه السلام: هیچ جایی نزد خداوند متعال محبوبتر از مسعی نیست؛ زیرا که هر گردنکش و متکبری در آن جا خوار و ذلیل شود.

بحار الأنوار: ۹۹/۴۵/۳۴.

حدیث ۱۹۳۷

امام صادق علیه السلام:

وهذا بيت استعبد الله به خلقه ليختبر طاعتهم في إثباته، فحنتهم على تعظيمه وزيارته، وقد جعله محل الأنبياء وقبلة للمصليين له، وهو شعبة من رضوانه، وطريق يؤدى إلى غفرانه، منصوب على استواء الكمال، ومجتمع العظمة.

امام صادق علیه السلام: این خانه ای است که خداوند خلق خود را به وسیله آن به پرستش واداشته، تا با حضور در آن، فرمانبری آنان را بیازماید. از این رو آنها را به بزرگداشت و زیارت آن تشویق فرموده و آن را جایگاه پیامبران و قبله نمازگزارانش کرده است. این خانه، شاخه ای از رضوان و خشنودی خداست و راهی است که به آموزش او می انجامد و بر بنیاد کمال، استوار، و مرکز عظمت است.

الأمالی للصدوق: ۷۱۵/۹۸۵، التوحيد: ۲۵۳/۴.

حدیث ۱۹۳۸

امام صادق علیه السلام:

على الإمام أن يخرج المحبوسين في الدين يوم الجمعة إلى الجمعة، ويوم العيد إلى العيد، فيرسل معهم، فإذا قضاوا الصلاة والعيد ردهم إلى السجن.

امام صادق علیه السلام: امام باید زندانیانی را که به جرم نپرداختن بدهکاری خود زندانی شده اند، ایام جمعه و عید، برای گزاردن نماز و دید و بازدید عید، به همراه عده ای مأمور از زندان بیرون آورد و پس از تمام شدن نماز و دید و بازدید عید آنها را به زندان برگرداند.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ۳/۳۱/۳۲۶۵.

حدیث ۱۹۳۹

امام صادق علیه السلام:

إن النبي صلى الله عليه وآله كان يحبس فيتهمه الدم ستة أيام، فإن جاء أولياء المقتول ببنتٍ وإلا خلى سبيله

امام صادق علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله متهم به قتل را شش روز در بازداشت نگه می داشت. اگر در این مدت اولیای مقتول دلیلی بر اثبات قاتل بودن او ارائه نمی دادند آزادش می کرد.

تهذیب: ج ۱۰ ص ۱۷۴.

حدیث ۱۹۴۰

امام صادق علیه السلام:

قضى علي عليه السلام في رجلين أمسك أحدهما وقتل الآخر فقال: يقتل القاتل ويحبس الآخر حتى يموت عما حبسه عليه حتى

مَاتَ غَمًا

امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام درباره دو مرد که یکی از آنها شخصی را نگه داشته و دیگری او را کشته بود چنین داوری فرمود: قاتل کشته می شود و آن دیگری بازداشت می گردد تا در تنگنا بمیرد؛ همچنان که با نگه داشتن مقتول موجب مرگ او در تنگنا شده است.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۱۱۵.

حدیث ۱۹۴۱

امام صادق علیه السلام:

أَتَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَجُلٍ قَدْ تَكْفَلَتْ بِنَفْسِ رَجُلٍ، فَحَبَسَهُ وَقَالَ: اطْلُبْ صَاحِبَكَ.

امام صادق علیه السلام: مردی را که ضامن جان مرد دیگری شده بود نزد امیرالمؤمنین علیه السلام آوردند. حضرت او را بازداشت کرد و فرمود: رفیقت را پیدا کن.

وسائل الشیعه: ۱/۱۳/۱۵۶/۱ و ح ۲ نحوه.

حدیث ۱۹۴۲

امام صادق علیه السلام:

كُلُّ مَنْ لَمْ يُحِبَّ عَلَى الدِّينِ وَلَمْ يُبْغِضْ عَلَى الدِّينِ، فَلَا دِينَ لَهُ.

امام صادق علیه السلام: هر کس دوستی و دشمنیش برای دین نباشد دین ندارد.

الکافی: ۲/۱۲۷/۱۶.

حدیث ۱۹۴۳

امام صادق علیه السلام:

مَا اتَّقَى مُؤْمِنَانِ قَطُّ إِلَّا كَانَ أَحْضَرَهُمَا أَشَدَّهُمَا حُبًّا لِأَخِيهِ.

امام صادق علیه السلام: دو مؤمن هرگز با هم دیدار نکنند مگر این که آن بهتر است که برادرش را بیشتر دوست داشته باشد.

المحاسن: ۱/۴۱۱/۹۳۷.

حدیث ۱۹۴۴

امام صادق علیه السلام:

وَاللَّهِ، مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَوَالَى غَيْرَنَا.

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند کسی که دنیا را دوست بدارد و سرپرستی غیر ما را بپذیرد خداوند را دوست ندارد.

الکافی: ۸/۱۲۹/۹۸.

حدیث ۱۹۴۵

امام صادق علیه السلام:

- فيما أوحى الله تعالى لى موسى عليه السلام -: كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِبُّنِي فَإِذَا جَنَّهُ اللَّيْلُ نَامَ عَنِّي، أَلَيْسَ كُلُّ مُحِبِّ يُحِبُّ خَلْوَةَ حَبِيْبِهِ !؟

امام صادق عليه السلام: خداوند به موسى عليه السلام وحى فرمود: آن کس که گمان برد مرا دوست دارد اما چون شب فرا رسد چشم از عبادت من فرو بندد، دروغ مى گوید. مگر نه این است که هر دلداده ای دوست دارد با دلدار خود خلوت کند؟!
الأمالی للصدوق: ۴۳۸/۵۷۷.

حدیث ۱۹۴۶

امام صادق عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْرِفَ كَيْفَ مَنَزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَعْرِفْ كَيْفَ مَنَزِلَةُ اللَّهِ عِنْدَهُ، فَإِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ الْعَبْدَ مِثْلَ مَا يُنْزِلُ الْعَبْدَ اللَّهَ مِنْ نَفْسِهِ.
امام صادق عليه السلام: هر کس مى خواهد بداند که چه منزلتی نزد خداوند دارد بنگرد که منزلت خدا نزد او چگونه است؛ زیرا بنده به همان اندازه نزد خدا منزلت دارد که بنده برای خدا نزد خود منزلت قائل است.
بحار الأنوار: ۷۱/۱۵۶/۷۴، کنز العمال: ۱۸۸۲ نحوه.

حدیث ۱۹۴۷

امام صادق عليه السلام: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ فَلْيَعْمَلْ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَلِيَتَّبِعْنَا، أَلَمْ يَسْمَعْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ» !؟
امام صادق عليه السلام: هر کس خوشحال مى شود که بداند خداوند دوستش دارد باید به فرمانهای خدا عمل کند و از ما پیروی نماید. آیا سخن خداوند عزوجل به پیامبرش را نشنیده است که فرمود: «بگو: اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهان شما را ببخشد، و خداوند آمرزنده مهربان است».
الکافی: ۸/۱۴/۱.

حدیث ۱۹۴۸

امام صادق عليه السلام: أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ صَدُوقٌ فِي حَدِيثِهِ، مُحَافِظٌ عَلَى صَلَوَاتِهِ وَمَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ، مَعَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ.
امام صادق عليه السلام: محبوبترین کس نزد خداوند عز و جلآن است که در گفتارش راستگو باشد و بر گزاردن نماز و آنچه خدا بر او واجب کرده است مواظبت کند و امانت پرداز باشد.
الأمالی للصدوق: ۳۷۱/۴۶۷.

حدیث ۱۹۴۹

امام صادق عليه السلام: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: مَا تَحَبَّبَ إِلَيَّ عَبْدًا أَحَبَّ مِنِّي مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ.
امام صادق عليه السلام: خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بنده با هیچ کاری محبوب تر از عمل به آنچه بر او واجب کرده ام

محبوب من نمی شود.

الکافی : ۲/۸۲/۵

حدیث ۱۹۵۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا تَخَلَّى الْمُؤْمِنُ مِنَ الدُّنْيَا سِـمَاوُوجَدَ حِلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ ، وَكَانَ عِنْدَ أَهْلِ الدُّنْيَا كَأَنَّهُ قَدْ حُوِّلَ ، وَإِنَّمَا خَالَطَ الْقَوْمَ حِلَاوَةَ حُبِّ اللَّهِ فَلَمْ يَشْتَغَلُوا بغيره .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن از دنیا کنار کشد بلند مرتبه گردد و شیرینی محبت خدا را دریابد و نزد دنیا پرستان چون دیوانه نماید، در صورتی که شیرینی محبت خدا با آنها درآمیخته است و از این رو دل را جز به او مشغول نکرده اند.
الکافی : ۲/۱۳۰/۱۰

حدیث ۱۹۵۱

امام صادق علیه السلام :

الْحُبُّ أَفْضَلُ مِنَ الْخَوْفِ .

امام صادق علیه السلام : محبت (خدا) برتر از ترس (از خدا) است .
الکافی : ۸/۱۲۹/۹۸

حدیث ۱۹۵۲

امام صادق علیه السلام :

الْقَلْبُ حَرَمُ اللَّهِ ، فَلَا تُشْكِنُ حَرَمَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : دل حرم خداست، پس، جز خدا را در حرم خدا نشان!
جامع الأخبار : ۵۱۸/۱۴۶۸

حدیث ۱۹۵۳

امام صادق علیه السلام :

لَا يَمْحُضُ رَجُلٌ الْإِيمَانَ بِاللَّهِ حَتَّى يَكُونَ اللَّهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ وَأَبِيهِ وَأُمِّهِ وَوَلَدِهِ وَأَهْلِهِ وَمَالِهِ وَمِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ .

امام صادق علیه السلام : ایمان انسان به خدا ناب و خالص نشود مگر آن که خداوند را از خودش و پدر و مادر و فرزند و زن و مالش و از همه مردم بیشتر دوست بدارد.
بحار الأنوار : ۷۰/۲۵/۲۵

حدیث ۱۹۵۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تُورِثُ الْمَحَبَّةَ : الدِّينُ ، وَالتَّوَّاضُعُ ، وَالبَدَلُ .

امام صادق علیه السلام: سه چیز محبت می آورد: دینداری، فروتنی و بخشندگی.

تحف العقول: ۳۱۶.

حدیث ۱۹۵۵

امام صادق علیه السلام:

حُسْنُ الْجَوَارِ يُعَمِّرُ الدِّيَارَ ، وَيَزِيدُ فِي الْأَعْمَارِ .

امام صادق علیه السلام: حُسن همسایگی ، خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

الکافی: ۲/۶۶۷/۸.

حدیث ۱۹۵۶

امام صادق علیه السلام:

لَا يَكُونُ الْجَوَادُ جَوَادًا إِلَّا بِثَلَاثَةٍ: يَكُونُ سَخِيًا بِمَالِهِ عَلَى حَالِ الْيُسْرِ وَالْعُسْرِ ، وَأَنْ يَبْدُلَهُ لِلْمُسْتَحِقِّ ، وَيَرَى أَنَّ الَّذِي أَخَذَهُ مِنْ شُكْرِ الَّذِي أُسْدَى إِلَيْهِ أَكْثَرُ مِمَّا أُعْطَاهُ.

امام صادق علیه السلام: بخشنده، بخشنده نباشد مگر آن که سه خصلت داشته باشد: در توانگری و تنگدستی مال خویش را ببخشد،

آن را به کسی که مستحق است ببخشد، و تشکری را که دریافت می کند بیشتر و ارزشمندتر از آن چیزی بداند که بخشیده است.

بحار الأنوار: ۷۸/۲۳۱/۲۷.

حدیث ۱۹۵۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ مَنْ أَجَابَ فِي كُلِّ مَا سُئِلَ عَنْهُ لَمْ جُنُونَ .

امام صادق علیه السلام: هر کس به هر سؤالی که از او می شود پاسخ دهد، دیوانه است.

معانی الأخبار: ۲۳۸/۲.

حدیث ۱۹۵۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ لِأَنَّ نِيَّاتِهِمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ خُلِدُوا فِيهَا أَنْ يَعْصُوا اللَّهَ أَبَدًا ، وَإِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ لِأَنَّ نِيَّاتِهِمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ بَقُوا فِيهَا أَنْ يُطِيعُوا اللَّهَ أَبَدًا ، فَبِالنِّيَّاتِ خُلِدَ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ - ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى -: «قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ»

امام صادق علیه السلام: دوزخیان از این رو در آتش جاویدانند که در دنیا نیتشان این بود که چنانچه تا ابد زنده بمانند تا ابد خدا را

نافرمانی کنند و بهشتیان نیز از این رو در بهشت جاویدانند که در دنیا بر این نیت بودند که اگر برای همیشه ماندگار باشند، برای

همیشه خدا را فرمان برند. پس، جاودانگی هر دو گروه به سبب نیت‌هایشان است. آن گاه حضرت این آیه را تلاوت کرد: «بگو هر

کس طبق شاکله خود عمل می کند» و فرمود: یعنی طبق نیت خود.

الإسراء: ۸۴.

حدیث ۱۹۵۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادِيًا لِلْمُتَكَبِّرِينَ يُقَالُ لَهُ : سَقَرٌ ، شَكَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شِدَّةَ حَرِّهِ ، وَسَأَلَهُ أَنْ يَأْذَنَ لَهُ أَنْ يَتَنَفَّسَ ، فَتَنَفَّسَ فَأَحْرَقَ جَهَنَّمَ !
 امام صادق علیه السلام : همانا در جهنم برای متکبران درّه ای است به نام سقر. آن درّه از شدت حرارت خود به خداوند عز و جلشکایت بُرد و خواهش کرد اجازه اش دهد تا نفسی بکشد. پس، نفسی کشید که دوزخ را سوزاند!
 الکافی : ۲/۳۱۰/۱۰ ، ثواب الأعمال : ۲۶۵/۷ .

حدیث ۱۹۶۰

امام صادق علیه السلام :

- مِنْ قَوْلِ جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : لَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الصَّرِيحِ قَطَرَتْ فِي شَرَابِ أَهْلِ الدُّنْيَا لَمَاتَ أَهْلُهَا مِنْ نَتْنِهَا .
 امام صادق علیه السلام - در بیان گفته جبرئیل علیه السلام به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - فرمود : اگر قطره ای از صریح (خار خشک سمی) در آب آشامیدنی مردم دنیا بچکد از بوی گند آن همگی بمیرند.
 بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث ۱۹۶۱

امام صادق علیه السلام :

لَوْ أَنَّ سِرْبَالًا مِنْ سَرَابِيلِ أَهْلِ النَّارِ عُلِقَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَمَاتَ أَهْلُ الدُّنْيَا مِنْ رِيحِهِ .
 امام صادق علیه السلام - در بیان گفته جبرئیل به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - فرمود : اگر یکی از جامه های دوزخیان در میان آسمان و زمین آویخته شود همه مردم دنیا از بوی آن بمیرند.
 بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث ۱۹۶۲

امام صادق علیه السلام :

- مِنْ قَوْلِ جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - : لَوْ أَنَّ حَلْقَةً وَاحِدَةً ، مِنَ السَّلْسِلَةِ الَّتِي طَوَّلُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا ، وَوُضِعَتْ عَلَى الدُّنْيَا لَذَابَتْ الدُّنْيَا مِنْ حَرِّهَا .
 امام صادق علیه السلام - در بیان گفته جبرئیل علیه السلام به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله - فرمود : اگر یک حلقه از آن زنجیر هفتاد گزی بر دنیا نهاده شود دنیا از گرمای آن گداخته گردد.
 بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث ۱۹۶۳

امام صادق علیه السلام :

الْجَهْلُ فِي ثَلَاثٍ : فِي تَبَدُّلِ الْإِخْوَانِ ، وَالْمُنَابَذَةِ بِغَيْرِ بَيَانٍ ، وَالتَّجَسُّسِ عَمَّا لَا يَعْنِي .

امام صادق علیه السلام: نادانی در سه چیز است: دوست عوض کردن، مخالفت کردن بدون دلیل و برهان، و پرس و جو از چیزهای بیهوده.

تحف العقول: ۳۱۷

حدیث ۱۹۶۴

امام صادق علیه السلام:

كُفِيَ بِخَشْيَةِ اللَّهِ عِلْمًا ، وَكُفِيَ بِالْأَغْتِرَارِ بِاللَّهِ جَهْلًا .

امام صادق علیه السلام: دانایی را همین بس که از خدا بترسی و نادانی را همین بس که از [عذاب] خدا غافل شوی.
بحار الأنوار: ۷۰/۳۷۹/۲۶.

حدیث ۱۹۶۵

امام صادق علیه السلام:

مِنْ أَخْلَاقِ الْجَاهِلِ الْإِجَابَةُ قَبْلَ أَنْ يَسْمَعَ ، وَالْمُعَارَضَةُ قَبْلَ أَنْ يَفْهَمَ ، وَالْحُكْمُ بِمَا لَا يَعْلَمُ .

امام صادق علیه السلام: یکی از خویهای نادان این است که قبل از شنیدن [مطلب] پاسخ می دهد و پیش از آن که [مقصود گوینده] را [بفهمد به مخالفت بر می خیزد و ندانسته حکم می کند].
أعلام الدین: ۳۰۳.

حدیث ۱۹۶۶

امام صادق علیه السلام:

اعلموا أنه ليس بين الله وبين أحد من خلقه ملك مقرب ولا نبي مرسل ولا من دون ذلك من خلقه كلهم إلا طاعتهم له، فاجتهدوا في طاعة الله .

امام صادق علیه السلام: بدانید که میان خدا و بندگانش نه فرشته مقرب و واسطه شود نه پیامبر مرسل و نه هیچ کس دیگر، مگر طاعتشان از خداوند؛ پس در طاعت خدا بکوشید.
الکافی: ۸/۱۱.

حدیث ۱۹۶۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ مَنْ أَجَابَ فِي كُلِّ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ لَمَجْنُونٌ .

امام صادق علیه السلام: هر کس به هر سؤالی که از او می شود جواب دهد دیوانه است.
معانی الأخبار: ۲۳۸/۲.

حدیث ۱۹۶۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَدْنَىٰ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنزِلًا لَوْ نَزَلَ بِهِ الثَّقَلَانِ - الْجِنُّ وَالْإِنْسُ - لَوَسِعَهُمْ طَعَامًا وَشَرَابًا ، وَلَا يَنْقُصُ مِمَّا عِنْدَهُ شَيْءٌ .

امام صادق علیه السلام : دون پایه ترین فرد بهشت چنان است که اگر جن و انس میهمان او شوند همه را از خوراک و آشامیدنی پذیرایی می کند و از آنچه دارد چیزی کم نمی شود!

بحار الأنوار : ۸/۱۲۰/۱۱.

حدیث ۱۹۶۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ مَنْ أَتَى اللَّهَ بِوَجْهِهِ مِنْهُنَّ أُوجِبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: الْإِنْفَاقُ مِنْ إِفْتَارٍ ، وَالْبِشْرُ لِجَمِيعِ الْعَالَمِ ، وَالْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : سه کار است که هر کس یکی از آنها را انجام دهد خداوند بهشت را بر او واجب می گرداند: انفاق کردن در تنگدستی، خوشرویی با همه عالم، و انصاف داشتن.

الکافی : ۲/۱۰۳/۲.

حدیث ۱۹۷۰

امام صادق علیه السلام :

قَوْلُ « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ » ثَمَنُ الْجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : ذکر «لا إله إلا الله» بهای بهشت است.

التوحيد : ۲۱/۱۳.

حدیث ۱۹۷۱

امام صادق علیه السلام :

الْبَسُّ وَتَجَمُّلٌ ، فَإِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ ، وَلَيْكُنْ مِنْ حَلَالٍ .

امام صادق علیه السلام : لباس زیبا بپوش؛ زیرا خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد؛ اما باید از حلال باشد.

وسائل الشیعة : ۳/۳۴۰/۴.

حدیث ۱۹۷۲

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكُمْ وَمُجَالَسَةَ الْمُلُوكِ وَأَبْنَاءِ الدُّنْيَا ، فَفِي ذَلِكَ ذَهَابُ دِينِكُمْ وَيُعَقَّبُكُمْ نِفَاقًا ، وَذَلِكَ دَاءٌ دَوِيٌّ لَا شِفَاءَ لَهُ ، وَيُورِثُ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ ، وَيَسْلُبُكُمْ الْخُشُوعَ ، وَعَلَيْكُمْ بِالْأَشْكَالِ مِنَ النَّاسِ وَالْأَوْسَاطِ مِنَ النَّاسِ فَعِنْدَهُمْ تَجِدُونَ مَعَادِنَ الْجَوْهَرِ .

امام صادق علیه السلام : از همنشینی با شهریاران و دنیا پرستان بپرهیزید که این کار دین شما را می برد و نفاق و دورویی می آورد و این دردی سخت و بی درمان است، نیز سنگدلی به بار می آورد و فروتنی را می زداید، با مردمان همتای خود و افراد متوسط

[جامعه] همنشینی کنید که کانهای جواهر را در میان آنها می یابید.

الأصول الستة عشر : ۵۷.

حدیث ۱۹۷۳

امام صادق علیه السلام :

لَا تَصْحَبُوا أَهْلَ الْبِدْعِ وَلَا تُجَالِسُوهُمْ فَتَصِيرُوا عِنْدَ النَّاسِ كَوَاحِدٍ مِنْهُمْ .

امام صادق علیه السلام : با بدعت گذاران رفاقت و همنشینی نکنید که در نظر مردم ، شما هم مانند یکی از آنها خواهید بود.
الکافی : ۲/۳۷۵/۳.

حدیث ۱۹۷۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ لَا يَقُومُ مِنْ مَجْلِسٍ ، وَإِنْ خَفَّ ، حَتَّى يَسْتَغْفِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ خَمْسًا وَعِشْرِينَ مَرَّةً .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا هر گاه از مجلسی بر می خاست، اگر چه زمانی کوتاه در آن جا نشسته بود، بیست و پنج مرتبه از خدا آمرزش می طلبید.

الکافی : ۲/۵۰۴/۴.

حدیث ۱۹۷۵

امام صادق علیه السلام :

لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَجْلِسَ مَجْلِسًا يُعْصَى اللَّهُ فِيهِ وَلَا يَقْدِرُ عَلَى تَغْيِيرِهِ .

امام صادق علیه السلام : سزاوار نیست مؤمن در مجلسی بنشیند که در آن معصیت خداوند می شود و او نمی تواند آن وضع را تغییر دهد.

الکافی : ۲/۳۷۴/۱.

حدیث ۱۹۷۶

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ...» - : إِنَّمَا عَنِي بِهَذَا (إِذَا سَمِعْتُمْ) الرَّجُلَ (الَّذِي) يَجْحَدُ الْحَقَّ وَيُكْذِبُ بِهِ وَيَقَعُ فِي الْأُثْمَةِ ، فَقُمْ مِنْ عِنْدِهِ وَلَا تُقَاعِدْهُ كَائِنًا مَنْ كَانَ .

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و به تحقیق در کتاب بر شما نازل کرد که چون شنیدید که آیات خدا مورد انکار و ریشخند قرار می گیرد...» - فرمود : مقصود این است که [هر گاه شنیدید] کسی حق را انکار و تکذیب می کند و از امامان بد می گوید، از نزد چنین کسی بر خیز و با او همنشینی مکن، هر که می خواهد باشد.

الکافی : ۲/۳۷۷/۸.

حدیث ۱۹۷۷

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا دَخَلَ مَنْزِلًا قَعَدَ فِي أَدْنَى الْمَجْلِسِ حِينَ يَدْخُلُ .

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا هرگاه وارد منزلی می شد در پایین ترین جای مجلس می نشست.
مکارم الأخلاق: ۱/۶۶/۷۱.

حدیث ۱۹۷۸

امام صادق علیه السلام:
- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْقَاضِي أَيْحِلُّ لَهُ أَنْ يَقْضِيَ بِقَوْلِ الْبَيْتِ إِذَا لَمْ يَعْرِفْهُمْ مِنْ غَيْرِ مَسْأَلِهِ - : خَمْسَةٌ أَشْيَاءُ يَجِبُ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَأْخُذُوا بِهَا ظَاهِرَ الْحُكْمِ : الْوَلَايَاتُ ، وَالتَّنَاكُحُ ، وَالْمَوَارِيثُ ، وَالذَّبَائِحُ ، وَالشَّهَادَاتُ ، فَإِذَا كَانَ ظَاهِرُهُ ظَاهِرًا مَأْمُونًا جَازَتْ شَهَادَتُهُ ، وَلَا يُسْأَلُ عَنْ بَاطِنِهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به پرسش از اینکه آیا قاضی می تواند بر اساس گفته گواهان ناشناس حکم دهد بی آن که درباره آنان پرس و جو کند؟ - فرمود: پنج مورد است که مردم باید در آنها به ظاهر حکم عمل کنند: ولایت و سرپرستی، زناشویی، ارث و میراث، ذبایح و شهادت دادن. اگر ظاهر فرد، درست و در خور اطمینان بود گواهی اش جایز است و نباید از باطن او پرس و جو کرد.
الکافی: ۷/۴۳۱/۱۵.

حدیث ۱۹۷۹

امام صادق علیه السلام:
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَكْثَرَمَا يَجْلِسُ تُجَاةَ الْقِبْلَةِ .
امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگام نشستن، بیشتر رو به قبله می نشست.
مکارم الأخلاق: ۱/۶۶/۷۲.

حدیث ۱۹۸۰

امام صادق علیه السلام:
لَا تُفْتَشِ النَّاسَ عَنْ أَدْيَانِهِمْ فَتَبْقَى بِلَا صَدِيقٍ .
امام صادق علیه السلام: از دین و آیین مردم پرس و جو مکن که بی دوست می مانی.
بحار الأنوار: ۷۸/۲۵۳/۱۰۹.

حدیث ۱۹۸۱

امام صادق علیه السلام:
لَا يَطْمَعَنَّ ... الْقَلِيلُ التَّجْرِبَةُ الْمُعْجَبُ بِرَأْيِهِ فِي رِئَاسَةٍ .
امام صادق علیه السلام: ... شخص کم تجربه خودرأی، هرگز نباید به هیچ ریاستی طمع بندد.
الخصال: ۴۳۴/۲۰.

حدیث ۱۹۸۲

امام صادق علیه السلام :

الْجَبَّارُونَ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : در روز رستاخیز، جباران دورترین مردمان از خداوند عز و جل هستند .

وسائل الشیعه : ۱۱/۳۰۴/۷ .

حدیث ۱۹۸۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ يَجْزِي عِبَادَهُ عَلَى الْمَعَاصِي أَوْ يُكَلِّفُهُمْ مَا لَا يُطِيقُونَ فَلَا تَأْكُلُوا ذَبْحَتَهُ ، وَلَا تَقْبَلُوا شَهَادَتَهُ ، وَلَا تُصَلُّوا وَرَاءَهُ ، وَلَا تُعْطَوْهُ مِنَ الزَّكَاةِ شَيْئًا .

امام صادق علیه السلام : هر کس معتقد باشد که خداوند بندگان خود را بر انجام گناهان مجبور می کند یا بیش از توانشان به آنان تکلیف می دهد از ذبحش نخورید، شهادتش را نپذیرید، پشت سرش نماز نخوانید و چیزی از زکات به او ندهید.

بحار الأنوار: ۵/۱۱/۱۷ .

حدیث ۱۹۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَا اسْتِطَعْتَ أَنْ تَلُومَ الْعَبْدَ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْهُ، وَمَا لَمْ تَسْتَطِعْ أَنْ تَلُومَ الْعَبْدَ عَلَيْهِ فَهُوَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِلْعَبْدِ : لِمَ عَصَيْتَ ؟ لِمَ فَسَقْتَ ؟ لِمَ شَرِبْتَ الْخَمْرَ ؟ لِمَ زَنَيْتَ ؟ فَهَذَا فِعْلُ الْعَبْدِ ، وَلَا يَقُولُ لَهُ : لِمَ مَرَضْتَ ؟ لِمَ فَصِرْتَ ؟ لِمَ ابْيَضَّ ضُتَّ ؟ لِمَ اسْوَدَّدْتَ ؟ لِأَنَّهُ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ تَعَالَى .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی که بتوانی بنده را به سبب انجام آن سرزنش کنی کار خود اوست و هر آن چیزی که نتوانی بنده را به سبب آن سرزنش کنی کار خداست. خدای متعال به بنده اش می فرماید: چرا نافرمانی کردی؟ چرا نابکاری کردی؟ چرا شراب خوردی؟ چرا زنا کردی؟ پس، اینها کار بنده است. به او نمی فرماید: چرا بیمار شدی؟ چرا قد و قامت کوتاه شد؟ چرا سفید پوست شدی؟ چرا سیاه پوست شدی؟ چون این امور فعل خداوند متعال است.

بحار الأنوار : ۵/۵۹/۱۰۹ .

حدیث ۱۹۸۵

امام صادق علیه السلام :

سَيَأْتِي زَمَانٌ تَكُونُ بَلَدُهُ قُمَّ وَأَهْلُهَا حُجْرَةً عَلَى الْخَلَائِقِ ، وَذَلِكَ فِي زَمَانٍ غَيَّرَهُ قَائِمُنَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى ظُهُورِهِ ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَسَاخَتْ الْأَرْضُ بِأَهْلِهَا . وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَدْفَعُ الْبَلَايَا عَنِ قُمَّ وَأَهْلِهَا ، وَمَا قَصَدَهُ جَبَّارٌ بِسُوءٍ إِلَّا قَصَمَهُ قَاصِمُ الْجَبَّارِينَ .

امام صادق علیه السلام : روزگاری خواهد آمد که شهر قم و مردمان آن بر دیگر مردمان حجت باشند. آن روزگار از زمان غیبت قائم علیه السلام ماست تا هنگام ظهورش. اگر چنین نبود زمین اهل خود را در کامش فرو می برد. فرشتگان بلا را از قم و مردم قم دور می کنند. هیچ ستمگری آهنگ بدی به آنان نمی کند مگر آن که در هم شکننده ستمگران او را در هم می شکند.

بحار الأنوار : ۶۰/۲۱۳/۲۲ .

حدیث ۱۹۸۶

امام صادق علیه السلام :

أوحى الله عز وجل إلى داوود النبي على نبينا وآله وعليه السلام : يا داوود ، إنَّ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا ثُمَّ رَجَعَ وَتَابَ مِنْ ذَلِكَ الذَّنْبِ وَاسْتَحْيَى مَنِّي عِنْدَ ذِكْرِهِ غَفَرْتُ لَهُ ، وَأَنْسَيْتُهُ الْحَفْظَةَ وَأَبْدَلْتُهُ الْحَسَنَةَ ، وَلَا أَبَالِي وَأَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود پیامبر - که بر پیامبر ما و خاندانش و بر او درود باد - وحی کرد: ای داوود! هرگاه بنده مؤمن من گناهی کند و سپس از آن گناه برگردد و توبه نماید و به

هنگام یاد کردن از آن گناه از من شرم کند، او را می آمرزم و آن گناه را از یاد فرشتگان نگهبان اعمال می برم و آن را به نیکی بدل می کنم . و از این کار باکی ندارم که من مهربانترین مهربانانم.

بحار الأنوار : ۶/۲۸/۳۰.

حدیث ۱۹۸۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيَغْفِرَ الْمُتَّقِ سِلْعَتَهُ بِالْإِيمَانِ .

امام صادق علیه السلام : هر آینه خداوند تبارک و تعالی از کسی که با سوگند یاد کردن کالای خود را به فروش رساند نفرت دارد.

الأمالی للصدوق : ۵۷۱/۷۷۵.

حدیث ۱۹۸۸

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْخَبْرِ الَّذِي رُوِيَ أَنَّ رِبْحَ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ رِبَا ، مَا هُوَ ؟ - : ذَاكَ إِذَا ظَهَرَ الْحَقُّ وَقَامَ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ، فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا بَأْسَ .

امام صادق علیه السلام - آنگاه که درباره این روایت که سود گرفتن مؤمن از مؤمن رباست سؤال شد - فرمود: این در زمانی است که حق حاکم شود و قائم ما خاندان قیام کند؛ اما امروزه اشکالی ندارد.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۹۴/۴.

حدیث ۱۹۸۹

امام صادق علیه السلام :

- فِي رَجُلٍ عِنْدَهُ بَيْعٌ ، فَسِعْرُهُ سِعْرًا مَعْلُومًا ، فَمَنْ سَكَتَ عَنْهُ مِمَّنْ يَشْتَرِي مِنْهُ بِأَعَهُ بِذَلِكَ السَّعْرِ ، وَمَنْ مَآكَسَهُ وَأَبَى أَنْ يَبْتِنَاعَ مِنْهُ زَادَهُ - :
لَوْ كَانَ يَزِيدُ الرَّجُلَيْنِ وَالثَّلَاثَةَ لَمْ يَكُنْ بِذَلِكَ بَأْسًا ، فَأَمَّا أَنْ يَفْعَلَهُ بَمَنْ أَبِي عَلَيْهِ وَكَأَيْسَهُ وَيَمْنَعَهُ مِمَّنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَا يُعْجِبُنِي إِلَّا أَنْ يَبِيعَهُ بَيْعًا وَاحِدًا

امام صادق علیه السلام - درباره مردی که کالایی دارد و قیمت مشخصی روی آن می گذارد و سپس همان قیمت را به خریداری که چانه نمی زند اعلام می کند ولی به کسی که چانه می زند و حاضر نیست کالا را با همان قیمت از او بخرد بهای بیشتری را

اعلام می کند - فرمود : اگر به دو یا سه نفر قیمت بیشتری اعلام کند ، اشکالی ندارد اما این که با هر کسی که حاضر نیست به آن قیمت مشخص شده بخرد و خواهان کمتر از آن قیمت [یعنی تخفیف] است این کار را بکند و با کسی که چانه نمی زند چنین نکند ، خوشایند من نیست بلکه باید آن کالا را به یک قیمت بفروشد .
الکافی : ۵/۱۵۲/۱۰ .

حدیث ۱۹۹۰

امام صادق علیه السلام :

رَبِّحِ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ رِبَاً ، إِمَّا أَنْ يَشْتَرِيَ بِأَكْثَرِ مِنْ مَائَةِ دِرْهَمٍ فَارِيحَ عَلَيْهِ قُوتَ يَوْمِكَ ، أَوْ يَشْتَرِيَهُ لِلتَّجَارَةِ فَارْبِحُوا عَلَيْهِمْ وَارْزُقُوا بِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : سود گرفتن مؤمن از مؤمن رباست، مگر این که جنسی را به بیشتر از صد درهم بخرد در این صورت به اندازه خوراک روزانه ات روی قیمت آن بکش. یا این که برای تجارت کردن بخرد که در این صورت نیز از آنان سود بگیری ولی مدارا کنی.

الکافی : ۵/۱۵۴/۲۲ .

حدیث ۱۹۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَا يَكُونُ الْوَفَاءُ حَتَّى يَمِيلَ الْمِيزَانُ .

امام صادق علیه السلام : کامل کشیدن [کالا] وقتی است که کفه ترازو سنگین شود.

الکافی : ۵/۱۵۹/۱ .

حدیث ۱۹۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ التَّجَارَةَ فَلْيَتَفَقَّهْ فِي دِينِهِ لِيَعْلَمَ بِذَلِكَ مَا يَحِلُّ لَهُ مِمَّا يَحْرُمُ عَلَيْهِ ، وَمَنْ لَمْ يَتَفَقَّهْ فِي دِينِهِ ثُمَّ اتَّجَرَ تَوَرَّطَ الشُّبُهَاتِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس بخواهد تجارت کند باید احکام دین خود را بیاموزد تا بدین وسیله حلال را از حرام بازشناسند. کسی که احکام دین خود را نیاموزد و تجارت کند در کام شبهات فرو می غلتد.

وسائل الشیعه : ۱۲/۲۸۳/۴

حدیث ۱۹۹۳

امام صادق علیه السلام :

أَيُّمَا مُسْلِمٍ أَقَالَ مُسْلِمًا يَبِيعُ نَدَامَةً أَقَالَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَثْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مسلمانی از معامله پشیمان شود و تقاضای فسخ کند و مسلمان طرف دیگر معامله تقاضای فسخ معامله را بپذیرد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز از لغزشهای او درمی گذرد.

وسائل الشیعه : ۱۲/۲۸۷/۴ .

حدیث ۱۹۹۴

امام صادق علیه السلام :

التَّجَارَةُ تَزِيدُ فِي الْعَقْلِ .

امام صادق علیه السلام : تجارت کردن ، خرد را می افزاید.

الکافی : ۵/۱۴۸/۲

حدیث ۱۹۹۵

امام صادق علیه السلام :

تَرَكَ التَّجَارَةَ يَنْقُصُ الْعَقْلَ .

امام صادق علیه السلام : رها کردن تجارت، خرد را می کاهد.

الکافی : ۵/۱۴۸/۱

حدیث ۱۹۹۶

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ قَالَ لَهُ مُعَاذُ بْنُ كَثِيرٍ بِيَأْسِ الْأَكْسَبِيِّ : إِنِّي قَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَدَعَ الشُّوقَ وَفِي يَدِي شَيْءٌ - : إِذَنْ يَسْقُطَ رَأْيُكَ وَلَا يُشِيعَنَّ بِكَ عَلَى شَيْءٍ .

امام صادق علیه السلام - وقتی معاذ بن کثیر جامه فروش به ایشان عرض کرد: من برای خود ثروتی دارم و تصمیم دارم بازار را رها کنم - فرمود : در این صورت، نظرت از اعتبار می افتد و در هیچ چیز از تو کمک گرفته نمی شود.

الکافی : ۵/۱۴۹/۱۰

حدیث ۱۹۹۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ نَصَارَى نَجْرَانَ لَمَّا وَفَدُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَكَانَ سَيِّدُهُمُ الْأَهْتَمَّ وَالْعَاقِبَ وَالسَّيِّدَ ... فَقَالُوا : إِلَى مَا تَدْعُونَ ؟ فَقَالَ : إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدٌ مَخْلُوقٌ يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ وَيُحْدِثُ ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَبَاهِلُونِي ، فَإِنْ كُنْتُ صَادِقًا نَزَلَتِ اللَّعْنَةُ عَلَيْكُمْ ، وَإِنْ كُنْتُ كَاذِبًا أَنْزَلْتُ عَلَيَّ ، فَقَالُوا : أَنْصَفْتَ ، فَتَوَاعَدُوا لِلْمُبَاهَلَةِ . فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى مَنَازِلِهِمْ قَالَ رُؤَسَاؤُهُمْ ... : إِنَّ بَاهِلَنَا بِقَوْمِهِ بَاهِلُنَا ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بِنَبِيِّ ، وَإِنْ بَاهِلَنَا بِأَهْلِ بَيْتِهِ خَاصَّةً فَلَا بُبَاهِلَهُ ، فَإِنَّهُ لَا يُقَدِّمُ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ إِلَّا وَهُوَ صَادِقٌ .

فَلَمَّا أَصْبَحُوا جَاؤُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَعَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَفَاطِمَةُ وَالحَسَنُ وَالحُسَيْنُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ... فَعَرَفُوا امام صادق علیه السلام : نصاری نجران به همراه رئیس و نایب و ... نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: ما را به چه دعوت می کنی؟ فرمود: به این که شهادت دهید خدایی جز الله نیست و من فرستاده خدایم و عیسی بنده ای مخلوق است که می خورد و می آشامد و صحبت می کند ... پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پس با من مباهله کنید. اگر من راستگو باشم لعن و نفرین ، شما را می گیرد و اگر دروغگو باشم لعن و نفرین ، مرا می گیرد. گفتند: منصفانه است. آن گاه وعده مباهله گذاشتند.

وقتی به خانه های خود برگشتند بزرگان نشان گفتند: اگر با قوم خود به مباحله آمد با او مباحله می کنیم؛ زیرا در این صورت او پیامبر نیست اما اگر فقط با خانواده اش برای مباحله آمد با او مباحله نمی کنیم؛ چون اگر خانواده اش را به خطر انداخت حتما راست می گوید.

صبح که شد نزد پیامبر خدا آمدند، دیدند آن حضرت، امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام را همراه خود آورده است. آنان متوجه شدند و به رسول خدا گفتند: با تو توافق می کنیم، ما را از مباحله معاف بدار. پس، رسول خدا بر گرفتن جزیه از آن ها مصالحه کرد و آنان پراکنده شدند و رفتند.

فی نور الثقلین: ۱/۳۴۷/۱۵۷ نقلاً عن المصدر: «فَفَرِقُوا» بدل «فَعَرَفُوا».

حدیث ۱۹۹۸

امام صادق علیه السلام:

- لأبي العباس في المباحلة - : تَشَبَّكَ أَصَابِعَكَ فِي أَصَابِعِهِ ثُمَّ تَقُولُ : «اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ فُلَانٌ جَحِيدًا حَقًّا وَأَقْرَبَ بَاطِلٍ فَأَصِْبْهُ بِحُسْبَانٍ مِنَ السَّمَاءِ أَوْ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِكَ» وَتَلَاعِنَهُ سَبْعِينَ مَرَّةً .

امام صادق علیه السلام - به ابوالعباس درباره مباحله - فرمود: پنجه ات را در پنجه او می گذاری، آن گاه می گویی: «خدایا! اگر فلانی حقّی را انکار یا به باطلی اقرار کرده او را به بلایی آسمانی، یا عذابی از جانب خودت گرفتار کن» و هفتاد بار او را نفرین می کنی .

الکافی: ۲/۵۱۴/۴.

حدیث ۱۹۹۹

امام صادق علیه السلام:

- نَاقِلًا عَنْ حَكِيمٍ - : الْبُهْتَانُ عَلَى الْبَرِيِّ أَنْقَلُ مِنَ الْجِبَالِ الرَّاسِيَاتِ .

امام صادق علیه السلام - به نقل از یک حکیم - فرمود: بهتان زدن به آدم بیگناه سنگین تر از کوههای استوار است.

بحار الأنوار: ۷۵/۱۹۴/۳.

حدیث ۲۰۰۰

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أُضِيفَ الْبَلَاءُ إِلَى الْبَلَاءِ كَانَ مِنَ الْبَلَاءِ عَافِيَةً .

امام صادق علیه السلام: هرگاه بلا روی بلا بیاید، از بلا رهایی حاصل می شود.

تحف العقول: ۳۵۷.

از ۲۰۰۱ تا ۲۲۰۰

حدیث ۲۰۰۱

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثٌ مِّنْ اِبْتِلَايِ بَوَاحِدِهِ مِنْهُنَّ تَمَنَّى الْمَوْتَ : فَقَرَّ مُتَتَابِعٌ ، وَحُرْمَةٌ فَاضِحَةٌ ، وَعَدُوٌّ غَالِبٌ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که هر کس به یکی از آنها گرفتار شود آرزوی مرگ کند: فقر پیاپی، محرومیت رسوا، و دشمن چیره.

تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث ۲۰۰۲

امام صادق علیه السلام :

مَا بَلَا اللَّهَ الْعِبَادَ بِشَيْءٍ أَشَدَّ عَلَيْهِمْ مِنْ إِخْرَاجِ الدَّرْهَمِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند بندگان را به چیزی سخت تر از بذل مال نیازموده است.

الخصال : ۸/۲۷.

حدیث ۲۰۰۳

امام صادق علیه السلام :

- فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ - : مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ ، فَإِنِّي إِنَّمَا أُبْتَلِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ ، وَأَعَافِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ ، وَأَزْوِي عَنْهُ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ ، وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا يَصْلُحُ عَلَيْهِ عَبْدِي ، فَلْيُضْبِرْ عَلَيَّ بِلَائِي ، وَلْيَشْكُرْ نِعْمَائِي ، وَلْيُؤْضِ بِقَضَائِي ، أَكْتُبُهُ فِي الصُّدُوقِ عِنْدِي .

امام صادق علیه السلام - از جمله چیزهایی که خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی کرد ، این بود که - : آفریده ای نیافریده ام که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد. او رامبتلا می سازم چون برایش بهتر است؛ به او عافیت می بخشم چون برایش بهتر است، از او می گیرم و محرومش می سازم چون برایش بهتر است. من بهتر می دانم که چه چیز بنده مرا اصلاح می کند؛ پس باید که بر بالای من صبور باشد و از نعمتهایم سپاسگزار و از حکم و قضای من خشنود تا او را در شمار بندگان صدیق خود بنویسم.

بحار الأنوار: ۷۲/۳۳۱/۱۴

حدیث ۲۰۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مَنْرَلَةً لَا يَبْلُغُهَا عَبْدٌ إِلَّا بِالْإِثْلَاءِ فِي جَسَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : همانا در بهشت منزلی است که هیچ بنده ای بدان نمی رسد مگر با بلایی که [در دنیا] به بدنش می رسد.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۱۲/۱۶.

حدیث ۲۰۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّهُ لَيَكُونُ لِلْعَبْدِ مَنْرَلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ فَمَا يَنَالُهَا إِلَّا بِأَحْدَى خَصْلَتَيْنِ : إِمَّا بِذَهَابِ مَالِهِ أَوْ بِبِلْيَةِ فِي جَسَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : بنده را نزد خداوند منزلی است که بدان نمی رسد مگر با یکی از این دو: یا با از بین رفتن دارایی اش، یا با رسیدن بلایی به جسمش.

الکافی: ۲ / ۲۵۷ / ۲۳.

حدیث ۲۰۰۶

امام صادق علیه السلام:

- فی کتابِ علیِّ علیه السلام - : إِنْما يُبتلى المؤمنُ على قَدْرِ أَعْمالِهِ الْحَسَنَةِ ، فَمَنْ صَحَّ دِينُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ ، وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَجْعَلِ الدُّنْيَا ثَوَابًا لِمُؤْمِنٍ ، وَلَا عُقُوبَةً لِكَافِرٍ ، وَمَنْ سَخُفَ دِينُهُ وَضَعُفَ عَمَلُهُ قَلَّ بَلَاؤُهُ .

امام صادق علیه السلام: در کتاب علی علیه السلام آمده است: همانا مؤمن به اندازه کارهای نیکش بلا می بیند. پس، هر که دینش درست و کردارش نیکو باشد بلایش سخت است؛ زیرا خداوند عز و جل دنیا را پاداش مؤمن و کیفر کافر قرار نداده است. و هر که دینش سست و کردارش ضعیف باشد بلایش اندک است.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۲۲/۲۹

حدیث ۲۰۰۷

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ قَوْمًا أَوْ أَحَبَّ عَبْدًا صَبَّ عَلَيْهِ الْبَلَاءُ صَبًّا ، فَلَا يَخْرُجُ مِنْ غَمٍّ إِلَّا وَقَعَ فِي غَمٍّ .

امام صادق علیه السلام: هرگاه خداوند مردمی یا بنده ای را دوست بدارد بر سر او بلا می ریزد و از غمی به در نمی آید مگر آن که در غمی دیگر فرو می افتد.

بحار الأنوار: ۳۲ / ۱۴۸ / ۸۲.

حدیث ۲۰۰۸

امام صادق علیه السلام:

- وَعِنْدَهُ سَدِيرٌ - : إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا عَثَّه بِالْبَلَاءِ عَثًّا ، وَإِنَّا وَإِيَّاكُمْ يَا سَدِيرُ لَنَصْبِحُ بِهِ وَنُتَمَسِّي .

امام صادق علیه السلام - در حضور سدير - فرمود: خداوند هرگاه بنده ای را دوست بدارد او را در بلا غوطه ور می سازد. ای سدير! ما و شما روز و شبمان را با بلا سپری می کنیم.

الکافی: ۲/۲۵۳/۶.

حدیث ۲۰۰۹

امام صادق علیه السلام:

الْمُؤْمِنُ لَا يَمُضِي عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً إِلَّا عَرَضَ لَهُ أَمْرٌ يُحْزِنُهُ يُدَكِّرُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام: مؤمن چهل شب بر او نمی گذرد جز آن که پیشامدی برایش شود که غمگینش سازد و بدان وسیله متنبه گردد.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۱۱/۱۴.

حدیث ۲۰۱۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَعْدَ خَيْرٍ فَأَذْنَبَ ذَنْبًا تَبِعَهُ بِنِعْمَةٍ لِيُنْسِيَهُ الْاِسْتِغْفَارَ وَيَتِمَادَى بِهِ ، وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ»

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد و از او گناهی سرزند، در پی آن گناه به مصیبتی گرفتارش می‌سازد تا او را به یاد استغفار کردن اندازد. و هرگاه خداوند بدی بنده ای را خواهد و از او گناهی سرزند، در پی آن بدو نعمتی می‌بخشد تا آرزوش خواهی را از یاد ببرد و آن گناه را ادامه دهد. این است فرموده خداوند عز و جل که: «از جایی که خود نمی‌دانند بتدریج آنان را فرو می‌گیریم» یعنی با نعمت دادن به هنگام گناه.
الأعراف : ۱۸۲.

حدیث ۲۰۱۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ بِلَاءَ الْأَنْبِيَاءِ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ .

امام صادق علیه السلام : سخت‌ترین بلاها و آزمایشها را پیامبران از سر می‌گذرانند، پس از آنها جانشینان و پیروانشان و سپس به ترتیب ، کسانی که نزد خدا مقامی ارجمندتر دارند.
الکافی : ۲/۲۵۲/۱

حدیث ۲۰۱۲

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ شَيْءٌ فِيهِ قَبْضٌ أَوْ بَسْطٌ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَوْ نَهَى عَنْهُ إِلَّا وَفِيهِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ائْتِلَاءٌ وَقَضَاءٌ .

امام صادق علیه السلام : در امر و نهی خدا هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی‌گیرد مگر از جانب خداوند عز و جلدر آن آزمایش و قضایی است.
التوحيد : ۳۵۴/۳

حدیث ۲۰۱۳

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ قَبْضٍ وَلَا بَسْطٍ إِلَّا وَلِلَّهِ فِيهِ الْمَنْ وَالْاِئْتِلَاءُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی‌گیرد مگر این که خداوند در آن، بخشش و آزمایشی دارد.
التوحيد : ۳۵۴/۱

حدیث ۲۰۱۴

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ قَوْمًا كَانُوا سِرَاجًا وَمَنَارًا ؛ كَانُوا دُعَاءَ إِلَيْنَا بِأَعْمَالِهِمْ وَمَجْهُودِ طَاقَتِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : خداوند آن جمعیت را رحمت کند که چراغ و مناره (هدایت)‌اند و مردم را با اعمال و نهایت توانشان به

سوی ما فرامی خوانند .

تحف العقول : ۳۰۱ .

حدیث ۲۰۱۵

امام صادق علیه السلام :

كونوا دُعَاءَ لِلنَّاسِ بِالْخَيْرِ بغيرِ أَسْتِنْمِكُمْ ؛ لِيَرَوْا مِنْكُمْ الاجْتِهَادَ وَالصَّدَقَ وَالْوَرَعَ .

امام صادق علیه السلام : مردم را به غیر از زبانتان به خوبی فرا خوانید تا در شما کوشش و راستی و پرهیزکاری ببینند .
الکافی : ۲ / ۱۰۵ / ۱۰ .

حدیث ۲۰۱۶

امام صادق علیه السلام :

- لِعُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ - : يَا عُمَرُ ، لَا تُحْمَلُوا عَلَيَّ شِيعَتَنَا ، وَارْفُقُوا بِهِمْ ؛ فَإِنَّ النَّاسَ لَا يَحْتَمِلُونَ مَا تَحْمِلُونَ .

امام صادق علیه السلام - خطاب به عمر به حنظله - : ای عمر ، بار [سنگین] بر دوش شیعیان ما مگذارید و با آنان مدارا کنید که مردم آنچه را بر دوش آنان می گذارید به دوش نمی گیرند .
الکافی : ۸ / ۳۳۴ / ۵۲۲ .

حدیث ۲۰۱۷

امام صادق علیه السلام :

- فِيمَا يُنْسَبُ إِلَيْهِ فِي مِصْبَاحِ الشَّرِيعَةِ - : أَحْسَنُ الْمَوَاعِظِ مَا لَا يُجَاوِزُ الْقَوْلُ حَدَّ الصَّدَقِ ، وَالْفِعْلُ حَدَّ الْإِخْلَاصِ

امام صادق علیه السلام - چنان که در کتاب مصباح الشریعه به ایشان نسبت داده شده است - : بالاترین اندرزها آن است که سخن از مرز راستگویی و عمل از مرز اخلاص فراتر نرود .
مصباح الشریعه : ۳۹۵ .

حدیث ۲۰۱۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ فِيهِنَّ الْبَلَاغَةُ : التَّقَرُّبُ مِنْ مَعْنَى الْبُعْثِ ، وَالتَّبَعُدُ مِنْ حَشْوِ الْكَلَامِ ، وَالدَّلَالَةُ بِالْقَلِيلِ عَلَى الْكَثِيرِ .

امام صادق علیه السلام : بلاغت در سه چیز است: نزدیک شدن به معنای مورد نظر، دوری کردن از گفتار حشو و زاید، و رساندن معنای زیاد با عبارت کوتاه.
تحف العقول : ۳۱۷ .

حدیث ۲۰۱۹

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَتْ الْبَلَاغَةُ بِحَدِّهِ اللِّسَانِ وَلَا بِكَثْرَةِ الْهَدْيَانِ ، وَلَكِنَّهَا إِصَابَةُ الْمَعْنَى وَقَضْدُ الْحُجَّةِ .

امام صادق علیه السلام: بلاغت به [معنای] تندی زبان و پرت و پلاگویی بسیار نیست بلکه بلاغت، رساندن معنا و آوردن دلیل و برهان درست است.

تحف العقول: ۳۱۲

حدیث ۲۰۲۰

امام صادق علیه السلام:

لا- يَسْتَعْنِي أَهْلُ كُلِّ بَلَدٍ عَنِ ثَلَاثَةٍ يُفْرَعُ إِلَيْهِمْ فِي أَمْرِ دُنْيَاهُمْ وَآخِرَتِهِمْ ، فَإِنْ عَدِمُوا ذَلِكَ كَانُوا هَمَجًا : فَقِيهٌ عَالِمٌ وَرِعٌ ، وَأَمِيرٌ خَيْرٌ مُطَاعٌ ، وَطَيْبٌ بَصِيرٌ ثَقَّةٌ .

امام صادق علیه السلام: مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در کار دنیا و آخرت خود به آنها رجوع می کنند و چنانچه آن سه را نداشته باشند گرفتار پریشانی می شوند: فقیه دانا و پارسا، فرمانروای نیکوکار و مطاع، و پزشک حاذق و مطمئن.
تحف العقول: ۳۲۱.

حدیث ۲۰۲۱

امام صادق علیه السلام:

مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَهُوَ كَيْلٌ أَوْ وَزْنٌ إِلَّا الدَّمْعَ ، فَإِنَّ الْقَطْرَةَ مِنْهَا تُطْفِئُ بَحَارًا مِنْ نَارٍ ، وَإِذَا اغْرُورَقَتِ الْعَيْنُ بِمَائِهَا لَمْ يَزْهَقْ وَجْهَهُ قَتْرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ، فَإِذَا فَاضَتْ حَرَمَةُ اللَّهِ عَلَى النَّارِ ، وَلَوْ أَنَّ بَاكِيًا بَكَى فِي أُمَّةٍ لَرُحِمُوا .

امام صادق علیه السلام: هر چیزی پیمان‌ه ای یاوزنی دارد مگر اشکها؛ زیرا قطره ای اشک، دریاهایی از آتش را فرو می نشاند. هرگاه چشم غرق در اشک خود شود، گرد هیچ فقر و ذلتی بر چهره آن نمی نشیند. و هرگاه اشکها سرازیر شود خداوند آن چهره را بر آتش حرام می گرداند. و اگر گرینده ای در میان امتی بگرید همه آن امت مشمول رحمت می شوند.
بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۱/۱۴

حدیث ۲۰۲۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ لَمْ يُجِبْكَ الْبُكَاءُ فِتْيَاكَ ، فَإِنْ خَرَجَ مِنْكَ مِثْلُ رَأْسِ الدَّبَابِ فَبِخٍ .

امام صادق علیه السلام: اگر گریه ات نمی آید خود رابه گریه بزنی که اگر از چشمانت به اندازه سر مگسی اشک بیرون آمد زهی به سعادتت.
عدّه الداعی: ۱۶۱.

حدیث ۲۰۲۳

امام صادق علیه السلام:

كَانَ فِي قِتَالِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَهْلَ قَبِيلِهِ بَرَكَهٌ ، وَلَوْ لَمْ يُقَاتِلْهُمْ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يَدْرِ أَحَدٌ بَعْدَهُ كَيْفَ يَسِيرُ فِيهِمْ .

امام صادق علیه السلام: در جنگ علی علیه السلام با اهل قبله برکت بود؛ زیرا اگر علی علیه السلام با آنان نمی جنگید، بعد از آن حضرت، هیچ کس نمی دانست با آنان چگونه رفتار کند.

وسائل الشیعة: ۱۱ / ۶۰ / ۵.

حدیث ۲۰۲۴

امام صادق علیه السلام:

- فی قوله تعالی: «فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ»

امام صادق علیه السلام - در تفسیر آیه «هر کس ناچار شود بی آن که سرکشی ورزد و تجاوز کند» - فرمود: یاغی و سرکش کسی است که بر امام خروج کند.
البقرة: ۱۷۳.

حدیث ۲۰۲۵

امام صادق علیه السلام:

انظروا أن لا تكلمن بكلمة بغية أبدا، وإن أعجبك نفسك وعشيرتك.

امام صادق علیه السلام: مواظب باش که هرگز سخن تعدی آمیزی از دهانت خارج نشود هر چند به قدرت خود و طایفه ات بنازی.
الکافی: ۲ / ۳۲۷ / ۳.

حدیث ۲۰۲۶

امام صادق علیه السلام:

ثلاثة مكسبة للبغضاء: النفاق، والظلم، والعجب.

امام صادق علیه السلام: سه چیز نفرت می آورد: دورویی، ستمگری و خودپسندی.
تحف العقول: ۳۱۶.

حدیث ۲۰۲۷

امام صادق علیه السلام:

إن رجلاً من خثعم جاء إلى النبي صلى الله عليه وآله فقال: أئى الأعمال أبغض إلى الله عز وجل؟ فقال: الشرك بالله. قال: ثم ماذا؟ قال: قطيعه الرجم. قال: ثم ماذا؟ قال: الأمر بالمنكر والنهي عن المعروف.

امام صادق علیه السلام: مردی از خثعم خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: کدام کار نزد خداوند عز و جل مبعوض تر است؟ فرمود: شرک و زیندن به خدا. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: بریدن از خویشاوندان. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: امر به منکر و نهی از معروف.
الکافی: ۲ / ۲۹۰ / ۴.

حدیث ۲۰۲۸

امام صادق علیه السلام:

إن أبغض خلق الله عبد اتقى الناس لسانه.

امام صادق علیه السلام: مَبْغُوضٌ تَرِينٌ خَلَقَ خُدا بِنْدِهِ اِی اسْتِ که مَرْدَمِ از زَبانِ او بَتْرَسَنْدِ.

الکافی: ۲ / ۳۲۳ / ۴.

حدیث ۲۰۲۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ كَثْرَةَ النَّوْمِ وَكَثْرَةَ الْفَرَاغِ .

امام صادق علیه السلام: خداوند از پُر خوابی و بیکاری زیاد نفرت دارد.

بحار الأنوار: ۷۶ / ۱۸۰ / ۱۰.

حدیث ۲۰۳۰

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثٌ فِيهِنَّ الْمَقْتُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: نَوْمٌ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ، وَضِحْكٌ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ، وَأَكْلٌ عَلَى الشَّبَعِ .

امام صادق علیه السلام: سه چیز است که خداوند آنها را دشمن می دارد: خوابیدن در روز بدون شب زنده داری، خنده بی دلیل، و

غذا خوردن از روی سیری.

الخصال: ۲۵ / ۸۹.

حدیث ۲۰۳۱

امام صادق علیه السلام:

لَا يَسْتَيْقِنُ الْقَلْبُ أَنَّ الْحَقَّ بَاطِلٌ أَبَدًا، وَلَا يَسْتَيْقِنُ أَنَّ الْبَاطِلَ حَقٌّ أَبَدًا .

امام صادق علیه السلام: هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی کند .

تفسیر العیاشی: ۲ / ۵۳ / ۳۹.

حدیث ۲۰۳۲

امام صادق علیه السلام:

أَبَى اللَّهُ أَنْ يُعْرِفَ بَاطِلًا - حَقًّا، أَبِي اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ الْحَقَّ فِي قَلْبِ الْمُؤْمِنِ بَاطِلًا لَا شَكَّ فِيهِ، وَأَبَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ الْبَاطِلَ فِي قَلْبِ الْكَافِرِ

الْمُخَالَفِ حَقًّا لَا شَكَّ فِيهِ، وَلَوْ لَمْ يَجْعَلْ هَذَا هَكَذَا مَا عُرِفَ حَقٌّ مِنْ بَاطِلٍ .

امام صادق علیه السلام: خداوند ابا کرده است از این که باطلی را حق بشناساند؛ خداوند ابا کرده است از این که حق را در دل

مؤمن، باطلی تردید ناپذیر جلوه دهد؛ خداوند ابا کرده است از این که باطل را در دل کافر حق ستیز به صورت حقی تردید ناپذیر

جلوه دهد؛ اگر چنین نمی کرد حق از باطل شناخته نمی شد.

بحار الأنوار: ۵ / ۳۰۳ / ۱۲.

حدیث ۲۰۳۳

امام صادق علیه السلام:

- فی قوله تعالی: «وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَمَا كُنْتُ» - : نَفَاعًا .

امام صادق علیه السلام - در تفسیر آیه «و هر جا که باشم مرا بابرکت ساخته است» - فرمود: یعنی بسیار بهره رسان.
الکافی: ۲ / ۱۶۵ / ۱۱ .

حدیث ۲۰۳۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ أَرْوَاحَ الْكُفَّارِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا يَقُولُونَ: رَبَّنَا، لَا تَقِمْ لَنَا السَّاعَةَ، وَلَا تُنَجِّزْ لَنَا مَا وَعَدْتَنَا، وَلَا تُلْحِقْ آخِرَنَا بِأَوَّلِنَا!
امام صادق علیه السلام: جانهای کافران در آتش دوزخ است و بر آن عرضه می شوند و می گویند: پروردگارا! قیامت را برای ما بر پا مدار و تهدیدت را درباره ما اجرا مکن و آخر ما را به اول ما ملحق مکن.
بحار الأنوار: ۶ / ۲۷۰ / ۱۲۷ .

حدیث ۲۰۳۵

امام صادق علیه السلام:

أَرْوَاحُ الْمُؤْمِنِينَ فِي حُجْرَاتٍ فِي الْجَنَّةِ، يَأْكُلُونَ مِنْ طَعَامِهَا، وَيَشْرَبُونَ مِنْ شَرَابِهَا، وَيَتَزَاوَرُونَ فِيهَا، وَيَقُولُونَ: رَبَّنَا، أَقِمْ لَنَا السَّاعَةَ لِتُنَجِّزَ لَنَا مَا وَعَدْتَنَا .
امام صادق علیه السلام: ارواح مؤمنان در اتاقهایی در بهشت ساکنند، از غذای بهشت می خورند و از نوشیدنیهای آن می آشامند. به دیدار هم می روند و می گویند: پروردگارا! قیامت را برپا دار تا آنچه را به ما وعده داده ای تحقق بخشی.
المحاسن: ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۲ .

حدیث ۲۰۳۶

امام صادق علیه السلام:

- فی قوله تعالی: «وَلَا تُبَدِّرْ تَبَدِيرًا» - : مَنْ أَنْفَقَ شَيْئًا فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ فَهُوَ مُبَدَّرٌ، وَمَنْ أَنْفَقَ فِي سَبِيلِ الْخَيْرِ فَهُوَ مُقْتَصِدٌ .
امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و ولخرجی مکن» - فرمود: هر کس چیزی در راهی جز طاعت خدا انفاق کند ولخرج است و هر کس در راه خیر و خوبی خرج کند مقتصد و صرفه جوی است.
تفسیر العیاشی: ۲ / ۲۸۸ / ۵۳ .

حدیث ۲۰۳۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى نَفْسِهِ وَفِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ فَهُوَ مُبْتَدِعٌ ضَالٌّ .
امام صادق علیه السلام: هر که مردم را به خود فرا خواند، حال آن که در میان آنان داناتر و عالمتر از او هست، بدعتگذاری گمراه است.
تحف العقول: ۳۷۵ .

حدیث ۲۰۳۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعَثَ إِلَى رَجُلٍ بِخَمْسَةِ أَوْسَاقٍ مِنْ تَمْرٍ ... فَقَالَ رَجُلٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُكَ فُلَانًا ، وَلَقَدْ كَانَ يُجْزِيهِ مِنَ الْخَمْسَةِ أَوْسَاقٍ وَسَقًّا وَاحِدًا ! فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا كَثُرَ اللَّهُ فِي الْمُؤْمِنِينَ ضَرْبُكَ ! أُعْطِيَ أَنَا وَتَبَخَّلُ أَنْتَ ؟ !

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین پنج بار شتر خرما برای مردی فرستاد ... مردی به امیرالمؤمنین عرض کرد: به خدا قسم فلانی از تو [این مقدار] نخواسته است، یک بار از پنج بار برای او کافی است! امیرالمؤمنین فرمود: خدا امثال تو را در میان مؤمنان زیاد نکند! من می بخشم و تو بخل می ورزی؟!

وسائل الشیعه : ۱ / ۳۱۸ / ۶ .

حدیث ۲۰۳۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ أَنْ يَتَمَنَّى لِلنَّاسِ الْغِنَى الْبِخْلَاءُ ؛ لِأَنَّ النَّاسَ إِذَا اسْتَعْنَوْا كَفُّوا عَنْ أَمْوَالِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : بخیلان بیش از همه باید برای مردم آرزوی توانگری کنند؛ زیرا وقتی مردم بی نیاز شدند، از اموال و داراییهای بخیلان چشم بر می دارند.

الأمالی للصدوق : ۱ / ۴۷۱ / ۶۲۹ .

حدیث ۲۰۴۰

امام صادق علیه السلام :

حَسْبُ الْبَخِيلِ مِنْ بُخْلِهِ سُوءُ الظَّنِّ بِرَبِّهِ ، مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ .

امام صادق علیه السلام : در بخل بخیل همین بس که به خدای خود بدگمان است. کسی که به عوض یقین داشته باشد، بذل و بخشش می کند.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۵ .

حدیث ۲۰۴۱

امام صادق علیه السلام :

الشُّحُّ أَشَدُّ مِنَ الْبُخْلِ ، إِنَّ الْبَخِيلَ يَبْخُلُ بِمَا فِي يَدِهِ ، وَالشَّحِيحُ يَشُحُّ عَلَى مَافِي أَيْدِي النَّاسِ وَعَلَى مَا فِي يَدِهِ ، حَتَّى لَا يَرَى فِي أَيْدِي النَّاسِ شَيْئًا إِلَّا تَمَنَّى أَنْ يَكُونَ لَهُ بِالْحِلِّ وَالْحَرَامِ ، لَا يَشْبَعُ وَلَا يَنْتَفِعُ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ .

امام صادق علیه السلام : تنگ چشمی ، بالاتر و بدتر از بخل است ؛ زیرا بخیل نسبت به آنچه خود دارد بخل می ورزد ، اما تنگ چشم هم به مال مردم و هم به مال خودش بخل می ورزد ، تا جایی که هر چه دست مردم می بیند آرزو می کند که ، به حلال یا حرام ، از آن او باشد ؛ از آنچه خدا روزیش کرده نه سیر می شود و نه سودی بر می گیرد .

تحف العقول : ۳۷۱ ، ۳۷۲ .

حدیث ۲۰۴۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا الشَّحِيحُ مَنْ مَنَعَ حَقَّ اللَّهِ ، وَأَنْفَقَ فِي غَيْرِ حَقِّ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ .

امام صادق علیه السلام : تنگ چشم ، کسی است که حق خدا را نپردازد و در راهی جز حق خداوند عز و جل خرج کند .
بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۵ .

حدیث ۲۰۴۳

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ * إِلَّا مَنْ رَجِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ» - : خَلَقَهُمْ لِيَفْعَلُوا مَا يَسْتَوْجِبُونَ بِهِ رَحْمَتَهُ فَيَرْحَمُهُمْ .

امام صادق علیه السلام - در تفسیر گفته خدا که «پیوسته در اختلاف اند مگر آن کس که خدایت بر او رحمت آورد و برای همین آنان را آفریده است» - فرمود : آنان را بیافرید تا کاری کنند که به واسطه آن سزاوار رحمت خدا شوند و خداوند بر ایشان رحمت آورد .

بحار الأنوار : ۵ / ۳۱۴ / ۵ .

حدیث ۲۰۴۴

امام صادق علیه السلام :

- فِي جَوَابِ زَنْدِيقٍ سَأَلَهُ : فَلَأَيِّ عِلَّةٍ خَلَقَ الْخَلْقَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْتَاجٍ إِلَيْهِمْ وَلَا مُضْطَرٌّ إِلَى خَلْقِهِمْ ، وَلَا يَلِيقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنَا ؟ - : خَلَقَهُمْ لِإِظْهَارِ حِكْمَتِهِ ، وَإِنْفَازِ عِلْمِهِ ، وَإِقْضَاءِ تَدْبِيرِهِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش زندیق که چرا خدا خلاق را آفرید با آنکه نیاز ندارد و از آفریدن آنها ناگزیر نیست و بازیچه کردن ما نیز شایسته او نیست؟ - فرمود : آفریدگان را بیافرید تا حکمت خود را پدیدار کند و علم خود را به کار زند و تدبیر خویش را بگذراند .

بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۶۷ / ۲

حدیث ۲۰۴۵

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سَأَلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ : الْمَلَائِكَةُ أَفْضَلُ أَمْ بَنُو آدَمَ ؟ - : قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلاً بِلا شَهْوَةٍ ، وَرَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلْتَيْهِمَا ، فَمَنْ غَلَبَتْ عَقْلُهُ شَهْوَتُهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنْ

الْمَلَائِكَةِ ، وَمَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلُهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش عبدالله بن سنان که: فرشتگان برترند یا آدمیان؟ - فرمود : امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام فرموده است: خداوند عز و جل در فرشتگان فقط عقل نهاده است و نه خواهش نفسانی، و در ستوران میل و خواهش نهاده است و عقل نه، و در بنی آدم هر دو را نهاده است. پس، آن که عقلش بر خواهشش چیره آید از فرشتگان بهتر است

و هر که خواهشش بر خردش غالب گردد از ستوران بدتر است.
بحار الأنوار: ۶۰ / ۲۹۹ / ۵.

حدیث ۲۰۴۶

امام صادق علیه السلام :
ما من مؤمنٍ إلّا وقد جعلَ اللهُ لَهُ مِنْ إيمانهِ أنسا يسكنُ إليه ، حتّى لو كانَ على قُلهِ جَبَلٍ لم يَشْتَوْحِشْ .
امام صادق علیه السلام : هیچ مؤمنی نیست مگر آنکه خداوند از ایمان او انیس و دلارامی برای او قرار می دهد، چندان که اگر بر قله ای باشد احساس تنهایی نکند.
بحار الأنوار: ۷۰ / ۱۱۱ / ۱۴.

حدیث ۲۰۴۷

امام صادق علیه السلام :
الأنسُ في ثلاثٍ : في الزَّوجَةِ المُوافِقَةِ، والوَلَدِ البارِّ ، والصَّديقِ المُصافِي .
امام صادق علیه السلام : سه چیز مایه انس هستند: زن سازگار، فرزند صالح و دوست یکرنگ.
بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۳۱ / ۲۵.

حدیث ۲۰۴۸

امام صادق علیه السلام :
ما أبالي أئتمنتُ خائنا أو مُضَيعا
امام صادق علیه السلام : برای من فرقی نمی کند که به خائن امانت بسپارم، یا به کسی که از امانت مراقبت و نگهداری نمی کند.
الکافی: ۵ / ۳۰۱ / ۴.

حدیث ۲۰۴۹

امام صادق علیه السلام :
الأمانَةُ غِنَى
امام صادق علیه السلام : امانتداری، [مایه] توانگری است.
تنبيه الخواطر: ۱ / ۱۲.

حدیث ۲۰۵۰

امام صادق علیه السلام :
اتَّقُوا اللهَ ، وَعَلَيْكُمْ بِأداءِ الأمانَةِ إلى مَنْ ائْتَمَنَكُمْ ، فلو أن قاتِلَ أميرِ المؤمنينَ عليه السلامِ ائْتَمَنَنِي على أمانَةٍ لَأَدَيْتُهَا إِلَيْهِ .
امام صادق علیه السلام : از خدا بترسید و امانت را به کسی که شما را امین دانسته است، بازگردانید؛ زیرا حتی اگر قاتل امیرالمؤمنین

علیه السلام امانتی را به من بسپرد، آن را به او بر می گردانم.

الأمالی للصدوق: ۳۱۸ / ۳۷۳

حدیث ۲۰۵۱

امام صادق علیه السلام :

أَدْوَا الْأَمَانَةَ وَلَوْ إِلَى قَاتِلِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام

امام صادق علیه السلام : امانت را به صاحبش برگردانید ، اگر چه قاتل حسین بن علی علیهما السلام باشد.

الأمالی للصدوق: ۳۱۸/۳۷۲.

حدیث ۲۰۵۲

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ : بِأَيِّ شَيْءٍ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ بَأَنَّهُ مُؤْمِنٌ ؟ - : بِالتَّسْلِيمِ لِلَّهِ ، وَالرِّضَا فِيمَا وَرَدَ عَلَيْهِ مِنْ سُرُورٍ أَوْ سُخْطٍ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: مؤمن بودن مؤمن با چه چیز شناخته می شود؟ - فرمود: با تسلیم در برابر خدا و خشنود بودن به هر غم و شادی که به او می رسد.

بحار الأنوار: ۷۲ / ۳۳۶ / ۲۴ .

حدیث ۲۰۵۳

امام صادق علیه السلام :

المؤمننةُ أَعَزُّ مِنَ الْمُؤْمِنِ ، وَالْمُؤْمِنُ أَعَزُّ مِنَ الْكَبْرِيتِ الْأَحْمَرِ ، فَمَنْ رَأَى مِنْكُمْ الْكَبْرِيتَ الْأَحْمَرَ ؟!

امام صادق علیه السلام : زن مؤمن از مرد مؤمن کمیابتر است و مرد مؤمن از کیمیا . کدام یک از شما کیمیا را دیده است؟!

الكافی: ۲ / ۲۴۲ / ۱ .

حدیث ۲۰۵۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَزْهَرُ نُورُهُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تَزْهَرُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ

امام صادق علیه السلام : نور مؤمن برای آسمانیان می درخشد ، همان گونه که ستارگان آسمان برای زمینیان می درخشند .

الكافی: ج ۲ ص ۱۷۰ ح ۵ .

حدیث ۲۰۵۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَشَدُّ مِنْ زُبْرِ الْحَدِيدِ ، إِنَّ زُبْرَ الْحَدِيدِ إِذَا دَخَلَ النَّارَ تَغَيَّرَ ، وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَوْ قُتِلَ ثُمَّ نُشِرَ ثُمَّ قُتِلَ لَمْ يَتَغَيَّرْ قَلْبُهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن از پاره های آهن محکمتر است؛ پاره های آهن هر گاه در آتش نهاده شود تغییر می کند اما اگر مؤمن بارها کشته و زنده شود دلش تغییری نمی کند.

بحار الأنوار: ۶۷ / ۳۰۳ / ۳۴.

حدیث ۲۰۵۶

امام صادق علیه السلام:

المؤمنُ مَنْ طَابَ مَكْسَبُهُ ، وَحَسُنَتْ خَلِيقَتُهُ ، وَصَحَّتْ سَرِيرَتُهُ ، وَأَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ ، وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ كَلَامِهِ .

امام صادق علیه السلام: مؤمن کسی است که درآمدش حلال و پاک باشد و اخلاقش نیکو و باطنش درست؛ زیادی مالش را انفاق کند و زیادی گفتارش را نگه دارد.

الکافی: ۲/۲۳۵/۱۸.

حدیث ۲۰۵۷

امام صادق علیه السلام:

المؤمنُ حَسَنُ الْمَعُونَةِ ، خَفِيفُ الْمَوْئِنَةِ ، جَيِّدُ التَّدْبِيرِ لِمَعِيشَتِهِ ، لَا يُلْسَعُ مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ .

امام صادق علیه السلام: مؤمن، یآوری خوب و کم خرج و کم زحمت است؛ زندگی اش را خوب اداره می کند؛ از یک سوراخ دوبار گزیده نمی شود.

الکافی: ۲ / ۲۴۱ / ۳۸

حدیث ۲۰۵۸

امام صادق علیه السلام:

المؤمنُ لَهُ قُوَّةٌ فِي دِينٍ ، وَحَزْمٌ فِي لَيْنٍ ، وَإِيمَانٌ فِي يَقِينٍ ، وَحِرْصٌ فِي فِقْهِ ، وَنَشَاطٌ فِي هُدًى ... وَصَلَاةٌ فِي شُغْلٍ .

امام صادق علیه السلام: مؤمن در دین قدرتمند است و در عین نرمش، قاطع. ایمانش با یقین همراه است، در فهمیدن [دین] آزمند و در پیمودن راه راست با نشاط ... و با وجود کار و گرفتاری نمازش را ترک نمی کند.

الکافی: ۲ / ۲۳۱ / ۴

حدیث ۲۰۵۹

امام صادق علیه السلام:

المؤمنُ أَعْظَمُ حُرْمَةً مِنَ الْكَعْبَةِ .

امام صادق علیه السلام: حرمت مؤمن از کعبه بیشتر است.

الخصال: ۲۷ / ۹۵.

حدیث ۲۰۶۰

امام صادق علیه السلام:

سِتَّةٌ لَا تَكُونُ فِي مُؤْمِنٍ: الْعُسْرُ ، وَالنَّكَدُ ، وَالْحَسَدُ ، وَاللَّجَاجَةُ ، وَالْكَذِبُ ، وَالْبَغْيُ .

امام صادق علیه السلام: شش چیز در مؤمن نباشد: تنگنایی، تیره روزی (/ بی خیری)، حسادت، لجبازی، دروغ و تجاوز.

تحف العقول : ۳۷۷ .

حدیث ۲۰۶۱

امام صادق علیه السلام :

قَدْ يُخْرَجُ [العبدُ] مِنَ الْإِيمَانِ بِخَمْسِ جِهَاتٍ مِنَ الْفِعْلِ كُلِّهَا مُتَشَابِهَاتٌ مَعْرُوفَاتٌ : الْكُفْرُ ، وَالشِّرْكَ ، وَالضَّلَالُ ، وَالْفِسْقُ ، وَرُكُوبُ الْكِبَائِرِ .

امام صادق علیه السلام : بنده به سبب یکی از پنج کار که همگی مانند هم و شناخته شده هستند، از ایمان خارج می شود: کفر، شرک، گمراهی، فسق و ارتکاب کبائر.
تحف العقول : ۳۳۰ ، انظر تمام الحديث .

حدیث ۲۰۶۲

امام صادق علیه السلام :

حَرَامٌ عَلَى قُلُوبِكُمْ أَنْ تَعْرِفَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَزْهَدَ فِي الدُّنْيَا .

امام صادق علیه السلام : چشیدن حلاوت ایمان بر دل‌های شما حرام گشته مگر آنگاه که از دنیا روی گردان شوید .
الکافی : ۲ / ۱۲۸ / ۲ .

حدیث ۲۰۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَا يُبْتِغَى لَهُ

امام صادق علیه السلام : ایمان مؤمن جز با عمل استوار نمی شود. عمل جزء ایمان است.
الضمیر يرجع إلى المؤمن .

حدیث ۲۰۶۴

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَمَّا يُبْتِغَى الْإِيمَانَ فِي الْعَبْدِ - : الَّذِي يُبْتِغَى فِيهِ الْوَرَعُ ، وَالَّذِي يُخْرِجُهُ مِنْهُ الطَّمَعُ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از عواملی که ایمان را در انسان استوار می سازد - فرمود : آنچه ایمان را در آدمی استوار می کند، ورع است و آنچه ایمان را از دل او بیرون می راند طمع است.
الخصال : ۲۹ / ۹ .

حدیث ۲۰۶۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَضَعَ الْإِيمَانَ عَلَى سَبْعَةِ أَشْهُمٍ : عَلَى الْبِرِّ وَالصَّدَقِ وَالْيَقِينِ وَالرِّضَا وَالْوَفَاءِ وَالْعِلْمِ وَالْحِلْمِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ایمان را به هفت بخش تقسیم کرده است: نیکوکاری، راستگویی، یقین، خشنودی،

وفاداری، دانش و بردباری.

الکافی : ۲ / ۴۲ / ۱ ، انظر تمام الحديث .

حدیث ۲۰۶۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْإِيمَانَ عَشْرُ دَرَجَاتٍ بِمَنْزِلَةِ السَّلَامِ، يُصْعَدُ مِنْهُ مِرْقَاةٌ بَعْدَ مِرْقَاةٍ، فَلَا يَقُولَنَّ صَاحِبُ الْاِثْنَيْنِ لِصَاحِبِ الْوَاحِدِ: لَسْتَ عَلَيَّ شَيْءٌ، حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى الْعَاشِرِ. فَلَا تُسْقِطُ مَنْ هُوَ دُونَكَ فَيُسْقِطَكَ مَنْ هُوَ فَوْقَكَ، وَإِذَا رَأَيْتَ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكَ بَدْرَجَةٍ فَارْفَعَهُ إِلَيْكَ بِرَفْقٍ، وَلَا تَحْمِلَنَّ عَلَيْهِ مَا لَا يُطِيقُ فَتَكْسِرَهُ، فَإِنَّ مَنْ كَسَرَ مُؤْمِنًا فَعَلَيْهِ جِزْءُهُ.

امام صادق علیه السلام : ایمان ، مانند نردبانی است که ده پله دارد و پله های آن یکی پس از دیگری پیموده می شود. پس کسی که در پله دوم است نباید به آن که در پله اول است بگوید تو چیزی نیستی، تا برسد به آن که در پله دهم است (او هم نباید به پایین تر خود چنین سخنی بگوید). آن را که در پله پایتتر از تو قرار دارد نینداز که بالاتر از تو نیز تو را می اندازد. اگر دیدی کسی یک پله از تو پایتتر است با مهربانی و ملایمت او را به طرف خود بالا کشان و فراتر از توانش باری به دوش او مگذار که او را می شکنی. و هر کس مؤمنی را بشکند باید شکستگی او را جبران کند.

الکافی : ۲ / ۴۵ / ۲

حدیث ۲۰۶۷

امام صادق علیه السلام :

لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى تَكُونَ فِيهِ خِصَالٌ ثَلَاثٌ: الْفِقْهُ فِي الدِّينِ، وَحُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيشَةِ، وَالصَّبْرُ عَلَى الرَّزَايَا.

امام صادق علیه السلام : بنده ای حقیقت ایمان را به کمال نمی رساند مگر آن که سه خصلت در او باشد: فهم در دین، برنامه ریزی درست در امر معاش، و شکیبایی در برابر گرفتاریها.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۷۸ .

حدیث ۲۰۶۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِنْ حَقِيقَةِ الْإِيمَانِ أَنْ تُؤَثِّرَ الْحَقُّ وَإِنْ ضَرَّكَ عَلَى الْبَاطِلِ وَإِنْ نَفَعَكَ .

امام صادق علیه السلام : همانا از نشانه های ایمان حقیقی این است که حق را، هر چند به زیان تو باشد، بر باطل، هر چند به سود تو باشد، ترجیح دهی.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۰۶ / ۲ .

حدیث ۲۰۶۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْإِيمَانَ مَا وَقَرَ فِي الْقُلُوبِ، وَالْإِسْلَامَ مَا عَلِيَهُ الْمَنَاحِكُ وَالْمَوَارِيثُ وَحَقُّنُ الدَّمَاءِ .

امام صادق علیه السلام : ایمان آن چیزی است که در دلها جای گیرد، و اسلام آن چیزی است که ازدواج و ارث بردن و احترام

جانها بر آن بنا می شود.

الکافی : ۲ / ۲۶ / ۳ .

حدیث ۲۰۷۰

امام صادق علیه السلام :

إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَرَجَ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ مَنْ كَانَ يَرَى أَنَّهُ مِنَ أَهْلِهِ ، وَدَخَلَ فِيهِ شِبْهُ عَبْدَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم علیه السلام قیام کند کسانی که گمان می شود از خاندان او هستند ، از صف آن حضرت خارج می شوند و افرادی به مانند خورشید و ماه پرستان به صف او در می آیند.

الغیبه للنعمانی : ۱ / ۳۱۷ .

حدیث ۲۰۷۱

امام صادق علیه السلام :

إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَكَمَ بِالْعَدْلِ وَارْتَفَعَ فِي أَيَّامِهِ الْجَوْرُ ، وَأَمِنَتْ بِهِ السُّبُلُ ، وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ بَرَكَاتِهَا وَرَدَّ كُلُّ حَقٍّ إِلَى أَهْلِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه قائم برخیزد ، به دادگری حکم راند و ستم در روزگار او به سر آید و راه ها امن شود و زمین برکت های خود را بیرون ریزد و هر حقی به صاحبش داده شود .

کشف الغمّة : ج ۳ ص ۲۵۵ .

حدیث ۲۰۷۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ قَائِمَنَا إِذَا قَامَ مَدَّ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ لِشِيعَتِنَا فِي أَسْمَاعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ، حَتَّى (لَا) يَكُونَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَائِمِ بَرِيدٌ ، يُكَلِّمُهُمْ فَيَسْمَعُونَ ، وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَهُوَ فِي مَكَانِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم ما قیام کند، خداوند عز و جل گوشها و چشمهای شیعیان ما را چنان توانا می کند که میان آنان و قائم پیکی نباشد. از همان جایی که هست با شیعیان سخن می گوید و آنها سخنانش را می شنوند و او را می بینند.

الکافی : ۸ / ۲۴۱ / ۳۲۹ .

حدیث ۲۰۷۳

امام صادق علیه السلام :

مَا يَكُونُ هَذَا الْأَمْرُ حَتَّى لَا يَبْقَى صِنْفٌ مِنَ النَّاسِ إِلَّا وَقَدَ وُلُّوا عَلَى النَّاسِ ، حَتَّى لَا يَقُولَ قَائِلٌ : إِنَّا لَوْ وُلِّينَا لَعَدَلْنَا ! ثُمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَالْعَدْلِ .

امام صادق علیه السلام : این کار (قیام قائم علیه السلام) رخ نخواهد داد تا آن که هر گروه و دسته ای حکومت بر مردم را به دست گیرد تا کسی نگوید : اگر حاکم می شدیم عدالت را می گسترانیدیم. بعد از این، قائم حق و عدل گستر قیام می کند.

الغیبه للنعمانی : ۲۷۴ / ۵۳ .

حدیث ۲۰۷۴

امام صادق علیه السلام :

القائم عليه السلام لَنْ يَظْهَرَ أَبَدًا حَتَّى تَخْرُجَ وَدَائِعُ اللَّهِ تَعَالَى [يعنى بها المؤمنين من أصلاب الكافرين] فإذا خَرَجَتْ ظَهَرَ عَلَى مَنْ ظَهَرَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ فَقَتَلَهُمْ؟

امام صادق علیه السلام : قائم علیه السلام هرگز ظهور نمی کند تا آنگاه که امانتهای خداوند متعال (یعنی مؤمنان از صلب کافران) بیرون آیند . پس، هرگاه آنان بیرون آمدند قائم بر دشمنان خدا چیره می شود و آنها را می کشد.
علل الشرائع : ۱۴۷ / ۲ .

حدیث ۲۰۷۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ لَا يَأْتِيكُمْ إِلَّا بَعْدَ إِيَّاسٍ ، لَا وَاللَّهِ ، حَتَّى تُمَيِّزُوا .

امام صادق علیه السلام : به خدا قسم این امر (ظهور) برایتان در نمی رسد مگر پس از آن که نومید شوید، نه به خدا، مگر پس از آن که سره از ناسره تان جدا شود.
بحار الأنوار : ۵۲/۱۱۱/۲۰

حدیث ۲۰۷۶

امام صادق علیه السلام :

لَا بَدَّ لِلْغُلَامِ مِنْ غَيْبِيٍّ، فَقِيلَ لَهُ : وَلِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ :
يَخَافُ الْقَتْلَ .

امام صادق علیه السلام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: آن جوان را لاجرم غیبتی باید. عرض شد: چرا، ای رسول خدا؟ فرمود: بیم کشته شدن می رود.
بحار الأنوار : ۵۲ / ۹۰ / ۱ ، وقد ذكرت هذه العلة في روايات كثيرة ، فانظر أيضا حديث : ۵ ، ۱۰ ، ۱۶ - ۱۸ ، ۲۰ ، ۲۲ و ص ۱۴۶ / ۷۰ منه .

حدیث ۲۰۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَاتَ مُنْتَظِرًا لِهَذَا الْأَمْرِ كَانَ كَمَنْ كَانَ مَعَ الْقَائِمِ فِي فُسْطَاطِهِ ، لَا بَلْ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الضَّارِبِ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالسَّيْفِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در حال انتظار این امر (ظهور قائم) بمیرد ، همچون کسی است که با قائم در خیمه او باشد؛ نه، بلکه به مانند کسی است که پیشاپیش پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر می زند.
بحار الأنوار : ۵۲/۱۴۶/۶۹ .

حدیث ۲۰۷۸

امام صادق علیه السلام :

للقائم غيبتان : إحداهما طويلة ، والأخرى قصيرة ، فالأولى يعلم بمكانه فيها خاصة من شيعته ، والأخرى لا يعلم بمكانه فيها (إلا خاصة موالیه فی دینہ .

امام صادق علیه السلام : قائم را دو غیب است: یکی طولانی و دیگری کوتاه. در غیب نخستین [که کوتاه است]، جایگاه آن حضرت را شیعیان خاص او می دانند و در غیب دوم [که طولانی است] از جایگاه او کسی خبر ندارد بجز خواص از بستگان هم آیین او.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۵۵ / ۱۰ .

حدیث ۲۰۷۹

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ عَلِيٍّ تَسْمِيَةِ الْقَائِمِ بِالْمَهْدِيِّ - : لِأَنَّهُ يُهْدَى إِلَى كُلِّ أَمْرٍ خَفِيٍّ .

امام صادق علیه السلام - آن گاه که از علت نامگذاری قائم به مهدی پرسیده شد - فرمود : چون او به هر امر نهانی رهنمون می شود. الغيبة للطوسی : ۴۷۱ / ۴۸۹ .

حدیث ۲۰۸۰

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ كَثِيرَ الذِّكْرِ لَقَدْ كُنْتُ أَمْشِي مَعَهُ وَإِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ ، وَآكُلُ مَعَهُ الطَّعَامَ وَإِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ ، وَلَقَدْ كَانَ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ وَمَا يَشْغَلُهُ ذَلِكَ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَكُنْتُ أَرَى لِسَانَهُ لَا زِقًا بِحَنَكِهِ يَقُولُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَكَانَ يَجْمَعُنَا فَيَأْمُرُنَا بِالذِّكْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَيَأْمُرُ بِالْقِرَاءَةِ مَنْ كَانَ يَقْرَأُ مِنَّا وَمَنْ كَانَ لَا يَقْرَأُ مِنَّا أَمْرَهُ بِالذِّكْرِ .

امام صادق علیه السلام : پدرم علیه السلام بسیار ذکر خدا می گفت ، هر وقت با ایشان راه می رفتم می دیدم ذکر خدا می گوید . هر وقت با ایشان غذا می خوردم می دیدم ذکر خدا می گوید . با مردم مشغول صحبت کردن بود ، اما این کار او را از ذکر خدا باز نمی داشت . می دیدم زبانش به کامش چسبیده است و لا إله إلا الله می گوید . او ما را جمع می کرد و دستور می داد تا هنگام طلوع آفتاب ذکر بگوییم . به کسانی از ما که قرآن بلد بودیم می فرمود قرآن بخوانیم و به کسانی که قرآن خواندن نمی دانستند ، دستور می داد ذکر بگویند .

الكافی : ۲ / ۴۹۹ / ۱

حدیث ۲۰۸۱

امام صادق علیه السلام :

وَكَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَحْسَنُ النَّاسِ صَوْتًا .

امام صادق علیه السلام : امام باقر علیه السلام خوش صداترین مردم بود .

الكافی : ۲ / ۶۱۶ / ۱۱ .

حدیث ۲۰۸۲

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبِي يَقُولُ : كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ كَأَنَّهُ سَاقُ شَجَرَةٍ لَا يَتَحَرَّكُ مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا مَا حَرَكَهُ الرِّيحُ مِنْهُ .
 امام صادق علیه السلام : پدرم می فرمود : علی بن الحسین علیهما السلام هرگاه به نماز می ایستاد به ساقه درختی می مانست که اصلاً تکان نمی خورد مگر قسمتهایی از آن که باد تکان می دهد .
 الکافی : ۴ / ۳۰۰ / ۳ .

حدیث ۲۰۸۳

امام صادق علیه السلام :

لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تِسْعَةَ أَسْمَاءٍ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : فَاطِمَةُ وَالصَّديقَةُ وَالْمُبَارِكَةُ وَالطَّاهِرَةُ وَالزَّكِيَّةُ وَالرَّضِيَّةُ وَالْمَرْضِيَّةُ وَالْمَحَدَّثَةُ وَالزَّهْرَاءُ .
 امام صادق علیه السلام : فاطمه علیها السلام ، در نزد خداوند عز و جل نه اسم دارد : فاطمه ، صدیقه ، مبارکه ، طاهره ، زکیه ، رضیه ، مرضیه ، مُحَدَّثَةُ ، و زهراء .
 الأموال للصدوق : ۱۸ / ۴۷۴ .

حدیث ۲۰۸۴

امام صادق علیه السلام :

وَاللَّهِ ، إِنِّي لَمَأْلَمٌ كِتَابَ اللَّهِ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى آخِرِهِ كَأَنَّهُ فِي كَفِّي ، فِيهِ خَبْرُ السَّمَاءِ وَخَبْرُ الْأَرْضِ ، وَخَبْرُ مَا كَانَ وَخَبْرُ مَا هُوَ كَائِنٌ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ
 امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند من کتاب خدا را ، از آغاز تا پایانش ، چنان می دانم که گویی در مشت من است . خبر آسمان و زمین و گذشته و حال (آینده) در قرآن موجود است . خداوند عز و جلفرموده است : «بیان هر چیز در قرآن هست» .
 إشارة إلى الآية

حدیث ۲۰۸۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ عَلِيًّا كَانَ عَالِمًا وَالْعِلْمُ يُتَوَارَثُ ، وَلَنْ يَهْلِكَ عَالِمٌ إِلَّا بَقِيَ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ يَعْلَمُ عِلْمَهُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ .
 امام صادق علیه السلام : علی علیه السلام عالم بود ، و علم ، ارث برده می شود . هرگز عالمی نمی میرد مگر آن که پس از او کسی می ماند که علم او یا آنچه را خدا خواهد ، بداند .
 الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۱ .

حدیث ۲۰۸۶

امام صادق علیه السلام :

- فِي ذِكْرِ حَالِ الْأَئِمَّةِ وَصِفَاتِهِمْ - : جَعَلَهُمُ اللَّهُ حَيَاةً لِلْأَنَامِ ، وَمَصَابِيحَ لِلظُّلَمِ ، وَمَفَاتِيحَ لِلْكَلامِ ، وَدَعَائِمَ لِلْإِسْلَامِ .

امام صادق علیه السلام - در بیان حال ائمه و ویژگیهای آنان - فرمود: خداوند آنان را [مایه] حیات مردمان و چراغهایی در تاریکی و کلیدهای سخن و ستونهای اسلام قرار داد.
الکافی: ۱ / ۲۰۴ / ۲.

حدیث ۲۰۸۷

امام صادق علیه السلام:
مَنْ ادَّعى الإِمامَةَ وَلَيْسَ مِنْ أَهْلِهَا فَهُوَ كَافِرٌ .
امام صادق صلی الله علیه و آله: هر که ادعای امامت کند در حالی که شایستگی آن را ندارد، کافر است.
بحار الأنوار: ۲۵ / ۱۱۲ / ۷.

حدیث ۲۰۸۸

امام صادق علیه السلام:
مَنْ أَشْرَكَ مَعَ إِمَامٍ إِمَامَتُهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مَنْ لَيْسَتْ إِمَامَتُهُ مِنَ اللَّهِ كَانَ مُشْرِكًا بِاللَّهِ .
امام صادق علیه السلام: هر کس پیشوای غیرالهی را با پیشوایی که امامتش از جانب خداست شریک گرداند به خدا شرک ورزیده است.
الکافی: ۱ / ۳۷۳ / ۶.

حدیث ۲۰۸۹

امام صادق علیه السلام:
لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا إِذَا تَوَلَّوْا الْإِمَامَ الْجَائِرَ الَّذِي لَيْسَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى .
امام صادق علیه السلام: اگر بندگان، پیشوای ستمگر را که از جانب خدا نیست به زمامداری گیرند، خداوند کارهای شایسته ای را که انجام می دهند نخواهد پذیرفت.
الأمالی للطوسی: ۴۱۷ / ۹۳۹.

حدیث ۲۰۹۰

امام صادق علیه السلام:
مَنْ لَمْ يَعْرِفْنَا وَلَمْ يُنَكِرْنَا كَانَ ضَالًّا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْهُدَى الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ طَاعَتِنَا الْوَاجِبَةِ ، فَإِنْ يَمُتْ عَلَى ضَلَالَتِهِ يَفْعَلِ اللَّهُ بِهِ مَا يَشَاءُ .
امام صادق علیه السلام: کسی که ما را نشناسد و منکر ما هم نباشد گمراه است، تا آن که به سوی هدایتی که خدا بر او واجب کرده، یعنی لزوم اطاعت از ما، برگردد. و اگر در حال گمراهی اش بمیرد، خدا با او هر طور که خود بخواهد عمل می کند.
الکافی: ۱ / ۱۸۷ / ۱۱.

حدیث ۲۰۹۱

امام صادق علیه السلام :

الإمامُ عَلَمٌ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَ خَلْقِهِ ، فَمَنْ عَرَفَهُ كَانَ مُؤْمِنًا ، وَمَنْ أَنْكَرَهُ كَانَ كَافِرًا .

امام صادق علیه السلام : امام راهنمای میان خداوند عز و جلو آفریدگان اوست ؛ هر که او را بشناسد مؤمن است و هر که منکرش شود کافر.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۸۸ / ۳۲ .

حدیث ۲۰۹۲

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و هر که را حکمت داده شود به یقین ، خیری فراوان داده شده است» - فرمود : [یعنی] فرمانبری از خدا و شناخت امام.

البقرة : ۲۶۹ .

حدیث ۲۰۹۳

امام صادق علیه السلام :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ... يَأْتِي النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ : أَلَا مَنْ اتَّبَعَنِي بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَلْيَتَّبِعْهُ إِلَى حَيْثُ يَذْهَبُ بِهِ ، فَحَيْثُ ذَهَبَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا...»

امام صادق علیه السلام : چون روز قیامت شود... از سوی خداوند جلّ جلاله، ندا می آید که: هان! هر کس در سرای دنیا به امامی اقتدا کرده است، پس، در پی او به همان جا رود که او را می برند. در این هنگام است که «پیروی شدگان از پیروان خود بیزاری می جویند» .

البقرة: ۱۶۶ .

حدیث ۲۰۹۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَكُونُ إِلَّا وَفِيهَا حُجَّةٌ ، إِنَّهُ لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا ذَكَكَ ، وَلَا يُصْلِحُ الْأَرْضَ إِلَّا ذَاكَ .

امام صادق علیه السلام : در زمین همیشه حجّت هست؛ زیرا مردم را اصلاح نمی کند مگر حجّت و زمین را به سامان نمی آورد مگر حجّت.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۵۱ / ۱۰۱ .

حدیث ۲۰۹۵

امام صادق علیه السلام :

لَوْ بَقِيَتِ الْأَرْضُ بِغَيْرِ إِمَامٍ لَسَاخَتْ .

امام صادق علیه السلام: اگر زمین بدون امام می ماند، به یقین در هم فرو می ریخت.

الکافی: ۱ / ۱۷۹ / ۱۰ .

حدیث ۲۰۹۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْحُجَّةَ لَا تَقُومُ لِلَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ عَلَى خَلْقِهِ إِلَّا بِإِمَامٍ حَتَّى يُعْرَفَ .

امام صادق علیه السلام: حجّت خداوند عز و جل بر خلقش بر پا نمی گردد مگر به وجود امامی که شناخته شده باشد .

الکافی: ۱ / ۱۷۷ / ۲ .

حدیث ۲۰۹۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَحُلُو إِلَّا وَفِيهَا إِمَامٌ ، كَيْمَا إِنْ زَادَ الْمُؤْمِنُونَ شَيْئًا رَدَّهْمُ ، وَإِنْ نَقَصُوا شَيْئًا أَتَمَّهُ لَهُمْ .

امام صادق علیه السلام: زمین هیچگاه خالی از امام نمی ماند تا اگر مؤمنان چیزی [به دین] افزودند ، آنها را [از این کزراه

]برگرداند و اگر چیزی را کاستند برایشان کامل کند .

الکافی: ۱ / ۱۷۸ / ۲

حدیث ۲۰۹۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيًّا ، وَإِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ نَبِيًّا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ رَسُولًا ، وَإِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ رَسُولًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ خَلِيلًا ، وَإِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ خَلِيلًا قَبْلَ أَنْ يَجْعَلَهُ إِمَامًا ، فَلَمَّا جَمَعَ لَهُ الْأَشْيَاءَ قَالَ : إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا .

امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی ابراهیم را به بندگی گرفت پیش از آن که او را به پیامبری برگزیند، و او را به

نبوت رساند پیش از آن که به رسالت برگزیند و او را رسول خود ساخت پیش از آن که به دوستی برگزیند و او را دوست و خلیل

خود گردانید پیش از آن که امامش قرار دهد. و چون همه این مقامات را در او گرد آورد فرمود: من تو را پیشوای مردم قرار دادم.

الکافی: ۱ / ۱۷۵ / ۲

حدیث ۲۰۹۹

امام صادق علیه السلام:

كَمْ مِنْ نِعْمَةٍ لِلَّهِ عَلَى عَبْدِهِ فِي غَيْرِ أَمَلِهِ ، وَكَمْ مِنْ مُؤْمَلٍ أَمَلًا الْخِيَارُ فِي غَيْرِهِ .

امام صادق علیه السلام: بسا نعمتی که خداوند به بنده اش می دهد بی آن که آرزوی او کرده باشد و بسا کسی که آرزوی چیزی

داشته و خلاف آن نصیبتش شده است.

بحار الأنوار: ۷۱/۱۵۲/۵۵ .

حدیث ۲۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ سُرْعَةَ انْتِلَافِ قُلُوبِ الْأَبْرَارِ إِذَا التَّقْوَا - وَإِنْ لَمْ يُظْهِرُوا التَّوَدُّدَ بِاللِّسَانِ - كَسُرْعَةِ اخْتِلَاطِ مَاءِ السَّمَاءِ بِمَاءِ الْأَنْهَارِ . وَإِنَّ بُعْدَ انْتِلَافِ قُلُوبِ الْفُجَّارِ إِذَا التَّقْوَا - وَإِنْ أَظْهَرُوا التَّوَدُّدَ بِاللِّسَانِ - كَبُعْدِ الْبَهَائِمِ مِنَ التَّعَاطُفِ وَإِنْ طَالَ اغْتِلَافُهَا عَلَى مَذُودٍ وَاحِدٍ .

امام صادق علیه السلام : نیکوکاران چون با هم روبه رو شوند - هر چند به زبان اظهار دوستی نکنند - دل‌هایشان، به سرعت درآمیختن باران با آب رودخانه‌ها، با هم الفت می‌گیرد. و بدکاران هر گاه با هم روبه رو شوند - هر چند به زبان اظهار دوستی کنند - دل‌هایشان از الفت با یکدیگر دور است، همانند چارپایان که از مهرورزی با هم بدورند، گرچه روزگاری دراز بر سر یک آخور، علوفه خورند.

تحف العقول : ۳۷۳

حدیث ۲۱۰۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ غَسَلَ يَدَهُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ بُورِكَ لَهُ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ ، وَعَاشَ مَا عَاشَ فِي سَعَةِ ، وَعُوفِيَ مِنْ بَلْوَى فِي جَسَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که قبل و بعد از غذا دست‌هایش را بشوید، در اول و آخر آن غذا به او برکت داده می‌شود و تا زنده است در نعمت به سر می‌برد و از بیماری جسمی در امان می‌ماند.

المحجّة البيضاء : ۳/۶ ، انظر وسائل الشيعة : ۱۶/۴۷۰ باب ۴۹ .

حدیث ۲۱۰۲

امام صادق علیه السلام :

- عن آبائه عليهم السلام في حديث مناهي النبي صلى الله عليه وآله :- : وَنَهَى أَنْ يُنْفَخَ فِي طَعَامٍ أَوْ شَرَابٍ .

امام صادق علیه السلام - از قول پدران خود در حدیث «نهی های پیامبر صلی الله علیه و آله» - فرمود : پیامبر از دمیدن در غذا یا آشامیدنی نهی فرمود.

وسائل الشيعة : ۱۶/۵۱۸/۱

حدیث ۲۱۰۳

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُوا آيَاتِكُمْ بِغَيْرِ غِطَاءٍ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ إِذَا لَمْ تُغَطَّ الْآيَةُ بَرَقَ فِيهَا ، وَأَخَذَ مِمَّا فِيهَا مَا شَاءَ .

امام صادق علیه السلام : ظرف‌های خود را بدون در پوش نگذارید؛ زیرا هر گاه روی ظرفها پوشیده نباشد شیطان در آنها آب دهان می‌اندازد و هر چه بخواهد از آنها بر می‌دارد.

وسائل الشيعة : ۱۶/۵۱۰/۱

حدیث ۲۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يُطْعَمُ مَنْ خُلِدَ فِي السِّجْنِ مِنْ بَيْتِ مَالِ الْمُسْلِمِينَ .

امام صادق علیه السلام : علی علیه السلام کسی را که زندانی می شد، از بیت المال مسلمانان غذا می داد.
وسائل الشیعه : ۱۱/۶۹/۲.

حدیث ۲۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِطْعَامُ الْأَسِيرِ حَقٌّ عَلَى مَنْ أَسْرَهُ وَإِنْ كَانَ يُرَادُ مِنَ الْغَدِ قَتْلُهُ ، فَإِنَّهُ يَنْبَغِي أَنْ يُطْعَمَ وَيُسْقَى وَيُظَلَّ وَيُرْفَقَ بِهِ ، كَافِرًا كَانَ أَوْ غَيْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : غذا دادن به اسیر حقی است به گردن کسی که او را به اسارت گرفته است، هر چند بنا باشد فردا کشته شود. باید به اسیر، آب و خوراک و جای مناسب داد و با او مدارا کرد، کافر باشد یا غیر کافر.
الکافی : ۵/۳۵/۲.

حدیث ۲۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِرَاءَهُ مَعَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعَثَ مَعَهُ أَنَسًا ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ اسْتَوْسَرَ مِنْ غَيْرِ جِرَاحَةٍ مُثْقَلَةٍ فَلَيْسَ مِنَّا .

امام صادق علیه السلام : زمانی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را برای اعلام براءت فرستاد، عده ای را نیز به همراه او گسیل داشت و فرمود: هر کس، تن به اسارت دهد، بی آنکه زخم کاری برداشته باشد، از ما نیست.
الکافی : ۵/۳۴/۲.

حدیث ۲۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : لِيَأْذَنَ بِحَرْبٍ مِنِّي مَنْ آذَى عَبْدِي الْمُؤْمِنَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل فرموده است : هر که بنده مؤمن مرا بیازارد، به من اعلان جنگ می دهد.
الکافی : ۲/۳۵۰/۱.

حدیث ۲۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَفَّ يَدَهُ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّمَا يَكْفُ عَنْهُمْ يَدًا وَاحِدَةً وَيَكْفُونَ عَنْهُ أَيَادِيَ كَثِيرَةً .

امام صادق علیه السلام : هر که دست از آزار مردم بردارد، یک دست از آنها نگه داشته و مردم دستهای بسیار از [آزار] او نگه می دارند.

الخصال : ۱۷/۶۰.

حدیث ۲۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

فاز والله الأبرارُ ، أتدری مَنْ هُم؟ هُم الذین لا یؤذونَ الذرَّ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند که نیکان رستگارند. آیا می دانید آنها چه کسانی هستند؟ کسانی که آزارشان به مورچه ای نمی رسد.

تفسیر القمی : ۲/۱۴۶.

حدیث ۲۱۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَأَذَّنُوا فِي أُذُنِهِ .

امام صادق علیه السلام : اگر کسی بد اخلاق شد، در گوش او اذان بگویند.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۱۲۲/۶۱.

حدیث ۲۱۱۱

امام صادق علیه السلام :

يُؤَدَّبُ الصَّبِيُّ عَلَى الصَّوْمِ مَا بَيْنَ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً إِلَى سِتِّ عَشْرَةَ سَنَةً .

امام صادق علیه السلام : پسر بچه را باید از پانزده شانزده سالگی بر روزه گرفتن تأدیب کرد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۶۲/۶.

حدیث ۲۱۱۲

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا »

امام صادق علیه السلام : چون آیه «ای کسانی که ایمان آورده اید! خود و خانواده خود را از آتش نگه دارید» نازل شد، مردم گفتند: یا رسول الله! چگونه خود و خانواده مان را حفظ کنیم؟ فرمود: عمل خیر انجام دهید و آن را به خانواده خود نیز یادآوری کنید و بر پایه فرمانبرداری از خدا پرورششان دهید.

التحریم : ۶ .

حدیث ۲۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

أَدَّبَنِي أَبِي عَلِيهِ السَّلَامُ بِثَلَاثٍ ... قَالَ لِي : يَا بَنِيَّ مَنْ يَصِيحُّ صَاحِبَ السُّوءِ لَا يَسْلِمُ ، وَمَنْ لَا يُقَيِّدُ الْفَاظَةَ يَنْدَمُ ، وَمَنْ يَدْخُلُ مَدَاخِلَ السُّوءِ يُتَّهَمُ .

امام صادق علیه السلام : پدرم سه ادب به من آموخت ... به من فرمود: پسر! هر که با دوست بد همنشینی کند سالم نمی ماند، و هر

که گفتار خود را مهار نکند پشیمان می‌گردد، و هر که به جاهای بد در آید آماج تهمت و بدگمانی می‌شود.
تحف العقول : ۳۷۶.

حدیث ۲۱۱۴

امام صادق علیه السلام :
كُنِيَ بِالْمَرْءِ اعْتِمَادًا عَلَىٰ أُخِيهِ أَنْ يُنْزَلَ بِهِ حَاجَتَهُ .
امام صادق علیه السلام : در اعتماد انسان به برادرش همین بس که نیاز خود را پیش او برد .
الکافی : ۲/۱۹۸/۸.

حدیث ۲۱۱۵

امام صادق علیه السلام :
اللَّهُ فِي عَوْنِ الْمُؤْمِنِ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُ فِي عَوْنِ أُخِيهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند مددکار مؤمن است تا زمانی که مؤمن مددکار برادر خود باشد.
بحار الأنوار : ۷۴/۳۲۲/۸۹

حدیث ۲۱۱۶

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قَضَىٰ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَاجَةً قَضَىٰ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِائَةَ أَلْفِ حَاجَةٍ .
امام صادق علیه السلام : هر که یک نیاز از برادر مؤمن خود را برآورده سازد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را برمی‌آورد.
بحار الأنوار : ۷۴/۳۲۲/۹۰.

حدیث ۲۱۱۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ رَأَىٰ أَخَاهُ عَلَىٰ أَمْرٍ يَكْرَهُهُ فَلَمْ يَرُدَّهُ عَنْهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَقَدْ خَانَهُ .
امام صادق علیه السلام : هر که در برادر خود امر ناخوشایندی بیند و بتواند او را از آن باز دارد و چنین نکند، به او خیانت کرده است.
بحار الأنوار : ۷۵/۶۵/۲.

حدیث ۲۱۱۸

امام صادق علیه السلام :
مَنْ أَتَاهُ أَخُوهُ الْمُسْلِمُ فَأَكْرَمَهُ فَإِنَّمَا أَكْرَمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ .
امام صادق علیه السلام : کسی که برادر مسلماننش بر او واردشود و وی گرامی اش بدارد، در حقیقت خداوند عز و جل را گرامی

داشته است.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۹۸/۳۲

حدیث ۲۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

اخْتَبِرُوا إِخْوَانَكُمْ بِخَصَلَتَيْنِ؛ فَإِنْ كَانَتْ فِيهِمْ وَإِلَّا فَاغْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ : مَحَافِظَةٌ عَلَى الصِّلْمَاتِ فِي مَوَاقِيتِهَا ، وَالْبِرُّ بِالْإِخْوَانِ فِي الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ .

امام صادق علیه السلام : برادران خود را به دو خصلت بیازمایید. اگر آن دو خصلت را داشتند با آنها دوستی کنید و گرنه از ایشان دوری کن، دوری کن، دوری کن. [آن دو خصلت اینهاست]: پایبندی به خواندن نماز در وقت خود، و نیکی کردن به برادران در سختی و آسایش.

الکافی : ۲/۶۷۲/۷.

حدیث ۲۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى عُيُوبِي إِلَيَّ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتنی ترین برادرانم کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۲/۴.

حدیث ۲۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ يُؤَاحِ إِذَا مِنْ لَا عَيْبَ فِيهِ قَلَّ صَدِيقُهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که تنها با آن که هیچ عیبی ندارد برادری کند دوستان اندکی خواهد داشت.

أعلام الدین : ۳۰۴.

حدیث ۲۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

احْدَرْ أَنْ تُوَاحَى مَنْ أَرَادَكَ لِطَمَعٍ أَوْ خَوْفٍ أَوْ مَيْلٍ أَوْ لِلْأَكْلِ وَالشُّرْبِ ، وَاطْلُبْ مُوَاحَاةَ الْأَتْقِيَاءِ وَلَوْ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ ، وَإِنْ أَفْنَيْتَ عُمْرَكَ فِي طَلِبِهِمْ

امام صادق علیه السلام : از برادری کردن با کسی که تو را به طمع چیزی یا از سر ترس یا خواهشی و یا به خاطر خورد و خوراک می خواهد، دوری کن و برادری پرهیزگاران را بجوی، هر چند برای جستن آنها در اعماق زمین فرو روی و هر چند عمر خود را در این راه صرف کنی.

بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۲ / ۳.

حدیث ۲۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

الإخوان ثلاثة : مؤاسٍ بنفسه ، وآخرٌ مؤاسٍ بماله ؛ وهما الصّادقان في الإخاء ، وآخرٌ يأخذُ منك البُلغَةَ ، ويُريدُك لبعض اللذّة ، فلا تُعدّه من أهل التّقّة .

امام صادق علیه السلام : برادران سه گروهند: آن که باجان همراهی می کند، دیگری آن که با مال یاری می رساند و این دو گروه در برادری صادقند؛ و سومی آن که از تو وجه معاش می گیرد و تو را برای اندکی لذت و خوشی می خواهد، او را مورد اعتماد بدان.

تحف العقول : ۳۲۴.

حدیث ۲۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

الإخوان ثلاثة: فواحدٌ كالغذاء الذي يُحتاج إليه كلّ وقتٍ فهو العاقلُ، والثاني فيمعنَى الداءِ وهو الأحمقُ، والثالثُ في معنَى الدوّاءِ فهو اللّيبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران سه دسته اند: یکی چون خوراک است که همیشه بدان نیاز است و آن خردمند است، و دومی چون درد است و آن نابخرد است، و سومی چون داروست و آن شخص هوشمند است.

تحف العقول : ۳۲۳.

حدیث ۲۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ وَضَعَ حُبَّهُ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلْقَطِيعَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس دوستی و محبت خود

را در جایگاه مناسبش نهد، [خود را] در معرض قطع رابطه قرار داده است.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۰.

حدیث ۲۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

تَحْتَاجُ الإخوةُ فيما بَيْنَهُمْ إلى ثلاثةِ أشياء ، فإن استعملوها وإلّا تباينوا وتباغضوا، وهي : التناصُفُ ، والتّراحمُ ، ونفْيُ الحسدِ .

امام صادق علیه السلام : برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر به کار بندند دوستی می پاید و گرنه از یکدیگر جدا و دشمن هم می شوند. آن سه چیز اینهاست: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر، و حسد نبردن به هم.

تحف العقول : ۳۲۲.

حدیث ۲۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

يَابْنَ التُّعْمَانِ ، إِنَّ أَرْدْتَ أَنْ يَصْفُقَ لَكَ وَدُّ أَخِيكَ فَلَا تُمَارِحْنَهُ ، وَلَا تُمَارِيَنَّهُ ، وَلَا تُبَاهِيَنَّهُ ، وَلَا تُشَارِنَهُ .

امام صادق علیه السلام : ای پسر نعمان! اگر می خواهی محبت برادرت برای تو خالص باشد، هرگز با او شوخی [بیجا] مکن، از جدال با او بپرهیز، بر او فخر مفروش، و با او ستیزه مکن.

بحار الأنوار: ۷۸/۲۹۱/۲.

حدیث ۲۱۲۸

امام صادق علیه السلام :

مِنْ حُبِّ الرَّجُلِ دِينَهُ حُبُّهُ أَخَاهُ .

امام صادق علیه السلام : از نشانه های دین دوستی آدمی این است که برادرش را دوست داشته باشد.
الاختصاص : ۳۱.

حدیث ۲۱۲۹

امام صادق علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ ، عَيْنُهُ وَدَلِيلُهُ ، لَا يَخُونُهُ ، وَلَا يَظْلِمُهُ ، وَلَا يَغُشُّهُ ، وَلَا يَعْدُهُ عِدَةً فَيُخْلِفَهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن برادر مؤمن است، چشم او و راهنمای اوست. به او خیانت نمی کند، به او ستم نمی کند، کلاه سرش نمی گذارد، و به او وعده ای نمی دهد که بدان عمل نکند.

الکافی : ۱۶۶/۳/۲

حدیث ۲۱۳۰

امام صادق علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ كَالْجَسَدِ الْوَاحِدِ ، إِنْ اِشْتَكَى شَيْئًا مِنْهُ وَجَدَ أَلَمَ ذَلِكَ فِي سَائِرِ جَسَدِهِ ، وَأَرْوَاحُهُمَا مِنْ رُوحٍ وَاحِدَةٍ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن برادر مؤمن است، همچون یک پیکر که هرگاه عضوی از آن به درد آید دیگر اندامها آن درد را حس می کنند؛ و ارواح آنها از یک روح است.

الکافی : ۲/۱۶۶/۴ .

حدیث ۲۱۳۱

امام صادق علیه السلام :

يَعِيشُ النَّاسُ بِإِحْسَانِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَعْشُونَ بِأَعْمَارِهِمْ ، وَيَمُوتُونَ بِذُنُوبِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَمُوتُونَ بِأَجَالِهِمْ .

امام صادق علیه السلام : مردم بیش از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خویش می زیند. و بیش از آن که به سبب فرا رسیدن اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خویش می میرند .

بحار الأنوار : ۵/۱۴۰/۷ .

حدیث ۲۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

- فی تفسیر الآیة - : الأجل الذی غیرُ مسمی موقوفٌ ، یُقدّمُ منه ما شاء ، ویؤخّرُ منه ما شاء ، وأما الأجلُ المسمی فهو الذی ینزلُ ممّا یُریدُ أن یشاءَ من لیلۃِ القدرِ إلى مثلها من قایلٍ ، فذلک قولُ اللّهِ : «إذا جاء أجلهم لا یتأخرون ساعة ولا یتقدمون»

امام صادق علیه السلام - در تفسیر این آیه - فرمود : اجل غیر مسمی (غیر قطعی) ، موقوف و معلق است و به خواست خدا پس و پیش می شود . اما اجل مسمی (قطعی) ، آن است که از شب قدر تا شب قدر سال آینده مقدر می فرماید و این است سخن خداوند که : «چون اجلشان در رسد ساعتی از آن پس و پیش نمی افتند» .

الأعراف : ۳۴ .

حدیث ۲۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

- فی قولهِ تعالی : «و یطعمون الطّعامَ علیٰ حُبِّهِ مسکینًا و یتیمًا و أسیرًا» - : کانَ عندَ فاطمَیةَ علیها السلامُ شَعیرٌ ، فَجَعَلُوهُ عَصِیدَةً ، فَلَمَّا أَنْضَجُوها وَوَضَعُوها بَینَ أیدیهِمْ جاءَ مسکینٌ ، فَقَالَ الْمَسکینُ : رَحِمَکُمُ اللّهُ ! أَطْعَمُونَا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ، فَقَامَ عَلِیٌّ علیه السلامُ فَأَعْطَاهُ ثُلُثُها . فَمَا لَبِثَ أَنْ جاءَ یتیمٌ ، فَقَالَ الْیتیمُ : رَحِمَکُمُ اللّهُ ! أَطْعَمُونَا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ، فَقَامَ عَلِیٌّ علیه السلامُ فَأَعْطَاهُ ثُلُثُها الثَّانِی . فَمَا لَبِثَ أَنْ جاءَ أسیرٌ ، فَقَالَ الْأَسیرُ : یرَحِمَکُمُ اللّهُ ! أَطْعَمُونَا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ، فَقَامَ عَلِیٌّ علیه السلامُ فَأَعْطَاهُ الثُّلُثَ الْباقِی ، وَما ذاقوها . فَأَنْزَلَ اللّهُ فیهِمْ هَذِهِ الْآیةَ إلی قولِهِ : «وَ کَانَ سَعِیْکُمْ مَشْکُورًا» .

امام صادق علیه السلام : درباره این گفته خداوند «و غذا را به پاس دوستی [خدا] به مسکین و یتیم و اسیر می دهند» : فاطمه علیها السلام مقداری جو در خانه داشت و از آن کاجی تهیه کردند . چون آماده شد و آن را در برابر خود نهادند [تا تناول کنند] اینوایی از راه رسید و گفت : خداوند شما را رحمت کند . از آنچه خدا روزیتان کرده ، به ما هم بخورانید پس ، علی برخاست و یک سوم غذا را به او داد . دیری نپایید که یتیمی آمد و گفت : خدایتان رحمت کناد ، از آنچه خدا روزیتان کرده ، به ما هم بخورانید . پس ، علی علیه السلام برخاست و یک سوم دیگر را به او داد . سپس اسیری از راه رسید و گفت : رحمت خدا بر شما باد ، از آنچه خدا روزیتان کرده به ما هم بخورانید . علی علیه السلام یک سوم باقیمانده را نیز بدو داد و خود هیچ از آن نچشیدند . پس ، خداوند سبحان این آیات را تا «و تلاشتان مشکور باد» درباره ایشان فرفرستاد .

تفسیر القمّی : ۲ / ۳۹۸ ، مجمع البیان : ۱۰ / ۶۱۲ نحوه و کلاهما عن عبدالله بن میمون القدّاح ، بحار الأنوار : ۳ / ۳۵ / ۲۴۳ .

حدیث ۲۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ تَفْسیرِ التَّقْوَى - : أن لا یفقدَکَ اللّهُ حیثُ أمرَکَ ، ولا یراکَ حیثُ نَهاَکَ .

امام صادق علیه السلام - در پاسخ به سؤال از معنای تقوا - فرمود : تقوا این است که خداوند تو را در جایی که فرمانت داده است غایب نبیند و در آنجا که نهیت کرده است ، حاضر نیابد .

بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۸۵ / ۸

حدیث ۲۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

لَا يَغْرُنُكَ بُكَائُهُمْ ، إِنَّمَا التَّقْوَى فِی الْقَلْبِ .

امام صادق علیه السلام : هرگز گریه آنان تو را نفریبند، که تقوا در دل جای دارد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۶/۹.

حدیث ۲۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

التَّقِيَّةُ تُرْسُ اللَّهِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ خَلْقِهِ .

امام صادق علیه السلام : تقیه، سپر خدا میان او و آفریدگانش می باشد.

الکافی : ۲/۲۲۰/۱۹

حدیث ۲۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

اتَّقُوا عَلَى دِينِكُمْ فَاحْجِبُوهُ بِالتَّقِيَّةِ ؛ فَإِنَّهُ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالنَّحْلِ فِي الطَّيْرِ ؛ لَوْ أَنَّ الطَّيْرَ تَعَلَّمَ مَا فِي أَجْوَابِ النَّحْلِ مَا بَقِيَ مِنْهَا شَيْءٌ إِلَّا أَكَلْتَهُ .

امام صادق علیه السلام : نگران دین خود باشید و آن را با تقیه پوشیده نگه دارید؛ زیرا کسی که تقیه ندارد ایمان ندارد. شما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آنها را می خورند و چیزی باقی نمی گذارند.

الکافی : ۲/۲۱۸/۵.

حدیث ۲۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ مُجَاهِدٌ ؛ لِأَنَّهُ يُجَاهِدُ أَعْدَاءَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ بِالتَّقِيَّةِ ، وَفِي دَوْلَةِ الْحَقِّ بِالسَّيْفِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن [همیشه] مجاهد است؛ چون در دولت باطل از طریق تقیه با دشمنان خدا می جنگد و در دولت حق به وسیله شمشیر.

علل الشرائع : ۴۶۷/۲۲.

حدیث ۲۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

لِلتَّقِيَّةِ مَوَاضِعٌ ، مَنْ أزالَهَا عَنِ مَوَاضِعِهَا لَمْ تَسْتَقِمْ لَهُ ، وَتَفْسِيرُ مَا يُتَّقَى مِثْلُ (أَنْ يَكُونَ) قَوْمٌ سَوَاءٌ ظَاهِرٌ حُكْمِهِمْ وَفِعْلِهِمْ عَلَى غَيْرِ حُكْمِ الْحَقِّ وَفِعْلِهِ ، فَكُلُّ شَيْءٍ يَعْمَلُ الْمُؤْمِنُ بَيْنَهُمْ لِمَكَانِ التَّقِيَّةِ مِمَّا لَا يُؤَدِّي إِلَى الْفَسَادِ فِي الدِّينِ فَإِنَّهُ جَائِزٌ .

امام صادق علیه السلام : تقیه جایگاه هایی دارد. هر که آنها را از جایگاهشان دور کند برای او استوار نمانند و توضیح مورد تقیه مثل این است که مردمی بدکار ظاهر حکم و کردارشان برخلاف حکم و کردار حق باشد. در چنین وضعی هر عملی که مؤمن در

میان این مردم از روی تقیه انجام دهد به شرط آنکه به تباهی دین نینجامد جایز است.

الکافی : ۲/۱۶۸/۱.

حدیث ۲۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ التَّقِيَةُ لِيُحَقَّنَ بِهَا الدَّمُ ، فَإِذَا بَلَغَتِ التَّقِيَةُ الدَّمَ فَلَا تَقِيَهُ . وَإِيْمُ اللَّهِ ، لَوْ دُعِيتُمْ لِتَنْصِيرِ وَنَا لَقُلْتُمْ : لَا نَفْعَلُ ، إِنَّمَا نَتَّقِي ، وَلَكَانَتِ التَّقِيَةُ أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ آبَائِكُمْ وَأُمَّهَاتِكُمْ ، وَلَوْ قَدَّمَ الْقَائِمُ مَا احتَاجَ إِلَى مُسَاءَلَتِكُمْ عَنْ ذَلِكَ ، وَلَأَقَامَ فِي كَثِيرٍ مِنْكُمْ مِنْ أَهْلِ التَّفَاقِ حَدَّ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : تقیه در حقیقت برای جلوگیری از ریختن خون‌ها قرار داده شده است. پس هرگاه تقیه منجر به ریخته شدن خون شود، دیگر تقیه نباشد. به خدا سوگند که اگر شما رادعوت کنید که ما را یاری دهید قطعاً خواهید گفت ما این کار را نمی‌کنیم بلکه تقیه می‌کنیم و تقیه را از پدر و مادرتان دوست‌تر خواهید داشت و زمانی که قائم قیام کند، نیازی ندارد که در این باره از شما سؤال کند و درباره بسیاری از منافقان شما حد خدا را جاری خواهد ساخت.

وسائل الشیعه : ۱۱/۴۸۳/۲ .

حدیث ۲۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْغِنَى وَالْعِزَّ يَجُولَانِ ، فَإِذَا ظَفِرَا بِمَوْضِعِ التَّوَكُّلِ أَوْطَنَا .

امام صادق علیه السلام : بی‌نیازی و عزت در گردش اندو چون به جایگاه توکل می‌رسند، در آنجا سکنا می‌گزینند.

الکافی : ۲/۶۵/۳

حدیث ۲۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا نَزَلَتْ : «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ» أَغْلَقُوا الْأَبْوَابَ وَأَقْبَلُوا عَلَى الْعِبَادَةِ وَقَالُوا : قَدْ كُفِينَا ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ : مَا حَمَلَكُمْ عَلَى مَا صَنَعْتُمْ؟ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! تَكْفُلُ لَنَا بِأَرْزَاقِنَا فَأَقْبَلْنَا عَلَى الْعِبَادَةِ ، فَقَالَ : إِنَّهُ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ لَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ ، عَلَيْكُمْ بِالطَّلَبِ .

امام صادق علیه السلام : وقتی آیه «و هر که از خدا پروا کند خداوند برای او راه خروجی قرار می‌دهد و از جایی که گمان نمی‌برد روزیش می‌دهد» نازل شد، عده‌ای از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله درها را به روی خود بستند و به عبادت پرداختند و گفتند: [روزی] ما را ضمانت کردند. این خبر به گوش پیامبر صلی الله علیه و آله رسید. حضرت در پی آنان فرستاد و فرمود: چه چیز شما را واداشت که چنین بکنید؟ عرض کردند: ای رسول خدا! روزی ما تضمین شده، از این رو به عبادت روی آورده‌ایم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: بدانید که هر کس چنین کند، دعایش مستجاب نمی‌شود. دنبال کسب و کار بروید.

الکافی : ۵/۸۴/۵.

حدیث ۲۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدْعُ طَلَبَ الرِّزْقِ مِنْ جِلِّهِ فَإِنَّهُ أَعْوَنُ لَكَ عَلَى دِينِكَ، وَاعْقِلْ رَاحِلَتَكَ وَتَوَكَّلْ .

امام صادق علیه السلام : به دست آوردن روزی حلال رازها مکن؛ زیرا روزی حلال تو را در دینت بیشتر کمک می کند، زانوی اشترت را ببند و آنگاه توکل کن.
الأمالی للطوسی : ۱۹۳/۳۲۶.

حدیث ۲۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لَشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَاهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به انسان، برای محبت شدید او به فرزندش، رحم می کند.
الکافی : ۶/۵۰/۵.

حدیث ۲۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

مِيرَاثُ اللَّهِ مِنْ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَلَدٌ صَالِحٌ يَسْتَغْفِرُ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : میراث خدا از بنده مؤمنش، فرزند صالحی است که برای او آمرزش بطلبد.
مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۱/۱۶۱۰.

حدیث ۲۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

الْبُنُونَ نَعِيمٌ وَالْبَنَاتُ حَسَنَاتٌ ، وَاللَّهُ يُسْأَلُ عَنِ النَّعِيمِ وَيُثِيبُ عَلَى الْحَسَنَاتِ .

امام صادق علیه السلام : پسران نعمتند و دختران حسنه، و خداوند از نعمت ها بازخواست می کند و برای حسنات پاداش می دهد.
الکافی : ۶/۷/۱۲.

حدیث ۲۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

بُرُّوا آبَاءَكُمْ يَبْرَأْكُمْ أَبْنَاءَكُمْ .

امام صادق علیه السلام : با پدرانتان خوش رفتار باشید، تا فرزندانتان با شما خوش رفتاری کنند.
بحار الأنوار : ۷۴/۶۵/۳۱.

حدیث ۲۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

بُرُّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ ، فَإِنْ كَانَ مُشْرِكِينَ فَلَا تُطْعِمُهُمَا وَلَا غَيْرَهُمَا فِي الْمَعْصِيَةِ ؛ فَإِنَّهُ لَطَاعَةٌ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ .

امام صادق علیه السلام: نیکی به (اطاعت از) پدر و مادرو واجب است، اما اگر مشرک بودند، در کار معصیت، از آنان و از هیچ کس دیگری اطاعت نکن؛ زیرا در معصیت خالق، از هیچ مخلوقی اطاعت نباید کرد.

الخصال: ۶۰۸/۹

حدیث ۲۱۴۹

امام صادق علیه السلام:

جاء رجلٌ إلى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَنْ أَبْرُّ؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمَّكَ، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أُمَّكَ.

امام صادق علیه السلام: مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! به چه کسی نیکی کنم؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: سپس به چه کسی؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: بعد از او به چه کسی؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: سپس به چه کسی؟ فرمود: به پدرت.

الکافی: ۲/۱۵۹/۹

حدیث ۲۱۵۰

امام صادق علیه السلام:

أَدْنَى الْعُقُوقِ: «أُفٌّ»، وَلَوْ عَلِمَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ شَيْئًا أَهْوَنَ مِنْهُ لَنَهَى عَنْهُ.

امام صادق علیه السلام: کمترین بی احترامی به پدر و مادر، «اف» گفتن است و اگر خداوند عز و جل چیزی کمتر از آن سراغ داشت، بی گمان از آن نهی می کرد.

الکافی: ۲/۳۴۸/۱

حدیث ۲۱۵۱

امام صادق علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَإِخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ»

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و از روی مهربانی، در برابر آنان خوار و فروتن باش» - فرمود: نگاهت را جز از سر مهر و دلسوزی به آنان خیره مکن و صدایت را از صدای آنها بلندتر مگردان و رو دست آنها نیز بلند نشو و از آنها جلو نیفت.

الإسراء: ۲۴.

حدیث ۲۱۵۲

امام صادق علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا» - : إِنْ ضَرَبَاكَ فَقُلْ لَّهُمَا: غَفَرَ اللهُ لَكُمَا.

امام صادق علیه السلام - درباره آیه «و به آن دو به شایستگی سخن بگو» - فرمود: اگر تو را کتک زدند، بگو: خدا شما را بیامرزد.

الکافی: ۲/۱۵۸/۱

حدیث ۲۱۵۳

امام صادق علیه السلام :
عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْكَبَائِرِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ الْعَاقَ عَصِيًّا شَقِيًّا .
امام صادق علیه السلام : نافرمانی والدین از گناهان کبیره است؛ زیرا خداوند متعال فرزند نافرمان را عصیانگر بدبخت قرار داده است.
علل الشرائع : ۴۷۹/۲.

حدیث ۲۱۵۴

امام صادق علیه السلام :
مِنَ الْعُقُوقِ أَنْ يَنْظُرَ الرَّجُلُ إِلَى وَالِدَيْهِ فَيُحِدَّ النَّظَرَ إِلَيْهِمَا .
امام صادق علیه السلام : و از جمله نافرمانی از والدین آن است که انسان به آنان خیره نگاه کند.
الکافی : ۲/۳۴۹/۷.

حدیث ۲۱۵۵

امام صادق علیه السلام :
مَنْ نَظَرَ إِلَى أَبِيهِ نَظْرَ مَاقِتٍ وَهُمَا ظَالِمَانِ لَهُ ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً .
امام صادق علیه السلام : هر که به پدر و مادر خود که به او ستم کرده اند کینه توزانه نگاه کند، خداوند هیچ نمازی از او نپذیرد.
بحار الأنوار : ۷۴/۶۱/۲۶.

حدیث ۲۱۵۶

امام صادق علیه السلام :
تَجِبُ لِلْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ : اخْتِيَارُهُ لِمَوْلَاتِهِ ، وَتَحْسِينُ اسْمِهِ ، وَالْمُبَالَغَةُ فِي تَأْدِيبِهِ .
امام صادق علیه السلام : فرزند سه حق بر گردن پدرش دارد: مادر خوبی برایش انتخاب کند، نام نیکویی بر او بگذارد و در تربیت او بکوشد.
بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۶/۶۷.

حدیث ۲۱۵۷

امام صادق علیه السلام :
بُرُّ الرَّجُلِ بِوَالِدِهِ ، بُرٌّ بِوَالِدَيْهِ .
امام صادق علیه السلام : نیکی کردن مرد به فرزندش، نیکی کردن اوست به پدر و مادرش.
مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۵/۱۶۳۳.

حدیث ۲۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

الْغُلَامُ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ ، وَيَتَعَلَّمُ الْكِتَابَ سَبْعَ سِنِينَ ، وَيَتَعَلَّمُ الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ سَبْعَ سِنِينَ .

امام صادق علیه السلام : پسر باید هفت سال بازی کند، هفت سال سواد بیاموزد و هفت سال حلال و حرام را یاد بگیرد.
وسائل الشیعة : ۱۲/۲۴۷/۱۲.

حدیث ۲۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَوَلَّى أَمْرًا مِنْ أُمُورِ النَّاسِ فَعَدَلَ وَفَتَحَ بَابَهُ وَرَفَعَ شَرَّهُ وَنَظَرَ فِي أُمُورِ

النَّاسِ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يُؤْمِنَ رَوْعَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عدالت پیشه کند و در خانه خود را به روی مردم بگشاید و شر نرساند و به امور

مردم رسیدگی کند، بر خداوند عز و جل است که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش برَد.
بحار الأنوار : ۷۵/۳۴۰/۱۸.

حدیث ۲۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ : ثَلَاثٌ إِنْ حَفِظْتَهُنَّ وَعَمِلْتَ بِهِنَّ كَفَتَكَ مَسَاوَهُنَّ ، وَإِنْ تَرَكَتَهُنَّ لَمْ يَنْفَعَكَ شَيْءٌ سِوَاهُنَّ . قَالَ : وَمَا هُنَّ يَا أَبَا الْحَسَنِ ؟ قَالَ : إِقَامَةُ الْحُدُودِ عَلَى الْقَرِيبِ وَالْبَعِيدِ ، وَالْحُكْمُ بِكِتَابِ اللَّهِ فِي الرِّضَا وَالسُّخْطِ ، وَالْقَسْمُ بِالْعَدْلِ بَيْنَ الْأَحْمَرِ وَالْأَسْوَدِ . فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : لَعَمْرِي لَقَدْ أَوْجَزْتَ وَأَبْلَغْتَ .

امام صادق علیه السلام : امام علی علیه السلام به عمر بن خطاب فرمود : سه چیز است که اگر آنها را به خاطر سپاری و به کار بندی به چیز دیگری نیاز نخواهی داشت و اگر آنها را فرو گذاری، هیچ چیز دیگری سودت نبخشد. عمر گفت: آنها چیست ای ابا الحسن؟ فرمود: جاری ساختن حدود و کفرها درباره خویش و بیگانه، حکم کردن بر اساس کتاب خدا در حال خشنودی و خشم و تقسیم عادلانه [بیت المال] میان سرخ و سفید. عمر گفت: به جانم سوگند که کوتاه و رسا گفתי.
تهذیب الأحکام : ۶/۲۲۷/۵۴۷.

حدیث ۲۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تَجِبُ عَلَى السُّلْطَانِ لِلْخَاصَّةِ وَالْعَامَّةِ : مُكَافَأَةُ الْمُحْسِنِ بِالْإِحْسَانِ لِيُزِدَا دَاوَا رَغْبَةً فِيهِ ، وَتَعَمُّدُ ذُنُوبِ الْمُسِيءِ لِيُتُوبَ وَيَرْجَعَ عَنْ عَيْبِهِ (عَتْبِهِ) ، وَتَأْلُفُهُمْ جَمِيعًا بِالْإِحْسَانِ وَالْإِنصَافِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که بر زمامدار واجب است درباره خواص و عوام رعایت کند: پاداش نیکوکار را به نیکی دادن تا رغبت مردم به کارهای نیک افزون شود، پوشاندن گناهان بدکار تا توبه کند و از گمراهی و انحراف خود بر گردد و ایجاد الفت میان همه آنان از طریق احسان و رعایت انصاف و داد.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث ۲۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَوَلَّى أَمْرًا مِنْ أُمُورِ النَّاسِ ، فَعِيدَلْ ، وَفَتَحْ بَابَهُ ، وَرَفَعْ سِتْرَهُ ، وَنَظَرَ فِي أُمُورِ النَّاسِ ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُؤْمِنَ رَوْعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : هر که عهده دار امری از امور مردم شود و عدالت پیشه کند و در خود را [به روی مردم] باز گذارد و پرده اش را کنار زند و به کارهای مردم رسیدگی نماید، بر خداست که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش برد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۶۵.

حدیث ۲۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

يَا أَبَا بَصِيرٍ ، طُوبَى لِمَنْ لَشِيعَةِ قَائِمِنَا الْمُتَنَظِّرِينَ لظُهُورِهِ فِي غَيْبَتِهِ ، وَالْمُطِيعِينَ لَهُ فِي ظُهُورِهِ ، أُولَئِكَ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ الَّذِينَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

امام صادق علیه السلام : ای ابوبصیر ، خوشا به حال شیعیان قائم ما که در زمان غیبت او منتظر ظهورش هستند و در زمان ظهورش فرمانبردار اویند . اینان دوستان خدایند که نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند .

کمال الدین : ۳۵۷/۵۴ .

حدیث ۲۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أَتَهُمُ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ أَنْمَأَتْ الْإِيمَانُ مِنْ قَلْبِهِ كَمَا يَنْمَأُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن به برادر خود تهمت زند ایمان در قلب او آب می شود همچنان که نمک در آب حل می شود.

الکافی : ۲/۳۶۱/۱

حدیث ۲۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَتَاهُمْ أَخَاهُ فِي دِينِهِ فَلَا حُرْمَةَ بَيْنَهُمَا .

امام صادق علیه السلام : هر کس به برادر دینی خود تهمت زند حرمتی میان آن دو به جا نمی ماند.

الکافی : ۲/۳۶۱/۲ .

حدیث ۲۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عَزُّ لِلْمُؤْمِنِ فِي دِينِهِ .

امام صادق علیه السلام: قطع امید کردن از آنچه مردم دارند، مایه عزت دینی مؤمن است.
وسائل الشیعه: ۶/۳۱۴/۵.

حدیث ۲۱۶۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْإِيمَانَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِسْلَامِ ، وَإِنَّ الْيَقِينَ أَفْضَلُ مِنَ الْإِيمَانِ ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَعَزُّ مِنَ الْيَقِينِ .

امام صادق علیه السلام: ایمان از اسلام برتر است و یقین از ایمان برتر، و چیزی کمیابتر از یقین وجود ندارد.
الکافی: ۲/۵۱/۱.

حدیث ۲۱۶۸

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ الْعَمَلَ الدَّائِمَ الْقَلِيلَ عَلَى الْيَقِينِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعَمَلِ الْكَثِيرِ عَلَى غَيْرِ يَقِينٍ .

امام صادق علیه السلام: عمل پیوسته و اندک که بایقین همراه باشد، نزد خداوند برتر از عمل بسیار است که با یقین توأم نباشد.
الکافی: ۲/۵۷/۳.

حدیث ۲۱۶۹

امام صادق علیه السلام:

حُرْمَ الْحَرِيصِ خَصَلَتَيْنِ وَلَزِمَتْهُ خَصَلَتَانِ : حُرْمَ الْقَنَاعَةِ فَافْتَقَدَ الرَّاحَةَ ، وَحُرْمَ الرِّضَا فَافْتَقَدَ الْيَقِينَ .

امام صادق علیه السلام: انسان آزمند از دو خصلت محروم و دو خصلت پیوسته با اوست: از قناعت محروم است و از این رو آسایش ندارد و از خرسندی محروم است و از این رو یقین را از دست داده است.
بحار الأنوار: ۷۳/۱۶۱/۶.

حدیث ۲۱۷۰

امام صادق علیه السلام:

الصَّبْرُ مِنَ الْيَقِينِ .

امام صادق علیه السلام: شکیبایی، برخاسته از یقین است.
مشکاة الأنوار: ۵۶/۵۸.

حدیث ۲۱۷۱

امام صادق علیه السلام:

الرِّضَا بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ مِنْ أَعْلَى دَرَجَاتِ الْيَقِينِ .

امام صادق علیه السلام: رضایت به قضای ناخوشایند، از بالاترین درجات یقین است.

بحار الأنوار: ۶۰/۱۵۲/۷۱.

حدیث ۲۱۷۲

امام صادق علیه السلام:

مَا كَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَقْلَهُ قَطُّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگز با مردم به اندازه عقل خود سخن نگفتند و فرمودند: ما پیامبران ما موریم که با مردم به اندازه عقل و فهمشان سخن بگوییم.

کافی، ج ۱، ص ۲۳.

حدیث ۲۱۷۳

امام صادق علیه السلام:

بَرُّ الْوَالِدَيْنِ مِنْ حُسْنِ مَعْرِفَةِ الْعَبْدِ بِاللَّهِ؛ إِذْ لَا عِبَادَةَ إِلَّا لِلَّهِ؛ إِذَا كَانَ عَلَى مِنْهَا جَاهِدًا إِلَى الدُّنْيَا، وَلَا يَدْعُوهُ إِلَى خِلَافِ ذَاتِكَ، فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَمَعْصِيَتُهُمَا طَاعِيَةٌ وَطَاعَتُهُمَا مَعْصِيَةٌ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا» (سوره لقمان). وَأَمَّا فِي بَابِ الْعِشْرَةِ فَمَدَارُهُمَا وَاسْتِحْلَاقُ إِذَا هُمَا نَحْوَمَا اخْتِمَلَا عَلَيْكَ فِي حَالِ صِعْغِكَ، وَلَا تُضَيِّقْ عَلَيْهِمَا مِمَّا قَدْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْكَ مِنَ الْمَالِ وَالْمَلْبُوسِ، وَلَا تُحَوِّلْ بَوَاجِهَكَ عَنْهُمَا، وَلَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ فَوْقَ أَصْوَاتِهِمَا؛ فَإِنَّ تَعْظِيمَهُمَا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، وَقَوْلُهُمَا بِأَحْسَنِ الْقَوْلِ وَالْأَطْفَةِ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ؛

نیکی کردن به پدر و مادر، نتیجه معرفت و ایمان خوب بنده به خداست؛ زیرا هیچ عبادتی نیست که زودتر از احترام گذاشتن به پدر و مادر مسلمان، انسان را به خشنودی خدای تعالی برساند؛ چرا که حق پدر و مادر، از حق خدای تعالی سرچشمه گرفته است و البته این، در صورتی است که پدر و مادر، در راه دین و سنت اسلام باشند و فرزند را از اطاعت خدا باز ندارند و به معصیت، وادار نکنند و از یقین به شک و از زهد به دنیا دوستی ناگزیر نسازند؛ اما اگر پدر و مادری این گونه رفتار می کنند، دیگر نافرمانی از آنها اطاعت خداوند و اطاعت از آنها معصیت خداوند خواهد بود، که خدای تعالی می فرماید: «و اگر تو را وادار کنند که بدون آگاهی به من شرک بورزی، دیگر از آنان اطاعت مکن»؛ ولی در معاشرت، با آنان مدارا کن و رنج ایشان را چنان تحمل کن که آنان رنج تو را در کودکی تحمل می نمودند و از وسعتی که خدا در اموال و خوراک و پوشاک، نصیب تو کرده، بر آنان سخت نگیر و از آنان رویگردان مباش و صدای خود را از صدای آنان بلندتر مساز؛ زیرا بزرگداشت آنان، به دستور خدای تعالی است، و با آنان به بهترین و لطیف ترین وجه، سخن بگو، که خدا پاداش نیکوکاران را ضایع نمی سازد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۲۰۲، ح ۳۸.

حدیث ۲۱۷۴

امام صادق علیه السلام:

تَوَاصَلُوا وَتَبَارَّوْا وَتَرَاحَمُوا، وَكُونُوا إِخْوَةً بَرَّةً كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ؛

با یکدیگر، رفت و آمد [و ارتباط] داشته باشید و به هم نیکی کنید و با هم مهربان باشید و چنان که خدای عزوجل به شما فرمان داده است، برادرانی نیکوکار [برای هم] باشید.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۵، ح ۲.

حدیث ۲۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

فِي كِتَابِ اللَّهِ نَجَاةٌ مِنَ الرَّدَى، وَ بَصِيرَةٌ مِنَ الْعَمَى، وَ دَلِيلٌ إِلَى الْهُدَى؛

در کتاب خدا، نجات از هر سقوط، و بینایی از هر کوردلی، و راهنمایی به هدایت، نهفته است.

بحار الأنوار، ج ۶، ص ۳۲، ح ۳۹.

حدیث ۲۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا شِيعَتُنَا أَصْحَابُ الْأَرْبَعَةِ الْأَعْيُنِ: عَيْنَانِ فِي الرَّأْسِ وَعَيْنَانِ فِي الْقَلْبِ. أَلَا وَالْخَلْقُ كُلُّهُمْ كَذَالِكَ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَتَحَ أَبْصَارَكُمْ وَ أَعْمَى أَبْصَارَهُمْ؛

شیعیان ما، با چهار چشم می بینند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. بدانید که همه مردم، چهار چشم دارند؛ اما خداوند چشم های دل شما را بینا و چشم های دل آنها (مخالفان) را نابینا ساخته است.

کافی، ج ۸، ص ۲۱۵، ح ۲۶۰.

حدیث ۲۱۷۷

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ صَدُوقٌ فِي حَدِيثِهِ مُحَافِظٌ عَلَى صَلَاتِهِ؛

محبوب ترین بنده نزد خدای عزوجل کسی است که راستگو و مراقب نمازش باشد.

أمالی صدوق، ص ۳۷۱، ح ۴۶۷.

حدیث ۲۱۷۸

امام صادق علیه السلام :

يُعْرَفُ مَنْ يَصِفُ الْحَقَّ بِثَلَاثِ خِصَالٍ: يُنْظَرُ إِلَى أَصْحَابِهِ مَنْ هُمْ؟ وَإِلَى صَلَاتِهِ كَيْفَ هِيَ؟ وَفِي أَيِّ وَقْتٍ يُصَلِّيهَا؛

کسی که از حق دم می زند با سه ویژگی شناخته می شود: دوستانش دیده شوند که چه کسانی هستند؟ نمازش چگونه است؟ و در چه وقت آن را می خواند؟

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۱.

حدیث ۲۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

أَلَا أُحَدِّثُكَ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ؟ الصَّفْحُ عَنِ النَّاسِ وَ مُوَاسَاةُ الرَّجُلِ أَخَاهُ فِي مَالِهِ وَ ذِكْرُ اللَّهِ كَثِيرًا؛

آیا به شما بگویم که مکارم اخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن. معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۲.

حدیث ۲۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

الْتَّعِيمُ فِي الدُّنْيَا الْأَمْنُ وَ صِحَّةُ الْجِسْمِ، وَ تَمَامُ النِّعْمَةِ فِي الْآخِرَةِ دُخُولُ الْجَنَّةِ، وَ مَا تَمَّتِ النِّعْمَةُ عَلَى عَبْدٍ قَطُّ لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ؛

نعمت در دنیا، امنیت و تندرستی است و بالاترین نعمت در آخرت، ورود به بهشت است و هرگز نعمت بر بنده تمام نیست، تا وارد بهشت شود.

بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۱۳۵، ح ۷.

حدیث ۲۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ سُرْعَةَ انْتِلَافِ قُلُوبِ الْأَبْرَارِ إِذَا التَّقْوَا - وَ أَنْ لَمْ يُظْهِرُوا التَّوَدُّدَ بِأَلْسِنَتِهِمْ - كَسِرْعَةِ اخْتِلَاطِ مَاءِ السَّمَاءِ بِمَاءِ الْأَنْهَارِ، وَ إِنَّ بُعْدَ انْتِلَافِ قُلُوبِ الْفُجَّارِ إِذَا التَّقْوَا - وَ أَنْ أَظْهَرُوا التَّوَدُّدَ بِأَلْسِنَتِهِمْ - كَبُعْدِ الْبَهَائِمِ مِنَ التَّعَاطُفِ وَ أَنْ طَالَ اعْتِلَافُهَا عَلَى مَدَّوْدٍ وَاحِدٍ؛

نیکوکاران، چون با هم روبه رو شوند، هر چند به زبان باهم اظهار دوستی و محبت نکنند، دل هایشان، به سرعت پیوستن باران به آب رودخانه ها، با هم انس می گیرد، و بدکاران، هر گاه با هم روبه رو شوند، هر چند به زبان با هم اظهار دوستی و محبت کنند، ولی دل هایشان از انس و الفت گرفتن با یکدیگر دور است، همانند چارپایان که از عاطفه به دورند، گرچه روزگاری دراز از یکدیگر، آخور، علوفه بخورند.

تحف العقول، ص ۳۷۳.

حدیث ۲۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ لِمَا لَهَا أَوْ جَمَالِهَا لَمْ يُزَوِّقْ ذَلِكَ فَإِنَّ تَزَوُّجَهَا لِدِينِهَا زَوْجَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ جَمَالُهَا وَمَالُهَا؛

اگر مردی با زنی به خاطر ثروت یا زیبایی ازدواج کند، آن را بدست نمی آورد و اگر به خاطر دینش با او ازدواج نماید، خداوند زیبایی و ثروت او را نیز نصیبش می گرداند.

من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۳۹۲.

حدیث ۲۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَ لَهَ الْعَلَاءُ بُنَّ فَضِيلٍ عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ «فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ...» - : مَنْ صَامَ أَوْ أَعْتَقَ أَوْ حَجَّ يُرِيدُ مَحَمَدَةَ النَّاسِ فَقَدْ أَشْرَكَ فِي عَمَلِهِ، وَ هُوَ شَرُّكَ مَغْفُورٌ؛

در پاسخ سؤال علاء بن فضیل از تفسیر این آیه: «پس هر کس امید دیدار پروردگارش را دارد...» فرمودند: هر کس به خاطر

ستایش مردم نماز بخواند یا روزه بگیرد یا بنده آزاد نماید و یا حج برود، عمل خود را به شرک آمیخته است که البته این شرک، قابل آمرزش است [بر خلاف شرک در پرستش، که قابل آمرزش نیست].
بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۰۱، ح ۴۰.

حدیث ۲۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: «فَمَنْ كَانَ يَزْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ...»: الرَّجُلُ يَعْمَلُ شَيْئًا مِنَ الثَّوَابِ لَا يَطْلُبُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ، إِنَّمَا يَطْلُبُ تَرْكِيَةَ النَّاسِ؛ يَشْتَهِي أَنْ يُسْمَعَ بِهِ النَّاسُ، فَهَذَا الَّذِي أَشْرَكَ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ؛

درباره آیه «هر کس امید دیدار پروردگارش را دارد...» فرمودند: گاهی انسان کار ثوابی می کند اما با آن، در پی رضای خدا نیست، بلکه ستایش مردم را در نظر دارد و مشتاق است آن را به گوش مردم برساند. چنین کسی در عبادت پروردگار خود، شرک آورده است.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۴، ح ۴.

حدیث ۲۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

فَكَرَّ يَا مُفَضَّلُ فِي هَذِهِ الْمَعَادِنِ وَمَا يُخْرَجُ مِنْهَا مِنَ الْجَوَاهِرِ الْمُخْتَلِفَةِ؛ مِثْلَ الْجِصِّ، وَالْكَلسِ، وَالْجَبْسِينِ، وَالزَّرَانِيخِ، وَالْمَرْتَكِ، وَالْقَوِينَا، وَالزُّبَيْقِ، وَالنُّحَاسِ، وَالرَّصَاصِ، وَالْفِضَّةِ، وَالذَّهَبِ، وَالزَّبْرَجِدِ، وَالْيَاقُوتِ، وَالزُّمُرُّدِ، وَضُرُوبِ الْجِجَارَةِ؛ وَكَذَلِكَ مَا يُخْرَجُ مِنْهَا مِنَ الْفَارِ، وَالْمُومِيَا، وَالْكَبْرِيَّتِ، وَالنَّفْطِ، وَغَيْرِ ذَلِكَ مِمَّا يَشْتَعْمَلُهُ النَّاسُ فِي مَآرِبِهِمْ. فَهَلْ يَخْفَى عَلَى ذِي عَقْلٍ أَنَّ هَذِهِ كُلُّهَا ذَخَائِرٌ ذُخِرَتْ لِلْإِنْسَانِ فِي هَذِهِ الْأَرْضِ لِيَسْتَخْرِجَهَا فَيَسْتَعْمِلَهَا عِنْدَ الْحَاجَةِ إِلَيْهَا؟!

ای مُفَضَّل! در این معدن ها و مواد معدنی گوناگونی که از آنها استخراج می شود، بیندیش: مواد معدنی ای چون گچ و آهک و سنگ گچ و زرنیخ و مردار سنگ و قونیا و جیوه و مس و سرب و نقره و طلا و زبرجد و یاقوت و زمرد و انواع سنگ ها و نیز دیگر چیزها (مانند: قیر و مومیا و گوگرد و نفت و جز اینها) که از معادن، استخراج می شوند و مردم، آنها را برای نیازهایشان به کار می گیرند. آیا بر هیچ عاقلی پوشیده است که اینها همه گنج هایی هستند که برای انسان در زمین، اندوخته شده اند تا آنها را استخراج کند و به هنگام نیاز، مورد استفاده قرار دهد؟...

بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۱۸۶، ح ۱۸.

حدیث ۲۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ كَافِرًا فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ، وَمَنْ أَبْغَضَ كَافِرًا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ... صَدِيقُ عَدُوِّ اللَّهِ عَدُوُّ اللَّهِ؛

هر کس کافری را دوست بدارد، با خدا دشمنی ورزیده است و هر کس با کافری دشمنی ورزد، خدا را دوست داشته است...
دوست دشمن خدا، دشمن خداست.

أمالی صدوق، ص ۷۰۲، ح ۹۶۰.

حدیث ۲۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ السَّحْرِ النَّمِيمَةَ؛ يُعْرَقُ بِهَا بَيْنَ الْمُتَحَابِّينَ، وَيُجَلَّبُ الْعِدَاوَةَ عَلَى الْمُتَصَافِينَ، وَيُسْفِكُ بِهَا الدَّمَاءَ، وَيُهْدِمُ بِهَا الدَّوْرَ، وَ يُكْشِفُ بِهَا السُّتُورَ. وَالنَّمَامُ أَشْرُّ مَنْ وَطِئَ عَلَى الْأَرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادوها سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی انداخته می شود، یاران یکدل با هم دشمن می گردند، خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. آدم سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین قدم برمی دارد.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴.

حدیث ۲۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: «الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا»، إِنَّ الثَّمَانِيَةَ رَكَعَاتٍ يُصَلِّيَهَا الْعَبْدُ آخِرَ اللَّيْلِ زِينَةُ الْآخِرَةِ؛

خدای عزوجل فرموده است: «مال و فرزندان، زینت زندگی دنیا هستند»؛ لیکن هشت رکعتی که بنده در آخر شب می خواند، زینت آخرت است.

بحار الأنوار، ج ۸۳، ص ۱۲۶، ح ۷۵.

حدیث ۲۱۸۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُتَكَبِّرِينَ يُجْعَلُونَ فِي صُورِ الذَّرِّ، يَتَوَطَّوهُمْ النَّاسُ حَتَّى يَفْرَغَ اللَّهُ مِنَ الْحِسَابِ؛

افراد متکبر، [در روز قیامت] به شکل مورچه درآورده می شوند و مردم، پیوسته آنها را لگد می کنند، تا وقتی که خدا از رسیدگی به حساب بندگان، فارغ شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۱، ح ۱۱.

حدیث ۲۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَكَلَ مِنْ مَالِ أَخِيهِ ظُلْمًا وَلَمْ يَزِدْهُ عَلَيْهِ، أَكَلَ جَذْوَةً مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

هر کس چیزی از مال برادر [دینی] خود را به ستم و ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند، روز قیامت، شراره ای از آتش می خورد.

ثواب الاعمال، ص ۳۲۲، ح ۸.

حدیث ۲۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَا يَنْتَصِفُ ذَالِكَ الْيَوْمِ حَتَّى يَقِيلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ، وَأَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ؛

پیش از آن که آن روز (قیامت) به نیمه برسد، بهشتیان در بهشت و دوزخیان در دوزخ، مستقر شده‌اند.
بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۲۳.

حدیث ۲۱۹۲

امام صادق علیه السلام :
لَا يَطْمَعَنَّ الْمُسْتَهْزِئُ بِالنَّاسِ فِي صِدْقِ الْمَوَدَّةِ؛
کسی که مردم را مسخره می‌کند، نباید به دوستیِ خالصانه آنان، امید داشته باشد.
بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۴۴، ح ۹.

حدیث ۲۱۹۳

امام صادق علیه السلام :
أَنْظُرُ مَا بَلَغَ بِهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا فَمَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا فَمَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا فَمَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا
بنگر علی علیه السلام با چه چیز آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد همان را پیروی کن. همانا علی علیه السلام آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهها راستگویی و امانتداری بدست آورد.
کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۵.

حدیث ۲۱۹۴

امام صادق علیه السلام :
إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ وَ لَمْ يُسَمِّ كَانَ لِلشَّيْطَانِ فِي وُضُوئِهِ شِرْكٌ وَ إِنْ أَكَلَ أَوْ شَرِبَ أَوْ لَبَسَ وَ كُلُّ شَيْءٍ صَنَعَهُ يَتَّبِعِي أَنْ يُسَمِّي عَلَيْهِ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ كَانَ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ شِرْكٌ؛
هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم الله الرحمن الرحيم نگوید. شیطان در آن شریک است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را بر آن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریک است.
محاسن، ج ۲، ص ۴۳۳.

حدیث ۲۱۹۵

امام صادق علیه السلام :
- لِإِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ - : أَحْسِنْ يَا إِسْحَاقُ إِلَى أَوْلِيَائِي مَا اسْتَطَعْتَ، فَمَا أَحْسَنَ مُو؟ مِنْ إِلَى مُو؟ مِنْ وَلَا أَعَانَهُ إِلَّا خَمَشَ وَجْهَ إِبْلِيسَ وَ قَرَّحَ قَلْبَهُ؛
به اسحاق بن عمار فرمودند: ای اسحاق! تا می توانی، به دوستداران من نیکی کن؛ زیرا هیچ مؤمنی به مؤمن دیگر نیکی نکرد، مگر این که با این کار، روی ابلیس را خراش انداخت و قلبش را جریحه دار کرد.
کافی، ج ۲، ص ۲۰۷، ح ۹.

حدیث ۲۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَتَقَى مَا فِي يَدَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، مَا كَانَ أَحْسَنَ وَلَا وُفَّقَ ؛ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى : «وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ» يَعْنِي الْمُقْتَصِدِينَ ؛

اگر کسی دار و ندار خود را در راهی از راه های خدا خرج کند، کار نیکویی نکرده و توفیق داده نشده است. مگر نه این است که خدای متعال می فرماید: «خود را به دست خود به هلاکت نیفکنید و نیکی کنید که خداوند، نیکوکاران را دوست دارد»؟ مقصود [خداوند]، میانه روها هستند.

کافی، ج ۴، ص ۵۳، ح ۷.

حدیث ۲۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى «وَأَذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ» - : أَنْ تَسْتَشِيءَ ، ثُمَّ ذَكَرْتَ بَعْدُ ، فَاسْتَشَيْتَ حِينَ تَذْكُرُ ؛

در پاسخ به سؤال از آیه «و چون فراموش کردی، پروردگارت را به یاد آر» فرمودند: یعنی اگر فراموش کردی ان شاء الله بگویی و بعد یادت آمد، هر زمان که یادت آمد، ان شاء الله بگو.

تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۳۲۵، ح ۱۹.

حدیث ۲۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَقْرَبُ نُطْفَتَهُ فِي رَحِمٍ تَحْرُمُ عَلَيْهِ ؛

سخت ترین عذاب را در روز قیامت، مردی دارد که نطفه خود را در رحمی که بر او حرام است، جای دهد.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۶، ح ۲۸.

حدیث ۲۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَالتَّجَمُّلَ وَيُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبَاؤُسَ ؛

خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد و با فقر و تظاهر به فقر دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۰، ح ۱۴.

حدیث ۲۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

حَمْسُ خِصَالٍ مَنْ فَقَدَ وَاحِدَةً مِنْهُنَّ لَمْ يَزَلْ نَاقِصَ الْعَيْشِ زَائِلَ الْعَقْلِ مَشْغُولَ الْقَلْبِ ، فَأَوْلَاهَا : صِحَّةُ الْيَدَيْنِ وَالثَّانِيَةُ : الْأَمْنُ وَالثَّلَاثَةُ : أَلْسَعِيَّةُ فِي الرِّزْقِ ، وَالرَّابِعَةُ : الْأَنْبَسُ الْمُوَافِقُ (قال الراوي) : قُلْتُ : وَ مَا الْأَنْبَسُ الْمُوَافِقُ ؟ قَالَ : الرِّوْحَةُ الصَّالِحَةُ ، وَ الْوَلَدُ الصَّالِحُ ، وَ الْخَلِيطُ

الصَّالِحِ وَالْخَامِسَةُ: وَ هِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ الْخِصَالَ: الدَّعَةُ؛

پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، همواره در زندگی اش کمبود دارد و کم خرد و دل نگران است: اول، تندرستی، دوم امنیت، سوم روزی فراوان، چهارم همراهی هم‌راهی. راوی پرسید: همراهی هم‌راهی کیست؟ امام فرمودند: همسر و فرزند و همنشین خوب و پنجم که در برگیرنده همه اینهاست، رفاه و آسایش است.
خصال، ص ۲۸۴.

از ۲۴۰۰ تا ۲۲۰۱

حدیث ۲۲۰۱

امام صادق علیه السلام :

النَّشْوَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: فِي الْمَشْيِ وَالرُّكُوبِ وَالْإِرْتِمَاسِ فِي الْمَاءِ وَالنَّظْرِ إِلَى الْخُضْرَةِ وَالْأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَالْجَمَاعِ وَالسُّوَائِكَ وَغَسْلِ الرَّأْسِ بِالْحَطْمِيِّ وَالنَّظْرِ إِلَى الْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ وَمُحَادَثَةِ الرَّجَالِ؛
نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آب تنی (شنا)، نگاه کردن به سبزی، خوردن و آشامیدن، آمیزش، مسواک کردن، شستن سر با خطمی، نگاه کردن به زن زیبا و گفتگوی حکیمانه.
خصال، ص ۴۴۳، ح ۳۸.

حدیث ۲۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

لَا تَسْتَضِعْ مَوْدَّ نَافِئَهَا مِنَ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ؛
دوستی ما را دست کم نگیرید، که از باقیات صالحات (کارهای خیر ماندگار) است.
بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۰۴، ح ۱۶.

حدیث ۲۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَالْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ» -: الْقِيَامُ آخِرَ اللَّيْلِ لِصَلَاةِ اللَّيْلِ، وَالِدُّعَاءُ فِي الْأَسْحَارِ؛
مقصود خداوند از «باقیات صالحات» در قرآن، برخاستن در پایان شب برای نماز شب و دعا کردن در سحرگاهان است.
تبیان طوسی، ج ۷، ص ۱۴۶.

حدیث ۲۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ عَلَى أَبِيهِ، وَلَا يَسْتَأْذِنُ الْأَبُ عَلَى الْإِبْنِ. قَالَ: وَيَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ عَلَى ابْنَتِهِ وَأُخْتِهِ إِذَا كَانَتْ مَتْرُوجَتَيْنِ؛
مرد، هنگام وارد شدن بر پدرش، باید اجازه بگیرد؛ ولی پدر، لازم نیست از پسرش اجازه بگیرد. همچنین مرد، از دخترش و خواهرش، اگر ازدواج کرده باشند، باید اجازه بگیرد.

کافی، ج ۵، ص ۵۲۸، ح ۳.

حدیث ۲۲۰۵

امام صادق علیه السلام:

لَا يُجَامِعُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَلَا جَارِيَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِمَّا يورثُ الزَّنا؛

مرد نباید در حالی که کودکی در اتاق است، با همسر یا کنیزش آمیزش کند؛ چرا که این کار، از عواملی است که موجب زناکار شدن فرزند می شود.

کافی، ج ۵، ص ۴۹۹، ح ۱.

حدیث ۲۲۰۶

امام صادق علیه السلام:

لِيَسْتَأْذِنَ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كَمَا أَمَرَكُمْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ بَلَغَ الْحُلُمَ فَلَا يَلِجُ عَلَى أُمَّهِ وَلَا عَلَى أُخْتِهِ وَلَا عَلَى خَالَتِهِ وَلَا عَلَى سِوَى ذَلِكَ إِلَّا بِإِذْنٍ، فَلَا تَأْذِنُوا حَتَّى يُسَلِّمَ؛

کسانی که در ملکیت شما هستند [یعنی غلام و کنیزتان] و نیز کسانی که بالغ نشده اند، باید در سه وقت از شما اجازه بگیرند، همان گونه که خداوند عز و جل به شما امر کرده است، و کسی که بالغ شد، بدون اجازه، نه بر مادرش، نه بر خواهرش، نه بر خاله اش و نه بر دیگران، وارد نشود. پس اجازه [ی ورود] ندهید تا [برای اطلاع دادن ورودش] سلام کند.

کافی، ج ۵، ص ۵۲۹، ح ۱.

حدیث ۲۲۰۷

امام صادق علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْحَقَّ مِنَ الْقُرْآنِ لَمْ يَتَنَّكَبِ الْفِتَنَ؛

هر کس حقیقت را از طریق قرآن نشناسد، از فتنه ها برکنار نمی ماند.

محاسن، ج ۱، ص ۳۴۱، ح ۷۰۲.

حدیث ۲۲۰۸

امام صادق علیه السلام:

لَا يُعَدُّ الْعَاقِلُ عَاقِلًا حَتَّى يَشْتَكِمَلَ ثَلَاثًا: إِعْطَاءَ الْحَقِّ مِنْ نَفْسِهِ عَلَى حَالِ الرِّضَا وَالْغَضَبِ وَأَنْ يَرْضَى لِلنَّاسِ مَا يَرْضَى لِنَفْسِهِ وَاسْتِعْمَالَ الْحِلْمِ عِنْدَ الْعُتْرَةِ؛

عاقل، عاقل نیست مگر آن که سه صفت را در خود به کمال رساند: حق را در هنگام خشنودی و خشم ادا کند، آنچه را برای خود می پسندد، برای دیگران هم بپسندد و هنگام خطای دیگران، بردبار باشد.

تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث ۲۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

اِذَا أَحْسَنَ الْمُؤْمِنُ عَمَلَهُ ضَاعَفَ اللَّهُ عَمَلَهُ لِكُلِّ حَسَنَةٍ سَبْعُمِائَةٍ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: «وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ»؛ هر گاه مؤمن، کارش را به خوبی انجام دهد، خداوند در برابر هر خوبی، کارش را هفتصد برابر می کند و این، معنای آن سخن خدای تبارک و تعالی است که فرمود: «و خداوند برای هر کس که بخواهد، چند برابر می گرداند».

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۷، ح ۷.

حدیث ۲۲۱۰

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الطَّعَامُ الزَّيْتُ، يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَيُصْفِي اللَّوْنَ وَيَشُدُّ الْعَصَبَ وَيَذْهَبُ بِالْوَصْبِ وَيُطْفِئُ الْغَضَبَ؛ زیتون غذای خوبی است، دهان را خوشبو می کند، بلغم را از بین می برد، چهره را باز، اعصاب را محکم می کند و مرض را می برد و خشم را خاموش می کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۶۶.

حدیث ۲۲۱۱

امام صادق علیه السلام :

(سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ فِي الْغُبَيْرِ: إِنَّ لَحْمَهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَ عَظْمُهُ يُنْبِتُ الْعَظْمَ وَ جِلْدُهُ يُنْبِتُ الْجِلْدَ وَ مَعَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتِينَ وَ يَدْبِغُ الْمِعْدَةَ وَ هُوَ أَمَانٌ مِنَ الْبَوَاسِيرِ وَ التَّقَطِيرِ وَ يُقَوِّى السَّاقِينَ وَ يَقْمَعُ عِرْقَ الْجُدَامِ؛ از امام صادق علیه السلام درباره سنجید شنیدم که می فرمودند: گوشت سنجید برای گوشت، هسته آن برای استخوان و پوست آن برای پوست مفید است و در عین حال کلیه ها را گرم، معده را ضد عفونی کرده و بازدارنده از بواسیر و تسلسل بول است. ساق پا را تقویت و جذام را از بدن ریشه کن می کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷۶.

حدیث ۲۲۱۲

امام صادق علیه السلام :

كُلُوا الزَّمَانَ بِشَحْمِهِ، فَإِنَّهُ يَدْبِغُ الْمِعْدَةَ وَ يَزِيدُ فِي الدَّهْنِ؛ انار را با پیه اش بخورید، چرا که معده را پاک می کند و مایه رشد ذهن می شود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۴، ح ۱۲.

حدیث ۲۲۱۳

امام صادق علیه السلام :

شَكَا نَبِيُّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلْغَمَ، فَأَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِأَكْلِ الْعَنْبِ؛ پیامبری از پیامبران به درگاه خداوند - عز و جل - از غم و اندوه، شکایت نمود. خداوند - عز و جل - او را به خوردن انگور، امر فرمود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۱، ح ۴.

حدیث ۲۲۱۴

امام صادق علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ أَقْسِمُ بِاللَّهِ أَنْهَا الْحَقُّ مَا نَقَصَ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ وَلَا زَكَاةٍ وَلَا ظَلِمٌ أَحَدٌ بِظُلَامَةٍ فَقَدَرَ أَنْ يُكَافِيَ بِهَا فَكَظَمَهَا إِلَّا أَبَدَ لَهُ اللَّهُ مَكَانَهَا عَزًّا، وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ؛

به خدا قسم سه چیز حق است: هیچ ثروتی بر اثر پرداخت صدقه و زکات کم نشد، در حق هیچ کس ستمی نشد که بتواند تلافی کند، اما خویشنداری نمود مگر این که خداوند به جای آن به او عزت بخشید و هیچ بنده ای در خواهشی را به روی خود نگشود مگر این که دری از فقر به رویش باز شد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۹، ح ۷۹.

حدیث ۲۲۱۵

امام صادق علیه السلام:

أَرْبَعَةٌ لَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فَذَكَرَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الرَّابِعَ: رَجُلٌ كَانَ لَهُ مَالٌ فَأَدَانَهُ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَلَمْ آمُرْكَ بِالشَّهَادَةِ؟

دعای چهار نفر مستجاب نمی شود و چهارمین آنها کسی است که مالش را بدون شاهد، به دیگری وام بدهد [و گیرنده وام، آن را بر نگرداند]، خدای - عز و جل - می فرماید: «آیا به تو فرمان ندادم که شاهد بگیر؟!». [مقصود، آیه ۲۸۲ از سوره بقره است که توصیه می کند برای هر معامله ای، سندی نوشته شود و شاهدانی به گواهی گرفته شوند].

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۹۸، ح ۲.

حدیث ۲۲۱۶

امام صادق علیه السلام:

مَنْ ذَهَبَ حَقُّهُ عَلَى غَيْرِ بَيِّنَةٍ لَمْ يُوجَبْ جَزْءٌ؛

کسی که به خاطر نگرفتن شاهد، حَقش (مالش) از دست برود، اجری نخواهد بُرد.

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۹۸، ح ۳.

حدیث ۲۲۱۷

امام صادق علیه السلام:

مَا مِنْ عَبْدٍ أَسْرَّ خَيْرًا فَذَهَبَتِ الْأَيَّامُ أَبَدًا حَتَّى يُظْهَرَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ شَرًّا فَذَهَبَتِ الْأَيَّامُ حَتَّى يُظْهَرَ اللَّهُ لَهُ شَرًّا؛

هر بنده ای که خیری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند خیری را از او آشکار می سازد و هر بنده ای که شری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند شری را از او آشکار می گرداند.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۸۲، ح ۴.

حدیث ۲۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُسْرِفِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: يَشْتَرِي مَا لَيْسَ لَهُ وَيَلْبِسُ مَا لَيْسَ لَهُ وَيَأْكُلُ مَا لَيْسَ لَهُ؛

اسراف کننده، سه نشانه دارد: آنچه در شأنش نیست خریداری می کند، آنچه در شأنش نیست می پوشد و آنچه در شأنش نیست می خورد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۷۲، ح ۳۱۳.

حدیث ۲۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

رَوَى أَنَّهُ نَظَرَ الصَّيَادِقُ إِلَى فَاكِهَةٍ قَدْ رُمِيَتْ مِنْ دَارِهِ لَمْ يُسِدِّ تَقْصَ أَكْلِهَا فَغَضِبَ وَقَالَ: مَا هَذَا إِنْ كُنْتُمْ سَبِعْتُمْ فَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَمْ يَشْبَعُوا فَأَطْعَمُوهُ مَنْ يَخْتِاجُ إِلَيْهِ؛

نقل شده است که امام صادق علیه السلام مشاهده کردند که سیبی نیم خورده از خانه ایشان بیرون افتاده است. خشمگین شدند و فرمودند: اگر شما سیر هستید، خیلی از مردم گرسنه اند. خوب بود آن را به نیازمندش می دادید.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۴۳۲، ح ۱۶.

حدیث ۲۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

مِنْ أَوْثَقِ عُرَى الْإِيمَانِ أَنْ تُحِبَّ فِي اللَّهِ ، وَ تُبَغِضَ فِي اللَّهِ ، وَ تُعْطَى فِي اللَّهِ ، وَ تَمْنَعَ فِي اللَّهِ

از محکم ترین دست آویزهای ایمان، این است که: در راه خدا دوست بداری و در راه خدا دشمن بداری و در راه خدا ببخشی و در راه خدا دریغ کنی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۴۵، ح ۵۷.

حدیث ۲۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ يَا خَوَانَ الصِّدْقِ فَإِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخَاءِ ، وَ جُنَّةٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ ؛

دوستان وفادار داشته باش؛ چرا که آنان، در روزگار آسودگی، ذخیره محسوب می شوند و در روزگار گرفتاری، سپر بلا خواهند بود.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۵۱، ح ۱۰۳.

حدیث ۲۲۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَا خَيْرَ فِي صُحْبِهِ مَنْ لَمْ يَرَ لَكَ مِثْلَ الَّذِي يَرَى لِنَفْسِهِ؛

دوستی با کسی که برای تو حقی مانند حقوق خودش قائل نیست، ارزشی ندارد.

تحف العقول، ص ۳۶۸.

حدیث ۲۲۲۳

امام صادق علیه السلام :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَسِّمْتَ لِي مِنْ قِسْمِ أَوْ رَزَقْتَنِي مِنْ رِزْقٍ فَاجْعَلْهُ حَالًا - طَيِّبًا وَإِسْمًا مَبَارَكًا قَرِيبَ الْمَطْلَبِ سَهْلَ الْمَأْخَذِ فِي يُسْرِ مِنْكَ وَعَافِيَةٍ وَسَلَامَةٍ وَسَعَادَةٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛

خدایا! بر محمد و خاندان او، درود فرست و آنچه را برایم قسمت کرده و یا روزی نموده ای، حلال، پاک، فراوان، با برکت، دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قرار بده، با راحتی، عافیت، تندرستی و خوش بختی از سوی خود مقرر کن! به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۷۷، ح ۶۶.

حدیث ۲۲۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ رَجُلٌ يَبْدُوهُ أَخُوهُ بِالصُّلْحِ فَلَمْ يُصَالِحْهُ؛

از رحمت خدا به دور است، از رحمت خدا به دور است کسی که برادر دینی اش، او را به آشتی [و اصلاح روابط] دعوت کند و او نپذیرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۳۶، ح ۳۵.

حدیث ۲۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ» - اللَّهُ أَجَلٌ وَأَعْدَلٌ وَأَعْظَمُ مَنْ أَنْ يَكُونَ لِعَبْدِهِ عُذْرٌ وَلَا يَدَعُهُ يَعْتَذِرُ بِهِ، وَ لَكِنَّهُ فُلِحَ فَلَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ؛

درباره این فرموده خدای متعال که: «به آنان اجازه داده نمی شود تا عذرخواهی کنند» فرمودند: خداوند، ارجمندتر و عادل تر و بزرگ تر از آن است که بنده اش عذری داشته باشد و اجازه ندهد عذرش را بیاورد؛ بلکه بنده است که مغلوب [هوس] می شود و دیگر عذری برایش باقی نمی ماند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۹۰، ح ۲۲.

حدیث ۲۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

الرِّضَاعُ وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ شَهْرًا، فَمَا نَقَصَ فَهُوَ جَوْزٌ عَلَى الصَّبِيِّ؛

شیرخواری، ۲۱ ماه است. پس هر چه کم شود، ظلم بر کودک است. کافی، ج ۶، ص ۴۰، ح ۳.

حدیث ۲۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِلْمَرَأَةِ أَنْ تُجَمَّرَ ثَوْبَهَا إِذَا خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا؛

شایسته نیست که زن مسلمان، آن گاه که از خانه خویش بیرون می رود، لباس خود را وسیله جلب توجه دیگران نماید. [خوشبو و یا جذاب نماید].

کافی، ج ۵، ص ۵۱۹، ح ۳.

حدیث ۲۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُفْضَلِ - : إِذَا رَأَيْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنْ شِيعَتِنَا مُنَازَعَةً فَأَقْتَدِهَا مِنْ مَالِي؛

به مفضل فرمودند: هر گاه میان دو نفر از شیعیان ما نزاعی دیدی از مال من غرامت بده (یعنی با پرداخت وجه مورد اختلاف، میان آنان را اصلاح کن).

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۳.

حدیث ۲۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ : إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبٌ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا؛

صدقه ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۱.

حدیث ۲۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

أَلْكَالِمُ ثَلَاثَةٌ: صِدْقٌ وَكَذِبٌ وَإِصْلَاحٌ بَيْنَ النَّاسِ قَالَ: قِيلَ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا الْإِصْلَاحُ بَيْنَ النَّاسِ؟ قَالَ: تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ كَلَامًا يَبْلُغُهُ فَتَخْبُثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقَاهُ فَتَقُولُ: سَمِعْتُ مِنْ فُلَانٍ قَالَ فَيْكَ مِنَ الْخَيْرِ كَذَا وَكَذَا، خِلَافَ مَا سَمِعْتَ مِنْهُ؛

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم. به آن حضرت عرض شد: قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و برخلاف آنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۶.

حدیث ۲۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

أَلْمُؤْمِنُ لَا يَمْضِي عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً إِلَّا عَرَضَ لَهُ أَمْرٌ يَحْزُنُهُ يُدَكِّرُ بِهِ؛

مؤمن، در طول چهل شب، حتما حادثه ای برایش پیش می آید که ناراحتش کند و بیدارش سازد.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۱۱، ح ۱۴.

حدیث ۲۲۳۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ بَلَايَاهُ مَحْشُوءَةٌ بِكِرَامَاتِهِ الْأَبَدِيَّةِ، وَمِحْنَةُ مَوْرَثَتِهِ رِضَاءُهُ وَقُرْبُهُ وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ؛

بلاهایی که از جانب خدا [به بنده مؤمن] می رسند، به یقین، کرامت های جاودان او را به دنبال خود دارند و سختی هایی که در راه او باشند نیز خشنودی او و نزدیکی به او را به بار می آورند، اگر چه ممکن است اندکی به طول بینجامد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۰، ح ۲۷.

حدیث ۲۲۳۳

امام صادق علیه السلام:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَبْعَثَ سِرِّيَّةً دَعَاهُمْ فَاجْلَسَ هُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ: سَيُرَوُّ بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ - لَا تَغْلُوا، وَلَا تَمْتَلُوا، وَلَا تَعْدِرُوا، وَلَا تَقْتُلُوا شَيْخًا فَانِيًا وَلَا صَبِيًّا، وَلَا امْرَأَةً، وَلَا تَقْطَعُوا شَجَرًا إِلَّا أَنْ تُضْطَرُّوا إِلَيْهَا، وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أَدْنَى الْمُسْلِمِينَ أَوْ أَفْضَلِهِمْ نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَهُوَ جَارٌ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ فَإِنَّ تَبِعَكُمْ فَأَخَوْكُمْ فِي الدِّينِ، وَإِنْ أَبِي فَأَيْلُغُوهُ مَأْمَنَهُ وَاسْتَعِينُوا بِاللَّهِ عَلَيْهِ؛

رسول خدا، هرگاه تصمیم می گرفت که گروهی را برای جنگ بفرستد، آنها را فرا می خواند و پیش روی خویش می نشاند و می فرمود: با نام خدا و برای خدا و در راه خدا و بر دین رسول خدا بروید و کینه توزی نکنید و کشته های دشمن را مثلله نکنید (گوش و بینی و سایر اعضای بدنشان را نبرید) و پیمان شکنی نکنید و پیرمرد از کار افتاده و کودک و زنی را نکشید و درختی را قطع نکنید - مگر وقتی که چاره ای جز آن نباشد - و اگر مسلمان دون پایه یا عالی رتبه ای یکی از مشرکان را پناه داد، آن مشرک، در پناه اسلام است تا کلام خدا را بشنود. پس از آن، اگر از شما پیروی کرد [و مسلمان شد]، برادر دینی شماست و اگر امتناع ورزید، او را به پناهگاهش برسانید و از خدا بخواهید که در فرصت دیگری، شما را بر او چیره سازد.

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۷، ح ۱.

حدیث ۲۲۳۴

امام صادق علیه السلام:

سِتَّةٌ لَا تَكُونُ فِي الْمُؤْمِنِ: الْغَسْرُ وَ النَّكَةُ وَ الْحَسَدُ وَ اللَّجَاجَةُ وَ الْكَذِبُ وَ الْبُغْيُ؛

شش (صفت) در مؤمن نیست: سخت گیری، بی خیری، حسادت، لجاجت، دروغگویی و تجاوز.

تحف العقول، ص ۳۷۷.

حدیث ۲۲۳۵

امام صادق علیه السلام:

قِيلَ لِلصِّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي أَنْفَقْتُ وَ لَا أَرَى خَلْفًا! قَالَ: أَفْتَرَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَخْلَفَ وَ عَيْدُهُ؟ قِيلَ: لَا، قَالَ: فَمِمَّ ذَالِكَ؟ قِيلَ: لَا أَدْرِي. قَالَ: لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ اكْتَسَبَ الْمَالَ مِنْ حِلِّهِ لَمْ يُنْفِقْ دِرْهَمًا إِلَّا أَخْلَفَ عَلَيْهِ؛

شخصی به امام صادق علیه السلام عرض کرد من انفاق می کنم ولی عوضی برای آن نمی بینم. حضرت فرمودند: آیا دیده ای که خدای - عزّ و جلّ - وعده خلاف بدهد؟ گفت: نه! فرمودند: پس این [مشکل] از کجاست؟ عرض کرد: نمی دانم. فرمودند: اگر کسی مال حلالی به دست آورد و از آن مال، درهمی انفاق کند، خدا، قطعاً عوض آن را به وی می دهد.

تفسیر صافی، ج ۴، ص ۲۲۳، ح ۳۹.

حدیث ۲۲۳۶

امام صادق علیه السلام:

- لَمَّا ذَكَرَ رَجُلٌ عِنْدَهُ الْأَغْنِيَاءَ وَوَقَعَ فِيهِمْ - : أَسْكُتُ! فَإِنَّ الْعَنَى إِذَا كَانَ وَصُولًا لِرَحِمِهِ بَارًا بِإِخْوَانِهِ أضعفَ اللهُ لَهُ الْأَجْرَ ضِعْفَيْنِ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: «وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ...»؛

مردی در حضور امام صادق علیه السلام از ثروتمندان، سخن به میان آورد و از آنان بدگویی کرد. حضرت فرمودند: خاموش! ثروتمند، چنانچه به خویشاوندان خود رسیدگی کند و به برادرش احسان نماید، خداوند دو برابر به او مزد می دهد؛ زیرا خداوند می فرماید: «اموال و فرزندانان، شما را به ما نزدیک نمی کنند، مگر مؤمنان و شایسته کاران را که پاداش دو چندان دارند».

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۲۰۳.

حدیث ۲۲۳۷

امام صادق علیه السلام:

رَأَيْتُ الْمَعْرُوفَ كَاشِحِيهِ، وَ لَيْسَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنَ الْمَعْرُوفِ إِلَّا - ثَوَابُهُ، وَ ذَلِكَ يُرَادُ مِنْهُ، وَ لَيْسَ كُلُّ مَنْ يُحِبُّ أَنْ يَصْنَعَ الْمَعْرُوفَ إِلَى النَّاسِ يَصْنَعُهُ، وَ لَيْسَ كُلُّ مَنْ يَرْغَبُ فِيهِ يَقْدِرُ عَلَيْهِ وَ لَا كُلُّ مَنْ يَقْدِرُ عَلَيْهِ يُؤَدُّ لَهُ فِيهِفَادًا اجْتَمَعَتِ الرَّغْبَةُ وَ الْقُدْرَةُ وَ الْإِذْنُ فَهَذَا كَمَا تَمَّتِ السَّعَادَةُ لِلطَّالِبِ وَ الْمَطْلُوبِ إِلَيْهِ؛

من خوبی را مانند نامش [خوب و زیبا] دیدم و هیچ چیز بهتر از خوبی نیست، مگر پاداش آن و همین هم از آن امید می رود. و چنین نیست که هر کس دوست داشت به مردم خوبی کند، این کار را انجام دهد و چنین نیست که هر کس رغبت به خوبی کردن داشت توان انجام آن را داشته باشد یا هر کس توانایی خوبی کردن را داشت [فرصت و] توفیق آن را نیز به دست آورد؛ بلکه هرگاه رغبت و توانایی و توفیق با هم گرد آیند، آن گاه است که خوشبختی برای خوبی کننده و آن که در حَقّش خوبی شده است، به طور کامل فراهم می آید.

کافی، ج ۴، ص ۲۶، ح ۳.

حدیث ۲۲۳۸

امام صادق علیه السلام:

أَنَّ كَانَتْ لَكَ يَدٌ عِنْدَ إِنْسَانٍ فَلَا تُفْسِدْهَا بِكَثْرَةِ الْمَنِّ وَ الذُّكْرِ لَهَا، وَ لَكِنْ اتَّبِعْهَا بِأَفْضَلِ مِنْهَا فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْمَلُ بِكَ فِي أَخْلَاقِكَ، وَ أَوْجِبَ لِلثَّوَابِ فِي آخِرَتِكَ؛

اگر به کسی خوبی کردی، آن را با منت گذاشتن و به رخ کشیدن زیاد، ضایع نکن؛ بلکه با خوبی بهتری ادامه اش بده؛ زیرا این کار برای اخلاق تو زیبنده تر است و پاداش آخرت را حتمی تر می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۸۳، ح ۱.

حدیث ۲۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

أَلَمَنْ يَهْدِمُ الصَّنِيعَةَ؛

مَنْت گذاشتن، کار خوب را از بین می برد.

کافی، ج ۴، ص ۲۲، ح ۲.

حدیث ۲۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

فِيهِ خَيْرُكُمْ وَ خَيْرٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ خَيْرٌ مِنْ بَعْدِكُمْ وَ خَيْرُ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ، وَ لَوْ أَنَاكُمْ مَنْ يُخْبِرُكُمْ عَنْ ذَلِكَ لَتَعَجَبْتُمْ؛

اخبار شما و گذشتگان و آیندگان شما و خیرهای آسمان و زمین، در قرآن آمده است، و اگر کسی نزد شما بیاید و [با تکیه بر

قرآن] از آنها خبرتان دهد، حتما تعجب خواهید نمود.

کافی، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۳.

حدیث ۲۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ...» -: أَلِكِتَابِ الذِّكْرِ، وَ أَهْلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛

در این سخن خداوند که فرمود: «اگر نمی دانید، از اهل ذکر (داناان) بپرسید»، ذکر، همان قرآن است و اهل ذکر، خاندان محمد

علیهم السلاماند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۷، ح ۹۷.

حدیث ۲۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَطْعَمَ مُسْلِمًا حَتَّى يُشْبِعَهُ، لَمْ يَدْرِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ مَا لَهُ مِنَ الْأَجْرِ فِي الْآخِرَةِ لَا مَلَكَ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ؛

هر کس مسلمانی را غذا دهد تا سیر شود، از پاداش آخرت او، جز خداوند پروردگار جهانیان هیچ کس دیگری، حتی فرشته مقرب

و پیامبر مرسل، خبر ندارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۵، ح ۱۳۸۱.

حدیث ۲۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

إِطْعَامُ الْأَسِيرِ حَقٌّ عَلَى مَنْ أَسْرَهُ ... فَإِنَّهُ يَنْبَغِي أَنْ يُطْعَمَ وَيُسْقَى وَيُظَلَّ وَيُرْفَقَ بِهِ كَافِرًا كَانَ أَوْ غَيْرَهُ؛

غذا دادن به اسیر، وظیفه ای است به گردن کسی که او را به اسارت گرفته است ... پس سزاوار است که اسیر، چه کافر باشد و چه

غیر کافر، خوراک و آب داده شود و در سایه قرار گیرد و با او مدارا شود.

کافی، ج ۵، ص ۳۵، ح ۲.

حدیث ۲۲۴۴

امام صادق علیه السلام:

حَقُّ الصَّدَقَةِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّهَا ذُخْرُكَ عِنْدَ رَبِّكَ عَزَّ وَجَلَّ وَوَدِيعَتُكَ الَّتِي لَا تَحْتَاجُ إِلَى الْإِشْهَادِ عَلَيْهَا، وَكُنْتَ بِمَا تَسْتَوِدُّهُ سِرًّا أَوْ تَقَّ مِنْكَ بِمَا تَسْتَوِدُّهُ عَلَانِيَةً، وَتَعْلَمَ أَنَّهَا تَدْفَعُ الْبُلَايَا وَالْأَسْقَامَ عَنْكَ فِي الدُّنْيَا، وَتَدْفَعُ عَنْكَ النَّارَ فِي الْآخِرَةِ؛

حقی صدقه این است که بدانی هر صدقه ای، پس انداز تو نزد پروردگارت - عز و جل - است و سپرده ای است که احتیاجی به شاهد گرفتن برای آن نیست و این که اطمینان تو به سپرده ای که پنهانی به ودیعه می گذاری (صدقه ای که پنهانی می دهی)، بیشتر از چیزی باشد که آشکارا می سپاری و این که بدانی صدقه، در دنیا بلاها و بیماری ها را از تو دور می گرداند و در آخرت، آتش جهنم را.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴، ح ۱.

حدیث ۲۲۴۵

امام صادق علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ» - : دَعَاءٌ؛

در این گفته خداوند که فرمود: «ابراهیم، بردبار و زاری کننده و توبه کار بود»، [زاری کننده] یعنی بسیار دعا کننده.

بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۱۲، ح ۳۲.

حدیث ۲۲۴۶

امام صادق علیه السلام:

أَتَرَى اللَّهَ أَعْطَى مَنْ أَعْطَى مِنْ كَرَامَتِهِ عَلَيْهِ، وَمَنْعَ مَنْ مَنَعَ مِنْ هَوَانٍ بِهِ عَلَيْهِ؟! لَآءُ وَ لَكِنَّ الْمَالَ مَالُ اللَّهِ يَضَعُهُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَ دَائِعَ، وَ جَوْرَ لَهُمْ أَنْ يَأْكُلُوا قَضِيءًا وَيَلْبَسُوا قَضِيءًا وَيَسْكُحُوا قَضِيءًا وَيَرْكَبُوا قَضِيءًا، وَيَعُودُوا بِمَا سِوَى ذَلِكَ عَلَى فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَيَلْمُوا بِهِ شَعَثَهُمْ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ مَا يَأْكُلُ حَلَالًا وَيَشْرَبُ حَلَالًا وَيَرْكَبُ وَيَسْكُحُ حَلَالًا، وَمَنْ عَدَا ذَلِكَ كَانَ عَلَيْهِ حَرَامًا. أَتَرَى اللَّهَ أَتَمَّنَ رَجُلًا عَلَى مَالٍ لَهُ أَنْ يَشْتَرِيَ فَرَسًا بِعَشْرَةِ آلَافِ دِرْهَمٍ وَيُجْزِيَهُ فَرَسٌ بِعَشْرِينَ دِرْهَمًا؟! وَقَالَ: «لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ»؟!

فکر می کنی اگر خداوند به کسی چیزی داده، به این خاطر است که او در پیشگاه خدا احترام دارد؟ و اگر به کسی چیزی نداده، از آن روست که او در نظر خدا، خوار و بی مقدار است؟ نه! بلکه مال و ثروت، از آن خداست که نزد انسان به امانت می گذارد و به انسان ها اجازه می دهد که با رعایت میانه روی، بخورند و بپوشند و ازدواج کنند و وسیله سواری سوار شوند و اضافه آن را به مؤمنان نیازمند بدهند و به این وسیله، آنها را از پریشانی برهانند. پس هر کس چنین کند، آنچه می خورد و می نوشد و سوار می شود و ازدواج می کند، حلال است و هر کس از این حد تجاوز کند، بر او حرام است ... آیا خیال می کنی اگر خداوند مالی را به امانت به کسی بدهد، او حق دارد اسبی را به ده هزار درهم بخرد، در حالی که اسب بیست درهمی هم برایش کافی است؟ ... و حال آن که خداوند فرموده است: «اسراف نکنید که خدا اسرافکاران را دوست ندارد»؟!

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۳۰۴، ح ۱۷.

حدیث ۲۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التَّفَاحِ، مَا دَاوَوْا مَرَضَهُمْ إِلَّا بِهِ، أَلَا وَإِنَّهُ أَسْرَعُ شَيْءٍ مِّنْفَعَةً لِلْفُؤَادِ خَاصَّةً وَإِنَّهُ نَصُوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آن درمان می کردند. سیب از هر چیزی سریع تر به قلب فایده می بخشد بویژه آن که خوش بو کننده است.

طب الأئمه، ص ۱۳۵.

حدیث ۲۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ، وَمِنْ فُرُوعِنَا كُلِّ بَرٍّ، فَمِنَ الْبِرِّ: التَّوْحِيدُ، وَالصَّلَاةُ، وَالصِّيَامُ وَكَطْمُ الْغَنَظِ، وَالْعَفْوُ عَنِ الْمُسِيءِ، وَرَحْمَةُ الْفَقِيرِ، وَ تَعَهُدُ الْجَارِ، وَالْإِقْرَارُ بِالْفَضْلِ لِأَهْلِهِ. وَعِيدُونَا أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ، وَمِنْ فُرُوعِهِمْ كُلِّ قَبِيحٍ وَفَاحِشَةٍ، فَمِنْهُمْ الْكُذْبُ، وَالْبُخْلُ، وَالنَّمِيمَةُ، وَالْقَطِيعَةُ، وَ أَكْلُ الرِّبَا، وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ بغيرِ حَقِّهِ، وَ تَعِيدِي الْحُدُودَ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ، وَ زُكُوبُ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ، وَ الزُّنَا، وَ السَّرِقَةُ، وَ كُلُّ مَا وَافَقَ ذَلِكَ مِنَ الْقَبِيحِ. فَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَعَنَا وَ هُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُرُوعِ غَيْرِنَا؛

ما [خاندان پیامبر]، ریشه همه خوبی ها هستیم و هر نیکی ای، [میوه ای] از شاخه های ماست و از جمله نیکی هاست: یکتا دانستن خدا، نماز، روزه، فرو خوردن خشم، گذشت از کسی که بدی ای کرده است، ترحم به نیازمند، رسیدگی به همسایه و اعتراف به کمال اهل کمال. دشمن ما نیز ریشه همه بدی هاست و هر زشتی و بدکاری ای، [میوه ای] از شاخه های اوست و از جمله زشتی هاست: دروغ، بخل، سخن چینی، قطع رابطه با خویشاوندان، ربا خواری، به ناحق خوردن مال یتیم، تجاوز از حدود فرمان های الهی، بدکاری آشکار و پنهان، زنا، دزدی و هر زشتی دیگری از این دست. پس هر کس بگوید: با ماست، امیا به شاخه های دشمن ما چنگ بزند، دروغگوست.

کافی، ج ۸، ص ۲۴۲، ح ۳۳۶.

حدیث ۲۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

الْغِنَاءُ مِمَّا أَوْعَدَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ النَّارَ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ»؛

ساز و آواز، از جمله گناہانی است که خداوند - عَزَّ وَ جَلَّ - برای آن وعده آتش داده است، آن جا که می فرماید: «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهوده را می خرند تا مردم را از روی نادانی از راه خدا گمراه سازند و آیات الهی را مسخره کنند؛ برای آنان عذابی خوار کننده خواهد بود».

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۵۸، ح ۵۰۹۲.

حدیث ۲۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

عَبْدُ الْأَعْلَى: سَيَأْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ»، قَالَ: الرِّجْسُ مِنَ الْأَوْثَانِ: الشُّطْرُنْجُ، وَقَوْلُ الزُّورِ: الْغِنَاءُ. قُلْتُ: قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ» قَالَ: مِنْهُ الْغِنَاءُ؛ عبد الاعلی: از امام صادق علیه السلام درباره این سخن خدای - عز و جل - پرسیدم که می فرماید: «از پلیدی بُت ها، دوری کنید و از گفتار باطل، اجتناب ورزید». فرمودند: پلیدی بت ها، شطرنج است و گفتار باطل، ساز و آواز. عرض کردم: منظور از سخن بیهوده در آیه «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهود می خرنند» چیست؟ فرمودند: یکی از نمونه های آن، ساز و آواز است. بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۴۵، ح ۲۰.

حدیث ۲۲۵۱

امام صادق علیه السلام: الْمَرْأَةُ تَحِيضٌ، يَحْرُمُ عَلَى زَوْجِهَا أَنْ يَأْتِيَهَا لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ»؛ زنی که در عادت ماهیانه (حیض) است بر شوهرش آمیزش با او حرام است به دلیل این گفته خداوند متعال: «از زنان حائض کناره گیری کنید و با آنان نزدیکی ننماید تا پاک شوند». وسائل الشیعه، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۹.

حدیث ۲۲۵۲

امام صادق علیه السلام: عَنْ عَدَاةِ الصَّيْرَفِيِّ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَرَى هَؤُلَاءِ الْمُشَوَّهِينَ خَلْقَهُمْ؟ قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ آبَاؤُهُمْ يَأْتُونَ نِسَاءَهُمْ فِي الطَّمْثِ؛ عذافر صیرفی - : امام صادق علیه السلام فرمودند: این گروه زشت چهره را می بینی؟ گفتم: بله. فرمودند: اینان کسانی هستند که پدرانشان با مادرانشان در حال حیض، آمیزش کرده اند. کافی، ج ۵، ص ۵۳۹، ح ۵.

حدیث ۲۲۵۳

امام صادق علیه السلام: مَا خَلَتِ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْ إِمَامٍ عَدَلٍ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ حُجَّةً لِلَّهِ فِيهَا عَلَى خَلْقِهِ؛ جهان، از هنگامی که خدا آسمان ها و زمین را آفرید، از امام عادل، خالی نبوده است و تا برپایی قیامت نیز [از امام عادل] خالی نخواهد ماند، تا حجت خدا بر خلقش در روی زمین باشد. بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۲۴، ح ۲۸.

حدیث ۲۲۵۴

امام صادق علیه السلام: الْبُنُونَ نَعِيمٌ وَالْبَنَاتُ حَسَنَاتٌ وَاللَّهُ يُسْأَلُ عَنِ النَّعِيمِ، وَيُثِيبُ عَلَى الْحَسَنَاتِ؛ پسران، نعمت اند و دختران خوبی. خداوند، از نعمت ها سؤال می کند و به خوبی ها پاداش می دهد.

کافی، ج ۶، ص ۷، ح ۱۲.

حدیث ۲۲۵۵

امام صادق علیه السلام:

الصَّبْرُ يُظْهِرُ مَا فِي بَوَاطِنِ الْعِبَادِ مِنَ النُّورِ وَالصَّفَاءِ، وَالْجَزَعُ يُظْهِرُ مَا فِي بَوَاطِنِهِمْ مِنَ الظُّلْمَةِ وَالْوَحْشَةِ؛

صبر، نور و صفایی را که در باطن بندگان است، ظاهر می‌سازد و ناله و بی‌تابی، ظلمت و ترس درونی آنها را آشکار می‌کند. بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۹۰، ح ۴۴.

حدیث ۲۲۵۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ لِأَنَّ نِيَاتَهُمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ خُلِدُوا فِيهَا أَنْ يَعُصُوا اللَّهَ أَبَدًا وَإِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ لِأَنَّ نِيَاتَهُمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ بَقُوا فِيهَا أَنْ يُطِيعُوا اللَّهَ أَبَدًا فَبِالنِّيَّاتِ خُلِدَ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى: (قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ) قَالَ: عَلَى نِيَّتِهِ؛

جهنمیان از این رو در آتش، جاویدانند که در دنیا، نیتشان این بود که چنانچه تا ابد زنده بمانند تا ابد خدا را نافرمانی کنند و بهشتیان نیز از این رو در بهشت، جاویدانند که در دنیا بر این نیت بودند که اگر برای همیشه ماندگار باشند برای همیشه خدا را فرمان برند. پس، جاودانگی هر دو گروه به سبب نیت هایشان است. آن گاه حضرت این آیه را تلاوت کردند: «بگو هر کس طبق نیت خود عمل می‌کند».

کافی، ج ۲، ص ۸۵، ح ۵.

حدیث ۲۲۵۷

امام صادق علیه السلام:

لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَتَقَّقَ مَا فِي يَدَيْهِ فِي سَبِيلِ مَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَا كَانَ أَحْسَنَ وَلَا وُفَّقَ، أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ»؟! يَعْنِي الْمُقْتَصِدِينَ؛

اگر کسی دار و ندار خود را در راهی از راه‌های خدا خرج کند، کار خوبی نکرده و توفیقی نیافته است. مگر نه این که خدای تعالی می‌فرماید: «با دست هایتان خود را به هلاکت نیندازید و نیکی کنید که خداوند، نیکوکاران را دوست دارد»؟ مقصود [از نیکوکاران]، میانه روی کنندگان هستند.

کافی، ج ۴، ص ۵۳، ح ۷.

حدیث ۲۲۵۸

امام صادق علیه السلام:

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعَدَ مَلُومًا مَحْسُورًا» - :الْإِحْسَارُ الْفَاقَةُ؛

درباره آیه «هرگز دست خود را به گردن نیاویز [و بخل نورز] و آن را بیش از حد نیز مگشای که سرزنش شده و حسرت زده بنشین» فرمودند: مقصود از حسرت، تهی دستی است.

کافی، ج ۴، ص ۵۵، ح ۶.

حدیث ۲۲۵۹

امام صادق علیه السلام:

لَيْسَ السَّخِيُّ الْمُبْدُرُ الَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ، وَلَكِنَّهُ الَّذِي يُؤَدِّي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا فَرَضَ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ مِنَ الزَّكَاةِ وَغَيْرِهَا؛ سخاوتمند، آن و لخرجی نیست که اموال خود را نابه جا می بخشد؛ بلکه کسی است که زکات و دیگر حقوق مالی ای را که خدای - عز و جل - بر او واجب کرده است، می پردازد.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۲، ح ۹.

حدیث ۲۲۶۰

امام صادق علیه السلام:

لَمَّا قَالَ لَهُ أَبُو عُبَيْدَةَ: أَدْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا يَجْعَلَ رِزْقِي عَلَى أَيْدِي الْعِبَادِ - : أَبِي اللَّهُ عَلَيْكَ ذَلِكَ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَ أَرْزَاقَ الْعِبَادِ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ وَلَكِنْ أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ رِزْقَكَ عَلَى أَيْدِي خِيَارِ خَلْقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ السَّعَادَةِ؛ ابو عبیده به امام صادق علیه السلام عرض کرد: «دعا کنید که خداوند روزی مرا دست بندگانش قرار ندهد»، امام فرمودند: خداوند چنین کاری نمی کند. او روزی بندگانش را در دست یکدیگر قرار داده است؛ اما از خدا بخواه که روزیت را در دست بندگان خویش قرار دهد، که این از خوش بختی است.
تحف العقول، ص ۳۶۱.

حدیث ۲۲۶۱

امام صادق علیه السلام:

لَا يَكُونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ خَائِفًا رَاجِيًا، وَلَا يَكُونُ خَائِفًا رَاجِيًا حَتَّى يَكُونَ عَامِلًا لِمَا يَخَافُ وَيَرْجُو؛ بنده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که بیمناک و امیدوار باشد و بیمناک و امیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و امید، او را به عمل وادارد.
بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۹۲، ح ۶۱.

حدیث ۲۲۶۲

امام صادق علیه السلام:

إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ ائِمَاتُ الْإِيمَانِ مِنْ قَلْبِهِ كَمَا يَتِمَاتُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ؛ هرگاه مؤمن به برادر [دینی] خود تهمت بزند، ایمان در قلب او از میان می رود، همچنان که نمک در آب، ذوب می شود.
کافی، ج ۲، ص ۳۶۱، ح ۱.

حدیث ۲۲۶۳

امام صادق علیه السلام:

لَا يَسْتَيْقِنُ الْقَلْبُ أَنَّ الْحَقَّ بَاطِلٌ أَبَدًا وَلَا يَسْتَيْقِنُ أَنَّ الْبَاطِلَ حَقٌّ أَبَدًا؛
هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل، یقین نمی‌کند.
تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۳، ح ۳۹.

حدیث ۲۲۶۴

امام صادق علیه السلام :
مَنْ كَافَأَ السَّفِيهَ بِالسَّفِهَةِ فَقَدْ رَضِيَ بِمَا أَتَى إِلَيْهِ حَيْثُ اخْتَدَى مِثَالَهُ؛
هر کس [رفتار] نابخرد را با نابخردی تلافی کند، به رفتار وی رضایت داده است؛ زیرا از الگوی آن پیروی کرده است.
کافی، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۲.

حدیث ۲۲۶۵

امام صادق علیه السلام :
مَنْ أَوْصَى بِالثُلُثِ فَقَدْ أَضَرَ بِالْوَرَثَةِ، وَالْوَصِيَّةُ بِالْخُمْسِ وَالرُّبْعِ أَفْضَلُ مِنَ الْوَصِيَّةِ بِالثُلُثِ. وَمَنْ أَوْصَى بِالثُلُثِ فَلَمْ يَتْرُكْ ۲۷۵. نزدیک
ترین ها را تأمین کنید
هر کس در باره یک سوم [دارایی اش] وصیت کند، به وارثان، زیان زده است و وصیت کردن در باره یک پنجم و یک چهارم، از
وصیت کردن در باره یک سوم، بهتر است. کسی که در باره یک سوم وصیت می‌کند، در واقع، چیزی باقی نگذاشته است.
کافی، ج ۷، ص ۱۱، ح ۵.

حدیث ۲۲۶۶

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ صَدَقَةَ اللَّيْلِ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَمْحُو الذَّنْبَ الْعَظِيمَ وَتُهَوِّنُ الْحِسَابَ وَصَدَقَةُ النَّهَارِ تُثَمِّرُ الْمَالَ وَتَزِيدُ فِي الْعُمْرِ؛
صدقه در شب، خشم پروردگار را فرو می‌نشانند و گناه بزرگ را پاک می‌کند و حساب (قیامت) را آسان می‌گرداند و صدقه در
روز، ثروت می‌آورد و عمر را زیاد می‌کند.
کافی، ج ۴، ص ۹، ح ۳.

حدیث ۲۲۶۷

امام صادق علیه السلام :
مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى جَارِيَةٍ قَدِ اشْتَرَتْ لِحْمًا مِنْ قِصَابٍ وَهِيَ تَقُولُ: زِدْنِي، فَقَالَ لَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: زِدْهَا فَإِنَّهُ
أَعْظَمُ لِلْبَرَكَهَةِ؛
امیر المؤمنین علیه السلام از جایی عبور می‌کردند که دیدند دختری از قصاب، گوشت خریده است و می‌گوید: سنگین تر بکش.
امیر المؤمنین علیه السلام به قصاب فرمودند: بیشتر بده؛ چرا که این کار، برکت [دارایی ات] را بیشتر می‌کند.
کافی، ج ۵، ص ۱۵۲، ح ۸.

حدیث ۲۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

أَبُو بَصِيرٍ عَنِ الْإِمَامِ الصِّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَيْسَ شَيْءٌ إِلَّا - وَ لَهُ حَدٌّ. قُلْتُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ فَمَا حَدُّ التَّوَكُّلِ؟ قَالَ: الْيَقِينُ. قُلْتُ: فَمَا حَدُّ الْيَقِينِ؟ قَالَ: أَلَّا تَخَافَ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا؛

ابو بصیر می گوید: امام صادق علیه السلام فرمودند: هیچ چیزی نیست که حد و نهایتی نداشته باشد. عرض کردم: فدایت شوم! حد و نهایت توکل چیست؟ فرمودند: یقین. عرض کردم: حد و نهایت یقین چیست؟ فرمودند: این که جز خدا، از کسی و چیزی نترسی. کافی، ج ۲، ص ۵۷، ح ۱.

حدیث ۲۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّهُ لَوْ كَانَ الرَّبَا حَلَالًا - لَتَرَكَ النَّاسُ التِّجَارَاتِ وَمَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ فَحَرَّمَ اللَّهُ الرَّبَا لِيُغَيِّرَ النَّاسَ مِنَ الْحَرَامِ إِلَى الْحَلَالِ وَإِلَى التِّجَارَاتِ وَإِلَى الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ فَيَبْقَى ذَلِكَ بَيْنَهُمْ فِي الْقَرْضِ؛

به راستی، اگر ربا حلال بود، مردم تجارت و تلاش برای معاش را رها می کردند. به همین دلیل خداوند ربا را حرام کرد تا مردم از حرام به حلال و تجارت و خرید و فروش رو بیاورند و به یکدیگر قرض بدهند. من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۷، ح ۴۹۳۷.

حدیث ۲۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: «يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيهِ الصَّدَقَاتِ» وَقَدْ أَرَى مَنْ يَأْكُلُ الرَّبَا يَزُبُّ مَالَهُ؟ - : فَأَيُّ مَحَقٍ أَمْحَقُ مِنْ دَرَاهِمِ رَبَا يَمْحَقُ الدِّينَ فَإِنْ تَابَ مِنْهُ ذَهَبَ مَالُهُ وَ أَفْتَقَرُ؛

مردی از امام صادق علیه السلام درباره آیه «خداوند ربا را نابود می کند و صدقات را افزایش می دهد» سؤال کرد و گفت: گاه کسی را می بینم که ربا می خورد و با این حال ثروتش زیاد می شود؟ حضرت فرمودند: کدام نابودی، نابود کننده تر از یک درهم ربا که دین را نابود می کند. که اگر توبه هم کند ثروتش از دست می رود و فقیر می شود. تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۱۹، ح ۸۳.

حدیث ۲۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الصَّادِقَ أَوَّلَ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ وَ تُصَدِّقُهُ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صَادِقٌ؛

راستگو را نخستین کسی که تصدیق می کند، خدای - عز و جل - است که می داند او راستگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست. کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۶.

حدیث ۲۲۷۲

امام صادق علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ»-: هُوَ أَنْ يَتَقَوَّلَ الرَّجُلُ عَلَيْكَ بِالْبَاطِلِ، أَوْ يَأْتِيكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَتُعْرِضَ عَنْهُ لِلَّهِ. وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: إِنَّهُ الْغِنَاءُ وَالْمَلَاهِي؛

درباره آیه «و کسانی که از لغو، روی می گردانند» فرمودند: یعنی کسی درباره تو حرف نادرستی بباغد، یا چیزی را که در تو نیست به تو نسبت بدهد و تو به خاطر خدا، از او روی بگردانی. در روایتی دیگر آمده است: مقصود از لغو، ساز و آواز و کارهای غفلت آور است.

تفسیر مجمع البیان، ج ۷، ص ۱۵۸.

حدیث ۲۲۷۳

امام صادق علیه السلام :

- عِنْدَ مَا سَأَلَهُ الْمُفَضَّلُ عَنْ عِلَّةِ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ -: حَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ لِفِعْلِهَا وَفَسَادِهَا لِأَنَّ مُدْمِنَ الْخَمْرِ تُورِثُهُ الْإِرْتِعَاشَ، وَ تَذْهَبُ بِنُورِهِ، وَ تَهْدِمُ مَرْوَتَهُ، وَ تَحْمِلُهُ عَلَى أَنْ يَجْتَرِيَ عَلَى إِرْتِكَابِ الْمُحَارِمِ وَ سَيْفِكَ الدَّمَاءِ وَ رُكُوبِ الزَّانَا، وَ لَا يُؤْمِنُ إِذَا سَيَّرَ أَنْ يَثْبَ عَلَى حُرْمِهِ وَ لَا يَعْقِلُ ذَالِكَ، وَ لَا يَزِيدُ شَارِبَهَا إِلَّا كُلَّ شَرٍّ؛

در پاسخ به سؤال مفضل از علت تحریم شراب فرمودند: خداوند، شراب را به علت تأثیر بد و فسادی که به وجود می آورد حرام کرد؛ زیرا شراب خوار دچار رَعشه می شود، نورانیت دلش از بین می رود، مردانگی و مروّت را از دست می دهد، بر ارتکاب کارهای حرام و خونریزی و زنا، گستاخ و بی پروا می شود و در حال مستی و بی عقلی، هیچ بعید نیست که به محارم خود نیز تجاوز کند. شراب، برای شراب خوار، جز شرّ و بدی به همراه ندارد.

علل الشرایع، ص ۴۷۶، ح ۲.

حدیث ۲۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَأَذَّنَ وَ أَقَامَ جِبْرَائِيلُ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، تَقَدَّمْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: تَقَدَّمْ يَا جِبْرَائِيلُ. فَقَالَ لَهُ: إِنَّا لَا نَتَقَدَّمُ الْأَدَمِيِّينَ مُنْذُ أَمْرُنَا بِالسُّجُودِ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛

شبی که پیامبر صلی الله علیه و آله به معراج برده شد، وقت نماز رسید. پس جبرئیل، اذان و اقامه گفت و سپس عرض کرد: ای محمد! [برای امامت نماز] پیش برو. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: تو پیش برو، ای جبرئیل! جبرئیل گفت: از آن زمان که به ما دستور داده شد بر آدم سجده کنیم، خود را بر آدمیان، مقدم نمی داریم.

بحار الأنوار، ج ۱۸، ص ۴۰۴، ح ۱۰۸.

حدیث ۲۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ سَأَلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ: الْمَلَائِكَةُ أَفْضَلُ أَمْ بَنُو آدَمَ؟ -: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلًا -بِلا- شَهْوَةً، وَ رَكَّبَ فِي الْبُهَائِمِ شَهْوَةً -بِلا- عَقْلٍ، وَ رَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْتَهُمَا فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ، وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبُهَائِمِ؛

در پاسخ به این سؤال عبد الله بن سنان که: فرشتگان بهترند یا آدمیان؟ فرمودند: امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام فرموده است: خداوند در فرشتگان، عقل تنها نهاده است، بدون خواهش نفسانی و در حیوانات، میل و خواهش نهاده است و عقل نهاده، و در بنی آدم، هر دو را نهاده است. آن کس که عقلش بر خواهشش چیره آید، از فرشتگان برتر است و هر کس خواهشش بر عقلش غالب گردد، از حیوانات، پایین تر است.

بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۹۹، ح ۵.

حدیث ۲۲۷۶

امام صادق علیه السلام:

إِخْدَارُ مِنَ النَّاسِ ثَلَاثَةٌ: الْخَائِنُ، وَالظَّالِمُ، وَالتَّمَامُ لِأَنَّ مَنْ خَانَ لَكَ خَانَكَ، وَمَنْ ظَلَمَ لَكَ سَيَّظَلُّمُكَ، وَمَنْ نَمَّ إِلَيْكَ سَيَّيْنُمُ عَلَيْكَ؛

در میان مردم، از سه کس، دوری کن: خیانتکار، ستمکار و سخن چین؛ زیرا کسی که به خاطر تو [به دیگری] خیانت کند، به خود تو نیز خیانت می کند و کسی که به خاطر تو [به دیگری] ستم کند، به خود تو نیز ستم می کند و کسی که برای تو سخن چینی کند، بر ضد تو نیز سخن چینی خواهد کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۲۹، ح ۱۱.

حدیث ۲۲۷۷

امام صادق علیه السلام:

لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ...» -: هُمُ الْأَنْبِيَاءُ وَالْأَوْصِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛

در پاسخ به سؤال از معنای آیه «و در روز قیامت، ترازوهای عدل را می نهیم و هیچ کس در چیزی ستم نمی بیند» فرمودند: مقصود از این ترازوها، پیامبران و اوصیای آنها هستند.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۴۹، ح ۶.

حدیث ۲۲۷۸

امام صادق علیه السلام:

نَحْنُ وَشِيعَتُنَا حِزْبُ اللَّهِ، وَحِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ؛

ما و شیعیانمان، حزب خداییم و حزب خدا، پیروز است.

التوحید، ص ۱۶۶، ح ۳.

حدیث ۲۲۷۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْبَعَ عِلَامَاتٍ: وَجْهٌ مُبَسِّطٌ وَ لِسَانٌ لَطِيفٌ وَ قَلْبٌ رَحِيمٌ وَ يَدٌ مُعْطِيَةٌ

بهشتی ها چهار نشانه دارند: روی گشاده، زبان نرم، دل مهربان و دست دهنده.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱.

حدیث ۲۲۸۰

امام صادق علیه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: يَا بَنِيَّ اِيَّاكَ وَالصَّجَرَ وَسَوْءَ الْخُلُقِ وَقَلَّةَ الصَّبْرِ فَلَا يَسْتَتِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ وَالزَّمَّ نَفْسَكَ التُّوَدَةَ فِي أُمُورِكَ وَصَبَّرْ عَلَى مَوُونَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسَكَ وَحَسَّنْ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ؛

لقمان به فرزندش فرمود: فرزندم! از بی حوصلگی و بد اخلاقی و بی تابی دوری کن که هیچ دوستی، تحمل این خصلت ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار، در تحمل زحمات برادران، صبور و با همه مردم، خوش اخلاق باش.

قصص الأنبياء، ص ۱۹۸، ح ۲۴۵.

حدیث ۲۲۸۱

امام صادق علیه السلام:

مَنْ قَالَ فِينَا بَيَّتْ شِعْرَ بَنِي اللَّهِ تَعَالَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ؛

هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید، خدای تعالی در بهشت، یک خانه برایش بنا می کند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷، ح ۱.

حدیث ۲۲۸۲

امام صادق علیه السلام:

يُوقَى تِي بِالْمَرَأَةِ الْحُسَيْنِيَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّتِي قَدْ افْتِنَتْ فِي حُسَيْنِهَا، فَتَقُولُ: يَا رَبِّ، حَسَنْتَ خَلْقِي حَتَّى لَقِيتُ مَا لَقِيتُ! فَيَجَاءُ بِمَرْيَمَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَيَقُولُ: أَنْتِ أَحْسَنُ أَوْ هَذِهِ؟ قَدْ حَسَّنَا فَلَمْ تُفْتَنِي. وَيَجَاءُ بِالرَّجُلِ الْحَسَنِ الَّذِي قَدْ افْتِنَ فِي حُسَيْنِهِ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، حَسَنْتَ خَلْقِي حَتَّى لَقِيتُ مِنَ النِّسَاءِ مَا لَقِيتُ! فَيَجَاءُ بِيُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُولُ: أَنْتَ أَحْسَنُ أَوْ هَذَا؟ قَدْ حَسَّنَاهُ فَلَمْ يُفْتَنِ. وَيَجَاءُ بِصَاحِبِ الْبَلَاءِ الَّذِي قَدْ أَصَابَتْهُ الْفِتْنَةُ فِي بَلَائِهِ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، شَدَّدْتَ عَلَيَّ الْبَلَاءَ حَتَّى افْتِنْتُ فَيَجَاءُ بِأَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُولُ: أَبَلَيْتُكَ أَشَدَّ أَوْ بَلِيئُهُ هَذَا؟ فَقَدْ ابْتُلِيَ فَلَمْ يُفْتَنِ؛

روز قیامت، زن زیبایی را که به خاطر زیبایی اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و به همین خاطر، این بر سرم آمد. آن گاه، مریم علیها السلام را می آورند و می گویند: آیا تو زیباتری یا او؟ ما به او هم زیبایی دادیم؛ اما به گناه نیفتاد. همچنین مرد زیبایی را که به خاطر زیبایی اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و به خاطر آن، این بر سرم آمد. آن گاه، یوسف علیه السلام را می آورند و به آن مرد می گویند: تو زیباتری یا او؟ ما به او هم زیبایی دادیم؛ اما به گناه نیفتاد. همچنین شخص گرفتاری را که به خاطر گرفتاری اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا به گرفتاری های سخت، مبتلا کردی و به همین خاطر، این بر سرم آمد. آن گاه، ایوب علیه السلام را می آورند و می گویند: آیا گرفتاری تو سخت تر بود یا گرفتاری او؟ ما، او را هم به گرفتاری ها مبتلا کردیم؛ اما به گناه نیفتاد.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۸۵، ح ۳.

حدیث ۲۲۸۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْبُيُوتَ الَّتِي يُصَلِّي فِيهَا بِاللَّيْلِ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ تُضِيءُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ نُجُومُ السَّمَاءِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ؛

خانه هایی که در آنها نماز شب خوانده می شود و قرآن تلاوت می گردد، بر اهل آسمان، نور می افشانند، همچنان که ستارگان، بر اهل زمین، نور می افشانند.

تفسیر مجمع البیان، ج ۲، ص ۸۱۶.

حدیث ۲۲۸۴

امام صادق علیه السلام :

كَذِبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُصَلِّي صَلَاةَ اللَّيْلِ وَهُوَ يَجُوعُ! إِنَّ صَلَاةَ اللَّيْلِ تَضْمَنُ رِزْقَ النَّهَارِ؛

کسی که فکر می کند نماز شب خوان است و با این حال، گرسنه می ماند، [بداند که] فکرش خطاست؛ چرا که نماز شب، ضامن روزی روز است.

محاسن، ج ۱، ص ۱۲۵، ح ۱۴۱.

حدیث ۲۲۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ شَكَرَ اللَّهَ عَلَى مَا أُفِيدَ فَقَدْ اسْتَوْجَبَ عَلَى اللَّهِ الْمَزِيدَ، وَمَنْ أَضَاعَ الشُّكْرَ فَقَدْ خَاطَرَ بِالنَّعْمِ وَلَمْ يَأْمَنِ التَّعْيِيرَ وَالنَّقَمَ؛

هر کس خدا را به خاطر نعمتی که به وی عطا کرده شکر گوید، خود را شایسته افزونی نعمت از جانب خدا نموده است و هر کس شکر را چنان که باید به جا نیاورد، نعمتی را که دارد، در معرض خطر قرار داده است و از دگرگونی ها و عقوبت ها، در امان نخواهد بود.

مشکاة الأنوار، ص ۷۰، ح ۱۱۵.

حدیث ۲۲۸۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ لَا يَضُرُّ مَعَهُنَّ شَيْءٌ: الدُّعَاءُ عِنْدَ الْكَرْبِ، وَالِاسْتِغْفَارُ عِنْدَ الذَّنْبِ، وَالشُّكْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ؛

سه کار است که با انجام دادن آنها، زبانی به انسان نمی رسد: دعا کردن در هنگام گرفتاری، آمرزش خواهی [از خدا] در هنگام مبتلا شدن به گناه، و شکرگزاری در هنگام بهره مندی از نعمت.

اصول کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۷.

حدیث ۲۲۸۷

امام صادق علیه السلام :

عَنْ عَمْرِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَرْزُقَنِي مَالًا فَرَزَقَنِي، وَإِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِي

وَلَدًا فَرَزَقَنِي، وَسَأَلْتُهُ أَنْ يَرْزُقَنِي دَارًا فَرَزَقَنِي، وَقَدْ خِفْتُ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ اسْتِدْرَاجًا! فَقَالَ: أَمَا وَاللَّهِ مَعَ الْحَمْدِ فَلَا؛

عمر بن یزید می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: من از خدای - عز و جل - ثروت خواستم، به من عطا فرمود. فرزند

خواستم، به من عطا فرمود. خانه خواستم، به من عطا فرمود؛ اما می ترسم که این، استدراک باشد؛ یعنی خداوند دارد اندک اندک، مرا به خودم وامی گذارد و سزاوار عذاب خویش می گرداند. امام فرمودند: بدان که به خدا قسم، اگر خدا را [به خاطر این نعمت ها] شکر کنی، جای هیچ گونه نگرانی نیست.

سفینه البحار، ج ۶، ص ۲۷.

حدیث ۲۲۸۸

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِحَجِّ هَذَا الْبَيْتِ فَأَدِمْنُوهُ فَإِنَّ فِي إِذْمَانِكُمْ الْحَجَّ دَفْعَ مَكَارِهِ الدُّنْيَا عَنْكُمْ وَأَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛

شما را به حج خانه خدا، سفارش می کنم. هر زمان که توانستید، حج بگذارید؛ چرا که اهتمام شما به حج، گرفتاری های دنیا و هراس های روز قیامت را از شما دور می کند.

أمالی طوسی، ص ۶۶۸، ح ۱۳۹۸.

حدیث ۲۲۸۹

امام صادق علیه السلام :

لَا يُقَطَّعُ السَّارِقُ فِي عَامِ سَنَةٍ - يَعْنِي فِي عَامِ مَجَاعَةٍ؛

در سال قحطی و گرسنگی، دست دزد را نباید قطع کرد.

کافی، ج ۷، ص ۲۳۱، ح ۲.

حدیث ۲۲۹۰

امام صادق علیه السلام :

... فَقَالَ نُوحٌ: قَدْ أَجَلْتُهُمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنَةٍ، فَلَمَّا آتَى عَلَيْهِمْ تِسْعَ مِائَةٍ سِنَةٍ وَلَمْ يُؤْمِنُوا هَمَّ أَنْ يَدْعُو عَلَيْهِمْ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «إِنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَسِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ» فَقَالَ نُوحٌ: «رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلْتَدُوا إِلَّا فَاغِرًا كَفَّارًا»، فَأَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَغْرِسَ النَّخْلَ، فَأَقْبَلَ يَغْرِسُ النَّخْلَ، فَكَانَ قَوْمُهُ يَمُرُونَ بِهِ فَيَسْرِخُونَ مِنْهُ وَيَسْتَهْزِؤُونَ بِهِ وَيَقُولُونَ: شَيْخٌ قَدْ آتَى لَهُ تِسْعَ مِائَةٍ سِنَةٍ يَغْرِسُ النَّخْلَ! وَكَانُوا يَزْمُونَهُ بِالْحِجَارَةِ. فَلَمَّا آتَى لِذَلِكَ خَمْسُونَ سَنَةً وَبَلَغَ النَّخْلُ وَاسْتَحْكَمَ أَمْرَ بَقْطَعِهِ، فَسَارَحُوا مِنْهُ وَقَالُوا: بَلَغَ النَّخْلُ مَبْلَغَهُ قَطْعَهُ! إِنَّ هَذَا الشَّيْخَ قَدْ حَرَفَ وَبَلَغَ مِنْهُ الْكِبَرُ، وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى: «وَ كَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ أَنْ تَسَخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسَخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسَخَرُونَ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ». فَأَمَرَهُ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ السَّفِينَةَ، وَ أَمَرَ جَبْرَيْلَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَيْهِ وَيُعَلِّمَهُ كَيْفَ يَتَّخِذُهَا. فَصَدَّرَ طَوْلَهَا فِي الْأَرْضِ أَلْفًا وَ مِئَتِي ذِرَاعٍ، وَعَرَضَهَا ثَمَانِ مِائَةٍ ذِرَاعٍ، وَ طَوْلَهَا فِي السَّمَاءِ ثَمَانُونَ ذِرَاعًا، فَقَالَ: يَا رَبِّ، مَنْ يُعِينُنِي عَلَى اتِّخَاذِهَا؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: نَادِ فِي قَوْمِكَ: مَنْ أَعَانَنِي عَلَيْهَا وَنَجَّرَ مِنْهَا شَيْئًا صَارَ مَا يَنْجُرُهُ ذَهَبًا وَفِضَّةً. فَنادى نوح فيهم بذلك، فأعانوه عليها وكانوا يسخرون منه ويقولون: يتخذ السفينة في البر!

نوح گفت: «سیصد سال به قوم مهلت می دهم» اما چون نهصد سال بر آنان گذشت و ایمان نیاوردند، تصمیم گرفت که نفرینشان کند. خدای - عز و جل - به او وحی فرمود: «از قوم تو، هرگز کسی ایمان نمی آورد، مگر همان ها که پیش از این، ایمان آورده اند. پس از کار آنان اندوهگین باش». نوح، عرض کرد: «پروردگارا! احدى از کافران را بر روی زمین، باقی مگذار؛ چرا که اگر آنها را باقی گذاری، بندگانت را گمراه می کنند و جز تبهکار و ستمگر نمی زایند».

پس خدای - عز و جل - به نوح، فرمان داد که نخل بکارد. نوح علیه السلام به دستور خدا به کاشتن نخل پرداخت؛ ولی قومش بر او می گذشتند و مسخره اش می کردند و می گفتند: «پیرمردی که نُهصد سال عمر کرده، نخل می کارد!» و به او سنگ می زدند. پس چون پنجاه سال گذشت و نخل ها رسیدند و محکم شدند، نوح علیه السلام مأمور شد که درختان نخل را قطع کند. قومش او را مسخره کردند و گفتند: «نخل ها به بار نشسته اند؛ اما [این پیرمرد] آنها را قطع می کند! این پیرمرد، خرف شده و پیری اش از حد، گذشته است». خداوند در این باره می فرماید: «و ثروتمندان قومش، هرگاه بر او می گذشتند، مسخره اش می کردند. نوح گفت: اگر ما را مسخره می کنید، بدانید که ما نیز، روزی، به همین گونه، شما را مسخره خواهیم کرد، و به زودی خواهید دانست». پس از آن، خدا به نوح، فرمان داد که کشتی بسازد و به جبرئیل، فرمان داد که بر نوح، نازل گردد و چگونگی ساختن کشتی را به وی بیاموزد و معین نمود که درازای کشتی، هزار و دویست ذراع (ششصد متر) و پهنای آن، هشتصد ذراع (چهارصد متر) و ارتفاعش هشتاد ذراع (چهل متر) باشد.

نوح گفت: «پروردگارا! چه کسانی در این کار، یاری ام می کنند؟». خدا به او وحی فرمود: «در میان قوم خود، اعلام کن که هر کس در ساختن کشتی و نجاری آن به من کمک کند، در برابر کارش، زر و سیم خواهد گرفت». نوح، فرمان خداوند را به قوم خود، اعلام کرد و آنان یاری اش نمودند؛ ولی همچنان مسخره اش می کردند که در بیابان، کشتی می سازد!

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۱۱، ح ۵.

حدیث ۲۲۹۱

امام صادق علیه السلام :

الْأَنْسُ يَسْتَعْنُونَ إِذَا عُدِلَ بَيْنَهُمْ وَ تَنْزِلُ السَّمَاءُ رِزْقَهَا وَ تُخْرِجُ الْأَرْضُ بِرِزْقِهَا بِالذَّنِّ اللَّهُ تَعَالَى؛

هنگامی که در میان مردم، عدالت برقرار شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال، آسمان، روزی خود را فرو می فرستد و زمین، برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶.

حدیث ۲۲۹۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ يَخْتِجُ النَّاسُ طَرًّا إِلَيْهَا: الْأَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص ۳۲۰.

حدیث ۲۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِيُّ اللَّهِ، يُعِينُهُ وَيَضَعُ لَهُ وَيَلْقَى عَلَيْهِ إِلَّا الْحَقَّ وَلَا يَخَافُ غَيْرَهُ؛

مؤمن، دوست خداست، یاریش می رساند و برای او کار می کند و درباره او، جز حق نمی گوید و از غیر او نمی ترسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۱، ح ۵.

حدیث ۲۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

كُونُوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ، لِيُرُوا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْإِجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ، فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ؛

مردم را به غیر زبان خود دعوت کنید، تا پرهیزکاری و کوشش در عبادت و نماز و خوبی را از شما ببینند؛ زیرا اینها خود دعوت کننده است.

کافی، ج ۲، ص ۷۸، ح ۱۴.

حدیث ۲۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُوسَى! لَا تَفْرَحْ بِكَثْرَةِ الْمَالِ وَلَا تَدْعُ ذِكْرِي عَلَى كُلِّ حَالٍ، فَإِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ، تُنْسِي الدُّنُوبَ وَإِنَّ تَزَكَّ ذِكْرِي، يُقْسِي الْقُلُوبَ؛

خدای - عز و جل - به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت، شاد مشو و در هیچ حالی مرا فراموش مکن؛ زیرا با زیادی ثروت، گناهان فراموش می شود و از یاد بردن من، قساوت قلب می آورد.

کافی، ج ۲، ص ۴۹۷، ح ۷.

حدیث ۲۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

أَلْمَفُوضُ أَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ، فِي رَاحَةِ الْأَبَدِ وَالْعَيْشِ الدَّائِمِ الرَّغَدِ، وَالْمُفُوضُ حَقًّا هُوَ الْعَالِي عَنْ كُلِّ هَمٍّ دُونَ اللَّهِ تَعَالَى؛

کسی که کارهای خود را به خدا بسپارد، همواره از آسایش و خیر و برکت در زندگی برخوردار است و واگذارنده حقیقی کارها به خدا، کسی است که تمام همتش تنها به سوی خدا باشد.

مصباح الشریعة، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۸۳.

حدیث ۲۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا حَبَبْنَا إِلَى النَّاسِ وَلَمْ يُبَغِّضْنَا إِلَيْهِمْ! أَمَا وَاللَّهِ لَوْ يَرَوُونَ مَحَاسِنَ كَلَامِنَا، لَكَانُوا بِهِ أَعَزَّ وَمَا اسْتَطَاعَ أَحَدٌ أَنْ يَتَعَلَّقَ عَلَيْهِمْ بِشَيْءٍ، وَلَكِنَّ أَحَدَهُمْ يَسْمَعُ الْكَلِمَةَ فَيَحُطُّ إِلَيْهَا عَشْرًا؛

رحمت خداوند بر آن کس که ما را نزد مردم، محبوب گرداند و در نظر آنان، منفورمان نسازد. بدانید که به خدا سوگند، اگر راویان، سخنان زیبای ما را روایت می کردند، عزیزتر می شدند و هیچ کس نمی توانست به آنان ایرادی وارد سازد؛ ولی برخی از آنان، سخنی از ما می شنوند و ده تا بر آن می افزایند.

کافی، ج ۸، ص ۲۲۹، ح ۲۹۳.

حدیث ۲۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - لَمْ يَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثًا وَ لَمْ يَتْرُكْهُمْ سُدىً، بَلْ خَلَقَهُمْ لِإِظْهَارِ قُدْرَتِهِ وَ لِيُكَلِّفَهُمْ طَاعَتَهُ، فَيَسْتَوْجِبُوا بِذَلِكَ رِضْوَانَهُ وَ مَا خَلَقَهُمْ لِيُجْلِبَ مِنْهُمْ مَنَفَعَةً وَ لَا لِيُدْفَعَ بِهِمْ مَضْرَرَةٌ، بَلْ خَلَقَهُمْ لِيَنْفَعَهُمْ وَ يُوَصِّلَهُمْ إِلَى نَعِيمِ الأَبَدِ؛

خداوند - تبارک و تعالی -، آفریدگان خود را بیهوده نیافرید و آنان را به حال خود رها نکرد؛ بلکه آنها را آفرید تا قدرت خویش را نشان دهد و تکلیف عبادت (اطاعت) خود را به دوش آنها نهد تا با آن، سزاوار خشنودی او شوند. آنان را نیافرید تا از آنها سودی برود و یا زبانی را به وسیله آنها از خود، دور سازد. بلکه آفریدشان تا به آنها سود برساند و آنها را به نعمت جاودان (بهشت) برساند.

علل الشرایع، ص ۹.

حدیث ۲۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا عِبَادِيَ الصَّادِقِينَ! تَنَعَّمُوا بِعِبَادَتِي فِي الدُّنْيَا، فَإِنَّكُمْ تَتَنَعَّمُونَ بِهَا فِي الأُخْرَةِ؛

خدای تبارک و تعالی فرموده است: ای بندگان راستین من! در دنیا، از [نعمت] عبادت من، بهره بگیرید که در آخرت، به خاطر آن، به رفاه [و آسایش] خواهید رسید.

کافی، ج ۲، ص ۸۳، ح ۲.

حدیث ۲۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

فِي التَّوْرَةِ مَكْتُوبٌ: يَا بَنِي آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمَلًا قَلْبِكَ خَوْفًا، وَ إِلا تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمَلًا قَلْبِكَ شُغْلًا بِالدُّنْيَا، ثُمَّ لا أَسِيدُ فَاقْتِكَ وَ أَكَلِكَ إِلَى طَلِبِهَا؛

در تورات نوشته شده است: ای فرزند آدم! دلت را برای عبادت من، فارغ (خلوت) گردان تا آن را از ترس خودم پر کنم، که اگر دلت را خلوت نکنی، آن را از سرگرمی های دنیا پر می کنم و آن گاه، مانع فقر تو نمی شوم و تو را در طلب دنیا رها می کنم.

قصص الأنبياء، ص ۱۶۶، ح ۱۹۳.

حدیث ۲۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

يَعِيشُ النَّاسُ بِإِحْسَانِهِمْ، أَكْثَرُ مِمَّا يَعِيشُونَ بِأَعْمَارِهِمْ، وَ يَمُوتُونَ بِدُنُوبِهِمْ، أَكْثَرُ مِمَّا يَمُوتُونَ بِأَجَالِهِمْ؛

مردم، بیشتر از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خود زندگی می کنند و بیشتر از آن که با اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خود می میرند.

دعوات الراوندی، ص ۲۹۱، ح ۳۳.

حدیث ۲۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْقَلْبَ يَتَلَجَّجُ فِي الْجَوْفِ يَطْلُبُ الْحَقَّ، فَإِذَا أَصَابَهُ إِطْمَآنٌ وَقَرٌّ؛

همانا، دل در درون سینه، بی قرار است و به دنبال حق می گردد و چون به آن رسید، آرام و قرار می گیرد.
مشکاة الأنوار، ص ۴۴۵.

حدیث ۲۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَمَانِي خِصَالٍ: وَقُوراً عِنْدَ الْهَرَاهِزِ، صَبُوراً عِنْدَ الْبَلَاءِ، شُكُوراً عِنْدَ الرِّخَاءِ، قَانِعاً بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ، لَا يَظْلِمُ الْأَعْدَاءَ، وَلَا يَتَّحَمَلُ لِلْأَصْدِقَاءِ، بَدَنَهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ؛

سزاوار است مؤمن، هشت خصلت داشته باشد: در سختی ها باوقار، در گرفتاری صبور، در آسایش شاکر و به روزی خداوند قانع باشد، به دشمنان ستم نکند، از دوستان کینه و دشمنی به دل نگیرد، بدنش از او در رنج و مردم از او در آسایش باشند.
کافی، ج ۲، ص ۴۷، ح ۱.

حدیث ۲۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ - عَزَّ وَجَلَّ - «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً»: رِضْوَانُ اللَّهِ وَالْجَنَّةُ فِي الْآخِرَةِ وَالسَّعَةُ فِي الرِّزْقِ وَالْمَعِاشِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ فِي الدُّنْيَا؛

در تفسیر آیه «پروردگارا! در دنیا و آخرت، به ما نیکی عطا فرما»: نیکی در آخرت، خشنودی خدا و بهشت است و در دنیا، وسعت در روزی و (وسایل) زندگی و خوش اخلاقی است.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۸۳، ح ۱۸.

حدیث ۲۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

الْأَنْسُ إِذَا صَلَّحُوا، كَفُّوا عَنْ تَتَبِعِ عُيُوبِهِمْ؛

مردم، هنگامی که درستکار شوند، از عیب جوئی یکدیگر دست می کشند.
من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۱، ح ۵۸۶۲.

حدیث ۲۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا، يَحْصِدُ غَبْطَةً وَمَنْ يَزْرَعُ شَرًّا، يَحْصِدُ نَدَامَةً وَ لِكُلِّ زَارِعٍ، مَا زَرَعَ؛

هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی می چیند، هر کس هر چه بکارد، همان را درو می کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹.

حدیث ۲۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَا نَهَاكَ اللَّهُ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا وَقَدْ عَلِمَ أَنَّهُ يُطِيقُ تَرْكَهُ، وَلَا أَمْرَهُ بِشَيْءٍ إِلَّا وَقَدْ عَلِمَ أَنَّهُ يَسْتَطِيعُ فِعْلَهُ؛ لِأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ صِفَتِهِ الْجَوْرُ وَالْعَبَثُ وَالظُّلْمُ وَتَكْلِيفُ الْعِبَادِ مَا لَا يُطِيقُونَ؛

خداوند، از چیزی نهی نکرد، جز این که می داند، بنده، توان ترک آن را دارد و به چیزی امر نکرد، جز این که می داند، بنده، توان انجام آن را دارد؛ زیرا جُور و سرگرمی و ستم و تکلیف کردن بندگان به آنچه توانش را ندارند، از صفات خداوند نیستند. الإحتجاج، ج ۲، ص ۲۲۳.

حدیث ۲۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثٌ مَنْ آتَى اللَّهَ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ، أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: الْإِنْفَاقُ مِنْ إِقْتَارٍ وَ الْبِشْرُ لِجَمِيعِ الْعَالَمِ وَ الْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ؛

هر کس یکی از این کارها را به درگاه خدا ببرد، خداوند، بهشت را برای او واجب می گرداند: انفاق در تنگدستی، گشاده رویی با همگان و رفتار منصفانه.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۲.

حدیث ۲۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْلَمَ أَقْبَلَتْ صَلَاتُهُ أَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْيَنْظُرْ هَلْ مَنَعَتْهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ؟ فَبِقَدْرِ مَا مَنَعَتْهُ قَبِلَتْ مِنْهُ؛

کسی که دوست دارد بداند نمازش قبول شده یا نه؟ باید ببیند آیا نمازش او را از زشتی ها و ناپاکی ها، دور کرده است یا خیر؟ به همان اندازه که دور کرده، قبول شده است.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸.

حدیث ۲۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

صَلَاةُ اللَّيْلِ، تُحَسِّنُ الْوُجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُطَيِّبُ الرِّيحَ وَ تَدْرُ الرِّزْقَ وَ تَقْضِي الدَّيْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوش بو و روزی را زیاد می کند؛ [و زمینه] پرداخت بدهی را فراهم می نماید؛ غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲.

حدیث ۲۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

لَا يُصْلِحُ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ إِلَّا ثَلَاثَةٌ: التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ وَ الصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ وَ حُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيشَةِ؛

مسلمان را جز سه چیز، اصلاح نمی‌کند: فهم عمیق دین، صبر بر گرفتاری و تدبیر خوب در زندگی.
کافی، ج ۵، ص ۸۷.

حدیث ۲۳۱۲

امام صادق علیه السلام :
صَلَاةٌ مُتَطَيَّبٌ، أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ صَلَاةً بِغَيْرِ طَيْبٍ؛
یک نماز با بوی خوش (عطر)، بهتر از هفتاد نماز بدون بوی خوش است.
کافی، ج ۶، ص ۵۱۱، ح ۷.

حدیث ۲۳۱۳

امام صادق علیه السلام :
إِذَا قَامَ الْعَبْدُ فِي الصَّلَاةِ مَخْفَفٌ صِيْلَاتُهُ، قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ: أَمَا تَرَوْنَ إِلَى عَبْدِي كَأَنَّهُ يَرَى أَنَّ قَضَاءَ حَوَائِجِهِ بِيَدِ غَيْرِي؟
أَمَا يَعْلَمُ أَنَّ قَضَاءَ حَوَائِجِهِ بِيَدِي؟

هرگاه بنده ای به نماز بایستد و آن را سُبُكْ به جا آورد، خداوند به فرشتگانش می‌گوید: به بنده ام نمی‌نگرید؟ گویا برآوردن حاجت هایش را به دست کسی جز من می‌داند؟ آیا او نمی‌داند تأمین نیازهایش به دست من است؟
کافی، ج ۳، ص ۲۶۹، ح ۱۰.

حدیث ۲۳۱۴

امام صادق علیه السلام :
لَيْسَ مِنَّا وَلَا كِرَامَةً مَنْ كَانَ فِي مِصْرٍ فِيهِ مِائَةٌ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْمِصْرِ أَحَدٌ أَوْرَعٌ مِنْهُ؛
از ما نیست و کرامتی هم ندارد کسی که در شهر صد هزار نفری یا بیشتر باشد و در آن شهر کسی پرهیزکارتر از او وجود داشته باشد.
کافی، ج ۲، ص ۷۸.

حدیث ۲۳۱۵

امام صادق علیه السلام :
إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً بَيِّضَاءَ، فَجَالَ الْقَلْبُ يَطْلُبُ الْحَقَّ ثُمَّ هُوَ إِلَى أَمْرِكُمْ أَسْرَعُ مِنَ الطَّيْرِ إِلَى وَكْرِهِ؛
چون خدا، خیر بنده ای را بخواهد، نقطه سفیدی در دلش می‌نهد تا دلش در پی حق برآید؛ در نتیجه، او به پذیرش عقیده شما (شیعه)، سریع‌تر از پرنده به سوی آشیانه اش است.
بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۰۴، ح ۳۳.

حدیث ۲۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

دَعَامِيَةُ الْإِنْسَانِ الْعَقْلُ وَالْعَقْلُ مِنْهُ الْفِطْنَةُ وَالْفَهْمُ وَالْحِفْظُ وَالْعِلْمُ. وَبِالْعَقْلِ يَكْمُلُ وَهُوَ دَلِيلُهُ وَمُبْتَدِئُهُ وَمِفْتَاحُ أَمْرِهِ، فَإِذَا كَانَ تَأْيِيدُ عَقْلِهِ مِنَ الثَّوَرِ كَانَ عَالِمًا حَافِظًا ذَاكِرًا فَطِنًا فَهَمًّا، فَعَلِمَ بِذَلِكَ كَيْفَ وَ لِمَ وَ حَيْثُ وَ عَرَفَ مَنْ نَصَحَهُ وَ مَنْ عَشَّه، فَإِذَا عَرَفَ ذَلِكَ عَرَفَ مَجْرَاهُ وَ مَوْصُولَهُ وَ مَفْصُولَهُ وَ أَخْلَصَ الْوَحِيدِيَّةَ لِلَّهِ وَ الْأَقْرَارَ بِالطَّاعِيَةِ، فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ مُسْتَدْرِ كَالِمَا فَاتٍ وَ وَارِدًا عَلَى مَا هُوَ آتٍ، يَعْرِفُ مَا هُوَ فِيهِ وَ لَا يَشَىءُ هُوَ هَاهُنَا وَ مِنْ أَيْنَ يَأْتِيهِ وَ إِلَى مَا هُوَ صَائِرٌ وَ ذَلِكَ كُلُّهُ مِنْ تَأْيِيدِ الْعَقْلِ؛

ستون انسانیت، عقل است و از عقل، زیرکی، فهم، حفظ و دانش بر می خیزد. با عقل، انسان به کمال می رسد. عقل، راهنمای انسان، بیناکننده و کلید کارهای اوست. هر گاه عقل با نور یاری شود، دانا، حافظ، تیزهوش و فهیم می شود و بدین وسیله (پاسخ)، چگونگی، چرا و کجا را می فهمد و خیرخواه و دغلكار را می شناسد و هرگاه این را دانست، مسیر حرکت و خویش و بیگانه را می شناسد و در توحید و طاعت خداوند اخلاص می ورزد و چون چنین کرد، آنچه از دست رفته جبران می کند و بر آنچه در آینده می آید چنان وارد می شود که می داند در کجای آن است و برای چه منظوری در آنجاست. از کجا آمده و به کجا می رود. و این همه از پرتو تأیید عقل است.

کافی، ج ۱، ص ۲۵، ح ۲۳.

حدیث ۲۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصِيرَ وَ الْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا»: يُسْأَلُ السَّمْعُ عَمَّا سَمِعَ، وَ الْبَصِيرُ عَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ، وَ الْفُؤَادَ عَمَّا عَقَّدَ عَلَيْهِ؛

درباره آیه «زیرا که گوش و چشم و دل، همه مسئولند»، فرمودند: از گوش، درباره آنچه شنیده است، از چشم، درباره آنچه بدان نگرسته و از دل، درباره باورها و دل بستگی هایش بازخواست می شود.

مشکاة الأنوار، ص ۲۵۵.

حدیث ۲۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَ عَمِلَ بِهِ وَ عَلَّمَ لِلَّهِ، دُعِيَ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ عَظِيمًا، فَقِيلَ: تَعَلَّمَ لِلَّهِ، وَ عَمِلَ لِلَّهِ، وَ عَلَّمَ لِلَّهِ؛

هر کس برای خدا دانش بیاموزد و به آن عمل کند و به دیگران آموزش دهد، در ملکوت آسمان ها، به بزرگی یاد شود و گویند: برای خدا آموخت و برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۶.

حدیث ۲۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: أَلْمُعْتَبِرُ فِي الدُّنْيَا عَيْشُهُ فِيهَا كَعَيْشِ النَّائِمِ يَرَاهَا وَ لَا يَمَسُّهَا، وَ هُوَ يُزِيلُ عَنْ قَلْبِهِ وَ نَفْسِهِ - بِاسْتِقْبَاحِهِ مُعَامَلَةَ الْمَغْرُورِينَ بِهَا - مَا يورثُهُ الْحِسَابَ وَ الْعِقَابَ؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: آنها که از دنیا عبرت گرفته اند، زندگی شان در آن، همانند کسی است که دنیا را در

خواب می بیند ولی آن را لمس نمی کند. او با زشت دیدن رفتار فریب خوردگان دنیا، محبت آنچه را که حساب و کیفر دارد، از دل و جان خود می زداید.
مصباح الشریعه، ص ۲۰۴.

حدیث ۲۳۲۰

امام صادق علیه السلام :
إِتَّقُوا اللَّهَ وَ عَلَيكُمْ بِإِدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ ائْتَمَّكُمْ، فَلَوْ أَنَّ قَاتِلَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَمَنَّى عَلَى أَمَانَةٍ لَأَدَّيْتُهَا إِلَيْهِ؛
تقوای الهی پیشه کنید و امانت را به کسی که شما را امین دانسته است، باز گردانید؛ زیرا حتی اگر قاتل امیر المؤمنین علیه السلام امانتی را به من بسپرد، هر آینه آن را به او برمی گردانم.
امالی صدوق، ص ۳۱۸.

حدیث ۲۳۲۱

امام صادق علیه السلام :
خَيْرُ النَّاسِ قِضَاءُ الْحَقِّ؛
بهترین مردم، کسانی هستند که به حق، قضاوت کنند.
بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۶۶، ح ۲۰.

حدیث ۲۳۲۲

امام صادق علیه السلام :
فِي قَوْلِهِ «فَا لَهُمَهَا فُجُورُهَا وَ تَقْوَاهَا»، أَيْ: عَرَفَهَا وَ أَلْهَمَهَا، ثُمَّ خَيْرَهَا فَاخْتَارَتْ؛
درباره آیه «شر و خیر را به انسان الهام کرد»، یعنی انسان را آگاه کرد و به او الهام نمود و آنگاه به او اختیار انتخاب داد و او خود انتخاب می کند.
تفسیر القمی، ج ۲، ص ۴۲۴.

حدیث ۲۳۲۳

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَ جَلَّ - لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا بِصِدْقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبِرِّ وَ الْفَاجِرِ؛
خدای - عز و جل - هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راستگویی و برگرداندن امانت، به نیکوکار و یا بدکار.
کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۱.

حدیث ۲۳۲۴

امام صادق علیه السلام :
سُئِلَ الْأَمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - : «اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ». قَالَ: يُطَاعُ فَلَا يُعْصَى، وَ يُذَكَّرُ فَلَا يُنْسَى، وَ يُشْكَرُ

فَلَا يُكْفَرُ؛

از امام صادق علیه السلام درباره آیه «تقوای الهی پیشه کنید چنان که حق اوست»، پرسیده شد. فرمودند: از خداوند، اطاعت شود و نافرمانی نشود، یاد شود و فراموش نشود و شکرگزاری گردد و کفران نگردد.
معانی الأخبار، ص ۲۴۰.

حدیث ۲۳۲۵

امام صادق علیه السلام:

إِتَّقِ اللَّهَ حَيْثُ كُنْتَ فَإِنَّكَ لَا تَسْوَحُشُ؛

در هر حال که هستی، تقوای الهی پیشه کن تا هرگز احساس هراس و وحشت نکنی.
تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۱۴۷.

حدیث ۲۳۲۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ فِيهَا أَوْحَى اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ! مَا خَلَقْتُ خَلْقًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، فَإِنِّي إِنَّمَا أَبْتَلِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ، وَأَعَافِيهِ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ، وَأَزْوَى عَنَّهُ مَا هُوَ شَرٌّ لَهُ لِمَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ، وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا يَصْلُحُ عَلَيْهِ عَبْدِي، فَلْيَصْبِرْ عَلَيَّ بِلَائِي، وَلْيَشْكُرْ نِعْمَائِي، وَلْيُرِضْ بِقَضَائِي، أَكْتُبُهُ فِي الصِّدِّيقِينَ عِنْدِي إِذَا عَمِلَ بِرِضَائِي وَأَطَاعَ أَمْرِي؛

از وحی های خدا به موسی بن عمران علیه السلام بود که: ای موسی بن عمران! آفریده ای را نیافریده ام که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد. بنا بر این، او را گرفتار می کنم، در جایی که برایش بهتر است و به او آسایش می بخشم، در جایی که برایش بهتر است و از او آنچه را که برایش بد است می گیرم و از آن محرومش می کنم؛ زیرا برایش بهتر است. و من بهتر می دانم که چه چیز به صلاح بنده من است. پس باید که بر بلای من صبور و از نعمت هایم سپاسگزار و بر خواست من خشنود باشد، که او را در شمار بندگان راستین خود خواهم نوشت، اگر به رضای من عمل کند و دستورم را فرمان برد.
کافی، ج ۲، ص ۶۲، ح ۷.

حدیث ۲۳۲۷

امام صادق علیه السلام:

فِي مَا سَأَلَ لَهُ الرَّزْدِيُّ: فَلَايَ عَلَيْهِ خَلَقَ الْخَلْقَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْتَاجٍ إِلَيْهِمْ وَلَا مُضْطَرٌّ إِلَى خَلْقِهِمْ وَلَا يَلِيْقُ بِهِ التَّعَبُّتُ بِنَا؟ - خَلَقَهُمْ لِإِظْهَارِ حِكْمَتِهِ وَإِنْفَازِ عِلْمِهِ وَإِمْضَاءِ تَدْبِيرِهِ؛

در پاسخ سؤال زندیقی که از ایشان پرسید: چرا خداوند، خلایق را آفرید با آن که به آنها نیاز ندارد و ناچار نبوده آنها را بیافریند و شایسته او هم نیست که ما را به بازیچه آفریده باشد؟ امام صادق علیه السلام فرمودند: آنها را آفرید تا حکمتش را آشکار و علمش را عملی کند و تدبیرش را به انجام رساند.

احتجاج، ج ۲، ص ۲۱۷.

حدیث ۲۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، لَمْ يَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثًا وَ لَمْ يَنْزُكْهُمْ سِدَى، بَلْ خَلَقَهُمْ لِإِظْهَارِ قُدْرَتِهِ وَ لِيُكَلِّفَهُمْ طَاعَتَهُ... لِيُنْفَعَهُمْ وَ يَوْصِيَهُمْ إِلَى نَعِيمِ الْأَبَدِ؛

خداوند، بندگانش را بیهوده نیافریده و پوچ رها نکرده، بلکه آنان را برای آشکار کردن قدرت خود و موظف کردنشان به طاعت خود، آفریده است ... تا آنان را نفع بخشد و به نعمت (بهشت) جاویدان برساند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۶۶، ح ۱۶۶.

حدیث ۲۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: «وَنَبَلُوكُمْ بِالْشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً...»، فَالْخَيْرِ الصَّحَّةُ وَالْغِنَى، وَالشَّرُّ الْمَرَضُ وَالْفَقْرُ ائْتِلَاءً وَ اِخْتِبَارًا؛

خداى متعال مى فرماید: «و شما را با بدى ها و خوبى ها آزمایش مى کنیم». خوبى، همان سلامتى و بى نیازى و بدى، همان بیماری و فقر است که این هر دو، برای آزمایش و امتحان است.

بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۰۹، ح ۲۵.

حدیث ۲۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ قَبْضٍ وَ لَا بَشْطٍ إِلَّا وَ لِلَّهِ فِيهِ الْمَنْ وَ الْإِئْتِلَاءُ؛

هیچ تنگنا و گشایشی نیست، مگر این که خداوند در آن، نعمت و آزمایشی برای انسان قرار داده است.

التوحید، ص ۳۵۴، ح ۱.

حدیث ۲۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اسْتَخَارَ اللَّهَ رَاضِيًا بِمَا صَنَعَ اللَّهُ لَهُ خَارَ اللَّهُ لَهُ حَتْمًا؛

هر کس از خدا خیر بخواهد و به آنچه خدا خواسته راضی باشد، خداوند حتما برای او خیر خواهد خواست.

کافی، ج ۸، ص ۲۴۱، ح ۳۳۰.

حدیث ۲۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ شَتَمَكَ فَقُلْ لَهُ: اِنْ كُنْتَ صَادِقًا فِيمَا تَقُولُ فَاسْأَلِ اللَّهَ اَنْ يَغْفِرَ لِي، وَاِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فِيمَا تَقُولُ فَاللَّهُ اَسْأَلُ اَنْ يَغْفِرَ لَكَ. وَاِنْ وَعَدَكَ بِالْخَيْرِ فَعِدَّةً بِالنَّصِيحَةِ وَ الرَّعَاءِ؛

اگر کسی به تو ناسزا گفت، به او بگو: اگر راست می گویی، از خدا می خواهم که مرا بیامرزد و اگر دروغ می گویی، از خدا می خواهم که تو را بیامرزد. و اگر کسی تهدیدت کرد، تو، او را به خیرخواهی و مراقبت وعده ده.

بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۴۴، ح ۱۷.

حدیث ۲۳۳۳

امام صادق علیه السلام :
 كَمَالُ الْأَدَبِ وَالْمُرُوَّةِ سَبْعٌ خِصَالٌ: أَلْعَقْلُ وَالْحِلْمُ، وَالصَّبْرُ وَالرَّفْقُ وَالصَّمْتُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالْمُدَارَاةُ؛
 کمال ادب و مروّت، در هفت چیز است: عقل، بردباری، صبر، ملایمت، سکوت، خوش اخلاقی و مدارا.
 معدن الجواهر، ص ۵۹.

حدیث ۲۳۳۴

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سَبْعَةَ حُقُوقٍ، فَأَوْجِبُهَا أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ حَقًّا وَإِنْ كَانَ عَلَى نَفْسِهِ أَوْ عَلَى وَالِدَيْهِ، فَلَا يَمِيلُ لَهُمْ عَنِ الْحَقِّ؛
 مؤمن را بر مؤمن، هفت حقّ است؛ واجب ترین آنها این است که آدمی تنها حقّ را بگوید، هر چند بر ضد خود یا پدر و مادرش
 باشد و به خاطر آنها از حقّ، منحرف نشود.
 بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۲۳، ح ۸.

حدیث ۲۳۳۵

امام صادق علیه السلام :
 ثَلَاثٌ مَنْ آتَى اللَّهَ بِوَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ، أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: الْأُنْفَاقُ مِنَ إِقْتَارٍ، وَالْبِشْرُ لِجَمِيعِ الْعَالَمِ، وَالْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ؛
 هر کس یکی از این کارها را به درگاه خدا برسد، خداوند، بهشت را برای او واجب می گرداند: انفاق در تنگدستی، گشاده رویی با
 همگان و رفتار منصفانه.
 کافی، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۲.

حدیث ۲۳۳۶

امام صادق علیه السلام :
 صِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَأَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ وَأَحْسِنْ إِلَى مَنْ آسَأَ إِلَيْكَ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ سَبَّكَ وَأَنْصِفْ مَنْ خَاصَمَكَ وَأَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ؛
 با کسی که با تو قطع رابطه کرد، رابطه برقرار کن. به کسی که از تو دریغ داشت، ببخش. به کسی که به تو بدی کرد، نیکی کن. بر
 کسی که تو را ناسزا گفت، سلام کن. با دشمنت، منصفانه رفتار کن و کسی را که بر تو ستم نمود، عفو کن.
 تحف العقول، ص ۳۰۵.

حدیث ۲۳۳۷

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِي السِّرِّ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِي السَّرِّ وَمَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِي الْعَلَانِيَةِ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِي الْعَلَانِيَةِ؛
 هر کس که پنهانی، عمل بدی مرتکب شد، باید پنهانی، کار خوبی انجام دهد و هر کس که آشکارا، عمل بدی مرتکب گردید،
 باید آشکارا، کار خوبی انجام دهد.

معانی الأخبار، ص ۲۳۷، ح ۱.

حدیث ۲۳۳۸

امام صادق علیه السلام:

فی قوله تعالى: «إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» قَالَ: هُوَ الْقَلْبُ الَّذِي سَلِمَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا؛

امام صادق علیه السلام درباره آیه «مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید» فرمودند: قلب سالم، قلبی است که [بیماری] [دنیا دوستی در آن نباشد].

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۸، ح ۵۰.

حدیث ۲۳۳۹

امام صادق علیه السلام:

فی قوله تعالى: «إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» قَالَ: الْقَلْبُ السَّلِيمُ الَّذِي يَلْقَى رَبَّهُ وَ لَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ سِوَاهُ، وَ كُلُّ قَلْبٍ فِيهِ شِرْكٌ أَوْ شَكٌّ فَهُوَ سَاقِطٌ؛

امام صادق علیه السلام درباره آیه «مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید» فرمودند: دل سالم، دلی است که پروردگارش را در حالی دیدار کند که هیچ کس جز او در آن نباشد و هر دلی که در آن، شرک یا تردید باشد، سقوط کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۵.

حدیث ۲۳۴۰

امام صادق علیه السلام:

صَاحِبُ النَّبِيِّ الصَّادِقِ صَاحِبُ الْقَلْبِ السَّلِيمِ لِإِنَّ سَلَامَةَ الْقَلْبِ مِنْ هَوَاجِسِ الْمَحْذُورَاتِ بِتَخْلِيصِ النَّبِيِّ لِلَّهِ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ»؛

کسی که نیت درست داشته باشد، دل سالم و پاک دارد؛ زیرا سالم داشتن دل از وسوسه های شیطانی، به سبب خالص گردانیدن نیت در همه کارها برای خداوند است. خداوند تعالی می فرماید: «روزی که مال و فرزندان سودی نمی دهند، مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید».

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۱۰، ح ۳۲.

حدیث ۲۳۴۱

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَ جَلَّ - أَدَبَ نَبِيَّهُ عَلَى مَحَبَّتِهِ فَقَالَ: «وَ أَنْتَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ»، ثُمَّ فَوَّضَ إِلَيْهِ فَقَالَ - عَزَّ وَ جَلَّ - : «وَ مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا»؛

خدای - عز و جل - پیامبرش را در سایه مهر و محبت خویش پروراند و آن گاه فرمود: «تو، حقیقتاً دارای اخلاقی بزرگوارانه هستی».

[آن گاه کار دین و امت را] به او واگذار کرد و فرمود: «هر چه را پیامبر برای شما آورد، بپذیرید و از هر چه نهیتان کرد، خودداری کنید».

کافی، ج ۱، ص ۲۶۵، ح ۱.

حدیث ۲۳۴۲

امام صادق علیه السلام:

إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَهُ فَلْيُطِيبْ كَسْبَهُ وَ لِيُخْرِجْ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ، وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْفَعُ إِلَيْهِ دُعَاءَ عَبْدٍ وَ فِي بَطْنِهِ حَرَامٌ أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لَّا أَحَدٌ مِنْ خَلْقِهِ؛

هر کس بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را حلال کند و حق مردم را بپردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرام در شکمش باشد یا حق کسی بر گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی رود.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱.

حدیث ۲۳۴۳

امام صادق علیه السلام:

عَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ، فَإِنَّكُمْ لَا تَقْرَبُونَ إِلَى اللَّهِ بِمِثْلِهِ، وَلَا تَثْرُكُوا صَغِيرَةً لِصَغَرِهَا أَنْ تَدْعُوا بِهَا، إِنَّ صَاحِبَ الصَّغَارِ هُوَ صَاحِبُ الْكِبَارِ؛
شما را سفارش می کنم به دعا کردن؛ زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیک نمی شوید. و دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر کوچک بودنش رها نکنید؛ زیرا حاجت های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت های بزرگ به دست اوست.

کافی، ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۶.

حدیث ۲۳۴۴

امام صادق علیه السلام:

إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُحْتَمَ بِخَيْرِ عَمَلِكَ حَتَّى تُقْبَضَ وَ أَنْتَ فِي أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ، فَعَظِّمْ لِلَّهِ حَقَّهُ أَنْ لَا تَبْدُلَ نِعْمَاءَهُ فِي مَعَاصِيهِ؛
اگر می خواهی عملت ختم به خیر شود و وقتی می میری با بهترین اعمال بمیری، حق و حرمت خدای را پاس بدار به این که نعمت های او را در نافرمانی اش به کار نبری.

عیون اخبار الرضا، ج ۷، ص ۴، ح ۸.

حدیث ۲۳۴۵

امام صادق علیه السلام:

أَدْنَى الشُّكْرِ رُؤْيَا النُّعْمَةِ مِنَ اللَّهِ مِنْ غَيْرِ عَلَيْهِ يَتَعَلَّقُ الْقَلْبُ بِهَا دُونَ اللَّهِ - عَزَّ وَ جَلَّ - وَ الرِّضَا بِمَا أُعْطِيَ وَ أَلَّا تَعْصِيَهُ بِنِعْمَتِهِ وَ تُخَالِفَهُ بِشَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ بِسَبَبِ نِعْمَتِهِ؛

کم ترین سپاسگزاری، این است که انسان، نعمت را (مستقیماً) از خدا بداند و جز او علتی برای آن نداند و نیز به آنچه خداوند عطايش کرده، خرسند باشد و با نعمت او مرتکب گناه وی نشود و نعمت خدا را وسیله مخالفت با امر و نهی او قرار ندهد.

مصباح الشریعة، ص ۲۴.

حدیث ۲۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَهَا بِقَلْبِهِ وَحَمِدَ اللَّهَ ظَاهِرًا بِلِسَانِهِ فَتَمَّ كَلَامُهُ حَتَّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزِيدِ؛

چون خداوند به بنده ای نعمت بدهد و او آن را قلباً قدر بشناسد و به زبان سپاس بگوید، هنوز سخنش به پایان نرسیده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹.

حدیث ۲۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مُوسَى! أَشْكُرُنِي حَقَّ شُكْرِي. فَقَالَ: يَا رَبِّ! وَكَيْفَ أَشْكُرُكَ حَقَّ شُكْرِكَ، وَلَيْسَ مِنْ شُكْرِ أَشْكُرُكَ بِهِ إِلَّا وَأَنْتَ أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ؟! فَقَالَ: يَا مُوسَى! الْآنَ شَكَرْتَنِي حِينَ عَلِمْتَ أَنَّ ذَلِكَ مِنِّي؛

خدای تعالی به موسی علیه السلام وحی فرمود که: ای موسی! مرا چنان که باید شکر کن. موسی عرض کرد: پروردگارا! چگونه تو را چنان که باید شکر گویم حال آن که هر شکری که تو را می گویم خود نعمتی است که تو به من ارزانی داشته ای؟ فرمود: ای موسی! حال که دانستی توفیق آن شکر را هم من به تو داده ام، شکر مرا ادا کرده ای.

کافی، ج ۲، ص ۹۹، ح ۲۷.

حدیث ۲۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - أَنْعَمَ عَلَى قَوْمٍ بِالْمَوَاهِبِ فَلَمْ يَشْكُرُوا فَصَارَتْ عَلَيْهِمْ وَبَالًا، وَابْتَلَى قَوْمًا بِالْمَصَائِبِ فَصَبَرُوا فَصَارَتْ عَلَيْهِمْ نِعْمَةً؛

خداوند - عز و جل - به مردمی نعمت داد؛ اما آنان شکرش را به جای نیاوردند. در نتیجه، آن نعمت ها به زیان آنان تمام شد و [برعکس،] مردمی را به مصیبت ها گرفتار کرد؛ ولی آنان صبر کردند، در نتیجه، آن مصیبت ها برای آنان به نعمت مبدل گشت.

تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۳۷۷، ح ۲۲۲.

حدیث ۲۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ اللَّهَ خَافَ اللَّهَ، وَمَنْ خَافَ اللَّهَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنِ الدُّنْيَا؛

هر کس خدا را شناخت، از خدا ترسید و هر کس از خدا ترسید، دل از دنیا کند.

کافی، ج ۲، ص ۶۸، ح ۴.

حدیث ۲۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ ذَهَبَ يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَى الْآخِرِ فَضْلًا فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ (قَالَ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ): فَقُلْتُ لَهُ إِنَّمَا يَرَى أَنَّ لَهُ عَلَيْهِ فَضْلًا بِالْعَافِيَةِ إِذَا رَأَهُ

مُرْتَكِبًا لِلْمَعَاصِي. فَقَالَ: هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ! فَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا آتَى وَأَنْتَ مَوْقُوفٌ مُحَاسِبٌ أَمَا تَلَوْتَ قِصَّةَ سَيِّحَرَةَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ؟

هر کس خودش را بهتر از دیگران بداند، او از متکبران است. حفص بن غیاث می گوید: عرض کردم: اگر گنهکاری را ببیند و به سبب بی گناهی و پاک دامنی خود، خویشتن را از او بهتر بداند چه؟ فرمودند: هرگز هرگز! چه بسا که او آمرزیده شود اما تو را برای حسابرسی نگه دارند، مگر داستان جادوگران و موسی علیه السلام را نخوانده ای؟
کافی، ج ۸، ص ۱۲۸، ح ۹۸.

حدیث ۲۳۵۱

امام صادق علیه السلام :
أَلَكِبْرُ أَنْ تَغْمِصَ النَّاسَ وَتُسْفَهُ الْحَقَّ؛
تکبر، این است که مردم را تحقیر کنی و حق را خوار شماری.
کافی، ج ۲، ص ۳۱۰، ح ۸.

حدیث ۲۳۵۲

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ السَّحْرِ النَّمِيمَةَ، يُفَرِّقُ بِهَا بَيْنَ الْمُتَحَابِّينَ وَيُجَلِّبُ الْعَدَاوَةَ عَلَى الْمُتَصَافِيَيْنَ وَيُسْفِكُ بِهَا الدَّمَاءَ وَيُهْدِمُ بِهَا الدُّوْرَ وَيُكْشِفُ بِهَا السُّتُورَ وَالنَّمَامَ أَشْرُّ مَنْ وَطِئَ عَلَى الْأَرْضِ بِقَدَمٍ؛
از بزرگ ترین جادو، سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی می افتد، دوستان یکدل با هم دشمن می شوند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین راه می رود.
بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴.

حدیث ۲۳۵۳

امام صادق علیه السلام :
لَا تَقْبَلُ فِي ذِي رَحِمِكَ وَأَهْلِ الرَّعَايَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ قَوْلَ مَنْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَجَعَلَ مَأْوَاهُ النَّارَ، فَإِنَّ النَّمَامَ شَاهِدٌ زُورٍ وَشَرِيكٌ إِبْلِيسَ فِي الْأَعْرَاءِ بَيْنَ النَّاسِ ...؛
درباره خویشان و افراد تحت حمایت، سخن کسی را که خداوند، بهشت را بر او حرام کرده و جایگاهش را دوزخ قرار داده نپذیر؛ زیرا که سخن چین، شهادت دروغ می دهد و در دشمنی افکندن میان مردم، شریک شیطان است.
امالی صدوق، ص ۷۱۰.

حدیث ۲۳۵۴

امام صادق علیه السلام :
أَلْجَهْرُ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ أَنْ يُذَكَّرَ الرَّجُلُ بِمَا فِيهِ؛

مقصود از [عبارت قرآنی] «بدگویی آشکار درباره دیگری»، گفتن عیب‌هایی است که در او هست (نه غیر از آن).
بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۸، ح ۵۰.

حدیث ۲۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - : لِيَأْذَنَ بِحَرْبٍ مَنِّي مَن آذَى عَبْدِي الْمُؤْمِنَ، وَلِيَأْمَنَ غَضَبِي مَن أَكْرَمَ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ؛
خداوند - عَزَّ وَجَلَّ - فرمود: هر کس بنده مؤمن مرا آزار دهد، به من اعلام جنگ کرده است و هر کس بنده مؤمن مرا احترام کند،
از خشم من در امان است.
کافی، ج ۲، ص ۳۵۰، ح ۱.

حدیث ۲۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَغَى، صَيَّرَ اللَّهُ بَغْيَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَ صَارَتْ نُصْرَةُ اللَّهِ لِمَنْ بَغَى عَلَيْهِ وَ مَنْ نَصَرَهُ اللَّهُ غَلَبَ وَ أَصَابَ الظَّفَرَ مِنَ اللَّهِ؛
هر کس ستم کند، خداوند، ستمش را به خود او باز می گرداند و یاری خدا نصیب کسی می گردد که به او ستم شده و کسی که
خدا او را یاری کند، غلبه پیدا می کند و از جانب خدا پیروزی نصیبش می شود.
تحف العقول، ص ۳۱۵.

حدیث ۲۳۵۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَخِّمُ الْعَبْدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لَوْلَدِهِ؛
بدون تردید، خداوند بر بنده خود به خاطر شدت محبت به فرزندش، رحم می کند.
کافی، ج ۶، ص ۵۰، ح ۵.

حدیث ۲۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

... وَ لَوْ كَانَتِ النَّبَاتُ مِنْ أَهْلِ الْفُسْقِ يُؤَخِّدُ بِهَا أَهْلَهَا، إِذَا لَأَخَذَ كُلُّ مَنْ نَوَى الزَّانَا بِالزَّانَا، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى السَّرِقَةَ بِالسَّرِقَةِ، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى
الْقَتْلَ بِالْقَتْلِ، وَ لَكِنَّ اللَّهَ عَدْلٌ حَكِيمٌ، لَيْسَ الْجَوْرُ مِنْ شَأْنِهِ، وَ لَكِنَّهُ يُثِيبُ عَلَى نِيَاتِ الْخَيْرِ أَهْلَهَا، وَ إِضْمَارِهِمْ عَلَيْهَا، وَ لَا يُؤَاخِذُ أَهْلَ
الْفُسُوقِ حَتَّى يَفْعَلُوا؛

اگر فاسقان به نیت هایشان بازخواست می شدند، در این صورت، هر کس نیت زنا می کرد، به زنا و هر کس نیت دزدی می کرد، به
دزدی و هر کس نیت کشتن می کرد، به کشتن بازخواست می شد، ولی خداوند، عادل حکیم است و ظلم، از شأن او به دور است،
اما نیکوکاران را بر پایه نیت های خوبشان و بر پایه نیت های خوبی که پنهان داشته اند، پاداش می دهد و بدکاران را تا زمانی که
کار بد انجام نداده اند، بازخواست نمی کند.

قرب الإسناد، ص ۹، ح ۲۸ و ص ۴۸، ح ۱۵۸.

حدیث ۲۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَسَنَ بَرُّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ زَيْدٌ فِي رِزْقِهِ؛

هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، روزیش زیاد می شود.

الدعوات الراوندی، ص ۱۲۷.

حدیث ۲۳۶۰

امام صادق علیه السلام :

أَلْبُرُّ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ؛

نیکوکاری، روزی را زیاد می کند.

کتاب الزهد، ص ۳۳.

حدیث ۲۳۶۱

امام صادق علیه السلام :

أَلْخَيْرُ كُلُّهُ أَمَامَكَ وَإِنَّ الشَّرَّ كُلَّهُ أَمَامَكَ وَلَنْ تَرَى الْخَيْرَ وَالشَّرَّ إِلَّا بَعِيدَ الْآخِرَةِ لِأَنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - جَعَلَ الْخَيْرَ كُلَّهُ فِي الْجَنَّةِ وَالشَّرَّ كُلَّهُ فِي النَّارِ؛

همه خوبی ها و بدی ها در مقابل توست و هرگز خوبی و بدی واقعی را جز در آخرت نمی بینی، زیرا خداوند، همه خوبی ها را در بهشت و همه بدی ها را در جهنم قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۰۶.

حدیث ۲۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - اخْتَارَ لِأَنْبِيَائِهِ الْحَرْثَ وَالزَّرْعَ كَيْلًا يَكْرَهُوا شَيْئًا مِنْ قَطْرِ السَّمَاءِ؛

خداوند - عز و جل - کشت و زرع را برای پیامبران خود برگزید تا هیچ یک از بارش های آسمان را ناخوش ندارند.

کافی، ج ۵، ص ۲۶۰، ح ۱.

حدیث ۲۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ؟ قَالَ: زَرْعُ زَرَعُهُ صَاحِبُهُ وَأَصْلَحُهُ وَآدَى حَقُّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسیده شد: کدام مال بهتر است؟ فرمودند: بذری که کشاورزی بکارد و به آن رسیدگی نماید و حق آن را هنگام درو، ادا کند.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۹۴، ح ۹.

حدیث ۲۳۶۴

امام صادق علیه السلام :
 بَرُوا آبَاءَكُمْ يَبْرِكْكُمْ أَبْنَاؤُكُمْ؟ وَعِفُّوا عَنِ نِسَاءِ النَّاسِ تَعِفَّ نِسَاؤُكُمْ؛
 به پدر و مادر خود نیکی کنید تا فرزندان‌تان به شما نیکی کنند، و نسبت به زنان مردم عفت ورزید تا زنان‌تان عفت ورزند.
 کافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵.

حدیث ۲۳۶۵

امام صادق علیه السلام :
 سُئِلَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَطَهَّرِ الْمَرْأَةُ مِنْ زِينَتِهَا؟ قَالَ: «الْوَجْهُ وَالْكَفَّيْنِ»؛
 از امام صادق علیه السلام درباره زینت‌هایی که زن می‌تواند آنها را در بین نامحرمان آشکار نماید، سؤال شد. فرمودند: تنها گردی صورت و از میچ دست‌ها به پایین.
 قرب الاسناد، ص ۸۲، ح ۲۷۰.

حدیث ۲۳۶۶

امام صادق علیه السلام :
 لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ يُورِثُ أَهْلَ بَيْتِهِ الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ الصَّالِحَ حَتَّى يُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ جَمِيعًا؛
 مؤمن، همواره خانواده خود را از دانش و تربیت شایسته بهره‌مند می‌سازد تا همه آنان را وارد بهشت کند.
 مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۰۱، ح ۱۳۸۸۱.

حدیث ۲۳۶۷

امام صادق علیه السلام :
 فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «لَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ» - ذِكْرُ اللَّهِ عِنْدَ مَا أَحَلَّ وَحَرَّمَ؛
 درباره آیه «یاد خدا، بزرگ‌تر است» - به یاد خدا بودن در هنگام رو به رو شدن با حلال و حرام.
 نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۶۲، ح ۶۱.

حدیث ۲۳۶۸

امام صادق علیه السلام :
 عَنْ أَبِي وَالِدِ الْخَنَاطِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: «وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» فَقَالَ: الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صِيحْبَتَهُمَا وَ لَا تُكَلِّفَهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئًا هُمَا يَخْتَاجَانِ إِلَيْهِ؛
 آبی ولاد می‌گوید: معنای آیه «به پدر و مادران نیکی کنید» را از امام صادق علیه السلام پرسیدم، فرمودند: نیکی به پدر و مادر این است که رفتارت را با آنها نیکو کنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارند از تو بخواهند (یعنی قبل از درخواست آنان، نیازشان را برطرف کنی).

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۹، ح ۷۸.

حدیث ۲۳۶۹

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَعْتَمَ وَذَهَبَ مِنَ اللَّيْلِ شَطْرَهُ أَخَذَ جِرَابًا فِيهِ خُبْزٌ وَ لَحْمٌ وَ الدَّرَاهِمُ فَحَمَلَهُ عَلَى عُنُقِهِ ثُمَّ ذَهَبَ بِهِ إِلَى أَهْلِ الْحَاجِيَةِ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَفَسَّمَهُ فِيهِمْ وَ لَا يَعْرِفُونَهُ فَلَمَّا مَضَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَدُوا ذَلِكَ فَعَلِمُوا أَنَّهُ كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛

هوا که تاریک می شد و پاسی از شب می گذشت، امام صادق علیه السلام انبانی پر از نان و گوشت، و درهم بر می داشتند و آن را بر دوش خود می نهادند و برای نیازمندان مدینه می بردند و در میانشان تقسیم می کردند و آنها او را نمی شناختند. وقتی حضرت علیه السلام در گذشتند، دیگر از آن کمک ها خبری نشد. در نتیجه فهمیدند که آن مرد، امام صادق علیه السلام بوده است.

کافی، ج ۴، ص ۸، ح ۱.

حدیث ۲۳۷۰

امام صادق علیه السلام :

- وَقَدْ قِيلَ لَهُ وَ كَانَ يَتَصَدَّقُ بِالشُّكْرِ - : أَتَصَدَّقُ بِالشُّكْرِ؟! قَالَ: نَعَمْ، إِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُ فَإِنَّا أُحِبُّ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِأَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيَّ؛

به امام صادق علیه السلام که داشت شکر صدقه می داد، عرض شد: آیا شکر صدقه می دهید؟ فرمودند: آری. شکر را از هر چیز دیگری بیشتر دوست می دارم، از این رو، خوش دارم آنچه را بیشتر دوست دارم، صدقه بدهم.

کافی، ج ۴، ص ۶۱، ح ۳.

حدیث ۲۳۷۱

امام صادق علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ مَنْ خَلَقَهُ الْمُتَلَوَّنَ، فَلَا تَزُولُوا عَنِ الْحَقِّ وَ أَهْلِهِ، فَإِنَّ مِنَ اسْتِبْدَاءِ الْبَاطِلِ وَ أَهْلِهِ هَلَكٌ وَ فَاتَتْهُ الدُّنْيَا؛

بدانید که خداوند از انسان هایی که دائما رنگ عوض می کنند، نفرت دارد، پس از حق و اهل او جدا نشوید؛ چرا که هر کس به باطل و اهل آن پیوندد، نابود می شود و دنیا را هم از دست می دهد.

امالی مفید، ص ۱۳۷، ح ۶.

حدیث ۲۳۷۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَ جَلَّ - يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطْلَبَ مَا عِنْدَهُ؛

خداوند - عز و جل - دوست دارد آنچه نزد اوست، درخواست گردد و طلب شود.

کافی، ج ۲، ص ۴۷۵، ح ۴.

حدیث ۲۳۷۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَمَعَهُ مَلَكٌ وَشَيْطَانٌ فَإِذَا كَانَ فَرَحُهُ كَانَ دُنُو الْمَلَكِ مِنْهُ وَإِذَا كَانَ حُزْنُهُ كَانَ دُنُو الشَّيْطَانِ مِنْهُ؛

احدی نیست مگر این که با او فرشته ای و شیطانی است. هر گاه خوشحال شد، فرشته به او نزدیک شده است و هر گاه اندوهگین شد، از نزدیک شدن شیطان به اوست.

بحار الأنوار، ج ۶۱، ص ۱۴۵، ح ۲۱.

حدیث ۲۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

الذُّنُوبُ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعِيمَ الْبُغْيَى، وَ الذُّنُوبُ الَّتِي تَوْرِثُ النَّدَمَ الْقَتِيلُ، وَ الَّتِي تُنَزِلُ النَّقَمَ الظُّلْمَ، وَ الَّتِي تَهْتِكُ السُّتْرَ شُرْبُ الْخَمْرِ، وَ الَّتِي تَحْسِبُ الرِّزْقَ الرِّزْنَا، وَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ قَطِيعَةُ الرَّحِمِ، وَ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ وَ تُظْلِمُ الْهَوَاءَ عَفْوُ الْوَالِدِينَ؛

گناهانی که نعمت‌ها را دگرگون می‌کند، زورگویی و سرکشی است و گناهانی که پشیمانی به بار می‌آورد، آدم کشی است، و گناهانی که انتقام و کیفرها را فرود می‌آورد، ستم است و گناهانی که پرده‌ها را می‌درد (و آبرو و حیثیت‌ها را می‌برد)، شراب خواری است و گناهانی که جلوی روزی را می‌گیرد، زناست و گناهانی که مرگ را شتاب می‌بخشد، قطع رحم است و گناهانی که مانع استجاب دعا می‌شود و فضا را تیره و تاریک می‌کند، آزردن پدر و مادر است.

کافی، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱.

حدیث ۲۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَحْصَى عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ عَيْنًا لِيَعْبِيَهُ بِهِ يَوْمًا مَا كَانَ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الْأَيَّةِ، قَالَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - : «إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»؛

هر کس در صدد عیب جویی برادر مؤمنش برآید، تا با آن روزی او را سرزنش کند، مشمول این آیه است: «کسانی که دوست دارند، زشتی‌ها در میان مردم با ایمان، شیوع پیدا کند، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود. و خداوند می‌داند و شما نمی‌دانید».

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۱۰، ح ۱۰۳۷۹.

حدیث ۲۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَالَ فِي مُؤْمِنٍ مَا رَأَتْهُ عَيْنَاهُ وَ سَمِعَتْهُ أُذُنَاهُ فَهُوَ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - : «إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»؛

هر کس درباره مؤمنی چیزی را که با چشم‌های خود دیده و با گوش‌های خود شنیده است بازگو کند، از شمار کسانی است که خدای - عز و جل - فرموده است: «کسانی که دوست دارند که زشتی‌ها در میان مردم با ایمان، شیوع پیدا کند، عذاب دردناکی

برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود. و خداوند می داند و شما نمی دانید».

کافی، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۲.

حدیث ۲۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

... وَاللَّهِ مَا أُوتِيَ لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ بِحَسَبٍ وَلَا مَالٍ وَلَا أَهْلٍ وَلَا بَشِطٍ فِي جِسْمٍ وَلَا جَمَالٍ، وَلَكِنَّهُ كَانَ رَجُلًا قَوِيًّا إِلَى أَنْ قَالَ: وَلَمْ يَمُرَّ بِرَجُلَيْنِ يَخْتَصِمَانِ أَوْ يَقْتَتِلَانِ إِلَّا أَصْلَحَ بَيْنَهُمَا وَلَمْ يَمُضِ عَنْهُمَا حَتَّى تَحَاجَزَا؛

... به خدا قسم که به لقمان، تنها حکمت و دانش عطا نشده بود، و نیز دارایی، خانواده، قدرت جسمی و زیبایی چشمگیر نداشت، ولی او مردی با اراده بود تا آنجا که امام فرمودند: و او به دو نفر که با هم نزاع می کردند و یا می جنگیدند، نمی گذشت مگر این که میانشان صلح برقرار می کرد و از پیش آنان نمی رفت تا آن که آنها دست از نزاع و جنگ کشیده و متفرق می شدند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۴۲، ح ۳.

حدیث ۲۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

كَسْبُ الْحَرَامِ بَيِّنٌ فِي الذُّرِّيَّةِ؛

درآمد حرام، در نسل، اثر می گذارد.

کافی، ج ۵، ص ۱۲۵، ح ۴.

حدیث ۲۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - بِقَاعًا تُسَمَّى الْمُتَنَقِمَةُ، فَإِذَا أَعْطَى اللَّهُ عَبْدًا مَالًا لَمْ يُخْرِجْ حَقَّ اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - مِنْهُ، سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ بُعْعَهُ مِنْ تِلْكَ الْبِقَاعِ، فَأَتْلَفَ ذَلِكَ الْمَالَ فِيهَا ثُمَّ مَاتَ وَتَرَكَهَا؛

خداوند تبارک و تعالی، زمین هایی دارد به نام انتقامگیر که چون خدا به بنده ای مالی بدهد و او حقّ خدای - عزّ و جلّ - را از آن مال نپردازد، خداوند، یکی از آن زمین ها را بر وی مسلط می فرماید که آن مال را در آن جا تلف کند، سپس بمیرد و آن جا را باقی بگذارد.

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۱۷، ح ۵۹۰۸.

حدیث ۲۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَقَ لِسَانَهُ زَكِيَّ عَمَلُهُ وَمَنْ حَسَنَتْ نِيَّتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ وَمَنْ حَسَنَ بِرُّهُ بِأَهْلِ بَيْتِهِ مَدَّ لَهُ فِي عُمْرِهِ؛

هر کس راستگو باشد، عملش پاکیزه می شود و رشد می کند؛ هر کس نیتش خوب باشد، روزیش زیاد می شود و هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، عمرش طولانی می شود.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱.

حدیث ۲۳۸۱

امام صادق علیه السلام :
 صَلَّةُ الْأَرْحَامِ تَحْسُنُ الْخُلُقَ وَ تُسَمِّحُ الْكَفَّ وَ تُطِيبُ النَّفْسَ وَ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ تُنَسِّي فِي الْأَجَلِ؛
 صله رحم، اخلاق را خوب، دست را بخشنده، جان را پاکیزه، روزی را زیاد می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.
 کافی، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۶.

حدیث ۲۳۸۲

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا لَوْ نَزَلَ بِهِ الثَّقَلَانِ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ لَوْ سَعَهُمْ طَعَامًا وَ شَرَابًا وَ لَا يَنْقُصُ مِمَّا عِنْدَهُ شَيْءٌ؛
 کمترین فرد بهشت، چنان است که اگر جن و انس میهمان او شوند همه را با خوردنی و آشامیدنی پذیرایی کند و از آنچه دارد چیزی کم نشود.
 بحار الأنوار، ج ۸، ص ۱۲۰، ح ۱۱.

حدیث ۲۳۸۳

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ فَوَّضَ إِلَى الْمُؤْمِنِ أَمْرَهُ كُلَّهُا وَ لَمْ يُفَوِّضْ إِلَيْهِ أَنْ يَكُونَ ذَلِيلًا، أَمَا تَسْمَعُ اللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ: «وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ»؟
 فَالْمُؤْمِنُ يَكُونُ عَزِيزًا وَ لَا يَكُونُ ذَلِيلًا. قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ أَعَزُّ مِنَ الْجَبَلِ لِأَنَّ الْجَبَلَ يُسْقَطُ مِنْهُ بِالْمَعَاوِلِ وَ الْمُؤْمِنُ لَا يُسْقَطُ مِنْ دِينِهِ بِشَيْءٍ؛
 خداوند، اختیار همه کارها را به مؤمن داده، اما این اختیار را به او نداده است که ذلیل باشد. مگر نشنیده ای که خدای تعالی می فرماید: «عزت، از آن خدا و رسولش و مؤمنین است»؟ پس، مؤمن، عزیز است و ذلیل نیست. [در ادامه] فرمودند: مؤمن، از کوه محکم تر است؛ زیرا از کوه با ضربات تیشه کم می شود اما با هیچ وسیله ای از دین مؤمن نمی توان کاست.
 التهذيب، ج ۶، ص ۱۷۹، ح ۳۶۷.

حدیث ۲۳۸۴

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ مِنْ حَقِيقَةِ الْإِيمَانِ أَنْ تُؤَثِّرَ الْحَقُّ وَ أَنْ ضَرَّكَ عَلَى الْبَاطِلِ وَ أَنْ نَفَعَكَ وَ أَنْ لَا يَجُوزَ مُنْطِقُكَ عِلْمَكَ؛
 از حقیقت ایمان این است که حق را بر باطل، مقدم داری، هر چند حق به ضرر تو و باطل به نفع تو باشد، و نیز از حقیقت ایمان آن است که گفتار تو از دانشت بیشتر نباشد.
 محاسن، ج ۱، ص ۲۰۵.

حدیث ۲۳۸۵

امام صادق علیه السلام :

قُلْ لَهُمْ: إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي، فَلَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتِي فَإِنَّهُ لَا يَتَعَاظَمُ عِنْدِي ذَنْبٌ أَغْفِرُهُ؛

به آنان بگو: رحمت من بر خشمم، مقدم است. پس، از رحمتم ناامید نشوید؛ زیرا گناهی که من آن را بیامرزم، در نزد من بزرگ نیست.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۴، ح ۲۵.

حدیث ۲۳۸۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِتَزَلَّ بِأَرْضِ قَرْعَاءَ فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ: اتُّوا بِحَطَبٍ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! نَحْنُ بِأَرْضِ قَرْعَاءَ، مَا بِهَا مِنْ حَطَبٍ. قَالَ: فَلْيَأْتِ كُلُّ إِنْسَانٍ بِمَا قَدَرَ عَلَيْهِ فَجَاؤُوا بِهِ حَتَّى رَمَوْا بَيْنَ يَدَيْهِ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: هَكَذَا تَجْتَمِعُ الذُّنُوبُ. ثُمَّ قَالَ: أَيُّكُمْ وَالْمُحَقَّرَاتِ مِنَ الذُّنُوبِ، فَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ طَالِبًا آلاَ وَإِنَّ طَالِبَهَا يَكْتُتُبُ «مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ»؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله در زمینی خشک و بی گیاه، فرود آمدند و به اصحابشان فرمودند: مقداری هیزم بیاورید. عرض کردند: ای رسول خدا! ما در زمینی خشک و بی گیاه هستیم که در آن، هیزمی یافت نمی شود. حضرت فرمودند: هر کس هر چه یافت، بیاورد. آنها هیزم ها را جمع کردند و در برابر حضرت، انباشتند. سپس، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: گناهان نیز این گونه جمع می شوند. آن گاه فرمودند: از گناهانی که کوچک شمرده می شوند، پرهیزند؛ زیرا هر چیزی جستجوکننده ای دارد. و بدانید که جستجوکننده گناهان، [آنها را پیدا می کند و] می نویسد. خداوند می فرماید: «هر کاری را که پیش از این کرده اند و هر اثر و نشانی را که به جا گذاشته اند [، می نویسم] و البته هر چیزی را در کتاب مبین (لوح محفوظ) شماره کرده ایم».

کافی، ج ۲، ص ۲۸۸، ح ۳.

حدیث ۲۳۸۷

امام صادق علیه السلام:

قَالَ إِبْلِيسُ: خَمْسَةٌ (أَشْيَاءَ) لَيْسَ لِي فِيهِنَّ حِيلَةٌ وَ سَائِرُ النَّاسِ فِي قَبْضَتِي: مَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ عَنْ نِيَّةٍ صَادِقَةٍ وَ اتَّكَلَّ عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ وَ مَنْ كَثُرَ تَشْبِيحُهُ فِي لَيْلِهِ وَ نَهَارِهِ وَ مَنْ رَضِيَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ بِمَا يَرْضَاهُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ لَمْ يَجْزَعْ عَلَى الْمُصِيبَةِ حِينَ تُصِيبُهُ وَ مَنْ رَضِيَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ وَ لَمْ يَهْتَمَّ لِرِزْقِهِ؛

شیطان گفت: پنج نفرند که هیچ راهی به آنها ندارم اما دیگر مردم در مشت من هستند: ۱. هر کس با نیت درست به خدا پناه ببرد و در همه کارهایش بر او توکل کند؛ ۲. کسی که شب و روز بسیار تسبیح خدا گوید؛ ۳. کسی که برای برادر مؤمنش آن پسندد که برای خود می پسندد؛ ۴. کسی که هرگاه مصیبتی به او می رسد، بی تابی نمی کند؛ ۵. و هر کسی که به آنچه خداوند قسمتش کرده، خرسند است و غم روزیش را نمی خورد.

خصال، ص ۲۸۵.

حدیث ۲۳۸۸

امام صادق علیه السلام:

أَلَيْتُ الَّذِي لَا يُقْرَأُ فِيهِ الْقُرْآنُ وَلَا يُذَكَّرُ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - فِيهِ تَقِيلَ بَرَكَتُهُ وَ تَهْجُرُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَحْضُرُهُ الشَّيَاطِينُ؛
خانه ای که در آن قرآن خوانده نمی شود و از خدا یاد نمی گردد، برکتش کم شده، فرشتگان آن را ترک می کنند و شیاطین در آن حضور می یابند.

کافی، ج ۲، ص ۴۹۹، ح ۱.

حدیث ۲۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

لَا يَزَالُ إِنْ لَيْسَ فَرِحَا مَا اهْتَجَرَ الْمُسْلِمَانِ، فَإِذَا التَّقِيَا اضْطَكَّتْ رُكْبَتَاهُ وَ تَخَلَّعَتْ أَوْ صَالَهُ وَ نَادَى يَا وَيْلَهُ مَا لَقِيَ مِنَ التُّبُورِ؛
وقتی که میان دو نفر مسلمان، قهر و جدایی به وجود آید، شیطان بسیار خوشحال می شود، اما همین که با یکدیگر آشتی کنند، زانوهایش می لرزد و بندبند وجودش پاره می شود و فریاد می زند: ای وای بر من که به سبب این آشتی، هلاک شدم.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۶، ح ۷.

حدیث ۲۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْأَخْدَاثِ فَإِنَّهُمْ أَسْرَعُ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ؛
جوانان را دریاب؛ زیرا که آنان سریع تر به کارهای خیر روی می آورند.

کافی، ج ۸، ص ۹۳، ح ۶۶.

حدیث ۲۳۹۱

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ : «أَوْ لَمْ نَعْمَرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ»

امام صادق علیه السلام - درباره این سخن خداوند عز و جل :- (مگر شما را [آن قدر] عمر دراز ندادیم که هر کس می خواست در آن عبرت گیرد، عبرت می گرفت؟) : [این سخن] سرزنش هجده ساله هاست .

فاطر : ۳۷ .

حدیث ۲۳۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اسْتَوَى يَوْمَهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ ، وَمَنْ كَانَ آخِرُ يَوْمِيهِ شَرًّا فَهُمَا مَلْعُونٌ ، وَمَنْ لَمْ يَعْرِفِ الزِّيَادَةَ فِي نَفْسِهِ كَانَ إِلَى التَّقْصَانِ أَقْرَبَ ، وَمَنْ كَانَ إِلَى التَّقْصَانِ أَقْرَبَ فَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْحَيَاةِ .

امام صادق علیه السلام : آن که دو روزش برابر باشد ، مغبون است ، و آن که دومین روزش بدتر باشد ، نفرین شده است . آن که پیشرفت را در خود نبیند ، به نقصان نزدیک تر است و هر که به نقصان نزدیک تر باشد ، مرگ از زندگی برایش بهتر است .

الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۰ .

حدیث ۲۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

يَا بْنَ أَخِي عَلِيكَ بِالشَّبَابِ وَدَع عَنْكَ الشُّيُوخَ

امام صادق علیه السلام : فرزند برادر! جوانان را دریاب و پیران را رها کن .

عند خروج محمد بن عبدالله بن الحسن علیه السلام بعد قتل أبيه ودعوة الناس والإمام الصادق عليه السلام لبيعتة .

حدیث ۲۳۹۴

امام صادق علیه السلام :

لَسْتُ أُحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّبَابَ مِنْكُمْ إِلَّا غَادِيَا فِي حَالَيْنِ : إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَطًا ، فَإِنْ فَرَطَ ضَمَّيْعٌ ، وَإِنْ ضَمَّيْعٌ أَثِمٌ ، وَإِنْ أَثِمٌ سَكَنَ النَّارَ . وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْحَقُّ .

امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوانان شما را جز در دو حالت ببینم : دانشمند یا دانشجو . اگر [جوانی] چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد ، تباه ساخته و اگر تباه ساخت ، گناه کرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن که محمد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .

الأمالی للطوسی : ص ۳۰۳ ح ۶۰۴ .

حدیث ۲۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا» - : أَشُدُّهُ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً ، وَاسْتَوَىٰ : التَّحْيَى .

امام صادق علیه السلام - درباره سخن خداوند عز و جل :- (چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم) : «أَشُدُّهُ» ، یعنی : هجده سالگی و «اسْتَوَىٰ» ، یعنی : ریش درآورد .

معانی الأخبار : ص ۲۲۶ .

حدیث ۲۳۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ قَدِ قَامَ الْقَائِمُ لِأَنْكَرِهِ النَّاسُ ، لِأَنَّهُ يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ شَابًا مُؤَفَّقًا

امام صادق علیه السلام : اگر قائم ، به پا خیزد ، مردم او را نمی شناسند؛ زیرا که به صورت جوانی خوش ترکیب ، به سوی مردم ، باز می گردد .

هو الذي أعضاؤه موافقة لحسن الخلقه ، أو المستوى . بحار الأنوار : ج ۳ ص ۳۰۱ .

حدیث ۲۳۹۷

امام صادق علیه السلام :

بَيْنَا شَبَابُ الشَّيْعَةِ عَلَى ظُهُورِ سَطُوحِهِمْ نِيَامٌ إِذْ تَوَافَوْا إِلَى صَاحِبِهِمْ فِي لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ عَلَى غَيْرِ مِعَادٍ فَيُصْبِحُونَ بِمَكَاتِهِ .

امام صادق علیه السلام: هنگامی که جوانان، شبانگاه بر پشت بام‌ها در خواب اند، به ناگاه، بدون وعده قبلی، در یک شب، گرد صاحب خود جمع می‌شوند و صبح هنگام در مکه خواهند بود.
الغیبه للنعمانی: ص ۳۱۶ ح ۱۱.

حدیث ۲۳۹۸

امام صادق علیه السلام:
- وَقَدْ سَدَّ آلَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سِنَانٍ الْمَلَائِكَةُ كُؤُفُ أَفْضَلُ أُمَّ بَنُو آدَمَ؟ - قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَكَّبَ فِي الْمَلَائِكَةِ عَقْلًا بِلَا شَهْوَةٍ، وَرَكَّبَ فِي الْبَهَائِمِ شَهْوَةً بِلَا عَقْلِ، وَرَكَّبَ فِي بَنِي آدَمَ كِلَيْهِمَا، فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ كُؤُفُ، وَمَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ.
امام صادق علیه السلام - در پاسخ عبد الله بن سنان که پرسید: فرشتگان برترند یا فرزندان آدم؟ - : امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: «خدای عز و جلفرشتگان را از عقل بدون شهوت آفرید و چارپایان را از شهوت بدون عقل، خلق کرد و در انسان، هر دو را به هم آمیخت. پس، هر که عقلش بر شهوتش پیروز شود، از فرشتگان بهتر است و هر که شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از چارپایان، بدتر است.
علل الشرایع: ص ۴.

حدیث ۲۳۹۹

امام صادق علیه السلام:
مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَهُوَ شَابٌّ مُؤْمِنٌ اخْتَلَطَ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ وَجَعَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ، وَكَانَ الْقُرْآنُ حَاجِزًا عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
امام صادق علیه السلام: آن که قرآن را در جوانی بخواند، با گوشت و خونش عجین می‌گردد و خداوند عز و جل او را با فرشتگان بزرگوار و نیک، همراه می‌کند و قرآن در روز قیامت، نگهبانی برایش خواهد بود.
الکافی: ج ۲ ص ۶۰۳ ح ۴.

حدیث ۲۴۰۰

امام صادق علیه السلام:
لَوْ أُتِيَتْ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْخَةِ لَا يَتَفَقَّهُ فِي الدِّينِ لَأَدَّبْتُهُ.
امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام: اگر جوانی از جوانان شیعه را ببابم که در پی کسب آگاهی دینی نیست، او را ادب می‌کنم.
المحاسن: ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۰.

از ۲۵۹۱۶۲۴۰۱

حدیث ۲۴۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَوْ أُتِيتُ بِشَابٍِّ مِنْ شِيعَتِنَا لَمْ يَتَفَقَّهُ لَأَحْسَنَتْ أَدَبُهُ .

امام صادق علیه السلام : اگر جوانی را از شیعیانمان بیابم که در پی کسب آگاهی دینی نیست ، او را نیکو ادب می کنم .
دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۰ .

حدیث ۲۴۰۲

امام صادق علیه السلام :

بَادِرُوا أَحْدَاثَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسِيْقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرْجِيَةُ .

امام صادق علیه السلام : جوانان را با حدیث (معارف دینی) دریابید ، پیش از آن که مُرْجِئَه [یا دیگر گروه های انحرافی] بر شما پیشی گیرند و به سوی آنان بروند .
تهذیب الأحكام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۱ .

حدیث ۲۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

لَسْتُ أُحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ مِنْكُمْ إِلَّا - غَادِيًا فِي حَالِيْنٍ : إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا ، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَطًا ، فَإِنْ فَرَطَ ضَيِّعٌ ، وَإِنْ ضَيِّعٌ أَثِمٌّ ، وَإِنْ أَثِمٌّ سَكَنَ النَّارَ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ .

امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوانان شما را ببینم ، مگر در دو حالت : دانشمند یا دانشجو . اگر [جوانی] چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کند ، تباه ساخته است و اگر تباه سازد ، گناه کرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن که محمد را به حق به پیامبری برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .
الأمالی للطوسی : ص ۳۰۳ ح ۶۰۴ .

حدیث ۲۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

: إِنَّمَا يَهْلِكُ النَّاسُ ؛ لِأَنَّهْمُ لَا يَسْأَلُونَ .

امام صادق علیه السلام - به حُمران بن أعین ، درباره مطالبی که پرسید - : همانا مردم ، نابود می شوند ، چون نمی پرسند .
الکافی : ج ۱ ص ۴۰ ح ۲ .

حدیث ۲۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُكِرَ لَهُ أَنَّ رَجُلًا أَصَابَتْهُ جَنَابَةٌ عَلَى جُرْحٍ كَانَ بِهِ ، فَأَمَرَ بِالْغُسْلِ فَأَعْتَسَلَ فَكَرَّ

امام صادق علیه السلام : به پیامبر صلی الله علیه و آله گزارش داده شد که مردی مجروح و آسیب دیده ، جُنُب شد . به وی گفته شد غسل کند . او هم غسل کرد و سپس ، سرما خورد و لرزید و از دنیا رفت .

پیامبر خدا فرمود: «او را گشتند . خداوند ، آنان را بکشد! همانا داروی درمانده [از پاسخ] ، پرسیدن [از دانا] است» .
كُرَّ الرَّجُلُ فَهُوَ مَكْرُوزٌ : إِذَا تَقَبَّضَ مِنَ الْبِرِّ (الصحاح : ج ۳ ص ۸۹۳) .

حدیث ۲۴۰۶

امام صادق علیه السلام :
ثَلَاثٌ يَحْبُزْنَ الْمَرْءَ عَنِ طَلَبِ الْمَعَالِي : قَصْرُ الْهَمِّ ، وَقِلَّةُ الْحِيلَةِ ، وَضَعْفُ الرَّأْيِ .
امام صادق علیه السلام : سه چیز ، آدمی را از دستیابی به بزرگی بازمی دارند : پست همتی ، کم چارگی و سستی رأی .
تحف العقول : ص ۳۱۸ .

حدیث ۲۴۰۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ أَرَادَ عِزًّا بِإِلَّا عَشِيرَةٍ وَغَنَى بِإِلَّا مَالٍ وَهَيْبَةً بِإِلَّا سُلْطَانٍ فَلْيَنْقُلْ مِنْ ذَلِكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ إِلَى عِزِّ طَاعَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر کس عزت و آقایی بدون تبار ، و بی نیازی بدون ثروت ، و هیبت بدون قدرت (سلطنت) می خواهد ،
می باید خود را از خواری نافرمانی خدا ، به عزت پیروی از او بکشانند .
الخصال : ص ۱۶۹ ح ۲۲۲ .

حدیث ۲۴۰۸

امام صادق علیه السلام :
إِنَّ أَحَبَّ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى شَابٌّ حَدَّثَ السَّنَّ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ ، جَعَلَ شَبَابَهُ وَجَمَالَهٗ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى ، ذَاكَ الَّذِي يُبَاهِي اللَّهُ تَعَالَى بِهِ مَلَائِكَتَهُ ، فَيَقُولُ : هَذَا عَبْدِي حَقًّا .
امام صادق علیه السلام : به راستی که دوست داشتنی ترین آفریدگان نزد خداوند ، جوان کم سال و خوش سیمایی است که جوانی
و زیبایی اش را در راه فرمانبری از خداوند بزرگ ، قرار داده است؛ آن که خداوند بزرگ به وی نزد فرشتگان افتخار می کند و می
فرماید : «این ، بنده حقیقی من است» .
أعلام الدین : ص ۱۲۰ .

حدیث ۲۴۰۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلَاثَةٌ يُدْخِلُهُمُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ... : إِمَامٌ عَادِلٌ ، وَتَاجِرٌ صَدُوقٌ ، وَشَيْخٌ أَفْنَى عُمُرِهِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند ، سه گروه را بدون حسابرسی وارد بهشت می کند : ... پیشوای عدالت پیشه ، بازرگان راستگو ، و
پیرمردی که عمر خود را در فرمانبری از خداوند ، سپری کرده است .
الخصال : ص ۸۰ ح ۱ .

حدیث ۲۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

اجْتَهَدْتُ فِي الْعِبَادَةِ وَأَنَا شَابٌّ ، فَقَالَ لِي أَبِي : يَا بَنِي ، دُونَ مَا أَرَاكَ تَصْنَعُ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا رَضِيَ عَنْهُ بِالْيَسِيرِ .

امام صادق علیه السلام : در جوانی ، بسیار در عبادت می کوشیدم . پدرم به من فرمود : «فرزندم! از آنچه انجام می دهی ، کم کن ؛ زیرا خداوند عز و جل ، اگر بنده ای را دوست بدارد ، با عبادت کم هم از او خشنود می گردد» .

الکافی : ج ۲ ص ۸۷ ح ۵ .

حدیث ۲۴۱۱

امام صادق علیه السلام :

إِذَا كَانَ لَكَ صَدِيقٌ فَوَلِيٌّ وَلَايَةٌ فَأَصَبْتَهُ عَلَى الْعَشْرِ مِمَّا كَانَ لَكَ عَلَيْهِ قَبْلَ وَلَايَتِهِ فَلَيْسَ بِصَدِيقٍ سَوِيٍّ

امام صادق علیه السلام : هر گاه دوست تو بر کرسی ریاست نشست و یک دهم رفتار پیش از ریاست را با تو داشت ، دوست بدی نیست .

الأمالی للطوسی : ص ۲۷۹ ح ۵۳۳ .

حدیث ۲۴۱۲

امام صادق علیه السلام :

الإِخْوَانُ ثَلَاثَةٌ : فَوَاحِدٌ كَالْغِذَاءِ الَّذِي يُحْتَاجُ إِلَيْهِ كُلَّ وَقْتٍ

فَهُوَ الْعَاقِلُ ، وَالثَّانِي فِي مَعْنَى الدَّاءِ وَهُوَ الْأَحْمَقُ ، وَالثَّلَاثُ فِي مَعْنَى الدَّوَاءِ فَهُوَ اللَّيِّبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گروه اند . دسته ای از آنان ، مانند غذایند که همیشه بدان ، نیاز است و آن ، خردمند است . دسته دوم ، مانند بیماری و آفت است و آن ، نادان است . گروه سوم ، مانند داروست و آن ، حکیم است .

تحف العقول : ص ۳۲۳ .

حدیث ۲۴۱۳

امام صادق علیه السلام :

: عَلَيْكَ بِالثَّلَاثِ ، وَإِيَّاكَ وَكُلُّ مُحَدِّثٍ لَا عَهْدَ لَهُ وَلَا أَمَانَةَ وَلَا ذِمَّةَ وَلَا مِيثَاقَ ، وَكُنْ عَلَى حَيْذَرٍ مِنْ أَوْثَقِ النَّاسِ فِي نَفْسِكَ ؛ فَإِنَّ النَّاسَ أَعْدَاءُ النَّعْمِ .

امام صادق علیه السلام - خطاب به مردی - : بر تو باد دوستان قدیمی ، و پرهیز از هر دوست جدیدی که هیچ پیمان و امانتداری و پابندی ای ندارد و حتی از مورد اعتمادترین مردم نیز پرهیز داشته باش که مردم ، دشمن نعمت هاینده .

الکافی : ج ۸ ص ۲۴۹ ح ۳۵۰ .

حدیث ۲۴۱۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ فِي حِكْمَةِ آلِ دَاوُودَ ... يَتَّبِعِي لِلْمُسْلِمِ الْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ سَاعَةٌ يُفْضَى بِهَا إِلَى عَمَلِهِ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَسَاعَةٌ يُلَاقِي

إِخْوَانَهُ الَّذِينَ يُفَاوِضُهُمْ

امام صادق علیه السلام: در حکمت آل داوود، چنین آمده است: سزاوار است مسلمان خردمند، زمانی را به اعمال میان خود و خداوند، اختصاص دهد، و زمانی را به دیدار برادران و گفتگوی درباره امور آخرت، اختصاص دهد، و زمانی را با خوشی های حلال سپری کند که این زمان، کمک به آن دو وقت دیگر خواهد بود.
فاوضه فی أمره: ای جاراه، و تفاوضوا الحدیث: أخذوا فيه (لسان العرب: ج ۷ ص ۲۱۰).

حدیث ۲۴۱۵

امام صادق علیه السلام:

النَّشْرَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: الْمَشْيِ، وَالرُّكُوبِ، وَالْإِرْتِمَاسِ فِي الْمَاءِ، وَالنَّظَرَ إِلَى الْخُضْرَةِ، وَالْأَكْلِ وَالشُّرْبِ، وَالنَّظَرَ إِلَى الْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ، وَالْجِمَاعِ، وَالسُّوَاكِ، وَعَسَلِ الرَّأْسِ بِالْخَطْمِيِّ فِي الْحَمَامِ وَغَيْرِهِ، وَمُحَادَثَةِ الرَّجَالِ.

امام صادق علیه السلام: شادابی، در ده چیز است: پیاده روی، سوار کاری، فرو رفتن در آب، نگاه کردن به سبزه، خوردن و آشامیدن، نگاه کردن به زن زیبا، هم بستری، مسواک کردن، شستن سر با [گل] خطمی در حمام و جاهای دیگر، و گفتگو با مردان [بزرگ].

المحاسن: ج ۱ ص ۷۸ ح ۴۰.

حدیث ۲۴۱۶

امام صادق علیه السلام:

كَانَ عَابِدٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ لَمْ يُقَارِفْ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا شَيْئًا، فَنَحَرَ إِبْلِيسُ نَحْرَهُ فَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ جُنُودُهُ، فَقَالَ: مَنْ لِي بِفُلَانٍ .
فَقَالَ بَعْضُهُمْ: أَنَا لَهُ .

فَقَالَ: مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ؟

فَقَالَ: مِنْ نَاحِيَةِ النِّسَاءِ .

قَالَ: لَسْتَ لَهُ، لَمْ يُجْرِبِ النِّسَاءَ .

فَقَالَ لَهُ آخَرُ: فَأَنَا لَهُ .

فَقَالَ لَهُ: مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ؟

قَالَ: مِنْ نَاحِيَةِ الشَّرَابِ وَاللَّذَاتِ .

قَالَ: لَسْتَ لَهُ، لَيْسَ هَذَا بِهَذَا .

قَالَ آخَرُ: فَأَنَا لَهُ .

قَالَ: مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ؟

قَالَ: مِنْ نَاحِيَةِ الْبِرِّ؟

قَالَ: انْطَلِقْ فَأَنْتَ صَاحِبُهُ، فَانْطَلِقْ إِلَى مَوْضِعِ الرَّجُلِ فَأَقَامَ حِذَاهُ يُصَلِّي .

قَالَ: وَكَانَ الرَّجُلُ يَنَامُ وَالشَّيْطَانُ لَا يَنَامُ، وَيَسْتَرِيحُ وَالشَّيْطَانُ لَا يَسْتَرِيحُ، فَتَحَوَّلَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ وَقَدْ تَقَاصَرَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ وَاسْتَصَعَرَ عَمَلُهُ .

فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ بَأَى شَيْءٍ قَوِيَتْ عَلَى هَذِهِ الصَّلَاةِ؟ فَلَمْ يُجِبْهُ، ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنِّي أَذْبَبْتُ ذَنْبًا وَأَنَا تَائِبٌ مِنْهُ، فَإِذَا ذَكَرْتُ الذَّنْبَ قَوِيَتْ عَلَى الصَّلَاةِ .

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي بِذَنْبِكَ حَتَّى أَعْمَلَهُ وَأَتُوبَ فَإِذَا فَعَلْتَهُ قَوَّيْتُ عَلَى الصَّلَاةِ .

قَالَ: أَدْخُلِ الْمَدِينَةَ فَسَلْ عَن فُلَانَةَ الْبُعَيْئَةَ فَأَعْطِهَا دِرْهَمَيْنِ وَنِيلَ مِنْهَا .

قَالَ: وَمِنْ أَيْنَ لِي دِرْهَمَيْنِ مَا أَدْرِي مَا الدَّرْهَمَيْنِ، فَتَنَاوَلَ الشَّيْطَانُ مِنْ تَحْتِ قَدَمِهِ دِرْهَمَيْنِ فَنَاوَلَهُ إِيَّاهُمَا .

فَقَامَ فَدَخَلَ الْمَدِينَةَ بِجَلَابِيْبِهِ يَسْأَلُ عَن مَنَزِلِ فُلَانَةَ الْبُعَيْئَةَ، فَأَرْشَدَهُ النَّاسُ، وَظَنُّوا أَنَّهُ جَاءَ يَعْظُمُهَا، فَأَرْشَدُوهُ فَجَاءَ إِلَيْهَا فَرَمَى إِلَيْهَا بِالْدَّرْهَمَيْنِ وَقَالَ: قَوْمِي، فَقَامَتْ فَدَخَلَتْ مَنَزِلَهَا .

وَقَالَتْ: أَدْخُلْ، وَقَالَتْ: إِنَّكَ جِئْتَنِي فِي هَيْئَةٍ لَيْسَ يُؤْتَى مِثْلِي فِي مِثْلِهَا، فَأَخْبِرْنِي بِخَبْرِكَ، فَأَخْبَرَهَا، فَقَالَتْ لَهُ: يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ تَرَكَ الذَّنْبَ أَهْوَنُ مِنْ

طَلَبِ التَّوْبَةِ، وَلَيْسَ كُلُّ مَنْ طَلَبَ التَّوْبَةَ وَجَدَهَا، وَإِنَّمَا يَتَّبَعِي أَنْ يَكُونَ هَذَا شَيْطَانًا مِثْلَ لَكَ، فَانصَرِفْ فَإِنَّكَ لَا تَرَى شَيْئًا، فَانصَرَفَ، وَمَاتَتْ مِنْ لَيْلَتِهَا، فَأَصْبَحَتْ إِذَا عَلَى بَابِهَا مَكْتُوبٌ: أَحْضَرُوا فُلَانَةَ فَإِنَّهَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَارْتَابَ النَّاسُ فَمَكَّنُوا ثَلَاثًا لَا يَدْفِنُوهَا أَرْتِيَابًا فِي أَمْرِهَا .

فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى نَبِيِّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنْ آيَتِ فُلَانَةَ فَصَلَّ عَلَيْهَا، وَمُرِّ النَّاسِ أَنْ يُصَلُّوا عَلَيْهَا، فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهَا، وَأَوْجِبْتُ لَهَا الْجَنَّةَ بِتَشْيِطِهَا عَبْدِي فُلَانًا عَن مَعْصِيَتِي .

امام صادق علیه السلام: عابدی در بنی اسرائیل بود که هیچ از دنیا استفاده نمی کرد. [روزی] شیطان، نعره زد و لشکریانش را جمع نمود و گفت: چه کسی می تواند این عابد را از راه به در کند؟ یکی گفت: من .

شیطان پرسید: چگونه؟

گفت: از طریق زنان .

شیطان گفت: نمی توانی . این عابد، زنان را تجربه نکرده است .

دیگری گفت: من [می توانم] .

پرسید: چگونه؟

گفت: از راه می گساری و خوش گذرانی .

شیطان گفت: نمی توانی . او این کاره نیست .

دیگری گفت: من [می توانم] .

پرسید: چگونه؟

گفت: با کارهای خوب .

شیطان گفت: برو که تو می توانی . شیطانک به محل سکونت عابد رفت و در کنار او به نماز ایستاد . عابد، می خوابید و شیطانک ، نمی خوابید . عابد، استراحت می کرد و شیطانک، استراحت نمی کرد . عابد، رو به او کرد و در حالی که خود و کارهای خود را کوچک می دید، پرسید: ای بنده خدا! چگونه این همه توان بر انجام دادن نماز داری؟ شیطانک، پاسخ نداد . [عابد دوباره پرسید .

شیطانک، در پاسخ گفت: ای بنده خدا! من گناه کردم و از آن، توبه نمودم . اینک، هرگاه به یاد آن گناه می افتم، بر انجام دادن نماز، نیرو می گیرم .

عابد گفت: بگو چه گناهی مرتکب شدی تا من هم انجام بدهم و توبه کنم و بر نماز خواندن بیشتر، نیرومند گردم .

شیطانک گفت: وارد شهر شو و سراغ فلان زن روسپی را بگیر و دو درهم به وی بده و مرتکب فحشا شو .

عابد گفت: دو درهم را از کجا بیاورم؟ اصلاً دو درهم چیست؟ شیطانک از زیر پایش دو درهم بیرون آورد و به وی داد. عابد با لباس بلند خود، وارد شهر شد و سراغ خانه زن روسپی را گرفت. مردم، او را راهنمایی کردند و گمان کردند که آمده تا او را موعظه نماید. عابد، نزد زن آمد و دو درهم را پیش او انداخت و گفت: بلند شو! زن بلند شد، داخل خانه شد و به عابد گفت: داخل شو.

سپس به عابد گفت: با هیئتی نزد من آمدی که آن گونه، کسی نزد من نمی آید. داستانت چیست؟ به من بگو. عابد، داستان را برایش تعریف کرد.

زن گفت: ای بنده خدا! ترک گناه، آسان تر از توبه است و چنین نیست که هر کسی بخواهد توبه کند، بدان، دست یابد. به نظر می رسد آن مرد، شیطانی بوده که در شمایل مردی ظاهر شده است. بازگرد که چیزی نخواهی دید.

مرد عابد، بازگشت. آن زن، همان شب از دنیا رفت. صبح، بر در خانه اش نوشته شده بود: «بر جنازه این زن، حاضر شوید که از بهشتیان است».

مردم، به تردید افتادند. سه روز صبر کردند و او را دفن نکردند. خداوند عز و جلیه پیامبری از پیامبرانش (یعنی موسی بن عمران علیه السلام) وحی فرستاد که: «بر جنازه آن زن، حاضر شو، بر او نماز بگذار و به مردم، دستور بده که بر او نماز بگذارند. به راستی که او را بخشیدم و بهشت را بر او واجب کردم؛ زیرا بنده ام را از گناه، باز داشت».

الکافی: ج ۸ ص ۳۸۴ ح ۵۸۴.

حدیث ۲۴۱۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَخْرُجُ وَمَعَهُ أَحْمَالُ النَّوَى ، فَيُقَالُ لَهُ : يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا هَذَا مَعَكَ ؟
فَيَقُولُ : نَخْلٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ، فَيَغْرِسُهُ فَلَمْ يُغَادِرْ مِنْهُ وَاحِدَةً .

امام صادق علیه السلام: امیر مؤمنان، از خانه بیرون می رفت و با خود، هسته خرما حمل می کرد. به وی گفته شد: ای ابو الحسن! اینها چیست؟

می فرمود: «إن شاء الله، درخت خرماست!».

آنها را می کاشت و هیچ یک خطا نمی رفت.

الکافی: ج ۵ ص ۷۵ ح ۹.

حدیث ۲۴۱۸

امام صادق علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَسْتَحِ مِنْ طَلَبِ الْمَعَاشِ حَقَّتْ مَوْتُهُ ، وَرَخِيَ بَالُهُ ، وَنَعِمَ عِيَالُهُ

امام صادق علیه السلام: آن که از کسب روزی حیا نکند، هزینه اش آسان و خاطرش آسوده و خانواده اش در رفاه خواهد بود. ثواب الأعمال: ص ۲۰۰.

حدیث ۲۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَزَلَ حَتَّى لَجِدَ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ وَسَوَى اللَّيْنِ عَلَيْهِ ، وَجَعَلَ يَقُولُ : نَاوِلْنِي حَجْرًا ، نَاوِلْنِي تُرَابًا رَطْبًا ، يَسُدُّ بِهِ مَا بَيْنَ اللَّيْنِ ، فَلَمَّا أَنْ فَرَغَ وَحَثَا التُّرَابَ عَلَيْهِ وَسَوَى قَبْرَهُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنِّي لِأَعْلَمُ أَنََّّهُ سَيَبْلُغُ إِلَيْهِ الْبَلَاءُ ، وَلَكِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدًا إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَحْكَمَهُ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، در گور سعد بن معاذ ، فرود آمد ، خشت ها را مرتب می کرد و می فرمود : «به من سنگ بدهید! گِل بدهید!» و لایه لایه خشت ها را پُر می کرد. وقتی از کار، فراغت یافت و خاک بر گور ریخت و آن را صاف کرد، فرمود: «می دانم به زودی این بدن از بین می رود و تباہ می گردد؛ لیکن خداوند ، دوست می دارد که هرگاه بنده اش کاری انجام می دهد ، آن را استوار گرداند» .

وسائل الشیعة : ج ۳ ص ۲۳۰ ح ۳۴۸۴ .

حدیث ۲۴۲۰

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ»

امام صادق علیه السلام - درباره این سخن خداوند عز و جل :-

(و هر جا که باشم ، مرا با برکت ساخته) : یعنی سودمند [برای دیگران] .

مریم : ۳۱ .

حدیث ۲۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ؟ قَالَ : أَنْفَعُ النَّاسِ لِلنَّاسِ .

امام صادق علیه السلام : از پیامبر صلی الله علیه و آله سؤال شد : دوست داشتنی ترین مردم در نزد خداوند کیست؟

فرمود : «آن که برای مردم ، سودمندتر باشد» .

الکافی : ج ۲ ص ۱۶۴ ح ۷ .

حدیث ۲۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ مَرَّ بِقَوْمٍ مُجَلِّبِينَ فَسَأَلَ عَنْهُمْ ، فَقِيلَ : بِنْتُ فُلَانٍ تُهْدِي إِلَى بَيْتِ فُلَانٍ ، فَقَالَ : صَاحِبَتُهُمْ مَيِّتَةٌ مِنْ لَيْلَتِهِمْ ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ ، قِيلَ : إِنَّهَا حَيَّةٌ .

فَذَهَبَ مَعَ النَّاسِ إِلَى دَارِهَا ، فَخَرَجَ زَوْجُهَا ، فَقَالَ لَهُ : سَلِ زَوْجَتَكَ مَا فَعَلَتِ الْبَارِحَةَ مِنَ الْخَيْرِ .

فَقَالَتْ : مَا فَعَلْتُ شَيْئًا إِلَّا أَنْ سَأَلْتُهَا أَنْ يَأْتِنِي كُلَّ لَيْلَةٍ جُمُعَةٍ فِيمَا مَضَى ،

وَإِنَّهُ جَاءَنَا لَيْلَتَنَا فَهَتَفَ فَلَمْ يُجِبْ ، فَقَالَ : عَزَّ عَلَيَّ أَنَّهَا لَا تَسْمَعُ صَوْتِي ، وَعِيَالِي يَبْقَوْنَ اللَّيْلَةَ جِيَاعًا ، فَقُمْتُ مُتَنَكِّرَةً فَأَنْتَلْتُهُ مِقْدَارَ مَا كُنْتُ أُنِيلُهُ فِيمَا مَضَى .

قَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَنَحَّى عَنِ مَجْلِسِكَ ، فَتَنَحَّتْ إِذَا تَحَتَّ ثِيَابُهَا أُنْعِي عَاضُ عَلَى ذَنْبِهِ .

فَقَالَ : بِمَا تَصَدَّقْتِ صُرْفَ عَنكِ هَذَا.

امام صادق علیه السلام : عیسی علیه السلام از کنار قومی گذشت که در میانشان هیاهو برپا بود . پرسید : «چه خبر است؟» . گفته شد : دختر فلانی به خانه شوهر می رود . فرمود : «آن زن ، امشب می میرد» .

چون فردا شد ، به عیسی علیه السلام گفته شد : آن زن ، زنده است .

عیسی علیه السلام با مردم به خانه آن زن رفت . شوهرش بیرون آمد . به وی گفت : «از همسرت پرس که شب گذشته چه کار نیکی انجام داده است» .

زن گفت : کاری نکردم ، جز این که مستمندی در شب های جمعه گذشته نزد من می آمد . دیشب نیز آمد و بانگ زد . کسی پاسخش را نداد . مرد مستمند با خود گفت : چه قدر سخت است که صدایم را نمی شنود و امشب ، خانواده ام گرسنه می مانند .

[چون چنین گفت ،] به صورت ناشناس ، برخاستم و به اندازه شب های گذشته چیزی به وی دادم .

عیسی علیه السلام فرمود : «از جای بلند شو» .

چون زن بلند شد ، در زیر فرش ها افعی ای آماده نیش زدن بود . عیسی علیه السلام فرمود : «به خاطر صدقه ات این بلا از تو دور شد» .

بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۳۲۴ ح ۳۷.

حدیث ۲۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

أَنْظُرُ مَا بَلَغَ بِهِ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَالزَّمَهُ ، فَإِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّمَا بَلَغَ مَا بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ بِصِدْقِ الْحَدِيثِ ، وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ .

امام صادق علیه السلام : بنگر به منزلتی که علی علیه السلام نزد پیامبر خدا یافت و آن را کنار مگذار؛ چرا که علی علیه السلام همانا با راستگویی و امانتداری ، بدان منزلت نزد پیامبر خدا دست یافت .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۴ ح ۵.

حدیث ۲۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَعْطَلَ نَفْسَهَا وَلَوْ تَعْلُقُ فِي عُنُقِهَا قِلَادَةً .

امام صادق علیه السلام : لباس پیوش و خود را بیارا؛ زیرا که خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست می دارد ؛ ولی می باید از حلال باشد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۰۹ ح ۲ .

حدیث ۲۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلُقِ مِنَ الدِّينِ وَهُوَ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ .

امام صادق علیه السلام : خوش خلقی ، بخشی از دینداری است و روزی را افزون می کند .

تحف العقول : ص ۳۷۳ .

حدیث ۲۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

وَصَيَّةُ وَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلٍ لِحَدِيحَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ عَلَيْهَا السَّلَامُ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا يَقُولُ لَهَا : ... إَعْلَمِي أَنَّ الشَّابَّ الْحَسَنَ الْخُلُقِ مِفْتَاحُ لِلْخَيْرِ ، مِغْلَاقُ لِلشَّرِّ ، وَإِنَّ الشَّابَّ الشَّحِيحَ الْخُلُقِ مِغْلَاقُ لِلْخَيْرِ مِفْتَاحُ لِلشَّرِّ .

امام صادق علیه السلام : ورقة بن نوفل ، هرگاه بر خدیجه دختر خویلد وارد می شد ، به وی چنین سفارش می کرد : ... بدان که جوان خوش اخلاق ، کلید خوبی ها و قفل بدی هاست و جوان بداخلاق ، قفل خوبی ها و کلید بدی هاست .
الأمالی للطوسی : ص ۳۰۲ ح ۵۹۸ .

حدیث ۲۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

النَّظْرَةُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إبْلِيسَ مَسْمُومٌ ، مَنْ تَرَكَهَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا لغيرِهِ أَعَقَبَهُ اللَّهُ إِيْمَانًا يَجِدُ طَعْمَهُ

امام صادق علیه السلام : نگاه ، تیری زهرآلود از تیرهای شیطان است . هر کس از این نگاه به خاطر خداوند ، بگذرد ، خداوند ، به وی ایمانی می بخشد که لذتش را بچشد .
کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۱۸ ح ۴۹۶۹ .

حدیث ۲۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَابٌّ مِنَ الْأَنْصَارِ فَشَكَا إِلَيْهِ الْحَاجَةَ ، فَقَالَ لَهُ : تَزَوَّج .

فَقَالَ الشَّابُّ : إِنِّي لَا سَتَحِييَ أَنْ أَعُودَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

فَلَحِقَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ ، فَقَالَ : إِنَّ لِي بِنْتًا وَسِيمَةً فَزَوِّجْهَا إِيَّاهُ .

قَالَ : فَوَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ، قَالَ : فَأَتَى الشَّابُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَخْبَرَهُ .

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ عَلَيْكُمْ بِالْبَاهِ .

امام صادق علیه السلام : جوانی از انصار ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و از نیازمندی اش نزد ایشان ، شکوه کرد . پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود : «ازدواج کن!» .

جوان گفت : خجالت می کشم بار دیگر نزد پیامبر صلی الله علیه و آله باز گردم [و بگویم که با دست خالی چگونه ازدواج کنم] .

آن گاه ، مردی از انصار به وی رسید و گفت : دختری زیبا دارم . آن گاه ، او را به ازدواج آن جوان در آورد . پس از آن ، خداوند ، گشایشی در زندگی او ، ایجاد کرد . جوان ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و داستان را باز گفت : آن گاه پیامبر خدا فرمود : «ای جوانان! بر شما باد ازدواج» .

الکافی : ج ۵ ص ۳۳۰ ح ۳ .

حدیث ۲۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

الْحَيَاءُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءُ ، تِسْعَةٌ فِي النِّسَاءِ وَوَاحِدَةٌ فِي الرِّجَالِ .

امام صادق علیه السلام : حیا ، ده قسمت است . نه قسمت آن ، در زنان است و یک قسمتش در مردان .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۶۸ ح ۴۶۳۰ .

حدیث ۲۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

الْحَيَاءُ عَلَى وَجْهَيْنِ : فَمِنْهُ ضَعْفٌ وَمِنْهُ قُوَّةٌ وَإِيمَانٌ .

امام صادق علیه السلام : حیا ، دو گونه است : حیا از روی ناتوانی و حیا از روی توانمندی و اسلام و ایمان .

تحف العقول : ص ۳۶۰ .

حدیث ۲۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رَقَّ وَجْهُهُ رَقَّ عِلْمُهُ .

امام صادق علیه السلام : آن که خجالت بکشد ، دانشش کم می شود .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۶ ح ۳ .

حدیث ۲۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

خَيْرُ شُبَّانِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِكُهُولِكُمْ ، وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِشُبَّانِكُمْ .

امام صادق علیه السلام : بهترین جوانان شما کسانی اند که خود را به بزرگ سالان ، شبیه سازند و بدترین کهن سالان شما کسانی

اند که خود را به جوانان شما شبیه سازند .

معانی الأخبار : ص ۴۰۱ ح ۶۳ .

حدیث ۲۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَوْصِنِي .

فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَهَلْ أَنْتَ مُسْتَوْصٍ إِنْ أَنَا أَوْصَيْتُكَ ؟ حَتَّى قَالَ لَهُ ذَلِكَ ثَلَاثًا ، وَفِي كُلِّهَا يَقُولُ لَهُ الرَّجُلُ :

نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ .

فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : فَإِنِّي أَوْصِيكَ إِذَا أَنْتَ هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرَ عَاقِبَتَهُ ، فَإِنْ يَكُ رُشْدًا فَاْمُضِ بِهِ ، وَإِنْ يَكُ غِيًّا فَانْتَه

عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت : ای پیامبر خدا! به من سفارشی بنما .

پیامبر خدا به وی فرمود : «آیا نصیحت پذیر هستی ، اگر به تو سفارشی کنم؟» .

این سخن را سه بار تکرار کرد و هر دفعه ، مرد می گفت : بلی ، ای پیامبر خدا!
 آن گاه پیامبر صلی الله علیه و آله ، به وی فرمود : «تو را سفارش می کنم هر گاه در کاری تصمیم گرفتی ، پایان (عاقبت) آن را
 بنگر . اگر پایانش خیر و نیکی است ، انجام بده ، و اگر گم راهی است ، از آن خودداری کن» .
 الکافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۰ .

حدیث ۲۴۳۴

امام صادق علیه السلام :
 قِفْ عِنْدَ كُلِّ أَمْرٍ حَتَّى تَعْرِفَ مَدْخَلَهُ مِنْ مَخْرَجِهِ ، قَبْلَ أَنْ تَقَعَ فِيهِ فِتْنَدَمَ .
 امام صادق علیه السلام : در برابر هر کاری بایست [و فکر کن] تا آغاز و فرجامش را بدانی ، پیش از آن که در آن قرار گیری و
 پشیمان شوی .
 تحف العقول : ص ۳۰۴ .

حدیث ۲۴۳۵

امام صادق علیه السلام :
 خَمْسُ خِصَالٍ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ خَصَلَةٌ مِنْهَا فَلَيْسَ فِيهِ كَثِيرٌ مُسْتَمْتِعٍ ، أَوْلَاهَا : الْوَفَاءُ ، وَالثَّانِيَةُ : التَّدْبِيرُ ، وَالثَّلَاثَةُ : الْحَيَاءُ ، وَالرَّابِعَةُ : حُسْنُ
 الْخُلُقِ ، وَالْخَامِسَةُ - وَهِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ الْخِصَالَ - : الْحُرِّيَّةُ .
 امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که هر کس یکی از آنها در او نباشد ، چندان قابل بهره مندی نیست : نخست ، وفاداری ؛
 دوم ، عاقبت اندیشی ؛ سوم ، حیا ؛ چهارم ، خوش خلقی ؛ پنجم ، آزادگی ؛ و این [آخری] ، جامع همه این پنج صفت است .
 الخصال : ص ۲۸۴ ح ۳۳ .

حدیث ۲۴۳۶

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ كَسَلَ عَنِ طَهْوَرِهِ وَصَلَاتِهِ فَلَيْسَ فِيهِ خَيْرٌ لِأَمْرِ آخِرَتِهِ ، وَمَنْ كَسَلَ عَمَّا يُصْلِحُ بِهِ أَمْرَ مَعِيشَتِهِ فَلَيْسَ فِيهِ خَيْرٌ لِأَمْرِ دُنْيَاهُ .
 امام صادق علیه السلام : آن که در کار طهارت و نماز ، کاهل باشد ، در او خیری برای آخرتش نیست و آن که در آنچه زندگی
 اش را سر و سامان می دهد ، کاهل است ، در او خیری برای دنیایش نیست .
 الکافی : ج ۵ ص ۸۵ ح ۳ .

حدیث ۲۴۳۷

امام صادق علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ كَثْرَةَ النَّوْمِ وَكَثْرَةَ الْفَرَاغِ .
 امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ، خواب بسیار و بیکاری فراوان را دشمن می دارد .
 الکافی : ج ۵ ص ۸۴ ح ۳ .

حدیث ۲۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

كَانَ بِالْمَدِينَةِ رَجُلٌ بَطَالٌ يُضْحِكُ النَّاسَ مِنْهُ ، فَقَالَ : قَدْ أَعْيَانِي هَذَا الرَّجُلُ أَنْ أُضْحِكَهُ - يَعْنِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، فَمَرَّ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَخَلْفَهُ مَوْلِيَانِ لَهُ ، قَالَ : فَجَاءَ الرَّجُلُ حَتَّى انْتَرَعَ رِدَاءَهُ مِنْ رَقَبَتِهِ ، ثُمَّ مَضَى فَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهِ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَاتَّبَعُوهُ وَأَخَذُوا الرِّدَاءَ مِنْهُ ، فَجَاؤُوا بِهِ فَطَرَحُوهُ عَلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُمْ : مَنْ هَذَا؟

فَقَالُوا : هَذَا رَجُلٌ بَطَالٌ يُضْحِكُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ .

فَقَالَ : قُولُوا لَهُ : إِنَّ لِلَّهِ يَوْمًا يَخْسِرُ فِيهِ الْمُبْطِلُونَ .

امام صادق علیه السلام : در مدینه ، مردی بیکار بود که مردم را می خنداند . آن مرد گفت : این مرد (امام سجّاد علیه السلام) مرا ناتوان کرد در این که او را بخندانم . امام سجّاد علیه السلامی گذشت و پشت سر ایشان ، دو غلامش حرکت می کردند . آن مرد آمد و عبای امام علیه السلام را از دوشش برداشت و رفت . امام سجّاد علیه السلام ، به وی هیچ التفاتی نکرد . غلامان ، دنبال مرد رفتند و عبا را از وی گرفتند و آمدند و آن را بر دوش ایشان انداختند . امام سجّاد فرمود : «این مرد کیست؟» .

گفتند : این ، مرد بیکاری است که مردم مدینه را می خنداند .

فرمود : «به وی بگویند که : خداوند را روزی است که باطل کاران ، در آن زیان می کنند» .

بحار الأنوار : ج ۴۶ ص ۶۸ ح ۳۹ .

حدیث ۲۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

أَنْظُرْ إِلَى كُلِّ مَنْ لَا يُفِيدُكَ مَنَفَعَةً فِي دِينِكَ فَلَا تَعْتَدَنَّ بِهِ ، وَلَا تَرَعَبَنَّ فِي صُحْبَتِهِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ مَا سِوَى اللَّهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - مُضْمَحِلٌّ وَخِيمٌ عَاقِبَتُهُ

امام صادق علیه السلام : بنگر ، هر که برای دینداری ات سودمند نیست ، به او اعتنا مکن و در همنشینی اش رغبت مدار؛ چرا که هر چیزی غیر از خداوند متعال ، نبود و بدپایان است .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۱ ح ۵ .

حدیث ۲۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

النَّظَرُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إبْلِيسَ مَسْمُومٌ ، وَكَمْ مِنْ نَظَرَةٍ أَوْرَثَتْ حَسْرَةً طَوِيلَةً!

امام صادق علیه السلام : نگاه ، تیری زهر آگین ، از تیرهای شیطان است ، و چه بسیار نگاهی که پشیمانی درازمدت به جای می گذارد .

الكافی : ج ۵ ص ۵۵۹ ح ۱۲ .

حدیث ۲۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَيَرُدُّنَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ وَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَكَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَى الشَّابَّةِ مِنْهُنَّ وَيَقُولُ : أَتَخَوَّفُ أَنْ تُعْجِبَنِي صَوْتُهَا فَيَدْخُلَ عَلَيَّ أَكْثَرُ مِمَّا أُطَلَّبُ مِنَ الْأَجْرِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، به زنان سلام می کرد و آنان پاسخ می دادند ، و امیرمؤمنان ، به زنان سلام می کرد؛ ولی خوش نداشت به زن جوان ، سلام کند و می فرمود : «می ترسم از صدایش خوشم بیاید و گناهی بیش از پاداشی که جستجو می کنم ، بر من وارد گردد» .

الکافی : ج ۲ ص ۶۴۸ ح ۱ .

حدیث ۲۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

: قُلُوبٌ خَلَّتْ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ ، فَأَذَاقَهَا اللَّهُ حَبَّ غَيْرِهِ .

امام صادق علیه السلام - آن گاه که از عشق سؤال شد - : دل هایی که از یاد خدا تهی است ، خداوند ، دوستی دیگری را به آن می چشاند .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۵۸ ح ۱ .

حدیث ۲۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

إِحْذَرُوا عَلَى شَبَابِكُمُ الْغُلَاةَ

امام صادق علیه السلام : بر جوانان خود ، از خطر غالیان پرهیزید تا [عقیده] آنان را فاسد نکنند؛ چرا که غالیان ، بدترین مخلوقات خدایند . بزرگی خدا را کوچک می کنند و برای بندگان خدا ، ادعای ربوبیت می کنند .

الغلاة : فرقه ترفع بعض الناس إلى مرتبة الألوهية ، وترى أن الله تعالى فوض أمر الرزق والتدبير للأئمة عليهم السلام .

حدیث ۲۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

بَادِرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرْجِئَةُ

امام صادق علیه السلام : به فرزندانتان حدیث بیاموزید ، پیش از آن که مرجئه به سوی آنان بشتابند .

المرجئة : فئة ترى أن الإيمان لا- تضرر معه المعصية ، كما لا ينفع مع الكفر طاعة ، وقالوا : إن الإيمان قول بلا عمل ، كأنهم قدموا الإيمان وأرجئوا العمل ، أي أخروه؛ لأنهم يرون إذا لم يصلوا ولم يصوموا نجاهم إيمانهم وأسقطوا الوعيد جملة عن المسلمين .

حدیث ۲۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

: لَا تَكُونَنَّ إِمْعَةً ، تَقُولُ : أَنَا مَعَ النَّاسِ وَأَنَا كَوَاحِدٍ مِنَ النَّاسِ .

امام صادق علیه السلام - به مردی از یارانش - : سُت رأی و دهن بین مباش ، که بگویی : «من با مردم» و «من یکی از مردم». معانی الأخبار : ص ۲۶۶ ح ۱ .

حدیث ۲۴۴۶

امام صادق علیه السلام :
 يَا مَعْشَرَ الْأَحْدَاثِ اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَأْتُوا الرُّؤْسَاءَ دَعْوَهُمْ حَتَّى يَصِيرُوا أذْنَابًا ، لَا تَتَّخِذُوا الرِّجَالَ وَلَا تَبْجَحُوا مِنَ اللَّهِ
 امام صادق علیه السلام : «ای گروه جوانان! تقوا پیشه کنید و نزد رئیسان نروید . رهایشان کنید تا زمانی که از ریاست بیفتند . مردان (شخصیت های برجسته) را به جای خداوند ، دوستِ همراز مگیرید . ما به خدا سوگند ، ما به خدا سوگند ، برایتان بهتر از آنان هستیم» . آن گاه با دست بر سینه اش زد ؛ یعنی به جای ما به دنبال رهبران ستمکار نروید .
 إشارة إلى قوله تعالى :

حدیث ۲۴۴۷

امام صادق علیه السلام :
 أَدْنَى الْعُقُوقِ أَفٌ وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا أَهْوَنَ مِنْهُ لَنَهَى عَنْهُ .
 امام صادق علیه السلام : کمترین نافرمانی «اف» گفتن است و اگر خداوند عز و جل چیزی کمتر از آن می شناخت ، از آن نهی می کرد .
 الکافی : ج ۲ ص ۳۴۸ ح ۱ .

حدیث ۲۴۴۸

امام صادق علیه السلام :
 مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَدَبَ نَفْسَهُ .
 امام صادق علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، خود را شکنجه می دهد .
 الکافی : ج ۲ ص ۳۲۱ ح ۴ .

حدیث ۲۴۴۹

امام صادق علیه السلام :
 قَالَ لُقْمَانُ : يَا بَنِيَّ ، إِيَّاكَ وَالصَّبْرَ ، وَسُوءَ الْخُلُقِ ، وَقِلَّةَ الصَّبْرِ ، فَلَا يَسْتَقِيمُ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ صَاحِبٌ ، وَأَلْزِمَ نَفْسِكَ التَّوَدُّةَ فِي أُمُورِكَ ، وَصَبِّرْ عَلَى مَوَؤَنَاتِ الْإِخْوَانِ نَفْسِكَ ، وَحَسِّنْ مَعَ جَمِيعِ النَّاسِ خُلُقَكَ .
 امام صادق علیه السلام : لقمان علیه السلام گفت : «فرزندم! پرهیز از گرفتگی و بدخلقی ، و ناشکیبایی؛ چرا که با این خصلت ها ، دوستی ، استوار نمی ماند . آرامش و وقار را در کارها حفظ کن و خود را بر هزینه کردن برای برادران ، وادار و با تمام مردم ، اخلاقت را نیکو ساز» .
 بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث ۲۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ خَافَ النَّاسَ لِسَانَهُ فَهُوَ فِي النَّارِ .

امام صادق علیه السلام : آن که مردم از زبانش بترسند ، در آتش است .

الکافی : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۳ .

حدیث ۲۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

إِتَّقُوا اللَّهَ وَلَا يَحْسُدُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ، إِنَّ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ مِنْ شَرَائِعِ السَّيِّئِ فِي الْبِلَادِ ، فَخَرَجَ فِي بَعْضِ سَيِّحِهِ وَمَعَهُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ قَصِيرٌ وَكَانَ كَثِيرَ اللَّزُومِ لِعِيسَى بْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَلَمَّا انْتَهَى عِيسَى إِلَى الْبَحْرِ قَالَ «بِسْمِ اللَّهِ» بِصِحَّةٍ يَقِينٍ مِنْهُ ، فَمَشَى عَلَى ظَهْرِ الْمَاءِ ، فَقَالَ الرَّجُلُ الْقَصِيرُ حِينَ نَظَرَ إِلَى عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ جَارَهُ : «بِسْمِ اللَّهِ» بِصِحَّةٍ يَقِينٍ مِنْهُ ، فَمَشَى عَلَى الْمَاءِ وَلِحَقِّ بَعْضِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَخَلَهُ الْعُجْبُ بِنَفْسِهِ ، فَقَالَ : هَذَا عِيسَى رُوحُ اللَّهِ يَمْشَى عَلَى الْمَاءِ ، وَأَنَا أَمْشَى عَلَى الْمَاءِ فَمَا فَضَلُهُ عَلَيَّ ، قَالَ : فَرُمِسَ فِي الْمَاءِ فَاسْتَعَاثَ بَعْضِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاسْتَعَاثَ مِنْ الْمَاءِ فَأَخْرَجَهُ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ : مَا قُلْتَ يَا قَصِيرٌ ؟

قال : قُلْتُ : هَذَا رُوحُ اللَّهِ يَمْشَى عَلَى الْمَاءِ ، وَأَنَا أَمْشَى ، فَدَخَلَنِي مِنْ ذَلِكَ عُجْبٌ .

فَقَالَ لَهُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَقَدْ وَضَعْتَ نَفْسَكَ فِي غَيْرِ الْمَوْضِعِ الَّذِي وَضَعَكَ اللَّهُ فِيهِ فَمَقَّتَكَ اللَّهُ عَلَى مَا قُلْتَ فَبَّ إِلَى اللَّهِ عِزُّ وَجَلِّ مِمَّا قُلْتَ .

قال : فَتَابَ الرَّجُلُ وَعَادَ إِلَى مَرْتَبَتِهِ الَّتِي وَضَعَهُ اللَّهُ فِيهَا ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا يَحْسُدَنَّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا .

امام صادق علیه السلام : تقوای الهی پیشه سازید و به یکدیگر ، حسادت نورزید . گشت و گذار در شهرها ، جزو شریعت عیسی بن مریم علیه السلام بود . در یکی از سفرهای عیسی علیه السلام ، مردی کوتاه قد ، همراه او بود که از ملازمان وی به شمار می رفت . وقتی عیسی علیه السلام به دریا رسید ، «بسم الله» را از روی یقین گفت و بر روی آب ، راه رفت . مرد کوتاه قد ، چون دید عیسی علیه السلام عبور کرد ، «بسم الله» را با یقین گفت و بر روی آب ، راه رفت و به عیسی علیه السلام پیوست .

در این هنگام ، عجب او را فرا گرفت . [با خود] گفت : این ، عیسی روح الله است که بر روی آب راه می رود و من هم بر روی آب ، راه می روم . پس او چه برتری ای بر من دارد؟

در این هنگام ، در آب فرو رفت و از عیسی علیه السلام کمک خواست . عیسی علیه السلام او را از آب بیرون کشید و به وی گفت : «مرد! چه گفتی [که چنین گرفتار شدی]؟» .

مرد گفت : [با خود] گفتم : این ، روح الله است که بر روی آب راه می رود و من هم بر روی آب راه می روم ، و گرفتار عجب شدم . عیسی علیه السلام به وی فرمود : «خود را در منزلتی غیر از آنچه خدا برایت مقرر کرده بود ، قرار دادی . پس خداوند بر گفته ات بر تو خشم گرفت . از گفته ات به سوی خداوند ، توبه کن» .

مرد ، توبه کرد و به منزلتی که خداوند برایش قرار داده بود ، بازگشت .

پس ، تقوای الهی پیشه کنید و به یکدیگر ، حسادت نورزید .

الکافی : ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۳ .

حدیث ۲۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : . . . لِلْحَاسِدِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ : يَغْتَابُ إِذَا غَابَ ، وَيَتَمَلَّقُ إِذَا شَهِدَ ، وَيَشْمَتُ بِالْمُصِيبَةِ .

امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت : حسود ، سه نشانه دارد : پشت سر ، بدگویی می کند؛ در حضور ، چاپلوسی می نماید؛ و در گرفتاری ها شادی می کند .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ .

حدیث ۲۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

الْحَاسِدُ مُضِرٌّ بِنَفْسِهِ قَبْلَ أَنْ يَضُرَّ بِالْمَحْسُودِ ، كَابْلِيسَ أَوْرَثَ بِحَسَدِهِ لِنَفْسِهِ اللَّعْنَةَ وَلَا دَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْإِجْتِبَاءَ .

امام صادق علیه السلام : حسود به خود زیان می رساند ، پیش از آن که به شخص مورد حسادت ، زیان رساند ، مانند شیطان که با حسادتش برای خود ، نفرین بر جای گذاشت و برای آدم ، برگزیده شدن را .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۵۵ ح ۲۳ .

حدیث ۲۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

اجْتَمَعَ الْحَوَارِيُّونَ إِلَى عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالُوا لَهُ : يَا مُعَلِّمَ الْخَيْرِ أَرَشِدْنَا .

فَقَالَ لَهُمْ : إِنَّ مُوسَى كَلِمَ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمْرُكُمْ أَلَّا تَحْلِفُوا بِاللَّهِ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - كَاذِبِينَ ، وَأَنَا أَمْرُكُمْ أَلَّا تَحْلِفُوا بِاللَّهِ كَاذِبِينَ وَلَا صَادِقِينَ .

قالوا : يَا رُوحَ اللَّهِ زِدْنَا .

فَقَالَ : إِنَّ مُوسَى نَبِيَّ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمْرُكُمْ أَلَّا تَزْنُوا ، وَأَنَا أَمْرُكُمْ أَلَّا تُحَدِّثُوا أَنْفُسَكُمْ بِالزُّنَا فَضَلًّا عَنِ أَنْ تَزْنُوا ، فَإِنَّ مَنْ حَدَّثَ نَفْسَهُ بِالزُّنَا كَانَ كَمَنْ أَوْقَدَ

فِي بَيْتٍ مَرْوَقٍ فَأَفْسَدَ التَّرَاوِيقَ الدُّخَانُ ، وَإِنْ لَمْ يَحْتَرِقِ الْبَيْتُ .

امام صادق علیه السلام : حواریان بر گرد عیسی علیه السلام جمع شدند و به وی گفتند : ای آموزگار نیکی ها! ما را راهنمایی کن . عیسی علیه السلام به آنان فرمود : «موسی ، کلیم خداوند ، به شما دستور داد که سوگند دروغ به خداوند مخورید ، و من به شما فرمان می دهم که سوگند راست و دروغ به خداوند مخورید» .

گفتند : ای روح خدا! بیشتر راهنمایی کن .

فرمود : «موسای پیامبر ، به شما دستور داد که زنا نکنید و من به شما

دستور می دهم درباره آن ، اندیشه [نیز] نکنید ، چه رسد که زنا کنید؛ زیرا هر که در زنا اندیشه کند ، مانند کسی است که در خانه آراسته [وزینت شده] ، آتش روشن کند ، که اگر خانه را نسوزاند ، دودش آراستگی خانه را تباه می سازد» .

الکافی : ج ۵ ص ۵۴۲ ح ۷ .

حدیث ۲۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

دَعِ ابْنَكَ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ ، وَيُؤَدِّبُ سَبْعَ سِنِينَ وَأَلْزِمَهُ نَفْسَكَ سَبْعَ سِنِينَ .

امام صادق علیه السلام : بگذار فرزندت هفت سال بازی کند ، هفت سال تربیت شود و هفت سال ، او را با خود ، همراه بدار .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۹۲ ح ۴۷۴۳ .

حدیث ۲۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

الْعَدْلُ أَحْلَى مِنَ الْمَاءِ يُصِيبُهُ الظَّمَانُ ، مَا أَوْسَعَ الْعَدْلَ إِذَا عُدِلَ فِيهِ وَإِنْ قَلَّ .

امام صادق علیه السلام : عدالت ، گواراتر است از آبی که به تشنه ای برسد . و چه قدر عدالت ، گشایش ایجاد می کند - اگر بدان رفتار شود - گرچه اندک باشد!
الکافی : ج ۲ ص ۱۴۶ ح ۱۱ .

حدیث ۲۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

أَيُّمَا رَجُلٍ دَعَا عَلَى وَلَدِهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ الْفَقْرَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس فرزند خود را نفرین کند ، فقر [و تنگ دستی] را برایش به ارث گذاشته است .
عده الداعی : ص ۸۰ .

حدیث ۲۴۵۸

امام صادق علیه السلام :

يَذْكُرَانِ أَنَّهُ لَمَّا كَانَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ قَالَ جَبْرَائِيلُ لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ : تَرَوَهُ مِنَ الْمَاءِ فَسَمَّيْتَ التَّرْوِيَةَ ، ثُمَّ أَتَى مِنِّي فَأَبَاتَهُ بِهَا ، ثُمَّ عَدَا بِهِ إِلَى عَرَفَاتٍ فَضَرَبَ خَبَاهُ بِنَمْرَةَ دُونَ عَرَفَةَ فَبَنَى مَسْجِدًا بِأَحْجَارٍ بَيْضٍ وَكَانَ يُعْرَفُ أَثَرُ مَسْجِدِ إِبْرَاهِيمَ حَتَّى أُدْخِلَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ الَّذِي بِنَمْرَةَ حَيْثُ يُصَلِّي الْإِمَامُ يَوْمَ عَرَفَةَ فَصَلَّى بِهَا الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ ، ثُمَّ عَمِدَ بِهِ إِلَى عَرَفَاتٍ ، فَقَالَ : هَذِهِ عَرَفَاتُ فَأَعْرِفْ بِهَا مَنَاسِكَكَ وَاعْتَرِفْ بِذَنبِكَ فَسَمِّيَ عَرَفَاتٍ ، ثُمَّ أَفَاضَ إِلَى الْمُرْدَلِفَةِ فَسَمَّيْتَ الْمُرْدَلِفَةَ ، لِأَنَّهُ أَزْدَلَفَ إِلَيْهَا ، ثُمَّ قَامَ عَلَى الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ فَأَمَرَهُ اللَّهُ أَنْ يَذْبَحَ ابْنَهُ وَقَدْ رَأَى فِيهِ شِمَائِلَهُ وَخَلَائِقَهُ وَأَنْسَ مَا كَانَ إِلَيْهِ .
فَلَمَّا أَصْبَحَ أَفَاضَ مِنَ الْمَشْعَرِ إِلَى مِنِّي فَقَالَ لِأُمِّهِ : زَوْرِي الْبَيْتَ أَنْتِ وَاحْتَبِسِ الْغُلَامَ ، فَقَالَ : يَا بَنِي هَاتِي الْحِمَارَ وَالسَّكِينِ حَتَّى أَقْرَبَ الْقُرْبَانَ .

فَقَالَ أَبَانُ : فَقُلْتُ لِأَبِي بَصِيرٍ : مَا أَرَادَ بِالْحِمَارِ وَالسَّكِينِ .

قال : أَرَادَ أَنْ يَذْبَحَهُ ، ثُمَّ يَحْمِلُهُ فَيَجْهَرُهُ وَيَدْفِنُهُ ، قَالَ : فَجَاءَ الْغُلَامُ بِالْحِمَارِ وَالسَّكِينِ ، فَقَالَ : يَا أَبَتِ أَيْنَ الْقُرْبَانُ ؟

قال : رَبُّكَ يَعْلَمُ أَيْنَ هُوَ؟ يَا بَنِي أَنْتَ وَاللَّهِ هُوَ إِنْ أَلَّاهُ قَدْ أَمَرَنِي بِذَبْحِكَ ، فَانظُرْ مَاذَا تَرَى ؟

قال : «يَأْتِي أَفْعَلُ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ» قَالَ : فَلَمَّا عَزَمَ عَلَى الذَّبْحِ ، قَالَ : يَا أَبَتِ ، حَمَّرْ وَجْهِي وَشُدِّ وَثَاقِي .

قال : يَا بَنِي ، الْوَثَاقُ مَعَ الذَّبْحِ وَاللَّهِ لَا أَجْمَعُهُمَا عَلَيْكَ الْيَوْمَ .

قال أبو جعفر عليه السلام : فَطَرَحَ لَهُ قُرْطَانَ الْحِمَارِ ، ثُمَّ أَضْجَعَهُ عَلَيْهِ وَأَخَذَ الْمَدِيَّةَ فَوَضَعَهَا عَلَى حَلِقِهِ ، قَالَ : فَأَقْبَلَ شَيْخٌ فَقَالَ : مَا تُرِيدُ مِنْ هَذَا الْغُلَامِ ؟

قَالَ: أُرِيدُ أَنْ أُذَبِّحَهُ .

فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ! غُلَامٌ لَمْ يَعِصِ اللَّهَ طَرْفَةَ عَيْنٍ تَذَبِّحُهُ؟

فَقَالَ: نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَمَرَنِي بِذَبْحِهِ .

فَقَالَ: بَلْ رَبُّكَ نَهَاكَ عَنْ ذَبْحِهِ، وَإِنَّمَا أَمَرَكَ بِهَذَا الشَّيْطَانُ فِي مَنَامِكَ، قَالَ:

وَيْلَكَ! الْكَلَامُ الَّذِي سَمِعْتُ هُوَ الَّذِي بَلَغَ بِي مَا تَرَى، لَا وَاللَّهِ لَا أَكَلِّمُكَ، ثُمَّ عَزَمَ عَلَى الذَّبْحِ .

فَقَالَ الشَّيْخُ: يَا إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ إِمَامٌ يُقْتَدَى بِكَ فَإِنْ ذَبَحْتَ وَلَدَكَ ذَبَحَ النَّاسُ أَوْلَادَهُمْ، فَمَهَلًا فَأَبَى أَنْ يُكَلِّمَهُ .

قَالَ أَبُو بَصِيرٍ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: فَأَضَجَّعُهُ عِنْدَ الْجَمْرَةِ الْوُسْطَى، ثُمَّ أَخَذَ الْمَدِيَّةَ فَوَضَعَهَا عَلَى حَلْقِهِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ

إِلَى السَّمَاءِ، ثُمَّ انْتَحَى عَلَيْهِ فَقَلَبَهَا جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ حَلْقِهِ فَنَظَرَ إِبْرَاهِيمَ فَإِذَا هِيَ مَقْلُوبَةٌ، فَقَلَبَهَا إِبْرَاهِيمُ عَلَى خَدِّهَا وَقَلَبَهَا جَبْرَائِيلُ

عَلَى قَفَاهَا فَفَعَلَ ذَلِكَ مَرَارًا، ثُمَّ نَوَدَى مِنْ مَيْسَرَةِ مَسْجِدِ الْخَيْفِ: يَا إِبْرَاهِيمَ، قَدْ صَدَقْتَ الرُّؤْيَا وَاجْتَرَّ الْغُلَامُ مِنْ تَحْتِهِ، وَتَنَاوَلَ جَبْرَائِيلُ

الْكَبْشَ مِنْ قَلْبِهِ ثَبِيرٌ فَوَضَعَهُ تَحْتَهُ .

وَخَرَجَ الشَّيْخُ الْخَبِيثُ حَتَّى لَحِقَ بِالْعَجُوزِ حِينَ نَظَرَتْ إِلَى الْبَيْتِ، وَالْبَيْتُ فِي وَسْطِ الْوَادِي فَقَالَ: مَا شَيْخٌ رَأَيْتُهُ بِمِنَى؟ فَتَعَتَّ نَعَتَّ

إِبْرَاهِيمَ .

قَالَتْ: ذَاكَ بَعْلِي .

قَالَ: فَمَا وَصِيفُ رَأْيَتُهُ مَعَهُ، وَنَعَتَ نَعْتَهُ .

قَالَتْ: ذَاكَ ابْنِي .

قَالَ: فَإِنِّي رَأَيْتُهُ أَضَجَّعُهُ وَأَخَذَ الْمَدِيَّةَ لِيَذَبِّحَهُ .

قَالَتْ: كَلَّا مَا رَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا أَرْحَمَ النَّاسِ وَكَيْفَ رَأَيْتَهُ يَذْبَحُ ابْنَهُ .

قَالَ: وَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَرَبِّ هَذِهِ الْبَيْتَةِ، لَقَدْ رَأَيْتُهُ أَضَجَّعُهُ وَأَخَذَ الْمَدِيَّةَ لِيَذَبِّحَهُ .

قَالَتْ: لِمَ؟

قَالَ: زَعَمَ أَنَّ رَبَّهُ أَمَرَهُ بِذَبْحِهِ .

قَالَتْ: فَحَقُّ لَهُ أَنْ يُطِيعَ رَبَّهُ .

الكافی - به نقل از ابان، از ابو بصیر که وی از امام باقر و امام صادق علیهما السلام شنیده است - : چون روز ترویج فرا رسید، جبرائیل

علیه السلام به ابراهیم علیه السلام گفت: «با خود، آب بردار» و بدین جهت، «ترویج» نامیده شد .

آن گاه به منا آمد و شب، ابراهیم علیه السلام را در آن جا نگاه داشت. آن گاه، صبح روز بعد، او را به سرزمین عرفات بُرد و در

سرزمین نمره، پیش از عرفه، خیمه اش را برپا کرد و با سنگ های سفید، مسجدی ساخت و نشانه های مسجد ابراهیم، معلوم بود

و در داخل مسجدی قرار گرفت که اینک در نمره است. همان جا که امام علیه السلام در روز عرفه نماز می گزارد، ابراهیم علیه

السلام، نماز ظهر و عصر را در آن جا به جا آورد .

سپس او را به عرفات بُرد و گفت: «این، سرزمین عرفات است. مناسک آن را بشناس و به گناهانت اعتراف کن». از این رو،

«عرفات» نام گرفت. سپس او را به «مزدلفه» کوچ داد و از آن رو مزدلفه گفته شد که بدان نزدیک شد. آن گاه در مشعر الحرام،

اقامت کرد و خداوند به وی [در خواب] دستور داد فرزندش را قربانی کند و در خواب، شمایل و خلق و خویش را دید و با آنچه

در پیش است، مأنوس گشت. چون صبح شد، از مشعر به سمت منا کوچ کرد و به مادر فرزند گفت: «تو کعبه را زیارت کن» و

فرزند را نزد خود، نگاه داشت .

آن گاه به فرزند گفت: «فرزندم! الاغ و کارد را بیاور تا قربانی کنم» .

ابان می گوید: به ابو بصیر گفتم: الاغ و کارد را چرا درخواست کرد.

گفت: زیرا می خواست فرزند را قربانی کند، سپس او را کفن کرده، دفن نماید.

جوان، الاغ و کارد را آورد و گفت: پدرم! قربانی کجاست؟

ابراهیم علیه السلام گفت: «پروردگارت می داند کجاست. فرزندم! به خدا سوگند، تو همان قربانی ای هستی که خدا مرا به قربانی کردنت دستور داد. نظرت چیست؟».

جوان گفت: پدرم! آنچه را بدان مأمور شدی، انجام بده. ان شاء الله، مرا از شکیبایان خواهی یافت.

چون ابراهیم علیه السلام خواست فرزند را قربانی کند، جوان گفت: پدرم! صورتم را بپوشان و دست و پایم را محکم ببند.

ابراهیم علیه السلام گفت: فرزندم! دست و پا بستن و قربانی کردن؟! به خدا سوگند، امروز، این دو را با هم درباره تو انجام نمی دهم.

امام باقر علیه السلام فرمود: «ابراهیم علیه السلام، روانداز الاغ را روی زمین پهن کرد. سپس، فرزند را به پهلو بر زمین خوابانید و کارد را برداشت و بر گلوی فرزند نهاد.

در این هنگام، پیرمردی آمد و گفت: از این جوان، چه می خواهی؟

ابراهیم علیه السلام گفت: «می خواهم او را قربانی کنم».

پیر مرد گفت: پناه بر خدا! جوانی را که هرگز گناهی مرتکب نشده، قربانی می کنی؟!!

ابراهیم علیه السلام گفت: «بلی! خداوند، مرا بدان دستور داد».

پیر مرد گفت: پروردگارت تو را از این کار نهی کرده و همانا شیطان، در خواب، این مطلب را به تو القا کرده است.

ابراهیم علیه السلام گفت: «صدایی که شنیدم، همان صدایی بود که مرا بدین منزلت و مرتبت (پیامبری) رسانید. به خدا سوگند، دیگر با تو سخن نمی گویم». سپس تصمیم بر قربانی کردن گرفت.

پیر مرد گفت: ای ابراهیم! تو پیشوایی هستی که به تو اقتدا می گردد. اگر فرزندان را قربانی کنی، مردم هم فرزندان خود را قربانی می کنند. پس در این کار، درنگ کن.

ابراهیم علیه السلام با وی سخن نگفت.

ابو بصیر می گوید: شنیدم که امام باقر علیه السلام می فرمود: «ابراهیم، فرزندش را نزدیک جَمْرَه وسطا خوابانید و کارد را گرفت

و بر گلویش نهاد. سپس، سر به آسمان بلند کرد و کارد را کشید؛ امّیا جبرئیل علیه السلام آن را وارونه کرد. ابراهیم علیه

السلام نگاه کرد و کارد را وارونه یافت. مجدداً آن را با لبه تیز بر گلوی فرزند نهاد و جبرئیل علیه السلام آن را واژگون کرد. این

کار، چند بار تکرار شد. آن گاه، از سمت چپ مسجد خیف، صدایی آمد که: ای ابراهیم! خوابت را درست تعبیر کردی. جوان

را از زیر کارد، کنار ببر.

و جبرائیل علیه السلام قوچی را از قلّه بُئیر آورد و زیر کارد نهاد. پیرمرد پلید، از آن جا خارج شد و هنگامی که مادر به کعبه نظر

می افکند و کعبه در وسط گودی بود، خود را به مادر جوان رسانید و چنین گفت: پیرمردی را که در منا دیدم. کیست؟ و

اوصاف ابراهیم علیه السلام را باز گو کرد.

مادر گفت: او شوهر من است.

سپس گفت: جوانی را به همراه او دیدم. او کیست؟ و اوصاف جوان را باز گفت.

مادر گفت: او فرزند من است.

پیرمرد گفت: دیدم که آن پیرمرد، جوان را بر زمین خوابانده بود و کارد برداشته بود تا او را بکشد.

مادر گفت: هرگز! ابراهیم، مهربان‌ترین مردم است. چگونه دیدی که فرزندش را می‌کشد؟
پیرمرد گفت: به پروردگار آسمان و زمین و این خانه سوگند که دیدم او را خوابانده بود و کارد برداشته بود تا او را بکشد.
مادر گفت: چرا [چنین می‌کرد؟].

پیرمرد گفت: گمان می‌کرد خداوند، او را به قربانی کردن جوان، فرمان داده است.
مادر گفت: سزاوار است که از پروردگارش اطاعت کند.
الکافی: ج ۴ ص ۲۰۷ ح ۹.

حدیث ۲۴۵۹

امام صادق علیه السلام:

- فی قَوْلِهِ تَعَالَى «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّهٌ مُّنِيبٌ» -: دَعَاءٌ .

امام صادق علیه السلام - درباره تفسیر کلمه «أَوَّه»: -

«به راستی که ابراهیم، بردبار، آواه و انابه کننده بود»: یعنی بسیار دعا کننده بود.
تفسیر العیاشی: ج ۲ ص ۱۵۴ ح ۵۱.

حدیث ۲۴۶۰

امام صادق علیه السلام:

إِسْتَأْذَنْتَ زَلِيخًا عَلَى يَوْسُفَ، فَقِيلَ لَهَا: يَا زَلِيخَا، إِنَّا نَكَرُهُ أَنْ نُقَدِّمَ بِكَ عَلَيْهِ لِمَا كَانَ مِنْكَ إِلَيْهِ؛ قَالَتْ: إِنِّي لَا أَخَافُ مَنْ يَخَافُ اللَّهَ، فَلَمَّا دَخَلَتْ .

قَالَ لَهَا: يَا زَلِيخَا، مَا لِي أَرَاكِ قَدْ تَغَيَّرَ لَوْنُكِ؟

قَالَتْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمُلُوكَ بِمَعْصِيَتِهِمْ عِبِيدًا، وَجَعَلَ الْعِبِيدَ بِطَاعَتِهِمْ مُلُوكًا .

قَالَ لَهَا: يَا زَلِيخَا، مَا الَّذِي دَعَاكِ إِلَى مَا كَانَ مِنْكَ؟

قَالَتْ: حُسْنُ وَجْهِكَ يَا يَوْسُفَ .

فَقَالَ: كَيْفَ لَوْ رَأَيْتَ نَبِيًّا يُقَالُ لَهُ: مُحَمَّدٌ يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَحْسَنَ مِنِّي وَجْهًا، وَأَحْسَنَ مِنِّي خُلُقًا، وَأَسْمَحَ مِنِّي كَفًّا .

قَالَتْ: صَدَقْتَ .

قَالَ: وَكَيْفَ عَلِمْتَ أَنِّي صَدَقْتُ؟

قَالَتْ: لِأَنَّكَ حِينَ ذَكَرْتَهُ وَقَعَ حُجْبُهُ فِي قَلْبِي، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِي يَوْسُفَ: أَنَّهَا قَدْ صَدَقَتْ، وَأَنِّي قَدْ أَحْبَبْتُهَا لِحُبِّهَا مُحَمَّدًا صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَأَمَرَهُ اللَّهُ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - أَنْ يَتَرَوَّجَهَا .

امام صادق علیه السلام: زلیخا از یوسف علیه السلام اجازه [ی ملاقات] خواست. به وی گفته شد: ای زلیخا! به خاطر رفتارت با یوسف، خوش نداریم تو را نزد او ببریم.

زلیخا گفت: من از کسی که از خدا می‌ترسد، نمی‌ترسم.

وقتی بر یوسف علیه السلام وارد شد، یوسف علیه السلام به وی گفت: «زلیخا! چه شد که تو را رنگ پریده می‌بینم؟».

زلیخا گفت: سپاس، خدای را که پادشاهان را بر اثر معصیت، برده گردانید و بردگان را به خاطر اطاعت، پادشاه گردانید.

یوسف علیه السلام به وی گفت: «چه چیزی تو را بدان رفتار، واداشت؟».

گفت: زیباییِ چهره ات، ای یوسف!

یوسف علیه السلام گفت: «چه می کردی که اگر پیامبری را به نام محمّد می دیدی که در آخر زمان، خواهد بود و او از من، زیباروتر، خوش خُلق تر و دست و دل بازتر است؟».

زلیخا گفت: راست می گویی.

یوسف علیه السلام گفت: «چگونه دانستی که من راست می گویم؟».

زلیخا گفت: زیرا هنگامی که از او یاد کردی، مهرش در دلم افتاد.

آن گاه، خداوند عز و جل به یوسف علیه السلام وحی کرد که: «زلیخا راست می گوید و من هم او را دوست می دارم، چون محمّد صلی الله علیه و آله را دوست دارد.»

پس از آن، خداوند - تبارک و تعالی - به یوسف علیه السلام دستور داد با زلیخا ازدواج کند.

علل الشرائع: ص ۵۵ ح ۱.

حدیث ۲۴۶۱

امام صادق علیه السلام:

لَمَّا تَلَقَى يَوْسُفُوعَ يَعْقُوبَ تَرَجَّلَ لَهُ يَعْقُوبُ وَلَمْ يَتَرَجَّلْ لَهُ يَوْسُفُوعُ ، فَلَمْ يَنْفَصِلَا مِنَ الْعِنَاقِ حَتَّى أَتَاهُ جِبْرَائِيلُ ، فَقَالَ لَهُ : يَا يَوْسُفُوعُ ، تَرَجَّلَ لَكَ الصَّدِيقُ وَلَمْ تَتَرَجَّلْ لَهُ ! ابْسُطْ يَدَكَ ، فَبَسَطَهَا فَخَرَجَ نُورٌ مِنْ رَاحَتِهِ .

فَقَالَ لَهُ يَوْسُفُوعُ : مَا هَذَا؟

قَالَ : هَذَا آيَةٌ لَا يَخْرُجُ مِنْ عَقِبِكَ نَبِيٌّ عَقُوبَةً.

امام صادق علیه السلام: وقتی یوسف علیه السلام با یعقوب علیه السلام ملاقات کرد، یعقوب علیه السلام پیاده شد؛ ولی یوسف علیه السلام پیاده نشد. هنوز از آغوش یکدیگر جدا نشده بودند که جبرئیل علیه السلام بر یوسف علیه السلام فرود آمد و به وی گفت: «ای یوسف! صدیق (یعقوب) برای تو پیاده شد؛ ولی تو برایش پیاده نشدی. دست را باز کن».

یوسف علیه السلام، دستش را باز کرد. نوری از کف دستش بیرون رفت. یوسف علیه السلام جبرئیل گفت: این، چه بود؟

جبرئیل علیه السلام گفت: «این، نشانه ای است که به عنوان کیفر، از نسل تو پیامبری بیرون نخواهد آمد».

علل الشرائع: ص ۵۵ ح ۱.

حدیث ۲۴۶۲

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ يَوْسُفُوعَ لَمَّا تَزَوَّجَ امْرَأَةَ الْعَزِيزِ وَجَدَهَا عَذْرَاءً ، فَقَالَ لَهَا : مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي صَنَعْتَ؟

قَالَتْ : ثَلَاثُ خِصَالٍ : الشَّبَابُ ، وَالْمَالُ ، وَأَنْتَى كُنْتُ لَا زَوْجَ لِي - يَعْنِي كَانَ الْمَلِكُ عَيْنِنَا - .

امام صادق علیه السلام: وقتی یوسف علیه السلام با همسر عزیز، ازدواج کرد، او را باکره یافت. به وی گفت: «چه چیزی تو را بر آن کار، وا داشت؟».

گفت: سه خصلت: جوانی، ثروت، و این که همسر نداشتم (یعنی پادشاه، ناتوانی جنسی داشت).

بحار الأنوار: ج ۱۲ ص ۲۹۶ ح ۷۹.

حدیث ۲۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

تَوْتِي بِالْمَرَأَةِ الْحَسَنَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّتِي قَدِ افْتِنْتِ فِي حُسْنِهَا ، فَتَقُولُ : يَا رَبِّ ، حَسَنْتَ خَلْقِي حَتَّى لَقِيتُ مَا لَقِيتُ ، فَيُجَاءُ بِمَرِيَمَ عَلَيْهَا السَّلَامَ

فَيَقَالُ : أَنْتِ أَحْسَنُ أَوْ هَذِهِ؟ قَدْ حَسَّنَّاهَا فَلَمْ تُفْتَنِّي ، وَيُجَاءُ بِالرَّجُلِ الْحَسَنِ الَّذِي قَدِ افْتِنْتَ فِي حُسْنِهِ ، فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، حَسَنْتَ خَلْقِي حَتَّى لَقِيتُ مِنَ النِّسَاءِ مَا لَقِيتُ ، فَيُجَاءُ بِيُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقَالُ : أَنْتِ أَحْسَنُ أَوْ هَذَا؟ قَدْ حَسَّنَّاها فَلَمْ يُفْتَنِّي ، وَيُجَاءُ بِصَاحِبِ الْبَلَاءِ الَّذِي قَدِ أَصَابَتْهُ الْفِتْنَةُ فِي بَلَاءِهِ فَيَقُولُ : يَا رَبِّ ، شَدَدْتَ عَلَيَّ الْبَلَاءَ حَتَّى افْتِنْتِ ، فَيُوتِي بِأَيُّوبَ فَيَقَالُ : أَلَيْسَتْكَ أَشَدُّ أَوْ بَلِيَّتُهُ هَذَا؟ فَقَدْ ابْتُلِيَ فَلَمْ يُفْتَنِّي .

امام صادق علیه السلام : روز قیامت ، زنی زیبا آورده می شود که به خاطر زیبایی اش فریب خورده است . زن می گوید : خدایا! مرا زیبا آفریدی و گرفتار شدم .

مریم علیه السلام ، آورده می شود و گفته می شود : «تو زیباتری یا این؟ او را زیبا قرار دادیم و فریفته نشد» .

و نیز مرد زیبایی آورده شود که به خاطر زیبایی اش فریفته شده و می گوید : پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و چنین ، گرفتار زنان شدم .

در این هنگام ، یوسف علیه السلام آورده می شود و به وی گفته می شود : «تو زیباتری یا این؟ او را زیبا قرار دادیم و فریفته نشد» . و مصیبت زده ای را می آورند که به خاطر مصیبت ، در فتنه افتاده است و می گوید : پروردگارا : گرفتاری ام را فراوان کردی و چنین ، فریب خوردم .

آن گاه ، ایوب آورده شود و به وی گفته می شود : «گرفتاری تو بیشتر بود یا این؟ وی ، گرفتار شد و فریب نخورد» .
الکافی : ج ۸ ص ۲۲۸ ح ۲۹۱ .

حدیث ۲۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى» - : أَشُدُّهُ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً .

امام صادق علیه السلام : درباره سخن خداوند عز و جل : «و چون [موسی] به رشد و کمال خویش رسید» - : یعنی به هیجده سالگی رسید .

بحار الأنوار : ج ۱۲ ص ۲۸۴ ح ۶۸ .

حدیث ۲۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حِكَايَةً عَنْ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ «رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ» - : سَأَلَ الطَّعَامَ .

امام صادق علیه السلام - درباره سخن خداوند عز و جل به عنوان حکایت از موسی علیه السلام : -

«پروردگارا! من به هر چیزی که سویم بفرستی ، سخت نیازمندم» : موسی علیه السلام ، غذا درخواست کرد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۸۷ ح ۵ .

حدیث ۲۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

: «أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا» : هُمْ قَوْمٌ فَزَوْا وَكَتَبَ مَلِكٌ ذَلِكَ الزَّمَانَ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ وَعَشَائِرِهِمْ فِي صُحُفٍ مِنْ رِصَاصٍ فَهُوَ قَوْلُهُ : «أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ» .

امام صادق علیه السلام - درباره این آیه - :

«مگر پنداشته ای اصحاب کهف و رقیم از آیات شگفت انگیز ما بوده اند؟» : آنان ، مردمانی بودند که فرار کردند و پادشاه آن زمان ، نام آنان و پدران و خاندان آنان را در برگ هایی از سرب نوشت ، و این ، معنای آیه است : اصحاب کهف و رقیم .

تفسیر العناشی : ج ۲ ص ۳۲۱ ح ۵.

حدیث ۲۴۶۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا فِي زَمَنِ مَلَائِكَةِ جِبَارٍ عَاتٍ وَكَانَ يَدْعُو أَهْلَ مَمْلَكَتِهِ إِلَى عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ ، فَمَنْ لَمْ يُجِبْهُ قَتَلَهُ ، وَكَانَ هَؤُلَاءِ

قَوْمًا مُؤْمِنِينَ يَعْبُدُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَوَكَّلَ الْمَلِكُ بِيَابِ الْمَدِينَةِ وَكَلَاءً وَلَمْ يَدْعَ أَحَدًا يَخْرُجُ حَتَّى يَسْجُدَ لِلْأَصْنَامِ ، فَخَرَجَ هَؤُلَاءِ بِحِيلِهِ الصَّيْدِ وَذَلِكَ أَنَّهُمْ مَرُّوا بِرَاعٍ فِي طَرِيقِهِمْ فَدَعَوْهُ إِلَى أَمْرِهِمْ فَلَمْ يُجِبْهُمْ وَكَانَ مَعَ الرَّاعِي كَلْبٌ فَأَجَابَهُمُ الْكَلْبُ وَخَرَجَ مَعَهُمْ ... فَلَمَّا أَمْسَوْا دَخَلُوا ذَلِكَ الْكَهْفِ وَالْكَلْبُ مَعَهُمْ ، فَأَلْقَى اللَّهُ عَلَيْهِمُ النَّعَاسَ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِتْرِينَ عِدَدًا» ، فَنَامُوا حَتَّى أَهْلَكَ اللَّهُ ذَلِكَ الْمَلِكَ وَأَهْلَ مَمْلَكَتِهِ ، وَذَهَبَ ذَلِكَ الزَّمَانُ وَجَاءَ زَمَانٌ آخَرَ وَقَوْمٌ آخَرُونَ ، ثُمَّ انْتَبَهُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ : كَمْ نَمْنَا هَاهُنَا؟ فَنَظَرُوا إِلَى الشَّمْسِ قَدِ ارْتَفَعَتْ فَقَالُوا : نَمْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ، ثُمَّ قَالُوا لِرِجَالِهِمْ مِنْهُمْ : خُذْ هَذَا الْوَرَقَ وَادْخُلِ الْمَدِينَةَ مُتَنَكِّرًا لَا يَعْرِفُوكَ فَاشْتَرِ لَنَا طَعَامًا؛ فَإِنَّهُمْ إِنْ عَلِمُوا بِنَا وَعَرَفُونَا يَقْتُلُونَا أَوْ يَرُدُّونَا فِي دِينِهِمْ ، فَجَاءَ ذَلِكَ الرَّجُلُ فَرَأَى مَدِينَةً بِخِلَافِ الَّذِي عَهْدَهَا وَرَأَى قَوْمًا بِخِلَافِ أَوْلِيائِكَ لَمْ يَعْرِفُهُمْ وَلَمْ يَعْرِفُوا لُغَتَهُ وَلَمْ يَعْرِفْ لُغَتَهُمْ .

فَقَالُوا لَهُ : مَنْ أَنْتَ ، وَمِنْ أَيْنَ جِئْتَ؟ فَأَخْبَرَهُمْ فَخَرَجَ مَلِكٌ تِلْكَ الْمَدِينَةَ مَعَ أَصْحَابِهِ وَالرَّجُلُ مَعَهُمْ حَتَّى وَقَفُوا عَلَى بَابِ الْكَهْفِ وَأَقْبَلُوا يَتَطَّلَعُونَ فِيهِ ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ : هَؤُلَاءِ ثَلَاثَةٌ وَرَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ .

وَقَالَ بَعْضُهُمْ : خَمْسَةٌ وَسَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ .

وَقَالَ بَعْضُهُمْ : هُمْ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ وَحَجَبَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حِجَابًا مِنَ الرُّعْبِ فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَقْدَمُ بِالذُّخُولِ عَلَيْهِمْ غَيْرُ صَاحِبِهِمْ ، فَإِنَّهُ لَمَّا دَخَلَ إِلَيْهِمْ وَخَرَجَهُمْ خَائِفِينَ أَنْ يَكُونَ أَصْحَابُ دَقْيَانُوسَ شَعَرُوا بِهِمْ فَأَخْبَرَهُمْ صَاحِبُهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا نَائِمِينَ هَذَا الزَّمَانَ الطَّوِيلَ ، وَأَنَّهُمْ آيَةٌ لِلنَّاسِ فَبَكَوْا وَسَأَلُوا اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يُعِيدَهُمْ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ نَائِمِينَ كَمَا كَانُوا .

ثُمَّ قَالَ الْمَلِكُ : يَتَّبِعُنِي أَنْ نَبْنِي هَاهُنَا مَسْجِدًا وَنَزُورَهُ فَإِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ

مُؤْمِنُونَ ، فَلَهُمْ فِي كُلِّ سَنَةٍ نَفْلَتَانِ يَنَامُونَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ عَلَى جُنُوبِهِمُ الْيُمْنَى ، وَسِتَّةَ أَشْهُرٍ عَلَى جُنُوبِهِمُ الْيُسْرَى ، وَالْكَلْبُ مَعَهُمْ قَدْ بَسَطَ ذِرَاعَيْهِ بَيْنَهُمَا الْكَهْفِ .

امام صادق علیه السلام : اصحاب کهف و رقیم ، در زمان پادشاهی جبار و طغیانگر ، زندگی

می کردند . وی ، مردم سرزمینش را به پرستش بت ها فرا می خواند و هر کس اجابت نمی کرد ، او را می کشت . اینان ، مردمانی مؤمن بودند که خداوند عز و جل را پرستش می کردند . پادشاه ، بر دروازه شهر ، نمایندگان گماشت و نمی گذاشت کسی بیرون

برود، مگر بر بت‌ها سجده کند.

آنان، با بهانه شکار، بیرون رفتند. در میان راه، بر چوپانی گذشتند. وی را به کیش خود دعوت کردند؛ ولی چوپان، اجابت نکرد. با چوپان، سگی بود و سگ، اجابت کرد و با آنان بیرون رفت. ... چون شب شد، بدان غار داخل شدند و سگ، همراه آنان بود. خداوند، بر آنان خوابی مستولی کرد، چنان که در قرآن فرموده است: «پس در آن غار، سالیانی چند بر گوش هایشان پرده زدیم».

آنان، خوابیدند تا خداوند، آن پادشاه و مردمانش را نابود ساخت. آن دوران، سپری شد و دوره جدید و مردمانی جدید آمدند. آن گاه، آنان از خواب برخاستند. به یکدیگر گفتند: چه قدر در این جا خوابیدیم؟ به خورشید نگریستند که بالا آمده بود و گفتند: یک روز یا پاره ای از روز. آن گاه به یکی از خود گفتند: این پول را بگیر و به صورت ناشناس، وارد شهر شو تا تو را شناسند و برای ما غذایی تهیه کن؛ چرا که اگر از ما اطلاع یابند و ما را بشناسند، خواهند کشت و یا به دین خود برمی گردانند. آن مرد آمد و شهر را به گونه ای دیگر یافت و مردمان را بر خلاف مردمان زمان خود دید. آنان را نمی شناخت و آنان، زبان او را نمی فهمیدند و وی، زبان آنان را نمی فهمید. مردم به وی گفتند: کیستی و از کجا آمده ای؟

داستان را به آنان گفت. پادشاه و مردم شهر، همراه آن مرد از شهر بیرون آمده، بر در غار ایستادند و به درون، سر می کشیدند. برخی گفتند: «آنان، سه نفرند و چهارم آنان سگ آنهاست» و برخی گفتند: «پنج نفرند و سگشان هشتمین آنهاست».

خداوند عز و جل، پرده ای از ترس و رعب را حجاب آنان قرار داد و کسی جرئت وارد شدن نداشت، جز رفیق آنها. وقتی او داخل غار شد، یارانش در هراس و

ترس دید که مبادا یاران دقیانوس بر آنان دست یافته اند. وی به آنان گزارش داد که این مدت طولانی در خواب بوده اند و آنان برای مردم، نشانه اند. همه گریستند و از خداوند خواستند که آنان را به خواب برگرداند، چنان که در خواب بودند. پادشاه گفت: سزاوار است در این جا مسجدی بسازیم و آن را زیارت کنیم؛ چرا که اینها مردمانی مؤمن اند.

آنان، در هر سال، دو بار حرکت می کردند، شش ماه بر پهلوی راست می خوابیدند و شش ماه بر پهلوی چپ، و سگ به همراه آنان، دست هایش را بر در غار، پهن کرده بود.

تفسیر القمی: ج ۲ ص ۳۲.

حدیث ۲۴۶۸

امام صادق علیه السلام:

إِنْهَزَمَ النَّاسُ يَوْمَ أُحُدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَغَضِبَ غَضًا شَدِيدًا، قَالَ: وَكَانَ إِذَا غَضِبَ انْحَدَرَ عَنْ جَبِينِهِ مِثْلُ اللَّوْؤِ مِنْ الْعَرَقِ، قَالَ: فَنَظَرَ فَإِذَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ لَهُ: الْحَقُّ بِنِي أَبِيكَ مَعَ مَنْ انْهَزَمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِي بِكَ أُسْوَةٌ.

قَالَ: فَأَكْفَنِي هَؤُلَاءِ فَحَمَلَ فَضْرَبَ أَوْلَّ مَنْ لَقِيَ مِنْهُمْ.

فَقَالَ: جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ هَذِهِ لَهِيَ الْمُؤَاسَاةُ يَا مُحَمَّدُ.

فَقَالَ: إِنَّهُ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ.

فَقَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَأَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدُ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى جَبْرَيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى كُرْسِيِّ مِنْ ذَهَبٍ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

، وَهُوَ يَقُولُ : لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ وَلَا فَتَىٰ إِلَّا عَلِيٌّ .

امام صادق علیه السلام: در روز نبرد اُحد، مردم از اطراف پیامبر صلی الله علیه و آله گریختند. پیامبر خدا به شدت خشمگین شد و هرگاه خشمگین می شد، از گونه هایش عرق، مانند مروارید، فرو می ریخت. آن گاه پیامبر صلی الله علیه و آله نگاه کرد و علی علیه السلام را در کنار خود دید. به وی فرمود: «تو هم به [آن دسته از] برادرانت که از پیامبر خدا گریختند، بپیوند».

علی علیه السلام گفت: ای پیامبر خدا! تو برایم الگو هستی.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «پس مرا از شرّ اینها در امان بدار».

علی علیه السلام بر آنان یورش بُرد و به نخستین کسی که از دشمن دید، ضربتی زد. جبرئیل علیه السلام گفت: ای محمّد! این همان مؤاسات (از خود گذشتگی/فداکاری) است.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «او از من است و من از اویم».

جبرئیل علیه السلام هم گفت: و من از شمایم، ای محمّد!

امام صادق علیه السلام فرمود: «پیامبر صلی الله علیه و آله به جبرئیل علیه السلام نظر افکند که بر تختی طلایی میان آسمان و زمین نشسته و می گوید: "شمشیری جز ذو الفقار و جوان مردی جز علی نیست».

الکافی: ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۹۰.

حدیث ۲۴۶۹

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ وَلِيَّ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَأْكُلُ إِلَّا الْحَلَالَ؛ لِأَنَّ صَاحِبَهُ كَانَ كَذَلِكَ... أَمَا وَالَّذِي ذَهَبَ بِنَفْسِهِ، مَا أَكَلَ مِنَ الدُّنْيَا حَرَامًا قَلِيلًا وَلَا كَثِيرًا حَتَّىٰ فَارَقَهَا، وَلَا عَرَضَ لَهُ أَمْرَانِ كِلَاهُمَا لِلَّهِ طَاعَةٌ إِلَّا أَخَذَ بِأَشَدِّهِمَا عَلَىٰ بَدَنِهِ، وَلَا نَزَلَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَدِيدَةٌ قَطُّ إِلَّا وَجَّهَهُ فِيهَا ثِقَمَةً بِهِ، وَلَا أَطَاقَ أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَمَلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعْدَهُ غَيْرُهُ، وَلَقَدْ كَانَ يَعْمَلُ عَمَلَ رَجُلٍ كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَى الْجَنَّةِ وَالنَّارِ.

وَلَقَدْ أَعْتَقَ أَلْفَ مَمْلُوكٍ مِنْ صُلْبِ مَالِهِ، كُلُّ ذَلِكَ تَحَفِّي

امام صادق علیه السلام: دوستدار علی علیه السلام جز حلال نمی خورد؛ زیرا رهبرش چنین بود. سوگند به خدایی که جان او را گرفت، از مال دنیا حرامی را تناول نکرد، نه کم و نه زیاد، تا از دنیا رحلت کرد. و هیچ گاه دو کار بر او عرضه نشد که در هر دو مورد، خشنودی خدا بود، جز آن که سخت ترینش را بر جسم خود برمی گزید، و هیچ حادثه دشواری بر پیامبر صلی الله علیه و آله روی نیاورد، جز آن که به جهت اطمینان و اعتماد، علی علیه السلام را بدان مأمور کرد. هیچ یک از امت اسلامی

توان انجام دادن کارهای پیامبر صلی الله علیه و آله را جز او نداشت. وی مانند کسی رفتار می کرد که به بهشت و جهنم می نگرد. هزار برده از ثروت خویش، آزاد ساخت، که همه آن، حاصل دست رنج و عرق پیشانی اش بود و این همه را به خاطر خداوند عز و جل و رهایی از آتش، انجام می داد. غذای او سرکه و روغن زیتون بود و شیرینی اش خرما، اگر بدان دست می یافت. لباسش کرباس بود و اگر لباس بلند بود، قیچی می خواست و آن را کوتاه می کرد.

تحفّی: بالغ، أو من الحفا: وهو رقة القدم (لسان العرب: ج ۱۴ ص ۱۸۶ - ۱۸۷).

حدیث ۲۴۷۰

امام صادق علیه السلام:

پیش از این توضیح دادیم که «جوانی»، نقشی بنیادین در پذیرش حق، خودسازی و سازندگی دارد. پیامبران خدا همگی جوان بودند و پیروان پیامبر اسلام را نیز غالباً قشر جوان تشکیل می‌دادند. همچنین اشاره شد که ارائه الگوهای عینی برای پرورش ارزش‌های اخلاقی در جوانان می‌تواند فوق‌العاده مؤثر باشد. بر این اساس، نمونه‌هایی از جوانانی که در صدر اسلام با رهنمود پیامبر خدا و امام علی علیه‌السلام پرورش یافتند و تا پایان زندگی در همه صحنه‌های سیاسی و اجتماعی، ثابت قدم و استوار ماندند و در فتنه‌ها نلغزیدند و از آزمون‌ها سربلند بیرون آمدند، ارائه می‌گردد، بدان امید که تأمل در زندگی آنان، درسی باشد برای جوانان امروز و فردای ما.

گفتنی است آنچه در این فصل می‌آید، گزیده‌ای است از جلد دوازدهم دانش‌نامه امیرالمؤمنین علیه‌السلام، و کسانی که علاقه‌مندند اطلاعات بیشتری از بزرگانگی که شرح حال آنان در این جا آمده، داشته باشند، به آن کتاب مراجعه کنند.

ابو ذر غفاری

جُنْدَب بن جُنَّاد، که به کنیه اش (ابو ذر) مشهور است، صدای رسای حق، فریاد بلند فضیلت و عدالت، از صحابی‌ان والا مقام و از پیش‌گامان ایمان و از استوارگان صراط مستقیم بود. او پیش از اسلام، موحد بود و از بت پرستی تن زده بود. او از بادیه به مکه آمد و آیین حق را با همه وجود پذیرفت و آیات الهی را نیوشید.

ابو ذر را چهارمین و یا پنجمین کسی دانسته‌اند که اسلام را پذیرفته و اسلام جویی و حق خواهی و باور به آیین جدید را از آغازین روز، آشکارا اظهار کرده بود.

او در استوارگامی، راستگویی و صراحت لهجه، بی‌بدیل بود. پیامبر خدا، در کلامی جاودانه به پاس این ویژگی والای او فرمود:

ما أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَمَا أَقَلَّتِ الْغُبْرَاءُ أَصْدَقَ لَهْجَةٍ مِنْ أَبِي ذَرٍّ.

آسمان، بر کسی سایه نیفکند و زمین، کسی را بر پشت خود نگرفت که راستگوتر از ابو ذر باشد.

ابو ذر، از معدود کسانی است که در هنگامه دیگرسانی‌های پس از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، حریم حق را پاس داشت و جان خویش را سپر دفاع از جایگاه والای ولایت علی علیه‌السلام ساخت و از سه نفری است که هرگز از آن بزرگوار، جدا نشدند. در والایی‌ها و فضیلت‌های ابو ذر، باید از نماز گزاردن او بر پیکر مطهر بانوی اسلام، حضرت زهرا علیهاالسلام یاد کرد. او از معدود کسانی است که در آن هنگامه آمیخته به رنج و غم، بر پیکر فاطمه زهرا علیهاالسلام نماز خواندند.

خروش او علیه بیداد، شهره تاریخ است. او اسراف، تبذیر و بخشش‌های ناهنجار خلیفه سوم را برنتابید و علیه آنها خروشید و تحریف‌هایی را که می‌خواستند برای پشتوانه‌سازی این حاتم‌بخشی‌ها درست کنند، نیارست و بر خلیفه و توجیه‌گری کعب‌الأحبار، طعن زد و خلیفه، او، این فریاد رسای

عدالتخواهی را به شام - که دیاری تازه مسلمان و ناآشنا به فرهنگ اسلام بود - تبعید کرد.

معاویه نیز که در شام، چونان شاهان می‌زیست و اعمال قیصرگونه انجام می‌داد و عملاً احکام اسلام را زیر پا می‌نهاد، از فریادهای ابو ذر در امان نماند و بدین سان، به عثمان نوشت که اگر ابو ذر در شام بماند، آن جا را به آشوب خواهد کشید. عثمان نیز دستور داد که ابو ذر را به مدینه بازگردانند، و چنین کردند، با سخت‌ترین و رنج‌آمیزترین شکل.

ابو ذر به مدینه آمد. نه شیوه عثمان دیگرگون شده بود و نه موضع ابو ذر! پس اعتراض بود و فریاد کردن، حق‌گویی بود و افشاگری؛ و چون تطمیع‌ها و تهدیدهای دستگاه حکومت، کارگر نیفتاد، شیوه برخورد حکومت به گونه‌ای دیگر شد: تبعید او

به رُبْذَه، بیابان خشک و سوزان، و بخش نامه خلیفه که هیچ کس حق ندارد ابو ذر را بدرقه کند. علی علیه السلام، آن بخش نامه ستمگرانه را برنتابید و با فرزندان و تنی چند از صحابیان، ابو ذر را بدرقه کرد و در جملاتی سنگین، مظلومیت ابو ذر را بیان فرمود. دیگران نیز سخن گفتند تا مردمان بدانند که ابو ذر، این صحابی بزرگ را، حقگویی و ستم ستیزی اش به رِبْذَه می فرستد، نه چیزهای دیگر. تبعید ابو ذر، از جمله زمینه های شورش علیه عثمان بود. او به رِبْذَه رفت، با دلی شاد از این که از زیر بار مسئولیت حقگویی، شانه خالی نکرده است و با قلبی آکنده از غم که تنهایش گذاشتند و او را از مرقد مطهر حبیبش پیامبر خدا، جدا ساختند. عبد الله بن حواش کعبی می گوید: ابو ذر را در رِبْذَه دیدم، نشسته در سایه سایبانی، تنهای تنها. گفتم: هان، ابو ذر! تنهایی؟ گفت: همواره امر به معروف و نهی از منکر، شعارم بود و حقگویی شیوه ام و این همه، همراهی برایم باقی نگذاشت. ابو ذر، به سال ۳۲ هجری، زندگی را بدرود گفت و آنچه را که پیامبر خدا در آینه زمان دیده بود، جامه واقعیت پوشید. پیامبر خدا فرموده بود:

يَرْحَمُ اللَّهُ أَبَا ذَرٍّ، يَعِيشُ وَحَدَهُ، وَيَمُوتُ وَحَدَهُ، وَيُحْشَرُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَحَدَهُ.

خدا رحمت کند ابو ذر را! تنها زندگی می کند، تنها زندگی را بدرود می گوید و در هنگامه قیامت، تنها برانگیخته می شود. گروهی از مؤمنان، از جمله مالک اشتر، پس از مرگ آن صحابی بزرگ، فرا رسیدند و با تجلیل و احترام، پیکر نحیف آن حقگویی روزگار را به خاک سپردند.

ابو هیثم

مالک بن تیهان بن مالک که به کُنیه اش (ابو هیثم) مشهور است، جزو نخستین گروه انصار بود که پیش از هجرت پیامبر صلی الله علیه و آله در مکه ایمان آوردند. او قبل از اسلام هم موحد بود و از پرستش بت، تن می زد. ابو هیثم، در تمام نبردهای پیامبر خدا شرکت داشت و از جمله کسانی است که «حدیث غدیر» را روایت کرده اند. او از پیش گامان شناخت حق پس از پیامبر خداست که پس از ایشان، در شناخت خلافت حق، پیشتاز شد و به دیگرسانی خلافت، تن نداد و در زمره دوازده نفری بود که در مسجد النبی، به دفاع از علی علیه السلام برابر دگرگونی مسیر خلافت، فریاد اعتراض برآوردند. چنین بود که ابو هیثم، از آغاز شکل گیری خلافت علی علیه السلام با ایشان همراه شد و همراه با عمار بن یاسر، مسئول بیعت گرفتن از مردم شد. امام علیه السلام، ابو هیثم را به همراه عمار بن یاسر، بر بیت المال گمارد که نشانی است از سلامت نفس او.

علی علیه السلام، در اوج تنهایی و در تنگنای سستی همراهانش، آن گاه که با سوز و گداز، یاران استوار گام از دست رفته اش را یاد کرده است، از مالک بن تیهان نیز نام برده و بر نبودش تأسف خورده است. مورخان، درباره زمان درگذشت ابو هیثم، یک داستان نیستند؛ اما علی علیه السلامهم زمان و در یک سخن، از نبود او و عمار و خُزَیمَه بن ثابت (ذو شهادتین)، با سوز

یاد کرده و فرموده است:

أَيْنَ إِخْوَانِي الَّذِينَ رَكِبُوا الطَّرِيقَ وَمَضَوْا عَلَى الْحَقِّ؟ أَيْنَ عَمَّارٌ؟ وَأَيْنَ ابْنُ التَّيْهَانِ؟ وَأَيْنَ ذُو الشَّهَادَتَيْنِ؟ وَأَيْنَ نَظْرًاؤُهُمْ مِنْ إِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ تَعَاقدُوا عَلَى الْمَيْتَةِ، وَأُبْرِدَ بَرُؤُوسِهِمْ إِلَى الْفَجْرَةِ؟

کجایند برادران من که بر راه [صحیح] رفتند و با حق گذشتند؟! کجاست عمار؟ و کجاست ابن تیهان؟ و کجاست ذو شهادتین؟! و کجایند برادران همانند ایشان که پیمان مرگ بستند و سرهایشان را برای فاجران فرستادند؟! از این سخن امام علیه السلام، روشن می شود که وی در صفین به شهادت رسیده است. ابن ابی الحدید و علامه محمد تقی شوشتری، بر این نظر، تصریح کرده اند.

أصیح بن نباته

أصیح بن نباته تمیمی حنظلی مُجاشِدِعی، از یاران ویژه امیر مؤمنان علی علیه السلام از چهره های برجسته یاران ایشان و از معتمدان ایشان است.

استوار گامی او در دوستی علی علیه السلام مشهور است. او در متون کهن تاریخی، به «شیعه» معروف است. او از «شُرطَةُ الحَمِیس (نیروهای ویژه)» و از فرماندهان آنان است که تا مرز مرگ و شهادت، با مولا علی علیه السلام پیمان بسته بودند. اصیح، در جنگ های جمل و صفین، همراه علی علیه السلام بود و از یاران باوفای وی به شمار می رفت. اصیح، سفارش نامه علی علیه السلام به مالک اشتر را نقل کرده که مجموعه ای بزرگ و جاودان است. پس از ضربت خوردن علی علیه السلام، وی از معدود افرادی است که اجازه حضور بر بالین ایشان را یافت. اصیح را از یاران امام حسن علیه السلام نیز شمرده اند.

أویس قرنی

أویس بن عامر بن جَزء مُرادِی قرنی، پاک نهادی نیک اندیش و از چهره های پرفروغ تاریخ اسلام است. او به روزگار پیامبر صلی الله علیه و آله اسلام آورد؛ اما ایشان را ندید. از این رو، او را در شمار تابعیان یاد کرده اند. پیامبر صلی الله علیه و آله، او را بهترین و برترین تابعیان شمرده است و بر شفیع بودن او در قیامت - که کسان بسیاری را شفاعت خواهد کرد - تصریح کرده است. او را یکی از زهاد مشهور و از هشت زاهد معروف صدر اسلام بر شمرده اند. او اویس، در جریان های اجتماعی حضور آشکاری نداشته؛ ولی در عبادت، بسی سختکوش بوده است. آورده اند که او گاهی شب را یکسر در سجود به سر می برد.

اویس، در جنگ های جمل و صفین، شرکت کرد و در صفین، تا مرز شهادت با علی علیه السلام پیمان بست و در همان نبرد، خونین چهره، شهد شهادت نوشید و در همان مکان، به خاک سپرده شد.

توصیف امام موسی بن جعفر علیهما السلام از اویس، یاد کردنی است که فرمود:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ ... : أَيْنَ حَوَارِيُّو عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَيَقُومُ عَمْرُو بْنُ الْحَمِقِ ... وَ أُوَيْسُ الْقَرْنِيُّ .

چون قیامت بر پا گردد و ندا دهنده ای ندا در دهد: " حواریان علی کجایند، "؟ عمرو بن حمق و ... و اویس قرنی به پا خواهند خاست.

بلال بن رباح

بلال بن رباح که کنیه اش «ابو عبد الکریم» بود، از پیشتازان در پذیرش اسلام بود. وی از کسانی است که در راه خداوند عز و جل شکنجه می شد و استقامت می ورزید.

ابو جهل ، او را در برابر خورشید ، بر صورت فرو می افکند و سنگ آسیاب به رویش می گذاشت تا آفتاب ، او را بسوزاند و به وی می گفت : به پروردگار محمد ، کافر شو .

بلال در پاسخ می گفت : «أَحَدٌ ، أَحَدٌ (خدای یگانه ، خدای یگانه)» ، و در دینش بسیار استوار بود . ابو بکر ، در حالی که بلال در زیر سنگ ها شکنجه می شد ، او را خرید . بلال ، نخستین کسی است که برای پیامبر خدا ، اذان گفت و مؤذن و خزانه دار پیامبر صلی الله علیه و آله بود .

هنگامی که پیامبر صلی الله علیه و آله از دنیا رفت ، بلال تصمیم گرفت به شام برود؛ ولی ابو بکر به وی گفت : نزد من باش . بلال در پاسخ گفت : اگر مرا برای خود آزاد ساختی ، اینک ، مرا حبس کن و اگر به خاطر خداوند آزاد کردی ، رهایم کن تا به سوی خداوند عز و جل بروم . آن گاه ، ابو بکر اجازه داد و او به سوی شام رفت و در همان جا سکونت داشت تا از دنیا رفت . بلال ، در دمشق به سال ۲۰ هجری در شصت و چند سالگی از دنیا رفت و در باب الصغیر ، مدفون شد . برخی گفته اند او در سال هفدهم یا هیجدهم هجری در گذشته است .

جابر بن عبد الله انصاری

ابو عبد الله جابر بن عبد الله بن عمرو انصاری ، از صحابیان بلندآوازه ای بود که روزگاری دراز بزیست . او در شب تاریخی و سرنوشت ساز پیمان بستن یثربیان با پیامبر خدا ، برای دفاع و پشتیبانی از او (که در تاریخ اسلام به «بیعت عقبه دوم» مشهور است) ، به همراه پدرش شرکت جست . چون پیامبر صلی الله علیه و آله وارد مدینه شد ، او با آن بزرگوار ، همراهی کرد و در جنگ های پیامبر خدا ، کنار ایشان حاضر بود .

جابر بن عبد الله ، پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، از پاسداری حق ، تن نزد و از این که ، جایگاه والای علی علیه السلام را فریاد کند ، دریغ نکرد .

امامان علیهم السلام ، جایگاه والای جابر را در شناخت مکانات ائمه علیهم السلام و درک عمیق او از جریان های پس از پیامبر خدا و معارف ویژه تشیع ، و فهم نافذ او را از ژرفای قرآن ، ستوده اند و او را از معدود کسانی دانسته اند که پس از پیامبر خدا ، راه دیگری نجست و بر صراط مستقیم ، پای فشرد .

گفتیم که او روزگاری دراز بپایید و بدین سان ، نام ارجمند او در میان صحابیان امام علی ، امام حسن ، امام حسین ، امام سجاد و امام باقر علیهم السلام آمده است . او حامل سلام پیامبر خدا برای امام باقر علیه السلام بود .

جابر ، در جنگ صفین ، همراه علی علیه السلام بود . او اولین کسی است که پس از حادثه کربلا بر مزار شهیدان ، حضور یافته و بر ابا عبد الله الحسین علیه السلام ، سرشک فشانده است .

روایات منقول از او درباره علی علیه السلام ، نقل های تفسیری بر جای مانده از او ، و گفتگوها و مناظرات او ، همه و همه ، نشان دهنده استوارگامی ، نیک اندیشی و ایمان ژرف و باور پایدار اوست . «صحیفه جابر» نیز مشهور است .

او عثمان را یاری نکرده بود . از این رو ، حجاج بن یوسف ، به قصد خوار کردن وی ، بر دست او مهر زد . جابر به سال ۷۸ هجری ، زندگی را بدرود گفت .

جاریه بن قدامه سعدی

جاریه بن قدامه تمیمی سعدی ، از صحابیان پیامبر خدا و از یاران پاک نهاد و شجاع علی علیه السلام است . او برنا دل و ژرف نگر بود و از شخصیتی والا و محبوبیتی بسیار ، برخوردار بود . او در دوستی علی علیه السلام ، استوار گام و بر دشمنان او بسی سختگیر

بود .

چون علی علیه السلام به خلافت رسید ، جاریه در بصره برای او بیعت گرفت . او از جمله شخصیت های پاکبازی بود که به «شُرطَةُ الخُمیس (نیروهای ویژه)» مشهور بودند . وی در نبردهای سه گانه علی علیه السلام محضوری جدی داشت و در صَفین ، فرماندهی قبیله های سعد و رباب به عهده او بود .

جاریه ، سخنوری چیره دست بود . گفتگوهای او در کشاکش جنگِ صَفین و سخنرانی دلیرانه او در کاخ معاویه ، و سخنان کوبنده و استوارش در دفاع از مولا علی علیه السلام ، گواهی است بر بلاغت و زبان آوری او . هنگامی که اهالی نَجْران مرتد شدند ، علی بن ابی طالب علیه السلام ، او را به سوی آنان فرستاد . پس از جنگ نهروان ، غارتگری ها و هجوم های ستمگرانه معاویه در اطراف سرزمین عراق ، آغاز شد . معاویه ، عبد الله بن عامر حَضْرَمی را به بصره فرستاد تا برای او بیعت گیرد . ابن حَضْرَمی چنین کرد و بر شهر ، مسلط شد . امام علیه السلام ، ابتدا اَعین بن ضبیعه را برای خاموش کردن فتنه ابن حَضْرَمی به بصره گسیل داشت که شبانه در بستر به شهادت رسید . پس از آن ، جاریه را به بصره فرستاد و او با تدبیر ، دقت و شجاعت ، بر شهر ، مسلط شد و امام علیه السلام ، او را ستود . علی علیه السلام در آخرین روزهای حیات خود ، جاریه را برای خاموش ساختن فتنه گری های بُسر بن اَرْطات - که در تیره جانی و زشت خویی بی بدیل بود - به سوی وی گسیل داشت . جاریه در مأموریت بود که علی علیه السلام به شهادت رسید . جاریه ، استوار گام و با شناخت ژرف از حق ، از مردم مکه و مدینه برای امام حسن علیه السلام بیعت گرفت . او جانی منور و روحی بزرگ داشت و از بیان حق ، هرگز نمی هراسید . چنین بود که پس از صلح امام حسن علیه السلام نیز در حضور معاویه ، از علی علیه السلام دفاع کرد و بر استواری در موضع خود ، تأکید کرد . جاریه بعد از به خلافت رسیدن یزید ، زندگی را بدرود گفت .

جعفر بن ابی طالب

جعفر پسر عموی پیامبر صلی الله علیه و آله و برادر تنی علی بن ابی طالب علیه السلام است . وی ، ده سال از امام علی علیه السلام بزرگ تر بود و اندکی پس از اسلام آوردن علی علیه السلام ، مسلمان شد .

روایت شده که ابو طالب دید پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام نماز می گزارند و علی علیه السلام در سمت راست پیامبر علیه السلام ایستاده است . به جعفر گفت : بال دیگر پسر عمویت را بساز و در سمت چپ او نماز بگذار .

از امام علی علیه السلام روایت شده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

وَأَمَّا أَنْتَ - يَا جَعْفَرُ - فَأَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي ، وَأَنْتَ مِنْ عِتْرَتِي الَّتِي أَنَا مِنْهَا .

ای جعفر! تو در سیرت و صورت ، شبیه منی . و تو از عترت (خانواده) منی ، همچنان که من از آنم .

پیامبر خدا ، او را «پدر تهی دستان» می نامید . جعفر ، دو بار هجرت کرد : هجرت به حبشه و هجرت به مدینه . پیامبر صلی الله علیه و آله ، جعفر را در جمادی سال هشتم به جنگ موته فرستاد و چون زید بن حارثه کشته شد ، او پرچم را به دست گرفت و جنگید تا کشته شد .

روایت شده که چون خبر شهادت جعفر به پیامبر خدا رسید ، نزد همسرش اسماء بنت عمیس آمد و مرگ جعفر را به وی تسلیت گفت . در این هنگام ، فاطمه علیها السلام موارد شد ، در حالی که گریه می کرد و می گفت :

وا عمّاه!

آه، عمو جان!

آن گاه، پیامبر خدا فرمود:

عَلَى مِثْلِ جَعْفَرٍ فَلَتَبِكَ الْبَوَاكِي .

گریه کنندگان باید بر مانند جعفر، گریه کنند.

از خبر شهادت جعفر، اندوهی بسیار بر پیامبر خدا رسید، تا این که جبرئیل علیه السلام بر ایشان فرود آمد و خبر داد که:

أَنَّ اللَّهَ قَدْ جَعَلَ لِجَعْفَرٍ جَنَاحَيْنِ مُضْرَجَيْنِ بِالْذَّمِّ يَطِيرُ بِهِمَا مَعَ الْمَلَائِكَةِ .

خداوند، برای جعفر دو بال آغشته به خون قرار داده و همراه فرشتگان، پرواز می کند.

هنگامی که آزار قریش نسبت به پیامبر صلی الله علیه و آله و یارانش که به وی ایمان آورده بودند، در مکه، پیش از هجرت به مدینه، شدت یافت، پیامبر صلی الله علیه و آله به یارانش دستور داد به حبشه هجرت کنند و به جعفر بن ابی طالب، دستور داد تا همراه آنان، هجرت کند. جعفر و هفتاد مرد از مسلمانان، از مکه بیرون رفتند تا به دریا رسیده، بر کشتی سوار شدند. وقتی خبر به قریش رسید، عمرو بن عاص و عمّاره بن ولید را به سوی پادشاه حبشه، نجاشی فرستادند تا مهاجران را برگرداند... نمایندگان قریش، بر نجاشی وارد شدند و با خود، هدایایی برده بودند. نجاشی، هدایا را از آنان پذیرفت.

عمرو بن عاص گفت: ای پادشاه! گروهی از مردم ما به مخالفت با آیین ما برخاسته و خدایان ما را دشنام می دهند و اینک، نزد تو آمده اند. آنها را به ما برگردان.

نجاشی به دنبال جعفر فرستاد. او را آوردند. رو به جعفر کرد و گفت: اینها چه می گویند؟

جعفر گفت: ای پادشاه! چه می گویند؟

گفت: می خواهند شما را به آنان بازگردانم.

جعفر گفت: ای پادشاه! از آنان پرس آیا ما برده آنانیم؟

عمرو بن عاص گفت: خیر؛ آزادگانی بزرگوارند.

جعفر گفت: ای پادشاه! از آنان پرس آیا ما به آنان بدهکاریم که آن را مطالبه می کنند؟

عمرو گفت: خیر، ما از شما طلبی نداریم.

جعفر گفت: آیا بر عهده ما خون بهایی است که مطالبه می کنید؟

عمرو گفت: خیر.

جعفر گفت: پس از ما چه می خواهید؟ ما را آزار دادید. بدین جهت، از شهرتان خارج شدیم.

عمرو بن عاص گفت: ای پادشاه! آنان با آیین ما مخالفت کردند و خدایان ما را دشنام دادند، جوانان ما را گم راه کرده، در جامعه تفرقه انداختند. آنان را به ما بازگردان تا جامعه ما اتحاد خود را باز یابد.

جعفر گفت: ای پادشاه! ما با آنان مخالفت کردیم؛ زیرا خداوند، از میان ما پیامبری برانگیخت که دستور داد بت ها را کنار نهیم و قرعه زدن را رها کنیم. ما را به نماز و زکات، فرمان داد. ستم و خونریزی به ناحق و زنا، رباخواری، خوردن مردار و خون را حرام کرد، ما را به عدل و احسان و بخشش به خویشاوندان، فرمان داد و از زشتی ها و منکر، باز داشت.

نجاشی گفت: خداوند، عیسی بن مریم علیه السلام را نیز با همین تعالیم، مبعوث کرد. آن گاه افزود: ای جعفر! آیا از آنچه

خداوند بر پیامبرت نازل کرده ، چیزی در حفظ داری؟

جعفر گفت : آری . و سوره مریم را خواند تا به این آیه رسید :

«وَهَزَىٰ إِلَيْكَ بِجُنَاحِ النَّحْلِ تَسْقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا * فَكَلِمَىٰ وَاشْرَبِي وَ قَرِي عَيْنًا ؛ و تنه درخت خرما را به طرف خود [بگير و] بتکان ، بر تو خرماى تازه مى ریزد . و بخور و بنوش و دیده ، روشن دار» .

چون نجاشی این آیه را شنید ، به شدت گریست و گفت : به خدا سوگند ، این سخنان ، حق است .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! این مرد ، مخالف ماست . او را به ما بازگردان .

نجاشی ، به صورت عمرو سیلی زد و گفت : ساکت باش! به خدا سوگند ، اگر از وی به بدی سخن بگویی ، نابودت مى کنم .

عمرو بن عاص برخاست ، در حالی که خون از صورتش جاری بود و مى گفت : ای پادشاه! اگر چنان است که مى گویی ، ما دیگر با وی کاری نداریم .

جَوْرِيَّةُ بِنُ مَسْهَرِ

جَوْرِيَّةُ بِنُ مَسْهَرِ عَبدی ، از یاران دیرین و نزدیکان امام علی علیه السلام بود . او فردی شایسته ، مورد اطمینان و علاقه امام و دوست او بود . در روزگار خلافت معاویه ، زیاد بن أبیه ، دست و پای او را بُرید و وی را به دار کشید و به شهادت رساند .

حَارِثُ هَمْدَانِي

ابو زُهَير ، حارث بن عبد الله بن كعب أَعَوْرَ هَمْدَانِي كوفی ، از یاران امام علی و امام حسن علیهما السلام و از شیعیان نخستین به شمار می رود . او دانشی فراوان داشت و از دین شناس ترین مردم و آشناترین افراد به احکام ارث بود و این دانش را از امام علی علیه السلام آموخته بود .

او از سرشناسان کوفه و از جمله کسانی بود که بر عثمان شوریدند و خواستار عزل سعید بن عاص شدند . عثمان هم آنان را تبعید کرد . او در سال ۶۵ هجری در کوفه درگذشت .

حُجْرُ بِنُ عَدِي

ابو عبد الرحمن ، حُجْرُ بِنُ عَدِي بن معاویه کِنْدِي ، مشهور به «حُجْرُ الخیر (حجر)

نیکوکار» و «ابن أدبَر» ، از کسانی است که جاهلیت و اسلام را درک کرده است . او بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد و با ایشان ، مصاحبت داشت .

حُجْر ، از چهره های منور تاریخ اسلام و از قله سانان پُرفروغ تاریخ تشیع است . او هنوز در سنین جوانی بود که به محضر پیامبر خدا درآمد و اسلام آورد . دنیا گریزی ، زهد ، نماز گزاری و روزه داری بسیار ، سلحشوری و رزم آوری ، شرافت و کرامت و درستکاری و عبادت ، از ویژگی های اوست .

او به زهد ، معروف بود . روح پاک ، نفس سالم ، منش والا و روش پیراسته حُجْر ، او را مستجاب الدعوه ساخته بود . او هرگز در برابر حق کشتی ها و باطل گرایی ها سکوت نمی کرد . چنین بود که همراه مؤمنان و مجاهدان ، بر عثمان شورید و در عینیت بخشیدن به حاکمیت مولا علی علیه السلام ، از هیچ کوششی دریغ نکرد و بدین سان ، از یاران ویژه و پیروان مطیع او به شمار می رفت .

او در نبردهای علی علیه السلام نیز شرکت داشت. در جمل، فرمانده سواره نظام کندیان بود و در صفین، فرماندهی قبیله خود را به عهده داشت و در نهروان، جناح چپ و یا راست سپاه علی علیه السلام را فرماندهی می کرد.

او زبانی گویا و کلامی نافذ داشت، به بلاغت سخن می گفت و با فصاحت، حقایق را بیان می نمود. سخنان زیبا و بیدارگر او درباره جایگاه والای علی علیه السلام، نشانی است از این حقیقت.

او یار باوفای علی علیه السلام و از مدافعان سختکوش وی بود. چون ضحاک بن قیس برای غارتگری روی به عراق نهاد، حجر بن عدی از علی علیه السلام برای رویارویی با او فرمان گرفت و با دلاوری، او را شکست داد و ضحاک، پا به فرار نهاد. حجر، لحظاتی قبل از ضربت خوردن علی علیه السلام، از توطئه خبر یافت و با تمام توان کوشید تا ایشان را خبر کند؛ اما موفق نشد و غم به خون نشستن علی علیه السلام بر جانش نشست.

او از یاران غیور و استوارگام امام حسن علیه السلام نیز بود. وی چون خبر صلح را شنید، خون غیرت در رگ هایش به جوش آمد و بر این صلح، اعتراض کرد. امام حسن علیه السلام او فرمود:

لَوْ كَانَ غَيْرُكَ مِثْلَكَ لَمَا أَمْضَيْتُهُ.

اگر دیگران نیز چون تو [عزت طلب] بودند، هرگز این قرارداد را امضا نمی کردم.

حجر، از معاویه دلی آکنده از درد داشت و هماره، از این چهره پلید «حزب الطلقاء» (گروه آزادشدگان فتح مکه) که حکومت یافته بودند، بیزاری می جست و همراه با جمع شیعیان، بدو نفرین می کرد؛ چرا که آنها گروهی بودند که پیامبر خدا، آنها را «ملعون» دانسته بود.

هرگاه مغیره - که در پلیدی و زشت خوئی و پستی نظیر نداشت و با حاکمیت «حزب الطلقاء»، حکومت کوفه را یافته بود - بر علی علیه السلام و پیروان او طعن می زد، حجر، بی هیچ هراسی به دفاع می ایستاد و او را ملامت می کرد.

معاویه که از موضعگیری ها، افشاگری ها، سرسختی ها و استواری های حجر به ستوه آمده بود، دستور قتل او را صادر کرد و او را به همراه یارانش در «مَرَج عَدْرَاء» به سال ۵۱ هجری به شهادت رساند.

حجر، چهره ای محبوب، شخصیتی نافذ و وجهه ای نیکو داشت. شهادت او بر مردم، گران آمد. لذا به معاویه اعتراض کردند و او را بر این کردار پلید، نکوهش کردند. از جمله، امام حسین علیه السلام در نامه ای به معاویه، ضمن ستایش فراوان و یادکرد نیکو از ستم ستیزی حُجر، بدو اعتراض کرد و یادآوری کرد که معاویه، پیمان شکسته و ستمکارانه، خون پاک حُجر را بر زمین ریخته است. عایشه نیز با ذکر روایتی درباره شهیدان «مَرَج عَدْرَاء»، به معاویه، اعتراض کرد.

معاویه، با همه تیره جانی، قتل حُجر را از اشتباهاتش می دانست و از آن، اظهار ندامت می کرد و در هنگام مرگ می گفت: اگر نصیحتگری می بود، ما را از قتل حُجر، باز می داشت.

مُصَعَب بن زُبَیر، دو فرزند حُجر (عبید الله و عبد الرحمان) را پس از به بند کشیدن، به قتل رساند.

علی علیه السلام از شهادت حجر خبر داده بود و شهادت او و یارانش را به شهادت «اصحاب اُحدود»، مانند کرده بود.

روایت شده هنگامی که حجر را آوردند و فرمان قتل او را صادر شد، گفت: مرا در لباس هایم دفن کنید، که در قیامت به دادخواهی بر می خیزم.

ابو عبد الله، حُدَیْفَةُ بنِ یَمَان بنِ جَابِرِ عَجَسِي، از یاران برجسته پیامبر خداست. رجالیان و شرح حال نگاران، او را با ویژگی هایی چون: نجیب زاده، صحابی بزرگ پیامبر خدا، رازدار پیامبر صلی الله علیه و آله و داناترین مردم به منافقان، ستوده اند. پیامبر خدا، نام های منافقان را چون رازی به حُدَیْفَه سپرد و بدو سفارش کرد که در هنگامه بروز فتنه ها، آنها را آشکار ننماید. آن راز باید بماند تا روزگاری که پرده ها کنار می روند و رازها هویدا می شوند. او پس از جنگ بدر، همراه بَشْکُوَه و نستوه، در نبردهای پیامبر صلی الله علیه و آله حاضر بود. حُدَیْفَه، از معدود کسانی است که باورهای خود را دیگرگون نکردند و پس از وفات پیامبر خدا، دگرگونی حقّ خلافت و خلافت حق را بر نتابیدند و با استوار گامی تمام در کنار علی علیه السلام ایستادند. حُدَیْفَه، از معدود کسانی است که همراه با علی علیه السلام بر پیکر مطهر فاطمه علیها السلام نماز خواند. او در زمان عمر و عثمان، حکومت مدائن را به عهده داشت و در هنگام خلافت یافتن امیر مؤمنان، در بستر بیماری بود. با این همه، بیان نکردن والایی ها و فضایل علی علیه السلام را بر نتابید و با تن رنجور، بر فراز منبر شد و علی علیه السلام را با بیانی

شکوهمند و از جمله با تعبیرهایی چون «به خدا سوگند، او از آغاز تا انجام، بر حق است» و «او بهترین فرد در میان درگذشتگان و بازماندگان پس از پیامبران است»، ستود و برای علی علیه السلام بیعت گرفت و با وی بیعت کرد و به فرزندانش وصیت کرد که هم گامی با علی علیه السلام را فرو نگذارند. او در این وصیت، سفارش کرد که: «به خدا سوگند، او (علی علیه السلام) بر حق است و مخالفانش بر باطل اند». او سپس هفت و یا چهل روز پس از این، زندگانی را بدرود گفت.

حَنْظَلَةُ غَسِيلُ الْمَلَائِكَةِ

حَنْظَلَةُ فرزند ابو عامر، مردی از قبیله خزرج بود. او در شامی که صبح آن جنگ اُحُد رخ داد، با دختر عبد الله بن ابی سلول، ازدواج کرد و در همان شب، عروسی نمود. وی پیش از زفاف، از پیامبر صلی الله علیه و آله اجازه خواست شب را نزد همسرش بماند. پس، این آیه نازل شد:

«إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنَ لِمَن شِئْتَ مِنْهُمْ؛ همانا مؤمنان، کسانی اند که به خدا و پیامبرش گرویده اند، و هنگامی که با او بر سر کاری اجتماع کردند، تا از وی کسب اجازه نکنند، نمی روند. در حقیقت، کسانی که از تو کسب اجازه می کنند، آنان اند که به خدا و پیامبرش ایمان دارند. پس چون برای برخی از کارهایشان از تو اجازه خواستند، به هر کس از آنان که خواستی، اجازه ده.»

پیامبر صلی الله علیه و آله نیز اجازه داد ... صبح آن روز، حَنْظَلَةُ، با حالت جنابت در نبرد حاضر شد. هنگام رفتن به نبرد، همسر حَنْظَلَةُ، چهار نفر از انصار را فرا خواند و در حضور

حَنْظَلَةُ، آنان را گواه گرفت که آنان، عروسی کرده اند. به زن گفته شد: چرا چنین کردی؟

گفت: دیشب در خواب دیدم آسمان، دهان باز کرد و حَنْظَلَةُ در آن افتاد و آسمان، بسته شد. آن را به شهادت تعبیر کردم. از این رو، نمی پسندیدم بدون گواه، از وی حامله شوم.

وقتی حَنْظَلَةُ در صحنه نبرد حضور یافت، ابو سفیان را دید که سوار بر اسبی میان دو لشکر جولان می دهد. به وی حمله بُرد و بر پی پای اسبش ضربه زد. اسب، حرکتی کرد و ابو سفیان بر زمین افتاد و فریاد زد: ای قریشیان! من ابو سفیانم و حَنْظَلَةُ می خواهد مرا بکشد.

ابو سفیان ، پا به فرار گذارد و حنظله به دنبالش بود تا این که یکی از مشرکان به سویش آمد و نیزه ای به او زد . حنظله با نیزه به سمت مرد رفت و او را به قتل رساند و خود نیز در میان حمزه ، عمرو بن جموح ، عبد الله بن حزام و گروهی از انصار ، بر زمین افتاد . پیامبر خدا فرمود :

رَأَيْتُ الْمَلَائِكَةَ يُعَسِّلُونَ حَنْظَلَةَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ بِمَاءِ الثُّمْنِ فِي صَحَائِفَ مِنْ ذَهَبٍ .

دیدم فرشتگان در میان زمین و آسمان ، حنظله را با آب باران ، در برگ هایی از طلا ، غسل می دادند . بدین جهت ، وی «غسل الملائکه (غسل داده شده توسط فرشتگان)» ، نام گرفت .

خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتٍ (ذو شهادتین)

ابو عماره ، خُزَيْمَةُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ فَاكِهٍ انصاری اوسی ، از یاران برجسته پیامبر

خداست . او در جنگ اُحد و دیگر نبردهای پیامبر خدا ، همگام آن بزرگوار بود و از آن رو که پیامبر خدا گواهی او را در حُکم دو شاهد قرار داد ، به «ذو شهادتین» مشهور شد .

خزیمه ، از معدود کسانی است که پس از پیامبر صلی الله علیه و آله بر «حق خلافت» و «خلافت حق» ، استوار ماند و از جمله کسانی بود که فریاد دفاع از خلافت علی علیه السلام را در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله سرداد و با تکیه بر عنوان و جایگاهی که پیامبر خدا به او داده بود ، گواهی داد که پیامبر صلی الله علیه و آله ، اهل بیت علیهم السلام را معیار شناخت حق از باطل ، معرفی کرده است و پیشوایی را به نام آنان ، رقم زده است .

خزیمه ، در نبردهای علی علیه السلام ، در محضر آن بزرگوار ، استوار گام بود و پس از شهادت عمّار بن یاسر ، او نیز شهید شهادت نوشید .

رُشَيْدُ هَجْرِي

رُشَيْدُ هَجْرِي ، از عالمان و محدّثان بزرگ شیعی و از یاران بیدار دل و استوار گام علی علیه السلام است . او را از یاران امام حسن و امام حسین علیهما السلام نیز شمرده اند .

علی علیه السلام رُشید را بزرگ می داشت و به او «رُشیدِ بلایا» می گفت . نگاه نافذ او به فراسوی ظاهر دنیا راه یافته بود و از این رو ، او را عالم به حوادث گذشته و آینده دانسته اند . علی علیه السلام روزی به رُشید فرمود :

كَيْفَ صَبْرُكَ إِذَا أُرْسِلَ إِلَيْكَ دَعِيٌّ بَنِي أُمِّيَّةَ ، فَقَطَعَ يَدَيْكَ وَرَجَلَيْكَ وَ لِسَانَكَ ؟

آن گاه که زنازاده بنی امیه ، تو را به برائت جُستن از من فرا خواند و چون تن ندهی ، دست ها و پاهایت را قطع کند ، چگونه شکیبایی خواهی کرد؟ .

گفت : آیا فرجام آن ، بهشت است؟

امام علیه السلام فرمود :

نعم يا رُشيدُ ، و أنت معي في الدنيا والآخرة .

آری! و تو در دنیا و آخرت با من خواهی بود .

بدین سان ، رُشید ، شکوه شکیبایی را رقم زد و استوار گامی در عشق علی علیه السلام را بیان کرد و چون آن هنگامه رسید و زیاد

بن آیه چنان کرد، او از حق، روی برتافت و شهد شهادت نوشید و به دار کشیده شد.

از زیاد بن نضر حارثی نقل شده که می گوید: نزد زیاد بودم که رُشید هَجری را آوردند. زیاد به او گفت: سرورت (یعنی علی علیه السلام) به تو گفته است که ما با تو چه می کنیم؟

گفت: دست و پایم را می بُرید و به دارم می کشید.

زیاد گفت: به خدا سوگند، کاری می کنم که سخنش دروغ درآید. آزادش بگذارید.

و چون رشید خواست بیرون برود، زیاد گفت: به خدا سوگند، کاری بدتر از آنچه سرورش خبر داده، نمی توانیم بر سرش بیاوریم. دست و پایش را بُرید و به دارش کشید.

رشید گفت: دریغا که هنوز کار دیگری مانده که امیر مؤمنان، خبرش را به من داده و شما هنوز نکرده اید.

زیاد گفت: زبانش را بُرید.

رشید گفت: به خدا سوگند، اکنون خبر امیر مؤمنان، تصدیق شد.

زید بن صُوحان

زید بن صوحان بن حجر عبدی، برادر صَعِیْه و سِیحان، از خطیبان زَبَرْدست، شجاعان استوارگام، بزرگان، زاهدان، ارجمندان و از یاران وفادار امیر مؤمنان بود. او به روزگار پیامبر خدا، اسلام آورد و از یاران پیامبر صلی الله علیه و آله شمرده شده و به حضور

ایشان نیز رسیده است.

پیامبر صلی الله علیه و آله، از او به نیکی یاد می کرد و می فرمود:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ يَسْبِقُهُ بَعْضُ أَعْضَائِهِ إِلَى الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى زَيْدِ بْنِ صُوحَانَ.

هر کس دوست دارد مردی را ببیند که یکی از اعضایش پیش تر از او به سوی بهشت می رود، به زید بن صوحان بنگرد.

این سخن والای پیامبر خدا - که فضیلتی بزرگ برای زید بود - در جنگ جلولاء، مصداق یافت.

زید، زبانی حقگو و افشاگر داشت. چنین بود که عثمان، وجودش را در مدینه برنتابید و او را به شام، تبعید کرد و چون انقلابیان حرکت اعتراض آمیز خود علیه عثمان را در مدینه شکل دادند، زید بدانها پیوست.

او در جنگ جمل، شرکت کرد و خود از شهادتش خبر داد. عایشه، با نامه ای از وی دعوت کرد که به یاری اش برخیزد. او

چون نامه را خواند، هوشمندانه و زیبا گفت: تو را به چیزی فرمان داده اند و ما را به چیزی دیگر؛ اما تو به کار ما پرداخته ای و به

ما فرمان می دهی که به کار تو پردازیم. به تو فرمان در خانه نشستن داده شده و به ما فرمان جنگیدن تا رفع فتنه. والسلام!

زید، در دفاع از علی علیه السلام، زبانی گویا و در حراست از آن بزرگوار، گامی استوار داشت. علی علیه السلام، چون بر

بالینش نشست، فرمود:

رَحِمَكَ اللَّهُ، يَا زَيْدُ، قَدْ كُنْتَ خَفِيفَ الْمُؤَوَّنَةِ، عَظِيمَ الْمَعُونَةِ.

خدا تو را رحمت کند! همانا تو کم هزینه و بسیار یاری رسان بودی.

سعید بن قیس

سعید، جنگاوری دلیر و قهرمانی کم نظیر بود. او در جنگ های جمل و صفین،

شرکت داشت و در جمل و صفین ، امام علیه السلام ، او را به سرداری بنی همدان گماشت . او در ضمن سخنرانی ای رسا در جمع یارانش چگونگی دو سپاه را به نیکویی بر نمود و عظمت سپاه علی علیه السلام را - که گروهی از بدریان در آن حضور داشتند - نشان داد و آن گاه ، جایگاه والای علی علیه السلام را به زیبایی تبیین کرد و با تکیه هوشمندانه بر پیشینه زشت معاویه ، رسوایی او و پدران او را بیان کرد .

او در موارد بسیاری ، اطاعت مطلق خود از علی علیه السلام را با عبارت هایی هیجان بار بیان کرده است . علی علیه السلام نیز آن پارسامرد رزم آور را می ستود . از جمله فرمود :

يَقُوْدُهُمْ حَامِي الْحَقِيْقَةِ مَا جِدَّ سَعِيْدُ بْنُ قَيْسٍ ، وَالْكَرِيْمُ مُحَمَّدٌ .

پشتیبان بزرگ حقیقت ، آنان را به پیش می برد /

سعید بن قیس [را می گویم] ، آن بزرگ پشتیبان را .

پس از جنگ صفین ، امام علیه السلام برای جلوگیری از غارتگری های سفیان بن عوف در شهر انبار ، او را بدان سوی ، گسیل داشت .

سعید ، پس از علی علیه السلام نیز بر صراط حق ، استوار ماند و در جمع یاران امام حسن علیه السلام مقرر گرفت و امام حسن علیه السلام او را به عنوان جانشین قیس بن سعد به نبرد با معاویه گسیل داشت .

ابو عمرو کسّی ، او را بدین سان ستوده است : او از بزرگان تابعیان و از سران و زاهدان آنان بود .

سعید بن قیس ، حدود سال ۴۱ هجری ، زندگی را بدرود گفت .

سهل بن حنیف

سهل بن حنیف بن واهب انصاری اوسی ، برادر عثمان بن حنیف و از صحابیان پیامبر خدا و از بدریان است . سهل در تمام نبردهای پیامبر صلی الله علیه و آله حضور داشت و در

هنگامه شکست سپاه پیامبر صلی الله علیه و آله در احد و در اوج دشواری نبرد ، از جمله معدود افرادی بود که در کنار پیامبر صلی الله علیه و آله ماند و نگریخت .

سهل ، از پیشتازان مدافعان علی علیه السلام است که پس از پیامبر خدا ، حریم «خلافت حق» را پاس داشت و از جمله معدود افرادی است که آشکارا به دفاع از علی علیه السلام پرداخت .

علی علیه السلام روزگار خلافتش او را به حکومت شام برگزید ؛ اما سربازان معاویه ، او را از میانه راه ، بازگرداندند . سپس ، مدتی او را به حکومت مدینه گماشت تا این که در جنگ صفین ، وی را به لشکرش فرا خواند و تمام بن عباس را به جانشینی او گمارد .

او در جنگ صفین ، فرماندهی سواره نظام سپاه بصره را به عهده داشت . پس از آن ، فرماندار فارس شد ؛ اما به سبب تشنج و هرج و مرجی که در آن دیار به وجود آمده بود ، علی علیه السلام به پیشنهاد کسانی چون ابن عباس ، زیاد بن ابیه را به جای وی منصوب کرد .

او به سال ۳۸ هجری ، در کوفه درگذشت و امام علیه السلام مراسم تدفین وی از او به بزرگی یاد کرد .

از ذریح محاربی نقل شده که امام صادق علیه السلام از سهل بن حنیف ، یاد کرد و فرمود :

كَانَ مِنَ النَّبَاءِ .

از نقیبان بود .

گفتم : از نقیبان دوازده گانه پیامبر خدا؟

فرمود :

نَعَمْ ، كَانَ مِنَ الَّذِينَ اخْتيروا مِنَ السَّبْعِينَ .

آری . از کسانی که از میان هفتاد نفر [انصار نخستین] ، برگزیده شدند .

به او گفتم : آنان که کفیل (عهده دار) امور قوم خود شدند؟

فرمود :

نَعَمْ ، إِنَّهُمْ رَجَعُوا وَفِيهِمْ دَمٌّ فَاسْتَنْظَرُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْقَابِلِ ، فَرَجَعُوا فَفَزِعُوا مِنْ دَمِهِمْ وَاصْطَلَحُوا ، وَأَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمُ .

آری . آنان بازگشتند ، در حالی که میانشان جنگ و خونریزی بود . پس منتظر شدند تا در سال بعد ، پیامبر خدا را ببینند . پس بازگشتند و از خونریزی بیزار شدند و صلح نمودند و پیامبر صلی الله علیه و آله با آنان آمد .

امام صادق علیه السلام از سهل ، یاد کرد و فرمود :

مَا سَبَقَهُ أَحَدٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَلَا مِنْ النَّاسِ بِمَنْقَبَةٍ .

نه از قریش و نه از دیگر مردم ، کسی در فضیلت و کمال ، بر او پیشی نگرفت .

جوانی اهل معرفت

نوجوانی که به سن بلوغ نرسیده بود ، بر پیامبر صلی الله علیه و آله سلام کرد و از شادمانی به پیامبر صلی الله علیه و آله لبخند زد .

پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود :

أَتُحِبُّنِي يَا فَتَى؟

جوان! آیا مرا دوست داری؟ .

گفت : بلی ، به خدا سوگند ، ای پیامبر خدا!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

مِثْلَ عَيْنَيْكَ؟

مانند چشمانت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثْلَ أَبِيكَ؟

مانند پدرت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثْلَ أُمَّكَ ؟

مانند مادرت؟

گفت: بیشتر.

فرمود:

مِثْلَ نَفْسِكَ ؟

به اندازه خودت؟

گفت: به خدا سوگند، بیشتر، ای پیامبر خدا!

فرمود:

أَمِثْلَ رَبِّكَ ؟

مانند پروردگارت؟

گفت: خدا، خدا، خدا! ای پیامبر! این دوستی از آن تو یا هیچ کس دیگر نیست. همانا تو را به خاطر دوستی خداوند، دوست می‌دارم.

پیامبر صلی الله علیه و آله به اطرافیانش رو کرد و فرمود:

هَكَذَا كُونُوا ، أَحِبُّوا اللَّهَ لِأِحْسَانِهِ إِلَيْكُمْ وَإِنْعَامِهِ عَلَيْكُمْ ، وَأَحِبُّونِي لِحُبِّ اللَّهِ .

این چنین باشید. خداوند را به خاطر احسان و نعمت هایش بر شما دوست بدارید و مرا به خاطر دوستی خداوند.

جوان روشن ضمیر

از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمود: پیامبر خدا، نماز صبح را با مردم

خواند. سپس، جوانی را در مسجد دید که از شدت بی‌خوابی سر می‌جنباند. رنگش زرد بود، جسمش لاغر شده و چشمانش در کاسه سر، فرو رفته بود. پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود: «جوان! چگونه صبح کردی؟».

گفت: ای پیامبر! با یقین صبح کردم.

پیامبر صلی الله علیه و آله از سخنش شگفت زده شد و فرمود: «هر یقینی حقیقتی دارد. حقیقت یقین تو چیست؟».

گفت: ای پیامبر! یقین من همان است که مرا اندوهگین ساخته و شب‌ها بیدار نگاهم داشته و روزها تشنه‌ام کرده است. خودم را از دنیا و آنچه در آن است، رها ساختم، گویا بر عرش پروردگارم می‌نگرم که برای رستاخیز، بر پا شده و مردم، برای حسابرسی از قبرها سر برآورده‌اند و من در میان آنانم.

پیامبر خدا به یارانش فرمود: «این، بنده‌ای است که خداوند، دلش را به نور ایمان، روشن ساخته است».

سپس فرمود: «آنچه داری، نگه دار!».

جوان گفت: ای پیامبر! برایم دعا کن همراه تو به شهادت نایل آیم.

پیامبر صلی الله علیه و آله برایش دعا کرد. چیزی نگذشت که در یکی از جنگ‌های پیامبر صلی الله علیه و آله، شرکت جست و پس از به شهادت رسیدن نه نفر، به شهادت رسید و او دهمین نفر بود.

صَعَصَعَةُ بْنُ صُوحَانَ

صَعَصَعَةُ بن صوحان بن حُجر عبدی ، در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله مسلمان شد ؛ اما به زیارتش نایل نیامد . او از بزرگان یاران امام علی علیه السلام و از کسانی بود که او را چنان که باید ، شناختند .
صعصعه ، سخنوری چیره دست و پُرآوازه بود . ادیب نام آور عرب ، جاحظ ، او را در

فَنّ خطابه ، پیشتاز دانسته و برترین گواه بر این حقیقت را خطابه گویی او در محضر علی علیه السلام و درخواست علی علیه السلام از او برای ایراد سخن دانسته است . شرح حال نگاران ، او را با عناوینی چون : شریف ، امیر ، فصیح ، گشاده زبان ، سخنور ، زبان آور ، دیندار و فاضل ، ستوده اند .

عثمان ، او را به همراه مالک اشتر و بزرگانی دیگر ، از کوفه به شام تبعید کرد و چون مردمان بر عثمان شوریدند و پس از آن بر خلافت علی علیه السلام یک داستان شدند ، او - که در شناخت عظمت علی علیه السلام ژرف اندیش و کم نظیر ، و در خطابه ، چیره دست و گزیده گوی بود - به پا خاست و بدین سان گویا و زیبا ، باور ارجمندش را درباره علی علیه السلام بازگفت : ای امیر مؤمنان! به خدا سوگند ، تو خلافت را زینت دادی و خلافت ، سبب زینت تو نشد . و تو خلافت را بالا بردی و آن ، مقام تو را بالا برد . و نیاز خلافت به تو ، بیشتر از نیاز تو به آن است !

در منابع به نقل از صعصعه آمده است : با گروهی از مصریان بر عثمان بن عفان ، وارد شدیم . عثمان گفت : فردی از خود را مقدم دارید تا با من سخن بگوید .

مرا جلو انداختند . عثمان گفت : «این؟!»، و گویی مرا جوان می دید .

به او گفتم : اگر علم به سن بود ، من و تو از آن نصیبی نداشتیم ؛ بلکه به تعلم است .

عثمان گفت : [آنچه می خواهی] بگو .

گفتم : به نام خداوند بخشنده مهربان .

«الَّذِينَ إِن مَكَّنَّهُمْ فِي الْمَارِضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَءَاتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ؛ آنان که چون در زمین مسلطشان کردیم ، نماز می خوانند و زکات می پردازند و به نیکی فرمان می دهند و از زشتی باز می دارند . و فرجام کارها ، از آن خداست» .

عثمان گفت : این آیه ، در شأن ما نازل شده است .

به او گفتم : پس به نیکی فرمان ده و از زشتی ، باز دار .

عثمان گفت : این را وا گذار و مقصودت را بگو .

به او گفتم : به نام خداوند بخشنده مهربان .

«الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَرِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ؛ آنان که به ناحق از دیارشان رانده شده اند ، تنها به جرم این که می گفتند : پروردگار ما ، خدای یگانه است ...» .

عثمان گفت : این آیه هم در حق ما نازل شده است .

به او گفتم : پس آنچه را از خدا گرفته ای ، به ما

«وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِذْنِ الْحَقِّنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ»: فَصَرَّتِ الْأَبْنَاءُ عَنِ عَمَلِ الْأَبَاءِ، فَأَلْحَقُوا الْأَبْنَاءَ بِالْأَبَاءِ لِتَقَرَّرَ بِذَلِكَ أَعْيُنُهُمْ. امام صادق علیه السلام: - درباره این سخن خداوند عز و جل «و آنان که ایمان آوردند و فرزندانشان [با درجه ای از] ایمان، آنان را پیروی کردند، فرزندانشان را به آنان ملحق می کنیم» - : عمل فرزندان از پدرانشان کمتر است. پس فرزندان را به پدرانشان ملحق می کنند تا دیده آنان روشن گردد.

الکافی: ج ۳ ص ۲۴۹ ح ۵ عن ابن بکیر، التوحید: ص ۳۹۴ ح ۷ عن أبي بكر الحضرمي.

حدیث ۲۴۷۲

امام صادق علیه السلام:

لَمَّا لَقِيَ يَوْسُفُ أَخَاهُ قَالَ لَهُ: يَا أَحَى كَيْفَ اسْتَطَعْتَ

أَنْ تَتَزَوَّجَ النِّسَاءَ بَعْدِي؟

قَالَ: إِنَّ أَبِي أَمَرَنِي وَقَالَ: إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ لَكَ ذُرِّيَّةٌ تُثَقِّلُ الْأَرْضَ بِالتَّسْبِيحِ فَافْعَلْ.

امام صادق علیه السلام: وقتی یوسف علیه السلام برادرش (بنیامین) را ملاقات کرد، به وی گفت: «برادر! چگونه توانستی پس از من با زنان ازدواج کنی؟».

گفت: پدرم به من امر کرد و گفت: اگر می توانی فرزندی داشته باشی که به وسیله تسبیح خداوند، زمین را گران بها سازند، پس ازدواج کن.

الکافی: ج ۶ ص ۲ ح ۴ عن عبدالله بن سنان، عوالی اللالی: ج ۳ ص ۲۸۸ ح ۳۶ من دون إسناد الى المعصوم.

حدیث ۲۴۷۳

امام صادق علیه السلام:

الْبُنُونَ نَعِيمٌ، وَالْبَنَاتُ حَسَنَاتٌ، وَاللَّهُ يُسْأَلُ عَنِ النَّعِيمِ، وَ يُثِيبُ عَلَى الْحَسَنَاتِ.

امام صادق علیه السلام: پسرها نعمت اند و دخترها نیکی. خداوند، از نعمت ها سؤال می کند و بر نیکی ها پاداش می دهد.

الکافی: ج ۶ ص ۷ ح ۱۲ عن أحمد بن الفضل.

حدیث ۲۴۷۴

امام صادق علیه السلام:

إِيَّاكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا عَمَلًا يُعَيِّرُونَا بِهِ، فَإِنَّ وَلَدَ السَّوِّءِ يُعَيِّرُ وَالِدَهُ بِعَمَلِهِ.

امام صادق علیه السلام: از انجام دادن کاری که ما را به خاطر آن سرزنش می کنند، پرهیزید؛ چراکه فرزند ناشایست، پدرش با عمل او سرزنش می شود.

الکافی: ج ۲ ص ۲۱۹ ح ۱۱ عن هشام الكندي.

حدیث ۲۴۷۵

امام صادق علیه السلام:

تَجِبُ لِلْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: اخْتِيَارُهُ لَوَالِدَتِهِ، وَ تَحْسِينُ اسْمِهِ، وَ الْمُبَالَغَةُ فِي تَأْدِيبِهِ.

امام صادق علیه السلام: سه چیز برای فرزند بر عهده پدر است: مادر خوب برای او برگزیدن، نام نیک بر او نهادن، و تلاش فراوان در تربیت او نمودن.

تحف العقول: ص ۳۲۲، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۳۶ ح ۶۷.

حدیث ۲۴۷۶

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ لِلرَّحِمِ أَرْبَعَةَ أَوْعِيَّةَ، فَمَا كَانَ فِي الْأَوَّلِ فَلِأَبٍ، وَمَا كَانَ فِي الثَّانِي فَلِلْأُمِّ، وَمَا كَانَ فِي الثَّلَاثِ فَلِلْعُمُومِيَّةِ، وَمَا كَانَ فِي الرَّابِعِ فَلِلْخُؤُولَةِ.

امام صادق علیه السلام: همانا خداوند عز و جل برای رَحِم، چهار ظرف آفریده است. از این رو، آنچه [از نطفه که] در ظرف نخستین قرار گیرد، برای پدر است و آنچه در دومین قرار گیرد، برای مادر است و آنچه در سومین قرار گیرد، برای عموهاست و آنچه در چهارمین قرار گیرد، برای دایی هاست.

الکافی: ج ۶ ص ۱۷ ح ۲، عوالی اللآلی: ج ۳ ص ۴۱۹ ح ۲۲ کلاهما عن محمد بن حرمان.

حدیث ۲۴۷۷

امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَ خَلْقًا جَمَعَ كُلَّ صُورَةٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ آدَمَ، ثُمَّ خَلَقَهُ عَلَى صُورَةِ إِحْدَاهُنَّ، فَلَا يَقُولَنَّ أَحَدٌ لَوْلِيهِ: هَذَا لَا يُشْبِهُنِي وَلَا يُشْبِهُ شَيْئًا مِنْ آبَائِي.

امام صادق علیه السلام: همانا خداوند - تبارک و تعالی - هر گاه اراده کند که کسی را بیافریند، همه صورت های بین او تا آدم علیه السلام را جمع می کند.

سپس او را بر صورت یکی از آنان می آفریند. پس هرگز کسی درباره فرزند خود نگوید: این، نه شبیه من است، نه شبیه هیچ یک از نیاکان من.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۰۹، علل الشرایع: ص ۱۰۳ ح ۱.

حدیث ۲۴۷۸

امام صادق علیه السلام:

: بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ وَالْأَرْحَامِ الطَّاهِرَةِ، لَمْ تُنَجَّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا، وَ لَمْ تُلْبَسْكَ الْمُدْلِهَمَاتِ

امام صادق علیه السلام - در زیارت اربعین سید الشهداء - : پدر و مادرم فدای تو ای فرزند پیامبر خدا! گواهی می دهم که تو نوری در پشت های بزرگوار و رَحِم های پاک بودی، آلودگی های جاهلیت، تو را نیالود و ناپاکی ها، لباسش را بر تو نپوشاند.

الْمُدْلِهَمَاتِ: الْأَسْوَدُ (لسان العرب: ج ۱۲ ص ۲۰۶ «لهم»).

حدیث ۲۴۷۹

امام صادق علیه السلام:

قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خَطِيْبًا فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّا كُمْ وَخَضِرَاءُ الدَّمَنِ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ مَا خَضِرَاءُ الدَّمَنِ؟ قَالَ: الْمَرْأَةُ الْحَسَنَاءُ فِي مَتَبَتِ السَّوَاءِ .

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا، خطبه خواند و فرمود: «ای مردم! از سبزه های مزبله بپرهیزید».

گفته شد: ای پیامبر خدا! سبزه مزبله چیست؟

فرمود: «زن زیباروی در رستگاه (خانواده) بد» .

الكافی: ج ۵ ص ۳۳۲ ح ۴، تهذیب الأحكام: ج ۷ ص ۴۰۳ ح ۱۶۰۸ كلاهما عن السكونی، كتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۳۹۱ ح ۴۳۷۷، بحار الأنوار: ج ۱۰۳ ص ۲۳۲ ح ۱۰ نقلاً عن معانی الأخبار عن محمد بن أبي طلحة .

حدیث ۲۴۸۰

امام صادق علیه السلام:

شِرْكُ الشَّيْطَانِ مَا كَانَ مِنْ

مَالٍ حَرَامٍ فَهُوَ مِنْ شِرْكِهِ الشَّيْطَانِ، وَ يَكُونُ مَعَ الرَّجُلِ حِينَ يُجَامِعُ، فَيَكُونُ نُطْفَتُهُ مَعَ نُطْفَتِهِ إِذَا كَانَ حَرَامًا، قَالَ: كِلْتَيْهِمَا جَمِيعًا مُخْتَلِطِينَ، وَ قَالَ: رُبَّمَا خُلِقَ مِنْ وَاحِدَةٍ، وَ رُبَّمَا خُلِقَ مِنْهُمَا جَمِيعًا.

تفسیر العیاشی - به نقل از محمد، از امام باقر یا امام صادق علیهما السلام -:

همتای شیطان، فرزندی است که از مال حرام به وجود آید. [چنین فرزندی در واقع] از مشارکت شیطان، متولد شده است. اگر مال، حرام باشد، او همراه مرد خواهد بود تا این که آمیزش کند و از این رو، نطفه اش با نطفه مرد می آمیزد. هر دو (نطفه) با هم آمیخته هستند. گاهی فرزند از یک نطفه آفریده می شود و گاهی از هر دو با هم.

تفسیر العیاشی: ج ۲ ص ۳۰۰ ح ۱۰۸، بحار الأنوار: ج ۱۰۳ ص ۲۹۴ ح ۴۸.

حدیث ۲۴۸۱

امام صادق علیه السلام:

كَسْبُ الْحَرَامِ يَبِينُ فِي الدُّرْيَةِ.

امام صادق علیه السلام: [اثر] درآمد حرام، در نسل آشکار می شود.

الكافی: ج ۵ ص ۱۲۴ ح ۴ عن عبيد بن زرارة.

حدیث ۲۴۸۲

امام صادق علیه السلام:

مَنْ أَكَلَ سَفَرَجَلَةً عَلَى الرَّيْقِ طَابَ مَاؤُهُ، وَ حَسَنَ وَلَدُهُ.

امام صادق علیه السلام: هر کس ناشتا یک به بخورد، نطفه اش پاکیزه می شود و فرزندش نیکو می گردد.

الكافی: ج ۶ ص ۳۵۷ ح ۳، المحاسن: ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۲۷۳.

حدیث ۲۴۸۳

امام صادق علیه السلام:

: يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ أَبُو هَذَا الْغُلَامِ أَكَلَ السَّفَرَجَلَ .

امام صادق علیه السلام - هنگامی که به جوان زیبایی نگاه کرد - : باید پدر این پسر ، به خور باشد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۲ ح ۲ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۲۷۴ کلاهما عن محمد بن مسلم ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۳ ح ۱۲۴۱ و زاد فی آخره «ليلة الجماع» .

حدیث ۲۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْهِنْدَبَاءِ ؛

امام صادق علیه السلام : بر تو باد کاسنی ؛ چرا که منی را افزایش می دهد و فرزند

را نیکو می گرداند . گرم و ملین است و بر مردانگی فرزند می افزاید .

الْهِنْدَبَاءُ : بَقْلَةٌ مَعْرُوفَةٌ ، نَافِعَةٌ لِلْمَعِدَةِ وَ الْكَبِدِ وَ الطَّحَالِ أَكْلًا (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۸۸۴ «الهندباء»).

حدیث ۲۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

أَطْعِمُوا الْبُرْنِي نِسَاءَكُمْ فِي نِفَاسِهِنَّ تَحْلُمُ أَوْلَادُكُمْ .

امام صادق علیه السلام : به زنانتان در دوران نفاسشان برنی دهید ، تا فرزندانتان بردبار گردند .

الکافی : ج ۶ ص ۲۲ ح ۵ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۴۵ ح ۲۱۹۰ کلاهما عن صالح بن عقبه ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۶۶ ح ۱۲۰۶ و فيه «تجملوا» بدل «تحلم» .

حدیث ۲۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ الْجِنَّةَ طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً ، فَلَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، بهشت را پاک و پاکیزه آفرید . از این رو ، وارد آن نمی شود ، مگر کسی که ولادتش پاک باشد .

علل الشرایع : ص ۵۶۴ ح ۱ عن سعد بن عمر الجلاب ، المحاسن : ج ۱ ص ۲۳۳ ح ۴۲۴ عن عبدالله بن سنان .

حدیث ۲۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ وَجَدَ بَرْدَ حُبْنَا عَلَى قَلْبِهِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ لِأُمَّهِ ؛ فَإِنَّهَا لَمْ تَخُنْ أَبَاهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس خنکای محبت ما را در دل خود یافت ، مادرش را بسیار دعا کند ؛ چرا که به پدرش خیانت نکرده است .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۹۳ ح ۴۷۴۵ ، علل الشرایع : ص ۱۴۲ ح ۵ عن المفضل بن عمر .

حدیث ۲۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَا يُغْضُنَا إِلَّا مَنْ خَبَّتْ وِلَادَتُهُ، أَوْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ فِي حَيْضِهَا.

امام صادق علیه السلام : ما را دشمن نمی دارد ، مگر کسی که ولادتش ناپاک باشد یا مادرش در زمان حیض ، باردار شده باشد .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۹۶ ح ۲۰۳ .

حدیث ۲۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يُجْبَلَ لَهُ فَلْيُصَلِّ رَكَعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ ، يُطِيلُ فِيهِمَا الرُّكُوعَ وَ السُّجُودَ ، ثُمَّ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا سَأَلُكَ بِهِ زَكَرِيَّا ، يَا رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ، اللَّهُمَّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ، إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ، اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ اسْتَحَلَّتْهَا ، وَ فِي أَمَانَتِكَ أَخَذْتُهَا ، فَإِنْ قَضَيْتَ فِي رَحِمِهَا وَلَدًا فَاجْعَلْهُ غُلَامًا مُبَارَكًا زَكِيًّا ، وَ لَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ شِرْكًَا وَ لَا نَصِيْبًا .

امام صادق علیه السلام : کسی که می خواهد همسرش باردار گردد ، بعد از نماز جمعه ، دو رکعت نماز با رکوع و سجود طولانی بخواند و سپس بگوید : «بار الها! همان چیزی را از تو می خواهم که زکریا از تو خواست . بار الها! مرا تنها مگذار و تو بهترین وارثی . بار الها! از جانب خودت نسلی پاک به من ببخش . همانا تو شنوای دعایی . بار الها! به نام تو او را بر خود حلال کردم و به عنوان امانت تو ، او را گرفتم . پس اگر در رحم او فرزندی تقدیر کردی ، او را پسری مبارک و پاک قرار ده و برای شیطان ، نه شراکتی در او قرار ده ، نه بهره ای» .

الکافی : ج ۶ ص ۸ ح ۳ ، تهذیب الأحکام : ج ۳ ص ۳۱۵ ح ۹۷۴ کلاهما عن محمد بن مسلم .

حدیث ۲۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

أَكْبَرُ مَا يَكُونُ الْإِنْسَانُ يَوْمَ يُولَدُ ، وَ أَصْغَرُ مَا يَكُونُ يَوْمَ يَمُوتُ .

امام صادق علیه السلام : بزرگ ترین روز انسان ، روزی است که زاده می شود

و کوچک ترین روز او ، روزی است که می میرد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۹۴ ح ۵۹۵ .

حدیث ۲۴۹۱

امام صادق علیه السلام :

هَذَا رَجُلٌ رَجُلًا أَصَابَ ابْنًا فَقَالَ : يُهَيْئُكَ الْفَارِسُ . فَقَالَ لَهُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا عَلِمُكَ يَكُونُ فَارِسًا أَوْ رَاجِلًا؟
قَالَ : جُعِلْتُ فِدَاكَ فَمَا أَقُولُ؟

قال : تقول : شكرت الواهب ، و بورك لك في الموهوب ، و بلغ أشده ، و رزقك بره .

امام صادق علیه السلام : شخصی در تبریک به کسی که پسر دار شده بود ، گفت : تولد فرزند سوارکار ، بر تو مبارک باد .

امام حسن علیه السلام به او فرمود: «تو چه می دانی که او سوارکار خواهد شد یا پیاده؟».

گفت: فدایت شوم، پس چه بگویم؟

فرمود: بگو: سپاس گزاردی بخشنده [ی این نعمت] را و هدیه [ی خداوند] بر تو مبارک باد. [امیدوارم] به کمال برسد و خداوند، نیکی اش را روزی تو گرداند.

الکافی: ج ۶ ص ۱۷ ح ۳، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۳ ص ۴۸۰ ح ۴۶۸۷.

حدیث ۲۴۹۲

امام صادق علیه السلام:

غَسَلُ الْمَوْلُودِ وَاجِبٌ.

امام صادق علیه السلام: غُسل نوزاد، لازم است.

الکافی: ج ۳ ص ۴۰ ح ۲، تهذیب الأحکام: ج ۱ ص ۱۰۴ ح ۲۷۰، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۱ ص ۷۸ ح ۱۷۶ کلها عن سماعه.

حدیث ۲۴۹۳

امام صادق علیه السلام:

مُرُوا الْقَابِلَةَ أَوْ بَعْضَ مَنْ يَلِيهِ أَنْ تُقِيمَ الصَّلَاةَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى؛ فَلَا يُصِيبُهُ لَمَمٌ

امام صادق علیه السلام - درباره آنچه هنگام ولادت نوزاد، انجام می دهند - : به ماما یا کسی که نزد اوست؛ فرمان دهید به گوش راست او اذان بگوید، تا هرگز دیوانه و جن زده نشود.

اللَّمَمُ: طرف من الجنون یلم بالإنسان أى یقرب من الإنسان ويعتريه (النهاية: ج ۴ ص ۲۷۲ «لمم»).

حدیث ۲۴۹۴

امام صادق علیه السلام:

: وَ أُذُنٌ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى وَ أَقِمِ فِي الْيُسْرَى، تَفَعَّلُ بِهِ ذَلِكَ قَبْلَ أَنْ تَقَطَعَ سُرَّتَهُ؛ فَإِنَّهُ لَا يَفْرَعُ أَبَدًا، وَ لَا تُصِيبُهُ أُمُّ الصَّبِيَانِ.

امام صادق علیه السلام - در بیان آنچه هنگام ولادت، شایسته است - : در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگو. این کار را پیش از بُریدن ناف انجام بده که [در این صورت] هرگز ترسان نمی شود و دچار [بیماری] ام صبیان نمی گردد.

الکافی: ج ۶ ص ۲۳ ح ۱، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۳۶ ح ۱۷۳۸ کلاهما عن أبي يحيى الرازي، وسائل الشيعة: ج ۲۱ ص ۱۳۷ ح ۲.

حدیث ۲۴۹۵

امام صادق علیه السلام:

حَنَكُوا أَوْلَادَكُمْ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ فَإِنَّهَا أَمَانٌ.

امام صادق علیه السلام: کام فرزندانتان را با تربت امام حسین علیه السلام بردارید؛ چرا که مایه ایمنی است.

تهذیب الأحکام: ج ۶ ص ۷۴ ح ۱۴۳ عن الحسين بن أبي العلاء، الدعوات: ص ۱۸۵ ح ۵۱۳.

حدیث ۲۴۹۶

امام صادق علیه السلام :
 لَا يُولَدُ لَنَا وَلَدٌ إِلَّا سَمَّيْنَاهُ مُحَمَّدًا ، فَإِذَا مَضَى لَنَا سَبْعَةُ أَيَّامٍ فَإِنْ شِئْنَا غَيَّرْنَا ، وَإِنْ شِئْنَا تَرَكْنَا .
 امام صادق علیه السلام : هیچ فرزندی برای ما زاده نمی شود ، مگر این که او را «محمد» می نامیم . وقتی هفت روز گذشت ، اگر بخواهیم ، تغییر می دهیم و اگر بخواهیم ، وا می گذاریم .
 الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۴ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۷ ح ۱۷۴۶ ، عدّه الداعی : ص ۷۷ عن الإمام الرضا علیه السلام .

حدیث ۲۴۹۷

امام صادق علیه السلام :
 جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَوَلِدَ لِي غُلَامٌ فَمَاذَا أَسْمِيهِ؟ قَالَ : سَمِّهِ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيَّ : حَمَزَةٌ .
 امام صادق علیه السلام : کسی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : ای پیامبر خدا! فرزندی برایم زاده شده است ، او را چه بنامم ؟
 فرمود : «او را به محبوب ترین نام نزد من ، حمزه بنام» .
 الکافی : ج ۶ ص ۱۹ ح ۹ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۹ کلاهما عن ابن القدّاح .

حدیث ۲۴۹۸

امام صادق علیه السلام :
 : تَطْهِيرُهُ مِنْ شَعْرِ الرَّحِمِ .
 امام صادق علیه السلام - وقتی علّت تراشیدن سر نوزاد را از ایشان پرسیدند - : [به جهت] پاک کردن او از موی رجم .
 کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۸۹ ح ۴۷۲۸ ، علل الشرایع : ص ۵۰۵ ح ۱ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۸۸ ح ۱۶۹۳ .

حدیث ۲۴۹۹

امام صادق علیه السلام :
 الْمَوْلُودُ إِذَا وُلِدَ عَقَّ عَنْهُ وَحُلِقَ رَأْسُهُ ، وَتُصَدَّقَ بِوِزْنِ شَعْرِهِ وَرِقًا ،
 امام صادق علیه السلام : هرگاه کودک زاده شد ، [مستحب است] برای او عقیقه کنند ، سر او را بتراشند و به وزن موی او ، نقره صدقه بدهند و پا و ران عقیقه به ماما هدیه داده شود و گروهی از مسلمان ها دعوت شوند ؛ آنان بخورند و برای فرزند دعا کنند ، و روز هفتم ، نام بر او بگذارند .
 الْوَرِقُ : الْفِضَّةُ (لسان العرب : ج ۱۰ ص ۳۷۵ «ورق»).

حدیث ۲۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

كُلِّ مَوْلُودٍ مُرْتَهَنٌ بِالْعَقِيْقَةِ .

امام صادق علیه السلام: هر نوزادی در گرو عقیقه است .

الکافی: ج ۶ ص ۲۴ ح ۲، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۴۱ ح ۱۷۶۲، کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۱۱ کلها عن أبي خديجة .

حدیث ۲۵۰۱

امام صادق علیه السلام:

العَقِيْقَةُ يَوْمَ السَّابِعِ ، وَ تُعْطَى

امام صادق علیه السلام: عقیقه کردن، در روز هفتم است و به ماما، ران [گوسفند] همراه با سرین آن داده می شود و استخوان آن، شکسته نمی شود .

فی المصدر «و يُعْطَى»، و التصویب من المصادر الأخری .

حدیث ۲۵۰۲

امام صادق علیه السلام:

تَقُولُ عَلَيَّ الْعَقِيْقَةُ إِذَا عَقَقْتَ : «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ ، اللَّهُمَّ عَقِيْقَةُ عَن فُلَانٍ ، لَحْمُهَا بِلَحْمِهِ ، وَ دَمُهَا بِدَمِهِ ، وَ عَظْمُهَا بِعَظْمِهِ ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ وَقَاءً لِّأَلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ» .

امام صادق علیه السلام: هنگامی که عقیقه کردی، بگو: «به نام خدا و به کمک خدا. بار الها! عقیقه ای است از فلانی. گوشتش در برابر گوشت او، خونسش در برابر خون او و استخوانش در برابر استخوان او. بار الها! او را سپر (بلا گردان) خاندان محمد - که درودهای تو بر او و آنان باد - قرار ده» .

الکافی: ج ۶ ص ۳۰ ح ۱ عن إبراهيم الكرخي، وسائل الشيعة: ج ۱۵ ص ۱۵۴ ح ۱ .

حدیث ۲۵۰۳

امام صادق علیه السلام:

إِخْتِنُوا أَوْلَادَكُمْ لِسَبْعَةِ أَيَّامٍ ؛ فَإِنَّهُ أَطْهَرُ وَ أَسْرَعُ لِنَبَاتِ اللَّحْمِ ، وَإِنَّ الْأَرْضَ لَتَتَكَرَّهُ بَوْلَ الْأَغْلَفِ .

امام صادق علیه السلام: روز هفتم [تولید]، فرزندانان را ختنه کنید؛ چرا که مایه پاکیزگی بیشتر و رویش زودتر گوشت است و زمین، بول ختنه نشده را ناپسند می دارد .

الکافی: ج ۶ ص ۳۴ ح ۱، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۴۴ ح ۱۷۷۷ کلاهما عن مسعدة بن صدقة.

حدیث ۲۵۰۴

امام صادق علیه السلام:

خِتَانُ الْغُلَامِ مِنَ السُّنَّةِ ، وَ خَفْضُ الْجَوَارِي لَيْسَ مِنَ السُّنَّةِ .

امام صادق علیه السلام: ختنه کردن پسر، از سنت است؛ ولی ختنه کردن دختر، از سنت نیست .

الکافی: ج ۶ ص ۳۷ ح ۲ عن عبد الله بن سنان .

حدیث ۲۵۰۵

امام صادق علیه السلام :

الرِّضَاعُ وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ شَهْرًا، فَمَا نَقَصَ فَهُوَ جَوْزٌ عَلَى الصَّبِيِّ.

امام صادق علیه السلام : شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ستم بر کودک است .

الکافی : ج ۶ ص ۴۰ ح ۳، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۰۶ ح ۳۵۷، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۷۴ ح ۴۶۶۱ کلها عن سماعه .

حدیث ۲۵۰۶

امام صادق علیه السلام :

لَا تُسْتَرَضَعُ لِلصَّبِيِّ الْمَجُوسِيَّةُ، وَتُسْتَرَضَعُ لَهُ الْيَهُودِيَّةُ وَالنَّصْرَانِيَّةُ، وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ يُمْنَعَنَّ مِنْ ذَلِكَ، وَيُكْرَهُ لَبْنُ الْحَمَقَاءِ وَقَبِيحَةُ الْوَجْهِ، وَيُسْتَحَبُّ لَبْنُ الْوِضَاءِ مِنَ النِّسَاءِ.

امام صادق علیه السلام : برای کودک ، از زن مجوس درخواست شیر دادن [به فرزند] نکن ، ولی از زن یهودی و مسیحی درخواست کن . البته نباید شراب بنوشند و باید از این کار ، بازداشته شوند . شیر دایه احمق و زشت رو ، مناسب نیست ؛ و [لی] شیر زن پاکیزه زیبا ، خوب است .

تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۳۷۴، الکافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۴ و لیس فیہ «ذیله» و کلاهما عن سعید بن یسار.

حدیث ۲۵۰۷

امام صادق علیه السلام :

أَطْعِمُوا صِبْيَانَكُمْ الثُّرْمَانَ؛ فَإِنَّهُ أَسْرَعُ لِشَبَابِهِمْ.

امام صادق علیه السلام : به کودکانان انار بدهید ، چرا که مایه زودتر جوان شدن آنهاست .

المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۰ ح ۲۲۵۴ عن عبد الرحمن بن الحجاج، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۶۴ ح ۴۷.

حدیث ۲۵۰۸

امام صادق علیه السلام :

صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ فَخَفَّفَ الصَّلَاةَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، فَلَمَّا انصَرَفَ قَالَ لَهُ النَّاسُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالُوا: خَفَّفْتَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأَخِيرَتَيْنِ! فَقَالَ لَهُمْ: أَمَا سَمِعْتُمْ صُرَاخَ الصَّبِيِّ!؟

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، نماز ظهر و عصر را خواند و دو رکعت [آخر] را سریع به جا آورد. [بعد از نماز] مردم به ایشان گفتند : ای پیامبر خدا! در [بار] نماز ، چیز تازه ای آمده است ؟

فرمود : «این [سؤال] به خاطر چیست ؟» .

گفتند : دو رکعت آخر را سریع خواندی .

فرمود : «آیا صدای گریه کودک را نشنیدید؟» .

تهذیب الأحکام : ج ۳ ص ۲۷۴ ح ۷۹۶، الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۴ نحوه کلاهما عن عبد الله بن سنان.

حدیث ۲۵۰۹

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ خَيْرَ مَا وَرَّثَ الْآبَاءُ لِأَبْنَائِهِمُ الْأَدَبُ لَا الْمَالُ ؛ فَإِنَّ الْمَالَ يَذْهَبُ ، وَ الْأَدَبُ يَبْقَى .

امام صادق علیه السلام : بهترین چیزی که پدران برای پسرانشان به ارث می گذارند ، تربیت است ، نه مال ؛ چرا که مال می رود و تربیت می ماند .

الكافي : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲ عن مسعدة بن صدقة، غرر الحكم : ح ۵۰۳۶ نحوه .

حدیث ۲۵۱۰

امام صادق علیه السلام :

لا- يزال العبد المؤمن يورث أهل بيته العلم والأدب الصالح، حتى يدخلهم الجنة جميعا، حتى لا يفقد منهم صغيرا ولا كبيرا ولا خادما ولا جاراً، ولا يزال العبد العاصي يورث أهل بيته الأدب السيئ حتى يدخلهم النار جميعا، حتى لا يفقد فيها من أهل بيته صغيرا ولا كبيرا ولا خادما ولا جاراً.

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، همواره به خانواده اش ، دانش و تربیت شایسته ارث می دهد تا همه را وارد بهشت سازد ، به گونه ای که نه از کوچکشان ، نه از بزرگشان ، نه از خادمشان ، نه از پناهنده شان خالی نباشد . بنده نافرمان [خدا] برای خانواده اش ادب ناشایست به ارث می گذارد تا همه آنان را وارد دوزخ سازد ، به گونه ای که نه از کوچک خانواده اش ، نه از بزرگشان ، نه از خادمشان و نه از همسایه شان تهی نباشد .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۲ .

حدیث ۲۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

قال لقمان : يا بُنَيَّ إِنْ تَأَدَّبْتَ صَغِيرًا انْتَفَعْتَ بِهِ كَبِيرًا، وَ مَنْ عَنَّا بِالْأَدَبِ اهْتَمَّ بِهِ، وَ مَنْ اهْتَمَّ بِهِ تَكَلَّفَ عِلْمَهُ، وَ مَنْ تَكَلَّفَ عِلْمَهُ اشْتَدَّ لَهُ طَلْبُهُ، وَ مَنْ اشْتَدَّ لَهُ طَلْبُهُ أَدْرَكَ بِهِ مَنَفَعَةً

امام صادق علیه السلام : لقمان گفت : ای فرزندم! اگر در کودکی تربیت شدی ، در بزرگ سالی از آن بهره مند می شوی . هر کس آهنگ تربیت کند ، به

آن اهتمام می ورزد و هر کس به آن اهتمام ورزد ، برای دانستن آن ، خود را به زحمت می اندازد و هر کس خود را برای دانستن آن به زحمت می اندازد ، به شدت در جستجوی آن می شود و هر کس جستجویش شدت یابد ، از آن ، بهره مند می شود .
فی تفسیر القمی : «مَنْفَعَتُهُ»، و هو الأُصُوب .

حدیث ۲۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ عَلَى أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلٌ فَقَالَ : رَحِمَكَ اللَّهُ ، أَحَدِّثْ أَهْلِي ؟ قَالَ نَعَمْ ، إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ : «يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا وَ قُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ» ، وَقَالَ : «وَ أُمِرُ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَيْهَا» .

امام صادق علیه السلام: کسی بر پدرم وارد شد و گفت: رحمت خدا بر تو باد! برای خانواده ام حدیث بخوانم؟ فرمود: آری. خداوند عز و جل می فرماید: «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده تان را از آتشی نگه دارید که آتشگیره آن، مردم و سنگ ها هستند».

و فرمود: «و خانواده ات را به نماز امر کن و خود بر آن، شکبیا باش».

الأصول الستة عشر: ص ۷۰ عن جابر الجعفی، بحار الأنوار: ج ۲ ص ۲۵ ح ۹۲.

حدیث ۲۵۱۳

امام صادق علیه السلام:

إِذَا بَلَغَ الْغُلَامُ ثَلَاثَ سِنِينَ، يُقَالُ لَهُ: قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ. ثُمَّ يُتْرَكُ حَتَّى يَتِمَّ لَهُ ثَلَاثَ سِنِينَ وَ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ وَ عِشْرُونَ يَوْمًا، فَيُقَالُ لَهُ: قُلْ: «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ. وَ يُتْرَكُ حَتَّى يَتِمَّ لَهُ أَرْبَعُ سِنِينَ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ قُلْ: «صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ». ثُمَّ يُتْرَكُ حَتَّى يَتِمَّ لَهُ خَمْسَ سِنِينَ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: «أَيُّهُمَا يَمِينُكَ وَ أَيُّهُمَا شِمَالُكَ؟ فَإِذَا عَرَفَ ذَلِكَ حَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَى الْقِبْلَةِ وَ يُقَالُ لَهُ: أَسْجُدْ. ثُمَّ يُتْرَكُ حَتَّى يَتِمَّ لَهُ سَبْعَ سِنِينَ، فَإِذَا تَمَّ لَهُ سَبْعَ سِنِينَ قِيلَ لَهُ: اغْسِلْ وَجْهَكَ وَ كَفْيَكَ، فَإِذَا غَسَلْتَهُمَا قِيلَ لَهُ: صَلِّ. ثُمَّ يُتْرَكُ حَتَّى يَتِمَّ لَهُ تِسْعَ سِنِينَ، فَإِذَا تَمَّتْ لَهُ عُلْمُ الْوُضُوءِ، وَ ضَرْبِ عَلَيْهِ، وَ أَمْرُ بِالصَّلَاةِ، وَ ضَرْبِ عَلَيْهَا. فَإِذَا تَعَلَّمَ الْوُضُوءَ وَ الصَّلَاةَ غَفَرَ اللَّهُ عَز وَ جَلَّ لَهُ وَ لِوَالِدَيْهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ».

امام باقر و امام صادق علیهما السلام: چون پسر به سه سالگی رسید، باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «لا اله الا الله». سپس، رهایش کنند تا سه سال و هفت ماه و بیست روز او کامل شود. سپس باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «محمد رسول الله»؛ و او را رها کنند تا چهار سال او تمام شود. آن گاه باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «صلى الله على محمد وآله». سپس رهایش کنند تا پنج سال او تمام شود. آن گاه از او بپرسند: دست چپ و راست کدام است؟ اگر شناخت، باید صورتش را به سمت قبله برگردانده، به او بگویند: سجده کن. سپس، رهایش کنند تا هفت سال او تمام شود. پس وقتی هفت سال او تمام شد، باید به او بگویند: صورت و دو دست را بشوی وقتی آن دو را شست، باید به او بگویند: نماز بخوان. سپس، رهایش کنند تا نه سال او تمام شود. وقتی تمام شد، وضو به او یاد داده شود و بر [ترک] آن، تنبیه گردد و به نماز، امر شود و بر [ترک] آن، تنبیه گردد. وقتی وضو و نماز را فراگرفت، خداوند، او و پدر و مادرش را می آمرزد؛ إن شاء الله!

کتاب من لا- يحضره الفقيه: ج ۱ ص ۲۸۱ ح ۸۶۳، الأمالی للصدوق: ص ۴۷۵ ح ۶۴۰ وفيه «عن الإمام الباقر أو الإمام الصادق عليهما السلام» كلاهما عن عبد الله بن فضالة.

حدیث ۲۵۱۴

امام صادق علیه السلام:

إِنَّا نَأْمُرُ صِبْيَانَنَا بِالصَّلَاةِ وَ الصَّيَامِ مَا أَطَاقُوا، إِذَا كَانُوا أَبْنَاءَ سَبْعِ سِنِينَ.

امام صادق علیه السلام: ما کودکان خود را وقتی هفت ساله شدند، به نماز و روزه به اندازه ای که توان داشته باشند، و ما می داریم

دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۱۹۴، بحار الأنوار: ج ۸۸ ص ۱۳۴ ح ۵.

حدیث ۲۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَتَى تَجِبُ الصَّلَاةُ عَلَى الصَّبِيِّ ؟ : إِذَا كَانَ ابْنُ سِتِّ سِنِينَ ، وَالصَّيَامُ إِذَا أَطَاقَهُ .

امام صادق علیه السلام :- در پاسخ به این سؤال که چه هنگام ، نماز بر کودک لازم می شود ؟ :- [نماز ،] هنگامی که شش ساله باشد و روزه ، هنگامی که توان آن را داشته باشد .

الكافی : ج ۳ ص ۲۰۶ ح ۲ عن الحلبي و زرارة ، تهذيب الأحكام : ج ۲ ص ۳۸۱ ح ۱۵۹۱ عن إسحاق بن عمار نحوه .

حدیث ۲۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

الْحَافِظُ لِلْقُرْآنِ الْعَامِلُ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ .

امام صادق علیه السلام : حافظ قرآن که به آن عمل کند ، همراه سفیران (فرشتگان) ارجمند و نیکوکار است .
السَّفَرَةُ : الملائكة الذين يَسْفِرُونَ بَيْنَ اللَّهِ وَأَنْبِيَائِهِ (مجمع البحرين : ج ۲ ص ۸۴۹ «سفر»).

حدیث ۲۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

بَادِرُوا أَحْدَاثَكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرْجِيَةُ .

امام صادق علیه السلام : در آشنا کردن جوانانتان به حدیث ، شتاب کنید ، پیش از آن که مرجه بر شما پیشی گیرند .
تهذيب الأحكام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۱ ، الكافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۵ وفيه «أولادكم» بدل «أحداثكم» كلاهما عن جميل بن دراج .

حدیث ۲۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُعْجِبُهُ أَنْ يُرَوَى شِعْرُ أَبِي طَالِبٍ ، وَ أَنْ يُدَوَّنَ ، وَ قَالَ : تَعَلَّمُوهُ وَ عَلِّمُوهُ أَوْلَادَكُمْ ، فَإِنَّهُ كَانَ عَلَى دِينِ اللَّهِ ، وَ فِيهِ عِلْمٌ كَثِيرٌ .

امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان از این که شعر [پدرش] ابو طالب ، روایت و تدوین شود ، خرسند می شد و می فرمود : «آن را فرا بگیرید و به فرزندانان یاد بدهید ؛ چرا که او بر دین خدا بود و در آن ، دانش بسیار است» .
إيمان أبي طالب المشتهر بكتاب الحجّة على الذاهب إلى تكفير أبيطالب : ص ۱۳۰ ، بحار الأنوار : ج ۳۵ ص ۱۱۵ ح ۵۴ .

حدیث ۲۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ عَلِّمُوا أَوْلَادَكُمْ شِعْرَ الْعَبْدِيِّ ، فَإِنَّهُ عَلَى دِينِ اللَّهِ .

امام صادق علیه السلام : ای گروه شیعه! به فرزندانان شعر عبیدی را یاد بدهید ؛ چرا که او بر دین خداوند است .
رجال الكشي : ج ۲ ص ۷۰۴ ح ۷۴۸ عن سماعه ، بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۲۹۳ ح ۱۶ .

حدیث ۲۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

أَمِهْلَ صَبِيَّكَ حَتَّى يَأْتِيَ لَه سِتُّ سِنِينَ، ثُمَّ ضُمَّهُ إِلَيْكَ سَبْعَ سِنِينَ فَأَدَّبَهُ بِأَدَبِكَ، فَإِنْ قَبِلَ وَصَلَحَ وَإِلَّا فَخَلَّ عَنْهُ .

امام صادق علیه السلام : پسر را تا شش سالگی رها کن . سپس او را هفت سال همراه خود ساز و با ادب خود ادبش کن . اگر پذیرفت و شایسته شد که خیلی خوب و گرنه رهایش کن .

الکافی : ج ۶ ص ۴۶ ح ۲، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۷۹ کلاهما عن یونس بن یعقوب .

حدیث ۲۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

الْغُلَامُ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ، وَيَتَعَلَّمُ الْكِتَابَ سَبْعَ سِنِينَ، وَيَتَعَلَّمُ الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ سَبْعَ سِنِينَ .

امام صادق علیه السلام : پسر، هفت سال باید بازی کند، هفت سال آموزش قرآن بیند و هفت سال، حلال و حرام را فرا گیرد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۳، التهذیب : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۰ کلاهما عن یعقوب بن سالم .

حدیث ۲۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا» جَلَسَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَبْكِي وَقَالَ: أَنَا عَجَزْتُ عَنِ نَفْسِي، كَلَّفْتُ أَهْلِي؟! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: حَسْبُكَ أَنْ تَأْمُرَهُمْ بِمَا تَأْمُرُ بِهِ نَفْسَكَ، وَتَنْهَاهُمْ عَمَّا تَنْهَى عَنْهُ نَفْسَكَ.

امام صادق علیه السلام : هنگامی که این آیه نازل شد : «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده تان را از آتش، نگه دارید»، یکی از مردان مسلمان به گریه نشست و گفت : من از [نگه داشتن] خودم ناتوان بودم، به خانواده ام نیز مکلف شدم .

پیامبر خدا فرمود : «برای تو همین کافی است که آنچه خودت را به آن امر می کنی، آنان را بدان امر کنی و از آنچه خودت را نهی می کنی، آنان را نهی کنی» .

الکافی : ج ۵ ص ۶۲ ح ۱، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۱۷۹ ح ۳۶۴ کلاهما عن عبد الأعلى مولی آل سام، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۶۸ ح ۱۶۰۰ .

حدیث ۲۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

كُونُوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَسْتِنَاكُمْ؛ لِيَرَوْا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْاجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ، فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ .

امام صادق علیه السلام : با غیر از زبانتان، [با رفتار] دعوت کننده مردم باشید . باید مردم از شما پرهیزگاری، تلاش خستگی ناپذیر و نماز و خوبی ببینند که این، دعوت کردن است .

الکافی : ج ۲ ص ۷۸ ح ۱۴ و ص ۱۰۵ ح ۱۰، الاصول الستة عشر : ص ۱۵۱ کلاهما نحوه و کلها عن ابن ابي يعفور، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۰۳ ح ۱۳ .

حدیث ۲۵۲۴

امام صادق علیه السلام :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ .

قَالَ : قُلْتُ : كَيْفَ يُعِينُهُ عَلَى بَرِّهِ ؟

قَالَ : يَقْبَلُ مَيْسُورَهُ ، وَيَتَجَاوَزُ عَنْ مَعْسُورِهِ ، وَلَا يُرْهَقُهُ ، وَلَا يَخْرُقُ بِهِ

الکافی - به نقل از یونس بن رباط ، از امام صادق علیه السلام - : پیامبر خدا فرمود : خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را بر فرمانبری از وی یاری کند .

[کسی] پرسید : چگونه او را بر فرمانبری یاری می کند ؟

فرمود : «آنچه را در توانش بوده ، بپذیرد و از آنچه در توانش نیست ، بگذرد و به آنچه نمی تواند ، و ندارد و بر او سخت نگیرد که چیزی میان او و ورود در قلمروی از قلمروهای کفر نیست ، مگر این که وارد نافرمانی [والدین] و یا بُریدن ارتباط خویشاوندی شود .

قوله «ولا- یرهقه» : أى لا- یسفه علیه ولا- یظلمه ؛ من الرهق محرکة . أو : لا- یحمل علیه ما لا- یطيقه من الإرهاق یقال : لا یرهقنی لا أرهقک الله أى لا أعسرک الله ؛ والخرق - بالضم والتحریک - : ضد الرفق (مرآة العقول : ج ۲۱ ص ۸۷).

حدیث ۲۵۲۵

امام صادق علیه السلام :

يُفَرِّقُ بَيْنَ الْغِلْمَانِ وَالنِّسَاءِ فِي الْمَضَاجِعِ إِذَا بَلَغُوا عَشْرَ سِنِينَ .

امام صادق علیه السلام : پسران ، وقتی به ده سالگی رسیدند ، بسترشان از زنان ، جدا می شود .

الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۶ عن ابن القداح ، الخصال : ص ۴۳۹ ح ۳۰ وفيه «الصبيان» بدل «الغلمان» عن ابن القداح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۲۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ الْحُرَّةُ سِتَّ سِنِينَ فَلَا يَتَّبِعِي لَكَ أَنْ تُقْبَلَهَا .

امام صادق علیه السلام : وقتی دختر آزاد به شش سالگی رسید ، برای تو شایسته نیست که او را ببوسی .

الکافی : ج ۵ ص ۵۳۳ ح ۲ ، تهذیب الأحكام : ج ۷ ص ۴۸۱ ح ۱۹۲۹ و كلاهما عن زرارة ، مشكاة الأنوار : ص ۳۵۳ ح ۱۱۴۳ و ليس فيهما «الْحُرَّةُ» .

حدیث ۲۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ عَلَى أَبِيهِ ، وَلَا يَسْتَأْذِنُ الْأَبُ عَلَى ابْنِهِ .

قَالَ : وَيَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ عَلَى ابْنَتِهِ وَأَخْتِهِ إِذَا كَانَتَا مُتَرَوِّجَتَيْنِ .

امام صادق علیه السلام : [لازم است] مرد هنگام وارد شدن بر پدرش اجازه بگیرد ؛ ولی لازم نیست پدر از پسرش اجازه بگیرد ، و مرد از دخترش و خواهرش ، هنگامی که ازدواج کرده باشند ، [لازم است] اجازه بگیرد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۲۸ ح ۳ عن أبي أيوب الخزاز وراجع : مشكاة الأنوار : ص ۳۴۴ ح ۱۱۰۱ .

حدیث ۲۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَتْ أَدْنَى الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كَمَا أَمَرَكُمُ اللَّهُ عَزُّوْا جُلًّا ، وَمَنْ بَلَغَ الْحُلُمَ فَلَا يَلْتَجِ عَلَى أُمَّهِ وَلَا عَلَى أُخْتِهِ وَلَا عَلَى خَالَتِهِ وَلَا عَلَى سِوَى ذَلِكَ إِلَّا بِإِذْنٍ ، فَلَا تَأْذَنُوا حَتَّى يُسَلَّمَ .

امام صادق علیه السلام : کسانی که مملوک شما هستند و کسانی که بالغ نشده اند ، باید در سه هنگام ، اجازه بگیرند ، همان گونه که خداوند عز و جله شما امر کرده است ، و کسی که بالغ شد ، بدون اجازه ، نه بر مادرش ، نه بر خواهرش ، نه بر خاله اش و نه بر دیگران ، وارد نشود . اجازه [ی ورود] ندهید ، تا [برای اطلاع دادن ورودش] سلام کند .

الکافی : ج ۵ ص ۵۲۹ ح ۱ عن جرّاح المدائنی ، مشكاة الأنوار : ص ۳۴۲ ح ۱۰۹۷ .

حدیث ۲۵۲۹

امام صادق علیه السلام :

لَا يُجَامِعُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ وَلَا جَارِيَتَهُ وَفِي الْبَيْتِ صَبِيٌّ ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ مِمَّا يورثُ الزَّنا .

امام صادق علیه السلام : در حالی که کودکی در اتاق باشد ، مرد نباید با زن و کنیزش آمیزش کند ؛ چرا که این ، از آن چیزهایی است که زنا را در پی می آورد .

الکافی : ج ۵ ص ۴۹۹ ح ۱ عن ابن راشد عن أبيه ، تهذيب الأحكام : ج ۷ ص ۴۱۴ ح ۱۶۵۵ عن أبي راشد عن أبيه .

حدیث ۲۵۳۰

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لِيَشُدَّهُ حُبَّهُ لَوْلَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : بدون تردید ، خداوند بر بنده خود به خاطر شدت محبت به فرزندش ، رحم می کند .
الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۵ عن ابن أبي عمير عن ذكره ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۸۲ ح ۴۶۹۵ .

حدیث ۲۵۳۱

امام صادق علیه السلام :

قَالَ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَبِّ ، أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ عِنْدَكَ ؟

فَقَالَ : حُبُّ الْأَطْفَالِ ، فَإِنِّي فَطَرْتُهُمْ عَلَى تَوْحِيدِي ، فَإِن أُمَّتَهُمْ أَدْخَلْتُهُمْ بِرَحْمَتِي جَنَّتِي .

امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام گفت : پروردگارا ! کدام عمل ، نزد تو برترین است ؟

فرمود : «دوست داشتن کودکان ؛ چرا که من ، آنان را بر توحید خود سرشته ام . اگر آنان را بمیرانم ، به رحمت خودم آنان را وارد بهشتم خواهم کرد» .

المحاسن : ج ۱ ص ۴۵۷ ح ۱۰۵۷ ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۵۰۵ ح ۱۷۵۱ كلاهما عن المساور ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۷ ح ۵۷ .

حدیث ۲۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : مَا قَبِلْتُ صَبِيًّا قَطُّ . فَلَمَّا وُلِّيَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : هَذَا رَجُلٌ عِنْدِي أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : هرگز کودکی را نبوسیده ام . وقتی بازگشت پیامبر خدا فرمود : «این ، کسی است که در نظر من از اهل آتش است» .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۷ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۳ ح ۳۹۱ .

حدیث ۲۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

قَالَ وَالِدِي عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاللَّهِ إِنِّي لِأَصَانِعُ بَعْضَ وُلْدِي وَأَجْلِسُهُ عَلَى فِجْدِي وَأَكْثِرُ لَهُ الْمَحَبَّةَ ، وَأَكْثِرُ لَهُ الشُّكْرَ ، وَإِنَّ الْحَقَّ لِعَبْرَةٍ مِنْ وُلْدِي ، وَلَكِنْ مُحَافِظَةً عَلَيْهِ مِنْهُ وَمِنْ غَيْرِهِ ؛ لِئَلَّا يَصْنَعُوا بِهِ مَا فَعَلَ يِوَسُفَ .

امام صادق علیه السلام : پدرم علیه السلام فرمود : «به خدا سوگند ، من نسبت به یکی از فرزندانم تظاهر می کنم و او را بر زانویم می نشانم و بسیار به او محبت می کنم و بسیار از او تشکر می کنم . هر چند حق با فرزند دیگر من است ؛ لیکن به خاطر حفاظت کردن وی از او و دیگران ، چنین می کنم تا کاری را که برادران یوسف با او کردند ، اینان با وی نکنند . خداوند ، سوره یوسف را فرو نفرستاده است ، مگر نمونه ای برای آن که برخی از ما نسبت به برخی دیگر ، حسادت نورزد ، همان گونه که برادران یوسف بر او حسادت ورزیدند و ستم نمودند» .

فی المصدر : «وإخوته» ، وما أثبتناه هو الصحيح .

حدیث ۲۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

دَعِ ابْنَكَ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ ، وَيُؤَدِّبُ سَبْعَ سِنِينَ ، وَالزِّمَةُ نَفْسِكَ سَبْعَ سِنِينَ ، فَإِنْ أَفْلَحَ ، وَإِلَّا فَإِنَّهُ مِمَّنْ لَا خَيْرَ فِيهِ .

امام صادق علیه السلام : فرزندت را رها کن تا هفت سال بازی کند و در هفت سال [دوم] ، او را تربیت کن و هفت سال [سوم] ، او را با خودت همراه کن . اگر رستگار شد ، چه خوب ؛ در غیر این صورت ، از کسانی است که هیچ خیری در آنها نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۹۲ ح ۴۷۴۳ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۷ .

حدیث ۲۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

أَيُّمَا رَجُلٍ دَعَا عَلِيَّ وَوَلَدَهُ أَوْرَثَهُ اللَّهُ الْفَقْرَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس فرزندش را نفرین کند ، خداوند او را فقیر نماید .

عدّة الداعی : ص ۸۰ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۹ ح ۷۷ .

حدیث ۲۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

«وَبَالُوْا لِدَيْنِ اِحْسَانًا» : الإحسانُ

أَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُمَا، وَالْأَوْلَى تُكَلِّفُهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئًا مِمَّا يَحْتَاجَانِ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَا مُسْتَعِينِينَ .

امام صادق علیه السلام :- درباره این سخن خداوند متعال که فرموده «و نیکی

کردن به پدر و مادر» :- نیکی کردن ، این است که با آنان خوب همراهی کنی ، و این که آنان را به زحمت نیندازی که چیزی از نیازهایشان را از تو بخواهند ، هر چند توانگر باشند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۷ ح ۱ عن أبي ولّاد الحنّاط، مشكاة الأنوار : ص ۲۸۲ ح ۸۵۴ .

حدیث ۲۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

«إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ...» : إِنْ أَضْجَرَكَ فَلَا تُقَلِّ لَهُمَا : أُفُّ، وَلَا تَنْهَرُهُمَا إِنْ ضَرَبَاكَ.

امام صادق علیه السلام :- درباره سخن خداوند متعال «اگر کنار تو به پیری رسیدند . . .» :- اگر آنان ، تو را به تنگ آوردند ، ناراحتی ات را ابراز مکن و اگر تو را زدند ، بر آنان فریاد مزن [و درستی مکن] .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبي ولّاد الحنّاط .

حدیث ۲۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

أَدْنَى الْعُقُوقِ : «أُفُّ»، وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا أَهْوَنَ مِنْهُ لَنَهَى عَنْهُ .

امام صادق علیه السلام : پایین ترین درجه نافرمانی ، «أُفُّ» گفتن است و اگر خداوند عز و جل چیزی کمتر از این سراغ داشت ، بی تردید ، از آن نهی می نمود .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۸ ح ۱ عن حديد بن حكيم، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ج ۲ ص ۴۴ ح ۱۶۰ عن داود بن سليمان الفراء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث ۲۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

«وَإِخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ» : لَا تَمَلَأْ عَيْنَيْكَ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِمَا إِلَّا بِرَحْمَةٍ وَرِقَّةٍ، وَلَا تَرَفَعْ صَوْتَكَ فَوْقَ أَصْوَاتِهِمَا، وَلَا يَدَّكَ فَوْقَ أَيْدِيهِمَا، وَلَا تَقَدِّمْ قُدَامَهُمَا.

امام صادق علیه السلام :- درباره سخن خداوند متعال «و از سر رحمت ، بال فروتنی بر آنان بگستر» :- چشمانت را جز با مهربانی و دلسوزی از نگاه به آنان ، پُر مکن و صدایت را بالاتر از صدای آنان و دستت را بالاتر از دستان آنان ، بلند مکن و بر گام های آنان ، پیشی مگیر .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبي ولّاد الحنّاط .

حدیث ۲۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

«وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا» : إِنْ ضَرَبَاكَ فَقُلْ لَّهُمَا : غَفَرَ اللَّهُ لَكُمَا.

امام صادق علیه السلام : - درباره سخن خداوند متعال «محترمانه با آنان سخن بگو» - : اگر تو را زدند ، به آنان بگو : خداوند ، شما را بیامرزد!

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱ ، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبي ولاد الحنّاط .

حدیث ۲۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

يَجِبُ لِلْوَالِدَيْنِ عَلَى الْوَالِدِ ثَلَاثَةٌ أَشْيَاءُ : شُكْرُهُمَا عَلَى كُلِّ حَالٍ ، وَطَاعَتُهُمَا فِيمَا يَأْمُرَانِهِ وَيَنْهَيَانِهِ عَنْهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةِ اللَّهِ ، وَنَصِيحَتُهُمَا فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ .

امام صادق علیه السلام : پدر و مادر ، سه حق بر فرزند دارند : سپاس گزاری از آنان در همه حال ؛ فرمان برداری از آنان در هر آنچه به او امر و نهی می کنند ، غیر از نافرمانی خدا ؛ و خیرخواهی برای آنان ، در نهان و آشکار .

تحف العقول : ص ۳۲۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۶ ح ۶۷ .

حدیث ۲۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

بُرُّوا آبَاءَكُمْ ؛ يَبْرَكُمْ أَبْنَاءُكُمْ.

امام صادق علیه السلام : به پدرانتان ، نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

الکافی : ج ۵ ص ۵۵۴ ح ۵ عن عبيد بن زرارة، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۲۱ ح ۴۹۸۵ .

حدیث ۲۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَخْذُلُ أَخَاهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى نَصْرَتِهِ ، إِلَّا خَذَلَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

امام صادق علیه السلام : هیچ مؤمنی نیست که برادرش را تنها بگذارد ، در حالی که می تواند او را یاری دهد ، مگر آن که خداوند ، در دنیا و آخرت ، او را بی یاور خواهد ساخت .

ثواب الأعمال : ص ۱۷۷ ح ۱ ، الأموال للصدوق : ص ۵۷۴ ح ۷۸۵ ، المحاسن : ج ۱ ص ۱۸۳ ح ۲۹۶ کلّها عن إبراهيم بن عمر اليماني .

حدیث ۲۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَالَ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ : «مَرْحَبًا» ، كَتَبَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ مَرْحَبًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

امام صادق علیه السلام : هر کس به برادر مؤمن خود بگوید : «خوش آمدی!» ، خداوند متعال تا روز قیامت برای او خوشامد می نویسد .

الکافی : ج ۲ ص ۲۰۶ ح ۲ عن جمیل بن درّاج، ثواب الأعمال : ص ۱۷۶ ح ۱ عن إسحاق بن عمّار.

حدیث ۲۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

أذْكُرُوا أَخَاكُمْ إِذَا غَابَ عَنْكُمْ بِأَحْسَنِ مَا تُحِبُّونَ أَنْ تُذَكَّرُوا بِهِ إِذَا غَبْتُمْ عَنْهُ .

امام صادق علیه السلام : وقتی برادران نزد شما نبود ، از او به بهترین شکلی یاد کنید که دوست می دارید وقتی شما نزد او نیستید ، از شما آن گونه یاد شود .

الأمالی للطوسی : ص ۲۲۵ ح ۳۹۱ عن عبید الله بن عبد الله ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۹۶ ح ۱۷ .

حدیث ۲۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتنی ترین دوستان من ، کسی است که عیب هایم را به من هدیه دهد .
الکافی : ج ۲ ص ۶۳۹ ح ۵ ، تحف العقول : ص ۳۶۶ .

حدیث ۲۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

لَا تَطْعَنُوا فِي عُيُوبِ مَنْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ بِمَوَدَّتِهِ، وَلَا تَوَقَّفُوهُ عَلَى سَيِّئَةٍ يَخْضَعُ لَهَا؛ فَإِنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ أَخْلَاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمْ فِي أَخْلَاقِ أَوْلِيَائِهِ .

امام صادق علیه السلام : به کسی که با دوستی به شما رو آورده است ، طعنه نزنید و کار بدی را که انجام داده ، به رُخس نکشید که موجب سرافکنندگی او می گردد ؛ چرا که این ، از اخلاق پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و از اخلاق دوستان او نیست .
الکافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۶ کلاهما عن مسعدة بن صدقة .

حدیث ۲۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

فَارَ وَاللَّهِ الْأَبْرَارُ، أَتَدْرِي مَنْ هُمْ؟ هُمُ الَّذِينَ لَا يُؤْذُونَ الدَّرَّ

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند ، نیکوکاران رستگارانند . آیا می دانی آنان چه کسانی هستند ؟ آنان ، کسانی اند که [حتی
[مورچه را نمی آزارند .

الدَّرُّ: صِغَارُ النَّمْلِ (المصباح المنیر : ص ۲۰۷ «ذر»).

حدیث ۲۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

درآمد

بررسی رهنمودهای پیشوایان اسلام درباره حقوق نوزاد، نشان می‌دهد که کودک، در آغاز تولد، هشت حق بر خانواده خود دارد. این حقوق، عبارت‌اند از:

۱. بزرگداشت تولد

روزی که خداوند متعال، نعمتی به انسان عنایت کند، «عید» است و فرخنده و مبارک. نوزاد، نعمت بزرگی برای خانواده است و جشن تولد، در حقیقت، جشن سپاس‌گزاری از این نعمت بزرگ الهی است و تهنیت‌گفتن آن و ولیمه دادن برای بزرگداشت آن، مطلوب است.

جشن تولد، بزرگداشت روزی است که نخستین

نعمت الهی که خلعت وجود است، انسان را فرا می‌گیرد و او با کمال عزت و بزرگواری، دیده به جهان می‌گشاید.

پیامبر خدا از امام علی علیه‌السلام پرسید: «نخستین نعمتی که خداوند به تو عنایت کرد، چیست؟»

امام پاسخ داد: «نخستین نعمت الهی بر من، این است که مرا آفرید، در حالی که چیز در خور ذکری نبودم.»

بنا بر این، تکرار همه ساله جشن تولد، به منظور سپاس‌گزاری از نخستین نعمت الهی، شایسته و نیکوست، هرچند دلیل خاصی که استحباب این جشن را اثبات نماید، وجود ندارد؛ مانند جشن تکلیف.

۲. غسل دادن

درباره غسل نوزاد، چند نکته قابل توجه است:

الف - مقصود از این غسل، شستشوی نوزاد نیست؛ بلکه مقصود، غسل به مفهوم شرعی آن است. بنا بر این، کسی که نوزاد را غسل می‌دهد، باید احکام غسل (مانند: قصد قربت و ترتیب) را رعایت نماید.

ب - استحباب این غسل، مشروط است به ضرر نداشتن آن برای کودک.

ج - استحباب غسل نوزاد، هنگام تولد است و تأخیر در آن، تا دو سه روز، مانعی ندارد.

د - برخی از فقهای گذشته، غسل نوزاد را واجب دانسته‌اند.

۳. اذان و اقامه گفتن در گوش نوزاد

نکاتی که در مورد این اقدام قابل توجه است، اینهاست:

الف - اذان، باید در گوش راست نوزاد گفته شود و اقامه، در گوش چپ او.

ب - هنگام گفتن اذان و اقامه در گوش نوزاد، در برخی روایات، پس از بلند شدن صدای طفل و در برخی، قبل از افتادن ناف او ذکر شده است.

ج - این سنت اسلامی، حاکی از نقش آفرینی نخستین صداها در طبیعت کودک و تأثیر آن در تربیت و سرنوشت اوست.

۴. برداشتن کام کودک

مقصود از این عمل، مالیدن مقداری تربت سیدالشهدا علیه‌السلام و آب فرات به کام نوزاد است.

حکمت این کار، آن است که حق طلبی، عدالت خواهی و دوستی اهل بیت علیهم‌السلام در آغاز زندگی در جان کودک نفوذ کند، چنان

که در برخی روایات به این معنا اشاره شده است.

در شماری از روایات، برداشتن کام کودک با آب باران، آب گرم، خرما و عسل نیز توصیه شده است و از این رو، در صورت امکان، بهتر است قدری عسل و خرما با کمی آب فرات یا آب باران مخلوط کنند و به کام کودک بمالند. این رهنمود نیز نشان دهنده نقش نخستین خوردنی‌ها، مانند نخستین شنیدنی‌ها، در سرنوشت کودک است.

۵. انتخاب نام نیکو

در روایات اسلامی، انتخاب نام نیکو برای نوزاد، نخستین نیکی خانواده به فرزند، شمرده شده است. شایسته است خانواده‌های مسلمان، با بهره‌گیری از رهنمودهای پیشوایان خود، بهترین نام را برای فرزندان خویش انتخاب نمایند. این رهنمودها عبارت‌اند از:

الف - خانواده‌ها می‌توانند هر نام زیبایی را برای کودک خود، انتخاب کنند؛

ب - صادق‌ترین نام‌ها، نام‌هایی است که حاکی از عبودیت و پیوند انسان با آفریدگار خود باشد؛

ج - بهترین نام‌ها، نام‌انیبای الهی و پیشوایان دینی و بهتر از همه، نام محمد است؛

د - کسانی که خداوند

متعال، چهار فرزند پسر به آنها عنایت کرده، نکوهیده است که نام یکی از آنها را «محمد» نگذارند؛

ه - نام‌گذاری فرزند قبل از تولد، انجام شود و اگر معلوم نیست که جنین، دختر است یا پسر، نامی که با هر دو تناسب دارد، انتخاب گردد. البته تغییر نام پس از تولد مانعی ندارد؛

و - نام‌گذاری پسر به «محمد» تا هفت روز پس از تولد، و تغییر آن پس از گذشتن این مدت، در صورت تمایل.

ز - برخی نام‌ها مانند: محمد و فاطمه، به دلیل ارتباط آنها با شخصیت‌های بزرگ اسلامی احترام ویژه‌ای دارند که باید رعایت گردد؛

ح - نام‌هایی مانند: شهاب، حریق، حباب، کلب، فرار، حرب و ظالم، که حاکی از شر و یا اشرارند مکروه است؛

ط - نام‌هایی که حاکی از خودستایی است یا هنگام نفی آنها در گفتگو فال بد زده می‌شود (مانند: مبارک)، نکوهیده شمرده شده است.

ی - نام‌هایی که شایسته خداوند متعال است (مانند: قدوس، حکم، و خالق)، نباید در نام‌گذاری مورد استفاده قرار گیرند و برخی، این‌گونه نام‌گذاری را تحریم کرده‌اند.

۶. تراشیدن سر نوزاد

مستحب است که روز هفتم ولادت، موهای سر نوزاد، تراشیده شود و هم‌وزن آن، طلا یا نقره، صدقه داده شود. در استحباب این عمل،

تفاوتی میان نوزد دختر و پسر نیست.

۷. عقیقه کردن برای نوزاد

عقیقه کردن، عبارت است از ذبح گوسفند هنگام ولادت برای اطعام.

نکاتی که در این مورد توجه قرار گیرد، عبارت است از:

الف - عقیقه کردن برای فرزند، مستحب مؤکد است؛ بلکه برخی از فقها

آن را واجب دانسته‌اند.

- ب - مستحب است برای پسر، گوسفند نر عقیده شود و برای دختر، گوسفند ماده .
- ج - زمان عقیده کردن، روز هفتم ولادت است و اگر در آن تأخیر بیفتد، استحباب آن ساقط نمی شود؛ بلکه اگر پدر و مادر برای فرزند عقیده نکردند، مستحب است شخص پس از بلوغ برای خود، عقیده کند .
- د - مستحب است که گوشت عقیده را میان مؤمنان تقسیم کنند و از آنان بخواهند برای نوزاد، دعا کنند؛ ولی بهتر است عقیده را بپزند و حداقل، ده نفر از اهل ایمان را برای خوردن آن، دعوت کنند تا از آن بخورند و برای نوزاد، دعا نمایند .
- ه - مستحب است در

- تقسیم کردن گوشت عقیده، استخوان های آن را نشکنند و پا و ران، بلکه یک چهارم آن را برای ماما بفرستند .
- و - برای پدر و مادر نوزاد و عائله پدر، مکروه است از عقیده نوزادشان بخورند و این کراهت، برای مادر نوزاد، بیشتر است .
- ز - دعا کردن هنگام ذبح عقیده، مستحب است . دعاهایی که در این باره از اهل بیت علیهم السلام وارد شده، بسیار است .
۸. ختنه کردن نوزاد
- ختنه کردن پسر در روز هفتم ولادت، مستحب است و تأخیر آن تا هنگام بلوغ، جایز است . احتیاط، آن است که اولیای کودک، او را قبل از بلوغ ختنه کنند؛ اما پس از بلوغ، ختنه، واجب فوری است و تأخیر آن جایز نیست .
- همچنین، مستحب است که هنگام ختنه کودک، دعای مأثور خوانده شود .

حدیث ۲۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

یکی از مباحث مهم تربیتی، عدالت ورزی والدین در اظهار محبت به فرزندان و واگذاری امکانات مادی به آنهاست . این مسئله از دو نگاه، قابل بحث و بررسی است : فقهی - حقوقی و تربیتی .

- آنچه در این جا مورد نظر است، عدالت ورزی نسبت به فرزندان از نگاه دوم است .
- عدالت ورزی نسبت به فرزندان، می تواند آثار تربیتی مهمی را بدین شرح به دنبال داشته باشد :
۱. فرزندان نیز متقابلاً به والدین لطف و نیکی می کنند و حقوق آنان را رعایت خواهند کرد .
 ۲. آنان نیز نسبت به فرزندان خود، از مرز عدالت تجاوز نخواهند کرد .
 ۳. عدالت ورزی میان فرزندان، مانع از حسادت و کینه ورزی آنان نسبت به هم خواهد شد .
 ۴. مهم تر این که کودک، از آغاز زندگی با روح عدالت ورزی پرورش خواهد یافت و رفتار عادلانه خانواده، زمینه را برای تأمین عدالت اجتماعی فراهم خواهد ساخت .

بر عکس، بی عدالتی و رفتار تبعیض آمیز نسبت به فرزندان، نه تنها والدین را از محبت آنان محروم می کند؛ بلکه آینده فرزندان را نیز با خطر مواجه می نماید . از این رو، دانشمندان تعلیم و تربیت در عصر حاضر، رعایت عدالت در برخورد با فرزندان را برای پرورش انسان های شایسته، ضرور می دانند؛ اما اسلام از چهارده قرن پیش بر این امر تأکید نموده است و پیامبر خدا به مسلمانان

توصیه می فرمود که نه تنها در واگذاری امکانات مادی، بلکه در بوسیدن فرزندان نیز عدالت را رعایت کنند. بدیهی است که رفتار عادلانه، به معنای برخورد مساوی و یکسان نیست. چه بسا رعایت عدالت ایجاب می نماید که پدر برای برخی از فرزندان خود، به دلیل استعداد بیشتر و

یا کمتر، یا به دلیل بیماری و یا جهات دیگر، هزینه بیشتری را متحمل گردد. این، به معنای بی عدالتی نیست. البته در این گونه موارد نیز باید سایر فرزندان را نسبت به اقدام خود، توجیه نمایند.

همچنین، در صورتی که پدر احساس کرد رعایت حق یکی از فرزندان، پیامدهای منفی و خطرناکی را به دنبال خواهد داشت، از آن صرف نظر نماید، چنان که امام صادق علیه السلام فرماید:

قَالَ وَالِدِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاللَّهِ إِنِّي لِأَصَانِعُ بَعْضَ وُلْدِي وَأَجْلِسُهُ عَلَى فَحْدِي وَأُكْثِرُ لَهُ الْمَحَبَّةَ، وَأُكْثِرُ لَهُ الشُّكْرَ، وَإِنَّ الْحَقَّ لِعَيْرِهِ مِنْ وُلْدِي، وَلَكِنْ مُحَافِظَةً عَلَيْهِ مِنْهُ وَمِنْ غَيْرِهِ؛ لئَلَّا يَصْنَعُوا بِهِ مَا فَعَلَ يَوْسُفَ إِخْوَتُهُ؛

پدرم علیه السلام فرمود: «به خدا سوگند، من نسبت به یکی از فرزندانم تظاهر می کنم و او را بر زانویم می نشانم و بسیار به او محبت می کنم و بسیار از او تشکر می کنم. هر چند حق با فرزند دیگر من است؛ لیکن به خاطر حفاظت کردن وی از او و دیگران، چنین می کنم تا کاری را که برادران یوسف با او کردند، اینان با وی نکنند.

همان طور که در این حدیث آمده است، امام باقر علیه السلام برای پیشگیری از حسادت برخی از فرزندان خود و تبعات سوء آن، نه تنها نسبت به فرزندی که باید بیش از دیگران مورد محبت او قرار گیرد، اظهار محبت نمی کند؛ بلکه فرزند دیگری را که در معرض بیماری حسادت است، مورد لطف و محبت قرار می دهد تا بدین وسیله، فرزند برتر را از خطر حسادت برادر، حفظ نماید و این، درس تربیتی مهمی است برای مربیان، بویژه پدران و مادران.

حدیث ۲۵۵۱

امام صادق علیه السلام:

از هنگامی که کودک به مرحله درک می رسد، در تعامل خود با والدین، با وعده هایی برخورد می کند. این وعده ها گاه عملی می شوند و گاه نمی شوند. در آموزه های اسلام، این مسئله مورد توجه قرار گرفته و نسبت به وفای به عهد، توصیه اکید شده است. دلیل این توصیه را به چند وجه می توان تحلیل و تبیین کرد:

یکی جنبه اخلاقی مسئله است. تخلف از وعده، از اخلاق ناپسند است و در همه جا و نسبت به هر کس، صادق است و یکی از مصادیق آن هم کودک است.

دیگری، جنبه بدآموزی آن برای کودک است. هر چند تخلف وعده، نهی عام دارد؛ ولی درباره کودک به جهت شرایط سنی و تربیتی خاصی که دارد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. کودک، از رفتار دیگران، بخصوص والدین، الگو می گیرد و این الگوگیری، چون در سنین کودکی است، تأثیر پایدار و عمیق بر شخصیت وی می گذارد، به گونه ای که اصلاح آن، غیر ممکن یا بسیار دشوار خواهد بود.

و اما جنبه سوم، تأثیر منفی آن بر رابطه کودک با خدا در آینده

است. برخی پژوهش ها نشان داده که نوع ارتباط کودک با خداوند، تحت تأثیر نحوه ارتباط والدین با کودک بوده است. پیش از آن که کودک با مفهوم خدا آشنا شود، والدین، بخصوص پدر را رب و صاحب اختیار خود می داند و به تعبیری نقش

خداوندی برای وی قائل است (و به همین دلیل، والدین خود را بی عیب و نقص و دارای همه کمالات و فضایل می دانند و حتی تصور هم نمی کنند که آنان، دارای عیب و نقصی باشند). حال اگر والدین به وعده هایی که به کودک خود داده اند، عمل نکنند، او این خُلفِ وعده را به مفهوم خداوندی تسزّی می دهد و ناخودآگاه، در آینده، رابطه او با خداوند را تحت تأثیر منفی قرار می دهد. اتفاقاً در حدیث شریف نیز تعلیلی آمده که به این حقیقت، اشاره دارد: «آنان تصور می کنند شما به آنها روزی می دهید». آن مفهومی که از خداوندی برای کودک، قابل فهم است، «روزی رسانی» است و روزی رسانی در نظر او، برابر با خداوندگاری است. حال اگر از خداوندگارِ کودکی خود، خُلف وعده ببیند، نسبت به خداوند و جایگاه او، همواره بدبین می گردد. حدیث شریف: «الجنّیة تحت أقدام الأمّات» نیز در همین بستر می تواند تحلیل گردد؛ یعنی گذشته از تلاش هایی که مادران برای تربیت دینی کودک می کنند، شکل ارتباط مادر با کودک، تأثیر مهمّی در شکل گیری تصوّر کودک از خداوند دارد و این، می تواند در آینده کودک تأثیر گذار باشد.

حدیث ۲۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَدَأَ بِكَلَامٍ قَبْلَ سَلَامٍ فَلَا تُجِيبُوهُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

کسی که قبل از سلام سخن گوید،

به او اعتنا نکنید.

تحف العقول / ۲۴۵

حدیث ۲۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

صَلَاحُ حَالِ التَّعَايُشِ وَالتَّعَاشِرِ مِلُّهُ مَكِّيَالٌ

ثُلَاثُهُ فِطْنَةٌ وَثُلَاثُهُ تَغَاوُلٌ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

اصلاح زندگانی فردی و معاشرت اجتماعی

پیمانه پُری است که دو سومش زیرکی

و یک سومش چشم پوشی است.

تحف العقول / ۳۷۶

حدیث ۲۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إِذَا صَلَّحَ أَمْرُ دُنْيَاكَ فَاتَّهَمَ دِينَكَ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر گاه کار دنیایت به سامان شد،

دینت را متهم ساز.
(مواظب باش دینت آسیب ندیده باشد).
تحف العقول / ۳۷۷.

حدیث ۲۵۵۵

امام صادق علیه السلام :
لَا تَنْظُرُوا فِي عُيُوبِ النَّاسِ كَالْأَرْبَابِ
وَأَنْظُرُوا فِي عُيُوبِكُمْ كَهَيْئَةِ الْعَبْدِ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
ارباب گونه به عیوب دیگران ننگرید،
بلکه چون بنده ای متواضع،
عیب های خود را واری کنید.
تحف العقول / ۲۹۵.

حدیث ۲۵۵۶

امام صادق علیه السلام :
ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ وَأَنْ صَامَ وَصَلَّى:
مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ
وَإِذَا اتُّمِّنَ خَانَ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
سه خصلت علامت نفاق است،
گر چه صاحبش اهل نماز و روزه باشد:
دروغگویی، خلف وعده و خیانت در امانت.
تحف العقول / ۲۲۹.

حدیث ۲۵۵۷

امام صادق علیه السلام :
إِزَالَةُ الْجِبَالِ أَهْوَنُ
مِنْ إِزَالَةِ قَلْبٍ عَنْ مَوْضِعِهِ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
کوه کندن از دل کندن آسانتر است.
تحف العقول / ۲۴۰.

حدیث ۲۵۵۸

امام صادق علیه السلام :

إِيَّاكُمْ أَنْ يَحْسُدَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا
فَإِنَّ الْكُفْرَ أَضْلُهُ الْحَسَدُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

مبادا با یکدیگر حسد ورزید،

زیرا کفر و بی دینی از حسد بر می خیزد.

اعیان الشیعه ج ۱ / ۶۷۳

حدیث ۲۵۵۹

امام صادق علیه السلام :

أَرْبَعَةُ أَشْيَاءٍ أَلْقَلِيلُ مِنْهَا كَثِيرٌ:
النَّارُ وَالْعَدَاوَةُ وَالْفَقْرُ وَالْمَرَضُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

چهار چیز است که اندک آن هم بسیار است:

آتش، دشمنی، فقر و بیماری.

اعیان الشیعه ج ۱ / ۶۷۴.

حدیث ۲۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَشَفَ حِجَابَ غَيْرِهِ
إِنْكَشَفَتْ عَوْرَاتُ بَيْتِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر که پرده دری کند،

اسرار و عیوب خانه خودش آشکار می شود.

اعیان الشیعه ج ۱ / ۶۷۴.

حدیث ۲۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

إِخْتَبِرُوا إِخْوَانَكُمْ بِخَصِيْلَتَيْنِ: فَإِنْ كَانَتْ فِيهِمْ وَإِلَّا- فَأَعْزُبْ ثُمَّ أَعْزُبْ ثُمَّ أَعْزُبْ: أَلْمُحَافَظَةُ عَلَى الصَّلَاةِ فِي مَوَاقِيتِهَا وَالْبُرِّ بِالْإِخْوَانِ فِي
الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

برادران خود را با دو صفت امتحان کنید، که اگر آن دو صفت را داشتند به دوستی و رفاقت خود با آنها ادامه دهید و گرنه از آنان دوری کنید، دوری کنید، دوری کنید:

۱ - مراقبت بر نماز اول وقت. ۲ - نیکی به برادران چه در سختی و تنگدستی، چه در هنگام آسایش و گشایش .
وسائل الشیعه ج ۸، ص ۵۰۳

حدیث ۲۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

يَا بْنَ جُنْدَبٍ! ...

حَقُّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ يَعْرِفُنَا أَنْ يُعْرِضَ عَمَلَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ عَلَى نَفْسِهِ فَيَكُونَ مُحَاسِبًا نَفْسِهِ فَإِنْ رَأَى حَسَنَةً اسْتَرَادَ مِنْهَا وَإِنْ رَأَى سَيِّئَةً اسْتَغْفَرَ مِنْهَا لِئَلَّا يَخْزِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

ای پسر جندب ... سزاوار است هر مسلمانی که ما را می شناسد، کردارش را در هر شبانه روز بر خودش عرضه کند و خود را حسابرسی نماید، اگر خوبی دید بر آن بیفزاید و اگر گناه دید، از آن آمرزش بخواهد تا در روز قیامت رسوا نشود .
تحف العقول ص ۳۱۱.

حدیث ۲۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْفَقِيرَ لَيَقُولُ: يَا رَبِّ ارْزُقْنِي حَتَّى أَفْعَلَ كَذَا وَكَذَا مِنَ الْبِرِّ وَوَجُوهِ الْخَيْرِ، فَاذَا عَلِمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ ذَلِكَ مِنْهُ بِصِدْقِ نِيَّتِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا يَكْتُبُ لَهُ لَوْ عَمِلَهُ، إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

بنده مؤمن فقیر می گوید: پروردگارا ثروتی روزی ام کن تا در راه خیر واحسان چنین و چنان کنم .و چون خداوند به راستی نیتش پی می برد ، برای او همان اجر وپاداش را می نویسد که اگر انجام می داد می نوشت . همانا خداوند وسعت بخش و کریم است .

اصول کافی ج ۳، ص ۱۳۵

حدیث ۲۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

إِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ لِأَنَّ نِيَّاتِهِمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ خُلِدُوا فِيهَا أَنْ يَعْصُوا اللَّهَ أَبَدًا؛
وَإِنَّمَا خُلِدَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ لِأَنَّ نِيَّاتِهِمْ كَانَتْ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَوْ بَقُوا فِيهَا أَنْ يُطِيعُوا اللَّهَ أَبَدًا؛
فِي النَّيَّاتِ خُلِدَ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ.

ثُمَّ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى :

«قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ» قَالَ: عَلَى نِيَّتِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

اهل دوزخ از این رو در دوزخ برای همیشه می مانند که قصد داشتند، اگر در دنیا جاودان ماندند، همیشه نافرمانی خدا کنند و اهل

بهشت از این رو در بهشت جاودانند که نیت داشتند اگر در دنیا باقی بمانند همیشه در اطاعت خدا باشند؛ پس این دسته و آن دسته به سبب نیت خود (در بهشت یا جهنم) جاودانی شدند.

سپس این آیه را تلاوت فرمود:

« بگو هر کس برابر برنامه خود عمل می کند»، یعنی برابر نیت خویش .

اصول کافی ج ۳، ص ۱۳۵ و ۱۳۶

حدیث ۲۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ:

نَحْنُ لَكُمْ فَلَمْ تَبْكُوا، وَشَوْقَنَاكُمْ فَلَمْ تُشَاقُوا.

أَعْلِمَ الْقَتَالِينَ أَنَّ لِلَّهِ سَيْفًا لَا يَنَامُ وَهُوَ جَهَنَّمُ.

أَبْنَاءُ الْأَرْبَعِينَ أَوْفُوا لِلْحِسَابِ،

أَبْنَاءُ الْخَمْسِينَ زَرَعٌ قَدْ دَنَا حَصَادُهُ،

أَبْنَاءُ السِّتِينَ مَاذَا قَدَّمْتُمْ وَمَاذَا أَخَّرْتُمْ ؟

أَبْنَاءُ السَّبْعِينَ عُدُّوا أَنْفُسَكُمْ فِي الْمَوْتَى،

أَبْنَاءُ الثَّمَانِينَ تُكْتَبُ لَكُمْ الْحَسَنَاتُ وَلَا تُكْتَبُ عَلَيْكُمْ السَّيِّئَاتُ ،

أَبْنَاءُ التَّسْعِينَ أَنْتُمْ أُسْرَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ثُمَّ يَقُولُ: مَا يَقُولُ كَرِيمٌ أَسْرَ رَجُلًا؟ مَاذَا يَصْنَعُ بِهِ؟

قُلْتُ: يُطْعِمُهُ وَيَسْقِيهِ وَيَفْعَلُ بِهِ .

فَقَالَ: فَمَا تَرَى اللَّهَ صَانِعًا بِأَسِيرِهِ ؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

در تورات چنین آمده است:

برایتان نوحه سرایی کردیم، اما نگرستید، تشویقتان کردیم اما به شوق نیامدید.

(ای پیامبر) به خونریزان بفهمان که خدای را شمشیری است که آرامش ندارد و آن جهنم است .

پس ای چهل ساله ها آماده حساب باشید،

پنجاه ساله ها شما کاشته ای هستید که زمان برداشتش نزدیک است .

شصت ساله ها! چه پیش فرستاده اید و چه به جای نهاده اید ؟

هفتاد ساله ها! خود را جزء رفتگان به حساب آرید،

هشتاد ساله ها! فقط برایتان حسنه می نویسند و گناه برایتان نوشته نمی شود،

نود ساله ها! شما اسیران خدا در زمینید،

سپس می گوید: بخشنده ای که مردی را اسیر کرده چه می گوید؟ وبا اسیر خود چه می کند؟

راوی می گوید: عرض کردم او را نان و آب می دهد و از او کار می کشد؟.

امام فرمود: بنا بر این می خواهی رفتار خدا با اسیرش چگونه باشد.

موسوعه الامام الصادق علیه السلام ج ۱۱ ص ۱۷ به نقل از روضه الواعظین ص ۴۹۰

حدیث ۲۵۶۶

امام صادق علیه السلام :

أَلَا بَشِّرِ الْمَشَائِينَ فِي الظُّلُمَاتِ إِلَى الْمَسَاجِدِ
بِالنُّورِ السَّاطِعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام صادق علیه السلام فرمود:

هان، بشارت ده آنانی را که در تاریکی ها به سوی مساجد می روند، به نور درخشانی که در روز واپسین بر آنان پرتو افکن خواهد بود.

ثواب الاعمال، ص ۴۵ ح ۱.

حدیث ۲۵۶۷

امام صادق علیه السلام :

أُسْكُثُ

فَإِنَّ الْغَنَى إِذَا كَانَ وَصُولًا لِرَحْمِهِ بَارًا بِأَخْوَانِهِ،
أَضْعَفَ اللَّهُ لَهُ الْأَجْرَ ضِعْفَيْنِ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ:
«وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ...» الْآيَةَ.

هنگامی که مردی نزد امام صادق علیه السلام از ثروتمندان بدگویی کرد، امام صادق علیه السلام فرمود:

ساکت باش! ثروتمند اگر همیشه صله رحم کند و نسبت به برادرانش نیکی کند، خداوند دوبرابر به او پاداش خواهد داد، زیرا خداوند می گوید:

« هرگز اموال و اولادتان چیزی نیست که شما را به درگاه ما نزدیک سازد، مگر آنکه با ایمان و عمل صالح، کسی مقرب شود و آنانند که پاداش اعمال صالحشان دوچندان است و در غرفه های بهشت ایمن و آسوده خاطرنند.» سوره سبأ، آیه ۳۷.
علل الشرایع، ۶۰۴ - ۷۳.

حدیث ۲۵۶۸

امام صادق علیه السلام :

لَسْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ مِنْكُمْ الْإِغَادِيًّا فِي حَالَيْنِ:
إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا، فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَطًا،
فَإِنْ فَرَطَ ضَيَّعَ، فَإِنْ ضَيَّعَ أَنْتُمْ،
وَإِنْ أَنْتُمْ سَكَنَ النَّارَ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ دوست ندارم جوانی از شما را بینم مگر در یکی از این دو حالت:

یا دانا باشد و یا در حال آموختن، و اگر چنین نباشد، کوتاهی کرده است، و اگر تفریط کند، تباه کرده است، و اگر تباه کند، گناه کرده، و اگر گناه کند، به خدایی که محمد صلی الله علیه و آله را به حق مبعوث کرده قسم، که این جوان در آتش ماندگار خواهد

شد.

امالی طوسی، ۳۰۳ - ۶۰۴.

حدیث ۲۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْمًا يَرُوءُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: اخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ.

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صَدَقُوا.

فَقُلْتُ: إِنْ كَانَ اخْتِلَافُهُمْ رَحْمَةً فَاجْتِمَاعُهُمْ عَذَابٌ؟

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَيْسَ حَيْثُ تَذَهَبُ وَتَذْهَبُوا، إِنَّمَا أَرَادَ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ: «فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ»

فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَنْفِرُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَيَخْتَلِفُوا إِلَيْهِ فَيَتَعَلَّمُوا ثُمَّ يَرْجِعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ فَيُعَلِّمُوهُمْ، إِنَّمَا أَرَادَ اخْتِلَافَهُمْ مِنَ الْبُلْدَانِ لِاخْتِلَافِ فَيَدِينِ اللَّهُ إِنَّمَا الدِّينُ وَاحِدٌ.

عبدالمؤمن انصاری می گوید:

به امام صادق علیه السلام عرض کردم گروهی از پیامبر نقل می کنند که آن حضرت فرموده اختلاف امت من رحمت است. امام صادق علیه السلام فرمود: راست گفته اند.

انصاری می گوید، عرض کردم: اگر اختلافشان رحمت است پس با هم بودنشان عذاب است؟ امام صادق علیه السلام فرمود:

نه چنین است که تو می پنداری و آنان پنداشته اند. پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را در نظر داشته است که «چرا از هر گروهی عده ای نمی کوچند تا دانای در دین شوند و سپس به سوی قوم خود بازگشته و آنها را [از آتش] بیم دهند.»

پس پیامبر صلی الله علیه و آله مسلمانان را امر کرد که برای یادگیری دین به سویس بیایند و سپس به سوی قوم خود رهسپار شوند و آنان را آموزش دهند؛ پس پیامبر صلی الله علیه و آله رفت و آمد در شهرها را اراده کرده نه اختلاف در دین خدا را؛ دین خدا یکی بیش نیست.

موسوعه الامام الصادق (ع)، ج ۴، ص ۶۶، بنقل از الاحتجاج ص ۳۵۵.

حدیث ۲۵۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ ثَلَاثَةَ بَغَيْرِ حَقِّ حَرَمٍ ثَلَاثَةَ بَحَقِّ:

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بَغَيْرِ حَقِّ حَرَمٍ الْآخِرَةَ بَحَقِّ؛

وَمَنْ طَلَبَ الرُّأْسَةَ بَغَيْرِ حَقِّ حَرَمِ الطَّاعَةِ لَهُ بَحَقِّ؛

وَمَنْ طَلَبَ الْمَالَ بَغَيْرِ حَقِّ حَرَمِ بَقَاؤُهُ لَهُ بَحَقِّ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر که سه چیز را بناحق بخواند، از سه چیز دیگر بحق محروم می گردد:

هر که دنیا را به بناحق بخواند از آخرت حقیقتاً محروم می گردد؛

و هر که بناحق ریاست طلبی کند از اطاعت زیردستان بحق محروم می شود؛

و هر که بناحق مالی را بخواهد، از ماندگار بودن آن مال بحق محروم می شود.

تحف العقول، ص ۳۳۵.

حدیث ۲۵۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَا ضَعْفَ بَدَنٌ عَمَّا قَوِيَتْ عَلَيْهِ النَّيَةُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

در موردی که نیت و اراده آدمی قوی باشد،

بدن دچار ضعف و ناتوانی نمی گردد.

وسائل الشیعه، ج ۱، باب استحباب نیه الخیر.

حدیث ۲۵۷۲

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَمْ يَزَالُوا مُسْتَضْعَفِينَ قَلِيلِينَ

مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

اولیاء خدا، از زمانی که خداوند آدم را آفرید،

همواره در ضعف و اقلیت بوده اند.

بحار الأنوار، ج ۶۸ ص ۱۵۴

حدیث ۲۵۷۳

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ وَلِيَّهُ فِي الدُّنْيَا غَرَضًا لِعَدُوِّهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند در دنیا دوست خود را،

آماج دشمن خویش قرار داده است.

بحار الانوار، ج ۶۸ ص ۲۲۱

حدیث ۲۵۷۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالسَّخَاءِ وَحُسْنِ الْخُلُقِ

فَإِنَّهُمَا يَزِينَانِ الرَّجُلَ كَمَا تَزِينُ الْوَاسِطَةُ الْقِلَادَةَ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

بر تو باد بخشندگی و خوشخویی، زیرا همان گونه که گوهر درشتِ وسط گردنند، سبب زیبایی آن است، این دو خصلت نیز مایه زینت و زیور مردند.

میزان الحکمه ص ۲۳۰۰ ح ۸۰۱۰ به نقل از بحار ج ۷۱ ص ۳۹۱

حدیث ۲۵۷۵

امام صادق علیه السلام :

إتَّقُوا عَلِيَّ دِينِكُمْ فَأَحْبُبُوهُ بِالتَّقِيَّةِ؛

فَإِنَّهُ لَا إِيْمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ،

إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالنَّحْلِ فِي الطَّيْرِ،

لَوْ أَنَّ الطَّيْرَ تَعَلَّمَ مَا فِي أَجْوَابِ النَّحْلِ،

مَا بَقِيَ مِنْهَا شَيْءٌ إِلَّا أَكَلَتْهُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

نگران دین خود باشید و آن را با تقیه پوشیده نگهدارید، زیرا کسی که تقیه ندارد، ایمان ندارد. شما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آنها را می‌خورند و چیزی باقی نمی‌گذارند.

میزان الحکمه ج ۱۴ ح ۲۲۴۹۴ ص ۷۰۴۶

به نقل از کافی ج ۲ ص ۲۱۸

حدیث ۲۵۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَوَلَّى أَمْرًا مِنْ أُمُورِ النَّاسِ فَعَدَلَ وَفَتَحَ بَابَهُ وَرَفَعَ شَرَّهُ وَنَظَرَ فِي أُمُورِ النَّاسِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يُؤْمِنَ رَوْعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عدالت پیشه کند و در خانه خود را به روی مردم بگشاید و شر نرساند و به امور مردم رسیدگی کند، برخدای عزوجل است که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش برد.

میزان الحکمه ح ۲۷۷۳ ص ۷۱۲۲ به نقل از بحار ج ۷۵ ص ۳۴۰

حدیث ۲۵۷۷

امام صادق علیه السلام :

لَا يَا أَبَاصِيرُ، فَإِنَّ الرُّوحَ إِذَا فَارَقَتِ الْبَدْنَ

لَمْ تَعُدْ إِلَيْهِ، غَيْرَ أَنَّهَا عَيْنُ الشَّمْسِ

مَرْكُوزَةٌ فِي السَّمَاءِ فِي كَيْدِهَا وَشِعَاعُهَا فِي الدُّنْيَا.

ابوبصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: آیا هنگام خواب روح از بدن خارج می‌شود؟ حضرت فرمودند:

نه! ای ابابصیر، روح اگر از بدن جدا شود، دیگر به آن باز نمی‌گردد، اما روح چون خورشید است که در وسط آسمان جای دارد،

اما پرتو آن همه جا را فرامی گیرد.

میزان الحکمه ص ۲۱۵۸ ح ۷۵۰۵ به نقل از بحار ج ۶۱ ص ۴۳ ح ۱۹

حدیث ۲۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

إِنَّا أَهْلَ بَيْتِ مُرُوتِنَا الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمْنَا.

امام صادق علیه السلام فرمود:

ما خاندانی هستیم که مردانگی ما

گذشت از کسی است که به ما ستم کرده است.

میزان الحکمه ص ۳۸۳۴ به نقل از امالی صدوق ص ۲۳۸ ح ۷

حدیث ۲۵۷۹

امام صادق علیه السلام :

إِذَا رَقَّ الْعِرْضُ اسْتَضْعَبَ جَمْعُهُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرگاه آبرو بریزد،

جمع آوری و (جبران) آن دشوار است.

میزان الحکمه ص ۳۵۵۰ ح ۱۲۱۵۴ به نقل از اعلام الدین ص ۳۰۳

حدیث ۲۵۸۰

امام صادق علیه السلام :

يا جَارِيَةُ هَاتِ ذَلِكَ الْكَيْسَ، هَذِهِ أَرْبَعُمِائَةَ دِينَارٍ وَصَيَلْنِي بِهَا أَبُو جَعْفَرٍ، فَخُذْهَا وَتَفَرَّجْ بِهَا. قَالَ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا هَذَا دَهْرِي وَلَكِنْ أَحْبَبْتُ أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لِي.

قال فقال: ائِى سَأَفْعَلُ وَلَكِنْ إِيَّاكَ أَنْ تُخَيِّرَ النَّاسَ بِكُلِّ حَالِكَ فَتَهُونَ عَلَيْهِمْ.

مفضل بن قیس مشکل مالی خود را برای امام صادق علیه السلام شرح داد. حضرت فرمود:

ای کنیز آن همیان را بیاور.

پس فرمود:

این چهارصد دینار است که ابوجعفر (منصور دوانیقی) به من پیشکش کرده است، بردار و با آن به زندگی خود گشایشی بده.

مفضل می گوید عرض کردم:

فدایت شوم به خدا مقصودم این نبود بلکه دوست داشتم تا به درگاه خداوند برایم دعا کنید.

مفضل می گوید: حضرت فرمود:

این کار را خواهم کرد. اما مبادا مشکلات و گرفتاری های خود را به مردم بگویی که نزد آنها بی مقدار می شوی.

میزان الحکمه ح ۸۰۹۸ ص ۲۳۳ به نقل از کافی ج ۴ ص ۲۱ ح ۷

حدیث ۲۵۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رَوَى عَلَى مُؤْمِنٍ رِوَايَةً يُرِيدُ بِهَا شَيْنَهُ وَ هَدَمَ مُرُورَتَهُ لِيَسْقُطَ مِنْ أَعْيُنِ النَّاسِ، أَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ وِلَايَتِهِ إِلَى وِلَايَةِ الشَّيْطَانِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس چیزی را نقل کند و قصدش ظاهر ساختن عیب و بدی و ریختن آبروی مؤمنی باشد و بخواهد او را از دیده های مردم بیندازد و در انظار، سبک و بی ارزش کند، خداوند متعال او را از دوستی خود خارج و در دوستی شیطان وارد می کند.

ثواب الاعمال ص ۵۴۷

حدیث ۲۵۸۲

امام صادق علیه السلام :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يُكْتَبُ مُحْسِنًا مَا دَامَ سَاكِنًا،

فَإِذَا تَكَلَّمَ كُتِبَ مُحْسِنًا أَوْ مُسِيئًا.

امام صادق علیه السلام فرمود:

بنده مؤمن تا خاموش است، نیکوکار نوشته می شود،

و چون لب گشاید، نیکوکاریا بدکار نوشته خواهد شد.

ثواب الاعمال ص ۳۶۴

حدیث ۲۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

تَأْمُرُهُمْ بِمَا أَمَرَهُمُ اللَّهُ وَ تَنْهَاهُمْ عَمَّا نَهَاَهُمُ اللَّهُ عَنْهُ

فَإِنْ أَطَاعُواكَ كُنْتَ قَدْ وَقَيْتَهُمْ

وَ إِنْ عَصَوْكَ فَكُنْتَ قَدْ قَضَيْتَ مَا عَلَيْكَ.

امام صادق علیه السلام در پاسخ به ابوبصیر از آیه «خود و خانواده خود را از آتش ... نگه دارید»، پرسید چگونه خانواده را باید از

آتش نگه داشت؟ فرمود:

آنها را به انجام آن چه خدا فرمان داده است فرمان دهی

و از آن چه خدا منعشان فرموده است، منع کنی.

اگر از تو اطاعت کردند آنان را از آتش حفظ کرده ای

و اگر نافرمانیت کردند تو وظیفه ات را انجام داده ای.

میزان الحکمه ص ۳۷۰۴ ح ۱۲۷۱۰ به نقل از تحف العقول ص ۲۳۷

حدیث ۲۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

السُّجُودُ مُتَّهَى الْعِبَادَةِ مِنْ بَنِي آدَمَ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

سجده، اوج عبادت بنی آدم است.

میزان الحکمه ص ۲۳۸۰ ح ۸۲۷۲

حدیث ۲۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

بَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي سَفَرٍ إِذَا نَزَلَ فَسَجَدَ خَمْسَ سَجَدَاتٍ فَلَمَّا رَكِبَ قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: رَأَيْناكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَنَعْتَ مَا لَمْ تَكُنْ تَصْنَعُهُ: قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: نَعَمْ أَتَانِي جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَبَشَّرَنِي أَنَّ عَلِيًّا فِي الْجَنَّةِ فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ: وَفَاطِمَةُ فِي الْجَنَّةِ فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ: وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَسَجَدْتُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى، فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي قَالَ: وَمَنْ يُحِبُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ، مَنْ يُحِبُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

رسول خدا در سفری از مرکب خود پیاده شد و پنج مرتبه به سجده افتاد، چون سوار مرکب شد یکی از یارانش عرض کرد: ما کاری از شما دیدیم که تاکنون چنان نکرده بودید؟!

فرمود: آری جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و مرا بشارت داد که علی علیه السلام اهل بهشت است. من بشکرانه این نعمت به پیشگاه خدا سجده آوردم، چون سر برداشتم گفت فاطمه هم اهل بهشت است. من بشکرانه آن نیز سجده آوردم. چون سر برداشتم گفت: حسن و حسین دو سرور جوانان بهشتی اند. باز هم بشکرانه آن سجده کردم. چون سر برداشتم گفت هرکس هم که ایشان را دوست بدارد نیز اهل بهشت است. من بشکرانه آن سجده کردم. چون سر برداشتم، گفت هرکس هم که دوست دوستان ایشان باشد، اهل بهشت است و من بشکرانه آن نیز سجده کردم.

امالی شیخ مفید، مجلس سوم ح ۲ ص ۳۲ و ۳۳

حدیث ۲۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالِدُعَاءِ فَإِنَّكُمْ لَا تَتَقَرَّبُونَ بِمِثْلِهِ وَلَا تَتَرَكُوا صَغِيرَةً لِصَغَرِهَا أَنْ تَسْأَلُوهَا فَإِنَّ صَاحِبَ الصَّغَارِ هُوَ صَاحِبُ الْكِبَارِ.

سیف تمار گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

هیچگاه دست از دعا بر ندارید، که شما به هیچ وسیله ای بمانند آن به درگاه خدا نزدیکی پیدا نمی کنید، و هیچ گاه درخواست حاجتی را بخاطر کوچک بودنش رها نکنید، چرا که اختیاردار حاجات ناچیز همان اختیاردار حوائج بزرگ است.

امالی مفید، مجلس دوم ح ۹ ص ۳۱

حدیث ۲۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ وَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَا يَكْفُرُهَا

إِبْتِلَاءُ اللَّهِ تَعَالَى بِالْحُزْنِ فَيَكْفُرُ عَنْهُ ذُنُوبُهُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

چون گناه بنده (مؤمنی) فراوان شود و عمل صالحی نداشته باشد که جبران آن گناهان کند، خداوند او را به غم و اندوه گرفتار می‌سازد تا گناهانش را پاک کند.

امالی مفید، مجلس سوم ح ۷ ص ۳۶

حدیث ۲۵۸۸

امام صادق علیه السلام:

هُمُ الْبِرَّةُ بِالْإِخْوَانِ فِي حَالِ الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ،

الْمُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ فِي حَالِ الْعُسْرِ،

كَذَلِكَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ فَقَالَ:

«وَيُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ.»

امام صادق علیه السلام در وصف مؤمنان کامل می‌فرماید:

آنان کسانی‌اند که در روزگار سختی و آسایش به برادران خود نیکی می‌کنند، در تنگدستی دیگران را بر خود ترجیح می‌دهند و خداوند در وصف ایشان فرموده است «و از خود گذشتگی می‌کنند، در حالی که خود بشدت به آن نیاز دارند.»

بحار الأنوار ج ۶۷ ص ۳۵۱ ح ۵۴

حدیث ۲۵۸۹

امام صادق علیه السلام:

تَكَارِنَا لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْمًا يَعْمَلُونَ فِي بُسْتَانٍ لَهُ وَكَانَ أَجْلُهُمْ إِلَى الْعَصْرِ فَلَمَّا فَرَّغُوا قَالَ لِمُعْتَبِرٍ:

أَعْطِهِمْ أَجُورَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَجُفَّ عَرَقُهُمْ.

شعیب می‌گوید:

گروهی را اجیر کردیم که تا هنگام عصر در باغ امام صادق علیه السلام کار کنند. همین که کارشان تمام شد آن حضرت فرمود: مزد آنان را قبل از آنکه عرقشان خشک شود، پرداز.

اصول کافی ج ۲ ص ۲۸۹ ح ۳

حدیث ۲۵۹۰

امام صادق علیه السلام:

يَعِيشُ النَّاسُ بِإِحْسَانِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَعِيشُونَ بِأَعْمَارِهِمْ

وَيَمُوتُونَ بِذُنُوبِهِمْ أَكْثَرَ مِمَّا يَمُوتُونَ بِأَجَالِهِمْ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

مردم بیش از آنکه با عمر خود زندگی کنند،

با احسان و نیکو کاری خویش می‌زیند،

ویش از آنکه به سبب فرارسیدن اجل خود بمیرند،
بر اثر گناهان خود می‌میرند.
بحار الأنوار، ج ۵ ص ۱۴۰ ح ۷

حدیث ۲۵۹۱

امام صادق علیه السلام :
ثَلَاثَةٌ لَا تُعْرَفُ إِلَّا فِي ثَلَاثِ مَوَاطِنَ :
لَا يُعْرَفُ الْحَلِيمُ إِلَّا عِنْدَ الْغَضَبِ ،
وَلَا الشُّجَاعُ إِلَّا عِنْدَ الْحَرْبِ ،
وَلَا أُخٌ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَةِ .
امام صادق علیه السلام فرمود:
سه کس را جز در سه جا نتوان شناخت:
انسان بردبار را به هنگام خشم،
شجاع را به گاه نبرد،
و برادر را به وقت نیاز.
تحف العقول ص ۳۲۹

۹- (۳۰۵) حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام

از آفات ۲۰۰

حدیث ۱

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ لُقْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِابْنِهِ : تَوَاضَعْ لِلْحَقِّ تَكُنْ أَعْقَلَ النَّاسِ ، وَإِنَّ الْكَيْسَ لَدَى الْحَقِّ يَسِيرٌ .
امام کاظم :لقمان به پسرش گفت: «در برابر حق، فروتن باش تا عاقل ترین مردم باشی . زیرک و باهوش ، در برابر حق ، آرام است»
الکافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۹۹ ح ۱ .

حدیث ۲

امام کاظم علیه السلام :
كَانَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِابْنِهِ : ... يَا بَنِيَّ ، خُذْ مِنَ الدُّنْيَا بُلْعَةً ، وَلَا تَدْخُلْ فِيهَا دُخُولًا يَضُرُّ بِآخِرَتِكَ ، وَلَا تَرْفُضْهَا فَتَكُونَ عِيَالًا
عَلَى النَّاسِ .
امام کاظم علیه السلام :لقمان همواره به پسرش می گفت: «... پسر من! از دنیا به اندازه کفایت (نیاز) برگیر و آن چنان در دنیا فرو
نرو که به آخرت زیان رساند، و چنان هم رهاش نکن که سربار مردم گردی».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۰ ح ۲۳۸، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰.

حدیث ۳

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ: ... يَا بُنَيَّ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ، قَدْ غَرِقَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ، فَلْتَكُنْ سَفِيئَتِكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ، وَحَشْوُهَا الْإِيمَانَ، وَشِرَاعُهَا التَّوَكُّلَ، وَقِيَمُهَا الْعَقْلَ، وَدَلِيلُهَا الْعِلْمَ، وَسُكَّانُهَا الصَّبْرَ.

امام کاظم علیه السلام: لقمان به پسرش گفت: «... ای پسر! دنیا دریای عمیقی است که بسیاری در آن غرق شده اند؛ پس باید کشتی [نجات] تو در آن، پروامندی از خداوند متعال باشد، و پُل تو ایمان به خدا، و بادبان کشتی ات توکل، و متولی آن، خرد، و راه نمای آن، دانش، و مسافر آن، شکیبایی».

الکافی: ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲.

حدیث ۴

امام کاظم علیه السلام:

كَانَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ وَقَدْ غَرِقَ فِيهَا جِيلٌ كَثِيرٌ، فَلْتَكُنْ سَفِيئَتِكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ تَعَالَى، وَلْيَكُنْ جِسْرُكَ إِيْمَانًا بِاللَّهِ، وَلْيَكُنْ شِرَاعُهَا التَّوَكُّلَ، لَعَلَّكَ - يَا بُنَيَّ - تَنْجُو وَمَا أُظُنُّكَ نَاجِيًا!

امام کاظم علیه السلام: لقمان همواره به پسرش می گفت: «ای پسر! دنیا دریایی است که گروه های بسیاری در آن، غرق شده اند. پس باید کشتی تو در آن، پروامندی از خدای متعال باشد و پل تو ایمان به خدا، و بادبان کشتی ات توکل، تا شاید - ای پسر! - نجات یابی، هر چند من گمان ندارم که نجات یابی!».

قصص الأنبياء: ص ۱۹۰ ح ۲۳۸، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰.

حدیث ۵

امام کاظم علیه السلام:

كَانَ لُقْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ، وَقَدْ غَرِقَ فِيهَا جِيلٌ كَثِيرٌ، فَلْتَكُنْ سَفِيئَتِكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ تَعَالَى، وَلْيَكُنْ جِسْرُكَ إِيْمَانًا بِاللَّهِ، وَلْيَكُنْ شِرَاعُهَا التَّوَكُّلَ، لَعَلَّكَ - يَا بُنَيَّ - تَنْجُو وَمَا أُظُنُّكَ نَاجِيًا! يَا بُنَيَّ، كَيْفَ لَا يَخَافُ النَّاسُ مَا يُوْعَدُونَ، وَهُمْ يَنْتَقِصُونَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، وَكَيْفَ لَا يُعِدُّ لِمَا يُوْعَدُ مَنْ كَانَ لَهُ أَجَلٌ يَنْفَدُ. يَا بُنَيَّ، خُذْ مِنَ الدُّنْيَا بُلْعَةً، وَلَا تَدْخُلْ فِيهَا دُخُولًا يَضُرُّ فِيهَا بِآخِرَتِكَ، وَلَا تَرْفُضْهَا فَتَكُونَ عِيَالًا عَلَى النَّاسِ، وَصُمْ صِيَامًا يَقْطَعُ شَهْوَتَكَ، وَلَا تَصُمْ صِيَامًا يَمْنَعُكَ مِنَ الصَّلَاةِ؛ فَإِنَّ الصَّلَاةَ أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّوْمِ.

امام کاظم علیه السلام: لقمان پیوسته به پسرش می گفت: «پسر! دنیا دریاست و در آن، گروه های بسیاری غرق شده اند. پس باید کشتی تو در آن، پروا کردن از خدای تعالی، و پُل تو ایمان به خدا، و بادبان کشتی ات توکل باشد، تا - پسر! - شاید نجات پیدا کنی؛ هر چند من گمان ندارم که نجات یابنده باشی. پسر! چگونه مردم از آنچه وعده داده شده اند، نمی ترسند، در حالی که هر روز، از [عمر] آنان کاسته می شود؟! و چگونه کسی که اجل پایان پذیر دارد، برای آنچه وعده داده شده، مهتا نمی گردد؟! پسر! از دنیا به اندازه نیاز، بر گیر و چنان در آن وارد نشو که به آخرت زیان رساند، و آن را چنان رها نکن که سربار مردم شوی، و چنان روزه بگیر که شهوت را قطع کند و روزه ای نگیر که از نماز، بازت دارد؛ چرا که نماز، نزد خدا، از روزه

بزرگ تر است» .

قصص الأنبياء: ص ۱۹۰ ح ۲۳۸، بحار الأنوار: ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حدیث ۶

امام کاظم علیه السلام:

ثَلَاثَةٌ يَجْلِبْنَ الْبَصَرَ: النَّظْرُ إِلَى الْخُضْرَةِ وَ النَّظْرُ إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي وَ النَّظْرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ؛

امام کاظم علیه السلام: سه چیز دیده را روشنی می بخشد: نگاه به سبزه، نگاه به آب جاری و نگاه به صورت زیبا . همان، ص ۹۲ .

حدیث ۷

امام کاظم علیه السلام:

لَا تَدْخُلُوا الْحَمَّامَ عَلَى الرَّبِيقِ وَلَا تَدْخُلُوهُ حَتَّى تَطْعَمُوا شَيْئًا؛

امام کاظم علیه السلام: ناشتا وارد حمام نشوید . وارد حمام نشوید مگر آن که چیزی خورده باشید . کتاب من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۱۱۶ .

حدیث ۸

امام کاظم علیه السلام:

الْحَمَّامُ - يَوْمٌ وَ يَوْمٌ لَا - يُكَيِّزُ اللَّحْمَ وَ إِدْمَانُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ يُذِيبُ شَحْمَ الْكُلَيْتَيْنِ؛

امام کاظم علیه السلام: یک روز در میان حمام رفتن، بر گوشت بدن می افزاید، و هر روز به حمام رفتن چربی کلیه ها را آب می کند [سبب لاغری می شود] . الکافی، ج ۶، ص ۴۹۶ .

حدیث ۹

امام کاظم علیه السلام:

مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَعْدَمْ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا وَ عِنْدَ الْخَطَا عَازِرًا؛

امام کاظم علیه السلام: کسی که مشورت کند، اگر کارش را درست انجام دهد، مردم او را بستایند و اگر به خطا رود، معذورش دارند .

میزان الحکمه، ح ۹۸۴۷ .

حدیث ۱۰

امام کاظم علیه السلام:

إِنِّي لِأَعْمَلُ فِي بَعْضِ ضِيَاعِي حَتَّى أَعْرَقَ - وَ إِنَّ لِي مَنْ يَكْفِينِي - لِيَعْلَمَ اللَّهُ أَنِّي أَطْلُبُ الرِّزْقَ الْحَلَالَ؛

امام کاظم علیه السلام: من در برخی از زمین های کشاورزی ام کار می کنم تا آن که عرق از بدنم سرازیر می شود، در حالی که

هستند کسانی که به جای من کار کنند و مرا از کار کردن بی نیاز کنند، ولی من کار می‌کنم تا خداوند ببیند که در جست و جوی روزی حلالم .
الکافی، ج ۵، ص ۷۷.

حدیث ۱۱

امام کاظم علیه السلام :
لَا يَدْخُلُ الْفَقْرُ بَيْتًا فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ أَوْ أَحْمَدَ أَوْ عَلِيٍّ أَوْ الْحَسَنِ أَوْ الْحُسَيْنِ أَوْ جَعْفَرٍ أَوْ طَالِبٍ أَوْ عَبْدِ اللَّهِ أَوْ فَاطِمَةَ مِنَ النِّسَاءِ ؛
امام کاظم علیه السلام: فقر وارد خانه ای نمی‌شود که در آن خانه نام محمد، احمد، علی، حسن، حسین، جعفر، طالب، عبدالله یا فاطمه، از نام های زنان، باشد .
وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۳۹۶.

حدیث ۱۲

امام کاظم علیه السلام :
تُسْتَحَبُّ عِرَامَةُ الْغُلَامِ فِي صِغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ ؛
امام کاظم علیه السلام: پسندیده است که فرزند در کودکی به بازی و جست و خیز پردازد تا در بزرگی سالی بردبار و باوقار باشد .
بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۳۶۲.

حدیث ۱۳

امام کاظم علیه السلام :

حدیث ۱۴

امام کاظم علیه السلام :
إِذَا قَامَ قَائِمُنَا قَالَ: يَا مَعْشَرَ الْفُرْسَانِ سِيرُوا فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ، يَا مَعْشَرَ الرِّجَالِ سِيرُوا عَلَى جَنْبِي الطَّرِيقِ ؛
امام کاظم علیه السلام: هنگامی که قائم ما قیام کند، می‌گوید: «ای سوارگان! از وسط راه و ای پیادگان از دو سو حرکت کنید.»
تهذیب الأحکام، ج ۱۰، ص ۳۱۴.

حدیث ۱۵

امام کاظم علیه السلام :
رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ قَوْمٍ يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الْحَقِّ يَجْتَمِعُ مَعَهُ قَوْمٌ كَثِيرٌ الْحَدِيدِ ؛
امام کاظم علیه السلام: مردی از قوم مردم را به حق فرا می‌خواند و گروهی استوار، چون پاره های آهن، پیرامون او گرد می‌آیند .
بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۱۶.

حدیث ۱۶

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ هُمْ الْأَمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

امام کاظم علیه السلام : خداوند در زمین بندگانی دارد که برای برآوردن نیازهای مردم می کوشند ؛ اینان ایمنی یافتگان روز قیامت اند .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۹۷ .

حدیث ۱۷

امام کاظم علیه السلام :

لَا تَسْتَعْنِي شَيْعَتُنَا عَنْ أَرْبَعٍ وَ سُبْحَةَ مَنْ طِينِ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛

امام کاظم علیه السلام : پیروان ما به چهار چیز نیازمندند : و تسبیحی از تربت مزار امام حسین علیه السلام .
تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۷۵ .

حدیث ۱۸

امام کاظم علیه السلام :

الْمَغْبُورُ مَنْ غَبِنَ عُمُرَهُ سَاعَةً ؛

امام کاظم علیه السلام : زیان کار کسی است که ساعتی از عمرش را زیان کرده باشد .
نزّهة الناظر و تنبیه الخاطر ، ص ۱۲۳ .

حدیث ۱۹

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ وَلَّهَهُ الْفَقْرُ أَبْطَرَهُ الْغِنَى ؛

امام کاظم علیه السلام : آن که ناداری حیرانش کند ، توانگری سرمستش سازد .
بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۱۹۸ .

حدیث ۲۰

امام کاظم علیه السلام :

مَا تَسَابَّ اثْنَانِ إِلَّا أَنْحَطَّ الْأَعْلَى إِلَى مَرْتَبَةِ الْأَسْفَلِ ؛

امام کاظم علیه السلام : هیچ گاه دو تن به هم دشنام ندادند جز آن که بالاتر به مرتبه فروتر سقوط کرد .
همان ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۳ .

حدیث ۲۱

امام کاظم علیه السلام :

جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ ؛

امام کاظم علیه السلام: جهاد زن خوب شوهر داری کردن است .
الکافی، ج ۵، ص ۵۰۷ .

حدیث ۲۲

امام کاظم علیه السلام:
قُلِ الْحَقُّ وَ إِنْ كَانَ فِيهِ هَلَاكُكَ ، فَإِنَّ فِيهِ نَجَاتُكَ ؛
امام کاظم علیه السلام: حق را بگو ، اگرچه نابودی تو در آن باشد ؛ زیرا نجات تو در همان است .
تحف العقول ، ص ۴۰۸ .

حدیث ۲۳

امام کاظم علیه السلام:
إِنَّ الْعَاقِلَ لَا يَكْذِبُ وَ إِنْ كَانَ فِيهِ هَوَاهُ ؛
امام کاظم علیه السلام: خردمند دروغ نمی گوید ، اگرچه میل او در آن باشد .
همان ، ص ۳۹۱ .

حدیث ۲۴

امام کاظم علیه السلام:
التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ ؛
امام کاظم علیه السلام: مهرورزی با مردم نیمی از عقل است .
همان ، ص ۴۰۳ .

حدیث ۲۵

امام کاظم علیه السلام:
مَنْ اسْتَوَى يَوْمَهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ وَ مَنْ كَانَ آخِرُ يَوْمِيهِ شَرَّهُمَا فَهُوَ مَلْعُونٌ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الزِّيَادَةَ فِي نَفْسِهِ فَهُوَ فِي نُقْصَانٍ وَ مَنْ كَانَ إِلَى
النُّقْصَانِ فَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْحَيَاةِ ؛
امام کاظم علیه السلام: کسی که دو روزش با هم برابر باشد، زیان کار است. کسی که امروزش بدتر از دیروزش باشد، از رحمت
خدا به دور است . کسی که رشد و بالندگی در خود نیابد، به سوی کاستی ها می رود و آن که در راه کاستی و نقصان گام بر می
دارد مرگ برایش بهتر از زندگی است .
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۲۷ .

حدیث ۲۶

امام کاظم علیه السلام:
إِنَّ الْحَرَامَ لَا يُنْمَى وَ إِنْ نُمِيَ لَا يُبَارَكُ فِيهِ ؛

امام کاظم علیه السلام: مال حرام افزون نمی گردد و اگر هم افزون گردد برکت نمی یابد .
الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۲۵ .

حدیث ۲۷

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ الْجَنَّةَ وَالْحُورَ لَشَتَاقُ إِلَى مَنْ يَكْسُحُ الْمَسَاجِدَ وَيَأْخُذُ مِنْهُ الْقِدْيُ ؛
امام کاظم علیه السلام : بهشت و حورالعین مشتاق دیدار کسی هستند که مسجد را جاروب ، و آن را گردگیری می کند .
بحار الأنوار ، ج ۸۳ ، ص ۲۸۲ .

حدیث ۲۸

امام کاظم علیه السلام :
رَجَبٌ شَهْرٌ عَظِيمٌ يُضَاعَفُ اللَّهُ فِيهِ الْحَسَنَاتُ وَيَمْحُو فِيهِ السَّيِّئَاتُ ؛
امام کاظم علیه السلام : رجب ماه بزرگی است که خداوند [پاداش] نیکی ها را در آن دو چندان و گناهان را پاک می کند .
کتاب من لا يحضره الفقيه ، ج ۲ ، ص ۹۲ .

حدیث ۲۹

امام کاظم علیه السلام :
ثَلَاثُ مَوْبِقَاتٍ : نَكْتُ الصَّفَقَةَ وَ تَرَكَ السُّنَّةَ وَ فِرَاقُ الْجَمَاعَةِ ؛
امام کاظم علیه السلام : سه چیز تباهی می آورد : پیمان شکنی ، رها کردن سنت و جدا شدن از جماعت .
میزان الحکمه ، ح ۲۱۲۵۰ .

حدیث ۳۰

امام کاظم علیه السلام :
عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ ؛
امام کاظم علیه السلام : کمک کردن تو به ناتوان ، بهترین صدقه است .
تحف العقول ، ص ۴۱۴ .

حدیث ۳۱

امام کاظم علیه السلام :
لَوْ كَانَ فِيكُمْ عِدَّةٌ أَهْلِ بَدْرِ لَقَامَ قَائِمُنَا ؛
امام کاظم علیه السلام : اگر به تعداد اهل بدر [مؤمن کامل] در میان شما بود ، قائم ما قیام می کرد .
مشکاة الأنوار ، ص ۱۲۸ .

حدیث ۳۲

امام کاظم علیه السلام :
 لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبِ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ ؛
 امام کاظم علیه السلام : کسی که هر روز خود را ارزیابی نکند ، از ما نیست .
 . الاختصاص ، ص ۲۶ .

حدیث ۳۳

امام کاظم علیه السلام :
 مَا مِنْ شَيْءٍ تَرَاهُ عَيْنَاكَ إِلَّا وَفِيهِ مَوْعِظَةٌ ؛
 امام کاظم علیه السلام : در هر چیزی که چشمانت می بیند ، موعظه ای است .
 بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۱۹ .

حدیث ۳۴

امام کاظم علیه السلام :
 مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛
 امام کاظم علیه السلام : هر کس خشم خود را از مردم باز دارد ، خداوند عذاب خود را در روز قیامت از او باز می دارد .
 الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث ۳۵

امام کاظم علیه السلام :
 إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي بَيْتٍ فَلَا يَتَنَاجَى إِثْنَانٍ دُونَ صَاحِبَيْهِمَا فَإِنَّ ذَلِكَ مِمَّا يَعْمَهُ ؛
 امام کاظم علیه السلام : هر گاه سه نفر در خانه ای بودند ، دو نفرشان با هم نجوا نکنند ؛ زیرا نجوا کردن ، نفر سوم را ناراحت می کند .
 همان ، ص ۶۶۰ .

حدیث ۳۶

امام کاظم علیه السلام :
 إِيَّاكَ أَنْ تَمْنَعَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ فَتَنْفِقُ مِثْلِيهِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ ؛
 امام کاظم علیه السلام : مبادا از خرج کردن در راه طاعت خدا خودداری کنی ، و آن گاه دو برابرش را در معصیت خدا خرج کنی .
 تحف العقول ، ص ۴۰۸ .

حدیث ۳۷

امام کاظم علیه السلام :

لَا تَذْهَبِ الْحِشْمَةُ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَخِيكَ وَأَبْقِ مِنْهَا فَإِنَّ ذَهَابَهَا ذَهَابُ الْحَيَاءِ ؛

امام کاظم علیه السلام: مبدا حریم میان خود و برادرت را [یکسره] از میان ببری ؛ چیزی از آن باقی بگذار ؛ زیرا از میان رفتن آن ، از میان رفتن شرم و حیا است .
همان ، ص ۳۰۷ .

حدیث ۳۸

امام کاظم علیه السلام :

أَبْلَغُ خَيْرًا وَقُلْ خَيْرًا وَلَا تُكُنْ أُمُوعَةً ؛

امام کاظم علیه السلام: خیر برسان و سخن نیک بگو و سست رأی و فرمان بر هر کس مباش .
الاختصاص ، ص ۳۴۳ .

حدیث ۳۹

امام کاظم علیه السلام :

الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ وَلِلجَازِعِ اثْنَتَانِ ؛

امام کاظم علیه السلام: مصیبت برای شکیبا یکی است و برای ناشکیبا دوتا .
تحف العقول ، ص ۴۱۴ .

حدیث ۴۰

امام کاظم علیه السلام :

الصَّبْرُ عَلَى الْعَافِيَةِ أَعْظَمُ مِنَ الصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ ؛

امام کاظم علیه السلام: شکیبایی در عافیت بزرگ تر است از شکیبایی در بلا .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۱ ص ۲۶۱ .

حدیث ۴۱

امام کاظم علیه السلام :

لَوْ كَانَ فِيكُمْ عِدَّةٌ أَهْلِ بَدْرِ لَقَامَ قَائِمُنَا ؛

امام کاظم علیه السلام: اگر به تعداد اهل بدر [مؤمن کامل] در میان شما بود ، قائم ما قیام می کرد .
مشکاة الأنوار ، ص ۱۲۸ .

حدیث ۴۲

امام کاظم علیه السلام :

كَانَ يُعْرَفُ مَوْضِعُ سُجُودِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ بِطَيْبِ رِيحِهِ ؛

امام کاظم علیه السلام: سجده گاه امام صادق علیه السلام از بوی خوش آن شناخته می شد .
الکافی، ج ۶، ص ۵۱۱.

حدیث ۴۳

امام کاظم علیه السلام:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا آتَاهُ الضَّيْفُ أَكَلَ مَعَهُ وَلَمْ يَرْفَعْ يَدَهُ مِنَ الْخَوَانِ حَتَّى يَرْفَعَ الضَّيْفُ يَدَهُ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله هر گاه میهمان داشتند، با او غذا می خوردند و دست از سفره و غذای کشیدند، تا آن که میهمان دست از غذا خوردن بکشد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۶

حدیث ۴۴

امام کاظم علیه السلام:
كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَصْبَحَ مَسَحَ عَلَى رُؤُوسِ وُلْدِهِ وَوَلَدِ وُلْدِهِ؛
هر گاه صبح می شد پیامبر صلی الله علیه و آله دست نوازش بر سر فرزندان و نوه های خود می کشیدند .

عدة الداعی، ص ۷۹

حدیث ۴۵

امام کاظم علیه السلام:
سُئِلَ الْكَاطِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ أَى آيَةٍ أَعْظَمُ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟ فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ؛
از امام کاظم علیه السلام پرسیدند: کدامیک از آیات کتاب خدا برتر و بزرگ تر است؟ فرمودند: بسم الله الرحمن الرحيم.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۲۳۸

حدیث ۴۶

امام کاظم علیه السلام:
مَا مِنْ أَحَدٍ دَهَمَهُ أَمْرٌ يُعْغِمُهُ أَوْ كَرَبْتَهُ كُرْبَةً فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِلَّا فَرَّجَ اللَّهُ كُرْبَتَهُ وَ أَذْهَبَ غَمَّهُ؛

هر کس گرفتار چیزی است که غمگینش می سازد یا ناخوشایندی که ناراحتش می کند، اگر سر به آسمان بلند کند و سه بار بسم الله الرحمن الرحيم بگوید، بی تردید، خداوند، گره از کارش خواهد گشود و غمش را برطرف خواهد کرد.

مکارم الأخلاق، ص ۳۴۷

حدیث ۴۷

امام کاظم علیه السلام :
طوبی لِلْمُصْلِحِينَ بَيْنَ النَّاسِ، أَوْلَيْكَ هُمُ الْمُقَرَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛
خوشا به حال اصلاح کنندگان بین مردم، که آنان همان مقربان روز قیامت اند.

تحف العقول، ص ۳۹۳

حدیث ۴۸

امام کاظم علیه السلام :
أداء الأمانة والصدق يجلبان الرزق، والخيانة والكذب يجلبان الفقر والنفاق؛
ادای امانت و راستگویی روزی را زیاد می کند و خیانت و دروغگویی باعث فقر و نفاق می شود.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۲۷

حدیث ۴۹

امام کاظم علیه السلام :
السواك في الخلاء يورث البخر؛
مسواک زدن در توالت، دهان را بدبو می کند.

من لا يحضره الفقيه، ج ۱، ص ۵۲، ح ۱۱۰

حدیث ۵۰

امام کاظم علیه السلام :
إذا كان لك إلى الله عز وجل حاجة فقل: اللهم اني أسألك بحق محمد و علي فإن لهما عندك شأن من الشأن وقدر من القدر فيحق ذلك الشأن بحق ذلك القدر أن تصلي علي محمد و آل محمد، وأن تفعل بي كذا و كذا. فإنه إذا كان يوم القيامة لم يبق ملك مقرب ولا نبي مرسل ولا مؤمن ممتحن إلا وهو يحتاج إليهما في ذلك اليوم؛

ای سماعه! هر گاه به درگاه خداوند عزوجل حاجتی داشتی، بگو: بار خدایا! به حق محمد و علی، از تو درخواست می کنم، زیرا آن دو را نزد تو مقام و منزلتی بزرگ است. پس به حق آن مقام و آن منزلت، از تو درخواست می کنم که بر محمد و خاندان محمد، درود فرستی و فلان و بهمان حاجتم را برآوری، زیرا در روز قیامت، هیچ فرشته مقرب و پیامبر مرسل و مؤمن مخلصی نباشد، مگر این که به آن دو نیازمند باشد.

کافی، ج ۲، ص ۵۶۲، ح ۲۱

حدیث ۵۱

امام کاظم علیه السلام :
 اَدْفَعُوا مُعَالَجَةَ الْأَطْبَاءِ مَا أَدْفَعِ الدَّاءَ عَنْكُمْ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ الْبِنَاءِ قَلِيلُهُ يُجْرُ إِلَى كَثِيرِهِ؛
 تا زمانی که بیماری، به جد با شما درگیر نشده است، درگیر معالجه طیبیان نشوید، که درمان به مانند ساختمان است که اندک آن،
 شخص را به مقدار فراوانش می کشاند.

علل الشرایع، ص، ۴۶۵، ح ۱۷

حدیث ۵۲

امام کاظم علیه السلام :
 إِنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ: يَا بُنَيَّ إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ قَدْ غَرِقَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ فَلَتَكُنْ سَيِّفِيْنَتِكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ وَحَشْوَهَا الْإِيْمَانَ وَشِرَاعُهَا
 التَّوَكُّلَ وَقِيْمَهَا الْعُقُلُوْ دَلِيْلَهَا الْعِلْمَ وَسَكَانَهَا الصَّبْرَ؛
 لقمان به فرزندش فرمود: «فرزندم! دنیا دریایی عمیق است که بسیاری در آن غرق شدند. پس باید در این دریا، کشتی ات تقوای
 الهی، بار آن ایمان، بادبانش توکل بر خدا، ناخدایش عقل، راهنمایش علم و سکانش (فرمانش) صبر باشد».

کافی، ج ۱، ص ۱۶، ح ۱۲

حدیث ۵۳

امام کاظم علیه السلام :
 كَمَا لَا يَقُوْمُ الْجَسَدُ إِلَّا بِالنَّفْسِ الْحَيَّةِ فَكَذَلِكَ لَا يَقُوْمُ الدِّيْنُ إِلَّا بِالنِّيَّةِ الصَّادِقَةِ وَلَا تَثْبُتُ النِّيَّةُ الصَّادِقَةُ إِلَّا بِالْعَقْلِ؛
 همان گونه که قوام جسم، تنها به جان زنده است، قوام دینداری هم تنها به نیت پاکست و نیت پاک، جز با عقل حاصل نمی شود.

تحف العقول، ص ۳۹۶

حدیث ۵۴

امام کاظم علیه السلام :
 لَيْسَ مِمَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا اسْتَرَادَ اللَّهُ مِنْهُ وَحَمِدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَانْ عَمِلَ شَيْئًا سَرًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ وَتَابَ إِلَيْهِ؛
 از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد بیشتر نیکی کند و خدا را بر آن سپاس
 گوید و اگر بدی کرده از خدا آمرزش بخواهد و توبه نماید.

الاختصاص، ص ۲۶

حدیث ۵۵

امام کاظم علیه السلام :

قَالَ بَعْضُهُمْ : شَكَوْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْنَ أَلِي ، فَقَالَ : لَا تَضْرِبُهُ ، وَاهْجُرْهُ وَلَا تُطَلِّ ؛

کسی گفت : از فرزندم به امام کاظم علیه السلام شکایت کردم . ایشان فرمودند : «او را نزن بلکه با او قهر کن ولی نه به مدت طولانی .

عدّه الداعی ، ص ۷۹

حدیث ۵۶

امام کاظم علیه السلام :

تُسْتَحَبُّ عَرَامَةُ الصَّبِيِّ فِي صِغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ ، مَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ إِلَّا هَكَذَا ؛

خوب است بچه در کودکی بازی گوش باشد تا در بزرگ سالی بردبار گردد و شایسته‌نیست که جز این باشد .

کافی ، ج ۶ ، ص ۵۱ ، ح ۲

حدیث ۵۷

امام کاظم علیه السلام :

وَاللَّهِ مَا أُعْطِيَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، إِلَّا بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَرَجَائِهِ لَهُ وَحُسْنِ خُلُقِهِ وَالْكَفِّ عَنِ اغْتِيَابِ الْمُؤْمِنِينَ ؛

به خدا قسم خیر دنیا و آخرت را به مؤمنی ندهند مگر به سبب حسن ظن و امیدواری او به خدا و خوش اخلاقی اش و خودداری از غیبت مؤمنان .

بحار الأنوار ، ج ۶ ، ص ۲۸ ، ح ۲۹

حدیث ۵۸

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ هُمْ الْأَمْنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

خدا را در زمین بندگانی است که برای رفع نیازهای مردم می کوشند . اینان در روز قیامت در امان هستند .

کافی ، ج ۲ ، ص ۱۹۷ ، ح ۲

حدیث ۵۹

امام کاظم علیه السلام :

الْأَنَاسُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَصْنَافٍ : جَاهِلٌ مُتَرَدِّدٌ مُعَانِقٌ لِهَوَاهُ وَ عَابِدٌ مُتَقَوِّبِكُلَّمَا أَزْدَادَ عِبَادَةَ أَزْدَادَ كِبْرًا وَ عَالِمٌ يُرِيدُ أَنْ يُوَطَّأَ عُقْبَاهُ وَ يُجِبُّ

مَحْمِدَةَ النَّاسِ وَعَارِفٌ عَلَى طَرِيقِ الْحَقِّ يُحِبُّ الْقِيَامَ بِهِ فَهُوَ عَاجِزٌ أَوْ مَغْلُوبٌ فَهَذَا أَمْثَلُ أَهْلِ زَمَانِكَ وَأَرْجَحُهُمْ عَقْلًا؛

مردم چهار گروهند: جاهلی که غرق در هوا و هوس و در معرض هلاکت است، عابدیکه تظاهر به تقوا می کند و هر چه بیشتر عبادت می نماید، تکبرش بیشتر می شود، عالمی که می خواهد پشت سرش حرکت کنند و دوست دارد از او تعریف نمایند، و حق شناس حق پویی که دوست دارد حق را به پادارد، اما یا ناتوان است و یا زیر سلطه. چنین فردی بهترین نمونه روزگار و عاقل ترین مردم دوران است.

خصال، ص ۲۶۲

حدیث ۶۰

امام کاظم علیه السلام :

عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَعْطَى رَجُلًا مِائَةَ دِرْهَمٍ عَلَى أَنْ يُعْطِيَهُ خَمْسِينَ دِرْهَمًا أَوْ أَقَلَّ أَوْ أَكْثَرَ قَالَ: هَذَا الرَّبَا الْمَحْضُ؛

علی بن جعفر می گوید: از برادرم امام کاظم علیه السلام در مورد مردی که صد درهم قرض بهدیگری داد به این شرط که پنج درهم یا کمتر یا بیشتر به او بدهد پرسیدم؟ فرمودند: اینعمل ربای محض است.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۰۸، ح ۷

حدیث ۶۱

امام کاظم علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ قَلِيلُ الْكَلَامِ كَثِيرُ الْعَمَلِ، وَالْمُنَافِقُ كَثِيرُ الْكَلَامِ قَلِيلُ الْعَمَلِ؛
مؤمن کم حرف و پر کار است و منافق پر حرف و کم کار.

تحف العقول، ص ۳۹۷

حدیث ۶۲

امام کاظم علیه السلام :

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ يُمْنٌ وَ بَرَكَهٌ وَ رُشْدٌ وَ تَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ؛
مشورت با عاقل خیرخواه، خجستگی، برکت، رشد و توفیقی از سوی خداست.

تحف العقول، ص ۳۹۸

حدیث ۶۳

امام کاظم علیه السلام :

عَلَيْكَ بِاللَّفْتِ فَكَلَهُ - يَعْنِي السَّلْجَمَ - فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَ لَهُ عِزُّمِنَ الْجُدَامِ، وَاللَّفْتُ يُذَيِّبُهُ؛
شلغم بخور، زیرا هیچ کس نیست که در او رگی از جذام نباشد، و شلغم این رگرا می سوزاند.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۲، ح ۱

حدیث ۶۴

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الْحَقَّ وَ أَنْ كَانَ فِيهِ هَلَاكُكَ فَإِنَّ فِيهِ نَجَاتُكَ... اتَّقِ اللَّهَ وَ دَعِ الْبَاطِلَ إِنْ كَانَ فِيهِ نَجَاتُكَ فَإِنَّ فِيهِ هَلَاكُكَ؛
حق را بگو اگر چه نابودی تو در آن باشد، زیرا که نجات تو در آن است... تقوای الهیپیشه کن و باطل را فرو گذار هر چند [به
ظاهر] نجات تو در آن باشد، زیرا که نابودی تو در آن است.

تحف العقول، ص ۴۰۸

حدیث ۶۵

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! إِنَّ الْعَاقِلَ لَا يَكْذِبُ وَإِنْ كَانَ فِيهِ هَوَاهُ؛
ای هشام! خردمند دروغ نگوید ، هر چند دلخواهش باشد.

حدیث ۶۶

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! إِنَّ الْعَاقِلَ لَا يُحَدِّثُ مَنْ يَخَافُ تَكْذِيبَهُ وَلَا يَسْأَلُ مَنْ يَخَافُ مَنَعَهُ؛
ای هشام! خردمند با آن کس که از تکذیبش بیم دارد ، سخن نمی گوید ، و از هر کس که از دریغ ورزی اش بیم دارد ،
درخواست نمی کند.

حدیث ۶۷

امام کاظم علیه السلام :

إِسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ فِي سَرَائِرِكُمْ كَمَا تَسْتَحْيُونَ مِنَ النَّاسِ فِي عِلَانِيَتِكُمْ؛
از خدا در نهان های خویش شرم دارید ، همچنان که در عیان از مردم ، شرم می کنید.

حدیث ۶۸

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! تَعَلَّمْ مِنَ الْعِلْمِ مَا جَهَلْتَ وَعَلَّمِ الْجَاهِلَ مِمَّا عَلَّمْتَ؛

ای هشام! آنچه از دانش [تاکنون] نیاموخته ای ، بیاموز و از آنچه آموخته ای ، به نادان بیاموز.

حدیث ۶۹

امام کاظم علیه السلام :

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا؛

کامل ترین مؤمنان در ایمان ، نیک خوترین آنهاست.

حدیث ۷۰

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ أَزْدَادَ عَطْشَاتِهِ يَفْتَلُهُ؛

ای هشام! داستان دنیا به آب دریا ماند که تشنه هر چه از آن بنوشد ، تشنگی اش فزونی یابد تا او را بکشد.

حدیث ۷۱

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! إِيَّاكَ وَالْكِبْرَ فَإِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ حَبَّةٌ مِنَ الْكِبْرِ؛

ای هشام! از بزرگنمایی پرهیز ؛ زیرا هر کس در او هموزن دانه ای بزرگنمایی باشد ، به بهشت درنیاید.

حدیث ۷۲

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَرَادَ مِنْهُ وَإِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهُ وَتَابَ إِلَيْهِ؛

ای هشام! از ما نیست آن که هر روز به حساب خود نرسد [تا] اگر کار نیک کرده ، بر آن بیفزاید و اگر بد کرده ، از خدا آمرزش خواهد و به درگاهش توبه آرد.

حدیث ۷۳

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ! إِيَّاكَ وَالطَّمَعَ وَعَلَيْكَ بِالْيَأْسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ؛

ای هشام! از طمع پرهیز و تو را از آنچه در دست مردم است ، نومیدی باید.

حدیث ۷۴

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ؛

هر که به عوض (و پاداش) گرفتن یقین داشته باشد ، در بخشندگی ،

گشاده دستی می کند.

حدیث ۷۵

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ اقْتَصَدَ وَقَنَعَ بَقِيَّتِ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ وَمَنْ بَدَّرَ وَأَسْرَفَ زَالَتْ عَنْهُ النُّعْمَةُ؛

هر که میانه روی کند و قناعت ورزد ، نعمت بر او بپاید و هر که بی جا مصرف نماید و زیاده روی کند ، نعمتش زوال یابد.

حدیث ۷۶

امام کاظم علیه السلام :

إِتَّقِ اللَّهَ وَقُلِ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ فِيهِ هَلَاكُكَ فَإِنَّ فِيهِ نَجَاتَكَ؛

از خدا پروا دار و حق را بگو ، اگر چه هلاکت تو در آن باشد ، که نجات در همان حقگویی است.

حدیث ۷۷

امام کاظم علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تَمْنَعَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ فَتَنْفِقَ مِثْلِيهِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ؛

بپرهیز که [از صرف مالی] در راه طاعت خدا دریغ ورزی ، آن گاه ، دوچندانش را در راه معصیت خرج کنی.

حدیث ۷۸

امام کاظم علیه السلام :

ثَلَاثٌ يَجْلِبِنُ الْبَصَرَ: النَّظْرُ إِلَى الْخُضْرَةِ وَالنَّظْرُ إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي وَالنَّظْرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ؛

سه چیز دیده را روشن کند : به سبزه نگریستن ، به آب روان نگریستن و به روی زیبا نگریستن.

حدیث ۷۹

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ حُسْنُ الْجَوَارِ كَفِّ الْأَذَى وَلَكِنْ حُسْنُ الْجَوَارِ الصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى؛

خوش همسایگی [تنها] خودداری از آزار دادن [همسایه] نیست ، بلکه شکیبایی بر آزار [دیدن از همسایه] است.

حدیث ۸۰

امام کاظم علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالصُّجْرَ وَالْكَسَلَ فَإِنَّهُمَا يَمْنَعَانِ حَظَّكَ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

از تنگ دلی و تن آسایی بپرهیز ؛ زیرا این هر دو ، تو را از بهره های دنیا و آخرت باز می دارد.

حدیث ۸۱

امام کاظم علیه السلام :

اجْعَلُوا لِأَنْفُسِكُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا بِإِعْطَائِهَا مَا تَشْتَهَى مِنَ الْحَلَالِ وَمَا لَا يَنْلَمُ الْمَرْوَةَ

وما لا سرف فيه واستعينوا بذلك على أمور الدين ؛

برای نفس خود از دنیا بهره ای قرار دهید . به آن اندازه که آنچه خواهش حلال کند و به مردانگی خللی نرساند و زیاده روی در آن نباشد ، به او بدهید ، و از این روش ، در انجام دادن امور دین یاری جویید (و نیرو یابید).

حدیث ۸۲

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَتَفَقَّهْ فِي الدِّينِ لَمْ يَرْضَ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا؛

هر که فهم دین نیابد ، خداوند ، هیچ کرداری را از او نپسندد.

حدیث ۸۳

امام کاظم علیه السلام :

الإِيمَانُ هُوَ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ وَإِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ؛

ایمان ، شناخت به دل ، اقرار به زبان و کردار به اندام هاست.

حدیث ۸۴

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ الْإِمَامَ زِمَامُ الدِّينِ وَنِظَامُ الْمُسْلِمِينَ وَصَلَاحُ الدُّنْيَا وَعِزُّ الْمُؤْمِنِينَ؛

امام ، زمام دین و [مایه] نظام یافتن مسلمانان و صلاح جهان و عزت مؤمنان است.

حدیث ۸۵

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِثَّةً جَاهِلِيَّةً ، وَحُوسِبَ بِمَا عَمِلَ فِي الْإِسْلَامِ

امام کاظم علیه السلام : هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت و عملکردش در دوران اسلام مورد بازپرسی قرار می گیرد.

المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۲۹۵ عن أبي خالد .

حدیث ۸۶

امام کاظم علیه السلام :

- فی جوابِ خَلْفِ بْنِ حَمَّادِ الْكُوفِيِّ لَمَّا سَأَلَهُ عَنِ مَسْأَلِهِ مُشْكِلَةً - : وَاللَّهِ ، إِنِّي مَا أُخْبِرُكَ إِلَّا عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنِ جَبْرِئِيلَ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

امام کاظم علیه السلام - در پاسخ خلف بن حماد کوفی که پرسش دشواری را از امام پرسید - : به خدا سوگند، من تو را آگاه نمی کنم مگر به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله ، به نقل از جبرئیل به نقل از خداوند عز و جل .
الکافی : ۳ / ۹۴ / ۱ .

حدیث ۸۷

امام کاظم علیه السلام :

- لَمَنْ سَأَلَهُ : أَنِّي لَكُمْ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَكُتُبَ الْأَنْبِيَاءِ ؟ - : هِيَ عِنْدَنَا وَرِاثَةٌ مِنْ عِنْدِهِمْ ، نَقَرُوهَا كَمَا قَرَأُوهَا ، وَنَقُولُهَا كَمَا قَالُوا ، إِنَّ اللَّهَ لَا يَجْعَلُ حُجَّةً فِي أَرْضِهِ يُسْأَلُ عَنْ شَيْءٍ فَيَقُولُ : لَا أَدْرِي

امام کاظم علیه السلام - در حدیث بریه (بریهه) که از ایشان پرسید: تورات، انجیل و کتب پیامبران از کجا به شما رسیده است؟ - فرمود: این کتابها از ایشان به ما به ارث رسیده است. ما هم آنها را چنانکه ایشان می خوانده اند می خوانیم و به آنها اعتقاد داریم چنان که آنها اعتقاد داشته اند. خداوند در زمین حجتی قرار نمی دهد که پیرامون مسأله ای از او پرسش کنند و او بگوید: نمی دانم.

الکافی : ۱ / ۲۲۷ / ۱ عن هشام بن الحكم .

حدیث ۸۸

امام کاظم علیه السلام :

مَبْلَغُ عِلْمِنَا عَلَى ثَلَاثَةِ وُجُوهِ : مَاضٍ وَغَابِرٍ وَحَادِثٍ ، فَأَمَّا الْمَاضِي فَمُفَسَّرٌ ، وَأَمَّا الْغَابِرُ فَمَزْبُورٌ ، وَأَمَّا الْحَادِثُ فَفَقَدَفٌ فِي الْقُلُوبِ ، وَنَقَرٌ فِي الْأَسْمَاعِ ، وَهُوَ أَفْضَلُ عِلْمِنَا ، وَلَا نَبِيَّ بَعْدَ نَبِيِّنَا

امام کاظم علیه السلام : دانش ما به سه گونه : گذشته، آینده و پدید شونده، گذشته، که تفسیر شده است و آینده، که در جامعه و مصحف نوشته شده و پدید شونده، که از راه الهام به دل و تأثیر در گوش باشد و این بهترین دانش ماست و پس از پیامبر ما دیگر پیامبری نیست.

الکافی : ۱ / ۲۶۴ / ۱ عن علی السائی ، وذكره أيضًا فی : ۸ / ۱۲۵ / ۹۵ عن علی بن سويد ، بصائر الدرجات : ۳ / ۳۱۹ عن علی السائی ، وذكره أيضًا فی : ۱ / ۳۱۸ عن علی السائی عن الإمام الصادق علیه السلام ، دلائل الإمامة : ۵۲۴ / ۴۹۵ عن علی بن محمد السمري عن الإمام المهدي عليه السلام .

حدیث ۸۹

امام کاظم علیه السلام :

نَحْنُ فِي الْعِلْمِ وَالشَّجَاعَةِ سَوَاءٌ ، وَفِي الْعَطَايَا عَلَى قَدَرٍ مَا نُؤَمَّرُ

امام کاظم علیه السلام : ما همه در علم و شجاعت، یکسانیم ولی در بخشش، به اندازه ای هستیم که مأموریم.

الکافی : ۱ / ۲۷۵ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۳ / ۴۸۰ کلاهما عن علی بن جعفر .

حدیث ۹۰

امام کاظم علیه السلام :

لَمَّا طَلَبَ مِنْهُ السَّنْدِيُّ بْنُ شَاهِكَ أَنْ يُكْفِنَهُ - : إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ حَجِّ صَرُورَتِنَا وَمُهُورِ نِسَائِنَا وَأَكْفَانُنَا مِنْ طَهْوَرِ أَمْوَالِنَا

امام کاظم علیه السلام - به سندی بن شاهک که خواستار به عهده گرفتن تکفین ایشان بود ، فرمود : ما خاندانی هستیم که [هزینه [نخستین حج و کابین زنان و [هزینه [کفنمان از پاک ترین اموال ماست .

الفقیه : ۱ / ۱۸۹ / ۵۷۷ ، الإرشاد : ۲ / ۲۴۳ ، تحف العقول : ۴۱۲ ، روضه الواعظین : ۲۴۳ ، فلاح السائل : ۷۲ ، الغیبه للطوسی : ۳۰ / ۶ .

حدیث ۹۱

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ تَقَدَّمَ إِلَى وَلَايَتِنَا أَخَّرَ عَنَّا تَقَدَّمَ إِلَى سَقَرٍ ، وَمَنْ تَأَخَّرَ عَنَّا تَقَدَّمَ إِلَى سَقَرٍ

امام کاظم علیه السلام : هر که به سوی ولایت ما پیش رود از دوزخ واپس ماند و هر که از ولایت ما عقب ماند به سوی دوزخ پیش رود .

الکافی : ۱ / ۴۳۴ / ۹۱ عن محمد بن الفضیل ، مجمع البیان : ۱۰ / ۵۹۱ عن محمد بن الفضیل عن أبي الفضل .

حدیث ۹۲

امام کاظم علیه السلام :

وإِنَّمَا جَعَلَ اللَّهُ هَذَا الْخُمْسَ خَاصَّةً لَهُمْ دُونَ مَسَاكِينِ النَّاسِ وَأَبْنَاءِ سَبِيلِهِمْ ، عَوَضًا لَهُمْ مِنْ صِدَقَاتِ النَّاسِ ، تَنْزِيهَاً مِنَ اللَّهِ لَهُمْ لِقَرَائِبِهِمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَكَرَامِيَةً مِنَ اللَّهِ لَهُمْ عَنِ أَوْسَاخِ النَّاسِ ، فَجَعَلَ لَهُمْ خَاصَّةً مِنْ عِنْدِهِ مَا يُغْنِيهِمْ بِهِ عَنِ أَنْ يُصَيِّرَهُمْ فِي مَوْضِعِ الذُّلِّ وَالْمَسْكِنَةِ

امام کاظم علیه السلام : خداوند در حقیقت این خمس را مختص آنان قرار داد و نه برای بینوایان و در راه ماندگان سایر مردم و این برای آنها به جای صدقات مردم است [که بر سادات حرام گردیده] و برای آن است که خداوند خواسته است ایشان را به سبب خویشاوندیشان با رسول خدا صلی الله علیه و آله از چرکهای [اموال] مردم [یعنی صدقات و زکات] پاک گرداند و بدین وسیله کرامتشان بخشد؛ لذا مال مخصوصی را از جانب خود برای آنان مقرر داشت تا به واسطه آن بی نیاز شوند و در معرض خواری و درویشی قرار نگیرند .

الکافی : ۱ / ۵۴۰ / ۴ عن حماد بن عیسی عن بعض أصحابنا .

حدیث ۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ أَبْغَضَنَا فَقَدْ أَبْغَضَ مُحَمَّدًا ، وَمَنْ أَبْغَضَ مُحَمَّدًا فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ ، وَمَنْ أَبْغَضَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُصَلِّيَهُ النَّارَ وَمَا لَهُ مِنْ نَصِيرٍ

امام کاظم علیه السلام : هر کس ما را دشمن بدارد، محمد را دشمن داشته است و هر کس محمد را دشمن بدارد، خدا را دشمن

داشته است و هر که خدای عز و جل را دشمن بدارد، بر خداوند حق است که او را در آتش افکند و وی را هیچ یآوری نباشد. کامل الزیارات: ۳۳۶ عن عبد الرحمن بن مسلم .

حدیث ۹۴

امام کاظم علیه السلام:

أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ... اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ أُمَّةِ الْهُدَى، وَمَصَابِيحِ الدُّجَى، وَأَمْنَانِكَ فِي خَلْقِكَ، وَأَصْفِيَانِكَ مِنْ عِبَادِكَ، وَحُجَجِكَ فَيَأْرِضُكَ، وَمَنَارِكَ فَيَبْلُغُكَ، وَالصَّابِرِينَ عَلَى بَلَائِكَ، الطَّالِبِينَ رِضَاكَ، الْمُؤْمِنِينَ بِوَعْدِكَ، غَيْرَ شَاكِينَ فِيكَ وَلَا جَاهِدِينَ عِبَادَتِكَ، وَأَوْلِيَانِكَ، وَسَيِّئِلِ أَوْلِيَانِكَ، وَخُزَّانِ عِلْمِكَ، الَّذِينَ جَعَلْتَهُمْ مَفَاتِيحَ الْهُدَى، وَنُورَ مَصَابِيحِ الدُّجَى، صَلِّوَاتِكَ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَعَلَى مَنَارِكَ فِي عِبَادِكَ، الدَّاعِيَ إِلَيْكَ بِإِذْنِكَ، الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ، الْمُؤَدِّيَ عَنِ رَسُولِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ.

اللَّهُمَّ إِذَا أَظْهَرْتَهُ فَأَنْجِرْ لَهُ مَا وَعَدْتَهُ، وَسُقِ إِلَيْهِ أَصْحَابُهُ وَأَنْصِرْهُ، وَقَوِّ نَاصِرِيهِ، وَبَلِّغْهُ أَفْضَلَ أَمَلِهِ، وَأَعْطِهِ سُؤْلَهُ، وَجَدِّدْ بِهِ عَنِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ بَعْدَ الدُّلِّ الَّذِي قَدْ نَزَلَ بِهِمْ بَعْدَ نَبِيِّكَ فَصَارُوا مَقْتُولِينَ مَطْرُودِينَ مُشَرَّدِينَ خَائِفِينَ غَيْرِ آمِنِينَ. لَقُوا فِي جَنَّةِكَ - ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَطَاعَتِكَ - الْأَذَى وَالتَّكْذِيبَ، فَصَبَرُوا عَلَى مَا أَصَابَهُمْ فِيكَ، رَاضِينَ بِذَلِكَ، مُسَلِّمِينَ لَكَ فِي

جَمِيعِ مَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ وَمَا يَرِدُ إِلَيْهِمْ.

اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ قَائِمِهِمْ بِأَمْرِكَ، وَأَنْصِرْهُ وَأَنْصِرْ بِهِ دِينَكَ الَّذِي غُيِّرَ وَبُدِّلَ، وَجَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَى مِنْهُ وَبُدِّلْ بَعْدَ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

امام کاظم علیه السلام: بارخدایا، بر اهل بیت او (محمد صلی الله علیه و آله) صلوات فرست، همانان که پیشوایان هدایتند و چراغهای فروزان در تاریکیها و امنای تو در میان خلقت و بندگان برگزیده ات و حجت های تو در روی زمینت و مناره های تو در شهرهایت، شکیبایان بر بلایت، جویندگان خشنودیت، وفاکنندگان به وعده ات، آنان که در تو شک ندارند و منکر عبادت تو نیستند، دوستان تو و از نسل دوستان تو و خزانه داران دانش تو، همانان که کلیدهای هدایت قرارشان دادی و پرتو چراغهای تاریکیها، درود و رحمت و رضوان تو بر آنان باد.

بارخدایا! بر محمد و آل محمد درود فرست و نیز بر او که چراغ راهنمای تو در میان بندگان توست، همو که به اذن تو به سوی تو دعوت می کند و فرمان تو را بر پا می دارد و پیام رسول تو را، که بر او و خاندانش سلام باد، می رساند.

بارخدایا، آن گاه که او را آشکار ساختی، وعده ای را که به او داده ای به کار بند و یارانش را به سوی او روان کن و یارانش را و یارانش را نیرو ده و او را به بهترین آرزویش برسان و خواسته اش را بر آور و به واسطه او، محمد و اهل بیتش را که بعد از پیامبرت آن بلاها و ستمها بر سرشان آمد، قدرتی تازه بخش، همانان که دستخوش کشتار و طرد و آوارگی و رعب و وحشت و ناامنی شدند و به خاطر آن که جوایب خشنودی و طاعت تو بودند، آزارها دیدند و تکذیب شدند، ولی بر آن چه [از رنج و سختی و محنت که] در راه

تو به آنان رسید، شکیبایی کردند و آنها را به جان خریدند و در تمام آن چه که بر سرشان آمد و می آید، تسلیم (خواست) تو شدند.

بار خدایا! در فرج قائم آنان که فرمان تو را برپا می‌دارد، تعجیل فرما و او را یاری رسان و به واسطه او دینت را که دستخوش تغییر و تبدیل شده است، نصرت عطا فرما و به وسیله او آن چه را از دینت که بعد از پیامبر تو نابود و تحریف گشته، تجدید فرما. جمال الأسبوع : ۱۸۶ .

حدیث ۹۵

امام کاظم علیه السلام :

رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ قُمَّ يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الْحَقِّ ، يَجْتَمِعُ مَعَهُ قَوْمٌ كَزُبَيْرِ الْحَدِيدِ ، لَا تُزِلُّهُمْ الرِّيحُ الْعَوَاصِفُ ، وَلَا يَمْلُونَ مِنَ الْحَرْبِ وَلَا يَجْبُنُونَ ، وَعَلَى اللَّهِ يَتَوَكَّلُونَ ، وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

امام کاظم علیه السلام: مردی از اهالی قم، مردم را به سوی حق فرا می‌خواند و عده‌ای برگردش جمع می‌شوند که چونان قطعات آهن، سخت و استوارند، بادهای توفنده، آنان را از جای نمی‌جنباند و از جنگ، خسته نمی‌شوند و از آن، نمی‌هراسند، به خدا توکل دارند و عاقبت، از آن پرهیزگاران است.

البحار : ۶۰ / ۲۱۶ / ۳۷ نقلاً عن کتاب تاریخ قم عن أيوب بن يحيى الجندل .

حدیث ۹۶

امام کاظم علیه السلام :

- فِي بَيَانِ ذِكْرِ سَجْدَةِ الشُّكْرِ - : اللَّهُمَّ إِنِّي أَنشُدُكَ بِإِيوَائِكَ

امام کاظم علیه السلام - در بیان ذکر سجده شکر - : بار خدایا، تو را به حق و وعده‌ای که به دوستانت داده‌ای و متعهد شده‌ای آنان را بر دشمن خودت و دشمن آنان پیروز گردانی، قسم می‌دهم که بر محمد و آل محمد که حافظان (دین و شریعت تو و امانت دارانت) هستند، درود فرستی؛ بار خدایا، آسانی پس از دشواری (و فرج بعد از شدت) را از تو مسألت می‌کنم.

قوله عليه السلام : «بإيوائك» الوأى بمعنى الوعد ، والإيواء لم يأت في اللغة بهذا المعنى ، وعدم ذكرهم لا يدل على العدم ، مع أنه يمكن أن يكون من قولهم : آوى فلانا : أى أجاره وأسكنه ، فكان الواعد يؤدى الوعد إلى نفسه لكنه بعيد . قال فى النهاية فى حديث وهب : إن الله تعالى قال : إنى أويت على نفسى أن أذكر من ذكرنى . قال القتيبي : هذا غلط ، إلا أن يكون من المقلوب . والصحيح : وأيت من الوأى وهو الوعد ، يقول : جعلته وعدا على نفسى ، انتهى .

والوعد هو الذى قال الله تعالى :

حدیث ۹۷

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ كُلَّ يَوْمٍ ، فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَرَادَ اللَّهُ ، وَإِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهُ وَتَابَ إِلَيْهِ

امام کاظم علیه السلام: از ما نیست کسی که هر روز، به حساب اعمال خود رسیدگی نکند تا اگر دید کار نیک کرده است، از خداوند بیشتر بخواهد و اگر کار بد کرده، برای آن از خداوند آمرزش بخواهد و به درگاه او توبه کند.

الكافی : ۲ / ۴۵۳ / ۲ عن إبراهيم بن عمر اليماني ، وراجع تحف العقول : ۳۹۶ ، الاختصاص : ۲۶ و ۲۴۳ ، مشكاة الأنوار : ۷۰ و ۲۴۷ ، الزهد للحسين بن سعيد : ۲۰۳ / ۷۶ .

حدیث ۹۸

امام کاظم علیه السلام :
 إِنَّ لِقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ : ... يَا بَنِيَّ ، إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، قَدْ غَرِقَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ ، فَلْتَكُنْ سَيْفِيَّتِكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ ، وَحَشْوُهَا الْإِيمَانَ ،
 وَشِرَاعُهَا التَّوَكُّلَ ، وَقِيَمُهَا
 امام کاظم علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت: «... فرزندم! دنیا، دریای ژرفی است که مردمان بسیاری در آن غرق شدند. پس
 کشتی تو در آن باید تقوای الهی باشد و اندرون آن کشتی، ایمان و بادبانش، توکل و ناخدایش، خرد و راهنمایش، دانش و
 سُکانش، شکیبایی».
 القیم: السید و سائس الأمر (لسان العرب: ج ۱۲ ص ۵۰۲ «قیم»).

حدیث ۹۹

امام کاظم علیه السلام :
 كُنْ فِي الدُّنْيَا كَسَاكِنِ دَارٍ لَيْسَتْ لَهُ ، إِنَّمَا يَنْتَظِرُ الرَّحِيلَ .
 امام کاظم علیه السلام : در دنیا، مانند کسی باش که در خانه ای ساکن است که مال او نیست و منتظر رفتن است.
 تحف العقول: ص ۳۹۸، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۱۳ ح ۱.

حدیث ۱۰۰

امام کاظم علیه السلام :
 اجْعَلُوا لِإِنْفُسِكُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا بِإِعْطَائِهَا مَا تَشْتَهَى مِنَ الْحَلَالِ وَمَا لَا يَثْلُمُ الْمُرُوءَةَ وَمَا لَا سَرْفَ فِيهِ ، وَاسْتَعِينُوا بِذَلِكَ عَلَى أُمُورِ الدِّينِ
 ، فَإِنَّهُ رُؤْيَى : لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِدِينِهِ ، أَوْ تَرَكَ دِينَهُ لِدُنْيَاهُ .
 امام کاظم علیه السلام : با برآوردن خواست های روای خود تا آن جا که به مروّت [و شخصیت] صدمه نزنند و اسراف نباشد،
 خویشتن را از دنیا بهره مند سازید و از دنیا در کارهای دینتان کمک بگیرید؛ زیرا روایت شده است که: از ما نیست آن که دنیایش
 را برای دینش یا دینش را به خاطر دنیایش وا گذارد.
 تحف العقول: ص ۴۱۰، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: ص ۳۳۷ عن العالم عليه السلام وفيه «لم ينل» بدل «لا يثلم»،
 بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۲۱ ح ۱۸.

حدیث ۱۰۱

امام کاظم علیه السلام :
 الدُّنْيَا دَارٌ مِّنْ لَّا- دَارَ لَهُ ، وَمَالٌ مِّنْ لَّا مَالَ لَهُ ، وَلَهَا يَجْمَعُ مَن لَّا عَقْلَ لَهُ ، وَشَهَوَاتُهَا يَطْلُبُ مَن لَّا فَهْمَ لَهُ ، وَعَلَيْهَا يُعَادَى مَن لَّا عِلْمَ لَهُ ،
 وَعَلَيْهَا يَحْسُدُ مَن لَّا فِقْهَ لَهُ ، وَلَهَا يَسْعَى مَن لَّا يَقِينَ لَهُ .
 پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای کسی است که سرایی ندارد و دارایی کسی است که مالی ندارد و کسی از بهر آن
 گردد می آورد که خرد ندارد و کسی در پی خواسته های دنیوی می رود که فهم ندارد، و کسی بر سر دنیا دشمنی می ورزد که
 شناخت ندارد و کسی به خاطر آن حسادت می ورزد که دانایی ندارد و کسی برای آن تلاش می کند که [به آخرت] یقین ندارد.

مشکاة الأنوار: ص ۴۶۷ ح ۱۵۶۰، تنبیه الخواطر: ج ۱ ص ۷۰، روضة الواعظین: ص ۴۹۱، إرشاد القلوب: ص ۱۸۶ و لیس فیہ «ومال من لا مال له»، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۲۳ ح ۱۱۱؛ إحياء علوم الدين: ج ۳ ص ۳۰۰ و لیس فیہ «وشهواتها يطلب من لا فهم له».

حدیث ۱۰۲

امام کاظم علیه السلام: أوحى الله تعالى إلى داوود عليه السلام: يا داوود، خذ وأندِر أصحابك عن حُبِّ الشَّهَوَاتِ، فَإِنَّ الْمُعَلَّقَةَ قُلُوبُهُمْ بِشَهَوَاتِ الدُّنْيَا قُلُوبُهُمْ مَحْجُوبَةٌ عَنِّي.

امام کاظم علیه السلام: خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی کرد: «ای داوود! یارانت را از دوستی هوس ها بر حذر بدار و به آنان هشدار بده؛ زیرا آنان که به خواست های دنیوی دل بسته اند، دل هایشان از من در حجاب است».

تحف العقول: ص ۳۹۷، التحصین لابن فهد: ص ۶ ح ۳ نحوه، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۱۳ ح ۱.

حدیث ۱۰۳

امام کاظم علیه السلام: يا هشام، إِنَّ الْمَسِيحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلْحَوَارِيِّينَ: ... إِنَّ أَجْرَكُمْ عِنْدَ الْبَلَاءِ لَأَشَدُّكُمْ حُبًّا لِلدُّنْيَا، وَإِنَّ أَصْبَرَكُمْ عَلَى الْبَلَاءِ لَأَزْهَدَكُمْ فِي الدُّنْيَا.

امام کاظم علیه السلام - در سفارش به هشام - : ای هشام! مسیح علیه السلام به حواریان فرمود: «... بی تاب ترین شما در هنگام بلا، علاقه مندترین شما به دنیا است، و شکیاترینتان در بلا، زاهدترین شما در دنیا است».

تحف العقول: ص ۳۹۲-۳۹۳ و ص ۵۰۹ من دون إسنادٍ إلى الإمام الكاظم عليه السلام، بحار الأنوار: ج ۱ ص ۱۴۶ ح ۳۰؛ البداية والنهاية: ج ۹ ص ۳۰۰، الدر المنثور: ج ۲ ص ۲۰۵ نقلًا عن أحمد وكلاهما عن وهب بن منبه نحوه.

حدیث ۱۰۴

امام کاظم علیه السلام: إِحْذَرْ هَذِهِ الدُّنْيَا وَاحْذَرْ أَهْلِهَا.

امام کاظم علیه السلام - در توصیه هایش به هشام بن حکم - : از این دنیا بر حذر باش و از اهل آن حذر کن.

تحف العقول: ص ۴۰۰، بحار الأنوار: ج ۱، ص ۱۵۷، ر ۳۰.

حدیث ۱۰۵

امام کاظم علیه السلام: إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ قَدْرًا الَّذِي لَا يَرَى الدُّنْيَا لِنَفْسِهِ خَطْرًا.

امام کاظم علیه السلام: با ارزش ترین مردم، کسی است که برای دنیا ارزشی قائل نباشد.

الکافی: ج ۱ ص ۱۹ ح ۱۲ عن هشام بن الحكم، تحف العقول: ص ۳۸۹، الدرّة الباهرة: ص ۲۸ عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «قدرا» بدل «خطرا»، بحار الأنوار: ج ۱ ص ۱۴۱ ح ۳۰.

حدیث ۱۰۶

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ أَصْبَرَكُمْ عَلَى الْبَلَاءِ لَأَعَزُّهُدُكُمْ فِي الدُّنْيَا .

امام کاظم علیه السلام : صبورترین شما در برابر بلا ، زاهدترین شما در دنیا است .

تحف العقول : ص ۳۹۳ عن هشام بن الحكم وص ۵۰۹ عن عيسى عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۶ .

حدیث ۱۰۷

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ ، إِنَّ الْعَاقِلَ نَظَرَ إِلَى الدُّنْيَا وَإِلَى أَهْلِهَا فَعَلِمَ أَنَّهَا لَا تُنَالُ إِلَّا بِالْمَشَقَّةِ ، وَنَظَرَ إِلَى الْآخِرَةِ فَعَلِمَ أَنَّهَا لَا تُنَالُ إِلَّا بِالْمَشَقَّةِ ، فَطَلَبَ بِالْمَشَقَّةِ أَبْقَاهُمَا .

یا هشام ، إِنَّ الْعُقَلَاءَ زَهَدُوا فِي الدُّنْيَا وَرَغِبُوا فِي الْآخِرَةِ ؛ لِأَنَّهُمْ عَلِمُوا أَنَّ الدُّنْيَا طَالِيَةٌ مَطْلُوبَةٌ ، وَالْآخِرَةُ طَالِيَةٌ وَمَطْلُوبَةٌ ، فَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفَى مِنْهَا رِزْقَهُ ، وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَتْهُ الْآخِرَةُ فَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ فَيُفْسِدُ عَلَيْهِ دُنْيَاهُ وَآخِرَتَهُ .

امام کاظم علیه السلام - به هشام بن حکم - : ای هشام! خردمند ، درباره دنیا و اهل آن اندیشید و دریافت که دنیا جز با رنج به دست نمی آید ، و در باره آخرت نیز اندیشید و دریافت که به آن نیز جز با رنج نمی توان رسید . پس با قبول رنج ، در طلب پاینده تر از آن دو بر آمد .

ای هشام! خردمندان ، از دنیا دل بر کردند و به آخرت ، دل بستند؛ زیرا دریافتند که دنیا خواهان است و خواسته شده و آخرت نیز خواهان است و خواسته شده ، و کسی که آخرت را بطلبد ، دنیا در طلب او بر می آید تا او روزی اش را به طور کامل از دنیا بر گیرد ، و کسی که دنیا را طلب کند ، آخرت در طلب او بر می آید . و مرگش در می رسد و دنیا و آخرتش را بر او تباہ می گرداند .
الکافی : ج ۱ ص ۱۸ ح ۱۲ عن هشام بن الحكم وراجع تحف العقول : ص ۳۸۷ و بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۱ ح ۱ .

حدیث ۱۰۸

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ شَيْئًا هَذَا آخِرُهُ لِحَقِيقٍ

امام کاظم علیه السلام - بر سر گوری - : چیزی (دنیا) که انجامش این است ، به راستی ، سزاوار است که از همان آغاز ، بدان زهد ورزیده شود ، و چیزی (آخرت) که آغازش این است ، هر آینه سزاوار است که از انجام آن ، ترسیده شود .

فَلَا نَحْقِيقُ بَكذَا : أَي خَلِيقٍ (المصباح المنير : ص ۱۴۴ «حقیق»).

حدیث ۱۰۹

امام کاظم علیه السلام :

أَهَيُّوا الدُّنْيَا وَتَهَاوَنُوا بِهَا ؛ فَإِنَّهَا مَا أَهَانَهَا قَوْمٌ إِلَّا هَتَّاهُمْ اللَّهُ الْعَيْشَ ، وَمَا أَعَزَّهَا قَوْمٌ إِلَّا تَعَبُوا وَذَلُّوا .

امام کاظم علیه السلام : دنیا را سبک بدارید و آن را دست کم گیرید؛ چرا که هیچ مردمی دنیا را سبک نداشتند ، مگر آن که خداوند زندگی را برایشان گوارا ساخت؛ و هیچ مردمی دنیا را ارج ننهاده‌اند ، مگر این که به زحمت و خواری افتادند .

أعلام الدین : ص ۲۸۰ وراجع شرح نهج البلاغه : ج ۱۹ ص ۳۲۷ وسیر أعلام النبلاء : ج ۴ ص ۵۷۹ .

حدیث ۱۱۰

امام کاظم علیه السلام :

ما أهانَ الدُّنْيا قَوْمٌ قَطُّ إِلَّا هَنَأَهُمُ اللهُ إِيَّاهَا وَبَارَكَ لَهُمْ فِيهَا ، وَمَا أَعَزَّهَا قَوْمٌ قَطُّ إِلَّا نَعَصَهُمُ اللهُ إِيَّاهَا .

امام کاظم علیه السلام : هرگز هیچ مردمی دنیا را سبک نداشتند ، مگر این که خداوند آن را برایشان گوارا ساخت و در آن برکتشان داد؛ و هرگز هیچ قومی دنیا را عزیز نداشتند ، مگر این که خداوند آن را به کامشان تلخ ساخت .
تاریخ یعقوبی : ج ۲ ص ۴۱۴ عن الحسن بن أسد .

حدیث ۱۱۱

امام کاظم علیه السلام :

أهينوا الدُّنْيا فَإِنَّهُ أَهْنَأُ مَا يَكُونُ عَلَيْكُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَا أَهَانَ قَوْمٌ الدُّنْيا إِلَّا هَنَأَهُمُ اللهُ الْعَيْشَ ، وَمَا أَعَزَّهَا قَوْمٌ إِلَّا ذَلُّوا وَتَعَبُوا وَكَانَتْ عَاقِبَتُهُمُ النَّدَامَةُ .

امام کاظم علیه السلام : دنیا را کم اهمیت شمارید؛ زیرا این ، گواراترین چیز بر شماست؛ چرا که هیچ مردمی دنیا را سبک نشمردند مگر این که خداوند زندگی را برایشان گوارا گردانید، و هیچ مردمی دنیا را عزیز نداشتند ، مگر این که خوار و خسته شدند و عاقبتشان پشیمانی بود .
إرشاد القلوب : ص ۱۸ .

حدیث ۱۱۲

امام کاظم علیه السلام :

قَالَ أَبُو ذَرٍّ رَحِمَهُ اللهُ : جَزَى اللهُ الدُّنْيا عَنِّي مِذْمَةً بَعْدَ رَغِيْفَيْنِ مِنَ الشَّعِيرِ ؛ أَتَعَدِّي بِأَحَدِهِمَا وَأَتَعَشِّي بِالْآخِرِ ، وَبَعْدَ شَمَلَتِي الصَّوْفِ ؛ أَتَرَّرُ

بِأَحَدَاهُمَا وَأَتَرَدِّي بِالْآخِرِي .

امام کاظم علیه السلام : ابو ذر - که رحمت خدا بر او باد - گفت: از سوی من ، پس از آن دو قرص نان جوین - که یکی را چاشت می خورم و دیگری را شام - و

پس از آن دو جامه پشمین - که یکی را شلوار خویش می سازم و دیگری را ردای خویش - ، نکوهش خدا بر دنیا باد!

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۷ ، الأمالی للطوسی : ص ۷۰۲ ح ۱۵۰۲ ، رجال الکشی : ج ۱ ص ۱۲۰ الرقم ۵۴ نحوه وکلها عن موسی بن بکر ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۰۱ ح ۱۰ .

حدیث ۱۱۳

امام کاظم علیه السلام :

: إِنَّ شَيْئاً هَذَا آخِرُهُ لِحَقِيقٍ أَنْ يُزْهَدَ فِي أَوَّلِهِ ، وَإِنَّ شَيْئاً هَذَا أَوَّلُهُ لِحَقِيقٍ أَنْ يُخَافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام - در سخنانی بر سر قبری که بر آن حاضر شده بود :- چیزی (دنیا و زندگی) که پایانش این است ، سزاوار است که به ابتدای آن ، دل بسته نشود ، و چیزی (آخرت) که ابتدایش این جاست ، سزاوار است که از پایان آن ، ترسیده شود . معانی الأخبار : ص ۳۴۳ ، تحف العقول : ص ۴۰۸ کلاهما عن حفص بن غیاث النخعی ، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۰۳ ح ۹۱ .

حدیث ۱۱۴

امام کاظم علیه السلام :

: يا هِشامُ ، إِنَّ الْمَسِيحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلْحَوَارِيِّينَ : ... يَا عِبِيدَ الدُّنْيَا ، بِحَقِّ أَقُولُ لَكُمْ : لَا تُدْرِكُونَ شَرَفَ الْآخِرَةِ إِلَّا بِتَرْكِ مَا تُحِبُّونَ ، فَلَا تُنْتَظَرُوا بِالتَّوْبَةِ غَدًا ؛ فَإِنَّ دُونََ غَدٍ يَوْمًا وَلَيْلَةً وَقَضَاءَ اللَّهِ فِيهِمَا يَغْدُو وَيَرُوحُ .

امام کاظم علیه السلام - خطاب به هشام بن حکم - : ای هشام! مسیح علیه السلام به حواریان فرمود : « ... ای بندگان دنیا! حقیقتی را به شما بگویم : به شرافت آخرت نمی رسید ، مگر با وا نهادن آنچه دوست می دارید . پس ، کار توبه را به فردا میفکنید ؛ زیرا که قبل از فردا [ای قیامت] ، روز و شبی است و قضای (حکم) خداوند در آن روز و شب ، آمد و شد می کند» . تحف العقول : ص ۳۹۲ و ص ۵۰۸ عن عیسی علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۵ ح ۳۰ .

حدیث ۱۱۵

امام کاظم علیه السلام :

: اللَّهُمَّ بِيْرِكَ الْقَدِيمِ ... أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، لَقَدْ فَازَ مَنْ وَالَاكَ ، وَسَيَعَدَّ مَنْ نَاجَاكَ ، وَعَزَّ مَنْ نَادَاكَ ، وَظَفَرَ مَنْ رَجَاكَ ، وَغَنِمَ مَنْ قَصَدَكَ ، وَرَبِحَ مَنْ تَاجَرَكَ .

امام کاظم علیه السلام - از دعای ایشان در تعقیبات نماز :- بارخدا یا! به حق احسان دیرین و ازلی ات ... ؛ تویی آن خدایی که معبودی جز تو نیست . هر آینه رستگار شد آن که پیروی تو کرد ، و نیک بخت شد آن که با تو به راز و نیاز پرداخت ، و عزتمند شد آن که تو را صدا زد ، و کامیاب شد آن که به تو امید بست ، و غنیمت بُرد آن که آهنگ [کوی] تو کرد ، و سود بُرد آن که با تو سودا کرد .

مصباح المتهجد : ص ۵۹ ح ۹۲ ، البلد الأمين : ص ۱۳ ، المصباح للكفعمی : ص ۳۵ وفيه «وَرُحِمَ» بدل «وَرَبِحَ» من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۵۳ ح ۵۸ نقلًا عن الكتاب العتيق الغروی .

حدیث ۱۱۶

امام کاظم علیه السلام :

لَا رِبْحَ إِلَّا لِمَنْ بَاعَ اللَّهُ نَفْسَهُ .

امام کاظم علیه السلام : سود بُرد ، مگر آن کس که خویشتن را به خدا فروخت .
أعلام الدین : ص ۱۲۰ .

حدیث ۱۱۷

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِالْدُّنْيَا فَقَدْ رَضِيَ بِالْخَسِيسِ .

امام کاظم علیه السلام: کسی که از خداوند به دنیا رضایت دهد، به پست، رضایت داده است.

تحف العقول: ص ۳۹۱، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۳۰۶ ح ۱.

حدیث ۱۱۸

امام کاظم علیه السلام:

لَا تُذْهِبِ الْحِشْمَةَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ أَخِيكَ، أَبَقِ مِنْهَا؛ فَإِنَّ ذَهَابَهَا ذَهَابُ الْحَيَاءِ، وَبَقَاءُ الْحِشْمَةِ بَقَاءُ الْمَوْدَّةِ.

امام کاظم علیه السلام: احترام میان خود و برادرت را از بین مبر و چیزی از آن بگذار؛ زیرا از میان رفتن آن، از میان رفتن شرم است و بر جای بودن احترام، [عامل] بر جای بودن دوستی است.

تحف العقول: ۴۰۹ و ص ۳۷۰، الکافی: ۲ / ۶۷۲ / ۵ عن الإمام الكاظم عليه السلام وليس فيه «وبقاء الحشمة»، مشكاة الأنوار: ۲۲۰ و ص ۱۰۵ عن خالد بن نجیح عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار: ۱۴ / ۳۲۰ / ۷۸.

حدیث ۱۱۹

امام کاظم علیه السلام:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي: يَا صَفْوَانُ، كُلُّ شَيْءٍ مِنْكَ حَسَنٌ جَمِيلٌ مَا خَلَا شَيْئًا وَاحِدًا.

قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، أَيُّ شَيْءٍ؟

قَالَ: إِكْرَاؤُكَ جِمَالَكَ مِنْ هَذَا الرَّجُلِ؛ يَعْنِي هَارُونَ.

قُلْتُ: وَاللَّهِ مَا أَكْرَيْتُهُ أَشْرًا، وَلَا- بَطْرًا، وَلَا- لَصِيْدٍ، وَلَا لِلَّهِو، وَلَكِنِّي أَكْرَيْتُهُ لِهَذَا الطَّرِيقِ؛ يَعْنِي طَرِيقَ مَكَّةَ، وَلَا أَتَوَلَّاهُ بِنَفْسِي وَلَكِن أَنْصِبُ غِلْمَانِي.

فَقَالَ لِي: يَا صَفْوَانُ، أَيَقَعُ كِرَاؤُكَ عَلَيْهِمْ؟

قُلْتُ: نَعَمْ جُعِلْتُ فِدَاكَ.

قَالَ: فَقَالَ لِي: أَتُحِبُّ بَقَاءَهُمْ حَتَّى يَخْرُجَ كِرَاؤُكَ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ: فَمَنْ أَحَبَّ بَقَاءَهُمْ فَهُوَ مِنْهُمْ، وَمَنْ كَانَ مِنْهُمْ كَانَ وَرَدَ النَّارِ.

قَالَ صَفْوَانُ: فَذَهَبْتُ وَبِعْتُ جِمَالِي عَنْ آخِرِهَا.

فَبَلَغَ ذَلِكَ إِلَى هَارُونَ، فَدَعَانِي، فَقَالَ لِي: يَا صَفْوَانُ، بَلَغَنِي أَنَّكَ بَعْتَ جِمَالَكَ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

فَقَالَ: لِمَ؟

قُلْتُ: أَنَا شَيْخٌ كَبِيرٌ، وَإِنَّ الْغِلْمَانَ لَا يَفُونَ بِالْأَعْمَالِ.

فَقَالَ: هِيَاتِ أَيِّهَاتِ، إِنِّي لَأَعْلَمُ مَنْ أَشَارَ عَلَيْكَ بِهَذَا؛ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ.

قُلْتُ: مَا لِي وَلِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ!

فَقَالَ: دَعِ هَذَا عَنكَ، فَوَاللَّهِ لَوْلَا حُسْنُ صُحْبَتِكَ لَقَتَلْتُكَ.

رجال الكشي - به نقل از حسن بن علی بن فضال، از صفوان بن مهران جمال - : نزد امام موسی کاظم علیه السلام فرتم. ایشان به من

فرمود: «ای صفوان! همه رفتارت خوب است، جز یک چیز».

گفتم: فدایت شوم! چه چیز؟

فرمود: «کرایه دادن شترهایت به این مرد، یعنی هارون».

گفتم: به خدا سوگند، شترهایم را برای سرمستی و بدمستی یا شکار و لهو، به او کرایه نمی‌دهم؛ بلکه آنها را برای پیمودن این راه (راه مکه) کرایه می‌دهم و خودم نیز همراه او نمی‌روم و غلامانم را برای این کار، راهی می‌کنم. حضرت به من فرمود: «ای صفوان! آیا کرایه تو را باید پردازند؟».

گفتم: فدایت شوم، آری!

فرمود: «آیا دوست داری تا زمانی که کرایه ات را دریافت می‌کنی، زنده بماند؟».

گفتم: آری.

فرمود: «هرکس خواستار بقای آنان باشد، از آنان است و هرکس از آنان باشد، به دوزخ می‌رود».

[صفوان می‌گوید: من نیز رفتم و همه شترهایم را فروختم.

خبر این ماجرا به هارون رسید و او مرا خواند و به من گفت: ای صفوان! شنیده‌ام که شترهایت را فروخته‌ای؟

گفتم: آری.

گفت: چرا؟

گفتم: من پیرمردی فرتوت هستم و غلامانم نیز کارها را درست انجام نمی‌دهند.

هارون گفت: هیئات! این طور نیست. من می‌دانم چه کسی تو را به این کار وا داشته است؛ موسی بن جعفر.

گفتم: مرا چه به موسی بن جعفر!

گفت: دست بردار! به خدا سوگند، اگر به جهت خوش معاشرتی ات نبود، تو را می‌کشتم.

رجال الکشی: ۲ / ۷۴۰ / ۸۲۸.

حدیث ۱۲۰

امام کاظم علیه‌السلام:

: وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ

الزَّادِ لِلزَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزْمُ إِرَادَةِ يَخْتَارُكَ بِهَا وَقَدْ نَاجَاكَ بِعَزْمِ الإِرَادَةِ قَلْبِي .

امام کاظم علیه‌السلام - در دعایش، زمانی که او را به سوی بغداد می‌بردند - : می‌دانم

که برترین توشه رهرو به سوی تو، اراده استواری است که با آن، تو را برمی‌گزینند، و اینک، قلبم با اراده‌ای استوار با تو رازگویی می‌کند.

اقبال الأعمال: ۳ / ۲۷۶، مصباح‌المتهجد: ۸۱۴، مصباح‌الزائر: ۱۸۷.

حدیث ۱۲۱

امام کاظم علیه‌السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا» - : يَتَوَبُّ الْعَبْدُ ثُمَّ لَا يَرْجِعُ فِيهِ، وَإِنَّ أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَّقِي التَّائِبُ .

امام کاظم علیه‌السلام - در تفسیر آیه «ای کسانی که ایمان آورده‌اید! به سوی خدا، خالصانه توبه کنید» - : مقصود آن است که

بنده توبه کند و دیگر به گناه بازنگردد . محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، پرهیزگارِ توبه کار است .
تفسیر القمی : ۲ / ۳۷۷ عن محمد بن الفضیل ، بحار الأنوار : ۶ / ۲۰ / ۸ . راجع : إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ يَحِبُّ هَؤُلَاءِ / الْمُفْتَنِّ التَّوَابِ .

حدیث ۱۲۲

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ يُبْغِضُ الْعَبْدَ التَّوَامَ الْفَارِغَ .
امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل بنده پُر خوابِ بیکار را دشمن می دارد .
الکافی : ۵ / ۸۴ / ۲ عن بشیر الدّهّان ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۱۶۹ / ۳۶۳۵ نحوه ، عوالی اللآلی : ۳ / ۲۰۱ / ۲۶ و لیس فیہ «التَّوَام» .

حدیث ۱۲۳

امام کاظم علیه السلام :
- فی کتابه إلی هارونَ الرَّشیدِ، لَمَّا طَلَبَ مِنْهُ الْمَوْعِظَةَ - : ما مِنْ شَیْءٍ تَرَاهُ عَیْنُكَ إِلَّا وَفِیهِ مَوْعِظَةٌ .
امام کاظم علیه السلام - در نامه خود به هارون الرشید که از آن حضرت پند و موعظه خواسته بود - نوشت: هیچ چیزی نیست که چشم تو آن را ببیند مگر اینکه در آن پند و موعظتی است .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۴/۱۴ .

حدیث ۱۲۴

امام کاظم علیه السلام :
إِذَا وَعَدْتُمْ الصَّغَارَ فَأَوْفُوا لَهُمْ ؛ فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَ أَنَّكُمْ أَنْتُمْ الَّذِينَ تَرَزُقُونَهُمْ ، وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَغْضَبُ بِشَیْءٍ كَغَضَبِهِ لِلنِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ .
امام کاظم علیه السلام : هر گاه به کودکان وعده ای دادید به آن عمل کنید؛ زیرا آنها فکر می کنند این شما هستید که به آنها روزی می دهید و خداوند به اندازه ای که برای زنان و کودکان خشم می گیرد، برای هیچ چیز به خشم نمی آید .
بحار الأنوار : ۱۰۴/۷۳/۲۳ .

حدیث ۱۲۵

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ الْعَاقِلَ ... لَا يَعِدُّ مَا لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ .
امام کاظم علیه السلام : خردمند ، ... به چیزی که نمی تواند ، وعده نمی دهد .
الکافی : ۱ / ۲۰ / ۱۲ .

حدیث ۱۲۶

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَرْفَعْ الْمُتَوَاضِعِينَ بَقَدْرِ تَوَاضُعِهِمْ، وَلَكِنْ رَفَعَهُمْ بِقَدْرِ عَظَمَتِهِ وَمَجْدِهِ .

امام کاظم علیه السلام: خداوند فروتنان را به اندازه فروتنی شان بالا نمی برد، بلکه آنان را به اندازه عظمت و بزرگی خود رفعت می بخشد.

تحف العقول: ۳۹۹.

حدیث ۱۲۷

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ الزَّرْعَ يَنْبُتُ فِي السَّهْلِ وَلَا يَنْبُتُ فِي الصَّفا؛ فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ، وَلَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ التَّوَاضِعَ آلَةَ الْعَقْلِ، وَجَعَلَ التَّكَبُّرَ مِنْ آلَةِ الْجَهْلِ.

امام کاظم علیه السلام: همانا زراعت در دشت می روید و روی تخته سنگ برآمده نمی روید. حکمت نیز چنین است، در دل شخص فروتن آباد می شود و در دل انسان متکبر و گردنفرآز آباد نمی شود؛ زیرا خداوند فروتنی را ابزار خرد قرار داده است و تکبر را ابزار نابخردی.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۲/۱.

حدیث ۱۲۸

امام کاظم علیه السلام:

- لَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْعَاصِمِيِّ - : يَا عَاصِمُ، كَيْفَ أَنْتُمْ فِي التَّوَاضِعِ وَالتَّوَاسِي؟ [قَالَ:] قُلْتُ : عَلَى أَفْضَلِ مَا كَانَ عَلَيْهِ أَحَدٌ . قَالَ : أَيُّ أَيُّتِي أَحَدُكُمْ إِلَى دُكَّانِ أَخِيهِ أَوْ مَنَزَلِهِ عِنْدَ الضَّائِقَةِ فَيَسْتَخْرِجُ كَيْسَهُ وَيَأْخُذُ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ فَلَا يُنْكِرُ عَلَيْهِ ؟! قَالَ : لَا ، قَالَ : فَلَسْتُمْ عَلَى مَا أُحِبُّ فِي التَّوَاضِعِ .

امام کاظم علیه السلام - خطاب به جعفر بن محمد عاصمی - : ای عاصم ، در زمینه مراوده باهم و همدردی با یکدیگر چگونه هستید ؟ عرض کردم : در بهترین وضعی که یک نفر می تواند داشته باشد . فرمود : آیا چنین هست که فردی از شما در هنگام تنگدستی به دکان یا منزل برادرش برود و دخل او را بیرون کشد و آنچه احتیاج دارد بردارد و برادرش به او اعتراض نکند ؟ عاصم عرض کرد : نه . حضرت فرمود : پس ، در مراوده باهم آن طور که من دوست دارم نیستید .

بحار الأنوار: ۷۴ / ۲۳۱ / ۲۸ .

حدیث ۱۲۹

امام کاظم علیه السلام:

إِذَا مَرَّ بِكَ

امام کاظم علیه السلام: هرگاه دو کار برایت پیش آمد که ندانستی کدام یک بهتر و درست تر است، بنگر که کدام یک از آنها به هوس تو نزدیکتر است، با همان مخالفت کن؛ زیرا درست های بسیاری در مخالفت کردن با هوای نفست نهفته است.

فی بعض النسخ «وإذا خرّ بك أمران» وخرّ به أمر: أي نزل به وأهمّه . (كما فی هامش المصدر).

حدیث ۱۳۰

امام کاظم علیه السلام:

لَا تُعَوِّدُ عَيْنَيْكَ كَثْرَةَ النَّوْمِ؛ فَإِنَّهَا أَقَلُّ شَيْءٍ فِي الْجَسَدِ شُكْرًا.

امام کاظم علیه السلام: چشمانت را به پر خوابی عادت مده؛ زیرا چشم‌ها ناسپاس‌ترین عضو بدن هستند.
تفسیر العیناشی: ۲ / ۱۱۵ / ۱۴۹.

حدیث ۱۳۱

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ يُبَغِّضُ الْعَبْدَ النَّوَامَ الْفَارِعَ.

امام کاظم علیه السلام: خداوند عز و جل، از بنده پر خوابِ بی‌کار نفرت دارد.
الکافی: ۵ / ۸۴ / ۲.

حدیث ۱۳۲

امام کاظم علیه السلام:

إِيَّاكَ أَنْ تَمْنَعَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ، فَتُنْفِقَ مِثْلِيهِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ.

امام کاظم علیه السلام: از خرج کردن در راه طاعت خدا دریغ مکن که [لاجرم] دو چندان آن را در راه معصیت خدا خرج خواهی کرد.
تحف العقول: ۴۰۸.

حدیث ۱۳۳

امام کاظم علیه السلام:

مَنْ اِقْتَصَدَ وَقَنَعَ بِقَبِيَّتِ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ، وَمَنْ بَدَّرَ وَأَسْرَفَ زَالَتْ عَنْهُ النُّعْمَةُ.

امام کاظم علیه السلام: کسی که صرفه‌جو و قانع باشد، نعمت برایش می‌ماند و کسی که ریخت و اسراف کند نعمت از او زوال می‌یابد.
بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۲۷ / ۴.

حدیث ۱۳۴

امام کاظم علیه السلام:

كَانَ يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَكْفِي، وَكَانَ عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَضْحَكُ وَيَبْكِي، وَكَانَ الَّذِي يَصْنَعُ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْضَلَ مِنَ الَّذِي كَانَ يَصْنَعُ يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.

امام کاظم علیه السلام: روش یحیی بن زکریا علیهما السلامین بود که می‌گریست و هیچ‌گاه نمی‌خندید؛ عیسی بن مریم هم می‌خندید و هم می‌گریست و کاری که عیسی علیه السلام می‌کرد، برتر از کاری بود که یحیی علیه السلام می‌کرد.
الکافی: ۲۰ / ۶۶۵ / ۲.

حدیث ۱۳۵

امام کاظم علیه السلام :

مَا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ نَبِيًّا وَلَا وَصِيًّا إِلَّا سَخِيًّا .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل هیچ نبی یا وصی نفرستاد مگر اینکه سخاوتمند بود.

الکافی : ۴/۳۹/۴ .

حدیث ۱۳۶

امام کاظم علیه السلام :

- لَمَّا دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ قَدْ غَرِقَ فِي سَكْرَاتِ الْمَوْتِ - : الْمَوْتُ هُوَ الْمَصِيفَاءُ يُصِيفُ فِي الْمُؤْمِنِينَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ فَيَكُونُ آخِرُ أَلَمٍ يُصِيبُهُمْ كَفَّارَةً آخِرٍ وَزِرِّ بَقِيٍّ عَلَيْهِمْ ، وَيُصَفِّي الْكَافِرِينَ مِنْ حَسَنَاتِهِمْ فَيَكُونُ آخِرَ لَذَّةٍ أَوْ رَاحَةٍ تَلْحَقُهُمْ ، وَهُوَ آخِرُ ثَوَابٍ حَسَنَةٍ تَكُونُ لَهُمْ

امام کاظم علیه السلام - وقتی نزد مردی رفت که در سكرات مرگ فرو رفته بود - فرمود: مرگ صافی ای است که مؤمنان را از گناهانشان صاف می کند و آخرین دردی است که به عنوان کفار آخرین گناهی که در وجودشان می باشد به آنها می رسد و کافران را نیز از حسناتشان صاف می سازد و آخرین خوشی یا آسایشی است که به عنوان آخرین پاداش حسنه ای که دارند، به ایشان می رسد....

معانی الأخبار : ۲۸۹/۶

حدیث ۱۳۷

امام کاظم علیه السلام :

إِذَا مَرَضَ الْمُؤْمِنُ أَوْ حَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَى صَاحِبِ الشَّمَالِ : لَا تَكْتُبْ عَلَى عَبْدِي مَا دَامَ فِي حَبْسِي وَوَثَاقِي ذَنْبًا . وَيُوحَى إِلَى صَاحِبِ الْيَمِينِ أَنْ اكْتُبْ لِعَبْدِي مَا كُنْتُ تَكْتُبُهُ فِي صِحَّتِهِ مِنَ الْحَسَنَاتِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه مؤمن بیمار شود، خداوند عز و جل به فرشته دست چپ او وحی فرماید که برای بنده ام، تا زمانی که در زندان و بند من است، گناهی منویس . و به فرشته دست راست او وحی می فرماید که همان حسناتی را که در زمان سلامتی بنده ام می نوشتی، برایش بنویس.

الکافی : ۳/۱۱۴/۷

حدیث ۱۳۸

امام کاظم علیه السلام :

الْمَعْرُوفُ غُلٌّ لَا يَفُكُّهُ إِلَّا الْمُكَافَأَةُ أَوْ شُكْرٌ .

امام کاظم علیه السلام : نیکی واحسان قلاده ای است که جز جبران کردن یا تشکر آن را باز نمی کند.

الدرّة الباهرة : ۳۴ .

حدیث ۱۳۹

امام کاظم علیه السلام :

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : « هَيْلٌ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ » - : جَرَتْ فِي الْمُؤْمِنِ وَالْكَافِرِ وَالْبَرِّ وَالْفَاجِرِ ، مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَعَلَيْهِ أَنْ يُكَافِيَ

به ، وَلَيْسَتِ الْمُكَافَأَةُ أَنْ تَصْنَعَ كَمَا صَنَعَ حَتَّى تَرَى فَضْلَكَ ، فَإِنْ صَنَعْتَ كَمَا صَنَعَ فَلَهُ الْفَضْلُ بِالْإِيتَاءِ .

امام کاظم علیه السلام - درباره آیه «آیا سزای نیکی جز نیکی است؟» - فرمود: این آیه درباره مؤمن و کافر و نیک و بد جاری است. به هر کس خوبی شود، باید آن را پاداش دهد. پاداش دادن، این نیست که همان احسانی را کنی که او کرده است، مگر این که برتری خود را نشان دهی؛ زیرا اگر همان را کنی که او کرده است، به سبب این که آغازگر احسان می باشد، برتری از آن اوست.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۱/۱

حدیث ۱۴۰

امام کاظم علیه السلام:

يا رسولَ الله قد عَلِمْتُ ابْنِي هَذَا الْكِتَابَ فَفِي أَيِّ شَيْءٍ أُسْلِمُهُ؟ فَقَالَ -: سَلَّمُهُ لَهِ أَبُوكَ ، وَلَا تُسَلِّمُهُ فِي خَمْسٍ : لَا تُسَلِّمُهُ سَيِّئًا ، وَلَا صَايغًا ، وَلَا قَصَابًا ، وَلَا حَنَاطًا ، وَلَا نَخَّاسًا .

فَقَالَ : يا رسولَ الله صلى الله عليه وآله ، وما السَّيِّئُ؟ قَالَ : الذي يَبِيعُ الأَكْفَانَ وَيَتَمَنَّى مَوْتَ أُمَّتِي ، وَلِلْمَوْلُودِ مِنْ أُمَّتِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ، وَأما الصَّائِعُ فَإِنَّهُ يُعَالِجُ غَبْنَ أُمَّتِي ، فَأما الْقَصَابُ فَإِنَّهُ يَذْبَحُ حَتَّى تَذْهَبَ الرَّحْمَةُ مِنْ قَلْبِهِ ، وَأما الْحَنَاطُ فَإِنَّهُ يَحْتَكِرُ الطَّعَامَ عَلَى أُمَّتِي ، وَلأنَّ يَلْقَى اللهُ الْعَبْدَ سَارِقًا أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَلْقَاهُ قَدِ احْتَكَرَ طَعَامًا أَرْبَعِينَ يَوْمًا . وَأما النَّخَّاسُ فَإِنَّهُ أَتَانِي جَبْرئيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ : يا مُحَمَّدُ ، إِنَّ شِرَارَ أُمَّتِكَ الَّذِينَ يَبِيعُونَ النَّاسَ .

امام کاظم علیه السلام: مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمدو به ایشان عرض کرد: من این فرزندم را سواد آموخته ام؛ حالا او را به چه شغلی بگمارم؟ حضرت فرمود: خدا پدرت را بیامرزد، او را در هر شغلی بگذار اما به پنج گروه مسپارش: سیئه، زرگر، قصاب، گندم فروش و برده فروش.

مرد عرض کرد: ای رسول خدا! سیئه کیست؟ فرمود: کسی که کفن می فروشد و آرزوی مرگ افراد امت مرا دارد، در حالی که یک نوزاد امت خود را، از هر آنچه آفتاب بر آن می تابد بیشتر دوست دارم. اما زرگر؛ زیرا به فکر مغبون ساختن افراد امت من است. اما قصاب؛ زیرا آنقدر حیوان می کشد که رحم از دلش رخت بر می بندد. اما گندم فروش؛ زیرا ارزاق امت مرا احتکار می کند. اگر کسی با عنوان دزد، خدا را دیدار کند بهتر است از این که او را دیدار کند، در حالی که چهل روز خوراک مردم را احتکار کرده باشد. اما برده فروش؛ زیرا جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و گفت: ای محمد! بدترین افراد امت تو، کسانی هستند که انسان خرید و فروش می کنند.

بحار الأنوار: ۱۰۳/۷۷/۱

حدیث ۱۴۱

امام کاظم علیه السلام:

- لِهَشَامٍ وَهُوَ يَعِظُهُ -: إِنَّ الْعَاقِلَ لَا يَكْذِبُ وَإِنْ كَانَ فِيهِ هَوَاهُ .

امام کاظم علیه السلام - در اندرز به هشام - فرمود: خردمند دروغ نمی گوید، اگر چه منافع او در آن باشد.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۰۵/۱

حدیث ۱۴۲

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ الزَّرْعَ يَنْبُتُ فِي السَّهْلِ وَلَا يَنْبُتُ فِي الصَّفَا ، فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ وَلَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ ؛ لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ التَّوَاضِعَ آلَةَ الْعَقْلِ ، وَجَعَلَ التَّكَبُّرَ مِنْ آلَةِ الْجَهْلِ ، أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ مَنْ شَمَخَ إِلَى السَّقْفِ بِرَأْسِهِ شَجَّهَ ، وَمَنْ خَفَضَ رَأْسَهُ اسْتَظَلَّ تَحْتَهُ وَأَكْنَهُ ؟! وَكَذَلِكَ مَنْ لَمْ يَتَوَاضِعْ لِلَّهِ خَفَضَهُ اللَّهُ ، وَمَنْ تَوَاضِعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ .

امام کاظم علیه السلام : همانا زراعت، در دشت پست می روید و روی تخته سنگ نمی روید. حکمت نیز چنین است: در دل شخص فروتن آباد می شود و در دل متکبر گردنفرز آباد نمی شود؛ زیرا که خداوند فروتنی را ابزار خرد و دانایی قرار داده و تکبر را از ابزار نادانی. مگر نمی دانی که هر کس سرش را به سقف ساید، سرش می شکافد و هر که سر پایین گیرد در زیرسقف سایه و پناه می گیرد. بدین سان نیز هر که برای خدا فروتنی نکند، خداوند او را پست گرداند و هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند او را بالا برد.

تحف العقول : ۳۹۶.

حدیث ۱۴۳

امام کاظم علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا دَاوُدُ ، حَذِرْ وَأَنْذِرْ (وَنَذِرْ) أَصْحَابَكَ عَنْ حُبِّ الشَّهَوَاتِ ، فَإِنَّ الْمُعْلَقَةَ قُلُوبُهُمْ بِشَهَوَاتِ الدُّنْيَا قُلُوبُهُمْ مَحْجُوبَةٌ عَنِّي .

امام کاظم علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود که: ای داوود! یاران خود را از شهوت پرستی بر حذر دار و بیم ده؛ زیرا کسانی که دل‌هایشان آویخته به شهوت دنیاست، دل‌هایشان از من در پرده است.

تحف العقول : ۳۹۷.

حدیث ۱۴۴

امام کاظم علیه السلام :

- عِنْدَ قَبْرِ - : إِنَّ شَيْئًا هَذَا آخِرُهُ لِحَقِيقٍ أَنْ يُزْهَدَ فِي أَوَّلِهِ ، وَإِنَّ شَيْئًا هَذَا أَوَّلُهُ لِحَقِيقٍ أَنْ يُخَافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام - در کنار یک گور - فرمود : چیزی که پایانش این است، سزااست که از همان آغاز دل از آن برکنند و چیزی که آغازش این است ، بجاست که از پایانش بترسند.

معانی الأخبار : ۳۴۳/۱.

حدیث ۱۴۵

امام کاظم علیه السلام :

تَفَقَّهُوا فِي دِينِ اللَّهِ ، فَإِنَّ الْفِقْهَ مِفْتَاحُ الْبَصِيرَةِ ، وَتَمَامُ الْعِبَادَةِ ، وَالسَّبَبُ إِلَى الْمَنَازِلِ الرَّفِيعَةِ وَالرُّتَبِ الْجَلِيلَةِ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا ، وَفَضْلُ الْفَقِيهِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الْكَوَاكِبِ ، وَمَنْ لَمْ يَتَفَقَّهْ فِي دِينِهِ لَمْ يَرْضَ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا .

امام کاظم علیه السلام : در دین خدا فقیه و دانا شوید؛ زیرا فقه کلید بصیرت است و مایه کمال عبادت و وسیله رسیدن به مقامات بلند و مراتب عالی دینی و دنیایی.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۱/۱۹.

حدیث ۱۴۶

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لِيُبْغِضَ الْعَبْدَ النَّوَامَ ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لِيُبْغِضَ الْعَبْدَ الْفَارِعَ .

امام کاظم علیه السلام : همانا خداوند متعال از بنده پر خواب نفرت دارد؛ به تحقیق خداوند متعال از بنده بیکار نفرت دارد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۱۶۹/۳۶۳۵.

حدیث ۱۴۷

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ خَلْفِهِ بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا عَرَفَهُ النَّاسُ لَمْ يَغْتَبِهِ ، وَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْ خَلْفِهِ بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا لَا يَعْرِفُهُ النَّاسُ اغْتَابَهُ .

امام کاظم علیه السلام : هر کس پشت سر دیگری چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می دانند غیبتش نکرده است، اما

اگر کسی پشت سرش چیزی را بگوید که در او هست ولی مردم نمی دانند، غیبتش کرده است.

الکافی : ۲/۳۵۸/۶.

حدیث ۱۴۸

امام کاظم علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ فَارِسَ : أَتَعْلَمُونَ الْغَيْبَ؟ - قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُبْسَطُ لَنَا الْعِلْمُ فَتَعْلَمُ ، وَيُقْبَضُ عَنَّا فَلَا نَعْلَمُ . وَقَالَ : سِرُّ

اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَسْرَهُ إِلَى جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَأَسْرَهُ جِبْرِئِيلُ إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَأَسْرَهُ مُحَمَّدٌ إِلَى مَنْ شَاءَ اللَّهُ .

امام کاظم علیه السلام - در پاسخ به مردی از ایرانیان که پرسید : آیا شما غیب می دانید؟ - فرمود : امام باقر علیه السلام فرمود : چون

علم [الهی] برای ما گشوده شود، می دانیم و هرگاه بر ما بسته شود، نمی دانیم. و فرمود : علم، راز خدای عز و جلاست که آن را با

جبرئیل علیه السلام در میان گذاشت و جبرئیل با محمد صلی الله علیه و آله در میان گذاشت و محمد با هر که خواست آن را در

میان نهاد.

الکافی : ۱/۲۵۶/۱.

حدیث ۱۴۹

امام کاظم علیه السلام :

- لَمَّا مَرَّ بِهِشَامُ بْنُ الْحَكَمِ وَهُوَ يَبِيعُ السَّابِرِيَّ فِي الظَّلَالِ - : يَا هِشَامُ ، إِنَّ الْبَيْعَ فِي الظِّلِّ غِشٌّ ، وَإِنَّ الْغِشَّ لَا يَحِلُّ .

امام کاظم علیه السلام - چون بر هشام بن حکم که در سایه (تاریکی) مشغول فروختن پارچه شاپوری بود، گذشت - فرمود : ای

هشام! فروختن کالا در سایه، دغلی است، و دغلی [در معامله] روا نیست.

الکافی : ۵/۱۶۰/۶.

حدیث ۱۵۰

امام کاظم علیه السلام :

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمَسْجِدَ إِذَا جَمَاعَةٌ قَدْ أَطْفَوْا بِرَجُلٍ ، فَقَالَ : مَا هَذَا ؟ فَقِيلَ : عَلَامِيَّةٌ ، قَالَ : وَمَا الْعَلَامِيَّةُ ؟ قَالُوا : أَعَلِمَ النَّاسَ بِأَنْسَابِ الْعَرَبِ وَوَقَائِعِهَا ، وَأَيَّامِ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَبِالشُّعَارِ وَالْعَرَبِيَّةِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ذَاكَ عِلْمٌ لَا يَضُرُّ مَنْ جَهَلَهُ ، وَلَا يَنْفَعُ مَنْ عَلِمَهُ .

امام کاظم علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد مسجد شد، دید عده ای گرد مردی جمع شده اند، فرمود: چه خبر است؟ عرض شد: علامه است. فرمود: علامه یعنی چه؟ عرض کردند: او داناترین مردم است به انساب عرب و جنگهای ایشان و به روزگار جاهلیت و اشعار عربی. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: اینها دانشی است که اگر کسی نداند، به او زیانی نرساند و اگر کسی بداند، او را سودی نبخشد.
الأمالی للصدوق : ۳۴۰/۴۰۳.

حدیث ۱۵۱

امام کاظم علیه السلام :
لَا عِلْمَ إِلَّا مِنَ عَالِمٍ رَبَّانِيٍّ ، وَمَعْرِفَةَ الْعَالِمِ بِالْعَقْلِ .
امام کاظم علیه السلام : علم جز از عالم ربّانی به دست نیاید (آن را جز از عالم ربّانی نباید فرا گرفت) و شناخت چنین عالمی به خرد است.
تحف العقول : ۳۸۷.

حدیث ۱۵۲

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ الْعَاقِلَ رَضِيَ بِالذُّونِ مِنَ الدَّنِيَامِ الْحِكْمَةَ ، وَلَمْ يَرْضَ بِالذُّونِ مِنَ الْحِكْمَةِ مَعَ الدَّنِيَا ؛ فَلِذَلِكَ رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ .
امام کاظم علیه السلام : خردمند به کم و کاست دنیا در صورتی که با حکمت توأم باشد خرسند است، ولی اگر دنیا را داشته باشد و از حکمت کم بهره باشد خرسند نیست؛ از این رو تجارتشان سودمند گشت.
الکافی : ۱/۱۷/۱۲.

حدیث ۱۵۳

امام کاظم علیه السلام :
إِنَّ الْعَاقِلَ لَا يُخَيِّدُ مَنْ يَخَافُ تَكْذِيبَهُ ، وَلَا يَسْأَلُ مَنْ يَخَافُ مَنْعَهُ ، وَلَا يِعْتَدُ مَا لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ ، وَلَا يَرْجُو مَا يُعْتَفُ بِرَجَائِهِ ، وَلَا يَتَقَدَّمُ عَلَى مَا يَخَافُ الْعَجْزَ عَنْهُ .
امام کاظم علیه السلام : خردمند به کسی که می ترسد تکذیبش کند، سخنی نمی گوید و از کسی که می ترسد مضایقه کند، چیزی نمی خواهد و وعده ای را که از عهده انجامش بر نمی آید، نمی دهد و به آنچه که در امیدواریش سرزنش شود، امید نمی بندد و به کاری که می ترسد در آن درماند اقدام نمی ورزد.
تحف العقول : ۳۹۰.

حدیث ۱۵۴

امام کاظم علیه السلام :

- فی وَصِيَّتِهِ لِهَشَامِ بْنِ الْحَكَمِ - : مَا بَعَثَ اللَّهُ أَنْبِيَاءَهُ وَرُسُلَهُ إِلَى عِبَادِهِ إِلَّا لِيَعْقِلُوا عَنِ اللَّهِ ، فَأَحْسَنُهُمْ اسْتِجَابَةً أَحْسَنُهُمْ مَعْرِفَةً ، وَأَعْلَمُهُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ أَحْسَنُهُمْ عَقْلاً ، وَأَكْمَلُهُمْ عَقْلاً أَرْفَعُهُمْ دَرَجَةً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

امام کاظم علیه السلام - در سفارش به هشام بن حکم - فرمود: خداوند پیامبران و رسولان خود را به سوی بندگانش نفرستاد مگر برای این که درباره خدا اندیشه کنند. پس، هر کس از آنان که شناختش بهتر باشد، دعوت را پذیراتر باشد و داناتریشان به کار خدا، کسی است که خردش نیکوتر باشد و کسی که خردش کاملتر باشد، در دنیا و آخرت بلند پایه تر باشد.
الکافی : ۱/۱۶/۱۲.

حدیث ۱۵۵

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجَّتَيْنِ : حُجَّةً ظَاهِرَةً ، وَحُجَّةً بَاطِنَةً ، فَأَمَّا الظَّاهِرَةُ فَالرُّسُلُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَالْأَنْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، وَأَمَّا الْبَاطِنَةُ فَالْعُقُولُ .
امام کاظم علیه السلام : خداوند را بر مردمان دو حجت است: حجتی بیرونی و حجتی درونی. حجت بیرونی همان فرستادگان و پیامبران و امامان علیهم السلام هستند و حجت درونی همان خردها.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲

حدیث ۱۵۶

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ الْغِنَى بِمَا لَمْ يَرَاحَهُ الْقَلْبُ مِنَ الْحَسَدِ ، وَالسَّلَامَةَ فِي الدِّينِ ، فَلْيَتَضَرَّعْ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي مَسْأَلَتِهِ بِأَنْ يُكْمِلَ عَقْلَهُ .
امام کاظم علیه السلام : هر که خواهان توانگری بدون داشتن مال و ثروت و آسودگی دل از حسدورزی و داشتن دین سالم است، باید با تضرع از خداوند عزوجل بخواهد که خردش را کامل گرداند.

الکافی : ۱/۱۸/۱۲

حدیث ۱۵۷

امام کاظم علیه السلام :

- فِي وَصِيَّتِهِ لِهَشَامِ بْنِ الْحَكَمِ - : يَا هَشَامُ ، مَا قَسَّمُ بَيْنَ الْعِبَادِ أَفْضَلَ مِنَ الْعَقْلِ ؛ نَوْمُ الْعَاقِلِ أَفْضَلُ مِنْ سَيِّئِ الْجَاهِلِ ، وَمَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا عَاقِلاً حَتَّى يَكُونَ عَقْلُهُ أَفْضَلَ مِنْ جَمِيعِ جِهْدِ الْمُجْتَهِدِينَ ، وَمَا أَدَّى الْعَبْدُ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ حَتَّى عَقَلَ عَنْهُ .

امام کاظم علیه السلام - در سفارش به هشام بن حکم - فرمود: ای هشام! میان بندگان چیزی برتر از خرد تقسیم نشده است. خواب خردمند برتر از شب زنده داری نادان است. خداوند هیچ پیامبری را جز خردمند برنمیگيخت تا آن جا که خردش برتر از همه کوشش کوشندگان باشد. و بنده هیچ فریضه ای از فرایض خدا را نگزارد مگر آن گاه که معرفت و آگاهی خود را از خدا فرا گرفت .

تحف العقول : ۳۹۷.

حدیث ۱۵۸

امام کاظم علیه السلام :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ ، وَأَسْأَلُكَ جَمِيلَ الْعَافِيَةِ ، وَأَسْأَلُكَ شُكْرَ الْعَافِيَةِ ، وَأَسْأَلُكَ شُكْرَ الْعَافِيَةِ .

امام کاظم علیه السلام : بار خدایا! من از تو عافیت مسألت دارم، عافیت نیکو عطایم کن و شکر بر عافیت و شکر بر شکر عافیت ارزانیم فرما.

الدعوات : ۲۱۱ / ۸۴ .

حدیث ۱۵۹

امام کاظم علیه السلام :

عَظَّمَ الْعَالِمَ لِعِلْمِهِ وَدَعَّ مُنَازَعَتَهُ ، وَصَغَّرَ الْجَاهِلَ لِجَهْلِهِ وَلَا تَطْرُدُهُ ، وَلَكِنْ قَرَّبَهُ وَعَلَّمَهُ .

امام کاظم علیه السلام : دانشمند را به خاطر دانشش احترام بنه و با او ستیزه مکن و نادان را به سبب نادانیش کوچک شمار، اما او را از خود مران بلکه به خود نزدیک گردان و او را علم بیاموز.

تحف العقول : ۳۹۴ .

حدیث ۱۶۰

امام کاظم علیه السلام :

التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ .

امام کاظم علیه السلام : دوستی ورزیدن با مردم، نیمی از خرد است.

تحف العقول : ۴۰۳ .

حدیث ۱۶۱

امام کاظم علیه السلام :

الصَّنِيعَةُ لَا تَبْنِي عِنْدَ الْمُؤْمِنِ لِصَاحِبِهَا إِلَّا بِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ : تَصْغِيرِهَا ، وَسْتِرِّهَا ، وَتَعْجِيلِهَا ، فَمَنْ صَغَّرَ الصَّنِيعَةَ عِنْدَ الْمُؤْمِنِ فَقَدْ عَظَّمَ أَخَاهُ ، وَمَنْ عَظَّمَ الصَّنِيعَةَ عِنْدَهُ فَقَدْ صَغَّرَ أَخَاهُ ، وَمَنْ كَتَمَ مَا أَوْلَاهُ مِنْ صَنِيعِهِ فَقَدْ كَرَّمَ فِعَالَهُ ، وَمَنْ عَجَّلَ مَا وَعَدَ فَقَدْ هَنَى الْعَطِيَّةَ .

امام کاظم علیه السلام : کسی که به مؤمن احسانی کند ، جز با سه چیز آن را به کمال نرسانده باشد : کوچک شمردن آن ، پوشاندن آن و شتاب ورزیدن در انجام آن ، پوشاندن آن و شتاب ورزیدن در انجام آن ، زیرا کسی که احسان خود به مؤمن را کوچک شمارد ، برادر خویش را بزرگ داشته است و کسی که احسان خود به مؤمن را بزرگ شمارد ، برادر خود را کوچک کرده است و کسی که خوبی خود به مؤمن را پوشیده دارد ، کاری بزرگوارانه کرده است و هر که در انجام وعده خود شتاب ورزد ، دهش را گوارا ساخته است .

تحف العقول : ۴۰۳ .

حدیث ۱۶۲

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّمَا تَكُونُ الْأَشْيَاءُ بِإِرَادَتِهِ وَمَشِيئَتِهِ ؛ مِنْ غَيْرِ كَلَامٍ ، وَلَا تَرُدُّ فِي نَفْسٍ ، وَلَا تُنْقِ بِلسَانٍ .

امام کاظم علیه السلام: اشیاء با اراده و خواست او پدید می آیند، بی آن که سخنی گفته شود و یا اندیشه ای از خاطری بگذرد و یا زبانی به سخن گویا شود.
التوحید: ۱۰۰/۸ .

حدیث ۱۶۳

امام کاظم علیه السلام:
عِلْمُ اللَّهِ لَا يُوصَفُ مِنْهُ بِأَيِّ ، وَلَا يُوصَفُ الْعِلْمُ مِنَ اللَّهِ بِكَيْفٍ ، وَلَا يُفْرَدُ الْعِلْمُ مِنَ اللَّهِ ، وَلَا يُبَانُ اللَّهُ مِنْهُ ، وَلَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ عِلْمِهِ حُدٌّ .
امام کاظم علیه السلام: علم خدا، با صفت «از کجاست؟» وصف نمی شود. علم خدا با صفت «چگونه» توصیف نمی گردد؛ نه علم از خدا جدا می شود و نه خدا از علم؛ و میان خدا و علم او حدی نیست.
التوحید: ۱۳۸/۱۶ .

حدیث ۱۶۴

امام کاظم علیه السلام:
كَانَ اللَّهُ حَيًّا بِلا حَيَاةٍ حَادِثَةٍ ... بَلْ حَيٌّ لِنَفْسِهِ .
امام کاظم علیه السلام: خداوند زنده ای نیست که حیاتش حادث باشد... بلکه او به ذات خود زنده است.
التوحید: ۱۴۲/۶ .

حدیث ۱۶۵

امام کاظم علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ أَعْلَى وَأَجَلُّ وَأَعْظَمُ مِنْ أَنْ يُبْلَغَ كُنْهُ صِفَتِهِ ، فَصِفُوهُ بِمَا وَصَفَ بِهِ نَفْسَهُ ، وَكُفُّوا عَمَّا سِوَى ذَلِكَ .
امام کاظم علیه السلام: خدا برتر و والاتر و بزرگتر از آن است که به حقیقت صفتش رسیده شود؛ بنابراین، او را به همان گونه که خودش خود را وصف کرده است، وصف کنید و از جز آن خودداری ورزید.
الکافی: ۱/۱۰۲/۶ .

حدیث ۱۶۶

امام کاظم علیه السلام:
- لَمَّا سِئِلَ عَنْ أَدْنَى الْمَعْرِفَةِ - : الإِقْرَارُ بِأَنَّهَ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ ، وَلَا شِبَهَ لَهُ وَلَا نَظِيرَ وَأَنَّهَ قَدِيمٌ ، مُتَبَتٌّ ، مَوْجُودٌ ، غَيْرُ فَقِيدٍ ، وَأَنَّهَ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ .
امام کاظم علیه السلام - در پاسخ به سؤال از کمترین مرتبه شناخت - فرمود: اقرار به این که خدایی جز او نیست و مانند و همتا ندارد و قدیم است ، [وجودش] ثابت و قطعی است ، موجود (معلوم) است و مفقود نیست و هیچ چیزی مانند او نباشد .
الکافی: ۱/۸۶/۱ .

حدیث ۱۶۷

امام کاظم علیه السلام :

إِذَا كَانَ الْجَوْرُ أَغْلَبَ مِنَ الْحَقِّ لَمْ يَحِلَّ لِأَحَدٍ أَنْ يَظُنَّ بِأَحَدٍ خَيْرًا حَتَّى يَعْرِفَ ذَلِكَ مِنْهُ .

امام کاظم علیه السلام : هر گاه ستم و ناراستی ، از حق و راستکاری بیشتر بود، بر هیچ کس روا نیست که به کسی گمان خوب برد ، مگر آن گاه که خوبی او بر وی معلوم شود .

الکافی : ۵/۲۹۸/۲.

حدیث ۱۶۸

امام کاظم علیه السلام :

- لِعَلِيِّ بْنِ يَقُطِينٍ - : إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى أَوْلِيَاءَ مَعَ أَوْلِيَاءِ الظُّلْمَةِ لِيُدْفَعَ بِهِمْ عَنِ أَوْلِيَائِهِ، وَأَنْتَ مِنْهُمْ يَا عَلِيُّ .

امام کاظم علیه السلام - به علی بن یقطین - : خداوند متعال در کنار اولیای ستمگر، دوستانی دارد تا به وسیله آنان از دوستان خود حمایت کند و تو ای علی ، یکی از آنان هستی .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۴۹/۵۶.

حدیث ۱۶۹

امام کاظم علیه السلام :

لَا يَتَّبِعِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَدَعَ الطِّيبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهِ فَيَوْمٌ وَيَوْمٌ لَا، فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ وَلَا يَدْعُ .

امام کاظم علیه السلام : شایسته است که مرد هر روزاز بوی خوش استفاده کند ؛ اگر هر روز نتوانست ، یک روز در میان عطر زند و چنانچه این هم مقدورش نبود جمعه ها را ترک نکند .

الکافی : ۶/۵۱۰/۴.

حدیث ۱۷۰

امام کاظم علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْجِصِّ يُوقَدُ عَلَيْهِ بِالْعَذْرَةِ وَعِظَامِ الْمَوْتَى ثُمَّ يُجَصَّصُ بِهِ الْمَسْجِدُ ، أَيْسَجَدُ عَلَيْهِ ؟ - : إِنَّ الْمَاءَ وَالنَّارَ قَدْ طَهَّرَاهُ .

امام کاظم علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که : چنانچه گچ را با نجاست (مدفوع خشکیده) و استخوان مرده بپزند و سپس با آن (کف) مسجد را گچکاری کنند ، آیا می توان بر آن سجده کرد ؟ - : آب و آتش آن را پاک کرده اند .

الکافی : ۳ / ۳۳۰ / ۳ .

حدیث ۱۷۱

امام کاظم علیه السلام :

- لَهُشَامٌ وَهُوَ يَعِظُهُ - : إِيَّاكَ وَالطَّمَعِ، وَعَلَيْكَ بِالْيَأْسِ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ، وَأَمِيتِ الطَّمَعِ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ؛ فَإِنَّ الطَّمَعِ مِفْتَاحُ لِلدُّلِّ، وَاخْتِلَاسِ الْعَقْلِ، وَاخْتِلَاقِ الْمُرَوَّاتِ، وَتَدْنِيسِ الْعَرِضِ، وَالذَّهَابِ بِالْعِلْمِ .

امام کاظم علیه السلام - در اندرز به هشام - فرمود: از طمع بپرهیز و به آنچه مردم دارند، چشمداشتی نداشته باش، چشمداشت به مخلوق را در خود بمیران؛ زیرا طمع و چشمداشت، کلید هر خواری است و عقل را می دزدد و انسانیتها را می برد و آبرو را می آلود و دانش را از بین می برد.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۵/۱.

حدیث ۱۷۲

امام کاظم علیه السلام:

الضَّعِيفُ مَنْ لَمْ يُرْفَعْ إِلَيْهِ حُجَّةٌ، وَلَمْ يَعْرِفِ الْاِخْتِلَافَ، فَإِذَا عَرَفَ الْاِخْتِلَافَ فَلَيْسَ بَضَعِيفٍ .

امام کاظم علیه السلام: ناتوان (معذور) کسی است که حجت به او نرسیده و اختلاف را نمی شناسد. پس، اگر اختلاف را بداند مستضعف نیست.

الکافی: ۸/۱۲۵/۹۵.

حدیث ۱۷۳

امام کاظم علیه السلام:

تُسْتَحَبُّ عَرَامَةُ الْغُلَامِ فِيصَغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ .

امام کاظم علیه السلام: بازیگوشی (شیطنت) پسر دردوران کودکی پسندیده است، برای این که در بزرگسالی بردبار شود. کتاب من لا يحضره الفقيه: ۴۷۴۸ / ۳ / ۴۹۳.

حدیث ۱۷۴

امام کاظم علیه السلام:

لَا تَبْدُلْ لِإِخْوَانِكَ مِنْ نَفْسِكَ مَا ضَرَّهُ عَلَيْكَ أَكْثَرَ مِنْ مَنْفَعَتِهِ لَهُمْ .

امام کاظم علیه السلام: به برادرانت از خود، چیزی مبخش که زیان آن برای تو بیشتر از سودش برای آنان است. الکافی: ۴ / ۳۳ / ۲ و انظر وسائل الشیعة: ۱۱ / ۵۴۳ باب ۱۰.

حدیث ۱۷۵

امام کاظم علیه السلام:

عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ مِنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ .

امام کاظم علیه السلام: کمک تو به ناتوان، از بهترین صدقه هاست. تحف العقول: ۴۱۴.

حدیث ۱۷۶

امام کاظم علیه السلام:

لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ خَلَا ثُمَّ لَمْ يَرْعُ قَلْبُهُ .

امام کاظم علیه السلام: شیعه ما نیست کسی که در تنهایی و خلوت، دلش ترسان [از خدا] نباشد.
بصائر الدرجات: ۲۴۷/۱۰.

حدیث ۱۷۷

امام کاظم علیه السلام:
- لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَوْجِبِ الْأَعْدَاءِ مُجَاهِدَةً - : أَقْرَبُهُمْ إِلَيْكَ وَأَعْدَاؤُهُمْ لَكَ... وَمَنْ يُحَرِّضُ أَعْدَاءَكَ عَلَيْكَ ، وَهُوَ إبْلِيسُ .
امام کاظم علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که جهاد با کدام دشمن واجب تر است - فرمود: آن که از همه به تو نزدیکتر و دشمنیش با تو بیشتر است... و کسی که دشمنان تو را بر ضدت تحریک می کند و آن شیطان است.
تحف العقول: ۳۹۹.

حدیث ۱۷۸

امام کاظم علیه السلام:
أَوَّلُ مَا يَبْرُؤُ الرَّجُلُ وَلَدَهُ أَنْ يُسَمِّيَهُ بِاسْمِ حَسَنِ ، فَلْيُحَسِّنْ أَحَدَكُمْ اسْمَ وَلَدِهِ .
امام کاظم علیه السلام: نخستین احسانی که مرد به فرزند خود می کند، این است که نام نیکویی برایش انتخاب کند. بنابر این، هریک از شما نامی نیکو بر فرزندش نهد.
الکافی: ۶/۱۸/۳.

حدیث ۱۷۹

امام کاظم علیه السلام:
- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ عَشْرَةٍ أَقْمَصِهِ هَلْ ذَلِكَ مِنَ السَّرْفِ - : لا ، ولكن ذلك أبقى لثيابه ، ولكن السرف أن تلبس ثوب صونك في المكان القدر .
امام کاظم علیه السلام - وقتی از ایشان سؤال شد: آیا داشتن ده پیراهن اسراف است؟ - فرمود: خیر. بلکه داشتن پیراهن زیاد باعث می شود که پیراهنهایش بیشتر عمر کند. اسراف آن است که لباس بیرون را در جای کثیف بپوشی.
بحار الأنوار: ۷۹/۳۱۷/۱.

حدیث ۱۸۰

امام کاظم علیه السلام:
ما تسابَّ اثنانِ إلَّا انحطَّ الأعلى إلى مرتبة الأسفل .
امام کاظم علیه السلام: هیچ گاه دو نفر به یکدیگر ناسزا نگویند مگر این که آن یک که برتر است به مرتبه آن که فروتر است سقوط کند.
أعلام الدین: ۳۰۵.

حدیث ۱۸۱

امام کاظم علیه السلام :

لَمَّا رَأَى رَجُلَيْنِ يَتَسَابَّانِ - : الْبَادِي أَظْلَمُ ، وَوَزْرُهُ وَوَزْرُ صَاحِبِهِ عَلَيْهِ مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ .

امام کاظم علیه السلام - آن گاه که دو مرد را دید که به یکدیگر ناسزا می گویند - فرمود : آغاز کننده ستمکارتر است و گناه او و گناه طرف مقابلش به گردن اوست ، تا زمانی که ستمدیده زیاده روی نکند .
تحف العقول : ۴۱۲ .

حدیث ۱۸۲

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ شَيْءٌ أَنْكَى لِأَبْلِيسَ وَجُنُودِهِ مِنْ زِيَارَةِ الْإِخْوَانِ فِي اللَّهِ بِعَضِهِمْ لِبَعْضٍ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ چیز به اندازه دیدار برادران از یکدیگر به خاطر خدا ، ابلیس و سپاه او را در هم نمی کوبد .
الکافی : ۲/۱۸۸/۷ .

حدیث ۱۸۳

امام کاظم علیه السلام :

جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ .

امام کاظم علیه السلام : جهاد زن ، خوب شوهرداری کردن است .
الکافی : ۵/۵۰۷/۴ .

حدیث ۱۸۴

امام کاظم علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ يَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : رَجُلٌ زَوَّجَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ ، أَوْ أَخْدَمَهُ ، أَوْ كَتَمَ لَهُ سِرًّا .

امام کاظم علیه السلام : سه نفرند که در روزی که سایه ای جز سایه عرش خدا نیست در سایه عرش اویند :
مردی که برادر مسلمان خود را زن دهد ، یا به او خادمی هدیه کند ، یا راز او را بپوشاند .
الخصال : ۱۴۱/۱۶۲ .

حدیث ۱۸۵

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ أَصْبَرَكُمْ عَلَى الْبَلَاءِ لَأَزْهَدُكُمْ فِي الدُّنْيَا .

امام کاظم علیه السلام : همانا صبورترین شما در برابر بلاها ، زاهدترین شما به دنیا است .
بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۸/۱ .

حدیث ۱۸۶

امام کاظم علیه السلام :

- عند قبرِ حَصْرَهَ - : إِنَّ شَيْئًا هَذَا آخِرُهُ لِحَقِيقٍ أَنْ يُرْهَدَ فِي أَوَّلِهِ ، وَإِنَّ شَيْئًا هَذَا أَوَّلُهُ لِحَقِيقٍ أَنْ يُخَافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام - به گاه حضور بر سر گوری - فرمود: چیزی که آخرش این است، سزاوار است که از همان آغاز به آن دل بسته نشود و چیزی که آغازش این است، به جاست که از فرجام آن ترسیده شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۰/۹

حدیث ۱۸۷

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ وَضَعَ الزَّكَاةَ قُوْتًا لِلْفُقَرَاءِ وَتَوْفِيرًا لِأَمْوَالِكُمْ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل زکات را به منظور تأمین قوت تهیدستان و افزایش داراییهای شما وضع کرده است .
الکافی : ۳/۴۹۸/۶

حدیث ۱۸۸

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ الْمَرْءَ إِذَا نَامَ فَإِنَّ رُوحَ الْحَيَوَانِ بَاقِيَةٌ فِي الْبَدَنِ ، وَالذِّي يَخْرُجُ مِنْهُ رُوحُ الْعَقْلِ .

امام کاظم علیه السلام : انسان هرگاه می خوابد روح حیوانی در بدن می ماند و آنچه از او خارج می شود روح عقل است .
بحار الأنوار : ۶۱/۴۳/۱۹

حدیث ۱۸۹

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ ، فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَرَادَ اللَّهُ ، وَإِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ مِنْهُ وَتَابَ إِلَيْهِ .

امام کاظم علیه السلام : از ما نیست کسی که هر روز به حساب نفس خود رسیدگی نکند . اگر کار خوبی کرده باشد از خداوند فزونتر بخوهد و اگر کار بدی کرده باشد از خداوند آمرزش بخوهد و به درگاه او توبه کند .
الکافی : ۲/۴۵۳/۲

حدیث ۱۹۰

امام کاظم علیه السلام :

الرَّفْقُ نِصْفُ الْعَيْشِ .

امام کاظم علیه السلام : ملایمت و مهربانی ، نیمی از زندگی است .

الکافی : ۲/۱۲۰/۱۱

حدیث ۱۹۱

امام کاظم علیه السلام :

لَا تَسْتَقْلُوا قَلِيلَ الذُّنُوبِ، فَإِنَّ قَلِيلَ الذُّنُوبِ يَجْتَمِعُ حَتَّى يَكُونَ كَثِيراً .

امام کاظم علیه السلام: گناهان اندک را کم بشمارید؛ زیرا همین گناهان اندک روی هم جمع می گردند و زیاد می شوند .
الأمالی للمفید: ۱۵۷/۸ .

حدیث ۱۹۲

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ الْعُقَلَاءَ تَرَكَوا فُضُولَ الدُّنْيَا فَكَيْفَ الذُّنُوبُ؟! وَتَرَكَ الدُّنْيَا مِنَ الْفَضْلِ، وَتَرَكَ الذُّنُوبَ مِنَ الْفَرَضِ .

امام کاظم علیه السلام: خردمندان، زیادی دنیا را رها کردند چه رسد به گناهان! در حالی که ترک دنیا فضیلت (ارزش) است و ترک گناهان واجب .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۰۱/۱

حدیث ۱۹۳

امام کاظم علیه السلام:

مَنْ طَلَبَ هَذَا الرِّزْقَ مِنْ حِلِّهِ لِيَعُودَ بِهِ عَلَى نَفْسِهِ وَعِيَالِهِ كَأَنَّ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَإِنْ غَلَبَ عَلَيْهِ فَلَيْسَتْ دُنْ عَلَى اللَّهِ وَعَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا يَقُوتُ بِهِ عِيَالَهُ .

امام کاظم علیه السلام: هر که برای تأمین خود و خانواده اش در پی کسب این روزی از راه حلال بر آید مانند مجاهد در راه خداست . اما اگر نتوانست به دست آورد، به امید خدا و رسول او به اندازه قوت خانواده اش وام بگیرد .

الکافی: ۵/۹۳/۳ .

حدیث ۱۹۴

امام کاظم علیه السلام:

لَا دِينَ لِمَنْ لَا مَرْوَةَ لَهُ .

امام کاظم علیه السلام: کسی که مردانگی و انسانیت ندارد دین ندارد .

تحف العقول: ۳۸۹ .

حدیث ۱۹۵

امام کاظم علیه السلام:

الْحِمِيَةُ رَأْسُ الدَّوَاءِ، وَالْمَعِدَةُ بَيْتُ الدَّاءِ، عَوِّذُ بَدَنًا مَا تَعَوَّدَ .

امام کاظم علیه السلام: پرهیز بهترین داروست و معده خانه امراض است، بدن را مادامی که عادت می کند عادت بده .

مکارم الأخلاق: ۲/۱۸۰/۲۴۶۸ .

حدیث ۱۹۶

امام کاظم علیه السلام:

لَيْسَ الْحِمِيَّةُ أَنْ تَدَعَ الشَّيْءَ أَصْلًا لَا تَأْكُلُهُ، وَلَكِنَّ الْحِمِيَّةَ أَنْ تَأْكُلَ مِنَ الشَّيْءِ وَتُخَفِّفَ .

امام کاظم علیه السلام: پرهیز این نیست که چیزی را اصلاً نخوری، بلکه پرهیز آن است که از هر چیزی سبک بخوری .
الکافی: ۸/۲۹۱/۴۴۳ .

حدیث ۱۹۷

امام کاظم علیه السلام:

لَيْسَ مِنْ دَوَاءِ إِلَّا وَهُوَ يُهَيِّجُ دَاءً ، وَلَيْسَ شَيْءٌ فِي الْبَدَنِ أَنْفَعَ مِنْ إِمْسَاكِ الْيَدِ إِلَّا عَمَّا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ .

امام کاظم علیه السلام: هیچ دارویی نیست، مگر آنکه خود بیماری تازه‌ای را دامن می‌زند. و برای بدن چیزی سودمندتر از پرهیز و خوردن غذا در حد نیاز بدن نیست .
الکافی: ۸/۲۷۳/۴۰۹ .

حدیث ۱۹۸

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ لِقْمَانَ قَالَ لِإِبْنِهِ: ... إِنَّ الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، قَدْ غَرِقَ فِيهَا عَالَمٌ كَثِيرٌ ، فَلْتَكُنْ سَيْفِيْنَتُكَ فِيهَا تَقْوَى اللَّهِ ، وَحَشْوُهَا الْإِيْمَانُ وَشِرَاعُهَا التَّوَكُّلُ ، وَقِيْمَةُ الْعَقْلِ ، وَدَلِيْلُهَا الْعِلْمُ ، وَسُكَّانُهَا الصَّبْرُ .

امام کاظم علیه السلام: لقمان به فرزندش فرمود: ... همانا دنیا دریایی ژرف است. خلقی بسیار در آن غرقه گشته‌اند؛ پس باید که کشتی تو در این دریا، تقوای خدا باشد و بار و بینه‌اش ایمان و بادبان‌ش توکل و ناخدایش خرد و راهنمایش دانش و سگانش شکیبایی.
الکافی: ۱/۱۶/۱۲ .

حدیث ۱۹۹

امام کاظم علیه السلام:

مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ ؛ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ زَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ .

امام کاظم علیه السلام: دنیا به آب دریا می‌ماند که هر چه تشنه از آن بنوشد، تشنه‌تر می‌شود تا سرانجام او را می‌کشد.
تحف العقول: ۳۹۶ .

حدیث ۲۰۰

امام کاظم علیه السلام:

تَمَثَّلَتِ الدُّنْيَا لِلْمَسِيْحِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صُوْرِهِ امْرَأَةٌ زَرْقَاءُ ، فَقَالَ لَهَا : كَمْ تَزَوَّجْتِ؟ فَقَالَتْ : كَثِيْرًا ، قَالَ : فَكُلِّ طَلَقِكِ؟ قَالَتْ : لَا ، بَلْ كَلَّا قَتَلْتُ ، قَالَ الْمَسِيْحُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَوَيْحٌ لِأَزْوَاجِكِ الْبَاقِيْنَ ، كَيْفَ لَا يَعْتَبِرُوْنَ بِالْمَاضِيْنَ ؟ !

امام کاظم علیه السلام: دنیا به صورت زنی چشم آبی در برابر مسیح علیه السلام مجسم شد. به او فرمود: چند شوهر کرده‌ای؟ گفت: زیاد. مسیح علیه السلام فرمود: همه آنها تو را طلاق دادند؟ دنیا گفت: نه، بلکه همه را کشتم. مسیح علیه السلام فرمود:

پس ، وای بر شوهران باقیمانده تو ؛ چگونه از گذشتگان عبرت نمی گیرند؟

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۱/۱.

از ۳۰۵۶۲۰۱

حدیث ۲۰۱

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ ؛ مَسْهَلَيْنِ فِي جَوْفِهَا السُّمُّ الْقَاتِلُ ، يَحْذَرُهَا الرَّجَالُ ذُوو الْعُقُولِ ، وَيَهْوِي إِلَيْهَا الصَّبِيَانُ بِأَيْدِيهِمْ .

امام کاظم علیه السلام : دنیا به مار می ماند که پوستی نرم دارد اما درونش زهری کشنده است . مردمان خردمند از آن حذر می کنند و کودکان دستهای خود را به سوی آن دراز می کنند .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۱/۱.

حدیث ۲۰۲

امام کاظم علیه السلام :

إِجْعَلُوا لِأَنْفُسِكُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا بِإِعْطَائِهَا مَا تَشْتَهِي مِنَ الْحَلَالِ وَمَا لَا يَثْلُمُ الْمَرْوَةَ وَمَا لَا سَرْفَ فِيهِ ، وَاسْتَعِينُوا بِذَلِكَ عَلَى أُمُورِ الدِّينِ ، فَإِنَّهُ رَوِي : لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِدِينِهِ ، أَوْ تَرَكَ دِينَهُ لِدُنْيَاهُ .

امام کاظم علیه السلام : با برآوردن خواهشهای نفسانی خود از حلال ، تا آن جا که به مروّت لطمه ای نزنند و به اسراف نینجامد ، به نفسهای خویش از دنیا بهره ای دهید و از این طریق برای انجام امور دین خود کمک بگیرید ؛ زیرا روایت شده است که : از ما نیست کسی که دنیایش را به خاطر دینش رها کند یا دینش را برای دنیایش فرو گذارد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۲۱/۱۸.

حدیث ۲۰۳

امام کاظم علیه السلام :

إِذَا كَانَتْ لَكَ حَاجَةٌ إِلَى اللَّهِ فَقُلْ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ ، فَإِنَّ لَهُمَا عِنْدَكَ شَأْنًا مِنَ الشَّانِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه خواستی از خداوند حاجتی طلب کنی ، بگو : خدایا! به حقّ محمد و علی از تو مسئلت می کنم ؛ زیرا آن دو را نزد تو منزلی بزرگ است .

الدعوات: ۵۱/۱۲۷.

حدیث ۲۰۴

امام کاظم علیه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالْدُعَاءِ ، فَإِنَّ الدُّعَاءَ لِلَّهِ ، وَالطَّلَبَ إِلَى اللَّهِ يَرُدُّ الْبَلَاءَ وَقَدْ قُدِّرَ وَقُضِيَ وَلَمْ يَبْقَ إِلَّا إِمْضَاؤُهُ ، فَإِذَا دُعِيَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَسُئِلَ صَرَفَ الْبَلَاءَ صَرَفَهُ .

امام کاظم علیه السلام : بر شما باد دعا کردن؛ زیرا دعا به درگاه خدا و مسئلت کردن از او، بلایی را که قضا و قدر الهی به آن تعلق

گرفته و فقط مانده که قطعی شود، دفع می کند. پس، چون خداوند عز و جل خوانده شود و از او دفع بلا مسئلت گردد، آن را بر می گرداند.
الکافی: ۲/۴۷۰/۸.

حدیث ۲۰۵

امام کاظم علیه السلام:
خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا.
امام کاظم علیه السلام: بهترین کارها، میانه و معتدلترین آنهاست.
بحار الأنوار: ۷۶/۲۹۲/۱۶.

حدیث ۲۰۶

امام کاظم علیه السلام:
إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يُحَرِّمِ الْخَمْرَ لِاسْمِهَا، وَلَكِنَّهُ حَرَّمَهَا لِعَاقِبَتِهَا؛ فَمَا كَانَ عَاقِبَتُهُ عَاقِبَةُ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ.
امام کاظم علیه السلام: خداوند عز و جل شراب را به خاطر نامش حرام نکرده بلکه به سبب پیامدهای آن حرامش کرده است. پس، هر چیزی که پیامدهای شراب را داشته باشد آن نیز شراب است.
الکافی: ۶/۴۱۲/۲.

حدیث ۲۰۷

امام کاظم علیه السلام:
اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ فِي سَرَائِرِكُمْ كَمَا تَسْتَحْيُونَ مِنَ النَّاسِ فِي عَلَانِيَتِكُمْ.
امام کاظم علیه السلام: در نهان از خدا شرم کنید همچنان که در آشکار از مردم شرم می کنید.
تحف العقول: ۳۹۴.

حدیث ۲۰۸

امام کاظم علیه السلام:
لَا تَمْنَحُوا الْجُهَالَ الْحِكْمَةَ فَتَظْلِمُوها، وَلَا تَمْنَعُوها أَهْلَهَا فَتَظْلِمُوهم.
امام کاظم علیه السلام: حکمت را در اختیار نادانان مگذارید که در غیر این صورت به آن ستم کرده اید، و آن را از اهلش دریغ نکنید که در غیر این صورت به آنان ستم روا داشته اید.
بحار الأنوار: ۷۸/۳۰۳/۱.

حدیث ۲۰۹

امام کاظم علیه السلام:
إِنَّ الزَّرْعَ يَبُثُّ فِي السَّهْلِ وَلَا يَبُثُّ فِي الصَّفا، فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ، وَلَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ

جَعَلَ التَّوَّاضِعَ آلَةَ الْعَقْلِ .

امام کاظم علیه السلام: همانا زراعت در دشت می روید و بر روی کوه نمی روید. حکمت نیز چنین است، در دل افتاده آبادان می شود و در دل خودستای گردنفرز پرورش نمی یابد؛ زیرا که خداوند افتادگی را ابزار خرد قرار داده است .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۲/۱

حدیث ۲۱۰

امام کاظم علیه السلام:

قِيلَ لِلْقَمَانِ: مَا يَجْمَعُ مِنْ حِكْمَتِكَ؟ قَالَ: لَا أَسْأَلُ عَمَّا كُفِيَتْهُ، وَلَا أَتَكَلَّفُ مَا لَا يَغْنِينِي .

امام کاظم علیه السلام: به لقمان گفته شد: چکیده حکمت تو چیست؟ گفت: از آنچه می دانم نمی پرسم و برای آنچه به من مربوط نمی شود خود را به زحمت نمی اندازم .

بحار الأنوار: ۱۳/۴۱۷/۱۰

حدیث ۲۱۱

امام کاظم علیه السلام:

قُلِ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ فِيهِ هَلَاكُكَ، فَإِنَّ فِيهِ نَجَاتَكَ... وَدَعِ الْبَاطِلَ وَإِنْ كَانَ فِيهِ نَجَاتُكَ فَإِنَّ فِيهِ هَلَاكُكَ .

امام کاظم علیه السلام: حق را بگو اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ زیرا که نجات تو در آن است... و باطل را فروگذار هر چند نجات تو در آن باشد؛ زیرا که [در واقع] نابودی تو در آن است .

تحف العقول: ۴۰۸ .

حدیث ۲۱۲

امام کاظم علیه السلام:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا اسْتَرَادَ اللَّهُ مِنْهُ وَحَمِدَ اللَّهُ عَلَيْهِ، وَإِنْ عَمِلَ شَيْئًا شَرًّا اسْتَعَفَرَ اللَّهُ وَتَابَ إِلَيْهِ .

امام کاظم علیه السلام: از ما نیست کسی که هر روز به حساب خود رسیدگی نکند و ببیند که اگر کار نیکی انجام داده است از خداوند توفیق انجام بیشتر آن را بخواهد و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر کار بدی انجام داده است از خدا آمرزش بخواهد و توبه کند .

الاختصاص: ۲۶ .

حدیث ۲۱۳

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ يَأْتِيهِمْ الصُّفَّةُ وَكَانُوا ضَعِيفَانَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، كَانُوا هَاجِرُوا مِنْ أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ إِلَى الْمَدِينَةِ فَأَشْرَكَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صُفَّةَ الْمَسْجِدِ، وَهُمْ أَرْبَعُمِائَةٍ رَجُلٍ [كَانَ] يُسَلِّمُ عَلَيْهِمُ بِالْغَدْوَةِ وَالْعَشِيِّ، فَأَتَاهُمْ ذَاتَ يَوْمٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَخْصِفُ نَعْلَهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَرْقِعُ ثَوْبَهُ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَفَلَّى، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

يَرْزُقُهُمْ مَدًّا مَدًّا مِنْ تَمْرٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ .
 فقام رجلٌ منهم فقال: يا رسولَ اللهِ، التَّمْرُ الَّذِي تَرْزُقُنَا قَدْ أُحْرِقَ بَطُونَنَا!

فقال رسولُ اللهِ صلى اللهُ عليه و آله: أما إنِّي لو اسْتَطَعْتُ أَنْ أُطْعِمَكُمُ الدُّنْيَا لَأَطَعْتُمُكُمْ، ولكنَّ مَنْ عَاشَ مِنْكُمْ مِنْ بَعْدِي فَسَيُعْذَى عَلَيْهِ بِالْجِفَانِ وَيُرَاحُ عَلَيْهِ بِالْجِفَانِ، وَيَعْدُو أَحَدُكُمْ فِي قَمِيصِهِ وَيَرُوحُ فِي أُخْرَى، وَتُنْجِدُونَ بُيُوتَكُمْ كَمَا تُنْجِدُ الْكَعْبَةَ.

فقام رجلٌ فقال: يا رسولَ اللهِ، إنا على ذلكَ الزَّمانِ بالأشواقِ! فمتى هو؟!

قال صلى اللهُ عليه و آله: زَمَانُكُمْ هَذَا خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ الزَّمانِ، إِنَّكُمْ إِنْ مَلَأْتُمْ بَطُونَكُمْ مِنَ الْحَلالِ تُوشِكُونَ أَنْ تَمَلُؤُوهَا مِنَ الْحَرَامِ.

امام کاظم علیه السلام: اهل صفه میهمان رسول خدا صلى الله عليه و آله بودند. آنها خان و مان خود را رها کرده به مدینه هجرت کرده بودند. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله آنان را که چهل مرد بودند در صفه مسجد اسکان داد. آن حضرت هر صبح و شام نزد ایشان می رفت و بر آنان سلام می داد. روزی بر صفه نشینان وارد شد، دید یکی کفش خود را پینه می کند، دیگری لباسش را وصله می زند و عده ای هم جامه های خود را از شپش پاک می کنند. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله هر روز یک مد (تقریباً یک چارک) خرما به آنها می داد. مردی از میان آنها برخاست و عرض کرد: ای رسول خدا! خرمایی که به ما می دهی معده های ما را سوزاند! پیامبر صلى الله عليه و آله فرمود: بدانید که اگر می توانستم دنیا را خوراک شما کنم این کار را می کردم اما کسانی از شما که پس از من

زنده بمانند صبح و شام غذای سیر خواهند خورد، هر کدام صبح یک پیراهن خواهید پوشید و شب پیراهنی دیگر و خانه هایتان را، همانند کعبه، بر افراشته و آراسته خواهید کرد.

مردی برخاست و گفت: ای رسول خدا! ما مشتاق چنان روزی هستیم! کی فرا خواهد رسید؟!

فرمود: این زمان شما بهتر از آن زمان است. شما اگر شکمهای خود را از حلال پر کنید، هیچ بعید نیست که آن را از حرام نیز پر نمایید.

النوادر للراوندى: ۱۵۲/۲۲۳.

حدیث ۲۱۴

امام کاظم علیه السلام:

ليس حُسْنُ الْجِوَارِ كَفَ الْأَذَى، وَلَكِنْ حُسْنُ الْجِوَارِ الصَّبْرُ عَلَى الْأَذَى.

امام کاظم علیه السلام: حسن همسایگی، این نیست که آزار نرسانی بلکه حسن همسایگی، این است که در برابر آزار و اذیت همسایه شکایتی باشی.

تحف العقول: ۴۰۹، الکافی: ۲/۶۶۷/۹ و فيه «صبرک» بدل «الصبر».

حدیث ۲۱۵

امام کاظم علیه السلام:

لا يُخْلِدُ اللهُ فِي النَّارِ إِلَّا أَهْلَ الْكُفْرِ وَالْجُحُودِ وَأَهْلَ الضَّلَالِ وَالشُّرْكِ، وَمَنْ اجْتَنَبَ الْكِبَائِرَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَمْ يُسَأَلْ عَنِ الصَّغَائِرِ.

امام کاظم علیه السلام: خداوند جز کافران و منکران و گمراهان و مشرکان را در آتش، جاودان نکند. مؤمنانی که از گناهان کبیره اجتناب کنند درباره گناهان صغیره بازخواست نشوند.

التوحید : ۴۰۷/۶ .

حدیث ۲۱۶

امام کاظم علیه السلام :

جَاهِدْ نَفْسَكَ لِتُرَدَّهَا عَنْ هَوَاهَا ، فَإِنَّهُ وَاجِبٌ عَلَيْكَ كَجِهَادِ عَدُوِّكَ .

امام کاظم علیه السلام : برای بازداشتن نفس خود از خواهشهایش با آن مبارزه کن که مبارزه با نفس، همچون مبارزه با دشمن است، بر تو واجب است.

تحف العقول : ۳۹۹ .

حدیث ۲۱۷

امام کاظم علیه السلام :

الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ ، وَلِلجَازِعِ اثْنَانِ .

امام کاظم علیه السلام : مصیبت برای شکیبا یکی است و برای ناشکیبا دو تا.

تحف العقول : ۴۱۴ .

حدیث ۲۱۸

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ السَّيِّئَاتِ لَا تَخْلُو مِنْ إِحْدَى ثَلَاثٍ : إِمَّا أَنْ تَكُونَ مِنَ اللَّهِ - وَوَلَيْسَتْ مِنْهُ - فَلَا يَنْبَغِي لِلرَّبِّ أَنْ يُعَذِّبَ الْعَبْدَ عَلَى مَا لَا يَزْتَكِبُ ، وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ مِنْهُ وَمِنْ الْعَبْدِ

- وَوَلَيْسَتْ كَذَلِكَ - فَلَا يَنْبَغِي لِلشَّرِيكِ الْقَوِيُّ أَنْ يظْلِمَ الشَّرِيكَ الضَّعِيفَ ، وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ مِنَ الْعَبْدِ - وَهِيَ مِنْهُ - فَإِنْ عَفَا فَبِكْرَمِهِ وَجُودِهِ ، وَإِنْ عَاقَبَ فَبِذَنْبِ الْعَبْدِ وَجَرِيرَتِهِ .

امام کاظم علیه السلام : گناهان از سه حال خارج نیستند: یا از جانب خداوند - که البته چنین نیست - در این صورت پروردگار را نشاید که بنده را برای

آنچه مرتکب نشده عذاب کند. یا از جانب خدا و بنده، هر دو، است - که البته چنین هم نیست - در این صورت سزاوار نیست که شریک نیرومند به شریک ناتوان ستم روا دارد. یا این که از جانب بنده است - که همین طور هم هست - در این صورت اگر خداوند او را ببخشد از روی بزرگواری و بخشندگی چنین کرده است و اگر کیفرش دهد به سبب گناه و بزهکاری خود او کیفر داده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۳/۲۳ .

حدیث ۲۱۹

امام کاظم علیه السلام :

رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ قَوْمٍ يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الْحَقِّ ، يَجْتَمِعُ مَعَهُ قَوْمٌ كَزَبْرِ الْحَدِيدِ ، لَا - تَزِلُّهُمْ الرِّبَاحُ الْعَوَاصِفُ ، وَلَا - يَمَلُونَ مِنَ الْحَرْبِ ، وَلَا - يَجْبُنُونَ ، وَعَلَى اللَّهِ يَتَوَكَّلُونَ ، وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ .

امام کاظم علیه السلام: مردی از قم مردم را به حق فرامی خواند و بر گرد او مردمانی فراهم می آیند که چونان پاره های آهن استوارند، طوفان ها آنها را به لرزه نمی اندازد و از جنگ خسته نمی شوند و بزدلی نشان نمی دهند، به خدا توکل دارند و فرجام از آن پرهیزگاران است.
بحار الأنوار: ۶۰/۲۱۶/۳۷.

حدیث ۲۲۰

امام کاظم علیه السلام:
مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ كِفْتِي الْمِيزَانِ : كَلَّمَا زَيْدٌ فِي إِيمَانِهِ زَيْدٌ فِي بَلَائِهِ ، لِيَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَلَا خَطِيئَةَ لَهُ .
امام کاظم علیه السلام: مؤمن به دو کفه ترازو می ماند که هر چه بر ایمان او افزوده شود بلایش فزونی می گیرد تا خداوند عز و جل را بدون گناه، دیدار کند.
بحار الأنوار: ۶۷/۲۴۳/۸۲.

حدیث ۲۲۱

امام کاظم علیه السلام:
لَنْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ حَتَّى تَعُدُّوا الْبَلَاءَ نِعْمَةً وَالرِّخَاءَ مُصِيبَةً ، وَذَلِكَ أَنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ الْبَلَاءِ أَعْظَمُ مِنَ الْغَفْلَةِ عِنْدَ الرِّخَاءِ .
امام کاظم علیه السلام: شما هرگز مؤمن نیستید مگر آن که بلا و گرفتاری را نعمت شمارید و آسایش و رفاه را مصیبت؛ زیرا صبر بر بلا و گرفتاری ارزشمندتر است از غفلت به هنگام آسایش و خوشی.
جامع الأخبار: ۳۱۳/۸۷۰.

حدیث ۲۲۲

امام کاظم علیه السلام:
- وَقَدْ سِئِلَ عَنِ الْكِبَائِرِ : هَلْ تُخْرِجُ مِنَ الْإِيمَانِ ؟ - : نَعَمْ ، وَمَا دُونَ الْكِبَائِرِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : «لَا يَزْنِي الزَّانِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ» .
امام کاظم علیه السلام- در پاسخ به این سؤال که آیا گناهان کبیره ایمان را سلب می کند؟- فرمود: آری و گناهان کوچکتر نیز. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: زناکار، در حالی که مؤمن است زنا نمی کند و سارق، در حال ایمان، دزدی نمی کند.
بحار الأنوار: ۶۹ / ۶۳ / ۷.

حدیث ۲۲۳

امام کاظم علیه السلام:
الإيمانُ عملٌ كُلُّهُ ،
امام کاظم علیه السلام: ایمان سراسر عمل است؛ و گفتار، [نیز] برخی از آن عمل است که خداوند در کتاب خود، وجوب آن را بیان فرموده است.
(أنظر) الكافي: ۲ / ۳۳ ، باب في أن الإيمان مبثوث لجوارح البدن كلها ، وقد أشير هناك إلى بعض الآيات؛ كآية ۴۶ من سورة

العنكبوت والآیه ۱۳۹ من سورة النساء والآیه ۳۰ و ۳۱ من سورة النور .

حدیث ۲۲۴

امام کاظم علیه السلام :
لو كان فيكم عدّة أهلِ بدرٍ لَقامَ قائمنا .
امام کاظم علیه السلام : اگر در میان شما به تعداد اهل بدر وجود داشت، قائم ما قیام می کرد.
مشکاة الأنوار : ۱۲۸ / ۳۰۰ .

حدیث ۲۲۵

امام کاظم علیه السلام :
انتظارُ الفرجِ مِنَ الفرجِ .
امام کاظم علیه السلام : انتظار فرج، جزء فرج است.
الغیبة للطوسی : ۴۵۹ / ۴۷۱ .

حدیث ۲۲۶

امام کاظم علیه السلام :
الإمامةُ هِيَ النُّورُ ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّوَجَلَّ : «آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا»
امام کاظم علیه السلام : امامت، نور و روشنایی است؛ همان که خداوند عز و جل فرموده: «به خدا و پیامبر او و نوری که فرو فرستادیم ایمان آورید». نور همان امام است.
التغابن : ۸ .

حدیث ۲۲۷

امام کاظم علیه السلام :
لَوْ ظَهَرَتِ الْأَجَالُ افْتَضَحَتِ الْأَمَالُ .
امام کاظم علیه السلام : اگر اجلها (مدت عمرها) معلوم شود آرزوها رسوا می شوند.
أعلام الدین : ۳۰۵ .

حدیث ۲۲۸

امام کاظم علیه السلام :
- فِي مَعْنَى «اللَّهِ» - : اسْتَوْلَى عَلَى مَا دَقَّ وَجَلَّ .
امام کاظم علیه السلام - در معنای «الله» - : بر هر چیز کوچک و بزرگ ، چیره است .
الکافی : ۱/۱۱۵/۳ .

حدیث ۲۲۹

امام کاظم علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ السَّفَلَةِ - : الَّذِي يَأْكُلُ فِي الْأَسْوَاقِ .

امام کاظم علیه السلام - در پاسخ به سؤال درباره انسان فرومایه - فرمود : کسی است که در کوچه و بازار چیز می خورد.
وسائل الشیعه : ۱۶/۵۱۳/۱.

حدیث ۲۳۰

امام کاظم علیه السلام :

- عِنْدَ مَا شَكَى لَهُ بَعْضُهُمْ إِبْنَاءَهُ - : لَا تَضْرِبُهُ ، وَاهْجُرْهُ وَلَا تُطِلْ .

امام کاظم علیه السلام - به شخصی که از فرزندش شکایت داشت - فرمود : او را نزن، بلکه برای مدتی کوتاه با او قهر کن.
بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۹/۷۴

حدیث ۲۳۱

امام کاظم علیه السلام :

تَعَاهَدُوا عِبَادَ اللَّهِ نِعْمَهُ بِاصْلَاحِكُمْ أَنْفُسَكُمْ تَزِدُّوْا يَقِيْنَنا ، وَتَرَبِّحُوا نَفِيْسًا ثَمِيْنَا .

امام کاظم علیه السلام : ای بندگان خدا! با اصلاح خود، نعمت های خداوند را پاس دارید، تا بر یقین شما افزوده شود و سودی بارزش و گرانها به دست آورید.
الکافی : ۲/۲۶۸/۱.

حدیث ۲۳۲

امام کاظم علیه السلام :

سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَا حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ؟ قَالَ: لَا يُسَيِّمُهُ بِاسْمِهِ، وَلَا يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلَا يَجْلِسُ قَبْلَهُ، وَلَا يَسْتَسِيْبُ لَهُ؛

مردی از رسول اکرم صلی الله علیه و آله پرسید: حق پدر بر فرزند چیست؟ فرمودند: پدر را به نامش صدا نزنند و جلوتر از او راه نرود و قبل از او ننشیند و باعث ناسزاگویی دیگران به او نشود.
کافی، ج ۲، ص ۱۵۸، ح ۵.

حدیث ۲۳۳

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا اسْتَرَادَ اللَّهُ مِنْهُ وَحَمِدَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَانْ عَمِلَ شَرًّا اسْتَعْفَرَ اللَّهُ وَتَابَ إِلَيْهِ؛
از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد بیشتر نیکی کند و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر بدی کرده از خدا آمرزش بخواهد و توبه نماید.

الاختصاص، ص ۲۶.

حدیث ۲۳۴

امام کاظم علیه السلام:

كَمَا لَا يَقُومُ الْجَسَدُ إِلَّا بِالنَّفْسِ الْحَيَّةِ فَكَذَلِكَ لَا يَقُومُ الدِّينُ إِلَّا بِالنِّيَّةِ الصَّادِقَةِ وَلَا تَثْبُتُ النِّيَّةُ الصَّادِقَةُ إِلَّا بِالْعَقْلِ؛ همان گونه که قوام جسم، تنها به جان زنده است، قوام دینداری هم تنها به نیت پاک است و نیت پاک، جز با عقل حاصل نمی شود.

تحف العقول، ص ۳۹۶.

حدیث ۲۳۵

امام کاظم علیه السلام:

قَلِيلُ الْعَمَلِ مِنَ الْعَاقِلِ مَقْبُولٌ مُضَاعَفٌ، وَ كَثِيرُ الْعَمَلِ مِنْ أَهْلِ الْهَوَى وَالْجَهْلِ مَزْدُودٌ؛ اندکی عمل [صالح] از شخص عاقل، [در پیشگاه الهی] پذیرفته و چند برابر می شود، در حالی که اعمال [صالح] بسیار، از مردمان هوسران یا نادان، پذیرفته نمی گردد.

تحف العقول، ص ۳۸۷.

حدیث ۲۳۶

امام کاظم علیه السلام:

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَرَادَ اللَّهَ وَ إِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَعْفَرَ اللَّهَ مِنْهُ وَ تَابَ إِلَيْهِ؛ از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد که بیشتر نیکی کند و اگر بدی کرده از خدا طلب آمرزش نموده و توبه کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۳، ح ۲.

حدیث ۲۳۷

امام کاظم علیه السلام:

إِيَّاكُمْ وَ الْبُخْلَ فَإِنَّهُ عَاهَةٌ لَا يَكُونُ فِي حُرٍّ وَ لَا مُؤْمِنٍ، إِنَّهُ خِلَافُ الْإِيمَانِ؛ از بخل، دوری کنید. بخل، آفتی است که در هیچ انسان آزاده یا مؤمنی یافت نمی شود. بخل، با ایمان، سازگار نیست.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۸.

حدیث ۲۳۸

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ الْعُقَلَاءَ تَرَكُوا فُضُولَ الدُّنْيَا فَكَيْفَ الدُّنُوبُ؟! وَ تَرَكَ الدُّنْيَا مِنَ الْفَضْلِ، وَ تَرَكَ الدُّنُوبَ مِنَ الْفَرُوضِ؛ عاقلان، زیادی دنیا را هم رها کردند، چه رسد به گناهان! ترک دنیا، فضیلت [و ارزش] است، در حالی که ترک گناهان، واجب

است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۰۱، ح ۱.

حدیث ۲۳۹

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّهُ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ مَنْ لَمْ يَعْقِلْ عَنِ اللَّهِ، وَمَنْ لَمْ يَعْقِلْ عَنِ اللَّهِ لَمْ يَعْتَدِ قَلْبُهُ عَلَى مَعْرِفَةِ ثَابِتِيهِ يُبَصِّرُهَا وَيَجِدُ حَقِيقَتَهَا فِي قَلْبِهِ، وَلَا يَكُونُ أَحَدٌ كَذَلِكَ إِلَّا مَنْ كَانَ قَوْلُهُ لِفِعْلِهِ مُصَدِّقًا، وَسِرُّهُ لِعَلَانِيَتِهِ مُوَافِقًا؛

هر کس در باره خدا نیندیشد، از [مجازات] او ترسی به خود راه نخواهد داد و آن که به خدا نمی اندیشد، دلش با معرفت خدا چنان پیوند نخواهد خورد که با آن، بصیرت یابد و حقیقت معرفت را در دلش دریابد و کسی چنین نخواهد شد، مگر آن که رفتار وی همانند گفتارش و باطن وی مطابق ظاهرش باشد.

تحف العقول، ص ۳۸۸.

حدیث ۲۴۰

امام کاظم علیه السلام:

أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَعِزَّتِكَ الَّتِي لَا تُرَامُ وَقُدْرَتِكَ الَّتِي لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا شَيْءٌ، مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ شَرِّ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا؛
خدایا! از همه بدی های دنیا و آخرت و از شر همه دردها، به بزرگواری و عزت زوال ناپذیر و قدرت بی مانع، پناه می برم.
فروع کافی، ج ۳، ص ۳۴۶، ح ۲۸.

حدیث ۲۴۱

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ رَجُلًا سَأَلَ أَبَاعَبِدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا بَالُ الْقُرْآنِ لَا يَزْدَادُ عَلَى النَّشْرِ وَالِدِّرَاسَةِ إِلَّا غَضَاضَةً؟ فَقَالَ: لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يُنَزِّلْهُ لِرِّمَانٍ دُونَ زَمَانٍ، وَلَا لِنَاسٍ دُونَ نَاسٍ، فَهُوَ فِي كُلِّ زَمَانٍ جَدِيدٌ، وَعِنْدَ كُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ؛

شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید: چه دلیلی دارد که قرآن، با وجود نشر و بحث و بررسی، مدام بر تازگی اش افزوده می شود؟ فرمودند: برای این که خداوند تبارک و تعالی، آن را برای یک زمان خاص و مردمانی خاص، نازل نکرده است. از این رو، در هر زمانی تازه است و تا قیامت، برای همه ملت ها تازگی دارد.

عیون أخبار الرضا، ج ۷، ص ۸۷، ح ۳۲.

حدیث ۲۴۲

امام کاظم علیه السلام:

لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى: «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» -: أَلْتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ دَرَجَاتٌ، مِنْهَا أَنْ تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ فِي أُمُورِكَ كُلِّهَا، فَمَا فَعَلَ بِكَ، كُنْتُ عَنْهُ رَاضِيًا، تَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَأْلُوكَ خَيْرًا وَفَضْلًا وَتَعْلَمُ أَنَّ الْحُكْمَ فِي ذَلِكَ لَهُ، فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ بِتَفْوِيضِ ذَلِكَ إِلَيْهِ، وَثِقْ بِهِ فِيهَا وَفِي غَيْرِهَا؛

در پاسخ به سؤال از آیه «و هر کس به خدا توکل کند، کفایت امرش را می کند»: توکل کردن بر خدا، درجاتی دارد: یکی از آنها

این است که در تمام کارهایت به خدا توکل کنی و هر چه با تو کرد، از او خشنود باشی و بدانی که او نسبت به تو، از هیچ خیر و تفضّلی کوتاهی نمی‌کند و بدانی که در این باره، حکم، حکم اوست، پس با واگذاری کارهایت به خدا، بر او توکل کن و در آن کارها، و دیگر کارها به او اعتماد داشته باش.

کافی، ج ۲، ص ۶۵، ح ۵.

حدیث ۲۴۳

امام کاظم علیه السلام:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ وَبُعْدَ الْمَعْصِيَةِ وَصِدْقَ النَّيِّهِ وَعِزْفَانَ الْحُرْمَةِ وَأَكْرِمْنَا بِالْهُدَى وَالْإِسْتِقَامَةِ؛

خدایا! روزی کن ما را توفیق اطاعت و دوری از گناه و نیت پاک و شناختن احکام، و اکرام نما ما را به هدایت و استقامت.

مصباح کفعمی، ص ۸۰.

حدیث ۲۴۴

امام کاظم علیه السلام:

قُلِ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ فِيهِ هَلَاكُكَ، فَإِنَّ فِيهِ نَجَاتَكَ... اتَّقِ اللَّهَ وَدَعْ الْبَاطِلَ وَإِنْ كَانَ فِيهِ نَجَاتُكَ فَإِنَّ فِيهِ هَلَاكُكَ؛

حق را بگو، اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ زیرا که نجات تو در آن است... تقوای الهی، پیشه کن و باطل را فرو گذار، هر چند [به ظاهر] نجات تو در آن باشد؛ زیرا که نابودی تو در آن است.

تحف العقول، ص ۴۰۸.

حدیث ۲۴۵

امام کاظم علیه السلام:

عَنْ سُمَاعَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْخُمْسِ، فَقَالَ: فِي كُلِّ مَا آفَادَ النَّاسُ، مِنْ قَلِيلٍ أَوْ كَثِيرٍ؛

سماعه گفت: از امام کاظم علیه السلام درباره خمس سؤال کردم. امام فرمودند: در هر چیزی که مردم بهره مند می‌شوند، خواه کم و خواه زیاد، خمس است.

کافی، ج ۱، ص ۵۴۵، ح ۱۱.

حدیث ۲۴۶

امام کاظم علیه السلام:

قُلِ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ فِيهِ هَلَاكُكَ فَإِنَّ فِيهِ نَجَاتَكَ، وَدَعْ الْبَاطِلَ وَإِنْ كَانَ فِيهِ نَجَاتُكَ فَإِنَّ فِيهِ هَلَاكُكَ؛

حق را بگو اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ چرا که [در واقع] نجات تو در آن است و باطل را رها کن، هر چند نجات تو در آن باشد؛ چرا که [در واقع] نابودی تو در آن است.

الاختصاص، ص ۳۲.

حدیث ۲۴۷

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ الزَّرْعَ يَبْتُ فِي السَّهْلِ وَلَا يَبْتُ فِي الصَّفَا، فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ وَلَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ، لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ التَّوَاضِعَ آلَةَ الْعَقْلِ وَجَعَلَ التَّكَبُّرَ مِنْ آلَةِ الْجَهْلِ؛

زراعت، در زمین هموار می روید، نه بر سنگ سخت. و چنین است که حکمت، در دل های متواضع جای می گیرد نه در دل های متکبر. خداوند متعال، تواضع را وسیله عقل، و تکبر را وسیله جهل قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۹۶.

حدیث ۲۴۸

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ أَقْتَصَدَ وَفَعَّ بِقِيَّتِ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ، وَمَنْ بَدَّرَ وَأَشْرَفَ زَالَتْ عَنْهُ النُّعْمَةُ؛

کسی که میانه رو و قانع باشد، نعمتش باقی می ماند و کسی که ریخت و پاش و اسراف کند، نعمت را از دست می دهد.

تحف العقول، ص ۴۰۳.

حدیث ۲۴۹

امام کاظم علیه السلام :

طُوبَى لِلْمُضْلِحِينَ بَيْنَ النَّاسِ، أَوْلَيْكَ هُمْ الْمُقَرَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

خوشا به سعادت اصلاح کنندگان بین مردم که آنان همان مقربان روز قیامت اند.

تحف العقول، ص ۳۹۳.

حدیث ۲۵۰

امام کاظم علیه السلام :

لَنْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ حَتَّى تَعُدُّوا الْبَلَاءَ نِعْمَةً وَالرِّخَاءَ مُصِيبَةً، وَذَلِكَ أَنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ الْبَلَاءِ أَعْظَمُ مِنَ الْغَفْلَةِ عِنْدَ الرِّخَاءِ؛

هرگز مؤمن نخواهید بود تا این که گرفتاری را نعمت و آسودگی و راحت را مصیبت بشمرید. و این بدان جهت است که صبر در گرفتاری، بهتر از غفلت در آسایش است.

جامع الأخبار، ص ۳۱۳، ح ۸۷۰.

حدیث ۲۵۱

امام کاظم علیه السلام :

يَا هِشَامُ، مَا بَعَثَ اللَّهُ أَنْبِيَاءَهُ وَرُسُلَهُ إِلَى عِبَادِهِ إِلَّا لِيَعْلَمُوا عَنِ اللَّهِ، فَأَحْسَنُهُمْ اسْتِجَابَةً أَحْسَنُهُمْ مَعْرِفَةً .

امام کاظم علیه السلام - به هشام بن حکم - : ای هشام! خداوند، پیامبران و رسولانش را به سوی بندگان خود نفرستاده، مگر بدان جهت که بصیرت الهی پیدا کنند. از این رو، بهترین کسانی که دعوت آنان را اجابت می کنند، کسانی هستند که شناخت بهتری دارند.

الکافی: ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲.

حدیث ۲۵۲

امام کاظم علیه السلام :

: وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزْمُ إِرَادَةِ يَخْتَارُكَ بِهَا .

امام کاظم علیه السلام - از دعا‌های ایشان در ماه رجب - : به راستی دانستم که بهترین توشه مسافر کوی تو ، تصمیمی است که با آن ، تو را انتخاب کند .

الإقبال : ج ۳ ص ۲۷۷ .

حدیث ۲۵۳

امام کاظم علیه السلام :

إِجْتَهِدُوا فِي أَنْ يَكُونَ زَمَانُكُمْ أَرْبَعَ سَاعَاتٍ : سَاعَةٌ لِمُنَاجَاةِ اللَّهِ ، وَسَاعَةٌ لِأَمْرِ الْمَعَاشِ ، وَسَاعَةٌ لِمُعَاشَرَةِ الْإِخْوَانِ وَالثَّقَاتِ الَّذِينَ يُعَرِّفُونَكُمْ عُيُوبَكُمْ ، وَيُخْلِصُونَ لَكُمْ فِي الْبَاطِنِ ، وَسَاعَةٌ تَخْلُونَ فِيهَا لِلذَّاتِكُمْ فِي غَيْرِ مُحَرَّمٍ .

امام کاظم علیه السلام : تلاش کنید زمانتان چهار بخش باشد : زمانی برای راز و نیاز با خداوند؛ زمانی برای تأمین معاش؛ و زمانی برای معاشرت با برادران مورد اعتماد ، تا عیب هایتان را به شما بشناسانند و برای شما در امور پنهان ، خیرخواهی کنند؛ و زمانی برای خوشی های حلال .

تحف العقول : ص ۴۰۹ .

حدیث ۲۵۴

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا مِنْ وُلْدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ كَانَ بِالْمَدِينَةِ نِ يُوذِي أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يُسَبِّهُ إِذَا رَأَاهُ وَيَسْتَمِعُ عَلَيَا ، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ حَاشِيَتِهِ يَوْمًا : دَعْنَا نَقْتُلْ هَذَا

الْفَاجِرَ ، فَنَهَاهُمْ عَنْ ذَلِكَ أَشَدَّ النَّهْيِ وَزَجَرَهُمْ ، وَسَأَلَ عَنِ الْعُمَرِيِّ فَمَذَكَرَ أَنَّهُ يَزْرَعُ بِنَاحِيَةٍ مِنْ نَوَاحِي الْمَدِينَةِ فَرَكِبَ إِلَيْهِ فَوَجَدَهُ فِي مَزْرَعَةٍ لَهُ فَدَخَلَ الْمَزْرَعَةَ بِحِمَارِهِ فَصَاحَ بِهِ الْعُمَرِيُّ لَا - تَوَطَّئِ زَرْعَنَا فَتَوَطَّأَهُ بِالْحِمَارِ حَتَّى وَصِلَ إِلَيْهِ ، وَنَزَلَ وَجَلَسَ عِنْدَهُ وَبَاسِطَةً وَضَاحِكَةً وَقَالَ لَهُ : كَمْ غَرِمْتَ عَلَيَّ زَرْعَكَ هَذَا ؟

قَالَ : مِئَةٌ دِينَارٍ .

قَالَ : فَكَمْ تَرْجُو أَنْ تُصِيبَ ؟

قَالَ : لَسْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ .

قَالَ لَهُ : إِنَّمَا قُلْتُ : كَمْ تَرْجُو أَنْ يَجِيئَكَ فِيهِ ؟

قَالَ : أَرْجُو أَنْ يَجِيءَ مِئَتًا دِينَارٍ .

قَالَ : فَأَخْرَجَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهَا ثَلَاثُمِئَةَ دِينَارٍ ، وَقَالَ : هَذَا زَرْعَكَ عَلَى حَالِهِ وَاللَّهُ يُرْزُقُكَ فِيهِ مَا تَرْجُو .

قَالَ : فَقَامَ الْعُمَرِيُّ فَقَبَّلَ رَأْسَهُ وَسَأَلَهُ أَنْ يَصْفَحَ عَنْ فَارِطِهِ ، فَتَبَسَّمَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ وَأَنْصَرَفَ .

قَالَ : وَرَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدَ الْعُمَرِيَّ جَالِسًا ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ قَالَ : اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتِهِ .

قَالَ : فَوَتَّبَ أَصْحَابُهُ إِلَيْهِ .

فَقَالُوا لَهُ: مَا قَضَيْتُكَ؟ قَدْ كُنْتَ تَقُولُ غَيْرَ هَذَا

قَالَ: فَقَالَ لَهُمْ: قَدْ سَمِعْتُمْ مَا قُلْتُ الْآنَ، وَجَعَلَ يَدْعُو لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَخَاصَمُوهُ وَخَاصَمَهُمْ.

فَلَمَّا رَجَعَ أَبُو الْحَسَنِ إِلَى دَارِهِ، قَالَ لِجُلَسَائِهِ الَّذِينَ سَأَلُوهُ فِي قَتْلِ الْعُمَرِيِّ

أَيُّمَا كَانَ خَيْرًا مَا أَرَدْتُمْ أَمْ مَا أَرَدْتُ إِنِّي أَصْلَحْتُ أَمْرَهُ بِهَذَا الْمِقْدَارِ الَّذِي عَرَفْتُمْ وَكُفَيْتُ بِهِ شَرَّهُ.

بحار الأنوار - به نقل از حسن بن محمد، از جدش، و او از چند تن از یاران امام کاظم علیه السلام - : مردی از نوادگان عمر بن خطاب، در مدینه، امام کاظم علیه السلام را آزار می داد و هر گاه ایشان را می دید، به علی علیه السلام دشنام می داد. برخی از اطرافیان امام کاظم علیه السلام به ایشان گفتند: اجازه بفرماید این بدکار را به قتل برسانیم.

امام کاظم علیه السلام آنان را از این کار، به شدت باز داشت و منع کرد و سراغ [نشانی] مرد دشنام گو را گرفت. گفته شد در فلان منطقه از مدینه کشاورزی می کند.

امام علیه السلام، سوار بر مرکب، به سویش رفت و او را در مزرعه اش دید. با الاغش داخل مزرعه شد. آن مرد فریاد زد: زراعت ما را لگدمال مکن!

امام علیه السلام، با الاغ از داخل زراعت به سوی مرد رفت تا نزدیک وی رسید. پیاده شد و در کنارش نشست. با او خوش و پیش کرد و به وی فرمود: «چه قدر خسارت بر زراعت تو وارد کردم؟».

مرد گفت: صد دینار.

فرمود: «امید داری چه قدر محصول به دست بیاوری؟».

گفت: غیب نمی دانم.

فرمود: «گفتم چه قدر امید داری؟».

گفت: امید دارم دویست دینار محصول به دست آورم.

امام کاظم علیه السلام کیسه ای به وی داد که در آن، سیصد دینار بود و فرمود: «زراعت تو بر جایش باقی است و خداوند، آنچه امید داری، به تو روزی می کند».

مرد، به پا خاست و سر ایشان را بوسید و خواست تا از تقصیرش درگذرد. امام علیه السلام تبسمی کرد و باز گشت.

امام کاظم علیه السلام به مسجد رفت و مرد دشنام گو را دید که در مسجد، نشسته است. وقتی نگاهش به امام علیه السلام افتاد، گفت: خداوند، می داند رسالت خود را کجا قرار دهد!

یاران امام کاظم علیه السلام به سوی آن مرد شتافتند و به وی گفتند: داستان چیست؟ تو تا به حال به گونه ای دیگر سخن می گفتی؟!

مرد گفت: «شنیدید الآن چه گفتم» و شروع به دعا کردن برای امام کاظم علیه السلام کرد. گفتگوها میان مرد و یاران امام علیه السلام ادامه یافت. وقتی امام کاظم علیه السلام به خانه اش باز می گشت، به اطرافیانش که [پیش از آن،]

می خواستند مرد را بکشند، فرمود: «کاری که شما می خواستید انجام دهید، بهتر بود یا آنچه من انجام دادم؟ من با این مقدار پول، کارش را اصلاح کردم و از شرش در امان گشتم».

بحار الأنوار: ج ۴۸ ص ۱۰۲.

حدیث ۲۵۵

امام کاظم علیه السلام:

مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَعْدَمْ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا ، وَعِنْدَ الْخَطَا عَاذِرًا .

امام کاظم علیه السلام: آن که مشورت کند، در صورت درستی [تصمیمش] ستایشگر را از دست نمی دهد و در صورت خطا، عذرپذیر را.

الدرّة الباهرة: ص ۳۴.

حدیث ۲۵۶

امام کاظم علیه السلام:

أَخَذَ أَبِي يَدِي ، ثُمَّ قَالَ : يَا بَنِيَّ ، إِنَّ أَبِي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخَذَ يَدِي ، كَمَا أَخَذْتُ يَدَكَ ، وَقَالَ : إِنَّ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَخَذَ يَدِي ، وَقَالَ : يَا بَنِيَّ أَفْعَلِ الْخَيْرَ إِلَى كُلِّ مَنْ طَلَبَهُ مِنْكَ ، فَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِهِ فَقَدْ أَصِيبَتْ مَوْضِعُهُ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِهِ كُنْتَ أَنْتَ مِنْ أَهْلِهِ ، وَإِنْ شَتَمَكَ رَجُلٌ عَنْ يَمِينِكَ ، ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى يَسَارِكَ فَاعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَأَقْبَلْ عُذْرَهُ .

امام کاظم علیه السلام: پدرم دستم را گرفت و فرمود: پسر من! پدرم محمد بن علی علیه السلام (امام باقر علیه السلام)، دستم را گرفت، چنان که من، دست تو را گرفتم و فرمود: «پدرم علی بن حسین علیه السلام (امام سجاد علیه السلام) دستم را گرفت و فرمود: "فرزندم! کار نیک را برای هر که از تو درخواست کرد، انجام بده. اگر سزاوار آن باشد، به جایش انجام داده ای و اگر سزاوار آن نباشد، تو شایسته آنی. اگر مردی تو را از سمت راست دشنام داد و به سمت چپ تو رفت و عذر خواست، عذرش را بپذیر.»

الکافی: ج ۸ ص ۱۵۲ ح ۱۴۱.

حدیث ۲۵۷

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ - جَلَّ وَعَزَّ - يُبْغِضُ الْعَبْدَ النَّوَامَ الْفَارِعَ .

امام کاظم علیه السلام: خداوند عز و جل بنده پرخواب و بیکار را دشمن می دارد.

الکافی: ج ۵ ص ۸۴ ح ۲.

حدیث ۲۵۸

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُحَرِّمِ الْخَمْرَ لِاسْمِهَا ، وَلَكِنَّهُ حَرَّمَهَا لِعَاقِبَتِهَا ؛ فَمَا كَانَ عَاقِبَتُهُ عَاقِبَةُ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ .

امام کاظم علیه السلام: خداوند عز و جل شراب را برای نامش حرام نکرد؛ بلکه به جهت آثار و پیامدهایش حرام کرد و هر چه پیامدش مانند شراب باشد، آن هم شراب است.

الکافی: ج ۶ ص ۴۱۲ ح ۲.

حدیث ۲۵۹

امام کاظم علیه السلام:

- فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «يَأْتِي الشَّيْءُ جِزْءُهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَجَرَتِ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ» - : قَالَ لَهَا شُعَيْبُ : يَا بَنِيَّةُ هَذَا قَوِيٌّ قَدْ عَرَفْتَهُ بِدَفْعِ

الصَّخْرَةَ، الْأَمِينَ مِنْ أَيْنَ عَرَفْتِهِ؟

قالت: يا أبت، إنني مَشَيْتُ قُدَامَهُ، فَقَالَ: إِمَشِي مِنْ خَلْفِي فَإِنْ ضَلَلْتُ فَأَرشِدْنِي إِلَى الطَّرِيقِ، فَإِنَّا قَوْمٌ لَا نَنْظُرُ فِي أَدْبَارِ النِّسَاءِ. امام کاظم علیه السلام: - درباره این سخن خداوند عز و جل به نقل از دختر شعیب، خطاب به پدر که: «ای پدر! او (موسی) را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می کنی: هم نیرومند [و هم] امانتدار است» - شعیب علیه السلام به دخترش گفت: «دخترم! نیرومندی این مرد را با برداشتن سنگ، دانستی، امانتداری اش را از کجا دانستی؟». دختر گفت: پدرم! من، پیشاپیش او راه می رفتم. به من گفت: پشت سرم حرکت کن و اگر اشتباه رفتم، راه را به من نشان بده. زیرا ما مردمانی هستیم که به پشت سر زنان، نگاه نمی کنیم. کتاب من لا یحضره الفقیه: ج ۴ ص ۱۹ ح ۴۹۷۴.

حدیث ۲۶۰

امام کاظم علیه السلام: سَعَدَ امْرُؤٌ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى خَلْفًا مِنْ نَفْسِهِ. امام کاظم علیه السلام: کسی خوش بخت است که نمیرد تا جانشینی از [نسل] خود را ببیند. الکافی: ج ۶ ص ۴ ح ۳، عیون أخبار الرضا: ج ۱ ص ۳۰ ح ۲۲ عن جعفر بن خلف.

حدیث ۲۶۱

امام کاظم علیه السلام: مَنْ أَكَلَ الْبَيْضَ وَ الْبُضْلَ وَ الزَّيْتَ زَادَ فِي جُمَاعِهِ، وَمَنْ أَكَلَ اللَّحْمَ بِالْبَيْضِ كَبُرَ عَظْمٌ وَ لَدِيهِ. امام کاظم علیه السلام: هر کس تخم مرغ، پیاز و روغن زیتون بخورد، بر توان آمیزش او افزوده می شود و هر کس گوشت را با تخم مرغ بخورد، استخوان فرزندش درشت خواهد شد. مکارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۲۵ ح ۱۴۵۱، بحار الأنوار: ج ۱۰۴ ص ۸۴ ح ۴۱.

حدیث ۲۶۲

امام کاظم علیه السلام: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا حَقُّ ابْنِي هَذَا؟ قَالَ: تُحَسِّنُ اسْمَهُ وَ أَدَبَهُ، وَ وَضَعَهُ مَوْضِعًا حَسَنًا. امام کاظم علیه السلام: کسی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت: ای پیامبر خدا! حق این فرزند بر من چیست؟ فرمود: «نام او و تربیت او را نیکو گردانی و او را در جایگاه [تربیتی] نیکویی قرار دهی». الکافی: ج ۶ ص ۴۸ ح ۱، تهذیب الأحکام: ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۴ کلاهما عن درست.

حدیث ۲۶۳

امام کاظم علیه السلام: أَوَّلُ مَا يَبْرُؤُ الرَّجُلُ وَ لَدَهُ أَنْ يُسَمِّيَهُ بِاسْمِ حَسَنٍ، فَلْيُحَسِّنْ أَحَدَكُمْ اسْمَ وَ لَدِيهِ.

امام کاظم علیه السلام: نخستین نیکی انسان به فرزندش، این است که نام نیک بر او نهد. پس هر کدام از شما باید نام نیک بر فرزندش بگذارد.

الکافی: ج ۶ ص ۱۸ ح ۳، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۳۷ ح ۱۷۴۵ کلاهما عن موسی ابن بکر.

حدیث ۲۶۴

امام کاظم علیه السلام:

لَا يَدْخُلُ الْفَقْرُ بَيْتًا فِيهِ اسْمُ مُحَمَّدٍ أَوْ أَحْمَدَ أَوْ عَلِيٍّ أَوْ الْحَسَنِ أَوْ الْحُسَيْنِ أَوْ جَعْفَرٍ أَوْ طَالِبٍ أَوْ عَبْدِ اللَّهِ، أَوْ فَاطِمَةَ مِنَ النِّسَاءِ.

امام کاظم علیه السلام: به خانه ای که در آن نام محمد یا احمد یا علی یا حسن

و یا حسین یا جعفر یا طالب یا عبد الله و یا فاطمه، از زنان، باشد، فقر وارد نمی شود.

الکافی: ج ۶ ص ۱۹ ح ۸، تهذیب الأحکام: ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۸ کلاهما عن سلیمان الجعفری.

حدیث ۲۶۵

امام کاظم علیه السلام:

إِذَا وَعَدْتُمُ الصَّبِيَّانَ فَفَوِّا لَهُمْ؛ فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَ أَنَّكُمْ الَّذِينَ تَرْتُفُونَهُمْ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ يَغْضَبُ لِشَيْءٍ كَغَضَبِهِ لِلنِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

امام کاظم علیه السلام: هرگاه به کودکان وعده دادید، بدان وفا کنید؛ چرا که آنان بر این باورند که شما روزی شان را می دهید.

بی گمان، خداوند عز و جل آن گونه که به خاطر زنان و کودکان خشمگین می شود، برای چیز دیگری خشم نمی گیرد.

الکافی: ج ۶ ص ۵۰ ح ۸ عن کلب الصیداوی، عدّة الداعی: ص ۷۵.

حدیث ۲۶۶

امام کاظم علیه السلام:

إِنَّ أَبْدَانَكُمْ لَيْسَ لَهَا تَمَنُّ إِلَّا الْجَنَّةُ،

فَلَاتَبَيُّعُوهَا بِغَيْرِهَا.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

همانا بدنهای شما را بهایی جز بهشت نیست.

پس آنرا به غیر بهشت نفروشید.

تحف العقول، ص ۳۸۹.

حدیث ۲۶۷

امام کاظم علیه السلام:

الْمَغْبُوبُ مَنْ غَبِنَ مِنْ عُمْرِهِ سَاعَةً.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

زیانکار، کسی است که

ساعتی از عمر خویش را باخته است.
حیة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث ۲۶۸

امام کاظم علیه السلام:
تَفَقَّهُوا فِي دِينِ اللَّهِ،
فَإِنَّ الْفِقْهَ مِفْتَاحُ الْبَصِيرَةِ وَتَمَامُ الْعِبَادَةِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
در دین خدا دانا شوید،
همانا دین شناسی و فقه،
کلید بصیرت و کمال عبادت است.
مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۴۹.

حدیث ۲۶۹

امام کاظم علیه السلام:
مَنْ بَذَرَ وَأَسْرَفَ
زَالَتْ عَنْهُ النَّعْمَةُ.
از امام کاظم علیه السلام روایت است:
هر کس ولخرجی و اسراف کند،
نعمت از دستش می رود.
بحار الانوار، ج ۷۵ ص ۳۲۷.

حدیث ۲۷۰

امام کاظم علیه السلام:
مَنْ وَلَدَهُ الْفَقْرُ
أَبْطَرَهُ الْغِنَى.
امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:
کسی که زاده فقر باشد،
ثروتمندی او را به طغیان و سرمستی می کشد.
مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۲ ص ۳۵۷.

حدیث ۲۷۱

امام کاظم علیه السلام:

وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ فِي أَرْبَعٍ:
 أَوَّلُهَا أَنْ تَعْرِفَ رَبِّكَ،
 وَالثَّانِيَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا صَنَعَ بِكَ،
 وَالثَّلَاثَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا أَرَادَ مِنْكَ،
 وَالرَّابِعَةُ أَنْ تَعْرِفَ مَا يُخْرِجُكَ مِنْ دِينِكَ.
 امام کاظم علیه السلام فرمود:
 دانش مردم را در چهار چیز یافتیم:
 اول: آنکه پروردگارت را بشناسی،
 دوم: آنکه بدانی با تو و برای تو چه کرده است،
 سوم: آنکه بدانی از تو چه خواسته است،
 چهارم: آنکه بدانی چه چیز تو را از دینت بیرون می‌کند.
 کشف الغمّه، ج ۳ ص ۴۵.

حدیث ۲۷۲

امام کاظم علیه السلام:
 إِذَا كَانَ ثَلَاثَةٌ فِي بَيْتٍ
 فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ صَاحِبَيْهِمَا،
 فَإِنَّ ذَالِكَ مِمَّا يَغْمُهُ.
 امام کاظم علیه السلام فرمود:
 هر گاه سه نفر در خانه ای هستند، دو نفرشان جدا از رفیق خود، نجوا و صحبت در گوشه نکنند، چرا که این کار، او را اندوهگین می‌سازد.

مسند الامام الكاظم عليه السلام، ج ۱ ص ۴۹۷.

حدیث ۲۷۳

امام کاظم علیه السلام:
 مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ
 كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ
 أَزْدَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ.
 از وصایای امام کاظم علیه السلام به هشام:
 مثل دنیا، همچون آب دریاست (که شور است).
 تشنه هر چه از آن بنوشد،
 تشنه تر می‌شود، تا آنکه او را می‌کشد.
 بحار الانوار، ج ۷۵ ص ۳۱۱.

حدیث ۲۷۴

امام کاظم علیه السلام :

بُنْسُ الْعَبْدُ عَبْدٌ
يَكُونُ ذَا وَجْهَيْنِ وَذَا لِسَانَيْنِ
يُطْرَى أَخَاهُ إِذَا شَاهَدَهُ
وَيَأْكُلُهُ إِذَا غَابَ عَنْهُ.

از سخنان امام کاظم علیه السلام:

بد بنده ای است، بنده ای که دورو و دوزبان است،

هرگاه برادر دینی اش را می بیند،

او را می ستاید و تملق می گوید

و پشت سرش (بابدگویی) او را می خورد!

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۱۰.

حدیث ۲۷۵

امام کاظم علیه السلام :

الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ
وَلِلْجَازِعِ اثْنَتَانِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مصیبت، برای انسان شکلیا یکی است

و برای بی تابى کننده دو تا می شود!

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۲۶.

حدیث ۲۷۶

امام کاظم علیه السلام :

أَفْضَلُ مَا يَتَقَرَّبُ بِهِ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ
بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ بِهِ
الصَّلَاةُ وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ
وَتَرْكُ الْحَسَدِ وَالْعُجْبِ وَالْفَخْرِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

پس از خداشناسی، برترین کاری که بنده به وسیله آن به خداوند نزدیک می شود عبارت است از:

نماز، نیکی به پدر و مادر،

و ترک حسد و خودپسندی و فخرفروشی.

تحف العقول، ص ۳۹۱.

حدیث ۲۷۷

امام کاظم علیه السلام :
 اسْتَحْيُوا مِنَ اللَّهِ فِي سَرَائِرِكُمْ
 كَمَا تَسْتَحْيُونَ مِنَ النَّاسِ فِي عَلَانِيَتِكُمْ.
 امام کاظم علیه السلام فرمود:
 در پنهان هایتان از خداوند شرم کنید،
 همچنان که در آشکار خود
 از مردم خجالت می کشید.
 تحف العقول، ص ۳۹۴

حدیث ۲۷۸

امام کاظم علیه السلام :
 إِنَّ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجَّتَيْنِ
 حُجَّةً ظَاهِرَةً وَحُجَّةً بَاطِنَةً،
 فَأَمَّا الظَّاهِرَةُ فَالرُّسُلُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَالْأئِمَّةُ،
 وَأَمَّا البَاطِنَةُ فَالعُقُولُ.
 امام کاظم علیه السلام در سخنان خود به هشام بن حکم فرمود:
 خداوند را بر مردم دو حجت است:
 حجتی آشکار و حجتی پنهان و درونی.
 اما «حجت آشکار»، رسولان و پیامبران و امامانند.
 اما «حجت باطنی»، عقلهاست.
 اصول کافی ج ۱ ص ۱۶

حدیث ۲۷۹

امام کاظم علیه السلام :
 أَدَاءُ الْأَمَانَةِ وَالصِّدْقُ يَجْلِبَانِ الرِّزْقَ،
 وَالْخِيَانَةُ وَالْكَذِبُ يَجْلِبَانِ الْفَقْرَ وَالنَّفَاقَ.
 امام کاظم علیه السلام فرمود:
 امانت داری و راستی، روزی آور است،
 و خیانت و دروغ، فقر و نفاق می آورد.
 تحف العقول، ص ۴۰۳.

حدیث ۲۸۰

امام کاظم علیه السلام :
 ثَلَاثَةٌ يُجْلِبْنَ الْبَصَرَ: النَّظْرُ إِلَى الْخُضْرَةِ وَالنَّظْرُ
 إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي وَالنَّظْرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ.
 از سخنان امام کاظم علیه السلام است:
 سه چیز است که چشم را روشن و پرنور می کند:
 نگاه به سبزه،
 نگاه به آب جاری،
 و نگاه به چهره زیبا.
 خصال، شیخ صدوق، ص ۹۲.

حدیث ۲۸۱

امام کاظم علیه السلام :
 لَيْسَ الْقُبْلَةُ عَلَى الْفَمِ
 إِلَّا لِلزَّوْجَةِ وَالْوَلَدِ الصَّغِيرِ.
 امام کاظم علیه السلام فرمود:
 بوسه زدن بر دهان،
 جز نسبت به همسر و فرزند خردسال، روا نیست.
 بحار الانوار، ج ۷۵ ص ۳۲۱.

حدیث ۲۸۲

امام کاظم علیه السلام :
 ثَلَاثَةٌ يَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ
 يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ:
 رَجُلٌ زَوْجَ أَخَاهُ الْمُسْلِمِ،
 أَوْ أَخْدَمَهُ،
 أَوْ كَتَمَ لَهُ سِرًّا.
 امام هفتم فرمود:
 سه کس اند که در روز قیامت، که هیچ سایه ای جز سایه عرش الهی نیست، در پناه سایه عرش خداوندند:
 مردی که برای برادر دینی اش زن بگیرد،
 یا به او خدمت کند،
 یا راز او را نگهدارد.

بحارالانوار، ج ۷۲ ص ۷۰.

حدیث ۲۸۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الزِّيَادَةَ عَلَى نَفْسِهِ فَهُوَ فَيَالْتُقْصَانٍ
وَمَنْ كَانَ إِلَى التَّقْصَانِ أَكْثَرَ
فَالْمَوْتُ خَيْرٌ لَهُ مِنَ الْحَيَاةِ.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

هر کس که در خود، افزایش و رشد نبیند،

پیوسته در حال کاهش است

و هر کس که بیشتر رو به نقصان و کاهش رود،

مرگ برای او بهتر از زندگی است.

کشف الغمه، ج ۳ ص ۴۲.

حدیث ۲۸۴

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ سَرَّ مُؤْمِنًا فَبِاللَّهِ بَدَاءٌ
وَبِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَنِي وَبِنَا ثَلَّثَ.

امام کاظم علیه السلام به علی بن یقطين فرمود:

هر کس مؤمنی را شاد سازد،

اول خدا را شاد کرده است،

دوم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را،

و در مرحله سوم، ما را.

بحارالانوار، ج ۷۱ ص ۳۱۴.

حدیث ۲۸۵

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِيحَوَائِجِ النَّاسِ
هُمُ الْأَمْنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

معمّر بن خلاد گوید شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

خداوند را در روی زمین بندگان است

که در تأمین نیازهای مردم می کوشند.

آنان در روز قیامت، ایمن اند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۸۲.

حدیث ۲۸۶

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ كُلَّ يَوْمٍ
فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَزَادَ اللَّهَ
وَأَنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهَ مِنْهُ وَتَابَ إِلَيْهِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

کسی که هر روز به حساب خود نرسد، از ما نیست.

پس اگر کار نیک کرده است، از خداوند توفیق بیشتر آن را بخواهد،
و اگر کار بد کرده است، از آن کار استغفار کند و به سوی خدا توبه نماید.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۷۷.

حدیث ۲۸۷

امام کاظم علیه السلام :

لَا تَسْتَكْبِرُوا كَثِيرَ الْخَيْرِ
وَلَا تَسْتَقْبِلُوا قَلِيلَ الذُّنُوبِ،
فَإِنَّ قَلِيلَ الذُّنُوبِ يَجْتَمِعُ حَتَّى يَكُونَ كَثِيرًا.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

کار نیک بسیار را، زیاد نشمارید،
و گناهان کم را هم کم به حساب نیاورید،
چرا که گناهان اندک، جمع می شوند،
تا آنکه گناه بزرگ و بسیار می گردند.

امالی، شیخ مفید، ص ۱۵۷

حدیث ۲۸۸

امام کاظم علیه السلام :

كَفَى بِالْتَّجَارِبِ تَأْدِيبًا
وَبِمَمَرِّ الْأَيَّامِ عِظَةً.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

تجربه ها برای ادب کردن،

و گذشت روزها برای موعظه و پند، کافی است.

حیاه الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۵۶.

حدیث ۲۸۹

امام کاظم علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ يَرَاكَ اللَّهُ فِي مَعْصِيَةِ نَهَاكَ عَنْهَا
وَإِيَّاكَ أَنْ يَفْقِدَكَ اللَّهُ عِنْدَ طَاعَةٍ أَمَرَكَ بِهَا.

از امام کاظم علیه السلام:

بپرهیز که خداوند، تو را در معصیتی ببیند که از آن نهی کرده است،
و بپرهیز که خداوند تو را در طاعتی نیابد که به آن فرمان داده است.
مسند الامام الكاظم عليه السلام، ج ۳ ص ۲۴۶ و ۲۴۸.

حدیث ۲۹۰

امام کاظم علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ أَعَزُّ مِنَ الْجَبَلِ،
الْجَبَلُ يُسْتَفَلُّ بِالْمَعَاوِلِ
وَالْمُؤْمِنُ لَا يُسْتَفَلُّ دِينُهُ بِشَيْءٍ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مؤمن سرسخت تر از کوه است.
کوه با کلنگ کنده می شود،
اما از دین مؤمن هیچ چیز کاسته و کم نمی گردد.
حیاه الامام موسی بن جعفر، ج ۱ ص ۲۷۵.

حدیث ۲۹۱

امام کاظم علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تَمْنَعَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ
فَتُنْفِقَ مِثْلِيهِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ .

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مبادا که از خرج کردن در راه اطاعت خدا دریغ کنی،
که در نتیجه دوبرابر آن را در نافرمانی خدا خرج کنی!
مسند الامام الكاظم عليها السلام ج ۳ ص ۲۴۷.

حدیث ۲۹۲

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ الْحَرَامَ لَا يَنُمِي وَإِنَّ نَمِي لَا يُبَارِكُ لَهُ فِيهِ،

وَمَا أَنْفَقَهُ لَمْ يُوجِزْ عَلَيْهِ وَمَا خَلَفَهُ كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مال حرام رشد نمی کند،

و اگر هم افزایش یابد برکت ندارد،

و آنچه را هم که از حرام، انفاق کند، پاداش ندارد،

و آنچه را هم که باقی گذارد، رهتوشه او به سوی آتش جهنم است.

مسندالامام الکاظم علیه السلام ج ۲ ص ۳۷۹.

حدیث ۲۹۳

امام کاظم علیه السلام:

مَنْ طَلَبَ هَذَا الرِّزْقَ مِنْ حِلِّهِ لِيَعُودَ بِهِ عَلَى

عِيَالِهِ وَنَفْسِهِ كَانَ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

از امام کاظم علیه السلام روایت است:

هر کس این روزی را از راه حلال بجوید،

تا به خانواده و به خودش برگرداند

(و خرج خود و خانواده کند)

همچون جهادگر در راه خداست.

تهذیب، ج ۶، ص ۱۸۴.

حدیث ۲۹۴

امام کاظم علیه السلام:

الَّتَحَدَّثُ بِنِعْمِ اللَّهِ شُكْرًا وَتَرَكَ ذَلِكَ كُفْرًا،

فَارْبَطُوا نِعَمَ رَبِّكُمْ بِالشُّكْرِ

وَخَصَّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

یاد کردن نعمتهای الهی «شکر» است،

و ترک آن ناسپاسی است.

پس نعمتهای پروردگار را به شکر پیوند دهید،

و داراییهای خود را با پرداخت زکات، حفظ کنید.

حیاه الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۴۸.

حدیث ۲۹۵

امام کاظم علیه السلام:

لَا تُضَيِّعْ حَقَّ أَخِيكَ إِتْكَالًا عَلَى مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ،
فَإِنَّهُ لَيْسَ بِأَخٍ مَنْ ضَيَّعَتْ حَقَّهُ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:

حق برادر دینی خود را، به اتکای دوستی و رفاقت میان خود و او، ضایع مکن، زیرا کسی که حقش را تباه کنی، دیگر «برادر» نیست!

حیاه الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث ۲۹۶

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّمَا يُخْتَأَجُ مِنَ الْإِمَامِ إِذَا قَالَ صَدَقَ،
وَإِذَا وَعَدَ أَنْجَزَ، وَإِذَا حَكَمَ عَدَلَ.
از سخنان امام کاظم علیه السلام:

از امام و پیشوا، این مورد نیاز است که:

هر گاه سخن می گوید، راست بگوید،

و چون وعده می دهد، وفا کند،

و چون حکم می کند، به عدالت رفتار کند.

حیاه الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث ۲۹۷

امام کاظم علیه السلام :

لَاءِ قَامَهُ الْحَدُّ لِلَّهِ أَنْفَعُ فِي الْأَرْضِ
مِنَ الْقَطْرِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

بر پاداشتن و اجرای حدّ برای خدا، در روی زمین

سودمندتر از باران چهل روز است.

تهذیب، ج ۱۰، ص ۱۴۶، ح ۵۷۳.

حدیث ۲۹۸

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنْ دَوَاءٍ إِلَّا وَهُوَ يُهَيِّجُ دَاءً
وَلَيْسَ شَيْءٌ فِي الْبَدَنِ أَنْفَعُ مِنْ إِسْكَائِ الْيَدِ،
إِلَّا عَمَّا يَخْتَأَجُ إِلَيْهِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هیچ دارویی نیست؛ مگر آنکه دردی را تحریک می‌کند. برای بدن، چیزی سودمندتر از امساک و نخوردن نیست، مگر آنچه که مورد نیاز بدن باشد. مسندالامام کاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۵۶.

حدیث ۲۹۹

امام کاظم علیه السلام :

لَوْ أَنَّ النَّاسَ قَصَدُوا فِي الطَّعَامِ
لَأَسْتَقَامَتْ أَبْدَانُهُمْ.

عمرو بن ابراهیم گوید: شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود: اگر مردم در خوراک، میانه روی داشته باشند، بدنهایشان استوار و سلامت می‌شود. محاسن برقی، ص ۴۳۹.

حدیث ۳۰۰

امام کاظم علیه السلام :

اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، مَنْ أَدْخَلَ جَوْفَهُ
لُقْمَةً شَحْمَ أَخْرَجَتْ مِثْلَهَا دَاءً.

موسی بن بکر گوید شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود: «گوشت»، گوشت را می‌رویاند، هر کس یک لقمه «چربی» وارد بدن خود کند، به همان اندازه «درد» پدید می‌آورد. محاسن برقی، ص ۴۶۵.

حدیث ۳۰۱

امام کاظم علیه السلام :

كَثْرَةُ الْهَمِّ تُورِثُ الْهَرَمَ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

اندوه بسیار، پیری می‌آورد.

مسندالامام کاظم، ج ۳ ص ۲۶۵.

حدیث ۳۰۲

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ خَلْفِهِ،

بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا عَرَفَهُ النَّاسُ لَمْ يَغْتَبَهُ،

وَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْ خَلْفِهِ،
بِمَا هُوَ فِيهِ مِمَّا لَا يَعْرِفُهُ النَّاسُ إِغْتَابَهُ،
وَمَنْ ذَكَرَهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَقَدْ بَهَتَهُ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هر کس پشت سر دیگری، چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می دانند، او را غیبت نکرده است.
هر کس پشت سر او چیزی بگوید که در او هست ولی مردم آن را نمی دانند، غیبتش را کرده است.
و هر کس چیزی درباره کسی بگوید که در او نیست، به او بهتان زده است.
اصول کافی، ج ۲ ص ۳۵۸.

حدیث ۲۰۳

امام کاظم علیه السلام :

الْعَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ
لِلْمُخْتَمِينَ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ
مَخَافَةَ الدَّاءِ أَنْ يَنْزِلَ بِهِمْ،
كَيْفَ لَا يَخْتَمُونَ مِنَ الذُّنُوبِ
مَخَافَةَ النَّارِ إِذَا اشْتَعَلَتْ فِي أَيْدَانِهِمْ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

شگفتا! شگفتا!

از آنان که از خوردنی و آشامیدنی پرهیز می کنند،
از بیم آنکه درد، بر آنان فرود آید،
چگونه از گناهان پرهیز نمی کنند،
از بیم آتش، آنگاه که در بدنهایشان شعله افکند!
مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۵۱.

حدیث ۲۰۴

امام کاظم علیه السلام :

لَا تَمْنَحُوا الْجُهَّالَ الْحِكْمَةَ فَتَظْلِمُوهَا،
وَلَا تَمْنَعُوهَا أَهْلِهَا فَتَظْلِمُوهُمْ.

از وصایای امام کاظم علیه السلام به هشام:

«حکمت» را به نادانان ندهید، که به حکمت ظلم کرده اید
و آن را از اهلش دریغ نکنید، که به آنان ستم کرده اید.
بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۰۳.

حدیث ۲۰۵

امام کاظم علیه السلام :

إِنَّ الرِّزْقَ يَنْبُتُ فِي السَّهْلِ وَلَا يَنْبُتُ فِي الصَّفَا،
فَكَذَلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِي الْقَلْبِ الْمُتَوَاضِعِ
وَلَا تَعْمُرُ فِي الْقَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبَّارِ.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

زراعت، در زمین هموار می روید، نه در سنگلاخ.

حکمت هم در دل متواضع، آباد می شود،

نه در دل متکبر و گردنکش.

بحار الانوار، ج ۷۵ ص ۳۱۲.

۱۰- (۳۵۶) حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام

از انا ۲۰۰

حدیث ۱

امام رضا علیه السلام :

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ : يَا بُنَيَّ ، لَا يَنْزِلَنَّ بِكَ أَمْرٌ رَضِيْتَهُ أَوْ كَرِهْتَهُ إِلَّا جَعَلْتَ فِي الضَّمِيرِ مِنْكَ أَنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكَ . قَالَ : أَمَا هَذِهِ فَلَا أَقْدِرُ أَنْ أُعْطِيكَهَا دُونَ أَنْ أَعْلَمَ مَا قُلْتَ إِنَّهُ كَمَا قُلْتَ . قَالَ : يَا بُنَيَّ ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ نَبِيًّا ، هَلُمَّ حَتَّى تَأْتِيَهُ فَعِنْدَهُ بَيَانُ مَا قُلْتَ لَكَ . قَالَ : إِذْ هَبَ بِنَا إِلَيْهِ . قَالَ : فَخَرَجَ وَهُوَ عَلَى حِمَارٍ ، وَابْنُهُ عَلَى حِمَارٍ ، وَتَرَوَدُوا مَا يُصِلِحُهُمْ مِنْ زَادٍ ، ثُمَّ سَارَا أَيَّامًا وَلِيَالِي حَتَّى تَلَقْتَهُمَا مَغَارَةً ، فَأَخَذَا أُهْبَتَهُمَا لَهَا ، فَمَدَّخَلَاهَا فَسَارَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسِيرَا حَتَّى ظَهَرَا وَقَدْ تَعَالَى النَّهَارُ ، وَاشْتَدَّ الْحَرُّ ، وَنَفَدَ الْمَاءُ وَالزَّادُ ، وَاسْتَبَطْنَا حِمَارَيْهِمَا ، فَنَزَلَ لُقْمَانُ وَنَزَلَ ابْنُهُ ، فَجَعَلَا يَسْتَدَانِ عَلَى سَوْقِهِمَا . فَبَيْنَا هُمَا كَذَلِكَ إِذْ نَظَرَ لُقْمَانُ أَمَامَهُ ، فَإِذَا هُوَ بِسَوَادٍ وَدُخَانٍ ، فَقَالَ فِي نَفْسِهِ : السَّوَادُ سَحَرٌ

الرضا عن الله ، ابن أبي الدنيا - به نقل از سعید بن مسیب - : لقمان به پسرش گفت: «[بکوش تا] هیچ کار خوش آیند و ناخوش آیندی برای تو پیش نیاید، مگر این که در باطن خود، آن را خیری برای خوش بشماری». پسر لقمان گفت: به این سفارش تو نمی توانم عمل کنم، مگر بدانم که مطلب، همان گونه است که گفתי. لقمان گفت: «ای پسر! همانا خداوند عز و جل پیامبری را مبعوث کرده است. بیا تا پیش او برویم که بیان آنچه برایت گفتم، نزد اوست». پسر لقمان گفت: ما را پیش او ببر. لقمان و پسرش، هر کدام سوار بر الاغ جداگانه، به راه افتادند و هر چه زاد و توشه لازم داشتند، با خود برداشتند. روزها و شب ها راه رفتند تا به غاری رسیدند و خود را برای سفر به درون آن غار، مهیا کردند. داخل غار شدند و به اندازه ای که خداوند خواسته بود، در آن راه رفتند، تا این که از غار بیرون آمدند، در حالی که روز، بالا آمده بود و گرما شدت گرفته بود و آب و توشه تمام شده بود. الاغ ها ایستاندند. لقمان و پسرش پیاده شدند و الاغ ها را از پشت سر، به سرعت راندند. وقتی لقمان جلو را نگاه کرد، دید سیاهی و دودی، از دور پیداست. پیش خود گفت: «سیاهی، درخت است و دود هم آبادی و مردم». در حالی که در حرکت بودند، پای پسر لقمان، روی استخوان تیزی رفت. استخوان، از کف پا فرو رفت و از بالای آن بیرون آمد. پسر لقمان، بی هوش

به زمین افتاد. لقمان، وقتی متوجه شد که پسرش به زمین افتاده، به سویش پرید و او را به سینه اش چسباند. استخوان را با دندان هایش بیرون آورد و دستاری را که همراه داشت، پاره کرد و به پای او پیچید. سپس به چهره پسرش نگریست. چشمانش پر از اشک شد و قطره ای از اشکش بر چهره فرزندش افتاد. پسر، متوجه اشک پدر شد و دید که پدرش گریه می کند. گفت: پدر جان! داری گریه می کنی و با این حال، می گویی: «این برای تو خیر است»؟! چه طور این برایم خیر است، در حالی که تو می گویی؟ در حالی که آب و غذا تمام شده و من و تو، در این جا مانده ایم؟ اگر بروی و مرا رها کنی، تا زنده ای، در غم و اندوه به سر میبری و اگر با من بمانی، هر دو می میریم. پس چه طور این برایم خیر باشد، در حالی که تو می گویی؟ لقمان گفت: «گریه ام - ای پسر! - از آن روست که من دوست دارم همه دنیا را فدای تو بکنم؛ من پدرم و دل پدر، نازک است. اما این که گفتی: چه طور این کار برایم خیر است؟ شاید آنچه از تو دور شده، بزرگ تر از این بلایی باشد که بدان گرفتار آمده ای و شاید آنچه بدان گرفتار شده ای، آسان تر از آن باشد که از تو دور شده است». لقمان، در این حال که با پسرش حرف می زد، بار دیگر جلوی خود را نگاه کرد؛ ولی آن دود و سیاهی را ندید و پیش خود گفت: «مگر آن جا چیزی ندیدیم؟» و گفت: «حتما دیدم؛ ولی شاید خداوند، برای آنچه دیدم، چیز تازه ای پیش آورده باشد!». در همین فکر بود که جلوی خود را نگاه کرد. دید شخصی سوار بر اسب ابلق، به طرف او می آید و لباس سفید و دستار سفیدی دارد که هوا را صاف و روشن می کند. پیوسته با گوشه چشم، به او نگاه می کرد تا این که نزدیک شد؛ ولی از او پنهان شد. سپس فریاد زد و گفت: آیا تو لقمانی؟ گفت: «آری». گفت: حکیم تویی؟ گفت: «چنین می گویند، و پروردگارم مرا چنین وصف کرده است». گفت: این پسر سفیه تو، چه می گوید؟ گفت: «ای بنده خدا! تو کیستی که من سخن تو را می شنوم، ولی روی تو را نمی بینم؟». گفت: من جبرئیل هستم. مرا کسی جز فرشته مقرب و پیامبر مرسل نمی بیند. اگر این نبود، مرا می دیدی. این پسر سفیه تو، چه می گوید؟ لقمان، پیش خود گفت: «اگر تو جبرئیلی، خودت به آنچه پسرم گفته، آگاهی». جبرئیل علیه السلام گفت: من وظیفه ای نداشتم جز این که شما را حفظ کنم. با من بیایید. پروردگارم به من فرمان داد که این شهر و اطراف آن را و هر چه را در آن است، فرو برم. آن گاه، مرا خیر کردند که شما می خواهید به این شهر بیایید. از این رو، از خدا خواستم که هر طور خود اراده می کند، شما را از برخورد با من باز دارد. پس خداوند عز و جل شما را با آنچه پسرت بدان گرفتار شد، از برخورد با من بازداشت و اگر آن گرفتاری پسرت نبود، شما را هم با دیگران فرو می بردم. سپس جبرئیل علیه السلام به پای پسر لقمان دست کشید، او به پا خاست، و به ظرف غذا دست کشید، پر از غذا شد، و به ظرف آب دست کشید، پر از آب شد. سپس آن دو و الاغ هایشان را حمل کرد و مانند پرنده پروازشان داد تا به خانه ای رسیدند که چند شبانه روز بود از آن خارج شده بودند.

فی الدرّ المنثور: «شجر» بدل «سحر»، وهو الأنسب.

حدیث ۲

امام رضا علیه السلام:

طَعْمُ الْمَاءِ طَعْمُ الْحَيَاةِ؛

امام رضا علیه السلام: مزه آب، مزه زندگی است.

بحار الأنوار، ج ۴۹، ص ۹۹.

حدیث ۳

امام رضا علیه السلام:

طَبَائِعِ الْجِسْمِ عَلَى أَرْبَعَةٍ: فَمِنْهَا الْهَوَاءُ الَّذِي لَا تَحْيَا النَّفْسُ إِلَّا بِهِ وَبِنَسِيمِهِ؛

امام رضا علیه السلام: طبیعت جسم بر چهار گونه است: یکی از آنها هوا است که جان با آن و با نسیمش زنده می شود. الکافی، ج ۸، ص ۲۳۰.

حدیث ۴

امام رضا علیه السلام:

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ؛

امام رضا علیه السلام: پاکیزگی از اخلاق پیامبران است. بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۳۵.

حدیث ۵

امام رضا علیه السلام:

مَنْ أَرَادَ أَنْ لَا يُؤْذِيَهُ مِعْدَتُهُ فَلَا يَشْرَبُ بَيْنَ طَعَامِهِ مَاءً؛

امام رضا علیه السلام: هر که می خواهد معده اش آزارش ندهد، در بین غذا آب نخورد. بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۳۲۳.

حدیث ۶

امام رضا علیه السلام:

شُرْبُ الْمَاءِ الْبَارِدِ عَقِيبَ الشَّيْءِ الْحَارِّ أَوْ الْحَلَاوَةِ يَذْهَبُ بِالْأَسْنَانِ؛

امام رضا علیه السلام: نوشیدن آب سرد، پس از خوردن چیز گرم، یا [خوردن] شیرینی دندان ها را از بین می برد. مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۴۵۸.

حدیث ۷

امام رضا علیه السلام:

كُلُّ نَافِعٍ مُقَوِّ لِلْجِسْمِ فِيهِ قُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَحَلَالٌ وَكُلُّ مُضِرٍّ يَذْهَبُ بِالْقُوَّةِ أَوْ قَاتِلٌ فَحَرَامٌ؛

امام رضا علیه السلام: هر چیز سودمند و نیروزا برای جسم که موجب تقویت بدن می شود، حلال است، و هر چیز زیان آور که نیروی آدمی را می گیرد، یا کشنده است، حرام است. فقه الرضا علیه السلام، ص ۲۵۴.

حدیث ۸

امام رضا علیه السلام:

فَانظُرْ مَا يُوَافِقُكَ وَ يُوَافِقُ مِعْدَتَكَ وَ يُقَوِّ عَلَى بَدْنِكَ وَ يَسْتَمِرُّهُ مِنَ الطَّعَامِ فَقَدَّرَهُ لِنَفْسِكَ وَاجْعَلْهُ غَدَائِكَ؛

امام رضا علیه السلام: بنگر چه چیزی با تو و معده تو سازگار است، و بدنت از آن نیرو می گیرد و آن را گوارا می داند؛ چنین

غذایی را برای خود برگیر و آن را خوراک خود بدان .

. بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۳۱۰ .

حدیث ۹

امام رضا علیه السلام :

إِجْتَهِدُوا أَنْ يَكُونَ زَمَانُكُمْ أَرْبَعَ سَاعَاتٍ : سَاعَةٌ مِنْهُ لِمُنَاجَاةِ اللَّهِ وَ سَاعَةٌ لِأَمْرِ الْمَعَاشِ وَ سَاعَةٌ لِمُعَاشَرَةِ الْإِخْوَانِ وَ الثَّقَاتِ وَ الَّذِينَ يُعْرِفُونَ عُيُوبَكُمْ وَ يَخْلِصُونَ لَكُمْ فِي الْبَاطِنِ وَ سَاعَةٌ تَخْلُونَ فِيهَا لِلذَّاتِكُمْ وَ بِهَذِهِ السَّاعَةِ تَقْدِرُونَ عَلَى الثَّلَاثِ سَاعَاتٍ ؛

امام رضا علیه السلام : یکوشید که زمانتان را به چهار بخش تقسیم کنید : زمانی برای مناجات با خدا ؛ زمانی برای تأمین معاش ؛ زمانی برای معاشرت با برادران و معتمدانی که عیب هایتان را به شما می شناسانند و در دل شما را دوست دارند ، و ساعتی برای کسب لذت های حلال با بخش چهارم توانایی انجام دادن سه بخش دیگر را به دست می آورید .

فقه الرضا علیه السلام ، ص ۳۳۷ .

حدیث ۱۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ يَوْمَ الْحُسَيْنِ أَفْرَحَ جُفُونَنَا وَ أَسْبَلَ دُمُوعَنَا وَ أَدَلَّ عَزِيزَنَا ؛

امام رضا علیه السلام : روز شهادت حسین علیه السلام دیدگان ما را مجروح ، اشک های ما را روان و عزیز ما را خوار کرد .

. الأمالی، صدوق ، ص ۱۹۰ .

حدیث ۱۱

امام رضا علیه السلام :

مَنْ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ ، يَجْعَلُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ فَرَجِهِ وَ سُورِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر که عاشورا روز مصیبت و اندوه و گریه اش باشد ، خداوند روز قیامت را روز شادی و سرورش می گرداند .

. میزان الحکمه ، ح ۱۳۰۱۱ .

حدیث ۱۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَرَكَ السَّعَى فِي حَوَائِجِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ قَضَى اللَّهُ لَهُ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر که در روز عاشورا کار و کسب خود را فرو گذارد ، خداوند حاجت های دنیا و آخرت او را بر آورده سازد .

علل الشرائع ، ص ۲۲۷ .

حدیث ۱۳

امام رضا علیه السلام :

فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الْعَاشِرُ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَحُزْنِهِ وَبُكَائِهِ وَيَقُولُ : هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي قُتِلَ فِيهِ الْحُسَيْنُ ؛

امام رضا علیه السلام : روز عاشورا ، روز مصیبت و حزن و گریه [امام کاظم علیه السلام] بود و می فرمود : «در چنین روزی بود که حسین علیه السلام کشته شد .»
الأمالی ، صدوق ، ص ۱۲۸ .

حدیث ۱۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ بَكِيَّتَ عَلِيٍّ الْحُسَيْنِ حَتَّى تَصِيرَ دُمُوعُكَ عَلَى خَدَيْكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ ؛

امام رضا علیه السلام : اگر بر حسین بگریی ، چندان که اشک هایت بر گونه ات جاری شود ، خداوند تمام گناهات را می آمرزد .
همان ، ج ۴۴ ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۱۵

امام رضا علیه السلام :

كَانَ أَبِي إِذَا دَخَلَ شَهْرَ الْمُحَرَّمِ لَا يُرَى ضَاحِكًا . . . فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْعَاشِرِ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَحُزْنِهِ وَبُكَائِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : چون ماه محرم می رسید ، کسی پدرم را خندان نمی دید . . . چون روز دهم فرا می رسید آن روز ، روز سوگواری و اندوه و گریه او بود .
وسائل الشیعه ، ج ۱۰ ، ص ۵۰۵ .

حدیث ۱۶

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْدًا فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَشِيعَتِهِ وَإِنَّ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَحُسْنِ الْأَدَاءِ زِيَارَةَ قُبُورِهِمْ ؛

امام رضا علیه السلام : دوست داران و شیعیان هر امامی را با او عهدی است ، و تمامت وفای به عهد و نیکویی انجام دادن آن ، زیارت قبر ایشان است .
وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۳۲۲ .

حدیث ۱۷

امام رضا علیه السلام :

كُلُّ طِينٍ حَرَامٍ [أَكْلُهُ] كَالْمَيْتَةِ وَالدَّمِ . . . مَا خَلَاطِينَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ ؛

امام رضا علیه السلام : [خوردن] هر خاکی ، مانند مردار و خون . . . ، حرام است ، غیر از تربت مزار امام حسین علیه السلام که دوی هر دردی است .
الأمالی ، طوسی ، ص ۳۱۹ .

حدیث ۱۸

امام رضا علیه السلام :

كَانَ [الامام الكاظم عليه السلام] عَقْلُهُ لَا تُوَازِي بِهِ الْعُقُولُ وَ رُبَّمَا شَاوَرَ الْأَسْوَدَ مِنَ سُودَانِهِ ؛

امام رضا علیه السلام :هیچ اندیشه ای با اندیشه او برابری نمی کرد و [با این حال] چه بسا با یکی از خادمان سیاه خود مشورت می کرد .

مکارم الأخلاق ، ج ۲ ، ص ۹۹ .

حدیث ۱۹

امام رضا علیه السلام :

مَا زَارَنِي أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِي عَارِفًا بِحَقِّي إِلَّا شَفَعْتُ فِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

امام رضا علیه السلام :هیچ یک از دوستانم مرا با شناخت حقم زیارت نمی کند مگر این که در روز قیامت شفاعتم از او پذیرفته می شود .

وسائل الشیعه ، ج ۱۳ ، ص ۵۵۲ .

حدیث ۲۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يُحْيِي فِيهِ أَمْرًا ، لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمَوَّتَ الْقُلُوبُ ؛

امام رضا علیه السلام : هر که در مجلسی بنشیند که در آن یاد ما (اهل بیت) زنده می شود ، قلبش ، در روزی که قلب ها می میرند ، نمی میرد .

همان ، ج ۴۴ ، ص ۲۷۸ .

حدیث ۲۱

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَرَكَ دُنْيَاهُ لِدِينِهِ وَ دِينَهُ لِدُنْيَاهُ ؛

امام رضا علیه السلام :از ما نیست آن که دنیای خود را برای دینش و دین خود را برای دنیایش ترک گوید .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۴۶ .

حدیث ۲۲

امام رضا علیه السلام :

أَجْمِلْ مُعَاشَرَتَكَ مَعَ الصَّغِيرِ وَ الْكَبِيرِ ؛

امام رضا علیه السلام :نشست و برخاست خود را با کوچک و بزرگ نیکو گردان .

مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۳۵۴ .

حدیث ۲۳

امام رضا علیه السلام :

مَنْ فَرَّجَ مِنْ مُؤْمِنٍ ، فَرَّجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس اندوه مؤمنی را بزدايد ، خداوند در روز قیامت ، غم از دلش می زداید .
الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۰۰ .

حدیث ۲۴

امام رضا علیه السلام :

صَاحِبُ النَّعْمَةِ يَجِبُ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : آن که صاحب نعمت است باید که بر هزینه خانواده اش وسعت بخشد .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث ۲۵

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ تَتَّبِعْ رَأْيَكَ فِي صَلَاحِهِ فَلَا تَصْغِ إِلَى رَأْيِهِ وَانْتَظِرْ بِهِ أَنْ يُصْلِحَهُ شَرٌّ ؛

امام رضا علیه السلام : تو نیز از رأی کسی که از نظر مصلحت اندیشانه تو پیروی نکرد ، پیروی نکن ؛ منتظر باش ؛ حادثه ای ناخوشایند او را اصلاح خواهد کرد .
همان ، ص ۳۵۳ .

حدیث ۲۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ زَارَهَا بِقَمٍّ كَمَنْ زَارَنِي ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس (حضرت معصومه علیها السلام) را در قم زیارت کند ، چنان است که مرا زیارت کرده است .
کامل الزیارات ، ص ۵۳۶ .

حدیث ۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ زَارَهَا عَارِفًا بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس او را با شناخت زیارت کند ، بهشت پاداش او خواهد بود .
بحار الأنوار ، ج ۱۰۲ ، ص ۲۶۶ .

حدیث ۲۸

امام رضا علیه السلام :

[هُوَ] الصَّادِقُ وَ الصَّابِرُ وَ الفاضِلُ وَ قُرَّةُ أَعْيُنِ الْمُؤْمِنِينَ وَ غَيْظُ الْمُلْحِدِينَ ؛

امام رضا علیه السلام : او راستگو ، شکبیا ، دارای فضیلت ، نورچشم مؤمنان و مایه خشم ملحدان است .
عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۲۵۰ .

حدیث ۲۹

امام رضا علیه السلام :

يُقْتَلُ [الامام الجواد علیه السلام] غَصْبًا فَيَكِي لَهُ وَ عَلَيْهِ أَهْلُ السَّمَاءِ وَ يَغْضَبُ اللَّهُ عَلَى عَيْدِوَهُ وَ ظَالِمِهِ فَلَا يَلْبَثُ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى يُعْجَلَ اللَّهُ بِهِ إِلَى عَذَابِهِ الْأَلِيمِ وَ عِقَابِهِ الشَّدِيدِ ؛

امام رضا علیه السلام : امام جواد علیه السلام مظلومانه کشته می شود ، و ساکنان آسمان بر او می گریند و مرثیه می سرایند . خداوند بر دشمن و ستم کننده بر او خشم می گیرد ، و [پس از کشتن او] زمانی کوتاه در دنیا نمی ماند ، تا آن که خداوند به زودی دشمن او را به عذابی دردناک و کیفری سخت گرفتار می کند .
بحار الأنوار ، ج ۵ ، ص ۱۴ .

حدیث ۳۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلوَالِدَيْنِ ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ ؛

امام رضا علیه السلام : خداوند به سپاس گذاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است ؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاس گذاری نکند ، خداوند را سپاس نگفته است .
الخصال ، ص ۱۵۶ .

حدیث ۳۱

امام رضا علیه السلام :

هذا [الامام الجواد علیه السلام] المَوْلُودُ الَّذِي لَمْ يُولَدْ مَوْلُودٌ أَعْظَمُ بَرَكَهَةً عَلَى شِيعَتِنَا مِنْهُ ؛

امام رضا علیه السلام : این مولودی است که پر برکت تر از او برای شیعه ما به دنیا نیامده است .
الکافی ، ج ۱ ، ص ۳۲۱ .

حدیث ۳۲

امام رضا علیه السلام :

زِيَارَةُ قَبْرِ أَبِي مِثْلِ زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ؛

امام رضا علیه السلام : زیارت قبر پدرم ، موسی بن جعفر علیه السلام ، مانند زیارت قبر حسین علیه السلام است .
کامل الزیارات ، ص ۴۹۹ .

حدیث ۳۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَ يَوْمَ الْفِطْرِ الْعِيدَ لِئَكُونَ لِلْمُسْلِمِينَ مُجْتَمَعًا يَجْتَمِعُونَ فِيهِ وَيُزَوِّنَ اللَّهُ فَيَمَجِّدُونَهُ عَلَى مَا مَنَّ عَلَيْهِمْ ؛

امام رضا علیه السلام : روز فطر از این رو عید قرار داده شد تا روز گردهمایی مسلمانان باشد، و در این روز گرد هم آیند و برای خدا به صحرا (فضایی باز) در آیند و خداوند را بر ممتی که بر آنها نهاده است ستایش و به بزرگی یاد کنند . همان ، ص ۵۲۲ .

حدیث ۳۴

امام رضا علیه السلام :

الْمُسْلِمُ الَّذِي يَسْلُمُ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدُهُ وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارُهُ بِوَأْتِقَهُ

حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام رضا چنین روایت می کند : مسلمان کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و از ما نیست آن که همسایه اش از شر او در امان نباشد .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۲۴ .

حدیث ۳۵

امام رضا علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ الْأَمْرَ مِنْ وَجْهِهِ لَمْ يَزَلْ ، فَإِنْ زَلَّ لَمْ تَحْذُلْهُ الْحِيلَةُ ؛

امام رضا علیه السلام : آن که کار را از راهش بجوید نمی لغزد ، و اگر بلغزد راه چاره در پیش رو دارد .
بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۳۴۰ .

حدیث ۳۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ اللَّهَ التَّوْفِيقَ وَ لَمْ يَجْتَهِدْ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس از خدا توفیق بخواهد و تلاش نکند ، خود را مسخره کرده است .
میزان الحکمه ، ج ۲۷۹۰ .

حدیث ۳۷

امام رضا علیه السلام :

إِيَّاكَ أَنْ تَتَّبِعَ النَّفْسَ هَوَاهَا فَإِنَّ فِي هَوَاهَا رَدَاهَا ؛

امام رضا علیه السلام : مبادا از هوای نفس پیروی کنی که در آن نابودی نهفته است .
مشکاة الأنوار ، ص ۴۵۵ .

حدیث ۳۸

امام رضا علیه السلام :

أَفْضَلُ الْمَالِ مَا وُقِيَ بِهِ الْعِرْضُ ؛

امام رضا علیه السلام : بهترین مال آن است که آب رو با آن محفوظ بماند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۵۲ .

حدیث ۳۹

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَقِيَ فَقِيرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبًا ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس مسلمان فقیری را دیدار کند و برخلاف سلامی که به ثروتمندان می کند، به او سلام کند ، روز

قیامت در حالی به دیدار خدا می رود که بر او خشگمین است .

. عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۵۲ .

حدیث ۴۰

امام رضا علیه السلام :

لَمْ يَخُنْكَ الْأَمِينُ وَلَكِنْ اتَّيَمَّنْتَ الْخَائِنَ ؛

امام رضا علیه السلام : امین به تو خیانت نمی کند ، اما تو خائن را امین می شماری .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث ۴۱

امام رضا علیه السلام :

مَا التَّقَتْ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَعْظَمُهُمَا عَفْوًا ؛

امام رضا علیه السلام : از میان دو گروهی که با هم روبه رو می شوند ، پیروزی با گروهی است که بخشش بیشتری داشته باشد .

. همان ، ج ۷۱ ، ص ۴۵۲ .

حدیث ۴۲

امام رضا علیه السلام :

النَّاسُ ضَرَبَانِ : بِالْبَالِغِ لَا يَكْتَفِي وَطَالِبِ لَا يَجِدُ ؛

امام رضا علیه السلام : مردم دو گونه اند : یابنده ای که [به یافته اش] بسنده نمی کند، و جوینده ای که نمی یابد .

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۲۵۳ .

حدیث ۴۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ... أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَ لِلوَالِدَيْنِ فَمَنْ لَمْ يَشْكُرِ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ ؛

امام رضا علیه السلام: خداوند به سپاسگزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاسگزاری نکند، خداوند را سپاس نگفته است.
الخصال، ص ۱۵۶.

حدیث ۴۴

امام رضا علیه السلام:

بِرُّ الوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ وَإِنْ كَانَ مُشْرِكِينَ وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الخَالِقِ؛

امام رضا علیه السلام: نیکی کردن به پدر و مادر واجب است، اگر چه مشرک باشند و نباید در معصیت خالق از آنان اطاعت کرد.
بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۲.

حدیث ۴۵

امام رضا علیه السلام:

غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ سُنَّةٌ؛

امام رضا علیه السلام: غسل روز جمعه سنت است.
همان، ص ۳۰۵.

حدیث ۴۶

امام رضا علیه السلام:

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّنَا وَعَدْنَا عَلَيْنا دِينًا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله ؛

ما اهل بیت، وعده های خود را برای خودمان، بدهی و دین حساب می کنیم، چنانکه رسول اکرم صلی الله علیه و آله چنین می کردند.

تحف العقول، ص ۴۴۶

حدیث ۴۷

امام رضا علیه السلام:

التَّوَّاضُعُ دَرَجَاتٌ: مِنْهَا أَنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ قَدْرَ نَفْسِهِ فَيُنْزِلَ لَهَا مَنَازِلَهَا بِقَلْبٍ سَلِيمٍ، لَا يُحِبُّ أَنْ يَأْتِيَ إِلَى أَحَدٍ إِلَّا مِثْلَ مَا يُؤْتَى إِلَيْهِ، إِنْ رَأَى سَيِّئَةً دَرَأَهَا بِالْحَسَنَةِ، كَاطْمِ الغَيْظِ عَافٍ عَنِ النَّاسِ، وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ؛

تواضع درجاتی دارد: یکی از آنها این است که انسان اندازه خود را بشناسد و با طیبخاطر خود را در آن جایگاه قرار دهد، دوست داشته باشد با مردم همان گونه رفتار کند که انتظار دارد با او رفتار کنند، اگر بدی دید آن را با خوبی جواب دهد، خشم خود را فروخورد و از مردم درگذرد، و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۲۴، ح ۱۳

حدیث ۴۸

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَقْرَبُ إِلَى اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ مِنْ سَوَادِ الْعَيْنِ إِلَى بَيَاضِهَا؛
بسم الله الرحمن الرحيم، به اسم اعظم نزدیک تر است از سیاهی چشم به سفیدی اش.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۸

حدیث ۴۹

امام رضا علیه السلام:

مَعْنَى قَوْلِ الْقَائِلِ بِسْمِ اللَّهِ أَيْ أَسْمُ عَلَى نَفْسِي سِمَةً مِنْ سِمَاتِ اللَّهِ وَهِيَ الْعِبَادَةُ؛
معنای گفته کسی که بسم الله می گوید، یعنی نشانی از نشانه های خداوند را بر خودمی گذارم و آن عبادت است.

التوحيد، ص ۲۲۹

حدیث ۵۰

امام رضا علیه السلام:

... الْجُمُعَةُ مَشْهُدٌ عَامٌّ فَارَادَ أَنْ يَكُونَ لِلْإِمَامِ سَبَبٌ إِلَى مَوْعِظَتِهِمْ وَتَرْغِيْبِهِمْ فِي الطَّاعَةِ وَتَرْهِيْبِهِمْ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَفِعْلِهِمْ وَتَوْفِيْقِهِمْ عَلَى مَا
آرَادُوا مِنْ مَصْلَحَةِ دِينِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ وَيُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْآفَاتِ وَمِنَ الْأُخُوَالِ الَّتِي لَهُمْ فِيهَا الْمَضْرَّةُ وَالْمَنْفَعَةُ؛
جمعه روز اجتماع عموم مردم است. خداوند خواست تا امام از رهگذر خطبه نماز جمعه، آنان را موعظه کند و به اطاعت تشویقشان
نماید و از معصیت و ارتکاب آن برحذرشان دارد و آنان را بر آنچه در جهت مصلحت دین و دنیای خویش اراده کرده اند
موفقسازد و از زیان هایی که دیده اند و حالاتی که برای آنان زیان آور یا سودآور است، با خبر کند.

علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۶۵، ح ۹

حدیث ۵۱

امام رضا علیه السلام:

جَفَّ الْقَلَمُ بِحَقِيقَةِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ بِالسَّعَادَةِ لِمَنْ آمَنَ وَاتَّقَى وَالشَّقَاوَةَ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمَنْ كَذَّبَ وَعَصَى؛
قلم تقدیر خداوند بر خوشبختی کسی رقم خورد که ایمان آورد و تقوا پیشه کند. و بر بدبختی کسی رقم خورد که ایمان نیاورد و
نافرمانی کند.

قرب الإسناد، ص ۳۵۵، ح ۱۲۷۰

حدیث ۵۲

امام رضا علیه السلام :

مِنْ حَسِينٍ ظَنَّهُ بِاللَّهِ كَانَ اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ وَمِنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ الْيُسْرَى مِنَ الْعَمَلِ وَمَنْ رَضِيَ بِالْيُسْرَى مِنَ الْحَالِخَفْتِ مَوْتَهُ وَتَنَعَّمَ أَهْلُهُ ، وَبَصَرَهُ اللَّهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَدَوَاءَهَا ، وَأَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا إِلَى دَارِ السَّلَامِ ؛

هر کس به خدا خوش گمان باشد، خداوند مطابق گمان او، با وی رفتار می کند و هر کس به روزی کم راضی باشد، خداوند عمل کم را از او می پذیرد و هر کس به روزی حلال اندک خشنود باشد، هزینه زندگی اش سبک می شود و خانواده اش در نعمت خواهند بود و خداوند، او را از بیماری و درمان دنیا آگاه می کند و به سلامت، از دنیا به خانه سلامت (آخرت) بیرون می برد.

کافی ، ج ۸ ، ص ۳۴۷ ، ح ۵۴۶

حدیث ۵۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يُبِحْ أَكْلًا وَلَا شَرْبًا إِلَّا لِمَا فِيهِ الْمَنْفَعَةُ وَالصَّلَاحُ وَلَمْ يُحَرِّمْ إِلَّا مَا فِيهِ الضَّرَرُ وَالتَّلَفُ وَالْفَسَادُ، فَكُلُّ نَافِعٍ مُؤَوِّدٍ لِلْجِسْمِ فِيهِ قُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَهُوَ حَلَالٌ؛

خداوند تبارک و تعالی هیچ خوردنی و نوشیدنی را حلال نکرده است، مگر آن که در آن منفعت و صلاحی بوده و هیچ خوردنی و نوشیدنی را حرام ننموده، مگر آن که در آن ضرر و مرگ و فساد بوده است. پس هر چیز مفید و مقوی بدن، که باعث تقویت آنشود، حلال شده است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۶ ، ص ۳۳۳ ، ح ۲

حدیث ۵۴

امام رضا علیه السلام :

السَّوَاكُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ وَيَذْهَبُ بِالذَّمَعَةِ؛

مسواک زدن، نور چشم و رشد مو را زیاد و آبریزش چشم را برطرف می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۶ ، ص ۱۳۷

حدیث ۵۵

امام رضا علیه السلام :

التَّيْنُ يَذْهَبُ بِالْبُخْرِ وَيَشُدُّ الْعَظْمَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ وَيَذْهَبُ بِالذَّمَعِ وَلَا يَحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ؛

انجیر بوی بد دهان را برطرف، استخوان ها را محکم، رویش مو را زیاد و بیماری را برطرف می کند و با وجود آن احتیاجی به دارو نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۳۳، ح ۱

حدیث ۵۶

امام رضا علیه السلام :

شُرِبُ الْمَاءِ الْبَارِدِ عَقِيبَ الشَّيْءِ الْحَارِّ وَعَقِيبَ الْحَلَاوَةِ يَذْهَبُ الْأَسْنَانُ... وَمَنْ أَرَادَ أَلَّا يَفْسُدَ أَسْنَانُهُ فَلَا يَأْكُلْ حُلُومًا إِلَّا بَعْدَ كَسْرِهِ خُبْزٍ؛
خوردن آب سرد بعد از چیزهای گرم و شیرینی، دندان‌ها را از بین می‌برد ... هر کس می‌خواهد دندان‌هایش فاسد نشود، شیرینی نخورد، مگر پس از خوردن لقمه ای نان.

بحار الأنوار، ج ۶۲، ص ۳۲۱، ح ۳۲۵

حدیث ۵۷

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِأَنَّ الْجُمُعَةَ مَشْهُدٌ عَامٌّ فَأَرَادَ أَنْ يَكُونَ لِلْأَمِيرِ سَبَبٌ إِلَى مَوْعِظَتِهِمْ وَتَرْغِيْبِهِمْ فِي الطَّاعِيَةِ وَتَرْهِيْبِهِمْ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَتَوْقِيفِهِمْ عَلَى مَا أَرَادَ مِنْ مَضِي لِحَقِّ دِينِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ وَيُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنْ الْأَهْوَالِ الَّتِي لَهُمْ فِيهَا الْمَضَرَّةُ وَالْمَنْفَعَةُ؛

فلسفه خطبه نماز جمعه این است که: چون جمعه، روز حضور عامه مردماست، حاکم وسیله ای برای پند و اندرز آنان داشته باشد و مردم را به طاعت تشویق کند و از معصیت بر حذر دارد و از تصمیم خود درباره مصالح دین و دنیایشان آگاه سازد و از آنچه از گوشه و کنار می‌رسد و حوادثی که در آنها برای مردم سود و زیانیست خبردار کند.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۹، ح ۶

حدیث ۵۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجَمَاعَةُ لِنَلَا يَكُونَ الْإِخْلَاصُ وَالتَّوْحِيدُ وَ الْإِسْلَامُ وَالْعِبَادَةُ لِلَّهِ إِلَّا ظَاهِرًا مَكْشُوفًا مَشْهُورًا؛

علت تشریع نماز جماعت آن است که اخلاص، یکتاپرستی، تسلیم حق بودن و بندگی برای خداوند، آشکار و بی‌پرده و نمایان باشد.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۷۲، ح ۹

حدیث ۵۹

امام رضا علیه السلام :

أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يُبَيِّحْ أَكْلًا وَلَا شُرْبًا إِلَّا مَا فِيهِ الْمَنْفَعَةُ وَالصَّلَاحُ وَلَمْ يُحَرِّمْ إِلَّا مَا فِيهِ الضَّرُّ وَالتَّلَفُ وَالْفَسَادُ، فَكُلُّ نَافِعٍ مُمَوِّ

لِلْجِسْمِ فِيهِ قُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَهُوَ حَلَالٌ وَكُلُّ مُضَرٍّ يَذْهَبُ بِالْقُوَّةِ أَوْ قَاتِلٍ فَحَرَامٌ؛

خداوند تبارک و تعالی هیچ خوردنی و نوشیدنی را حلال نکرده است مگر آن که در آن سود و صلاحی بوده و هیچ خوردنی و نوشیدنی را حرام ننموده، مگر آن که در آن زیان و نابودی و فساد بوده است، پس هر چیز سودمندی نیرو بخش جسم، که باعث تقویت بدن است حلال شده است و هر چیزی که قوای جسمانی را از بین ببرد و یا موجب مرگ شود حرام است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۳۳، ح ۲

حدیث ۶۰

امام رضا علیه السلام:

إِثْنَانِ عَلِيلَانِ أَبَدًا: صَاحِبِ مَخْتَمٍ وَعَلِيلٌ مُخَلِّطٌ؛

دو گروه همیشه مریضند: سالمی که پرهیز می کند و مریضی که پرهیز نمی کند.

فقه الرضا، ص ۳۴۰

حدیث ۶۱

امام رضا علیه السلام:

إِذَا جُعْتَ فَكُلْ وَإِذَا عَطِشْتَ فَاشْرَبْ وَإِذَا هَاجَ بِكَ الْبَوْلُ فَبَلِّ، وَلَا تُجَامِعْ إِلَّا مِنْ حَاجَتِهِ، وَإِذَا نَعَسْتَ فَنَمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ مَصْحَةٌ لِلْبَدَنِ؛

چون گرسنه شدی بخور، چون تشنه شدی بنوش، چون ادرار بر تو فشار آورد، ادرار کن، جز از سر نیاز، با همسرت نزدیکی مکن و چون احساس خواب آلودگی کردی، بخواب، که اینها مایه تن درستی است.

فقه الرضا، ص ۳۴۰

حدیث ۶۲

امام رضا علیه السلام:

مَنْ أَرَادَ إِلَّا يَشْتَكِيَ مَثَانَتَهُ، فَلَا يَحْبِسِ الْبَوْلَ وَ لَوْ عَلَى ظَهْرِ دَائِبَتِهِ؛

هر کس می خواهد مثانه اش به بیماری ای مبتلا نشود، ادرار خود را نگه ندارد، حتی اگر بر پشت مرکب خود، نشسته باشد.

طب الرضا علیه السلام، ص ۳۵

حدیث ۶۳

امام رضا علیه السلام:

دُخُولُ الْحَمَامِ عَلَى الْبِطْنَةِ يُؤَلِّدُ الْقَوْلَجَ. الْإِغْتِسَالُ بِالْمَاءِ الْبَارِدِ بَعْدَ أَكْلِ السَّمَكِ يورثُ الْفَالِجَ... وَإِتْيَانُ الْمَرْأَةِ الْحَائِضِ يورثُ الْجُرْدَامَ فِي الْوَلَدِ وَالْجِمَاعُ مِنْ غَيْرِ أَهْرَاقِ الْمَاءِ عَلَى أَثَرِهِ يوجبُ الْحَصَاءَ. الْجِمَاعُ بَعْدَ الْجِمَاعِ مِنْ غَيْرِ فَصَلِّ بَيْنَهُمَا بَغُشْلٍ يورثُ لِلْوَلَدِ الْجُنُونَ وَ

كَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَإِدْمَانُهُ يُؤَلِّدُ الطَّحَالَ وَرِيَّاحَافِي رَأْسِ الْمَعِدَةِ. وَ الْإِمْتِلَاءُ مِنَ الْبَيْضِ الْمَسْلُوقِ يورثُ الرِّبَا وَ الْإِنْبَهَارَ. أَكْلُ اللَّحْمِ اللَّيِّنِ يُؤَلِّدُ الدُّودَ فِي الْبَطْنِ. وَ أَكْلُ التِّينِ يَقْمَلُ مِنْهُ الْجَسَدُ إِذَا أَدْمَنَ عَلَيْهِ. وَ شُرْبُ الْمَاءِ الْبَارِدِ عَقِيبَ الشَّيْءِ الْحَارِّ وَ الْحَلَاوَةِ يَذْهَبُ بِالْأَسْنَانِ. وَ الْإِكْتَارُ مِنْ أَكْلِ لُحُومِ الْوَحْشِ وَ الْبَقَرِ يورثُ تَغْيِيرَ الْعَقْلِ وَ تَخْيِيرَ الْفَهْمِ وَ تَبَلُّدَ الدَّهْنِ وَ كَثْرَةَ النَّسْيَانِ؛

حمام رفتن با شکم پر باعث قولنج می گردد. شستشو با آب سرد بعد از خوردن ماهی، باعث فلج می شود. همبستری در حال حیض باعث جذام فرزند می شود. همبستری ای که در پی آن دفع منی و ادرار نباشد باعث سنگ کلیه و مثانه می شود. جماع پی در پی بدون غسل باعث جنون فرزند می شود. زیاد خوردن تخم مرغ و استمرار آن، باعث بیماری طحال و گاز معده می شود. انباشته کردن شکم از تخم مرغ آب پز باعث گرفتگی قلب و تنگی نفس می شود. خوردن گوشت نپخته، باعث تولید کرم در معده می شود. پیوسته انجیر خوردن باعث چاقی می شود. نوشیدن آب سرد بعد از غذای داغ و شیرینی، باعث خرابی دندان می گردد و زیاد خوردن گوشت حیوانات وحشی (حلال گوشت) و گاو باعث تغییر (به هم ریختگی) عقل و سرگردانی فهم و کندذهنی و فراموشی می شود.

طب الرضا، ص ۷۵

حدیث ۶۴

امام رضا علیه السلام :

وَ مَنْ أَرَادَ إِلَّا تُوذِيَهُ مَعِدَتُهُ فَلَا يَشْرَبُ بَيْنَ طَعَامِهِ مَاءً حَتَّى يَفْرُغَ وَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ رَطَبَ يَدْنُهُ، وَ ضَعْفَتْ مَعِدَتُهُ وَ لَمْ تَأْخُذِ الْعُرُوقُ قُوَّةَ الطَّعَامِ فَإِنَّهُ يَصِيرُ فِي الْمَعِدَةِ فَجَا إِذَا صَبَّ الْمَاءُ عَلَى الطَّعَامِ أَوَّلًا فَأَوْلًا؛

هر کس می خواهد معده اش او را آزار نرساند، نباید میان غذا آب بنوشد تا غذا خوردن را به پایان رساند. هر کس میان غذا آب خورد بدنش به رطوبت گراید، معده اشضعیف گردد و رگ هایش قوت غذا را به خود جذب نکند؛ زیرا هرگاه پی در پی روی غذا آب ریخته شود در معده نارسایی پدید آید.

طب الرضا، ص ۵۲

حدیث ۶۵

امام رضا علیه السلام :

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَمْرًا سَلَبَ الْعِبَادَ عُقُولَهُمْ فَأَنْفَذَ أَمْرَهُ وَ تَمَّتْ إِرَادَتُهُ فَإِذَا أَنْفَذَ أَمْرَهُ رَدَّ إِلَى كُلِّ ذِي عَقْلٍ عَقْلَهُ فَيَقُولُ كَيْفَ ذَا؟ وَ مِنْ أَيْنَ ذَا؟ هر گاه خداوند چیزی را بخواهد، عقل های بندگان را از آنها می گیرد و حکم خود را اجرا می کند و خواسته خود را به پایان می رساند. همین که حکم خود را اجرا کرد، عقل هر صاحب عقل را به او بر می گرداند، آنگاه او مرتب می گوید: چگونه و از کجا چنین و چنان شد.

تحف العقول، ص ۴۴۲

حدیث ۶۶

امام رضا علیه السلام :

أَحْسِنِ الظَّنَّ بِاللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي الْمُؤْمِنِيِّ، إِنَّ خَيْرًا فَخَيْرًا وَإِنْ شَرًّا فَشَرًّا؛

به خداوند خوش گمان باش، زیرا خدای عزوجل می فرماید: من نزد گمان بنده مؤمنخویش هستم، اگر به من خوش گمان باشد، به خوبی با او رفتار می کنم و اگر به منبد گمان باشد، به بدی با او رفتار می کنم.

کافی، ج ۲، ص ۷۲، ح ۳

حدیث ۶۷

امام رضا علیه السلام :

لَا تَقْرَبِ النِّسَاءَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ لَا شِتَاءً وَلَا صَيْفًا وَ ذَلِكَ أَنَّ الْمَعِدَةَ وَالْعُرْوَقَ تَكُونُ مُمْتَلِئَةً وَ هُوَ غَيْرُ مَحْمُودٍ ، يُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقَوْلُجُ وَ الْفَالِجُ ، وَ اللَّقْوَةُ وَ النَّقْرُسُ ، وَ الْحِصَاءُ وَ التَّقْطِيرُ ، وَ الْفُتْقُ وَ ضَعْفُ الْبَصْرِ وَ الدَّمَاغُ . فَإِذَا أُرِيدَ ذَلِكَ فَلْيَكُنْفِي آخِرَ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ أَصَحُّ لِلْبَدَنِ ، وَ أَرْجَى لِلْوَلَدِ ، وَ أَذْكَى لِلْعَقْلِ فِي الْوَلَدِ الَّذِي يُقْضِيَنَّهُمَا ؛

آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن ، این بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنجو فلیج و لقوه چانه و نقرس و سنگ [کلیه] و تقطیر (چکایش) بول و فتق و ضعفدر بینایی و ذهن می رود . پس اگر قصد آمیزش دارد ، باید در پایان شب انجام دهد، کهربرای بدن ، صحت افزاتر و برای فرزنددار شدن امیدبخش تر و برای باهوش شدنفرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .

طب الامام الرضا علیه السلام ، ص ۶۴

حدیث ۶۸

امام رضا علیه السلام :

مَنْ أَتَقَى اللَّهَ يَتَّقَى اللَّهَ وَ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ يُطَاعُ؛

هر کس حریم خدا را حفظ کند، حرمتش حفظ می شود و هر کس خدا را اطاعت کند، اطاعت می شود.

کافی، ج ۱، ص ۱۳۷، ح ۳

حدیث ۶۹

امام رضا علیه السلام :

أَنَّ رَجُلًا أَتَى سَيِّدَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي خُلُقًا يَجْمَعُ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَا تُكْذِبُ؛

مردی نزد سرور ما رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: به من اخلاقی بیاموزید که خیر دنیا و آخرت در آن جمع باشد، حضرت فرمودند: دروغ نگو.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۵۴

حدیث ۷۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ رَجُلًا سَأَلَ الْعَالِمَ أَنْ يُعَلِّمَهُ مَا يَنَالُ بِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَا يَطْوُلَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَا تَغْضَبْ؛

شخصی از امام کاظم صلی الله علیه و آله درخواست نمود که در کلامی کوتاه، چیزی به او بیاموزد که با آن خیر دنیا و آخرت را به دست آورد. حضرت فرمودند: خشمگین مشو.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۵، ح ۱۳

حدیث ۷۱

امام رضا علیه السلام :

دَعَا رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدْ أَجَبْتُكَ عَلَى أَنْ تَضْمَنَ لِي ثَلَاثَ خِصَالٍ . قَالَ: وَمَا هِيَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ: لَا تُدْخِلْ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْ خَارِجٍ وَلَا تَدْخِرْ عَنِّي شَيْئًا فِي الْبَيْتِ، وَلَا تُجْحِفْ بِالْعِيَالِ . قَالَ: ذَاكَ لَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَأَجَابَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ؛

مردی، امیر المؤمنین علیه السلام را به میهمانی دعوت کرد . حضرت فرمودند: می پذیرم به شرط این که سه قول به من بدهی . عرض کرد: چه قولی ای امیر المؤمنین؟ فرمودند: از بیرون چیزی برای من تهیه نکنی، حاضری خانه ات را از من دریغ ننمایی و به زنو فرزندنت زور نگویی . عرض کرد: قبول می کنم ای امیر المؤمنین . پس علی بن ابیطالب علیه السلام دعوت را پذیرفتند .

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۴۵، ح ۱۳۸

حدیث ۷۲

امام رضا علیه السلام :

السَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ ، وَ الْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِئَلَّا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ؛

سخاوتمند، از غذای مردم می خورد، تا مردم از غذای او بخورند، اما بخیل از غذای مردم نمی خورد تا آنها نیز از غذای او نخورند.

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۵، ح ۲۶

حدیث ۷۳

امام رضا علیه السلام :

وَقَرُّوا كِبَارَكُمْ وَ ارْحَمُوا صِغَارَكُمْ وَ صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ؛

به بزرگترهائتان احترام بگذارید و با کوچکترها مهربان باشید و صله رحم نمایید.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۵

حدیث ۷۴

امام رضا علیه السلام:

عَجِبْتُ لِمَنْ يَشْتَرِي الْعَبِيدَ بِمَالِهِ فَيُعْتِقُهُمْ كَيْفَ لَا يَشْتَرِي الْأَخْرَازِ بِحُسْنِ خُلُقِهِ؛

در شگفتم از کسی که بندگان را با ثروت خویش می خرد تا رهایشان کند، چگونه باخوش اخلاقی خویش آزادگان را نمی خرد.

فقه الرضا، ص ۳۵۴

حدیث ۷۵

امام رضا علیه السلام:

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا ... يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ ، فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا؛

رحمت خدا بر بنده ای را که امر ما را زنده کند... دانش های ما را فرا گیرد و به مردم بیاموزد. اگر مردم زیبایی های سخنان ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند.

معانی الأخبار، ص ۱۸۰، ح ۱

حدیث ۷۶

امام رضا علیه السلام:

إِعْلَمُ أَنَّ مَنْ اسْتَدَانَ دَيْنًا وَنَوَى قِضَاءَهُ، فَهُوَ فِي أَمَانِ اللَّهِ حَتَّى يَفْضِيَهُ، فَإِنْ لَمْ يَنْوَ قِضَاءَهُ فَهُوَ سَارِقٌ؛

کسی که قرض بگیرد در صورتی که تصمیم داشته باشد آن را پس دهد در امانخداست تا آن را اداء کند ولی اگر تصمیم نداشته باشد آن را به صاحبش برگرداند، دزد محسوب می شود.

فقه الرضا، ص ۲۶۸

حدیث ۷۷

امام رضا علیه السلام:

إِعْلَمُ - يَرْحَمِيكَ اللَّهُ - أَنَّ الرِّبَا حَرَامٌ سِيحَتْ، مِنَ الْكِبَائِرِ وَمِمَّا قَدْ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ فَنَعُودُ بِاللَّهِ مِنْهَا، وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَى لِسَانِ كُلِّ نَبِيٍّ وَفِي كُلِّ كِتَابٍ؛

خدایت رحمت کند! بدان که ربا حرام و از گناهان کبیره است و خداوند بر آن وعده‌اتش داده است پس پناه می بریم به خدا از آتش. ربا را همه پیامبران و همه کتاب های آسمانی حرام کرده اند.

فقه الرضا، ح ۲۵۶

حدیث ۷۸

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَ بَيْنَ الْوَالِدِ وَوَلَدِهِ رَبًّا وَلَا بَيْنَ الزَّوْجِ وَالْمَرْأَةِ رَبًّا؛
بین پدر و فرزند و بین شوهر و همسرش ربا (حرام) نیست.

فقه الرضا، ص ۲۵۸

حدیث ۷۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُؤَخِّرُ إِجَابَةَ الْمُؤْمِنِ شَوْقًا إِلَى دُعَائِهِ وَيَقُولُ: صَوْتُ أَحَبِّ أَنْ أَسْمَعَهُ، وَيُعَجِّلُ إِجَابَةَ دُعَاءِ الْمُنَافِقِ وَيَقُولُ: صَوْتُ أَكْرَهَ سَمَاعُهُ؛
خداوند اجابت دعای مؤمن را به شوق (شنیدن) دعایش به تأخیر می اندازد و می گوید: «صدایی است که دوست دارم آن را بشنوم»
و در اجابت دعای منافق عجله می کند و می گوید: صدایی است که از شنیدنش بدم می آید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۴۵

حدیث ۸۰

امام رضا علیه السلام :

وَمَنْ اغْتَسَلَ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي قَدْ اغْتَسَلَ فِيهِ فَأَصَابَهُ الْجُذَامُ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ؛
هر کس با آبی غسل کند که پیش تر در آن غسل شده است و به جذام مبتلا شود، کسی را جز خود سرزنش نکند.

کافی، ج ۶، ص ۵۰۳، ح ۳۸

حدیث ۸۱

امام رضا علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْإِثْمِ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ وَيُنْبِتُ الْأَشْفَارَ وَيُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَيَزِيدُ فِي الْبَاهِ؛
سرمه سیاه بکشید، چرا که دیده را جلا می دهد، مژه ها را می رویاند، دهان را خوشبومی کند و بر توان جنسی می افزاید.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶

حدیث ۸۲

امام رضا علیه السلام :

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ؛

پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

کافی، ج ۵، ص ۵۶۷، ح ۵۰

حدیث ۸۳

امام رضا علیه السلام :

أَرَوِي أَنَّ جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَهْبَطَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: اقْرَأْ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «لَا تَمِدُّنَّعَيْنِكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ» الْآيَةَ. فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُنَادِيًا يُنَادِي: مَنْ لَمْ يَتَذَبَّأْ بِأَدَبِ اللَّهِ تَقَطَّعَتْ نَفْسُهُ عَلَى الدُّنْيَا حَسْرَاتٍ؛

روایت می‌کنم که جبرئیل علیه السلام به نزد پیامبر خدا فرود آمد و گفت: ای پیامبر خدا! خداوند تو را سلام می‌رساند و به تو می‌فرماید: بخوان به نام خدای مهرگستر مهربان، هرگز به آنچه اصنافی از ایشان را از آن برخوردار کرده ایم، چشم مدوز که زیور زندگیدنیاست تا ایشان را بیازمایم. و بدان که روزی پروردگار تو بهتر و پایدارتر است، پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به کسی فرمود تا جار بزند: هر کس [با عمل به این آیه] به ادب خدا آراسته نگردد، روحش با حسرت از دنیا جدا می‌شود.

فقه الرضا، ص ۳۶۴

حدیث ۸۴

امام رضا علیه السلام :

... فَإِنَّ قَالَ قَاتِلٌ: فَلِمَ وَجِبَ عَلَيْهِمْ مَعْرِفَةُ الرُّسُلِ وَالْإِقْرَارُ بِهَمَوَالِدِئِهِمْ بِالطَّاعِيَةِ؟ قِيلَ: لِأَنَّهُ لَمَّا أَنْ لَمْ يَكُنْ فِي خَلْقِهِمْ وَقُوَاهُمْ مَا يُكْمِلُونَ بِهِ مَصَالِحَهُمْ وَكَانَ الصَّائِعُ مُتَعَالِيًا عَنْ أَنْ يُرَى وَكَانَ ضَعْفُهُمْ وَعَجْزُهُمْ عَنْ إِدْرَاكِهَا، لَمْ يَكُنْ بُدٌّ لَهُمْ مِنْ رَسُولٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ مَعْصُومٌ، يُؤَدِّي إِلَيْهِمْ أَمْرَهُ وَنَهْيَهُ أَدَبُهُ، وَيَقْفُهُمْ عَلَى مَا يَكُونُ بِهِ اجْتِرَارٌ مَنَافِعِهِمْ وَمَضَارِّهِمْ؛

اگر کسی بگوید: چرا شناخت پیامبران و اعتراف به آنها و اقرار به (لزوم) اطاعت از آنان، بر مردم واجب است؟ در پاسخ گفته شود: چون در وجود مردم قوای آنان، چیزی نیست که با آن، مصالحشان را کامل سازند و آفریدگار نیز برتر از آن است که دیده شود، سستی و ناتوانی آنان از ادراک او آشکار است، پس چاره ای جز این نیست که میان خداوند و مردم، پیام آوری معصوم باشد که او امر و نواهی و ادب (و آموزه های) او را به ایشان برساند و آنها را به آنچه مایه سود و زیانشان است، آگاه سازد.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۰۷ ح ۱

حدیث ۸۵

امام رضا علیه السلام :

كَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَإِدْمَانُهُ يورثُ الطُّحَالَ وَرِيحًا فِي رَأْسِ الْمَعْدَةِ وَالْإِمْتِلَاءُ مِنَ الْبَيْضِ الْمَشْلُوقِ يورثُ الرَّبَوَّ وَالْإِثْبَارَ؛
زیاد خوردن تخم مرغ و معتاد شدن به آن، بیماری ورم طحال می‌آورد و ایجادکننده بادهایی در سر معده است و زیاد خوردن تخم مرغ آب پز، نفس تنگی و نفسبریدگی می‌آورد.

بحار الأنوار، ج ۵۹، ص ۳۲۱

حدیث ۸۶

امام رضا علیه السلام :

يَتَّبِعِي أَنْ تَحْرِ ذَر... أَنْ تَجْمَعَ فِي جَوْفِكَ الْبَيْضَ وَالسَّمَكَ فِي حَالِوَاحِدَةٍ، فَإِنَّهَا إِذَا اجْتَمَعَا وَلَّدَا الْقَوْلَنِيحَ وَرِيَّاحَ الْبُؤَاسِيرِ، وَوَجَعَ الْأَضْرَاسِ؛

پیرهیز از این که... تخم مرغ و ماهی را هم زمان بخوری، چرا که هر گاه این دو بایکدیگر خورده شوند، قولنج، باد بواسیر و دندان درد می آورند.

حیاه الامام الرضا، ج ۱، ص ۲۲۲

حدیث ۸۷

امام رضا علیه السلام :

- لِيُبْعِضَ قَهَارِمَتِهِ - : اسْتَكْثَرُوا لَنَا مِنَ الْبَادِنِجَانِ، فَإِنَّهُ حَارٌّ فِي وَقْتِ الْبُرْدِ، بَارِدٌ فِي وَقْتِ الْحَرِّ، مُعْتَدِلٌ فِي الْأَوْقَاتِ كُلِّهَا جَيِّدٌ فِي كُلِّ حَالٍ؛
به یکی از پیشکاران خود - : برای ما، بادمجان زیاد تهیه کنید، چرا که در هنگام سرما، گرم و در هنگام گرما، سرد است، در همه اوقات، معتدل و در هر حال، خوب است.

طب الاثمه، ص ۱۳۹

حدیث ۸۸

امام رضا علیه السلام :

الْحِمَّصُ جَيِّدٌ لَوْجَعِ الظَّهْرِ؛

نخود برای کمر درد مفید است.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۳، ح ۴

حدیث ۸۹

امام رضا علیه السلام :

صَاحِبُ النُّعْمَةِ يَجِبُ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ؛

بر صاحب نعمت واجب است که به نانخورش گشایش رساند.

حدیث ۹۰

امام رضا علیه السلام :
 مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ؛
 پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

حدیث ۹۱

امام رضا علیه السلام :
 لَمْ يَخُنْكَ الْأَمِينُ وَلَكِنْ ائْتَمَنْتَ الْخَائِنَ؛
 امین به تو خیانت نمی کند ؛ بلکه این تویی که به خائنی امانت سپرده ای.

حدیث ۹۲

امام رضا علیه السلام :
 الْأَصْمُتُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ ، إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ؛
 خاموشی دری از درهای حکمت است . خاموشی محبت آورد و بر هر خیری رهنماست.

حدیث ۹۳

امام رضا علیه السلام :
 إِذَا ذَكَرْتَ الرَّجُلَ وَهُوَ حَاضِرٌ فَكَنَّهُ وَإِذَا كَانَ غَائِبًا فَسَمَّهُ؛
 چون شخص حضری را نام بری ، [از جهت احترام] کنیه او را بگو ، و اگر غایب باشد ، نامش را بگو.

حدیث ۹۴

امام رضا علیه السلام :
 صَدِيقُ كُلِّ امْرِئٍ عَقْلُهُ وَعَدُوُّهُ جَهْلُهُ؛
 دوست هر کس ، خرد او و دشمن هر کس ، نادانی اوست .

حدیث ۹۵

امام رضا علیه السلام :
 أَلْتَوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ؛
 اظهار دوستی با مردم ، نیمی از خرد است.

حدیث ۹۶

امام رضا علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْقِيلَ وَالْقَالَ وَإِضَاعَهُ الْمَالِ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ؛
 خداوند ، بگو مگو [و پُر حرفی] و ضایع کردن مال و خواهش بسیار (سماجت) را دشمن دارد.

حدیث ۹۷

امام رضا علیه السلام :
 سُئِلَ عَنْ حَدِّ التَّوَكُّلِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَنْ لَا تَخَافَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ ؛
 از حضرت تعریف توکل را پرسیدند . فرمود : «این است که جز از خدا نترسی».

حدیث ۹۸

امام رضا علیه السلام :
 صِلْ رَحِمَكَ وَلَوْ بِشَرِّهِ مِنَ الْمَاءِ وَأَفْضَلُ مَا تُوصِلُ بِهِ الرَّحِمَ كَفُّ الْأَذَى؛
 پیوند خویشی نگه دار [و صله رحم به جای آر] ، گرچه با جرعه ای آب باشد . بهترین وسیله ای که با آن صله رحم به جای آورده می شود ، خودداری از آزار رساندن به خویشاوندان است.

حدیث ۹۹

امام رضا علیه السلام :
 إِنَّ الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ يَكْفُ بِهِ عِيَالَهُ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؛
 کسی که در جستجوی روزی بیشتر کوشد تا نانخور خود را کفایت رساند ، مزدش از مجاهد در راه خدا بزرگ تر است.

حدیث ۱۰۰

امام رضا علیه السلام :
 مَا التَّقَتِ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَعْظَمُهُمَا عَفْوًا؛

دو گروه هرگز با یکدیگر درگیر نشوند ، مگر آن که با گذشت ترین آن دو پیروز شود.

حدیث ۱۰۱

امام رضا علیه السلام :
 السَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ وَالبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ؛
 سخاوتمند از خوراک مردم بخورد تا مردم از خوراکش بخورند ، و بخیل از خوراک مردم نخورد تا از خوراکش نخورند.

حدیث ۱۰۲

امام رضا علیه السلام :
 عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ مِنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ؛
 یاری تو به ناتوان ، از بهترین صدقه هاست.

حدیث ۱۰۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ مَنَّ رِفْدَهُ وَأَكَلَ وَحْدَهُ وَجَلَدَ عَبْدَهُ؛

بدترین مردم ، کسی است که از میهمانش دریغ دارد و تنها بخورد و بنده اش را تازیانه زند.

حدیث ۱۰۴

امام رضا علیه السلام :

أَحْسِنِ الظَّنَّ بِاللَّهِ فَإِنَّ مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ كَانَ اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّهِ؛

به خداوند خوش گمان باش ؛ زیرا هر که به خدا خوش گمان است ، خدا با همان گمانی که به خدا دارد ، با اوست.

حدیث ۱۰۵

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَ لِخَيْلٍ رَاحَةٌ ، وَلَا لِحَسُودٍ لَذَّةٌ ، وَلَا لِمُلُوكٍ وَفَاءٌ ، وَلَا لِكَذُوبٍ مُرُوءَةٌ؛

بخیل را آسایش نیست ، و حسود را لذت نیست ، و پادشاهان را وفا نیست ، و دروغزن را مرورت نیست.

حدیث ۱۰۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ قَبِلَ مِنْهُ الْيَسِيرُ مِنَ الْعَمَلِ؛

هر کس به اندک روزی خرسند است ، اندک کرداری از او پذیرفته شود.

حدیث ۱۰۷

امام رضا علیه السلام :

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ : نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِي وَفِي يَوْمِي ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عِنْدِي

فَدَعَا عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ ، وَجَاءَ جِبْرِئِيلُ فَمَدَّ عَلَيْهِمْ كِسَاءً فَدَكَّيَا ثُمَّ قَالَ :

اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي ، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا . قَالَ جِبْرِئِيلُ : وَأَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدُ ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

: وَأَنْتَ مِنَّا يَا جِبْرِئِيلُ .

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ : فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَأَنَا مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ ، وَجِئْتُ لِأَدْخُلَ مَعَهُمْ ، فَقَالَ : كُونِي مَكَانَكَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ ، إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ ،

أَنْتِ مِنْ أَزْوَاجِ نَبِيِّ اللَّهِ .

فَقَالَ جِبْرِئِيلُ : اقْرَأْ يَا مُحَمَّدُ : «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» فِي النَّبِيِّ وَعَلِيِّ وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنِ

وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

امام رضا علیه السلام : به نقل از پدراناش به نقل از امام سجّاد به نقل از امّ سلمه: این آیه در خانه من و در روزی که پیامبر در خانه

من بود نازل شد. پیامبر صلی الله علیه و آله نزد من بود که علی، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند. جبرئیل هم آمد و پیامبر

عبای فدکی را بر آنها گستراند و سپس فرمود: «پروردگارا! اینان اهل بیت من هستند، خدایا! هرگونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. جبرئیل گفت: ای محمد! آیا من هم از شمایم؟ پیامبر فرمود: تو نیز از مایی ای جبرئیل.

ام سلمه: عرض کردم: یا رسول الله! من هم از اهل بیت تو هستم و پیش رفتم تا در کنار آنها باشم. پیامبر فرمود: در جای خود باش ای ام سلمه، تو به سوی خیر هستی، تو از همسران پیامبر خدایی. جبرئیل گفت: ای محمد بخوان: «إِنَّمَا يَرِيْدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً»، که در حق پیامبر، علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام است.
 أمالی الطوسی: ۳۶۸ / ۷۸۳ عن علی بن علی بن رزین .

حدیث ۱۰۸

امام رضا علیه السلام:

- فی زیارة قبور الأئمة علیهم السلام -: السَّلامُ عَلٰی مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللّٰهِ ... مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللّٰهَ ، وَمَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللّٰهَ
 امام رضا علیه السلام - در زیارت قبور ائمه -: سلام بر جایگاههای شناخت الهی... هر که ایشان را شناسد خدای را شناخته است و هر که ایشان را نشناسد خدای را نشناخته است.
 الکافی: ۴ / ۵۷۸ / ۲ ، کامل الزیارات: ۳۱۵ کلاهما عن علی بن حسان .

حدیث ۱۰۹

امام رضا علیه السلام:

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْهُمْ [أَيَ الْأَئِمَّةِ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ] مَاتَ مِثَّةَ جَاهِلِيَّةٍ
 امام رضا علیه السلام: هر که بمیرد و ایشان - امامان اهل بیت علیهم السلام - را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت.
 عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲ / ۱۲۲ / ۱ عن شاذان بن جبرئیل ، وراجع الکافی: ۱ / ۳۷۶ باب من مات و لیس له إمام من أئمة الهدی و ۳۷۱ / ۵ و ۳۷۸ / ۲ و ۳۹۷ / ۱ ، و: ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳ ، المحاسن: ۱ / ۲۵۱ باب ۲۲ من لا یعرف إمامه ، البحار: ۲۳ / ۷۶ باب ۴ وجوب معرفة الإمام ، وراجع القسم الخامس / مذهب أهل البيت علیهم السلام / الفصل الأول ص ۳۴۶ / ۵۳۵ .

حدیث ۱۱۰

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ الْإِمَامَةَ حَصَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهَا إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ النَّبِيِّ وَالْخَلَّةِ ، مَرْتَبَةً نَائِلَةٌ ، وَفَضِيلَةً شَرَفَتْ بِهَا وَأَشَادَ بِهَا ذِكْرَهُ ، فَقَالَ : «إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا» ، فَقَالَ الْخَلِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ سُورًا بِهَا : «وَمِنْ ذُرِّيَّتِي» ؟ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : «لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ»
 امام رضا علیه السلام: خداوند عزوجل پس از پیامبری و دوستی، امامت را در مرتبه سوم به ابراهیم خلیل اختصاص داد و این را فضیلتی قرار داد که او را بدان مشرف گردانید و با آن ستودش و فرمود: «من تو را پیشوای مردم گردانیدم». ابراهیم خلیل علیه السلام از سر شادی عرض کرد: «فرزندانم را هم؟» خداوند در پاسخ او فرمود: «پیمان من ستمکاران را در بر نگیرد». بدین ترتیب این آیه، امامت هر ستمگری را تا روز رستاخیز باطل گرداند و امامت، تنها در برگزیدگان خواهد بود. سپس خداوند او را چنین گرامی داشت که امامت را در نسل او که اهل طهارت و برگزیدگی بودند قرار داد و فرمود: «و به او اسحاق و فرزند زاده ای چون یعقوب را بخشیدیم و همه را از شایستگان گردانیدیم و همه را پیشوایانی ساختیم که به امر ما هدایت می کردند و انجام دادن

کارهای نیک و بر پای داشتن نماز و دادن زکات را به آنها وحی کردیم و همه پرستنده ما بودند». .
البقره: ۱۲۴ .

حدیث ۱۱۱

امام رضا علیه السلام :
الْأَيْمَةُ خُلَفَاءُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فِي أَرْضِهِ
امام رضا علیه السلام : امامان، جانشینان خداوند عزوجل در زمین هستند.
الكافی : ۱ / ۱۹۳ / ۱ عن الجعفری .

حدیث ۱۱۲

امام رضا علیه السلام :
- فِي صِفَةِ الْإِمَامِ - : نَاصِحٌ لِعِبَادِ اللَّهِ ، حَافِظٌ لِدِينِ اللَّهِ
امام رضا علیه السلام - در توصیف امام - : خیر خواه بندگان خدا و پاسدار دین الهی است.
الكافی : ۱ / ۲۰۲ / ۱ عن عبدالعزیز بن مسلم .

حدیث ۱۱۳

امام رضا علیه السلام :
- فِي خُطْبَةٍ لَهُ - : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَمَدَ فِي الْكِتَابِ نَفْسَهُ ... وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّ ، وَخَيْرِ الْبَرِيَّةِ ، وَعَلَى آلِهِ آلِ الرَّحْمَةِ ،
وَشَجَرَةِ النَّعْمَةِ ، وَمَعْدِنِ الرَّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ
امام رضا علیه السلام - در خطبه ای - : سپاس مر خدایی را که خود را در کتابش ستوده است... و درود خدا بر محمد خاتم نبوت و
بهترین مردم و بر خاندان او که خاندان رحمت و شجره نعمت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان هستند.
الكافی : ۵ / ۳۷۳ / ۷ ، عوالی اللالی : ۳ / ۲۹۷ / ۷۷ كلاهما عن معاوية بن حكيم .

حدیث ۱۱۴

امام رضا علیه السلام :
بِنَا فَتَحَ اللَّهُ الدِّينَ ، وَبِنَا يَخْتِمُهُ
امام رضا علیه السلام : خداوند، دین را با ما آغازیده و با ما پایان می بخشد.
تفسیر القمّی : ۲ / ۱۰۴ عن عبدالله بن جنذب .

حدیث ۱۱۵

امام رضا علیه السلام :
نَحْنُ حُجَجُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ ، وَخُلَفَاؤُهُ فِي عِبَادِهِ ، وَأَمْنَاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ . وَنَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى ، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى
امام رضا علیه السلام : ما حجتهای خدایم در میان خلائق و جانشینان او در میان بندگانش و معتمدان او در اسرارش. ما کلمه تقوا

هستیم و دستاویز استوار.

کمال الدین: ۲۰۲ / ۶ ، إرشاد القلوب: ۴۱۷ کلاهما عن إبراهيم بن أبي محمود .

حدیث ۱۱۶

امام رضا علیه السلام:

نَحْنُ آلَ مُحَمَّدٍ النَّمَطُ

امام رضا علیه السلام: ما خاندان محمدیم و بر راه میانه ای قرار داریم که نه تندرو به ما می رسد و نه آن که از پس می آید، از ما پیشی می گیرد.

النمط: الطريقة من الطرائق، والضرب من الضروب. (النهاية: ۵ / ۱۱۹).

حدیث ۱۱۷

امام رضا علیه السلام:

إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ يَتَوَارَثُ أَصَاغِرُنَا عَنْ أَكْبَرِنَا الْقُدَّةَ بِالْقُدَّةِ

امام رضا علیه السلام: ما خاندانی هستیم که کوچکترهای ما از بزرگترها مان ارث می برند، بی هیچ گونه تفاوتی.

الْقُدَّةُ - بضم القاف وفتح الذال - ريش السهم، جمعها: القُدُدُ، يضرب مثلاً للشئین يستویان ولا يتفاوتان. (النهاية: ۴ / ۲۸).

حدیث ۱۱۸

امام رضا علیه السلام:

لَنَا أَعْيُنٌ لَا تُشْبِهُ أَعْيُنَ النَّاسِ، وَفِيهَا نُورٌ لَيْسَ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ نَصِيبٌ

امام رضا علیه السلام: ما چشمهایی داریم که به چشمهای مردم نمی ماند و در آن نوری است که شیطان را در آن بهره ای نیست.

أمالی الطوسی: ۲۴۵ / ۴۲۷ عن أبي هاشم داود بن إسحاق الجعفری، بصائر الدرجات: ۴۱۹ / ۱ عن محمد بن مقرر.

حدیث ۱۱۹

امام رضا علیه السلام:

إِنَّا عَنِ اللَّهِ وَعَنْ رَسُولِهِ نُحَدِّثُ

امام رضا علیه السلام: ما از سوی خدا و پیامبر او حدیث می گوئیم.

رجال الکشی: ۲ / ۴۹۰ / ۴۰۱ عن یونس بن عبد الرحمن .

حدیث ۱۲۰

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ وَالْأَنْبِيَاءَ صِلَاوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ يُؤَفِّقُهُمُ اللَّهُ وَيُؤْتِيهِمْ مِنْ مَخْزُونِ عِلْمِهِ وَحُكْمِهِ مَا لَا يُؤْتِيهِ غَيْرُهُمْ، فَيَكُونُ عِلْمُهُمْ فَوْقَ عِلْمِ أَهْلِ

الزَّمانِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

امام رضا علیه السلام: خداوند، پیامبران و امامان صلوات علیهم را توفیق داده است و از گنجینه علم و حکمت خود، بدیشان آن

بخشیده که به دیگران نداده است. علم آنها برتر از علم مردم زمان ایشان است، چه، خداوند می فرماید: «آیا آن که به حق هدایت می کند برای پیروی سزاوارتر است یا کسی که هدایت نمی کند مگر خود هدایت شود؟ پس شما را چه شده که این گونه قضاوت می کنید» و «هر که حکمت داده شده خیر فراوانی بدو داده شده است» و فرموده او در حق طالوت: «خداوند او را بر شما برگزیده و به دانش و توان او افزوده است. خداوند ملک خویش را به هر کس بخواهد می بخشد. خداوند گشایشگری داناست». یونس: ۳۵.

حدیث ۱۲۱

امام رضا علیه السلام:

أُولَئِكَ اللَّهُ يَقُولُ: «عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا * إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ

امام رضا علیه السلام: آیا چنین نیست که خداوند می فرماید: «او دانای غیب است و غیب خود را بر هیچ کس آشکار نمی سازد، مگر بر آن پیامبری که از او خشنود باشد» و پیامبر صلی الله علیه و آله، نزد خدا برگزیده است و ما وارثان پیامبری هستیم که خداوند او را بر هر چه از غیبش بخواهد آگاه می کند و او ما را از آن چه بوده و تا روز رستاخیز خواهد بود آگاه کرده است. الجن: ۲۶ و ۲۷.

حدیث ۱۲۲

امام رضا علیه السلام:

- فِيمَا كَتَبَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ -: أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ مُحَمَّدًا كَانَ أَمِينَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ ، فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كُنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَثَتَهُ ، فَتَحَنُّنُ أَمْنَاءِ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنَائِي وَالْبَلَايَا ، وَأَنْسَابُ الْعَرَبِ ، وَمَوْلِدُ الْإِسْلَامِ

امام رضا علیه السلام - در نامه ای خطاب به عبدالله بن جندب - : اما بعد، محمد، امین خدا در میان مردم بود و چون رحلت فرمود ما اهل بیت وارثان او گشتیم و اینک ماییم امینان خدا بر زمین و آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و نَسَبهای عرب و زادگاه اسلام، در میان ماست.

تفسیر القمّی: ۲ / ۱۰۴ ، مختصر بصائر الدرجات: ۱۷۴ ، بصائر الدرجات: ۲۶۷ / ۵ .

حدیث ۱۲۳

امام رضا علیه السلام:

- فِي بَيَانِ عِلْمَاتِ الْإِمَامِ -: يَكُونُ عِنْدَهُ الْجَفْرُ الْأَكْبَرُ وَالْأَصْغَرُ - إِهَابُ مَا عَزَّ وَإِهَابُ كَبِشٍ - فِيهِمَا جَمِيعُ الْعُلُومِ حَتَّى أَرُشُ الْخَدَشِ ، وَحَتَّى الْجِلْدَةِ وَنِصْفِ الْجِلْدَةِ وَتُلْثِ الْجِلْدَةِ ، وَيَكُونُ عِنْدَهُ مُصْحَفُ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ

امام رضا علیه السلام - در بیان نشانه های امام - : جفر اکبر و اصغر - پوست بز و پوست قوچ - نزد اوست که در این دو، همه علوم، حتی دبه کوچکترین خراش و یک تازیانه و نیم تازیانه و یک سوم تازیانه وجود دارد و مصحف فاطمه علیها السلام نزد اوست.

الفقیه: ۴ / ۴۱۹ / ۵۹۱۴ عن الحسن بن فضال .

حدیث ۱۲۴

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ لِتَذَلِّكَ صِدْرَهُ ، وَأَوْدَعَ قَلْبَهُ يَنَابِيعَ الْحِكْمَةِ ، وَالْهَمَّهُ الْعِلْمَ إِلْهَامًا ، فَلَمْ يَعَى بَعْدَهُ بِجَوَابٍ ، وَلَا يَحِيرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ ، فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ ، مُوقَفٌ مُسَدَّدٌ ، قَدْ أَمِنَ الْخَطَايَا وَالزَّلَّلَ وَالْعِثَارَ ، يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ ، وَشَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ ، وَ «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

امام رضا علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را برای امور بندگانش برگزیند، برای این کار سینه اش را گشاده گرداند و چشمه های حکمت به دل او سپارد و علم را به کمال بر او الهام کند و از این پس دیگر در پاسخی درمانده نگردد و در (تشخیص) صواب، سرگشته نشود. او معصوم است و تأیید شده (از جانب خدا) و توفیق یافته و رهنمون گشته و از خطا و لغزش و افتادن در امان است. خداوند او را به این امور اختصاص داده تا حجت او بر بندگان خدا و گواه او بر خلقش باشد و «و این فضل خداست که به هر که خواهد، دهد و خدا صاحب فضل بزرگ است».

الجمعة : ۴ ، الحديد : ۲۱ .

حدیث ۱۲۵

امام رضا علیه السلام :

إِنِّي أَحِبُّ أَنْ تَجْمَعَ لِي مِنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَالْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ ، فَإِنَّكَ حُجَّتُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ . فَدَعَا الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِدَوَاهٍ وَقِرطاسٍ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَلْفُضِلِ : أَكْتُبُ :

حَسْبُنَا شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، أَحَدًا صَمَدًا ، لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ، قَيُّومًا ، سَمِيعًا بَصِيرًا ، قَوِيًّا قَائِمًا ، بَاقِيًا نَوْرًا ، عَالِمًا لَا يَجْهَلُ ، قَادِرًا لَا يَعْجُزُ ، غَنِيًّا لَا يَحْتَاجُ ، عَدْلًا لَا يَجُورُ ، خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ، لَا شِبَهَ لَهُ وَلَا ضِدَّ وَلَا نِدَّ وَلَا كُفُوَ .

وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَمِينُهُ وَصَفْوَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ ، سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ

وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ، وَأَفْضَلَ الْعَالَمِينَ ، لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ ، وَلَا تَبْدِيلَ لِمَلَّتِهِ وَلَا تَغْيِيرَ . وَأَنَّ جَمِيعَ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ، نُصَدِّقُ بِهِ وَبِجَمِيعِ مَنْ مَضَى قَبْلَهُ مِنْ رُسُلِ اللَّهِ وَأَنْبِيَائِهِ وَحُجَجِهِ . وَنُصَدِّقُ بِكِتَابِهِ الصَّادِقِ «لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

روایت شده است که مأمون، فضل بن سهل ذوالریاستین را به سوی امام رضا علیه السلام فرستاد. او به امام رضا علیه السلام عرض کرد: دوست دارم حلال و حرام و فریضه ها و سنن را یکجا برای من گرد آوری، چه تو حجت خدا برای مردم و کان دانشی. امام رضا علیه السلامدوات و کاغذی طلبید و به فضل گفت بنویس:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ما را همین بس که گواهی دهیم خدایی جز «الله» نیست و اوست یکتا و صمد، نه همسری دارد و نه فرزندی، قائم به ذات است و بی‌نا، نیرومند و برپا و نوری پاینده است، دانایی است که نادانی نمی کند، توانایی است که ناتوانی از او دور است، توانگری است که نیاز نمی یابد، دادگری است که ستم نمی کند، همه چیز را او آفریده است، همچون او و شبیه او چیزی نیست، نه ضدی دارد و نه مانند و همسنگی.

محمد، بنده و فرستاده او و امین و برگزیده اش در میان بندگان اوست که

سرور رسولان و خاتم پیامبران است. او برترین جهانیان است که پیامبری پس از او نیاید، آیین او تحوّل و دگرگونی نپذیرد و هر آن

چه محمد صلی الله علیه و آله به ارمغان آورده، حق آشکار است. ما هر آن چه را محمد آورده تصدیق داریم و به وجود رسولان الهی و پیامبران پیشین و حجتهای خدا اعتراف داریم و کتاب صادق او را تصدیق می‌کنیم: «نه از پیش روی، باطل بدو راه یابد و نه از پس، از جانب خداوندی حکیم و ستودنی نازل شده است» و این که قرآن، پاسدار همه کتابهای آسمانی دیگر است و از آغاز تا انجام آن، حق خالص می‌باشد. به محکم و متشابه و خاص و عام و وعده و وعید و ناسخ و منسوخ و اخبار آن، ایمان داریم و کسی از آفریده‌ها نمی‌تواند مانند آن را بیاورد و این که راهنما و حجّت پس از او، برای مؤمنان و عهده دار امور مسلمانان و قرآن گویا و دانای به احکام آن، برادر و جانشین و وصی او، یعنی امیرمؤمنان که برای حضرت صلی الله علیه و آله همچون هارون نسبت به موسی بود، او امام پرهیزگاران و جلودار سپیدرویان دست و پا سفید و راهبر مؤمنان و برترین جانشینان پس از هر پیامبری است و پس از او، حسن و حسین علیهما السلام یکی پس از دیگری که تا امروز ادامه دارد و همه از خاندان پیامبر هستند و به کتاب و سنت، از همه آگاهتر و در داوری، از همه دادگرت‌تر و در هر عصر و زمانی، از همگان به امامت شایسته‌ترند. آنها استوارترین دستاویز و امامان هدایت و حجّت اهل دنیایند تا آن گاه که خداوند، زمین و هر آن چه را بر آن است به ارث برد که او بهترین ارث برنده است و این که هر کس با ایشان (اهل بیت) به مخالفت برخیزد، گمراه رهنز است و حق و هدایت را کنار نهاده، تنها ایشان بیان کننده قرآن و گویندگان بیان نبوی هستند. هر کس بمیرد و آنها را نشناسد و مشخصاً با نام آنها و پدرانشان بدیشان محبت نرزد به مرگی جاهلی مرده است.

فصلت: ۴۲.

حدیث ۱۲۶

امام رضا علیه السلام:

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ وَرَثَةِ الْعَفْوِ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ، وَوَرَثَةِ الشُّكْرِ مِنْ آلِ دَاوُدَ

امام رضا علیه السلام: ما خاندانی هستیم که گذشت را از آل یعقوب و سپاسگزاری را از آل داود، به ارث برده ایم.

الکافی: ۸ / ۳۰۸ / ۴۸۰ عن محمد بن الحسين بن يزيد . وقال علي بن أسباط بعد ذكر الحديث عن محمد بن الحسين : زعم أنه كان كلمة أخرى ونسبها محمد ، فقلت له : لعله ، قال : وورثنا الصبر من آل أيوب ! فقال : ينبغي .

حدیث ۱۲۷

امام رضا علیه السلام:

- فِي كِتَابِهِ لِلْفَضْلِ بْنِ سَهْلٍ :- إِنَّ مِنْ دِينِهِمْ [أَيِ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَام] الْوَرَعَ وَالْعِفَّةَ ، وَالصَّدَقَ وَالصَّلَاحَ وَالْإِجْتِهَادَ ، وَأَدَاءَ الْأَمَانَةِ إِلَى

الْبِرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَطَوْلَ السُّجُودِ ، وَالْقِيَامَ بِاللَّيْلِ ، وَاجْتِنَابَ الْمَحَارِمِ ، وَانْتِظَارَ الْفَرَجِ بِالصَّبْرِ ،

وَحُسْنَ الصُّحْبَةِ ، وَحُسْنَ الْجَوَارِ ، وَبَدَلَ الْمَعْرُوفِ ، وَكَفَّ الْأَذَى ، وَبَسَطَ الْوَجْهَ ، وَالنَّصِيحَةَ ، وَالرَّحْمَةَ لِلْمُؤْمِنِينَ

امام رضا علیه السلام - در نامه اش به فضل بن سهل - : جزو دین ایشان [امامان علیه السلام] است پاکدامنی و عفت، راستی و صلاح

و سخت کوشی، ادای امانت به نیکوکار و

تبهکار، سجده طولانی، عبادت شبانه، دوری از حرام، انتظار گشایش با شکیبایی، نیکو همنشینی و نیک همسایگی، نیکی کردن،

دست از آزار شستن، گشاده رویی، خیرخواهی و رحمت برای مؤمنان.

تحف العقول: ۴۱۶.

امام رضا علیه السلام :

كَمَالُ الدِّينِ وَلَايَتُنَا وَالْبِرَاءَةُ مِنْ عَدُوِّنَا

امام رضا علیه السلام: کمال دین در ولایت ما و بیزاری جستن از دشمن ماست.

مستطرفات السرائر : ۱۴۹ / ۳ .

حدیث ۱۳۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى اللَّهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ وَيَنْظُرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ ، فَلْيَتَوَلَّ آلَ مُحَمَّدٍ ، وَلْيَتَّبِعْ مِنْ عَدُوِّهِمْ ، وَلْيَأْتَمَّ بِإِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُمْ ، فَإِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ وَنَظَرَ إِلَى اللَّهِ بِغَيْرِ حِجَابٍ

امام رضا علیه السلام: هر که خوشحال می شود که خدا را بی پرده و حجابی ببیند و خدا نیز بی پرده به او بنگرد، پس ولایت آل محمد را بپذیرد و از دشمنان آنان بیزاری جوید و از ایشان که پیشوای مؤمنان هستند پیروی کند. در این صورت، چون روز قیامت شود، خداوند بی پرده به او بنگرد و او نیز خدا را بدون پرده و حجابی مشاهده کند.

المحاسن : ۱ / ۱۳۳ / ۱۶۵ عن بکر بن صالح .

حدیث ۱۳۳

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَذَكَّرَ مُصَابِنَا وَبَكَى لِمَا ارْتَكَبَ مِنْهَا كَانَ مَعْنَا فِي دَرَجَتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ . وَمَنْ ذَكَرَ بِمُصَابِنَا فَبَكَى وَأَبَكَى لَمْ تَبْكِكْ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبْكِي الْعَيُونَ . وَمَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يُحْيِي فِيهِ أَمْرَنَا لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ

امام رضا علیه السلام: هر کس مصیبت ما را به یاد آورد و به خاطر ستمهایی که بر ما رفته است بگرید، روز قیامت با ما در یک درجه باشد و هر که یاد مصیبت ما کند و بگرید و بگریاند، در آن روزی که چشمها می گریند چشم او نگرید و هر کس در مجلسی بنشیند که یاد و نام ما در آن زنده می شود در آن روزی که دلها می میرند دل او نمیرد.

أمالی الصدوق : ۶۸ / ۴ عن علی بن فضال ، وراجع عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۹۴ / ۴۸ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۹۳ / ۲۶۶۳ .

حدیث ۱۳۴

امام رضا علیه السلام :

- فِي حَدِيثٍ - : فَقُلْتُ لَهُ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، فَمَا مَعْنَى الْحَبْرِ الَّذِي رَوَاهُ : إِنَّ ثَوَابَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ النَّظَرُ إِلَى وَجهِ اللَّهِ تَعَالَى ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا أَبَا الصَّلْتِ ، مَنْ وَصَفَ اللَّهُ تَعَالَى بِوَجْهِهِ كَالْوُجُوهِ فَقَدْ كَفَرَ ، وَلَكِنْ وَجْهُ اللَّهِ تَعَالَى أَنْبِيَائُهُ وَرُسُلُهُ وَحُجَجُهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ، هَيْمُ الَّذِينَ يَتَوَجَّهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَإِلَى دِينِهِ وَمَعْرِفَتِهِ ، وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «كُلُّ مَنْ عَلِيهَا فَا ن * وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

عبدالسلام بن صالح هروی از حضرت رضا علیه السلام - در حدیثی - : عرض کردم: یابن رسول الله، این خبری که روایت کرده اند: «ثواب لا اله الا الله [گفتن] نگاه کردن به چهره خدای متعال است». به چه معناست؟ حضرت فرمود: ای اباصلت، هر که برای خدای متعال چهره ای مانند این چهره ها قائل باشد کافر است، بلکه چهره خدای متعال، همان پیامبران و فرستادگان و حجتهای اویند، صلوات الله علیهم. به واسطه اینان است که به جانب خدای عز و جلوبه دین او و معرفت او، روی آورده می شود. خدای متعال

فرموده است «هرچه بر روی زمین است، فانی شونده است. و وجه [ذات] با شکوه و ارجمند پروردگارت باقی خواهد ماند». و نیز فرموده است: «جز وجه او، همه چیز نابود شونده است». پس، نظر کردن به پیامبران خدای متعال و فرستادگان و حجتهای او، با درجاتی که دارند، در روز قیامت ثواب بزرگی برای مؤمنان در بردارد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است: هر که اهل بیت و عترت مرا دشمن دارد، در روز قیامت نه او مرا ببیند و نه من او را می بینم.

الرحمن : ۲۶ و ۲۷ .

حدیث ۱۳۵

امام رضا علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَفِظَ مِنَّا مَا ضَيَّعَ النَّاسُ ، وَرَفَعَ مِنَّا مَا وَضَعُوهُ ، حَتَّى لَقَدْ لُعِنَّا عَلَىٰ مَنَابِرِ الْكُفْرِ ثَمَانِينَ عَامًا ، وَكُتِمَتْ فَضَائِلُنَا ، وَبُدِلَتْ الْأَمْوَالُ فِي الْكُذْبِ عَلَيْنَا ، وَاللَّهُ تَعَالَىٰ يَا أَبَىٰ لَنَا إِلَّا أَنْ يُعَلِّيَ ذِكْرَنَا ، وَيُبَيِّنَ فَضْلَنَا . وَاللَّهِ ، مَا هَذَا بِنَا وَإِنَّمَا هُوَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَرَابَتِنَا مِنْهُ ، حَتَّى صَارَ أَمْرُنَا وَمَا نَرَوِي عَنْهُ أَنَّهُ سَيَكُونُ بَعْدَنَا مِنْ أَعْظَمِ آيَاتِهِ وَدَلَالَاتِ ثُبُوتِهِ

امام رضا علیه السلام: سپاس و ستایش خدایی را که آن چه را مردم نسبت به ما تباه کردند، او حفظ کرد و آن چه را آنان نسبت به ما پست کردند، او رفعت بخشید، تا جایی که ما هشتاد سال بر روی منبرهای کفر لعنت شدیم و فضایل ما کتمان گردید و در راه دروغ بستن به ما، پولها خرج شد، اما خداوند متعال برای ما جز این نخواست که نام ما را بلند آوازه گرداند و فضیلت ما را آشکار سازد. به خدا قسم؛ این نه به خاطر شخص ما، بلکه به واسطه وجود رسول خدا صلی الله علیه و آله و خویشاوندی ما با اوست، تا جایی که قضیه ما و آن چه از او روایت می کنیم، به زودی پس از ما، از بزرگترین آیات و نشانه های نبوت او خواهد شد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۱۶۴/۲۶ عن محمد بن أبي الموج بن الحسين الرازي عن أبيه عن سمعه عليه السلام .

حدیث ۱۳۶

امام رضا علیه السلام :

- كَانَ يَأْمُرُ لِصَاحِبِ الْأَمْرِ بِهَذَا الدُّعَاءِ - : اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنِّي وَلِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَىٰ خَلْقِكَ ، وَلِسَانِكَ الْمُعَبِّرَ عَنكَ النَّاطِقِ بِحُكْمِكَ ، وَعَيْنِكَ النَّاطِرَةَ بِإِذْنِكَ ، وَشَاهِدِكَ عَلَىٰ عِبَادِكَ ، الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ ، الْعَائِدِ بِكَ ، الْعَابِدِ عِنْدَكَ ، وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَبَرَأْتَ وَأَنْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ ، وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَأَبَاءَهُ أَيْمَتَكَ وَدَعَائِمَ دِينِكَ ، وَاجْعَلْهُ فِي وَدِيعَتِكَ الَّتِي لَا تَضِيعُ ، وَفِي جِوَارِكَ الَّذِي لَا يُخْفَرُ ، وَفِي مَنَعِكَ وَعِزِّكَ الَّذِي لَا يُقْهَرُ ، وَأَمِنَهُ بِأَمَانِكَ الْوَثِيقِ الَّذِي لَا يُخَذَلُ مِنْ أَمْنَتِهِ بِهِ ، وَاجْعَلْهُ فِي كَنَفِكَ الَّذِي لَا يُرَامُ مَنْ كَانَ فِيهِ ، وَأَنْصِرْهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ ، وَأَيِّدْهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ ، وَقَوِّهِ بِقَوِّتِكَ ، وَأَرِدْهُ بِمَلَائِكَتِكَ ، وَوَالٍ مِنْ وَالِيهِ ، وَعَادٍ مِنْ عَادَاهُ ، وَأَلْبِسْهُ دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ ، وَحُفَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ حَفًّا .

اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ ، وَارْتُقْ بِهِ الْفَتَقَ ، وَأْمِتْ بِهِ الْجُورَ ، وَأُظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ ، وَزَيِّنْ بِطَوْلِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ ، وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ ، وَأَنْصِرْهُ بِالرُّعْبِ ، وَقَوِّ نَاصِرِيهِ ، وَآخِذْ خَازِلِيهِ ، وَدَمِّدْ مَنْ نَصَبَ لَهُ ، وَدَمَّرْ مَنْ غَشَّهَ ، وَأَقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَعَمِيدَهُ وَدَعَائِمَهُ ، وَأَقْصِمْ بِهِ رُؤُوسَ الضَّلَالَةِ وَشَارِعَةَ الْبِدْعِ وَمُؤْمِنِيَةَ الشُّنَّةِ وَمَقْوِيَةَ الْبَاطِلِ ، وَذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ ، وَأَبِرْ بِهِ الْكَافِرِينَ وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَسَهْلِهَا وَجَبَلِهَا حَتَّى لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّارًا وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ آثَارًا .

اللَّهُمَّ طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ ، وَاشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَكَ ، وَأَعِزِّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَأُحْيِ بِهِ سِنْنَ الْمُرْسَلِينَ ، وَدَارِسَ حُكْمِ النَّبِيِّينَ ، وَجِدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَىٰ مِنْ دِينِكَ وَبُدِّلْ مِنْ حُكْمِكَ حَتَّى تُعِيدَ دِينَكَ بِهِ وَعَلَىٰ يَدَيْهِ جَدِيدًا غَضًّا مَحْضًا صَحِيحًا لَا عَوَجَ فِيهِ وَلَا بَدْعَ مَعَهُ ، وَحَتَّى

تُنَبِّرَ بِعَدْلِهِ ظُلْمَ الْجَوْرِ ، وَتُطْفِئَ بِهِ نِيرَانَ الْكُفْرِ ، وَتَوْضَحَ بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ وَمَجْهُولَ الْعَدْلِ ، فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ وَاصْطَفَيْتَهُ عَلَى غَيْبِكَ وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَبَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ وَسَلَّمْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ .

اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَوْمَ حُلُولِ الطَّامَةِ أَنَّهُ لَمْ يُذْنِبْ ذَنْبًا ، وَلَا أَتَى حُوبًا ، وَلَمْ يَرْتَكِبْ مَعْصِيَةً ، وَلَمْ يُضِعْ لَكَ طَاعَةً ، وَلَمْ يَهْتِكْ لَكَ حُرْمَةً ، وَلَمْ يُبَدِّلْ لَكَ فَرِيضَةً ، وَلَمْ يُغَيِّرْ لَكَ شَرِيعَةً ، وَأَنْتَ الْهَادِي الْمُهْتَدِي الطَّاهِرُ التَّقِيُّ الرَّضِيُّ الرَّكِيُّ .

اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ وَوَلَدِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ وَجَمِيعِ رَعِيَّتِهِ مَا تُقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ وَتَسْرُّ بِهِ نَفْسُهُ ، وَتَجْمَعُ لَهُ مُلْكُ الْمَمْلَكَاتِ كُلِّهَا قَرِيبًا وَبَعِيدًا وَعَزِيزًا وَذَلِيلًا ، حَتَّى يُجْرَى حُكْمُهُ عَلَى كُلِّ حُكْمٍ وَيَغْلِبَ بِحَقِّهِ كُلَّ بَاطِلٍ .

اللَّهُمَّ اسْلُكْ بِنَا عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَى وَالْمَحَجَّةَ الْعُظْمَى وَالطَّرِيقَةَ الْوَسْطَى الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْغَالِي وَيَلْحَقُ بِهَا التَّالِي ، وَقَوْنَا عَلَى طَاعَتِهِ ، وَتَبْنَا عَلَى مُشَايَعَتِهِ ، وَآمَنَّا عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ ، وَاجْعَلْنَا فِي حِزْبِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِ الصَّابِرِينَ مَعَ الطَّالِبِينَ رِضَاكَ بِمُنَاصَبَتِهِ ، حَتَّى تَحْشُرَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَمُقَوِّبِهِ سُلْطَانِهِ .

اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ ذَلِكَ لَنَا خَالِصًا مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَشُبْهَةٍ وَرِيَاءٍ وَسُمُوعَةٍ ، حَتَّى لَا نَعْتَمِدَ بِهِ غَيْرَكَ وَلَا نَطْلُبَ بِهِ إِلَّا وَجْهَكَ ، وَحَتَّى تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ وَتَجْعَلَنَا فِي الْجَنَّةِ مَعَهُ ، وَأَعِزَّنَا مِنَ السَّامَةِ وَالْكَسَلِ وَالْفِتْرَةِ ، وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْصَرُّ بِهِنَّ لَدِينِكَ وَتُعْزُّ بِهِنَّ نَصْرًا وَلِيًّا ، وَلَا تَسْتَبَدِّلْ بِنَا غَيْرَنَا ؛ فَإِنِ اسْتَبَدَّلَكَ بِنَا غَيْرَنَا عَلَيْكَ يَسِيرٌ وَهُوَ عَلَيْنَا كَثِيرٌ .

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِهِ وَالْأَيْمَةِ مِنْ بَعْدِهِ ، وَبَلِّغْهُمْ آمَالَهُمْ ، وَزِدْ فِي آجَالِهِمْ ، وَأَعِزِّ نَصْرَهُمْ ، وَتَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِكَ لَهُمْ ، وَتَبَّتْ دَعَائِمُهُمْ ، وَاجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَانًا وَعَلَى دِينِكَ أَنْصَارًا ؛ فَإِنَّهُمْ مَعَادُنُ كَلِمَاتِكَ وَخُزَّانُ عِلْمِكَ وَأَرْكَانُ تَوْحِيدِكَ وَدَعَائِمُ دِينِكَ وَوُلَاةُ أَمْرِكَ وَخَالِصَتُكَ مِنْ عِبَادِكَ وَصِيْفَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ وَأَوْلِيَاؤُكَ وَسَيِّدَاتُكَ وَأَوْلِيَانِكَ وَصِيْفَةُ أَوْلَادِ نَبِيِّكَ ، وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

امام رضا علیه السلام به خواندن این دعا برای حضرت صاحب الامر دستور می داد: بار خدایا، دور گردان (بلاها را) از ولی خودت و جانشینت و حجت تو بر خلقت و آن که زبان گویای توست و سخنگوی حکم تو و دیده توست که به اذن و اجازه تو می نگرد و گواه تو بر بندگانت می باشد، سرور است و مجاهد، پناه برنده به توست و عبادت کننده تو؛ او را از شر هر آن چه آفریده ای و ساخته ای و پدید آورده ای و صورت بخشیده ای، در پناه خود بدار و با نگهداشت خود، او را از پیش رو و راست و چپ و بالای سر و زیر پایش نگه

دار، نگهداشتی

که هر کس را با آن حفظ کنی، از بین نرود و با حفظ او [راه و رسم] رسول خودت و پدران او را که امامان تو و ارکان تو هستند، حفظ فرما و او را در ودیعه خود گیر؛ ودیعه ای که [چون تو امانت دار آن هستی] هرگز تباه نمی شود و او را در امان و زنده نگه داری؛ امان دهی، هرگز تنها و بی یاور نماند و او را در سایه حمایت و رحمت خویش نگه دار؛ سایه حمایتی که هر کس در آن باشد، گزند نمی بیند؛ با یاری عزتمند خویش، او را یاری رسان و با سپاه همواره چیره ات، تأییدش فرما و بانبروی خویش او را نیرو بخش و [شکر] فرشتگان را پشت سر او قرار ده و دوستدار او را دوست بدار و با دشمن او دشمن باش و زره محکم خویش را بر قامت او بیوشان و او را در حلقه ای از انبوه فرشتگان، محفوظ بدار.

بار خدایا، به وسیله او، از هم گسیختگی [ما] را به پیوستگی و تفرقه و جدایی را به همبستگی مبدل گردان و ستم را نابود کن و عدل و داد را آشکار گردان و زمین را به طول عمر او، آراسته گردان و او را نصرت عطا فرما و از طریق ایجاد رعب [در دل

دشمنانش]، او را یاری و پیروزی ده و یارانش را قدرت بخش و کسانی را که تنها و بی یاورش گذارند، تنها گذار و هر که را کمر به دشمنی او بندد، نابود کن و هر که را با او دغلی و ناراستی کند، واژگون ساز و سران و استوانه‌ها و ارکان کفر را با دست او، از میان بردار و سردمداران گمراهی و بدعت گزاران و از بین برندگان سنت [پیامبر] و تقویت کنندگان باطل را به وسیله او، درهم شکن و جباران را به دست او، خوار گردان و کافران و همه ملحدان را در شرق و غرب عالم و خشکی و دریا و دشت و کوه، به دست او هلاک گردان تا جایی که احدی از آنان نگذاری و نشانی از آنها برجای نهد.

بار خدایا! شهرهایت را از (لوٹ وجود) آنان پاک گردان و انتقام بندگانت را از ایشان بگیر و به وسیله او (امام زمان) مؤمنان را بر سریر عزت (و قدرت) بنشان و سنتهای فرستادگان را به دست او زنده بگردان و حکمتها (و تعالیم) پیامبران را آموزش ده و از دین و احکامات، آن چه را که محو و تحریف گشته است، به دست او تجدید گردان، تا این که دینت را به وسیله او و با دست او، دوباره نو و تازه و ناب و درست و عاری از کژی و بدعت سازی و ظلمت ستم را به نور عدالتش روشن گردانی و آتشیهای کفر را به دست او فرو نشانی و حق را که پیچیده و مبهم گشته و عدالت را که ناشناخته مانده

است، روشن سازی؛ زیرا او، بنده توست که وی را برای خودت برگزیده ای و بر عالم غیب خویش، ترجیحش داده ای و از گناهان، مصونش داشته ای و از هر گونه عیبی، مبرایش ساخته ای و از پلیدی، پاکش کرده ای و از آلودگی، سالم نگهش داشته ای.

بار خدایا، در روز قیامت و در روز فرا رسیدن آن هنگامه بزرگ، ما برای او گواهی می دهیم که هیچ گناهی نکرد و هیچ معصیتی مرتکب نشد و کمترین طاعتی از تو را فرو نگذاشت و حرمت تو را زیر پا نهاد و هیچ فریضه ای از فرایض تو را تغییر ندارد و هیچ شریعتی از شرایع تو را عوض نکرد و او هدایتگر و هدایت شده و پاک و پرهیزگار و پاکیزه و پسندیده و وارسته است.

بار خدایا! به او و همسر و فرزندان و ذریه و امت و همه رعیتش، آن عطا فرما که مایه روشنی دیدگان او و شادمانی جاننش گردد و سراسر گیتی را، از نزدیک و دور و قدرتمند و ضعیف، در قلمرو او در آور تا فرمان او بر هر فرمانی جاری گردد و با حق خود بر هر باطلی چیره آید.

بار خدایا، ما را به دست او، سالک طریق هدایت و شاهراه [رستگاری] و راه میانه که تندرونده پیش افتاده، بدان بر می گردد و واپس مانده، به آن ملحق می شود، قراده و قدرت فرمانبری از او عطایمان فرما و در پیروی از او استوارمان بدار و نعمت پیروی از او را به ما ارزانی دار، ما را در حزب او در آور و از آنان قرارمان ده که فرمان او را برپا می دارند و در رکاب او شکیبایی می ورزند و با خیرخواهی و خلوص نسبت به او، خشنودی تو را می جویند، تا این که روز قیامت ما را در زمره یاران و مددکاران و تقویت کنندگان قدرت و سلطنت او، محشور فرمایی.

بار خدایا! ما را در این امر، از هر گونه شک و شبهه و ریا و شهرت طلبی خالص گردان، تا در آن جز به تو تکیه نکنیم و چیزی جز رضای تو نطلبیم، تا این که ما را در جایگاه او قرار دهی و در بهشت، ما را در کنار او جای دهی، ما را از بی حوصلگی و تبلی و سستی نگهدار و از کسانی قرارمان ده

که به واسطه آنان دینت را یاری می دهی و یاری دادن به ولی خود را تقویت می کنی؛ (بار خدایا) دیگران را جایگزین ما مگردان؛ زیرا که قرار دادن دیگران به جای ما برای تو آسان است، اما برای ما بسی گران باشد.

بار خدایا، بر ولیعهدان وی و پیشوایان پس از او، درود فرست و آنان را به آرمانهایشان برسان و بر عمرشان بیفزای و یاری و نصرت خود به آنان را افزون گردان و فرمان خود را که به دست آنان سپرده ای، برایشان به اتمام رسان و پایه هایشان را استوار بدار و ما را یار آنان و یاور دینت قرار بده؛ زیرا ایشان معدن های کلمات تو و خزانه داران دانش تو و ارکان توحید تو و تکیه گاههای دین تو و زمامداران امر تو و بندگان منتخب تو و برگزیدگان از خلق تو و اولیای تو و سلاله اولیای تو و برگزیدگان فرزندان پیامبران تو هستند، سلام و رحمت و برکات خدا بر او و آنان باد.

مصباح المتهجد: ۴۰۹، المصباح للكفعمی: ۵۴۸، جمال الأسبوع: ۳۰۷ کلها عن یونس بن عبدالرحمن .

حدیث ۱۳۷

امام رضا علیه السلام:

نَحْنُ آلَ مُحَمَّدٍ النَّمَطُ الْأَوْسَطُ الَّذِي لَا يُدْرِكُنَا الْغَالِي وَلَا يَسْبِقُنَا التَّالِي

امام رضا علیه السلام: ما خاندان محمد، تکیه گاه میانه ایم که تندروده [غالی] به ما نمی رسد [مگر این که به سوی ما باز گردد] و کند رونده از ما پیشی نمی گیرد.

الکافی: ۱ / ۱۰۱ / ۳ عن إبراهیم بن محمد الخزاز ومحمد بن الحسين .

حدیث ۱۳۸

امام رضا علیه السلام:

- كَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ -: اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ مِنَ الْحَوْلِ وَالْقُوَّةِ فَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِنَ الَّذِينَ ادَّعَوْنَا لَنَا مَا لَيْسَ لَنَا بِحَقٍّ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا فِينَا مَا لَمْ نَقُلْهُ فِي أَنْفُسِنَا . اللَّهُمَّ لَكَ الْخَلْقُ وَمِنْكَ الْأَمْرُ وَإِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . اللَّهُمَّ أَنْتَ خَالِقُنَا وَخَالِقُ آبَائِنَا الْأُولَى وَأَبَائِنَا الْآخِرِينَ ، اللَّهُمَّ لَا تَلِيقُ الرَّبُّوبِيَّةُ إِلَّا بِكَ ، وَلَا تَصْلُحُ الْإِلَهِيَّةُ إِلَّا لَكَ ، فَالْعَنِ النَّصَارَى الَّذِينَ صَغَرُوا عَظَمَتَكَ ، وَالْعَنِ الْمُضَاهِينَ لِقَوْلِهِمْ مِنْ بَرِّيَّتِكَ .

اللَّهُمَّ إِنَّا عبيدك وأبناء عبيدك ، لا نملكك لأنفسنا ضراً ولا نفعاً ولا موتاً ولا حياةً ولا نشوراً . اللَّهُمَّ مَنْ زَعَمَ أَنَّنَا أربابٌ فنحنُ إليك منه بُرَاءٌ ، وَمَنْ

زَعَمَ أَنَّ إِلَيْنَا الْخَلْقَ وَعَلَيْنَا الرِّزْقَ فنحنُ إليك بُرَاءٌ منه كبراءة عيسى عليه السلامين النَّصَارَى . اللَّهُمَّ إِنَّا لَمْ نَدْعُهُمْ إِلَى مَا يَزْعُمُونَ ، فَلَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا يَقُولُونَ ، وَاعْفِرْ لَنَا مَا يَزْعُمُونَ ، وَ«رَبِّ لَا تَذَرْنَا عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا * إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

امام رضا علیه السلام در دعای خود می گفت: بار خدایا، من (به خودی خود) فاقد حرکت و نیرویم؛ زیرا که هیچ حرکت و نیرویی جز به مدد تو نیست؛ بار خدایا، من از کسانی که در حق ما چیزی را ادعا می کنند که سزاوار ما نیست، به درگاه تو بیزاری می جویم؛ بار خدایا، من از کسانی که درباره ما مطالبی می گویند که ما خود در حق خویش نگفته ایم، به درگاه تو اعلام بیزاری می کنم؛ بار خدایا، آفریدگار تویی و فرمانروا تو، تنها تو را می پرستیم و تنها از تو یاری می جویم. بار خدایا، تویی آفریدگار ما و آفریدگار پدران نخستین و پدران آخرین ما. بار خدایا، ربوبیت، سزاوار کسی جز تو نیست و الوهیت، شایسته کسی جز تو نباشد؛

پس لعن و نفرین خود را نثار نصارا کن که عظمت تو را
پایین آوردند و لعن و نفرین خود را نثار دیگر مردمانی کن که اعتقادی همچون آنان دارند.

بار خدایا! ما بندگان تو و زاده بندگان تو هستیم؛ نه مالک سود و زیانی در حق خود هستیم و نه اختیار مرگ و زندگی و حشر و نشر خود را داریم؛ بار خدایا، هر کس بگوید ما خدا هستیم، به پیشگاه تو از او بیزاری می جویم. و هر کس معتقد باشد که کار آفریدن و روزی دادن در دست ماست، به پیشگاه تو از او اعلام بیزاری می کنیم، همان گونه که عیسی علیه السلام از نصارا بیزاری جست؛ بار خدایا، ما آنان را به چنین عقایدی فراخوانده ایم؛ پس به واسطه عقاید و گفته های آنان، ما را مؤاخذه مفرما و آن چه را درباره ما می گویند بر ما ببخش و «پروردگارا هیچ کس از کافران را بر روی زمین مگذار؛ زیرا اگر آنان را باقی بگذاری بندگان را گمراه می سازند و جز پلید کار ناسپاس نزنند» .
الاعتقادات للصدوق : ۹۹ .

حدیث ۱۳۹

امام رضا علیه السلام :

مَنْ قَالَ بِالتَّشْبِيهِ وَالْجَبْرِ فَهُوَ كَافِرٌ مُشْرِكٌ ، وَنَحْنُ مِنْهُ بُرَاءٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . يَا بْنَ خَالِدٍ ، إِنَّمَا وَضَعَ الْأَخْبَارَ عَنَّا فِي التَّشْبِيهِ وَالْجَبْرِ الْغُلَاةُ الَّذِينَ صَيَّرُوا عَظْمَةَ اللَّهِ تَعَالَى ، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَنَا ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَحَبَّنَا ، وَمَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ عَادَاهُمْ فَقَدْ وَالَانَا ، وَمَنْ وَصَلَهُمْ فَقَدْ قَطَعَنَا ، وَمَنْ قَطَعَهُمْ فَقَدْ وَصَلَنَا ، وَمَنْ جَفَاهُمْ فَقَدْ بَرَّانَا ، وَمَنْ بَرَّاهُمْ فَقَدْ جَفَانَا ، وَمَنْ أَكْرَمَهُمْ فَقَدْ أَهَانَنَا ، وَمَنْ أَهَانَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَنَا ، وَمَنْ قَبَلَهُمْ فَقَدْ رَدَّنَا ، وَمَنْ رَدَّهُمْ فَقَدْ قَبَلْنَا ، وَمَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهِمْ فَقَدْ أَسَاءَ إِلَيْنَا ، وَمَنْ أَسَاءَ إِلَيْهِمْ فَقَدْ أَحْسَنَ إِلَيْنَا ، وَمَنْ صَدَّقَهُمْ فَقَدْ كَذَّبْنَا ، وَمَنْ كَذَّبَهُمْ فَقَدْ صَدَّقْنَا ، وَمَنْ أَعْطَاهُمْ فَقَدْ حَرَمْنَا ، وَمَنْ حَرَمَهُمْ فَقَدْ أَعْطَانَا . يَا بْنَ خَالِدٍ ، مَنْ كَانَ مِنْ شِيعَتِنَا فَلَا يَتَّخِذَنَّ مِنْهُمْ وِليًّا وَلَا نَصِيرًا

حسین بن خالد از حضرت رضا علیه السلام: هر که معتقد به تشبیه و جبر باشد، کافر و مشرک است و ما در دنیا و آخرت از او بیزاریم. ای پسر خالد، غالیان، اخبار مربوط به تشبیه و جبر را از قول ما جعل کرده اند، همانان که عظمت خدای بزرگ را پایین آورده اند. پس، هر که دوستدار آنان باشد، دشمن ماست و هر که دشمن آنان باشد، دوستدار ماست، هر که به آنان محبت ورزد، با ما دشمنی کرده است و هر که با آنان دشمنی کند، به ما محبت ورزیده است، هر که با آنان پیوند برقرار کند، از ما بریده است و هر که از آنان ببرد، با ما پیوند برقرار کرده است، هر که از آنان دوری کند، با ما دوستی کرده و هر که با آنان دوستی کند، از ما دوری کرده است، هر که به آنان احترام گذارد، به ما بی احترامی کرده است و هر که به آنان بی احترامی کند، به ما احترام گذاشته است، هر که آنان را بپذیرد، دست ردّ به سینه ما زده است و هر که دست ردّ به سینه آنان زند، ما را پذیرفته است، هر که به آنان خوبی کند، به ما بدی کرده است و هر که به آنان بدی کند، به ما خوبی کرده است، هر که آنان را تصدیق کند، ما را تکذیب کرده است و هر که آنان را تکذیب کند، ما را تصدیق کرده است. هر که به آنان عطا کند، ما را محروم کرده است و هر که آنان را محروم کند، به ما عطا کرده است. ای پسر خالد، کسی که شیعه ماست هرگز از این جماعت، دوست و یاری برای خود نگیرد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۱۴۳ / ۴۵ ، التوحید : ۳۶۴ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۰۰ .

حدیث ۱۴۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ وَاصَلَ لَنَا قَاطِعًا أَوْ قَطَعَ لَنَا وَاصِلًا أَوْ مَدَحَ لَنَا عَابِيًا أَوْ أَكْرَمَ لَنَا مُخَالِفًا فَلَيْسَ مِنَّا وَلَسْنَا مِنْهُ

امام رضا علیه السلام: هرکس با کسی که از ما بریده است پیوند برقرار کند، یا از کسی که با ما پیوند و رابطه دارد، ببرد، یا نکوهش گر ما را ستایش کند، یا مخالف ما را گرامی دارد، از ما نیست و ما از او نیستیم.
صفات الشیعة: ۸۵ / ۱۰ عن ابن فضال .

حدیث ۱۴۱

امام رضا علیه السلام :

نَرَوِي أَنَّ رَجُلًا أَتَى سَيِّدَنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي خُلُقًا يَجْمَعُ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .
فَقَالَ : لَا تَكْذِبُ .

قَالَ الرَّجُلُ : وَكُنْتُ عَلَى حَالِهِ يَكْرَهُهَا اللَّهُ فَتَرَكْتُهَا خَوْفًا مِنْ أَنْ يَسْأَلَنِي سَائِلٌ عَنْهَا عَمِلْتُ كَذَا وَكَذَا ، فَأَتَضَّحَّحَ أَوْ أَكْذَبَ ، فَأَكُونُ قَدْ خَالَفتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِيمَا حَمَلَنِي عَلَيْهِ .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : روایت می کنم که مردی خدمت سرورمان پیامبر خدا آمد و گفت: ای پیامبر خدا! مرا اخلاقی بیاموز که خیر دنیا و آخرت مرا در خود داشته باشد.
فرمود: «دروغ مگو».

آن مرد گفت: من در وضعیتی خداناپسند قرار گرفتم ، ولی مرتکب آن نشدم؛ چون ترسیدم که کسی از من بپرسد چنین و چنان کردی؟ و من [یا باید راستش را بگویم و] رسوا شوم و یا دروغ بگویم که در این صورت ، با توصیه پیامبر خدا به من مخالفت کرده باشم.

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۵۴ ، معدن الجواهر : ص ۲۱ نحوه .

حدیث ۱۴۲

امام رضا علیه السلام :

: الْحَمْدُ لِلَّهِ رِضَى بِحُكْمِ اللَّهِ ، شَهِدْتُ أَنَّ اللَّهَ قَسَمَ مَعَايِشَ عِبَادِهِ بِالْعَدْلِ ، وَأَخَذَ عَلَيَّ جَمِيعَ خَلْقِهِ بِالْفَضْلِ ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ، وَلَا تَفْتِنَنِي بِمَا أَعْطَيْتَهُمْ ، وَلَا تَفْتِنَهُمْ بِمَا مَنَعْتَنِي ؛ فَأَحْسُدْ خَلْقَكَ ، وَأَغْمِطْ

امام زین العابدین علیه السلام - در دعا در مقام رضا ، هنگامی که چشمش به دنیاداران می افتاد - : ستایش ، خداوند را از سر خشنودی به حکم خدا. گواهی می دهم که خداوند ، روزی های بندگانش را به عدالت تقسیم کرده، و با همه آفریدگانش به احسان ، رفتار نموده است.

بار خدایا! بر محمد و آل او درود فرست، و مرا با آنچه به دنیاداران داده ای ، در بوته امتحان میفکن، و آنان را به خاطر آنچه به من نداده ای [و به آنان داده ای] ، میازمای، که در نتیجه بر آفریدگانت رشک برم و تقدیر تو را به دیده حقارت بنگرم.

بار خدایا! بر محمد و آل او درود فرست، و جان مرا به قضای خودت شاد بدار، و سینه ام را برای [پذیرش] جایگاه های حکمت (تقدیرت) بگشای، و مرا چنان اعتمادی [به خودت] ببخش تا به سبب آن ، اقرار کنم که قضای تو ، جز به نیکی روان نگشته است، و مرا بر نداده هایت به من ، سپاس گزارتر از داده هایت به من ، قرار ده.

و مرا از این که به خاطر ناداری ، گمان پستی برم ، یا دارایی را برتر بپندارم، مصون بدار؛ زیرا بزرگ ، کسی است که طاعت تو بزرگش کرده است، و عزیز ، کسی است که عبادت تو عزتش بخشیده است. پس بر محمد و آل او درود فرست، و ما را از ثروتی

پایان ناپذیر برخوردار کن، و با عزتی از دست ناشدنی، تأییدمان فرما، و ما را در مُلک جاویدان رها گردان، که تویی خدای یگانه یکتای بی نیاز، که نه فرزندی داری و نه فرزند کسی هستی، و تو را هیچ همتایی نیست.

عَمِطَ النَّاسَ - كَضْرَبَ وَسَمِعَ - : استحققرهم، والعافیة: لم يشكرها، والنعمة: بطرها (القاموس المحيط: ج ۲ ص ۳۷۶ «غمط»).

حدیث ۱۴۳

امام رضا علیه السلام:

سَأَلْتُ الْعَالِمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ أَزْهَدِ النَّاسِ ، فَقَالَ : الَّذِي لَا يَطْلُبُ الْمَعْدُومَ حَتَّى يَنْفَدَ الْمَوْجُودُ .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: از عالم (امام کاظم) علیه السلام درباره زاهدترین مردم پرسیدم. فرمود: «کسی که تا آنچه دارد، تمام نشود، در پی آنچه ندارد، بر نیاید».

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: ص ۳۷۱، بحار الأنوار: ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۱۹.

حدیث ۱۴۴

امام رضا علیه السلام:

مُتَّبِعٌ:

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به پرستش از ویژگی زاهد - : به کمتر از قوت خویش بسنده می کند، برای روز مرگش آماده است، و از زنده ماندن خود، دل تنگ است.

تَبَلَّغَ بكذا: أي اکتفی به (الصحاح: ج ۴ ص ۱۳۱۷ «بلغ»).

حدیث ۱۴۵

امام رضا علیه السلام:

بِالزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا أَرْجُو النَّجَاةَ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا .

امام رضا علیه السلام: با زهد در دنیاست که به رهایی از شر دنیا امیدوارم.

عیون أخبار الرضا: ج ۲ ص ۱۳۹ ح ۳، علل الشرائع: ص ۲۳۷ ح ۱، الأمالی للصدوق: ص ۱۲۵ ح ۱۱۵، روضه الواعظین: ص ۲۴۶ کلها عن أبي الصلت الهروي، المناقب لابن شهر آشوب: ج ۴ ص ۳۶۲ عن أبي الصلت ویاسر و غیرهما، بحار الأنوار: ج ۴۹ ص ۱۲۹ ح ۳.

حدیث ۱۴۶

امام رضا علیه السلام:

قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ - لِلْحَوَارِيِّينَ : يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ، لَا تَأْسُوا عَلَيَّ مَا فَاتَكُمْ مِنَ الدُّنْيَا كَمَا لَا يَأْسِي أَهْلَ الدُّنْيَا عَلَيَّ مَا فَاتَهُمْ مِنْ دِينِهِمْ إِذَا أَصَابُوا دُنْيَاهُمْ .

امام رضا علیه السلام: عیسی بن مریم - که دروودهای خداوند بر او باد به حواریان گفت: «ای بنی اسرائیل! برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس مخورید، چنان که دنیاپرستان هر گاه به دنیایشان می رسند، برای از دست دادن چیزی از دینشان افسوس نمی خورند».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۷ ح ۲۵ عن الوشاء ، الأمالی للصدوق : ص ۵۸۵ ح ۸۰۵ ، الزهد للحسین بن سعید : ص ۵۱ ح ۱۳۷ کلاهما عن الحسن بن علی الخزاز ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۹ ح ۱۵۶۸ کلها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۰ ح ۴۱ .

حدیث ۱۴۷

امام رضا علیه السلام :

كَانَ جُلُوسَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الصَّيْفِ عَلَى حَصِيرٍ وَفِي الشِّتَاءِ عَلَى مِسْحٍ

عیون أخبار الرضا : - به نقل از ابو عباد - امام رضا علیه السلام در تابستان ، روی حصیر و در زمستان ، روی پلاس می نشست ، و جامه درشت می پوشید ، و وقتی در برابر مردم ظاهر می شد ، آراسته می گشت .
المسح : ثوب من الشعر غلیظ (تاج العروس : ج ۴ ص ۲۰۵ «مسح»).

حدیث ۱۴۸

امام رضا علیه السلام :

- فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى...»

امام رضا علیه السلام : - در تفسیر آیه شریف «و سوگند به شب ، آن گاه که فرو پوشد ...» - : مردی در باغ یکی از انصار ، درخت خرمایی داشت و این امر موجب آسیب رسانی [و مزاحمت] وی برای مرد انصاری شده بود . مرد انصاری ، از این موضوع به پیامبر خدا شکایت کرد .

پیامبر صلی الله علیه و آله او را فرا خواند و فرمود : «درخت خرمایت را به درخت خرمایی در بهشت به من بفروش!» ، و [لی] مرد نپذیرفت .

این خبر به گوش مردی دیگر از انصار (معروف به ابو الدحداح) رسید . پس ، نزد صاحب نخل آمد و گفت : درخت خرمایت را به باغ خرمایم می خرم . او بدین صورت ، باغش را فروخت و سپس نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا! نخل فلانی را به [بهای] باغم خریدم .

پیامبر خدا به او فرمود : «به جای آن ، یک نخل در بهشت از آن توست» .

پس ، خداوند متعال ، این آیه را بر پیامبرش صلی الله علیه و آله نازل فرمود : «و سوگند به آن که نر و ماده را آفرید ، همانا تلاش شما پراکنده است . اما آن که عطا کرد ...» یعنی درخت خرما را «... و پروا داشت و پاداش نیکوتر را تصدیق کرد ...» یعنی وعده پیامبر خدا را «... به زودی راه آسانی را پیش پای او خواهیم گذاشت» .

اللیل : ۱ .

حدیث ۱۴۹

امام رضا علیه السلام :

الِاسْتِكْرَارُ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ فِي الْحَيَاةِ يُكْثِرُ الْبَاكِينَ بَعْدَ الْوَفَاةِ .

امام رضا علیه السلام : افزودن بر شمار دوستان در زندگی ، گریه کنندگان پس از مرگ را افزایش می دهد .

أعلام الدین : ۳۰۸ ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۳۵۸ / ۷۸ .

حدیث ۱۵۰

امام رضا علیه السلام :

مِنْ عِلْمَاتِ الْفِقْهِ الْحِلْمُ ، وَالْعِلْمُ ، وَالصَّمْتُ . إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ . إِنَّ الصَّمْتَ يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ . إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ .

امام رضا علیه السلام : بردباری ، دانش و خاموشی ، از نشانه های فهم است . خاموشی ، دری از درهای حکمت است . خاموشی ، دوستی را نصیب [انسان] می کند و راهنمایی به سوی هر نیکی است .

الکافی : ۲ / ۱۱۳ / ۱ ، الخصال : ۱۵۸ / ۲۰۲ ، قرب الإسناد : ۳۶۹ / ۱۳۲۱ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۵۸ / ۱۴ و فيه «الفقيه» بدل «الفقه» کلها عن أحمد بن محمد بن أبي نصر ، تحف العقول : ۴۴۵ و فيه «الحلم والعلم ، والصمت بابٌ . . .» و ص ۴۴۲ ، الاختصاص : ۲۳۲ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۲۷۶ / ۸ ، وراجع مشکاة الأنوار : ۱۷۵ .

حدیث ۱۵۱

امام رضا علیه السلام :

الْإِمَامُ الْأَنْبِيُّ الرَّفِيقُ ، وَالْوَالِدُ الشَّقِيقُ ، وَالْأَخُ الشَّقِيقُ ، وَالْأُمُّ الْبُرَّةُ بِالْوَالِدِ الصَّغِيرِ .

امام رضا علیه السلام - در تعریف «امام» - : امام ، همدم و رفیق است و پدر مهربان ؛ و برادرِ همسان است و مادر نیکوکار به فرزند کوچکش .

الکافی : ۱ / ۲۰۰ / ۱ ، الغيبة للنعمانی : ۲۱۹ / ۶ ، تحف العقول : ۴۳۹ نحوه و فيه «الولد» بدل «الوالد» ، کمال الدین : ۶۷۸ / ۳۱ ، معانی الأخبار : ۹۸ / ۲ ، الأمالی للصدوق : ۷۷۶ / ۱۰۴۹ والثلاثة الأخيرة نحوه إلى «الشقيق» و کلها عن عبد العزيز بن مسلم ، بحار الأنوار : ۲۵ / ۱۲۳ / ۴ .

حدیث ۱۵۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً ، وَمَنْ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ .

امام رضا علیه السلام : هر که به روی برادر مؤمن خود لبخند بزند ، خداوند برایش ثوابی خواهد نوشت و هر که خداوند برایش ثوابی بنویسد ، او را عذاب نخواهد داد .

مصادقة الإخوان : ۱ / ۱۵۷ .

حدیث ۱۵۳

امام رضا علیه السلام :

التَّجَرُّعُ لِلْغَضَبِ ، وَ مُدَاهَنَةُ الْأَعْدَاءِ ، وَ مُدَارَاةُ الْأَصْدِقَاءِ .

امام رضا علیه السلام - چون از ایشان پرسیدند که عقل چیست ، فرمود - : اندک اندک فرو خوردن غصه ، مسالمت با دشمنان و مدارای با دوستان .

الأمالی للصدوق : ۴۴۱ / ۳۵۸ عن الحسين بن خالد ، روضة الواعظین : ۸ ، بحار الأنوار : ۳ / ۳۹۳ / ۷۵ .

حدیث ۱۵۴

امام رضا علیه السلام :

حَضَرْنَا مَجْلِسَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَشَكَا رَجُلٌ أَخَاهُ ، فَأَنْشَأَ يَقُولُ :
إِعْذِرْ أَخَاكَ عَلَى ذُنُوبِهِوَاسْتُرْ وَعَظَّ عَلَى عُيُوبِهِ
وَاصْبِرْ عَلَى بَهْتِ السَّفِيهِوَلِلزَّمَانِ عَلَى خُطُوبِهِ
وَدَعِ الْجَوَابَ تَفَضُّلاًوَكِلِ الظُّلْمَ إِلَى حَسِيْبِهِ

عیون أخبار الرضا علیه السلام - به نقل از حسین (کاتب ابو فیاض) - : در مجلس امام رضا علیه السلام بودیم که مردی از برادرش شکایت کرد . حضرت [در پاسخ] این اشعار را برخواند:

برادرت را در گناهانش معذور دار /

و عیب هایش را ببوشان

در برابر دروغ زنی و تهمت زدن بی خرد /

و گرفتاری های روزگار ، شکبیا باش

و از سر بزرگواری ، پاسخ مده /

و ستمکار را به حسابرس او واگذار کن .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۷۶ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۷۸ عن إبراهيم بن هاشم ، إعلام الوری : ۳۱۸ وفیه من «شکا رجل . . الخ» ، بحار الأنوار : ۴۹ / ۱۱۰ / ۵ .

حدیث ۱۵۵

امام رضا علیه السلام :

سَأَلْتُ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ لَهُ : ... جُعِلْتُ فِدَاكَ ، أَشْتَهِي أَنْ أَعْلَمَ كَيْفَ أَنَا عِنْدَكَ ؟
قَالَ : أَنْظِرْ كَيْفَ أَنَا عِنْدَكَ .

عیون أخبار الرضا علیه السلام - به نقل از حسن بن جهّم - : از امام رضا علیه السلام پرسیدم : فدایت گردم ! خوش دارم بدانم که نزدت چه جایگاهی دارم .

حضرت فرمود : «نگاه کن که من چه جایگاهی نزدت دارم [که جایگاه تو در نزد من نیز مانند آن است]» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۰ / ۱۹۲ ، الأمالی للصدوق : ۳۱۲/۳۶۰ ، تنبیه الخواطر : ۲/۱۶۵ ، روضه الواعظین : ۴۱۸ ، إرشاد القلوب : ۱۳۵ وفیه «أحب أن أعرف» بدل «أشتهي أن أعلم» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۵۴ / ۲۰ .

حدیث ۱۵۶

امام رضا علیه السلام :

قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَنْسَنِي مِنَ الدُّعَاءِ .

قَالَ : (أ) وَتَعَلَّمْ أَنِّي أَنْسَاكَ ؟

فَتَفَكَّرْتُ فِي نَفْسِي وَقُلْتُ : هُوَ يَدْعُو لِشِيعَتِهِ وَأَنَا مِنْ شِيعَتِهِ ، قُلْتُ : لَا ، لَا تَنْسَانِي .

قَالَ: وَكَيْفَ عَلِمْتَ ذَلِكَ؟

قُلْتُ: إِنِّي مِنْ شِيعَتِكَ، وَإِنَّكَ لَتَدْعُو لَهْمٍ.

فَقَالَ: هَلْ عَلِمْتَ بِشَيْءٍ غَيْرِ هَذَا؟

قُلْتُ: لَا.

قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ مَا لَكَ عِنْدِي فَانظُرْ (إِلَى) مَا لِي عِنْدَكَ.

الكافی - به نقل از حسن بن جهم - : به امام رضا علیه السلام گفتم : مرا از دعا فراموش مکن .

حضرت فرمود : «گمان می کنی که من فراموش می کنم؟».

اندکی در خودم اندیشیدم و با خود گفتم : او برای شیعیانش دعا می کند و من نیز از شیعیانش هستم . آن گاه گفتم : نه ، فراموشم نمی کنی .

فرمود : «از کجا فهمیدی؟» .

گفتم : من از شیعیانت هستم و تو برایشان دعا می کنی .

فرمود : «آیا متوجه چیز دیگری جز این شدی؟».

گفتم : نه .

فرمود : «هرگاه خواستی بدانی که نزد من چه جایگاهی داری ، بین من نزدت چه جایگاهی دارم» .

الكافی : ۲ / ۶۵۲ / ۴ .

حدیث ۱۵۷

امام رضا علیه السلام :

الْحُبُّ دَاعِي الْمَكَارِهِ .

امام رضا علیه السلام : دوستی ، دعوتگر ناخوشی هاست .

العدد القویة : ۲۹۹ / ۳۵ ، أعلام الدین : ۳۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۵ / ۹ .

حدیث ۱۵۸

امام رضا علیه السلام :

قَالَ السَّخْرَانُ لِيُوسُفَ: إِنِّي لِأَحِبُّكَ، فَقَالَ يُونُسُ: مَا أَصَابَنِي بَلَاءٌ إِلَّا مِنَ الْحُبِّ؛ إِنْ كَانَتْ عَمَّتِي أَحَبَّتَنِي فَسَيَرَّقَتَنِي، وَإِنْ كَانَ أَبِي

أَحَبَّنِي فَحَسَدُونِي إِخْوَتِي، وَإِنْ كَانَتْ امْرَأَةُ الْعَزِيزِ أَحَبَّتَنِي فَحَبَسَتَنِي .

امام رضا علیه السلام : زندانبان به یوسف علیه السلام گفتم : من تو را دوست دارم .

یوسف علیه السلام پاسخ داد : «هر بلایی که به من رسیده از دوستی است . عمه ام مرا دوست داشت . مرا دزدید . پدرم مرا دوست

داشت . در نتیجه ، برادرانم به من حسادت کردند و زن عزیز [مصر] ، مرا دوست داشت . پس به زندانم افکند» .

تفسیر القمی : ۱ / ۳۵۴ ، تفسیر العیاشی : ۲ / ۱۷۵ / ۲۱ کلاهما عن العباس بن هلال نحوه وفيه «لا تقل هكذا» بدل «ما أصابني بلاء

إلا من الحب» ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۲۴۷ / ۱۲ .

حدیث ۱۵۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يَكْرَهُ شَهْرَةَ الْعِبَادَةِ، وَشَهْرَةَ النَّاسِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند ، انگشت نما شدن در عبادت و انگشت نما شدن در برابر مردم را ناخوش می دارد .
الأمالی للطوسی : ۶۴۹ / ۱۳۴۸ عن الحسن بن علی بن فضال.

حدیث ۱۶۰

امام رضا علیه السلام :

حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَاجِبٌ ، وَكَذَلِكَ بُغْضُ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَالْبِرَاءَةُ مِنْهُمْ وَ مِنْ أُمَّتِهِمْ .

امام رضا علیه السلام : دوست داشتن اولیای خداوند متعال ، واجب است . همچنین ، دشمنی با دشمنان خدا و بیزاری از آنان و پیشوایانشان ، واجب است .
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۲۴ / ۱ عن الفضل بن شاذان .

حدیث ۱۶۱

امام رضا علیه السلام :

لِكُلِّ أَخَوَيْنِ فِي اللَّهِ لِبَاسٍ وَهَيْئَةٍ يُشْبِهُ هَيْئَةَ صَاحِبِهِ ، وَهُمْ يُعْرِفُونَ بِذَلِكَ ، حَتَّى يُدْخِلُوا فِي دَارِ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى : مَرَحَبًا بِعَبِيدِي وَخَلْقِي وَزُرَّارِي وَالْمُتَحَابِّينَ فِيَّ فِي مَحَلِّ كَرَامَتِي .

امام رضا علیه السلام : برای هریک از دو برادر (دوست) در راه خدا ، لباس و هیئتی است همانند هیئت دوستش که هر دو بدان شناخته می شوند ، تا آن که به سرای خداوند عز و جل وارد شوند . پس خداوند متعال می فرماید : «ای بندگان و آفریدگان و زائران من که در راه من یکدیگر را دوست می داشتید ! به جایگاه کرامت من ، خوش آمدید !» .
جامع الأخبار : ۳۲۳ / ۹۱۱ .

حدیث ۱۶۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ اسْتَفَادَ أَخَا فِي اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ اسْتَفَادَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

امام رضا علیه السلام : هر که در راه خداوند برادری به دست آورد ، در بهشت ، خانه ای به دست آورده است .
ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ ، مصادقه الإخوان : ۱۵۰ / ۲ کلاهما عن محمّد بن زید ، الأمالی للمفید : ۳۱۶ / ۸ ، الأمالی للطوسی : ۸۴ / ۱۲۴ کلاهما عن داود بن سلیمان الغازی ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۶ / ۴ ؛ تاریخ بغداد : ۳ / ۵۵ عن محمّد بن زید عن الإمام الجواد علیه السلام .

حدیث ۱۶۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّ نَرَى مَا وَعَدْنَا عَلَيْنَا دِينًا كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام رضا علیه السلام : ما خاندانی هستیم که وعده خود را دینی بر گردن خویش می بینیم ، چنان که رسول خدا صلی الله علیه و آله

چنین کرد.

بحار الأنوار : ۷۵/۹۷/۲۰.

حدیث ۱۶۴

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ ابْنُ الْجَهْمِ : مَا حَدُّ التَّوَاضُّعِ الَّذِي إِذَا فَعَلَهُ الْعَبْدُ كَانَ مُتَوَاضِعًا ؟ - : التَّوَاضُّعُ دَرَجَاتٌ : مِنْهَا أَنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ قَدْرَ نَفْسِهِ فَيَنْزِلَهَا مَنَزِلَتَهَا بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ، لَا يُحِبُّ أَنْ يَأْتِيَ إِلَى أَحَدٍ إِلَّا مِثْلَ مَا يُؤْتَى إِلَيْهِ ؛ إِنْ رَأَى سَيِّئَةً دَرَأَهَا بِالْحَسَنَةِ ، كَاطْمِ الْغَيْظِ ، عَافٍ عَنِ النَّاسِ ، وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به ابن جهم که از ایشان پرسید: حدّ و مرز تواضع که هرگاه بنده آن را به کار بندد فروتن است، چیست؟ - فرمود: فروتنی درجاتی دارد: یکی از آنها این است که انسان اندازه خود را بشناسد و با طیب خاطر خود را در آن جایگاه قرار دهد، دوست داشته باشد با مردم همان گونه رفتار کند که انتظار دارد با او رفتار کنند، اگر بدی دید آن را با خوبی جواب دهد، خشم خود را فرو خورد و از مردم درگذرد، و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

الکافی : ۲/۱۲۴/۱۳.

حدیث ۱۶۵

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ حَدِّ التَّوَاضُّعِ - : أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِكَ مَا تُحِبُّ أَنْ يُعْطَوْكَ مِثْلَهُ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که تعریف فروتنی چیست؟ - : با مردم آن گونه رفتار کنی که دوست داری مانند آن با تو رفتار کنند .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۰ / ۱۹۲ .

حدیث ۱۶۶

امام رضا علیه السلام :

التَّوَاضُّعُ أَنْ تُعْطِيَ النَّاسَ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَا .

امام رضا علیه السلام : فروتنی آن است که با مردم چنان رفتار کنی که دوست داری با تو رفتار شود.

الکافی : ۲/۱۲۴/۱۳.

حدیث ۱۶۷

امام رضا علیه السلام :

- فِي عِلَّةِ الْوُضوءِ - : لِأَنَّهُ يَكُونُ الْعَبْدُ طَاهِرًا إِذَا قَامَ بَيْنَ يَدَيْ الْجَبَّارِ عِنْدَ مُنَاجَاتِهِ إِيَّاهُ ، مُطِيعًا لَهُ فِيمَا أَمَرَهُ ، نَقِيًّا مِنَ الْأَدْنَسِ وَالنَّجَاسَةِ ، مَعَ مَا فِيهِ مِنْ ذَهَابِ الْكَسَلِ وَطَرْدِ النُّعَاسِ ، وَتَرْكِيَةِ الْفَوَادِ لِلْقِيَامِ بَيْنَ يَدَيْ الْجَبَّارِ .

امام رضا علیه السلام - درباره حکمت وضو - فرمود: برای اینکه بنده وقتی برای مناجات با خداوند جبار در برابر او می ایستد، پاک باشد، فرمان او را اطاعت کرده باشد و از آلودگی ها و نجاست پاکیزه باشد، به علاوه اینکه وضو باعث از بین رفتن حالت کسالت و

زدودن خواب آلودگی و پاک ساختن دل برای ایستادن در حضور خداوند جبار است.

علل الشرائع : ۲۵۷/۹.

حدیث ۱۶۸

امام رضا علیه السلام :

- أيضا - : عِلَّةُ إعطاءِ النِّسَاءِ نِصْفَ ما يُعْطَى الرَّجُلُ مِنَ المِیراثِ لِأَنَّ المِراةَ إِذا تَزَوَّجَتْ أَخَذَتْ وَالرَّجُلُ يُعْطى ، فَلِذَلِكَ وَفَّرَ عَلی الرَّجُلِ . وَعِلَّةُ أُخْرى فِى إعطاءِ الذَّكْرِ مِثْلِ ما يُعْطى الأُنْثى ، لِأَنَّ الأُنْثى فِى عِیالِ الذَّكْرِ إِنْ احتاجت ، وَعَلِیهِ أَنْ یَعُولَها وَعَلِیهِ نَفَقَتُها ، وَلِیسَ عَلی المِراةِ أَنْ تَعُولَ الرَّجُلَ ، وَلا- یُؤْخِذُ بِنَفَقَتِہِ إِنْ احتاج ، فَوَفَّرَ اللهُ تَعالی عَلی الرَّجُلِ لِتَذَلُّکَ ، وَذَلِكَ قَوْلُ اللهِ عَزَّوَجَلَّ : «الرَّجُلُ قَوَّامُونَ عَلی النِّسَاءِ بِما فَضَّلَ اللهُ بَعْضَهُمْ عَلی بَعْضٍ وَبِما أَنْفَقُوا مِنَ أَمْوالِهِمْ»

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به همین پرسش - فرمود : علت اینکه از میراث به زنان نصف سهم مردها داده می شود این است که زن چون ازدواج کند، می گیرد ولی مرد دهنده است. به همین جهت بر سهم مردها افزوده شده است و علت دیگر اینکه سهم مرد دو برابر سهم زن می باشد، این است که زن اگر احتیاج پیدا کند تحت کفالت مرد است و مرد مکلف است امور معاش او را تأمین کند و نفقه اش را بپردازد، اما زن نه مکلف است معاش مرد را تأمین کند و نه وظیفه دارد در صورتی که مرد محتاج شود نفقه او را بپردازد. به این دلایل است که خداوند متعال بر سهم مردها افزوده است و این سخن خداوند عز و جل است که می فرماید: «مردان قییم زنان هستند، بدان سبب که خداوند بعضی از آنان (انسان ها) را بر برخی دیگر برتری داده و [نیز] بدان سبب است که [مردان] از اموال خود هزینه می کنند».

النساء : ۳۴ .

حدیث ۱۶۹

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللهُ التَّعَرُّبَ بَعْدَ الهِجْرَةِ لِلرُّجُوعِ عَنِ الدِّینِ وَتَرَکِ المُوازَرَةِ لِلأَنْبِیاءِ وَالحُجَّجِ عَلَیهِمُ السَّلَامِ ، وَما فِى ذَلِکَ مِنَ الفَسادِ وَإِبطالِ حَقِّ کُلِّ ذی حَقٍّ لِعَلَّه سِیَکُنِی الیَدِوِ ؛ وَلِذَلِكَ لَوْ عَرَفَ الرَّجُلُ الدِّینَ کامِلاً لَمْ یَجْزُ لَهُ مُساکَنَةُ أَهْلِ الجِہْلِ ، وَالخَوْفِ عَلَیهِ ؛ لِأَنَّهُ لا یُؤْمَنُ أَنْ یَقَعَ مِنْهُ تَرَکُ العِلْمِ ، وَالدُّخُولُ مَعَ أَهْلِ الجِہْلِ وَالتَّمادِی فِى ذَلِکَ .

امام رضا علیه السلام : خداوند تعزب بعد از هجرت را حرام فرمود؛ چون باعث برگشتن از دین و دست شستن از یاری پیامبران و حجتها [ی خدا] علیهم السلام و نیز تباهی و از بین بردن حق هر صاحب حقی می شود، چون با بادیه نشینان همنشین می شود و همچنین اگر کسی دین را کاملاً شناخت، برای او جایز نیست در میان مردمان نادان و بی خبر [از دین و معارف آن] سکونت کند؛ چون بیم آن می رود که دست از علم بردارد و با نادانان در آید و در جهل غوطه ور شود.

وسائل الشیعة : ۱۱ / ۷۵ / ۲ .

حدیث ۱۷۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ النُّومَ سُلْطانُ الدِّماغِ ، وَهُوَ قِوَامُ الجَسَدِ وَقُوَّتُهُ .

امام رضا علیه السلام : خواب، سلطان مغز است و مایه قوام و نیروی بدن.

بحار الأنوار: ۶۲ / ۳۱۶.

حدیث ۱۷۱

امام رضا علیه السلام:

اِسْتِعْمَالُ الْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ مُؤَدِّنٌ بِدَوَامِ النِّعْمَةِ .

امام رضا علیه السلام: به کار بستن عدالت و نیکوکاری، خبر از دوام نعمت می دهد.

عیون أخبار الرضا: ۲ / ۲۴ / ۵۲.

حدیث ۱۷۲

امام رضا علیه السلام:

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ النَّظْفُ .

امام رضا علیه السلام: پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۳۵ / ۴.

حدیث ۱۷۳

امام رضا علیه السلام:

- مِمَّا كَتَبَ فِي جَوَابِ مَسَائِلِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ -: وَحُرْمَ النَّظَرِ إِلَى شُعُورِ النِّسَاءِ الْمَحْجُوبَاتِ بِالْأَزْوَاجِ وَإِلَى غَيْرِهِنَّ مِنَ النِّسَاءِ ؛ لِمَا فِيهِ مِنْ تَهْيِيجِ الرِّجَالِ ، وَمَا يَدْعُو التَّهْيِيجَ إِلَيْهِ مِنَ الْفَسَادِ وَالذُّخُولِ فِيهَا لَا يَحِلُّ وَلَا يَجْمَلُ ، وَكَذَلِكَ مَا أَشْبَهَ الشُّعُورَ ، إِلَّا الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : «وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا...»

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به یکی از پرسش های محمد بن سنان - فرمود: نگاه کردن به موی زنان شوهردار و دیگر زنان به این علت حرام شده است که باعث تحریک مردها می شود و این تحریک به فساد و ارتکاب اعمال حرام و ناشایست می انجامد. همچنین است چیزهایی که [به لحاظ تحریک کنندگی] مانند مو باشد. مگر در مواردی که خدای متعال فرموده است «والقواعد من النساء اللاتی لا یرجون نیکاحا...»؛ و زنان از کار افتاده ای که امید به ازدواج ندارند...» ... نگاه کردن به موهای این گونه زنان اشکالی ندارد.

النور: ۶۰.

حدیث ۱۷۴

امام رضا علیه السلام:

- فِيمَا احْتَجَّ بِهِ عَلِيُّ جَائِلِقِ النَّصَارِيِّ -: إِنَّ الْيَسَعَ قَدْ صَيَّنَعَ مِثْلَ مَا صَيَّنَعَ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَشَى عَلَى الْمَاءِ ، وَأَحْيَا الْمَوْتَى ، وَأَبْرَأَ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ ، فَلَمْ تَتَّخِذْهُ أُمَّتَهُ رَبًّا .

امام رضا علیه السلام - در مباحثه خود با جائلیق نصرانی - فرمود: یسع نیز همان کارهای عیسی علیه السلام را می کرد: روی آب راه می رفت، مردگان را زنده می کرد، کور مادرزاد و پیس را شفا می داد؛ با این حال امتش او را به خدایی نگرفتند.

الاحتجاج: ۲/۴۰۷/۳۰۷.

حدیث ۱۷۵

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْخَضِرَ شَرِبَ مِنْ مَاءِ الْحَيَاةِ فَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ حَتَّى يُنْفَخَ فِي الصُّورِ ، وَإِنَّهُ لَيَأْتِينَا فَيُسَلِّمُ فَنَسْمَعُ صَوْتَهُ وَلَا نَرَى شَخْصَهُ ، وَإِنَّهُ لَيَحْضُرُ حَيْثُ مَا ذُكِرَ ، فَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْكُمْ فَلْيَسَلِّمْ عَلَيْهِ ، وَإِنَّهُ لَيَحْضُرُ الْمَوْسِمَ كُلَّهُ سَنَةً فَيَقْضِي جَمِيعَ الْمَنَاسِكِ وَيَقِفُ بَعْرَفَةَ فَيُؤَمِّنُ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَسَيُؤَنِّسُ اللَّهُ بِهِ وَحَشَّةً قَائِمًا فِي غَيْبَتِهِ ، وَيَصِلُ بِهِ وَحَدَّثَهُ .

امام رضا علیه السلام : خضر از آب حیات نوشید و از این روز زنده است و تا روزی که در صور دمیده شود نمی میرد. او نزد ما می آید و سلام می کند و ما صدایش را می شنویم اما خودش را نمی بینیم. هر جا اسمش برده شود، حاضر می شود. بنابراین، هر یک از شما نام او را برد، به وی سلام دهد. هر سال در موسم حج حاضر می شود و تمام مناسک را به جا می آورد و در عرفه می ایستد و برای دعای مؤمنان آمین می گوید. زودا که خداوند او را انیس تنهایی قائم ما، در زمان غیبتش قرار دهد و به وسیله او، وی را از تنهایی به در آورد.

کمال الدین : ۳۹۰/۴ .

حدیث ۱۷۶

امام رضا علیه السلام :

مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ .

امام رضا علیه السلام : یکی از خصلت های پیامبران پاکیزگی است.

تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث ۱۷۷

امام رضا علیه السلام :

الطِّيبُ مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ .

امام رضا علیه السلام : به کار بردن بوی خوش، از اخلاق پیامبران است.

الکافی : ۶/۵۱۰/۱ .

حدیث ۱۷۸

امام رضا علیه السلام :

خَيْرٌ مَالِ الْمَرْءِ ذَخَائِرُ الصَّدَقَةِ .

امام رضا علیه السلام : بهترین دارایی انسان، اندوخته های صدقه است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۸۲ .

حدیث ۱۷۹

امام رضا علیه السلام :

لا يَجْتَمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخِصَالِ خَمْسٍ : بُخْلِ شَدِيدٍ ، وَأَمَلٍ طَوِيلٍ ، وَحِرْصٍ غَالِبٍ ، وَقَطِيعَةِ الرَّجْمِ ، وَإِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ .
 امام رضا علیه السلام : مال و ثروت جمع نشود، مگر با داشتن پنج خصلت : بخل شدید، آرزوی دراز، آزمندی چیره [بر جان]، رسیدگی نکردن به خویشان و برگزیدن دنیا بر آخرت.
 الخصال : ۲۸۲/۲۹ .

حدیث ۱۸۰

امام رضا علیه السلام :
 - فِي عِيَادَةِ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ - : كَيْفَ تَجِدُكَ ؟ قَالَ : لَقِيتُ الْمَوْتَ بَعْدَكَ ! - يُرِيدُ مَا لَقِيَهُ مِنْ شِدَّةٍ مَرَضِهِ - فَقَالَ : كَيْفَ لَقِيْتَهُ ؟ فَقَالَ : أَلَيْمًا شَدِيدًا ، فَقَالَ : مَا لَقِيْتَهُ ، إِنَّمَا لَقِيتَ مَا يُنْدِرُكَ بِهِ وَيُعْرِفُكَ بَعْضَ حَالِهِ ...
 امام رضا علیه السلام - هنگام عیادت از مردی از اصحاب خود - : حالت چگونه است ؟ عرض کرد : بعد از (رفتن) شما ، مرگ را دیدم ! - منظورش درد و رنجی بود که از شدت بیماریش می کشید - حضرت فرمود : آن را چگونه دیدی ؟ عرض کرد : سخت و دردناک . فرمود : تو مرگ را ندیده ای ، بلکه هشداردهنده مرگ و چیزی را دیده ای که پاره ای از احوال آن را به تو می شناساند

 معانی الأخبار : ۲۸۹ / ۷ .

حدیث ۱۸۱

امام رضا علیه السلام :
 عَلِمْتُ تَحْرِيمَ الذُّكْرَانِ لِلذُّكْرَانِ وَالْإِنَاثِ لِلإِنَاثِ ؛ لِمَا رُكِّبَ فِي الإِنَاثِ وَمَا طُبِعَ عَلَيْهِ الذُّكْرَانُ ، وَلِمَا فِي إِيْتَانِ الذُّكْرَانِ الذُّكْرَانَ وَالْإِنَاثِ الإِنَاثَ مِنْ انْقِطَاعِ النَّسْلِ ، وَفَسَادِ التَّدْبِيرِ ، وَخَرَابِ الدُّنْيَا .
 امام رضا علیه السلام : علّت تحریم روی آوردن مردان به مردان و زنان به زنان، یکی ساختار وجودی زنان و سرشت وجودی مردان است [که هر یک برای جنس مخالف آفریده شده است] و دیگر این که روی آوردن مردان به مردان و زنان به زنان سبب از بین رفتن نسل [بشر] و برهم خوردن نظم و تدبیر [جامعه] و نابودی دنیا می شود.
 علل الشرائع : ۵۴۷/۱ .

حدیث ۱۸۲

امام رضا علیه السلام :
 كَانَ جُلُوسُ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيالصَّيْفِ عَلَى حَصِيرٍ ، وَفِي الشِّتَاءِ عَلَى مِسْحٍ
 عیون أخبار الرضا : حضرت رضا علیه السلام در تابستان روی حصیر و در زمستان روی پلاس می نشست. لباسش از پارچه درشت بود. اما هرگاه در میان مردم ظاهر می شد، خود را می آراست.
 المسحُ : الكساء من الشعر (لسان العرب : ۲/۵۹۶) .

حدیث ۱۸۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ أَهْلَ الضَّعْفِ مِنَ مَوَالِيئِهِمْ أَنْ أَجْلِسَ عَلَى اللَّتْوِدِ وَالْبَيْسِ الْخَشِنِ ، وَلَيْسَ يَتَحَمَّلُ الزَّمَانَ ذَلِكَ .

امام رضا علیه السلام : دوستداران کوتاه اندیش من دوست دارند که من روی نمد بنشینم و لباس درشت بپوشم، درحالی که زمانه [ما] این را نمی پذیرد.

مکارم الأخلاق : ۱/۲۲۰/۶۴۸.

حدیث ۱۸۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالَ- وَإِدْبَارًا ، وَنَشَاطًا وَفُتُورًا ، فَإِذَا أَقْبَلَتْ بَصِيرَتٌ وَفَهْمَةٌ ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ كَلَّتْ وَمَلَّتْ ، فَخُذُوهَا عِنْدَ إِقْبَالِهَا وَنَشَاطِهَا ، وَاتْرُكُوهَا عِنْدَ إِدْبَارِهَا وَفُتُورِهَا .

امام رضا علیه السلام : همانا دلها را رویکردی است و روی گردی، نشاطی است و ضعفی. پس هر گاه رو کنید، با فهم و بصیرت شوند و هر گاه پشت کنند، خسته و ملول گردند. بنابراین، به گاه روی آوری و نشاطشان، به آنها چنگ زیند [و در عبادات به کارشان کشید] و به گاه رویگردانی و ضعفشان، آنها را به حال خود رها سازید.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۳/۹.

حدیث ۱۸۵

امام رضا علیه السلام :

- فِي ذِكْرِ سِيرَةِ الْإِمَامِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ صَحَّبَهُ إِلَى خِرَاسَانَ - : يُكْتَبُ بِاللَّيْلِ فِي فِرَاشِهِ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ، فَإِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا ذِكْرُ جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ بَكَى وَسَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَتَعَوَّدَ بِهِ مِنَ النَّارِ .

عیون أخبار الرضا - به نقل از رجاء بن ابی ضحاک در بیان سیره امام رضا علیه السلام در سفر به خراسان - : شبها در بسترش بسیار قرآن می خواند و هر گاه به آیه ای که در آن از بهشت یا آتش یاد شده بود می رسید، می گریست و بهشت را از خدا مستلث می کرد و از آتش به او پناه می برد.

عیون أخبار الرضا : ۲/۱۸۲/۵.

حدیث ۱۸۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ قَتْلَ النَّفْسِ لِعَلِّهِ فَسَادِ الْخَلْقِ فِي تَحْلِيلِهِ لَوْ أَحَلَّ ، وَفَنَائِهِمْ وَفَسَادِ التَّدْبِيرِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند قتل نفس را حرام فرمود؛ چون اگر این کار را روا می شمرد، موجب نابودی مردم و هرج و مرج در جامعه می شد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۵۶۵/۴۹۳۴.

حدیث ۱۸۷

امام رضا علیه السلام :

مِنْ عِلَامَاتِ الْفَقِيهِ الْحِلْمُ وَالْعِلْمُ وَالصَّمْتُ .

امام رضا علیه السلام: از نشانه های فقاہت، بردباری و دانش و خاموشی است.

الاختصاص: ۲۳۲.

حدیث ۱۸۸

امام رضا علیه السلام:

مَنْ لَقِيَ فَقِيرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْغَنِيِّ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ.

امام رضا علیه السلام: هر کس با مسلمانی فقیر رو به رو شود و به او سلامی متفاوت با سلامی کند که به ثروتمند می کند، روز قیامت خداوند عز و جل را دیدار کند در حالی که خدا از او در خشم است.

الأمالی للصدوق: ۵۲۷/۷۱۴.

حدیث ۱۸۹

امام رضا علیه السلام:

مِنَ الْفَسَادِ قَطْعُ الدَّرْهِمِ وَالذِّينَارِ وَطَرْحُ التَّوَى.

امام رضا علیه السلام: از جمله فساد (اسراف) است شکستن درهم و دینار [سالم برای مصرفی دیگر] و دور انداختن هسته میوه.

کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳/۱۶۷/۳۶۲۵.

حدیث ۱۹۰

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَادَ صَعَصِعَهُ بَنَ صُوحَانَ فِي مَرَضِهِ، فَلَمَّا قَامَ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ: يَا صَعَصِعَةُ، لَا تَفْتَحِرْنَ عَلَيَّ إِخْوَانِكَ بَعِيادَتِي إِيَّاكَ وَاتَّقِي اللَّهَ.

امام رضا علیه السلام: امیر المؤمنین از صعصعه بن صوحان که بیمار بود عیادت کرد. وقتی برخاست که برود، فرمود: ای صعصعه! مبادا از این که من به عیادت تو آمده ام بر برادرانت فخر بفروشی؛ و از خدا بترس.

مستدرک الوسائل: ۱۲/۹۰/۱۳۵۹۹.

حدیث ۱۹۱

امام رضا علیه السلام:

مَنْ تَجَاوَزَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْعُبُودِيَّةَ فَهُوَ مِنَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَمِنَ الضَّالِّينَ.

امام رضا علیه السلام: کسی که امیر المؤمنین را از مرز عبودیت خدا فراتر برد، از شمار کسانی است که مورد خشم خداوند و از گمراهان است.

بحار الأنوار: ۲۵/۲۷۴/۲۰.

حدیث ۱۹۲

امام رضا علیه السلام:

الْغُلَاءُ كَفَّارٌ ، وَالْمُفَوَّضَةُ مُشْرِكُونَ

امام رضا علیه السلام : غلات کافرنند و قائلان به تفویض مشرک

بحار الأنوار : ۲۵/۲۷۳/۱۹

حدیث ۱۹۳

امام رضا علیه السلام :

مَنْ اسْتَغْفَرَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَنْدَمْ بِقَلْبِهِ فَقَدْ اسْتَهْرَأَ بِنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر که به زبانش آمرزش بخوهد و در دلش [از گناه خود] پشیمان نباشد، خودش را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۶/۱۱

حدیث ۱۹۴

امام رضا علیه السلام :

الْمُسْتَغْفِرُ مِنْ ذَنْبٍ وَيَفْعَلُهُ كَالْمُسْتَهْزِئِ بَرِّهِ .

امام رضا علیه السلام : کسی که از گناهی استغفار می کند و باز آن را انجام می دهد، مانند کسی است که پروردگارش را ریشخند کند.

الکافی : ۲/۵۰۴/۳

حدیث ۱۹۵

امام رضا علیه السلام :

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَالْأَصْنَامُ حَوْلَ الْكَعْبَةِ ، وَكَانَتْ ثَلَاثِمِائَةٍ وَسِتِّينَ صَنَمَا ، فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِمِخْصَرِهِ فِي يَدِهِ وَيَقُولُ : «جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا» ، جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ . فَجَعَلَتْ تُكَبُّ لَوَجْهِهَا .

امام رضا علیه السلام : روزی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مکه را فتح کرد، بتها که تعدادشان سیصد و شصت عدد بود پیرامون کعبه نصب شده بودند. آن حضرت با چوبی که در دستش بود به آنها می زد و می فرمود : حق آمد و باطل نابود شد، براستی که باطل نابود شدنی است. حق آمد و باطل دیگر آغاز نمی شود و بر نمی گردد. در این هنگام بتها یکی یکی به رو در می افتادند.

بحار الأنوار : ۲۱/۱۱۶/۱۱

حدیث ۱۹۶

امام رضا علیه السلام :

- وَقَدْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبَانَ لَهُ : إِنَّ قَوْمًا مِنْ مَوَالِكِكَ سَأَلُونِي أَنْ تَدْعُوَ اللَّهَ لَهُمْ - : وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِضُ أَعْمَالَهُمْ عَلَى اللَّهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ .

امام رضا علیه السلام - وقتی عبد الله بن ابان عرض کرد : گروهی از دوستان شما از من خواسته اند که از شما تقاضا کنم برایشان دعا کنید - فرمود : به خدا قسم هر روز اعمال آنها را بر خدا عرضه می کنم.

وسائل الشيعة : ۱۱/۳۹۲/۲۵

حدیث ۱۹۷

امام رضا علیه السلام :
 صَدِيقُ كُلِّ امْرِئٍ عَقْلُهُ وَعَدُوُّهُ جَهْلُهُ .
 امام رضا علیه السلام : دوست هر آدمی ، خرد اوست و دشمن او بی خردی اش .
 الکافی : ۱/۱۱/۴ .

حدیث ۱۹۸

امام رضا علیه السلام :
 - فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «فَاَصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ» - : عَفْوٌ مِنْ غَيْرِ عُقُوبَةٍ ، وَلَا تَعْنِيفٍ ، وَلَا عَتَبٍ .
 امام رضا علیه السلام - درباره آیه : «پس گذشت کن گذشتی نیکو» - فرمود : مقصود ، گذشت بدون کیفر دادن و نکوهش و سرزنش است .
 أعلام الدین : ۳۰۷ .

حدیث ۱۹۹

امام رضا علیه السلام :
 ... فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ ، قَدَّامِنَ مِنَ الْخَطَايَا وَالزَّلَلِ وَالْعِثَارِ ، يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَشَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ .
 امام رضا علیه السلام : ... پس ، امام معصوم است و تأیید و تقویت شده و توفیق یافته و استوار گشته [از جانب خدا] . از هر گونه خطا و لغزش و اشتباه در امان است . خداوند این خصوصیات را به او می بخشد تا حجت او بر بندگانش و گواه او بر آفریدگانش باشد .
 الکافی : ۱/۲۰۳/۱ .

حدیث ۲۰۰

امام رضا علیه السلام :
 الْإِمَامُ : الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ ، وَالْمُبْرَأُ عَنِ الْعُيُوبِ .
 امام رضا علیه السلام : امام ، از گناهان پاک و از عیبها برکنار است .
 الکافی : ۱/۲۰۰/۱

از ۲۰۱ تا ۳۵۶

حدیث ۲۰۱

امام رضا علیه السلام :
 فَعَلَى مِثْلِ الْحَسَنِ فَلْيَبْكِ الْبَاكُونَ ؛ فَإِنَّ الْبُكَاءَ عَلَيْهِ يَحِطُّ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ كَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا دَخَلَ شَهْرَ الْمُحَرَّمِ لَا يُرَى ضَاحِكًا ، وَكَانَتْ الْكَأَبَةُ تَغْلِبُ عَلَيْهِ حَتَّى تَمْضِيَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ ، فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْعَاشِرِ كَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَحُزْنِهِ وَبُكَائِهِ ، وَيَقُولُ :

هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي قُتِلَ فِيهِ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام رضا علیه السلام: بر کسی چون حسین باید که گریندگان بگریند؛ زیرا که گریستن بر او گناهان بزرگ را می‌زداید. ... چون ماه محرم می‌رسید کسی پدرم علیه السلام را خندان نمی‌دید. غم و اندوه بر او چیره بود تا آن که ده روز می‌گذشت. روز دهم روز سوگواری و اندوه و گریه او بود و می‌فرمود: این روزی است که حسین علیه السلام در آن کشته شد.
وسائل الشیعه: ۱۰/۳۹۴/۸.

حدیث ۲۰۲

امام رضا علیه السلام:

مَنْ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَخُزْنِهِ وَبُكَائِهِ ، يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ فَرَجِهِ وَسُرُورِهِ .

امام رضا علیه السلام: هر که روز عاشورا روز سوگواری و اندوه و گریه اش باشد، خداوند عز و جل روز قیامت را روز شادی و سرور او قرار دهد.
علل الشرائع: ۲/۲۲۷.

حدیث ۲۰۳

امام رضا علیه السلام:

- فِي تَعَزُّبِهِ لِلْحَسَنِ بْنِ سَهْلٍ - : التَّهْنِئَةُ بِأَجْلِ الثَّوَابِ أُولَى مِنَ التَّعْزِيَةِ عَلَى عَاجِلِ الْمُصِيبَةِ .

امام رضا علیه السلام - در تسلیت به حسن بن سهل - فرمود: تبریک گفتن برای ثواب آخرت، سزاوارتر از تسلیت گفتن برای سوگواری دنیاست.
بحار الأنوار: ۷۸/۳۵۳/۹.

حدیث ۲۰۴

امام رضا علیه السلام:

الْمَشِيئَةُ وَالْإِرَادَةُ مِنْ صِفَاتِ الْأَفْعَالِ ، فَمَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَزَلْ مُرِيدًا شَائِيًا فَلَيْسَ بِمُوحَّدٍ .

امام رضا علیه السلام: مشیت و اراده از صفات فعلند؛ بنابراین هر کس خیال کند که خداوند متعال همیشه مرید و خواهنده بوده است موحد نیست.
التوحید: ۵/۳۳۸.

حدیث ۲۰۵

امام رضا علیه السلام:

أَمَّا اللَّطِيفُ فَلَيْسَ عَلَى قَلْبِهِ وَقْضَاةٌ وَصَغْرٌ ، وَلَكِنَّ ذَلِكَ عَلَى النَّفَازِ فِي الْأَشْيَاءِ ، وَالْإِمْتِنَاعُ مِنْ أَنْ يُدْرَكَ ، أَمَّا الْخَبِيرُ فَالَّذِي لَا يَعْرُبُ عَنْهُ شَيْءٌ وَلَا يَفُوتُهُ ، لَيْسَ لِلتَّجْرِبَةِ وَلَا لِلْإِعْتِبَارِ بِالْأَشْيَاءِ ، فَعِنْدَ التَّجْرِبَةِ وَالْإِعْتِبَارِ عِلْمَانِ ، وَلَوْلَاهُمَا مَا عَلِمَ ؛ لِأَنَّ مَنْ كَانَ كَذَلِكَ كَانَ جَاهِلًا .

امام رضا علیه السلام: لطیف بودن خدا به معنای کمی و باریکی و خردی نیست بلکه به معنای نفوذ [علم و قدرت او] در اشیاء و

غیر قابل درک بودن است، اما خبیر بدین معناست که چیزی بر او پوشیده و از نظرش پنهان نمی ماند. آگاه بودن خدا [از اشیاء] ناشی از آزمودن و نتیجه گیری نیست؛ زیرا آزمودن و نتیجه گیری (رسیدن از علمی به علم دیگر) دو علم است و اگر این دو نبود علم و دانشی وجود نداشت؛ چه، کسی که چنین باشد (علم و دانشش از طریق تجربه و کسب به دست آید) قبلاً جاهل بوده است [و آگاهی خدا چون از این دو طریق به دست نمی آید، پس همیشه آگاه بوده است].

الکافی: ۱/۱۲۲/۲.

حدیث ۲۰۶

امام رضا علیه السلام:

لَمَّا لَمْ يَخْفَ عَلَيْهِ خَافِيَةٌ مِنْ

أَثَرِ الدَّرَّةِ السُّودَةِ ، عَلَى الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ ، فِي اللَّيْلَةِ الظُّلْمَاءِ ، تَحْتَ الثَّرَى وَبِحَارِ الْأَنْوَارِ ، قُلْنَا : بِصِيرٍ .

امام رضا علیه السلام: از آن جا که هیچ امر پنهانی حتی

همچون رد پای موری سیاه بر روی خرسنگی تیره در شبی تاریک در زیر زمین و دریاها بر او پوشیده نیست، می گوئیم: او بیناست.

التوحید: ۶۵/۱۸.

حدیث ۲۰۷

امام رضا علیه السلام:

ظَاهِرٌ لَا بِتَأْوِيلِ الْمُبَاشَرَةِ ، مُتَجَلٌّ لَا بِاسْتِهْلَالِ رُؤْيَيْهِ ، بَاطِنٌ لَا بِمُزَايَلَةٍ .

امام رضا علیه السلام: آشکار است، اما نه به واسطه حواس و تماس حسی؛ پیداست اما نه پیدایی ناشی از دیدن با چشم؛ نهان است اما نه به سبب دور بودن.

التوحید: ۳۷/۲.

حدیث ۲۰۸

امام رضا علیه السلام:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ الْأَشْيَاءِ إِنْشَاءً ، وَمُتَبَدِّعِهَا إِبْتِدَاءً بِقُدْرَتِهِ وَحِكْمَتِهِ ، لَا مِنْ شَيْءٍ فَيَبْطُلُ الْاِخْتِرَاعُ ، وَلَا لِعِلَّةٍ فَلَا يَصِحُّ الْاِبْتِدَاعُ ، خَلَقَ مَا شَاءَ كَيْفَ شَاءَ .

امام رضا علیه السلام: ستایش خدای را سزد که با قدرت و حکمت خویش اشیاء را آفرید و ابداع کرد نه از چیزی دیگر که اختراع صادق نیاید و نه به علتش تا در نتیجه، ابداعی در کار نباشد. او آفرید هر آنچه که خواست و هر گونه که خواست.

التوحید: ۹۸/۵.

حدیث ۲۰۹

امام رضا علیه السلام:

- فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ...» - : لَا تُدْرِكُهُ أَوْهَامُ الْقُلُوبِ ، فَكَيْفَ تُدْرِكُهُ أَبْصَارُ الْعَيُونِ ؟ !

امام رضا علیه السلام - درباره آیه «دیدگان او را در نمی یابند...» - فرمود: اوهام دلها او را در نمی یابند، چگونه نگاه چشمها

در یابندش؟!

الأمالی للصدوق : ۴۹۵/۶۷۳ .

حدیث ۲۱۰

امام رضا علیه السلام :

أَوَّلُ عِبَادَةِ اللَّهِ مَعْرِفَتُهُ،

وَأَصْلُ مَعْرِفَةِ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ تَوْحِيدُهُ ، وَنِظَامُ تَوْحِيدِهِ نَفْيُ التَّحْدِيدِ عَنْهُ ؛ لِشَهَادَةِ الْعُقُولِ أَنَّ كُلَّ مَحْدُودٍ مَخْلُوقٌ .

امام رضا علیه السلام : نخستین گام در بندگی خدا شناخت اوست و پایه شناخت خداوند بلند نام، یگانه دانستن اوست و نظام توحیدش نفی حدّ و

حدود از اوست؛ زیرا خرده‌ها بر این گواهی می دهند که هر موجود محدودی مخلوق است.

الأمالی للطوسی : ۲۲/۲۸ .

حدیث ۲۱۱

امام رضا علیه السلام :

كُنْهُهُ تَفْرِيقُ بَيْنِهِ وَبَيْنَ خَلْقِهِ .

امام رضا علیه السلام : کنه او، عامل جدائی میان او و آفریدگان اوست.

التوحید : ۳۶/۲

حدیث ۲۱۲

امام رضا علیه السلام :

- فِي صِفَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ - : هُوَ أَجَلٌ مِنْ أَنْ يُدْرِكَهُ بَصَرٌ ، أَوْ يُحِيطَ بِهِ وَهْمٌ ، أَوْ يَضْبِطَهُ عَقْلٌ .

امام رضا علیه السلام - در وصف خداوند سبحان - فرمود : او والا-تر از آن است که دیده ای دریابدش، یا در وهمی بگنجد، یا خردی فراچنگش آورد.

التوحید : ۲۵۲/۳ .

حدیث ۲۱۳

امام رضا علیه السلام :

لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ، وَإِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ .

امام رضا علیه السلام : عبادت به فراوانی روزه و نماز نیست بلکه عبادت به بسیار اندیشیدن در امور مربوط به خداست .

تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث ۲۱۴

امام رضا علیه السلام :

الطَّيِّبُ مِنَ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ .

امام رضا علیه السلام : عطر زدن از اخلاق پیامبران است .

الكافی : ۱/ ۵۱۰/۶

حدیث ۲۱۵

امام رضا علیه السلام :

- مِمَّا كَتَبَ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ فِيَعْلَهُ الطَّلَاقِ ثَلَاثًا - : وَعَلَّةُ الطَّلَاقِ ثَلَاثًا لِمَافِيهِ مِنَ الْمُهْلَةِ فِيمَا بَيْنَ الْوَاحِدَةِ إِلَى الثَّلَاثِ؛ لِرَغْبَتِهِ تَحْدُثُ أَوْ سُكُونِ عَضَبٍ إِنْ كَانَ، وَلِيُكُونَ ذَلِكَ تَخْوِيفًا وَتَأْدِيبًا لِلنِّسَاءِ وَزَجْرًا لِهِنَّ عَنِ مَعْصِيَةِ أَزْوَاجِهِنَّ فَاسْتَحَقَّتِ الْمَرْأَةُ الْفُرْقَةَ وَالْمُبَايَنَةَ لِدُخُولِهَا فِيمَا لَا يَتَّبَعِي مِنَ مَعْصِيَةِ زَوْجِهَا، وَعَلَّةُ تَحْرِيمِ الْمَرْأَةِ بَعْدَ تَسْعِ تَطْلِيقَاتٍ فَلَا تَحِلُّ لَهُ أَبَدًا عُقُوبِيَّةٌ؛ لِنَلَا يُتْلَعَبَ بِالطَّلَاقِ، وَلَا تُسْتَضَعَفَ الْمَرْأَةُ، وَلِيُكُونَ نَاطِرًا فِي أُمُورِهِ مُتَّقِظًا مُعْتَبِرًا، وَلِيُكُونَ يَأْسًا لَهَا مِنَ الْاجْتِمَاعِ بَعْدَ تَسْعِ تَطْلِيقَاتٍ .

امام رضا علیه السلام - به محمد بن سنان درباره علت سه بار طلاق - نوشت : علت مقرر شدن سه بار طلاق این است که از طلاق اول تا سوم فرصتی است برای آن که میل و رغبتی به از سر گرفتن زندگی زناشویی پیش آید یا اگر عصبانیت و خشمی در کار بوده فروکش کند و نیز برای آن که زنان ترسان و متبته شوند و از نافرمانی شوهرانشان باز ایستند؛ زیرا زن از این رو مستحق جدایی و طلاق شده است که مرتکب عمل ناشایست نافرمانی از شوهرش گردیده است . علت حرمت ابدی زن بر مرد بعد از نه طلاق این است که مرد، طلاق را بازبچه قرار ندهد و به زن زورگویی نکند و در کارهای خود با چشم باز عبرت آموز بنگرد و بداند که بعد از نه طلاق از زندگی کردن با او همیشه محروم خواهد شد .

علل الشرائع : ۵۰۷/۱ .

حدیث ۲۱۶

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْعَلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا لَا تَحِلُّ الْمُطَلَّغَةُ لِلْعَدَّةِ لِزَوْجِهَا حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ - : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّمَا أَذِنَ فِي الطَّلَاقِ مَرَّتَيْنِ، فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ : «الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَإِيسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ»

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به این سؤال که چرا زن مطلقه به طلاق عدی ، برای شوهر خود حلال نیست ، مگر این که با کس دیگری ازدواج کند؟ - فرمود : خداوند تبارک و تعالی تا دوبار اجازه طلاق داده است و فرموده : «طلاق، دو بار است ، آن گاه به شایستگی نگهداشتن یا به نیکی رها کردن» که همان طلاق سوم است . از آن جا که مرد با سومین طلاق، کاری کرده که خداوند عز و جلخوش ندارد ، پس خداوند، آن زن را بر وی حرام کرد و دیگر بر او حلال نیست، مگر این که با مرد دیگری ازدواج کند، تا مردم طلاق را سبک نگیرند و زنان زیان و لطمه نینند.

البقرة : ۲۲۹ .

حدیث ۲۱۷

امام رضا علیه السلام :

دَعَا رَجُلٌ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ : قَدْ أَجْبْتُكَ عَلَى أَنْ تَضْمَنَ لِي ثَلَاثَ خِصَالٍ . قَالَ : وَمَا هِيَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟ قَالَ : لَا تَدْخُلْ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْ خَارِجٍ ، وَلَا تَدْخِرْ عَنِّي شَيْئًا فِي الْبَيْتِ ، وَلَا تُجْحِفْ بِالْعِيَالِ . قَالَ : ذَاكَ لَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، فَأَجَابَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي

طالب علیه السلام .

امام رضا علیه السلام : مردی امیر المؤمنین علیه السلام را به میهمانی دعوت کرد . حضرت فرمود : می پذیرم به شرط این که سه قول به من بدهی . عرض کرد : چه قولی ای امیر المؤمنین؟ فرمود : از بیرون چیزی برای من تهیه نکنی ، آن چه را در خانه داری از من دریغ نکنی، و در حق زن و بچه ات اجحاف ننمایی . عرض کرد : قبول می کنم ای امیر المؤمنین . پس علی بن ابی طالب علیه السلام دعوت او را پذیرفت .
عیون أخبار الرضا : ۲/۴۲/۱۳۸ .

حدیث ۲۱۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ، إِنَّ الصَّمْتَ يُكْسِبُ الْمَحَبَّةَ إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ .

امام رضا علیه السلام : خاموشی، یکی از درهای حکمت است ، خاموشی، محبت می آورد ، خاموشی، راهنمای آدمی به هر خیر و خوبی است .
الکافی : ۲/۱۱۳/۱ .

حدیث ۲۱۹

امام رضا علیه السلام :

صَدِيقُ الْجَاهِلِ فِي تَعَبٍ .

امام رضا علیه السلام : دوست آدم نادان، در رنج است .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۲/۹

حدیث ۲۲۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ شَهَرَ نَفْسَهُ بِالْعِبَادَةِ فَاتَّهَمُوهُ عَلَى دِينِهِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ شُهْرَةَ الْعِبَادَةِ وَشُهْرَةَ اللَّبَاسِ .

امام رضا علیه السلام : هر که خود را به عبادت شهره سازد ، به دین (و دینداری) او بدگمان باشید ؛ زیرا خدای عز و جل از شهرت عبادت و شهرت لباس نفرت دارد .
بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۵۲ ح ۵ .

حدیث ۲۲۱

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ .

امام رضا علیه السلام : هر که در قبال خوبی مردم تشکر نکند ، از خداوند عز و جل هم تشکر نکرده است .
عیون أخبار الرضا : ۲/۲۴/۲ .

حدیث ۲۲۲

امام رضا علیه السلام :

السُّوَاكُ يَجْلُو البَصْرَ ، وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ ، وَيَذْهَبُ بِالدَّمْعِ .

امام رضا علیه السلام : مسواک زدن ، نور چشم را زیاد می کند ، مو را پرپشت می کند ، و آبریزش چشم را برطرف می سازد .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۷/۴۸ .

حدیث ۲۲۳

امام رضا علیه السلام :

كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَنَامُ ثَلَاثَ لَيَالٍ : لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ، وَلَيْلَةَ الْفِطْرِ ، وَلَيْلَةَ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، وَفِيهَا تُقَسَّمُ الْأَرْزَاقُ وَالْأَجَالُ وَمَا يَكُونُ فِي السَّنَةِ .

امام رضا علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام سه شب نمی خوابید : شب بیست و سوم ماه رمضان ، شب عید فطر و شب نیمه ماه شعبان ؛ در این شبها روزیها تقسیم و مدت عمر و هر آنچه در آن سال رخ خواهد داد ، تعیین می شود .
بحار الأنوار : ۹۷/۸۸/۱۵ .

حدیث ۲۲۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْإِمَامَةَ أَسُّ الْإِسْلَامِ النَّامِي ، وَفَرَعُهُ السَّامِي .

امام رضا علیه السلام : امامت ، ریشه بالنده اسلام و شاخه بلند آن است .
الکافی : ۱/۲۰۰/۱ .

حدیث ۲۲۵

امام رضا علیه السلام :

لَقَدْ خَرَجْنَا إِلَى نَزْهَةٍ لَنَاوَسِي بَعْضُ الْغِلْمَانِ الْمِلْحِ فَذَبَحُوا لَنَا شَاةً مِنْ أَسْمَنِ مَا يَكُونُ فَمَا انْتَفَعْنَا بِشَيْءٍ حَتَّى انصَرَفْنَا .

امام رضا علیه السلام : روزی به گردشی خودمانی رفتیم ، ولی یکی از خدمتکاران فراموش کرد نمک بیاورد ؛ از این رو ، از گوسفند چاقی که برایمان ذبح کردند ، هیچ استفاده ای نکردیم و بازگشتیم .
الکافی : ۷/۳۲۶/۶ .

حدیث ۲۲۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ السَّرِقَةَ لِمَا فِيهِ [۱] مِنْ فَسَادِ الْأَمْوَالِ وَقَتْلِ النَّفْسِ لَوْ كَانَتْ مُبَاحَةً ، وَلِمَا يَأْتِي فِي التَّغَاصُبِ مِنَ الْقَتْلِ وَالتَّنَازُعِ وَالتَّحَاسُدِ ، وَمَا يَدْعُو إِلَى تَرْكِ التَّجَارَاتِ وَالصَّنَاعَاتِ فِي الْمَكَاسِبِ ، وَاقْتِنَاءِ الْأَمْوَالِ إِذَا كَانَ الشَّيْءُ الْمُقْتَنَى لَا يَكُونُ أَحَدٌ أَحَقَّ بِهِ مِنْ أَحَدٍ ... وَعَلَّةُ قَطْعِ الْيَمِينِ مِنَ السَّارِقِ ؛ لِأَنََّّهُ يُبَاشِرُ الْأَشْيَاءَ بِيَمِينِهِ ، وَهِيَ أَفْضَلُ أَعْضَائِهِ وَأَنْفَعُهَا لَهُ ، فَجَعَلَ قَطْعُهَا نَكَالًا وَعِبْرَةً لِلْخَلْقِ لِئَلَّا يَنْتَعُوا

أَخَذَ الْأَمْوَالِ مِنْ غَيْرِ جِلِّهَا ، وَلَا نُهُ أَكْثَرَ مَا يُبَاشِرُ السَّرِقَةَ يَمِينِهِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند دزدی را حرام فرمود؛ چون اگر مباح بود موجب تباهی اموال و آدم کشی می شد و نیز به خاطر این که غضب اموال یکدیگر، موجب کشتار و درگیری و حسدورزی به یکدیگر می شود. و همچنین موجب ترک تجارت و پیشه وری، و کسب اموال و ثروتهای به ناحق و ناروا می گردد ...

علت بریدن دست راست دزد آن است که وی با دست راست خود با اشیاء تماس دارد و این دست، بهترین و کار آمدترین عضو بدن اوست. پس بریدن آن کیفری برای دزد و درس عبرتی است برای دیگران تا درصدد تصرف اموال، از راه ناروا نیایند و نیز چون بیشتر با دست راست دزدی می کند.

نور الثقلین: ۱/۶۲۷/۱۸۳.

حدیث ۲۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَّجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امام رضا علیه السلام : هر که غم و نگرانی مؤمنی را بزدايد، خداوند در روز قیامت گره غم از دل او بگشاید.

الکافی: ۲/۲۰۰/۴.

حدیث ۲۲۸

امام رضا علیه السلام :

لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: سِيئَةٌ مِنْ رَبِّهِ ، وَسُئَةٌ مِنْ نَبِيِّهِ ، وَسُئَةٌ مِنْ وَلِيِّهِ ، فَالسُّئَةُ مِنْ رَبِّهِ كِتْمَانُ سِرِّهِ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : «عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا * إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ»

امام رضا علیه السلام : مؤمن، مؤمن نباشد مگر این که سه خصلت در او باشد : خصلتی از پروردگارش و خصلتی از پیامبرش و خصلتی از ولیش . خصلت پروردگارش راز پوشی است . خداوند عز و جل فرموده است : «دانای غیب و نهان است و هیچ کس را بر غیب خود آگاه نمی سازد، مگر پیامبری را که پسندیده باشد» .

الجن: ۲۶ و ۲۷ .

حدیث ۲۲۹

امام رضا علیه السلام :

السَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِئَاكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ ، وَالبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ لِئَلَّا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ .

امام رضا علیه السلام : شخص بخشنده از غذای مردم می خورد، تا مردم از غذای او بخورند، اما شخص خسیس از غذای مردم نمی خورد تا آنها نیز از غذای او نخورند .

بحار الأنوار: ۷۱/۳۵۲/۸.

حدیث ۲۳۰

امام رضا علیه السلام :

مِنْ زَارِنِي عَلَى بُعْدِ دَارِي ، أَتَيْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ثَلَاثِ مِوَاتِنَ حَتَّى أُخَلِّصَهُ مِنْ أَهْوَالِهَا : إِذَا تَطَايَرَتِ الْكُتُبُ يَمِينًا وَشِمَالًا ، وَعِنْدَ الصُّرَاطِ وَعِنْدَ الْمِيزَانِ .

امام رضا علیه السلام : هر که مرا در دیار غربت زیارت کند ، روز قیامت در سه جا به داد او می رسم و از هراسها و سختیهای آنها نجاتش می دهم : وقتی که نامه های اعمال از راست و چپ پراکنده شوند و هنگام گذشتن از صراط و موقع سنجیدن میزان [اعمال]

عیون أخبار الرضا : ۲/۲۵۵/۲ .

حدیث ۲۳۱

امام رضا علیه السلام :

مَا زَارَنِي أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِي عَارِفًا بِحَقِّي إِلَّا تَشَفَّعْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

امام رضا علیه السلام : هیچ یک از دوستان من که عارف به حق و مقام من باشد زیارت نکند مگر این که در روز قیامت شفاعتش کنم .

عیون أخبار الرضا : ۱۶/۲/۲۵۸

حدیث ۲۳۲

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ ابْنُ سِنَانٍ : مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاكَ ؟ - لَهُ الْجَنَّةُ فَرَزُهُ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به ابن سنان که پرسید : ثواب کسی که پدر شما را زیارت کند چیست؟ - فرمود : پاداش او بهشت است ؛ پس آن بزرگوار را زیارت کن .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۱/۳ .

حدیث ۲۳۳

امام رضا علیه السلام :

فَضَّلُ زِيَارَةَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ كَفَضْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْحُسَيْنِ .

امام رضا علیه السلام : برتری قبر امیر مؤمنان بر زیارت قبر حسین همچون برتری خود امیر مؤمنان بر حسین است .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۶۲/۱۴

حدیث ۲۳۴

امام رضا علیه السلام :

نَزَلَ جِبْرَائِيلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ رَبَّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ ، وَيَقُولُ : إِنَّ الْأَبْكَارَ مِنَ النِّسَاءِ بِمَنْزِلَةِ الثَّمَرِ عَلَى الشَّجَرِ ، فَإِذَا أَيْعَ الثَّمَرُ فَلَا دَوَاءَ لَهُ إِلَّا اجْتِنَاؤُهُ وَإِلَّا أَفْسَدَتْهُ الشَّمْسُ ، وَعَيَّرَتْهُ الرِّيحُ ، وَإِنَّ الْأَبْكَارَ إِذَا أُدْرِكْنَ مَا تُدْرِكُ النِّسَاءُ فَلَا دَوَاءَ لِهِنَّ إِلَّا الْبُعُيُولُ ، وَإِلَّا لَمْ يُؤْمَرْ عَلَيْهِنَّ الْفِتْنَةُ ، فَصَيَّحِدْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمُنْبَرِ فَجَمَعَ النَّاسَ ثُمَّ أَعْلَمَهُمْ مَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ .

امام رضا علیه السلام: جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفت: ای محمد! پروردگارت تو را سلام می‌رساند و می‌فرماید: دوشیزگان همچون میوه روی درخت هستند. میوه چون برسد برای آن دارویی جز چیدن نباشد و گرنه بر اثر آفتاب و باد خراب می‌شود. دوشیزگان نیز هرگاه به مرحله زنان برسند آنان را دارویی جز شوهر دادن نباشد و گرنه از گمراهی و فساد ایمن نخواهند بود. پس، رسول خدا صلی الله علیه و آله بر منبر رفت و مردم را جمع کرد و فرمان خداوند عز و جل را به آگاهی آنان رساند.

بحار الأنوار: ۱۶/۲۲۳/۲۲

حدیث ۲۳۵

امام رضا علیه السلام:

- لَمَّا سُئِلَ عَنْ صِفَةِ الزَّاهِدِ - : مُتَّبِعٌ بِدُونِ قُوَّتِهِ ، مُسْتَعِدٌّ لِيَوْمِ مَوْتِهِ ، مُتَبَرِّمٌ بِحَيَاتِهِ .

امام رضا علیه السلام - در پاسخ به پرسش از صفت زاهد - فرمود: کسی که به کمتر از قوت خود بسنده می‌کند، برای روز مرگش آماده است و از زنده ماندن خود دلتنگ است (شوق آخرت و دیدار خدا را دارد).

بحار الأنوار: ۷۸/۳۴۹/۶

حدیث ۲۳۶

امام رضا علیه السلام:

حُرِّمَ الزَّانَا لِمَا فِيهِ مِنَ الْفَسَادِ مِنْ قَتْلِ الْأَنْفُسِ ، وَذَهَابِ الْأَنْسَابِ ، وَتَرْكِ التَّرْبِيَةِ لِلْأَطْفَالِ ، وَفَسَادِ الْمَوَارِيثِ ، وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ مِنْ وُجُوهِ الْفَسَادِ .

امام رضا علیه السلام: زنا به علت مفساد است که در بردارد، مانند قتل نفس، از بین رفتن و مخدوش شدن اصل و نسب، ترک تربیت کودکان، تباه شدن موضوع ارث و میراث و امثال این مفساد، حرام شده است.

بحار الأنوار: ۷۹/۲۴/۱۹

حدیث ۲۳۷

امام رضا علیه السلام:

أَنْشَدَنِيَا لِرَضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ لِعَبْدِ الْمُطَّلِبِ:

يَعِيبُ النَّاسُ كُلَّهُمْ زَمَانًا وَمَا لَزَمَانًا عَيْبُ سِوَانَا

نَعِيبُ زَمَانًا وَالْعَيْبُ فِينَا وَلَوْ نَطَقَ الزَّمَانُ بِنَا هَجَانَا

وَإِنَّ الدِّئِبَ يَتْرُكُ لَحْمَ ذَنْبٍ وَيَأْكُلُ بَعْضُنَا بَعْضًا عِيَانَا

لَيْسْنَا لِلْخَدَاعِ مَسْوَكٌ طَيِّبٌ وَوَيْلٌ لِلْغَرِيبِ إِذَا أَتَانَا.

عیون أخبار الرضا علیه السلام - به نقل از ریان بن صلت - : حضرت رضا علیه السلام این ابیات را از عبدالمطلب برای ما خواند:

تمام مردم از زمانه ایراد می‌گیرند

حال آن که زمانه را عیبی جز ما نیست

ما از زمانه خود ایراد می‌گیریم حال آن که عیب در خود ماست

اگر زمانه زبان داشت ما را هجو می کرد
گرگ گوشت گرگ را نمی خورد
ولی ما آشکارا یکدیگر را می خوریم
فریبکارانه پوستهای فریبا بر تن می کنیم
و وای بر غریبی که نزد ما آید.
عیون أخبار الرضا: ۲/۱۷۷/۵.

حدیث ۲۳۸

امام رضا علیه السلام:
إِذَا حُبِسَتْ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي .
امام رضا علیه السلام: هرگاه زکات پرداخته نشود، چارپایان دچار مرگ و میر شوند.
بحار الأنوار: ۷۳/۳۷۳/۸.

حدیث ۲۳۹

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ إِذَا أَصْبَحَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: هَلْ مِنْ مُبَشِّرَاتٍ؟ يَعْنِي بِهِ الرُّؤْيَا .
امام رضا علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله صبح که می شد به اصحابش می فرمود: آیا کسی نوید دهنده ای دارد؟
منظور آن حضرت رؤیا بود.
الکافی: ۸/۹۰/۵۹.

حدیث ۲۴۰

امام رضا علیه السلام:
- بعد ما ذَكَرَ الإمامُ عليه السلام رجلاً وقال: إِنَّهُ يُحِبُّ الرِّئَاسَةَ - : ما ذُبَانِ ضَارِيَانِ فِي غَنَمٍ قَدْ تَفَرَّقَ رِعَاؤُهُمَا بِأَضَرِّ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ مِنَ الرِّئَاسَةِ .
امام رضا علیه السلام - پس از آن که نام مردی را برد و گفت: او ریاست طلب است - فرمود: اگر دو گرگ درنده به یک رمه بی شبان حمله کنند خسارتی که می زنند بیشتر از خسارتی که جاه طلبی به دین مسلمان وارد می کند، نیست .
الکافی: ۲/۲۹۷/۱.

حدیث ۲۴۱

امام رضا علیه السلام:
مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ ذُنُوبَهُ فَلْيَكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَدْمًا .
امام رضا علیه السلام: هر که نمی تواند کاری کند که به سبب آن گناهانش زدوده شود بر محمد و خاندان او بسیار درود فرستد؛ زیرا صلوات گناهان را ریشه کن می کند .

الأمالی للصدوق: ۱۳۱/۱۲۳.

حدیث ۲۴۲

امام رضا علیه السلام:

ما أَخَذَ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ أَصْبَحَ صَبِيحَهُ أْتَى بِسَيِّئِهِ أَوْ ارْتَكَبَ ذَنْبًا إِلَّا أَمْسَى وَقَدْ نَالَهُ غَمٌّ حَطَّ عَنْهُ سَيِّئَتُهُ ، فَكَيْفَ يَجْرِي عَلَيْهِ الْقَلَمُ؟!
 امام رضا علیه السلام: هیچ یک از شیعیان علی نیست که روز مرتکب عمل زشتی یا گناهی شود، مگر آن که شب اندوهی به او
 رسد که آن گناه را فرو ریزد؛ پس، چگونه قلم برای نوشتن گناهان چنین کسی به کار افتد؟!
 بحار الأنوار: ۶۸/۱۴۶/۹۴.

حدیث ۲۴۳

امام رضا علیه السلام:

إِذَا كَذَبَ الْوَلَاءُ حُبِسَ الْمَطَرُ، وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ، وَإِذَا حُبِسَتِ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي .
 امام رضا علیه السلام: هر گاه حکمرانان دروغ بگویند، باران نمی بارد و هر گاه سلطان ستم کند، دولت سست و بی اعتبار شود و
 هر گاه زکات داده نشود چارپایان بمیرند.
 الأمالی للمفید: ۳۱۰/۲

حدیث ۲۴۴

امام رضا علیه السلام:

الصَّغَائِرُ مِنَ الذَّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكِبَائِرِ، وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ .
 امام رضا علیه السلام: گناهان کوچک راههایی به سوی گناهان بزرگند و کسی که از خداوند در اندک ترس نداشته باشد، در زیاد
 نیز از او نمی ترسد.
 بحار الأنوار: ۷۳/۳۵۳/۵۵.

حدیث ۲۴۵

امام رضا علیه السلام:

الْمُذِيْعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ ، وَالْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ .
 امام رضا علیه السلام: کسی که گناه [خود] را آشکار کند به حال خود وانهاده شود و کسی که گناه را پوشیده بدارد، آمرزیده
 گردد.
 بحار الأنوار: ۷۳/۳۵۶/۶۷

حدیث ۲۴۶

امام رضا علیه السلام:

مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ وَلَمْ يَسْتَبِقْ إِلَى لِقَائِهِ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام: هر که خدا را یاد کند اما به دیدار او شتاب (شوق) نشان ندهد، خود را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار: ۱۱ / ۳۵۶ / ۷۸

حدیث ۲۴۷

امام رضا علیه السلام:

لَا دِينَ لِمَنْ لَا وَرَعَ لَهُ .

امام رضا علیه السلام: کسی که پارسایی ندارد، دین ندارد.

کمال الدین: ۳۷۱/۵.

حدیث ۲۴۸

امام رضا علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ .

امام رضا علیه السلام: کسی که در [گناه] اندک از خدا نترسد در [گناه] بسیار هم از او نمی ترسد.

بحار الأنوار: ۷۱/۱۷۴/۱۰.

حدیث ۲۴۹

امام رضا علیه السلام:

حَزَمَ اللَّهُ الْخَمْرَ لِمَا فِيهَا مِنَ الْفَسَادِ ، وَمِنْ تَغْيِيرِهَا عُقُولَ شَارِبِيهَا ، وَحَمَلِهَا إِيَّاهُمْ عَلَىٰ إِنْكَارِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَالْفِرْيَاءِ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ رُسُلِهِ ، وَسَائِرِ مَا يَكُونُ مِنْهُمْ مِنَ الْفَسَادِ وَالْقَتْلِ .

امام رضا علیه السلام: خداوند شراب را حرام فرمود؛ زیرا شراب تباهی می آورد، عقل شرابخواران را دگرگون می کند و آنان را به انکار خدای عز و جل و دروغ و تهمت بستن به او و پیامبرانش و می دارد و دیگر اعمالی چون تبهکاری و قتل که از شرابخواران سر می زند.

عیون أخبار الرضا: ۲/۹۸/۲.

حدیث ۲۵۰

امام رضا علیه السلام:

لَا يَكُونُ الرَّجُلُ عَابِدًا حَتَّىٰ يَكُونَ حَلِيمًا .

امام رضا علیه السلام: آدمی عابد نباشد، مگر آن که بردبار باشد.

الکافی: ۲/۱۱۱/۱.

حدیث ۲۵۱

امام رضا علیه السلام:

حَزَمَ اللَّهُ الْفِرَارَ مِنَ الرَّحْفِ ؛ لِمَا فِيهِ مِنَ الْوَهْنِ فِي الدِّينِ ، وَالِاسْتِخْفَافِ بِالرُّسُلِ وَالْأَثْمَةِ الْعَادِلَةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامَ .

امام رضا علیه السلام: خداوند فرار از میدان جهاد را حرام کرده است؛ چون باعث ضعف دین و خفیف شدن پیامبران و پیشوایان عادل علیهم السلام است.
عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲/۹۲/۱.

حدیث ۲۵۲

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ فِي أَخْبَارِنَا مُتَشَابِهًا لِمُتَشَابِهِ الْقُرْآنِ ، وَمُحْكَمًا كَمُحْكَمِ الْقُرْآنِ ، فَرُدُّوا مُتَشَابِهَهَا إِلَى مُحْكَمِهَا ، وَلَا تَتَّبِعُوا مُتَشَابِهَهَا دُونَ مُحْكَمِهَا فَتَضَلُّوا .
امام رضا علیه السلام: در اخبار ما نیز، همچون قرآن، محکم و متشابه وجود دارد. پس، اخبار متشابه ما را به محکمت آن ارجاع دهید و بدون توجه به محکمت آن از متشابهاتش پیروی نکنید که گمراه می شوید.
عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۱/۲۹۰/۳۹.

حدیث ۲۵۳

امام رضا علیه السلام:
إِنَّمَا أُمِرُوا
امام رضا علیه السلام: از آن رو مردم به احرام بستن فرمان داده شده اند که، پیش از وارد شدن به حرم خدا و حوزه امنیت او، دل‌هایشان خاشع گردد و به هیچ چیز از امور دنیا و زیورها و لذت‌های آن دل نبندند و در آن حال و وضعی که دارند جدی و کوشا باشند و آهنگ او کنند و با تمام وجود رو به سوی او آورند.
فی الطبعة المعتمدة «یأمر» وما أثبتناه من طبعة مؤسسة آل البيت علیهم السلام .

حدیث ۲۵۴

امام رضا علیه السلام:
فَإِنْ قَالَ : فَلِمَ أَمَرَ بِالْحَجِّ ؟ قِيلَ : لِعَلِّهِ الْوَفَادَةَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَطَلَبَ الزِّيَادَةَ... مَعَ مَا فِيهِ مِنَ التَّفَقُّهِ وَنَقَلَ أَخْبَارَ الْأَئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِلَى كُلِّ صُقْعٍ وَنَاحِيَةٍ .
امام رضا علیه السلام: اگر [کسی] پرسد: چرا فرمان حج داده شده است؟ در پاسخ گفته شود: علتش وارد شدن بر خداوند عز و جل و طلب فزونی از اوست... و نیز آگاه شدن از مسائل دینی و رساندن اخبار امامان علیهم السلام به هر سو و ناحیه ای.
عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲/۱۱۹/۱.

حدیث ۲۵۵

امام رضا علیه السلام:
لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَأْمَنْ جَارُهُ بِوَأْتَقَهُ .
امام رضا علیه السلام: از ما نیست کسی که همسایه اش از شر او در امان نباشد.
عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۲/۲۴/۲.

حدیث ۲۵۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَلَمْ يَضِرْ عَلَيَّ الشَّدَائِدِ فَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر کس [از خدا] بهشت بخوهد و در برابر سختیها شکیبایی نرزد، بی گمان خود را ریشخند کرده است.
بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۶/۱۱.

حدیث ۲۵۷

امام رضا علیه السلام :

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا بَعَثَ جِيشًا فَاتَّهَمَ أَمِيرًا ، بَعَثَ مَعَهُ مِنْ ثِقَاتِهِ مَنْ يَتَجَسَّسُ لَهُ خَبْرَهُ .

امام رضا علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هرگاه سپاهی را گسیل می داشت و به فرماندهی بدگمان بود یکی از افراد مورد اعتماد خود را به عنوان جاسوس همراه او می فرستاد .
وسائل الشیعة : ۱۱/۴۴/۴.

حدیث ۲۵۸

امام رضا علیه السلام :

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : يَا بَنَ آدَمَ ، بِمَشِيَّتِي كُنْتَ أَنْتَ الَّذِي تَشَاءُ ، وَبِنِعْمَتِي أُدِّيْتُ إِلَيَّ فَرَائِضِي ، وَبِقُدْرَتِي قَوَّيْتُ عَلَيَّ مَعْصِيَتِي ، خَلَقْتُكَ سَمِيعًا بَصِيرًا ، أَنَا أَوْلَى بِحَسَنَاتِكَ مِنْكَ ، وَأَنْتَ أَوْلَى بِسَيِّئَاتِكَ مِنِّي .

امام رضا علیه السلام : خداوند متعال فرمود: ای زاده آدم! با خواست من است که تو می خواهی و با نعمت من است که واجباتم را برای من انجام می دهی و با قدرت من است که بر نافرمانی و گناه من توانا گشتی. من تو را شنوا و بینا آفریدم. من به نیکیهایت از تو سزاوارترم و تو به بدیهایت سزاوارتری تا من.
بحار الأنوار: ۵/۴/۳ و ۵۶/۹۹ و ص ۱۰۴/۵۷

حدیث ۲۵۹

امام رضا علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنْ عَلِيٍّ إِغْرَاقِ اللَّهِ فِرْعَوْنَ وَقَدْ آمَنَ بِهِ وَأَقْرَبَ بَتَوْحِيدِهِ - : لِأَنَّهُ آمَنَ عِنْدَ رُؤْيِهِ الْبَأْسِ ، وَالْإِيمَانَ عِنْدَ رُؤْيِهِ الْبَأْسِ غَيْرِ مَقْبُولٍ .
امام رضا علیه السلام - در پاسخ به این پرسش که: چرا خداوند فرعون را با آن که ایمان آورد و به یگانگی او اقرار کرد غرق ساخت؟ - فرمود: زیرا او هنگامی ایمان آورد که عذاب را مشاهده کرد و ایمان آوردن به هنگام مشاهده عذاب پذیرفته نیست.
بحار الأنوار : ۶/۲۳/۲۵.

حدیث ۲۶۰

امام رضا علیه السلام :

لَا يَعْدَمُ الْمَرْءُ دَائِرَةَ السُّوءِ مَعَ نَكْثِ الصَّفْقَةِ .

امام رضا علیه السلام: آدم پیمان شکن از پیشامد بد در امان نیست.

بحار الأنوار: ۶۷/۱۸۶/۴.

حدیث ۲۶۱

امام رضا علیه السلام:

رَأَيْتُ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْمَنَامِ فَقَالَ: يَا بُنَيَّ، إِذَا كُنْتَ فِي شِدَّةٍ فَأَكْثِرْ أَنْ تَقُولَ: «يَا رُؤُوفُ يَا رَحِيمُ»، وَالَّذِي تَرَاهُ فِي الْمَنَامِ كَمَا تَرَاهُ فِي الْيَقَظَةِ.

امام رضا علیه السلام: پدرم را در خواب دیدم فرمود: پسر! هر گاه در سختی و گرفتاری بودی جمله «یا رؤوف یا رحیم» را فراوان بگو و آنچه در خواب می بینی چنان است که در بیداری می بینی.

مُهِجَ الدَّعَوَاتِ: ۳۹۷.

حدیث ۲۶۲

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْقِيلَ وَالْقَالَ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ.

امام رضا علیه السلام: خداوند از قیل و قال و بر باد دادن مال و خواهش بسیار نفرت دارد.

بحار الأنوار: ۱۶ / ۳۳۵ / ۷۸.

حدیث ۲۶۳

امام رضا علیه السلام:

الْبُخْلُ يُمَزَّقُ الْعِرْضَ.

امام رضا علیه السلام: بخل، آبرو را بر باد می دهد.

بحار الأنوار: ۱۲ / ۳۵۷ / ۷۸.

حدیث ۲۶۴

امام رضا علیه السلام:

الاسْتِرْسَالُ بِالْأَنْسِ يُدْهِبُ الْمَهَابَةَ.

امام رضا علیه السلام: انس زیاد، ابتهت را از میان می برد.

أعلام الدین: ۳۰۷.

حدیث ۲۶۵

امام رضا علیه السلام:

لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى تَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: سُنَّةٌ مِنْ رَبِّهِ، وَسُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَسُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛ فَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ رَبِّهِ فِكِتْمَانُ السِّرِّ، وَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَمِدَارَةُ النَّاسِ، وَأَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَالصَّبْرُ فِي الْبُؤْسَاءِ

وَالضَّرَاءِ .

امام رضا علیه السلام : تا سه خصلت در مؤمن نباشد، مؤمن نیست: خصلتی از پروردگارش، خصلتی از پیامبرش صلی الله علیه و آله و خصلتی از ولی خدا . اما خصلت پروردگارش، نهفتن راز است؛ و خصلت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، ملایمت با مردم است؛ و خصلت ولی خدا، شکیبایی در تنگنا و سختی است.
تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث ۲۶۶

امام رضا علیه السلام :
إِنَّمَا يَجِيءُ الْفَرْجُ عَلَى الْيَأْسِ .
امام رضا علیه السلام : همانا فرج و گشایش ، پس از نومیدی می آید.
بحار الأنوار : ۱۷ / ۱۱۰ / ۵۲ .

حدیث ۲۶۷

امام رضا علیه السلام :
مَا رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ جَفَا أَحَدًا بِكَلِمَةٍ قَطُّ وَلَا رَأْيْتُهُ قَطَعَ عَلَى أَحَدٍ كَلَامَهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ ، وَمَارَدٌ أَحَدًا عَنِ حَاجَةِ يَقْدِرُ عَلَيْهَا وَلَا حِدَّ رِجْلَهُ بَيْنَ يَدَي جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ وَلَا اتَّكَى بَيْنَ يَدَي جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ ، وَلَا رَأْيْتُهُ تَفَلَّ وَلَا رَأْيْتُهُ يُفَهِّقُهُ فِي ضِحْكِهِ قَطُّ ، بَلْ كَانَ ضِحْكُهُ التَّبَسُّمُ ، وَكَانَ إِذَا خَلَا وَنَصَبَ مَائِدَتَهُ أَجْلَسَ مَعَهُ عَلَى مَائِدَتِهِ مَمَالِكُهُ وَمَوَالِيهِ حَتَّى الْبُؤَابِ السَّائِسِ .

عیون أخبار الرضا - به نقل از ابراهیم بن العباس - : هرگز ندیدم که امام رضا علیه السلام به کسی سخن تندی بگوید ، و یا پیش از آن که کسی سخنش تمام شود سخن او را قطع کند . اگر می توانست حاجت کسی را برآورد ، هرگز او را دست خالی بر نمی گرداند ؛ هیچ گاه در برابر کسی پای خود را دراز نمی کرد ، و چنانچه کسی در حضور او نشسته بود ، تکیه نمی کرد . هرگز ندیدم که به یکی از غلامان و خدمتکارانش ناسزا بگوید ؛ هرگز ندیدم که آب دهان بیندازد ، و یا هنگام خندیدن قهقهه سر دهد ، بلکه خنده اش تبسم بود . هرگاه سفره اش را پهن می کرد غلامان و خدمتکاران خود و حتی دربان [و] مهتر اسبان را با خود سر سفره می نشاند .
عیون أخبار الرضا : ۲ / ۱۸۴ / ۷ .

حدیث ۲۶۸

امام رضا علیه السلام :
إِنَّ الْمَأْمُونَ قَالَ لِلرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ ... إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أُعْزَلَ نَفْسِي عَنِ الْخِلَافَةِ ، وَأَجْعَلَهَا لَكَ وَأُبَايَعَكَ !
فَقَالَ لَهُ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ كَانَتْ هَذِهِ الْخِلَافَةُ لَكَ وَاللَّهِ جَعَلَهَا لَكَ فَلَا يَجُوزُ لَكَ أَنْ تَخْلَعَ لِيَأْسَا أَلْبَسِيكَ كَهَ اللَّهِ وَتَجْعَلَهُ لِغَيْرِكَ ، وَإِنْ كَانَتْ الْخِلَافَةُ لَيْسَتْ لَكَ فَلَا يَجُوزُ لَكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي مَا لَيْسَ لَكَ .
فَقَالَ لَهُ الْمَأْمُونُ : يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ ، فَلَا بُدَّ لَكَ مِنْ قَبُولِ هَذَا الْأَمْرِ ! فَقَالَ : لَسْتُ أَفْعَلُ ذَلِكَ طَائِعًا أَبَدًا ... تُرِيدُ بِذَلِكَ أَنْ يَقُولَ النَّاسُ :
إِنَّ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا لَمْ يَزْهَدْ فِي الدُّنْيَا بَلْ زَهَدَتْ الدُّنْيَا فِيهِ ! أَلَا تَرَوْنَ كَيْفَ قَبِلَ وَلايَةَ الْعَهْدِ طَمَعًا فِي الْخِلَافَةِ ؟ ! فَغَضِبَ الْمَأْمُونُ

ثُمَّ قَالَ : ... فَبِاللَّهِ أَقْسِمُ لَنْ قَبِلْتُ وِلايَةَ الْعَهْدِ وَإِلَّا أُجْبِرْتُكَ عَلَى ذَلِكَ ، فَإِنْ فَعَلْتَ وَإِلَّا ضَرَبْتُ عُنُقَكَ .

عیون أخبار الرضا : مأمون به حضرت رضا علیه السلام گفت: ای پسر رسول خدا! ... من صلاح دیدم که خود را از خلافت عزل کنم و آن را به تو بسپارم و با تو بیعت کنم!

حضرت رضا علیه السلام فرمود: اگر این خلافت از آن توست و خدا به تو داده است که روا نیست جامه ای را که خدا بر قامت تو پوشانده از تن به در آوری و به دیگری پوشانی و اگر خلافت از آن تو نیست ، حق نداری آنچه را از آن تو نیست به من واگذاری. مأمون گفت: ای فرزند رسول خدا! باید این کار را بپذیری . امام فرمود: من با میل خود هرگز این کار را نمی کنم ... تو با این کار می خواهی مردم بگویند: علی بن موسی به دنیا پشت نکرده بود، بلکه دنیا به او پشت کرده بود، مگر نمی بینید که چگونه به طمع خلافت ، ولایتعهدی را پذیرفت؟! مأمون در خشم شد و گفت: ... به خدا سوگند اگر ولایتعهدی را نپذیری تو را به پذیرفتن آن مجبور می کنم. اگر این کار را کردی چه بهتر و گرنه گردنت را می زنم.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۱۳۹ / ۳ .

حدیث ۲۶۹

امام رضا علیه السلام :

كَانَتْ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِضَعِّ عَشْرَةِ سَنَةٍ كُلَّ يَوْمٍ سَجْدَةٌ بَعْدَ ابْيَاضِ الشَّمْسِ إِلَى وَقْتِ الزَّوَالِ قَالَ : فَكَانَ هَارُونُ رُبَّمَا صَبَّحَ سَطْحًا يُشْرِفُ مِنْهُ عَلَى الْحَبْسِ الَّذِي حَبَسَ فِيهِ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكَانَ يَرَى أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَاجِدًا فَقَالَ لِلرَّبِيعِ : مَا ذَاكَ الثُّوبُ الَّذِي أَرَاهُ كُلَّ يَوْمٍ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ؟ قَالَ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا ذَاكَ بِثُوبٍ وَإِنَّمَا هُوَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كُلُّ يَوْمٍ سَجْدَةٌ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى وَقْتِ الزَّوَالِ ، قَالَ الرَّبِيعُ : فَقَالَ لِي هَارُونُ : أَمَا إِنَّ هَذَا مِنْ رُهْبَانِ بَنِي هَاشِمٍ ، قُلْتُ : فَمَا لَكَ فَقَدْ ضَيَّقْتَ عَلَيْهِ فِي الْحَبْسِ؟! قَالَ : هِيَاتَ لِأَبَدٍ مِنْ ذَلِكَ .

عیون أخبار الرضا - به نقل از ثوبانی - : ابوالحسن موسی بن جعفر علیهما السلام ، به مدت ده سال و اندی ، هر روز پس از بالا آمدن آفتاب به سجده می رفت و تا هنگام ظهر در سجده بود. گاهی اوقات هارون روی بامی که مشرف بر زندان امام کاظم علیه السلام بود می رفت و حضرت را در حال سجده می دید . یک بار به ربیع گفت : این جامه ای که هر روز در آن جا می بینم چیست ؟ ربیع گفت : ای امیر المؤمنین ! آن جامه نیست بلکه موسی بن جعفر علیهما السلام است که هر روز بعد از طلوع خورشید تا هنگام ظهر به

سجده می افتد . ربیع گفت : هارون به من گفت : براستی که او از راهبان بنی هاشم است . من گفتم : پس چرا در زندان عرصه را بر او تنگ کرده ای ؟! گفت : هیات که چاره ای جز این نیست .

عیون أخبار الرضا : ۱ / ۹۵ .

حدیث ۲۷۰

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ صِدْرَهُ لِدَلِّكَ ، وَأَوْدَعَ قَلْبَهُ يَنْبِيعَ الْحِكْمَةِ ، وَالْهَمَّهُ الْعِلْمَ إِلَهَامًا ، فَلَمْ يَعْزِ بَعْدَهُ بِجَوَابٍ وَلَا يَحِيرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ .

امام رضا علیه السلام : هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را برای [اداره] امور بندگانش برگزیند برای این امر به او شرح صدر عطا

می‌کند، چشمه‌های حکمت را در دلش جاری می‌سازد و به او علم و دانش الهام می‌فرماید که از آن پس، از پاسخ هیچ چیز در نمی‌ماند و در یافتن راه درست سرگردان نمی‌شود.
الکافی: ۱ / ۲۰۲ / ۱ .

حدیث ۲۷۱

امام رضا علیه السلام:
- فِي صِفَةِ الْإِمَامِ - : مُضْطَلِعٌ بِالْإِمَامَةِ ، عَالِمٌ بِالسِّيَاسَةِ .
امام رضا علیه السلام - در بیان ویژگی امام - فرمود: در امامت، توانمند و از سیاست، آگاه است.
الکافی: ۱ / ۲۰۲ / ۱ .

حدیث ۲۷۲

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ الْإِمَامَةَ زِمَامُ الدِّينِ ، وَنِظَامُ الْمُسْلِمِينَ ، وَصَلَاحُ الدُّنْيَا ، وَعِزُّ الْمُؤْمِنِينَ .
امام رضا علیه السلام: امامت، زمام دین است و رشته مسلمانان و اصلاح و آبادانی دنیا و عزت مؤمنان.
الکافی: ۱ / ۲۰۰ / ۱ .

حدیث ۲۷۳

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ الْإِمَامَةَ أَسُّ الْإِسْلَامِ التَّامِي ، وَفَرْعُهُ السَّامِي .
امام رضا علیه السلام: امامت ریشه بالنده اسلام و شاخه برافراشته آن است.
الکافی: ۱ / ۲۰۰ / ۱ .

حدیث ۲۷۴

امام رضا علیه السلام:
وَأُنزِلَ فِي حِجَّةِ الْوَدَاعِ وَهِيَ آخِرُ عُمْرِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ» وَأَمْرُ الْإِمَامَةِ مِنْ تَمَامِ الدِّينِ .
امام رضا علیه السلام: خداوند آیه «امروز دینتان را برای شما کامل کردم» را در حجّه الوداع که در پایان عمر پیامبر صلی الله علیه و آله بود نازل کرد و امر امامت از جمله کمال دین است .
الکافی: ۱ / ۱۹۹ / ۱ .

حدیث ۲۷۵

امام رضا علیه السلام:
إِنَّ فِي تَسْمِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْإِقْرَارَ بِرُبُوبِيَّتِهِ وَتَوْحِيدِهِ .
امام رضا علیه السلام: در نامیدن خداوند عز و جل به الله، اقرار به ربوبیت و یگانگی او نهفته است .

عیون أخبار الرضا : ۲/۹۳/۱ .

حدیث ۲۷۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ صَالِحًا خَفِيفَ الْجِسْمِ (وَاللَّحْمِ) فَلْيَقِلِّلْ مِنْ عَشَائِهِ بِاللَّيْلِ .

امام رضا علیه السلام : هر که می خواهد تندرست و دارای بدنی لاغر و چابک باشد، از شام شبش کم کند .

بحار الأنوار : ۶۲/۳۲۴ .

حدیث ۲۷۷

امام رضا علیه السلام :

مُرِّ الصَّبِيِّ فَلْيَتَّصِدَّقْ بِيَدِهِ بِالْكَسْرَةِ وَالْقَبْضَةِ وَالشَّيْءِ وَإِنْ قَلَّ ، فَإِنَّ كُلَّ شَيْءٍ يُرَادُ بِهِ اللَّهُ - وَإِنْ قَلَّ - بَعْدَ أَنْ تَصَدَّقَ النَّيَّةُ فِيهِ عَظِيمٌ .

امام رضا علیه السلام : به کودک دستور ده که با دست خودش صدقه بدهد، اگر چه به اندازه تکه نانی یا یک مشت چیز اندک

باشد؛ زیرا هر چیزی که در راه خدا داده می شود، هر چند کم، اگر با نیت پاک باشد زیاد است.

الکافی : ۴/۴/۱۰ .

حدیث ۲۷۸

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ ... أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَلِلْوَالِدَيْنِ ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ .

امام رضا علیه السلام : خداوند عز و جل ... به سپاسگزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است. پس هر که از پدر و مادرش

سپاسگزاری نکند، از خداوند سپاسگزاری نکرده است.

الخصال : ۱۵۶/۱۹۶ .

حدیث ۲۷۹

امام رضا علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ لِإِبْرَاهِيمَ: «أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي»

امام رضا علیه السلام - درباره این سخن خداوند به ابراهیم که: «آیا ایمان نداری؟ گفت: چرا، اما برای اینکه دلم آرام گیرد» سؤال

شد که: مگر در دل او شک بود؟ - فرمود: نه، او یقین داشت، اما از خداوند خواست به یقین او بیفزاید.

البقرة : ۲۶۰ .

حدیث ۲۸۰

امام رضا علیه السلام :

بُرِّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ وَإِنْ كَانَا مُشْرِكَيْنِ ، وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ ؛

نیکی کردن به پدر و مادر، واجب است، حتی اگر مشرک باشند، ولی نباید در نافرمانی خداوند، از آنها اطاعت کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۲، ح ۵۵.

حدیث ۲۸۱

امام رضا علیه السلام :

لَا تَقْرَبِ النِّسَاءَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ لَا شِتَاءً وَلَا صَيْفًا وَ ذَلِكَ أَنَّ الْمَعِدَةَ وَالْعُرْوَقَ تَكُونُ مُمْتَلِئَةً وَ هُوَ غَيْرُ مَحْمُودٍ ، يُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقَوْلَجُ وَ الْفَالَجُ ، وَ اللَّقْوَةُ وَ التَّقْرُسُ ، وَ الْحِصَاةُ وَ التَّقْطِيرُ ، وَ الْفَتْقُ وَ ضَعْفُ الْبَصِيرِ وَ الدِّمَاغِ . فَإِذَا أُرِيدَ ذَلِكَ فَلْيُكُنْ فِي آخِرِ اللَّيْلِ ؛ فَإِنَّهُ أَصِحُّ لِلْبَدَنِ ، وَ أَرْجَى لِلْوَلَدِ ، وَ أَذْكَى لِلْعَقْلِ فِي الْوَلَدِ الَّذِي يُقْضَى بَيْنَهُمَا ؛

آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن ، این بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنج و فلج و لقوه چانه و نفرس و سنگ [کلیه] او تقطیر (چکایش) بول و فتق و ضعف در بینایی و ذهن می رود . پس اگر قصد آمیزش دارد ، باید در پایان شب انجام دهد، که برای بدن ، صحت افزاتر و برای فرزنددار شدن امیدبخش تر و برای باهوش شدن فرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .
طب الامام الرضا علیه السلام ، ص ۶۴.

حدیث ۲۸۲

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجَمَاعَةُ لِيَلَّا يَكُونَ الْإِخْلَاصُ وَ التَّوْحِيدُ وَ الْإِسْلَامُ وَ الْعِبَادَةُ لِلَّهِ إِلَّا ظَاهِرًا مَكْشُوفًا مَشْهُورًا ؛

عَلَّتْ تَشْرِيعَ نَمَازِ جَمَاعَتِ آن است که اخلاص، یکتاپرستی، تسلیم حق بودن و بندگی برای خداوند، آشکار و بی پرده و نمایان باشد.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۷۲، ح ۹ .

حدیث ۲۸۳

امام رضا علیه السلام :

جَفَّ الْقَلَمُ بِحَقِيقَةِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ بِالسَّعَادَةِ لِمَنْ آمَنَ وَ اتَّقَى وَ الشَّقَاوَةَ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِمَنْ كَذَّبَ وَ عَصَى ؛

قلم تقدیر خداوند بر خوشبختی کسی رقم خورَد که ایمان آورد و تقوا پیشه کند. و بر بدبختی کسی رقم خورَد که ایمان نیاورد و نافرمانی کند.

قرب الإسناد، ص ۳۵۵، ح ۱۲۷۰.

حدیث ۲۸۴

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ ذُنُوبَهُ فَلْيُكْثِرْ مِنَ الصَّلَوَاتِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَذَا ؛

هر کس نمی تواند کاری کند که به سبب آن گناهانش آمرزیده شود، بر محمد و آل او بسیار صلوات فرستد؛ زیرا که آن، گناهان را ریشه کن می کند.

أمالی صدوق، ص ۱۳۱.

حدیث ۲۸۵

امام رضا علیه السلام :

الَّتَيْنِ يَذْهَبُ بِالْبُخْرِ وَيَشُدُّ الْعَظْمَ وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ وَيَذْهَبُ بِالِدَاءِ وَلَا يُحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ؛

انجیر، بوی بد دهان را برطرف، استخوان‌ها را محکم، رویش مو را زیاد، بیماری را برطرف می‌کند و با وجود آن احتیاجی به دارو نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۳۳، ح ۱.

حدیث ۲۸۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ قَتْلَ النَّفْسِ لِعَلَّةِ فَسَادِ الْخَلْقِ فِي تَحْلِيلِهِ لَوْ أَحَلَّ، وَفَنَائِهِمْ، وَفَسَادِ التَّدْبِيرِ ۲۹۳. اجرای احکام خدا، آرامش بخش است خداوند، کشتن انسان را بدان جهت حرام فرمود که اگر آن را حلال می‌کرد، باعث نابودی مردم و هرج و مرج در اداره جامعه می‌شد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۵، ح ۴۹۳۴.

حدیث ۲۸۷

امام رضا علیه السلام :

فَإِنْ قَالَ: فَلِمَ أَمَرَ بِالْحَجِّ؟ قِيلَ: لَعَلَّهُ الْوَفَادَةُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَطَلَبُ الزِّيَادَةِ... مَعَ مَا فِيهِ مِنَ التَّفَقُّهِ وَنَقْلِ أَخْبَارِ الْأَنْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامِ كُلِّ صَفْحٍ وَنَاحِيَةٍ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ...» وَ«لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ»؛

اگر گفته شود: چرا خداوند فرمان به حج داده؟ در پاسخ گفته می‌شود: به خاطر مهمان خدا شدن، و درخواست زیادی از خدا... اضافه بر اینها آشنایی با دین و یاد گرفتن احکام و گفت و شنود احادیث امامان علیهم السلام و نقل احادیث به چهار گوشه جهان، چنانچه خدای متعال می‌فرماید: «چرا از هر گروهی از آنان طایفه‌ای کوچ نمی‌کنند تا در دین و معارف آگاهی یابند و فرموده است [مردم را به حج بخوان...] تا منافع خویش را بیابند».

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۱۹، ح ۱.

حدیث ۲۸۸

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللَّهُ السَّرِقَةَ لِمَا فِيهِ مِنْ فَسَادِ الْأَمْوَالِ وَقَتْلِ النَّفْسِ لَوْ كَانَتْ مُبَاحَةً، وَلِمَا يَأْتِي فِي التَّغَاصُبِ مِنَ الْقَتْلِ وَالتَّنَازُعِ وَالتَّحَاشُدِ وَمَا يَدْعُو إِلَى تَرْكِ التَّجَارَاتِ وَالصَّنَاعَاتِ فِي الْمَكَاسِبِ وَافْتِنَاءِ الْأَمْوَالِ إِذَا كَانَ الشَّيْءُ الْمُقْتَنَى لَا يَكُونُ أَحَدٌ أَحَقَّ بِهِ مِنْ أَحَدٍ وَعَلَّةٌ قَطَعَ الْيَمِينِ مِنَ السَّارِقِ لِأَنَّهُ يُبَاشِرُ الْأَشْيَاءَ بِيَمِينِهِ، وَهِيَ أَفْضَلُ أَعْضَائِهِ وَأَنْفَعُهَا لَهُ، فَجَعَلَ قَطْعُهَا نَكَالًا وَعِبْرَةً لِلْخَلْقِ لِئَلَّا يَبْتَغُوا أَخْذَ الْأَمْوَالِ مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا، وَلَا نَهَى أَكْثَرَ مَا يُبَاشِرُ السَّرِقَةَ بِيَمِينِهِ؛

خداوند، دزدی را حرام فرمود؛ چرا که اگر مجاز بود، باعث ضایع شدن اموال و آدم کشی می‌شد و نیز به این خاطر که غضب اموال یکدیگر، مایه کشتار و درگیری و حسد ورزی نسبت به یکدیگر می‌شود و در نتیجه، تجارت و تولید و کسب و کار، ترک

می‌گردد و اموال به ناحق به دست می‌آید. عَلت قطع دست راستِ دزد، آن است که او با دست راست خود با اشیاء تماس دارد و این دست، بهترین و کارآمدترین عضو بدن اوست. پس قطع آن، مجازاتی برای دزد و درس عبرتی برای دیگران است که در صدد تصرف اموال [دیگران] از راه غیر حلال نباشند و نیز عَلت دیگر [قطع دست راست دزد]، آن است که دزد، بیشتر با دست راستش مرتکب دزدی می‌شود.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۲۷، ح ۱۸۳.

حدیث ۲۸۹

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ نُوْحًا قَالَ: «رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ»، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» فَأَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِهِ بِمَعْصِيَتِهِ؛

نوح علیه السلام گفت: «پروردگارا! پسر من هم از خانواده من است و وعده تو حق است [که نجات خانواده مرا تضمین فرمودی] و البته تو بهترین قضاوت کننده‌ای». خداوند - عز و جل - فرمود: «ای نوح! آن پسر، از خانواده تو نیست؛ چرا که [فرزندی] ناصالح است». بدین ترتیب، خداوند، آن پسر را به خاطر گناهانش، از خانواده نوح، بیرون کرد.

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۲۱، ح ۲۸.

حدیث ۲۹۰

امام رضا علیه السلام :

عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ: لَأَيِّ عِلَّةٍ أَعْرَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الدُّنْيَا كُلَّهَا فِي زَمَنِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِمُ الْأَطْفَالُ، وَفِيهِمْ مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا كَانَ فِيهِمُ الْأَطْفَالُ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعَقَمَ أَصْيَابَ قَوْمِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَرْحَامَ نِسَائِهِمْ أَرْبَعِينَ عَامًا، فَانْقَطَعَ نَسْلُهُمْ، فَعَرِقُوا وَلَا- طِفْلَ فِيهِمْ، وَمَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيُهْلِكَ بَعْدَابِهِ مَنْ لَا- ذَنْبَ لَهُ. وَأَمَّا الْبَاقُونَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاعْرِقُوا لِتَكْذِيبِهِمْ لِنَبِيِّ اللَّهِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَ سَائِرُهُمْ أُعْرِقُوا بِرِضَاهُمْ بِتَكْذِيبِ الْمُكْذِبِينَ وَمَنْ غَابَ عَنْ أَمْرِ فَرَضِي بِهِ كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ وَأَتَاهُ؛

شخصی می‌گوید: از امام رضا علیه السلام سؤال کردم: چرا خداوند - عز و جل - همه دنیا را در زمان نوح علیه السلام غرق کرد، در حالی که کودکان و مردم بی گناه نیز در میان آنها بودند. امام رضا علیه السلام فرمودند: کودکان در میان آنها نبودند؛ زیرا خدای - عز و جل -، تا چهل سال، مردان قوم نوح را عقیم و زنان آن قوم را نازا نمود و نسل آنها منقطع گردید. بدین ترتیب، آنها در حالی غرق شدند که خردسال در میانشان نبود. به علاوه، خداوند - عز و جل - بنا ندارد که بی گناهان را عذاب کند؛ اما از قوم نوح، تنها کسانی غرق شدند که یا پیامبر خدا را تکذیب [و نبوتش را انکار] نموده بودند و یا به رفتار تکذیب کنندگان، راضی [و در برابر آن، ساکت] بودند، و هر کس که در کاری سهم نباشد، اما به آن رضایت دهد، همانند کسی است که در آن، سهم بوده و آن را انجام داده است.

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۲۰، ح ۲۵.

حدیث ۲۹۱

امام رضا علیه السلام :

أَوَّلُ عِبَادَةِ اللَّهِ ، مَعْرِفَتُهُ؛

آغاز بندگی خدا، شناخت اوست.

التوحید، ص ۳۴، ح ۲.

حدیث ۲۹۲

امام رضا علیه السلام :

فِي بَيَانِ عِلَّةِ الْعِبَادَةِ: لئَلَّا يَكُونُوا نَاسِينَ لِذِكْرِهِ، وَ لَا تَارِكِينَ لِذَنْبِهِ، وَ لَا لَاهِينَ عَنِ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ، إِذْ كَانَ فِيهِ صَلَاحُهُمْ وَ قِيَامُهُمْ، فَلَوْ تَرَكُوا بَعِيرَ تَعَبُدٍ، لَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمْدُ، فَفَسَّتْ قُلُوبُهُمْ؛

در توضیح علت عبادت، می فرماید: تا این که مردم، یاد خدا را فراموش نکنند و آداب او را ترک نمایند و از امر و نهی او - که اصلاح کننده آنان و مایه استواری کارشان است - غافل نشوند و اگر بدون عبادت، به حال خود رها می شدند، زمانی بر آنها می گذشت و دل هایشان سخت می شد.

عیون أخبار الرضا، ج ۷، ص ۲، ح ۱۰۳، ص ۱.

حدیث ۲۹۳

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، لِأَنَّ الْجُمُعَةَ مَشْهُدٌ عَامٌّ، فَأَرَادَ أَنْ يَكُونَ لِلْأَمِيرِ سَبَبٌ إِلَى مَوْعِظَتِهِمْ وَ تَرْغِيبِهِمْ فِي الطَّاعَةِ وَ تَرْهِيْبِهِمْ مِنَ الْمَعْصِيَةِ وَ تَوْقِيفِهِمْ عَلَى مَا أَرَادَ مِنْ مَضْلَحَةِ دِينِهِمْ وَ دُنْيَاهُمْ وَ يُخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْأَفَاقِ وَ مِنَ الْأَهْوَالِ الَّتِي لَهُمْ فِيهَا الْمَضْرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ؛

فلسفه خطبه نماز جمعه این است که: چون جمعه، روز حضور عامه مردم است، حاکم، وسیله ای برای پند و اندرز آنان داشته باشد و مردم را به طاعت، تشویق کند و از معصیت، بر حذر دارد و از تصمیم خود درباره مصالح دین و دنیایشان، آگاه سازد و از آنچه از گوشه و کنار می رسد و حوادثی که در آنها برای مردم سود و زیانی هست، خبردار کند.

وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۳۹، ح ۶.

حدیث ۲۹۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ الْخُمْسَ عَوْنًا عَلَى دِينِنَا وَ عَلَى عِيَالِنَا وَ عَلَى مَوَالِينَا وَ مَا نَبْدُلُهُ وَ نَشْتَرِي مِنْ أَعْرَاضِنَا مِمَّنْ نَخَافُ سَيْطُونَهُ فَلَا تَزْوُوهُ عَنَّا وَ لَا تَخْرِمُوا أَنْفُسَكُمْ دُعَاءَنَا مَا قَدَرْتُمْ عَلَيْهِ، فَإِنَّ إِخْرَاجَهُ مِفْتَاحُ رِزْقِكُمْ وَ تَمْحِصُ ذُنُوبِكُمْ وَ مَا تَمْهَدُونَ لِأَنْفُسِكُمْ لِيَوْمِ فَاقَتِكُمْ؛

در حقیقت، خمس، کمکی به ما برای اهداف دینی ما و خانواده ها و دوستان ما و وسیله حفظ آبروی ما در برابر آنانی است که از قدرشان بیم داریم. پس خمس را از ما دریغ ندارید و حتی المقدور خویشتن را از دعای ما محروم نسازید؛ چرا که خارج کردن خمس از [سرمايه]، کلید روزی شما و مایه پاک شدن گناهانتان و اندوخته شما برای روز نیازتان در آخرت خواهد بود.

کافی، ج ۱، ص ۵۴۷، ح ۲۵.

حدیث ۲۹۵

امام رضا علیه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا ... يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ، فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا؛

رحمت خدا بر بنده ای که امر ما را زنده کند ... دانش های ما را فرا گیرد و به مردم بیاموزد. اگر مردم، زیبایی های سخنان ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند.

معانی الأخبار، ص ۱۸۰، ح ۱.

حدیث ۲۹۶

امام رضا علیه السلام :

مَا التَّقَتْ فِتْنَانِ قَطُّ إِلَّا نُصِرَ أَغْظَمَهُمَا عَفْوًا؛

هرگز دو گروه با هم رویاروی نشدند، مگر این که با گذشت ترین آنها پیروز شد.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۸، ح ۸.

حدیث ۲۹۷

امام رضا علیه السلام :

فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: (فَاَصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ) :- عَفْوٌ مِنْ غَيْرِ عُقُوبَةٍ وَلَا تَغْنِيفٍ وَلَا عَتَبٍ؛

درباره آیه «پس گذشت کن، گذشتی زیبا...» فرمودند: مقصود، گذشت بدون مجازات و تندی و سرزنش است.

أعلام الدین، ص ۳۰۷.

حدیث ۲۹۸

امام رضا علیه السلام :

... فَإِنَّ قَالَ قَائِلٌ: فَلِمَ وَجِبَ عَلَيْهِمْ مَعْرِفَةُ الرُّسُلِ وَالْإِقْرَارُ بِهِمْ وَالْإِدْعَاءُ لَهُمْ بِالطَّاعِيَةِ؟ قِيلَ: لِأَنَّهُ لَمَّا أَنْ لَمْ يَكُنْ فِي خَلْقِهِمْ وَقُوَاهُمْ مَا يُكْمِلُونَ بِهِ مَصَالِحَهُمْ وَكَانَ الصَّائِحُ مُتَعَالِيًا عَنْ أَنْ يُرَى وَكَانَ ضَعْفُهُمْ وَعَجْزُهُمْ عَنْ إِدْرَاكِ ظَاهِرِهِ، لَمْ يَكُنْ بُدٌّ لَهُمْ مِنْ رَسُولٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ مَعْصُومٌ، يُؤَدِّي إِلَيْهِمْ أَمْرَهُ وَنَهْيَهُ وَآدَبَهُ، وَيَقْفُهُمْ عَلَى مَا يَكُونُ بِهِ اجْتِرَارٌ مَنَافِعِهِمْ وَمَضَارِّهِمْ؛

اگر کسی بگوید: چرا شناخت پیامبران و اعتراف به آنها و اقرار به (لزوم) اطاعت از آنان، بر مردم واجب است؟ در پاسخ گفته شود: چون در وجود مردم و قوای آنان، چیزی نیست که با آن، مصالحشان را کامل سازند و آفریدگار نیز برتر از آن است که دیده شود، سستی و ناتوانی آنان از ادراک او آشکار است، پس چاره ای جز این نیست که میان خداوند و مردم، پیام آوری معصوم باشد که اوامر و نواهی و ادب (و آموزه های) او را به ایشان برساند و آنها را به آنچه مایه سود و زیانشان است، آگاه سازد.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۰۷ ح ۱.

حدیث ۲۹۹

امام رضا علیه السلام :

إِسْتِعْمَالُ الْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ، مُؤَدِّنٌ بِدَوَامِ النُّعْمَةِ؛

عدالت پیشگی و نیکوکاری، باعث دوام نعمت های خداست.

عیون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۴، ح ۵۲.

حدیث ۳۰۰

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَا تَشْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى بِشَيْءٍ بَعْدَ إِيمَانٍ بِاللَّهِ وَبَعْدَ الْإِعْتِرَافِ بِحُقُوقِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمَا عَلَيْهِ مِنْ مُعَاوَنَتِكُمْ لِأَخْوَانِكُمُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى دُنْيَاهُمْ؛

بدانید که بعد از ایمان به خدا و بعد از اعتراف به حقوق اولیاء الله از آل محمد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، هیچ شکرى نزد خدا خوشایندتر از این نیست که برادران مؤمن خود را در امور دنیایشان یاری رسانید.

عیون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۸۰.

حدیث ۳۰۱

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمْ - يَوْحُمُكَ اللَّهُ - أَنَّ الرِّبَا حَرَامٌ سِيحَتْ، مِنَ الْكِبَائِرِ وَمِمَّا قَدْ وَعَدَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ فَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْهَا، وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَى لِسَانِ كُلِّ نَبِيٍّ وَفِي كُلِّ كِتَابٍ؛

خدایت رحمت کند! بدان که ربا، حرام و از گناهان کبیره است و خداوند، بر آن وعده آتش داده است. پس پناه می بریم به خدا از آتش. ربا را همه پیامبران و همه کتاب های آسمانی حرام کرده اند.

فقه الرضا، ج ۷، ح ۲۵۶.

حدیث ۳۰۲

امام رضا علیه السلام :

إِذَا كَذَبَ الْوَلَاءُ حِسَّ الْمَطْرُ وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدَّوْلَةُ وَإِذَا حُبِسَتِ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي؛

هرگاه حاکمان دروغ بگویند، باران، بند می آید و هرگاه سلطان ستم کند، دولت، سست و بی اعتبار می شود و هرگاه زکات داده نشود، چارپایان، بمیرند.

امالی مفید، ص ۳۱۰.

حدیث ۳۰۳

امام رضا علیه السلام :

كُلَّمَا أَحَدَّثَ الْعِبَادُ مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْمَلُونَ، أَحَدَّثَ اللَّهُ لَهُمْ مِنَ الْبَلَاءِ مَا لَمْ يَكُونُوا يُعْرِفُونَ؛

هرگاه بندگان، مرتکب گناهی شوند که قبلاً انجام نمی دادند، خداوند، بلاهایی را برایشان پدید آورد که سابقه نداشته است.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۵، ح ۲۹.

حدیث ۳۰۴

امام رضا علیه السلام :

أروى أنه لو كان شىءٌ يزيدُ فيالْيَدِ لكانَ الغمُّ يزيدُ ، واللَّيْنُ مِنَ الثَّيَابِ ، وكذلكِ الطَّيْبُ ، ودُخُولُ الحَمَامِ ، ولو غُمِرَ المَيِّتُ فعاشَ لما أنكرتُ ذلكَ .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام: روایت می کنم اگر چیزی بر توانمندی بدن بیفزاید ، مشمت و مال چنین است ، و نیز لباس نرم ، بوی خوش و رفتن به حمام . اگر مرده مشمت و مال داده شد و زنده گشت ، آن را انکار نمی کنم .
الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۴۶ .

حدیث ۳۰۵

امام رضا علیه السلام :

إنَّ إبليسَ كانَ يأتي الأَنْبياءَ عليهم السلامَ مِن لَدُنْ آدَمَ عليه السلامِ إلى أنْ بعَثَ اللهُ المَسِيحَ عليه السلامَ يَتَحَدَّثُ عِنْدَهُمْ وَيُسَائِلُهُمْ ، وَلَمْ يَكُنْ بِأَحَدٍ مِنْهُمْ أَشَدُّ أُنْسًا مِنْهُ بِيَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا ، فَقَالَ لَهُ يَحْيَى : يَا أبا مُرَّةَ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً .
فَقَالَ لَهُ : أَنْتَ أَعْظَمُ قَدْرًا مِنْ أَنْ أُرَدَّكَ بِمَسْأَلَةٍ فَسَلْنِي مَا شِئْتَ ، فَإِنِّي غَيْرُ مُخَالِفِكَ فِي أَمْرٍ تُرِيدُهُ .
فَقَالَ يَحْيَى : يَا أبا مُرَّةَ أَحِبُّ أَنْ تُعْرِضَ عَلَيَّ مَصَائِدَكَ وَفُخُوكَ الَّتِي تُصْطَادُ بِهَا بَنِي آدَمَ .

فَقَالَ لَهُ إبليسُ : حُبًّا وَ كِرَامَةً ، وَوَاعِدَةً لِغَدٍ ، فَلَمَّا أَصْبَحَ يَحْيَى عليه السلامِ مَقْعَدَ فِي بَيْتِهِ يَنْتَظِرُ المَوْعِدَ وَأَجَافَ عَلَيْهِ البَابَ إِغْلَاقًا فَمَا شَعَرَ حَتَّى سَاوَاهُ مِنْ خَوْخِئِهِ كَانَتْ فِي بَيْتِهِ ، فَإِذَا وَجَّهَهُ صَوْرَةٌ وَجِهَ القِرْدِ ، وَجَسَدُهُ عَلَى صَوْرَةِ الخَنْزِيرِ ، وَإِذَا عَيْنَاهُ مَشْقُوقَتَانِ طَوْلًا ، وَفَمُّهُ مَشْقُوقٌ طَوْلًا وَإِذَا أَسْنَانُهُ وَفَمُّهُ عَظْمًا وَاحِدًا بِلا دَقَنِ وَلَا لِحْيَةٍ ، وَلَهُ أَرْبَعَةٌ أَيْدٍ : يَدَانِ فِي صَدْرِهِ وَيَدَانِ فِي مَنْكَبِهِ ، وَإِذَا عِرَاقِيئُهُ قَوَادِمُهُ ، وَأَصَابِعُهُ خَلْفُهُ ، وَعَلِيهِ قَبَاءٌ وَقَدْ شَدَّ وَسِطَهُ بِمَنْطَقَةٍ فِيهَا خُيُوطٌ مُعَلَّقَةٌ بَيْنَ أَحْمَرَ وَأَخْضَرَ وَأَصْفَرَ وَجَمِيعِ الأَلْوَانِ ، وَإِذَا يَبِيدُهُ جَرَسٌ عَظِيمٌ ، وَعَلَى رَأْسِهِ بَيْضَةٌ ، وَإِذَا فِي البَيْضَةِ حَدِيدَةٌ مُعَلَّقَةٌ شَبِيهَةٌ بِالكَلَابِ .

فَلَمَّا تَأَمَّلَهُ يَحْيَى عليه السلامَ قَالَ لَهُ : مَا هَذِهِ المِنْطَقَةُ الَّتِي فِي وَسْطِكَ؟

فَقَالَ : هَذِهِ المَجُوسِيَّةُ ، أَنَا الَّذِي سَنَنْتُهَا وَزَيَّنْتُهَا لَهُمْ .

فَقَالَ لَهُ : فَمَا هَذِهِ الخُيُوطُ الأَلْوَانُ؟

قَالَ : هَذِهِ جَمِيعُ أَصْبَاحِ النِّسَاءِ ، لَا تَرَالُ المَرَأَةَ تُصْبِغُ الصَّبْغَ حَتَّى تَفْعَ مَعَ لَوْنِهَا ، فَأَفْتِنَ النَّاسَ بِهَا .

فَقَالَ لَهُ : فَمَا هَذَا الجَرَسُ الَّذِي يَبِيدُكَ؟

قَالَ : هَذَا مَجْمَعُ كُلِّ لَذَّةٍ مِنْ طُنْبُورٍ وَبَرِيْطٍ وَمَعْرِفَةٍ وَطَبْلِ وَنَايٍ وَصَيْرِنَايٍ ، وَإِنَّ القَوْمَ لَيَجْلِسُونَ عَلَى شَرَابِهِمْ فَلَا يَسْتَلِدُونَهُ فَأَحْرَكَ الجَرَسَ فِيمَا بَيْنَهُمْ ، فَإِذَا سَمِعُوهُ اسْتَخَفَّهُمُ الطَّرْبُ ، فَمِنْ بَيْنِ مَنْ يَرْقُصُ وَمِنْ بَيْنِ مَنْ يُفْرِغُ أَصَابِعَهُ ، وَمِنْ بَيْنِ مَنْ يَشُقُّ ثِيَابَهُ .

فَقَالَ لَهُ : وَأَيُّ الأَشْيَاءِ أَفْرُّ لِعَيْنِكَ؟

قَالَ : النِّسَاءُ ، هُنَّ فُخُوحِي وَمَصَائِدِي ، فَإِنِّي إِذَا اجْتَمَعَتْ عَلَيَّ دَعَوَاتُ الصَّالِحِينَ وَلَعْنَاتُهُمْ صَرْتُ إِلَى النِّسَاءِ فَطَابَتْ نَفْسِي بِهِنَّ .

فَقَالَ لَهُ يَحْيَى عليه السلامَ : فَمَا هَذِهِ البَيْضَةُ الَّتِي عَلَى رَأْسِكَ؟

قَالَ : بِهَا أَتَوَقَّى دَعْوَةَ المُؤْمِنِينَ .

قَالَ : فَمَا هَذِهِ الحَدِيدَةُ الَّتِي أَرَاهَا فِيهَا؟

قَالَ : بِهَذِهِ أَقْلُبُ قُلُوبِ الصَّالِحِينَ .

قَالَ يَحْيَى عليه السلامَ : فَهَلْ ظَفِرْتَ بِي سَاعَةً قَطُّ؟

قَالَ : لَا ، وَلَكِنْ فِيكَ خَصْلَةٌ تُعْجِبُنِي .

قَالَ يَحْيَى : فَمَا هِيَ؟

قَالَ: أَنْتَ رَجُلٌ أَكُولٌ، فَإِذَا أَفْطَرْتَ أَكَلْتَ وَبَشِمْتَ فَيَمْنَعُكَ ذَلِكَ مِنْ بَعْضِ صَلَاتِكَ وَقِيَامِكَ بِاللَّيْلِ .

قَالَ يَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَإِنِّي أُعْطِيَ اللَّهُ عَهْدًا أَنِّي لَا أَشْبَعُ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى أَلْقَاهُ .

قَالَ لَهُ إِبْلِيسُ: وَأَنَا أُعْطِيَ اللَّهُ عَهْدًا أَنِّي لَا أَنْصَحُ مُسْلِمًا حَتَّى أَلْقَاهُ، ثُمَّ خَرَجَ فَمَا عَادَ إِلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ .

امام رضا علیه السلام - به نقل از پدرانش - : شیطان ، از زمان آدم علیه السلام تا هنگامی که خداوند ، مسیح علیه السلام را برانگیخت ، سراغ پیامبران می آمد ، با آنان سخن می گفت و از آنان سؤال می کرد و بیش از همه با یحیی بن زکریا علیه السلام مأنوس بود . [روزی]یحیی به وی گفت : «ای ابا مَرّه (پدر تلخی ها)! از تو خواسته ای دارم» .

شیطان گفت : تو برتر از آنی که خواسته ات را رد کنم . هرچه می خواهی بپرس . به راستی که من ، در کاری که تو بخواهی ، مخالف تو نیستم .

یحیی علیه السلام گفت : «ای ابا مَرّه! دوست دارم برایم دام ها و تله هایت که با آنها آدمیان را به دام می اندازی ، بیان کنی» .

شیطان گفت : [چشم ،] با علاقه و احترام! و وعده فردا را داد .

چون صبح شد ، یحیی علیه السلام در خانه نشست و منتظر قرار بود و در را محکم بست تا این که با او از روزنه خانه ، مواجه شد که صورتش صورت بوزینه و بدنش ، بدن خوک بود . چشمان و دهانش از طول شکافته بود . دندان ها و دهانش یک استخوان بدون چانه و ریش بود و چهار دست داشت : دو دست در سینه و دو دست در شانه ، پی پاهایش در جلو و انگشتانش در پشت بود . قبایی به تن داشت که وسطش را با کمربندی که خط های رنگارنگ داشت ، بسته بود . زنگی بزرگ در دست داشت . کلاه خُودی روی سرش بود و در آن ، آهنی آویزان بود ، شبیه چنگال آهنین . وقتی یحیی در وی نگریست ، به وی گفت : «این کمربندِ وسط [قبا] چیست؟» .

گفت : این ، نشانِ مَجوسیت (زُنار) است . من آن را بنیاد کردم و برایشان آرایش دادم .

پرسید : «این خط های رنگی چیست؟» .

گفت : این ، نمای رنگ های زنان است . زن با آن ، رنگ عوض می کند تا مردم را بدان بفریبد .

پرسید : «این زنگ در دست تو چیست؟» .

گفت : این ، در بر دارنده همه خوشی ها از قبیل : تار ، عود ، ساز ، دُهل ، نی و کُرناست . مردمان ، وقتی بر سفره شراب می نشینند و از آن لذت می برند ، این زنگ را در میان آنان به صدا درمی آورم . وقتی آن را بشنوند ، طرب ، آنان را سُرست می گرداند . برخی می رقصند ، برخی بشکن می زنند و برخی لباسشان را پاره می کنند .

پرسید : «چه چیز ، [مایه] چشم روشنی توست؟» .

گفت : زنان . آنها تله ها و دام های من اند . هرگاه دعای صالحان و نفرین آنها بر من سرازیر شود ، سراغ زنان می روم و آرامش می گیرم .

یحیی علیه السلام گفت : «این کلاه خُود روی سرت چیست؟» .

گفت : با آن خود را ، از دعای مؤمنان ، نگه می دارم .

گفت : این آهنی که داخل آن است ، چیست؟

گفت : با آن ، دل صالحان را دگرگون می سازم .

یحیی علیه السلام گفت : «آیا تاکنون بر من پیروز شده ای؟» .

گفت : نه؛ ولی در تو خصلتی است که خوشم می آید .

یحیی علیه السلام گفت: «آن خصلت چیست؟».

گفت: تو مردی پُرخوری. وقتی افطار می کنی و می خوری و پُرخوری می کنی، تو را از نماز و شب زنده داری باز می دارد. یحیی علیه السلام گفت: «با خدا پیمان می بندم که از این پس، از غذا سیر نشوم تا خدا را ملاقات کنم». شیطان گفت: و من هم با خدا عهد می بندم که مسلمانی را نصیحت نکنم تا خدا را ملاقات کنم. پس، از نزد یحیی علیه السلام بیرون رفت و دیگر برگشت. الأمالی للطوسی: ص ۳۳۹ ح ۶۹۲.

حدیث ۳۰۶

امام رضا علیه السلام:

قَالَ السَّجَّانُ لِيُوسُفَ: إِنِّي لِأُحِبُّكَ .

فَقَالَ يُوسُفُ: مَا أَصَابَنِي بَلَاءٌ إِلَّا مِنَ الْحُبِّ أَنْ كَانَتْ خَالَتِي أَحَبَّتَنِي

فَسَيَّرَتَنِي ، وَأَنْ كَانَ أَبِياً حَبَّنِي فَحَسَدُونِي إِخْوَتِي ، وَأَنْ كَانَتْ امْرَأَةُ الْعَزِيزِ أَحَبَّتَنِي فَحَبَسَتَنِي ، قَالَ : وَشَكَا يُوسُفُ فِي السَّجْنِ إِلَى اللَّهِ ، فَقَالَ : يَا رَبِّ ، بِمَاذَا اسْتَحَقَّقْتُ السَّجْنَ ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : أَنْتَ اخْتَرْتَهُ حِينَ قُلْتَ : «رَبِّ السَّيِّئِينَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ» ، هَلَّا قُلْتَ : الْعَافِيَةُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ؟!

امام رضا علیه السلام: زندانبان به یوسف علیه السلام گفت: من، تو را دوست دارم.

یوسف علیه السلام گفت: «هر بلایی به من رسیده، از دوست داشتن است. خاله ام مرا دوست داشت، مرا دزدید. پدرم مرا دوست داشت، برادرانم به من حسادت ورزیدند. همسر عزیز مصر، مرا دوست داشت، مرا به زندان انداخت».

یوسف علیه السلام در زندان به خداوند شکوه کرد و گفت: پروردگارا! من به چه جرمی گرفتار زندان شدم؟

خداوند بر یوسف علیه السلام وحی فرستاد: «تو آن را انتخاب کردی، آن هنگام که گفتی: «پروردگارا! زندان، برایم دوست داشتنی تر است از آنچه مرا بدان می خوانند». چرا نگفتی: سلامتی و رهایی برایم دوست داشتنی تر است از آنچه مرا بدان می خوانند؟».

تفسیر القمی: ج ۱ ص ۳۵۴. بیان: سرفتنی بتشدید الراء. قال الفيروزآبادی: التسريق: النسبة إلى السرقة (القاموس المحيط: ج ۳ ص ۲۴۴).

حدیث ۳۰۷

امام رضا علیه السلام:

حدیث ۳۰۸

امام رضا علیه السلام:

عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ لَمْ يُمْتَهُ حَتَّى يُرِيَهُ الْخَلْفَ.

امام رضا علیه السلام: بی تردید، هرگاه خداوند - تبارک و تعالی - خیر بنده ای را بخواهد، او را نمی میراند تا جانشینش (فرزند صالح) را به او نشان دهد.

کتاب من لا يحضره الفقيه: ج ۳ ص ۴۸۱ ح ۴۶۹۰، مكارم الأخلاق: ج ۱ ص ۴۷۲ ح ۱۶۱۵.

حدیث ۳۰۹

امام رضا علیه السلام :

الكافی - به نقل از خراسانی - : خوردن انار شیرین ، منی مرد را افزایش می دهد و فرزند را زیبا می گرداند .

عمرو بن ابراهیم فی کتب الرجال من أصحاب الصادق و الظاهر المراد بالخراسانی الرضا علیه السلام و روايته عنه فی غایة البعد (هامش المصدر).

حدیث ۳۱۰

امام رضا علیه السلام :

أَطْعَمُوا حَبَالًا - كُمْ ذَكَرَ اللَّبَانُ، فَإِنَّ يَيْكُ فِي بَطْنِهَا غُلَامٌ خَرَجَ ذَكِي الْقَلْبِ، عَالِمًا، شُجَاعًا، وَإِنْ تَكَّ جَارِيَةً حَسَنَ خَلْقِهَا وَخُلُقِهَا، وَعَظُمَتْ عَجِيزَتُهَا، وَحَطَّيْتُ عِنْدَ زَوْجِهَا.

امام رضا علیه السلام : به زنان باردارتان کُنْدُر نر بدهید که اگر در شکم او پسر باشد ، هوشمند ، دانا و دلیر خارج می شود و اگر دختر باشد ، خوش رو و خوش خو می گردد و سَرین او بزرگ می شود و مورد علاقه شوهرش قرار می گیرد .

الكافی : ج ۶ ص ۲۳ ح ۷ ، تهذیب الأحكام : ج ۷ ص ۴۴۰ ح ۱۷۵۸ كلاهما عن محمد بن سنان ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۴ ح ۱۴۴۳.

حدیث ۳۱۱

امام رضا علیه السلام :

الْجَمَاعُ بَعْدَ الْجَمَاعِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ بَيْنَهُمَا غَسْلٌ يُورِثُ لِلْوَلَدِ الْجُنُونَ.

امام رضا علیه السلام : آمیزش پس از آمیزش ، بدون این که میان آنها غسل باشد ، دیوانگی را برای فرزند در پی می آورد .
طب الإمام الرضا علیه السلام : ص ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۶۲ ص ۳۲۱.

حدیث ۳۱۲

امام رضا علیه السلام :

لَا تَقْرَبِ النِّسَاءَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ لَا شِتَاءً وَلَا صَيْفًا، وَذَلِكَ أَنَّ الْمَعْدَةَ وَالْعُرْوَقَ تَكُونُ مُمْتَلِئَةً وَهُوَ غَيْرُ مَحْمُودٍ ، يُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقَوْلَجُ

امام رضا علیه السلام : آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن . این ، بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این ، وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنج و فلج و لرزش چانه و نقرس و سنگ [کلیه] و تقطیر (چکایش) بول و فتق و ضعف

در بینایی و ذهن می رود . پس اگر اراده آمیزش دارد ، باید در پایان شب باشد که برای بدن ، سالم تر و برای فرزند [آوردن] ، امیدوارتر و برای افزونی هوش فرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .

الْقَوْلَجُ : مرض معوى مؤلم، يُعسر معه خروج الثفل والريح (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۵۲۵ «قولنج»).

حدیث ۳۱۳

امام رضا علیه السلام :

وَحَنَكُهُ بِمَاءِ الْفُرَاتِ إِنْ قَدَرْتَ عَلَيْهِ أَوْ بِالْعَسَلِ سَاعَةً يَوْلَدُ .

امام رضا علیه السلام - در کتاب فقه منسوب به ایشان - : هنگامی که فرزند ، زاده می شود ، کام او را اگر توانستی با آب فرات ، و گرنه با عسل بردار .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۲۳۹ ، مستدرک الوسائل : ج ۱۵ ص ۱۳۸ ح ۱۷۷۸۳ .

حدیث ۳۱۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ... أَمَرَ بِالشُّكْرِ لَهُ وَلِلْوَالِدَيْنِ، فَمَنْ لَمْ يَشْكُرْ وَالِدَيْهِ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ .

امام رضا علیه السلام : بی تردید ، خداوند عز و جل ... انسان را به سپاس گزاری از خدا و پدر و مادر ، فرمان داده است . پس کسی که سپاس گذار (قدرشناس) پدر و مادرش نباشد ، از خدا سپاس گزاری نکرده است .
الخصال : ص ۱۵۶ ح ۱۹۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۱ ص ۲۵۸ ح ۱۳ کلاهما عن الدلهات .

حدیث ۳۱۵

امام رضا علیه السلام :

کودک در دوران شیرخوارگی ، دارای دو حق اساسی است :

۱ . تغذیه مناسب

بر پایه رهنمودهای پیشوایان اسلام ، بهترین غذا برای کودک ، شیر مادر است . هیچ چیز برای کودک ، جای شیر مادر را نمی گیرد . بنا بر این ، کودک حق دارد که در صورت امکان ، از شیر مادر استفاده کند .

مادرانی که مایل باشند به این وظیفه مادری به طور کامل عمل کنند ، قرآن کریم تصریح می کند که دو سال تمام باید به فرزندان خود شیر دهند ، و یا برای بر خورداری کودک از این حق طبیعی ، طبق فرمایش امام رضا ۷ ، ۲۱ ماه به فرزند خود شیر دهند که هر چه از این مدت کاسته گردد ، در حق کودک ، ستم شده است .

اما در صورتی که به هر دلیل ، کودک نمی تواند از شیر مادر استفاده کند ، پدر موظف است دایه ای شایسته برای شیر دادن وی ، انتخاب نماید ؛ دایه ای که از زیبایی ظاهری و باطنی برخوردار باشد ، چه این که شیر در پرورش جسم و جان کودک ، نقش دارد . از این رو ، روایات اسلامی نسبت به انتخاب دایه هایی که از نظر اعتقادی و یا عملی و یا اخلاقی انحراف دارند و یا دچار بیماری هستند ، هشدار داده اند .

۲ . احترام به احساسات

نکته مهم دیگری که در سیره پیامبر خدا در مورد رعایت حقوق کودکان

شیرخوار ، شگفت انگیز است ، احترام به احساسات آنهاست . در حدیث است که روزی پیامبر خدا ، بر خلاف روش همیشگی ، نماز خود را که با جماعت می خواند ، کوتاه کرد . به قدری پیامبر ۹ با سرعت نماز خود را تمام کرد که مسلمانان ، تصور کردند

که دستور جدیدی از جانب خداوند متعال در این باره به ایشان رسیده است؛ اما وقتی از ایشان، علت این کار را پرسیدند، با تعجب پاسخ شنیدند که: «مگر صدای گریه کودک را نشنیدید؟».

معلوم شد که دلیل کوتاه شدن نماز پیامبر ۹، گریه کودکی بوده که در کنار نمازگزاران، بی تاب می کرده و ایشان، برای زودتر آرام کردن کودک، نماز را کوتاه کرده است.

مکرر اتفاق می افتاد که کودکی را خدمت پیامبر خدا می آوردند که برای او دعا کند. ایشان، او را در بغل می گرفت و هنگامی که مشغول دعا خواندن می شد، کودک، لباس ایشان را آلوده می کرد. می خواستند او را از ایشان، جدا کنند تا مانع آلوده شدن بیشتر لباس های ایشان شوند؛ اما آن حضرت نمی گذاشت.

پیامبر خدا، با این گونه برخوردهای حکیمانه، ضمن دلجویی از خانواده کودک، مانع جریحه دار شدن احساسات کودک می شد؛ چرا که می دانست بی احترامی به احساسات کودک، آثار نامطلوبی برای آینده وی در پی خواهد داشت.

حدیث ۳۱۶

امام رضا علیه السلام:

حدیث ۳۱۷

امام رضا علیه السلام:

لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ
حَتَّى تَكُونَ فِيهِ خِصَالٌ ثَلَاثٌ:
التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ،
وَحُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيشَةِ
وَالصَّبْرُ عَلَى الرِّزَايَا.

امام رضا علیه السلام فرمود:

هیچ بنده ای به کمال حقیقی ایمان نمی رسد،

تا اینکه این سه خصلت در او باشد:

دین شناسی.

اندازه و برنامه ریزی در زندگی.

شکیبایی بر سختیها و ناملايمات.

تحف العقول، ص ۴۴۶.

حدیث ۳۱۸

امام رضا علیه السلام:

الْإِيمَانُ هُوَ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ
وَإِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

ایمان عبارت است از:

شناخت قلبی، اعتراف زبانی، عمل با اعضاء و جوارح

تحف العقول، ص ۴۲۲.

حدیث ۳۱۹

امام رضا علیه السلام:

الْمُؤْمِنُ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ غَضَبُهُ عَنْ حَقِّ،

وَ إِذَا رَضِيَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضَاهُ فِي بَاطِلٍ،

وَ إِذَا قَدَرَ لَمْ يَأْخُذْ أَكْثَرَ مِنْ حَقِّهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

مؤمن، هرگاه خشمگین شود، غضبش او را از حق بیرون نمی برد و هرگاه خرسند شود، خوشنودیش او را به باطل نمی کشاند و

هرگاه قدرت یابد، بیش از حق خودش بر نمی دارد.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۵.

حدیث ۳۲۰

امام رضا علیه السلام:

لَا يُجِبُّنَا كَافِرٌ وَلَا يُبَغِّضُنَا مُؤْمِنٌ، وَ مَنْ مَاتَ

وَهُوَ يُجِبُّنَا كَانَ عَلَى اللَّهِ حَقًّا أَنْ يَبْعَثَهُ مَعَنَا.

امام هشتم علیه السلام فرمود:

هیچ کافری ما را دوست نمی دارد و هیچ مؤمنی دشمن ما نمی شود. هرکس با محبت ما اهل بیت بمیرد، بر خداوند حتمی است که

او را در قیامت با ما برانگیزد.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۵۸.

حدیث ۳۲۱

امام رضا علیه السلام:

إِنَّ الْإِمَامَةَ زِمَامُ الدِّينِ وَ نِظَامُ الْمُسْلِمِينَ

وَ صَلَاحُ الدُّنْيَا وَ عِزُّ الْمُؤْمِنِينَ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

امامت و رهبری، رشته داری دین

و نظام بخشی مسلمانان است

و موجب اصلاح دنیا

و عزت و سربلندی مؤمنان است.

اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۰.

حدیث ۳۲۲

امام رضا علیه السلام :

إِنَّ زُورَ قَبْرِي لَأَكْرَمُ الْوُفُودِ عَلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ،
وَمَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَزُورُنِي فَيُصِيبُ وَجْهَهُ مِنَ الْمَاءِ
إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

زائران قبرم از گرامی ترین گروههایی اند که روز قیامت، بر خدا وارد می شوند.

هیچ مؤمنی نیست که مرا زیارت کند و در راه زیارتش بر چهره اش قطره آبی بچکد، مگر آنکه خدای متعال، بدن او را بر آتش دوزخ حرام می کند.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۴۸.

حدیث ۳۲۳

امام رضا علیه السلام :

حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَاجِبٌ وَكَذَلِكَ
بُغْضُ أَعْدَائِهِمْ وَالْبِرَاءَةُ مِنْهُمْ وَمِنْ أُمَّتِهِمْ.

امام رضا علیه السلام در نوشته خود به مأمون، فرموده است:

دوستی با دوستان خدا واجب است، همچنین دشمن داشتن و بیزاری جستن از دشمنان دوستان خدا و سران آنان واجب است.
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۴۳۳.

حدیث ۳۲۴

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى زِيَارَتِنَا فَلْيَزُرْ صَالِحِي مَوَالِينَا
يُكْتَبَ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

هرکس نتواند ما را زیارت کند،

دوستان و پیروان شایسته ما را زیارت کند،

تا پاداش زیارت ما برایش نوشته شود.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۵۴.

حدیث ۳۲۵

امام رضا علیه السلام :

الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اشْتَبَسُوا،

وَإِذَا أَسَأُوا اسْتَغْفَرُوا،
وَإِذَا أُعْطُوا شَكَرُوا،
وَإِذَا ابْتَلُوا صَبَرُوا،
وَإِذَا غَضِبُوا عَفَا.

از حضرت رضا علیه السلام درباره بهترین بندگان پرسیدند.

حضرت فرمود:

آنان که هر گاه نیکی می کنند، خوشحال می شوند،
هر گاه بدی می کنند، استغفار می کنند،
هر گاه چیزی به آنان داده می شود، سپاس می گویند،
هر گاه مبتلا و گرفتار می شوند، شکیبایی می کنند،
و هر گاه خشمگین می شوند، عفو و گذشت می کنند.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۴.

حدیث ۳۲۶

امام رضا علیه السلام :

سِعَةُ الْمَنْزِلِ وَكَثْرَةُ الْمُحِبِّينَ.

از حضرت رضا علیه السلام پرسیدند: بهترین خوشی و لذت دنیا چیست؟ فرمود:

خانه وسیع و بسیاری دوستان.

بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۷.

حدیث ۳۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعَمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ،

لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

هر کس که صاحبان نعمت و نیکی را از مردم،

تشکر و سپاس نکند،

خدای متعال را هم سپاس نکرده است.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۷.

حدیث ۳۲۸

امام رضا علیه السلام :

مَوَدَّةُ عِشْرِينَ سَنَةً قَرَابَةٌ.

ابراهیم بن عباس می گوید شنیدم که حضرت رضا علیه السلامی فرمود:
دوستی بیست سال،
در حکم خویشاوندی است.
بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۵.

حدیث ۳۲۹

امام رضا علیه السلام:

تُعْرَضُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ
أَعْمَالُ أُمَّتِهِ كُلِّ صَبَاحٍ أَبْرَارِهَا وَفُجَّارِهَا،
فَاخْذَرُوا.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:

کارهای امت پیامبر صلی الله علیه و آله، چه نیکان و چه بدکاران، هر بامداد به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله گزارش و
عرضه می شود، پس حذر کنید!
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۳۹.

حدیث ۳۳۰

امام رضا علیه السلام:

لَا يَجْتَمِعُ الْمَالُ إِلَّا بِخِصَالٍ خَمْسٍ:
بُبْخُلٍ شَدِيدٍ
وَأَمَلٍ طَوِيلٍ
وَحِرْصٍ غَالِبٍ
وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ
وَإِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ.

از سخنان امام رضا علیه السلام:

هرگز ثروت جمع و اندوخته نمی گردد، مگر با پنج خصلت:
بخل شدید،
آرزوی دور و دراز،
حرص غالب،
قطع رحم
و برگزیدن دنیا بر آخرت.
کشف الغمّه، ج ۳، ص ۸۴.

حدیث ۳۳۱

امام رضا علیه السلام :

إِجْعَلُوا لِأَنْفُسِكُمْ حَظًّا مِنَ الدُّنْيَا،

بِاعْطَائِهَا مَا تَشْتَهُى مِنَ الْحَلَالِ

وَ مَا لَمْ يَنْلِ الْمَرْؤَةُ وَلَا سَرَفَ فِيهِ،

وَ اسْتَعِينُوا بِذَلِكَ عَلَى أُمُورِ الدِّينِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

برای خودتان بهره ای از دنیا قرار دهید،

به اینکه خواسته های دل را از حلال به آن بدهید،

تا حدی که مروّت را از بین نبرد و اسراف در آن نباشد،

و بدین وسیله، بر کارهای دین، کمک بجوید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۷.

حدیث ۳۳۲

امام رضا علیه السلام :

كُلَّمَا أَخَذْتَ الْعِبَادَةَ مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْمَلُونَ،

أَخَذْتَ اللَّهُ لَهُمْ مِنَ الْبَلَاءِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُونَ.

از عباس بن هلال شامی است که، شنیدم امام رضا علیه السلامی فرمود:

هرگاه که بندگان، گناهان تازه پدید آورند که قبلاً مرتکب نمی شدند، خداوند بلای تازه ای برایشان پیش می آورد که قبلاً نمی شناختند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۲۴۰.

حدیث ۳۳۳

امام رضا علیه السلام :

مَا أَفَادَ عَبْدٌ فَايِدَةً خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ صَالِحَةٍ إِذَا رَأَاهَا

سَرَّتَهُ وَ إِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَ مَالِهِ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

بنده مؤمن، هیچ بهره ای نبرده که بهتر از همسر خوب و شایسته ای باشد که هنگام حضور شوهر، مایه خوشحالی او باشد و در غیاب شوهر، نگهدار ناموس و مال او باشد.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۵۶.

حدیث ۳۳۴

امام رضا علیه السلام :

عَلَيْكَ بِطَاعَةِ الْآبِ وَ بِرِّهِ وَ التَّوَّاضِعِ وَ الْخُضُوعِ

وَالْأَعْظَامِ وَالْأَعْرَامِ لَهُ وَحَفْضِ الصَّوْتِ بِحَضْرَتِهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

بر تو باد که از پدر، فرمانبرداری کنی، به او نیکی کنی، در برابرش فروتنی و کرنش و بزرگداشت و احترام داشته باشی و صدایت را در حضور او پایین بیاوری.
فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۴.

حدیث ۳۳۵

امام رضا علیه السلام:

يَتَّبِعِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُوسِّعَ عَلَي عِيَالِهِ
لئَلَّا يَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

سزاوار است که مرد، در هزینه‌ها و خرجها
بر خانواده خود توسعه و گشایش دهد،
تا آرزوی مرگش را نداشته باشند.
من لا يحضره الفقيه، ج ۲۳، ص ۶۸.

حدیث ۳۳۶

امام رضا علیه السلام:

إِصْحَابِ السُّلْطَانِ بِالْحَذَرِ، وَالصَّدِيقِ بِالتَّوَاضُّعِ،
وَالْعَدُوِّ بِالْحَذَرِ، وَالْعَامَّةَ بِالبِشْرِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

با حاکم، با احتیاط همنشینی کن،
با دوست همراه با تواضع،
با دشمن، همراه با هشجاری و پرهیز،
و با عموم مردم با خوشرویی.
بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۵.

حدیث ۳۳۷

امام رضا علیه السلام:

عَوْنُكَ لِلضَّعِيفِ مِنْ أَفْضَلِ الصَّدَقَةِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

از بهترین نوع صدقه،
یاری کردن تو نسبت به ناتوان است.

تحف العقول، ص ۴۴۶.

حدیث ۳۳۸

امام رضا علیه السلام :

مَنْ فَرَّجَ عَنِّ مُؤْمِنٍ
فَرَّجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

کسی که گره از کار مؤمنی بگشاید و شادش کند،
خداوند هم در روز قیامت، کار بسته او را می گشاید.
اصول کافی، ج ۲، ص ۲۰۰.

حدیث ۳۳۹

امام رضا علیه السلام :

بُرِّ الْوَالِدَيْنِ وَاجِبٌ وَإِنْ كَانَا مُشْرِكَيْنِ
وَلَا طَاعَةَ لَهُمَا فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ.

در نوشته امام رضا علیه السلام به مأمون آمده است:
نیکی به پدر و مادر واجب است، هرچند مشرک باشند،
ولی در راه معصیت آفریدگار، اطاعتی از آن دونیست.
بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۷۲.

حدیث ۳۴۰

امام رضا علیه السلام :

يَكُونُ الرَّجُلُ يَصِلُ رَحِمَهُ
فَيَكُونُ قَدْ بَقِيَ مِنْ عُمُرِهِ ثَلَاثُ سِنِينَ،
فَيَصِيرُهَا اللَّهُ ثَلَاثِينَ سَنَةً
وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

گاهی کسی صله رحم می کند،
در حالی که از عمرش سه سال باقی است.
خداوند (به خاطر این عمل)
باقی مانده عمر او را سی سال می کند
و خدا آنچه بخواهد می کند.
اصول کافی، ج ۲، ص ۱۵۰.

حدیث ۳۴۱

امام رضا علیه السلام :
 مِنْ أَخْلَاقِ الْأَنْبِيَاءِ التَّنْظُفُ.
 امام رضا علیه السلام فرمود:
 تمیزی و پاکیزگی
 از اخلاق پیامبران است.
 تحف العقول، ص ۴۴۲.

حدیث ۳۴۲

امام رضا علیه السلام :
 مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رِيحٌ
 وَمَنْ غَفَلَ عَنْهَا خَسِرَ.
 امام رضا علیه السلام فرمود:
 هر کس به حساب خودش رسیدگی کند، سود می برد
 و هر کس از خود (و اعمالش) غافل شود، زیان می کند.
 مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۲.

حدیث ۳۴۳

امام رضا علیه السلام :
 مَا ذُنُبَانِ ضَارِيَانِ فِي غَنَمِ قَوْمٍ قَدْ تَفَرَّقَ رِعَاؤُهُمَا
 بِأَضْرَّ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ مِنَ الرَّئِيسَةِ.
 معمر بن خلّاد، نزد آن حضرت از مردی یاد کرد و گفت او ریاست طلب است. حضرت فرمود:
 دو گرگ درنده در گله بی چوپان، به اندازه
 ریاست طلبی در دین یک مسلمان زیانبار نیست!
 اصول کافی، ج ۲، ص ۲۹۷.

حدیث ۳۴۴

امام رضا علیه السلام :
 مَنْ سَأَلَ اللَّهَ التَّوْفِيقَ وَ لَمْ يَجْتَهِدْ،
 فَقَدِ اسْتَهْزَأَ بِنَفْسِهِ.
 امام رضا علیه السلام فرمود:
 هر کس از خداوند، توفیق بطلبد ولی تلاش نکند،

او خود را مسخره کرده است.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۸۳.

حدیث ۳۴۵

امام رضا علیه السلام :

مَنْ غَابَ عَنِ أَمْرِ فَرَضِي بِهِ

كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ وَآتَاهُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که از صحنه کاری غایب باشد،

اما به آن کار (چه نیک و چه بد) راضی باشد،

همچون کسی است که در صحنه عمل حاضر بوده

و آن را انجام داده است.

توحید، صدوق، ص ۳۹۲.

حدیث ۳۴۶

امام رضا علیه السلام :

لَا تَدْعُوا الْعَمَلَ الصَّالِحَ وَالْإِجْتِهَادَ فِي الْعِبَادَةِ،

اتِّكَالًا عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

از سخنان امام رضا علیه السلام چنین روایت است:

کار شایسته و کوشش در پرستش و عبادت را، تنها به اعتماد و پشت گرمی محبت آل محمد صلی الله علیه و آله‌ها نکنید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۹.

حدیث ۳۴۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَقِيَ فَقِيرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ

خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْأَعْيَانِ

لَقِيَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

هر کس مسلمان تهیدستی را دیدار کند و به او سلام دهد، اما متفاوت با سلامی که به ثروتمندان می دهد، روز قیامت، خداوند را

دیدار می کند، در حالی که خدا بر او خشمگین است.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۵۷.

حدیث ۳۴۸

امام رضا علیه السلام :

كَلَامُ اللَّهِ لَا تَتَجَاوَزُوهُ
وَلَا تَطْلُبُوا الْهُدَىٰ فِيغَيْرِهِ فَتَضَلُّوا.

ریان بن صلت می گوید:

از حضرت رضا علیه السلام پرسیدم: ای پسر پیامبر! درباره قرآن چه می فرمایی؟ فرمود:

قرآن کلام خداست، از آن فراتر نروید

و هدایت را در غیر قرآن مجوید که گمراه می شوید.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۸.

حدیث ۳۴۹

امام رضا علیه السلام :

إِعْلَمَنَّ أَنَّهُ لَا وَرَعَ أَنْفَعُ مِنْ تَجَنُّبِ مَحَارِمِ اللَّهِ
وَالْكَفِّ عَنِ آذَى الْمُؤْمِنِ.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:

بدان که هیچ ورع و پرهیزگاری، سودمندتر از پرهیز از حرامهای خدا و اجتناب از اذیت مؤمن نیست.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۵۶.

حدیث ۳۵۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ قَصَدَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِهِ
مُشْتَجِرًا بِهِ فِي بَعْضِ أَحْوَالِهِ
فَلَمْ يُجِرْهُ بَعْدَ أَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ،
فَقَدْ قَطَعَ وِلَايَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

کسی که یکی از برادران دینی اش برای کاری به او پناه آورد ولی او، با آنکه می تواند، پناه ندهد و کاری برایش نکند، رشته

ولایت خدای متعال را بریده است.

بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۱۸۱.

حدیث ۳۵۱

امام رضا علیه السلام :

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ،

أَوْ لَيْسَتْ عَمَلِنَ عَلَيْكُمْ شِرَارُكُمْ
فَيَدْعُو خِيَارُكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

حتما امر به معروف و نهی از منکر کنید،
وگرنه اشرارتان بر شما مسلط و حاکم می شوند،
آنگاه خوبانتان هم دعا می کنند،
اما دعایشان مستجاب نمی شود.
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۹۴.

حدیث ۳۵۲

امام رضا علیه السلام :

إِذَا كَذَبَ الْوَلَاءُ حُبَسَ الْمَطْرُ،
وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتِ الدُّوْلَةُ،
وَإِذَا حُبِسَتِ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:
هرگاه زمامداران دروغ بگویند، خشکسالی می شود.
هرگاه حاکم، ستم کند، حکومت سست می شود.
و هرگاه زکات نپردازند، چهارپایان می میرند.
امالی، شیخ مفید، ص ۳۱۰.

حدیث ۳۵۳

امام رضا علیه السلام :

الضَّغَائِرُ مِنَ الذُّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكِبَائِرِ
وَمَنْ لَمْ يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ، لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

گناهان کوچک، راهی به سوی گناهان کبیره است.
هر کس که در گناهان کوچک از خدا ترسد،
در مورد گناهان بزرگ و بسیار هم از او نمی ترسد.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۰.

حدیث ۳۵۴

امام رضا علیه السلام :

إِنَّمَا النَّاسُ رَجُلَانِ:

مُشْتَرِيحٌ بِالْمَوْتِ وَ مُشْتَرَا حٌ مِنْهُ بِهِ.

امام رضا علیه السلام هنگام عیادت از یکی از اصحابش فرمود:
مردم دو دسته اند:

یکی آنکه با مرگ، آسوده می شود.

دیگری آنکه مردم با مرگش از دست او آسوده می شوند.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۶۳.

حدیث ۳۵۵

امام رضا علیه السلام :

الْسَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ

لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ،

وَالْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ مِنْ طَعَامِ النَّاسِ

لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

بخشنده و سخاوتمند، از غذای مردم می خورد،

تا از غذایش بخورند،

ولی بخیل از غذای دیگران نمی خورد،

تا از غذای او نخورند.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۵.

حدیث ۳۵۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْحَلَالِ

خَفَّتْ مَوْتُهُ وَ تَنَعَّمَ أَهْلُهُ

وَ بَصَّرَهُ اللَّهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَ دَوَائِهَا

وَ أَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا

امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که به مال حلال اندک، راضی شود، مخارجش سبک می شود، خانواده اش برخوردار می گردند، خداوند او را به درد و درمان دنیا بینا می کند و او را سالم و بی گناه از دنیا به دارالسلام بهشت بیرون می برد.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۶۹.

۱۱- (۱۰۵) حدیث از حضرت امام جواد علیه السلام

حدیث ۱

امام جواد علیه السلام :

مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِقُمْ ، فَلَهُ الْجَنَّةُ ؛

امام جواد علیه السلام : هر کس قبر عمّه ام (حضرت معصومه علیهاالسلام) را در قم زیارت کند ، بهشت پاداش او است .
کامل الزیارات ، ص ۵۳۶ .

حدیث ۲

امام جواد علیه السلام :

الثَّقَّةُ بِاللَّهِ تَمَنَّ لِكُلِّ غَالٍ وَ سَلَّمَ إِلَى كُلِّ عَالٍ ؛

امام جواد علیه السلام : اعتماد به خدا بهای هر چیز گران بها است ، و نردبانی به سوی هر بلندایی .
همان ، ج ۷۸ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۳

امام جواد علیه السلام :

الْقَصْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِالْقُلُوبِ ، أْبْلَغُ مِنْ إِتْعَابِ الْجَوَارِحِ بِالْأَعْمَالِ ؛

امام جواد علیه السلام : به دل آهنگ خدا داشتن برتر است تا خسته کردن جوارح به عبادت .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۴

امام جواد علیه السلام :

إِظْهَارُ الشَّيْءِ قَبْلَ أَنْ يُسْتَحْكَمَ مَفْسَدَةٌ لَهُ ؛

امام جواد علیه السلام : آشکار کردن چیزی پیش از استوار شدن ، مایه تباهی آن است .
تحف العقول ، ص ۴۵۷ .

حدیث ۵

امام جواد علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ وَ وَاعِظٌ مِنْ نَفْسِهِ وَ قَبُولٍ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ ؛

امام جواد علیه السلام : مؤمن به توفیق از جانب خدا ، پند دهنده ای از درون خویش و پذیرش خیرخواهی آن که خیرخواه اوست ،
نیازمند است .
همان ، ص ۴۵۷ .

حدیث ۶

امام جواد علیه السلام :

مُلاقاةُ الإخوانِ نُشْرَةٌ و تَلْقِيحٌ لِلْعَقْلِ و إِنْ كَانَ نَزْرًا قَلِيلًا ؛

امام جواد علیه السلام: دیدار برادران مایه سلامتی و رشد عقل است؛ اگرچه بسیار اندک باشد.
الأمالی، مفید، ص ۳۲۹.

حدیث ۷

امام جواد علیه السلام:

مَنْ انْقَادَ إِلَى الطُّمَأْنِينَةِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ فَقَدْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَكَةِ و الْعَاقِبَةُ الْمُتَعَبَةُ ؛

امام جواد علیه السلام: هر که پیش از آزمودن، به کسی اطمینان کند، خود را در معرض هلاکت و فرجامی رنج آور قرار داده است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۶۴.

حدیث ۸

امام جواد علیه السلام:

لَا يَضُرُّكَ سَخَطُ مَنْ رِضَاءُ الْجَوْرِ ؛

امام جواد علیه السلام: خشم کسی که خشنودی اش ستم گری است، به تو زیان نمی رساند.
همان، ج ۷۵، ص ۳۸۰.

حدیث ۹

امام جواد علیه السلام:

غِنَى الْمُؤْمِنِ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ ؛

امام جواد علیه السلام: توان گری مؤمن در بی نیازی از مردم است.
همان، ص ۱۰۹.

حدیث ۱۰

امام جواد علیه السلام:

قَدْ عَادَاكَ مَنْ سَتَرَ عَنكَ الرَّشْدَ اتَّبَاعًا لِمَا تَهَوَّاهُ ؛

امام جواد علیه السلام: آن که برای پیروی از هوس تو، راه پیشرفت را از تو پنهان کند، با تو دشمنی کرده است.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۶۴.

حدیث ۱۱

امام جواد علیه السلام:

الْأَيَّامُ تَهْتِكُ لَكَ الْأَمْرَ عَنِ الْأَسْرَارِ الْكَامِنَةِ ؛

امام جواد علیه السلام: روزگار رازهای نهان را بر تو آشکار می کند.

همان ، ص ۳۶۵ .

حدیث ۱۲

امام جواد علیه السلام :
 أَنَا أَعْلَمُ بِسِرَائِرِكُمْ وَ ظَوَاهِرِكُمْ وَ مَا أَنْتُمْ صَائِرُونَ إِلَيْهِ ؛
 امام جواد علیه السلام : من از نهان و آشکار شما و فرجامی که به سوی آن می روید ، آگاه ترم .
 . بحار الأنوار ، ج ۵۰ ، ص ۱۰۸ .

حدیث ۱۳

امام جواد علیه السلام :
 إِعْلَمِ أَنَّكَ لَنْ تَخْلُوَ مِنْ عَيْنِ اللَّهِ فَانظُرْ كَيْفَ تَكُونُ ؛
 امام جواد علیه السلام : بدان که از دید خداوند پنهان نیستی ، پس بنگر چگونه ای .
 . تحف العقول ، ص ۴۵۵ .

حدیث ۱۴

امام جواد علیه السلام :
 مَنْ اسْتَحْسَنَ قَيْبًا كَانَ شَرِيكًا فِيهِ ؛
 امام جواد علیه السلام : هر که کار زشتی را نیک بشمارد ، در آن کار شریک است .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۸۲ .

حدیث ۱۵

امام جواد علیه السلام :
 مَنْ انْقَطَعَ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ؛
 امام جواد علیه السلام : آن که به غیر خداوند روی آورد ، خداوند به همو واگذارش کند .
 . بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۵ .

حدیث ۱۶

امام جواد علیه السلام :
 مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ أُعْطِيَ عَدُوَّهُ مُنَاهُ ؛
 امام جواد علیه السلام : آن که از هوای نفس خود پیروی کند ، آرزوی دشمنش را برآورده است .
 همان ، ج ۶۷ ، ص ۷۸ .

حدیث ۱۷

امام جواد علیه السلام :

إِتِّدُ تُصِبُ أَوْ تَكَّدُ ؛

امام جواد علیه السلام : شتاب مکن تا بررسی یا نزدیک شوی .

. نزهة الناظر ، ص ۱۳۵ .

حدیث ۱۸

امام جواد علیه السلام :

لَا تَكُنْ وِلِيًّا لِلَّهِ فِي الْعَلَايَةِ ، عَدُوًّا لَهُ فِي السِّرِّ ؛

امام جواد علیه السلام : در ظاهر ، دوست خدا و در باطن ، دشمن خدا مباش .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۳۶۵ .

حدیث ۱۹

امام جواد علیه السلام :

تَأْخِيرُ التَّوْبَةِ إِغْتِرَارٌ ؛

امام جواد علیه السلام : تأخیر در توبه کردن فریب خوردن است .

. تحف العقول ، ص ۴۵۶ .

حدیث ۲۰

امام جواد علیه السلام :

مَنْ هَجَرَ الْمُدَارَةَ قَارَبَهُ الْمَكْرُوهُ ؛

امام جواد علیه السلام : آن که سازش و مدارا را ترک کند ، ناگواری به او روی آورد .

. بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۳۴۱ .

حدیث ۲۱

امام جواد علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْمَوَارِدَ أَعْيَتْهُ الْمَصَادِرُ ؛

امام جواد علیه السلام : کسی که راه ورود به کاری را نشناسد ، راه برون شدن از آن درمانده اش می کند .

. همان ، ج ۷۵ ، ص ۳۶۴ .

حدیث ۲۲

امام جواد علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِدُونِ الشَّرَفِ مِنَ الْمَجْلِسِ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يَقُومَ ؛

امام جواد علیه السلام: هر که از نشستن در پایین مجلس خرسند باشد، خدا و فرشتگانش پیوسته بر او درود می فرستند تا آن گاه که برخیزد.
تحف العقول، ص ۴۸۶.

حدیث ۲۳

امام جواد علیه السلام:
مَنْ رَضِيَ بِالْعَافِيَةِ مِمَّنْ دُونَهُ رُزِقَ السَّلَامَةَ مِمَّنْ فَوْقَهُ؛
حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام جواد علیه السلام چنین روایت می کند: هر کس از عافیت زیر دستانش خوشود باشد، از بالا دستش در امان می ماند.
همان، ص ۵۴.

حدیث ۲۴

امام جواد علیه السلام:
أَفْضَلُ أَعْمَالِ شِيعَتِنَا أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ
حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام جواد علیه السلام چنین روایت می کند: برترین اعمال شیعیان ما انتظار فرج [ظهور امام زمان علیه السلام] است.
کمال الدین، ص ۳۷۷.

حدیث ۲۵

امام جواد علیه السلام:
الْمُؤْمِنُ يَخْتِاجُ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ وَوَاعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ وَقَبُولٍ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ؛
مؤمن نیازمند سه چیز است: توفیقی از پروردگار، پند دهنده ای از درون خویش و پذیرش از نصیحت کنندگان.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۵۸، ح ۱

حدیث ۲۶

امام جواد علیه السلام:
مَنْ غَلَبَ جَزَعُهُ عَلَى صَبْرِهِ حَبِطَ أَجْرُهُ؛
هر که بی تابی اش بر شکیبایی اش چیره آید، اجرش تباه می شود.

حدیث ۲۷

امام جواد علیه السلام:
مَنْ شَهِدَ أَمْرًا فَكَّرِيَهُ كَأَنَّ كَمَنْ غَابَ عَنْهُ وَمَنْ غَابَ عَنِ أَمْرِ فَرَضِيَهُ كَأَنَّ كَمَنْ شَهِدَهُ؛

هر که حاضر و ناظر کاری باشد و آن را ناپسند دارد، مانند کسی است که [آن هنگام] غایب بوده، و هر که در کاری حاضر و ناظر نباشد، ولی بدان راضی باشد، مانند کسی است که خود در آن حضور (و مشارکت) داشته است.

حدیث ۲۸

امام جواد علیه السلام:

مَنْ أَصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ فَإِنَّ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ وَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ يَنْطِقُ عَنِ لِسَانِ إِبْلِيسَ فَقَدْ عَبَدَ إِبْلِيسَ؛

هر که گوش به گفته سخنگویی دهد، در واقع او را پرستیده است. اگر [آن سخنگو] از خدا بگوید، خدا را پرستیده، و اگر از شیطان بگوید، شیطان را پرستیده است.

حدیث ۲۹

امام جواد علیه السلام:

تَأْخِيرُ التَّوْبَةِ إِغْتِرَارٌ؛

به تأخیر انداختن توبه، فریب خوردگی است.

حدیث ۳۰

امام جواد علیه السلام:

طُولُ التَّسْوِيفِ حَيْرَةٌ؛

امروز و فردا کردن بسیار، سرگردانی است.

حدیث ۳۱

امام جواد علیه السلام:

الْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ أَمْنٌ لِمَكْرِ اللَّهِ؛

پافشاری بر گناه، ایمن شمردن خویش از مکر خداست.

حدیث ۳۲

امام جواد علیه السلام:

إِظْهَارُ الشَّيْءِ قَبْلَ أَنْ يُسْتَحْكَمَ مَفْسَدَةٌ لَهُ؛

علنی کردن چیزی، پیش از آن که استوار شود، مایه تباهی آن است.

حدیث ۳۳

امام جواد علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ وَاعِظْ مِنْ نَفْسِهِ وَقَبُولِ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ؛

مؤمن ، نیازمند توفیق از جانب خداوند و اندرز دادن به خویش و پذیرش اندرز از کسی است که پندش می دهد.

حدیث ۳۴

امام جواد علیه السلام :

مَا مِنَّا إِلَّا وَهُوَ قَائِمٌ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، وَهَادٍ إِلَى دِينِ اللَّهِ

امام جواد علیه السلام : از ما نیست مگر کسی که به امر خداوند عز و جل کمر بسته و به سوی دین خدا هدایت می کند.

کمال الدین : ۳۷۸ / ۲ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۸۱ / ۳۲۴ کلاهما عن عبد العظیم بن عبد الله الحسنی .

حدیث ۳۵

امام جواد علیه السلام :

نَحْنُ خُزَّانُ اللَّهِ عَلَى عِلْمِهِ وَغَيْبِهِ وَحِكْمَتِهِ ، وَأَوْصِيَاءُ أَنْبِيَائِهِ ، وَعِبَادٌ مُكْرَمُونَ

امام جواد علیه السلام : ما گنجوران خداوندیم در علم و غیب و حکمت او و اوصیای پیامبرانش و بندگان ارجمند او هستیم.

الثاقب فی المناقب : ۵۲۲ / ۴۵۵ عن علی بن أسباط .

حدیث ۳۶

امام جواد علیه السلام :

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَنَا مِنْ نورهِ بِيَدِهِ ، وَاصْطَفَانَا مِنْ بَرِيَّتِهِ ، وَجَعَلَنَا أَمْنَاءَهُ عَلَى خَلْقِهِ

امام جواد علیه السلام : سپاس خدایی را که ما را با دست خود از نور خویش آفرید و از میان بندگانش ما را برگزید و ما را

معتمدان در میان خلایقش قرار داد.

دلائل الإمامة : ۳۸۴ / ۳۴۲ عن محمد بن إسماعیل عن الإمام العسکری علیه السلام ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۳۸۷ مرسلًا .

حدیث ۳۷

امام جواد علیه السلام :

- فِي قُنُوتِهِ - : اللَّهُمَّ أَدِلْ لِأَوْلِيَائِكَ مِنْ أَعْدَائِكَ الظَّالِمِينَ . . .

الَّذِينَ . . . اتَّخَذُوا - اللَّهُمَّ - مَالِكَ دَوْلًا ، وَعِبَادَكَ خَوْلًا ، وَتَرَكُوا اللَّهُمَّ عَالَمَ أَرْضِكَ فِي بَكْمَاءَ عَمِيَاءَ ظَلَمَاءَ مُدْلِهِمَّ ، فَأَعْيُنُهُمْ مَفْتُوحَةٌ

، وَقُلُوبُهُمْ عَمِيَّةٌ ، وَلَمْ تُبْقِ لَهُمُ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ مِنْ حُجَّةٍ . لَقَدْ حَزَّذْتَ اللَّهُمَّ عِيَابَكَ وَبَيَّنْتَ نَكَالَكَ ، وَوَعَدْتَ الْمُطِيعِينَ إِحْسَانَكَ ،

وَقَدَّمْتَ إِلَيْهِمْ بِالْتَّنْدِرِ ، فَأَمَنْتَ طَائِفَةً ، فَأَيَّدَ اللَّهُمَّ الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عَدُوِّكَ وَعَدُوِّ أَوْلِيَائِكَ ، فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ وَإِلَى الْحَقِّ دَاعِينَ وَإِلَى إِمَامِ

الْمُنْتَظَرِ الْقَائِمِ بِالْقِسْطِ تَابِعِينَ

امام جواد علیه السلام - در قنوت خود - : بار خدایا، دوستانت را بر دشمنان ستمگرت

پیروز گردان،... همانان که... اموال تو را در میان خود دست به دست چرخاندند و بندگانت را به بردگی گرفتند و جهان سرزمین

تو را، بار خدایا، در کری و کوری و تاریکی شدید رها کردند، چشمانشان باز است و دل‌هایشان کور و برای آنان، بار خدایا، بر تو

حجتی نمانده است؛ بار خدایا، تو آنان را از عذاب خود برحذر داشتی و کیفیت را برایشان روشن ساختی و به فرمانبرداران، وعده احسانت را دادی و پیشاپیش به آنان هشدار دادی، پس طایفه ای ایمان آوردند - بار خدایا، کسانی را که ایمان آوردند در برابر دشمن خود و دشمن دوستانت تأیید فرما - و آشکار (و پیروز) گردیدند و دعوتگر به سوی حق شدند و پیروی از امام منتظر عدالت گستر را پیشه کردند.

مهج الدعوات : ۶۰ .

حدیث ۳۸

امام جواد علیه السلام :

ثَلَاثٌ خِصَالٌ تُجْتَلَبُ بِهِنَّ الْمَحَبَّةُ : الْإِنْصَافُ فِي الْمُعَاشَرَةِ ، وَالْمُؤَاسَاةُ فِي الشَّدَّةِ وَالْإِنْطِوَاعُ ، وَالرُّجُوعُ إِلَى قَلْبِ سَلِيمٍ .

امام جواد علیه السلام : با سه خصلت ، دوستی را به دست می آورند : انصاف در معاشرت ، همدردی [با دیگران] در خوشی و ناخوشی ، و داشتن قلبی پاک [از گناهان].

کشف الغمّة : ۳ / ۱۳۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۲ / ۷۷ .

حدیث ۳۹

امام جواد علیه السلام :

مَنْ انْقَادَ إِلَى الطَّمَأْنِينَةِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ فَقَدْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَاكَةِ ، وَلِلْعَاقِبَةِ الْمُتَعَبِّهِ .

امام جواد علیه السلام : هر که پیش از آزمودن [کسی] تسلیم اطمینان شود ، خود را در معرض هلاکت و عاقبت رنج آلود ، قرار داده است .

الدرّة الباهرة : ۳۹ ، أعلام الدین : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴۰ / ۱۳ .

حدیث ۴۰

امام جواد علیه السلام :

إِيَّاكَ وَ مُصَاحِبَةَ الشَّرِّيرِ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوبِ ؛ يَحْسُنُ مَنْظَرَهُ ، وَيَقْبَحُ أَثَرُهُ .

امام جواد علیه السلام : از مصاحبت با شخص شریر بپرهیز ، که چون شمشیر برهنه است ؛ منظره اش نیکو و اثر (زخم) آن زشت است .

الدرّة الباهرة : ۴۰ ، أعلام الدین : ۳۰۹ و ليس فيه «المسلول» ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۹۸/۳۴ و ج ۷۸/۳۶۴/۵ .

حدیث ۴۱

امام جواد علیه السلام :

أَمَّا هَذِهِ الدُّنْيَا فَإِنَّا فِيهَا مُغْتَرِفُونَ ، وَلَكِنْ مَنْ كَانَ هَوَاهُ هَوَى صَاحِبِهِ وَدَانَ بِدِينِهِ فَهُوَ مَعَهُ حَيْثُ كَانَ ، وَالْآخِرَةُ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ .

امام جواد علیه السلام : امّا این دنیاست که ما از آن بهره گیرانیم ؛ لیکن هر که علاقه اش ، همان علاقه دوستش باشد و به دین او گراید ، هر جا که باشد ، همراه او خواهد بود و آخرت ، سرای ماندن است .

تحف العقول : ۴۵۶ ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۷ عن محمد بن عيسى نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۸ / ۱ .

حدیث ۴۲

امام جواد علیه السلام :

- لَمَّا سَأَلَهُ عَبْدُ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيُّ عَنْ ذِي الْكِفْلِ مَا اسْمُهُ؟ وَهَلْ كَانَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ؟ - : بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّ ذِكْرُهُ مِائَةَ أَلْفِ نَبِيِّ وَأَرْبَعَةَ وَعِشْرِينَ أَلْفَ نَبِيِّ، الْمُرْسَلُونَ مِنْهُمْ ثَلَاثُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ عَشَرَ رَجُلًا، وَإِنَّ ذَا الْكِفْلِ مِنْهُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ. وَكَانَ بَعْدَ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَكَانَ يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ كَمَا كَانَ يَقْضَى دَاوُدُ، وَلَمْ يَغْضَبْ إِلَّا لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَكَانَ اسْمُهُ عُوَيْدِيَا، وَهُوَ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى جَلَّتْ عَظَمَتُهُ فِي كِتَابِهِ حَيْثُ قَالَ: «وَأَذْكَرُ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ».

امام جواد علیه السلام - در پاسخ به عبدالعظیم حسنی که پرسید نام ذوالکفل چه بود و آیا از پیامبران مرسل بوده است یا نه؟ - فرمود : خداوند متعال یکصد و بیست و چهار هزار پیغمبر فرستاد که سیصد و سیزده نفر آنان مرسل بودند و ذوالکفل یکی از آن مرسلین علیهم السلام می باشد. او بعد از سلیمان بن داوود علیه السلام می زیست و در میان مردم مانند داوود قضاوت می کرد و جز برای خداوند عز و جل خشم نگرفت. نامش عویدیا بود و او همان کسی است که خداوند متعال در کتاب خود از وی نام برده است، آنجا که می فرماید : «و یاد کن اسماعیل و یسع و ذوالکفل را که همه از نیکانند».

قصص الأنبياء : ۲۱۳/۲۷۷ .

حدیث ۴۳

امام جواد علیه السلام :

- لَمَّا سُئِلَ عَنِ الْمَوْتِ - : هُوَ النَّوْمُ الَّذِي يَأْتِيكُمْ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَّا أَنَّهُ طَوِيلٌ مُدَّتُهُ لَا يُنْتَبَهُ مِنْهُ إِلَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَمَنْ رَأَى فِي نَوْمِهِ مِنْ أَصْنَافِ الْفَرَحِ مَا لَا يُقَادِرُ قَدْرَهُ، وَمِنْ أَصْنَافِ الْأَهْوَالِ مَا لَا يُقَادِرُ قَدْرَهُ، فَكَيْفَ حَالُ فَرِحٍ فِي النَّوْمِ وَوَجَلٍ فِيهِ؟ هَذَا هُوَ الْمَوْتُ، فَاسْتَعِدُّوا لَهُ. امام جواد علیه السلام - در پاسخ به سؤال از مرگ - فرمود: همان خوابی است که هر شب به سراغ شما می آید، جز اینکه مدتش طولانی است و انسان از این خواب بیدار نمی شود مگر در روز رستاخیز. پس ، مرده کسی است که در خواب خود انواع شادی های بی شمار و انواع ترس و وحشت هایی که قادر به شمارش آنها نیست می بیند. حال [بنگر] چگونه است حال آنکه در خواب شاد است و آنکه در آن دچار ترس و هراس است؟ این است مرگ؛ پس خود را برای آن آماده سازید. معانی الأخبار : ۲۸۹/۵ .

حدیث ۴۴

امام جواد علیه السلام :

الْقَصْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِالْقُلُوبِ أْبْلَغُ مِنْ إِتْعَابِ الْجَوَارِحِ بِالْأَعْمَالِ .

امام جواد علیه السلام : ره سپردن به سوی خداوند متعال با دلها، از به رنج افکندن اعضای بدن با اعمال رساننده تر [به سر منزل مقصود] است.

الدرة الباهرة : ۳۹.

حدیث ۴۵

امام جواد علیه السلام :

الْفَضَائِلُ أَرْبَعَةٌ أَجْناسُ: أَحَدُهَا: الْحِكْمَةُ، وَقِوَامُهَا فِي الْفِكْرِ، وَالثَّانِي: الْعِفَّةُ، وَقِوَامُهَا فِي الشَّهْوَةِ، وَالثَّلَاثُ: الْقُوَّةُ، وَقِوَامُهَا فِي الْعَضْبِ، وَالرَّابِعُ: الْعَدْلُ، وَقِوَامُهُ فِي اعْتِدَالِ قُوَى النَّفْسِ.

امام جواد علیه السلام: فضیلتها چهار گونه اند: اول، حکمت که جانمایه آن اندیشه است. دوم، عفت که جانمایه اش شهوت است. سوم، قدرت که جانمایه اش خشم است. چهارم، عدل که قوام آن در اعتدال قوای نفسانی است. کشف الغمّة: ۳/۱۳۸.

حدیث ۴۶

امام جواد علیه السلام:

مَنْ شَهِدَ أَمْرًا فَكْرَهُهُ كَانَ كَمَنْ غَابَعَهُ، وَمَنْ غَابَ عَنِ أَمْرِ فَرَضِيهِ كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ.

امام جواد علیه السلام: کسی که شاهد کاری باشد و آن را ناخوش بدارد مانند کسی است که شاهد آن نبوده است و کسی که شاهد کاری نباشد اما به آن راضی باشد، مانند کسی است که شاهد آن بوده است. تحف العقول: ۴۵۶.

حدیث ۴۷

امام جواد علیه السلام:

مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا كَانَ شَرِيكًا فِيهِ.

امام جواد علیه السلام: هر کس کار زشتی را نیک شمارد، در آن کار شریک باشد. کشف الغمّة: ۳/۱۳۹.

حدیث ۴۸

امام جواد علیه السلام:

أَهْلُ الْمَعْرُوفِ إِلَى اصْطِنَاعِهِ أَحْوَجُ مِنْ أَهْلِ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ؛ لِأَنَّ لَهُمْ أَجْرَهُ وَفَخْرَهُ وَذِكْرَهُ، فَمَهْمَا اصْطَنَعَ الرَّجُلُ مِنْ مَعْرُوفٍ فَإِنَّمَا يَبْدَأُ فِيهِ بِنَفْسِهِ، فَلَا يَطْلُبَنَّ شُكْرَ مَا صَنَعَ إِلَى نَفْسِهِ مِنْ غَيْرِهِ.

امام جواد علیه السلام: نیکوکاران به نیکی کردن نیازمندترند تا کسانی که به آن نیازمندند؛ زیرا پاداش و افتخار و نیکنامیش از آن آنهاست. بنابراین، آدمی هر خوبی که کند، نخست به خود کرده است. پس، نباید به خاطر خوبی که به خود کرده از دیگران سپاسگزاری بخواهد.

کشف الغمّة: ۳/۱۳۷.

حدیث ۴۹

امام جواد علیه السلام:

قَدْ عَادَاكَ مَنْ سَتَرَ عَنْكَ الرَّشِدَ اتَّبَاعًا لِمَا تَهَوَّاهُ.

امام جواد علیه السلام: کسی که به خاطر پیروی از دلخواه تو، راه درست را بر تو پنهان دارد، بیگمان با تو دشمنی کرده است. أعلام الدین: ۳۰۹.

حدیث ۵۰

امام جواد علیه السلام :

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْإِخْلَاصُ .

امام جواد علیه السلام : برترین عبادت، اخلاص است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰۹.

حدیث ۵۱

امام جواد علیه السلام :

مَنْ أَصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدَعَيْدَهُ، فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ فَقَدَعَيْدَ اللَّهِ، وَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ يُؤَدِّي عَنِ الشَّيْطَانِ فَقَدَعَيْدَ الشَّيْطَانِ .

امام جواد علیه السلام : هر که به گوینده ای گوش سپارد، او را بندگی کرده است؛ اگر آن گوینده از خداوند عز و جل بگوید شنونده خدا را عبادت کرده و اگر از طرف شیطان بگوید شیطان را عبادت کرده باشد .

الکافی : ۶/۴۳۴/۲۴.

حدیث ۵۲

امام جواد علیه السلام :

الصَّبْرُ عَلَى الْمُصِيبَةِ ، مُصِيبَةٌ عَلَى الشَّامِتِ بِهَا .

امام جواد علیه السلام : صبر کردن بر مصیبت ، مصیبتی است برای آن که از گرفتاری مصیبت دیده شاد می شود .

کشف الغمّة : ۳/۱۳۹ .

حدیث ۵۳

امام جواد علیه السلام :

إِظْهَارُ الشَّيْءِ قَبْلَ أَنْ يَسْتَحْكِمَ مَفْسَدَهُ لَهُ .

امام جواد علیه السلام : آشکار کردن چیزی ، پیش از آن که استوار گردد ، موجب تباهی آن می شود .

بحار الأنوار : ۷۵/۷۱/۱۳.

حدیث ۵۴

امام جواد علیه السلام :

مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِقُمْ فَلَهُ الْجَنَّةُ .

امام جواد علیه السلام : هر که قبر عمّه ام را در قم زیارت کند ، پاداشش بهشت باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۶۵/۳ .

حدیث ۵۵

امام جواد علیه السلام :

مُلاَقَاةُ الْإِخْوَانِ نُشْرَةٌ وَتَلْقِيحُ الْعَقْلِ ، وَإِنْ كَانَ نَزْرًا قَلِيلًا .

امام جواد علیه السلام : ملاقات با برادران ، موجب رفع دلتنگی و سبب باروری عقل می شود ، هر چند اندک و کوتاه باشد .

بحار الأنوار : ۲۶ / ۳۵۳ / ۷۴

حدیث ۵۶

امام جواد علیه السلام :

كَفَى بِالْمَرْءِ خِيَانَةً أَنْ يَكُونَ أَمِينًا لِلْخَوْنَةِ .

امام جواد علیه السلام : در خیانتکاری مرد همین بس که امانتدار خیانتکاران باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۴/۴

حدیث ۵۷

امام جواد علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى بَعْضِ الْأَنْبِيَاءِ : أَمَا زُهِدْكَ فِي الدُّنْيَا فَتَعَجَّلُكَ الرَّاحِيَةَ ، وَأَمَا انْقِطَاعُكَ إِلَيَّ فَيَعَزُّكَ بِي ، وَلَكِنْ هَلْ عَادَيْتَ لِي عِدْوًا وَوَالَيْتَ لِي وَلِيًّا؟

امام جواد علیه السلام : خداوند به یکی از پیامبران وحی فرمود: دل برکندن تو از دنیا مایه آسودگی زودرس خود توست و دل بستنت به من موجب ارجمندی تو نزد من است. لیکن آیا به خاطر من با کسی دشمنی ورزیده ای و از بهر من با کسی دوستی کرده ای؟

تحف العقول : ۴۵۵ .

حدیث ۵۸

امام جواد علیه السلام :

تَأْخِيرُ التَّوْبَةِ اغْتِرَارٌ ، وَطُولُ التَّشْوِيفِ حَيْرَةٌ .

امام جواد علیه السلام : به تأخیر افکندن توبه فریب و غفلت است و طولانی شدن و امروز و فردا کردن، مایه حیرت و سرگشتگی.

تحف العقول : ۴۵۶

حدیث ۵۹

امام جواد علیه السلام :

كَانَتْ مُبَايَعَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ النَّسَاءَ أَنْ يَغْمَسَ يَدَهُ فِي إِيْنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ يُخْرِجُهَا ، وَتَغْمِسُ النِّسَاءُ بِأَيْدِيهِنَّ فِي ذَلِكَ الْإِيْنَاءِ بِالْإِقْرَارِ وَالْإِيْمَانِ بِاللَّهِ وَالتَّصْدِيقِ بِرَسُولِهِ .

امام جواد علیه السلام : بیعت پیامبر خدا با زنان بدین گونه بود که دستش را در ظرف آبی فرو می برد و بیرون می آورد و زنان نیز

با اظهار اقرار و ایمان به خدا و تصدیق پیامبرش دستان خود را در آن فرو می بردند.

تحف العقول: ۴۵۷.

حدیث ۶۰

امام جواد علیه السلام:

إِنَّ الْإِمَامَ بَعْدِي ابْنِي عَلِيٍّ، أَمْرُهُ أَمْرِي، وَقَوْلُهُ قَوْلِي، وَطَاعَتُهُ طَاعَتِي، وَالْإِمَامَةُ بَعْدَهُ فِي ابْنِهِ الْحَسَنِ.

امام جواد علیه السلام: امام پس از من فرزندم علی است؛ فرمان او فرمان من است، سخن او سخن من و اطاعت از او اطاعت از من؛ و پس از او امامت به فرزندش حسن می رسد.

بحار الأنوار: ۱ / ۱۱۸ / ۵۰.

حدیث ۶۱

امام جواد علیه السلام:

الثَّقَّةُ بِاللَّهِ تَعَالَى تَمَنَّ لِكُلِّ غَالٍ، وَسَلَّمَ إِلَى كُلِّ عَالٍ.

امام جواد علیه السلام: اعتماد به خداوند متعال، بهای هر چیز گرانی است و نردبان رسیدن به هر بلندایی.

بحار الأنوار: ۵ / ۳۶۴ / ۷۸.

حدیث ۶۲

امام جواد علیه السلام:

نِعْمَةٌ لَا تُشْكِرُ، كَسَيِّئَةٌ لَا تُغْفَرُ؛

نعمتی که سپاسگزاری نشود، مانند گناهی است که آمرزیده نشود.

أعلام الدین، ص ۳۰۹.

حدیث ۶۳

امام جواد علیه السلام:

أَلْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ، وَوَاعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ، وَقَبُولٍ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ؛

مؤمن، به سه چیز، نیازمند است: توفیقی از جانب پروردگار، پنددهنده ای از درون خویش و پذیرشی از نصیحت کنندگان.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۵۸، ح ۱.

حدیث ۶۴

امام جواد علیه السلام:

الثَّقَّةُ بِاللَّهِ تَمَنَّ لِكُلِّ غَالٍ، سَلَّمَ إِلَى عَالٍ.

امام جواد علیه السلام: اعتماد به خداوند، بهای هر گران قیمتی و نردبان بلندمرتبگی است.

الدرّة الباهرة: ص ۴۰.

حدیث ۶۵

امام جواد علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الشَّرِيرِ ، فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوقِ يَحْسُنُ مَنَظَرَهُ وَيَقْبِحُ أَثَرَهُ .

امام جواد علیه السلام : از همنشینی با شرور پرهیز؛ چرا که مانند شمشیر آخته ، خوش منظر و زشت اثر است .

الدرّة الباهرة : ص ۴۰ .

حدیث ۶۶

امام جواد علیه السلام :

أَلْقِصْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِالْقُلُوبِ

أَبْلَغُ مِنْ اتِّعَابِ الْجَوَارِحِ بِالْأَعْمَالِ .

امام جواد علیه السلام فرمود:

توجه قلبی به خدا، رساتر است

از زحمت دادن اعضاء و جوارح به عمل .

بحار الانوار ۷۸/۳۶۴ .

حدیث ۶۷

امام جواد علیه السلام :

الثَّقَّةُ بِاللَّهِ تَمَنَّ لِكُلِّ غَالٍ

وَسَلَّمَ إِلَى كُلِّ عَالٍ .

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

اطمینان و توکل بر خدا بهای هر چیز گرانبه‌تر است

و نردبان هر مقام بالا و رفیعی است .

بحار الانوار، ۷۸، ۳۶۴ .

حدیث ۶۸

امام جواد علیه السلام :

إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ ضَاقَ الْقَضَاءُ .

امام جواد علیه السلام فرمود:

آنگاه که قضای الهی فرا رسد،

فضا هم بر انسان تنگ می شود .

بحار ۷۸/۳۶۴

حدیث ۶۹

امام جواد علیه السلام :

... إِنَّ أَنْفُسَنَا وَأَمْوَالَنَا

مِنْ مَوَاهِبِ اللَّهِ الْهَيْئَةُ وَعَوَارِيهِ الْمُسْتَوْدَعَةُ

يُمْتَعُ بِمَا مَتَّعَ مِنْهَا فَيَسْرُورُ وَغِبْطَةٌ

وَيَأْخُذُ مَا أَخَذَ مِنْهَا فِي أَجْرٍ وَحِسْبَةٍ.

فَمَنْ غَلَبَ جَزَعُهُ عَلَى صَبْرِهِ حَبَطَ أَجْرُهُ

وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

همانا جانها و مالهایمان از موهبتهای گوارا و امانتهای سپرده خداوند است، هر چه بخواهد، با خوشحالی و خرسندی از آنها بهره مندمان می گرداند، و هر چه را که بخواهد، با دادن ثواب و پاداش می گیرد، آنکه بی تابیش بر تحمل و استقامت وی افزون شود، اجر او از بین رفته است و از این حالت به خدا پناه می بریم.

تحف العقول، ۷۲۶.

حدیث ۷۰

امام جواد علیه السلام :

لَا تُكُنْ وَلِيًّا لِلَّهِ فِي الْعَلَائِيَّةِ،

عَدُوًّا لَهُ فِي السَّرِّ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

اینگونه مباش که در ظاهر با خدا دوستی کنی

و در پنهانی دشمنی

بحار الانوار ۷۸/۳۶۵.

حدیث ۷۱

امام جواد علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ

وَوَاعِظٌ مِنْ نَفْسِهِ وَقَبُولٍ مِمَّنْ يَنْصَحُهُ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

مؤمن به سه چیز محتاج است:

۱- توفیق الهی، که کارها را بخوبی به پیش ببرد.

۲- واعظ درونی که هر لحظه او را پند و انداز دهد.

۳- پذیرش نصیحت کسی که او را پند می دهد.

تحف العقول، ص ۷۲۹.

حدیث ۷۲

امام جواد علیه السلام :

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى بَعْضِ الْأَنْبِيَاءِ:
أَمَّا زُهْدُكَ فِي الدُّنْيَا فَتَعْجَلُكَ الرَّاحَةَ
وَأَمَّا انْقِطَاعُكَ إِلَيَّ فَيَعَزُّكَ بِي،
وَلَكِنْ هَلْ عَادَيْتَ لِي عَدُوًّا وَوَالَيْتَ لِي وَلِيًّا.
امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

خداوند به یکی از پیامبران وحی کرد:

أَمَّا زُهْدُ تُو، آسایشی را به دنبال دارد که به زودی به تو خواهد رسید،
أَمَّا جِدَائِي مِنْ دِيْغَرَانِ وَپوستنت به من، تو را عزیز خواهد کرد، (اینها برای خودت بود)
أَمَّا آيَا بَرَاءِي مِنْ بَا دِشْمَنِي كَرْدِي؟ وَبَا دُوسْتَمِ رِفَاقَتِ كَرْدِي؟
تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث ۷۳

امام جواد علیه السلام :

كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَّمَنِي شَيْئًا إِذَا أَنَا قُلْتُهُ كُنْتُ مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، قَالَ: فَكَتَبَ بِحَطِّهِ أَعْرِفُهُ:
أَكْثَرُ مِنْ تِلَاوَةِ «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ»
وَرَطَّبَ شَفَتَيْكَ بِالْأَسْتِغْفَارِ.
اسماعیل بن سهل گوید:

خدمت امام جواد علیه السلام نوشتم، چیزی به من تعلیم فرما که اگر آن را بگویم (بخوانم) در دنیا و آخرت با شما باشم. حضرت
به خط خود نوشت:

سوره «انا انزلناه» را زیاد بخوان

و لبهایت به گفتن استغفار « تر » باشد،

(یعنی آنقدر استغفار کنی که هیچگاه لب خشک نشود).

ثواب الاعمال، ص ۱۹۷.

حدیث ۷۴

امام جواد علیه السلام :

مَا عَظَّمْتُ نِعْمَ اللَّهِ عَلَيَّ أَحَدٍ
إِلَّا عَظَّمْتُ إِلَيْهِ حَوَائِجَ النَّاسِ
فَمَنْ لَمْ يَخْتَمِلْ تِلْكَ الْمَعُونَةَ

عَرَّضَ تِلْكَ النِّعْمَةَ لِلزَّوَالِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

عظمت و بزرگی نعمتهای الهی بر کسی معلوم نمی شود مگر آنکه مردم از او درخواستهای بزرگی بکنند و هر کس این سخن (درخواستهای مردم) را تحمل نکند، (پاسخ نگوید) آن نعمت خداوندی را در معرض نابودی قرار داده است. الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵.

حدیث ۷۵

امام جواد علیه السلام :

الَّذِينَ عَزُّوا

وَالْعِلْمُ كَنْزٌ

وَالصَّمْتُ نُورٌ

وَعَايَةُ الزُّهْدِ أَلْوَرَعُ

وَلَا هَدْمَ لِلَّذِينَ مِثْلُ الْبِدْعِ

وَلَا أَفْسَدَ لِلرَّجُلِ مِنَ الطَّمَعِ

وَبِالزَّرَاعِي تَصْلِحُ الرَّعِيَّةُ

وَبِالدُّعَاءِ تُصْرَفُ النَّيِّئَةُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

دین سرفرازی است،

و دانش، گنج است،

و سکوت نوری است،

و نهایت زهد پاکدامنی است،

و هیچ چیز مثل بدعت دین را از بین نمی برد،

و هیچ چیز مثل طمع مرد را تباه نمی کند،

و به واسطه رؤساء مردم هم اصلاح می شوند،

و بلا به وسیله دعا بر طرف می گردد.

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵ ؛ مسند امام جواد ۲۴۶.

حدیث ۷۶

امام جواد علیه السلام :

تَوَسَّدَ الصَّبْرَ وَاعْتَنَقَ الْفَقْرَ

وَارْقَضَ الشَّهَوَاتِ وَخَالَفَ الْهَوَى

وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَنْ تَخْلُوَ مِنْ عَيْنِ اللَّهِ

فَانظُرْ كَيْفَ تَكُونُ.

مردی از امام جواد علیه السلام درخواست نصیحت کرد.

حضرت فرمود: می پذیری؟

گفت: آری.

فرمود:

صبر را بالش خودساز، فقر را در آغوش بگیر،

لذتها را رها کن، با هوس مخالفت کن،

و بدان که هرگز از دید خداوند بیرون نیستی،

پس آنگاه بین در چه حالتی هستی.

تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث ۷۷

امام جواد علیه السلام :

ثَلَاثٌ يَبْلُغُنَّ بِالْعَبْدِ رِضْوَانَ اللَّهِ تَعَالَى:

كَثْرَةُ الْأَسْتِغْفَارِ

وَلِينُ الْجَانِبِ

وَكَثْرَةُ الصَّدَقَةِ.

وَتَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ لَمْ يَنْدَمْ:

تَرْكُ الْعَجَلَةِ

وَالْمَشْوَرَةِ

وَالْتَوَكُّلِ عَلَى اللَّهِ عِنْدَ الْعَزْمِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

سه چیز است که اگر در کسی باشد سبب خوشنودی خداست:

* زیاد استغفار کردن

* و همنشینی خوب

* زیاد صدقه دادن

و سه چیز است که هر کس دارا باشد پشیمان نمی شود:

* پرهیز از عجله و شتاب

* مشورت در کارها

* توکل بر خدا وقتی تصمیم به انجام کاری گرفت.

الفصول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۷۸

امام جواد علیه السلام :

لَا تُعَاجِلُوا الْأَمْرَ قَبْلَ بُلُوغِهِ فَتَنْدَمُوا
وَلَا يَطُولَنَّ عَلَيْكُمْ الْأَمْدُ فَتَقْسُو قُلُوبَكُمْ
وَأَرْحَمُوا ضَعْفَاءَكُمْ
وَاطْلُبُوا مِنَ اللَّهِ الرَّحْمَةَ بِالرَّحْمَةِ فِيهِمْ.
امام جواد علیه السلام فرمود:

در هیچ کاری قبل از آنکه وقتش برسد عجله نکنید که پشیمان خواهید شد و زمان انجام آن طولانی نشود که سنگدل خواهید شد
و به ضعیفان رحم کنید، و با این کار رحمت خدا را به دست آورید
(یعنی اگر به افراد ناتوان رحم کردید،
خداوند به شما رحم خواهد کرد)
العقول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۷۹

امام جواد علیه السلام :
تَأْخِيرُ التَّوْبَةِ اغْتِرَارٌ
وَطُولُ التَّسْوِيفِ حَيْرَةٌ
وَالْأَعْتِلَالُ عَلَى اللَّهِ هَلَكَةٌ
وَالْأَضْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ أَمْنٌ لِمَكْرِ اللَّهِ
«وَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ»
امام محمد تقی علیه السلام فرمود:
تأخیر توبه و پشیمانی، غرور است،
و ادامه تأخیر، حیرت و سرگردانی،
و امروز و فردا کردن با خدا، هلاکت،
و تکرار گناه، ایمنی از مکر خداست،
«و از مکر خدا جز زیانکاران ایمن نباشند»
تحف العقول، ص ۷۲۹.

حدیث ۸۰

امام جواد علیه السلام :
مَنْ أَصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ،
فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ ،
وَأَنْ كَانَ النَّاطِقُ يُنْطِقُ عَنْ لِسَانِ إِبْلِيسَ
فَقَدْ عَبَدَ إِبْلِيسَ .
امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

هرکس به گوینده ای گوش دهد
 (از او حرف شنوی داشته باشد) او را پرستیده،
 پس اگر گوینده سخن از خدا بگوید،
 او نیز خدا را عبادت کرده است،
 و اگر از شیطان بگوید،
 او هم بنده شیطان شده است.
 تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث ۸۱

امام جواد علیه السلام :
 إِظْهَارُ الشَّيْءِ قَبْلَ أَنْ يُسْتَحْكَمَ
 مَفْسَدَةٌ لَهُ.
 امام محمد تقی علیه السلام فرمود:
 آشکار کردن هر چیزی پیش از استحکام یافتن،
 سبب خرابی آن خواهد بود.
 تحف العقول، ص ۷۲۹.

حدیث ۸۲

امام جواد علیه السلام :
 مَنْ شَهِدَ أَمْرًا فَكَرِهَهُ كَانَ كَمَنْ غَابَ عَنْهُ
 وَمَنْ غَابَ عَنِ أَمْرٍ فَضَيَّعَهُ كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ.
 امام محمد تقی علیه السلام فرمود:
 هرکس در کاری شرکت داشته باشد ولی از آن کار ناراضی باشد مثل کسی است که در آن کار دست ندارد، و آن که غایب
 باشد و راضی، مانند کسی که در آن کار شریک است.
 تحف العقول ۷۲۶.

حدیث ۸۳

امام جواد علیه السلام :
 الْأَيَّامُ تَهْتِكُ لَكَ الْأَمْرَ عَنِ الْأَشْرَارِ الْكَامِنَةِ.
 امام محمد تقی علیه السلام فرمود:
 روزگار از رازهای نهفته
 برایت پرده بر می دارد.
 بحار الانوار ۷۸/۳۶۵.

حدیث ۸۴

امام جواد علیه السلام :
 رَاكِبُ الشَّهَوَاتِ لَا تُسْتَقَالُ لَهُ عَثْرَةٌ.
 امام جواد علیه السلام فرمود:
 کسی که بر مرکب شهوت سوار است،
 هیچ لغزشی، از او بخشوده نمی شود.
 بحار الانوار ۷۰/۷۸.

حدیث ۸۵

امام جواد علیه السلام :
 مَنْ أَمِلَ فَاجِرًا
 كَانَ أَذْنَىٰ عُقُوبَتِهِ الْجِزْمَانُ.
 امام جواد علیه السلام فرمود:
 هر کس به انسان بدکاری امید داشته باشد،
 کمترین عقوبت او
 محرومیت و نرسیدن به آرزوی خود است.
 العقول المهمة ۲۷۴/۲۷۵؛ مسند امام جواد ۲۴۸.

حدیث ۸۶

امام جواد علیه السلام :
 مَنْ انْتَقَادَ إِلَى الطَّمَأْنِينَةِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ
 فَقَدْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَاكَةِ وَالْعَاقِبَةُ الْمُنْعَبَةُ.
 امام جواد علیه السلام فرمود:
 هر کس قبل از آزمایش نسبت به چیزی اطمینان پیدا کند (بدون آگاهی اعتماد کند) خودش را در معرض نابودی و عاقبتی
 دردناک قرار داده است.
 بحار ۷۱/۳۴۰.

حدیث ۸۷

امام جواد علیه السلام :
 عَزُّ الْمُؤْمِنِ، غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ.
 امام جواد علیه السلام فرمود:
 عزت مؤمن در بی نیازی از مردم است

(یعنی خود را نیازمند خدا بداند)

بحار ۷۵/۱۰۹.

حدیث ۸۸

امام جواد علیه السلام :

أَمَّا هَذِهِ الدُّنْيَا فَإِنَّا فِيهَا مُعْتَرِقُونَ وَلَكِنْ مَنْ كَانَ هَوَاهُ هَوَى صَاحِبِهِ وَدَانَ بِدِينِهِ فَهُوَ مَعَهُ حَيْثُ كَانَ، وَالْآخِرَةُ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ.

امام جواد به یکی از دوستان خود نوشت:

ما همه در این دنیا با هم آشناییم و با هم زندگی می‌کنیم ولی هر کس با دوستش همفکر باشد و از مکتب و مرام او پیروی کند، هر جا برود با اوست و خانه همیشگی، آخرت است. [یعنی اگر با ما همفکر باشی و از ما پیروی کنی همیشه با مایی حتی در آخرت].

تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث ۸۹

امام جواد علیه السلام :

إِيَّاكَ وَمُصَاحِبَةَ الشَّرِيرِ
فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ يَحْسُنُ مَنَظَرَهُ وَيَقْبِحُ أَثَرَهُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

از رفاقت با تبه‌کار پرهیز

که مانند شمشیر، ظاهری خوب و اثری زشت دارد.

بحار، ج ۱۷، ص ۲۱۴.

حدیث ۹۰

امام جواد علیه السلام :

كُفِّرَ النَّعْمَةُ دَاعِيَةً لِلْمَقْتِ
وَمَنْ جَازَاكَ بِالشُّكْرِ
فَقَدْ أُعْطَاكَ أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ مِنْكَ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

ناسپاسی نعمت سبب دشمنی است

و هر کس پاداش تو را با شکر نعمت بدهد،

پس آنچه به تو داده است

بیش از آن چیزی است که از تو گرفته.

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۹۱

امام جواد علیه السلام :

قَدْ عَادَاكَ مَنْ سَتَرَ عَنْكَ الرُّشْدَ
اتَّبَاعًا لِمَا تَهْوَاهُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

کسی که به دلخواه تو راههای رشد و ترقی را
از تو پنهان می کند، با تو دشمنی کرده است.
(یعنی اگر با تو دوست باشد
راههای خیر و صلاح را به تو نشان خواهد داد).
بحار الانوار ۷۸/۳۶۴.

حدیث ۹۲

امام جواد علیه السلام :

لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

اگر نادان سخن نگوید. مردم اختلاف نمی کنند
[سخنان ناآگانه سبب بسیاری از اختلافات است].
الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۹۳

امام جواد علیه السلام :

مَنْ لَمْ يَرْضَ مِنْ أَخِيهِ بِحُسْنِ النِّيَّةِ
لَمْ يَرْضَ بِالْعَطِيَّةِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

کسی که حسن نیت برادر مؤمن خود را نپسندد
هدیه و بخشش او را نخواهد پسندید،
(ارزش نیت خیر از هدیه مادی بهتر است)
بحار الانوار ۷۸/۳۶۴.

حدیث ۹۴

امام جواد علیه السلام :

التَّحَفُّظُ عَلَى قَدْرِ الْخَوْفِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

حفاظت به مقدار ترس لازم است.

(یعنی به مقداری که خطر وجود دارد حفاظت باید کرد

و نه بیشتر و زیاده روی درست نیست).

بحار ۷۸/۳۶۵.

حدیث ۹۵

امام جواد علیه السلام :

لَوْ كَانَتْ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ رَتْقًا عَلَى عَبْدٍ
ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ تَعَالَى لَجَعَلَ مِنْهَا مَخْرَجًا.

امام جواد علیه السلام فرمود:

اگر آسمانها و زمین بر شخصی بسته باشد،

ولی تقوای الهی پیشه کند،

خداوند گشایشی از آنها برایش قرار می دهد.

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۸۵

حدیث ۹۶

امام جواد علیه السلام :

الْصَّبْرُ عَلَى الْمُصِيبَةِ مُصِيبَةٌ لِلشَّامِتِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

تحمل مصیبت، مصیبتی است بر ملامت گران،

[یعنی اگر انسان در سختیها، صبر پیشه کند، صبر او مصیبتی خواهد بود برای کسی که انسان را سرزنش می کند].

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۹۷

امام جواد علیه السلام :

الْعِفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى وَالصَّبْرُ زِينَةُ الْبَلَاءِ وَالتَّوَاضُّعُ زِينَةُ الْحَسَبِ وَالْفَصَاحَةُ زِينَةُ الْكَلَامِ وَالْحِفْظُ زِينَةُ الرَّوَايَةِ وَخَفْضُ الْجِنَاحِ زِينَةُ الْعِلْمِ وَحُسْنُ الْأَدَبِ زِينَةُ الْعَقْلِ وَبَسْطُ الْوَجْهِ زِينَةُ الْكَرَمِ وَتَرْكُ الْمَنِّ زِينَةُ الْمَعْرِوفِ وَالْحُشُوعُ زِينَةُ الصِّلْوَةِ وَالتَّنْفُلُ زِينَةُ الْقِنَاعَةِ وَتَرْكُ مَا يُعْنَى زِينَةُ الْوَرَعِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

* زینت فقر پاکدامنی است

* زینت غنی (بی نیازی) شکر است

* زینت بلا و سختی صبر است

- * زینت سخن فصاحت است
- * زینت روایت حفظ (از برداشتن) است
- * زینت علم تواضع است
- * زینت عقل، ادب است
- * زینت بزرگوار خوشرویی است
- * زینت نیکوکاری منت نگذاشتن است
- * زینت نماز خشوع (توجه قلبی) است.
- * زینت قناعت انفاق بیش از وظیفه است
- * زینت ورع ترک خواسته هاست.

الفصول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۹۸

امام جواد علیه السلام :

مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا
كَانَ شَرِيكًا فِيهِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

هر کس کار زشتی را نیکو بداند،
او هم در آن کار شریک است.

الفصول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث ۹۹

امام جواد علیه السلام :

مَنْ خَطَبَ إِلَيْكُمْ فَرَضِيَّتُمْ دِينَهُ وَامَانَتَهُ فَرَوْجُوهُ،
إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ.

حسین بن بشار گوید، به امام جواد علیه السلام نامه ای نوشته ام تا در مورد ازدواج از او سؤال کنم، حضرت در جوابم نگاشت:
اگر خواستگاری برایتان آمد که از دیانت و امانت او راضی هستید، به او زن بدهید. و اگر او را رد کنید (و این دو شرط را در نظر
نداشته باشید) سبب فتنه و فساد بزرگی خواهد شد.

التهدیب، ج ۷، ص ۳۶۹.

حدیث ۱۰۰

امام جواد علیه السلام :

كَفَى بِالْمَرْءِ خِيَانَةً
أَنْ يَكُونَ أَمِينًا لِلْخَوْنَةِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:
در خائن بودن شخص همین بس
که امین خیانتکاران باشد،
(کسی که امین خیانتکاران باشد، خود خائن است)
بحار الانوار ۷۵/۳۸۰.

حدیث ۱۰۱

امام جواد علیه السلام :
مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ
مَا يُفْسِدُ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ.
امام جواد علیه السلام فرمود:
هر کس بدون آگاهی کار کند،
بیش از آنکه درست کند، خراب می کند.
بحار ۷۸/۳۴۶.

حدیث ۱۰۲

امام جواد علیه السلام :
مَنْ زَارَ قَبْرَ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَجَلَسَ عَنْ قَبْرِهِ
وَاسْتَقْبَلَ الْقَبْلَةَ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْقَبْرِ
وَقَرَأَ «أَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» سَبْعَ مَرَّاتٍ
أَمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ.
امام جواد علیه السلام فرمود:
هر کس به زیارت قبر برادر مؤمن خود برود
و کنار قبر رو به قبله بنشیند
و دست خود را بر قبر بگذارد
و سوره «قدر» را هفت مرتبه بخواند،
از عذاب بزرگ در امان خواهد بود.
مسند امام جواد، ص ۲۱۵.

حدیث ۱۰۳

امام جواد علیه السلام :
مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ
أَعْطِيَ عَذْوَةَ مُنَاهُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

کسی که از هوای نفس خود اطاعت کند
آرزوهای دشمن خویش را برآورده است.
سفینه البحار، ص ۷۲۸.

حدیث ۱۰۴

امام جواد علیه السلام :

هُوَ النَّوْمُ الَّذِي يَأْتِيكُمْ كُلَّ لَيْلَةٍ
إِلَّا أَنَّهُ طَوِيلٌ مُدَّتُهُ لَا يُنْتَبَهُ مِنْهُ إِلَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

از حضرت جواد علیه السلام سؤال شد: مرگ چیست؟
در پاسخ فرمود:

مرگ همان خواب است که هر شب سراغ شما می آید
جز آنکه مدت خواب مرگ طولانی است
و آدمی از آن خواب بیدار نمی شود، جز روز قیامت.
بحار الانوار، ج ۳، ص ۱۳۴.

حدیث ۱۰۵

امام جواد علیه السلام :

مَوْتُ الْأَنْسَانِ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالْأَجْلِ
وَحَيَاتُهُ بِالْبِرِّ أَكْثَرُ مِنْ حَيَاتِهِ بِالْعُمْرِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

مرگ انسان به سبب گناه بیش از مگر با اجل است
و زندگی به خاطر نیکوکاری
بیش از زندگی عمر و سال است
(برخی از گناهان سبب کوتاهی عمر
و برخی از کارهای نیک سبب طول عمر انسان می شود).
الفصول المهمه ۲۷۴ - ۲۷۵

حدیث ۱۰۶

امام جواد علیه السلام :

۱۲- (۱۲۷) حدیث از حضرت امام هادی علیه السلام

حدیث ۱

امام هادی علیه السلام :

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ يُطَاعَ ؛

امام هادی علیه السلام: هر کس از خدا فرمان ببرد ، از او فرمان برند .

. تحف العقول ، ص ۴۸۲ .

حدیث ۲

امام هادی علیه السلام :

الْعُقُوقُ يُعَقِّبُ الْقَلَّةَ وَ يُؤَدِّي إِلَى الذَّلَّةِ ؛

امام هادی علیه السلام: عاق [والدین] ، ناداری در پی دارد و به خواری می کشاند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۸۴ .

حدیث ۳

امام هادی علیه السلام :

الْغَضَبُ عَلَى مَنْ لَا تَمْلِكُ عَجْزٌ وَعَلَى مَنْ تَمْلِكُ لَوْمٌ ؛

امام هادی علیه السلام: خشم بر کسی که اختیارش به دست تو نیست ، نشانه ناتوانی و بر آن که اختیارش به دست تو است ، مایه

سرزنش است .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱۲ ، ص ۱۱ .

حدیث ۴

امام هادی علیه السلام :

مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يَحْصُدُ غِبْطَةً وَ مَنْ يَزْرَعُ شَرًّا يَحْصُدُ نَدَامَةً ؛

امام هادی علیه السلام: هر که بذر خوبی بکارد ، شادمانی بدرود و هر که تخم بدی بیفشاند ، پشیمانی می درود .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۳ .

حدیث ۵

امام هادی علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ عَنِ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُونَ عَلَيْهِ ؛

امام هادی علیه السلام: آن که از خودش راضی شود ، ناراضیان از او فراوان شوند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۲ ، ص ۳۱۶ .

حدیث ۶

امام هادی علیه السلام :

إِنَّمَا الْأَعْيَادُ أَرْبَعَةٌ لِلشَّيْعَةِ: الْفِطْرُ وَالْأَضْحَى وَالْغَدِيرُ وَالْجُمُعَةُ؛

امام هادی علیه السلام: شیعیان فقط چهار عید دارند: فطر، قربان، غدیر و جمعه.
بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۳۵۱.

حدیث ۷

امام هادی علیه السلام:

إِذَا أَشْكَلَ عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِ دِينِكَ بِنَاحِيَّتِكَ، فَسَلْ عَنِ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛

امام هادی علیه السلام به حمّاد رازی فرمودند: هرگاه در قلمرو خود در کار دین به مشکلی دچار شدی، آن را با عبد العظیم حسنی در میان بگذار.
مستدرک الوسائل، ج ۱۷، ص ۳۲۱.

حدیث ۸

امام هادی علیه السلام:

مَرَحِبًا بِكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ أَنْتَ وَوَيْئًا حَقًّا؛

امام هادی علیه السلام: ای ابوالقاسم! خوش آمدی، تو حقیقتاً دوستدار ما هستی.
بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲.

حدیث ۹

امام هادی علیه السلام:

أَمَا إِنَّكَ لَوْ زُرْتَ قَبْرَ عَبْدِ الْعَظِيمِ عِنْدَكُمْ لَكُنْتَ كَمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ؛

امام هادی علیه السلام به مردی از اهالی ری که به زیارت امام حسین علیه السلام رفته بود فرمودند: اگر قبر عبد العظیم را در شهر خود زیارت کنی، چنان است که گویی امام حسین علیه السلام را زیارت کرده‌ای.
کامل الزیارات، ص ۳۲۴.

حدیث ۱۰

امام هادی علیه السلام:

إِنَّمَا اتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا لِكَثْرَةِ صَلَاتِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛

حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام هادی علیه السلام چنین روایت می‌کند: خداوند متعالی، ابراهیم علیه السلام را دوست خود برگرفت؛ زیرا او بر محمد و اهل بیت او بسیار درود می‌فرستاد.
علل الشرائع، ج ۱، ص ۳۴.

حدیث ۱۱

امام هادی علیه السلام:

يَا مَنْ دَعَا الْمُضْطَرَّونَ فَأَجَابَهُمْ وَ لَجَأَ إِلَيْهِ الْخَائِفُونَ فَأَمَّنَهُمْ وَ عَبَدَهُ الطَّائِعُونَ فَشَكَرَهُمْ وَ حَمَدَهُ الشَّاكِرُونَ فَأَثَابَهُمْ ؛
 امام هادی علیه السلام: ای آن که درماندگان او را می خوانند و اجابتشان می کند ، بیم ناکان به او پناه می برند و امانشان می دهد ،
 مطیعان او را عبادت می کنند و سپاسشان می گوید و شاکران او را سپاس می گویند و پاداششان می دهد .
 . بحار الأنوار ، ج ۸۵ ، ص ۲۲۷ .

حدیث ۱۲

امام هادی علیه السلام :
 مَنْ جَمَعَ لَكَ وُدَّهُ وَ رَأَيْتَهُ فَاجْمَعْ لَهُ طَاعَتَكَ ؛
 امام هادی علیه السلام : هر کس نهایت دوستی و رأی [نیکش] را به تو عرضه کرد ، تو نیز نهایت فرمانبری ات را به او ابراز کن .
 . تحف العقول ، ص ۴۸۳ .

حدیث ۱۳

امام هادی علیه السلام :
 أَذْكَرُ حَسْرَاتِ التَّفْرِيطِ بِأَخْذِ تَقْدِيمِ الْحَزْمِ ؛
 امام هادی علیه السلام : حسرت کوتاهی کردن را با پیشه کردن دور اندیشی ، یاد کن .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۰ .

حدیث ۱۴

امام هادی علیه السلام :
 مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ لَمْ يُبَالِ سَخَطَ الْمَخْلُوقِينَ ؛
 امام هادی علیه السلام : کسی که از خدا اطاعت می کند ، از خشم مردم باکی ندارد .
 . همان ، ج ۷۱ ، ص ۱۸۲ .

حدیث ۱۵

امام هادی علیه السلام :
 الْغِنَى قَلَّةٌ تَمَنِّيكَ وَ الرِّضَا بِمَا يَكْفِيكَ ؛
 امام هادی علیه السلام : توانگری ، کمی آرزو و رضایت به چیزی است که تو را بسنده است .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۱۰۹ .

حدیث ۱۶

امام هادی علیه السلام :
 مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَأْمَنُ شَرَّهُ ؛

امام هادی علیه السلام: از شرّ کسی که خودش را سبک شمارد ایمن مباش .
تحف العقول ، ص ۴۸۳ .

حدیث ۱۷

امام هادی علیه السلام:
لَا تَطْلُبُ الصَّفَا مِمَّنْ كَدَرَتْ عَلَيْهِ وَلَا الْوَفَاءَ لِمَنْ غَدَرَتْ بِهِ ؛
امام هادی علیه السلام: از کسی که رابطه ات را با او گسسته ای صمیمیت مخواه و از کسی که به او وفا نکرده ای ، وفا طلب مکن .
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷ .

حدیث ۱۸

امام هادی علیه السلام:
إِذَا حَلَلْتَ مِنْ أَحْيَاكَ فِي مَحَلِّ الثَّقَةِ فَأَعِدْ عَنِ الْمَلَقِ إِلَى حُسْنِ النَّيَّةِ ؛
امام هادی علیه السلام: هرگاه به برادرت اعتماد کردی ، به جای مدح و ثنا [در ظاهر] نیتت را [در باطن] نیکو کن .
همان ، ص ۳۶۹ .

حدیث ۱۹

امام هادی علیه السلام:
الْعُجْبُ صَارِفٌ عَنِ طَلَبِ الْعِلْمِ ، دَاعٍ إِلَى الْعَمَطِ وَالْجَهْلِ ؛
امام هادی علیه السلام: خودپسندی، آدمی را از دانش جویی باز می دارد و به ناسپاسی و انکار حق می خواند.
همان، ج ۷۲، ص ۱۹۹ .

حدیث ۲۰

امام هادی علیه السلام:
الْهَزْءُ فُكَاهَةٌ السُّفَهَاءِ وَ صِنَاعَةُ الْجُهَالِ ؛
امام هادی علیه السلام: ریشخند کردن ، شوخی کم خردان و کردار نادانان است . .
همان ، ج ۷۵، ص ۱۴۷ .

حدیث ۲۱

امام هادی علیه السلام:
السَّهْرُ الَّذِي لِلْمَنَامِ وَالْجُوعُ يَزِيدُ فِي طَيْبِ الطَّعَامِ ؛
امام هادی علیه السلام: شب بیداری ، خواب را لذت بخش تر و گرسنگی ، خوراک را گواراتر می کند .
أعلام الدّین ، ص ۳۱۱ .

حدیث ۲۲

امام هادی علیه السلام :
 أَلْغَضِبُ عَلَى مَنْ تَمَلَّكَ لَوْمٌ؛
 بر زبردستان خشمگین شدن نشانه پستی است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰، ح ۴

حدیث ۲۳

امام هادی علیه السلام :
 الْمِرَاءُ يُفْسِدُ الصَّدَاقَةَ الْقَدِيمَةَ وَيَجِلُّ الْعُقْدَةُ الْوَثِيقَةُ وَأَقْلُّ مَا فِيهِ أَنْتُكَونَ فِيهِ الْمُغَالِبَةُ وَالْمُغَالَبَةُ أَمْتَنُ أَشْبَابِ الْقَطِيعَةِ ؛
 بگو مگو، دوستی طولانی را از بین می برد و رابطه محکم را به جدایی می کشاند و کمترین اثر بگو مگو این است که هر کدام از دو طرف، می خواهد بر دیگری پیروز شود و همین در پی پیروزی بودن، مهم ترین عامل قطع رابطه است.

نزهة الناظر، ص ۱۳۹، ح ۱۱

حدیث ۲۴

امام هادی علیه السلام :
 النَّاسُ فِي الدُّنْيَا بِالْأَمْوَالِ وَفِي الْآخِرَةِ بِالْأَعْمَالِ؛
 اعتبار مردم در دنیا به مال است و در آخرت به عمل.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۶۸، ح ۳

حدیث ۲۵

امام هادی علیه السلام :
 لَوْلَا مَنْ يَبْقَى بَعْدَ غَيْبِهِ قَائِمِكُمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ الْعُلَمَاءِ الدَّاعِينَ إِلَيْهِ وَالدَّالِّينَ عَلَيْهِ وَالدَّائِينَ عَنْ دِينِهِ بِحُجَجِ اللَّهِ وَالْمُنْقِذِينَ لَضَعْفَاءِ عِبَادِ اللَّهِ مِنْ شِبَاكِكِ إِثْلِسَوِ مَرَدَّتِهِ وَمِنْ فِخَاخِ النَّوَاصِبِ لَمَا بَقِيَ أَحَدٌ إِلَّا ارْتَدَّ عَنْ دِينِ اللَّهِ وَ لَكِنَّهُمْ الَّذِينَ يُمْسِكُونَ نَازِمَةَ قُلُوبِ ضَعْفَاءِ الشَّيْعَةِ كَمَا يُمْسِكُ صَاحِبُ الشَّفِينَةِ سُكَّانَهَا أَوْلِيكَ هُمْ الْأَفْضَلُونَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ؛

اگر پس از غایب شدن حضرت قائم علیه السلام دانشمندان الهی که مردم را به سوی او دعوت می کنند و راهنمایی می نمایند و از دینش دفاع می کنند و بندگان ناتوان خداوند را از دام شیطان و دام های دشمنان اهل بیت علیهم السلام نجات می دهند ، نبودند ، هیچ کس نمی ماند مگر این که از دین باز می گشت ، ولی آنان اند که زمام دل های شیعیان ضعیف را همچون سگان در دست ناخدای کشتی به دست گرفته اند . اینان همان انسان هایبیرتر نزد خداوندند .

احتجاج، ج ۲، ص ۲۶۰

حدیث ۲۶

امام هادی علیه السلام:

[الْمُؤْمِنُ] يُحْسِنُ وَيَبْكِي كَمَا أَنَّ الْمُنَافِقُ يُسِيءُ وَ يَضْحَكُ؛

مؤمن خوبی می کند و می گرید، ولی منافق بدی می کند و می خندد.

مکارم الأخلاق، ص ۳۸۹

حدیث ۲۷

امام هادی علیه السلام:

إِنَّ الْحَرَامَ لَا يَنْمَى وَ أَنْ نَمَى لَا يُبَارَكُ لَهُ فِيهِ وَ مَا أَنْفَقَهُ لَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ وَ مَا خَلَّفَهُ كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ؛

به راستی که حرام، افزایش نمی یابد و اگر افزایش یابد، برکتی ندارد و اگر انفاق شود، پاداشی ندارد و اگر بماند، توشه ای به سوی آتش خواهد بود.

کافی، ج ۵، ص ۱۲۵، ح ۷

حدیث ۲۸

امام هادی علیه السلام:

السَّهْرُ أَلْذُّ لِلْمَنَامِ وَ الْجَوْعُ يَزِيدُ فِي طَيْبِ الطَّعَامِ؛

شب زنده داری، خواب را شیرین تر و گرسنگی، غذا را لذت بخش تر می کند.

تنبيه الخواطر، ص ۱۴۱، ح ۱۸

حدیث ۲۹

امام هادی علیه السلام:

مَنْ اتَّقَى اللَّهَ يَتَّقَى ، وَ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ يُطَاعُ؛

هر که از خدا پروا کند، از او پروا کنند [و حرمتش را نگه دارند] و هر که از خدا فرمان برد، فرمانش برند.

حدیث ۳۰

امام هادی علیه السلام:

مَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ سَخَطَ الْمَخْلُوقِينَ؛

هر که از آفریدگار فرمان برد، از خشم آفریدگان پروا ندارد.

حدیث ۳۱

امام هادی علیه السلام :

مَنْ كَانَ عَلَى بَيْنِهِ مِنْ رَبِّهِ هَانَتْ عَلَيْهِ مَصَائِبُ الدُّنْيَا وَ لَوْ قُرِضَ وَنُشِرَ؛

هر که را از جانب پروردگارش حاجتی باشد ، هرچند مصیبت های دنیا او را با قیچی تکه تکه کنند و پراکنده اش سازند ، بر او سبک آید.

حدیث ۳۲

امام هادی علیه السلام :

الشَّاكِرُ أَسْعَدُ بِالشُّكْرِ مِنْهُ بِالنَّعْمَةِ الَّتِي أَوْجَبَتِ الشُّكْرَ لِأَنَّ النُّعْمَ مَتَاعَ وَالشُّكْرَ نِعْمَ

و عُقْبَى؛

شکر گزار را ، به جهت شکرگزاری ، سعادت است بزرگ تر از نعمتی که شکرگزاری را بر او واجب کرده است ؛ زیرا نعمت ، کالایی است و شکر ، نعمتی همراه با آخرت .

حدیث ۳۳

امام هادی علیه السلام :

إِنَّ الظَّالِمَ الحَالِمَ يَكَادُ أَنْ يُعْفَى عَلَى ظَلَمِهِ بِحِلْمِهِ ، وَإِنَّ المُحِقَّ السَّفِيهَ يَكَادُ أَنْ يُطْفِئُ نَوْرَ حَقِّهِ بِسَفَهِهِ؛

دور نیست که ستم ستمگر بردبار ، به سبب بردباری اش بخشوده شود ، و حق به جانب نابخرد ، نزدیک است که به سبب نابخردی اش ، نور حقانیت خود را خاموش کند .

حدیث ۳۴

امام هادی علیه السلام :

مَنْ جَمَعَ لَكَ وُدَّهُ وَرَأْيَهُ فَاجْمَعْ لَهُ طَاعَتَكَ؛

هر که تمامت دوستی خود را برای تو فراهم آورد ، تو نیز تمامت طاعت خود را برایش فراهم آور .

حدیث ۳۵

امام هادی علیه السلام :

مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَأْمَنَ شَرَّهُ؛

هر که خود را سبک شمارد ، از گزند او ایمن مباش.

حدیث ۳۶

امام هادی علیه السلام :

أَلَدُنْيَا سُوقٌ رَبِحَ فِيهَا قَوْمٌ وَخَسِرَ آخَرُونَ؛

دنیا بازاری است ؛ گروهی در آن سود بَرند و گروهی دیگر ، زیان ببینند.

حدیث ۳۷

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ -: أَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَيْمَةُ الرَّاشِدُونَ ، الْمَهْدِيُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمُكْرَمُونَ ... عَصِيَمَكُمُ اللَّهُ مِنْ الزَّلَلِ ، وَآمَنَكُمُ مِنَ الْفِتَنِ ، وَطَهَّرَكُمُ مِنَ الدَّنَسِ ، وَأَذْهَبَ عَنْكُمُ الرَّجْسَ وَطَهَّرَكُمُ تَطْهِيرًا

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه که با خواندن آن امامان را زیارت

می کنند - : من گواهی می دهم که شما امامان رهیافته هستید و هدایت شدگان معصوم و گرامی هستید که خداوند از هر گونه لغزشی مصونتان داشته است و از فتنه ها ایمنتان ساخته است و از ناپاکی پاکتان گردانیده و از پلیدی و پلشتی، دور و کاملاً پاکتان کرده است.

التهدیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، الفقیه : ۲ / ۶۱۱ / ۳۲۱۳ ، فرائد السمطين : ۲ / ۱۸۰ / کلها عن موسى بن عبدالله النخعي ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۲۷۳ / ۱ عن موسى بن عمران النخعي ، ولعل «عمران» تصحيف «عبدالله» أو يكون نسبةً إلى أحد أجداده ، كما في هامش الفقيه .

حدیث ۳۸

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ -: أَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَيْمَةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ ... أَيَّدَكُمُ بَرُوحِهِ ، وَرَضِيَكُمُ خُلَفَاءَ فِي أَرْضِهِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه ای که با خواندن آن مزار ائمه عليهم السلام زیارت می شود - : گواهی می دهم که شما امامان راهیافته و هدایت شده هستید... شما را با روح خود تأیید کرده و شما را در زمینش به سان جانشینان خود برگزیده است. التهدیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، وراجع أيضاً : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۳۹

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ -: السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ ، وَمَسَاكِينِ بَرَكَهَةِ اللَّهِ ، وَمَعَادِنِ حِكْمَةِ اللَّهِ ، وَحَفْظَةِ سِرِّ اللَّهِ ، وَحَمَلَةِ كِتَابِ اللَّهِ ، وَأَوْصِيَاءِ نَبِيِّ اللَّهِ ، وَذُرِّيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ

امام هادی علیه السلام در زیارت جامعه ای که با آن حرم امامان را زیارت می کنند - : درود و رحمت و برکات خدا بر جایگاه های شناخت الهی و جای باش های برکت خداوندی و کان های حکمت پروردگار و حافظان سرّ خدا و حاملان کتاب خدا و اوصیای پیامبر پروردگار و نسل رسول الله .

توضیح: احادیثی که دلالت دارد بر این که امامان اهل بیت، همان جانشینان پیامبر صلی الله علیه و آله هستند بسیار فراوانند. ابو

جعفر محمّد بن علی بن الحسین بن بابویه قمی می گوید: اخبار صحیح با اسانید خدشه ناپذیر حاکی از آن است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به امر خداوند، علی بن ابی طالب را وصی قرار داد و علی بن ابی طالب، حسن را و حسن، حسین را و حسین علی بن الحسین را و علی بن الحسین، محمّد بن علی الباقر را و محمّد بن علی الباقر، جعفر بن محمّد الصادق را و جعفر بن محمّد الصادق، موسی بن جعفر را و موسی بن جعفر، پسرش علی بن موسی الرضا را و علی بن موسی الرضا، پسرش محمّد بن علی را و محمّد بن علی، پسرش علی بن محمّد را و علی بن محمّد، پسرش حسن بن علی را و حسن بن علی پسرش حجّه الله القائم بالحق را که اگر از دنیا یک روز بیشتر باقی نمانده باشد خداوند این روز را آن قدر بلند گرداند تا او خروج کند و زمین را همان گونه که از ظلم و ستم آکنده شده از عدل و داد بیاکند، درود خدا بر او و پدران پاکش.

التهدیب: ۶ / ۹۶ / ۱۷۷، وراجع ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا.

حدیث ۴۰

امام هادی علیه السلام:

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : مَوَالِي لَا أَحْصَى ثَنَاءَكُمْ ، وَلَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكُمْ ، وَمِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ ، وَأَنْتُمْ نُورُ الْأَخْيَارِ ، وَهُدَاهُ الْأَبْرَارِ ، وَحَجَّجُ الْجَبَّارِ ، بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ ، وَبِكُمْ يَخْتِمُ ، وَبِكُمْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ ، وَبِكُمْ يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه که امامان را با آن زیارت می کنند - : ای سرورانم! من نمی توانم ستایش شما را شماره کنم و به کُنه مدح شما برسم و به توصیف منزلت شما دست یابم. شما نور برگزیدگان و هدایتگر نیکان و حجت‌های خداوند جبار هستید که خداوند به سبب شما هر کاری را آغاز می کند و پایان هر کاری را به سبب شما مقزّر می فرماید و در پرتو وجود شما باران فرو می ریزد و با شما آسمان را نگاه می دارد تا مگر به اذن او فرو نیفتد.

التهدیب: ۶ / ۹۹ / ۱۷۷، وراجع: ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا.

حدیث ۴۱

امام هادی علیه السلام:

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ ، وَمَعْدِنَ الرِّسَالَةِ ، وَمُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةِ ، وَمَهْبَطَ الْوَحْيِ ، وَمَعْدِنَ الرَّحْمَةِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه ای که با آن امامان را زیارت می کنند - : سلام بر شما ای اهل بیت نبوت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و محلّ فرود وحی و معدن رحمت.

التهدیب: ۶ / ۹۶ / ۱۷۷، وراجع: ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا.

حدیث ۴۲

امام هادی علیه السلام:

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : الْحَقُّ مَعَكُمْ وَفِيكُمْ ، وَمِنْكُمْ وَإِلَيْكُمْ ، وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعْدِنُهُ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه ای که امامان را با آن زیارت می کنند: حقّ با شما و در میان شما و از شما و به سوی

شماست، شما باید اهل حق و معدن آن .

التهدیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۴۳

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ ، وَبِكُمْ يَخْتِمُ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه ای که با آن مزار امامان را زیارت می کنند - : خداوند با شما آغاز کرد و با شما پایان می بخشد.

التهدیب : ۶ / ۹۹ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا ، ونحو عبارة العنوان راجع الكافي : ۴ / ۵۷۶ / ۲ ، التهدیب : ۶ / ۶۰ / ۱۳۱ ، كامل الزيارات : ۱۹۹ ، البحار : ۲۳ / ۲۱۸ / ۱۹ ، و ۲۶ / ۲۴۸ / ۱۸ ، و ۳۶ / ۲۵۹ ، إحقاق الحق : ۱۳ / ۱۲۸ ، مجمع الزوائد : ۷ / ۶۱۶ / ۱۲۴۰۹ ، كنز العمال : ۱۴ / ۵۹۸ / ۳۹۶۸۲ .

حدیث ۴۴

امام هادی علیه السلام :

نَحْنُ الْكَلِمَاتُ الَّتِي لَا تَنْفَدُ ، لَا تُدْرِكُ فَضَائِلُنَا

امام هادی علیه السلام : ما کلمات (خدا) هستیم که پایان نمی پذیرد و فضیلت‌های ما درک نمی شود.

الاختصاص : ۹۴ ، تحف العقول : ۴۷۹ وفيه «نحن كلمات الله التي لا تنفذ ولا تدرك فضائلنا» كلاهما عن موسى المبرقع في مسائل يحيى بن أكنم عنه عليه السلام ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۴۰۴ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۹۹ / ۳۳۱ من غير إسناد .

حدیث ۴۵

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : السَّلَامُ عَلَيَّ

أَيْمَةُ الْهُدَى ، وَمَصَابِيحِ الدُّجَى ، وَأَعْلَامِ التَّقَى ، وَذَوَى النَّهْيِ ، وَأَوْلَى الْحِجَى ، وَكَهْفِ الْوَرَى ، وَوَرَثَةِ الْأَنْبِيَاءِ ، وَالْمَثَلِ الْأَعْلَى ، وَالِدَعْوَةِ الْحُسْنَى ، وَحُجَجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأُولَى ، وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه ای که مزار امامان را با آن زیارت

می کنند - : سلام بر امامان هدایت و چراغ‌های تاریکی و نشانه‌های تقوا و صاحبان خرد و فرزندگان و پناهگاه مردم و وارثان پیامبران و الگوهای والا - و صاحبان دعوت نیکو و حجت‌های خدا بر اهل دنیا و آخرت و نخستینان و رحمت و برکات خدا بر ایشان باد.

التهدیب : ۶ / ۹۶ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۴۶

امام هادی علیه السلام :

- فِي زِيَارَةِ صَاحِبِ الْأَمْرِ - : اللَّهُمَّ وَصَلْ عَلَيَّ الْأَيْمَةَ الرَّاشِدِينَ ، وَالْقَادَةَ الْهَادِينَ ، وَالسَّادَةَ الْمَعْصومِينَ ، وَالْأَتْقِيَاءِ الْأَبْرَارِ ، مَأْوَى السَّكِينَةِ

وَالْوَقَارِ ، وَخُزَانِ الْعِلْمِ ، وَمُنْتَهَى الْجِلْمِ وَالْفَخَارِ ، سَاسَةُ الْعِبَادِ ، وَأَرْكَانِ الْبِلَادِ ، وَأَدِلَّةُ الرَّشَادِ ، الْأَنْبَاءِ الْأَمْجَادِ ، الْعُلَمَاءِ بِشَرِّكَ الرَّهَادِ ، وَمَصَابِيحِ الظُّلَمِ ، وَبِنَايِعِ الْحِكْمِ ، وَأَوْلِيَاءِ النَّعْمِ ، وَعِصْمِ الْأُمَمِ ، قُرْنَاءِ التَّنْزِيلِ وَآيَاتِهِ ، وَأَمْنَاءِ التَّأْوِيلِ وَوَلَاتِهِ ، وَتَرَاجِمِهِ الْوَحْيِ وَدَلَالَاتِهِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت صاحب الامر - : بار الها بر امامان راست رو و جلوداران هدایتگر و سروران معصوم و پرهیزگاران نیک که جایگاه آرامش و وقار و گنجوران علم و پایان خرد و بالیدن و گردانندگان بندگان و پایه های بلاد و رهنمایان راست رفتاری و خردمندان بزرگوار و عالمان شریعت تو که تقوایشه اند و چراغهای تاریکی و سرچشمه های حکمت و صاحبان نعمت و نگاهدارنده های ائمتها و همسنگهای قرآن و آیات آن و معتمدان در تأویل و عهده داران آن و بازگو کنندگان وحی و رهنمودهای آن می باشند، درود فرست.

البحار : ۱۰۲ / ۱۸۰ نقلاً عن مصباح الزائر .

حدیث ۴۷

امام هادی علیه السلام :

إِسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ ثَلَاثَةٌ وَسَبْعُونَ حَرْفًا ، كَانَ عِنْدَ آصَفِ حَرْفٍ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَانْحَرَقَتْ لَهُ الْأَرْضُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَيِّئًا ، فَتَنَاوَلَ عَرْشَ بَلْقَيْسَ حَتَّى صَيَّرَهُ إِلَى سُلَيْمَانَ ، ثُمَّ انْبَسَطَتْ الْأَرْضُ فِي أَقْلٍ مِنْ طَرْفِهِ عَيْنٍ ، وَعِنْدَنَا مِنْهُ اثْنَانِ وَسَبْعُونَ حَرْفًا ، وَحَرْفٌ عِنْدَ اللَّهِ مُسْتَأْتَرٌ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ

امام هادی علیه السلام : اسم اعظم خداوند هفتاد و سه حرف دارد که آصف تنها یک حرف از آن را می دانست و آن را بر زبان جاری ساخت و زمین میان او و سبأ شکافته شد و تخت بلقیس را بر گرفت و آن را به سلیمان رساند و سپس زمین در مدتی کمتر از یک چشم بر هم زدن هموار گشت و هفتاد و دو حرف آن نزد ماست و یک حرف را خداوند در علم غیب به خود اختصاص داده است.

الکافی : ۱ / ۲۳۰ / ۳ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۴۰۶ ، إثبات الوصیة : ۲۵۴ کلها عن علی بن محمد النوفلی .

حدیث ۴۸

امام هادی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ لَمْ يُظْهِرْ عَلَيَّ غَيْبَهُ أَحَدًا إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ ، فَكُلُّ مَا كَانَ عِنْدَ الرَّسُولِ كَانَ عِنْدَ الْعَالِمِ ، وَكُلُّ مَا أَطَّلَعَ عَلَيْهِ الرَّسُولُ فَقَدِ أَطَّلَعَ أَوْصِيَاؤُهُ عَلَيْهِ ، لِئَلَّا تَخْلُوَ أَرْضُهُ مِنْ حُجْبَةٍ ، يَكُونُ مَعَهُ عِلْمٌ يَدُلُّ عَلَى صِدْقِ مَقَالَتِهِ وَجَوَازِ عِدَالَتِهِ

امام هادی علیه السلام : خداوند، غیب خود را بر هیچ کس آشکار نمی سازد مگر رسولی را که خود برگزیند. هر آن چه نزد رسول است، نزد عالم نیز هست و هر چه رسول بر آن آگاهی داشته باشد، جانشینانش نیز بر آن آگاهی دارند تا زمین از حجت تهی نماند و علمی با او همراه است که گواه درستی گفتار او و جواز عدالت اوست.

كشف الغمّة : ۳ / ۱۷۷ عن فتح بن يزيد الجرجاني .

حدیث ۴۹

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : كَلَامُكُمْ نَوْزٌ ، وَأَمْرُكُمْ رُشْدٌ ، وَوَصِيَّةٌ يَتُّكُمُ التَّقْوَى ، وَفِعْلُكُمْ الْخَيْرُ ، وَعَادَتُكُمْ

الإِحْسَانُ ، وَسَجَّيْتِكُمْ الْكَرَمَ ، وَشَأْنَكُمْ الْحَقَّ وَالصَّدْقَ وَالرَّفْقَ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه ای که امامان را با آن زیارت می کنند - : سخن شما نور و فرمان شما هدایت و سفارش شما تقوا و کار شما خیر و عادت شما احسان و، سرشت شما بخشندگی و شأن شما حق و راستی و نرمخویی است.
التهدیب : ۶ / ۱۰۰ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۵۰

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : بِأَبِي أُنْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي ، بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا ، وَأَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا ، وَبِمُؤَالَاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ وَعَظُمَتِ النُّعْمَةُ وَاتْتَلَفَتِ الْفِرْقَةُ ، وَبِمُؤَالَاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ ، وَلَكُمْ الْمَوْدَّةُ الْوَاجِبَةُ
امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه که بدان امامان را زیارت می کنند - : پدر و مادرم و جانم فدای شما، به واسطه ولایت و دوستی شماست که خداوند نشانه های دینمان را به ما آموخت و تباهی های دنیای ما را به سامان آورد و به واسطه ولایت و دوستی شماست که کلمه (توحید) کامل گشت و نعمت تمام شد و جدایی به اتحاد انجامید و به واسطه ولایت و دوستی شماست که طاعت [و عبادات] واجب پذیرفته می شود و آن دوستی و محبتی که واجب گشته است مخصوص شماست.
التهدیب : ۶ / ۱۰۰ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۵۱

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ ، وَفَازَ الْفَائِزُونَ بِوِلَايَتِكُمْ ، بِكُمْ يُسَلِّكُ إِلَى الرِّضْوَانِ ، وَعَلَى مَنْ جَحَدَ وَوَلَايَتِكُمْ غَضِبَ الرَّحْمَنُ
امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه که بدان امامان را زیارت می کنند - : و زمین به نور شما روشن گشت و رستگاران به واسطه ولایت شما رستگار شدند. به سبب وجود شماست که راه رضوان (الهی) پیموده می شود و خشم خدا بر کسی است که ولایت شما را انکار کند.
التهدیب : ۶ / ۱۰۰ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۵۲

امام هادی علیه السلام :

- فِي الزِّيَارَةِ الْجَامِعَةِ الَّتِي يُزَارُ بِهَا الْأَيْمَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - : مَنْ وَالَاكُمْ فَقَدَ وَالَى اللَّهُ ، وَمَنْ عَادَاكُمْ فَقَدَ عَادَى اللَّهُ ، وَمَنْ أَحْبَبَكُمْ فَقَدَ أَحَبَّ اللَّهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدَ أَبْغَضَ اللَّهُ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه که بدان امامان را زیارت می کنند - : هر که با شما

دوستی کند با خدا دوستی کرده است و هر که با شما دشمنی کند با خدا دشمنی کرده است، هر که شما را دوست بدارد خدا را دوست داشته است و

هر که شما را دشمن داشته باشد خدا را دشمن داشته است.

التهدیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۵۳

امام هادی علیه السلام :

- فی الزیارة الجامعیة الّتی یزارُ بِهَا الْأَئِمَّةُ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ - : أَسْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُكُمْ أَنِّی ... مُؤْمِنٌ بِإِیَابِكُمْ ، مُصِیْدٌ بِرَجْعَتِكُمْ ، مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ ، مُرْتَقِبٌ لِذَوْلَتِكُمْ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه - : خدا را و شما را گواه می گیرم که من... به باز آمدن شما ایمان دارم و رجعت شما را تصدیق می کنم، منتظر امر (حکومت) شما هستم و در آرزوی دولت شما می باشم.

التهدیب : ۶ / ۹۸ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث ۵۴

امام هادی علیه السلام :

- فی زیارة الإمام المهدی علیهِ السلام - : اللَّهُمَّ فَكَمَا وَقَفْتَنِي لِلْإِيمَانِ بِنَبِيِّكَ وَالتَّصَدِيقِ لِدَعْوَتِهِ ، وَمَنْتَ عَلَيَّ بِطَاعَتِهِ وَاتِّبَاعِ مِلَّتِهِ ، وَهَدَيْتَنِي إِلَى مَعْرِفَتِهِ وَمَعْرِفَةِ الْأَئِمَّةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ ، وَأَكْمَلْتَ بِمَعْرِفَتِهِمُ الْإِيمَانَ ، وَقَبِلْتَ بَوْلًا-يَتَّبِعُهُمْ طَاعَتُهُمُ الْأَعْمَالَ ، وَاسْتَعْبَدْتَ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ عِبَادَتَكَ ، وَجَعَلْتَهُمْ مِفْتَاحًا لِلدُّعَاءِ وَسَبَبًا لِلْإِجَابَةِ ، فَصَلِّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَاجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ الْمُقَرَّبِينَ ... اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لَهُمْ وَعَدَتَكَ ، وَطَهِّرْ بَسِيفَ قَائِمِهِمْ أَرْضَكَ ، وَأَقِمْ بِهِ حُدُودَكَ الْمُعْطَلَةَ وَأَحْكَامَكَ الْمُهْمَلَةَ وَالْمُبَدَّلَةَ ، وَأُحْيِ بِهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ ، وَاجْمَعْ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُتَفَرِّقَةَ ، وَاجْلُ بِهِ صِدَادَ الْجَوْرِ عَنِ طَرِيقَتِكَ حَتَّى يَظْهَرَ الْحَقُّ عَلَى يَدَيْهِ فِي أَحْسَنِ صَوَرَتِهِ ، وَيَهْلِكَ الْبَاطِلُ وَأَهْلُهُ بِنُورِ ذَوْلَتِهِ ، وَلَا يَسْتَخْفِي بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت مهدی علیه السلام - : بار خدایا، همان گونه که مرا توفیق دادی تا به پیامبر تو ایمان آورم و دعوت او را تصدیق کنم و بر من منت نهادی که از او فرمان برم و از آیینش پیروی کنم و مرا به شناخت او و شناخت امامان از نسل او هدایت فرمودی و شناخت آنان را شرط کمال ایمان قرار دادی و پذیرش اعمال را در گرو دوستی و فرمانبری از ایشان نهادی و درود فرستادن بندگان بر آنان را عبادت شمردی و آنها را کلید دعا و وسیله اجابت قرار دادی، پس بر همه آنان درود فرست و مرا در دنیا و آخرت نزد آنان آبرومند و مقرب گردان،... بار خدایا! وعده ای را که به آنان داده ای تحقق بخش و زمین خود را با شمشیر قائم آنان پاک گردان و به وسیله او، حدود تعطیل شده و احکام فرو نهاده و تغییر یافته ات را برپا دار و به برکت وجود او، دل‌های مرده را زنده ساز و خواسته‌های پراکنده را یک پارچه گردان و زنگار ستم را از راه خود بزدا تا این که حق، با دست او، در زیباترین چهره اش آشکار شود و در پرتو نور دولت او، باطل و باطل گرایان نابود شوند و چیزی از حق و حقیقت به واسطه ترس از هیچ انسانی، پوشیده نماند.

مصباح الزائر : ۴۸۰ .

حدیث ۵۵

امام هادی علیه السلام :

الدُّنْيَا سَوْقٌ ، رَبِحَ فِيهَا قَوْمٌ وَخَسِرَ آخَرُونَ .

امام هادی علیه السلام : دنیا، بازاری است که قومی در آن سود بُردند و شماری دیگر، زیان کردند.

تحف العقول : ص ۴۸۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۶۶ ح ۶ .

حدیث ۵۶

امام هادی علیه السلام :

لَا تَطْلُبُ الصَّفَاءَ مِمَّنْ كَدَّرَتْ عَلَيْهِ ، وَلَا الْوَفَاءَ مِمَّنْ عَدَّرَتْ بِهِ ، وَلَا النَّصْحَ مِمَّنْ صَيَّرَتْ سُوءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ ؛ فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ (لَكَ) كَقَلْبِكَ لَهُ .

امام هادی علیه السلام - به متوکل عباسی - : صفای دوستی را از آن که دوستی اش را برآشفتی ، مخواه . وفاداری از آن که به او نیرنگ زدی ، مطلب ، و خیرخواهی را از آن که بدگمانی ات را متوجه او کردی ، مجو ؛ چرا که دل دیگری نسبت به تو ، همچون دل تو نسبت به اوست .

أعلام الدین : ۳۱۲ ، الدرّة الباهرة «طبعة النجف» : ۴۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۱ .

حدیث ۵۷

امام هادی علیه السلام :

السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاءِ إِلَى اللَّهِ ، وَالْأَدْلَاءِ عَلَى مَرْضَاةِ اللَّهِ ، الْمُسْتَفْرِينَ فِي أَمْرِ اللَّهِ ، وَالنَّامِينَ فِي مَحَبَّةِ اللَّهِ

امام هادی علیه السلام - در زیارت جامعه برای همه امامان علیهم السلام - : سلام بر دعوتگران به سوی خدا و راهنمایان به سوی خشنودی خدا ! آنان که در فرمان خدا استقرار یافته اند و در دوستی خدا ، به کمال رسیده اند !
فی تهذیب الأحکام «حجیه الله» بدل «محجیه الله» وهو تصحیف والشاهد علیه مع المصادر الأخری : الطبعة الجديدة المحققة من تهذیب الأحکام : ۶ / ۱۰۸ وكذا لا یبعد كون «عمران» فی العیون مُصَيِّحًا من «عبدالله» إذ غیر خفی أن الزیارة فی المصادر الثلاثة واحدة .

حدیث ۵۸

امام هادی علیه السلام :

وَمَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ ، وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ .

امام هادی علیه السلام - در «زیارت جامعه» - : هر که شما را دوست بدارد ، خدا را

دوست داشته و هر که شما را دشمن بدارد ، خدا را دشمن داشته است .

تهذیب الأحکام : ۶ / ۹۷ و ص ۱۰۱ / ۱۷۷ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۶۱۳ و ص ۶۱۷ / ۳۲۱۳ کلاهما عن موسی ابن عبدالله النخعی ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۷۷ / ۱ عن موسی بن عمران النخعی ، البلد الأمين : ۳۰۳ ، بحار الأنوار : ۱۰۲ / ۱۲۹ / ۴ .

حدیث ۵۹

امام هادی علیه السلام :

السَّهْرُ الَّذِي لِلْمَنَامِ .

امام هادی علیه السلام: شب زنده داری، خواب را لذتبخش تر می کند.
 أعلام الدین: ۳۱۱.

حدیث ۶۰

امام هادی علیه السلام:
 أَلْقُوا النِّعَمَ بِحُسْنِ مُجَاوَزَتِهَا؛ وَالتَّمَسُوا الزِّيَادَةَ فِيهَا بِالشُّكْرِ عَلَيْهَا، وَاعْلَمُوا أَنَّ النَّفْسَ أَقْبَلُ شَيْءٍ لِمَا أُعْطِيَتْ، وَأَمْنَعُ شَيْءٍ لِمَا مُنِعَتْ.
 امام هادی علیه السلام: برای نعمت ها همسایه خوبی باشید و باسپاسگزاری و قدردانی از آنها، بر نعمت های خویش بیفزایید و بدانید که نفس، آنچه را به او داده می شود به راحتی می پذیرد و در برابر آنچه از آن باز داشته می شود، به شدت مقاومت می کند.
 أعلام الدین: ۳۱۲.

حدیث ۶۱

امام هادی علیه السلام:
 أَذْكَرُ مَصْرَعَكَ بَيْنَ يَدَيْهِكَ؛ وَلَا طَيِّبَ يَمْنَعُكَ، وَلَا حَبِيبَ يَنْفَعُكَ.
 امام هادی علیه السلام: به یاد آور آن هنگامی را که پیش روی خانواده ات در بستر مرگ افتاده ای و نه طیبی می تواند جلو مردنت را بگیرد و نه دوستی به کارت می آید.
 بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۰/۴

حدیث ۶۲

امام هادی علیه السلام:
 الْمِرَاءُ يُفْسِدُ الصَّدَاقَةَ الْقَدِيمَةَ، وَيَحُلُّ الْعُقْدَةَ الْوَثِيقَةَ، وَأَقْلُّ مَا فِيهِ أَنْ تَكُونَ فِيهِ الْمُغَالَبَةُ، وَالْمُغَالَبَةُ أَسُّ أَسْبَابِ الْقَطِيعَةِ.
 امام هادی علیه السلام: مجادله کردن، دوستی دیرین را از بین می برد و پیوند استوار را از هم می گسلد و کمترین چیزی که در مجادله هست، چیره جویی است و چیره جویی، خود عامل اصلی قطع رابطه می باشد.
 أعلام الدین: ۳۱۱.

حدیث ۶۳

امام هادی علیه السلام:
 الْجَاهِلُ أُسِيرٌ لِسَانِهِ.
 امام هادی علیه السلام: نادان، اسیر زبان خویش است.
 الدرّة الباهرة: ۴۱.

حدیث ۶۴

امام هادی علیه السلام:

المَقَادِيرُ تُرِيكَ مَا لَمْ يَخْطُرْ بِإِلَيْكَ .

امام هادی علیه السلام: مقدرات چیزهایی را که به ذهنت خطور نمی کند، نشانت می دهد.
أعلام الدین: ۳۱۱.

حدیث ۶۵

امام هادی علیه السلام:

الْفَقْرُ شَرُّهُ النَّفْسِ وَشِدَّةُ الْقُنُوطِ .

امام هادی علیه السلام: فقر، سیری ناپذیری نفس است و نومیدی شدید.
بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.

حدیث ۶۶

امام هادی علیه السلام:

الْغِنَى قِلَّةٌ تَمْنِيكَ وَالرِّضَابِمَا يَكْفِيكَ . الْفَقْرُ شَرُّهُ النَّفْسِ وَشِدَّةُ الْقُنُوطِ .

امام هادی علیه السلام: توانگری، آن است که تمنایت کم باشد و به آنچه تو را بسنده است خرسند باشی، و فقر یعنی سیری ناپذیری نفس و نومیدی شدید.
الدرّة الباهرة: ۴۱.

حدیث ۶۷

امام هادی علیه السلام:

النَّاسُ فِي الدُّنْيَا بِالْأَمْوَالِ ، وَفِي الْآخِرَةِ بِالْأَعْمَالِ .

امام هادی علیه السلام: مردم در دنیا با اموال سر و کار دارند و در آخرت با اعمال.
الدرّة الباهرة: ۴۱.

حدیث ۶۸

امام هادی علیه السلام:

إِنَّ الْخَالِقَ لَا يُوصَفُ إِلَّا بِمَا وَصَفَ بِهِ نَفْسَهُ ، وَأَتَى يُوصَفُ الْخَالِقُ الَّذِي تَعَجَّرُ الْحَوَاسُّ أَنْ تُدْرِكَهُ ، وَالْأَوْهَامُ أَنْ تَنَالَهُ ، وَالْخَطَرَاتُ أَنْ تَحْدَهُ ، وَالْأَبْصَارُ عَنِ الْإِحَاطَةِ بِهِ ؟ ! جَلَّ عَمَّا يَصِفُهُ الْوَاصِفُونَ ، وَتَعَالَى عَمَّا يَنْعَتُهُ النَّاعِتُونَ .

امام هادی علیه السلام: آفریدگار جز آن گونه که خود خویشتن را وصف کرده است، و وصف نمی شود. چگونه وصف شود آفریدگاری که حواس از درک او ناتوانند و همها از رسیدن به او درمانده اند و اندیشه ها از تعریف و تحدید او عاجزند و دیدگان از احاطه بر او ناتوانند؟ برتر از وصف توصیفگران است و والاتر از نعت نعت گویان.
كشف الغمّة: ۳/۱۷۶.

حدیث ۶۹

امام هادی علیه السلام :

- فی جوابِ ابنِ السَّکِیتِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَوْسَى بِالْعَصَا وَیَدِیهِ الْبِیضَاءِ وَآلِهِ السَّحَرِ، وَبَعَثَ عِیْسَى بِآلِهِ الطَّبَّ، وَبَعَثَ مُحَمَّدٌ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَى جَمِیعِ الْأَنْبِیَاءِ - بِالْكَلامِ وَالْخُطْبِ - : إِنَّ اللَّهَ لَمَّا بَعَثَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ الْغَالِبُ عَلَى أَهْلِ عَصْرِهِ السَّحَرِ، فَأَتَاهُمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ بِمَا لَمْ يَكُنْ فِي وَسْعِهِمْ مِثْلَهُ، وَمَا أَبْطَلَ بِهِ سِحْرَهُمْ، وَأُثِّبَتْ بِهِ الْحُجَّةُ عَلَيْهِمْ . وَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ عِیْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي وَقْتٍ قَدْ ظَهَرَتْ فِيهِ الزَّمَانَاتُ وَاحْتِاجَ النَّاسِ إِلَى الطَّبِّ ، فَأَتَاهُمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ بِمَا لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُمْ مِثْلَهُ، وَبِمَا أُخِيَا لَهُمُ الْمَوْتَى ، وَأَبْرَأَ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِ اللَّهِ ، وَأُثِّبَتْ بِهِ الْحُجَّةُ عَلَيْهِمْ . وَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي وَقْتٍ كَانَ الْغَالِبُ عَلَى أَهْلِ عَصْرِهِ الْخُطْبِ وَالْكَلامِ - وَأُظُنُّهُ قَالَ : الشُّعْرَ - فَأَتَاهُمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مِنْ مَوَاعِظِهِ وَحِكْمِهِ مَا أَبْطَلَ بِهِ قَوْلَهُمْ، وَأُثِّبَتْ بِهِ الْحُجَّةُ عَلَيْهِمْ .

امام هادی علیه السلام - در پاسخ به پرسش ابن سکیت از علت فرستادن موسی با عصا و ید بیضاء و حربه [ضد] جادو و فرستادن عیسی با حربه طبابت و فرستادن محمد صلی الله علیه و آله با گفتار و سخن - فرمود : هنگامی که خداوند موسی علیه السلام را فرستاد جادوگری بر مردم عصر او غلبه داشت. پس، او از طرف خدا چیزی برای مردم آورد که توان انجام چنان کاری را نداشتند و به وسیله آن، جادوی آنها را باطل ساخت و حجت را بر آنان ثابت کرد. عیسی علیه السلام را در زمانی مبعوث کرد که بیماریهای مزمن شیوع داشت و مردم نیاز به طبابت داشتند. پس، عیسی از نزد خدا چیزی برایشان آورد که مانند آن را نداشتند. او به اذن خدا مردگان را زنده کرد و کور مادرزاد و پیس را شفا داد و با این وسیله حجت را بر آنان ثابت کرد. و محمد صلی الله علیه و آله را در زمانی فرستاد که خطابه و سخنوری - [راوی می گوید:] به گمانم شعر را هم فرمود - رواج داشت. پس، آن حضرت از نزد خدا مواعظ و حکمتهایی آورد که به وسیله آنها گفتار ایشان را باطل کرد و حجت را بر آنان ثابت نمود.

الکافی : ۱/۲۴/۲۰.

حدیث ۷۰

امام هادی علیه السلام :

مَنْ جَمَعَ لَكَ وُدَّهُ وَرَأَيْهُ فَاجْمَعْ لَهُ طَاعَتَكَ .

امام هادی علیه السلام : هر که تمام دوستی و اندیشه اش را در اختیار تو گذاشت ، تو نیز تمام اطاعتت را در اختیار او گذار .
بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۵/۴ .

حدیث ۷۱

امام هادی علیه السلام :

مَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ بِسَخَطِ الْمَخْلُوقِ .

امام هادی علیه السلام : هر که آفریدگار را فرمان برد ، از خشم و ناخشنودی مخلوق پروایی به دل راه ندهد .
بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۶/۲ .

حدیث ۷۲

امام هادی علیه السلام :

الطَّمْعُ سَجِيَّةٌ سَيِّئَةٌ .

امام هادی علیه السلام : طمع ، خصلت بدی است .

الدرّة الباهرة: ۴۲ .

حدیث ۷۳

امام هادی علیه السلام :

المِرَاءُ يُفْسِدُ الصَّدَاقَةَ الْقَدِيمَةَ ، وَيُحَلِّلُ الْعُقْدَةَ الْوَثِيقَةَ ، وَأَقْلُ مَا فِيهِ أَنْ تَكُونَ فِيهِ الْمُغَالَبَةُ ، وَالْمُغَالَبَةُ أَسُّ أَسْبَابِ الْقَطِيعَةِ .

امام هادی علیه السلام : ستیزه جویی ، دوستی دیرینه را بر هم می زند و پیوند محکم (هر امری) را می گشاید. کمترین چیزی که در ستیزه کردن هست، این است که هر یک می خواهد بر دیگری چیره آید و این چیره جویی، عامل اصلی بریده شدن پیوند دوستی است .

أعلام الدین : ۳۱۱ .

حدیث ۷۴

امام هادی علیه السلام :

الشَّاكِرُ أَسْعَدُ بِالشُّكْرِ مِنْهُ بِالنُّعْمَةِ الَّتِي أُوجِبَتِ الشُّكْرُ ؛ لِأَنَّ النُّعْمَ مَتَاعٌ ، وَالشُّكْرَ نِعْمٌ وَعُقْبَى .

امام هادی علیه السلام : خوشبختی شکرگزاری برای شاکر ، بیشتر از خوشبختی او به نعمتی است که موجب شکر شده است ؛ زیرا نعمت متاعی [فانی] است اما شکر ، نعمت و عاقبت است .

تحف العقول : ۴۸۳ .

حدیث ۷۵

امام هادی علیه السلام :

- عن إبراهيم بن عقبة لَمَّا سَأَلَهُ عَنْ زِيَارَةِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ وَعَنْ زِيَارَةِ أَبِي الْحَسَنِ الْكَاسِمِ وَأَبِي جَعْفَرِ الْجَوَادِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - :
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمُقَدَّمُ ، وَهَذَا أَجْمَعُ وَأَعْظَمُ أَجْرًا .

امام هادی - در پاسخ به ابراهیم بن عقبه که از ایشان درباره زیارت ابی عبدالله الحسین و ابو الحسن کاسم و ابو جعفر امام جواد علیهم السلام سؤال کرد - فرمود : زیارت امام حسین مقدم است اما این جامعتر و ثوابش بیشتر است .

الکافی : ۴/۵۸۳/۳ .

حدیث ۷۶

امام هادی علیه السلام :

لَمَّا كَلَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مُوسَى ابْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مُوسَى : إِلَهِي ... مَا جِزَاءُ مَنْ وَصَلَ رَحِمَهُ ؟ قَالَ : يَا مُوسَى ، أَنْسَأُ

امام هادی علیه السلام : آن گاه که خدای عز و جل با موسی بن عمران علیه السلام سخن گفت، موسی عرض کرد : پاداش کسی که صله رحم کند چیست؟ خداوند فرمود : ای موسی! مرگ او را به تأخیر می اندازم

و سختیهای جان کندن را بر او آسان می کنم .

نَسَأَ اللَّهُ أَجَلَهُ وَأَنْسَأَهُ : إِذَا أَخَّرَهُ (المصباح المنیر : ۶۰۴) .

حدیث ۷۷

امام هادی علیه السلام :
 خَيْرٌ مِنَ الْخَيْرِ فَاعِلُهُ ، وَأَجْمَلٌ مِنَ الْجَمِيلِ قَاتِلُهُ ، وَأَرْجَحُ مِنَ الْعِلْمِ حَامِلُهُ .
 امام هادی علیه السلام : از خوبی بهتر، کسی است که خوبی می کند و از زیبایی زیباتر، کسی است که زیبا می گوید، و از علم برتر کسی است که دارنده آن است.
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۰/۴ .

حدیث ۷۸

امام هادی علیه السلام :
 مَنْ اتَّقَى اللَّهَ يَتَّقَى .
 امام هادی علیه السلام : هر که از خدا پروا کند، از او پروا شود .
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۶/۲ .

حدیث ۷۹

امام هادی علیه السلام :
 الْحِكْمَةُ لَا تَنْجَعُ فِي الطَّبَاعِ الْفَاسِدَةِ .
 امام هادی علیه السلام : حکمت در جانهای فاسد مؤثر نمی افتد .
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۰/۴ .

حدیث ۸۰

امام هادی علیه السلام :
 الْعِتَابُ خَيْرٌ مِنَ الْحَقْدِ .
 امام هادی علیه السلام : سرزنش کردن بهتر است از کینه به دل گرفتن .
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۹/۴ .

حدیث ۸۱

امام هادی علیه السلام :
 الْجَاهِلُ أُسِيرٌ لِسَانِهِ .
 امام هادی علیه السلام : نادان ، اسیر زبان خود است.
 الدرّة الباهرة : ۴۱ .

حدیث ۸۲

امام هادی علیه السلام :

- وَقَدْ سُئِلَ عَنِ التَّوْبَةِ النَّصُوحِ - : أَنْ يَكُونَ الْبَاطِنُ كَالظَّاهِرِ وَأَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ .

امام هادی علیه السلام - در پاسخ به سؤال از توبه نصوح - فرمود : توبه نصوح این است که باطن، همچون ظاهر، و بهتر از آن شود.

بحار الأنوار : ۶/۲۲/۲۰

حدیث ۸۳

امام هادی علیه السلام :

الْبُخْلُ أَدْمُ الْأَخْلَاقِ .

امام هادی علیه السلام : بخل، نکوهیده ترین خوی است.

بحار الأنوار : ۲۷ / ۱۹۹ / ۷۲

حدیث ۸۴

امام هادی علیه السلام :

الإِمَامُ بَعْدِي الْحَسَنُ ، وَبَعْدَ الْحَسَنِ ابْنُهُ الْقَائِمُ ، الَّذِي يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جُورًا وَظُلْمًا .

امام هادی علیه السلام : امام پس از من، حسن است و پس از حسن فرزندش قائم؛ همو که زمین را پر از عدل و داد می کند، همچنان که از بیدادگری و ستم پر شده است .

بحار الأنوار : ۴ / ۲۳۹ / ۵۰

حدیث ۸۵

امام هادی علیه السلام :

السَّهْرُ أَلْدُّ لِلْمَنَامِ ، وَالْجُوعُ يَزِيدُ فِي طَيْبِ الطَّعَامِ .

امام هادی علیه السلام : شب زنده داری، خواب را دلنشین تر و گرسنگی، غذا را لذتبخش تر می کند.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۹/۴

حدیث ۸۶

امام هادی علیه السلام :

لَا تَطْلُبِ الصِّفَا مِمَّنْ كَدَّرَتْ عَلَيْهِ ، وَلَا التُّصَحَّحَ مِمَّنْ صَرَفَتْ سُوءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ ، فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ لَكَ كَقَلْبِكَ لَهُ .

امام هادی علیه السلام : از کسی که مکدرش کرده ای صفا مجوی و از کسی که تیر بدگمانی ات را به او نشانه رفته ای خیرخواهی و صداقت نخواه؛ زیرا دل دیگری با تو همچون دل توست با او.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۱

حدیث ۸۷

امام هادی علیه السلام :

الْعُقُوقُ يُعَقِّبُ الْقَلَّةَ ، وَيُؤَدِّي أَلَى الدَّلَّةِ .

امام هادی علیه السلام : نافرمانی والدین، تنگدستی می آورد و به ذلت می کشاند.
بحار الأنوار : ۷۴/۸۴/۹۵.

حدیث ۸۸

امام هادی علیه السلام :

لَا تَعْدُ

وَلَا تَجْعَلْ لِلْأَيَّامِ صُنْعًا فَيُحْكِمَ اللَّهُ .

امام هادی علیه السلام فرمود:

از حدّ خود تجاوز نکن

و روزگار را در کار خدا دخیل بدان.

تحف العقول، ص ۴۸۳.

حدیث ۸۹

امام هادی علیه السلام :

مَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ سَخَطَ الْمَخْلُوقِينَ

وَمَنْ أَسَخَطَ الْخَالِقَ فَلْيَقْنُ أَنْ يَحُلَّ بِهِ سَخَطُ الْمَخْلُوقِينَ .

امام هادی علیه السلام فرمود:

کسی که از آفریدگار پیروی کند

از خشم آفریده ها باکی ندارد.

و کسی که خدا را به خشم آورد،

باید باور کند که مردم بر او خشم خواهند آورد.

تحف العقول، ص ۴۸۲.

حدیث ۹۰

امام هادی علیه السلام :

أَبْقُوا النِّعَمَ بِحَسَنِ مُجَاوِرَتِهَا

وَالْتَمِسُوا الزِّيَادَةَ فِيهَا بِالشُّكْرِ عَلَيْهَا.

امام هادی علیه السلام فرمود:

نعمتها را با برخورد درست، باقی نگه دارید

و با شکر نعمتها اسباب فزونی آنها را فراهم آورید.

(استفاده درست از نعمت سبب دوام آن

و شکر نعمت سبب فزونی آن است).

بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰.

حدیث ۹۱

امام هادی علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا
إِذَا عُوْتِبَ قَبْلَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

اگر خداوند خیر کسی را بخواهد، چنان می شود

که هرگاه مورد توبیخ قرار گیرد، می پذیرد.

تحف العقول، ص ۴۸۱.

حدیث ۹۲

امام هادی علیه السلام:

الْغِنَى قِلَّةٌ مَا تَمَنَّىكَ
وَالرِّضَا بِمَا يَكْفِيكَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

بی نیازی، در کمی آرزو

و رضایت به چیزی است که تو را کفایت می کند.

اعیان الشیعه، ج ۲، ص ۳۹.

حدیث ۹۳

امام هادی علیه السلام:

إِنَّ مِنَ الْغِرَّةِ بِاللَّهِ أَنْ يُصِرَّ الْعَبْدُ عَلَى الْمَعْصِيَةِ
وَيَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ الْمَغْفِرَةَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

از نشانه های غرور نسبت به خدا آن است که بنده،

استمرار و اصرار بر گناه داشته باشد

و در همان حال، آرزومند بخشایش الهی باشد.

حیاء الإمام علی الهادی ص ۱۶۴.

حدیث ۹۴

امام هادی علیه السلام:

مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ

فَلَا تَأْمَنُ شَرَّهُ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:
هر کس قدر خودش را نداند
(و در نظر خودش بی مقدار باشد)
از شرّش ایمن نباش.
تحف العقول، ص ۷۷۴.

حدیث ۹۵

امام هادی علیه السلام:
أَلْدُنْيَا سَوْقٌ
رَبِحَ فِيهَا قَوْمٌ وَ خَسِرَ آخَرُونَ.
امام علی النقی علیه السلام فرمود:
دنیا بازاری است که
جمعی در آن سود می برند و گروهی زیان می بینند.
تحف العقول، ص ۷۷۴.

حدیث ۹۶

امام هادی علیه السلام:
الْإِنْسَانُ فِي الدُّنْيَا بِأَمْوَالِهِ
وَفِي الْآخِرَةِ بِالْأَعْمَالِ.
امام هادی علیه السلام فرمود:
ارزش مردم در دنیا وابسته به اموال است،
و در آخرت به اعمال.
بحار الانوار / ۷۸ / ۳۶۹.

حدیث ۹۷

امام هادی علیه السلام:
إِنَّ الظَّالِمَ الْحَالِمَ يَكَادُ أَنْ يُعْفَىٰ عَلَىٰ ظُلْمِهِ بِحِلْمِهِ
وَإِنَّ الْمُحِقَّ السَّفِيهَ يَكَادُ أَنْ يُطْفِئَ نُورَ حَقِّهِ بِسَفَاهِهِ.
امام هادی علیه السلام فرمود:

ظالم بردبار (خردمند) ممکن است که با بردباری خود مورد عفو و گذشت از ظلمش قرار گیرد، ولی حق دار نادان، ممکن است، به سبب سفاقتش نور حقش را خاموش کند.
تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث ۹۸

امام هادی علیه السلام :

رَاكِبُ الْحَزُونِ أَسِيرٌ نَفْسِهِ
وَالْجَاهِلُ أَسِيرٌ لِسَانِهِ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

سوار بر مرکب چموش و خیره سر، اسیرِ جانِ خود

و فردِ نادان، اسیرِ زبانِ خود است.

بحار الانوار ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث ۹۹

امام هادی علیه السلام :

سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِرَجُلٍ ذَمَّ إِلَيْهِ وَالِدًا لَهُ فَقَالَ:
الْعُقُوقُ تُكَلُّ مَنْ لَمْ يَثْكَلْ.

یحیی بن عبدالحمید گوید:

از امام هادی علیه السلام شنیدم که به مردی که نزد ایشان از پدر خود بدگویی کرد فرمود:

نافرمانی پدر و مادر داغی است

برای کسی که داغ ندیده است،

یعنی مثل آن است که پدر و مادرش از دنیا رفته باشند.

بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۳۶۹.

حدیث ۱۰۰

امام هادی علیه السلام :

إِذَا كَانَ زَمَانٌ أَلْعَدْلُ فِيهِ أَغْلَبُ مِنَ الْجَوْرِ
فَحَرَامٌ أَنْ يُظَنَّ بِأَحَدٍ سُوءٌ حَتَّى يُعْلَمَ ذَلِكَ مِنْهُ،
وَإِذَا كَانَ زَمَانُ الْجَوْرِ أَغْلَبُ فِيهِ مِنَ الْعَدْلِ
فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يُظَنَّ بِأَحَدٍ خَيْرًا مَالِمَ يُعْلَمَ ذَلِكَ مِنْهُ

امام هادی علیه السلام فرمود:

زمانی که عدل و داد در جامعه بیش از ظلم و ستم باشد، در آن موقع حرام است که به کسی گمان بد ببرند، مگر وقتی که آن

بدی از وی معلوم شود، و زمانی که ظلم و ستم بر عدل و داد غلبه داشته باشد، سزاوار نیست احدی گمان خوب به کسی ببرد، مگر

وقتی که آن خوبی از او معلوم شود.

بحار الانوار، ج ۱۷، ص ۲۱۶.

حدیث ۱۰۱

امام هادی علیه السلام :

أَقْبِلْ عَلَيَّ شَأْنِكَ،

فَإِنَّ كَثْرَةَ الْمَلَقِ يَهْجُمُ عَلَيَّ الظَّنُّ،

وَإِذَا حَلَلْتَ مِنْ أَخِيكَ فِي مَحَلِّ الثَّقَةِ

فَاعْدِلْ عَنِ الْمَلَقِ إِلَى حُسْنِ النِّيَّةِ.

امام هادی علیه السلام خطاب به کسی که در ستایش از ایشان زیاده روی کرده بود، فرمود:

از این عمل پرهیز و به کار خودت پرداز،

که تملق زیاد سبب بدگمانی است

و اگر اطمینان برادر مؤمنت از تو سلب شد،

تملق گویی را رها کن و حسن نیت نشان ده.

مسند الإمام الهادی علیه السلام، ص ۳۰۲.

حدیث ۱۰۲

امام هادی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَالتَّجَمُّلَ

وَيَكْرَهُ البُؤْسَ وَالبَائِسَ .

امام هادی علیه السلام فرمود:

خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد

و ژولیدگی و ژولیده را دوست نمی دارد.

حیة الإمام علی الهادی ص ۱۵۳.

حدیث ۱۰۳

امام هادی علیه السلام :

الْعُقُوقُ يُعَقِّبُ الْقَلَّةَ وَيُؤَدِّي إِلَى الذَّلَّةِ.

امام دهم علیه السلام فرمود:

نافرمانی پدر و مادر کمبود را به دنبال دارد

و به خواری می کشد.

بحار، ج ۷۴، ص ۸۴.

حدیث ۱۰۴

امام هادی علیه السلام :

الْعُجْبُ صَارِفٌ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ
دَاعٍ إِلَى الْعَمَلِ وَالْجَهْلِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

خودبینی انسان را از دانش آموختن باز می‌دارد
و او را به نادانی و پستی می‌کشاند.
افتادگی آموز اگر طالب فیضی
هرگز نخورد آب زمینی که بلند است
اعیان الشیعه، ج ۲، ص ۳۹.

حدیث ۱۰۵

امام هادی علیه السلام:

مَنْ سَأَلَ فَوْقَ قَدْرِ حَقِّهِ
فَهُوَ أَوْلَى بِالْحِرْمَانِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

هر کس بیش از اندازه و حق خودش بخواهد،
او به محرومیت شایسته تر است.
حیاه الإمام علی الهادی ص ۱۵۷.

حدیث ۱۰۶

امام هادی علیه السلام:

مَنْ جَمَعَ لَكَ وُدَّهُ وَرَأْيَهُ
فَاجْمَعْ طَاعَتَكَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

کسی که دوستی و رأی خود را برای تو جمع کند؛
(دوستانه تو را راهنمایی کند)
از او پیروی کن.
تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث ۱۰۷

امام هادی علیه السلام:

أَذْكُرُ حَسْرَاتِ التَّفْرِيطِ
بِأَخْذِ تَقْدِيمِ الْحَزْمِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

حسرت و پشیمانی کوتاهی در انجام کارها را به یاد آور
و با تصمیم جدی و تدبیر جبران کن.
بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰.

حدیث ۱۰۸

امام هادی علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الدُّنْيَا دَارَ بَلْوَى وَالْآخِرَةَ دَارَ عُقْبَى
وَجَعَلَ بَلْوَى الدُّنْيَا لِثَوَابِ الْآخِرَةِ سَبِيًّا
وَتَوَابِ الْآخِرَةِ مِنْ بَلْوَى الدُّنْيَا عَوْضًا.
امام هادی علیه السلام فرمود:
خداوند، دنیا را جای گرفتاری قرار داده
و آخرت را سرای پاداش،
گرفتاری دنیا را سبب ثواب آخرت قرار داده
و ثواب آخرت را عوض گرفتاری دنیا.
تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث ۱۰۹

امام هادی علیه السلام :
مَنْ اتَّقَى اللَّهَ يَتَّقَى اللَّهَ وَمَنْ أَطَاعَ اللَّهَ يَطَاعُ
امام هادی علیه السلام فرمود:
هر که از خدا پروا کند، از او پروا کنند،
و هر کس از خدا اطاعت کند، اطاعتش کنند.
تحف العقول، ص ۷۷۰.

حدیث ۱۱۰

امام هادی علیه السلام :
الشَّاكِرُ أَسْعَدُ بِالشُّكْرِ مِنْهُ بِالنَّعْمَةِ الَّتِي أَوْجِبَتْ الشُّكْرَ لِأَنَّ النَّعْمَ مَتَاعٌ وَالشُّكْرُ نِعْمٌ وَعُقْبَى.
امام هادی علیه السلام فرمود:

کسی که شکر نعمت بجا آورد، برای سپاس سزاوارتر است از نعمتی که شکر دارد، چون نعمت ها کالایی است و شکر، هم نعمت
است و هم آخرت.
تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث ۱۱۱

امام هادی علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ عَنِ نَفْسِهِ،
كَثُرَ السَّخِطُونَ عَلَيْهِ.

امام دهم علیه السلام فرمود:
کسی که از خود راضی باشد،
دشمنانش زیاد خواهند شد.
بحار الانوار، ج ۷۸ ص ۳۶۸.

حدیث ۱۱۲

امام هادی علیه السلام :

مَنْ أَمِنَ مَكْرَ اللَّهِ وَأَلِيمَ أَخْذِهِ
تَكَبَّرَ حَتَّى يَجِلَّ بِهِ قِضَاؤُهُ وَ نَافَذَ أَمْرَهُ
و مَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ
هَانَتْ عَلَيْهِ مَصَائِبُ الدُّنْيَا وَلَوْ قُرِضَ وَ نُشِرَ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

هر کس خود را از مکر و مؤاخده پروردگار در امان بداند، کبر ورزیده است، تا آنکه قضای الهی و دستور تخلف ناپذیر او گریانش را بگیرد، و هر کس از طرف خداوند دلیل روشنی داشته باشد، (برای کارهایش دلیل شرعی داشته باشد)، هر مصیبتی بر او سبک و قابل تحمل خواهد بود، هر چند بدنش را قیچی کنند و پاره پاره شود.
تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث ۱۱۳

امام هادی علیه السلام :

الْمِرَاءُ يُفْسِدُ الصَّدَاقَةَ الْقَدِيمَةَ
وَ يَحِلُّ الْعُقْدَةُ الْوَثِيقَةُ
وَ أَقْلُ مَا فِيهِ أَنْ تُكُونَ فِيهِ الْمُغَالَبَةُ،
وَ الْمُغَالَبَةُ أَسُّ أَسْبَابِ الْقَطِيعَةِ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

نفاق و دورویی، دوستی دیرین را از بین می برد
و پیمانهای محکم و مطمئن را نیز بر هم می زند
و کمترین اثر آن، کشمکش و نزاع است
و نزاع، اصلی ترین سبب جدایی است.
بحار الانوار ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث ۱۱۴

امام هادی علیه السلام :

الْحَسَدُ مَا حَقَّ الْحَسَنَاتِ

وَالزَّهْوُ جَالِبُ الْمُقْتِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

حسد، خویبها را از بین می برد

و خودخواهی، دشمنی و بیزاری می آورد.

بحارالانوار ج ۷۲ ص ۱۹۹.

حدیث ۱۱۵

امام هادی علیه السلام :

الْجَهْلُ وَالْبُخْلُ أَذْمُ الْأَخْلَاقِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

جهل و بخل بدترین صفات اخلاقی است.

مآثر الکبراء ج ۳ ص ۲۲۲.

حدیث ۱۱۶

امام هادی علیه السلام :

خَيْرٌ مِنَ الْخَيْرِ فَاعِلُهُ،

وَأَجْمَلُ مِنَ الْجَمِيلِ قَائِلُهُ،

وَأَرْجَحُ مِنَ الْعِلْمِ حَامِلُهُ،

وَشَرٌّ مِنَ الشَّرِّ جَائِلُهُ،

وَأَهْوَلُ مِنَ الْهَوْلِ رَاكِبُهُ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

بهتر از کار خیر، انجام دهنده آن است،

و زیباتر از سخن زیبا، گوینده آن است،

و برتر از دانش، دانشمند است،

و بدتر از بدی، آورنده آن است،

و ترسناک تر از وحشت، ترسو است.

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰

حدیث ۱۱۷

امام هادی علیه السلام :

لَا تَطْلُبِ الصِّفَا مِمَّنْ كَدَّرْتَ عَلَيْهِ،

وَلَا الْوَفَاءَ مِمَّنْ عَدَّرْتَ بِهِ،

وَلَا النَّصْحَ مِمَّنْ صَرَفْتَ سُوءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ،

فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ كَقَلْبِكَ لَهُ.

امام هادی علیه السلام در جواب سخنی که میان او و متوکل گذشت ، فرمود:

از کسی که نسبت به او کدورتی داری خوشی نطلب،

و از کسی که به او خیانت کرده ای وفا نخواه،

و از کسی که به او بدگمانی، خیرخواهی نخواه،

چون هر چه تو نسبت به او در دل داری، او هم نسبت به تو در دل دارد.

بحارالانوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث ۱۱۸

امام هادی علیه السلام :

الْغَضَبُ عَلَى مَنْ تَمَلَّكَ لَوْمٌ.

امام دهم علیه السلام فرمود:

غضب کردن بر کسی که اختیارش با توست،

موجب سرزنش و پستی است.

بحارالانوار ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث ۱۱۹

امام هادی علیه السلام :

حُسْنُ الصُّورَةِ جَمَالٌ ظَاهِرٌ.

و حُسْنُ الْعَقْلِ جَمَالٌ بَاطِنٌ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

نیکویی صورت، زیبایی ظاهر است،

و نیکی خرد، زیبایی باطن است.

مآثر الکبراء، ج ۳ ص ۲۲۲.

حدیث ۱۲۰

امام هادی علیه السلام :

إِيَّاكَ وَالْحَسَدَ فَإِنَّهُ بَيْنَ فَيْكَ

وَلَا يَعْمَلُ فِي عَدْوِكَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:
از حسد پرهیز، چون حسادت تو آشکار می شود
و در دشمنت هم تأثیری ندارد.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث ۱۲۱

امام هادی علیه السلام:
أَلْحِكْمَةُ لَا تَنْجِعُ فِي الطَّبَاعِ الْفَاسِدَةِ.
امام هادی علیه السلام فرمود:
حکمت در سرشت های فاسد تأثیری ندارد.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث ۱۲۲

امام هادی علیه السلام:
أَذْكَرُ مَصْرَعَكَ بَيْنَ يَدَيِ أَهْلِكَ
وَلَا طَيْبٌ يَمْنَعُكَ وَلَا حَيْبٌ يَنْفَعُكَ.
امام علی النقی علیه السلام فرمود:
به یاد آور لحظه ای را که در مقابل بستگان جان می دهی، که نه طیب، کاری می تواند بکند و نه از دوست کاری ساخته است.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث ۱۲۳

امام هادی علیه السلام:
السَّهْرُ الَّذِي لِلْمَنَامِ
وَالْجُوعُ يَزِيدُ فِي طَيْبِ الطَّعَامِ.
امام هادی علیه السلام فرمود:
بی خوابی، خواب را لذیذتر می کند
و گرسنگی، خوراک را گواراتر می سازد.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث ۱۲۴

امام هادی علیه السلام:
الْهَزْلُ فُكَاهَةُ السُّفَهَاءِ
وَصِنَاعَةُ الْجُهَالِ.

امام دهم علیه السلام فرمود:
مزاح و شوخی، خوشمزگی نابخردان
و حرفه جاهلان است.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث ۱۲۵

امام هادی علیه السلام:
الْمَقَادِيرُ تُرِيكُ مَا لَمْ يَخْطُرْ بِإِلَيْكَ.
امام دهم علیه السلام فرمود:
حسابرسی ها، آنچه را که به ذهنت خطور نمی کند
به تو نشان خواهد داد.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۸.

حدیث ۱۲۶

امام هادی علیه السلام:
الْعِتَابُ مِفْتَاحُ الثَّقَالِ
وَالْعِتَابُ خَيْرٌ مِنَ الْحَقْدِ.
امام دهم علیه السلام فرمود:
سرزنش، کلید آزار است
و سرزنش بهتر از کینه است.
(یعنی اگر نسبت به کسی کینه در دل داشته باشی
بدتر از آن است که او را سرزنش کنی)
بحار الأنوار ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث ۱۲۷

امام هادی علیه السلام:
الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ
وَاللِّجَازِعِ اثْنَتَانِ.
امام هادی علیه السلام فرمود:
مصیبت برای کسی که صبر می کند،
یک مشکل بیش نیست،
ولی برای کسی که بی تاب می کند، دو تاست.
بحار الأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث ۱۲۸

امام هادی علیه السلام :

۱۳- (۱۴۱) حدیث از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام**حدیث ۱**

امام حسن عسکری علیه السلام :
عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ . . . وَ زِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ . . . ؛
امام عسکری علیه السلام : مؤمن پنج نشانه دارد . . . و یکی از آنها زیارت روز اربعین است
تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۵۲ .

حدیث ۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
خَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ : الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَ نَفْعُ الْإِخْوَانِ ؛
امام عسکری علیه السلام : دو خصلت است که بالاتر از آنها چیزی نیست : ایمان به خدا و سود رساندن به برادران .
همان ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۴ .

حدیث ۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
جُعِلَتِ الْخَبَائِثُ فِي بَيْتٍ وَ جُعِلَ مِفْتَاحُهُ الْكِدْبُ ؛
امام عسکری علیه السلام : همه پلیدی ها را در خانه ای نهادند و کلید آن دروغ است .
میزان الحکمه ، ح ۱۷۴۱۰ .

حدیث ۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
إِتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا لَنَا زِينًا وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شِينًا ؛
امام عسکری علیه السلام : تقوای الهی پیشه کنید و مایه زینت ما باشید ، نه مایه سرشکستگی ما .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۲ .

حدیث ۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسِيَ ذَنْبَكَ وَ ذَكَرَ إِحْسَانَكَ إِلَيْهِ ؛

امام عسکری علیه السلام: بهترین برادر تو کسی است که خطایت را فراموش کند و احسان تو را به خود، به یاد آورد. همان، ص ۳۷۹.

حدیث ۶

امام حسن عسکری علیه السلام: مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ وَ مَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ؛ امام عسکری علیه السلام: هر که برادرش را در خلوت پند دهد، او را آراسته است، و هر کس برادرش را در جمع پند دهد، او را سرشکسته کرده است. تحف العقول، ص ۴۸۹.

حدیث ۷

امام حسن عسکری علیه السلام: لَيْسَ مِنَ الْأَدَبِ إِظْهَارُ الْفَرْحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ؛ امام عسکری علیه السلام: شادمانی کردن در نزد غم‌دیده، بی ادبی است. همان، ص ۴۸۹.

حدیث ۸

امام حسن عسکری علیه السلام: بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدًا يَكُونُ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَا لِسَانَيْنِ؛ امام عسکری علیه السلام: چه بد بنده ای است آن که دورو و دو زبان باشد. همان، ص ۴۸۸.

حدیث ۹

امام حسن عسکری علیه السلام: مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّتَهُ وَ الْكَرَمُ طَبِيعَتَهُ وَ الْحِلْمُ خُلُقَهُ، كَثُرَ صَدِيقُهُ؛ امام عسکری علیه السلام: کسی که پارسایی خوی او، بخشندگی طبیعت او و بردباری خصلت او باشد، دوستانش زیاد شوند. بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۹.

حدیث ۱۰

امام حسن عسکری علیه السلام: مَا نَقُولُ فِي رَجُلٍ يَصُومُ نَهَارَهُ وَ يَقُومُ لَيْلَهُ كُلَّهُ، لَا يَتَكَلَّمُ وَلَا يَتَشَاغَلُ بِغَيْرِ الْعِبَادَةِ؛ زندان بان های امام عسکری علیه السلام در جواب صالح بن وصیف: چه بگوییم در باره کسی که روزها را روزه می گیرد و تمام شب را به عبادت به سر می آورد و جز به عبادت سخنی نمی گوید و به کاری نمی پردازد.

. بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۳۰۸.

حدیث ۱۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُدُلُّهُ ؛
 امام عسکری علیه السلام :چه زشت است برای مؤمن که خواسته ای داشته باشد که او را به خواری کشاند .
 تحف العقول ، ص ۴۸۹ .

حدیث ۱۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَنْ لَمْ يَتَّقِ وُجُوهَ النَّاسِ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ ؛
 امام عسکری علیه السلام : آن که از مردم پروا نکند ، از خدا نیز پروا نمی کند .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۳۳۶ .

حدیث ۱۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِيَّاكَ وَالْإِذَاعَةَ وَطَلَبَ الرَّئِيسَةَ ، فَإِنَّهُمَا يَدْعُونَ إِلَى الْهَلَكَةِ ؛
 امام عسکری علیه السلام :از افشای اسرار و ریاست طلبی پرهیز که این دو [آدمی را] به هلاکت می کشانند .
 تحف العقول ، ص ۴۸۷ .

حدیث ۱۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِنَّ الْوَصُولَ إِلَى اللَّهِ سَقَرٌ لَا يَدْرِكُ إِلَّا بِامْتِطَاءِ اللَّيْلِ ؛
 امام عسکری علیه السلام :وصال خداوند سفری است که جز با مرکب شب زنده داری به دست نمی آید .
 . بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۹ .

حدیث ۱۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
 التَّوَاضُّعُ نِعْمَةٌ لَا يُحَسَدُ عَلَيْهَا ؛
 امام عسکری علیه السلام :فروتنی نعمتی است که بر آن حسد نبرند .
 . تحف العقول ، ص ۴۸۹ .

حدیث ۱۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ رَكَبَ ظَهْرَ الْبَاطِلِ نَزَلَ بِهِ دَارَ النَّدَامَةِ؛

امام عسکری علیه السلام: هر که بر مرکب باطل نشیند، در سرای پشیمانی فرودش آورد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۹.

حدیث ۱۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

إِذَا نَشِطَتِ الْقُلُوبُ فَأُودِعُوهَا وَإِذَا نَفَرَتْ فَوَدِّعُوهَا؛

امام عسکری علیه السلام: دل چون در نشاط است (معرفت) را به آن واسپارید، و چون در گریز است آن را واگذارید.

همان، ج ۷۸، ص ۳۷۷.

حدیث ۱۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ تَعَدَّى فِي طَهْوَرِهِ كَانَ كَنَاقِضِهِ؛

امام عسکری علیه السلام: هر که در مصرف آب (وضو و غسل) زیاده روی کند، مانند کسی است که وضو و غسل خود را باطل

کند .

. تحف العقول، ص ۳۶۳.

حدیث ۱۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ: ... وَالْجَهْرُ بِـ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»؛

نشانه های مؤمن پنج چیز است: ... و بلند گفتن بسم الله الرحمن الرحيم.

تهذیب الأحكام، ج ۶، ص ۵۲، ح ۳۷

حدیث ۲۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

نَظَرَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى رَجُلٍ فَرَأَى أَثَرَ الْخَوْفِ عَلَيْهِ ، فَقَالَ : مَا بِالْكَ ؟ قَالَ : إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ ، قَالَ : يَا عَبْدَ اللَّهِ ، خَفُ

ذُنُوبِكَ ، وَ خَفِ عَيْدَلِ اللَّهِ عَلَيْكَ فِي مَظَالِمِ عِبَادِهِ ، وَ أَطَعُهُ فِي مَا كَلَّفَكَ وَ لَا تَعْصِهِ فِي مَا يُصِيبُ حُكَّكَ ثُمَّ لَا تَخَفِ اللَّهَ بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ لَا

يُظَلِّمُ أَحَدًا ، وَ لَا يُعَذِّبُهُ فَوْقَ اسْتِحْقَاقِهِ أَبَدًا ، إِلَّا أَنْ تَخَافَ سُوءَ الْعَاقِبَةِ بِاتِّغْيِيرٍ أَوْ تَبَدُّلٍ ، فَإِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُؤْمِنَكَ اللَّهُ سُوءَ الْعَاقِبَةِ فَاعْلَمْ أَنَّ

مَا تَأْتِيهِ مِنْ خَيْرٍ فَبَفَضْلِ اللَّهِ وَ تَوْفِيقِهِ ، وَ مَا تَأْتِيهِ مِنْ شَرٍّ فَبِإِمْهَالِ اللَّهِ وَ أَنْظَارِهِ إِيَّاكَ وَ حِلْمِهِ عَنْكَ ؛

امیر مؤمنان علی علیه السلام به مردی نگریستند و در چهره او نشانه ترس دیدند. به او فرمودند: در چه حالی؟ گفت: از خدا می

ترسم. فرمودند: «ای بنده خدا! از گناهانت و از عدالت خدا درباره ظلم هایی که به بندگان خدا کرده ای بترس و خدا رادر آنچه تو را موظف نموده، پیروی کن و از او در آنچه صلاح تو در آن است، نافرمانیکن. پس از آن، از خدا نترس؛ زیرا او به هیچ کس ظلم نمی کند و هرگز کسی را بیش از استحقاقش مجازات نمی کند. مگر این که نگران عاقبت بد باشی، به این که سرنوشت، دگرگون شود و تغییر یابد. پس اگر خواستی از عاقبت بد در امان باشی، بدان هر خیریکه به تو می رسد، از لطف خدا و توفیق اوست و هر شری به تو می رسد، به جهت مهلتدادن خدا به تو و بردباری اش درباره توست».

تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام، ص ۲۶۵، ح ۱۳۳

حدیث ۲۱

امام حسن عسکری علیه السلام:
 كَفَاكَ اَدْبَا تَجَنُّبُكَ مَا تَكْرَهُ مِنْ غَيْرِكَ؛
 برای ادب تو همین بس که آنچه را از دیگران نمی پسندی، از آن دوری کنی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۷

حدیث ۲۲

امام حسن عسکری علیه السلام:
 اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا؛
 تقوای الهی پیشه کنید و مایه افتخار و آبرو باشید نه مایه ننگ و شرمندگی.

تحف العقول، ص ۴۸۸

حدیث ۲۳

امام حسن عسکری علیه السلام:
 إِنَّ الْمُؤْمِنَ نَعْرِفُهُ بِسِيمَاهُ، وَنَعْرِفُ الْمُنَافِقَ بِمِيسَمِهِ؛
 مؤمن را از سیمایش می شناسیم و منافق را از نشانه هایش.

الخرائج والجرائح، ج ۲، ص ۷۳۷، ح ۵۰

حدیث ۲۴

امام حسن عسکری علیه السلام:
 لَيْسَ مِنَ الْاَدَبِ اِظْهَارُ الْفَرَحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ؛
 شادی کردن در حضور غمگین، از ادب به دور است.

تحف العقول، ص ۴۸۹

حدیث ۲۵

امام حسن عسکری علیه السلام:

فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» قَالَ: قُولُوا لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ حُسْنًا مُؤْمِنُهُمْ وَمُخَالَفُهُمْ، أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ فَيَبْسُطُ لَهُمْ وَجْهَهُ وَ أَمَّا الْمُخَالَفُونَ فَيَكَلِّمُهُمْ بِالْمُدَارَاةِ لِاجْتِنَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ. فَإِنْ اسْتَتَرَ مِنْ ذَلِكَ بِكَفْشُورِهِمْ عَنِ نَفْسِهِ وَعَنْ إِخْوَانِهِ الْمُؤْمِنِينَ؛
در تفسیر آیه «با مردم به زبان خوش سخن بگویند» فرمود: یعنی با هم‌مردم، چه مؤمن و چه مخالف، به زبان خوش سخن بگویند. مؤمن، به هم مذهب‌بان، رویخوش نشان می‌دهد و با مخالفان، با مدارا سخن می‌گوید تا به ایمان، جذب‌شوند و حتی اگر نشدند، با این رفتار، از بدی‌های آنان در حق خود و برادران مؤمنش، پیشگیری کرده است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۶۱

حدیث ۲۶

امام حسن عسکری علیه السلام:

مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ؛
هر کس برادر (دینی اش) را پنهانی نصیحت کند، او را آراسته و اگر آشکارا نصیحت‌ش نماید، ارزش او را کاسته است.

تحف العقول، ص ۴۸۹

حدیث ۲۷

امام حسن عسکری علیه السلام:

إِيَّاكَ وَالْإِذَاعَةَ وَطَلَبَ الرَّئِاسَةَ فَإِنَّهُمَا يَدْعُونَ إِلَى الْهَلَكَةِ؛
از افشای اسرار و ریاست‌جویی بپرهیز؛ زیرا این دو به هلاکت کشانند.

حدیث ۲۸

امام حسن عسکری علیه السلام:

الْإِشْرَاكُ فِي النَّاسِ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الْمِسْحِ الْأَسْوَدِ فِي اللَّيْلِ الْمُظْلِمَةِ؛
شرک آوری در میان مردم، از جنبش مور بر پلاس سیاه در شب تار، پنهان‌تر است.

حدیث ۲۹

امام حسن عسکری علیه السلام:

حُبُّ الْأَبْرَارِ لِلأَبْرَارِ ثَوَابٌ لِلأَبْرَارِ وَحُبُّ الْفُجَّارِ لِلأَبْرَارِ فَضِيلَةٌ لِلأَبْرَارِ؛

محبت نیکان به نیکان ، ثوابی برای نیکان است و محبت بدان به نیکان ، فضیلتی برای نیکان است.

حدیث ۳۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مِنَ الْجَهْلِ الضَّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ؛
 خنده بیجا از نادانی است.

حدیث ۳۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مِنَ الْفَوَاقِرِ الَّتِي تَقْصِمُ الظَّهَرَ جَارٌ إِنْ رَأَى حَسَنَةً أَطْفَأَهَا وَإِنْ رَأَى سَيِّئَةً أَفْشَاهَا؛
 از جمله بلاهای کمرشکن ، آن همسایه ای است که چون نیکی ببیند ، نهانش دارد و چون بدی ببیند ، آن را فاش کند.

حدیث ۳۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
 اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا؛
 از خدا پروا کنید و موجب آراستگی (و آبرومندی) باشید ، نه مایه زشتی (و بدنامی).

حدیث ۳۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
 بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَكُونُ ذَاوَجْهَيْنِ وَذَالِسَانَيْنِ؛
 چه بد بنده ای است بنده ای که دورو و دو زبان باشد!

حدیث ۳۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ؛
 خشم ، کلید هر بدی است.

حدیث ۳۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
 أَقَلُّ النَّاسِ رَاحَةَ الْحَقْوَدُ؛
 کینه ور ، کم آسایش ترین مردم است.

حدیث ۳۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
 قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فَمِهِ وَفَمُ الْحَكِيمِ فِي قَلْبِهِ؛
 دل بی خرد در دهانش ، و دهان فرزانه در دلش است.

حدیث ۳۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
 لَا يَشْغَلُكَ رِزْقٌ مَّضْمُونٌ عَنْ عَمَلٍ مَفْرُوضٍ؛
 مبدا که روزی ضمانت شده از کار واجب ، بازت دارد.

حدیث ۳۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزًا إِلَّا ذَلَّ وَلَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلٌ إِلَّا عَزَّ؛
 هیچ عزتمندی حق را ترک نکند ، مگر آن که خوار شود ، و هیچ خواری به حق نگراید ، مگر آن که عزت یابد.

حدیث ۳۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
 خَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ : الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَنَفْعُ الْإِخْوَانِ؛
 دو خصلت است که ورای آن دو ، چیزی نباشد : ایمان به خدا و سودرساندن به برادران.

حدیث ۴۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
 جُرْأَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صِبْغِهِ تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ؛
 گستاخی فرزند بر پدر خود در خردی ، به عاق او در بزرگی انجامد.

حدیث ۴۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
 التَّوَاضُّعُ نِعْمَةٌ لَا يُحْسَدُ عَلَيْهَا؛
 فروتنی ، نعمتی است که بر آن حسد نبرند.

حدیث ۴۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ؛

هر که برادرش را نهانی پند دهد ، او را آراسته است ، و هر که برادرش را در حضور دیگران پند دهد ، او را سرافکنده کرده است .

حدیث ۴۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُدُلُّهُ؛
 چه زشت است برای مؤمن ، به چیزی دل بندد که خوارش سازد .

حدیث ۴۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ ؛
 عبادت به بسیاری روزه و نماز نیست . همانا عبادت ، اندیشیدن بسیار در کار خداوند است .

حدیث ۴۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
 نَحْنُ كَهْفٌ لِمَنْ تَجَرَّأَ إِلَيْنَا ، وَنُورٌ لِمَنْ اسْتَضَاءَ بِنَا ، وَعِصْمَةٌ لِمَنْ اعْتَصَمَ بِنَا ، مَنْ أَحْبَبَنَا كَانَ مَعَنَا فِي السَّنَامِ الْأَعْلَى ، وَمَنْ انْحَرَفَ عَنَّا
 فَإِلَى النَّارِ
 امام عسکری علیه السلام : ما پناهگاهی هستیم برای کسی که به ما پناه آورد و نوری هستیم برای آن که از ما پرتو طلبد و موجب
 مصونیت کسی هستیم که از ما پناه جوید . هر که ما را دوست بدارد در مراتب بالا با ما خواهد بود و هر که از راه ما کج گردد به
 سوی آتش ره خواهد برد .
 رجال الکشی : ۲ / ۸۱۴ / ۱۰۱۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۴۳۵ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۵۴ / ۷۴۰ ، کشف الغمیه : ۳ / ۲۱۱
 کلها عن محمد بن الحسن بن میمون .

حدیث ۴۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
 - لِشِيعَتِهِ - : أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَالْوَرَعِ فِي دِينِكُمْ ، وَالْإِجْتِهَادِ لِلَّهِ ، وَصِدْقِ الْحَدِيثِ ، وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكُمْ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ ،
 وَطَوْلِ السُّجُودِ ، وَحُسْنِ الْجَوَارِ ، فَبِهَذَا جَاءَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ . صَيَلُوا فِي عَشَائِرِهِمْ ، وَاشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ ، وَعُودُوا مَرْضَاهُمْ ،
 وَأَدُّوا حُقُوقَهُمْ ، فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ إِذَا وَرَعَ فِي دِينِهِ وَصَدَقَ فِي حَدِيثِهِ وَأَدَّى الْأَمَانَةَ وَحَسَنَ خُلُقَهُ مَعَ النَّاسِ قِيلَ : هَذَا شِيعَتِي ، فَيَسِّرُ لِي
 ذَلِكَ . اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا ، جُرُوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ وَادْفَعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ ، فَإِنَّهُ مَا قِيلَ فِينَا مِنْ حَسَنٍ فَحَنُّ أَهْلِهِ ، وَمَا
 قِيلَ فِينَا مِنْ سَوْءٍ فَمَا نَحْنُ كَذَلِكَ . لَنَا حَقٌّ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَقَرَابَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ وَتَطْهِيرٌ مِنَ اللَّهِ ، لَا يَدْعِيهِ أَحَدٌ غَيْرُنَا إِلَّا كَذَابٌ .
 أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ وَذَكَرَ الْمَوْتِ وَتَلَاوَةَ الْقُرْآنِ وَالصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَإِنَّ
 الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ . احْفَظُوا مَا وَصَّيْتُمْ بِهِ ، وَأَسْتَوْدِعْكُمْ اللَّهُ ، وَأَقْرَأْ عَلَيْكُمْ السَّلَامَ

امام عسکری علیه السلام - به شیعیان خود - : شما را سفارش می کنم به تقوای الهی و پارسایی در دینتان و کار و کوشش برای خدا
 و راستگویی و ادای امانت به کسی که امانتی به شما سپرده است ، نیکوکار باشد یا تبهکار و سجده طولانی و نیکو همسایه داری ؛

زیرا محمد صلی الله علیه و آله برای این امور آمده است. در میان عشیره هایشان، نماز بخوانید، در تشییع جنازه هایشان، شرکت ورزید، از بیمارانشان، عیادت کنید، حقوق آنان، را بگزارید؛ زیرا هرگاه فردی از شما در دینش، پارسا و در گفتارش، راستگو باشد و امانت را ادا کند و با مردم خوشخویی کند، گفته شود: این شیعه است و این، مرا شاد می سازد. از خدا پروا کنید و مایه آراستگی ما باشید، نه باعث ننگ و زشتی، هرگونه دوستی را برای ما جلب کنید و هرگونه زشتی را از ما دور سازید؛ زیرا هر خوبی که در حق ما گفته شود، ما اهل آن هستیم و هر بدی که درباره ما گفته آید، نه چنانیم. ما را در کتاب خدا، حقی است و با رسول خدا، خویشاوندیم

و خداوند، ما را پاک شمرده است و جز ما، هر کس چنین ادعایی کند، دروغ گوشت. خدا و مرگ را، فراوان یاد کنید و بسیار قرآن بخوانید و فراوان بر پیامبر صلی الله علیه و آله صلوات فرستید؛ زیرا صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله ده ثواب دارد. آن چه را به شما سفارش کردم پاس دارید، شما را به خدا می سپارم و بدرودتان می گویم. تحف العقول: ۴۸۷.

حدیث ۴۷

امام حسن عسکری علیه السلام:

قَدْ وَضَعَ بَنُو أُمَّيَّةَ وَبَنُو الْعَبَّاسِ سُدُوفَهُمْ عَلَيْنَا لِعَلَّتَيْنِ ، إِحْدَاهُمَا : أَنَّهُمْ كَانُوا يَعْلَمُونَ أَنَّهُ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْخِلَافَةِ حَقٌّ ، فَيَخَافُونَ مِنْ أَدْعَائِنَا إِيَّاهَا وَتَسْتَقِرُّ فِي مَرْكَزِهَا . وَثَانِيَهُمَا : أَنَّهُمْ قَدِ وَقَفُوا مِنَ الْأَخْبَارِ الْمُتَوَاتِرَةِ عَلَى أَنَّ زَوَالَ مَلِكِ الْجَبَابِرَةِ وَالظَّلْمِ عَلَى يَدِ الْقَائِمِ مِنَّا ، وَكَانُوا لَا يَشْكُونَ أَنَّهُمْ مِنَ الْجَبَابِرَةِ وَالظَّلْمِ ، فَسَبَّحُوا فِي قَتْلِ أَهْلِ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَإِبَادَةِ نَسْلِهِ ، طَمَعًا مِنْهُمْ فِي الْوُصُولِ إِلَى مَنْعِ تَوْلُدِ الْقَائِمِ عَجَلُ اللَّهِ فَرَجَهُ ، أَوْ قَتَلَهُ ، فَأَبَى اللَّهُ أَنْ يَكْشِفَ أَمْرَهُ لِمُؤَادٍ مِنْهُمْ ، إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نَوْرَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

امام عسکری علیه السلام: بنی امیه و بنی عباس به دو دلیل به قتل و کشتار ما پرداختند: یکی این که: آنها خود می دانستند که خلافت، حق آنان نیست، لذا می ترسیدند که ما ادعای خلافت کنیم و خلافت در جایگاه [اصلی] خود استقرار یابد. دوم این که: آنها، از طریق اخبار متواتر فهمیده بودند که حکومت جباران و ستمگران به دست قائم ما ناپود خواهد شد و از طرفی در این که آنان از جباران و ستمگران هستند، شک نداشتند. از این رو، در کشتار اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و ناپود کردن نسل او کوشیدند تا بلکه با این کار، مانع تولد قائم عجل الله تعالی فرجه شوند یا او را به قتل رسانده باشند.

اما خداوند نخواست که قضیه او [قائم] حتی برای یک نفر از ایشان (خلفای اموی و عباسی) معلوم شود تا آن گاه که نور خویش را کامل گرداند، هرچند کافران خوش نداشته باشند.

إثبات الهداء: ۳ / ۵۷۰ / ۶۸۵ عن عبدالله بن الحسين بن سعيد الكاتب .

حدیث ۴۸

امام حسن عسکری علیه السلام:

- فِي الصَّلَاةِ عَلَى وَلِيِّ الْأَمْرِ الْمُتَنَزِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَاءِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ ، وَأَوْجِبْتَ حَقَّهُمْ ، وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا .

اللَّهُمَّ انْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ ، وَانصُرْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَأَوْلِيَاءَهُ وَشِيعَتَهُ وَأَنْصَارَهُ وَاجْعَلْنَا مِنْهُمْ .

اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَطَاغٍ وَمِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ ، وَاحْرُسْهُ وَأَمْنَعْهُ أَنْ يُوَصَّلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ ، وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَآلَ رَسُولِكَ ، وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدَلَ وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ ، وَانصُرْ نَاصِرِيهِ ، وَاخْذُلْ خَاذِلِيهِ ، وَاقْصِمْ بِهِ

جَبَابِرَةَ الْكَافِرَةَ ، وَاقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ ، حَيْثُ كَانُوا وَأَيْنَ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا ،
وَأَمَلًا بِه الْأَرْضَ عَدَلًا ، وَأَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ ، وَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَتَبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ ، وَأَرِنِي فِي آلِ
مُحَمَّدٍ مَا يَأْمَلُونَ وَفِي عَدُوِّهِمْ مَا يَحْذَرُونَ ، إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ

امام عسکری علیه السلام - در درود فرستادن بر ولی امر منتظر علیه السلام - : بار خدایا، بر ولی خود و فرزند اولیایت درود فرست؛ همانان که اطاعت از ایشان را فرض دانستی و حق آنان را واجب شمردی و پلیدی را از وجودشان زدودی و به کلی پاک و پاکیزه شان گردانیدی.

بار خدایا، به واسطه او دینت را مدد و حمایت کن و به وسیله او دوستان خود و دوستان او و شیعیان و یارانش را یاری رسان و ما را از آنان قرار ده.

بار خدایا! او را از گزند هر بیدادگر و سرکشی و از گزند همه آفریدگانت، محفوظ بدار و از پیش رو و پشت سر و از راست و چپش، او را نگهدار و از این که بدی و آسیبی به او برسد، پاسداری و حراستش فرما و با حفظ او، رسول و خاندان رسول خود را حفظ کن؛ عدالت را با دست او آشکار ساز و او را نصرت عطا فرما و یارانش را یاری رسان و کسانی را که تنها و بی یاورش گذارند، تنها و بی یاور گذار و به دست او، جباران کفر پیشه را درهم شکن و کافران و منافقان و ملحدان را، هر چه باشند و هر کجا باشند، در شرق عالم و غرب آن، در خشکی و در دریا، همگی را نابود کن و به وسیله او زمین را آکنده از عدل و داد گردان و دین پیامبرت - درود بر او و خاندانش - را رونق بخش و ما را، بار خدایا! از یاران و مددکاران و پیروان و شیعیان او قرار ده و مرا زنده بدار تا بینم که خاندان محمد به آرمانها و آرزوهایشان رسیده اند و دشمنان آنان به آن چه از آن می ترسیدند، گرفتار آمده اند، آمین ای معبود راستین.

مصباح المتهجد : ۴۰۹ ، جمال الأسبوع : ۳۰۰ کلاهما عن أبي محمد عبدالله بن محمد العابد .

حدیث ۴۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

- فِي التَّفْسِيرِ الْمَنْسُوبِ إِلَيْهِ ، فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : «وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ»

امام عسکری علیه السلام : - در تفسیر منسوب به ایشان درباره آیه شریف «و تا آنان طلب آمرزش می کنند ، خدا عذاب کننده آنان نخواهد بود» - : یعنی اظهار توبه و انابه می کنند ؛ زیرا از احکام خداوند در دنیا ، این است که تو را به پذیرفتن ظاهر و جستجو نکردن از باطن ، امر می فرماید ؛ چون دنیا سرای مهلت و فرصت است ، و آخرت ، سرای سزاست و نه عبادت و عمل .
الأنفال : ۳۳ .

حدیث ۵۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

أَوْلَى النَّاسِ بِالْمَحَبَّةِ مِنْهُمْ مَنْ أَمَلَهُ .

امام عسکری علیه السلام : مردم ، کسی را بیشتر دوست دارند که به او امید [بیشتری] دارند .

أعلام الدین : ۳۱۳ ، بحار الأنوار : ۴ / ۳۷۹ / ۷۸ .

حدیث ۵۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّتَهُ وَالْكَرَمُ طَبِيعَتَهُ وَالْحِلْمُ خَلْتَهُ ، كَثُرَ صَدِيقُهُ وَالْثَنَاءُ عَلَيْهِ ، وَانْتَصَرَ مِنْ أَعْدَائِهِ بِحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ .

امام عسکری علیه السلام : هر که پارسایی خوی او ، کرم سرشت او و بردباری صفتش باشد ، دوستش زیاد و ستایشش بسیار گردد و در برابر دشمنانش ، ستایش نیکوی دیگران یاری اش می دهد .

أعلام الدین : ۳۱۴ ، بحار الأنوار : ۴ / ۳۷۹ / ۷۸ .

حدیث ۵۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسِيَ ذَنْبَكَ ، وَذَكَرَ إِحْسَانَكَ إِلَيْهِ .

امام عسکری علیه السلام : بهترین برادران ، کسی است که خطایت را فراموش کند و از نیکوکاری ات در حق خودش یاد کند .

أعلام الدین : ۳۱۳ ، بحار الأنوار : ۴ / ۳۷۹ / ۷۸ .

حدیث ۵۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

إِنَّ مَعْرِفَةَ حُقُوقِ الْإِخْوَانِ يُحِبُّ إِلَى الرَّحْمَنِ وَيُعْظِمُ الزُّلْفَى لَدَى الْمَلِكِ الدِّيَانِ ، وَإِنَّ تَرَكَ قَضَائِهَا يَمُقْتُ إِلَى الرَّحْمَنِ وَيُصَغِّرُ الرُّتْبَةَ عِنْدَ الْكَرِيمِ الْمَنَّانِ .

امام عسکری علیه السلام : شناخت حقوق برادران دینی ، انسان را محبوب خدای رحمان می کند و او را به آن سلطان قهار ، نزدیک تر می سازد؛ و به جا نیاموردن آنها ، انسان را در درگاه الهی منفور می سازد و منزلت او را نزد خدای بزرگوار بخشنده ، پایین می آورد .

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام : ۱۶۴ / ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ۲۵ / ۲۳ / ۷۴ .

حدیث ۵۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى - بِجُودِهِ

وَرَأْفَتِهِ - قَدَّمَ عَلَى عِبَادِهِ بِنَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ، وَوَفَّقَكُمْ لِقَبُولِ دِينِهِ ، وَأَكْرَمَكُمْ بِهِدَايَتِهِ . . . فَلَمْ تَزَلْ نَبِيَّتُنَا مُسْتَحْكِمَةً ، وَنُفُوسُنَا إِلَى طَيْبِ آرَائِكُمْ سَاكِنَةً ، الْقَرَابَةُ الرَّاسِخَةُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ قَوِيَّةٌ . وَصَيَّةٌ أَوْصَى بِهَا أَسْلَافُنَا وَأَسْلَافُكُمْ ، وَعَهْدٌ عُهِدَ إِلَى شُبَّانِنَا وَمَشَايِخِكُمْ ، فَلَمْ يَزَلْ عَلَى جَمَلَةٍ كَامِلَةٍ مِنَ الْإِعْتِقَادِ ، لِمَا جَمَعَنَا اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ الْحَالِ الْقَرِيبِيِّ ، وَالرَّجْمِ الْمَاسِيهِ ؛ يَقُولُ الْعَالِمُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِذْ يَقُولُ : الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَمِّهِ وَأَبِيهِ .

امام عسکری علیه السلام - از جمله آنچه به مردم قم و آوه نوشت - : خداوند با بخشش و مهربانی خود ، بر بندگانش منت گذاشت و پیامبرش محمد صلی الله علیه و آله را نوید دهنده و بیم دهنده فرستاد و شما را برای پذیرش دینش توفیق

داد و به هدایت خود ، گرمی داشت ... نیت ما همواره استوار و جان هایمان به اندیشه های پاک شما آرام است . خوشاوندی

برقرار میان ما و شما نیرومند است. این [خویشاوندی]، سفارشی است که گذشتگان ما و گذشتگان شما بدان سفارش کرده اند و عهدی است که با جوانان ما و پیران شما بسته شده است و به سبب حالت نزدیک و خویشاوندی پیوسته ای که خداوند ما را بر آن نگه داشته است، همچنان بر اعتقادی کامل، استوار است. عالم [معصوم] علیه السلامی فرماید: «مؤمن، برادرِ تَنی مؤمن است». المناقب لابن شهر آشوب: ۴ / ۴۲۵، بحار الأنوار: ۵۰ / ۳۱۷ / ۱۴.

حدیث ۵۵

امام حسن عسکری علیه السلام:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله لبعض أصحابه ذات يوم: يا عبد الله، أحب في الله، وأبغض في الله، ووال في الله، وعاد في الله؛ فإنَّهُ لا تُنال ولا يُرَى اللهُ إلاَّ بِذَلِكَ، ولا يجدُ الرَّجُلُ طعمَ الإيمانِ - وإن كثرت صلواته وصيامه - حتى يكونَ كذلك. وقد صارت مؤاخاةُ النَّاسِ يومَكم هذا أكثرها في الدنيا؛ عليها يتباغضون، وذلك لا يُغني عنهم من الله شيئاً. فقال الرجلُ: يا رسول الله، فكيف لي أن أعلمَ أنني قد واليتُ وعاديتُ في الله؟ ومن وليُّ الله عز وجل حتى أواليته، ومن عدوُّه حتى أعاديته؟

فأشارَ لَهُ رسولُ اللهِ صلى الله عليه وآله إلى عليِّ عليه السلام، فقال: أترى هذا؟ قال: بلى. قال: وليُّ هذا وليُّ الله؛ فواله، وعدوُّ هذا عدوُّ الله؛ فعاده، ووال وليُّ هذا ولو أنه قاتلُ أبيك وولدك، وعاد عدوُّ هذا ولو أنه أبوك وولدك.

امام عسکری علیه السلام - به نقل از پدرانش - پیامبر خدا روزی به یکی از یارانش فرمود: «ای بنده خدا! در راه خدا دوست بدار، در راه خدا دشمن بدار، در راه خدا دوستی بورز و در راه خدا دشمنی بورز؛ زیرا ولایت خدا، جز از این راه به دست نمی آید و انسان، گرچه نماز و روزه اش بسیار باشد، طعم ایمان را در نمی یابد، مگر آن که چنین باشد؛ لیکن امروز، بیشتر دوستی ها و برادری هایشان برای دنیا و در راه آن است. بر اساس آن، با یکدیگر دوستی می کنند و برای آن با یکدیگر دشمنی می ورزند؛ حال آن که این دوستی و دشمنی، در برابر خداوند، هیچ سودی برایشان ندارد».

آن مرد گفت: ای پیامبر خدا! چگونه بدانم که در راه خدا دوستی و دشمنی کرده ام؟ و دوست خدا کیست تا با او دوستی کنم؟ و دشمن خدا کیست تا با او دشمنی ورزم؟

پیامبر خدا به علی علیه السلام اشاره کرد و به آن مرد فرمود: «آیا او را می بینی؟».

گفت: آری.

فرمود: «دوست او، دوست خداست. پس با او دوستی کن. و دشمن او دشمن خداست. پس با او دشمنی کن. با دوست او دوستی کن، گرچه قاتل پدر و پسر باشد، و با دشمن او دشمنی کن، گرچه پدر و پسر باشد».

معانی الأخبار: ۳۹۹/۵۸ عن محمد بن زیاد ومحمد بن سنان وص ۳۷/۹، عيون أخبار الرضا عليه السلام: ۱/۲۹۱/۴۱، علل الشرايع: ۱۴۰ / ۱، صفات الشيعة: ۱۲۵ / ۶۵، الأملی للصدوق: ۶۱ / ۲۱ کلها عن محمد بن زیاد ومحمد بن سيار، التفسير المنسوب إلى الإمام العسکری عليه السلام: ۴۹، روضة الواعظین: ۴۵۷ من دون إسناد إلى الإمام عليه السلام، تنبيه الخواطر: ۲ / ۹۹ وليس فيه من «فقال الرجل... إلخ»، بحار الأنوار: ۲۷ / ۵۴ / ۸ و ج ۶۸ / ۷۹ / ۱۴۰؛ حلیة الأولیاء: ۱ / ۳۱۲ عن ابن عمر عنه صلى الله عليه وآله نحوه وليس فيه «فقال الرجل... إلخ».

حدیث ۵۶

امام حسن عسکری علیه السلام:

مَنْ لَمْ يَتَّقِ وُجُوهَ النَّاسِ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ .

امام عسکری علیه السلام : هر که از مردم پروا [حیا] نکند، از خداوند [نیز] پروا نمی کند.
بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۷/۳.

حدیث ۵۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ .

امام عسکری علیه السلام : هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد، او را آراسته است و هر که در برابر دیگران موعظه اش کند، او را لکه دار کرده است.
تحف العقول : ۴۸۹.

حدیث ۵۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

التَّوَّاضُعُ نِعْمَةٌ لَا يُحْسَدُ عَلَيْهَا .

امام عسکری علیه السلام : فروتنی، نعمتی است که به آن حسادت نمی شود.
تحف العقول : ۴۸۹.

حدیث ۵۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ أَكْثَرَ الْمَنَامَ رَأَى الْأَحْلَامَ .

امام عسکری علیه السلام : هر که زیاد بخوابد، خواب های پریشان بیند.
الدرّة الباهرة : ۴۳.

حدیث ۶۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

لَا تُمَارِ فَيَذْهَبَ بِهَاؤُكَ ، وَلَا تُمَارِخَ فَيَجْتَرَأَ عَلَيْكَ .

امام عسکری علیه السلام : مجادله مکن که احترامت از بین می رود و شوخی مکن که بر تو گستاخ می شوند.
تحف العقول : ۴۸۶.

حدیث ۶۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ مَدَحَ غَيْرَ الْمُسْتَحِقِّ فَقَدْ قَامَ مَقَامَ الْمُتَّهَمِ .

امام عسکری علیه السلام : هر کس فردی را که استحقاق ستایش ندارد بستاید، خود را در مقام اتهام و بدگمانی قرار داده است.

أعلام الدین : ۳۱۳.

حدیث ۶۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
 جُعِلَتِ الْخَبَائِثُ فِي بَيْتٍ وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ الْكُذْبُ .
 امام عسکری علیه السلام : [همه] پلیدیها در یک خانه نهاده شده و کلید آن، دروغ قرار داده شده است.
 الدرّة الباهرة : ۴۳.

حدیث ۶۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
 - بَعْدَ تَقْيِيحِ تَقْلِيدِ عَوَامِ الْيَهُودِ لِعُلَمَاءِ الْفَسَقَةِ - : فَمَنْ قَلَّدَ مِنْ عَوَامِنَا
 مِثْلَ هَؤُلَاءِ الْفُقَهَاءِ فَهُمْ مِثْلُ الْيَهُودِ الَّذِينَ ذَمَّهُمُ اللَّهُ بِالتَّقْلِيدِ لِفَسَقَةِ فُقَهَائِهِمْ .
 فَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَانِنًا لِنَفْسِهِ حَافِظًا لِدِينِهِ مُخَالَفًا عَلَى هَوَاهُ مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ فَلِلْعَوَامِّ أَنْ يُقَلِّدُوهُ ، وَذَلِكَ لَا يَكُونُ إِلَّا بَعْضَ
 فُقَهَاءِ الشَّيْعَةِ لَا جَمِيعَهُمْ .

امام عسکری علیه السلام - بعد از تقییح عوام یهود از علمای فاسقشان - : اگر (مسلمانان) از چنین فقهای تقلید کنند ، مانند همان یهودیانی هستند که خداوند آنان را به سبب تقلید و پیروی از فقهای فاسق و بدکارشان نکوهش کرده است . اما هر فقیهی که خویشستندار و نگاهبان دین خود باشد و با هوای نفسش بستیزد و مطیع فرمان مولایش باشد ، بر عوام است که از او تقلید کنند و البته این ویژگیها را تنها برخی فقهای شیعه دارا هستند ، نه همه آنها .
 الاحتجاج : ۲/۵۱۰/۳۳۷.

حدیث ۶۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِذَا نَشَطَتِ الْقُلُوبُ فَأَوْدِعْهَا (فَأَوْدِعْهَا) ، وَإِذَا نَفَرَتْ فَوَدِّعْهَا .
 امام عسکری علیه السلام : هر گاه دلها به نشاط آمدند، به آنها امانت بسپارید و هر گاه کوچ کردند، با آنها بدرود گوید.
 الدرّة الباهرة : ۴۳.

حدیث ۶۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِذَا كَانَ الْمَقْضَى كَاتِنًا فَالضَّرَاعَةُ لِمَاذَا ؟ !
 امام عسکری علیه السلام : اگر قضای الهی واقع شدنی است، دیگر ضعف و زبونی چرا؟!
 نزّهة الناظر : ۱۴۷/۲۱.

حدیث ۶۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِنَّ الْوُصُولَ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ سَفَرٌ لَا يُدْرَكُ إِلَّا بِامْتِطَاءِ اللَّيْلِ .
 امام عسکری علیه السلام : رسیدن به خداوند عز و جل سفری است که جز با نشستن بر مرکب شب، پیموده نشود.
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۸۰/۴.

حدیث ۶۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
 - فِي صِفَةِ عُلَمَاءِ السُّوءِ - : وَهُمْ أَضْرُّ عَلَى ضِعْفٍ شِيعَتِنَا مِنْ جَيْشِ يَزِيدَ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَصْحَابِهِ ، فَإِنَّهُمْ يَسْلُبُونَهُمْ الْأَرْوَاحَ وَالْأَمْوَالَ ، وَهَؤُلَاءِ عُلَمَاءُ السُّوءِ ... يُدْخِلُونَ الشُّكَّ وَالشُّبُهَةَ عَلَى ضِعْفٍ شِيعَتِنَا فَيُضِلُّونَهُمْ .
 امام عسکری علیه السلام - در وصف عالمان بدکردار - فرمود : زیان آنها برای شیعیان ناتوان (آسیب پذیر) ما بیشتر از زیان سپاه یزید برای حسین بن علی علیهما السلام یاران اوست؛ زیرا آنها جان و مال ایشان را گرفتند و این علمای بدکردار ... در دل شیعیان ناتوان ما شک و شبهه می اندازند و گمراهشان می کنند.
 الاحتجاج : ۲/۵۱۲/۳۳۷.

حدیث ۶۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
 الْوَحْشَةُ مِنَ النَّاسِ عَلَى قَدْرِ الْفِطْنَةِ بِهِمْ .
 امام عسکری علیه السلام : کناره گرفتن از مردم، به اندازه شناخت از آنهاست.
 بحار الأنوار : ۷۰/۱۱۱/۱۴.

حدیث ۶۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزًا إِلَّا ذَلَّ ، وَلَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلًا إِلَّا عَزَّ .
 امام عسکری علیه السلام : هیچ عزتمندی حق را فرو نگذاشت مگر این که به ذلت افتاد، و هیچ ذلیل و ناتوانی حق را نگرفت مگر این که عزیز و نیرومند شد.
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۴/۲۴.

حدیث ۷۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَرَى رَسُولَهُ بِقَلْبِهِ مِنْ نُورِ عَظَمَتِهِ مَا أَحَبَّ .
 امام عسکری علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی از نور عظمت خویش، چندان که دوست داشت، به قلب رسول خود نمایاند.

الکافی : ۱/۹۵/۱ .

حدیث ۷۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
 أَعْدَى عَدُوِّ لِلْمَرْءِ غَضَبُهُ وَشَهْوَتُهُ ، فَمَنْ مَلَكَهُمَا عَلَتْ دَرَجَتُهُ وَبَلَغَ غَايَتَهُ .
 امام عسکری علیه السلام : دشمن ترین دشمن آدمی ، خشم و شهوت اوست . هر که بر این دو چیزه شود ، مقامش بلند گردد و به هدف خود برسد .
 غرر الحکم : ۳۲۶۹

حدیث ۷۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُذِلُّهُ .
 امام عسکری علیه السلام : چه زشت است در مؤمن خواسته ای باشد که او را به خواری کشاند .
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۴/۳۵ .

حدیث ۷۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مِنَ الْجَهْلِ الضَّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ .
 امام عسکری علیه السلام : خنده ای که از روی تعجب نباشد ، نشان نابخردی است .
 بحار الأنوار : ۷۶/۵۹/۱۰ .

حدیث ۷۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 - لَمَّا سُئِلَ عَنْ عَلَّةٍ وَجُوبِ الصَّوْمِ - : لِيَجِدَ الْعِنْيُ مَسَّ الْجُوعِ ؛ فَيَمُنَّ عَلَى الْفَقِيرِ .
 امام عسکری علیه السلام - در پاسخ به پرسش از علت واجب شدن روزه - فرمود : تا توانگر درد گرسنگی را بچشد و در نتیجه ، به نیازمند کمک کند .
 بحار الأنوار : ۹۶/۳۶۹/۵۰ .

حدیث ۷۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
 لَا يَعْرِفُ النَّعْمَةَ إِلَّا الشَّاكِرُ ، وَلَا يَشْكُرُ النَّعْمَةَ إِلَّا الْعَارِفُ .
 امام عسکری علیه السلام : [قدر] نعمت را نشناسد مگر سپاسگزار ، و شکر نعمت نگذارد مگر آن که [قدر] نعمت را شناسد .
 أعلام الدین : ۳۱۳ .

حدیث ۷۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِنَّ ... لِلشَّجَاعَةِ مِقْدَارًا ، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ تَهَوُّرٌ .
 امام عسکری علیه السلام : شجاعت اندازه ای دارد که اگر از آن فراتر رود بی باکی است .
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۷/۳ .

حدیث ۷۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِنَّ لِلشَّخَاءِ مِقْدَارًا ، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ سَرَفٌ .
 امام عسکری علیه السلام : همانا بخشندگی را اندازه ای است که اگر از آن فراتر رود اسراف است .
 الدرّة الباهرة : ۴۳ .

حدیث ۷۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
 إِنَّ لِلشَّخَاءِ مِقْدَارًا فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ سَرَفٌ .
 امام عسکری علیه السلام : بخشندگی اندازه ای دارد که اگر از آن فراتر رود اسراف است .
 بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۷/۱۱۵ .

حدیث ۷۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
 -لَأَبِي هَاشِمِ الْجَعْفَرِيِّ - : قَبْرِ مَنْ رَأَى أَمَانَ لِأَهْلِ الْجَائِيَيْنِ .
 امام عسکری علیه السلام - خطاب به ابو هاشم جعفری - : قبر من در شِیرَ مَنْ رَأَى (سامرّا) مایه امن و امان ساکنان هر دو طرف (فرات) است .
 بحار الأنوار : ۱ / ۵۹ / ۱۰۲ .

حدیث ۸۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
 لَوْ عَقَلَ أَهْلُ الدُّنْيَا خَرِبَتْ .
 امام عسکری علیه السلام : اگر اهل دنیا عقل خود را به کار می بستند ، دنیا ویران می شد [چون به دنیا بی رغبت می شدند].
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۷/۳ .

حدیث ۸۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

لَا يَشْغَلُكَ رِزْقٌ مَّضْمُونٌ عَنْ عَمَلٍ مَّفْرُوضٍ .

امام عسکری علیه السلام : مبادا [سرگرم شدن به] روزی ضمانت شده ، تو را از کار واجبی باز دارد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۴/۲۲

حدیث ۸۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

- فِي تَفْسِيرِ الْبَشِيْمَةِ - : اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَتَأَلَّهُ إِلَيْهِ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَالشَّدَائِدِ كُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ انْقِطَاعِ الرَّجَاءِ مِنْ كُلِّ مَنْ هُوَ دُونَهُ ، وَتَقَطُّعِ الْأَسْبَابِ مِنْ جَمِيعِ مَنْ سِوَاهُ .

امام عسکری علیه السلام - در تفسیر «بسم الله الرحمن الرحيم» - فرمود : الله هموست که هر مخلوقی در نیازها و گرفتاریها وقتی امیدش از همه ، جز او قطع می شود و رشته هر سببی جز او بریده می گردد ، به وی روی می آورد .

التوحيد : ۲۳۱ / ۵ .

حدیث ۸۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ مَا إِذَا فَقَدْتَهُ أُبْعِضْتَ الْحَيَاةَ ، وَشَرٌّ مِنَ الْمَوْتِ مَا إِذَا نَزَلَ بِكَ أُحْبِبْتَ الْمَوْتَ .

امام عسکری علیه السلام : بهتر از زندگی آن است که هرگاه آن را از دست دهی از زندگی بیزار شوی، و از مرگ بدتر آن چیزی است که هرگاه بدان گرفتار آبی، آرزوی مرگ کنی .

تحف العقول : ۴۸۹ .

حدیث ۸۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

أَعْرِفُ النَّاسَ بِحُقُوقِ إِخْوَانِهِ وَأَشَدَّهُمْ قَضَاءً لَهَا أَعْظَمُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا .

امام عسکری علیه السلام : آن که به حقوق برادران خود آشناتر باشد و در رعایت کردن آنها کوشاتر ، نزد خداوند ارجمندتر است .

الاحتجاج : ۲/۵۱۷/۳۴۰ .

حدیث ۸۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

أَقْلُّ النَّاسِ رَاحَةً الْحَقُودُ .

امام عسکری علیه السلام : کم آسایش ترین مردم، کینه توز است .

تحف العقول : ۴۸۸

حدیث ۸۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مِنَ الْجَهْلِ الضَّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ .
 امام عسکری علیه السلام : خنده ای که از روی تعجب نباشد نشانه نادانی است.
 تحف العقول : ۴۸۷ .

حدیث ۸۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
 الْجَهْلُ خَضْمٌ .
 امام عسکری علیه السلام : نادانی دشمن [انسان] است.
 الدرّة الباهرة : ۴۴ .

حدیث ۸۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
 حُسْنُ الصُّورَةِ جَمَالٌ ظَاهِرٌ ، وَحُسْنُ الْعَقْلِ جَمَالٌ بَاطِنٌ .
 امام عسکری علیه السلام : نکویی صورت ، زیبایی ظاهر است و نکویی خرد ، زیبایی درون.
 أعلام الدین : ۳۱۳ .

حدیث ۸۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
 ذَكَرَ عِنْدَ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْجِدَالَ فِي الدِّينِ ، وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَالْأُمَّةَ الْمُعَصُومِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَدْ نَهَوْا عَنْهُ ،
 فَقَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَمْ يُنْهَ عَنْهُ مَطْلَقًا ، لَكِنَّهُ نَهَى عَنِ الْجِدَالِ بغيرِ التِّي هِيَ أَحْسَنُ .
 امام عسکری علیه السلام : در حضور [امام] صادق علیه السلام از جدال کردن در دین و این که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام از این کار نهی کرده اند، سخن به میان آمد، [امام] صادق علیه السلام فرمود: از آن به طور مطلق نهی نشده بلکه از مجادله کردن با روشی جز روش پسندیده تر نهی شده است.
 بحار الأنوار : ۲/۱۲۵/۲ .

حدیث ۹۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا مِنْ بَلِيَّةٍ إِلَّا وَلِلَّهِ فِيهَا نِعْمَةٌ تُحِيطُ بِهَا .
 امام عسکری علیه السلام : هیچ گرفتاری و بلایی نیست مگر آن که نعمتی از خداوند آن را در میان گرفته است.
 بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۴/۳۴ .

حدیث ۹۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَنْ أُنِسَ بِاللَّهِ اسْتَوْحَشَ مِنَ النَّاسِ .
 امام عسکری علیه السلام : هر که با خدا همدم شود از مردم دوری می‌گزیند .
 الدرّة الباهرة : ۴۳ .

حدیث ۹۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
 - وقد سُئِلَ عن الحُجَّةِ والإمامِ بعدهُ ؟ - : إِبْنِي مُحَمَّدٌ ، وَهُوَ الإِمَامُ وَالْحُجَّةُ بَعْدِي ، مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً . أَمَا إِنَّ لَهُ غَيْبَةً يَحَارُّ فِيهَا الْجَاهِلُونَ ، وَيَهْتَكُ فِيهَا الْمُبْطِلُونَ ، وَيَكْذِبُ فِيهَا الْوَقَاتُونَ ، ثُمَّ يَخْرُجُ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْأَعْلَامِ الْبَيْضِ تَحْفِقُ فَوْقَ رَأْسِهِ بِنَجْفِ الْكُوفَةِ .
 امام عسکری علیه السلام - در پاسخ به پرسش از حجت و امام بعد از ایشان - فرمود : فرزندم محمد ، اوست امام و حجت پس از من . هر که بمیرد و او را نشناسد به مرگ جاهلی مرده است . بدانید که او را غیبتی است که پس از آن ، ظهور می‌کند؛ غیبتی که جاهلان در آن سرگشته می‌شوند و باطل‌گرایان به نابودی می‌افتند و کسانی به دروغ [برای ظهور او] زمان تعیین می‌کنند . گویی پرچمهای سفیدی را می‌بینم که در نجف کوفه بر فراز سر او در اهتزازند .
 بحار الأنوار : ۷ / ۱۶۰ / ۵۱ .

حدیث ۹۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزًا إِلَّا ذَلَّ وَلَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلًا إِلَّا عَزَّ؛
 هیچ عزیزی حق را ترک نکرد، مگر این که ذلیل شد و هیچ ذلیلی به حق عمل نکرد مگر این که عزیز شد .
 بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۴، ح ۲۴ .

حدیث ۹۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» قَالَ: قُولُوا لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ حُسْنًا مُؤْمِنِهِمْ وَمُخَالَفِهِمْ، أَمَا الْمُؤْمِنُونَ فَيَسِيْطُ لَهُمْ وَجْهَهُ وَأَمَا الْمُخَالَفُونَ فَيَكْلَمُهُمْ بِالْمُدَارَاةِ لِاجْتِنَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ. فَإِنْ اسْتَتَرَ مِنْ ذَلِكَ بِكَفِّ شُرُورِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ وَعَنْ إِخْوَانِهِ الْمُؤْمِنِينَ؛
 در تفسیر آیه «با مردم، به زبان خوش سخن بگویند»، فرمودند: یعنی با همه مردم، چه مؤمن و چه مخالف، به زبان خوش سخن بگویند. مؤمن، به هم مذهبان، روی خوش نشان می‌دهد و با مخالفان، با مدارا سخن می‌گوید تا به ایمان، جذب شوند و حتی اگر نشدند، با این رفتار، از بدی‌های آنان در حق خود و برادران مؤمنش، پیشگیری کرده است .
 مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۶۱ .

حدیث ۹۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ؛

هر کس برادر (دینی اش) را پنهانی نصیحت کند، او را آراسته و اگر آشکارا نصیحتش نماید، ارزش او را کاسته است.
تحف العقول، ص ۴۸۹.

حدیث ۹۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

نَظَرَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى رَجُلٍ فَرَأَى أَثَرَ الْخَوْفِ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَا بِالْمَكِّ؟ قَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ. قَالَ: يَا عَجِبَ اللَّهُ! خَفَ دُنُوبَكَ، وَخَفَ عَدْلَ اللَّهِ عَلَيْكَ فِي مَظَالِمِ عِبَادِهِ، وَأَطَعَهُ فِي مَا كَلَّفَكَ وَلَا نَعَصِهِ فِي مَا يُضِلُّحُكَّ ثُمَّ لَا تَخَفِ اللَّهَ بَعْدَ ذَلِكَ فَإِنَّهُ لَا يَظْلِمُ أَحَدًا، وَلَا يَعِدُّبُهُ فَوْقَ اسْتِحْقَاقِهِ أَيَّدًا، إِلَّا أَنْ تَخَافَ سُوءَ الْعَاقِبَةِ بِأَنْ تَعْتَبِرَ أَوْ تَتَيَدَّلَ، فَإِنْ أَرَدْتَ أَنْ يُؤْمِنَكَ اللَّهُ سُوءَ الْعَاقِبَةِ، فَاعْلَمْ أَنَّ مَا تَأْتِيهِ مِنْ خَيْرٍ فَبِضَلِّ اللَّهُ وَتَوْفِيقِهِ، وَمَا تَأْتِيهِ مِنْ شَرٍّ فَبِإِمْهَالِ اللَّهِ وَإِنْظَارِهِ إِيَّاكَ وَحِلْمِهِ عَنْكَ؛

امیر مؤمنان علی علیه السلام در چهره او نشانه ترس دیدند. به او فرمودند: در چه حالی؟ گفت: از خدا می ترسم. فرمودند: «ای بنده خدا! از گناهانت و از عدالت خدا درباره ظلم هایی که به بندگان خدا کرده ای بترس و خدا را در آنچه تو را موظف نموده، پیروی کن و از او در آنچه صلاح تو در آن است، نافرمانی نکن. پس از آن، از خدا نترس؛ زیرا او به هیچ کس ظلم نمی کند و هرگز کسی را بیش از استحقاقش مجازات نمی کند. مگر این که نگران عاقبت بد باشی، به این که سرنوشت، دگرگون شود و تغییر یابد. پس اگر خواستی از عاقبت بد در امان باشی، بدان هر خیری که به تو می رسد، از لطف خدا و توفیق اوست و هر شری که به تو می رسد، به جهت مهلت دادن خدا به تو و بردباری اش درباره توست».

تفسیر امام حسن عسکری ۷، ص ۲۶۵، ح ۱۳۳.

حدیث ۹۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسِيَ ذَنْبَكَ ، وَذَكَرَ إِحْسَانَكَ إِلَيْهِ .

امام عسکری علیه السلام : بهترین برادر تو ، آن است که گناهت (بدی ات نسبت به او) را فراموش کند و خوبی ات را نسبت به او به یاد داشته باشد .

أعلام الدین : ص ۳۱۳ .

حدیث ۹۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُرْأَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صَغَرِهِ تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ .

امام عسکری علیه السلام : گستاخی فرزند بر پدر و مادر در خردسالی ، به نافرمانی در بزرگی سالی می کشاند .

تحف العقول : ص ۴۸۹ .

حدیث ۹۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

: شَكَرَ اللَّهُ لِأَبِي إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ صَنِيعَتَهُ إِلَى شِيعَتِنَا، وَغَفَرَ لَهُ ذُنُوبَهُ، وَرَزَقَهُ ذَكَرًا سَوِيًّا قَائِلًا بِالْحَقِّ، فَقُلْ لَهُ: يَقُولُ لَكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ: سَمَّ ابْنَكَ أَحْمَدَ.

امام حسن عسکری علیه السلام - به جعفر بن شریف جرجانی - : خداوند ، خود از خدمت ابو اسحاق ابراهیم بن اسماعیل به شیعیان ما سپاس گزاری کند و گناهان او را بیامرزد و پسری تمام و کمال و حق باور ، روزی اش گرداند . به او بگو که حسن بن علی می گوید : نام فرزندت را احمد بگذار .

الخرائج والجرائح : ج ۱ ص ۴۲۴ ح ۴، كشف الغمّة : ج ۳ ص ۲۱۷ كلاهما عن جعفر بن الشريف الجرجانی.

حدیث ۱۰۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُرَأَةُ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صَغَرِهِ، تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ.

امام عسکری علیه السلام : گستاخی فرزند بر پدرش در کودکی ، به سرکشی در بزرگی فرا می خواند .
تحف العقول : ص ۴۸۹.

حدیث ۱۰۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

حدیث ۱۰۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ التَّوَاضُعِ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَمَرُّ بِهِ،
وَالْجُلُوسُ دُونَ شَرَفِ الْمَجْلِسِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

سلام کردن به هر کس که بر او می گذری
و نشستن در جایی که پایین تر از جایگاه (توست)
نشانه تواضع و فروتنی است.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۹

حدیث ۱۰۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِدُونِ الشَّرَفِ مِنَ الْمَجْلِسِ
لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يَقُومَ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

کسی که در مجلس به پایین تر از جایگاه خود راضی شود، همواره خدا و فرشتگان الهی بر او درود می فرستند تا وقتی که برخیزد.
تحف العقول: ۴۸۶

حدیث ۱۰۴

امام حسن عسکری علیه السلام:
قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي قَلْبِهِ
وَقَلْبُ الْحَكِيمِ فِي قَلْبِهِ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
قلب و دل احمق در دهان اوست
و دهان انسان حکیم در (اختیار) قلب اوست.
(یعنی انسان نادان نسنجیده حرف می زند
و انسان خردمند و حکیم پس از اندیشه صحبت می کند).
بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۱

حدیث ۱۰۵

امام حسن عسکری علیه السلام:
جُرْأَةُ الْوَلَدِ عَلَيَّ وَالِدِهِ فِي صِغَرِهِ
تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
پررویی و گستاخی فرزند در مقابل پدر در کودکی
موجب نافرمانی و آزار او در بزرگی می شود.
بحارالانوار، ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۷

حدیث ۱۰۶

امام حسن عسکری علیه السلام:
حُسْنُ الصُّورَةِ جَمَالٌ ظَاهِرٌ،
وَحُسْنُ الْعَقْلِ جَمَالٌ بَاطِنٌ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
زیبایی چهره، زیبایی ظاهری است
و خوبی اندیشه زیبایی باطنی است.
بحارالانوار ۱: ۹۵ ح ۲۷

حدیث ۱۰۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَنْ كَانَ الْوَرَعَ سَجِيَّتَهُ، وَالْكَرَمَ طَبِيعَتَهُ،
 وَالْحِلْمَ خُلَّتَهُ، كَثُرَ صَدِيقُهُ وَالثَّنَاءُ عَلَيْهِ،
 وَانْتَصَرَ مِنْ أَعْدَائِهِ بِحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:

کسی که پارسایی جزء سرشت او وجود و سخاوت جزء طبیعت او و بردباری دوست او گردد دوستانش و تعریف او زیاد خواهد شد و از دشمنانش با ستایش کردن بر او انتقام می‌گیرد.

اعلام الدین ۳۱۴

حدیث ۱۰۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
 لَا يَعْرِفُ النُّعْمَةَ إِلَّا الشَّاكِرُ،
 وَلَا يَشْكُرُ النُّعْمَةَ إِلَّا الْعَارِفُ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:
 نعمت را جز سپاسگزار کسی نمی‌شناسد
 و جز عارف و دانا نعمت را سپاسگزاری نمی‌کند.
 اعلام الدین ۳۱۳

حدیث ۱۰۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
 خِصْلَتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ:
 الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَنَفْعُ الْإِخْوَانِ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:
 دو خصلت است که بالاتر از آنها چیزی نیست:
 ۱- ایمان به خدا
 ۲- سود رسانی به برادران دینی.
 بحار الانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۶

حدیث ۱۱۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
 الْغَضَبُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:
 خشم، کلید هر بدی و زشتی است.

تحف العقول: ۴۸۸

حدیث ۱۱۱

امام حسن عسکری علیه السلام:

جُعِلَتِ الْخَبَائِثُ كُلُّهَا فِي بَيْتِ،
وَجُعِلَ مِفْتَاحُهَا الْكُذْبُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

تمام پلیدیها در خانه ای گرد آمده
و کلید آنها دروغگویی قرار داده شده است.
جامع الاخبار ص ۴۱۸ ح ۱۱۶۲

حدیث ۱۱۲

امام حسن عسکری علیه السلام:

أَعْرَفُ النَّاسِ بِحُقُوقِ إِخْوَانِهِ وَ أَشَدُّهُمْ قَضَاءً لَهَا
أَعْظَمُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا؟،

وَمَنْ تَوَاضَعَ فِي الدُّنْيَا لِإِخْوَانِهِ

فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصَّادِقِينَ

وَمِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَقًّا.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

برترین مردم پیش خدا کسی است که نسبت به حقوق برادرانش آشناتر و در ادای آن حقوق کوشاتر باشد، و کسی که در دنیا برای
برادرانش فروتنی کند، او پیش خدا از صدیقین و از شیعیان راستین علی بن ابی طالب علیه السلام به شمار می آید.
نکته: شناخت حقوق متقابل در میان افراد، به تحکیم و سلامت روابط کمک می کند.

بحارالانوار ۴۱: ۵۵ ح ۵

حدیث ۱۱۳

امام حسن عسکری علیه السلام:

لَا تُمَارِ فَيَذْهَبَ بِهِاءَ كَ

وَلَا تُمَارِخَ فَيُجْتَرَّ عَلَيْكَ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

ستیزه و جدال مکن که آبرویت می رود،

و شوخی نکن که بر تو گستاخ شوند.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۰ ح ۱

حدیث ۱۱۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
 بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَكُونُ ذَاوَجْهَيْنِ وَذَالسَّائِنِ،
 يُطْرَى أَخَاهُ شَاهِدًا وَيَأْكُلُهُ غَائِبًا
 إِنْ أُعْطِيَ حَسَدَهُ، وَإِنْ أُبْتَلِيَ خَانَهُ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:
 انسانی که دو رو و دو زبانه باشد بد بنده ای است،
 در روبرو از برادرش تعریف می کند
 و پشت سر گوشتش را (با غیبت) می خورد،
 اگر نعمتی به او داده شود حسد می ورزد
 و اگر گرفتار شود به او خیانت می کند.
 نکته : نفاق و دورویی، موجب سلب اعتماد در جامعه می گردد.
 ای جان فدای آنکه دلش با زبان یکی است.
 بحارالانوار ۷۸: ۳۷۳ ح ۱۴

حدیث ۱۱۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
 خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسِيَ ذَنْبَكَ
 وَذَكَرَ إِحْسَانَكَ إِلَيْهِ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:
 بهترین برادر تو کسی است که:
 خطای تو را فراموش کند
 و نیکی تو را نسبت به خودش یادآوری کند.
 اعلام الدین: ۳۱۳

حدیث ۱۱۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
 مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ
 وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ.
 امام عسکری علیه السلام فرمود:
 کسی که دوستش را در خلوت موعظه کند
 او را آراسته است،

و کسی که آشکارا او را موعظه کند
عیبهای او را بر ملا کرده است.
بحار الانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۳۳

حدیث ۱۱۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
مِنَ الْجَهْلِ الضُّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ .
امام یازدهم علیه السلام فرمود:
خنده بی جهت و بدون تعجب
نشانه جهل و نادانی است.
تحف العقول ۴۸۷

حدیث ۱۱۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
لَيْسَ مِنَ الْأَدَبِ
إِظْهَارُ الْفَرْحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ .
امام عسکری علیه السلام فرمود:
شادی کردن در حضور انسان غمناک
از ادب انسانی نیست.
تحف العقول : ۴۸۹

حدیث ۱۱۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
مِنَ الْفَوَاقِرِ الَّتِي تَقْصِمُ الظَّهْرَ، جَارٌ
إِنْ رَأَى حَسَنَةً أَطْفَأَهَا وَإِنْ رَأَى سَيِّئَةً أَفْشَاهَا .
امام عسکری علیه السلام فرمود:
یکی از مصیبت‌های کمرشکن، همسایه ای است که:
چون خوبی را ببیند روی آن سرپوش می گذارد
و اگر بدی ببیند آن را افشا می کند.
تحف العقول: ۴۸۷

حدیث ۱۲۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

أَقَلَّ النَّاسِ رَاحَةً الْحَقُّودُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

کم آسایش‌ترین مردم،

انسان کینه‌توز است.

تحف العقول: ۴۸۸

حدیث ۱۲۱

امام حسن عسکری علیه السلام:

حُبُّ الْأَبْرَارِ لِلأَبْرَارِ ثَوَابٌ لِلأَبْرَارِ،

وَ حُبُّ الْفُجَّارِ لِلأَبْرَارِ فَضِيلَةٌ لِلأَبْرَارِ،

وَ بُغْضُ الْفُجَّارِ لِلأَبْرَارِ زَيْنٌ لِلأَبْرَارِ،

وَ بُغْضُ الْأَبْرَارِ لِلْفُجَّارِ خِزْيٌ عَلَى الْفُجَّارِ .

امام عسکری علیه السلام فرمود:

محبت خوبان با همدیگر برای خوبان پاداش دارد، و محبت تبهکاران نسبت به خوبان برای خوبان فضیلت است، و دشمنی تبهکاران

با خوبان زینت برای خوبان است و دشمنی نیکان با تبهکاران مایه خواری تبهکاران است.

نکته: دوستی معیار شخصیت انسانهاست.

انسانهای مکتبی، در دوستی و دشمنی‌های خود، ارزشهای دینی را معیار قرار می‌دهند.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۸

حدیث ۱۲۲

امام حسن عسکری علیه السلام:

مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزٌ إِلَّا ذَلَّ

وَلَا أَخَذَ بِهِ دَلِيلٌ إِلَّا عَزَّ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

هیچ با عزتی حق را رها نکرد مگر اینکه خوار و ذلیل شد، و هیچ خوار و ذلیل حق را نگرفت مگر این که عزت یافت.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۴.

حدیث ۱۲۳

امام حسن عسکری علیه السلام:

لَا تُكْرِمِ الرَّجُلَ بِمَا يُشَقُّ عَلَيْهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

هیچ کس را به گونه‌ای احترام نکن

که او را به رنج و مشقت بیفکند.

نکته: تکلف، زندگیها را تلخ و رابطه‌ها را غیر صمیمی می‌سازد.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۳۴

حدیث ۱۲۴

امام حسن عسکری علیه السلام:

عَلَيْكَ بِالْإِقْتِصَادِ وَإِيَّاكَ وَالْإِسْرَافَ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

بر تو باد به میانه روی و اعتدال

و پرهیز از ولخرجی و اسراف.

نکته: اقتصاد، حد اعتدال میانه اسراف و بخل است.

احقاق الحق ۱۲ ص ۴۶۷

حدیث ۱۲۵

امام حسن عسکری علیه السلام:

وَاعْلَمْ

أَنَّ لِلسَّخَاءِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ سَرْفٌ،

وَأَنَّ لِلْحَزْمِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ تَهْوُّرٌ...

امام عسکری علیه السلام فرمود:

جود و بخشش حد و مرزی دارد. اگر از آن حد بگذرد اسراف به شمار می‌آید، و دور اندیشی و احتیاط هم اندازه‌ای دارد، اگر از

آن تجاوز کند بی‌باکی است.

اعلام الدین ۳۱۳.

حدیث ۱۲۶

امام حسن عسکری علیه السلام:

لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ،

وَإِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

عبادت به روزه و نماز زیاد نیست، بلکه عبادت، زیاد فکر و اندیشه کردن درباره کار و امر خداست.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۳ ح ۱۳

حدیث ۱۲۷

امام حسن عسکری علیه السلام:

أَوْرَعُ النَّاسِ مَنْ وَقَفَ عِنْدَ الشُّبْهَةِ،

أَعْبُدُ النَّاسَ مَنْ أَقَامَ عَلَيَّ الْفَرَائِضَ،
أَزْهَدُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ الْحَرَامَ،
أَشَدُّ النَّاسِ إِجْتِهَادًا مَنْ تَرَكَ الذُّنُوبَ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:

پارساترین مردم کسی است که در موارد شبهه توقف کند،
عابدترین مردم کسی است که در برپایی واجبات، استوار باشد،
زاهدترین مردم کسی است که حرام را ترک کند،
کوشاترین مردم شخصی است که گناهان را رها کند.
بحارالانوار ۷۸: ۳۷۳ ح ۱۸

حدیث ۱۲۸

امام حسن عسکری علیه السلام:

أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ وَ ذِكْرَ الْمَوْتِ
وَ تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ وَ الصَّلَاةَ عَلَيَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ،
فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:

زیاد یاد خدا و یاد مرگ باشید و قرآن را زیاد بخوانید و بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فراوان درود فرستید که درود بر رسول
خدا صلی الله علیه و آله ده حسنه به شمار می رود.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۱۲

حدیث ۱۲۹

امام حسن عسکری علیه السلام:

قَدِمَ جَمَاعَةٌ فَاسْتَأْذَنُوا عَلَيَّ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالُوا:
نَحْنُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَمَنْعَهُمْ أَيَّامًا ثُمَّ لَمَّا دَخَلُوا قَالَ لَهُمْ:
وَيَحْكُمُ إِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ سَلْمَانَ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ الْمُقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الَّذِينَ لَمْ يُخَالِفُوا شَيْئًا مِنْ أَوْامِرِهِ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:

گروهی خدمت امام رضا علیه السلام رسیدند و اجازه ورود خواستند و گفتند: ما از شیعیان علی علیه السلام هستیم. امام چند روز
اجازه ورود نداد. سپس (بعد از چند روز اجازه گرفته و) داخل شدند. امام علیه السلام به آنان فرمود:

وای بر شما! شیعه امیرمؤمنان علی علیه السلام امام حسن و امام حسین علیه السلام و سلمان و ابوذر و مقداد و عمار و محمد بن ابی
بکر هستند که با هیچ یک از فرمانهای علی علیه السلام مخالفت نکردند.
نکته: شیعه بودن به عمل و رفتار است، نه به ادعا و شعار.

سفینه البحار ۴: ۵۵۱

حدیث ۱۳۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِينَ [المؤمن] خَمْسٌ :

صَلَاةُ الْأَعْدَى وَالْخَمْسِينَ،

وَ زِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ،

وَ التَّحْتُمُ بِالْيَمِينِ،

وَ تَغْفِيرُ الْجَبِينِ،

وَ الْجَهْرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

نشانه های مؤمنان (شیعیان) پنج چیز است:

۱- پنجاه و یک رکعت نماز (نمازهای واجب و مستحب روزانه)

۲- زیارت اربعین

۳- انگشتر به دست راست داشتن

۴- پیشانی را (در سجده) بر خاک نهادن

۵- بسم الله الرحمن الرحيم را (در نمازها) بلند گفتن.

نکته: پیروان اهل بیت علیهم السلام باید با نحوه عملشان معرفت مکتب خویش باشند.

مصباح المتهجد ۷۸۸

حدیث ۱۳۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

إِتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا زَيْنًا وَ لَا تَكُونُوا شَيْنًا،

جُرُّوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ، وَ اذْفَعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

از خدا پروا کنید و مایه زینت باشید و مایه ننگ نباشید، همه محبتها را به سوی ما جلب کنید و همه زشتیها را از ما دفع کنید.

میزان الحکمه ۵: ۲۴۱ ح ۹۹۷۶

حدیث ۱۳۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَا أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ يَدُلُّهُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

چه قدر زشت است انسان مؤمن دلبستگی

و خواسته ای داشته باشد که او را خوار سازد.

نکته : دو عامل مهم اسارت انسان «ترس» و «طمع» است.

تحف العقول: ۴۸۹

حدیث ۱۳۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا تُغْفَرُ:

لَيْتَنِي لَا أُؤَاخِذُ إِلَّا بِهَذَا.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

از گناهان نابخشودنی این است که گفته شود:

ای کاش مرا به غیر از این گناه مؤاخذه نکنند

(یعنی گناه را کوچک و سبک شمارد).

تحف العقول: ۴۸۷

حدیث ۱۳۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

الْأَشْرَاكُ فِي النَّاسِ

أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الْمِسْحِ الْأَسْوَدِ

فِي اللَّيْلَةِ الْمُظْلِمَةِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

شُرک در میان مردم

از رد پای مور بر فرش سیاه در شب تیره و تاریک

مخفی تر است.

تحف العقول: ۴۸۷

حدیث ۱۳۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

إِنَّكُمْ فِي آجَالٍ مُتَّقَوِّصِيَةٍ وَأَيَّامٍ مَعْدُودَةٍ وَالْمَوْتُ يَأْتِي بَعْتِيَةً، مَنْ يَزْرَعْ خَيْرًا يَحْصِدْ غِبْطَةً وَمَنْ يَزْرَعْ شَرًّا يَحْصِدْ نَدَامَةً، لِكُلِّ زَارِعٍ مَا زَرَعَ. لَا يُسْبِقُ بَطْنِيءٌ بِحَظِّهِ وَلَا يُدْرِكُ حَرِيصٌ مَالَهُمْ يُقَدَّرُ لَهُ. مَنْ أَعْطَى خَيْرًا فَاللَّهُ أَعْطَاهُ، وَمَنْ وَقَى شَرًّا فَاللَّهُ وَقَاهُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

عمرهای شما رو به کاهش است، دوران شما محدود است، مرگ ناگهان فرا می رسد،

هر که نیکی بکارد خوشی درو می کند و هر کس زشتی بکارد، پشیمانی درو می کند،

هر کسی آنچه را کشت کند درو خواهد کرد، نه کند رو از بهره و نصیب خود عقب می ماند و نه حریص بیش از آنچه مقدر

اوست به دست آورد،

به هر کس خیری برسد از خداست، و هر کس از شری حفظ شود خدا او را حفظ کرده است.

تحف العقول: ۴۸۹

حدیث ۱۳۶

امام حسن عسکری علیه السلام:

لَا يَشْغَلُكَ رِزْقٌ مَّضْمُونٌ

عَنْ عَمَلٍ مَّفْرُوضٍ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

مبادا روزی تضمین شده (که در حال به تو می رسد)

تو را از کار و فعالیت واجب بازدارد.

تحف العقول: ۴۸۹

حدیث ۱۳۷

امام حسن عسکری علیه السلام:

أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ، وَالْوَرَعِ فِي دِينِكُمْ ،

وَالْأَجْتِهَادِ لِلَّهِ ، وَصِدْقِ الْحَدِيثِ ،

وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ أَيْتَمَنَكُمْ مِنْ بَرٍّ وَفَاجِرٍ ،

وَطُولِ السُّجُودِ ، وَحُسْنِ الْجَوَارِ ،

فَبِهَذَا جَاءَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

امام عسکری علیه السلام فرمود:

شما را سفارش می کنم به: تقوای الهی، پارسایی در دین خودتان، و کوشش و تلاش برای خدا و راستگویی و ادای امانت به کسی

که شما را امین شمرده است چه خوب باشد یا بد، و طولانی کردن سجده و خوش همسایگی، که حضرت محمد صلی الله علیه و

آلهمین برنامه ها را آورده است.

نکته: زبان عمل، گویاترین زبان و رساترین تبلیغ است.

بحار الانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۱۲

حدیث ۱۳۸

امام حسن عسکری علیه السلام:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا

حَتَّى أُرَانِي الْخَلْفَ مِنْ بَعْدِي ،

أَشْبَهُ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خُلِقَا وَخُلِقَا ،

يَحْفَظُهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي غَيْبَتِهِ ،

ثُمَّ يُظْهِرُهُ فَيَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطًا

كَمَا مُلِّتُ جُورًا وَ ظُلْمًا.

احمد بن اسحاق می گوید: از امام حسن عسکری علیه السلام شنیدم که می فرمود:

سپاس خدایی را که مرا از دنیا بیرون نبرد تا اینکه (فرزندم و) جانشین بعد از خودم را به من نشان داد، که او در خلقت و اخلاق شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله است، خدا او را در غیبتش حفظ و نگهداری می کند، و بعد او را آشکار می کند تا زمین را پر از عدل و داد کند، همان گونه که از بی عدالتی و ستم پر شده باشد.

کمال الدین ۴۰۸ ح ۷

حدیث ۱۳۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

هَذَا صَاحِبُكُمْ مِنْ بَعْدِي.

عمرو اهوازی می گوید:

امام عسکری علیه السلام فرزندش را به من نشان داد و فرمود:

این فرزند، بعد از من صاحب (و امام) شماست.

کافی ۱/۳۲۸ ح ۳

حدیث ۱۴۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

فَإِذَا قَامَ قَضَى بَيْنَ النَّاسِ يَعْلَمُهُ

كَقَضَاءِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِشَأْلِ الْبَيْتَةِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

زمانی که (حضرت مهدی علیه السلام) قیام کند، در میان مردم با علم خودش قضاوت می کند، همان گونه که حضرت داود علیه السلام قضاوت می کرد و از مردم، بینه و شاهد نمی طلبد.

کافی ۱/۵۰۹ ح ۱۳

حدیث ۱۴۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

... أَمَا إِنَّ لَهُ غَيْبَةً يُحَارُ فِيهَا الْجَاهِلُونَ،

وَيَهْلِكُ فِيهَا الْمُبْطِلُونَ، وَيَكْذِبُ فِيهَا الْوَقَاتُونَ،

ثُمَّ يَخْرُجُ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْأَعْلَامِ الْبَيْضِ

تَخْفِقُ فَوْقَ رَأْسِهِ بِنَجْفِ الْكُوفَةِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

حضرت مهدی علیه السلام دارای غیبتی است (طولانی) که

نادانها در آن زمان متحیر می شوند،

اهل باطل در آن غیبت به هلاکت می رسند
و وقت تعیین کنندگان دروغ می گویند،
سپس ظهور و خروج می کند،
گویا می بینم پرچمهای سفیدی را که در نجف کوفه بالای سر او به اهتزاز در آمده است.
نکته : غیبت امام زمان یک «امتحان» است و عصر غیبت، تکلیف شیعه را سنگین تر می کند.
کمال الدین ۴۰۹ ح ۹

حدیث ۱۴۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

۱۴- (۶۵) حدیث از حضرت امام مهدی علیه السلام

حدیث ۱

امام مهدی علیه السلام :
لَأَنْدُبَنَّكَ صَبَاحًا وَمَسَاءً وَلَأَبْكِيَنَّ عَلَيْكَ بَدَلَ الدَّمُوعِ دَمًا ؛
امام مهدی علیه السلام در زیارت ناحیه مقدسه : هر صبح و شام بر تو گریه و شیون می کنم و در مصیبت تو به جای اشک ، خون
می گریم .
. بحار الأنوار ، ج ۱۰۱ ، ص ۲۳۸ .

حدیث ۲

امام مهدی علیه السلام :
كان [الإمام العسکری علیه السلام] نُورًا ساطِعًا وَقَمَرًا زَاهِرًا اخْتَارَ اللَّهُ لَهُ مَا عِنْدَهُ فَمَضَى عَلَى مِنْهَاجِ آبَائِهِ حَدْوً النَّعْلِ بِالنَّعْلِ ؛
امام مهدی علیه السلام : او نوری فروزان و ماهی درخشان بود که خداوند آنچه را نزد خود بود برای او برگزید . او راه و روش
پدران بزرگوار خود را گام به گام دنبال کرد تا رحلت فرمود .
بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۹۱ .

حدیث ۳

امام مهدی علیه السلام :
إِنَّ لِي فِي ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةً حَسَنَةً ؛
امام مهدی علیه السلام : دختر رسول خدا (فاطمه) برای من سرمشقی نیکو است .
الغیبه ، طوسی ، ص ۲۸۶ .

حدیث ۴

امام مهدی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَ تَمَّمَ بِهِ نِعْمَتَهُ ؛

امام مهدی علیه السلام : خداوند محمد را برانگیخت تا رحمتی برای جهانیان باشد و نعمت خود را تمام کند .
بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۹۴ .

حدیث ۵

امام مهدی علیه السلام :

إِنِّي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ ؛

امام مهدی علیه السلام : من مایه امان اهل زمینم ؛ چنان که ستارگان مایه امان اهل آسمان اند .
. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۸۰ .

حدیث ۶

امام مهدی علیه السلام :

أَنَا بَقِيَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ خَلِيفَتُهُ وَ حُجَّتُهُ عَلَيْكُمْ ؛

امام مهدی علیه السلام : من یادگار خدا در زمین و جانشین و حجّت او بر شما هستم .
. کمال الدین ، ص ۳۳۱ .

حدیث ۷

امام مهدی علیه السلام :

أَمَّا وَجْهُ الْإِتِّفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِتِّفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ ؛

امام مهدی علیه السلام : چگونگی بهره مندی از وجود من در دوران غیبتم ، همچون بهره ای است که از خورشید می برند ، آن گاه که ابر آن را از دیدگان نهران می کند .
. بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۹۲ .

حدیث ۸

امام مهدی علیه السلام :

أَنَا الَّذِي أَمَلُّهَا عَدْلًا كَمَا مُلِّتُ جَوْرًا ؛

امام مهدی علیه السلام : منم که زمین را از عدالت لبریز می کنم ، چنان که از ستم آکنده است .
. بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۲ .

حدیث ۹

امام مهدی علیه السلام :

إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّتِهِ إِلَّا ظَاهِرًا وَإِمَّا مَعْمُورًا ؛

امام مهدی علیه السلام: زمین از حجتی آشکار یا نهان خالی نیست .
کمال الدین ، ج ۲ ، ص ۵۱۱ .

حدیث ۱۰

امام مهدی علیه السلام :
لِيَعْمَلَ كُلُّ امْرِئٍ عَلَيَّ مَا يُقْرَبُ مِنِّي مَحَبَّتِنَا ؛
امام مهدی علیه السلام: هر یک از شما باید کاری کند که با آن به محبت ما نزدیک شود .
بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۷۶ .

حدیث ۱۱

امام مهدی علیه السلام :
مَا أُرْغِمُ أَنْفُ الشَّيْطَانِ بِشَيْءٍ مِثْلِ الصَّلَاةِ ؛
امام مهدی علیه السلام: هیچ چیز مانند نماز ، بینی شیطان را به خاک نمی‌مالد .
همان ، ص ۱۸۲ .

حدیث ۱۲

امام مهدی علیه السلام :
إِجْعَلُوا قَصْدَكُمْ إِلَيْنَا بِالْمَوَدَّةِ عَلَى السُّنَّةِ الْوَاضِحَةِ ؛
امام مهدی علیه السلام: گرایش خود را به ما ، با دوست داشتن سنت روشن همراه کنید .
همان ، ص ۱۷۹ .

حدیث ۱۳

امام مهدی علیه السلام :
إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ، فَلَا فَاقَةَ بِنَا إِلَى غَيْرِهِ وَالْحَقُّ مَعَنَا فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَ عَنَّا ؛
امام مهدی علیه السلام: خدا با ما است و نیازمند دیگری نیستیم . حق با ما است و باکی نیست که کسی از ما روی بگرداند .
الغیبه ، طوسی ، ص ۲۸۵ .

حدیث ۱۴

امام مهدی علیه السلام :
أَنَا خَاتِمُ الْأَوْصِيَاءِ ، بِي يُدْفَعُ الْبَلَاءُ مِنْ أَهْلِي وَشِيعَتِي ؛
امام مهدی علیه السلام: من وصی آخرین ام ؛ به وسیله من بلا از خانواده و شیعیانم دفع می‌شود .
همان ، ص ۲۸۵ .

حدیث ۱۵

امام مهدی علیه السلام :

إِنَّا يُحِيطُ عَلِمْنَا بِأَنْبَائِكُمْ وَ لَا يَعْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِّنْ أَخْبَارِكُمْ ؛

امام مهدی علیه السلام: ما از همه خبرهای شما آگاهیم و چیزی از خبرهای شما از ما پنهان نیست .
بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۷۵ .

حدیث ۱۶

امام مهدی علیه السلام :

أَكْثَرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ ؛

امام مهدی علیه السلام: برای تعجیل در فرج بسیار دعا کنید ، که فرج من فرج شما نیز هست .
کمال الدین ، ص ۴۸۵ .

حدیث ۱۷

امام مهدی علیه السلام :

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ ؛

امام مهدی علیه السلام: ای آن که [کار] زیبا را آشکار می کند و [کار] زشت را می پوشاند! ای آن که بر بدکاری مؤاخذه نمی کند و پرده نمی درد! ای آن که منتش بزرگ و چشم پوشی اش کریمانه و گذشتش نیکو است!
همان ، ج ۵۱ ، ص ۳۰۴ .

حدیث ۱۸

امام مهدی علیه السلام :

- فِي صِفَةِ الْأَوْصِيَاءِ - : أَحْيَى بِهِمْ دِينَهُ ، وَأَتَمَّ بِهِمْ نُورَهُ ، وَجَعَلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ إِخْوَانِهِمْ وَبَنَى عَمَّهُمُ وَالْأَدْنِيْنَ فَلَا دُنِيْنَ مِنْ ذَوِي أَرْحَامِهِمْ فُرْقَانًا بَيْنًا ، يُعْرِفُ بِهِ الْحُجَّةُ مِنَ الْمَحْجُوجِ ، وَالْإِمَامُ مِنَ الْمَأْمُومِ ، بَانَ عَصِيْمُهُمْ مِنَ الذُّنُوبِ ، وَبَرَّأَهُمْ مِنَ الْعُيُوبِ ، وَطَهَّرَهُمْ مِنَ الدَّنَسِ ، وَنَزَّهَهُمْ مِنَ اللَّبْسِ ، وَجَعَلَهُمْ خُزَانَ عِلْمِهِ ، وَمُسْتَوْدَعَ حِكْمَتِهِ ، وَمَوْضِعَ سِتْرِهِ ، وَأَيَّدَهُمْ بِالذَّلَائِلِ ، وَلَوْلَا ذَلِكَ لَكَانَ النَّاسُ عَلَى سِوَاءٍ ، وَلَا دَعَى أَمْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ كُلُّ أَحَدٍ ، وَلَمَّا عُرِفَ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ ، وَلَا الْعَالِمُ مِنَ الْجَاهِلِ .

امام مهدی علیه السلام - در توصیف اوصیا - : خداوند، دین خود را با آنها احیا کرده و با آنها نورش را به کمال رسانده و میان آنها و برادرانشان و پسرعموهاشان و خویشان نزدیک و نزدیکترشان فرقانی آشکار قرار داده است که با آن حجّت از آن که حجّت برای او آورده شده و امام از مأموم شناسایی می شود و این از آن روست که خداوند آنها را از هر گونه پلشتی مصون داشته و از عیوب مبرایشان کرده و از ناپاکی پاکشان گردانده و از درهم شدگی منزّه شان داشته است و آنها را گنجوران علم خود و مخزن حکمتش و جایگاه سرّش قرار داده است.

خداوند آنها را با دلایل خود تأیید کرده و اگر چنین نمی بود مردم همه یکسان بودند و هر کس مدعی امر [منسوب شدن از سوی خداوند عزوجل می شد و دیگر حق از باطل و دانا از نادان شناخته نمی شد.

الغیبه للطوسی: ۲۸۸ / ۲۴۶، الاحتجاج: ۲ / ۵۴۰ / ۳۴۳ کلاهما عن أحمد بن إسحاق .

حدیث ۱۹

امام مهدی علیه السلام:

مَنْ أَحَبَّنَا فَلِعَمَلِ بَعْمَلِنَا ، وَلِيَسْتَعِينَ بِالْوَرَعِ ، فَإِنَّهُ أَفْضَلُ مَايَسْتَعَانُ بِهِ فِي أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد، باید به کردار ما عمل کند و از پارسایی مدد گیرد؛ چرا که آن، بهترین مددکار در امر دنیا و آخرت است.

الخصال: ۶۱۴/۱۰ عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول: ۱۰۴ .

حدیث ۲۰

امام مهدی علیه السلام:

: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا جَرَى بِهِ قَضَاؤُكَ فِي أَوْلِيَائِكَ ، الَّذِينَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَدِينِكَ ، إِذِ اخْتَرْتَ لَهُمْ جَزِيلًا مَا عِنْدَكَ مِنَ التَّعِيمِ الْمُقِيمِ الَّذِي لَا زَوَالَ لَهُ وَلَا اضْمِحْلَالَ ، بَعْدَ أَنْ شَرَطْتَ عَلَيْهِمُ الزُّهْدَ فِي دَرَجَاتِ هَذِهِ الدُّنْيَا الدُّنْيَةِ وَزِيرِجَهَا ، فَشَرَطُوا لَكَ ذَلِكَ ، وَعَلِمْتَ مِنْهُمْ الْوَفَاءَ بِهِ ، فَقَبِلْتَهُمْ وَقَرَّبْتَهُمْ وَقَدَّمْتَ لَهُمُ الذِّكْرَ الْعَلِيِّ ، وَالنَّشَاءَ الْجَلِيلِيَّ ، وَأَهْبَطْتَ عَلَيْهِمُ مَلَائِكَتَكَ ، وَكَرَّمْتَهُمْ بِوَحْيِكَ ، وَرَفَدْتَهُمْ بِعِلْمِكَ .

مصباح الزائر - به نقل از کتاب محمد بن حسین بن سفیان بزوفری، در دعای ندبه، و گفته است که این، دعای صاحب الزمان علیه السلام است: - بار خدایا! سپاس، تورا است بر آنچه به قضای تو بر اولیای گذشت؛ همانان که آنان را برای خودت و دینت برگزیدی؛ چرا که نعمت های فراوان ماندگار و زوال ناپذیر و از بین نرفتنی را - که نزد توست - برای آنان انتخاب کردی، پس از آن که با آنان شرط کردی که از مقامات و زینت این دنیای پست، چشم پوشند، و آنان هم این شرط تو را پذیرفتند، و دانستی که به این شرط، وفا می کنند. پس، آنان را پذیرفتی و مقرب درگاه خویش نمودی و نامشان را بلند داشتی و آشکارا آنان را ستوده، فرشتگان را بر آنان فرو فرستادی، و به وحی خویش سرفرازشان نموده، از دانش خود عطایشان کردی.

مصباح الزائر: ص ۴۴۶ نقلاً عن کتاب محمد بن حسین بن سنان البزوفری، الإقبال: ج ۱ ص ۵۰۴، بحار الأنوار: ج ۱۰۲ ص ۱۰۴ .

حدیث ۲۱

امام مهدی علیه السلام:

: اللَّهُمَّ بِكَ أَعُوذُ وَبِكَ الْوُدُ ... وَمِنْكَ أَسْأَلُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَ لَا تَرُدَّنِي إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ وَ سَعِيٍّ مَشْكُورٍ وَ تِجَارَةٍ لَنْ تَبُورَ .

امام مهدی علیه السلام - در دعای معروف به دعای علوی مصری: - بار خدایا! به تو پناه می برم و دست به دامن تو می شوم ... و از تو درخواست می کنم که بر محمد و آل محمد درود فرستی و مرا از درگاهت برمگردانی، مگر با آمرزش گناهم و پذیرفته شدن تلاشم و [نیز با] تجارتی که هرگز کساد نمی شود.

مُهْجِ الدَّعَوَاتِ : ص ۳۴۹ عن مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْعُلُوِيِّ الْمَصْرِيِّ ، بحار الأنوار: ج ۹۵ ص ۲۷۸ ح ۳۴ وراجع الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : ص ۴۰۴ .

حدیث ۲۲

امام مهدی علیه السلام :

« فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : « فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى »

امام مهدی علیه السلام - درباره گفته خدای متعال که « کفشت را بیرون آر ، که تو در سرزمین مقدس «طوی» هستی » - : موسی در وادی مقدس با پروردگارش مناجات کرد و گفت : پروردگارا ! محبتم را برای تو خالص ساخته ام و قلبم را از غیر تو شسته ام ، در حالی که ایشان ، بسیار خانواده اش را دوست می داشت. پس از آن ، خداوند متعال فرمود : « کفشت را در آور » ؛ یعنی اگر محبتت برای من خالص و قلبت از گرایش به غیر من پاک است ، محبت به خانواده ات را از قلبت برگن .
طه : ۱۲ .

حدیث ۲۳

امام مهدی علیه السلام :

لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مَالٍ غَيْرِهِ بغيرِ إِذْنِهِ .

امام مهدی علیه السلام : بر هیچ کس روا نیست که بدون اجازه دیگری در مال او تصرف کند.
وسائل الشیعة : ۱۷/۳۰۹/۴ .

حدیث ۲۴

امام مهدی علیه السلام :

يَا سَيِّدِي ، متى يكونُ هذا الأمرُ ؟ - إذا حِيلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ سَبِيلِ الْكَعْبَةِ .

امام مهدی علیه السلام - در پاسخ به این پرسش علی بن مهزیار که: سرورم! این امر (ظهور) کی خواهد بود؟ - فرمود : هرگاه راه کعبه بر شما بسته شود.
نور الثقلین : ۵/۴۶۱/۴ .

حدیث ۲۵

امام مهدی علیه السلام :

أَمَّا وَجْهُ الْإِتِّفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِتِّفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ ، وَإِنِّي لَأَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ .

امام مهدی علیه السلام : چگونگی بهره مند شدن از من در روزگار غیبتم همچون بهره مند شدن از خورشید است، آنگاه که در پس ابر از دیدگان پنهان می شود. من مایه امان زمینیانم همچنان که ستارگان مایه امان آسمانیان هستند.

بحار الأنوار : ۷ / ۹۲ / ۵۲ .

حدیث ۲۶

امام مهدی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَخْلُقِ الْخَلْقَ عَبَثًا وَلَا أَهْمَلَهُمْ سُدًى، بَلْ خَلَقَهُمْ بِقُدْرَتِهِ وَجَعَلَ لَهُمْ أَسْمَاءً وَأَبْصَارًا وَقُلُوبًا وَأَلْبَابًا، ثُمَّ بَعَثَ إِلَيْهِمُ النَّبِيِّينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ، يَأْمُرُونَهُمْ بِطَاعَتِهِ، وَيَنْهَوْنَهُمْ عَنِ مَعْصِيَتِهِ، وَيَعْرِفُونَهُمْ مَا جَهَلُوهُ مِنْ أَمْرِ خَالِقِهِمْ وَدِينِهِمْ.

حضرت امام مهدی علیه السلام فرمود:

خداوند بزرگ مخلوقات را بیهوده نیافریده و آنان را پوچ و بیهوده رها نکرده، بلکه آنان را با قدرت خود آفرید و برای آنان چشم و گوش و قلب و عقل قرار داد و سپس انبیائی که بشارت دهنده و هشدار دهنده هستند به سوی آنان فرستاد که آنان را به اطاعت از او فرمان می دهند و از معصیت او نهی می کنند و چیزهایی را که در مورد پروردگارشان و دینشان نمی دانستند به آنان شناساندند. بحار الانوار، ۵۳، ۱۹۴.

حدیث ۲۷

امام مهدی علیه السلام :

ثُمَّ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، وَتَمَّمَ بِهِ نِعْمَتَهُ وَخَتَمَ بِهِ أَنْبِيَاءَهُ وَأَرْسَلَهُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً... .

از امام زمان علیه السلام آمده است که فرمود:

سپس خداوند حضرت محمد صلی الله علیه و آله را بعنوان رحمت برای جهانیان برانگیخت و نعمتش را به وسیله او تمام کرد و پیامبرانش را با او خاتمه بخشید و او را به سوی تمام مردم فرستاد. بحار الانوار، ۵۳، ۱۹۴.

حدیث ۲۸

امام مهدی علیه السلام :

وَجَعَلَ الْأَمْرَ بَعْدَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِلَى أَخِيهِ وَابْنِ عَمِّهِ وَوَصِيِّهِ وَوَارِثِهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ثُمَّ إِلَى الْأَوْصِيَاءِ مِنْ وُلْدِهِ وَاحِدًا وَاحِدًا أَحْيَا بِهِمْ دِينَهُ وَأَتَمَّ بِهِمْ نُورَهُ.

از حضرت مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

خداوند پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کار امیت را به برادر و پسر عمو و وصی و وارث او علی بن ابی طالب علیه السلام سپرد، سپس به جانشینان او از فرزندان او یکی پس از دیگری واگذار کرد. و توسط آنان دین خود را زنده کرد و نور خود را به اتمام رسانید.

بحار الانوار ۵۳ : ۱۹۴.

حدیث ۲۹

امام مهدی علیه السلام :

وَجَعَلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ إِخْوَانِهِمْ وَبَنَى عَمَّهُمْ وَ الْبَادِنِينَ فَالْبَادِنِينَ مِنَ ذَوِي أَرْحَامِهِمْ فُرْقَانًا بَيْنًا يُعْرِفُ بِهِ الْحُجَّةَ مِنَ الْمَحْجُوجِ، وَالْأَمَامَ مِنَ الْمَيِّمُومِ، بِأَنْ عَصَى مَهْمُ مِنَ الدُّنُوبِ وَبَرَّاهُمْ مِنَ الْعِيُوبِ وَطَهَّرَهُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَنَزَّهَهُمْ مِنَ اللَّبْسِ وَجَعَلَهُمْ خُزَانَ عِلْمِهِ، وَ مُشِيَّتَوَدَعَ حِكْمَتَهُ، وَ مَوْضِعَ سِرِّهِ وَ أَيْدَهُمْ بِالْأَدْلَالِ، وَ لَوْلَا ذَلِكَ لَكَانَ النَّاسُ سَوَاءً وَ لَأَدَّعَى أَمْرَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ كُلُّ أَحَدٍ وَ لَمَّا عُرِفَ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ وَ لَا الْعَالِمُ مِنَ الْجَاهِلِ.

از حضرت مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

و میان آن امامان و برادرانشان و پسر عموها و خویشان نزدیک آنان تفاوت آشکاری قرار داد تا حجت خدا از مردم عادی شناخته شود و امام و مأموم از یکدیگر مشخص گردد. از این رو آنان را از گناهان و لغزشها و اشتباهات و پلیدیها و عیبهامصون و معصوم قرار داد و آنان را خزینه های علم و حکمت و جایگاه اسرار خود قرار داد و آنان را با دلایل و برهان تأیید کرد و اگر چنین نمی کرد همه مردم برابر بودند و هر کس ادعای رهبری و امامت می کرد و حق و باطل و عالم و نادان تشخیص داده نمی شد. بحارالانوار ۵۳: ۱۹۴.

حدیث ۳۰

امام مهدی علیه السلام :

وَ قَدْ أَبَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَكُونَ [الإمامة]

فِي أَحْوَيْنِ بَعْدَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَام

از امام علیه السلام چنین آمده است:

خداوند بزرگ اجازه نداد و نخواست که امامت پس از امام حسن و امام حسین علیهما السلام در دو برادر جمع شود. بحارالانوار ۵۳: ۱۹۶.

حدیث ۳۱

امام مهدی علیه السلام :

وَ أَمَّا الْأَائِمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَإِنَّهُمْ يَسْأَلُونَ اللَّهَ تَعَالَى

فَيَخْلُقُ وَيَسْأَلُونَهُ فَيَرْزُقُ

إِجَابًا لِمَسْأَلَتِهِمْ وَ إِعْظَامًا لِحَقِّهِمْ.

امام مهدی علیه السلام فرمود:

پیشوایان که درود خدا بر آنان باد از خدا درخواست می کنند پس او پدید می آورد و آنان از او می خواهند و او روزی می دهد، بخاطر اجابت درخواست آنان و احترام و بزرگداشت حق آنان. کتاب الغیبه: ۱۷۸.

حدیث ۳۲

امام مهدی علیه السلام :

...أَوْلَمُ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لَكُمْ مَعَاقِلَ تَأْتُونَ إِلَيْهَا وَأَعْلَامًا تَهْتَدُونَ بِهَا مِنْ لَدُنْ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أَنْ ظَهَرَ الْمَاضِي [ابومحمد

[صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ.

از آن حضرت نقل شده که فرمود:

آیا نمی بینید که خداوند برای شما منابع عقل را قرار داده که به آن منابع پناه می برید و پرچمها و نشان هایی نصب کرده که بواسطه آنها هدایت می شوید و این روش از زمان حضرت آدم شروع شد تا اینکه امام عسکری علیه السلام که درود خدا بر او باد آشکار شد.

کمال الدین و تمام النعمه ۲: ۴۸۷.

حدیث ۳۳

امام مهدی علیه السلام :

أَوْلَمْ يَعلَمُوا انْتِظَامَ أئِمَّتِهِمْ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِوَاجِدًا بَعِيدًا وَاجِدًا إِلَى أَنْ أَفْضَى الْأَمْرَ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِلَى الْمَاضِي - يَعْنِي الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ - صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَقَامَ مَقَامَ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَ إِلَى طَرِيقِ مُسْتَقِيمٍ.

از امام مهدی علیه السلام آمده است:

مگر نمی دانند که امامان آنان بعد از پیامبرشان یکی پس از دیگری به طور منظم آمدند تا به فرمان خدا نوبت به امام پیشین یعنی امام حسن عسکری علیه السلام رسید که به جای پدرانش نشست تا به سوی حق و راه مستقیم رهنمون گردد.

کمال الدین و تمام النعمه، ۵۱۰ ح ۴۲.

حدیث ۳۴

امام مهدی علیه السلام :

... كَلَّمَا غَابَ عِلْمٌ بَدَا عِلْمٌ، وَإِذَا أَقْلَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ فَلَمَّا قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ قَطَعَ السَّبَبَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ خَلْقِهِ كَلَّا مَا كَانَ ذَلِكَ وَلَا يَكُونُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ وَيَظْهَرُ أَمْرُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَهُمْ كَارِهُونَ.

امام علیه السلام فرمود:

هنگامی که پرچمی پنهان شد پرچم دیگری پدیدار گردید، و زمانی که ستاره ای غروب کرد ستاره، دیگری طلوع کرد، زمانی که خداوند امام عسکری علیه السلام را قبض روح کرد. گمان کردید که واسطه و رابطه بین خدا و خلقتش قطع شد ولی هرگز رابطه قطع نشد و تا قیامت قطع نخواهد شد و فرمان خدا غالب و پیروز خواهد شد اگر چه آنان دوست نداشته باشند.

کمال الدین و تمام النعمه ۲: ۷۸۷.

حدیث ۳۵

امام مهدی علیه السلام :

أَمَّا سَمِعْتُمْ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولُو الْأَمْرِ مِنْكُمْ.

هَلْ أَمْرٌ إِلَّا بِمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

امام زمان علیه السلام فرمود:

آیا شنیدید که خداوند بزرگ فرمود: ای کسانی که ایمان آوردید از خدا و رسول و صاحبان فرمان برخوردار باشید و فرمانبرداری

کنید، آیا مقصود این نیست فرمانی که تا روز قیامت پا برجاست؟
کمال الدین و تمام النعمه ۲: ۴۸۷.

حدیث ۳۶

امام مهدی علیه السلام :
فَإِنَّا يُحِيطُ عَلِمْنَا بِأَنْبَاءِكُمْ،
وَلَا يَعْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِنْ أَخْبَارِكُمْ
وَمَعْرِفَتِنَا بِالزَّلِيلِ الَّذِي أَصَابَكُمْ.
امام عصر علیه السلام فرمود:

براستی که علم ما بر اوضاع شما احاطه دارد و هیچ چیز از احوال شما بر ما پوشیده نیست و نسبت به لغزشهایی که از شما سر می زند شناخت داریم.
بحار الانوار ۵۳: ۱۷۵.

حدیث ۳۷

امام مهدی علیه السلام :
إِنَّا غَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ، وَ لَانَسِينَ لِذِكْرِكُمْ،
وَلَوْ لَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَاضْطَلَمَكُمُ الْأَعْدَاءُ
فَاتَّقُوا اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ.

از حضرت نقل شده که فرمود:
ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی کنیم و شما را فراموش نمی کنیم، اگر جز این بود گرفتاریها بر شما فرود می آمد و دشمنان، شما را ریشه کن می کردند پس تقوای خدای بزرگ را پیشه خود سازید.
بحار الانوار ۵۳: ۱۷۵.

حدیث ۳۸

امام مهدی علیه السلام :
أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّتِهِ
إِمَّا ظَاهِرًا وَإِمَّا مَعْمُورًا.
به نقلی از امام مهدی علیه السلام فرمود:

مگر نمی دانید که زمین،
هرگز از حجّت خالی نخواهد بود،
آشکار یا غایب و پنهان.
بحار الانوار، ۵۳: ۱۹۱.

حدیث ۳۹

امام مهدی علیه السلام :

... إِنَّ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلَامُ سَأَلَ رَبَّهُ أَنْ يُعَلِّمَهُ أَسْمَاءَ الْخَمْسَةِ، فَأَهْبَطَ عَلَيْهِ جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَعَلَّمَهُ إِيَّاهُ فَكَانَ زَكَرِيَّا إِذَا ذَكَرَ مُحَمَّدًا وَعَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ سُرِّيَ عَنْهُ هُمٌّ وَأَنْجَلِيَ كَرْبُهُ وَإِذَا ذَكَرَ الْحُسَيْنَ خَنَقَتْهُ الْعَبْرَةُ وَوَقَعَتْ عَلَيْهِ الْبَهْرَةُ.

از حضرت مهدی علیه السلام آمده است که فرمود:

حضرت زکریا علیه السلام از خدا خواست تا نامهای «پنج تن» را به او بیاموزد، پس جبرئیل را بر او نازل کرد، و آموخت. پس از آن هنگامی که نام محمد و علی و فاطمه و حسن را یاد آور می شد غم و اندوهش برطرف می شد ولی هنگامی که امام حسین را به یاد می آورد گریه گلایش را می فشرد و نفسهایش به شماره می افتاد....

بحارالانوار ۵۲: ۸۴.

حدیث ۴۰

امام مهدی علیه السلام :

كَانَ نُورًا سَاطِعًا وَقَمَرًا زَاهِرًا،
إِخْتَارَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ مَا عِنْدَهُ،

فَمَضَى عَلَى مِنْهَاجِ آبَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَذْوِ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ.

امام دوازدهم در مورد پدر بزرگوارش فرمود:

او نوری فروزان و ماهی درخشان بود که خداوند بزرگ آنچه را نزد خود بود، برای او برگزید، پس او راه و روش پدران بزرگوار خود را گام به گام دنبال کرد تا رحلت فرمود.

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۱.

حدیث ۴۱

امام مهدی علیه السلام :

وَلْيُعْلَمُوا أَنَّ الْحَقَّ مَعَنَا وَفِينَا، لَا يَقُولُ ذَلِكَ سِوَانَا
إِلَّا كَذَابٌ مُفْتَرٍ وَلَا يَدْعِيهِ غَيْرُنَا إِلَّا ضَالٌّ غَوِي.

امام عصر علیه السلام فرمود:

باید بدانید که حق در میان ما و با ماست، کسی غیر از ما چنین چیزی نمی گوید مگر دروغ گوی افتراء زننده و کسی جز ما چنین ادعایی نمی کند مگر گمراه، گمراه شده.

کمال الدین و تمام النعمه ۵۱۰: ۴۲.

حدیث ۴۲

امام مهدی علیه السلام :

وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رِوَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَ أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ.

از حضرت مهدی علیه السلام چنین آمده است:
 اما در رخدادهایی که پیش می آید
 به راویان احادیث ما مراجعه کنید،
 که آنان حجّت من بر شما هستند
 و من حجّت خدا بر آنانم.
 معجم احادیث المهدی علیه السلام، ج ۴، ص ۲۹۴.

حدیث ۴۳

امام مهدی علیه السلام :
 وَ إِنِّي لَأَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ
 كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ.
 امام زمان علیه السلام فرمود:
 من مایه امنیت زمینیان هستم،
 همانطور که ستارگان موجب امنیت آسمانیانند.
 بحار الانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث ۴۴

امام مهدی علیه السلام :
 وَ أَمَا وَجْهُ الْأَعْتِنِ فَيُفَاعِلُ فِي غَيْبَتِي
 فَكَأَلَا تُفَاعِلُ بِالشَّمْسِ
 إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ.
 امام مهدی علیه السلام فرمود:
 اما چگونگی استفاده از من در زمان غیبتم
 مثل بهره برداری از خورشید است،
 هنگامی که ابرها آنرا از چشمها پنهان کنند.
 بحار الانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث ۴۵

امام مهدی علیه السلام :
 فَاعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ بَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ،
 وَمَنْ أَنْكَرَنِي فَلَيْسَ مِنِّي وَسَبِيلُهُ سَبِيلَ ابْنِ نُوحٍ.
 در نامه امام مهدی علیه السلام چنین آمده است:
 بدان که میان خدای متعال و بندگانش

خویشی و قرابتی نیست،
و کسی که مرا انکار کند از من نیست
و راه او راه پسر نوح است.
کمال الدین و تمام النعمه ۲: ۴۸۴.

حدیث ۴۶

امام مهدی علیه السلام :
وَ أَمَّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ
وَ كَذِبَ الْوَقَاتُونَ.
در نامه حضرت مهدی علیه السلام آمده است:
اما ظهور فرج مربوط به خداست
و وقت تعیین کنندگان دروغ گفته اند.
بحار الانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث ۴۷

امام مهدی علیه السلام :
وَ إِذَا أَدْنَى اللَّهُ لَنَا فَيَأْتِي الْقَوْلَ ظَهَرَ الْحَقُّ وَ أَضْمَحَلَ الْبَاطِلُ وَ انْحَسَرَ عَنْكُمْ وَ إِلَى اللَّهِ أَرْغَبُ فِي الْكِفَايَةِ وَ جَمِيلِ الصُّنْعِ وَ الْوِلَايَةِ...
از حضرت مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:
و هنگامی که به ما اجازه سخن داده شود، حق آشکار و باطل ریشه کن و از شما دور خواهد شد، از خدا می خواهیم که این
مهم را بنحو احسن و در حد کفایت و با ولایت ما انجام دهد.
بحار الانوار ۵۳: ۱۹۶.

حدیث ۴۸

امام مهدی علیه السلام :
فَقَدْ وَقَعَتِ الْعَيْبَةُ الثَّانِيَةُ فَلَا ظُهُورَ إِلَّا بَعْدَ إِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ ذَلِكَ بَعْدَ طُولِ الْأَمَدِ وَ قَسْوَةِ الْقُلُوبِ، وَ امْتِلَاءِ الْأَرْضِ جَوْرًا.
امام عصر علیه السلام فرمود:
غیبت دوم به وقوع پیوست، پس ظهوری نخواهد بود مگر بعد از اذن خدا و آن بعد از مدت طولانی و قساوت دلها و پُر شدن زمین
از ظلم و ستم خواهد بود .
کمال الدین و تمام النعمه ۵۱۶: ۴۴.

حدیث ۴۹

امام مهدی علیه السلام :
وَ أَمَّا عَلَّةُ مَا وَقَعَ مِنَ الْعَيْبَةِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدِّلَ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ.

از حضرت ولی عصر علیه السلام نقل شده که فرمود:

اما در مورد علت غیبت، خداوند متعال می فرماید: ای ایمان آورندگان از چیزهایی که اگر روشن شود بدتان می آید سؤال نکنید. زیرا هیچ یک از پدران من نبودند جز اینکه تعهدی نسبت به طاعی زمان خود داشتند ولی زمانی که من خروج کنم هیچ تعهدی نسبت به هیچ یک از طاغوت ها ندارم (یعنی در برابر هیچ کس وظیفه تقیه ندارم).
-مأئده: ۱۰۱.

حدیث ۵۰

امام مهدی علیه السلام :

وَلَوْ أَنَّ أَشْيَاعَنَا وَفَقَّهَهُمُ اللَّهُ لَطَاعَتِهِ، عَلَى اجْتِمَاعِ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ، لَمَا تَأَخَّرَ عَنْهُمْ الْيَمْنُ بِلِقَائِنَا، وَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ بِمُشَاهَدَتِنَا، عَلَى حَقِّ الْمَعْرِفَةِ وَصِدْقِهَا مِنْهُمْ بِنَا، فَمَا يَحْبِسُنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَّصِلُ بِنَا مِنْ نَكْرَهُهُ.

از امام علیه السلام نقل شده که به شیخ مفید فرمود:

اگر دل‌های شیعیان ما - که خداوند آنان را برای اطاعت خودش موفق کند - در وفا کردن به پیمان‌شان یکی بود هرگز سعادت و ملاقات ما از آنان به تأخیر نمی افتاد، بلکه سعادت دیدار با ما همراه با شناخت و صداقت برای آنان زود به دست می آمد، چیزی جز کارهای ناشایست آنان ما را از ایشان محبوس نمی سازد.
بحارالانوار ۵۳: ۱۷۷.

حدیث ۵۱

امام مهدی علیه السلام :

فَاغْلُقُوا أَبْوَابَ السُّؤَالِ عَمَّا لَا يَعْنِيكُمْ
وَلَا تَتَكَلَّفُوا عِلْمَ مَا قَدْ كَفَيْتُمْ
وَ أَكْثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ.

امام زمان علیه السلام فرمود:

درهای سؤال از چیزهایی را که برای شما مفید نیست ببندید و خود را در مورد دانستن چیزهای غیرلازم به زحمت نیندازید، و در مورد تعجیل فرج زیاد دعا کنید زیرا که موجب فرج خواهد شد.
بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث ۵۲

امام مهدی علیه السلام :

أَنَا خَاتَمُ الْأَوْصِيَاءِ
وَبِي يَدْفَعُ اللَّهُ الْبَلَاءَ عَنِ أَهْلِ وَشِيعَتِي.

آن حضرت فرمود:

من خاتم اوصیا هستم و خداوند بواسطه من بلا را از خانواده و شیعیانم بر طرف می کند.

بحارالانوار ۵۲: ۳۰.

حدیث ۵۳

امام مهدی علیه السلام:

وَ أَمَّا أَمْوَالُكُمْ فَلَا تَقْبَلُهَا إِلَّا لِتُطَهَّرُوا
فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصِلْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَقْطَعْ
فَمَا آتَانَا اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ.

از امام مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

اما اموال شما ما آنها را فقط برای این می پذیریم که شما پاکیزه شوید، پس هر کس بخواهد - که پاک شود - برساند و هر کس مایل است قطع کند، پس آنچه خدا به ما عطا فرموده است بهتر و برتر است از آنچه به شما داده است.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۰.

حدیث ۵۴

امام مهدی علیه السلام:

وَ أَمَّا مَا وَصَلْنَا بِهِ فَلَا قَبُولَ عِنْدَنَا
إِلَّا مَا طَابَ وَ طَهَّرَ وَ ثَمَّنَ الْمُغْتَبِيَةَ حَرَامًا.

از حضرت مهدی علیه السلام در پاسخ اسحاق بن یعقوب چنین آمده است:

اما آنچه را که به ما رساندی مورد قبول نیست

مگر آنچه پاک و پاکیزه باشد

و دستمزد آوازخوان حرام است.

معجم احادیث المهدی علیه السلام، ج ۴، ص ۲۹۴.

حدیث ۵۵

امام مهدی علیه السلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ
عَلَى مَنْ اسْتَحْلَلَ مِنْ أَمْوَالِنَا دِرْهَمًا.

امام زمان علیه السلام فرمود:

به نام خداوند بخشنده مهربان،

لعنت خدا و فرشتگان و تمام مردم جهان

بر کسی باد که درهمی از اموال ما را حلال بداند.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۳.

حدیث ۵۶

امام مهدی علیه السلام :

وَ أَمَّا مَا سَأَلْتَ عَنْهُ مِنْ أَمْرٍ مَنْ يَسْتَحِلُّ مَا فِيهِ مِنْ أَمْوَالِنَا أَوْ يَتَصَرَّفُ فِيهِ تَصَرُّفَهُ فِي مَالِهِ مِنْ غَيْرِ أَمْرِنَا فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَهُوَ مَلْعُونٌ وَ نَحْنُ خُصْمَاؤُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امام علیه السلام خطاب به محمد بن جعفر اسدی فرمود:

اما آنچه در مورد کسی پرسیدی که اموال ما در دست اوست و حلال می شمارد یا بدون دستور ما در آن تصرف کند همانگونه که در مال خود تصرف می کند، بدان کسی که چنین کند، ملعون است و ما روز قیامت دشمنان او خواهیم بود. کمال الدین و تمام النعمه ۵۲۰: ۴۹.

حدیث ۵۷

امام مهدی علیه السلام :

وَ مَنْ أَكَلَ مِنْ أَمْوَالِنَا شَيْئاً فَإِنَّمَا يَأْكُلُ فِي بَطْنِهِ نَاراً وَ سَيَصْلَى سَعيراً.

امام علیه السلام فرمود:

کسی که از اموال ما چیزی بخورد همانند این است که آتش را می خورد و به زودی به جهنم خواهد رسید. بحارالانوار ۵۳: ۱۸۳.

حدیث ۵۸

امام مهدی علیه السلام :

وَ أَمَّا الْمُتَلَبِّسُونَ بِأَمْوَالِنَا فَمَنْ اسْتَحَلَّ شَيْئاً مِنْهَا فَأَكَلَهُ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ النَّيْرَانَ.

از امام مهدی علیه السلام آمده است:

اما کسانی که اموال ما را در دست گرفته اند، پس هر کس چیزی از آن را مباح شمارد و بخورد همانا آتش خورده است. بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث ۵۹

امام مهدی علیه السلام :

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ
عَلَى إِحْسَانِهِ إِلَيْنَا وَفَضْلِهِ عَلَيْنَا،
أَبَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِلْحَقِّ إِلَّا إِتْمَامًا
وَلِلْبَاطِلِ إِلَّا زَهُوقًا.

از حضرت نقل شده که فرمود:

حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است و همتایی ندارد. ستایش بخاطر احسانش به ما و نیکی او بر ما، خداوند بزرگ و با عظمت برای حق جز پایداری و کمال چیزی نمی پسندد و برای باطل نیز جز نابودی چیزی مقدر نکرده است.

بحار الانوار ۵۳: ۱۹۳.

حدیث ۶۰

امام مهدی علیه السلام :

وَأَنَا أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْعَمَى بَعْدَ الْجَلَاءِ،
وَمِنَ الضَّلَالَةِ بَعْدَ الْهُدَى وَمِنَ مُوبِقَاتِ الْأَعْمَالِ،
وَمُرْدِيَاتِ الْفِتَنِ فَإِنَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ:
الْم أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا
وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ.

حضرت مهدی علیه السلام فرمود:

به خدا پناه می برم از کوری بعد از روشنایی و روشن بینی و از گمراهی بعد از هدایت، و از چیزهایی که موجب نابودی اعمال می شود و به او پناه می برم از آزمایشهای هلاک کننده. زیرا خداوند متعال فرماید:

آیا مردم تصور می کنند همین که گفتند ایمان آوردیم رها می شوند و مورد آزمایش قرار نمی گیرند؟
بحار الانوار ۵۳: ۱۹۰.

حدیث ۶۱

امام مهدی علیه السلام :

... فَمَا أَرْغَمَ أَنْفَ الشَّيْطَانِ بِشَيْءٍ مِثْلَ الصَّلَاةِ،
فَصَلَّاهَا وَأَرْغَمَ أَنْفَ الشَّيْطَانِ.

در پاسخ شخصی که از نماز در وقت طلوع و غروب آفتاب سؤال کرده بود فرمود:

با هیچ چیز مثل نماز، بینی شیطان به خاک مالیده نمی شود پس نماز را به پادار و بینی شیطان را به خاک بمال.

بحار الانوار ۵۳: ۱۸۲.

حدیث ۶۲

امام مهدی علیه السلام :

وَ أَمَا مَا سَأَلْتَ عَنْهُ مِنَ الثَّمَارِ مِنْ أَمْوَالِنَا يَمُرُّ بِهِ الْمَارُّ فَيَتَنَاوَلُ مِنْهُ وَيَأْكُلُ هَلْ يَحِلُّ لَهُ ذَلِكَ؟
فَإِنَّهُ يَحِلُّ لَهُ أَكْلُهُ، وَيَحْرُمُ عَلَيْهِ حَمْلُهُ.

امام مهدی علیه السلام فرمود:

اما سؤال کردی که شخصی به میوه جات اموال ما می گذرد و از آن برداشته و می خورد (حق المارّه) آیا حلال است یا خیر؟
پاسخ این است خوردن برایش حلال است ولی بردن آن حرام است.
بحار الانوار ۵۳: ۱۸۳.

حدیث ۶۳

امام مهدی علیه السلام :

وَ أَمَا مَا سَأَلْتَ عَنْهُ مِنْ أَمْرِ الْوَقْفِ عَلَى نَاحِيَتِنَا
وَ مَا يَجْعَلُ لَنَا نَمَّ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ صَاحِبُهُ،
فَكُلُّ مَا لَمْ يُسَلِّمْ فَصَاحِبُهُ فِيهِ بِالْخِيَارِ،
وَ كُلُّ مَا سَلَّمَ فَلَا خِيَارَ لِصَاحِبِهِ فِيهِ،
إِحْتِاجَ أَوْ لَمْ يَحْتَاجْ، إِفْتَقَرَ إِلَيْهِ أَوْ اسْتَعْنَى عَنْهُ.

از حضرت نقل شده که فرمود:

اما آنچه در مورد وقف برای ما سؤال کردی و آنچه که صاحبش برای ما قرار می دهد و بعد به آن احتیاج پیدا می کند پاسخ این
است که هر چیزی را که هنوز تحویل نداده صاحبش مختار است و هر چه را که تحویل داده دیگر حق ندارد چه به آن نیازمند
باشد یا نباشد.

بحار الانوار ۵۳: ۱۸۲.

حدیث ۶۴

امام مهدی علیه السلام :

أَنَا بَقِيَّةُ مِنْ آدَمَ وَ ذَخِيرَةٌ مِنْ نُوحٍ
وَ مُصْطَفَى مِنْ إِبْرَاهِيمَ وَ صَفْوَةٌ مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ.

از آن حضرت آمده که چنین گوید:

من باقیمانده از آدم و ذخیره نوح
و برگزیده از ابراهیم و خلاصه محمد
[که درود خدا بر آنان باد] می باشم.

غیبت نعمانی: ۲۸۱، ح ۶۷.

حدیث ۶۵

امام مهدی علیه السلام :

وَاللّٰهُ اِنَّ صَاحِبَ هٰذَا الْاَمْرِ لَيَحْضُرُ الْمَوْسِمَ كُلَّ سَنَةٍ،
فَيَرَى النَّاسَ وَيَعْرِفُهُمْ وَيَرَوْنَهُ وَلَا يَعْرِفُوْنَهُ.

محمد بن عثمان عمری [نایب امام علیه السلام] گوید: از حضرت شنیدم که می فرمود:

بخدا قسم صاحب الامر هر سال در مراسم حج حضور پیدا می کند و مردم را می بیند و آنان را می شناسد ولی مردم او را می بینند ولی او را نمی شناسند.

کمال الدین و تمام النعمه ۴۴۰: ۸.

حدیث ۶۶

امام مهدی علیه السلام:

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه
 ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...
 د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
 و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)
 ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
 ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱
 به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را ببدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی

همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

